

T.C
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

MİRZÂZÂDE MEHMED SÂLİM DİVANI SÖZLÜĞÜ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

Metin AYDIN

Danışman

Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL

ADYAMAN-2018

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL danışmanlığında, Metin AYDIN tarafından hazırlanan “Mirzâzâde Mehmed Sâlim Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]” başlıklı çalışma 11 / 05 / 2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

İmza:

Danışman : Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL

İmza:

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Bahir SELÇUK

İmza:

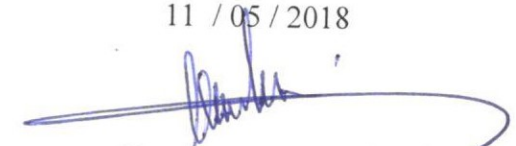
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Uğurlu ARSLAN

İmza:

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Bekir KAYABAŞI

İmza:

11 / 05 / 2018

Doç. Dr. Mücahit ÇELİK
Enstitü Müdürü

BEYAN

Doktora Tezi olarak sunduğum ‘‘Mirzâzâde Mehmed Sâlim Divanı Sözlüğü [Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlük]’’ başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

11.05.2018

Metin AYDIN

ÖZET

Doktora Tezi

Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Divanı Sözlüğü

[Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]

Metin AYDIN

Adıyaman Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Mart, 2018

Bu çalışma, 18. yüzyılın önemli isimlerinden olan Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi'nin Divan'ında yer alan sözvarlığının sözlük şeklinde sunumudur. Divanda yer alan kelime, kelime gurupları ve tamlamalar bağlamsal olarak anlamlandırılmıştır. Çalışmanın amacı, Mirzâ-zâde Sâlim Divanı'ndaki tüm sözvarlığının tek tek incelenerek bağlamına göre sınıflandırılmasıdır. Bu şekilde şâirin şiirlerindeki anlam dünyasının zenginliği de ortaya çıkmış olacaktır. Sözlükte; deyimler, atasözleri, ayetler, hadisler ve kalıp ifadelerin de ayrıca belirtilmesi çalışmanın çok yönlü oluşuna katkı sağlamaktadır. Bu şekildeki çok yönlü bir değerlendirme, şâirin mana ve hayal dünyasının ortaya çıkarılması yanında 18. yüzyılın kültürel birikiminin de anlaşılması açısından önemlidir.

Çalışmada madde başlıkları alfabetik olarak sıralanmış, işlevsel sözlük olarak belirtilen kısımda ise sözcüklerin metin içerisinde kullanıldıkları bağlama göre kazandıkları anlama yer verilmiştir.

Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi'nin şiirlerinin anlaşılır kılınmasını amaçlayan çalışma aynı zamanda klasik Türk şiiri üzerine yapılacak olan bağlamsal sözlük araştırmalarına da katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük, Klâsik Türk Edebiyatı, Üslûp.

ABSTRACT

Doctoral Thesis

The Glossary of Mirzâzâde Mehmed Sâlim [Contextual and Functional Dictionary]

Metin AYDIN

Adıyaman University

Graduate School of Social Sciences

Department of Turkish Language and Literature

Classical Turkish Literature

March, 2018

This study is a dictionary presentation of the vowel of Mirzâzâde Mehmed Sâlim Efendi, one of the most important figures of the 18th century, in the Divan. The word, wordgroup and phrases in the Divan are contextually made as meaningful. The aim of the study is to classify all the vocabulary of the Mirzâzâde Sâlim Divan according to its context. In this way, the richness of the world of meaning in the poet's poetry will also be revealed. Dictionary; idioms, proverbs, verses, hadiths and mold expressions are also contributed to the multifaceted nature of studying. This versatile assessment is important in terms of understanding the cultural accumulation of the 18th century as well as revealing the poet's sense and imagination world.

In the study, the headings of the matter are listed in alphabetical order, and in the section designated as functional dictionary, the meaning of the words is acquired according to the context in which they are used in the text.

The work aiming to make the poems of Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi understandable will also contribute to the research of contextual dictionary which will be done on classical Turkish poetry.

Keywords: Mirzâzâde Mehmed Sâlim, Contextual Index, Functional Dictionary, Classical Turkish Literature, Wording.

ÖNSÖZ

Klasik Türk edebiyatında son dönemlerde yaygınlık kazanan ve TEBDİZ sistemi sayesinde sayıları gittikçe artan bağlamsal sözlük çalışmaları; üzerinde çalışma yapılan Klasik Türk edebiyatı eserlerinin ayrıntılı şekilde incelenmesi, şâirin kelimeleri hangi anlamlarda kullandığının ortaya çıkarılarak mana dünyasına nüfuz edilmesi açısından önemlidir. Bu tür çalışmalar, eserin yazıldığı dönemin dil özellikleri ve kültürel yaşantısı hakkında bilgiler vermektedir.

TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) üzerinden yapılan geniş kapsamlı bu çalışma, ilk aşamada 13-19.yy Türk Dili ve Edebiyatı metinlerinin bağlamlı dizinini hazırlamayı esas almaktadır. Amaç, metinlerde yer alan kelime, kelime gurupları, deyim, atasözü, ayet ve hadislerin bağlamına uygun olarak anlamlandırılmasını sağlamaktır. 1 Mayıs 2018 itibariyle 584 eserin bağlamsal dizini ve işlevsel sözlüğü araştırmacılar tarafından hazırlanmaktadır. Projenin bitimiyle 50 milyona yakın işlenmiş kelime ve 2 milyondan fazla madde başının sisteme kaydedileceği düşünülmektedir.

Adnan İnce tarafından yayımlanan Mirzâ-zâde Sâlim Divanı'nı esas aldığımız bu çalışmada, şâirin kullandığı kelimelerin çağrıştırdığı tüm anlamlar tespit edilerek Divan'daki sözvarlığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Şâirin divanında yer alan 293 gazel, 35 kaside, 3 mesnevi, 1 terkîb-i bend, 1 tercî-i bend, 7 tesdis, 2 müseddes, 3 tahmis, 11 mektup, 6 lügâz, 25 tarih, 19 rubâî, 17 kıt'a, 39 muamma, 171 matla-müfred tek tek incelenmiştir. Bütün kelimelerin sistemli şekilde bağlamlarına göre sıralanması, şâirin üslûbu ve kelime seçimindeki hassasiyeti hakkında somut değerlendirmelerde bulunmamıza imkân sağlamaktadır.

İki bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde, Mirzâ-zâde Sâlim'in hayatı, edebî kişiliği ve Divan'ı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise sözlüğün kullanım kılavuzu ve Mirzâ-zâde Sâlim Divanı bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü yer almaktadır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük bölümünde, kelimelerin temel anlamları verildikten sonra var ise bağlam anlamı verilmiş ve bu işlem alfabetik sıraya göre yapılmıştır. Bu durum Divan'ın anlaşılması için kolaylık sağlamaktadır. Mirzâ-zâde Sâlim Divanı'nın söz varlığını ortaya çıkaran bu çalışma, Türkçenin Tarihsel Sözlüğü'nü hazırlamaya yönelik çalışmalara katkı sağlayacaktır.

Konu seçiminden çalışmanın tamamlanmasına kadar geçen süre boyunca sağladığı katkılardan dolayı tez danışmanım Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL'a, başta Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK olmak üzere TEBDİZ siteminin oluşturulması ve geliştirilmesinde emeği olan tüm hocalarıma, katkılarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Hasan EKİCİ'ye ve desteklerinden dolayı tüm aileme teşekkürü borç bilirim.

Adıyaman, Mart, 2018

Metin Aydın

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI

Bu çalışma ile kelimelerin ve kelime guruplarının sözlük anlamlarına ek olarak metin içerisinde kazandıkları bağlamsal anlamlar tespit edilmiştir. Çalışma bu açıdan; incelenen şâirin yaşadığı dönemin sosyal, kültürel ortamı hakkında bilgi edinme, şâirin kelime kadrosundan hareketle onun edebi kişiliği ve dönemin edebi geleneği hakkında çıkarımlarda bulunma, kullanılan deyim, atasözü, ayet, hadislerin tamamına topluca ulaşarak bu alanda yapılacak akademik çalışmalara fayda sağlama gibi farklı noktalarda katkı sunmaktadır.

TEBDİZ sistemi vasıtasıyla farklı yüzyıllara ait yüzlerce eserin bağlamsal sözlüğünün oluşturulması, divan edebiyatı kelime kadrosunun yüzyıllar içerisindeki değişimini de göstermiş olacaktır. Bu durum metinlerin anlaşılmasında büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

Çalışmanın kelime kökleri üzerinde yapılıyor olması, tüm eklerin ayrı ayrı gösterilmesi ayrıca kolaylık sağlamaktadır. Kök halindeki kelimeler alfabetik olarak sıralanmakta ve sözlük düzeni içerisinde verilmektedir.

Projenin tamamlanması, Türkçe'nin tarihsel sözlüğünün oluşturulması noktasında büyük bir katkı sunacaktır. Tüm bu sayılan faktörler, çalışmanın, orta ve uzun vadede Türk dili için büyük kazanımlar sağlayacağını göstermektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MİRZÂ-ZÂDE MEHMED SÂLİM

1.1. MİRZÂ-ZÂDE MEHMED SÂLİM'İN HAYATI, EDEBİ ŞAHSİYETİ.....	10
1.2. ESERLERİ.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

2.1. SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU.....	18
2.2. MİRZÂ-ZÂDE MEHMED SÂLİM DİVANI BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ.....	20

2. 2. 1. ‘A/Â/ A.....	20
2. 2. 2. B.....	177
2. 2. 3. C.....	446
2. 2. 4. Ç.....	520
2. 2. 5. D.....	552
2. 2. 6. E.....	742
2. 2. 7. F.....	835
2. 2. 8. G/Ĝ	880
2. 2. 9. H/H/Ĥ.....	1040
2. 2. 10. I.....	1241
2. 2. 11. ‘İ//İ/Ĭ.....	1243
2. 2. 12. J.....	1376
2. 2. 13. K/Ķ.....	1376
2. 2. 14. L.....	1539
2. 2. 15. M.....	1572
2. 2. 16. N.....	1756
2. 2. 17. ‘O/O.....	1892
2. 2. 18. ‘Ö/Ö.....	1979
2. 2. 19. P.....	1984
2. 2. 20. R.....	2030
2. 2. 21. S/Ş/Ŝ.....	2090
2. 2. 22. Ş.....	2296

2. 2. 23. T/ Ğ.....	2385
2. 2. 24. U.....	2494
2. 2. 25. Ü.....	2535
2. 2. 26. V.....	2548
2. 2. 27. Y.....	2597
2. 2. 28. Z	2664
SONUÇ.....	2726
KAYNAKÇA.....	2728
ÖZGEÇMİŞ.....	2734

KISALTMALAR

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

G. : Gazel

Haz. : Hazırlayan

K. : Kaside

Kt. : Kıt'a

M. : Musammat

Mes. : Mesnevi

Mt. : Müfret

R. : Rubaî

s. : Sayfa

S. : Sayı

T. : Tarih

TEBDİZ : Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

Ter. : Tercüme eden

GİRİŞ

Bir dilin mevcut sözcük kapasitesini göstermesi ve o dilin gelişip değişmesine katkı sunan medeniyetin maddî, manevî kültürü hakkında çıkarımlar yapmaya imkân vermesi açısından önemli olan sözlükler, kelimelerin, anlamları ile birlikte düzenli ve sistemli bir şekilde sıralandığı eserlerdir.

“Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]” adlı bu çalışma, kelimelerin doğrudan anlamlarına yönelik değil cümle içerisinde hangi bağlamda kullanıldığını ortaya çıkarmaya yöneliktir. Klasik Türk edebiyatının anlam dünyasına nüfuz etmek isteyenler için temel problemlerden biri de metin içerisinde yer alan bir kelimenin sözlük anlamının, metni anlamlandırmada yeterli olmamasıdır. Bu noktada kelimenin sözlük anlamı yanında farklı bağlamları üzerinde durulması gerekmektedir.

Bağlam, bir dil biriminden önce ya da sonra gelen, başka bir ifadeyle bir dil birimini kuşatan ve birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim ya da birimler bütünü biçiminde tanımlanır (Aydın, 2007: 86).

Bağlam kavramını Berke Vardar ise şu şekilde tanımlar: Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce ya da sonra gelen birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim ya da birimler bütünü (Vardar, 2002: 31). Bağlamlı dizini ise “Sözlük bilgisinde bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge” şeklinde tanımlayarak “bağlamlı dizinlerin, öğelerin işlevlerini belirleme olanağı verdiğiinden araştırmacılara büyük kolaylık sağlayan araçlar olduğunu” (Vardar, 2002: 32) söyler.

Günümüzde metin bağlam ilişkisi, metinlerin değerlendirilmesinde tutarlı ve geçerli bir inceleme yöntemi olarak kabul edilmekte ve bu inceleme yöntemi sayesinde, metinlerin daha rahat çözümlenmesi gerçekleştirilebilmektedir (Aytaş, 2008; Coşkun, 2005).

Kelimelerin, metinden koparılarak sadece sözlük anlamı üzerinden anlamlandırılması şüphesiz ilgili metni tam olarak anlamada yetersiz kalacaktır. “Her sözcüğün anlam değerini, içinde bulunduğu metin verir” (Gencan, 1971: 425).

Ülkemizde “bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük” şeklinde adlandırılan bu tür çalışmalar, Batı’da öncelikle kutsal metinlerin anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla sonra da büyük şairlerin eserleri için kaleme alınmıştır. Doğu edebiyatında ise bu tür çalışmanın ilk örneği olarak Hafız Divanı tespit edilmiştir (Öztürk, 2007). TEBDİZ sisteminin kurulmasından önce ülkemizde bu alanda yapılmış birkaç çalışma olmakla birlikte (Bu çalışmalara örnek olarak Furkan Öztürk’ün hazırladığı “Baki Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü”, Serper Acar tarafından hazırlanan “Necati Bey Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü” ve Özer Şenödeyici tarafından hazırlanan “ Naili Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü” gösterilebilir.) esas sistemli ve toplu çalışma TEBDİZ sistemi sayesinde oluşturulmuştur.

Klasik Türk edebiyatına farklı ve geniş bakış açıları getirme çabalarından biri olarak görebileceğimiz bağlamsal sözlük çalışmaları, şairin kullandığı sözvarlığının farklı katmanlarını bize sunmakla birlikte eserin yazıldığı dönemin kültürel birikimi ve dil yapısı hakkında da tespitlerde bulunmamıza yardımcı olmaktadır.

Bu çalışmada kelimelerin ve kelime guruplarının cümle içerisinde kazandığı bağlamsal anlamlar tespit edilmiştir. Farsça beyitler çalışmanın dışında tutulmuştur. Kelimelerin anlamlarının belirlenmesi noktasında farklı sözlüklerden yararlanılmıştır. Ayrıca şiirlerde manayı ortaya çıkarabilmek, kapalılıkları giderebilmek için şairin yaşadığı dönemimin hususiyetleri ve bununla ilgili kaynakların da incelenmesi gerekmektedir. Mirzâ-zâde Sâlim’in, Divan’ında deyimleri ve atasözlerini kullanması, bunların bağlama uygun şekilde anlamlandırılması ayrıca kaynak çalışmasını gerekli kılmıştır. Aynı zamanda şâir dini-tasavvufi birikimi olan biridir; şiirlerinde ayet ve hadislerden yararlanmış, dini şahsiyetlere ve olaylara göndermeler yapmıştır. Hemen hemen tüm divan şairlerinde görülebilecek bu birikimin yanında Sâlim, şiirlerinde musiki kavramlarını ustaca kullanmış, hattat olması nedeniyle bu sanat ile ilgili kavramlara şiirlerinde çokça yer vermiştir. Zikredilen bu özellikler, çok yönlü bir kişiliği bulunan Mirzâ-zâde Sâlim’in farklı ilmî sahalarda da yetkin biri olduğunu göstermektedir.

Mirzâ-zâde Sâlim’in bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanırken, Prof. Dr. Adnan İnce’nin yayımlamış olduğu Mirzâ-zâde Sâlim Divanı (İnce, 1994) esas

alınmakla birlikte aynı eser üzerine çalışma yapan Prof. Dr. Hüseyin Güfta'nın çalışmasından da istifade edilmiştir.

TEBDİZ sistemi vasıtasıyla oluşturulan çalışmada kelime ya da kelime grupları kök halinde belirlendikten sonra ekleri ayrılmaktadır. Kelime ya da kelime grubunun geçtiği nazım şekli ve numarası sonrasında ise mısra numarası alt alta yazılmaktadır. Bu verilerden sonra var ise bağlamsal anlam, gerçek anlamından sonra yazılmakta ve kelimenin geçtiği beyit, mısra numaraları verilmektedir.

‘abd-i ednāyı:

1. ‘**abd-i ednāyı**:-yı

Müfret 9

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hakir kul || Âşık.

1. Sevindir ‘aşıkı gāhī vişāliñ ile sultānım
2. Çerāğ etmek saña çok mu bir iki ‘abd-i ednāyı

çeşmesār-ı hayāt-ı enfāsım:

1. **çeşmesār-ı hayāt-ı enfāsım**:-ım

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Canlara hayat veren kaynak || Şâir.

11. ‘Ayn-ı ‘ayn-i ‘uyün-ı ihsāsım
12. Çeşmesār-ı hayāt-ı enfāsım

mecmū‘a-i ‘avārif:

1. **mecmū‘a-i ‘avārif**:

Kaside 20

Mısra: **255**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Marifetlerin, bilgeliklerin toplandığı kişi || 3. Ahmed.

255. Zātı mecmū‘a-i ‘avārif iken
256. Şadri şandūka-i ma‘ārif iken

3. **zālīm**:

Lugaz 4

Mısra: 8
Zulüm edici // Kirpi.

7. Alışır şanma şaşkın ol me'yūs
8. Kimseye olmaz o zālīm me'nūs

Kelime ve kelime grupları divan içerisinde kaç defa kullanılmış ise sıra numarası ile bir arada verilmektedir.

zālīm:

1. **zālīm:**

Müseddes 1
Mısra: 26
Zulüm edici // Sevgili.

25. Derdiñe bir çäre var mıdır derinde Sālīmā
26. Sen niyāz etdikçe luṭfun eyler ol zālīm cefā

2. **zālīm:**

Kaside 2
Mısra: 132
Zulm edici.

131. Mezāyādan hemīşe gūyu sālīm
132. Dem-ā-dem ṭālī 'i bed-kār u zālīm

3. **zālīm:**

Lugaz 4
Mısra: 8
Zulüm edici // Kirpi.

7. Alışır şanma şaşkın ol me'yūs
8. Kimseye olmaz o zālīm me'nūs

4. **zālīmiñ:-iñ**

Gazel 5
Mısra: 1
Zulüm edici // Sevgili.

1. Yine bir zālīmiñ zūlfüne bend oldu dil-i şeydā
2. Benim baḥt-i siyāhımdan kime etsem 'aceb şekvā

Çalışma özelde Mirzâ-zâde Sâlim Divanı'nda yer alan kelime, kelime grupları, deyimler, atasözleri, ayet ve hadislerin anlam ve bağlamı hakkında bilgiler içermekle birlikte genelde de Divan şiirinin kelime kadrosu ve bu kelimelerin bağlamsal karşılıklarının tespitine katkı sağlayacaktır. Örneğin “serv” kelimesinin Divan içerisinde farklı kullanımlarına bakılacak olursa:

Çopup yek-ser yerinden **serv**iler düştü ayağına
Hırāmān eyledikçe ol dil-ārā gülsitān içre (G 244/2)

(O sevgili, gül bahçesinde salınarak yürüdüğü zaman serviler ayaklarına kapanır.)

Sıtānbul'uñ güzeller ile nāmı şöret-ārādır
Bu bāğın gālībā servi ser-ā-pā **serv**-i ra'nādır (K. 34/41)

(İstanbul, güzelleri ile şöret bulan şehirdir. Burdaki güzellerin tamamı galiba servi boylu güzellerdir.)

Birinci beyitte “serv” kelimesi gerçek anlamıyla, “servi ağacı” olarak kullanılmışken ikinci beyitte ise sevgilinin boyu ile alakalı olarak “servi boylu güzel” bağlamında kullanılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde de “**padişah**” kelimesinin beyit içerisinde farklı bağlamlarda kullanıldığını görmekteyiz.

Luṭf u ihsānımı umarım ben
Ol kerem-kānı **pādişāh**ımdan (K1.3/1) (Allah)

(Ben lütuf ve ihsanları, iyiliğin, lütfun kaynağı olan Allah'tan umarım.)

O **pādişāh**ıñ olanlar sezā-yı ikrāmı
Emīn-i gā'iledir hem emīn-i hāṭırdır (K.13/46) (Hz. Muhammed)

(Hz. Muhammed'in iyiliklerine mazhar olanlar, dert ve kederlerden emin olarak sıkıntılı düşüncelerden kurtulurlar.)

Odur ol **pādişāh**-ı 'aql-ı evvel

Ki tedbiri hayāle şıgmaz ašlā (T.4/9) (Sultan 3. Ahmed)

(O, en akıllı padişaktır ki almış olduğu tedbirler hayal etmesi mümkün olmayacak kadar başarılıdır.)

Çul olmağa aña baña o māh besdir bes

Bu kişver-i dile bir **pādişāh** besdir bes (G.151/1) (Sevgili)

(Kendisine kul olmak için o sevgili yeterdir. Bu gönül sarayına bir tane padişah yeterdir.)

Aynı kelime ya da kelime gruplarının farklı bağlamlarda kullanılmasının yanında, farklı kelime ya da kelime gruplarının aynı bağlamı karşıladığı örnekler de görülmektedir. Aşağıda verilen beyitlerde yer alan “**Dâhil-i bezm-i vahdet-i kām, ben, Felatun-idrâk, mâh-tâb-ı fünûn-ı âsâr**” gibi kelime ve kelime grupları bağlamsal olarak “**şâir**” i karşılamaktadır.

Vāşıl-ı dil-rübā-yı ilhāmım

Dâhil-i bezm-i vahdet-i kāmım (Mes. 1/3)

(Ben ki ilham sevgilisine kavuşan, mutluluk meclisine dahil olan kişiyim.)

Yâ İlāhî be-ħaqq-ı āyet-i Nūr

Beni etme ħimāyetiñden dūr (Mes. 1/107)

(Ey Allahım! Nūr ayetinin hakkı için beni esirgeyip korumandan mahrum etme.)

‘Aql-ı evvel **Felaṭun-idrāk**im
Zihnim eşheb-süvār-ı çālākim (Mes.1/13)

(Ben Felatun derecesinde zeki; zihni, oldukça hızlı düşünen şâirim.)

Āfitāb-ı sipihr-i eş‘ārım
Māh-tāb-ı fūnūn-ı āşārım (Mes.1/1)

(Ben, şâirler göğünün güneşi, ilimlerin parlayan ayıyım.)

Aşağıdaki örneklerde de farklı kelime ya da kelime grupları “**sevgili**” bağlamında kullanılmaktadır.

Saṇa Sālīm o **fūsūn-sāz**ı nice añladayım
Yādigār öyle degildir ki demek mümkün ola (G.267/4)

(Sālīm, sana o büyüleyici, cāzibedār sevgiliyi nasıl anlatayım. –Onunla olan-hatıraları anlatmak nasıl mümkün olsun.)

Bī-hūde dökme dāne-i eşkiñi ey gönül
Vaḥşī **ğazāl** ādeme teşhīr olur mu hīç (G.27/4)

(Ey gönül! Boş yere gözyaşı dökme, vahşi ceylanlar hiç insanlara aldanır mı?)

Hezārāsā ser-āğāz etmedim şad ḥayf feryāda
Muḥaşşal yoḫ murādımca benim bir **ğonca** dünyāda (Tes.6/5)

(Eyvahlar olsun ki, bülbül gibi –sevgili uğruna- feryat edemedim. Hasılı, muradımca bir sevgili yoktur şu dünyada.)

Şarılıp dāmenine ağlamak āsān idi līk
O **gūl-i gūlşen-i nāzı** nice tekdīr edeyim (G.211/3)

(Eteğine sarılıp ağlamak kolaydı ama bu şekilde o naz bahçesinin gülü olan sevgiliyi nasıl incitebilirim.)

Ƙan ağladıyor bizlere hicr ile o **hūn-rīz**
Mey şun bize sākī ki bu da bir demimizdir (G.98/4)

(O kan dökücü bizlere ayrılığı ile kan ağlatmaktadır. Ey sākī şarap sun bize, bu da -başımıza gelecek- bir zamanmış.)

Yine raḥm etmez o **kāfir-mā-cerā** Sālim saña
Olsa seyl-āb-ı sirişk-i dīdeler mānend-i cū (G.239/5)

(Ey Sālim, gözyaşların ırmak gibi aksa bile o kâfir yaşantılı sevgili sana merhamet etmez.)

Baña döndü dedi ol şāh-ı zībā
O yār-ı ḥālet-efzā **meclis-ārā** (Mes.3/31)

(O güzeller padişahı, meclisin süsü, can katan sevgili bana dönerek konuştu.)

Dil esīr-i kāfir-i zūlfündür āzād eyleyip
Bir şevāb et sen de ey **mekkāre** Allāh ‘aşkına (G.272/2)

(Ey Sevgili, siyah saçlarına esir olan gönlümü azad eyleyerek bir sevap et Allah aşkına.)

Olurdu rütbe-i sūz u güdāzımız ma‘lūm
Nazar edeyidi ol **mihr-i cihān** dāğımıza (G.274/4)

(Eğer o cihanın güneşı olan sevgili –gönül- yaramıza bir nazar etseydi –sevda uğruna- yanıp yakılmamızın derecesi bilinirdi.)

“TEBDİZ” (Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü) projesi ile hazırlanmış olan bu çalışmada, sistemin ek-kök ayrımı yapması ilerideki dil bilimi çalışmaları için büyük kolaylık sağlayacaktır. Projenin tamamlanması halinde kelimelerin tarihsel süreçte kazandıkları farklı manaların ve ilk defa kim tarafından hangi zaman diliminde kullanıldığı gibi verilerin ortaya çıkması bu alanda yapılacak bilimsel çalışmalar için büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MİRZÂ-ZÂDE MEHMED SÂLİM

XVIII. yüzyılın önemli isimlerinden olan Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim'in çalışmamıza konu olan eseri divanıdır. Çok yönlü bir kişiliğe sahip olan şâir aynı zamanda farklı alanlarda da eserler kaleme almıştır.

1.1. MİRZÂ-ZÂDE MEHMED SÂLİM'İN HAYATI, EDEBİ ŞAHSİYETİ

Asıl adı Mehmet olan ve şiirlerinde Sâlim mahlasını kullanan şair, 1688 yılında İstanbul'da doğmuştur (Güfta, 1995: 11). Babası Mirzâ Mustafa Efendi'nin Şeyhülislam oluşu onun küçük yaşlardan itibaren eğitilmiş bir çevrede yetişmesine ve farklı ilim sahalarında eğitim almasına imkân vermiştir (Güfta, 1995: 12). İlmiye sınıfının ulaşabileceği yüksek rütbelerden biri olan İstanbul pâyesi kendisine verilmiştir (Güfta, 1995: 14).

Mirzâ-zâde Sâlim XVIII. yüzyılın tanınmış âlim şairlerinden biridir. Kendi divanında sanatı hakkındaki düşüncelerini görmek mümkündür. Sebki Hindî akımının girift hayal oyunları ile örülü yapısından genelde uzaktır. Kendi söylemiyle şiirleri tekellüften uzaktır.

Tekellüf yoğ ise eş'ârımızda Sâlimâ nola

Bu vâdiye ayak basan basar merdâne merdâne (G.264/5)

Mirzâ-zâde Sâlim için şiir ham kişilerin anlayamayacağı bir sır, ruhanî bir tecrübedir. Şiiri sadece sözün kıymetini bilen hüner sahibi kişiler, âşıklar anlar.

Suhan sihr-i halâl-i zevk-ı rûhânî-i ma'nâdır

Harâm olsun ger anlarsa zâhid sırr-ı eş'ârı (Mt. 108)

Kadr-i eş'âr-ı pâki ser-tâ-ser

Bilir ol nükte-dân-ı ehl-i hüner (Mes. 1/55)

Bilirse kadr-i eş'ârı yine 'âşık olan bilir
Riyâ ehli ne mümkün Sâlimâ şî'r eylemek ısgâ (G.9/5)

Sâlim, şiiirlerden ve şâirliğinden bahsederken abartılı cümleler kullanır.
Kendisini Osmanlı ve İrân'ın şairleri ile karşılaştırır ve yüceltir.

Âfitâb-ı sipihr-i eş'ârım
Mâh-tâb-ı funûn-ı âsârım (Mes. 1/1)

Zâtımı görse Hâfız-ı Şîrâz
Kendin eylerdi bana pâ-y-endâz (Mes. 1/17)

Şems-i Tebrîzî görse eş'ârım
Mihr-i her nokta-i bedîdârım (Mes. 1/19)

Rum içinde olan be-her şu'arâ
Mâdih-i tab'-ı pâkim olsa reva (Mes. 1/48)

Şâirlik yeteneğinden övgü ile bahseden Mirzâ-zâde Sâlim, hak ettiğine inandığı
övgüyü göremediğini ve devrin büyüklerinin eskisi gibi ihsanda bulunmadığını söyler,
bu durumdan şikâyet eder.

N'ola olmazsa Sâlim şimdilik eş'ârımız memdûh
Bize bu çarh-ı keç-rev sû-yı 'irfânı unutturdu (G.284/5)

Kanı eş'âra h'âhiş ü rağbet
Kanı evvelki bahşiş ü bereket (Mes. 1/68)

Sâlim Divanı'nda yer alan şiiirlerde genel olarak beşeri aşk anlayışı hâkimdir.
Şair, birçok beyitte klâsik şiiirde sıkça rastlanılan âşık-sevgili-rakip eksenli bir aşk
anlayışını dile getirmiştir.

Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim
Benim ol serv-kad rûh-ı revânım bana cânımdır (G. 70/5)

Ederdi bîdi perîşân sirişk-i cûyu revân
O serv-kad yine Sâlim geleydi bâğımıza (G. 274/6)

Ey kemân-ebrû yapardın hâtır-ı vîrânımı
Sana nakl etsem neler çekdim dem-i hicrânımı (G. 293/1)

Ol kemân-ebrûyu Sâlim ger der-âgûş etmesem
Kâ'il olmazdım güzâr-ı tîr ile zih-gîrden (G. 216/5)

Tâlib-i bûy-ı vefâ-yı zülf-i hûbân-ı zamân
Ejder-i bî-merhametden şefkat ümmîdindedir (G. 83/4)

Sünbül-i cennet de olsa eylemez sarf-ı hayâl
'Âşıkın sevdâsı yârin zülf-i 'anber-bûsudur (G. 115/2)

Şâir, divanında sevgiliye olan aşkını “sultanım, efendim, begim” gibi kavramlarla dile getirir.

Seni ben meclisimden dûr etmem der idin bana
Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım (G.201/2)

Ederdi merdüm-i çeşmim hicâbından bir lahza
Eger bakdıkça sana hâ'il olmasaydı sultânım (G.201/4)

Sakınma Sâlim-i âzâr-keşden tuhfe-i cevrin
Efendim sevdiğim cânım bu ikrâma o şayandır (G.244/5)

Beni çıkarma efendim zamîr-i pâkinden
Derûn-ı sîneye etdi mahabbetin te'sîr (G.104/4)

Derinden kulların dûr etme lutf et hayl-i 'uşşâka

Felekde nâmı şâhânın begim şevketledir ancak (G. 175/4)

Şâirin, Divan'ında musikî terimlerinin (tanbûr, makâm, mutrib, beste, sabâ...) ve musikî makamlarının (muhayyer, sabâ, râst, hüseyni, şehnâz, bayâtî, beste-nigâr, dûgâh, pençgâh, segâh) ustaca kullanılmış olduğu görülmektedir.

Sabâya şeş kadem bir süllem olmuş târı tanbûrun
Su'ûda gûyiyâ evc-i makâm-ı 'ilm-i edvâre (K. 19/19)

Gel ey **mutrib** makâm-ı dil-keş-i tanbûrdan başla
Ser-âheng eyle ammâ beste-i mâhûrdan başla (G. 257/1)

Lebi bir **bûselik** beste-nigârdır
Dile bahşende-i zevk-ı kenârdır (Mes. 3/12)

Gel ey mutrib **makâm-ı dil-keş-i** tanbûrdan başla
Ser-âheng eyle ammâ beste-i mâhûrdan başla (G. 257/1)

Sadâ-yı şûr-efkenle ederler nağme-i **şeh-nâz**
Konup bülbülleri geh serve gâhî nahl-i gül-nâre (K. 19/33)

Sana üç fasl edeyim bana destûr
Biri nîkrîz **bayâtî** biri mâhûr (Mes.3/32)

Lebi bir bûselik **beste-nigârdır**
Dile bahşende-i zevk-ı kenârdır (Mes.3/12)

Benim hânemde **dûgâhı** segâhı
Gelir çârgâhice penç bana gâhî (Mes.3/26)

Ki bu derd ile ben her bâr şâhım
Geçirdim gam elemle **pençgâhım** (Mes.3/17)

Benim hânemde dūgâhı **segâhı**
Gelir çârgâhıce penç bana gâhî (Mes.3/26)

Mirzâ-zâde Sâlim duygularını ifade ederken atasözleri ve deyimleri de kullanır.

Su uyur düşmen uyumaz mesel-i sâdıkdır
Olsa der-hâb bile olma emîn dâr-ı ‘adû (G. 242/3)

Bin semend-i nâza ammâ yine rahm et ‘âşıkâ
Düst gibi bak ata düşmen gibi bin derler şehâ (Mü. 28/2)

Derûn-ı sîne pür-dâg-ı mahabbet olmak ister kim
Meseldir Sâlimâ ‘âlemde **bir gülle bahâr olmaz** (G.125/14)

Meseldir **güç ile olmaz güzellik** bezm-i ‘âlemde
Kabâhat nâ-fehimlik âdeme ‘ayn-ı kabâhatdir (G. 110/9)

Zamân-ı hattı geldikde nola ersek visâline
Gönül **harman sonu dervişlerin** derler meseldir bu (G. 241/4)

Dini-tasavvufi birikimi olan Mirzâ-zâde Sâlim, şiirlerinde ayet ve hadislerden de istifade etmektedir.

Bir güzîde ‘abdin istiṣnâ edip her bir devir
Kıldı anı efser-i **innâ ca ‘alnâ**’ya revâ (K.13/18)

Kur'an: 38/26 "*innâ ca ‘alnâ*ke halîfeten fi'l-arz: *Seni şüphesiz yeryüzünde hükümran kıldık.*"

Sad hezârân hicâbı geçip ol şâh-ı cihân
Oldu menzilgehi ol pâdişehin **ev ednâ** (K. 5/31)

Kur'an: 53/9 Fe kâne kâbe kavseyni *ev ednâ*: (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu.

Hısn-ı revân mahsûr olup cünd-i 'adû makhur olup
Derdi revûfiz kûr olup cigi cigi **eyne'l-mefer** (T.24/21)

Kur'an: 75/10 "...eyne 'l-mefer...: kaçacak yer nerede..."

'**Alleme'l-esmâ** ile ikrâm u i'zâz eyleyip
Eyledi ol zâtı mescûd-ı gürûh-ı pür-bahâ (K.13/16)

Kur'an: 2/31 Ve *alleme âdemel esmâe* kullehâ...: Allah, Âdem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti.

Yeter küstâh gûyun etdin inşâd
Sana **lâ-taknetû** yetmez mi dil-şâd (K.3/52)

Kur'an: 39/53 "*Lâ-taknetû* min rahmeti'llâh inna'llâhe yagfiru'z-zünûbe cemî'â: Allah'ın rahmetinden *umudunuzu kesmeyin*. Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar."

Görse anı Yûsuf eger der idi **mâ hâzâ beşer**
Tâvûs-ı kudsîye döner her kanda olsa cilveger (T.24/4)

Kur'an : 12/31 "...*mâ hâzâ beşer*...: bu bir insan değildir..."

Men 'aref remzin tuyan 'ârif bulur Mevlâ'sını
Mahzen-i kalb-i beşerdir cilvegâh-ı nûr-ı zât (K.24/3)

Hadis: *Men arefe* nefsehu fekad arefe rabbehu: Nefsini bilen rabbini bilir.

1.2. ESERLERİ

Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim'in çalışmamıza konu olan eseri divanıdır. Divandaki nazım şekillerinin dağılımı aşağıdaki gibidir.

Nazım Şekli	Sayı
Gazel	293
Kaside	35
Mesnevi	3
Terkîb-i Bend	1
Tercî-i Bend	1
Tesdis	7
Müseddes	2
Tahmis	3
Mekâtîb ü Mürâselât	11
Elgâz	6
Tarihler	25
Rubâ'iyât - Mukatta'ât	36
Mu'ammeyât	39
Matla ve Müfredler	171

Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim'in divanı dışındaki eserleri (Güfta, 1995: 97) şunlardır:

1. Tezkiretü'ş-Şu'arâ
2. Neylü'r-Reşad fî Emri'l-Cihâd
3. İkdü'l-Cumân fî Târîhi Ehli'z-Zamân Tercümesi
4. Selâmetü'l-İnsân fî Muhâfazati'l-Lisân
5. Mâhiyyetü'l-Âşık

6. Lügat-i Vassâf
7. Türkçe, Arapça, Farsça Lugat
8. Akâyid-i İmâm Tahavî Tercümesi
9. Mantıkta bir metin ve şerhi üzerine hâşiye
10. Âdâb-ı bahsda Hüseyin Efendi Risâlesinin sülsünü şerh ve tahşiye
11. Şâh Hüseyin'e bir hâşiye
12. Nahvde bir metin ve şerhi
13. Şerh-i Hikmetü'l-ayn ve Pejdevi üzerine tahrîrât
14. اللهم صلى على محمد بعدد كل داء و دواء salavât-ı şerîfesine şerh
15. Sûre-i Feth'de **ومن أوفى بما عاهد عليه الله** âyetinde bir risâle
16. Kelime-i mâdde bir risâle
17. Kelime-i lâ-siyemmâ bir risâle

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

TEBDİZ sistemi vasıtasıyla hazırlanan Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük çalışmaları, kelimelerin sözlük anlamları yanında metin içinde kazandıkları bağlamları ortaya çıkarmaktadır.

2.1. SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU

Kelimeler alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Bir kelime divan içerisinde kaç defa kullanılmış ise tamamı alt alta sıralanmış ve her kelimenin temel anlamı ile -varsa- bağlamsal anlamı verilmiştir.

Tüm sözcüklerin temel anlamları verilip “||” sembolünden sonra varsa bağlamsal anlamı verilmiştir.

Ekleri ayrılan kelimelerin divan içerisinde nerede kullanıldığı, kaçınıcı satırda geçtiği ve kelime tipi alt alta verildikten sonra anlamı ve kelimenin geçtiği beyit/mısra yazılmıştır.

hallāk-ı cihān:

1. **hallāk-ı cihān:**

Kaside 5

Mısra: **37**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâinatın yaratıcısı || Allah cc.

37. Saña bi’z-zāt selām eyledi Hallāk-ı cihān

38. Da’vet etdi saña maḥşüş cenāb-ı Mevlā

Tamlamaları oluşturan kelimeler bir arada alınmış, anlam kopukluğu olmaması için bu kelimelere toplu olarak anlam verilmiştir.

menba’-ı lutf u kerem:

1. **menba’-ı lutf u kerem:**

Kaside 26

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ve kerem kaynağı padişah || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

17. Maḳdem-i ḥazret-i paṣa-yı celîlü'l-ḳadre

18. Menba'-ı luṭf u kerem ya'ni Meḥemmed Paṣa

Kelime ve kelime guruplarının yalnızca temel anlamı bulunuyorsa bağlamsal anlam kullanılmadan doğrudan temel anlam verilmiştir.

āteṣ-perestān:

1. āteṣ-perestānın:-in

Kaside 4

Mısra: 14

Ateṣe tapanlar.

13. Ne ṣebdir ol ṣeb-i devlet kim anıñ āb-ı rüyundan

14. Ḳamu āteṣ-perestānın olupdur āteṣi iṭfā

2.2. MİRZÂ-ZÂDE MEHMED SÂLİM DİVANI BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Bu başlık altında Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Divanı'nda yer alan kelimelerin alfabetik olarak dizilimi verilmiştir. İşlevsel sözlük olarak belirtilen kısımda ise sözcüklerin metin içerisinde kullanıldıkları bağlama göre kazandıkları anlama yer verilmiştir.

2. 2. 1. 'A/A/Â

a:

1. a:

Gazel 1

Mısra: 12

Edât-ı nidâ, ey.

11. Der-i Hâk bâz-ı dil-i ğurbet-enisân iken

12. Ğayrı bir dergehe varmağ degül a bâb bana

2. a:

Gazel 146

Mısra: 10

Edât-ı nidâ, ey.

9. Nola dünyâya firkatde niğâh etmez isek cânâ

10. Cihânı neylesin Sâlim a şûh-ı dil-sitân sensiz

3. a:

Gazel 162

Mısra: 2

Edât-ı nidâ, ey.

1. Olursa harf-i vişâle cihân cihân mâni'

2. Ğayâle olmaz a ey şâh-ı dil-sitân mâni'

4. a:

Gazel 259

Mısra: 10

Edât-ı nidâ, ey.

9. Hele bir kez niğâh-ı merhâmet etdiñ mi inşâf et

10. Nedendir Sâlim'e cevriñ a kâfir-mâ-cerâ söyle

5. a:

Gazel 276

Mısra: 5

Edât-ı nidâ, ey.

5. Güy-ı esrârı bün-i gûşa getirmek degil a

6. Şadef-i lafz u dür-i zîver-i ma'nâ yoğidi

âb:

1. âbî:-iñ

Tarih 1

Mısra: 37

Su.

37. Gören fevvâreden âbîñ yerine

38. Kıyâs eyler ki âteş oldu birün

2. âb:

Diğer 3

Mısra: 102

Su.

101. Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur

102. Hâşılı âb u hevâsı hele ikrâr olunur

3. âbî:-i

Lugaz 4

Mısra: 11

Su.

11. Âbî sevmez şuya etme ilkâ

12. Şıkılır cânı o işden cânâ

4. âbî:-ı

Tarih 4

Mısra: 61

Su || Gözyaşı.

61. Gil ü âbî sirişk ü dürdi-i eşk

62. Esâsıdır hülûş-ı zühd ü takvâ

5. âb:

Kaside 8

Mısra: 169

Su.

169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u hâk ü hevâ

170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir

6. âbî:-in

Kaside 10

Mısra: 295

Su.

295. Alıp âbîñ anıñ Resül-i Hudâ

296. Bir sefer etdi 'askeri irvâ

7. âbî:-ı

Kaside 10

Mısra: 312

Su.

311. İzdiyâd etdi luţf-ı nâ-yâbı

312. Hudebiyye çehindeki âbî

8. **ābı:-ı**

Tarih 14

Mısra: 10

Su.

9. Sezā Sālim görenler tarḥ-ı zībāsın dese tāriḥ

10. Bu nev kāşāne ‘aynıyla cināndır selsebīl ābı

9. **āb:**

Muamma 16

Mısra: 1

Su.

1. Şerābı āb ile içmek ṭabībāne durur her dem

2. Şuyu āteşle cem ‘etmek yine bir başka ḥikmetdir

10. **āb:**

Kaside 18

Mısra: 23

Su.

23. Döndü āb içre olan berg-i ḥazāna ‘āşık

24. Giryekāri-i firāk ile olaldan meşgūl

11. **āb:**

Kaside 19

Mısra: 26

Su.

25. Pesendide ḥavuzlar tuḥfe mir ‘āt-ı mücellālar

26. Niğāh etdikçe āb u tāb baḥş eyler nigeh-dāre

12. **āb:**

Kaside 20

Mısra: 110

Su.

109. Var mı dünyāda bir nazīri meger

110. Āb ü ḥāk ü hevāda ser-tā-ser

13. **ābı:-ı**

Tarih 22

Mısra: 4

Su.

3. Ḥabbezā kāḥ-ı neşāt-āver-i rūḥ-efzā kim

4. Olmada ābı anıñ kevşer-i firdevse meşil

14. **āb:**

Gazel 23

Mısra: 5

Su || Nutfe.

5. Mebde ‘-i aşl-ı vücuduñ iki kaṭre āb iken

6. Ğirre olma ey gönül şu üzre yok naḫşa sebāt

15. **āb:**

Gazel 38

Mısra: 4

Su.

3. Sırışke çeşmimiz olmazsa sīr hicriñde

4. Olur ḥarāret-i rencūr-ı tebbe āb lezīz

16. **āblar:-lar**

Gazel 108

Mısra: 8

Su.

7. Medḥ-i ruḥsānīla tertīb eyledim eş ‘arımı

8. Nazmıma mā ‘il olursa vechi vardır āblar

āb u dānedir:

1. **āb u dānedir:-dir**

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İçecek- su, -yiyecek- dane.

7. Ruḥ-ı ḥoy-kerde ḥāl-i ‘arızıñ çekdi dili zīrā

8. Cihānda gezdiren insānı āb u dānedir derler

āb u tāb:

1. **āb u tāb:**

Kaside 34

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklık, güzellik.

33. Şafāsından perīşān-kākūl olmuş sünbül-i terler

34. Hemān güyā bu āb u tāb ile bir şūḥ-ı ra ‘nādır

āb u tāb verirler:

1. **āb u tāb verirler:-ir, -ler**

Gazel 159

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklık, güzellik vermek.

9. Verirler lehce-i nazma bu vādī içre āb u tāb

10. Alanlar cūy-ı ṭab ‘-ı Sālim-i şīrīn-edādan feyż

āb u tāb-ı suḥan-ı pākīñi:

1. **āb u tāb-ı suḥan-ı pākīñi:-iñ, -i**

Kaside 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz sözlerinin güzelliği.

5. Ḥavz-ı şāfi-i derünuñ yine ser-şār olsun

6. Āb u tāb-ı suḥan-ı pākīñi icrā eyle

ābād eyledi:

1. **ābād eyledi:-di**

Tarih 24

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmar etmek, bayındır hale getirmek.

33. Qadrin bilip dād eyledi kendüye dāmād eyledi

34. Dünyāyı ābād eyledi ol dāver-i ferḥunde-fer

ābād oldu:

1. **ābād oldu:-du**

Kaside 14

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayındır hale gelmek || Hüzünlü gönüllerin mutlu

olması

37. Nice bī-kesleri luṭfuñ edip şād

38. Yıkılmış diller oldu cümle ābād

ābādān:

1. **ābādān:-dān**

Kaside 15

Mısra: 63

Bayındır, māmur, ābādān.

63. Sūrūr-ı ḥalḫ fīrāvān bilādīñ ābādān

64. Qulūba şevḫ-resān istimālet-i şevket

ābādān oldu:

1. **ābādān oldu:-du**

Kaside 22

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnşa edilip bayındır hale gelmek.

63. Kalmadı bir harābezār-ı cihān

64. Oldu vaktinde cümle ābādān

ābār-ı ğuzāt:

1. **ābār-ı ğuzāt:**

Tarih 3

Mısra: 171

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gaza edenlerin kuyusu.

171. Dāmenin ğarka-i hūn etmedin ābār-ı ğuzāt

172. Pāy-būs eyleyerek cānib-i eṭrāfi recā

‘abd:

1. **‘abdin:-in**

Kaside 13

Mısra: 35

Kul, Allah'ın yarattığı kul.

35. Bir ğuzide ‘abdin istiṣnā edip her bir devir

36. Kıldı anı efser-i innā ca‘alnā’ya revā

2. **‘abde:-e**

Kaside 27

Mısra: 64

Kul, Allah'ın yarattığı kul.

63. Şām u rüz ed’iye-i ḥayrı bütūn farz oldu

64. Nān u ni‘met gözeden ‘abde budur şart-ı vefā

abdāl olalı:

1. **abdāl olalı:-alı**

Diğer 11

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Derviş olmak || Bir şeye alışkan hale gelmek.

37. Ğamla oldu vücūdumuz çün nāl

38. Tekye-i hicre olalı abdāl

abdāl-ı çarḥ:

1. **abdāl-ı çarḥ:**

Kaside 13

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyā’nın dervişleri.

83. Nān-ı kūr-ı mühr-i re’yinden müdām abdāl-ı çarḥ

84. Māh-ı nevdir elde keçkölü olur pertev gedā

‘abdi:

1. **‘abdiyā:-yā**

Gazel 270

Mısra: 10

Abdi -Özel isim-

9. Görünmez oldu Sālīm ol perī biz rağbet etdikçe

10. Ser-i küyunda kaldık ‘Abdiyā bī-hüde da‘vetde

‘abd-i ednā:

1. **‘abd-i ednā:**

Tarih 4

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hakir kul.

15. Yegāne pādişāh-ı bī-mu‘ādil

16. Ki şāhān dergehinde ‘abd-i ednā

‘abd-i ednāyı:

1. **‘abd-i ednāyı:-yı**

Müfret 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hakir kul || Aşık.

1. Sevindir ‘aşığı ğāhī vişāliñ ile sultānım

2. Çerāĝ etmek saña çok mu bir iki ‘abd-i ednāyı

2. **‘abd-i ednāyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hakir kul.

57. Eger ‘abd-i ‘ubeyd-i ḥalka-ber-ğuşuñ degilsem ben

58. Efendim kullarıñdan ‘add etme ‘abd-i ednāyı

3. **‘abd-i ednāyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hakir kul.

79. Beni akrānıma luṭf et ser-efrāz eyle cüdüñla

80. Çerāĝ etmek saña çok mu bir iki ‘abd-i ednāyı

‘abd-i fakīr:

1. **‘abd-i fakīr:**

Kaside 20

Mısra: 211

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Fakir kul || Şâir

211. Biri ez-cümle kim bu ‘abd-i fakīr

212. Görmüşüm dergehinde luṭf-ı vefir

‘abd-i ‘izzī hikāyesindeki:

1. **‘abd-i ‘izzī hikāyesindeki:-n, -de, -ki-nde, -ki**

Kaside 10

Mısra: 310

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Abd-i İzzi (Özel isim) hikayesi.

309. Ğuşu ḥayretle etdi māl-ā-māl

310. ‘Abd-i ‘İzzī hikāyesindeki ḥāl

‘abd-i kadīm-i bendeñim:

1. **‘abd-i kadīm-i bendeñim:-ñim**

Kaside 30

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Birinin- çok eskiden beri kölesi olmak.

67. Ben ol ‘abd-i kadīm-i bendeñim kim Tafrı ‘ālimdir

68. Sa‘ādetli efendimle olup ekdār-fersāyī

‘abd-i kemīne:

1. **‘abd-i kemīne:**

Kaside 17

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı köle.

59. Edeydi şevket ü dārāt u haşmeti meşhūd

60. Derinde ‘abd-i kemîne olurdu Hüsrev ü Cem

‘abd-i tıfla:

1. ‘abd-i tıfla:-a

Muamma 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük, aciz kul.

1. O ‘abd-i tıfla kim Sübhān mürebbī ola kudretten

2. Dağı gehvārede eyler felekle baḥş hikmetden

‘abd-i ‘ubeyd-i halka-ber-güşuñ:

1. ‘abd-i ‘ubeyd-i halka-ber-güşuñ:-uñ

Kaside 30

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulağı halkalı zavallı, aciz köle || Şâir.

57. Eger ‘abd-i ‘ubeyd-i halka-ber-güşuñ degilsem ben

58. Efendim kullarıñdan ‘add etme ‘abd-i ednāyi

‘abd-i za‘if:

1. ‘abd-i za‘if:

Diğer 11

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf kul || Şâir.

29. Şihhat üzre durur vücūd-ı nahif

30. ‘Āfiyetde olup bu ‘abd-i za‘if

‘abd-i zār:

1. ‘abd-i zār:

Kaside 30

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen kul || Şâir.

75. Yeter bu ‘abd-i zāra bir nigāh-ı şefkat-āmiziñ

76. Deriñde mültecā-yı arzūmendān-ı şeydāyı

‘abd-i zāra:

1. ‘abd-i zāra:-a

Kaside 7

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen kul || Şâir.

75. Luṭf eyle meded bu ‘abd-i zāra

76. Kim derd-i dili cihāna şıgmaz

‘abdu’llāh efendi:

1. ‘abdu’llāh efendi:

Kaside 30

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeyhülislam Ebe-zāde Abdullah Efendi.

23. Cenāb-ı müfti-i ‘allāme ‘Abdu’llāh Efendi kim

24. Vücūd-ı pāki zibende edip ol şadr-ı ‘ulyāyı

‘abes:

1. ‘abes:

Kaside 23

Mısra: 50

Boş, anlamsız, saçma, gereksiz.

49. Bahār-ı i‘tidāl-i ‘adl ü dād terre gülistāndan

50. ‘Abeş zann etme şeb-nem çini-i mihr-i şeh-er-zāyi

‘ab-ı fevvāre:

1. ‘ab-ı fevvāre:

Kaside 19

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fıskiyeinin suyu.

71. Senā-yı zāt-ı zī-şānın bu güne etmede icrā

72. Lisān-ı hāl ile güyā ağan her ‘ab-ı fevvāre

‘ab-ı hayāt:

1. ‘ab-ı hayāt:

Kaside 32

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırın ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

31. Defter-i ehl-i hünerde denilir ol zātın

32. Neşrine ‘ab-ı hayāt nazmına dürr-i yek-tā

‘ab-ı hayāt bulduñ:

1. ‘ab-ı hayāt bulduñ:-du, -ñ

Gazel 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölümsüzlük suyunu bulmak.

7. Sırr-ı mevtü’dan eger olduñsa ağāh ey gönül

8. Zülmet-i zātında bulduñ şübhesiz ‘ab-ı hayāt

‘ab-ı hayāta:

1. ‘ab-ı hayāta:-a

Kaside 20

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırın ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

141. Olsa ‘ab-ı hayāta ger cārī

142. Ma’-i miz-‘ab-ı saḳf-ı divārī

‘ab-ı hayātından:

1. ‘ab-ı hayātından:-in, -dan

Tarih 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırın ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

5. Çeşme-i şafvet-ķarini olsa Hızr’a reh-güzer

6. İçmedin ‘ab-ı hayātından çoynca geçmeye

‘ab-ı hayvān:

1. ‘ab-ı hayvān:

Kaside 20

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

143. Āb-ı hayvān olurdu halka 'ayān

144. Sır olurdu anıyla cümle cihān

āb-ı muşaffā:

1. **āb-ı muşaffā:**

Kaside 19

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf su.

69. Bu resme yād ederdi zikr-i evşāf-ı şehenşāhı

70. Derūn-ı havzda āb-ı muşaffā gelse güftāre

āb-ı nedemle:

1. **āb-ı nedemle:-le**

Gazel 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pişmanlık suyu || Pişmanlık gözyaşı.

1. Ferāgat dilde her şeyden günāha kandığındandır

2. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıkanıdığındandır

2. **āb-ı nedemle:-le**

Gazel 46

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pişmanlık suyu || Pişmanlık gözyaşı.

9. Dil-i pākizeye böyle ferāgat gālibā Sālim

10. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıkanıdığındandır

āb-ı pür-ğumūma:

1. **āb-ı pür-ğumūma:-a**

Lugaz 1

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder suyu || Gözyaşı.

33. Ne 'illet kim ola her sū muķārīn ārzū tab'a

34. Bu āb-ı pür-ğumūma çāremiz yok bu da hikmetdir

āb-ı revān:

1. **āb-ı revān:**

Kaside 18

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akarsu || Gözyaşı.

33. Dīdesinden dökülen lū'lelerin āb-ı revān

34. Kaṭra-ber-kaṭra eder yād-ı zamān-ı eylül

āb-ı revāndan:

1. **āb-ı revāndan:-dan**

Gazel 282

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akarsu || Gözyaşı.

3. Nem kalır āb-ı revāndan benim ey nūr-ı başār

4. Eşk-i hūnīnter-i çeşmim gibi bir cū var mı

āb-ı reziñden:

1. **āb-ı reziñden:-iñ, -den**

Gazel 186

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüm suyu || Şarap

5. Yanaşmadı daḡı nev-ğonca-i ferah sāķı

6. Egerçi āb-ı reziñden nice kedū gördük

āb-ı ruh-ı 'osmāniyān:

1. **āb-ı ruh-ı 'osmāniyān:**

Tarih 24

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Osmanlıların yüz suyu || Sultan 3. Ahmed.

15. Āb-ı ruh-ı 'Osmāniyān zıll-ı Hudā cān-ı cihān

16. Şāhenşeh-i devr-i zamān dādār-ı İskender-zafer

āb-ı rüy-i gül-i keremle:

1. **āb-ı rüy-i gül-i keremle:-le**

Diğer 9

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik gülünün yüz suyu.

17. Āsitānıñ ede cenāb-ı Mu'ın

18. Āb-ı rüy-i gül-i keremle metīn

āb-ı rüy-ı vüzerā:

1. **āb-ı rüy-ı vüzerā:**

Kaside 26

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vezirlerin gurur vesilesi || Sadrazam Baltacı

Mehmed Paşa

25. Nūr-ı çeşm-i 'ulemā merdüm-i 'ayn-ı şulehā

26. Āb-ı rüy-ı vüzerā nūr-ı cebīm-i küremā

āb-ı rüyundan:

1. **āb-ı rüyundan:-un, -dan**

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz suyu.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ āb-ı rüyundan

14. Kāmu āteş-perestānıñ olupdur āteşi itfā

āb-ı şāfi:

1. **āb-ı şāfi:-ı**

Tarih 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf, güzel su || Şarap.

7. Menba '-ı 'ayn-ı şāfādır sāğarāsā lülesi

8. Āb-ı şāfi neşve-baḡş olmaḡdadır cām-ı meye

āb-ı şāfisi:

1. **āb-ı şāfisi:-sı**

Kaside 34

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf, güzel su.

35. Bu mevsimde derūnun ḡıll u ḡışdan eyledi hālī

36. Leb-i ḡülşende havzın āb-ı şāfisi muşaffādır

āb-ı şüyide-pāy-ı ihsānıñ:

1. **āb-ı şüyide-pāy-ı ihsānıñ:-iñ**

Diğer 8

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyiliğin yıkanmış ayağının suyu || Övgüye layık olan.

45. Āb-ı şüyide-pây-ı ihsânîñ

46. Hâşılı bir nigâha şâyânîñ

āb-ı vuzū´dan:

1. **āb-ı vuzūdan:-dan**

Kaside 3

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Abdest suyu.

55. Ki ya´ni artırır ol inbisâtım

56. Keser āb-ı vuzūdan ihtilâtim

āb-ı vuzū´-ı vâlâsın:

1. **āb-ı vuzū´-ı vâlâsın:-sın**

Kaside 10

Mısra: 217

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce abdest suyu || Hz. Muhammed'in abdest suyu.

217. Döküp āb-ı vuzū´-ı vâlâsın

218. Etdi ihyâ nihâl-i zibâsın

āb-keşlik eder:

1. **āb-keşlik eder:-er**

Kaside 10

Mısra: 294

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Su dağıtmak, sakalık yapmak.

293. Vardı bir rû-siyeh kemine gulâm

294. Āb-keşlik eder idi o müdâm

āb-rizân:

1. **āb-rizân:**

Gazel 111

Mısra: 4

Akarsu.

3. Gürye def´ eyler hemîşe sūziş-i derd ü gamı

4. Āb-rizân olsa hergiz âteşe teskîn olur

ac:

1. **aç:**

Lugaz 5

Mısra: 7

Yemek yemesi gereken, tok karşıtı

7. Kendisi gerçi ki çıplağıdır aç

8. Aña amâ ki cihân hep muhtâç

2. **açıla:-ıl, -a**

Gazel 32

Mısra: 4

Açılmak || Olumsuz durumların sona ererek güzel şeylerin olması

3. Olma der-beste-i ümmîd gönül bir gün ola

4. Açıla bāb-ı emel saña kerîmdir Fettâh

3. **açsam:-sa, -m**

Gazel 71

Mısra: 2

Açmak || Göstermek

1. Fikr edersem ser-güzeştım dîdelerden nem gelir
2. Zaḥmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir

ac eyleme:

1. **ac eyleme:-me**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 217

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aç bırakmak.

217. Beni sîr et hemîşe eyleme ac

218. Etme lutf eyle gayrıya muhtâc

acâyib:

1. **acâyib:**

Tarih 17

Mısra: 34

İlginç, şaşırtıcı.

33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi

34. Bir acâyib hâle dūş oldum ki ben cümle zemîn

2. **acâyib:**

Tarih 17

Mısra: 61

İlginç, şaşırtıcı.

61. Ye´s-si külli bir acâyib tesliyetmiş âdeme

62. Hâk bilir ol da kudümüñ ile oldu der-kemîn

aceb:

1. **aceb:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 134

Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.

133. Pes o dâma varuban bend oldu

134. Dil-i şeydâya aceb fend oldu

2. **aceb:**

Tedis 4

Mısra: 15

Acaba: şüphe, tereddüt, hayret ifade eden soru zarfı.

15. Kağı gülşengehdedir bilmem aceb ol serv-i nâz

16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

3. **aceb:**

Gazel 5

Mısra: 2

Acaba.

1. Yine bir zâlimiñ zülfüne bend oldu dil-i şeydâ

2. Benim baht-i siyâhımdan kime etsem aceb şekvâ

4. **aceb:**

Kaside 8

Mısra: 112

Acaba.

111. Şafâ-yı şevkı eḳall-i ḳalîl-i bî-encâm

112. Aceb gumümü bu dehrîñ ki dehr dâhirdir

5. **aceb:**

Kaside 8

Mısra: 172

Acaba.

171. Bu güne eyledi vaşf-ı şerifini ta'bir
172. 'Aceb ki tab'-ı yerā'a yem-i mefāhirdir

6. 'aceb:

Kaside 8
Mısra: 203
Acaba.

203. Neye erer 'aceb ahvāli bed-fi'āl olanıñ
204. Taraf taraf o zamān kim beden kuşā'irdir

7. 'aceb:

Kaside 10
Mısra: 443
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.

443. Bu revişler 'aceb temāşadır
444. Bu heves dem-be-dem ne sevdadır

8. 'aceb:

Kıt'a 14
Mısra: 2
Acaba.

1. İştıyākım berter oldu saña hayfā gelmediñ
2. Şormadıñ hāl-i perişānım 'aceb noldu saña

9. 'aceb:

Kaside 16
Mısra: 13
Acaba || Nasıl

13. Şāhid-i gönca 'aceb hār ile ālūde olur
14. Nola kim eylese biñ dāğı hüveydā bülbül

10. 'aceb:

Kaside 19
Mısra: 42
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.

41. Tülü' edip çemenden uq̄huvān necm-i şehērāsā
42. 'Aceb revnak-füzūn olmuş bu hāletle çemenzāre

11. 'aceb:

Kaside 23
Mısra: 18
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.

17. Kanı pür-tāb iken mestāne evvel gögsü gürlerdı
18. 'Aceb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i garrāyı

12. 'aceb:

Kaside 34
Mısra: 26
Acaba.

25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengām-ı sürür içre
26. 'Aceb keşretde vahdet etmeniñ sırrı hüveydādır

13. 'aceb:

Gazel 34
Mısra: 1
Acaba.

1. Dimāğ-i cāna gelir mi 'aceb şemīm-i murād
2. Eser mi gülşen-i ümmidime nesīm-i murād

14. 'aceb:

Gazel 41
Mısra: 8
Acaba || Öyle bir şaşırtıcı

7. Derūnunda nice esrārī cānı gibi hıfz eyler
8. Hele peygām-ı ahbāba 'aceb ikrām eder kāgaz

15. 'aceb:

Gazel 53
Mısra: 5
Acaba.

5. 'Aceb mikşir durur vā'iz gibi bülbül de gülşende
6. Şeher eţfāl-i bāğı nālesiyle bī-dimāğ eyler

16. 'aceb:

Gazel 77
Mısra: 11
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.

11. 'Aceb mā'ildir esrār-ı derūnum keşfe ey Sālim
12. Sırışkim dem-be-dem ol şūha nakl-i mā-cerā eyler

17. 'aceb:

Gazel 85
Mısra: 10
Acaba.

9. O Leyli ānlamazken 'aşıkıñ pā-māli-i hicrin
10. Beni bī-hūde Mecnūn eyleyip Sālim 'aceb neyler

18. 'aceb:

Gazel 99
Mısra: 6
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.

5. Hārābāta var ey zāhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kāşānedir derler

19. 'aceb:

Gazel 141
Mısra: 6
Şaşılr.

5. Göñül çāh-ı zenaħdānında n'işler kimseler bilmez
6. O nā-ka'r-ı felāketden 'aceb şıyṭ u şadā gelmez

20. 'aceb:

Gazel 166
Mısra: 1
Acaba.

1. İhvāna 'aceb lāzımedir tarḥ-ı tekellüf
2. Yārāna 'aceb lāzımedir tarḥ-ı tekellüf

21. 'aceb:

Gazel 166
Mısra: 2
Acaba.

1. İhvāna 'aceb lāzımedir tarḥ-ı tekellüf
2. Yārāna 'aceb lāzımedir tarḥ-ı tekellüf

22. 'aceb:

Gazel 166
Mısra: 4
Acaba.

3. Evvel bize şunsun dediler cāmi rakībān
4. Rindāna 'aceb lāzımedir tarḥ-ı tekellüf

23. 'aceb:

Gazel 166
Mısra: 6
Acaba.

5. 'Uşşāka ne müşkil ki vişāl olmaya ihsān
6. Hübāna 'aceb lāzimedir tarḥ-ı tekellūf

24. 'aceb:

Gazel 166
Mısra: 8
Acaba.

7. Teklifime bakmasa gehi hāneme gelse
8. Cānāna 'aceb lāzimedir tarḥ-ı tekellūf

25. 'aceb:

Gazel 166
Mısra: 10
Acaba.

9. Sālim gibi her kes suḥana kādir olur mu
10. İnsāna 'aceb lāzimedir tarḥ-ı tekellūf

26. 'aceb:

Gazel 182
Mısra: 8
Şaşirtan, hayrette bırakan, tuhaf.

7. Katı ednā bahāneye kişiyi terk ederler ḥayf
8. 'Aceb ḥalkı vefāsız kimseler imiş Trabzon' uñ

27. 'aceb:

Gazel 220
Mısra: 10
Acaba.

9. Bize rağmen yine bir gayrı hem-dem bulmuş ol bī-dād
10. Kime dād eylesem Sālim 'aceb ol bī-mürüvvetden

28. 'aceb:

Gazel 235
Mısra: 2
Acaba.

1. Mahrem-i didār olanlar bir zamān maḳbūl iken
2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşgūl iken

29. 'aceb:

Gazel 241
Mısra: 8
Şaşirtan, hayrette bırakan, tuhaf.

7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firākiñ ile sulṭānım
8. Dükenez kākūlūñ fikri 'aceb tūl-i emeldir bu

30. 'acebdir:-dir

Gazel 261
Mısra: 7
Tuhaf, garip.

7. Erişdim şādi-i vaşla 'acebdir bu dil-i şeydā
8. Ḥayāl-i zūlf-i piç-ā-piçi ile daḫı mātemde

31. 'aceb:

Gazel 270
Mısra: 3
Acaba.

3. Benim bu giryemi cānān 'aceb nemden kıyās eyler
4. Benim bir ḥāl-i zārım görmemişken künc-i firḫatde

32. 'aceb:

Gazel 282
Mısra: 9
Acaba.

9. Bir seniñ gibi bu vād-i melāhatde 'aceb
10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri āhū var mı

33. 'aceb:

Gazel 289
Mısra: 2
Acaba.

1. Şafā-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

'aceb geldi:

1. 'aceb geldi:-di

Kıt'a 11
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Garip gelmek || Garipsemek.

1. Bu şiddet-i ğam-ı sermā-yı iğtirābımdan
2. O yārdan bize bu luḫfu pek 'aceb geldi

'aceb mi:

1. 'aceb mi:

Kaside 2
Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

55. O kim nūr-ı İllāhī'dir cihāna

56. 'Aceb mi raḫmet olsa bendegāna

2. 'aceb mi:

Kaside 5
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

7. Olmadı sīr nigāh-ı ruḫūñ ey meh felegin

8. Kāmēti olsa 'aceb mi ğam-ı hicriñle dū tā

3. 'aceb mi:

Kaside 6
Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

11. Maḥabbet 'āşık u ma 'şūka te 'şir eyler elbette

12. 'Aceb mi olsalar ḥayrān u şeydā şem ' ü pervāne

4. 'aceb mi:

Tarih 8
Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

11. Bahār erdi cihān şimdi ser-ā-pā şād u ḥandāndır

12. Bu nūkhette 'aceb mi olsa dūnyā cennete mişdāk

5. 'aceb mi:

Tarih 8
Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

23. Saḫımmaz nevbeti lāle-şıfat buḫl eylemez ḥalkā

24. 'Aceb mi gül-bünü eyler ise Ḥāk ğoncaya ser-tāk

6. 'aceb mi:

Tarih 8
Mısra: 30

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
29. Gülistāna hele nerkis gibi bir dīdebān olmak
30. ‘Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña ‘uşşāk
7. ‘**aceb mi:**
Gazel 9
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. O zūlf-i ejderi etdi beni zehr-i firāka düş
8. ‘Aceb mi istesem tiryāk-i vaslān olmaga ihyā
8. ‘**aceb mi:**
Diğer 10
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
27. Ki oldu teşne-i her neş’e-i şafā gönlüm
28. ‘Aceb mi bilmesē kārın gezip bu dehri dilā
9. ‘**aceb mi:**
Tarih 17
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Kūhlar ser çekdi eflāke sürūr-ı berfden
8. Rū-sefid olsa ‘aceb mi bu mehāretle zemīn
10. ‘**aceb mi:**
Kaside 17
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. ‘Aceb mi ğıbtā ederse bu emr-i tevfiķa
8. Selefde her güzērān eyleyen dil-i mülhem
11. ‘**aceb mi:**
Kaside 17
Mısra: 65
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
65. ‘Aceb mi lutfuna müstāgraķ olsa heft iķlīm
66. Yed-i kerīmine vā-beste cümle Rūm u ‘Acem
12. ‘**aceb mi:**
Gazel 29
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. ‘Aceb mi ey Mesīhā-dem bize rūh olsa her cā rāh
2. Seniñ ruhsār-ı ‘ālū’l-‘ālīñ ile oldu hem-tā rāh
13. ‘**aceb mi:**
Gazel 39
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. ‘Aceb mi menzil-i kāma tehālūküm Sālim
10. Lezīzdir hele akrāndan imtiyāz lezīz

14. ‘**aceb mi:**
Gazel 67
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Şikenc-i kākülūñ dām-ı kızādır
10. ‘Aceb mi murğ-ı diller olsa naħcīr
15. ‘**aceb mi:**
Gazel 76
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Ser-ā-pā dest-bürd-i şāh-ı gamzeñdir dil-i ‘āşık
10. ‘Aceb mi etseñ iķlīm-i derūnu kendiñi teshīr
16. ‘**aceb mi:**
Gazel 159
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. ‘Aceb mi bār-ı vaşlına el ermezse o ser-kīşin
8. Alınmaz hāşılı ey dil dıraht-ı müntehādan feyz
17. ‘**aceb mi:**
Gazel 162
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Metā’-ı himmete şāhib çıkar bulunmayalı
6. ‘Aceb mi olsa cihān içre rāyġān māni’
18. ‘**aceb mi:**
Gazel 168
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. ‘Aceb mi gül-bünü hemm ü ġam eyler ise za’īf
2. Şovuk geçirdi şitā ṭab’in eyledi taħrīf
19. ‘**aceb mi:**
Gazel 207
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Beşüş olsa ‘aceb mi yār gāhī
4. Niġāh-ı ‘ābis eyler serv-i nāzım
20. ‘**aceb mi:**
Gazel 222
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Ser-firāz olsa ‘aceb mi nāza ġamzeñ kim eder
8. Nāz ta’līm-i füsūnu ġamze-i dellāleden
- ‘**aceb midir:**
1. ‘**aceb midir:-dir**
Kaside 14
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

11. Görüp küh-i şükühun çarh u ahter
12. 'Aceb midir dese Allāhu ekber

'aceb olmaz:

1. 'aceb olmaz:-maz
Gazel 1
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.
5. Gözlerim nuru şaşkın ta'n u melamet etme
6. 'Aşıkım olsa harām olmaz 'aceb h'āb bana

'acebā:

1. 'acebā:
Kaside 12
Mısra: 184
Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz, acep.
183. Tabīb-i hāzıq-ı feyz-āşinā-yı luftuñla
184. Görür müsün 'acebā bu şikeste rencüri

2. 'acebā:

- Gazel 34**
Mısra: 4
Acaba.
3. Eder mi hātırımı tesliyet felek āyā
4. Olur muyuz 'acebā mahrem-i harīm-i murād

3. 'acebā:

- Gazel 34**
Mısra: 7
Acaba.
7. Zamānede 'acebā şimdi kim durur bilsek
8. Karīn-i bezm-i şafā hem-dem-i nedīm-i murād

'acem:

1. 'acem:
Kaside 17
Mısra: 66
İran.
65. 'Aceb mi lutfuna müstağrak olsa heft iklim
66. Yed-i kerimine vā-beste cümle Rüm u 'Acem

2. 'acem:

- Kaside 19**
Mısra: 79
İran || İranlı.
79. Olup fermān-ber-i hükümü 'Arab Rum u 'Acem anıñ
80. Hemīn cārīdir aḥkām-ı şerīfī cümle aḳtāre

'acemsā:

1. 'acemsā:
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 28
İranlıya benzer.
27. Nihāvendī gibi ol şāh-ı ra'nā
28. Ki eşvābı anıñ zirā 'acemsā

acı:

1. acıdım:-dım
Muamma 20
Mısra: 1
Başkasının durumuna üzülme.

1. Tır-i müjgānına yāriñ acıdım
2. Ben tırurken atdığün herkese

2. acıyıp:-yıp

- Gazel 23**
Mısra: 12
Başkasının durumuna üzülme.
11. Mā-cerā-yı dide-i giryānımı görüp dilā
12. Baḥr acıyıp ağlaşlar hālīme Nıl ü Fūrāt

'acıb:

1. 'acıb:
Lugaz 5
Mısra: 11
Şaşılacak derecede, acayip.
11. Müstevī olsa o ḥam-geşte 'acıb
12. Olur ol ḥāşılı bir şekl-i şālīb

'acız:

1. 'acızim:-im
Kaside 3
Mısra: 40
Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.
39. Şikāyet yā İllāhī nefis-i bedden
40. Elinden dil-figār u 'acızim ben

2. 'acız:

- Gazel 139**
Mısra: 9
Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.
9. Göñül seniñle 'itābıñ benimle dil 'acız
10. O hāl 'aşıka yer yer gider gelir tırmaz

'acız -i terkīm-i şāni:

1. 'acız -i terkīm-i şāni:-ı
Kaside 2
Mısra: 69
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Peygamberin- şanını anlatmak, yazmak hususunda aciz kalmak.
69. 'Utārid 'acız -i terkīm-i şāni
70. Heme Behrām u Keyvān na't-ḥvāni

'acız oldu:

1. 'acız oldu:-du
Lugaz 3
Mısra: 55
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi yapması gerektiği gibi yapmamak.
55. 'Aciz oldu elinde hep zārı
56. İncidir ekşerī remedkārı
2. 'acız oldu:-du
Kaside 10
Mısra: 268
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçsüz olmak, elinden bir şey gelmemek.
267. Ḥafir-i ḥandek'de ğazve-i aḥzāb
268. 'Aciz oldu netice hep aşḥāb

3. 'āciz oldu:-du

Tarih 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi yapması gerektiği gibi yapmamak.

5. Mū-be-mū hūsnūnde şöyle dikkat etdim kim haṭṭūn

6. Hürde-binān 'āciz oldu görmede terķimini

'āciz olmuş:

1. 'āciz olmuş:-muş

Kaside 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi yapması gerektiği gibi yapmamak.

19. Daḥīl-i sūr-ı islām olmama ben

20. Seniñ şüküründe 'āciz olmuş iken

'āciz olmuşdur:

1. 'āciz olmuşdur:-muş, -dur

Tarih 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi yapması gerektiği gibi yapmamak.

5. Ne mümkün Sālimā evsāfin ihşā eylemek kilkim

6. Zebānım 'āciz olmuşdur ğenāsın etmede imlā

'āciz olur:

1. 'āciz olur:-ur

Lugaz 3

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aciz kalmak, çok uğraşmasına karşın bir işi yapamamak.

57. Gözüne girer ol laṭifesi bed

58. Āciz olur elinden ol derdmend

'āciz-i resm-i femi olursa:

1. 'āciz-i resm-i femi olursa:-ur, -sa

Gazel 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- ağzını resmetmede aciz kalmak || Sevgilinin ağzının küçük olması.

3. Bihzād olursa 'āciz-i resm-i femi nola

4. Yāriñ deḥān-ı ma'dumu taşvīr olur mu hiç

'āciz-i tahrīr ü imlādır:

1. 'āciz-i tahrīr ü imlādır:-dır

Kaside 34

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bir durumla alakalı- düşüncelerini yazamamak, yazmakta aciz kalmak.

77. Ḥayālīm tāze tāze etmede maẓmūn istihzār

78. Kef-i destim k'elinden 'āciz-i tahrīr ü imlādır

'āciz-i tedbīrimdir:

1. 'āciz-i tedbīrimdir:-im, -dir

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 151

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedbir hususunda aciz olmak || Çaresiz

151. Dil de bir 'āciz-i tedbīrimdir

152. Nāliş ü āh ile dil-ġirimidir

'āciz-i tedkīk-ı fikri:

1. 'āciz-i tedkīk-ı fikri:-i

Tarih 4

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fikirleri inceleme hususunda acizliğe düşme || Kişinin fikirlerinin büyüklüğü.

19. Felāṭūn 'āciz-i tedkīk-ı fikri

20. Hıred evvel kademde nā-şikībā

'aciz:

1. 'aciz:

Kaside 2

Mısra: 86

Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.

85. Ne dikkat la'l olur belki deḥānım

86. Şumār edip kuşūr u 'aciz ü şānım

2. 'acizini:-in, -i

Kaside 28

Mısra: 52

Yetersizlik, çaresizlik.

51. Mekrūmet-pirā vezir-i 'āli-ḡadrā ḥaḡ bu kim

52. Vaşf eden zāt-ı şerīfīñ 'acizini ikrār eder

'aciz-āver:

1. 'aciz-āver:

Kaside 3

Mısra: 8

Aciz, çaresiz || Söz konusu eylemi hakkıyla yerine getiremeyen.

7. 'Aṭā etdiñ baña imān-ı kāmīl

8. Anıñ şüküründe 'aciz-āver iken dil

açdır:

1. açdırma:-ma

Gazel 255

Mısra: 7

Açtırmak || Ağzını açtırmak, söyletmek

7. Gel açdırma benim mecmū 'a-yı dilde olan rāzım

8. Çü ma'lūm-ı şerīfīñdir derūnum hiç su'al etme

açıl:

1. açılmada:-ma, -da

Kaside 1

Mısra: 35

Açık hale gelmek, çiçeklenmek.

35. Güller açılmada leṭāfetden

36. Murġ-ı gülşen nevāda behcetden

2. açılır:-ır

Diğer 3

Mısra: 52

Açık hale gelmek, çiçeklenmek.

51. Ḥaṭ-ı ruḡsārīñ ile dil ki ola cilve-nümā

52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cānā

3. **açılıp:-ıp**
Diğer 3
Mısra: 90
Açık hale gelmek, çiçeklenmek.
89. Nazar-ı lutfuna oldukça bahârîñ mazhar
90. Goncalar da açılıp hânde eder ser-tâ-ser
4. **açıl:**
Tesdis 5
Mısra: 9
Açık hale gelmek, çiçeklenmek.
9. Gül açıl 'uşşâk-ı zârı eyle yek-ser şâdmân
10. Şaklayıp râz-ı derünuñ etme bizlerden nihân
5. **açıldı:-dı**
Kaside 12
Mısra: 6
Açılmak || *H. Âdem'in beden en yaratılışı, yaratılış mucizesinin ortaya çıkışı.*
5. Göründü beyzâsı nûnuñ fezâ-yı hilkatde
6. Açıldı genc-i vücüduñ defîn-i mestûrî
6. **açıldı:-dı**
Kaside 12
Mısra: 51
Açılmak || *-Manevi anlamda- İlahi sırların ortaya çıkması.*
51. Açıldı zeyl-i nihân-perde-i tecelliyyât
52. Zuhûra geldi vücüduñ binâ-yı ma' mûrî
7. **açıldıqça:-dıq, -ça**
Kaside 25
Mısra: 53
Açılmak || Sıkıntıdan kurtulmak, rahatlamak.
53. Açıldıqça nesim-i lutf ile gül-gonca-i 'izzîñ
54. Qapansın rencîş-i derd-i hâsedle dîde-i a'dâ
8. **açılısın:-sın**
Kaside 28
Mısra: 57
Açık hâle gelmek, küşâd olmak. || Sıkıntıdan kurtulmak.
57. Gonca-i bahtıñ açılısın gün-be-gün güller gibi
58. Rûy-ı handânîñ seniñ çün 'âlemi gülzâr eder
9. **açılır:-ır**
Kaside 29
Mısra: 22
Açık hale gelmek, çiçeklenmek.
21. Feyz-i ebr-i himeminden erişir verde nemâ
22. Tâb-ı mihr-i keremiyle açılır gonca-i ter
10. **açılıp:-ıp**
Kaside 32
Mısra: 19
Açık hale gelmek, çiçeklenmek.
19. Goncalar da açılıp gül gibi handân oldu
20. Bülbülân şâm u şehr olsa mahaldir güyâ
11. **açılmaz:-maz**
Gazel 48
Mısra: 19
Açık hale gelmek, çiçeklenmek.
19. Goncaveş Sâlim açılmaz gülşen-i takrîrde
20. Ol dehânîñ kim zebânî hem-dem-i esrâr olur
12. **açılma:-sa**
Gazel 135
Mısra: 7
Kapalı, örtülü, kilitli, bağı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
7. Açılma şad hazîne 'âlem-i hicrinde sultânım
8. Hazef-pâre olur baña yine her bir güher sensiz
13. **açılmam:-ma, -m**
Gazel 146
Mısra: 3
Açılmak || Ferahlamak, rahatlamak
3. Açılmam sen gül-i ra'nâsîz ey gonca bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz
14. **açılır:-ır**
Gazel 172
Mısra: 7
Çiçeklenmek.
7. Bizim ile açılır idi kendine kâlsa
8. O gül de mâ'il-i kec-pend-i bâğbân ancak
15. **açılısın:-sın**
Gazel 220
Mısra: 4
Nergis çiçeği ile alakalı olarak farketmek, farkında olmak.
3. Haber ver ey şabâ ol serv-kâmet 'azm-i bâğ etmiş
4. Açılısın çeşm-i nerkis gülşen içre hıvâb-ı gafletden
16. **açılmasın:-ma, -sın**
Gazel 224
Mısra: 8
Çiçeklenmek.
7. Hezâr-ı bî-nevâya şefkat-endâz olmayan verdiñ
8. Hemîşe gonca-i ser-bestesi açılmasın şolsun
17. **açılmaz:-maz**
Gazel 259
Mısra: 7
Açılmak || İçini dökmek, derdini paylaşmak.
7. Neden böyle açılmaz goncaveş ol fem baña lutf et
8. Açıl râz-ı derünuñ şaklama ey meh-likâ söyle
18. **açıl:**
Gazel 259
Mısra: 8
Ortaya çıkmak, âşikâr olmak || Gönül sırrının açığa çıkması
7. Neden böyle açılmaz goncaveş ol fem baña lutf et
8. Açıl râz-ı derünuñ şaklama ey meh-likâ söyle
19. **açılmış:-mış**
Gazel 271
Mısra: 5
Açık hale gelmek, çiçeklenmek.
5. Açılmış gül gibi ruhlar revernağ-sâz ebrûlar
6. Muhaşşal yâr memdûh-ı zamân olmağda gitdikçe
- ād:**

1. **ādım:-ın, -ı**

Kaside 8

Mısra: 207

İsim.

207. Alır ola dil-i mazlûm ādım yer yer

208. Egerçi hayl-i ğarībān eger ekāsirdir

a'dā:

1. **a'dā:**

Tesdis 1

Mısra: 13

Düşmanlar, hasımlar || Rakip

13. Neden lāyık ki a'dā dergehiñde hep çerāğ olsun

14. Benim nār-ı firākı ile göñlüm dāğ dāğ olsun

2. **a'dāmīn:-nīñ**

Tarih 1

Mısra: 124

Düşmanlar, hasımlar.

123. Şafā etdikde qalbim haşmetinden

124. Derūnu olsun a'dāmīñ ciğer-ñün

3. **a'dā:**

Tarih 3

Mısra: 50

Düşmanlar, hasımlar || Rakip

49. Öyle bir pādīşeh-i taht-ı sa'ādetdir kim

50. Dehşet-i nāmı ile olmada lerzān a'dā

4. **a'dā:**

Tarih 3

Mısra: 68

Düşmanlar, hasımlar.

67. 'İzz ü rıf'atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet

68. Devletinde ola her bār müdemmer a'dā

5. **a'dā:**

Tarih 3

Mısra: 170

Düşmanlar, hasımlar || Rakip

169. O mehibāne şufūfuñ göricek tertibin

170. Kendini kıldı perīşān ser-ā-ser a'dā

6. **a'dā:**

Tarih 3

Mısra: 188

Düşmanlar, hasımlar || Rakip

187. Bu mehibāne hücumu göricek her dü taraf

188. Nice olmaya perīşān u müdemmer a'dā

7. **a'dā:**

Kaside 4

Mısra: 30

Düşmanlar, hasımlar.

29. Cihānda zerre deñlü 'aklı olan saña şekk etmez

30. Ne hācetdir seniñ haqqıñda şahid istemek a'dā

8. **a'dā:**

Tarih 4

Mısra: 8

Düşmanlar, hasımlar.

7. Şadā-yı şevket ü iclālī ile

8. Ser-ā-pā olmada lerzān a'dā

9. **a'dā:**

Kaside 7

Mısra: 17

Düşmanlar, hasımlar.

17. A'dā bile zemme kādır olmaz

18. Ol hüsne göñül bahāne şığmaz

10. **a'dā:**

Kaside 15

Mısra: 9

Düşmanlar, hasımlar.

9. Verā-yı Kāf'a nihān etse kendini a'dā

10. Yeter irādet-i Haqq ile kuvvet-i şevket

11. **a'dāsına:-sın, -a**

Kaside 18

Mısra: 64

Düşmanlar, hasımlar.

63. O imām-ı haqqıñ etmiş nigeñin şun'-ı Hudā

64. Dosta ni'met ü a'dāsına seyf-i meşlül

12. **a'dāsım:-sı, -nı**

Tarih 24

Mısra: 52

Düşmanlar, hasımlar.

51. Ol Mehdi-i devr-i zamān nuşretle olsun kām-rān

52. Eyle İlahī her zamān a'dāsım zır ü zeber

13. **a'dāyı:-yı**

Kaside 28

Mısra: 43

Düşmanlar, hasımlar.

43. Cünbiş-i tiri nişānedir ki a'dāyı memāt

44. Menziline da'vet üzre olmasın iştār eder

14. **a'dā:**

Gazel 51

Mısra: 7

Düşmanlar, hasımlar || Rakip

7. Gerek nık ü gerek bed yād etsinler beni a'dā

8. O şahıñ meclisinde ārzü mezkūr olmağdır

15. **a'dā:**

Gazel 74

Mısra: 15

Düşmanlar, hasımlar || Rakip

15. Hudā bilir aña Sālīm neler demiş a'dā

16. Yine bize revīş-i yār ğayrı yüzdendir

a'dā geçerlerse:

1. **a'dā geçerlerse:-er, -ler, -se**

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman göstermek, birini çekiştirmek.

7. İnanma sevdiğim a'dā geçerlerse beni saña

8. Seniñçün düstum 'ālem baña hep düşmen olmuşdur

a'dādan kalmazız:

1. **a'dādan kalmazız:-ma, -zız**

Gazel 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmandan (rakipten) geri kalmak || Sevgiliye ulaşma.

5. Kühsâr-ı deşt-i şahrâ-yı gâmiñ Ferhâd'ıyız
6. Kalmazız a'dâdan elde sağ olsun tişemiz

adâlet:

1. 'adâletinle:-iñ, -le

Kaside 15

Mısra: 61

Hak ve hukuku gözetme.

61. 'Adâletinle günûde felekde çeşm-i cihân
62. Mehâbetinle hüveydâ selâmet-i şevket

2. 'adâletle:-le

Kaside 30

Mısra: 25

Hak ve hukuku gözetme.

25. 'Adâletle esâs-ı devleti ihkâm edip zâtı
26. Sürür-ı mağdem-i pâki münevver kıldı dünyâyı

3. 'adâlet:-e

Gazel 133

Mısra: 4

Adalet, adil davranış.

3. Ceş-i müjgâni şehîd etmede 'aşıkların
4. Tâ-be-key ol şeh-i hün-rîze 'adâlet gelmez

adâletkede-i âlemde:

1. 'adâletkede-i âlemde:-de

Kaside 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ.daki adalet mekanı.

7. Kimseniñ şimdi 'adâletkede-i âlemde
8. Bî-hude kimseye yokdur sözü aslâ ka'tâ

2. 'adâletkede-i âlemde:-de

Kaside 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ.daki adalet mekanı.

7. Kimseniñ şimdi 'adâletkede-i âlemde
8. Bî-hude kimseye yokdur sözü aslâ ka'tâ

adât etdiler:

1. 'adât etdiler:-di, -ler

Lugaz 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adet haline getirmek.

9. Lik ammâ bularla hayvânât
10. Bile ceng etmek etdiler 'adât

a'dâ-yı dîn:

1. a'dâ-yı dîn:

Kaside 13

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Din düşmanları.

99. Mağdemiñle cümle sür etdi Muhammed ümmeti
100. Nikbet ü idbârına a'dâ-yı dîn etdi 'azâ

add etme:

1. 'add etme:-me

Kaside 30

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saymak, varsaymak.

57. Eger 'abd-i 'ubeyd-i halka-ber-güşüñ degilsem ben
58. Efendim kullarıñdan 'add etme 'abd-i ednâyı

add ü miqdâre gelmez:

1. 'add ü miqdâre gelmez:-mez

Kaside 19

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sayılabilir, sınırlı olmak.

89. Nice teşbih edem kâna anıñ in'âm u ihsânın
90. Anı tahmîn kâbildir bu gelmez 'add ü miqdâre

add-i 'iz'âf-ı beytin:

1. 'add-i 'iz'âf-ı beytin:-in

Lugaz 2

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Evin zayıf yönlerinin sayısı || Satranç oyununun

kusurları

27. 'Add-i 'iz'âf-ı beytin etme ümîd

28. 'Ukalâ etdiler bunu teb'id

addine nihâyet yokdur:

1. 'addine nihâyet yokdur:-dur-in, -e

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saysız, pek çok, çok fazla.

3. Hadd-i âhâdi tecâvüz eylemez gerçi sürür
4. 'Addine yokdur nihâyet hüznü ta'dâd eyleseñ

aded:

1. 'adedde:-de

Lugaz 3

Mısra: 8

Sayı.

7. Ayağı çıksa yâ seri tekrâr

8. Aşla olur 'adedde zâ'id-i çâr

2. 'adedini:-in, -i

Tarih 3

Mısra: 226

Sayı.

225. Dediler târihin âyine-i kalb içre gören

226. Altı bin altı yüz on bir 'adedini ammâ

3. 'adedlere:-ler, -e

Kaside 20

Mısra: 294

Sayı.

293. Saltanat bâ-meşiyet-i Hâlık

294. Ola tâ ol 'adedlere lâhik *

4. 'adedde:-de

Kaside 20

Mısra: 295
Sayı.
295. Ola añā ‘adedde hem-ta’ dād
296. Fetḥ olan ḳal’alar be-vefḳ-ı murād

ādem:

1. **ādem:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 145

İnsan.

145. Ādem olsa ḳabā ile ādem

146. Hep olur idi cümle-i ‘ālem

2. **ādem:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 56

İnsan.

55. Hāşılı vakt-i Hışār idi o dem

56. Gitmege seyre iverdi ādem

3. **ādem:**

Diğer 3

Mısra: 105

İnsan.

105. Lik ḳurbāncı dilencileri ādem paralar

106. Yañılıp ehl-i şafā seyre varırlarsa eger

4. **ādem’de:-de**

Kaside 3

Mısra: 6

İnsan.

5. Beni mülk-i cihānda ‘āḳil etdin

6. Beni Ādem’de yā Rab dāḥil etdin

5. **ādem:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 43

İnsan.

43. Dedi ādem muḥayyerdir işinden

44. İşin yegrek bilir her kes aşından

6. **ādem:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 48

İnsan.

47. Dedi ol şāh-ı mümtāz u müsellem

48. Cevābın vereyim pek diñle ādem

7. **ādem:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 53

İnsan.

53. Baña bī-hüde ādem lik gelmez

54. Benim ṭab’ım velī cūhhāli bilmez

8. **ādeme:-e**

Rübai 4

Mısra: 2

İnsan || Sevgili.

1. Tā-key dil-i ‘uşşāḳa sitem cevri-i ser-ā-pā

2. İnşāf gerek ādeme bir pāre de cānā

9. **ādem:**

Rübai 6

Mısra: 4

İnsan.

3. Gör sille-ḥor-ı dest-i ḳazā-yı ḡam-ı dehri

4. Ādem mi döyer bunca ḡam-ı derd ü belāya

10. **ādem:**

Kaside 9

Mısra: 55

İnsan || Hz. Ādem.

55. Edip Ādem Şafıyyu’llāh anı yād

56. Ḳabül-i tevbesiyle oldu dil-şād

11. **ādem:**

Gazel 13

Mısra: 9

İnsan.

9. Nice fehm eylesin ḥarf-i vişāli Sālimā ādem

10. Tekellümde suḥan gerçi ‘ayān ammā dehān ḡā’ib

12. **ādemi:-i**

Kaside 13

Mısra: 15

İnsan.

15. Tā’ir-i evc-i ḥarīm-i rāḥat eyler ādemi

16. İki perdir murḡ-ı rūḥa bāl-i teslīm ü rızā

13. **ādeme:-e**

Tarih 17

Mısra: 61

İnsan.

61. Ye’s-s-i külli bir ‘acāyib tesliyetmiş ādeme

62. Ḥaḳ bilir ol da ḳudūmuñ ile oldu der-kemīn

14. **ādem:**

Kaside 19

Mısra: 18

İnsan.

17. Geviz-gül-güne mūr-naḳş-ı beyāza zī-baḥış olmuş

18. Şafālar kesb eder baḳdıḳça ādem naḳş-ı jengāre

15. **ādem:**

Kaside 20

Mısra: 40

İnsan.

39. Olsa ḥāḳ-i derinde ger maḥrem

40. Ḡayrı iksiri neylesin ādem

16. **ādemi:-i**

Gazel 22

Mısra: 6

İnsan.

5. Bir gece ḥaşr olmaz idik āh ile biz lik āh

6. Ādemi nā-çār eder endūh-ı dünyā āh-dūst

17. **ādemi:-i**

Gazel 22

Mısra: 10

İnsan.

9. Mihrine maḡrūr olma olsa iḥvānıñ daḥı

10. Ādemi ḡāḥi ḥased eyler cihānda cāh-dūst

18. **ādeme:-e**
Gazel 27
Mısra: 8
İnsan || Aşık.
7. Bî-hüde dökme dâne-i eşkiñi ey gönül
8. Vaḥşî ğazāl ādeme teşhîr olur mu hiç
19. **ādem:**
Kaside 27
Mısra: 37
İnsan.
37. Söylemek istemez ādem anı ammā tıramaz
38. Qomaz imān u mürüvvet k'ola ebkem güyā
20. **ādemi:-i**
Gazel 32
Mısra: 2
İnsan.
1. Müttakîne nola tã'atde olur ise felâh
2. Ādemi zühd ü kanâ'at eder elbet işlâh
21. **ādeme:-e**
Gazel 32
Mısra: 8
İnsan.
7. Çeşm-i mestiñle cebiniñ seheri vaşf etdim
8. Mey kadar neş'e verir ādeme her feyz-i şabâh
22. **ādeme:-e**
Gazel 39
Mısra: 5
İnsan.
5. Şerâb ādeme bir bir maḥabbetin dedirir
6. Olur nigârına mestâne keşf-i râz lezîz
23. **ādeme:-e**
Gazel 42
Mısra: 7
İnsan.
7. Mâl-ı dünyâ ādeme bir bârdır
8. Nola kim qaddin dü-tâ etse meger
24. **ādem:**
Matla 44
Mısra: 2
İnsan.
1. Bahâdır zür ile ğāyet bir iki şahsı rabt eyler
2. Bir ādem 'aql ile ammā bütün dünyâyı zabt eyler
25. **ādem:**
Gazel 56
Mısra: 16
İnsan.
15. Sâlim hemişe kimseyi Haqq itmesün ğarîb
16. Ādem yerinde olur ise kām-rân olur
26. **ādemiñ:-iñ**
Gazel 93
Mısra: 4
İnsan.
3. Şad dil ü cân ile nice sevmeyem sultânımı
4. Ādemiñ gönülünce yoqdur biñ melek-simâda bir
27. **ādemi:-i**
Gazel 97
Mısra: 2
İnsan.
1. Kimi meh-rû kimi dil-cü kimi hoş-bü begler
2. Ādemi bende ederler bu perî-rû begler
28. **ādeme:-e**
Gazel 110
Mısra: 10
İnsan.
9. Meşeldir güç ile olmaz güzellik bezm-i 'ālemde
10. Qabâhat nâ-fehimlik ādeme 'ayn-ı qabâhatdır
29. **ādemi:-i**
Gazel 117
Mısra: 6
İnsan.
5. Tamām bedr ola deyü hilâl-i maqsûdu
6. Bu fikr-i nâ-be-maḥal ādemi tamām eyler
30. **ādemiñ:-iñ**
Gazel 122
Mısra: 12
İnsan.
11. Kalb-i āġāha nice ilhām eder feyz-i ezel
12. Ādemiñ qalbinde Sâlim kâmi tamlar tamlamaz
31. **ādemi:-i**
Gazel 150
Mısra: 4
İnsan.
3. Der-miyân dāmene-i şabr u reviyet ber-düş
4. Atdırır zâr-şifât ādemi meydâne heves
32. **ādem:**
Gazel 179
Mısra: 1
İnsan.
1. Ālem-i dünyâda ādem bî-vücüd olmak gerek
2. Bî-gam-ı endîşe-i bûd (u) ne-bûd olmak gerek
33. **ādem:**
Gazel 220
Mısra: 6
İnsan.
5. Derûn-ı sînesin almış müretteb dügmeler yâriñ
6. Giribân-çak olur ādem aña baqdıqça ğayretlen
34. **ādemiñ:-iñ**
Gazel 225
Mısra: 8
İnsan.
7. Baḫta dâ'irdir 'itâb u luḫf-ı evzâ'-ı felek
8. Ādemiñ gönülünce dönmez çarh-ı keç-rev her zamân
35. **ādem:**
Gazel 230
Mısra: 2
İnsan.

1. Kişi re'yiyle dūr olmak olur mu dil-sitānından
2. Ya ādem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cānından

36. **ādemî:-i**

Gazel 232

Mısra: 4

İnsan.

3. Cennetü'l-me'vā iken her gūşe bir düzağ olur
4. Şaklasın Mevlā hemişe ādemî idbārdan

37. **ādem:**

Gazel 233

Mısra: 8

İnsan.

7. Ĥod-fürüşān-ı zamān maħrūm-ı bezm-i cāhdır
8. Neyl-i kāmī aħz eder ādem olan ĥodgāmdan

38. **ādeme:-e**

Gazel 235

Mısra: 5

İnsan.

5. Ādeme bī-hūde incinmek çatı pek güç gelir
6. Ol periden 'āşıkā insāniyet me'mül iken

39. **ādemîñ:-iñ**

Gazel 240

Mısra: 19

İnsan.

19. Ādemîñ düşvār eder aħvālını
20. Eyleme Sālīm recā-yı ārzū

40. **ādemde:-de**

Gazel 261

Mısra: 6

İnsan.

5. Kōmaz 'aıklı taħayyül etmege ol ġamzesi anıñ
6. Bakılssa dīde-i inşāf ile ol gözler ādemde

ādem:

1. **ādem:**

Kaside 17

Mısra: 44

Yokluk.

43. Zamān-ı devlet-i pākinde Ĥaqq'a ĥamd olsun
44. Ğam oldu cümle naġam cevri-rūzgār ādem

2. **ādem:**

Kaside 19

Mısra: 6

İnsan.

5. Güzide her taraf mümtāz u zibā kıt'a-i cennet
6. Ki kesb-i feyz eder ādem aña etdikde nezzāre

3. **ādemde:-de**

Gazel 276

Mısra: 23

Yokluk.

23. Ādem-i mutlak idî gerçi ādemde ma'dūm
24. Tarayān-ı ādem-i tārīye ma'nā yoġidi

ādem ol:

1. **ādem ol:**

Müfret 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi, şahsiyet sahibi, ideal bir insan olmak.

1. Libās-ı fāħir ile olma ādem kendiñ ādem ol
2. Eger kâbilse faħr etmek seniñ ile libās ile

ādem olma:

1. **ādem olma:-ma**

Müfret 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi, şahsiyet sahibi, ideal bir insan olmak.

1. Libās-ı fāħir ile olma ādem kendiñ ādem ol
2. Eger kâbilse faħr etmek seniñ ile libās ile

ādem olsa:

1. **ādem olsa:-sa**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adam olmak.

145. Ādem olsa kabā ile ādem
146. Hep olur idi cümle-i 'ālem

ādem-i mutlak:

1. **ādem-i mutlak:**

Gazel 276

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesin yokluk.

23. Ādem-i mutlak idî gerçi ādemde ma'dūm
24. Tarayān-ı ādem-i tārīye ma'nā yoġidi

ādet:

1. **ādet:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 203

Alışkanlık haline getirilen davranış.

203. Kendüye vaq'ı eyleyip ādet
204. Ömrü oldukça görmez ol rāhat

2. **ādetiñ:-iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 62

Alışkanlık haline getirilen davranış.

61. Dā'imā 'uşşāka kārīñ lutf u ihsān u kerem
62. Ādetiñ ser-tā-be-pā āyīn-i eltāf u himem

3. **ādetdir:-dir**

Gazel 14

Mısra: 3

Alışkanlık haline getirilen davranış

3. Tā ezelden kalma ādetdir bu kim
4. Ĥüblar eyler vefādan ictināb

4. **ādet:**

Gazel 18

Mısra: 1

Alışkanlık haline getirilen davranış.

1. Añıp zülfüñ baña āh etmedir her şeb hemīn ādet
2. Beni kıldı perişān tāli'-i nādir-bihīn-ādet

5. **ādeti:-i**

Gazel 184

Mısra: 4

Alışkanlık haline getirilen davranış.

3. Etmez teraḥḥum üftâdegâna
4. Cevr 'âdeti kâfir-mâ-cerânî

6. 'âdet:

Gazel 265

Mısra: 9

Usul, görenek.

9. Gedâlar Sâlimâ 'âdet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümîd-i 'afv ederler vaz'-ı küstâhânenen şöıra

'âdet edelden:

1. 'âdet edelden:-elden

Gazel 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışkanlık haline getirmek.

5. Yıkıldık pây-mâl olduk derinde ḥâk-i râh olduk
6. Edelden naḥvet ü nâzı bize ol nâzenîn 'âdet

'âdet oldu:

1. 'âdet oldu:-du

Gazel 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışkanlık haline gelmek, sürekliliğe sahip olmak.

7. Saña âyîn olduysa dil-i 'uşşâka cevri etmek
8. Bize de oldu künc-i ğamda âh ile enîn 'âdet

'âdet-i dîrîne:

1. 'âdet-i dîrîne:

Kaside 12

Mısra: 169

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadim, eski adet.

169. Bu oldu 'âdet-i dîrîne ḥânedânînda
170. Sevindirirdi Süleymân keremle geh mûri

'âdet-i dîrînekâr-ı dil-berân:

1. 'âdet-i dîrînekâr-ı dil-berân:

Gazel 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmişten beri güzellerin adeti.

9. Felekde 'âdet-i dîrînekâr-ı dil-berân yek-ser
10. Ğurûr-ı âb u tâb-ı ḥüsn ile mağrûr olmağdır

adı kalmışdır:

1. adı kalmışdır:-ı-mış, -dır

Gazel 78

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

-Sadece- Adı kalmak, cismen bulunmamak || Âşığın gönlü de simurg kuşu gibidir, sadece adı kalmıştır.

5. Nola sî-murğa teşbih eylesem gönlüm benim zirâ
6. Der-i küyunda cânânîñ hemân bir adı kalmışdır

'adil:

1. 'adil:

Gazel 4

Mısra: 7

Denk, eş, benzer, müsavi.

7. Rüz-ı 'ide olsa şâyeste şeb-i vaşlîñ 'adil
8. Âfitâbım ḥüsn ü âniñ pertev-efkendir baña

2. 'adilin:-in

Tarih 4

Mısra: 4

Denk, eş, benzer, müsavi.

3. Odur ol şâh-ı ferḥunde-şiyem kim
4. 'Adilin görmemiştir çeşm-i bînâ

3. 'adil:

Kaside 18

Mısra: 65

Adalet edici, adaletli.

65. Odur ol pâdişeh-i mün'im ü 'adil şeb ü rüz
66. Ki anîñ ni'meti olmağda cihâna mebzûl

4. 'adil:

Tarih 22

Mısra: 2

Denk, eş, benzer, müsavi.

1. Ḥabbezâ kaşr-ı leb-i ḥavz-ı şafâ-baḥş-ı cemil
2. Ravza-i 'adn-i berîn-i feraḥ-efzâya 'adil

5. 'adili:-i

Tarih 23

Mısra: 2

Denk, eş, benzer, müsavi.

1. Ḥoşâ kaşr-ı leb-i deryâ neşât-ârâ-yı bî-hem-tâ
2. 'Adili nâ-şünüde mişli nâ-dide feraḥ-sîmâ

6. 'adil:

Tarih 24

Mısra: 26

Adalet edici, adaletli.

25. Fetḥ ü zaferdir şâh-râh min-ba'd aña bî-iştibâh
26. İkbâline 'adil güvâh ol şadr-ı dîn-perver yeter

7. 'adilin:-in

Kaside 25

Mısra: 12

Denk, eş, benzer, müsavi.

11. Odur ol âşaf-ı şâhib-himem kân-ı mekârim kim
12. 'Adilin görmemiştir çeşm-i çarḥ u dide-i dünyâ

8. 'adilin:-in

Kaside 26

Mısra: 20

Denk, eş, benzer, müsavi.

19. Odur ol pâk vezir-i melekiyyü'l-eṭvâr
20. Ki 'adilin göremez bir daḥî çeşm-i dünyâ

9. 'adilin:-in

Kaside 32

Mısra: 28

Denk, eş, benzer, müsavi.

27. Öyle bir zāt-ı hünermend-i melek-ḥaşletdir
28. Ki 'adilın göremez bir daḥı çeşm-i dünyā

10. 'adil:

Gazel 181

Mısra: 7

Denk, eş, benzer, müsavi.

7. Eyleyen gül-geşt-i dehri bulmamış aña 'adil
8. Sünbül-i bāğ-ı cinandır kākül-i hoş-bularıñ

'adil olmaz:

1. 'adil olmaz:-maz

Gazel 244

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Denk olmak

5. 'Adil olmaz be-yek nūşa hezārān 'işret-i her cā
6. Müferriḥdir şafā-yı cām-ı şahbā gülsitān içre

'adil-i dil-güşā:

1. 'adil-i dil-güşā:

Tarih 5

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül açıcı, güzel -cami-

19. Bāreka'llāh cāmī'-i Akşā 'adil-i dil-güşā
20. Levḥaşa'llāh meşcid-i pür-nür-ı rühānī kenīs

adım:

1. adım:

Kaside 20

Mısra: 267

Adım. Kadem.

267. Seksen adım mesāfe merḥaleden
268. O şehenşāh-ı māhir-i her fen

2. adım:

Kaside 20

Mısra: 302

Adım. Kadem.

301. Şöyle tursun işābet etmek aña
302. Seksen adım mesāfeden farazā

'adimü'l-misl:

1. 'adimü'l-mişlin:-in

Kaside 31

Mısra: 89

Benzersiz, eşi olmayan kişi.

89. İltizām eyle du 'āsın o 'adimü'l-mişlin
90. Bu niyāzı şeb ü rüzān u be-her-cā eyle

'adimü'l-misl gülzāre:

1. 'adimü'l-misl gülzāre:-e

Kaside 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Benzersiz gül bahçesi.

1. Şebāngeh 'azm edip şad şevk ile gül-geşt-i kühsāre
2. Duçār oldu dü çeşmim bir 'adimü'l-misl gülzāre

'adl:

1. 'adl:

Tarih 3

Mısra: 55

Adalet.

55. 'Adl ü dādı şu kadar kıldı cihānı ma'mūr
56. İsmi var şimdi hemān dilde gumūmuñ her cā

2. 'adlinde:-in, -de

Tarih 3

Mısra: 57

Adalet.

57. Şu kadar oldu cihān emn ü amān 'adlinde
58. Düşmene düşmen eder 'adl-i şerifinde vefā

3. 'adl:

Kaside 10

Mısra: 396

Âdil || Hz. Muhammed.

395. Eyleyip böyle bu sözü taḥkik
396. Ki demiş ol şadük u 'adl ü şadik

4. 'adl:

Kaside 15

Mısra: 23

Adalet.

23. Düşüp rikābına emn ü amān u 'adl ü kerem
24. O pışgehde sezā çekse rāyet-i şevket

5. 'adline:-in, -e

Kaside 17

Mısra: 41

Adalet.

41. O rütbe 'adline dil-beste cins-i maḥlūkāt
42. Ki emr olunsa eder gürk mülketinde ra'y ganem

6. 'adle:-e

Kaside 18

Mısra: 60

Adalet.

59. O şeref-baḥş-ı ḥilāfet o şeh-i pür-şevket
60. K'eylemiş zātını Ḥaḳ şefkat ü 'adle mecbül

7. 'adlinde:-in, -de

Kaside 20

Mısra: 204

Adalet.

203. Ki cihān cümle istirahatda
204. Her kes 'adlinde emn ü rāhatda

8. 'adl:

Kaside 22

Mısra: 34

Adalet.

33. Çıksa divāna ol vezir-i güzün
34. 'Adl ü iḥşān ṭurur yesār u yemün

'adl-i şerifinde:

1. 'adl-i şerifinde:-in, -de

Tarih 3

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce adalet.

57. Şu kadar oldu cihân emn ü amân 'adinde
58. Düşmene düşmen eder 'adl-i şerifinde vefâ

'adn:

1. 'adne:-e

Tarih 14

Mısra: 3

Cennet.

3. Şafâ-yı dâ'imisi 'adne telmih etse olmaz mı
4. Mücessem nakş her dem tâze-i pür-zib ü şâd-âbı

'adn olmuş:

1. 'adn olmuş:-muş

Kaside 19

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennete benzemek, cennet kadar güzel olmak.

49. Kirâs-ı âli yâkût-ı 'Aden kendisi 'adn olmuş
50. Nihâlistânı zeyn olmuş hezârân nev'-i esmâre

'adn-i bahâya:

1. 'adn-i bahâya:-ya

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel cennet.

17. Ne dem ol zülfün etse zir-efgend
18. Olur 'adn-i bahâya hür-mânend

'adü:

1. 'adülara:-lar, -a

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 220

Düşman.

219. Baña luftuñ olup penâh-ı rehâ
220. Verme ruşşat 'adülara her câ

2. 'adü(ya):-ya

Tarih 3

Mısra: 101

Düşman.

101. Böyle olunca 'adü(ya) sefer olur mu deyü
102. Taraf-ı pâdişehiden olıcağ istiftâ

3. 'adü:

Tarih 3

Mısra: 174

Düşman.

173. Yüzünü yerlere sürdü be-hezârân tevķir
174. Kendiniñ n'oldugunu bildi 'adü ser-tâ-pâ

4. 'adü:

Gazel 7

Mısra: 4

Düşman || Rakip

3. Āşinâ-yı vaşl olurduñ âfitâbım neyleyim
4. Āsumân-ı dilde tâli' bir 'adü kevkeb baña

5. 'adüyu:-yu

Kaside 14

Mısra: 14

Düşman.

13. Olalı zîb-bahş-ı taht-ı iclâl
14. 'Adüyu kıldı ferr-i şavveti lâl

6. 'adüdan:-dan

Kaside 14

Mısra: 66

Düşman.

65. Olur luft-ı İlähî saña yâri
66. 'Adüdan al dâd-ı çâr yâri

7. 'adüsunu:-su, -nu

Kaside 17

Mısra: 86

Düşman.

85. Muhammed-i 'Arabî hürmetine hazret-i Hâk
86. Ede 'adüsünü maķhûr u kulların hürrem

8. 'adü:

Gazel 110

Mısra: 14

Düşman || Rakip.

13. Hele ben bildigim ma'nâ gözüm nûru hâzer eyle
14. 'Adü bîdâr-ı hÿvâb-ı bezm-i hengâm-ı maķabbetdir

9. 'adü:

Gazel 134

Mısra: 8

Düşman || Rakip.

7. İhâta eylemiş mülk-i 'izârın leşker-i haţtı
8. 'Adü zu'm eyler 'uşşâkı o kâfir şimdi el vermez

10. 'adülar:-lar

Gazel 229

Mısra: 8

Düşman || Rakip.

7. Sevdigim güldür beni gâhî teraħħum eyleyip
8. Agladıkça ben 'adülar şâd u ħandân olmasın

11. 'adü:

Gazel 266

Mısra: 8

Düşman || Rakip.

7. Ğoncaveş leb-riz-i ħün-i miñnet olmazdı göñül
8. La'l-i nâbîñdan 'adü gül-çin-i iĥsân olmasa

12. 'adülar:-lar

Gazel 269

Mısra: 1

Düşman || Rakip.

1. 'Adülar 'id ederlermiş görüp hicrânıñı bende
2. Ne var bir dest-büsuñla sevdirseñ beni sen de

13. 'adülar:-lar

Gazel 271

Mısra: 3

Düşman || Rakip.

3. 'Adülar ħarveş şayd etmede ol verd-i ra'nâyı
4. Hezârâsâ benim virdim fiğân olmaķda gitdikçe

'adü-vı bed-gühere:

1. 'adū-yı bed-gühere:-e

Kaside 10

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soysuz düşman || Mekkeli müşrikler

53. Perde oldu 'adū-yı bed-gühere

54. 'Ankebüt u hamāme vü şecere

'adū-vı kīne-hvāhım eyledi:

1. 'adū-yı kīne-hvāhım eyledi:-di

Gazel 279

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kin besleyen düşmana dönüştürmek.

9. Beni zevk-āşinā-yı vaşl edip Sālīm o Yūsuf-fem

10. 'Adū-yı kīne-hvāhım eyledi ser-cümle ihvānı

āfāk:

1. āfākı:-ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 52

Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.

51. Bāki-i Rum olaydı ger bāki

52. Pür ederdı nazīre āfākı

2. āfākı:-ı

Tarih 3

Mısra: 8

Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.

7. Öyle pākīze fetihdir ki olunca zāhir

8. Pür-ṭanin eyledi āfākı peyāmı her cā

3. āfāk:

Tarih 8

Mısra: 2

Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.

1. Te'āla'llāh ne eyyām-ı meserretdir 'ale'l-'ıtlāk

2. Ki gülbāng-i nüvīd-i ḥayr ile ṭoldu bütün āfāk

āfāt-ı dehirde:

1. āfāt-ı dehirde:-den

Kaside 24

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ. musibetleri.

37. Hāk anı hıfz ede āfāt-ı dehirde her dem

38. Dil-i mir'āt-ı şafâ-baḥşı ola zevk-pezir

2. āfāt-ı dehirde:-den

Kaside 24

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ. musibetleri.

69. Hāk vücūdun ede āfāt-ı dehirde maḥfūz

70. Dil-i vīrānemi pāyende ede dāmen-gir

3. āfāt-ı dehirde:-den

Kaside 26

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ. musibetleri.

55. Hāk vücūdun ede āfāt-ı dehirde maḥfūz

56. Ola dil-şād be-her dem o kerīmü'l-küremā

āferīd-i cihān:

1. āferīd-i cihān:

Diğer 8

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihani yaratan, Allah.

35. Āferīd-i cihān olan Mevlā

36. Etdi zātun ferīd-i cūd u 'atā

āferīn:

1. āferīn:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 130

Takdir ve övgü sözü.

129. Cā'ize yerine kibār ekşer

130. Sāde bir āferīn der ise yeter

2. āferīn:

Tarih 17

Mısra: 48

Takdir ve övgü sözü.

47. Da'vi-i şāhid ne-būd olmaz bu güne iddi'ā

48. Cā'ize olsa sezādır şī'rime şād āferīn

āferīnīs:

1. āferīnīs:-de

Kaside 12

Mısra: 9

Yaratılış, hilkat.

9. İrāde oldu hüveydā çü āferīnīsde

10. Yapıldı cevher-i 'aklın ḥamīretü'n-nūrı

āfet:

1. āfetden:-den

Lugaz 2

Mısra: 38

Bela, musibet, felaket.

37. Sālīm ol tek hemān kūdūretde

38. Hıfz ede Hāk seni her āfetden

2. āfet:

Tahmis 3

Mısra: 8

Bela. || Şöhret.

7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşār-i benān

8. Hāzer ki şöhrete āfet diyor zemīn ü zamān

3. āfet:

Tedis 6

Mısra: 33

İnsana āfet gibi tesir eden güzel || Sevgili.

33. Ṭabī'at-gir olup cevri etmese 'uşşāka ol āfet

34. Muḥaşşal ey dil-i ḥasret-keş-i bī-tāb u bī-tāḳat

4. āfetdir:-dir

Gazel 57

Mısra: 12

İnsana afet gibi tesir eden güzel || Sevgili.

11. Bize hüşyar-ı şafâ olmak olurdu Sâlim
12. Beni ser-mest-i gurûr eyleyen ol âfetdir

5. **âfetîñ:-iñ**

Gazel 90

Mısra: 5

Bela. || Güzel.

5. Zerrece incinmeziz vaz'ına biz ol âfetîñ
6. Bizlere neylerse etsin nâzeninim tâzedir

6. **âfetimiz:-imiz**

Gazel 137

Mısra: 4

İnsana afet gibi tesir eden güzel || Sevgili.

3. Âh-ı cân-süz degil bâng-i ezân zâhir olur
4. Yağdı âteşlere mülk-i dili ol âfetimiz

7. **âfet:**

Gazel 161

Mısra: 6

İnsana afet gibi tesir eden güzel || Sevgili.

5. Beynimizde var iken gamze-i efsûn-sâzı
6. Nice kâbil ki ola benden ol âfet mahzûz

8. **âfet:**

Gazel 216

Mısra: 8

İnsana afet gibi tesir eden güzel || Sevgili.

7. Mülket-i hüsnünde âşüb etmesin peydâ deydü
8. Hep geçirdi haţtın ol âfet ser-i şemşirden

âfet-i devrâne:

1. **âfet-i devrâne:-e**

Gazel 221

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın en güzeli || Dünyâ. güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.

9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrâmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin

âfet-i dün-mesreb:

1. **âfet-i dün-meşreb:**

Tesdis 6

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü tabiatlı güzel.

31. Gönül bir âfet-i dün-meşreb ile etmese ülfet
32. Dil-i şeydâya Sâlimveş cihânda vermese zaħmet

âfitâb:

1. **âfitâbım:-ım**

Gazel 4

Mısra: 8

Güneş || Sevgilinin güneş gibi aydınlık, güzel yüzü

7. Rûz-ı 'ide olsa şâyeste şeb-i vaşlın 'adil
8. Âfitâbım hüsn ü anın pertev-efkendir baña

2. **âfitâbım:-ım**

Gazel 6

Mısra: 10

Güneş || Sevgilinin güneş gibi aydınlık, güzel yüzü

9. Rûy-ı pür-tâb-ı ziyâ-baħşın hayâl eyler deydü
10. Âfitâbım gökdeki hurşid düşmendir baña

3. **âfitâbım:-ım**

Gazel 7

Mısra: 3

Güneş || Sevgilinin güneş gibi aydınlık, güzel yüzü

3. Âşinâ-yı vaşl olurdu âfitâbım neyleyim
4. Âsumân-ı dilde tâli' bir 'adü kevkab baña

4. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 1

Güneş.

1. Gitmiyor pîş-i nigâhından ser-â-ser âfitâb
2. Saña cânâ 'aşık-ı didâra beñzer âfitâb

5. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 2

Güneş.

1. Gitmiyor pîş-i nigâhından ser-â-ser âfitâb
2. Saña cânâ 'aşık-ı didâra beñzer âfitâb

6. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 4

Güneş

3. Âsitânın tâ şeb olunca be-her gün devr eder
4. Pertev-i hüsnüñle kesb-i nür eyler âfitâb

7. **âfitâba:-a**

Gazel 12

Mısra: 5

Güneş.

5. Âfitâba ben cemâliñ nice teşbîh eyleyim
6. Zerre olmaz hüsnüñe nisbetle kemter âfitâb

8. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 6

Güneş.

5. Âfitâba ben cemâliñ nice teşbîh eyleyim
6. Zerre olmaz hüsnüñe nisbetle kemter âfitâb

9. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 8

Güneş.

7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyân-ı çarħda
8. Eylese her zerrinin bir dide-i ter âfitâb

10. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 10

Güneş

9. Kâse-i çeşmimde bî-hüde degildir cünbişi
10. Eşk-i çeşm-i aşıkâ bakdıkça ditrer âfitâb

11. **āfitāb:**

Gazel 12

Mısra: 12

Güneş.

11. Āfitāb-ı āsumāna bakmağa hācet mi var

12. Sīne-i pūr-dāg-ı Sālīm şimdi yer yer āfitāb

12. **āfitāb:**

Kaside 12

Mısra: 45

Güneş.

45. Göründü nūru o zūlmetde āfitāb gibi

46. Mişāl-i mūy-ı sefid-i siyāh-ı semmūri

13. **āfitāb:**

Muamma 14

Mısra: 1

Güneş

1. Māh-tāb-ı rüyūna āyīne olsa āfitāb

2. Zūlf-i müşğiniñ aña ‘anber saçardı bî-ḥesāb

14. **āfitābım:-ım**

Gazel 65

Mısra: 7

Güneş || Sevgilinin güneş gibi aydınlık, güzel yüzü

7. Nice gündür āfitābım görmedim mihrini gel

8. Mihr-i ‘ālem-süz-ı ḥüsnüñle şeb-i hicrim gider

15. **āfitābım:-ım**

Gazel 96

Mısra: 5

Güneş || Sevgilinin güneş gibi aydınlık, güzel yüzü

5. Āfitābım tākatım yok zerre deñlü ḥasrete

6. Muḳteżā-yı ‘aşḳ mıdır bu yoḥsa ḥākimden midir

16. **āfitābım:-ım**

Gazel 179

Mısra: 3

Güneş || Sevgilinin güneş gibi aydınlık, güzel yüzü

3. Āh-ı ‘āşık āfitābım yād-ı rüyūñla seniñ

4. Āteş-endāz-ı dil-i çarḥ-ı ‘anūd olmaḳ gerek

āfitāb-ı ‘ālem-ārā:

1. **āfitāb-ı ‘ālem-ārā:**

Kaside 2

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ,yı aydınlatan güneş.

61. Yanında āfitāb-ı ‘ālem-ārā

62. Hemān bir zerre-i nā-çiz ü ednā

āfitāb-ı āsumāna:

1. **āfitāb-ı āsumāna:-a**

Gazel 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzünün güneşi.

11. Āfitāb-ı āsumāna bakmağa hācet mi var

12. Sīne-i pūr-dāg-ı Sālīm şimdi yer yer āfitāb

āfitāb-ı āsumān-rahşā:

1. **āfitāb-ı āsumān-rahşā:**

Kaside 23

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzünü aydınlatan güneş || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa

71. Hıdīv-i kām-baḥşā āfitāb-ı āsumān-rahşā

72. Eyā āyīn-ṭırāz-ı rāh u resm-i ‘ālem-ārāyī

āfitāb-ı cemāl-i kevn ü mekân:

1. **āfitāb-ı cemāl-i kevn ü mekân:**

Kaside 10

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kainatın güzellik güneşi || Hz. Muhammed

139. Odur ol nūr-ı maḥz-ı ‘ālemiyān

140. Āfitāb-ı cemāl-i kevn ü mekân

āfitāb-ı ḥüsündür:

1. **āfitāb-ı ḥüsündür:-dür**

Kaside 8

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik güneşi || Hz. Muhammed

79. O āfitāb-ı ḥüsündür niḳāb-ı zūlfü ḳalem

80. Hezār şerm ü ḥicāb ile şöyle zākirdir

āfitāb-ı meh-serir:

1. **āfitāb-ı meh-serir:**

Tarih 24

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay tahtının güneşi || Sultan 3. Ahmed.

53. Ey āfitāb-ı meh-serir ol şadr-ı Eflāṭūn-naẓir

54. Olursa baña ger zahir bu tuḥfe bir manşib deger

āfitāb-ı şevketiñ:

1. **āfitāb-ı şevketiñ:-iñ**

Kaside 13

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heybetin, büyüklüğün güneşi || Yücelik, ulu kişilik

109. Āfitāb-ı şevketiñ ol gün ki nūr-efşān olur

110. Mihr-i rüyūñ kâ’ināta eyledi bess-i ziyā

āfitāb-ı sipihr-i eş‘āra:

1. **āfitāb-ı sipihr-i eş‘āra:-a**

Diğer 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairler göğünün güneşi || Yusuf Efendi.

1. Āfitāb-ı sipihr-i eş‘āra

2. Māh-tāb-ı fūnūn u āşāra

āfitāb-ı sipihr-i eş‘ārım:

1. **āfitāb-ı sipihr-i eş‘ārım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir göğünün güneşi || Şair

1. Āfitāb-ı sipihr-i eş‘ārım

2. Māh-tāb-ı fūnūn-ı āşārım

āfitāb-ı tal‘atūñ:

1. **āfitāb-ı ʔal'atūn:**
Terci-bend 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş –gibi parlak,güzel- yüz- || Sevgilinin yüzünün güzelliği.
11. Āfitāb-ı ʔal'atūn cānā zevāle ermesin
12. Māh-ı tābānsın Ḥudā eksikliği göstermesin
2. **āfitāb-ı ʔal'atūn:-iñ**
Terci-bend 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünün güneşi || Sevgilinin yüzünün güzelliği.
23. Āfitāb-ı ʔal'atūn cānā zevāle ermesin
24. Māh-ı tābānsın Ḥudā eksikliği göstermesin
3. **āfitāb-ı ʔal'atūn:-iñ**
Terci-bend 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünün güneşi || Sevgilinin yüzünün güzelliği
35. Āfitāb-ı ʔal'atūn cānā zevāle ermesin
36. Māh-ı tābānsın Ḥudā eksikliği göstermesin
4. **āfitāb-ı ʔal'atūn:-iñ**
Terci-bend 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünün güneşi || Sevgilinin yüzünün güzelliği
47. Āfitāb-ı ʔal'atūn cānā zevāle ermesin
48. Māh-ı tābānsın Ḥudā eksikliği göstermesin
5. **āfitāb-ı ʔal'atūn:-iñ**
Terci-bend 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünün güneşi || Sevgilinin yüzünün güzelliği
59. Āfitāb-ı ʔal'atūn cānā zevāle ermesin
60. Māh-ı tābānsın Ḥudā eksikliği göstermesin
6. **āfitāb-ı ʔal'atūn:-iñ**
Terci-bend 1
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünün güneşi || Sevgilinin yüzünün güzelliği
67. Āfitāb-ı ʔal'atūn cānā zevāle ermesin
68. Māh-ı tābānsın Ḥudā eksikliği göstermesin
- āfiyetde olup:**
1. **āfiyetde olup:-up**
Diğer 11
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı, sıhhatli olmak.
29. Şihhat üzre durur vücūd-ı naḥif
30. Āfiyetde olup bu 'abd-i za'if
- afüvv -i cürm:**
1. **afüvv -i cürm:**
Kaside 8
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hataları bağışlayan || Allah

177. Vedūd u Berr ü Hakīm (ü) Veliyy ü Nür u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāhir'dir

afv:

1. **afviñ:-iñ**
Kaside 3
Mısra: **80**
(Ar.) Af, bağışlama.
79. 'Uyübüm luṭf ile mestür eyle
80. Beni 'afviñ ile mağfūr eyle
2. **afviñiz:-iñiz**
Diğer 6
Mısra: **14**
(Ar.) Af, bağışlama.
13. Ney-i ḥāmeyle nağme-sāz olunur
14. Bizleri 'afviñiz niyāz olunur

afv eder:

1. **afv eder:-er**
Tarih 3
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlamak, affetmek.
193. El-amān na'rasını vird-i zebān eylediler
194. Ne ile 'afv eder āyā bizi deyip her cā
2. **afv eder:**
Kaside 31
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlamak, affetmek.
75. 'Afv eder merḥameti ḥāşılı küstāhlığıñ
76. Sen hemān ḥāl-i diliñ şerḥini iṭrā eyle

afv et:

1. **afv et:**
Kaside 11
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Affetmek, bağışlamak.
21. Ki ya'nī dest-gīr ola bize yarın Şafıyyu'llāh
22. Benim evlādımı 'afv et diye ol mekrūmet kāmı

afv eyle:

1. **afv eyle:**
Tahmis 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Affetmek, bağışlamak.
15. Meded ey ğamzekār-ı nāz 'afv eyle ḥaṭā etmiş
16. Erince mevsim-i 'işret çıkıp gül-geşt-i ezhāre
2. **afv eyle:**
Müfret 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Affetmek, bağışlamak, mazur görmek.
1. Bu bī-tābāne eṭvārım benim 'afv eyle sultānım
2. Hevā-yı kākülün elbet perişān eyler 'uşşākı

afv-i a' rābī-i hivel-tedbīr:

1. 'afv-i a' rābī-i hiyel-tedbīr:

Kaside 10

Mısra: 250

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hile yapan arapların affı || Peygambere karşı kötülükte bulunanların affı

249. Oldu anıñ bu cüdü 'ālem-gīr

250. 'Afv-i a' rābī-i hiyel-tedbīr

āgāh olduñsa:

1. āgāh olduñsa:-du, -ñ, -sa

Gazel 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haberdar olmak, bilmek, farkında olmak.

7. Sırr-ı mevtü'dan eger olduñsa āgāh ey gönül

8. Zulmet-i zātında bulduñ şübhesiz āb-ı hayāt

āgāh olmak:

1. āgāh olmak:-mağ

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haberdar olmak, bilmek, farkında olmak.

1. Hayāl-i zülfi yarıñ gerçi 'āşık 'ayn-ı rıf' atdır

2. Seniñ ħālinden āgāh olmak ammā serde devletdir

āgāh olmuş:

1. āgāh olmuş:-muş

Kaside 10

Mısra: 460

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haberdar olmak, bilmek, farkında olmak.

459. Olmuş iken netice sen ol gāh

460. Zulumāt-ı şelāşeden āgāh

āgāh-dil:

1. āgāh-diller:-ler

Kaside 9

Mısra: 39

Haberdar veya kalp gözü açık gönüllüler.

39. O mihrāba dönüp āgāh-diller

40. Neler zikr etdiler Allāhu ekber

ağaç:

1. ağaç:

Diğer 3

Mısra: 113

Gövdesi kuvvetli, büyük, dalları sert fidan.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-ħağ

114. Bu fezālar da cevāmi'e olupdur mülħağ

ağart:

1. ağartmış:-mış

Kaside 26

Mısra: 8

Beyazlatmak.

7. Gülsitāna nazar etdikçe kıyās eyleme kim

8. Berf ağartmış ruħ-ı dil-cüy-ı nihāli her cā

āgāz:

1. āgāz:-a

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 16

Başlangıç, başlama.

15. Başla ey mādih-i kākül rāza

16. Ne ise derd-i serin āgāza

āgāz etse:

1. āgāz etse:-se

Tahmis 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

23. Kilk-i Sālim gibi güftārını i'cāz etse

24. Her kaçan vaşf-ı leb-i la'liñe āgāz etse

āgāz etsin:

1. āgāz etsin:-sin

Kaside 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

1. Etsin āgāz vaktidir ħāme

2. Midħat-i pādīşāh-ı islāme

āgāz eylemez:

1. āgāz eylemez:-mez

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

27. Görse zātım Felatun-ı mümtāz

28. Eylemez idi ħikmete āgāz

2. āgāz eylemez:-mez

Tesdis 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

13. Mū-şikāfān-ı sır-ı her tār-ı evtār-ı niyāz

14. Eylemez āgāz edince nağme-i efgāna āz

āgāze:

1. āgāze:

Gazel 246

Mısra: 6

Şarkı, beste.

5. Nevā-yı sāza pey-rev olmada efgāni 'uşşākiñ

6. Ser-āgāz eyledikçe muṭrıb-ı ħoş-nāme āgāze

āgāze ede:

1. āgāze ede:-e

Kaside 16

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dile getirmek.

73. Ede faḫriyyeye āgāze be-üslüb-ı kādīm

74. K'ola her lafzını taḫsīn ile güyā bülbül

āgāze etdi:

1. āgāze etdi:-di

Kaside 16

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dile getirmek.

57. Ben de evşâfîni zikr eyler iken hâme-i dil
58. Etdi bir nağmeye âgâze çü güyâ bülbül

âgâze etmede:

1. âgâze etmede:-me, -de

Kaside 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dile getirmek.

23. Gülsitân içre gül-bün-i tâze

24. Etmede na't-ı zâta âgâze

âgâzelendir:

1. âgâzelendirdi:-di

Gazel 280

Mısra: 6

Başlatmak.

5. Şanırdım dâm-ı mihrinde figânım artmaya aşlâ

6. Dili hicr ü firâkı bî-kıyâs âgâzelendirdi

agdır:

1. agdırır:-ır

Gazel 122

Mısra: 9

Kaldırmak, yükseltmek.

9. Geh tolar geh agdırır nüh kâsesin çarh-ı felek

10. Dest-i lerzişkâr-ı dehrîñ câmı tamlar tamlamaz

âgeh olsa:

1. âgeh olsa:

Lugaz 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmek, farkında olmak.

7. Zarâfetdir ser-â-ser kâr-ı âyîn-i dil-i âgeh

8. Ne âgeh olsa râhat var ne dünyâ cây-ı râhatdır

2. âgeh olsa:-sa

Lugaz 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmek, farkında olmak.

7. Zarâfetdir ser-â-ser kâr-ı âyîn-i dil-i âgeh

8. Ne âgeh olsa râhat var ne dünyâ cây-ı râhatdır

ağır eyler:

1. ağır eyler:-r

Kaside 3

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir işi yapmayı zor hale getirmek, güçleştirmek.

51. Seniñ farzıñ edâ etmekde yek-ser

52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler

ağızlarda geze:

1. ağızlarda geze:-e

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Deyim**

Herkes tarafından konuşulmak.

77. Yâd ola ortada gâhice meyân

78. Geh ağızlarda geze la'î ü dehân

ağla:

1. ağlayalım:-ya, -lum

Kaside 8

Mısra: 157

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

157. Bir az da ağlayalım bârgâh-ı Mevlâ'ya

158. Ki cebri münkesirine devâ-yı câbirdir

2. ağlayım:-yım

Tarih 17

Mısra: 55

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

55. Ağlayım baht-ı siyâhımdan ümîd-i lûtf ile

56. Söyleyim hâl-i perişânım nedir saña hemîn

3. agladıkça:-dık, -ça

Gazel 56

Mısra: 10

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

9. Gör baht-ı şümü rüy-ı merâmım görünmedi

10. Biz agladıkça tâli'imiz şadmân olur

4. ağlar:-r

Matla 57

Mısra: 1

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

1. Ağlar hemîşe 'âşık hatt-ı nigâra karşı

2. Bülbül nevâlar eyler evvel bahâra karşı

5. agladıkça:-dıkça

Gazel 92

Mısra: 9

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

9. Ben agladıkça Sâlim o gül-rüyü yâd edip

10. Her bir sirişk-i dîde-i giryân gül-âb olur

6. ağlasam:-sa, -m

Gazel 99

Mısra: 1

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

1. Añıp zencir-i zülfüñ ağlasam divânedir derler

2. Hikâyet eylesem derd-i serim efsânedir derler

7. ağlamak:-mak

Gazel 211

Mısra: 5

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

5. Şarılp dâmenine ağlamak âsân idi lîk

6. O gül-i gülşen-i nâzı nice tekdîr edeyim

8. ağlama:-ma

Gazel 226

Mısra: 3

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

3. Ağlama ey dîde-i gam-dîde şabr et ağlama

4. Güldürür bir gün seni elbette giryân eyleyen

9. ağlama:-ma

Gazel 226

Mısra: 3

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

3. Ağlama ey dîde-i gam-dîde şabr et ağlama

4. Güldürür bir gün seni elbette giryân eyleyen

10. **agladıkça**: -dik, -ça

Gazel 229

Mısra: 8

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

7. Sevdiğim güldür beni gâhî terahhüm eyleyip

8. Agladıkça ben 'adûlar şād u ḥandān olmasın

11. **ağlar**: -r

Gazel 266

Mısra: 5

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

5. Nazra-sāz oldukça 'uşşâkîñ meger ağlar m'idi

6. Rüy-ı pür-tâbîñ begim ḥürşid-i raḥşān olmasa

ağlas:

1. **ağlaşmalar**: -ır, -lar

Gazel 23

Mısra: 12

Ağlaşmak.

11. Mā-cerā-yı dīde-i giryānımı görüp dilā

12. Baḥr acıyıp ağlaşmalar ḥālîme Nîl ü Fūrāt

ağlat:

1. **ağladır**: -ır

Gazel 64

Mısra: 11

Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzlemek, kederlendirmek.

11. Cihānda gayrı bizi ağladır da güldürmez

12. Bize nefice şafā mā-cerā-yı ḥüsnüñdür

ağreb-i esvā:

1. **ağreb-i eşyā**:

Muamma 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşyanın garipliği || Olmaması gereken, beklenmeyen bir durum.

1. O meh oldu rakîb ile yine zānū-be-zānū ḥayf

2. Melek şeytān ile ülfetde olmaḵ ağreb-i eşyā

âğüş:

1. **âğüşumu**: -um, -u

Gazel 293

Mısra: 9

Kucak.

9. Hāledir zānn eylerim âğüşumu Sālim hemān

10. Ben der-âğüş eyledikçe ol meh-i tābānımı

âğüşa alıp:

1. **âğüşa alıp**: -ıp

Gazel 252

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucağa almak.

5. Alıp âğüşa çekseñ sīneye ol verd-i ra'nāyı

6. Ḥasedden dāğ dāğ olsa derünü lālezārın da

âğüşuna almaz:

1. **âğüşuna almaz**: -maz

Muamma 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucaklamak.

1. Māh-ı bālāya yetişmez başı serv-i gülşeniñ

2. Ölmeyince almaz âğüşuna ol sīmīn-teni

âğüşuna almış:

1. **âğüşuna almış**: -mış

Tarih 12

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucaklamak

19. Çün görür âğüşuna almış anı

20. Kūh mānend-i rakîb-i bed-liḳā

âğüşuna alsa:

1. **âğüşuna alsa**: -sa

Muamma 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucaklamak.

1. Alsa âğüşuna ol māhî rakîb

2. Olur uşşâkına bu vaz'-ı garîb

âğvār:

1. **âğvār**:

Tesdis 6

Mısra: 25

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

25. Tenezzül etmeyip yār ülfete âğvār ile bir dem

26. Cihān mülkünde benden gayrı aña olmasa maḥrem

2. **âğvārdan**: -dan

Tarih 13

Mısra: 19

Başkaları, yabancılar.

19. Ḥıfz edermiş rüyūñu âğvārdan ḥatt-ı şerîf

20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna taḳdīmîni

3. **âğvār**:

Gazel 16

Mısra: 7

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler

7. Zülfüne âğvār nā' il oldular bî-renc ḥayf

8. Anlara bu şefḳatin bād-ı hevādan çıktdı hep

4. **âğvāra**: -a

Gazel 23

Mısra: 10

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler

9. Neylesin ḥuld-i berîni 'ārif-i bi'llāh olup

10. Yārini bugün bulan âğvāra etmez iltifāt

5. **âğvāra**: -a

Gazel 24

Mısra: 9

Yabancı || Allah'tan başka her şey

9. Zāhidā âğvāra meyliñ büt-perestlikdir saña

10. Añlasañ ḥubb-ı sivā ma'nide Lāt ile Menāt

6. ağıyar:

Gazel 52

Mısra: 6

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler

5. Aşınāya eylemek bigāne vādī gam degil

6. Olmasın ağıyar ile hergiz hemān dil-dār yār

7. ağıyar:

Gazel 63

Mısra: 3

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler

3. Rāzī olmam sen gözū ūşhbāzī ağıyar ūaydına

4. Cünbiūiñ böyle giderse nāzeninim ūan olur

8. ağıyar:

Gazel 95

Mısra: 3

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

3. ūayansın ol ūaūı yanīñ ḫadengine ağıyar

4. O ūāh-ı mülket-i behcet bugün ğazāya gider

9. ağıyāre:-e

Gazel 96

Mısra: 8

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

7. Meyl eder ḫāra güle mihr eden elbet ey gönül

8. Yoḫsa ikrāmım benim ağıyāre bākimden midir

10. ağıyāra:-a

Gazel 120

Mısra: 7

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

7. Varır ağıyāra tenhā bī-tekellūf luḫf eder gāhī

8. Recā etsem o luḫfu ben garibe et desem etmez

11. ağıyāra:-a

Gazel 142

Mısra: 1

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

1. Neler çekdi gönül kūyuñda ağıyāra demek olmaz

2. Raḫīb-i dūna ‘âūı ūırr-ı ‘âūı söylemek olmaz

12. ağıyar:

Gazel 152

Mısra: 8

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

7. Geçmez idi ben ḫulundan anı ammā neyleyim

8. Neylemişe eylemiş ağıyar tekdır eylemiş

13. ağıyar:

Gazel 153

Mısra: 1

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

1. Dirīg ey meh seniñ ağıyar miğliñ gül kıyās etmiş

2. Kıyāsı lık bī-hüde degildir iḫtibās etmiş

14. ağıyar:

Gazel 228

Mısra: 7

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağıyar düşdükçe

8. O vaḫ ‘a ḫalmazız bizden yaña ḫat ḫat ḫelāl olsun

15. ağıyārı:-ı

Gazel 254

Mısra: 1

Rakip, yabancı || Sevgilinin âşık dışında dost edindiği kimseler.

1. Dile rahm eyleyip ağıyārı ūehā dūr eyle

2. Dūsta düşmene ḫarūu beni mesrūr eyle

ağıyar-ı dūnu:

1. ağıyar-ı dūnu:-u

Gazel 113

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak rakip.

5. Ağıyar-ı dūnu eyleyip iḫyā-yı ūohbetiñ

6. Ben künc-i ğamda derd ile ölmek revā mıdır

ağız:

1. ağızıdır:-ı, -dır

Müfret 36

Mısra: 2

Ağız.

1. Degildir ḫāl-i müūginiñ o nāf-ı sīm üstünde

2. Devā-yı misk-i ‘uūūākī yazılmış ḫoḫka ağızıdır

2. ağızında:-ın, -da

Müfret 38

Mısra: 2

Ağız.

1. Degildir ḫāl-i ‘anber-bū kenār-ı la‘l-i dil-berde

2. Devā-yı misk-i ‘uūūākī yazılmış ḫoḫka ağızında

ağızı vardır dili yokdur:

1. ağızı vardır dili yokdur:-dur

Lugaz 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Sessiz, sakin || Makasın geniş ağızı

5. ḫatı çoḫdur sever anı zīrā

6. Ağızı vardır dili yokdur aslā

ağızımıñ dādını bulmazdım:

1. ağızımıñ dādını bulmazdım:-maz, -dım

Diğer 4

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Deyim**

Mutlu olmak.

65. Ağızımıñ dādını bulmazdım ben

66. Renciū ü derd-i firāḫıñdan

ağızını açdıramaz:

1. **ağzını açdıramaz:-dır, -amaz**
Lugaz 5
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzını açmak || Makasın ağzının açılması, iki keskin yanının, kesme işlemi için ayrılması.
15. Ağzını açdıramaz kimse eger
16. Parmağın didesine şokmasalar

ağzını açmaz:

1. **ağzını açmaz:-maz**
Kaside 5
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşmak || Şakımak, bülbülün şakıması.
75. Hord-bâzi-i nesim-i kerem olmazdı güle
76. Ağzını açmaz idi bülbül-i hâlet-efzâ

âh:

1. **âh:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 152
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
151. Hele ne hâl ise ğam-ı etrâk
152. Âh illâ ki ba'zî bî-idrâk

2. **âh:**

- Kaside 1**
Mısra: 69
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
69. Bulur ammâ ki merkezin yine âh
70. Bañ-ı hütü edinse menzilgâh

3. **âh:**

- Kısa Mesnevi 2**
Mısra: 152
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
151. Dil de bir 'âciz-i tedbirimdir
152. Nâliş ü âh ile dil-gürimdir

4. **âhımdan:-ım, -dan**

- Gazel 2**
Mısra: 2
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Ne dem nâlâni-i dilden ola süz-ı nihân peydâ
2. Olur farkımda âhımdan hemân bir sâyebân peydâ

5. **âh:**

- Diğer 2**
Mısra: 77
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
77. Rüzgârın bu hâli olmasa âh
78. Firâkat olmasa hâşılı her gâh

6. **âh:**

- Diğer 3**
Mısra: 111

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

111. Hele ne hâl ise anlar hıtabâ yek-sere âh
112. Hıttbe ta'limi için seyre gelirler her gâh

7. **âh:**

- Diğer 3**
Mısra: 144
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

143. Üsküdar'a da sözüñ toğrusu var mı hem-tâ
144. Ba'zılar der deñiz aşırır ol âh ammâ

8. **âhım:-ım**

- Tesdis 4**
Mısra: 10
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

9. Rüy u zülfün yâd etdikçe be-her şubh u mesâ
10. Âsumâna olsa peyveste benim âhım sezâ

9. **âh:**

- Kaside 5**
Mısra: 91
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
91. Âh kim cürm ü zünübuma nihâyet yokdur
92. Âh kim geçdi hevâlarla zamânım hayfâ

10. **âh:**

- Kaside 5**
Mısra: 92
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
91. Âh kim cürm ü zünübuma nihâyet yokdur
92. Âh kim geçdi hevâlarla zamânım hayfâ

11. **âh:**

- Kaside 5**
Mısra: 93
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
93. Âh kim niceye dek ola melâlim efzün
94. Âh kim hırmen-i şabrı heves etdi yağmâ

12. **âh:**

- Kaside 5**
Mısra: 94
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
93. Âh kim niceye dek ola melâlim efzün
94. Âh kim hırmen-i şabrı heves etdi yağmâ

13. **âh:**

- Kaside 5**
Mısra: 95
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
95. Âh kim baht-ı dil-i zâr u nizârım kemdir
96. Âh kim ahter-i dñnum katı pesdir şâhâ

14. **âh:**

- Kaside 5**
Mısra: 96

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

95. Âh kim baht-ı dil-i zâr u nizârım kemdir

96. Âh kim ahter-i dünüm katı pesdir şâhâ

15. **âh:**

Kaside 5

Mısra: 97

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

97. Âh kim lezzet-i refâtârını ehl-i tab'îñ

98. Eyledi telh'ümüm-ı nazar-ı ehl-i hevâ

16. **âh:**

Tarih 13

Mısra: 9

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

9. Böyle görmek istemezdik biz cemâliñ lîk âh

10. Rüzgâr ister mi kalb-i 'aşîkîñ termîmini

17. **âh:**

Gazel 18

Mısra: 8

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

7. Saña âyîn olduysa dil-i 'uşşâka cevri etmek

8. Bize de oldu künc-i gâmda âh ile enîñ 'âdet

18. **âh:**

Gazel 22

Mısra: 5

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. Bir gece haşr olmaz idik âh ile biz lîk âh

6. Âdemi nâ-çâr eder endüh-ı dünyâ âh-düst

19. **âh:**

Gazel 22

Mısra: 5

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. Bir gece haşr olmaz idik âh ile biz lîk âh

6. Âdemi nâ-çâr eder endüh-ı dünyâ âh-düst

20. **âhım:-im**

Kaside 30

Mısra: 99

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

99. Be-her-şeb yâd-ı zülfüñ ile âhım cevri-bî-ğaddim

100. 'Ayân eyler cihâna rütbe-i Mecnûn u Leylâ'yı

21. **âhım:-im**

Gazel 43

Mısra: 6

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. Kudsiyâmî nâlem etse nola her şeb bî-ğuzür

6. Haşret-i kaddiñle âhım göklere peyvestedir

22. **âha:-a**

Gazel 50

Mısra: 3

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

3. Sırışk-i çeşm ü müjgânımla âha yazdırıp nâme

4. Derünüm pâdişâh-ı mülk-i hüsne 'arz-ı hâl eyler

23. **âh:**

Gazel 66

Mısra: 3

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

3. Şaymayıp âh u figânım hâtırım kırma benim

4. Belki te'şîr ede cânâ inkisârım kim bilir

24. **âh:**

Gazel 70

Mısra: 6

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. Dil-i şeydâ nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola

6. Beni dil-gîr eden rüz u şebân âh u figânımdır

25. **âh:**

Gazel 91

Mısra: 6

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. Âh-ı 'aşîk deyiñ nâmiñ dilde olmuş dâstân

6. Biz de bilsek kim seniñ ey âh te'şîriñ nedir

26. **âh:**

Gazel 99

Mısra: 3

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

3. Cemâl-i pâkini bir kerre anıñ âh görseydik

4. O şühu dil-berân içre hemân bir dânedir derler

27. **âhdan:-dan**

Gazel 126

Mısra: 6

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. Rüz u şeb nâlem güvâh-ı müdde'â-yı 'aşkdır

6. Âhdan şor mihrimiz cânâ bir âha kâ' iliz

28. **âha:-a**

Gazel 126

Mısra: 6

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. Rüz u şeb nâlem güvâh-ı müdde'â-yı 'aşkdır

6. Âhdan şor mihrimiz cânâ bir âha kâ' iliz

29. **âh:**

Gazel 151

Mısra: 8

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

7. Siyâh-rüyi-i 'uşşâk olmağa bâ'is

8. Şikenc-i zülf-i siyâhıñla âh besdir bes

30. **āh:**

Gazel 196

Mısra: 5

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. Ah geldikçe dehâna buhl edip ketm eylemem
6. Şaklayıp sinemde âvâz-ı hâzinim neyleyim

31. **âhımı:-im, -ı**

Gazel 197

Mısra: 1

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

1. Hâyâl edip o zülfü âhımı cânâna 'arz etdim
2. Şeher tebyîz edip müsveddemi sultâna 'arz etdim

32. **âhımı:-im, -ı**

Gazel 268

Mısra: 1

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

1. Görünce âhımı cânân bu istinâre ile
2. Tafâttun eyledi mihrim hemân emâre ile

33. **âh:**

Gazel 275

Mısra: 8

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

7. Zülfünde dil figâna ser-âgâz eyleyip
8. Etmîş o yâri âh ile bîdâr dün gece

34. **âhımdan:-im, -dan**

Gazel 287

Mısra: 7

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

7. Nühüfte âteş-i 'aşkım bilindi âhımdan
8. Gamiñla dâğ-ı derün cümle âşikâr oldu

35. **âh:**

Gazel 289

Mısra: 5

[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

5. O şüha söyle niyâzım benim meded ey âh
6. Göñül kudümünü ister gelir mi gelmez mi

âh edip:

1. **âh edip:-ip**

Tesdis 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ile içini çekmek; inlemek, feryat etmek. .

27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın
28. Tesellî eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

âh etme:

1. **âh etme:-me**

Tesdis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah etmek, inlemek.

3. Be-her-şeb yâd edip âh etme ey dil kâkül-i yâri

4. Cihânı bî-ñuzûr etdiñ nedir bu nâle vü zârî

âh etmedir:

1. **âh etmedir:-me, -dir**

Gazel 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah etmek, inlemek.

1. Añıp zülfüñ baña âh etmedir her şeb hemîn 'âdet
2. Beni kıldı perişân ðâlî '-i nâdir-bihîn- 'âdet

âh eylemem:

1. **âh eylemem:-me, -m**

Gazel 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat etmek.

3. Yâdına geldikçe nağşın eylemem bî-hüde âh
4. Nâlemiz a'yân-ı şehri-i 'aşkımız ta'rîf eder

âh eylememek:

1. **âh eylememek:-me, -mek**

Rûbai 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat etmek.

1. Endîşeyi gâh eylememek haylice işdir
2. Derd ü gama âh eylememek haylice işdir

âh u enînimden:

1. **âh u enînimden:-im, -den**

Tesdis 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âh çekip inleme.

13. Bilinmezken bilip ben bendesin âh u enînimden
14. Nigeh-sâzende-i luft oldu âvâz-ı hâzinimden

âh u feryâd eyledim:

1. **âh u feryâd eyledim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlama, inleme, feryat etme.

21. Şerh edip hâl-i derünüm âh u feryâd eyledim
22. Gânzelerden pâdişâh-ı hüsñüne dâd eyledim

âh u figân etsem:

1. **âh u figân etsem:-sem**

Tahmis 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşk derdinden dolayı) İnlemek, feryat etmek.

11. Bezm-i hasretde benim ney gibi her dem nâlân
12. Nola bülbül-şifâf etsem heme şeb âh u figân

âh u figân-ı zu'afâ:

1. **âh u figân-ı zu'afâ:**

Tarih 3

Mısra: 156

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf, aciz insanların feryatları.

155. Eyledi arz u semāvātī muḥaṣṣal lertzān

156. Seyl-i eşk-i fuḳarā āh u fiḡān-ı zu‘afā

āh u fiḡānından:

1. **āh u fiḡānından:-ın, -dan**

Gazel 230

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp, inlemek.

9. Duçar olan şikenc-i kākülünde gönlüme Sālim

10. Bilir ‘uşşāk içinde derdmendi āh u fiḡānından

āh u zārımı:

1. **āh u zārımı:-ım, -ı**

Gazel 285

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

13. Āsumāna eyledi peyveste āh u zārımı

14. Şehr-i İstanbul’uñ ey Sālim melek-simāları

āh u zārımız:

1. **āh u zārımız:-ımız**

Tarih 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

3. Nola ger nüh-āsumāna çıksa āh u zārımız

4. Mā’iliz hep nev-demīde ḥatt-ı ‘anber-būyuña

ahālī:

1. **ahālīsi:-si**

Lugaz 2

Mısra: 4

İnsanlar || Satranç oyunundaki taşlar

3. Nedir ol rezmgāh-ı bī-pāyān

4. Hep ahālīsi cümle bir akrān

ahbāb:

1. **ahbāba:-a**

Diğer 1

Mısra: 24

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

23. Sıhhat üzre gönül şafā eyler

24. Cümle aḥbāba hep du‘ā eyler

2. **ahbāba:-a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 118

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

117. Olmuş idi gece dūr-bini kamer

118. Felek aḥbāba eder idi nazar

3. **ahbāb:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 131

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

131. O kadar medḥini etdi aḥbāb

132. Kim gönül kākülüne etdi şitāb

4. **ahbāba:-a**

Diğer 11

Mısra: 119

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

119. Şoran aḥbāba ihtirām olunur

120. Cümleye ḥāşılı selām olunur

5. **ahbābı:-ı**

Tarih 14

Mısra: 8

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

7. Cihān tırduḳça yā Rab eyleyip ma‘mūr u ābādān

8. Derūnun pūr-ferāḥ görşün bu ḥānedānıñ aḥbābı

6. **ahbābına:-ın, -a**

Gazel 62

Mısra: 11

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

11. Ḥāzret-i maḥdūma pey-revlik edip aḥbābına

12. Sālim-i şirīn-edā bir şi‘r-i dil-cū gösterir

7. **ahbāba:-a**

Gazel 79

Mısra: 9

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

9. Çü açdıñ Sālimā aḥbāba bāb-ı mülket-i derdiñ

10. Maḥall-i rencişi yine felek yanında bulsunlar

8. **ahbāb:**

Gazel 218

Mısra: 8

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

7. Baḳmazız bezm-i meyīñ cümle kuşuruna hemān

8. Bir kaç aḥbāb ile tek bāde-i gül-fām olsun

ahbāb-ı şadākatkāra:

1. **ahbāb-ı şadākatkāra:-a**

Kaside 35

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadık dostlar.

47. Şā’irāndır eden aḥbāb-ı şadākatkāra

48. Böyle bir nev-ğazel-i pāk ü laṭifi izḥār

ahbāb-ı şadākatkāran:

1. **ahbāb-ı şadākatkāran:**

Diğer 4

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadık dostlar.

55. Be-her aḥbāb-ı şadākatkāran

56. Cümlesi şevkiñ ederler i‘lān

‘ahd:

1. **‘ahdiyle:-i, -yle**

Tarih 1

Mısra: 76

Söz, yemin.

75. O sultān-ı mufahḥam kim sezādır

76. Temedduḥ eylese ‘ahdiyle gerdün

2. **‘ahdi:-i**

Tarih 3

Mısra: 97

Söz, yemin.

97. 'Ahdî ma'lûm-ı fuḫûl olduğu gibi anıñ

98. Baqđılar k'eylememiş 'ahdine bed-ıhvâh vefâ

3. 'ahdine:-in, -e

Tarih 3

Mısra: 98

Söz, yemin.

97. 'Ahdî ma'lûm-ı fuḫûl olduğu gibi anıñ

98. Baqđılar k'eylememiş 'ahdine bed-ıhvâh vefâ

'ahd ü peymân evleyen:

1. 'ahd ü peymân eyleyen:-yen

Gazel 226

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz vermek, yemin etmek.

9. Va'de-i vaşl etdiğin ferdâya şalma sevdiğim

10. Sen değil miydiñ benimle 'ahd ü peymân eyleyen

'ahd ü peymâne:

1. 'ahd ü peymâne:

Gazel 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz ve yemin.

3. Seni ben meclisimden dür etmem der idiñ baña

4. Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım

2. 'ahd ü peymâne:-e

Gazel 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz ve yemin.

3. Seni ben meclisimden dür etmem der idiñ baña

4. Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım

'ahd ü peymânı:

1. 'ahd ü peymânı:-ı

Gazel 284

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz ve yemin.

5. O meh-rû va'd-i vaşl etmişdi ammâ gamze-i cādû

6. Ne sihr etdiyse etdi 'ahd ü peymânı unutturdu

'ahd ü peymânı bozdu:

1. 'ahd ü peymânı bozdu:-du

Gazel 279

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vermiş olduğu sözleri tutamamak.

5. Şerâb-ı aşkı nûşa tevbekâr iken dil-i şeydâ

6. O mübrem sâki-i hüsn ile bozdu 'ahd ü peymânı

'ahde ıırmayıp:

1. 'ahde ıırmayıp:-ma, -yıp

Gazel 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözünde durmak.

3. ıırmayıp 'ahde beni gamla helâk eylediñiz

4. Şag oluñ sizleri şimden gerü yâ hü begler

'ahd-i mîsâkı:

1. 'ahd-i mîsâkı:-ı

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz ahdî, yemin.

5. Felek vaz'-ı kadîmin terk etdi 'ahd-i mîsâkı

6. Sürürundan bu bezm içre o da hoş inkılab oldu

âh-düst:

1. âh-düst:

Gazel 22

Mısra: 6

Ah'a dost olmak || Ah çekmek, perişan olmak.

5. Bir gece haşır olmaz idik âh ile biz lik âh

6. Âdemi nâ-çâr eder endüh-ı dünyâ âh-düst

âhen-dil:

1. âhen-dildir:-dir

Lugaz 5

Mısra: 18

(Fa.) Gönlü demir gibi katı || Makasın katı, sert, keskin oluşu.

17. Anı nerm eyleme pek müşkildir

18. Serddir ol katı âhen-dildir

âheng-i ğavġâ:

1. âheng-i ğavġâ:

Gazel 244

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavga gürültü sesleri.

9. Cîlâ-dâdende-i tîġı olurken süseniñ şeb-nem

10. Kesilmez gün-be-gün âheng-i ğavġâ gülsitân içre

âheng-i şadâ-yı cüybârında:

1. âheng-i şadâ-yı cüybârında:-ın, -da

Gazel 252

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Irmağın sesinin ahengi.

1. Ne 'âlem var cihânın mevsim-i faşl-ı bahârında

2. Ne hâlet kalmış âheng-i şadâ-yı cüybârında

âhenîn:

1. âhenîn:

Kaside 18

Mısra: 31

Far. Demir içinde, demirden.

31. Âhenîn zirh ile efsürde miyâh oldu bedîd

32. Nâ-gehân leşker-i sermâ edicek bâġa duḫûl

ahfâ:

1. ahfâ:

Lugaz 1

Mısra: 18

Ar. Daha, pek gizli.

17. Ne 'ibret ġâh desti ġâh pâyı olmada zâhir

18. Ne zâhir belki ahfâ belki bir şûh-ı şetâretdir

âh-ı 'âşık:

1. **āh-ı 'āşık:**
Gazel 91
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Āşığın āhı.
5. Āh-ı 'āşık deyü nāmın dilde olmuş dāstān
6. Biz de bilsek kim seniñ ey āh te'şiriñ nedir

2. **āh-ı 'āşık:**
Gazel 179
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Āşığın āhı.
3. Āh-ı 'āşık āfītābım yād-ı rüyuñla seniñ
4. Āteş-endāz-ı dil-i çarḥ-ı 'anūd olmağ gerek

3. **āh-ı 'āşık:**
Gazel 179
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Āşığın āhı.
3. Āh-ı 'āşık āfītābım yād-ı rüyuñla seniñ
4. Āteş-endāz-ı dil-i çarḥ-ı 'anūd olmağ gerek

4. **āh-ı 'āşık:**
Gazel 179
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Āşığın āhı.
3. Āh-ı 'āşık āfītābım yād-ı rüyuñla seniñ
4. Āteş-endāz-ı dil-i çarḥ-ı 'anūd olmağ gerek

5. **āh-ı 'āşık:**
Gazel 179
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Āşığın āhı.
3. Āh-ı 'āşık āfītābım yād-ı rüyuñla seniñ
4. Āteş-endāz-ı dil-i çarḥ-ı 'anūd olmağ gerek

āh-ı āteşinim:

1. **āh-ı āteşinim:-im**
Gazel 196
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş gibi olan ah || İnilti, inleme
1. Yād edip kūyunda āh-ı āteşinim neyleyim
2. 'Arz edip bī-hüde ben aña eninim neyleyim

āh-ı cān-güdāz:

1. **āh-ı cān-güdāz:**
Diğer 11
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cana eriten, can yakan āh.
47. Bize her bir nişib firāz oldu
48. Muḥrıbım āh-ı cān-güdāz oldu

āh-ı cān-süz:

1. **āh-ı cān-süz:**
Gazel 137
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can yakıcı āh.

3. Āh-ı cān-süz degil bāng-i ezān zāhir olur
4. Yağdı āteşlere mülk-i dili ol āfetimiz

āh-ı cān-süz-ı firākūñ:

1. **āh-ı cān-süz-ı firākūñ:-iñ**

Diğer 3

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın yürek yakıcı ahı, ayrılıktan dolayı acı çekme, inleme.

29. Hāşılı āteş-i ḥasret dile te'sir etdi

30. Āh-ı cān-süz-ı firākūñ beni dil-gir etdi

āh-ı cān-süz-ı hevā vü heves:

1. **āh-ı cān-süz-ı hevā vü heves:**

Kaside 5

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heva ve heveslerin can yakıcı ahı.

89. Āh-ı cān-süz-ı hevā vü heves ile her dem

90. Şu 'le-pāşide eder bu dil-i ḥasret-peymā

āh-ı dil:

1. **āh-ı dil:**

Gazel 216

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ahı.

5. Olalı kürs-i nişin-i zülfü şeyḥi-zādeniñ

6. Güy-ı vā'iz gibi ḳaldı āh-ı dil te'sirden

āh-ı dırāzım:

1. **āh-ı dırāzım:-im**

Gazel 207

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun āh || Āşığın sevgiliden kaynaklı ettiği "āh"

ların fazlalığı ve etkisi

5. Ayağı sürçmesin yolunda anıñ

6. Ṭolandı pāyına āh-ı dırāzım

āh-ı 'ilm-i hüner-pirāya:

1. **āh-ı 'ilm-i hüner-pirāya:-ya**

Diğer 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hünerle süslenmiş ilim dostu || Bilgili, âlim kişi.

7. O aḥ-ı 'ilm-i hüner-pirāya

8. O şadākatlı himem-peymāya

āh-ı şeb-giriñ:

1. **āh-ı şeb-giriñ:-iñ**

Gazel 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geceyi tutan āh || Āşığın aşk derdinden dolayı āh etmesi

1. Yār baḳmaz saña ey dil āh-ı şeb-giriñ nedir

2. Nāle te'sir eylemez bī-hüde tekdiriñ nedir

āh-ı sehergāhım:

1. **āh-ı sehergāhım:-ım**

Gazel 208

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āşığın seher vaktindeki ahı.

1. Firākıñla baña devlet yeter āh-ı sehergāhım
2. Fenā dünyāda bī-cāh olmadır ancak benim cāhım

āh-ı seherimden:

1. **āh-ı seherimden:-im, -den**

Gazel 247

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āşığın seher vaktindeki ahı.

1. Āh-ı seherimden kerem eyle hāzer eyle
2. Ahvāl-i dil-i zār u hāzīne nazar eyle

āh-ı serdim:

1. **āh-ı serdim:-ım**

Gazel 261

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiddetli ah.

1. Be-her şeb āh-ı serdim nola efzūn etsem 'ālemde
2. Perişān gönlümün sevdası kalmışdır o perçemde

āh-ı şubh u mesā:

1. **āh-ı şubh u mesā:**

Diğer 10

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Āşığın- gece gündüz -ayrıltan kaynaklı- ah'ı, ah etmesi.

37. Hāyālīm olmada cüyende-i dem-i vaşlñ
38. Yeter o bezimde hñvānende āh-ı şubh u mesā

ahıbbā:

1. **ahıbbānıñ:-nıñ**

Diğer 9

Mısra: 127

Dostlar.

127. Cümlesinden hele ahıbbānıñ
128. Tırta-kāffe-i eviddānıñ

ahıbb-i mes'ül:

1. **ahıbb-i mes'ül:**

Kaside 18

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sorumlu dostlar, ahbağlar.

97. Bu kadar ferr ü haşemle yine her şām u seher
98. Saña tã'atdır olan cümle ahıbb-i mes'ül

āhım almasın:

1. **āhım almasın:-ma, -sın**

Gazel 208

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Āhını, bedduasını almak.

7. Verir āyīne-i ruhsārına jeng-i keder bir gün
8. Dağı nev-restedir cānān şakınsın almasın āhım

āhir:

1. **āhir:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 118

Sonunda, nihayet.

117. Her kesi bu hevā-yı bī-ārām

118. Etdi āhir garīb-i sū-yı nızām

2. **āhir:**

Tarih 1

Mısra: 118

Sonunda, nihayet.

117. Kō lāfi Sālīmā hayr-ı du 'adır

118. Kāsīde āhir olsa çünki kånūn

3. **āhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 32

Sonra.

31. O nūr-ı pāk idi evvel olan hele maḥlūk

32. Egerçi bi'set-i pākī cihāna āhirdir

4. **āhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 224

Sonra.

223. Murādımı dü cihānda 'ināyet eyle baña

224. Eger ki kām-ı muḳaddem eger ki āhirdir

5. **āhir:**

Diğer 9

Mısra: 32

Sonunda, nihayet.

31. Lık ammā ki n'ışlesin devrān

32. Etdi āhir muḳārīn-i hicrān

6. **āhir:**

Diğer 9

Mısra: 57

Sonunda, nihayet.

57. Yandı āhir miyāne-i helvā

58. Düşdü ortaya āteş-i sevdā

7. **āhir:**

Diğer 9

Mısra: 109

Sonunda, nihayet.

109. Ya'ni şehri Selanik'e āhir

110. Etdi bahtım hemin beni dā'ir

8. **āhir:**

Kaside 10

Mısra: 189

Sonunda, nihayet.

189. Ceng āhir olunca ser-tā-ser

190. Etdiler leşkere i'ānetler

9. **āhir:**

Kaside 12

Mısra: 110

Sonunda, nihayet.

109. Hasedle mārīc-i asliyyesinde vardı bu nār
110. Ki etdi müşte' il āhīr şerāre-i şūrī

10. **āhīr:**

Kaside 12

Mısra: 120

Sonunda, nihayet.

119. Gözü çıkar aña böyle bağan la' in ü bediñ

120. Olur nişestesi āhīr hafīr-i maḫhūrī

11. **āhīr:**

Matla 12

Mısra: 2

Sonunda, nihayet.

1. Ne rütbe kāmīli olsañ cihānīñ

2. Olur seng-i mezār āhīr nişānīñ

12. **āhīr:**

Tarih 24

Mısra: 43

Sonunda, nihayet.

43. Āhīr amān-ḫvāh oldular etdiklerini buldular

44. Kal' ayı verip töldular şahrālara bī-pā vü ser

13. **āhīr:**

Gazel 31

Mısra: 2

Sonunda, nihayet.

1. Nüş edip meclis-i meyde bir iki dāne ḳadeḫ

2. Etdi āhīr o şeh-i naḫveti mestāne ḳadeḫ

14. **āhīr:**

Muamma 39

Mısra: 2

Sonunda, nihayet.

1. Mukarrerdir tekāsül ḫidmetinde 'āşık-ı zārīñ

2. Ḥitāb āşüfte-sāmānīñ ḳadin āhīr dü-tā eyler

15. **āhīr:**

Gazel 144

Mısra: 3

Sonunda, nihayet.

3. Düşdük āhīr ḳaçarak dām-ı şikenc-i zülfe

4. Meşḳ-sāzī-i perişān olarak öldük biz

āhīr -i vücūd:

1. **āhīr -i vücūd:**

Kaside 8

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En son gelen vücud || Son peygamber olarak Hz.

Muhammed.

81. Resül-i ḫazret-i Ḥaḳ āhīr -i vücūd esbak

82. Ki vaşf-ı pāki muḫaḳḳaḳ bu sırā dā' irdir

āhīret:

1. **āhīreti:-i**

Kıt'a 6

Mısra: 4

Öbür Dünyâ. öldükten sonraki âlem.

3. Ey öleydiñ seni ḳoyup Aḫmed

4. İḫtiyār etmez idi āhīreti

āhīrīn:

1. **āhīrīn:**

Tarih 3

Mısra: 6

Sonunda.

5. Evvelīn ḫarfī fütüvvet vasatı tāze ḫaber

6. Āhīrīn ḫarfī anīñ ser-suḫan-ı ḫamd ü şenā

āhīr-kār eder:

1. **āhīr-kār eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neticelendirmek.

53. Dünyede ḳābil degildir midḫatīñ tafşīli çün

54. Kilk-i taḳşir-āverim da'vātı āhīr-kār eder

aḫkām:

1. **aḫkāmına:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 20

Hükümler, kânunlar, emirler, buyruklar.

19. Her çemen giydi zümürürd cāme şevkıñdan göñül

20. Muntazırdır saf-be-saf fermānına aḫkāmına

aḫkām-ı şerīfi:

1. **aḫkām-ı şerīfi:-i**

Kaside 19

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Padişahın- kutlu emirleri.

79. Olup fermān-ber-i ḫükmü 'Arab Rum u 'Acem anıñ

80. Hemīn cārīdir aḫkām-ı şerīfi cümle aḫtāre

aḫḳar:

1. **aḫḳar:**

Kaside 12

Mısra: 171

Çok hakir, pek âciz.

171. Ne deñlü aḫḳar u ednā isem de sultānım

172. Degil miyim seniñ 'ırḳ-ı şerīfiniñ pūrī

aḫmed:

1. **aḫmed:**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Sultan III. Ahmed Han.

3. Ey öleydiñ seni ḳoyup Aḫmed

4. İḫtiyār etmez idi āhīreti

2. **aḫmed'iñ:-iñ**

Gazel 183

Mısra: 1

Özel isim.

1. Cilveger āyīne-i dilde cemāli Aḫmed'iñ

2. Bir nefes gitmez zamīrimden hayāli Aḫmed'iñ

3. **aḫmed'iñ:-iñ**

Gazel 183

Mısra: 2

Özel isim.

1. Cilveger âyine-i dilde cemâli Aḥmed'in
2. Bir nefes gıtmez zamîrimden hayâli Aḥmed'in

4. **aḥmed'in:-iñ**

Gazel 183

Mısra: 4

Özel isim.

3. Meyl eder mi ḡonca-i ra'nāya hergiz bu gönül
4. Var iken dest-i dilimde rūy-ı âli Aḥmed'in

5. **aḥmed'in:-iñ**

Gazel 183

Mısra: 6

Özel isim.

5. Eylesem gönülüm nola pā-beste yāriñ zülfüne
6. Kim esir etdi dili hindü-yı ḡali Aḥmed'in

6. **aḥmed'in:-iñ**

Gazel 183

Mısra: 8

Özel isim.

7. Şafḡa-i gerdān-kitāb-ı ḡasretim çün kim baña
8. Cāy-ı istişkāndır bāb-ı vişāli Aḥmed'in

7. **aḥmed'in:-iñ**

Gazel 183

Mısra: 10

Özel isim.

9. Nola tütiveş tekellüm-senc olursam Sālimā
10. Eyledi ḡüyā beni şirīn maḡali Aḥmed'in

aḥmed-i encüm-sipāh:

1. **aḥmed-i encüm-sipāh:**

Tarih 24

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıldızlar ordusunun Ahmed'i || Sultan 3. Ahmed.

17. Ḥān Aḥmed-i encüm-sipāh kim kıla nāḡeh 'azm-i rāh

18. Fevz ü zafer çün mihr ü māh öñünce zer-meş'al çeker

aḥmed-i muḡtār:

1. **aḥmed-i muḡtār:**

Tarih 8

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed.

67. Be-cāh-ı şāh-ı evreng-i risālet Aḥmed-i Muḡtār

68. Be-āşār-ı fütūḡāt-ı Ḥudā-yı maḡsimü'l-erzāk

aḥmed-i sālis-i zafer-te' yid:

1. **aḥmed-i sālis-i zafer-te' yid:**

Kaside 20

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaferle desteklenmiş-Allah tarafından-- 3. Ahmed.

21. Evvelin-'aḡl ü şānī-i ḡürşid

22. Aḥmed-i Sālis-i zafer-te' yid

aḡrā:

1. **aḡrā:**

Tarih 3

Mısra: 84

Daha layık, münasip, uygun.

83. Re'y-i pāki anı vü ani de re'y-i pāki

84. Gördü bu kār-ı bülendi de zūḡura aḡrā

2. **aḡrā:**

Kaside 24

Mısra: 30

Daha layık, münasip, uygun.

29. Ḥabbezā mültefet-i şāh-ı eḡālīm-i dehir

30. Şadr-ı a'lāya münāsib odur aḡrā vü cedir

aḡşam:

1. **aḡşamına:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 16

Akşam.

15. Ḥamdü li'llāh bu gün ol gündür kudümüñla seniñ

16. Müjde-senc-i nūr oldu her şubūḡ aḡşamına

aḡşam eder:

1. **aḡşam eder:-er**

Gazel 41

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karanlığa, geceye kalmak.

5. Hevā-yı rūy u zülfüñle çü erbāb-ı sefer ḡüyā

6. Seḡer ḡalkıp yerinden Çin'de aḡşam eder kāḡaz

aḡşam oldu:

1. **aḡşam oldu:-du**

Gazel 248

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akşam vaktinin gelmesi, havanın kararması.

7. Bu gün de ḡāşıl aḡşam oldu ol meh etmedi teşrif

8. Ümüd-i diden-i ruḡsārı yāriñ ḡaldı ferdāya

aḡşām olsun:

1. **aḡşām olsun:-sun**

Gazel 218

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Akşam vaktinin gelmesi, havanın kararması.

5. Gece gelmeklige va'd etmiş idi ḡānemize

6. Belki teşrif ede ol meh hele aḡşām olsun

aḡsen-i takvīm:

1. **aḡsen-i takvīm:**

Kaside 12

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Yaratılışın en güzeli" En güzel yaratılış, en güzel biçim.

63. Nücümü vālih ederdi o aḡsen-i takvīm

64. Görünce rūyunu sa'd oldu cümle maḡzūrı

aḡsent:

1. **aḥsent:**

Kaside 17

Mısra: 27

Aferin, bravo .

27. Ne re'y-i pāk-i mu'allādır ol hezār aḥsent

28. Ne zāt-ı pāk-i ser-âmeddir ol sûtüde-şiyem

aḥter:

1. **aḥter:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 119

Yıldız, kevkeb.

119. Şanma bî-hüde nücüm u aḥter

120. Dizilirler felege ser-tâ-ser

2. **aḥter:**

Kaside 14

Mısra: 11

Yıldızlar.

11. Görüp küh-ı şükühun çarḥ u aḥter

12. 'Aceb midir dese Allāhu ekber

aḥter-i dünüm:

1. **aḥter-i dünüm:-um**

Kaside 5

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü talih.

95. Âh kim baht-ı dil-i zâr u nizârım kemdir

96. Âh kim aḥter-i dünüm çatı pesdir şâhâ

aḥter-i pes-pâye vü şüm:

1. **aḥter-i pes-pâye vü şüm:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak ve uğursuz yıldız || Talihin, âşığın dilediği gibi olmaması

5. Dirig ey aḥter-i pes-pâye vü şüm

6. Ki saña i'timâdım etdiñ ifsâd

aḥterim 'ulvî:

1. **aḥterim 'ulvî:-im**

Terci-bend 1

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıldızı yüce || Şanslı, talihi iyi olan

31. Levhaşa'llâh aḥterim 'ulvî imiş gerdünda

32. Bendesi etdi beni Hâk sen şeh-i hübânımıñ

âhü:

1. **âhüyu:-yu**

Müfret 20

Mısra: 1

Ceylan.

1. Şâhîn ile âhüyu şikâr etmek olurdu

2. Çaçırcıbaşı-zâdeyi da 'vet edebilsek

2. **âhü:**

Gazel 97

Mısra: 6

Ceylan gözlü || Ceylan gözlü sevgili

5. Dâm-ı tedbîr-i kazâyı nice inkâr eyler

6. Beni rem-kerde eden gözleri âhü begler

2. **âhü:**

Gazel 282

Mısra: 10

Ceylan gözlü || Ceylan gözlü sevgili

9. Bir seniñ gibi bu vâdî-i melâhatde 'aceb

10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri âhü var mı

âhu vü nâkanîñ şikâyetini:

1. **âhu vü nâkanîñ şikâyetini:-in**

Kaside 10

Mısra: 156

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ceylan ve devenin şikâyeti (Bir devenin, Allah Resulü'ne (asm) "Beni çok meşakkatli şeylerde çalıştırdılar; şimdi de beni kesmek istiyorlar. Onun için kızdım." diye şikâyette bulundu. Allah Resulü (asm) devenin söylediklerini, sahibine söyledi: "Böyle midir?", deve sahibi de itiraf ederek "Evet" dedi.).

155. Şehre pür eylemiş hikâyetini

156. Âhu vü nâkanîñ şikâyetini

âhü-dîde:

1. **âhü-dîde:**

Gazel 219

Mısra: 4

Ceylan gözlü || Sevgili.

3. Hâyâl-i zülf-i hoş-büyuñ derünüm içre müşgâsâ

4. Ey âhü-dîde luḥf et söyle mihmân olmasın n'olsun

2. **âhü-dîdeniñ:-niñ**

Gazel 277

Mısra: 2

Ceylan gözlü || Sevgili.

1. Niğâh-ı merḥamet etmezse etsin 'âşık-ı zârı

2. O âhü-dîdeniñ etmez remide şekl-i âzârı

âhü-yı dil:

1. **âhü-yı dil:**

Kaside 30

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ceylanı || Sevgili.

21. Yine âhü-yı dil ekdârına câ-yı gürüz etsin

22. O dâmân-ı mu'allâyı cenâb-ı şadr-ı a'lâyı

aḥvâl:

1. **aḥvâlin:-in**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 183

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

183. Yâd ederler işidip aḥvâlin

184. Sühresi ola yolda eḫfâlin

2. **aḥvâlîme:-im, -e**

Terci-bend 1

Mısra: 38

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

37. Olalı gönülüm hayâlinî ile cānā āşinā
38. Reşk eder bîgāneler aḥvālîme ser-tā-be-pā

3. **aḥvālî:-i**

Tahmis 1

Mısra: 20

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

19. Dil-i mehcūr gelmiş bezm-i meyde ḥātır-ı yāre
20. Geçen aḥvālî aḥmîş geh şikāyet geh bükā etmiş

4. **aḥvālîmi:-im, -i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 13

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

13. Başla aḥvālîmi takrîre benim
14. Râz-ı pinhānımı taḥrîre benim

5. **aḥvālî:-i**

Tarih 3

Mısra: 109

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

109. Re'yine oldu ḥavāle seferiñ aḥvālî
110. Nice isterse göre öyle mühimmât-ı veğā

6. **aḥvālî:-i**

Kaside 8

Mısra: 203

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

203. Neye erer 'aceb aḥvālî bed-fi'âl olanıñ
204. Taraf taraf o zamān kim beden kuşā'irdir

7. **aḥvālî:-in**

Kaside 10

Mısra: 126

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

125. İşiden bildi cümle iclālîm
126. İbni Ḥārîş zübāb aḥvālîm

8. **aḥvālî:-i**

Gazel 190

Mısra: 2

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

1. Derdmendān zār u giryān olduğun bilmez misiñ
2. 'Aşıkın aḥvālî cānā n'oldugun bilmez misiñ

9. **aḥvālîni:-in, -i**

Gazel 240

Mısra: 19

"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

19. Ādemiñ düşvār eder aḥvālîni
20. Eyleme Sālim recā-yı ārzū

aḥvāl-i dili:

1. **aḥvāl-i dili:-i**

Diğer 3

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün durumu.

15. Ger sorarsañ ğam-ı hicrān ile aḥvāl-i dili

16. Ey birāder saña taḥrîr edeyim mā-ḥaşalı

aḥvāl-i dil-i zār u ḥazîne:

1. **aḥvāl-i dil-i zār u ḥazîne:-e**

Gazel 247

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü ve inleyen gönlün halleri

1. Āh-ı şehirimden kerem eyle ḥazer eyle
2. Aḥvāl-i dil-i zār u ḥazîne naẓar eyle

aḥvāl-i hecir:

1. **aḥvāl-i hecir:**

Diğer 4

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık halleri || Dosttan uzakta kalmak, ayrı düşmek.

41. Erre-i 'ömr imiş aḥvāl-i hecir

42. Keder-āver imiş iḳbāl-i hecir

aḥvāl-i perîşānî:

1. **aḥvāl-i perîşānî:-ı**

Rübai 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan hâller.

1. Mülk-i dile hicrānı ki şeb-hün etdi
2. Aḥvāl-i perîşānı diğere-gün etdi

aḥvāl-i perîşān-ı dili:

1. **aḥvāl-i perîşān-ı dili:-i**

Gazel 267

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan gönlün halleri, durumu.

3. Sorma benden hele aḥvāl-i perîşān-ı dili

4. Bî-kārār öyle degildir ki demek mümkün ola

aḥvāl-i zamāna:

1. **aḥvāl-i zamāna:-a**

Gazel 50

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın halleri, içinde bulunulan zamanın durumu.

9. Mükedder olmam aḥvāl-i zamāna şabrdır kārım

10. Derünüm fikr-i elṭāf-ı Cenāb-ı Zü'l-celāl eyler

aḥvel oldu:

1. **aḥvel oldu:-du**

Diğer 9

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözü şaşkı olmak || Uzun süre bakmak.

145. Dîdemiz aḥvel oldu bakmağdan

146. O kerem-nāmeye be-cümle beden

ahz eder:

1. ahz eder:-er

Gazel 233

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek || Tercih etmek

7. Hod-fürüşân-ı zamân mahrûm-ı bezm-i câhdır

8. Neyl-i kâmi ahz eder âdem olan hodgâmdan

ahz edip:

1. ahz edip:-ip

Tarih 17

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Almak, kabul etmek.

71. Bu cevâb-ı pâki ahz edip zebân-ı kâmdan

72. Reh-güzârında nevâl ü cûda açdım âstîn

ahzân:

1. ahzânî:-îñ

Diğer 2

Mısra: 52

Hüzünler, kederler.

51. Başka başka firâkı yârânîñ

52. Beni pâ-mâl kıldı ahzânîñ

ahzar-âyine:

1. ahzar-âyine:

Kaside 12

Mısra: 36

Yeşil ayna.

35. Vücûdu ol nazar-ı kîmyâ-eşer etdi

36. Bir ahzar-âyine pâkîze-cevher-i şûri

â'id:

1. â'idin:-in

Kaside 18

Mısra: 6

Geri gelen, dönen.

5. Âzmâ eyledi terkîb-i şitâya devrân

6. Â'idin eyledi pinhân çü mâ-i mevşûl

ak:

1. ağan:-an

Kaside 19

Mısra: 72

Su gibi sıvı maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.

71. Senâ-yı zât-ı zî-şânın bu güne etmede icrâ

72. Lisân-ı hâl ile güyâ ağan her âb-ı fevvâre

2. ağıdî:-dık, -ı

Kaside 20

Mısra: 80

Su gibi sıvı maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.

79. Nîl anîñ yem-i sehâsından

80. Olur ağıdî yerde sağ u esen

3. aq:

Kaside 23

Mısra: 14

Beyaz || Karın beyazlığı.

13. Edince berg ü bâr-ı 'aysını ceş-i hazân târâc

14. Çemen giydi şitâda müflisâne aq yek-tâyı

4. ağan:-an

Gazel 26

Mısra: 10

Su gibi sıvı maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.

9. O seng-dil zâlîme Sâlim eşer etmege feryâdım

10. Olur elbet dü çeşmimden ağan seyl-i cefâ bâ'is

5. aq:

Kaside 27

Mısra: 44

Beyaz.

43. Bir muhâlif hele şiddetli şasırgaydı o kim

44. Aq köpüklenmiş idi bañr-i emânî her câ

akça:

1. akça:

Diğer 9

Mısra: 117

Para, nakit.

117. O da yok akça ise şad hâşâ

118. Ya neye bunca renciş ü gavgâ

2. akça:

Kaside 18

Mısra: 1

Gümüş para.

1. Etdi çil akça gibi berf ile bârân nüzül

2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duñul

3. akçayla:-yla

Kaside 23

Mısra: 26

Kar tanesi.

25. Degildir berf edip taklid ol şadr-ı keremkârı

26. Çil akçayla felek pür eyledi dâmân-ı dünyâyı

akça saçdı:

1. akça saçdı:-dı

Kaside 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Para saçmak || Çokça lütufta bulunmak.

23. Mağdem-i pâkine yıldız kadar akça saçdı

24. Şevk-ı teşrifî ile hâdim-i çarh-ı vâlâ

akdem:

1. akdem:

Kaside 17

Mısra: 34

Önce, evvel.

33. Ki ya'ni zemzeme-perdâz-ı vaşfiyim zîrâ

34. Senâ-yı devlet-i şehdir bu cümleden akdem

akdem ü evvel:

1. akdem ü evvel:

Kaside 11

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlk, evvel.

23. Tahiyât u selâm olsun hemîn ol zât-ı 'âlîye
24. Kim oldur akdem ü evvel nebiyy-i Rabb-i Hânnâni

akd-i bahtım açıldı:

1. **akd-i bahtım açıldı:-dı**

Tesdis 3

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin şansının dönmesi, bahtının açılıp istediklerinin olması || Aşığın sevgiliden ilgi görmesi.

5. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım
6. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

2. **akd-i bahtım açıldı:-dı**

Tesdis 3

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin şansının dönmesi, bahtının açılıp istediklerinin olması || Aşığın sevgiliden ilgi görmesi

11. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım
12. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

3. **akd-i bahtım açıldı:-dı**

Tesdis 3

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin şansının dönmesi, bahtının açılıp istediklerinin olması || Aşığın sevgiliden ilgi görmesi

17. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım
18. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

4. **akd-i bahtım açıldı:-dı**

Tesdis 3

Mısra: **23**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin şansının dönmesi, bahtının açılıp istediklerinin olması || Aşığın sevgiliden ilgi görmesi

23. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım
24. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

5. **akd-i bahtım açıldı:-dı**

Tesdis 3

Mısra: **29**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin şansının dönmesi, bahtının açılıp istediklerinin olması || Aşığın sevgiliden ilgi görmesi

29. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım
30. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

akıbet:

1. **akıbet:**

Kaside 1

Mısra: **107**

Son, nihayet || Netice, sonuç.

107. 'Akıbet hep kelâm-ı menfüru
108. Gör ki başdan çıkardı Mansûr'u

2. **akıbeti:-i**

Kıt'a 6

Mısra: **2**

Son, nihayet || Netice, sonuç.

1. Şad dirîğ ey cihân-ı fânî hayf
2. Hâsret olduk o şâha 'akıbeti

3. **akıbet:**

Kaside 23

Mısra: **87**

Son, nihayet || Netice, sonuç.

87. Olursañ 'akıbet ğabğab-nevâz-ı şâhid-i maşşud
88. Kızıl elma seniñdir düşmene kıalsın ço ayvayı

4. **akıbet:**

Kaside 34

Mısra: **60**

Son, nihayet || Netice, sonuç.

59. Hayâli güyiyâ pişinde bir takvîm-i küllîdir
60. Umûrun 'akıbet kârî zamîrinde müheyyâdır

5. **akıbeti:-i**

Müfret 85

Mısra: **1**

Nihayet, son.

1. Hicve mâ'il olanñ 'akıbeti hayr olmaz
2. Noldu gördüñ soñunu sen bir iki heccâvîñ

akıd:

1. **akıdıp:-ıp**

Gazel 164

Mısra: **5**

Akıtmak || Sevgili uğruna feda etmek.

5. Bir yalın yüzlü cevâna akıdıp mihrini hayf
6. Eylemiş cümle ğamı başına der-kâr şemi'

akıl:

1. **akıl:**

Tesdis 6

Mısra: **14**

Akıllı kimse || Sevgili.

13. Olunca bir mehe dil-beste mümtâz-ı cihân olsa
14. Zarîf u 'akıl ü dâñâ-yı şüh-ı dil-sitân olsa

2. **akıllar:-lar**

Tarih 7

Mısra: **3**

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

3. Hümâ-yı bî-hübût olur 'akıllar eylemez idrâk
4. Ne dem cevân-ı pervâz-ı 'ulûm etse o dâñâ-dil

3. **akıl:**

Diğer 10

Mısra: **45**

Akıllı kimse.

45. Ki nañv-i pâkini bilmek murâd eden 'akıl
46. Eder kelâmını tefsîr de andan soñra

4. **akılseñ:-señ**

Gazel 110

Mısra: **3**

Akıllı kimse.

3. Hudâ'dan kesme 'akılseñ ümîd-i matlebiñ zîrâ
4. Taleb dedikleri ma'nâ netice şarf-ı himmetdir

5. 'ākīl:

Gazel 114

Mısra: 2

Akıllı kimse.

1. Ne farṭ-ı ḥavf için ne ḥaşıyet-i encām için şaklar
2. Zebān-ı ṭa' nı 'ākīl ḥaşmını ilzām için şaklar

6. 'ākīlseñ:-señ

Gazel 145

Mısra: 11

Akıllı kimse.

11. Tekāpü eyleme vehmiñden 'ākīlseñ beni nev'e
12. Ḥudā'dan gayrıdan insāna gāfil nef' ü zar gelmez

7. 'ākīle:-e

Gazel 173

Mısra: 4

Akıllı kimse.

3. Ḥod-ārā ḡirre etmez dest-māl-i 'izzet ü cāha
4. Düşer mi 'ākīle dil-beste-i zıll-ı ḥayāl olmak

8. 'aqlı:-ı

Gazel 261

Mısra: 5

Akıl.

5. Komaz 'aqlı taḥayyül etmege ol ḡamzesi anıñ
6. Bağılsa dīde-i inşāf ile ol gözler ādemde

'ākīl etdin:

1. 'ākīl etdin:-din

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıl sahibi olarak yaratmak.

5. Beni mülk-i cihānda 'ākīl etdin
6. Beni Ādem'de yā Rab dāḥil etdin

'ākīlān:

1. 'ākīlāna:-a

Gazel 149

Mısra: 12

Arif olanlar, akıl olanlar.

11. Medār-ı tesliyet olmaz mı Sālimā gerdün
12. Ḥaḳīqat ehli olan 'ākīlāna yoḡ sözüñüz

akın edip:

1. akın edip:-ip

Tarih 3

Mısra: 163

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlerlemek, saldırmak.

163. Şu gibi akın edip leşker-i Tatar-ı bihîn
164. Bir taraf oldular anlar da müheyyā ammā

'aql:

1. 'aqlna:-ın, -a

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 201

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

201. 'Aqlına bunu eyleyip tefhīm
202. Künc-i teslimi eylemez telşim

2. 'aqlı:-ı

Kaside 1

Mısra: 112

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

111. 'Arif ol da ḥamākat izhār et
112. 'Aqlı lübb-i cünūna der-kār et

3. 'aql:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 64

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

63. Pes derün-ḥānesine ol fevrī
64. Cem' edip 'aql u ḳarār u şabrı

4. 'aql:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 136

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

135. Çü göñül gitdi sarāy-ı dilden
136. Eyledi 'aql u ḳarār terk-i vaṭan

5. 'aqlı:-ı

Kaside 4

Mısra: 29

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

29. Cihānda zerre deñlü 'aqlı olan saña şekk etmez
30. Ne ḥacetdir seniñ ḥaḳkıñda şāhid istemek a'dā

6. 'aqla:-a

Kaside 10

Mısra: 482

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

481. Ḳalbi 'ilm ü irāde kān etdi
482. Serini 'aqla āşiyān etdi

7. 'aqlı:-ı

Kaside 12

Mısra: 11

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

11. Vücūda zarf edip 'aqlı ḥakīm-perverişi
12. 'Umūma koydu bu imkān-ı ḥāşş-ı maḥşürü

8. 'aql:

Gazel 20

Mısra: 8

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsün-sāzda
8. 'Akl u sevdāyı ederler sulh-düşmen ceng-düst

9. 'aql:

Kaside 24

Mısra: 36

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

35. Bāreka'llāh zihī şāh-ı ḥod-ārā-yı zemīn
36. Ki o şadriñ erini 'aql ile etdi tedbir

10. 'aql:

Matla 44

Mısra: 2

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

1. Bahādır zūr ile ḡāyet bir iki şahsı rabṭ eyler
2. Bir ādem 'aql ile ammā bütün dūnyāyı zabṭ eyler

11. **‘aql:**
Gazel 56
Mısra: 11
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
11. ‘Aql u qarār u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanıñda hemān mihmān olur
12. **‘aql:**
Gazel 66
Mısra: 5
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
5. Cüst ü cüdan fāriğ olsunlar qarār u ‘aql u hūş
6. Qandadır şimdi dil-i zār u nizārım kim bilir
13. **‘aqlım:-ım**
Gazel 70
Mısra: 3
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
3. Perişān eyleyen ‘aqlım gibi her şeb dil-i zārım
4. Hāyāl-i kākül-i ser-der-hevā-yı mihribānımdır
14. **‘aql:**
Gazel 90
Mısra: 8
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
7. Zā’ il olmaz naqş-ı hūbān levh-i hātırdan hele
8. ‘Aql ü fikr ü hvāhiş-i qalb-i hazīnim tazedir
15. **‘aql:**
Gazel 94
Mısra: 3
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
3. Ne mümkün ‘aql u qarārı refik etmeklik
4. Giderse rūhum o şāha gönül piyāde gider
16. **‘aql:**
Gazel 116
Mısra: 8
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
7. Neşāt-ı bāl-i murādım gehi tehī-destim
8. Hāyāl ü ‘aql u tefekkür o gamzekār iledir
17. **‘aql:**
Gazel 121
Mısra: 3
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
3. Dil onda hātır onda cümle ‘aql ü fikr ü hūş onda
4. Der-i dil-dāra varsa ‘aşk-ı bi-dil garib olmaz
18. **‘aqlı:-ı**
Gazel 200
Mısra: 8
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
7. Fikr-i tafşili eyleyip iħrāc
8. ‘Aqlı bir muħtaşar kitāb edelim
- ‘aql ü derki hayrān eder:**
1. **‘aql ü derki hayrān eder:-er-i**
Kaside 10
Mısra: 109
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsan aklını hayrette bırakmak.

109. ‘Aql ü derki eder hele hayrān
110. Ya’ni Selmān’a etdigi iħsān

‘aql ü fikr:

1. **‘aql ü fikr:**
Gazel 240
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akl ve fikir || Düşünme yeteneği, mantık
9. ‘Aql ü fikr ü şabr u hūşum sevdiğim
10. Sendedir hep bir belā-yı arzū

‘aql-ı kıyāsivāna:

1. **‘aql-ı kıyāsivāna:-a**
Kaside 7
Mısra: 104
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyas, karşılaştırma yapan akıl.
103. Şuğl eyle şalātına ki nef i
104. Hiç ‘aql-ı kıyāsivāna şıgmaz

‘aql-ı nā-şikībāy:

1. **‘aql-ı nā-şikībāy:-yı**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 206
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabırsız akıl.
205. Her fikirde nuķuş-ı dünyāyı
206. Gezdiren ‘aql-ı nā-şikībāy

‘aql-ı risto:

1. **‘aql-ı risto:**
Kaside 22
Mısra: 44
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aristo derecesinde bilgili olma.
43. Her işābet-qarīn-i ta’biri
44. ‘Aql-ı Risto esir-i tedbiri

‘aqlım aldı:

1. **‘aqlım aldı:-dı**
Gazel 264
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
Etkileme, kendinden geçirme || Sevgilinin güzelliği ile aşığı kendinden geçirmesi, etkilemesi
3. O mest-i nāzımı gördüm yine pür-neş’e-i bāde
4. Baqınca ‘aqlım aldı gözleri mestāne mestāne

‘aqlım serimde tırmaz:

1. **‘aqlım serimde tırmaz:**
Gazel 139
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklı başında olmamak, sağlıklı düşünememek.
3. Cünün-ı ‘aşk ile ‘aqlım serimde tırmaz hiç
4. Hıred olunca mükedder gider gelir tırmaz

‘aqlımı aldı:

1. **‘aqlımı aldı:-dı**
Gazel 97
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Etkileme, kendinden geçirme || Sevgilinin güzelliği ile âşığı kendinden geçirmesi, etkilemesi
9. Vechî var Kıys-şifat nâleler etseñ Sâlim
10. 'Aqlımı aldı benim ğamzesi cādū begler

akrân:

1. **akrân:**

Lugaz 2

Mısra: 4

Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

3. Nedir ol rezmgâh-ı bî-pâyân

4. Hep ahâlîsi cümle bir akrân

2. **akrânı:-ı**

Kaside 5

Mısra: 47

Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

47. Öyle bir eşheb-i nâzik ki anıñ akrânı

48. Bir dağı gelmeye bu köhne cihâna aşlâ

3. **akrânım:-ım**

Diğer 8

Mısra: 61

Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

61. Ya 'ni akrânım içre ben zâre

62. Eyle luğf et kerem ile çäre

4. **akrânı:-ı**

Müfret 19

Mısra: 1

Eş, misil, denk, benzer.

1. Yoğdur akrânı cihân içre o sîmîn teniñ

2. Gözü ardında qalır seyr eden uncu güzelin

5. **akrâna:-a**

Kaside 20

Mısra: 228

Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

227. Cüd-ı pâkiyle bî-niyâz oluruz

228. Cümle akrâna ser-firâz oluruz

6. **akrânıma:-ım, -a**

Kaside 30

Mısra: 79

Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

79. Beni akrânıma luğf et ser-efrâz eyle cüdüñla

80. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyi

7. **akrândan:-dan**

Gazel 39

Mısra: 10

Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

9. 'Aceb mi menzil-i kâma tehâlüküm Sâlim

10. Lezîzdir hele akrândan imtiyâz lezîz

akrân olmaz:

1. **akrân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denk olmak.

55. Ya 'ni kim behcet-i 'Abdu'llâh Beg

56. Kim anıñ zâtına akrân olmaz

'aks:

1. **'aksi:-i**

Lugaz 3

Mısra: 4

Yansım.

3. Bir ser-âmed lağif dil-berdir

4. Kalbi de 'aksi de ber-â-berdir

2. **'aksi:-i**

Kaside 24

Mısra: 8

Yansım.

7. Bir nazâr eyleseler bu dil-i mir'âta hemân

8. 'Aksi içre görünür matlabı olmuş taşvîr

'aks edip:

1. **'aks edip:-ip**

Kaside 5

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yansımak.

27. O kadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen

28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i hadrâ güyâ

'aks eylemişdir:

1. **'aks eylemişdir:-miş, -ler**

Tarih 8

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yansımak.

25. Gül-i zîbâ vü lâle sünbülân 'aks eylemişdir hep

26. Baqınca çarha şanma şubh-ı şâdiğ eyledi işrâk

akşâ:

1. **akşâ'ya:-ya**

Kaside 5

Mısra: 50

Mescid-i Aksa.

49. Binip ol esbe hemân pâdişeh-i heft-iğlîm

50. Vardı bir lağzada Akşâ'ya o sultân-ı verâ

akşâ-yı ğarbda:

1. **akşâ-yı ğarbda:-da**

Kaside 20

Mısra: 177

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Batının en uzak noktası.

177. Olur akşâ-yı ğarbda pinhân

178. Bilir ehl-i kemâli şâh-ı cihân

'aksi:

1. **'aksidir:-dir**

Kaside 13

Mısra: 13

Yansım.

13. Vech-i arzın zîneti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu âyinede şüret ne yüzdendir saña

'aksi düşmüş:

1. 'aksi düşmüş:-miş

Muamma 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yansımak.

1. Bâdeye düşmüş mehiñ 'aksi tenezzül eylemiş
2. Sâgar-ı billür yine seyr-i meh-tâb eylemiş

'aks-i meşreb:

1. 'aks-i meşreb:

Gazel 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tabiatın, karakterin, talihin aksi yönünde.

3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevki merğüb durur gelmez ğamı sevmem gelir

'aks-i müdde'adır:

1. 'aks-i müdde'adır:-dır

Gazel 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İddia olunanın tersi || İsteklerinin tersi yönde.

3. Eger mesrür olam derseñ neşâti etme der-hâtır
4. Zuhûrât-ı felek ser-cümle 'aks-i müdde'adır hep

'aks-i ruhuñ:

1. 'aks-i ruhuñ:-uñ

Gazel 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağının yansıması, ışılı || Parlak,

güzel yanak.

7. Bu televvün-kün-i 'uşşâkıña mâ'il oldun
8. Olalı 'aks-i ruhuñ eşk ile dürr-âb bana

'aks-i sevdâyı:

1. 'aks-i sevdâyı:-yı

Kaside 23

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın yansıması.

93. Görürdü her nigâhında dü-bâlâ 'aks-i sevdâyı
94. Meger âyine etdi baht-ı Mecnûn çeşm-i Leylâ'yı

'aksine devrân eyleyip:

1. 'aksine devrân eyleyip:-yip

Tarih 17

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olayların, kişinin arzu ettiği şekilde gerçekleşmemesi.

79. Bir zamân zâl-i felek 'aksine devrân eyleyip
80. Atdı Lazistân'a zâtım kahr ile zâr u hazîn

aktâr:

1. aktâr:-a

Kaside 14

Mısra: 32

Yön, taraf.

31. Nizâ'ı kat' edip şemşir-i kahrıñ

32. Bütün aktâra şâmil oldu naşrıñ

al:

1. almağa:-mak, -a

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 51

Kapmak, kapmaya çalışmak.

51. Kadehin almağa ol dağı hemân

52. Süseni tıği ile etdi revân

2. al:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 70

Kırmızı.

69. Añılıp la'l-i şeh-i mâh-miğâl

70. Pür ola al kirâsıyla hayâl

3. al:

Diğer 3

Mısra: 131

Kırmızı.

131. Nice biñ al kirâsıyla verip zib ü bahâ

132. Hâşılı eyledi mañlûkuna şad lutf u 'atâ

4. aldım:-dım

Tesdis 3

Mısra: 1

Almak || Sevgiliye tutulmak, âşık olmak.

1. Verip naqd-i dili bir dil-ber-i nâzik-hırâm aldım

2. Bi-ğamdi'llâh ki gönümden bu yüzdün intikâm aldım

5. aldı:-dı

Kaside 4

Mısra: 2

Almak || Benzemek

1. Te'âla'llâh ne şebdir ol şeb-i mevlüd-ı bî-hem-tâ

2. Şabâhu'l-hayr envârı kim andan aldı ser-tâ-pâ

6. aldı:-dı

Gazel 5

Mısra: 12

Almak || Benzemek.

11. Benim ol rind-i bî-kayd-ı tekâpü-yı taleb Sâlim

12. K'ağan hün-âbe-i çeşmimden aldı rengini sahbâ

7. alam:-am

Rübai 10

Mısra: 2

Almak || Sevgiliye gönül veren âştığın karşılık

beklemesi.

1. Gönüm o şehenşâha emânet verdim

2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

8. alıp:-ıp

Kaside 10

Mısra: 295

Almak.

295. Alıp âbın anıñ Resül-i Hudâ

296. Bir sefer etdi 'askeri irvâ

9. **alır:-ır**

Diğer 11

Mısra: 96

Almak || Bir şeyhin müridi olmak.

95. Hele devrân muhayyer etse beni

96. Şeyhîm alır idim netice seni

10. **aldı:-dı**

Kaside 12

Mısra: 22

Almak || Yaratılmak

21. Bulundu hayl-i gürûh-ı sipâh-ı rûh mevcûd

22. Yedinden aldı Şanî'î'n vüçûd-ı memhûrî

11. **almış:-mış**

Kaside 13

Mısra: 30

Temin etmek, edinmek.

29. Mâ-şaşal esrâr-ı Hakk olmaz nihân aşhâbına

30. Her kes almış vüs'atince hişşesin ser-tâ-be-pâ

12. **almışlar:-mış, -lar**

Müfret 23

Mısra: 1

Almak || Zorla elinden almak.

1. Levendler yolda almışlar sebûyu sâkiden cebren

2. Hârâm olan metâ' issisine derler ziyân eyler

13. **alıp:-ıp**

Tarih 24

Mısra: 50

Almak || Ele geçirmek, fethetmek, zapt etmek

49. İklim-i Âzerbâyecân olmuşdu bî-cân bir zamân

50. Alıp Revân'ı verdi cân şimdi o rûhu'llâh-eşer

14. **aldı:-dı**

Tarih 24

Mısra: 56

Almak || Ele geçirmek, fethetmek, zapt etmek

55. Sâlim gibi bendeñ dedi teşhîriniñ târîhini

56. Aldı Revân'ın sürünü Sulţân Aĥmed müjdeler

15. **alıp:-ıp**

Kaside 28

Mısra: 49

Almak || Şöhretini yaymak

49. Nâlçesi düşdü Sıtanbul'da felek alıp anı

50. 'Âleme izhâr edip kadr-i 'alâñ iş'âr eder

16. **al:**

Matla 36

Mısra: 2

Hile, düzen, aldatma.

1. Kimse görmüş degil ol şûh gibi dünyâda

2. Sürmeyi gözden alır al ile kahhâl-zâde

17. **aldık:-dık**

Gazel 132

Mısra: 8

Almak.

7. Biz sipeh-sâlâr-ı hayl-i 'aşîkânız sevdiğim

8. Pâdişâh-ı arzû destinden aldık rişemiz

18. **alamazsañ:-a, -maz, -sañ**

Gazel 160

Mısra: 3

Almak || Geri almak

3. Alamazsañ resm-i müjgâniñ şehâ benden nola

4. Etdi şandük-ı derûnum ile peykân ihtilât

19. **almış:-mış**

Gazel 220

Mısra: 5

Almak || Bürümek, sarmak, kaplamak

5. Derûn-ı sinesin almış müretteb dügmeler yâriñ

6. Giribân-çak olur âdem aña bağdıqça gayretten

20. **alınmaz:-ın, -maz**

Gazel 245

Mısra: 8

Almak || Sevgiliye ulaşmak. Ümit kalesini fethetmek

7. Gıll u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sükda

8. Kâle-i ümmid alınmaz nuĥra-i ma'yûb ile

21. **alıp:-ıp**

Gazel 249

Mısra: 2

Almak || Duymak, işitmek

1. Kapıldıĥ zülfe ey dil tab'-ı Mecnûn'a selâm eyle

2. Alıp küyündeki feryadı hâmûna selâm eyle

22. **alır:-ır**

Gazel 251

Mısra: 6

Almak || Talip olmak, dinlemek

5. Baĥtdır ĥalka şatan cümle metâ'-ı suĥanı

6. Kim alır yoĥsa kelâmıñ dür-i meknûn olsa

âl al etme:

1. **âl al etme:-me**

Gazel 255

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızarmak, kırmızılaşmak.

1. Gel ey gül neş'e-i meyle 'izârıñ âl al etme

2. Dil-i maĥmûr-ı 'aşkıñ bülbül-i aşüfte-hâl etme

âl al evler:

1. **âl al eyler:-ır**

Gazel 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızarmak.

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruĥlar tarâvetde

6. Ne dem kim bir iki sâgarla kendin âl al eyler

al al olarak:

1. **al al olarak:-arak**

Gazel 169

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızarmak, kırmızılaşmak.

9. Görünce bâdeyi meclisde Sâlimâ dil-dâr

10. 'İzârı döndü gül-i âle al al olarak

âl al olmuş:

1. **āl al olmuş:-muş**

Gazel 233

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızarmak, kırmızılaşmak.

9. Āl al olmuş ruḥ-ı ḥoy-kerdesi nāzān gelir

10. Şimdi çıkmış gibi Sālim ol perī ḥammāmdan

al tütük:

1. **al tütük:**

Tarih 8

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı peçe || Güller, gül bahçesinin kırmızılığı.

27. 'Arūs-ı şubḥa teşmīr eylemiş kendin zen-i dünyā

28. Nola kim al tütük örterse çarḥa cümle-i āfāk

a'lā:

1. **a'lā:**

Diğer 3

Mısra: 104

Pek güzel, çok güzel.

103. Ne güzel ḥazret-i Eyyüb'u temāşā ammā

104. Şir ü kaymağı da anıñ katı a'lā ammā

2. **a'lā:**

Tarih 3

Mısra: 210

Yüce, soylu -kişi-

209. Gele luṭf u kerem edip dil-i erbāb-ı veleḥ

210. Behre-yāb-ı kerem ü luṭf ola a'lā ednā

3. **a'lāya:-ya**

Kaside 13

Mısra: 90

Yüce, soylu -kişi-

89. Sensin ol şāyeste-i luṭf-ı İlāhī kim seniñ

90. Kıldı teşrifinle Ḥaḳ a'lāya ednāya 'atā

4. **a'lā:**

Kaside 26

Mısra: 50

Yüce, soylu -kişi-

49. Ḥāşılı zāt-ı şerīfine du'ā vācibdir

50. Mişlini görmedi zīrā anıñ a'lā ednā

5. **a'lā:**

Kaside 26

Mısra: 58

Yüce, soylu -kişi-

57. Zāt-ı 'ālīsī ola melce'-i erbāb-ı niyāz

58. İntisābı ile faḥr eyleye ednā a'lā

6. **a'lālara:-lar, -a**

Gazel 48

Mısra: 17

Pek yüce, en yüce.

17. Yek nigāhı kaldırıñ ednāları a'lālara

18. İltifāt-ı mihr ile zerre Şüreyyākār olur

7. **a'lāda:-da**

Gazel 93

Mısra: 10

Pek yüce, en yüce.

9. İntizār-ı va'de-i vaşlıyla giryān olma kim

10. İki olmaz Sālimā söz bir olur a'lāda bir

'alā eyler:

1. **'alā eyler:-r**

Terci-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek.

17. Böyle oldukça Ḥümā-yı evc-i şevḳ-ı şoḥbetiñ

18. Yümn-i ikbālīñle eyler ḳadrimi gerdün 'alā

a'lā olurdu:

1. **a'lā olurdu:-ur, -du**

Diğer 3

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce olmak, güzel olmak, yakışmak.

81. Naḥl-ı gül taḥt-ı revān olsa olurdu a'lā

82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyā

a'lā vü ednā:

1. **a'lā vü ednā:**

Kaside 6

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi ve kötü.

71. Odur ol şāh-ı evreng-i risālet kim anıñ yek-ser

72. Çerāğ-ı ḥāşıdır a'lā vü ednā şem' ü pervāne

2. **a'lā vü ednā:**

Kaside 6

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi ve kötü.

81. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki cüduñdan şeb ü rüzān

82. Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervāne

a'lādan a'lādır:

1. **a'lādan a'lādır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceden daha yüce.

65. Egerçi zātı 'ālīdir o şāhib-ḥaşmetin ammā

66. Ser-ā-ser himmet-i pākizesi a'lādan a'lādır

ālām:

1. **ālāmına:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 22

Ar. is. Elemler, kederler, acılar.

21. Lāle dāğ-ı ḥaşret ile sīne-süz iken bu dem

22. Bir ḳadeḥ mey elde ser-ḥoş rağm eder ālāmına

2. **ālām:**

Gazel 65

Mısra: 1

Ar. is. Elemler, kederler, acılar.

1. Bī-kesānı nola ihlāk etse ālām u keder

2. Çarḥ öyle çarḥ mıdır kim etdigin noḳşān eder

‘alāmāt:

1. ‘alāmāt:

Kaside 2

Mısra: 73

Alamet; Belirti, işaret, iz, nişan.

73. O şebde şad ‘alāmāt oldu peydā

74. Yıkıldı küngür-i Eyyvān-ı Kistrā

‘alāmet:

1. ‘alāmet:

Kaside 10

Mısra: 359

İz, nişân, işaret.

359. Bu ‘alāmet tarih-i redd oldu

360. Baña hāndek netice sedd oldu

ālām-ı dilim:

1. ālām-ı dilim:-im

Kaside 35

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüldeki gamlar, kederler.

53. Nola ālām-ı dilim zevka olursa tebdil

54. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahār

ālām-ı dünyādan:

1. ālām-ı dünyādan:-dan

Gazel 24

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ.nın elemeleri, kederleri.

13. Sālīmā mey-hāne-i ‘aşkı nişimen kıl müdām

14. Bulmak isterseñ eger ālām-ı dünyādan necāt

alay:

1. alay:

Tarih 8

Mısra: 19

Beş süvari bölüğünden yahut dört piyade

taburundan oluşan askerî takım. || Gülbahçesindeki sıralı, açılmış güller.

19. Alay göstermek isterler şeh-i nev-rūza ser-tā-pā

20. Sezā her gönca-i nevreste giyse başına bahtāk

alayımı kurup:

1. alayımı kurup:-up

Tarih 3

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Atlı veya yaya olarak büyük bir zâtın yanında

yürüyen, ona refakat eden heyet, takım. || Askerleri savaş nizamına sokmak.

129. Çurup alayını çıkıdı o vezir otağa

130. Kıldı teşyî ser-ā-ser ‘ulemā vü şulahā

alçak:

1. alçak:-a

Gazel 128

Mısra: 2

Basit, sıradan || Aşık, âşığın bulunduğu mekân

1. Kıpumdān içre bir aydır o meh duhul etmez

2. Hümā-yı evc-i hüsün alçakā nüzül etmez

aldan:

1. aldanmasın:-ma, -sın

Gazel 114

Mısra: 3

Yanılmak, hataya düşmek.

3. Şakın aldanmasın murğ-ı gönül pinhān görüp zulfün

4. Anı zir-i külehe ol perî bir dām için şaklar

‘ale’l-huşūş:

1. ‘ale’l-huşūş:

Kaside 15

Mısra: 65

Özellikle.

65. ‘Ale’l-huşūş Sitanbul’u vakt-i pākīnde

66. Cināna kıldı müşābih semāhat-i şevket

‘ale’l-‘itlāk:

1. ‘ale’l-‘itlāk:

Tarih 8

Mısra: 1

Ar. Mutlaka, min gayr-ı tahsîsin.

1. Te ‘āla’llāh ne eyyām-ı meserretidr ‘ale’l-‘itlāk

2. Ki gülbāng-i nüvid-i hayr ile tōldu bütün āfāk

2. ‘ale’l-‘itlāk:

Tarih 8

Mısra: 34

Ar. Mutlaka, min gayr-ı tahsîsin.

33. Ki ya ‘nī nūr-ı ‘ayn-i çeşm-i İbrāhīm Paşa kim

34. Münevver eyledi teşrîfi dünyāyı ‘ale’l-‘itlāk

3. ‘ale’l-‘itlāk:

Tarih 8

Mısra: 52

Ar. Mutlaka, min gayr-ı tahsîsin.

51. Yegāne dürr-i bî-hemtā ‘atā-senc ü kerem-fermā

52. Zi-revnaq-sāzi-i dünyā vü mā-fihā ‘ale’l-‘itlāk

‘ālem:

1. ‘ālem:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 180

Dünyā || Dünyādaki insanlar, herkes, ahali.

179. Şoñra manşib olunca ol azlem

180. Gele dād u şikāyete ‘ālem

2. ‘ālemde:-de

Tedis 1

Mısra: 2

Dünyā.

1. O mihr-i burc-ı rıf atden gönül gördükçe āzārı

2. Perişān olma ‘ālemde yine sen zerre miqdārı

3. ‘ālemde:-de

Müseddes 1

Mısra: 27

Dünyā.

27. Bilmedi gitdi nedir ‘ālemde tertib-i vefā

28. Etmiyor te’şir aslā bir niyāz ile recā

4. **‘ālemde:-de**
Terci-bend 1
Mısra: **56**
Dünyâ.
55. Dâ'imâ Hâk gül-ruhuñ luţfuyla handân eylesin
56. Görmesin 'ālemde zāt-ı pākîñ aşlâ bir keder
5. **‘ālemde:-de**
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
Dünyâ.
13. Dirîğ ey feyz-i da'vât-ı sehergâh
14. Beni etmez misîñ 'ālemde dil-şâd
6. **‘ālem:**
Tarih 1
Mısra: **42**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
41. Tefâhhus eyledim âyâ nedendir
42. Bu güne 'ālem olmak şevk-ı meşhûn
7. **‘ālemi:-i**
Tarih 1
Mısra: **54**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
53. Yeñiden eyledi güyâ ki ihyâ
54. Bu mürde 'ālemi sūr-ı hümâyûn
8. **‘ālem:**
Kaside 1
Mısra: **64**
Dünyâ || İç dünyâsı, ruh hali
63. Geh güşâde gehî de derhemdir
64. Gerçi 'ālem yine o 'ālemdir
9. **‘ālemdir:-dir**
Kaside 1
Mısra: **64**
Dünyâ || İç dünyâsı, ruh hali
63. Geh güşâde gehî de derhemdir
64. Gerçi 'ālem yine o 'ālemdir
10. **‘ālem:**
Kaside 1
Mısra: **67**
Dünyâ.
67. Gerek 'ālem gerek benî Ādem
68. Kāse-i nūna nokta-i tev'em
11. **‘ālem:**
Kaside 1
Mısra: **73**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
73. Gül gibi bir güşâde 'ālem iken
74. Seni eyler hâzân ile külhan
12. **‘āleme:-e**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **20**
Kâinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.
19. Gönderip şâh-ı bahârî dehre
20. 'Āleme verdi şafâdan behre

13. **‘ālemde:-de**
Tesdis 2
Mısra: **1**
Dünyâ.
1. Dirîğ 'ālemde bir yâr-i kerem-mu 'tâdımız yokdur
2. Fenâ bezminde nâ-çarız dile imdâdımız yokdur
14. **‘ālemde:-de**
Tesdis 2
Mısra: **28**
Dünyâ.
27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyâm-ı mâtemde
28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'ālemde
15. **‘ālem:**
Tahmis 2
Mısra: **17**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
17. Olsa fermân-berîñ 'ālem yeridir ser-tâ-pâ
18. Efsar-i hüsni ile sensin şeh-i iklîm-i bahâ
16. **‘ālem:**
Diğer 2
Mısra: **22**
Dünyâ.
21. Olalı ben muķârin-i hicrân
22. Oldu 'ālem baña bütün zindân
17. **‘ālemim:-er**
Diğer 2
Mısra: **58**
Dünyâ || İç dünyâsı, ruh hali.
57. 'Alima'llâh iştiyâkı ğamı
58. 'Ālemim teng eder ğumûm-ı demi
18. **‘ālemde:-de**
Diğer 2
Mısra: **79**
Dünyâ.
79. Muţtasıl vuşlat olsa 'ālemde
80. Olsa cümle neşâţ her demde
19. **‘ālem:**
Diğer 3
Mısra: **60**
Dünyâ.
59. Yüz verip sebzeve kühsâr u zeminler şimdi
60. Buldu 'ālem çemenistân ile ziver şimdi
20. **‘ālem:**
Diğer 3
Mısra: **100**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
99. Şeh-i hûbâna şehâ taht u maķarr İstanbul
100. Meyl ederse nola 'ālem ki şafâsı pek bol
21. **‘ālemde:-de**
Kaside 3
Mısra: **68**
Dünyâ.
67. Beni yâ Rabb nefse etme mağlûb
68. Anı 'ālemde baña etme mağbûb

22. **‘āleme:-e**
Lugaz 3
Mısra: **61**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
61. ‘Āleme böylece hücum üzre
62. İncinilmez ğamı ‘umüm üzre
23. **‘ālem:**
Tarih 3
Mısra: **15**
Dünyâ.
15. Geceler meş‘aleden olmada ‘ālem rüşen
16. Gündüzü ğarqa-i hün olmada yek-ser şahrâ
24. **‘ālem:**
Tarih 3
Mısra: **59**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
59. Devletinde ne kadar etdiler ‘ālem rāhat
60. Kimse āzürde-dil olmaz o țarafdan fārazâ
25. **‘ālemi:-i**
Tarih 3
Mısra: **80**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
79. Etdi ez-cümle sipāriş bu işi şāhibine
80. Yeñiden eyledi bu ‘ālemi güyâ ihyâ
26. **‘ālemler:-ler**
Tarih 3
Mısra: **139**
Dünyâ || Düşmanları yenenler.
139. O ‘ālemler ne idi pışgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şir güyâ
27. **‘ālem:**
Tarih 3
Mısra: **150**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
149. Ya kimiñ tuhfe-i pākidir o nūr-ı nüvvār
150. Nola el üzre tutarsa anı ‘ālem her cā
28. **‘ālem:**
Tarih 5
Mısra: **3**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
3. Pertev-i hürşid-i iclālñle ‘ālem müstenir
4. Sāye-i luțfuñ ruħ-ı dünyāya bir hāl-i esīs
29. **‘ālemde:-de**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Dünyâ.
1. Bu қаht-ı feyz-ı şehāb-ı şehā ‘ālemde
2. Ğazāna erdi nihāl-i ğadīka-i maķşūd
30. **‘āleme:-e**
Tarih 8
Mısra: **8**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
7. Nola kim secde-i şükrāne etse cümle-i maħlūk
8. Ki hürşid-i sa‘ādet etdi yek-ser ‘āleme işrāk
31. **‘ālem:**
Tarih 8
Mısra: **36**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
35. Nola dünyā ser-ā-ser şād-ı teşrifli olurlarsa
36. Nola ‘ālem ser-ā-pā olsa rüy-ı pākine müştāk
32. **‘ālem:**
Kaside 9
Mısra: **26**
Dünyâ.
25. Bede‘ten oldu nūruyla mükemmel
26. Çerāĝ-ı hāşşıdır ‘ālem muħaşşal
33. **‘ālem:**
Kaside 9
Mısra: **44**
Dünyâ.
43. Tecellī eyleyip envār-ı Mevlā
44. Tesellī buldu ‘ālem pest ü bālā
34. **‘ālemine:-in, -e**
Kaside 9
Mısra: **62**
Dünyâ.
61. Anıñla evliyā buldu kerāmet
62. Vücūdu ‘ālemine oldu raħmet
35. **‘ālemde:-de**
Tarih 10
Mısra: **19**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
19. Ğațt-ı pākizeden ‘ālemde şehā
20. Ser-i mū kimse gürizān olmaz
36. **‘ālem:**
Kaside 10
Mısra: **30**
Dünyâ.
29. O ‘amīmü’l-kerem şefi‘-i ümem
30. Ki anıñ maħz-ı luțfudur ‘ālem
37. **‘ālemde:-de**
Diğer 11
Mısra: **116**
Dünyâ.
115. Hep yeñidir şafāsı her demde
116. Yokdur anıñ beyānı ‘ālemde
38. **‘āleminiñ:-ñ, -iñ**
Diğer 11
Mısra: **124**
Dünyâ.
123. Ede bākī vücūduñu Bākī
124. ‘Āleminiñ hemişe Ğallāk’ı
39. **‘āleme:-e**
Kaside 13
Mısra: **59**
Kāinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.

59. 'Äleme ferr ü tülü'u matla'u'l-envâr-ı feyz
60. Mağdemi gencîne-efşân-ı ser-i bây u gedâ
40. 'äleme:-e
Kaside 13
Mısra: 93
Kâinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.
93. 'Äleme bir mişli nâ-mesbûk ihsânın Hağ'ın
94. Bu kerem hünkârıma ben bildigim eyler edâ
41. 'âlem:
Kaside 14
Mısra: 36
Dünyâ.
35. Olup feyz-i kudûmuñ ile mesrûr
36. Hârâb-âbâd 'âlem oldu ma'mûr
42. 'âlem:
Kaside 14
Mısra: 56
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
55. Libâsın emn edip devriñde tecdîd
56. Felekde etdi 'âlem 'id-ber-'id
43. 'âlemde:-de
Kaside 15
Mısra: 51
Dünyâ.
51. Bu 'izz ü şevkete taklîd olur mu 'âlemde
52. Olur mu kesb ile taşşil-i hâlet-i şevket
44. 'âlemde:-de
Kaside 16
Mısra: 16
Dünyâ.
15. Almasın kâse-i zerrîn-kaðeçi deste meger
16. Mest ü rûsvâ olur 'âlemde çü Dârâ bülbül
45. 'âlemde:-de
Matla 17
Mısra: 1
Dünyâ.
1. Nola kim Taşçı-zâdem kopsa 'âlemde dür-i yektâ
2. Hüdâ kâdirdir eyler seng-i hârâdan güher peydâ
46. 'âlemin:-in
Tarih 17
Mısra: 15
Dünyâ.
15. 'Älemin faşl-ı bahârın mâye-i tefrih edip
16. Bülbül etsin bu sürûru hüzne şevk-i bihterîn
47. 'âlemin:-in
Tarih 17
Mısra: 17
Dünyâ.
17. 'Älemin hengâme-i deyde sürûrun seyr edip
18. Eylesinler gülşeni murğân firdevs-i berîn
48. 'äleme:-e
Tarih 17

- Mısra: 70
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
69. Hâliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merhamet
70. 'Äleme ihsân ederken hâşil ol şadr-ı güzîn
49. 'âlemde:-de
Tarih 17
Mısra: 87
Dünyâ.
87. Bir felâket-keş muşibet-dîdeyim 'âlemde kim
88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi ğamîn
50. 'âlemde:-de
Tarih 17
Mısra: 92
Dünyâ.
91. Yâd ellerde neler çekdik şikâyet olmasın
92. Kimseye göstermesin 'âlemde Rabbü'l-'âlemin
51. 'âlemiñ:-iñ
Tarih 17
Mısra: 104
Dünyâ.
103. Hâşılı teşhîn ü tebrîd etmede eţrâfımı
104. Germ ü serdi 'âlemiñ çün tâlî'-i nâdir-bihîn
52. 'âlemi:-i
Kaside 17
Mısra: 2
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali..
1. Hoşâ zamân-ı müsâ'id hoşâ zamân-ı ni'am
2. Ki etdi 'âlemi lebrîz-i cüd o kân-ı kerem
53. 'âlem:
Kaside 17
Mısra: 6
Kâinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.
5. Zemîn-i köhneye tâze bahâr-ı şevk oldu
6. Hayât buldu yeñiden bu luğ ile 'âlem
54. 'âlem:
Kaside 17
Mısra: 20
Kâinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.
19. Bu ihtirâm Resûl-i Hüdâ'yadır lâ-şekk
20. Ederse tehniye lâyıķ bu ni'mete 'âlem
55. 'âlem:
Kaside 17
Mısra: 40
Kâinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.
39. O pâdişâh-ı şeref-bağş-ı taht-ı 'Osmânî
40. Ki buldu vaķt-i şerifinde râhatın 'âlem
56. 'äleme:-e
Kaside 17
Mısra: 76
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
75. Kula da lâyıķ olan hep du'â-yı devletdir
76. Nitekim 'äleme yek-ser senâsıdır elzem

57. **‘āleme:-e**
Kaside 18
Mısra: **82**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
81. Himmetiñle şu kadar oldu cihân emn ü amân
82. ‘Āleme oldu bütün cāy-ı şafâ hūzn ü sühül
58. **‘ālemde:-de**
Kaside 18
Mısra: **87**
Dünyâ.
87. Ğayrı devletlere devlet mi denir ‘ālemde
88. Bir alay ehl-i bedi ‘-aşl-ı hākīkat-mechül
59. **‘ālem:**
Kaside 18
Mısra: **115**
Dünyâ.
115. Tā ki ‘ālem ola mecmū ‘a-i eşyā-yı vüçüd
116. Çār mevsimde ola reh-güzer-i çār fuşül
60. **‘ālemiñ:-iñ**
Tarih 19
Mısra: **2**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
1. Zāt-ı pākīñ vericek mesned-i fetvāya şeref
2. ‘Ālemiñ güldü yüzü şevk ile dünyâ tōldu
61. **‘ālem:**
Kaside 19
Mısra: **93**
Kāinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.
93. Bütün ‘ālem anıñ müstağrak-ı deryā-yı cūdudur
94. Du ‘āsı farz-ı ‘ayn olmuş durur büldān u emşāre
62. **‘ālemi:-i**
Gazel 20
Mısra: **3**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
3. ‘Ālemi āsude etmez tā-be-rüz-ı rüstağiz
4. Bu niğāh-ı fitne-reh-ber şulh-düşmen ceng-düst
63. **‘ālem:**
Kaside 20
Mısra: **202**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
201. ‘Aşr-ı pākinde ol şehiñ her dem
202. O kadar müsterihdir ‘ālem
64. **‘āleme:-e**
Kaside 22
Mısra: **19**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
19. ‘Āleme lutf-ı bī-kıyās etdi
20. İ’tilāf-ı kulüb-ı nās etdi
65. **‘ālemi:-i**
Kaside 22
Mısra: **65**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
65. ‘Ālemi eyleyip şehāsı esir
66. Keremin görmede sağır ü kebir
66. **‘ālem:**
Kaside 22
Mısra: **76**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
75. O kadar eyledi cihāna kerem
76. K’oldu memnün-ı lutfu hep ‘ālem
67. **‘ālemi:-i**
Tarih 24
Mısra: **21**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
21. Pür-nür edelden ‘ālemi kaldırdı t̄arik-i ğamı
22. Re’y-i Mesihā hem-demi hürşidi kıldı der-be-der
68. **‘ālem:**
Kaside 25
Mısra: **27**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
27. Hezār el-ğamdü li’llāh sāye-i lutfunda hep ‘ālem
28. Firāş-ı istirahatde safā etmekdedir her cā
69. **‘āleme:-e**
Kaside 25
Mısra: **29**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
29. O destür-ı himem-güster ki oldu ‘āleme yek-ser
30. Vüçüd-ı pākī mağz-ı ni ‘met-i Rabb-i kerem-bağşā
70. **‘ālem:**
Kaside 25
Mısra: **46**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
45. Sen ol dānā-dil-i şāhib-sa ‘ādetin kim eylerler
46. Medih-i zātıñı ser-cümle ‘ālem zib-i şuğl ammā
71. **‘ālemi:-i**
Kaside 27
Mısra: **34**
Dünyâ.
33. Geleli şadr-ı mu ‘allāya fūrüg-ı dehri
34. Etdi hürşid-şifat ‘ālemi ser-şār-ı ziyā
72. **‘āleme:-e**
Kaside 28
Mısra: **50**
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
49. Nālçesi düşdü Sitanbul’da felek alıp anı
50. ‘Āleme izhār edip kadr-i ‘alāñ iş’ār eder
73. **‘ālemi:-i**
Kaside 28
Mısra: **58**
Dünyâ.
57. Ğonca-i bahtıñ açılısın gün-be-gün güller gibi
58. Rüy-ı hāndāmiñ seniñ çün ‘ālemi gülzār eder
74. **‘āleme:-e**
Kaside 29
Mısra: **45**
Kāinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.
45. Olmada her şeb ü rüz ‘āleme vaşf-ı zātıñ
46. Zübde-i vird-i mesā ‘umde-i ezkar-ı seher

75. **‘ālemi:-i**
Kaside 31
Mısra: 37
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
37. ‘Ālemi muğtenem-i luṭfu eden zî-şāniñ
38. Vaşf-ı ‘ālî-güher-i midḥatin i‘lā eyle
76. **‘āleme:-e**
Kaside 31
Mısra: 81
Dünyâ.
81. Yıldı bir kerre gelir ‘āleme şehr-i şa‘bān
82. Ḥvān-ı luṭfuñla dil-i zārımı ignā eyle
77. **‘ālem:**
Gazel 44
Mısra: 8
Dünyâ.
7. El ermez sāhil-i vaşla hemīn garḳ-ābi-i ğamda
8. Kulūzm-i hicr-i dil-ber ‘ālem içre baḥr-i ‘ummāndır
78. **‘ālemde:-de**
Gazel 51
Mısra: 4
Dünyâ.
3. Cihān zu‘munca ser-tā-ser şehāda Bermekī’yim der
4. Hüner ‘ālemde ammā cūd ile meşhūr olmaḳdır
79. **‘āleme:-e**
Gazel 56
Mısra: 14
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
13. Ğurbet deminde gördüğümüz derd ü miḥneti
14. Yazsam netice ‘āleme bir dāstān olur
80. **‘āleme:-e**
Gazel 57
Mısra: 3
Dünyâ.
3. Değişirsem ğamıñı ‘āleme nā-merd olayım
4. Derdiñ ‘uşşāka begim ḥāşılı bir devletdir
81. **‘ālem:**
Gazel 59
Mısra: 4
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
3. Hep maḥrem-i esrār-ı dem-i mülket-i derdiz
4. ‘Ālem ğam-ı hicrānına bīġāne degildir
82. **‘ālemde:-de**
Gazel 61
Mısra: 6
Dünyâ.
5. Seyr ederdı destine girse eger Rüstem anıñ
6. Kaḥramān-ı ‘aşḳ ‘ālemde ne ğüne merd olur
83. **‘ālemde:-de**
Gazel 77
Mısra: 8
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
7. Rehā-yāb olmaz endüh-ı fenādan şāh-ı ‘asr olsa
8. Bu dehr-iñ ‘ālemin eylesse ‘ālemde gedā eyler

84. **‘ālemde:-de**
Gazel 98
Mısra: 10
Dünyâ.
9. Sālim keder-i hicr ile olmam mütekeddir
10. ‘Ālemde bizim derd ü firāḳ ‘ālemimizdir
85. **‘ālemimizdir:-imiz, -dir**
Gazel 98
Mısra: 10
Dünyâ || İç dünyâsı, ruh hali.
9. Sālim keder-i hicr ile olmam mütekeddir
10. ‘Ālemde bizim derd ü firāḳ ‘ālemimizdir
86. **‘ālem:**
Gazel 103
Mısra: 8
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
7. İnanma sevdiğim a‘dā geçerlerse beni saña
8. Seniñçün düstüm ‘ālem baña hep düşmen olmuşdur
87. **‘ālem:**
Gazel 113
Mısra: 4
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
3. Her kim işitse nāmiñı bir ḥālet el verir
4. ‘Ālem cihānda cümle saña mübtelā mıdır
88. **‘ālemiñ:-iñ**
Gazel 122
Mısra: 3
Dünyâ.
3. Kūze-i ‘ibret yeter kāni‘ iseñ bu ‘ālemiñ
4. Lüle-i ser-çeşme-i encāmı tamlar tamlamaz
89. **‘ālemiñ:-iñ**
Gazel 122
Mısra: 5
Dünyâ.
5. Kaṭ‘ olur mu nāzilāti ‘ālemiñ tedbir ile
6. Köhnedir saḳfi sipihriñ bāmı tamlar tamlamaz
90. **‘ālemde:-de**
Gazel 125
Mısra: 14
Dünyâ.
13. Derün-ı sine pür-dāġ-ı maḥabbet olmaḳ ister kim
14. Meşeldir Sālimā ‘ālemde bir gülle bahār olmaz
91. **‘ālemde:-de**
Gazel 142
Mısra: 3
Dünyâ.
3. Melāḥatle hemīn pürdür kerem vādisi ‘ālemde
4. Nemekezār-ı keremden her ne çopsa bī-nemek olmaz
92. **‘ālemde:-de**
Gazel 154
Mısra: 1
Dünyâ.
1. Murādınca ḳanı ‘ālemde bir zevḳ u şafā sürmüş
2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevri ü cefā sürmüş

93. 'ālemde:-de
Gazel 154
Mısra: 10
Dünyâ.
9. Hemân sen misin ey Sâlim gümüm-âver olan fikr et
10. Murâdınca çanı 'ālemde bir zevk u şafâ sürmüş
94. 'ālem:
Gazel 155
Mısra: 9
Eğlence, içki toplantısı.
9. Ne 'ālem var cihânın gülşeninde böyle ey Sâlim
10. Temâşâ-yı gülistâna tütalim bir zamân olmuş
95. 'ālemde:-de
Gazel 165
Mısra: 6
Dünyâ.
5. Ülfeti erdi kemâle felegiñ buhl ile hayf
6. Başını hırçkaya 'ālemde kerem çekdi dirîg
96. 'ālemde:-de
Gazel 174
Mısra: 9
Dünyâ.
9. Degildir cây-ı istiğrâb ey gönca bu 'ālemde
10. Bu gülşende saña 'âşık benim gibi hezâr olmak
97. 'ālemde:-de
Gazel 175
Mısra: 2
Dünyâ.
1. Le'âfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancak
2. Bu 'ālemde melâhat ol şeh-i na'ıvetledir ancak
98. 'ālemde:-de
Gazel 175
Mısra: 10
Dünyâ.
9. Cihân bağında Sâlim istirâhat etmediñ aşlâ
10. Degil devletle 'ālemde şafâ râhatladır ancak
99. 'ālemiñ:-iñ
Gazel 185
Mısra: 10
Dünyâ.
9. Olmaya Sâlim mukâbil yek nefes ekdârına
10. 'Ālemiñ eczâ-yı şevkîñ cem' ü terkîb eylesek
100. 'ālem:
Gazel 194
Mısra: 1
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
1. 'Ālem oldu şâd bezm-i şöhbetiñden ben degil
2. Bu da cânâ 'tâli' imdendir benim senden degil
101. 'ālem:
Gazel 194
Mısra: 10
Dünyâ.
9. Gülsitâna seyre gitdik yârsız biz Sâlimâ
10. Güyiyâ 'ālem o 'ālem gülşen ol gülşen degil

102. 'ālem:
Gazel 194
Mısra: 10
Dünyâ.
9. Gülsitâna seyre gitdik yârsız biz Sâlimâ
10. Güyiyâ 'ālem o 'ālem gülşen ol gülşen degil
103. 'ālem:
Gazel 203
Mısra: 5
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
5. Hüsüne şâhib çıkar 'ālem şikâyet eylesem
6. Sevdigim dîvân-ı haşre kaldı da 'vâmız bizim
104. 'ālemiñ:-iñ
Gazel 205
Mısra: 2
Dünyâ.
1. Hiç humârın der-pey etmez zevk-ı bî-ğam bulmadım
2. 'Ālemiñ ben meclis-i nüşunda 'ālem bulmadım
105. 'ālem:
Gazel 205
Mısra: 2
Eğlence, rahat, güzellik.
1. Hiç humârın der-pey etmez zevk-ı bî-ğam bulmadım
2. 'Ālemiñ ben meclis-i nüşunda 'ālem bulmadım
106. 'ālemi:-i
Gazel 211
Mısra: 10
Dünyâ.
9. Yâd edip sünbül-i gîsüsünü yâriñ Sâlim
10. Nefha-i medhi ile 'ālemi ta'tir edeyim
107. 'ālemde:-de
Gazel 212
Mısra: 3
Dünyâ.
3. Ne mümkün vuşlat ile âşinâ olmak bu 'ālemde
4. Ümid-i şevkle bî-hüde hemân ben pür-melâl oldum
108. 'ālemin:-in
Gazel 227
Mısra: 9
Dünyâ.
9. Bilmeye zîb-i gülistân-ı derûnun 'ālemin
10. Dâğlarla sinede bir şeb çerâgân etmeyen
109. 'āleme:-e
Gazel 235
Mısra: 10
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
9. Feyz-i Haq'dan nâ-ümid olmaz haqîkat-bîn olan
10. Lutf u ihsânî Hudâ'nıñ 'āleme mebzûl iken
110. 'ālemi:-i
Gazel 248
Mısra: 13
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
13. Sezâdır na'ra-i taşîn etse 'ālemi lertzân
14. Yetilmez hâşılı Sâlim bu tab'-ı 'ālem-ârâya

111. 'âlem:
Gazel 252
Mısra: 1
Eğlence, rahat, güzellik.
1. Ne 'âlem var cihânın mevsim-i faşl-ı bahârında
2. Ne hâlet kalmış âheng-i şadâ-yı cüybârında
112. 'âlemde:-de
Gazel 261
Mısra: 1
Dünyâ.
1. Be-her şeb âh-ı serdim nola eفزün etsem 'âlemde
2. Perişân gönlümün sevdâsı kalmışdır o perçemde
113. 'âlemde:-de
Gazel 271
Mısra: 9
Dünyâ.
9. Bu baht-ı nâ-sitâyışkârdan 'âlemde ey Sâlim
10. Tekellûf ber-çaraf hâlim yamân olmakda gitdikçe
114. 'âlem:
Gazel 276
Mısra: 3
Dünyâ.
3. 'Âlem ol 'âlem idi nokta ser-â-beste idi
4. Kalem-i nâdire-perdâzda imlâ yogidi
115. 'âlem:
Gazel 276
Mısra: 3
Dünyâ.
3. 'Âlem ol 'âlem idi nokta ser-â-beste idi
4. Kalem-i nâdire-perdâzda imlâ yogidi
116. 'âlem:
Gazel 276
Mısra: 25
Dünyâ.
25. 'Âlem ol 'âlem-i vahdet idi Sâlim anda
26. Güft ü gūy-ı keder ü renci-ş-i gavgâ yogidi
117. 'âlemde:-de
Gazel 278
Mısra: 1
Dünyâ.
1. Görmez 'âlemde hemîn zevk u şafâdan gayrı
2. Etmeyen kimseden ümmîd Hüdâ'dan gayrı
118. 'âleme:-e
Gazel 282
Mısra: 5
Kâinat, Dünyâ. || Dünyâdaki herkes ve her şey.
5. Nâzar et 'âleme ey teşne-i feyz-i ümmîd
6. Çeşmesâr-ı kereminde bir içim şu var mı
119. 'âlemi:-i
Gazel 288
Mısra: 9
Dünyâ.
9. Sâlim mu 'athtar etdi midâdıyla 'âlemi
10. Yâd eyleyip cihâna o zulf-i mu 'anberi

120. 'âlem:
Gazel 291
Mısra: 4
Dünyâ || Dünyâdaki insanlar, herkes, ahali.
3. Hayâl-i mü-miyânından yine ben geçmedim hergiz
4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu

'âlem-gîr oldu:

1. 'âlem-gîr oldu:-du
Kaside 10
Mısra: 249
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âleme yayılmak.
249. Oldu anıñ bu cüdü 'âlem-gîr
250. 'Afv-i a' râbî-i hiyel-tedbir

'âlem-gîr-i şâhân:

1. 'âlem-gîr-i şâhân:
Kaside 14
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âleme yayılmış padişahlığı olan || 1. Mahmud
1. Şehensâh-ı cihân dâdâr-ı devrân
2. Süleymân-rütbe 'âlem-gîr-i şâhân

'âlem-i âbın:

1. 'âlem-i âbın:-ın
Kıt'a 1
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su âlemi || İçki meclisi.
3. 'Âlem-i âbın muhallâ ile icrâ etse ger
4. Pişgâhında olan deryâ gibi pür-cüş olur

'âlem-i a' yân:

1. 'âlem-i a' yân:
Kaside 6
Mısra: 55
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünen, aşikâr olan âlem.
55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'âlem-i a' yân
56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem' ü pervâne

'âlem-i dünyâda:

1. 'âlem-i dünyâda:-da
Gazel 179
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyâ hayatı.
1. 'Âlem-i dünyâda âdem bî-vücüd olmak gerek
2. Bî-gam-ı endîşe-i bûd (u) ne-bûd olmak gerek

'âlem-i dünyâda:

1. 'âlem-i dünyâda:-da
Tedis 3
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyâ hayatı.
5. Açıldı 'âkd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâim aldım
6. Bî-ğamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

2. 'ālem-i dünyāda:-da

Tesdis 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ hayatı.

11. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

12. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

3. 'ālem-i dünyāda:-da

Tesdis 3

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ hayatı.

17. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

18. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

4. 'ālem-i dünyāda:-da

Tesdis 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ hayatı.

23. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

24. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

5. 'ālem-i dünyāda:-da

Tesdis 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ hayatı.

29. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

30. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

6. 'ālem-i dünyāda:-da

Kaside 6

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ hayatı.

19. Zuhūr-ı 'aşk olaldan 'ālem-i dünyāda olmuşlar

20. Ḥumār-ālūd u mest-i cām-ı sevdā şem' ü pervâne

7. 'ālem-i dünyāda:-da

Gazel 215

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ hayatı.

7. Felek tārāc edem derse eger ser-māye-i hüşun

8. Kişiyi 'ālem-i dünyāda bir maḥbūba dūş etsin

8. 'ālem-i dünyāda:-da

Gazel 223

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ hayatı.

1. Benim bu 'ālem-i dünyāda cānā rāḥatım sensin

2. Merāmım sevdigim cānım efendim devletim sensin

'ālem-i endişemizde:

1. 'ālem-i endişemizde:-miz, -de

Gazel 179

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce âlemi, düşünce dünyâsı.

11. Pertev-i mihr-i kerem 'uşşāka te'sir etmiyor

12. 'Ālem-i endişemizde ol vücūd olmak gerek

'ālem-i gül-geşti:

1. 'ālem-i gül-geşti:-i

Matla 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesini gezintiye çıkmak.

1. Nev-rüzda her-cāyī hele medḥe sezādır

2. Şaḥn-ı çemeniñ 'ālem-i gül-geşti şafādır

'ālem-i hicrān etmez:

1. 'ālem-i hicrān etmez:-mez

Gazel 107

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık âlemine döndürmek.

3. Bize tecdīd-i ḡam etmez yeñiden 'ālem-i hicrān

4. Keder vermez baña firkat ki me'lūf-ı qādīmimdir

'ālem-i hicrinde:

1. 'ālem-i hicrinde:-in, -de

Gazel 135

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık âlemi.

7. Açılşa şad ḥazīne 'ālem-i hicrinde sultānım

8. Ḥazef-pāre olur baña yine her bir güher sensiz

'ālem-i ḥüsnünde:

1. 'ālem-i ḥüsnünde:-üñ, -de

Tarih 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik âlemi.

9. Sālīmāsā gūş edince nev-ḥatīñ tārīḥler

10. Çıkdı her mū 'ālem-i ḥüsnünde cüst ü cüyüña

'ālem-i inşā:

1. 'ālem-i inşā:

Gazel 276

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratılan âlem || Kainat.

13. Nūr-ı muṭṭlak var idi gerçi ki ammā şāhid

14. Ser-be-ceyb idi daḥı 'ālem-i inşā yogīdi

'ālem-i nāsūtu:

1. 'ālem-i nāsūtu:-u

Kaside 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlık âlemi.

7. Edince 'ālem-i nāsūtu kudrete mir'āt

8. Göründü kal'a-i lāhūt-ı vaḥdetiñ sūri

'ālem-i süret:

1. 'ālem-i süret:

Kaside 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünen, maddi âlem.

5. Berzah-ı câmi' gibidir 'âlem-i şüret hele

6. Evvel ü âhir iki deryâya beñzer güyiyâ

âlem-i vahdet:

1. **âlem-i vahdet:**

Gazel 276

Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birlik âlemi.

25. 'Âlem ol 'âlem-i vahdet idi Sâlim anda

26. Güft ü güy-ı keder ü renciş-i ğavgâ yogıdı

âlem-i vahdete:

1. **âlem-i vahdete:-e**

Lugaz 4

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birlik âlemi || Kirpinin başını ve ayaklarını

gövedesinde toplaması

15. Başını hırkaya çekmiş hâşıl

16. 'Âlem-i vahdete olmuş vâşıl

âlem-i vaşlı:

1. **âlem-i vaşlı:-ı**

Kaside 12

Mısra: **164**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma âlemi.

163. Bu rüzgârda şad germ ü serd seyr etdik

164. Bilirseñ 'âlem-i vaşlı ğumüm-ı mehcürü

âlemin eylerse:

1. **âlemin eylerse:-r, -se**

Gazel 77

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk,sefa sürmek.

7. Rehâ-yâb olmaz endüh-ı fenâdan şâh-ı 'asr olsa

8. Bu dehrin 'âlemin eylerse 'âlemde gedâ eyler

âlemiyân:

1. **âlemiyâna:-a**

Tarih 3

Mısra: **200**

Bütün insanlar.

199. Bir kaşık kanımızı bize mürüvvet eyle

200. Eyleme 'âlemiyâna bizi luğ et rüsvâ

âlet-i sür:

1. **âlet-i sür:**

Diğer 3

Mısra: **84**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düğün aleti.

83. Servler kim nice zıbiş ile pişinde turur

84. Âlet-i sür nañil ârayişin el-hağ ki verir

'aleyhi'l-fetvâ:

1. **'aleyhi'l-fetvâ:**

Tarih 3

Mısra: **104**

Hakkında fetva verilmiş olan.

103. Deyücek cā'iz olur hazret-i şeyhü'l-islâm

104. 'Ulemâ hep dediler kim ve 'aleyhi'l-fetvâ

2. **'aleyhi'l-fetvâ:**

Kaside 31

Mısra: **39**

Hakkında fetva verilmiş olan.

39. Hücet-i fazlı müselleme ve 'aleyhi'l-fetvâ

40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı imzâ eyle

âli:

1. **âli:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **69**

Özel isim.

69. Âli 'âlî olurdu Tarzî'den

70. Hep hayâli ederdî kesb-i suñan

'âlî:

1. **'âlî:**

Tarih 4

Mısra: **24**

Yüce, ulu.

23. Vezîr-i nâm-dâr-ı cüd-verziş

24. 'Alî Paşa-yı şâhib-mühr ü tağvâ

2. **'âlî'ye:-ye**

Kaside 10

Mısra: **124**

Hız. 'Alî.

123. Geçmegin vaqt-i 'aşr-ı emr-i niyâm

124. Redd-i Şems eyledi 'Alî'ye tamâm

3. **'âlî:**

Kaside 13

Mısra: **40**

Yüce, ulu.

39. Eyledi ol hânedân-ı ma'delet-peymândan

40. Şimdi bir 'âlî güherle çeşm-i dehri rüşenâ

4. **'âlî:**

Kaside 34

Mısra: **47**

Yüce, ulu.

47. Gerek sifle gerek 'âlî nevâliyle cihân mâli

48. Keremden olmamış hâlî kefi bir böyle deryâdır

5. **'âlidir:-dir**

Kaside 34

Mısra: **65**

Yüce, ulu.

65. Egerçi zâtı 'âlidir o şâhib-haşmetin ammâ

66. Ser-â-ser himmet-i pākizesi a'lâdan a'lâdır

'ali beg:

1. **'ali beg:**

Tarih 11

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ali Bey.

1. Dür-i deryâ-yı melâhat 'Ali Beg kim Mevlâ
2. Eylemiş zâtını perverde-i eltâf-ı cezîl

2. 'ali beg:

Tarih 11

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ali Bey.

25. Her gören dedi hañî ederek anı tañsîn
26. Hüsn-i pâkin 'Ali Beg kıldı mehâsin tekmiîl

âl-i betül:

1. **âl-i betül:**

Kaside 18

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

H. Fatma'nın ailesi.

111. 'Arz-ı Yeşrib ile Bañhâ'da du 'ân eyleyeler

112. Rüz u şeb ez-dil ü cân hâşılı hep Âl-i Betül

'âlî ede:

1. 'âlî ede:-e

Tarih 10

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek || Bahtını açık etmek.

65. Hağ ede kevkeb-i bañtın 'âlî
66. Öyle bir mihr-i dırañşân olmaz

'âlî olurdu:

1. 'âlî olurdu:-ur, -du

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce, ulu olmak.

69. Âli 'âlî olurdu Tarzî'den
70. Hep hayâli ederdi kesb-i suñan

'âlî paşa-vı 'âlî:

1. 'âlî paşa-yı 'âlî:

Tarih 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Ali Paşa.

11. Sadr-ı 'âlî-şân 'Alî Paşa-yı 'âlî eyledi
12. Fülk-i 'izz ü devlete zât-ı keremkârîñ re'îs

âl-i şerîfine:

1. **âl-i şerîfine:-in, -e**

Kaside 8

Mısra: 229

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî aile || Hz. Muhammed'in hane halkı

229. Ola sañâbi vü âl-i şerîfine şalavât
230. Dañı o dâ'ireye kim o zâta dâ'irdir

'âlî sînâ:

1. 'âlî sînâ:

Diğer 10

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbn-i Sina || Bilgili, kültürlü

61. Ederdi mantıka nuñkun ser-â-sere perde
62. Öñünde bañse gelince hele 'Alî Sînâ

'âlî-cenâb olsa:

1. 'âlî-cenâb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek ahlaklı, cömert olmak.

5. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
6. Sebük-rüh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

2. 'âlî-cenâb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek ahlaklı, cömert olmak.

11. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
12. Sebük-rüh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

3. 'âlî-cenâb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek ahlaklı, cömert olmak.

17. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
18. Sebük-rüh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

4. 'âlî-cenâb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek ahlaklı, cömert olmak.

23. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
24. Sebük-rüh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

5. 'âlî-cenâb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek ahlaklı, cömert olmak.

29. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
30. Sebük-rüh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

6. 'âlî-cenâb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek ahlaklı, cömert olmak.

35. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
36. Sebük-rüh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

'âlî-gevher-i kân-ı sa'âdet:

1. 'âlî-gevher-i kân-ı sa'âdet:

Kaside 13

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadet kaynağı olan yüce kişi || 1. Mahmud

41. Öyle 'ālī-gevher-i kân-ı sa'âdet kim anıñ

42. Vaşf-ı pâkin yazdı bu güne debîr-i hoş-edâ

alîl:

1. 'alîlim:-im

Lugaz 1

Mısra: 1

Hasta.

1. 'Alîlim gerçi ben ser-tâ-be-bâlin-i maḥabbetdir

2. Maḥabbet miḥnet-i 'âlemdir ammâ başka 'illetdir

alîl olmak:

1. 'alîl olmak:-mak

Müfret 83

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hastalanmak.

1. Oturmaçlıkta kalkmakta hacâlet el verir yek-ser

2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmak 'alîl olmak

alîm:

1. 'alîmdir:-dir

Kaside 30

Mısra: 67

Çok bilen. Allah'ın sıfatlarından. "Bilgisi ezeli ve ebedi olan" demektir.

67. Ben ol 'abd-i kadîm-i bendeñim kim Tañrı 'alîmdir

68. Sa'âdetli efendimle olup ekdâr-fersâyî

alîma'llâh:

1. 'alîma'llâh:

Diğer 2

Mısra: 57

Allah bilir.

57. 'Alîma'llâh iştîyâkı ğamı

58. 'Âlemim teng eder ğumüm-ı demi

alî-manzar:

1. 'alî-manzar:

Tarih 3

Mısra: 45

Yüce görünüşlü || Sultan 3. Ahmed.

45. Mercî'-i şân u übühhet-eşer 'alî-manzar

46. Şâh-ı memdûh-ı zafer pâdişeh-i pâk-edâ

alın:

1. alınmazız:-ma, -ız

Gazel 64

Mısra: 10

Gücenmek, darılmak.

9. Ne deñlü bizleri tekdîr eder iseñ cānâ

10. Alınmazız aña biz muktezâ-yı ḥüsnüñdür

alır ola:

1. alır ola:-a

Kaside 8

Mısra: 207

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Almak || Hakknı almak

207. Alır ola dil-i mazlûm âdını yer yer

208. Egerçi ḥayl-i ğarîbân eger ekâsirdir

alış:

1. alışır:-ırf

Lugaz 4

Mısra: 7

Bağlanmak, ısınmak, ünsiyet peyda etmek.

7. Alışır şanma şakın ol me'yûs

8. Kimseye olmaz o zâlim me'nûs

alî-şân:

1. 'alî-şân:

Kaside 19

Mısra: 81

Şanı yüce || 3. Ahmed

81. O 'alî-şân ki Cem derbân u Dārâ çâkerin etmiş

82. Muvaffâk zât-ı vâlâsın Ḥudâ her emr-i düşvâre

allâh:

1. allâh:

Kaside 1

Mısra: 118

Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

117. Sen hemân et ḥulûş-ı kalbi penâh

118. Gam yeme kâmiñı verir Allâh

2. allâh:

Diğer 4

Mısra: 50

Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

49. İştîyâk ḥâşılı kim oldu tamâm

50. Vere vuşlat ile Allâh ârâm

3. allâh:

Diğer 4

Mısra: 90

Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

89. Geçmedin 'ömr-i 'azîzim ya'nî

90. Ḥacı Sâlim ede Allâh beni

4. allâh:

Diğer 8

Mısra: 76

Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

75. Dâmeniñdir cihâniyâna penâh

76. Devletiñ dâ'im eylesin Allâh

5. allâh:

Kaside 9

Mısra: 32

Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

31. Olup cây-ı sarây-ı lî ma'a'llâh

32. Anı ba's etdi ins ü cinne Allâh

6. allâh:

Kaside 9

Mısra: 74

*Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık,
Tanrı, Hudâ.*

73. Ne haddim medh- i pâkiñ etme her gâh

74. O zâtıñ kim ola meddâhı Allâh

7. **allâh:**

Matla 11

Mısra: 2

*Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık,
Tanrı, Hudâ.*

1. Buğl etme saqın va‘deleriñ etmede tekrâr

2. İncâzına Allâh seni eyleye ikrâr

8. **allâh’a:-a**

Kaside 12

Mısra: 191

*Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık,
Tanrı, Hudâ.*

191. Tevessül eyledim Allâh’a na‘t-i pâkiñle

192. Ümîddir ki yabânda qomaz bu mehcûri

9. **allâh’a:-a**

Kaside 13

Mısra: 61

*Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık,
Tanrı, Hudâ.*

61. Şıdğ ile Allâh’a ‘âşık bendedir Peyğamber’e

62. Luţf u ihsân etmege halka be-gâyet mübtelâ

10. **allâh:**

Kaside 18

Mısra: 119

*Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık,
Tanrı, Hudâ.*

119. Eyleye zât-ı hümâyünunu Allâh maşûn

120. Devlet ü saltanatı tâ-be-kıyâmet mevşûl

11. **allâh:**

Kaside 20

Mısra: 37

*Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık,
Tanrı, Hudâ.*

37. Eylemiş sâyesin hemîn Allâh

38. Nice düşmüş fütâdegâna penâh

12. **allâh:**

Tarih 24

Mısra: 31

*Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık,
Tanrı, Hudâ.*

31. Allâh edip gamdan maşûn şâhenşehe bağışlasun

32. Yâ Rab cihân tolsun bütün iqbâli ile ser-te-ser

13. **allâh:**

Kaside 32

Mısra: 46

*Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık,
Tanrı, Hudâ.*

45. Be-‘amîm-i kerem-i Haqq nebiyy-i muhtâr

46. Bir nefes etmeye senden bizi Allâh cüdâ

allâh allâh:

1. **allâh allâh:**

Tarih 3

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Askerlerinin savaşta düşmana hücum ederken hep
bir ağızdan yüksek sesle söyledikleri söz.*

125. Allah Allâh diyerek etdiler ikdâm-ı belîğ

126. Oldular rû-be-reh-i cânib-i hengâm-ı gazâ

2. **allâh allâh:**

Tarih 3

Mısra: 185

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Askerlerinin savaşta düşmana hücum ederken hep
bir ağızdan yüksek sesle söyledikleri söz.*

185. Allah Allâh diyerek etdiler ikdâm-ı belîğ

186. Hâsılı eylediler düşmeni mağlûb-ı veğâ

allâh ‘aşkına:

1. **allâh ‘aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

1. ‘Arz ediñ feryâdımı dil-dâre Allâh ‘aşkına

2. Ede şâyed merhamet ben zâre Allâh ‘aşkına

2. **allâh ‘aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

1. ‘Arz ediñ feryâdımı dil-dâre Allâh ‘aşkına

2. Ede şâyed merhamet ben zâre Allâh ‘aşkına

3. **allâh ‘aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

3. Dil esîr-i kâfir-i zülfündür âzâd eyleyip

4. Bir gevâb et sen de ey mekkâre Allâh ‘aşkına

4. **allâh ‘aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

5. Dil şikeste hâtırım mağzûn derûnum münkesir

6. Ben ğarîb üftâdeye bir çâre Allâh ‘aşkına

5. **allâh ‘aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

7. Haste-i hicrânîñ oldum ey tâtîbim bî-kesim

8. Gel devâ eyle dil-i bîmâre Allâh ‘aşkına

6. **allâh ‘aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

9. Ey şabā hikmet-şinās-ı hātır-ı 'uşşāksın
10. Derd-i dilden bir haber ver yāre Allāh 'aşkına

7. **allāh 'aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

11. 'Aşıkānıñ dil-şikest olma nigāhına şaşkın
12. Söyle kimdir sır olan didāre Allāh 'aşkına

8. **allāh 'aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

13. Seng-i ta'n-ı düşmene bakmaz reh-i ma'sūğda
14. 'Aşık oldur kim ola pür-yāre Allāh 'aşkına

9. **allāh 'aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

15. Olmaya hāşā tehī dest-i niyāz-ı mağfired
16. El uran tesbīh-i istiğfāre Allāh 'aşkına

10. **allāh 'aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

17. Şāf-dil bir 'aşıkāñdır āsitāñında seniñ
18. Merhamet et Sālim-i nā-çāre Allāh 'aşkına

11. **allāh 'aşkına:**

Gazel 272

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

İyilik, merhamet bekleme anlamında kullanılan söz.

15. Olmaya hāşā tehī dest-i niyāz-ı mağfired
16. El uran tesbīh-i istiğfāre Allāh 'aşkına

allāh'dan bulsun:

1. **allāh'dan bulsun:-sun**

Gazel 224

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Olumsuz durumlara yol açan faktörleri Allah'a havale etmek, Allah'ın cezalandırmasını istemek.

3. Erişdirmedi dil fülkün kenār-ı vuşlata şad hayf
4. Hemān bu rüzgār-ı bī-vefā Allāh'dan bulsun

allāh'ı severseñ:

1. **allāh'ı severseñ:**

Müfret 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Allah için, Allah aşkına.

1. Bu şarāvetle o hūn-rizi bulunca tenhā
2. Ya nice ölmesin Allāh'ı severseñ ādem

allāhu ekber:

1. **allāhu ekber:**

Tarih 4

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Allah en büyüktür" || Şaşkınlık ve hayranlık birdirmektedir.

65. O mihrābı nedir Allāhu ekber

66. Kim anda rü-nümā şan'at ser-ā-pā

2. **allāhu ekber:**

Kaside 9

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Allah en büyüktür" manasında zikredilen ifade.

39. O mihrāba dönüp āgāh-diller

40. Neler zikr etdiler Allāhu ekber

3. **allāhu ekber:**

Kaside 14

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Allah en büyüktür" manasında zikredilen ifade.

11. Görüp küh-ı şükūhun çarḥ u aḥter

12. 'Aceb midir dese Allāhu ekber

'alleme'l-esmā:

1. **'alleme'l-esmā:**

Kaside 13

Mısra: 31

"Allah Adem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları önce meleklerle arz edip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isinlerini bana bildirin, dedi." (Bakara 2/31) ayetinden iktibastır.

31. 'Alleme'l-esmā ile ikrām u i'zāz eyleyip

32. Eyledi ol zātı mescūd-ı gürūh-ı pür-bahā

almağ:

1. **almağ:-a**

Kaside 8

Mısra: 44

Çıkarmak.

43. Odur o faḥr-i cihān kim sitāyişini kalem

44. Zebān-ı nātıqadan almağ mübāşirdir

2. **almağ:-a**

Gazel 55

Mısra: 3

Almak || Çalmak

3. Fırşat bulur mu düzd-i 'adū naqşın almağ

4. Genc-i derūn-ı āşık-ı pür-gām emīn olur

3. **almağ:**

Gazel 100

Mısra: 8

Almak || Elde tutmak

7. Vücūdum rüzgārın germ ü serdi eyledi lertzān

8. Bu lertzākārī ile deste cām almağ ne mümkindir

altı bin altı yüz on bir:

1. **altı bin altı yüz on bir:**

Tarih 3

Mısra: 226

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
6611 sayısı.

225. Dediler tārīhin āyine-i kalb içre gören
226. Altı bin altı yüz on bir 'adedini ammā

altı biñ altıyüz altmış ile altıysa:

1. **altı biñ altıyüz altmış ile altıysa:-ysa**
Tarih 3
Mısra: 232
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
6666 sayısı.
231. İntihā buldu zamirimde olan mir'āta
232. Altı biñ altıyüz altmış ile altıysa nola

altun:

1. **altun:**
Tarih 1
Mısra: 40
Altun || Yıldızlar.
39. Degül encüm sürürundan bu süra
40. Felek her şeb nişār etmekte altun
2. **altun:**
Kaside 20
Mısra: 274
Altun.
273. Bir atışda urup nişānı o şāh
274. Oldu altun pür-kelef bir mäh
3. **altun:**
Kaside 20
Mısra: 276
Altun.
275. Zarb olunca derünuna maqrün
276. Ay naqşına döndü ol altun
4. **altunu:-u**
Kaside 20
Mısra: 303
Altun.
303. Seçmek altunu hayli diğkatdir
304. Hüneriñ 'aynıdır ne kuvvetdir

ālūd olduđuñçün:

1. **ālūd olduđuñçün:-duđuñçün**
Kaside 35
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulaşmak, garkolmak.
29. Olduđuñçün şu 'arānıñ şerefiyle ālūd
30. Seni el üzre tutar 'izzet ile cümle kibār

ālūde olma:

1. **ālūde olma:-ma**
Gazel 57
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulanmak.
5. Olma ālūde eger ister iseñ rāhatıñı
6. Münfa'il olmamanıñ çaresi çün 'uzletdir

ālūde olsa:

1. **ālūde olsa:-sa**
Gazel 40

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulanmak.

1. Sırışk ile nola ālūde olsa ser-te-ser kāğaz
2. Ser-i müjgānı ile 'āşık-ı şeydā yazar kāğaz

ālūde olur:

1. **ālūde olur:-ur**
Kaside 16
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birbirine karışmak.
13. Şāhid-i gönca 'aceb hār ile ālūde olur
14. Nola kim eylese biñ dağı hüveydā bülbül

ālūde-dil:

1. **ālūde-dilim:-im**
Kaside 3
Mısra: 72
-Günahlara- bulaşmış gönül.
71. Utanmadın nice diyem kıulum ben
72. Ma 'āşīye kim ālūde-dilim ben

ālūde-i çirk-āb-ı elemdir:

1. **ālūde-i çirk-āb-ı elemdir:-dir**
Gazel 192
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntünün kirlı suyuna bulanmış.
9. Sālimāsā taraf-ı şevka nigāh etmez hiç
10. Ol ki ālūde-i çirk-āb-ı elemdir ey dil

ālūde-i ma 'ābirdir:

1. **ālūde-i ma 'ābirdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 184
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Kötülük- köprüsüne bulaşmış, günahlara bulaşmış.
183. Teşebbüs eyleyelim zeyl-i pāk-i gufrāna
184. Ki zātımız heme ālūde-i ma 'ābirdir

ālūdesi etdi:

1. **ālūdesi etdi:-di**
Diğer 9
Mısra: 108
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karıştırmak, bulaştırmak || Kötü hale getirmek.
107. Gülşeninden kovup Sitanbul'uñ
108. Etdi ālūdesi bu medhülüñ

ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet:

1. **ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet:**
Kaside 3
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zilletin pisliğine bulaşmış.
31. Benim ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet
32. Vücüdüm ise 'işyāndan 'ibāret

ālūd-ı evhām u hayālāt:

1. **ālūd-ı evhām u hayālāt:**
Kaside 2
Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuruntu ve hayallere bulaşmış, onların esiri olmuş.

129. Derünü mahfaz-ı fikr-i muhālāt

130. Gözü ālūd-ı evhām u hayālāt

ālūftegān:

1. ālūftegāna:-a

Kaside 23

Mısra: 56

Düşkünler.

55. Mezāk-ı neş'eye ger hükümü zehr-efşān-ı nehy olsa

56. Eder sūhān-ı rūh ālūftegāna mevc-i şahbāyī

ālū'l-āl olmuş:

1. ālū'l-āl olmuş:-muş

Kaside 19

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En iyisi olmak, çok güzel olmak.

47. Şakāyıklar yetişmiş her tarafda olmuş ālū'l-āl

48. İşaret etmede nerkis şafāya çeşm-i bīdāre

ālū'l-āl olur:

1. ālū'l-āl olur:-ur

Gazel 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı olmak, kızarmak.

1. Neş'e-i meyle o dem kim rüyu ālū'l-āl olur

2. Ğamze-i āşık-küşü kanlar saçar çattāl olur

ām olmasa:

1. ām olmasa:-ma, -sa

Kaside 16

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Genele ulaşmak || Herkese bağışlanmak.

43. Olmasa mekrūmet ü luṭfu eger cümleye ām

44. Böyle evşāfına düşmezdi ser-ā-pā bülbül

amā:

1. amā:

Lugaz 5

Mısra: 8

Fakat, lakin.

7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç

8. Aña amā ki cihān hep muhtāç

a mā olsa:

1. a mā olsa:-sa

Gazel 242

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kör olmak, görmemek.

9. Hāşılı olsa iki gözü de a mā kaṭ'ā

10. Eylemez naḫşını güm dīde-i bīdār-ı 'adū

a mā olur:

1. a mā olur:-ur

Kaside 10

Mısra: 378

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kör olmak || Cezalandırılmak

377. Nūr-ı çeşm-i cihāndır o ḥabīb

378. Bed -nazar eyleyen olur a mā

āmāc:

1. āmācdır:-dır

Gazel 213

Mısra: 1

Nişan tahtası || Sevgilinin kirpiklerine âşığın kendisini nişan etmesi

1. Ḥadeng-i tūr-i çeşm-i dil-bere āmācdır sinem

2. Hemişe iltifāt-ı ğamzeyeye muhtācdır sinem

āmāde:

1. āmāde:

Kaside 10

Mısra: 161

Far. Hazır, hazırlanmış, müheyya.

161. Eyleyip anda ḥidmet āmāde

162. Ṭurdu vāfir ḥuzūr-ı vālāda

2. āmāde:

Kaside 20

Mısra: 78

Far. Hazır, hazırlanmış, müheyya.

77. Nīl' iñ olmaz seḥāsı deryāda

78. Berr ü bahre bu cūda āmāde

3. āmāde:

Kaside 33

Mısra: 80

Far. Hazır, hazırlanmış, müheyya.

79. Olsa da bir ṭabīb dünyāda

80. K'anda her derde merhem āmāde

4. āmāde:

Kaside 33

Mısra: 89

Far. Hazır, hazırlanmış, müheyya.

89. Ola her bār cūda āmāde

90. Kilk-i pakiñ serir-i fetvāde

5. āmādeyiz:-yiz

Gazel 108

Mısra: 3

Far. Hazır, hazırlanmış, müheyya.

3. Ḥāzır u āmādeyiz pervāza zūlf-i yārda

4. Kendini görstün şikenc-i ṭurrada bī-tāblar

āmāde eder:

1. āmāde eder:-er

Gazel 80

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazırlamak, hazır hale getirmek.

5. 'Arz -i aḥvālin eder āmāde ma'şūka veli

6. Vaşla erince hemān bī-çāre 'āşık lāl olur

āmāde etmiş:

1. āmāde etmiş:-miş

Tarih 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak, hazır hale getirmek.

29. Degil ebr-i rakıķ amāde etmiş
30. Hevāyî-reng bir ıtop şofu gerdün

amāde etsem:

1. **amāde etsem:-sem**

Matla 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır etmek, hazırlamak.

1. Nola kuhl etmege etsem ayağı tozun amāde
2. Benim táb-āver-i 'ayn-ı 'alilimdir 'Arab-zāde

amāde ol:

1. **amāde ol:**

Gazel 234

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeye hazır hâlde olmak.

7. Amāde ol ki rif'atîñ ardinca var zevāl
8. Ey dil esîr-i devlet olup cāha şād olan

amāde oldu:

1. **amāde oldu:-du**

Diğer 11

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeye hazır hâlde olmak.

17. Püte-i nev-külāh-ı ma'nāda
18. Oldu iksîr-i şevķ amāde

amāde olmuş:

1. **amāde olmuş:-muş**

Kaside 10

Mısra: 230

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeye hazır hâlde olmak.

229. Ğazve-i Tāyîf-i mu'allāda
230. Olmuş idi bu mu'ciz amāde

amāde olup:

1. **amāde olup:-up**

Kaside 5

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeye hazır hâlde olmak.

29. Meger ol seyyid-i nāsa olup amāde cihān
30. Maķdem-i pākine müştāk idi pest ü bālā

amān:

1. **amān:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 42

Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.

41. Dedim 'aşķın eyüsi ķangısıdır
42. Amān ey yār-ı ğarım baña bildir

2. **amān:**

Matla 64

Mısra: 2

Yardım, medet dileme sözü.

1. Ğarîbān-ı maķabbetden nüvāzişķarîñı kesme
2. Amān ey pādîşāh-ı mülk-i istîgnā amān eyle

3. **amān:**

Gazel 130

Mısra: 2

Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.

1. Enîn-i dil-şudegān figān nedir bilmez
2. O tıfl-ı mehd-i melāhat amān nedir bilmez

4. **amān:**

Gazel 146

Mısra: 5

Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.

5. Ğudūmuñla sevindir 'aşık-ı zārı amān eyle
6. Ne yapsın künc-i ğamda bu göñül ey bî-amān sensiz

amān et:

1. **amān et:**

Kaside 2

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haline acımak.

123. Amān et Sālim-i zāra amān et
124. Zülāl-i Kevşer-i luţfuñ feşān et

2. **amān et:**

Kaside 2

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haline acımak.

123. Amān et Sālim-i zāra amān et
124. Zülāl-i Kevşer-i luţfuñ feşān et

amān-hvāh oldular:

1. **amān-hvāh oldular:-du, -lar**

Tarih 24

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Deyim**

Aman dilemek, savaşıta kaybedenin kazanan taraftan aman dilemesi.

43. Aķir amān-hvāh oldular etdiklerini buldular
44. Kal'ayı verip ıtdular şahrālara bî-pā vü ser

amān-ı cürm-i ümemdir:

1. **amān-ı cürm-i ümemdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümmetin günahlarına imdat eden || Hz.

MuhammedHz. Muhammed

83. Şeh-i serîr-i keremdir şefî' ü erķamdır
84. Amān-ı cürm-i ümemdir nebiyy-i hāşirdir

amār-ı maķîr-i ebr-i teftîş:

1. **amār-ı maķîr-i ebr-i teftîş:**

Kaside 7

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teftiş bulutunun yağmur hesabı || Her şeyi akılda gören gönül gözü kapalı olanlar

39. Āmār-ı matîr-i ebr-i teftîş
40. Fikr-i dil-i müslümāna şığmaz

āmed-i şeble:

1. **āmed-i şeble:-le**

Gazel 161

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gecenin gelişi.

1. Hâṭ-ı dil-berden olur ‘āşıkı elbet maḥzûz
2. Āmed-i şeble durur ṭalib-i vuşlat maḥzûz

‘amîmü’l-kerem:

1. **‘amîmü’l-kerem:**

Kaside 10

Mısra: 29

Herkese lütufta bulunan || Hz. Muhammed

29. O ‘amîmü’l-kerem şefî‘-i ümem
30. Ki anıñ maḥz-ı luṭfudur ‘ālem

āmîn-güvân:

1. **āmîn-güvân:**

Kaside 30

Mısra: 108

-Duaya- amin diyenler.

107. Edip şaḥn-ı du‘asında ‘azîmet bezm-i terkîme
108. Ser-â-ser pür ede āmîn-güvân çetr-i ḥazrâyı

‘amir:

1. **‘amir’i:-i**

Kaside 1

Mısra: 98

Özel isim. Arap şâiri.

97. Hele şor baḳ bilir mi ol şeydâ
98. Ne imiş ‘Āmir’i eden rüsvâ

2. **āmirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 72

Buyuran, emir veren.

71. Sebül-i Ka‘be-i na‘t-i Resül’e niyyeti var
72. Ki dil-ḥarâb-ı zâmîrin bu sa‘ya āmirdir

āmîziş etdi:

1. **āmîziş etdi:-di**

Kaside 23

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyum sağlamak, alışmak.

11. Ayaz ile yine āmîziş etdi şîr ü şekkerveş
12. Şeb-i meh-tâb-ı deyde seyr kıl maḥmūd-ı sermâyı

ammâ:

1. **ammâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 8

Ancak, ama.

7. Zâhîren kemterin-‘unvânım
8. Mürum ammâ ki ben Süleymân’ım

2. **ammâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 176

Ancak, ama.

175. Var iken bir libâs-ı müsteḡnâ
176. Borc ile iki etmeye ammâ

3. **ammâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 190

Ancak, ama.

189. Haẓm ederdim bunu ne ḥâl ise ben
190. Dâd ammâ ki ba‘zı câhilden

4. **ammâ:**

Lugaz 1

Mısra: 2

Ancak, ama.

1. ‘Alilim gerçi ben ser-tâ-be-bâlîn-i maḥabbetdir
2. Maḥabbet miḥnet-i ‘âlemdir ammâ başka ‘illetdir

5. **ammâ:**

Kaside 1

Mısra: 69

Ancak, ama.

69. Bulur ammâ ki merkezin yine âh
70. Baṭn-ı ḥütu edinse menzilgâh

6. **ammâ:**

Kaside 1

Mısra: 77

Ancak, ama.

77. Gerçi ḥvâbî ḥarâm eder ammâ
78. Lîk ancak ḥelâl olur ma‘nâ

7. **ammâ:**

Kaside 1

Mısra: 113

Ancak, ama.

113. Şaḳın ammâ yine melâletden
114. Geçme dil-dârdan melâmetden

8. **ammâ:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Ancak, ama.

7. Ruḥ-ı pür-tâbiña ḥürşid-i cihândır güyâ
8. Anı güş eyleyip etdi kimi teslîm ammâ

9. **ammâ:**

Lugaz 2

Mısra: 9

Ancak, ama.

9. Lîk ammâ bularla ḥayvânât
10. Bile ceng etmek etdiler ‘ādât

10. **ammâ:**

Diğer 3

Mısra: 28

Ancak, ama.

27. Şadef-i didede ger gevher-i zâtiñ nâ-büd
28. Anda ammâ ki ḥayâliñ şeb ü rüzân mevcüd

11. **ammā:**
Diğer 3
Mısra: **103**
Ancak, ama.
103. Ne güzel hâzret-i Eyyüb'u temâşâ ammâ
104. Şîr ü kaymağı da anîñ qatı a'lâ ammâ
12. **ammā:**
Diğer 3
Mısra: **104**
Ancak, ama.
103. Ne güzel hâzret-i Eyyüb'u temâşâ ammâ
104. Şîr ü kaymağı da anîñ qatı a'lâ ammâ
13. **ammā:**
Diğer 3
Mısra: **123**
Ancak, ama.
123. Dervîş 'Abdî'yle Beşiktaş ise cānâ ammâ
124. O kadar buldu nümâyiş ki olunmaz inhâ
14. **ammā:**
Diğer 3
Mısra: **144**
Ancak, ama.
143. Üsküdar'a da sözüñ toğrusu var mı hem-tâ
144. Ba'zılar der deñiz aşırır ol âh ammâ
15. **ammā:**
Diğer 3
Mısra: **147**
Ancak, ama.
147. Gerçi dünyâda ferah zevk u şafâdır ammâ
148. Bir yanım hâşılı eksik gibi sensiz cānâ
16. **ammā:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Gerçi kim 'aşıyım velî ammâ
4. Kesmem ümmidimi İlâhımdan
17. **ammā:**
Lugaz 3
Mısra: **18**
Ancak, ama.
17. Gerçi kim qaddi gâyet-i bālâ
18. Bir sümüklü cevândır ol ammâ
18. **ammā:**
Lugaz 3
Mısra: **25**
Ancak, ama.
25. Lîk ammâ ki bilmeyip o edeb
26. Etse icrâ bu tarz ile meşreb
19. **ammā:**
Lugaz 3
Mısra: **31**
Ancak, ama.
31. Mütenebbih olur mu yâ ammâ
32. Yine eyler tabî'atin icrâ

20. **ammā:**
Lugaz 3
Mısra: **36**
Ancak, ama.
35. Bir yalın yüzlü şühür o cevân
36. Lîk ammâ edebsiz-i devrân
21. **ammā:**
Tarih 3
Mısra: **164**
Ancak, ama.
163. Şu gibi akın edip leşker-i Tatar-ı bihîn
164. Bir taraf oldular anlar da müheyyâ ammâ
22. **ammā:**
Tarih 3
Mısra: **217**
Ancak, ama.
217. Gerçi haddim degil ammâ bu sürürüñ şevkı
218. Etdi küstâh zarürî beni kıldı gūyâ
23. **ammā:**
Tarih 3
Mısra: **226**
Ancak, ama.
225. Dediler târihîñ âyine-i kalb içre gören
226. Altı bin altı yüz on bir 'adedini ammâ
24. **ammā:**
Rübai 3
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Gerçi ki deriz 'uzletse âsân ammâ
4. Dünyâya nigâh eylememek haylice işdir
25. **ammā:**
Diğer 4
Mısra: **60**
Ancak, ama.
59. Etmege başladı divân tertîb
60. Lîk ammâ ki ben etdim terğîb
26. **ammā:**
Lugaz 4
Mısra: **2**
Ancak, ama || Sözü pekiştirmek, kuvvetlendirmek için
1. Nedir ol cânever-i turfa-nümâ
2. Cümle a'zâsı mükemmel ammâ
27. **ammā:**
Tarih 4
Mısra: **78**
Ancak, ama.
77. Ne kâbil aña şayeste tekellüm
78. Ğaraz 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ammâ
28. **ammā:**
Lugaz 5
Mısra: **9**
Ancak, ama.

9. Kendi çıplak gezer ammā ekşer

10. Bir fakîri hele iksâ eyler

29. **ammâ:**

Lugaz 6

Mısra: 2

Ancak, ama.

1. Nedir ol şey' -i hoş-âyende-vücüd

2. Gerçi mer'î değil ammâ mevcüd

30. **ammâ:**

Lugaz 6

Mısra: 6

Ancak, ama.

5. Göremez kimse anı etse murād

6. Bilir añlar anı ammâ ki 'ibād

31. **amma:**

Diğer 7

Mısra: 7

Ancak, ama.

7. Gerçi zahmet durur amma kerem et

8. Mağdem-i pâkiñ ile def' -i gam et

32. **ammâ:**

Kaside 8

Mısra: 105

Ancak, ama.

105. Senâñi böyle mi ta'bir eder idim ammâ

106. Dil-i şikeste kederden ħarâb u ħatırdır

33. **ammâ:**

Kaside 8

Mısra: 113

Ancak, ama.

113. Ğumûmu ħâşılı ħabl-i metindir ammâ

114. Sürûru şanki hemân rişte-i ħarâ'irdir

34. **ammâ:**

Kaside 8

Mısra: 147

Ancak, ama.

147. Terahħum etmeseñ ammâ tebâh olur ħâlim

148. Felâket ile dil-i zârımız muğâmirdir

35. **ammâ:**

Diğer 9

Mısra: 27

Ancak, ama.

27. Gerçi ħurbetdedir velî ammâ

28. Zîkr ü fikriñle bir durur her câ

36. **ammâ:**

Diğer 9

Mısra: 31

Ancak, ama.

31. Lîk ammâ ki n'ışlesin devrân

32. Etdi âħir muğârin-i hicrân

37. **ammâ:**

Diğer 9

Mısra: 122

Ancak, ama.

121. Eyü manşib netîce bu manşib

122. Lîk ammâ riyâyı müstevcib

38. **ammâ:**

Tarih 10

Mısra: 12

Ancak, ama.

11. Dil-ħırâşide olurduk andan

12. Andan ammâ saña noğşân olmaz

39. **ammâ:**

Kaside 12

Mısra: 55

Ancak, ama.

55. O 'arsagehde zühür etdi bir cesed ammâ

56. Ne idi bilmedi kimse bu râz-ı mestûrı

40. **ammâ:**

Kaside 12

Mısra: 167

Ancak, ama.

167. Egerçi ħüyu dırâz eyledim ħarâz ammâ

168. Beyân eylemedir ħâl-i ta'b' -ı maħrûrı

41. **ammâ:**

Rûbai 13

Mısra: 3

Ancak, ama.

3. Çarhıñ bize bir hayli kîni var ammâ

4. Bâ' is ne bu intikâma böyle bilmem

42. **ammâ:**

Gazel 13

Mısra: 4

Ancak, ama.

3. Egerçi oldu yâdımdan der-âġûş-ı miyânıñ dūr

4. Dū çeşmimden ħayâliñ olmaz ammâ her zamân ġâ'ib

43. **ammâ:**

Gazel 13

Mısra: 10

Ancak, ama.

9. Nice fehm eylesin ħarf-i vişâli Sâlimâ âdem

10. Tekellümde suħan gerçi 'ayân ammâ dehân ġâ'ib

44. **ammâ:**

Kaside 13

Mısra: 11

Ancak, ama.

11. Ħavz deryâ-beççedir ammâ yine deryâ değil

12. Anıñçün olmada ħaddince mevci rû-nümâ

45. **ammâ:**

Kıt'a 16

Mısra: 3

Ancak, ama.

3. Gerçi diller ser-i zülfüñde bilirlen ammâ

4. Seni ben sevdigime şâhide ħâcet yokdur

46. **ammâ:**

Gazel 23

- Mısra: 2
Ancak, ama.
1. Bu fenâ miñnet-serâdan istemez miydim necât
  2. Gayet-i za' fîmdan ammâ bulamaz çeşmim necât
47. **ammâ:**
Kaside 25
Mısra: 46
Ancak, ama.
45. Sen ol dâna-dil-i şâhib-sa' âdetsin kim eylerler
  46. Medîh-i zâtını ser-cümle 'âlem zîb-i şugl ammâ
48. **ammâ:**
Kaside 27
Mısra: 37
Ancak, ama.
37. Söylemek istemez âdem anı ammâ tıramaz
  38. Komasz îmân u mürüvvet k'ola ebkem güyâ
49. **ammâ:**
Kaside 27
Mısra: 56
Ancak, ama.
55. Câvidân şandı gidi böyle gülen dünyâyı
  56. Eliniñ kiri yüzü kârası kaldı ammâ
50. **ammâ:**
Gazel 28
Mısra: 9
Ancak, ama.
9. Neşât-âver gâzeller söylemek âsân idi ammâ
  10. Derûnda Sâlimâ bir 'aşk-ı mañbûb olmaga muhtâc
51. **ammâ:**
Kaside 34
Mısra: 65
Ancak, ama.
65. Egerçi zâtı 'âlidir o şâhib-ğâşmetin ammâ
  66. Ser-â-ser himmet-i pâkizesi a' lâdan a' lâdır
52. **ammâ:**
Kaside 35
Mısra: 52
Ancak, ama.
51. Gerçi meh-rûları fikr eylemek 'uşşâka gerek
  52. Lîk ammâ ğam-ı ruhsâr-ı siyâh-ı ağyâr
53. **ammâ:**
Matla 44
Mısra: 2
Ancak, ama.
1. Bahâdır zûr ile ğâyet bir iki şahsı rabt eyler
  2. Bir âdem 'aql ile ammâ bütün dünyâyı zabt eyler
54. **ammâ:**
Gazel 51
Mısra: 4
Ancak, ama.
3. Cihân zu' munca ser-tâ-ser şehâda Bermekî'yim der
  4. Hüner 'âlemde ammâ cüd ile meşhûr olmağdır
55. **ammâ:**
Gazel 64

- Mısra: 3
Ancak, ama.
3. Cihânda etmez idik istirâhat ammâ kim
  4. Bu istirâhata bâdi hevâ-yı hüsnuñdür
56. **ammâ:**
Gazel 69
Mısra: 6
Ancak, ama.
5. Bir iken biñ eylemezdi derdini 'âşıklarıñ
  6. Ğamze-i âşüb dilberlerde ammâ bir midir
57. **ammâ:**
Gazel 71
Mısra: 6
Ancak, ama.
5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu ğam-hâneme
  6. Ey perî ammâ hayâlin kalbime her dem gelir
58. **ammâ:**
Gazel 72
Mısra: 3
Ancak, ama.
3. Olur muydu esîr-i bend-i zülfiñ ey perî ammâ
  4. O dâma murġ-ı dil meftûn olup bî-çâre düşmüşdür
59. **ammâ:**
Gazel 87
Mısra: 2
Ancak, ama.
1. Hele incindigim yerler gönül ol yâre pek çokdur
  2. Bilinmez dâġ-ı sînem gerçi ammâ yâre pek çokdur
60. **ammâ:**
Gazel 110
Mısra: 2
Ancak, ama.
1. Hayâl-i zülfi yâriñ gerçi 'âşık 'ayn-ı rıf'atdır
  2. Seniñ hâliñden âġâh olmağ ammâ serde devletdir
61. **ammâ:**
Gazel 119
Mısra: 4
Ancak, ama.
3. Ser-â-pâ âşinâlar yâd olurlar âsitânında
  4. Ser-i küyuñda ammâ bu dil-i bigâne söylenmez
62. **ammâ:**
Gazel 121
Mısra: 2
Ancak, ama.
1. Bu ġulşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz
  2. Benim gibi de ammâ bâġ-ı hüsne 'andelîb olmaz
63. **ammâ:**
Gazel 152
Mısra: 7
Ancak, ama.
7. Geçmez idi ben kulundan anı ammâ neyleyim
  8. Neylemişse eylemiş aġyâr tekdîr eylemiş

64. **ammā:**
Gazel 184
Mısra: 12
Ancak, ama.
11. Zaḥm açmada yār üstād Sālim
12. Bilmez tārīkīn ammā devānīñ
65. **ammā:**
Gazel 187
Mısra: 5
Ancak, ama.
5. Ele geldikçe vaşla hīç dirīğīñ yok şehā ammā
6. Beni gītdikçe hicriñ ile bī-hūş eylediñ gittiñ
66. **ammā:**
Gazel 194
Mısra: 7
Ancak, ama.
7. Boynuna alırdı 'aşıq gerdeniñ ammā çi sūd
8. Baḥtī ḥālīñdir siyeh-fām eyleyen gerden degil
67. **ammā:**
Gazel 205
Mısra: 3
Ancak, ama.
3. Çok ŷolandım kūyunu dil-berleriñ ammā ki ben
4. Yine senden ğayrı cānā yār-i hem-dem bulmadım
68. **ammā:**
Gazel 209
Mısra: 3
Ancak, ama.
3. Hep ğamımdandır benim güldüklerim ammā gören
4. Farṭ-ı şevkımdan şanır tā böyle ḥandān olduğum
69. **ammā:**
Gazel 257
Mısra: 2
Ancak, ama.
1. Gel ey muṭrīb maḳām-ı dil-keş-i ŷanbūrdan başla
2. Ser-āheng eyle ammā beste-i māhūrdan başla
70. **ammā:**
Gazel 265
Mısra: 8
Ancak, ama.
7. Bakılmaz rūyuna ḥatdan ser-i mū kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden soñra
71. **ammā:**
Gazel 269
Mısra: 9
Ancak, ama.
9. Bizi yoklardı ey Sālim nicetsin neylesin ammā
10. Urulmuş zūlf-i pūr-ḥamda dil-i āvāre biñ bende
72. **ammā:**
Gazel 276
Mısra: 13
Ancak, ama.
13. Nūr-ı muṭlaḳ var idi gerçi ki ammā şāhid
14. Ser-be-ceyb idi daḥı 'ālem-i inşā yoğidi

73. **ammā:**
Gazel 284
Mısra: 5
Ancak, ama.
5. O meh-rū va 'd-i vaşl etmişdi ammā ğamze-i cādū
6. Ne siḥr etdiyse etdi 'ahd ü peymānı unutturdu
- 'ammār:**
1. **'ammār:**
Kaside 10
Mısra: 226
Ammār bin Yāser (Sahabedendir).
225. Yevm-i Ḥandek'da eyleyip tebyīn
226. Etdi 'Ammār şehādetin ta'yīn
- 'amr ibni aḥṭab'īñ:**
1. **'amr ibni aḥṭab'īñ:-iñ**
Kaside 10
Mısra: 128
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahabeden bir zat.
127. Revnaḳın himmet-i Resūl-i mecīd
128. Etdi 'Amr İbni Aḥṭab'īñ cāvīd
- an:**
1. **an:-i**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 148
O.
147. Ḥara etmekle pūşiş-i dībā
148. Anı ḥāşā ki eylemez zībā
2. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 149
O.
149. Bu keremler aña naşīb olsa
150. Yine ḥardır ne deñlü zīb olsa
3. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 162
O.
161. Görmesin dünyede ruḥ-ı kāmı
162. Ol da aña diyende bu nāmı
4. **anıñ:-iñ**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 191
O.
191. Belli olmuş ikin 'ayārı anıñ
192. Cāhil ü cehl iftiḥārı anıñ
5. **anıñ:-iñ**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 192
O.
191. Belli olmuş ikin 'ayārı anıñ
192. Cāhil ü cehl iftiḥārı anıñ
6. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 1

- Mısra: 194
O.
193. Ehl-i 'ilmiñ birini bā-ta'zīm
194. Farazā aña etseler taqdīm
7. **añarken:-ar, -ken**
Tesdis 1
Mısra: 27
Hatırlamak, akla getirmek.
27. Añarken āh edip Sālīm dilin bu hāl-i düşvārın
28. Tesellī eyledi taḅ'im bu beyti Şabri-i zārīñ
8. **aña:-a**
Müseddes 1
Mısra: 2
O.
1. Eşiğinde 'āşık-ı bī-çāre ölmüş ölmemiş
2. Bir bakar mı aña ol mekkāre ölmüş ölmemiş
9. **añmış:-mış**
Tahmis 1
Mısra: 20
Hatırlamak, akla getirmek.
19. Dil-i mehçür gelmiş bezm-i meyde hātır-ı yāre
20. Geçen aḥvālī añmış geh şikāyet geh bükā etmiş
10. **anıñ:-iñ**
Lugaz 1
Mısra: 26
O.
25. Gerek diqqat gerek riqqat hele qalxim gibi hāşıl
26. Anıñ her pāyı yek-ser rişte-i dāğ-ı maḥabbetdir
11. **anıñ:-iñ**
Tarih 1
Mısra: 67
O.
67. Degil bir bende-i ednāsı anıñ
68. Derinde Ca'fer ü Yahyā vü Hārūn
12. **aña:-a**
Tarih 1
Mısra: 71
O.
71. Aña nisbet ile bir qatra olmaz
72. Eger cüduyla hem-vezn olsa Ceyhūn
13. **aña:-a**
Tarih 1
Mısra: 85
O.
85. Aña mānend ü mişl olmaz felekde
86. Ne Dārāb u ne İskender ne Hārūn
14. **aña:-a**
Rübai 1
Mısra: 2
O.
1. Kim ki baña muḥibb-i şādıkdır
2. Heme kārım aña muvāfiqdır
15. **aña:-a**
Kaside 1

- Mısra: 45
O.
45. Gerçi fışkıyyedir aña şā'ir
46. Lık 'ibret de anda pek vāfir
16. **anda:-da**
Kaside 1
Mısra: 46
O.
45. Gerçi fışkıyyedir aña şā'ir
46. Lık 'ibret de anda pek vāfir
17. **anda:-da**
Kaside 1
Mısra: 84
O.
83. Qābil ol qābil-i naşihat ol
84. Anda her bir merāmıñı hep bul
18. **andan:-dan**
Kaside 1
Mısra: 88
O.
87. Lafzatu'llāha dilde cā eyle
88. Cümle andan hemİN recā eyle
19. **anda:-da**
Kaside 1
Mısra: 101
O.
101. Anda yok bunu derke isti'dād
102. Ne bilir küh-ı himmeti Ferhād
20. **andan:-dan**
Kaside 1
Mısra: 105
O.
105. Nefret etmezdi kimse hiç andan
106. Etse cāy-ı haqıqati mesken
21. **aña:-a**
Kaside 2
Mısra: 63
O.
63. Kāmer ger olmasaydı aña şeydā
64. Derūnunda o na'l olmazdı peydā
22. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 23
O.
23. Eyledi aña gülistānda şabā
24. Ḥaberin şāh-ı bahārīñ inhā
23. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 46
O.
45. Kim hezār gülsene başdıqça qadēm
46. Qor buḥūr aña buḥūr-ı meryem
24. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 59
O.
59. Çün hevâ aña müsâ'id oldu
60. Rûzgârını muvâfık buldu
25. **anlar:-lar**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 65
O.
65. Meşveret etdi gönül anlar ile
66. Sözü bir yerde qodular güc ile
26. **añılıp:-ıl, -ıp**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 69
Hatırlamak, akla getirmek.
69. Añılıp la'l-i şeh-i mäh-miğâl
70. Pür ola al kirâsıyla hayâl
27. **añuban:-ub, -an**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 71
Hatırlamak, akla getirmek.
71. Qad-i yâri añuban girye-künân
72. Gehi deryâ ile ola seyrân
28. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 100
O.
99. Rûzgârdan geh edelim şekvâ
100. Geh aña eyleyelim hamd ü şenâ
29. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 111
O.
111. Telli pullu döşenip aña hemân
112. Kehkeşân oldu bisât-ı divân
30. **andan:-dan**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 114
O.
113. Taleb etdikçe sipihri şeytân
114. Qovulursa nola andan her ân
31. **anı:-ı**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 162
O.
161. Ben demem Sâlim için kim cânâ
162. Eyle vaşlñ ile anı ihyâ
32. **anı:-ı**
Tesdis 2
Mısra: 8
O.
7. Ne deñlü setr-i râz etse dil-i ser-mest ü nâ-huşyâr
8. Yine etbette eyler anı bu süz u güdâz izhâr
33. **andan:-dan**
Tesdis 2

- Mısra: 28
O.
27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyâm-ı mâtemde
28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde
34. **aña:-a**
Müseddes 2
Mısra: 8
O.
7. Şikenc-i zülfünü ol dil ki eylemiş mesken
8. Görünmez aña cihân olsa her taraf gülşen
35. **anı:-ı**
Tahmis 2
Mısra: 8
O.
7. Ruğ-ı pür-tâbîña hürşid-i cihândır güyâ
8. Anı güş eyleyip etdi kimi teslîm ammâ
36. **anıñ:-ıñ**
Tarih 2
Mısra: 6
O.
5. Bu dili zehr-âb-nüş olmağdan 'azl et ey gönül
6. Naşb-ı nefis etdi muqadder çün anıñ ikrâmına
37. **anıñ:-ıñ**
Tarih 2
Mısra: 26
O.
25. Mağdem-i âgâzesin güş eyleyelden bülbülñ
26. Gelmez oldu gül hayâli hiç anıñ evhâmına
38. **anıñ:-ıñ**
Diğer 2
Mısra: 23
Güzellik.
23. Yûsuf um görmeyip ruğ u anıñ
24. Çâhdır baña câhı dünyanıñ
39. **anı:-ı**
Diğer 2
Mısra: 74
O.
73. Şovucağdır hele edâ bunda
74. Anı da bilmeyor belâ bunda
40. **anıñ:-ıñ**
Diğer 3
Mısra: 6
O.
5. Evvel ol Yûsuf-ı hüsün edelim istifsâr
6. Tab'-ı pâkini anıñ hâtırını istiğbâr
41. **anı:-ı**
Diğer 3
Mısra: 10
O.
9. Qand-i vaşfñ dili bir tütî-i güyâ eyler
10. Gül ruğñ fikri anı bülbül-i şeydâ eyler
42. **anda:-da**
Diğer 3

- Mısra: 28
O.
27. Şadef-i didede ger gevher-i zātın nā-būd
28. Anda ammā ki ḥayālīn şeb ü rüzān mevcūd
43. **anı:-ı**
Diğer 3
Mısra: 32
O.
31. Senden ayru o kadar ḥvāb ırağ oldu dile
32. Seni ümmīd ederim lik anı ummam ki gele
44. **anı:-ı**
Diğer 3
Mısra: 36
O.
35. Nice ezhār ile bu sīneyi tezyīn etdi
36. Bāğ-ı cennet gibi şimdi anı şīrīn etdi
45. **añcağ:-ıcağ**
Diğer 3
Mısra: 49
Hatırlamak, akla getirmek.
49. Añcağ kāmēt-i mevzūnuḥu etdi cānā
50. Serv-i hemvār-ı gülistānı o dem dil peydā
46. **anlar:-lar**
Diğer 3
Mısra: 68
O.
67. Sū-be-sū seyr-i gülistān ede cümle yārān
68. Cū gibi akmada anlar da temāşāya hemān
47. **aña:-a**
Diğer 3
Mısra: 76
O.
75. O kadar dād u şehāda geceler rūza şehā
76. Qādir ola ede idi aña kendini fedā
48. **aña:-a**
Diğer 3
Mısra: 82
O.
81. Naḥl-ı gül taḥt-ı revān olsa olurdu a'lā
82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyā
49. **aña:-a**
Diğer 3
Mısra: 87
O.
87. Ney-zenāsā da benefşe aña pey-rev olmuş
88. Çalmağa ḥāzır olup ol daḥı boynun egmiş
50. **anıñ:-ıñ**
Diğer 3
Mısra: 104
O.
103. Ne güzel ḥazret-i Eyyüb'u temāşā ammā
104. Şīr ü kaymağı da anıñ katı a'lā ammā
51. **anlar:-lar**
Diğer 3

- Mısra: 110
O.
109. Lik okur yazar ile o da şimdi töldü
110. Ya'ni anlar da şafā ehline māni' oldu
52. **anlar:-lar**
Diğer 3
Mısra: 111
O.
111. Hele ne ḥāl ise anlar ḥuṭabā yek-sere āh
112. Ḥuṭbe ta'līmi için seyre gelirler her gāh
53. **aña:-a**
Diğer 3
Mısra: 115
O.
115. Şaf-be-şaf durdu hucāt-ı çemenistān aña
116. Cūdaki kurbağalar oldu mü'ezzin güyā
54. **anıñ:-ıñ**
Diğer 3
Mısra: 136
O.
135. Dem-be-dem ez-dil ü cān olmada cebhe-fersā
136. Ḥvāhiş-i büse-i pāyı ile anıñ deryā
55. **anıñ:-ıñ**
Diğer 3
Mısra: 139
O.
139. Ey birāder dem-i 'ayşına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mısr diyārında nazīrini gözüñ
56. **anıñ:-ıñ**
Diğer 3
Mısra: 146
O.
145. Geçemem bendeñiz ol cāy-ı feraḥ-efzādan
146. Luṭfu çok ḥāşılı anıñ hele ḡayrı cādan
57. **anıñ:-ıñ**
Kaside 3
Mısra: 8
O.
7. 'Aḡa etdiñ baña imān-ı kāmīl
8. Anıñ şüküründe 'ac-zāver iken dil
58. **anıñ:-ıñ**
Kaside 3
Mısra: 14
O.
13. Ne deñlü gördüm ise bir muşibet
14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü hürrmet
59. **anı:-ı**
Kaside 3
Mısra: 34
O.
33. Şeh-i ṭab'a benim kul oldu cismim
34. Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim
60. **anı:-ı**
Kaside 3

- Mısra: 68
O.
67. Beni yâ Rabb nefse etme mağlûb
68. Anı 'âlemde baña etme mağbûb
61. **anı:-ı**
Kaside 3
Mısra: 70
O.
69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen
70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden
62. **anı:-ı**
Kaside 3
Mısra: 76
O.
75. Kamu esrâr u i'lânımı yek-ser
76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lûm eyler
63. **anda:-da**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 4
O.
3. Erişdi nâ-gehân gönlüm Hişâr'a
4. Güzârı verdim anda ben qarâra
64. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 26
O.
25. Ya hüd bir râhatü'l-ervâh sahbâ
26. Femi güyâ aña bir câm-ı mînâ
65. **anıñ:-ıñ**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 28
O.
27. Nihâvendî gibi ol şâh-ı ra'nâ
28. Ki eşvâbı anıñ zîrâ 'acemsâ
66. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 31
O.
31. Dedim ben aña ey ser-mâye-i cân
32. Su'âlim var cevâbın eyle ihsân
67. **anıñla:-ıñ, -la**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 59
O.
59. Huşûşâ dün bu söz anıñla oldu
60. O da baña cevâbın böyle verdi
68. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 66
O.
65. Baba fâhirde şoñra bir semâ'î
66. Okuyayım aña pek tüt semâ'î
69. **anı:-ı**
Kısa Mesnevi 3

- Mısra: 68
O.
67. Ki zîrâ ol semâ'îyle verem ben
68. Cevâbın anı bir hoş diñle gel sen
70. **aña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 74
O.
73. O 'aşkıdır kim cihânda ola 'âşık
74. Cemî'-i vaqt endüh aña gâlib
71. **anıñ:-ıñ**
Tesdis 3
Mısra: 9
O.
9. Gezerken reh-güzârında anıñ bî-şabr u bî-sâmân
10. O la'l-i şekker-efşânıñ olup ikrâmına şâyân
72. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 3
O.
3. Öyle pākîze fetihdir ki hürüfundan anıñ
4. Etmeye her biri bir ma'ni-i fâhir imâ
73. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 6
O.
5. Evvelin harfî fütüvvet vasatı taze haber
6. Âhirin harfî anıñ ser-suhan-ı hamd ü şenâ
74. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 34
O.
33. Hazret-i şâh-ı bîhîn-debdebe Sultân Aḥmed
34. Ki anıñ bende-i ednâsı hezârân Dārâ
75. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 36
O.
35. Öyle bir pâdişeh-i 'âdil ü dānâdır kim
36. Çeşm-i âfâk anıñ görmedi miğlin hâşâ
76. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 38
O.
37. Öyle şâhenşeh-i devrân ki debîr-i kudret
38. Etdi bu gûne anıñ vaşf-ı şerifin imlâ
77. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 61
O.
61. Kalsa bir mür anıñ pây-ı semendinde eger
62. Na'li sūrâlı aña me'men olur bî-pervâ

78. **aña:-a**
Tarih 3
Mısra: 62
O.
61. Kalsa bir mūr anıñ pāy-ı semendinde eger
62. Na'li sūrāhı aña me'men olur bī-pervā
79. **aña:-a**
Tarih 3
Mısra: 70
O.
69. Odur ol pādīşeh-i şāhib ü re'y ü pergār
70. Ki aña eyledi tedbiri musahhar Mevlā
80. **aña:-a**
Tarih 3
Mısra: 74
O.
73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbābını ol
74. Aña göre eder ikrāmların ser-tā-pā
81. **anı:-ı**
Tarih 3
Mısra: 83
O.
83. Re'y-i pāki anı vü ani de re'y-i pāki
84. Gördü bu kār-ı bülendi de zuhūra ahrā
82. **anı:-ı**
Tarih 3
Mısra: 83
O.
83. Re'y-i pāki anı vü ani de re'y-i pāki
84. Gördü bu kār-ı bülendi de zuhūra ahrā
83. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 92
O.
91. Geldi şān u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu haqqā ki anıñ ile o şadr-ı vālā
84. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 97
O.
97. 'Ahdı ma'lūm-ı fuḥūl olduḡu gibi anıñ
98. Baqdılar k'eylememiş 'ahdine bed-ḥvāh vefā
85. **aña:-a**
Tarih 3
Mısra: 107
O.
107. Taraf-ı pādīşehīden aña tefvīz oldu
108. Kim vara düşmen-i dīne ede li'llāhi ḡazā
86. **aña:-a**
Tarih 3
Mısra: 138
O.
137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri
138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıḡda aña
87. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 140
O.
139. O 'alemler ne idi pīşgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şır güyā
88. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 144
O.
143. Nedir ol sancak-ı pākīze-i pāk ü tāhir
144. Ki anıñ midḡatidir her suḡan-ı vaşf u ḡenā
89. **anı:-ı**
Tarih 3
Mısra: 150
O.
149. Ya kimiñ tuḡfe-i pākīdir o nūr-ı nüvvār
150. Nola el üzre tutarsa anı 'ālem her cā
90. **anı:-ı**
Tarih 3
Mısra: 151
O.
151. Bu mehābetle giderken göricek ḡalḡ anı
152. Ez-derūn eylediler dergeh-i Bārī'ye du 'ā
91. **anı:-ı**
Tarih 3
Mısra: 153
O.
153. Piş-i rehde göricek böyle mehābetle anı
154. Riḡkat-i ḡalḡ edip cūş u ḡurūşu ibkā
92. **anlar:-lar**
Tarih 3
Mısra: 164
O.
163. Şu gibi aḡın edip leşker-i Tatar-ı biḡin
164. Bir taraf oldular anlar da müheyyā ammā
93. **anlara:-lar, -a**
Tarih 3
Mısra: 166
O.
165. ḡaḡ ede yine bizim 'askerimiz ber-ḡurdār
166. Anlara yer ḡomadılar yürüyüşde haqqā
94. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 177
O.
177. Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ
178. Evvelin ḡamlede olmuş idi yek-ser yaḡmā
95. **anıñ:-ıñ**
Tarih 3
Mısra: 181
O.
181. Cānib-i rāhu muḡaffel idi yek-ser anıñ
182. Taraf-ı erba'ası 'asker-i bī-'add ü ḡāşā

96. **anıñ:-iñ**
Tarih 3
Mısra: **195**
O.
195. Elçiler çıkdı düşüp pây-ı semendine anıñ
196. El-amân dediler ey âşaf-ı pāk ü dānā
97. **anlara:-lar, -a**
Tarih 3
Mısra: **201**
O.
201. Bildirip anlara haddin yine āzād etdi
202. Oldular şulh mü'ebbed bizim ile zirā
98. **aña:-a**
Tarih 3
Mısra: **203**
O.
203. Bildiler kim aña tākāt getirilmez cengde
204. Tır-i dil-düz-ı işābet-eşeri 'ayn-ı kazā
99. **añıp:-ıp**
Gazel 3
Mısra: **1**
Hatırlamak, anmak
1. Añıp her üstühvān-ı nāzeniniñ mevc urur deryā
2. Ya gördü mevce-i zülf-i güziniñ mevc urur deryā
100. **āniñ:-iñ**
Gazel 4
Mısra: **8**
Güzellik.
7. Rüz-ı 'ide olsa şāyeste şeb-i vaşlñ 'adil
8. Āfitābım hüsñ ü āniñ pertev-efkendir baña
101. **anıñla:-iñ, -la**
Diğer 4
Mısra: **64**
O.
63. Tesliyetkār-ı firākım oldu
64. Vaşset anıñla sekinet buldu
102. **andan:-dan**
Kaside 4
Mısra: **2**
O.
1. Te 'āla'llāh ne şebdir ol şeb-i mevlūd-ı bī-hem-tā
2. Şabāhu'l-hayr envāri kim andan aldı ser-tā-pā
103. **aña:-a**
Kaside 4
Mısra: **6**
O.
5. Ne şebdir ol şeb-i envār-güster ez-derün-ı dil
6. Muķārin olmasın ister aña mihr-i ziyā-baḥşā
104. **anıñ:-iñ**
Kaside 4
Mısra: **7**
O.

- 7.** Ne şebdir ol şeb-i 'ālī-zemīn anıñ kudümüyla
8. Resül-i ekremin pâyına oldu atlas-ı hazrā
105. **anıñ:-iñ**
Kaside 4
Mısra: **10**
O.
9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serāy-ı cümle-i 'ālem
10. Ki mesrūr oldu hep anıñ ile dünyā vü mā-fihā
106. **anıñ:-iñ**
Kaside 4
Mısra: **13**
O.
13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ āb-ı rüyundan
14. Kamu āteş-perestāniñ olupdur āteşi itfā
107. **anı:-ı**
Kaside 4
Mısra: **21**
O.
21. Nice reşk etmesin sā'ir şebān-ı diğerān anı
22. Ki ol şebde sa'ādetle dogupdur ol meh-i ra'nā
108. **aña:-a**
Kaside 4
Mısra: **39**
O.
39. Hemān rüz-ı kıyāmetde şefā'at eyleyip aña
40. Kerem bābın güşāde eyle luḥf et Sālim'e şāhā
109. **aña:-a**
Lugaz 4
Mısra: **9**
O.
9. Karadır aña mekān u me'vā
10. Eylemez kimseye rağbet aşlā
110. **anıñ:-iñ**
Tarih 4
Mısra: **29**
O.
29. Zamān-ı 'adl ü dādında anıñ hep
30. Bi-ḥamdi'llāh zamāne oldu ihyā
111. **anıñ:-iñ**
Tarih 4
Mısra: **39**
O.
39. Çerāğ-i ḥāşıdır ez-cümle anıñ
40. O zāt-ı gül-bün-i gülzār-ı taḳvā
112. **anıñ:-iñ**
Tarih 4
Mısra: **45**
O.
45. Anıñ fülk-i yem-i cūdunda Hātem
46. Olup mellāḥı etdi nām peydā
113. **anda:-da**
Tarih 4
Mısra: **66**
O.

65. O mihrâbı nedir Allâhu ekber
66. Kim anda rû-nümâ şan'at ser-â-pâ

114. **aña:-a**

Tarih 4

Mısra: 77

O.

77. Ne kâbil aña şayeste tekellüm
78. Garaz 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ammâ

115. **anda:-da**

Gazel 5

Mısra: 5

O.

5. Fenâ dünyâda hiç bir vaqt hâlî var mıdır anda
6. Mukaddem etdiğim zevkın humârın çekmeyem cânâ

116. **aña:-a**

Diğer 5

Mısra: 21

O.

21. Eylemez hiç taħammül aña cihân
22. Biri birini görmege yârân

117. **anıñ:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 46

O.

45. Öyle bir esb-i şabâ-siret ü hûb-şüretdir
46. Ki rikâbına anıñ başmadı kimse hiç pâ

118. **anıñ:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 47

O.

47. Öyle bir eşheb-i nâzik ki anıñ akrânı
48. Bir dağı gelmeye bu köhne cihâna aşlâ

119. **anda:-da**

Kaside 5

Mısra: 51

O.

51. Etdi ervâh-ı nebiyyîne imâmet anda
52. İktidâ etdi ser-â-ser o gürüh-ı vâlâ

120. **anı:-ı**

Lugaz 5

Mısra: 5

O.

5. Katı çokdur sever anı zirâ
6. Ağzı vardır dili yokdur aslâ

121. **aña:-a**

Lugaz 5

Mısra: 8

O.

7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç
8. Aña amâ ki cihân hep muhtâç

122. **anı:-ı**

Lugaz 5

Mısra: 17

O.

17. Anı nerm eyleme pek müşkildir

18. Serddir ol katı âhen-dildir

123. **anı:-ı**

Tarih 5

Mısra: 24

O.

23. Manzar-ı bağ-ı İrem'dir revzen-i pākizesi
24. ̇udsiyân olmağda zâ'ir anı her yevm-i ħamîs

124. **aña:-a**

Tarih 5

Mısra: 26

O.

25. Müjde-i itmâmını güş eyleyince Sâlimâ
26. Yazdı bir beyt-i dü-târîh aña kilik-i hoş-nüvîs

125. **anıñ:-iñ**

Tarih 6

Mısra: 3

O.

3. Her görenler dediler târih'in anıñ Sâlimâ
4. Câmî'-i ra'nâ-yı İbrâhîm Paşa-yı emîn

126. **anı:-ı**

Kaside 6

Mısra: 8

O.

7. Nola her rüz olurlarsa nihân-ı ħvâbi-i 'uzlet
8. Kanı bir şeb kim etmez anı ihyâ şem' ü pervâne

127. **anıñ:-iñ**

Kaside 6

Mısra: 42

O.

41. Cenâb-ı şâh-ı şadr-ı kâh-ı levlâke kim olmuş
42. Anıñ feyzi ile maqbül-i dünyâ şem' ü pervâne

128. **andan:-dan**

Kaside 6

Mısra: 64

O.

63. O feyz ile cihâna lem'a-perdâz eyledi bir nür
64. Kim andan oldu peydâ pest ü bâlâ şem' ü pervâne

129. **anıñ:-iñ**

Kaside 6

Mısra: 71

O.

71. Odur ol şâh-ı evreng-i risâlet kim anıñ yek-ser
72. Çerâğ-ı ħâşîdır a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne

130. **anıñ:-iñ**

Kaside 6

Mısra: 104

O.

103. O taĳvâdan sezâ ben de salât ile naşîb alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellâ şem' ü pervâne

131. **aña:-a**

Tesdis 6

Mısra: 26

O.

25. Tenezzül etmeyip yâr ülfete ağıyar ile bir dem
26. Cihân mülkünde benden gayrı aña olmasa mahrem

132. **anı:-ı**

Lugaz 6

Mısra: 5

O.

5. Göremez kimse anı etse murād
6. Bilir añlar anı ammā ki 'ibād

133. **anı:-ı**

Lugaz 6

Mısra: 6

O.

5. Göremez kimse anı etse murād
6. Bilir añlar anı ammā ki 'ibād

134. **anı:-ı**

Lugaz 6

Mısra: 8

O.

7. Oldu maqbül-i cihân ser-tā-pā
8. Bi't-ṭabi' anı sever şāh u gedā

135. **aña:-a**

Lugaz 6

Mısra: 9

O.

9. Kimse ta'yīn edemez aña şudur
10. Ben de bilmem ki diyem işte budur

136. **anı:-ıñ**

Tarih 7

Mısra: 9

O.

9. Sürürumdan dedim tārīḥ-i teşrīfin anıñ Sālim
10. Bu dil-keş cāygāhı eyledi rüşen o dānā-dil

137. **anı:-ı**

Kaside 7

Mısra: 9

O.

9. Anı nice vaşf eder bu hāme
10. Evşāfi o keç-dehāna şıgmaz

138. **aña:-a**

Kaside 7

Mısra: 21

O.

21. Yūsuf aña beñzemez ki zirā
22. Esrār-ı Hāḫ imtihāna şıgmaz

139. **aña:-a**

Kaside 7

Mısra: 43

O.

43. Zerre kadar aña şübhe etmek
44. İslām-ı muşaddikāna şıgmaz

140. **anı:-ı**

Kaside 7

Mısra: 55

O.

55. Medḥ anı kim be-ḳavl-i şā'ir

56. Şevḳıyla zebān dehāna şıgmaz

141. **anı:-ıñ**

Kaside 7

Mısra: 72

O.

71. Tahḳīḳ Resül-i Kibriyā'dır

72. Hāḳḳında anıñ fesāne şıgmaz

142. **anı:-ıñ**

Kaside 7

Mısra: 82

O.

81. Ser-tā-be-ḳadem günāhkārim

82. Takriri anıñ beyāna şıgmaz

143. **aña:-a**

Kaside 7

Mısra: 105

O.

105. Vāşıl ola aña şol taḥiyyet

106. Kim dāmen-i mürselāna şıgmaz

144. **aña:-a**

Tarih 8

Mısra: 30

O.

29. Gülistāna hele nerkis gibi bir dīdebān olmak

30. 'Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña 'uşşāḳ

145. **anı:-ıñ**

Tarih 8

Mısra: 79

O.

79. Hālāyık maḳdem-i pākin anıñ güş etdiginde hep

80. Du'ā-yı zātın etdi her biri evrādına ilḥāḳ

146. **anı:-ıñ**

Diğer 8

Mısra: 54

O.

53. Ḳapuñ olmaz ğarībiñe mesdūd

54. Olmaz anıñ gedāları merdūd

147. **anı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 17

O.

17. O şehenşeh anı ednā nigāha etse ḳarīn

18. Ki şāh eylemege bir gedāyı ḳādirdir

148. **anı:-ıñ**

Kaside 8

Mısra: 96

O.

95. Derūnu münkesirāne o şāha 'arz edelim

96. Ki derdmendlere anıñ na'imi vāfirdir

149. **anı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 115

O.

115. Görüp şakın anı bî-hüdedir kıyās etme
116. O riştelere ile engüştümüz ki zāhirdir

150. **anda:-da**
Kaside 8
Mısra: 142
O.

141. Ki ben bu gūne firāk u diyār-ı ğurbetde
142. Ola 'ilāclar anda ħazīn ü ħāsirdir

151. **anı:-ı**
Kaside 8
Mısra: 163
O.

163. Kıyās böyle nedendir anı bu şekle koyan
164. Netice rūhumuz aşlında tīb ü tāhirdir

152. **añ:**
Diğer 9
Mısra: 46
Hatırlamak, akla getirmek.

45. Şalma ferdāya ğurbet-ālūdu
46. Gehi añ meclisiñde nā-būdu

153. **anı:-ı**
Diğer 9
Mısra: 78
O.

77. Ya 'ni yakmış rakīb-i Nemrūd-dem
78. Nār-ı ta 'n içre anı müstāĥkem

154. **aña:-a**
Diğer 9
Mısra: 84
O.

83. Onlar etdikçe böyle hep tekdır
84. Dağı berter edip aña tevķir

155. **anıñla:-ıñ, -la**
Diğer 9
Mısra: 136
O.

135. 'Arz-ı sad şevķ u ihtişāş olunur
136. Şevķ anıñla iktināş olunur

156. **andan:-dan**
Kaside 9
Mısra: 13
O.

13. Olup pūr-feyz andan hep muzāĥir
14. Lisāna geldi evvel ile āĥir

157. **anıñ:-ıñ**
Kaside 9
Mısra: 20
O || Hz. Muhammed

19. Veliyy-i ni 'met-i kevineyn oldu
20. İki 'ālem anıñ nāmıyla tōldü

158. **anı:-ı**
Kaside 9
Mısra: 32
O || Hz. Muhammed

31. Olup cāy-ı sarāy-ı lī ma 'a 'llāh
32. Anı ba 'ş etdi ins ü cinne Allāh

159. **andadır:-da, -dır**
Kaside 9
Mısra: 38
O || Hz. Muhammed

37. Göñüldür Mescid-i Aķşā-yı ħudret
38. Ħaķıķat andadır miĥrāb-ı ħıķmet

160. **anı:-ı**
Kaside 9
Mısra: 55
O || Hz. Muhammed

55. Edip Ādem Şafıyyu 'llāh anı yād
56. Ķabül-i tevbesiyle oldu dil-şād

161. **anıñ:-ıñ**
Kaside 9
Mısra: 58
O || Hz. Muhammed

57. Tevessül etdi ism-i Muştafā 'ya
58. Anıñ nāmıyla yüz tūtdu Ħudā 'ya

162. **anıñla:-ıñ, -la**
Kaside 9
Mısra: 61
O || Hz. Muhammed

61. Anıñla evliyā buldu kerāmet
62. Vücüdu 'ālemine oldu raĥmet

163. **andan:-dan**
Tarih 10
Mısra: 11
O.

11. Dil-ĥırāşide olurduk andan
12. Andan ammā saña noķşān olmaz

164. **andan:-dan**
Tarih 10
Mısra: 12
O.

11. Dil-ĥırāşide olurduk andan
12. Andan ammā saña noķşān olmaz

165. **anıñ:-ıñ**
Tarih 10
Mısra: 56
O.

55. Ya 'ni kim behcet-i 'Abdu'llāh Beg
56. Kim anıñ zātına aķrān olmaz

166. **anıñ:-ıñ**
Tarih 10
Mısra: 58
O.

57. Zātı bir genc-i ma 'arifdir kim
58. Hiç anıñ üstüne 'irfān olmaz

167. **aña:-a**
Tarih 10
Mısra: 71
O.

71. Etdi tārīḥ aña küstāḥane
72. Naẓara gerçı ki şâyān olmaz

168. **anı:-ı**

Rübai 10

Mısra: 2

O.

1. Gönlüm o şeḥenşāha emānet verdim
2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

169. **anıla:-ıñ, -la**

Diğer 10

Mısra: 42

O.

41. O 'İsi-dem o Mesīḥā-nefes kim olmuşdur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u ḥaṭ ihyā

170. **anıñ:-ıñ**

Kaside 10

Mısra: 30

O || Hz. Muhammed

29. O 'amimü'l-kerem şefi'-i ümem
30. Ki anıñ maḥz-ı luṭfudur 'ālem

171. **aña:-a**

Kaside 10

Mısra: 74

O || Hz. Muhammed

73. Sāyebān etmiş idi Rabb-i mu'īn
74. Bir şehābı edip aña ta'yin

172. **aña:-a**

Kaside 10

Mısra: 221

O || Hz. Muhammed

221. Ne imiş aña etdi iḥbārı
222. Zır-i a'rābī-i nihānkārı

173. **anıñ:-ıñ**

Kaside 10

Mısra: 249

O || Hz. Muhammed

249. Oldu anıñ bu cüdü 'ālem-gir
250. 'Afv-i a'rābī-i hiyel-tedbir

174. **aña:-a**

Kaside 10

Mısra: 289

O || Hz. Muhammed

289. Aña oldu bütün çemen-be-çemen
290. Ḥile-i merd-i küşt-giriden

175. **anıñ:-ıñ**

Kaside 10

Mısra: 295

O.

295. Alıp ābın anıñ Resül-i Ḥudā
296. Bir sefer etdi 'askeri irvā

176. **aña:-a**

Kaside 10

Mısra: 372

O || Hz. Muhammed

371. Hāfızı Ḥaḳ'dır o şehiñ her cā

372. Aña kem-bin olur qarın-i cezā

177. **anı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 384

O.

383. Her ki olmaz muṭi'-i emr-i Resül

384. Maẓhar-ı ḳahrı eyler anı Ḥudā

178. **anda:-da**

Kaside 10

Mısra: 475

O.

475. Cüst ü cū olsa anda ḥikmet-i Ḥaḳ

476. Bulunur her faşıl varaḳ-be-varaḳ

179. **anıñ:-ıñ**

Tarih 11

Mısra: 19

O.

19. Sūziş ü zav'ı ziyāde olur elbette anıñ

20. Olsa mūlar ile ḳandil-i derün içre fetil

180. **anı:-ı**

Tarih 11

Mısra: 25

O.

25. Her gören dedi ḥaṭıñ ederek anı taḥsın

26. Hüsn-i pākin 'Ali Beg kıldı mehāsin tekmiñ

181. **andan:-dan**

Kaside 11

Mısra: 18

O || Hz. Ādem

17. Yeter evlādiña ḳalben teveccüh eylemek bir kez

18. Ümüd oldur göre andan dil-i nālān iḥsānı

182. **anıñ:-ıñ**

Diğer 11

Mısra: 116

O.

115. Hep yeñidir şafāsı her demde

116. Yokdur anıñ beyānı 'ālemede

183. **aña:-a**

Tarih 12

Mısra: 4

O.

3. Öyle cāy-ı kıṭ'a-i mevzūndur

4. Kim aña bir dil-rübā dense sezā

184. **anıñ:-ıñ**

Tarih 12

Mısra: 5

O.

5. Öyle cār u zenleri anıñ müdām

6. Etmeye düstāne 'arz-ı merḥabā

185. **anı:-ı**

Tarih 12

- Mısra: 19
O.
19. Çün görür ağuşuna almış anı
20. Kūh mānend-i rakīb-i bed-liqā
186. **anñ:-iñ**
Tarih 12
Mısra: 33
O.
33. Her kes etmiş kim anñ itmāmına
34. Hep birer tārīḥ-i hoş-lehce-edā
187. **anñla:-iñ, -la**
Kaside 12
Mısra: 76
O.
75. Vücūda geldi çü miqrāş-ı lā'dan ol hulle
76. Anñla eyledi ilbās o zāt-ı meşkūri
188. **aña:-a**
Kaside 12
Mısra: 101
O.
101. Vedī'a eyledi nūr-ı Muḥammedīyi aña
102. Münevver etdi şu 'ā'ı zemīn ü deyhūri
189. **aña:-a**
Kaside 12
Mısra: 104
O.
103. O nūru eyledi mihrāb-ı secde-i ikrām
104. Ki secde eyleye aña müşāb u me'cūri
190. **aña:-a**
Kaside 12
Mısra: 118
O.
117. Cenāb-ı Ḥaqq k'ide bir zāt-ı pāke tevķiri
118. Ne mümkin eylemek aña nezāre-i ḥūrī
191. **aña:-a**
Kaside 12
Mısra: 119
O.
119. Gözü çıkar aña böyle baķan la'in ü bediñ
120. Olur nişestesi āḥir ḥafīr-i maḥhūrī
192. **aña:-a**
Kaside 12
Mısra: 146
O.
145. Teşebbüs etmege zātı kadar penāh olmaz
146. Ki ibtidā aña vaz' oldu ḥazretin nūri
193. **anda:-da**
Kaside 13
Mısra: 2
O.
1. Cāmi' iken enfüs ü āfākı sırr-ı evliyā
2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mā-sivā

194. **anñ:-iñ**
Kaside 13
Mısra: 19
O.
19. Çünki aşlı kā'inātūñ iki ḥarf olmuş anñ
20. Qāle gelmez ebced ü zā'ırçesi yok muḥlakā
195. **anñ:-iñ**
Kaside 13
Mısra: 25
O.
25. Şüret-i zāhir ki bir mir'āt-ı kudretdir anñ
26. Şekl ü timsāli olur rā'īye elbet rū-nümā
196. **anı:-ı**
Kaside 13
Mısra: 36
O.
35. Bir güzide 'abdin istiḡnā edip her bir devir
36. Qıldı anı efser-i innā ca'alnā'ya revā
197. **anñ:-iñ**
Kaside 13
Mısra: 41
O.
41. Öyle 'ālī-gevher-i kān-ı sa'adet kim anñ
42. Vaşf-ı pākin yazdı bu güne debīr-i hoş-edā
198. **aña:-a**
Muamma 14
Mısra: 2
O.
1. Māh-tāb-ı rüyuña āyine olsa āfitāb
2. Zülf-i müşgīniñ aña 'anber şaçardı bī-ḥesāb
199. **anı:-ı**
Kaside 14
Mısra: 70
O.
69. Murād ise ne kim qalb-i ḥümāyūn
70. Anı iḥsān ede Mevlā-yı bī-çün
200. **anñ:-iñ**
Tarih 15
Mısra: 13
O.
13. Sürür ile oturup şāḥibi anñ Sālim
14. Murādı üzre şafādan müdām ḥand etsin
201. **aña:-a**
Kaside 15
Mısra: 12
O.
11. Ḥaḫā edip düşürdü Ḥoten'de müşkü ḡazāl
12. Görünse āyinede aña şüret-i şevket
202. **aña:-a**
Kaside 15
Mısra: 26
O.
25. Cihānda şevket ü devlet demekte odur
26. Ki münḥasırdır aña şān-ı devlet-i şevket

203. **anlara:-lar, -a**

Kaside 15

Mısra: 80

O.

79. Emîn ü sâlim olup dergehiñde bendeleriñ

80. Kim anlara ola me'vâ himâyet-i şevket

204. **anlara:-lar, -a**

Gazel 16

Mısra: 8

O.

7. Zülfüñe agyâr nâ'il oldular bî-renc hayf

8. Anlara bu şefkatin bād-ı hevādan çıkdı hep

205. **anı:-ı**

Kaside 16

Mısra: 60

O.

59. Diñledim bir ğazel-i nev ile elhān eyler

60. Ki sezâ etse ser-âgâz anı şāha bülbül

206. **aña:-a**

Muamma 17

Mısra: 2

O.

1. Hübüt etdi hümā-yı dil lebin kaşd eyleyip cānā

2. Ne var ey fendî çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

207. **anıñ:-ıñ**

Rübai 17

Mısra: 1

O.

1. Küyuna anıñ ben ki şitābān oldum

2. Hāk-i rehine dil ile galtān oldum

208. **anda:-da**

Rübai 17

Mısra: 3

O.

3. Üftādeleriñ kadri bilinmez anda

4. Bî-hüde yere hāk ile yeksān oldum

209. **anıñ:-ıñ**

Kaside 17

Mısra: 18

O.

17. Zamān-ı vāliidi Baḥḥā'ya olsa ger ta'zīm

18. Anıñ zamānı da Yeşrib ola hemîn mükrem

210. **anıñ:-ıñ**

Kaside 17

Mısra: 53

O.

53. Anıñ kemānını Rüstem ne kâdir ala ele

54. Kemān-ı saḥtına nisbet kepādedir Rüstem

211. **anı:-ı**

Tarih 18

Mısra: 38

O.

37. O dem kim oldu hem-pister 'arūs-ı kām ile ey dil

38. Anı zānn etme kim Zühre çarīn-i meh-cenāb oldu

212. **anıñ:-ıñ**

Tarih 18

Mısra: 43

O.

43. Çıkınca şāhidān-ı 'akd tāriḥin dedim anıñ

44. Bu gece ḥüsn-i Yūsuf'la Züleyhā kām-yāb oldu

213. **anıñ:-ıñ**

Gazel 18

Mısra: 1

Hatırlamak, anmak.

1. Anıñ zülfüñ baña āh etmedir her şeb hemîn 'ādet

2. Beni kıldı perişān ḫālī'-i nādir-bihīn-'ādet

214. **anıñ:-ıñ**

Kaside 18

Mısra: 14

O.

13. Servler kaldı ḥırām eylemeden gülşende

14. Çekdi zencir anıñ ayagina güyā ki süyül

215. **anı:-ı**

Kaside 18

Mısra: 37

O.

37. Daḳḳ edip etdi niğün anı dökülse ne 'aceb

38. Hāven-i çarḫdan incü-yı sefid-i maḥlül

216. **anda:-da**

Kaside 18

Mısra: 54

O.

53. Cum 'ayı ḥāşılı terk eyleyemez pāy-ı şalāḥ

54. Anda cem ' olmuş iken nice rivāyāt u nuḳül

217. **anıñ:-ıñ**

Kaside 18

Mısra: 66

O.

65. Odur ol pādişeh-i mün'im ü 'ādil şeb ü rüz

66. Ki anıñ ni'meti olmaḳda cihāna mebzül

218. **anıñ:-ıñ**

Kaside 18

Mısra: 67

O.

67. Kef-i cüduyla anıñ dolmadadır baḥr-i muḥīḫ

68. İnzimām eylese etrāfına mecrā-yı süyül

219. **anlarıñ:-lar, -ıñ**

Kaside 18

Mısra: 102

O.

101. Şeref-i zātūña olmaḳda delā'il erkān

102. Anlarıñ da şerefi şöhret-i şān-ı medlül

220. **anda:-da**

Kaside 18

Mısra: 110

O.

109. Haremeyn ehli olup sır-i ğılāl-i ni‘amiñ
110. Keremiñ bulmadadır anda be-her sāl vuşül
221. **aña:-a**
Kaside 19
Mısra: 6
O.
5. Güzide her taraf mümtâz u zibâ kıt‘a-i cennet
6. Ki kesb-i feyz eder âdem aña etdikde nezzâre
222. **aña:-a**
Kaside 19
Mısra: 8
O.
7. Gören tohm-ı bahârın gülşene tertib-i zibâsın
8. Sürür-ı dil eder hâşıl aña bağıdıkça hemvâre
223. **anñ:-iñ**
Kaside 19
Mısra: 27
O.
27. Ruĥâm-ı pâki anıñ ĥurde şan‘atlarla māl-â-mâl
28. Ĥitâyi kâseler içre muşanna‘ tarz-ı fevvâre
224. **anñ:-iñ**
Kaside 19
Mısra: 46
O.
45. Şerefde Farĥadân’a hem-ser eyler ĥadr ü miĥdârı
46. Anıñ bir ĝonca-i ra‘nâsın almaĥ künc-i destâre
225. **anñ:-iñ**
Kaside 19
Mısra: 79
O.
79. Olup fermân-ber-i ĥükümü ‘Arab Rum u ‘Acem anıñ
80. Hemîn câridir aĥkâm-ı şerîfî cümle aĥtâre
226. **anñ:-iñ**
Kaside 19
Mısra: 89
O.
89. Nice teşbih edem kâna anıñ in‘âm u iĥsânın
90. Anı taĥmîn kâbildir bu gelmez ‘add ü miĥdâre
227. **anı:-ı**
Kaside 19
Mısra: 90
O.
89. Nice teşbih edem kâna anıñ in‘âm u iĥsânın
90. Anı taĥmîn kâbildir bu gelmez ‘add ü miĥdâre
228. **anñ:-iñ**
Kaside 19
Mısra: 92
O.
91. Benim ‘indimde berterdir cihânda zerrece luĥfa
92. Anıñ bir ĥatıra-i cüdun deĝişmem baĥr-i zehĥâre
229. **anñ:-iñ**
Kaside 19

- Mısra: 93
O.
93. Bütün ‘âlem anıñ müstaĝrak-ı deryâ-yı cüdüdur
94. Du‘âsı farz-ı ‘ayn olmuş durur büldân u emşâre
230. **anñ:-iñ**
Kaside 19
Mısra: 95
O.
95. Ne mümkün eylemek bir ĥatıra iĥsânın anıñ taĥrîr
96. Bütün seyl-âb imdâd eylese ger baĥr-i eĥkâre
231. **anda:-da**
Kaside 20
Mısra: 8
O.
7. Ya ‘ni bir nüşĥa-i biĥîn-ımlâ
8. Ola medĥ-i ĥalîfe anda edâ
232. **aña:-a**
Kaside 20
Mısra: 35
O.
35. Dürr-i eltâfin aña bâz etmiş
36. Zâtını kıble-i niyâz etmiş
233. **aña:-a**
Kaside 20
Mısra: 44
O.
43. Etse bir mûru ger nigâha sezâ
44. Aña şad reşk eder idi ‘Anĥâ
234. **anñ:-iñ**
Kaside 20
Mısra: 79
O.
79. Nîl anıñ yem-i sehâsından
80. Olur aĥdıĝı yerde şaĝ u esen
235. **anda:-da**
Kaside 20
Mısra: 114
O.
113. O sarây-ı cedid kim her dem
114. Olur anda ĥalîfe-i ‘âlem
236. **andan:-dan**
Kaside 20
Mısra: 126
O.
125. Her kes alıp berây-ı isti‘dâd
126. Feyzi andan olur ĥarîn-i murâd
237. **anñ:-iñ**
Kaside 20
Mısra: 129
O.
129. Reşk anıñ ĥarîn-i ni‘metine
130. Terbiyet-kerde-i sa‘âdetine

238. **anñla:-iñ, -la**
Kaside 20
Mısra: 144
O.
143. Āb-ı hayvān olurdu ḥalka ‘ayān
144. Sır olurdu anñla cümle cihān
239. **anda:-da**
Kaside 20
Mısra: 146
O.
145. Ne sarāy ol vesīle-i maqşūd
146. Her kesin kāmı anda hep mevcūd
240. **aña:-a**
Kaside 20
Mısra: 197
O.
197. Aña ta ‘yīn-i luṭf edip ol şāh
198. Eyledi bir mu ‘allim-i āgāh
241. **aña:-a**
Kaside 20
Mısra: 245
O.
245. Nice olmaz derūni aña du ‘ā
246. O güzide şeh-i kerem-fermā
242. **aña:-a**
Kaside 20
Mısra: 295
O.
295. Ola aña ‘adedde hem-ta ‘dād
296. Fetḥ olan ḡal‘alar be-vefḡ-ı murād
243. **aña:-a**
Kaside 20
Mısra: 301
O.
301. Şöyle ḡursun işābet etmek aña
302. Seksen adım mesāfedden farazā
244. **aña:-a**
Kaside 20
Mısra: 308
O.
307. Birini görmeziz bu merḡalede
308. Ḳanda ḡaldı aña işābet ede
245. **aña:-a**
Kaside 20
Mısra: 319
O.
319. Aña bed-ḡvāh olan la ‘ini Ḥudā
320. Ḳahrına mazḡar ede ser-tā-pā
246. **aña:-a**
Tarih 21
Mısra: 3
O.
3. Etdi bu ḡayra muvaffaḡ aña tevḡiḡ edip
4. Yapdı bu medreseyi kendi ḡelāl mālinden

247. **anı:-ı**
Tarih 21
Mısra: 5
O.
5. Kendi faẓlıñla İlāhī anı me ‘cūr edip
6. Eyle firdevs-i berīn içre mekān aña da sen
248. **aña:-a**
Tarih 21
Mısra: 6
O.
5. Kendi faẓlıñla İlāhī anı me ‘cūr edip
6. Eyle firdevs-i berīn içre mekān aña da sen
249. **anıñ:-iñ**
Tarih 21
Mısra: 8
O.
7. Luṭf-ı Ḥaḡḡ ile tamām olduḡu demde bu eḡer
8. Dedi tārīḡini yek-ser anıñ erbāb-ı suḡen
250. **anıñ:-iñ**
Tarih 22
Mısra: 4
O.
3. Ḥabbezā kāḡ-ı neşāṭ-āver-i rūḡ-efzā kim
4. Olmada ābı anıñ kevşer-i firdevse meşīl
251. **anıñ:-iñ**
Kaside 22
Mısra: 36
O.
35. Ne ḡadar olsa izdiḡām-ı ricāl
36. Şefḡati etmez anıñ istişkāl
252. **anıñ:-iñ**
Kaside 22
Mısra: 37
O.
37. Görür anıñ serī ‘-i efkārı
38. Ān-ı lā-yenḡasimde biñ kārı
253. **anıñ:-iñ**
Kaside 22
Mısra: 47
O.
47. Anıñ ednā nizāmına yek-ser
48. Mülk-i Keyḡusrev olsa reşḡ eyler
254. **anıñ:-iñ**
Kaside 22
Mısra: 67
O.
67. Ḳalmadı bir kimesne kim anıñ
68. Görmeye cūdun ol kerem-kāniñ
255. **anıñ:-iñ**
Kaside 22
Mısra: 73
O.
73. Zātı anıñ cihāna cān oldu
74. Nūr-ı çeşm-i cihāniyān oldu

256. **anñ:-iñ**
Kaside 23
Mısra: 70
O.
69. Bunuñ her reşhası şad şürezârı gülsitân eyler
70. Anıñ kemter şırârı huşk eder bu heft deryâyı
257. **aña:-a**
Tarih 24
Mısra: 6
O.
5. 'Arz etse ruhsâr ol perî fırdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşteri gökde nola şems ü kamer
258. **anı:-ı**
Tarih 24
Mısra: 7
O.
7. Görse anı Yüsus eger der idi mâ hâzâ beşer
8. Tāvüs-ı kudsiye döner her kıanda olsa cilveger
259. **aña:-a**
Tarih 24
Mısra: 25
O.
25. Feth ü zaferdir şâh-râh min-ba'd aña bî-iştibâh
26. İkbâline 'âdil güvâh ol şadr-ı dîn-perver yeter
260. **anıñla:-iñ, -la**
Kaside 24
Mısra: 2
O.
1. Yağdı erbâb-ı dilin şem'-i murâdını Kadîr
2. Etdi ser-tâ-be-çadem dehri anıñla tenvîr
261. **anı:-ı**
Kaside 24
Mısra: 10
O.
9. Yazılan vâkı'a levh üzre sürür olsa nola
10. Ki murâd üzre felek ediyor anı ta'bir
262. **anıñ:-iñ**
Kaside 24
Mısra: 20
O.
19. Hâmdü li'llâh o meserretten erişdi dile zevk
20. Zâ'il etdi anıñ endişesini peyk-i beşîr
263. **anı:-ı**
Kaside 24
Mısra: 37
O.
37. Hağ anı hıfz ede âfât-ı dehirde her dem
38. Dil-i mir'ât-ı şafâ-bağşı ola zevk-pezir
264. **anı:-ı**
Kaside 26
Mısra: 15
O.
15. Anı teşrîf ede şâyed deyu seyr-i bâğa
16. Eyledi pâyına ferşide felek bir dîbâ
265. **anıñ:-iñ**
Kaside 26
Mısra: 39
O.
39. Dâniş-i pâki anıñ nâkîd-ı nağd-i himmet
40. Tab'-ı 'âlî-güheri kenz-i fünün-i şettâ
266. **anıñ:-iñ**
Kaside 26
Mısra: 50
O.
49. Hâşılı zât-ı şerîfine du'â vâcibdir
50. Mişlini görmedi zîrâ anıñ a'lâ ednâ
267. **aña:-a**
Muamma 27
Mısra: 1
O.
1. Bendedir aña çü mihr ile begim nâ-şâddir
2. Resm-i bülbül pîş-i gülde nâliş-i feryâddir
268. **anıñ:-iñ**
Gazel 27
Mısra: 9
O.
9. Âzürde olma hışmına sen Sâlimâ anıñ
10. 'Âşık itâb-ı yârine dil-gîr olur mu hiç
269. **anıñ:-iñ**
Kaside 27
Mısra: 17
O.
17. Nice âşaf ki anıñ görmedi bir dağ henüz
18. Re'y ü tedbirde mânendini çeşm-i dünyâ
270. **anıñ:-iñ**
Kaside 27
Mısra: 35
O.
35. Hâmdü li'llâh hele teşrîf-i kudümundan anıñ
36. Oldu bed-hvâh u erâzil müteşân nâ-peydâ
271. **anı:-ı**
Kaside 27
Mısra: 37
O.
37. Söylemek istemez âdem anı ammâ tıramaz
38. Komez imân u mürüvvet k'ola ebkem güyâ
272. **aña:-a**
Kaside 27
Mısra: 62
O.
61. Bir veliyyu'llâh şehîñ aldı du'â-yı hayrın
62. Eyledi dîn-i mübîne nice hıdmet ki aña
273. **anıñ:-iñ**
Kaside 27

- Mısra: 65
O.
65. 'Ömrünü devletini Haqq ede anıñ efzün
66. Zātını sālīm ede cümle kederden Mevlā
274. **anıñ:-iñ**
Kaside 28
Mısra: 20
O.
19. Māh-ı 'id kim bir dilim nānına çarlı muhtāc iken
20. Halka-i pāyına anıñ şu'lesin pergār eder
275. **anıñ:-iñ**
Kaside 28
Mısra: 32
O.
31. Nazm eden vaşf-ı şerifin sübha-i ta'dādına
32. Anıñ elbette şenāsın zübde-i ezkār eder
276. **anıñ:-iñ**
Kaside 28
Mısra: 36
O.
35. Sakf-ı beyt-i cūda kim mi'mār-ı himmet çarlıda
36. Eyley ise naḥl-i luḥfundan anıñ pālār eder
277. **anıñ:-iñ**
Kaside 28
Mısra: 41
O.
41. Hıvāb girmezse ser-ā-ser çeşm-i a'dāya anıñ
42. Hüşyet-i şemşiri elbet düşmeni bīdār eder
278. **anı:-ı**
Kaside 28
Mısra: 49
O.
49. Nālçesi düşdü Sıtanbul'da felek alıp anı
50. 'Aleme izhār edip kadr-i 'alāñ iş'ār eder
279. **anı:-ı**
Kaside 29
Mısra: 6
O.
5. Öyle melce' ki odur maşdar-ı elṭāf u kerem
6. Eylemiş Haq anı envā'-ı 'ināyāta maqār
280. **anıñ:-iñ**
Kaside 29
Mısra: 7
O.
7. Odur ol zīb-dih-i mesned-i fetvā ki anıñ
8. Buldu ser-cümle cihān zātı ile zīnet ü fer
281. **anıñ:-iñ**
Kaside 29
Mısra: 20
O.
19. Hābbezā mihr-i cihān-zīb-i kerem-perver kim
20. Nūr alır pertev-i vechinden anıñ cirm-i Qamer
282. **anıñ:-iñ**
Kaside 29

- Mısra: 27
O.
27. Kaşabü's-sebḳ-ı himem hāme-i cūdudur anıñ
28. Nola olursa sevād-ı kerem aña maḥber
283. **aña:-a**
Kaside 29
Mısra: 28
O.
27. Kaşabü's-sebḳ-ı himem hāme-i cūdudur anıñ
28. Nola olursa sevād-ı kerem aña maḥber
284. **aña:-a**
Kaside 29
Mısra: 32
O.
31. Hıdmet-i dersi ile etmek için kesb-i şeref
32. Aña Qul Ahmed olur idi ḡulām-ı kemter
285. **anıñ:-iñ**
Kaside 29
Mısra: 55
O.
55. Ede Haq devletini dā'im ü sābit anıñ
56. Ola tevfiḳ-ı Hudā aña be-her-dem yāver
286. **aña:-a**
Kaside 29
Mısra: 56
O.
55. Ede Haq devletini dā'im ü sābit anıñ
56. Ola tevfiḳ-ı Hudā aña be-her-dem yāver
287. **anıñ:-iñ**
Kaside 30
Mısra: 2
O.
1. Yine ḡüftār-senc-i medḥ edip kilc-i ḡod-ārāyī
2. Şenāsıyla anıñ pür edelim biz ḡüş-ı dünyāyī
288. **añıp:-ı**
Kaside 30
Mısra: 18
Hatırlamak, akla getirmek.
17. Yine dil-mürdegān ihyā-yı nuḥk-ı cān-baḥş olsun
18. Añıp dārü'ş-şifā-yı çāre-perdāz-ı Mesihā'yı
289. **aña:-a**
Kaside 30
Mısra: 44
O.
43. Niḡāh-ı luḥfuna mihr-i tefāḳkud dūr-bīn olmuş
44. 'Aceb mi zerreler eyleyse aña 'arz-ı kālāyī
290. **anıñla:-iñ, -la**
Kaside 30
Mısra: 116
O.
115. O zāt-ı pāki Haq hıfz u emānında edip ede
116. Anıñla zīb ü revnaḳ-dih hemīn ol sadr-ı a'lāyī
291. **anıñ:-iñ**
Kaside 31

- Mısra: 40
O.
39. Hücet-i fazlı müselleme ve 'aleyhi'l-fetvā
40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı imzā eyle
292. **anı:-ı**
Kaside 31
Mısra: 40
O.
39. Hücet-i fazlı müselleme ve 'aleyhi'l-fetvā
40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı imzā eyle
293. **anıñ:-ıñ**
Kaside 31
Mısra: 46
O.
45. 'Arşa-i nazma hürāmān olup esb-i kalemñ
46. Vaktidir ey dil 'inānñ anıñ irhā eyle
294. **anı:-ı**
Kaside 32
Mısra: 17
O.
17. Çıkdı gülzāra anı her biri istikbāle
18. Servler de şalınp her biri hūbānāsā
295. **anıñ:-ıñ**
Kaside 33
Mısra: 7
O.
7. Zātını eylemiş anıñ Mennān
8. Kible-i ihtiyāc-ı nā-kāmān
296. **anıñla:-ıñ, -la**
Kaside 33
Mısra: 18
O.
17. Maşdar-ı her keremdir ol zī-şān
18. Buldu fetvā anıñla 'izzet ü şān
297. **anı:-ı**
Kaside 33
Mısra: 22
O.
21. Odur ol şadr-ı mekrümet-perver
22. Ki cihān anı böyle vaşf eyler
298. **anda:-da**
Kaside 33
Mısra: 29
O.
29. Cem' olup anda emr-i hāzırdir
30. Zātı mecmū'a-i nevādırdir
299. **aña:-a**
Kaside 33
Mısra: 67
O.
67. Aña da fikr-i hendes-i refi'
68. Dā' im eyler hicābı men'-i menī'
300. **anıñ:-ıñ**
Kaside 34

- Mısra: 44
O.
43. Hümā-yı tarem-i devlet vezir-i Qahramān-şavlet
44. Dil-efgārāna her himmet anıñ yanında ednādır
301. **anıñ:-ıñ**
Kaside 34
Mısra: 61
O.
61. Sirişt-i pāki anıñ tın-i mahtüm-ı zekāvetdir
62. Bu söz erbāb-ı 'irfānıñ yanında cümle mümzādır
302. **anıñ:-ıñ**
Kaside 34
Mısra: 72
O.
71. Sitāyiş zāt-ı pākiyle temeddüh etse şāyeste
72. Vücüd-ı 'ālem-ārāsı anıñ zırā ki yek-tādır
303. **anı:-ı**
Kaside 35
Mısra: 62
O.
61. Çekilir mi gam-ı gīsü-yı nigār ey Sālim
62. Çeker ancak anı 'āşık olan elbet nā-çār
304. **anıñ:-ıñ**
Matla 40
Mısra: 1
O.
1. Hayālimden dü çeşmi Sālimā çıkmaz anıñ her cā
2. Kebūdī çeşmi cānānıñ sirişkim eyledi deryā
305. **anı:-ı**
Gazel 49
Mısra: 2
O.
1. Neden dāğ-ı derūnun 'āşık-ı pür-gām nihān eyler
2. Anı hōd çāk-şad-çāk-i giribānı 'ayān eyler
306. **aña:-a**
Gazel 52
Mısra: 4
O.
3. Giryē dūr olmaz hayāl-ı 'ārızñ etdikçe biz
4. Şeb-nemāsā eşk-i çeşmimdir aña her bār yār
307. **anıñ:-ıñ**
Gazel 61
Mısra: 5
O.
5. Seyr ederdı destine girse eger Rüstem anıñ
6. Qahramān-ı 'aşk 'ālemdē ne güne merd olur
308. **aña:-a**
Gazel 64
Mısra: 10
O.
9. Ne deñlü bizleri tekdır eder iseñ cānā
10. Alınmazız aña biz muktezā-yı hūsnūñdür

309. **ansız:-sız**
Gazel 70
Mısra: 9
O.
9. Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim
10. Benim ol serv-quad rûh-ı revânım baña cânımdır
310. **aña:-a**
Gazel 74
Mısra: 15
O.
15. Hudâ bilir aña Sâlim neler demiş a'dâ
16. Yine bize revîş-i yâr gayrı yûzdendir
311. **anı:-ı**
Gazel 76
Mısra: 8
O.
7. Beyâza çıkmaz idi müşkilât-ı âyet-i hüsnüñ
8. Sevâd-ı haññın anı etmeseydi mû-be-mû tefsîr
312. **anı:-ı**
Gazel 79
Mısra: 2
O.
1. Olanlar bâ'îs-i hicriñ dile cânında bulsunlar
2. Edenler anı ğam-âlûde dâmânında bulsunlar
313. **andan:-dan**
Gazel 87
Mısra: 7
O.
7. Dil-i pür-dâğım merhem ümîd eyler iken andan
8. Dile tekrâr dâğ urmağ dilâ dil-dâre pek çokdur
314. **anıñ:-iñ**
Gazel 89
Mısra: 6
O.
5. Tûl-i 'ömrüñ säye-dâri-i keremdir revnakı
6. Tarf-ı cûda anıñ için bîdi Hağ te' bîd eder
315. **añıp:-ıp**
Gazel 99
Mısra: 1
Hatırlamak, akla getirmek.
1. Añıp zencir-i zülfüñ ağlasam dîvânedir derler
2. Hikâyet eylesem derd-i serim efsânedir derler
316. **anıñ:-iñ**
Gazel 99
Mısra: 3
O.
3. Cemâl-i pâkini bir kerre anıñ âh görseydik
4. O şühu dil-berân içre hemân bir dânedir derler
317. **anıñ:-iñ**
Gazel 99
Mısra: 6
O.
5. Harâbâta var ey zâhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kaşânedir derler

318. **aña:-a**
Gazel 102
Mısra: 5
O.
5. Ham olur aña devât etse ser-âğâz-ı genâ
6. Vaşf-ı ğamzeñ ki şehâ hâmeyi cādü eyler
319. **aña:-a**
Gazel 103
Mısra: 9
O.
9. Kapıldım şeb-nemâsâ bir şüküfeyle aña Sâlim
10. Derünüm her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuşdur
320. **anı:-ı**
Gazel 106
Mısra: 9
O.
9. Anı bî-hüde tekdîr etmesin tañrîk edip zülfüñ
10. Gönül murğü hemân pervâza o serde müheyyâdır
321. **aña:-a**
Gazel 106
Mısra: 14
O.
13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zülfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır
322. **anı:-ı**
Gazel 114
Mısra: 4
O.
3. Şağın aldanmasın murğ-ı gönül pinhân görüp zülfün
4. Anı zîr-i külehte ol perî bir dâm için şağlar
323. **anı:-ı**
Gazel 114
Mısra: 12
O.
11. Nice demdir kumâş-ı nazmı izhâr etmedi Sâlim
12. Anı var ise ol şadr-ı felek-huddâm için şağlar
324. **anı:-ı**
Gazel 114
Mısra: 16
O.
15. Nigîn-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle
16. Anı Rüstem gibi Zâl-i felek bir nâm için şağlar
325. **aña:-a**
Gazel 115
Mısra: 6
O.
5. Neylesin eşkâl-i dehr-i pür-fenâyı şâf-dil
6. Aña mağz-ı tesliyet âyine-i zânûsudur
326. **anıñ:-iñ**
Gazel 124
Mısra: 5
O.
5. Dîdeden cân gibi pinhân olmadır kârı anıñ
6. Bir melek-sîmâ perî-ruhsâre düşdü gönülümüz

327. **anda:-da**
Gazel 127
Mısra: 8
O.
7. Bulmak nic'olur gönünü küyunda ğarībān
8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz
328. **anı:-ı**
Gazel 127
Mısra: 8
O.
7. Bulmak nic'olur gönünü küyunda ğarībān
8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz
329. **anı:-ı**
Gazel 149
Mısra: 2
O.
1. O cüz'-i lā-yetecezzā dehāna yok sözümüz
2. Güzel yarattı anı Hâk zebāna yok sözümüz
330. **aña:-a**
Gazel 151
Mısra: 1
O.
1. Kul olmağa aña baña o mäh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pādişāh besdir bes
331. **anı:-ı**
Gazel 152
Mısra: 7
O.
7. Geçmez idi ben kulundan anı ammā neyleyim
8. Neylemişse eylemiş ağıyar tekdîr eylemiş
332. **anda:-da**
Gazel 156
Mısra: 8
O.
7. Sürür ile geçen evkâtımız kanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafā bilinmez imiş
333. **anlar:-lar**
Gazel 161
Mısra: 12
O.
11. Sālīmā halka-i rindāni koma elden kim
12. Anlar ile olur elbet eden ülfet maḥzūz
334. **anı:-ı**
Gazel 176
Mısra: 3
O.
3. Nüş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin
4. Bî-hüde hemān Ka'be-i küyunda tapıldık
335. **anda:-da**
Gazel 178
Mısra: 7
O.
7. Düşmezdi gönüller de biri birine anda
8. Kāküllerini bād-ı şabā etmese taḥrîk

336. **anı:-ı**
Gazel 180
Mısra: 8
O.
7. Gāv-ṭab'-ı zāhid etmez idi ṭa'n ey pîr-i mey
8. Anı da bizler gibi küyunda irşād eyleseñ
337. **aña:-a**
Gazel 181
Mısra: 7
O.
7. Eyleyen gül-geşt-i dehri bulmamış aña 'adil
8. Sünbül-i bāğ-ı cināndır kākül-i hoş-būlarıñ
338. **anı:-ı**
Gazel 190
Mısra: 12
O.
11. Bunca demlerdir nedendir Sālīm'e luṭf etmemeñ
12. Yoḥsa anıñ luṭfa şāyān olduğun bilmez misin
339. **anı:-ı**
Gazel 195
Mısra: 5
O.
5. Kıblegāh etsek nola miḥrāb-ı ebrusun anıñ
6. Zāhid-i nev-şiveyiz biz bu riyāmız çok degil
340. **aña:-a**
Gazel 196
Mısra: 2
O.
1. Yād edip küyunda āh-ı āteşinim neyleyim
2. 'Arz edip bî-hüde ben aña eninim neyleyim
341. **anı:-ı**
Gazel 196
Mısra: 9
O.
9. Ḥidmetinde ben anıñ beste-miyānım Sālīmā
10. Kādrimi bilmez o yār-i nāzeninim neyleyim
342. **anlar:-lar, -ı**
Gazel 198
Mısra: 9
O.
9. Ederdi anları taşhîh me'mūr olsa sulṭānım
10. Yıkılmış ḥātırın yap Sālīm-i dil-teng-i hicrānıñ
343. **anı:-ı**
Gazel 199
Mısra: 11
O.
11. Ben anıñ beste-miyānım ḥidmetinde neyleyim
12. Bilmedi gitdi o yār-i nāzeninim kıymetim
344. **anı:-ı**
Gazel 204
Mısra: 10
O.

9. Ger bulursak hāk-ī pāy-ı yāri sa'y ile gönül
10. Dide-i hasret-keşe biz anı iksir edelim
345. **anñ:-iñ**
Gazel 207
Mısra: 5
O.
5. Ayağı sürçmesin yolunda anñ
6. Tolandı pâyına āh-ı dirāzım
346. **aña:-a**
Gazel 220
Mısra: 6
O.
5. Derün-ı sinesin almış müretteb dügmeler yāriñ
6. Giribān-çak olur ādem aña bakdıkça gayretten
347. **anı:-ı**
Gazel 221
Mısra: 9
O.
9. Güzel da'vet anı Sālim veli ikrāmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol āfet-i devrāne neylersin
348. **anñ:-iñ**
Gazel 226
Mısra: 11
O.
11. Nür çeşminden nümāyāndır cihān içre anñ
12. Hāk-i pāyın tütiyā-yı dide-i cān eyleyen
349. **aña:-a**
Gazel 238
Mısra: 9
O.
9. Görüp hālın terahhüm etmediñ gitdiñ aña hayfā
10. Demeziñ kim derimde Sālim-i bī-kes çerāğ olsun
350. **aña:-a**
Gazel 241
Mısra: 2
O.
1. Raķīb-i rü-siyeh hattın için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i hūbānım incinme ser-i mū aña eldir bu
351. **anıñla:-iñ, -la**
Gazel 242
Mısra: 11
O.
11. Başa çıkmaķlık olur idi anıñla Sālim
12. Hile vü hud'a ile olmasa peygār-ı 'adū
352. **añıp:-ıp**
Gazel 249
Mısra: 6
Hatırlamak, akla getirmek.
5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nūru mürüvvet kıl
6. Añıp giryānlığım hicriñle Ceyhūn'a selām eyle
353. **aña:-a**
Gazel 255

- Mısra: 10
O.
9. Hulusu Sālim'iñ saña degil çün cāy-ı istişkāl
10. Kitāb-ı ğamdan aña firķatıñle hasb-i hāl etme
354. **anñ:-iñ**
Gazel 256
Mısra: 8
O.
7. Bilmekse ğaraż vechini her şüret-i 'aşkıñ
8. Āyine-i ķalbiñde anıñ ķalbini are
355. **anı:-ı**
Gazel 258
Mısra: 4
O.
3. Umarken şubh-ı vaşlıñ tıfl-ı dil şeb-reng-i zülfünle
4. Esir-i derd edip ğamla anı gehvārelendirme
356. **anı:-ı**
Gazel 258
Mısra: 8
O.
7. Bu şahrā-yı derün mānend-i gülzār-ı bahār iken
8. Hāzān-ı nār-ı ğamla gel anı bizārelendirme
357. **anı:-ı**
Gazel 258
Mısra: 10
O.
9. Peyām-ı vaşlıñ ile hoş-dil eyle Sālim-i zārı
10. Anı bīğāne vaz' ile müdām efķārelendirme
358. **anñ:-iñ**
Gazel 261
Mısra: 5
O.
5. Komaz 'aklı taħayyül etmege ol ğamzesi anñ
6. Bakılsa dide-i inşāf ile ol gözler ādemde
359. **anı:-ı**
Gazel 262
Mısra: 2
O.
1. Tehi koyma ğam-ı ğisū-yı yāri şāne düşdükçe
2. Perişān et anı hem-çü dil-i divāne düşdükçe
360. **aña:-a**
Gazel 265
Mısra: 5
O.
5. Görünmezken cihān maħmūrluķdan aña ser-tā-ser
6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymāneden soñra
361. **anı:-ı**
Gazel 266
Mısra: 11
O.
11. Eylemezdi anı ümmid-i riyāset teng-dil
12. Gülşen-i 'ālemde ğonca verd-i ğandān olmasa

362. **aña:-a**
Gazel 273
Mısra: 14
O.
13. Der-i cânānda ne sihr olduğu hep nā-ma'lüm
14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermāne
363. **andan:-dan**
Gazel 275
Mısra: 3
O.
3. Zülfünde diller etdiler andan şikāyeti
4. Etdik şabāyı meclise ihzār dün gece
364. **anda:-da**
Gazel 276
Mısra: 25
O.
25. Ālem ol 'ālem-i vahdet idi Sālim anda
26. Güft ü güy-ı keder ü renciṣ-i ğavġā yoġıdı
365. **anıla:-iñ, -la**
Gazel 277
Mısra: 10
O.
9. Metā'-ı vaşlıma naḳd-i revānın isterim dermiş
10. Meded bir cān için Sālim anıñla bozma bāzārı
366. **anı:-i**
Gazel 280
Mısra: 9
O.
9. Taġılmaz nüṣṣa-i dilden keder Sālim anı zīrā
10. Felek desti ile Sālim anı şīrāzelendirdi
367. **anı:-ı**
Gazel 280
Mısra: 10
O.
9. Taġılmaz nüṣṣa-i dilden keder Sālim anı zīrā
10. Felek desti ile Sālim anı şīrāzelendirdi
368. **anı:-ı**
Gazel 290
Mısra: 10
O.
9. O māhūñ Sālimā nāzın hemiṣe ederek taḥsīn
10. Ḥarīdāran anı gitdikçe istiġnā-fürüş etdi
- 'an'ane:**
1. **'an'aneyle:-yle**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 165
Aġızdan nakledilen söz, haber.
165. 'An'aneyle olup kibār-zāde
166. Söylene hep zekāsi dünyāde
- 'anāşır:**
1. **'anāşır:**
Lugaz 6
Mısra: 3
Dört unsur (toprak, hava, su, ateş).

3. Ne 'anāşır var o şeyde ne beden
4. Ne vücūdunda terākīb ne ten
2. **'anāşır:-unsurlar**
Kaside 10
Mısra: 471
Dört unsur (toprak, hava, su, ateş)
471. Etdi sine 'anāşırı güyā
472. Çār evrāḳ-ı nüṣṣa-i kübrā
3. **'anāşırın:-iñ**
Kaside 12
Mısra: 13
Dört unsur (toprak, hava, su, ateş).
13. Mücerredāt-ı mücerred 'anāşırın rūḥu
14. Edince maḥzeniniñ ḥārisi vü gencürü
4. **'anāşır:**
Kaside 12
Mısra: 44
Dört unsur (toprak, hava, su, ateş)
43. Firāze eyledi tāb-ı ḥarāreti sür'at
44. Selāma ṭurdu 'anāşır görünce bu nūrü
- 'anāşır-ı şūrī:**
1. **'anāşır-ı şūrī:**
Kaside 12
Mısra: 74
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eġlencenin unsurları || Hz. Muhammed'in ruhunun yaratılışı.
73. Getirdi rūḥ gelince o sūra bir ḥulle
74. Ki çār şemsesi idi 'anāşır-ı şūrī
- 'anber:**
1. **'anbere:-e**
Kaside 24
Mısra: 13
Güzel koku.
13. Ḥācet olmazsa nola 'anbere kim etmişdir
14. Müjde-i maḳdemi bu cümle cihānı ta'ṭir
2. **'anber:**
Kaside 29
Mısra: 24
Güzel koku.
23. Nükhet-i ḥulḳu cihānyānı çün etdi ta'ṭir
24. Mu'teber olmaz ise şimdi sezādır 'anber
- 'anber saçardı:**
1. **'anber saçardı:-ar, -dı**
Muamma 14
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anber/güzel koku saçılmak/yayılmak.
1. Māh-tāb-ı rüyūña āyine olsa āfitāb
2. Zülf-i müşġiniñ aña 'anber saçardı bī-ḥesāb
- ancak:**
1. **ancaḳ:**
Gazel 1

- Mısra: 13
Ama, fakat, lakin.
13. Sâlimâ şarf-ı irâdet durur ancağ yoğsa
14. Cümle bir tavfî'adır hâşılı esbâb baña
2. **ancağ:**
Kaside 1
Mısra: 78
Ama, fakat, lakin.
77. Gerçi hıvâbı harâm eder ammâ
78. Lîk ancağ helâl olur ma'nâ
3. **ancağ:**
Tarih 4
Mısra: 31
Yalnızca, sadece.
31. O şadr-ı mültecâ-yı nâsa ancağ
32. Olursa böyle olur zât-ı dâna
4. **ancağ:**
Diğer 8
Mısra: 26
Yalnızca, sadece.
25. Dergehiñ hâşılı ğarîbâna
26. Yeter ancağ medâr-ı ihsâna
5. **ancağ:**
Kaside 17
Mısra: 15
Yalnızca, sadece.
15. Ki vech-i arzda ancağ Medîne vü Mekke
16. Bu iki buğ'adır olan şerîf ü müştâhkem
6. **ancağ:**
Kaside 19
Mısra: 97
Ama, fakat, lakin.
97. Ğarağ 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ancağ bir vesîleyle
98. Huzûr-ı pâdişâhîde rızâ yok böyle iksâre
7. **ancağ:**
Kaside 20
Mısra: 239
Yalnızca, sadece.
239. Kârım ancağ benim be-her câda
240. Nitekim şağ olam bu dünyâda
8. **ancağ:**
Kaside 24
Mısra: 40
Yalnızca, sadece.
39. Hâbbezâ öyle vezîr-i şeh-i Cem-câh-ı cihân
40. Cebhe-i devlete ancağ o durur zîb-i münîr
9. **ancağ:**
Kaside 24
Mısra: 42
Yalnızca, sadece.
41. Halka ikrâmını vaşf eylemege tâlib olan
42. Şu kadar ancağ eder etmek olursa ta'bir

10. **ancağ:**
Kaside 35
Mısra: 62
Yalnızca, sadece.
61. Çekilir mi ğam-ı ğsû-yı nigâr ey Sâlim
62. Çeker ancağ anı 'âşık olan elbet nâ-çâr
11. **ancağ:**
Gazel 51
Mısra: 6
Yalnızca, sadece.
5. Şu rûbte sür'at eyler mevsim-i 'işret güzârında
6. Neşâti bâdeniñ ancağ hemân maħmûr olmağdır
12. **ancağ:**
Gazel 88
Mısra: 3
Yalnızca, sadece.
3. Vâkıf ancağ bir Hudâ'dır derdime
4. Künc-i hâsetde kelâlim kim bilir
13. **ancağ:**
Gazel 105
Mısra: 6
Yalnızca, sadece.
5. Cihânı neylemeli sine-i dil-ârâsız
6. Cihân dedikleri ancağ cihân-ı dil-berdir
14. **ancağ:**
Gazel 106
Mısra: 3
Yalnızca, sadece.
3. Hemân nerkis midir ancağ bağan teşrîfine yârîñ
4. Kudûm-ı pâkine ğülşen de ğüller de müheyyâdır
15. **ancağ:**
Gazel 110
Mısra: 11
Yalnızca, sadece.
11. Hemân bir şoħbete 'âşıkdır ancağ tâlib-i didâr
12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne ğod hayrân-ı ülfetdir
16. **ancağ:**
Gazel 116
Mısra: 2
Yalnızca, sadece.
1. Hezâr-ı ğülşen-i 'aşkım demim bahâr iledir
2. Şafâ-yı hâtırım ancağ o ğül-'izâr iledir
17. **ancağ:**
Gazel 134
Mısra: 4
Yalnızca, sadece.
3. Bu tekyegâh-ı çarğda her kese baħt el verir yek-ser
4. Velî baħtım hemân ancağ beni irşâda el vermez
18. **ancağ:**
Gazel 165
Mısra: 8
Yalnızca, sadece.
7. Degmedik tās-ı nigûnuñ bir içim bâdesine
8. Câm-ı pür-feyzini ancağ şeh-i Cem çekdi dirîğ

19. **ancağ:**
Gazel 172
Mısra: 1
Yalnızca, sadece.
1. Bes oldu şayd-ı dile zülf rîsmân ancağ
2. Ğarîb olanlara ğurbet yeter hemân ancağ
20. **ancağ:**
Gazel 172
Mısra: 2
Yalnızca, sadece.
1. Bes oldu şayd-ı dile zülf rîsmân ancağ
2. Ğarîb olanlara ğurbet yeter hemân ancağ
21. **ancağ:**
Gazel 172
Mısra: 4
Yalnızca, sadece.
3. Naşîb olur mu ki âyâ görüşmemiz Hâk'dan
4. Budur niyâzımız ey mâh-ı dil-sitân ancağ
22. **ancağ:**
Gazel 172
Mısra: 6
Yalnızca, sadece.
5. Egerçi gidi dem-i vuşlat ey kemân-ebrû
6. Derûnda kaldı şafâya yeri nişân ancağ
23. **ancağ:**
Gazel 172
Mısra: 8
Yalnızca, sadece.
7. Bizim ile açılır idi kendine kalsa
8. O gül de mâ'il-i kec-pend-i bâğbân ancağ
24. **ancağ:**
Gazel 172
Mısra: 10
Ancak || Öyle ki, onun gibi
9. Derûn-ı sînemi deldi ĥadeng-i müjgânîñ
10. Müjeñ de ğamzeleriñ gibi bî-amân ancağ
25. **ancağ:**
Gazel 172
Mısra: 12
Yalnızca, sadece.
11. Felek döner mi murâdımcâ Sâlimâ bilmem
12. Ta'bî' at ehline hicrân cihân cihân ancağ
26. **ancağ:**
Gazel 174
Mısra: 11
Yalnızca, sadece.
11. Vücûduñ ma'v eder 'uşşâk-ı zârîñ Sâlimâ ancağ
12. Hâbâbâsâ kudûm-ı yâre çeşm-i intizâr olmak
27. **ancağ:**
Gazel 175
Mısra: 1
Yalnızca, sadece.
1. Le'tâfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancağ
2. Bu 'âlemde melâhat ol şeh-i na'ĥvetledir ancağ

28. **ancağ:**
Gazel 175
Mısra: 2
Yalnızca, sadece.
1. Le'tâfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancağ
2. Bu 'âlemde melâhat ol şeh-i na'ĥvetledir ancağ
29. **ancağ:**
Gazel 175
Mısra: 4
Yalnızca, sadece.
3. Eder ikrâmını tekşîr-i mihnet ser-te-ser zâyî'
4. Sipihriñ var ise lu'fû bize minnetledir ancağ
30. **ancağ:**
Gazel 175
Mısra: 6
Yalnızca, sadece.
5. Cihân mülkünde bî-hüde şanırdık ma'v u işbâti
6. Esâs-ı devr-i pergâr-ı kazâ ĥikmetledir ancağ
31. **ancağ:**
Gazel 175
Mısra: 8
Yalnızca, sadece.
7. Deriñden kullarıñ dūr etme lu'f et ĥayl-i 'uşşâka
8. Felekde nâmı şâhânîñ begim şevketledir ancağ
32. **ancağ:**
Gazel 175
Mısra: 10
Yalnızca, sadece.
9. Cihân bâğında Sâlim istirahat etmediñ aşlâ
10. Degil devletle 'âlemde şafâ râhatladir ancağ
33. **ancağ:**
Gazel 199
Mısra: 8
Yalnızca, sadece.
7. Etmesin bizden şemîm-i sünbül-i zülfün dirîğ
8. Budur ancağ bâğ-ı 'âlemde o gülden minnetim
34. **ancağ:**
Gazel 208
Mısra: 2
Yalnızca, sadece.
1. Firâkıñla baña devlet yeter âh-ı seherġâhım
2. Fenâ dünyâda bî-câh olmadır ancağ benim câhım
- anda:**
1. **anda:**
Tarih 1
Mısra: 17
T. Orada.
17. Edip icrâ-yı şan'at anda üstâd
18. Mahâretle derûnun etdi meşhûn
2. **anda:**
Tarih 3
Mısra: 131
T. Orada.

131. Mekş edip anda sa'âdetle biraz gün anda
132. Çekdirip Çekmece'ye tûğunu kıldı inhâ

3. **anda:**

Tarih 3
Mısra: 131
T. Orada.

131. Mekş edip anda sa'âdetle biraz gün anda
132. Çekdirip Çekmece'ye tûğunu kıldı inhâ

4. **anda:**

Kaside 8
Mısra: 16
T. Orada.

15. O âsitâneyi etdik melâz u me'men kim
16. Ki anda kulluk edenler bütün ekâbirdir

5. **anda:-da**

Kaside 10
Mısra: 161
T. Orada.

161. Eyleyip anda hizmet âmâde
162. Turdu vâfir huzûr-ı vâlâda

6. **anda:**

Kaside 10
Mısra: 248
T. Orada.

247. Eyleyince maḥalline ric'at
248. Anda ol naḥl eyledi hizmet

7. **anda:**

Kaside 12
Mısra: 128
T. Orada.

127. Cinâni eyledi mesken o zât-ı muḥtereme
128. Ki anda ede şafâlar o ḥazretiñ nûrı

8. **anda:-da**

Kaside 20
Mısra: 170
T. Orada.

169. Qalbi âyine-i zamâyirdir
170. Her kesin kâmi anda ḥâzırdır

andan berü:

1. **andan berü:**

Kaside 20
Mısra: 234
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ondan beri, o zamandan bu yana.

233. Pederim ceddine edip hizmet
234. Görmüş andan berü nice rif'at

andan soñra:

1. **andan soñra:**

Diğer 10
Mısra: 46
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ondan sonra.

45. Ki naḥv-i pâkini bilmek murâd eden 'âkil
46. Eder kelâmını tefsîr de andan soñra

andelîb:

1. **'andelîb:-i**

Tarih 16
Mısra: 10
Ar. *bülbül.*

9. Nağme-i âb-ı revânın güş edenler dem-be-dem

10. Diñlemezler 'andelîbî güş tıtmazlar neye

2. **'andelîb:**

Gazel 121
Mısra: 2
Bülbül || Aşık.

1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz

2. Benim gibi de ammâ bâğ-ı ḥüsne 'andelîb olmaz

'andelîb-i nâ-şikîbâyı:

1. **'andelîb-i nâ-şikîbâyı:-yı**

Kaside 30
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabırsız bülbül.

7. Yine tecdîd-i elḥân eyleyip kilik-i şarîr-engîz

8. Perişân-kerde etsin 'andelîb-i nâ-şikîbâyı

2. **'andelîb-i nâ-şikîbâyı:-yı**

Kaside 30
Mısra: 72
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabırsız bülbül.

71. Ser-âğâz-ı gülîstân-ı şenâñ etdikçe dil murğû

72. Du'âña pey-rev eyler 'andelîb-i nâ-şikîbâyı

añdır:

1. **añdırır:-ır**

Kaside 35
Mısra: 50
Hatırlatmak.

49. Gülsitân-ı deme revnaḥ-dih olur rûy-ı nigâr

50. Añdırır serv-i dil-ârâmı muḥaşşal kad-i yâr

ânî:

1. **ânîde:-de**

Terkîb-bend 1
Mısra: 22
Ansızın.

21. Fiğân ey bâ'is-i tekdîr-i ḥâtır

22. Baña ânîde olduñ ḥüzn-baḥşâ

ân-ı lâ-yenkasimde:

1. **ân-ı lâ-yenkasimde:-de**

Kaside 22
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bölinemeyen, bütün halinde olan zaman.

37. Görür anî serî'-i efkârı

38. Ân-ı lâ-yenkasimde biñ kârı

anî:

1. **anî:**

Kaside 9

Mısra: 20

O || Hz. Muhammed.

19. Veliyy-i ni' met-i kevineyn oldu

20. İki 'âlem anîñ nâmıyla töldü

2. anîñ:

Kaside 9

Mısra: 58

O || Hz. Muhammed.

57. Tevessül etdi ism-i Muştafâ'ya

58. Anîñ nâmıyla yüz tütdu Hüdâ'ya

3. anîñ:

Kaside 10

Mısra: 30

O || Hz. Muhammed.

29. O 'amîmü'l-kerem şefî'-i ümem

30. Ki anîñ maḥz-ı luṭfudur 'âlem

anîñ için:

1. anîñ için:

Lugaz 3

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu sebepten.

43. Anîñ için bu güne ol kemdir

44. Ateşiyü'l-mizâc-ı 'âlemdir

anîñ için:

1. anîñ için:

Kaside 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu sebepten dolayı, bunun için.

1. Nağme-i vaşfiñ ile hep şehër-ârâ bülbül

2. Anîñ için hoş eder şavtı ser-â-pâ bülbül

anîñ için:

1. anîñ için:

Kaside 2

Mısra: 68

Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

67. Hevâ-yı âsitânın etdi te'nis

68. Anîñ için Müştērî nâm oldu Bircis

2. anîñ için:

Kaside 12

Mısra: 108

Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

107. O emre etmemiş İblis itâ'atin der-piş

108. Anîñ için oldu Hüdâ'nın recim ü menfûri

3. anîñ için:

Gazel 15

Mısra: 2

Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

1. Ser-i zülfünde cânânın bizimle âşinâdır hep

2. Anîñ için böyle diller mâ'il-i bād-ı sabâdır hep

4. anîñ için:

Kaside 23

Mısra: 44

Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

43. Giriñtâr-ı remeddir çeşmi mihriñ nür-ı re'yinden

44. Arar her şeb anîñ için beyza-i Sî-murg-ı 'Ankâ'yı

5. anîñ için:

Kaside 23

Mısra: 84

Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

83. Bilip idbârını hvâhende-i şulḥ u şalâḥ oldu

84. Anîñ için der-niyâm etdi meger şemşir-i heycâyı

anîñ için:

1. anîñ için:

Kaside 13

Mısra: 12

Onun için, bu sebepten dolayı.

11. Havz deryâ-beççedir ammâ yine deryâ degil

12. Anîñ için olmada ḥaddince mevci rû-nümâ

'ankâ:

1. 'ankâ:

Tarih 3

Mısra: 54

Anka kuşu || Üstünlük, güç

53. Devletinde o şehiñ tâ-be-kiyâmet hergiz

54. Teline degmege bir murg-ı za'ifîñ 'Ankâ

2. 'ankâ'dır:-dır

Kaside 7

Mısra: 38

Kaf dağında bulunduğu inanan, ismi olup cismi olmayan efsânevi kuş, zümürdüankâ, sîmurg.

37. Bâ-ḳavl-i rızâyî-i ḥod-ârâ

38. 'Ankâ'dır ol âşiyâna şıgmaz

3. 'ankâ:

Kaside 20

Mısra: 44

Kaf dağında bulunduğu inanan, ismi olup cismi olmayan efsânevi kuş, zümürdüankâ, sîmurg.

43. Etse bir mûru ger nigâha sezâ

44. Aña şad reşk eder idi 'Ankâ

'ankâ olurdu:

1. 'ankâ olurdu:-ur, -du

Kaside 26

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce bir konuma sahip olmak.

41. Nazar-ı pâkine bir mür eger olsa ḳarîn

42. İltifât ile cihân içre olurdu 'Ankâ

'ankebüt u ḥamâme vü şecere:

1. 'ankebüt u ḥamâme vü şecere:

Kaside 10

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örümcek, güvercin ve ağaç (Hicret zamanı

Peygamberimiz ve Hz. Ebubekir mağarada saklanırken, Allah'ın emriyle mağaranın kapısında bir ağaç bitmiş ve onları örtmüş, yine Allah emredip örümcek ağünü örmüş ve onları gizlemiş. Yine Allah'ın emriyle iki güvercin gelip mağaranın ağzında durmuş.

53. Perde oldu 'adū-yı bed-gühere
54. 'Ankebūt u hamāme vü şecere

añla:

1. **añla:**

Tahmis 3

Mısra: 14

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

13. Bu reng-i rüyu temāşā edip gül-i terde
14. Beķāsi n'olduğunu añla devletin serde

2. **añlamak:-maķ**

Tahmis 3

Mısra: 23

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

23. Hūlūşun añlamak ister iseñ dil-i zārñ
24. Çeker mi cān ü gönülden cefā vü āzārñ

3. **añlamaz:-maz**

Müfret 3

Mısra: 2

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

1. 'Aceb mi ğoncadan bülbül peyām-ı vaşlı almazsa
2. Lisānından hemişe añlamaz güyā olan lālñ

4. **añlar:-r**

Tesdis 5

Mısra: 2

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

1. Kimse bilmez hālet-i 'aşkın dil-i vīrāneniñ
2. Mestler añlar hemān keyfiyyetin mestāneniñ

5. **añlar:-r**

Lugaz 6

Mısra: 6

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

5. Göremez kimse anı etse murād
6. Bilir añlar anı ammā ki 'ibād

6. **añlar:-r**

Kaside 8

Mısra: 167

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

167. Sanī'-i kudretiñ añlar bedī'-i ef'ālin
168. Şu dil ki nāzır-ı mecmū'-a-i 'anāşırđır

7. **añladı:-dı**

Diğer 10

Mısra: 67

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

67. Cihāni añladı bildi muħaşşal 'ilmi ğibi
68. Bunuñla oldu ma'ārif içinde müsteşnā

8. **anlarıñ:-r, -iñ**

Diğer 11

Mısra: 113

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

113. Tāhir olduğu anlarıñ zāhir

114. Babaťahir ğibi hemīn řahir

9. **añla:**

Kaside 13

Mısra: 28

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

27. Āsiyāb-ı nüh felek meyl-i irādet üzredir

28. Añla bu sırr-ı daķıķı bundadır sırr-ı Hūdā

10. **añlamaz:-maz**

Kaside 16

Mısra: 8

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

7. Gülşen-i 'ālem-i zībendede kimse el-ħaķ

8. Añlamaz rāz-ı dil-i ğoncayı illā bülbül

11. **añlamaz:-maz**

Kaside 16

Mısra: 78

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

77. K'olamaz nükte-i mestüruma kimse vāķıf

78. Añlamaz diķķat-i efķārımı hāşā bülbül

12. **añlasañ:-sa, -ñ**

Gazel 24

Mısra: 10

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

9. Zāhidā āgyāra meyliñ büt-perestliķdir saña

10. Añlasañ ħubb-ı sıvā ma'nide Lāt ile Menāt

13. **anlar:-r**

Gazel 49

Mısra: 8

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

7. Zebānıñ imtinānıñ çekmemişlerdir cihān içre

8. Zebān-ı ħālini anlar ki ķāle tercemān eyler

14. **añlarsa:-r, -sa**

Müfret 49

Mısra: 2

Anlamak, fark etmek, farkına varmak.

1. Suħan sıhr-i ħālāl-i zevķ-ı rühāni-i ma'nādir

2. Ħarām olsun ger añlarsa zāhid sırr-ı eş'ārı

15. **anlamazlarsa:-maz, -lar, -sa**

Gazel 66

Mısra: 9

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

9. Ħoķķa-i la'liñde güyum anlamazlarsa nola

10. Şā'ir-i sıhr-āferinim ħurde ķarım kim bilir

16. **añlamazken:-maz, -ken**

Gazel 85

Mısra: 9

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

9. O Leylî aılmazken 'aşıkın pâ-mâli-i hicrin

10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim 'aceb neyler

17. **añlar:-r**

Gazel 86

Mısra: 13

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

13. Murâdın añlar üstâd-ı nigâhın bir nigâhında

14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dırâz eyler

18. **añlamaz:-maz**

Gazel 108

Mısra: 6

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

5. Biz Hüdâ'nın garğa-i emvâc-ı feyz-â-feyziyiz

6. Añlamaz keyfiyyet-i ahvâlimiz gird-âblar

19. **añlasın:-sın**

Gazel 201

Mısra: 6

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

5. Ser-â-pâ sinede her tâze dâğım hâle şâhiddir

6. Derûnum añlasın bilsin gören çâk-i giribânım

20. **añlamaz:-maz**

Gazel 227

Mısra: 1

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

1. Kayd-ı zülfün aılmaz kendin perîşân etmeyen

2. Bilmeye subh-ı vişâli şâmı hicrân etmeyen

21. **añlamaz:-maz**

Gazel 227

Mısra: 7

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

7. Aılmaz keyfiyyetin pervânenin bir vech ile

8. Kendini vaqf-ı telâş-ı süz-ı hirmân etmeyen

añlad:

1. **añlada:-a**

Tarih 3

Mısra: 88

Anlatmak || Düşmana haddini bildirmek.

87. Bildire haddini küffâra ser-â-ser yer yer

88. Düşmene n'olduğunu añlada kendin her câ

2. **añladayım:-a, -yım**

Gazel 267

Mısra: 9

Anlatmak, ifade etmek.

9. Saña Sâlim o füsün-sâzi nice akladayım

10. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

anlar:

1. **anlara:-a**

Tarih 3

Mısra: 128

T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

127. Bu taraftan da çıkıp 'asker-i islâm taşra

128. Evvelin menzil olup anlara Dâvûd Paşa

añlat:

1. **añlatmak:-mak**

Diğer 2

Mısra: 35

İfade etmek, açıklamak.

35. Saña añlatmak olmaya kâbil

36. Mûte'essir şu rütbe ya'ni dil

'âr:

1. **'âr:**

Gazel 147

Mısra: 14

Utanna.

13. Tâkat mı kodu bende cefâsıyla o hünî

14. Sâlim bize bu demde şâkın 'âr gerekmez

2. **'ârı:-ı**

Gazel 188

Mısra: 8

Utanna.

7. Geçer şanma beni geçdikçe câna tîr-i hicrânî

8. Olur 'uşşâka reh-zen 'ârı dil-dâra hiçâb etmek

'âr eylemezse:

1. **'âr eylemezse:-mez, -se**

Gazel 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Utanna, çekinmek.

7. Garğ-ı hün oldu remedden dideler hicrân ile

8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'âr yâr

ara:

1. **aransa:-n, -sa**

Gazel 10

Mısra: 6

Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

5. Hayâlîni etdi pinhân kendini cânâ dü çeşmimden

6. Nola çengâller ile aransa didemiz her câ

2. **arada:-da**

Kaside 12

Mısra: 19

Bazen, vakit vakit, ara sıra.

19. Kalemle levha arada eder iken tahtîr

20. Murâd-ı gayr-ı tehlûf-pezir-i me' mûrî

3. **arasañ:-sañ**

Kaside 13

Mısra: 2

Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

1. Câmî' iken enfüs ü âfâkı sırr-ı evliyâ

2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mâ-sivâ

4. **arar:-r**

Kaside 22

- Mısra: 69
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
69. Murg-ı ihsânî âşiyâne arar
70. Her kese lufta bir bahâne arar
5. **arar:-r**
Kaside 23
Mısra: 44
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
43. Giriftâr-ı remeddir çeşmi mihrîñ nûr-ı re'yinden
44. Arar her şeb anıñçün beyza-i Sî-murg-ı 'Ankâ'yı
6. **arasañ:-sañ**
Gazel 127
Mısra: 10
Bulmaya çalışmak.
9. Devletlilerin cümle hebâdır işi Sâlim
10. Ceybin arasañ hâşılı bir pâre bulunmaz
7. **ararsın:-r, -sın**
Gazel 135
Mısra: 10
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
9. Ser-â-ser şem'-i ümmidin fûrûzân eyleyip Sâlim
10. Ararsın âteşin-rüyu gezerken der-be-der sensiz
8. **aramaz:-maz**
Gazel 147
Mısra: 3
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
3. Gurbetde olan zâr aramaz kendine hem-dem
4. Âvâre olan murğa kafes dâr gerekmez
9. **arar:-r**
Gazel 147
Mısra: 5
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
5. Zâhid bizi sen şimdi arar râhâtı şanma
6. Bu güne riyâ bizlere her bâr gerekmez
10. **ara:**
Gazel 149
Mısra: 7
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
7. Beni gönülde ara tuymadan o gâmze beni
8. Bilirse yahşî bilir ol yamâna yok sözümüz
11. **aransa:-n, -sa**
Gazel 222
Mısra: 4
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
3. Süzenidir işleri müjgânının ser-tâ-be-pâ
4. Mülket-i ruhsâr-ı dil-ber de aransa kâleden
- 'arab:**
1. **'arabda:-da**
Tarih 3
Mısra: 230
Arapça.
229. Biñ sekiz yüzle yigirmi yedi olur dediler
230. Ellisin pāk 'arabda anı eden ihşâ

2. **'arab:**
Kaside 19
Mısra: 79
Arap ırkına mensup kimse.
79. Olup fermân-ber-i hükümü 'Arab Rum u 'Acem anıñ
80. Hemîn cârîdir ahkâm-ı şerîfi cümle aqtäre
- a'râbi-i ğarîb-i diyâr:**
1. **a'râbi-i ğarîb-i diyâr:**
Kaside 10
Mısra: 79
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gariban bir arap.
79. Ki bir a'râbi-i ğarîb-i diyâr
80. Derdmendiñ bir iki üstürü var
- 'arab-zâde:**
1. **'arab-zâde:**
Matla 18
Mısra: 2
Özel isim.
1. Nola kuhl etmege etsem ayağı tozun âmâde
2. Benim tâb-âver-i 'ayn-ı 'alilimdir 'Arab-zâde
- aradan çık:**
1. **aradan çık:**
Gazel 23
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aradan çekilmek || Tasavvufti manada Allah'a ulaşma yolunda benliğini yok etme.
7. Terk-i dâreyn eyledim ben döymegi terk eyleyip
8. Maḥv-ı yâr ol çık aradan ḳalmasın zât u şifât
- aradan kaldırır:**
1. **aradan kaldırır:-ır**
Diğer 11
Mısra: 80
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sona erdirmek, bitirmek.
79. Ayrılan şöḳbet-i dil-ârâdan
80. Ḳaldırır zevḳ u şevḳı aradan
- 'arafât-ı sitâyiş olmuşdur:**
1. **'arafât-ı sitâyiş olmuşdur:-muş, -dur**
Kaside 8
Mısra: 53
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Övgü 'Arafât'ına benzemek || Hz. Muhammed'i övmenin kutsallığına vurgu yapılmakta..
53. Meger ki bir 'Arafât-ı sitâyiş olmuşdur
54. Ki ser-bürehne kıyâm-ı şenâda hâzırdır
- arak:**
1. **arak:**
Kaside 1
Mısra: 130
Ter.
129. Gül-i ümmîdi fikr edip her ân
130. Şol arak kim kederle ola revân
- 'arak-rîz oldu:**

1. 'arağ-rîz oldu:-du

Terkib-bend 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terler dökmek || Ağlamak

37. Fiğân kim eşk-i hûn-âlûd-ı dilden

38. 'Arağ-rîz oldu ruhsâr-ı şetâret

2. 'arağ-rîz oldu:-du

Kaside 6

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terleyerek, ter dökerek.

21. Şerer-pâşende' i erğâm-ber-şeh-per kıyâs etme

22. 'Arağ-rîz oldu dâğ etdi hüveydâ şem' ü pervâne

'arak-rîzân olursa:

1. 'arağ-rîzân olursa:-ur, -sa

Gazel 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terler dökmek, terlemek.

3. 'Arağ-rîzân olursa nola aşhâb-ı ciger-sûzu

4. Dür-i nâ-yâb-ı nûr-ı şıdk-ı kândır halka-i tevîd

'arak-rîzân u pür-dâğ olsa:

1. 'arağ-rîzân u pür-dâğ olsa:-sa

Kaside 6

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terleyip-acı çekip- yaralar içinde kalmak.

23. 'Arağ-rîzân u pür-dâğ olsa nola ehl-i meclisde

24. Olup şermende oldu nâ-şikîbâ şem' ü pervâne

aralık:

1. aralıkda:-da

Muamma 36

Mısra: 2

Ara, aralık, boşluk.

1. Şafâyla bûs-ı femi serde yazı ise eger

2. O zülf-i zâl aralıkda ne kâdir ola niğâb

ârâm:

1. ârâmım:-ım

Tesdis 4

Mısra: 26

Rahat, huzur.

25. Olalı dil gamze-i cânâne ile âşinâ

26. Eyledi benden qarâr u şabr u ârâmım cüdâ

2. ârâmım:-ım

Gazel 168

Mısra: 7

Rahat, huzur.

7. Gönülde kalmadı şabrım serimde ârâmım

8. Edince hâneme tenhâ o nâzenin teşrîf

3. ârâmım:-ım

Gazel 290

Mısra: 7

Rahat, huzur.

7. Gönülde şabra tâkat yok serimde zerre ârâmım

8. Beni sevdâ-yı zülfün sevdiğim bî-şabr u hüş etdi

ârâm eder:

1. ârâm eder:-er

Gazel 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durup dinlenmek.

3. Binip esb-i nesîme kûy-ı cânâna şitâb eyler

4. Varır tâ menzil-i dil-dârda ârâm eder kâgaz

ârâm evlemek:

1. ârâm evlemek:

Gazel 253

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlenmek, huzur bulmak.

9. Yakışmaz gayrı bir yerde evlemek ârâm ey Sâlim

10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cây-ı ferâğ eyle

ârâm u sükûn etmezse:

1. ârâm u sükûn etmezse:-mez, -se

Gazel 143

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat olmak, huzur bulmak.

3. Nola etmezse bizim gönümüz ârâm u sükûn

4. Mâ'il-i keşmekeş-i rencîş-i hûbâniz biz

ârâm vere:

1. ârâm vere:-e

Diğer 4

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur vermek, -Ayrılık derdinden sonra Allah'ın-huzura kavuşturması.

49. İştîyâk hâşılı kim oldu tamâm

50. Vere vuşlat ile Allâh ârâm

ârâmgeh-i sevdâ eyledi:

1. ârâmgeh-i sevdâ eyledi:-di

Kaside 16

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevda durağı haline getirmek.

61. Olalı mâ'il-i rûy-ı gül-i zîbâ bülbül

62. Menzilin eyledi ârâmgeh-i sevdâ bülbül

ârâm-ı tahammülle:

1. ârâm-ı tahammülle:-le

Gazel 98

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammülün bitmesi.

3. Da'vî-i kemâl eylemesin bizlere gamzeñ

4. Ârâm-ı tahammülle o da mülzemimizdir

'ar'aristân-ı hüsündür:

1. 'ar'aristân-ı hüsündür:-dür

Gazel 203

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin boyu.

1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdamız bizim
2. 'Ar'aristân-ı hüsündür cümle hûlyamız bizim

ārāste:

1. **ārāste:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **36**

Süslenmiş olan.

35. Serv-kadler de olup bâğa revân
36. 'İşret ārāste vü diller şādân

ārāviş ü revnak buldu:

1. **ārāviş ü revnak buldu:-du**

Diğer 3

Mısra: **120**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslenmek, parlaklık kazanamk.

119. Galağa Mevlevi-ḥānesi de güm-rāh oldu
120. Derviş 'Oşmān ile ārāviş ü revnak buldu

ārāviş-i ḥüsn ü bahā:

1. **ārāviş-i ḥüsn ü bahā:**

Gazel 65

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ve zerafet süsü.

9. Neyleyem şādī-i vaşlı Sālīmā verdi baña
10. Firḳatī ārāviş-i ḥüsn ü bahā vü zīb ü fer

ārāviş-i maḳāl ederim:

1. **ārāviş-i maḳāl ederim:-er, -im**

Kaside 33

Mısra: **42**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözlerle süslemek, güzel sözler söylemek.

41. Da'vi-i incizāb-ı bāl ederim
42. Medḥiñ ārāviş-i maḳāl ederim

ārāvişin verir:

1. **ārāvişin verir:-in-ir**

Diğer 3

Mısra: **84**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süs katmak, güzelleştirmek.

83. Servler kim nice zibiş ile pişinde turur
84. Ālet-i sūr naḥil ārāvişin el-ḥaḳ ki verir

ardınca:

1. **ardınca:**

Gazel 234

Mısra: **7**

(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla)

Arkasından, arkası sıra, peşinden.

7. Āmāde ol ki rif'atīñ ardınca var zevāl
8. Ey dil esīr-i devlet olup cāha şād olan

are:

1. **are:**

Gazel 127

Mısra: **8**

Aramak.

7. Bulmaḳ nic'olur göñlünü küyunda ḡarībān
8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz

2. **are:**

Gazel 256

Mısra: **8**

Aramak.

7. Bilmekse ḡaraż vechini her şüret-i 'aşkıñ
8. Āyīne-i ḳalbiñde anıñ ḳalbini are

'ārī etdi:

1. **'ārī etdi:-di**

Diğer 11

Mısra: **52**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak olmak, temiz olmak.

51. Şavb nādir şavāb ekdārī
52. Etdi firḳat delilden 'ārī

'ārif:

1. **'ārif:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **55**

Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma 'rifet ehli.

55. Ḳonuşduğum benim hep cümle 'ārif
56. Nice nükte-şinās ehl-i ma 'ārif

2. **'ārif:**

Gazel 24

Mısra: **5**

Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma 'rifet ehli.

5. Men 'aref remzin tıyan 'ārif bulur Mevlā'sını
6. Maḥzen-i ḳalb-i beşerdar cilvegāh-ı nūr-ı zāt

3. **'āriflere:-ler, -e**

Tarih 24

Mısra: **10**

Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma 'rifet ehli.

9. İnşāf olunsa ḥübdur bir böyle şehr-āşübdur
10. 'Āriflere maḥlūbdur ol nazenin ü sim-ber

4. **'ārif:-e**

Kaside 34

Mısra: **80**

Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma 'rifet ehli.

79. Sezādır bir teḡazzül etmek ile iktifā etmek
80. Meşeldir 'ārif bir gül bütün maḥşül-i dünyadır

'ārif ol:

1. **'ārif ol:**

Kaside 1

Mısra: **111**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok anlayışlı, hakkıyla bilen, gönül ehli olmak.

111. 'Ārif ol da ḥamāḳat izḥār et
112. 'Aḳlı lübb-i cününe der-kār et

'ārif-i bi'llāh olup:

1. 'arîf-i bi'llâh olup:-up

Gazel 23

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allahu tanıyan, ermiş olmak.

9. Neylesin huld-i berîni 'arîf-i bi'llâh olup

10. Yârini bugün bulan âgyâra etmez iltifât

'arîf-i sırr olup:

1. 'arîf-i sırr olup:-up

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırlara vakıf olmak.

11. 'Arîf-i sırr olup dil-i nâlân

12. Dehenim ola hoşka-i 'irfân

'arîf-i suhenî:

1. 'arîf-i suhenî:-iñ

Kaside 1

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözün bilgesi.

71. Dâd dâdından 'arîf-i suhenî

72. Göncaves la'l eder şağın dehenî

'arîf-pesend:

1. 'arîf-pesenddir:-dir

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 58

Arif insanlar tarafından beğenilen.

57. Şevk-bahş-ı safâda güftârim

58. Heme 'arîf-pesenddir eş 'arım

'arîz:

1. 'arîzîñ:-iñ

Terci-bend 1

Mısra: 3

Yanak.

3. Şem'-i fânûs-ı hayâlim olmadaydı 'arîzîñ

4. Her şeb-i deycür-ı vâkt-i rencîş-i hicrânıma

2. 'arîzîña:-iñ, -a

Tarih 10

Mısra: 47

Yanak.

47. Hağ gelirse ne 'aceb 'arîzîña

48. Bî-giyeh luğf-ı gülîstân olmaz

3. 'arîza:-a

Diğer 9

Mısra: 161

Bir şeyi arz ve takdim edici olmak.

161. İştîyâkın edip 'arîza saña

162. Eylemiş resm-i ülfeti icrâ

'arîz ol

1. 'arîz ol:

Tarih 9

Mısra: 1

Musallat olmak.

1. Mû degildir 'arîz olmuş 'arîz-ı dil-cüyuña

2. Kıl kalemle yazdılar evşâf-ı hüsnüñ rüyuña

'arîza

1. 'arîza-i:

Kaside 1

Mısra: 4

Eksiklik, bela, dert.

3. Ki odur mecma'-ı deva-yı kulüb

4. Mülteçâ-yı 'arîza-i mañlûb

1. 'arîzayla:-yla

Kaside 10

Mısra: 403

Hastalık.

403. Olsa bir 'arîzayla dil rencür

404. Farazâ bir veca'da etse zühür

'arîz-ı cânâne:

1. 'arîz-ı cânâne:-e

Gazel 150

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bakışı.

7. Mağz-ı nûr etdi beni gârğ-ı tecellî-i cemâl

8. Germ edelden nîgehîm 'arîz-ı cânâne heves

'arîz-ı dil-cüyuña:

1. 'arîz-ı dil-cüyuña:-yuñ, -a

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- gönül çezbeden yüzü.

1. Mû degildir 'arîz olmuş 'arîz-ı dil-cüyuña

2. Kıl kalemle yazdılar evşâf-ı hüsnüñ rüyuña

'arîz-ı gül-günunu:

1. 'arîz-ı gül-günunu:-un, -u

Gazel 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli yanak.

1. Öpmege 'arîz-ı gül-günunu tâkat gelmez

2. Göz göre âteşe el şunmağa cür'et gelmez

'arîz-ı yârîñ:

1. 'arîz-ı yârîñ:-iñ

Gazel 284

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağı.

7. Senâ-hvânî durur şimdi ser-â-ser 'arîz-ı yârîñ

8. O ruğlar bülbülâna verd-i hândânî unutturdu

arnâbüd:

1. arnâbüd:

Kaside 27

Mısra: 53

Arnavut.

53. Kanıma şuşadı güyâ bir iki arnâbüd

54. Şandı telh-âb-ı fesâdı o zülâl-i ma'nâ

'arsagâh:

1. 'arşagāhda:-da
Gazel 212
Mısra: 10
Meydan || Dünÿâ.
9. Perî-rüyāndan ašlā görmedim insāniyet ben hayf
10. Bu 'arşagāhda bî-hûde vaqf-ı infi'āl oldum

arşagāh-ı cemî'-i hullāna:

1. arşagāh-ı cemî'-i hullāna:-a
Diğer 1
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sadık dostların toplandığı mekan.
3. Māye-i inbisāt-ı devrāna
4. Arşagāh-ı cemî'-i hullāna

'arsageh:

1. 'arsagehde:-de
Kaside 8
Mısra: 127
Meydan.
127. Benim o şifte-dil kim bu 'arsagehde baña
128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dābirdir
2. 'arsagehde:-de
Kaside 8
Mısra: 197
Meydan || Mahşer meydanı
197. O 'arsagehde ki diller olup humār-ālūd
198. Muqaddem etdiği şeyden vücūh-ı hāmirdir
3. 'arsagehde:-de
Kaside 8
Mısra: 199
Meydan || Mahşer meydanı
199. O 'arsagehde ki ser-mest üştürān gibi
200. Gürūh-ı şāh-ı selātūn hep hevādirdir
4. 'arsageh:
Kaside 8
Mısra: 201
Meydan || Mahşer meydanı
201. O 'arsageh ki kalıp cümle-i mülāhazadan
202. Ser-i ekābir-i bî-hūş hep muhāmirdir

5. 'arsagehde:-de
Kaside 8
Mısra: 216
Meydan || Mahşer meydanı
215. Bedenden eyle giribānımı benim taħliş
216. O 'arsagehde ki ehl-i hūkūḳ hāzırdır

6. 'arsagehde:-de
Diğer 11
Mısra: 121
Meydan || Şiir sahası.
121. Oldu hāme bu 'arsagehde şamūt
122. Mūsikīdir yerinde olsa sūkūt

7. 'arsagehde:-de
Kaside 12
Mısra: 55

*Meydan || Yararılma sürecinin başladığı yer,
Allah'ın huzuru*

55. O 'arsagehde zühür etdi bir cesed ammā
56. Ne idi bilmedi kimse bu rāz-ı mestūrî

8. 'arsagehde:-de
Kaside 12
Mısra: 57
*Meydan || Yararılma sürecinin başladığı yer,
Allah'ın huzuru*
57. O 'arsagehde hezārān şuhūr ile şad sāl
58. Tevaḳḳuf etdi o ḳālīb verince destūrî

9. 'arsagehde:-de
Kıt'a 13
Mısra: 1
Meydan || Dünÿâ, dünÿâ hayatı.
1. Netice emriñe rāmız bu 'arsagehde seniñ
2. Deriñde bilmege şıdkım nişān gönderdik

10. 'arsagehde:-de
Gazel 186
Mısra: 8
Meydan.
7. Nazīriñ ey şeh-i hūn-riz görmedik bir dem
8. Bu 'arsagehde hezārān tünd-hū gördük

'arsa-i nazma:

1. 'arsa-i nazma:-a
Kaside 31
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiir meydanı.
45. 'Arşa-i nazma hıramān olup esb-i kalemiñ
46. Vaḳtidir ey dil 'inānın anıñ irhā eyle

'arsa-i sultān-ı 'aşk:

1. 'arsa-i sultān-ı 'aşk:
Diğer 10
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanının mekanı || Gönül.
19. Hicāb-ı 'arz-ı mahabbet eder mi sultānım
20. Derünü 'arşa-i sultān-ı 'aşk olan şeydā

'ars:

1. 'arş:
Kaside 12
Mısra: 100
Gökyüzü.
99. Odur o mahzen-i esrār-ı 'ālem-i melekūt
100. Ki 'arş edindi ḳaḳīḳat o Beyt-i Ma'mūr'ı

'arş-ı hudā'dır:

1. 'arş-ı hudā'dır:-dır
Kaside 9
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın arşı || Müminlerin gönüllerinin yüceliği
41. Beden 'arz oldu ser gūyā semādır
42. Ḳulüb-ı mü'min'in 'arş-ı Hudā'dır

'ars-ı mu'allādır:

1. 'arş-ı mu'alladır:-dır

Kaside 34

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu gökyüzü || Bir durum, kişinin yüceliği

69. Umür-ı pāk-i halkı şer' ü kânün ile gördükçe

70. Kitâbı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'alladır

art:

1. **artar:-ar**

Kaside 10

Mısra: 508

Fazlalaşmak, çoğalmak.

507. Eger eylerse cüduna mazhar

508. Keremi kârîna yeter artar

2. **artar:-ar**

Gazel 58

Mısra: 1

Fazlalaşmak, çoğalmak.

1. Do kundukça dil-i mağmûmuma cânâ nevâ artar

2. Leked-horde olan fağfürda elbet şadâ artar

3. **artar:-ar**

Gazel 58

Mısra: 2

Fazlalaşmak, çoğalmak.

1. Do kundukça dil-i mağmûmuma cânâ nevâ artar

2. Leked-horde olan fağfürda elbet şadâ artar

4. **artar:-ar**

Gazel 58

Mısra: 4

Fazlalaşmak, çoğalmak.

3. Fiğân eyler görünce hañt-ı ruhsârîni 'aşıklar

4. Bahâr erdikçe bülbülden nevâlar câ-be-câ artar

5. **artar:-ar**

Gazel 58

Mısra: 6

Fazlalaşmak, çoğalmak.

5. Vişâle toymasam nola be-kaavl-i Bâki-i merhûm

6. Kerem gördükçe sultânım gedâlardan recâ artar

6. **artar:-ar**

Gazel 58

Mısra: 8

Fazlalaşmak, çoğalmak.

7. Zamân-ı devlet-i neşv ü nemâya i'tibâr olmaz

8. Ziyâd oldukça câh u rütbe hergiz âşinâ artar

7. **artar:-ar**

Gazel 58

Mısra: 10

Fazlalaşmak, çoğalmak.

9. Olur rûşen dil-i 'aşık fûrüzânî-i mihrinden

10. Fetîl-i şem' yandıkça murâd üzre ziyâ artar

8. **artar:-ar**

Gazel 58

Mısra: 12

Fazlalaşmak, çoğalmak.

11. Belâgat-senc olur Sâlim niğeh-sâzende-i diğkat

12. İhâta eyledikçe fenn ü ma'nâyı edâ artar

9. **artmaya:-ma, -ya**

Gazel 280

Mısra: 5

Fazlalaşmak, çoğalmak.

5. Şanırdım dâm-ı mihrinde fiğânım artmaya aşlâ

6. Dili hicr ü firâkı bî-kıyâs âğâzelendirdi

artık:

1. **artık:**

Kaside 18

Mısra: 50

Bundan sonra.

49. Dûd-ı mevzûnunu biz sünbüle teşbîh ederiz

50. Gül den artık olur âteş bu hevâda mağbûl

artır:

1. **artırır:-ır**

Kaside 3

Mısra: 55

Çoğaltmak, arttırmak.

55. Ki ya 'ni artırır ol inbisâtim

56. Keser âb-ı vuzûdan ihtilâtim

2. **artırır:-ır**

Lugaz 3

Mısra: 33

Çoğaltmak, arttırmak.

33. Artırır vaz'ımı yine kat kat

34. Keşmekeşle geçer bütün evkât

3. **artırır:-ır**

Tarih 11

Mısra: 13

Çoğaltmak, arttırmak.

13. Artırır hüsn ü şafâsı giderir endühu

14. Geceler uzamasa olmaya vañt-i tahvil

4. **artırır:-ır**

Gazel 285

Mısra: 6

Çoğaltmak, arttırmak.

5. Hañt-ı dil-cüyuñ temâşâ eden olur bî-kaâr

6. Artırır lâ-büd bahârîñ mağdemi sevdâları

'arûs eyler:

1. 'arûs eyler:-r

Matla 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelin eylemek || Dünyanın çekiciliği ile insanları

kendisine bağlaması.

1. 'Arûs eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyâ

2. Nola engüştüne yaksa şafağdan her gece hımnâ

'arûs-ı behcet-efzâdır:

1. 'arûs-ı behcet-efzâdır:-dır

Kaside 34

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliği çoğaltan gelin || Gül.

27. Yed-i kudret ruhun gül-gün halle eylemiş tahtır
28. Bu zinetli gül-i ebrî 'arūs-ı behcet-efzâdır

'arūs-ı haclegâh-ı mekrümetdir:

1. 'arūs-ı haclegâh-ı mekrümetdir:-dir

Kaside 6

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliğin gelin odası.

43. O feyz ile 'arūs-ı haclegâh-ı mekrümetdir kim
44. O feyz ile cihâni oldu binâ şem' ü pervâne

'arūs-ı şubha:

1. 'arūs-ı şubha:-a

Tarih 8

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah gelini.

27. 'Arūs-ı şubha teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ
28. Nola kim al tutuk örterse çarha cümle-i âfâk

'arz:

1. 'arz:

Kaside 9

Mısra: 41

Yer, gabrâ, zemîn.

41. Beden 'arz oldu ser güyâ semâdır
42. Kûlûb-ı mü'minîn 'arş-ı Hudâ'dır

2. 'arz:

Tarih 24

Mısra: 20

"Ona arz eyledi, sundu." (Ünlü düşmesi olmuştur.)

19. Gerdünda şeb-meşhûd olan şanma hilâl ü Kehkeşân
20. 'Arz eyled'aña âsumân elmâsdan tâc u kemer

3. 'arza:-a

Gazel 113

Mısra: 7

Sunmak, anlatmak, bildirmek.

7. Hâl-i derünü 'arza olursuñ şikeste-dil
8. Yoğsa ümid-i merhâmet etmek haţâ mıdır

'arz edelim:

1. 'arz edelim:-elim

Kaside 8

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

95. Derünü münkesirâne o şâha 'arz edelim
96. Ki derdmendlere anıñ na'imi vâfirdir

2. 'arz edelim:-elim

Gazel 273

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

5. Varağ-ı vaşf-ı ruhun 'arz edelim cânâne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervişâne

'arz ediñ:

1. 'arz ediñ:-iñ

Gazel 272

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

1. 'Arz ediñ feryâdımı dil-dâre Allâh 'aşkına
2. Ede şâyed merhâmet ben zâre Allâh 'aşkına

'arz edip:

1. 'arz edip:-ip

Gazel 189

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, takdim etmek.

11. Sâlim suhanım 'arz edip hazret-i şeyhe
12. İrsâl edelim tuhfesini semt-i Hîşâr'iñ

2. 'arz edip:-ip

Gazel 196

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

1. Yâd edip küyunda âh-ı âteşinim neyleyim
2. 'Arz edip bî-hüde ben aña eninim neyleyim

3. 'arz edip:-ip

Gazel 211

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

İfade etmek, söylemek.

1. 'Arz edip nâlelerim küyuña tahtır edeyim
2. 'Aşkımız hâme-i müjgân ile tahtır edeyim

'arz etdi:

1. 'arz etdi:-di

Kaside 23

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

57. Degildir Keh-keşân 'arz etdi gerdün-ı siyeh-tâli'
58. Semend-i câhına bir sîmden raht-ı mücellâyı

2. 'arz etdi:-di

Gazel 170

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, takdim etmek.

3. Rûzgârıñ görüp eyyâmını 'arz etdi yüzün
4. Çok zamandı pusuda kendini beslerdi firâk

'arz etdim:

1. 'arz etdim:-dim

Gazel 197

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

1. Hâyâl edip o zülfü âhımı cânâna 'arz etdim
2. Seher tebyîz edip müsveddemi sultâna 'arz etdim

2. 'arz etdim:-dim

Gazel 197

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, takdim etmek.

1. Hayāl edip o zülfü āhımı cānāna ‘arz etdim
2. Şeher tebyiz edip müsveddemi sultāna ‘arz etdim

3. ‘arz etdim:-dim

Gazel 197

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

3. Neler çekdim hevā-yı zülfü ile bezm-i firkatde
4. Deyip her ser-güzeştım cümle-i yārāna ‘arz etdim

4. ‘arz etdim:-dim

Gazel 197

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

5. Şikāyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser
6. Varıp şahrāya rāzım Qays-ı bī-sāmāna ‘arz etdim

5. ‘arz etdim:-dim

Gazel 197

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunma, teşhir etme.

7. Gam-ı ‘aşkıñla giryān olduğumca sāhil-i gamda
8. Dür-i eşkim ser-ā-pā lücce-i ‘ummāna ‘arz etdim

6. ‘arz etdim:-dim

Gazel 197

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

9. Bu şeb āyinede gördüm ruḥ-ı zībāñı sultānım
10. Cemālīñ pertev-i mihrin meh-i tābāna ‘arz etdim

7. ‘arz etdim:-dim

Gazel 197

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

11. Qabul etdi ser-ā-ser dāğ-ı hicriñ ihtiyār ile
12. Efendim gamların bu külbe-i aḥzāna ‘arz etdim

8. ‘arz etdim:-dim

Gazel 197

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, söylemek.

13. O kaşı yanın endüh-ı firāqın söyleyip yer yer
14. Benim çekdiklerim Sālim varıp cānāna ‘arz etdim

‘arz etse:

1. ‘arz etse:-se

Tarih 24

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunma, teşhir etme.

5. ‘Arz etse ruḥsār ol perī firdevs eder büm u beri
6. Olursa āña müşteriḡ gökde nola şems ü kamer

‘arz eyled’āña:

1. ‘arz eyled’āña:

Tarih 24

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Ona arz eyledi, sundu" (Ünlü düşmesi

olmuştur.).

19. Gerdünda şeb-meşhüd olan şanma hilāl ü Kehkeşān

20. ‘Arz eyled’āña āsumān elmāsdan tāt u kemer

‘arz eyledim:

1. ‘arz eyledim:-dim

Müseddes 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arz eylemek, etmek || Saygı ile anlatmak, bildirmek, ifāde etmek.

7. Derdimi ‘arz eyledim bir şeb o yāre bī-ḡarār

8. Haylice yandım yaḡıldım firkatinden şu ‘levār

‘arz eylediñ:

1. ‘arz eylediñ:-diñ

Tarih 17

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, açıklamak, belirtmek.

69. Hāliñi ‘arz eylediñ de etmedi mi merḡamet

70. ‘Aleme iḡsān ederken ḡaşıl ol şadr-ı güzün

‘arz eyler:

1. ‘arz eyler:-r

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek.

1. Olaldan ‘aşıḡ u ma ‘şük cānā şem‘ ü pervāne

2. Niyāz u nāz ‘arz eyler ser-ā-pā şem‘ ü pervāne

‘arz eyleriz:

1. ‘arz eyleriz:-riz

Gazel 203

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

9. Sālimā ḡāl-i dil-i nā-şadı biz ‘arz eyleriz

10. Dergehinde diñlenirse dād u şekvāmız bizim

‘arz eyleseñ:

1. ‘arz eyleseñ:-señ

Matla 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek.

1. Yāreñi ‘arz eyleseñ de yāre te ‘şir eylemez

2. Yāre te ‘şir eylemiş ḡut yāre te ‘şir eylemez

‘arz eylesin:

1. ‘arz eylesin:-sin

Tarih 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek.

23. Rikāb-ı pādīshāha eylesin 'arz
24. Hedāyāsın felek ber-vech-i kânün

'arz evlevince:

1. 'arz eyleyince:-yince
Gazel 56
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sırları- Açıklamak, işşa etmek
1. 'Arz eyleyince rāzını dil nā-tüvān olur
2. Yā Rab o tıfl-ı 'işve ne şüh-ı cihān olur

'arz -i ahvālin:

1. 'arz -i ahvālin:-in
Gazel 80
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halini arz etme, halini anlatma.
5. 'Arz -i ahvālin eder āmāde ma 'şūka veli
6. Vaşla erince hemān bī-çāre 'āşık lāl olur

'arz olunmak:

1. 'arz olunmak:-un, -mak
Kaside 20
Mısra: 333
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, sunulmak.
333. Bu eşer 'arz olunmak ol bāba
334. Dergeh-i pāk-i şāh-ı nā-yāba

'arz olunsa:

1. 'arz olunsa:-sa
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 103
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunulmak.
103. 'Arz olunsa huzūr-ı pākine ger
104. Şāyed olsa kabūlüne mazhar
2. 'arz olunsa:-sa
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 127
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunulmak.
127. Nīk ü bed 'arz olunsa ser-tā-ser
128. Fehm eden etmeyen pesend eyler

'arz u inhā eyledi:

1. 'arz u inhā eyledi:-di
Kaside 5
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, haber vermek.
31. Ümmihānī evine vardı şitābān Cibril
32. İştīyākı o şehe eyledi 'arz u inhā

'arz u semāvātı:

1. 'arz u semāvātı:-ı
Tarih 3
Mısra: 155
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer ve gökler || Her yer.

155. Eyledi arz u semāvātı muḥaşşal lertzān
156. Seyl-i eşk-i fuḳarā āh u figān-ı zu 'afā

'arz u sevk eyler:

1. 'arz u sevk eyler:-r
Kaside 10
Mısra: 81
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gitmek.
81. Bey' için sūka 'arz u sevk eyler
82. Yed-i Bū Cehl-i bed-fi 'āle düşer

'arz-ı bendegī-i vefir evledi:

1. 'arz-ı bendegī-i vefir eyledi:-d-di
Kaside 20
Mısra: 284
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kölelere sunmak || Vezirin sahip olduğunu kölelere vermesi
283. Şād olup bu sürür ile o vezir
284. Eyledi 'arz-ı bendegī-i vefir

'arz-ı bihīn:

1. 'arz-ı bihīn:
Kaside 12
Mısra: 41
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yeryüzü.
41. Buḥārı etdi semāvāt u keffi 'arz-ı bihīn
42. Miyāh-ı meymenetinden biḥār-ı mescūdī

'arz-ı bihīn-dergeh-i vālā eyle:

1. 'arz-ı bihīn-dergeh-i vālā eyle:
Kaside 31
Mısra: 78
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce dergāha -makam sahibi kişiye- halini anlatmak.
77. Reh-güzārında tırup būs-ı rikāb et böyle
78. Kāmıñı 'arz-ı bihīn-dergeh-i vālā eyle

'arz-ı dergāh-ı felek-rütbe-i vālā eyle:

1. 'arz-ı dergāh-ı felek-rütbe-i vālā eyle:
Kaside 31
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce dergāha -Şeyhülislamlık makamı- şiiirini sunmak.
53. Bu hoş-āyende ser-āmed ḡazel-i zibāñı
54. 'Arz-ı dergāh-ı felek-rütbe-i vālā eyle

'arz-ı du 'adır:

1. 'arz-ı du 'adır:-dır
Kaside 25
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua etmek.
49. Ne mümkindir medīh-i zāt-ı pākīñ lāyıkı üzre
50. Ğarāz 'arz-ı du 'adır hem ḥulūş-ı ḳalbimi inhā

2. 'arz-ı du 'adır:-dır

Kaside 34

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua etmek.

93. Tegazzülden ğaraż 'arz-ı du 'adır Sâlimâ çünkim

94. Dem-i âmine bülbüller de güller de müheyyâdır

'arz-ı esniyye eder:

1. 'arz-ı eşniyye eder:-er

Diğer 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek.

3. Ey şeh-i Mısr-ı belâgat saña ez-cân ü derûn

4. 'Arz-ı eşniyye eder bu dil-i hasret-efzûn

'arz-ı eşvâk u ihtivâc olunur:

1. 'arz-ı eşvâk u ihtiyâc olunur:-un, -ur

Diğer 11

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhtiyâc ve isteklerin dile getirilmesi.

15. Tâc-bâzî-i ibtihâc olunur

16. 'Arz-ı eşvâk u ihtiyâc olunur

'arz-ı gül-deste-i da'vât olunur:

1. 'arz-ı gül-deste-i da'vât olunur:-un, -ur

Diğer 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua demeti sunmak || Birine çokça dua etmek.

3. 'Arz-ı gül-deste-i da'vât olunur

4. Bezl-i ihlâş-ı müvâlât olunur

'arz-ı hâl etdim:

1. 'arz-ı hâl etdim:-dim

Müseddes 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hâlini arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.

15. Bir maḥall ile recâ etdim teraḥḥum etmedi

16. 'Arz-ı hâl etdim baña bir kez tekellûf etmedi

'arz-ı hâl etmek:

1. 'arz-ı hâl etmek:-mek

Kaside 30

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumunu anlatmak, gönlünden geçenleri izah etmek.

63. Ḥuzûruḡda degil ḥaddim lisânen 'arz-ı hâl etmek

64. Zebân-ı hâl-i ḥameyle edip maẓmûn-pîrâyî

'arz-ı hâl eyle:

1. 'arz-ı hâl eyle:

Kaside 31

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumunu anlatmak, gönlünden geçenleri izah etmek.

73. 'Arz-ı hâl eyle der-i luḡfuna sen de ey dil

74. Kâm-cüy-ı keremi olduġun inbâ eyle

'arz-ı hâl eyler:

1. 'arz-ı hâl eyler:-r

Gazel 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumunu anlatmak, gönlünden geçenleri izah etmek.

3. Sırışk-i çeşm ü müjgânımla âha yazdırıp nâme

4. Derûnum pâdişâh-ı mülk-i ḥüsne 'arz-ı hâl eyler

'arz-ı hâl eylevelim:

1. 'arz-ı hâl eylevelim:-ye, -lim

Kaside 8

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumunu anlatmak, gönlünden geçenleri izah etmek.

97. Biraz da eylevelim 'arz-ı hâl dergehine

98. Çü inkisâr ile gönlüm ḥarâb-ı ḥâtırdır

'arz-ı hâl eylevem:

1. 'arz-ı hâl eylevem:-yem

Kaside 22

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumunu anlatmak, gönlünden geçenleri izah etmek.

87. Ben de yem gibi ol kerem-kâne

88. 'Arz-ı hâl eylevem faḳîrâne

'arz-ı hâldir:

1. 'arz-ı hâldir:-dir

Kaside 3

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.

73. Murâdım 'arz-ı hâldir saña yâ Rab

74. İki 'âlemde sensin baña maḡlab

'arz-ı hâle:

1. 'arz-ı hâle:-e

Kaside 8

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halini söylemek, gönlünden geçeni söylemek.

101. Bir 'arz-ı hâle vesile olur deyü etdim

102. Bu na't-i pâke de ben ictirâ Ḥudâ birdir

'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çâreye:

1. 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çâreye:-ye

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşığın durumunu açıklamak.

9. Bu nüşâ 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çâreye beñzer

10. Şarılmaz rişte-i cân ile ser-tâ-ser be-her kâġaz

'arz-ı hâl-i derdime:

1. 'arz-ı hâl-i derdime:-im, -e

Tarih 17

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derdini anlatma.

53. Tâli'imden ben şikâyet etmeğe ruḥşat verip
54. 'Arz-ı ḥâl-i derdime luṭfu olursa ger zâmin

'arz-ı ḥâl-i renciṣ-i hicre:

1. 'arz-ı ḥâl-i renciṣ-i hicre:-e
Gazel 155
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın eziyetini ifade etmek.
7. Şeh-i nev-rûza güyâ 'arz-ı ḥâl-i renciṣ-i hicre
8. Dehân-ı ğonca-i nev-resteye süsen zebân olmuş

'arz-ı ḥâl-i renciṣ-i hicri:

1. 'arz-ı ḥâl-i renciṣ-i hicri:
Gazel 40
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın eziyetini ifade etmek.
11. Yazıp mestâne Sâlim 'arz-ı ḥâl-i renciṣ-i hicri
12. O şâh-ı taḥtğâh-ı mülket-i ḥüsne şunar kâgaz

'arz-ı ḥâlim:

1. 'arz-ı ḥâlim:-im
Kaside 12
Mısra: 173
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.
173. Penâh-ı merḥametiñe bir 'arz-ı ḥâlim var
174. Eger ki izn-i şerifiñ verirse destürü

'arz-ı ḥâlimizi:

1. 'arz-ı ḥâlimizi:-imiz, -i
Gazel 131
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durumunu anlatmak, içini dökmek.
3. Götürmeğe o şeh-i ḥüsne 'arz-ı ḥâlimizi
4. Hemân mürüvvet-i bād-ı şabâya muntazırız

'arz-ı ḥâlîñ:

1. 'arz-ı ḥâlîñ:-iñ
Kaside 1
Mısra: 119
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halini arzetme.
119. 'Arz-ı ḥâlîñ o bâba eyle revân
120. Eyle derdiñ derinde cümle 'ayân

'arz-ı ilticâ:

1. 'arz-ı ilticâ:
Tarih 12
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sığınmak.
21. Sebzezâr ğayret-keşân olup gider
22. Nev-be-nev kühsâra 'arz-ı ilticâ

'arz-ı kâlâ:

1. 'arz-ı kâlâ:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kumaş sunmak.

105. Kırş-ı simîn-i sipihr-i vâlâ
106. Etmedeydi yine 'arz-ı kâlâ

'arz-ı kâlâ-yı bahâra:

1. 'arz-ı kâlâ-yı bahâra:-a
Diğer 3
Mısra: 78
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar kumaşının zemini || Sevgilinin güzel yüzü.
77. Gül-i ebrî ise ruḥşârına ḥaller yazmış
78. 'Arz-ı kâlâ-yı bahâra o da kendin düzmüş

'arz-ı kâlâ-yı eylerse:

1. 'arz-ı kâlâ-yı eylerse:-r, -se-rse
Kaside 30
Mısra: 44
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kumaş sunmak.
43. Niğâh-ı luṭfuna mihr-i tefakḫud dūr-bîn olmuş
44. 'Aceb mi zerreler eylerse aña 'arz-ı kâlâyı

'arz-ı kâam:

1. 'arz-ı kâam:
Gazel 114
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluğu bildirmek.
9. Temennâ-yı vişâle bir vesîle eyleyip 'aşık
10. Dü çeşmi gibi eşkin yâre 'arz-ı kâam için şaklar

'arz-ı kâam eyleme:

1. 'arz-ı kâam eyleme:-me
Gazel 217
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Muradını dile getirmek.
7. Naḫşîñ almakdır ğaraż el üzre tutmaḫdan seni
8. Eyleme bir ferde 'arz-ı kâam mânend-i niğîn

'arz-ı kâama:

1. 'arz-ı kâama:-a
Tarih 1
Mısra: 115
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluğu bildirmek.
115. Felek ruḥşat verir mi 'arz-ı kâama
116. Müsâ'id olsa da bu baḫt-ı vârun

'arz-ı maḫabbet:

1. 'arz-ı maḫabbet:
Gazel 19
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhabbet göstermek.
9. Ey nâle ğaraż 'arz-ı maḫabbet ise yâre
10. Var sen de der-i dil-bere işbât-ı vücud et

'arz-ı maḫabbet ederse:

1. 'arz-ı maḫabbet ederse:-er, -se
Gazel 177
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet göstermek.

5. İnanma 'arz-ı muhabbet ederse de o reviş
6. Mahall-i fırsatına dekdir eñ hâlûkumuzuñ

'arz-ı mehdîr:

1. 'arz-ı mehdîr:-*dir*

Kaside 9

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay'ın mekanı || Yüce kişinin mekanı.

71. Hemân kişt-i ketâni 'arz-ı mehdîr
72. Gedâdan şâha bir tâze giyehdir

'arz-ı merhabâ etmede:

1. 'arz-ı merhabâ etmede:-*me, -de*

Tarih 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Hoş geldiniz" demek.

5. Öyle câr u zenleri aniñ müdâm
6. Etmede düstâne 'arz-ı merhabâ

'arz-ı metâ'-ı şu'arâ eyledim:

1. 'arz-ı metâ'-ı şu'arâ eyledim:-*dim*

Tarih 3

Mısra: 220

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şâirlerin yazdıklarını sunmak.

219. Biri iki tarz ile târihini kıldım ta'dâd
220. Eyledim dergesine 'arz-ı metâ'-ı şu'arâ

'arz-ı nev-kumâş-ı 'arîfin kıldılar:

1. 'arz-ı nev-kumâş-ı 'arîfin kıldılar:-*dı, -lar*

Tarih 17

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan sahiplerinden yeni sözler söylemek.

113. Cümlesi hâddince hâşıl pîşgâh-ı devlete
114. Kıldılar ser-cümle 'arz-ı nev-kumâş-ı 'arîfin

'arz-ı ruhsâr edeli:

1. 'arz-ı ruhsâr edeli:-*eli*

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzde görünmek, yüzde belirlemek.

5. Muhabbet 'arz-ı ruhsâr edeli devrâna olmuşlar
6. Şerer-pâşende şu'le-pâş güyâ şem' ü pervâne

'arz-ı sad şevk u ihtîşâş olunur:

1. 'arz-ı sad şevk u ihtîşâş olunur:-*ur*

Diğer 9

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pek çok sevinç, mutluluk göstermek.

135. 'Arz-ı sad şevk u ihtîşâş olunur
136. Şevk aniñla iktinâş olunur

'arz-ı sekvâ:

1. 'arz-ı sekvâ:

Kaside 5

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şikâyet etmek, şikâyeti dile getirmek.

103. Sâlimâ gayrı du'â vaḳti bedidâr oldu
104. Ne bu iksâr-ı kelâmıñ ne bu 'arz-ı şekvâ

'arz-ı selâm-ı tām olunur:

1. 'arz-ı selâm-ı tām olunur:-*ur*

Diğer 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam -Saygı- gösterilmek.

13. Şad hezârân ihtîrâm olunur
14. Ya'ni 'arz-ı selâm-ı tām olunur

'arz-ı şevk eyleyip:

1. 'arz-ı şevk eyleyip:-*yip*

Kaside 10

Mısra: 233

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek.

233. 'Arz-ı şevk eyleyip çemen-be-çemen
234. Şâhı münfekk olup 'urûkundan

'arz-ı sücüd et:

1. 'arz-ı sücüd et:

Gazel 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Secde etmek.

3. Maḳşüduñ eger bilmek ise rûtbe-i zühdün
4. Şüfi-i riyâ-menḳabete 'arz-ı sücüd et

'arz-ı tevessüldür:

1. 'arz-ı tevessüldür:-*dür*

Kaside 9

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vesile kılmak.

69. Ğarâz 'arz-ı tevessüldür o bâba
70. Der-i devlet-medâra intisâba

'arz-ı 'ubüdiyyettir:

1. 'arz-ı 'ubüdiyyettir:-*dir*

Tarih 4

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulluḡunu, baḡlılıḡını bildirme, gösterme.

77. Ne kâbil aña şayeste tekellüm
78. Ğarâz 'arz-ı 'ubüdiyyettir ammâ

2. 'arz-ı 'ubüdiyyettir:-*dir*

Kaside 19

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulluk || Saygı göstermek.

97. Ğarâz 'arz-ı 'ubüdiyyettir ancak bir vesîleyle
98. Huzûr-ı pâdişâhîde rızâ yok böyle iksâre

'arz-ı vücüd edip:

1. 'arz-ı vücüd edip:-*ip*

Kaside 33

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Varlığını arz etmek || Ortaya çıkmak.

39. Ya'ni 'arz-ı vücüd edip çün keh
40. Keh-rübâ-yı 'inâyetin ile geh

'arz-ı yesrib:

1. **'arz-ı yeşrib:**

Kaside 18

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ar. Medine-i Münevvere.

111. 'Arz-ı Yeşrib ile Baḥḥâ'da du'ân eyleyeler
112. Rüz u şeb ez-dil ü cân ḥâşılı hep Âl-i Betül

ârzü:

1. **ârzü:**

Terkib-bend 1

Mısra: 50

Ar. İstek, gönül meyli.

49. Şikâyet kim bu çarḥ-ı köhne-dâmân
50. Yeni bir ârzü etdi nümâyân

2. **ârzü:**

Lugaz 1

Mısra: 33

Ar. İstek, gönül meyli.

33. Ne 'illet kim ola her sū muḳârin ârzü ṭab'a
34. Bu ab'-ı pür-ğümüma çâremiz yok bu da ḥikmetdir

3. **ârzü:**

Gazel 8

Mısra: 6

Ar. İstek, gönül meyli.

5. Nuṭḡ-ı ḥâlî bî-makâl-i kâle kıldım ben bedel
6. Ârzü sedd-i reh-i ta'birdir sensiz baña

4. **ârzü:**

Gazel 51

Mısra: 8

Ar. İstek, gönül meyli.

7. Gerek nîk ü gerek bed yâd etsinler beni a'dâ
8. O şâhiñ meclisinde ârzü mezkûr olmaḡdır

5. **ârzü:**

Gazel 54

Mısra: 10

Ar. İstek, gönül meyli.

9. Mebâdi-i cününun hiç bilir yok Sâlimâ 'aşkın
10. Ḥayâlimde netice ârzü pinhân âteşdir

6. **ârzü:**

Gazel 101

Mısra: 2

Ar. İstek, gönül meyli.

1. Vişâline dil ü cân birbirin teḡaddüm eder
2. Derüni 'aşkıñ ârzü ile tena'um eder

7. **ârzü:**

Gazel 239

Mısra: 4

Ar. İstek, gönül meyli.

3. Elde mi fikr etmemek būs-ı yed-i beyzâñi dil
4. Ḳor mu ṭab'-ı 'aşığı ḥâlî efendim ârzü

ârzü etdi:

1. **ârzü etdi:-di**

Gazel 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İstemek.

3. Felek bizi yine teḡdir ârzü etdi
4. Cenâb-ı ḥazret-i Ḥaḡḡ'ın işinde ḥikmet var

ârzümend:

1. **ârzümendim:-im**

Kaside 30

Mısra: 73

İstekli.

73. Fakîriñ şimdi sultânım o deñlü ârzümendim
74. Ki naḡd-i fikretim ṭoldurdu ceyb-i mâl-i ḥülyâyı

ârzümend-i şafâ-yı ḥâṭır olmazsam:

1. **ârzümend-i şafâ-yı ḥâṭır olmazsam:-maz, -sam**

Gazel 206

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül hoşluḡu, huzuru istemek.

5. Ârzümend-i şafâ-yı ḥâṭır olmazsam nola
6. Sâye-i zülfünde büy-ı râḡat ümmid eylemem

ârzü-yı gül-'izâr:

1. **ârzü-yı gül-'izâr:**

Gazel 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin güle benzeyen yanaklarını arzulamak.

3. Ârzü-yı gül-'izâr u kâkülünle ey perî
4. Gönülün egler bu dil-i aşüfte-ḥâlin rüz u şeb

ârzü-yı gül-'izâr u kâkülünle:

1. **ârzü-yı gül-'izâr u kâkülünle:-iñ, -le**

Gazel 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın ve gül yanaḡın arzusu.

3. Ârzü-yı gül-'izâr u kâkülünle ey perî
4. Gönülün egler bu dil-i aşüfte-ḥâlin rüz u şeb

ârzü-yı kâkülün:

1. **ârzü-yı kâkülün:-iñ**

Gazel 219

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçlarının arzusu, düşüncesi.

5. Var iken ârzü-yı kâkülün gönülümde ey meh-rü
6. Be-her-şeb-tâ-seḡer bu dil perîşân olmasın n'olsun

ârzü-yı la'l-i dil-sitâñdür:

1. **ârzü-yı la'l-i dil-sitâñdür:-iñ, -dır**

Matla 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül alıcı sevgilinin dudaḡının arzusu.

1. Gönülde ârzü-yı la'l-i dil-sitâñdür
2. Serimde daḡdaḡa-i zülf-i bî-amâñıñdır

2. **ārzū-yı la 'l-i dil-sitānīndır:-iñ, -dır**
Matla 28
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alıcı sevgilinin dudağının arzusu.
1. Gönülde ārzū-yı la 'l-i dil-sitānīndır
2. Serimde dağdağ-i zülf-i bī-amānīndır

ārzū-yı pāy-būsuñdur:

1. **ārzū-yı pāy-būsuñdur:-uñ, -dur**
Gazel 193
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağını öpme arzusu.
3. Ellere gerçi vişālīñ fikri miñnet-pāş olur
4. Ārzū-yı pāy-būsuñdur baña dā'im kesel

ārzū-yı tab 'ı pür-ğam:

1. **ārzū-yı tab 'ı pür-ğam:**
Terkib-bend 1
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Aştığım- Dertli mizacının isteği.
9. Dirig ey ārzū-yı tab 'ı pür-ğam
10. Beni sū-yı feraħdan eylediñ yād

ārzū-yı zülf-i dirāzīñ:

1. **ārzū-yı zülf-i dirāzīñ:-iñ**
Gazel 254
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin uzun saçlarının arzusu.
5. Nice bir ārzū-yı zülf-i dirāzīñ luft et
6. Mağdem-i pākīñ ile hānemi pür-nür eyle

'aş:

1. **'aş:**
Kaside 10
Mısra: 374
As b. Vâil: Müşriklerden olup Hz. Muhammed'e eziyet etmeye çalışmıştır.
373. Nola olsa helāk olur mu ba'id
374. 'Aş u Esved Tūlātla ile Velid

as:

1. **aşmaga:-mag, -a**
Matla 24
Mısra: 2
İdam etmek, asmak.
1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dāra
2. Oldu Manşūr'u sebeb aşmaga bu dil dāra

'asā:

1. **'asā:-st**
Gazel 14
Mısra: 5
Ar. Uzun çomak, el değneği.
5. Elde tesbīh ü 'asāsi var iken
6. Eylemez şüfi riyādan ictināb

āsaf:

1. **āşaf:**

Tarih 3

Mısra: 207

Vezir, sadrazam.

207. Gördü bu işleri ber-vefk-ı murād ol āşaf
208. Yine devletle Sıtanbul'a 'azim kıldı ki tā

2. **āşafdır:-dır**

Tarih 5

Mısra: 16

Vezir, sadrazam.

15. Devletinde hāzret-i şāh-ı 'adālet-verzişin
16. Böyle āşafdır sezā olmak hemān bālā-celīs

3. **āşaf:**

Kaside 23

Mısra: 39

Vezir, sadrazam.

39. Ne āşaf husrev-i şāhib-kırān Cemşid-i devrān kim
40. Kef-i hükümünde kılmış bahtı dest-efşār-ı dünyāy

4. **āşafın:-ın**

Tarih 24

Mısra: 37

Vezir, sadrazam.

37. Me'mür edip bir āşafın bozdu kızılbaşın şafın
38. Söndürdü tāb ile tefin sīl-āb-ı şemşir ü teber

5. **āşaf:**

Kaside 24

Mısra: 33

Vezir, sadrazam.

33. Ne demekdir ki Sıtanbul'a gele bir āşaf
34. Mührü ala otura şoıra ola nās-ı habir

6. **āşaf:**

Kaside 27

Mısra: 17

Vezir, sadrazam.

17. Nice āşaf ki anıñ görmedi bir daħı henüz
18. Re'y ü tedbirde mānendini çeşm-i dünyā

7. **āşaf:**

Kaside 27

Mısra: 21

Vezir, sadrazam.

21. Nice āşaf ki olup mazhar-ı luft-ı Bārī
22. Baħr-i ihsānına ğarķ oldu ser-ā-ser dünyā

āşaf-ı 'asra:

1. **āşaf-ı 'asra:-a**

Kaside 20

Mısra: 279

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asrın veziri.

279. Āşaf-ı 'asra eyledi irsāl
280. Etdi şāyān-ı luft-ı pür-iķbāl

āşaf-ı 'asrīñ:

1. **āşaf-ı 'asrīñ:-iñ**

Gazel 281

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asrın veziri.

11. İrfāna olan meyli bizi āşaf-ı ‘asrın
12. Sālim yine hep vādi-i ‘irfāna düşürdü

āşaf-ı cem-rütbe:

1. **āşaf-ı cem-rütbe:**

Kaside 23

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cem -İran kralı- mertebesinde sadrazam ||

Sadrazam Damat İbrahim Paşa

37. Ne destür āşaf-ı Cem-rütbe kim taḥkīr eder gerdün
38. Der-i ḳudretde derbāni ya Efrīdun u Dārāyī

āşaf-ı dānā:

1. **āşaf-ı dānā:**

Kaside 25

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilge vezir || Sadrazam Damat Hasan Paşa

21. Vezir-i ma ‘delet-pirā Nizāmü’l-mülk-i ‘Oḡmānī
22. Zihī Ḥātem-şiyem düstür-i ekrem āşaf-ı dānā

2. **āşaf-ı dānā:**

Kaside 25

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilge vezir || Sadrazam Damat Hasan Paşa

47. Hezār ihlāş ile Sālim du‘ācın etmede her dem
48. Du ‘ā-yı zāt-ı pākīn ile faḥr ey āşaf-ı dānā

āşaf-ı devrān:

1. **āşaf-ı devrān:**

Kaside 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devrin veziri || Baltacı Mehmed Paşa

1. Cebhe-i ḥālī ‘imiz etdi ḡşāde Mevlā
2. Bizi bir āşaf-ı devrān ile ḳıldı ihya

āşaf-ı ihsān-bahşā:

1. **āşaf-ı ihsān-bahşā:**

Tarih 3

Mısra: 198

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikler, lütuflarda bulunan vezir || Baltacı

Mehmed Paşa.

197. Dediler kim ḳuluñuz bizleri āzād eyle
198. Ḥaddimiz bildik eyā āşaf-ı ihsān-bahşā

āşaf-ı pāk ü dānā:

1. **āşaf-ı pāk ü dānā:**

Tarih 3

Mısra: 196

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek ve bilgili vezir || Baltacı Mehmed Paşa.

195. Elçiler ḳıḳdı düşüp pāy-ı semendine anıñ
196. El-amān dediler ey āşaf-ı pāk ü dānā

āşaf-ı pākīze-simātı:

1. **āşaf-ı pākīze-simātı:-ı**

Tarih 3

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel vasiylara sahip vezir.

85. Etdi ol āşaf-ı pākīze-simātı da ‘vet

86. Ki ede düşmen-i bed-ḥvāh u bed-āyine ḡazā

āşaf-ı pāk-zamir:

1. **āşaf-ı pāk-zamir:**

Kaside 26

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak gönüllü vezir || Baltacı Mehmed Paşa.

31. Melce’-i emr-i ḥaḥīr merci’-i emr ü tedbīr

32. Āşaf-ı pāk-zamir dāver-i ferḥunde-liḳā

āşaf-ı saf-şiken-i ‘arsa-i meydān-ı veḡā:

1. **āşaf-ı şaf-şiken-i ‘arşa-i meydān-ı veḡā:**

Kaside 27

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş meydanının safları daḡıtan veziri || Baltacı Mehmed Paşa.

15. Kār-fermā-yı zamān dāver-i Sencer-‘unvān

16. Āşaf-ı şaf-şiken-i ‘arşa-i meydān-ı veḡā

āşaf-ı şāhib-himem:

1. **āşaf-ı şāhib-himem:**

Kaside 25

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetler sahibi vezir.

11. Odur ol āşaf-ı şāhib-himem kān-i mekārīm kim

12. ‘Adilīn görmemişdir ḳeşm-i ḳarḥ u dīde-i dünyā

āşaf-ı şāhib-sa ‘adet:

1. **āşaf-ı şāhib-sa ‘adet:**

Kaside 25

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadetli vezir || Sadrazam Damat Hasan Paşa

15. Ṭarāvet-bahş-ı devlet āşaf-ı şāhib-sa ‘adet kim

16. Şenā-yı zātını etmiş cihān ser-süre-i inşā

2. **āşaf-ı şāhib-sa ‘adet:**

Kaside 28

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadetli vezir || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa

21. Āşaf-ı şāhib-sa ‘adet kim şenāsiyla ḳalem

22. Serv-i ḡülzār-ı fesāḥat olmasın iş ‘ār eder

āşaf-ı sūtüde-şiyem:

1. **āşaf-ı sūtüde-şiyem:**

Kaside 22

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgüye layık olan vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa

11. Odur ol āşaf-ı sūtüde-şiyem

12. Menba’-ı cüybār-ı luḥf u kerem

āşaf-ı vek-tā-reviş:

1. **āşaf-ı yek-tā-reviş:**

Tarih 4

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Benzersiz tarzı olan vezir || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

25. Odur ol āşaf-ı yek-tā-reviş kim

26. Nazîrin görmemiş devlette dünyā

‘aşā’ir:

1. **‘aşā’irdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 48

Aşiretler.

47. Gelir olunsa taḥaddî kabā’il-i bürhān

48. Gürüh-ı mu‘cize ol dergehe ‘aşā’irdir

‘asākîr:

1. **‘asākîrdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 46

Askerler.

45. Odur o nūr-ı başar kim cihāda ‘azm etse

46. Bile melā’ike vü evliyā ‘asākîrdir

āsān:

1. **āsān:**

Rübai 3

Mısra: 3

Kolay.

3. Gerçi ki deriz ‘uzletse āsān ammā

4. Dünyāya nigāh eylememek ḥaylice işdir

2. **āsān:**

Gazel 28

Mısra: 9

Kolay.

9. Neşāt-āver gāzeller söylemek āsān idi ammā

10. Derūnda Sālimā bir ‘aşq-ı maḥbūb olmaga muḥtāc

3. **āsān:**

Gazel 211

Mısra: 5

Kolay.

5. Şarılp dāmenine ağlamak āsān idi lîk

6. O gül-i gülşen-i nāzî nice tekdîr edeyim

āsār-ı fevz:

1. **āsār-ı fevz:**

Gazel 112

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İhsan, lütuf eserleri.

3. Her bir sirişte māye-i kesb-i kemāl olur

4. Āşār-ı fevz ma‘rifetiñ kâlebindedir

āsār-ı tayyib ü fāḥîr:

1. **āsār-ı tayyib ü fāḥîr:**

Kaside 20

Mısra: 163

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel ve gösterişli eserler.

163. Nice āşār-ı tayyib ü fāḥîr

164. Oldu vaktinde ol şehiñ zāḥîr

‘aşā-vı pîrāne:

1. **‘aşā-yı pîrāne:-e**

Diğer 11

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Pirlerin asası || Kıymetli şeyler yazması noktasında

"Kalem" için kullanılan ifade.

65. Tāb yokdur göñülde hicrāne

66. Elde ḥāmem ‘aşā-yı pîrāne

āsāvis bulur:

1. **āsāvis bulur:-ur**

Kaside 15

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Huzura, güvene kavuşmak.

55. İtā’atîñle bulur heft kişver āşāvis

56. Yediñ ‘atıyyesidir emn ü rāḥat-i şevket

aşhāb:

1. **aşhābımñ:-ın, -iñ**

Kaside 10

Mısra: 76

Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtu ve's-selâm

Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.

75. Etdi ta’yîn mevte ḥāletini

76. Ba’zî aşhābımñ şehādetini

2. **aşhāb:**

Kaside 10

Mısra: 209

Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtu ve's-selâm

Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.

209. Kılletini zahîreniñ aşhāb

210. Etmegin zāt-ı pākine işrāb

3. **aşhāb:**

Kaside 10

Mısra: 268

Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtu ve's-selâm

Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.

267. Ḥafir-i ḥāndek’de gāzve-i aḥzāb

268. ‘Āciz oldu netice hep aşhāb

4. **aşhābına:-ın, -a**

Kaside 13

Mısra: 29

Dost.

29. Mā-ḥaşal esrār-ı Ḥakk olmaz nihān aşhābına

30. Her kes almış vüs’atince ḥişşesin ser-tā-be-pā

aşhāb-ı ciger-sūzu:

1. **aşhāb-ı ciger-sūzu:-u**

Gazel 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp ifade**

Çiğeri yananlar topluluğu - aşırı teessür bildirmek amacıyla kullanılır-

3. 'Arağ-rîzân olursa nola aşhâb-ı ciğer-sûzu
4. Dür-i nâ-yâb-ı nûr-ı şıdk-ı kândır halka-i tevhi'd

âsi:

1. **âşiyim:-yim**
Kıt'a 3
Mısra: 3
Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).
3. Gerçi kim 'âşiyim velî ammâ
4. Kesmem ümmidimi İlahımdan

asîl:

1. **aşîl:**
Kaside 20
Mısra: 19
Asâlet sâhibi, soylu (kimse), necip.
19. Nûr-ı çeşmi aşîl vekkâdîñ
20. Nesl-i pâki şerîf ecdâdîñ

âsitân:

1. **âsitâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 90
Eşik || Hakk'ın kapısı.
89. Luğ eyle şefâ'at eyle yoğsa
90. Mücrimler ol âsitâna şıgmaz
2. **âsitânın:-ın**
Tarih 8
Mısra: 42
Eşik, huzur, makam.
41. Ne kenz ol bir muşavver nûr-ı rağşandır cihâyâna
42. Hârîdârân nola kim âsitânın etseler mışrâk
3. **âsitânî:-îñ**
Diğer 8
Mısra: 63
Eşik || Dergâh, tekke.
63. Âsitânîñ hemîşe Rabb-i beşer
64. Melce'-i nâs ede bütün yek-ser
4. **âsitânî:-îñ**
Diğer 9
Mısra: 17
Eşik || Dergâh, tekke.
17. Âsitânîñ ede cenâb-ı Mu'în
18. Âb-ı rûy-i gül-i keremle metîn
5. **âsitânînda:-îñ, -da**
Kıt'a 10
Mısra: 4
Eşik || Sevgilinin eşiği.
3. Sâlim-i dil-ğasteye gel kıl nigâh-ı 'âşfet
4. Bir gözü bağılı ğarîbim âsitânînda şehâ
6. **âsitânî:-îñ**
Gazel 12
Mısra: 3
Eşik || Sevgilinin eşiği.

3. Âsitânîñ tâ şeb olunca be-her gün devr eder
4. Pertev-i hüsnuñle kesb-i nûr eyler âfitâb

7. **âsitânîndan:-îñ, -dan**

Kaside 30

Mısra: 55

Eşik, huzur, makam.

55. Eger şâyeste-i luğfuñ degilsem âsitânîndan
56. Beni dūr eyle gösterme ruğ-ı mağşûd-ı zîbâyı

8. **âsitânî:-îñ**

Kaside 30

Mısra: 59

Eşik, huzur, makam.

59. Kâdimî âsitânîñ merci'-i râh-ı tesellidir
60. Dil-efğârân bulur nâmîñ ile zîb-i tecellâyı

9. **âsitânînda:-îñ, -da**

Gazel 119

Mısra: 3

Eşik || Sevgilinin eşiği.

3. Ser-â-pâ âşinâlar yâd olurlar âsitânînda
4. Ser-i küyuñda ammâ bu dil-i bigâne söylenmez

10. **âsitânînda:-ın, -da**

Gazel 119

Mısra: 8

Eşik || Sevgilinin eşiği.

7. Ser-i küyunda dil-dârîñ şikâyet etme fırkatden
8. O şâhîñ âsitânînda gönül insâne söylenmez

11. **âsitânînda:-îñ, -da**

Gazel 272

Mısra: 17

Eşik || Sevgilinin eşiği.

17. Şâf-dil bir 'âşıkîñdır âsitânînda seniñ
18. Merhâmet et Sâlim-i nâ-çâre Allâh 'aşkına

âsitâne:

1. **âsitâneñ:-ñ**
Diğer 1
Mısra: 33
Tekke, dergâh.
33. Âsitâneñ himem ile çolsun
34. Nice üftâdeler çerâğ olsun

2. **âsitâneyi:-yi**

Kaside 8

Mısra: 15

Tekke, dergâh.

15. O âsitâneyi etdik melâz u me'men kim
16. Ki anda kulluğ edenler bütün ekâbirdir

âsitân-ı çarh-ı keç-revde:

1. **âsitân-ı çarh-ı keç-revde:-de**

Gazel 265

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade

İşleri düzgün olmayan dünyâ evi.

3. Ne pes tertîb-i dündür âsitân-ı çarh-ı keç-revde
4. Ser-â-pâ âşinâlar yâd olur bigânededen soñra

âsitân-ı dil-beri:

1. **āsītān-ı dil-beri:-i**

Gazel 253

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin kapı eşiği, dergâhı.

9. Yakışmaz gayrı bir yerde eylemek ârām ey Sâlim

10. Edersen āsitān-ı dil-beri cāy-ı ferāğ eyle

āsītān-ı lutfuna:

1. **āsītān-ı lutfuna:-un, -a**

Lugaz 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cömertlik eşiği, kapısı.

11. Refi' ü'ş-şān memdūhü'ş-şiyem ol hāzret-i memdūh

12. Sütüde-menkabetler āsitān-ı lutfuna letdir

āsītān-ı pākīne:

1. **āsītān-ı pākīne:**

Tarih 17

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kulu Dergâh || Müftülük makamı.

75. Cerre çıkısa cūduña vermez nakışa şānına

76. İsteriz hep āsitān-ı pākīne olmak yakın

āsītān-ı refi' atü'ş-şāna:

1. **āsītān-ı refi' atü'ş-şāna:-a**

Diğer 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şanı yüce tekke, dergâh.

3. Hāk-i pāy-ı celil-'unvāna

4. Āsitān-ı refi' atü'ş-şāna

2. **āsītān-ı refi' atü'ş-şāna:-a**

Diğer 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şanı yüce tekke, dergâh.

1. Bārgāh-ı celil-'unvāna

2. Āsitān-ı refi' atü'ş-şāna

āsītān-ı şerif-i ikrāma:

1. **āsītān-ı şerif-i ikrāma:-a**

Diğer 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüce tekke.

7. Āsitān-ı şerif-i ikrāma

8. Ğıbta-fermā-yı lutf u in'āma

āsītānıñ:

1. **āsītānıñ:**

Gazel 12

Mısra: 3

Gonca dudaklı.

3. Āsitānıñ tā şeb olunca be-her gün devr eder

4. Pertev-i hüsnuñle kesb-i nūr eyler āfitāb

āsītānında:

1. **āsītānında:**

Gazel 119

Mısra: 3

Eşik || Sevgilinin eşiği.

3. Ser-ā-pā āşınālar yād olurlar āsitānında

4. Ser-i küyuñda ammā bu dil-i bigāne söylenmez

2. **āsītānında:**

Gazel 119

Mısra: 8

Eşik || Sevgilinin eşiği.

7. Ser-i küyunda dil-dārıñ şikāyet etme fırkatden

8. O şāhıñ āsitānında gönül insāne söylenmez

3. **āsītānında:**

Gazel 272

Mısra: 17

Eşik || Sevgilinin eşiği.

17. Şāf-dil bir 'āşıkındır āsitānında seniñ

18. Merhamet et Sālim-i nā-çāre Allāh 'aşkına

āsivāb-ı feleğin:

1. **āsivāb-ı feleğin:-in**

Kaside 18

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Feleğin değırmeni.

11. Āsivāb-ı feleğin çarlı döner döndükçe

12. Berf şanma dökülen olmada rızān burgül

āsivāb-ı nüh felek:

1. **āsivāb-ı nüh felek:**

Kaside 13

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dokuz felek değırmeni || Ālemlerin dönüşü, seyri

27. Āsivāb-ı nüh felek meyl-i irādet üzredir

28. Añla bu sırr-ı daķıkı bundadır sırr-ı Hūdā

'asker:

1. **'askerisi:-i, -si**

Lugaz 2

Mısra: 7

Asker || Satranç oyunundaki taşlar.

7. 'Askerisi be-her-ţaraf her ān

8. Ne ziyāde olur ne hōd noķşān

2. **'askerimiz:-imiz**

Tarih 3

Mısra: 165

Resmî kıyafetli silahlı topluluk.

165. Hāk ede yine bizim 'askerimiz ber-hūrdār

166. Anlara yer kōmadılar yürüyüşde hākķā

3. **'askeri:-i**

Kaside 10

Mısra: 296

Resmî kıyafetli silahlı topluluk.

295. Alıp ābım anıñ Resül-i Hūdā

296. Bir sefer etdi 'askeri irvā

4. **'askerine:-in, -e**

Gazel 189

Mısra: 8

Resmi kıyafetli silahlı topluluk.

7. Nevbetle eder hil'atı her sebzeyle ilbās

8. Āyini budur 'askerine şāh-ı bahārın

'asker-i bī-'add ü hāşā:

1. 'asker-i bī-'add ü hāşā:

Tarih 3

Mısra: 182

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sayırsız, çok fazla asker.

181. Cānib-i rāhı muḳaffel idi yek-ser anın

182. Taraf-ı erba'ası 'asker-i bī-'add ü hāşā

'asker-i ehl-i islām:

1. 'asker-i ehl-i islām:

Tarih 3

Mısra: 167

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müslüman askerler.

167. Bağlayıp şaflarını 'asker-i ehl-i islām

168. Tırdular yerli yerinde vüzerā vü ümerā

'asker-i islām:

1. 'asker-i islām:

Tarih 3

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam askeri.

127. Bu taraftan da çıkıp 'asker-i islām taşra

128. Evvelin menzil olup anlara Dāvūd Paşa

'asker-i pāki:

1. 'asker-i pāki:-i

Tarih 3

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek askerler || Osmanlı ordusu

115. Donanıp ol daḫı bahri nice biñ zevraḫ ile

116. Qıldı berren gidecek 'asker-i pāki peydā

asl:

1. aşlın:-ın, -ı

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 40

Gerçeklik, doğruluk.

39. Dedi söyle baña nedir hıḫābın

40. Bilirsem aşlını verem cevābın

2. aşı:-ı

Lugaz 3

Mısra: 9

Asıl, temel, esas, hakiki, başlangıç.

9. Ya'ni her bir hurūfu aşlı kadar

10. Oldu zā'id vücūduna ekşer

3. aşlında:-ında

Kaside 8

Mısra: 164

Asıl, temel, esas, hakiki, başlangıç.

163. Kıyās böyle nedendir anı bu şekilde koyan

164. Netice rūḫumuz aşlında ḫıḫ ü tāhirdir

4. aşı:-ı

Kaside 13

Mısra: 19

Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.

19. Çünkü aşlı kā'inātın iki harf olmuş anın

20. Qāle gelmez ebced ü zā'ırçesi yok muḫlakā

5. aşı:

Kaside 18

Mısra: 93

Asıl || Soy

93. Aşlı u fer'in de hemin tayyib ü pāk ü tāhir

94. Kim işitse şeref-i zātın eder ḫüsn-i ḫabül

6. aşı:-ı

Kaside 27

Mısra: 51

Asıl || Meslek

51. Aşlı dellāk iken eyledi bir güne zühür

52. Ki cihān mülkü bütün oldu fesāda me'vā

aşlā:

1. aşlā:

Müseddes 1

Mısra: 28

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

27. Bilmedi gitdi nedir 'ālemde tertīb-i vefā

28. Etmiyor te'şir aşlā bir niyāz ile recā

2. aşlā:

Terci-bend 1

Mısra: 33

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

33. Zerrece cevri ü 'itāb etmezsiñ aşlā bendeñe

34. Cürm ü noḫşānına bakmazsiñ dil-i nālānınıñ

3. aşlā:

Terci-bend 1

Mısra: 56

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

55. Dā'imā Ḥaḫ gül-ruḫun luḫfuyla ḫandān eylesin

56. Görmesin 'ālemde zāt-ı pākiñ aşlā bir keder

4. aşlā:

Terkib-bend 1

Mısra: 62

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

61. Şikāyet kim şikenc-i kākülünde

62. Degil büy-ı vefā aşlā ḫırāmān

5. aşlā:

Lugaz 4

Mısra: 10

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

9. Qaradır aña mekān u me'vā

10. Eylemez kimseye raḫbet aşlā

6. aşlā:

Tarih 4

Mısra: 18

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

17. Odur ol pādīşāh-ı 'aql-ı evvel

18. Ki tedbiri ḫayāle şıḫmaz aşlā

7. aşlā:

Kaside 5

Mısra: 48

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

47. Öyle bir eşheb-i nāzık ki anıñ akrānı

48. Bir dağı gelmeye bu köhne cihāna aşlā

8. aşlā:

Lugaz 5

Mısra: 6

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

5. Katı çokdur sever anı zīrā

6. Ağzı vardır dili yokdur aslā

9. aşlā:

Kaside 6

Mısra: 36

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

35. Te'āla'llāh ne te'şīr-i maḥabbetdir şeb ü rüzān

36. Cüdā olmaz biri birinden aşlā şem' ü pervāne

10. aşlā:

Kaside 6

Mısra: 57

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

57. O feyz ol feyz-i Rabbānī idi kim yogıdi aşlā

58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne

11. aşlā:

Tarih 7

Mısra: 6

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

5. O deñlü dil-nüvāzāna eder tatıyb-i hātır kim

6. Huzūr-ı 'izzetinden dūra hvāhiş etmez aşlā dil

12. aşlā:

Kaside 7

Mısra: 19

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

19. Ol ḥüsn-i Muḥammedī ki aşlā

20. Efkār-ı kıyāsiyāna şıgmaz

13. aşlā:

Diğer 11

Mısra: 84

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

83. Ğam-fezā-yı fezā-yı dünyāda

84. Olmaz aşlā ğumūmdan sāde

14. aşlā:

Kaside 16

Mısra: 68

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

67. Nola müjgānımı çārüb eder ise bāğa

68. Hıdmet-i gülde kuşūr eylemez aşlā bülbül

15. aşlā:

Kaside 20

Mısra: 244

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

243. Sāyeñi ḥazret-i Hüdā-yı Ğayūr

244. Etmesin üstümüzden aşlā dūr

16. aşlā:

Kaside 27

Mısra: 8

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

7. Kimseniñ şimdi 'adāletkede-i 'ālemde

8. Bī-hude kimseye yokdur sözü aşlā kaṭ'ā

17. aşlā:

Gazel 68

Mısra: 6

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

5. Cefāsı gelmede dehrin bize gelince gönül

6. Tekāsül eylemez aşlā te'ākub üzre gelir

18. aşlā:

Gazel 102

Mısra: 3

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

3. Gıtmez aşlā heves-i zülfü derün-ı dilden

4. 'Aşıkım gönülümü her bār hemān bu eyler

19. aşlā:

Gazel 148

Mısra: 2

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niķāb etmez

2. Luṭufdan ğayrı şeyden sevdiğim aşlā hiçāb etmez

20. aşlā:

Gazel 148

Mısra: 6

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

5. Ğaribe dil-nüvāz olmaķ mürüvvetdir cihān içre

6. Eden üftādegān(a) merḥamet aşlā 'itāb etmez

21. aşlā:

Gazel 149

Mısra: 10

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

9. Bütün teccessüs-i aḥbār bize fesāne gelir

10. Bu inķilābda aşlā cihāna yok sözüümüz

22. aşlā:

Gazel 175

Mısra: 9

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

9. Cihān bāğında Sālim istirāhat etmediñ aşlā

10. Degil devletle 'ālemde şafā rāḥatladır ancak

23. aşlā:

Gazel 212

Mısra: 9

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

9. Perī-rüyāndan aşlā görmedim insāniyet ben ḥayf

10. Bu 'arşāğhda bī-hude vaķf-ı infī 'āl oldum

24. aşlā:

Gazel 220

Mısra: 8

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

7. Ele alıp yıkılmış ḥātırım ḥālim su'āl etmez

8. Fütāde 'aşıkın ḳaldırılmaz aşlā ḥāk-i zilletden

25. **aşlâ:**

Gazel 242

Mısra: 5

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

5. Kutr-ı pîrâmen-i mühr ile dolaşmaz aşlâ

6. Hâric-i dâ'iredir merkez-i refâtâr-ı 'adû

26. **aşlâ:**

Gazel 276

Mısra: 2

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bâlâ yoğidi

2. O bezimgâhda aşlâ gam-ı ferdâ yoğidi

27. **aşlâ:**

Gazel 280

Mısra: 5

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

5. Şanırdım dâm-ı mihrinde fiğânım artmaya aşlâ

6. Dili hicr ü firâkı bî-kıyâs âğâzelendirdi

28. **aşlâ:**

Gazel 287

Mısra: 3

Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

3. Göñülde kalmadı aşlâ sükûndan behre

4. Hevâ-yı kâkül-i dil-berle bî-çarâr oldu

aşr:

1. **aşra:-a**

Tarih 1

Mısra: 78

Devir, zaman, çağ.

77. Nice fâhr etmesin kim gerdişinde

78. Felek olmuş mu böyle 'aşra maqrûn

2. **aşrında:-ın, -da**

Kaside 20

Mısra: 156

Devir, zaman, çağ.

155. Bâ-ğuşûş öyle şâh-ı cûd-müyül

156. K'ola 'aşrında ma'rifet maqbûl

3. **aşrında:-ın, -da**

Kaside 20

Mısra: 249

Devir, zaman, çağ.

249. Oldu 'aşrında kâse-i devrân

250. Cümle leb-rîz-i neş'e-i 'irfân

4. **aşrımızda:-ı, -mız, -da**

Gazel 192

Mısra: 8

Devir, zaman, çağ.

7. Bâ'ış-i miñnet olur ol neyi müntec gayrı

8. 'Aşrımızda kerem ummak katı kemdir ey dil

aşr-ı pâki:

1. **aşr-ı pâki:-i**

Kaside 18

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu dönem || 3. Ahmed'in padişahlık yılları

71. 'Aşr-ı pâki o kadar emn ü amândır ki hamâm

72. Hıvâbı geldikde eder şeh-per-i şâhine duhûl

2. **aşr-ı pâki:-i**

Kaside 20

Mısra: 161

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu dönem || 3. Ahmed'in padişahlık yılları

161. 'Aşr-ı pâki olup hıvâne-i cûd

162. Etdi kâlâ-yı ma'rifet hep sūd

aşr-ı pâkinde:

1. **aşr-ı pâkinde:-in, -de**

Kaside 20

Mısra: 201

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu dönem || 3. Ahmed'in padişahlık yılları

201. 'Aşr-ı pâkinde ol şehiñ her dem

202. O kadar müsterîhdır 'âlem

2. **aşr-ı pâkinde:-in, -de**

Kaside 22

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu dönem || 3. Ahmed'in padişahlık yılları

21. Eyleyip sūr-ı cūdu hısn-ı haşin

22. 'Aşr-ı pâkinde her kes oldu emîn

âstîn açdım:

1. **âstîn açdım:-dım**

Tarih 17

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

El açmak || Birinden iyilik ummak.

71. Bu cevâb-ı pâki ağız edip zebân-ı kâmdan

72. Reh-güzârînda nevâl ü cūda açdım âstîn

âsüde:

1. **âsüdelikten:-lik, -den**

Gazel 84

Mısra: 2

Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.

1. Hâyâl-i zülfüñ ile yine bî-tüş olmamız yegdir

2. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir

2. **âsüdelikten:-lik, -den**

Gazel 84

Mısra: 10

Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.

9. Nola endîşe-i zülfü baña hoş gelse ey Sâlim

10. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir

âsude etmez:

1. **âsude etmez:-mez**

Gazel 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur vermek.

3. 'Älemi āsude etmez tā-be-rüz-ı rüstaḥīz
4. Bu nigāh-ı fitne-reh-ber şulḥ-düşmen ceng-düst

2. **āsüde etmez:-mez**

Gazel 232

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur vermek.

1. Rüzgār etmez bizi āsüde bir āzārdan
2. Biz rehā-yāb olmazız böyle enīn ü zārdan

as:

1. **aşından:-ın, -dan**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 44

Yemek.

43. Dedi ādem muḥayyerdir işinden
44. İşin yegrek bilir her kes aşından

aşere:

1. **aşere:**

Gazel 276

Mısra: 16

On || Çokluk.

15. Ferd ferd idi tekāşür de ferāgatde idi
16. Vahādāt u 'aşere belki müsennā yoğidi

āşık:

1. **āşıklar:-lar**

Tesdis 1

Mısra: 7

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

7. Karīn-i iltifāt olmaz der-i dil-berde 'āşıklar
8. Dürüg-āmiz güftār ile pürdür cümle şādıklar

2. **āşık:**

Kıt'a 1

Mısra: 2

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Bir muvāfık rüzgār ile muvāfık yār ile
2. Gelse bu nev-kaşra 'āşık şevka hem-āgūş olur

3. **āşıkların:-lar, -nī**

Terci-bend 1

Mısra: 54

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

53. Ditreşin üstüne hırşından şabālar zūlfūññ
54. Her kızāña eylesin 'āşıkların gönülün siper

4. **āşıkım:-ım**

Gazel 1

Mısra: 6

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

5. Gözlerim nuru şaḫın ta'n u melamet etme
6. 'Aşıkım olsa ḥarām olmaz 'aceb ḥ'āb bana

5. **āşık:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 148

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

147. Eyledim ben yoluña canı fedā
148. 'Aşık oldum saña 'āşık cānā

6. **āşıklardamız:-lar, -dan, -ız**

Tesdis 2

Mısra: 4

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

3. Ser-ā-pā pür-ğamız gamdan bizim āzādımız yokdur
4. Biz 'āşıklardanız cānā bizim hiç şādımız yokdur

7. **āşık:**

Diğer 2

Mısra: 86

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

85. Nedir āyā 'ilāc hicrāna
86. Şorsa 'āşık bilir mi Loḫmān'a

8. **āşıkın:-nī**

Tesdis 4

Mısra: 1

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Sīnesinde 'āşıkın rāz-ı nihānın kim bilir
2. Bestedir gencīnesi nām u nişānın kim bilir

9. **āşık:**

Muamma 4

Mısra: 1

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Ḥamd etdi 'āşık subḥ-ı vişāle
2. Ol gönca-femle bī-ḥād görüştü

10. **āşık:**

Kaside 6

Mısra: 1

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Olaldan 'āşık u ma'şūk cānā şem' ü pervāne
2. Niyāz u nāz 'arz eyler ser-ā-pā şem' ü pervāne

11. **āşık:**

Kaside 6

Mısra: 11

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

11. Maḥabbet 'āşık u ma'şūka te'şir eyler elbette
12. 'Aceb mi olsalar ḥayrān u şeydā şem' ü pervāne

12. **āşık:**

Kaside 6

Mısra: 13

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

13. Olaldan rü-be-rāh-ı bezm-i ülfet 'āşık u ma'şūk
14. Cihānda etdi ḥayli nām peydā şem' ü pervāne

13. **āşık:-a**

Kaside 6

Mısra: 17

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

17. Maḥabbet 'āşık ser-māye-i kālā-yı vuslatdır
18. Bu ma'nāyı nola kim etse icrā şem' ü pervāne

14. **āşık:-a**

Tesdis 6

Mısra: 21

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

21. Budur semt-i maḥabbette hemişe 'āşıkā ehven
22. Ki bu nükte bilindi Nā'il'in bu beyt-i pākinden

15. **‘aşıkımdan:-ın, -dan**
Tesdis 6
Mısra: **28**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
27. Kerem kılsa açılma gönüce ol yâr-i nâzık-fem
28. Hâyâ etse cefâ etmeğe ol ‘aşıkımdan hem
16. **‘aşıq:**
Tarih 10
Mısra: **21**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
21. Mağz-ı hüsniñ sever ‘aşıq yoğsa
22. Hañ ile bende-i fermân olmaz
17. **‘aşıq:**
Kaside 13
Mısra: **61**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.
61. Şıdık ile Allâh’a ‘aşıq bendedir Peyğamber’e
62. Luğf u ihsân etmeğe halka be-ğâyet mübtelâ
18. **‘aşıklıkımıdır:-lık, -ım, -**
Gazel 16
Mısra: **9**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Bâ ‘iş-i hicrân hele ‘aşıklıkımıdır kendüye
10. Luğf-ı vaşla ol perîde Sâlimâ yokdur sebep
19. **‘aşıq:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Derin etse netice kudsiyân ile tavâf ‘aşıq
4. Müselmâna bakar mı yâ o şüh-i kâfirin-‘âdet
20. **‘aşıka:-a**
Kaside 18
Mısra: **16**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
15. Çeşmine süzen olur hâr hezârîñ gülsüz
16. Yârsız küllhan olur ‘aşıka bæg-ı mağbûl
21. **‘aşıq:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
23. Döndü âb içre olan berg-i hâzâna ‘aşıq
24. Giryekârî-i firâk ile olaldan meşğûl
22. **‘aşıkıñ:-ıñ**
Matla 25
Mısra: **2**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Şanma kim ‘aşkıñı cânâneye te’şir etmez
2. ‘Aşıkıñ âteşi cânâ neye te’şir etmez
23. **‘aşıq:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Äzürde olma hışmına sen Sâlimâ anıñ
10. ‘Aşıq itâb-ı yârine dil-gîr olur mu hiç
24. **‘aşıka:-a**
Muamma 30
Mısra: **1**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Çâresi ‘aşkıñ ‘aşıka gamıdır
2. Yâdigârîñ buğuru meryemidir
25. **‘aşıklar:-lar**
Kaside 34
Mısra: **89**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
89. Cefâ gördükçe dil-berlerden ‘aşıklar eder ümmîd
90. Ne miñnetdir bu miñnetler bu sevdâlar ne sevdâdır
26. **‘aşıklar:-lar**
Muamma 34
Mısra: **2**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Cemâle nice sîr olsun cihân mülkünde ey Sâlim
2. O serve bir iki üç def’a bakmak ile ‘aşıklar
27. **‘aşıq:-ı**
Gazel 37
Mısra: **2**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Olalı menzil ü mağşûduna reh-ber ümmîz
2. Eyledi ‘aşığı çak hâke berâber ümmîz
28. **‘aşıka:-a**
Matla 45
Mısra: **1**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Helâk olmağ gamıñla ‘aşık devlet sa’âdetdir
2. Kişi cânın fedâ etmek yoluñda cânâ minnetdir
29. **‘aşıkıñ:-ıñ**
Matla 46
Mısra: **2**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Sen şehe ta’n etmeğe cümle dehenler bestedir
2. Kulluğunla iftihâra ‘aşıkıñ şâyestedir
30. **‘aşıka:-a**
Gazel 47
Mısra: **1**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. ‘Aşıka va’de-i vaşlı da hemân lâf mıdır
2. Yoğsa bî-çârelere bu revîş inşâf mıdır
31. **‘aşıkıñ:-ın**
Gazel 48
Mısra: **9**
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. ‘Aşıkıñ ser-mâye-i dirînekârıdır elem
10. Teng teng-i hvâce-i ‘aşkı gam-ı dil-dâr olur
32. **‘aşıq:**
Gazel 50

- Mısra: 1
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Niçün bî-çâre 'âşık vaşl-ı yâri İhtimâl eyler
  2. Neden bî-hüde böyle fikr-i ümmîd-i muhâl eyler
33. 'âşık:-a
Gazel 57
Mısra: 1
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Cân u baş üzre gâmiñ 'âşıkâ gam râhatdır
  2. Fikr-i zülfün baña bir mâye-i cem 'iyyetdir
34. 'âşıklar:-lar
Gazel 58
Mısra: 3
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Fiğân eyler görünce hâtt-ı ruhsârını 'âşıklar
  4. Bahâr erdikçe bülbülden nevâlar câ-be-câ artar
35. 'âşıkî:-iñ
Gazel 60
Mısra: 10
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Hâttına ta'lik edip vaşlın o şüh-ı kîne-cü
  10. 'Âşıkîñ ferdâ-yı şubh-ı mahşere tevkiğ eder
36. 'âşık:
Gazel 61
Mısra: 4
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Zerrece maqbüle geçmez hîdmeti üftâdeniñ
  4. Tâ-be-key 'âşık rehinde pür-gubâr-ı gerd olur
37. 'âşık:-a
Gazel 62
Mısra: 1
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Geh güler yüz 'âşıkâ geh çin-i ebrü gösterir
  2. Dil-firîbân-ı cihân elbette bir hû gösterir
38. 'âşık:
Gazel 63
Mısra: 6
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Cüst (ü) cü etdim şâbîbân-ı cihânı bulmadım
  6. Ben gedâ bî-çâre 'âşık derdine dermân olur
39. 'âşıklarî:-lar, -iñ
Gazel 69
Mısra: 5
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Bir iken biñ eylemezdi derdini 'âşıklarîñ
  6. Gâmze-i âşüb dilberlerde ammâ bir midir
40. 'âşık:-a
Gazel 73
Mısra: 6
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Etmede gâhî perîşân zülfü gibi hâtırım
  6. Geh ser-i mü 'âşıkâ mihr ü mahabbet gösterir
41. 'âşık:-ı
Gazel 73
Mısra: 7
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Geh semend-i nâz ile eyler leked-küb 'âşıkı
  8. Geh licâm-ı rahmı alıp deste şefkat gösterir
42. 'âşık:-a
Gazel 76
Mısra: 2
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Eger te'sir-i gâmzeñ olmayaydı düşmen-i te'hîr
  2. Nigâhın 'âşıkâ mergin ederdi câmesin tağyîr
43. 'âşık:
Gazel 77
Mısra: 6
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Urur kendi eliyle hân (ü) mân-ı şabrına âteş
  6. Kaçan bî-çâre 'âşık dil-beriyile merhabâ eyler
44. 'âşık:
Gazel 80
Mısra: 6
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. 'Arz -i ahvâlin eder âmâde ma'sûka velî
  6. Vaşla erince hemân bî-çâre 'âşık lâl olur
45. 'âşık:-a
Gazel 82
Mısra: 10
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. O gâmzeden niğeh-i lutf ümîdi ey Sâlim
  10. Bakılsa 'âşıkâ 'ayn-ı hâta degil de nedir
46. 'âşıkî:-iñ
Gazel 85
Mısra: 9
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. O Leylî anılamazken 'âşıkîñ pâ-mâli-i hicrin
  10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim 'aceb neyler
47. 'âşık:-a
Gazel 87
Mısra: 10
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Bilirken Sâlimâ pâ-mâl-i gerd-i râhını yer yer
  10. Bu güne 'âşıkâ cevri etmek ol mekkâre pek çokdur
48. 'âşıkîm:-ım
Gazel 88
Mısra: 2
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Dilde pinhân infî 'âlim kim bilir
  2. 'Âşıkîm ölsem melâlim kim bilir
49. 'âşıklarî:-lar, -iñ
Gazel 89
Mısra: 4
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Şâb'ımız muğber degildir hâtt-ı pâkiñden seniñ
  4. Hâtt berât-ı 'âşıkîñ 'âşıklarîñ tecdîd eder

50. 'aşık:
Gazel 92
Mısra: 6
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Etsin maṭāf Ka'be-i 'ulyā-yı küyünü
6. 'Aşık o bezmgehde du ā müstecāb olur
51. 'aşık:
Gazel 95
Mısra: 2
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Yüzünü sürmege bī-çāre ḥāk-i pāya gider
2. Bu piç ü tūb ile 'aşık o dil-rübāya gider
52. 'aşıkım:-im
Gazel 102
Mısra: 4
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Gitmez aşlā heves-i zūlfü derūn-ı dilden
4. 'Aşıkım gönülümü her bār hemān bu eyler
53. 'aşık:
Gazel 104
Mısra: 9
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Garīb olur der-i dil-berde Sālimā 'aşık
10. Olunmaz ise o bī-çāreye eger tevķir
54. 'aşık:
Gazel 110
Mısra: 1
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Ḥayāl-i zūlfü yāriñ gerçi 'aşık 'ayn-ı rıf atdır
2. Seniñ ḥālinden āgāh olmak ammā serde devletdir
55. 'aşıkdır:-dır
Gazel 110
Mısra: 11
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
11. Hemān bir şoḥbete 'aşıkdır ancak ṭālib-i didār
12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne ḥod ḥayrān-ı ülfetdir
56. 'aşıkım:-im
Gazel 111
Mısra: 5
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Eskidikçe 'aşıkın kem-pāye eyler dil-berān
6. Devlet-i ḥüsnün nizāmı cümle bu āyin olur
57. 'aşıka:-a
Gazel 113
Mısra: 2
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Sensiz cihānda ḥvāhiş-i rāḥat sezā mıdır
2. Cānsız bedende 'aşıka şihḥat şafā mıdır
58. 'aşık:
Gazel 114
Mısra: 9
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Temennā-yı vişāle bir vesile eyleyip 'aşık
10. Dü çeşmi gibi eşkin yāre 'arz-ı kām için şaklar
59. 'aşıkñ:-iñ
Gazel 115
Mısra: 4
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Sünbül-i cennet de olsa eylemez şarf-ı ḥayāl
4. 'Aşıkñ sevdāsı yāriñ zūlf-i 'anber-būsudur
60. 'aşık:
Gazel 120
Mısra: 10
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse..
9. Ümid etmez ḥayāt-ı cāvidān-ı vaşlı ey Sālim
10. Yerin bī-ḥüde 'aşık künc-i şahrā-yı 'adem etmez
61. 'aşıkñ:-im
Gazel 127
Mısra: 3
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Ḥasretle geçer 'aşıkın evkātı ser-ā-pā
4. Dil-berde vefā 'aşıka bir çāre bulunmaz
62. 'aşıka:-a
Gazel 127
Mısra: 4
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Ḥasretle geçer 'aşıkın evkātı ser-ā-pā
4. Dil-berde vefā 'aşıka bir çāre bulunmaz
63. 'aşıklarım:-lar, -ı, -nı
Gazel 133
Mısra: 3
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Ceş-i müjgānı şehid etmede 'aşıkların
4. Tā-be-key ol şeh-i ḥün-rīze 'adālet gelmez
64. 'aşıklar:-lar
Gazel 139
Mısra: 7
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Meķāsid ile hemişe rehinde 'aşıklar
8. Niyāzlar ile yek-ser gider gelir ṭurmaz
65. 'aşıka:-a
Gazel 139
Mısra: 10
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Gönül seniñle 'itābın benimle dil 'āciz
10. O ḥāl 'aşıka yer yer gider gelir ṭurmaz
66. 'aşık:
Gazel 142
Mısra: 2
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Neler çekdi gönül küyuñda āğyāra demek olmaz
2. Raķib-i dūna 'aşık sırr-ı 'aşkı söylemek olmaz
67. 'aşıklarım:-lar, -in
Gazel 142
Mısra: 10
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

9. Yine bir lutfā mebnī eylemişdir gālībā Sālīm
10. O şūh 'āşıklarin bī-hūde tekdīr eylemek olmaz

68. 'āşıkūn:-iñ
Gazel 158
Mısra: 8

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

7. Geh hayāl-i zūlfūñ eyler gāh fikr-i 'ārızūñ
8. Bu hevāda 'āşıkūñ şām u şehēr olmaz hālās

69. 'āşığı:-ı
Gazel 161
Mısra: 1

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Hāt-ı dil-berden olur 'āşığı elbet mahzūz
2. Āmed-i şeble durur t̄alib-i vuşlat mahzūz

70. 'āşıkā:-a
Gazel 163
Mısra: 5

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

5. 'Aybımız biz biliriz 'āşıkā 'aşk 'ayb olmaz
6. Kerem et 'aşk ile zāhid bize etme teşnī'

71. 'āşık:
Gazel 174
Mısra: 10

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

9. Degildir cāy-ı istiğrāb ey gönca bu 'ālemde
10. Bu gülşende saña 'āşık benim gibi hezār olmak

72. 'āşık:
Gazel 189
Mısra: 2

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Ey murğ-ı şehēr şabr edegör zahmına hārīñ
2. 'Āşık geçinen sine gerer tīrine yārīñ

73. 'āşıkūn:-ın
Gazel 190
Mısra: 2

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Derdmendān zār u giryān olduğun bilmez misiñ
2. 'Āşıkūn ahvālī cānā n'olduğun bilmez misiñ

74. 'āşıkūn:-iñ
Gazel 190
Mısra: 10

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

9. 'İyd geldi merhabā et küşteğān-ı ğamzeñe
10. 'Āşıkūñ yolunda kurbān olduğun bilmez misiñ

75. 'āşıkā:-a
Gazel 194
Mısra: 4

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

3. İntizār-ı şevk-ı vaşl etmeñ münāsib görmedik
4. İhtiyār-ı ğam da etseñ 'āşıkā ehven degil

76. 'āşık:
Gazel 194
Mısra: 7

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

7. Boynuna alırdı 'āşık gerdeniñ ammā çi sūd
8. Bahtı hālīñdir siyeh-fām eyleyen gerden degil

77. 'āşıkız:-ız
Gazel 195
Mısra: 4

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

3. Hasret-i ruhsār-ı zūlfūñ çekmedir hep kārımız
4. 'Āşıkız biz nāle-i şubh u mesāmız çok degil

78. 'āşıklara:-lar, -a
Gazel 195
Mısra: 7

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

7. Ğamzeler bigānedir etmez nigeh 'āşıklara
8. Mülk-i hüsñünde ğaribiz āşināmız çok degil

79. 'āşık:
Gazel 198
Mısra: 2

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Teselli olmaz 'uşşāka cihān sūr olsa sultānım
2. Kıpılmaz şevka 'āşık yārdan dūr olsa sultānım

80. 'āşıklarūn:-lar, -iñ
Gazel 198
Mısra: 3

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

3. Yıkılır bir taraftan hātūrū 'āşıklarūñ elbet
4. Temel tutmaz ne rütbe kālbi ma'mūr olsa sultānım

81. 'āşık:
Gazel 215
Mısra: 3

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

3. Donatsın yārelerle sine-i bī-kinesin 'āşık
4. Tenin ser-tā-be-pā dāğ-ı cefāña çeşm ü gūş etsin

82. 'āşıkūn:-ın
Gazel 220
Mısra: 8

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

7. Ele alıp yıkılmış hātūrūm hālīm su'āl etmez
8. Fütāde 'āşıkūn kaldırılmaz aşlā hāk-i zilletden

83. 'āşıkūn:-iñ
Gazel 225
Mısra: 5

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

5. Cāme-hvāba girmek olmaz sen şeh ile 'āşıkūñ
6. Penbeniñ āteşle oynu olmaz ey şūh-ı cihān

84. 'āşık:
Gazel 228
Mısra: 6

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

5. Düşen kalkmaz yañar hep künc-i dāmān-ı dil-ārāda
6. Hemān 'āşık seniñ de tek vücūduñ bī-mecāl olsun

85. 'āşıkā:-a
Gazel 229
Mısra: 5

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

5. Gâh rûyuñ gâh zülfüñ göster ey meh 'âşıka
6. Rüz ü şeb sevdâ-yı zülfüñle perişân olmasın

86. 'âşıka:-a
Gazel 235
Mısra: 6
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

5. Âdeme bî-hüde incinmek çatı pek güç gelir
6. Ol perîden 'âşıka insâniyet me'mül iken

87. 'âşık:
Gazel 237
Mısra: 7
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Eşk-i terini etmesin eksik hele 'âşık
8. Nağl-i emelin dirse eger bârver olsun

88. 'âşık:
Gazel 245
Mısra: 1
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Bir zamân şöhet ederken 'âşık ol mañbûb ile
2. Şimdi hasret-dîde hayfâ söyleşir mektûb ile

89. 'âşıkma:-m, -a
Gazel 247
Mısra: 7
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Görşün nic' olur 'âşıkma cevri eziyyet
8. Yâ Rab o cefâkârı da benden beter eyle

90. 'âşık:
Gazel 256
Mısra: 5
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. 'Âşık o durur eyleye her derde tañammül
6. Bâr olmayacak ermeye dil ni'met-i yâre

91. 'âşıkı:-ı
Gazel 268
Mısra: 3
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Ne hâcet 'âşıkı nâr-ı firâkıña sūziş
4. Alır fetîli o bî-çâre bir nezâre ile

92. 'âşık:
Gazel 272
Mısra: 14
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
13. Seng-i ta'n-ı düşmene bakmaz reh-i ma'sûkda
14. 'Âşık oldur kim ola pür-yâre Allâh 'âşıkına

93. 'âşıkündür:-iñ, -dır
Gazel 272
Mısra: 17
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
17. Şâf-dil bir 'âşıkündür âsitâniñda seniñ
18. Merhâmet et Sâlim-i nâ-çâre Allâh 'âşıkına

94. 'âşık:
Gazel 278
Mısra: 9
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

9. Mihr-i ruhsârîña hasret giden 'âşık cânâ
10. Nerede bula seni rüz-ı cezâdan gayrı

95. 'âşıkñ:-iñ
Gazel 285
Mısra: 1
Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Fikr-i vuşlatdır hemîşe 'âşıkñ hülyâları
2. Eksik olmaz dermendâniñ gam-ı bî-câları

'âşık etdi:
1. 'âşık etdi:-di
Terkib-bend 1
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın takdiri olarak âşıkım, sevgiliye muhabbet duyması.

69. Benim ol 'âşık-ı bed-baht u nâ-kâm
70. Beni saña ki 'âşık etdi tağdır

'âşık ola:
1. 'âşık ola:-a
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 73
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

73. O 'aşkıdır kim cihânda ola 'âşık
74. Cemî'-i vakt endüh aña gâlib

'âşık olan:
1. 'âşık olan:
Gazel 9
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

9. Bilirse kadr-i eş'arı yine 'âşık olan bilir
10. Riyâ ehli ne mümkün Sâlimâ şî'r eylemek ısgâ

2. 'âşık olan:-an
Kaside 35
Mısra: 62
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

61. Çekilir mi gam-ı gîsü-yı nigâr ey Sâlim
62. Çeker ancak anı 'âşık olan elbet nâ-çâr

3. 'âşık olan:-an
Matla 55
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

1. Hemîşe cân atar 'âşık olan bûs etmege pâyâ
2. Tenezzül eylemez vâ'iz seniñ nefsiñ bu sevdâyâ

'âşık olanıñ:
1. 'âşık olanıñ:-an, -iñ
Müfret 78
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

1. Reh-güzârında tûran zâre tegâfûl etme
2. Saña 'âşık olanın hâline bak sultânım

'âşık olanlar:

1. **'âşık olanlar:-lar**

Gazel 148

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk derdine düşen.

9. Olur elbette ey Sâlim bize bâr-ı emel bir gün
10. Niyâz u nâleden 'âşık olanlar ictinâb etmez

'âşık olduğum:

1. **'âşık olduğum:-dug, -um**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

1. Saña ey mâh-likâ şad dil ü cânım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek olduğum 'âşık çokdur

'âşık olduksa:

1. **'âşık olduksa:-duk, -sa**

Kıt'a 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

3. Ne bu cevriñ yeter gel inşâf et
4. 'Âşık olduksa kâfir olmadık

'âşık oldum:

1. **'âşık oldum:-dum**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

147. Eyledim ben yoluña cânı fedâ
148. 'Âşık oldum saña 'âşık cânâ

'âşık olurdu:

1. **'âşık olurdu:-ur, -du**

Gazel 268

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

7. Reh-i vişâliñe 'âşık olurdu biñ päre
8. Metâ'-ı vaşlı alınmağ olaydı päre ile

'âşıkân:

1. **'âşıkâna:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 82

Âşıklar.

81. Eyâ müjgâni cânâ dâl hançer
82. Nigâhi 'âşıkâna dâl hançer

2. **'âşıkânın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 4

Âşıklar.

3. Nüşâ-i mihr ü mahabbet dâstânın kim bilir
4. Hâlini künc-i gamında 'âşıkânın kim bilir

3. **'âşıkân:**

Kaside 28

Mısra: 2

Âşıklar.

1. Mâh-ı 'id kim mest-i câm-ı hasreti huşyâr eder
2. 'Âşıkân şavm-ı vişâle cümleten iftâr eder

4. **'âşıkâna:-a**

Gazel 61

Mısra: 1

Âşıklar.

1. Fikr-i ebrû 'âşıkâna Sâlimâ hep derd olur
2. Çille-i 'aşk u mahabbet tâ ezelden serd olur

5. **'âşıkân:**

Gazel 260

Mısra: 12

Âşıklar.

11. Gönül pervâneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tâ
12. Desinler Sâlim olmuşdur münevver 'âşıkân içre

6. **'âşıkânın:-ın**

Gazel 272

Mısra: 11

Âşıklar.

11. 'Âşıkânın dil-şikest olma nigâhına şakın
12. Söyle kimdir sîr olan didâre Allâh 'aşkına

âşikâr etdikde:

1. **âşikâr etdikde:-dik, -de**

Tarih 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür kalmak, belli etmek.

3. Bir şeb-i târike döndü hâşılı nev-rûzumuz
4. Âşikâr etdikde hatıñ bahtıñ taqvimini

âşikâr eyledim:

1. **âşikâr eyledim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli etmek, ortaya çıkarmak.

9. Eyledim bir bir fetil-i dâğ-ı hicrin âşikâr
10. Pâyına düşdüm netice eyledim feryâd u zâr

âşikâr oldu:

1. **âşikâr oldu:-du**

Gazel 287

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, bilinmek.

7. Nühüfte âteş-i 'aşkı bilindi âhımdan
8. Gamıyla dâğ-ı derün cümle âşikâr oldu

âşikâr olmaz:

1. **âşikâr olmaz:-maz**

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak.

3. İtâbın görmeyen etmez şikâyet süz-ı miñnetden
4. Tokunmadıkça seng-i zendde âteş âşikâr olmaz

‘âşik-ı bed-baht u nâ-kâm:

1. ‘âşik-ı bed-baht u nâ-kâm:

Terkib-bend 1

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutsuz ve bahtsız âşik.

69. Benim ol ‘âşik-ı bed-baht u nâ-kâm
70. Beni saña ki ‘âşik etdi taqdîr

‘âşik-ı bî-bahta:

1. ‘âşik-ı bî-bahta:-a

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahtsız âşik.

5. ‘âşik-ı bî-bahta her dem yâr râğbet eylemez
6. Gâhi dil bî-iltifât-ı semt-i sūd olmak gerek

‘âşik-ı bî-bâk ü pervâ:

1. ‘âşik-ı bî-bâk ü pervâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pervasız âşik.

67. Benim ol ‘âşik-ı bî-bâk ü pervâ
68. Ki ser-cümle revernağdan gözüm sîr

‘âşik-ı bî-çäre:

1. ‘âşik-ı bî-çäre:

Müseddes 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşik.

1. Eşiginde ‘âşik-ı bî-çäre ölmüş ölmemiş
2. Bir bakar mı aña ol mekkâre ölmüş ölmemiş

2. ‘âşik-ı bî-çäre:

Rübai 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşik.

1. Tâ ölmeyicek ‘âşik-ı bî-çäre dirilmez
2. Merg olmayıcak cennet-i a ‘lâya girilmez

3. ‘âşik-ı bî-çäre:

Gazel 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşik.

3. Nağşın şaklayamaz âyine de olsa rakîb
4. Her derün ‘âşik-ı bî-çäre gibi şâf mıdır

4. ‘âşik-ı bî-çäre:

Gazel 193

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşik.

7. Vaşf-ı zülfün meclisinde dün gece edip dırâz
8. Bilmezine ‘âşik-ı bî-çäre kırmış gibi tel

‘âşik-ı bî-çäreler:

1. ‘âşik-ı bî-çäreler:-ler

Tesdis 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşiklar.

3. Eylemez zâr u nizâr-ı dil-i ‘uşşâka nazar
4. Boşuna ‘âşik-ı bî-çäreler efgân eyler

‘âşik-ı bî-çäreleriñ:

1. ‘âşik-ı bî-çäreleriñ:-ler, -iñ

Kaside 18

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşiklar.

21. Çehre-i zerdine bak ‘âşik-ı bî-çäreleriñ
22. Nic’olurmuş bileyim derseñ eger şüret-i kul

‘âşik-ı bî-çäreve:

1. ‘âşik-ı bî-çäreve:-ye

Tesdis 7

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşik.

19. Ne ‘aceb ‘âşik-ı bî-çäreve ihsân etmez
20. Haber-i vaşlı ile gâhice şādân etmez

‘âşik-ı bî-dil:

1. ‘âşik-ı bî-dil:

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekingen âşik.

3. Dil onda hâtır onda cümle ‘akl ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa ‘âşik-ı bî-dil garîb olmaz

‘âşik-ı bîmâr-ı hicr-i ser-girân-ı miñnete:

1. ‘âşik-ı bîmâr-ı hicr-i ser-girân-ı miñnete:

Gazel 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık hastası olan âşığın mahmurluğu, mahmurluk yükü.

3. ‘âşik-ı bîmâr-ı hicr-i ser-girân-ı miñnete
4. Merg-i rāhat-sāz cānā derdine tîmār olur

‘âşik-ı dîdâr olur:

1. ‘âşik-ı dîdâr olur:-ur

Gazel 48

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüze âşık olmak.

5. Sende bu hâşşiyet-i te'sîr-i behcet var iken
6. Her gören meh rüyuñ elbet 'âşık-ı dîdâr olur

'âşık-ı dîdâra:

1. 'âşık-ı dîdâra:-a

Gazel 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yüze âşık olan.

1. Gitmiyor pîş-i nigâhından ser-â-ser âfîtab
2. Saña cânâ 'âşık-ı dîdâra beñzer âfîtab

'âşık-ı dîdârdan:

1. 'âşık-ı dîdârdan:-dan

Gazel 232

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yüze tutkun olan.

9. Sâlim'e luţf et dirîğ etme peyâmın dem-be-dem
10. İltifâtın kesme cânâ 'âşık-ı dîdârdan

'âşık-ı dîvâneniñ:

1. 'âşık-ı dîvâneniñ:-niñ

Tesdis 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deli âşık. Delicesine seven âşık.

3. Sırr-ı 'aşka vâkıf olmaz diğkati bigâneniñ
4. Setr-i râz eyler dehâni 'âşık-ı dîvâneniñ

'âşık-ı firkat-keşe:

1. 'âşık-ı firkat-keşe:-e

Tarih 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık çeken âşık.

5. Beñzer 'aynı ile ol 'âşık-ı firkat-keşe kim
6. Eylemiş dîdeleri eşkini mânend-i sebîl

'âşık-ı hicr-âşinâvı:

1. 'âşık-ı hicr-âşinâvı:-yı

Kaside 28

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığa alışkın âşık.

15. Mâh-ı 'id kim nev-kumâş-ı vaşlı ihzâr eyleyip
16. 'Âşık-ı hicr-âşinâyı nâ'il-i dil-dâr eder

'âşık-ı küstâh:

1. 'âşık-ı küstâh:

Gazel 91

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küstah, kendini bilmez âşık.

3. Hîdmet etsem yâr gelse der imişsin hâneme
4. Sen nesin ey 'âşık-ı küstâh tevķiriñ nedir

'âşık-ı mahzûn-ı dil-gîr:

1. 'âşık-ı mahzûn-ı dil-gîr:

Terkib-bend 1

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücenmiş, hüznü âşık.

65. Benim ol 'âşık-ı mahzûn-ı dil-gîr

66. K'olunmaz süzişim taķrîr u taşvîr

'âşık-ı nâ-çâr olmuşdur:

1. 'âşık-ı nâ-çâr olmuşdur:-muş, -dur

Kaside 6

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz âşığa dönmek.

31. Biri ma'sûk u biri 'âşık-ı nâ-çâr olmuşdur

32. Olaldan sâkinân-ı rüy-i ğabrâ şem' ü pervâne

'âşık-ı nâ-çâr u şeydâ:

1. 'âşık-ı nâ-çâr u şeydâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın ve çaresiz âşık.

73. Benim ol 'âşık-ı nâ-çâr u şeydâ

74. Ki kaç'â olamaz zaħmıma tedbîr

'âşık-ı nâ-çâra:

1. 'âşık-ı nâ-çâra:-a

Gazel 283

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz, zavallı âşık.

3. Vâkıf olsaydı melâl-i dile ol şâh-ı hüsün

4. O gedâ 'âşık-ı nâ-çâra kerem eyler idi

'âşık-ı nâlân olaldan:

1. 'âşık-ı nâlân olaldan:-aldan

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen âşık olmak.

1. 'Âşık-ı nâlân olaldan sen meh-i tâbânıma

2. Mihr-i rüyuñ pertev-efgendir dil-i süzânıma

'âşık-ı pür-ğam:

1. 'âşık-ı pür-ğam:

Gazel 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok dertli âşık.

1. Neden dâğ-ı derünun 'âşık-ı pür-ğam nihân eyler

2. Anı hüd çâk-şad-çâk-i giribânı 'ayân eyler

'âşık-ı pür-guşsa vü hemdir:

1. 'âşık-ı pür-guşsa vü hemdir:-dir

Gazel 192

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertli âşık.

1. Gülşen-i küy-ı bütân Bâğ-ı İrem'dir ey dil

2. Bülbülü 'âşık-ı pür-guşsa vü hemdir ey dil

‘āşık-ı ser-bâz:

1. **‘āşık-ı ser-bâz:**

Gazel 250

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cesur âşık.

3. Ser fedâ eyler yolunda dil-ber-i mümtâzınıñ

4. Hâşılı başa çıkılmaz ‘āşık-ı ser-bâz ile

‘āşık-ı ser-defter-i ‘aşk:

1. **‘āşık-ı ser-defter-i ‘aşk:**

Terkib-bend 1

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk defterin başındaki âşık || Âşıklar zümresinin önde geleni

75. Benim ol ‘āşık-ı ser-defter-i ‘aşk

76. Ki zâtım görse Kays eylerdi tevķir

‘āşık-ı ser-mest ü rüsvâ:

1. **‘āşık-ı ser-mest ü rüsvâ:**

Terkib-bend 1

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rezil duruma düşmüş, mest olmuş âşık.

71. Benim ol ‘āşık-ı ser-mest ü rüsvâ

72. Dil-i zârım ki nâlem etdi tekdîr

‘āşık-ı sevdâ-karîniñ:

1. **‘āşık-ı sevdâ-karîniñ:-iñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdaya düşmüş âşık.

77. Benim ol ‘āşık-ı sevdâ-karîniñ

78. Ki bir dem etmedim hîdmetde takşîr

‘āşık-ı şeydâ:

1. **‘āşık-ı şeydâ:**

Rûbai 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın âşık.

3. Mağşerde girîbânınıñ sen kırtaramazsın

4. Ol gün seni elbetde bulur ‘āşık-ı şeydâ

2. **‘āşık-ı şeydâ:**

Gazel 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Divane âşık.

9. Sevâd-ı fikr-i zülfûñ ile müjgânın niķâb etmiş

10. Siyeh-püşîdedir sanma görüp ey ‘āşık-ı şeydâ

3. **‘āşık-ı şeydâ:**

Gazel 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Divane âşık.

1. Sırıķ ile nola âlüde olsa ser-te-ser kâğaz

2. Ser-i müjgânı ile ‘āşık-ı şeydâ yazar kâğaz

4. **‘āşık-ı şeydâ:**

Gazel 187

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın âşık.

3. Nedir sende bu te’sîr-i figân ey ‘āşık-ı şeydâ

4. Hezârı bâğda nâleñle hâmüş eylediñ gittiñ

‘āşık-ı şeydâ oldu:

1. **‘āşık-ı şeydâ oldu:-du**

Rûbai 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın âşığa dönmek

1. Bülbül ki güle ‘āşık-ı şeydâ oldu

2. Ser-mest-i mey-i sâğar-ı sevdâ oldu

‘āşık-ı sevdâları:

1. **‘āşık-ı sevdâları:-lar, -ı**

Gazel 285

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın âşık.

7. Bu teğâfûl-güne vaz’-ı nâ-pesendide neden

8. Böyle nisyâna sebep ne ‘āşık-ı sevdâları

‘āşık-ı siyeh-rûzuñ:

1. **‘āşık-ı siyeh-rûzuñ:-uñ**

Gazel 168

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahtsız âşık.

5. Bu gece hânesine ‘āşık-ı siyeh-rûzuñ

6. Gelirdi şâyed olursa o mehveşe teklîf

‘āşık-ı zâr:

1. **‘āşık-ı zâr:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen âşık.

37. Nola endüh-şîfat ‘āşık-ı zâr

38. Kıdretü’llâhı ederse efkâr

2. **‘āşık-ı zâr:**

Kaside 35

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen âşık.

57. Çekilir hâle-i ağuşa o meh elbette

58. Sübha-i mihi tamâm eylemedin ‘āşık-ı zâr

3. **‘āşık-ı zâr:**

Gazel 133

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan âşık.

9. Umma teşrîfini yârîñ şakın ey ‘āşık-ı zâr

10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naķvet gelmez

‘āşık-ı zâra:

1. 'āşık-ı zāra:-a

Matla 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan âşık.

1. Ümid-i vaşl etmek 'āşık-ı zāra temāşadır
2. Hemîşe 'āşıkın sevdaları hep māl-i hūlyadır

2. 'āşık-ı zāra:-a

Gazel 105

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan âşık.

7. O ğamze 'āşık-ı zāra ser-ā-sere böyle
8. Belā-yı tāze-rev-i nāgehān-ı dil-berdir

3. 'āşık-ı zāra:-a

Gazel 170

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen âşık.

1. Hānkāh-ı kederiñ olmasa perverdi firāk
2. 'Āşık-ı zāra vişāl ile ber-ā-berdi firāk

'āşık-ı zāre:

1. 'āşık-ı zāre:-e

Matla 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen âşık.

1. Bakmazsa o meh-pāre eger 'āşık-ı zāre
2. Cānāna niyāz eylemeden ğayrı ne care

2. 'āşık-ı zāre:-e

Gazel 256

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen âşık.

1. Bakmazsa o meh-pāre eger 'āşık-ı zāre
2. Cānāna niyāz eylemeden ğayrı ne çāre

'āşık-ı zārı:

1. 'āşık-ı zārı:-ı

Matla 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen âşık.

1. Görmüyor dīdeleriñ 'āşık-ı zārı ne 'aceb
2. Böyle der-kār-ı ğāzab olduğūña noldu sebeb

2. 'āşık-ı zārı:-ı

Gazel 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan âşık.

7. Sezādır nāle dönsem mü-miyānıñ fikr edip cānā
8. Hāyālīñ 'āşık-ı zārı hāyāl-ender-hāyāl eyler

3. 'āşık-ı zārı:-ı

Gazel 146

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen âşık.

5. Kudūmuñla sevindir 'āşık-ı zārı amān eyle

6. Ne yapsın künc-i ğamda bu göñül ey bī-amān sensiz

4. 'āşık-ı zārı:-ı

Gazel 277

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen âşık.

1. Nigāh-ı merhāmet etmezse etsin 'āşık-ı zārı
2. O āhū-dideniñ etmez remide şekl-i āzārı

'āşık-ı zārīñ:

1. 'āşık-ı zārīñ:-iñ

Muamma 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen âşık.

1. Muqarrerdir tekāsül hīdmetinde 'āşık-ı zārīñ
2. Hıttāb āşūfte-sāmānıñ kadın āhır dü-tā eyler

2. 'āşık-ı zārīñ:-iñ

Gazel 169

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen âşık.

5. Kalır niyāzı ser-ā-beste 'āşık-ı zārīñ
6. Nezāre-sāzi-i eṭrāf-ı ihtimāl olarak

āşinā:

1. āşināya:-ya

Tesdis 5

Mısra: 20

Tanıdık, bildik || Āşık.

19. Ey Hümā-yı āşiyān-ı hüsñ ü ān u zīb ü fer
20. Āşināya böyle biğāne revişden kıl hāzer

2. āşinādır:-dır

Gazel 15

Mısra: 1

Far. Bildik kimse, dost, enis.

1. Ser-i zūlfünde cānānıñ bizimle āşinādır hep
2. Anıñçün böyle diller mā'il-i bād-ı sabādır hep

3. āşinālardan:-lar, -dan

Matla 16

Mısra: 1

Far. Bildik kimse, dost, enis.

1. Peyām-ı vaşlıñı cānā şaķınma āşinālardan
2. Diliñden geldiği hāyrı dirīğ etme gedālardan

4. āşinādır:-dır

Gazel 33

Mısra: 6

Far. Bildik kimse, dost, enis.

5. Der-i devlet-me'ābından nola biğāne olsaķ biz
6. Gürūh-ı bī-dilān ile ezelden āşinādır çarḫ

5. āşinālarla:-lar, -la

Gazel 40

Mısra: 5

Far. Bildik kimse, dost, enis.

5. Hemân şoĥbet gibidir meclis içre âşinâlarla
6. Hücûm-ı vahşet-i dūrî-i yâri def' eder kâġaz
6. **âşinâya:-ya**
Gazel 52
Mısra: 5
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
5. Âşinâya eylemek bigâne vâdî ġam degil
6. Olmasın aġyâr ile hergiz hemân dil-dâr yâr
7. **âşinâ:**
Gazel 53
Mısra: 7
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
7. Degil bigâne -rû cümle degildir âşinâ cânâ
8. Şu rütbe râzını sînemde mihrîñ güm-sürâġ eyler
8. **âşinâ:**
Gazel 58
Mısra: 8
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
7. Zamân-ı devlet-i neşv ü nemâya i'tibâr olmaz
8. Ziyâd oldukça câh u rütbe hergiz âşinâ artar
9. **âşinâlar:-lar**
Gazel 119
Mısra: 3
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
3. Ser-â-pâ âşinâlar yâd olurlar âsitânînda
4. Ser-i kûyuñda ammâ bu dil-i bigâne söylenmez
10. **âşinâ:**
Gazel 124
Mısra: 10
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
9. Ğâret-i sâmnâna Sâlim ġamzeye minnet mi var
10. Âşinâ yok bir yere bi-çâre düşdü gönlümüz
11. **âşinâya:-ya**
Gazel 131
Mısra: 10
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
9. Zamâneniñ rû-yı bigânesin görerek
10. Teġarrub etmeġe bir âşinâya muntâzırız
12. **âşinâlardan:**
Gazel 145
Mısra: 1
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
1. Hâķîķi âşinâlardan dil-i dem-sâza şer gelmez
2. Meşeldir merd-i dâñadan cihân içre zarar gelmez
13. **âşinâmız:-mız**
Gazel 195
Mısra: 8
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
7. Ğamzeler bigânedir etmez niġeġ âşîķlara
8. Mülk-i ġüsñünde ġarîbiz âşinâmız çok degil
14. **âşinâdır:-dır**
Gazel 213

- Mısra: 7
Tanıma, bilme durumu.
7. Ser-â-pâ âşinâdır dâġ-ı hicriñ ile sultânım
8. Benim mihrîñle hem-te' şîr-i isfidâcdır sînem
15. **âşinâyım:-yım**
Gazel 243
Mısra: 3
Tanıma, bilme durumu.
3. Âşinâyım ġam ile şol rütbe ben kim dünyede
4. Sebķat etmiş yok dil-i nâ-şâdı maġzûn olmada
16. **âşinâyız:-yız**
Gazel 250
Mısra: 6
Tanıma, bilme durumu.
5. Olmazız bigâne bezm-i ġâş-ı nâz u 'işvede
6. Âşinâyız tâ ezelden ġamze-i ġammâz ile
17. **âşinâlar:-lar**
Gazel 265
Mısra: 4
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
3. Ne pes tertîb-i dündur âsitân-ı çarġ-ı keç-revde
4. Ser-â-pâ âşinâlar yâd olur bigâneden şoñra
- âşinâ et:**
1. **âşinâ et:**
Gazel 21
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanıdık etmek, tanıştırmak.
5. Dil-i maġzûn-ı firķatkârımı sen
6. O bigâneyle yâ Rab âşinâ et
- âşinâ ola:**
1. **âşinâ ola:-a**
Kaside 10
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınlaşmak, yakın olmak.
23. Âşinâ ola sırr-ı vâlâdan
24. Ķâlîb-ı lafz rûġ-ı ma'nâdan
- âşinâ olalı:**
1. **âşinâ olalı:-alı**
Terci-bend 1
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanıdık olmak, yabancı olmamak || Dost olmak.
37. Olalı gönlüm ġayâliñ ile cânâ âşinâ
38. Reşķ eder bigâneler aġvâlîme ser-tâ-be-pâ
2. **âşinâ olalı:-alı**
Tesdis 4
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanıdık olmak, yabancı olmamak || Dost olmak.
25. Olalı dil ġamze-i cânâne ile âşinâ
26. Eyledi benden ķarâr u şabr u ârâmım cüdâ
- âşinâ oldu:**

1. **āşinā oldu:-du**

Gazel 291

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakınlaşmak, yakın olmak.

5. Nola bigâne-i zevk u şafâ olsağ fırâkıñla

6. Gönül dedikleri ma'nâ gamıñla āşinā oldu

āşinā oldukça:

1. **āşinā oldukça:-dukça**

Terci-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanıdık olmak, yabancı olmamak || Dost olmak.

13. Böyle oldukça nevâl-i lutfuñ ile āşinā

14. Fikr-i dūr-ā-dūr-ı hicriñ hâtıra gelmez şehā

āşinā olmak:

1. **āşinā olmak:**

Gazel 212

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yaşamak, istenilen duruma ulaşmak onu yaşamak.

3. Ne mümkün vuşlat ile āşinā olmak bu 'âlemde

4. Ümîd-i şevkle bî-hüde hemân ben pür-melâl oldum

āşinā olmazmıs:

1. **āşinā olmazmıs:-maz, -mıs**

Kaside 13

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanıdık olmak || Bilinmek.

71. Tîğ-ı hün-pālâsı işbât etdi elmâs olduğun

72. Mevc-i âb-ı gevher olmazmıs şadâya āşinā

āşinā olsun:

1. **āşinā olsun:-sun**

Matla 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dost olmak.

1. Ko gitsin dil giderse tek seniñle āşinā olsun

2. Yoluñda nâzeninim dil degil cânım fedâ olsun

āşinâlık izhâr eyler:

1. **āşinâlık izhâr eyler:-r**

Tarih 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostluk göstermek, dostça davranmak.

7. Hem-çü dil-ber sineye destin koyup

8. Āşinâlık eyler izhâr güyiyâ

āşinâ-yı ârzü olmuşuzdur:

1. **āşinâ-yı ârzü olmuşuzdur:-muş, -uz, -dur**

Gazel 240

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzulara, isteklere aşına olmak, alışmış olmak.

3. Nola bigâne-rev-i ârâm isek

4. Olmuşuzdur āşinâ-yı ârzü

āşinâ-yı vaşl olurдум:

1. **āşinâ-yı vaşl olurдум:-ur, -, -m-ur, -dum**

Gazel 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşmaya aşına olmak, vuslatı bilmek.

3. Āşinâ-yı vaşl olurдум âfitâbım neyleyim

4. Āsumân-ı dilde tâli' bir 'adū kevkeb baña

āşiyân:

1. **āşiyânın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 6

Yuva || Gönül kuşunun yuvası.

5. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

6. Bir Hümâ'dır çıkdı elden āşiyânın kim bilir

2. **āşiyânın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 12

Yuva || Gönül kuşunun yuvası.

11. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

12. Bir Hümâ'dır çıkdı elden āşiyânın kim bilir

3. **āşiyânın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 18

Yuva || Gönül kuşunun yuvası.

17. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

18. Bir Hümâ'dır çıkdı elden āşiyânın kim bilir

4. **āşiyânın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 24

Yuva || Gönül kuşunun yuvası.

23. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

24. Bir Hümâ'dır çıkdı elden āşiyânın kim bilir

5. **āşiyânın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 30

Yuva || Gönül kuşunun yuvası.

29. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

30. Bir Hümâ'dır çıkdı elden āşiyânın kim bilir

6. **āşiyâna:-a**

Kaside 7

Mısra: 38

Yuva, kuş yuvası.

37. Bâ-kavl-i rızâyi-i hod-ârâ

38. 'Ankâ'dır ol āşiyâna şıgmaz

7. **āşiyânın:-ın**

Kaside 18

Mısra: 18

Yuva, kuş yuvası.

17. Terk-i hidmet diyerek aldı yerin gülşende

18. Āşiyânın bulcağ zâğ hezârîñ mañlûl

8. **āşiyâne:-e**

Kaside 22

Mısra: 69

Kuş yuvası || İyilik, cömertlik gösterilmek istenen kişi.

69. Murg-ı ihsânı âşiyâne arar
70. Her kese luḡfa bir bahâne arar

âşiyân edelden:

1. **âşiyân edelden:-el, -den**

Gazel 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuva yapmak || Aşığın sürekli sevgilinin saçlarını düşünmesi.

11. Dü çeşiminden benim cân gibi ey Sâlim nihân oldu
12. Ser-i zülfünde murg-ı dil edelden âşiyân peydâ

âşiyân etdi:

1. **âşiyân etdi:-di**

Kaside 3

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuva haline getirmek, sürekli karar kılınan yer haline getirmek.

37. Benim murg-ı dilim yâ Rab ser-â-pâ
38. Zünûbu âşiyân etdi dirîgâ

2. **âşiyân etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 482

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuva haline getirmek, sürekli karar kılınan yer haline getirmek.

481. Ḳalbi 'ilm ü irâde kân etdi
482. Serîni 'akla âşiyân etdi

âşivân etmez:

1. **âşivân etmez:-mez**

Gazel 129

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuva haline getirmek.

1. Gönül her serv-ḳaddîñ çin-i zülfünde mekân etmez
2. Hümâ-yı evc-i ḳudsî degme yerde âşiyân etmez

âşivân evler:

1. **âşivân evler:-r**

Gazel 225

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Mesken tutmak.

1. Tengnâ-yı gurbeti eyler hemîşe âşiyân
2. Bî-namâzânîni bün-i güşunda gülbâng-i ezân

âşivân-ı dil-i suhan-dânân olsa:

1. **âşivân-ı dil-i suhan-dânân olsa:-sa**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz söylemesini bilenlerin gönül yuvasına dönmek

|| Gül fidanı

23. Naḳl-i gül-bün sezâdır olsa hemân
24. Âşiyân-ı dil-i suhan-dânân

âşivân-ı mekârim- 'unvâna:

1. **âşiyân-ı mekârim- 'unvâna:-a**

Diğer 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlikle meşhur olan yer || İnsanlara iyiliklerin yapıldığı, ihsanların gösterildiği mekan.

1. Âşiyân-ı mekârim- 'unvâna
2. Tekye-i dil-pezîr- 'unvâna

'aşk:

1. **'aşk:**

Kaside 1

Mısra: 99

Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

99. 'Aşk ile çıkmamış iken başa

100. Neye urdu külüngünü taşa

2. **'aşkıñla:-iñ, -la**

Müseddes 2

Mısra: 16

Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

15. Fedâ durur saña cânım yoluñda el-ḥâşıl

16. Helâk olursa da 'aşkıñla râziyız bu dil

3. **'aşkın:-in**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 41

Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

41. Dedim 'aşkın eyüsi kaçgıdır

42. Amân ey yâr-ı gârim baña bildir

4. **'aşkın:-in**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 71

Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

71. Cihânda 'aşkın eyüsi olur mu

72. Velikin ehveni nisbetle ḡalib

5. **'aşkıdır:-dır**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 73

Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

73. O 'aşkıdır kim cihânda ola 'aşık

74. Cemî'-i vaḳt endüh aña ḡalib

6. **'aşka:-a**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 78

Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

77. Dileyen Sâlimâ benden naşîḡat

78. Cihânda eylesin bu 'aşka raḡbet

7. **'aşk:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 79

Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

79. Ki 'aşk insāni zīrā kāmīl eyler
80. Cenāb-ı Hakk'a elbet vāşil eyler

8. 'aşkdan:-dan

Tesdis 6

Mısra: 8

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

7. Dirîğ ey dil bu gülzâr-ı cihân-ı behcet-efzâda

8. Bahâr-ı 'ömrümüz geçdi dahı dil 'aşkdan âzâde

9. 'aşk:

Gazel 21

Mısra: 1

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

1. Derünümde benim ey 'aşk cā et

2. Kudümüñla dile bahş-ı safā et

10. 'aşk:

Gazel 21

Mısra: 9

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

9. Derün-ı Sālīme gāhī gel ey 'aşk

10. Kudümüñla dile bahş-ı safā et

11. 'aşkıñı:-ım, -ı

Matla 25

Mısra: 1

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

1. Şanma kim 'aşkıñı cānāneye te'sir etmez

2. 'Aşkıñıñ âteş-i cānā neye te'sir etmez

12. 'aşkıñıñ:-ıñ

Muamma 30

Mısra: 1

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

1. Çāresi 'aşkıñıñ 'aşıkā gamıdır

2. Yādigāriñ buhūri meryemidir

13. 'aşk:

Kaside 30

Mısra: 95

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

95. Edelden 'aşk tavk-ı gerdenim zūlf-i semensāyı

96. Olup kumr-i dil cūyende ol serv-i dil-ārāyı

14. 'aşkıñıñ:-ın

Gazel 54

Mısra: 9

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

9. Mebdā-i cūnūnun hiç bilir yok Sālīmā 'aşkıñı

10. Hāyālimde netice ārzū pinhān āteşdir

15. 'aşk:

Gazel 78

Mısra: 1

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

1. Deme Mecnūn göçüp 'aşk içre bir icādı kalmışdır

2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādı kalmışdır

16. 'aşkıñdan:-ın

Gazel 78

Mısra: 7

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

7. Kesilmez nāleden etmekle 'aşkıñdan ferāgat dil

8. Fiğāni tā ezelden ey perī mu'tādı kalmışdır

17. 'aşk:

Gazel 84

Mısra: 6

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

5. Olur şafvet hemīn 'ayn-ı kudūret bu cihān içre

6. Yem-i mihriz bize 'aşk ile pür-cüş olmamız yegdir

18. 'aşkıñıñ:-ıñ

Gazel 90

Mısra: 1

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

1. Bende 'aşkıñıñ sende gönlüm meh-cebinim tazedir

2. Nev-cevānım taze feryādım eninim tazedir

19. 'aşkıñıñ:-ım, -ı

Gazel 101

Mısra: 10

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

9. Definedir dil-i Sālīm'de eylemez izhār

10. Derūni 'aşık olan saña 'aşkıñıñ güm eder

20. 'aşk:

Gazel 102

Mısra: 2

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

1. Dil ki gāhice hāyāl-i hām-ı ebrū eyler

2. 'Aşk ile güşe-i mihrāba tekāpū eyler

21. 'aşk:

Gazel 127

Mısra: 2

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

1. Dāğın gibi hiç sinede bir yāre bulunmaz

2. Sīnem gibi de 'aşk ile efgāre bulunmaz

22. 'aşkıñıñ:-ıñ

Gazel 137

Mısra: 7

Candan sevmeye, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

7. Çünkü 'aşkıñıñ ile bīmār-ı şikeste-bāliz

8. Bize derdiñle helāk olma durur şihhātimiz

23. **‘aşk:**
Gazel 150
Mısra: 2
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
1. Düşeli fikr-i dil-i ‘âşık-ı nâlâne heves
2. Etdi ol dil-şudeyi ‘aşk ile divâne heves
24. **‘aşk:**
Gazel 163
Mısra: 5
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
5. ‘Aybımız biz biliriz ‘âşıkâ ‘aşk ‘ayb olmaz
6. Kerem et ‘aşk ile zâhid bize etme teşnî‘
25. **‘aşk:**
Gazel 163
Mısra: 6
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
5. ‘Aybımız biz biliriz ‘âşıkâ ‘aşk ‘ayb olmaz
6. Kerem et ‘aşk ile zâhid bize etme teşnî‘
26. **‘aşkız:**
Gazel 195
Mısra: 1
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
1. ‘Âşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil
27. **‘aşk:**
Gazel 200
Mısra: 1
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
1. Dili ‘aşk ile feyz-yâb edelim
2. Der-i Mevlâ’ya intisâb edelim
28. **‘aşkıñ:-iñ**
Gazel 205
Mısra: 7
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
7. Ğam-fezâdır deyü ‘aşkıñ zemm eder imiş rakîb
8. Ben seniñ sevdâ-yı mihriñ sevdigim kem bulmadım
29. **‘aşk:**
Gazel 210
Mısra: 6
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
5. Derün-i sînemiz gencine-i Yüsufsitândır hep
6. Zükâm-âverdeyim ‘aşk ile bü-yî pîrehen bilmem
30. **‘aşkımız:-ımız**
Gazel 211
Mısra: 2
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.

1. ‘Arz edip nâlelerim küyuña takrîr edeyim
2. ‘Aşkımız hâme-i müjgân ile tahîr edeyim
31. **‘aşk:**
Gazel 214
Mısra: 1
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
1. Bülbül-i şifteveş ‘aşk ile zâr oldum ben
2. Bir ser-âmed gül-i ra’nâya hezâr oldum ben
32. **‘aşk:**
Gazel 214
Mısra: 10
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
9. Eylemez bâğ-ı bihişt olsa da gönülüm rağbet
10. Sâlimâ ‘aşk ile bî-şabr u qarâr oldum ben
33. **‘aşk:**
Gazel 237
Mısra: 6
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
5. Güş eylemedi pendimi hiç bu dil-i bî-ğayd
6. Hâğdan dilerim ‘aşk ile benden beter olsun
34. **‘aşkıña:-iñ, -a**
Gazel 279
Mısra: 7
Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alâka.
7. Olaldan ‘aşkıña dil müşterî ey hâce-i nağvet
8. Baña hep müfte şatdırdı metâ‘-ı şabr u sâmnî
- ‘aşk-ı bütân:**
1. **‘aşk-ı bütân:**
Gazel 237
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellerin aşkı, güzellere duyulan aşk.
9. Sâlim saña elbette olur mâye-i ‘irfân
10. Sineñde hemân ‘aşk-ı bütân kârger olsun
- ‘aşk-ı mahbûb olmaga:**
1. **‘aşk-ı mahbûb olmaga:**
Gazel 28
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşkının bulunması.
9. Neşât-âver gazeller söylemek âsân idi ammâ
10. Derûnda Sâlimâ bir ‘aşk-ı mahbûb olmaga muhtâc
- âsüb:**
1. **âşüb:-ı**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 56
Kargaşa || Gönüldeki manalar, duygular
55. Lâl olurdu Kelim-i Eyyübî
56. Tûr-ı kalbimde görse âşübî

2. **āşüb:**

Gazel 245

Mısra: 10

Kavga, kargaşalık, gürültü.

9. Kendi hâliyle taqayyüd eyleyen sâlim olur

10. Tolsa da bezm-i cihân ger fitne vü āşüb ile

āşüb etmede:

1. **āşüb etmede:**-me, -de

Gazel 135

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavga etmek, kavga halinde olmak.

5. Niyâzım tâlî'imle etmede şad bahş ü şad āşüb

6. Nizâm-ı mülket-i sînem mi vardır yer-be-yer sensiz

āşüb etmesin:

1. **āşüb etmesin:**-me, -sin

Gazel 216

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kavga etmek, kavga halinde olmak.

7. Mülket-i hüsnünde āşüb etmesin peydâ deyü

8. Hep geçirdi hâtın ol âfet ser-i şemşîrden

āşüb-ı devrânım:

1. **āşüb-ı devrânım:**-im

Gazel 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devrin kargaşası.

5. Zümre-i üftâdegân-ı aşkı esb-i mihnete

6. Pây-mâl etme eyâ āşüb-ı devrânım meded

āşüb-ı keder:

1. **āşüb-ı keder:**

Kaside 31

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Gönüldeki- kederin vermiş olduğu ıztırab.

23. Ne bu āşüb-ı keder bāğ-ı derûnuñda seniñ

24. Rûh-bahş-ı suhân ol tab'ını ihyâ eyle

āşüb-ı nihân:

1. **āşüb-ı nihân:**

Gazel 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli âfet || Sevgilinin kirpiklerinin âşık üzerindeki tesiri.

1. Yine müjgânı câna erdi āşüb-ı nihân gâ'ib

2. Eder tîr-i sitem te'sîr 'uşşâka kemân gâ'ib

āsüfte-sâmân:

1. **āsüfte-sâmân:**-mî

Muamma 39

Mısra: 2

Rahat, cilveli || Sevgili.

1. Mukarrerdir tekâsül hîdmetinde 'âşık-ı zârîñ

2. Hîttâb āşüfte-sâmânîñ kadın âhir dü-tâ eyler

at:

1. **atılsa:**-ıl, -sa

Lugaz 4

Mısra: 18

Atmak, fırlatmak.

17. Çâr-pâdir deyü nâmin derler

18. Kirpigin yummaz atılsa oklar

2. **atdı:**-dı

Tarih 17

Mısra: 80

Atmak || Bir yerden başka bir yere gönderilmek.

79. Bir zamân zâl-i felek 'aksine devrân eyleyip

80. Atdı Lazistân'a zâtım kahr ile zâr u hâzîn

3. **atdığičün:**-dı, -ğičün

Muamma 20

Mısra: 2

Atmak || Sevgilinin kirpik oklarını âşığa atması.

1. Tîr-i müjgânına yârîñ acıdım

2. Ben tûrurken atdığičün herkese

4. **atma:**-ma

Gazel 65

Mısra: 5

Atmak, fırlatmak.

5. Seng-i cevriñ atma cânâ gel zücâc-ı hâtıra

6. İnkisâr-ı 'âşıkândan gâfil olma el-hâzer

'atâ:

1. **'atâdır:**-dır

Kaside 2

Mısra: 58

Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.

57. O kim şâh-ı serîr-ı ıstıfâdır

58. Cihâna maqdem-i pâki 'atâdır

2. **'atâda:**-da

Kaside 22

Mısra: 14

Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.

13. Kim vücûdu keremde yek-tâdir

14. Kef-i cûdu 'atâda deryâdır

ata düst gibi bak düşmen gibi bin:

1. **ata düst gibi bak düşmen gibi bin:**

Müfret 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Atasözü**

Atı dost gibi besle, düşman gibi bin || Sevgilinin aşığına nazlansa dahi merhametli olması.

1. Bin semend-i nâza ammâ yine rahım et 'âşığa.

2. Düst gibi bak ata düşmen gibi bin derler şehâ

'atâ etdiñ:

1. **'atâ etdiñ:**-diñ

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahş etme, ihsanda bulunma.

7. 'Atâ etdiñ baña imân-ı kâmil

8. Anıñ şüküründe 'acz-âver iken dil

'atâ kıl:

1. **'atâ kıl:**

Kaside 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfetmek, ihsan etmek.

29. Hemân şükürünü na' mânîñ 'atâ kıł

30. Tegâfülden bizi yâ Rab cüdâ kıł

'atâ kıldı:

1. 'atâ kıldı:-dı

Kaside 13

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfetmek, ihsan etmek.

89. Sensin ol şâyeste-i luţf-ı İlähî kim seniñ

90. Kıldı teşrifîñle Hâk a' lâya ednâya 'atâ

'atâ-senc:

1. 'atâ-senc:

Tarih 8

Mısra: 51

Lütufta bulunan.

51. Yegâne dürr-i bî-hemtâ 'atâ-senc ü kerem-fermâ

52. Zi-revnaķ-sâzi-i dünyâ vü mâ-fihâ 'ale'l-'ıtlâķ

'atâyâ-vı nefis:

1. 'atâyâ-yı nefis:

Tarih 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel hediyeler.

9. Lâyık-ı elţâf-ı şâhib-devlet ü ihsânsın

10. Nola olsañ mazhar-ı cüd u 'atâyâ-yı nefis

'atâ-vı pâdişâh-ı 'adl-enîs:

1. 'atâ-yı pâdişâh-ı 'adl-enîs:

Tarih 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adil pâdişahın hediyeleri.

13. Zîb-i deryâ-yı mekârimsin sezâ olsañ müdâm

14. Mazhar-ı luţf u 'atâ-yı pâdişâh-ı 'adl-enîs

'atâ-vı sübhân'a:

1. 'atâ-yı sübhân'a:-a

Kaside 10

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah 'ın luţfu (yardımı).

39. Yok nihâyet 'atâ-yı Sübhân'a

40. Mu 'cizât-ı şerîf ü bürhâna

'ateh geldi:

1. 'ateh geldi:-dı

Müfret 89

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bunamak.

1. Ezel vâ' iz zenâna hayli mâ'ildiñ velî şimdi

2. Çocadıñ da 'ateh geldi saña rüsvâ-yı 'âm olduñ

âtes:

1. âtes:

Tarih 1

Mısra: 38

Ateş || Fıskiyeden çıkan su.

37. Gören fevvâreden âbîñ yerine

38. Kıyâs eyler ki âtes oldu birün

2. âteslerim:-ler, -im

Kaside 1

Mısra: 144

Âtes || Gönül âteşi.

143. Olmasın sine ğam ile küllhan

144. Söndür âteslerim sirişkimden

3. âteşi:-i

Kaside 4

Mısra: 14

Yakıcı, parlayıcı madde.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ âb-ı rüyundan

14. Kamu âtes-perestânıñ olupdur âteşi itfâ

4. âtesle:-le

Kaside 8

Mısra: 169

Yakıcı, parlayıcı madde.

169. Nedir ki cem' ola âtesle âb u hâk ü hevâ

170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir

5. âtes:

Kıt'a 8

Mısra: 2

Ateş || Ayrılık âteşi.

1. Hâl-i zârım ben ne güne eyleyim tavşif kim

2. Gündüzüm âtes gecem sermâ-yı derd-i iştiyâķ

6. âtesim:-im

Diğer 9

Mısra: 60

Ateş || Gönül âteşi, yoğun aşk.

59. Şimdi bu rüzgâr-ı nâ-be-amân

60. Âtesim âsumâna etdi revân

7. âtesim:-im

Diğer 9

Mısra: 64

Ateş || Gönül âteşi, yoğun aşk.

63. Şererin necmler kıyâs eyler

64. Âtesim necme iktibâs eyler

8. âtes:

Kaside 13

Mısra: 86

Yakıcı, parlayıcı madde.

85. Bir maħalde şahne-i hıfzı ki hüküm icrâ eder

86. Eder ol yerde şu dîbâsıyla âtes iktisâ

9. âtesle:-le

Muamma 16

Mısra: 2

Ateş || Şarap.

1. Şerâbî âb ile içmek tabîbâne durur her dem

2. Şuyu âtesle cem' etmek yine bir başka hikmetdir

10. âtes:

Kaside 18

- Mısra: 50
Yakıcı, parlayıcı madde.
49. Dūd-ı mevzūnunu biz sūnbūle teşbīh ederiz
50. Gūlden artık olur āteş bu hevāda maḡbūl
11. **āteş:**
Kaside 23
Mısra: 19
Yakıcı, parlayıcı madde.
19. Şovukdan ḡavfī var āteş derūn-ı sengden çıkamaz
20. Ne deñlū ḡar‘ ederse dest-i āhen bāb-ı ibrāyī
12. **āteşi:-i**
Matla 25
Mısra: 2
Ateş || Aşk ateşi.
1. Şanma kim ‘aşkıımı cānāneye te’sīr etmez
2. ‘Aşkıñ āteşi cānā neye te’sīr etmez
13. **āteşi:-i**
Kaside 35
Mısra: 56
Ateş || Dert,sıkıntı, problem.
55. Yār ‘uşşāka meded va‘de-i vaşl eylemesin
56. İntizār āteşi eyler dil-i bī-hūşuna kār
14. **āteşdir:-dir**
Gazel 54
Mısra: 1
Ateş || Gönül ateşi, yoğun aşk.
1. Derūn-ı sīne dāğ-ı ‘aşk ile sūzān āteşdir
2. Bu bāğīñ sebzezarı muttaşıl cūşān āteşdir
15. **āteşdir:-dir**
Gazel 54
Mısra: 2
Yakıcı, parlayıcı madde.
1. Derūn-ı sīne dāğ-ı ‘aşk ile sūzān āteşdir
2. Bu bāğīñ sebzezarı muttaşıl cūşān āteşdir
16. **āteşdir:-dir**
Gazel 54
Mısra: 4
Yakıcı, parlayıcı madde.
3. Yaḡar erbāb-ı ‘aşkı būlbūlūñ feryādı ser-tā-ser
4. Dehān-ı ‘āşık-ı sūzānda elḡān āteşdir
17. **āteşdir:-dir**
Gazel 54
Mısra: 6
Yakıcı, parlayıcı madde.
5. Sīrişk-i dīde söndürmez fetīl-i dāğ-ı hicrānı
6. Derūn-ı ‘āşık-ı bī-çārede hicrān āteşdir
18. **āteşdir:-dir**
Gazel 54
Mısra: 8
Yakıcı, parlayıcı madde.
7. Koyulma tā bu rūtbe cām-ı şāhbā-yı dil-āvize
8. Şaḡın cānā şaḡın kim sāḡar-ı raḡşān āteşdir
19. **āteşdir:-dir**
Gazel 54
Mısra: 10
Yakıcı, parlayıcı madde.
9. Mebādī-i cūnūnun ḡıç bilir yok Sālīmā ‘aşkıñ
10. ḡayālīmde netice ārzū pinḡān āteşdir
20. **āteş:**
Gazel 76
Mısra: 6
Yakıcı, parlayıcı madde.
5. Hevā-yı ‘aşk ile eşkim götürdü ‘unşur-ı ḡāki
6. Beni Mānī faḡat āteş yazardı etseler taşvīr
21. **āteşle:-le**
Gazel 83
Mısra: 4
Yakıcı, parlayıcı madde.
3. Vaşl-ı yār ile tesellī bulmāḡa ḡālib olan
4. Penbenīñ āteşle bī-şek ūlfet ūmmīdindedir
22. **āteşlerine:-ler, -in, -e**
Gazel 83
Mısra: 11
Ateş || Ayrılık ateşi
11. İntizār āteşlerine yansın ol kim Sālīmā
12. Bir perīyī ḡānesine da‘vet ūmmīdindedir
23. **āteşe:-e**
Gazel 111
Mısra: 4
Yakıcı, parlayıcı madde.
3. Giryē def‘ eyler hemīşe sūziş-i derd ū gamı
4. Āb-rizān olsa hergiz āteşe teskīn olur
24. **āteş:**
Gazel 118
Mısra: 5
Yakıcı, parlayıcı madde.
5. Sīrişk-i çeşmimi āteş gelir kıyās ederim
6. Derūn-ı dilde fīrākıñla öyle ḡālet var
25. **āteş:**
Gazel 125
Mısra: 4
Yakıcı, parlayıcı madde.
3. ‘İtābīñ görmeyen etmez şikāyet sūz-ı miḡnetden
4. Ṭoḡunmadıkça seng-i zendde āteş āşıkār olmaz
26. **āteşe:-e**
Gazel 133
Mısra: 2
Yakıcı, parlayıcı madde.
1. Öpmeḡe ‘ārız-ı gül-gūnunu ṭāḡat gelmez
2. Göz göre āteşe el şunmaḡa cūr‘et gelmez
27. **āteş:**
Gazel 160
Mısra: 2
Yakıcı, parlayıcı madde.
1. Nola etmezse ḡamıñla cism-i ‘uryān iḡtilāt
2. Edemez ḡıç penbe āteş ile bir ān iḡtilāt

28. **âteşin:-in**

Gazel 164

Mısra: 4

Yakıcı, parlayıcı madde.

3. Etmese halk mahabbetde nifâkın ihfâ

4. Böyle etmez idi hiç âteşin İzhâr şemi'

29. **âteş:**

Gazel 233

Mısra: 2

Yakıcı, parlayıcı madde.

1. Tâb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-âşâmdan

2. Olsa ger bir hânede âteş görünür câmdan

âteş düşüp:

1. **âteş düşüp:-üp**

Kaside 10

Mısra: 319

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş düşmek, yakmak, ızdırap vermek.

319. Düşüp âteş netice bu vehle

320. Hân ü mân-ı şakiyy-i Bû Cehl'e

âteş gibi yakdı:

1. **âteş gibi yakdı:-dı**

Diğer 2

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok etkilemek, çok büyük etki bırakmak.

75. Perveriş bunda turfa turfa meniş

76. Yakdı âteş gibi beni bu reviş

âteş urur:

1. **âteş urur:-ur**

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak, yok etmek

5. Urur kendi eliyle hân (ü) mân-ı şabrına âteş

6. Kaçan bî-çâre 'âşik dil-beriyile merhabâ eyler

âteşe yanarsa:

1. **âteşe yanarsa:-ar, -sa**

Gazel 164

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşiyle acı çekmek.

7. Âteş-i 'aşkın ile aldı fetili cânâ

8. Şubha dek âteşe yanarsa sezâvâr şemi'

âteş-endâz-ı dil-i çarh-ı 'anüd olmak:

1. **âteş-endâz-ı dil-i çarh-ı 'anüd olmak:**

Gazel 179

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnatçı Dünyâ'nın gönle ateş saçanı olmak.

3. Âh-ı 'âşik âfütâbım yâd-ı rüyuñla seniñ

4. Ateş-endâz-ı dil-i çarh-ı 'anüd olmak gerek

âteş-i 'aşk:

1. **âteş-i 'aşk:**

Gazel 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

1. Derûnum âteş-i 'aşk ile her şeb dâğ dâğ eyler

2. Komaz üftâdesin hâlî o meh elbet çerâğ eyler

2. **âteş-i 'aşk:**

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

1. Gönül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüştür

2. Yakılmış âteş-i 'aşk ile bir âvâre düşmüştür

âteş-i 'aşka:

1. **âteş-i 'aşka:-a**

Gazel 72

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

9. Yanıp yakılsa bu dil âteş-i 'aşka nola Sâlim

10. Gönül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüştür

âteş-i 'aşka yanarken:

1. **âteş-i 'aşka yanarken:-ar, -ken**

Tesdis 5

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşine düşmek, aşk derdine düşmek.

25. Âteş-i 'aşka yanarken dem-be-dem şeydâ-yı 'aşk

26. Sâlimâ elbette eyler yine ol ihfâ-yı 'aşk

âteş-i 'aşka yandırma:

1. **âteş-i 'aşka yandırma:-ma**

Gazel 221

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşka düşürmek, aşk ateşine yandırmak.

5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey süzi

6. Cemâliñ şem'ine gönülüm edip pervâne neylersin

âteş-i 'aşkı:

1. **âteş-i 'aşkı:-ı**

Tesdis 7

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

27. Şeb ü rüz âteş-i 'aşkı ile süzân mı degil

28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülistân mı degil

2. **âteş-i 'aşkı:-ı**

Müfret 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi || Aşk acısı.

1. Sirişk-i dide söndürmez hemîşe âteş-i 'aşkı

2. Derûn-ı âb men' etmez fûrüzânî-i kâfûri

âteş-i 'aşk-ı 'izârınla yanaldan:

1. **âteş-i 'aşk-ı 'izârınla yanaldan:-al, -dan-aldan**

Gazel 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin- yanağının aşkının ateşiyle yanmak.

3. Cemâliñ şem'ine pervâne-i bî-îâkatiñdir dil
4. Yanaldan âteş-i 'aşk-ı 'izârınla seniñ cânâ

âteş-i 'aşkıñ:

1. **âteş-i 'aşkıñ:-ım**

Gazel 287

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

7. Nühüfte âteş-i 'aşkıñ bilindi âhımdan
8. Gamıñla dâğ-ı derün cümle âşikâr oldu

âteş-i 'aşkıñ:

1. **âteş-i 'aşkıñ:-ıñ**

Matla 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

1. Ruğ-ı âliñ gamı sinemde yüz biñ tâze dâğ açdı
2. Muhaşşal âteş-i 'aşkıñ be-her dâğ üzre dâğ açdı

2. **âteş-i 'aşkıñ:-ıñ**

Gazel 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

1. Derün-ı sine dâğımla çerâgân etmede her şeb
2. Gönülde âteş-i 'aşkıñ nümâyân etmede her şeb

3. **âteş-i 'aşkıñ:-ıñ**

Gazel 130

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

3. Gönülde âteş-i 'aşkıñ nühüfte eylemeyen
4. Derün-ı sinede süz-ı nihân nedir bilmez

4. **âteş-i 'aşkıñ:-ım**

Gazel 164

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

7. Âteş-i 'aşkıñ ile aldı fetîli cânâ
8. Şubha dek âteşe yanarsa sezâvâr şemi'

âteş-i aşkıñla:

1. **âteş-i aşkıñla:-ıñ, -la**

Gazel 283

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

1. Şem'-i dil âteş-i aşkıñla yanar bir er idi
2. Tünd-bâd-ı gam-ı hicrâniñi gördü eridi

âteş-i aşubu:

1. **âteş-i aşubu:-u**

Kaside 14

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kargaşa,felaket ateşi.

21. Olaldan cüy-ı şemşiri hüveydâ

22. Edipdir âteş-i aşubu itfâ

âteş-i âtes-perestân:

1. **âteş-i âtes-perestân:**

Kaside 2

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âtes-perestlerin ateşi (Hz. Muhammed'in doğumu ile birlikte ateşe tapanların mabedlerinde yanan ateşin sönmesi).

75. Zülâl-i âb-ı luftu oldu efşân

76. Söyündü âteş-i âtes-perestân

âteş-i derüna:

1. **âteş-i derüna:-a**

Diğer 10

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ateşi.

21. Firâkıñ olmağ ile âteş-i derüna sebep

22. Kül oldu kalmadı hâkisterimde hiç hâlâ

âteş-i gamda:

1. **âteş-i gamda:-da**

Diğer 9

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam ateşi.

67. Âteş-i gamda oldu ten bir mûm

68. Oldu yek-ser şerârı böyle nücûm

âteş-i gülle:

1. **âteş-i gülle:-le**

Kaside 23

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülün ateşi || Gülün ateş gibi kırmızı rengi.

15. Hezârîñ şu 'le-i âvâzını berd etdi efsürde

16. Bahâr eyler ederse âteş-i gülle müdâvâyı

âteş-i hasret:

1. **âteş-i hasret:**

Diğer 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özlem ateşi, ayrılık acısı.

29. Hâşılı âteş-i hasret dile te'şir etdi

30. Âh-ı cân-süz-ı firâkıñ beni dil-gür etdi

2. **âteş-i hasret:**

Gazel 286

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret ateşi || Ayrılık acısı.

9. Fürüzân etmede dâmân-ı şabrım âteş-i hasret

10. Var ise kevkeb-i bahtımla Sâlim ihtirâk oldu

âteş-i iştivâk-ı tennûra:

1. **âteş-i iştivâk-ı tennûra:-a**

Diğer 11

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tandırın iştiyaklı ateşi || Ayrılığın yakıcı derdi.

43. Nür-ı hasretle garq olup nûra

44. Āteş-i iştiyāk-ı tennûra

āteş-i nār-ı iştiyākında:

1. **āteş-i nār-ı iştiyākında:-ıñ, -da**

Diğer 11

Mısra: **60**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın ateşi || Ayrılık derdi.

59. Çünkü kaldık şeb-i firākında

60. Āteş-i nār-ı iştiyākında

āteş-i nemrūd-ı a'dāy:

1. **āteş-i nemrūd-ı a'dāy:-yı**

Kaside 23

Mısra: **34**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın Nemrut ateşi || Düşmanın vereceği zarar

33. Zülâl-i çeşmesâr-ı cüd-ı İbrâhîm Paşa kim

34. Gülistân etdi re'yi āteş-i Nemrūd-ı a'dāy

āteş-i şebân:

1. **āteş-i şebân:**

Diğer 9

Mısra: **61**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gecelerin ateşi || Gece çekilen aylık acısı.

61. Cümle bu āteş-i şebân içre

62. Seyr edenler bu āsumân içre

āteş-i sevdâ:

1. **āteş-i sevdâ:**

Diğer 9

Mısra: **58**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

57. Yandı āhîr miyâne-i helvâ

58. Düşdü ortaya āteş-i sevdâ

āteşin-âdet:

1. **āteşin-âdet:**

Gazel 18

Mısra: **10**

Yakıcı adet.

9. Garîbe dil-nüvâz olmağ ne mümkün Sâlimâ eller

10. Yakıp kül eyledi ekser bizi bu āteşin-âdet

āteşin-ruhsâr olur:

1. **āteşin-ruhsâr olur:-ur**

Gazel 48

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş yanaklı olmak.

13. Zîb-i âb u tâb ile revnağ-fezâ-yı hüsünün

14. Kağı dil-ber tâ bu rütbe āteşin-ruhsâr olur

āteşin-rüy:

1. **āteşin-rüy:-u**

Gazel 135

Mısra: **10**

-Sevgilinin- yüzünün ateşi.

9. Ser-â-ser şem'-i ümmidin fûrûzân eyleyip Sâlim

10. Ararsın āteşin-rüyü gezerken der-be-der sensiz

āteşiyü'l-mizâc-ı 'âlemdir:

1. **āteşiyü'l-mizâc-ı 'âlemdir:-dir**

Lugaz 3

Mısra: **44**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alemin ateş mizaçlısı || Mum.

43. Anıñ için bu güne ol kemdir

44. Āteşiyü'l-mizâc-ı 'âlemdir

āteşlere vakd:

1. **āteşlere yakd:-dı**

Gazel 137

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak || Aşk ateşiyle yanmak.

3. Āh-ı cân-süz degil bâng-i ezân zâhir olur

4. Yakdı āteşlere mülk-i dili ol âfetimiz

āteşlere vakdım:

1. **āteşlere yakdım:-dım**

Diğer 9

Mısra: **71**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak || Aşk ateşiyle yanmak.

71. Yakdım āteşlere ten-i yârı

72. Da'vet etdim semender-i zârı

āteşlere vany:

1. **āteşlere vany:-ıp**

Kaside 9

Mısra: **83**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvolmak, çok kötü hale gelmek.

83. Yanıp āteşlere fikr-i günehden

84. Hirâs u havf ile lertzân ola ten

āteş-perestân:

1. **āteş-perestânıñ:-ıñ**

Kaside 4

Mısra: **14**

Ateşe tapanlar.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ âb-ı rüyundan

14. Kamu āteş-perestânıñ olupdur āteşi itfâ

āteş-revâ vü şu'le-püşâ olup:

1. **āteş-revâ vü şu'le-püşâ olup:-up**

Kaside 6

Mısra: **100**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşi hak edip ateş giyinmek || Cezaya müstahak olmak.

99. Komaz elden riyâyı meclis-i vâ'izde olduğça

100. Olup āteş-revâ vü şu'le-püşâ şem' ü pervâne

'atf-ı 'inân edip:

1. **'atf-ı 'inân edip:-ip**

Tarih 8

Mısra: **63**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dizgin bağlamak || Bir işe girişmek, dua etmeye başlamak.

63. Du'â-yı zât-ı pâkiñe hemân 'atf-ı 'inân edip

64. Der-i medh ü ğenâ vü zıkr ü vaşfñ edelim iğlâk

'atf-ı licâm etmedi:

1. 'atf-ı licâm etmedi:-me, -di

Diğer 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Atın ağzına vurulan gemi, dizginleri çevirme || Belirli bir mekana doğru gitme.

11. Esb-i teşrîfñiz nice eyyâm

12. Etmedi hiç bu semte 'atf-ı licâm

'âtîfet evle:

1. 'âtîfet evle:

Kaside 10

Mısra: 515

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

515. Nigeh-i luţf u 'âtîfet evle

516. Sâlim-i zâra merhamet evle

'atıyye:

1. 'atıyyesidir:-si, -dir

Kaside 15

Mısra: 39

Hediye.

39. Celâdet-i 'ızam-ı kâdrîññ 'atıyyesidir

40. 'Ulüvv-i rûtbe-i şân u fehâmet-i şevket

2. 'atıyyesidir:-si, -dir

Kaside 15

Mısra: 56

Hediye.

55. İtâ'atîñle bulur heft kişver âşâyış

56. Yediñ 'atıyyesidir emn ü râhat-i şevket

atlasâsâ:

1. atlasâsâ:

Kaside 4

Mısra: 18

Atlas gibi || Güzel şekilde süslemek.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezâ kim etdi ferş ide

18. Zemîni atlasâsâ hürîyâññ pâyına dünyâ

'atşân:

1. 'atşâna:-a

Tarih 25

Mısra: 1

Susamış.

1. Dedi seyr eyleyip 'atşâna Sâlim sâl-i târîhñ

2. Bu dil-cü çeşmeden mâ-i zülâl iç nüş-ı câm olsun

'avâm-ı nâsa:

1. 'avâm-ı nâsa:-a

Matla 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıradan insanlar.

1. 'Avâm-ı nâsa rahm etsin demek 'ayn-ı kabâhatdir

2. Cihân içre hemân beglik ta'addiden 'ibâretdir

'avâm-pesend:

1. 'avâm-pesend:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 116

Sıradan insanların beğenisi.

115. Hâş mazmûna kimse bakmazlar

116. Şi'ri her kes 'avâm-pesend ister

âvâre:

1. âvâre:

Gazel 32

Mısra: 9

Serseri || Âşığın gönlü

9. Şu kadar haste-i firkat durur âvâre göñül

10. Her nefes olsa tabîb olmaya Sâlim iflâh

2. âvâre:

Gazel 86

Mısra: 11

Perişan, derbeder, zavallı || Âşık

11. Geçinmekte ser-i küyunda zahmet çekmez âvâre

12. Göñül dâğ-ı ğamiñ ser-mâye-i süz u güdâz eyler

âvâre âvâre:

1. âvâre âvâre:

Kaside 19

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan halde olmak.

31. Derün-ı zâğa her bir süsen olmuş nîze-i ser-tîz

32. Düşer mestâneveş bî-hüş olup âvâre âvâre

âvâre düşmüşdür:

1. âvâre düşmüşdür:-müş, -dür

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan, şaşkın olmak, başıboş ve kararsız hale gelmek.

1. Göñül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüşdür

2. Yakılmış âteş-i 'aşk ile bir âvâre düşmüşdür

âvâre eylerse:

1. âvâre eylerse:-r, -se

Gazel 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başıboş bırakmak, işinden alıkoymak, kararsız, şaşkın etmek.

5. Şâhbâz-ı dilleri âvâre eylerse nola

6. 'Ayn-ı nâz u mest-nigehdir dîde-i âhûların

âvâre olan:

1. âvâre olan:-an

Müfret 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçmek, divane olmak, sersemlemek.

1. Āvāre olan gönlüme luṭf eyle selām et
2. Uğrarsa yoluñ bād-ı şabā zūlf-i nigāra

2. **āvāre olan:-an**

Gazel 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Serseri olmak. Başı boş gezer olmak.

3. Gurbetde olan zār aramaz kendine hem-dem
4. Āvāre olan murğa kafes dār gerekmez

āvāre olup:

1. **āvāre olup:-up**

Kaside 18

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başı boş gezer olmak || Perişan hale gelmek.

43. Bülbülün şıyṭ u şadāsı kesilip gülşende
44. Qaldı bir güş-e ğamda olup āvāre melül

āvāre-i ṭab'-ı selīmimdir:

1. **āvāre-i ṭab'-ı selīmimdir:-im, -dir**

Gazel 107

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusursuz yaratılışın perişanlığı.

1. Ṭabī'atler benim āvāre-i ṭab'-ı selīmimdir
2. Cihānda ma'rifet baña nedīm-i 'an-şamīmimdir

āvārelendir:

1. **āvārelendirme:-me**

Gazel 258

Mısra: 6

Perişan hale getirmek.

5. Eyā şehbāz-ı evc-i ḥüsn ü ān çengāl-i hicriñle
6. Kebüterveş dil-i bī-bālimi āvārelendirme

'avārız:

1. **'avārızını:-m, -i**

Diğer 8

Mısra: 40

Noksanlıklar, engeller.

39. Verdi evşāfa zātūñ ile şeref
40. Ğayra eden 'avārızını ḥalef

āvāze:

1. **āvāzesi:-si**

Kaside 18

Mısra: 45

Yüksek ses, çığlık || Cıvıltı.

45. Olmaz āvāzesi kem-nām olur elbette
46. Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşğül

āvāze-i nüşrevān'a:

1. **āvāze-i nüşrevān'a:-a**

Kaside 23

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nüşrevān'ın sesi (Nüşrevān:İran'ın Sasani sülâlesinden, adaletiyle ün salmış bir hükümdar. Tanıklarda adalet timsali olarak kullanılmıştır.).

75. Cihāna verdi Rüstalis-i 'adliñ bir müferriḥ kim

76. Eder āvāze-i Nüşrevān'a ḥande-fermāyī

āvāze-i sem'-i kabülü:

1. **āvāze-i sem'-i kabülü:-ü**

Tarih 17

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onaylama kulağının sesi || Bir sözün beğenilmesi, hoş gitmesi.

45. Ya'ni her bir midḥat-i pākizeniñ behcetleri

46. Etmeye āvāze-i sem'-i kabülü pür-ṭanin

āvāz-ı ḥazīnim:

1. **āvāz-ı ḥazīnim:-im**

Gazel 196

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü ses.

5. Āh geldikçe dehāna buḥl edip ketm eylemem

6. Şaklayıp sinemde āvāz-ı ḥazīnim neyleyim

āvāz-ı ḥazīnimden:

1. **āvāz-ı ḥazīnimden:-im, -den**

Tesdis 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü ses.

13. Bilinmezken bilip ben bendesin āh u eninimden

14. Nıgeh-sāzende-i luṭf oldu āvāz-ı ḥazīnimden

āvāz-ı miḥnete:

1. **āvāz-ı miḥnete:-e**

Diğer 11

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder, acı sesleri.

71. Beni neyley o güş-ı dil-keş-dem

72. K'ola āvāz-ı miḥnete maḥrem

'avdet ederse:

1. **'avdet ederse:-er, -se**

Kaside 24

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek, geri gelmek.

27. Nereye 'avdet ederse olur 'avn ü nusret

28. Himmeti esbine çāker o berāy-ı taqdır

'avdet edip:

1. **'avdet edip:-ip**

Kıt'a 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek, geri gelmek.

3. Selāmetle yine 'avdet edip gelmek ola maqdūr

4. Seni ben ḥazret-i Ḥaḫḫ'a emānet eyledim cānā

āverde edip:

1. **āverde edip:-ip**

Kaside 10

- Mısra: 463
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Getirmek || Göndermek
463. Enfüs-i rızkın edip âverde
464. Etdi şîr-i keremle perverde

âvîze olan:

1. **âvîze olan:-an**
Kaside 18
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Asılı olmak.
7. Yağ degildir taraf-ı bâmde âvîze olan
8. Hâne tahmînine dey eyledi vaz'-ı şâkûl

avla:

1. **avla:**
Gazel 250
Mısra: 2
Avlamak || Sevgilinin âşığına kendisine tutsak etmesi
1. Da'vet etmek ol gözü şehbâzi bir mümtâz ile
2. Avla derlermiş megeldir gâh bâzi bâz ile

âvn ü nusret olur:

1. **âvn ü nusret olur:-ur**
Kaside 24
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım ve zafer elde etmek.
27. Nereye 'avdet ederse olur 'avn ü nusret
28. Himmeti esbine çâker o berây-ı taqdîr

âvn-i mevlâ:

1. **âvn-i mevlâ:**
Kaside 26
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın yardımı.
59. Kanda 'azm eyler ise ola o zât-ı pâke
60. Reh-nümâ hîfz-ı Hudâ reh-beri 'avn-i Mevlâ

ay:

1. **ay:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 95
Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.
95. Biz de yârân ile bir ay mu'tâd
96. Cümle revzenleri etdikdi güçsâd

ay nakşına:

1. **ay nakşına:-na**
Kaside 20
Mısra: 276
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayn benek benek yüzeyi || Nişan alınıp delinen altın.
275. Zarb olunca derûnuna maqrûn
276. Ay nakşına döndü ol altun

âyâ:

1. **âyâ:**
Tarih 1

Mısra: 41

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

41. Tefahhus eyledim âyâ nedendir
42. Bu güne 'âlem olmak şevk-ı meşhûn

2. **âyâ:**

Matla 2

Mısra: 2

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

1. Dile ol mâh-ı evc-i istîgnâ
2. Luğf-ı vaşlın eder mi hiç âyâ

3. **âyâ:**

Diğer 2

Mısra: 85

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

85. Nedir âyâ 'ilâc hicrâna
86. Şorsa 'âşık bilir mi Lokmân'a

4. **âyâ:**

Tarih 3

Mısra: 194

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

193. El-amân na'rasını vird-i zebân eylediler
194. Ne ile 'afv eder âyâ bizi deyip her câ

5. **âyâ:**

Kaside 8

Mısra: 193

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

193. Ne güne 'özl eder âyâ İlâhi mahşerde
194. O hâti'in ki hacel-geşte-i evâmirdir

6. **âyâ:**

Kaside 8

Mısra: 211

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

211. Tefekkür eylememekler nedendir âyâ kim
212. Be-her gelen bu cihân-ı fenâya hâcirdir

7. **âyâ:**

Gazel 10

Mısra: 4

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

3. Nihân oldu gözümde mihr-i rüyu nice demlerdir
4. Karîrü'l-'ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin âyâ

8. **âyâ:**

Gazel 10

Mısra: 12

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

11. Nice demdir ki kan aklar remeden çesim ey Sâlim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmege âyâ

9. **âyâ:**

Kaside 17

Mısra: 48

Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

47. Sipihre lerze düşerdi kemâl-i dehşetden
48. Ne semte 'azm eder âyâ deyü o bedr-i himem

10. **âyâ:**

Kaside 19

- Mısra: 59
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
59. Dedim âyâ bu güzlârı kimiñçün etdiler tertîb
60. Su'âl etdim bu râzî bād-ı subh-ı feyz-âşâre
11. âyâ:
Matla 20
Mısra: 2
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
1. Neden ki Tırşucu-zâdem gâzab ile yine töldü
2. Yüzün gözün bize ekşitmege âyâ sebep noldu
12. âyâ:
Gazel 34
Mısra: 3
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
3. Eder mi hâtırımı tesliyet felek âyâ
4. Olur muyuz 'acebâ mahrem-i harîm-i murâd
13. âyâ:
Gazel 47
Mısra: 5
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
5. Baña geldikde neden böyle sükûtuñ âyâ
6. Yoħsa ey şeyħ du'â bizlere isrâf mıdır
14. âyâ:
Gazel 49
Mısra: 6
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
5. Hemîşe meh-cemâl-i yâre ĥasret etmedir kârı
6. Ne vech ile bize bu çarħ âyâ imtinân eyler
15. âyâ:
Gazel 56
Mısra: 5
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
5. Âyâ olur mu meyve-i ümmîd dinmesin
6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur
16. âyâ:
Gazel 86
Mısra: 10
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
9. Verâ-yı ebr-i zülfünde ruħun pinhân eder görsem
10. Niçün âyâ o meh bî-hüde bizden ihtirâz eyler
17. âyâ:
Gazel 96
Mısra: 3
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
3. Hiç kesilmez pây-ı ĥam dilden şehâ âyâ neden
4. Mihmân-ı sine-i şad çâk çâkimden midir
18. âyâ:
Gazel 99
Mısra: 10
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
9. Sezâdır (yâ) kabûl ü yâ mü'eddî-i şe'âmet mi
10. Suħanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler

19. âyâ:
Gazel 113
Mısra: 9
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
9. Sâlim sebep ne ol mehe âyâ tegâfüle
10. Bilmem murâdı bizlere bundan cefâ mıdır
20. âyâ:
Gazel 118
Mısra: 7
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
7. Görür müyüz bu şeb âyâ o mâh-ruħsârı
8. Geceyle varmağa küy-ı nigâra niyyet var
21. âyâ:
Gazel 140
Mısra: 8
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
7. Bağdıķça gâh ĥasret ile meh cemâliñe
8. Bir bâr olur mu rüyuña âyâ nigâhımız
22. âyâ:
Gazel 142
Mısra: 5
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
5. Nedir âyâ murâdı cerb-i şîrinine sîr olduk
6. Dil-i âzâdeniñ bî-hüde düşünâmın yemek olmaz
23. âyâ:
Gazel 145
Mısra: 9
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
9. Yolu düşdükçe ol mâhiñ nedendir ĥanemi âyâ
10. Tegâfûl eyleyip biñ nâz u şiveyle geçer gelmez
24. âyâ:
Gazel 171
Mısra: 5
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
5. Başdan aşdı imtinânı ĥamzeniñ âyâ neden
6. Ol mehiñ bir şeb ĥam-ı zülfüne mihmân olmadık
25. âyâ:
Gazel 172
Mısra: 3
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
3. Naşib olur mu ki âyâ görüşmemiz Ĥak'dan
4. Budur niyâzımız ey mâh-ı dil-sitân ancak
26. âyâ:
Gazel 188
Mısra: 3
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
3. Ne gördüñ ĥâne-i ĥammârdan varmak neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile ĥâlim ĥarâb etmek
27. âyâ:
Gazel 261
Mısra: 10
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.
9. Leb-i gül-fâmîñ ile mest-i lâ-ya'kıl iken gönlüm
10. Bu 'ayş u nüşu etmiş var mı âyâ devlet-i Cem'de

28. **āyā:**
Gazel 275
Mısra: 9
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

9. Sâlim ne idi bizlere āyā teğâfûlü
10. Meclisde ıtırnamak o sitemkâr dün gece

29. **āyā:**
Gazel 282
Mısra: 1
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

1. Meh cemâliñ gibi āyā ruḥ-ı dil-cû var mı
2. Zât-ı pākîze-simâtüñ gibi meh-rû var mı

30. **āyā:**
Gazel 282
Mısra: 12
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

11. Dediler tal'atıña mâh-ı nev etmiş taklîd
12. Onda āyā bu güzel çeşm ile ebrû var mı

31. **āyā:**
Gazel 283
Mısra: 9
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

9. Böyle ser-keşlige Sâlim sebep āyā noldu
10. Bir zamân zülf-i siyeh üstümüze dıtrer idi

32. **āyā:**
Gazel 289
Mısra: 3
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel āyā
4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

33. **āyā:**
Gazel 292
Mısra: 8
Far. "Acaba" manasında edât-ı tereddüd.

7. Dîde-düz-ı intizâr etdi bizi nerkis gibi
8. Noldu āyā bâğa ol serv-i hırâmân gelmedi

avag:

1. **ayag:**
Gazel 193
Mısra: 6
Ayak || Kadeh.
5. Meclis-i meyde otursak kalksa ortadan hicâb
6. Baña bûs etmege verseñ geh ayag u gâh el

2. **ayağ:**
Gazel 238
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak || Kadeh.
1. Der iseñ gezdigiñ yerler eger tağ üstü bāğ olsun
2. Yanıñda sâki-i gül-çehre destîñde ayağ olsun

ayağı bir durur:

1. **ayağı bir durur:**
Lugaz 3
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir ayağınun olması || Mumun dik duruşu.

15. Ayağı bir durur kıyâfetde
16. Tabanı yaşsıdır nihâyetde

ayağı çıksa:

1. **ayağı çıksa:-sa**
Lugaz 3
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağı çıksak || Harflerin kötü yazımı.
7. Ayağı çıksa yâ seri tekrâr
8. Aşla olur 'adedde zâ'id-i çâr

ayağı sürçmesin:

1. **ayağı sürçmesin:-me, -sin**
Gazel 207
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağınun takılması || Aşğın ahlarının sevgiliyi rahat bırakmaması.
5. Ayağı sürçmesin yolunda anıñ
6. Tolandı pâyına âh-i dirâzım

ayağı tozun:

1. **ayağı tozun:-n**
Matla 18
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilin-in- ayağınun tozu.
1. Nola kuhl etmege etsem ayağı tozun âmâde
2. Benim tâb-âver-i 'ayn-ı 'alîlimdir 'Arab-zâde

ayağı tozuna cebhe-fersâ olalım:

1. **ayağı tozuna cebhe-fersâ olalım:-alım**
Diğer 3
Mısra: 74
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilin-in- ayağınun tozuna yüz sürmek || Hürmet göstermek.
73. Hıvâb girmez geceler nergis-i zârîñ gözüne
74. Cebhe-fersâ olalım deyü ayağı tozuna

ayağın kesme:

1. **ayağın kesme:-me**
Muamma 8
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir mekâna daha uğramamak || İçki sunmayı bırakmak.
1. Qadim lâm oldu ey sâkî dem-â-dem şun mey-i nâbı
2. Ayağın kesme meclisden habâbı gözlerim görünsün

2. ayağın kesme:-me

Gazel 223
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir mekâna daha uğramamak || İçki sunmayı bırakmak.
9. Ayağın kesme sâkî Sâlim-i aşüfte-dilden gel
10. Benim hergiz müretteb-sâz-ı bezm-i şoḥbetim sensin

ayağın kesmevinde:

1. **ayağın kesmevinde:-me, -yince**
Gazel 161
Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek, bırakmak.

7. Kesmeyinde ayağın kürsi-i ifrâtiñdan
8. Olamam senden eyâ vâ 'iz-i nekbet mahzûz

ayağına düşdü:

1. ayağına düşdü:-dü

Gazel 244

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı göstermek, önünde eğilmek.

3. Kopup yek-ser yerinden serviler düşdü ayağına
4. Hırâmân eyledikçe ol dil-ârâ gülsitân içre

ayağına düşeriz:

1. ayağına düşeriz:-eriz

Gazel 169

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Şarap müptelası olmak || Değersiz bir duruma düşmek.

1. Görünce sâki'i meclisde bî-misâl olarak
2. Ayağına düşeriz cümle pây-mâl olarak

ayağını oğar:

1. ayağını oğar:-ar

Diğer 3

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağını ovmak || Kölenin saygıdan ötürü efendisinin ayağını ovması.

95. Ser-nih oldukça fezâ-yı çemene şubh u mesâ
96. Yem ayağını oğar çâker-i ednâsâ

ayak:

1. ayagina:-m, -a

Kaside 18

Mısra: 14

Ayak || Servi ağacı.

13. Servler kaldı hırâm eylemeden gülşende
14. Çekdi zencir anıñ ayagina güyâ ki süyül

2. ayağı:-ı

Gazel 218

Mısra: 3

Ayak || Kadeh.

3. Elimizde bir ayağı bize çok görme şehâ
4. Nice bir dest-i felekden gam u âlâm olsun

ayak başan:

1. ayak başan:-an

Gazel 264

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belirli bir tarzda şiir yazmaya girişmek.

9. Tekellüf yoğ ise eş'ârımızda Sâlimâ nola
10. Bu vâdiye ayak başan başar merdâne merdâne

ayak teri:

1. ayak teri:

Gazel 288

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayağını öpme bağlamında, âşık için lütuf.

5. Vardıkda dergesine ğaraž pâyın öpmedir

6. 'Uşşâka ğayrı luftu gerekmez ayak teri

ayaklarda koduñ:

1. ayaklarda koduñ:-duñ-lar, -da

Gazel 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü duruma sokmak.

5. Hâsirâsâ ayaklarda koduñ câm-ı meyi vâ'iz
6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riyâ bâ'is

ayaklarda komak:

1. ayaklarda komak:-mak

Muamma 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Davet etmemek, bekletmek.

1. O hürşidim kadem-rencide kılmaz oldu hiç baña
2. Beni böyle ayaklarda komak yâre sezâ mıdır

'ayân:

1. 'ayân:

Tarih 3

Mısra: 63

Apaçık, âşikâr.

63. Farz-ı 'ayn olduğu nûr-ı başarım gibi 'ayân

64. Her dem ol kıurretü'l-'ayneyn-i cihânbâna du 'â

2. 'ayân:

Gazel 13

Mısra: 10

Apaçık, âşikâr.

9. Nice fehm eylesin harf-i vişâli Sâlimâ âdem

10. Tekellümde suhan gerçi 'ayân ammâ dehân gâ'ib

3. 'ayân:

Gazel 162

Mısra: 8

Apaçık, âşikâr.

7. Nihâdeyiz ser-i teslimi dâmen-i kadere

8. Gerek 'ayân u gerek tâbiş-i nihân mâni'

'ayân eyle:

1. 'ayân eyle:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 229

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinir, tanınır hale getirmek.

229. Zât ile zâtımı 'ayân eyle

230. Nâmımı dilde dâstân eyle

2. 'ayân eyle:

Kaside 1

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, göstermek.

119. 'Arz-ı hâliñ o bâba eyle revân

120. Eyle derdiñ derinde cümle 'ayân

'ayân evler:

1. 'ayân evler:-r

Kaside 30

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.

99. Be-her-şeb yâd-ı zülfüñ ile âhim cevri-bî-ğaddim

100. 'Ayân eyler cihâna rütbe-i Mecnûn u Leylâ'yı

2. 'ayân eyler:-r

Gazel 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.

1. Neden dâğ-ı derûnun 'âşik-ı pür-ğam nihân eyler

2. Anı ğod çâk-şad-çâk-i girîbânı 'ayân eyler

'ayân ola:

1. 'ayân ola:-a

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli, açık, âşikâr olmak, görünmek.

7. Türveş Tür-i dilde ola 'ayân

8. Kabes-i iktibâs ile leme 'ân

'ayân oldukda:

1. 'ayân oldukda:-duk, -da

Muamma 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek.

1. Mihr-i rüyuñ cânib-i maşrıkdan oldukda 'ayân

2. Etdi Behrâm-ı felek mağribde kendini nihân

'ayân olurdu:

1. 'ayân olurdu:-ur, -du

Kaside 20

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, âşikâr olmak.

143. Âb-ı hayvân olurdu ğalka 'ayân

144. Sîr olurdu anîñla cümle cihân

a 'yân-ı şehri- 'aşkıımız:

1. a 'yân-ı şehri- 'aşkıımız:-ı, -ımız

Gazel 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk şehrinin görüntüsü.

3. Yâdıma geldikçe nakşın eylemem bî-hüde âh

4. Nâlemiz a 'yân-ı şehri- 'aşkıımız ta 'rîf eder

'avâr:

1. 'avârı:-ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 191

Kişinin seviyesi.

191. Belli olmuş ikin 'avârı anîñ

192. Câhil ü cehl iftiğârı anîñ

avaz:

1. avaz:

Kaside 23

Mısra: 11

Soğukluk || Gazneli Mahmud'un kölesi olan Avaz

11. Ayaz ile yine âmîziş etdi şîr ü şekkerveş

12. Şeb-i meh-tâb-ı deyde seyr kıl mağmûd-ı sermâyı

'ayb:

1. 'aybımı:-ım, -ı

Diğer 3

Mısra: 155

Utanaç veren kusur, hata.

155. 'Aybımı dâmen-i 'afvîñ ile mestür eyle

156. Ey birâder kerem et bu dili mesrûr eyle

2. 'aybımız:-ımız

Gazel 163

Mısra: 5

Noksan, kusur, eksiklik.

5. 'Aybımız biz biliriz 'âşka 'aşk 'ayb olmaz

6. Kerem et 'aşk ile zâhid bize etme teşnî'

'ayb etmede:

1. 'ayb etmede:-me, -de

Gazel 209

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kınamak.

1. Her gören 'ayb etmede bî-şabr u sâmân olduğum

2. Bilmiyorlar gibi zülfüñle perişân olduğum

'ayb olmaz:

1. 'ayb olmaz:-maz

Matla 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıp olmak.

1. Olmasa efgânı böyle bulmaz idi imtiyâz

2. 'Âşka 'ayb olmaz etmek âh-ı serd-i cân-güdâz

2. 'ayb olmaz:-maz

Gazel 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıp olmak.

5. 'Aybımız biz biliriz 'âşka 'aşk 'ayb olmaz

6. Kerem et 'aşk ile zâhid bize etme teşnî'

'ayb olur:

1. 'ayb olur:-ur

Kaside 33

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hata olmak, uygun düşmemek.

81. Ugrayıp ol vâkıdde umsa devâ

82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ

âyet olmaz:

1. âyet olmaz:-maz

Kaside 10

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşaret, alamet olmak.

55. Âyet olmaz mı bu o zî-şâna

56. Nutğ-ı ağras enîn-i ğannâna

āyet-i cemālîni:

1. **āyet-i cemālîni:**-iñ, -i

Gazel 140

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sevgilinin- yüzdeki ayva tüylerinin harf olarak yorumlanmasıyla Kuran bağlamında kullanılmıştır.

9. Hatt āyet-i cemālîni güyâ ki şerh eder

10. Yokdur bu bābda ser-i mü iştibāhımız

āyet-i nūneccîke:

1. **āyet-i nūneccîke:**

Müfret 88

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nūneccîke ayeti || Fel yevme nūneccîke bi bedenike li tekûne limen halfeke âyeten, ve inne kesîren minen nâsi an âyâtinâ le gâfilûn -O halde bugün biz de, senden sonra gelenlere ibret olasın diye yalnız cesedini kurtaracağız ve şüphesiz ki insanların çoğu, bizim delillerimizden gaflettedir- Yunus suresi 92. ayete gönderme yapılmıştır.

1. Terk-i terkin mazharı olmak necât-i hâldir

2. Āyet-i nūneccîke ma'nâda buña işbâtdir

āyet-i nūr:

1. **āyet-i nūr:**

Kaside 9

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Ayet**

Nur ayeti (Nur Suresi; 37-44.ayetlerdir.).

15. Bunuñ tefsîridir çün Āyet-i Nūr

16. Mişâlî oldu dilde sırr-ı mestūr

āyet-i nūrun 'alâ nūr':

1. **āyet-i nūrun 'alâ nūr':**-ı

Kaside 12

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Ayet**

"nūrun 'alâ nūr yehdi'llâhu li-nūrihi men yeşâ`:

Nur üstüne nurdur. Allah dilediğini nuruna kavuşturur."
Kur'an: 24 / 35.

87. Münîr-i bârîk-ı mişkât-ı maşrûk-ı l-işrâk

88. K'izâ'e etdi o nūr āyet-i nūrun 'alâ nūr'ı

āyet-i şâheti'l-vücüh:

1. **āyet-i şâheti'l-vücüh:**

Kaside 10

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Hadis**

Şâheti'l-vücüh: Yüzler yere sürünsün anlamında,

Peygamberin düşmanları hezimete uğratmak için yaptığı duadır.

47. Galebe etdi ol gürüh ile ol

48. Āyet-i şâheti'l-vücüh ile ol

āyet-i tahrîmini:

1. **āyet-i tahrîmini:**-in, -i

Tarih 13

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Haram ayetleri || Sevgilini ayva tüyleri.

17. Râh-ı la'liñ görmeyenler belki istihlâs ede

18. Muşhaf-ı hüsnünde hattın āyet-i tahrîmini

āyet-i vâzih:

1. **āyet-i vâzih:**

Gazel 40

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Açık ayet.

7. Delîl-i süzi-i hicrân yeter bu āyet-i vâzih

8. Ki hamrâ şem'-i sūzâna serinde etdi yer kâgaz

ayır:

1. **ayırma:**-ma, -ya

Terci-bend 1

Mısra: 42

Ayırmaq, ayrı düşürmek.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevkım benim

42. Min-ba'ad ayırmaya senden bizi Bārî Hūdâ

2. **ayır:**-dı

Kaside 12

Mısra: 177

Ayırmaq, ayrı düşürmek.

177. Felek ayırdı beni yâr-ı gâr-ı pākimden

178. Ziyâde eyledi kesr-i derûn-ı meksûrî

3. **ayırma:**-ma

Gazel 107

Mısra: 5

Ayırmaq, ayrı düşürmek.

5. Ayırma sineden yer yer kerem kıl hañçeriñ cânâ

6. Benim künc-i ğamında dâğ-ı dil-düzum nedimimdir

âyin:

1. **âyini:**-i

Kaside 8

Mısra: 34

Adet, kanun.

33. Evâ'ilinde ederler mecâlisi tezyîn

34. Kibârîñ âyini hep maqdem-i evâhirdir

2. **âyini:**-i

Kaside 20

Mısra: 292

Merasim, tören.

291. Zabt edip hañve-i gemânîni

292. Fâl-i hayr eyledik bu âyini

3. **âyin:**

Gazel 103

Mısra: 5

Adet, kanun.

5. Bilinmez keşretinden ğamzenîñ âyîn ü erkânı

6. Müjeñ fehmi nigâh-ı âhuvâna reh-zen olmuşdur

4. **âyini:**-i

Gazel 112

Mısra: 11
Adet, kanun.

11. Āyini cevri iken yine izhār-ı meyl eder
12. Sālīm taqiyye-dārsa cefā mezhebindedir

5. **āyini:-i**

Gazel 189
Mısra: 8
Adet, kanun.

7. Nevbetle eder hil'atı her sebzeyle ilbās
8. Āyini budur 'askerine şāh-ı bahārīn

āvīn olduysa:

1. **āvīn olduysa:-du, -ysa**

Gazel 18
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adet olmak.

7. Saña āvīn olduysa dil-i 'uşşāka cevri etmek
8. Bize de oldu künc-i ğamda āh ile enīn 'ādet

āvīn olur:

1. **āvīn olur:-ur**

Gazel 111
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adet olmak.

5. Eskidikçe 'āşıkın kem-pāye eyler dil-berān
6. Devlet-i hūsnūn nizāmı cümle bu āvīn olur

āvīn ü resm-i ülfeti:

1. **āvīn ü resm-i ülfeti:-i**

Kaside 28
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostluk adeti, kanunu.

7. Māh-ı 'id kim cām-ı şāhbā-yı neşāt-ı çarh olup
8. Cümleyle āvīn ü resm-i ülfeti der-kār eder

āvīne:

1. **āvīnesi:-si**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 164
Ayna || Dış görünüş.

163. Çelebi lāğar u laṭīf ister
164. Ṭab'ı āvīnesi nazīf ister

2. **āvīne:**

Tarih 1
Mısra: 87
Far. Ayna.

87. Meger āvīne görmüş ola yoḥsa
88. Nazīrin görmemişdir çeşm-i gerdūn

3. **āvīnemi:-m, -i**

Tarih 10
Mısra: 7
Ayna || Sevgilinin ayna kadar parlak yüzü.

7. Pür-ğubār eylemez āvīnemi ḥat
8. Hā'il-i sānihakārān olmaz

4. **āvīnede:-de**

Kaside 13
Mısra: 14
Far. Ayna.

13. Vech-i arzıñ zineti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu āvīnede şüret ne yüzdendir saña

5. **āvīneden:-den**

Kaside 13
Mısra: 67
Ayna || İlahi sırların yansıdığı ayna

67. Halkı yüz biñ sırı mazhar etmek ol āvīneden
68. Şükr-i bī-pāyān u bī-ḥadd kim murād etdi Ḥudā

6. **āvīnede:-de**

Kaside 15
Mısra: 12
Far. Ayna.

11. Ḥaṭā edip düşürdü Ḥoten'de müşkü ğazāl
12. Görünse āvīnede aña şüret-i şevket

7. **āvīne:**

Kaside 30
Mısra: 94
Ayna || Sevgilinin sinesi.

93. Gider nuṭkum görünce sine-i yār-i ḥod-ārāyı
94. Egerçi āvīne güyā eder tūṭi-i bebgāyı

8. **āvīne:**

Gazel 47
Mısra: 3
Far. Ayna.

3. Naḳşıñı şaklayamaz āvīne de olsa raḳīb
4. Her derūn 'āşık-ı bī-çāre gibi şāf mıdır

9. **āvīnendir:-dir**

Gazel 85
Mısra: 5
Far. Ayna.

5. O bir āvīnendir olmaz mükedder degme bir şeyden
6. Cemāl-i pākine vermez naḳısa ḥaṭṭ-ı tābişger

10. **āvīnede:-de**

Gazel 197
Mısra: 9
Far. Ayna.

9. Bu şeb āvīnede gördüm ruḥ-ı zībāñı sultānım
10. Cemālīñ pertev-i mihrin meh-i tābāna 'arz etdim

āvīne etdi:

1. **āvīne etdi:-di**

Kaside 23
Mısra: 94
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayna haline getirmek || Bakılan kişiden kendini görmek

93. Görürdü her nigâhında dü-bâlâ 'aks-i sevdâyı
94. Meger âyine etdi baht-ı Mecnûn çeşm-i Leylâ'yı

âyine olsa:

1. âyine olsa:-sa

Muamma 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayna olmak, benzemek.

1. Mâh-tâb-ı rüyuña âyine olsa âfitâb
2. Zülf-i müşginiñ aña 'anber şaçardı bî-hesâb

âyine-hâne oldu:

1. âyine-hâne oldu:-du

Kaside 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynalı eve benzemek.

5. Cihân âyine-hâne oldu baksañ câ-be-câ yağdan
6. Bürüdet gösterir timsâle bütler ziy-y-i ħummâyî

âyine-i 'âlem-nümâ et:

1. âyine-i 'âlem-nümâ et:

Gazel 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâyı gösteren ayna etmek.

3. Cilâ-yı dâmen-i şevkıñla her dem
4. Dili âyine-i 'âlem-nümâ et

âyine-i dil:

1. âyine-i dil:-i

Kaside 24

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül aynası.

5. Dâmeni ref'-i gubâr edeli âyine-i dil
6. O kadar şâf olupdur ki olunmaz taķrîr

âyine-i dilde:

1. âyine-i dilde:-de

Gazel 183

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül aynası.

1. Cilveger âyine-i dilde cemâli Aĥmed'iñ
2. Bir nefes gitmez zamîrimden hayâli Aĥmed'iñ

âyine-i dünyâya:

1. âyine-i dünyâya:-ya

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ. aynası.

97. Kim nezâre edüben deryâya
98. Baķalım âyine-i dünyâya

âyine-i kalb:

1. âyine-i kalb:

Tarih 3

Mısra: 225

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül aynası.

225. Dediler târiĥin âyine-i kalb içre gören
226. Altı bin altı yüz on bir 'adedini ammâ

âyine-i kalbiñde:

1. âyine-i kalbiñde:-iñ, -de

Gazel 256

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp aynası.

7. Bilmekse ġaraż vechini her şüret-i 'aşkıñ
8. Âyine-i kalbiñde anıñ kalbini are

âyine-i mâhı:

1. âyine-i mâhı:-ı

Kaside 5

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay aynası || Parlak Ayna

25. Zen-i dünyâ koyup âyine-i mâhı öñüne
26. Cevher-i encüm ile kendi(y)i etdi zîbâ

âyine-i ruhsârına:

1. âyine-i ruhsârına:-ın, -a

Gazel 208

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilin'in yüzünün aynası || Sevgilin'in parlak yüzü.

7. Verir âyine-i ruhsârına jeng-i keder bir gün
8. Daĥı nev-restedir cânân şakınsın almasın âĥım

âyine-i ruhsârını:

1. âyine-i ruhsârını:-iñ, -i

Tarih 13

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilin'in yüzünün aynası || Sevgilin'in parlak yüzü.

11. Pür-gubâr etdi felek âyine-i ruhsârını
12. Baĥtımız yine siyeh-fâm eyledi taşmîmini

âyine-i zamâyirdir:

1. âyine-i zamâyirdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 169

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüller aynası || 3. Ahmet 'in gönlü.

169. Kalbi âyine-i zamâyirdir

170. Her kesin kâmi anda ĥâzırdir

âyine-i zânüsudur:

1. âyine-i zânüsudur:-su, -dur

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Diz aynası.

5. Neylesin eşkâl-i dehr-i pür-fenâyı şâf-dil
6. Aña mahz-ı tesliyet âyîne-i zânûsudur

âyinesâ:

1. **âyinesâ:**
Müfret 7
Mısra: **2**
Ayna gibi.
1. Her varan nâme saña tolsa hulus ile nola
2. 'Aks eder âyinesâ kâgeze mâ-fi'l-bâliñ

âyîn-i eltâf u himem:

1. **âyîn-i eltâf u himem:**
Terci-bend 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himmet ve lütuf gösterisi.
61. Dâ' imâ 'uşşâka kârîñ lutf u ihsân u kerem
62. 'Adetiñ ser-tâ-be-pâ âyîn-i eltâf u himem

âyîn-i fülk-i mihr ü mahabbet:

1. **âyîn-i fülk-i mihr ü mahabbet:**
Gazel 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve muhabbet gemisinin usulü.
1. Äyîn-i fülk-i mihr ü mahabbet bilinmiyor
2. Eyyâm-ı baħr-i derd ü felâket bilinmiyor

âyîn-i mihr-i şu'leverî:

1. **âyîn-i mihr-i şu'leverî:-i**
Kaside 33
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işık sahibi güneşin kanunu || Değerli zatların usulü, adetleri
35. Budur âyîn-i mihr-i şu'leverî
36. Ki ede müstenîr zerreleri

âyîn-i şeh-i cihâna:

1. **âyîn-i şeh-i cihâna:-a**
Kaside 7
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah kanunu.
27. Ebhâs-ı nizâm-ı Kirdigârî
28. Äyîn-i şeh-i cihâna şıgmaz

âyîn-tırâz-ı râh:

1. **âyîn-tırâz-ı râh:**
Kaside 23
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslü yollarda yapılan merasim.
71. Hıdîv-i kâm-bahşâ âfitâb-ı âsumân-raħşâ
72. Eyâ âyîn-tırâz-ı râh u resm-i 'âlem-ârâyî

'avn:

1. **'aynyla:-i, -yla**
Kaside 10
Mısra: **116**
Benzer.
115. Ümmi Mâlik daħı olup şâyân
116. Gördü 'aynyla böyle bir ihsân
2. **'aynyla:-i, -yla**
Kaside 10
Mısra: **200**
Tıpkısı.
199. Eyledi bu 'inâyetini penâh
200. Yine 'aynyla sâk-ı 'Abdu'llâh
3. **'ayındır:-i, -dır**
Kaside 13
Mısra: **66**
Kaynak.
65. Zât-ı memdüħu 'ş-şifâtı bir mücessem nürdür
66. Kim o nürüñ 'ayındır mir'ât-ı sırr-ı Muştafâ
4. **'aynyla:-i, -yla**
Tarih 14
Mısra: **10**
Çeşme.
9. Sezâ Sâlim görenler tarħ-ı zîbâsın dese târiħ
10. Bu nev kâşâne 'aynyla cinândır selsebil âbî
5. **'ayna:-a**
Kaside 20
Mısra: **223**
Bir şeyin aslı, kendisi, zâtı.
223. Pâyemiz 'ayna eyleyip taħvil
224. Şân-ı taħkîkın eyleye tekmiñ
6. **'ayındır:-i, -dır**
Kaside 20
Mısra: **304**
Bir şeyin aslı, kendisi, zâtı.
303. Seçmek altunu hayli diğkatdir
304. Hüneriñ 'ayındır ne kuvvettir
7. **'ayn:-ı**
Kaside 20
Mısra: **335**
Ar. Ayn, aynıyla, tıpkı, onun gibi.
335. Beñzer 'aynı ile bu destâna
336. Ya'ni kim ħâzret-i Süleymân'a
8. **'ayn:-ı**
Tarih 22
Mısra: **5**
Çeşme.
5. Beñzer 'aynı ile ol 'aşık-ı fırkat-keşe kim
6. Eylemiş dideleri eşkini mânend-i sebil
- 'ayni:**
1. **'aynyla:-yla**
Gazel 248
Mısra: **6**
Tıpkı, farksız.
5. Şarardı şoldu beñzim nâr-ı 'aşkıñla ħazân oldu
6. Hemân 'aynyla döndüm bâğ-ı ħamda verd-i zîbâya

‘avn-ı âfîtaba:

1. ‘avn-ı âfîtaba:-a

Kaside 13

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneşin gözü.

111. Hâkden ref` eyleyip bu zerre-i nâ-çiziñi

112. İltifâtıñ kıldı ‘avn-ı âfîtaba tütüiyâ

‘avn-ı âfîtab-ı ‘âlem-ârâyi:

1. ‘avn-ı âfîtab-ı ‘âlem-ârâyi:-yü

Kaside 23

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâyı süsleyen güneşin gözü.

9. Felek bir şarı yâkûtu şanıır faşş-ı niğîn etmiş

10. Gören yah-beste ‘avn-ı âfîtab-ı ‘âlem-ârâyi

‘avn-ı bâtın:

1. ‘avn-ı bâtın:

Kaside 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırrın, esrarın kendisi.

51. ‘Ayn-ı bâtın cenân-ı hikmetdir

52. Çeşm-i zâhir esir-i gâfletdir

‘avn-ı dervâdir:

1. ‘avn-ı dervâdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deryanın kendisi || Padişahın cömertliğinin fazlalığı bağlamında

83. Nîl bir cüy-ı endek-icrâdır

84. Bunuñ ihsânı ‘avn-ı dervâdir

‘avn-ı ezâ:

1. ‘avn-ı ezâ:

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyetin ta kendisi.

1. Şafâ-yı hâtır-ı ‘âşık vefâ değil de nedir

2. Cefâ dedikleri ‘avn-ı ezâ değil de nedir

‘avn-ı hatâ:

1. ‘avn-ı hatâ:

Gazel 82

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanlışın ta kendisi.

9. O gâmzeden nigeş-i luğf ümidi ey Sâlim

10. Bakılssa ‘âşıkâ ‘avn-ı hatâ değil de nedir

‘avn-ı imtiñân:

1. ‘avn-ı imtiñân:

Gazel 260

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmtihanın kendisi.

9. Ruğunda ol hatı şanmañ müşir-i remz-i istişkâl

10. Niğâh etmekdedir ‘uşşâka ‘avn-ı imtiñân içre

‘avn-ı inşâf:

1. ‘avn-ı inşâf:

Gazel 47

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsaf gözü , insafla bakıp değerlendirmek.

7. ‘Ayn-ı inşâf ile bak ey büt-i nev-reste hele

8. Böyle bir taze gâzel vâdi-i eslâf mıdır

‘avn-ı kabâhatdir:

1. ‘avn-ı kabâhatdir:-dir

Matla 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabahatin ta kendisi.

1. ‘Avâm-ı nâsa rahm etsin demek ‘avn-ı kabâhatdir

2. Cihân içre hemân beglik ta ‘addiden ‘ibâretdir

2. ‘avn-ı kabâhatdir:-dir

Gazel 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabahatin ta kendisi.

9. Meseldir güç ile olmaz güzellik bezm-i ‘âlemde

10. Kabâhat nâ-fehimlik âdeme ‘avn-ı kabâhatdir

‘avn-ı kazâ:

1. ‘avn-ı kazâ:

Tarih 3

Mısra: 204

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takdir olunanın ta kendisi.

203. Bildiler kim aña tâkat getirilmez cengde

204. Tîr-i dil-düz-ı işâbet-eşeri ‘avn-ı kazâ

‘avn-ı kenz-i luğf u ihsân-ı ilâhî’dir:

1. ‘avn-ı kenz-i luğf u ihsân-ı ilâhî’dir:-dir

Tarih 8

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah’ın lütuf ve ihsan kaynağının ta kendisi ||

Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

39. Ne tîlsım ‘avn-ı kenz-i luğf u ihsân-ı İlâhî’dir

40. Kef-ı cüdüñ Hüdâ etmiş cihâna mağsimü’l-erzâk

‘avn-ı küdüret:

1. ‘avn-ı küdüret:

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntünün ta kendisi.

5. Olur şafvet hemîn ‘avn-ı küdüret bu cihân içre

6. Yem-i mihriz bize ‘aşk ile pür-cüş olmamız yegdir

‘avn-ı nâz u mest-nigeşdir:

1. ‘avn-ı nâz u mest-nigeşdir:-dir

Gazel 181

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz eden ve mest eyleyen bakışın ta kendisi.

5. Şâhbâz-ı dilleri âvâre eyleser nola
6. 'Ayn-ı nâz u mest-nigehdir dide-i âhûların

'aynı oldu:

1. 'aynı oldu:-du

Diğer 3

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzemek.

53. Ey birâder dil-i mahzûn bu resme ya'nî
54. Oldu bî-şekk ü gümân bâğ-ı behiştîñ 'aynı

'ayn-ı rıf' atdır:

1. 'ayn-ı rıf' atdır:-dir

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceliğın kendisi.

1. Hayâl-i zülfi yâriñ gerçi 'aşık 'ayn-ı rıf' atdır
2. Seniñ hâliñden âğâh olmağ ammâ serde devletdir

'ayn-ı sa' âdetdir:

1. 'ayn-ı sa' âdetdir:-dir

Müfret 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadet kaynağı.

1. Fıska kalmaz tâb u tâkat Bâri etmezse şalâh
2. Âdeme 'ayn-ı sa' âdetdir cihânda pîrlik

'ayn-ı serâb oldu:

1. 'ayn-ı serâb oldu:-du

Tarih 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Serabın kaynağı olmak || Hayallerin kaynağı

olmak.

9. Akarken dide-i mizâb-ı ğamdan girye-i firkat
10. Bu dem de tâb-ı süz-ı şevk ile 'ayn-ı serâb oldu

'ayn-ı şevk eyler:

1. 'ayn-ı şevk eyler:-r

Gazel 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şevkin kendisi eylemek, -arzu, isteğe dönüştürmek.

5. Şu kadar hâleti var belki keder cism olsa
6. 'Ayn-ı şevk eyler idi anı nümâyân-ı şabûh

'ayn-ı şifâ:

1. 'ayn-ı şifâ:

Kaside 26

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifanın ta kendisi.

47. Meclis-i pâk(i) hayât-ı dil-i her haste-i ğam
48. Şoĥbeti kand-i mükerrer suĥanı 'ayn-ı şifâ

'ayn-ı şöhret:

1. 'ayn-ı şöhret:

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şöhretin kendisi.

5. Kapılma şeb-nemâsâ tâze gülsün şöhret-i hüsne
6. Şaĥın cânâ şaĥın kim 'ayn-ı şöhret mahz-ı âfetdir

'ayn-ı süküt:

1. 'ayn-ı süküt:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sessizliğın kendisi.

83. Güş edeydi sözüml olup mebhüt
84. Nâtiĥ eylerdi nuĥku 'ayn-ı süküt

'ayn-ı süya:

1. 'ayn-ı süya:-ya

Tarih 13

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı, benzer yön.

15. Perde çekdi 'ayn-ı süya güyyâ ĥaĥıñla nâz
16. Eyledi ĥıfz u ĥirâset levĥiniñ tetmimini

'ayn-ı takvâ olmuş:

1. 'ayn-ı takvâ olmuş:-muş

Tarih 4

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takvanın kaynağı hale gelmek.

55. Vücüdün bezl ile râh-ı cihâda
56. Cihânda olmuş iken 'ayn-ı takvâ

'ayn-ı tecellâ:

1. 'ayn-ı tecellâ:

Tarih 4

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünme kaynağı.

63. Be-her kândîli nür-ı kalb-i zühhâd
64. Fürüg-ı şem'idir 'ayn-ı tecellâ

'ayn-ı te'sîr:

1. 'ayn-ı te'sîr:

Gazel 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkinin özü || Aşığın başına gelen hadiselerin

sevgiliden kaynaklı olması

1. Kemân ebrûlarıñ müjgânlarıñ tîr
2. Kazâ ğamzen nigâhiñ 'ayn-ı te'sîr

'aynına almazdı:

1. 'aynına almazdı:-ın, -a-maz, -dı

Gazel 266

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtibar etmek, ciddiye almak.

1. 'Aynına almazdı cânân dide giryân olmasa
2. Kim bakardı sineme çâk-i giribân olmasa

avril:

1. **ayrılmazsa:-maz, -sa**

Tarih 9

Mısra: 7

Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden ayrı düşmek: firak.

7. Nola ayrılmazsa bir ân tal'atından hüsn ü ân

8. Hatt ile geldi hüsün ey nâzeninim küyuña

2. **ayrılan:-an**

Diğer 11

Mısra: 79

Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.

79. Ayrılan şöhet-i dil-ārādan

80. Kaldırır zevk u şevkı aradan

avru:

1. **ayru:**

Diğer 3

Mısra: 31

Değer verilen birinden uzakta olmak.

31. Senden ayru o kadar h̄vāb ırağ oldu dile

32. Seni ümmid ederim lik anı ummam ki gele

'ayş u 'işretine:

1. **'ayş u 'işretine:-in, -e**

Tarih 18

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlenme ve yeme içme (zevk u sefa).

21. Cihānıñ bunca 'ayş u 'işretine bā'is ü bādī

22. Sürür-i sür-i zāt-ı ekrem-i 'ālī-cenāb oldu

'ayş u nüş etmededir:

1. **'ayş u nüş etmededir:-me, -de, -dir**

Kaside 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeme- içme, eğlence.

3. Lāle leb-riz-i mey-i şādi edip sāğarını

4. 'Ayş u nüş etmededir bāğda rindānāsā

'ayş u nüşu etmiş:

1. **'ayş u nüşu etmiş:-miş**

Gazel 261

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içme || Sevgilinin dudaklarını öpmek

9. Leb-i gül-fānıñ ile mest-i lā-ya'kıl iken gönlüm

10. Bu 'ayş u nüşu etmiş var mı āyā devlet-i Cem'de

'avşım evrākını:

1. **'avşım evrākını:-mı**

Diğer 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk sayfaları || Ömrün mutlulukla geçen zamanları.

25. 'Avşım evrākını bād-ı elem etmekde h̄zān

26. Bāğ-ı çarhda görelî dil gām-ı derd ü hicrān

avva:

1. **ayvayı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 88

Gülgillerden, çiçekleri iri ve pembe, yapraklarının altı tüylü, orta yükseklikte bir ağaç. Bu ağacın büyük, sarı renkte, tüylü, mayhoş, dokusu sertçe, ufak çekirdekli meyvesi.

87. Olursañ 'ākıbet gābgāb-nevāz-ı şāhid-i maqşūd

88. Kızıl elma seniñdir düşmene kalsın ço ayvayı

'ayvār-ı ecel:

1. **'ayvār-ı ecel:**

Kaside 28

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ecel hilekarı.

45. Ger tūfeng-i kahrı meyl etse helāk-i düşmene

46. Varmadın müjdesin 'ayvār-ı ecel ihbār eder

az:

1. **az:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 60

Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.

59. Baña hergiz be-ihtimāl-i ba'īd

60. Nādiri az ola ede taqlīd

āz edince:

1. **āz edince:-ince**

Tesdis 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açgözlülük etmek, hırs yapmak.

13. Mū-şikāfān-ı sır-ı her tār-ı evtār-ı niyāz

14. Eylemez āgāz edince nağme-i efgāna āz

a'zā:

1. **a'zāsi:-sı**

Lugaz 4

Mısra: 2

Uzuv.

1. Nedir ol cānever-i tūrfa-nümā

2. Cümle a'zāsı mükemmel ammā

'azā etdi:

1. **'azā etdi:-di**

Kaside 13

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Matem tutmak.

99. Maqdemihle cümle sür etdi Muḥammed ümmeti

100. Nikbet ü idbārına a'dā-yı dīn etdi 'azā

āzād:

1. **āzādımız:-ımız**

Tesdis 2

Mısra: 3

Far. Kurtulmuş, kurtulan.

3. Ser-ā-pā pūr-gamiz gamdan bizim āzādımız yokdur

4. Biz 'aşıklardanız cānā bizim hiç şādımız yokdur

āzād et:

1. **āzād et:**

Kaside 1

- Mısra: 150
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest bırakmak, salıvermek.
149. İhtiyâcım saña olup mu 'tād
150. Beni luṭf eyle ğamdan et āzād

āzād etdi:

1. **āzād etdi:-di**
Tarih 3
Mısra: 201
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest bırakmak, salıvermek.
201. Bildirip anlara ḥaddin yine āzād etdi
202. Oldular şulḥ mü'ebbed bizim ile zirā

āzād eyle:

1. **āzād eyle:**
Tarih 3
Mısra: 197
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest bırakmak.
197. Dediler kim kuluñuz bizleri āzād eyle
198. Ḥaddimiz bildik eyā āşaf-ı iḥsân-baḥşā

2. **āzād eyle:**

- Kaside 10**
Mısra: 418
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtarmak.
417. Eyleyip 'izz ü ni' mete mu 'tād
418. Eyle kaḥr u ğumūmdan āzād

āzād eyleseñ:

1. **āzād eyleseñ:-señ**
Gazel 180
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest bırakmak.
5. Ḥayli demdir ki esîr-i zülfüñ olmuşdur göñül
6. Bir şevāb etseñ n' olur ol zārī āzād eyleseñ

āzād eyleyip:

1. **āzād eyleyip:-yip**
Gazel 272
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest bırakmak, kurtarmak || Sevgilinin saçlarının esiri olan āşıĝın kurtulması
3. Dil esîr-i kāfir-i zülfündür āzād eyleyip
4. Bir şevāb et sen de ey mekkāre Allāh 'aşkına

āzād olasız:

1. **āzād olasız:-asız**
Diğer 4
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.
23. Mîhr-i rıf at ile dil-şād olasız
24. Ğam-ı şeb-beççeden āzād olasız

āzāde:

1. **āzāde:**
Tesdis 6

Mısra: 8

Kayıt ve bend altında olmayan.

7. Dirîĝ ey dil bu ğülzār-ı cihān-ı behcet-efzāda
8. Bahār-ı 'ömrümüz geçdi dahi dil 'aşkıdan āzāde

2. **āzāde:**

Gazel 281

Mısra: 6

Özgür, tutsak olmayan || Göñül

5. Derd-i dil-i dil-dādeyi gör sâ' ik-ı taḥdır
6. Āzāde iken ṭurra-i ṭarrāra düşürdü

āzāde olur:

1. **āzāde olur:-ur**

Kaside 18

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hür olmak, kurtulmak.

47. Ğamdan āzāde olur deyde nebāt-ı şoḥbet
48. Eylemez meclis-i ḥāşa meges ü mür duḥül

āzāde-dil olup:

1. **āzāde-dil olup:-up**

Kaside 22

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü bir şeye baĝlı olmayan, kalbi bütün

kaygılardan ve arzulardan arınmış, dertsiz, kayıtsız.

143. Olup āzāde-dil figendeleriñ
144. Sālim olsuñ deriñde bendeleriñ

āzāde-ser:

1. **āzāde-sere:-e**

Gazel 147

Mısra: 8

Far. Başında gaile olmayan, kayıtsız.

7. Bî-ḳayd-ı vişāliñ olalım ey şaçı leylî
8. Āzāde-sere renciş-i efkār gerekmez

āzāde-ser olmaz:

1. **āzāde-ser olmaz:-maz**

Gazel 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başında derdi olmamak, kayıtsız olmak.

5. Ma'ārif ehli āzāde-ser olmaz bir felāketden
6. Bu derde cümle erbāb-ı ṭabī'at mübtelādır hep

āzār:

1. **āzārîñ:-iñ**

Tahmis 3

Mısra: 24

İncitme.

23. Ḥulūşun añlamak ister iseñ dil-i zārîñ
24. Çeker mi cān ü göñüldeñ cefā vü āzārîñ

2. **āzārdañ:-dañ**

Gazel 232

Mısra: 1

İncitme.

1. Rüzĝār etmez bizi āsüde bir āzārdañ
2. Biz rehā-yāb olmazız böyle enin ü zārdañ

āzārı gördükçe:

1. āzārı gördükçe:-dükçe

Tesdis 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın sevgili tarafından incitilmesi.

1. O mihr-i burc-ı rıf'atden gönül gördükçe āzārı
2. Perişan olma 'ālemdə yine sen zerre miqdārı

'azīm:

1. 'azīm:

Kaside 8

Mısra: 177

Büyük, ulu || Allah

177. Vedūd u Berr ü Hākīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm

178. 'Afüvv -i cürm ü Hālīm ü Müzill ü Kāhīr'dir

'azim kıldı:

1. 'azim kıldı:-dı

Tarih 3

Mısra: 208

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitmek, yola çıkmak.

207. Gördü bu işleri ber-vefķ-ı murād ol āşaf

208. Yine devletle Sitanbul'a 'azim kıldı ki tā

'azim oldu:

1. 'azim oldu:-du

Kaside 5

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyet etmek, karar vermek; yola çıkmak, hareket etmek.

53. Oldu rıf'atle o hürşid sipihre 'azim

54. Müstefiz oldu ser-ā-ser meh ü çarh-ı hādrā

2. 'āzīm oldu:-du

Gazel 207

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerekmek.

1. Şeb-i vuşlat ki oldu baña 'āzīm

2. Dırāz-ı mā-cerā-yı dil ne lāzım

'āzīm olmuş:

1. 'āzīm olmuş:-muş

Gazel 179

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Azmetmek || Sevgilinin âşığın yanına uğraması

9. Şanma inşāfindan olmuş hāneme 'āzīm o şeh

10. Bu kerem teşhīr-i vird-i "yā Vedūd" olmak gerek

'āzīm olup:

1. 'āzīm olup:-up

Tarih 3

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyet etmek, karar vermek; yola çıkmak, hareket etmek.

123. Bu celādetle olup Bahr-i Siyāh'a 'āzīm

124. Gıtdiler cānib-i cenge diyerek yā Mevlā

'azīmet:

1. 'azīmetim:-im

Kaside 10

Mısra: 364

Bir yere doğru yönelme, yola çıkma.

363. Her ne çend eyledimse kaşd-ı vefir

364. Etdi bunlar 'azīmetim tedmīr

'azīmet edip:

1. 'azīmet edip:-ip

Kaside 30

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yola çıkmak || Çaba harcamak.

107. Edip şahn-ı du 'āsında 'azīmet bezm-i terkīme

108. Ser-ā-ser pür ede āmīn-güyān çetr-i hāzrāy

āzīne:

1. āzīneyi:-yi

Müfret 16

Mısra: 2

Cuma günü.

1. Bīm-i hicriñ vuşlatıñda güldürür mü dilleri

2. Fikr-i şenbe küdegāna telh eder āzīneyi

'azīz:

1. 'azīz:

Kaside 8

Mısra: 175

Saygın, hürmetli || Allah

175. 'Azīz ü Rabb ü Hāmīd ü Kerīm-i halk u Mu'īd

176. Ganiyy ü Vitr ü Vahīd ü Qādir ü Qādir'dir

'azīz-i mısr-ı fıtnat:

1. 'azīz-i mısr-ı fıtnat:

Tarih 18

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlayış ülkesinin sultanı || Yusuf Efendi.

23. 'Azīz-i Mısr-ı fıtnat Yūsuf-ı şāhib-zekāvet kim

24. Huzūrunda fehīmān-ı cihān şīrīn-hıṭāb oldu

'azīz-i mısr-ı 'izz ü mekrümet:

1. 'azīz-i mısr-ı 'izz ü mekrümet:

Kaside 28

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik ve azizlik ülkesinin azizi || Sadrazam

Baltacı Mehmed Paşa

25. Kānd-i vaşfiñ ey 'azīz-i mısr-ı 'izz ü mekrümet

26. Kim zebānım tūṭi-i āyine-i esrār eder

'azli:

1. 'azli:-i

Lugaz 2

Mısra: 31

Sahip olunan yüce konumunun yok olması.

31. Cāhınıñ 'azlı yok hele ekşer

32. Mañşıba halkı tälüb olsa eger

2. 'azlinde:-in, -de

Gazel 167

Mısra: 7

İşten çıkarılma.

7. Ne naşbında ne 'azlinde ferah var

8. Ferah verse yine gam eyler irdāf

'azl et:

1. 'azl et:

Tarih 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak || Şikâyet edilen bir durumun sona ermesi

5. Bu dili zehr-âb-nüş olmağdan 'azl et ey gönül

6. Naşb-ı nefis etdi muğadder çün anıñ ikrāmına

azlem:

1. azlem:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 179

En zâlim, pek ziyâde zulmeden.

179. Şofıra mañşıb olunca ol azlem

180. Gele dād u şikâyete 'âlem

'azl-i dūr u dırāzdan:

1. 'azl-i dūr u dırāzdan:-dan

Kaside 22

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklara azledilmek.

105. Hāsılı ey vezîr-i pāk-nihād

106. 'Azl-i dūr u dırāzdan feryād

'azm eder:

1. 'azm eder:-er

Kaside 17

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, gitmek.

47. Sipihre lerze düşerdi kemāl-i dehşetden

48. Ne semte 'azm eder ayā deyü o bedr-i himem

'azm ederse:

1. 'azm ederse:-er, -se

Kaside 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek || Yazmaya başlamak.

1. Vahtidir 'azm ederse ger hāme

2. Mıdhat-i pāk-i şeyhü'l-islāme

'azm edicek:

1. 'azm edicek:-icek

Müfret 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitmek, yönelmek.

1. O melek 'azm edicek şavma 'aya tenhā'ı

2. Kırdı tesbîhini zâhid göricek cānāni

'azm edip:

1. 'azm edip:-ip

Kaside 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyet etmek.

1. Şebāngeh 'azm edip şad şevk ile gül-geşt-i kühsāre

2. Duçār oldu dü çeşmim bir 'adimü'l-misl gülzāre

2. 'azm edip:-ip

Kaside 22

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, gitmek.

83. Binse ger zevrak-ı sebük-pāya

84. 'Azm edip sü-yı rüy-i deryāya

'azm etse:

1. 'azm etse:-se

Kaside 8

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, gitmek.

45. Odur o nūr-ı başar kim cihāda 'azm etse

46. Bile melā'ike vü evliyā 'asākirdir

'azm eyler:

1. 'azm eyler:-r

Kıt'a 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitmek, yönelmek, yola çıkmak.

1. Cihān mülkünde sağ ol kanda 'azm eyler iseñ hergiz

2. Hemîşe dest-giriñ olsun eltāf-ı Hudā her cā

2. 'azm eyler:-r

Kaside 26

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitmek, yönelmek.

59. Kanda 'azm eyler ise ola o zāt-ı pāke

60. Reh-nümā hıfz-ı Hudā reh-beri 'avn-i Mevlā

'azm eylese:

1. 'azm eylese:-se

Gazel 244

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, uğraşmak, mücadele etmek.

13. Tesellî bulmayan diller hücum-ı gamdan ey Sâlim

14. Bulur 'azm eylese elbet tesellā gülsitān içre

āzmā eyledi:

1. āzmā eyledi:-di

Kaside 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışmak, tecrübeli olmak.

5. Āzmā eyledi terkib-i şitāya devrān

6. 'Ā'idin eyledi pinhān çü mā-i mevşül

'azm-i bāğ etmiş:

1. 'azm-i bāğ etmiş:-miş
Gazel 220
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Sevgilinin bahçeye gitmeye niyet etmesi.
3. Haber ver ey şabā ol serv-kāmet 'azm-i bāğ etmiş
4. Açılınsın çeşm-i nerkis gülşen içre hıvāb-ı gâfletden

'azm-i büstān etsem:

1. 'azm-i büstān etsem:-sem
Diğer 10
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesine gitmeye niyetlenmek.
3. Firāk-ı rüyuñ ile 'azm-i büstān etsem
4. Görünmeye baña güller nigāh-ı çeşme sezā

'azmi eyler:

1. 'azmi eyler:-r
Diğer 3
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yönelmek || İlgilenmek, ilgi göstermek.
43. Çeşmiñiñ resmi kaçan bu dile 'azmi eyler
44. Donanır gülşen-i kalbimde benim nergisler

'azm-i gül-geşt-i cihān:

1. 'azm-i gül-geşt-i cihān:
Gazel 276
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyā. bahçesini görmeye niyet etmek || İlahi hakikatleri anlamaya çalışmak.
19. Hükme pā-beste idi maqdem-i meşşā' iyyūn
20. 'Azm-i gül-geşt-i cihān seyr ü temāşā yogidi

'azm-i hisār eylediler:

1. 'azm-i hisār eylediler:-di, -ler
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 67
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahçeyi gezintiye çıkmak.
67. Kim varıp 'azm-i Hisār eylediler
68. Celb-i eşvāk-ı bahār eylediler

'azm-i rāh kıla:

1. 'azm-i rāh kıla:-a
Tarih 24
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yola çıkmaya niyet etmek.
17. Hān Aḥmed-i encüm-sipāh kim kıla nāgeh 'azm-i rāh
18. Fevz ü zafer çün mihr ü mäh öñünce zer-meş'al çeker

'azm-i reh-i bağdād edicek:

1. 'azm-i reh-i bağdād edicek:-icek
Müfret 71
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağdat'a gitmeye niyet etmek.

1. Koyup şehrin o meh-rū edicek 'azm-i reh-i Bağdād
2. Çıkıp cisminden uşşākıñ refākat etdiler ervāh

'azrā' il:

1. 'azrā' il'dir:-dir
Kaside 13
Mısra: 78
Tanrı buyruğu ile insanların canını almakla görevlendirilen melek, alıcı, can alıcı.
77. Sürse rahşın haşmı bād-ı şavleti eyler helāk
78. Şem'-i vaqt-i şubḥa 'Azrā' il'dir bād-ı şabā

āzürde:

1. āzürde:
Gazel 64
Mısra: 7
Far. İncitilmiş, incitilen.
7. Eden gedāları bende gāribi āzürde
8. Evāmir-i şeh-i fermān-revā-yı hüsñüñdür
2. āzürdedir:-dir
Gazel 216
Mısra: 3
Far. İncitilmiş, incitilen.
3. Şanmañız taraf-ı lebin āzürdedir tebhāleden
4. Çāk çāk olmuş dehāni lezzet-i ta'birdeñ
3. āzürdedir:-dir
Gazel 222
Mısra: 6
Far. İncitilmiş, incitilen.
5. Etmış uşşākıñ şerār-ı şu 'le-pirāsı eğer
6. Şanmañız āzürdedir la'l-i lebin tebhāleden

āzürde olma:

1. āzürde olma:-ma
Gazel 27
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İncinmek.
9. āzürde olma hışmına sen Sālīmā anıñ
10. 'Aşık itāb-ı yārine dil-gir olur mu hiç

āzürde-dil olmaz:

1. āzürde-dil olmaz:-maz
Tarih 3
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü incinmek.
59. Devletinde ne kadar etdiler 'ālem rāḥat
60. Kimse āzürde-dil olmaz o tarafdan farazā

āzürde-i endüh-i hicrān olmasın:

1. āzürde-i endüh-i hicrān olmasın:-ma, -sın
Gazel 229
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gamından, acısından incinmek.
1. Kim der 'uşşākı gam ile böyle nālān olmasın
2. Tek hemān āzürde-i endüh-i hicrān olmasın

āzürde-i hicrānlıkdā:

1. **azürde-i hicrânîkda:-da**
Diğer 3
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrıltıktan dolayı incinmişlik.
19. Nev-nihâl-i dilim azürde-i hicrânîkda
20. Farkı yok tırta-i dil-berle perişânîkda

azürde-i zükâm eyler:

1. **azürde-i zükâm eyler:**
Gazel 117
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmak.
7. Ümid-i büy-ı vefâ eyleyen bu gülşende
8. Dimâğ-ı kâminî azürde-i zükâm eyler

2. 2. 2. B

bâb:

1. **bâb:**
Gazel 1
Mısra: 12
Kapı || Allah'ın kapısı.
11. Der-i Hağ bâz-ı dil-i gurbet-enisân iken
12. Ğayrı bir dergehe varmak degül a bâb bana

2. **bâba:-a**

- Kaside 1**
Mısra: 119
Kapı || Allah'ın kapısı.
119. 'Arz-ı hâlîñ o bâba eyle revân
120. Eyle derdiñ derinde cümle 'ayân

3. **bâbi:-ı**

- Kaside 8**
Mısra: 381-
Kapı || Peygamberin eşiği.
37. Ğarîbe dergehi kehfü'l-emân-ı râhatdır
38. Ğamîne bâbi penâh u neşât-ı hâtırdir

4. **bâba:-a**

- Kaside 9**
Mısra: 69
Kapı || Peygamberin eşiği.
69. Ğarâz 'arz-ı tevessüldür o bâba
70. Der-i devlet-medâra intisâba

5. **bâb:**

- Kaside 20**
Mısra: 195
Kapı.
195. Pür edip enderünunu tâ bâb
196. Toldu ol câygâha cümle kitâb

6. **bâba:-a**

- Kaside 20**
Mısra: 333
Kapı || Padişahın eşiği.
333. Bu eşer 'arz olunmak ol bâba
334. Dergeh-i pâk-i şâh-ı nâ-yâba

7. **bâbda:-da**

- Gazel 140**
Mısra: 10
Bölüm || Konu.
9. Hağt âyet-i cemâlîni güyâ ki şerh eder
10. Yokdur bu bâbda ser-i mü iştibâhımız

baba tâhir:

1. **baba tâhir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baba Tahir-i Uryan 11. yüzyılda yaşamış İranlı mutasavvif, şâir.
69. O üç faşlı tamâm etdi nigârim
70. Baba Tâhir bunu okudu yârim

baba tâhirde:

1. **baba tâhirde:-de**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 65
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baba Tahir-i Uryan 11. yüzyılda yaşamış İranlı mutasavvif, şâir.
65. Baba tâhirde soñra bir semâ'î
66. Okuyayım aña pek tüt semâ'î

baba tâhir:

1. **baba tâhir:**
Diğer 11
Mısra: 114
Baba Tahir-i Uryan 11. yüzyılda yaşamış İranlı mutasavvif, şâir.
113. Tâhir olduğu anlarıñ zâhir
114. Baba tâhir gibi hemîn tâhir

bâb-ı emel:

1. **bâb-ı emel:**
Gazel 32
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emel kapısı.
3. Olma der-beste-i ümmîd gönül bir gün ola
4. Açıla bâb-ı emel saña kerîmdir Fettâh

bâb-ı enîn:

1. **bâb-ı enîn:**
Tarih 17
Mısra: 98
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnilti kapısı || Acı çekenler.
97. Cümle erbâb-ı târîkıñ melce'iyken dâmeniñ
98. Kağrı dergehden ümid-i luğf eder bâb-ı enîn

bâb-ı ğam:

1. **bâb-ı ğam:**
Kaside 18
Mısra: 106
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder kapısı.

105. Hâşılı şevk-ı nevâliñle cihân hep handân
106. Bâb-ı ğam ise zamânında tamâmen maǧfûl

bâb-ı havâlim açıldı:

1. **bâb-ı havâlim açıldı:-dı**

Gazel 289

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal kapısı açılmak || Sevgiliyi düşünmek.

9. Açıldı bâb-ı havâlim ümîd ile Sâlim

10. Hârim-i hâneme dil-ber gelir mi gelmez mi

bâb-ı ibrâvî:

1. **bâb-ı ibrâvî:-yı**

Kaside 23

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz, sağlam kapı.

19. Şovukdan havfî var âteş derûn-ı sengden
çıkılmaz

20. Ne deñlü kar´ ederse dest-i âhen bâb-ı ibrâvî

bâb-ı kazâdan:

1. **bâb-ı kazâdan:-dan**

Kaside 3

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaza kapısı || İlahî takdir sonucu gerçekleşecek olanlar.

57. Şurû´ etsem şalâta ben hemân ol

58. Baña bâb-ı kazâdan gösterir yol

bâb-ı lutfuñ bend etme:

1. **bâb-ı lutfuñ bend etme:-me**

Diğer 8

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İhtiyaç sahiplerine- iyilik kapısını kapamak.

57. Bâb-ı lutfuñ ğarîbe bend etme

58. Beni lutf et nefice redd etme

bâb-ı lutfuñda:

1. **bâb-ı lutfuñda:-uñ, -da**

Diğer 8

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kapısı || İnsanlara iyilikte bulunan zatın makamı.

51. Bâb-ı lutfuñda redde yok imkân

52. Hâşyetiñden bütün cihân lerzân

bâb-ı mülket-i derdiñ açdıñ:

1. **bâb-ı mülket-i derdiñ açdıñ:-dıñ**

Gazel 79

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert mülküñün kapısını açmak.

9. Çü açdıñ Sâlimâ aħbâba bâb-ı mülket-i derdiñ

10. Maħall-i rencişi yine felek yanında bulsunlar

bâb-ı telatıf:

1. **bâb-ı telatıf:**

Tesdis 3

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İltifat kapısı, iyilikler-güzellikler görülen kapı.

21. Bu evkât-ı kederde bu ğam-ı eyyâm-ı mâtemde

22. Kapanmışken baña bâb-ı telatıf bezm-i ´âlemde

bâb-ı vişâli:

1. **bâb-ı vişâli:-i**

Gazel 183

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma kitabı || Kitabın kavuşma bölümü.

7. Şafha-i gerdân-kitâb-ı hâşretim çün kim baña

8. Cây-ı istişkâñdır bâb-ı vişâli Aħmed´iñ

bâd:

1. **bâd:**

Kaside 10

Mısra: 147

Rüzgâr.

147. Bâd ile eylemişdi yevm-i riħâl

148. Bir münâfik helâkin istidlâl

2. **bâda:-a**

Kaside 19

Mısra: 78

Rüzgâr.

77. O sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin dâd-güster kim

78. Süleymân gibi câri emri bâda deşt ü enhâre

3. **bâd:**

Gazel 155

Mısra: 5

Rüzgâr.

5. Koparmış şahid-i gül-bergi yer yer bâd yerinden

6. Hârâb-âbâd olup gülşen kıyâmetden nişân olmuş

bâda verdi:

1. **bâda verdi:-di**

Gazel 288

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok etmek, yele vermek.

3. Büy-ı vefâ-yı gülşeni teftiş ederek

4. Hep bâda verdi murğ-ı seher naħl-i gülleri

bâdbân-der-i rüzgâr olduk:

1. **bâdbân-der-i rüzgâr olduk:-duķ**

Diğer 2

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüzgârdan yelkenin yırtulması || Zamanın kişi üzerindeki olumsuz etkisi.

91. Bâdbân-der-i rüzgâr olduk

92. Şahn-ı gird-âb-ı ğamla zâr olduk

bâdbân-ı fülk-i a´dâ:

1. **bâdbân-ı fülk-i a´dâ:**

Tarih 4

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman gemilerinin yelkeni.

49. Bi-ḥamdi'llāh zamān-ı devletinde
50. Ki cūda bādbān-ı fülk-i a'dā

bādbān-ı sa'yı:

1. **bādbān-ı sa'yı:-ı**

Müfret 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışma yelkeni || Azmetmek, çabalamak.

1. Erer keşt-i dil elbet kenār-ı kāmına bir gün
2. Hemān ol bādbān-ı sa'yı elden kıoymasın cānā

bāde:

1. **bādeden:-den**

Tahmis 1

Mısra: 13

Şarap || Aşk şarabı.

13. Kāzā nūş eyleyince bādeden bir cām-ı raḥşānıñ
14. Gönül mestāne fāş etmiş nigāh-ı germ ü pinhānıñ

2. **bādeye:-ye**

Muamma 11

Mısra: 2

Şarap.

1. Şeb gelip meclisde tenhā yanıma
2. Şundu ol meh-pāre destin bādeye

3. **bādeye:-ye**

Muamma 12

Mısra: 1

Şarap.

1. Bādeye düşmüş mehiñ 'aksi tenezzül eylemiş
2. Sāğar-ı billür yine seyr-i meh-tāb eylemiş

4. **bādesini:-si, -ni**

Matla 43

Mısra: 1

Şarap.

1. İçmeden bādesini derd-i ḥumārın çekeriz
2. Biz bu dehrin yine bī-hüde ğubārın çekeriz

5. **bādeniñ:-niñ**

Gazel 51

Mısra: 6

Şarap.

5. Şu rütbe sūr 'at eyler mevsim-i 'işret ğüzārında
6. Neşātı bādeniñ ancak hemān maḥmūr olmağdır

6. **bāde:**

Gazel 70

Mısra: 7

Şarap.

7. Şikest olsun sebū bāde baña sensiz ḥarām olsun
8. Benim fırkatde rāḥım eşk-i çeşm-i ḥün-feşānımdır

7. **bāde:**

Gazel 106

Mısra: 6

Şarap.

5. Dü çeşm-i ḥün-feşānım saña meclis eylemiş tertib
6. Degildir ḥün u çeşmim bāde sāğarda müheyyādır

8. **bādesine:-si, -ne**

Gazel 165

Mısra: 7

Şarap.

7. Degmedik fās-ı nigūnuñ bir içim bādesine
8. Cām-ı pür-feyzini ancak şeh-i Cem çekdi dirig

9. **bādeyi:-yi**

Gazel 169

Mısra: 9

Şarap.

9. Görünce bādeyi meclisde Sālīmā dil-dār
10. 'İzārı döndü gül-i āle al al olarak

bāde-i gül-fām:

1. **bāde-i gül-fām:**

Gazel 218

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli şarap.

7. Baqmazız bezm-i meyiñ cümle kuşuruna hemān
8. Bir kaç aḥbāb ile tek bāde-i gül-fām olsun

ba'de-mā:

1. **ba'de-mā:**

Diğer 4

Mısra: 73

Ar. Bundan sonra, bundan böyle.

73. Ba'de-mā ey şeh-i şeh-i ifzāl
74. Ğibbe-zā ey kamer-i burc-ı kemāl

2. **ba'de-mā:**

Diğer 7

Mısra: 5

Ar. Bundan sonra, bundan böyle.

5. Ba'de-mā ey şeh-i taḥt-i behcet
6. Ğibbe-zā ey meh-i burc-ı ülfet

ba'de-zā:

1. **ba'de-zā:**

Diğer 1

Mısra: 26

Bundan sonra.

25. İşre-zā ey kerāmet-endişem

26. Ba'de-zā şeyḥ-i ma'rifet-pişem

2. **ba'de-zā:**

Diğer 6

Mısra: 9

Bundan sonra.

9. Ba'de-zā ey birāder-i 'ākil
10. İşre-zā ey yegāne-i kāmil

ba'd-ez-in:

1. **ba'd-ez-in:**

Kaside 13

Mısra: 124

Bundan sonra.

123. Sālīmā re's-i ḥümāyūnuñ şakın taşdı'den

124. Ba'd-ez-in tayy-ı şuḥan kııl kim du'adır müdde'ā

bādī:

1. **bādīdir:-dir**

Lugaz 2

Mısra: 29

Sebeb olan, sebeb olucu.

29. Cāh u zevkī neşāta bādīdir

30. Özge menzildir özge vādīdir

2. **bādī:**

Diğer 5

Mısra: 15

Sebeb olan, sebeb olucu.

15. Bize incinmege nedir bādī

16. Yoḥsa ülfetde bu mudur vādī

3. **bādī:**

Gazel 64

Mısra: 4

Sebeb olan, sebeb olucu.

3. Cihānda etmez idik istirāhat ammā kim

4. Bu istirāhata bādī hevā-yı ḥüsnündür

4. **bādī:**

Gazel 189

Mısra: 3

Sebeb olan, sebeb olucu.

3. Ref`-i derecāt etmesine bā`is ü bādī

4. Yüzü şuyunuñ rahmetidir ebr-i bahārñ

bād-ı āhım:

1. **bād-ı āhım:-im**

Müseddes 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āh rüzgârı || Āşğın ahının neden olduğu rüzgâr;

aşk acısından kaynaklanan āh.

19. Cüy-i eşke bād-ı āhım ile imdād eyledim

20. Göz yaşıyla reh-güzārñ seyl-i bī-dād eyledim

bād-ı elem etmekde:

1. **bād-ı elem etmekde:-mek, -de**

Diğer 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam rüzgârına çevirmek Üzüntülü zamanların oluşmasına sebeb olmak.

25. `Aşım evrākını bād-ı elem etmekde ḥazān

26. Bāğ-ı çarhda görelî dil ğam-ı derd ü hicrān

bād-ı feraḥ:

1. **bād-ı feraḥ:**

Gazel 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevinç, mutluluk rüzgârı.

3. Gülsitān-ı dünyeden bād-ı feraḥ gitmiş göñül

4. Şimdi yerinde neşāt u ülfetiñ yeller eser

bād-ı feraḥ u zevkle:

1. **bād-ı feraḥ u zevkle:-le**

Diğer 4

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk ve ferahlık rüzgârı || Zamanın, şartların olumsuzlar değil hep güzellikler getirmesi.

21. Gonca-i kāmıñızı Rabb-i `ibād

22. Ede bād-ı feraḥ u zevkle güşād

bād-ı firḳatle:

1. **bād-ı firḳatle:-le**

Gazel 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık rüzgârı.

5. Olanlar bād-ı firḳatle ḥazān-ı şevkima bā`is

6. HemİN ecrin nihāl-i vuşlatın şānında bulsunlar

bād-ı ğamdan:

1. **bād-ı ğamdan:-dan**

Gazel 207

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam, keder rüzgârı || Üzülmeye ve kederlenmeye sebeb olan unsur.

7. Medet hıfz et Ḥudāyā bād-ı ğamdan

8. Füsūna başladı ol `işve-bāzım

bād-ı ḥazān:

1. **bād-ı ḥazān:**

Diğer 4

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbahar rüzgârı.

31. Gülşen-i dehr-i nihāl-i eşvāk

32. Görmedi bād-ı ḥazān pür-evrāk

bād-ı hevā:

1. **bād-ı hevā:**

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bedava.

7. Ḥarc eder bād-ı hevā naqd-i metā`-ı şabrı

8. Eylemiş kişver-i efkārı musahḥer ümmiz

2. **bād-ı hevā:**

Gazel 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu ve istek yeli.

5. Muķim-i kūyum olur mu o böyle bād-ı hevā

6. Vefā-yı himmet-i dil-ber gider gelir ṭurmaz

3. **bād-ı hevā:**

Gazel 168

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu ve heves yeli.

3. Edip bu ḥidmeti bād-ı hevā gülistāna

4. Çemende ḥār u ḥası bād-ı subḥ eder tanzif

bād-ı hevādan çıkdı:

1. **bād-ı hevādan çıkdı:-dı**

Gazel 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bedavadan çıkmak, çaba harcamadan ulaşmak.

7. Zülfüne agyār nâ'il oldular bî-renc hayf

8. Anlara bu şefkatin bād-ı hevādan çıkdı hep

bād-ı hevāya verdi:

1. **bād-ı hevāya verdi:-di**

Rübai 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heves yeline vermek, kaptırmak.

1. Tārāc-ı hevā şeb-hūn edip dār-ı fenāya

2. Hirmengehini verdi felek bād-ı hevāya

bād-ı heves:

1. **bād-ı heves:**

Müfret 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heves rüzgârı || Aşğın hevesleri.

1. Bir hırmen-i nâ-güfte idi şabr u qarārım

2. Etdi anı da bād-ı heves hāk ile yeksān

bād-ı himmeti:

1. **bād-ı himmeti:-i**

Kaside 20

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf rüzgârı || Padişahın iyiliği, yardım ve cömertliği.

81. Etmese bād-ı himmeti icrā

82. Sedd olur idi Nîl'e her mecrā

bād-ı ikbāli:

1. **bād-ı ikbāli:-i**

Diğer 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahtının rüzgârı || Olayların, kişinin mutlu olacağı şekilde gerçekleşmesi.

7. Gonca-i kâmların hemîşe Hudā

8. Bād-ı ikbāli ile ede güşā

bādī kıldı:

1. **bādī kıldı:-dı**

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep kılmak.

11. Edip nūrun vücūda Hāk mebādī

12. Zuhūr-ı kâ'ināta kıldı bādī

bād-ı kudret-i hāk:

1. **bād-ı kudret-i hāk:**

Kaside 9

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kudret rüzgârı || Allah'ın her şeyi kapsayan kudreti.

45. Vezān olmakda bād-ı kudret-i Hāk

46. Nüzül-i rahmet-i Rahmān muhākkağ

bād-ı mahabbet:

1. **bād-ı mahabbet:**

Gazel 281

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk rüzgârı.

9. Murğ-ı dil-i āvāremizi bād-ı mahabbet

10. Şahn-ı harem-i gülşen-i ruhsāre düşürdü

bādī olup:

1. **bādī olup:-up**

Matla 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak.

1. Şevka pîr-i muğān olup bādī

2. Mühmel-i kül merā firistādī

bād-ı şabā:

1. **bād-ı şabā:**

Kaside 13

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

77. Sürse rahşın haşmı bād-ı şavleti eyler helāk

78. Şem'-i vakt-i şubha 'Azrā'il'dir bād-ı şabā

2. **bād-ı şabā:**

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

1. Meded tahrik-i zülfe olmasın bād-ı şabā bā'is

2. Cünün-ı 'aşıka olur nesim-i cān-fezā bā'is

3. **bād-ı şabā:**

Kaside 26

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

43. Ka'be-i küyuna yüz sürmese her şām u seher

44. Maḥrem olmazdı dil-i gönçalara bād-ı şabā

4. **bād-ı şabā:**

Müfret 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

1. Āvāre olan gönlüme lutf eyle selām et

2. Uğrarsa yoluñ bād-ı şabā zülf-i nigāra

5. **bād-ı şabā:**

Müfret 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

1. Toğunup mehd-i nihāline nezāketle seher

2. Uyarır gönçaları bād-ı şabā ḥvābindan

6. **bād-ı şabā:**

Müfret 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

1. Toğun ey bād-ı şabâ zülfüne luṭf et yâriñ
2. Hıvâb-ı rāhatda uyur yâri nezâketle uyar

7. **bād-ı şabâ:**

Gazel 60

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

7. Dest-dırâzî eyledikçe ğoncaya bülbülleri
8. Çübek-i gül-bün ile bād-ı şabâ taḥvîf eder

8. **bād-ı şabâ:**

Gazel 137

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

9. Uğrayıp bād-ı şabâ zülfüne yâriñ Sâlim
10. Târ ü mâr etmededir mâye-i cem'iyetimiz

9. **bād-ı şabâ:**

Gazel 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

1. Baña hiç bir peyâm-ı vaşl ile bād-ı şabâ gelmez
2. Meşeldir ecnebilerden cihân içre vefâ gelmez

10. **bād-ı şabâ:**

Gazel 178

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

7. Düşmezdi gönüller de biri birine anda
8. Kâküllerini bād-ı şabâ etmese taḥrîk

11. **bād-ı şabâ:**

Gazel 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

5. Metâ'-ı naḳd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem

12. **bād-ı şabâ:**

Gazel 247

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

5. Ey bād-ı şabâ uğrar iseñ zülf-i nigâra
6. Luṭf eyle benim derd-i serimden haber eyle

13. **bād-ı şabâ:**

Gazel 249

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

3. Bulursañ gönlümü bād-ı şabâ zülf-i dil-ârâda
4. Meded luṭf eyle benden var maḥzûna selâm eyle

bād-ı şabâdan:

1. **bād-ı şabâdan:-dan**

Gazel 274

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

3. Raķibiñ ol mehe halka-be-güş idiklerini
4. Toğundu bād-ı şabâdan gece kulagımıza

bād-ı şabânî:

1. **bād-ı şabânî:-nîñ**

Gazel 184

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

1. Ülfetde zülfüyle dil-rübânîñ
2. Devlet serinde bād-ı şabânîñ

bād-ı şabâ-yı gülsitân:

1. **bād-ı şabâ-yı gülsitân:**

Gazel 157

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin sabah rüzgârı.

5. Kâkül-i yâre toğundukça hezâr refât eder
6. Etmede bād-ı şabâ-yı gülsitân güyâ raķış

bād-ı şabâ-yı kârger:

1. **bād-ı şabâ-yı kârger:**

Terci-bend 1

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkili, tesirli sabah rüzgârı.

49. Gülşene esdikçe geh bād-ı şabâ-yı kârger
50. Böyle bî-tâb etmesin kâkülleriniñ ser-te-ser

bād-ı şavleti:

1. **bād-ı şavleti:-i**

Kaside 13

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güç, kudret rüzgârı.

77. Sürse raḥşım ḥaşmı bād-ı şavleti eyler helâk
78. Şem'-i vaḳt-i şubḥa 'Azrâ'il'dir bād-ı şabâ

bād-ı şubḥ:

1. **bād-ı şubḥ:**

Kaside 30

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

91. Çoparmış gül-bününden bād-ı şubḥ ol verd-i ḥamrâyı
92. Şafaḳ sanma ciger-ḥün etdi bu ekdâr dünyâyı

2. **bād-ı şubḥ:**

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

3. Edip bu ḥidmeti bād-ı hevâ gülistâna
4. Çemende ḥâr u ḥası bād-ı şubḥ eder tanzîf

bād-ı şubḥ-ı fevz-âsâre:

1. **bād-ı subh-ı feyz-âşâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bereketli sabah rüzgârı.

59. Dedim âyâ bu gülzârı kimiñçün etdiler tertîb

60. Su'âl etdim bu râzî bād-ı subh-ı feyz-âşâre

bâdi-i def'-i enîn:

1. **bâdi-i def'-i enîn:**

Tarih 17

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İniltilerin, acıların yok olmasına sebep olmak.

13. Her felâketkâra bahriñ mevce-i sâhilleri

14. Sû-be-sû olsun hemîşe bâdi-i def'-i enîn

bâdi-i temsîl ü teşbîh olsa:

1. **bâdi-i temsîl ü teşbîh olsa:-sa**

Tarih 14

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmeye sebep olmak.

5. Cinâna bâdi-i temsîl ü teşbîh olsa lâyıkdır

6. Hele mevcûd olandan bunda luğf u hüsünñ esbâbı

bâd-peymâvî oldu:

1. **bâd-peymâvî oldu:-du**

Kaside 30

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avare olmak.

69. Ümid-i intisâb-ı âşiyân-ı âsitânıñla

70. Hümâ-yı dil nice demdir ki oldu bād-peymâvî

bâğ:

1. **bâğ:-a**

Tarih 1

Mısra: 81

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

81. Eger ednâ işâret kılsa bâğa

82. Ederdi goncalar üşkûfte kânûn

2. **bâğ:-a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 35

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

35. Serv-kadler de olup bâğa revân

36. 'İşret ârâste vü diller şādân

3. **bâğda:-da**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 42

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

41. Sînesin dâğ ile sūzân etdi

42. Güyiyâ bâğda çerâğân etdi

4. **bâğ:-a**

Kaside 5

Mısra: 77

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

77. Gîsu-yı sünbülü çârüb edemezdi bâğa

78. Gülsitânına tarâvet veremez idi şabâ

5. **bâğ:**

Gazel 8

Mısra: 3

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

3. Neyleyim bâğ u bahârın gülsitân-ı 'âlemiñ

4. Verdi güyâ bir gül-i taşvîrdir sensiz baña

6. **bâğda:-da**

Kaside 16

Mısra: 10

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

9. Bâğbânı ile yek-dil olabilseydi eger

10. Nâleler etmez idi bâğda her cā bülbül

7. **bâğda:-da**

Kaside 16

Mısra: 40

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

39. Kandı vaşfiyla o deñlü mütelezzizdir kim

40. Güyiyâ bâğda bir tütî-i güyâ bülbül

8. **bâğ:-a**

Kaside 16

Mısra: 67

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

67. Nola müjgânımı çârüb eder ise bâğa

68. Hîdmet-i gülde kuşür eylemez aslâ bülbül

9. **bâğın:-ın**

Tarih 17

Mısra: 23

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

23. Toldu nûkhet ile bâğın sâha-i 'âlemleri

24. Oldu revnaqla debistân-ı cihân hâlet-karîn

10. **bâğda:-da**

Kaside 18

Mısra: 26

Bağ || Dünya.

25. Şarılır dâmenine bulduğı şahıñ ez-dil

26. Tâ ki bî-kes kalalı bâğda zâr u mahzûl

11. **bâğ:-a**

Kaside 18

Mısra: 32

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

31. Âhenin zirh ile efsürde miyâh oldu bedîd

32. Nâ-gehân leşker-i sermâ edicek bâğa duhûl

12. **bâğda:-da**

Kaside 19

Mısra: 14

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

13. Zümürüdden yeşil kâlîça ferş olmuş kıyâs eyler

14. Bakan ol rûh-perver bâğda rûy-ı çemenzâre

13. **bâğın:-ın**

Kaside 26

Mısra: 5

Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

5. Görmeyip zerre kadar büy-ü vefâsın bâğın
6. Hırkaya çekdi başın bülbül-i hâlet-efzâ
14. **bâğ:**
Kaside 31
Mısra: 3
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
3. Bâğ u şuffe demidir kilik-i şarîr-engîzîñ
4. Nağme-senc-i dem olur bülbül-i güyâ eyle
15. **bâğ:-ı**
Kaside 31
Mısra: 55
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
55. Şeh levendim şalmıp bâğ-ı temâşâ eyle
56. Şevk-bahş ol çemeni ğarğ-ı tecellâ eyle
16. **bâğda:-da**
Kaside 32
Mısra: 4
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
3. Lâle leb-rîz-i mey-i şâdi edip sâğarını
4. 'Ays u nüş etmededir bâğda rindânâsâ
17. **bâğa:-a**
Kaside 32
Mısra: 12
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
11. Ol dağ sünbülü gülzâra revân etdirdi
12. Mağdemi müjdesini eyledi bâğa inhâ
18. **bâğın:-in**
Kaside 34
Mısra: 82
Bağ || İstanbul şehri
81. Sitanbul'un güzeller ile nâmı şöhret-ârâdır
82. Bu bâğın ğalibâ servi ser-â-pâ serv-i ra'nâdır
19. **bâğa:-a**
Kaside 35
Mısra: 43
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı hazrâ
44. Şu'arâ eyleye şâyed deyü gülzâra güzâr
20. **bâğın:-ın**
Gazel 54
Mısra: 2
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
1. Derün-i sine dâğ-ı 'aşk ile süzân âteşdir
2. Bu bâğın sebzezarı muttasıl cüşân âteşdir
21. **bâğa:-a**
Gazel 57
Mısra: 9
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
9. Gelmedi gitti benim serv-i çemânım bâğa
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naşvettir
22. **bâğa:-a**
Gazel 139
Mısra: 1
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

1. Seher ki bâğa şabâlar gider gelir tırmaz
2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir tırmaz
23. **bâğda:-da**
Gazel 187
Mısra: 4
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
3. Nedir sende bu te'sîr-i figân ey 'âşık-ı şeydâ
4. Hezârî bâğda nâleñle hâmuş eylediñ gittiñ
24. **bâğımıza:-ımız, -a**
Gazel 274
Mısra: 12
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
11. Ederdi bîdi perîşân sirişk-i cüy-ı revân
12. O serv-ğad yine Sâlim geleydi bâğımıza
25. **bâğda:-da**
Gazel 292
Mısra: 5
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
5. Eylemiş şöyle hirâsân bîdi ğamzeñ bâğda
6. Bellidir hâlâ yüzünden beñzine kan gelmedi
26. **bâğa:-a**
Gazel 292
Mısra: 8
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
7. Dîde-düz-ı intizâr etdi bizi nerkis gibi
8. Noldu âyâ bâğa ol serv-i hürâmân gelmedi
- bâğbân:**
1. **bâğbân:-ı**
Kaside 16
Mısra: 9
Bağcı, bahçıvan.
9. Bâğbânı ile yek-dil olabilseydi eger
10. Nâleler etmez idi bâğda her câ bülbül
2. **bâğbân:**
Kaside 16
Mısra: 18
Bağcı, bahçıvan.
17. Gitmiyor manzar-ı naşlân-ı gülistânından
18. Bâğbân olmağa tâlib gibi güyâ bülbül
- bâğbân-ı ğam-ı âlâm-ı firâkıñ:**
1. **bâğbân-ı ğam-ı âlâm-ı firâkıñ:-ın**
Diğer 3
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık dertlerinin bahçıvanı || Şairin gönlü.
33. Bâğ-ı cennet deseler sineye yârân sezâ
34. Bâğbân-ı ğam-ı âlâm-ı firâkıñ zirâ
- bâğî:**
1. **bâğîleri:-ler, -i**
Kaside 14
Mısra: 33
Asi, zalim, yoldan sapmış.

33. Kırıp bāğileri şamşām-ı tedbîr
34. Gürüh-i hâ'inîni kıldı tedmîr

bāğ-ı 'adne:

1. **bāğ-ı 'adne:-e**
Kaside 23
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bağı.
47. Tezerv-i büy-i hulku olsa bāğ-ı 'adne bāl-efşān
48. Melekler dām ederdî halka-i gīsū-yı hūrāyı

bāğ-ı 'ālemde:

1. **bāğ-ı 'ālemde:-de**
Tesdis 7
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya bahçesi.
1. Bāğ-ı 'ālemde gönül ser-keş olur her dil-ber
2. Merhāmet eylemez 'uşşāka ser-ā-pā hūblar
2. **bāğ-ı 'ālemde:-de**
Kaside 13
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya bahçesi.
53. Ol ki ebr-i himmeti dünyāya olsa kaṭra-pāş
54. Bāğ-ı 'ālemde biter yer yer giyāh-ı kīmyā
3. **bāğ-ı 'ālemde:-de**
Kaside 16
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya bahçesi.
31. Vaşf-ı şāhenşeh-i devrāna müdāvim olalı
32. Bāğ-ı 'ālemde bahā eyledi peydā bülbül
4. **bāğ-ı 'ālemde:-de**
Gazel 199
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya bahçesi.
7. Etmesin bizden şemim-i sünbül-i zülfün dirîğ
8. Budur ancak bāğ-ı 'ālemde o gülden minnetim

bāğ-ı aşkı:

1. **bāğ-ı aşkı:-ı**
Gazel 4
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk bahçesi.
1. Bāğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña
2. Dil hezār u eşk cūy u rüy gülşendir baña

bāğ-ı bahāda:

1. **bāğ-ı bahāda:-da**
Müfret 31
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymet bağı || Güzellik bağı.
1. Perişān eylemiş kendin hicābından o nev-reste
2. Nihāl-i kāmetsi bāğ-ı bahāda serv-i ra'nādır

bāğ-ı behiştin:

1. **bāğ-ı behiştin:-iñ**
Diğer 3
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.
53. Ey birāder dil-i mahzūn bu resme ya'nî
54. Oldu bî-şekk ü gümān bāğ-ı behiştin 'aynı

bāğ-ı bihişt:

1. **bāğ-ı bihişt:**
Gazel 214
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.
9. Eylemez bāğ-ı bihişt olsa da gönülüm rağbet
10. Sālimā 'aşk ile bî-şabr u qarār oldum ben

bāğ-ı çarhda:

1. **bāğ-ı çarhda:-da**
Diğer 3
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin bahçesi || Dünya.
25. 'Aşım evrākını bād-ı elem etmekte hāzān
26. Bāğ-ı çarhda göreli dil gam-ı derd ü hicrān

bāğ-ı cem'de:

1. **bāğ-ı cem'de:-de**
Kaside 23
Mısra: 96
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cem'in -İran hükümdarı- bağı.
95. Olur kumrî-i sāgar gibi zāhid ṭavḫ-ber-gerdün
96. Görünce bāğ-ı Cem'de ihtirāz-ı serv-i mīnāyı

bāğ-ı cennet:

1. **bāğ-ı cennet:**
Diğer 3
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.
33. Bāğ-ı cennet deseler sīneye yārān sezā
34. Bāğbān-ı gam-ı ālām-ı firākın zīrā
2. **bāğ-ı cennet:**
Diğer 3
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.
35. Nice ezhār ile bu sīneyi tezyīn etdi
36. Bāğ-ı cennet gibi şimdi anı şīrīn etdi

bāğ-ı cennetdir:

1. **bāğ-ı cennetdir:-dir**
Lugaz 1
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.
35. Ne hīkmetdir o bir hīkmet ki hīkmetle olur merşūş
36. Raşad-dārān-ı dehre kān-ı ṭab'im bāğ-ı cennetdir

bāğ-ı derūnum:

1. bāğ-ı derūnum:-um

Diğer 3

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül bahçesi.

37. Fikr-i ruhsarıñ ile bāğ-ı derūnum cānā

38. Şad hezārān gül-i hoş-būlar edipdir peydā

bāğ-ı derūnuñda:

1. bāğ-ı derūnuñda:-uñ, -da

Kaside 31

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül bahçesi.

23. Ne bu aşüb-i keder bāğ-ı derūnuñda seniñ

24. Rūh-bahş-ı suhan ol tab'ını ihyā eyle

bāğ-ı diliñ:

1. bāğ-ı diliñ:-iñ

Kaside 31

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül bahçesi.

13. Eyle elhānıñ ile bāğ-ı diliñ gülşen-i zib

14. Nağme-i şevk-ı bahār etmegi bālā eyle

bāğ-ı ğamda:

1. bāğ-ı ğamda:-da

Gazel 248

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam bahçesi.

5. Şarardı şoldu beñzim nār-ı 'aşkıñla hazān oldu

6. Hemān 'aynıyla döndüm bāğ-ı ğamda verd-i zibāya

bāğ-ı hūsne:

1. bāğ-ı hūsne:-e

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik bahçesi.

1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firib olmaz

2. Benim gibi de ammā bāğ-ı hūsne 'andelib olmaz

bāğ-ı hūsñüñ:

1. bāğ-ı hūsñüñ:-üñ

Gazel 179

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik bahçesi.

7. Bāğ-ı hūsñüñ her boyu servine bakmam dil-berin

8. Zülfü süñbül rüyu gül çeşmi kebūd olmak gerek

bāğ-ı irem eyle:

1. bāğ-ı irem eyle:

Tesdis 5

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennete dönüştürmek || Sevgilinin gelişi ile aşığıñ evinin cennete dönmesi.

15. Gel kudūmuñ ile eyle hānemi bāğ-ı İrem

16. Ta'ne-i ağıyardan etme hāzer ey gonca-fem

bāğ-ı irem'dir:

1. bāğ-ı irem'dir:-dir

Gazel 192

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bahçesi || İrem bağları.

1. Gülşen-i küy-ı bütān Bāğ-ı İrem'dir ey dil

2. Bülbülü 'aşık-ı pür-guşşa vü hemdir ey dil

bāğ-ı kāmda:

1. bāğ-ı kāmda:-da

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk bahçesi.

1. Ne bāğ-ı kāmda bir nañl-i sāde-rū gördük

2. O gülşeniñ ne bahārında reng ü bü gördük

bāğ-ı maqbül:

1. bāğ-ı maqbül:

Kaside 18

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makbul olan, hoş giden bahçe.

15. Çeşmine süzen olur hār hezārın gülsüz

16. Yārsız külhan olur 'aşıka bāğ-ı maqbül

bāğ-ı mihrin:

1. bāğ-ı mihrin:-iñ

Gazel 233

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet, aşk bağı.

5. Bāğ-ı mihrin hep şabā-yı şubhu luţf-ı yārdan

6. Meyve-i nañl-i meveddet telh olur düşnāmdan

bāğ-ı şetāretin rūdu ola:

1. bāğ-ı şetāretin rūdu ola:-a-iñ

Kaside 1

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk bağının ırmağına dönüşmek || Kederden akan gözyaşlarının mutluluk gözyaşlarına dönüşmesi.

125. Çeşmiñin seyl-i miñnet-ālūdu

126. Ola bāğ-ı şetāretin rūdu

bāğ-ı tūbā'yı:

1. bāğ-ı tūbā'yı:-yı

Kaside 23

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bağı.

67. Tenūr-ı qahrı kim dāğ-ı dil-i sūzān-ı düzahdır

68. Zülāl-i luţfu kim dil-teşne etmiş bāğ-ı Tūbā'yı

bağır:

1. bağırım:-ım

Gazel 188

Mısra: 1

Göğüs, sine.

1. Nedendir sîh-i ğamda hicr ile baġrım kebâb etmek
2. Saña lâyıķ mıdır cānâ bizi pür-iztîrâb etmek

baġısla:

1. **baġıslaya:-ya**

Diġer 10

Mısra: 73

Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.

73. Cihānda zātını baġıslaya nice devrān

74. Ma'ārifeye veresin sen müdām zib ü bahā

2. **baġıslasun:-sun**

Tarih 24

Mısra: 31

Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.

31. Allāh edip ğamdan maşūn şāhenşeh-e baġıslasun

32. Yā Rab cihān tōlsun bütün iķbālî ile ser-te-ser

baġy:

1. **baġy:**

Kaside 15

Mısra: 53

Serkeşlik.

53. Olur mu baġy ile mesned-nişîni-i ahkām

54. Neseble dād-ı Ĥudā'dır itā'at-i şevket

bahā:

1. **bahāsın:-sın**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 28

Far. Kıymet, değer, bedel.

27. Verd-i ħandān ile dünyā tōldu

28. Ĥāşılı zîb ü bahāsın buldu

2. **bahā:**

Kaside 5

Mısra: 82

Far. Kıymet, değer, bedel.

81. Cümle ol zāt-ı leţāfet-dihe ta'zîmendir

82. Bu kadar zîbiş ü zînet bu kadar ferr ü bahā

3. **bahā:**

Kaside 16

Mısra: 32

Far. Kıymet, değer, bedel.

31. Vaşf-ı şāhenşeh-i devrāna müdāvīm olalı

32. Bāġ-ı 'ālemde bahā eyledi peydā bülbül

4. **bahāda:-da**

Kaside 19

Mısra: 19

Far. Kıymet, değer, bedel.

19. Bahāda şu'le-i elmāsa gūyā pertev-efkendir

20. O zerrin şemseler kim şebt olunmuş tāk-ı ħalkāre

5. **bahāda:-da**

Kaside 33

Mısra: 4

Far. Kıymet, değer, bedel.

3. Feyz alıp medĥ-i zāt-ı pākinden

4. Ĥüsnün itmām eder bahāda şuĥan

bahā olmaz:

1. **bahā olmaz:-maz**

Kaside 25

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Paha biçilemeyecek kadar değerli olmak.

43. Sen ol yek-tā dūr-i gencine-i luţ u keremsin kim

44. Vücüd-ı pākîne olmaz bahā dünyā vü mā-fihā

bahā verdi:

1. **bahā verdi:-di**

Diġer 8

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer kazandırmak, kıymetlendirmek.

37. Ġayrı ol şadr ile eden zîbā

38. Seniñ ile o şadra verdi bahā

bahā vü revnak veren:

1. **bahā vü revnak veren:-en**

Kaside 35

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer ve güzellik vermek, güzel hale getirmek.

45. Şā'irāndır veren eş'āra bahā vü revnak

46. Eyleyen zāde-i t̄ab'ında ġazeller der-kār

bahādır:

1. **bahādır:**

Matla 44

Mısra: 1

Vücutça güçlü, kuvvetli, boyu posu yerinde yiġit adam.

1. Bahādır zūr ile ġāyet bir iki şahsı rabţ eyler

2. Bir ādem 'aql ile ammā bütün dünyāyı zabt eyler

bahāne:

1. **bahāne:**

Kaside 7

Mısra: 18

Bahane, sebep.

17. A'dā bile zemme kādîr olmaz

18. Ol ĥüsne göñül bahāne şıġmaz

2. **bahāne:**

Kaside 7

Mısra: 48

Bahane, sebep.

47. Pîrāmen-i tîh-i 'iffetine

48. Hiç zerre kadar bahāne şıġmaz

3. **bahāne:**

Kaside 7

Mısra: 86

Bahane, sebep.

85. Cürm ile zebānım öyle pür kim

86. 'Özr etmege hiç bahāne şıġmaz

4. **bahānesin:-sin**

Diġer 9

Mısra: 49

Bahane || *Vesile, sebep.*

49. Gâh helvâ bahânesin eşvâk

50. Eder idi bu zâra hılv-i mezâk

5. bahânedir:-dir

Gazel 81

Mısra: 4

Bahane, sebep.

3. Ğadr-i dirâz-ı dil-bere bâ' iş nedir deme

4. Gelmek hemân murâdı degil bir bahânedir

6. bahâneyle:-yle

Gazel 182

Mısra: 7

Bahane, sebep.

7. Katı ednâ bahâneyle kişiyi terk ederler hayf

8. 'Aceb halkı vefâsız kimseler imiş Trabzon' uñ

bahâne arar:

1. bahâne arar:-ar

Kaside 22

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahane aramak || Sebep bulmak.

69. Murg-ı ihsânı âşiyâne arar

70. Her kese lufta bir bahâne arar

bahâne olmayadı:

1. bahâne olmayadı:-ma, -ya, -ydi

Diğer 9

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahanesi olmak, sebebi olmak.

43. Etmek ile felek beni teb' id

44. Olmaydı bahâne sedd-i sed' id

bahâne-cü:

1. bahâne-cüydür:-yudur

Gazel 235

Mısra: 7

Bahane arayan olmak || Bahane aramak.

7. Çeşmine girmeklige şimdi bahâne-cüydür

8. Nâz eden dünyâ karın-i dide-i Behlül iken

bahâr:

1. bahârı:-ı

Tarih 1

Mısra: 113

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21

Haziran arası. İlkyaz.

113. Ğazân-ı bâğa der-pey-der bahârı

114. Niçün bülbül olur bi-hüde maẖzûn

2. bahârîñ:-iñ

Diğer 3

Mısra: 89

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21

Haziran arası. İlkyaz.

89. Nazar-ı luftuna oldukça bahârîñ mazhar

90. Ğoncalar da açılıp Ğande eder ser-tâ-ser

3. bahârı:-ı

Lugaz 3

Mısra: 14

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21

Haziran arası. İlkyaz.

13. Yaz u kış bir giyer nefice kabâ

14. Hem zemistân ile bahârı sevâ

4. bahâr:

Tarih 8

Mısra: 11

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21

Haziran arası. İlkyaz.

11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şâd u Ğandandır

12. Bu nûkhetle 'aceb mi olsa dünyâ cennete mişdâk

5. bahârîñ:-in

Gazel 8

Mısra: 3

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21

Haziran arası. İlkyaz.

3. Neyleyim bâğ u bahârın gülsitân-ı 'âlemiñ

4. Verdi güyâ bir gül-i taşvirdir sensiz baña

6. bahâr:

Kaside 18

Mısra: 108

Bahar || Dünya güzellikleri, neşesi ve mutluluğu.

107. Bahr ü ber cevdet-i ihsânîña sîr ü reyyân

108. Ni'metiñ öyle bahâr içre cihâna mebzûl

7. bahârîñ:-in

Kaside 19

Mısra: 105

Bahar mevsimi || Mutlulukla geçen güzel zamanlar.

105. Şebîn şubĞ-ı bahâr etsin bahârîñ bi-Ğazân etsin

106. Mu'ammer eylesin zâtın Ğudâ devletle hemvâre

8. bahâr:

Kaside 23

Mısra: 16

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21

Haziran arası. İlkyaz.

15. Hezârîñ şu'le-i âvâzını berd etdi efsürde

16. Bahâr eyler ederse âteş-i gülle müdâvâyı

9. bahâr:

Kaside 34

Mısra: 1

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21

Haziran arası. İlkyaz.

1. Bahâr erdi çemenzârîñ şafâsı cennetâsâdır

2. Temâşâsı bu mevsimde gülistânîñ temâşâdır

10. bahâra:-a

Kaside 34

Mısra: 5

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21

Haziran arası. İlkyaz.

5. Bahâra etdi pây-endâz cûlar bir şu dîbâsı

6. Be-her tâze Ğabâbî güyiyâ bir naqş-ı zîbâdır

11. **bahār:**

Gazel 45

Mısra: 4

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.

3. Teb-i firāk ile beñzim şarardı şoldu deme
4. Hāzān-reside nihāle bahār der-peydir

12. **bahār:**

Gazel 49

Mısra: 10

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.

9. Ruḥunda ḥaṭ belirdikçe nola nālān olursak biz
10. Bahār erdikçe gülşen içre bülbüller fiğān eyler

13. **bahāra:-a**

Matla 57

Mısra: 2

Bahar mevsimi.

1. Ağlar hemişe 'āşık ḥaṭṭ-ı nigāra karşı
2. Bülbül nevālar eyler evvel bahāra karşı

14. **bahār:**

Gazel 58

Mısra: 4

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.

3. Fiğān eyler görünce ḥaṭṭ-ı ruḥsārīnī 'āşıklar
4. Bahār erdikçe bülbülden nevālar cā-be-cā artar

15. **bahārīn:-iñ**

Müfret 60

Mısra: 1

Bahar mevsimi.

1. Başka bir 'ālemi var köhne bahārīñ tolmuş
2. Ḥaṭ-ber-āverde güzeller ile Kāğid-ḥāne

16. **bahār:**

Gazel 116

Mısra: 1

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.

1. Hezār-ı gülşen-i 'aşkım demim bahār iledir
2. Şafā-yı ḥāṭırım ancak o gül-'izār iledir

17. **bahārında:-ın, -da**

Gazel 186

Mısra: 2

Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.

1. Ne bāğ-ı kāmda bir naḥl-i sāde-rū gördük
2. O gülşeniñ ne bahārında reng ü bü gördük

18. **bahārīn:-iñ**

Gazel 285

Mısra: 6

İlkbahar || Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin ortaya çıkışı.

5. Ḥaṭṭ-ı dil-cüyüñ temāşā eden olur bī-ḳarār
6. Artırır lā-büd bahārīñ maḳdemi sevdaları

bahār eyyāmı:

1. **bahār eyyāmı:**

Tesdis 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar günleri.

21. Bahār eyyāmı faşl-ı ḡoncada eyler iken seyrān
22. Görüp çāk-i girībānım tenük-dil olmasın cānān

bahār mevsimi:

1. **bahār mevsimi:**

Tahmis 3

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar mevsimi.

15. Bahār mevsimi fikr-i dem-i ḥazān eyle
16. Cihānda sen kimi etdiñ murādca memnūn

2. **bahār mevsimi:**

Gazel 156

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar mevsimi.

1. Bahār mevsimi ḳadr-i bahā bilinmez imiş
2. Yitirmeyince vişāli veḫā bilinmez imiş

bahār-ı ḥüsnünü:

1. **bahār-ı ḥüsnünü:-ün, -ü**

Gazel 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik baharı || Sevgilinin güzelliği.

3. Bahār-ı ḥüsnünü fikr eyleyip ol çār-ebrūnuñ
4. Ḥayālin yine dil reşk-i fezā-yı çār-bāğ eyler

bahār-ı i'tidāl-i 'adl ü dād:

1. **bahār-ı i'tidāl-i 'adl ü dād:**

Kaside 23

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk ve adalet mevsimi.

49. Bahār-ı i'tidāl-i 'adl ü dād terre gülistāndan
50. 'Abeş zann etme şeb-nem çini-i mihr-i seḫer-zāy

bahār-ı 'ömrümüz:

1. **bahār-ı 'ömrümüz:-ümüz**

Tesdis 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayatın baharı. || Mutlu vakitler.

7. Dirîğ ey dil bu gülzār-ı cihān-ı behcet-efzāda
8. Bahār-ı 'ömrümüz geçdi dahı dil 'aşkdan āzāde

bahār-ı şevk oldu:

1. **bahār-ı şevk oldu:-du**

Kaside 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk baharının gelmesi || Kötü günlerden mutlu günlere gelinmesi

5. Zemīn-i köhneye taze bahār-ı şevk oldu
6. Ḥayāt buldu yeñiden bu luḫ ile 'ālem

bahār-ı vāsemīn etdi:

1. **bahār-ı yāsemīn etdi:-di**

Kaside 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-*Kış mevsimini- Yaseminlerin açtığı bahar mevsimine tebdil etmek.*

1. Şemīm-i hoş-dili ta'îr edip yek-pāre dünyāyı

2. Bahār-ı yāsemīn etdi hevā-ı berf ü sermāyı

bahāri zemistān etmede:

1. **bahāri zemistān etmede:-me, -de**

Gazel 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baharı kışa çevirmek || Mutlu anların kötü zamanlara dönüşmesi, olumsuzluklar yaşama.

3. Göñül fikr-i hayāl-i haṭṭ-ı hūbān etmede her şeb

4. Bahāri bizlere ṭālī' zemistān etmede her şeb

bahā-sāzi-i behcet eyle:

1. **bahā-sāzi-i behcet eyle:**

Kaside 5

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetlendirip güzelleştirmek.

39. Gel buyur çarḥı bahā-sāzi-i behcet eyle

40. Gel buyur eyle kudūmuñla sipihri zibā

bahā-yı hüsnüñü:

1. **bahā-yı hüsnüñü:-üñ, -ü**

Gazel 191

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin kıymeti, değeri.

9. Haṭ füzün eyler bahā-yı hüsnüñü etme tırāş

10. Enverī divānıdır bir cedvel-i ḥal-kerde çek

bahāyi-i üstād:

1. **bahāyi-i üstād:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üstad Bahayı || Özel isim.

77. 'İşmeti vü Bahāyi-i üstād

78. 'İzzetī vü Sükūni-i naḳḳād

bāhir:

1. **bāhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 64

Deniz || Gözyaşı.

63. Hayāl-i gerden ü zülf ü ruḥuñla eşk müdām

64. Gehī sefid ü siyehdir gehī de bāhirdir

bahr:

1. **baḥri:-i**

Tarih 3

Mısra: 115

Deniz.

115. Donanıp ol daḥı baḥri nice biñ zevraḳ ile

116. Qıldı berren gidecek 'asker-i pāki peydā

2. **baḥriñ:-iñ**

Kaside 13

Mısra: 7

Deniz. || İlahi hakikat.

7. İltifāt etdikde bu baḥriñ olur zāhir ebed

8. Tā ezelden böyle icrā eylemiş ḥükmün ḳazā

3. **baḥriñ:-iñ**

Tarih 17

Mısra: 13

Deniz.

13. Her felāketkāra baḥriñ mevce-i sāhilleri

14. Sū-be-sū olsun hemişe bādi-i def'-i enīn

4. **baḥr:**

Kaside 18

Mısra: 69

Deniz || Cömertlik denizi.

69. Biri baḥr ü birini kān hayāl ede meger

70. Kef-i iḥsānı taşvīr edenler me' mül

5. **baḥr:**

Gazel 23

Mısra: 12

Deniz

11. Mā-cerā-yı dīde-i giryānımı görüp dilā

12. Baḥr acıyıp ağlaşlar ḥālīme Nīl ü Fūrāt

bahr ü ber:

1. **bahr ü ber:**

Kaside 18

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deniz ve kara || Bütün varlık âlemi; kâinat.

107. Baḥr ü ber cevdet-i iḥsānıñ sīr ü reyyān

108. Ni'metiñ öyle bahār içre cihāna mebzül

2. **bahr ü ber:**

Kaside 20

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deniz ve kara || Bütün varlık âlemi; kâinat.

87. Baḥr ü ber de nevāline muṭlak

88. Cümle ḥalḳ-ı cihān müstaḡraḳ

bahre çıkdı:

1. **bahre çıkdı:-dı**

Tarih 3

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denize inmek || Savaş donanmasının denize inmesi.

117. Evvelā çıkdı donanma-yı hümāyün baḥre

118. Çekdirip fırkateler ṭoldu be-her-cā deryā

bahren:

1. **baḥren:**

Tarih 3

Mısra: 111

Denizden, deniz yoluyla.

111. Berren ü baḥren ede Mosḳov-ı mezmūma sefer

112. Yed-i beyzā-yı ḳahır göstere yek-ser her cā

bahr-i 'amīk:

1. baħr-i 'amik:

Kaside 22

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derin deniz.

15. Nice deryā keremde bā-taħkik

16. Kaħra olmaz yanında baħr-i 'amik

baħr-i efkäre:

1. **baħr-i efkäre:-e**

Kaside 19

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce denizi.

95. Ne mümkün eylemek bir kaħra ihsânın anıñ taħrîr

96. Bütün seyl-âb imdâd eylese ger baħr-i efkäre

baħr-i eltâf:

1. **baħr-i eltâf:**

Tarih 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuflar denizi.

1. Bäreka'llâh ey vezîr-i ekrem-i re'fet-enîs

2. Zât-ı pâkiñ baħr-i eltâf içre bir dürr-i nefîs

baħr-i emâni:

1. **baħr-i emâni:**

Kaside 27

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güven denizi.

43. Bir muħâlîf hele şiddetli kaşırğaydı o kim

44. Aķ köpüklenmiş idi baħr-i emâni her cā

baħr-i felâke-dürdürü:

1. **baħr-i felâke-dürdürü:-ı**

Kaside 12

Mısra: 198

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girdap felaketinin olduğu deniz.

197. Verip yem-i kedere feyz-i inşirâh sükün

198. Haşire döne o baħr-i felâke-dürdürü

baħr-i felâketde:

1. **baħr-i felâketde:-de**

Kaside 27

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felaket, musibet denizi.

39. Ne idi çekdigimiz baħr-i felâketde bizim

40. Hâmdü li'llâh ki yitip zemzeme-i yâ Mevlâ

baħr-i ğumüm-i çarħda:

1. **baħr-i ğumüm-i çarħda:-da**

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gam denizi.

5. Ğarķ eder fülk-i dilin baħr-i ğumüm-i çarħda

6. Rüzgârdan ol ki ey dil himmet ümmîindedir

baħr-i hevesden:

1. **baħr-i hevesden:-den**

Gazel 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu denizi.

5. Kenâr-ı kılzüm-i kâma nigeħdeyiz bilmem

6. Çıkar mı baħr-i hevesden dür-i yetim-i murâd

baħr-i himemsin:

1. **baħr-i himemsin:-sin**

Kaside 24

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himmet denizi || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.

51. Sen o kân-ı kerem ü baħr-i himemsin k'olmuş

52. Bir nigâh-ı nazarıñ cümle cihâna iksîr

baħr-i hüsn ü ân:

1. **baħr-i hüsn ü ân:**

Matla 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik denizi.

1. Üstühvân kim ol vücüd içre durur

2. Baħr-i hüsn ü ân güyâ mevc urur

baħr-i ihsânına:

1. **baħr-i ihsânına:-ın, -a**

Kaside 27

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, ihsan denizi.

21. Nice âşaf ki olup mazhar-ı luţf-ı Bârî

22. Baħr-i ihsânına ğarķ oldu ser-â-ser dünyâ

baħr-i istifsâr:

1. **baħr-i istifsâr:**

Diğer 9

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soru denizi || Bir şeyin veya birinin akla gelmesi ondan sual edilmesi.

21. Cüş eder ise baħr-i istifsâr

22. Şorulursa ğarîb-i zâr u nizâr

baħr-i kabiliyyet:

1. **baħr-i kabiliyyet:**

Kaside 1

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetenek denizi.

81. Sen de ey dil netice eyle ħurüş

82. Ede tâ baħr-i kabiliyyet cüş

baħr-i kâna:

1. **baħr-i kâna:-a**

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaynağı olan deniz.

3. Dürr ü güher-i senâ-yı zâtı
4. Şad ma'den ü baħr-i kâna şıgmaz

baħr-i lutfu:

1. **baħr-i lutfu:-u**

Diğer 8

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ihsan, iyilik denizi.

41. Eyleyen baħr-i lutfu bî-pâyân
42. Dâmeniñ kıldı sâhil-i ihsân

baħr-i mahabbetde:

1. **baħr-i mahabbetde:-de**

Gazel 281

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk denizi.

7. Dil baħr-i mahabbetde şinâverlik ederken
8. Fülk-i emelin sâhil-i efkâre düşürdü

baħr-i mevvâc-ı tesellidir:

1. **baħr-i mevvâc-ı tesellidir:-dir**

Gazel 215

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli, avuntu denizi.

1. Göñül bir baħr-i mevvâc-ı tesellidir ço cüş etsin
2. Sirişk-i dide deryâlar gibi cüş u ħurüş etsin

baħr-i midâd-ı şâ'irân:

1. **baħr-i midâd-ı şâ'irân:**

Kaside 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlerin mürekkep denizi.

9. Yine baħr-i midâd-ı şâ'irân cüş u ħurüş etsin
10. Edip mevc-i suĥuru sâhil-i rakka temennâyı

baħr-i muħîť:

1. **baħr-i muħîť:**

Kaside 18

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük deniz, okyanus || Cömertlik denizi.

67. Kef-i cüduyla anıñ dolmadadır baħr-i muħîť
68. İnzimâm eylese etrâfına mecrâ-yı süyül

baħr-i muħîť'e:

1. **baħr-i muħîť'e:-e**

Kaside 20

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Okyanus || Padişahın cömertliği.

85. Hiç Baħr-i Muħîť'e nehr-i şađır
86. Nice kıbildir olunsa tanzir

baħr-i muħîť-i ħikmet:

1. **baħr-i muħîť-i ħikmet:**

Tarih 3

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgelik okyanusu || Sultan 3. Ahmed'in bilgeliliğinin fazlalığı.

71. Kılzüm-i ħikmeti bir baħr-i muħîť-i ħikmet
72. Nuťk-ı cân-baħşı birer lü'lü-i pāk-i lâlâ

baħr-i ni'met-i şevket:

1. **baħr-i ni'met-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanat || 3. Ahmed'in nimetinin denizi ||

Padişahın insanlara çok fazla faydasının dokunması.

71. Tenimde olsa da her mü zebân-ı şükri ni'am
72. Yine boyumdan aşar baħr-i ni'met-i şevket

baħr-i sâve:

1. **baħr-i sâve:**

Kaside 2

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İran sınırları içinde bulunan ve Mecusiler için kutsal sayılan göl. Bu göl peygamberimizin doğduğu gece kurumuştur.

77. Kemâl-i iĥtirâmen ol beşire
78. O şebde Baħr-i Sâve geçdi yire

baħr-i sefid'in:

1. **baħr-i sefid'in:-in**

Tarih 4

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akdeniz.

47. Ağartdı rüyunu Baħr-i Sefid'in
48. Nuĥustın ĥaťvede ol zât-ı vâlâ

baħr-i sehâ:

1. **baħr-i sehâ:**

Kaside 1

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik denizi.

79. Ya'ni cüş eyleyip yem-i 'irfân
80. Hem-çü baħr-i sehâ taşar insân

baħr-i siyâh'a:

1. **baħr-i siyâh'a:-a**

Tarih 3

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karadeniz.

123. Bu celâdetle olup Baħr-i Siyâh'a 'âzim
124. Girdiler cânib-i cenge diyerek yâ Mevlâ

baħr-i siyâh-ı ħam:

1. **baħr-i siyâh-ı ħam:**

Kaside 8

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah ħam denizi.

123. Telâťum eyledi baħr-i siyâh-ı ħam böyle
124. Kemine mevcesi tũfân-ı hemmi dâşirdir

bahr-i 'ummandır:

1. **bahr-i 'ummandır:-dır**

Gazel 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engin deniz.

7. El ermez sâhil-i vaşla hemîn garq-âbi-i ğamda

8. Kulüzm-i hicr-i dil-ber 'âlem içre bahr-i 'ummandır

bahr-i ümmîd ü recâ:

1. **bahr-i ümmîd ü recâ:**

Gazel 276

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit ve istek denizi.

9. Dökmemiş idi kenâra hele lücce deryâ

10. Bahr-i ümmîd ü recâ içre temennâ yogîdi

bahr-i ümmîde:

1. **bahr-i ümmîde:-e**

Gazel 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit denizi.

5. Şalındı zevrağ-ı dil yine bahr-i ümmîde

6. Bizim selâmetimiz feyz-i rûzgâr iledir

bahr-i zehhâre:

1. **bahr-i zehhâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalı, coşkun deniz.

91. Benim 'indimde berterdir cihânda zerrece luftâ

92. Anıñ bir kaτρα-i cüdun degişmem bahr-i zehhâre

bahr-i zehhâr-ı fikr ü tedbîre:

1. **bahr-i zehhâr-ı fikr ü tedbîre:**

Diğer 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce ve tedbirin dalgalı denizi || Sürekli olarak yeni düşüncelerin, sözlerin söylendiği mekan.

9. Bahr-i zehhâr-ı fikr ü tedbîre

10. Kân-ı lü'lü-yi 'izz ü tevkîre

bahr-i zehhâr-ı fikr-i ma'nîyim:

1. **bahr-i zehhâr-ı fikr-i ma'nîyim:-yim**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mananın coşkulu denizi || Sürekli yeni manalar ortaya koyan şâir.

3. Bahr-i zehhâr-ı fikr-i ma'nîyim

4. Nâ'il-i bezm-i bîkr-i ma'nîyim

bahr-i zehhâr-ı 'ilm-i bî-pâyân:

1. **bahr-i zehhâr-ı 'ilm-i bî-pâyân:**

Kaside 22

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sınırsız ilmin coşkun dalgası || Müderris

59. Bahr-i zehhâr-ı 'ilm-i bî-pâyân

60. Yem-i 'irfân-ı fâyiķu'l-akrân

bahş:

1. **bahş:**

Gazel 135

Mısra: 5

Söz etmek, konuşmak.

5. Niyâzım tâli'imle etmede şad bahş ü şad âşüb

6. Nizâm-ı mülket-i sinem mi vardır yer-be-yer sensiz

bahş eder:

1. **bahş eder:-er**

Diğer 10

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konusunu açmak, söylemek, hakkında konuşmak, bahsetmek.

49. Ne hey'et üzre eder bahş mühendisler

50. Zekâsı hikmet-i maħz-ı Hüdâ durur haķķâ

2. **bahş eder:-er**

Gazel 180

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılıksız olarak vermek, bağışlamak, sunmak.

9. Bir halâvet bahş eder şî'riñden ey Sâlim suħan

10. Bellidir refîrdan taklîd-i üstâd eyleseñ

bahş eyler:

1. **bahş eyler:-r**

Gazel 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılıksız olarak vermek, bağışlamak, sunmak.

5. Her kaçan bûs eylese dil tûti-i gûyâ olur

6. Sâġarâsâ neş'e bahş eyler o la'lîn leb baña

2. **bahş eyler:-r**

Kaside 19

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılıksız olarak vermek, bağışlamak, sunmak.

25. Pesendide havuzlar tuhfе mir'ât-ı mücellâlar

26. Nigâh etdikçe âb u tâb bahş eyler nîgeh-dâre

3. **bahş eyler:-r**

Muamma 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.

1. O 'abd-i tıfla kim Sübhân mürebbî ola kudretden

2. Dañı gehvârede eyler felekle bahş hikmetden

bahşâyiş:

1. **bahşâyiş:-de**

Kaside 19

Mısra: 86

Baġışlayış.

85. O vālā şāh-ı 'ālī-şān-ı 'ādil kim kıyās eyler
86. Kef-i ihsāmı bahşāyişde kāna cūdu emtāre

bahşāyiş-i hüsn-i letāfet eder:

1. **bahşāyiş-i hüsn-i letāfet eder:-er**

Gazel 263

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Letāfet ihsan etme || İyilikte bulunmak

9. Benim kim kilik-i vaşşāf-ı leb-i sultān-ı hūbānım
10. Eder bahşāyiş-i hüsn-i letāfet ney-şekerzāre

bahşe gelince:

1. **bahşe gelince:-ince**

Diğer 10

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz konusu edilmek.

61. Ederdi mantıka nuţkun ser-ā-sere perde
62. Önünde bahşe gelince hele 'Alī Sinā

bahşende-i revnakdır:

1. **bahşende-i revnakdır:-dır**

Kaside 35

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellikler bahşetmek.

25. Şā'irān kim saña bahşende-i revnakdır hep
26. Cümle envā'-ı ma'āniyi ederler ihzār

bahşende-i zevk-ı kenārdır:

1. **bahşende-i zevk-ı kenārdır:-dır**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk köşesi bahşetmek || Mutlu etmek.

23. Lebi bir büselik beste-nigārdır
24. Dile bahşende-i zevk-ı kenārdır

bahs-i hasretle:

1. **bahs-i hasretle:-le**

Tarih 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık bahsi.

3. Bahs-i hasretle mahaldir diĭkat etmezse felek
4. Kim erişdi kuţb-ı dehr-i hoş-edā ilzāmına

bahs-i işrāk-ı dil-i maĭmūm:

1. **bahs-i işrāk-ı dil-i maĭmūm:**

Kaside 33

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamlı gönüllerin mutluluğundan bahsetmek.

63. Bahs-i işrāk-ı dil-i maĭmūm
64. Söz götürmez kazıyye çün ma'lūm

bahs-ı kālā-yı hümüm etdim:

1. **bahs-ı kālā-yı hümüm etdim:-dim**

Gazel 83

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünler kumaşını bahşetmek.

9. Naĭd-i şevkı bahş-ı kālā-yı hümüm etdim neden
10. Hıvāce-i çarĭ dahı benden raĭbet ümmīdindedir

bahs-ı safā et:

1. **bahs-ı safā et:**

Gazel 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşe bahşetmek, neşelendirmek.

1. Derūnumda benim ey 'aşk cā et
2. Kudūmuñla dile bahş-ı safā et

2. **bahs-ı şafā et:**

Gazel 21

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşe bahşetmek, neşelendirmek.

9. Derūn-ı Sālīme gāhī gel ey 'aşk
10. Kudūmuñla dile bahş-ı şafā et

bahsis:

1. **bahşiş:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 136

Armaĭan, hediye, ihsan, atiye.

135. Qanı eş'āra h'āhiş ü raĭbet
136. Qanı evvelki bahşiş ü bereket

2. **bahşişe:-e**

Tarih 17

Mısra: 73

Armaĭan, hediye, ihsan, atiye.

73. Müflis-i ĭurbet kanā'at eylemez bir bahşişe
74. Luţf u ihsānıñ mükerrer ister ol bī-çār hemīn

baht:

1. **bahtına:-ın, -a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 210

Şans, saadet, kutluluk.

209. Gehī taĭdire dahı eder cāhil

210. Gehī bahtına lev m eder bātıl

2. **baht:**

Tesdis 1

Mısra: 22

Şans, saadet, kutluluk.

21. Olur bir ĭün bu dil elbet şafā-yı vuşlata mażhar
22. Görüşmeklik muĭarrerdır olursa baht eger yāver

3. **bahtım:-ım**

Diğer 9

Mısra: 110

Şans, saadet, kutluluk.

109. Ya'ni şehr-i Selanik'e āĭir

110. Etdi bahtım hemīn beni dā'ir

4. **bahta:-a**

Matla 10

Mısra: 1

Şans, saadet, kutluluk.

1. Ne rüzgāra ne bahta ne hod nigāra tayan

2. Hemān hulūs-ı sadākatle sāzkāra tayan

5. **bahtımın**: -ım, -iñ

Tarih 13

Mısra: 4

Şans, saadet, kutluluk.

3. Bir şeb-i târike döndü hâşılı nev-rūzumuz

4. Âşıkâr etdikde haţtıñ bahtımın taqvîmini

6. **bahtımız**: -ımız

Tarih 13

Mısra: 12

Şans, saadet, kutluluk.

11. Pür-ğubâr etdi felek âyine-i ruhsârıñı

12. Bahtımız yine siyeh-fâm eyledi taşmîmini

7. **bahtıma**: -ım, -a

Kaside 13

Mısra: 114

Şans, saadet, kutluluk.

113. Şem'-i cem'-i tâli'im luţfuñ fûrüzân eyledi

114. Bahtıma Bircis-i gerdün etdi sâbâş u senâ

8. **bahtım**: -ım

Tarih 17

Mısra: 33

Şans, saadet, kutluluk.

33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi

34. Bir 'acâyib hâle dūş oldum ki ben cümle zemîn

9. **bahtım**: -ım

Tarih 17

Mısra: 93

Şans, saadet, kutluluk.

93. Hâke yeksân eyledi bahtım gibi zâtım felek

94. Şöyle tursun gayret-i akrân u şehri-nâzenin

10. **bahta**: -a

Matla 23

Mısra: 2

Şans, saadet, kutluluk.

1. Müfid olmaz taleb taqdir-i pergâr müzâhirdir

2. Hemîn refârı çarh-ı keç-reviñ hep bahta dâ'irdir

11. **bahtı**: -ı

Kaside 23

Mısra: 40

Şans, saadet, kutluluk.

39. Ne âşaf husrev-i şâhib-kırân Cemşid-i devrân kim

40. Kef-i hükümde kılmış bahtı dest-efşâr-ı dünyâyı

12. **bahtı**: -ı

Kaside 28

Mısra: 40

Şans, saadet, kutluluk.

39. Nola kim dârü'ş-şifâ dense cihâna hasteyi

40. Bahtı şimdi merhem-i luţfuñ ile tûmâr eder

13. **bahtım**: -ım, -ı

Kaside 30

Mısra: 51

Şans, saadet, kutluluk.

51. Be-hvâb-âlûde şanma bahtımı gördükçe za'findan

52. Nigâhın edip istişkâl yummuş çeşm-i binâyı

14. **bahtımız**: -ı, -ımız

Gazel 34

Mısra: 10

Şans, saadet, kutluluk.

9. Olursa feyz-i Hüdâ Sâlimâ bize reh-ber

10. Murâdımızca olur bahtımız muķim-i murâd

15. **bahtım**: -ım

Matla 48

Mısra: 2

Şans, saadet, kutluluk.

1. Cevânı şayd ederdim ben elimde ihtiyâr olsa

2. Benimle yâr olurdu yâr bahtım baña yâr olsa

16. **bahtım**: -ım

Gazel 85

Mısra: 1

Şans, saadet, kutluluk.

1. Nola bahtım remeden perde çekse dideme yer yer

2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nigher yek-ser

17. **bahtım**: -ım

Gazel 134

Mısra: 4

Şans, saadet, kutluluk.

3. Bu tekyegâh-ı çarhda her kese baht el verir yek-ser

4. Velî bahtım hemân ancaķ beni irşâda el vermez

18. **bahtım**: -ım

Gazel 152

Mısra: 10

Şans, saadet, kutluluk.

9. Gerçi döymez vaşla deyü eylemiş hicre qarîn

10. Sâlimâ haķkımda bahtım sū'-i tedbîr eylemiş

19. **baht**:

Gazel 185

Mısra: 1

Şans, saadet, kutluluk.

1. Baht olur mâni' niyâzi kâma taķrîb eylesek

2. Çarh eder tekdîr eger ümmîd-i taţyîb eylesek

20. **bahtı**: -ı

Gazel 194

Mısra: 8

Şans, saadet, kutluluk.

7. Boynuna alırdı 'âşık gerdeniñ ammâ çi sūd

8. Bahtı hâlîndir siyeh-fâm eyleyen gerden degil

21. **bahta**: -a

Gazel 225

Mısra: 7

Şans, saadet, kutluluk.

7. Bahta dâ'irdir 'itâb u luţf-ı evzâ'-ı felek

8. Âdemiñ gön'lünce dönmez çarh-ı keç-rev her zamân

22. **baht**:

Gazel 238

Mısra: 8

Şans, saadet, kutluluk.

7. Siyeh-fâm eylediñ rüzum firâq-ı zülf-i dil-berle
8. Seniñ de bu revişlerle yüzüñ ey baht ağ olsun

23. **bahtdır:-dır**

Gazel 251

Mısra: 5

Şans, saadet, kutluluk.

5. Bahtdır halka şatan cümle metâ'-ı suhanı
6. Kim alır yoğsa kelâmın dür-i meknûn olsa

24. **bahtı:-ı**

Gazel 277

Mısra: 7

Şans, saadet, kutluluk.

7. Bilirler bahtı ne güne dü şeşdir şeş der-i tâli'
8. Yek-â-yek seyr edenler dide-i 'ibret ile zârı

baht el verir:

1. **baht el verir:-ir**

Gazel 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihi iyi olmak, şanslı olmak.

3. Bu tekyegâh-ı çarhda her kese baht el verir yek-ser
4. Velî bahtım hemân ancak beni irşâda el vermez

baht-ı 'adû-yı tab'-ı nâlân:

1. **baht-ı 'adû-yı tab'-ı nâlân:**

Terkib-bend 1

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen düşman tabiatlı baht || Kişinin bahtsızlığı, şanssızlığı.

59. Şikâyet kim çek-â-çekdir benimle

60. Hemîn baht-ı 'adû-yı tab'-ı nâlân

baht-ı 'âlî-nâm:

1. **baht-ı 'âlî-nâm:**

Kaside 20

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nam-ı yüce kişinin bahtı.

53. Dâver-i Taht u baht-ı 'âlî-nâm

54. Mâlik-i baht ü ber şeh-i islâm

baht-ı cāvîd buldu:

1. **baht-ı cāvîd buldu:-du**

Kaside 14

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedî saadete ulaşmak.

45. Seniñle taht buldu baht-ı cāvîd

46. Qarîrû'l-'ayn olup re'yiñle hürşid

baht-ı dil-i zâr u nizârım:

1. **baht-ı dil-i zâr u nizârım:-ım**

Kaside 5

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen, feryat eden gönül, baht.

95. Âh kim baht-ı dil-i zâr u nizârım kemdir

96. Âh kim ahter-i dünüm katı pesdir şâhâ

baht-ı dil-nüvâzî:

1. **baht-ı dil-nüvâzî:**

Tarih 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül okşayan, gönülün hoşuna giden kısmet.

1. Gönül kaçır-ı merâma şeh olup çün kâm-yâb oldu
2. O baht-ı dil-nüvâzî de felekden behre-yâb oldu

baht-ı hvâbnâkimden:

1. **baht-ı hvâbnâkimden:-im, -den**

Gazel 96

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyuyan talih.

1. İmtidâd-ı gam kuşur-ı re'y-i pâkimden midir
2. Yoğsa ey dil ol da baht-ı hvâbnâkimden midir

baht-ı mecnûn:

1. **baht-ı mecnûn:**

Kaside 23

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun'un talihi

93. Görürdü her nigâhında dü-bâlâ 'aks-i sevdâyı
94. Meger âyine etdi baht-ı Mecnûn çeşm-i Leylâ'yı

baht-ı nâ-hemvâr:

1. **baht-ı nâ-hemvâr:**

Gazel 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygunsuz, kötü talih, talihsizlik.

1. Tâli'im olsa müsâ'id baña olmaz yâr yâr
2. Yâri tenhâ bulsam olmaz baht-ı nâ-hemvâr yâr

baht-ı nâ-mergûb:

1. **baht-ı nâ-mergûb:**

Gazel 245

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istenmeyen, beğenilmeyen talih. Talihsizlik, bahtsızlık.

3. Hep naşibim cevr-i gün-â-gün ile gam çekmedir

4. Her kime meyl eylesem bu baht-ı nâ-mergûb ile

baht-ı nâ-râmım:

1. **baht-ı nâ-râmım:-ım**

Gazel 257

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun eğmeyen talih || Aşğın istediği istikamette olmayan kötü talih.

5. Merâmın nâz ise ey baht-ı nâ-râmım kuşur etme

6. Kitâb-ı nahtveti ol hüsüne magrûrdan başla

baht-ı nâ-sitâvişkârdan:

1. **baht-ı nâ-sitâvişkârdan:-dan**

Gazel 271

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü baht, talih.

9. Bu baht-ı nâ-sitâyişkârdan âlemde ey Sâlim

10. Tekellüf ber-çaraf hâlim yamân olmakda gitdikçe

baht-ı siyâh:

1. **baht-ı siyâh:**

Kaside 22

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara baht, kötü talih.

91. Şu kadar tîre-dil eder devrân

92. Beni baht-ı siyâh ile her ân

baht-ı sivâh-ı bî-vefâ:

1. **baht-ı siyâh-ı bî-vefâ:**

Tesdis 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefasız kara baht || Aşğın kara bahtı

7. Kaddimi etdi hayâl-i kâkül-i dil-ber dü-tâ

8. Rû-siyâh etdi beni baht-ı siyâh-ı bî-vefâ

baht-ı sivâhımdan:

1. **baht-ı siyâhımdan:-ım, -dan-ımdan**

Gazel 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara baht, kötü talih.

1. Yine bir zâlimiñ zülfüne bend oldu dil-i şeydâ

2. Benim baht-ı siyâhımdan kime etsem ‘aceb şekvâ

2. **baht-ı siyâhımdan:-ım, -dan**

Tarih 17

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara baht, kötü talih.

55. Ağlayım baht-ı siyâhımdan ümîd-i luft ile

56. Söyleyim hâl-i perişânım nedir saña hemîn

baht-ı sivâhımız:

1. **baht-ı siyâhımız:-ımız**

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara baht, kötü talih.

3. Ebr-i siyâh-ı haftı nihân etdi rüyunu

4. Bir gün mü gösterir bize baht-ı siyâhımız

baht-ı sivâhını:

1. **baht-ı siyâhını:-ın, -ı**

Kaside 18

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara baht, kötü talih.

19. Bülbülüñ baht-ı siyâhını temâşâ eyle

20. Kendi terk-i vaţan etdikde kıla zâğ-ı fuzül

baht-ı siyeh-fâmı:

1. **baht-ı siyeh-fâmı:-ı**

Gazel 147

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara baht, || Bahtsızlık, şanssızlık.

11. Gör baht-ı siyeh-fâmı ki zülfüñle bir olduğ

12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez

baht-ı siyehkâr:

1. **baht-ı siyehkâr:**

Gazel 275

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü talih, kara baht.

1. Ferdâya şaldı kendi bizi yâr dün gece

2. Ser-keşlik etdi baht-ı siyehkâr dün gece

baht-ı şümü:

1. **baht-ı şümü:-u**

Gazel 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uğursuz talih.

9. Gör baht-ı şümü rüy-ı merâmım görünmedi

10. Biz agladıkça tâli ‘imiz şâdmân olur

baht-ı vârun:

1. **baht-ı vârun:**

Tarih 1

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ters talih, kötü kader.

115. Felek ruhsat verir mi ‘arz-ı kâma

116. Müsâ ‘id olsa da bu baht-ı vârun

baht-ı vâruna:

1. **baht-ı vâruna:-a**

Gazel 249

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ters talih, kötü kader.

7. Seyâhatkâr-ı mülketsin ser-â-ser kâkül-i yâri

8. Görürseñ ey gönül ol baht-ı vâruna selâm eyle

baht-ı zâr:

1. **baht-ı zâr:-le**

Gazel 74

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan talih.

13. Naqiyy-i hadle düşer baht-ı zâr tâli ‘de

14. Tefe’ ‘ülümde de etvâr gayrı yüzdendir

2. **baht-ı zâr:**

Gazel 209

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan talih.

9. Vâdi-i ‘aşğ içre Sâlim ben bu baht-ı zâr ile

10. Gördüğün varsa kerem kııl söyle şâdmân olduğum

baht-ı zârdır:

1. **baht-ı zârdır:-dır**

Gazel 25

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan talih.

9. Şikâyet eyleme Sâlim cefâ-yı dil-berden
10. Bu rütbe çevre de bu baht-ı zârdır ba'is

baht-ı zârîñ:

1. **baht-ı zârîñ:-iñ**

Gazel 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan talih.

7. Baht-ı zârîñ ger müsâ'id olmasa saña çi sūd
8. Gâh olur üstâdlar mağlûb-ı lu'b-ı nerd olur

bahtñ döner:

1. **bahtñ döner:-er**

Gazel 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Talihi değişmek.

3. Egerçi tâli' iñ şimdi riyâ burcunda dâ'irdir
4. Döner bir gün seniñ de bahtñ ey zâhid bu devrândır

bahtını açar:

1. **bahtını açar:-a**

Kaside 24

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteklerine kavuşturmak.

65. Ter-i gül-gönca-i 'izzini güşâd ede Hudâ
66. Aça güller gibi bahtını hemin Rabb-i naşir

bahtves:

1. **bahtves:**

Gazel 4

Mısra: 5

Talih gibi

5. Nola bulmazsam rehâ tîr-i müjeñden bahtves
6. Gamze-i cellâd-ı bî-raħmîñ da düşmendir baña

bâ-huşûs:

1. **bâ-huşûs:**

Diğer 2

Mısra: 55

Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.

55. Bâ-huşûs sen vücûd-ı muhteremiñ
56. Mîr-i 'âlî-nijâd-ı müfteħarıñ

2. **bâ-huşûs:**

Tarih 3

Mısra: 141

Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.

141. Bâ-huşûs zîneti Sancağ-ı Resûlu'llâh' iñ
142. Pertev-efken idi dünyâda ser-â-ser her câ

3. **bâ-huşûs:**

Kaside 18

Mısra: 57

Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.

57. Bâ-huşûs ola menâbirdir gürüh-ı hutabâ
58. Zîkr-i evşâf-ı şehensâh-ı cihâna meşgûl

4. **bâ-huşûs:**

Kaside 20

Mısra: 105

Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.

105. Bâ-huşûs ol nişîmen-i pür-zeyn

106. Câmî 'û'n-ni 'me mecma' u'l-bahreyn

5. **bâ-huşûs:**

Kaside 20

Mısra: 155

Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.

155. Bâ-huşûs öyle şâh-ı cûd-müyül

156. K'ola 'aşrında ma'rifet mağbûl

ba' id olmaz:

1. **ba' id olmaz:-maz**

Gazel 260

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

7. Ba' id olmaz olursa hıyre-çeşm-i tâb-ı ârâyiş

8. Gören mihr-i cihân-ârâ-yı rüyuñ dil-berân içre

ba' id olsa:

1. **ba' id olsa:-sa**

Gazel 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

5. Nezzâreden ne deñlü ba' id olsa dil yine

6. Sen çeşm-i dūr-bîn ile baksañ yakîn olur

ba' id olur:

1. **ba' id olur:-ur**

Kaside 10

Mısra: 373

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

373. Nola olsa helâk olur mu ba' id

374. 'Âş u Esved Tûlâñla ile Velid

bâ' is:

1. **bâ' is:**

Tarih 12

Mısra: 9

Sebep, neden.

9. Düstânîñ hicrine bâ' is idi

10. Çün muqaddem mağdem-ı faşl-ı şitâ

2. **bâ' is:**

Rûbai 13

Mısra: 4

Sebep, neden.

3. Çarhîñ bize bir hayli kîni var ammâ

4. Bâ' is ne bu intikâma böyle bilmem

3. **bâ' is:**

Gazel 25

Mısra: 1

Sebep, neden.

1. Neşât-ı 'âleme faşl-ı bahârdır bâ' is

2. Güşâyiş-i dile zevk-ı kenârdır bâ' is

4. **bā' is:**

Gazel 25

Mısra: 2

Sebep, neden.

1. Neşâ't-ı 'âleme faşl-ı bahârdır bā' is
2. Güşâyiş-i dile zevk-ı kenârdır bā' is

5. **bā' is:**

Gazel 25

Mısra: 4

Sebep, neden.

3. Komaz huzûra şabâ kâkülünde dilleri hîç
4. Bu rütbe nâlişe hep rûzgârdır bā' is

6. **bā' is:**

Gazel 25

Mısra: 6

Sebep, neden.

5. Zücâc-ı hâtırımı cevır ile şikest etdi
6. Melâl-i tab'ıma bu inkisârdır bā' is

7. **bā' is:**

Gazel 25

Mısra: 8

Sebep, neden.

7. Ki keşf-i rāza bu rütbe cefâ-yı bî-hadde
8. Zebân-ı nâle-i bî-İhtiyârdır bā' is

8. **bā' is:**

Gazel 25

Mısra: 10

Sebep, neden.

9. Şikâyet eyleme Sâlim cefâ-yı dil-berden
10. Bu rütbe cevır de bu baht-ı zârdır bā' is

9. **bā' is:**

Gazel 64

Mısra: 1

Sebep, neden.

1. Neşâ't-ı 'âleme bā' is şenâ-yı hüsnuñdür
2. Mûdâmi her nazarımda medâ-yı hüsnuñdür

10. **bā' is:**

Gazel 81

Mısra: 3

Sebep, neden.

3. Ğadr-i drâz-ı dil-bere bā' is nedir deme
4. Gelmek hemân murâdı degil bir bahânedir

11. **bā' is:**

Gazel 151

Mısra: 7

Sebep, neden.

7. Siyâh-rûyi-i 'uşşâk olmağa bā' is
8. Şikenc-i zülf-i siyâhıyla âh besdir bes

12. **bā' is:**

Gazel 189

Mısra: 3

Sebep, neden.

3. Ref'-i derecât etmesine bā' is ü bādî
4. Yüzü şuyunuñ rahmetidir ebr-i bahârîñ

bā' is olanlar:

1. **bā' is olanlar:**-an, -lar

Gazel 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak, yol açmak.

5. Olanlar bād-ı firkatle hâzân-ı şevkîma bā' is
6. Hemîn ecrin nihâl-i vuşlatın şânında bulsunlar

bā' is olaydı:

1. **bā' is olaydı:**-a, -ydi

Gazel 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak || Vesile olmak.

7. Ederdim nañl-i ümmîdi pür-evrâk-ı taleb ey dil
8. Olaydı meyve-i vaşl-ı dil-ârâya recâ bā' is

bā' is oldu:

1. **bā' is oldu:**-du

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak, yol açmak.

3. Perişân olmaga hâli dil-i âşüftenin her şeb
4. Hâyâl-i kâkülün oldu seniñ ey dil-rübâ bā' is

bā' is olmasın:

1. **bā' is olmasın:**-ma, -sın

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak, yol açmak.

1. Meded tañrîk-i zülfe olmasın bād-ı şabâ bā' is
2. Cünûn-ı 'âşîka olur nesîm-i cân-fezâ bā' is

bā' is olur:

1. **bā' is olur:**-ur

Gazel 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak, yol açmak.

1. Meded tañrîk-i zülfe olmasın bād-ı şabâ bā' is
2. Cünûn-ı 'âşîka olur nesîm-i cân-fezâ bā' is

2. **bā' is olur:**-ur

Gazel 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak, yol açmak.

5. Hâsîrâsâ ayaklarda çoduñ câm-ı meyi vâ'iz
6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riyâ bā' is

3. **bā' is olur:**-ur

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak, yol açmak.

9. O seng-dil zâlîme Sâlim eşer etmege feryâdım
10. Olur elbet dü çeşmimden akan seyl-i cefâ bā' is

bā'is ü bādī oldu:

1. **bā'is ü bādī oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Güzel bir şeyin gerçekleşmesine- Sebep olmak.

21. Cihānîñ bunca 'ayş u 'işretine bā'is ü bādī

22. Sürür-i sür-i zāt-ı ekrem-i 'ālī-cenāb oldu

bā'is-i cem'iyetdir:

1. **bā'is-i cem'iyetdir:-dir**

Tarih 10

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanma vesilesi.

17. Vaşf-ı mü bā'is-i cem'iyetdir

18. Haṭṭ ile ḥüsn perişān olmaz

bā'is-i cesāretidir:

1. **bā'is-i cesāretidir:-dir**

Diğer 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cesurca davranmanın sebebi.

11. Bī-muḥābā egerçi cūr'etdir

12. Māni'im bā'is-i cesāretidir

bā'is-i hicrān:

1. **bā'is-i hicrān:**

Gazel 16

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık sebebi.

9. Bā'is-i hicrān hele 'āşıklığımdır kendüye

10. Luṭf-ı vaşla ol perīde Sālimā yokdur sebep

bā'is-i hicrān:

1. **bā'is-i hicrān:**

Gazel 16

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık sebebi.

9. Bā'is-i hicrān hele 'āşıklığımdır kendüye

10. Luṭf-ı vaşla ol perīde Sālimā yokdur sebep

bā'is-i hicriñ olanlar:

1. **bā'is-i hicriñ olanlar:-an, -lar**

Gazel 79

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığa sebep olmak.

1. Olanlar bā'is-i hicriñ dile cānında bulsunlar

2. Edenler anı ğam-ālūde dāmānında bulsunlar

bā'is-i icād-ı dünyā:

1. **bā'is-i icād-ı dünyā:**

Kaside 2

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın yaradılış sebebi || "Levlake hadisi"

olarak bilinen "Sen olmasaydın, ey Habîbim, felekleri, kâinatı. yaratmazdım sözüne gönderme yapılmıştır.

49. Ki oldur bā'is-i icād-ı dünyā

50. Sebep dünyāyı ḥalka pest ü bālā

bā'is-i icād-ı fūnūn-ı şettā:

1. **bā'is-i icād-ı fūnūn-ı şettā:**

Kaside 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı ilimlerin icad sebebi.

7. Gele ey bā'is-i icād-ı fūnūn-ı şettā

8. Dāniş-i ma'ni-i erbāb-ı kemāle mi'yār

bā'is-i irşād olsa:

1. **bā'is-i irşād olsa:-sa**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru yolu bulmasına sebep, vesile olmak.

93. N'ola bu şî'r-i pāk-i feyz-nihād

94. Rāşid'e olsa bā'is-i irşād

bā'is-i miḥnet olur:

1. **bā'is-i miḥnet olur:-ur**

Gazel 192

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kedere, üzüntüye sebep olmak.

7. Bā'is-i miḥnet olur ol neyi müntec gayrı

8. 'Aşrımızda kerem ummak katı kemdir ey dil

bā'is-i neşv ü nemā-yı gül-i gülzār u bahār:

1. **bā'is-i neşv ü nemā-yı gül-i gülzār u bahār:**

Kaside 35

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güllerin açılıp büyümesine sebep olan.

33. Şā'irāndır sebep-i zevk-ı gülüstān-ı cihān

34. Bā'is-i neşv ü nemā-yı gül-i gülzār u bahār

bā'is-i taḥsîn olur:

1. **bā'is-i taḥsîn olur:-ur**

Gazel 111

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelleştirme sebebi olmak.

1. Geh tebessüm rüyuña kim bā'is-i taḥsîn olur

2. Cevher-i ferdi dehānîñ māye-i ta'yîn olur

bā'is-i tekdîr-i ḥāṭır:

1. **bā'is-i tekdîr-i ḥāṭır:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün kederlenmesine sebep olan || Felek.

21. Fiğān ey bā'is-i tekdîr-i ḥāṭır

22. Baña ānide olduñ ḥüzn-baḥşā

bak:

1. **bakmazlar:-maz, -lar**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 115

Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.

115. Hâş mazmûna kimse bakmazlar

116. Şi'ri her kes 'avâm-pesend ister

2. **baçar:-ar**

Müseddes 1

Mısra: 2

Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.

1. Eşiğinde 'âşık-ı bî-çâre ölmüş ölmemiş

2. Bir baçar mı aña ol mekkâre ölmüş ölmemiş

3. **bakmazsîn:-maz, -sîn**

Terci-bend 1

Mısra: 34

Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.

33. Zerrece cevr ü 'itâb etmezsîn ašlâ bendeñe

34. Cürm ü noqşânına bakmazsîn dil-i nâlânımıñ

4. **bağsañ:-sañ**

Kaside 1

Mısra: 60

Bakma, bakmak eylemi.

59. Rûh birdir bedense sayırdır

60. Neye bağsañ bütün muğâyırdır

5. **bağ:**

Kaside 1

Mısra: 97

Bakmak || Hele, özellikle

97. Hele şor bağ bilir mi ol şeydâ

98. Ne imiş 'Âmir'i eden rüsvâ

6. **bakma:-ma**

Kaside 2

Mısra: 139

Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.

139. Hañ vü cürmüme bakma İlah'im

140. Baña yâ Rab yeter rüy-ı siyâhım

7. **bağalım:-alım**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 98

Bakmak || İbretle bakmak.

97. Kim nezâre edüben deryâyâ

98. Bağalım âyine-i dünyâyâ

8. **bağdılar:-dı, -lar**

Tarih 3

Mısra: 98

Bakmak || Gözlemlemek

97. 'Ahdî ma'lûm-ı fuhûl olduğı gibi anıñ

98. Bağdılar k'eylememiş 'ahdine bed-hvâh vefâ

9. **bağıldıqda:-ıl, -dıq, -da**

Tarih 3

Mısra: 138

Bakma, bakmak eylemi.

137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri

138. Cümle gözler kamaşır idi bağıldıqda aña

10. **bağınca:-ın, -ca**

Tarih 8

Mısra: 26

Bakma, bakmak eylemi.

25. Gül-i zîbâ vü lâle sünbülân 'aks eylemişdir hep

26. Bağınca çarha şanma şubh-ı şâdık eyledi işrâk

11. **bakma:-ma**

Rübai 9

Mısra: 3

Bakmak || Dikkate almak, önemsemek.

3. Bakma kerem et cürmüme sen yoğsa İlahî

4. Ser-tâ-be-ğadem cürm ü güneş mağz-ı hañâyız

12. **bakmayan:-ma, -yan**

Diğer 9

Mısra: 134

Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.

133. Hâbeşî-zâde-i dil-ârâyâ

134. O bize bakmayan hod-ârâyâ

13. **bakmağdan:-mağ, -dan**

Diğer 9

Mısra: 145

Bakma, bakmak eylemi.

145. Didemiz ağvel oldu bakmağdan

146. O kerem-nâmeye be-cümle beden

14. **bâk:**

Kaside 10

Mısra: 510

Korku, hayf.

509. Kerem eyleser ger şeh-i levlâk

510. Saña ferdâ çi germ ü serd çi bâk

15. **bağdıqça:-dıqça**

Gazel 12

Mısra: 10

Bakma, bakmak eylemi.

9. Kâse-i çeşmimde bî-hüde degildir cünbişi

10. Eşk-i çeşm-i âşıka bağdıqça ditrer âfitâb

16. **bağmağa:-mağ, -a**

Gazel 12

Mısra: 11

Bakma, bakmak eylemi.

11. Âfitâb-ı âsumâna bağmağa hâcet mi var

12. Sîne-i pür-dâğ-ı Sâlim şimdi yer yer âfitâb

17. **bağdıqça:-dıqça**

Tarih 17

Mısra: 82

Bakmak || İbretle bakmak.

81. Şimdi Türkistân-ı miñnetde kalıp zâr u nizâr

82. Hâlîme bağdıqça ben olmağdayım hayret-karın

18. **baçar:-ar**

Gazel 18

Mısra: 4

Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.

3. Derin etse netice kudsiyân ile tavâf 'âşık

4. Müselmâna baçar mı yâ o şüh-ı kâfirin-'âdet

19. **bağ:**
Kaside 18
Mısra: 21
Bakma, bakmak eylemi.
21. Çehre-i zerdine bağ 'âşık-ı bî-çâreleriñ
22. Nic'olurmuş bileyim dersen eger şüret-i kul
20. **bağsañ:-sañ**
Kaside 18
Mısra: 85
Bakma, bakmak eylemi.
85. Hışm ile bağsañ eger haşyet-i şemşiriñden
86. Melik-i Hind olur tahtgehinde meslül
21. **bağdıqça:-dıqça**
Kaside 19
Mısra: 8
Bakma, bakmak eylemi.
7. Gören tohm-ı bahârın gülşene tertib-i zîbâsın
8. Sürür-ı dil eder hâşıl aña bağdıqça hemvâre
22. **bağın:-an**
Kaside 19
Mısra: 14
Bakma, bakmak eylemi.
13. Zümürüdden yeşil kâliça fers olmuş kıyâs eyler
14. Bağın ol ruh-perver bağda rüy-ı çemenzâre
23. **bağdıqça:-dıqça**
Kaside 19
Mısra: 18
Bakma, bakmak eylemi.
17. Geviz-gül-güne mür-nağş-ı beyâza zî-bahış olmuş
18. Şafâlar kesb eder bağdıqça âdem nağş-ı jengâre
24. **bağıp:-ıp**
Kaside 19
Mısra: 57
Bakma, bakmak eylemi.
57. Bağıp bu reng ü bûya hâtırâ firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nûzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre
25. **bağmazlar:-maz, -lar**
Gazel 22
Mısra: 2
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
1. Râhat istersen eger olma cihânda câh-düst
2. Câha bağmazlar olanlar şıdķ ile Allâh-düst
26. **bağma:-ma**
Gazel 22
Mısra: 11
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
11. Vaz'-ı nâ-şâyeste-i ihvâna bağma Sâlimâ
12. Böyledir de'b-i zamâne gâh düşmen gâh düst
27. **bağsañ:-sañ**
Kaside 23
Mısra: 5
Bakma, bakmak eylemi.
5. Cihân âyine-hâne oldu bağsañ câ-be-câ yahdan
6. Bürüdet gösterir timsâle bütler ziy-y-i hummâyî
28. **bağsam:-sa, -m**
Gazel 24
Mısra: 3
Bakma, bakmak eylemi.
3. Her neye bağsam görünen neş'e-i didâr-ı yâr
4. Çün te'ayyündür muhakkak mazhar-ı zât u şîfât
29. **bağmada:-ma, -da**
Kaside 24
Mısra: 16
Bakma, bakmak eylemi.
15. Dür-bîn eyledi rüz ü şebe mihr ile mehi
16. Reh-güzârına felek bağmada etmez te'hîr
30. **bağmazsa:-maz, -sa**
Matla 33
Mısra: 1
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
1. Bağmazsa o meh-pâre eger 'âşık-ı zâre
2. Cânâna niyâz eylemeden gayrı ne care
31. **bağmağ:-mağ**
Muamma 34
Mısra: 2
Bakma, bakmak eylemi.
1. Cemâle nice sîr olsun cihân mülkünde ey Sâlim
2. O serve bir iki üç def'a bağmağ ile 'âşıklar
32. **bağarsañ:-ar, -sañ**
Gazel 41
Mısra: 1
Bakma, bakmak eylemi.
1. Bağarsañ lutf edip cânâ saña ifhâm eder kâğaz
2. Derün-ı 'âşıkı şerh eyleyip i'lâm eder kâğaz
33. **bağ:**
Gazel 47
Mısra: 7
Bakmak || İbretle bakmak.
7. 'Ayn-ı inşâf ile bağ ey büt-i nev-reste hele
8. Böyle bir tâze gazel vâdi-i eslâf mıdır
34. **bağsañ:-sa, -ñ**
Gazel 55
Mısra: 6
Bakma, bakmak eylemi.
5. Nezzâreden ne deñlü ba'id olsa dil yine
6. Sen çeşm-i dür-bîn ile bağsañ yakîn olur
35. **bağmaz:-maz**
Gazel 91
Mısra: 1
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
1. Yâr bağmaz saña ey dil âh-ı şeb-giriñ nedir
2. Nâle te'sîr eylemez bî-hüde tekdiriñ nedir
36. **bağkimden:-im, -den**
Gazel 96

- Mısra: 8
Korku, havf.
7. Meyl eder hāra güle mihr eden elbet ey göñül
8. Yoḥsa ikrāmım benim aḡyāre bākimden midir
37. **baқан:-an**
Gazel 106
Mısra: 3
Bakma, bakmak eylemi.
3. Hemān nerkis midir ancak baқан teşrīfine yāriñ
4. Kudūm-ı pākine gülşen de güller de müheyvādır
38. **baқıp:-ıp**
Gazel 123
Mısra: 3
Bakma, bakmak eylemi.
3. Baқıp taḡkīr etme peykeriñ rind-i mey-āşāmiñ
4. Şaқın bundan kebīre zāhidā vizr-i vebāl olmaz
39. **baқıp:-ıp**
Gazel 136
Mısra: 7
Bakma, bakmak eylemi.
7. Şāḡş-ı nā-dāna baқıp fehm ederiz dānāyı
8. Merd-i nikūyu cihān içre keminden biliriz
40. **baқdıқça:-dıқ, -ça**
Gazel 140
Mısra: 7
Bakma, bakmak eylemi.
7. Baқdıқça ḡāh ḡasret ile meh cemālīñe
8. Bir bār olur mu rūyuña āyā nigāhımız
41. **baқ:-a**
Gazel 152
Mısra: 6
Bakma, bakmak eylemi.
5. Ḥālka-i ümmīde bend et rişte-i āhiñ dilā
6. Seng-i çāha baқ resīmen nice te'sīr eylemiş
42. **baқmasa:-ma, -sa**
Gazel 166
Mısra: 7
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
7. Teklīfime baқmasa ḡehī ḡāneme gelse
8. Cānāna 'aceb lāzimedir tarḡ-ı tekellūf
43. **baқmam:-ma, -m**
Gazel 179
Mısra: 7
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
7. Bāḡ-ı ḡüsnüñ her boyu servine baқmam dil-berīñ
8. Zülfü sünbül rūyu gül çeşmi kebūd olmak gerek
44. **baқsañ:-sañ**
Gazel 196
Mısra: 8
Bakmak || Anlamak, idrak etmek.
7. Zühd ile etmem temedduḡ kurb-ı ḡāsü'l-ḡāşdan
8. Yine baқsañ şūfiyā senden yaқīnim neyleyim

45. **baқdıқça:-dıқ, -ça**
Gazel 201
Mısra: 8
Bakma, bakmak eylemi.
7. Ezerdi merdüm-i çeşmim ḡicābından bir laḡza
8. Eger baқdıқça saña ḡā'il olmasaydı sultānim
46. **baқdıқça:-dıқça**
Gazel 220
Mısra: 6
Bakma, bakmak eylemi.
5. Derūn-ı sinesin almış müretteb dügmeler yāriñ
6. Girībān-çāk olur ādem āna baқdıқça ḡayretlen
47. **baқ:**
Gazel 247
Mısra: 3
Bakma, bakmak eylemi.
3. Baқ ḡāline bī-çāreleriñ kim neye dönmüş
4. ḡāhī der-i dil-dādeleriñden ḡüzer eyle
48. **baқmaz:-maz**
Gazel 247
Mısra: 9
Bakmak || Okumak, incelemek.
9. Baқmaz deyu ḡorḡarsañ eger nāmeñe yāriñ
10. Sālim suḡan-ı pāki biraz muḡtasar eyle
49. **baқmazsa:-maz, -sa**
Gazel 256
Mısra: 1
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
1. Baқmazsa o meh-pāre eger 'āşık-ı zāre
2. Cānāna niyāz eylemeden ḡayrı ne çāre
50. **baқar:-ar**
Gazel 260
Mısra: 2
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
1. ḡören bu şūretiñ bir kerre mir'āt-ı cihān içre
2. Baқar mı naқş-ı Bihzād'a meḡer devr-i zamān içre
51. **baқınca:-ınca**
Gazel 264
Mısra: 4
Bakma, bakmak eylemi.
3. O mest-i nāzımı ḡördüm yine pūr-neş'e-i bāde
4. Baқınca 'aқlım aldı ḡözleri mestāne mestāne
52. **baқardı:-ar, -dı**
Gazel 266
Mısra: 2
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
1. 'Aynına almazdı cānān dīde ḡiryān olmasa
2. Kim baқardı sīneme çāk-i girībān olmasa
53. **baқmaz:-maz**
Gazel 272
Mısra: 13
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
13. Seng-i ta'n-ı düşmene baқmaz reh-i ma'sūḡda
14. 'Aşık oldur kim ola pūr-yāre Allāh 'aşkına

54. **bakmazken:-maz, -ken**
Gazel 280
Mısra: 7
Bakmak || İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
7. Metā '-i hüsne bakmazken bu dem ol h'vâce-i 'uşşāk
8. Geçirdi nev-ķumāş-ı h'üsünü endāzelendirdi

55. **bağdıķ:-dık**
Gazel 292
Mısra: 4
Bakmak || Gözlemek, beklemek.
3. Türe-baht imiş ümidim gibi kâşānem benim
4. Şubħa dek bağdıķ bu şeb ol māh-ı tābān gelmedi

bakan:

1. **baķan:**

Kaside 12

Mısra: 119

Bakan, nazar eden.

119. Gözü çıkar aña böyle baķan la 'in ü bediñ

120. Olur nişestesi āhir hafır-i maķhūrī

bā-ķavl-i rızāyi-i hod-ārā:

1. **bā-ķavl-i rızāyi-i hod-ārā:**

Kaside 7

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini beğenenlerin güzel sözleriyle.

37. Bā-ķavl-i rızāyi-i hod-ārā

38. 'Anķā'dır ol āşiyāna şıgımaz

bākī:

1. **bākī:**

Diğer 11

Mısra: 123

Ebedi olan Allah.

123. Ede bākī vücūduñu Bākī

124. 'Āleminiñ hemişe Ĥallāk'ı

bākī ede:

1. **bākī ede:-e**

Kaside 25

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedi kılmak.

55. Kemāl-i luţf u re'fetle seni şadr-ı sa'ādetde

56. Ede bākī ilā yevmi'l-ķiyāme ĥazret-i Mevlā

bākī olaydı:

1. **bākī olaydı:-a, -ydı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedi, sonsuz olmak.

51. Bākī-i Rum olaydı ger bākī

52. Pür ederdı nazīre āfākı

bākī-i rum:

1. **bākī-i rum:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

16. yy'da yaşamış meşhur Divan Şairi.

51. Bākī-i Rum olaydı ger bākī

52. Pür ederdı nazīre āfākı

bakıl:

1. **bakılsa:-sa**

Gazel 82

Mısra: 10

Görölmek || İncelemek.

9. O ğamzeden nıgeh-i luţf ümüdi ey Sālim

10. Bakılsa 'āşıķa 'ayn-ı ĥatā degil de nedir

2. **bakılmaz:-maz**

Gazel 263

Mısra: 11

Görölmek || İltifat, değer görmek.

11. Bakılmaz Sālimā kālā-yı ehl-i ma'rifet çarħda

12. Hemişe gün-be-gün noķşān gelmekde ĥarīdāre

3. **bakılmaz:-maz**

Gazel 265

Mısra: 7

Görölmek || İlgi görmek.

7. Bakılmaz rüyuna ĥatdan ser-i mü kimse meyl etmez

8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden soñra

4. **bakılmaz:-maz**

Gazel 274

Mısra: 10

Görölmek || İlgi görmek.

9. Çürükdür ekşeri kalbi zamāneniñ nola ger

10. Bakılmaz ise cihānda bizim de şağımıza

bakılmaz:

1. **bakılmazdı:-dı**

Tarih 3

Mısra: 134

Bakılamamak || Bir şeyin heybetinin gösterişinin büyüklüğünü vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.

133. Neydi ol tüğ-ı zer-endüz-ı hümāyün-reh-ber

134. Ki bakılmazdı mehābetden o tüğ-ı zibā

bakış:

1. **bakışda:-da**

Diğer 9

Mısra: 144

Bakmak fiili, bakmak tarzı, nazar.

143. Şaķlasaķ nüşħa-i şifāāsā

144. Eylesek her bakışda cümle şafā

2. **bakışda:-da**

Gazel 170

Mısra: 10

Bakmak fiili, bakmak tarzı, nazar.

9. İşte vuşlat dedigiñ maħz-ı tesellī oldu

10. Bir bakışda dil-i āvāreyi eglırdı fırāk

bākür:

1. **bākür:-ı**

Kaside 12

- Mısra: 16
Meyve || *Yaratılış sürecinde insan.*
15. Sırıştı naḥl-i vücud u baḳıyye naḥl oldu
16. Edince devḥa-i feyzîñ zühür bākürü

bāl:

1. **bāl:**

Diğer 4

Mısra: 37

Kalp, gönül, yürek.

37. Görmeyelden meh-i ruḥsārıñı bāl
38. Etdi zülmetkede-i ḡam pā-māl

2. **bāl:**

Kaside 8

Mısra: 150

Endam || Beden.

149. Kesildi pāyî neşātıñ keselse ḳalbidem
150. Zāmîr ü bāl mükedder ḡabî'a ḥādîrdîr

3. **bālî:-i**

Kaside 24

Mısra: 54

Kanat || Gönül.

53. Naẓar-ı pāk-i şerîfîñ ile inşā'allāḥ
54. Bālî işkestelerîñ ḥāḡırî olur ta'mîr

bāl ü per açsa:

1. **bāl ü per açsa:-sa**

Kaside 13

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanat açmak || Harekete geçmek.

81. Açsa bāl ü per 'ukāb-ı çeşm-i ḥışmından uçar
82. Tūḡiveş keffü'l-ḥasîb-i çarḡdan reng-i ḥınā

bālā:

1. **bālā:**

Kaside 10

Mısra: 270

Yüksek, yüce, âli.

269. Bir ḥacer var idi nihāyetde
270. Ḳatı bālā idi şalābetde

2. **bālādır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 64

Yüksek, yüce, âli.

63. Yed-i tūlā-yı ḳahrı Rüstem'i zîr ü zeber eyler
64. 'Ulüvv-i himmet-i zātı Süreyyā'dan da bālādır

3. **bālā:**

Gazel 276

Mısra: 1

Yüksek, yüce, âli.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bālā yoḡıdi
2. O bezimḡāhdā aşlā ḡam-ı ferdā yoḡıdi

bālā eyle:

1. **bālā eyle:**

Kaside 30

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyütmek || Artırmak, çoğaltmak.

109. Nihāl-i servāsā istiḳāmet eyleyip eyle

110. Çenār-ı bāḡveş bālā hemîn dest-i temennāyî

2. **bālā eyle:**

Kaside 31

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyütmek || Artırmak, çoğaltmak.

13. Eyle elḥānıñ ile bāḡ-ı dilîñ ḡülşen-i zîb

14. Naḡme-i şevḳ-ı bahār etmegi bālā eyle

bālā-celîs olmak:

1. **bālā-celîs olmaḡ:-maḡ**

Tarih 5

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dost, arkadaş olmak.

15. Devletinde ḥazret-i şāḥ-ı 'adālet-verzişîñ

16. Böyle āşāfdır sezā olmaḡ hemān bālā-celîs

bāl-efşān olsa:

1. **bāl-efşān olsa:-sa**

Kaside 23

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanat saçmak, kanatlanmak.

47. Tezerv-i büy-ı ḥulḳu olsa bāḡ-ı 'adne bāl-efşān

48. Melekler dām ederdi ḥalḳa-i ḡisū-yı ḥürāyî

bāl-i ḥümā:

1. **bāl-i ḥümā:**

Kaside 13

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüma kuşunun kanadı.

57. Pās-dār-ı südre-i iclālîdir 'izz ü şeref

58. Ḥāk-rüb-ı dergeh-i iḳbālîdir bāl-i Ḥümā

bāl-i teslîm ü rızā:

1. **bāl-i teslîm ü rızā:**

Kaside 13

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teslimiyet ve rıza kanatları || Manevi anlamda yükselmeyi sağlayan iki unsur.

15. Tā'ir-i evc-i ḥarîm-i rāḡat eyler ādemi

16. İki perdir murḡ-ı rūḡa bāl-i teslîm ü rızā

bām:

1. **bām:**

Kaside 18

Mısra: 3

Gökyüzü.

3. Görünür ebr-i şitā eyledi bām üzre ḳıyām

4. Etdi her pîşgeh-i revzene dey ḡayli vuşul

2. **bāmlar:-lar**

Kaside 18

Mısra: 9

Far. is. Çatı, dam, sakfın üstü.

9. Bâmlar çaşş-ı sefidâc ile buldu zînet
10. Mağz-ı Nür oldu bilâd içre hemân İstanbul

3. **bâmi:-ı**

Gazel 122

Mısra: 6

Gökyüzü.

5. Kağ' olur mu nâzilâtı 'âlemin tedbîr ile
6. Köhnedir sakfı sipihriñ bâmı tamlar tamlamaz

bâ-meşivvet-i hâlık:

1. **bâ-meşivvet-i hâlık:**

Kaside 20

Mısra: 293

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın iradesi ile.

293. Saltanat bâ-meşivvet-i Hâlık
294. Ola tâ ol 'adedlere lâhık

bâng-i ezân:

1. **bâng-i ezân:**

Kaside 3

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezan sesi.

53. Gelince sem'ime bâng-i ezân ol
54. Baña râhat verir ol dem hemân ol

2. **bâng-i ezân:**

Gazel 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezan sesi.

3. Âh-ı cân-süz degil bâng-i ezân zâhir olur
4. Yağdı âteşlere mülk-i dili ol âfetimiz

bânî:

1. **bânî:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Ar. Bina eden || Allah.

7. Mu'allâ-pâye etmiş şun'-ı Hağ envâ'-ı insânı
8. Bu tertibe sözüüm yokdur te'âla'llâh zihî Bânî

2. **bânisiniñ:-si, -niñ**

Tarih 15

Mısra: 12

Ar. Bina eden

11. Hemîşe beyt-i şerîfî gibi cenâb-ı Kerîm
12. 'Ulüvv-i qadrini bânisiniñ bülend etsin

bâr:

1. **bârîñ:-iñ**

Tahmis 3

Mısra: 21

Yük || Keder, ıztırıp.

21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bârîñ
22. Mihekk-i tecrübe ile cefâda etvârîñ

2. **bârdır:-dur**

Gazel 42

Mısra: 7

Yük || Keder, ıztırıp.

7. Mâl-ı dünyâ âdeme bir bârdır
8. Nola kim qaddin dü-tâ etse meger

3. **bârîñ:-ın, -ı**

Gazel 177

Mısra: 2

Yük || Meyve.

1. Nesâ vü tıynet-i bu devha-i 'urûkumuzuñ
2. Semâr u bârîñ telh eyledi vüçükumuzuñ

4. **bâr:**

Gazel 256

Mısra: 6

Yük || Keder, ıztırıp.

5. 'Aşık o durur eyleye her derde tahammül
6. Bâr olmayıcağ ermeye dil ni'met-i yâre

bâr oldu:

1. **bâr oldu:-du**

Gazel 287

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Birine) yük olmak, zahmet, sıkıntı vermek.

9. Nezâremizden o şüh oldu münfa'il Sâlim
10. Nigâhımız o gül-endâma hayf bâr oldu

bâr oldum:

1. **bâr oldum:-dum**

Gazel 214

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yük olmak, sıkıntı vermek - Aşığın sevgilisinin

boyu fidana benzetilerek ona sarılmasının dahi sevgiliye yük olacağı bağlamında-

3. Bî-şu'ürâne miyânına şarıldım şad hayf

4. Nev-nihâl-i qad-i dil-dârıma bâr oldum ben

bâr olur:

1. **bâr olur:-ur**

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yük olmak || Sıkıntı olmak.

7. Bağdıqça gâh hasret ile meh cemâliñe
8. Bir bâr olur mu rüyuña âyâ nigâhımız

bârân:

1. **bârân:**

Matla 4

Mısra: 1

Yağmur.

1. Eşkime nisbetle qatıra degilken bârân
2. Baña yol vermiyor olmaqlığa cânâna revân

2. **bârân:**

Kaside 18

Mısra: 1

Yağmur.

1. Etdi çil açka gibi berf ile bârân nüzül
2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duhül

bārān et:

1. **bārān et:**

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Şairin gözyaşlarının- yağmur gibi çok olması.

15. Ya 'ni ebr-i nevāli rīzān et

16. Eşk-i hūnīn-i şevkī bārān et

bāreka'llāh:

1. **bāreka'llāh:**

Tarih 5

Mısra: 1

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

1. Bāreka'llāh ey vezīr-i ekrem-i re' fet-enīs

2. Zāt-ı pākīn baħr-i elṭāf içre bir dürr-i nefīs

2. **bāreka'llāh:**

Tarih 5

Mısra: 19

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

19. Bāreka'llāh cāmi'-i Akşā 'adīl-i dil-güşā

20. Levḫaşa'llāh mescid-i pūr-nūr-ı rūhānī kenīs

3. **bāreka'llāh:**

Diğer 9

Mısra: 89

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

89. Bāreka'llāh deyip bütün begler

90. Nev-be-nev eylesin tekāpūlar

4. **bāreka'llāh:**

Kaside 20

Mısra: 29

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

29. Bāreka'llāh zihī sa'ādetdir

30. Dūnyevī uḫrevī ne devletdir

5. **bāreka'llāh:**

Kaside 20

Mısra: 173

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

173. Bāreka'llāh ne zihīn-i zībādır

174. Ne hūmāyūn-ḫayāl-i ra'nādır

6. **bāreka'llāh:**

Kaside 20

Mısra: 309

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

309. Bāreka'llāh zihī şeca'atdir

310. Rüstemāne ne zūr u kuvvetdir

7. **bāreka'llāh:**

Kaside 24

Mısra: 35

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

35. Bāreka'llāh zihī şāh-ı ḫod-ārā-yı zemīn

36. Ki o şadriñ erini 'aql ile etdi tedbīr

8. **bāreka'llāh:**

Kaside 29

Mısra: 1

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

1. Bāreka'llāh zihī zāt-ı mekārīm-perver

2. Levḫaşa'llāh ḫoşā melce'-i erbāb-ı hüner

bāreka'llāhu fike:

1. **bāreka'llāhu fike:**

Kaside 10

Mısra: 400

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Allah size bereket versin".

399. Re' sime koyup 'izzet ile yedi

400. Bāreka'llāhu fike denmiş idi

bārgāh:

1. **bārgāhında:-iñ, -da**

Kaside 10

Mısra: 425

Yüce divan || Allah'ın huzuru.

425. Bārgāhında cümle ey Ḳayyūm

426. Nīk ü bed kār u ḫālimiz ma'lūm

bārgāh-ı bülend-evvāna:

1. **bārgāh-ı bülend-evvāna:-a**

Diğer 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüce konumda olan yer, güzel mekan.

1. Bārgāh-ı bülend-evvāna

2. Cilvegāh-ı kibār-ı devrāna

bārgāh-ı celīl-'unvāna:

1. **bārgāh-ı celīl-'unvāna:-a**

Diğer 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüce konumda olan yer, güzel mekân.

1. Bārgāh-ı celīl-'unvāna

2. Āsitān-ı refi'atū'ş-şāna

bārgāh-ı mevlā'ya:

1. **bārgāh-ı mevlā'ya:-ya**

Kaside 8

Mısra: 157

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın divanı, huzuru.

157. Bir az da ağlayalım bārgāh-ı Mevlā'ya

158. Ki cebri münkesirine devā-yı cābirdir

bārgēh:

1. **bārgēhde:-de**

Kaside 8

Mısra: **205**

Gidilecek yer, huzur || Mahşer meydanı.

205. O bārgēhde ki zulm eyleyen cebābirden

206. Hākim-i 'adli telāfī edip de Cābir'dir

2. **bārgēhde:-de**

Kaside 12

Mısra: **123**

Gidilecek yer, huzur || Allah'ın huzuru.

123. O bārgēhde yeri yok tekebbürün zirā

124. Netice sevmez o nūru'ş-şudūr mağrūrı

bārgēh-i mevlā'dan:

1. **bārgēh-i mevlā'dan:-dan**

Kaside 31

Mısra: **87**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın huzuru.

87. Ne bu taşdı' yeter bārgēh-i Mevlā'dan

88. Sālimā şıdk ile sen böyle temennā eyle

bārī:

1. **bārī:**

Terci-bend 1

Mısra: **42**

Far. Hâlık, Cenabıhak.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevkım benim

42. Mın-ba'ad ayırmaya senden bizi Bārī Hūdā

2. **bārī:**

Diğer 9

Mısra: **149**

Far. Hâlık, Cenabıhak.

149. Ede Bārī seniñ ile her dem

150. Nazar-ı pāki ile müstahkem

3. **bārī:**

Diğer 11

Mısra: **21**

Far. Hâlık, Cenabıhak.

21. Hāber-i şıhhatin ile Bārī

22. Toldura her semā' her bārī

4. **bārī:**

Müfret 15

Mısra: **1**

Far. Hâlık, Cenabıhak.

1. Fıska kalmaz táb u tākāt Bārī etmezse şalāh

2. Ādeme 'ayn-ı sa'adetdir cihānda pīrlık

5. **bārī:**

Kaside 25

Mısra: **31**

Far. Hâlık, Cenabıhak.

31. Hemın perverde-i nısān-ı ihsān etmede Bārī

32. Vücūd-ı şāhvārma sezā dense dūr-i yek-tā

6. **bārī:**

Gazel 49

Mısra: **14**

Far. Hâlık, Cenabıhak.

13. Tevekküldür medār-ı kār-ı t̄alib Sālimā hergiz

14. Murād eylerse Bārī bir gedāyı kām-rān eyley

7. **bārī:**

Gazel 210

Mısra: **10**

Bārī, hiç olmazsa.

9. Tegāfül-güne gamzeñ her ne rütbe eylese inkār

10. Kerem kıl Sālim'i bārī efendim deme sen bilmem

bār-ı emel olur:

1. **bār-ı emel olur:-ur**

Gazel 148

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emeline ulaşmak.

9. Olur elbette ey Sālim bize bār-ı emel bir gün

10. Niyāz u nāleden 'āşık olanlar ictināb etmez

bār-ı firāk:

1. **bār-ı firāk:**

Diğer 2

Mısra: **38**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yükü || Ayrılık sıkıntısı.

37. Müşkil imiş netice kār-ı firāk

38. Çekilir iş degil bu bār-ı firāk

bār-ı firāk-ı nev-rüz:

1. **bār-ı firāk-ı nev-rüz:**

Kaside 26

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsiminin bitişinin verdiği acı.

9. Kaddini dāl edip bār-ı firāk-ı nev-rüz

10. Kahr ile nahllerin rişī sefid oldu dilā

bār-ı girān-ı cefāya:

1. **bār-ı girān-ı cefāya:-ya**

Gazel 118

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefanın ağır yükü.

1. Ne sende zerrece mihr ü vefāya rağbet var

2. Ne bende bār-ı girān-ı cefāya tākāt var

bār-ı girān-ı derde:

1. **bār-ı girān-ı derde:-e**

Gazel 35

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derdin ağır yükü.

3. Gel kümeýt-i tab'a tahmîl eyleme hicriñ yeter
4. Kalmadı bār-ı girān-ı derde dermānım meded

bār-ı girān-ı renc-i 'anā:

1. **bār-ı girān-ı renc-i 'anā:**

Kaside 10

Mısra: 429

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntuların vermiş olduğu-manevi- ağırlık.

429. Dilde bār-ı girān-ı renc-i 'anā

430. Serde derd-i hayāl-i fikr-i sivā

bār-i hudā:

1. **bār-i hudā:**

Rübai 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

1. Ey Bār-i Hudā biz ki gürüh-ı ğurabâyız

2. Üftâdeleriz hâşılı muhtâc-ı 'atâyız

bār-ı hümüm:

1. **bār-ı hümüm:**

Kaside 5

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzün yükü || Hüznün vermiş olduğu psikolojik ağırlık.

87. Olmasa bār-ı hümüm ile kadim dāl benim

88. Görmesem şafha-i 'âlemde nice derd ü belā

bār-ı merdümek olmaz:

1. **bār-ı merdümek olmaz:-maz**

Gazel 142

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözbebeğinin yük olmak || Aşığın, sevgilinin hayalini sürekli göz önünde görmesi.

7. Muhaşşal nakşın ey nūr-ı başar şaklar dü çeşminde

8. Hayāl-i dāde-i 'āşıkda bār-ı merdümek olmaz

bār-ı suhan-ı nihāl-i kudret:

1. **bār-ı suhan-ı nihāl-i kudret:**

Kaside 7

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudret ağacının söz meyvesi.

23. Bār-ı suhan-ı nihāl-i kudret

24. Bir vech ile hiç dehāna şığmaz

bārī te'ālā:

1. **bārī te'ālā:**

Tarih 1

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kalıptan döker gibi, düzgün, tertipli ve güzel yaratan. Aza ve cihâzları birbirine mütenasip ve kâinattaki umumî nizama ve gayelere uygun ve münasebettar olarak halkeden Cenâb-ı Hak || C.C.

121. Şu rütbe eylesin Bārī Te'ālā

122. Gulüvv-i şevket ü iclālî eفزün

bār-ı vaşla:

1. **bār-ı vaşla:-a**

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma meyvesi || Sevgiliye kavuşmanın verdiği mutluluk.

5. El ermez bār-ı vaşla ol nihāl-i tazedden zīrā

6. Göñül bir serv-ı kadd ü ser-keşin dil-dāre düşmüşdür

bār-ı vaşlına:

1. **bār-ı vaşlına:-ın, -a**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma meyvesi || Sevgiliye kavuşmanın verdiği mutluluk.

7. 'Aceb mi bār-ı vaşlına el ermezse o ser-kışın

8. Alınmaz hâşılı ey dil dıraht-ı müntehādan feyz

bārī vücūdunu dā'im ede:

1. **bārī vücūdunu dā'im ede:-e**

Diğer 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Allah korusun, uzun ömür versin" manalarına gelen dua içerikli söz.

15. Ede Bārī vücūdunu dā'im

16. Şahn-ı sıhhatde dā'im ü kâ'im

bārīk oldu:

1. **bārīk oldu:-du**

Gazel 178

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnce olmak || Şairin şiirinin mana yönünden inceliği.

3. Hâşır etmek ile cümle dehānına hayālim

4. Eş'arımıznı oldu mezāmını de bārīk

bark-ı tığı:

1. **bark-ı tığı:-ı**

Kaside 13

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcın parlaklığı || Padişahın gücü.

75. Nevk-i rümhü cevşen-i baht-ı sipihre tügme-düz

76. Bark-ı tığı kişt-i 'ömr-i haşmdan hüşe-rübā

bārver olsun:

1. **bārver olsun:-sun**

Gazel 237

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyveli olmak || Arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.

7. Eşk-i terini etmesin eksik hele 'āşık

8. Naḥl-i emelin dirse eger bārver olsun

baş:

1. **başdığı:-dığ, -ı**

Tarih 3

Mısra: 145

Yere basmak.

145. Sebz olurdu kadem-i pāk-i Nebī başdıgı yer

146. Dest-i pāki toķunan yer nola olsa ĥazrā

2. **başşa:-şa**

Kaside 22

Mısra: 80

Basmak || Ayak basmak.

79. Kaşd-ı 'azm eyleyip sa'ādet ile

80. Başşa pāym rikāba devlet ile

3. **başdıķça:-dıķça**

Gazel 240

Mısra: 16

Basınç || Gönülde bir duygunun oluşturduğu olumsuzluk, baskı.

15. Kať-ı dest eyler ümīd-i cāndan

16. Sīneye başdıķça pā-yı ārzū

4. **başar:-ar**

Gazel 264

Mısra: 10

Ayak basmak || Belirli bir tarzda şiir yazmaya girişmek.

9. Tekellūf yoğ ise eş'ārımızda Sālimā nola

10. Bu vādiye ayak başan başar merdāne merdāne

ba's etdi:

1. **ba's etdi:-di**

Kaside 9

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göndermek.

31. Olup cāy-ı sarāy-ı lī ma'a'llāh

32. Anı ba's etdi ins ü cinne Allāh

başir:

1. **başire:-e**

Lugaz 3

Mısra: 50

Ar. sf. Gören, görüp anlayan. Kalp gözüyle gören, basiret sahibi.

49. Katı tūrfā kaşarsı kanberdir

50. Kōre düşmen başire yāverdir

bāşıra:

1. **bāşirasın:-sın**

Tarih 15

Mısra: 2

Ar. Gözdeki görmek kudreti.

1. Bu cāygāhı temāşa eden revernaķdan

2. Mūdāmi bāşirasın cümle feyzmend etsin

bast etmede:

1. **bast etmede:-me, -de**

Gazel 149

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaymak.

3. Nice muķaddime bast etmede kıyāsında

4. Netice dikķat-i ehl-i zamāna yoķ sözümüz

bastar:

1. **bastarda:-da**

Tarih 3

Mısra: 119

Eski zamanlardaki harp gemilerine denilirdi.

119. Lengerin aldı mehābetle kopup bastarda

120. Ser fedā etmege dīn ugruna gitdi gūyā

baş:

1. **başından:-ın, -dan**

Kaside 1

Mısra: 90

Baş, kafa || Göz.

89. Kāmıñı eşke derseñ ola naşib

90. Şuyu ĥāşıl başından ola ġarīb

2. **başındaki:-ın, -da, -ki**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 15

Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

15. Gören başındaki zūlf-i siyāhı

16. Eder mi sūnbüle meyl-i nigāhı

3. **başında:-ın, -da**

Lugaz 3

Mısra: 37

Bir şeyin üst kısmı, tepesi.

37. Ne o zerrīn külāh başında

38. Gūyiyā kim on altı yaşında

4. **başında:-ın, -da**

Kaside 23

Mısra: 7

Bir şeyin başlangıç noktası.

7. Şikest etdi başında beyza-i kāfūru çarĥıñ şubĥ

8. Dağıldı kışrı tūtdu ser-be-ser bu deşt-i mināyi

5. **başı:-ı**

Muamma 28

Mısra: 1

Bir şeyin üst kısmı, tepesi.

1. Māh-ı bālāya yetişmez başı serv-i gülşeniñ

2. Ölmeyince almaz āğuşuna ol sīmīn-teni

baş çıkılmaz:

1. **baş çıkılmaz:-ıl, -maz**

Gazel 250

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir işe gücü yetebilmek, baş edebilmek.

3. Ser fedā eyler yolunda dil-ber-i mümtāzınıñ

4. Ĥāşılı başa çıkılmaz 'āşık-ı ser-bāz ile

baş çıkımlık:

1. **baş çıkımlık:-lık**

Gazel 242

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir işe gücü yetebilmek, baş edebilmek.

11. Başa çıkmaklık olur idi anıla Sâlim
12. Hile vü hud'a ile olmasa peygâr-ı 'adû

başa çıkmamış:

1. **başa çıkmamış:-ma, -mış**
Kaside 1
Mısra: 99
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir işe gücü yetebilmek, baş edebilmek.
99. 'Aşk ile çıkmamış iken başa
100. Neye urdu külüngünü taşa

başdan aşdı:

1. **başdan aşdı:**
Gazel 171
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
Bunaltacak kadar çok olmak.
5. Başdan aşdı imtinânı gamzenin âyâ neden
6. Ol mehin bir şeb ham-ı zülfüne mihmân olmadık

başdan ayağa:

1. **başdan ayağa:**
Kaside 10
Mısra: 380
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bütünüyle, tamamıyla.
379. Pâyına sürmeyen yüzün ey dil
380. Başdan ayağa cürm olur hâkkâ

başdan çıkardı:

1. **başdan çıkardı:-dı**
Kaside 1
Mısra: 108
Kelime Tipi: **Deyim**
Canından olmak, ölmek.
107. 'Âkıbet hep kelâm-ı menfüru
108. Gör ki başdan çıkardı Mansûr'u

başım kaldırır:

1. **başım kaldırır:-ır**
Diğer 10
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Deyim**
Uyanık halde olmak, kendinde olmak.
25. Humâr-ı fırkat-i serdir girâni-i hicriñ
26. Göz açdırır mı başım kaldırır mı ser-tâ-pâ

başına toladı:

1. **başına toladı:-dı**
Gazel 280
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Başa sarmak || Aşk sarığı
1. Yine derd-i derünü taze taze tazelendirdi
2. Toladı başıma destâr-ı 'aşkın tazelendirdi

başın hırkaya çekdi:

1. **başın hırkaya çekdi:-di**
Kaside 26
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gücenmek, küsmek.

5. Görmeyip zerre kadar bü-yü vefâsın bâğın
6. Hırkaya çekdi başın bülbül-i hâlet-efzâ

başın için:

1. **başın için:**
Rübai 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok istenilen bir şeyin gerçekleşmesi için kullanılan rica içerikli söz.
1. Dür etme beni başın için reh-güzeriñden
2. Redd etme gözüm nûru efendim nazariñdan

başına:

1. **başına:**
Muamma 7
Mısra: 2
Hayatında, yaşamında.
1. Mâh-ı nev gibi tehîdir kâse meyden kıtra yok
2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânın elem

başına bahtâk giyse:

1. **başına bahtâk giyse:-se**
Tarih 8
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Başına miğfer giymek || Gonca halindeki gülün açılması ile birlikte yapraklarının geniş şekilde yukarı doğru çıkması.
19. Alay göstermek isterler şeh-i nev-rûza ser-tâ-pâ
20. Sezâ her gonca-i neveste giyse başına bahtâk

başına çökse:

1. **başına çökse:-se**
Gazel 229
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İlgilenmek, ilgi göstermek.
9. Halk-ı 'âlem çökse başına yapılmaz hâtırı
10. Kalb-i 'âşik hicr ile bir kerre virân olmasın

başına der-kâr eylemiş:

1. **başına der-kâr eylemiş:-miş**
Gazel 164
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Başına sarmak, kendini olumsuz bir durumun içine atmak.
5. Bir yalın yüzlü cevâna akıdıp mihrini hayf
6. Eylemiş cümle gamı başına der-kâr şemi'

başına direr:

1. **başına direr:-er**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 207
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir takım işlerin içerisine girmek, olumsuz manada düşüncelere kapılmak.
207. Nice sevdâları başına direr
208. Gehî küfre gehî günâha girer

başını hırkaya çek:

1. **başını hırkaya çek:**
Tahmis 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmez olmak || Çok fazla insanlar içerisinde olup şöhret bulmamak

11. Başını hırkaya çek hem-çü gönca her yerde

12. Kıpılma şöhrete şeb-nem gibi bu günlerde

2. başını hırkaya çek:

Müfret 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başını hırkaya koymak || Yalnız kalmak.

1. Cihân çü ülfet-i cânâna vermiyor ruhsat

2. Bir az da hırkaya çek başını gönül sen de

başını hırkaya çekdi:

1. başını hırkaya çekdi:-di

Gazel 165

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmez olmak || Artık eski güzel alışkanlıkları gerçekleştirilmemek.

5. Ülfeti erdi kemâle felegiñ buhl ile hayf

6. Başını hırkaya âlemde kerem çekdi dirîğ

başını hırkaya çekmiş:

1. başını hırkaya çekmiş:-i, -nı-miş

Lugaz 4

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmez olmak || Kirpinin baş ve ayaklarını gövdesine çekerek gizlenmesi

15. Başını hırkaya çekmiş hâşıl

16. Âlem-i vahdetde olmuş vâşıl

başka:

1. başka:

Lugaz 1

Mısra: 2

Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.

1. 'Alilim gerçi ben ser-tâ-be-bâlin-i maḥabbetdir

2. Maḥabbet miḥnet-i 'âlemdir ammâ başka 'illetdir

2. başka:

Kaside 1

Mısra: 42

Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.

41. Ḥavz-ı gülşen şadâ-yı vahdetde

42. Başka bir zevkî var bu keşretde

3. başka:

Gazel 73

Mısra: 2

Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.

1. Ehl-i 'aşka gâh zillet gâh rıf'at gösterir

2. Her devirde bu felek bir başka hâlet gösterir

4. başka:

Matla 68

Mısra: 1

Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.

1. 'İtâbında bile başka hüsün var

2. Yağışmaz her dehâna şekl-i âzâr

5. başka:

Gazel 153

Mısra: 10

Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.

9. Dili gördüm şarlımış kâkül-i dil-dâra ey Sâlim

10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yâs etmiş

başka başka:

1. başka başka:

Diğer 2

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başka başka, farklı farklı.

51. Başka başka firâkı yârânîñ

52. Beni pâ-mâl kıldı ahzânîñ

başka bir 'âlemi:

1. başka bir 'âlemi:-i

Müfret 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevcut olandan farklı bir durum.

1. Başka bir 'âlemi var köhne bahârîñ tölmuş

2. Ḥaṭ-ber-âverde güzeller ile Kâğid-ḥâne

başka hâlet verir:

1. başka hâlet verir:-ir

Gazel 163

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı duygular içine sokmak.

9. Olsa Sâlim nola bu şî'r-i belâgat-üslüb

10. Başka hâlet verir insâna be-her tarḥ-ı bedî'

başla:

1. başla:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 1

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

1. Başla ey ḥâme-i mu'ciz-âşâr

2. Etmeye râz-ı derûnum izhâr

2. başla:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 3

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

3. Başla ey bülbül-i gülzâr-ı suhan

4. Ser-güzeşt-i dil-i bî-çâremden

3. başla:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 5

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

5. Başla ey tütî-i âyine-i sır

6. Etmege ḥâlîmi takrîr bir bir

4. başla:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 7

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

7. Başla ey zib-nümâ-yı nâme

8. Mâcerâ-yı dil-i pür-âlâma

5. başla:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 9

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

9. Başla ey kilik-i şarîr-engîz sen

10. Bülbülâsâ demege râzımdan

6. başla:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 11

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

11. Başla tafsîl-i hikâyât-ı dile

12. Cümle takrîr-i kûdürât-ı dile

7. başla:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 13

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

13. Başla ahvâlimi takrîre benim

14. Râz-ı pinhânımı tahrîre benim

8. başla:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 15

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

15. Başla ey mâdih-i kâkül râza

16. Ne ise derd-i seriñ âğâza

9. başladî:-dı

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 84

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

83. Çünkim olduğu Hîşâr'a mihmân

84. Gelmege başladı cümle yârân

10. başladî:-dı

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 126

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

125. Vaşf-ı mâhi eder iken ihvân

126. Olmağa başladı zikr-i hûbân

11. başladî:-dı

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 129

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

129. Olmağa başladı bir bî-hem-tâ

130. Dehen-i cümle-i ahbâbda senâ

12. başladî:-dı

Diğer 4

Mısra: 59

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

59. Etmege başladı divân tertîb

60. Lik ammâ ki ben etdim terğîb

13. başladî:-dı

Tarih 8

Mısra: 14

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

13. Erişdi mevsim-i gül-geşt-i gülzâr-ı sürür-efrûz

14. Yine yer yer figâna başladı her bülbül-i müştâk

14. başladî:-dı

Kaside 19

Mısra: 100

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

99. Du'â hengâmıdır gayrı yeter taşdı' ey Sâlim

100. Çemende başladı murgân-ı gülşen vird-i eşhâre

15. başla:

Kaside 22

Mısra: 1

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

1. Başla ey hâme-i güzîde-suhan

2. Midhat-i pâk-i şadr-ı a'zamdan

16. başlamış:-muş

Gazel 60

Mısra: 5

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

5. Dîdelerde başlamış tarh-ı girişme cünbişe

6. Gamze-i bî-dâdiña bilmem neler teklîf eder

17. başladî:-dı

Gazel 207

Mısra: 8

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

7. Medet hıfz et Hudâyâ bād-ı gamdan

8. Füsûna başladı ol işve-bâzım

18. başla:

Gazel 257

Mısra: 1

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

1. Gel ey muṭrîb maḳâm-ı dil-keş-i ṭanbûrdan başla

2. Ser-âheng eyle ammâ beste-i mâhûrdan başla

19. başla:

Gazel 257

Mısra: 2

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

1. Gel ey muṭrîb maḳâm-ı dil-keş-i ṭanbûrdan başla

2. Ser-âheng eyle ammâ beste-i mâhûrdan başla

20. **başla:**
Gazel 257
Mısra: 4
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürü etmek.
3. Eger tertib-i 'uşşâk' etdirirseñ nevk-i müjgâna
4. Eñ evvel defter-i 'aşka dil-i mehcürdan başla

21. **başla:**
Gazel 257
Mısra: 6
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürü etmek.
5. Merâmîñ nâz ise ey baht-ı nâ-râmım kusûr etme
6. Kitâb-ı nahveti ol hüsnüne mağrûrdan başla

22. **başla:**
Gazel 257
Mısra: 8
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürü etmek.
7. 'İlâc-ı bür'-i sâ'a ister iseñ hüzn ü ekdâra
8. Hemân ey dil şafâ-yı sâgar-ı billûrdan başla

23. **başla:**
Gazel 257
Mısra: 10
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürü etmek.
9. Derûn-ı Sâlim'i tâ key harâb etmek tarahhûm kıl
10. Yeter tatyib-i kalb-i 'âşık-ı rencürdan başla

bâ-tahkîk:

1. **bâ-tahkîk:**
Kaside 22
Mısra: 15
Doğru, gerçek, doğrulanmış.
15. Nice deryâ keremde bâ-tahkîk
16. Kaçra olmaz yanında baħr-i 'amîk

bâ-ta'zîm:

1. **bâ-ta'zîm:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 53
Saygıyla, saygılı şekilde.
53. Görse nazmım Rızâyi bâ-ta'zîm
54. Şi'r-i pâkim eder idi teslim

2. **bâ-ta'zîm:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 193
Saygıyla, saygılı şekilde.
193. Ehl-i 'ilmiñ birini bâ-ta'zîm
194. Farazâ aña etseler taqđim

bâ-tefhîm:

1. **bâ-tefhîm:**
Lugaz 2

Mısra: 35

Anlatarak, açıklayarak.

35. Meşk-ı nuḡk-ı ḡayâli bâ-tefhîm

36. Darılırsañ ger eylesem ta'lim

bâ-temcîd:

1. **bâ-temcîd:**
Kaside 1
Mısra: 21
Yüceltmek, ululamak.
21. Cümle eşyâ dilince bâ-temcîd
22. Ḥâlik'in Râzık'ın eder tevḡid

bâ-tevfîk:

1. **bâ-tevfîk:**
Kaside 20
Mısra: 225
-Padişahın- yardımı ile.
225. Bu mecâzî cihânda bâ-tevfîk
226. Pâyemi cüdu eyleyip taḡkîk

bathâ:

1. **baḡḡâ'ya:-ya**
Kaside 17
Mısra: 17
Ar. is. Mekke'de bir derenin ismi olup şehir-i mezkûra da alem olmuştur.
17. Zamân-ı vâliidi Baḡḡâ'ya olsa ger ta'zîm
18. Anıñ zamânı da Yeşrib ola hemîn mükrem

2. baḡḡâ'da:-da

- Kaside 18**
Mısra: 111
Ar. is. Mekke'de bir derenin ismi olup şehir-i mezkûra da alem olmuştur.
111. 'Arz-ı Yeşrib ile Baḡḡâ'da du'ân eyleyeler
112. Rûz u şeb ez-dil ü cân ḡaşılı hep Âl-i Betül

bat-ı ervâh-ı a'dâya:

1. **baḡ-ı ervâh-ı a'dâya:-ya**
Kaside 23
Mısra: 80
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşmanlar arası, düşmanların içi, birbirine karşı.
79. Bürüz etmezden evvel beyzadan sunkûr-ı şamsâmîñ
80. Baḡ-ı ervâh-ı a'dâya düşürdü şür-ı gavḡâyı

bâtl:

1. **bâtl:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 159
Hakikate eremeiş kimseler.
159. Bilmeyip kendini yine bâtl
160. Çelebi denmege olur mâ'il

2. bâtl:

- Kısa Mesnevi 1**
Mısra: 210
Hakikate eremeiş kimseler.
209. Gehî taqđire daḡl eder câhil
210. Gehî baḡtına levme eder bâtl

bâtil eyler:

1. **bâtil eyler:-r**

Kaside 3

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boşa çıkarmak.

65. Bu sözle kaçdımı ol bâtil eyler

66. Beni ya'nî namâza kâhil eyler

bâtin:

1. **bâtin:-ı**

Kaside 12

Mısra: 96

Ar. İç, gizli, derun.

95. İşâret oldu havâssa edille-i hamse

96. Edince bâtını zâhir bu sırr-ı mestûri

batn-ı hütü:

1. **batn-ı hütü:-u**

Kaside 1

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Balığın karnı.

69. Bulur ammâ ki merkezin yine âh

70. Batn-ı hütü edinse menzilgâh

bay:

1. **bayında:-ın, -da**

Lugaz 5

Mısra: 13

Zengin, paralı, mal mülk sahibi, varlıklı kimse.

13. Bî-kesinde bulunur bayında

14. Çeşmi var ikisi de pâyında

bayâtî:

1. **bayâtî:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 64

Klasik Türk müziğinde bir makam. Uşşak makamı ile aynı olan bu makam, yalnız seyrinin değişik olması ile bu makamdan ayrılır.

63. Saña üç faşl edeyim baña destür

64. Biri nikrîz bayâtî biri mâhûr

bayramlas:

1. **bayramlaşır:-ır**

Gazel 6

Mısra: 7

Bayramlaşmak.

7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şâyed deyi

8. Bu cihân mülkünde mâh-ı 'îd düşmendir baña

bâz:

1. **bâz:**

Gazel 178

Mısra: 10

"Doğan" denilen yırtıcı kuş.

9. Sâlim bize her şâ'ir olan etmeye tanzîr

10. Mümkün mi ede bâz ile bâzîçe be-her dik

2. **bâzî:-ı**

Gazel 250

Mısra: 2

"Doğan" denilen yırtıcı kuş.

1. Da'vet etsek ol gözü şehbâzı bir mümtâz ile

2. Avla derlermiş meşeldir gâh bâzı bâz ile

3. **bâz:**

Gazel 250

Mısra: 2

"Doğan" denilen yırtıcı kuş.

1. Da'vet etsek ol gözü şehbâzı bir mümtâz ile

2. Avla derlermiş meşeldir gâh bâzı bâz ile

bâz etmiş:

1. **bâz etmiş:-miş**

Kaside 20

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak, sunmak-vermek.

35. Dürr-i eltâfin aña bâz etmiş

36. Zâtını kıble-i niyâz etmiş

bâz evleyip:

1. **bâz evleyip:-yip**

Kaside 22

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak, sunmak-vermek.

139. Bu cihân içre hâzret-i Allâh

140. Eyleyip bâz dergelin her gâh

bâzâr:

1. **bâzâr:**

Gazel 147

Mısra: 2

Alışveriş || Söz alışverişi, sohbet.

1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dâr gerekmez

2. Dil-dâdelere yâr ile bâzâr gerekmez

bâzâr eder:

1. **bâzâr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak.

5. Mâh-ı 'îd kim kâle-i şevkîn revâcın artırır

6. Tâlibân-ı zevk için her yerde biñ bâzâr eder

bâzâr-ı 'adlinde:

1. **bâzâr-ı 'adlinde:-in, -de**

Kaside 19

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adalet pazarı || Adaletin olduğu, haksızlığın bulunmadığı yer.

83. Zemîni nağ'-ı âsâyiş edip hâlka zamânında

84. Taşaddî etmemiş bâzâr-ı 'adlinde sitemkâre

bâzâr-ı 'aşk:

1. **bâzâr-ı 'aşk:**

Gazel 129

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk pazarı.

9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânîñ nesin gördüm
10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı 'aşk içre ziyân etmez

bâzârı bozma:

1. **bâzârı bozma:-ma**

Gazel 277

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlaşmayı bozmak.

9. Metâ'-ı vaşlıma nağd-i revânın isterim dermiş
10. Meded bir cân için Sâlim anıñla bozma bâzârı

bâzâr-ı cihânda:

1. **bâzâr-ı cihânda:-da**

Diğer 4

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya pazarı || Dünya.

69. Şimdi bâzâr-ı cihânda ekşer
70. Şatılan cümle mezâkıdır yer yer

bâzâr-ı mahabbetde:

1. **bâzâr-ı mahabbetde:-de**

Tesdis 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk pazarı.

13. Bu bâzâr-ı mahabbetde dem-â-dem gerçi bî-südümlü
14. Tehî-dest-i nevâzişkâr-ı keff-i ni'met ü cüdüm

2. **bâzâr-ı mahabbetde:-de**

Gazel 271

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet pazarı.

7. Bu bâzâr-ı mahabbetde bulunmaz kâle-i inşâf
8. Metâ'-ı cevri-î hûbân râygân olmakda gitdikçe

bâzâr-ı mihr:

1. **bâzâr-ı mihr:**

Gazel 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet, aşk çarşısı.

5. Benim bâzâr-ı mihr içre vişâle ragbetim yokdur
6. Hürîdâr-ı nigâh-ı 'ârîz-ı cânâneyim cânâ

bâzâr-ı mihrînde:

1. **bâzâr-ı mihrînde:-iñ, -de**

Gazel 246

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet, aşk çarşısı.

1. Dağı bâzâr-ı mihrînde seniñ cânâ heves tâze
2. Nola alsak metâ'-ı fikri biz endâze endâze

bâzâr-ı şafâ:

1. **bâzâr-ı şafâ:**

Kaside 34

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence toplantısı.

15. Kuruldu sâha-i gülzâra bâzâr-ı şafâ yer yer

16. Yine vaqt-i nevâ-yı 'andelîb-i hâlet-efzâdır

ba'zı:

1. **ba'zı:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 152

Belgisiz sıfat, bazısı.

151. Hele ne hâl ise gam-ı etrâk

152. Âh illâ ki ba'zı bî-idrâk

2. **ba'zı:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 190

Belgisiz sıfat, bazısı.

189. Hażm ederdim bunu ne hâl ise ben

190. Dâd ammâ ki ba'zı câhilden

3. **ba'zı:**

Kaside 1

Mısra: 55

Belgisiz sıfat, bazısı.

55. Ba'zı ru'yâ mutâbık-ı hağdır

56. Lübb-i şıdka qarîn ü mülhâkıdır

4. **ba'zı:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 94

Belgisiz sıfat, bazısı.

93. Bir şeb olmuş idi sâhil-hâne

94. K'oldu câ ba'zı hünermendâne

5. **ba'zılar:-lar**

Diğer 3

Mısra: 144

Bazı kimseler, Belgisiz zamir.

143. Üsküdar'a da sözüñ çoğrusu var mı hem-tâ

144. Ba'zılar der deñiz aşırındır ol âh ammâ

6. **ba'zı:**

Kaside 10

Mısra: 76

Belgisiz sıfat, bazısı.

75. Etdi ta'yin mevte hâletini

76. Ba'zı aşhâbımñ şehâdetini

bâz-ı dil-i ğurbet-enîsân:

1. **bâz-ı dil-i ğurbet-enîsân:**

Gazel 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gurbet dostlarının gönül kuşu.

11. Der-i Hağ bâz-ı dil-i ğurbet-enîsân iken

12. Ğayrı bir dergehe varmak degül a bâb bana

bâz-ı kerem-hâne-i na'mâ evle:

1. **bâz-ı kerem-hâne-i na'mâ evle:**

Kaside 31

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem evinin nimetlerini açmak || İnsanlara lütüfta bulunmak.

79. Geliyor şehri kerem-şöhre-i ni'met ramazân
80. Destiñi bâz-ı kerem-hâne-i na'mâ eyle

bâzice:

1. **bâzice:**

Gazel 178

Mısra: 10

Oyun, oyuncak.

9. Sâlim bize her şâ'ir olan etmeye tanzîr
10. Mümkün mi ede bâz ile bâzice be-her dîk

bâzü:

1. **bâzuların:**-lar, -nî

Gazel 181

Mısra: 10

Pazı, kol || Güç kudret.

9. İrgürürsün tîr-i ümmidiñ merâma Sâlimâ
10. Pür ederse himmet-i takdîr eger bâzuların

bâzü-vı devlet:

1. **bâzü-vı devlet:**

Kaside 23

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devletin gücü, kuvveti || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

31. Zâhîr-i saltanat bâzü-vı devlet heykel-i himmet
32. Tehemten-menkâbet şîrinsitân-ı şaff-ı ârâyî

bâzü-vı dile:

1. **bâzü-vı dile:-e**

Terci-bend 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kudreti.

27. Kõndu bâzü-vı dile nev-nüşa-i şeyh-i kerem
28. Girdi derd-i rencişi tâb-ı teb-i hicrânımıñ

be hev:

1. **be hev:**

Tesdis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz.

9. Kânı lutf u nevâzişler kânı ol va'd-i sâbıklar
10. Yazıklar saña el-hâşil be hey her-câyi yazıklar

be-'amîm-i kerem-i hakk:

1. **be-'amîm-i kerem-i hakk:**

Kaside 32

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfunun tamamı.

45. Be-'amîm-i kerem-i Hakk nebiyy-i muhtâr
46. Bir nefes etmeye senden bizi Allâh cüdâ

be-âsar-ı fütühât-ı hudâ-vı maksimü'l-erzâk:

1. **be-âsar-ı fütühât-ı hudâ-vı maksimü'l-erzâk:**

Tarih 8

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rızıkları taksim eden güçlü Allah'ın eserleri.

67. Be-câh-ı şâh-ı evreng-i risâlet Ahmed-i Muhtâr
68. Be-âsar-ı fütühât-ı Hudâ-yı maksimü'l-erzâk

be-'avn-i lutf u hak:

1. **be-'avn-i lutf u hak:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfu, yardımı vasıtasıyla.

49. Be-'avn-i lutf u Hak Sübhân u Yezdân
50. Misâfirden bulunur ya'ni her ân

be-'avn-i lutf-ı kadîr:

1. **be-'avn-i lutf-ı kadîr:**

Kaside 1

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfu, yardımı vasıtasıyla.

123. Bir gün ola bu gördüğün tekdîr
124. Mağv ola hep be-'avn-i lutf-ı Kadîr

be-berk-ı zü'l-fekâr-ı haydar-ı mahmüdetü'l-ahlâk:

1. **be-berk-ı zü'l-fekâr-ı haydar-ı mahmüdetü'l-ahlâk:**

Tarih 8

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamber ahlaklı Hz. Ali'nin kılıcının parlaklığına.

71. Be-feyz-i çeşm-i pâk-i hazret-i 'Osmân-ı Zî'n-nüreyn
72. Be-berk-ı Zü'l-fekâr-ı Haydar-ı mahmüdetü'l-ahlâk

be-câh-ı şâh-ı evreng-i risâlet:

1. **be-câh-ı şâh-ı evreng-i risâlet:**

Tarih 8

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlik tahtının padişahu -Hz. Muhammed-makamına.

67. Be-câh-ı şâh-ı evreng-i risâlet Ahmed-i Muhtâr
68. Be-âsar-ı fütühât-ı Hudâ-yı maksimü'l-erzâk

be-cüd-ı feyz-i yesâr:

1. **be-cüd-ı feyz-i yesâr:**

Kaside 1

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın insanlara- kolaylık sağlayan feyzi, cömertliği.

135. Yâ İlâhî be-cüd-ı feyz-i yesâr
136. Yâ İlâhî be-yüsr-i ehl-i 'usâr

be-cümle beden:

1. **be-cümle beden:**

Diğer 9

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes.

145. Dîdemiz aḥvel oldu bakmaḡdan
146. O kerem-nâmeye be-cümle beden

bed:

1. **bed:**

Lugaz 3

Mısra: 57

Far. Fena, kötü, çirkin.

57. Gözüne girer ol laḡifesi bed

58. Āciz olur elinden ol derdmend

2. **bedîñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 119

Kötü.

119. Gözü çıkar aña böyle baġan la'in ü bedîñ

120. Olur nişestesi âḡir ḡafir-i maḡhūrî

3. **bed:**

Gazel 51

Mısra: 7

Kötü.

7. Gerek nîk ü gerek bed yād etsinler beni a'dā

8. O şāḡnî meclisinde ārzü mezkūr olmaḡdır

4. **bedin:-in**

Gazel 100

Mısra: 9

Kötülük, fenalık.

9. Bedin fikr eyleyip nîke kanā'at eyle ey Sālîm

10. Cihānda veḡı-ı dil-ḡvāḡ üzre kām almaḡ ne mümkündür

bed -naẓar evleyen:

1. **bed -naẓar eyleyen:-yen**

Kaside 10

Mısra: 378

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü gözle bakmak.

377. Nūr-ı çeşm-i cihāndır o ḡabîb

378. Bed -naẓar eyleyen olur a'mā

bede':

1. **bede'ten:**

Kaside 9

Mısra: 25

Başlama, başlayış.

25. Bede'ten oldu nūruyla mükemmel

26. Çerāġ-ı ḡāşşdır 'ālem muḡaşşal

be-de' b-i meşşā'in:

1. **be-de' b-i meşşā'in:**

Kaside 33

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aristocuların|| Akılcuların. gelenekleri.

65. Lîk gāḡî be-de' b-i meşşā'in

66. Güft || ü. gūy-ı niyāz olur taḡmîn

bedel kıldım:

1. **bedel kıldım:-dım**

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birini diġerine tercih etmek.

5. Nuḡı-ı ḡālî bî-makāl-i kâle kıldım ben bedel

6. Ārzü sedd-i reh-i ta'bîrdir sensiz baña

beden:

1. **bedense:-se**

Kaside 1

Mısra: 59

Gövde, cisim, ten.

59. Rūḡ birdir bedense sāyirdir

60. Neye baksañ bütün muġāyirdir

2. **bedeni:-i**

Lugaz 5

Mısra: 4

Gövde, cisim, ten.

3. Söylemez söylese lâ'dır suḡanı

4. Cismi yok cümle dehendir bedeni

3. **beden:**

Lugaz 6

Mısra: 3

Gövde, cisim, ten.

3. Ne 'anāşır var o şeyde ne beden

4. Ne vücūdunda terākîb ne ten

4. **beden:**

Kaside 8

Mısra: 204

Gövde, cisim, ten.

203. Neye erer 'aceb aḡvālî bed-fi'āl olanıñ

204. Taraf taraf o zamān kim beden kuşā'irdir

5. **bedenden:-den**

Kaside 8

Mısra: 215

Gövde, cisim, ten.

215. Bedenden eyle girîbānımı benim taḡlîş

216. O 'arşagehde ki ehl-i ḡuḡūk ḡāzırdır

6. **beden:**

Kaside 9

Mısra: 41

Gövde, cisim, ten.

41. Beden 'arż oldu ser gūyā semādır

42. Ḳulüb-ı mü'minîñ 'arş-ı Ḥudā'dır

7. **beden:**

Tarih 24

Mısra: 47

Gövde, cisim || Kale duvarı.

47. Olup Revān ma'mūr u şen pāk oldu hep burc u beden

48. Süprüldü çıkdı kal'adan ol zümre-i düzaḡ-maḡar

8. **bedende:-de**

Gazel 113

Mısra: 2

Gövde, cisim, ten.

1. Sensiz cihānda h̄vāhiş-i rāḥat sezā mıdır
2. Cānsız bedende ‘āşıkā şīḥḥat şafā mıdır

beden-i luḥfa tāze cān oldu:

1. **beden-i luḥfa tāze cān oldu:-a-du**

Kaside 22

Mısra: **30**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, lütuf bedenine hayat kaynağı olmak || Sürekli olarak iyilikte bulunmak, çok fazla iyilik yapmak.

29. Sebeb-i feyz-i cavidān oldu

30. Beden-i luḥfa tāze cān oldu

be-dest-bürd:

1. **be-dest-bürdü:-ü**

Kaside 8

Mısra: **60**

Kudretle, kudretiyle.

59. Kālem ki pādīşeh-i mülket-i cevāzirdir

60. Be-dest-bürdü bütün sāḥil ü cezā’irdir

bed-fermā:

1. **bed-fermā:**

Tarih 3

Mısra: **100**

Kötülük buyuran, kötülük emreden.

99. Bilmeyip rütbe-i ḥaddini tecāvüz kılmış

100. Eylemiş şulḥa muḡāyir ḥareket bed-fermā

bed-fi’āl olanıñ:

1. **bed-fi’āl olanıñ:-an, -iñ**

Kaside 8

Mısra: **203**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü işler yapan.

203. Neye erer ‘aceb aḥvāli bed-fi’āl olanıñ

204. Ṭaraf ṭaraf o zamān kim beden kuşā’irdir

bed-gümān-ı ‘anūd:

1. **bed-gümān-ı ‘anūd:**

Kaside 10

Mısra: **347**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü zan sahibi, inatçı kişi || Ebu Cehil.

347. Yine bir gün o bed-gümān-ı ‘anūd

348. Ḥarem-i Mekke’de ederdı ku’ūd

bed-hāl olmuş:

1. **bed-hāl olmuş:-muş**

Lugaz 3

Mısra: **23**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü durumda olmak.

23. Olmuş iken bu güne ol bed-hāl

24. Kimse etmez o şūḥu istişḳāl

bed-hvāh:

1. **bed-hvāhlara:-lar, -a**

Tarih 3

Mısra: **90**

Kötülük isteyen.

89. Devlet ü şevket ü şān u şeref-i dīn-i mübīn

90. N’oldugun bildire bed-hvāhlara ser-tā-pā

2. **bed-hvāh:**

Tarih 3

Mısra: **98**

Kötülük isteyen.

97. ‘Aḥdī ma’lūm-ı fūḥūl olduḡu gibi anıñ

98. Baḡdılar k’eylememiş ‘ahdine bed-hvāh vefā

3. **bed-hvāh:**

Kaside 27

Mısra: **36**

Kötülük isteyen.

35. Ḥamdü li’līllāh hele teşrīf-i ḡudūmundan anıñ

36. Oldu bed-hvāh u erāzil müteşān nā-peydā

bed-hvāh olan:

1. **bed-hvāh olan:-an**

Kaside 20

Mısra: **319**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fenalık, kötülük isteyen.

319. Aña bed-hvāh olan la’īni Ḥudā

320. Ḳahrına maḡzar ede ser-tā-pā

bedīd oldu:

1. **bedīd oldu:-du**

Kaside 12

Mısra: **97**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür olmak.

97. Bunuñla ḡuvvet-i ‘aḡliyyede bedīd oldu

98. Çü ḥürd-bāz iken şubḥ-ı şām-ı deycürü

2. **bedīd oldu:-du**

Kaside 18

Mısra: **31**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür olmak.

31. Ahenin zirh ile efsürde miyāh oldu bedīd

32. Nā-gehān leşker-i sermā edicek bāḡa duḡūl

3. **bedīd oldu:-du**

Kaside 31

Mısra: **51**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

51. Ḳulzüm-i ṭab’da bir dürr-i şemin oldu bedīd

52. O güzün şadr-ı bihīn-rütbeye imlā eyle

bedīdār oldu:

1. **bedīdār oldu:-du**

Kaside 5

Mısra: **103**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür olmak, kendini göstermek.

103. Sālimā ḡayrı du’ā vaḡtı bedīdār oldu

104. Ne bu iḡşār-ı kelāmıñ ne bu ‘arz-ı şevkā

2. **bedīdār oldu:-du**

Kaside 24

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünür olmak, kendini göstermek.

11. Cümle ta'birî havâdisle bedîdâr oldu
12. Güyiyâ remz ile halka eder iş'âr-ı zamîr

3. bedîdâr oldu:-du

Kaside 24
Mısra: 61
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünür olmak, kendini göstermek.

61. Sâlimâ gayrı du'â vakti bedîdâr oldu
62. Yetişir evc-i kûşuruñda bu tekşîr-i keşîr

bedîhî:

1. bedîhî:

Kaside 10
Mısra: 142
Âşikâr, belli ve açık olma.

141. Şu kadar şu'le-senc idi ol nûr
142. Ki bedîhî cihâna etse zühür

bedî'-i ef'âlin:

1. bedî'-i ef'âlin:-in

Kaside 8
Mısra: 167
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşsiz, benzersiz işler.

167. Sanî'-i kudretîñ añlar bedî'-i ef'âlin
168. Şu dil ki nâzır-ı mecmû'a-i 'anâşır'dır

bedî'-i şun'-ı celîl-i ğarîbetü'l-âsar:

1. bedî'-i şun'-ı celîl-i ğarîbetü'l-âsar:

Kaside 12
Mısra: 61
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayret verici yaratmalarda bulunan Allah'ın güzel eseri || Hz. Âdem.

61. Bedî'-i şun'-ı Celîl-i ğarîbetü'l-âsar
62. Şu rütbe yapmış idi ol vücûd-ı mezbûrî

bed-kâr:

1. bed-kâr:

Kaside 2
Mısra: 132
İşî gücü kötülük olan.

131. Mezâyâdan hemîşe güyu sâlim
132. Dem-â-dem tâli'i bed-kâr u zâlim

bed-nazar:

1. bed-nazar:

Tarih 15
Mısra: 5
Kötü, uğursuz bakış.

5. İsa'bet eylemesin deyu bed-nazar her şeb
6. Buğâr-ı şem'-i fûrûzânını sipend etsin

bed-nihâd olan:

1. bed-nihâd olan:-an

Gazel 234
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü huylu olmak.

3. Meşşâta dest-i kûteh-i tedbîr-i zîştîr
4. Etmez kabûl terbiyeti bed-nihâd olan

bedr-i himem:

1. bedr-i himem:

Kaside 17
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himmat dolunayı-Himmeti, keremi bol || 3. Ahmed.

47. Sîphire lerze düşerdi kemâl-i dehşetden
48. Ne semte 'azm eder âyâ deyu o bedr-i himem

be-feyz-i çeşm-i pâk-i hâzret-i 'osmân-ı zi'n-nüreyn:

1. be-feyz-i çeşm-i pâk-i hâzret-i 'osmân-ı zi'n-nüreyn:

Tarih 8
Mısra: 71
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki nur sahibi Hz. Osman'ın nazarındaki berekete.

71. Be-feyz-i çeşm-i pâk-i hâzret-i 'Osmân-ı Zi'n-nüreyn
72. Be-berķ-ı Zû'l-fekâr-ı Hâydar-ı maħmûdetü'l-aħlâķ

be-feyz-i na't:

1. be-feyz-i na't:

Kaside 8
Mısra: 225
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peygamberi övmenin bereketi.

225. Be-feyz-i na't derünüm kederden et sâlim
226. Ki gönlümüz nice demdir hâzîn-i hâtırdır

be-feyz-i sırr-ı seher:

1. be-feyz-i sırr-ı seher:

Kaside 1
Mısra: 137
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher vaktinde feyiz verici sırlar.

137. Yâ İllâhî be-feyz-i sırr-ı seher
138. Beni edip 'inâyete mazhar

beg:

1. begler:-ler

Diğer 9
Mısra: 89
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey.

89. Bâreka'llâh deyip bütün begler
90. Nev-be-nev eylesin tekâpûlar

2. begim:-im

Diğer 9
Mısra: 94
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey.

93. Dönmezem ben netice el-hâşıl
94. Dergehiñden seniñ begim ez-dil

3. begim:-im

Gazel 19
Mısra: 11
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

11. Lutf eyle begim Sâlim-i dil-teng ü hazîne
12. Bir pâre medet rağm-kün-i kalb-i haşûd et

4. **begim:-im**

Gazel 57

Mısra: 4

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

3. Değişirsem gamını 'âleme nâ-merd olayım
4. Derdiñ 'uşşâka begim hâşılı bir devletdir

5. **beglerine:-ler, -in, -e**

Müfret 80

Mısra: 2

Bey, efendi.

1. Ümîd-i resm-i vefâ eyleme şaķın Sâlim
2. Zamâne beglerine mâlikânedir tekdir

6. **begler:-ler**

Gazel 97

Mısra: 1

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

1. Kimi meh-rû kimi dil-cû kimi hoş-bû begler
2. Âdemi bende ederler bu perî-rû begler

7. **begler:-ler**

Gazel 97

Mısra: 2

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

1. Kimi meh-rû kimi dil-cû kimi hoş-bû begler
2. Âdemi bende ederler bu perî-rû begler

8. **begler:-ler**

Gazel 97

Mısra: 4

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

3. Turmayıp 'ahde beni gamla helâk eylediñiz
4. Şag oluñ sizleri şimden gerü yâ hû begler

9. **begler:-ler**

Gazel 97

Mısra: 6

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

5. Dâm-ı tedbîr-i kazâyı nice inkâr eyler
6. Beni rem-kerde eden gözleri âhû begler

10. **begler:-ler**

Gazel 97

Mısra: 8

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

7. Nâvek-i tîz-i müje hañçere-i gamze ile
8. Hûn-âlûde durur sinede her mü begler

11. **begler:-ler**

Gazel 97

Mısra: 10

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

9. Vechi var Kays-şifat nâleler etseñ Sâlim
10. 'Aqlımı aldı benim gamzesi cādū begler

12. **begim:-im**

Gazel 100

Mısra: 1

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey || Sevgili.

1. Murâdımca begim senden merâm almaķ ne mümkündür
2. Cihânda vefķ-ı dil-hvâh üzre kâm almaķ ne mümkündür

be-gâvet:

1. **be-gâyet:**

Kaside 13

Mısra: 62

Ziyadesiyle, haylice, gayet.

61. Şıdķ ile Allâh'a 'âşık bendedir Peygamber'e
62. Luţf u ihsân etmege halka be-gâyet mübtelâ

begim:

1. **begim:**

Muamma 27

Mısra: 1

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

1. Bendedir aña çü mihr ile begim nâ-şâddır
2. Resm-i bülbül piş-i gülde nâliş-i feryâddır

2. **begim:**

Gazel 175

Mısra: 8

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

7. Deriñden kullarıñ dūr etme luţf et hayl-i 'uşşâka
8. Felekde nâmi şâhâniñ begim şevketledir ancak

3. **begim:**

Gazel 266

Mısra: 6

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

5. Nazra-sâz olduķça 'uşşâkiñ meger ağlar m'idi
6. Rüy-ı pür-tâbiñ begim hürşid-i rahşân olmasa

beglik:

1. **beglik:**

Matla 73

Mısra: 2

Beylik, efendilik.

1. 'Avâm-ı nâsa rahm etsin demek 'ayn-ı kabâhatdir
2. Cihân içre hemân beglik ta'addiden 'ibâretdir

be-haķ-ı mühr-i nübüvvet:

1. **be-haķ-ı mühr-i nübüvvet:**

Kaside 18

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Peygamberlik mührünün hatırı için" anlamında, duanın gerçekleşmesi için kullanılan ifade.

121. Şevket ü 'ömrünü ezfün ede dâ'im Mevlâ

122. Be-haķ-ı mühr-i nübüvvet be-haķ-ı sırr-ı Resül

be-haķ-ı sırr-ı resül:

1. **be-haķ-ı sırr-ı resül:**

Kaside 18

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Peygamberin sırrının hatırı için" anlamında, duanın gerçekleşmesi için kullanılan ifade.

121. Şevket ü 'ömrünü efvün ede dâ'im Mevlâ
122. Be-ḥaḳ-ı mühr-i nübüvvet be-ḥaḳ-ı sırr-ı Resûl

be-hakk-ı âyet-i nür:

1. **be-ḥaḳḳ-ı âyet-i nür:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 213

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur ayetinin hakkı için, hatırı için.

213. Yâ İlâhî be-ḥaḳḳ-ı âyet-i Nür

214. Beni etme ḥimâyetiñden dūr

be-hakk-ı fevz-i kur'an-ı 'azîmü's-şân u lâ-reybî:

1. **be-ḥaḳḳ-ı fevz-i ḳur'an-ı 'azîmü's-şân u lâ-reybî:**

Tarih 8

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesin ve yüce olan Kuran hakkı için.

65. Be-ḥaḳḳ-ı fevz-i ḳur'an-ı 'azîmü's-şân u lâ-reybî

66. Be-te'sîr-i ḥavâş-i şekl-i 'ibret-güster-i evfâk

be-hakk-ı fevz-i vesâr-i 'usâr-ı mazlûmîn:

1. **be-ḥaḳḳ-ı fevz-i yesâr-i 'usâr-ı mazlûmîn:**

Kaside 8

Mısra: 219

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zorda kalan mazlumların hakkı için.

219. Be-ḥaḳḳ-ı fevz-i yesâr-i 'usâr-ı mazlûmîn

220. Ki luṭf-ı va'd-i şerîfîn bu gûne şâdırıdır

be-hakk-ı leyle-i mi'râc-ı ahmed:

1. **be-hakk-ı leyle-i mi'râc-ı ahmed:**

Kaside 3

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Miraç gecesinin Peygamberinin -Hz. Muhammed- hakkı için.

99. Be-hakk-ı leyle-i Mi'râc-ı Ahmed

100. Be-ḥaḳḳ-ı sırr-ı esrâr-ı Muḥammed

be-hakk-ı sırr-ı esrâr-ı muḥammed:

1. **be-ḥaḳḳ-ı sırr-ı esrâr-ı muḥammed:**

Kaside 3

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed'in sırlarının hakkı için.

99. Be-hakk-ı leyle-i Mi'râc-ı Ahmed

100. Be-ḥaḳḳ-ı sırr-ı esrâr-ı Muḥammed

be-hakk-ı sûre-i yâsîn ü rahmân:

1. **be-ḥaḳḳ-ı sûre-i yâsîn ü rahmân:**

Kaside 3

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasin ve Rahman surelerinin hakkı için, hatırı için.

101. Be-ḥaḳḳ-ı Sûre-i Yâsîn ü Rahmân

102. Baña yarın fereçler eyle iḥsân

2. **be-ḥaḳḳ-ı sûre-i yâsîn ü rahmân:**

Kaside 3

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasin ve Rahman surelerinin hakkı için, hatırı için.

101. Be-ḥaḳḳ-ı Sûre-i Yâsîn ü Rahmân

102. Baña yarın fereçler eyle iḥsân

3. **be-ḥaḳḳ-ı sûre-i yâsîn ü rahmân:**

Kaside 3

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahman ve Yasin surelerinin hakkı için.

101. Be-ḥaḳḳ-ı Sûre-i Yâsîn ü Rahmân

102. Baña yarın fereçler eyle iḥsân

behcet:

1. **behcetden:-den**

Kaside 1

Mısra: 36

Güzellik.

35. Güller açılmada leṭâfetden

36. Murg-ı gülşen nevâda behcetden

2. **behcetde:-de**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 101

Güzellik.

101. Şeb de ol mertebe behcetde idi

102. O kadar zîbiş ü zînetde idi

3. **behcetiñle:-iñ, -le**

Kaside 14

Mısra: 44

Güzellik.

43. Edip zât-ı hümâyüñüñ Hudâ nür

44. Cihâm behcetiñle kıldı mesrûr

4. **behcetleri:-ler, -i**

Tarih 17

Mısra: 45

Güzellik.

45. Ya'ni her bir midḥat-i pâkizeniñ behcetleri

46. Etmeye âvâze-i sem'-i ḳabülü pür-ṭanîn

5. **behceti:-i**

Gazel 233

Mısra: 4

Güzellik.

3. Ehl-i dil ruḥsârıñı tercih ederler zülfüñe

4. Rüşenâdır behceti rûzuñ sevâd-ı şâmdan

behcet-i 'abdu'llâh beg:

1. **behcet-i 'abdu'llâh beg:**

Tarih 10

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Abdullah Bey'in güzelliği.

55. Ya'ni kim behcet-i 'Abdu'llâh Beg

56. Kim anıñ zâtına akrân olmaz

behcet-i cânânımı:

1. **behcet-i cânânımı:-ım, -i**

Gazel 293

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzelliği.

5. Dâğ-ber-dil olur idin hüsününe şad reşk ile
6. Ey kamer seyr eyleseñ ger behcet-i cânânımı

behcet-i hüsünüde:

1. **behcet-i hüsünüde:**-üñ, -de

Gazel 60

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzünün güzelliği.

11. Hüsni hatıñ ol kadar efzün durur etse murād
12. Behcet-i hüsünüde Sâlim nüşhalar te'lif eder

behcet-i hüsünüde:

1. **behcet-i hüsünüde:**-üñ, -e

Tarih 10

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzünün güzelliği.

35. Behcet-i hüsünüde dâ'irdir hat
36. Hâlesiz hiç meh-i tâbân olmaz

behcet-i ruhsâr:

1. **behcet-i ruhsâr:**

Gazel 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağının güzelliği.

1. Hatıñla behcet-i ruhsâr gayrı yüzdendir
2. Çemenle zînet-i gülzâr gayrı yüzdendir

behcet-i sâlim:

1. **behcet-i sâlim:**

Gazel 208

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim'in -Şairin mahlası- mutluluğu

9. Ben ol çâh-ı zağanda olmuşum üftâde ey Sâlim
10. Ki görse reşk ederdi mâh-ı Ken'ân behcet-i Sâlim

behcet-i ser-levha-i teslîm olurdu:

1. **behcet-i ser-levha-i teslîm olurdu:**-ur, -du

Gazel 185

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teslim başlığının güzelliği olmak.

3. Behcet-i ser-levha-i teslîm olurdu rû-nümâ
4. Meskenetle nüşha-i ahlâkı tehzîb eylesek

be-her:

1. **be-her:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 95

Her, her bir.

95. Rum içinde olan be-her şu'arâ
96. Mâdiñ-i tab'-ı pâkim olsa revâ

2. **be-her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 84

Her, her bir.

83. Eyâ mağlûb-ı istignâ-yı ğamze

84. Be-her nâzi cihâna dâl hañçer

3. **be-her:**

Kaside 2

Mısra: 52

Her, her bir.

51. O kim nâm-ı şerîfi halka cândır

52. Be-her harfî hayât-ı câvidândır

4. **be-her:**

Kıt'a 2

Mısra: 4

Her, her bir.

3. Nola züvvâr ederse şüsten-i pâ cümle-i ğamdan

4. Be-her fevvâre-i havzı eder rencide-i eşvâk

5. **be-her:**

Tarih 3

Mısra: 73

Her, her bir.

73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbâbını ol

74. Aña göre eder ikrâmların ser-tâ-pâ

6. **be-her:**

Diğer 4

Mısra: 55

Her, her bir.

55. Be-her aḥbâb-ı şadâkatkârân

56. Cümlesi şevkiñ ederler i'lân

7. **be-her:**

Tesdis 4

Mısra: 9

Her, her bir.

9. Rüy u zülfün yâd etdikçe be-her şubḥ u mesâ

10. Âsumâna olsa peyveste benim âhım sezâ

8. **be-her:**

Tarih 4

Mısra: 63

Her, her bir.

63. Be-her kandîli nûr-ı kalb-i zühhâd

64. Fürûğ-ı şem'idir 'ayn-ı tecellâ

9. **be-her:**

Matla 6

Mısra: 2

Her, her bir.

1. Ruḥ-ı âliñ ğamı sinemde yüz biñ tâze dâğ açdı

2. Muḥaşşal âteş-i 'aşkıñ be-her dâğ üzre dâğ açdı

10. **be-her:**

Kaside 8

Mısra: 77

Her, her bir.

77. Senâ-yı zülfünü Bürde edip be-her beytim

78. Siyâh câme ile şanki beyt-i fâhirdir

11. **be-her:**

Kaside 8

Mısra: 212

Her, her bir.

211. Tefekkür eylememekler nedendir āyā kim
212. Be-her gelen bu cihān-ı fenāya hācirdir

12. **be-her:**

Kaside 18

Mısra: 110

Her, her bir.

109. Haremeyn ehli olup sır-i gılāl-i ni‘amiñ

110. Keremiñ bulmadadır anda be-her sāl vuşul

13. **be-her:**

Kaside 19

Mısra: 43

Her, her bir.

43. Be-her büyende leylākı meşāmmı etmede ta‘tir

44. Şabā rūhü’l-kulüb olmuş vezān olduqça yek bāre

14. **be-her:**

Kaside 34

Mısra: 6

Her, her bir.

5. Bahāra etdi pāy-endāz cular bir şu dibāsi

6. Be-her tāze ḥabābı güyiyā bir naqş-ı zibādır

15. **be-her:**

Gazel 40

Mısra: 10

Her, her bir.

9. Bu nüsha ‘arz-ı hāl-i ‘āşık-ı bī-çāreye beñzer

10. Şarılmaz rişte-i cān ile ser-tā-ser be-her kāgaz

16. **be-her:**

Gazel 163

Mısra: 10

Her, her bir.

9. Olsa Sālim nola bu şîr-i belāgat-üslüb

10. Başka ḥālet verir insāna be-her tarḥ-ı bedî‘

17. **be-her:**

Gazel 178

Mısra: 10

Her, her bir.

9. Sālim bize her şā‘ir olan etmeye tanzir

10. Mümkin mi ede bāz ile bāziçe be-her dīk

be-her bār:

1. **be-her bār:**

Gazel 164

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her seferinde, sürekli.

9. Nola mumlar yakıp ararsa beni meclisde

10. Sālimāsā yoluña düşdü be-her bār şemi‘

be-her birin:

1. **be-her birin:-n**

Tarih 1

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her birine.

47. Cenāb-ı pādişāha göstere pīr

48. Be-her birin Ḥudā-yı Ḥayy-ı bī-çün

be-her cā:

1. **be-her cā:**

Kaside 16

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yerde.

83. Devlet ü ‘ömrünü efzün ede dā’im Mevlā

84. Faḥr ede cūd u şehāsiyla be-her cā bülbül

be-her cāda:

1. **be-her cāda:-da**

Kaside 20

Mısra: 239

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yerde.

239. Kārım ancak benim be-her cāda

240. Nitekim sağ olam bu dünyāda

be-her dem:

1. **be-her dem:**

Lugaz 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, her anda.

3. Ne ‘illet ‘illet-i devrān be-her dem devr-i pey-der-pey

4. Bu pey irsāl-i devr-i tekye-i şeyḥ-i sa‘ādetdir

2. **be-her dem:**

Kaside 16

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, her anda.

49. Gūşuna düş ola mı deyü be-her dem böyle

50. Şad tekellüfle olur nağme’i pīrā bülbül

3. **be-her dem:**

Kaside 26

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, her anda.

55. Ḥaḳ vücūduñ ede āfāt-ı dehirden maḥfūz

56. Ola dil-şād be-her dem o kerimü’l-küremā

be-her gāh:

1. **be-her gāh:**

Kaside 3

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Daima, her zaman.

107. Cihān mülkünde yā Rabbī be-her gāh

108. Ḥataḫlar kılmışız estağfiru’llāh

be-her gün:

1. **be-her gün:**

Gazel 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her günde.

3. Āsitāmiñ tā şeb olunca be-her gün devr eder

4. Pertev-i ḥüsünüñ kesb-i nūr eyler āfitāb

2. **be-her gün:**

Kaside 12

Mısra: 185

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her günde.

185. Be-her gün oldu su'âl-i su'âl-i semt-i vatan

186. Şudur-ı illet-i şadra delil-i maşdûrî

be-her günümde:

1. **be-her günümde:**-üm, -de

Kaside 8

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her günde.

107. Ğamımla her şebim encüm-şumâr-ı bîmârî

108. Be-her günümde kederler sihâm-ı 'â'irdir

be-her güşe:

1. **be-her güşe:**

Gazel 244

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her bir köşe, her yer.

11. Kadeh-nüşân-ı bezm-i gülşene her lâle bir sâgar

12. Be-her güşe müferrihdir ser-â-pâ gûlsitân içre

be-her sâ'at:

1. **be-her sâ'at:**

Kaside 12

Mısra: 201

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an, her saat || Sürekli olarak, daima.

201. Revân-ı pâkiñe olsun revân be-her sâ'at

202. Cenâb-ı hâzret-i Hakk'ın dürüd-ı meşkürî

be-her sâ'at ü ân:

1. **be-her sâ'at ü ân:**

Diğer 3

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an, her saat || Sürekli olarak, daima.

127. Kâr-ı nakşında şehâ hÿvâce-i üstâda hemân

128. Kalemim etmede taklîd be-her sâ'at ü ân

be-her şeb:

1. **be-her şeb:**

Gazel 261

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

1. Be-her şeb âh-ı serdim nola efzûn etsem 'âlemde

2. Perişân gönlümün sevdâsı kalmışdır o perçemde

be-her seher:

1. **be-her seher:**

Gazel 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her seher vaktinde.

5. Be-her seher nola sâgar elimden olmasa dür

6. Hümâr def'ine cânâ olur şerâb lezîz

be-her şubh u mesâ:

1. **be-her şubh u mesâ:**

Kaside 16

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her akşam ve sabah vaktinde.

27. Şevk-i teşrif-i bahâr ile be-her şubh u mesâ

28. Şad nevâ etmede her şâhda ra'nâ bülbül

be-her taraf:

1. **be-her taraf:**

Kaside 8

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her tarafta.

137. Be-her taraf baña hep çeşm ü güş zann ederim

138. Ne dem ki ehl ü 'iyâli gönül müfâkirdir

be-her zamân:

1. **be-her zamân:**

Gazel 162

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her daim, her zaman.

9. Nola ki harf-i merâmı lisâna almaz isek

10. Zamâne kâmma Sâlim be-her zamân mâni'

be-her-câ:

1. **be-her-câ:**

Tarih 3

Mısra: 19

Her tarafta.

19. Müjdeler ile hemîn oldu be-her-câ mâli

20. Toldu gülbâng-i nüvid ile cihân ser-tâ-pâ

2. **be-her-câ:**

Tarih 3

Mısra: 118

Her tarafta.

117. Evvelâ çıktı donanma-yı hümâyün bahre

118. Çekdirip fırkateler töldü be-her-câ deryâ

3. **be-her-câ:**

Kaside 6

Mısra: 10

Her tarafta.

9. Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'âşık u ma'sûk

10. Olur süzende vü süzân be-her-câ şem' ü pervâne

4. **be-her-câ:**

Kaside 6

Mısra: 74

Her tarafta.

73. O şâhın ger sezâ-yı luţf-ı câvidi olurlarsa

74. Şafâ-bahşende olurlar be-her-câ şem' ü pervâne

5. **be-her-câ:**

Kaside 6

Mısra: 92

Her tarafta.

91. Nola revnağ-fezâ olsa ser-â-pâ şem' ü pervâne

92. Nedim-i bezm-i rindândır be-her-câ şem' ü pervâne

6. **be-her-câ:**

Kaside 16

Mısra: 36

Her tarafta.

35. Odur ol şâh-ı himem-güster-i 'âlem ki müdâm
36. Faḥr eder zât-ı şerîfiyle be-her-câ bülbül

7. **be-her-câ:**

Kaside 16

Mısra: 56

Her tarafta.

55. Zıkr-i evşâf-ı şerîfiñle pür olmuş dünyâ
56. Olmada vaşf-ı şerîfiñle be-her-câ bülbül

8. **be-her-câ:**

Kaside 31

Mısra: 90

Her tarafta.

89. İltizâm eyle du 'âsın o 'adimü'l-mişlin
90. Bu niyâzı şeb ü rüzân u be-her-câ eyle

9. **be-her-câ:**

Kaside 34

Mısra: 37

Her tarafta.

37. Be-her-câ gülşenin olmuş hezârân menkâbet-hvânı
38. Nişimen-ber-nişimen bülbül-i güyende güyâdır

be-her-cây:

1. **be-her-câyı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 32

Her köşe, her yer.

31. Şalınmış seyr-i bâğa servler berçide-dâmân hep
32. Zarıfâne be-her-câyı gülistânıñ temâşadır

be-her-dem:

1. **be-her-dem:**

Kaside 29

Mısra: 56

Daima, süreklı.

55. Ede Ḥaḳ devletini dâ'im ü şâbit anıñ
56. Ola tevfiḳ-ı Ḥudâ aña be-her-dem yâver

2. **be-her-dem:**

Kaside 30

Mısra: 114

Daima, süreklı.

113. Olup zât-ı şerîfi zinet-efzâ şadr-ı devletde
114. Be-her-dem sîr ede luḫfu dil-i a'lâ vü ednâyı

be-her-gün:

1. **be-her-gün:**

Matla 58

Mısra: 1

Her gün || Daima, süreklı.

1. 'Arūs eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyâ
2. Nola engüştüne yakşa şafakdan her gece hınnâ

beherkâr:

1. **be-her-kâr:**

Gazel 102

Mısra: 7

Her işte, her durumda.

7. Tâzedir nakşı be-her-kâr ḥayâl-i çeşmiñ
8. Dil-i sevdâ-zedeysi dide-i âhü eyler

be-her-makşûr:

1. **be-her-makşûra:-a**

Tarih 3

Mısra: 23

Her kasra, köşke.

23. Bu havâdisle cinân içre be-her-makşûra
24. Ḥürüyâna ögünür ise sezâdır şüheda

be-her-şeb:

1. **be-her-şeb:**

Tedis 1

Mısra: 3

Her akşamda.

3. Be-her-şeb yâd edip âh etme ey dil kâkül-i yâri
4. Cihânı bî-ḥuzûr etdiñ nedir bu nâle vü zârî

2. **be-her-şeb:**

Kaside 30

Mısra: 40

Her akşamda.

39. Ḥarîm-i bezm-i ḥasû'l-ḥâsına şem' eylemiş Mevlâ
40. Be-her-şeb şeb-çerâğ-ı mâh-ı peyk-i saḳf-ı mînâyı

3. **be-her-şeb:**

Kaside 30

Mısra: 99

Her akşamda.

99. Be-her-şeb yâd-ı zülfüñ ile âhım cevri-i bî-ḥaddim
100. 'Ayân eyler cihâna rütbe-i Mecnûn u Leylâ'yı

be-her-şeb-tâ-seḫer:

1. **be-her-şeb-tâ-seḫer:**

Gazel 219

Mısra: 6

Sabahtan akşama kadar.

5. Var iken arzû-yı kâkülüñ gönülümde ey meh-rû
6. Be-her-şeb-tâ-seḫer bu dil perîşân olmasın n'olsun

be-her-şubḫ u mesâ:

1. **be-her-şubḫ u mesâ:**

Tarih 3

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her sabah ve akşam || Daima.

27. Nice olmaya bu güne ki teveccüh yek-ser
28. Cünd-i islâma olur idi be-her-şubḫ u mesâ

2. **be-her-şubḫ u mesâ:**

Kaside 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her sabah ve akşam || Daima.

5. Güş edip tās-ı nigûn maḳdem-i ferruḫ-fâliñ
6. Devr ederken o sürür ile be-her-şubḫ u mesâ

be-her-taraf:

1. **be-her-taraf:**

Lugaz 2

Mısra: 7

Her yerde.

7. 'Askerisi be-her-ıaraf her ān

8. Ne ziyāde olur ne ḥod noḳşān

be-hezārān:

1. **be-hezārān:**

Tarih 3

Mısra: 173

Binlerce kez, defalarca.

173. Yüzünü yerlere sürdü be-hezārān tevḳīr

174. Kendiniñ n'oldugunu bildi 'adū ser-tā-pā

be-hikmet-i vālā olcaḳ:

1. **be-hikmet-i vālā olcaḳ:-ıcaḳ**

Kaside 10

Mısra: 213

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce hikmetlere ulaşmak.

213. Olıcaḳ kim be-hikmet-i vālā

214. Bu gazā yine nāḳa-i Ḳaşvā

behlül:

1. **behlül:**

Kaside 18

Mısra: 100

Behlül-i Dana.

99. Ḥāne-i Ḥırḳa'daki zühdüñü vakt-i temcīd

100. Reşḳ eder idi eger etse temāşā Behlül

behrām:

1. **behrām:**

Tarih 1

Mısra: 70

Sāsāniler sülalesinden, Yazdگرد'in oğlu olan ve

Behram-ı Gur adıyla anılan İranlı hükümdar.

69. Sezā derbān olurlarsa o derde

70. Sikender Mu'taşım Behrām u Me'mūn

2. **behrām:**

Kaside 2

Mısra: 70

Merih yıldızı, Mars.

69. 'Uḫārid 'āciz -i terḳīm-i şānı

70. Heme Behrām u Keyvān na't-ḥvānı

behrām-ı felek:

1. **behrām-ı felek:**

Muamma 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Semanın behrāmı || Merih yıldızı.

1. Mihr-i rüyuñ cānib-i maşrıḳdan olduḳda 'ayān

2. Etdi Behrām-ı felek maḡribde kendini nihān

behre:

1. **behre:**

Gazel 287

Mısra: 3

Pay, hisse.

3. Göñülde ḳalmadı aşlā sükūndan behre

4. Hevā-yı kākül-i dil-berle bī-ḳarār oldu

behre verdi:

1. **behre verdi:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hisse-pay vermek, nasiplendirmek.

19. Gönderip şāh-ı bahārı dehre

20. 'Āleme verdi şafādan behre

behre-dār et:

1. **behre-dār et:**

Diğer 8

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hissedar etmek, nasiplendirmek.

59. Behre-dār et na'im-i şefḳatden

60. Beni dūr eyleme ḥimāyetden

behremend olduḳça:

1. **behremend olduḳça:-duḳça**

Terci-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hissedar olmak || Nasiplenmek.

19. Böyle olduḳça şafā-yı ülfetiñden behremend

20. Leşker-i ḡam zāt-ı pākimden ederler iḫtifa

behremend olurlar:

1. **behremend olurlar:-ur, -lar**

Kaside 6

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hissedar olmak || Nasiplenmek.

81. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki cūduñdan şeb ü rüzān

82. Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervāne

behre-yāb ola:

1. **behre-yāb ola:-a**

Kaside 24

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hissedar olmak || Nasiplenmek.

67. Ḥaşre dek devletini dā'im edip Ferd ü Şamed

68. Behre-yāb ola zamānında şaḡir ile kebīr

behre-yāb oldu:

1. **behre-yāb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hissedar olmak || Nasiplenmek.

1. Göñül ḳaşr-ı merāma şeh olup çün kām-yāb oldu

2. O baḫt-ı dil-nüvāzī de felekden behre-yāb oldu

2. **behre-yāb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hissedar olmak || Nasiplenmek.

19. Ḳuruldu sofrā-i ḥvān-ı kerem pīş-i suḫan-dāna

20. Tenāvül eyleyip miḫnet-esīrān behre-yāb oldu

behre-yâb oldum:

1. behre-yâb oldum:-*dum*

Gazel 87

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hissedar olmak || Nasiplenmek.

5. Ne lutfundan sipihriñ behre-yâb oldum cihân içre

6. Bu vaz'-ı nâ-sezâyî çarh-ı nâ-hemvâre pek çokdur

behre-yâb-ı kerem ü lutf ola:

1. behre-yâb-ı kerem ü lutf ola:-*a*

Tarih 3

Mısra: 210

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliklerden lütuflardan nasiplenmek.

209. Gele lutf u kerem edip dil-i erbâb-ı veleh

210. Behre-yâb-ı kerem ü lutf ola a'lâ ednâ

behre-yâb-ı keremi ola:

1. behre-yâb-ı keremi ola:-*a*

Kaside 29

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kişinin- cömertliğinden pay sahibi olmak.

57. Tâ dem-i maşşer olup zîb-dih-i şadr-ı kerem

58. Behre-yâb-ı keremi ola cihân ser-tâ-ser

be-hvâb-âlûde:

1. be-hvâb-âlûde:

Kaside 30

Mısra: 51

Uykulu.

51. Be-hvâb-âlûde şanma bahtımı gördükçe za'findan

52. Niğâhın edip istîşkâl yummuş çeşm-i binâyı

be-ihtimâl-i ba'îd:

1. be-ihtimâl-i ba'îd:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak ihtimalle.

59. Baña hergiz be-ihtimâl-i ba'îd

60. Nâdiri az ola ede taqlîd

be-'izz-i satvet-i sultân-ı levlâk:

1. be-'izz-i satvet-i sultân-ı levlâk:

Kaside 9

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Levlak sultanının || Hz. Muhammed. değeri için ||

Levlâke levlâk Lema halaktül-eflâk -Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım- hadis olduğuna inanılan söze gönderme yapılmıştır.

77. Be-nûr-ı pâk-i şâh-ı taht-ı eflâk

78. Be-'izz-i satvet-i sultân-ı levlâk

bekâ:

1. bekâsı:-*sı*

Tahmis 3

Mısra: 14

Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedilik, bâkîlik.

13. Bu reng-i rüyu temâşâ edip gül-i terde

14. Bekâsı n'olduğunu aña devletin serde

2. bekâ:

Kaside 13

Mısra: 128

Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedilik, bâkîlik.

127. Zât-ı pâkin Hâk gubâr-ı mâ-sivâdan hıfz edip

128. Ola hâşmında fenâ meşhûdu câhında bekâ

3. bekâñi:-*ñi*

Kaside 15

Mısra: 77

Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedilik, bâkîlik.

77. Bekâñi Hâk ede vâ-beste matla'-ı hâşre

78. Resîde ola o evkâta müddet-i şevket

be-kaavl-i bâki-i merhûm:

1. be-kaavl-i bâki-i merhûm:

Gazel 58

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhum Baki'nin sözünden || Baki'nin sözüne atfta bulunma.

5. Vişâle toymasam nola be-kaavl-i Bâki-i merhûm

6. Kerem gördükçe sultânım gedâlardan recâ artar

be-kaavl-i şâ'ir:

1. be-kaavl-i şâ'ir:

Kaside 7

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairin sözünden.

55. Medh anı kim be-kaavl-i şâ'ir

56. Şevkıyla zebân dehâna şıgmaz

be-kef:

1. be-kef:

Gazel 184

Mısra: 7

El içinde, elde.

7. Sâgar be-kef çün meclisde sâkî

8. Devr-i sürürü câm-ı şafânîñ

bekle:

1. bekler:-*r*

Gazel 106

Mısra: 13

Beklemek, durmak.

13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zulfünde

14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır

bel:

1. beldir:-*dir*

Gazel 241

Mısra: 12

İki dağ arasındaki yer, geçit || Aşk vadisi, aşk vadisinde hareket etmenin zorluğu.

11. Miyânından ne mümkün dil-berin geçmeklik ey Sâlim

12. O vâdiden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu

bel bel bakar:

1. bel bel baqar:-ar

Tarih 24

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinçsizce bakmak.

45. Cân gitdi kaldı kâlıbı kavm-i Yehüd'ün merkebi

46. Hayrân olup hayvân gibi birbirine bel bel baqar

belâ:

1. belâ:

Tesdis 2

Mısra: 5

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

5. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

6. Gönlündendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

2. belâ:

Tesdis 2

Mısra: 11

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

11. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

12. Gönlündendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

3. belâ:

Tesdis 2

Mısra: 17

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

17. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

18. Gönlündendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

4. belâ:

Tesdis 2

Mısra: 23

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

23. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

24. Gönlündendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

5. belâ:

Tesdis 2

Mısra: 29

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

29. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

30. Gönlündendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

6. belâ:

Diğer 2

Mısra: 74

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

73. Şovucakdır hele edâ bunda

74. Anı da bilmeyor belâ bunda

7. belâyı:-yı

Lugaz 3

Mısra: 52

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

51. Hele ne hâl ise bu istîgnâ

52. Lîk gör ki belâyı ol rûsvâ

8. belâ:

Kaside 5

Mısra: 88

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

87. Olmasa bâr-ı hümûm ile kadim dâl benim

88. Görmesem şafha-i 'âlemde nice derd ü belâ

9. belâdır:-dır

Kaside 10

Mısra: 445

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

445. Ne belâdır hayâl-i müstakbel

446. Şeb-i yeldâ-mişâl tül-i emel

10. belâ:

Kaside 27

Mısra: 42

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

41. Düşdü limân-ı emâna süfün-i tahta-i ten

42. Talğalar boydan aşır görmüş iken nice belâ

11. belâdır:-dır

Gazel 33

Mısra: 2

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

1. Hemîn cevr etmege ehl-i kemâle mübtelâdır çarh

2. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muhaşşal bir belâdır çarh

12. belâdır:-dır

Gazel 33

Mısra: 10

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

9. Erişdirmez merâma ehl-i tab'ı Sâlimâ gerdün

10. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muhaşşal bir belâdır çarh

13. belâdır:-dır

Gazel 174

Mısra: 6

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

5. Hemîşe va 'd-i kemmün-i kibâra i 'tibâr etme

6. Belâdır ibtilâkâr-ı mevâ 'id-i kibâr olmağ

14. belâsı:-sı

Gazel 252

Mısra: 4

İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.

3. Gehî mesrûr ederse geh hezârân gam eder peydâ

4. Çekilmezmiş cihân içre belâsı rûzgârın da

belâ tufânını:

1. belâ tufânını:-nı

Gazel 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela tufanı || Çok fazla gözyaşı.

1. Dirîg ey bî-vefâ zârîñ ferâmûş eylediñ gittiñ
2. Belâ tûfânını çeşmimde pür-cûş eylediñ gittiñ

belâğat:

1. belâğat:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **89**

Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme || Şiir söyleme yeteneği.

89. Zâti ma'mûr olur belâğat ile

90. Sebķ eder cümleyi feşâhat ile

2. belâğatin:-in

Kaside 8

Mısra: **103**

Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.

103. Ne rûtbe eylese hâmem belâğatin müzdâd

104. Edâ-yı rûtbe-i şâmında yine kâşırır

3. belâğatle:-le

Gazel 119

Mısra: **5**

Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.

5. Belâğatle zenâni ger ne rûtbe eyleseñ tavşif

6. Ne hâletdir yine medhinde söz merdâne söylenmez

belâğat-senc olur:

1. belâğat-senc olur:

Gazel 58

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözü tartmak, değerlendirmek.

11. Belâğat-senc olur Sâlim niğeh-sâzende-i diķkat

12. İhâta eyledikçe fenn ü ma'nâyı edâ artar

belâ-keş:

1. belâ-keşden:-den

Müseddes 2

Mısra: **10**

Sıkıntı çeken || Aşık.

9. Hârâb-ı 'aşıkna şihhatden özge yok düşmen

10. Tabîbe söyle ki el çeksin ol belâ-keşden

2. belâ-keşlik:-lik

Gazel 230

Mısra: **7**

Acı çekmek.

7. Nedir sevdâ-yı zülfüñle belâ-keşlik dil-i zâra

8. Geçilmezken miyânın bendegâna imtinânından

belâyâ:

1. belâyâyâ:-ya

Kaside 8

Mısra: **145**

Belalar, musibetler.

145. Egerçi cânib-i Hâķ'dan gelen belâyâyâ

146. Dil-i yakîn ü ta'abbüd şabîr ü şâbirdir

belâyâ uğramış:

1. belâyâ uğramış:-miş

Gazel 268

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü bir durumla karşılaşmak, musibete maruz kalmak.

11. Hemîşe tâli' iñe lev'm ederler ey Sâlim

12. Belâyâ uğramış ehl-i suhan sitâre ile

belâyâ uğramışız:

1. belâyâ uğramışız:-miş, -iz

Gazel 169

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü bir durumla karşılaşmak, musibete maruz kalmak.

3. Şikenc-i kâkül-i yâre şarıldı sevdâmız

4. Belâyâ uğramışız reh-rev-i hayâl olarak

belâ-yı arzû:

1. belâ-yı arzû:

Gazel 240

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek belası.

9. 'Akl ü fikr ü şabr u hüşum sevdiğim

10. Sendedir hep bir belâ-yı arzû

belâ-yı siyeh:

1. belâ-yı siyeh:

Gazel 268

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü dert, bela.

5. Bilir ne güne belâ-yı siyeh imiş mihrî

6. Rubûde-dilleri zülf-i siyahkâre ile

belâ-yı tâze-rev-i nâgehân-ı dil-berdir:

1. belâ-yı tâze-rev-i nâgehân-ı dil-berdir:-dir

Gazel 105

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ansızın yürüyüşünün belası || Sevgilinin ansızın ortaya çıkışının aşık üzerinde bıraktığı etki.

7. O ğamze 'aşık-ı zâra ser-â-sere böyle

8. Belâ-yı tâze-rev-i nâgehân-ı dil-berdir

belîğâ:

1. belîğâ:

Diğer 10

Mısra: **58**

Ey Belîğ.

57. Cihânda oldu eĥâdiş-i midĥati meşhûr

58. Belîğâ medĥi degildir sezâ hemân fuķahâ

belir:

1. belirdikçe:-dik, -çe

Gazel 49

Mısra: **9**

T. f. Zahir ve aşikâr olmak.

9. Ruĥunda ĥat belirdikçe nola nâlân olursak biz

10. Bahâr erdikçe gülşen içre bûlbûller figân eyler

belki:

1. belki:

Lugaz 1

- Mısra: 18
Hatta, üstelik.
17. Ne 'ibret gâh desti gâh pâyı olmada zâhir
18. Ne zâhir belki ahfâ belki bir şüh-ı şetâretdir
2. belki:
Lugaz 1
Mısra: 18
Hatta, üstelik.
17. Ne 'ibret gâh desti gâh pâyı olmada zâhir
18. Ne zâhir belki ahfâ belki bir şüh-ı şetâretdir
3. belki:
Kaside 2
Mısra: 85
Ola ki, bir ihtimal.
85. Ne dikkat la'l olur belki dehânım
86. Şumâr edip kuşur u 'aciz ü şânım
4. belki:
Kaside 8
Mısra: 93
Hatta, üstelik.
93. Degil muķârinine belki gâ'ibine bile
94. O hânedânda ihsân cümle hâzırdr
5. belki:-e
Tarih 13
Mısra: 17
Ola ki, bir ihtimal.
17. Râh-ı la'liñ görmeyenler belki istihlâs ede
18. Muşşaf-ı hüsnüñde haţtîñ âyet-i tahrimini
6. belki:
Gazel 30
Mısra: 5
Ola ki, bir ihtimal.
5. Şu kadar hâleti var belki keder cism olsa
6. 'Ayn-ı şevk eyler idi anı nümâyân-ı şabüh
7. belki:
Gazel 66
Mısra: 4
Ola ki, bir ihtimal.
3. Saymayıp âh u figânım hâţırım kırma benim
4. Belki te'sîr ede cânâ inkisârım kim bilir
8. belki:
Gazel 115
Mısra: 8
Ola ki, bir ihtimal.
7. Çeşmidir mest eyleyen zann eyleme 'uşşakını
8. Çeşm-i âhüsunda belki gamze-i cādüsudur
9. belki:
Gazel 169
Mısra: 7
Ola ki, bir ihtimal.
7. Ederdi belki niyâzıñ kabûl ol şâhıñ
8. Düşülse pâyına bir tâlîb-i vişâl olarak
10. belki:
Gazel 218

- Mısra: 6
Ola ki, bir ihtimal.
5. Gece gelmeklige va'd etmiş idi hânemize
6. Belki teşrîf ede ol meh hele aşşâm olsun
11. belki:
Gazel 276
Mısra: 16
Katıyetle, şüphesiz.
15. Ferd ferd idi tekâşür de ferâgatde idi
16. Vaḫadât u 'aşere belki müşennâ yoğidi
- belli:**
1. **bellidir:-dir**
Gazel 180
Mısra: 10
Besbelli, âşikâr.
9. Bir hâlâvet başş eder şî'riñden ey Sâlim suḫan
10. Bellidir reftârdan taqlîd-i üstâd eyleseñ
2. **bellidir:-dir**
Gazel 292
Mısra: 6
Besbelli, âşikâr.
5. Eylemiş şöyle hirâsân bîdi gamzeñ bağda
6. Bellidir hâlâ yüzünden beñzine kan gelmedi
- belli olmuş:**
1. **belli olmuş:-muş**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 191
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkma, âşikâr olmak.
191. Belli olmuş ikin 'ayarı anıñ
192. Câhil ü cehl iftihârı anıñ
- ben:**
1. **ben:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 8
Birinci teklik şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Zâhiren kemterin-'unvânım
8. Mürum ammâ ki ben Süleymân'ım
2. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 34
Birinci teklik şahıs zamiri || Âşık, şâir.
33. Zâtımı görse Hâfız-ı Şîrâz
34. Kendin eylerdi baña pây-endâz
3. **benim:-im**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 40
Birinci teklik şahıs zamiri || Âşık, şâir.
39. Kesb-i nür eyler idi ser-tâ-pâ
40. Her sözümden benim hilâlâsâ
4. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 59
Birinci teklik şahıs zamiri || Âşık, şâir.

59. Baña hergiz be-ihtimâl-i ba'îd
60. Nâdiri az ola ede taqlîd

5. **benim:-im**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 62

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

61. Her neşâti Neşâti'ye ekşer
62. Şi'r-i pâkim benim kerem eyler

6. **ben:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 189

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

189. Hażm ederdim bunu ne hâl ise ben
190. Dâd ammâ ki ba'zı câhilden

7. **beni:-i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 196

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

195. Bilmeyip kendözün hamâkat eder
196. Beni geçdi deydü şikâyet eder

8. **baña:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 199

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

199. Farazâ baña da o meretebe ger
200. Pes muşkadder ise zühür eyler

9. **beni:-i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 214

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

213. Yâ İlahî be-hakk-ı âyet-i Nür
214. Beni etme himâyetiñden dür

10. **beni:-i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 215

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

215. Eyle sâlim beni bu miñnetden
216. Ya'ni seng-i yed-i melâmetden

11. **beni:-i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 217

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

217. Beni sîr et hemîşe eyleme ac
218. Etme lutf eyle gayrıya muhtâc

12. **baña:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 219

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

219. Baña lutfuñ olup penâh-ı rehâ
220. Verme ruşsat 'adûlara her câ

13. **beni:-i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 224

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

223. Şâd edip tab'ımı şeb ü rûzân

224. Beni eyle nevaliñe şâyân

14. **benim:-im**

Tesdis 1

Mısra: 14

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

13. Neden lâyıķ ki a'dâ dergehiñde hep çerâğ olsun
14. Benim nâr-ı fırâķı ile göñlüm dâğ dâğ olsun

15. **beni:-i**

Tesdis 1

Mısra: 16

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

15. Bu vaz'-ı nâ-pesendiden demem kim der-ferâğ olsun
16. Helâk etmek ise kaçdı beni cânân şağ olsun

16. **ben:**

Tesdis 1

Mısra: 26

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

25. Göñül gitdi hevâ-yı zülfü sevdâsıyla ol yâriñ
26. Reh-i hicrânda oldum ben perîşân-hâli dil-dârîñ

17. **ben:**

Müseddes 1

Mısra: 5

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
6. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

18. **ben:**

Müseddes 1

Mısra: 11

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
12. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

19. **baña:-a**

Müseddes 1

Mısra: 13

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

13. Hiç o hüniden baña şefkat tekdâdüm etmedi
14. Qaldı gitdi dil vişâliyle tena'um etmedi

20. **baña:-a**

Müseddes 1

Mısra: 16

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

15. Bir maħall ile recâ etdim teraħħum etmedi
16. 'Arz-ı hâl etdim baña bir kez tekellüf etmedi

21. **ben:**

Müseddes 1

Mısra: 17

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
18. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

22. **ben:**

Müseddes 1

Mısra: 23

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
24. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

23. **ben:**

Müseddes 1

Mısra: 29

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
30. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

24. **beni:-i**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Hâmdü li'llâh mihr-i rüyuñ şâdmân etdi beni
10. Meh 'izârñ tesliyet verdi dil-i nâlânıma

25. **beni:-i**

Terci-bend 1

Mısra: 32

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

31. Levhaşa'llâh ahterim 'ulvî imiş gerdünda
32. Bendesi etdi beni Hâk sen şeh-i hûbânımın

26. **baña:-a**

Terci-bend 1

Mısra: 40

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

39. Bendeñi ihyâ edelden şevk-ı vaşlñ sevdiğim
40. Öldü gıtdi ğıbtadan baña rakîb-i bed-liķâ

27. **benim:-im**

Terci-bend 1

Mısra: 41

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevkım benim
42. Mın-ba'ad ayırmaya senden bizi Bârî Hudâ

28. **ben:**

Terci-bend 1

Mısra: 43

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

43. Nice meftûn olmayam rüyuña cânâ ben seniñ
44. Nice kâpılmaya gönüm târ-ı zülfüne şehâ

29. **beni:-i**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Dirîğ ey ârzü-yı tab'-ı pür-ğam
10. Beni sū-yı ferahdan eylediñ yâd

30. **beni:-i**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

13. Dirîğ ey feyz-i da'vât-ı şehergâh
14. Beni etmez misiñ 'âlemde dil-şâd

31. **beni:-i**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

17. Fiğân ey rûzgâr-ı kîne-pirâ

18. Beni etdiñ nedîm-i bezm-i sevdâ

32. **baña:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

21. Fiğân ey bâ'ış-i tekdîr-i hâtır

22. Baña ânîde olduñ hüzñ-bağşâ

33. **baña:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 28

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

27. Fiğân ey pençe-i şîr-i muşîbet

28. Terahhüm etmediñ hiç baña kaţ'â

34. **beni:-i**

Terkib-bend 1

Mısra: 31

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

31. Beni dil-şâd u mesrûr etmediñ sen

32. Uşandım hâşılı sūz-ı dilimden

35. **baña:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 34

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

33. Fiğân kim hürd-bâzî-i mahabbet

34. Baña oldu delîl-i küy-ı zillet

36. **benimle:-im, -le**

Terkib-bend 1

Mısra: 59

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

59. Şikâyet kim çek-â-çekdir benimle

60. Hemîn baht-ı 'adü-yı tab'-ı nâlân

37. **benim:-im**

Terkib-bend 1

Mısra: 65

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

65. Benim ol 'âşık-ı mahzûn-ı dil-gîr

66. K'olunmaz sūzişim taqrîr u taşvîr

38. **benim:-im**

Terkib-bend 1

Mısra: 67

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

67. Benim ol 'âşık-ı bî-bâk ü pervâ

68. Ki ser-cümle revernağdan gözüm sîr

39. **benim:-im**

Terkib-bend 1

Mısra: 69

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

69. Benim ol 'âşık-ı bed-baht u nâ-kâm

70. Beni saña ki 'âşık etdi taqdîr

40. **beni:-i**
Terkib-bend 1
Mısra: 70
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
69. Benim ol 'âşık-ı bed-baht u nâ-kâm
70. Beni saña ki 'âşık etdi takdır
41. **benim:-im**
Terkib-bend 1
Mısra: 71
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
71. Benim ol 'âşık-ı ser-mest ü rüsvâ
72. Dil-i zârım ki nâlem etdi tekdîr
42. **benim:-im**
Terkib-bend 1
Mısra: 73
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
73. Benim ol 'âşık-ı nâ-çâr u şeydâ
74. Ki kaç'â olamaz zaħmıma tedbîr
43. **benim:-im**
Terkib-bend 1
Mısra: 75
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
75. Benim ol 'âşık-ı ser-defter-i 'aşk
76. Ki zâtim görse Kays eylerdi tevkîr
44. **benim:-im**
Terkib-bend 1
Mısra: 77
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
77. Benim ol 'âşık-ı sevdâ-karîniñ
78. Ki bir dem etmedim hîdmetde taqşîr
45. **baña:-a**
Terkib-bend 1
Mısra: 80
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
79. Fiğânım dehri tütüdü Kâf-tâ-Kâf
80. Terahhüm et baña insâf inşâf
46. **baña:**
Tahmis 1
Mısra: 23
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
23. Ne ğam oldu baña reh-ber na'im-i hâzret-i Bârî
24. Hudâ'ya 'İşmeti şad şükr ü minnet dâmen-i yâri
47. **ben:**
Lugaz 1
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. 'Alilim gerçi ben ser-tâ-be-bâlin-i maħabbetdir
2. Maħabbet miħnet-i 'âlemdir ammâ başka 'illetdir
48. **ben:**
Lugaz 1
Mısra: 29
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
29. Revâc-ı ma'rifet var neyleyim bî-gâne oldum ben
30. Ne var sultânıma bu bendeñe luṭfuñ kerâmetdir
49. **benden:-den**
Lugaz 1
Mısra: 40
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
39. Ne sâ'at kasdımız ma'lûm olmaz şimdilik tursun
40. Su'al etmek eger kâbilse benden şor ne hâletdir
50. **bana:-a**
Gazel 1
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Olalı fikr-i ruḥuñ gülşen-i şâd-âb bana
2. Yok degil bü-yı vefa ey gül-i sîr-âb bana
51. **bana:-a**
Gazel 1
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Olalı fikr-i ruḥuñ gülşen-i şâd-âb bana
2. Yok degil bü-yı vefa ey gül-i sîr-âb bana
52. **bana:-a**
Gazel 1
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Eyledi kesr-i dil-i nâziki ğurbet itmam
4. Neylesin baş-ı dil-i hâtr-ı aḥbâb bana
53. **bana:-a**
Gazel 1
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Gözlerim nuru şaḥın ta'n u melamet etme
6. 'Âşıkım olsa ḥarâm olmaz 'aceb ḥ'âb bana
54. **bana:-a**
Gazel 1
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Bu televvün-kün-i 'uşşâkıña mâ'il oldun
8. Olalı 'aks-i ruḥuñ eşk ile dürr-âb bana
55. **bana:-a**
Gazel 1
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Hîlkatiñ câmi'-i aḥlâk-ı ḥamîde olmak
10. Luṭf-ı Mevlâ görünüñ ey çaşı miḥrâb bana
56. **bana:-a**
Gazel 1
Mısra: 12
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Der-i Hâk bâz-ı dil-i ğurbet-enisân iken
12. Ğayrı bir dergehe varmak degül a bâb bana
57. **baña:-a**
Gazel 1
Mısra: 14
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
13. Sâlimâ şarf-ı irâdet durur ancak yoḥsa
14. Cümle bir tavṫı'adır ḥâşılı esbâb baña

58. **baña:-a**
Rübai 1
Mısra: 1
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Kim ki baña muhibb-i şâdikdır
2. Heme kârım aña muvâfikdır
59. **ben:**
Rübai 1
Mısra: 3
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Ğam yemem ben kelâm-ı a' dâya
4. Kendi de şavli de münâfikdır
60. **benim:-im**
Diğer 1
Mısra: 18
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
17. Şorar iseñ bu zârı sulţânım
18. Ey benim şeyh-i mekrümet-şânım
61. **beni:-i**
Kaside 1
Mısra: 138
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
137. Yâ İlahî be-feyz-i sırr-ı seher
138. Beni edip 'inâyete mazhar
62. **beni:-i**
Kaside 1
Mısra: 146
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
145. Sehere çıkdığınca şem'-i ümîd
146. Beni etme 'inâyete nevmîd
63. **beni:-i**
Kaside 1
Mısra: 150
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
149. İhtiyâcım saña olup mu'tâd
150. Beni luţf eyle ğamdan et âzâd
64. **ben:**
Kaside 2
Mısra: 135
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
135. Ne güy-ı nâşihî güş eyledim ben
136. Yanımda yokdu mezmûm vâ' izândan
65. **baña:-a**
Kaside 2
Mısra: 140
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
139. Hâta vü cürmüme bakma İlah'im
140. Baña yâ Rab yeter rûy-ı siyâhım
66. **baña:-a**
Kaside 2
Mısra: 141
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
141. Yetişdir baña tiryâk-i murâdım
142. Hemîn-zehr-âb-nüş-ı cürm-zâdım

67. **baña:-a**
Kaside 2
Mısra: 143
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
143. Baña luţf et kerem kıl eyle ihsân
144. Edem feyziñ ile tertîb-i divân
68. **benim:-im**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 13
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
13. Başla ahvâlimi taķrîre benim
14. Râz-ı pinhânımı taķrîre benim
69. **benim:-im**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 14
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
13. Başla ahvâlimi taķrîre benim
14. Râz-ı pinhânımı taķrîre benim
70. **ben:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 147
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
147. Eyledim ben yoluña cânı fedâ
148. 'Âşık oldum saña 'âşık cânâ
71. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 153
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
153. Dünyede kanda olur çâre baña
154. Neylesin bir dil-i bî-çâre baña
72. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 154
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
153. Dünyede kanda olur çâre baña
154. Neylesin bir dil-i bî-çâre baña
73. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 156
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
155. Gönlüme reşk ki seniñle hurrem
156. Baña yazık ki firâkiñ çekerem
74. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 159
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.
159. Merhamet et baña ey simîn-ten
160. Hazer et nâle vü efgânımdan
75. **ben:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 161
Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

161. Ben demem Sâlim için kim cānā
162. Eyle vaşlñ ile anı ihyā

76. **baña:-a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 166

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

165. Bir selâmın ile şādān eyle
166. Yetişir baña bu ihsān eyle

77. **ben:**

Tesdis 2

Mısra: 15

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

15. Bi-ḥamdi'llāh ki 'uşşākı içinde ben de ma'dūdum
16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine hoşnūdum

78. **ben:**

Tesdis 2

Mısra: 16

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

15. Bi-ḥamdi'llāh ki 'uşşākı içinde ben de ma'dūdum
16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine hoşnūdum

79. **bende:-de**

Müseddes 2

Mısra: 26

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

25. Kapıldı gönlümüz ol şūḥa olduk efgende
26. Yer etdi kār-ı mahabbet yeri ile bende

80. **beni:**

Tahmis 2

Mısra: 3

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Beni Mecnūn-reviş etdi görññ o Leylā'ı
4. Halka ḥalka edip ol zülf-i 'abirāsāyı

81. **benim:-im**

Tahmis 2

Mısra: 11

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

11. Bezm-i ḥasretde benim ney gibi her dem nālān
12. Nola bülbül-şifāt etsem heme şeb āh u figān

82. **ben:**

Tarih 2

Mısra: 27

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

27. Ben de şevḳ-ı maḳdemiyle Sâlimā mesrūr iken
28. Ḥamdü li'llāh nā'il oldum ḳudsiyān ilhāmına

83. **beni:-i**

Rübai 2

Mısra: 1

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Dür etme beni başñ için reh-güzeriñden
2. Redd etme gözüm nūru efendim nazariñden

84. **baña:-a**

Rübai 2

Mısra: 4

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Gözden düşürüp eşk-i revānım gibi cānā

4. Bu cevri baña görme revā dideleriñden

85. **benim:-im**

Gazel 2

Mısra: 11

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

11. Dū çeşmimden benim cān gibi ey Sâlim nihān oldu
12. Ser-i zülfünde murğ-ı dil edelden āşiyān peydā

86. **ben:**

Diğer 2

Mısra: 21

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

21. Olalı ben muḳārin-i hicrān
22. Oldu 'ālem baña bütün zindān

87. **baña:-a**

Diğer 2

Mısra: 22

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

21. Olalı ben muḳārin-i hicrān
22. Oldu 'ālem baña bütün zindān

88. **baña:-a**

Diğer 2

Mısra: 24

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

23. Yūsuf um görmeyip ruḥ u āniñ
24. Çāhdır baña cāhi dñnyāniñ

89. **bende:-de**

Diğer 2

Mısra: 45

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

45. Var iken bende ihtirāk-ı vaṭān
46. Külḥān olur gözüme hep gülşen

90. **beni:-i**

Diğer 2

Mısra: 52

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

51. Başka başka firākı yārāniñ
52. Beni pā-māl ḳıldı aḫzāniñ

91. **baña:-a**

Diğer 2

Mısra: 65

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

65. Cümle vaz'ın baña şafādır hep
66. Ğayrısıdır baña tenük-meşreb

92. **baña:-a**

Diğer 2

Mısra: 66

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

65. Cümle vaz'ın baña şafādır hep
66. Ğayrısıdır baña tenük-meşreb

93. **baña:-a**

Diğer 2

Mısra: 69

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

69. Baña gayrırlar eylese tevķir
70. ab'-ı zārım baña eder tekdİR
94. **baña:-a**
Diğer 2
Mısra: 70
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
69. Baña gayrırlar eylese tevķir
70. ab'-ı zārım baña eder tekdİR
95. **baña:-a**
Diğer 2
Mısra: 71
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
71. Ederiz deyu baña tevķiri
72. Edeyorlar ziyâde tekdİri
96. **beni:-i**
Diğer 2
Mısra: 76
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
75. Perveriş bunda urfa urfa meniş
76. Yağdı âteş gibi beni bu reviş
97. **ben:**
Diğer 2
Mısra: 87
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
87. Hele ben ĥaste-i firāk oldum
88. şararıp ĥasretiñ ile şoldum
98. **beni:-i**
Diğer 3
Mısra: 30
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
29. Ĥařılı âteş-i ĥasret dile te'şir etdi
30. Āh-i cān-süz-i firākıñ beni dil-gir etdi
99. **benim:-im**
Diğer 3
Mısra: 39
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
39. Deheniñ fikri benim bu dil-i virānımda
40. Ėoncalar ĥařıl eder sine-i süzānımda
100. **benim:-im**
Diğer 3
Mısra: 44
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
43. Çeřmiñiñ resmi kaçan bu dile 'azmi eyler
44. Donanı gülşen-i kalbimde benim nergisler
101. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 3
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
3. Seniñ yā Rabb baña etdiđiñ cūd
4. Nice mümkün k'ola mařsüb u ma'dūd
102. **beni:-i**
Kaside 3

- Mısra: 5
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
5. Beni mülk-i cihānda 'ākil etdin
6. Beni Ādem'de yā Rab dāĥil etdin
103. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 6
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
5. Beni mülk-i cihānda 'ākil etdin
6. Beni Ādem'de yā Rab dāĥil etdin
104. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 7
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
7. 'Atā etdiñ baña imān-ı kāmil
8. Anıñ şüküründe 'ac-zāver iken dil
105. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 9
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
9. Resülüne beni eylediñ ümmet
10. Buñā hem-tā cihānda olmaz 'izzet
106. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 11
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
11. Beni dünyāda sen devletde etdiñ
12. Ėinā-yı ĥürmet ü 'izzetde etdiñ
107. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 16
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
15. Fününü derke isti'dād ĥařıl
16. Edip etdiñ beni idrāke kābil
108. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 17
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
17. Baña etdiñ eyā luftu firāvān
18. Cemī'-i 'uzvumu ser-cümle iĥsān
109. **ben:**
Kaside 3
Mısra: 19
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
19. Daĥil-i sūr-ı islām olmama ben
20. Seniñ şüküründe 'āciz olmuş iken
110. **benim:-im**
Kaside 3
Mısra: 31
Birinci teklık şahıs zamiri || Āřık, şâir.
31. Benim ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet
32. Vücüdüm ise 'iřyāndan 'ibāret
111. **benim:-im**
Kaside 3

- Mısra: 33
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
33. Şeh-i tab' a benim kıl oldu cismim
34. Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim
112. **benim:-im**
Kaside 3
Mısra: 37
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
37. Benim murğ-ı dilim yâ Rab ser-â-pâ
38. Zünübü âşiyân etdi dirîgâ
113. **ben:**
Kaside 3
Mısra: 40
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
39. Şikâyet yâ İlâhî nefis-i bedden
40. Elinden dil-fîgâr u 'âcizim ben
114. **ben:**
Kaside 3
Mısra: 46
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
45. İlâhî bunca luţfu görmüş iken
46. Saña lâyıķ 'ibâdet etmedim ben
115. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 47
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
47. Beni bu nefis-i bed bîzâr etdi
48. Baña cürm ü zünübü kâr etdi
116. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 48
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
47. Beni bu nefis-i bed bîzâr etdi
48. Baña cürm ü zünübü kâr etdi
117. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 49
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
49. Komas nâşılı beni kim edip işlâh
50. Söz ile kalbimi ol ede işrâh
118. **benim:-im**
Kaside 3
Mısra: 52
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
51. Seniñ farzıñ edâ etmekte yek-ser
52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler
119. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 54
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
53. Gelince sem'ime bāng-i ezān ol
54. Baña rāhāt verir ol dem hemān ol
120. **ben:**
Kaside 3

- Mısra: 57
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
57. Şurū' etsem şalāta ben hemān ol
58. Baña bāb-ı kâzādan gösterir yol
121. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 58
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
57. Şurū' etsem şalāta ben hemān ol
58. Baña bāb-ı kâzādan gösterir yol
122. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 59
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
59. Kî ya'ni der baña ol nefis-i kâhil
60. Edā-yı farz bu tāb ile ne kâbil
123. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 66
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
65. Bu sözle kaşdı mı ol bātil eyler
66. Beni ya'ni namāza kâhil eyler
124. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 67
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
67. Beni yâ Rabb nefse etme mağlūb
68. Anı 'ālemde baña etme maħbūb
125. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 68
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
67. Beni yâ Rabb nefse etme mağlūb
68. Anı 'ālemde baña etme maħbūb
126. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 69
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen
70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden
127. **benden:-den**
Kaside 3
Mısra: 70
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen
70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden
128. **ben:**
Kaside 3
Mısra: 71
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
71. Utanmadın nice diyem kulum ben
72. Ma'āşīye kim ālūde-dilim ben
129. **ben:**
Kaside 3

- Mısra: 72
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
71. Utanmadın nice diyem kılum ben
72. Ma'âşîye kim âlüde-dilim ben

130. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 74
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
73. Murâdım 'arz-ı hâldir saña yâ Rab
74. İki 'âlemde sensin baña maţlab

131. **beni:-i**
Kaside 3
Mısra: 80
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
79. 'Uyûbum luţf ile mestûr eyle
80. Beni 'afvîñ ile mağfûr eyle

132. **benim:-im**
Kaside 3
Mısra: 92
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
91. Nice olur o dem hâl-i günehkâr
92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr

133. **ben:**
Kaside 3
Mısra: 94
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
93. Zünûbuma göre meczi olursam
94. Cehennemlik eñ evvel ben olursam

134. **baña:-a**
Kaside 3
Mısra: 102
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
101. Be-ħaķķ-ı Süre-i Yâsîn ü Raħmân
102. Baña yarım ferecler eyle iħsân

135. **ben:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Erişdi nâ-gehân göñlüm Hişâr'a
4. Güzârı verdim anda ben qarâra

136. **ben:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 31
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
31. Dedim ben aña ey ser-mâye-i cân
32. Su'âlim var cevâbın eyle iħsân

137. **ben:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 33
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
33. Ki bu derd ile ben her bâr şâhim
34. Geçirdim ğam elemle pençġahım

138. **ben:**
Kısa Mesnevi 3

- Mısra: 35
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
35. Rehâvî nağmesi gibi ben ey yâr
36. Esirim kâfir-i âlâma her bâr

139. **beni:-i**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 38
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
37. O şeh nâz ile tahrik-i fem etdi
38. Beni luţfuyla şâd u ħurrem etdi

140. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 39
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
39. Dedi söyle baña nedir ħıţâbıñ
40. Bilirsem aşlını verem cevâbın

141. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 42
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
41. Dedim 'aşkın eyüsi kangısıdır
42. Amân ey yâr-ı ġarım baña bildir

142. **ben:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 46
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen
46. Velikin bir naşihat isterim ben

143. **benim:-im**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 51
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
51. Benim ħânemde dūġâhı segâhı
52. Gelir çârgâhice penç baña ġâhı

144. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 52
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
51. Benim ħânemde dūġâhı segâhı
52. Gelir çârgâhice penç baña ġâhı

145. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 53
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
53. Baña bî-hüde âdem lik gelmez
54. Benim tab'im veli cühhâli bilmez

146. **benim:-im**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 54
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
53. Baña bî-hüde âdem lik gelmez
54. Benim tab'im veli cühhâli bilmez

147. **benim:-im**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 55
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
55. Konuşduğum benim hep cümle 'arîf
56. Nice nükte-şinâs ehl-i ma'arîf
148. **benim:-im**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 57
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
57. Nedimimden benim var zât-ı ma'mûr
58. Nişâbüri demekle ya'ni meşhûr
149. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 60
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
59. Hüşûşâ dün bu söz anıñla oldu
60. O da baña cevâbın böyle verdi
150. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 61
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
61. Baña döndü dedi ol şâh-ı zîbâ
62. O yâr-ı hâlet-efzâ meclis-ârâ
151. **baña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 63
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
63. Saña üç faşl edeyim baña destûr
64. Biri nîkrîz bayâtı biri mâhûr
152. **ben:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 67
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
67. Ki zîrâ ol semâ'yle verem ben
68. Cevâbın anı bir hoş diñle gel sen
153. **ben:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 75
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
75. Cevâbı çünkü aldım ben sözünden
76. Cemâli gâ'ib oldu bu gözümden
154. **benden:-den**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 77
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
77. Dileyen Sâlimâ benden naşîhat
78. Cihânda eylesin bu 'aşka râğbet
155. **ben:**
Tesdis 3
Mısra: 13
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
13. Bilinmezken bilip ben bendesin âh u enînimden
14. Nîgeh-sâzende-i lutf oldu âvâz-ı hâzînimden

156. **ben:**
Tesdis 3
Mısra: 19
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
19. Nedim-i bezm-i hâşû'l-hâs iken ben meclis-i gamda
20. Ğam-âlûde yatarken pister-i endîşe vü hemde
157. **baña:-a**
Tesdis 3
Mısra: 22
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
21. Bu evkât-ı kederde bu Ğam-ı eyyâm-ı mâtemde
22. Kapanmışken baña bâb-ı telatûf bezm-i 'âlemde
158. **benim:-im**
Tesdis 3
Mısra: 28
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
27. Şikeste hâtırım aldı ele cânân şorup hâlim
28. Sezâ şıgmazsa kendi kendine cânım benim Sâlim
159. **ben:**
Kıt'a 3
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Lutf u ihsânını umarım ben
2. Ol kerem-kânı pâdişâhimden
160. **ben:**
Tarih 3
Mısra: 215
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
215. Ben de ey Sâlim edip nuşret-i pâke târîh
216. Eyledim dergeh-i lutf u keremine inhâ
161. **beni:-i**
Tarih 3
Mısra: 218
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
217. Gerçi haddim degil ammâ bu sürürüñ şevkı
218. Etdi küstâh zarûri beni kıldı güyâ
162. **baña:-a**
Gazel 4
Mısra: 1
Kendi âleminde olmak || Yalnızca kendini düşünen nefis.
1. Bâĝ-ı aşkı ol gülûñ mādâm meskendir baña
2. Dil hezâr u eşk cüy u rüy gülşendir baña
163. **baña:-a**
Gazel 4
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Bâĝ-ı aşkı ol gülûñ mādâm meskendir baña
2. Dil hezâr u eşk cüy u rüy gülşendir baña
164. **baña:-a**
Gazel 4
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Cām-ı devlet nüş edip soñra ħumārın çekmeden
4. Güşe-i 'uzlet-nişin olmaqlık ehvendir baña

165. **baña:-a**

Gazel 4

Mısra: 6

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Nola bulmazsam rehâ tır-i müjeñden bahtveş
6. Gamze-i cellād-ı bī-raħmın da düşmendir baña

166. **baña:-a**

Gazel 4

Mısra: 8

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Rüz-ı 'ide olsa şâyeste şeb-i vaşlın 'adıl
8. Âfıtábım ħüsñ ü anın pertev-efkendir baña

167. **baña:-a**

Gazel 4

Mısra: 10

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Nola cânı gibi ħıfz eylese Sâlim yäreñi
10. Ber-güzâr-ı dâg-ı sinem cümle sendendir baña

168. **ben:**

Diğer 4

Mısra: 60

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

59. Etmege başladı divân tertib
60. Lık ammâ ki ben etdim terğib

169. **ben:**

Diğer 4

Mısra: 65

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

65. Ağzımın dâdını bulmazdım ben
66. Renciş ü derd-i firâkıñdan

170. **beni:-i**

Diğer 4

Mısra: 68

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

67. Ĥişşe-yâb etmese Nâ' il ya 'nî
68. Ki mezâk-ı nemekîn ile beni

171. **ben:**

Diğer 4

Mısra: 81

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

81. Ey birâder dilerim ben senden
82. Būs edip dâmen-i beyti benden

172. **beni:-i**

Diğer 4

Mısra: 83

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

83. Yâd edip daħı du'â ile beni
84. Geh tavâfında recâ ile beni

173. **beni:-i**

Diğer 4

Mısra: 84

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

83. Yâd edip daħı du'â ile beni
84. Geh tavâfında recâ ile beni

174. **ben:**

Diğer 4

Mısra: 87

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

87. Yüzümü sürmegi ben ol câda
88. Ĥağ müyesser ede bu dünyâda

175. **beni:-i**

Diğer 4

Mısra: 90

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

89. Geçmedin 'ömr-i 'azizim ya 'nî
90. Ĥacı Sâlim ede Allâh beni

176. **baña:-a**

Diğer 4

Mısra: 100

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

99. Vardı mı ya 'ni size ol er ü giç
100. Ĥaberi gelmedi bilmem baña Ĥiç

177. **beni:-i**

Tesdis 4

Mısra: 8

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Ĥaddimi etdi ĥayâl-i kâkül-i dil-ber dü-tâ
8. Rû-siyâh etdi beni baht-ı siyâh-ı bî-vefâ

178. **benim:-im**

Tesdis 4

Mısra: 10

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Rüy u zülfün yâd etdikçe be-her şubħ u mesâ
10. Âsumâna olsa peyveste benim âhım sezâ

179. **ben:**

Tesdis 4

Mısra: 16

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

15. Ĥağrı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz
16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

180. **benden:-den**

Tesdis 4

Mısra: 22

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

21. Ĥin-i zülfünde bulandan gönlümü budur recâm
22. Dâmenin būs eyleyenler eylesin benden selâm

181. **benden:-den**

Tesdis 4

Mısra: 26

Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

25. Olalı dil gamze-i cânâne ile âşinâ
26. Eyledi benden qarâr u şabr u ârâmm cüdâ

182. **ben:**

Kıt'a 4

- Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
3. Selâmetle yine 'avdet edip gelmek ola mağdûr
4. Seni ben hâzret-i Hakk'a emânet eyledim cânâ
183. **baña:-a**
Matla 4
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
1. Eşkime nisbetle kaTRA degilken bârân
2. Baña yol vermiyor olmağlığa cânâna revân
184. **benim:-im**
Gazel 5
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
1. Yine bir zâlimiñ zülfüne bend oldu dil-i şeydâ
2. Benim baht-i siyâhımdan kime etsem 'aceb şekvâ
185. **baña:-a**
Gazel 5
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
3. Naşîhat şöyle tursun göz göz etseñ sînemi vâ'iz
4. Baña gelmez habâbı medh etmeklikden istifâ
186. **benim:-im**
Gazel 5
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
7. Benim ol rind-i ser-mest-i mey-i 'aşkıñ cihân içre
8. Elimden düşmemişdir sâgar-ı hicr-i keder-peymâ
187. **benim:-im**
Gazel 5
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
9. Benim ol nazım-ı elfâz-ı bî-hem-tâ ki şî'rimden
10. Eder kesb-i tarâvet sũ-be-sũ yek-ser dũr-i yek-tâ
188. **benim:-im**
Gazel 5
Mısra: 11
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
11. Benim ol rind-i bî-kayd-ı tekâpũ-yı taleb Sâlim
12. K'ağan hũn-âbe-i çeşmimden aldı rengini sahbâ
189. **ben:**
Diğer 5
Mısra: 23
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
23. Hele ibrâmi ben dırâz etdim
24. Şimdi teşrîfñiz niyâz etdim
190. **benim:-im**
Kaside 5
Mısra: 87
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
87. Olmasa bâr-ı hũmũm ile kadim dâl benim
88. Görmesem şafha-i 'âlemde nice derd ü belâ
191. **baña:-a**
Gazel 6

- Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cävîd düşmendir baña
2. Kanda kaldı kãm-ı dil ümmîd düşmendir baña
192. **baña:-a**
Gazel 6
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cävîd düşmendir baña
2. Kanda kaldı kãm-ı dil ümmîd düşmendir baña
193. **ben:**
Gazel 6
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
3. Etdigimçün ben şarâb-ı la'liñi her şeb hayâl
4. ....
194. **beni:-i**
Gazel 6
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
5. Ğamze tekrîr-i 'itâb ile beni şâd eylemez
6. Bu emirde hâşılı te'kid düşmendir baña
195. **baña:-a**
Gazel 6
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
5. Ğamze tekrîr-i 'itâb ile beni şâd eylemez
6. Bu emirde hâşılı te'kid düşmendir baña
196. **baña:-a**
Gazel 6
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şâyed deyü
8. Bu cihân mülkünde mâh-ı 'id düşmendir baña
197. **baña:-a**
Gazel 6
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
9. Rũy-ı pũr-tâb-ı ziyâ-bağşın hayâl eyler deyü
10. Ğfitâbım gökdeki hurşid düşmendir baña
198. **baña:-a**
Gazel 6
Mısra: 12
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
11. Vuşlatı der-hâtır etmek nice kâbil Sâlimâ
12. Kanda kaldı kãm-ı dil ümmîd düşmendir baña
199. **ben:**
Kaside 6
Mısra: 87
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
87. Eger vaşfiñla ben gũyâter olmasam kaşidemde
88. Ne mümkün idi beslenmek ser-â-pâ şem' ü pervâne

200. **ben:**
Kaside 6
Mısra: **103**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
103. O ıakvâdan sezâ ben de salât ile naşib alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellâ şem' ü pervâne
201. **benim:-im**
Tesdis 6
Mısra: **10**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Hezarâsâ ser-âgâz etmedim şad hayf feryâda
10. Muhaşşal yok murâdımca benim bir gonca dünyâda
202. **benden:-den**
Tesdis 6
Mısra: **26**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
25. Tenezzül etmeyip yâr ülfete âgyâr ile bir dem
26. Cihân mülkünde benden gayrı aña olmasa maḥrem
203. **ben:**
Lugaz 6
Mısra: **10**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Kimse ta'yîn edemez aña şudur
10. Ben de bilmem ki diyem işte budur
204. **baña:-a**
Gazel 7
Mısra: **1**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Yâd-ı zülfün dilde tesbîhim durur her şeb baña
2. Bir nefes gitmez ḥayâliñ fikri hem-meşreb baña
205. **baña:-a**
Gazel 7
Mısra: **2**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Yâd-ı zülfün dilde tesbîhim durur her şeb baña
2. Bir nefes gitmez ḥayâliñ fikri hem-meşreb baña
206. **baña:-a**
Gazel 7
Mısra: **4**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Âşinâ-yı vaşl olur dum âfitâbım neyleyim
4. Âsumân-ı dilde tâli' bir 'adû kevkab baña
207. **baña:-a**
Gazel 7
Mısra: **6**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Her kaçan bûs eylese dil tûṭi-i gūyâ olur
6. Sâgarâsâ neş'e baḥş eyler o la'lîn leb baña
208. **baña:-a**
Gazel 7
Mısra: **8**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Pâdişâh-ı 'âlem olsam zevk-yâb olmam yine
8. Yâr ile dil hem-'inân olmaḥ durur maṭleb baña
209. **baña:-a**
Gazel 7
Mısra: **10**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Dâmen-i Sâlim bu çirk-âb-ı emelden pâk olup
10. Eyle cûduñla müyesser maḥşadım yâ Rab baña
210. **baña:-a**
Kaside 7
Mısra: **91**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
91. Baña meded eyle şorma cürmüm
92. Yoḥsa günheim beyâna şıgmaz
211. **beni:-i**
Kaside 7
Mısra: **93**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
93. Redd etme beni şefâ'atından
94. Kim ma'siyetim cihâna şıgmaz
212. **ben:**
Tarih 8
Mısra: **81**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
81. Kudûm-ı pâkine ben de du'â edip dedim târiḥ
82. Mu'ammer ola İsmâ'îl Beg iḥsân eyleye Rezzâk
213. **baña:-a**
Gazel 8
Mısra: **1**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Saḥn-ı gülşen mâye-i tekdirdir sensiz baña
2. Bülbülün feryâdı ḡam-te'şirdir sensiz baña
214. **baña:-a**
Gazel 8
Mısra: **2**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Saḥn-ı gülşen mâye-i tekdirdir sensiz baña
2. Bülbülün feryâdı ḡam-te'şirdir sensiz baña
215. **baña:-a**
Gazel 8
Mısra: **4**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Neyleyim bâḡ u bahârın gülsitân-ı 'âlemiñ
4. Verdi gūyâ bir gül-i taşvîrdir sensiz baña
216. **ben:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Nuṭk-ı ḥâli bî-makâl-i kâle kıldım ben bedel
6. Ârzü sedd-i reh-i ta'bîrdir sensiz baña
217. **baña:-a**
Gazel 8
Mısra: **6**
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Nuṭḡ-ı hāli bī-makāl-i kâle kıldım ben bedel
6. Ārzü sedd-i reh-i ta' bîrdir sensiz baña

218. **baña:-a**

Gazel 8

Mısra: 8

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Kaṭ-ı ümmîd eyledim hicriñle seyr-i bâğdan
8. Berg-i süsen şüret-i şemşîrdir sensiz baña

219. **ben:**

Gazel 8

Mısra: 9

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir

9. Sâlimâsâ def'-i sevdâ eylemem gülşende ben
10. Gerdiş-i cû ḡalḡa-i zencîrdir sensiz baña

220. **baña:-a**

Gazel 8

Mısra: 10

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir

9. Sâlimâsâ def'-i sevdâ eylemem gülşende ben
10. Gerdiş-i cû ḡalḡa-i zencîrdir sensiz baña

221. **ben:**

Diğer 8

Mısra: 55

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

55. Ben de geldim ḡapuña sultânım
56. Ey benim mihr-i burc-ı iḡsânım

222. **benim:-im**

Diğer 8

Mısra: 56

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

55. Ben de geldim ḡapuña sultânım
56. Ey benim mihr-i burc-ı iḡsânım

223. **beni:-i**

Diğer 8

Mısra: 58

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

57. Bâb-ı luṭfuñ ḡarîbe bend etme
58. Beni luṭf et netîce redd etme

224. **beni:-i**

Diğer 8

Mısra: 60

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

59. Behre-dâr et na'im-i şefḡatden
60. Beni dūr eyleme ḡimâyetden

225. **ben:**

Diğer 8

Mısra: 61

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

61. Ya'ni akrânım içre ben zâre
62. Eyle luṭf et kerem ile çâre

226. **baña:-a**

Diğer 8

Mısra: 72

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

71. Olmamışken sefelelere bu kerem
72. Baña oldu bu luṭf u cûd u ni'am

227. **ben:**

Kaside 8

Mısra: 102

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

101. Bir 'arz-ı hâle vesîle olur deyü etdim
102. Bu na't-i pâke de ben ictirâ Ḥudâ birdir

228. **benim:-im**

Kaside 8

Mısra: 127

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşagehde baña
128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir

229. **baña:-a**

Kaside 8

Mısra: 127

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşagehde baña
128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir

230. **baña:-a**

Kaside 8

Mısra: 137

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

137. Be-her taraf baña hep çeşm ü gûş zann ederim
138. Ne dem ki ehl ü 'iyâli göñül müfâkirdir

231. **ben:**

Kaside 8

Mısra: 141

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

141. Ki ben bu güne firâḡ u diyâr-ı ḡurbetde
142. Ola 'ilâclar anda ḡazîn ü ḡâsirdir

232. **benim:-im**

Kaside 8

Mısra: 187

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

187. Fiḡân ki nefis-i cehülüm benim Ḥudâvendâ
188. Hemîşe mürtekib-i cümle-i saḡâ'irdir

233. **benim:-im**

Kaside 8

Mısra: 189

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

189. Fiḡân ki nefis-i zalûmum benim ne dânidir
190. Ne ḡod ki müctenib-i zillet-i kebâ'irdir

234. **benim:-im**

Kaside 8

Mısra: 215

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

215. Bedenden eyle giribânımı benim taḡlîş
216. O 'arşagehde ki ehl-i ḡuḡûḡ ḡâzîrdir

235. **baña:-a**
Kaside 8
Mısra: **223**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
223. Murâdımı dü cihânda 'inâyet eyle baña
224. Eger ki kâim-ı muqaddem eger ki âhirdir

236. **ben:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Hâl-i zârım ben ne güne eyleyim tavşif kim
2. Gündüzüm âteş gecem sermâ-yı derd-i iştiyâk

237. **beni:-i**
Gazel 9
Mısra: **7**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. O zülf-i ejderi etdi beni zehr-i firâka düş
8. 'Aceb mi istesem tiryâk-i vaslıñ olмага ihyâ

238. **beni:-i**
Diğer 9
Mısra: **43**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
43. Etmek ile felek beni teb'îd
44. Olmayaydı bahâne sedd-i sedîd

239. **benimle:-im, -le**
Diğer 9
Mısra: **73**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
73. O da yansın benimle hicrâna
74. Tâ ki nâmım kıla cihânyâna

240. **ben:**
Diğer 9
Mısra: **93**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
93. Dönmezem ben netice el-hâşıl
94. Dergehiñden seniñ begim ez-dil

241. **beni:-i**
Diğer 9
Mısra: **97**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
97. İster iseñ unut beni yârım
98. Yine olmaz mahabbetim yarım

242. **beni:-i**
Diğer 9
Mısra: **110**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
109. Ya'ni şehri Selanik'e âhîr
110. Etdi bahtım hemîn beni dâ'ir

243. **benim:-im**
Diğer 9
Mısra: **151**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
151. Yâr-ı gârım benim vefâ-dârım
152. Ya'ni Vehbî-i sine-efgârım

244. **baña:-a**
Kaside 9
Mısra: **85**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.

85. Baña lutfuñ o demde reh-ber eyle
86. Maqâmım tarf-ı cüy-ı Kevşer eyle

245. **baña:-a**
Gazel 10
Mısra: **2**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Görünmez oldu ser-tâ-ser remeden çeşmime dünyâ
2. Baña şâm-ı firâk u rüz-ı vaşlıñ şimdi nâ-ber-câ

246. **baña:-a**
Diğer 10
Mısra: **4**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Firâk-ı rüyuñ ile 'azm-i büstân etsem
4. Görünmeye baña güller nigâh-ı çeşme sezâ

247. **benim:-im**
Diğer 10
Mısra: **6**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Firâk-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revân
6. Pür etdi dâmen-i çeşmim gibi benim her câ

248. **ben:**
Diğer 10
Mısra: **23**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
23. Şu rütbe zâr u nizârım firâk ile ben kim
24. Kemîne rütbesin etmek ne mümkün istinbâ

249. **benim:-im**
Diğer 10
Mısra: **71**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
71. Bilirseñ ey dil-i dâna benim de kıdrimi sen
72. Seniñ de kıdrini berter ede hemişe Hudâ

250. **baña:**
Kaside 10
Mısra: **360**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
359. Bu 'alâmet tarîk-ı redd oldu
360. Baña hânde netice sedd oldu

251. **ben:**
Kaside 10
Mısra: **402**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
401. Lutf-ı teşîr-i dest-i pâkinden
402. Görmedim hiç şudâ' rencin ben

252. **beni:-i**
Kaside 10
Mısra: **451**
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
451. Beni ey nefis eyleme tahtdış
452. Edeyim zâtuñı biraz teftiş

253. **ben:**
Kaside 10
Mısra: 454
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
453. Diñle da'vî-i şıdkı müstahkem
454. Edeyim ben seni miyâna hâkem
254. **beni:-i**
Kaside 10
Mısra: 524
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
523. İzürâbım zamâni zâr etme
524. Beni maşherde dil-fîgâr etme
255. **benim:-im**
Kıt'a 10
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Sedd-i râh oldu nigâh-ı rûy-ı cânâna remed
2. Gözüme görünmeye dünyâ benim şimdi şehâ
256. **baña:-a**
Muamma 10
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. O hürşidim kadem-rencide kılmaz oldu hiç baña
2. Beni böyle ayaklarda komağ yâre sezâ mıdır
257. **beni:-i**
Muamma 10
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. O hürşidim kadem-rencide kılmaz oldu hiç baña
2. Beni böyle ayaklarda komağ yâre sezâ mıdır
258. **benim:-im**
Gazel 11
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Benim bâzâr-ı mihr içre vişâle ragbetim yokdur
6. Hürîdâr-ı nigâh-ı 'ârîz-ı cânâneyim cânâ
259. **benim:-im**
Kaside 11
Mısra: 22
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
21. Ki ya'nî dest-gîr ola bize yarın Şafıyyu'llâh
22. Benim evlâdımı 'afv et diye ol mekrûmet kânı
260. **beni:-i**
Diğer 11
Mısra: 33
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
33. Şöyle zâr etdi iştiyâk beni
34. Nâle döndürdü gam bu cism ü teni
261. **benim:-im**
Diğer 11
Mısra: 54
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
53. Şeb-i deycür-ı iştiyâk içre
54. Qaldı gönlüm benim firâk içre
262. **benden:-den**
Diğer 11
Mısra: 70
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
69. Tolmağın ol şadâ ile dünyâ
70. Geldi benden cihâna istiğnâ
263. **beni:-i**
Diğer 11
Mısra: 71
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
71. Beni neyler o gûş-ı dil-keş-dem
72. K'ola âvâz-ı miñnete mañrem
264. **beni:-i**
Diğer 11
Mısra: 95
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
95. Hele devrân muhayyer etse beni
96. Şeyhîm alır idim netice seni
265. **ben:**
Tarih 12
Mısra: 35
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
35. Ben de alıp destime kilik-i teri
36. Tâ edem târih-i diğer Sâlimâ
266. **ben:**
Rûbai 12
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. İkbâl-i cihâna i'timâd etmem
2. Ben düşmenimi düst i'tikâd etmem
267. **ben:**
Gazel 12
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Âfitâba ben cemâliñ nice teşbîh eyleyim
6. Zerre olmaz hüsnuñe nisbetle kemter âfitâb
268. **benim:-im**
Kaside 12
Mısra: 165
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
165. Benim o rû-siyeh ebnâ-yı hazretiñden kim
166. Edip şenâ-yı şerifinde bezl-i mağdürî
269. **benim:-im**
Kaside 12
Mısra: 175
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
175. Benim o lerze-ber-endâm-ı vahşet ü ekdâr
176. Ki câna yetdi hümüm-ı küdret-i dürî
270. **beni:-i**
Kaside 12
Mısra: 177
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
177. Felek ayırdı beni yâr-ı gâr-ı pâkimden
178. Ziyâde eyledi kesr-i derûn-ı meksûri

271. **benim:-im**
Kaside 12
Mısra: 179
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
179. Benim ol münkesirü'l-bâl-i dühür-ı hasret
180. Ki özledim yine ehl ü 'iyâl-ı mehcürü
272. **benim:-im**
Kaside 12
Mısra: 181
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
181. Benim ol haste-i nâdir-'ilâc kim fırkat
182. Fu'âk-ı ye's ile işkeste etdi hancürü
273. **beni:-i**
Gazel 13
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Şu rütbe mest-i nüş-â-nüş etdiñ ey beni sâkî
6. Kim oldu dîde-i terden zemîn ü âsumân gâ'ib
274. **ben:**
Kaside 13
Mısra: 94
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
93. 'Âleme bir mişli nâ-mesbûk ihsânın Hâk'îñ
94. Bu kerem hünkârıma ben bildigim eyler edâ
275. **baña:-a**
Kaside 13
Mısra: 122
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
121. İntisâb ol hânedâna oldu mevrûs-ı peder
122. Düşdü ihlâş u 'übüdiyyet baña himmet saña
276. **ben:**
Gazel 14
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Pây-mâl-i gerd-i râh-ı 'aşkıñım
8. Etme şâhım ben gedâdan ictinâb
277. **ben:**
Kıt'a 14
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Ben perîşân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd iken
4. Şormamağ bir kerre lâyığ mı beni cânâ baña
278. **beni:-i**
Kıt'a 14
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Ben perîşân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd iken
4. Şormamağ bir kerre lâyığ mı beni cânâ baña
279. **baña:-a**
Kıt'a 14
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Ben perîşân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd iken
4. Şormamağ bir kerre lâyığ mı beni cânâ baña

280. **benim:-im**
Gazel 15
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Gönül ol serv-ğaddım seyr edip büy-ı vefâ umma
8. Benim güzâr-ı mihrimden kıpan nağl-i cefâdır hep
281. **benim:-im**
Gazel 15
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Vefâ me'mül edip Sâlim melûl olmam cefâlarla
10. Benim sevdiklerim bezm-i fenâda bî-vefâdır hep
282. **baña:-a**
Kaside 15
Mısra: 70
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
69. Senâ-yı vaşfıñı haddim degil edem ta'bir
70. Düşen baña der-i adliñde hîdmet-i şevket
283. **baña:-a**
Gazel 16
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Gayrılar sünnet bilirse vaşlıñı farzâ seniñ
6. Baña vâcibdir vişâliñ eylemek cânâ talep
284. **ben:**
Kaside 16
Mısra: 57
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
57. Ben de evşâfıñı zikr eyler iken hâme-i dil
58. Etdi bir nağmeye âgâze çü güyâ bülbül
285. **benim:-im**
Kaside 16
Mısra: 75
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
75. Benim ol şâ'ir-i sihr-âver-i mazmûn-perver
76. Benim ol gülşen-i ma'nâda hîd-ârâ bülbül
286. **benim:-im**
Kaside 16
Mısra: 76
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
75. Benim ol şâ'ir-i sihr-âver-i mazmûn-perver
76. Benim ol gülşen-i ma'nâda hîd-ârâ bülbül
287. **ben:**
Kıt'a 16
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Saña ey mâh-liqâ şad dil ü cânım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek olduğum 'âşık çokdur
288. **ben:**
Kıt'a 16
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Gerçi diller ser-i zülfünde bilirler ammâ
4. Seni ben sevdigime şâhide hâcet yokdur

289. **ben:**
Tarih 17
Mısra: 34
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi
34. Bir 'acâyib hâle dūş oldum ki ben cümle zemîn
290. **benim:-im**
Tarih 17
Mısra: 39
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
39. Cüy-i tab'ında benim bir cūş-i himmet mi var
40. Hâşlı bilmem ne oldu tırmuyor zihn-i bihîn
291. **baña:-a**
Tarih 17
Mısra: 41
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
41. Ser-be-ceyb-i fikret-i ğurbet iken baña yine
42. Dem-be-dem mazmūnlar vermekde tab'-ı bihterîn
292. **ben:**
Tarih 17
Mısra: 44
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
43. Ğaynlar hengâm-ı deyde toñdurur midhatleri
44. Ben ise etmekdeyim ğurbetde fikr-i âteşin
293. **ben:**
Tarih 17
Mısra: 49
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
49. Ya'ni küstâh u recâ olsam derinde ben nola
50. Luţfuña mu 'tād-ı dîrineñ durur zâr u hâzîn
294. **ben:**
Tarih 17
Mısra: 53
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
53. Tâli'imden ben şikâyet etmege ruşsat verip
54. 'Arz-ı hâl-i derdime luţfuñ olursa ger zamîn
295. **ben:**
Tarih 17
Mısra: 82
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
81. Şimdi Türkistân-ı miñnetde çalıp zâr u nizâr
82. Hâlime bakdıķça ben olmaķdayım hayret-ķarîn
296. **ben:**
Tarih 17
Mısra: 83
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
83. Ben gedâya dergehiñden şefkat ümmid eyleyip
84. Cerr-i ihsânıña kıldım böyle bir tarh-ı zemîn
297. **benim:-im**
Tarih 17
Mısra: 88
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
87. Bir felâket-keş muşibet-dideyim 'âlemde kim
88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi ğamîn
298. **ben:**
Tarih 17
Mısra: 107
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
107. Şu ki ğudret var firâķ-ı derd ile ben de hemân
108. Kim du 'â-yı devletiñ edip hemîn hısn-ı hâşîn
299. **ben:**
Rübai 17
Mısra: 1
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Küyuna anıñ ben ki şitâbân oldum
2. Hâk-i rehine dil ile galtân oldum
300. **benim:-im**
Matla 18
Mısra: 2
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Nola kuñl etmege etsem ayaĝı tozun âmâde
2. Benim tâb-âver-i 'ayn-ı 'alilimdir 'Arab-zâde
301. **ben:**
Muamma 18
Mısra: 1
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Nür-ı dîdem taşlar ile dögünürsem ben nola
2. Nice demdir kim firâķ-ı çeşmiñi bu dil çeker
302. **baña:-a**
Gazel 18
Mısra: 1
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Añıp zülfüñ baña âh etmedir her şeb hemîn 'âdet
2. Beni kıldı perişân tâli'-i nâdir-bihîn-'âdet
303. **beni:-i**
Gazel 18
Mısra: 2
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Añıp zülfüñ baña âh etmedir her şeb hemîn 'âdet
2. Beni kıldı perişân tâli'-i nâdir-bihîn-'âdet
304. **baña:-a**
Muamma 19
Mısra: 1
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Ebruvânıñ baña biñ kez tır-i müjgân atmada
2. Taş olsa buña tākāt edemez ey seng-dil
305. **benim:-im**
Kaside 19
Mısra: 91
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
91. Benim 'indimde berterdir cihânda zerrece luţfa
92. Anıñ bir ķatıra-i cüduñ deĝişmem baħr-i zehhâre
306. **ben:**
Muamma 20

- Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
1. Tîr-i müjgânma yârîñ acıdım
2. Ben tûrurken atdıgıñun herkese
307. **baña:-a**
Kaside 20
Mısra: 214
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
213. Tahta devletle geçdiğinde o şah
214. Baña tâli' olup müsâ'id-i câh
308. **ben:**
Kaside 20
Mısra: 235
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
235. Ben de olup nevâliñe maqrûn
236. Görürüm nice luţf-ı gün-â-gün
309. **beni:-i**
Kaside 20
Mısra: 237
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
237. Hâmdü li'llâh beni edip tatyîb
238. İrş ile luţfuñ oldu baña naşîb
310. **baña:-a**
Kaside 20
Mısra: 238
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
237. Hâmdü li'llâh beni edip tatyîb
238. İrş ile luţfuñ oldu baña naşîb
311. **benim:-im**
Kaside 20
Mısra: 239
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
239. Kârım ancağ benim be-her câda
240. Nitekim sağ olam bu dünyâda
312. **ben:**
Tarih 21
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
9. Sâlimâ ben dağı şad şevkıla dedim târîh
10. Buldu encâmını bu nev-eşer-i pâk ü hasen
313. **benim:-im**
Gazel 21
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
1. Derûnumda benim ey 'aşğ câ et
2. Kudûmuñla dile bağş-ı safâ et
314. **beni:-i**
Gazel 21
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
7. Ğam-âlûde olursam da olam tek
8. Beni bir mübtelâ-yı dil-rübâ et
315. **ben:**
Kaside 22

- Mısra: 87
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
87. Ben de yem gibi ol kerem-kâne
88. 'Arz-ı hâl eyleyem faķîrâne
316. **beni:-i**
Kaside 22
Mısra: 92
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
91. Şu kadar tîre-dil eder devrân
92. Beni baht-ı siyâh ile her ân
317. **beni:-i**
Kaside 22
Mısra: 95
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
95. Beni za'f ile fikr edip çün nâl
96. Keder etdi netîce hâmemi lâl
318. **beni:-i**
Kaside 22
Mısra: 104
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
103. Şöyle tursun hiçâb-ı ehl ü 'iyâl
104. Ğayret etdi beni perîşân-hâl
319. **benim:-im**
Kaside 22
Mısra: 123
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
123. Yoğsa hâlim benim diger-gündür
124. Ğam u miñnetle dîde pür-hündür
320. **benim:-im**
Kaside 22
Mısra: 142
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
141. Ola ihyâ deriñde şubh ile şâm
142. Şad hezârân benim gibi nâ-kâm
321. **ben:**
Gazel 23
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
7. Terk-i dâreyn eyledim ben döymegi terk eyleyip
8. Mağv-ı yâr ol çık aradan kalmasin zât u şifât
322. **ben:-de**
Kaside 23
Mısra: 107
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
107. Ben ol Mânî-i âteş-dest-i Erjeng-ı Hıtâ'yım kim
108. Nigâristân-ı Çin etdim zemîn-i şî'r ü inşâyı
323. **ben:**
Tarih 24
Mısra: 11
Birinci teklîk şahıs zamiri || *Âşık, şâir.*
11. Kad serve beñzer diş düre ben bildiğim ol sâhire
12. Şâhenşeh-i baħr ü bere verilse maķbûle geçer

324. **baña:-a**
Tarih 24
Mısra: 54
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
53. Ey âfitâb-ı meh-serîr ol şadr-ı Eflâṭün-naẓîr
54. Olursa baña ger zâhîr bu tuḥfe bir manşıb deger
325. **ben:**
Kaside 24
Mısra: 3
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Ben de pervâneyim ol şem'-i murâd üzre henüz
4. K'eyledim süz-ı derûna dil-i şeydâyı esîr
326. **baña:-a**
Kaside 25
Mısra: 51
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
51. Senâñî ol kadar vird eyledim kim baña gelmez hiç
52. Du'â-güy-ı devâm-ı devletiñ olmaḡdan istifâ
327. **beni:-i**
Kaside 28
Mısra: 27
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
27. Öyle güyâ eyledi vaşfîñ beni gülzârda
28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istiğfâr eder
328. **ben:**
Matla 29
Mısra: 1
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre
2. Gülüñ de kimi dem-beste kimi ḡandân nihâl üzre
329. **ben:**
Kaside 29
Mısra: 49
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
49. Ben o şad-şevḡ u sūrūr ile eyâ kân-ı kerem
50. Eyledim gerçi şıfâñda kelâmım berter
330. **ben:**
Kaside 30
Mısra: 50
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
49. Fezâ-yı sine-i lâğarda mevc-i üstühvânımdan
50. Dil-efgârâna göstersem nola ben şekl-i deryâyı
331. **beni:-i**
Kaside 30
Mısra: 56
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
55. Eger şâyeste-i luṭfuñ degilsem âsitâñîndan
56. Beni dūr eyle gösterme ruḡ-ı maḡsūd-ı zibâyı
332. **ben:**
Kaside 30
Mısra: 57
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
57. Eger 'abd-i 'ubeyd-i ḡalka-ber-güşuñ degilsem ben
58. Efendim kullarıñdan 'add etme 'abd-i ednâyı

333. **benim:-im**
Kaside 30
Mısra: 66
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
65. Der-i devlet-medâr-ı luṭfuña ḡalim edem taḡrîr
66. Benim devletli sultânım bir az güş eyle ednâyı
334. **ben:**
Kaside 30
Mısra: 67
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
67. Ben ol 'abd-i ḡadîm-i bendeñim kim Tañrı 'alimdir
68. Sa'âdetli efendimle olup ekdâr-fersâyı
335. **beni:-i**
Kaside 30
Mısra: 79
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
79. Beni aḡrânıma luṭf et ser-efrâz eyle cüduñla
80. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı
336. **baña:-a**
Kaside 30
Mısra: 81
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
81. Du'âcımdır demeñ bile yeter baña sa'âdet kim
82. Değişmem intisâbım verseler ger baña dünyâyı
337. **baña:-a**
Kaside 30
Mısra: 82
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
81. Du'âcımdır demeñ bile yeter baña sa'âdet kim
82. Değişmem intisâbım verseler ger baña dünyâyı
338. **baña:-a**
Kaside 30
Mısra: 83
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
83. Çerâğın olmağile baña oğlum imtinân eyler
84. Yetişdir baña da luṭfuñ çerâğ et ṭab'-ı şeydâyı
339. **baña:-a**
Kaside 30
Mısra: 84
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
83. Çerâğın olmağile baña oğlum imtinân eyler
84. Yetişdir baña da luṭfuñ çerâğ et ṭab'-ı şeydâyı
340. **ben:**
Kaside 30
Mısra: 87
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
87. Eger ben luṭfuña maḡrûr olmasam ḡaşîdemde
88. Getirmezdî ḡayâlim ḡarice bu nazm-ı ḡarrâyı
341. **benim:-im**
Kaside 31
Mısra: 85
Birinci teklık şahıs zamiri || Âşık, şâir.
85. Ramazânım keremiñ ile benim 'id olsun
86. 'İd-ber-'id edeyim bendeñi iḡyâ eyle

342. **beni:-i**
Matla 32
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Beni vişâliñ ile kām-yâb etmez misiñ
2. Efendi dünyede bir şevâb etmez misiñ
343. **ben:**
Kaside 32
Mısra: 21
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
21. Ben de bülbül gibi ol zât-ı şerîfiñ olsam
22. Menkâbet-hvâni hezârân vücûh ile sezâ
344. **ben:**
Kaside 32
Mısra: 39
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
39. Ben de gūyâter edip hâme-i mu'ciz-demimi
40. Sâlimâ eyleyelim hayr du'âsın inşâ
345. **ben:**
Kaside 33
Mısra: 37
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
37. Zerreym ben de zerre-i nâ-çiz
38. Edeyim nūr-ı feyzî dest-âvîz
346. **ben:**
Kaside 33
Mısra: 47
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
47. Ben gedâ-yı livâ-ı ehl-i dilim
48. Ben neyim hâk-i pâ-yı ehl-i dilim
347. **ben:**
Kaside 33
Mısra: 48
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
47. Ben gedâ-yı livâ-ı ehl-i dilim
48. Ben neyim hâk-i pâ-yı ehl-i dilim
348. **ben:**
Kaside 33
Mısra: 50
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
49. Luţfuña irtibât-ı kalbimden
50. Eyledim ben bu gūne baş-ı suhan
349. **beni:-i**
Kaside 34
Mısra: 75
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
75. Beni de kand-i luţfuñ şöyle gūyâ etdi şevkımdan
76. Derūnum gūyiyâ medhiñle bir deryâ-yı ma'nâdır
350. **benim:-im**
Kaside 34
Mısra: 86
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
85. Ser-i kūyuhda hergiz müdde'â-yı 'aşkı işbâta
86. Benim şahidlerim cānâ iki zūlf-i muţarrâdır

351. **baña:-a**
Matla 35
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Olup reh-rev cihānda baña cānānım vedâ' etdi
2. Hemān şan kâlib-ı fersūdeme cānım vedâ' etdi
352. **baña:-a**
Gazel 37
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Bî-tevaqquf baña luţf eyler idiñ görseñ eger
10. Künc-i firratde dil-i zāra ne eyler ümmîz
353. **baña:-a**
Gazel 38
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Ne denlü zāhid-i dūna olursa telh-â-telh
8. Gelir o mertebe baña şerâb-ı nâb lezîz
354. **baña:-a**
Gazel 39
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Ne mertebe saña cānâ gelirse nâz lezîz
2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyâz lezîz
355. **baña:-a**
Gazel 47
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Baña geldikte neden böyle sūkūtuñ âyâ
6. Yoħsa ey şeyh du'â bizlere isrâf mıdır
356. **ben:**
Matla 48
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Cevānı şayd ederdim ben elimde ihtiyâr olsa
2. Benimle yâr olurdu yâr bahtım baña yâr olsa
357. **benimle:-im, -le**
Matla 48
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Cevānı şayd ederdim ben elimde ihtiyâr olsa
2. Benimle yâr olurdu yâr bahtım baña yâr olsa
358. **baña:-a**
Matla 48
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Cevānı şayd ederdim ben elimde ihtiyâr olsa
2. Benimle yâr olurdu yâr bahtım baña yâr olsa
359. **beni:-i**
Gazel 50
Mısra: 12
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Felekden gördüğüm çevre taħammül eylerim Sâlim
12. Ĥudâ elbet beni bir gün feraħ-baħş-ı vişâl eyler

360. **beni:-i**
Gazel 51
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Gerek nîk ü gerek bed yâd etsinler beni a‘dâ
8. O şâhîñ meclisinde ârzü mezkûr olmağdır
361. **baña:-a**
Gazel 52
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Tâli‘im olsa müsâ‘id baña olmaz yâr yâr
2. Yâri tenhâ bulsam olmaz baht-ı nâ-hemvâr yâr
362. **beni:-i**
Gazel 52
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Ğark-ı hûn oldu remedden dîdeler hicrân ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse ‘âr yâr
363. **baña:-a**
Gazel 57
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Cân u baş üzre ğamiñ ‘âşıkça ğam râhatdır
2. Fikr-i zülfüñ baña bir mâye-i cem‘iyyetdir
364. **benim:-im**
Gazel 57
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Gelmedi gitdi benim serv-i çemânım bâğa
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naḥvetdir
365. **beni:-i**
Gazel 57
Mısra: 12
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Bize hüşyâr-ı şafâ olmak olurdu Sâlim
12. Beni ser-mest-i gurûr eyleyen ol âfetdir
366. **baña:-a**
Gazel 62
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Yâd-ı rüyüñla nezâre eyledikçe cismime
8. Dâĝ-ı sinem baña kendin verd-i ḥod-rû gösterir
367. **ben:**
Gazel 62
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Hâle-i âĝûşa çekdim dün gece ol mâhî ben
10. Pehlevân-ı ‘aşk lâ-büd zûr-ı bâzû gösterir
368. **ben:**
Gazel 63
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Cüst || ü. cü etdim tabîbân-ı cihâni bulmadım
6. Ben gedâ bî-çâre ‘âşık derdine dermân olur
369. **ben:**
Gazel 63
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Ben ki pür-hicrim o şâh-ı tahtĝâh-ı behcetîñ
8. Bir selâm-ı vaşl-encâmıyla dil şâdân olur
370. **baña:-a**
Gazel 65
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Neyleyem şâdi-i vaşlı Sâlimâ verdi baña
10. Firqati ârâyîş-i ḥüsñ ü bahâ vü zib ü fer
371. **ben:**
Gazel 66
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Ḥasretiñle lâleveş ben dâĝ-dârım kim bilir
2. Sînede zaḥm-ı dil-i nâ-şâd u zârım kim bilir
372. **benim:-im**
Gazel 66
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Şaymayıp âh u figânım ḥâtırım kırma benim
4. Belki te‘şîr ede cânâ inkisârım kim bilir
373. **baña:-a**
Gazel 66
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Bir haber al var gülistândan şabâ luḥ et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-‘îzârım kim bilir
374. **beni:-i**
Gazel 66
Mısra: 11
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Bilmedi gitdi o yâr-i serkeşim Sâlim beni
12. Bense derd-i ḥasretiyle bî-çararım kim bilir
375. **bense:-se**
Gazel 66
Mısra: 12
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Bilmedi gitdi o yâr-i serkeşim Sâlim beni
12. Bense derd-i ḥasretiyle bî-çararım kim bilir
376. **beni:-i**
Gazel 67
Mısra: 14
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
13. Ḥayâl-i kâkülü bir nev-cevânîñ
14. Beni Sâlim cihânda eyledi pîr
377. **benim:-im**
Gazel 70
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Hezâr-ı bâĝ-ı ‘aşkım rüy-ı dil-ber gülsitânımdır
2. Benim naḥl-i gülüm ol serv-ḳadd-i dil-sitânımdır

378. **beni:-i**
Gazel 70
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Dil-i şeydâ nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola
6. Beni dil-gir eden rûz u şebân âh u figânımdır
379. **baña:-a**
Gazel 70
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Şikest olsun sebû bâde baña sensiz harâm olsun
8. Benim fırkatde râhım eşk-i çeşm-i hûn-feşânımdır
380. **benim:-im**
Gazel 70
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Şikest olsun sebû bâde baña sensiz harâm olsun
8. Benim fırkatde râhım eşk-i çeşm-i hûn-feşânımdır
381. **benim:-im**
Gazel 70
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim
10. Benim ol serv-quad rûh-ı revânım baña cânımdır
382. **baña:-a**
Gazel 70
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim
10. Benim ol serv-quad rûh-ı revânım baña cânımdır
383. **baña:-a**
Gazel 71
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Fikr edersen ser-güzeştîm dîdelerden nem gelir
2. Zağmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir
384. **baña:-a**
Gazel 71
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun baña
10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir
385. **benim:-im**
Gazel 71
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun baña
10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir
386. **beni:-i**
Gazel 74
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Gubâr-ı hatt ile muğber kıyâs etme beni
6. Ruğumda sûret-i efkâr gayrı yüzdendir

387. **beni:-i**
Gazel 76
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Hevâ-yı 'aşk ile eşkim götürdü 'unşur-ı hâki
6. Beni Mânî fakat âteş yazardı etseler taşvîr
388. **benim:-im**
Gazel 76
Mısra: 11
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Tolar ilhâm-ı feyz-â-feyz ile şî rim benim Sâlim
12. Cebinde o şuhûn eylesem pâkîze bir ta 'bîr
389. **beni:-i**
Gazel 77
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Komaz hâlî derûnum bir kederden gerdiş-i gerdün
4. Beni mağmûm gördükçe felek güyâ şafâ eyler
390. **ben:**
Gazel 78
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Deme Mecnûn göçüp 'aşk içre bir icâdı kalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmışdır
391. **benim:-im**
Gazel 78
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Nola sî-murğa teşbih eylesem gönüm benim zîrâ
6. Der-i küyunda cânânın hemân bir adı kalmışdır
392. **benim:-im**
Gazel 78
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Nice mihr etmesin senden ziyâde dil hayâlîne
10. Firâkında benim bu çeşmimin hem-zâdı kalmışdır
393. **benim:-im**
Gazel 80
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Olmasın dil-gir o meh-rû piç ü tâbımdan benim
8. Kâkülün fikr eyleyen böyle perîşân-hâl olur
394. **benden:-den**
Gazel 83
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Nağd-i şevkı bahş-ı kâlâ-yı hümüm etdim neden
10. Hıvâce-i çarhı dağı benden râğbet ümmidindedir
395. **beni:-i**
Gazel 84
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Helâk etdi beni gâmzeñ saña 'uşşâk lâzımsa
8. Beni lutfuñla ihyâ kıl bizim hoş olmamız yegdir

396. **beni:-i**
Gazel 84
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Helâk etdi beni ğamzeñ saña ‘uşşâk lâzımsa
8. Beni luţfuñla ihyâ kıl bizim hoş olmamız yegdir
397. **baña:-a**
Gazel 84
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Nola endîşe-i zülfü baña hoş gelse ey Sâlim
10. Bize âsüdelikden bir ğama düş olmamız yegdir
398. **beni:-i**
Gazel 85
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Nola bahtım remeden perde çekse dideme yer yer
2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nıgeh yek-ser
399. **beni:-i**
Gazel 85
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. O Leylî añlamazken ‘aşkıñ pā-mālî-i hicrin
10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim ‘aceb neyler
400. **benim:-im**
Gazel 88
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Görmeyince zātımı Sâlim benim
10. Ehl-i ‘irfândan kemâlim kim bilir
401. **bende:-de**
Gazel 90
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Bende ‘aşkıñ sende gönülüm meh-cebînim tâzedir
2. Nev-cevânım tâze feryâdım enînim tâzedir
402. **bana:-a**
Gazel 91
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Şâhbâz-ı evc-i ‘aşk-ı dil-berim dersîñ bana
8. Ey gönül söyle ser-i küyunda naħcîriñ nedir
403. **baña:-a**
Gazel 91
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Sâlim-i zârî helâk etmek dilermiş gamzeler
10. Ey taḫîb-i ‘aşk bunda baña tedbîriñ nedir
404. **ben:**
Gazel 92
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Ben agladıkça Sâlim o gül-rüyu yâd edip
10. Her bir sirişk-i dîde-i giryân gül-âb olur
405. **ben:**
Gazel 93
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrâ-yı cünûn-ı ‘aşkıñım
6. Câme-i şad pâre baña bir durur dîbâ da bir
406. **baña:-a**
Gazel 93
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrâ-yı cünûn-ı ‘aşkıñım
6. Câme-i şad pâre baña bir durur dîbâ da bir
407. **benim:-im**
Gazel 96
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Meyl eder hâra güle mihr eden elbet ey gönül
8. Yoħsa ikrâmım benim ağyâre bâkimden midir
408. **beni:-i**
Gazel 97
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Turmayıp ‘ahde beni ğamla helâk eylediñiz
4. Şag oluñ sizleri şimden gerü yâ hû begler
409. **beni:-i**
Gazel 97
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Dâm-ı tedbîr-i kâzâyı nice inkâr eyler
6. Beni rem-kerde eden gözleri âhû begler
410. **benim:-im**
Gazel 97
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Vechi var Kays-şîfat nâleler etseñ Sâlim
10. ‘Aklıñı aldı benim ğamzesi cādū begler
411. **baña:-a**
Gazel 99
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Sezâdır || yâ. kabûl ü yâ mü’ eddî-i şe’âmet mi
10. Suħanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler
412. **baña:-a**
Gazel 103
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Derûnum her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuşdur
2. Gülistân-ı cihân hicriñle baña külhan olmuşdur
413. **baña:-a**
Gazel 103
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Ne yapsın baña tâli' n' işlesin gamzeñ dil-i zâra
4. Ne olduysa baña cânâ muhaşşal senden olmuşdur

414. **baña:-a**

Gazel 103

Mısra: 4

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Ne yapsın baña tâli' n' işlesin gamzeñ dil-i zâra
4. Ne olduysa baña cânâ muhaşşal senden olmuşdur

415. **beni:-i**

Gazel 103

Mısra: 7

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. İnanma sevdiğim a' dâ geçerlerse beni saña
8. Seniñçün düstum 'âlem baña hep düşmen olmuşdur

416. **baña:-a**

Gazel 103

Mısra: 8

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. İnanma sevdiğim a' dâ geçerlerse beni saña
8. Seniñçün düstum 'âlem baña hep düşmen olmuşdur

417. **benim:-im**

Gazel 104

Mısra: 1

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Benim derünümü saña nic'eyleyem taqrîr
2. Olur mu süziş-i 'âşık lisân ile ta'bir

418. **beni:-i**

Gazel 104

Mısra: 7

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Beni çıkarma efendim zamîr-i pâkiñden
8. Derün-i sîneye etdi maħabbetiñ te'sîr

419. **benim:-im**

Gazel 107

Mısra: 1

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Tabî'atler benim âvâre-i tab'-ı selîmimdir
2. Cihânda ma'rifet baña nedîm-i 'an-şamîmimdir

420. **baña:-a**

Gazel 107

Mısra: 2

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Tabî'atler benim âvâre-i tab'-ı selîmimdir
2. Cihânda ma'rifet baña nedîm-i 'an-şamîmimdir

421. **baña:-a**

Gazel 107

Mısra: 4

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Bize tecdîd-i gam etmez yeñiden 'âlem-i hicrân
4. Keder vermez baña firqat ki me'lûf-ı qadîmimdir

422. **benim:-im**

Gazel 107

Mısra: 6

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Ayırma sîneden yer yer kerem kıl hañçeriñ cânâ
6. Benim künc-i gamında dâğ-ı dil-düzum nedîmimdir

423. **benim:-im**

Gazel 107

Mısra: 8

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Bilir yek-ser mizâcım vaşf-ı kânûn-ı maħabbetle
8. Benim ol dil-ber-i nabz-âşinâ-yı gam haķimimdir

424. **benim:-im**

Gazel 108

Mısra: 2

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Çeşm-i ğurbet-dîdeme düşmendir ey meh hvâblar
2. Dîdeme reşk etmede her şeb benim meh-tâblar

425. **baña:-a**

Gazel 110

Mısra: 8

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Melûl olmam melâmetden ser-i küyunda dil-dârîñ
8. Medâr-ı tesliyet bu yolda baña tarh-ı devletdir

426. **ben:**

Gazel 110

Mısra: 13

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

13. Hele ben bildiğim ma'nâ gözüm nûru hazer eyle
14. 'Adû bîdâr-ı hvâb-ı bezm-i hengâm-ı maħabbetdir

427. **ben:**

Gazel 113

Mısra: 6

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Ağyâr-ı dünu eyleyip ihyâ-yı şohbetiñ
6. Ben künc-i gamda derd ile ölmek revâ mıdır

428. **benim:-im**

Gazel 117

Mısra: 10

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. O yâri hvâbda görmek dilersem ey Sâlim
10. Felek dü dîdeme hvâbı benim harâm eyler

429. **bende:-de**

Gazel 118

Mısra: 2

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Ne sende zerrece mihr ü vefâya rağbet var
2. Ne bende bâr-ı girân-ı cefâya tãkat var

430. **benim:-im**

Gazel 120

Mısra: 1

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Benim murğ-ı dilim gül-geşt-i zûlf-i ħam-be-ħam etmez
2. Ser-i âzâdemi bî-hüde bend-i târ-ı gam etmez

431. **ben:**
Gazel 120
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Varrır ağıyâra tenhâ bî-tekellûf luţf eder gâhî
8. Recâ etsem o luţfu ben garibe et desem etmez
432. **benim:-im**
Gazel 121
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz
2. Benim gibi de ammâ bâğ-ı hüsne ‘andelîb olmaz
433. **benim:-im**
Gazel 121
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Çerâğân eylerim her şeb benim sînemde dâğımla
8. Fezâ-yı gülşen-i ‘âşıkda bundan ğayrı zîb olmaz
434. **ben:**
Gazel 129
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânîñ nesin gördüm
10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı ‘aşk içre ziyân etmez
435. **beni:-i**
Gazel 134
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Bu tekyegâh-ı çarhda her kese baht el verir yek-ser
4. Velî bahtım hemân ancak beni irşâda el vermez
436. **baña:-a**
Gazel 135
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Açılsa şad hâzîne ‘âlem-i hicrinde sultânım
8. Hâzef-pâre olur baña yine her bir güher sensiz
437. **benimle:-im, -le**
Gazel 139
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Gönül seniñle ‘itâbîñ benimle dil ‘âciz
10. O hâl ‘âşıkâ yer yer gider gelir tûrmaz
438. **beni:-i**
Gazel 139
Mısra: 11
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Beni gözet ki efendi kadîmiyim saña
12. Қаpuñda hâşılı eller gider gelir tûrmaz
439. **baña:-a**
Gazel 141
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Baña hiç bir peyâm-ı vaşl ile bād-ı şabâ gelmez
2. Meşeldir ecnebîlerden cîhân içre vefâ gelmez
440. **beni:-i**
Gazel 145
Mısra: 11
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Tekâpû eyleme vehmiñden ‘âkîlseñ beni nev‘e
12. Hüdâ‘dan ğayrıdan insâna ğâfîl nef‘ ü zar gelmez
441. **baña:-a**
Gazel 146
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Baña zehr-âb-ı miñnetdir mey-i râhat-resân sensiz
2. Kadeh-mâlîde-i ğamdır netîce her zamân sensiz
442. **baña:-a**
Gazel 146
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Açılmam sen gül-i ra‘nâsız ey gönca bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz
443. **bende:-de**
Gazel 147
Mısra: 13
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
13. Tâkat mı kodu bende cefâsıyla o hûnî
14. Sâlim bize bu demde şaşkın ‘âr gerekmez
444. **beni:-i**
Gazel 148
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niķâb etmez
2. Luţufdan ğayrı şeyden sevdigim aşlâ hiçâb etmez
445. **beni:-i**
Gazel 149
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Beni gönülde ara tûymadan o ğamze beni
8. Bilirse yahşî bilir ol yamâna yok sözümüz
446. **beni:-i**
Gazel 149
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Beni gönülde ara tûymadan o ğamze beni
8. Bilirse yahşî bilir ol yamâna yok sözümüz
447. **beni:-i**
Gazel 150
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Mañz-ı nûr etdi beni ğarķ-ı tecellî-i cemâl
8. Germ edelden nîgehim ‘arız-ı cânâne heves
448. **baña:-a**
Gazel 151
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Kıl olmağa aña baña o mäh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pādişāh besdir bes

449. **ben:**

Gazel 152

Mısra: 7

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Geçmez idi ben kılundan anı ammā neyleyim
8. Neylemişe eylemiş ağıyār tekdîr eylemiş

450. **benim:-im**

Gazel 153

Mısra: 10

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Dili gördüm şarılmış kākül-i dil-dāra ey Sālim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yās etmiş

451. **beni:-i**

Gazel 157

Mısra: 9

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Şadmān etdi peyām-ı vaşlı ey Sālim beni
10. Etsək ifrāt-ı ferahdan biz nola her cā rakış

452. **benden:-den**

Gazel 160

Mısra: 3

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Alamazsañ resm-i müjgāniñ şehā benden nola
4. Etdi şandük-ı derūnum ile peykān ihtilāt

453. **benimle:-im, -le**

Gazel 160

Mısra: 6

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Dür olmaz bir nefes yāriñ hayāli dīdeden
6. Gam degil etse benimle hicr-i cānān ihtilāt

454. **benden:-den**

Gazel 161

Mısra: 6

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Beynimizde var iken ğamze-i efsūn-sāzı
6. Nice kâbil ki ola benden ol âfet mahzūz

455. **beni:-i**

Gazel 164

Mısra: 9

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Nola mumlar yakıp ararsa beni meclisde
10. Sālimāsā yoluña düşdü be-her bār şemi'

456. **benim:-im**

Gazel 174

Mısra: 10

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Degildir cāy-ı istiğrāb ey gonca bu 'ālemde
10. Bu gülşende saña 'āşık benim gibi hezār olmak

457. **baña:-a**

Gazel 178

Mısra: 1

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Sensiz baña ey mihr-i cihān-süz Selanik

2. Hicrāniñ ile oldu hemān bir şeb-i tārık

458. **baña:-a**

Gazel 183

Mısra: 7

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Şafha-i gerdān-kitāb-ı ḥasretim çün kim baña
8. Cāy-ı istiškāndır bāb-ı vişāli Aḥmed'in

459. **beni:-i**

Gazel 183

Mısra: 10

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Nola tūtiveş tekellüm-senc olursam Sālimā
10. Eyledi gūyā beni şīrīn maḳāli Aḥmed'in

460. **beni:-i**

Gazel 187

Mısra: 6

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Ele geldikçe vaşla hiç dirîğiñ yok şehā ammā
6. Beni gıtdikçe hicriñ ile bī-hüş eylediñ gittiñ

461. **beni:-i**

Gazel 188

Mısra: 7

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Geçer şanma beni geçdikçe cāna tır-i hicrāniñ
8. Olur 'uşşāka reh-zen 'ārı dil-dāra hicāb etmek

462. **bense:-se**

Gazel 189

Mısra: 10

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Erbāb-ı nefes nālem ederler neye teşbīh
10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zārīñ

463. **benim:-im**

Gazel 190

Mısra: 5

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Bī-ḳarār olduğuma ta'n etme sultānım benim
6. Bendeñiñ bī-şabr u sāmān olduğun bilmez misiñ

464. **benim:-im**

Gazel 190

Mısra: 7

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Vuşlatıñla ḳalbimi ta'mir etmezsiñ benim
8. Ḥātırım hicriñle vīrān olduğun bilmez misiñ

465. **baña:-a**

Gazel 193

Mısra: 4

Birinci teklük şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Ellere gerçi vişāliñ fikri mihnet-pāş olur
4. Ārzü-yı pāy-būsuñdur baña dā'im kesel

466. **baña:-a**

Gazel 193

- Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Meclis-i meyde otursağ kalksa ortadan hicâb
6. Baña bûs etmege verseñ geh ayag u gâh el
467. **ben:**
Gazel 194
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. 'Âlem oldu şâd bezm-i şöhbetiñden ben degil
2. Bu da cānā tâli 'imdendir benim senden degil
468. **benim:-im**
Gazel 194
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. 'Âlem oldu şâd bezm-i şöhbetiñden ben degil
2. Bu da cānā tâli 'imdendir benim senden degil
469. **ben:**
Gazel 196
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Yād edip kūyunda āh-ı âteşinim neyleyim
2. 'Arz edip bî-hüde ben aña eninim neyleyim
470. **ben:**
Gazel 196
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Hîdmetinde ben anıñ beste-miyānım Sâlimā
10. Qadrimi bilmez o yār-i nāzeninim neyleyim
471. **benim:-im**
Gazel 197
Mısra: 14
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
13. O kaşı yanıñ endüh-ı firākın söyleyip yer yer
14. Benim çekdiklerim Sâlim varıp cānāna 'arz etdim
472. **ben:**
Gazel 199
Mısra: 11
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
11. Ben anıñ beste-miyānım hîdmetinde neyleyim
12. Bilmedi gitdi o yār-i nāzeninim kıymetim
473. **benim:-im**
Gazel 201
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Şu rütbe şu 'le-perverdir benim dāğ-ı fūrūzānım
2. Şabāh-ı haşre dek sönmez fetil-i şem'-i sūzānım
474. **ben:**
Gazel 201
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Seni ben meclisimden dūr etmem der idiñ baña
4. Kerem kıl 'ahd ü peymāne vefā et etme sultānım
475. **baña:-a**
Gazel 201

- Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Seni ben meclisimden dūr etmem der idiñ baña
4. Kerem kıl 'ahd ü peymāne vefā et etme sultānım
476. **ben:**
Gazel 202
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Hārāb etdi sipāh-ı gamzesi mülk-i dili çünkim
4. Yed-i şekvāy ol şāha gönül ben de bülend etdim
477. **ben:**
Gazel 202
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. O nakķāş-ı cefā şad nakķ-ı cevri etdi qabul etdim
8. Muhaşşal dāğ-ı hicri ben zerāsā sine-bend etdim
478. **ben:**
Gazel 203
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Kāse leb-riz-i sirişk-i dîdeden meclisde ben
8. Cümle bu hūn-ābedir bezminde şahbāmız bizim
479. **ben:**
Gazel 205
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Hiç hūmārın der-pey etmez zevk-ı bî-gam bulmadım
2. 'Alemin ben meclis-i nūşunda 'âlem bulmadım
480. **ben:**
Gazel 205
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Çok tolandım kūyunu dil-berleriñ ammā ki ben
4. Yine senden gayrı cānā yār-i hem-dem bulmadım
481. **ben:**
Gazel 205
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Ğam-fezādir deyi 'aşkıñ zemm eder imiş raķīb
8. Ben seniñ sevdā-yı mihrin sevdiğim kem bulmadım
482. **ben:**
Gazel 206
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Ben o lāle-ħad periden Sâlimā bir vech ile
10. Gülşen-i 'âlemde bŷ-ı vuşlat ümmid eylemem
483. **baña:-a**
Gazel 207
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Şeb-i vuşlat ki oldu baña 'āzım
2. Dırāz-ı mā-cerā-yı dil ne lāzım
484. **baña:-a**
Gazel 208

- Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Firâkıñla baña devlet yeter âh-ı sehergâhım
  2. Fenâ dünyâda bî-câh olmadır ancağ benim câhım
485. **benim:-im**
Gazel 208
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Firâkıñla baña devlet yeter âh-ı sehergâhım
  2. Fenâ dünyâda bî-câh olmadır ancağ benim câhım
486. **ben:**
Gazel 208
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Ben ol Kays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkı kim bu vâdide
  4. Enîsim gam celîsim hicr ü hayret derd hem-râhım
487. **ben:**
Gazel 208
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Ben ol çâh-ı zâkanda olmuşum üftâde ey Sâlim
  10. Ki görse reşk ederdi mâh-ı Ken 'ân behcet-i Sâlim
488. **benim:-im**
Gazel 209
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Hep gammandandır benim güldüklerim ammâ gören
  4. Farı-ı şevkımdan şanır tâ böyle hândân olduğum
489. **ben:**
Gazel 209
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Vâdi-i 'aşk içre Sâlim ben bu baht-ı zâr ile
  10. Gördüğüñ varsa kerem kıl söyle şadân olduğum
490. **ben:**
Gazel 210
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Şemîm-âlûdekâr-ı hâksâr-ı gurbet oldum ben
  4. Bu hâletle dimâğ-efsürdeyim büy-ı vâtan bilmem
491. **ben:**
Gazel 212
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Ne mümkün vuşlat ile âşinâ olmak bu 'âlemde
  4. Ümid-i şevkle bî-hüde hemân ben pür-melâl oldum
492. **ben:**
Gazel 212
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Perî-rüyândan aşlâ görmedim insâniyet ben hayf
  10. Bu 'arşagâhda bî-hüde vakf-ı infi 'âl oldum

493. **benim:-im**
Gazel 213
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Ser-â-pâ âşinâdır dâğ-ı hicriñ ile sultânım
  8. Benim mihrinle hem-te'sîr-i isfidâcdır sînem
494. **benim:-im**
Gazel 213
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Şumâr eyler görenler üstühvânım Sâlimâ bir bir
  10. Qulûz-m-i ser-gerânâsâ benim mevcâcdır sînem
495. **ben:**
Gazel 214
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Bülbül-i şifteveş 'aşk ile zâr oldum ben
  2. Bir ser-âmed gül-i ra'nâya hezâr oldum ben
496. **ben:**
Gazel 214
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Bülbül-i şifteveş 'aşk ile zâr oldum ben
  2. Bir ser-âmed gül-i ra'nâya hezâr oldum ben
497. **ben:**
Gazel 214
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Bî-şu 'ürâne miyânına şarıldım şad hayf
  4. Nev-nihâl-i kad-i dil-dârıma bâr oldum ben
498. **ben:**
Gazel 214
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Süm-i esbini dirîğ eyleyicek rüyumdan
  6. Reh-i yâre yine bî-hüde gubâr oldum ben
499. **ben:**
Gazel 214
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Murg-ı dil dâmgeh-i turrada nahcîriñdir
  8. O iki çeşm-i gâzâlâne şikâr oldum ben
500. **ben:**
Gazel 214
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Eylemez bâğ-ı bihişt olsa da gönülüm ragbet
  10. Sâlimâ 'aşk ile bî-şabr u karar oldum ben
501. **ben:**
Gazel 220
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Şu rütbe mest-i 'aşk olmuş gönül câm-ı maħabbetden
  2. Gelir cânân geçer görmem yüzün ben farı-ı hayretnden

502. **beni:-i**
Gazel 221
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Beni zencîr-i zülfüñle esîr-i 'aşkıñ etme gel
4. Dil-i âşüfsemi cânâ edip dîvâne neylersin
503. **beni:-i**
Gazel 221
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey süzî
6. Cemâlîñ şem'ine gönülüm edip pervâne neylersin
504. **benim:-im**
Gazel 221
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Dağıdıp kâkülün yârîñ perîşân etme lutf eyle
8. Benim ol rişte-i 'aqlım çözüp ey şâne neylersin
505. **ben:**
Gazel 222
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Eylemem Sâlim figânım ile teksîr-i sevâd
10. Kılmazam dil-gîr o şülhu ben enîñ ü nâleden
506. **benim:-im**
Gazel 223
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Benim bu 'âlem-i dünyâda cânâ râhatım sensin
2. Merâmım sevdiğim cânım efendim devletim sensin
507. **beni:-i**
Gazel 223
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Beni ferdâlara şalma gidip lutf eyle sultânım
4. Sebâtım şabr u ârâm-ı dil-i bî-ţâkatim sensin
508. **benim:-im**
Gazel 223
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Getir rez duşterin sâkî kerem kıl meclis-i nüşa
6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin
509. **benim:-im**
Gazel 223
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Vefâya hâşılı bigâneym bezm-i maḥabbetde
8. Gel ey cevr ü cefâ sen kim benim hem-ülfetim sensin
510. **benim:-im**
Gazel 223
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Ayağıñ kesme sâkî Sâlim-i âşüfte-dilden gel
10. Benim hergiz müretteb-sâz-ı bezm-i şoḥbetim sensin
511. **baña:-a**
Gazel 224
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Kırılınsın sāgar-ı 'işret derünüm ğam ile tolsun
2. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat ḥarâm olsun
512. **benim:-im**
Gazel 224
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Benim vâdî-i 'aşkıñda perîşân-ḥâli cânânîñ
6. Benim her şeb ḥayâlim zülf-i pür-ḥam olmasın nolsun
513. **baña:-a**
Gazel 224
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Nola mey görmese Sâlim dem-i firâkte oldukça
10. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat ḥarâm olsun
514. **benim:-im**
Gazel 225
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Çıkmağa cânım firâk-ı yâr ile her dem benim
4. Üstühvânım eylemiş pehlûda çifte nerdübân
515. **benimle:-im, -le**
Gazel 226
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Va 'de-i vaşl etdiğiñ ferdâya şalma sevdiğim
10. Sen değil miydiñ benimle 'ahd ü peymân eyleyen
516. **benim:-im**
Gazel 227
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. El-ḥazer mağrûr-ı câh-ı ḥüsn ü ân olma şakın
4. Ey benim derdim görüp de baña dermân etmeyen
517. **baña:-a**
Gazel 227
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. El-ḥazer mağrûr-ı câh-ı ḥüsn ü ân olma şakın
4. Ey benim derdim görüp de baña dermân etmeyen
518. **benim:-im**
Gazel 228
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Bilinmekse garâz Sâlim benim de rûtbe-i 'aşkıñ
10. Ser-i küyunda dillerden maḥabbetler su'âl olsun
519. **beni:-i**
Gazel 229
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Sevdigim güldür beni gâhî teraḥḥum eyleyip
8. Agladıḳça ben 'adûlar şād u ḥandān olmasın

520. **ben:**

Gazel 229

Mısra: 8

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Sevdigim güldür beni gâhî teraḥḥum eyleyip
8. Agladıḳça ben 'adûlar şād u ḥandān olmasın

521. **baña:-a**

Gazel 231

Mısra: 7

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Geçmem o şühdan baña geç deyü vâhime
8. Bî-hüde ṭab'a şıḳlet eder iḳtirâḥdan

522. **benden:-den**

Gazel 236

Mısra: 9

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

9. Benden naşîḥat ister iseñ sevdigim hele
10. Pek şaḳla cevri ü nâzını ḡurbet-keşāndan

523. **benden:-den**

Gazel 237

Mısra: 6

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Güş eylemedi pendimi hiç bu dil-i bî-ḳayd
6. Ḥaḳdan dilerim 'aşḳ ile benden beter olsun

524. **ben:**

Gazel 243

Mısra: 3

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Aşınāyım ḡam ile şol rütbe ben kim dünyede
4. Sebḳat etmiş yok dil-i nâ-şādı maḥzūn olmada

525. **benim:-im**

Gazel 245

Mısra: 5

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Hiç benim gibi felekde kimse giryān olmadı
6. Eşḳ-i ḡam ülfet edelden dīde-i Ya'ḳūb ile

526. **benim:-im**

Gazel 247

Mısra: 6

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Ey bād-ı şabā uğrar iseñ zülf-i nigāra
6. Luṭf eyle benim derd-i serimden ḥaber eyle

527. **benden:-den**

Gazel 247

Mısra: 8

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Görsün nic'olur 'aşıkma cevri ü eziyyet
8. Yā Rab o cefakāri da benden beter eyle

528. **benden:-den**

Gazel 249

Mısra: 4

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Bulursañ gönlümü bād-ı şabā zülf-i dil-ārāda
4. Meded luṭf eyle benden var maḥzūna selām eyle

529. **beni:-i**

Gazel 254

Mısra: 2

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Dile raḥm eyleyip aḡyāri şehā dūr eyle
2. Dūsta düşmene ḳarşu beni mesrūr eyle

530. **benim:-im**

Gazel 255

Mısra: 7

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Gel açdırma benim mecmū 'a-yı dilde olan rāzım
8. Çü ma'lüm-ı şerifinidir derünüm hiç su'āl etme

531. **benim:-im**

Gazel 256

Mısra: 3

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Bilmez mi benim derd-i derünüm ki o dil-dār
4. Bir günde biñer yāre urur bu dil-i zāre

532. **beni:-i**

Gazel 259

Mısra: 2

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

1. Ne luṭfuñdan seniñ memnūnuñum ey bî-vefā söyle
2. Ne şādān etdigiñ vardır beni ey pūr-cefā söyle

533. **benim:-im**

Gazel 259

Mısra: 4

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Teraḥḥum eyleye şāyed yoluñ düşdükde cānāna
4. Benim ḥāl-i perişānım kerem ḳıl ey şabā söyle

534. **baña:-a**

Gazel 259

Mısra: 6

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

5. Yeter ḳaldıñ gel ey dil dāmgāh-ı zülf-i dil-berde
6. Ḥavādişden ne var zülf-i dil-ārāda baña söyle

535. **baña:-a**

Gazel 259

Mısra: 7

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

7. Neden böyle açılmaz ḡoncaveş ol fem baña luṭf et
8. Açıl rāz-ı derünüñ şaḳlama ey meh-liḳā söyle

536. **baña:-a**

Gazel 262

Mısra: 4

Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.

3. Dil-i 'aşḳ-āşināna ḳıydı ḥayfā ḡamze-i fettān
4. Niḡāh-endāz-ı raḥm ol baña ey biḡāne düşdükçe

537. **benim:-im**

Gazel 263

- Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Benim ol kim suţûr-ı nazm-ı pāk-i bî-nazîrimle
8. Temedduh eylese şâyeste tûfî-i şeker-hvâre
538. **benim:-im**
Gazel 263
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Benim kim kîlk-i vaşşâf-ı leb-i sultân-ı hûbânım
10. Eder bahşâyîş-i hûsn-i letâfet ney-şekerzâre
539. **benim:-im**
Gazel 264
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Dil-i zârîm benim devr edeli mey-hâne mey-hâne
2. Gezer oldu şehâ dillerde ol bigâne bigâne
540. **benden:-den**
Gazel 267
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Sorma benden hele ahvâl-i perîşân-ı dili
4. Bî-kârâr öyle degildir ki demek mümkün ola
541. **bende:-de**
Gazel 269
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. 'Adûlar 'îd ederlermiş görüp hicrânînî bende
2. Ne var bir dest-bûsuñla sevindirsen beni sen de
542. **beni:-i**
Gazel 269
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. 'Adûlar 'îd ederlermiş görüp hicrânînî bende
2. Ne var bir dest-bûsuñla sevindirsen beni sen de
543. **benim:-im**
Gazel 270
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Benim bu giryemi cânân 'aceb nemden kıyâs eyler
4. Benim bir hâl-i zârîm görmemişken künc-i fırkatde
544. **benim:-im**
Gazel 270
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Benim bu giryemi cânân 'aceb nemden kıyâs eyler
4. Benim bir hâl-i zârîm görmemişken künc-i fırkatde
545. **benim:-im**
Gazel 271
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. 'Adûlar hârveş sayd etmede ol verd-i ra'nâyı
4. Hezârâsâ benim virdim figân olmakda gitdikçe

546. **ben:**
Gazel 272
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. 'Arz ediñ feryâdımı dil-dâre Allâh 'aşkına
2. Ede şâyed merhâmet ben zâre Allâh 'aşkına
547. **ben:**
Gazel 272
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Dil şikeste hâtırım mahzûn derûnum münkesir
6. Ben garîb üftâdeye bir çâre Allâh 'aşkına
548. **baña:-a**
Gazel 273
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Hât-ber-âverde olaldan berü ol cânâne
4. Cümleden baña güzel gelmede Kâğıd-hâne
549. **benim:-im**
Gazel 273
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi
8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane
550. **beni:-i**
Gazel 273
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi
8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane
551. **baña:-a**
Gazel 279
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Olaldan 'aşkıña dil müştêrî ey hvâce-i nahvet
8. Baña hep müfte şatdırdı metâ'-ı şabr u sāmânı
552. **beni:-i**
Gazel 279
Mısra: 9
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Beni zevk-âşînâ-yı vaşl edip Sâlim o Yûsuf-fem
10. 'Adû-yı kîne-hvâhım eyledi ser-cümle ihvâmı
553. **beni:-i**
Gazel 281
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Olsam ne 'aceb eşk-i revânım gibi pâ-mâl
4. Gözden beni ol şüh-ı sitemkâre düşürdü
554. **benim:-im**
Gazel 282
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Nem kalır âb-ı revândan benim ey nûr-ı başar
4. Eşk-i hünînter-i çeşmim gibi bir cû var mı

555. **baña:-a**
Gazel 284
Mısra: 1
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Gam-ı hicri baña ol mâh-ı tâbânı unutturdu
2. Melâl-i hâtırım cânân değil cânı unutturdu
556. **baña:-a**
Gazel 284
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Hayâl-i kâkül-i dil-ber ile derd-i serim yokdur
4. Felek baña ser-â-pâ naqş-ı hûbânı unutturdu
557. **baña:-a**
Gazel 286
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Hîsâr'ın neyleyim sensiz olan zevkîn baña şimdi
4. Şehâ her bir kirası resm-i dâğ-ı iştiyâk oldu
558. **benim:-im**
Gazel 289
Mısra: 5
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. O şîha söyle niyâzım benim meded ey âh
6. Gönül kudûmunu ister gelir mi gelmez mi
559. **benim:-im**
Gazel 290
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Şu rûte nâleler etdim gamînla gülsitân içre
4. Benim bülbülleri feryâd u zârım hep hamûş etdi
560. **baña:-a**
Gazel 290
Mısra: 6
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
5. Binâgûşuñla çeşmiñ yâd ederken gûş edip sâğar
6. Baña meclisde tâze her habâbın çeşm ü gûş etdi
561. **beni:-i**
Gazel 290
Mısra: 8
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Gönülde şabra tâkat yok serimde zerre ârâmım
8. Beni sevdâ-yı zülfüñ sevdiğim bî-şabr u hûş etdi
562. **baña:-a**
Gazel 291
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Ser-i zülfüñ dil-i bî-çâreye cây-ı şafâ oldu
2. Gönül dür olmuyor senden ne olduysa baña oldu
563. **ben:**
Gazel 291
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Hayâl-i mü-miyânından yine ben geçmedim hergiz
4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu

564. **baña:-a**
Gazel 291
Mısra: 4
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Hayâl-i mü-miyânından yine ben geçmedim hergiz
4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu
565. **ben:**
Gazel 292
Mısra: 2
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
1. Da'vet eddik bezme ol hürşid-i raşşân gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben hâke cânân gelmedi
566. **benim:-im**
Gazel 292
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Tîre-baht imiş ümîdim gibi kâşânem benim
4. Şubha dek bakdık bu şeb ol mâh-ı tâbân gelmedi
567. **beni:-i**
Gazel 293
Mısra: 3
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
3. Hamdü li'llâh kim cemâliñ şâdmân etdi beni
4. Tal'atın kıldı münevver külbe-i ahzânımı
568. **ben:**
Gazel 293
Mısra: 7
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
7. Luţfu var olsun ferâmûş etmeyip ben bendesin
8. Mağdemiyle etdi hândân bu dil-i nâlânımı
569. **ben:**
Gazel 293
Mısra: 10
Birinci teklîk şahıs zamiri || Âşık, şâir.
9. Hâledir zann eylerim âgûşumu Sâlim hemân
10. Ben der-âgûş eyledikçe ol meh-i tâbânımı
- be-nâhun-dest:**
1. **be-nâhun-dest:**
Gazel 42
Mısra: 5
Elin turnağıyla, turnakla.
5. Dil be-nâhun-dest deşt-i rahnedir
6. Peçe-i berg üzre dâ'im meyveler
- benân-ı dest-i sevdâya:**
1. **benân-ı dest-i sevdâya:-ya**
Gazel 248
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevda elinin parmakları || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.
1. Şalınca mü-be-mü vech-i müniriñde hâtîñ sâye
2. Şarıldı rişte-i cânım benân-ı dest-i sevdâya
- benân-ı havret-i naklinde:**
1. **benân-ı hayret-i naklinde:-in, -de**
Kaside 17
Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nakledilen hayret parmağı || Hatem'in çok fazla olan cömertliği.

61. Zamân-ı cüdunu görse refime eyler idi
62. Benân-ı hayret-i naklinde hâtemin Hâtem

bend bend etmiş:

1. **bend bend etmiş:-miş**

Gazel 129

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlamak.

11. Şikenc-i kâkülünde bend bend etmiş dil-i zârîñ
12. Bu lutfu saña Sâlim degme şüh-i dil-sitân etmez

bend eden:

1. **bend eden:-en**

Tarih 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esir etmek || Üstünlük sağlamak

11. Hayr-makdem ey şeh-i mülk-i şecâ'at merhabâ
12. Ey eden bend Kahramân u Rüstem'i ibrâmina

bend et:

1. **bend et:**

Gazel 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlamak.

5. Halka-i ümmide bend et rişte-i âhîñ dilâ
6. Seng-i çaha bak resîmen nice te'sîr eylemiş

bend etdim:

1. **bend etdim:-dim**

Gazel 202

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlamak || Sevgilinin saçlarına aşğın gönül vermesi.

1. O mâhîñ zülf-i seb-reng-i dil-âvizin kemend etdim
2. Dil-i sevdâ-ğarîñ-i 'aşkıñı bir târe bend etdim

bend etsin:

1. **bend etsin:-sin**

Tarih 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlamak || Bağlı kılmak, bağlı olmak.

7. Murâd-hâne-i devlet olup cihâna Hudâ
8. Medâr-ı dârına hayl-i murâdı bend etsin

bend evleyen:

1. **bend evleyen:-yen**

Tesdis 2

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlamak || Sevgilinin saçlarına aşğın gönül vermesi.

25. Perîşân-târ ederse nola hergiz dilleri ğamda
26. Velî bend evleyen dildir yine Sâlim o perçemde

bend oldu:

1. **bend oldu:-du**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlamak || Sevgilinin saçlarına aşğın gönül vermesi.

133. Pes o dâma varuban bend oldu

134. Dil-i şeydâya 'aceb fend oldu

2. **bend oldu:-du**

Gazel 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlanmak || Sevgilinin saçlarına aşğın gönlünün bağlanması, âşık olması.

1. Yine bir zâlimiñ zülfüne bend oldu dil-i şeydâ

2. Benim baht-i siyâhımdan kime etsem 'aceb şekvâ

bend oldum:

1. **bend oldum:-dum**

Gazel 279

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlanmak || Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerine aşğın gönlünün bağlanması, âşık olması.

1. Geçip Mısr-ı dile şeh oldu çün ol Yûsuf-ı sâñi

2. Hâç-ı rüyuna bend oldum mişâl-i pîr-i Ken'anî

bend olmak:

1. **bend olmak:-mağ**

Kıt'a 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolanmak, bağlanmak.

3. Degil bihbûda bend olmak siyeh-püşî ile çeşmim

4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultânım

bend olmayayım:

1. **bend olmayayım:-ma, -ya, -yım**

Gazel 273

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlanmak || Sevgilinin saçlarına aşğın gönlünün bağlanması, âşık olması.

1. Nice bend olmayayım zülf-i 'abîr-efşâne

2. Yem döker hâl-i siyeh murğ-ı dil-i nâlâne

bend olmayor:

1. **bend olmayor:-ma, -yor**

Diğer 2

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolanmak || Etkisi altında olmak.

63. Ğayra olmaz rübûde el-hâşıl

64. Ğayra bend olmayor efendi bu dil

bende:

1. **bende:-ñ, -e**

Terci-bend 1

Mısra: 33

Kül, köle || Âşık.

33. Zerrece cevri ü 'itâb etmezsiñ aşlâ bendeñe
34. Cürm ü noqsânına bakmazsiñ dil-i nâlânımıñ

2. **bendeñi:-ñ, -i**

Terci-bend 1

Mısra: 39

Kül, köle || Âşık.

39. Bendeñi ihyâ edelden şevk-ı vaşlıñ sevdigim

40. Öldü gitdi ğıbtadan baña raķıb-i bed-liķâ

3. **bendeñe:-ñ, -e**

Lugaz 1

Mısra: 30

Kul, köle || Şâir.

29. Revâc-ı ma'rifet var neyleyim bî-gâne oldum ben

30. Ne var sulţânıma bu bendeñe luţfuñ kerâmetdir

4. **bendeñi:-ñ, -i**

Müseddes 2

Mısra: 14

Kül, köle || Âşık.

13. Maħabbetim saña ta'bir olur mu hiç kâbil

14. Deriñde bendeñi kemter gedâ-yı ednâ bil

5. **bendeñiz:-ñiz**

Diğer 3

Mısra: 145

Kul, köle || Şâir.

145. Geçemem bendeñiz ol cây-ı ferah-efzâdan

146. Luţfu çok ħâşılı anıñ hele ğayrı câdan

6. **bendesin:-sin**

Tesdis 3

Mısra: 13

Kül, köle || Âşık.

13. Bilinmezken bilip ben bendesin âh u enînimden

14. Niğeh-sâzende-i luţf oldu âvâz-ı ħazînimden

7. **benden:-n**

Diğer 4

Mısra: 82

Kul, köle || Şâir.

81. Ey birâder dilerim ben senden

82. Bûs edip dâmen-i beyti benden

8. **bendedir:-dir**

Kaside 13

Mısra: 61

Kul, köle.

61. Şıdk ile Allâh'a 'âşık bendedir Peyğamber'e

62. Luţf u ihsân etmege ħalka be-ğâyet mübtelâ

9. **bendeleriñ:-ler, -iñ**

Kaside 15

Mısra: 79

Kul, köle.

79. Emîn ü sâlim olup dergehiñde bendeleriñ

80. Kim anlara ola me'vâ ħimâyet-i şevket

10. **bendeñiz:-ñiz**

Tarih 17

Mısra: 115

Kul, köle || Şâir.

115. Bendeñiz de yoķladım deryâ-yı şıdk-ı fikretim

116. Kılzüm-i rıķkıyyetimden kim çıķa dürr-i ğemîn

11. **bendeñe:-ñ, -e**

Tarih 19

Mısra: 3

Kul, köle || Şâir.

3. Bendeñe müjde-künân söylediler târihiñ

4. Sâlimâ Şadıķ Efendi yine müftü oldu

12. **bendeleriñ:-ler, -iñ**

Kaside 22

Mısra: 144

Kul, köle.

143. Olup âzâde-dil figendeleriñ

144. Sâlim olsuñ deriñde bendeleriñ

13. **bendeñ:-ñ**

Tarih 24

Mısra: 55

Kul, köle || Şâir.

55. Sâlim gibi bendeñ dedi teşhîriniñ târihiñi

56. Aldı Revân'ıñ sürunu Sulţân Aħmed müjdeler

14. **bendedir:-dir**

Muamma 27

Mısra: 1

Kül, köle || Âşık.

1. Bendedir aña çü mihr ile begim nâ-şâddır

2. Resm-i bülbül piş-i gülde nâliş-i feryâddır

15. **bendeñi:-ñ, -i**

Kaside 31

Mısra: 86

Kul, köle || Şâir.

85. Ramazânım keremiñ ile benim 'id olsun

86. 'Id-ber-'id edeyim bendeñi ihyâ eyle

16. **bende:**

Kaside 32

Mısra: 35

Kul, köle.

35. Bende etdiñ o ķadar cümle cihânyânı seniñ

36. Ey kerem-kân u himem-ħüy u fazîlet-peymâ

17. **bendeñizde:-ñiz**

Gazel 78

Mısra: 12

Kul, köle || Şâir.

11. Bize hep bûs-ı la'l-i dil-rübâ idi ezal meşreb

12. O zevkiñ şimdi Sâlim bendeñizde dadı ķalmışdır

18. **bendeñiñ:-ñ, -iñ**

Gazel 190

Mısra: 6

Kül, köle || Âşık.

5. Bî-ķarâr olduğuma ta'n etme sulţânım benim

6. Bendeñiñ bî-şabr u sâmân olduğun bilmez misiiñ

19. **bende:**

Gazel 269

Mısra: 10

Kül, köle || Âşık.

9. Bizi yoklardı ey Sâlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zülf-i pür-hamda dil-i âvâre biñ bende

20. **bendesin:-sin**

Gazel 293

Mısra: 7

Kül, köle || Âşık.

7. Luţfu var olsun ferâmüş etmeyip ben bendesin
8. Mağdemiyle etdi ħandân bu dil-i nâlânımı

bende eden:

1. **bende eden:-en**

Gazel 64

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köle yapmak || Sevgilinin, aşığı kendine tutkun hale getirmesi.

7. Eden gedâları bende ħarîbi âzürde
8. Evâmîr-i şeh-i fermân-revâ-yı hüsnüfüdür

bende ederler:

1. **bende ederler:-er, -ler**

Gazel 97

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köle etmek || Kendine düşkün hale getirmek.

1. Kimi meh-rû kimi dil-cû kimi hoş-bû begler
2. Âdemi bende ederler bu perî-rû begler

bende eyledi:

1. **bende eyledi:-di**

Müseddes 2

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlamak || -Aşığın sevgiliye- kul,köle olması.

27. Şu rütbe etdi eşer mihr ü ülfetiñ tende
28. Netîce Sâlim'i ħüftârîñ eyledi bende

bende oldu:

1. **bende oldu:-du**

Diğer 10

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kul köle olmak || Kalben bağlanmak.

69. Bunuñla oldu ħarâ'ir saña bütün bende
70. Bunuñla oldu saña Sâlim-i ħarîb şeydâ

bendegân:

1. **bendegâna:-a**

Terkîb-bend 1

Mısra: 88

Köleler || Âşıklar.

87. Eyâ engüşt-hilâl-i dest-i pâki
88. Hemîşe bendegâna dâl ħançer

2. **bendegâna:-a**

Kaside 2

Mısra: 56

Kullar.

55. O kim nür-ı İlhî'dir cihâna
56. 'Acab mi rahmet olsa bendegâna

3. **bendegân:**

Tesdis 5

Mısra: 8

Köleler || Âşıklar.

7. Ey gül-i revnağ-fezâ-yı gülsitân-ı ħüsn ü ân
8. Dergehiñden olmasın bigâne böyle bendegân

4. **bendegâna:-a**

Gazel 230

Mısra: 8

Köleler || Âşıklar.

7. Nedir sevdâ-yı zülfüñle belâ-keşlik dil-i zâra
8. Geçilmezken miyânın bendegâna imtinânından

bende-i ednâ olan:

1. **bende-i ednâ olan:-an**

Kaside 16

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakir köle olmak.

51. Dâver-i pâdişehâ menba'ı luţf u keremâ
52. Ey olan dergehiñe bende-i ednâ bülbül

bende-i ednâsi:

1. **bende-i ednâsi:-sı**

Tarih 1

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakir, basit köle.

67. Degil bir bende-i ednâsi anıñ
68. Derinde Ca'fer ü Yahyâ vü Hârûn

2. **bende-i ednâsi:-sı**

Tarih 3

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakir, basit köle.

33. ħazret-i şâh-ı bîhîn-debdebe Sultân Aħmed
34. Ki anıñ bende-i ednâsi hezârân Dârâ

bende-i efkendeñe:

1. **bende-i efkendeñe:-ñ, -e**

Gazel 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşkün köle.

7. Bende-i efkendeñe ser-keşlik et tek kâ'ilim
8. ħayr ile şalınma ey serv-i ħürâmânım meded

bende-i fermân olmaz:

1. **bende-i fermân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtaat etmek || Sevgilinin güzelliğine esir olmak.

21. Maħz-ı hüsnüñ sever 'âşık yoħsa
22. ħaţ ile bende-i fermân olmaz

bende-i kadîmiñdir:

1. **bende-i kadîmiñdir:-iñ, -dir**

Diğer 9

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eski köle || İlgili kişiye geçmişten beri hayranlık duyan şair.

29. Hağ bilir bende-i kadimîndir

30. Hağ bilir yâr-ı 'an-şamîmîndir

bende-i kemînesidir:

1. **bende-i kemînesidir:-si, -dir**

Kaside 15

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değersiz köle.

49. Der-i 'inâyetiniñ bende-i kemînesidir

50. Cihânbanî-i ikbâl-i 'izzet-i şevket

bendelik evleyen:

1. **bendelik evleyen:-yen**

Kaside 10

Mısra: 494

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulluk yapmak.

493. Vağt-i feyz-i dem-i icâbetde

494. Bendelik evleyen ticâretde

bende-nüvâzâ:

1. **bende-nüvâzâ:**

Kaside 30

Mısra: 61

Kölesine, kullarına iyilikte bulunan || Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.

61. Mürüvvet-perverâ bende-nüvâzâ mekrümetkârâ

62. 'Inân-ı esb-i kilke luğfuñ eyler ise irhâyı

bendesı etdi:

1. **bendesı etdi:-di**

Terci-bend 1

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendisine köle yapmak || Aşığım sevgiliye olan duygularından kaynaklı mutlak bağlılığı.

31. Levhaşa'llâh ahterim 'ulvî imiş gerdünda

32. Bendesı etdi beni Hağ sen şeh-i hûbânımıñ

bend-i cümle-i engüşt:

1. **bend-i cümle-i engüşt:**

Kaside 8

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün parmaklardaki ip.

117. Retîmedir ğam için eyledi felek ta'lîk

118. Ki bend-i cümle-i engüşt ü her hanâşırdir

bend-i ğam-ı bî-ihtiyâr olmak:

1. **bend-i ğam-ı bî-ihtiyâr olmak:**

Gazel 174

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstmeden ğam bağına takılmak.

1. Ne müşkilmiş gönül bend-i ğam-ı bî-ihtiyâr olmak

2. Ne derd imiş serinde kişiniñ sevdâ-yı yâr olmak

bend-i hükümü:

1. **bend-i hükümü:-ü**

Kaside 24

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kararın bağlayıcılığı.

23. Ma'den-i kân-ı hüner hazret-i Ahmed Paşa

24. Bend-i hükümü ki eder Rüstem-i dehri teshîr

bend-i hvâhiş-i dünyâ:

1. **bend-i hvâhiş-i dünyâ:**

Kaside 10

Mısra: 436

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyevi isteklere esir olmak.

435. Nuğkumuz vakf-ı güy-i çün u çerâ

436. Tağ'ımız bend-i hvâhiş-i dünyâ

bend-i târ-ı ğam etmez:

1. **bend-i târ-ı ğam etmez:**

Gazel 120

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğam ipine bağlanmak.

1. Benim murg-ı dilim gül-geşt-i zülf-i ğam-be-ğam etmez

2. Ser-i âzâdemi bî-hüde bend-i târ-ı ğam etmez

bend-i târ-ı müy-ı zülf edip:

1. **bend-i târ-ı müy-ı zülf edip:-ip**

Gazel 255

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarına bağlanmak.

5. Dil-i sevdâ-perestim bend-i târ-ı müy-ı zülf edip

6. Kerem kıl kılca cân-ı zârımı ğamla ğayâl etme

bendîde:

1. **bendîdeleri:-ler, -i**

Matla 34

Mısra: 2

Esir, köle.

1. Encümle kıyâs etme görüp zîn ola dünyâ

2. Bendîdeleri oldu libâsında hüveydâ

benefşe:

1. **benefşe:**

Diğer 3

Mısra: 52

Menekşe || Ayva tüyü.

51. Hağ-ı ruğsârın ile dil ki ola cılve-nümâ

52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cânâ

2. **benefşe:**

Diğer 3

Mısra: 87

Menekşe çiçeği.

87. Ney-zenâsâ da benefşe aña pey-rev olmuş

88. Çalmağa hâzır olup ol dağı boynun egmiş

3. **benefşe:**

Tarih 8

Mısra: 17

Menekşe çiçeği.

17. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i kudret oldu kim nola
18. Hemîn olsa müretteb-sâzi-i âyîn-i istigrâk

4. **benefşeyle:-yle**

Kaside 34

Mısra: 20

Menekşe çiçeği.

19. Şafâsi gülşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyir
20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrî müheydâdır

5. **benefşe:**

Kaside 34

Mısra: 25

Menekşe çiçeği.

25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengâm-ı sürür içre
26. 'Aceb keşretde vahdet etmeniñ sırrı hüveydâdır

benefşeler:

1. **benefşeler:**

Kaside 1

Mısra: 33

Menekşe.

33. Tâze tâze benefşeler der-pey
34. Gâh lutf-ı bahâr u geh gam-ı dey

benefşezâr oldu:

1. **benefşezâr oldu:-du**

Gazel 287

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Menekşe bahçesine dönmek || Sevgilini yüzünde ayva tüylerinin çıkması.

1. Cemâl-i pâkiñe haç revnağ-ı 'izâr oldu
2. Nezâregâh-ı mahabbet benefşezâr oldu

benî âdem:

1. **benî âdem:**

Kaside 1

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âdemoğulları, insanlar.

67. Gerek 'âlem gerek benî Âdem
68. Kâse-i nûna nokta-i tev'em

benim cânım:

1. **benim cânım:**

Gazel 291

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye yönelik kullanılan bir sevgi, samimiyet ifadesi.

7. Buyur teşrîf-i gülşen eylemez misin benim cânım
8. Derûn-ı sinede her meyve-i bâğ-ı vefâ oldu

benimçün:

1. **benimçündür:-dür**

Muamma 15

Mısra: 2

Benim için.

1. 'İzârı var iken hürşid doğmağa elem çekmiş
2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-likâ nola

beñiz:

1. **beñzim:-m**

Gazel 45

Mısra: 3

Yüz, çehrenin rengi.

3. Teb-i firâk ile beñzim şarardı şoldu deme
4. Hâzân-reside nihâle bahâr der-peydir

2. **beñzim:-im**

Gazel 248

Mısra: 5

Yüz, çehrenin rengi.

5. Şarardı şoldu beñzim nâr-ı 'aşkıñla hâzân oldu
6. Hemân 'aynıyla döndüm bâğ-ı gamda verd-i zîbâya

be-nür-ı feyz-i suhan:

1. **be-nür-ı feyz-i suhan:**

Kaside 10

Mısra: 409

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözün bereketinin nur ile,için.

409. Yâ İlâhî be-nür-ı feyz-i suhan
410. Eyle lutfuñla dîdemi rüşen

be-nür-ı pāk-i muhammed:

1. **be-nür-ı pāk-i muhammed:**

Kaside 12

Mısra: 193

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in pak nuru vesilesiyle.

193. Be-nür-ı pāk-i Muhammed emîn ü sâlim ola
194. Gürûh-ı gerd-i kederden cebînimîñ nûri

be-nür-ı pāk-i şâh-ı taht-ı eflāk:

1. **be-nür-ı pāk-i şâh-ı taht-ı eflāk:**

Kaside 9

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göklerin tahtının sultanının || Hz. Muhammed, pak nuru.

77. Be-nür-ı pāk-i şâh-ı taht-ı eflāk
78. Be-'izz-i şatvet-i sulţân-ı levlāk

beñze:

1. **beñzer:-r**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 157

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

157. Kendi dîv-i sefide beñzer iken
158. Cehl ile böyle dün-âhter iken

2. **beñzemez:-mez**

Kaside 7

Mısra: 21

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

21. Yûsuf aña beñzemez ki zîrâ
22. Esrâr-ı Hâk imtihâna şıgmaz

3. **beñzer:-r**

Gazel 12

Mısra: 2

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

1. Gitmüyor piş-i nigâhından ser-â-ser âfîtab

2. Saña cânâ 'âşık-ı didâra beñzer âfîtab

4. **beñzer:-r**

Kaside 13

Mısra: 6

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

5. Berzağ-ı câmi' gibidir 'âlem-i şüret hele

6. Evvel ü âhir iki deryâya beñzer güyiyâ

5. **beñzer:-r**

Kaside 20

Mısra: 335

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

335. Beñzer 'aynı ile ol 'âşık-ı firkat-keşe kim

336. Ya 'ni kim hâzret-i Süleymân'a

6. **beñzer:-r**

Tarih 22

Mısra: 5

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

5. Beñzer 'aynı ile ol 'âşık-ı firkat-keşe kim

6. Eylemiş dideleri eşkini mânend-i sebîl

7. **beñzer:-r**

Tarih 24

Mısra: 11

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

11. Kad serve beñzer diş düre ben bildiğim ol sâhire

12. Şâhenşeh-i baħr ü bere verilse maqbüle geçer

8. **beñzer:-r**

Kaside 29

Mısra: 44

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

43. Sen o yek-tâ güher-i baħr-i keremsin ki felek

44. Görmedi zât-ı şeref-baħşıña beñzer gevher

beñzed:

1. **beñzedirsem:-ir, -sem**

Tahmis 2

Mısra: 10

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

9. Ermesin şubh-ı vişâle şeb-i hicrim cânâ

10. Beñzedirsem ruħuña mihr-i cihân-ârâyı

beñzer:

1. **beñzer:**

Gazel 40

Mısra: 9

İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

9. Bu nüsha 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çâreye beñzer

10. Şarılmaz rişte-i cân ile ser-tâ-ser be-her kâgaz

beñzer bulmaz:

1. **beñzer bulmaz:-maz**

Gazel 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzer, denk bulmak.

7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyân-ı çarħda

8. Eylese her zerresin bir dide-i ter âfîtab

beñzine kan gelmedi:

1. **beñzine kan gelmedi:-di, -**

Gazel 292

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Korkudan benzi sararmak.

5. Eylemiş şöyle hirâsân bîdi ğamzeñ bāğda

6. Bellidir hâlâ yüzünden beñzine kan gelmedi

ber:

1. **ber:**

Kaside 1

Mısra: 12

Yer.

11. Yem kemer-bend-i emr ü fermâni

12. Ber de muhtâc-ı toħm-ı iħsânı

2. **beri:-i**

Tarih 24

Mısra: 5

Yer.

5. 'Arz etse ruhsâr ol perî firdevs eder büm u beri

6. Olursa aña müşterî gökde nola şems ü kamer

ber ü bahriñ:

1. **ber ü bahriñ:-iñ**

Kaside 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara ve deniz || Bütün âlem, dünya.

3. Ber ü bahriñ hümâyün-naħl-i şâhı

4. Per ü bâl-i Hümâ-yı dâd-hvâhı

ber-â-ber:

1. **ber-â-berdir:-dir**

Lugaz 3

Mısra: 4

Birlikte, beraber.

3. Bir ser-âmed lañif dil-berdir

4. Kâlbi de 'aksi de ber-â-berdir

2. **ber-â-berdi:-di**

Gazel 170

Mısra: 2

Birlikte, beraber.

1. Hânkâh-ı kederiñ olmasa perverdi firâk

2. 'âşık-ı zâra vişâl ile ber-â-berdi firâk

3. **ber-â-ber:**

Gazel 250

Mısra: 10

Birlikte, beraber.

9. Sâlimâ söz yok şî'irde taħ 'iña şad âferin

10. Nuħ-ı cân-baħşıñ ber-â-ber rütbe-i i'câz ile

berâber:

1. **berâber:**

Gazel 37

Mısra: 2

Birlikte, beraber.

1. Olalı menzil ü maşşūduna reh-ber ümmiz
2. Eyledi 'aşığı çak hāke berāber ümmiz

berāt:

1. **berāta:-a**
Tarih 11
Mısra: 17
Padişahın emirlerinin yer aldığı belge, ferman ||
Yüz, çehre.
17. Bir berāta çekicek hatt-ı şerifi şāhān
18. İmtişāl etmege emrine olunur ta'cıl

2. berāt:

- Gazel 260**
Mısra: 5
Padişahın emirlerinin yer aldığı belge, ferman
5. Berāt ile dediler mālīk oldu hüsn ü āna ol
6. Gören tuğrā-yı ebrūsun hatt-ı 'ālī-nişān içre

berāt-ı 'aşkını:

1. **berāt-ı 'aşkını:-ın, -ı**
Gazel 89
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk fermanı.
3. Tab'imız muğber degildir hatt-ı pākīnden seniñ
4. Hat berāt-ı 'aşkını 'aşıkların tecdid eder

ber-āverde kaldı:

1. **ber-āverde kaldı:-dı**
Diğer 10
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serpilmek, büyümek || Dua etmeyi arttırmak
bağlamında.
75. Cenāb-ı Hākk'a emānet edip vücūdunu biz
76. Bu güne kaldı ber-āverde bunda dest-i du'ā

berāy-ı isti'dād:

1. **berāy-ı isti'dād:**
Kaside 20
Mısra: 125
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabiliyet, yeterlilik-elde etmek- amacıyla.
125. Her kes alıp berāy-ı isti'dād
126. Feyzi andan olur karin-i murād

berāy-ı takdīr:

1. **berāy-ı takdīr:**
Kaside 24
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takdirten dolayı.
27. Nereye 'avdet ederse olur 'avn ü nusret
28. Himmeti esbine çāker o berāy-ı takdīr

ber-bād etdin:

1. **ber-bād etdin:-din**
Terkib-bend 1
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bozmak, viran etmek.

7. Dirig ey şu'le-i āh-ı şehergāh
8. Ki etdin hān ü mān-ı şabri ber-bād

ber-bād kalmışdır:

1. **ber-bād kalmışdır:-miş, -dır**
Müfret 10
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan hale gelmek.
1. Bırakdım çarhı destimden kazāyı atmaz oldum
ben
2. Kemān u tır ü kalb ü 'aşkımız ber-bād kalmışdır

ber-bād olur:

1. **ber-bād olur:-ur**
Kaside 14
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rüzgārda savrulmak, zarar görmek, yok olmak.
19. Yem-i ihsāni şaşa dehre gevher
20. Olur ber-bād Genc-i Bād-āver

berçide-dāmān:

1. **berçide-dāmān:**
Kaside 34
Mısra: 31
Etekleri toplanmış || Zarif şekilde.
31. Şalınmış seyr-i bāga servler berçide-dāmān hep
32. Zarifāne be-her-cāyı gülistānıñ temāşādır

berd:

1. **berd:**
Kaside 23
Mısra: 15
Soğuk.
15. Hezārın şu'le-i āvāzını berd etdi efsürde
16. Bahār eyler ederse āteş-i gülle müdāvāyı

ber-devām olsun:

1. **ber-devām olsun:-sun**
Kaside 22
Mısra: 145
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin devamlılığının, sürekliliğinin olması.
145. Zātın 'izzetle ber-devām olsun
146. 'Ömr ü devletle müstedām olsun

ber-düş:

1. **ber-düş:**
Gazel 150
Mısra: 3
Omuz üzerinde, omuzda, sırtta || Nerede akşam
orada sabah tarzında yaşayan adam.
3. Der-miyān dāmene-i şabr u reviyet ber-düş
4. Atdırır zār-şifāt ādemi meydāne heves

ber-düş olup:

1. **ber-düş olup:-up**
Kaside 6
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Omuzda bulunmak.

29. Daḥīl-i bezmdir nola ḳabā-yı zer-niṣān ber-düş
30. Olup eylerse destārın muṭallā ṣem' ü pervāne

bereket:

1. **bereket:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 136

Bereket, bolluk.

135. Ḳanı eş'āra ḥ'āhiş ü rağbet
136. Ḳanı evvelki bahşiş ü bereket

2. **bereketle:-le**

Kaside 10

Mısra: 131

Allah'ın bereketi ile vasıtasıyla.

131. Bereketle du'ā edince hemān
132. Enes'in ḥaysına o Fahr-i cihān

bereketle toplu:

1. **bereketle toplu:-up**

Kaside 10

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bereketlenmek.

133. Bereketle toplu o ni'met-i tām
134. Yediler sır olunca şahb-ı kirām

be-resül-i mümecced-i hallāk:

1. **be-resül-i mümecced-i hallāk:**

Kaside 20

Mısra: 297

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın övülmüş resulü || Hz. Muhammed

297. Be-Resül-i mümecced-i Hallāk
298. Etmiş ola bu ḳavli Ḥaḳ intāk

berf:

1. **berfden:-den**

Tarih 17

Mısra: 2

Kar.

1. Vaḳtidir olsa şitādan pür-bahā rüy-ı zemin
2. Berfden olmaḳda her bir gülsitān nühket-ḳarīn

2. **berfden:-den**

Tarih 17

Mısra: 5

Kar.

5. Berfden şimdi döşendi gülşene kālīçalar
6. Hep ḥicāb altında ḳaldı luṭf-ı Ḥaḳ'dan nesterin

3. **berf:**

Kaside 18

Mısra: 1

Kar.

1. Etdi çil aḳça gibi berf ile bārān nüzül
2. Erba'in eyledi raḥmetle yine şehre duḫül

4. **berf:**

Kaside 18

Mısra: 12

Kar.

11. Āsiyāb-ı feleğin çarḫı döner döndükçe
12. Berf şanma dökülen olmada rīzān burḡül

5. **berf:**

Kaside 18

Mısra: 35

Kar.

35. Berf şanma döküp eczā-yı şitāya gerdün
36. Feleğin eylemede ṭab'ına tedbīr-i fuşül

6. **berfi:-i**

Kaside 23

Mısra: 24

Kar.

23. Hevā mı vaşf-ı deyde ebr-i kil-k-i dūr-niṣārımdan
24. Yağan berfi şanırlar şaḫḫanıñ reng-i semensāyı

7. **berf:**

Kaside 23

Mısra: 25

Kar.

25. Degildir berf edip taḳlid ol şadr-ı keremkārı
26. Çil aḳçayla felek pür eyledi dāmān-ı dünyāyı

8. **berf:**

Kaside 26

Mısra: 8

Kar.

7. Gülsitāna nazar etdikçe kıyās eyleme kim
8. Berf ağartmış ruḫ-ı dil-cüy-i nihāli her cā

9. **berf:**

Kaside 26

Mısra: 14

Kar.

13. Bir beyāz ḥāre çıkardı yine kılmaḡa bisāt
14. Şanma bī-hüde gönül berf ile ṭoldu ḡabrā

berg:

1. **bergleri:-ler, -i**

Diğer 3

Mısra: 82

Yaprak.

81. Naḫl-ı gül taḫt-ı revān olsa olurdu a'lā
82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyā

2. **berg:**

Kaside 34

Mısra: 29

Yaprak.

29. Düşürmez sāyesin rüy-ı zemīne goncanıñ her berg
30. Şu rütbe ḫānedān-ı gülşeniñ ḳadri mu'allādır

3. **berg:**

Gazel 231

Mısra: 3

Yaprak.

3. Ṭutmazdı berg kendini mecrā-yı şeb-neme
4. Leb-riz-i kāse olmasa feyz-i şabāḫdan

berg ü bahārı:

1. **berg ü bahārı:-ı**

Lugaz 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaprak ve bahar || *Kirpinin üzerindeki sert dikensi yapılar*

5. Tâzedir berg ü bahârî şolmaz

6. Hissine hâşılı hiç söz olmaz

berg ü bâr-ı 'avsını:

1. **berg ü bâr-ı 'avsını:-m, -ı**

Kaside 23

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk meyveleri ve yaprakları || Mutlu zamanlar.

13. Edince berg ü bâr-ı 'avsını ceş-i hazân târâc

14. Çemen giydi şitâda müflisâne ak yek-tâyı

berg-i duhân-ı nâ-mevcüd:

1. **berg-i duhân-ı nâ-mevcüd:**

Kıt'a 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevcut olmayan, görünmeyen dumanın yaprağı.

3. Tütün tütün diyerek rûy-ı ehl-i keyf dirîğ

4. Şarardı şoldu çü berg-i duhân-ı nâ-mevcüd

berg-i hazâna döndü:

1. **berg-i hazâna döndü:-dü**

Kaside 18

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararmış yaprağa dönmek || Perişan hale gelmek, kötü durumda olmak.

23. Döndü âb içre olan berg-i hazâna 'aşık

24. Giryekârî-i firâk ile olaldan meşgûl

berg-i süsen:

1. **berg-i süsen:**

Gazel 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Susen yaprağı || Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi yönüyle.

7. Kaç-ı ümmîd eyledim hicriñle seyr-i bâğdan

8. Berg-i süsen şüret-i şemşirdir sensiz baña

ber-güzâr-ı dâğ-ı sînem:

1. **ber-güzâr-ı dâğ-ı sînem:-m**

Gazel 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralı sinedeki hatıralar.

9. Nola cânı gibi hıfz eylerse Sâlim yâreñi

10. Ber-güzâr-ı dâğ-ı sînem cümle sendendir baña

ber-hîz:

1. **ber-hîzi:-i**

Gazel 187

Mısra: 8

Atılan, ayağa kalkan || Gönlü coşturan bağlamında içki.

7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikriyim hâlâ

8. Egerçi sâkiyâ ber-hîzi sen nüş eylediñ gittin

berhür:

1. **berhür:**

Kaside 12

Mısra: 142

Pay, nasib, hisse.

141. Kemâl-i na'tını gördükde bildiğim yokdur

142. Bu kâr-ı mekrümet içre şerik ü berhürü

ber-hürdâr ede:

1. **ber-hürdâr ede:-e**

Tarih 3

Mısra: 165

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradına erdirmek.

165. Hağ ede yine bizim 'askerimiz ber-hürdâr

166. Anlara yer komadılar yürüyüşde hağkâ

2. **ber-hürdâr ede:-e**

Kaside 35

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradına erdirmek.

67. Vağtidir gayrı du'â eyleyelim ez-dil ü cân

68. Şu'arâyı kim ede hazret-i Hağ ber-hürdâr

berî:

1. **berîde:-de**

Kaside 15

Mısra: 19

Uzak.

19. Birin berîde vü birin güçâd eder güyâ

20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket

ber-keşîde olmada:

1. **ber-keşîde olmada:-ma, -da**

Tarih 17

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekilmek || Bütün güzelliğini yitirmek.

33. Serv-i gülşen ber-keşîde olmada bahtım gibi

34. Bir 'acâyib hâle dūş oldum ki ben cümle zemîn

bermekî:

1. **bermekî'yim:-yim**

Gazel 51

Mısra: 3

Abbasi halifesi Harun Reşid'in önde gelen devlet adamlarından Cafer el-Bermekî || Ö.187/803., üstün bir alim, zarif bir edib ve pek cömert bir zengin olarak tanınıp sevilmişti.

3. Cihân zu'munca ser-tâ-ser şehâda Bermekî'yim der

4. Hüner 'âlemde ammâ cüd ile meşhûr olmağdır

ber-muktezâ-vı ârzü:

1. **ber-muktezâ-vı ârzü:**

Gazel 240

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzuların gerektirdiği üzere, gerektirdiği gibi, kaçınılmaz olarak.

1. Hep olanlar mübtelâ-yı ârzu
2. Ğamdadır ber-muktezâ-yı ârzü

ber-pâ eyledi:

1. **ber-pâ eyledi:-di**

Kaside 10

Mısra: 466

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağa kaldırmak, sağlam kılmak || İnsanın büyümesi

465. Tohum-ı kişt-i hayâl iken meşelâ

466. Şecer-i kaddiñ eyledi ber-pâ

berr:

1. **berr:**

Kaside 8

Mısra: 177

Her türlü beşerî zaaf ve ihtiyaçtan berî, uzak olan, hiçbir şeye veya kimseye ihtiyacı bulunmayan || Allah

177. Vedüd u Berr ü Hâkîm ü Veliyy ü Nür u 'Azîm

178. 'Afüvv -i cürm ü Hâlim ü Müzill ü Kâhîr'dir

berr ü bahre:

1. **berr ü bahre:-e**

Kaside 20

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara ve deniz || Her yer

77. Nîl'in olmaz şehâsi deryâda

78. Berr ü bahre bu cüda âmâde

berrâk ederse:

1. **berrâk ederse:-er, -se**

Tarih 8

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlatmak, keskinletmek.

21. Görür hâr u hası dâmân-ı gülde gülsitân içre

22. Nola süsen ederse şeb-nem ile tîğini berrâk

berren:

1. **berren:**

Tarih 3

Mısra: 111

Ar. zf. Karadan, kara tarikiyle.

111. Berren ü bahren ede Moskov-ı mezmûma sefer

112. Yed-i beyzâ-yı qahir göstere yek-ser her câ

2. **berren:**

Tarih 3

Mısra: 116

Ar. zf. Karadan, kara tarikiyle.

115. Donanıp ol dağı bahri nice biñ zevrak ile

116. Kıldı berren gidecek asker-i pâki peydâ

ber-ser kıldı:

1. **ber-ser kıldı:-dı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başı üzerine almak.

107. Asumân kendine zîver kıldı

108. Tâc-ı sîminini ber-ser kıldı

ber-takrîb eylemiş:

1. **ber-takrîb eylemiş:-miş**

Diğer 9

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakınlaştırmak, ulaştırmak.

85. Eylemiş ol muhibbini o ğarîb

86. Mâye-i her sürûra ber-takrîb

ber-țaraf:

1. **ber-țaraf:**

Gazel 188

Mısra: 6

Ortadan kaldırmak, gidermek.

5. Niçün böyle gidersin hâne-i âgyâra bi-hüde

6. Tekellüf ber-țaraf bizden nedendir ictinâb etmek

2. **ber-țaraf:**

Gazel 271

Mısra: 10

Ortadan kaybolmak, gidermek.

9. Bu baht-ı nâ-sitâyişkârdan 'âlemde ey Sâlim

10. Tekellüf ber-țaraf hâlim yamân olmakda gitdikçe

ber-țaraf olmuş:

1. **ber-țaraf olmuş:-muş**

Tarih 3

Mısra: 180

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortadan kalkmak, yok olmak.

179. Kamanıp ol yerine bîm ü hirâsiyla faķat

180. Ber-țaraf olmuş idi semt-i emel râh-ı rehâ

ber-țaraf-ı çesm-i kebûd et:

1. **ber-țaraf-ı çesm-i kebûd et:**

Gazel 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mavi gözlerinin bir yanına atmak || Sevgilinin saçlarını mavi gözlerinin yanında duracak şekilde bırakması.

7. Nezzâre eden seyr ede tâ şun'-ı Hüdâ'yı

8. Kâkülleriñi ber-țaraf-ı çesm-i kebûd et

berter:

1. **berter:**

Diğer 9

Mısra: 84

Far. Daha, pek yüksek.

83. Onlar etdikçe böyle hep tekdîr

84. Dağı berter edip aña tevķir

2. **berterdir:-dir**

Kaside 19

Mısra: 91

Far. Daha, pek yüksek.

91. Benim 'indimde berterdir cihānda zerrece luṭfa
92. Anıñ bir қаtra-i cūdun deǵışmem baħr-i zehḥāre

berter ede:

1. **berter ede:-e**
Diğer 10
Mısra: 72
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yükseltmek, yüceltmek.

71. Bilirseñ ey dil-i dānā benim de қаdrimi sen
72. Seniñ de қаdrini berter ede hemiše Hudā

berter eyledi:

1. **berter eyledi:-di**
Gazel 37
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüceltmek.

11. Saña mā'il olalı Sālim-i şeydāyı şehā
12. Қаys-ı miḥnet-zededen eyledi berter ümmiz

berter eyledim:

1. **berter eyledim:-dim**
Kaside 29
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüceltmek.
49. Ben o şad-şevk u sürür ile eyā kân-ı kerem
50. Eyledim gerçi şifātıñda kelāmım berter

berter oldu:

1. **berter oldu:-du**
Kıt'a 14
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha yüksek || Giderek artmak.
1. İştiyākım berter oldu saña hayfā gelmediñ
2. Şormadıñ ḥāl-i perişānım 'aceb noldu saña

berü:

1. **berü:**
Gazel 273
Mısra: 3
-den bu yana.
3. Haṭ-ber-āverde olaldan berü ol cānāne
4. Cümleden baña güzel gelmede Kāgıd-ḥāne

be-rüz-i kıyām:

1. **be-rüz-i kıyām:**
Kaside 10
Mısra: 529
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamet gününde.
529. Ede ol ḥıṭṭaya be-rüz-i kıyām
530. Melek ü ins ü cin şalāt u selām

ber-vech-i ārzü:

1. **ber-vech-i ārzü:**
Gazel 186
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu, istekde olduğu gibi.
3. Sırıškımızde temāşāsın eyledik ruḥuñuñ
4. Hele cemāliñi ber-vech-i ārzü gördük

ber-vech-i kânün:

1. **ber-vech-i kânün:**
Tarih 1
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurallar doğrultusunda, gerektiği gibi.
23. Rikāb-ı pādişāha eylesin 'arz
24. Hedāyāsın felek ber-vech-i kânün

ber-vefk-i murād:

1. **ber-vefk-i murād:**
Tarih 3
Mısra: 207
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Maksada uygun olarak.
207. Gördü bu işleri ber-vefk-i murād ol āşaf
208. Yine devletle Sitanbul'a 'azim kıldı ki tā

berzah-ı cāmi':

1. **berzah-ı cāmi':**
Kaside 13
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birlik âlemi || Zahiri ve batını âlemin birliği
5. Berzah-ı cāmi' gibidir 'âlem-i şüret hele
6. Evvel ü āḫir iki deryāya beñzer güyiyā

bes:

1. **besdir:-dir**
Diğer 8
Mısra: 20
Yeter, tamam, kâfi.
19. Ğurbet içre bu zār bî-kesdir
20. İftihāra efendimiz besdir
2. **besdir:-dir**
Diğer 10
Mısra: 33
Yeter, tamam, kâfi.
33. Hemişe tekye-i ğamda eninimiz besdir
34. Bu tiz tiz şadā-yı eninimiz farazā
3. **besdir:-dir**
Kaside 10
Mısra: 129
Yeter, tamam, kâfi.
129. Saña besdir bu emr-i dehşet-ḥiz
130. Ṭāq-ı Kısra vü Vak'a-i Perviz
4. **besdir:-dir**
Kaside 10
Mısra: 369
Yeter, tamam, kâfi.
369. Saña besdir bu mu 'ciz-i ekmel
370. Ya 'ni kim ḥarb-i Dümetü'l-cendel
5. **besdir:-dir**
Kaside 19
Mısra: 76
Yeter, tamam, kâfi.
75. O sultān-ı cihān şāhib-ķırān-ı bezm-i 'ālī kim
76. Degil Rum'a sitān-ı miħri besdir Hind ü Bulğar'e

6. **besdir:-dir**
Kaside 31
Mısra: 61
Yeter, tamam, kâfi.
61. Dil şikâr etmede şeh-bâz-ı nigâhın besdir
62. Nîze-i ğamze-i gül-gününu iğfâ eyle
7. **besdir:-dir**
Gazel 151
Mısra: 1
Yeter, tamam, kâfi.
1. Kûl olmağa aña baña o mâh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pâdişâh besdir bes
8. **bes:**
Gazel 151
Mısra: 1
Yeter, tamam, kâfi.
1. Kûl olmağa aña baña o mâh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pâdişâh besdir bes
9. **besdir:-dir**
Gazel 151
Mısra: 2
Yeter, tamam, kâfi.
1. Kûl olmağa aña baña o mâh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pâdişâh besdir bes
10. **bes:**
Gazel 151
Mısra: 2
Yeter, tamam, kâfi.
1. Kûl olmağa aña baña o mâh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pâdişâh besdir bes
11. **besdir:-dir**
Gazel 151
Mısra: 4
Yeter, tamam, kâfi.
3. Ne zaħmet 'işveler etmek o ğamze-i fettân
4. Dil-i ğamînimize bir nigâh besdir bes
12. **bes:**
Gazel 151
Mısra: 4
Yeter, tamam, kâfi.
3. Ne zaħmet 'işveler etmek o ğamze-i fettân
4. Dil-i ğamînimize bir nigâh besdir bes
13. **besdir:-dir**
Gazel 151
Mısra: 6
Yeter, tamam, kâfi.
5. Dil-i ğarib-i remâni-nigâhına cânâ
6. Girih girih ğam-ı zülfün penâh besdir bes
14. **bes:**
Gazel 151
Mısra: 6
Yeter, tamam, kâfi.
5. Dil-i ğarib-i remâni-nigâhına cânâ
6. Girih girih ğam-ı zülfün penâh besdir bes

15. **besdir:-dir**
Gazel 151
Mısra: 8
Yeter, tamam, kâfi.
7. Siyâh-rüyi-i 'uşşâk olmağa bâ'is
8. Şikenc-i zülf-i siyâhıyla âh besdir bes
16. **bes:**
Gazel 151
Mısra: 8
Yeter, tamam, kâfi.
7. Siyâh-rüyi-i 'uşşâk olmağa bâ'is
8. Şikenc-i zülf-i siyâhıyla âh besdir bes
17. **besdir:-dir**
Gazel 151
Mısra: 10
Yeter, tamam, kâfi.
9. Yeter 'izâr-ı taħayyül de Sâlimâ saña
10. Maħabbet ehline bir cilvegâh besdir bes
18. **bes:**
Gazel 151
Mısra: 10
Yeter, tamam, kâfi.
9. Yeter 'izâr-ı taħayyül de Sâlimâ saña
10. Maħabbet ehline bir cilvegâh besdir bes
- bes oldu:**
1. **bes oldu:-du**
Gazel 172
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kâfi gelmek, yeterli olmak.
1. Bes oldu şayd-ı dile zülf rîsmân ancak
2. Ğarib olanlara ğurbet yeter hemân ancak
- be-sad:**
1. **be-şad:**
Kaside 22
Mısra: 147
Pek çok, çok fazla.
147. Ede Hâkķ zâtuñi be-şad İķbâl
148. Dâ'imâ zîb-i mesned-i iclâl
- besbelli:**
1. **besbelli:**
Kaside 34
Mısra: 8
Besbelli, âşikâr.
7. Şabâ silmiş süpürmüş şeb-nem ile saħn-ı gülzârı
8. Şeh-i nev-rûza besbelli yine gülşen müheyyâdır
2. **besbelli:**
Gazel 43
Mısra: 2
Besbelli, âşikâr.
1. Dest-mâl ile cebîn-i pāk-i dil-ber bestedir
2. Yine besbelli ki far-ı nâzdan ol ğastedir
3. **besbellidir:-dir**
Gazel 94

Mısra: 6

Besbelli, âşikâr.

5. Sinân-ı gamzesini böyle etmeden ser-tîz
6. O fitne-cû yine besbellidir cihâda gider

4. besbelli:

Gazel 154

Mısra: 4

Besbelli, âşikâr.

3. Gümüm-âver çıkageldi yine gam hâne-i cisme
4. Dili besbelli küyundan o kâfir-mâ-cerâ sürmüş

5. besbelli:

Gazel 239

Mısra: 2

Besbelli, âşikâr.

1. Gamze eşkimle müjeñ ser-tîz edip ey mâh-rû
2. Kaşdı besbelli hisâr-ı câna etmekdir gülü

besle:

1. beslerdi:-r, -di

Gazel 170

Mısra: 4

Beslemek || Mecazi anlamda, gittikçe etkili hale gelmek, gelişmek.

3. Rüzgârın görüp eyyâmını 'arz etdi yüzün
4. Çok zamandı pusuda kendini beslerdi firâk

2. besler:-r

Gazel 283

Mısra: 6

Beslemek || Mecazi anlamda, gittikçe etkili hale gelmek, gelişmek.

5. Mâni'-i seyr-i cemâl olmasañ ey hıvâb gözüm
6. Merdüm-i didede eşkimle seni besler idi

beslen:

1. beslenmek:-mek

Kaside 6

Mısra: 88

Beslenmek || Bir düşünce kaynağından istifade etmek.

87. Eger vaşfınla ben güyâter olmasam kaşîdemde
88. Ne mümkün idi beslenmek ser-â-pâ şem' ü pervâne

bess-i zivâ eyledi:

1. bess-i ziyâ eyledi:-di

Kaside 13

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık saçmak || Kişinin yüceliğinden tüm insanların istifade etmesi

109. Āfitâb-ı şevketiñ ol gün ki nûr-efşân olur
110. Mihr-i rüyuñ kâ'inâta eyledi bess-i ziyâ

beste:

1. bestedir:-dir

Tesdis 4

Mısra: 2

Bağlı, bağlanmış || Aşığın saklı sırları

1. Sinesinde 'aşıkñ râz-ı nihânın kim bilir
2. Bestedir gencinesi nâm u nişânın kim bilir

2. bestedir:-dir

Gazel 43

Mısra: 1

Bağlı, bağlanmış.

1. Dest-mâl ile cebîn-i pāk-i dil-ber bestedir
2. Yine besbelli ki fart-ı nâzdan ol hâstedir

3. bestedir:-dir

Matla 46

Mısra: 1

Kapalı || Ağzın kapalı olması, bir konu ile alakalı söz etmemek.

1. Sen şehe ta'n etmege cümle dehenler bestedir
2. Kulluğñla iftihâra 'aşıkñ şâyestedir

beste-i mähürdan:

1. beste-i mähürdan:

Gazel 257

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Klasik Türk musikisinde bir makam.

1. Gel ey mutrıb maķâm-ı dil-keş-i tanbürdan başla
2. Ser-âheng eyle ammâ beste-i mähürdan başla

2. beste-i mähürdan:-dan

Gazel 257

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Klasik Türk musikisinde bir makam.

1. Gel ey mutrıb maķâm-ı dil-keş-i tanbürdan başla
2. Ser-âheng eyle ammâ beste-i mähürdan başla

beste-i teveccühdür:

1. beste-i teveccühdür:-dür

Gazel 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi bestesi, sevgi ile kapanmış.

3. Mişâl-i gönca serim beste-i teveccühdür
4. Güşâyışim nigh-i çeşm-i i'tibâr iledir

beste-miyân:

1. beste-miyânım:

Gazel 196

Mısra: 9

İşe hazır - Aşığın sevgilinin isteklerini yerine getirmeye hazır şekilde beklemesi.

9. Hîdmetinde ben anıñ beste-miyânım Sâlimâ
10. Qadrimi bilmez o yâr-i nâzeninim neyleyim

2. beste-miyânım:-ım

Gazel 199

Mısra: 11

İşe hazır - Aşığın sevgilinin isteklerini yerine getirmeye hazır şekilde beklemesi.

11. Ben anıñ beste-miyânım hîdmetinde neyleyim
12. Bilmedi gitdi o yâr-i nâzeninim kıymetim

beste-nigâr:

1. beste-nigârdır:-dır

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 23

Türk müziğinde eski bir makam.

23. Lebi bir bûselik beste-nigârdır
24. Dile baħşende-i zevk-ı kenârdır

beste-ser:

1. **beste-ser:**

Gazel 40
Mısra: 4
Bağlı.

3. Gehî mahv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir
4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kâgaz

be-sıdk-ı hazret-i bû bekr-i şiddik-ı kerîmü'l-hulk:

1. **be-şıdk-ı hazret-i bû bekr-i şiddik-ı kerîmü'l-hulk:**

Tarih 8
Mısra: 69
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömert yaratılışlı Hz. Ebubekir'in sadakatine.

69. Be-şıdk-ı hazret-i Bû Bekr-i Şiddik-ı kerîmü'l-hulk
70. Be-zât-ı pāk-i Fārūk-ı laţif u tayyibu'l-a'rāk

beşer:

1. **beşer:**

Kaside 22
Mısra: 32
İnsan.

31. Görmemişdir cihânda çeşm-i felek
32. Bir beşer şüretinde böyle melek

2. **beşer:**

Kaside 29
Mısra: 4
İnsan.

3. Hâbbezâ melce'-i 'âlem ki müdâm olmadadır
4. Cebhe-fersâ-yı der-i devleti ser-cümle beşer

beşiktaş:

1. **beşiktaş:**

Diğer 3
Mısra: 123
Beşiktaş semti.

123. Derviş 'Abdî'yle Beşiktaş ise cānā ammā
124. O kadar buldu nümâyiş ki olunmaz inhā

beşir:

1. **beşire:-e**

Kaside 2
Mısra: 77
Müjdecî || Hz. Muhammed

77. Kemâl-i ihtirâmen ol beşire
78. O şebde Baħr-i Sâve geçdi yire

be-şühüd:

1. **be-şühüd:**

Kaside 10
Mısra: 103
Şahitler ile.

103. Etdi ikrâr da 'vetin be-şühüd
104. Feres ü zabb u aħras-ı ma'hud

beşüş olsa:

1. **beşüş olsa:-sa**

Gazel 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güler yüzlü olmak.

3. Beşüş olsa 'aceb mi yâr gâhî

4. Nigâh-ı 'âbis eyler serv-i nâzım

be-ıarh-ı zib-i bisât-ı makâm-ı mahmûdî:

1. **be-ıarh-ı zib-i bisât-ı makâm-ı mahmûdî:**

Kaside 8

Mısra: 221

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberin güzelce döşenmiş makamı.

221. Be-ıarh-ı zib-i bisât-ı Makâm-ı Mahmûdî
222. Ki ol maħall-i recâya kerem mu 'âşırdır

beter eyle:

1. **beter eyle:**

Gazel 247

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz konusu durundan daha kötü hale düşürmek.

7. Görsün nic'olur 'âşıkına cevz ü eziyyet
8. Yâ Rab o cefâkârı da benden beter eyle

beter olsun:

1. **beter olsun:-sun**

Gazel 237

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Mevcut durundan daha kötü hale düşmek.

5. Güş eylemedi pendimi hiç bu dil-i bî-kayd
6. Hâkdan dilerim 'aşk ile benden beter olsun

be-te'sir-i havâş-i şekl-i 'ibret-güster-i evfâk:

1. **be-te'sir-i havâş-i şekl-i 'ibret-güster-i evfâk:**

Tarih 8

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun davranışlar sergileyen önemli kişilerin tesiri, etkisi.

65. Be-ħakķ-ı feyz-i Kur'an-ı 'azîmü's-şân u lâ-reybî
66. Be-te'sir-i havâş-i şekl-i 'ibret-güster-i evfâk

be-üslüb-ı kadîm:

1. **be-üslüb-ı kadîm:**

Kaside 16

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadim bir üslup ile -söylemek.

73. Ede fâhriyyeye âgâze be-üslüb-ı kadîm
74. K'ola her lafzını taħsîn ile güyâ bülbül

be-vech-i etem olmasun:

1. **be-vech-i etem olmasun:-ma, -sun**

Kaside 17

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusursuz olmak.

49. Nice tefekkür ü haşyetle olmasun zîrâ
50. Yegâne zâtî hünerlerde hep be-vech-i etem

be-vefk-ı murād:

1. **be-vefk-ı murād:**

Kaside 20

Mısra: 296

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteğin uygunluğundan.

295. Ola aña 'adedde hem-ta' dād

296. Feth olan ƙal'alar be-vefk-ı murād

bev':

1. **bev':**

Kaside 10

Mısra: 81

Satış, alışveriş.

81. Bey' için sūka 'arz u sevƙ eyler

82. Yed-i Bū Cehl-i bed-fi'āle düşer

bevābān:

1. **bevābānī: -nī**

Müfret 22

Mısra: 2

Sahra, çöl.

1. Görüp naƙş-ı süm-i Leylā'yı şahrāda demiş
Mecnūn

2. Yüzü gülmüş bevābānī ser-ā-pā bunda bir iz
var

bevān:

1. **bevānī: -ı**

Diğer 11

Mısra: 116

Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.

115. Hep yeñidir şafası her demde

116. Yokdur anıñ bevānī 'ālemde

2. **bevāna: -a**

Kaside 18

Mısra: 78

Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.

77. Dükenir şekl-i edā vaşfi dükenmez o şehiñ

78. Olsa mevzū '-ı suhan cümle bevāna maħmūl

bevān ede:

1. **bevān ede: -e**

Kaside 20

Mısra: 323

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak.

323. Nice ƙābil ki vaşfin ede bevān

324. Hāme-i Sālim-i şikeste-zebān

bevān etdi:

1. **bevān etdi: -di**

Kaside 10

Mısra: 278

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak.

277. Hārb-i yevm-i Hüneyn ol zī-şān

278. Etdi şaħş-ı saƙar meƙānı bevān

2. **bevān etdi: -di**

Kaside 10

Mısra: 335

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak.

335. Vaħy ile hāl-i bi'ri etdi bevān

336. Ric'at etdi o server-i zī-şān

3. **bevān etdi: -di**

Kaside 10

Mısra: 487

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak.

487. Hep rızā-yı şerifin etdi bevān

488. Ƙomadı i 'tizāre şey' -i nihān

bevān eyle:

1. **bevān eyle:**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, anlatmak.

3. Nezāket ile derūn 'ālemin bevān eyle

4. Niyāz-ı vuşlatı ol şūħa bī-zebān eyle

bevān eyledi:

1. **bevān eyledi: -di, -ydi**

Kaside 10

Mısra: 263

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, anlatmak.

263. Bu ƙadar evvel eylediydi bevān

264. Cümle encām-ı ƙarı Faħr-i cihān

bevān eylemedir:

1. **bevān eylemedir: -me, -dir**

Kaside 12

Mısra: 168

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, anlatmak.

167. Egerçi güyu dırāz eyledim ğaraž ammā

168. Bevān eylemedir hāl-i ƙab' -ı maħrūrı

bevān olmuş:

1. **bevān olmuş: -muş**

Kaside 10

Mısra: 181

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, anlatmak.

181. Nuƙ-ı pākiyle olmuş idi bevān

182. Cümleten vaƙ' -a Ebī Süfyān

bevān u taħkik et:

1. **bevān u taħkik et:**

Kaside 10

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Araştırıp dile getirmek.

25. Medħ-i pākin bevān u taħkik et

26. Feyz-i na'tin medār-ı tevfiƙ et

bevāna sığmaz:

1. **beyāna şıgmaz:-a-maz**

Kaside 7

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözle ifade edilebilir olmak.

81. Ser-tā-be-ka-dem günāhkārim

82. Takriri anıñ beyāna şıgmaz

2. **beyāna şıgmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözle ifade edilebilir olmak.

91. Baña meded eyle şorma cürmüm

92. Yoħsa günehim beyāna şıgmaz

beyān-ı hālim:

1. **beyān-ı hālim:**

Gazel 141

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ālimin izahı, açıklaması.

3. Kalır bir meclise daħı beyān-ı hālim elbette

4. Seni gördükçe yād-ı tab'a naql-i mā-cerā gelmez

beyān-ı zātın:

1. **beyān-ı zātın:-im**

Kaside 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zatını, özelliklerini açıklama || Gerektiği gibi, uygun biçimde övme

11. Ta'bir edemem beyān-ı zātın

12. Kilk-i raqam-ı beyāna şıgmaz

beyāz:

1. **beyāz:**

Kaside 26

Mısra: 13

Beyaz.

13. Bir beyāz hāre çıkardı yine kılmağa bisāt

14. Şanma bī-hūde gönül berf ile tıldu gābrā

beyāz ede:

1. **beyāz ede:-e**

Tarih 3

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlandırmak || Küfrün karanlığını islamın nuruyla kaldırmak

113. Zūlmet-i küfrü tebāşir-i himem ede beyāz

114. Kese seyf ortalığı kalmaya şübhe kaṭ'ā

beyāza çıkmaz:

1. **beyāza çıkmaz:-maz**

Gazel 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyaza bulanmak || Görünür olmak, açık olmak

7. Beyāza çıkmaz idi müşkilāt-ı āyet-i hüsnüñ

8. Sevād-ı haṭṭıñ anı etmeseydi mü-be-mü tefsir

be-vek:

1. **be-yek:**

Gazel 244

Mısra: 5

Bir, her bir.

5. 'Adil olmaz be-yek nūşa hezārān 'işret-i her cā

6. Müferriħdir şafā-yı cām-ı şahbā gülsitān içre

bevin:

1. **beynimizde:-miz, -de**

Gazel 161

Mısra: 5

Beyin || Āşığın hayal dünyası.

5. Beynimizde var iken ğamze-i efsün-sāzı

6. Nice kâbil ki ola benden ol āfet maħzūz

bevköz:

1. **bevközlular:-lu, -lar**

Tarih 16

Mısra: 12

İstanbul'un bir ilçesi.

11. Kātib-i a'māl-i ħayr ol şuffeyi rüz-ı kıyām

12. Ħayr edip Beyközlular bünyād etdiler diye

bevn:

1. **beynimizde:-imiz, -de**

Gazel 286

Mısra: 8

Ara || Sevgili ve âşığın arasında gerçekleşenler.

7. Dil-i şeydāya bī-hūde nedendir böyle incinmek

8. Seniñle beynimizde ğalibā yine niḫāk oldu

beyt:

1. **beyti:-i**

Tesdis 1

Mısra: 28

İki dizeden oluşan nazım birimi.

27. Añarken āh edip Sālim dilin bu hāl-i düşvārın

28. Tesellī eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zārñ

2. **beyti:-i**

Diğer 4

Mısra: 80

Ev.

79. Bu şevāb dünyede insāna keḫāf

80. Şeb ü rüz eyleye ol beyti ṭavāf

3. **beytim:-im**

Kaside 8

Mısra: 77

İki dizeden oluşan nazım birimi.

77. Senā-yı zūlfünü Bürde edip be-her beytim

78. Siyāh cāme ile şanki beyti-i fāħirdir

4. **beytiñ:-iñ**

Kaside 9

Mısra: 9

Ev || Gönül.

9. Kanādili o beytiñ çeşm-i insān

10. Fetili nūr-ı imān zarfidir cān

bevt-i aġvāra:

1. **bevt-i aġvāra:-a**

Gazel 193

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rakibin evi.

9. Varma dâ'im beyt-i ağıyâra meded ey bî-vefâ

10. Hânesine Sâlim-i üftâdeniñ gâhîce gel

bevt-i bû cehl'e:

1. **bevt-i bû cehl'e:-e**

Kaside 10

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebu Cehil'in evi || Ebu Cehil: İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureyş'in ileri gelenlerinden biri.

87. Edip ol dil-şikesteğe şefkat

88. Beyt-i Bû Cehl'e eyledi sür'at

bevt-i dil-güşâ:

1. **bevt-i dil-güşâ:**

Tarih 4

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ferahlatan beyit.

81. Bu beyt-i dil-güşâ târih düşdü

82. Faķirâne huzûra etdim inhâ

bevt-i dü-târîh:

1. **bevt-i dü-târîh:**

Tarih 5

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki beyitten oluşan tarih -düşmek-

25. Müjde-i itmâmını güş eyleyince Sâlimâ

26. Yazdı bir beyt-i dü-târîh aña kilk-i hoş-nüvîs

bevt-i fâhirdir:

1. **bevt-i fâhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gösterişli ev.

77. Senâ-yı zülfünü Bürde edip be-her beytim

78. Siyâh câme ile şanki beyt-i fâhirdir

bevt-i hasb-i hâl-edâ:

1. **bevt-i hasb-i hâl-edâ:**

Diğer 9

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet içerikli beyit, şiir.

33. Oldu bu beyt-i hasb-i hâl-edâ

34. Dilde tesbîhi dâ'imâ hâlâ

bevt-i kalbim:

1. **bevt-i kalbim:-im**

Gazel 254

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül evi.

3. Yıkdığıñ var ise de dünyede beyt-i kalbim

4. Yaptığıñ eski binâdır yine ma'mûr eyle

bevt-i kalemiye:

1. **bevt-i kalemiye:**

Kaside 8

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyit yazmak || Hz. Muhammed'i övmek

55. Bir iki beyt-i kalemiye ederse şâyeste

56. Kalem bu şevk ile kim midhatine dâ'irdir

bevt-i kasîd-i senâsın:

1. **bevt-i kasîd-i senâsın:-i**

Kaside 8

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgü beyiti, övmek, güzelliklerini dile getirmek.

49. Zebân beyt-i kasîd-i senâsın etdi tavâf

50. Hayâlimiz harem-i hâs-ı medhi zâ'irdir

bevt-i ma'mûr oldu:

1. **bevt-i ma'mûr oldu:-du**

Kaside 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâbe'ye benzemek || Gönül.

7. Girip ser-revzen-i dilden nice nûr

8. Sarây-ı kalb oldu Beyt-i Ma'mûr

bevt-i ma'mûr'ı:

1. **bevt-i ma'mûr'ı:**

Kaside 12

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedinci kat gökte Cennet-i Firdevs'de bir köşk olup

Hz. Âdemle yeryüzüne indirilmiş, -Kabe mevkiine-Tufandan sonra yine Cenneteki yerine alınmıştır.

99. Odur o mahzen-i esrâr-ı âlem-i melekût

100. Ki 'arş edindi haķıķat o Beyt-i Ma'mûr'ı

bevt-i pâkînden:

1. **bevt-i pâkînden:-in, -den**

Tesdis 6

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, kusursuz beyit.

21. Budur semt-i maħabbetde hemişe 'aşıkâ ehven

22. Ki bu nûkte bilindi Nâ'il'îñ bu beyt-i pâkînden

bevt-i şerîfi:

1. **bevt-i şerîfi:-i**

Tarih 15

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabe.

11. Hemişe beyt-i şerîfi gibi cenâb-ı Kerîm

12. 'Ulûvv-i kadrini bânîsiniñ bülend etsin

bevtler sürüp:

1. **bevtler sürüp:-üp**

Diğer 9

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiir söylemek.

53. Gâh beytler sürüp gehî eş'âr
54. Gâh maẓmûn u geh nice esrâr

bevtu'llâh:

1. **bevtu'llâh:-ı**

Tarih 4

Mısra: **58**

Ka'be || Cami.

57. Yine bi't-tab' olup hayrâta mâ'il
58. Binâ etdi bu bevtu'llâhî hâlâ

be-yüsr-i ehl-i 'usâr:

1. **be-yüsr-i ehl-i 'usâr:**

Kaside 1

Mısra: **136**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntıda olanlara kolaylık sağlayan || Allah.

135. Yâ İllâhî be-cüd-ı feyz-i yesâr

136. Yâ İllâhî be-yüsr-i ehl-i 'usâr

bevza:

1. **bevzası:-sı**

Kaside 12

Mısra: **5**

Eskiden tuğralardaki nun || Nun harfinin, yumurtaya benzetildiği için bu ismi alan ve yuvarlak yazılan kısım.

5. Göründü bevzası nünüñ fezâ-yı hilkatde

6. Açıldı genc-i vücuduñ defin-i mestür

bevza-i bevzâ-yı hatt-ı nün çekildi:

1. **bevza-i bevzâ-yı hatt-ı nün çekildi:-il, -di**

Kaside 6

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş renkli nun harfi çekmek || Tuğranın solunda bulunan genellikle han ve bin-oğlu- manasına gelen nun harfinden hareketle padişah olarak Hz. Muhammed kast edilmektedir.

49. O feyz ile çekildi bevza-i bevzâ-yı hatt-ı nün

50. O feyz ile lisâna geldi her câ şem' ü pervâne

2. **beyzadan:-dan**

Kaside 23

Mısra: **79**

Yumurta.

79. Bürüz etmezden evvel beyzadan sunkür-ı şamşâmîñ

80. Baṭ-ı ervâh-ı a' dâya düşürdü şür-ı gavgâyı

bevza-i bevzâ-yı hatt-ı nün çekildi:

1. **bevza-i bevzâ-yı hatt-ı nün çekildi:-il, -di**

Kaside 6

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş renkli nun harfi çekmek || Tuğranın solunda bulunan genellikle han ve bin-oğlu- manasına gelen nun harfinden hareketle padişah olarak Hz. Muhammed kast edilmektedir.

49. O feyz ile çekildi bevza-i bevzâ-yı hatt-ı nün

50. O feyz ile lisâna geldi her câ şem' ü pervâne

bevza-i elmäs:

1. **bevza-i elmäs:**

Kaside 26

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elmas yumurta.

11. Tolular bevza-i elmäs gibi oldu vezân

12. Ceyb ü dâmânını toldursa sezâdır şahrâ

bevza-i kâfüru:

1. **bevza-i kâfüru:-u**

Kaside 23

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş.

7. Şikest etdi başında bevza-i kâfüru çarhın şubh

8. Dağıldı kırsı tütdu ser-be-ser bu deşt-i minâyı

bevza-i sî-murg-ı 'ankâ'vı:

1. **bevza-i sî-murg-ı 'ankâ'vı:-yı**

Kaside 23

Mısra: **44**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anka kuşunun beyazlığı, nuru.

43. Giriftâr-ı remeddîr çeşmi mihriñ nür-ı re'yinden

44. Arar her şeb anıñçün bevza-i Sî-murg-ı 'Ankâ'yı

be-zât-ı pāk-i fārūk-ı latîf u tayyibu'l-a'rāk:

1. **be-zât-ı pāk-i fārūk-ı latîf u tayyibu'l-a'rāk:**

Tarih 8

Mısra: **70**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz ve latif Hz. Ömer'in mübarek kişiliğine.

69. Be-şıdḳ-ı ḥazret-i Bū Bekr-i Şiddîk-ı kerîmü'l-ḥulḳ

70. Be-zât-ı pāk-i Fārūk-ı latîf u tayyibu'l-a'rāk

bezmğâh:

1. **bezmğâhda:-da**

Gazel 276

Mısra: **2**

Dost meclisi.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bälâ yoğidi

2. O bezmğâhda aşlâ gam-ı ferdâ yoğidi

bezl:

1. **bezl:**

Tarih 4

Mısra: **55**

Gönül arzusuyla sarf etmek, esirgemeksizin bol bol sarf etmek.

55. Vücüdün bezl ile rāh-ı cihâda

56. Cihânda olmuş iken 'ayn-ı takvâ

bezl et:

1. **bezl et:**

Gazel 47

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçmak, bol bol vermek.

9. Sâlim-i dil-şudeñe lutfuñu bezl et cânâ
10. O ğaribe kerem-i vuşlatıñ itlâf mıdır

bezl-i ihlâs-ı müvâlât olunur:

1. **bezl-i ihlâs-ı müvâlât olunur:**-un, -ur

Diğer 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostça iyiliklerde bulunmak.

3. 'Arz-ı gül-deste-i da'vât olunur
4. Bezl-i ihlâs-ı müvâlât olunur

bezl-i maqdûri edip:

1. **bezl-i maqdûri edip:**-ip

Kaside 12

Mısra: 166

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudret saçmak, göstermek.

165. Benim o rû-siyeh ebnâ-yı hazretiñden kim
166. Edip şenâ-yı şerifinde bezl-i maqdûri

bezm:

1. **bezm:**-e

Tarih 1

Mısra: 8

Sohbet, yaran sohbeti || Ziyafet, işret sohbeti.

7. Müretteb tarh-ı lu'betgâhı eyler
8. Felekde Zühre'yi ol bezme meftûn

2. **bezm:**-e

Tarih 1

Mısra: 9

Sohbet, yaran sohbeti || Ziyafet, işret sohbeti.

9. O bezme hıvâhişinden turma ditrer
10. Serinde dil-berânîñ zülf-i şeb-gün

3. **bezmde:**-de

Diğer 10

Mısra: 38

Sohbet, yaran sohbeti || Ziyafet, işret sohbeti.

37. Hıyâlim olmada cüyende-i dem-i vaşlıñ
38. Yeter o bezmde hıvânende âh-ı şubh u mesâ

4. **bezm:**

Tarih 18

Mısra: 6

Sohbet, yaran sohbeti || Ziyafet, işret sohbeti.

5. Felek vaz'-ı kadîmin terk etdi 'ahd-i mişâkı
6. Sürürandan bu bezm içre o da hoş inkılâb oldu

5. **bezmde:**-in, -de

Gazel 203

Mısra: 8

Sohbet, yaran sohbeti || Ziyafet, işret sohbeti.

7. Kâse leb-riz-i sirişk-i dîdeden meclisde ben
8. Cümle bu hün-âbedir bezminde şahbâımız bizim

6. **bezm:**

Gazel 276

Mısra: 1

Sohbet, yaran sohbeti || Ziyafet, işret sohbeti.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bâlâ yoğidi
2. O bezimgâhda aşlâ ğam-ı ferdâ yoğidi

7. **bezm:**

Gazel 276

Mısra: 1

Sohbet, yaran sohbeti || Ziyafet, işret sohbeti.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bâlâ yoğidi
2. O bezimgâhda aşlâ ğam-ı ferdâ yoğidi

8. **bezm:**-e

Gazel 292

Mısra: 1

Sohbet, yaran sohbeti || Ziyafet, işret sohbeti.

1. Da'vet etdik bezme ol hürşid-i rahşân gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben hâke cânân gelmedi

bezmğâh-ı ma'nânîñ:

1. **bezmğâh-ı ma'nânîñ:**-nuñ

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana meclisi.

91. Vâşılı bezmgâh-ı ma'nânîñ
92. Pey-revi nükte-i dil-ârânîñ

bezmğeh:

1. **bezmğehde:**-de

Gazel 92

Mısra: 6

Eğlence yeri.

5. Etsin maţaf Ka'be-i 'ulyâ-yı küyünü
6. 'Aşık o bezmğehde du'â müstecâb olur

bezm-i 'âlemde:

1. **bezm-i 'âlemde:**-de

Tesdis 3

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âlem meclisi || Dünya.

21. Bu evkât-ı kederde bu ğam-ı eyyâm-ı mâtemde
22. Kapanmışken baña bâb-ı telaţţuf bezm-i 'âlemde

2. **bezm-i 'âlemde:**-de

Gazel 85

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'âlemde
4. Bilen der dâstân-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der

3. **bezm-i 'âlemde:**-de

Gazel 110

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

9. Meşeldir güç ile olmaz güzellik bezm-i 'âlemde
10. Kâbâhat nâ-fehimlik âdeme 'ayn-ı kâbâhatdır

bezm-i 'âlemdir:

1. **bezm-i 'âlemdir:**-dir

Gazel 146

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

7. Mukaddem tâli-i her bezm-i 'âlemdir bize fikriñ
8. Netice olmasın hâlî gönül bî-mihmân sensiz

bezm-i cihân:

1. **bezm-i cihân:**

Kaside 27

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya.

57. Hâşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihân
58. Hâşır-ı maşşer gibi olmuşdu keder ser-tâ-pâ

2. **bezm-i cihân:**

Gazel 245

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya.

9. Kendi hâliyle taqayyüd eyleyen sâlim olur
10. Tolsa da bezm-i cihân ger fitne vü âşüb ile

bezm-i cihânda:

1. **bezm-i cihânda:-da**

Gazel 185

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

5. Hep gıdâ-yı rûh olup kuvvet verirdi tã'ate
6. Kütümüz bezm-i cihânda cümleten tîb eylesek

2. **bezm-i cihânda:-da**

Gazel 217

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya meclisi.

1. Alıgör bezm-i cihânda nâm mânend-i nigîn
2. Eylesinler zâtına ikrâm mânend-i nigîn

bezm-i cüşişde:

1. **bezm-i cüşişde:-de**

Gazel 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşma meclisi || Kendinden geçenler insanlar

5. Ser ü pâdan geçer ehli ser-â-pâ bezm-i cüşişde
6. Mağall-i terk-i lezzât-ı cihândır halka-i tevhid

bezm-i fenâda:

1. **bezm-i fenâda:-da**

Gazel 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölümlü dünya.

9. Vefâ me'mül edip Sâlim melûl olmam cefâlarla
10. Benim sevdiklerim bezm-i fenâda bî-vefâdır hep

bezm-i fenâdan:

1. **bezm-i fenâdan:-dan**

Tarih 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölümlü dünya.

3. Dâmen-keş olup bezm-i fenâdan sefer etdi
4. Zeyneb bula cennette murâdinca mağâmın

bezm-i fenâniñ:

1. **bezm-i fenâniñ:-niñ**

Gazel 167

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yokluk meclisi || Dünya

5. Şoñu mevî olıcağ bezm-i fenâniñ
6. Tatalım mâlik olduñ dehre tâ Kâf

bezm-i firkatde:

1. **bezm-i firkatde:-de**

Gazel 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık meclisi.

3. Neler çekdim hevâ-yı zülfü ile bezm-i firkatde
4. Deyip her ser-güzeştim cümle-i yârâna 'arz etdim

bezm-i gülşende:

1. **bezm-i gülşende:-de**

Gazel 269

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesi.

3. Ne kuşdur bülbül ey gönca bizimle nâlede bir mi
4. Öte tursun hele bizden hezârniñ bezm-i gülşende

bezm-i gülşeniñ:

1. **bezm-i gülşeniñ:-iñ**

Gazel 285

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesi.

11. Her seher pîrâmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ
12. Goncayı bîdâr ederler bülbül-i güyâları

bezm-i hâş-ı nâz u 'işvede:

1. **bezm-i hâş-ı nâz u 'işvede:-de**

Gazel 250

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz ve işvenin seçkinler meclisi.

5. Olmazız bigâne bezm-i hâş-ı nâz u 'işvede
6. Âşinâyız tâ ezelden gamze-i gammâz ile

bezm-i hasretde:

1. **bezm-i hasretde:-de**

Tahmis 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık, özlem meclisi.

11. Bezm-i hasretde benim ney gibi her dem nâlân
12. Nola bülbül-şîfat etsem heme şeb âh u figân

bezm-i hicrâniñda:

1. **bezm-i hicrâniñda:-iñ, -da**

Kıt'a 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık meclisi.

3. Nâle döndüm nâlelerden bezm-i hicrânında hayf
4. Tâkatım şabrım gibi etdi bu gurbet kahrı tāk

bezm-i ikbālîñ:

1. **bezm-i ikbālîñ:-iñ**

Kaside 13

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, saadet meclisi.

17. Bezm-i ikbālîñ nigāh etmez fūrüzān şem'ine

18. Pertev-i şems-i haķıķatden olanlar pür-zıyā

bezm-i 'irfānîñ:

1. **bezm-i 'irfānîñ:-iñ**

Gazel 115

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim, irfan meclisi.

9. Vechi var düşdükçe tanzir etse erbāb-ı dile

10. Bezm-i 'irfānîñ da Sālim şā'ir-i pür-gūsudur

bezm-i 'işretde:

1. **bezm-i 'işretde:-de**

Muamma 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki meclisi.

1. Hābāb-ı meydedir tertib-i ülfet bezm-i 'işretde

2. Kıyās etme ki bî-hüde donanmışdır ser-ā-pā rāh

bezm-i kāma:

1. **bezm-i kāma:-a**

Kaside 1

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, neşe toplantısı.

95. Olmaya yine bezm-i kāma yakın

96. Telh ederse hayālini Şirîn

bezm-i maḥabbetde:

1. **bezm-i maḥabbetde:-de**

Gazel 148

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk meclisi.

7. Eder ser-māye-i şabrın telef bezm-i maḥabbetde

8. Maḥal-ḥvān-ı maḥabbet degme ğamdan ıztırāb etmez

2. **bezm-i maḥabbetde:-de**

Gazel 223

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk meclisi || Sohbet meclisi.

7. Vefāya ḥāşılı bigāneyim bezm-i maḥabbetde

8. Gel ey cevr ü cefā sen kim benim hem-ülfetim sensin

bezm-i ma'nāda:

1. **bezm-i ma'nāda:-da**

Kaside 30

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana meclisi, âlemi.

45. Zebān-ı ḥāl lāl ü ebkem iken bezm-i ma'nāda

46. Getirdi yümn-i vasfı ḥātırā bu nazm-ı ğarrāyı

bezm-i meyde:

1. **bezm-i meyde:-de**

Tahmis 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap meclisi, içki meclisi.

19. Dil-i mehcür gelmiş bezm-i meyde ḥātır-ı yāre

20. Geçen aḥvālî añmış geh şikāyet geh bükā etmiş

2. **bezm-i meyde:-de**

Gazel 125

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap meclisi.

5. Neden sākî bize çāh-ı zekanla imtinān etmek

6. Tehî sāğarla bezm-i meyde hergiz iftîḥār olmaz

bezm-i meyiñ:

1. **bezm-i meyiñ:-iñ**

Gazel 218

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap meclisi.

7. Baķmazız bezm-i meyiñ cümle kuşuruna hemān

8. Bir kaç aḥbāb ile tek bāde-i gül-fām olsun

bezm-i pervāze:

1. **bezm-i pervāze:-e**

Gazel 246

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yükselenler topluluğu || Aşıklar.

7. Bulur lā-büd şikārın yine gül-geşt-i temāşāda

8. Hevālandı gönül murğu süzöldü bezm-i pervāze

bezm-i şevka:

1. **bezm-i şevka:-a**

Gazel 156

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şevk, arzu meclisi.

5. Kederle olmayıcaķ bezm-i şevka bigāne

6. Netice kıymet-i her āşinā bilinmez imiş

bezm-i şoḥbetiñden:

1. **bezm-i şoḥbetiñden:-iñ, -den**

Gazel 194

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbet, muhabbet meclisi.

1. 'Ālem oldu şād bezm-i şoḥbetiñden ben degil

2. Bu da cānā ḫālî'imdendir benim senden degil

bezm-i teĝāfülde:

1. **bezm-i teĝāfülde:-de**

Gazel 110

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gafil görünenlerin meclisi.

15. Ne rütbe cevriñ efzûñ eylese bezm-i teğâfûlde
16. Geçilmez ol periden Sâlimâ bilmem ne hâletdir

bezm-i terkîme:

1. **bezm-i terkîme:**-im, -e
Kaside 30
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terk meclisi || Kasideyi, övgüyü bitirmek.
107. Edip şahın-ı du 'asında 'azîmet bezm-i terkîme
108. Ser-â-ser pür ede âmin-güyân çetr-i hâzrâyı

bezm-i ümmîde:

1. **bezm-i ümmîde:**-e
Tarih 17
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümit meclisi.
59. Haste-i nâdir- 'ilâc iken huzûrum var idi
60. Şadra teşrîfîñle oldum bezm-i ümmîde yakîn

bezm-i vahdetde:

1. **bezm-i vahdetde:**-de
Gazel 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalnızlık meclisi.
7. Recâ etmez dil-i 'âşık merâmın bezm-i vahdetde
8. O meclisde harim-i kalbe fikr-i mâ-sivâ gelmez

bezm-i vişâle:

1. **bezm-i vişâle:**-e
Tesdis 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma meclisi.
25. Görüp küyunda gâltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim
26. Cebnimden bilip bezm-i vişâle olan iqbâlim

bezm-ihyâ olupdur:

1. **bezm-ihyâ olupdur:**-up, -dur
Kaside 6
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayat bulmak, canlanmak.
51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kün
52. O feyz ile olupdur bezm-ihyâ şem' ü pervâne

bi hamdi'llâh:

1. **bi hamdi'llâh:**
Tarih 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.
49. Bi hamdi'llâh bu sūr-ı dil-fezâdan
50. Hayât-ı cavidâni buldu gerdün

bî-amân:

1. **bî-amân:**
Gazel 146

Mısra: **6**

Acımasız || Sevgili.

- 5.** Kudümüñla sevindir 'âşık-ı zârı amân eyle
6. Ne yapsın künc-i gâmda bu göñül ey bî-amân sensiz

2. bî-amân:

Gazel 172

Mısra: **10**

Acımasız || Sevgili.

- 9.** Derün-ı sînemi deldi hâdeng-i müjgâniñ
10. Müjeñ de gânzeleriñ gibi bî-amân ancak

3. bî-amândan:-dan

Gazel 236

Mısra: **6**

Acımasız || Sevgili.

- 5.** Bizler ki şimdi kâhr ile hem-derd-i 'âlemiz
6. Olmaz remîde hâtırım ol bî-amândan

bî-amân olmuş:

1. **bî-amân olmuş:**-muş

Gazel 155

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhametsiz, acımasız olmak.

- 1.** Müretteb leşker-i müjgân nighler bî-amân olmuş
2. Ne mümkün söyleşilmek yâr fettân-ı cihân olmuş

bî-bahâne:

1. **bî-bahâne:**

Terkib-bend 1

Mısra: **94**

Bahanesiz.

- 93.** Eyâ her üstühvân-ı Sâlimâ'ya
94. Ğarim ü bî-bahâne dâl hançer

2. **bî-bahâne:**

Kaside 9

Mısra: **50**

Bahanesiz.

- 49.** 'Umûm-ı feyzi vermekde cihâne
50. Nevâl-i cüd u re'fet bî-bahâne

bî-bedel:

1. **bî-bedel:**

Gazel 193

Mısra: **1**

Eşsiz, dengi olmayan || Sevgili.

- 1.** Ey şeh-i mülk-i bahâ vü nâzenin ü bî-bedel
2. Kişver-i hüsne hatıñ bir vech ile vermez hâlel

bî-câ eder:

1. **bî-câ eder:**-er

Gazel 138

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yersiz, olmadık yere, gereksiz yere.

- 5.** Luftunu bî-câ eder hergiz 'itâbın bî-sebeb
6. Ğamzeñiñ cânâ hezârân vech ile maḥzûnuyuz

bī-cāh olmadır:

1. **bī-cāh olmadır:-dır**

Gazel 208

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Makamsız olmak (Aşığın kendisini sınırlayan herhangi bir bağ, mekanla kendini sınırlandırmaktadır).

1. Firâkıñla baña devlet yeter âh-ı sehergâhım

2. Fenâ dünyâda bī-cāh olmadır ancak benim cāhım

bī-cān olmuşdu:

1. **bī-cān olmuşdu:-muş, -du**

Tarih 24

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek || Perişan halde olmak.

49. İklim-i Azerbâyecân olmuşdu bī-cān bir zamân

50. Alıp Revân'ı verdi cān şimdi o rûhu'llāh-eşer

bī-çār:

1. **bī-çār:**

Tarih 17

Mısra: 74

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

73. Müflis-i gurbet kânâ at eylemez bir bahşişe

74. Luft u ihsânîñ mükerrer ister ol bī-çār hemîn

bī-çäre:

1. **bī-çäre:**

Müseddes 1

Mısra: 6

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

6. Hâcetim mi bir gedâ bī-çäre ölmüş ölmemiş

2. **bī-çäre:**

Müseddes 1

Mısra: 12

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

12. Hâcetim mi bir gedâ bī-çäre ölmüş ölmemiş

3. **bī-çäre:**

Müseddes 1

Mısra: 18

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

18. Hâcetim mi bir gedâ bī-çäre ölmüş ölmemiş

4. **bī-çäre:**

Müseddes 1

Mısra: 24

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

24. Hâcetim mi bir gedâ bī-çäre ölmüş ölmemiş

5. **bī-çäre:**

Müseddes 1

Mısra: 30

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

30. Hâcetim mi bir gedâ bī-çäre ölmüş ölmemiş

6. **bī-çäre:**

Diğer 2

Mısra: 25

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

25. N'ışlesin dūr olup bu bī-çäre

26. Eglendir midhâtiñle hemväre

7. **bī-çäre:**

Kaside 3

Mısra: 88

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

87. Fiğân ol gün gele ortaya mizân

88. Nic'etsin n'eylesin bī-çäre insân

8. **bī-çäredir:-dir**

Tarih 17

Mısra: 27

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

27. Şanmañız bī-çäredir havz-ı tabî'at kahr ile

28. Muntazırdır şems-i ihsânına bu kalb-i hazîn

9. **bī-çäre:**

Tarih 17

Mısra: 100

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

99. Kaldı bu hengâm-ı deyde gurbet ellerde dirîğ

100. Derd ile miñnet ile bī-çäre dil-teng ü hazîn

10. **bī-çärelere:-ler, -e**

Gazel 47

Mısra: 2

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

1. 'Âşık va 'de-i vaşlı da hemân lâf mıdır

2. Yoħsa bī-çärelere bu reviş inşâf mıdır

11. **bī-çäreyi:-yi**

Gazel 48

Mısra: 7

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

7. Biñ garib-i dil-şude bī-çäreyi eyler helâk

8. Çeşm-i mekkârîñ ki farf-ı nâzdan bîmâr olur

12. **bī-çäre:**

Gazel 50

Mısra: 1

Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

1. Niçün bī-çäre 'âşık vaşl-ı yârî ihtimâl eyler

2. Neden bī-hüde böyle fikr-i ümmîd-i muhâl eyler

13. **bī-çäre:**

Gazel 63

- Mısra: 6
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
5. Cüst || ü. cü etdim tabībān-ı cihānı bulmadım
6. Ben gedā bî-çāre 'âşık derdine dermān olur

14. **bî-çāre:**
Gazel 77
Mısra: 6
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
5. Urur kendi eliyle hān || ü. mān-ı şabrına āteş
6. Kaçan bî-çāre 'âşık dil-beriyile merhabā eyler

15. **bî-çāre:**
Gazel 80
Mısra: 6
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
5. 'Arz -i ahvālin eder āmāde ma 'şūka velī
6. Vaşla erince hemān bî-çāre 'âşık lāl olur

16. **bî-çāre:**
Gazel 95
Mısra: 1
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
1. Yüzünü sürmege bî-çāre hāk-i pāya gider
2. Bu piç ü tīb ile 'âşık o dil-rübāya gider

17. **bî-çāreye:-ye**
Gazel 104
Mısra: 10
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
9. Garīb olur der-i dil-berde Sālimā 'âşık
10. Olunmaz ise o bî-çāreye eger tevķir

18. **bî-çāre:**
Gazel 106
Mısra: 7
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
7. Murād üzre ne mümkün kām almağ o bî-çāre
8. Ser-i erbāb-ı 'aşka derd her yerde müheyyādır

19. **bî-çāreleriñ:-ler, -iñ**
Gazel 247
Mısra: 3
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
3. Bağ hālīne bî-çāreleriñ kim neye dönmüş
4. Gāhī der-i dil-dādeleriñden güzer eyle

20. **bî-çāre:**
Gazel 263
Mısra: 2
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
1. Çü vaşşāf eyledi vaşf-ı bünāgūş-ı dil-i zāre
2. Kulakdan 'âşık oldu ol meh-i tībāna bî-çāre

21. **bî-çāre:**
Gazel 268
Mısra: 4
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.

3. Ne hācet 'âşıkı nār-ı firākiña sūziş
4. Alır fetili o bî-çāre bir nezāre ile

22. **bî-çāre:**
Rübai 16
Mısra: 4
Çaresiz, düşkün, zavallı || Âşık.
3. Çün böyle imiş hükm-i kazā-yı takdīr
4. Biçāre gönül derd ile bitdi yitdi

- bî-çāre düşdü:**
1. **bî-çāre düşdü:-dü**
Gazel 124
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz kalmak.
9. Gāret-i sāmāna Sālim gānzeye minnet mi var
10. Āşinā yok bir yere bî-çāre düşdü gönülümüz

- bî-çāre düşmüşdür:**
1. **bî-çāre düşmüşdür:-müş, -dür**
Gazel 72
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz kalmak.
3. Olur muydu esir-i bend-i zülfüñ ey perī ammā
4. O dāma murğ-ı dil meftūn olup bî-çāre düşmüşdür

- bî-çāre edip:**
1. **bî-çāre edip:-ip**
Gazel 170
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz bırakmak.
7. Süzen-i hār-ı cefāsın yine ser-tiz etdi
8. Böyle bî-çāre edip bizleri neylerdi firāk

- bî-çāre kala:**
1. **bî-çāre kala:-a**
Kaside 5
Mısra: 100
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biçāre, çaresiz || Bir biçimde. kalmak.
99. Na'tıñı etmek için ş'i'ri ederler taḥşil
100. Ne revādır kala bî-çāre gürüh-ı şu 'arā

- bīd:**
1. **bīd:-i**
Gazel 274
Mısra: 11
Söğüt ağacı || Âşık.
11. Ederdi bīdī perīşān sirişk-i cüy-ı revān
12. O serv-kād yine Sālim geleydi bāğımıza

- bī-dād:**
1. **bī-dād:**
Gazel 220

Mısra: 9

Acımasız || Sevgili.

9. Bize rağmen yine bir gayrı hem-dem bulmuş ol bî-dād

10. Kime dād eylesem Sâlim 'aceb ol bî-mürüvvetden

bîdâr eder:

1. **bîdâr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendine getirmek, uyandırmak.

41. Hıvâb girmezse ser-â-ser çeşm-i a'dāya anıñ

42. Hışyet-i şemşiri elbet düşmeni bîdâr eder

bîdâr ederler:

1. **bîdâr ederler:-er, -ler**

Gazel 285

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendine getirmek, uyandırmak.

11. Her seher pîrâmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ

12. Goncayı bîdâr ederler bülbül-i güyâları

bîdâr etmiş:

1. **bîdâr etmiş:-miş**

Gazel 275

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendine getirmek, uyandırmak.

7. Zülfünde dil fiğâna ser-âğâz eyleyip

8. Etmiş o yâri âh ile bîdâr dün gece

bîdâr oldu:

1. **bîdâr oldu:-du**

Kaside 12

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyanmak || Hz. Âdem'in yaratılış sürecindeki uykusundan uyanması.

71. Te'âtus eyledi bîdâr oldu hıvâbından

72. Kuruldu leyle-i mevlüd-ı Aḫmed'in sūri

bîdâr olmuş:

1. **bîdâr olmuş:-muş**

Kaside 19

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyanmak || Gül fidanının açılması

51. Seher kim goncalar bîdâr olmuş mehd-i gül-bünde

52. Olur reşk-âver-i gayret bütân-ı Çîn ü Ferhâr'e

bîdâr olur:

1. **bîdâr olur:-ur**

Gazel 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyanmak.

1. Çeşm-i hıvâb-âlûdumuz kim hıvâbdan bîdâr olur

2. Şüst ü şü-yı rüya eşk-i dîde kıtra-bâr olur

bîdâr-ı hıvâb-ı bezm-i hengâm-ı mahabbetdir:

1. **bîdâr-ı hıvâb-ı bezm-i hengâm-ı mahabbetdir:-dir**

Gazel 110

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet meclisinin uykusunun uyanıklığı, uyanması.

13. Hele ben bildiğim ma'nâ gözüm nûru hâzer eyle

14. 'Adû bîdâr-ı hıvâb-ı bezm-i hengâm-ı mahabbetdir

bîdāsâ:

1. **bîdāsâ:**

Gazel 101

Mısra: 5

Yok gibi.

5. Eger recâ ile vaşla rakîb bîdāsâ

6. Bize gelince o kıddi seriv te'azzım eder

bî-dimâğ eyle:

1. **bî-dimâğ eyle:**

Gazel 253

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklsız eylemek.

3. Şu rütbe nâliš ile ey hezâr-ı bî-nevâ sen kim

4. Çemende her gül-i nâzik-mizâcı bî-dimâğ eyle

bî-dimâğ eyler:

1. **bî-dimâğ eyler:-r**

Gazel 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklsız eylemek.

5. 'Aceb mikşir durur vâ'iz gibi bülbül de gülşende

6. Seher etfâl-i bâğı nâlesiyle bî-dimâğ eyler

bî-dimâğ oldu:

1. **bî-dimâğ oldu:-du**

Muamma 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklı başından gitmek.

1. Kıyâm-ı kâmetiñi gördü bî-dimâğ oldu

2. Derün-ı serv-i şikeste maḫarr-ı dâğ oldu

bî-edeblik:

1. **bî-edeblik:**

Gazel 87

Mısra: 4

Edebsizlik.

3. Taşaddur eylemiş şadr-ı mu'allâ-yı zenaḫdâna

4. Bu rütbe bî-edeblik ol ḫaḫ-ı jengâre pek çokdur

bî-envârin min-âsâri felâhi:

1. **bi-envārin min-āşāri felāhi:**

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk ve sevinç alameti olan ışıklarla birlikte

3. Lekad bānet tebāşīru's-şabāhi

4. Bi-envārin min-āşāri felāhi

bī-gam-ı endiše-i būd (u) ne-būd olmak:

1. **bī-gam-ı endiše-i būd (u) ne-būd olmak:**

Gazel 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmak-olmamak, varlık-yokluk endişesi taşımamak.

1. Ālem-i dünyāda ādem bī-vücūd olmak gerek

2. Bī-gam-ı endiše-i būd || u. ne-būd olmak gerek

2. **bī-gam-ı endiše-i būd || u. ne-būd olmak:**

Gazel 179

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmak-olmamak, varlık-yokluk endişesi taşımamak.

13. Sālimā dünyāda rāhat ister iseñ h̄vāhişīñ

14. Bī-gam-ı endiše-i būd || u. ne-būd olmak gerek

bīgāne:

1. **bīgāneler:-ler**

Terci-bend 1

Mısra: 38

Yabancı || Rakip.

37. Olalı gön̄lüm hayālīñ ile cānā āşīnā

38. Reşk eder bīgāneler aḥvālīme ser-tā-be-pā

2. **bīgāne:**

Lugaz 1

Mısra: 13

Bilinmedik.

13. O bīgāne revīşden gūş-mālī-i dil-i zārım

14. Şarāb-ı gūş gūsfende dā'īdir ne ḥāletdir

3. **bīgāneniñ:-niñ**

Tesdis 5

Mısra: 3

Yabancı || Aşka yabancı.

3. Sırr-ı 'aşka vākıf olmaz dīkḫati bīgāneniñ

4. Setr-i rāz eyler dehānı 'āşık-ı dīvāneniñ

4. **bīgāne:**

Kaside 10

Mısra: 458

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

457. Bir zamān sāde levḫ-i dil-ḥāne

458. Bir zamān ise rūḫa bīgāne

5. **bīgāneyle:-yle**

Gazel 21

Mısra: 6

Yabancı || Aşığa ilgisiz olan sevgili

5. Dil-i maḥzūn-ı firḫatkārımı sen

6. O bīgāneyle yā Rab āşīnā et

6. **bīgāne:**

Gazel 46

Mısra: 4

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

3. Derūnī istemez ḡayre nigāh etdiklerim ol meh

4. Bize bīgāne bu vādī bütün kışkandıḡındandır

7. **bīgāne:**

Gazel 52

Mısra: 5

Yabancı

5. Āşīnāya eylemek bīgāne vādī gam degil

6. Olmasın aḡyār ile hergiz hemān dil-dār yār

8. **bīgāne:**

Gazel 59

Mısra: 1

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

1. Dil ol şeh-i ḫübānıma bīgāne degildir

2. Zerre ḫūr-ı raḫşānıma bīgāne degildir

9. **bīgāne:**

Gazel 59

Mısra: 2

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

1. Dil ol şeh-i ḫübānıma bīgāne degildir

2. Zerre ḫūr-ı raḫşānıma bīgāne degildir

10. **bīgāne:**

Gazel 59

Mısra: 4

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

3. Hep maḥrem-i esrār-ı dem-i mülket-i derdiz

4. Ālem gam-ı hicrānıma bīgāne degildir

11. **bīgāne:**

Gazel 59

Mısra: 6

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

5. Pā-best-i cihān olmaḡile dūr tūtulmaz

6. Sāye meh-i tābānıma bīgāne degildir

12. **bīgāne:**

Gazel 59

Mısra: 8

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

7. Vākıf durur esrār-ı dil-i dil-bere şāne

8. Ol zūlf-i perīşānıma bīgāne degildir

13. **bîgâne:**

Gazel 59

Mısra: 10

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

9. Ol gül-ruha Sâlim degiliz dūr cihānda

10. Būlbūl çemenistānına bîgâne degildir

14. **bîgānedir:-dir**

Gazel 195

Mısra: 7

Yabancı || Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.

7. Gamzeler bîgānedir etmez nîgeh 'aşıklara

8. Mülk-i hüsnünde garîbiz âşināmız çok degil

15. **bîgāneyim:-yim**

Gazel 223

Mısra: 7

Yabancı || Söz konusu duruma uzak, onu tatmayan, bilmeyen.

7. Vefāya hâşılı bîgāneyim bezm-i maḥabbetde

8. Gel ey cevr ü cefā sen kim benim hem-ülfetim sensin

16. **bîgâne:**

Gazel 258

Mısra: 10

Yabancı

9. Peyām-ı vaşlñ ile hoş-dil eyle Sâlim-i zârı

10. Anı bîgâne vaz' ile müdām efkârelendirme

17. **bîgâne:**

Gazel 262

Mısra: 4

Yabancı || Sevgili.

3. Dil-i 'aşk-âşināna kıydı ḥayfā gamze-i fettān

4. Nîgāh-endāz-ı rahm ol baña ey bîgâne düşdükçe

18. **bîgāneden:-den**

Gazel 265

Mısra: 4

Yabancı.

3. Ne pes tertîb-i dūndur āsitān-ı çarḥ-ı keç-revde

4. Ser-ā-pā āşinālar yād olur bîgāneden şoñra

bîgâne bîgâne:

1. **bîgâne bîgâne:**

Gazel 264

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı yabancı, yabancı bir şekilde.

1. Dil-i zārım benim devr edeli mey-hāne mey-hāne

2. Gezer oldu şehā dillerde ol bîgâne bîgâne

bî-gâne oldum:

1. **bî-gâne oldum:-dum**

Lugaz 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir duruma, kişiye aşına olmamak.

29. Revāc-ı ma'rifet var neyleyim bî-gâne oldum ben

30. Ne var sultānıma bu bendeñe luḥfūñ kerāmetdir

bîgâne olmasın:

1. **bîgâne olmasın:-ma, -sın**

Tesdis 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı olmak || Ayrı kalmak.

7. Ey gül-i revnaḥ-fezā-yı gülsitān-ı hüsn ü ān

8. Dergehiñden olmasın bîgâne böyle bendeğān

bîgâne olmayacak:

1. **bîgâne olmayacak:-ma, -yıcak**

Gazel 156

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı olmak || Ayrı kalmak.

5. Kederle olmayıcak bezm-i şevka bîgâne

6. Netice kıymet-i her āşinā bilinmez imiş

bîgâne olmazız:

1. **bîgâne olmazız:-ma, -ız**

Gazel 250

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir duruma, kişiye aşına olmamak.

5. Olmazız bîgâne bezm-i hâş-ı nāz u 'işvede

6. Āşināyız tā ezelden gamze-i gammāz ile

bîgâne olsağ:

1. **bîgâne olsağ:-sa, -k**

Gazel 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı olmak || Ayrı kalmak.

5. Der-i devlet-me'ābından nola bîgâne olsağ biz

6. Gürūh-ı bî-dilān ile ezelden āşinādır çarḥ

bîgâne revişden:

1. **bîgâne revişden:-den**

Tesdis 5

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı davranmak, ilgi göstermemek.

19. Ey Hümā-yı āşiyān-ı hüsn ü ān u zîb ü fer

20. Āşināya böyle bîgâne revişden kıl ḥazer

bîgâne -rū:

1. **bîgâne -rū:**

Gazel 53

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı yüz.

7. Degil bîgâne -rū cümle degildir āşinā cānā

8. Şu rütbe rāzını sînemde mihrîñ güm-sürāg eyler

biġāne-i zevk u safā olsak:

1. **biġāne-i zevk u safā olsak:-saġ**

Gazel 291

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlenceden, mutluluktan uzak olmak.

5. Nola biġāne-i zevk u safā olsak firākıñla

6. Göñül dedikleri ma'nā ġamıñla aşıñā oldu

biġāne-rev-i ārām:

1. **biġāne-rev-i ārām:**

Gazel 240

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgisizlik yolunda dinlenmek || İlgî, alakadan uzak olmak.

3. Nola biġāne-rev-i ārām isek

4. Olmuşuzdur aşıñā-yı ārzü

bī-ġāyāt:

1. **bī-ġāyāt:**

Kaside 10

Mısra: 531

Sonsuz, çok fazla.

531. Ķabr-i pākine ola bī-ġāyāt

532. Şalavāt-ı şerif ü teslimāt

bī-gezend etsin:

1. **bī-gezend etsin:-sin**

Tarih 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kedersiz, üzüntüsüz hale getirme.

9. Der-i murādını sükkāmına edip meftūh

10. Muġīm-i bezmine zevkını bī-gezend etsin

bī-giyeh:

1. **bī-giyeh:**

Tarih 10

Mısra: 48

Otsuz || Hatsız, ayva tüylerinin olmadığı yüz.

47. Haġ gelirse ne 'aceb 'ārızıña

48. Bī-giyeh luġf-ı ġulistān olmaz

bī-ħad:

1. **bī-ħad:**

Muamma 4

Mısra: 2

Sonu gelmeyen, pek çok.

1. Ħamd etdi 'aşıġ subġı-ı vişāle

2. Ol ġonca-femle bī-ħad ġörüşdü

bi-ħamdi'llāh:

1. **bi-ħamdi'llāh:**

Tahmis 1

Mısra: 22

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

21. Ederken Sālimā ġülşengeh-i fikretde reftāri

22. Bi-ħamdi'llāh o ġül-rüyuñ müyesser oldu dīdāri

2. **bi-ħamdi'llāh:**

Tesdis 2

Mısra: 15

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

15. Bi-ħamdi'llāh ki 'uşşāġı içinde ben de ma'dūdum

16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine ġoşñūdum

3. **bi-ħamdi'llāh:**

Tesdis 3

Mısra: 2

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

1. Verip nakd-i dili bir dil-ber-i nāzik-ġırām aldım

2. Bi-ħamdi'llāh ki ġöñlümden bu yüzden intikām aldım

4. **bi-ħamdi'llāh:**

Tesdis 3

Mısra: 6

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

5. Açıldı 'akd-i baġtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

6. Bi-ħamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

5. **bi-ħamdi'llāh:**

Tesdis 3

Mısra: 12

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

11. Açıldı 'akd-i baġtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

12. Bi-ħamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

6. **bi-ħamdi'llāh:**

Tesdis 3

Mısra: 18

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

17. Açıldı 'akd-i baġtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

18. Bi-ħamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

7. **bi-ħamdi'llāh:**

Tesdis 3

Mısra: 24

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

23. Açıldı 'akd-i baġtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

24. Bi-ħamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

8. **bi-ħamdi'llāh:**

Tesdis 3

Mısra: 30

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

29. Açıldı 'akd-i baġtım 'ālem-i dünyāda kām aldım

30. Bi-ħamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

9. **bi-ħamdi'llāh:**

Tarih 4

Mısra: 30

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

29. Zamān-ı 'adl ü dādında aniñ hep

30. Bi-ħamdi'llāh zamāne oldu ihyā

10. **bi-ħamdi'llāh:**

Tarih 4

Mısra: 49

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

49. Bi-ḥamdi'llāh zamān-ı devletinde
50. Ki cūda bādbān-ı fülk-i a'dā

11. bi-ḥamdi'llāh:

Tarih 18

Mısra: 17

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

17. Esāsın kurdu mi'mār-ı ezel şevkın bi-ḥamdi'llāh
18. Du'ā-yı dil-ḥarābān-ı maḥabbet müstecāb oldu

12. bi-ḥamdi'llāh:

Kaside 30

Mısra: 28

Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua sözü.

27. Zamān-ı devletinde ol vücūd-ı bī-naẓırın çarḥ
28. Bi-ḥamdi'llāh leked-küb etmez oldu merd ü dānāy

bihār-ı mescūd:

1. biḥār-ı mescūd:-ı

Kaside 12

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadet eden denizler.

41. Buḥārı etdi semāvāt u keffī arz-ı bihīn
42. Miyāh-ı meymenetinden biḥār-ı mescūdı

bī-hazān etsin:

1. bī-hazān etsin:-sin

Kaside 19

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbaharsız eylemek || Kötü günlerden uzak eylemek.

105. Şebīn şubḥ-ı bahār etsin bahārın bī-hazān etsin
106. Mu'ammer eylesin zātın Ḥudā devletle hemvāre

bihbūd:

1. bihbūda:-a

Kıt'a 9

Mısra: 3

Far. is. İyilik, sıhhat, saḡlık.

3. Degil bihbūda bend olmaḡ siyeh-pūşī ile çeşmim
4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultānım

bī-hemāl:

1. bī-hemāli:-i

Kaside 14

Mısra: 23

Eşsiz, benzersiz.

23. Selāṭīn-i cihānıñ bī-hemāli
24. Mekārimkārı maḥmūdū'l-ḥışāli

bī-hem-tā olmağa:

1. bī-hem-tā olmağa:-mağ, -a

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz olmak.

129. Olmağa başladı bir bī-hem-tā
130. Dehen-i cümle-i aḥbābda genā

bī-ḥesāb:

1. bī-ḥesāb:

Muamma 14

Mısra: 2

Hesapsız, çok fazla.

1. Māh-tāb-ı rüyūña āyine olsa āfītāb
2. Zūlf-i müşğīniñ aña 'anber şaçardı bī-ḥesāb

bihīn:

1. bihīn:

Kaside 31

Mısra: 2

Far. Pek iyi, seçkin.

1. Kendūñ ey ḥāme ser-āğāze müheyyā eyle
2. İḥtişāşıñ o bihīn dergehe inhā eyle

bihīn-ḡadrā:

1. bihīn-ḡadrā:

Kaside 15

Mısra: 67

Çok kıymetli || 3. Ahmet.

67. Şehenşeh-i 'azamet-ḡüsterā bihīn-ḡadrā
68. Eyā vücūdūña vā-beste devlet-i şevket

bihīn-şadr-ı mesned-i iclāl:

1. bihīn-şadr-ı mesned-i iclāl:

Kaside 33

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce makam sahibi.

75. Ey bihīn-şadr-ı mesned-i iclāl
76. Mevḡı '-ı inḡilāl-i her işkāl

bī-ḡod yatar:

1. bī-ḡod yatar:

Kaside 23

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayḡın yatmak || Herhangi bir şey yapmaya takati olmamak

77. Yatar bī-ḡod keselden fitne bīmār oldu devriñde
78. Şanır dārū'ş-şifā ḡalvet ile çeşm-i dil-ārāy

bihterīn:

1. bihterīn:

Kaside 20

Mısra: 131

Far. En iyi.

131. Odur ol bihterīn mekān-ı şerīf
132. Ma'den-i her kemāl ü cāy-ı laṭīf

bihterīn-şıhr-i pādīşāh-ı zemīn:

1. bihterīn-şıhr-i pādīşāh-ı zemīn:

Kaside 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahın || 3. Ahmed. damadı || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

7. Hâtem-i 'aşr-ı cüd u 'adl-âyîn
8. Bihterîn-şıhr-i pâdişâh-ı zemîn

bî-hüde:

1. **bî-hüde:**

Tarih 1

Mısra: 114

Boşuna, boş yere.

113. Hâzân-ı bâğa der-pey-der bahârı
114. Niçün bülbül olur bî-hüde maḥzûn

2. **bî-hüde:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 119

Nafile, boş, faydasız.

119. Şanma bî-hüde nücüm u aḥter
120. Dizilirler felege ser-tâ-ser

3. **bî-hüde:**

Müseddes 2

Mısra: 20

Nafile, boş, faydasız.

19. Haḳîkat üzre seven ḥvâhiş-i vişâl etmez
20. Derün-i pâkini bî-hüde pür-melâl etmez

4. **bî-hüde:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 53

Boş, gereksiz.

53. Baña bî-hüde âdem lik gelmez
54. Benim tab'im velî cühhâli bilmez

5. **bî-hüde:**

Muamma 6

Mısra: 2

Boşuna, boş yere.

1. Hâbâb-ı meyledir tertîb-i ülfet bezm-i 'işretde
2. Kıyâs etme ki bî-hüde donanmışdır ser-â-pâ râḥ

6. **bî-hüde:**

Kaside 7

Mısra: 45

Nafile, boş, faydasız.

45. Bî-hüde cevâhir-i tefekkür
46. Gencîne-i şâyegâna şıgmaz

7. **bî-hüdedir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 115

Nafile, boş, faydasız.

115. Görüp şakın anı bî-hüdedir kıyâs etme
116. O riştelere ile engüştümüz ki zâhirdir

8. **bî-hüde:**

Diğer 9

Mısra: 66

Nafile, boş, faydasız.

65. Onu encüm kıyâs etmeñ siz
66. Böyle bî-hüde iktibâs etmeñ siz

9. **bî-hüde:**

Tarih 10

Mısra: 44

Nafile, boş, faydasız.

43. Nürsun sen saña etdikçe nigeḥ
44. Dîdeler bî-hüde ḥayrân olmaz

10. **bî-hüde:**

Tarih 12

Mısra: 23

Nafile, boş, faydasız.

23. Şanma bî-hüde şarılmışdır çemen
24. Dâmen-i kühsâra ey dil câ-be-câ

11. **bî-hüde:**

Gazel 12

Mısra: 9

Nafile, boş, faydasız.

9. Kâse-i çeşimimde bî-hüde degildir cünbişi
10. Eşk-i çeşm-i âşîka bakdıḳça ditrer âfitâb

12. **bî-hüde:**

Kaside 16

Mısra: 19

Nafile, boş, faydasız.

19. Şanma kim bî-hüde efgâna ser-âgâz eyler
20. Güllere etmededir süzişin inhâ bülbül

13. **bî-hüde:**

Kaside 26

Mısra: 14

Nafile, boş, faydasız.

13. Bir beyâz ḥâre çıkardı yine kılmağa bisâḫ
14. Şanma bî-hüde gönül berf ile ḫoldu gabrâ

14. **bî-hüde:**

Gazel 27

Mısra: 7

Nafile, boş, faydasız.

7. Bî-hüde dökme dâne-i eşkiñi ey gönül
8. Vaḫşî gâzâl âdeme teşhîr olur mu ḫiç

15. **bî-hüde:**

Kaside 27

Mısra: 8

Nafile, boş, faydasız.

7. Kimseniñ şimdi 'adâletkede-i 'âlemde
8. Bî-hüde kimseye yokdur sözü aslâ kaḫ'â

16. **bî-hüde:**

Matla 43

Mısra: 2

Boşuna.

1. İçmeden badesini derd-i humârın çekeriz
2. Biz bu dehrîñ yine bî-hüde gubârın çekeriz
17. **bî-hüde:**
Gazel 49
Mısra: 12
Boşuna.
11. Hümâ-yı 'aql erişmez evc-i esrâr-ı İlahî'ye
12. Niçün murğ-ı gönül bî-hüde dâmen der-miyân eyler
18. **bî-hüde:**
Gazel 50
Mısra: 2
Boşuna.
1. Niçün bî-çâre 'âşık vaşl-ı yâri ihtimâl eyler
2. Neden bî-hüde böyle fikr-i ümmîd-i muhâl eyler
19. **bî-hüde:**
Gazel 55
Mısra: 1
Boşuna.
1. Bî-hüde şanma didede her dem nişin olur
2. Ğamzen helâk-i 'âşık için der-kemîn olur
20. **bî-hüde:**
Gazel 60
Mısra: 3
Boşuna.
3. Yâdıma geldikçe nakşın eylemem bî-hüde âh
4. Nâlemiz a'yân-ı şehri 'aşkımız ta'rif eder
21. **bî-hüde:**
Gazel 85
Mısra: 10
Boşuna.
9. O Leylî anılamazken 'âşıkın pâ-mâli-i hicrin
10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim 'aceb neyler
22. **bî-hüde:**
Gazel 86
Mısra: 10
Boşuna.
9. Verâ-yı ebr-i zülfünde ruhun pinhân eder görsem
10. Niçün âyâ o meh bî-hüde bizden ihtirâz eyler
23. **bî-hüde:**
Gazel 91
Mısra: 2
Nafile, boş, faydasız.
1. Yâr bakmaz saña ey dil âh-ı şeb-giriñ nedir
2. Nâle te'sir eylemez bî-hüde tekdîriñ nedir
24. **bî-hüde:**
Gazel 106
Mısra: 9
Boşuna.
9. Anı bî-hüde tekdîr etmesin tahrik edip zülfün
10. Gönül murğ u hemân pervâza o serde müheyyâdır

25. **bî-hüde:**
Gazel 120
Mısra: 2
Boşuna.
1. Benim murğ-ı dilim gül-geşt-i zülf-i ham-be-ham etmez
2. Ser-i âzâdemi bî-hüde bend-i târ-ı ğam etmez
26. **bî-hüde:**
Gazel 120
Mısra: 6
Boşuna.
5. Şağın idbârdan mağrûr-ı İkbâl olma dünyâda
6. Felek erbâb-ı 'izzü câha bî-hüde kerem etmez
27. **bî-hüde:**
Gazel 120
Mısra: 10
Boşuna.
9. Ümîd etmez hayât-ı câvidân-ı vaşl ey Sâlim
10. Yerin bî-hüde 'âşık künc-i şahrâ-yı 'adem etmez
28. **bî-hüde:**
Gazel 129
Mısra: 8
Boşuna.
7. Cihânda bulmamış büy-ı vefâ gitmek murâd eyler
8. Serv bî-hüde gülşen içre dâmen-der-miyân etmez
29. **bî-hüde:**
Gazel 142
Mısra: 6
Boşuna.
5. Nedir âyâ murâdı cerb-i şîrinine sir olduk
6. Dil-i âzâdeniñ bî-hüde düşünâmın yemek olmaz
30. **bî-hüde:**
Gazel 142
Mısra: 10
Boş, gereksiz.
9. Yine bir lufta mebnî eylemişdir ğâlibâ Sâlim
10. O şüh 'âşıkların bî-hüde tekdîr eylemek olmaz
31. **bî-hüde:**
Gazel 153
Mısra: 2
Boşuna.
1. Dirîğ ey meh seniñ ağıyar mişliñ gül kıyâs etmiş
2. Kıyâsı lîk bî-hüde degildir iktibâs etmiş
32. **bî-hüde:**
Gazel 157
Mısra: 3
Boşuna.
3. Pîç ü tâb u cünbişin bî-hüde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i 'âşıka rağmen eder deryâ rakış

33. **bī-hūde:**

Gazel 175

Mısra: 5

Nafile, boş, faydasız.

5. Cihān mülkünde bī-hūde şanırdık maḥv u işbāti
6. Esās-ı devr-i pergār-ı kazā ḥikmetledir ancak

34. **bī-hūde:**

Gazel 176

Mısra: 4

Boşuna.

3. Nūş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin
4. Bī-hūde hemān Ka'be-i kūyunda tapıldık

35. **bī-hūde:**

Gazel 188

Mısra: 5

Boşuna.

5. Niçün böyle gidersen ḥāne-i aḡyāra bī-hūde
6. Tekellüf ber-ṭaraf bizden nedendir ictināb etmek

36. **bī-hūde:**

Gazel 196

Mısra: 2

Nafile, boş, faydasız.

1. Yād edip kūyunda āh-ı āteşinim neyleyim
2. 'Arz edip bī-hūde ben aña eninim neyleyim

37. **bī-hūde:**

Gazel 199

Mısra: 14

Boşuna.

13. Ḥarf-i vaşlı ol dehenden almaḡa etmem ümīd
14. Yok yere şarf eylemem bī-hūde Sālim himmetim

38. **bī-hūde:**

Gazel 204

Mısra: 6

Nafile, boş, faydasız.

5. Biz ümīd-i vuşlat ile hiç şiklet etmeziz
6. Ol perī-rūyu niye bī-hūde tekdīr edelim

39. **bī-hūde:-le**

Gazel 212

Mısra: 4

Boşuna.

3. Ne mümkün vuşlat ile āşinā olmaḡ bu 'ālemde
4. Ümīd-i şevkle bī-hūde hemān ben pūr-melāl oldum

40. **bī-hūde:**

Gazel 212

Mısra: 10

Yok yere, boşu boşuna.

9. Perī-rūyāndan aşlā görmedim insāniyet ben ḥayf
10. Bu 'arşagāhda bī-hūde vaḡf-ı infī'āl oldum

41. **bī-hūde:**

Gazel 214

Mısra: 6

Yok yere, boşu boşuna.

5. Süm-i esbini dirīḡ eyleyicek rüyumdan
6. Reh-i yāre yine bī-hūde ḡubār oldum ben

42. **bī-hūdedir:-dir**

Gazel 226

Mısra: 13

Nafile, boş, faydasız.

13. Nā-kese Sālim mürüvvet eylemek bī-hūdedir
14. Eyligin zāyi' eder nā-merde iḥsān eyleyen

43. **bī-hūde:**

Gazel 229

Mısra: 4

Boşuna.

3. Hiç siler yok dāmen-i luṭf ile eşk-i çeşmimi
4. Kimseler bī-hūde böyle zār u giryān olmasın

44. **bī-hūde:**

Gazel 231

Mısra: 8

Nafile, boş, faydasız.

7. Geçmem o şūḡdan baña geç deyü vāhime
8. Bī-hūde ṭab'a şiklet eder iḡtirāḡdan

45. **bī-hūde:**

Gazel 235

Mısra: 5

Boşuna.

5. Ādeme bī-hūde incinmek ḡatı pek güc gelir
6. Ol perīden 'aşıḡa insāniyet me'mül iken

46. **bī-hūde:**

Gazel 270

Mısra: 10

Boş, faydasız.

9. Görünmez oldu Sālim ol perī biz raḡbet etdikçe
10. Ser-i kūyunda ḡaldık 'Abdiyā bī-hūde da'vetde

47. **bī-hūde:**

Gazel 286

Mısra: 7

Yok yere, boşu boşuna.

7. Dil-i şeydāya bī-hūde nedendir böyle incinmek
8. Seniñle beynimizde ḡālibā yine niḡāḡ oldu

bī-hūde vere:

1. **bī-hūde yere:**

Rūbai 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Boş yere, boşuna.

3. Üḡdelerin kadri bilinmez anda
4. Bī-hūde yere ḡāk ile yeksān oldum

bī-hūş evledin:

1. **bî-hüş eylediñ:-diñ**

Gazel 187

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşkın hale getirmek, sersemletmek.

5. Ele geldikçe vaşla hiç dirigiñ yok şehā ammā

6. Beni gittikçe hicriñ ile bî-hüş eylediñ gittiñ

bî-hüş olalı:

1. **bî-hüş olalı:-a, -lı**

Kaside 16

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.

25. Germi-i 'aşk ile bî-hüş olalı gülşende

26. Oldu üftāde-i her naḥl-i muṭarrā bülbül

bî-hüş olup:

1. **bî-hüş olup:-up**

Kaside 19

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.

31. Derün-ı zāğa her bir süsen olmuş nîze-i ser-tîz

32. Düşer mestāneveş bî-hüş olup āvāre āvāre

bî-hüşî:

1. **bî-hüşîden:-den**

Rübai 11

Mısra: 3

Sarhoş || Aşk sarhoşu olmak.

3. Fark eylemeyip gül-bünü bî-hüşîden

4. Üftāde-i her-naḥl-i muṭarrā oldu

bî-huzūr etdiñ:

1. **bî-huzūr etdiñ:-diñ**

Tesdis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzursuz etmek.

3. Be-her-şeb yād edip āh etme ey dil kākül-i yāri

4. Cihām bî-huzūr etdiñ nedir bu nāle vü zārī

bî-huzūr etse:

1. **bî-huzūr etse:-se**

Gazel 43

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzursuz etmek.

5. Kudsiyāni nālem etse nola her şeb bî-huzūr

6. Ḥasret-i ḳaddiñle āhim göklere peyvestedir

bî-huzūr olmağla:

1. **bî-huzūr olmağla:-la**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzursuz olmak.

9. Bî-huzūr olmağla her dem nāle-i şeb-girden

10. Sālim'e etme 'itāb ey şüh-ı fettānım meded

bihzād:

1. **bihzād:**

Gazel 27

Mısra: 3

İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkârı, Ferhat u Şirin mesnevilerinde Ferhat'ın babası.

3. Bihzād olursa 'āciz-i resm-i femi nola

4. Yāriñ dehān-ı ma'dumu taşvîr olur mu hiç

bî-idrāk:

1. **bî-idrāk:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 152

Anlayışsız.

151. Hele ne hāl ise ğam-ı etrāk

152. Āh illā ki ba'zı bî-idrāk

bî-ihtilāl olmaz:

1. **bî-ihtilāl olmaz:-maz**

Gazel 123

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzenli olmak.

7. Miyān-ı leşker-i ḥatdan kesilmez fitne çıkmaz tiğ

8. O ser-ḥad bir zamān olmaz ki hiç bî-ihtilāl olmaz

bî-iltifāt-ı semt-i sūd olmak:

1. **bî-iltifāt-ı semt-i sūd olmağ:**

Gazel 179

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazanç semtine ilgisiz olmak.

5. Āşık-ı bî-baḥta her dem yār rağbet eylemez

6. Gāhi dil bî-iltifāt-ı semt-i sūd olmağ gerek

bî-inkār:

1. **bî-inkār:**

Kaside 10

Mısra: 135

İnkâr etmemek.

135. Cümle bildi Ḳureyş bî-inkār

136. Ḳıldı o şāh ile ḥayli güftār

bî-iştibāh:

1. **bî-iştibāh:**

Tarih 24

Mısra: 25

Şüphesiz.

25. Fetḥ ü zaferdir şāh-rāh min-ba'd aña bî-iştibāh

26. İḳbāline 'ādil güvāh ol şadr-ı dîn-perver yeter

bî-ḳarār:

1. **bî-ḳarār:**

Müseddes 1

Mısra: 7

Karasız, huzursuz, tedirgin.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yâre bî-ķarâr
8. Ėaylice yandım yakıldım firķatinden Şu'levâr

2. bî-ķarârım:-ım

Gazel 66

Mısra: 12

Karasız, huzursuz, tedirgin.

11. Bilmedi gitti o yâr-i serkeşim Sâlim beni
12. Bense derd-i Ėasretiyle bî-ķarârım kim bilir

3. bî-ķarâr:

Gazel 267

Mısra: 4

Karasız, huzursuz, tedirgin.

3. Sorma benden hele ağvâl-i perîşân-ı dili
4. Bî-ķarâr öyle degildir ki demek mümkün ola

bî-ķarâr oldu:

1. bî-ķarâr oldu:-d

Gazel 287

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kararsız ve huzursuz olmak.

3. Gönülde Ėalmadı aşlâ sükûndan behre
4. Hevâ-yı kâkül-i dil-berle bî-ķarâr oldu

bî-ķarâr olduğuma:

1. bî-ķarâr olduğuma:-duk, -um, -a

Gazel 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kararsız ve huzursuz olmak.

5. Bî-ķarâr olduğuma Şa'netme sultânım benim
6. Bendeñiñ bî-Şabr u sâmân olduğun bilmez misîñ

bî-ķarâr olur:

1. bî-ķarâr olur:-ur

Gazel 285

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kararsız ve huzursuz olmak.

5. Ėaĥt-ı dil-cüyuñ temâşâ eden olur bî-ķarâr
6. Artırır lâ-büd bahârîñ maķdemi sevdâları

bî-ķayd u pervâ:

1. bî-ķayd u pervâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kayıtsız, pervasız || Sevgilinin bükümlü saçları.

89. Eyâ zülf-i Ėamı bî-ķayd u pervâ
90. Hemîñ üftâdegâna dâl Ėanĥer

bî-ķayd-ı viŐâlîñ olalım:

1. bî-ķayd-ı viŐâlîñ olalım:-alı, -m

Gazel 147

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vuslatı umursamamak.

7. Bî-ķayd-ı viŐâlîñ olalım ey Şaçı leyli
8. Âzâde-sere rencîş-i eĖķâr gerekmez

bî-kemâlih:

1. bî-kemâlih:

Diğer 3

Mısra: 13

Olmayı gerektiği gibi olmayan.

13. Bî-kemâlih yine bir müyuñu vaş etmede dil
14. Olmaya ey Şeh-i evreng-i melâğat ķâbil

2. bî-kemâlih:

Tarih 22

Mısra: 14

Olmayı gerektiği gibi olmayan.

13. Ne ķadar medĖ olunursa nice ķâbil ki zebân
14. Eyleye vaş-ı Şerifin bî-kemâlih tafşil

bî-kes:

1. bî-kesinde:-in, -de

Lugaz 5

Mısra: 13

KimseŐiz, yalnız.

13. Bî-kesinde bulunur bayında
14. ĖeŐmi var ikisi de pâyında

2. bî-kesdir:-dir

Diğer 8

Mısra: 19

KimseŐiz, zavallı || Şâir.

19. Ėurbet iĥre bu zâr bî-kesdir
20. İftihâra efendimiz besdir

3. bî-kesleri:-ler, -i

Kaside 14

Mısra: 37

KimseŐiz.

37. Nice bî-kesleri luĥfuñ edip Şâd
38. Yıķılmış diller oldu cümle âbâd

4. bî-kesim:-im

Gazel 272

Mısra: 7

KimseŐiz.

7. Ėaste-i hicrânîñ oldum ey Őabîbim bî-kesim
8. Gel devâ eyle dil-i bîmâre Allâğ 'aŐķına

bî-kes kalalı:

1. bî-kes kalalı:-alı

Kaside 18

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

KimseŐiz kalmak.

25. Şarılr dâmenine bulduğu Őâĥîñ ez-dil
26. Tâ ki bî-kes kalalı bâğda zâr u mahzûl

bî-kes oldu:

1. **bī-kes oldu:-du**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talep edilmemek, revaç görmemek.

121. Her kes oldu bu vâdiye meftûn

122. Bī-kes oldu ma'âni vü mazmûn

bī-kesân:

1. **bī-kesânı:-ı**

Gazel 65

Mısra: 1

Kimsesizler.

1. Bī-kesânı nola ihlâk etse âlâm u keder

2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdiğin noķşân eder

bī-kıyâs:

1. **bī-kıyâs:**

Diğer 4

Mısra: 12

Emsalsiz.

11. Şad hezârân gül-i gülzâr-ı şenâ

12. Bī-kıyâs gonca-i hoş-büy-ı du'â

2. **bī-kıyâs:**

Gazel 280

Mısra: 6

Kıyasa gelmez, ölçüsüz.

5. Şanırdım dâm-ı mihrinde fiğânım artmaya aşlâ

6. Dili hicr ü firâkı bī-kıyâs âgâzelendirdi

bi-küllî:

1. **bi-küllî:**

Kaside 3

Mısra: 36

Hep, bütûn, tamamıyla.

35. Hevâ-yı nefsimde mağlûb oldum

36. Bi-küllî cürm ile ma'yûb oldum

bil:

1. **bilir:-ir**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 110

İdrak etmek, kavramak.

109. Kadr-i eş'âr-ı pâki ser-tâ-ser

110. Bilir ol nükte-dân-ı ehl-i hüner

2. **bilmem:-me, -m**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 137

İdrak etmek, kavramak.

137. Noldu bilmem tenezzül etdi cihân

138. Böyle birden tebeddül etdi cihân

3. **bilmeyip:-me, -yip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 155

İdrak etmek, kavramak.

155. Kubbunu bilmeyip sefhâne

156. Sühre olur cemî'-i yârâna

4. **bilmeyip:-me, -yip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 195

İdrak etmek, kavramak.

195. Bilmeyip kendözün hamâkat eder

196. Beni geçdi deyü şikâyet eder

5. **bilmez:-mez**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 211

İdrak etmek, kavramak.

211. Bunu bilmez mi yek-sere eşyâ

212. Fazl-ı Hâkķ'a menûţ ser-tâ-pâ

6. **bilir:-ir**

Kaside 1

Mısra: 97

İdrak etmek, kavramak.

97. Hele şor bak bilir mi ol şeydâ

98. Ne imiş 'Âmir'i eden rüsvâ

7. **bilir:-ir**

Kaside 1

Mısra: 102

İdrak etmek, kavramak.

101. Anda yok bunu derke isti'dâd

102. Ne bilir küh-ı himmeti Ferhâd

8. **bil:**

Müseddes 2

Mısra: 14

Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

13. Mağabbetim saña ta'bir olur mu hiç kâbil

14. Deriñde bendeñi kemter gedâ-yı ednâ bil

9. **bilmeyor:-meyor**

Diğer 2

Mısra: 74

İdrak etmek, kavramak.

73. Şovucakdır hele edâ bunda

74. Anı da bilmeyor belâ bunda

10. **bilmez:-mez**

Diğer 2

Mısra: 83

İdrak etmek, kavramak.

83. Yine bilmez devâyı tıb tılsa

84. Derd-i hicrâna biñ tabib olsa

11. **bilir:-ir**

Diğer 2

Mısra: 86

İdrak etmek, kavramak.

85. Nedir âyâ 'ilâc hicrâna

86. Şorsa 'aşık bilir mi Loķmân'a

12. **bilirsîñ:-ir, -siñ**

Kaside 3

Mısra: 23

İdrak etmek, kavramak.

23. Seniñ medhiñi yâ Rab sen bilirsîñ

24. Yine kendi şenâñı sen kılarıñ

13. **bilirsin:-ir, -sin**

Kaside 3

Mısra: 70

İdrak etmek, kavramak.

69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen

70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden

14. **bilirsem:-ir, -sem**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 40

İdrak etmek, kavramak.

39. Dedi söyle baña nedir hıtâbıñ

40. Bilirsem aşlımı verem cevâbın

15. **bilir:-ir**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 44

İdrak etmek, kavramak.

43. Dedi âdem muhayyerdir işinden

44. İşin yegrek bilir her kes aşından

16. **bilmez:-mez**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 54

İdrak etmek, kavramak.

53. Baña bî-hüde âdem lik gelmez

54. Benim tab'im velî cühhâli bilmez

17. **bilip:-ip**

Tesdis 3

Mısra: 13

İdrak etmek, kavramak.

13. Bilinmezken bilip ben bendesin âh u enînimden

14. Nigeh-sâzende-i luţf oldu âvâz-ı hâzînimden

18. **bilip:-ip**

Tesdis 3

Mısra: 26

İdrak etmek, kavramak.

25. Görüp küyunda gâltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim

26. Cebînimden bilip bezm-i vişâle olan iqbâlim

19. **bilmeyip:-me, -yip**

Lugaz 3

Mısra: 25

İdrak etmek, kavramak.

25. Lîk ammâ ki bilmeyip o edeb

26. Etse icrâ bu tarz ile meşreb

20. **bildiler:-diler**

Tarih 3

Mısra: 203

İdrak etmek, kavramak.

203. Bildiler kim aña tâkat getirilmez cengde

204. Tîr-i dil-düz-ı işâbet-eşeri 'ayn-ı kâzâ

21. **bilmez:-mez**

Diğer 4

Mısra: 43

İdrak etmek, kavramak.

43. Bilmez idi gam-ı hicrânı dilim

44. Artmasa firâkat ile ger keselim

22. **bilmem:-mem**

Diğer 4

Mısra: 100

Haberi olmak, haberdar olmak.

99. Vardı mı ya'ni size ol er ü giç

100. Haberî gelmedi bilmem baña hiç

23. **bilmem:-me, -m**

Tesdis 4

Mısra: 15

Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

15. Kağrı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz

16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

24. **bilmez:-mez**

Lugaz 4

Mısra: 14

İdrak etmek, kavramak.

13. İnzivâ üzre durur evkâtı

14. Kimse bilmez ne durur lezzâtı

25. **bilmez:-mez**

Tesdis 5

Mısra: 1

İdrak etmek, kavramak.

1. Kimse bilmez hâlet-i 'aşkın dil-i vîrâneniñ

2. Mestler añlar hemân keyfiyyetin mestâneniñ

26. **bil:**

Tesdis 5

Mısra: 22

İdrak etmek, kavramak.

21. Geh nihânî müjde-i vaşlıñla et def'-i keder

22. Böyle bil kim hâşılı ey verd-i gülzâr-ı hüner

27. **bilmezse:-mez, -se**

Tesdis 5

Mısra: 28

İdrak etmek, kavramak.

27. Tâ ezelden böyle kurmuşdur bunu dâñâ-yı 'aşk

28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kâlâ-yı 'aşk

28. **bilindi:-in, -di**

Tesdis 6

Mısra: 22

İdrak etmek, kavramak.

21. Budur semt-i maħabbetde hemîşe 'aşka ehven

22. Ki bu nükte bilindi Nâ'il'iñ bu beyt-i pâkinden

29. **bilir:-ir**

Lugaz 6

Mısra: 6

İdrak etmek, kavramak.

5. Göremez kimse anı etse murâd

6. Bilir añlar anı ammâ ki 'ibâd

30. **bilmem:-mem**

Lugaz 6

Mısra: 10

İdrak etmek, kavramak.

9. Kimse ta'yîn edemez aña şudur

10. Ben de bilmem ki diyem işte budur

31. **bilmeziz:-mez, -iz**
Tesdis 7
Mısra: **10**
İdrak etmek, kavramak.
9. Çarh keç-revligin etmekte kemâlin buldu
10. Bilmeziz kim eşer-i âh u figâna n'oldu
32. **bilirse:-ir, -se**
Gazel 9
Mısra: **9**
İdrak etmek, kavramak.
9. Bilirse kâdr-i eş'ârı yine 'âşık olan bilir
10. Riyâ ehli ne mümkün Sâlimâ şî'r eylemek ısgâ
33. **bilir:-ir**
Gazel 9
Mısra: **9**
İdrak etmek, kavramak.
9. Bilirse kâdr-i eş'ârı yine 'âşık olan bilir
10. Riyâ ehli ne mümkün Sâlimâ şî'r eylemek ısgâ
34. **bilmez:-mez**
Diğer 9
Mısra: **123**
İdrak etmek, kavramak.
123. Bilmez etmecligi riyâ Sâlim
124. Nic' olur bunda bilmezem hâlim
35. **bilmezem:-mez, -em**
Diğer 9
Mısra: **124**
İdrak etmek, kavramak.
123. Bilmez etmecligi riyâ Sâlim
124. Nic' olur bunda bilmezem hâlim
36. **bilmege:-meg, -e**
Tarih 10
Mısra: **4**
İdrak etmek, kavramak.
3. Evvelin nazra göründükde hatîñ
4. Mû mudur bilmege imkân olmaz
37. **bilmek:-mek**
Diğer 10
Mısra: **45**
İdrak etmek, kavramak.
45. Ki nahv-i pâkini bilmek murâd eden 'âkîl
46. Eder kelâmını tefsîr de andan soñra
38. **bilir:-ir**
Diğer 10
Mısra: **47**
İdrak etmek, kavramak.
47. Bilir ne güne yegâne mütün-ı hikmetdir
48. O fâzıl-ı dür-i yek-tâ-yı kulzüm-i ma' nâ
39. **bilmem:-me, -m**
Diğer 10
Mısra: **52**
İdrak etmek, kavramak.
51. Cemî'-i vaktini şarf eylese kişi böyle
52. Olur mu kâmil-i her fen bu rütbe bilmem yâ

40. **bildi:-di**
Diğer 10
Mısra: **67**
İdrak etmek, kavramak.
67. Cihâmı añladı bildi muhaşşal 'ilmi gibi
68. Bunuñla oldu ma'ârif içinde müsteşnâ
41. **bildi:-di**
Kaside 10
Mısra: **125**
İdrak etmek, kavramak.
125. İşiden bildi cümle iclâlin
126. İbni Hâriş zübâb ahvâlin
42. **bildi:-di**
Kaside 10
Mısra: **135**
İdrak etmek, kavramak.
135. Cümle bildi Kureyş bî-inkâr
136. Kıldı o şâh ile hayli güftâr
43. **bilir:-ir**
Kaside 10
Mısra: **327**
İdrak etmek, kavramak.
327. Bilir idi bu de' b-i vâlâyı
328. Geh 'iyâdet ederdi merzâyı
44. **bilmedi:-me, -di**
Kaside 12
Mısra: **56**
İdrak etmek, kavramak.
55. O 'arsagehde zuhür etdi bir cesed ammâ
56. Ne idi bilmedi kimse bu râz-ı mestûri
45. **bildigim:-dik, -im**
Kaside 12
Mısra: **141**
İdrak etmek, kavramak.
141. Kemâl-i na'tını gördükde bildigim yokdur
142. Bu kâr-ı mekrümet içre şerik ü berhûri
46. **bilirseñ:-ir, -señ**
Kaside 12
Mısra: **164**
İdrak etmek, kavramak.
163. Bu rüzgârda şad germ ü serd seyr etdik
164. Bilirseñ 'âlem-i vaşlı gumüm-ı mehcûri
47. **bildik:-dik**
Tarih 13
Mısra: **20**
İdrak etmek, kavramak.
19. Hıfz edermiş rüyuñu ağıyardan hatı-ı şerif
20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna taqdimini
48. **bilmem:-mem**
Rübai 13
Mısra: **4**
İdrak etmek, kavramak.
3. Çarhıñ bize bir hayli kîni var ammâ
4. Bâ' is ne bu intikâma böyle bilmem

49. **bildigim:-dik, -im**

Kaside 13

Mısra: 94

İdrak etmek, kavramak.

93. 'Äleme bir mişli nā-mesbūk ihsānın Hāk'ın
94. Bu kerem hünkārıma ben bildigim eyler edā

50. **bilmege:-meg, -e**

Kıt'a 13

Mısra: 2

İdrak etmek, kavramak.

1. Netice emriñe rāmız bu 'arşagehde seniñ
2. Deriñde bilmege şıdkım nişān gönderdik

51. **bilirse:-ir, -se**

Gazel 16

Mısra: 5

Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

5. Gayrılar sünnet bilirse vaşlıñı farzā seniñ
6. Baña vācibdir vişālñ eylemek cānā talep

52. **bilir:-ir**

Kaside 16

Mısra: 30

İdrak etmek, kavramak.

29. Nola her nālede nev-rūza şenālar etse
30. Gördüğü luftu bilir cümle hōd-ārā bülbül

53. **bilse:-se**

Kaside 16

Mısra: 45

İdrak etmek, kavramak.

45. Kafes-i lutfuna şāyān idigin bilse eger
46. Dāmgāh eyler idi gül-bünü her cā bülbül

54. **bilmemek:-me, -mek**

Kıt'a 16

Mısra: 2

İdrak etmek, kavramak.

1. Saña ey mäh-likā şad dil ü cānım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek olduğum 'aşıq çokdur

55. **bilirler:-ir, -ler**

Kıt'a 16

Mısra: 3

İdrak etmek, kavramak.

3. Gerçi diller ser-i zülfünde bilirler ammā
4. Seni ben sevdigime şāhide hācet yokdur

56. **bilmem:-me, -m**

Tarih 17

Mısra: 40

İdrak etmek, kavramak.

39. Cüy-ı tab'ında benim bir cūşış-i himmet mi var
40. Hāşılı bilmem ne oldu tūrmuyor zihñ-i bihñ

57. **bilmem:-mem**

Kaside 17

Mısra: 74

Bilmek || Tanımak.

73. Gülām-ı dergehdir gerçi cümle şāh u gedā
74. Kıl etdi Sālīm'i ol şāh gayrısın bilmem

58. **bileyim:-e, -yim**

Kaside 18

Mısra: 22

İdrak etmek, kavramak.

21. Çehre-i zerdine bak 'aşıq-ı bī-çāreleriñ
22. Nic'olurmuş bileyim derseñ eger şüret-i kul

59. **bilmez:-mez**

Kaside 19

Mısra: 61

İdrak etmek, kavramak.

61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezir-i bī-nazir-āşaf
62. Bu cāyı böyle zinet eyledi şevketli hünkāre

60. **bilir:-ir**

Kaside 20

Mısra: 178

İdrak etmek, kavramak.

177. Olur akşā-yı garbda pinhān
178. Bilir ehl-i kemāli şāh-ı cihān

61. **bilip:-ip**

Kaside 23

Mısra: 83

İdrak etmek, kavramak.

83. Bilip idbārını hvāhende-i şulh u şalāh oldu
84. Anıñçün der-niyām etdi meger şemşir-i heycāy

62. **bildigim:-dig, -im**

Tarih 24

Mısra: 11

İdrak etmek, kavramak.

11. Qad serve beñzer diş düre ben bildigim ol sāhire
12. Şāhensheh-i baħr ü bere verilse maqbüle geçer

63. **bilir:-ir**

Kaside 30

Mısra: 97

İdrak etmek, kavramak.

97. Bilir te'şir-i āh-ı şu 'le-pāş-ı Kays-ı şeydāy
98. Gören Leylā'da elbet şekl-i engüşt-i mühennāy

64. **bilir:-ir**

Kaside 33

Mısra: 44

İdrak etmek, kavramak.

43. Qalb-i āgāhñ ey kerem-perver
44. Bilir ehl-i kemāli ser-tā-ser

65. **bilir:-ir**

Kaside 33

Mısra: 46

İdrak etmek, kavramak.

45. Ehl-i dil ehl-i fazl u 'irfānı
46. Bilir ol cüd u merhamet kānı

66. **bilse:-se**

Kaside 33

Mısra: 83

İdrak etmek, kavramak.

83. O tabib-i cihān da bilse k'o zār
84. Olmaz olmazsa ol devā tīmār

67. **bilmez:-mez**

Kaside 34

Mısra: 49

İdrak etmek, kavramak.

49. Ne-būd u būdu bilmez luṭf u cūd-ı sa'y-i memdūdu

50. Na'im-i zıll-ı maḥmūdu cezil-i pest ü bālādır

68. **bilmem:-me, -m**

Gazel 34

Mısra: 5

İdrak etmek, kavramak.

5. Kenār-ı ḳulzüm-i kāmā nigeḥdeyiz bilmem

6. Çıkar mı baḥr-i hevesden dūr-i yetim-i murād

69. **bilsek:-se, -k**

Gazel 34

Mısra: 7

İdrak etmek, kavramak.

7. Zamānede 'acebā şimdi kim durur bilsek

8. Ḳarın-i bezm-i şafā hem-dem-i nedim-i murād

70. **bilir:-ir**

Matla 41

Mısra: 1

Farkında olmak.

1. Cihān cihān ḡamımı hep bilir iken dil-dār

2. Cefāda var mı ḳuşurum deyü eder tekrār

71. **bilir:-ir**

Gazel 54

Mısra: 9

İdrak etmek, kavramak.

9. Mebād-i cününün hiç bilir yok Sālimā 'aşkı

10. Ḥayālimde netice ārzü pinhān āteşdir

72. **bilmem:-me, -m**

Gazel 60

Mısra: 6

İdrak etmek, kavramak.

5. Didederde başlamış tarḥ-ı girişme cünbişe

6. Ḡamze-i bī-dādīña bilmem neler teklif eder

73. **bilir:-ir**

Gazel 66

Mısra: 1

İdrak etmek, kavramak.

1. Ḥasretiñle lāleveş ben dāḡ-dārım kim bilir

2. Sīnede zaḥm-ı dil-i nā-şād u zārım kim bilir

74. **bilir:-ir**

Gazel 66

Mısra: 2

İdrak etmek, kavramak.

1. Ḥasretiñle lāleveş ben dāḡ-dārım kim bilir

2. Sīnede zaḥm-ı dil-i nā-şād u zārım kim bilir

75. **bilir:-ir**

Gazel 66

Mısra: 4

İdrak etmek, kavramak.

3. Şaymayıp āh u figānım ḥātırım kıırma benim

4. Belki te'şir ede cānā inkisārım kim bilir

76. **bilir:-ir**

Gazel 66

Mısra: 6

İdrak etmek, kavramak.

5. Cüst ü cūdan fāriḡ olsunlar ḳarār u 'aql u ḥüş

6. Ḳandadır şimdi dil-i zār u nizzārım kim bilir

77. **bilir:-ir**

Gazel 66

Mısra: 8

İdrak etmek, kavramak.

7. Bir haber al var gülistāndan şabā luṭf et baña

8. Kimse görmüş mü o yār-i gül-'izārım kim bilir

78. **bilir:-ir**

Gazel 66

Mısra: 10

İdrak etmek, kavramak.

9. Ḥoḳḳa-i la'liñde ḡuyum anlamazlarsa nola

10. Şā'ir-i siḥr-āferinim ḥurde kārım kim bilir

79. **bilmedi:-me, -di**

Gazel 66

Mısra: 11

Farkında olmak, tanımak.

11. Bilmedi gitdi o yār-i serkeşim Sālim beni

12. Bense derd-i ḥasretiyle bī-ḳarārım kim bilir

80. **bilir:-ir**

Gazel 66

Mısra: 12

İdrak etmek, kavramak.

11. Bilmedi gitdi o yār-i serkeşim Sālim beni

12. Bense derd-i ḥasretiyle bī-ḳarārım kim bilir

81. **bilir:-ir**

Gazel 74

Mısra: 15

İdrak etmek, kavramak.

15. Ḥudā bilir aña Sālim neler demiş a'dā

16. Yine bize reviş-i yār ḡayrı yüzdendir

82. **bilir:-ir**

Gazel 78

Mısra: 2

İdrak etmek, kavramak.

1. Deme Mecnūn göçüp 'aşḳ içre bir icādı ḳalmışdır

2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādı ḳalmışdır

83. **bilmez:-mez**

Gazel 85

Mısra: 3

İdrak etmek, kavramak.

3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'ālemdede

4. Bilen der dāstān-ı sırr-ı 'aşḳı bilmeyen de der

84. **bilen:-en**

Gazel 85

- Mısra: 4
İdrak etmek, kavramak.
3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'âlemde
4. Bilen der dâstân-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der
85. **bilmeyen:-me, -yen**
Gazel 85
Mısra: 4
İdrak etmek, kavramak.
3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'âlemde
4. Bilen der dâstân-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der
86. **bilirken:-ir, -ken**
Gazel 87
Mısra: 9
İdrak etmek, kavramak.
9. Bilirken Sâlimâ pâ-mâl-i gerd-i râhını yer yer
10. Bu gûne 'âşıkâ cevri etmek ol mekkâre pek çokdur
87. **bilsek:-sek**
Gazel 91
Mısra: 6
İdrak etmek, kavramak.
5. Âh-ı 'âşık deyü nâmîñ dilde olmuş dâstân
6. Biz de bilsek kim seniñ ey âh te 'şiriñ nedir
88. **bilir:-ir**
Gazel 95
Mısra: 9
İdrak etmek, kavramak.
9. Ne semt-i lutfu bilir ol ne hüd su'âl eyler
10. Hemîşe Sâlim o dil-ber reh-i cefâya gider
89. **bilsem:-se, -m**
Gazel 99
Mısra: 10
İdrak etmek, kavramak.
9. Sezâdır || yâ. kabûl ü yâ mü'eddî-i şe'âmet mi
10. Suhanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler
90. **bilir:-ir**
Gazel 107
Mısra: 7
İdrak etmek, kavramak.
7. Bilir yek-ser mizâcım vaşf-ı kânûn-ı maḥabbetle
8. Benim ol dil-ber-i nabz-âşinâ-yı gam ḥakîmimdir
91. **bildigim:-dig, -im**
Gazel 110
Mısra: 13
İdrak etmek, kavramak.
13. Hele ben bildigim ma'nâ gözüm nûru ḥazer eyle
14. 'Adû bîdâr-ı ḥvâb-ı bezm-i hengâm-ı maḥabbetdir
92. **bilmem:-me, -m**
Gazel 110
Mısra: 16
İdrak etmek, kavramak.
15. Ne rûbe cevriñ efvân eylese bezm-i teğâfüle
16. Geçilmez ol periden Sâlimâ bilmem ne ḥâletdir

93. **bilmem:-me, -m**
Gazel 113
Mısra: 10
İdrak etmek, kavramak.
9. Sâlim sebep ne ol mehe âyâ teğâfüle
10. Bilmem murâdı bizlere bundan cefâ mıdır
94. **bilen:-en**
Gazel 129
Mısra: 10
İdrak etmek, kavramak.
9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânîñ nesin gördüm
10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı 'aşk içre ziyân etmez
95. **bilmez:-mez**
Gazel 130
Mısra: 1
İdrak etmek, kavramak.
1. Enîn-i dil-şudegân figân nedir bilmez
2. O tıfl-ı mehd-i melâḥat amân nedir bilmez
96. **bilmez:-mez**
Gazel 130
Mısra: 2
İdrak etmek, kavramak.
1. Enîn-i dil-şudegân figân nedir bilmez
2. O tıfl-ı mehd-i melâḥat amân nedir bilmez
97. **bilmez:-mez**
Gazel 130
Mısra: 4
İdrak etmek, kavramak.
3. Göñülde âteş-i 'aşkıñ nühüfte eylemeyen
4. Derûn-ı sinede süz-ı nihân nedir bilmez
98. **bilmez:-mez**
Gazel 130
Mısra: 6
İdrak etmek, kavramak.
5. Cihân cihân gamını çekmeyen bu devrânîñ
6. Bu rûzgârda ḥâşil cihân nedir bilmez
99. **bilmez:-mez**
Gazel 130
Mısra: 8
İdrak etmek, kavramak.
7. Esîr-i gamze-i tatarı olmayan diller
8. Efendi yaḥşî ne imiş yaman nedir bilmez
100. **bilmez:-mez**
Gazel 130
Mısra: 10
İdrak etmek, kavramak.
9. Kumâş-ı nazmîña Sâlim neden pesend etsin
10. O nâzenin suḥan-ı şâ'irân nedir bilmez
101. **biliriz:-ir, -iz**
Gazel 136
Mısra: 1
İdrak etmek, kavramak.
1. Taleb etsek dili küyunda gamından biliriz
2. Ya'ni ḳalbindeki ḥâlîñ raḳamından biliriz

102. **biliriz:-ir, -iz**
Gazel 136
Mısra: 2
İdrak etmek, kavramak.
1. Taleb etsek dili kuyunda gamından biliriz
2. Ya'ni kalbindeki hâliñ rakamından biliriz
103. **biliriz:-ir, -iz**
Gazel 136
Mısra: 4
İdrak etmek, kavramak.
3. Degiliz gerçi ki mestâne-i mey-hâne velî
4. Neşve-i cām-ı meyi cümle feminden biliriz
104. **biliriz:-ir, -iz**
Gazel 136
Mısra: 6
İdrak etmek, kavramak.
5. Va'de-i vaşl-ı dil-i zâra vefâ etmesini
6. O bütüñ farḫ-ı 'uluvv-i himeminden biliriz
105. **biliriz:-ir, -iz**
Gazel 136
Mısra: 8
İdrak etmek, kavramak.
7. Şâhş-ı nâ-dâna bakıp fehm ederiz dānâyı
8. Merd-i nîküyü cihân içre keminden biliriz
106. **biliriz:-ir, -iz**
Gazel 136
Mısra: 10
İdrak etmek, kavramak.
9. Siteminden dile bir zerre melâlet gelmez
10. Sâlimâ cevri de maḫz-ı kereminden biliriz
107. **bilsek:-sek**
Gazel 140
Mısra: 6
İdrak etmek, kavramak.
5. Ey nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet yeter cefâ
6. Bilsek seniñ yanînda nedir bir günâhımız
108. **bilmez:-mez**
Gazel 141
Mısra: 5
İdrak etmek, kavramak.
5. Gönül çâh-ı zenaḫdânında n'işler kimseler bilmez
6. O nâ-ka'r-ı felâketden 'aceb şıyḫ u şadâ gelmez
109. **bilirse:-ir, -se**
Gazel 149
Mısra: 8
Bilmek || Tanımak.
7. Beni gönülde ara tuymadan o gamze beni
8. Bilirse yaḫşî bilir ol yamâna yoḫ sözümüz
110. **bilir:-ir**
Gazel 149
Mısra: 8
Bilmek || Tanımak.
7. Beni gönülde ara tuymadan o gamze beni
8. Bilirse yaḫşî bilir ol yamâna yoḫ sözümüz
111. **bilmeziz:-me, -iz**
Gazel 160
Mısra: 9
İdrak etmek, kavramak.
9. Bilmeziz Sâlim nedendir çarḫda bu naḫş-ı ğarîb
10. Eylemez ehl-i ma'ârif ile hûbân ihtilâḫ
112. **biliriz:-iriz**
Gazel 163
Mısra: 5
İdrak etmek, kavramak.
5. 'Aybımız biz biliriz 'âşîka 'aşḫ 'ayb olmaz
6. Kerem et 'aşḫ ile zâhid bize etme teşnî'
113. **bilmem:-me, -m**
Gazel 172
Mısra: 11
İdrak etmek, kavramak.
11. Felek döner mi murâdımca Sâlimâ bilmem
12. Ṭabî'at ehline hicrân cihân cihân ancak
114. **bilmez:-mez**
Gazel 184
Mısra: 12
İdrak etmek, kavramak.
11. Zaḫm açmada yâr üstâd Sâlim
12. Bilmez tarîḫin ammâ devânîñ
115. **bilmem:-me, -m**
Gazel 189
Mısra: 10
İdrak etmek, kavramak.
9. Erbâb-ı nefes nâlem ederler neye teşbîh
10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zârîñ
116. **bilmez:-mez**
Gazel 190
Mısra: 1
İdrak etmek, kavramak.
1. Derdmendân zâr u giryân olduğun bilmez misîñ
2. 'Âşîkın aḫvâli cânâ n'oldugun bilmez misîñ
117. **bilmez:-mez**
Gazel 190
Mısra: 2
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Derdmendân zâr u giryân olduğun bilmez misîñ
2. 'Âşîkın aḫvâli cânâ n'oldugun bilmez misîñ
118. **bilmez:-mez**
Gazel 190
Mısra: 4
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Pîç ü tâb-ı 'âşîka incinme luḫ et sevdiğim
4. Fikr-i zülfüñle perîşân olduğun bilmez misîñ
119. **bilmez:-mez**
Gazel 190
Mısra: 6
İdrak etmek, kavramak.

5. Bî-karâr olduğuma ta' n etme sultânım benim
6. Bendeñiñ bî-şabr u sāmān olduğun bilmez misiiñ

120. **bilmez:-mez**

Gazel 190

Mısra: 8

Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

7. Vuşlatıñla qalbimi ta'mîr etmezsiñ benim
8. Hâtırım hicriñle vîrân olduğun bilmez misiiñ

121. **bilmez:-mez**

Gazel 190

Mısra: 10

Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

9. 'İyd geldi merhabâ et küştegân-ı gamzeñe
10. 'Aşıkıñ yolunda qurbân olduğun bilmez misiiñ

122. **bilmez:-mez**

Gazel 190

Mısra: 12

Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

11. Bunca demlerdir nedendir Sâlim'e luğf etmemeñ
12. Yoğsa anıñ luğfa şâyân olduğun bilmez misiiñ

123. **bilmezine:-mez, -in, -e**

Gazel 193

Mısra: 8

İdrak etmek, kavramak.

7. Vaşf-ı zülfüñ meclisiñde dün gece edip dırâz
8. Bilmezine 'aşık-ı bî-çäre kırmış gibi tel

124. **bilsin:-sin**

Gazel 201

Mısra: 6

İdrak etmek, kavramak.

5. Ser-â-pâ sinede her tâze dâğım hâle şâhiddir
6. Derûnum añlasın bilsin gören çâk-i giribânım

125. **bilmem:-me, -m**

Gazel 205

Mısra: 10

Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

9. Göñlümü bulduñ mu deyu eylesem Sâlim su'âl
10. Gamze-i hâzır-cevâbı der ki bilmem bulmadım

126. **bilmiyorlar:-me, -yor, -lar**

Gazel 209

Mısra: 2

İdrak etmek, kavramak.

1. Her gören 'ayb etmede bî-şabr u sāmān olduğum
2. Bilmiyorlar gibi zülfüñle perîşân olduğum

127. **bilür:-ür**

Gazel 209

Mısra: 7

Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

7. Mihr-i ruşsâr-ı nigâra nâzırân cümle bilür
8. Vechi neymiş sâha-i mihrinde giryân olduğum

128. **bilmem:-me, -m**

Gazel 210

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

1. Perîşân-târ-ı hicrim şoñbet-i bezm-i çemen bilmem
2. Ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm zevk-ı semen bilmem

129. **bilmem:-me, -m**

Gazel 210

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

1. Perîşân-târ-ı hicrim şoñbet-i bezm-i çemen bilmem
2. Ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm zevk-ı semen bilmem

130. **bilmem:-me, -m**

Gazel 210

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

3. Şemîm-âlûdekâr-ı hâksâr-ı gurbet oldum ben
4. Bu hâletle dimâg-efsürdeyim büy-ı vâtan bilmem

131. **bilmem:-me, -m**

Gazel 210

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

5. Derûn-ı sinemiz gencîne-i Yüsufsitândır hep
6. Zükâm-âverdeyim 'aşk ile büy-ı pîreñen bilmem

132. **bilmem:-me, -m**

Gazel 210

Mısra: 8

Bilmek, tanımak.

7. Hârâb etmez felek bir meclis-i pâkîze gördüñ mü
8. Yıkılmaz hâtır-ı 'aşık gibi bir encümen bilmem

133. **bilmem:-me, -m**

Gazel 210

Mısra: 10

Bilmek, tanımak.

9. Tegâfûl-güne gamzeñ her ne rütbe eylese inkâr
10. Kerem kıl Sâlim'i bârî efendim deme sen bilmem

134. **bilme:-me, -ye**

Gazel 227

Mısra: 2

İdrak etmek, kavramak.

1. Kayd-ı zülfüñ añlamaz kendin perîşân etmeyen
2. Bilme subh-ı vişâli şâmı hicrân etmeyen

135. **bilme:-me, -ye**

Gazel 227

Mısra: 9

İdrak etmek, kavramak.

9. Bilme zib-i gülîstân-ı derûnun 'âlemin
10. Dâğlarla sinede bir şeb çerâğân etmeyen

136. **bilir:-ir**

Gazel 230

Mısra: 10

Ayırt etmek, fark etmek.

9. Duçar olan şikenc-i kâkülünde gönlüme Sâlim
10. Bilir 'uşşâk içinde derdmendi âh u figânından

137. **bilmez:-mez**

Gazel 234

Mısra: 2

İdrak etmek, kavramak.

1. Olmaz karîn-i şevk gümüm-i 'tiyâd olan
2. Bilmez şafâ-yı bâl nedir nâ-murâd olan

138. **bilmez:-mez**

Gazel 256

Mısra: 3

İdrak etmek, kavramak.

3. Bilmez mi benim derd-i derûnum ki o dil-dâr
4. Bir günde biñer yâre urur bu dil-i zâre

139. **bilmekse:-mek, -se**

Gazel 256

Mısra: 7

İdrak etmek, kavramak.

7. Bilmekse garaž vechini her şüret-i 'aşkıñ
8. Âyîne-i kalbiñde anıñ kalbini are

140. **bilmem:-me, -m**

Gazel 263

Mısra: 6

İdrak etmek, kavramak.

5. Ümid-i hâk-i pâyıyla leked-küb-ı gamım şimdi
6. Qadem-rencide kılmaz oldu bilmem noldu dil-dâre

141. **bilir:-ir**

Gazel 268

Mısra: 5

İdrak etmek, kavramak.

5. Bilir ne güne belâ-yı siyeh imiş mihi
6. Rubûde-dilleri zülf-i siyâhkâre ile

142. **bilmem:-me, -m**

Gazel 275

Mısra: 6

İdrak etmek, kavramak.

5. Meclis karîn-i şevk-ı kudümü iken niçün
6. Bilmem ne oldu turmadı dil-dâr dün gece

143. **bilirler:-ir, -ler**

Gazel 277

Mısra: 7

İdrak etmek, kavramak.

7. Bilirler bahtı ne güne dü şeşdir şeş der-i tâli'
8. Yek-â-yek seyr edenler dide-i 'ibret ile zârı

bilâd:

1. **bilâda:-a**

Kaside 15

Mısra: 42

Şehirler.

41. Mülâhazam bu ki şevketli pâdişâhımdan
42. Bilâda hüküm-resân oldu kuvvet-i şevket

2. **bilâdñ:-iñ**

Kaside 15

Mısra: 63

Şehirler.

63. Sürür-ı halk firâvân bilâdñ âbâdân

64. Kulûba şevk-resân istimâlet-i şevket

3. **bilâd:**

Kaside 18

Mısra: 10

Şehirler.

9. Bâmlar çaşş-ı sefidâc ile buldu zînet

10. Mağz-ı Nür oldu bilâd içre hemân İstanbul

bilâ-eşkal:

1. **bilâ-eşkal:**

Kaside 22

Mısra: 118

Şekilsiz || Benzersiz, eşsiz.

117. Bu kadar da suhanda tâb-ı mecâl

118. Feyz-i medhiñledir bilâ-eşkal

bilâ-şübhe:

1. **bilâ-şübhe:**

Matla 65

Mısra: 1

Şüphesiz.

1. Seven cânâ seni cânım fedâdır der bilâ-şübhe

2. Bakan ruhsârîña şem'-i Hudâ'dır der bilâ-şübhe

2. **bilâ-şübhe:**

Matla 65

Mısra: 2

Şüphesiz.

1. Seven cânâ seni cânım fedâdır der bilâ-şübhe

2. Bakan ruhsârîña şem'-i Hudâ'dır der bilâ-şübhe

bildiginden dönmemiş:

1. **bildiginden dönmemiş:-me, -miş**

Diğer 9

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşüncelerinden, duyguların dönmek. Artık farklı davranmak.

79. O da yanmış o firKate er ü giç

80. Dönmemiş yine bildiginden hiç

bildir:

1. **bildir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 42

Herhangi bir şeyi haber vermek. Herhangi bir konuda bilgi vermek. Anlatmak, ifade etmek.

41. Dedim 'aşkın eyüsi kangısıdır

42. Amân ey yâr-ı gârım baña bildir

2. **bildire:-e**

Tarih 3

Mısra: 90

Açıklamak || Düşmanla savaşmak.

89. Devlet ü şevket ü şân u şeref-i dîn-i mübîn

90. N'oldugun bildire bed-hvâhlara ser-tâ-pâ

bile:

1. **bile:**

Lugaz 2

Mısra: 10

Dahi, de.

9. Lîk ammâ bularla hayvânât

10. Bile ceng etmek etdiler 'ādât

2. **bile:**

Kaside 7

Mısra: 17

Dahi, de.

17. A' dâ bile zemme kâdir olmaz

18. Ol hüsne göñül bahâne şıgmaz

3. **bile:**

Kaside 8

Mısra: 46

Dahi, de.

45. Odur o nür-ı başar kim cihâda 'azm etse

46. Bile melâ' ike vü evliyâ 'asâkirdir

4. **bile:**

Kaside 8

Mısra: 93

Dahi, de.

93. Degil muķârinine belki gâ' ibine bile

94. O hânedânda ihsân cümle hâzırdır

5. **bile:**

Diğer 9

Mısra: 87

Dahi, de.

87. Ğurbetinde bile edip i' zâz

88. Düstânından eyleyip mümtâz

6. **bile:**

Diğer 10

Mısra: 17

Dahi, de.

17. Ki oldu dîde-i âgâhımız bile vâlih

18. Netîce etmede fehm-i muķaddemât-ı vefâ

7. **bile:**

Kaside 30

Mısra: 81

Dahi, de.

81. Du 'acımdır demeñ bile yeter baña sa'âdet kim

82. Değişmem intisâbım verseler ger baña dünyâyı

8. **bile:**

Matla 63

Mısra: 2

Dahi, de.

1. Miyân-ı kıdd-i dil-cüyuñ hevâsı var iken dilde

2. Kıyâmetde bile olmaz geçinmeklik rakıb ile

9. **bile:**

Matla 68

Mısra: 1

Dahi, de.

1. 'İtâbında bile başka hüsün var

2. Yakışmaz her dehâna şekl-i âzâr

10. **bile:**

Gazel 154

Mısra: 7

Dahi, de.

7. Hât-âverlikde bile kıl kadar noķşân cevr etmez

8. Muķaddem devlet-i hüsñü o yâr-i pür-cefâ sürmüş

11. **bile:**

Gazel 182

Mısra: 3

Dahi, de.

3. Komas naķş-ı sümñüñ şahrâda bile rüzgâr örter

4. Şu rütbe nâ-müsâ' iddir mezâķ-ı tab'ı gerdünüñ

12. **bile:**

Gazel 242

Mısra: 4

Dahi, de.

3. Şu uyur düşmen uyumaz meşel-i şâdıķdır

4. Olsa der-hvâb bile olma emîn dâr-ı 'adû

bi'l-ıktizâ:

1. **bi'l-ıktizâ:**

Tarih 24

Mısra: 36

Gerektiğinden. mecburiyetten.

35. Ol hüsrev-i Fârûķ-râ hâmi-i şer' -i Muştafâ

36. Fetvâ ile bi'l-ıktizâ çün kıldı İrân'a sefer

bilin:

1. **bilinmezken:-mez, -ken**

Tesdis 3

Mısra: 13

Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

13. Bilinmezken bilip ben bendesin âh u enînimden

14. Nîgeh-sâzende-i luţf oldu âvâz-ı hâzînimden

2. **bilinmez:-mez**

Kaside 13

Mısra: 22

Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

21. Şüret-i zâhirde lafz-ı kün idi mesmû' olan

22. Lîk kimler istimâ' etmiş bilinmez hâliyâ

3. **bilinmez:-mez**

Kaside 27

Mısra: 50

Tanınmak.

49. Paţrona nâmına bir kâfir-i bi'llâh dağı

50. Bir iki nâmı bilinmez köpek ibni rüsvâ

4. **bilinmez:-mez**

Gazel 87

Mısra: 2

Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

1. Hele incindigim yerler göñül ol yâre pek çokdur

2. Bilinmez dâğ-ı sînem gerçi ammâ yâre pek çokdur

5. **bilinmez:-mez**

Gazel 103

Mısra: 5

Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

5. Bilinmez keşretinden ğamzeniñ âyîn ü erkânı
6. Müjeñ fehm-i nigâh-ı âhuvâna reh-zen olmuşdur

6. **bilinmiyor:-mi, -yor**

Gazel 109

Mısra: 1

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

1. Âyîn-i fülk-i mihr ü mahabbet bilinmiyor
2. Eyyâm-ı baħr-i derd ü felâket bilinmiyor

7. **bilinmiyor:-mi, -yor**

Gazel 109

Mısra: 2

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

1. Âyîn-i fülk-i mihr ü mahabbet bilinmiyor
2. Eyyâm-ı baħr-i derd ü felâket bilinmiyor

8. **bilinmiyor:-mi, -yor**

Gazel 109

Mısra: 4

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

3. Şad çâr mevci rahne-pezîr-i kazâ eder
4. Rûz-ı hevâ-yı gerdiş-i miħnet bilinmiyor

9. **bilinmiyor:-mi, -yor**

Gazel 109

Mısra: 6

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

5. Ey dil çi sūd şimdi te'essüf eder iseñ
6. Derdâ ki kaħr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor

10. **bilinmiyor:-mi, -yor**

Gazel 109

Mısra: 8

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

7. Zinhâr olma dünyede me'mûn-ı ğâ' ile
8. Râz-ı nihân-ı perde-i ħikmet bilinmiyor

11. **bilinmiyor:-mi, -yor**

Gazel 109

Mısra: 10

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

9. Hep dil-fîrîb-i ħande-i baħtıñ durur cihân
10. İnşâf olursa tarz-ı ħaķıķat bilinmiyor

12. **bilinmiyor:-mi, -yor**

Gazel 109

Mısra: 12

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz seriñ diriğ
12. Sâlim o şûħa cân ile ħidmet bilinmiyor

13. **bilinmez:-mez**

Gazel 156

Mısra: 1

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

1. Bahâr mevsimi kaħr-i bahâ bilinmez imiş
2. Yitirmeyince vişâli vefâ bilinmez imiş

14. **bilinmez:-mez**

Gazel 156

Mısra: 2

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

1. Bahâr mevsimi kaħr-i bahâ bilinmez imiş
2. Yitirmeyince vişâli vefâ bilinmez imiş

15. **bilinmez:-mez**

Gazel 156

Mısra: 4

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

3. Düşürmeyince kenâr-ı cefâya fülk-i dili
4. Neden imiş bize luţf-ı hevâ bilinmez imiş

16. **bilinmez:-mez**

Gazel 156

Mısra: 6

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

5. Kederle olmayıcaķ bezm-i şevķa biğâne
6. Netice kıymet-i her âşinâ bilinmez imiş

17. **bilinmez:-mez**

Gazel 156

Mısra: 8

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

7. Sürür ile geçen evķatımız ħanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafâ bilinmez imiş

18. **bilinmez:-mez**

Gazel 156

Mısra: 10

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

9. Ğamiñla vaķf-ı telâş olmayınca kâmi diliñ
10. Cihânda lezzet-i ħarf-i recâ bilinmez imiş

19. **bilinmez:-mez**

Gazel 156

Mısra: 12

Anlaşılmaq, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

11. Güzeşte zevķımızñ bilmedik idi kaħdrin
12. O günlerin keremi Sâlimâ bilinmez imiş

20. **bilindi:-di**

Gazel 287

Mısra: 7

Âşikâr olmak.

7. Nühüfte âteş-i 'aşķım bilindi âħımdan
8. Ğamiñla dâğ-ı derün cümle Âşikâr oldu

bilinmek:

1. **bilinmekse:-se**

Gazel 228

Mısra: 9

Tanınmak, duyulmak.

9. Bilinmekse ğaraz Sâlim benim de rûtbe-i 'aşķım
10. Ser-i küyunda dillerden maħabbetler su'âl

olsun

billür:

1. **billür:**

Gazel 288

Mısra: 8

Kristal.

7. Hep neş'e ile töldü derün-ı kaħdeh-keşân
8. Sâķi alınca destine billür sâğarı

bilmedi gitdi:

1. **bilmedi gitdi:**

Müseddes 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Bir türlü anlayamadı, bilemedi" anlamlarına gelebilecek bu sözcük grubu, sevgili karşısında aşğın şikâyetini belirtmek maksadıyla kullanılmıştır.

27. Bilmedi gitdi nedir 'âlemde tertîb-i vefâ

28. Etmiyor te'sîr aslâ bir niyâz ile recâ

bîm:

1. **bîm:**

Tarih 3

Mısra: 179

Korku.

179. Kamanıp ol yerine bîm ü hirâsıyla fakat

180. Ber-ıtaraf olmuş idi semt-i emel râh-ı rehâ

2. **bîmîden:-den**

Kaside 23

Mısra: 52

Korku.

51. Dehân-ı gıncayı seylî-i ħor pādâş-ı cevri eyler

52. Siler bîmîden eşk-i 'âdelîb-i zâr u şeydâyı

3. **bîm:**

Gazel 203

Mısra: 4

Korku.

3. Bî-muĥâbâ küy-ı dil-dâra şitâb etmekdeyiz

4. Kimseden yokdur bu yolda bîm ü pervâmız bizim

bî-makâl-i kâle:

1. **bî-makâl-i kâle:-e**

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sözsüzlük || Söze gerek kalmadan hal lisanı ile kişinin durumunun belli olması.

5. Nuĥ-ı ĥâli bî-makâl-i kâle kıldım ben bedel

6. Ârzü sedd-i reh-i ta'bîrdir sensiz baña

bî-ma'nâ:

1. **bî-ma'nâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 120

Anlamsız, anlamı olmayan.

119. Bunu taklîd ede ede şu'arâ

120. Sâde elfâz kaldı bî-ma'nâ

bîmâr olan:

1. **bîmâr olan:-an**

Gazel 251

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hastalanmak.

3. Firĥat-i yâr ile bîmâr olan dil-şudeniñ

4. Çäre-sâz olmaya derdine Felaĥun olsa

bîmâr oldu:

1. **bîmâr oldu:-du**

Kaside 23

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Etkisiz olmak.

77. Yatar bî-ĥod keselden fitne bîmâr oldu devriñde

78. Şanır dâru'ş-şifâ ĥalvet ile çeşm-i dil-ârâyı

bîmâr olur:

1. **bîmâr olur:-ur**

Gazel 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasta ve perişan olmak.

7. Bîñ ġarîb-i dil-şude bî-çäreyi eyler helâk

8. Çeşm-i mekkârîñ ki farĥ-ı nâzdan bîmâr olur

bîmâr-ı şikeste-bâliz:

1. **bîmâr-ı şikeste-bâliz:-iz**

Gazel 137

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kanadı kırık hasta || Aşık.

7. Çünkü 'aşkıñ ile bîmâr-ı şikeste-bâliz

8. Bize derdiñle helâk olma durur şîĥĥatimiz

bî-mecâl oldum:

1. **bî-mecâl oldum:-dum**

Gazel 212

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Bitkin düşmek, dermansız kalmak.

1. Ğam-ı 'aşkıñla lâl oldum ĥayâliñle ĥayâl oldum

2. Teraĥĥum eyle sultânım meded kim bî-mecâl

oldum

bî-mecâl olsun:

1. **bî-mecâl olsun:-sun**

Gazel 228

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bitkin düşmek, dermansız kalmak.

5. Düşen ħalkmaz yatar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda

6. Hemân 'aşık seniñ de tek vücûduñ bî-mecâl olsun

bî-merâ:

1. **bî-merâdır:**

Kaside 10

Mısra: 71

Sayırsız, hesapsız.

71. Bî-merâdır bu naĥl-i ma'lûme

72. Mu'ciz-i emr-i şât-ı mesmûme

bîm-i ġam-ı cefâ olmaz:

1. **bīm-i ğam-ı cefā olmaz:-maz**

Müseddes 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin eziyetlerinden çekinmek, korkmak.

1. Derüni 'aşık olan t̄alib-i vefā olmaz
2. Maḥabbet ehline bīm-i ğam-ı cefā olmaz

bīm-i hicriñ:

1. **bīm-i hicriñ:-iñ**

Müfret 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık korkusu.

1. Bīm-i hicriñ vuşlatıñda güldürür mü dilleri
2. Fikr-i şenbe küdegāna telḫ eder āzineyi

bī-mīhmān:

1. **bī-mīhmān:**

Gazel 146

Mısra: 8

Misafirsiz.

7. Muḳaddem t̄alī-i her bezm-i 'ālemdir bize fikriñ
8. Netice olmasın ḫālī gönül bī-mīhmān sensiz

bī-minnet:

1. **bī-minnet:**

Kaside 10

Mısra: 51

Eziyetsiz, ihsan edici bir biçimde.

51. Hıfz-ı Ḥaḳ'dır netice bī-minnet
52. Şeb-i Hicret'deki olan ḫālet

bī-minnet olurdu:

1. **bī-minnet olurdu:-ur, -du**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyetsiz, ihsan edici bir biçimde.

45. Güş edeydi olurdu bī-minnet
46. Rūḫ-ı Firdevsi'ye şuḫan cennet

bī-misāl olarak:

1. **bī-misāl olarak:-araḳ**

Gazel 169

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşsiz, benzersiz olmak.

1. Görünce sāḳi'i meclisde bī-misāl olarak
2. Ayagına düşeriz cümle pāy-māl olarak

bī-mu'ādil:

1. **bī-mu'ādildir:-dir**

Tarih 12

Mısra: 38

Eşsiz, benzersiz.

37. Deḫ düşüp ṭarḫına t̄arīḫin dedim
38. Bī-mu'ādildir bu ḳaşr-ı dil-güşā

bī-muḫābā:

1. **bī-muḫābā:**

Diğer 6

Mısra: 11

Çekinmeden, sakinmadan, korkmadan.

11. Bī-muḫābā egerçi cür'etdir
12. Māni'im bā'ış-i cesāretidir

2. **bī-muḫābā:**

Gazel 203

Mısra: 3

Çekinmeden, sakinmadan, korkmadan.

3. Bī-muḫābā küy-ı dil-dāra şitāb etmekdeyiz
4. Kimseden yokdur bu yolda bīm ü pervāmız bizim

bī-mürüvvet:

1. **bī-mürüvvetden:-den**

Gazel 220

Mısra: 10

İnsafsız -Sevgili-

9. Bize rağmen yine bir ğayı hem-dem bulmuş ol bī-dād
10. Kime dād eylesem Sālim 'aceb ol bī-mürüvvetden

biñ:

1. **biñ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 66

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

65. Şad Riyāzī riyāz-ı cennetde
66. Biñ Füyūzī sarāy-ı şıḫḫatde

2. **biñ:**

Diğer 1

Mısra: 19

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

19. Ḥāzret-i Ḥaḳḳ'a biñ şenā olsun
20. Güşlar zıkr ü şükr ile ṭolsun

3. **biñ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 31

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

31. Hicr-i nev-rūzu çekip biñ ğam ile
32. Nergisiñ doldu gözü şeb-nem ile

4. **biñ:**

Diğer 2

Mısra: 47

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

47. Bir devā biñ ğam-ı firāḳım var
48. Ḥāşılı saña iştiyāḳım var

5. **biñ:**

Diğer 2

Mısra: 84

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

83. Yine bilmez devāyī ṭib ṭolsa
84. Derd-i hicrāna biñ ṭabīb olsa

6. **biñ:**

Diğer 3

Mısra: 154

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

153. Būs edip destini rıf'atlı efendiye şehā

154. Biñ hicāb ile hūlūş-ı dilim eyle inhā

7. **biñ:**

Tarih 3

Mısra: 115

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

115. Donanıp ol dağı bahri nice biñ zevrağ ile

116. Kıldı berren gidecek 'asker-i pāki peydā

8. **biñ:**

Tarih 3

Mısra: 183

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

183. Bir taraftan nice biñ top u tūfeng ü şāhi

184. Bir taraftan ise şad gūne hūcūm-ı bālā

9. **binip:-ip**

Kaside 5

Mısra: 49

Binmek.

49. Binip ol esbe hemān pādişeh-i heft-iqlīm

50. Vardı bir lahzada Akşā'ya o sultān-ı verā

10. **biñ:**

Diğer 6

Mısra: 6

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

5. Şad hezārān le'āl-i teslīm

6. Biñ hūlūş ile eyleriz taqđim

11. **biñ:**

Tarih 9

Mısra: 5

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

5. Biñ ğaribiñ yoluña ser verse eylersiñ kabūl

6. Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzüñde müyuña

12. **biñ:**

Kaside 13

Mısra: 108

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

107. Gitdi ol günler ki hep erbāb-ı fazl u dānişe

108. Gösterirdi çarlı bir sā'atde biñ naqş-ı cefā

13. **biñ:**

Kaside 16

Mısra: 14

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

13. Şāhid-i ğonca 'aceb hār ile ālūde olur

14. Nola kim eylese biñ dāğı hüveydā bülbül

14. **biñ:**

Matla 19

Mısra: 1

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

1. Vaşlıña biñ dil ü cān ile olur dil-dāde

2. Güş eden ehl-i suhan vaşlıñı Na'ti-zāde

15. **biñ:**

Kaside 20

Mısra: 290

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

289. Müjde-i şāygān degmez mi

290. Biñ hārāc-ı cihān degmez mi

16. **biñ:**

Kaside 22

Mısra: 38

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

37. Görür anıñ serī'-i efkārı

38. Ān-ı lā-yenqasimde biñ kārı

17. **biñ:**

Kaside 22

Mısra: 42

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

41. Selefiñ cümlesine fāyıkdır

42. Biñ cihetle o şadra lāyıkdır

18. **binse:-se**

Kaside 22

Mısra: 83

Binmek || Gemiye binmek.

83. Binse ger zevrağ-ı sebük-pāya

84. 'Azm edip sū-yı rüy-ı deryāya

19. **biñ:**

Kaside 22

Mısra: 116

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

115. N'işlesin şad hādenge yek sāmān

116. Neylesin biñ cefāya bir insān

20. **biñ:**

Kaside 28

Mısra: 6

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

5. Māh-ı 'id kim kāle-i şevkın revācın artırır

6. Tālibān-ı zevk için her yerde biñ bāzār eder

21. **binip:-ip**

Gazel 41

Mısra: 3

Binmek.

3. Binip esb-i nesime kūy-ı cānāna şitāb eyler

4. Varrı tā menzil-i dil-dārda ārām eder kāğaz

22. **biñ:**

Gazel 48

Mısra: 7

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

7. Biñ ğarib-i dil-şude bī-çāreyi eyler helāk

8. Çeşm-i mekkārın ki farı-ı nāzdan bīmār olur

23. **biñ:**

Gazel 73

Mısra: 4

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

3. Ele alır hātırım ğāhī de eyler pāy-māl

4. Bu sipihri-i tās-bāz biñ dürlü şan'at gösterir

24. **biñ:**
Gazel 93
Mısra: 4
Bin, pek çok.
3. Şad dil ü cân ile nice sevmeyem sultânımı
4. Âdemiñ gönlünce yokdur biñ melek-sîmâda bir
25. **biñ:**
Gazel 125
Mısra: 7
Bin sayısı || Binlerce, pek çok.
7. Dil-i mecrûha gamzeñ her niğehde biñ 'itâb eyler
8. Niğâh-i 'özü-ñvâha bundan a'lâ i'tizâr olmaz
26. **biñ:**
Gazel 145
Mısra: 10
Bin sayısı || Binlerce, pek çok.
9. Yolu düşdüğe ol mâhûñ nedendir hânemi âyâ
10. Tegâfûl eyleyip biñ nâz u şiveyle geçer gelmez
27. **biñ:**
Gazel 152
Mısra: 2
Bin sayısı || Binlerce, pek çok.
1. Nağs-ı engüştüñ kazâ kalbimde taşvîr eylemiş
2. Sineye Hâk neyleyim biñ şerha taqdîr eylemiş
28. **biñ:**
Gazel 158
Mısra: 6
Bin sayısı || Binlerce, pek çok.
5. Gamzelerden gâfîl olma ey dil-i güm-geşte-nâm
6. Olsa biñ cânîñ eger kim el-hâzer olmaz hâlâş
29. **biñ:**
Gazel 229
Mısra: 11
Bin sayısı || Binlerce, pek çok.
11. Bir gelir var külbe-i ahzânıma biñ nâz ile
12. Sâlimâ bir hoş bak ol serv-i hürâmân olmasın
30. **biñ:**
Gazel 268
Mısra: 7
Bin sayısı || Binlerce, pek çok.
7. Reh-i vişâliñe 'âşık olurdu biñ pâre
8. Metâ'-ı vaşlı alınmak olaydı pâre ile
31. **biñ:**
Gazel 269
Mısra: 10
Bin sayısı || Binlerce, pek çok.
9. Bizi yoklardı ey Sâlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zülfi-ñ pür-ñamda dil-i âvâre biñ bende
- biñ eylemezdi:**
1. **biñ eylemezdi:-mez, -di**
Gazel 69
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arttırmak, fazlalaştırmak.

5. Bir iken biñ eylemezdi derdini 'âşıklarınñ
6. Gamze-i âşüb dilberlerde ammâ bir midir

biñ kez:

1. **biñ kez:**
Rûbai 12
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin kez, pek çok kere.
3. Biñ kez de eger şadîkıñım derse yine
4. Ebnâ-yı zamâna i'timâd etmem
2. **biñ kez:**
Muamma 19
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin kez, pek çok kere.
1. Ebruvânîñ baña biñ kez tür-i müjgân atmada
2. Taş olsa buña tãkaş edemez ey seng-dil
3. **biñ kez:**
Gazel 171
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin kez, pek çok kere.
11. Şarf-ı himmet eyledik biñ kez velî Sâlim henüz
12. Nâ'il-i maksûd olup mesrûr u hândân olmadık

biñ sekiz yüzle yigirmi yedi:

1. **biñ sekiz yüzle yigirmi yedi:**
Tarih 3
Mısra: 229
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1820 sayısı.
229. Biñ sekiz yüzle yigirmi yedi olur dediler
230. Ellisin pãk 'arabda anı eden iñşâ

binâ:

1. **binâdır:-dır**
Gazel 254
Mısra: 4
Gönül.
3. Yıkıdığını var ise de dünyede beyt-i kalbim
4. Yaptığını eski binâdır yine ma'mûr eyle

binâ etdi:

1. **binâ etdi:-di**
Tarih 4
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnşa etmek || Yapmak.
57. Yine bi't-ıtab' olup hayrâta mâ'il
58. Binâ etdi bu beytu'llâhî hâlâ

binâ eyledi:

1. **binâ eyledi:-di**
Kaside 32
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gördürmek, görmesini sağlamak.
9. Eyledi çünkü gubâr-ı kadem-i şâh-ı bahâr
10. Nergisiñ dîdesini kuhl-i cilâsâ binâ

binā oldu:

1. binā oldu:-du

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek.

1. Nūr-ı pertev-fikeniñ hürmetine oldu binā
2. N'ola pervâne-i şem'-i ruḥuñ olsa dünyā

2. binā oldu:-du

Kaside 6

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek.

43. O feyz ile 'arūs-ı haclegāh-ı mekrümetdir kim
44. O feyz ile cihānı oldu binā şem' ü pervāne

bināgūs:

1. bināgūsūnla:-uñ, -la

Gazel 290

Mısra: 5

Far. Kulak memesi.

5. Bināgūsūnla çeşmiñ yād ederken güş edip sāgar
6. Baña meclisde tāze her ḥabābın çeşm ü güş etdi

bī-na'im-i nūr etme:

1. bī-na'im-i nūr etme:-me

Kaside 10

Mısra: 415

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlu nimetlerden uzak düşmek || Peygamberden, peygamber sevgisinden uzak düşmek.

415. Dīdemi bī-na'im-i nūr etme
416. Medediñden bu zārı dūr etme

bī-namāzān:

1. bī-namāzānıñ:-iñ

Gazel 225

Mısra: 2

Namazı terk edenler.

1. Tengnā-yı gurbeti eyler hemişe āşiyān
2. Bī-namāzānıñ bün-i güşunda gülbāng-i ezān

binā-vı billürī:

1. binā-vı billürī:

Kaside 12

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Billur bina,köşk || Cennette Âdem'in yaşadığı mekan.

131. Firāşı Sündüs ü zer-beft firāş-ı istebrak
132. Quşuru qaşr-ı mücevher binā-vı billürī

binā-vı bi'set ü ba'siñ:

1. binā-vı bi'set ü ba'siñ:-iñ

Kaside 12

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönderilmiş peygamberin || Hz. Âdem'in vücudu.

69. Meger ki geldi vücūda o mürsel-i aqdem

70. Binā-vı bi'set ü ba'siñ esās-ı ma'mürī

binā-vı ma'mürī:

1. binā-vı ma'mürī:-ı

Kaside 12

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mamur yapı || Vücut, Hz. Âdem'in yaratılması.

51. Açıldı zeyl-i nihān-perde-i tecelliyāt

52. Zuhūra geldi vücūduñ binā-vı ma'mürī

binā-vı 'ömrünü:

1. binā-vı 'ömrünü:-ün, -ü

Gazel 153

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayat binası.

5. Eden bünyān tāk-ı zer-nigār-ı çetr-i ḥazrāyı

6. Binā-vı 'ömrünü ser-tā-be-pā köhne-esās etmiş

biñde birin:

1. biñde birin:-in

Tarih 17

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bin tanede bir tanesi, çok azı.

95. Derdimiñ biñde birin taḥrīre imkān olmaya

96. Olsa her bir dūd-ı āhım bir midād-ı 'anberin

bī-nemek:

1. bī-nemek:

Gazel 142

Mısra: 4

Far. Tuzsuz, tadı tuzu yok.

3. Melāhatle hemin pürdür kerem vādisi 'ālemde

4. Nemekzār-ı keremden her ne çopsa bī-nemek olmaz

biñer:

1. biñer:

Gazel 256

Mısra: 4

Binlerce, çok fazla.

3. Bilmez mi benim derd-i derünüm ki o dil-dār

4. Bir günde biñer yāre urur bu dil-i zāre

bī-niyāz eyler:

1. bī-niyāz eyler:-r

Gazel 86

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhtiyaçsız eylemek, kimseye muhtaç etmemek anlamında.

15. Tevekküldür medār-ı tesliyet gam çekme ey Sālim

16. Murād eylerse Mevlā bir gedāyı bī-niyāz eyler

bī-niyāz oluruz:

1. bī-niyāz oluruz:-uruz

Kaside 20

Mısra: 227

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimseye ihtiyaç duymama.

227. Cūd-ı pākiyle bī-niyāz oluruz
228. Cümle akrāna ser-firāz oluruz

bī-pā vü ser:

1. **bī-pā vü ser:**

Tarih 24

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elsiz, ayaksız || Perişan.

43. Āhîr amān-ıhvāh oldular etdiklerini buldular
44. Kal'ayı verip töldular şahrälara bī-pā vü ser

bī-pāvān evleyen:

1. **bī-pāvān evleyen:-yen**

Diğer 8

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz hale getirmek || Oldukça fazla ihsanda bulunma.

41. Eyleyen baħr-i lutfu bī-pāvān
42. Dāmeniñ kıldı sāhil-i ihsān

bī-pervā:

1. **bī-pervā:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Pervasız, korkusuz.

5. Boynuma taçdı yine silsile-i sevdāyı
6. Dedi 'uşşakınıñ ey meh kimisi bī-pervā

2. **bī-pervā:**

Kaside 27

Mısra: 48

Korkusuz, çekinmeden.

47. Tōnanıp çıkdı tōnanma-yı ħabāşet pusudan
48. Sekdirip çekdiri-i mel'aneti bī-pervā

bī-pervā olur:

1. **bī-pervā olur:-ur**

Tarih 3

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkusuz olmak.

61. Kalsa bir mūr anıñ pāy-ı semendinde eger
62. Na'li sūrāhı aña me'men olur bī-pervā

bir:

1. **bir:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 130

Bir, belgisiz sıfat.

129. Cā'ize yerine kibār ekşer
130. Sāde bir āferin der ise yeter

2. **bir:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 175

Bir, belgisiz sıfat.

175. Var iken bir libās-ı müsteğnā

176. Borc ile iki etmeye ammā

3. **bir:**

Müseddes 1

Mısra: 2

Bir kere, bir defa.

1. Eşiginde 'āşık-ı bī-çāre ölmüş ölmemiş
2. Bir baқar mı aña ol mekkāre ölmüş ölmemiş

4. **bir:**

Müseddes 1

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
6. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

5. **bir:**

Müseddes 1

Mısra: 12

Bir, belgisiz sıfat.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
12. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

6. **bir:**

Müseddes 1

Mısra: 15

Bir, belgisiz sıfat.

15. Bir maħall ile recā etdim teraħhum etmedi
16. 'Arz-ı hāl etdim baña bir kez tekellüf etmedi

7. **bir:**

Müseddes 1

Mısra: 18

Bir, belgisiz sıfat.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
18. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

8. **bir:**

Müseddes 1

Mısra: 24

Bir, belgisiz sıfat.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
24. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

9. **bir:**

Müseddes 1

Mısra: 25

Bir, belgisiz sıfat.

25. Derdiñe bir çāre var mıdır derinde Sālimā
26. Sen niyāz etdikçe lutfun eyler ol zālim cefā

10. **bir:**

Müseddes 1

Mısra: 28

Bir, belgisiz sıfat.

27. Bilmedi gitdi nedir 'ālemde tertib-i vefā
28. Etmiyor te'sir aşlā bir niyāz ile recā

11. **bir:**

Müseddes 1

- Mısra: 30
Bir, belgisiz sıfat.
29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
30. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş
12. **bir:**
Kıt'a 1
Mısra: 1
Bir, belgisiz sıfat.
1. Bir muvâfık rûzgâr ile muvâfık yâr ile
2. Gelse bu nev-kaşra 'aşık şevka hem-âgüş olur
13. **bir:**
Terci-bend 1
Mısra: 56
Bir, belgisiz sıfat.
55. Dâ'imâ Hağ gül-ruhuñ luţfuyla handân eylesin
56. Görmesin 'âlemde zât-ı pâkiñ aşlâ bir keder
14. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: 41
Bir, belgisiz sıfat.
41. Fiğân kim kalmamış bir cây-ı me'men
42. Diliñ mülkün bütün etdim seyâhat
15. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: 50
Bir, belgisiz sıfat.
49. Şikâyet kim bu çarh-ı köhne-dâmân
50. Yeñi bir arzû etdi nümâyân
16. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: 57
Bir, belgisiz sıfat.
57. Şikâyet kim yine bir mest-i nâzik
58. Hevâsıyla derûnum oldu vîrân
17. **bir:**
Tahmis 1
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Güzel tarh eylemiş üstâd-ı kudret hâne-i cânı
10. Şeh-i 'aşka münâsib bir makâm-ı dil-güşâ etmiş
18. **bir:**
Tahmis 1
Mısra: 13
Bir, belgisiz sıfat.
13. Kazâ nüş eyleyince bâdeden bir câm-ı rahşânıñ
14. Göñül mestâne fâş etmiş nigâh-ı germ ü pinhânıñ
19. **bir:**
Lugaz 1
Mısra: 18
Bir, belgisiz sıfat.
17. Ne 'ibret gâh desti gâh pâyı olmada zâhir
18. Ne zâhir belki ahfâ belki bir şüh-ı şetâretdir
20. **bir:**
Lugaz 1

- Mısra: 23
Bir, belgisiz sıfat.
23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz gayrı bir şeydir
24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka diğkattir
21. **bir:**
Lugaz 1
Mısra: 35
Bir, belgisiz sıfat.
35. Ne hikmetdir o bir hikmet ki hikmetle olur merşüş
36. Raşad-dârân-ı dehre kân-ı tab'im bâğ-ı cennettir
22. **bir:**
Tarih 1
Mısra: 28
Bir, belgisiz sıfat.
27. Nücûmundan felek etmiş müheyyâ
28. Niğâra bir tabakda dürr-i meknûn
23. **bir:**
Tarih 1
Mısra: 32
Bir, belgisiz sıfat.
31. Meh-i neyden giribân şemse hürşid
32. Şafağ bir câme-i zer-beft-i gül-gün
24. **bir:**
Tarih 1
Mısra: 67
Bir, belgisiz sıfat.
67. Degil bir bende-i ednâsı anıñ
68. Derinde Ca'fer ü Yahyâ vü Hârûn
25. **bir:**
Tarih 1
Mısra: 73
Bir, belgisiz sıfat.
73. Pür eylerdi bir ednâ himmetinden
74. Keremle dâmenin kühsâr u hâmûn
26. **bir:**
Gazel 1
Mısra: 14
Bir, belgisiz sıfat.
13. Sâlimâ şarf-ı irâdet durur ancak yoğsa
14. Cümle bir tavtı'adır hâşılı esbâb baña
27. **bir:**
Kaside 1
Mısra: 42
Bir, belgisiz sıfat.
41. Havz-ı gülşen şadâ-yı vahdetde
42. Başka bir zevkı var bu keşretde
28. **birdir:-dir**
Kaside 1
Mısra: 59
Bir, bir tane.
59. Rûh birdir bedense sayırdır
60. Neye baksañ bütün muğâyirdir
29. **bir:**
Kaside 1

- Mısra: 73
Bir, belgisiz sıfat.
73. Gül gibi bir güşâde 'âlem iken
74. Seni eyler hâzân ile külhan
30. **bir:**
Kaside 1
Mısra: 115
Bir, belgisiz sıfat.
115. Bir kapunuñ kulu yuz ey Sâlim
116. Nic' olur denmesin şağın hâlim
31. **bir:**
Kaside 2
Mısra: 62
Bir, belgisiz sıfat.
61. Yanında âfitâb-ı 'âlem-ârâ
62. Hemân bir zerre-i nâ-çiz ü ednâ
32. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 39
Bir, belgisiz sıfat.
39. Oldu şan bir mehe dil-beste yine
40. Lâle aldı kadehin deste yine
33. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 75
Bir, belgisiz sıfat.
75. Gehi bir dil-beri vaşf eyleyeler
76. Vereler nüşha-i gūya zīver
34. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 93
Bir, belgisiz sıfat.
93. Bir şeb olmuş idi sâhil-hâne
94. K'oldu cā ba'zı hünermendâne
35. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 95
Bir, sayı sıfatı.
95. Biz de yārân ile bir ay mu'tād
96. Cümle revzenleri etdikdi güşād
36. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 116
Bir, belgisiz sıfat.
115. Şağş-ı şirret çıkamaz dīvāna
116. Uğrar etbette o bir hicrāna
37. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 123
Bir, belgisiz sıfat.
123. Geldi ihvāna o şeb bir hâlet
124. Müşterî buldu metâ'-ı şoğbet
38. **bir:**
Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 129
Bir, belgisiz sıfat.
129. Olmağa başladı bir bî-hem-tâ
130. Dehen-i cümle-i ahbâbda şenâ
39. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 150
Bir, belgisiz sıfat.
149. Ne bilem böyle cefākār idigin
150. Böyle bir dil-ber-i hūn-hvār idigin
40. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 151
Bir, belgisiz sıfat.
151. Dil de bir 'âciz-i tedbirimdir
152. Nâliş ü ah ile dil-girimidir
41. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 154
Bir, belgisiz sıfat.
153. Dünyede kanda olur çäre baña
154. Neylesin bir dil-i bî-çäre baña
42. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 165
Bir, belgisiz sıfat.
165. Bir selâmıñ ile şādân eyle
166. Yetişir baña bu ihsân eyle
43. **bir:**
Tesdis 2
Mısra: 1
Bir, belgisiz sıfat.
1. Dirîğ 'âlemde bir yār-i kerem-mu'tādımız yokdur
2. Fenâ bezminde nâ-çarız dile imdādımız yokdur
44. **bir:**
Tesdis 2
Mısra: 28
Bir, belgisiz sıfat.
27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyām-ı mâtemde
28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde
45. **bir:**
Müseddes 2
Mısra: 3
Bir, belgisiz sıfat.
3. Esir-i derdiñe bir rāhat u şafâ olmaz
4. Firâş-ı aşka düşen zāra hiç şifâ olmaz
46. **bir:**
Lugaz 2
Mısra: 4
Bir, belgisiz sıfat.
3. Nedir ol rezmgāh-ı bî-pāyān
4. Hep ahālisi cümle bir akrān

47. **bir:**

Lugaz 2

Mısra: 23

Bir, belgisiz sıfat.

23. Gâh olur bir piyâde naḥîf

24. Bir süvârî eder rezimde za‘îf

48. **bir:**

Lugaz 2

Mısra: 24

Bir, belgisiz sıfat.

23. Gâh olur bir piyâde naḥîf

24. Bir süvârî eder rezimde za‘îf

49. **bir:**

Lugaz 2

Mısra: 25

Bir, belgisiz sıfat.

25. Bir şehirdir o sâḥa şan gūyâ

26. Ki büyüt ile toptolu her câ

50. **bir:**

Tarih 2

Mısra: 22

Bir, belgisiz sıfat.

21. Lâle dâğ-ı ḥasret ile sîne-süz iken bu dem

22. Bir kadeḥ mey elde ser-hoş rağm eder âlâmına

51. **bir:**

Gazel 2

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Ne dem nâlâni-i dilden ola süz-ı nihân peydâ

2. Olur farkımda âhımdan hemân bir sâyebân peydâ

52. **bir:**

Gazel 2

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

7. Ḥayâl-i ‘arızîñla rû-nümâ olduḡça her dâğım

8. Olur gülşen-fezâ-yı sinede bir gülsitân peydâ

53. **bir:**

Gazel 2

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Sezâvâr-ı hezârân müjdegân-ı bî-tevaḡḡkufdur

10. Eden dilden ser-i küyunda bir nâm u nişân peydâ

54. **bir:**

Diğer 2

Mısra: 47

Bir, belgisiz sıfat.

47. Bir devâ biñ ġam-ı firâḡım var

48. Ḥaşılı saña iştiyâḡım var

55. **bir:**

Diğer 2

Mısra: 90

Bir, belgisiz sıfat.

89. Yem-i firḡatde ḡalmışım ḡalâ

90. Bir şikeste sefneyim gūyâ

56. **bir:**

Diğer 3

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

9. Kand-i vaşfîñ dili bir tûti-i gūyâ eyler

10. Gül ruḡuñ fikri anı bûlbûl-i şeydâ eyler

57. **bir:**

Diğer 3

Mısra: 13

Bir, belgisiz sıfat.

13. Bî-kemâlih yine bir müyuñu vaşf etmede dil

14. Olmaya ey şeh-i evreng-i melâḡat ḡâbil

58. **bir:**

Diğer 3

Mısra: 92

Bir, belgisiz sıfat.

91. O kadar revnaḡı var şeh-i Sıtanbul’umuzuñ

92. Her adım başına bir ḡuri yatar yolumuzuñ

59. **bir:**

Kaside 3

Mısra: 13

Bir, belgisiz sıfat.

13. Ne deñlü gördüm ise bir muşbet

14. Şoñunda gördüm amiñ ‘izz ü ḡürmet

60. **bir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

7. Ne gördüm kaplamış bir bû cihânı

8. Ḥicâzâsâ şemim-i bî-ḡarânî

61. **bir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 11

Bir, belgisiz sıfat.

11. Ḥüseynî bir emîre râst geldim

12. Yüzün gördükde ‘uşşâḡından oldum

62. **bir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 23

Bir, sayı sıfatı.

23. Lebi bir büselik beste-nigârdır

24. Dile baḡşende-i zevḡ-ı kenârdır

63. **bir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 25

Bir, belgisiz sıfat.

25. Ya ḡud bir râḡatü’l-ervâḡ sahbâ

26. Femi gūyâ aña bir câm-ı mînâ

64. **bir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 26

Bir, belgisiz sıfat.

25. Ya ḡud bir râḡatü’l-ervâḡ sahbâ

26. Femi gūyâ aña bir câm-ı mînâ

65. **bir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **46**
Bir, belgisiz sıfat.
45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen
46. Velikin bir naşihat isterim ben
66. **bir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **65**
Bir, belgisiz sıfat.
65. Baba şahirde şofira bir semâ'î
66. Okuyayım aña pek tut semâ'î
67. **bir:**
Tesdis 3
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
1. Verip nakd-i dili bir dil-ber-i nâzik-hırâm aldım
2. Bi-hamdi'llâh ki gönlümden bu yüzden intikâm aldım
68. **bir:**
Lugaz 3
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
3. Bir ser-âmed laţif dil-berdir
4. Kâlbi de 'aksi de ber-â-berdir
69. **bir:**
Lugaz 3
Mısra: **12**
T. Aynı, benzer.
11. İsmi tahtıfe olmadı me'vâ
12. Ters okunsa da bir durur ma'nâ
70. **bir:**
Lugaz 3
Mısra: **13**
T. Aynı, benzer.
13. Yaz u kış bir giyer netice kabâ
14. Hem zemistân ile bahârî sevâ
71. **bir:**
Lugaz 3
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
17. Gerçi kim kaddi gâyet-i bâlâ
18. Bir sümüklü cevândır ol ammâ
72. **bir:**
Lugaz 3
Mısra: **35**
Bir, belgisiz sıfat.
35. Bir yalın yüzlü şühûd o cevân
36. Lîk ammâ edebsiz-i devrân
73. **bir:**
Lugaz 3
Mısra: **54**
Bir, belgisiz sıfat.
53. Mübtelâ-yı laţife-i beddir
54. Bir sefâhet-dem-i mü'ebbeddir
74. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
3. Öyle pâkîze fetihdir ki hurûfundan anıñ
4. Etmeye her biri bir ma'ni-i fâhir imâ
75. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **35**
Bir, belgisiz sıfat.
35. Öyle bir pâdişeh-i 'âdil ü dânadır kim
36. Çeşm-i âfâk anıñ görmedi mişlin hâşâ
76. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **49**
Bir, belgisiz sıfat.
49. Öyle bir pâdişeh-i taht-ı sa'âdetdir kim
50. Dehşet-i nâmî ile olmada lerzân a'dâ
77. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **54**
Bir, belgisiz sıfat.
53. Devletinde o şehin tâ-be-kıyâmet hergiz
54. Teline degmege bir murg-ı za'îfîn 'Ankâ
78. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **61**
Bir, belgisiz sıfat.
61. Kalsa bir mür anıñ pây-ı semendinde eger
62. Na'li sūrâhı aña me'men olur bî-pervâ
79. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **71**
Bir, belgisiz sıfat.
71. Kûlzüm-i hikmeti bir baħr-i muhîţ-i hikmet
72. Nuţk-ı cân-baħşî birer lü'lü-i pâk-i lâlâ
80. **birer:-er**
Tarih 3
Mısra: **72**
Bir, belgisiz sıfat.
71. Kûlzüm-i hikmeti bir baħr-i muhîţ-i hikmet
72. Nuţk-ı cân-baħşî birer lü'lü-i pâk-i lâlâ
81. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **140**
Bir, belgisiz sıfat.
139. O 'alemler ne idi pişgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şîr güyâ
82. **bir:**
Tarih 3

- Mısra: **148**
Bir, belgisiz sıfat.
147. Nûru pür-nûr eder ise nola dîdeleri
148. Bir yeşil nûr-ı mücessemdir o sancağ güyâ
83. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **183**
Bir, belgisiz sıfat.
183. Bir taraftan nice biñ top u tûfeng ü şâhî
184. Bir taraftan ise şad gûne hücûm-ı bâlâ
84. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **184**
Bir, belgisiz sıfat.
183. Bir taraftan nice biñ top u tûfeng ü şâhî
184. Bir taraftan ise şad gûne hücûm-ı bâlâ
85. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **38**
Bir, sayı sıfatı.
37. Ne ednâyım ki vasfînda tekellüm-senc olur kilkim
38. Seniñ bir müyüñüñ evşâfî olmaz kâbil-i iñşâ
86. **bir:**
Tesdis 4
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
5. Gıtdi dil zûlf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
6. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
87. **bir:**
Tesdis 4
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
11. Gıtdi dil zûlf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
12. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
88. **bir:**
Tesdis 4
Mısra: **16**
Bir, belgisiz sıfat.
15. Kañğı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz
16. Kim düşüp pâyına ben de eyleşem bir keşf-i râz
89. **bir:**
Tesdis 4
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
17. Gıtdi dil zûlf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
18. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
90. **bir:**
Tesdis 4
Mısra: **24**
Bir, belgisiz sıfat.
23. Gıtdi dil zûlf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
24. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
91. **bir:**
Tesdis 4

- Mısra: **30**
Bir, belgisiz sıfat.
29. Gıtdi dil zûlf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
30. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
92. **birer:-er**
Tarih 4
Mısra: **76**
Bir, belgisiz sıfat.
75. Egerçi her kes itmâmına etmiş
76. Birer târîh-i pâkîze ser-â-pâ
93. **bir:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
1. Yine bir zâlimiñ zûlfüne bend oldu dil-i şeydâ
2. Benim baht-i siyâhımdan kime etsem 'aceb şekvâ
94. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk
14. Nûr ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ
95. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **18**
Bir, sayı sıfatı.
17. Çıkdı gül-geşt-i sipîhr etmege encüm yek-ser
18. Çarhda almış idi düşuna bir gök dibâ
96. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **41**
Bir, sayı sıfatı.
41. Saña bir eşheb-i nâ-dîde getirdim işte
42. Gel süvâr ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nâ
97. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **43**
Bir, sayı sıfatı.
43. Öyle bir eşheb-i nâzende-i tîz-revdir kim
44. Bir şitâb etse ğubârın göremez çeşm-i Hümâ
98. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **44**
Bir defa.
43. Öyle bir eşheb-i nâzende-i tîz-revdir kim
44. Bir şitâb etse ğubârın göremez çeşm-i Hümâ
99. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **45**
Bir, sayı sıfatı.
45. Öyle bir esb-i şabâ-sîret ü hûb-şüretdir
46. Ki rikâbına anıñ başmadı kimse hiç pâ

100. **bir:**
Kaside 5
Mısra: 47
Bir, sayı sıfatı.
47. Öyle bir eşheb-i nâzik ki anıñ akrânı
48. Bir dağı gelmeye bu köhne cihâna aşlâ
101. **bir:**
Lugaz 5
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Kendi çıplak gezer ammâ ekşer
10. Bir fakîri hele iksâ eyler
102. **bir:**
Lugaz 5
Mısra: 12
Bir, belgisiz sıfat.
11. Müstevî olsa o ħam-geşte 'acîb
12. Olur ol ħâşılı bir şekl-i şâlîb
103. **bir:**
Tarih 5
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Bâreka'llâh ey vezîr-i ekrem-i re'fet-enîs
2. Zât-ı pâkiñ baħr-i elţâf içre bir dürr-i nefîs
104. **bir:**
Tarih 5
Mısra: 4
Bir, belgisiz sıfat.
3. Pertev-i ħürşîd-i iclâlñle 'âlem müstenîr
4. Sâye-i lutfuñ ruĥ-ı dünyâya bir ħâl-i esîs
105. **bir:**
Tarih 5
Mısra: 26
Bir, belgisiz sıfat.
25. Müjde-i itmâmını güş eyleyince Sâlimâ
26. Yazdı bir beyt-i dü-târîĥ aña kil-k-i ħoş-nüvîs
106. **bir:**
Kaside 6
Mısra: 8
Bir, sayı sıfatı.
7. Nola her rûz olurlarsa nihân-ı ħvâbi-i 'uzlet
8. Kanı bir şeb kim etmez anı ihyâ şem' ü pervâne
107. **bir:**
Kaside 6
Mısra: 63
Bir, sayı sıfatı.
63. O feyz ile cihâna lem'a-perdâz eyledi bir nûr
64. Kim andan oldu peydâ pest ü bâlâ şem' ü pervâne
108. **bir:**
Tesdis 6
Mısra: 2
Bir, sayı sıfatı.
1. Kudûm-ı mevsim-i nev-rûz ile dil neşve-yâb olsa
2. Bir elde sâgar-ı ħâlet-fezâ-yı pür-şerâb olsa

109. **bir:**
Tesdis 6
Mısra: 3
Bir, sayı sıfatı.
3. Bir elde dest-i yâr-i nâzik ü şîrîn-ĥitâb olsa
4. O meh de yâr-i ġâr-ı 'âşık-ı pür-ıztırâb olsa
110. **bir:**
Tesdis 6
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Hezârâsâ ser-âġâz etmedim şad ħayf feryâda
10. Muĥaşşal yoĥ murâdımca benim bir ġonca dünyâda
111. **bir:**
Tesdis 6
Mısra: 13
Bir, belgisiz sıfat.
13. Olunca bir mehe dil-beste mümtâz-ı cihân olsa
14. Zarîf u 'âkil ü dâñâ-yı şüh-ı dil-sitân olsa
112. **bir:**
Tesdis 6
Mısra: 31
Bir, belgisiz sıfat.
31. Gönül bir âfet-i dün-meşreb ile etmese ülfet
32. Dil-i şeydâya Sâlimveş cihânda vermese zaĥmet
113. **bir:**
Gazel 7
Mısra: 4
Bir, belgisiz sıfat.
3. Âşinâ-yı vaşl olur dum âfitâbım neyleyim
4. Âsumân-ı dilde tâli' bir 'adû kevkeb baña
114. **bir:**
Kaside 7
Mısra: 24
Bir, belgisiz sıfat.
23. Bâr-ı suĥan-ı nihâl-i kudret
24. Bir vech ile ĥiç dehâna şıġmaz
115. **bir:**
Kaside 7
Mısra: 60
Bir, belgisiz sıfat.
59. Girmezse edâya nola medĥi
60. Bir muşta o şad hazâna sıġmaz
116. **bir:**
Kaside 7
Mısra: 69
Bir, belgisiz sıfat.
69. Bir vechile medĥ-i zât-ı pâki
70. Efkâr-ı suĥanverâna şıġmaz
117. **bir:**
Tesdis 7
Mısra: 28
Bir, belgisiz sıfat.
27. Şeb ü rûz âteş-i 'aşkı ile süzân mı degil
28. O da bir bülbül-i ĥoş-şavt-ı gülistân mı degil

118. **bir:**
Tarih 8
Mısra: 29
Bir, belgisiz sıfat.
29. Gülistāna hele nerkis gibi bir dīdebān olmak
30. ‘Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña ‘uşşāk
119. **bir:**
Tarih 8
Mısra: 41
Bir, belgisiz sıfat.
41. Ne kenz ol bir muşavver nūr-ı raḥşandır cihānyāna
42. Ḥarīdārān nola kim āsitānım etseler mıṣrāk
120. **bir:**
Gazel 8
Mısra: 4
Bir, belgisiz sıfat.
3. Neyleyim bāğ u bahārın gülsitān-ı ‘ālemiñ
4. Verdi gūyā bir gül-i taşvīrdir sensiz baña
121. **bir:**
Diğer 8
Mısra: 46
Bir, belgisiz sıfat.
45. Āb-ı şüyīde-pāy-ı iḥsānıñ
46. Ḥāşılı bir nigāha şāyānıñ
122. **bir:**
Diğer 8
Mısra: 49
Bir, belgisiz sıfat.
49. Bir gedā olsa lutfuña mu ‘tād
50. ‘Ömrü olduqça olur ol dil-şād
123. **bir:**
Kaside 8
Mısra: 18
Bir, belgisiz sıfat.
17. O şehenşeh anı ednā nigāha etse qarīn
18. Ki şāh eylemege bir gedāy-ı kādirdir
124. **bir:**
Kaside 8
Mısra: 52
Bir, belgisiz sıfat.
51. Meṭāf-ı midḥat-i pākinde eylemez vakfe
52. Qalem ki Ka‘be-i kūyunda bir mücāvirdir
125. **bir:**
Kaside 8
Mısra: 53
Bir, belgisiz sıfat.
53. Meger ki bir ‘Arafāt-ı sitāyış olmuşdur
54. Ki ser-büreħne kıyām-ı ğenāda ḥāzırdır
126. **bir:**
Kaside 8
Mısra: 68
Bir, belgisiz sıfat.
67. Siyāh cāme giyer kim vesāḥ taḥammül eder
68. Ya neylesin ki qalem bunda bir misāfırdır
127. **bir:**
Kaside 8
Mısra: 69
Bir, belgisiz sıfat.
69. Kūmeyt-i ḥāme gezinmiş bu yolda bir iz var
70. Degil nuḳāt dökülmüş o naḳş-ı ḥāfırdır
128. **bir:**
Kaside 8
Mısra: 101
Bir, belgisiz sıfat.
101. Bir ‘arz-ı ḥāle vesile olur deyü etdim
102. Bu na‘t-i pāke de ben ictirā Ḥudā birdir
129. **bir:**
Diğer 9
Mısra: 28
T. Aynı, benzer.
27. Gerçi ğurbetdedir velī ammā
28. Zıkr ü fikriñle bir durur her cā
130. **bir:**
Diğer 9
Mısra: 36
Bir, belgisiz sıfat.
35. Fülk-i dil çıkmadın kenāra daḥı
36. Rūzgār atdı bir diyāra daḥı
131. **bir:**
Diğer 9
Mısra: 67
Bir, belgisiz sıfat.
67. Āteş-i ğamda oldu ten bir mūm
68. Oldu yek-ser şerārı böyle nücūm
132. **bir:**
Diğer 9
Mısra: 75
Bir, belgisiz sıfat.
75. Diyeler böyle bir muḥıbb-i kādım
76. Yandı nāra çü şekl-i İbrāhīm
133. **bir:**
Diğer 9
Mısra: 116
Bir, belgisiz sıfat.
115. Biz de düşdük netice ol dāma
116. Qā‘il idik quru bir ikrāma
134. **bir:**
Kaside 9
Mısra: 72
Bir, belgisiz sıfat.
71. Hemān kiş-i ketānī ‘arz-ı meḥdir
72. Gedādan şāha bir tāze giyehdir
135. **bir:**
Tarih 10
Mısra: 57
Bir, belgisiz sıfat.
57. Zātu bir genc-i ma‘ārifdir kim
58. Hiç anıñ üstüne ‘irfān olmaz

136. **bir:**
Tarih 10
Mısra: **66**
Bir, belgisiz sıfat.
65. Hâk ede kevkeb-i bahtın 'ālî
66. Öyle bir mihr-i dirahşân olmaz
137. **bir:**
Tarih 10
Mısra: **68**
Bir, belgisiz sıfat.
67. Hâf-ı pâkin ede mes'ûd Hudâ
68. Öyle bir zât-ı suhân-dân olmaz
138. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **38**
Bir, belgisiz sıfat.
37. Gül-i şad-berg-i gülşen-i rahmet
38. Bir ser-âmed nihâl-i kurbîyyet
139. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **62**
Bir, sayı sıfatı.
61. İşba'-ı pâkin eyleyip taqdîm
62. Bir işâretle oldu mâh dü nîm
140. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **74**
Bir, sayı sıfatı.
73. Sâyebân etmiş idi Rabb-i mu'în
74. Bir şehâbı edip aña ta'yîn
141. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **79**
Bir, belgisiz sıfat.
79. Ki bir a'râbi-i gârib-i diyâr
80. Dermendîñ bir iki üştürü var
142. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **92**
Bir, belgisiz sıfat.
91. Kâf'dan Kâf'a şâh iken o Resûl
92. Bir gedânîñ umûruna gide ol
143. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **105**
Bir, belgisiz sıfat.
105. Nağl-i hürmâya bir du'â etdi
106. Câbir'in deynine vefâ etdi
144. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **116**
Bir, belgisiz sıfat.
115. Ümmi Mâlik dağı olup şâyân
116. Gördü 'aynıyla böyle bir ihsân

145. **bir:-i**
Kaside 10
Mısra: **119**
Bir, belgisiz sıfat.
119. Biri de mu'ciziñ bu zibâ sır
120. Kışsa-i zi'b ü emr-i râ'idir
146. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **148**
Bir, belgisiz sıfat.
147. Bâd ile eylemişdi yevm-i riğâl
148. Bir münâfik helâkin istidlâl
147. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **159**
Bir, belgisiz sıfat.
159. Ya'ni bir gün seferde bir şecere
160. Geldi dergâh-ı efdalü'l-beşere
148. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **166**
Bir, belgisiz sıfat.
165. Bu da nağl oldu böyle Ya'li'den
166. O seferde gelip yine bir zen
149. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **167**
Bir, belgisiz sıfat.
167. Getirip derdmend bir püseri
168. İstedi ol fütâdeye nazarı
150. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **202**
Bir, belgisiz sıfat.
201. Ümmi Ma'bed evinde Peygamber
202. Etdi bir güsfeñde hüsni-nazar
151. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **211**
Bir, belgisiz sıfat.
211. Eyledi bir du'â o Peygamber
212. Hep yetişdi nevâle-i 'asker
152. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **246**
Bir, belgisiz sıfat.
245. Tesliyet vermege dem-i vahşet
246. Etdi bir nağli meclise da'vet
153. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **269**
Bir, belgisiz sıfat.
269. Bir hacet var idi nihâyetde
270. Kâtu bâlâ idi şalâbetde

154. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **293**
Bir, belgisiz sıfat.
293. Vardı bir rü-siyeh kemîne ğulâm
294. Âb-keşlik eder idi o müdâm
155. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **296**
Bir, sayı sıfatı.
295. Alıp âbin anıñ Resül-i Hudâ
296. Bir sefer etdi 'askeri irvâ
156. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **323**
Bir, belgisiz sıfat.
323. Ğayrı bir kâre bulmayıp miknet
324. Etdi bu hileyi tûmânînet
157. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **358**
Bir, belgisiz sıfat.
357. Dedi kim vardığımda etdi zühûr
358. Nârdan bir hafîre-i mahfûr
158. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **403**
Bir, belgisiz sıfat.
403. Olsa bir `ârızayla dil rencür
404. Farazâ bir veca'da etse zühûr
159. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **404**
Bir, belgisiz sıfat.
403. Olsa bir `ârızayla dil rencür
404. Farazâ bir veca'da etse zühûr
160. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **455**
Bir, belgisiz sıfat.
455. Sensin ol bir cenîn-i müstehcen
456. K'eyledin rahm-i mâderi mesken
161. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **473**
Bir, belgisiz sıfat.
473. Sîne hikmetle bir kitâb oldu
474. Bu havâs ile penç bâb oldu
162. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **485**
Bir, belgisiz sıfat.
485. Kõmadı bir kuşûr-ı kesb-i kemâl
486. Etdi bir bir netice istikmâl

163. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **501**
Bir, belgisiz sıfat.
501. Ğayrı yokdur bu kâre bir çâre
502. Yapışıp dâmen-i mededkâre
164. **bir:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
3. Sâlim-i dil-ğasteye gel kıl nigâh-ı 'âtıfet
4. Bir gözü bağılı Ğarîbim âsitânında şehâ
165. **bir:**
Tarih 11
Mısra: **17**
Bir, belgisiz sıfat.
17. Bir berâta çekicek haţt-ı şerîfi şâhân
18. İmtiğâl etmege emrine olunur ta'cîl
166. **bir:**
Diğer 11
Mısra: **78**
Bir, belgisiz sıfat.
77. Yârdan dür olan dil-i mehcür
78. Olmasın bir şafâya hiç mağrûr
167. **bir:**
Diğer 11
Mısra: **105**
Bir, belgisiz sıfat.
105. Şevkler bir niyâz-ı kûyuñdur
106. Tâ'ifân-ı hicâz-ı kûyuñdur
168. **bir:**
Diğer 11
Mısra: **109**
Bir, belgisiz sıfat.
109. Bir hümâyun-mağâla serversin
110. Şâh-nâz eyleseñ muğayyersin
169. **bir:**
Tarih 12
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
3. Öyle cây-ı kıt'a-i mevzûndur
4. Kim aña bir dil-rübâ dense sezâ
170. **birer:-er**
Tarih 12
Mısra: **34**
Bir, belgisiz sıfat.
33. Her kes etmiş kim anıñ itmâmına
34. Hep birer târih-i hoş-lehce-edâ
171. **bir:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Mat etmek, yenmek.
7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyân-ı çarğda
8. Eylese her zerresin bir dîde-i ter âfîtab

172. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 27
Bir, belgisiz sıfat.
27. Bırakdı sâhile deryâ-yı mağderet bir dür
28. Edince heybet-i 'ayn-ı celâdeti zūrî
173. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 36
Bir, belgisiz sıfat.
35. Vücûdu ol nazâr-ı kîmyâ-eşer etdi
36. Bir aḫzar-âyine pākîze-cevher-i şūrî
174. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 49
Bir, belgisiz sıfat.
49. Duyuldu nükte-i kenz-i hafîde bir ma'nâ
50. Olunca nüṣṣa-i 'âlem vücûd-ı manzûrî
175. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 55
Bir, belgisiz sıfat.
55. O 'arsagehde zuhûr etdi bir cesed ammâ
56. Ne idi bilmedi kimse bu râz-ı mestûrî
176. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 59
Bir, belgisiz sıfat.
59. Egerçi şüret-i zâhirde bir şebâḫ idi lîk
60. Mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi cism-i bihbûdî
177. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 73
Bir, belgisiz sıfat.
73. Getirdi rûḫ gelince o sūra bir ḫulle
74. Ki çâr şemsesi idi 'anâşır-ı şūrî
178. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 117
Bir, belgisiz sıfat.
117. Cenâb-ı Hakk k'ide bir zât-ı pâke tevkîrî
118. Ne mümkün eylemek aña nezâre-i ḫürî
179. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 161
Bir, belgisiz sıfat.
161. Zâmîr-i pākîni bir kıblegâḫ kılmış kim
162. Döner o semte cihânîñ cebîn-i pür-nûrî
180. **bir:**
Kaside 12
Mısra: 173
Bir, belgisiz sıfat.
173. Penâh-ı merḫametiñe bir 'arz-ı ḫâlim var
174. Eger ki izz-i şerîfîñ verirse destûrî
181. **bir:**
Tarih 13
Mısra: 3
Bir, belgisiz sıfat.
3. Bir şeb-i târîke döndü ḫâşılı nev-rûzumuz
4. Âşıkâr etdikde ḫatîñ baḫtımñ taḫvîmîni
182. **bir:**
Kaside 13
Mısra: 25
Bir, belgisiz sıfat.
25. Şüret-i zâhir ki bir mir'ât-ı ḫudretdir anîñ
26. Şekl ü timşâli olur râ'îye elbet rû-nümâ
183. **bir:**
Kaside 13
Mısra: 35
Bir, belgisiz sıfat.
35. Bir güzide 'abdin istiṣnâ edip her bir devir
36. Kıldı anı efser-i innâ ca'alnâ'ya revâ
184. **bir:**
Kaside 13
Mısra: 40
Bir, belgisiz sıfat.
39. Eyledi ol ḫânedân-ı ma'delet-peymândan
40. Şimdi bir 'âlî güherle çeşm-i dehri rüşenâ
185. **bir:**
Kaside 13
Mısra: 65
Bir, belgisiz sıfat.
65. Zât-ı memdûḫü's-şifâtı bir mücessem nûrdur
66. Kim o nûruñ 'aynıdır mir'ât-ı sırr-ı Muştafâ
186. **bir:**
Kaside 13
Mısra: 85
Bir, belgisiz sıfat.
85. Bir maḫalde şaḫne-i ḫıfzı ki ḫükm icrâ eder
86. Eder ol yerde şu dîbâsıyla âteş iktisâ
187. **bir:**
Kaside 13
Mısra: 92
Bir, belgisiz sıfat.
91. Senden evvel çünki ecdâd-ı 'izâmîñdan bu nâm
92. Olmadı bir pâdişâha zîb-i tâc-ı ıştîfâ
188. **bir:**
Kaside 13
Mısra: 108
Bir, belgisiz sıfat.
107. Gıtdi ol günler ki hep erbâb-ı fazl u dânişe
108. Gösterirdi çarḫ bir sâ'atde biñ naḫş-ı cefâ
189. **bir:**
Kaside 13

- Mısra: **130**
Bir, belgisiz sıfat.
129. Müjde-i feth ü zafer etsin te'ākub birbirin
130. Her şehir bir neyyir-i nuşret ola şüret-nümā
190. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
17. Kemānī ebruvānın kılsa pür-çin
18. Eder bir tiri feth-i Çin ü Māçin
191. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **41**
Bir, belgisiz sıfat.
41. Velī ibni velī bir pādīşehsin
42. Sipih-r-i saltanatda mihr ü mehsin
192. **bir:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
5. Ma'ārif ehli āzāde-ser olmaz bir felāketden
6. Bu derde cümle erbāb-ı tabī'at mübtelādır hep
193. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
13. Sezā-yı ser-keşi vermekde bir nazir mi var
14. Bulur zemine de girse fetānet-i şevket
194. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **57**
Bir, belgisiz sıfat.
57. Bu tavri kimse ne görmüş ne yazdı bir tārīh
58. Ne oldu güç bu ferhunde haşlet-i şevket
195. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
5. Göricek rüy-ı gülü şad-ferah ile eyler
6. Bir şadāsında hezār nağmeyi icrā bülbül
196. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **40**
Bir, belgisiz sıfat.
39. Qand-i vaşfiyla o deñlü mütelezzizdir kim
40. Güyiyā bāğda bir tūti-i güyā bülbül
197. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **58**
Bir, belgisiz sıfat.
57. Ben de evşāfiñi zikr eyler iken hāme-i dil
58. Etdi bir nağmeye āgāze çü güyā bülbül
198. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **59**
Bir, belgisiz sıfat.
59. Dinledim bir gazel-i nev ile elhān eyler
60. Ki sezā etse ser-āgāz anı şāha bülbül
199. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **66**
Bir, belgisiz sıfat.
65. Mürdegāna ne yapar böyle Mesihā-āyīn
66. Bir şadāsıyla eder şad dili ihyā bülbül
200. **bir:**
Tarih 17
Mısra: **34**
Bir, belgisiz sıfat.
33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi
34. Bir 'acāyib hāle dūş oldum ki ben cümle zemīn
201. **bir:**
Tarih 17
Mısra: **39**
Bir, belgisiz sıfat.
39. Cüy-ı tab'ımda benim bir cūş-i himmet mi var
40. Hāşılı bilmem ne oldu tūrmuyor zihni-bihīn
202. **bir:**
Tarih 17
Mısra: **61**
Bir, belgisiz sıfat.
61. Ye's-i külli bir 'acāyib tesliyetmiş ādeme
62. Hağ bilir ol da kudümüñ ile oldu der-kemīn
203. **bir:**
Tarih 17
Mısra: **73**
Bir, belgisiz sıfat.
73. Müflis-i gurbet kanā'at eylemez bir baħşişe
74. Luṭf u ihsānıñ mükerrer ister ol bī-çār hemīn
204. **bir:**
Tarih 17
Mısra: **78**
Bir, belgisiz sıfat.
77. Dergehiñden bizleri teb'id edelden bu felek
78. Görmedik bir ferdden illā bizlere çin-i ü cebīn
205. **bir:**
Tarih 17
Mısra: **84**
Bir, belgisiz sıfat.
83. Ben gedāya dergehiñden şefkat ümmid eyleyip
84. Cerr-i ihsānıña kıldım böyle bir tarh-ı zemīn
206. **bir:**
Tarih 17
Mısra: **87**
Bir, belgisiz sıfat.

87. Bir felâket-keş muşibet-dîdeyim 'âlemde kim
88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi gamın

207. **bir:**

Tarih 17

Mısra: 96

Bir, belgisiz sıfat.

95. Derdimiñ biñde birin taħrîre imkân olmaya

96. Olsa her bir dūd-i āhım bir midād-ı 'anberin

208. **bir:**

Kaside 17

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Cihān cihān kereme oldu halk müstağrak

4. Felekde kalmadı hiç bir maħalde fikret-i gam

209. **bir:**

Kaside 17

Mısra: 26

Bir, belgisiz sıfat.

25. Bu emr-i pāk şudūr u ku'ūd ede böyle

26. Sedid-i fikrine bir re'y olmadan munzam

210. **bir:**

Tarih 18

Mısra: 36

Bir, belgisiz sıfat.

35. Dür-i yek-tāya elmāsı nigin-i dil-keş oldu çün

36. Fūrüg-ı 'aks-i rüy ile o da bir mäh-tāb oldu

211. **bir:**

Kaside 18

Mısra: 44

Bir, belgisiz sıfat.

43. Bülbülün şiyt u şadāsı kesilip gülşende

44. Qaldı bir güşe-i ğamda olup āvāre melül

212. **bir:**

Kaside 18

Mısra: 73

Bir, belgisiz sıfat.

73. Kimseden kimseye bir 'ukde bulunmaz şimdi

74. Bir iki 'ukde meger şaklaya zülf-i meftül

213. **bir:**

Kaside 18

Mısra: 83

Bir, belgisiz sıfat.

83. Nazar-ı luţfuña bir mūr eger olsa qarın

84. Rütbe-i nemi-i Süleymān'a bulur cāhı vuşul

214. **bir:**

Kaside 19

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Şebāngeh 'azm edip şad şevk ile gül-geşt-i kühsāre

2. Duçār oldu dü çeşmim bir 'adimü'l-misl gülzāre

215. **bir:**

Kaside 19

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

3. Ne gülşen dil-fürb ü dil-güşā bir ravza-i şirin

4. Ki tarh-ı lā-naziri gelmemişdir çarh-ı devvāre

216. **bir:**

Kaside 19

Mısra: 36

Bir, belgisiz sıfat.

35. Çerāġān eylemişler şad hezārān şem' ile şahınn

36. Çekilmiş nürdan bir perde ruhsār-ı şeb-i tāre

217. **bir:**

Kaside 19

Mısra: 46

Bir, belgisiz sıfat.

45. Şerefde Farqādān'a hem-ser eyler qādr ü miqdārı

46. Anıñ bir ġonca-i ra'nāsın almak künc-i destāre

218. **bir:**

Kaside 19

Mısra: 92

Bir, belgisiz sıfat.

91. Benim 'indimde berterdir cihānda zerrece luţfa

92. Anıñ bir kaţra-i cüdun deġişmem baħr-i zehhāre

219. **bir:**

Kaside 19

Mısra: 97

Bir, belgisiz sıfat.

97. Ğarāz 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ancak bir vesileyle

98. Huşūr-ı pādişāhıde rızā yok böyle iksāre

220. **bir:**

Kaside 20

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

7. Ya'ni bir nüşha-i bihīn-implā

8. Ola medh-i ħalife anda edā

221. **bir:**

Kaside 20

Mısra: 43

Bir, belgisiz sıfat.

43. Etse bir mūru ger nigāha sezā

44. Aña şad reşk eder idi 'Ankā

222. **bir:**

Kaside 20

Mısra: 65

Bir, belgisiz sıfat.

65. Düşse bir zıll o cāygāha seher

66. Sāye-i qahrı şüretinde eger

223. **bir:**

Kaside 20

Mısra: 73

Bir, belgisiz sıfat.

73. Qonmuş ihsān-ı Nıl'e bir miqyās

74. Bu ise hiç kabül eder mi kıyās

224. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 83
Bir, belgisiz sıfat.
83. Nîl bir cüy-ı endek-icrâdır
84. Bunuñ ihsânı 'ayn-ı deryâdır
225. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 94
Bir, belgisiz sıfat.
93. Bu nizâm ile kuvvet-i kâhir
94. Kañgi bir devlete müyesserdir
226. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 104
Bir, belgisiz sıfat.
103. Her taraf ol maqarr-ı devletden
104. Olmuş ezhâr-ı kâma bir gülşen
227. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 109
Bir, belgisiz sıfat.
109. Var mı dünyâda bir nazîri meger
110. Âb ü hâk ü hevâda ser-tâ-ser
228. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 111
T. Aynı, benzer.
111. Bir mi böyle sarây-ı sultânî
112. Her yeri bir cinân-ı rûhânî
229. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 112
Bir, belgisiz sıfat.
111. Bir mi böyle sarây-ı sultânî
112. Her yeri bir cinân-ı rûhânî
230. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 124
Bir, belgisiz sıfat.
123. Oldu ol hâne-i kerem-manşûş
124. Gûyiyâ bir mihekk-i kurs-ı hülûş
231. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 166
Bir, belgisiz sıfat.
165. Hamdü li'llâh zamân-ı 'adl-âyîn
166. Böyle bir pâdişâha oldu karîn
232. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 194
Bir, belgisiz sıfat.
193. Maẓhar edip nigâh-ı şâhâne
194. Yapdı bir dil-güşâ kütüb-hâne

233. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 198
Bir, belgisiz sıfat.
197. Aña ta'yîn-i luḫ edip ol şâh
198. Eyledi bir mu'allim-i âgâh
234. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 205
Bir, belgisiz sıfat.
205. Kalmadı bir ḫarâb-dil-i maḡdûr
206. Oldu vaktinde cümleten ma'mûr
235. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 265
Bir, belgisiz sıfat.
265. Meyl-i remy-i tüfeng edip bir rûz
266. Kõndu pîşe nişân-ı zer-endûz
236. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 269
Bir, belgisiz sıfat.
269. Bir siyeh şey'e dikdirip bir zer
270. Kıldı vaz'-ı nişân-ı dest-i hüner
237. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 269
Bir, belgisiz sıfat.
269. Bir siyeh şey'e dikdirip bir zer
270. Kıldı vaz'-ı nişân-ı dest-i hüner
238. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 274
Bir, belgisiz sıfat.
273. Bir atışda urup nişânı o şâh
274. Oldu altun pür-kelef bir mâh
239. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 288
Bir, belgisiz sıfat.
287. Dîde-i 'ibret ile olsa nazar
288. Hürde bir zerde böyle pâk hüner
240. **birini:-i, -ni**
Kaside 20
Mısra: 305
Belgisiz zamir.
305. Biz birini değil hezârını ger
306. Dikseler kîsemiz de ser-tâ-ser
241. **birini:-i, -ni**
Kaside 20
Mısra: 307
Belgisiz zamir.
307. Birini görmeziz bu merhalede
308. Kanda kaldı aña işabet ede

242. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 322
Bir, belgisiz sıfat.
321. Bulunur mu meger cihān içre
322. Böyle bir pādişeh şehān içre
243. **bir:**
Kaside 20
Mısra: 326
Bir, belgisiz sıfat.
325. Ne kadar hāme midhāt eylese ger
326. Yine elbette bir kuşūr eyler
244. **bir:**
Gazel 21
Mısra: 8
Bir, belgisiz sıfat.
7. Ğam-ālūde olursam da olam tek
8. Beni bir mübtelā-yı dil-rübā et
245. **bir:**
Gazel 22
Mısra: 5
Bir, belgisiz sıfat.
5. Bir gece haşr olmaz idik āh ile biz līk āh
6. Ādemi nā-çār eder endūh-ı dünyā āh-dūst
246. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 32
Bir, belgisiz sıfat.
31. Görmemişdir cihānda çeşm-i felek
32. Bir beşer şüretinde böyle melek
247. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 52
Bir, belgisiz sıfat.
51. Eyleyip 'ilme ragbetin müzdād
52. Etdi bir pāk medrese bünyād
248. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 56
Bir, belgisiz sıfat.
55. Etdi ta'yīn o bük'aya hāşıl
56. Bir güzide müderris-i fāzıl
249. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 61
Ayn, denk.
61. Bir mi böyle netīce hayrātı
62. Var cihān içre şad müberrātı
250. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 63
Bir, belgisiz sıfat.
63. Kalmadı bir harābezār-ı cihān
64. Oldu vaktinde cümle ābādān

251. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 67
Bir, belgisiz sıfat.
67. Kalmadı bir kimesne kim anıñ
68. Görmeye cūdun ol kerem-kānıñ
252. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 70
Bir, belgisiz sıfat.
69. Murğ-ı ihsānı āşiyāne arar
70. Her kese lufta bir bahāne arar
253. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 100
Bir, belgisiz sıfat.
99. Sedd olur nuṭka dil-hırāşımdan
100. Bulamam bir suhan telāşımdan
254. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 113
Bir, belgisiz sıfat.
113. Gerçi pūr-gū bir ehl-i āşarım
114. Līk bīzār-ı baht-ı keç-kārım
255. **bir:**
Kaside 22
Mısra: 116
Bir, belgisiz sıfat.
115. N'ışlesin şad hadenge yek sāmān
116. Neylesin biñ cefāya bir insān
256. **bir:**
Kaside 23
Mısra: 9
Bir, belgisiz sıfat.
9. Felek bir şarı yāķūtu şanır faşş-ı niğın etmiş
10. Gören yah-beste 'ayn-ı āfitāb-ı 'ālem-ārāyı
257. **bir:**
Kaside 23
Mısra: 41
Bir, belgisiz sıfat.
41. Olurdu mekteb-i fazlında bir tilmīz-i ebced-hvān
42. Getirse 'İsi-i nuṭku cihāna İbni Sīnā'yı
258. **bir:**
Kaside 23
Mısra: 45
Bir, belgisiz sıfat.
45. Şehāb-ı himmeti bir kiştzāra feyz-bār olsa
46. Şikest eylerdi gündüm kıymet-i lū'lū-yi lālāyı
259. **bir:**
Kaside 23
Mısra: 58
Bir, belgisiz sıfat.
57. Degildir Keh-keşān 'arz etdi gerdūn-ı siyeh-tālī'
58. Semend-i cāhına bir sīmden raht-ı mücellāyı

260. **bir:**
Kaside 23
Mısra: 59
Bir, belgisiz sıfat.
59. Feleklerden edip endişe bir mizân-ı zü'l-keffeyn
60. Eger vezn etse temkîn ile top-ı arz-ı gâbrâyı
261. **bir:**
Kaside 23
Mısra: 75
Bir, belgisiz sıfat.
75. Cihâna verdi Rüstâlis-i 'adlîñ bir müferrih kim
76. Eder âvâze-i Nüşîrevân'a hânde-fermâyî
262. **bir:**
Kaside 23
Mısra: 98
Bir, belgisiz sıfat.
97. Niğeh-dârî-i fikr-i gerden-i kâfûr-ı dil-dâra
98. Gönül bir fülful eyler dâne-i hâl-i süveydâyî
263. **bir:**
Tarih 24
Mısra: 9
Bir, belgisiz sıfat.
9. İnşâf olursa hûbdur bir böyle şeh-r-âşûbdur
10. 'Âriflere maflûbdur ol nazenin ü sim-ber
264. **bir:**
Tarih 24
Mısra: 29
Bir, belgisiz sıfat.
29. Bir re'y kim ibdâ eder tevfiq-ı Haq imzâ eder
30. Her emrini icrâ eder hük-m-i kazâ şer'-i kader
265. **bir:**
Tarih 24
Mısra: 37
Bir, belgisiz sıfat.
37. Me'mûr edip bir âşafın bozdu kızılbaşın şafın
38. Söndürdü tâb ile tefin sil-âb-ı şemşîr ü teber
266. **bir:**
Tarih 24
Mısra: 54
Bir, belgisiz sıfat.
53. Ey âfitâb-ı meh-serîr ol şadr-ı Eflâtûn-nazîr
54. Olursa baña ger zahîr bu tuhfê bir manşîb deger
267. **bir:**
Kaside 24
Mısra: 7
Bir, belgisiz sıfat.
7. Bir nazâr eyleseler bu dil-i mir'âta hemân
8. 'Aksi içre görünür maflâbı olmuş taşvîr
268. **bir:**
Kaside 24
Mısra: 32
Bir, belgisiz sıfat.

31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi
32. Kevne nâ-dîdesi bir kâr-ı nühüfte tebşîr
269. **bir:**
Kaside 24
Mısra: 33
Bir, belgisiz sıfat.
33. Ne demekdir ki Sitanbul'a gele bir âşaf
34. Mührü ala otura şoñra ola nâs-ı habîr
270. **bir:**
Kaside 24
Mısra: 52
Bir, belgisiz sıfat.
51. Sen o kân-ı kerem ü bañr-i himemsin k'olmuş
52. Bir niğâh-ı nazârîñ cümle cihâna iksîr
271. **bir:**
Kaside 24
Mısra: 58
Bir, belgisiz sıfat.
57. Sen o ihsân u kerem şahibisin kim Hâtem
58. Saña nisbetle şehâ-ıhvânlığı bir şey'-i hakîr
272. **bir:**
Kaside 24
Mısra: 60
Bir, belgisiz sıfat.
59. Medh-i vaşfînda ne deñlü suhan-endâz olsam
60. Lâyîkıñ üzre zebânım edemez bir ta'bir
273. **bir:**
Kaside 26
Mısra: 13
Bir, belgisiz sıfat.
13. Bir beyâz hâre çıkardı yine kılmağa bisât
14. Şamma bî-hüde gönül berf ile töldü gâbrâ
274. **bir:**
Kaside 26
Mısra: 16
Bir, belgisiz sıfat.
15. Anı teşrîf ede şâyed deyu seyr-i bâğa
16. Eyledi pâyına ferşide felek bir dibâ
275. **bir:**
Kaside 26
Mısra: 41
Bir, belgisiz sıfat.
41. Nazâr-ı pâkine bir mûr eger olsa qarîn
42. İltifât ile cihân içre olurdu 'Ankâ
276. **bir:**
Kaside 27
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Cebhe-i tâli'imiz etdi güşâde Mevlâ
2. Bizi bir âşaf-ı devrân ile kıldı ihya
277. **bir:**
Kaside 27

- Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Şu kadar emn ü emān lāne-i devlet şimdi
10. Bir tarîk ile heves kendüyü etse güyā
278. **bir:**
Kaside 27
Mısra: 43
Bir, belgisiz sıfat.
43. Bir muhālif hele şiddetli kāsırgaydı o kim
44. Aķ köpüklenmiş idi baħr-i emānī her cā
279. **bir:**
Kaside 27
Mısra: 45
Bir, belgisiz sıfat.
45. Ķarada zāhir olup böyle fecā'ī bir gün
46. İştīlāh-ı keder-efzā-yı kelām-ı deryā
280. **bir:**
Kaside 27
Mısra: 49
Bir, belgisiz sıfat.
49. Patrōna nāmına bir kāfir-i bi'llāh daħı
50. Bir iki nāmı bilinmez köpek ibni rüsvā
281. **bir:**
Kaside 27
Mısra: 61
Bir, belgisiz sıfat.
61. Bir veliyyu'llāh şehiñ aldı du'ā-yı ĥayrın
62. Eyledi dīn-i mübīne nice ĥıdmet ki añā
282. **bir:**
Gazel 28
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Neşāt-āver gāzeller söylemek āsān idi ammā
10. Derūnda Sālīmā bir 'aşķ-ı maħbūb olmaga muħtāc
283. **bir:**
Kaside 28
Mısra: 37
Bir, belgisiz sıfat.
37. Öyle bir zāt-ı mükerremsin gören meh-rüyūñu
38. Geceler tā şubħ vaşf-ı pākīñi tekrār eder
284. **bir:**
Gazel 29
Mısra: 6
Bir, belgisiz sıfat.
5. Tolar peymāne-i şevķim ne dem ki meclis-i meyde
6. Şuna ol sākī-i gül-çehre bir cām-ı muşaffā rāħ
285. **bir:**
Kaside 29
Mısra: 41
Bir, belgisiz sıfat.
41. Öyle bir zāt-ı mükerremsin eyā kām-ı kerem
42. Oldu ser-cümle cihānyāna vücūdūñ meħār
286. **bir:**
Kaside 30

- Mısra: 75
Bir, belgisiz sıfat.
75. Yeter bu 'abd-i zāra bir nigāh-ı şefķat-āmiziñ
76. Deriñde mültecā-yı arzūmendān-ı şeydāyı
287. **bir:**
Matla 31
Mısra: 1
Bir, belgisiz sıfat.
1. Bir yādigār getirmez bize kūy-ı yārdan
2. Çoķdur bizim şikāyetimiz rüzgārdan
288. **bir:**
Kaside 31
Mısra: 51
Bir, belgisiz sıfat.
51. Ķulzūm-i tab'da bir dürr-i şemīn oldu bedīd
52. O güzīn şadr-ı bihīn-rütbeyeye imlā eyle
289. **bir:**
Kaside 31
Mısra: 57
Bir, belgisiz sıfat.
57. Her müjeñ sīnede bir ĥançer-i gül-gūn oldu
58. Çeşm-i ĥünīn-nigeh-i mestiñe inhā eyle
290. **bir:**
Kaside 31
Mısra: 64
Bir defa.
63. Mūy-ı çinī midir ol nīze-i elmās mıdır
64. Hele bir diķķat ile nazra-i minā eyle
291. **bir:**
Kaside 31
Mısra: 83
Bir, sayı sıfatı.
83. Bir sene içre efendim iki şa'bān oluyor
84. Zeyl-i iħsāmīñ ile birini iħfā eyle
292. **bir:**
Matla 32
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Beni vişālīñ ile kām-yāb etmez misiñ
2. Efendi dūnyede bir şevāb etmez misiñ
293. **bir:**
Muamma 32
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Pāre pāre eylesem māhı eger
2. Yine her bir pāre bir burca düşer
294. **bir:**
Kaside 32
Mısra: 27
Bir, belgisiz sıfat.
27. Öyle bir zāt-ı hūnermend-i melek-ħaşletdir
28. Ki 'adīlin göremez bir daħı çeşm-i dūnyā

295. **bir:**
Kaside 33
Mısra: 33
Bir, belgisiz sıfat.
33. Kendi bir mihr-i 'âlem-i temyîz
34. Kâm-cüyân zerre-i nâ-çiz
296. **bir:**
Kaside 33
Mısra: 71
Bir, belgisiz sıfat.
71. Bir su'âl ile eyleyip ta'bîr
72. Etdi mâ-fi'z-zamîri dil tefsîr
297. **bir:**
Kaside 33
Mısra: 74
Bir, belgisiz sıfat.
73. Ya'ni taḥdîs-i ni'met etmege dil
74. Eyledi bir girîz el-ḥâşıl
298. **bir:**
Kaside 33
Mısra: 79
Bir, belgisiz sıfat.
79. Olsa da bir ṭabîb dünyâde
80. K'anda her derde merhem âmâde
299. **bir:**
Kaside 33
Mısra: 86
Bir, belgisiz sıfat.
85. Lâyîk-ı luṭf-ı müstetâb nedir
86. Bunda bir re'y-i bâ-şavâb nedir
300. **bir:**
Gazel 33
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Hemîn cevri etmege ehl-i kemâle mübtelâdır çarḥ
2. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muḥaşşal bir belâdır çarḥ
301. **bir:**
Gazel 33
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Erişdirmez merâma ehl-i ṭab'ı Sâlimâ gerdün
10. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muḥaşşal bir belâdır çarḥ
302. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 4
Bir, belgisiz sıfat.
3. Döşendi şâh-ı nev-rûza firâş-ı atlas-ı ḥazrâ
4. Şüküfeyle çemenler bir çiçekli pâk kemḥâdır
303. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 5
Bir, belgisiz sıfat.
5. Bahâra etdi pây-endâz cûlar bir şu dîbâsı
6. Be-her tâze ḥabâbı güyiyâ bir naḳş-ı zîbâdır
304. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 6
Bir, belgisiz sıfat.
5. Bahâra etdi pây-endâz cûlar bir şu dîbâsı
6. Be-her tâze ḥabâbı güyiyâ bir naḳş-ı zîbâdır
305. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 17
Bir, belgisiz sıfat.
17. Urulmuş gibi lâle yine bir şûḥa derûnunda
18. O dâğ-ı dâğ-ber-dâğı delîl-i şübhe-fersâdır
306. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 34
Bir, belgisiz sıfat.
33. Şafâsından perîşân-kâkül olmuş sünbül-i terler
34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şûḥ-ı ra'nâdır
307. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 48
Bir, belgisiz sıfat.
47. Gerek sifle gerek 'âlî nevâliyle cihân mâlî
48. Keremden olmamış ḥâlî kefi bir böyle deryâdır
308. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 59
Bir, belgisiz sıfat.
59. Ḥayâli güyiyâ pişinde bir taḳvîm-i küllîdir
60. Umûrun 'âkıbet kârî zamîrinde müheyyâdır
309. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 76
Bir, belgisiz sıfat.
75. Beni de ḳand-i luṭfuñ şöyle güyâ etdi şevḳımdan
76. Derûnum güyiyâ medḥiñle bir deryâ-yı ma'nâdır
310. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 79
Bir, belgisiz sıfat.
79. Sezâdır bir teğazzül etmek ile iktifâ etsek
80. Meşeldir 'ârife bir gül bütün maḥşûl-i dünyâdır
311. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 80
Bir, belgisiz sıfat.
79. Sezâdır bir teğazzül etmek ile iktifâ etsek
80. Meşeldir 'ârife bir gül bütün maḥşûl-i dünyâdır
312. **bir:**
Kaside 34
Mısra: 87
Bir, belgisiz sıfat.

87. Kıpıldım şeb-nemāsā mihr-i ruhsārına bir şūhuñ
88. Fiğānım fikret-i kıddiyle hem-bezm-i Şüreyyā'dır

313. **bir:**

Kaside 34

Mısra: 91

Bir, belgisiz sıfat.

91. Kārār etmezse bir şāh üzere bülbüller n'ola her dem
92. Gülistān-ı mahabbetde hezārān nā-şikībādır

314. **bir:**

Muamma 34

Mısra: 2

Bir, sayı sıfatı.

1. Cemāle nice sİR olsun cihān mülkünde ey Sālīm
2. O serve bir iki üç def'a bakmak ile 'āşıklar

315. **bir:**

Kaside 35

Mısra: 48

Bir, belgisiz sıfat.

47. Şā'irāndır eden aḥbāb-ı şadākatkāra
48. Böyle bir nev-gazel-i pāk ü laṭifi izhār

316. **bir:**

Gazel 36

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

1. Hürüşān bir yem-i şıdk-ı revāndır ḥalka-i tevḥīd
2. Hemīn gird-āb-ber-gird-āb-ı cāndır ḥalka-i tevḥīd

317. **bir:**

Gazel 42

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

7. Māl-ı dünyā ādeme bir bārdır
8. Nola kim kıddin dü-tā etse meger

318. **bir:**

Matla 44

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Bahādır zūr ile gāyet bir iki şahsı rabṭ eyler
2. Bir ādem 'aql ile ammā bütün dünyāyı zabṭ eyler

319. **bir:**

Gazel 45

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

1. Şafā-yı ḥāṭıra bir inkisār der-peydir
2. Neşāṭ-ı cām-ı şerāba ḥumār der-peydir

320. **bir:**

Gazel 45

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Ne dem ki yāre gide Sālīm-i bihīn-ta'bīr
10. Yanınca bir gazel-i āb-dār der-peydir

321. **bir:**

Gazel 47

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

7. 'Ayn-ı inşāf ile bak ey büt-i nev-reste hele

8. Böyle bir tāze gazel vādi-i eslāf mıdır

322. **bir:**

Gazel 49

Mısra: 14

Bir, belgisiz sıfat.

13. Tevekküldür medār-ı kār-ı ṭālib Sālīmā hergiz
14. Murād eylerse Bārī bir gedāyı kām-rān eyler

323. **bir:**

Gazel 56

Mısra: 12

Bir, belgisiz sıfat.

11. 'Aql u kārār u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanında hemān mihmān olur

324. **bir:**

Gazel 56

Mısra: 14

Bir, belgisiz sıfat.

13. Ğurbet deminde gördüğümüz derd ü miḥneti
14. Yazsam netice 'āleme bir dāstān olur

325. **bir:**

Gazel 57

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Cān u baş üzere gāmīñ 'āşıkā ḡam rāḥatdır
2. Fikr-i zülfüñ baña bir māye-i cem'iyetdir

326. **bir:**

Gazel 57

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Değişirsem gāmīñ 'āleme nā-merd olayım
4. Derdiñ 'uşşakā begim ḥāşılı bir devletdir

327. **bir:**

Gazel 62

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Geh güler yüz 'āşıkā geh çin-i ebrū gösterir
2. Dil-firībān-ı cihān elbette bir ḥū gösterir

328. **bir:**

Gazel 62

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Ṭarf-ı ruhsārında cānān şanma gīsū gösterir
4. Çin çin-i mevc-i ḥüsün ü ānı bir cū gösterir

329. **bir:**

Gazel 62

Mısra: 12

Bir, belgisiz sıfat.

11. Ḥāzret-i maḥdūma pey-revlik edip aḥbābına
12. Sālīm-i şirīn-edā bir şi'r-i dil-cū gösterir

330. **bir:**

Gazel 63

- Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Resm-i müjgâniñ kaçan kim sinede pinhân olur
2. Bu dil-i hasret-keşe her biri bir peykân olur
331. **bir:**
Gazel 63
Mısra: 8
Bir, belgisiz sıfat.
7. Ben ki pür-hicrim o şâh-ı tahtgâh-ı behcetiñ
8. Bir selâm-ı vaşl-encâmıyla dil şādân olur
332. **bir:**
Gazel 63
Mısra: 9
Bir kez.
9. Bir nazâr et nâzeninim Sâlim-i dil-ḥasteye
10. Böyle kalırsa derünüm Külbe-i aḥzân olur
333. **bir:**
Gazel 66
Mısra: 7
Bir, belgisiz sıfat.
7. Bir ḥaber al var gülistândan şabâ luṭf et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-îzârım kim bilir
334. **bir:**
Gazel 67
Mısra: 3
Bir, belgisiz sıfat.
3. Olur her bir müjem bir kilk-i taḥrîr
4. Sırışkim mâ-cerâyı kılsa taḥrîr
335. **bir:**
Gazel 67
Mısra: 13
Bir, belgisiz sıfat.
13. Ḥayâl-i kâkülü bir nev-cevânıñ
14. Beni Sâlim cihânda eyledi pîr
336. **bir:**
Gazel 69
Mısra: 1
T. Aynı, benzer.
1. Hicr-i cânân ile vasl-ı şevk-baḥşâ bir midir
2. Şadme-i telḥ-ı ḥumâr u zevk-ı şahbâ bir midir
337. **bir:**
Gazel 69
Mısra: 2
T. Aynı, benzer.
1. Hicr-i cânân ile vasl-ı şevk-baḥşâ bir midir
2. Şadme-i telḥ-ı ḥumâr u zevk-ı şahbâ bir midir
338. **bir:**
Gazel 69
Mısra: 4
T. Aynı, benzer.
3. Kimseler olmaz tevâzu'dan cihânda münkesir
4. Rüy-ı ḥandân ile evzâ'-ı hodârâ bir midir
339. **bir:**
Gazel 69

- Mısra: 5
Bir.
5. Bir iken biñ eylemezdi derdini 'aşıkların
6. Ğamze-i âşüb dilberlerde ammâ bir midir
340. **bir:**
Gazel 69
Mısra: 6
T. Aynı, benzer.
5. Bir iken biñ eylemezdi derdini 'aşıkların
6. Ğamze-i âşüb dilberlerde ammâ bir midir
341. **bir:**
Gazel 69
Mısra: 8
T. Aynı, benzer.
7. Şaklamam dâğ-ı derünüm lâleäsâ sevdiğim
8. Şad hezârân derdimiz var derd cânâ bir midir
342. **bir:**
Gazel 69
Mısra: 10
T. Aynı, benzer.
9. Nice mümkün her birin taṭyîb etmek luṭf ile
10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir
343. **bir:**
Gazel 72
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Göñül pervâneveş şem'-i ruḥuyla nâre düşmüşdür
2. Yakılmış âteş-i 'aşk ile bir âvâre düşmüşdür
344. **bir:**
Gazel 72
Mısra: 6
Belirsizlik sıfatı.
5. El ermez bâr-ı vaşla ol nihâl-i tâzeden zîrâ
6. Göñül bir serv-ḳadd ü ser-keşin dil-dâre düşmüşdür
345. **bir:**
Gazel 73
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Ehl-i 'aşka gâh zillet gâh rıf'at gösterir
2. Her devirde bu felek bir başka ḥâlet gösterir
346. **bir:**
Gazel 76
Mısra: 12
Bir, belgisiz sıfat.
11. Tolar ilhâm-ı feyz-â-feyz ile şî'rim benim Sâlim
12. Cebîninde o şühuñ eylesem pākîze bir ta'bir
347. **bir:**
Gazel 77
Mısra: 3
Bir, belgisiz sıfat.
3. Ḳomaz ḥâlî derünüm bir kederden gerdiş-i gerdün
4. Beni mağmûm gördükçe felek güyâ şafâ eyler
348. **bir:**
Gazel 78

- Mısra: 1
Bir, belgisiz sıfat.
1. Deme Mecnûn göçüp 'aşk içre bir icâdı kalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmışdır
349. **bir:**
Gazel 78
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Deme Mecnûn göçüp 'aşk içre bir icâdı kalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmışdır
350. **bir:**
Gazel 78
Mısra: 6
Bir, belgisiz sıfat.
5. Nola sî-murğa teşbîh eylesem gönüm benim zirâ
6. Der-i küyunda cânânın hemân bir adı kalmışdır
351. **bir:**
Gazel 81
Mısra: 4
Bir, belgisiz sıfat.
3. Gadr-i dırâz-ı dil-bere bâ' iş nedir deme
4. Gelmek hemân murâdı degil bir bahânedir
352. **bir:**
Gazel 83
Mısra: 12
Bir, belgisiz sıfat.
11. İntizâr âteşlerine yansın ol kim Sâlimâ
12. Bir periyi hânesine da'vet ümmîdindedir
353. **bir:**
Gazel 84
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Hâyâl-i zülfün ile yine bî-tüş olmamız yegdir
2. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir
354. **bir:**
Gazel 84
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Nola endîşe-i zülfü baña hoş gelse ey Sâlim
10. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir
355. **bir:**
Gazel 85
Mısra: 5
Bir, belgisiz sıfat.
5. O bir âyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden
6. Cemâl-i pâkine vermez nakîsa hatt-ı tâbişger
356. **bir:**
Gazel 85
Mısra: 5
Bir, belgisiz sıfat.
5. O bir âyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden
6. Cemâl-i pâkine vermez nakîsa hatt-ı tâbişger

357. **bir:**
Gazel 85
Mısra: 8
Bir, belgisiz sıfat.
7. Ruhuñ da revnakı hatt-ı siyâh-ı revnak-efzâdır
8. Kenârı olmasa bir nüsha olmaz şöhrete mazhar
358. **bir:**
Gazel 86
Mısra: 13
Bir, belgisiz sıfat.
13. Murâdın añlar üstâd-ı nigâhın bir nigâhında
14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dırâz eyler
359. **bir:**
Gazel 86
Mısra: 16
Bir, belgisiz sıfat.
15. Tevekküldür medâr-ı tesliyet gam çekme ey Sâlim
16. Murâd eylerse Mevlâ bir gedâyı bî-niyâz eyler
360. **bir:**
Gazel 88
Mısra: 3
Yalnızca.
3. Vâkıf ancak bir Hudâ'dır derdime
4. Künc-i hasretde kelâlim kim bilir
361. **bir:**
Gazel 89
Mısra: 9
Sadece, yalnızca.
9. Dünyede bir kendiye maşsûş olan ta'bir ile
10. Cümle eşyâ Hâlik'in tevhid eder temcid eder
362. **bir:**
Gazel 92
Mısra: 4
Bir, belgisiz sıfat.
3. Çokdur fezâ-yı sînede envâ'-ı vâkı'ât
4. Yazsam derün 'âlemine bir kitâb olur
363. **bir:**
Gazel 93
Mısra: 2
T. Aynı, benzer.
1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i minâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir
364. **bir:**
Gazel 93
Mısra: 2
T. Aynı, benzer.
1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i minâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir
365. **bir:**
Gazel 93
Mısra: 2
T. Aynı, benzer.
1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i minâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir

366. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 2

T. Aynı, benzer.

1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i mînâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir

367. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 4

T. Aynı, benzer.

3. Şad dil ü cân ile nice sevmeyem sultânımı
4. Ademîñ gönölünce yokdur biñ melek-simâda bir

368. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 6

T. Aynı, benzer.

5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrâ-yı cünün-ı 'aşkıñım
6. Câme-i şad pâre baña bir durur dîbâ da bir

369. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 6

T. Aynı, benzer.

5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrâ-yı cünün-ı 'aşkıñım
6. Câme-i şad pâre baña bir durur dîbâ da bir

370. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 8

Bir, bir tane.

7. Her perî-rûya ne mümkün mübtelâ olmak gönül
8. Bir olur insânîñ elbet sevdiği dünyâda bir

371. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 8

Bir, bir tane.

7. Her perî-rûya ne mümkün mübtelâ olmak gönül
8. Bir olur insânîñ elbet sevdiği dünyâda bir

372. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 10

Bir, bir tane.

9. İntizâr-ı va'de-i vaşlıyla giryân olma kim
10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a'lâda bir

373. **bir:**

Gazel 93

Mısra: 10

Bir, bir tane.

9. İntizâr-ı va'de-i vaşlıyla giryân olma kim
10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a'lâda bir

374. **bir:**

Gazel 98

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

7. Kan ağlıyor bizlere hicr ile o hün-rîz

8. Mey şun bize sâkî ki bu da bir demimizdir

375. **bir:**

Gazel 100

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Yolunda sāyeveş pâ-mâl-i hâk-i gerd-i rāh olsağ

4. Yine ol gönca-femden bir selām almağ ne mümkündür

376. **bir:**

Gazel 103

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

9. Kapıldım şeb-nemāsā bir şüküfeyle aña Sâlim

10. Derünüm her taraf ezhâr-ı dāğa gülşen olmuşdur

377. **bir:**

Gazel 106

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Gül-i bāğ-ı vefā şanmañ ki her yerde müheyyâdır

2. Vefâ bir bû durur zülf-i mu'anberde müheyyâdır

378. **bir:**

Gazel 110

Mısra: 11

Bir, belgisiz sıfat.

11. Hemân bir şöhbete 'aşıkdır ancak tâlib-i dîdâr

12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne hod hayrân-ı ülfetdir

379. **bir:**

Gazel 113

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

3. Her kim işitse nâmiñi bir hâlet el verir

4. 'Älem cihânda cümle saña mübtelâ mıdır

380. **bir:**

Gazel 114

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Şağın aldanmasın murg-ı gönül pinhân görüp zülfün

4. Anı zir-i külehdde ol perî bir dâm için şağlar

381. **bir:**

Gazel 114

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

9. Temennâ-yı vişâle bir vesîle eyleyip 'aşık

10. Dü çeşmi gibi eşkin yâre 'arz-ı kâm için şağlar

382. **bir:**

Gazel 114

Mısra: 16

Bir, belgisiz sıfat.

15. Nigân-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle

16. Anı Rüstem gibi Zâl-i felek bir nâm için şağlar

383. **bir:**

Gazel 119

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Raķib-i dūna luţf-ı ğamze-i cānāne sōylenmez
2. O bir sırr-ı nihāndır zümre-i nā-dāne sōylenmez

384. **bir:**

Gazel 121

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

5. Nedendir zaħm-ı tığıñdan rakıbe ihtirāz etmek
6. O devlet degme bir Őaħsa cihān içre naşib olmaz

385. **bir:**

Gazel 124

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

1. Kādrimiz bilmez bizim bir yāre dūŐdū ğōñlūmūz
2. Bir cefā-cū dil-ber-i mekkāre dūŐdū ğōñlūmūz

386. **bir:**

Gazel 124

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Kādrimiz bilmez bizim bir yāre dūŐdū ğōñlūmūz
2. Bir cefā-cū dil-ber-i mekkāre dūŐdū ğōñlūmūz

387. **bir:**

Gazel 124

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

5. Dideden cān gibi pinhān olmadır kārı anıñ
6. Bir melek-simā perī-ruħŐsāre dūŐdū ğōñlūmūz

388. **bir:**

Gazel 124

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Ğāret-i sāmāna Sālim ğamzeye minnet mi var
10. AŐinā yok bir yere bī-çāre dūŐdū ğōñlūmūz

389. **bir:**

Gazel 126

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

5. Rūz u Őeb nālem ğüvāh-ı müdde‘ā-yı ‘aŐkđır
6. Aħdan Şor mihrimiz cānā bir āha kā‘iliz

390. **bir:**

Gazel 126

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

7. Kūnc-i ‘uzletde niŐiniz merħamet kıl sevdiğim
8. ĞūŐe-i çeŐmiñle olsun bir nigāha kā‘iliz

391. **bir:**

Gazel 126

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

9. Etmeziz Sālim Őikāyet dehrden bir vech ile
10. Her ne taķđir etse taķđir-i İlāh’a kā‘iliz

392. **bir:**

Gazel 127

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

1. Dāĝıñ gibi hiç Őinede bir yāre bulunmaz
2. Őinem gibi de ‘aşk ile efgāre bulunmaz

393. **bir:**

Gazel 127

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Ğasretle geçer ‘aŐıķın evkātı ser-ā-pā
4. Dil-berde vefā ‘aŐıķa bir çāre bulunmaz

394. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

7. Ne mŐmkın eller ile ittihād cānāna
8. Ki rŐħu bir kiŐiniñ ğayrıya ğulŐl etmez

395. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. eker cefā gehi Sālim ne ğāldir geçmez
10. Bu ğŐne Şabrı da hiç degme bir ğamŐl etmez

396. **bir:**

Gazel 131

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Zamāneniñ rŐ-yı bigānesin ğorerek
10. Teķarrub etmege bir āŐināya muntaẓırız

397. **bir:**

Gazel 138

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

1. Biz ki bir sākī-i bezm-i ‘iŐretiñ meftŐnuyuz
2. Neşve-dār-ı bŐse-ini-i leb-i mey-ğŐnuyuz

398. **bir:**

Gazel 138

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Kāddimiz dāl olsa nola cevri-ğŐn-ā-ğŐn ile
4. Bir ğŐl-endāmıñ eŐir-i ķamet-i mevzŐnuyuz

399. **bir:**

Gazel 138

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Biz perīŐān-tār olursak nola herĝiz Sālimā
10. Bir Őaı leylī bŐtŐñ Şad Őeķvıla MecnŐn’uyuz

400. **bir:**

Gazel 140

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Ebr-i siyāh-ı ğaţţı nihān etdi rŐyunu
4. Bir ğŐn mŐ ğōsterir bize bağt-ı siyāhımız

401. **bir:**

Gazel 140

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

5. Ey nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet yeter cefâ
6. Bilssek seniñ yanında nedir bir günahımız

402. **bir:**

Gazel 140

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

7. Bağıdıkça gâh hasret ile meh cemâliñe
8. Bir bâr olur mu rüyuña âyâ nigâhımız

403. **bir:**

Gazel 140

Mısra: 12

Bir, belgisiz sıfat.

11. Ölseñ da Sâlimâ heves-i nev-ḥatâ neden
12. Bir büyü-tâze vere yine her giyâhımız

404. **bir:**

Gazel 141

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

3. Kalır bir meclise daḥı beyân-ı hâlim elbette
4. Seni gördükçe yâd-ı ṭab'a nakl-i mâ-cerâ gelmez

405. **bir:**

Gazel 142

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

9. Yine bir lutfâ mebnî eylemiştir gâlibâ Sâlim
10. O şüh 'âşıkların bî-hüde tekdîr eylemek olmaz

406. **bir:**

Gazel 145

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

3. Şaḥın bir hâle düş olmaya dil zülf-i dil-ârâda
4. Kâti vâfir zamândır kim gönülden bir haber gelmez

407. **bir:**

Gazel 145

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Şaḥın bir hâle düş olmaya dil zülf-i dil-ârâda
4. Kâti vâfir zamândır kim gönülden bir haber gelmez

408. **bir:**

Gazel 146

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Açılmam sen gül-i ra'nâsız ey gonca bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz

409. **bir:**

Gazel 148

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Ya firkatdır kelâmı yâ peyâm-ı sūziş-i hicrân
4. O gâmze bundan özge biz garibe bir cevâb etmez

410. **bir:**

Gazel 151

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Kul olmağa aña baña o mâh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pâdişâh besdir bes

411. **bir:**

Gazel 151

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Ne zaḥmet 'işveler etmek o gâmze-i fettân
4. Dil-i gâminimize bir nigâh besdir bes

412. **bir:**

Gazel 151

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Yeter 'izâr-ı taḥayyül de Sâlimâ saña
10. Maḥabbet ehline bir cilvegâh besdir bes

413. **bir:**

Gazel 152

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

3. Kâkülünden hiç rehâ mümkün midir bir dâm ile
4. Murg-ı gönülüm gâmzeler tâ böyle teşhîr eylemiş

414. **bir:**

Gazel 154

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

1. Murâdınca kanı 'âlemde bir zevk u şafâ sürmüş
2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevri ü cefâ sürmüş

415. **bir:**

Gazel 154

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Hemân sen misin ey Sâlim gümüm-âver olan fikr et
10. Murâdınca kanı 'âlemde bir zevk u şafâ sürmüş

416. **bir:**

Gazel 164

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

5. Bir yalın yüzlü cevâna aḳıdıp mihrini ḥayf
6. Eylemiş cümle gâmi başına der-kâr şemi'

417. **bir:**

Gazel 169

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

7. Ederdi belki niyâzın kabul ol şâhın
8. Düşülse pâyına bir ṭalib-i vişâl olarak

418. **bir:**

Gazel 170

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. İşte vuşlat dedigiñ maḥz-ı teselli oldu
10. Bir bağışda dil-i âvâreyi eglrdir firâk

419. **bir:**
Gazel 171
Mısra: 6
Bir, belgisiz sıfat.
5. Başdan aşdı imtinâmı gamzenîñ âyâ neden
6. Ol mehiñ bir şeb ham-ı zülfüne mihmân olmadık
420. **bir:**
Gazel 171
Mısra: 8
Bir, sayı sıfatı.
7. Kâkül-i ham-der-hamıñ sevdâsı ile sevdiğim
8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perişân olmadık
421. **bir:**
Gazel 176
Mısra: 5
Bir, belgisiz sıfat.
5. Bir çap eder elbette saña gamze inanma
6. Olmaz hele ol gamzesi tatarâ çapıldık
422. **bir:**
Gazel 178
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Sensiz baña ey mihr-i cihân-süz Selanik
2. Hicrânîñ ile oldu hemân bir şeb-i târik
423. **bir:**
Gazel 178
Mısra: 6
Bir, belgisiz sıfat.
5. Hâş geldi kıyâs etme şaķın rüyuna hüsniñ
6. Bir nâme ile şâh-ı hüsün eyledi tebrîk
424. **bir:**
Gazel 180
Mısra: 6
Bir, belgisiz sıfat.
5. Hayli demdir ki esir-i zülfün olmuştur göñül
6. Bir şevâb etseñ n'olur ol zârî âzâd eyleseñ
425. **bir:**
Gazel 180
Mısra: 9
Belirsizlik sıfatı.
9. Bir hâlâvet bahş eder şi'riñden ey Sâlim suhan
10. Bellidir refârdan taķlîd-i üstâd eyleseñ
426. **bir:**
Gazel 181
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Yazsalar ser-nâme-i hüsne sezâdır mülarîñ
2. Bir ser-âmed maţla'-ı pâkizedir ebrûlarîñ
427. **bir:**
Gazel 186
Mısra: 1
Bir, belgisiz sıfat.
1. Ne bâğ-ı kâmda bir naħl-i sâde-rû gördük
2. O gülşeniñ ne bahârında reng ü bü gördük

428. **bir:**
Gazel 191
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Hâş füzün eyler bahâ-yı hüsniñü etme tırâş
10. Enverî dîvânıdır bir cedvel-i hâl-kerde çek
429. **bir:**
Gazel 193
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Ey şeh-i mülk-i bahâ vü nâzenin ü bî-bedel
2. Kişver-i hüsne hâññ bir vech ile vermez hâlel
430. **bir:**
Gazel 198
Mısra: 3
Bir, belgisiz sıfat.
3. Yıkılır bir taraftan hâññı 'âşıklarıñ elbet
4. Temel tutmaz ne rütbe kalbî ma'mûr olsa sultânım
431. **bir:**
Gazel 199
Mısra: 9
Bir, belgisiz sıfat.
9. Bir ğarîbim kim perişân etdi şevkîm rûzgâr
10. Târ u mâr etdi felek mecmû'a-i cem'iyetim
432. **bir:**
Gazel 200
Mısra: 8
Belirsizlik sıfatı.
7. Fikr-i tafşîli eyleyip iħrâc
8. 'Aķlı bir muhtaşar kitâb edelim
433. **bir:**
Gazel 202
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. O mâhiñ zülf-i şeb-reng-i dil-âvizin kemend etdim
2. Dil-i sevdâ-ķarîñ-i 'aşķımı bir târe bend etdim
434. **bir:**
Gazel 203
Mısra: 1
Bir, belgisiz sıfat.
1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdâmız bizim
2. 'Ar'aristân-ı hüsündür cümle hulyâmız bizim
435. **bir:**
Gazel 210
Mısra: 7
Bir, belgisiz sıfat.
7. Hârâb etmez felek bir meclis-i pâkîze gördüñ mü
8. Yıkılmaz hâññ-ı 'âşık gibi bir encümen bilmem
436. **bir:**
Gazel 210
Mısra: 8
Bir, belgisiz sıfat.
7. Hârâb etmez felek bir meclis-i pâkîze gördüñ mü
8. Yıkılmaz hâññ-ı 'âşık gibi bir encümen bilmem

437. **bir:**
Gazel 214
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Bülbül-i şifteveş 'aşk ile zâr oldum ben
2. Bir ser-âmed gül-i ra'nâya hezâr oldum ben
438. **bir:**
Gazel 215
Mısra: 1
Bir, belgisiz sıfat.
1. Gönül bir baħr-i mevvâc-ı tesellîdir ƣo cüş etsin
2. Sırışk-i dîde deryâlar gibi cüş u ģurüş etsin
439. **bir:**
Gazel 215
Mısra: 6
Bir, belgisiz sıfat.
5. Ne keyfiyyetdir işrâb eylemek olmaz mey-i 'aşkı
6. Hele bir sâgarın şabr-ı felâket-dîde nüş etsin
440. **bir:**
Gazel 215
Mısra: 8
Bir, belgisiz sıfat.
7. Felek târâc edem derse eger ser-mâye-i hüşun
8. Kişiyi 'âlem-i dünyâda bir maħbûba düş etsin
441. **bir:**
Gazel 217
Mısra: 8
Bir, belgisiz sıfat.
7. Nağşîñ almağdır ģarâz el üzre tütmağdan seni
8. Eyleme bir ferde 'arz-ı kâm mânend-i niğîn
442. **bir:**
Gazel 218
Mısra: 3
Bir, belgisiz sıfat.
3. Elimizde bir ayağı bize çok ģörme şehâ
4. Nice bir dest-i felekden ģam u âlâm olsun
443. **bir:**
Gazel 221
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrâmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin
444. **bir:**
Gazel 229
Mısra: 11
Bir, sayı sıfatı.
11. Bir gelir var külbe-i aħzânıma biñ nâz ile
12. Sâlimâ bir hoş bağ ol serv-i ģirâmân olmasın
445. **bir:**
Gazel 230
Mısra: 4
Bir sayısı, tek.
3. Tegâfülle helâk oldum buña encâm olmaz mı
4. Ģarîbe bir niğâh etmez ģeçersiñ cümle yanından
446. **bir:**
Gazel 232
Mısra: 1
Bir, belgisiz sıfat.
1. Rüzģâr etmez bizi âsüde bir âzârdan
2. Biz rehâ-yâb olmazız böyle enîn ü zârdan
447. **bir:**
Gazel 232
Mısra: 3
Bir, belgisiz sıfat.
3. Cennetü'l-me'vâ iken her ģüşe bir dūzağ olur
4. Şağlasın Mevlâ hemîşe âdemi idbârdan
448. **bir:**
Gazel 232
Mısra: 6
Bir, belgisiz sıfat.
5. Ģîn-i ebrûdan nümâyândır ģazab 'uşşâkıña
6. Râstģlüyân fehm ederler mağşadın bir târdan
449. **bir:**
Gazel 233
Mısra: 2
Bir, belgisiz sıfat.
1. Tâb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-âşâmıdan
2. Olsa ger bir ģânede âteş ģörünür câmıdan
450. **bir:-da**
Gazel 236
Mısra: 12
Bir, belgisiz sıfat.
11. Sâlim verâda menzili mağz-ı vuşul olur
12. Bir tîr-i serd kim çıka bir kez kemândan
451. **bir:**
Gazel 240
Mısra: 10
Bir, belgisiz sıfat.
9. 'Ağl ü fikr ü şabr u hüşum sevdiğim
10. Sendedir hep bir belâ-yı arzû
452. **bir:**
Gazel 241
Mısra: 12
Bir, belgisiz sıfat.
11. Miyânından ne mümkün dil-berîñ ģeçmeklik ey Sâlim
12. O vâdiden ģeçilmez degme bir ģâl ile beldir bu
453. **bir:**
Gazel 244
Mısra: 11
Bir, belgisiz sıfat.
11. Ģadeğ-nüşân-ı bezm-i ģülşene her lâle bir sâğar
12. Be-her ģüşe müferriħdir ser-â-pâ ģülsitân içre
454. **bir:**
Gazel 250

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

1. Da'vet etsək ol gözü şehbâzi bir mümtâz ile
2. Avla derlermiş meğeldir gâh bâzi bâz ile

455. **bir:**

Gazel 251

Mısra: 8

Bir, belgisiz sıfat.

7. Cüy-i eltâf-ı Hudâ böylece cârîdir kim
8. Güldürür bir dil-i bî-çâreyi maḥzûn olsa

456. **bir:**

Gazel 253

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

9. Yaķışmaz gayrı bir yerde eylemek ârâm ey Sâlim
10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cây-ı ferâğ eyle

457. **bir:**

Gazel 256

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

9. Sâlim bize bir derd-i ser oldu gam-ı kâkül
10. Manşür'u budur işte çeken zirve-i dâre

458. **bir:**

Gazel 264

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

7. Hele bir bü'l-'aceb ma'nâ dil-i şeydâ ne meşrebdir
8. Ki bir yerde çarâr etmez gezer cânâne cânâne

459. **bir:**

Gazel 268

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Ne hâcet 'aşıkı nâr-ı firâkıña süzüiş
4. Alır fetîli o bî-çâre bir nezâre ile

460. **bir:**

Gazel 269

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. 'Adûlar 'id ederlermiş görüp hicrânını bende
2. Ne var bir dest-bûsuñla sevindirseñ beni sen de

461. **bir:**

Gazel 269

Mısra: 3

Aynı, denk.

3. Ne kuşdur bülbül ey gönca bizimle nâlede bir mi
4. Öte tursun hele bizden hezârîñ bezm-i gülşende

462. **birdir:-dir**

Gazel 269

Mısra: 6

Aynı, denk.

5. Ne maḥzûn-ı firâkıñdır ne zevk-ı vaşlıña maḡrûr
6. Gülîstân-ı şafâ birdir dil-i 'uşşâka külḥan da

463. **bir:**

Gazel 270

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Kuşur etmez felek tekdîr-i erbâb-ı ṭabî'atde
2. Şafâlar kesb eder bir nâ-tırâşı görse devletde

464. **bir:**

Gazel 270

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Benim bu giryemi cânân 'aceb nemden kıyâs eyler
4. Benim bir hâl-i zârım görmemişken künc-i firâkatde

465. **bir:**

Gazel 272

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Dil esîr-i kâfir-i zülfündür âzâd eyleyip
4. Bir gevâb et sen de ey mekkâre Allâh 'aşkıña

466. **bir:**

Gazel 272

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

5. Dil şikeste ḥâtırım maḥzûn derûnum münkesir
6. Ben ġarîb üftâdeye bir çâre Allâh 'aşkıña

467. **bir:**

Gazel 272

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Ey şabâ ḥikmet-şinâs-ı ḥâtır-ı 'uşşâksın
10. Derd-i dilden bir ḥaber ver yâre Allâh 'aşkıña

468. **bir:**

Gazel 272

Mısra: 17

Bir, belgisiz sıfat.

17. Şâf-dil bir 'aşıkıñdır âsitânında seniñ
18. Merḥamet et Sâlim-i nâ-çâre Allâh 'aşkıña

469. **bir:**

Gazel 273

Mısra: 6

Bir, belgisiz sıfat.

5. Varağ-ı vaşf-ı ruḥun 'arz edelim cânâne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervîşâne

470. **bir:**

Gazel 273

Mısra: 16

Bir, belgisiz sıfat.

15. Geşt edip kân-ı ḥayâli yine biz ey Sâlim
16. Böyle bir tâze zemîn gösterelim yârâne

471. **bir:**

Gazel 277

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Metâ'-ı vaşlıma naqd-i revânın isterim dermiş
10. Meded bir cân için Sâlim anıñla bozma bâzârı

472. **bir:**

Gazel 278

Mısra: 11

Bir, belgisiz sıfat.

11. Bir peyâm almağa imkân mı var ey Sâlim
12. Varamaz dergehine kimse şabâdan gayrı

473. **bir:**

Gazel 282

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

3. Nem kalır âb-ı revândan benim ey nür-ı başâr
4. Eşk-i hüninter-i çeşmim gibi bir cû var mı

474. **bir:**

Gazel 282

Mısra: 9

Yalnızca.

9. Bir seniñ gibi bu vâdî-i melâhatde ‘aceb
10. Şacı sünbül yüzü gül gözleri âhû var mı

475. **bir:**

Gazel 283

Mısra: 1

Bir, belgisiz sıfat.

1. Şem ‘-i dil âteş-i aşkıñla yanar bir er idi
2. Tünd-bâd-ı gam-ı hicrânıñı gördü eridi

476. **bir:**

Gazel 285

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

9. Sen şehenşâh-ı serir-i mekrümetsin cümleye
10. Bir niğâhıñ kâm-rân eyler bütün ednâları

477. **bir:**

Gazel 289

Mısra: 3

Bir, belgisiz sıfat.

3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ
4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

478. **bir:**

Gazel 292

Mısra: 2

Bir, belgisiz sıfat.

1. Da ‘vet etdik bezme ol hürşid-i rahşân gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben hâke cânân gelmedi

bir alay:

1. **bir alay:**

Kaside 18

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir grup.

87. Gayrı devletlere devlet mi denir ‘âlemde
88. Bir alay ehl-i bedi ‘-aşl-ı hâkikat-mechül

bir ân:

1. **bir ân:**

Kaside 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok kısa süre.

17. Ebr-i lutfu na ‘im ile mâli

18. Kereminden bir ân degil hâli

2. **bir ân:**

Tarih 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok kısa süre.

7. Nola ayrılmazsa bir ân tal ‘atıñdan hüsñ ü ân
8. Hatt ile geldi hüsün ey nâzeninim küyuña

3. **bir ân:**

Tarih 10

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok kısa süre.

53. Fenn-i hüsñ ile ezelden cânâ
54. Kıl ü kâl olmasa bir ân olmaz

4. **bir ân:**

Kaside 20

Mısra: 262

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok kısa süre.

261. Zâtu ‘irfân ile hemîn mâli
262. Ma ‘rifetden bir ân degil hâli

5. **bir ân:**

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok kısa süre.

3. Neşât-ı yek-nefes-i dehre der-kafäh ekdâr
4. Bir ân şafâya bu derdi kim iltizâm eyler

6. **bir ân:**

Gazel 160

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok kısa süre.

1. Nola etmezse gamıñla cism-i ‘uryân ihtilât
2. Edemez hiç penbe âteş ile bir ân ihtilât

bir atışda:

1. **bir atışda:**

Kaside 20

Mısra: 273

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tek defada || İkinci işleme gerek kalmadan yapmak.

273. Bir atışda urup nişânı o şâh
274. Oldu altun pür-kelef bir mâh

bir aydır:

1. **bir aydır:-dır**

Gazel 128

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir ay Uzunca bir süre.

1. Kapımdan içre bir aydır o meh duhül etmez
2. Hümâ-yı evc-i hüsün alçağa nüzül etmez

bir az:

1. **bir az:**

Kaside 8

Mısra: 157

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birazcık.

157. Bir az da ağlayalım bārgāh-ı Mevlā'ya

158. Ki cebri münkesirine devā-yı cābirdir

2. **bir az:**

Kaside 30

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kısa süre.

65. Der-i devlet-medār-ı luṭfuña ḥālim edem taḳrīr

66. Benim devletli sultānım bir az gūş eyle ednāyı

3. **bir az:**

Müfret 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kısa süre.

1. Cihān çü ülfet-i cānāna vermiyor ruḥsat

2. Bir az da hırkaya çek başını gönül sen de

bir başka:

1. **bir başka:**

Lugaz 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı.

23. Buña kum sā'ati dense yakışmaz gayrı bir şeydir

24. Çalar çağırır lisānınca o da bir başka dikkatdir

2. **bir başka:**

Muamma 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı.

1. Şerābı āb ile içmek ṭabībāne durur her dem

2. Şuyu āteşle cem' etmek yine bir başka ḥikmetdir

3. **bir başka:**

Gazel 188

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı.

9. Ederdim Sālimā şerḥ-i derūnum nakl-i bi'l-mıstar

10. Lisān-ı ḥāli mümkin olsa bir başka kitāb etmek

bir bir:

1. **bir bir:**

Müseddes 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

9. Eyledim bir bir fetil-i dāğ-ı hicrin Âşıkār

10. Pāyına düşdüm netice eyledim feryād u zār

2. **bir bir:**

Kaside 1

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

91. Ne gedādan ne ṭab'-ı şehdendir

92. Bu olan şiveler bütün bir bir

3. **bir bir:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

5. Başla ey ṭūṭi-i āyine-i sır

6. Etmege ḥālimi taḳrīr bir bir

4. **bir bir:**

Kaside 3

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

27. Seniñ envā'-ı iḥsānıñ ey nūr

28. Edā-yı şükrü bir bir ḳanda olur

5. **bir bir:**

Kaside 3

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

85. Fiğān ol gün denile ḳāl bir bir

86. Cevāb-ı cümle-i a'māl bir bir

6. **bir bir:**

Kaside 3

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

85. Fiğān ol gün denile ḳāl bir bir

86. Cevāb-ı cümle-i a'māl bir bir

7. **bir bir:**

Tesdis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

3. Şabādan vakt-i teşrīfin şorup bir bir peyām aldım

4. Durup rāhında dil-berden murādımca merām aldım

8. **bir bir:**

Kaside 10

Mısra: 486

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

485. Ḳomadı bir ḳuşūr-ı kesb-i kemāl

486. Etdi bir bir netice istikmāl

9. **bir bir:**

Tarih 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek, birer birer.

7. Ḥaṭ ile ḳişver-i ādābı musaḥḥar kıldı

8. Etdi hep lāzıme-i ḥüsnünü bir bir tekmi

10. **bir bir:**

Diğer 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek || Herkes.

11. Mevleviler niyâzına bir bir
12. Luṭf-ı pâki ola hemîn dâ'ir

11. **bir bir:**

Gazel 39
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, birer birer.

5. Şerâb âdeme bir bir maḥabbetin dedirir
6. Olur nigârına mestâne keşf-i râz lezîz

12. **bir bir:**

Gazel 213
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, birer birer.

9. Şumâr eyler görenler üstühvânım Sâlimâ bir bir
10. Kûlûzm-i ser-gerânâsâ benim mevvâcdır sînem

bir bölük:

1. **bir bölük:**

Kaside 1
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kısım.

31. Bir bölük zûlf-i dil-rübâsâ
32. Sünbülîstân qarîn-i zîb ü bahâ

bir çerâğı ḥaḳ yakınca sönmez:

1. **bir çerâğı ḥaḳ yakınca sönmez:**

Kaside 10
Mısra: 368
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Allah bir şeyin gerçekleşmesini murad etmiş ise mutlaka gerçekleşir.

367. Kaderiñ tiri sa'y ile dönmez
368. Bir çerâğı yakınca Ḥaḳ sönmez

bir dahı:

1. **bir dahı:**

Kaside 5
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.

47. Öyle bir eşheb-i nâzik ki anıñ aḳrânı
48. Bir dahı gelmeye bu köhne cihâna aşlâ

2. **bir dahı:**

Kaside 26
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.

19. Odur ol pâk vezîr-i melekiyyü'l-etvâr
20. Ki 'adilîn göremez bir dahı çeşm-i dünyâ

3. **bir dahı:**

Kaside 27
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kez bile.

17. Nice âşaf ki anıñ görmedi bir dahı henüz
18. Re'y ü tedbîrde mânendini çeşm-i dünyâ

4. **bir dahı:**

Kaside 32
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.

27. Öyle bir zât-ı hünermend-i melek-ḥaşletdir
28. Ki 'adilîn göremez bir dahı çeşm-i dünyâ

5. **bir dahı:**

Gazel 206
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.

7. Eyledi sevdâ-yı zülfün dil-perişân şöyle kim
8. Ḥâtırimda bir dahı cem'iyet ümmîd eylemem

bir dânedir:

1. **bir dânedir:-dir**

Gazel 99
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşsiz, yegâne.

3. Cemâl-i pâkini bir kerre anıñ âh görseydik
4. O şühu dil-berân içre hemân bir dânedir derler

bir de:

1. **bir de:**

Kaside 8
Mısra: 182
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrıca.

181. İlâh u Muktedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm
182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Mücib ü Nâşır'dır

2. **bir de:**

Tarih 9
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrıca.

5. Biñ ğaribiñ yoluña ser verse eylersiñ kabûl
6. Vechî vardır bir de yüz verseñ yüzünde müyuña

3. **bir de:**

Kaside 10
Mısra: 121
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrıca.

121. Bir de mu'ciz bu emr-i vâlâdir
122. Ya'ni emr-i libâs-ı Zehrâ'dır

bir dem:

1. **bir dem:**

Terkib-bend 1
Mısra: 78
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

77. Benim ol 'âşık-ı sevdâ-ğarîniñ
78. Ki bir dem etmedim ḥidmetde taḳşîr

2. **bir dem:**

Tesdis 6

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

25. Tenezzül etmeyip yâr ülfete ağıyar ile bir dem

26. Cihân mülkünde benden gayrı aña olmasa mahrem

3. **bir dem:**

Kaside 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

3. Pertev-i envâr-ı Hağ'dan ser-bülend-i feyz olan

4. Bir dem olmaz zerreves şems-i haқиkatden cüdâ

4. **bir dem:**

Rübai 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

1. Hicriñle felek hâli diğer-gün etdi

2. Vashılña bu dil gülmedi bir dem gitdi

5. **bir dem:**

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

1. Kederzâr-ı tekellüfdür bu mâtem-hâneler sensiz

2. Netice olmasın bir dem dil-i sevdâ-eşer sensiz

6. **bir dem:**

Gazel 148

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir zaman.

1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niķâb etmez

2. Luţufdan gayrı şeyden sevdiğim aşlâ hicâb etmez

7. **bir dem:**

Gazel 186

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

7. Naẓiriñ ey şeh-i hün-riz görmedik bir dem

8. Bu 'arşagehde hezârân tünd-hû gördük

bir dilim nânına:

1. **bir dilim nânına:-ın, -a**

Kaside 28

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir dilim ekmek || Ekmek kırıntısı.

19. Mâh-ı 'id kim bir dilim nânına çarlı muhtâc iken

20. Halka-i pâyına anıñ şu 'lesin pergâr eder

bir gayrı:

1. **bir gayrı:**

Gazel 204

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir başka.

11. Şerbet-i la'lin dirig etdi fakire ol tabib

12. Sâlim-i dil-hasteye bir gayrı tedbir edelim

2. **bir gayrı:**

Gazel 220

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir başka.

9. Bize rağmen yine bir gayrı hem-dem bulmuş ol bî-dâd

10. Kime dâd eylesem Sâlim 'aceb ol bî-mürüvvetden

bir gülle bahâr olmaz:

1. **bir gülle bahâr olmaz:-maz**

Gazel 125

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Atasözü**

Bir çiçekle bahar olmaz || Gönüldeki yaraların çokluğu.

13. Derün-ı sine pür-dâg-ı maħabbet olmağ ister kim

14. Meşeldir Sâlimâ 'âlemde bir gülle bahâr olmaz

bir gün:

1. **bir gün:**

Tesdis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

5. Olur hâdî reh-i mağşûda bir gün hazret-i Bârî

6. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

2. **bir gün:**

Tesdis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

11. Olur hâdî reh-i mağşûda bir gün hazret-i Bârî

12. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

3. **bir gün:**

Tesdis 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

17. Olur hâdî reh-i mağşûda bir gün hazret-i Bârî

18. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

4. **bir gün:**

Tesdis 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

23. Olur hâdî reh-i mağşûda bir gün hazret-i Bârî

24. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

5. **bir gün:**

Tesdis 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

29. Olur hâdî reh-i mağşûda bir gün hazret-i Bârî

30. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

6. bir gün:

Tesdis 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafâ-yı vuşlata mazhar
22. Görüşmeklik muqarrerdir olursa baht eger yâver

7. bir gün:

Kaside 1

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

123. Bir gün ola bu gördüğün tekdîr
124. Maḥv ola hep be-'avn-i luṭf-ı Qâdir

8. bir gün:

Diğer 3

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

45. Her kaçan fikr-i binâgüşunu etsem derkâr
46. Sîne de yâsemenin bir gün eder dil ihzâr

9. bir gün:

Kaside 10

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

159. Ya 'ni bir gün seferde bir şecere
160. Geldi dergâh-ı efdalü'l-beşere

10. bir gün:

Kaside 10

Mısra: 238

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

237. Etmek için tesellî vü tebcil
238. Geldi bir gün cenâbına Cibrîl

11. bir gün:

Kaside 10

Mısra: 347

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

347. Yine bir gün o bed-gümân-ı 'anûd
348. Harem-i Mekke'de ederdî ku'ûd

12. bir gün:

Kaside 10

Mısra: 347

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

347. Yine bir gün o bed-gümân-ı 'anûd
348. Harem-i Mekke'de ederdî ku'ûd

13. bir gün:

Kaside 10

Mısra: 398

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

397. Bu eğerden verip bu güne haber
398. Dedi bir gün cenâb-ı Peygamber

14. bir gün:

Kaside 22

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

135. Sen de bir gün edersin ey dil-i zâr

136. Gül-i maḫşüdu zîver-i destâr

15. bir gün:

Kaside 23

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

89. Bu iḳbâl-i Ḥudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tîgîñ

90. Eder teşhîr yek-ser merz ü bûm-ı 'ömr-i a' dâyı

16. bir gün:

Gazel 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

3. Gönül ser-menzil-i maḫşüduna elbet erer bir gün

4. Velî katlanmağa dil sabr-ı Eyyüb olmağa muhtâc

17. bir gün:

Gazel 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

3. Olma der-beste-i ümmîd gönül bir gün ola

4. Açıla bâb-ı emel saña kerîmdir Fettâh

18. bir gün:

Gazel 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

3. Egerçi tâli'in şîmdi riyyâ burcunda dâ'irdir

4. Döner bir gün seniñ de bahtîñ ey zâhid bu devrândır

19. bir gün:

Gazel 50

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

11. Felekden gördüğüm cevre taḫammül eylerim Sâlim

12. Ḥudâ elbet beni bir gün feraḫ-baḫş-ı vişâl eyler

20. bir gün:

Gazel 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

5. Kadeḫ-ser-şâr-ı sâmânım ne rûtbe eylesem pinhân

6. Fiğânım ḳorḳarım ol şûḫa bir gün keşf-i râz eyler

21. bir gün:

Gazel 128

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

5. Verir merâmîni bir gün murâdîni üzre Hudâ
6. Cenâb-ı Hâk kulumu her zamân melûl etmez

22. **bir gün:**

Gazel 148

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün, bir zaman.

9. Olur elbette ey Sâlim bize bâr-ı emel bir gün
10. Niyâz u nâleden 'âşik olanlar ictinâb etmez

23. **bir gün:**

Gazel 208

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

7. Verir âyîne-i ruhsârına jeng-i keder bir gün
8. Dağı nev-restedir cânân şakınsın almasın âhım

24. **bir gün:**

Gazel 226

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

3. Ağlama ey dide-i ğam-dide şabr et ağlama
4. Güldürür bir gün seni elbette giryân eyleyen

bir gün kadar gelmez:

1. **bir gün kadar gelmez:-mez**

Gazel 145

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün kadar kısa hissetmek || Çok uzun bir zamanı kısa süre gibi hissetmek.

13. Eger yâver olursa feyz-i Hâk hengâm-ı ğurbetde
14. Bu tûl-i mekşimiz Sâlim bize bir gün kadar gelmez

bir günde:

1. **bir günde:-de**

Gazel 256

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün içinde.

3. Bilmez mi benim derd-i derûnum ki o dil-dâr
4. Bir günde biñer yâre urur bu dil-i zâre

bir güne:

1. **bir güne:**

Lugaz 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tür, bir çeşit.

21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne luğazdır kim
22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne teğazzül bu mahâretidir

2. **bir güne:**

Lugaz 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tür, bir çeşit.

21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne luğazdır kim
22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne teğazzül bu mahâretidir

3. **bir güne:**

Kaside 27

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şekilde.

51. Aşlı dellâk iken eyledi bir güne zuhûr
52. Ki cihân mülkü bütün oldu fesâda me'vâ

4. **bir güne:**

Kaside 34

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tür, bir çeşit.

23. Mücevher tâc ile zerrîn çıkmış tahta sen seyre
24. Taçınmış kerr ü ferrin her taraf bir güne zîbâdır

bir hayli:

1. **bir hayli:**

Rûbai 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Epeyce, oldukça fazla.

3. Çarhın bize bir hayli kîni var ammâ
4. Bâ'is ne bu intikâma böyle bilmem

bir haylice:

1. **bir haylice:**

Diğer 9

Mısra: 160

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Epeyce, oldukça fazla.

159. Kâğıdı içre ihtirâm etmiş
160. Size bir haylice selâm etmiş

bir hoş:

1. **bir hoş:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikkatlice.

67. Ki zirâ ol semâ'yle verem ben
68. Cevâbın anı bir hoş diñle gel sen

bir hoş bak:

1. **bir hoş bak:**

Gazel 229

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyice gözlemek, dikkatli bakmak.

11. Bir gelir var külbe-i aħzânıma biñ nâz ile
12. Sâlimâ bir hoş bak ol serv-i ħırâmân olmasın

bir hoş i'lâm edemez:

1. **bir hoş i'lâm edemez:-e, -mez**

Gazel 267

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelce, uygun bir şekilde anlatmak.

7. Güle bülbül edemez derdini bir hoş i'lâm
8. Zaħm-ı ħâr öyle degildir ki demek mümkün ola

bir içim:

1. **bir içim:**

Gazel 165

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yudumluk.

7. Degmedik řās-ı niġunuñ bir içim bādesine

8. Cām-ı pūr-feyzini ancak řeh-i Cem çekdi dirġ

bir içim Şu:

1. **bir içim Şu:**

Gazel 282

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok az, bir yudum || İyilik,lütuf.

5. Nazar et 'āleme ey teşne-i feyz-i ümmid

6. eŐmesār-ı kereminde bir içim Şu var mı

bir iki:

1. **bir iki:**

Kaside 8

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

55. Bir iki beyt-i alemiye ederse Şayeste

56. alem bu Őev ile kim midħatine dā'irdir

2. **bir iki:**

Kaside 10

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

79. Ki bir a'rābi-i ġarīb-i diyār

80. Dermendiñ bir iki üştürü var

3. **bir iki:**

Kaside 18

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

73. Kimseden kimseye bir 'ukde bulunmaz Şimdi

74. Bir iki 'ukde meġer Şaklaya zülf-i meftül

4. **bir iki:**

Kaside 27

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

49. Patrōna nāmına bir kāfir-i bi'llāh daħı

50. Bir iki nāmı bilinmez köpek ibni rüsvā

5. **bir iki:**

Kaside 27

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

53. anına ŐuŐadı ġüyā bir iki arnābūd

54. Şandı telħ-āb-ı fesādı o zülāl-i ma'nā

6. **bir iki:**

Kaside 30

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

79. Beni akrānıma luř et ser-efrāz eyle cüdüñla

80. erāġ etmek Őaña çok mu bir iki 'abd-i ednāyi

7. **bir iki:**

Gazel 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

1. Nüş edip meclis-i meyde bir iki dāne adeħ

2. Etdi āħir o Şeh-i naħveti mestāne adeħ

8. **bir iki:**

Matla 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

1. Bahādır zūr ile ġāyet bir iki Őaħsı rabř eyler

2. Bir ādem 'aql ile ammā bütün dūnyāyi zabt eyler

9. **bir iki:**

Gazel 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

5. ġül-i Şad-berg ile tev'em olur ruħlar tarāvetde

6. Ne dem kim bir iki sāġarla kendin āl āl eyler

10. **bir iki:**

Matla 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç, belgisiz Şıfat.

1. Bir iki ġar-ı veled-i zinā olup buña meftün

2. atırcı cerrine ıkđı nihāyet-i maźmün

11. **bir iki:**

Müfret 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

1. Hicve mā'il olanıñ 'ākıbeti ġayr olmaz

2. Noldu ġördüñ Őoñunu sen bir iki heccāviñ

12. **bir iki:**

Gazel 191

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

1. şa'nı o zāhid bir iki sāġar-ı ġoy-kerde ek

2. Çekmez iseñ ger ġumār-ı Őıķleti her yerde ek

13. **bir iki:**

Gazel 265

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

5. ġörünmezken cihān maħmürlükdan āña ser-tā-ser

6. Açılır eŐmi rindiñ bir iki peymāneden Őoñra

bir iklīm içre iki Őehriyār olmaz:

1. **bir iklīm içre iki Őehriyār olmaz:**

Gazel 125

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Atasözü**

Bir ülkede iki sultan olmaz || Bir kalpte iki sevgili bulunmaz.

9. Hemîşe tahtgâh-ı kalbe gayrîñ nakşı el vermez

10. Meseldir kim bir iklim içre iki şehriyâr olmaz

bir kaç:

1. **bir kaç:**

Gazel 218

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kaç, az sayıdır.

7. Bakmazız bezm-i meyiñ cümle kuşuruna hemân

8. Bir kaç ahhâb ile tek bâde-i gül-fâm olsun

bir kaşık kanımızı mürüvvet eyle:

1. **bir kaşık kanımızı mürüvvet eyle:**

Tarih 3

Mısra: 199

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Canımızı bağışla affet anlamlarına gelen söz.

199. Bir kaşık kanımızı bize mürüvvet eyle

200. Eyleme 'âlemiyâna bizi lutf et rüsvâ

bir katra:

1. **bir katra:**

Kaside 19

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir damla; çok az.

95. Ne mümkün eylemek bir katra ihsânın anıñ tahrîr

96. Bütün seyl-âb imdâd eylese ger baħr-i efkâre

bir katra olmaz:

1. **bir katra olmaz:**

Tarih 1

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İki kişi ve ya şey arasında kıyas yapıldığında bir tarafın kıyas kabul etmez şekilde üstünlüğünü belirtir.

71. Aña nisbet ile bir katra olmaz

72. Eger cüduyla hem-vezn olsa Ceyhûn

bir kerre:

1. **bir kerre:**

Kıt'a 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defacık.

3. Ben perîşân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd iken

4. Şormamağ bir kerre lâyığ mı beni cânâ baña

2. **bir kerre:**

Müfret 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defa, bir seferlik.

1. Hâşılı sikkeyi mermerde qazar 'âlemde

2. Çeken ol taşçı büttü sinesine bir kerre

3. **bir kerre:**

Kaside 31

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defacık.

81. Yıldı bir kerre gelir 'âleme şehri-i şa'bân

82. Hûvân-ı lutfuñla dil-i zârımı ignâ eyle

4. **bir kerre:**

Gazel 99

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defacık.

3. Cemâl-i pâkini bir kerre anıñ âh görseydik

4. O şûhu dil-berân içre hemân bir dânedir derler

5. **bir kerre:**

Gazel 145

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defacık.

7. O şûhu eyleriz da'vet düşüp pâyma bir kerre

8. Gerek teşrîf eder bu külb-i ahzâna ger gelmez

6. **bir kerre:**

Gazel 229

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defacık.

9. Halk-ı 'âlem çökse başına yapılmaz hûatırı

10. Kalb-i 'âşık hicr ile bir kerre vîrân olmasın

7. **bir kerre:**

Gazel 260

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defacık.

1. Gören bu şüretin bir kerre mir'ât-ı cihân içre

2. Baqar mı nakş-ı Bihzâd'a meger devr-i zamân içre

bir kese:

1. **bir kese:-e**

Matla 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Herhangi- bir kişi.

1. 'Arûs eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyâ

2. Nola engüştüne yakşa şafağdan her gece hınnâ

bir kez:

1. **bir kez:**

Müseddes 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

15. Bir maħall ile recâ etdim terahħum etmedi

16. 'Arz-ı hâl etdim baña bir kez tekellûf etmedi

2. **bir kez:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

1. Dirîğ ey tâli'-i bed-kâr u bî-dâd

2. Dil-i zârım ki bir kez etmediñ şâd

3. **bir kez:**

Kıt'a 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

3. Nevâl-i luţfûn ile sır olmadık bir kez
4. Felek felek saña bu rütbe imtinân çokdur

4. **bir kez:**

Kaside 11

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

17. Yeter evlâdına kalben teveccüh eylemek bir kez
18. Ümîd oldur göre andan dil-i nâlân ihşânî

5. **bir kez:**

Gazel 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ
6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sır olur mu hiç

6. **bir kez:**

Gazel 171

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

1. Terk-i gam edip fenâ dünyâda şadân olmadık
2. Ya'ni bir kez zevk-yâb-ı vaşl-ı cânân olmadık

7. **bir kez:**

Gazel 236

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

11. Sâlim verâda menzili maḥz-ı vuşûl olur
12. Bir tîr-i serd kim çıka bir kez kemândan

8. **bir kez:**

Gazel 259

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

9. Hele bir kez nigâh-ı merḥamet etdiñ mi inşâf et
10. Nedendir Sâlim'e cevriñ a kâfir-mâ-cerâ söyle

9. **bir kez:**

Gazel 259

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

9. Hele bir kez nigâh-ı merḥamet etdiñ mi inşâf et
10. Nedendir Sâlim'e cevriñ a kâfir-mâ-cerâ söyle

10. **bir kez:**

Gazel 263

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

3. Yeter oldu gam-ı firkat vişâliyle o hün-hvârîñ
4. Sevdirse bizi bir kez nolurdu dehr-i gaddâre

bir kimesne:

1. **bir kimesne:**

Kaside 25

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi biri.

37. Zihî kân-ı kerem kim bir kimesne tâb-ı luţfundan

38. Olur sencide yâkût-ı ter-i şehvâr ile hârâ

bir lahza:

1. **bir lahza:**

Gazel 201

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kısa bir an.

7. Ezerdi merdüm-i çeşmim hicâbından bir lahza

8. Eger bakdıkça saña hâ'il olmasaydı sultânım

bir lahzada:

1. **bir lahzada:-da**

Kaside 5

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kısa bir an.

49. Binip ol esbe hemân pâdişeh-i heft-işlîm

50. Vardı bir lahzada Akşâ'ya o sultân-ı verâ

bir misli:

1. **bir mişli:**

Kaside 13

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzer, eş, denk.

93. 'Aleme bir mişli nâ-mesbük ihşânın Ḥaḳ'îñ

94. Bu kerem hünkârıma ben bildiğim eyler edâ

bir nefes:

1. **bir nefes:**

Gazel 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

1. Yâd-ı zülfün dilde tesbîhim durur her şeb baña

2. Bir nefes gitmez ḥayâlîñ fikri hem-meşreb baña

2. **bir nefes:**

Kaside 32

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

45. Be-'amîm-i kerem-i Ḥaḳḳ nebiyy-i muḥtâr

46. Bir nefes etmeye senden bizi Allâh cüdâ

3. **bir nefes:**

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

5. Dür olmaz bir nefes yârîñ ḥayâli dîdeden

6. Gam degil etse benimle hicr-i cânân ihtilât

4. **bir nefes:**

Gazel 183

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir an.

1. Cilveger âyine-i dilde cemâli Ahmed'in
2. Bir nefes gitmez zamîrimden hayâli Ahmed'in

bir nice:

1. **bir nice:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir hayli, birçok.

123. Bir nice hâl eyleyip ezber
124. Tâze nev-tarh tâzedir derler

2. **bir nice:**

Kaside 10

Mısra: 163

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir hayli, birçok.

163. Eyleyip bir nice 'ubüdiyyet
164. Yine etdi maħalline ric 'at

bir olduk:

1. **bir olduk:-duğ**

Gazel 147

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı, benzer olmak.

11. Gör baht-ı siyeh-fâmı ki zülfünle bir olduk
12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez

bir olmaz:

1. **bir olmaz:-maz**

Gazel 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı, benzer olmak.

1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i minâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir

bir pâre:

1. **bir pâre:**

Rûbai 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biraz, birazcık.

1. Tâ-key dil-i 'uşşâka sitem cevri-i ser-â-pâ
2. İnşâf gerek âdeme bir pâre de cânâ

2. **bir pâre:**

Gazel 19

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biraz, birazcık.

11. Luğf eyle begim Sâlim-i dil-teng ü hâzîne
12. Bir pâre medet rağm-kün-i kalb-i haşûd et

3. **bir pâre:**

Müfret 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir parça || Çok az.

1. Sâkî bana luğf eyle meded sâgarı töldür

2. Bak hâlîme bir pâre benim merhâmet

4. **bir pâre:**

Gazel 127

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biraz, birazcık.

9. Devletlilerin cümle hebâdır işi Sâlim

10. Ceybin arasañ hâşılı bir pâre bulunmaz

5. **bir pâre:**

Gazel 198

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biraz, birazcık.

11. Ne var sâyeñde ol bir pâre mesrûr olsa sulţânım

bir rütbede:

1. **bir rütbede:-de**

Kaside 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir anda.

3. Hevâ bir rütbede efsürde etdi zîr ü bâlâyı

4. Felek fark edemez ebr-i siyehdenseng-i hârâyı

bir şeb:

1. **bir şeb:**

Müseddes 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gece.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yâre bî-ğarâr

8. Haylice yandım yakıldım firkatinden şu 'levâr

2. **bir şeb:**

Gazel 227

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gece.

9. Bilmeye zîb-i gülistân-ı derûnun 'âlemin

10. Dâğlarla sîne de bir şeb çerâğân etmeyen

3. **bir şeb:**

Gazel 237

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gece.

3. Gelmezse de tek hâle-i âğûşuma bir şeb

4. Kalbinde o meh-pâreniñ 'uşşâka yer olsun

bir süllem:

1. **bir süllem:**

Kaside 19

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir merdiven || Bir oktavı (sekizliyi) 17 sese bölmek sûretiyle elde edilen ses.

37. Şabâya şeş kadem bir süllem olmuş târi tanbûruñ

38. Şu 'uda güyiyâ evc-i mağâm-ı 'ilm-i edvâre

bir taraf:

1. **bir taraf:**

Tarih 3

Mısra: 164

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir taraftan da.

163. Şu gibi akın edip leşker-i Tatar-ı bihîn

164. Bir taraf oldular anlar da müheyyâ ammâ

bir vech ile:

1. **bir vech ile:**

Müfret 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiçbir sebeple.

1. Sözüm yokdur lisân-ı pâkine bir vech ile anıñ

2. Fem-i zibâsına böyle zebân ister idi haqqâ

2. **bir vech ile:**

Müfret 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir nedenle, bir şekilde.

1. Toymayan bir kez vişâle toymaya bir vech ile

2. Birde birdir ey şeh-i 'âlî-cenâbım biñde bir

3. **bir vech ile:**

Gazel 206

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yüzden. || Bir nedenle.

9. Ben o lâle-ğad periden Sâlimâ bir vech ile

10. Gülşen-i 'âlemde bü-yı vuşlat ümmid eylemem

4. **bir vech ile:**

Gazel 211

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yüzden. || Bir nedenle.

3. Derd-i hicrânîñ bir vech ile izhâr edemem

4. Kâle gelmez o muşîbet nice ta'bir edeyim

5. **bir vech ile:**

Gazel 227

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yüzden. || Bir nedenle.

7. Añlamaz keyfiyyetin pervâneniñ bir vech ile

8. Kendini vaqf-ı telâş-ı süz-ı hirmân etmeyen

bir yana atdı:

1. **bir yana atdı:-dı**

Gazel 273

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğın aşığı sevgiliden uzak düşürmesi.

7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi

8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane

bir yaña oldu:

1. **bir yaña oldu:-du**

Gazel 291

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı görüşte olmak || Aşığın sevgiliden

vazgeçmesini isteyenler .

3. Hâyâl-i mü-miyânîñdan yine ben geçmedim hergiz

4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu

bir yane:

1. **bir yane:**

Gazel 273

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana atmak. || Feleğın aşığı sevgiliden uzak düşürmesi.

7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi

8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane

bir yanım eksik:

1. **bir yanım eksik:**

Diğer 3

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir takım şartların yerine gelmesi halinde dahi tam olarak mutlu olamamayı ifade eden söz.

147. Gerçi dünyâda ferah zevk u şafâdır ammâ

148. Bir yanım hâşılı eksik gibi sensiz cânâ

bir yanında:

1. **bir yanında:**

Diğer 2

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir taraftan || Sürekli, daima.

43. Bir yanında hücum-ı hicr ü cefâ

44. Bir yanında firâk-ı şubh u mesâ

2. **bir yanında:**

Diğer 2

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir taraftan || Sürekli, daima.

43. Bir yanında hücum-ı hicr ü cefâ

44. Bir yanında firâk-ı şubh u mesâ

bir yerde:

1. **bir yerde:-de**

Gazel 264

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yer, herhangi bir yer.

7. Hele bir bü'l-'aceb ma'nâ dil-i şeydâ ne meşrebirdir

8. Ki bir yerde karar etmez gezer cânâne cânâne

bir zamân:

1. **bir zamân:**

Kaside 10

Mısra: 457

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir süreliğine.

457. Bir zamân sâde levh-i dil-hâne

458. Bir zamân ise rûha bigâne

2. **bir zamân:**

Kaside 10

- Mısra: 458
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir süreliğine.
457. Bir zamân sade levh-i dil-hâne
458. Bir zamân ise rûha bîgâne
3. **bir zamân:**
Tarih 17
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eskiden, geçmişte.
57. Bir zamân fülk-i vücūdum garğa-i gird-âb idi
58. Şimdi şahrâ-yı ümide düşdü endüh-ı hazîn
4. **bir zamân:**
Tarih 17
Mısra: 79
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zamanlar, eskiden.
79. Bir zamân zâl-i felek 'aksine devrân eyleyip
80. Atdı Lazistân'a zâtım kahr ile zâr u hazîn
5. **bir zamân:**
Tarih 24
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zamanlar, eskiden.
49. İklîm-i Âzerbâycân olmuşdu bî-cân bir zamân
50. Alıp Revân'ı verdi cân şimdi o rûhu'llâh-eger
6. **bir zamân:**
Gazel 56
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zaman.
5. Âyâ olur mu meyve-i ümmîd dinmesin
6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur
7. **bir zamân:**
Gazel 56
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zaman.
5. Âyâ olur mu meyve-i ümmîd dinmesin
6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur
8. **bir zamân:**
Gazel 123
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zaman.
7. Miyân-ı leşker-i hatdan kesilmez fitne çıkmaz tîg
8. O ser-had bir zamân olmaz ki hiç bî-lhtilâl olmaz
9. **bir zamân:**
Gazel 129
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir süreliğine.
5. Ezelden böyledir kânûn-ı istîgnâ-fürüşî kim
6. Ederse bir zamân rağbet garîbe bir zamân etmez

10. **bir zamân:**
Gazel 129
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir süreliğine.
5. Ezelden böyledir kânûn-ı istîgnâ-fürüşî kim
6. Ederse bir zamân rağbet garîbe bir zamân etmez
11. **bir zamân:**
Gazel 199
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, bir süreliğine.
5. Nâ'il-i 'îd-i vişâliñ olmak olmaz her zamân
6. Bir zamân da rûze-dâr-ı hicriñ olmak niyyetim
12. **bir zamân:**
Gazel 199
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, bir süreliğine.
5. Nâ'il-i 'îd-i vişâliñ olmak olmaz her zamân
6. Bir zamân da rûze-dâr-ı hicriñ olmak niyyetim
13. **bir zamân:**
Gazel 235
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zamanlar, eskiden.
1. Mağrem-i didâr olanlar bir zamân mağbûl iken
2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşgûl iken
14. **bir zamân:**
Gazel 235
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zamanlar, eskiden.
11. Yerimiz şaff-ı ni'âl-i ğurbet oldu Sâlimâ
12. Bir zamân ser-halka-i yârân-ı İstanbul iken
15. **bir zamân:**
Gazel 245
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zamanlar, eskiden.
1. Bir zamân şöhet ederken 'âşık ol mağbûb ile
2. Şimdi hasret-dîde hayfâ söyleşir mektûb ile
16. **bir zamân:**
Gazel 283
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zamanlar, eskiden.
9. Böyle ser-keşlige Sâlim sebep âyâ noldu
10. Bir zamân zülf-i siyeh üstümüze ditrer idi
- bir zamân olmuş:**
1. **bir zamân olmuş:-muş**
Gazel 155
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir süre devam etmek.

9. Ne 'âlem var cihânın gülşeninde böyle ey Sâlim
10. Temâşâ-yı gülîstâna tütalım bir zamân olmuş

bir zerre:

1. **bir zerre:**

Gazel 136

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.

9. Siteminden dile bir zerre melâlet gelmez
10. Sâlimâ cevri de maḥz-ı kereminden biliriz

bir zerrece:

1. **bir zerrece:-ce**

Kaside 10

Mısra: 450

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.

449. Ḥubb-ı câh ile serde râḥat yok
450. Dilde bir zerrece kanâ'at yok

birâder:

1. **birâder:**

Diğer 3

Mısra: 16

"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

15. Ger şorarsañ ğam-ı hicrân ile aḥvâl-i dili
16. Ey birâder saña takrîr edeyim mâ-ḥaşalı

2. **birâder:**

Diğer 3

Mısra: 53

"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

53. Ey birâder dil-i maḥzûn bu resme ya'nî
54. Oldu bî-şekk ü gümân bâğ-ı behîştîñ 'aynı

3. **birâder:**

Diğer 3

Mısra: 94

"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

93. Vefk-ı kâim üzre şafâ zevk ile 'işret bunda
94. Ey birâder şeh-i ḥübân ile ülfet bunda

4. **birâder:**

Diğer 3

Mısra: 101

"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

101. Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur
102. Ḥaşılı âb u hevâsı hele ikrâr olunur

5. **birâder:**

Diğer 3

Mısra: 107

"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

107. Ey birâder feraḥ-efzâ hele Kâğıd-ḥâne
108. İnkıbâzı giderir zevk verir insâne

6. **birâder:**

Diğer 3

Mısra: 139

"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

139. Ey birâder dem-i 'ayşına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mısr diyârında nazîrini gözüñ

7. **birâder:**

Diğer 3

Mısra: 156

"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

155. 'Aybımı dâmen-i 'afviñ ile mestür eyle
156. Ey birâder kerem et bu dili mesrür eyle

8. **birâder:**

Diğer 4

Mısra: 81

"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

81. Ey birâder dilerim ben senden
82. Bûs edip dâmen-i beyti benden

9. **birâderlere:-ler, -e**

Diğer 5

Mısra: 6

Kardeş.

5. Şad hezârân ihtirâm olunur
6. Siz birâderlere selâm olunur

birâderân-ı cemil:

1. **birâderân-ı cemil:**

Diğer 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel kardeşler || Yûsuf Efendi-zâdeler.

9. İşre-zâ ey birâderân-ı cemil
10. Şeb-çerâğân-ı leyle-i taḥşil

birâder-i 'âkil:

1. **birâder-i 'âkil:**

Diğer 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgili kardeş || Övgü içerikli seslenme. || Abdullah Efendi.

9. Ba'de-zâ ey birâder-i 'âkil
10. İşre-zâ ey yegâne-i kâmil

bî-raḥim:

1. **bî-raḥim:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 20

Merhametsiz || Sevgili.

19. Hümâsâ evc-i istiğnâda ol yâr
20. Şabâveş bî-raḥim ya'nî cefâkâr

birak:

1. **birakdı:-dı**

Kaside 12

- Mısra: 27
Yaratmak.
27. Bıraktı sâhile deryâ-yı maqderet bir dür
28. Edince heybet-i 'ayn-ı celâdeti zürî

bırakdır:

1. **bırakdırı:-dı**
Matla 52
Mısra: 2
Bırakmak || Etkisini yitirmek.
1. O kudretten mukahhal dideniñ endüh-i hicrânı
2. Dü çeşmimden bırakdırı benim kuhl-i Şifâhân'

biraz:

1. **biraz:**
Tarih 3
Mısra: 131
Birkaç.
131. Mekş edip anda sa'âdetle biraz gün anda
132. Çekdirip Çekmece'ye tûgunu kıldı inhâ

2. **biraz:**

- Muamma 5**
Mısra: 1
Biraz, kısa bir süre.
1. Biraz güş et şabâ luţf eyle nâlem
2. Vesâte ola bün güş-i nigâha

3. **biraz:**

- Kaside 8**
Mısra: 97
Biraz.
97. Biraz da eyleyelim 'arz-ı hâl dergehine
98. Çü inkisâr ile gönüm harâb-ı hâtırır

4. **biraz:**

- Kaside 10**
Mısra: 452
Biraz, kısa bir süre.
451. Beni ey nefis eyleme tahdiş
452. Edeyim zâtını biraz teftiş

5. **biraz:**

- Kaside 23**
Mısra: 105
Biraz, kısa bir süre.
105. Biraz olsun ko fâvüs-ı melih-i bâl-i endişe
106. Hıyâbânzâr-ı hod-bînide per-cünbân-ı ra'nâyî

6. **biraz:**

- Kaside 27**
Mısra: 57
Birkaç.
57. Hâşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihân
58. Hâşır-ı maşşer gibi olmuşdu keder ser-tâ-pâ

7. **biraz:**

- Gazel 131**
Mısra: 12
Biraz.
11. Merâm-ı Sâlim-i zârı niyâza sulţânım
12. Biraz müsâ'ade-i ilticâya muntâzırız

8. **biraz:**

- Gazel 192**
Mısra: 3
Biraz.
3. Ko biraz câm-ı muşaffâyı yürütsün sâkî
4. Ne kadarsa yine mey dâfi'-i ğamdır ey dil

9. **biraz:**

- Gazel 247**
Mısra: 10
Biraz.
9. Bakmaz deyü korķarsañ eger nâmeñe yârîñ
10. Sâlim suhan-ı pâki biraz muhtasar eyle

birbiri:

1. **birbirine:-ne**
Kaside 8
Mısra: 170
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u hâk ü hevâ
170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir

2. **birbirine:-ne**

- Tarih 24**
Mısra: 46
Karşılıklı olarak bir diğeri.
45. Cân gitdi kaldı kâlbı kavm-i Yehüd'uñ merkebi
46. Hayrân olup hayvân gibi birbirine bel bel baķar

birbirin te'âkub etsin:

1. **birbirin te'âkub etsin:-sin**
Kaside 13
Mısra: 129
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birbiri arkasından gelmek, ardarda gelmek || Kesilmemek, sürekli devam etmek.
129. Müjde-i fetih u zafer etsin te'âkub birbirin
130. Her seher bir neyyir-i nuşret ola şüret-nümâ

birbirin tekaddüm eder:

1. **birbirin tekaddüm eder:-er**
Gazel 101
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birbirinin önüne geçmeye çalışmak.
1. Vişâline dil ü cân birbirin tekaddüm eder
2. Derüni 'aşkıñ arzû ile tena'um eder

birbirine girer:

1. **birbirine girer:-er**
Lugaz 2
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savaşmak || Satranç oynamak.
13. İki birden etselerdi güzer
14. Cânib-i haşm birbirine girer

birbirine hazer vermiş:

1. **birbirine hazer vermiş:-miş**
Tarih 24
Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Birbirini sakındırmak.

39. Birbirine vermiş hâzer ey râfîzî sad el-hâzer

40. Surh-ı seri bu sünniler pancar biçer gibi biçer

birbirini:

1. **birbirini:**

Kaside 6

Mısra: **34**

Birbirini.

33. Nihân olmaz dil-i ma'sûk u 'âşıkda olan esrâr

34. Nola kim birbirini olsa dâna şem' ü pervâne

bircîs:

1. **bircîs:**

Kaside 2

Mısra: **68**

Müşteri denilen yıldız.

67. Hevâ-yı âsitânın etdi te'nîs

68. Anıñçün Müşteri nâm oldu Bircîs

bircîs-i gerdün:

1. **bircîs-i gerdün:**

Kaside 13

Mısra: **114**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bircis yıldızı || Müşteri yıldızı, gücü temsil eder.

113. Şem'-i cem'-i tâli'im luţfuñ fûrûzân eyledi

114. Bahtıma Bircîs-i gerdün etdi sâbâş u şenâ

birden:

1. **birden:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **138**

Ansızın, birdenbire.

137. Noldu bilmem tenezzül etdi cihân

138. Böyle birden tebeddül etdi cihân

bî-renc:

1. **bî-renc:**

Gazel 16

Mısra: **7**

Zahmetsiz.

7. Zülfüne agyâr nâ'il oldular bî-renc hayf

8. Anlara bu şefkatın bād-ı hevâdan çıkdı hep

bî-reyb:

1. **bî-reyb:**

Gazel 31

Mısra: **9**

Far. Şüphesiz, şüpheden vâreste.

9. Gösterir şüretini her kese Sâlim bî-reyb

10. Nola mir'ât-ı 'avâlim ise devrâne kadeh

bir:

1. **birini:-ni**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **193**

Belgisiz zamir.

193. Ehl-i 'ilmiñ birini bā-ta'zîm

194. Farazā aña etseler taqdim

2. **birin:-n**

Tarih 1

Mısra: **14**

Belgisiz zamir.

13. İki top ile oynar sürgehde

14. Birin gündüz birini gece gerdün

3. **birini:-ni**

Tarih 1

Mısra: **14**

Belgisiz zamir.

13. İki top ile oynar sürgehde

14. Birin gündüz birini gece gerdün

4. **bir:**

Tarih 1

Mısra: **110**

Belgisiz zamir.

109. Firâkıñla sirişk-i çeşm pür-hûn

110. Biri nehr-i Fırât u biri Ceyhûn

5. **bir:**

Tarih 1

Mısra: **110**

Belgisiz zamir.

109. Firâkıñla sirişk-i çeşm pür-hûn

110. Biri nehr-i Fırât u biri Ceyhûn

6. **biriniñ:-niñ**

Lugaz 2

Mısra: **15**

Belgisiz zamir.

15. Biriniñ nevbetin o tã'ifeden

16. Biri alsa kıpar netice fiten

7. **bir:**

Lugaz 2

Mısra: **16**

Belgisiz zamir.

15. Biriniñ nevbetin o tã'ifeden

16. Biri alsa kıpar netice fiten

8. **bir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **64**

Belgisiz zamir.

63. Saña üç faşl edeyim baña destür

64. Biri nıkrîz bayâtı biri mâhûr

9. **bir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **64**

Belgisiz zamir.

63. Saña üç faşl edeyim baña destür

64. Biri nıkrîz bayâtı biri mâhûr

10. **bir:**

Tarih 3

Mısra: **223**

Belgisiz zamir.

223. Biri de düşdü murād üzre bu mısra' tārīh
224. Düşmeni bozdu murādınca Mehemmed Paşa

11. biri:

Kaside 6

Mısra: 31

Belgisiz zamir.

31. Biri ma'şūk u biri 'āşık-ı nā-çār olmuşdur
32. Olaldan sākinān-ı rüy-ı ğabrā şem' ü pervāne

12. biri:

Kaside 6

Mısra: 31

Belgisiz zamir.

31. Biri ma'şūk u biri 'āşık-ı nā-çār olmuşdur
32. Olaldan sākinān-ı rüy-ı ğabrā şem' ü pervāne

13. biri:

Kaside 10

Mısra: 42

Belgisiz zamir.

41. Cümlesi oldu zātına bürhān
42. Biri ez-cümle hazret-i Qur' ān

14. biri:

Kaside 10

Mısra: 191

Belgisiz zamir.

191. O ğazāda biri de i'cāzīn
192. Mu'ciz-i vaq'a-i zafer-sāzīn

15. biri:

Kaside 10

Mısra: 391

Bir tanesi.

391. Biri de mu'ciziñ bu emr-i hañir
392. Sereka töhmetinde nuñk-ı ba'ir

16. biri:

Kaside 18

Mısra: 69

Belgisiz zamir.

69. Biri bañr ü birini kån hayāl ede meger
70. Kef-i iñsānını taşvīr edenler me'mül

17. birini:-ni

Kaside 18

Mısra: 69

Belgisiz zamir.

69. Biri bañr ü birini kån hayāl ede meger
70. Kef-i iñsānını taşvīr edenler me'mül

18. biri:

Kaside 20

Mısra: 211

Belgisiz zamir.

211. Biri ez-cümle kim bu 'abd-i fañir
212. Görmüşüm dergehinde luñf-ı vefir

19. birinden:-nden

Gazel 158

Mısra: 4

Belgisiz zamir.

3. Geh itābūñ geh nigāhūñ öldürür 'uşşākūñ
4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz ħalāş

bi'r-i 'amīk:

1. bi'r-i 'amīk:-e

Kaside 10

Mısra: 326

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derin çukur.

325. Ħafr edip etdi ħilesin tañkīk
326. Pes-i derde nühüfte bi'r-i 'amīk

biri birinden:

1. biri birinden:

Kaside 6

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biri diğlerinden, birbirinden.

35. Te'āla'llāh ne te'sīr-i mañabbetdir şeb ü rüzān
36. Cüdā olmaz biri birinden aşlā şem' ü pervāne

biri birine düşmezdi:

1. biri birine düşmezdi:-mez, -di

Gazel 178

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirine girmek, kavga etmek.

7. Düşmezdi gönüller de biri birine anda
8. Kāküllerini bād-ı şabā etmese tañrik

biri birine girip:

1. biri birine girip:-ip

Kaside 12

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Deyim**

Herhangi bir işi önce gerçekleştirmek için bir grup arasında çıkan anlaşmazlık.

77. Biri birine girip tehniyet için ervāñ
78. Su'āl edindiği demde o zāt-ı pür-nürü

biri birine katar:

1. biri birine katar:-ar

Müfret 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirine katmak || Karmaşık hale getirmek.

1. Getirirsiñ deyü sen hep dil-i 'uşşāka haber
2. Rüzgārı ser-i zülfūñ biri birine katar

biri birine uymaz:

1. biri birine uymaz:-maz

Kaside 1

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli olarak aynı şekilde devam etmek, her an aynı olmak.

61. Ya'ni uymaz biri birine her ān
62. Büsbütün bu tañb'at-ı insān

biri birini:

1. biri birini:-ni

Diğer 5

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılıklı olarak bir diğeri.

21. Eylemez hiç taahmül aña cihân

22. Biri birini görmege yârân

biri iki:

1. biri iki:-i

Tarih 3

Mısra: 219

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birkaç.

219. Biri iki tarz ile târihini kıldım ta'dād

220. Eyledim dergehine 'arz-ı metâ'-ı şu'arâ

biricik:

1. biricikdir:-dir

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 22

Eşsiz, benzersiz, dengi olmayan.

21. Gül-i zâtım bu gülsitân içre

22. Biricikdir hünerverân içre

birin:

1. birin:

Kaside 15

Mısra: 19

Bir varlığı belirsiz olarak gösteren zamir, belgisiz zamir.

19. Birin beride vü birin güşâd eder güyâ

20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket

2. birin:

Kaside 15

Mısra: 19

Bir varlığı belirsiz olarak gösteren zamir, belgisiz zamir.

19. Birin beride vü birin güşâd eder güyâ

20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket

birini:

1. birini:

Kaside 31

Mısra: 84

Belgisiz zamir.

83. Bir sene içre efendim iki şa'bân oluyor

84. Zeyl-i ihsânî ile birini ihfâ eyle

birün oldu:

1. birün oldu:-du

Tarih 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dışarı çıkmak.

37. Gören fevvâreden âbîñ yerine

38. Kıyâs eyler ki âteş oldu birün

biryân olmasın:

1. biryân olmasın:-ma, -sın

Gazel 219

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yanmak || Ayrılık ateşinden dolayı acı çekmek.

1. Şehâ didem gam-ı hicriñle giryân olmasın n'olsun

2. Ciger süz-ı firâkıñ ile biryân olmasın n'olsun

bî-sabr:

1. bî-şabr:

Tesdis 3

Mısra: 9

Sabırsız.

9. Gezerken reh-güzârında anıñ bî-şabr u bî-sâmân

10. O la'l-i şekker-eşşânîñ olup ikrâmına şâyân

bî-sabr u hüş etdi:

1. bî-şabr u hüş etdi:-di

Gazel 290

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabırsız ve kararsız hale getirmek.

7. Göñülde şabra tākāt yok serimde zerre ārāmım

8. Beni sevdâ-yı zülfüñ sevdigim bî-şabr u hüş etdi

bî-sabr u karar oldum:

1. bî-şabr u karar oldum:-dum

Gazel 214

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Bir hal üzere sabit olamayıp, sabırsız olmak.

9. Eylemez bāğ-ı bihişt olsa da göñlüm rağbet

10. Sâlimâ 'aşk ile bî-şabr u karar oldum ben

bî-sabr u sāmân olduğum:

1. bî-şabr u sāmân olduğum:-duk, -um

Gazel 209

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sabırsız ve perişan olmak.

1. Her gören 'ayb etmede bî-şabr u sāmân olduğum

2. Bilmiyorlar gibi zülfüñle perişan olduğum

bî-sabr u sāmân olduğun:

1. bî-şabr u sāmân olduğun:-duk, -un

Gazel 190

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabırsız ve perişan olmak.

5. Bî-karâr olduğuma ta'n etme sultânım benim

6. Bendeñiñ bî-şabr u sāmân olduğun bilmez misiñ

bî-sadâ:

1. bî-şadâ:

Kaside 13

Mısra: 70

Sessiz, sedasız.

69. Cüybâr-ı tîğî tahtîr etdi levs-i fitneyi
70. Seyl-i şamşâmî hürûş etdi fe-ammâ bî-şadâ

bî-sâmân:

1. **bî-sâmân:**

Tesdis 3

Mısra: 9

Huzursuz.

9. Gezerken reh-güzârında anîñ bî-şabr u bî-sâmân
10. O la'l-i şekker-efşânîñ olup ikrâmına şâyân

bisât kılmağa:

1. **bisât kılmağa:-mak, -a**

Kaside 26

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaymak, sermek.

13. Bir beyâz hâre çıkardı yine kılmağa bisât
14. Şanma bî-hüde gönül berf ile tıldu ğabrâ

bisât-ı dîvân oldu:

1. **bisât-ı dîvân oldu:-du**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meclisin halısına dönmek.

111. Telli pullu döşenip aña hemân
112. Kehkeşân oldu bisât-ı dîvân

bisât-ı hüsne:

1. **bisât-ı hüsne:-e**

Gazel 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güzellik kilimi.

11. Riyâ ber-düş olup hergiz şakîl olman cihân içre
12. Bisât-ı hüsne mâ'il Sâlim-i ferzâneym cânâ

bî-sebeb:

1. **bî-sebeb:**

Gazel 138

Mısra: 5

Sebepsiz.

5. Luţfunu bî-câ eder hergiz 'itâbın bî-sebeb
6. Gamzeñiñ cânâ hezârân vech ile maḥzûnuyuz

bî'set:

1. **bî'setiyle:-iy, -le**

Kaside 9

Mısra: 30

Ar. is. Taraf-ı ilâhiden bir peygamberin gönderilmesi.

29. Zamân-ı fetrete oldu sekînet
30. Cihâna bî'setiyle geldi râḥat

bî'set-i pâki:

1. **bî'set-i pâki:-i**

Kaside 8

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. is. Taraf-ı ilâhiden bir peygamberin gönderilmesi.

31. O nûr-ı pâk idi evvel olan hele maḥlûk
32. Egerçi bî'set-i pâki cihâna âhirdir

bî-sûd:

1. **bî-sûdum:-um**

Tesdis 2

Mısra: 13

Faydasız || Ne fayda.

13. Bu bâzâr-ı maḥabbetde dem-â-dem gerçi bî-sûdum
14. Tehî-dest-i nevâzişkâr-ı keff-i ni'met ü cûdum

bî-su'ürâne:

1. **bî-şu'ürâne:**

Gazel 214

Mısra: 3

Bilinçsizce.

3. Bî-şu'ürâne miyânına şarıldım şad hayf
4. Nev-nihâl-i kad-i dil-dârıma bâr oldum ben

bişâret evle:

1. **bişâret eyle:**

Diğer 4

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müjdelemek.

101. Luţf edip bize işâret eyle
102. Varması ile bişâret eyle

bî-şek:

1. **bî-şek:**

Gazel 83

Mısra: 4

Şüphesiz, kesinlikle.

3. Vaşl-ı yâr ile tesellî bulmaga tâlîb olan
4. Penbeniñ âteşle bî-şek ülfet ümmidindedir

bî-şekk ü gümân:

1. **bî-şekk ü gümân:**

Diğer 3

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şüphesiz.

53. Ey birâder dil-i maḥzûn bu resme ya'nî
54. Oldu bî-şekk ü gümân bâğ-ı behiştîñ 'aynı

bit:

1. **biter:-er**

Kaside 13

Mısra: 54

Yeşermek || Manevi özelliklerin ortaya çıkması.

53. Ol ki ebr-i himmeti dünyâya olsa kaḫra-paş
54. Bâğ-ı âlemd e biter yer yer giyâh-ı kîmyâ

2. **bitdi:-di**

Rûbai 16

Mısra: 4

Bitmek || Perişan hale gelmek.

3. Çün böyle imiş hük-m-i kazā-yı takdîr
4. Bîçāre gönül derd ile bitdi yitdi

bî-ta'ab:

1. **bî-ta'ab:**

Gazel 16

Mısra: 1

Zahmetsiz, eziyetsiz.

1. Çār-sū-yı 'ālem içre kām alırdık bî-ta'ab
2. Rāyic olsa nakd-i eşk-i 'āşıkān-ı bî-edep

bî-tāb:

1. **bî-tāblar:-lar**

Gazel 108

Mısra: 4

Takatsiz, dermansız, mecalsiz.

3. Hāzır u āmādeyiz pervāza zūlf-i yārda
4. Kendini görşün şikenc-i fırrada bî-tāblar

bî-tāb etmesin:

1. **bî-tāb etmesin:-me, -sin**

Terci-bend 1

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yorgun, takatsiz, güçsüz hale getirmek.

49. Gülşene esdikçe geh bād-ı şabā-yı kārger
50. Böyle bî-tāb etmesin kāküllerini ser-te-ser

bî-tāb olmuşuz:

1. **bî-tāb olmuşuz:-muşuz**

Diğer 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halsiz kalmak, bitkin duruma gelmek, gücü kalmamak.

9. Firāk-ı zūlf ile şol rütbe olmuşuz bî-tāb
10. Ki sāyesinde gezerken senābiliñ şeydā

bî-tābāne:

1. **bî-tābāne:**

Müfret 42

Mısra: 1

Takatsiz, dermansız, mecalsiz.

1. Bu bî-tābāne etvārim benim 'afv eyle sultānım
2. Hevā-yı kākülün elbet perişān eyler 'uşşākı

bî-te' hîr:

1. **bî-te' hîr:**

Kaside 20

Mısra: 272

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beklemeden, geciktirmeden.

271. Deste alıp tūfengini o dilîr
272. Atdı taraf-ı nişāna bî-te' hîr

bî-te' hîr oldu:

1. **bî-te' hîr oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 151

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anında gerçekleşmek.

151. Oldu ihyā sözüyle bî-te' hîr

152. Mürde-i Yūsuf İbni Ka'b-ı şehîr

bî-tekellüf:

1. **bî-tekellüf:**

Gazel 120

Mısra: 7

Teklîfsiz, davetsiz, çatkapı.

7. Varır āgyāra tenhā bî-tekellüf luṭf eder gāhî
8. Recā etsem o luṭfu ben garibe et desem etmez

bî-tevaḳkuf:

1. **bî-tevaḳkuf:**

Gazel 37

Mısra: 9

Durmadan.

9. Bî-tevaḳkuf baña luṭf eyler idiñ görseñ eger
10. Künc-i firḳatde dil-i zāra ne eyler ümmîz

bî't-tab':

1. **bî't-tab':**

Tarih 4

Mısra: 57

Doğal olarak, tabiatıyla, tabii, elbette.

57. Yine bî't-tab' olup ḳayrāta mā'il
58. Binā etdi bu beytu'llāhî ḳālā

bî't-tabi':

1. **bî't-tabi':**

Tarih 5

Mısra: 17

Tabi olarak.

17. Bî't-tabi' li'llāhî ḳayrāt etmege mā'il olup
18. Yapdı bu nev-cāmî-i pākî edip ḳayr-ı esîs

2. **bî't-tabi':**

Lugaz 6

Mısra: 8

Tabi olarak.

7. Oldu maḳbül-i cihān ser-tā-pā
8. Bî't-tabi' anı sever şāh u gedā

bî-tüş olmamız:

1. **bî-tüş olmamız:-ma, -mız**

Gazel 84

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmemek.

1. ḳayāl-i zūlfün ile yine bî-tüş olmamız yegdir
2. Bize āsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir

bî-vefā:

1. **bî-vefādır:-dur**

Gazel 15

Mısra: 10

Vefasız.

9. Vefâ me'mûl edip Sâlim melûl olmam cefâlarla
10. Benim sevdiklerim bezm-i fenâda bî-vefâdır hep

2. **bî-vefâ:**

Gazel 123

Mısra: 1

Vefasız || Sevgili.

1. Gönül ol bî-vefâ şehden recâmend-i vişâl olmaz
2. Haķıķat-bîn olan pâ-bend-i fikr-i her-muħâl olmaz

3. **bî-vefâ:**

Gazel 187

Mısra: 1

Vefasız|| Sevgili.

1. Dirîĝ ey bî-vefâ zârîñ ferâmûş eylediñ gittiñ
2. Belâ tûfânını çeşmimde pür-cüş eylediñ gittiñ

4. **bî-vefâ:**

Gazel 187

Mısra: 10

Vefasız|| Sevgili.

9. Bu ğurbet ellerinde ķaldı Sâlim şormadıñ ħâlin
10. Dirîĝ ey bî-vefâ zârîñ ferâmûş eylediñ gittiñ

5. **bî-vefâ:**

Gazel 193

Mısra: 9

Vefasız|| Sevgili.

9. Varma dâ'im beyt-i aĝyâra meded ey bî-vefâ
10. Ĥânesine Sâlim-i üftâdeniñ ĝâhice gel

6. **bî-vefâ:**

Gazel 259

Mısra: 1

Vefasız|| Sevgili.

1. Ne lutfuñdan seniñ memnûnuñum ey bî-vefâ söyle
2. Ne şâdân etdiĝiñ vardır beni ey pür-cefâ söyle

bî-vücûd ol:

1. **bî-vücûd ol:**

Gazel 225

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Maddi varlığından arınmak.

11. Bî-vücûd ol vâdi-i 'aşķ içre Sâlim şöyle kim
12. Güft || ü. ĝüy-i sırr-ı 'aşķa vâķıf olmaya zebân

2. **bî-vücûd ol:- maķ**

Gazel 179

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Maddi varlığından arınmak.

1. Âlem-i dünyâda âdem bî-vücûd olmaķ gerek
2. Bî-gam-ı endîşe-i bûd || u. ne-bûd olmaķ gerek

biz:

1. **bizi:-i**

Terci-bend 1

Mısra: 42

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevķim benim
42. Min-ba'ad ayırmaya senden bizi Bârî Ĥudâ

2. **bizi:-i**

Diĝer 1

Mısra: 21

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

21. Ki bizi eyleyip sezâ-yı kerem
22. Etdi şâyân-ı lutf u cûd u ni'am

3. **biz:**

Diĝer 1

Mısra: 27

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

27. Ĝuş edip bunda biz meşĥatiñiz
28. Ya'ni teşrîfiñiz kerâmetiñiz

4. **biz:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 81

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

81. Biz bu endîşeyi edip itmâm
82. Pes Ĥişâr semtine etdikdi ĥırâm

5. **biz:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 95

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

95. Biz de yârân ile bir ay mu'tad
96. Cümle revzenleri etdikdi ĝuşâd

6. **bizim:-im**

Tedis 2

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Ser-â-pâ pür-ĝamız gamdan bizim âzâdımız yokdur
4. Biz 'aşķlardanız cânâ bizim hiç şâdımız yokdur

7. **biz:**

Tedis 2

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Ser-â-pâ pür-ĝamız gamdan bizim âzâdımız yokdur
4. Biz 'aşķlardanız cânâ bizim hiç şâdımız yokdur

8. **bizim:-im**

Tedis 2

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Ser-â-pâ pür-ĝamız gamdan bizim âzâdımız yokdur
4. Biz 'aşķlardanız cânâ bizim hiç şâdımız yokdur

9. **biz:**

Diĝer 2

Mısra: 13

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

13. Biz ĥazâ'in-ĝuşâ-yı ikbâliz
14. Ĥidmet-âverdekâr-ı iclâliz

10. **bizi:-i**
Diğer 2
Mısra: **96**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
95. Hağ te 'ālā olup mu 'in ü zahîr
96. Etmeye bu kederde bizi esîr
11. **bizi:-i**
Kaside 3
Mısra: **30**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
29. Hemân şükürünü na'mânîñ 'atâ kıl
30. Tegâfülden bizi yâ Rab cüdâ kıl
12. **bize:-e**
Tahmis 3
Mısra: **20**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
19. Bu imtinân ile luţfuñ gerekmez ey gerdün
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinân eyle
13. **bizim:-im**
Tarih 3
Mısra: **165**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
165. Hağ ede yine bizim 'askerimiz ber-hürdâr
166. Anlara yer komadılar yürüyüşde hağkâ
14. **bizi:-i**
Tarih 3
Mısra: **194**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz. || Düşman.
193. El-amân na'rasını vird-i zebân eylediler
194. Ne ile 'afv eder âyâ bizi deyip her câ
15. **bizleri:-ler, -i**
Tarih 3
Mısra: **197**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz. || Düşman.
197. Dediler kim kuluñuz bizleri âzâd eyle
198. Haddimiz bildik eyâ âşaf-ı ihsân-bahşâ
16. **bize:-e**
Tarih 3
Mısra: **199**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz. || Düşman.
199. Bir kaşık kanımızı bize mürüvvet eyle
200. Eyleme 'âlemiyâna bizi luţf et rüsvâ
17. **bizi:-i**
Tarih 3
Mısra: **200**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz. || Düşman.
199. Bir kaşık kanımızı bize mürüvvet eyle
200. Eyleme 'âlemiyâna bizi luţf et rüsvâ
18. **bizim:-im**
Tarih 3
Mısra: **202**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz. || Osmanlı Devleti.
201. Bildirip anlara hâddin yine âzâd etdi
202. Oldular şulh mü'ebbed bizim ile zirâ
19. **bize:-e**
Tarih 3
Mısra: **211**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
211. Müjdeler etdi tekaddüm bize geldi peygâm
212. K'oldu manşûr u muzaffer deyü erbâb-ı ğazâ
20. **bize:-e**
Diğer 4
Mısra: **101**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
101. Luţf edip bize işâret eyle
102. Varması ile bişâret eyle
21. **bize:-e**
Diğer 5
Mısra: **15**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
15. Bize incinmege nedir bâdî
16. Yoğsa ülfetde bu mudur vâdî
22. **bizlerden:-ler, -den**
Tesdis 5
Mısra: **10**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Gül açıl 'uşşâk-ı zârî eyle yek-ser şâdmân
10. Şaklayıp râz-ı derünuñ etme bizlerden nihân
23. **bizleri:-ler, -i**
Diğer 6
Mısra: **14**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
13. Ney-i hâmeyle nağme-sâz olunur
14. Bizleri 'afviñiz niyâz olunur
24. **bize:-e**
Diğer 8
Mısra: **27**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
27. Yetişir dâmeniñ bize sâye
28. Nazariñdir mevâliye pâye
25. **bizim:-im**
Kaside 8
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Kelâmımız ki bizim na't-i pâke dâ'irdir
2. Zebân-ı nâţkamız nüşha-i mefâhirdir
26. **bizim:-im**
Kaside 8
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Lisânımız ki bizim maskat-ı sitâyişdir
6. Derünumuz da kütüb-hâne-i serâ'irdir
27. **bizleri:-ler, -i**
Kaside 8
Mısra: **119**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
119. Şu rütbe bizleri tekdire çarh mâ'ildir
120. Ki cümle kârî bütün hemm-i tağ'a dâ'irdir

28. **biz:**
Kaside 8
Mısra: 155
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
155. Tevessül eyleyelim biz seniñle Rahmân'a
156. Cenâb-ı Hâk seniñ ile olana nâşırđır

29. **biz:**
Rübai 9
Mısra: 1
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Ey Bâr-i Hudâ biz ki gürüh-ı gurabâyız
2. Üftâdeleriz hâşılı muhtâc-ı 'atâyız

30. **biz:**
Diğer 9
Mısra: 37
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
37. Ya'ni zâr-ı gam-ı firâkıız biz
38. Sohbetinden dirîg ırakız biz

31. **biz:**
Diğer 9
Mısra: 38
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
37. Ya'ni zâr-ı gam-ı firâkıız biz
38. Sohbetinden dirîg ırakız biz

32. **biz:**
Diğer 9
Mısra: 101
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
101. Biz ki olduk bu gurbet içre figâr
102. Sîne-süz-ı garîb-i dâr u diyâr

33. **bizi:-i**
Diğer 9
Mısra: 104
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
103. Olmamışken o şöhbete me'lûf
104. Bizi dür eyledi cihân şad yûf

34. **biz:**
Diğer 9
Mısra: 111
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
111. Olalı biz Selanik'e mollâ
112. Yüregimde Selanik oldu şehâ

35. **biz:**
Diğer 9
Mısra: 115
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
115. Biz de düşdük netice ol dâma
116. Kâ'il idik kuru bir ikrâma

36. **biz:**
Diğer 9
Mısra: 125
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
125. Hele olduk du'âya biz muhtâc
126. Etmeye Hâk şafâmızı târâc

37. **bize:-e**
Diğer 9
Mısra: 134
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

133. Habeşî-zâde-i dil-ârâya
134. O bize bakmayan hüd-ârâya

38. **bizlere:-ler, -e**
Diğer 9
Mısra: 137
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

137. Ya ne var bizlere o her-câyî
138. Etmese dar böyle her câyî

39. **bize:-e**
Diğer 9
Mısra: 142
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
141. Nâ'il olsağ nevâl-i ikrâma
142. Gelse dahı bize Şeref-nâme

40. **bizi:-i**
Kaside 9
Mısra: 52
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

51. Cihânî pür edip feyz-i İllâhî
52. Bizi sîr eyledi cümle kemâhî

41. **biz:**
Tarih 10
Mısra: 13
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz || Âşıklar.
13. Görmesek tâze hatîñ biz der idik
14. Cevher-i ferd nümâyân olmaz

42. **biz:**
Gazel 10
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Nihândır şem'-i ruhsârîñ gözümde şem'e hâcet yok
8. Degil şem'i remedden etmek istişkâl biz cânâ

43. **bize:-e**
Diğer 10
Mısra: 13
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
13. Firâk-ı tal'atıñ ey ebrusu bize mihrâb
14. Şeb-i hayâlimi târik eder ise nola

44. **biz:**
Diğer 10
Mısra: 75
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
75. Cenâb-ı Hâk'a emânet edip vücûduñu biz
76. Bu güne kaldı ber-âverde bunda dest-i du'â

45. **bize:-e**
Kaside 10
Mısra: 526
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
525. Zâr u muhtâcîña 'inâyet kıl
526. Bize ol günde sen şefâ'at kıl

46. **bizim:-im**
Kaside 11
Mısra: 14
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
13. Temâşâ-yı cemâliñ haq müyesser eyleyip yarın
14. Mülâkat ede cennetde bizim ile o sultânı
47. **bize:-e**
Kaside 11
Mısra: 21
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
21. Ki ya 'nî dest-gîr ola bize yarın Şafıyyu'llâh
22. Benim evlâdımı 'afv et diye ol mekrûmet kânı
48. **bize:-e**
Diğer 11
Mısra: 46
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
45. Düşeli mülk-i hicr-i yârâna
46. Tekye-i gam bize semâ'-hâne
49. **bize:-e**
Diğer 11
Mısra: 47
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
47. Bize her bir nişib firâz oldu
48. Muñrıbm âh-ı cân-güdâz oldu
50. **bize:-e**
Diğer 11
Mısra: 64
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
63. Şu 'le-i âhımız olup süzân
64. Oldu meş'al bize o şebde şebân
51. **bize:-e**
Kıt'a 11
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Bu şiddet-i gam-ı sermâ-yı iğtirâbımdan
2. O yârdan bize bu luţfu pek 'aceb geldi
52. **bizlere:-ler, -e**
Kıt'a 11
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Miyânemizdeki germiyeti edip te'sis
4. Hediye bizlere yakmak için haţab geldi
53. **biz:**
Tarih 13
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz || Âşıklar.
9. Böyle görmek istemezdidik biz cemâliñ lîk âh
10. Rüzgâr ister mi kalb-i 'aşkıñ termîmini
54. **biz:**
Tarih 13
Mısra: 23
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz || Âşıklar.
23. Eyleriz cây-ı edâda mâye-i tebrîk biz
24. Tuñfe-i târih ile bu rûtbeniñ ta'zîmini
55. **bize:-e**
Rûbai 13
Mısra: 3
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Çarhiñ bize bir hayli kîni var ammâ
4. Bâ'is ne bu intikâma böyle bilmem
56. **bizimle:-im, -le**
Gazel 15
Mısra: 1
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Ser-i zülfünde cânânîñ bizimle âşinâdır hep
2. Anıñçün böyle diller mâ'il-i bād-ı sabâdır hep
57. **bizi:-i**
Kıt'a 15
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Sitanbul'a Haleb'den Nâbi-i üstâd geldikde
2. Kudüm-ı mağdem-i pâki bizi şâd etdi ser-tâ-ser
58. **bizleri:-ler, -i**
Tarih 17
Mısra: 77
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
77. Dergehiñden bizleri teb'id edelden bu felek
78. Görmedik bir ferdden illâ bizlere çin-i ü cebîn
59. **bizlere:-ler, -e**
Tarih 17
Mısra: 78
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
77. Dergehiñden bizleri teb'id edelden bu felek
78. Görmedik bir ferdden illâ bizlere çin-i ü cebîn
60. **bizlere:-ler, -e**
Gazel 17
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Göñül fikr-i hayâl-i haţt-ı hûbân etmede her şeb
4. Bahârî bizlere tâli' zemistân etmede her şeb
61. **biz:**
Kıt'a 17
Mısra: 1
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Bu cihân-ı fenâda biz cânâ
2. Hiç seniñ lezzetiñi bulmadık
62. **bize:-e**
Gazel 18
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Yıkıldık pây-mâl olduq derinde hâk-i râh olduq
6. Edelden nañvet ü nâzı bize ol nâzenin 'âdet
63. **bize:-e**
Gazel 18
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Saña āyīn olduysa dil-i 'uşşāka cevri etmek
8. Bize de oldu künc-i ğamda āh ile enīn 'ādet

64. **bizi:-i**

Gazel 18

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Ğaribe dil-nüvāz olmağ ne mümkün Sālīmā eller
10. Yağır kül eyledi ekser bizi bu āteşīn-'ādet

65. **biz:**

Kaside 18

Mısra: 49

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

49. Dūd-ı mevzūnunu biz sūnbūle teşbīh ederiz
50. Gülden artık olur āteş bu hevāda mağbūl

66. **biz:**

Kaside 18

Mısra: 113

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

113. Biz de Sālīm o du'ānīñ şerefin hā'iz olup
114. Olalım zāt-ı hūmāyūna du'āya meşğūl

67. **bize:-e**

Matla 20

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Neden ki Tırşucu-zādem ğazab ile yine töldü
2. Yüzün gözün bize ekşitmege āyā sebep noldü

68. **biz:**

Kaside 20

Mısra: 305

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

305. Biz birini degil hezārını ger
306. Dikseler kīsemiz de ser-tā-ser

69. **biz:**

Gazel 22

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Bir gece haşır olmaz idik āh ile biz līk āh
6. Ādemi nā-çār eder endūh-ı dünyā āh-dūst

70. **biz:**

Gazel 27

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Bir kez 'izār-ı pākīñi görmekle biz seniñ
6. Çeşm-i gürisnemiz ey perī sır olur mu hiç

71. **bizi:-i**

Kaside 27

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Cebhe-i t̄ālī'imiz etdi gūşāde Mevlā
2. Bizi bir āşaf-ı devrān ile kıldı ihya

72. **bizim:-im**

Kaside 27

Mısra: 39

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

39. Ne idi çekdiğimiz baħr-i felāketde bizim
40. Ğamdü li'llāh ki yitip zezeme-i yā Mevlā

73. **bizi:-i**

Kaside 27

Mısra: 60

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

59. Şad şükür kim o vezīriñ sipeh-i tedbīri
60. Kıldı bu şaffī şikeste bizi etdi ihyā

74. **bize:-e**

Gazel 29

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. 'Aceb mi ey Mesihā-dem bize rūh olsa her cā rāh
2. Seniñ ruhsār-ı 'ālū'l-'ālīñ ile oldu hem-tā rāh

75. **biz:**

Kaside 30

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Yine güftār-senc-i medħ edip kilik-i ğod-ārāyī
2. Senāsiyla anıñ pūr edelim biz gūş-ı dünyāyī

76. **bize:-e**

Matla 31

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Bir yādigār getirmez bize kūy-ı yārdan
2. Çokdur bizim şikāyetimiz rūzgārdan

77. **bizim:-im**

Matla 31

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Bir yādigār getirmez bize kūy-ı yārdan
2. Çokdur bizim şikāyetimiz rūzgārdan

78. **biz:**

Gazel 31

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Destine her kes alıp sāğarı olmuş meşğūl
6. Biz de alsak ele cānā yine rindāne ğadeħ

79. **bizi:-i**

Kaside 31

Mısra: 43

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

43. Bizi her bār sezā-yı kerem eyler yā Rab
44. Zātını devlet ü 'izzetle mu'allā eyle

80. **bizi:-i**

Kaside 32

Mısra: 46

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

45. Be-'amim-i kerem-i Ğaħħ nebiyy-i muħtār
46. Bir nefes etmeye senden bizi Allāh cūdā

81. **biz:**

Gazel 33

- Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Der-i devlet-me'âbindan nola bigâne olsağ biz
6. Gürüh-ı bî-dilân ile ezelden âşinâdır çarğ
82. **bize:-e**
Gazel 34
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Olursa feyz-i Hudâ Sâlimâ bize reh-ber
10. Murâdımızca olur bahtımız muķim-i murâd
83. **biz:**
Matla 43
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. İçmeden bâdesini derd-i humârın çekeriz
2. Biz bu dehrîñ yine bî-hüde ğubârın çekeriz
84. **bize:-e**
Gazel 46
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Derünî istemez ğayre nigâh etdiklerim ol meh
4. Bize bigâne bu vâdî bütün kıskandığındandır
85. **bizlere:-ler, -e**
Gazel 47
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Baña geldikde neden böyle sükutuñ âyâ
6. Yoğsa ey şeyğ du'â bizlere isrâf mıdır
86. **bize:-e**
Gazel 49
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Hemîşe meh-cemâl-i yâre hasret etmedir kârı
6. Ne vech ile bize bu çarğ âyâ imtinân eyler
87. **biz:**
Gazel 49
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Ruğunda hağ belirdikçe nola nâlân olursağ biz
10. Bahâr erdikçe ğülşen içre bülbüller figân eyler
88. **biz:**
Gazel 52
Mısra: 3
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Girye dūr olmaz hayâl-i 'ârtzîñ etdikçe biz
4. Şeb-nemâsâ eşk-i çeşmimdir aña her bâr yâr
89. **biz:**
Gazel 52
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Çin-ber-çin-i cebin-i hayret olsağ biz nola
10. Şevğ düşmen Sâlim-i bî-çâreye efkâr yâr
90. **biz:**
Gazel 56
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Gör baht-ı şümu rüy-ı merâmım görünmedi
10. Biz agladıkça tâli'imiz şâdmân olur
91. **bize:-e**
Gazel 57
Mısra: 11
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
11. Bize hüşyâr-ı şafâ olmağ olurdu Sâlim
12. Beni ser-mest-i gurur eyleyen ol âfetdir
92. **bizleri:-ler, -i**
Gazel 64
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Ne deñlü bizleri tekdîr eder iseñ cânâ
10. Alınmazız aña biz muktezâ-yı hüşnüñdür
93. **biz:**
Gazel 64
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Ne deñlü bizleri tekdîr eder iseñ cânâ
10. Alınmazız aña biz muktezâ-yı hüşnüñdür
94. **bizi:-i**
Gazel 64
Mısra: 11
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
11. Cihânda ğayrı bizi ağladır da ğüldürmez
12. Bize netice şafâ mâ-cerâ-yı hüşnüñdür
95. **bize:-e**
Gazel 64
Mısra: 12
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
11. Cihânda ğayrı bizi ağladır da ğüldürmez
12. Bize netice şafâ mâ-cerâ-yı hüşnüñdür
96. **bizi:-i**
Gazel 64
Mısra: 14
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
13. Ne mümkün eyleme hüşnüñ ğaribiñi tekdîr
14. Bizi mükedder eden mâ-sivâ-yı hüşnüñdür
97. **bize:-e**
Gazel 68
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Hazer hazer ki şaķın rüzğardan ey dil
4. Sitemleri bize her câ te'âķub üzre gelir
98. **bize:-e**
Gazel 68
Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Cefâsı gelmede dehrîñ bize gelince ğönül
6. Tekâsül eylemez aşlâ te'âķub üzre gelir

99. **bize:-e**
Gazel 74
Mısra: 16
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
15. Hudâ bilir aña Sâlim neler demiş a'dâ
16. Yine bize revîş-i yâr gayrı yüzdendir
100. **bizim:-im**
Gazel 75
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Hezâr bülbül-i bâğ olsa eylemem râğbet
4. Bizim terânemiz ey gül enîn-i 'uzletdir
101. **bize:-e**
Gazel 78
Mısra: 11
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
11. Bize hep bûs-ı la'l-i dil-rübâ idi ezel meşreb
12. O zevkîñ şimdi Sâlim bendeñizde dadı kalmışdır
102. **bize:-e**
Gazel 84
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Hâyâl-i zülfüñ ile yine bî-tüş olmamız yegdir
2. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir
103. **bize:-e**
Gazel 84
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Olur şafvet hemîn 'ayn-ı kûdüret bu cihân içre
6. Yem-i mihriz bize 'aşk ile pür-cüş olmamız yegdir
104. **bizim:-im**
Gazel 84
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Helâk etdi beni ğamzeñ saña 'uşşâk lâzımsa
8. Beni luţfuñla ihyâ kııl bizim hoş olmamız yegdir
105. **bize:-e**
Gazel 84
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Nola endîşe-i zülfü baña hoş gelse ey Sâlim
10. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir
106. **bizden:-den**
Gazel 86
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Verâ-yı ebr-i zülfünde ruḥun pinhân eder görsem
10. Niçün âyâ o meh bî-hûde bizden ihtirâz eyler
107. **biz:**
Gazel 90
Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Zerrece incinmeziz vaz'ına biz ol âfetiñ
6. Bizlere neylerse etsin nâzenînim tâzedir
108. **bizlere:-ler, -e**
Gazel 90
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Zerrece incinmeziz vaz'ına biz ol âfetiñ
6. Bizlere neylerse etsin nâzenînim tâzedir
109. **biz:**
Gazel 91
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Âh-ı 'âşık deyü nâmîñ dilde olmuş dâstân
6. Biz de bilsek kim seniñ ey âh te'siriñ nedir
110. **bizlere:-ler, -e**
Gazel 98
Mısra: 3
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Da'vî-i kemâl eylesesin bizlere ğamzeñ
4. Ârâm-ı taḥammülle o da mülzemimizdir
111. **bizi:-i**
Gazel 98
Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Tecdîd-i firâk ile bizi eyleme taḥvîf
6. Firâat dedigiñ eski bizim hem-demimizdir
112. **bizim:-im**
Gazel 98
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Tecdîd-i firâk ile bizi eyleme taḥvîf
6. Firâat dedigiñ eski bizim hem-demimizdir
113. **bizlere:-ler, -e**
Gazel 98
Mısra: 7
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Kan ağladiyor bizlere hicr ile o hûn-rîz
8. Mey şun bize sâkî ki bu da bir demimizdir
114. **bize:-e**
Gazel 98
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Kan ağladiyor bizlere hicr ile o hûn-rîz
8. Mey şun bize sâkî ki bu da bir demimizdir
115. **bizim:-im**
Gazel 98
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Sâlim keder-i hicr ile olmam mütekeddir
10. 'Âlemde bizim derd ü firâk 'âlemimizdir
116. **bize:-e**
Gazel 101
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Eger recâ ile vaşla rakîb bîdâsâ
6. Bize gelince o kıddi seriv te'azzum eder

117. **bize:-e**
Gazel 105
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Cemâl-i pâkine Sâlim hemîşe müştâkız
10. Bu iştiyâk bize miñnet-resân-ı dil-berdir
118. **bize:-e**
Gazel 106
Mısra: 14
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zülfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır
119. **bize:-e**
Gazel 107
Mısra: 3
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Bize teccid-i ğam etmez yeñiden 'âlem-i hicrân
4. Keder vermez baña firâkat ki me'lûf-ı kâdimimdir
120. **biz:**
Gazel 108
Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Biz Hudâ'nın ğarķa-i emvâc-ı feyz-â-feyziyiz
6. Añlamaz keyfiyyet-i aĥvâlimiz ğird-âblar
121. **bizim:-im**
Gazel 108
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Tâzedir nakş-ı ĥayâl-i kârnımız Sâlim bizim
10. Nâlelerle lâldir tanbûrda mızrâblar
122. **bizlere:-ler, -e**
Gazel 113
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Sâlim sebep ne ol mehe âyâ tegâfûle
10. Bilmem murâdî bizlere bundan cefâ mıdır
123. **bizim:-im**
Gazel 116
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Şalındı zevraķ-ı dil yine baĥr-i ümmide
6. Bizim selâmetimiz feyz-i rûzgâr iledir
124. **bizi:-i**
Gazel 118
Mısra: 3
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Felek bizi yine tekdîr arzû etdi
4. Cenâb-ı ĥazret-i Ĥaķķ'ın içinde ĥikmet var
125. **bizim:-im**
Gazel 124
Mısra: 1
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Kâdrimiz bilmez bizim bir yâre düşdü ğönlümüz
2. Bir cefâ-cü dil-ber-i mekkâre düşdü ğönlümüz

126. **bize:-e**
Gazel 125
Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Neden sâķi bize çâh-ı zekanla imtinân etmek
6. Tehî sâġarla bezm-i meyde herġiz iftiĥâr olmaz
127. **biz:**
Gazel 126
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Ne ġam-ı çevre ne luĥf-ı ġâh ġâha ķâ'iliz
2. Biz hemân neylerse 'uşşâķa o mâha ķâ'iliz
128. **biz:**
Gazel 131
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Ğamiñla der-şeb-i târîķ-i firâkatîñ olduk
8. O meh cemâlîñ ile biz ziyâya muntażırız
129. **biz:-miz**
Gazel 132
Mısra: 7
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Biz sipeh-sâlâr-ı ĥayl-i 'aşîķânız sevdiğim
8. Pâdişâh-ı arzû destinden aldık rişemiz
130. **bizi:-i**
Gazel 137
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Dilde yok vaşla ķanâ'at ġam-ı hicre tĥâķ
6. Bizi ĥayretde ķodu ĥaķ bu ki keyfiyyetimiz
131. **bize:-e**
Gazel 137
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Çünki 'aşķın ile bîmâr-ı şikeste-bâliz
8. Bize derdiñle helâķ olma durur şîĥĥatimiz
132. **biz:**
Gazel 138
Mısra: 1
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Biz ki bir sâķi-i bezm-i 'işretîñ meftûnuyuz
2. Neşve-dâr-ı büse-çin-i leb-i mey-ġunuuyuz
133. **biz:**
Gazel 138
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Ĥikmetin fehmedik mâhiyyeti-i cânâneniñ
8. Ğüft || ü. ġüy-ı fenn-i 'aşķın biz ki Eflaķun'uyuz
134. **biz:**
Gazel 138
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Biz perişân-târ olursak nola hergiz Sâlimâ
10. Bir saçı leylî bütûn şad şekvîla Mecnûn'uyuz

135. **bize:-e**

Gazel 140

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Ebr-i siyâh-ı hâttı nihân etdi rüyunu
4. Bir gün mü gösterir bize baht-ı siyâhımız

136. **biz:**

Gazel 143

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Hep siyeh-kâse-i her çeşm-i cevânânız biz
2. Böyle yek-pâre gedâ-yı der-i cânânız biz

137. **biz:**

Gazel 143

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Hep siyeh-kâse-i her çeşm-i cevânânız biz
2. Böyle yek-pâre gedâ-yı der-i cânânız biz

138. **bizim:-im**

Gazel 143

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Nola etmezse bizim gönlümüz ârâm u sükûn
4. Mâ'il-i keşmekeş-i renciş-i hûbânız biz

139. **biz:**

Gazel 143

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Nola etmezse bizim gönlümüz ârâm u sükûn
4. Mâ'il-i keşmekeş-i renciş-i hûbânız biz

140. **biz:**

Gazel 143

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Kalmazız biz şeb-i deycür-ı maḥabbetde nizâr
6. Hâle-âğuş-ı şafâ-yı meh-i tâbânız biz

141. **biz:**

Gazel 143

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Kalmazız biz şeb-i deycür-ı maḥabbetde nizâr
6. Hâle-âğuş-ı şafâ-yı meh-i tâbânız biz

142. **biz:**

Gazel 143

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Biz sebük-pây-ı reh-i vâdi-i iz'ân olduk
8. Her reh-âverd-nümâ-yı reh-i 'irfânız biz

143. **biz:**

Gazel 143

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Biz sebük-pây-ı reh-i vâdi-i iz'ân olduk
8. Her reh-âverd-nümâ-yı reh-i 'irfânız biz

144. **biz:**

Gazel 143

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Firkat-i yâr ile gam çekmeziz ey Sâlim hiç
10. Ülfet-ârâ-yı gam-ı miḥnet-i hicrânız biz

145. **biz:**

Gazel 144

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Mâ'il-i 'aşk-ı cevânân olarak öldük biz
2. Tâlib-i ḥasret-i cânân olarak öldük biz

146. **biz:**

Gazel 144

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Mâ'il-i 'aşk-ı cevânân olarak öldük biz
2. Tâlib-i ḥasret-i cânân olarak öldük biz

147. **biz:**

Gazel 144

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Düşdük âhir kaçarak dâm-ı şikenc-i zülfе
4. Meşk-sâzi-i perişân olarak öldük biz

148. **biz:**

Gazel 144

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Bülbülâsâ düşüp ey gönca-dehen efgâna
6. Nağme-pîrâ-yı gülîstân olarak öldük biz

149. **biz:**

Gazel 144

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Dâhil-i bezmgeh-i 'âşık olup zâr olduk
8. Sâkin-i turfa-nişinân olarak öldük biz

150. **biz:**

Gazel 144

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Sâlimâ eyleriz ol şüḥa senâ her dâ'im
10. Zât-ı pâkine senâ-ḥvân olarak öldük biz

151. **bize:-e**

Gazel 145

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Hirâsım gamzelerdendir nefice sevdiğim yoḥsa
6. Seniñ ol çeşm-i şüḥûndan bize ḥavf ü ḥaṭar gelmez

152. **bize:-e**

Gazel 145

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

13. Eger yāver olursa feyz-i Hāk hengām-ı ğurbetde
14. Bu tül-i mekşimiz Sālim bize bir ğün kadar gelmez

153. **bize:-e**

Gazel 146

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Mukaddem tāli-i her bezm-i 'ālemdir bize fikriñ

8. Netice olmasın hālī gönül bī-mihmān sensiz

154. **bizi:-i**

Gazel 147

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Zāhid bizi sen şimdi arar rāhatı şanma

6. Bu ğüne riyā bizlere her bār gerekmez

155. **bizlere:-ler, -e**

Gazel 147

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Zāhid bizi sen şimdi arar rāhatı şanma

6. Bu ğüne riyā bizlere her bār gerekmez

156. **bize:-e**

Gazel 147

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

13. Tākat mı kodu bende cefāsiyla o hūni

14. Sālim bize bu demde şaķın 'ār gerekmez

157. **biz:**

Gazel 148

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Ya firkaatdir kelāmi yā peyām-ı sūziş-i hicrān

4. O ğamze bundan özge biz ğaribe bir cevāb etmez

158. **bize:-e**

Gazel 148

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Olur elbette ey Sālim bize bār-ı emel bir ğün

10. Niyāz u nāleden 'āşık olanlar ictināb etmez

159. **bize:-e**

Gazel 149

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Bütün teccsüs-i aħbār bize fesāne gelir

10. Bu inķilābda aslā cihāna yok sözümüz

160. **bize:-e**

Gazel 156

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Düşürmeyince kenār-ı cefāya fülk-i dili

4. Neden imiş bize luţf-ı hevā bilinmez imiş

161. **biz:**

Gazel 157

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Şādmān etdi peyām-ı vaşlı ey Sālim beni

10. Etsek ifrāt-ı feraħdan biz nola her cā rakış

162. **biz:**

Gazel 163

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. 'Aybımız biz biliriz 'āşıkā 'aşk 'ayb olmaz

6. Kerem et 'aşk ile zāhid bize etme teşnī

163. **bize:-e**

Gazel 163

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. 'Aybımız biz biliriz 'āşıkā 'aşk 'ayb olmaz

6. Kerem et 'aşk ile zāhid bize etme teşnī

164. **bize:-e**

Gazel 166

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Evvel bize şunsun dediler cāmı rakībān

4. Rindāna 'aceb lāzımedir tarķ-ı tekellūf

165. **bizleri:-ler, -i**

Gazel 170

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Sūzen-i hār-ı cefāsın yine ser-tiz etdi

8. Böyle bī-çāre edip bizleri neylerdi firāk

166. **biz:**

Gazel 171

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Ğayrılar pür-dāmen oldu kām-ı dilden biz hemān

10. Hürmen-i maķşüddan gül-çin-i ihşān olmadık

167. **bizim:-im**

Gazel 172

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Bizim ile açılır idi kendine kalsa

8. O gül de mā'il-i kec-pend-i bāğbān ancak

168. **bizler:-ler**

Gazel 173

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Gireddik koynuna bizler de o simin-teniñ Sālim

10. Olaydı ol şehin kabil elinde dest-māl olmak

169. **bizi:-i**

Gazel 174

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Sözüñden kaşdıñ eylikse sen eyle bizi incitme

8. Neden lāzım saña zāhid bütün dünyāya yār olmak

170. **bize:-e**

Gazel 175

- Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Eder ikrāmını tekşir-i mihnet ser-te-ser zāyi'
4. Siphriñ var ise luḫfu bize minnetledir ancak
171. **biz:**
Gazel 176
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Gördük geliyor nāvek-i müjgānı ğazabkār
8. Rāhından o hūnī-nigehiñ biz de şapıldık
172. **bize:-e**
Gazel 178
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Sālim bize her şā'ir olan etmeye tanzīr
10. Mümkin mi ede bāz ile bāzīçe be-her dīk
173. **bizler:-ler**
Gazel 180
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Gāv-ṭab'-ı zāhid etmez idi ṭa'n ey pīr-i mey
8. Anı da bizler gibi küyuñda irşād eyleseñ
174. **bizi:-i**
Gazel 188
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Nedendir sıh-i ğamda hicr ile baĝrım kebāb etmek
2. Saña lāyık mıdır cānā bizi pūr-izṭırāb etmek
175. **bizden:-den**
Gazel 188
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Niçün böyle gidersiñ hāne-i aĝyāra bī-hūde
6. Tekellūf ber-ṭaraf bizden nedendir ictināb etmek
176. **bizlere:-ler, -e**
Gazel 194
Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Gamzeden etseñ taraḫḫum bizlere māni' midir
6. Hālime kāfir de olsa şefkat eyler sen degil
177. **biz:**
Gazel 194
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Gülsitāna seyre gıtdik yārsız biz Sālimā
10. Güyiyā 'ālem o 'ālem gülşen ol gülşen degil
178. **bizlere:-ler, -e**
Gazel 195
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. 'Aşkız deriz yine yāre recāmız çok degil
2. Nāz ederse bizlere ol dil-rübāmız çok degil

179. **biz:**
Gazel 195
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Hasret-i ruḫsār-ı zūlfūñ çekmedir hep kārımız
4. 'Aşkız biz nāle-i şubḫ u mesāmız çok degil
180. **biz:**
Gazel 195
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Kıbleĝāh etsek nola mihrāb-ı ebrūsun anıñ
6. Zāhid-i nev-şiveyiz biz bu riyāmız çok degil
181. **bizim:-im**
Gazel 195
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Müflis-i şevkız ticāretĝāh-ı ṭālī' de bizim
10. Sālimā ser-māye-i naḫd-i şafāmız çok degil
182. **bizden:-den**
Gazel 199
Mısra: 7
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Etmesin bizden şemīm-i sūnbül-i zūlfūñ dirīĝ
8. Budur ancak bāĝ-ı 'ālemde o gülden minnetim
183. **bizim:-im**
Gazel 203
Mısra: 1
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdāmız bizim
2. 'Ar'aristān-ı ḫüsündür cümle ḫūlyāmız bizim
184. **bizim:-im**
Gazel 203
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdāmız bizim
2. 'Ar'aristān-ı ḫüsündür cümle ḫūlyāmız bizim
185. **bizim:-im**
Gazel 203
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Bī-muḫābā küy-i dil-dāra şitāb etmekdeyiz
4. Kimseden yokdur bu yolda bīm ü pervāmız bizim
186. **bizim:-im**
Gazel 203
Mısra: 6
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Ḫüsüne şāḫib çıkar 'ālem şikāyet eylesem
6. Sevdigim dīvān-ı ḫaşre kaldı da 'vāmız bizim
187. **bizim:-im**
Gazel 203
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Kāse leb-riz-i sirişk-i dīdeden meclisde ben
8. Cümle bu hūn-ābedir bezminde şāhbāmız bizim

188. **biz:**
Gazel 203
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Sâlimâ hâl-i dil-i nâ-şâdı biz 'arz eyleriz
10. Dergehinde diñlenirse dâd u şekvâmız bizim
189. **bizim:-im**
Gazel 203
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Sâlimâ hâl-i dil-i nâ-şâdı biz 'arz eyleriz
10. Dergehinde diñlenirse dâd u şekvâmız bizim
190. **biz:**
Gazel 204
Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Biz ümîd-i vuşlat ile hîç şıklet etmeziz
6. Ol perî-rüyu niye bî-hüde tekdîr edelim
191. **biz:**
Gazel 204
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Ger bulursak hâk-î pây-ı yâri sa'y ile gönül
10. Dîde-i hâşret-keşe biz anı iksîr edelim
192. **bize:-e**
Gazel 218
Mısra: 3
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Elimizde bir ayağı bize çok görme şehâ
4. Nice bir dest-i felekden gam u âlâm olsun
193. **bizim:-im**
Gazel 218
Mısra: 10
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Gün yüzüñ göster eyâ kân-ı kerem Sâlimî'ñe
10. Nice bir şubhumuz ey mâh bizim şâm olsun
194. **bize:-e**
Gazel 220
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Bize rağmen yine bir gayrı hem-dem bulmuş ol bî-dâd
10. Kime dâd eylesem Sâlim 'aceb ol bî-mürüvvetden
195. **bizi:-i**
Gazel 228
Mısra: 7
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağıyâr düşdükçe
8. O vaz'a kalmaz bizden yaña kat kat helâl olsun
196. **bizden:-den**
Gazel 228
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağıyâr düşdükçe
8. O vaz'a kalmaz bizden yaña kat kat helâl olsun
197. **bizi:-i**
Gazel 232
Mısra: 1
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Rüzgâr etmez bizi âsüde bir âzârdan
2. Biz rehâ-yâb olmazız böyle enîn ü zârdan
198. **biz:**
Gazel 232
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Rüzgâr etmez bizi âsüde bir âzârdan
2. Biz rehâ-yâb olmazız böyle enîn ü zârdan
199. **biz:**
Gazel 236
Mısra: 1
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Geçdik gumûm-ı gurbet ile biz cevândan
2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinândan
200. **bizler:-ler**
Gazel 236
Mısra: 5
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Bizler ki şimdi kâhr ile hem-derd-i 'âlemiz
6. Olmaz remîde hâtırım ol bî-amândan
201. **bizi:-i**
Gazel 238
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Dil-i zârî hemîn pâ-mâl-i cevri ü nâz etmekden
4. Helâk etmek ise kâşdı bizi cânân şâg olsun
202. **biz:**
Gazel 246
Mısra: 2
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Dağı bâzâr-ı mihriñde seniñ cânâ heves tâze
2. Nola alsak metâ'-ı fikri biz endâze endâze
203. **bize:-e**
Gazel 256
Mısra: 9
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
9. Sâlim bize bir derd-i ser oldu gam-ı kâkül
10. Mansûr'u budur işte çeken zirve-i dâre
204. **bizi:-i**
Gazel 263
Mısra: 4
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Yeter oldu gam-ı firkat vişâliyle o hün-hvârîñ
4. Sevindirse bizi bir kez nolurdu dehr-i gaddâre
205. **bize:-e**
Gazel 265
Mısra: 8
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Bakılmaz rüyuna hâtdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cânân bize ammâ neden soñra

206. **bizimle:-im, -le**

Gazel 269

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Ne kuşdur bülbül ey gönca bizimle nâlede bir mi
4. Öte çursun hele bizden hezârîñ bezm-i gülşende

207. **bizden:-den**

Gazel 269

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

3. Ne kuşdur bülbül ey gönca bizimle nâlede bir mi
4. Öte çursun hele bizden hezârîñ bezm-i gülşende

208. **bizi:-i**

Gazel 269

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Bizi yoklardı ey Sâlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zülfi-pür-şamda dil-i âvâre biñ bende

209. **biz:**

Gazel 270

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Görünmez oldu Sâlim ol peri biz râğbet etdikçe
10. Ser-i küyunda çaldık 'Abdiyâ bi-hüde da'vetde

210. **biz:**

Gazel 273

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Varağ-ı vaşf-ı ruñun 'arz edelim cânâne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervişâne

211. **biz:**

Gazel 273

Mısra: 15

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

15. Geş edip kân-i hayâli yine biz ey Sâlim
16. Böyle bir tâze zemîn gösterelim yârâne

212. **bizim:-im**

Gazel 274

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Tenezzül etmedi büy-ı vefâ dimâğımıza
2. Sebeb bu oldu cihândan bizim ferâğımıza

213. **bizim:-im**

Gazel 274

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

5. Gönül dirâzi-i dest-i recâdan eyle hâzer
6. Naşib olan gelir elbet bizim ayağımıza

214. **bizim:-im**

Gazel 274

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Çürükdür ekşeri kalbi zamâneniñ nola ger
10. Bakılmaz ise cihânda bizim de şağımıza

215. **bizi:-i**

Gazel 275

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Ferdâya şaldı kendi bizi yâr dün gece
2. Ser-keşlik etdi baht-ı siyehkâr dün gece

216. **bizlere:-ler, -e**

Gazel 275

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teğâfülü
10. Meclisde çurmamağ o sitemkâr dün gece

217. **bizi:-i**

Gazel 281

Mısra: 11

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

11. 'İrfâna olan meyli bizi âşaf-ı 'asrîñ
12. Sâlim yine hep vâdi-i 'irfâna düşürdü

218. **bize:-e**

Gazel 283

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Va'de kılrsa gece gelmeklige ol mâh bize
8. Reh-güzârını gönül şubha degin bekler idi

219. **bize:-e**

Gazel 284

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Nola olmazsa Sâlim şimdilik eş'arımız memdüh
10. Bize bu çarğ-ı keç-rev sü-yı 'irfâni unutturdu

220. **bize:-e**

Gazel 291

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Sâlimâ dil-dâr
10. Bize her ne dediye hep vefâdan mâ'adâ oldu

221. **bizi:-i**

Gazel 292

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

7. Dide-düz-ı intizâr etdi bizi nerkis gibi
8. Noldu âyâ bâğa ol serv-i hürâmân gelmedi

bî-zâd:

1. **bî-zâd:**

Kaside 10

Mısra: 491

Azıksız, yiyeceksiz.

491. Görelim n'ışlediñ sen ey bî-zâd

492. Mütecâsir garîb-i sifle-nihâd

bîzâr:

1. **bîzârı:-ı**

Gazel 277

Mısra: 6

Rahatsız, küskün.

5. Şu rütbe nâle-i pey-der-peyinde eyler ifrâtı
6. Çemende bülbülün murgân-ı gülşen cümle bîzârı

bîzâr etdi:

1. **bîzâr etdi:-di**

Kaside 3

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bezdirmek.

47. Beni bu nefis-i bed bîzâr etdi
48. Baña cürm ü zünübü kâr etdi

bîzârelendir:

1. **bîzârelendirme:-me**

Gazel 258

Mısra: 8

Kederlendirmek, gamlandırmak.

7. Bu şahrâ-yı derün mânend-i gülzâr-ı bahâr iken
8. Hâzân-ı nâr-ı gâmla gel anı bîzârelendirme

bîzâr-ı baht-ı keç-kârım:

1. **bîzâr-ı baht-ı keç-kârım:-im**

Kaside 22

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstekleri gerçekleşmeyen, ters giden gönülden şikâyet etme.

113. Gerçi pür-gû bir ehl-i âşârim
114. Lîk bîzâr-ı baht-ı keç-kârım

bî-zebân eyle:

1. **bî-zebân eyle:**

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmadan halini belli etmek.

3. Nezâket ile derün 'âlemin beyân eyle
4. Niyâz-ı vuşlatı ol şûha bî-zebân eyle

bî-zevâlâ:

1. **bî-zevâlâ:**

Kaside 9

Mısra: 76

Yok olmayan, zeval bulmayan || Allah.

75. İlâhâ çâre-sâzâ Zü'l-celâlâ
76. Raḥîmâ kâm-baḥşâ bî-zevâlâ

bî'z-zât:

1. **bî'z-zât:**

Tarih 3

Mısra: 191

Kendi, kendisi.

191. Ya'ni bî'z-zât vezîr-a'zam-ı şâhib-devlet
192. O mehâbetli şecâ'atli vezîr-i dânâ

2. **bî'z-zât:**

Kaside 5

Mısra: 37

Kendi, kendisi.

37. Saña bî'z-zât selâm eyledi Ḥallâk-ı cihân
38. Da'vet etdi saña maḥşûş cenâb-ı Mevlâ

3. **bî'z-zât:**

Kaside 18

Mısra: 91

Kendi, kendisi.

91. Ceddinîñ ḥaḳḳ-ı şerîfinde eğerde bî'z-zât
92. ve le-nî'mel suḥanî ile şenâ etdi Resûl

4. **bî'z-zât:**

Kaside 20

Mısra: 32

Kendi, kendisi.

31. Ki verip ḳavl-i pâki ile ḥaber
32. Ede bî'z-zât medḥin ol server

bolay ki:

1. **bolay ki:**

Diğer 9

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olaki.

39. Olmaydı bolay ki sultânım
40. Dür olmağla ḫab'-ı nâlânım

borc:

1. **borc:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 176

İade olunmak üzere alınan para.

175. Var iken bir libâs-ı müsteşnâ
176. Borc ile iki etmeye ammâ

borca batâr:

1. **borca batâr:-ar**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 178

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla borç içerisine düşmek.

177. Ḥalt edip ol ziyâde ḥaddinden
178. Borca batâr daḥı müderris iken

boş dönmeve:

1. **boş dönmeve:-me, -ye**

Müfret 68

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteklerine ulaşmadan geri gelmek.

1. Varan boş dönmeve dergâh-ı Ḥaḳḳ'a şıdḳ ile Sâlim
2. Tehî-dest-i ümid etmez Ḥudâ 'âşîḳların ḥâşâ

boşuna:

1. **boşuna:**

Tedis 7

Mısra: 4

Bir işe yaramayan, beyhûde, faydasız, lüzumsuz, abes.

3. Eylemez zār u nizār-ı dil-i 'uşşāka nazar
4. Boşuna 'āşık-ı bî-çāreler efgān eyler

bovdan aşıp:

1. **bovdan aşıp:-ı**

Kaside 27

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla olmak.

41. Düşdü limān-ı emāna süfün-i tahta-i ten
42. Tağalar boydan aşıp görmüş iken nice belā

böyle:

1. **böyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 76

Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.

75. Şabri kalmazdı Cem'i-i zārîñ
76. Cüşişin görse böyle güftārîñ

2. **böyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 138

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

137. Noldu bilmem tenezzül etdi cihān
138. Böyle birden tebeddül etdi cihān

3. **böyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 158

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

157. Kendi div-i sefide beñzer iken
158. Cehl ile böyle dün-āhter iken

4. **böyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 186

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

185. Şad hezārān ne'üzü ser-tā-pā
186. Böyle olmağ bu şehrde rüsvā

5. **böyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 198

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

197. Hiç demez ki cenāb-ı Rabb-i kadîr
198. Hükümünü böyle eylemiş tağdîr

6. **böyle:**

Tesdis 1

Mısra: 20

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

19. Hudā kādirdir 'uşşākîñ du'āsını kabül eyler
20. Ğarîb ü dermend kalmaz hemîşe böyle hākister

7. **böyle:**

Terci-bend 1

Mısra: 13

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

13. Böyle oldukça nevāl-i luţfuñ ile āşinā
14. Fikr-i dūr-ā-dūr-ı hicriñ hātırā gelmez şehā

8. **böyle:**

Terci-bend 1

Mısra: 15

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

15. Böyle oldukça dahîl-i sūr-ı şehri-i şefkatiñ
16. Vechi vardır taht-ı şevk-ı eyler iseñ iddi 'ā

9. **böyle:**

Terci-bend 1

Mısra: 17

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

17. Böyle oldukça Hümā-yı evc-i şevk-ı şoḥbetiñ
18. Yümn-i ikbālîñle eyler kadrime gerdün 'alā

10. **böyle:**

Terci-bend 1

Mısra: 19

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

19. Böyle oldukça şafā-yı ülfetiñden behremend
20. Leşker-i ğam zāt-ı pākimden ederler ihtifā

11. **böyle:**

Terci-bend 1

Mısra: 50

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

49. Gülşene esdikçe geh bād-ı şabā-yı kārger
50. Böyle bî-tāb etmesin kāküllerini ser-te-ser

12. **böyle:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

15. Kalır mı yoḥsa böyle bu dil-i zār
16. Esîr-i kayd-bend-i dest-i efkār

13. **böyle:**

Tarih 1

Mısra: 60

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

59. Yegāne pādîşeh kim etdi hāmem
60. Şenāsın dilde böyle hırz-ı meknün

14. **böyle:**

Tarih 1

Mısra: 78

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

77. Nice fāhr etmesin kim gerdişinde
78. Felek olmuş mu böyle 'aşra maḡrûn

15. **böyledir:-dir**

Kaside 1

Mısra: 132

Böyle, bu şekilde.

131. Ola cümle gül-āb-ı istiğnā
132. Böyledir hep bu gülşen-i ma'nā

16. **böyle:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 149

"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

149. Ne bilem böyle cefākār idigin
150. Böyle bir dil-ber-i ḥün-ḥvār idigin

17. **böyle:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **150**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
149. Ne bilem böyle cefakâr idigin
150. Böyle bir dil-ber-i hün-hvâr idigin
18. **böyle:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **60**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
59. Huşûşâ dün bu söz anıñla oldu
60. O da baña cevâbın böyle verdi
19. **böyle:**
Lugaz 3
Mısra: **21**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
21. Yine böyle iken dimâğından
22. Redd olunmadı dehr bâğından
20. **böyle:**
Tarih 3
Mısra: **14**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
13. Öyle pākize fetihdir ki görenler tarzın
14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzre ğazâ
21. **böyle:**
Tarih 3
Mısra: **17**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
17. Böyle pākize ğazâ hâkına dense lâyıķ
18. Gecesi Qadr idi hem gündüzü 'id-ı azhâ
22. **böyle:**
Tarih 3
Mısra: **25**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
25. Hâķ bilir böyle ğazâ ğuş-zed olmuş mu
26. Ki o ân rezm-i şulaḥ şulḥa nice ḳal'â fedâ
23. **böyle:**
Tarih 3
Mısra: **101**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
101. Böyle olunca 'adū|| ya. sefer olur mu deyü
102. Taraf-ı pâdişehîden olıcaķ istiftâ
24. **böyle:**
Tarih 3
Mısra: **105**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle ḳarâr
106. Oldu Mosḳov üzerine sefer olmaĝa du 'â
25. **böyle:**
Tarih 3
Mısra: **153**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
153. Pîş-i rehde göricek böyle mehâbetle anı
154. Rikḳat-i ḳalb edip cüş u ḥurüşu ibkâ

26. **böyle:**
Tesdis 4
Mısra: **27**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
27. Böyle imiş çün mukadder ḥükm-i fermân-ı ḳazâ
28. Cüst ü cüdan fariğ ol deşt-i talebde Sâlimâ
27. **böyle:**
Tarih 4
Mısra: **32**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
31. O ṣadr-ı mültecâ-yı nâsa ancak
32. Olursa böyle olur zât-ı dâñâ
28. **böyle:**
Kaside 5
Mısra: **85**
Böyle, bu şekilde.
85. Böyle mi vaşf eder idi şenâ-yı zâtıñ
86. Kilk-i mu 'ciz-raḳam u ḥâme-i ma 'nâ-pirâ
29. **böyle:**
Tesdis 5
Mısra: **8**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
7. Ey gül-i revnaḳ-fezâ-yı gülsitân-ı ḥüsn ü ân
8. Dergehiñden olmasın bigâne böyle bendegân
30. **böyle:**
Tesdis 5
Mısra: **20**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
19. Ey Hümâ-yı âşiyân-ı ḥüsn ü ân u zîb ü fer
20. Âşinâya böyle bigâne revişden kıl ḥazer
31. **böyle:**
Tesdis 5
Mısra: **22**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
21. Geh nihânî müjde-i vaşlıñla et def' -i keder
22. Böyle bil kim ḥâşılı ey verd-i gülzâr-ı ḥüner
32. **böyle:**
Tesdis 5
Mısra: **27**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
27. Tâ ezelden böyle ḳurmuşdur bunu dâñâ-yı 'aşḳ
28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kâlâ-yı 'aşḳ
33. **böyle:**
Tarih 5
Mısra: **16**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
15. Devletinde ḥazret-i şâh-ı 'adâlet-verzişîñ
16. Böyle âşafdır sezâ olmaḳ hemân bâlâ-celîs
34. **böyle:**
Tarih 6
Mısra: **2**
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
1. Bu münâsib mevzi ' -i zîbende-i pākizede
2. Böyle tarḥ olduḳda bu nev-câmî ' -i dil-keş-zemîn

35. **böyle:**
Kaside 6
Mısra: 3
Böyle, bu şekilde.
3. Kazā böyle tecellî eylemiştir nola kim olsa
4. Cihân-süz u pür-âteş nâ-şikibâ şem' ü pervâne
36. **böyledir:-dire**
Kaside 6
Mısra: 9
Böyle, bu şekilde.
9. Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'āşık u ma'şūk
10. Olur süzende vü sūzān be-her-cā şem' ü pervâne
37. **böyle:**
Kaside 6
Mısra: 37
Böyle, bu şekilde.
37. Eger olmasa manzūr-ı nigāh-ı 'ārifet böyle
38. Olur muydu şafā-bağşende her cā şem' ü pervâne
38. **böyle:**
Kaside 6
Mısra: 101
Böyle, bu şekilde.
101. Hemîşe Sālīmā böyle senāsiyla o sultānıñ
102. Cihānda etmede icrā-yı taqvā şem' ü pervâne
39. **böyle:**
Kaside 8
Mısra: 105
Böyle, bu şekilde.
105. Senāñi böyle mi ta'bir eder idim ammā
106. Dil-i şikeste kederden hārāb u hātırdır
40. **böyle:**
Kaside 8
Mısra: 123
Böyle, bu şekilde.
123. Telātüm eyledi baħr-i siyāh-ı gam böyle
124. Kemine mevcesi tūfān-ı hemm-i dāşirdir
41. **böyle:**
Kaside 8
Mısra: 163
Böyle, bu şekilde.
163. Kıyās böyle nedendir anı bu şekle koyan
164. Netice rūhumuz aşlında tīb ü tāhirdir
42. **böyle:**
Diğer 9
Mısra: 66
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
65. Onu encüm kıyās etmeñ siz
66. Böyle bî-hüde iktibās etmeñ siz
43. **böyle:**
Diğer 9
Mısra: 68
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
67. Ateş-i gamda oldu ten bir mūm
68. Oldu yek-ser şerārı böyle nücüm

44. **böyle:**
Diğer 9
Mısra: 75
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
75. Diyeler böyle bir muħibb-i kadīm
76. Yandı nāra çü şekl-i İbrāhīm
45. **böyle:**
Diğer 9
Mısra: 81
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
81. Böyle çekmiş netice ta'neleri
82. Şovumayıp maħabbetinde yeri
46. **böyle:**
Diğer 9
Mısra: 83
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
83. Onlar etdikçe böyle hep tekdir
84. Daħı berter edip aña tevkīr
47. **böyleyim:-yim**
Diğer 9
Mısra: 91
Böyle, bu şekilde.
91. Hāşılı böyleyim maħabbetiñde seniñ
92. Sābitim böyle ülfetiñde seniñ
48. **böyle:**
Diğer 9
Mısra: 92
Böyle, bu şekilde.
91. Hāşılı böyleyim maħabbetiñde seniñ
92. Sābitim böyle ülfetiñde seniñ
49. **böyle:**
Diğer 9
Mısra: 138
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
137. Ya ne var bizlere o her-cāyī
138. Etmese dar böyle her cāyī
50. **böyle:**
Diğer 10
Mısra: 51
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
51. Cemī'-i vaktini şarf eylese kişi böyle
52. Olur mu kāmīl-i her fen bu rütbe bilmem yā
51. **böyle:**
Diğer 10
Mısra: 54
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
53. Ya ol zarāfet ü nūkhēt ma'ārifē rağbet
54. Olursa böyle gerek o zātlara haħkā
52. **böyle:**
Kaside 10
Mısra: 116
Böyle, bu şekilde.

115. Ümmi Mâlik dahı olup şâyân
116. Gördü 'aynıyla böyle bir ihsân
53. **böyle:**
Kaside 10
Mısra: 165
Böyle, bu şekilde.
165. Bu da naql oldu böyle Ya 'lî' den
166. O seferde gelip yine bir zen
54. **böyle:**
Kaside 10
Mısra: 219
Böyle, bu şekilde.
219. Tâzelendi görünce böyle kerem
220. Ya 'ni hürmâ-yı huşk-i Bu'l-Haygem
55. **böyle:**
Kaside 10
Mısra: 243
Böyle, bu şekilde.
243. Böyle edip tesellî-i ikrâm
244. Kıldı zât-ı şerîfini i'zâm
56. **böyle:**
Kaside 10
Mısra: 395
Böyle, bu şekilde.
395. Eyleyip böyle bu sözü taḥkîk
396. Ki demiş ol şadûk u 'adl ü şadîk
57. **böyle:**
Kaside 10
Mısra: 500
Böyle, bu şekilde.
499. Bu ne gaflet bu ne hamâkatdir
500. Böyle kârîñ soñu nedâmetdir
58. **böyle:**
Muamma 10
Mısra: 2
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
1. O hürşidim kadem-rencide kılmaz oldu hîç baña
2. Beni böyle ayaklarda komağ yâre sezâ mıdır
59. **böyle:**
Kaside 12
Mısra: 119
Böyle, bu şekilde.
119. Gözü çıkar aña böyle bağan la'în ü bedîñ
120. Olur nişestesi âḫir ḫafîr-i maḫhūrî
60. **böyle:**
Tarih 13
Mısra: 9
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
9. Böyle görmek istemezdik biz cemâlîñ lîk âh
10. Rüzgâr ister mi kalb-i 'âşîkîñ termîmini
61. **böyle:**
Tarih 13

- Mısra: 21
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
21. Böyle olunca ser-i mü ḫaṭṭıña gelmez girân
22. Hep edâ etmek gerek ta'zîmini tekrîmini
62. **böyle:**
Rübai 13
Mısra: 4
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
3. Çarhîñ bize bir hayli kîni var ammâ
4. Bâ'is ne bu intikâma böyle bilmem
63. **böyle:**
Kaside 13
Mısra: 8
Böyle, bu şekilde.
7. İltifât etdikde bu baḫrîñ olur zâhir ebed
8. Tâ ezelden böyle icrâ eylemiş ḫükümün ḫazâ
64. **böyle:**
Matla 13
Mısra: 2
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
1. Görmüyor دیدeleriñ 'âşîk-i zârî ne 'aceb
2. Böyle der-kâr-ı gâzab olduḡuna noldu sebeb
65. **böyle:**
Gazel 15
Mısra: 2
Böyle, bu şekilde.
1. Ser-i zülfünde cânânîñ bizimle âşînâdır hep
2. Anîñçün böyle diller mâ'il-i bād-ı sabâdır hep
66. **böyle:**
Kaside 15
Mısra: 20
Böyle, bu şekilde.
19. Birin beride vü birin güşâd eder güyâ
20. Dü çeşmi ḫıyre eder böyle kesret-i şevket
67. **böyle:**
Kaside 15
Mısra: 36
Böyle, bu şekilde.
35. Şu vermese himemiñ cüybarı pey-der-pey
36. Bülend olmaz idi böyle kâmet-i şevket
68. **böyle:**
Kaside 15
Mısra: 45
Böyle, bu şekilde.
45. Kimiñle buldu 'ızam böyle salṭanat hergiz
46. Kimiñle daḫme-güşâ oldu nusret-i şevket
69. **böyle:**
Rübai 16
Mısra: 3
Böyle, bu şekilde, bu tarzda. || İşaret zamiri.
3. Çün böyle imiş ḫük-m-i kazâ-yı takdîr
4. Biçâre göñül derd ile bitdi yitdi
70. **böyle:**
Kaside 16

- Mısra: 22
Böyle, bu şekilde.
21. Kati pek tiz geçer mevsim-i gülzâr nola
22. Böyle efgâni dırâz eylese şeydâ bülbül
71. **böyle:**
Kaside 16
Mısra: 44
Böyle, bu şekilde.
43. Olmasa mekrümet ü lütfu eger cümleye 'âm
44. Böyle evşâfına düşmezdi ser-â-pâ bülbül
72. **böyle:**
Kaside 16
Mısra: 49
Böyle, bu şekilde.
49. Güşuna düş ola mı deyü be-her dem böyle
50. Şad tekellüfle olur nağme' i pîrâ bülbül
73. **böyle:**
Kaside 16
Mısra: 65
Böyle, bu şekilde.
65. Mürdegâna ne yapar böyle Mesîhâ-âyîn
66. Bir şadâsıyla eder şad dili ihyâ bülbül
74. **böyledir:-dir**
Tarih 17
Mısra: 35
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
35. Böyledir garğ-âb-ı baħr-i ğurbet ü endüh iñen
36. Gülşen-i ma' nâma taklîd etmede dūr u yakîn
75. **böyle:**
Tarih 17
Mısra: 84
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
83. Ben gedâya dergehînden şefkat ümmîd eyleyip
84. Cerr-i iñşânîna kıldım böyle bir tarħ-ı zemîn
76. **böyle:**
Tarih 17
Mısra: 105
"Şöyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.
105. Böyle mi tavşîf ederdim zât-ı 'âlî-gevheriñ
106. Olmasam şaff-ı ni'âl-i ğamda firkatle hazîn
77. **böyle:**
Kaside 17
Mısra: 25
Böyle, bu şekilde.
25. Bu emr-i pâk şudūr u ku'üd ede böyle
26. Sedîd-i fikrine bir re'y olmadan munzam
78. **böyle:**
Kaside 19
Mısra: 58
Böyle, bu şekilde.
57. Bakıp bu reng ü bûya hâtırâ firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nüzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre

79. **böyle:**
Kaside 19
Mısra: 62
Böyle, bu şekilde.
61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezîr-i bî-nazîr-âşaf
62. Bu câyı böyle zinet eyledi şevketli hünkâre
80. **böyle:**
Kaside 19
Mısra: 98
Böyle, bu şekilde.
97. Ğaraž 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ancak bir vesîleyle
98. Huzûr-ı pâdişâhîde rızâ yok böyle ikşâre
81. **böyle:**
Kaside 20
Mısra: 27
Böyle, bu şekilde.
27. Ceddi hakkında dedi böyle eser
28. Ve le-ni' me'l-emîru Peygamber
82. **böyle:**
Kaside 20
Mısra: 52
Böyle, bu şekilde.
51. Etmeye kilik-i dil-güşâ ta'bir
52. Dâ' imâ böyle midhatin tahrîr
83. **böyle:**
Kaside 20
Mısra: 111
Böyle, bu şekilde.
111. Bir mi böyle sarây-ı sultânî
112. Her yeri bir cinân-ı rûhânî
84. **böyle:**
Kaside 20
Mısra: 166
Böyle, bu şekilde.
165. Hâmdü li'llâh zamân-ı 'adl-âyîn
166. Böyle bir pâdişâha oldu karîn
85. **böyle:**
Kaside 20
Mısra: 288
Böyle, bu şekilde.
287. Dîde-i 'ibret ile olsa nazâr
288. Hürde bir zerde böyle pâk hüner
86. **böyle:**
Kaside 20
Mısra: 313
Böyle, bu şekilde.
313. Göricek böyle şan'atı insân
314. Nice olmaz bu kuvvete hayrân
87. **böyle:**
Kaside 20
Mısra: 322
Böyle, bu şekilde.

321. Bulunur mu meger cihân içre
322. Böyle bir pâdişeh şehân içre

88. böyle:

Kaside 20

Mısra: 344

Böyle, bu şekilde.

343. Cüy-ı ihsânîni etmese imdâd

344. Cereyân eylemezdi böyle midâd

89. böyledir:-dir

Gazel 22

Mısra: 12

Böyle, bu şekilde.

11. Vaż'-ı nâ-şâyeste-i ihvâna bakma Sâlimâ

12. Böyledir de' b-i zamâne gâh düşmen gâh düst

90. böyle:

Kaside 22

Mısra: 32

Böyle, bu şekilde.

31. Görmemiştir cihânda çeşm-i felek

32. Bir beşer şüretinde böyle melek

91. böyle:

Kaside 22

Mısra: 61

Böyle, bu şekilde.

61. Bir mi böyle netice hayrâtı

62. Var cihân içre şad müberrâtı

92. böyle:

Kaside 22

Mısra: 107

Böyle, bu şekilde.

107. Böyle cevân mı eyler idi kalem

108. Deşt-i medhinde olmasam ebkem

93. böyle:

Kaside 22

Mısra: 119

Böyle, bu şekilde.

119. Yoğsa böyle kederde tâze hayâl

120. Zâhir olmak gönülde emr-i muhâl

94. böyle:

Kaside 22

Mısra: 138

Böyle, bu şekilde.

137. Hemân ey hâme-i sütüde-edâ

138. Dâ'imâ kıl o zâta böyle du'â

95. böyle:

Tarih 24

Mısra: 9

Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.

9. İnşâf olursa hübdür bir böyle şehri-âşübdür

10. Âriflere mañlûbdür ol nazenin ü sim-ber

96. böyle:

Kaside 26

Mısra: 21

Böyle, bu şekilde.

21. Böyle şebt eylemiş evşâf-ı şerîf-i zâtın

22. Levha-i medhe debîrân-ı sitâyîş-pîrâ

97. böyle:

Kaside 26

Mısra: 45

"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.

45. Hağ bilir böyle vezîriñ kapusunda hâşıl

46. 'Ömrü olduğça kul olsa eger insân sezâ

98. böyle:

Kaside 27

Mısra: 14

Böyle, bu şekilde.

13. Tabâğ-ı mihre ezip tîr-i tîlâ-yı mührü

14. Levh-i çarha eder elkâbını böyle icrâ

99. böyle:

Kaside 27

Mısra: 45

Böyle, bu şekilde.

45. Kârada zâhir olup böyle fecâ'i bir gün

46. İştîlâh-ı keder-efzâ-yı kelâm-ı deryâ

100. böyle:

Kaside 27

Mısra: 55

Böyle, bu şekilde.

55. Câvidân şandı gidi böyle gülen dünyâyı

56. Eliniñ kiri yüzü karası kaldı ammâ

101. böyle:

Kaside 27

Mısra: 57

Böyle, bu şekilde.

57. Hâşıl böyle biraz müfsid ile bezm-i cihân

58. Haşr-ı maşer gibi olmuşdu keder ser-tâ-pâ

102. böyle:

Kaside 29

Mısra: 9

Böyle, bu şekilde.

9. Böyle şebt eyledi evşâfını levh-i felege

10. Kâtib-i çarh-ı hüceste-eşer-i sihr-âver

103. böyle:

Kaside 31

Mısra: 77

Böyle, bu şekilde.

77. Reh-güzârında turup büs-i rikâb et böyle

78. Kâmiñi 'arz-ı bihîn-dergeh-i vâlâ eyle

104. böyle:

Kaside 31

Mısra: 88

Böyle, bu şekilde.

87. Ne bu taşdı' yeter bargeh-i Mevlâ'dan

88. Sâlimâ sıdık ile sen böyle temennâ eyle

105. böyle:

Kaside 33

- Mısra: 22
Böyle, bu şekilde.
21. Odur ol şadr-ı mekrümet-perver
22. Ki cihân anı böyle vaşf eyler
106. **böyle:**
Kaside 33
Mısra: 82
Böyle, bu şekilde.
81. Ugrayıp ol vakitte umsa devâ
82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ
107. **böyle:**
Kaside 34
Mısra: 48
Böyle, bu şekilde.
47. Gerek sifle gerek 'âlî nevâliyle cihân mâlî
48. Keremden olmamış hâlî kefi bir böyle deryâdır
108. **böyle:**
Kaside 35
Mısra: 48
Böyle, bu şekilde.
47. Şâ'irândır eden ahhâb-ı şadâkatkâra
48. Böyle bir nev-ğazel-i pâk ü laîfî izhâr
109. **böyle:**
Gazel 46
Mısra: 7
Aynıyla, bu tarzda.
7. Dil-i bî-çâreye böyle hücum-ı nâ-gehân etmek
8. O kâfir gâmezeler hûn-ı şehîde kıandıgındandır
110. **böyle:**
Gazel 46
Mısra: 9
Böyle, bu şekilde.
9. Dil-i pâkîzeye böyle ferâgat gâlibâ Sâlim
10. Gönül âb-ı nedemle cümleten yıkanıdıgındandır
111. **böyle:**
Gazel 47
Mısra: 5
Aynıyla, bu tarzda.
5. Baña geldikde neden böyle sükûtuñ âyâ
6. Yoğsa ey şeyh du'â bizlere isrâf mıdır
112. **böyle:**
Gazel 47
Mısra: 8
Aynıyla, bu tarzda.
7. 'Ayn-ı inşâf ile bak ey büt-i nev-reste hele
8. Böyle bir tâze gâzel vâdi-i eslâf mıdır
113. **böyle:**
Gazel 50
Mısra: 2
Böyle, bu şekilde.
1. Niçün bî-çâre 'âşık vaşf-ı yâri ihtimâl eyler
2. Neden bî-hüde böyle fikr-i ümmîd-i muhâl eyler

114. **böyle:**
Gazel 63
Mısra: 4
Aynıyla, bu şekilde.
3. Râzî olmam sen gözü şehbâzî ağıyâr şaydına
4. Cünbişîñ böyle giderse nâzenînim kıan olur
115. **böyle:**
Gazel 63
Mısra: 10
Böyle, bu şekilde.
9. Bir nâzar et nâzenînim Sâlim-i dil-ğasteye
10. Böyle kıalırsa derûnum Kûlbe-i ahzân olur
116. **böyle:**
Gazel 80
Mısra: 8
Böyle, bu şekilde.
7. Olmasın dil-gîr o meh-rû piç ü tâbımdan benim
8. Kâkülün fikr eyleyen böyle perişân-hâl olur
117. **böyle:**
Gazel 94
Mısra: 5
Aynıyla, bu tarzda.
5. Sinân-ı gamzesini böyle etmeden ser-tîz
6. O fitne-cû yine besbellidir cihâda gider
118. **böyle:**
Gazel 105
Mısra: 7
Böyle, bu şekilde.
7. O gâmze 'âşık-ı zâra ser-â-sere böyle
8. Belâ-yı tâze-rev-i nâgehân-ı dil-berdir
119. **böyle:**
Gazel 107
Mısra: 9
Böyle, bu şekilde.
9. Kıomaz bu Sâlim'i gâmgîn ü giryân böyle hicrinde
10. Hüdâ kâdirdir elbette efendimdir kerîmimdir
120. **böyle:**
Gazel 111
Mısra: 9
Böyle, bu şekilde.
9. Neylesin deryâ-yı şabrım etmesin böyle hürüş
10. Rûzgârıñ kıahrı Sâlim düşmen-i temkîn olur
121. **böyledir:-dir**
Gazel 129
Mısra: 5
Böyle, bu şekilde.
5. Ezelden böyledir kânûn-ı istignâ-fürüşî kim
6. Ederse bir zamân râğbet gârîbe bir zamân etmez
122. **böyle:**
Gazel 139
Mısra: 5
Böyle, bu şekilde.

5. Mukîm-i kûyum olur mu o böyle bād-ı hevā
6. Vefā-yı himmet-i dil-ber gider gelir tırılmaz

123. böyle:

Gazel 143

Mısra: 2

Böyle, bu şekilde.

1. Hep siyeh-kāse-i her çeşm-i cevānānız biz
2. Böyle yek-pāre gedā-yı der-i cānānız biz

124. böyle:

Gazel 152

Mısra: 4

Aynıyla, bu şekilde.

3. Kākülünden hiç rehā mümkün midir bir dām ile
4. Murğ-ı gönlüm gānzeler tā böyle teşhîr eylemiş

125. böyle:

Gazel 155

Mısra: 9

Böyle, bu şekilde.

9. Ne 'ālem var cihānın gülşeninde böyle ey Sālim
10. Temāşā-yı gülistāna tūtalım bir zamān olmuş

126. böyle:

Gazel 164

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde.

3. Etmese halk mahabbetde nifākın ihfā
4. Böyle etmez idi hiç āteşin İzhār şemi'

127. böyle:

Gazel 170

Mısra: 8

Böyle, bu şekilde.

7. Süzen-i hār-ı cefāsın yine ser-tiz etdi
8. Böyle bî-çāre edip bizleri neylerdi firāk

128. böyle:

Gazel 188

Mısra: 5

Böyle, bu şekilde.

5. Niçün böyle gidersiñ hāne-i āgyāra bî-hüde
6. Tekellüf ber-ṭaraf bizden nedendir ictināb etmek

129. böyle:

Gazel 206

Mısra: 3

Böyle, bu şekilde.

3. Böyle leb-tefsîde-i tāb-ı teb-i hicrān iken
4. Ey ṭabîb-i derd-i 'āşık sıhhat ümmîd eylemem

130. böyle:

Gazel 226

Mısra: 1

Aynıyla, bu şekilde.

1. Fikr-i zülfün ile kalmaz böyle efgān eyleyen
2. İrgürür şahn-ı vişāle şāmı hicrān eyleyen

131. böyle:

Gazel 229

Mısra: 1

Böyle, bu şekilde.

1. Kim der 'uşşākı gam ile böyle nālān olmasın
2. Tek hemān āzürde-i endüh-ı hicrān olmasın

132. böyle:

Gazel 229

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde.

3. Hiç siler yok dāmen-i lutf ile eşk-i çeşmimi
4. Kimseler bî-hüde böyle zār u giryān olmasın

133. böyle:

Gazel 232

Mısra: 2

Böyle, bu şekilde.

1. Rüzgār etmez bizi āsüde bir āzārdan
2. Biz rehā-yāb olmazız böyle enin ü zārdan

134. böyle:

Gazel 236

Mısra: 8

Böyle, bu şekilde.

7. Ölmüş gāmıñla reh-güzeriñde gāribi gör
8. Lutf eyle şakla dāmeniñi böyle kıandan

135. böyle:

Gazel 259

Mısra: 7

Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

7. Neden böyle açılmaz göncaves ol fem baña lutf et
8. Açıl rāz-ı derünüñ şaklama ey meh-likā söyle

136. böyle:

Gazel 266

Mısra: 13

Böyle, bu şekilde.

13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nā'il goncalar
14. Bülbülün kārı hemişe Sālim efgān olmasa

137. böyle:

Gazel 273

Mısra: 16

Böyle, bu şekilde.

15. Geşt edip kār-ı hayāli yine biz ey Sālim
16. Böyle bir taze zemīn gösterelim yārāne

138. böyle:

Gazel 283

Mısra: 9

Böyle, bu şekilde.

9. Böyle ser-keşlige Sālim sebep āyā noldu
10. Bir zamān zülf-i siyeh üstümüze ditrer idi

139. böyle:

Gazel 285

Mısra: 8

Böyle, bu şekilde.

7. Bu teğāfül-güne vaz'-ı nā-pesendide neden
8. Böyle nisyāna sebep ne 'āşık-ı şeydāları

140. **böyle:**

Gazel 286

Mısra: 7

Böyle, bu şekilde.

7. Dil-i şeydāya bî-hüde nedendir böyle incinmek

8. Seniñle beynimizde ğālibā yine nifāk oldu

böylece:

1. **böylece:**

Lugaz 3

Mısra: 27

T. zf. Aynıyla, bu tarzda.

27. Ya 'ni etdikçe böylece refāt

28. Burun ucuyla böylece eṭvār

2. **böylece:**

Lugaz 3

Mısra: 28

T. zf. Aynıyla, bu tarzda.

27. Ya 'ni etdikçe böylece refāt

28. Burun ucuyla böylece eṭvār

3. **böylece:**

Lugaz 3

Mısra: 61

T. zf. Aynıyla, bu tarzda.

61. 'Āleme böylece hücum üzre

62. İncinilmez ğamı 'umüm üzre

4. **böylece:**

Gazel 251

Mısra: 7

T. zf. Aynıyla, bu tarzda.

7. Cüy-i elṭāf-ı Hūdā böylece cārīdir kim

8. Güldürür bir dil-i bî-çāreyi maḥzūn olsa

boynu baĝlı:

1. **boynu baĝlı:**

Müfret 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakatle baĝlı olan || Āşık.

1. Dergehiñde boynu baĝlı bir kulum

2. Ben gedā sen şāh-ı hüsñümsün benim

boynu baĝlı kul:

1. **boynu baĝlı kul:**

Tarih 12

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakatle baĝlı olan.

17. Boynu baĝlı kul gibi cümle çemen

18. Şaf-be-şaf divān ṭurur şubḥ u mesā

boynuma taĝdı:

1. **boynuma taĝdı:-dı**

Tahmis 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boynuna takmak || Bir şey ya da kimsenin baĝımlısı ya da tutsaĝı olmak.

5. Boynuma taĝdı yine silsile-i sevdāyı

6. Dedi 'uşşākınıñ ey meh kimisi bî-pervā

boynun egmiş:

1. **boynun egmiş:-miş**

Diĝer 3

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiçeĝin eğilmesi || Bir işi yapmayı kabullenmek.

87. Ney-zenāsā da benefşe aña pey-rev olmuş

88. Çalmaĝa ḥāzır olup ol daĝı boynun egmiş

boynuna alırdı:

1. **boynuna alırdı:-ır, -dı**

Gazel 194

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzerine almak, üstlenmek.

7. Boynuna alırdı 'āşık gerdeniñ ammā çi sūd

8. Baĝtı ḥālindir siyeh-fām eyleyen gerden degil

boyu serv:

1. **boyu serv:**

Terci-bend 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyu serviye benzeyen sevgili.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevkım benim

42. Min-ba 'ad ayırmaya senden bizi Bārī Hūdā

boyu serve:

1. **boyu serve:-e**

Gazel 203

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyu serviye benzeyen sevgili.

1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdāmız bizim

2. 'Ar'aristān-ı hüsñdür cümle ḥūlyāmız bizim

2. **boyu serve:-e**

Gazel 253

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyu serviye benzeyen sevgili.

5. Ser-ā-pā muntāzırdır sen boyu serve dil-i 'uşşāk

6. Kerem kıl seyr-i gülzāra şalın gül-geşt-i bāĝ eyle

boyumca:

1. **boyumca:**

Terci-bend 1

Mısra: 22

Boyum kadar. || Bir sürü, çok fazla.

21. Şādmān etdi vişālīñ bu dil-i nālānımı

22. Luṭfuñu gördüm boyumca ey meh-i burc-ı behā

boyumca ikrāmını gördüm:

1. **boyumca ikrāmını gördüm:-düm-ın, -ı**

Tesdis 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşĝa çok fazla ikramda, lütufta bulunması.

15. Bu rütbe luṭfu ummazken o yār-i meh-cebinimden

16. Bu gün ikrāmını gördüm boyumca nāzeninimden

boyumdan aşar:

1. **boyumdan aşar:-ar**

Kaside 15

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla olmak sayılamayacak kadar çok olmak.

71. Tenimde olsa da her mü zebân-ı şükri-ni 'am

72. Yine boyumdan aşar baħr-i ni 'met-i şevket

boyuñca:

1. **boyuñca:**

Kaside 15

Mısra: 47

Boyu veya uzunluğu kadar.

47. Boyuñca dühte-i ra'nâ libâs-ı zî-şândır

48. Yed-i hikemle zer-endüde ħil'at-i şevket

boz:

1. **bozdu:-du**

Tarih 3

Mısra: 224

Yenmek || Galip gelmek.

223. Biri de düşdü murâd üzre bu mısra' târiħ

224. Düşmeni bozdu murâdıncâ Meħemmed Paşa

2. **bozdu:-du**

Tarih 13

Mısra: 14

Ortadan kaldırmak, yok etmek, gidermek.

13. Hep terâküm eylemişdi ğamzeler târâca lîk

14. Leşker-i ħağ geldi bozdu ğamzeniñ terķimini

3. **bozan:-an**

Gazel 177

Mısra: 7

Tahrip etmek, zarar vermek.

7. Miyâh-ı kâzib-i 'ayn-ı nifâk degil mi bozan

8. Ħalâvetin nigeh-i dîde-i şadûķumuzuñ

bu:

1. **bu:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 21

Bu, işaret sıfatı.

21. Gül-i zâtm bu ğülsitân içre

22. Biricikdir hünerverân içre

2. **bu:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 93

Bu, işaret sıfatı.

93. N'ola bu şî'r-i pâk-i feyz-nihâd

94. Râşid'e olsa bâ'is-i irşâd

3. **bu:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 117

Bu, işaret sıfatı.

117. Her kesi bu hevâ-yı bî-ârâm

118. Etdi âħir ğarîb-i sū-yı nizâm

4. **bunu:-nu**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 119

Bu, işaret zamiri.

119. Bunu taklîd ede ede şu'arâ

120. Sâde elfâz kaldı bî-ma'nâ

5. **bu:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 121

Bu, işaret sıfatı.

121. Her kes oldu bu vâdiye meftûn

122. Bî-kes oldu ma'âni vü mazmûn

6. **bu:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 149

Bu, işaret sıfatı.

149. Bu keremler aña naşîb olsa

150. Yine ħardır ne deñlü zîb olsa

7. **bu:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 162

Bu, işaret sıfatı.

161. Görmesin dünyede ruħ-ı kâmi

162. Ol da aña diyende bu nâmi

8. **bu:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 186

Bu, işaret sıfatı.

185. Şad hezârân ne'üzü ser-tâ-pâ

186. Böyle olmak bu şehrde rüsvâ

9. **bunda:-nda**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 187

İşaret zamiri.

187. Görmeyip bunda gerçi tedķiķa

188. Ħaml edip cây-ı râh-ı tevfiķa

10. **bunu:-nu**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 189

Bu, işaret zamiri.

189. Ħazm ederdim bunu ne ħâl ise ben

190. Dâd ammâ ki ba'zı câhilden

11. **bunu:-nu**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 201

Bu, işaret zamiri.

201. 'Aķlına bunu eyleyip tefhîm

202. Künc-i teslimi eylemez telşîm

12. **bunu:-nu**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 211

Bu, işaret zamiri.

211. Bunu bilmez mi yek-sere eşyâ

212. Fazl-ı Ħaķķ'a menûť ser-tâ-pâ

13. bu:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 215

Bu, işaret sıfatı.

215. Eyle sâlim beni bu mihnetden

216. Ya'ni seng-i yed-i melâmetden

14. bu:

Tesdis 1

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Be-her-şeb yâd edip âh etme ey dil kâkül-i yârî

4. Cihâm bi-huzûr etdiñ nedir bu nâle vü zârî

15. bu:

Tesdis 1

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Olur hâdî reh-i maşûda bir gün hazret-i Bârî

6. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

16. bu:

Tesdis 1

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

11. Olur hâdî reh-i maşûda bir gün hazret-i Bârî

12. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

17. bu:

Tesdis 1

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

15. Bu vaz'-ı nâ-pesendîden demem kim der-ferâğ olsun

16. Helâk etmek ise kaçdı beni cânân şağ olsun

18. bu:

Tesdis 1

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

17. Olur hâdî reh-i maşûda bir gün hazret-i Bârî

18. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

19. bu:

Tesdis 1

Mısra: 21

Bu, işaret sıfatı.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafâ-yı vuşlata maşhar

22. Görüşmeklik muqarrerdir olursa baht eger yâver

20. bu:

Tesdis 1

Mısra: 24

Bu, işaret sıfatı.

23. Olur hâdî reh-i maşûda bir gün hazret-i Bârî

24. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

21. bu:

Tesdis 1

Mısra: 27

Bu, işaret sıfatı.

27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın

28. Tesellî eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

22. bu:

Tesdis 1

Mısra: 28

Bu, işaret sıfatı.

27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın

28. Tesellî eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

23. bu:

Tesdis 1

Mısra: 30

Bu, işaret sıfatı.

29. Olur hâdî reh-i maşûda bir gün hazret-i Bârî

30. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

24. bu:

Kıt'a 1

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Bir muvâfık rûzgâr ile muvâfık yâr ile

2. Gelse bu nev-kaşra 'aşık şevka hem-âgüş olur

25. bu:

Terci-bend 1

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Hamdü li'llâh cüybâr-ı vuşlatıñ seyl-âb edip

8. Tâze cân-bağşende oldu bu dil-i 'atşânıma

26. bu:

Terci-bend 1

Mısra: 21

Bu, işaret sıfatı.

21. Şadmân etdi vişâlîñ bu dil-i nâlânımı

22. Luţfuñu gördüm boyumca ey meh-i burc-ı behâ

27. bu:

Terci-bend 1

Mısra: 26

Bu, işaret sıfatı.

25. Şevk-i nüş-â-nüş-ı vaşlıñda gönül sultânımıñ

26. Zevkı vardır devletiñde bu dil-i şadânımıñ

28. budur:-dur

Terci-bend 1

Mısra: 58

Bu, işaret zamiri.

57. Zülf-i müşgîniñle mihr-i rüyuñu yâd eyleyip

58. Saña her şeb Sâlim'iñ budur du'ası tâ seher

29. bu:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Dirîğ ey çarh-ı bed-evzâ' u keç-rev

4. Ser-â-ser etmediñ bu zâra imdâd

30. bu:

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

15. Kalır mı yoğsa böyle bu dil-i zâr

16. Esîr-i kayd-bend-i dest-i efkâr

31. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: 49
Bu, işaret sıfatı.
49. Şikâyet kim bu çarh-ı köhne-dâmân
50. Yeni bir arzû etdi nümâyân
32. **bu:**
Tahmis 1
Mısra: 8
Bu, işaret sıfatı.
7. Mu'allâ-pâye etmiş şun'-ı Hâk envâ'-i insânî
8. Bu tertibe sözüüm yokdur te'âla'llâh zihî Bânî
33. **bu:**
Lugaz 1
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.
3. Ne 'illet 'illet-i devrân be-her dem devr-i pey-der-pey
4. Bu pey irsâl-i devr-i tekye-i şeyh-i sa'âdetdir
34. **bu:**
Lugaz 1
Mısra: 15
Bu, işaret sıfatı.
15. Bu hâlet Sâlimâ takriri mümkün olmayan şeydir
16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretdir
35. **bu:**
Lugaz 1
Mısra: 21
Bu, işaret zamiri.
21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne luğazdır kim
22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne tegazzül bu mahâretdir
36. **bu:**
Lugaz 1
Mısra: 22
Bu, işaret zamiri.
21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne luğazdır kim
22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne tegazzül bu mahâretdir
37. **buña:-ña**
Lugaz 1
Mısra: 23
Bu, işaret zamiri.
23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz gayrı bir şeydir
24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka diğkattir
38. **bu:**
Lugaz 1
Mısra: 30
Bu, işaret sıfatı.
29. Revâc-ı ma'rifet var neyleyim bî-gâne oldum ben
30. Ne var sultânıma bu bendeñe luţfuñ kerâmetdir
39. **bu:**
Lugaz 1
Mısra: 34
Bu, işaret sıfatı.
33. Ne 'illet kim ola her sū muķârin arzū ṭab'a
34. Bu ab'-ı pür-gümūma çâremiz yok bu da hikmetdir

40. **bu:**
Lugaz 1
Mısra: 34
Bu, işaret zamiri.
33. Ne 'illet kim ola her sū muķârin arzū ṭab'a
34. Bu ab'-ı pür-gümūma çâremiz yok bu da hikmetdir
41. **bu:**
Lugaz 1
Mısra: 38
Bu, işaret zamiri.
37. Cinân ile cenânım tev'em oldu şimdilik Sâlim
38. Hudâ yâver olursa bu da ḳalmaz şanki sâ'atdir
42. **bu:**
Tarih 1
Mısra: 5
Bu, işaret sıfatı.
5. Bu şevķ-ı tâzeden buldu güşâyiş
6. Mişâl-i gönca her bir ṭab'-ı maḥzûn
43. **bu:**
Tarih 1
Mısra: 20
Bu, işaret sıfatı.
19. Güşâyiş bulmaga minnet mi vardır
20. Bu günlerde kederden ṭab'-ı maḥzûn
44. **bu:**
Tarih 1
Mısra: 25
Bu, işaret sıfatı.
25. Degildir Kehkeşân gelmiş bu sūra
26. Çiçekli bir su dîbâsiyla gerdûn
45. **bu:**
Tarih 1
Mısra: 34
Bu, işaret sıfatı.
33. Eger topu nigûnsâr olmayaydı
34. Olur idi bu sūra naḥl-i mevzûn
46. **bu:**
Tarih 1
Mısra: 39
Bu, işaret sıfatı.
39. Degül encüm sürürundan bu sūra
40. Felek her şeb nişâr etmekte altun
47. **bu:**
Tarih 1
Mısra: 49
Bu, işaret sıfatı.
49. Bî ḥamdi'llâh bu sūr-ı dil-fezâdan
50. Ḥayât-ı câvidânî buldu gerdûn
48. **bu:**
Tarih 1
Mısra: 54
Bu, işaret sıfatı.
53. Yeñiden eyledi güyâ ki iḥyâ
54. Bu mürde 'âlemi sūr-ı hümâyûn

49. **bu:**

Tarih 1

Mısra: 116

Bu, işaret sıfatı.

115. Felek ruhsat verir mi 'arz-ı kâma

116. Müsâ'id olsa da bu baht-ı vārūn

50. **bu:**

Tarih 1

Mısra: 125

Bu, işaret sıfatı.

125. Du'ā edip dedim bu sūra tārīh

126. Ola bu sūr-ı Hān Aḥmed hümāyūn

51. **bu:**

Tarih 1

Mısra: 126

Bu, işaret sıfatı.

125. Du'ā edip dedim bu sūra tārīh

126. Ola bu sūr-ı Hān Aḥmed hümāyūn

52. **bu:**

Gazel 1

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Bu televvün-kün-i 'uşşākiña mā'il oldun

8. Olalı 'aks-i ruḥuñ eşk ile dürr-āb bana

53. **bu:**

Diğer 1

Mısra: 17

Bu, işaret sıfatı.

17. Sorar iseñ bu zārı sulṭānım

18. Ey benim şeyḥ-i mekrūmet-şānım

54. **bunda:-nda**

Diğer 1

Mısra: 27

Bu, işaret zamiri.

27. Gūş edip bunda biz meşīhatiñiz

28. Ya'ni teşrīfiñiz kerāmetiñiz

55. **bu:-ı**

Diğer 1

Mısra: 30

Bu, işaret sıfatı.

29. Kıldık esb-i ṭabī'atı taḥrīk

30. Eyledik bu veşīkamız tebrīk

56. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 42

Bu, işaret sıfatı.

41. Ḥavz-ı gülşen şadā-yı vaḥdetde

42. Başka bir zevkı var bu keşretde

57. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 62

Bu, işaret sıfatı.

61. Ya'ni uymaz biri birine her ān

62. Büsbütün bu ṭabī'at-ı insān

58. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 92

Bu, işaret sıfatı.

91. Ne gedādan ne ṭab'-ı şehdendir

92. Bu olan şiveler bütün bir bir

59. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 93

Bu, işaret sıfatı.

93. Ne siyeh bahtıdır bu Mecnūn'uñ

94. Vü ne Leylī'deki gül-efsūnuñ

60. **bunu:-nu**

Kaside 1

Mısra: 101

Bu, işaret zamiri.

101. Anda yok bunu derke isti'dād

102. Ne bilir küh-ı himmeti Ferhād

61. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 123

Bu, işaret zamiri.

123. Bir gün ola bu gördüğün tekdır

124. Maḥv ola hep be-'avn-i luṭf-ı Qādir

62. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 132

Bu, işaret sıfatı.

131. Ola cümle gül-āb-ı istiğnā

132. Böyledir hep bu gülşen-i ma'nā

63. **bu:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 81

Bu, işaret sıfatı.

81. Biz bu endişeyi edip itmām

82. Pes Hışār semtine etdikdi ḥırām

64. **bu:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 87

Bu, işaret sıfatı.

87. Pes uyup her birine bu dil-i zār

88. Eyledi meşrebi üzre reftār

65. **bu:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 166

Bu, işaret zamiri.

165. Bir selāmıñ ile şadān eyle

166. Yetişir baña bu iḥsān eyle

66. **bu:**

Tesdis 2

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Ne deñlü setr-i rāz etse dil-i ser-mest ü nā-huşyār

8. Yine etbette eyler anı bu sūz u güdāz izhār

67. **bu:**

Tesdis 2

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. Bu bazar-ı mahabbette dem-â-dem gerçi bi-südüme

14. Tehi-dest-i nevâzişkâr-ı keff-i ni'met ü cüdüm

68. **bu:**

Tesdis 2

Mısra: 27

Bu, işaret sıfatı.

27. Ne dehlü cevri ile olsa bu dil eyyâm-ı mâtemde

28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde

69. **bu:**

Tesdis 2

Mısra: 28

Bu, işaret sıfatı.

27. Ne dehlü cevri ile olsa bu dil eyyâm-ı mâtemde

28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde

70. **bu:**

Müseddes 2

Mısra: 16

Bu, işaret sıfatı.

15. Fedâ durur saña cânım yoluñda el-hâşıl

16. Helâk olursa da 'aşkıñla râziyız bu dil

71. **bu:**

Lugaz 2

Mısra: 21

Bu, işaret sıfatı.

21. Ne kılıç var bu rezmghe de ne tîr

22. Tarafeyniñ silâhı hep tedbîr

72. **bunu:-nu**

Lugaz 2

Mısra: 28

Bu, işaret zamiri.

27. 'Add-i 'iz'âf-ı beytin etme ümîd

28. 'Ukalâ etdiler bunu teb'id

73. **bunu:-nu**

Lugaz 2

Mısra: 34

Bu, işaret zamiri.

33. Kendi fikriñle eyleyip efkâr

34. N'olduğun bunu eyle istihzâr

74. **bu:**

Tarih 2

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Hamdü li'llâh keşti-i ümmîd erişdi kâmina

2. Rüzgârîñ şad hezârân reşk bu eyyâmina

75. **bu:**

Tarih 2

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Bu dili zehr-âb-nüş olmağdan 'azl et ey gönül

6. Naşb-ı nefis etdi muğadder çün anıñ ikrâmına

76. **bu:**

Rübai 2

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Gözden düşürüp eşk-i revânım gibi cânâ

4. Bu cevri baña görme revâ dideleriñden

77. **bu:**

Diğer 2

Mısra: 25

Bu, işaret sıfatı.

25. N'işlesin dür olup bu bi-çäre

26. Eglenir midhâtiñle hemväre

78. **bu:**

Diğer 2

Mısra: 38

Bu, işaret sıfatı.

37. Müşkil imiş netice kâr-ı firâk

38. Çekilir iş degil bu bâr-ı firâk

79. **bu:**

Diğer 2

Mısra: 39

Bu, işaret sıfatı.

39. Kime râzım diyem bu ğurbetde

40. Hâl müşkil derün hayretde

80. **bu:**

Diğer 2

Mısra: 64

Bu, işaret sıfatı.

63. Ğayra olmaz rübüde el-hâşıl

64. Ğayra bend olmayor efendi bu dil

81. **bunda:-nda**

Diğer 2

Mısra: 73

Bu, işaret zamiri.

73. Şovucakdır hele edâ bunda

74. Anı da bilmeyor belâ bunda

82. **bunda:-nda**

Diğer 2

Mısra: 74

Bu, işaret zamiri.

73. Şovucakdır hele edâ bunda

74. Anı da bilmeyor belâ bunda

83. **bunda:-nda**

Diğer 2

Mısra: 75

Bu, işaret zamiri.

75. Perveriş bunda turfâ turfâ meniş

76. Yağdı âteş gibi beni bu reviş

84. **bu:**

Diğer 2

Mısra: 76

Bu, işaret sıfatı.

75. Perveriş bunda turfa turfa meniş
76. Yağdı âteş gibi beni bu reviş
85. **bu:**
Diğer 2
Mısra: 77
Bu, işaret sıfatı.
77. Rüzgârın bu hâli olmasa âh
78. Firkat olmasa hâşılı her gâh
86. **bu:**
Diğer 2
Mısra: 96
Bu, işaret sıfatı.
95. Hağ te'âlâ olup mu'in ü zahîr
96. Etmeye bu kederde bizi esîr
87. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.
3. Ey şeh-i Mısr-ı belâgat saña ez-cân ü derûn
4. 'Arz-ı eşniyye eder bu dil-i hasret-efzûn
88. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 35
Bu, işaret sıfatı.
35. Nice ezhâr ile bu sîneyi tezyîn etdi
36. Bâğ-ı cennet gibi şimdi anı şîrin etdi
89. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 39
Bu, işaret sıfatı.
39. Deheniñ fikri benim bu dil-i virânımda
40. Gençalar hâşıl eder sîne-i süzânımda
90. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 43
Bu, işaret sıfatı.
43. Çeşmiñin resmi kaçan bu dile 'azmi eyler
44. Donanır gülşen-i kalbimde benim nergisler
91. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 53
Bu, işaret sıfatı.
53. Ey birâder dil-i mağzûn bu resme ya'nî
54. Oldu bî-şekk ü gümân bâğ-ı behiştin 'aynı
92. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 79
Bu, işaret sıfatı.
79. Gülsitân içre bu zînet ile ol müsteğnâ
80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ
93. **bunda:-nda**
Diğer 3

- Mısra: 93
Bu, işaret zamiri.
93. Veîk-i kâm üzre şafâ zevk ile 'işret bunda
94. Ey birâder şeh-i hûbân ile ülfet bunda
94. **bunda:-nda**
Diğer 3
Mısra: 94
Bu, işaret zamiri.
93. Veîk-i kâm üzre şafâ zevk ile 'işret bunda
94. Ey birâder şeh-i hûbân ile ülfet bunda
95. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 101
Bu, işaret sıfatı.
101. Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur
102. Hâşılı âb u hevâsı hele ikrâr olunur
96. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 114
Bu, işaret sıfatı.
113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-ğak
114. Bu fezâlar da cevâmî'e olupdur mülğak
97. **bu:**
Diğer 3
Mısra: 156
Bu, işaret sıfatı.
155. 'Aybımı dâmen-i 'afviñ ile mestûr eyle
156. Ey birâder kerem et bu dili mesrûr eyle
98. **buñâ:-ñâ**
Kaside 3
Mısra: 10
Bu, işaret zamiri.
9. Resûlüñe beni eylediñ ümmet
10. Buñâ hem-tâ cihânda olmaz 'izzet
99. **bu:**
Kaside 3
Mısra: 47
Bu, işaret sıfatı.
47. Beni bu nefis-i bed bîzâr etdi
48. Baña cürm ü zünûbu kâr etdi
100. **bu:**
Kaside 3
Mısra: 60
Bu, işaret sıfatı.
59. Ki ya'nî der baña ol nefis-i kâhil
60. Edâ-yı farz bu tâb ile ne kâbil
101. **bu:**
Kaside 3
Mısra: 65
Bu, işaret sıfatı.
65. Bu sözle kaçdımı ol bâtil eyler
66. Beni ya'nî namâza kâhil eyler
102. **bu:**
Kısa Mesnevi 3

- Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Seher vaktinde eylerken temâşâ
2. Cihâni geşt edip bu dil ser-â-pâ
103. **bu:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 7
Koku.
7. Ne gördüm kaplanmış bir bû cihâni
8. Hicâzâsâ şemim-i bî-țarâni
104. **bu:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 33
Bu, işaret sıfatı.
33. Ki bu derd ile ben her bâr şâhim
34. Geçirdim ğam elemle pençġahim
105. **bu:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 45
Bu, işaret sıfatı.
45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen
46. Velikin bir naşihat isterim ben
106. **bu:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 59
Bu, işaret sıfatı.
59. Huşûşâ dün bu söz anıla oldu
60. O da baña cevâbın böyle verdi
107. **bunu:-nu**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 70
Bu, işaret zamiri.
69. O üç faşlı tamâm etdi nigârim
70. Baba Tâhir bunu okudu yârim
108. **bu:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 76
Bu, işaret sıfatı.
75. Cevâbı çünkü aldım ben sözünden
76. Cemâli ġâ'ib oldu bu gözümden
109. **bu:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 78
Bu, işaret sıfatı.
77. Dileyen Sâlimâ benden naşihat
78. Cihânda eylesin bu 'aşka râġbet
110. **bu:**
Tesdis 3
Mısra: 21
Bu, işaret sıfatı.
21. Bu evkât-ı kederde bu ġam-ı eyyâm-ı mâtemde
22. Kapanmışken baña bâb-ı telatıf bezm-i 'âlemde
111. **bu:**
Tesdis 3

- Mısra: 21
Bu, işaret sıfatı.
21. Bu evkât-ı kederde bu ġam-ı eyyâm-ı mâtemde
22. Kapanmışken baña bâb-ı telatıf bezm-i 'âlemde
112. **bu:**
Tesdis 3
Mısra: 25
Bu, işaret sıfatı.
25. Görüp küyunda ġaltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim
26. Cebnimden bilip bezm-i vişâle olan iġbâlim
113. **bu:**
Tahmis 3
Mısra: 13
Bu, işaret sıfatı.
13. Bu reng-i rüyu temâşâ edip gül-i terde
14. Bekâsı n'olduġunu aıla devletin serde
114. **bu:**
Tahmis 3
Mısra: 19
Bu, işaret sıfatı.
19. Bu imtinân ile luțfuñ gerekmez ey gerdün
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinân eyle
115. **bu:**
Lugaz 3
Mısra: 51
Bu, işaret sıfatı.
51. Hele ne hâl ise bu istiġnâ
52. Lîk gör ki belâyı ol rüsvâ
116. **bu:**
Tarih 3
Mısra: 14
Bu, işaret sıfatı.
13. Öyle pâkîze fetihdir ki görenler țarzin
14. Olmamışdır dediler böyle bu țarz üzere ġazâ
117. **bu:**
Tarih 3
Mısra: 23
Bu, işaret sıfatı.
23. Bu havâdisle cinân içre be-her-maġşûra
24. Hürriyâna öġünür ise sezâdır şühedâ
118. **bu:**
Tarih 3
Mısra: 31
Bu, işaret sıfatı.
31. Ya'ni şâhenşeh-i devrân ki nazîrin bu felek
32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her câ
119. **bu:**
Tarih 3
Mısra: 79
Bu, işaret sıfatı.
79. Etdi ez-cümle sipâriş bu işi şâhibine
80. Yeñiden eyledi bu 'âlemi güyâ ihyâ
120. **bu:**
Tarih 3

- Mısra: **80**
Bu, işaret sıfatı.
79. Etdi ez-cümle sipâriş bu işi şâhibine
80. Yeñiden eyledi bu 'âlemi gūyâ ihyâ
121. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **84**
Bu, işaret sıfatı.
83. Re'y-i pâki anı vü ani de re'y-i pâki
84. Gördü bu kâr-ı bülendi de zühûra ahrâ
122. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **105**
Bu, işaret sıfatı.
105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle karar
106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du'â
123. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **123**
Bu, işaret sıfatı.
123. Bu celâdetle olup Bahr-i Siyâh'a 'âzim
124. Gıtdiler cânib-i cenge diyerek yâ Mevlâ
124. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **127**
Bu, işaret sıfatı.
127. Bu taraftan da çıkıp 'asker-i islâm taşra
128. Evvelin menzil olup anlara Dâvûd Paşa
125. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **151**
Bu, işaret sıfatı.
151. Bu mehâbetle giderken göricek halk anı
152. Ez-derûn eylediler dergeh-i Bârî'ye du'â
126. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **157**
İşaret sıfatı.
157. Bu teveccühle gidip hâşılı taraf-ı rezme
158. Rû-be-râh oldu reh-i düşmene cünd-i vâlâ
127. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **187**
Bu, işaret sıfatı.
187. Bu mehîbâne hücumu göricek her dü taraf
188. Nice olmaya perîşân u müdemmer a'dâ
128. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **207**
Bu, işaret sıfatı.
207. Gördü bu işleri ber-vefk-ı murâd ol âşaf
208. Yine devletle Sitanbul'a 'azim kıldı ki tâ
129. **bu:**
Tarih 3

- Mısra: **217**
Bu, işaret sıfatı.
217. Gerçi hâddim değil ammâ bu sürûruñ şevkı
218. Etdi küstâh zarûri beni kıldı gūyâ
130. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **221**
Bu, işaret sıfatı.
221. Bu tevârih-i dü-mışra'ları etdim ta'dâd
222. Ta'miye ta'miyesiz her biri oldu zibâ
131. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **223**
Bu, işaret sıfatı.
223. Biri de düşdü murâd üzre bu mışra' târih
224. Düşmeni bozdu murâdınca Mehemmed Paşa
132. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **228**
Bu, işaret zamiri.
227. Oldu târih neved penc ü hezâr u sî şad
228. Bu ise dört yüz doksan ikidir ser-tâ-pâ
133. **bu:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
5. Çıkınca seyr-i deryâya şehâ deryâyı hâreyle
6. Görüp bu hâlet-i behcet-çarîniñ mevc urur deryâ
134. **bu:**
Diğer 4
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
15. Nicedir hâl-i şerif nice mizâc
16. Bu taraftan ederiz istizmâc
135. **bu:**
Diğer 4
Mısra: **33**
Bu, işaret sıfatı.
33. Lîk bu dîde-i nemnâk ma'lûm
34. Hep gam-ı hâtır-ı gamnâk ma'lûm
136. **bu:**
Diğer 4
Mısra: **36**
Bu, işaret sıfatı.
35. Olalı dil gam-ı hicriñe qarîn
36. Gün-be-gün olmada bu tab' hâzîn
137. **bu:**
Diğer 4
Mısra: **53**
Bu, işaret sıfatı.
53. Olur ise bu taraf istihibâr
54. Reviş-i 'âlem ü dem istifsâr

138. **bu:**
Diğer 4
Mısra: 77
Bu, işaret sıfatı.
77. Ğıbta olsa nola kim bu sūde
78. Vech ederse derine fersūde
139. **bu:**
Diğer 4
Mısra: 79
Bu, işaret sıfatı.
79. Bu sevāb dünyede insāna kefāf
80. Şeb ü rüz eyleye ol beyti tavāf
140. **bu:**
Diğer 4
Mısra: 88
Bu, işaret sıfatı.
87. Yüzümü sürmegi ben ol cāda
88. Hāḡ müyesser ede bu dünyāda
141. **bundan:-ndan**
Diğer 4
Mısra: 95
Bu, işaret zamiri.
95. Bundan evvel size manzūm mektūb
96. Hātem-i hicr ile maḡtūm mektūb
142. **budur:-dur**
Tesdis 4
Mısra: 21
Bu, işaret zamiri.
21. Çin-i zūlfünde bulandan göñlümü budur recām
22. Dāmenin būs eyleyenler eylesin benden selām
143. **bu:**
Tarih 4
Mısra: 21
Bu, işaret sıfatı.
21. Yeter bu da‘vi-i teslīme şāhid
22. Çerāğ-ı dergeh-i vālāsı ḡaḡkā
144. **bu:**
Tarih 4
Mısra: 58
Bu, işaret sıfatı.
57. Yine bi‘ṡ-ṡab‘ olup ḡayrāta mā‘il
58. Binā etdi bu beytu’llāhı ḡālā
145. **bu:**
Tarih 4
Mısra: 71
Bu, işaret sıfatı.
71. Bu vālā cāmi‘-i bī-misliñ el-ḡaḡ
72. Ne mümkin eylemek evsāfın ihşā
146. **buña:-ña**
Tarih 4
Mısra: 73
Bu, işaret zamiri.
73. Ne yapsınlar buña tāriḡ-ḡüyān
74. Tekellūm ḡāşır u dil nā-şikibā
147. **bu:**
Tarih 4
Mısra: 81
Bu, işaret sıfatı.
81. Bu beyt-i dil-ḡüşā tāriḡ düşdü
82. Faḡirāne ḡuzūra etdim inhā
148. **bu:**
Tarih 4
Mısra: 83
Bu, işaret sıfatı.
83. Bu vālā cāmi‘-i bī-‘idli yapıdı
84. ḡapudan iken İbrāhīm Paşa
149. **bu:**
Diğer 5
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Esb-i teşrifñiz nice eyyām
12. Etmedi ḡiç bu semte ‘aṡf-ı licām
150. **bu:**
Diğer 5
Mısra: 13
Bu, işaret zamiri.
13. Muḡtezā-yı şadāḡatim bu mudur
14. Size yoḡsa ḡaḡiḡatim bu mudur
151. **bu:**
Diğer 5
Mısra: 14
Bu, işaret zamiri.
13. Muḡtezā-yı şadāḡatim bu mudur
14. Size yoḡsa ḡaḡiḡatim bu mudur
152. **bu:**
Diğer 5
Mısra: 16
Bu, işaret zamiri.
15. Bize incinmege nedir bādī
16. Yoḡsa ūlfetde bu mudur vādī
153. **buña:-ña**
Diğer 5
Mısra: 19
Bu, işaret zamiri.
19. Buña ūlfet denilmez ey dānā
20. Ūlfet eyler görüşmemiz peydā
154. **bu:**
Kaside 5
Mısra: 48
Bu, işaret sıfatı.
47. Öyle bir eşheb-i nāzik ki anıñ aḡrānı
48. Bir daḡı gelmeye bu köhne cihāna aşlā
155. **bu:**
Kaside 5
Mısra: 56
Bu, işaret sıfatı.

55. Pes sa'adetle şu'üd eyledi çarh-ı düvüme
56. Geçdi eflâki bu vech ile habîb-i Mevlâ

156. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 90

Bu, işaret sıfatı.

89. Āh-ı cān-süz-ı hevā vü heves ile her dem

90. Şu'le-pāşide eder bu dil-i ḥasret-peymā

157. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 104

Bu, işaret sıfatı.

103. Sālimā gayrı du'ā vakti bedidār oldu

104. Ne bu ikşār-ı kelāmın ne bu 'arz-ı şekvā

158. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 104

Bu, işaret sıfatı.

103. Sālimā gayrı du'ā vakti bedidār oldu

104. Ne bu ikşār-ı kelāmın ne bu 'arz-ı şekvā

159. **bunu:-nu**

Tesdis 5

Mısra: 27

Bu, işaret zamiri.

27. Tā ezelden böyle kurmuşdur bunu dānā-yı 'aşk

28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kālā-yı 'aşk

160. **bu:**

Kıt'a 5

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Dil-i ḡamīnime ey çarh neden bu gūne cefā

2. Ger imtiḥān ise kaşdıñ bu imtiḥān çoğdur

161. **bu:**

Tarih 5

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

17. Bi't-ḥabî li'llāhi ḥayrāt etmege mā'il olup

18. Yapdı bu nev-cāmi'-i pāki edip ḥayr-ı esīs

162. **bu:**

Tarih 5

Mısra: 27

Bu, işaret sıfatı.

27. Yapdı bu nev-cāmi'-i taqvā-me'āb-ı dil-keşi

28. Qapudan-ı ekrem İbrāhīm Paşa-yı enīs

163. **bu:**

Tarih 6

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Bu münāsib mevzi'-i zībende-i pākizede

2. Böyle çarh olduğda bu nev-cāmi'-i dil-keş-zemīn

164. **bu:**

Tarih 6

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Bu münāsib mevzi'-i zībende-i pākizede

2. Böyle çarh olduğda bu nev-cāmi'-i dil-keş-zemīn

165. **bu:**

Gazel 6

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Ğamze tekrîr-i 'itāb ile beni şād eylemez

6. Bu emirde ḥāşılı te'kid düşmendir baña

166. **bu:**

Gazel 6

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şāyed deyi

8. Bu cihān mülkünde māh-ı 'id düşmendir baña

167. **bu:**

Kaside 6

Mısra: 16

Bu, işaret sıfatı.

15. Dil-i ma'sūku mūm eyler niyāz-ı 'āşık-ı ser-bāz

16. Bu ma'nāyı eder iş'ār ḥālā şem' ü pervāne

168. **bu:**

Kaside 6

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

17. Maḥabbet 'āşıka ser-māye-i kālā-yı vuslatdır

18. Bu ma'nāyı nola kim etse icrā şem' ü pervāne

169. **buña:-ña**

Kaside 6

Mısra: 28

Bu, işaret zamiri.

27. Vişāl-i vuslat-ı ma'sūk-ı 'āşık sūzdu elbet

28. Buña oldu delil-i şübhe-fersā şem' ü pervāne

170. **bu:**

Tesdis 6

Mısra: 7

Bu, işaret zamiri.

7. Dirîğ ey dil bu gülzār-ı cihān-ı behcet-efzāda

8. Bahār-ı 'ömrümüz geçdi dahi dil 'aşkdan āzāde

171. **budur:-dur**

Tesdis 6

Mısra: 21

Bu, işaret zamiri.

21. Budur semt-i maḥabbetde hemişe 'āşıka ehven

22. Ki bu nükte bilindi Nā'il'in bu beyt-i pākinden

172. **bu:**

Tesdis 6

Mısra: 22

Bu, işaret sıfatı.

21. Budur semt-i maḥabbetde hemişe 'āşıka ehven

22. Ki bu nükte bilindi Nā'il'in bu beyt-i pākinden

173. **bu:**

Tesdis 6

Mısra: 22

Bu, işaret sıfatı.

21. Budur semt-i maḥabbetde hemîşe ‘aşîka ehven
22. Kî bu nûkte bilindi Nâ’ il’îñ bu beyt-i pâkinden

174. **budur:-dur**

Lugaz 6

Mısra: 10

Bu, işaret zamiri.

9. Kimse ta’yîn edemez aña şudur
10. Ben de bilmem ki diyem işte budur

175. **bu:**

Tarih 7

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Hezârân ‘izz ü rîf’ atle ne dem teşrîf edip etdi
8. Kudümiyle bu cāy-ı cennet-âbādânı zîbâ-dil

176. **bu:**

Tarih 7

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Sürürümdan dedim târîḥ-i teşrîfin anıñ Sâlim
10. Bu dil-keş cāygâhı eyledi rüşen o dānâ-dil

177. **bu:**

Rûbai 7

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Eylerse nola şem’i hemîn cāy-ı ‘ibâdet
2. Bu nûr ile buldu o tecellâ-yı ‘ibâdet

178. **bu:**

Gazel 7

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Dâmen-i Sâlim bu çirk-âb-ı emelden pâk olup
10. Eyle cûduñla müyesser maḥşadım yâ Rab baña

179. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Anı nice vaşf eder bu ḥâme
10. Evşâfı o keç-dehâna şıgmaz

180. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. Vaşfında bu esb-i ḥâme dil-teng
14. Meydân-ı ḥırâmîyâna şıgmaz

181. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

15. Tab’ima bu yolda cevri etmem
16. Zevrakçeye tâziyâne şıgmaz

182. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 29

Bu, işaret zamiri.

29. Bu kudret-i şun’-ı Kibriyâ’dır
30. Şadr-ı dil-i kâşırâna şıgmaz

183. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 33

Bu, işaret sıfatı.

33. Vâkıf olamaz bu sırta kimse
34. Evhâm-ı muḥâsibâna şıgmaz

184. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 36

Bu, işaret sıfatı.

35. Bilmek de murâdımız degildir
36. Zîrâ bu cihâniyâna şıgmaz

185. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 50

Bu, işaret sıfatı.

49. Memdûḥ-ı Ḥudâ ki vaşf-ı pâki
50. Bu kilk-i şikest-zebâna şıgmaz

186. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 75

Bu, işaret sıfatı.

75. Luḥf eyle meded bu ‘abd-i zâra
76. Kim derd-i dili cihâna şıgmaz

187. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 101

Bu, işaret zamiri.

101. Bu zîkr-i şenâ-yı Muştafâ’dır
102. Bunda dem-i şâ’irâne şıgmaz

188. **bunda:-nda**

Kaside 7

Mısra: 102

Bu, işaret zamiri.

101. Bu zîkr-i şenâ-yı Muştafâ’dır
102. Bunda dem-i şâ’irâne şıgmaz

189. **bu:**

Kıt’a 7

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Bu kaḥt-ı feyz-ı şehâb-ı şehâ ‘âlemde
2. Ḥazâna erdi nihâl-i ḥadıka-i maḥşûd

190. **bu:**

Tarih 8

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Bu eyyâmîñ ḥalâyıḳ olsa nola menḳabet-ḥvânı
4. Bu eyyâmîñ nola meddâhı olsa cümle-i âfâḳ

191. **bu:**
Tarih 8
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.
3. Bu eyyâmîñ hâlâyık olsa nola menkabet-hvânı
4. Bu eyyâmîñ nola meddâhı olsa cümle-i âfâk
192. **bu:**
Tarih 8
Mısra: 9
Bu, işaret sıfatı.
9. Bu eyyâm-i sürür ile refâkat eyledi nev-rüz
10. Sezâdir gülşen olsa bülbülâna Ka‘betü’l-‘uşşâk
193. **bu:**
Tarih 8
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şâd u hândandır
12. Bu nükhetle ‘aceb mi olsa dünyâ cennete mişdâk
194. **bu:**
Tarih 8
Mısra: 15
Bu, işaret sıfatı.
15. Bu gülzârı Hudâ etmiş mu‘allim-hâne-i kudret
16. Gülistân’îñ hikâyâtından okur bülbülân evrâk
195. **bu:**
Diğer 8
Mısra: 15
Bu, işaret sıfatı.
15. Yüz sürüp bu kemîne-i çâker
16. Hîdmet eyler o câha ser-tâ-ser
196. **bu:**
Diğer 8
Mısra: 19
Bu, işaret sıfatı.
19. Çurbet içre bu zâr bî-kesdir
20. İtîhâra efendimiz besdir
197. **bu:**
Diğer 8
Mısra: 65
Bu, işaret sıfatı.
65. Bu zemîn ü zamân turdukça
66. Tura zâtîñ cihân turdukça
198. **bu:**
Diğer 8
Mısra: 67
Bu, işaret sıfatı.
67. Ne demekdir bu hâki ref etmek
68. Vetr-i ihsân-ı pâki şef etmek
199. **bu:**
Diğer 8
Mısra: 69
Bu, işaret sıfatı.
69. Ya‘ni etmek sezâ bu in‘âme
70. Tarafından gele kerem-nâme
200. **bu:**
Diğer 8
Mısra: 71
Bu, işaret sıfatı.
71. Olmamışken seflere bu kerem
72. Baña oldu bu luğf u cüd u ni‘am
201. **bu:**
Diğer 8
Mısra: 72
Bu, işaret sıfatı.
71. Olmamışken seflere bu kerem
72. Baña oldu bu luğf u cüd u ni‘am
202. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 56
Bu, işaret sıfatı.
55. Bir iki beyt-i kâlemiye ederse şâyeste
56. Kalem bu şevk ile kim midhatine dâ‘irdir
203. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 57
Bu, işaret sıfatı.
57. Eder bu maṭla‘-ı pâki hemîn faḥriyye
58. Ki yümni na‘tiñ ile kendiden o şâdir
204. **bunda:-n, -da**
Kaside 8
Mısra: 68
Bu, işaret zamiri.
67. Siyâh câme giyer kim vesâh tahammül eder
68. Ya neylesin ki kalem bunda bir misâfirdir
205. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 69
Bu, işaret sıfatı.
69. Kümeyt-i hâme gezinmiş bu yolda bir iz var
70. Degil nuḳât dökülmüş o naḳş-ı hâfirdir
206. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 72
Bu, işaret sıfatı.
71. Sebül-i Ka‘be-i na‘t-i Resûl’e niyyeti var
72. Ki dil-harâb-ı zamîrin bu sa‘ya ‘âmirdir
207. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 82
Bu, işaret sıfatı.
81. Resûl-i hazret-i Hâk âhîr -i vücüd esbak
82. Ki vaşf-ı pâki muḥaḳḳaḳ bu sırta dâ‘irdir
208. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 102
Bu, işaret sıfatı.
101. Bir ‘arz-ı hâle vesile olur deyü etdim
102. Bu na‘t-i pâke de ben ictirâ Hudâ birdir

209. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 112
Bu, işaret sıfatı.
111. Şafâ-yı şevkı ekall-i kalil-i bî-encâm
112. 'Aceb gümümü bu dehrîñ ki dehr dâhirdir
210. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 127
Bu, işaret sıfatı.
127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşagehde baña
128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir
211. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 141
Bu, işaret sıfatı.
141. Ki ben bu güne firāk u diyâr-ı gurbetde
142. Ola 'ilâclar anda hâzîn ü hâsirdir
212. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 159
Bu, işaret sıfatı.
159. Taşavvufâne bu şî'ri merâma tarh edelim
160. Ki bu nesic-i muraşsa' gönülde hâzırdır
213. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 160
Bu, işaret sıfatı.
159. Taşavvufâne bu şî'ri merâma tarh edelim
160. Ki bu nesic-i muraşsa' gönülde hâzırdır
214. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 163
Bu, işaret sıfatı.
163. Kıyâs böyle nedendir anı bu şekle koyan
164. Netice rûhumuz aşlında tîb ü tâhirdir
215. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 170
Bu, işaret sıfatı.
169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u hâk ü hevâ
170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir
216. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 171
Bu, işaret sıfatı.
171. Bu güne eyledi vaşf-ı şerîfîni ta'bir
172. 'Aceb ki tab'-ı yerâ'a yem-i mefâhirdir
217. **bu:**
Kaside 8
Mısra: 212
Bu, işaret sıfatı.
211. Tefekkür eylememekler nedendir âyâ kim
212. Be-her gelen bu cihân-ı fenâya hâcirdir

218. **bu:**
Kıt'a 8
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.
3. Nâle döndüm nâlelerden bezm-i hicrânında hayf
4. Tâkatım şabrım gibi etdi bu gurbet kahrı tāk
219. **bu:**
Diğer 9
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Şad hezârân hülûs-ı bî-pâyân
12. Eder irsâl bu gam ile pinhân
220. **bu:**
Diğer 9
Mısra: 33
Bu, işaret sıfatı.
33. Oldu bu beyt-i hasb-i hâl-edâ
34. Dilde tesbîhi dâ'imâ hâlâ
221. **bu:**
Diğer 9
Mısra: 41
Bu, işaret sıfatı.
41. Ya'ni dūr olmağile bu mehcūr
42. Olmayaydı derûndan da o dūr
222. **bu:**
Diğer 9
Mısra: 50
Bu, işaret sıfatı.
49. Gâh helvâ bahânesin eşvâk
50. Eder idi bu zâra hülûv-i mezâk
223. **bu:**
Diğer 9
Mısra: 52
Bu, işaret sıfatı.
51. Gâh tavla miyânede şatranc
52. Şimdi oldu bu zâra şad renc renc
224. **bu:**
Diğer 9
Mısra: 59
Bu, işaret sıfatı.
59. Şimdi bu rûzgâr-ı nâ-be-amân
60. Âteşim âsumâna etdi revân
225. **bu:**
Diğer 9
Mısra: 61
Bu, işaret sıfatı.
61. Cümle bu âteş-i şebân içre
62. Seyr edenler bu âsumân içre
226. **bu:**
Diğer 9
Mısra: 62
Bu, işaret sıfatı.
61. Cümle bu âteş-i şebân içre
62. Seyr edenler bu âsumân içre

227. **bu:**
Diğer 9
Mısra: **99**
Bu, işaret sıfatı.
99. Sorar ise bu râzı yârânım
100. Deyiver cümlesine sulţânım
228. **bu:**
Diğer 9
Mısra: **101**
Bu, işaret sıfatı.
101. Biz ki olduk bu ğurbet içre figâr
102. Sîne-süz-ı ğarîb-i dâr u diyâr
229. **bu:**
Diğer 9
Mısra: **108**
Bu, işaret sıfatı.
107. Gülşeninden kıvup Sitanbul' uñ
108. Etdi âlûdesi bu medhûlûñ
230. **bunda:-nda**
Diğer 9
Mısra: **113**
Bu, işaret zamiri.
113. Kıatı kırkağ olur imiş bunda
114. Her gelen hâşılı her efgende
231. **bunu:-nu**
Diğer 9
Mısra: **119**
Bu, işaret zamiri.
119. Bunu evvel müderrisîn-i kirâm
120. Eyü manşıb der idi cümle tamâm
232. **bu:**
Diğer 9
Mısra: **121**
Bu, işaret sıfatı.
121. Eyü manşıb netice bu manşıb
122. Lîk ammâ riâyı müstevcib
233. **bunda:-nda**
Diğer 9
Mısra: **124**
Bu, işaret zamiri.
123. Bilmez etmekligi riâyâ Sâlim
124. Nic' olur bunda bilmezem hâlim
234. **bunuñ:-nuñ**
Kaside 9
Mısra: **15**
Bu, işaret zamiri.
15. Bunuñ tefsîridir çün Âyet-i Nûr
16. Mişâli oldu dilde sırr-ı mestûr
235. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **35**
Bu, işaret zamiri.
35. Muħammed'dir bu maħbûb-ı Hudâ'dır
36. Gürûh-ı enbiyâda Muştafâ'dır
236. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Bu, işaret sıfatı.
53. Bu hvân-ı ni' mete dâ'î-i emced
54. Muħammed'dir Muħammed'dir Muħammed
237. **bu:**
Tarih 10
Mısra: **32**
Bu, işaret sıfatı.
31. Hüsnuñü etdi mehâsin tekmiñ
32. Bu hüsün degmege ihsân olmaz
238. **bu:**
Tarih 10
Mısra: **51**
Koku.
51. Bu degil büy-ı mücessemdir bu
52. Gerçi bu büyile yeksân olmaz
239. **bu:**
Tarih 10
Mısra: **51**
Bu, işaret zamiri.
51. Bu degil büy-ı mücessemdir bu
52. Gerçi bu büyile yeksân olmaz
240. **bu:**
Tarih 10
Mısra: **52**
Bu, işaret sıfatı.
51. Bu degil büy-ı mücessemdir bu
52. Gerçi bu büyile yeksân olmaz
241. **bü:**
Tarih 10
Mısra: **73**
Bu, işaret sıfatı.
73. Ya 'ni bü mısra '-ı târih etmiş
74. Saña hiç haţţ ile noķşân olmaz
242. **bu:**
Rûbai 10
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
1. Gönñüm o şehenşâha emânet verdim
2. Derdim bu ki anı yine alam derdim
243. **bu:**
Diğer 10
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
5. Firâķ-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revân
6. Pür etdi dâmen-i çeşmim gibi benim her câ
244. **bu:**
Diğer 10
Mısra: **28**
Bu, işaret sıfatı.
27. Ki oldu teşne-i her neş'e-i şafâ gönñüm
28. 'Aceb mi bilmese kârın gezip bu dehri dilâ

245. **bu:**
Diğer 10
Mısra: 34
Bu, işaret sıfatı.
33. Hemîşe tekye-i ğamda enînimiz besdir
34. Bu tîz tîz şadâ-yı enînimiz farazâ
246. **bu:**
Diğer 10
Mısra: 64
Bu, işaret sıfatı.
63. Döküp miyâne-i teftîşe gâh uşurlâb
64. Bu nüh küre serine teng olur idi her cā
247. **bunuñla:-nuñ, -la**
Diğer 10
Mısra: 68
Bu, işaret zamiri.
67. Cihâni añladı bildi muhaşşal ‘ilmi gibi
68. Bunuñla oldu ma‘ârif içinde müsteşnâ
248. **bunuñla:-nuñ, -la**
Diğer 10
Mısra: 69
Bu, işaret zamiri.
69. Bunuñla oldu ħarâ‘ir saña bütün bende
70. Bunuñla oldu saña Sâlim-i ğarîb şeydâ
249. **bunuñla:-nuñ, -la**
Diğer 10
Mısra: 70
Bu, işaret zamiri.
69. Bunuñla oldu ħarâ‘ir saña bütün bende
70. Bunuñla oldu saña Sâlim-i ğarîb şeydâ
250. **bunda:-nda**
Diğer 10
Mısra: 76
Bu, işaret zamiri.
75. Cenâb-ı Haĸĸ‘a emânet edip vücûduñu biz
76. Bu ğüne kaldı ber-âverde bunda dest-i du‘â
251. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 21
Bu, işaret sıfatı.
21. Leme‘ân eyledikçe dilde bu nür
22. Görüne cedvel-i zehble sütür
252. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 49
Bu, işaret zamiri.
49. Yine ol ğazve zâhir oldu bu
50. Mu‘ciz-i kavî-i pâk-i İnhezemû
253. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 55
Bu, işaret zamiri.
55. Âyet olmaz mı bu o zî-şâna
56. Nuĸĸ-ı aĸras enîn-i ħannâna

254. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 59
Bu, işaret sıfatı.
59. Ğuş-zeddir bu vak‘a-i meşhûr
60. Feth-i Ħayber tekellüm-i ya‘fûr
255. **buña:-ña**
Kaside 10
Mısra: 64
Bu, işaret zamiri.
63. Yalñuz şıĸĸ-ı şaĸĸ-ı Meh mi meger
64. Buña hem-ser degil mi şaĸĸ-ı şecer
256. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 71
Bu, işaret sıfatı.
71. Bî-merâdır bu naĸl-i ma‘lûme
72. Mu‘ciz-i emr-i şât-ı mesmûme
257. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 119
Bu, işaret sıfatı.
119. Biri de mu‘ciziñ bu zîbâ sır
120. Kısşa-i zi‘b ü emr-i râ‘idir
258. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 121
Bu, işaret sıfatı.
121. Bir de mu‘ciz bu emr-i vâlâdır
122. Ya‘ni emr-i libâs-ı Zehrâ‘dır
259. **bu:-ın**
Kaside 10
Mısra: 129
Bu, işaret sıfatı.
129. Saña besdir bu emr-i dehşet-ĥîz
130. Tâĸ-ı Kîsrâ vü Vak‘a-i Pervîz
260. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 153
Bu, işaret zamiri.
153. Bu da şöhet-şî‘ârdır yek-ser
154. Emr-i ihyâ-yı mürde-i duĸter
261. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 157
Bu, işaret zamiri.
157. Bu da Ya‘lî rivâyeti üzere
158. Şâbit oldu taharrük-i şecere
262. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 165
Bu, işaret zamiri.

165. Bu da naql oldu böyle Ya 'lî' den
166. O seferde gelip yine bir zen

263. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 170

Bu, işaret zamiri.

169. Dedi ey çäre-sâz-ı her gâmgîn

170. Nice demdir bu dil-şikest ü hâzîn

264. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 180

Bu, işaret sıfatı.

179. İbni Mes' üd' uñ oldu çün hâki

180. Bu kelâmı rivâyet-i pâki

265. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 193

Bu, işaret zamiri.

193. Bu idi kim melâ'ik-i emcâd

194. Etdiler emr-i Hâkk ile imdâd

266. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 199

Bu, işaret sıfatı.

199. Eyledi bu 'inâyetini penâh

200. Yine 'aynıyla sâk-ı 'Abdu'llâh

267. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 214

Bu, işaret sıfatı.

213. Olıcak kim be-hikmet-i vâlâ

214. Bu gazâ yine nâka-i Kaşvâ

268. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 230

Bu, işaret sıfatı.

229. Gazve-i Tâyif-i mu'allâda

230. Olmuş idi bu mu'ciz âmâde

269. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 249

Bu, işaret sıfatı.

249. Oldu anıñ bu cüdu 'âlem-gîr

250. 'Afv-i a'râbî-i hiyel-tedbîr

270. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 253

Bu, işaret zamiri.

253. Yalñuz bu mudur olan in'âm

254. Oldu teksîr mu'cizeyle ta'âm

271. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 275

Bu, işaret sıfatı.

275. Yine bu gazve-i mu'allâda

276. Oldu teksîr zâd-ı hürmâ da

272. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 279

Bu, işaret sıfatı.

279. Mu'ciz-i pâkdir bu emr-i 'azîm

280. Kâr-ı kûrş-ı cevîn-i Ümmi Selîm

273. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 281

Bu, işaret zamiri.

281. Yâ bu mu'ciz degil mi dehşet-yâb

282. Ya 'ni te' mîn-i 'ayn-ı hâyî u bâb

274. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 291

Bu, işaret zamiri.

291. Yâ bu mu'ciz degil midir meşhûr

292. Ki siyerlerde oldu hep meşhûr

275. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 315

Bu, işaret sıfatı.

315. Yâ bu mu'ciz ki şöhret-ârâdır

316. Emr-i 'âlî vü sırr-ı vâlâdır

276. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 319

Bu, işaret sıfatı.

319. Düşüp âteş netice bu vehle

320. Hân ü mân-ı şakiyy-i Bû Cehl'e

277. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 324

Bu, işaret sıfatı.

323. Ğayrı bir kâre bulmayıp miknet

324. Etdi bu hileyi tûmânînet

278. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 327

Bu, işaret sıfatı.

327. Bilir idi bu de' b-i vâlâyı

328. Geh 'iyâdet ederdi merzâyı

279. **bu:-i**

Kaside 10

Mısra: 343

Bu, işaret sıfatı.

343. Ne 'aceb nuḡk-ı pâkdir bu kelâm

344. Ki demiş şâ'ir-i bihîn-ilhâm

280. **bu:**

Kaside 10

- Mısra: 359
Bu, işaret sıfatı.
359. Bu 'alâmet tarîk-ı redd oldu
360. Baña hâdek netice sedd oldu
281. **bunlar:-nlar**
Kaside 10
Mısra: 364
Bu, işaret zamiri.
363. Her ne çend eyledimse kaçd-ı vefîr
364. Etdi bunlar 'azîmetim tedmîr
282. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 369
Bu, işaret sıfatı.
369. Saña besdir bu mu 'ciz-i ekmel
370. Ya 'ni kim hârb-i Dümetü'l-cendel
283. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 375
Bu, işaret sıfatı.
375. Ne güzel nuḡk-ı pâkdir bu edâ
376. Gül-i Şad-berg'de demiş Yahyâ
284. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 386
Bu, işaret sıfatı.
385. Emr-i hârb-i Tebük edince zühür
386. Etdi bu mu 'ciz-i sûtüde mürûr
285. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 391
Bu, işaret sıfatı.
391. Biri de mu 'ciziñ bu emr-i hâḡîr
392. Sereka töhmetinde nuḡk-ı ba 'îr
286. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 393
Bu, işaret sıfatı.
393. Müttefikdir bu mu 'ciz-i bâhir
394. O rivâyet ki kavî-i Hânzele'dir
287. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 395
Bu, işaret sıfatı.
395. Eyleyip böyle bu sözü taḡkîk
396. Ki demiş ol şadûk u 'adl ü şadîk
288. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 397
Bu, işaret sıfatı.
397. Bu eşerden verip bu güne hâber
398. Dedi bir gün cenâb-ı Peygamber

289. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 416
Bu, işaret sıfatı.
415. Dîdemi bî-na 'îm-i nûr etme
416. Medediñden bu zârı dûr etme
290. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 443
Bu, işaret sıfatı.
443. Bu revîşler 'aceb temâşâdır
444. Bu heves dem-be-dem ne sevdâdır
291. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 444
Bu, işaret sıfatı.
443. Bu revîşler 'aceb temâşâdır
444. Bu heves dem-be-dem ne sevdâdır
292. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 474
Bu, işaret sıfatı.
473. Sine ḡikmetle bir kitâb oldu
474. Bu ḡavâs ile penç bâb oldu
293. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 499
Bu, işaret zamiri.
499. Bu ne ḡaflet bu ne ḡamâkatdır
500. Böyle kârîñ şoñu nedâmetdir
294. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 499
Bu, işaret zamiri.
499. Bu ne ḡaflet bu ne ḡamâkatdır
500. Böyle kârîñ şoñu nedâmetdir
295. **bu:**
Kaside 10
Mısra: 501
Bu, işaret sıfatı.
501. ḡayrı yokdur bu kâre bir çâre
502. Yapışıp dâmen-i mededkâre
296. **bu:**
Tarih 11
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Hâlesiz mâh yakışmaz şeb-i deycür içre
10. Sâde olsa kâmere olmaya bu kâl ile kâl
297. **bu:**
Diğer 11
Mısra: 30
Bu, işaret sıfatı.
29. Şîḡhat üzre durur vücûd-ı naḡîf
30. 'Āfiyetde olup bu 'abd-i za 'îf

298. **bu:**
Diğer 11
Mısra: 34
Bu, işaret sıfatı.
33. Şöyle zâr etdi iştîyâk beni
34. Nâle döndürdü gam bu cism ü teni
299. **bu:**
Diğer 11
Mısra: 40
Bu, işaret sıfatı.
39. Cümle teftîş-i düstan etdim
40. Bu seyâhatda imtîhân etdim
300. **bu:**
Diğer 11
Mısra: 55
Bu, işaret sıfatı.
55. Çünkü etdi derûn bu hâle nazar
56. Buldu hâmem derûnu şerha nazar
301. **bu:**
Diğer 11
Mısra: 61
Bu, işaret sıfatı.
61. Çeşmimiz görmeyip bu devrânı
62. Zevk-ı hâlet-resân-ı yârânı
302. **bu:**
Diğer 11
Mısra: 102
Bu, işaret sıfatı.
101. Büselikler rehîn-i tekye gider
102. Bu segâh-ı zemîn-i tekye gider
303. **bu:**
Diğer 11
Mısra: 121
Bu, işaret sıfatı.
121. Oldu hâme bu 'arsagehde şamût
122. Mûsikîdir yerinde olsa sükût
304. **bu:**
Kıt'a 11
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Bu şiddet-i ğam-ı sermâ-yı iğtirâbımdan
2. O yârdan bize bu luţfu pek 'aceb geldi
305. **bu:**
Kıt'a 11
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Bu şiddet-i ğam-ı sermâ-yı iğtirâbımdan
2. O yârdan bize bu luţfu pek 'aceb geldi
306. **bu:**
Tarih 12
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Göricek teşrif-i aĥbâbı bu dem
12. Bu ferah-efzâ-yı kaşr-ı dil-güşâ
307. **bu:**
Tarih 12
Mısra: 29
Bu, işaret sıfatı.
29. Yâ niçün meyl etmeye bu cāya dil
30. Olmaya mı cū kadar taḥ'-âşinâ
308. **bu:**
Tarih 12
Mısra: 32
Bu, işaret sıfatı.
31. Meyl edince medhine olmaz mı hiç
32. Bu dil-i tûḫi-reviş cilve-nümâ
309. **bu:**
Tarih 12
Mısra: 38
Bu, işaret sıfatı.
37. Deh düşüp tarhına târîhin dedim
38. Bî-mu 'âdildir bu kaşr-ı dil-güşâ
310. **bu:**
Kaside 12
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Vücûda zarf edip 'aklı ḥakîm-perverişi
12. 'Umûma koydu bu imkân-ı hâşş-ı maḥşûrî
311. **bu:**
Kaside 12
Mısra: 31
Bu, işaret sıfatı.
31. Bu keffe etdi ḥazîz-i esâs-ı dehre nüzûl
32. O keffe eyledi Mi'râc-ı Beyt-i Ma'mûr'ı
312. **bu:**
Kaside 12
Mısra: 44
Bu, işaret sıfatı.
43. Firâze eyledi tâb-ı ḥarâreti sūr'at
44. Selâma ḫurdu 'anâşır görünce bu nûrî
313. **bu:**
Kaside 12
Mısra: 48
Bu, işaret sıfatı.
47. Tavâf ederdi o nûru melâ'ik ü ervâḫ
48. Eder degil iken ervâḫımız bu ḥâkşûrî
314. **bu:**
Kaside 12
Mısra: 56
Bu, işaret sıfatı.
55. O 'arsagehde zuhûr etdi bir cesed ammâ
56. Ne idi bilmedi kimse bu râz-ı mestûrî
315. **bu:**
Kaside 12
Mısra: 66
Bu, işaret sıfatı.
65. Müsebbihân-ı felek etdiler bütün tekbîr
66. Duyunca şun '-ı Hudâ'dan bu sırr-ı me'şûrî

316. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **68**
Bu, işaret sıfatı.
67. Şadā-i na'ra-i Allāhu ekber etdi zühür
68. Menāresinde vücūduñ görünce bu nūri
317. **budur:-dur**
Kaside 12
Mısra: **80**
Bu, işaret zamiri.
79. Bu gūne eyledi tavşif hātif-i gaybī
80. Budur o hazret-i Haḫḫ'ın nebiyy-i maḡfūri
318. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **90**
Bu, işaret sıfatı.
89. Güzide nūr-ı Hüdā'dır kim eyledi temşil
90. Delāle ḫynesine bu delil-i meysūri
319. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **96**
Bu, işaret sıfatı.
95. İşāret oldu havāssa edille-i ḫamse
96. Edince bātını zāhir bu sırr-ı mestūri
320. **bunuñla:-nuñ, -la**
Kaside 12
Mısra: **97**
Bu, işaret zamiri.
97. Bunuñla kuvvet-i 'aqliyyede bedid oldu
98. Çü hürd-bāz iken şubḫ-ı şām-ı deycūri
321. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **106**
Bu, işaret sıfatı.
105. Melā'ik eyledi ser-cümle secde-i ta'zīm
106. Bu emriñ olduğu demde gürūh-ı me'mūri
322. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **109**
Bu, işaret sıfatı.
109. Hasedle māric-i asliyyesinde vardı bu nār
110. Ki etdi müşte'il āḫir şerāre-i şūri
323. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **122**
Bu, işaret sıfatı.
121. Hemişe dūr olur ol dergeh-i mu'allādan
122. Bu vakt-i nā-mütenāhī-i ḫasret-i dūri
324. **budur:-dur**
Kaside 12
Mısra: **125**
Bu, işaret zamiri.
125. Budur o şāfi-i şāfi-ḫadem ki hazret-i ḫaḫ
126. Vücūd-ı pākini etdi esās-ı ma'mūrī
325. **budur:-dur**
Kaside 12
Mısra: **135**
Bu, işaret zamiri.
135. Budur o şun'-ı şānī'-i kemāl-i ünsiyyet
136. Kim oldu cevher-i şulbūñ vücūdu gencūri
326. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **137**
Bu, işaret sıfatı.
137. Bu resme gūş edicek sem'-i pāk evşāfin
138. Ḳodu miyāne-i fikre bu raḫḫ-ı menşūri
327. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **138**
Bu, işaret sıfatı.
137. Bu resme gūş edicek sem'-i pāk evşāfin
138. Ḳodu miyāne-i fikre bu raḫḫ-ı menşūri
328. **bu:-in, -i**
Kaside 12
Mısra: **140**
Bu, işaret sıfatı.
139. Suḫūr-ı pākini kıldı derūna naḫş ḫacer
140. Görünce şafḫa-i dilde bu ḫaḫḫ-ı mestūri
329. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **142**
Bu, işaret sıfatı.
141. Kemāl-i na'tını gördükde bildiğim yokdur
142. Bu kār-ı mekrūmet içre şerik ü berḫūri
330. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **163**
Bu, işaret sıfatı.
163. Bu rüzgārda şad germ ü serd seyr etdik
164. Bilirseñ 'ālem-i vaşlı gümüm-ı mehcūri
331. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **169**
Bu, işaret zamiri.
169. Bu oldu 'ādet-i dīrine ḫānedānında
170. Sevindirirdi Süleymān keremle geh mūri
332. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **184**
Bu, işaret sıfatı.
183. Ṭabīb-i ḫāzıḫ-ı feyż-āşinā-yı luḫfuñla
184. Görür müsūñ 'acebā bu şikeste rencūri
333. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **192**
Bu, işaret sıfatı.

191. Tevessül eyledim Allāh'a na't-i pākiñle
192. Ümüddir ki yabānda kıomaz bu mehcūri

334. **bu:**

Kaside 12

Mısra: 196

Bu, işaret sıfatı.

195. Vişāl ede şeb-i hicrānı rüz-ı iqbālın
196. Sevindire keremiñ bu şikeste meksūri

335. **bu:**

Kaside 12

Mısra: 200

Bu, işaret sıfatı.

199. Edip nevāl-i na'imiñ dile telāfiler
200. Hālāş ede bu ğamından o zār-ı mağdūri

336. **bu:**

Kıt'a 12

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Haşre dek sönmez idi hiç bu çerāĝ-ı hāşıñ
4. Şem'-i ümmidimi yaķsaydı Yeñişehrifenār

337. **bu:**

Tarih 13

Mısra: 24

Bu, işaret sıfatı.

23. Eyeriz cāy-ı edāda māye-i tebrīk biz
24. Tuħfe-i tārīh ile bu rütbeniñ ta'zimiñi

338. **bu:**

Rübai 13

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Sad-ĝüne cefā vü cevre oldu mahrem
2. Etdi yine bu dil-i garibi pür-gam

339. **bu:**

Rübai 13

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Çarhıñ bize bir hayli kīni var ammā
4. Bā'is ne bu intikāma böyle bilmem

340. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. İltifāt etdikde bu baħriñ olur zāhir ebed
8. Tā ezelden böyle icrā eylemiş hükmün każā

341. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Vech-i arzıñ zīneti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu āyinede şüret ne yüzdendir saña

342. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 28

Bu, işaret sıfatı.

27. Āsiyāb-ı nüh felek meyl-i irādet üzredir
28. Añla bu sırr-ı daķıķı bundadır sırr-ı Hudā

343. **bundadır:-nda, -dır**

Kaside 13

Mısra: 28

Bu, işaret zamiri.

27. Āsiyāb-ı nüh felek meyl-i irādet üzredir
28. Añla bu sırr-ı daķıķı bundadır sırr-ı Hudā

344. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 91

Bu, işaret sıfatı.

91. Senden evvel çünkü ecdād-ı 'izāmından bu nām
92. Olmadı bir pādişāha zīb-i tēc-ı iştifā

345. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 94

Bu, işaret sıfatı.

93. 'Āleme bir mişli nā-mesbūk iħşānın Hāķ'ıñ
94. Bu kerem hūnkārıma ben bildiğim eyler edā

346. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 95

Bu, işaret sıfatı.

95. Pādişāhım sende bu iqbāl-i rüz-efzūn ki var
96. İnşāa'llāh rub'-ı meskūna olur hükmüñ revā

347. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 97

Bu, işaret sıfatı.

97. Sende ki bu sīret-i mahmūde var mā-dām kim
98. Hızr-ı tevfiķ-ı Hudā olur her işde reh-nümā

348. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 105

Bu, işaret sıfatı.

105. Bu meserretle dimāĝ-ı dehr olup ser-şār-ı feyz
106. Güldü dünyāñıñ yüzü gitdi keder geldi şafā

349. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 111

Bu, işaret sıfatı.

111. Hāķden ref' eyleyip bu zerre-i nā-çiziñi
112. İltifātıñ kıldı 'ayn-ı āfītāba tūtiyā

350. **bu:**

Kıt'a 13

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Netice emriñe rāmız bu 'arşagehde seniñ
2. Deriñde bilmege şıdkım nişān gönderdik

351. **bu:**
Tarih 14
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Bu kaşr-ı cān-fezā-yı nükhet-ārānın hemin ey dil
2. Dü çeşm-i hayreti pür-hüre eyler tarh-ı nā-yābı
352. **bunda:-nda**
Tarih 14
Mısra: 6
Bu, işaret zamiri.
5. Cināna bādi-i temsīl ü teşbih olsa lāyıkdır
6. Hele mevcūd olandan bunda luṭf u ḥüsnüñ esbābı
353. **bu:**
Tarih 14
Mısra: 8
Bu, işaret sıfatı.
7. Cihān ṭurduḳça yā Rab eyleyip ma'mūr u ābādān
8. Derünun pür-ferah görsün bu ḥānedānıñ aḥbābı
354. **bu:**
Tarih 14
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Sezā Sālim görenler tarh-ı zībāsın dese tārīḥ
10. Bu nev kāşāne 'aynıyla cināndır selsebil ābı
355. **bu:**
Gazel 14
Mısra: 3
Bu, işaret zamiri.
3. Tā ezelden ḳalma 'ādetdir bu kim
4. Ḥüblar eyler vefādan ictināb
356. **bu:**
Gazel 14
Mısra: 9
Bu, işaret sıfatı.
9. Eylemem Sālim bu ṭab'-ı pāk ile
10. Tāze tarh-ı ḥoş-edādan ictināb
357. **bu:**
Kaside 14
Mısra: 39
Bu, işaret sıfatı.
39. Naẓirīñ gelmemişdir bu cihāne
40. Ki sensin şehriyār-ı bī-bahāne
358. **bu:**
Tarih 15
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Bu cāygāhı temāşa eden revernaḳdan
2. Müdāmi bāşirasın cümle feyzmend etsin
359. **bu:**
Tarih 15
Mısra: 15
Bu, işaret sıfatı.
15. Taraf taraf okusunlar bu menzile tārīḥ
16. Hemin bu cāya medā-yı bāşar pesend etsin
360. **bu:**
Tarih 15
Mısra: 16
Bu, işaret sıfatı.
15. Taraf taraf okusunlar bu menzile tārīḥ
16. Hemin bu cāya medā-yı bāşar pesend etsin
361. **bu:**
Gazel 15
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Ma'ārif ehli āzāde-ser olmaz bir felāketden
6. Bu derde cümle erbāb-ı ṭabī'at mübtelādır hep
362. **bu:**
Kaside 15
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Eyā şehenşeh-i evreng-i mülket-i şevket
2. Seniñledir bu cihān içre şevket-i şevket
363. **bu:**
Kaside 15
Mısra: 8
Bu, işaret sıfatı.
7. Felekde ḳavs olur yemde māhiyān lertzān
8. Ṭaḳınsa gūş-ı cihāna bu heybet-i şevket
364. **bu:**
Kaside 15
Mısra: 16
Bu, işaret sıfatı.
15. Verā-yı ebre nihān olsa çeşm-i a'dāyı
16. Ḳomaz ki ḥāba vara bu mehābet-i şevket
365. **bu:**
Kaside 15
Mısra: 41
Bu, işaret zamiri.
41. Mülāḥazam bu ki şevketli pādişāhımdan
42. Bilāda ḥükm-resān oldu ḳuvvet-i şevket
366. **bu:**
Kaside 15
Mısra: 51
Bu, işaret sıfatı.
51. Bu 'izz ü şevkete taḳlīd olur mu 'ālemde
52. Olur mu kesb ile taḥşil-i ḥālet-i şevket
367. **bu:**
Kaside 15
Mısra: 57
Bu, işaret sıfatı.
57. Bu ṭavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir tārīḥ
58. Ne oldu gūş bu ferhunde ḥaşlet-i şevket
368. **bu:**
Kaside 15
Mısra: 58
Bu, işaret sıfatı.

57. Bu tavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir târîh
58. Ne oldu güş bu ferhunde haşlet-i şevket

369. **bu:**

Tarih 16

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Seyr edip Sâlim dedi itmâmına târîhîni

14. Revnağ-efzâ oldu bu zibende şuffe çeşmeye

370. **bu:**

Gazel 16

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Ârzü-yı gül-'izâr u kâkûlünle ey perî

4. Gönlün egler bu dil-i aşüfte-hâlin rüz u şeb

371. **bu:**

Gazel 16

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Zülfüne agyâr nâ' il oldular bî-renc hayf

8. Anlara bu şefkatin bād-ı hevâdan çıkdı hep

372. **bu:**

Rübai 16

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Hicriñle felek hâli diğer-gün etdi

2. Vasılñla bu dil gülmedi bir dem gitdi

373. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Kûhlar ser çekdi eflâke sürür-ı berfden

8. Rû-sefid olsa 'aceb mi bu mehâretle zemîn

374. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 11

Bu, işaret sıfatı.

11. Cüş edip ya' ni kulzüm himmetiñ bu şevk ile

12. Şıyt-ı mevci güşe-bağş etsin nevâ-yı âferîn

375. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 16

Bu, işaret sıfatı.

15. 'Alemin faşl-ı bahârın mâye-i tefrîh edip

16. Bülbül etsin bu sürürü hüzne şevk-ı bihterîn

376. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 20

Bu, işaret sıfatı.

19. Kâkûl-i dil-ber gibi hâtır-perişân olmasın

20. Gül-bünü bu nükhete hâzırlasın rüy-ı zemîn

377. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 28

Bu, işaret sıfatı.

27. Şanmañız bî-çâredir havz-ı tabî'at kahr ile

28. Muntazırdır şems-i ihsânına bu kalb-i hâzîn

378. **bunda:-nda**

Tarih 17

Mısra: 37

Bu, işaret zamiri.

37. Hâşılı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midhâti

38. Bu melâletle yine olmağdadır feyze zamîn

379. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 38

Bu, işaret sıfatı.

37. Hâşılı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midhâti

38. Bu melâletle yine olmağdadır feyze zamîn

380. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 66

Bu, işaret sıfatı.

65. Kandasın qanda telâfi deyü etdikçe hayâl

66. Nuğkumu mülzem eder hep bu cevâb-ı âteşîn

381. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 71

Bu, işaret sıfatı.

71. Bu cevâb-ı pâki ağz edip zebân-ı kâmdan

72. Reh-güzârında nevâl ü cûda açdım âstîn

382. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 77

Bu, işaret sıfatı.

77. Dergehiñden bizleri teb'îd edelden bu felek

78. Görmedik bir ferdden illâ bizlere çin-i ü cebîn

383. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 86

Bu, işaret sıfatı.

85. Eskiden kârım du'âdır zâtuña her vechile

86. Bu söze şâhid gerekmez Hâk bilir kalbim hemîn

384. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 99

Bu, işaret sıfatı.

99. Qaldı bu hengâm-ı deyde ğurbet ellerde dirîğ

100. Derd ile miñnet ile bî-çâre dil-teng ü hâzîn

385. **bu:**

Tarih 17

Mısra: 117

Bu, işaret sıfatı.

117. Çıkdı bu târîh ile seb'-i semâvâta peyâm

118. Oldu İsmâ'il Efendi yümn ile müftî-i dîn

386. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Zemîn-i köhneye tâze bahâr-ı şevk oldu
6. Hayât buldu yeñiden bu luţf ile 'âlem
387. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.
7. 'Aceb mi ğıbtâ ederse bu emr-i tevfiķa
8. Selefde her güzērân eyleyen dil-i mülhem
388. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Semâ'-i hayrın eden havl-i 'arş-ı vâlâda
10. Olup bu müjde-i pāk ile büsbütün ħurrem
389. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 13
Bu, işaret sıfatı.
13. Bu iĥtirâma sezâ reşk ederse hemvâre
14. Ķarıĥa-i ĥikem-ârâ-yı her şeh-i aķdem
390. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 16
Bu, işaret sıfatı.
15. Ki vech-i arzda ancaķ Medîne vü Mekke
16. Bu iki buķ'adır olan şerif ü müstaĥkem
391. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 19
Bu, işaret sıfatı.
19. Bu iĥtirâm Resûl-i Ĥudâ'yadır lâ-şekk
20. Ederse tehniye lâyıķ bu ni'mete 'âlem
392. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 20
Bu, işaret sıfatı.
19. Bu iĥtirâm Resûl-i Ĥudâ'yadır lâ-şekk
20. Ederse tehniye lâyıķ bu ni'mete 'âlem
393. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 21
Bu, işaret sıfatı.
21. Bu iĥtirâma sezâ dergeh-i Muĥammed de
22. Ķabûl-i ĥazret-i Ĥaķķ olduğunda yok şübhem
394. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 23
Bu, işaret sıfatı.
23. Bu müdde'âmıza ĥâricde bu delil yeter
24. K'olup Ķarıĥa-i pāki bu kârda mülhem
395. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 23
Bu, işaret sıfatı.
23. Bu müdde'âmıza ĥâricde bu delil yeter
24. K'olup Ķarıĥa-i pāki bu kârda mülhem
396. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 24
Bu, işaret sıfatı.
23. Bu müdde'âmıza ĥâricde bu delil yeter
24. K'olup Ķarıĥa-i pāki bu kârda mülhem
397. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 25
Bu, işaret sıfatı.
25. Bu emr-i pāk şudûr u ķu'ûd ede böyle
26. Sedîd-i fikrine bir re'y olmadan munzam
398. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 29
Bu, işaret sıfatı.
29. Nedir nedir bu leţâfet bu ma'deletkâri
30. Bu rûtbe feyze daĥı kimse olmamiş mülhem
399. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 29
Bu, işaret sıfatı.
29. Nedir nedir bu leţâfet bu ma'deletkâri
30. Bu rûtbe feyze daĥı kimse olmamiş mülhem
400. **bu:**
Kaside 17
Mısra: 34
Bu, işaret zamiri.
33. Ki ya'ni zemzeme-perdâz-ı vaşfiyim zîrâ
34. Senâ-yı devlet-i şehdir bu cümleden aķdem
401. **bu:**
Kıt'a 17
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Bu cihân-ı fenâda biz cānâ
2. Hiç seniñ lezzetiñi bulmadıķ
402. **bu:**
Kıt'a 17
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.
3. Ne bu cevriñ yeter gel inşâf et
4. 'Āşık olduķsa kâfir olmadıķ
403. **bu:**
Muamma 18

- Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Nür-ı dîdem taşlar ile döğünürsem ben nola
2. Nice demdir kim firâk-ı çeşmiñi bu dil çeker
404. bu:
Tarih 18
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Felek vaz'-ı kâdimin terk etdi 'ahd-i mişâkı
6. Sürürundan bu bezm içre o da hoş inkılâb oldu
405. bu:-du
Tarih 18
Mısra: 39
Bu, işaret sıfatı.
39. Kemâl-i sa'd ü ifrâ-ı feraḥ ile bu şeb güyâ
40. Ḥasen burcunda mehle ictimâ'-ı âfitâb oldu
406. bu:
Gazel 18
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Garibe dil-nüvâz olmak ne mümkün Sâlimâ eller
10. Yakıp kül eyledi ekser bizi bu âteşin-'âdet
407. bu:
Kaside 18
Mısra: 50
Bu, işaret sıfatı.
49. Dûd-ı mevzûnunu biz sünbûle teşbîh ederiz
50. Gülden artık olur âteş bu hevâda maḳbûl
408. bu:
Kaside 18
Mısra: 51
Bu, işaret sıfatı.
51. Ḥânenen taşra çıkılmaz bu hevâlarda meger
52. Câmî'e cum'a için eyleye dil kaşd-ı vuşûl
409. bu:
Kaside 18
Mısra: 62
Bu, işaret sıfatı.
61. Şeh-i şâhân-ı felek-mertebe Sultân Aḫmed
62. K'etmez evşâfi bu kevn içre nihâyât kabûl
410. buña:-ña
Muamma 19
Mısra: 2
Bu, işaret zamiri.
1. Ebruvâniñ baña biñ kez tîr-i müjgân atmada
2. Taş olsa buña fâkaḫ edemez ey seng-dil
411. bu:
Kaside 19
Mısra: 42
Bu, işaret sıfatı.
41. Tûlû' edip çemenden uḫhuvân necm-i şehersâ
42. 'Aceb revnaḫ-füzûn olmuş bu ḫâletle çemenzâre
412. bu:
Kaside 19

- Mısra: 57
Bu, işaret sıfatı.
57. Bakıp bu reng ü büya ḫâtıra firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nüzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre
413. bu:
Kaside 19
Mısra: 59
Bu, işaret sıfatı.
59. Dedim âyâ bu gülzârî kimiñçün etdiler tertîb
60. Su'âl etdim bu râzî bād-ı subh-ı feyz-âşâre
414. bu:
Kaside 19
Mısra: 60
Bu, işaret sıfatı.
59. Dedim âyâ bu gülzârî kimiñçün etdiler tertîb
60. Su'âl etdim bu râzî bād-ı subh-ı feyz-âşâre
415. bu:
Kaside 19
Mısra: 62
Bu, işaret sıfatı.
61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezîr-i bî-nazîr-âşaf
62. Bu câyî böyle zînet eyledi şevketli ḫünkâre
416. bu:
Kaside 19
Mısra: 63
Bu, işaret sıfatı.
63. Bu devletle sa'âdetle edip teşrîfe erzânî
64. Şeref-baḫşende ola sâye-i 'adli bu gülzâre
417. bu:
Kaside 19
Mısra: 64
Bu, işaret sıfatı.
63. Bu devletle sa'âdetle edip teşrîfe erzânî
64. Şeref-baḫşende ola sâye-i 'adli bu gülzâre
418. bu:
Kaside 19
Mısra: 66
Bu, işaret sıfatı.
65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vâlâsında devletle
66. Vücûduyla bu gülşen pür olar envâ'-ı envâre
419. bu:
Kaside 19
Mısra: 69
Bu, işaret sıfatı.
69. Bu resme yâd ederdi zîkr-i evşâf-ı şehensâhî
70. Derûn-ı ḫavzda âb-ı muşaffâ gelse güftâre
420. bu:
Kaside 19
Mısra: 90
Bu, işaret zamiri.
89. Nice teşbîh edem kâna anîñ in 'âm u iḫsânın
90. Anı taḫmîn kâbildir bu gelmez 'add ü miḫdâre

421. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **104**
Bu, işaret sıfatı.
103. Hüdâ şeh-zâdegânın sâyesinde cümle pîr etsin
104. Bu cem'iyetle göstereceğin her şeyi devvâre
422. **bu:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
3. 'Âlemi âsude etmez tâ-be-rûz-ı rûstahîz
4. Bu nigâh-ı fitne-reh-ber şulh-düşmen ceng-düst
423. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
9. Hüsnü itmâm olur bu midhat ile
10. Pür olur enderûnu ni'met ile
424. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **63**
Bu, işaret sıfatı.
63. Cümle eyler idi bu bû-yı kerem
64. Hâkin iksîr ü şah-ı bâğî İrem
425. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **71**
Bu, işaret zamiri.
71. Nice olsun bu cümle pür-feyezân
72. Nîl ise geh ziyâde geh nokşân
426. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **74**
Bu, işaret zamiri.
73. Kõnmuş ihsân-ı Nîl'e bir miqyâs
74. Bu ise hiç kabûl eder mi kıyâs
427. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **76**
Bu, işaret zamiri.
75. Nîl cûdun dem-i yesîr eyler
76. Bu ise hep cihânî sîr eyler
428. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **78**
Bu, işaret sıfatı.
77. Nîl'in olmaz şehâsı deryâda
78. Berr ü bahre bu cûda âmâde
429. **bunuñ:-nuñ**
Kaside 20
Mısra: **84**
Bu, işaret zamiri.
83. Nîl bir cûy-ı endek-icrâdır
84. Bunuñ ihsânı 'ayn-ı deryâdır
430. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **89**
Bu, işaret sıfatı.
89. Şübhesiz bu tecellî-i bâhir
90. Cümle te' yîd-i feyz-i Bârî'dir
431. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **91**
Bu, işaret sıfatı.
91. Bu kıla' u huşun-ı pür-ziynet
92. Bu kadar şân u şevket ü haşmet
432. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **93**
Bu, işaret sıfatı.
93. Bu nizâm ile kuvvet-i kâhir
94. Kâğı bir devlete müyesserdir
433. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **211**
Bu, işaret sıfatı.
211. Biri ez-cümle kim bu 'abd-i fakîr
212. Görmüşüm dergehinde luţf-ı vefîr
434. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **225**
Bu, işaret sıfatı.
225. Bu mecâzî cihânda bâ-tevfîk
226. Pâyemi cûdu eyleyip tahkîk
435. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **229**
Bu, işaret sıfatı.
229. Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice gitsin derûn-ı enverden
436. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **231**
Bu, işaret sıfatı.
231. Pederim de bu çâkeriñ de müdâm
232. Görmüşüzdür nice nice ikrâm
437. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **240**
Bu, işaret sıfatı.
239. Kârım ancak benim be-her câda
240. Nitekim sağ olam bu dünyâda
438. **bu:**
Kaside 20

- Mısra: **283**
Bu, işaret sıfatı.
283. Şād olup bu sūrūr ile o vezīr
284. Eyledi ‘arz-ı bendegī-i vefīr
439. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **292**
Bu, işaret sıfatı.
291. Zabt edip haṭve-i semānini
292. Fāl-i ḥayr eyledik bu āyini
440. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **298**
Bu, işaret sıfatı.
297. Be-Resūl-i mümecced-i Ḥallāk
298. Etmiş ola bu kavli Ḥaḳ intāk
441. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **299**
Bu, işaret sıfatı.
299. Ne hünerdir bu şūret-i zībā
300. Nice etmez kişi o şāha du’ā
442. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **307**
Bu, işaret sıfatı.
307. Birini görmeziz bu merḥalede
308. Qanda qaldı aña işabet ede
443. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **311**
Bu, işaret sıfatı.
311. Qahramānān-ı ‘ālemi bu hüner
312. Ḥayret-ālūde etdi ser-tā-ser
444. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **314**
Bu, işaret sıfatı.
313. Göricek böyle şan’atı insān
314. Nice olmaz bu kuvvete ḥayrān
445. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **331**
Bu, işaret sıfatı.
331. Nice kābil bu şī’r-i pūr-noqşān
332. Ola şāyān-ı vaşf-ı şāh-i cihān
446. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **333**
Bu, işaret sıfatı.
333. Bu eger ‘arz olunmak ol bāba
334. Dergeh-i pāk-i şāh-i nā-yāba
447. **bu:**
Kaside 20

- Mısra: **335**
Bu, işaret sıfatı.
335. Beḫzer ‘aynı ile bu destāna
336. Ya ‘ni kim ḥazret-i Süleymān’a
448. **bu:**
Tarih 21
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
3. Etdi bu ḥayra muvaffaḳ aña tevfiḳ edip
4. Yapdı bu medreseyi kendi helāl mālinden
449. **bu:**
Tarih 21
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
3. Etdi bu ḥayra muvaffaḳ aña tevfiḳ edip
4. Yapdı bu medreseyi kendi helāl mālinden
450. **bu:**
Tarih 21
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
7. Luṭf-ı Ḥaḳḳ ile tamām olduḡu demde bu eger
8. Dedi tārīḫini yek-ser anıñ erbāb-ı suḫen
451. **bu:**
Tarih 21
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
9. Sālīmā ben daḫı şad şevkıla dedim tārīḫ
10. Buldu encāmını bu nev-eşer-i pāk ü ḥasen
452. **bu:**
Muamma 22
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
1. Ḥarāmī ḫāl-i dil-ber māl-i şabrım eyledi yağmā
2. Qanā’at etmeyip tekrār bu gönlüm taleb eyler
453. **bu:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
7. Vādi-i ḡamdır göñül pehnā-yı mihr-i ‘āşıḳa
8. Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-rāh düst
454. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **97**
Bu, işaret sıfatı.
97. Qaşd-ı sebt ile bu telāşide
98. Qalemim eylesem tirāşide
455. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **139**
Bu, işaret sıfatı.
139. Bu cihān içre ḥazret-i Allāh
140. Eyleyip bāz dergehin her gāh

456. **bu:**
Gazel 23
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Bu fenâ miñnet-serâdan istemez miydım necât
2. Gayet-i za'fımdan ammâ bulamaz çeşmim necât
457. **bu:**
Kaside 23
Mısra: 8
Bu, işaret sıfatı.
7. Şikest etdi başında beyza-i kâfûru çarhıñ şubh
8. Dağıldı kışrı tıtdu ser-be-ser bu deşt-i mînâyı
458. **bu:**
Kaside 23
Mısra: 21
Bu, işaret sıfatı.
21. Ocağı şen ola pîr-i meyiñ bu kaht-ı âteşde
22. Verir sermâ-keşâna şu'le-i mañlûl-i şahbâyı
459. **bunuñ:-nuñ**
Kaside 23
Mısra: 69
Bu, işaret zamiri.
69. Bunuñ her reşhası şad şürezârı gülsitân eyler
70. Anıñ kemter şirârı huşk eder bu heft deryâyı
460. **bu:**
Kaside 23
Mısra: 70
Bu, işaret sıfatı.
69. Bunuñ her reşhası şad şürezârı gülsitân eyler
70. Anıñ kemter şirârı huşk eder bu heft deryâyı
461. **bu:**
Kaside 23
Mısra: 89
Bu, işaret sıfatı.
89. Bu ikbâl-i Hudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tigiñ
90. Eder teşşir yek-ser merz ü büm-i 'ömr-i a'dâyı
462. **bu:**
Kaside 23
Mısra: 92
Bu, işaret sıfatı.
91. Dil-i şüridemi teşvik edip tañrîb-i medhiñle
92. Okıtdım ol güle bülbül gibi bu nazm-ı garrâyı
463. **bu:**
Matla 24
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dâra
2. Oldu Manşür'u sebep aşmaga bu dil dâra
464. **budur:-dur**
Gazel 24
Mısra: 12
Bu, işaret zamiri.
11. Mağz-ı ma'nâ-yı netâyicdir mağâl-i 'arifân
12. Zübde-i aqvâl budur pes gayrısı hep türrehât

465. **bu:**
Tarih 24
Mısra: 40
Bu, işaret sıfatı.
39. Birbirine vermiş hâzer ey râfizî sad el-hâzer
40. Surh-ı seri bu sünniler pancar biçer gibi biçer
466. **bu:**
Tarih 24
Mısra: 54
Bu, işaret sıfatı.
53. Ey âfitâb-ı meh-serir ol şadr-ı Eflâtûn-nazir
54. Olursa baña ger zahîr bu tuñfe bir manşib deger
467. **bu:**
Kaside 24
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.
7. Bir nazar eyleseler bu dil-i mir'âta hemân
8. 'Aksi içre görünür mañlabı olmuş taşvir
468. **bu:**
Kaside 24
Mısra: 14
Bu, işaret sıfatı.
13. Hâcet olmazsa nola 'anbere kim etmişdir
14. Müjde-i mağdemi bu cümle cihânı ta'tir
469. **bu:**
Kaside 24
Mısra: 62
Bu, işaret sıfatı.
61. Sâlimâ gayrı du'â vakti bedidâr oldu
62. Yetişir evc-i kusûruñda bu teksir-i keşir
470. **bu:**
Tarih 25
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Dedi seyr eyleyip 'atşâna Sâlim sâl-i târiñin
2. Bu dil-cü çeşmeden mâ-i zülâl iç nüş-ı câm olsun
471. **bu:**
Gazel 25
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Zücâc-ı hâtırımı cevri ile şikest etdi
6. Melâl-i tab'ıma bu inkisârdır bâ'is
472. **bu:**
Gazel 25
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Şikâyet eyleme Sâlim cefâ-yı dil-berden
10. Bu rütbe cevri de bu baht-ı zârdır ba'is
473. **budur:-dur**
Kaside 25
Mısra: 59
Bu, işaret zamiri.

59. Recâmız dergeh-i Hâkdan budur kim tâ dem-i maşer

60. Vücūd-ı pakiñ olsun zib-bağş-ı mesned-i zibâ

474. bu:

Gazel 26

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Hasirâsâ ayaklarda koduñ cām-ı meyi vâ'iz

6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riyâ bâ'is

475. bu:

Matla 27

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Sevindir pây-büsuñla deyü bu zâr u nâlâni

2. Şarıldı pâyınâ yâriñ şefâ'at etdi dāmâni

476. bu:

Gazel 27

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Vaşf-ı müjeñ bu kilik ile tañrîr olur mu hiç

2. Tatlı diliñ zebân ile ta'bir olur mu hiç

477. bu:

Kaside 27

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temüz-ı gamdan

4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-rîz-i şafâ

478. bu:

Kaside 27

Mısra: 60

Bu, işaret sıfatı.

59. Şad şükür kim o vezîriñ sipeh-i tedbîri

60. Kıldı bu şaffî şikeste bizi etdi ihyâ

479. budur:-dur

Kaside 27

Mısra: 64

Bu, işaret zamiri.

63. Şâm u rüz ed'ıye-i hayrı bütün farz oldu

64. Nân u ni'met gözeden 'abde budur şart-ı vefâ

480. bu:

Kaside 28

Mısra: 60

Bu, işaret sıfatı.

59. Dâ'im ol şadr-ı sa'âdetde cihân içre müdâm

60. Bu du'âyı hulq-ı Sâlim zübde-i ezkâr eder

481. bu:

Gazel 29

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Bugün meydâni vâ'iz hürmetiyle toptolu etmiş

8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirîgâ râh

482. budur:-dur

Kaside 29

Mısra: 59

Bu, işaret zamiri.

59. Budur ümmîd ü recâ dergeh-i Hâk'dan ki müdâm

60. Şadr-ı fetvâya vere zât-ı şerîfiñ ziver

483. bu:

Kaside 30

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. Yine bu hâme-i efkâr-ı mızrâb-ı evtâr-ı suñur-ı nazm

14. Ser-âgâz-ı terennüm-sâz-ı medh etsin o dânyâi

484. bu:

Kaside 30

Mısra: 16

Bu, işaret sıfatı.

15. Yine huccâc-ı efkâr-ı suñan-dânân şavâf etsin

16. Bu şevk ile ser-â-pâ Ka'be-i mazmün-ı 'ulyâyı

485. bu:

Kaside 30

Mısra: 36

Bu, işaret sıfatı.

35. Oğ ermezken serî'-i zihnine ermek hayâliyle

36. Bu efkâr-ı keç eyler kad-hamîde kâmet-i yayı

486. bu:

Kaside 30

Mısra: 46

Bu, işaret sıfatı.

45. Zebân-ı hâl lâl ü ebkem iken bezm-i ma'nâda

46. Getirdi yümn-i vasfî hâñra bu nazm-ı garrâyı

487. bu:

Kaside 30

Mısra: 75

Bu, işaret sıfatı.

75. Yeter bu 'abd-i zâra bir nigâh-ı şefkat-âmîziñ

76. Deriñde mültecâ-yı ârzümendân-ı şeydâyı

488. bu:

Kaside 30

Mısra: 77

Bu, işaret zamiri.

77. Ümidim dergehiñden bu durur devletli sultânım

78. Açıp keff-i nevâl-i cüd-ı luñf-ı mekrümet-zâyı

489. bu:

Kaside 30

Mısra: 88

Bu, işaret sıfatı.

87. Eger ben luñfuña mağrûr olmasam kaşidemde

88. Getirmezdi hayâlim hârice bu nazm-ı garrâyı

490. bu:

Kaside 30

Mısra: 89

Bu, işaret sıfatı.

89. Sezâ bu nazm-ı pāk-i çâr mañla'zib-i güş olsa

90. K'olur şâyeste zirâ kurña etmek dürr-i yek-tâyı

491. **bu:**

Kaside 30

Mısra: 92

Bu, işaret sıfatı.

91. Kopardım gül-bününden bād-ı şubh ol verd-i hamrâyı

92. Şafağ sanma çiger-hün etdi bu ekdâr dünyâyı

492. **bu:**

Kaside 31

Mısra: 23

Bu, işaret sıfatı.

23. Ne bu âşüb-ı keder bāğ-ı derünuñda seniñ

24. Rüh-bağş-ı suhan ol tab'ın ihyâ eyle

493. **bu:**

Kaside 31

Mısra: 53

Bu, işaret sıfatı.

53. Bu hoş-âyende ser-âmed gazel-i zibâñı

54. 'Arz-ı dergâh-ı felek-rütbe-i vâlâ eyle

494. **bu:**

Kaside 31

Mısra: 87

Bu, işaret sıfatı.

87. Ne bu taşdı' yeter bāgeh-i Mevlâ'dan

88. Sâlimâ şıdk ile sen böyle temennâ eyle

495. **bu:**

Kaside 31

Mısra: 90

Bu, işaret sıfatı.

89. İltizâm eyle du'âsın o 'adimü'l-mişlin

90. Bu niyâzı şeb ü rüzân u be-her-câ eyle

496. **budur:-dur**

Kaside 33

Mısra: 35

Bu, işaret zamiri.

35. Budur âyin-i mihr-i şu'leveri

36. Ki ede müstenîr zerreleri

497. **bu:**

Kaside 33

Mısra: 53

Bu, işaret sıfatı.

53. Müdde'âda bu nev-delîl-i edâ

54. Oldu bürhân-ı süllemî güyâ

498. **bu:**

Kaside 33

Mısra: 70

Bu, işaret sıfatı.

69. Eylemekle hayâl-i bî-ârâm

70. Bu ma'ânîyi hep tefakkuh-ı tām

499. **bunda:-nda**

Kaside 33

Mısra: 86

Bu, işaret zamiri.

85. Lâyıq-ı luţf-ı müstetâb nedir

86. Bunda bir re' y-i bā-şavâb nedir

500. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Bahâr erdi çemenzârın şafâsı cennetâsâdır

2. Temâşası bu mevsimde gülistânın temâşadır

501. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Çemenzârı edince gird-bād-ı şubh mevc-â-mevc

14. Bu hâletle zümürüdden fezâ güyâ ki deryâdır

502. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 25

Bu, işaret sıfatı.

25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengâm-ı sürür içre

26. 'Aceb keşretde vahdet etmeniñ sırrı hüveydâdır

503. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 28

Bu, işaret sıfatı.

27. Yed-i kudret ruhun gül-gün halle eylemiş tahrîr

28. Bu zînetli gül-i ebrî 'arûs-ı behcet-efzâdır

504. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 34

Bu, işaret sıfatı.

33. Şafâsından perîşân-kâkül olmuş sünbül-i terler

34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şüh-ı ra'nâdır

505. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 35

Bu, işaret sıfatı.

35. Bu mevsimde derünun gîll u gışdan eyledi hâlî

36. Leb-i gülşende havzın âb-ı şâfîsi muşaffâdır

506. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 62

Bu, işaret sıfatı.

61. Sirişt-i pâki anıñ tîn-i mahtûm-ı zekâvetdir

62. Bu söz erbâb-ı 'irfânın yanında cümle mümzâdır

507. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 82

Bu, işaret sıfatı.

81. Sitanbul'un güzeller ile nâmı şöhet-ârâdır

82. Bu bāğın gâlibâ servi ser-â-pâ serv-i ra'nâdır

508. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 90

Bu, işaret sıfatı.

89. Cefâ gördükçe dil-berlerden 'âşıklar eder ümmid
90. Ne miñnetdir bu miñnetler bu sevdâlar ne sevdâdır

509. **bu:**

Kaside 34

Mısra: 90

Bu, işaret sıfatı.

89. Cefâ gördükçe dil-berlerden 'âşıklar eder ümmid
90. Ne miñnetdir bu miñnetler bu sevdâlar ne sevdâdır

510. **bu:**

Kaside 35

Mısra: 27

Bu, işaret sıfatı.

27. Şâ'irandır saña bu devlet-i cāvide sebep
28. Şâ'irandır seni eden şeh-i şehri-esrâr

511. **bu:**

Muamma 35

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Alsa ağuşuna ol mâhî rakîb
2. Olur uşşâkına bu vaz'-ı garîb

512. **bu:**

Matla 39

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Gubâr olmak yoluñda mihr-i raşşân olmadan yegdir
2. Kuluñ olmak seniñ bu dehre sultân olmadan yegdir

513. **bu:**

Gazel 40

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Delil-i süzi-i hicrân yeter bu âyet-i vâzih
8. Ki hamrâ şem'-i süzâna serinde etdi yer kâgaz

514. **bu:**

Gazel 40

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Bu nüsha 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çäreye beñzer
10. Şarılmaz rişte-i cân ile ser-tâ-ser be-her kâgaz

515. **bu:**

Gazel 43

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penc beyt-i tâzeye
10. Vâkı'â tahmîs olunsa bu gazel şâyestedir

516. **bu:**

Gazel 43

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penc beyt-i tâzeye
10. Vâkı'â tahmîs olunsa bu gazel şâyestedir

517. **bu:**

Matla 43

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. İçmeden bâdesini derd-i humârın çekeriz
2. Biz bu dehrîñ yine bî-hüde gubârın çekeriz

518. **bu:**

Gazel 44

Mısra: 4

Bu, işaret zamiri.

3. Egerçi tâli' in şimdi riyâ burcunda dâ'irdir
4. Döner bir gün seniñ de bahtîñ ey zâhid bu devrândır

519. **bu:**

Gazel 44

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Şağınma Sâlim-i âzâr-keşden tuhfe-i cevriñ
10. Efendim sevdiğim cânım bu ikrâma o şâyândır

520. **bu:**

Gazel 46

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Derüñi istemez gayre nigâh etdiklerim ol meh
4. Bize bigâne bu vâdî bütün kıskandığındandır

521. **bu:**

Gazel 46

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. O şühu der-kenâr etmek hevâsıyla bu nâlişler
6. Yem-i firkatde fülk-i ârzü çalkandığındandır

522. **bu:**

Gazel 47

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. 'Âşıkâ va' de-i vaşlı da hemân lâf mıdır
2. Yoğsa bî-çârelere bu reviş inşâf mıdır

523. **bu:**

Matla 47

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Niyâza ruşsat olsa bu dil-i bî-tâkat el vermez
2. Eger güyâlığım tutsa niyâza ruşsat el vermez

524. **bu:**

Gazel 48

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Sende bu hâşiyet-i te'sîr-i behcet var iken
6. Her gören meh rüyuñ elbet 'âşık-ı didâr olur

525. **bu:**

Gazel 48

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

11. Şehr-bend-i ârzüda deng-ber-deng-i heves
12. Hep metâ'ı bu diyârîñ tâze dâğ-ı yâr olur

526. **bu:**

Gazel 49

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Hemîşe meh-cemâl-i yâre hasret etmedir kârî
6. Ne vech ile bize bu çarh âyâ imtinân eyler

527. **bu:**

Gazel 54

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Derûn-i sîne dâğ-ı 'aşk ile süzân âteşdir
2. Bu bâğîñ sebzezârî muttaşıl cüşân âteşdir

528. **bu:**

Gazel 62

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Kıl kadar meylin tırâş u hlvâhiş etmezdik velî
6. Bu reh-i nâ-râstî 'uşşâka ebrû gösterir

529. **bu:**

Gazel 63

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Resm-i müjgânîñ kaçan kim sînedede pinhân olur
2. Bu dil-i hasret-keşe her biri bir peykân olur

530. **bu:**

Gazel 64

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Cihânda etmez idik istirahat ammâ kim
4. Bu istirahatata bâdî hevâ-yı hüsnündür

531. **bu:**

Gazel 71

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Fikr edersen ser-güzeştîm dîdelerden nem gelir
2. Zağmımı açsam bâña bu eşk-i çeşmim dem gelir

532. **bu:**

Gazel 71

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevkî merğüb durur gelmez gamı sevmem gelir

533. **bu:**

Gazel 71

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu gam-hâneme
6. Ey perî ammâ hayâlin çalbime her dem gelir

534. **bu:**

Gazel 71

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Tâ ezelden bu vücudum hâne-i derd ü elem
8. Günde şaysañ nice kez şad kârbân-ı gam gelir

535. **bu:**

Gazel 71

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Yaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun bâña
10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir

536. **bu:**

Gazel 72

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Yanıp yakılsa bu dil âteş-i 'aşka nola Sâlim
10. Gönül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüşdür

537. **bu:**

Gazel 73

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Ehl-i 'aşka gâh zillet gâh rıf'at gösterir
2. Her devirde bu felek bir başka hâlet gösterir

538. **bu:**

Gazel 73

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Ele alır hâtırım gâhî de eyler pây-mâl
4. Bu sipih-r-i tās-bâz biñ dürlü şan'at gösterir

539. **bu:**

Gazel 75

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Ğarîb olursa nola her edâsı ey Sâlim
10. Bu penç beyt-i ğazel bu zemîn-i 'uzletdir

540. **bu:**

Gazel 75

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Ğarîb olursa nola her edâsı ey Sâlim
10. Bu penç beyt-i ğazel bu zemîn-i 'uzletdir

541. **bu:**

Gazel 77

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Rehâ-yâb olmaz endüh-ı fenâdan şâh-ı 'asr olsa
8. Bu dehrîñ 'âlemin eylesse 'âlemde gedâ eyler

542. **bu:**

Gazel 78

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Nice mihr etmesin senden ziyâde dil hayâlîñe
10. Firâkıñda benim bu çeşmimiñ hem-zâdî kalmışdır

543. **bu:**

Gazel 79

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Edenler bu dili zehr-âb-nüş-ı câm-ı hicrânîñ
8. O kâr-ı kesb-i destin cümlesi nânında bulsunlar

544. **bu:**

Gazel 81

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Yokdur mecāl kimsede inkāra Sālimā

10. Hakkā ki peñç bu gazeliñ şā'irānedir

545. **buña:-ña**

Gazel 82

Mısra: 7

Bu, işaret zamiri.

7. Ğarīķ-ı baħr-i günāhız buña güvāh du'ā

8. Dırāz-ı dest-i temennā recā degil de nedir

546. **bu:**

Gazel 84

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Olur şafvet hemin 'ayn-ı kūdūret bu cihān içre

6. Yem-i mihriz bize 'aşķ ile pūr-cūş olmamız yegdir

547. **bu:**

Gazel 87

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Ne lūtfundan sipihriñ behre-yāb oldum cihān içre

6. Bu vaz'-ı nā-sezāyī çarķ-ı nā-hemvāre pek çoķdur

548. **bu:**

Gazel 87

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Bilirken Sālimā pā-māl-i gerd-i rāhını yer yer

10. Bu güne 'āşıkā cevri etmek ol mekkāre pek çoķdur

549. **bunda:-nda**

Gazel 91

Mısra: 10

Bu, işaret zamiri.

9. Sālim-i zārī helāk etmek dilermiş gamzeler

10. Ey ṭabīb-i 'aşķ bunda baña tedbiriñ nedir

550. **bu:**

Gazel 95

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Yüzünü sürmege bī-çāre hāk-i pāya gider

2. Bu piç ü tāb ile 'āşık o dil-rübāya gider

551. **bu:**

Gazel 96

Mısra: 6

Bu, işaret zamiri.

5. Āfītābım ṭāķatim yok zerre deñlü ḥasrete

6. Muķtezā-yı 'aşķ mıdır bu yoķsa ḥākimden midir

552. **bu:**

Gazel 96

Mısra: 10

Bu, işaret zamiri.

9. Ḥasretiñle Sālim'in çāk-i giribānın görüp

10. Hiç demezsin bu da cānā sīne-çākimden midir

553. **bu:**

Gazel 97

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Kimi meh-rū kimi dil-cū kimi hoş-bū begler

2. Ādemi bende ederler bu perī-rū begler

554. **bu:**

Gazel 98

Mısra: 8

Bu, işaret zamiri.

7. Kan āğladiyor bizlere hicr ile o ḥūn-rīz

8. Mey şun bize sākī ki bu da bir demimizdir

555. **bu:**

Gazel 100

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Vücūdum rüzgārīñ germ ü serdi eyledi lertzān

8. Bu lertzān ile deste cām almak ne mümkündür

556. **bu:**

Gazel 105

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Cemāl-i pākine Sālim hemişe müştākız

10. Bu iştiyāk bize miḥnet-resān-ı dil-berdir

557. **bū:**

Gazel 106

Mısra: 2

Koku.

1. Gül-i bāğ-ı vefā şanmañ ki her yerde müheyyādır

2. Vefā bir bū durur zūlf-i mu'anberde müheyyādır

558. **bū:**

Gazel 106

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

11. Ne semte nazra-sāz olsam cemālīñ oldu manzūrum

12. Ḥayālīñ sevdiğim bū dīde-i terde müheyyādır

559. **bu:**

Gazel 107

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Komaz bu Sālim'i ğamgīn ü giryān böyle hicrinde

10. Ḥudā kādirdir elbette efendimdir kerīmimdir

560. **bu:**

Gazel 110

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Melül olmam melāmetden ser-i kūyunda dil-dārīñ

8. Medār-ı tesliyet bu yolda baña ṭarķ-ı devletdir

561. **bu:**

Gazel 111

- Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Eskidikçe 'aşkın kem-pāye eyler dil-berān
6. Devlet-i hüsün nizamı cümle bu āyın olur
562. **bundan:-ndan**
Gazel 113
Mısra: 10
Bu, işaret zamiri.
9. Sālīm sebep ne ol mehe āyā tegāfūle
10. Bilmem murādı bizlere bundan cefā mıdır
563. **bu:**
Gazel 117
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.
3. Neşāt-ı yek-nefes-i dehre der-kafā ekdār
4. Bir ān şafāya bu derdi kim iltizām eyler
564. **bu:**
Gazel 117
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Tamām bedr ola deyü hilāl-i maksūdu
6. Bu fikr-i nā-be-maḥal ādemi tamām eyler
565. **bu:**
Gazel 117
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.
7. Ümid-i büy-ı vefā eyleyen bu gülşende
8. Dimāğ-ı kāmını āzürde-i zükām eyler
566. **bu:**
Gazel 118
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.
7. Görür müyüz bu şeb āyā o māh-ruḥsārı
8. Geceyle varmağa kūy-ı nigāra niyyet var
567. **bu:**
Gazel 119
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.
3. Ser-ā-pā āşınalar yād olurlar āsitāmında
4. Ser-i kūyunda ammā bu dil-i bīgāne söylenmez
568. **bu:**
Gazel 121
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-fürīb olmaz
2. Benim gibi de ammā bāğ-ı hüsne 'andelib olmaz
569. **bu:**
Gazel 122
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.
3. Kūze-i 'ibret yeter kāni' iseñ bu 'ālemiñ
4. Lüle-i ser-çeşme-i encāmı tamlar tamlamaz
570. **bundan:-ndan**
Gazel 123

- Mısra: 4
Bu, işaret zamiri.
3. Baqıp taḥkīr etme peykeriñ rind-i mey-āşamiñ
4. Şaḥın bundan kebīre zāhidā vizr-i vebāl olmaz
571. **bu:**
Gazel 123
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Nihāl-i kaddiñe nola kıyāmet ser-fürü etse
12. Bu gülşende kađiñ gibi nihāl-i bī-mişāl olmaz
572. **bu:**
Gazel 125
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Hemīn gird-āb-ber-gird-āb-ı şad gamdır yem-i firḫat
12. Bu yolda keşti-i şabra muvāfiḫ rüzgār olmaz
573. **bu:**
Gazel 128
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Çeker cefā gehi Sālīm ne ḥāldir geçmez
10. Bu güne şabrı da hiç degme bir ḥamūl etmez
574. **bu:**
Gazel 129
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Şikenc-i kākülünde bend bend etmiş dil-i zārīñ
12. Bu luḫfu saña Sālīm degme şūḫ-ı dil-sitān etmez
575. **bu:**
Gazel 130
Mısra: 5
Bu, işaret sıfatı.
5. Cihān cihān ḡamını çekmeyen bu devrāniñ
6. Bu rüzgārda ḥāşıl cihān nedir bilmez
576. **bu:**
Gazel 130
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Cihān cihān ḡamını çekmeyen bu devrāniñ
6. Bu rüzgārda ḥāşıl cihān nedir bilmez
577. **bu:**
Gazel 133
Mısra: 11
Bu, işaret sıfatı.
11. Bu diyārīñ güzelinden geçelim ser-tā-pā
12. Sālīmā ḥāk-i Sıtanbul'a ḥaḫīkat gelmez
578. **bu:**
Gazel 134
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.
3. Bu tekyegāh-ı çarḫda her kese baḫt el verir yek-ser
4. Velī baḫtım hemān ancaḫ beni irşāda el vermez

579. **bu:**

Gazel 135

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Kederzâr-ı tekellüfdür bu mâtem-hâneler sensiz
2. Netice olmasın bir dem dil-i sevdâ-eşer sensiz

580. **bu:**

Gazel 140

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Hañt âyet-i cemâliñi güyâ ki şerh eder
10. Yokdur bu bâbda ser-i mü iştibâhımız

581. **bu:**

Gazel 145

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. O şübu eyleriz da`vet düşüp pâyına bir kerre
8. Gerek teşrif eder bu külbe-i añzâna ger gelmez

582. **bu:**

Gazel 145

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Eger yâver olursa feyz-i Hağ hengâm-ı gurbetde
14. Bu tül-i mekşimiz Sâlim bize bir gün kadar gelmez

583. **bu:**

Gazel 146

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Açılmam sen gül-i ra`nâsız ey gönca bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz

584. **bu:**

Gazel 146

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Kudümüñla sevindir `âşık-ı zârı amân eyle
6. Ne yapsın künc-i gamda bu gönül ey bî-amân sensiz

585. **bu:**

Gazel 147

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. İklîm-i mañabbetde gerek şanma vefâyı
10. Bu dâr-ı diyâra hele deyyâr gerekmez

586. **bu:**

Gazel 147

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Tâkat mı kodu bende cefâsıyla o hünî
14. Sâlim bize bu demde şağın `âr gerekmez

587. **bu:**

Gazel 149

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Seçildi şimdi şahîhi şakîmden cümle
6. Yerindedir hele bu imtiñâna yok sözümüz

588. **bu:**

Gazel 149

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Bütünecessüs-i añbâr bize fesâne gelir
10. Bu inqılâbda aslâ cihâna yok sözümüz

589. **bu:**

Gazel 151

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Kul olmağa aña baña o mâh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pâdişâh besdir bes

590. **bu:**

Gazel 158

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Geh itâbıñ geh nigâhıñ öldürür `uşşâkıñı
4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz hâlâş

591. **bu:**

Gazel 158

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Geh hayâl-i zülfüñ eyler gâh fikr-i `arızıñ
8. Bu hevâda `âşıkıñ şâm u seher olmaz hâlâş

592. **bu:**

Gazel 158

Mısra: 9

Bu, işaret zamiri.

9. Muñtezâ-yı ma`rifetdir gâlibâ bu Sâlimâ
10. Kanda varsa gamdan erbâb-ı hüner olmaz hâlâş

593. **bu:**

Gazel 159

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Verirler lehce-i nazma bu vâdi içre âb u tâb
10. Alanlar cüy-ı tab`-i Sâlim-i şîrin-edâdan feyz

594. **bu:**

Gazel 160

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Bilmeziz Sâlim nedendir çarhda bu nağş-ı garîb
10. Eylemez ehl-i ma`arif ile hübân ihtilâf

595. **bu:**

Gazel 161

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Kadrim artarsa da sensiz bu fenâ dünyâda
4. Olamam ey gül-i gülzâr-ı tarâvet mañzûz

596. **bu:**

Gazel 163

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Olsa Sâlim nola bu şî`r-i belâgat-üslûb
10. Başka hâlet verir insâna be-her tarh-ı bedî`

597. **bu:**
Gazel 167
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.
3. Bu çetr-i ahzara geldi vü gitdi
4. Nice hayl-i kibâr u nice eşrâf
598. **bu:**
Gazel 168
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.
3. Edip bu hîdmeti bād-ı hevâ gülistāna
4. Çemende hâr u hası bād-ı subh eder tanzîf
599. **bu:**
Gazel 168
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Miyân-ı nazmda Sâlim edip zebânı dırâz
10. Temedduh etse sezâdır bu tâze t̄arh-ı lafîf
600. **bu:**
Gazel 170
Mısra: 11
Bu, işaret sıfatı.
11. Bulmadı bu gâzel-i tâze-i şeş-beyt gibi
12. Şeş cihâtı götürü Sâlime gösterdi firâk
601. **budur:-dur**
Gazel 172
Mısra: 4
Bu, işaret zamiri.
3. Naşîb olur mu ki âyâ görüşmemiz Hâk'dan
4. Budur niyâzımız ey mâh-ı dil-sitân ancak
602. **bu:**
Gazel 174
Mısra: 9
Bu, işaret sıfatı.
9. Degildir çây-ı istiğrâb ey gonca bu âlemde
10. Bu gülşende saña 'âşık benim gibi hezâr olmak
603. **bu:**
Gazel 174
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Degildir çây-ı istiğrâb ey gonca bu âlemde
10. Bu gülşende saña 'âşık benim gibi hezâr olmak
604. **bu:**
Gazel 175
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Le'âfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancak
2. Bu âlemde melâhat ol şeh-i nahvetledir ancak
605. **bu:**
Gazel 177
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Nesâ vü t̄yneti bu devha-i 'urûkumuzun
2. Şemâr u bârını telh eyledi vüşûkumuzun

606. **bu:**
Gazel 177
Mısra: 4
Bu, işaret zamiri.
3. Dirîg şekl-i kıyâs-ı vefâyı nakz etdi
4. Neficesi bu mu idi olan huşûkumuzun
607. **bu:**
Gazel 179
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Şanma inşâfından olmuş hâneme 'âzım o şeh
10. Bu kerem teşhîr-i vird-i "yâ Vedûd" olmak gerek
608. **bu:**
Gazel 183
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.
3. Meyl eder mi gonca-i ra'nâya hergiz bu gönül
4. Var iken dest-i dilimde rûy-ı âli Ahmed'in
609. **bu:**
Gazel 186
Mısra: 8
Bu, işaret sıfatı.
7. Nazîrin ey şeh-i hûn-rîz görmedik bir dem
8. Bu 'arşeghe hezârân tünd-hû gördük
610. **bu:**
Gazel 187
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.
3. Nedir sende bu te'sîr-i figân ey 'âşık-ı şeydâ
4. Hezârî bâğda nâleñle hâmus eylediñ gittiñ
611. **bu:**
Gazel 187
Mısra: 9
Bu, işaret sıfatı.
9. Bu gurbet ellerinde kaldı Sâlim şormadıñ hâlin
10. Dirîg ey bî-vefâ zârîñ ferâmûş eylediñ gittiñ
612. **bu:**
Gazel 189
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Hiç gülmeye hazm eylemeyen güft ü şinîdi
6. Gördük bu gülistân-ı cihân içre hezârîñ
613. **budur:-dur**
Gazel 189
Mısra: 8
Bu, işaret zamiri.
7. Nevbetle eder hil'atı her sebzeyle ilbâs
8. Âyîni budur 'askerine şâh-ı bahârîñ
614. **bu:**
Gazel 191
Mısra: 12
Bu, işaret sıfatı.
11. Merhem-i kâfir olur za'hm-ı dil-i mecrûhuña
12. Sâlim ol sîmîn-teni bu sine-i pür-derde çek

615. **bu:**

Gazel 194

Mısra: 2

Bu, işaret zamiri.

1. 'Alem oldu şād bezm-i şöhetinden ben değil
2. Bu da cānā tāli 'imdir benim senden değil

616. **bu:**

Gazel 195

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Kıblegāh etsek nola mihrāb-ı ebrūsun anıñ
6. Zāhid-i nev-şiveyiz biz bu riyāmız çok değil

617. **bu:**

Gazel 197

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Bu şeb āyinede gördüm ruḥ-ı zībānı sultānım
10. Cemāliñ pertev-i mihrin meh-i tībāna 'arz etdim

618. **bu:**

Gazel 197

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

11. Kābül etdi ser-ā-ser dāğ-ı hicriñ ihtiyār ile
12. Efendim ḡamların bu külbe-i aḥzāna 'arz etdim

619. **budur:-dur**

Gazel 199

Mısra: 8

Bu, işaret zamiri.

7. Etmesin bizden şemim-i sünbül-i zülfün dirîğ
8. Budur ancak bāğ-ı 'ālemde o gülden minnetim

620. **bu:**

Gazel 202

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Yazılmış gördüğümce levḥ-i dilde bu zemīn-i nev
10. Edip tahsīn ü sābāşı saña Sālim pesend etdim

621. **bu:**

Gazel 203

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Bī-muḥābā küy-ı dil-dāra şitāb etmekdeyiz
4. Kimseden yokdur bu yolda bīm ü pervāmız bizim

622. **bu:**

Gazel 203

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Kāse leb-riz-i sirişk-i dideden meclisde ben
8. Cümle bu ḥün-ābedir bezminde şahbāmız bizim

623. **bu:**

Gazel 208

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Ben ol Kays-ı beyābān-gerd-i 'aşkım kim bu vādide
4. Enisim ḡam celisim hicr ü hayret derd hem-rāhım

624. **bu:**

Gazel 209

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Vādi-i 'aşk içre Sālim ben bu baḥt-ı zār ile
10. Gördüğün varsa kerem kıl söyle şādān olduğum

625. **bu:**

Gazel 210

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Şemim-ālūdekār-ı ḥāksār-ı ḡurbet oldum ben
4. Bu ḥāletle dimāğ-efsürdeyim büy-ı vātan bilmem

626. **bu:**

Gazel 212

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Ne mümkün vuşlat ile āşinā olmak bu 'ālemde
4. Ümid-i şevkle bī-hüde hemān ben pür-melāl oldum

627. **bu:**

Gazel 212

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Perī-rüyāndan aşlā görmedim insāniyet ben ḥayf
10. Bu 'arşāghda bī-hüde vaḥf-ı infī 'āl oldum

628. **bu:**

Gazel 219

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Var iken ārzū-yı kākülün gönlümde ey meh-rū
6. Be-her-şeb-tā-seḥer bu dil perişān olmasın n'olsun

629. **bu:**

Gazel 223

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Benim bu 'ālem-i dünyāda cānā rāḥatım sensin
2. Merāmım sevdiğim cānım efendim devletim sensin

630. **bu:**

Gazel 224

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Erişdirmedi dil fülkūn kenār-ı vuşlata şad ḥayf
4. Hemān bu rüzgār-ı bī-vefā Allāh'dan bulsun

631. **bu:**

Gazel 227

Mısra: 13

Bu, işaret zamiri.

13. Bu melāmetzār-ı deşt-i 'aşkdır ez-cān ü dil
14. Rāḥat olmaz bunda terk-i sabr u sāmān etmeyen

632. **bunda:-nda**

Gazel 227

- Mısra: 14
Bu, işaret zamiri.
13. Bu melâmetzâr-ı deşt-i 'aşkıdır ez-cân ü dil
14. Râhat olmaz bunda terk-i şabr u sâmân etmeyen
633. **buña:-ña**
Gazel 230
Mısra: 3
İşaret zamiri.
3. Teğâfülle helâk oldum buña encâm olmaz mı
4. Ğarîbe bir nigâh etmez geçersiñ cümle yanından
634. **budur:-dur**
Gazel 234
Mısra: 10
Bu, işaret zamiri.
9. Yokdur verâ-yı perdede takdîr hiç muhâl
10. Budur nevâl-i mağdereden müstefâd olan
635. **bu:**
Gazel 236
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Geçdik ğumûm-ı ğurbet ile biz cevândan
2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinândan
636. **bu:**
Gazel 237
Mısra: 2
Bu, işaret sıfatı.
1. Vaşlñ ile nâ-kâm gönül kâmvir olsun
2. Olmaz deme lutf eyle bu nâziñ yeter olsun
637. **bu:**
Gazel 237
Mısra: 5
Bu, işaret sıfatı.
5. Ğüş eylemedi pendimi hiç bu dil-i bî-kayd
6. Hâkdan dilerim 'aşk ile benden beter olsun
638. **bu:**
Gazel 238
Mısra: 8
Bu, işaret zamiri.
7. Siyeh-fâm eylediñ rûzum firâk-ı zülf-i dil-berle
8. Seniñ de bu revişlerle yüzüñ ey baht ağ olsun
639. **bu:**
Gazel 241
Mısra: 1
Bu, işaret zamiri.
1. Raķib-i rû-siyeh hattnñ için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i hûbânım incinme ser-i mü aña eldir bu
640. **bu:**
Gazel 241
Mısra: 2
Bu, işaret zamiri.
1. Raķib-i rû-siyeh hattnñ için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i hûbânım incinme ser-i mü aña eldir bu
641. **bu:**
Gazel 241

- Mısra: 4
Bu, işaret zamiri.
3. Zamân-ı hattı geldikte nola ersek vişâline
4. Gönül hârman soñu dervişleriñ derler meşeldir bu
642. **bu:**
Gazel 241
Mısra: 6
Bu, işaret sıfatı.
5. Fenâ dünyâda geçmem hûblardan ta'nı ço zâhid
6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdiden güzeldir bu
643. **bu:**
Gazel 241
Mısra: 6
Bu, işaret zamiri.
5. Fenâ dünyâda geçmem hûblardan ta'nı ço zâhid
6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdiden güzeldir bu
644. **bu:**
Gazel 241
Mısra: 8
Bu, işaret zamiri.
7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firâkıñ ile sultânım
8. Dükenmez kâkülün fikri 'aceb tül-i emeldir bu
645. **bu:**
Gazel 241
Mısra: 10
Bu, işaret zamiri.
9. Perişân etmesin zülfün şabâya söyle lutf eyle
10. Nizâm-ı mülket-i hüsne bu el vermez hâleldir bu
646. **bu:**
Gazel 241
Mısra: 10
Bu, işaret zamiri.
9. Perişân etmesin zülfün şabâya söyle lutf eyle
10. Nizâm-ı mülket-i hüsne bu el vermez hâleldir bu
647. **bu:**
Gazel 241
Mısra: 12
Bu, işaret zamiri.
11. Miyânından ne mümkün dil-berin geçmeklik ey Sâlim
12. O vâdiden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu
648. **bu:**
Gazel 243
Mısra: 8
Bu, işaret sıfatı.
7. Hâk-i pâyiñ kuhl eder miyim deyü şâyed seniñ
8. Nür-ı didem dem-be-dem bu dide pür-hûn olmada
649. **bu:**
Gazel 245
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.
3. Hep naşibim cevri-gün-â-gün ile ğam çekmedir
4. Her kime meyl eylesem bu baht-ı nâ-mergüb ile

650. **bu:**
Gazel 245
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.
7. Gıll u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sūkda
8. Kâle-i ümmid alınmaz nukra-i ma'yüb ile
651. **bu:**
Gazel 248
Mısra: 9
Bu, işaret zamiri.
9. Bu kânûn-ı maḥabbet üzre cârîdir gözüm nûru
10. Sırışkim ta'ne etse vechi vardır mevc-i deryâya
652. **bu:**
Gazel 248
Mısra: 14
Bu, işaret sıfatı.
13. Sezâdir na'ra-i taḥsîn etse 'âlemi lerzân
14. Yetilmez ḥâşılı Sâlim bu ṭab'-ı 'âlem-ârâya
653. **bu:**
Gazel 249
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Yine üşkûfedâna eylediñ nezzâre ey Sâlim
10. Bu renge reng edip rüyunda gül-gûna selâm eyle
654. **bu:**
Gazel 251
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâli Sâlim
10. Nola kim nâmi bu şehriñ Tarab-efzûn olsa
655. **bu:**
Gazel 256
Mısra: 4
Bu, işaret sıfatı.
3. Bilmez mi benim derd-i derûnum ki o dil-dâr
4. Bir günde biñer yâre urur bu dil-i zâre
656. **budur:-dur**
Gazel 256
Mısra: 10
Bu, işaret zamiri.
9. Sâlim bize bir derd-i ser oldu ğam-ı kâkül
10. Manşûr'u budur işte çeken zirve-i dâre
657. **bu:**
Gazel 258
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.
7. Bu şahrâ-yı derûn mânend-i gülzâr-ı bahâr iken
8. Ḥazân-ı nâr-ı ğamla gel anı bizârelendirme
658. **bu:**
Gazel 260
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir'ât-ı cihân içre
2. Baqar mı naqş-ı Bihzâd'a meger devr-i zamân içre

659. **bu:**
Gazel 261
Mısra: 7
Bu, işaret sıfatı.
7. Erişdim şâdi-i vaşla 'acebdir bu dil-i şeydâ
8. Ḥayâl-i zülfi-piç-â-piçi ile daḥı mâtemde
660. **bu:**
Gazel 261
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Leb-i gül-fâmîñ ile mest-i lâ-ya'kıl iken gönüm
10. Bu 'ayş u nûşu etmiş var mı âyâ devlet-i Cem'de
661. **bu:**
Gazel 261
Mısra: 12
Bu, işaret zamiri.
11. Ola pâ-bûsuña şâyeste eller olmaya Sâlim
12. Sezâ-yı cûd u iḥsânı bu mudur resm-i Ḥâtem'de
662. **bu:**
Gazel 264
Mısra: 10
Bu, işaret sıfatı.
9. Tekellûf yoğ ise eş'arımızda Sâlimâ nola
10. Bu vâdiye ayak başan başar merdâne merdâne
663. **budur:-dur**
Gazel 265
Mısra: 9
İşaret zamiri.
9. Gedâlar Sâlimâ 'âdet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümîd-i 'afv ederler vaz'-ı küstâḥânenen şoñra
664. **bu:**
Gazel 268
Mısra: 1
Bu, işaret sıfatı.
1. Görünce âhımı cânân bu istinâre ile
2. Tafatṭun eyledi mihrim hemân emâre ile
665. **bu:**
Gazel 270
Mısra: 3
Bu, işaret sıfatı.
3. Benim bu giryemi cânân 'aceb nemden kıyâs eyler
4. Benim bir ḥâl-i zârım görmemişken künc-i firḫatde
666. **bu:**
Gazel 271
Mısra: 7
İşaret sıfatı.
7. Bu bâzâr-ı maḥabbetde bulunmaz kâle-i inşâf
8. Metâ'-ı cevri-ḥübân râyġân olmağda gitdikçe
667. **bu:**
Gazel 271
Mısra: 9
İşaret sıfatı.
9. Bu baḥt-ı nâ-sitâyişkârdan 'âlemde ey Sâlim
10. Tekellûf ber-taraf ḥâlim yamân olmağda gitdikçe

668. bu:

Gazel 274

Mısra: 2

Bu, işaret zamiri.

1. Tenezzül etmedi büyü vefâ dimâgımıza
2. Sebeb bu oldu cihândan bizim ferâgımıza

669. bu:

Gazel 280

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Hümâveş murğ-ı gönülüm dâne-i eşkimle hem-demken
4. Zuhûr-ı dâm-ı aşkıyla bu dem pervâzelendirdi

670. bu:

Gazel 280

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Metâ'-i hüsne bakmazken bu dem ol hıvâce-i uşşâk
8. Geçirdi nev-çumâş-ı hüsünü endâzelendirdi

671. bu:

Gazel 282

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Bir seniñ gibi bu vâdî-i melâhatde 'aceb
10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri âhû var mı

672. bu:

Gazel 282

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

11. Dediler tal'atına mâh-ı nev etmiş taklid
12. Onda âyâ bu güzel çeşm ile ebrû var mı

673. bu:

Gazel 284

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Nola olmazsa Sâlim şimdilik eş'ârımız memdûh
10. Bize bu çarh-ı keç-rev sū-yı 'irfânı unutturdu

674. bu:

Gazel 285

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Bu tegâfûl-güne vaz'-ı nâ-pesendide neden
8. Böyle nisyâna sebeb ne 'aşık-ı şeydâları

675. bu:

Gazel 292

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

3. Tîre-baht imiş ümidim gibi kâşânem benim
4. Şubha dek bakdık bu şeb ol mâh-ı tâbân gelmedi

676. bu:

Gazel 292

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Keyfimiz bu intizâr ile gelir mi Sâlimâ
10. Kūy-ı cānāna giden kâşid da el-ân gelmedi

677. bu:

Gazel 293

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Luţfu var olsun ferâmûş etmeyip ben bendesin
8. Mağdemiyle etdi hândan bu dil-i nālânımı

bū cehil:

1. **bū cehil:**

Kaside 10

Mısra: 337

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebu Cehil: İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureys'in ileri gelenlerinden biri.

337. Tıyıcak Bū Cehil o hâli tamâm

338. Da 'vet ü i 'tizâra etdi kıyâm

bū cehil'den:

1. **bū cehil'den:-den**

Kaside 10

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebu Cehil: İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureys'in ileri gelenlerinden biri.

89. Etdi tahşil Bū Cehil'den hem

90. Semen-i üstürü edip mülzem

bū cehl'e:

1. **bū cehl'e:-e**

Kaside 10

Mısra: 332

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebu Cehil: İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureys'in ileri gelenlerinden biri.

331. Marazın gūş edip o Fahr-i cihân

332. Oldu Bū Cehl'e 'izzet ile revân

bū dem:

1. **bū dem:**

Tarih 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şimdi, şu anda.

21. Lâle dâğ-ı hasret ile sîne-süz iken bu dem

22. Bir kadeh mey elde ser-hoş rağm eder âlâmına

2. **bū dem:**

Tarih 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şimdi, şu anda.

11. Göricek teşrif-i aħbâbı bu dem

12. Bu feraħ-efzâ-yı kaşır-ı dil-güşâ

3. **bū dem:**

Tarih 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şimdi, şu anda.

9. Akarken dide-i mizâb-ı gamdan girye-i firkat
10. Bu dem de tâb-ı süz-ı şevk ile 'ayn-ı serâb oldu

bu demde:

1. **bu demde:-de**

Diğer 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu zaman.

1. Firâk-ı taze-dem-i yâr ile olursa sezâ
2. Dü çeşm-i zâr-ı maḥabbet bu demde hün-pîrâ

bu deñlü:

1. **bu deñlü:**

Kaside 7

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu kadar, bu kadar çok.

87. Hâlim nic'olur bu deñlü 'ışyân

88. Ümmid dil-i remâna şıgmaz

bu eyler:

1. **bu eyler:-r**

Gazel 102

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kokulu hale getirmek.

3. Gitmez aşlâ heves-i zülfü derün-ı dilden
4. 'Aşıkım gönülümü her bâr hemân bu eyler

bu gece:

1. **bu gece:**

Tarih 18

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gece.

43. Çıkınca şâhidân-ı 'akd târîhin dedim anıñ
44. Bu gece hüsni Yûsuf'la Züleyhâ kâm-yâb oldu

2. **bu gece:**

Gazel 168

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gece.

5. Bu gece hânesine 'âşık-ı siyeh-rûzuñ
6. Gelirdi şâyed olursa o mehveşe teklîf

bu gidişle:

1. **bu gidişle:**

Gazel 133

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Böyle devam ederse.

9. Umma teşrifini yâriñ şakın ey 'âşık-ı zâr
10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naḥvet gelmez

bu gün:

1. **bu gün:**

Lugaz 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu zamanlarda, günümüzde.

5. Sa'âdetdir egerçi tarḥ-ı nev-vâdi-i gün-â-gün
6. Bu gün vâdi-i bezm-i sâki-i meclis zarâfetdir

2. **bu gün:**

Tarih 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu zaman, bu vakit, artık.

15. Ḥamdü li'llâh bu gün ol gündür kudümüñla seniñ
16. Müjde-senc-i nür oldu her şubuh aḥşamına

3. **bu gün:**

Tesdis 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçinde bulunulan gün.

15. Bu rütbe luḥfu ummazken o yâr-i meh-cebinimden
16. Bu gün ikrâmını gördüm boyumca nâzeninimden

4. **bu gün:**

Diğer 4

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu zamanlarda, günümüzde.

29. Şehr-i şîḥatde bu gün şeh-kârız
30. Leşker-i şevk-ı deme ser-dârız

5. **bu gün:**

Gazel 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçinde bulunulan gün.

5. Metâ'-ı nakd-i râzım taze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem

6. **bu gün:**

Gazel 248

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçinde bulunulan gün.

7. Bu gün de ḥâşıl aḥşam oldu ol meh etmedi teşrif
8. Ümid-i diden-i ruḥsârı yâriñ kaldı ferdâya

7. **bu gün:**

Gazel 273

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçinde bulunulan gün.

9. Kendi eksikliğime mu'terifim hem-çü hilâl
10. Bakmasın gelsin o meh-pâre bu gün nokşâne

bu güne:

1. **bu güne:**

Tarih 1

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu tarz, bu şekil.

41. Tefahḥus eyledim âyâ nedendir
42. Bu güne 'âlem olmaḥ şevk-ı meşḥûn

2. **bu güne:**

Lugaz 3

- Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
23. Olmuş iken bu güne ol bed-hâl
24. Kimse etmez o şühu istişkal
3. **bu güne:**
Lugaz 3
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
43. Anıñ için bu güne ol kemdir
44. Ateşiyü'l-mizâc-ı 'âlemdir
4. **bu güne:**
Tarih 3
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
27. Nice olmaya bu güne ki teveccüh yek-ser
28. Cünd-i islâma olur idi be-her-şubh u mesâ
5. **bu güne:**
Tarih 3
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
37. Öyle şâhenşeh-i devrân ki debîr-i kudret
38. Etdi bu güne anıñ vaşf-ı şerîfin imlâ
6. **bu güne:**
Kaside 5
Mısra: 66
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil || Çok fazla.
65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz
66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ
7. **bu güne:**
Kıt'a 5
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil || Çok fazla.
1. Dil-i gamînime ey çarh neden bu güne cefâ
2. Ger imtihân ise kaçdıñ bu imtihân çokdur
8. **bu güne:**
Tarih 8
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
43. Bu güne yazdılar yek-ser şenâ-yı zât-ı zî-şanıñ
44. Debîrân-ı zamân u kâtibân-ı südde-i nüh-tâk
9. **bu güne:**
Kaside 8
Mısra: 220
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
219. Be-ħakķ-ı feyz-i yesâr-i 'usâr-ı mazlûmîn
220. Ki lutf-ı va'd-i şerîfîñ bu güne şadırdır
10. **bu güne:**
Diğer 10
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, bu derece.
75. Cenâb-ı Ğakķ'a emânet edip vücûduñu biz
76. Bu güne kaldı ber-âverde bunda dest-i du'â
11. **bu güne:**
Kaside 10
Mısra: 397
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
397. Bu eğerden verip bu güne haber
398. Dedi bir gün cenâb-ı Peyğamber
12. **bu güne:**
Kaside 12
Mısra: 79
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
79. Bu güne eyledi tavşif hâtif-i ğaybî
80. Budur o ğazret-i Ğakķ'ıñ nebiyy-i mağfûrî
13. **bu güne:**
Kaside 12
Mısra: 82
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
81. Ki kendi kudret-i pâkiyle eyledi icâd
82. Bu güne oldu muķarrer şenâ-yı meşhûrî
14. **bu güne:**
Kaside 13
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
41. Öyle 'âlî-gevher-i kân-ı sa'âdet kim anıñ
42. Vaşf-ı pâkin yazdı bu güne debîr-i hoş-edâ
15. **bu güne:**
Tarih 17
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
47. Da'vi-i şâhid ne-bûd olmaz bu güne iddi'â
48. Câ'ize olsa sezâdır şî'rime şad âferîn
16. **bu güne:**
Kaside 19
Mısra: 68
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
67. Şehenşâh-ı memâlik pâdişâh-ı baħr ü ber k'etmiş
68. Bu güne şebt evşâfın cihân ser-levh-i rûzgâre
17. **bu güne:**
Kaside 19
Mısra: 71
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
71. Şenâ-yı zât-ı zî-şânın bu güne etmede icrâ
72. Lisân-ı hâl ile güyâ aķan her âb-ı fevvâre

18. **bu güne:**
Kaside 25
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
13. Bu güne etdi evşâf-ı şerîfin şafha-i çarha
14. Debîr-i çarh-ı mu'ciz-gü-yı zibende-edâ imlâ

19. **bu güne:**
Kaside 33
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
49. Luţfuña irtibât-ı kalbimden
50. Eyledim ben bu güne baş-ı suhan

20. **bu güne:**
Kaside 34
Mısra: 41
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
41. Bu güne etmiş evşâfin müşemmat rakğ-ı imlâya
42. Zebân-ı hâl ile her dem hezârân medh-pîrâdır

21. **bu güne:**
Gazel 147
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil.
5. Zâhid bizi sen şimdi arar râhatı şanma
6. Bu güne riyâ bizlere her bâr gerekmez

bu güne dek:

1. **bu güne dek:**
Kıt'a 16
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu güne kadar.
1. Saña ey mâh-liķâ şad dil ü cânım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek olduğum 'âşık çokdur

bu günki:

1. **bu günki:-ki**
Kaside 8
Mısra: 128
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçinde bulunulan gün.
127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşagehde baña
128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir

bu günlerde:

1. **bu günlerde:**
Tahmis 3
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"bu vakitlerde, içinde bulunulan zamanda"
manalarına gelen zaman söz grubu.
11. Başını hırkaya çek hem-çü gönca her yerde
12. Kıpılma şörete şeb-nem gibi bu günlerde

bü hüreyre'niñ:

1. **bü hüreyre'niñ:-niñ**

Kaside 10
Mısra: 257
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahabelerde birisidir.

257. Şevbine Bü Hüreyre'niñ ki o dem
258. Etdi Fahr-i cihân vaz'-ı kadem

bu kadar:

1. **bu kadar:**
Lugaz 2
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar || Çok fazla.
19. Bu kadar hâşılı nizâm üzre
20. İşleri cümle intizâm üzre

2. **bu kadar:**

- Kaside 5**
Mısra: 82
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar || Çok fazla.
81. Cümle ol zât-ı letâfet-dihe ta'zîmendir
82. Bu kadar zibiş ü zînet bu kadar ferr ü bahâ

3. **bu kadar:**

- Kaside 5**
Mısra: 82
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar || Çok fazla.
81. Cümle ol zât-ı letâfet-dihe ta'zîmendir
82. Bu kadar zibiş ü zînet bu kadar ferr ü bahâ

4. **bu kadar:**

- Kaside 18**
Mısra: 97
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar || Çok fazla.
97. Bu kadar ferr ü haşemle yine her şâm u seher
98. Saña tã'atdır olan cümle ahıbb-i mes'ül

5. **bu kadar:**

- Kaside 20**
Mısra: 92
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar || Çok fazla.
91. Bu kılâ' u huşûn-ı pür-ziynet
92. Bu kadar şân u şevket ü haşmet

6. **bu kadar:**

- Kaside 22**
Mısra: 117
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar || Çok fazla.
117. Bu kadar da suhanda tâb-ı mecâl
118. Feyz-i medhîñledir bilâ-eşkal

bu kadar evvel:

1. **bu kadar evvel:**
Kaside 10
Mısra: 263
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun süre önce, çok erkenden.

263. Bu kadar evvel eylediği beyân
264. Cümle encâm-ı kârı Faḥr-i cihân

bu rütbe:

1. **bu rütbe:**

Tesdis 3

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

15. Bu rütbe lütfu ummazken o yâr-i meh-cebinimden

16. Bu gün ikrâmını gördüm boyumca nâzeninimden

2. **bu rütbe:**

Kaside 5

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz

66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ

3. **bu rütbe:**

Kıt'a 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

3. Nevâl-i lütfu ile sır olmadık bir kez

4. Felek felek saña bu rütbe imtinân çokdur

4. **bu rütbe:**

Diğer 10

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

51. Cemî'-i vaktini şarf eylese kişi böyle

52. Olur mu kâmil-i her fen bu rütbe bilmem yâ

5. **bu rütbe:**

Kaside 17

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

29. Nedir nedir bu leḫâfet bu ma' deletkârî

30. Bu rütbe feyze daḫı kimse olmamış mülhem

6. **bu rütbe:**

Gazel 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

3. Komaz ḫuzûra şabâ kâkülünde dilleri hîç

4. Bu rütbe nâlişe hep rûzgârdır bâ'is

7. **bu rütbe:**

Gazel 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

7. Ki keşf-i râza bu rütbe cefâ-yı bî-ḫadde

8. Zebân-ı nâle-i bî-İhtiyârdır bâ'is

8. **bu rütbe:**

Gazel 25

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

9. Şikâyet eyleme Sâlim cefâ-yı dil-berden

10. Bu rütbe çevre de bu baḫt-ı zârdır bâ'is

9. **bu rütbe:**

Gazel 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

3. Komaz ḫuzûra şabâ kâkülünde dilleri hîç

4. Bu rütbe nâlişe hep rûzgârdır bâ'is

10. **bu rütbe:**

Gazel 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

3. Taşaddur eylemiş şadr-ı mu'allâ-yı zenaḫdâna

4. Bu rütbe bî-edeblik ol ḫaḫ-ı jengâre pek çokdur

bu şeb:

1. **bu şeb:**

Gazel 186

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gece.

9. Sırışk-i 'âşıka mâ'il gibi bu şeb Sâlim

10. O yâri ḫvâbda ḫarf-ı semt-i cû gördük

bu tarz:

1. **bu tarz:**

Lugaz 3

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Böyle, bu şekilde, bu özellikte.

25. Lîk ammâ ki bilmeyip o edeb

26. Etse icrâ bu tarz ile meşreb

bu vech ile:

1. **bu vech ile:**

Tarih 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu yüzden, bu vesile ile.

1. Dâyem edicek rihletini dâr-ı bekâyâ

2. Hâtif dedi bu vech ile târiḫ-i kelâmın

2. **bu vech ile:**

Kaside 24

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bunun gibi, böyle.

45. Sür'at-i semt-i isâbetde revân-ı Nef'i

46. Raḫş-ı tedbîrini bu vech ile etmiş taşvîr

bu yüzden:

1. **bu yüzden:**

Tesdis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu nedenle.

1. Verip nakd-i dili bir dil-ber-i nâzik-ı hırâm aldım
2. Bi-ğamdi'llâh ki gönümünden bu yüzden intikâm aldım

bū zer:

1. **bū zer:**

Kaside 10

Mısra: 208

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebu Zer. Sahabedebedir.

207. Şordugunda Mecî'yi şahb-i kirâm

208. Bū Zer olduğun eyledi i'lâm

būd (u) ne-būd:

1. **būd || u. ne-būd:**

Gazel 153

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlık yokluk.

7. Geçer būd || u. ne-būd ile ser-â-ser vaqt pey-der-pey

8. Kabâ-yı mahv u işbâtı vücûda Hâk libâs etmiş

būd (u) ne-būd et:

1. **būd u ne-būd et:**

Gazel 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vay-yok etmek, oldu-olmadı.

1. Şüfî ğarazîñ tã'at ise būd || u. ne-būd et

2. Ya'nî ki der-i Hâk'da hemân mahv-ı vücûd et

budur:

1. **budur:**

Gazel 128

Mısra: 3

Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.

3. Mecâz 'âlemi budur yalancı dünyâda

4. Hâkîki şadıkkımı dil-rübâ kabûl etmez

budur ki:

1. **budur ki:**

Gazel 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Budur ki.

7. Muğaddimât-ı firâka netîce vuşlatdır

8. Kıyâs budur ki mesâya nehâr der-peydir

bugün:

1. **bugün:**

Gazel 23

Mısra: 10

Bugün.

9. Neylesin ħuld-i berîni 'ârif-i bi'llâh olup

10. Yârini bugün bulan ağıyâra etmez iltifât

2. **bugün:**

Gazel 29

Mısra: 7

Bugün.

7. Bugün meydânı vâ'iz ħürmetiyle toptolu etmiş

8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirîgâ râh

3. **bugün:**

Gazel 95

Mısra: 4

Bugün.

3. Tayansın ol kaşı yanîñ ħadengine ağıyâr

4. O şâh-ı mülket-i behcet bugün ğazâyâ gider

4. **bugün:**

Gazel 197

Mısra: 5

Bugün.

5. Şikâyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser

6. Varıp şahrâya râzım Kaş-ı bî-sâmâna 'arz etdim

buhâr:

1. **buhârı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 41

Buhâr || Yarattılış.

41. Buhârı etdi semâvât u keffî arz-ı bihîn

42. Miyâh-ı meymenetinden bihâr-ı mescüdi

buhâr u keffî:

1. **buhâr u keffî:-ı**

Kaside 12

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Buhâr ve köpük || Hz. Adem'in yaratılma süreci.

39. İzâbe etdi celâdet o gevheri cümle

40. Buhâr u keffî nümâyân edince tennürü

buhâr-ı şem'-i fûrûzânımı:

1. **buhâr-ı şem'-i fûrûzânımı:-ın, -ı**

Tarih 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlayan mumun buharı.

5. İsbet eylemesin deyü bed-nazar her şeb

6. Buhâr-ı şem'-i fûrûzânımı sipend etsin

buhârî-edâ-yı naql oldu:

1. **buhârî-edâ-yı naql oldu:-du**

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Buhari tarzında güvenilir sözler aktarmak ||

Buhari: Sahih-i Buhari adıyla meşhur hadis kitabını

yazan büyük hadis âlimidir. İsmi, Muhammed bin İsmail olup, künyesi Ebu Abdullah'tır.

9. Cebînimiz ki Buhârî-edâ-yı naql oldu

10. Derûn-ı Müslim'e tarh-ı zamîr-i bâhirdir

buhl:

1. **buhl:**

Kaside 7

Mısra: 98

Hasislik, cimrilik.

97. Etmez seni de o dūr zirâ

98. Buhl ol ħarem-i amâna şığmaz

2. **buhl:**

Gazel 165

Mısra: 5

Hasislik, cimrilik: zemîme-i buhl.

5. Ülfeti erdi kemâle felegiñ buhl ile hayf

6. Başını hırkaya 'âlemde kerem çekdi dirîg

buhl edip:

1. **buhl edip:-ip**

Gazel 196

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cimrilik etmek.

5. Âh geldikçe dehâna buhl edip ketm eylemem

6. Şaklayıp sinemde âvâz-ı hazinim neyleyim

buhl etme:

1. **buhl etme:-me**

Matla 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cimrilik etmek.

1. Buhl etme saķın va 'deleriñ etmede tekrâr

2. İncâzına Allâh seni eyleye ikrâr

buhl eylemez:

1. **buhl eylemez:-mez**

Tarih 8

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cimrilik etmek.

23. Saķınmaz nevbeti lâle-şıfat buhl eylemez halka

24. 'Aceb mi gül-bünü eyler ise Hâķ goncaya ser-řāk

buhür:

1. **buhür:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 46

Tütsü, buhur.

45. Kim hezâr gülşene başdıķça kâdem

46. Ėor buhür aña buhür-ı meryem

2. **buhüri:-ı**

Muamma 30

Mısra: 2

Tütsü, duman || Aşk acısı.

1. Ėâresi 'aşkıñ 'aşıkā ġamıdır

2. Yâdigârıñ buhürü meryemidir

buhür-ı meryem:

1. **buhür-ı meryem:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ėuha çiçeği cinsinden, çiçekli, kokulu, diğer kokulu bâzı bitkilerle karıştırlarak buhur suyu denen güzel kokulu suyun elde edilmesinde kullanılan bitki, tavşan kulağı, siklamen.

45. Kim hezâr gülşene başdıķça kâdem

46. Ėor buhür aña buhür-ı meryem

buk'a:

1. **buk' adır:-dır**

Kaside 17

Mısra: 16

Memleket.

15. Ki vech-i arzda ancak Medîne vü Mekke

16. Bu iki buk' adır olan şerîf ü müstahkem

2. **buk' aya:-ya**

Kaside 22

Mısra: 55

Ar. Kit'a-i arz, bir parça yer.

55. Etdi ta'yin o buk' aya hâşıl

56. Bir güzide müderris-i fâzıl

bükâ etmiş:

1. **bükâ etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak.

19. Dil-i mehcür gelmiş bezm-i meyde hâtır-ı yâre

20. Geçen ahvâli añmış geh şikâyet geh bükâ etmiş

bük'a-i sarây-ı güzîn:

1. **bük'a-i sarây-ı güzîn:**

Kaside 20

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sarayın - Osmanlı sarayı- olduğu yer.

107. Ya'ni kim bük'a-i sarây-ı güzîn

108. O sarây-ı bihin sûtüde-zemîn

bul:

1. **bulsa:-sa**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 42

Elde etmek, ulaşmak.

41. Pür eder idi cāmını Cāmî

42. Bulsa cüy-ı dil-i dil-ārāmı

2. **buldu:-du**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 28

Ermek, ulaşmak.

27. Verd-i hândân ile dünyâ töldü

28. Hâşılı zib ü bahâsın buldu

3. **bular:-ar**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 73

Elde etmek, ulaşmak.

73. Piş-i naħlân-ı Ėubuķlu'da bular

74. Bulalar gâhi meserretten eşer

4. **bulalar:-a, -lar**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 74

Elde etmek, ulaşmak.

73. Piş-i naħlân-ı Ėubuķlu'da bular

74. Bulalar gâhi meserretten eşer

5. **bulur:-ur**

Tarih 3

- Mısra: 73
Arayarak temin etmek.
73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbâbını ol
74. Aña göre eder ikrâmların ser-tâ-pâ
6. **bulandan:-andan**
Tesdis 4
Mısra: 21
Arayarak temin etmek.
21. Çin-i zülfünde bulandan gönlümü budur recâm
22. Dâmenin bûs eyleyenler eylesin benden selâm
7. **bulur:-ur**
Tarih 4
Mısra: 35
Elde etmek, ulaşmak.
35. Bulur elbette ehlin câh u luţfun
36. Ziyâ-yı şem'-i tefûş ile her câ
8. **bulup:-up**
Tarih 4
Mısra: 37
Elde etmek, ulaşmak.
37. Bulup erbâbını her rütbeniñ ol
38. Çerâğ etmekdedir devletde hâlâ
9. **bulur:-ur**
Rübâi 4
Mısra: 4
Arayarak birini bulmak.
3. Maşşerde girîbânınıñ sen kırtaramazsın
4. Ol gün seni elbetde bulur 'aşık-ı şeydâ
10. **bulurlar:-ur, -lar**
Kaside 5
Mısra: 70
Ermek, ulaşmak.
69. Kevşer'i kanda görürdü dil-i 'aşân-ı ümem
70. Cennet'i kanda bulurlar idi ser-cümle verâ
11. **bulunur:-un, -ur**
Kaside 10
Mısra: 476
Ermek, ulaşmak.
475. Cüst ü cü olsa anda hikmet-i Hağ
476. Bulunur her faşıl varâk-be-varâk
12. **bulduğu:-duk, -u**
Kaside 18
Mısra: 25
Ermek, ulaşmak.
25. Şarılır dâmenine bulduğu şâhın ez-dil
26. Tâ ki bî-kes kâlalı bâğda zâr u mahzûl
13. **bulamam:-a, -mam**
Kaside 22
Mısra: 100
Hatırlamak, akla gelmek.
99. Sedd olur nuţka dil-hırâşımdan
100. Bulamam bir suhan telâşımdan
14. **bulan:-an**
Gazel 23

- Mısra: 10
Ermek, ulaşmak.
9. Neylesin huld-i berini 'arif-i bi'llâh olup
10. Yârini bugün bulan âğyâra etmez iltifât
15. **bulur:-ur**
Gazel 24
Mısra: 5
Ermek, ulaşmak.
5. Men 'aref remzin tıyan 'arif bulur Mevlâ'sını
6. Maşzen-i kalb-i beşerdir cilvegâh-ı nûr-ı zât
16. **bulur:-ur**
Kaside 30
Mısra: 60
Ermek, ulaşmak.
59. Kadîmî âsitânın mercî'-i râh-ı tesellidir
60. Dil-efgârân bulur nâmın ile zîb-i tecellâyı
17. **bulmaya:-ma, -ya**
Gazel 44
Mısra: 5
Bulmak.
5. Vefâ şeklinde tebdil olsa gezse bulmaya gamzeñ
6. Harîm-i sinede dâğ-ı nihânım şöyle pinhândır
18. **bulmadım:-ma, -di, -m**
Gazel 63
Mısra: 5
Elde etmek, ulaşmak.
5. Cüst ü cü etdim tabîbân-ı cihânı bulmadım
6. Ben gedâ bî-çâre 'aşık derdine dermân olur
19. **bulsunlar:-sun, -lar**
Gazel 79
Mısra: 4
Yaşamak, yaşayarak görmek.
3. Çekenler kuhl-i firkat dîde-i hûn-bârıma yâ Rab
4. Mihen mîlin dem-â-dem çeşm-i giryânında bulsunlar
20. **bulsunlar:-sun, -lar**
Gazel 79
Mısra: 6
Yaşamak, yaşayarak görmek.
5. Olanlar bād-ı firkatle hâzân-ı şevkıma bâ'is
6. Hemîn ecrin nihâl-i vuşlatın şânında bulsunlar
21. **bulsunlar:-sun, -lar**
Gazel 79
Mısra: 8
Yaşamak, yaşayarak görmek.
7. Edenler bu dili zehr-âb-nuş-ı câm-ı hicrânın
8. O kâr-ı kesb-i destin cümlesi nânında bulsunlar
22. **bulsunlar:-sun, -lar**
Gazel 79
Mısra: 10
Yaşamak, yaşayarak görmek.
9. Çü açdın Sâlimâ aḥbâba bâb-ı mülket-i derdîñ
10. Maḥall-i rencîşi yine felek yanında bulsunlar

23. **bulmadı:-ma, -dı**

Gazel 170

Mısra: 11

Arayarak temin etmek.

11. Bulmadı bu gâzel-i tâze-i şeş-beyt gibi

12. Şeş cihâtı götürü Sâlime gösterdi firâk

24. **bulmamış:-ma, -mı**

Gazel 181

Mısra: 7

Arayarak temin etmek.

7. Eyleyen gül-geşt-i dehri bulmamış aña 'adil

8. Sünbül-i bâğ-ı cinandır kâkül-i hoş-buların

25. **bulmayız:-ma, -yız**

Gazel 185

Mısra: 7

Bilmek.

7. Bulmayız takdirden gayrı medâr-ı tesliyet

8. Zihnimizde büsbütün esbâbı tertib eylesek

26. **bulursak:-ur, -sak**

Gazel 204

Mısra: 9

Ermek, ulaşmak.

9. Ger bulursak hâk-î pây-ı yâri sa'y ile gönül

10. Dide-i hasret-keşe biz anı iksir edelim

27. **bulmadım:-ma, -dım**

Gazel 205

Mısra: 1

Görmek, denk gelmek.

1. Hiç humârın der-pey etmez zevk-ı bî-gam bulmadım

2. 'Alemin ben meclis-i nüşunda 'âlem bulmadım

28. **bulmadım:-ma, -dım**

Gazel 205

Mısra: 2

Görmek, denk gelmek.

1. Hiç humârın der-pey etmez zevk-ı bî-gam bulmadım

2. 'Alemin ben meclis-i nüşunda 'âlem bulmadım

29. **bulmadım:-ma, -dım**

Gazel 205

Mısra: 4

Görmek, denk gelmek.

3. Çok tolandım küyünü dil-berlerin ammâ ki ben

4. Yine senden gayrı cânâ yâr-i hem-dem bulmadım

30. **bulmadım:-ma, -dım**

Gazel 205

Mısra: 6

Görmek, denk gelmek.

5. Mü-be-mü devr eyledim müjgân-ı çeşniñ hâlîme

6. Gamzeden gayrı ser-i küyüñda mahrem bulmadım

31. **bulduñ:-duñ**

Gazel 205

Mısra: 9

Bilmek.

9. Gönlümü bulduñ mu deyü eylesem Sâlim su'âl

10. Gamze-i hâzır-cevâbı der ki bilmem bulmadım

32. **bulmadım:-ma, -dım**

Gazel 205

Mısra: 10

Bilmek.

9. Gönlümü bulduñ mu deyü eylesem Sâlim su'âl

10. Gamze-i hâzır-cevâbı der ki bilmem bulmadım

33. **bulur:-ur**

Gazel 246

Mısra: 7

Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak || Vuslat.

7. Bulur lâ-büd şikârın yine gül-geşt-i temâşâda

8. Hevâlandı gönül murgu süzüldü bezm-i pervâze

34. **bulursañ:-ur, -sañ**

Gazel 249

Mısra: 3

Arayarak veya rastgele bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

3. Bulursañ gönlümü bād-ı şabâ zülf-i dil-ârâda

4. Meded luğf eyle benden var mahzûna selâm eyle

35. **bula:-a**

Gazel 278

Mısra: 10

Elde etmek, ulaşmak.

9. Mihr-i ruhsârîña hasret giden 'âşık cânâ

10. Nerede bula seni rûz-ı cezâdan gayrı

ular:

1. **ular:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 181

Bunlar.

181. Dâda divâna geldiğinde ular

182. İsmi kim bilir nice derler

2. **ularla:-la**

Lugaz 2

Mısra: 9

Bunlar.

9. Lîk ammâ ularla hayvânât

10. Bile ceng etmek etdiler 'adât

ulğar:

1. **ulğar'e:-e**

Kaside 19

Mısra: 76

T. is. Esasen Asya'da Ural dağları cihetinde sakin iken muahharan Rumeli cihetine gelip İslâvlaşmış bir millet. Balkan devletlerinden biri.

75. O sulţân-ı cihân şâhib-kırân-ı bezm-i 'âlî kim

76. Degil Rum'a sitân-ı mihrî besdir Hind ü Bulğar'e

bu'l-heves:

1. **bu'l-heves:**

Kaside 10

Mısra: 438

Her şeye istekli, isteği çok.

437. Dide pür-hvâb-ı künc-i gâfletdir

438. Bu'l-heves nefis ise kıyâmetdir

bulun:

1. **bulunmaz:-maz**

Diğer 3

Mısra: 142

Var olmak, mevcut olmak.

141. Ya o Toplarönü kim cennet-i me' vāsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdır

2. **bulunur:-ur**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 50

Var olmak, mevcut olmak.

49. Be-'avn-i lutf u Hâk Sübhân u Yezdân

50. Misâfirden bulunur ya'ni her ân

3. **bulunur:-ur**

Lugaz 5

Mısra: 13

Bulunmak || Sahip olmak.

13. Bî-kesinde bulunur bayında

14. Çeşmi var ikisi de pâyında

4. **bulunurdu:-ur, -du**

Kaside 10

Mısra: 143

Var olmak, mevcut olmak.

143. Bulunurdu cemâli nûrundan

144. Zülmet-i şebde güm olan süzen

5. **bulundu:-du**

Kaside 10

Mısra: 216

Hazır bulunmak.

215. Mevki' u hâlin eyledi ta'yîn

216. Yine bulundu ol o güne hemîn

6. **bulunmaya:-ma, -ya**

Diğer 11

Mısra: 89

Var olmak, mevcut olmak.

89. Mûsikî de bulunmaya çâre

90. Dura çıka medân-ı edvâre

7. **bulunmaz:-maz**

Kaside 13

Mısra: 2

Var olmak, mevcut olmak.

1. Câmî' iken enfûs ü âfâkı sırr-ı evliyâ

2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mâ-sivâ

8. **bulunmaz:-maz**

Kaside 18

Mısra: 73

Var olmak, mevcut olmak.

73. Kimseden kimsese bir 'ukde bulunmaz şimdi

74. Bir iki 'ukde meger şaklaya zülf-i meftûl

9. **bulunur:-ur**

Kaside 20

Mısra: 321

Var olmak, mevcut olmak.

321. Bulunur mu meger cihân içre

322. Böyle bir pâdişeh şehân içre

10. **bulunur:-ur**

Gazel 127

Mısra: 6

Var olmak, mevcut olmak.

5. Destârîñ ile setr olalı dedi görenler

6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkâre bulunmaz

11. **bulunmayalı:-ma, -yalı**

Gazel 162

Mısra: 5

Var olmak, mevcut olmak.

5. Metâ'-ı himmete şâhib çıkar bulunmayalı

6. 'Aceb mi olsa cihân içre râygân mâni'

12. **bulunmaz:-maz**

Gazel 271

Mısra: 7

Var olmak, mevcut olmak.

7. Bu bâzâr-ı maḥabbetde bulunmaz kâle-i inşâf

8. Metâ'-ı cevri-i ḥübân râygân olmaḫda gitdikçe

bulunmaz:

1. **bulunmaz:**

Gazel 127

Mısra: 1

Yoktur.

1. Dâgîñ gibi hiç sinede bir yâre bulunmaz

2. Sînem gibi de 'aşk ile efgâre bulunmaz

2. **bulunmaz:**

Gazel 127

Mısra: 2

Yoktur.

1. Dâgîñ gibi hiç sinede bir yâre bulunmaz

2. Sînem gibi de 'aşk ile efgâre bulunmaz

3. **bulunmaz:**

Gazel 127

Mısra: 4

Yoktur.

3. Ḥasretle geçer 'aşıkın evkâtı ser-â-pâ

4. Dil-berde vefâ 'aşıka bir çâre bulunmaz

4. **bulunmaz:**

Gazel 127

Mısra: 6

Yoktur.

5. Destârîñ ile setr olalı dedi görenler

6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkâre bulunmaz

5. **bulunmaz:**

Gazel 127

Mısra: 8

Yoktur.

7. Bulmaḫ nic'olur göñlünü küyunda ğarîbân

8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz

6. **bulunmaz:**

Gazel 127

Mısra: 10

Yoktur.

9. Devletlilerin cümle hebâdır işi Sâlim
10. Ceybin arasañ hâşılı bir pâre bulunmaz

büm:

1. **büm:**

Tarih 24

Mısra: 5

Ar. is. Baykuş.

5. 'Arz etse ruhsâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşteri gökde nola şems ü kamer

büm-i 'ömr-i a'dāy:

1. **büm-i 'ömr-i a'dāy:-yı**

Kaside 23

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanların memleketleri.

89. Bu ikbâl-i Hudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tıgıñ
90. Eder teşhîr yek-ser merz ü büm-i 'ömr-i a'dāy

bunca:

1. **bunca:**

Kaside 3

Mısra: 45

Bu kadar, pek çok.

45. İlahî bunca luftu görmüş iken
46. Saña lâyiğ 'ibâdet etmedim ben

2. **bunca:**

Rübai 6

Mısra: 4

Bu kadar, pek çok.

3. Gör sille-ğor-ı dest-i kaçâ-yı gam-ı dehri
4. Adem mi döyer bunca gam-ı derd ü belâya

3. **bunca:**

Diğer 9

Mısra: 118

Bu kadar, pek çok.

117. O da yok akça ise şad hâşâ
118. Ya neye bunca renciş ü gavgâ

4. **bunca:**

Tarih 18

Mısra: 21

Bu kadar, pek çok.

21. Cihânîñ bunca 'ayş u 'işretine bâ'is ü bādî
22. Sürür-i sür-i zât-ı ekrem-i 'âlî-cenâb oldu

5. **bunca:**

Gazel 81

Mısra: 5

Bu kadar çok, böylesi.

5. Pâ-mâl-i rāh-ı 'aşkına bunca sitem ile
6. Mağşûdu cevri ü nâz degil de yâ nedir

6. **bunca:**

Gazel 268

Mısra: 10

Pek çok, çok fazla.

9. O dil-berîñ nice tākāt çeker cefâlarına

10. Sitem-keşide-i hicrânı bunca yâre ile

bunca demlerdir:

1. **bunca demlerdir:-ler, -dir**

Gazel 190

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bunca zamandır, çok uzun zamandır.

11. Bunca demlerdir nedendir Sâlim'e luft etmemeñ
12. Yoğsa anıñ lufta şâyân olduğun bilmez misiñ

bundan a'lâ:

1. **bundan a'lâ:**

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bundan iyi, bundan güzel.

7. Dil-i mecrûha gamzeñ her nighde biñ 'itâb eyler
8. Niğâh-ı 'özü-ğvâha bundan a'lâ i'tizâr olmaz

bundan ğayrı:

1. **bundan ğayrı:**

Gazel 121

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bundan başka, bunun dışında.

7. Çerâğân eylerim her şeb benim sînemde dâğımla
8. Fezâ-yı gülşen-i 'âşıkda bundan ğayrı zîb olmaz

bundan özge:

1. **bundan özge:**

Gazel 148

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bundan başka.

3. Ya firkatdır kelâmı yâ peyâm-ı süziş-i hicrân
4. O ğamze bundan özge biz ğaribe bir cevâb etmez

burc:

1. **burc:**

Tarih 24

Mısra: 47

Kale, hisar, sur.

47. Olup Revân ma'mûr u şen pāk oldu hep burc u beden
48. Süprüldü çıktı kal'adan ol zümre-i düzağ-mağar

2. **burca:-a**

Muamma 32

Mısra: 2

Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad.

1. Pâre pâre eylesem mâhi eger

2. Yine her bir pâre bir burca düşer

3. **burcunda:-un, -da**

Gazel 44

Mısra: 3

Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad - yıldız.

3. Egerçi tâli'in şimdi riyâ burcunda dâ'irdir
4. Döner bir gün seniñ de bahtıñ ey zâhid bu devrândir

burc-ı bārū-yı kal'a-i keremin:

1. **burc-ı bārū-yı kal'a-i keremin:-in**

Diğer 9

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik kalesinin hisar burcu || Cömert kişi.

147. Burc-ı bārū-yı kal'a-i keremin

148. Hışn-ı pāk-i na'im-i muğtenemin

burc-ı rıf'atde:

1. **burc-ı rıf'atde:-de**

Kaside 28

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik burcu, kalesi.

55. Mihr-i zātūñ dā'im olsun burc-ı rıf'atde hemān

56. Kim cemāl-i mäh-tābūñ dehri pür-envār eder

burc-ı vezāretde:

1. **burc-ı vezāretde:-de**

Kaside 24

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vezirlik yıldızı.

17. O mehiñ burc-ı vezāretde tūlū'unu görüp

18. Ki meserretle ede cümle cihānı tebşir

burgül:

1. **burgül:**

Kaside 18

Mısra: 12

Bulgur.

11. Āsiyāb-ı felegiñ çarhı döner döndükçe

12. Berf şanma dökülen olmada rızān burgül

burnun şarkıdır:

1. **burnun şarkıdır:-ır**

Lugaz 3

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Burnu öne gelmek || Mumun eriyerek eğilmesi.

45. Ehl-i meclisden olsa ger mağmūm

46. Şarkıdır burnun eyleyip hortūm

burnunu kırar:

1. **burnunu kırar:-ar**

Lugaz 3

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir kişiyi kibirli tavrından vazgeçirecek noktaya getirmek || Mumun eriyerek dik duruşunun kaybolması.

29. Emr edip hādime me'āliler

30. Burnunu hep kırar e'āliler

burun ucuyla:

1. **burun ucuyla:-yla**

Lugaz 3

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Burun ucu || Mumun yanan kısmı.

27. Ya'ni etdikçe böylece reftār

28. Burun ucuyla böylece etvār

büs edip:

1. **büs edip:-ip**

Diğer 3

Mısra: 153

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öpmek.

153. Būs edip destini rıf'atli efendiye şehā

154. Biñ hicāb ile hūlūş-ı dilim eyle inhā

2. **büs edip:-ip**

Diğer 4

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öpmek.

81. Ey birāder dilerim ben senden

82. Būs edip dāmen-i beyti benden

3. **büs edip:-ip**

Gazel 173

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öpmek.

1. Ne idi būs edip destin şeref-yāb-ı vişāl olmak

2. Olaydı ol şehiñ kābil elinde dest-māl olmak

büs etmege:

1. **büs etmege:-e**

Gazel 193

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öpmek.

5. Meclis-i meyde otursak kalksa ortadan hicāb

6. Baña būs etmege verseñ geh ayag u gāh el

büs eyle:

1. **büs eyle:**

Gazel 119

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öpmek.

9. Sarıl dāmānına būs eyle destin Sālimā yoħsa

10. Recā-yı pāy-büsü yāre küstāhāne söylenmez

büs eylese:

1. **büs eylese:-se**

Gazel 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öpmek.

5. Her kaçan būs eylese dil tūti-i güyā olur

6. Sāğarāsā neş'e bahş eyler o la'līn leb baña

büselik:

1. **büselik:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 23

Öpücük, öpüş || Mûsikîmizde büselik beşlisiyle

hüseyñide hicaz dörtlüsü veya kürdi dörtlüsünün

birleşmesinden meydana gelen ve düğāh || la.

perdesinde karar kılan, iki numaralı basit makamdır.

23. Lebi bir büselik beste-nigārdır

24. Dile bahşende-i zevk-ı kenārdır

2. **büselikler:-ler**

Diğer 11

Mısra: 101

Öpücük, öpüş || Mûsikîmizde büselik beşlisiyle hüseyinde hicaz dörtlüsü veya kürdî dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen ve düğâh || la. perdesinde karar kılan, iki numaralı basit makamdır.

101. Büselikler rehîn-i tekye gider

102. Bu segâh-ı zemîn-i tekye gider

büse-peymâyî:

1. büse-peymâyî:

Kaside 23

Mısra: 74

Öpücükleri ölçmek || Yüce kişinin eteğinin çok fazla kişinin öpülmesi.

73. Sen ol gül-çîn-i gülzâr-ı sa'âdetsin ki dâmânîñ

74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyî

büs-ı femî:

1. büs-ı femî:-i

Muamma 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağzı öpmek.

1. Şafâyla büs-ı femî serde yazı ise eger

2. O zülf-i zâl aralıkda ne kâdir ola niķâb

büs-ı la'l-i dil-rübâ:

1. büs-ı la'l-i dil-rübâ:

Gazel 78

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dudağını öpmek.

11. Bize hep büs-ı la'l-i dil-rübâ idi ez el meşreb

12. O zevķiñ şimdi Sâlim bendeñizde dadı ķalmışdır

büs-ı rikâb et:

1. büs-ı rikâb et:

Kaside 31

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Makam sahibinin bindiği- atın üzengisini öpmek.

77. Reh-güzârında tûrup büs-ı rikâb et böyle

78. Kâmîñî 'arz-ı bihîn-dergeh-i vâlâ eyle

büs-ı yed-i beyzâñi:

1. büs-ı yed-i beyzâñi:-ñ, -ı

Gazel 239

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin elini öpme || Musa Aleyhisselâm'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.

3. Elde mi fikr etmemek büs-ı yed-i beyzâñi dil

4. Kıor mu tab'ı 'aşıkı hâlî efendim arzû

büs-ı zemîn edip:

1. büs-ı zemîn edip:-ip

Tarih 17

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeri öpmek || Zamanın büyüklerine karşı ilgi,

iltifatta bulunmak.

111. Güş edince mesnediñ erbâb-ı tab'-ı rûzgâr

112. Her biri tebrîk-nâmeyle edip büs-ı zemîn

büstân-ı hüsne:

1. büstân-ı hüsne:-e

Gazel 153

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik bahçesi.

3. Ser-i engüş-i redd ile dirîğ etme ģarîdâra

4. Ĥudâ la'l-i lebiñ büstân-ı hüsne ter kirâs etmiş

büy:

1. büyü:-ile

Tarih 10

Mısra: 52

Far. Koku.

51. Bu degil büyü mücessemdir bu

52. Gerçi bu büyüye yeksân olmaz

2. büya:-a

Kaside 19

Mısra: 57

Far. Koku.

57. Bakıp bu reng ü büya ģatıra firdevs gelmez mi

58. Girince böyle nüzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre

büyân olmaz:

1. büyân olmaz:-maz

Tarih 10

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kokmak.

49. Müşğsây etdi dimâğım her mü

50. Kim demiş ģatıña büyân olmaz

büyende:

1. büyüende:

Kaside 19

Mısra: 43

Koku almak, koklamak.

43. Be-her büyüende leylâķı meşâmım etmede ta'ģir

44. Şabâ rühü'l-ķulüb olmuş vezân olduķça yek bâre

büy-ı aşinâ:

1. büyü-ı aşinâ:-, -

Gazel 141

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanıdık, bildik koku || Haber.

9. Dimâg-efsürde-i endüh-ı ģurbet olduķ ey Sâlim

10. Diyârımdan şabâ geldikçe büyü-ı aşinâ gelmez

büy-ı gül-'izâr-ı dil-rübâdan:

1. büyü-ı gül-'izâr-ı dil-rübâdan:-dan

Gazel 159

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gül yanağının kokusu.

1. Alan yek şemme büyü-ı gül-'izâr-ı dil-rübâdan feyz

2. Alır ey dil hezârân vech ile zevķ u şafâdan feyz

bü-yı kerem eyler:

1. **bü-yı kerem eyler:-r**

Kaside 20

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, iyilik kokusu almak || Padişahın

iyiliklerinden istifade etmek.

63. Cümle eyler idi bu bü-yı kerem

64. Hâkin iksîr ü şahın-bâğı İrem

bü-yı mücessemdir:

1. **bü-yı mücessemdir:-dir**

Tarih 10

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cisimleşmiş koku || Sevgilinin ayva tüyleri.

51. Bu değil bü-yı mücessemdir bu

52. Gerçi bu büyüyle yeksân olmaz

bü-yı pîrehen:

1. **bü-yı pîrehen:-yim**

Gazel 210

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gömleğin kokusu - Hz Yakub'un, Hz Yusuf'un
gömleğini tanınmasına telmihte bulunarak şığın sevgiliyi
bilmesi-*

5. Derûn-ı sînemiz gencine-i Yüfufitândır hep

6. Zükâm-âverdeyim 'aşk ile bü-yı pîrehen bilmem

bü-yı râhat:

1. **bü-yı râhat:**

Gazel 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat, huzur kokusu.

5. Ârzûmend-i şafâ-yı hâtır olmazsam nola

6. Sâye-i zülfünde bü-yı râhat ümmîd eylemem

bü-yı tâze vere:

1. **bü-yı tâze vere:-e**

Gazel 140

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze koku vermek.

11. Ölseñ da Sâlimâ heves-i nev-hatâ neden

12. Bir bü-yı tâze vere yine her giyâhımız

bü-yı vaşlı bulâ:

1. **bü-yı vaşlı bulâ:-a-ı**

Diğer 2

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslat kokusuna ulaşmak, kavuşmak.

97. Bü-yı vaşlı bulâ meşâm-ı firâk

98. Şubh ola her sevâd-ı şâm-ı firâk

bü-yı vatan:

1. **bü-yı vatan:**

Gazel 210

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vatan, memleket kokusu, rayihası.

3. Şemîm-âlûdekâr-ı hâksâr-ı ğurbet oldum ben

4. Bu hâletle dimâğ-efsürdeyim bü-yı vaţan bilmem

bü-yı vefâ:

1. **bü-yı vefâ:**

Terkîb-bend 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusu.

61. Şikâyet kim şikenc-i kâkülünde

62. Degil bü-yı vefâ aşlâ hırâmân

2. **bü-yı vefa:**

Gazel 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusu.

1. Olalı fikr-i ruhuñ gülşen-i şâd-âb bana

2. Yok değil bü-yı vefâ ey gül-i sîr-âb bana

3. **bü-yı vefâ:**

Gazel 15

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusu.

7. Göñül ol serv-kaddim seyr edip bü-yı vefâ umma

8. Benim gülzâr-ı mihrimden kıpan nañl-i cefâdır hep

4. **bü-yı vefâ:**

Gazel 274

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusu.

1. Tenezzül etmedi bü-yı vefâ dimâğımıza

2. Sebeb bu oldu cihândan bizim ferâğımıza

bü-yı vefâ bulmamış:

1. **bü-yı vefâ bulmamış:-miş**

Gazel 129

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusu bulamamak || Vefa görememek.

7. Cihânda bulmamış bü-yı vefâ gitmek murâd eyler

8. Seriv bi-hüde gülşen içre dâmen-der-miyân etmez

bü-yı vefâsın:

1. **bü-yı vefâsın:-sın**

Kaside 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusu.

5. Görmeyip zerre kadar bü-yı vefâsın bâğın

6. Hırkaya çekdi başın bülbül-i hâlet-efzâ

bü-yı vefâ-yı gülşeni:

1. **bü-yı vefâ-yı gülşeni:-i**

Gazel 288

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesinin vefa kokusu || Güllerin bülbüllere

vefasından hareketle sevgilinin vefası bağlamında.

3. Būy-ı vefā-yı gülşeni teftiř ederek
4. Hep bāda verdi murğ-ı seher naħl-i gülleri

būy-ı vuřlat:

1. **būy-ı vuřlat:**

Gazel 206

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma kokusu.

9. Ben o lāle-ħad periden Sālimā bir vech ile

10. Gülşen-i ālemdede būy-ı vuřlat ümmid eylemem

buyur:

1. **buyurmadı:-ma, -dı**

Kaside 3

Mısra: 61

Emretmek, söylemek.

61. Kiřiye güç buyurmadı o Sūbhān

62. Kābūl-i ōzrūnū ol eder iħsān

2. **buyur:**

Kaside 5

Mısra: 35

Teşrif etmek.

35. Çarħ-ı vālāya buyur rūyuña müřtākāndır

36. Rūz u řeb maķdem-i pākiñ gözedir ehl-i hevā

3. **buyur:**

Kaside 5

Mısra: 39

Teşrif etmek.

39. Gel buyur çarħı bahā-sāzi-i behcet eyle

40. Gel buyur eyle kudūmuñla sipihri zibā

4. **buyur:**

Kaside 5

Mısra: 40

Teşrif etmek.

39. Gel buyur çarħı bahā-sāzi-i behcet eyle

40. Gel buyur eyle kudūmuñla sipihri zibā

5. **buyuruñ:-uñ**

Diğer 7

Mısra: 9

"buyurun" diyerek konuğu davet etmek.

9. Buyuruñ yālıda rāħat buyuruñ

10. Da `vet-i ħāřřa icābet buyuruñ

6. **buyur:**

Kaside 34

Mısra: 19

Teşrif etmek.

19. řafāsi gülşeniñ katmer-be-ķatmerdir buyur seyre

20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrī müheyyādır

7. **buyur:**

Gazel 291

Mısra: 7

"buyurun" diyerek konuğu davet etmek.

7. Buyur teşrif-i gülşen eylemez misin benim cānım

8. Derūn-ı sinede her meyve-i bāğ-ı vefā oldu

buyur gel:

1. **buyur gel:**

Matla 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Buyur gel.

1. Cihānda görmege şun´-ı Ĥudāyı isterseñ

2. Çemensitāna buyur gel řafāyı isterseñ

būlbūl:

1. **būlbūl:**

Tarih 1

Mısra: 114

Güzel sesli maruş kuş.

113. Ĥazān-ı bāğa der-pey-der bahārı

114. Niçün būlbūl olur bī-ħüde maħzūn

2. **būlbūl:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 33

Güzel sesli maruş kuş.

33. Gül için etdi fiğānım būlbūl

34. Çekdi tuğrā-yı viřāli sūnbūl

3. **būlbūller:-ler**

Tesdis 2

Mısra: 20

Güzel sesli maruş kuş.

19. O gül-ruħsār Leylī`ye olup Mecnūn-ı bī-sāmān

20. Sezā olsam gülistān içre būlbūller ile nālān

4. **būlbūlūñ:-uñ**

Tarih 2

Mısra: 25

Güzel sesli maruş kuş.

25. Maķdem-i āğāzesin gūř eyleyelden būlbūlūñ

26. Gelmez oldu gül ħayāli ħiç aniñ evhāmına

5. **būlbūller:-ler**

Diğer 3

Mısra: 85

Güzel sesli maruş kuş.

85. řevķ-ı sūrī ile būlbūller ise ser-tā-pā

86. Her biri nağmesini etmede yer yer icrā

6. **būlbūl:**

Tesdis 7

Mısra: 5

Güzel sesli maruş kuş.

5. Güle gūř etdiremez yoķ yere būlbūl iñler

6. Varaķ-ı mihr ü vefāyı kim oķur kim diñler

7. **būlbūl:**

Tesdis 7

Mısra: 11

Güzel sesli maruş kuş.

11. Güle gūř etdiremez yoķ yere būlbūl iñler

12. Varaķ-ı mihr ü vefāyı kim oķur kim diñler

8. **būlbūl:**

Tesdis 7

- Mısra: 17
Güzel sesli maruf kuş.
17. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
18. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
9. **bülbülünü:-ün, -ü**
Tesdis 7
Mısra: 21
Güzel sesli maruf kuş.
21. Gül gibi bülbülünü hürrem u handân etmez
22. Şad dirîğ vaşlına gül bülbülü şâyân etmez
10. **bülbülü:-ü**
Tesdis 7
Mısra: 22
Güzel sesiyle bilinen kuş || Âşık.
21. Gül gibi bülbülünü hürrem u handân etmez
22. Şad dirîğ vaşlına gül bülbülü şâyân etmez
11. **bülbül:**
Tesdis 7
Mısra: 23
Güzel sesli maruf kuş.
23. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
24. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
12. **bülbül:**
Tesdis 7
Mısra: 29
Güzel sesli maruf kuş.
29. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
30. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
13. **bülbülün:-üñ**
Gazel 8
Mısra: 2
Güzel sesli maruf kuş.
1. Sañn-ı gülşen mâye-i tekdirdir sensiz baña
2. Bülbülün feryadı gam-te'şirdir sensiz baña
14. **bülbül:**
Rübai 11
Mısra: 1
Güzel sesli maruf kuş.
1. Bülbül ki güle 'âşık-ı şeydâ oldu
2. Ser-mest-i mey-i sāğar-ı sevdâ oldu
15. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 1
Güzel sesli maruf kuş.
1. Nağme-i vaşfîn ile hep seher-ârâ bülbül
2. Anıñ için hoş eder şavtı ser-â-pâ bülbül
16. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 2
Güzel sesli maruf kuş.
1. Nağme-i vaşfîn ile hep seher-ârâ bülbül
2. Anıñ için hoş eder şavtı ser-â-pâ bülbül
17. **bülbül:**
Kaside 16

- Mısra: 4
Güzel sesli maruf kuş.
3. Çäk çäk olmağa çok çalması idi gonca
4. Hele elhâni ile eyledi güyâ bülbül
18. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 6
Güzel sesli maruf kuş.
5. Göricek rüy-ı gülü şad-ferah ile eyler
6. Bir şadâsında hezâr nağmeyi icrâ bülbül
19. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 8
Güzel sesli maruf kuş.
7. Gülşen-i 'âlem-i zibendede kimse el-hak
8. Anlamaz râz-ı dil-i goncayı illâ bülbül
20. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 10
Güzel sesli maruf kuş.
9. Bağbâni ile yek-dil olabilseydi eger
10. Nâleler etmez idi bağda her câ bülbül
21. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 12
Güzel sesli maruf kuş.
11. Oldu çün mahrem-i esrâr-ı harim-i güzâr
12. Sinesin etdi mekân-ı gam-ı a'dâ bülbül
22. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 14
Güzel sesli maruf kuş.
13. Şâhid-i gonca 'aceb hâr ile âlûde olur
14. Nola kim eylese biñ dâğı hüveydâ bülbül
23. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 16
Güzel sesli maruf kuş.
15. Almasın kâse-i zerrîn-kadehi deste meger
16. Mest ü rüsvâ olur 'âlemde çü Dârâ bülbül
24. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 18
Güzel sesli maruf kuş.
17. Gitmiyor manzar-ı nañlân-ı gülistânından
18. Bağbân olmağa talib gibi güyâ bülbül
25. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 20
Güzel sesli maruf kuş.
19. Şanma kim bî-hude efgâna ser-âğâz eyler
20. Güllere etmededir süzişin inhâ bülbül
26. **bülbül:**
Kaside 16

- Mısra: 22
Güzel sesli maruf kuş.
21. Kati pek tiz geçer mevsim-i gülzâr nola
22. Böyle efgâni dırâz eylese şeydâ bülbül
27. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 24
Güzel sesli maruf kuş.
23. Ermeden vaşl-ı gülistâna erer vakt-i hazân
24. Çak çak olsa nola nâlede zîbâ bülbül
28. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 26
Güzel sesli maruf kuş.
25. Germi-i 'aşk ile bî-hüş olalı gülşende
26. Oldu üftâde-i her naḥl-i mutarrâ bülbül
29. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 28
Güzel sesli maruf kuş.
27. Şevk-i teşrif-i bahâr ile be-her şubḥ u mesâ
28. Şad nevâ etmede her şâḥda ra'nâ bülbül
30. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 30
Güzel sesli maruf kuş.
29. Nola her nâlede nev-rûza şenâlar etse
30. Gördüğü lutfu bilir cümle ḥod-ârâ bülbül
31. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 32
Güzel sesli maruf kuş.
31. Vaşf-i şâhenşeh-i devrâna müdâvim olalı
32. Bâğ-ı 'âlemde bahâ eyledi peydâ bülbül
32. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 36
Güzel sesli maruf kuş.
35. Odur ol şâḥ-ı himem-güster-i 'âlem ki müdâm
36. Fahr eder zât-ı şerîfiyle be-her-câ bülbül
33. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 38
Güzel sesli maruf kuş.
37. Gül-bün-i gülşen-i iḥsânımı mesken edeli
38. Eyledi mertebe-i 'âliye peydâ bülbül
34. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 40
Güzel sesli maruf kuş.
39. Kandı-ı vaşfiyla o deñlü mütelezzizdir kim
40. Güyiyâ bâğda bir tütî-i güyâ bülbül
35. **bülbül:**
Kaside 16

- Mısra: 42
Güzel sesli maruf kuş.
41. Tesliyet etmese lutfu dil-i mahzûnun eger
42. Renciş-i ḥârî getirmez idi kaṭ'â bülbül
36. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 44
Güzel sesli maruf kuş.
43. Olmasa mekrûmet ü lutfu eger cümleye 'âm
44. Böyle evşâfına düşmezdi ser-â-pâ bülbül
37. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 46
Güzel sesli maruf kuş.
45. Kafes-i lutfuna şâyân idigin bilse eger
46. Dâmgâḥ eyler idi gül-bünü her câ bülbül
38. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 48
Güzel sesli maruf kuş.
47. Eylemiş goncayı surḥî-i devât-ı la'li
48. Müjdesiyle kim ede vasfını imlâ bülbül
39. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 50
Güzel sesli maruf kuş.
49. Güşuna düş ola mı deyü be-her dem böyle
50. Şad tekellüfle olur nağme'î pîrâ bülbül
40. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 52
Güzel sesli maruf kuş.
51. Dâver-i pâdişehâ menba'ı lutfu keremâ
52. Ey olan dergehiñe bende-i ednâ bülbül
41. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 58
Güzel sesli maruf kuş.
57. Ben de evşâfını zikr eyler iken ḥâme-i dil
58. Etdi bir nağmeye âgâze çü güyâ bülbül
42. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 60
Güzel sesli maruf kuş.
59. Diñledim bir gazel-i nev ile elḥân eyler
60. Ki sezâ etse ser-âgâz anı şâha bülbül
43. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 61
Güzel sesli maruf kuş.
61. Olalı mâ'il-i rüy-ı gül-i zîbâ bülbül
62. Menzilin eyledi ârâmgēh-i sevdâ bülbül
44. **bülbül:**
Kaside 16

- Mısra: 62
Güzel sesli maruf kuş.
61. Olalı mā'il-i rüy-i gül-i zībā bülbül
62. Menzilin eyledi ārāmgeh-i sevdā bülbül
45. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 64
Güzel sesli maruf kuş.
63. Gülsitānda ne 'aceb şevkını efzün etmiş
64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi hālā bülbül
46. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 66
Güzel sesli maruf kuş.
65. Mürdegāna ne yapar böyle Mesihā-āyīn
66. Bir şadāsıyla eder şad dili ihyā bülbül
47. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 68
Güzel sesli maruf kuş.
67. Nola müjgānını çārüb eder ise bāga
68. Hıdmet-i gülde kuşūr eylemez aşlā bülbül
48. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 70
Güzel sesli maruf kuş.
69. Nev-'arūsān-ı gülistān-ı cihānda Sālim
70. Vefk-ı kām üzre murād almadı hayfā bülbül
49. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 72
Güzel sesli maruf kuş.
71. Hıvāhiş-i emr-i tegazzül de tamāma erdi
72. Vaktidir gayrı olup hāme-i dānā bülbül
50. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 74
Güzel sesli maruf kuş.
73. Ede fahriyyeye āgāze be-üslüb-ı kādīm
74. K'ola her lafzını taḥsīn ile gūyā bülbül
51. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 76
Güzel sesiyle bilinen kuş || Şâir -SALİM-
75. Benim ol şâ'ir-i sihr-āver-i mazmūn-perver
76. Benim ol gülşen-i ma'nāda ḥod-ārā bülbül
52. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 78
Güzel sesli maruf kuş.
77. K'olamaz nükte-i mestūruma kimse vākıf
78. Añlamaz diḳkat-i efkārımı ḥāşā bülbül
53. **bülbül:**
Kaside 16

- Mısra: 80
Güzel sesli maruf kuş.
79. Nazar-ı luṭf-i şehenşāha muḳārin olsam
80. Gülşen-i şî're olurdu hele yek-tā bülbül
54. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 82
Güzel sesli maruf kuş.
81. Sālimā emr-i tefāḥūr de nihāyet buldu
82. Oldu gayrı dem-i āmine müheyā bülbül
55. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: 84
Güzel sesli maruf kuş.
83. Devlet ü 'ömrünü efzün ede dā'im Mevlā
84. Fahır ede cüd u şehāsıyla be-her cā bülbül
56. **bülbül:**
Tarih 17
Mısra: 16
Güzel sesli maruf kuş.
15. 'Alemin faşl-ı bahārın māye-i tefriḥ edip
16. Bülbül etsin bu sürüru ḥüzne şevk-ı bihterīn
57. **bülbülün:-iñ**
Kaside 18
Mısra: 19
Güzel sesli maruf kuş.
19. Bülbülün baḥt-ı siyāhını temāşā eyle
20. Kendi terk-i vaṭan etdikde ḳala zāg-ı fuzül
58. **bülbülün:-iñ**
Kaside 18
Mısra: 43
Güzel sesli maruf kuş.
43. Bülbülün şıyṭ u şadāsı kesilip gülşende
44. Ḳaldı bir gūşe-i ḡamda olup āvāre melül
59. **bülbülleri:-ler, -i**
Kaside 19
Mısra: 34
Güzel sesli maruf kuş.
33. Şadā-yı şūr-efkenle ederler naḡme-i şeh-nāz
34. Ḳonup bülbülleri geh serve gāhī naḥl-i gül-nāre
60. **bülbül:**
Kaside 23
Mısra: 92
Güzel sesli maruf kuş.
91. Dil-i şürīdemi teşvīḳ edip taḳrīb-i medḥiñle
92. Oḳutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı ḡarrāyı
61. **bülbül:**
Kaside 28
Mısra: 24
Güzel sesli maruf kuş.
23. Gülşen-i medḥinde kim kilik-i şarīr-engizimiz
24. Kendüyü gūyā ki bülbül ile hem-güftār eder
62. **bülbül:**
Kaside 28

- Mısra: 28
Güzel sesli maruf kuş.
27. Öyle güyâ eyledi vaşfîñ beni gülzârda
28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istiğfâr eder
63. **bülbülü:-ü**
Kaside 31
Mısra: 36
Güzel sesli maruf kuş.
35. Gülşen-ârâ-yı hezârân nağam-ı tâze olup
36. Bülbülü lezzet-i ta'birîñe şeydâ eyle
64. **bülbül:**
Kaside 32
Mısra: 21
Güzel sesli maruf kuş.
21. Ben de bülbül gibi ol zât-ı şerîfîñ olsam
22. Menkabet-hvânî hezârân vücûh ile sezâ
65. **bülbüller:-ler**
Kaside 34
Mısra: 91
Güzel sesli maruf kuş.
91. Karâr etmezse bir şâh üzere bülbüller n'ola her dem
92. Gülistân-ı mahabbetde hezârân nâ-şikîbâdır
66. **bülbüller:-ler**
Kaside 34
Mısra: 94
Güzel sesli maruf kuş.
93. Teğazzülden ğarâz 'arz-ı du'âdır Sâlimâ çünkim
94. Dem-i âmîne bülbüller de güller de müheyyâdır
67. **bülbül:**
Gazel 53
Mısra: 5
Güzel sesli maruf kuş.
5. 'Aceb mişkîr durur vâ'iz gibi bülbül de gülşende
6. Seher eţfâl-i bâġî nâlesiyle bî-dimâġ eyler
68. **bülbülün:-üñ**
Gazel 54
Mısra: 3
Güzel sesli maruf kuş.
3. Yağar erbâb-ı 'aşkı bülbülün feryâdı ser-tâ-ser
4. Dehân-ı 'aşık-ı süzânda elhân âteşdir
69. **bülbülden:-den**
Gazel 58
Mısra: 4
Güzel sesli maruf kuş.
3. Fiğân eyler görünce haţt-ı ruhsârîñî 'aşıklar
4. Bahâr erdikçe bülbülden nevâlar câ-be-câ artar
70. **bülbül:**
Gazel 59
Mısra: 10
Güzel sesli maruf kuş.
9. Ol gül-ruha Sâlim degiliz dūr cihânda
10. Bülbül çemenistânına bigâne degildir
71. **bülbülleri:-ler, -i**
Gazel 60
Mısra: 7
Güzel sesli maruf kuş.
7. Dest-dırâzî eyledikçe ġoncaya bülbülleri
8. Çübek-i gül-bün ile båd-ı şabâ tahvîf eder
72. **bülbül:**
Gazel 81
Mısra: 2
Güzel sesli maruf kuş.
1. Gül-ğonca farç-ı hüsn ile gerçi yegânedir
2. Bülbül de lîk şâhid-i şîrîn-fesânedir
73. **bülbüller:-ler**
Gazel 155
Mısra: 3
Güzel sesli maruf kuş.
3. Çekilmiş cüyler her sū ferâġat üzere bülbüller
4. Ruġu solmuş gül-i zibâlarîñ vaġt-i ġazân olmuş
74. **bülbül:**
Gazel 163
Mısra: 2
Güzel sesli maruf kuş.
1. Kimde ġudret var ola vuşlat-ı dil-dâra şefî'
2. Bülbül erbâb-ı çemenzârî ne eyler taşdı'
75. **bülbülü:-ü**
Gazel 192
Mısra: 2
Güzel sesli maruf kuş.
1. Gülşen-i küy-ı bütân Bâġ-ı İrem'dir ey dil
2. Bülbülü 'aşık-ı pür-guşşa vü hemdir ey dil
76. **bülbül:**
Gazel 244
Mısra: 7
Güzel sesli maruf kuş.
7. Cünün-ı 'aşk ile bülbül nihâl-i verdi fark etmez
8. Nola her naġle eylerse temennâ gülsitân içre
77. **bülbülün:-üñ**
Gazel 266
Mısra: 14
Güzel sesli maruf kuş.
13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nâ'il ġoncalar
14. Bülbülün kârî hemîşe Sâlim eġġân olmasa
78. **bülbül:**
Gazel 267
Mısra: 7
Güzel sesli maruf kuş.
7. Güle bülbül edemez derdini bir hoş i'lâm
8. Zaġm-ı ġâr öyle degildir ki demek mümkün ola
79. **bülbül:**
Gazel 269
Mısra: 3
Güzel sesli maruf kuş.
3. Ne kuşdur bülbül ey ġonca bizimle nâlede bir mi
4. Öte ġursun hele bizden hezârîñ bezm-i gülşende

80. **bülbülün:-üñ**

Gazel 277

Mısra: 6

Güzel sesli maruf kuş.

5. Şu rütbe nâle-i pey-der-peyinde eyler ifrâtı

6. Çemende bülbülün murgân-ı gülşen cümle bîzârı

81. **bülbüldür:-dür**

Gazel 282

Mısra: 13

Güzel sesiyle bilinen kuş || Âşık.

13. Vaşf-ı zülfün ile gūyâ gececi bülbüldür

14. Sâlim'in hâme-i pâki gibi pür-gü var mı

82. **bülbülleri:-ler, -i**

Gazel 290

Mısra: 4

Güzel sesli maruf kuş.

3. Şu rütbe nâleler etdim gamınla gülsitân içre

4. Benim bülbülleri feryâd u zârım hep hamûş etdi

bülbül olmada:

1. **bülbül olmada:-ma, -da**

Kaside 16

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül olmak; âşık olmak; konuşmaya, söylenmeye başlamak.

55. Zıkr-i evşâf-ı şerîfîñle pür olmuş dünyâ

56. Olmada vaşf-ı şerîfîñle be-her-câ bülbül

bülbül olur:

1. **bülbül olur:-ur**

Kaside 16

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül olmak; âşık olmak; konuşmaya, söylenmeye başlamak.

33. Hâzret-i şâh-ı felek-mertebe Sultân Aşmed

34. Ki şenâsıyla olur her dil-i dâñâ bülbül

2. **bülbül olur:-ur**

Kaside 16

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül olmak; âşık olmak; konuşmaya, söylenmeye başlamak.

53. Sen o şâhenşeh-i evreng-i sa'âdetsin kim

54. Vaşf-ı zâtınla olur her dil-i dâñâ bülbül

bülbülân:

1. **bülbülân:**

Kaside 1

Mısra: 39

Bülbüller.

39. Bülbülân ise hep nevâsında

40. Rüzgâr esmede hevâsında

2. **bülbülâna:-a**

Diğer 3

Mısra: 63

Bülbüller.

63. Bülbülâna yine gülzâr metâ' in açdı

64. Lâleves dâğ-ı mahabbetle derûnun yakdı

3. **bülbülân:**

Kaside 5

Mısra: 74

Bülbüller.

73. Gülsitân revnağ-ı nev-rüz ile bulmaz idi zîb

74. Bülbülân hürrem-i vuşlat olamazdı kaṭ'â

4. **bülbülâna:-a**

Tarih 8

Mısra: 10

Bülbüller.

9. Bu eyyâm-ı sürür ile refâkat eyledi nev-rüz

10. Sezâdır gülşen olsa bülbülâna Ka'betü'l-'uşşâk

5. **bülbülân:**

Tarih 8

Mısra: 16

Bülbüller.

15. Bu gülzârı Hudâ etmiş mu'allim-hâne-i kudret

16. Gülistân'ın hikâyâtından okur bülbülân evrâk

6. **bülbülân:**

Kaside 32

Mısra: 20

Bülbüller.

19. Goncalar da açılıp gül gibi handân oldu

20. Bülbülân şâm u şeker olsa mahaldir gūyâ

7. **bülbülân:**

Gazel 277

Mısra: 4

Bülbüller.

3. Duçâr olmak ümidiyle o gül-ruhsâr cânâna

4. Tolandık bülbülân ile tavâf etdik çemenzârı

8. **bülbülâna:-a**

Gazel 284

Mısra: 8

Bülbüller.

7. Senâ-hvânı durur şimdi ser-â-ser 'arız-ı yârîñ

8. O ruhlar bülbülâna verd-i handânı unutturdu

bülbülâsâ:

1. **bülbülâsâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 10

Bülbül gibi.

9. Başla ey kıl-k-i şarîr-engîz sen

10. Bülbülâsâ demeye râzımdan

2. **bülbülâsâ:**

Diğer 3

Mısra: 66

Bülbül gibi.

65. Serv-kadler salınıp nâz ile gülşenlerde

66. Bülbülâsâ dil-i 'uşşâk ise süsenlerde

3. **bülbülâsâ:**

Gazel 144

Mısra: 5

Bülbül gibi.

5. Bülbülâsâ düşüp ey gönca-dehen efgâna
6. Nağme-pîrâ-yı gülistân olarak öldük biz

bülbüle:

1. **bülbüleniñ:-niñ**

Matla 30

Mısra: 2

Sürahi.

1. Etmesin rıtl-ı girânına deyü nezzâre
2. Çeşmine bülbüleniñ penbe çodu mey-hvâre

bülbül-i âşüfte-hâl etme:

1. **bülbül-i âşüfte-hâl etme:-me**

Gazel 255

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan haldeki bülbüle benzetmek.

1. Gel ey gül neş'e-i meyle 'izârîñ âl al etme
2. Dil-i mahmûr-ı 'aşkıñ bülbül-i âşüfte-hâl etme

bülbül-i bâğ olsa:

1. **bülbül-i bâğ olsa:-sa**

Gazel 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçenin bülbülü olmak.

3. Hezâr bülbül-i bâğ olsa eylemem rağbet
4. Bizim terânemiz ey gül enîn-i 'uzletdir

bülbül-i bâğ-ı cünûnuz:

1. **bülbül-i bâğ-ı cünûnuz:-uz**

Gazel 132

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Delilik bağının bülbülü.

1. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz
2. Bülbül-i bâğ-ı cünûnuz nâledir hep pişemiz

bülbül-i gülzâr-ı suhan:

1. **bülbül-i gülzâr-ı suhan:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz bahçesinin bülbülü || Kalem.

3. Başla ey bülbül-i gülzâr-ı suhan
4. Ser-güzeşt-i dil-i bî-çâremden

bülbül-i güvâ eyle:

1. **bülbül-i güvâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şakıyan bülbül gibi güzellikler ortaya çıkarmak.

3. Bâğ u şuffe demidir kilk-i şarîr-engiziñ
4. Nağme-senc-i dem olur bülbül-i güvâ eyle

bülbül-i güvâları:

1. **bülbül-i güvâları:-lar, -ı**

Gazel 285

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öten, şakıyan bülbül.

11. Her seher pîrâmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ
12. Gıncayı bîdâr ederler bülbül-i güvâları

bülbül-i güvâ-mänend:

1. **bülbül-i güvâ-mänend:**

Diğer 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şakıyan bülbül gibi.

11. Medhiñ uzata dilim bülbül-i güvâ-mänend
12. Sözüñ el-hâşıl ola her şeb-i yeldâ-mänend

bülbül-i güvâsı:

1. **bülbül-i güvâsı:-sı**

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.

5. Kafes zibende-i ârâyış olmaz nâlekârîde
6. Gülistân-ı cefânîñ bülbül-i güvâsı lâl olmaz

bülbül-i güvende:

1. **bülbül-i güvende:**

Kaside 34

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleyen bülbül, şakıyan bülbül.

37. Be-her-câ gülşenin olmuş hezârân menkâbet-hvânı
38. Nişîmen-ber-nişîmen bülbül-i güvende güvâdır

bülbül-i hâlet-efzâ:

1. **bülbül-i hâlet-efzâ:**

Kaside 5

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Şakımasıyla- can katan bülbül.

75. Hord-bâzi-i nesim-i kerem olmazdı güle
76. Ağzını açmaz idi bülbül-i hâlet-efzâ

bülbül-i hâlet-efzâ:

2. **bülbül-i hâlet-efzâ:**

Kaside 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Şakımasıyla- can katan bülbül.

5. Görmeyip zerre kadar büy-ı vefâsın bâğıñ
6. Hırkaya çekdi başın bülbül-i hâlet-efzâ

bülbül-i hâlet-fezâ:

1. **bülbül-i hâlet-fezâ:**

Gazel 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Şakımasıyla- can katan bülbül.

5. Şitâb ile yine gül-geşt-i bâğa oldu revân
6. Çemende bülbül-i hâlet-fezâ nevâya gider

bülbül-i hoş-şavt-ı gülistân:

1. **bülbül-i hoş-şavt-ı gülistân:**

Tesdis 7

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin güzel sesli bülbülü || Aşık.

27. Şeb ü rüz âteş-i 'aşkı ile süzân mı değil
28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülistân mı değil

bülbül-i müştak:

1. **bülbül-i müştak:**

Tarih 8

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasretle bekleyen, özleyen bülbül.

13. Erişdi mevsim-i gül-geşt-i gülzâr-ı sürür-efrüz
14. Yine yer yer figâna başladı her bülbül-i müştak

bülbül-i revnak-ı gülzâr-ı sutûr-ı eş'âr:

1. **bülbül-i revnak-ı gülzâr-ı sutûr-ı eş'âr:**

Kaside 35

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiirden satırların güzel bülbülü || Güzel manalar yazma.

1. Gele ey hâme-i güyâter-i mu'ciz-âsâr
2. Bülbül-i revnak-ı gülzâr-ı sutûr-ı eş'âr

bülbül-i şeydâ:

1. **bülbül-i şeydâ:**

Gazel 157

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın bülbül || Aşık.

1. Fikr-i ruhsârınla etse nola dil cânâ rakış
2. Gül hayâli ile eyler bülbül-i şeydâ rakış

2. **bülbül-i şeydâ:**

Gazel 276

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın bülbül.

11. Olmamış idi hem-âgüş-ı gülistân gonca
12. Kafes-i menkâbede bülbül-i şeydâ yogidi

bülbül-i şeydâ eyler:

1. **bülbül-i şeydâ eyler:**

Diğer 3

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın bülbüle dönmek.

9. Kand-i vaşfın dili bir tütî-i güyâ eyler
10. Gül ruhuñ fikri anı bülbül-i şeydâ eyler

bülbül-i şifteves:

1. **bülbül-i şifteves:**

Gazel 214

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müptela, çılgın bülbül gibi.

1. Bülbül-i şifteves 'aşk ile zâr oldum ben
2. Bir ser-âmed gül-i ra'nâya hezâr oldum ben

bülbül-sıfat:

1. **bülbül-sıfat:**

Tahmis 2

Mısra: **12**

Bülbül gibi.

11. Bezm-i hasretde benim ney gibi her dem nâlân

12. Nola bülbül-şıfat etsem heme şeb âh u figân

bülbülvâr:

1. **bülbülvâr:**

Kaside 35

Mısra: **60**

Bülbül gibi.

59. Geçmedin hüsn-i bahâ-yı ruhu yâriñ ya'nî

60. Konar elbette nihâl-i gülüne bülbülvâr

büldân:

1. **büldân:**

Kaside 19

Mısra: **94**

Beldeler, şehirler.

93. Bütün 'âlem anıñ müstağrak-ı deryâ-yı cüdüdur

94. Du'âsı farz-ı 'ayn olmuş durur büldân u emsâre

2. **büldân:-ı**

Kaside 20

Mısra: **95**

Beldeler, şehirler.

95. Yek-be-yek hep şühür u büldânı

96. Cümle memlû' fazl-ı Rabbânî

bülend etsin:

1. **bülend etsin:-sin**

Tarih 15

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yükseltmek, yüceltmek.

11. Hemîşe beyt-i şerîfi gibi cenâb-ı Kerîm

12. 'Ulüvv-i kadrini bânîsiniñ bülend etsin

bülend olmaz:

1. **bülend olmaz:-maz**

Kaside 15

Mısra: **36**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yükselmek.

35. Şu vermese himemiñ cüybârı pey-der-pey

36. Bülend olmaz idi böyle kâmet-i şevket

bü'l-'aceb:

1. **bü'l-'aceb:**

Gazel 264

Mısra: **7**

Şaşılacak şey, acayip.

7. Hele bir bü'l-'aceb ma'nâ dil-i şeydâ ne meşrebdir

8. Ki bir yerde karar etmez gezer cânâne cânâne

bün:

1. **bün:**

Muamma 5

Mısra: **2**

Temel, esas, netice, son.

1. Biraz güş et şabâ luğ eyle nâlem

2. Vesâte ola bün güş-ı nigâha

bün eder:

1. **bün eder:-er**
Tarih 3
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dibine kadar gitmek || Can kulağı ile dinlemek.
21. Güş-sad-güş hezārān tahsîn
22. Küşe-i güşü leb-â-leb bün eder ise sezâ

bün-i güşa getirmek:

1. **bün-i güşa getirmek:-mek**
Gazel 276
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulağına getirmek, hemen yanı başına getirmek.
5. Güy-i esrârî bün-i güşa getirmek degil a
6. Şadef-i lafz u dūr-i ziver-i ma' nâ yoğidi

bün-i güş-ı sohbet:

1. **bün-i güş-ı sohbet:-e**
Gazel 39
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sohbet kulağının meziyeti.
7. Gelir hemişe bün-i güş-ı sohbet cānā
8. Şafâ-yı meclis-i 'aış u tarabda sâz lezîz

bün-i güşunda:

1. **bün-i güşunda:-un, -da**
Gazel 225
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulağın dibi, hemen yanı başı.
1. Tengnâ-yı gurbeti eyler hemişe âşiyân
2. Bî-namâzânîñ bün-i güşunda gülbāng-i ezân

bünyâd etdi:

1. **bünyâd etdi:-di**
Kaside 22
Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnşa etmek, kurmak.
51. Eyleyip 'ilme ragbetin müzdâd
52. Etdi bir pāk medrese bünyâd

bünyâd etdiler:

1. **bünyâd etdiler:-di, -ler**
Tarih 16
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnşa etmek, kurmak.
11. Kâtib-i a' māl-i hayr ol şuffeyi rüz-ı kıyām
12. Hayr edip Beykozlular bünyâd etdiler diye

bünyân eden:

1. **bünyân eden:-en**
Gazel 153
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmak, bina etmek.
5. Eden bünyân tāk-ı zer-nigâr-ı çetr-i hazrâyı
6. Binâ-yı 'ömrünü ser-tâ-be-pâ köhne-esâs etmiş

bünyân edip:

1. **bünyân edip:-ip**
Tahmis 1
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmak || Yaratmak .
5. Maḥabbet kârına naķş-ı cefâdan ibtidâ etmiş
6. Edip bünyân tāk-ı zer-nigâr-ı çasr-ı ebdânı

bürde edip:

1. **bürde edip:-ip**
Kaside 8
Mısra: 77
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hırka yapmak, hırka gibi kullanmış olmak.
77. Senâ-yı zülfünü Bürde edip be-her beytim
78. Siyâh câme ile şanki beyt-i fâhirdir

bürhân oldu:

1. **bürhân oldu:-du**
Kaside 9
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanıt, delil olmak.
17. Vücüdü zât-ı baḥta oldu bürhân
18. Nihâd-ı qalbe qalib qaliba cân

2. **bürhân oldu:-du**

- Kaside 10**
Mısra: 41
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanıt olmak, ispatlamak.
41. Cümlesi oldu zâtına bürhân
42. Biri ez-cümle ḥazret-i Qur' ân

bürhân-ı süllemî:

1. **bürhân-ı süllemî:**
Kaside 33
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derecesinin -makamının- kanıtı.
53. Müdde'ada bu nev-delil-i edâ
54. Oldu bürhân-ı süllemî güyâ

bür'-i sâ'a:

1. **bür'-i sâ'a:**
Tarih 4
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hastalığı iyileştiren || Derman, çare.
5. Devâ-cüyâna cüdü bür'-i sâ'a
6. Ğaribâna nigâhı luḥf-ı 'uzmâ

bürüdet gösterir:

1. **bürüdet gösterir:-ir**
Kaside 23
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soğukluk göstermek.
5. Cihân âyine-ḥâne oldu başsañ cā-be-cā yaḥdan
6. Bürüdet gösterir timsâle bütler ziyi-i ḥummâyî

bürüz etmezden:

1. **bürüz etmezden:-mez, -den**

Kaside 23

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çıkmak, belirtmek, meydana çıkmak.

79. Bürüz etmezden evvel beyzadan sunkür-ı şamşâmîñ

80. Baḡ-ı ervāḡ-ı a' dāya düşürdü şür-ı ğavġāyı

büsbütün:

1. **büsbütün:**

Kaside 1

Mısra: 62

Büsbütün, tamamen, bütünüyle.

61. Ya' ni uymaz biri birine her ān

62. Büsbütün bu ḡabī'at-ı insān

2. **büsbütün:**

Kaside 17

Mısra: 10

Büsbütün, tamamen, bütünüyle.

9. Semā'-ı ḡayrın eden ḡavl-i 'arş-ı vālāda

10. Olup bu müjde-i pāk ile büsbütün ḡurrem

3. **büsbütün:**

Gazel 185

Mısra: 8

Büsbütün, tamamen, bütünüyle.

7. Bulmayız taḡdirden ġayrı medār-ı tesliyet

8. Zihnimizde büsbütün esbābı tertib eylesek

büt:

1. **bütü:-ü**

Müfret 21

Mısra: 2

Put || Sevgili.

1. Ḥāşılı sikkeyi mermerde ḡazar 'ālemde

2. Çeken ol taşçı bütü sinesine bir kerre

2. **bütler:-ler**

Kaside 23

Mısra: 6

Put || Güzel, sevgili.

5. Cihān āyine-ḡāne oldu baḡsañ cā-be-cā yaḡdan

6. Bürüdet gösterir tiḡşāle bütler ziyy-i ḡummāyī

3. **bütüñ:-üñ**

Gazel 136

Mısra: 6

Put || Put gibi güzel sevgili.

5. Va' de-i vaşl-ı dil-i zāra vefā etmesini

6. O bütüñ faḡ-ı 'uluvv-i himeminden biliriz

bütān-ı çin ü ferḡār'e:

1. **bütān-ı çin ü ferḡār'e:-e**

Kaside 19

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferḡar - İnsanlarının güzelliği ile meşhur olan Ferḡar şehri- ve Çin'in güzelleri.

51. Seḡer kim ġoncalar bīdār olmuş mehd-i ġül-bünde

52. Olur reşk-āver-i ġayret bütān-ı Çin ü Ferḡār'e

büt-i nev-reste:

1. **büt-i nev-reste:**

Gazel 47

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze güzel || Sevgili.

7. 'Ayn-ı inşāf ile baḡ ey büt-i nev-reste hele

8. Böyle bir taze ġazel vādi-i eslāf mıdır

büt-perestlik:

1. **büt-perestlikdir:-dir**

Gazel 24

Mısra: 9

Put a tapmak.

9. Zāhidā aġyāra meyliñ büt-perestlikdir saña

10. Añlasañ ḡubb-ı sivā ma'nide Lāt ile Menāt

bütün:

1. **bütün:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 170

Hep, tamamen.

169. Ḳudreti zāhir ola ser-tā-pā

170. Eyligin söyleye bütün dünyā

2. **bütün:**

Terkib-bend 1

Mısra: 42

Hep, tamamen.

41. Fiġān kim ḡalmamış bir cāy-ı me'men

42. Diliñ mülkün bütün etdim seyāḡat

3. **bütün:**

Kaside 1

Mısra: 60

Hep, tamamen.

59. Rūḡ birdir bedense sāyirdir

60. Neye baḡsañ bütün muġāyirdir

4. **bütün:**

Kaside 1

Mısra: 92

Hep, tamamen.

91. Ne ġedādan ne ḡab'-ı şehdendir

92. Bu olan şīveler bütün bir bir

5. **bütün:**

Diġer 2

Mısra: 22

Hep, tamamen.

21. Olalı ben muġārin-i hicrān

22. Oldu 'ālem baña bütün zindān

6. **bütün:**

Lugaz 3

Mısra: 34

Hep, tamamen.

33. Artırır vaz'ını yine ḡat ḡat

34. Keşmekeşle ġeçer bütün evḡāt

7. **bütün:**

Tarih 8

Mısra: 2

Hep, tamamen.

1. Te 'āla'llāh ne eyyām-ı meserretür 'ale'l-'ıtlāk
2. Ki gülbāng-i nüvîd-i hayr ile tıldu bütün āfāk

8. **bütün:**

Diğer 8

Mısra: 52

Hep, tamamen.

51. Bāb-ı lutfuñda redde yok imkân
52. Hāşyetünden bütün cihān lertzān

9. **bütün:**

Diğer 8

Mısra: 64

Hep, tamamen.

63. Āsitānıñ hemîşe Rabb-i beşer
64. Melce'-i nās ede bütün yek-ser

10. **bütün:**

Kaside 8

Mısra: 16

Hep, tamamen.

15. O āsitāneyi etdik melāz u me'men kim
16. Ki anda kılluk edenler bütün ekābirdir

11. **bütün:**

Kaside 8

Mısra: 60

Hep, tamamen.

59. Kālem ki pādîşeh-i mülket-i cevāzirdir
60. Be-dest-bürdü bütün sâhil ü cezâ'irdir

12. **bütün:**

Kaside 8

Mısra: 120

Hep, tamamen.

119. Şu rütbe bizleri tekdîre çarḥ mā'ildir
120. Ki cümle kârı bütün hemm-i ṭab'a dâ'irdir

13. **bütün:**

Kaside 8

Mısra: 126

Bütün.

125. Ne deñlû dâ'ire-i fikri eylesem tevsî'
126. Bütün mülâhaza dâr u diyâra da'irdir

14. **bütün:**

Kaside 8

Mısra: 170

Hep, tamamen.

169. Nedir ki cem' ola âteşle āb u ḥāk ü hevâ
170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir

15. **bütün:**

Diğer 9

Mısra: 48

Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.

47. Kanı ol dem ki meclisînde şebān
48. Cem' olup şem'îne bütün yârān

16. **bütün:**

Diğer 9

Mısra: 89

Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.

89. Bāreka'llāh deyip bütün begler
90. Nev-be-nev eylesin tekāpular

17. **bütün:**

Diğer 10

Mısra: 30

Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.

29. Gönül muḳârin-i hicrân olaldan ey meh-rû
30. Çarîn-i baht-i siyâhım olup bütün dünyâ

18. **bütün:**

Diğer 10

Mısra: 69

Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.

69. Bunuñla oldu ḥarâ'ir saña bütün bende
70. Bunuñla oldu saña Sâlim-i ğarîb şeydâ

19. **bütün:**

Kaside 10

Mısra: 289

Hep, tamamen.

289. Aña oldu bütün çemen-be-çemen
290. Hîle-i merd-i küşt-gîriden

20. **bütün:**

Kaside 12

Mısra: 65

Hep, tamamen.

65. Müsebbihân-ı felek etdiler bütün tekbîr
66. Duyunca şun'-ı Hudâ'dan bu sırr-ı me'ğürî

21. **bütün:**

Kaside 12

Mısra: 129

Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.

129. Miyân-beste bütün kılluğundadır ğılmân
130. Maḳâm-ı ḥîdmet-i pâkinde şaf-be-şaf ḥürî

22. **bütün:**

Kaside 14

Mısra: 32

Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.

31. Nizâ'ı ḳat' edip şemşîr-i ḳahrîñ
32. Bütün aḳṭâra şâmil oldu naşrîñ

23. **bütün:**

Kaside 18

Mısra: 82

Hep, tamamen.

81. Himmetiñle şu ḳadar oldu cihān emn ü amân
82. 'Āleme oldu bütün cāy-ı şafâ ḥüzn ü sühûl

24. **bütün:**

Kaside 19

Mısra: 93

Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.

93. Bütün 'âlem anıñ müstağrak-ı deryâ-yı cüdudur
94. Du'âsı farz-ı 'ayn olmuş durur büldân u emşâre

25. **bütün:**

Kaside 19

- Mısra: 96
Hep, tamamen.
95. Ne mümkün eylemek bir kaçra ihsânın anîñ tahrîr
96. Bütün seyl-âb imdâd eylese ger baħr-i efkâre
26. **bütün:**
Kaside 22
Mısra: 94
Hep, tamamen.
93. Rüşen olmak şebim ki emr-i ba'îd
94. Olsa cirm-i felek bütün hürşîd
27. **bütün:**
Tarih 24
Mısra: 32
Hep, tamamen.
31. Allâh edip ğamdan maşûn şâhenşehce baĝışlasun
32. Yâ Rab cihân tolsun bütün ikbâli ile ser-te-ser
28. **bütün:**
Kaside 27
Mısra: 52
Hep, tamamen.
51. Aşlı dellâk iken eyledi bir gûne zuhûr
52. Ki cihân mülkü bütün oldu fesâda me'vâ
29. **bütün:**
Kaside 27
Mısra: 63
Hep, tamamen.
63. Şâm u rûz ed'îye-i ħayrı bütün farz oldu
64. Nân u ni'met gözeden 'abde budur şart-ı vefâ
30. **bütün:**
Kaside 33
Mısra: 58
Hep, tamamen.
57. Mantıkımdan nefice ħadd-i ğumûm
58. Şekl-i evvel gibi bütün ma'lûm
31. **bütün:**
Kaside 34
Mısra: 80
Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.
79. Sezâdır bir teĝazzül etmek ile iktifâ etsek
80. Meşeldir 'arife bir gül bütün maħşûl-i dünyâdır
32. **bütün:**
Matla 44
Mısra: 2
Bütün, belgisiz sıfat.
1. Bahâdır zûr ile ğâyet bir iki şahsı rabt eyler
2. Bir âdem 'aql ile ammâ bütün dünyâyı zabt eyler
33. **bütün:**
Gazel 46
Mısra: 4
Hep, tamamen.
3. Derûnî istemez ğayre nigâh etdiklerim ol meh
4. Bize bîĝâne bu vâdî bütün kıskandıĝındandır
34. **bütün:**
Gazel 138

- Mısra: 10
Hep, tamamen.
9. Biz perişân-târ olursak nola herĝiz Sâlimâ
10. Bir saçı leylî bütün şad şekvîla Mecnûn'uyuz
35. **bütün:**
Gazel 149
Mısra: 9
Hep, tamamen.
9. Bütün teccessüs-i aħbâr bize fesâne gelir
10. Bu inķilâbda aslâ cihâna yok sözümtüz
36. **bütün:**
Gazel 285
Mısra: 10
Tüm, herkes anlamında belgisiz sıfat.
9. Sen şehenşâh-ı serîr-i mekrûmetsin cümleye
10. Bir nigâhîñ kâm-rân eyler bütün ednâları
- bütün dünyâya yâr olmak:**
1. **bütün dünyâya yâr olmak:-mağ**
Gazel 174
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyaya dalmak, dünya işleriyle uğraşmak.
7. Sözüñden kâsdîñ eylikse sen eyle bizi incitme
8. Neden lâzım saña zâhid bütün dünyâya yâr olmak
- büyüt:**
1. **büyüt:**
Lugaz 2
Mısra: 26
Ar. Beyt'ler, haneler, meskenler || Satranç oyun alanı.
25. Bir şehirdir o sâħa şan gûyâ
26. Ki büyüt ile toptolu her câ
- 2. 2. 3. C**
- câ:**
1. **câdır:-dur**
Kaside 1
Mısra: 48
Yer, makam, mahal, mevki.
47. Şişe gerçi şarâba me'vâdır
48. Lîk ĝâhî de Zemzem'e câdır
2. **câdan:-dan**
Diğer 3
Mısra: 146
Yer, makam, mahal, mevki.
145. Geçemem bendeñiz ol cây-ı feraħ-efzâdan
146. Luţfu çok ħâşılı anîñ hele ĝayrı câdan
3. **câda:-da**
Diğer 4
Mısra: 87
Yer, makam, mahal, mevki.
87. Yüzümü sürmegi ben ol câda
88. Ĥağ müyesser ede bu dünyâda

4. cā:

Kaside 10

Mısra: 196

Yer, makam, mahal, mevki.

195. Kesr edince gürûh-ı ehl-i hevâ

196. Sâkımnı İbni Evka'ın ol cā

5. cā:

Gazel 68

Mısra: 4

Yer, makam, mahal, mevki.

3. Hazer hazer ki şağın rûzgârdan ey dil

4. Sitemleri bize her cā te'ākub üzre gelir

cā et:

1. cā et:

Gazel 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer etmek, Mekan tutmak.

1. Derünümde benim ey 'aşk cā et

2. Kudümüñla dile bağış-ı safâ et

cā eyle:

1. cā eyle:

Kaside 1

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer edinmek || Sürekli hale getirmek

87. Lafzatu'llâha dilde cā eyle

88. Cümle andan hemîn recâ eyle

cā olmuş:

1. cā olmuş:-muş

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer olmak, birilerinin toplandığı mekan haline gelmek.

93. Bir şeb olmuş idi sâhil-hâne

94. K'oldu cā ba'zı hünermendâne

cā-be-cā:

1. cā-be-cā:

Tarih 12

Mısra: 24

Yer yer.

23. Şanma bî-hüde şarılmışdır çemen

24. Dâmen-i kühsâra ey dil cā-be-cā

2. cā-be-cā:

Kaside 23

Mısra: 5

Yer yer.

5. Cihân âyîne-hâne oldu baksañ cā-be-cā yağdan

6. Bürüdet gösterir timşâle bütler ziy-y-i hummâyî

3. cā-be-cā:

Gazel 58

Mısra: 4

Yer yer.

3. Fiğân eyler görünce hatt-ı ruhsârîñi 'aşıklar

4. Bahâr erdikçe bülbülden nevâlar cā-be-cā artar

4. cā-be-cā:

Gazel 154

Mısra: 6

Yer yer.

5. Gazâ-yı gamzesi ma'lûm olsun deyü ol kıttâl

6. Getirmiş tîğına hûn-ı rakîbi cā-be-cā sürmüş

5. cā-be-cā:

Gazel 269

Mısra: 8

Yer yer.

7. Derünüm lâlâesâ dâğ ber-dildir firâkıñdan

8. Nümâyândır ser-â-pâ dâğ-ı hasret cā-be-cā tende

câbir:

1. câbir'dir:-dir

Kaside 8

Mısra: 180

Cebredici, dilediğini yaptıran || Allah.

179. Ra'ûf-ı bâtın u zâhir ve evvel ü âhîr

180. Laţif || u. Râfî' ü Kâhir Şefîk u Câbir'dir

2. câbir'dir:-dir

Kaside 8

Mısra: 206

Cebredici, dilediğini yaptıran || Allah.

205. O bargehde ki zulm eyleyen cebâbirden

206. Hâkîm-i 'adli telâfi edip de Câbir'dir

câbir'in devnine:

1. câbir'in devnine:-ne

Kaside 10

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahabeden olan Câbir (ra)'ın babası Uhud'da şehit olduktan sonra yüklü bir borç miras kaldı ve onun küçük bir hurmalığı vardı. Çoğu Yahudi olan alacaklılar ise hurmaların toplanma zamanı gelince Câbir (ra)'ın kapısını çalmaya başladılar. O da hurma bahçesinden başka gelirleri olmadığını ve o yılki mahsulün borcunu karşılamaya yetmeyeceğini görünce durumunu Allah Rasûlü (sav)'ne bildirdi. Hz. Peygamber toplanan hurmaları birkaç öbek hâlinde yığdırdı. Sonra da bunlardan en büyük öbeğin yanına oturarak ölçeceği eline aldı ve alacaklılardan herkese alacağı nisbetinde hurma vermeye başladı. Hz. Peygamber'in bir mucizesi olarak Câbir (ra)'ın bütün borçları ödendikten sonra da hurmaların hiç eksilmediği görüldü.

105. Nağl-i hurmâya bir du'â etdi

106. Câbir'in devnine vefâ etdi

câdir:

1. câdir:

Diğer 3

Mısra: 142

Çadır || Yer, mekan.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me'vâsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdir

câdü:

1. câdü:

Gazel 97

Mısra: 10

Büyücü, cadı || Sevgilinin gözü.

9. Vechi var Kaşş-şifat nâleler etseñ Sâlim
10. 'Aklımlı aldı benim ğamzesi cādū begler

cādū eyler:

1. cādū eyler:-r

Gazel 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyücü eylemek || Sevgilinin gözü

5. Ğam olur aña devât etse ser-âĝâz-ı senâ
6. Vaşf-ı ğamzeñ ki şehâ ğâmeyi cādū eyler

ca'fer:

1. ca'fer:

Tarih 1

Mısra: 68

Özel isim.

67. Degil bir bende-i ednâsı anıñ

68. Derinde Ca'fer ü Yahyâ vü Hârûn

câh:

1. câh:

Lugaz 2

Mısra: 29

Mekan || Satranç oyun sahası.

29. Câh u zevkı neşâta bādīdir

30. Özge menzildir özge vādīdir

2. cāhınñ:-m, -nñ

Lugaz 2

Mısra: 31

Makam, konum || Satrancın toplumdaki konumu.

31. Cāhınñ 'azlı yok hele ekşer

32. Manşba ğalkı tālīb olsa eger

3. çāhdır:-dur

Diğer 2

Mısra: 24

Kuyu, çukur || Sıkıntı eziyet veren yer.

23. Yūsuf um görmeyip ruĝ u ānıñ

24. Çāhdır baña cāhı dñyānıñ

4. cāhı:-ı

Diğer 2

Mısra: 24

İtibar, makam, mevki.

23. Yūsuf um görmeyip ruĝ u ānıñ

24. Çāhdır baña cāhı dñyānıñ

5. cāh:

Tarih 4

Mısra: 35

Yüksek mevki, makam, rütbe.

35. Bulur elbette ehlin cāh u luĝfun

36. Ziyâ-yı şem'-i teftiş ile her cā

6. cāha:-a

Diğer 8

Mısra: 16

Makam.

15. Yüz sürüp bu kemine-i çaker

16. Ğidmet eyler o cāha ser-tā-ser

7. cāhında:-m, -da

Kaside 13

Mısra: 128

Makam.

127. Zāt-ı pākin Ğaĝ ğubār-ı mā-sivādan ğıfz edip

128. Ola ğaşmında fenâ meşhūdu cāhında beĝā

8. cāhı:-ı

Kaside 18

Mısra: 84

Makam, itibar.

83. Naẓar-ı luĝfuña bir mūr eger olsa ĝarın

84. Rütbe-i neml-i Süleymān'a bulur cāhı vuşul

9. cāha:

Gazel 22

Mısra: 2

Makam, itibar.

1. Rāĝat istersen eger olma cihānda cāh-düst

2. Cāha baĝmazlar olanlar şıdk ile Allāh-düst

10. cāh:

Gazel 58

Mısra: 8

Mekan || Makam

7. Zamān-ı devlet-i neşv ü nemāya i'tibār olmaz

8. Ziyād oldukça cāh u rütbe hergiz āşınā artar

11. cāhım:-ım

Gazel 208

Mısra: 2

Mekan.

1. Firāĝıñla baña devlet yeter āĝ-ı seherĝāhım

2. Fenā dñyāda bī-cāh olmadır ancaĝ benim cāhım

12. cāh:

Gazel 232

Mısra: 7

Mekan || Makam

7. El-ĝazer olma esir-i ğvāb-ı ĝaflet cāh ile

8. Ğāfil olma sevdiğim sen nāle-i bīdārdan

13. cāha:-a

Gazel 234

Mısra: 8

Mekan || Makam

7. Āmāde ol ki rıf'atıñ ardınca var zevāl

8. Ey dil esir-i devlet olup cāha şād olan

cāh-düst:

1. cāh-düst:

Gazel 22

Mısra: 10

Dñyanını kulaĝına takınmak || Padişahın uluĝunun bilinmesi.

9. Mihrine maĝrūr olma olsa iĝvānıñ daĝı

10. Ādemi ĝāhī ğased eyler cihānda cāh-düst

cāh-düst olma:

1. cāh-düst olma:-ma

Gazel 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makama dost olmak || Makam sevgisi taşımak.

1. Râhat istersen eger olma cihânda cāh-düst
2. Cāha bakmazlar olanlar şıdķ ile Allāh-düst

cāh-ı hüsni:

1. cāh-ı hüsni:-ü

Gazel 261

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik makamı, güzellik.

3. Ziyād oldukça cāh-ı hüsni nola luţfuñ umsa dil
4. Şu'ā'ı sū-be-sū artar şu'ud etdikçe meh yemde

cāh-ı me' mülü:

1. cāh-ı me' mülü:-ü

Kaside 20

Mısra: 219

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit edilen, beklenen makam.

219. Etdim ikrāz cāh-ı me' mülü
220. Ya'ni kim pāye-i Sitanbul'u

cāhil:

1. cāhilden:-den

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 190

Akilsız, şuaursuz, kendini bilmeyen, gafllet içinde olan.

189. Hażm ederdim bunu ne hāl ise ben
190. Dād ammā ki ba'zı cāhilden

2. cāhil:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 192

Akilsız, şuaursuz, kendini bilmeyen, gafllet içinde olan.

191. Belli olmuş ikin 'ayarı anıñ
192. Cāhil ü cehl iftiḥarı anıñ

3. cāhil:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 209

Akilsız, şuaursuz, kendini bilmeyen, gafllet içinde olan.

209. Gehi taķdire daḥl eder cāhil
210. Gehi baḥtına levm eder bāḥl

cā'iz olur:

1. cā'iz olur:-ur

Tarih 3

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşlenmesi veya yapılmasında zarar olmayan, izin verilen, uygun; mümkün olan.

103. Deyücek cā'iz olur ḥazret-i şeyḥü'l-islām
104. 'Ulemā hep dediler kim ve 'aleyhi'l-fetvā

cā'ize:

1. cā'ize:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 129

Büyüklerden birine takdīm olunan bir şeye mukābili aldıkları atıyye ve hediyeye denilmiştir. Hulle, hulle-i şüir, hulle-i kasīde de derler. Para ve hediye umulan kimse hangi mesned ve memuriyete geçerse geçsin, hattā kim olursa olsun; hemen fırsat kaçırmayıp bir kasīde yazarak meh ü senāda bulunmak, mukābilinde bir şey beklemek eski şairlerce ādetti. Bir kısım şairlerin kasīdelerinin şurasını burasını değiştirerek gözlerine kestirdikleri zāta sundukları vākīdir.

129. Cā'ize yerine kibār ekşer

130. Sāde bir āferin der ise yeter

2. cā'ize:

Tarih 17

Mısra: 48

Büyüklerden birine takdīm olunan bir şeye mukābili aldıkları atıyye ve hediyeye denilmiştir. Hulle, hulle-i şüir, hulle-i kasīde de derler. Para ve hediye umulan kimse hangi mesned ve memuriyete geçerse geçsin, hattā kim olursa olsun; hemen fırsat kaçırmayıp bir kasīde yazarak meh ü senāda bulunmak, mukābilinde bir şey beklemek eski şairlerce ādetti. Bir kısım şairlerin kasīdelerinin şurasını burasını değiştirerek gözlerine kestirdikleri zāta sundukları vākīdir.

47. Da'vi-i şāhid ne-būd olmaz bu güne iddi'ā

48. Cā'ize olsa sezādır şi'rime şad āferin

cālis-i kürsi-i şafā olalar:

1. cālis-i kürsi-i şafā olalar:-a, -lar

Diğer 11

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk kürsüsünde oturmak || Mutlu olmak.

23. Zıkr-i hūda dem-āşinā olalar

24. Cālis-i kürsi-i şafā olalar

cām:

1. cāmını:-ın, -ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 41

Kadeh.

41. Pür eder idi cāmını Cāmī

42. Balsa cūy-ı dil-i dil-ārāmı

2. cām:

Gazel 100

Mısra: 8

Kadeh.

7. Vücūdum rüzgārın germ ü serdi eyledi lertzān

8. Bu lertzāşkāri ile deste cām almak ne mümkündür

3. cāmı:-ı

Gazel 122

Mısra: 1

Kadeh.

1. Tābdan germ-ābeniñ her cāmı tamlar tamlamaz

2. Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-āşāmı tamlar tamlamaz

4. cāmı:-ı

Gazel 122

Mısra: 10
Kadeh.

9. Geh tolar geh ağdırır nüh kâsesin çarh-ı felek
10. Dest-i lerzişkâr-ı dehrîñ cāmı tamlar tamlamaz

5. cāmı:-ı

Gazel 166

Mısra: 3

Kadeh || Şarap.

3. Evvel bize şunsun dediler cāmı raķībān
4. Rindāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellûf

6. cāmdan:-dan

Gazel 233

Mısra: 2

Cam, pencere.

1. Tāb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-āşāmdan
2. Olsa ger bir hānede āteş görünür cāmdan

cāme:

1. cāme:

Kaside 8

Mısra: 67

Kalıp, dışını kaplayan.

67. Siyāh cāme giyer kim vesāh taħammül eder
68. Ya neylesin ki qalem bunda bir misāfirdir

2. cāme:

Kaside 8

Mısra: 78

Libas, elbise.

77. Senā-yı zülfünü Bürde edip be-her beytim
78. Siyāh cāme ile şanki beyt-i fāhirdir

3. cāmesin:-sin

Gazel 76

Mısra: 2

Libas, elbise.

1. Eger te’şir-i ğamzeñ olmayadı düşmen-i te’hîr
2. Nigāhîñ ‘āşıkā mergin ederdî cāmesin tağyîr

cāme-hvāb:

1. cāme-hvābında:-ın, -da

Gazel 159

Mısra: 6

Yatak.

5. Degil maḥv-ı kamer dil-gîr edip müjgān çeşmini
6. Alıpdır cāme-hvābında ḥadeng-i meh-liķādan feyz

cāme-hvāba girmek:

1. cāme-hvāba girmek:

Gazel 225

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Aşğın sevgiliyle aynı yatakta olması.

5. Cāme-hvāba girmek olmaz sen şeh ile ‘āşıkîñ
6. Penbenîñ āteşle oynu olmaz ey şūh-ı cihān

cāme-i hazrā giydi:

1. cāme-i hazrā giydi:-di

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Yeşil elbise giymek || Baharla birlikte doğanın yeşillenmesi.

21. Her çemen giydi şehā ser-tā-pā

22. Yeñiden cāme-i hazrā zîrā

cāme-i şad pāre:

1. cāme-i şad pāre:

Gazel 93

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Yüz parçaya bölünmüş elbise.

5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrā-yı cünün-ı ‘aşkıñım
6. Cāme-i şad pāre baña bir durur dîbā da bir

cāme-i zer-beft-i gül-gün:

1. cāme-i zer-beft-i gül-gün:

Tarih 1

Mısra: 32

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Gül renkli, altın işlemeli elbise || Şafak.

31. Meh-i nevdin giribān şemse hürşid

32. Şafaķ bir cāme-i zer-beft-i gül-gün

cāmî:

1. cāmî:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 41

İran'ın 15. asırda yetişmiş büyük mutasavvıf, mütefekkir ve âlim şairi.

41. Pür eder idi cāmını Cāmî

42. Balsa cūy-ı dil-i dil-ārāmı

2. cāmî'e:-e

Kaside 18

Mısra: 52

Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekân

51. Hāneden taşra çıkılmaz bu hevālarda meger

52. Cāmî'e cum'a için eyleye dil kaçd-ı vuşul

cāmî':

1. cāmî':

Kaside 13

Mısra: 1

Toplu, bir arada.

1. Cāmî' iken enfüs ü āfāķı sırr-ı evliyā

2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mā-sivā

cām-ı devlet:

1. cām-ı devlet:

Gazel 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Mutluluk kadehi, şarabı.

3. Cām-ı devlet nüş edip şoñra ḥumārın çekmeden

4. Güşe-i ‘uzlet-nişin olmaķlık ehvendir baña

cām-ı mahabbetden:

1. cām-ı mahabbetden:-den

Gazel 220

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet kadehi -Şarabı-

1. Şu rütbe mest-i 'aşk olmuş gönül cām-ı mahabbetden
2. Gelir cānān geçer görmem yüzün ben far-ı hayretnden

cām-ı meye:

1. **cām-ı meye:-e**

Tarih 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap kadehi diyelim

7. Menba'-ı 'ayn-ı şafādır sāgarāsā lülesi
8. Ab-ı şāfi neşve-bahş olmağdadır cām-ı meye

cām-ı meyi:

1. **cām-ı meyi:-duñ-i**

Gazel 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap kadehi.

5. Hasirāsā ayaklarda koduñ cām-ı meyi vā'iz
6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riyā bā'is

cām-ı mey-i şevk:

1. **cām-ı mey-i şevk:**

Gazel 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşku şarabının kadehi.

3. Şunmada sāki-i devrān ele cām-ı mey-i şevk
4. Dil ise kāse-i zehr-āb-ı sitem çekdi dirig

cām-ı minā:

1. **cām-ı minā:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap kadehi.

25. Ya hüd bir rāhatü'l-ervāh sahbā
26. Femi güyā aña bir cām-ı minā

cām-ı muşaffā:

1. **cām-ı muşaffā:**

Gazel 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak kadeh.

5. Tolar peymāne-i şevkım ne dem ki meclis-i meyd
6. Şuna ol sāki-i gül-çehre bir cām-ı muşaffā rāh

cām-ı muşaffāyı:

1. **cām-ı muşaffāyı:-yı**

Gazel 192

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak kadeh.

3. Ko biraz cām-ı muşaffāyı yürütsün sāki
4. Ne katarsa yine mey dāfi'-i ğamdır ey dil

cām-ı pür-feyzini:

1. **cām-ı pür-feyzini:-in, -i**

Gazel 165

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyz dolu kadeh.

7. Degmedik fās-ı nigünuñ bir içim bādesine
8. Cām-ı pür-feyzini ancak şeh-i Cem çekdi dirig

cām-ı rahşānıñ:

1. **cām-ı rahşānıñ:-ıñ**

Tahmis 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak kadeh. || Aşk kadehi, ilahi sırlarla aşığı kendinden geçiren aşk şarabının kadehi.

13. Kažā nüş eyleyince bādeden bir cām-ı rahşānıñ
14. Gönül mestāne fāş etmiş nigāh-ı germ ü pinhānıñ

cām-ı şafādan:

1. **cām-ı şafādan:-dan**

Tarih 18

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk kadehi.

27. Zihī maħdüm-ı vālā-rütbe-i şirīn-edādır kim
28. Kelāmin güş eden cām-ı şafādan neşve-yāb oldu

cām-ı şafānıñ:

1. **cām-ı şafānıñ:-nıñ**

Gazel 184

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk kadehi.

7. Sāgar be-kef çün meclisde sāki
8. Devr-i sürüru cām-ı şafānıñ

cām-ı sahbā-yı dil-āvize koyulma:

1. **cām-ı sahbā-yı dil-āvize koyulma:-ma**

Gazel 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü cezbeden içki kadehine yönelmek.

7. Koyulma tā bu rütbe cām-ı sahbā-yı dil-āvize
8. Şaķın cānā şaķın kim sāgar-ı rahşān āteşdir

cām-ı sahbā-yı neşāt-ı çarh:

1. **cām-ı sahbā-yı neşāt-ı çarh:**

Kaside 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın mutluluk veren kadehi-içkisi.

7. Māh-ı 'id kim cām-ı sahbā-yı neşāt-ı çarh olup
8. Cümleye āyin ü resm-i ülfeti der-kār eder

cām-ı sahbā-yı neşāt-ı çarh:

2. **cām-ı sahbā-yı neşāt-ı çarh:**

Kaside 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın mutluluk veren kadehi-içkisi.

7. Māh-ı 'id kim cām-ı sahbā-yı neşāt-ı çarh olup
8. Cümleye āyin ü resm-i ülfeti der-kār eder

cām-ı vaşlū:

1. **cām-ı vaşlū:-ıñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma kadehi.

63. Yaman oldu meded hâlim kerem kıl

64. Yetişdir cām-ı vaşlın def -i gam kıl

cāmi' -i ahlāk-ı hamīde olmak:

1. **cāmi' -i ahlāk-ı hamīde olmak:-mağ**

Gazel 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülmüş ahlakların toplamı.

9. Hilkatın cāmi' -i ahlāk-ı hamīde olmak

10. Luṭf-ı Mevlā görünür ey kaşı mihrāb bana

cāmi' -i akṣā:

1. **cāmi' -i akṣā:**

Tarih 5

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aksa camisi || Güzel cami.

19. Bāreka'llāh cāmi' -i Akṣā 'adil-i dil-güşā

20. Levḥaşa'llāh mescid-i pür-nūr-ı rūḥānī kenīs

cāmi' -i bī- idli:

1. **cāmi' -i bī- idli:-i**

Tarih 4

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz cami, çok güzel cami.

83. Bu vālā cāmi' -i bī- idli yapıdı

84. Qapudan iken İbrāhīm Paşa

cāmi' -i bī-misliñ:

1. **cāmi' -i bī-misliñ:-iñ**

Tarih 4

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz, çok güzel cami.

71. Bu vālā cāmi' -i bī-misliñ el-ḥāk

72. Ne mümkün eylemek evsāfin iḥṣā

cāmi' -i ra'nā-yı İbrāhīm paşa-yı emīn:

1. **cāmi' -i ra'nā-yı İbrāhīm paşa-yı emīn:**

Tarih 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbrahim Paşa'nın -yaptırdığı- güzel cami.

3. Her görenler dediler tāriḥin anın Sālimā

4. Cāmi' -i ra'nā-yı İbrāhīm Paşa-yı emīn

cāmi' ü'n-ni' me:

1. **cāmi' ü'n-ni' me:**

Kaside 20

Mısra: 106

Güzelliklerin toplandığı yer || İstanbul.

105. Bā-ḥuşuş ol nişimen-i pür-zeyn

106. Cāmi' ü'n-ni' me mecma'u'l-bahreyn

cān:

1. **cāna:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 81

Far. Ruh, asl-ı hayat.

81. Eyā müjgānı cāna dāl ḥançer

82. Nigāhı 'āşıkāna dāl ḥançer

2. **cāndır:-dır**

Kaside 2

Mısra: 51

Far. Ruh, asl-ı hayat.

51. O kim nām-ı şerīfı ḥālka cāndır

52. Be-her ḥarfı ḥayāt-ı cāvidāndır

3. **cān:**

Gazel 2

Mısra: 11

Far. Ruh, asl-ı hayat.

11. Dü çeşmimden benim cān gibi ey Sālim nihān oldu

12. Ser-i zülfünde murğ-ı dil edelden āşiyān peydā

4. **cānım:-ım**

Tesdis 3

Mısra: 28

Far. Ruh, asl-ı hayat.

27. Şikeste ḥātırım aldı ele cānān şorup ḥālim

28. Sezā şıgmazsa kendi kendine cānım benim Sālim

5. **cānı:-ı**

Gazel 4

Mısra: 9

Far. Ruh, asl-ı hayat.

9. Nola cānı gibi ḥıfz eyleser Sālim yāreñi

10. Ber-güzār-ı dāğ-ı sinem cümle sendendir baña

6. **cānım:-ım**

Matla 5

Mısra: 2

Far. Ruh, asl-ı hayat.

1. Qo gitsin dil giderse tek seniñle āşinā olsun

2. Yoluñda nāzeninim dil degil cānım fedā olsun

7. **cānım:-ım**

Kaside 7

Mısra: 53

Far. Ruh, asl-ı hayat.

53. Eşvāk-ı senāsi ile cānım

54. Cism-i dil-i nā-tüvāna şıgmaz

8. **cān:**

Diğer 9

Mısra: 20

Far. Ruh, asl-ı hayat.

19. Tura zātı cihān turdukça

20. Qālīb-ı tende cān turdukça

9. **cān:**

Kaside 9

Mısra: 10

Far. Ruh, asl-ı hayat.

9. Qanādili o beytiñ çeşm-i insān

10. Fetili nūr-ı imān zarfidır cān

10. **cān:**

Kaside 9

Mısra: 18

Far. Ruh, asl-ı hayat.

17. Vücūdu zāt-ı bahta oldu bürhān

18. Nihād-ı albe alīb alība cān

11. **cān:**

Kaside 10

Mısra: 520

Far. Ruh, asl-ı hayat.

519. Olduğunda dü dide pür-atarāt

520. Cān dil-teng-i vaḥṣet-i 'araṣāt

12. **cānım:-ım**

Gazel 20

Mısra: 5

Can, ruh, gönül.

5. Kim eder cānım niṣāne tīg-i ser-tīze o yār

6. Geldi almıṣ deste ḥançer ṣulḥ-düşmen ceng-düst

13. **cānım:-ım**

Matla 35

Mısra: 2

Far. Ruh, asl-ı hayat.

1. Olup reh-rev cihānda baña cānānım vedā' etdi

2. Hemān ṣan alīb-ı fersūdeme cānım vedā' etdi

14. **cānı:-ı**

Gazel 41

Mısra: 7

Far. Ruh, asl-ı hayat.

7. Derūnunda nice esrārı cānı gibi ḥıfz eyler

8. Hele peygām-ı aḥbāba 'aceb ikrām eder kāğaz

15. **cānım:-ım**

Gazel 44

Mısra: 10

Far. Ruh, asl-ı hayat || Sevgili.

9. Ṣaḫınma Sālīm-i āzār-keṣden tuḥfe-i cevriñ

10. Efendim sevdiğim cānım bu ikrāma o ṣāyāndır

16. **cān:**

Gazel 70

Mısra: 9

Can, ruh, gönül.

9. Cihān mülkünde ansız neyleyim cān u teni Sālīm

10. Benim ol serv-ad rūh-ı revānım baña cānımdır

17. **cānımdır:-ım, -dır**

Gazel 70

Mısra: 10

Far. Ruh, asl-ı hayat.

9. Cihān mülkünde ansız neyleyim cān u teni Sālīm

10. Benim ol serv-ad rūh-ı revānım baña cānımdır

18. **cānım:-ım**

Gazel 71

Mısra: 10

Far. Ruh, asl-ı hayat || Sevgili.

9. Vaṣl için etdikçe Sālīm va'd-i kemmūnun baña

10. Ellere zāhir benim bu sevdiğim cānım gelir

19. **cān:**

Gazel 93

Mısra: 3

Far. Ruh, asl-ı hayat.

3. Ṣad dil ü cān ile nice sevmeyem sultānımı

4. Ādemiñ gönölünce yokdur biñ melek-sīmāda bir

20. **cānsız:-sız**

Gazel 113

Mısra: 2

Far. Ruh, asl-ı hayat.

1. Sensiz cihānda ḥvāhiṣ-i rāḫat sezā mıdır

2. Cānsız bedende 'āṣıḫa ṣiḫḫat ṣafā mıdır

21. **cān:**

Gazel 124

Mısra: 5

Far. Ruh, asl-ı hayat.

5. Dideden cān gibi pinhān olmadır kārı anıñ

6. Bir melek-sīmā perī-ruḫṣāre düşdü gönölümüz

22. **cānı:-ıñ**

Gazel 158

Mısra: 6

Far. Ruh, asl-ı hayat.

5. Ğamzelerden ĝāfil olma ey dil-i güm-geṣte-nām

6. Olsa biñ cānıñ eger kim el-ḫazer olmaz ḫalāṣ

23. **cāna:-a**

Gazel 188

Mısra: 7

Far. Ruh, asl-ı hayat || Āṣıḫın canı.

7. Geçer ṣanma beni geçdikçe cāna tır-i hicrānıñ

8. Olur 'uṣṣāka reh-zen 'ārı dil-dāra ḫicāb etmek

24. **cān:**

Gazel 277

Mısra: 10

Far. Ruh, asl-ı hayat || Hayat, yaşam.

9. Metā'-ı vaṣlıma naḫd-i revānım isterim dermiṣ

10. Meded bir cān için Sālīm anıñla bozma bāzārı

25. **cānı:-ı**

Gazel 284

Mısra: 2

Far. Ruh, asl-ı hayat || Hayat, yaşam.

1. Ğam-ı hicri baña ol māh-i tābānı unutturdu

2. Melāl-i ḫāṭırım cānān degil cānı unutturdu

cān atar:

1. **cān atar:-ar**

Matla 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalp İfade

Bir şeye erişmeyi pek çok istemek.

1. Hemişe cān atar 'āṣıḫ olan būs etmege pāya

2. Tenezzül eylemez vā'iz seniñ nefsiñ bu sevdāya

cān ile ḫidmet:

1. **cān ile ḫidmet:**

Gazel 109

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canla, başla hizmet -etmek-.

11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz serin dirig
12. Sâlim o şûha cân ile hîdmet bilinmiyor

cân oldu:

1. **cân oldu:-du**
Kaside 22
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh olmak, hayat vermek.
23. O muşavver güzîde ruh-ı revân
24. Kâlib-ı cûda oldu güyâ cân

2. **cân oldu:-du**
Kaside 22
Mısra: 73
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayat, yaşama sebebi olmak.
73. Zâti anıñ cihâna cân oldu
74. Nür-i çeşm-i cihâniyân oldu

cân u baş üzre:

1. **cân u baş üzre:**
Gazel 57
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
Büyük bir sevgi ve saygıyla kabul etmek.
1. Cân u baş üzre ğamıñ 'aşıkça ğam râhatdır
2. Fikr-i zülfün baña bir mâye-i cem'iyetdir

cân ü gönülden:

1. **cân ü gönülden:**
Müfret 2
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden isteyerek, büyük bir arzuyla.
1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevr et gerek luğ
et
2. Seniñ cân ü gönülden 'aşıkıñdır Sâlim-i şeydâ

2. **cân ü gönülden:**
Tahmis 3
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Deyim**
Candan-yürekten, büyük bir arzuyla.
23. Hülüşun añlamak ister iseñ dil-i zârıñ
24. Çeker mi cân ü gönülden cefâ vü âzârıñ

3. **cân ü gönülden:**
Kaside 24
Mısra: 63
Kelime Tipi: **Deyim**
Candan-yürekten, büyük bir arzuyla.
63. Gel dü'â eyleyelim cân ü gönülden şeb ü rûz
64. Ne murâd eyler ise ede Hudâ cümle yesir

cân verdi:

1. **cân verdi:-di**
Tarih 24
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap olmuş bir beldeyi mamur etmek.

49. İklîm-i Âzerbâycân olmuşdu bî-cân bir zamân
50. Alıp Revân'ı verdi cân şimdi o rûhu'llâh-eger

cânâ:

1. **cânâ:**
Terci-bend 1
Mısra: 11
Sevgilim, canım, ey dost.
11. Âfitâb-ı tal'atıñ cânâ zevâle ermesin
12. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikligiñ göstermesin

2. **cânâ:**
Terci-bend 1
Mısra: 23
Sevgilim, canım, ey dost.
23. Âfitâb-ı tal'atıñ cânâ zevâle ermesin
24. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikligiñ göstermesin

3. **cânâ:**
Terci-bend 1
Mısra: 35
Sevgilim, canım, ey dost.
35. Âfitâb-ı tal'atıñ cânâ zevâle ermesin
36. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikligiñ göstermesin

4. **cânâ:**
Terci-bend 1
Mısra: 37
Sevgilim, canım, ey dost.
37. Olalı gönüm hayâliñ ile cânâ âşinâ
38. Reşk eder bigâneler ahvâlime ser-tâ-be-pâ

5. **cânâ:**
Terci-bend 1
Mısra: 43
Sevgilim, canım, ey dost.
43. Nice meftûn olmayam rüyuña cânâ ben seniñ
44. Nice çapılmaya gönüm târ-ı zülfüne şehâ

6. **cânâ:**
Terci-bend 1
Mısra: 47
Sevgilim, canım, ey dost.
47. Âfitâb-ı tal'atıñ cânâ zevâle ermesin
48. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikligiñ göstermesin

7. **cânâ:**
Terci-bend 1
Mısra: 59
Sevgilim, canım, ey dost.
59. Âfitâb-ı tal'atıñ cânâ zevâle ermesin
60. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikligiñ göstermesin

8. **cânâ:**
Terci-bend 1
Mısra: 67
Sevgilim, canım, ey dost.
67. Âfitâb-ı tal'atıñ cânâ zevâle ermesin
68. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikligiñ göstermesin

9. **cânâ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 141
Sevgilim, canım, ey dost.

141. Sen imişsin haber aldım cānā
142. O gece medh olunan māh-likā

10. cānā:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 148

Sevgilim, canım, ey dost.

147. Eyledim ben yoluña cānı fedā
148. 'Aşık oldum saña 'aşık cānā

11. cānā:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 161

Sevgilim, canım, ey dost.

161. Ben demem Sālim için kim cānā
162. Eyle vaşlıñ ile anı ihyā

12. cānā:

Tesdis 2

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Ser-ā-pā pür-gamız gamdan bizim āzādımız yokdur
4. Biz 'aşıklardanız cānā bizim hiç şādımız yokdur

13. cānā:

Tahmis 2

Mısra: 9

Sevgilim, canım, ey dost.

9. Ermesin şubh-ı vişāle şeb-i hicrim cānā
10. Beñzedirsem ruhuña mihr-i cihān-ārāyı

14. cānā:

Rūbai 2

Mısra: 3

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Gözden düşürüp eşk-i revānım gibi cānā
4. Bu cevri baña görme revā dīdeleriñden

15. cānā:

Diğer 3

Mısra: 37

Sevgilim, canım, ey dost.

37. Fikr-i ruhsārīñ ile bāğ-ı derūnum cānā
38. Şad hezārān gül-i hoş-būlar edipdir peydā

16. cānā:

Diğer 3

Mısra: 49

Sevgilim, canım, ey dost.

49. Añıcak kāmēt-i mevzūnuñu etdi cānā
50. Serv-i hemvār-ı gülistānı o dem dil peydā

17. cānā:

Diğer 3

Mısra: 52

Sevgilim, canım, ey dost.

51. Hāṭ-ı ruhsārīñ ile dil ki ola cilve-nümā
52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cānā

18. cānā:

Diğer 3

Mısra: 123

Sevgilim, canım, ey dost.

123. Derviş 'Abdi'yle Beşiktaş ise cānā ammā
124. O kadar buldu nümāyiş ki olunmaz inhā

19. cānā:

Diğer 3

Mısra: 148

Sevgilim, canım, ey dost.

147. Gerçi dünyāda feraḥ zevk u şafādır ammā
148. Bir yanım hāşılı eksik gibi sensiz cānā

20. cānā:

Kıt'a 4

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Selāmetle yine 'avdet edip gelmek ola maqdūr
4. Seni ben hāzret-i Hāḫḫ'a emānet eyledim cānā

21. cānā:

Lugaz 4

Mısra: 12

Sevgilim, canım, ey dost.

11. Ābı sevmez şuya etme ilkā
12. Şıklılır cānı o işden cānā

22. cānā:

Rūbai 4

Mısra: 2

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Tā-key dil-i 'uşşāka sitem cevri ser-ā-pā
2. İnşāf gerek ādeme bir pāre de cānā

23. cānā:

Gazel 5

Mısra: 6

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Fenā dünyāda hiç bir vaḫt hālī var mıdır anda
6. Muḫaddem etdiğim zevkın hūmārın çekmeyem cānā

24. cānā:

Kaside 6

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Olaldan 'aşık u ma'sūk cānā şem' ü pervāne
2. Niyāz u nāz 'arz eyler ser-ā-pā şem' ü pervāne

25. cānā:

Kaside 6

Mısra: 48

Sevgilim, canım, ey dost.

47. O feyz ile serāyir revnaḫ-ı bezm-i ḫavādişdir
48. O feyz ile tecelli buldu cānā şem' ü pervāne

26. cānā:

Kaside 6

Mısra: 70

Sevgilim, canım, ey dost.

69. Eger ol nūr olmasa sipihre şa 'şa'a-perdāz
70. Cihān olmazdı kanda ḫaldı cānā şem' ü pervāne

27. cānā:

Kaside 6

Mısra: 98

Sevgilim, canım, ey dost.

97. Dil-i süzendemiz şu 'le-feşân-ı nâr-ı 'aşkıñken
98. Dağı hem-ülfet olmamışdı cānā şem ' ü pervâne

28. cānā:

Gazel 9

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Cemālîñ şem 'ine pervâne-i bî-tākatiñdir dil

4. Yanaldan âteş-i 'aşk-ı 'izârınla seniñ cānā

29. cānā:

Kıt'a 9

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Yitirmiş merdüm-i dîdem remeden nakşını cānā

2. Niğāha cüst ü cūya nola sıklet etse müjgānım

30. cānā:

Tarih 10

Mısra: 53

Sevgilim, canım, ey dost.

53. Fenn-i hüsñ ile ezelden cānā

54. Kıl ü kâl olmasa bir ān olmaz

31. cānā:

Gazel 10

Mısra: 5

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Hāyālîñ etdi pinhān kendini cānā dü çeşmimden

6. Nola çengāller ile aransa dîdemiz her cā

32. cānā:

Gazel 10

Mısra: 8

Sevgilim, canım, ey dost.

7. Nihāndır şem 'i ruhsārîñ gözümde şem 'e hâcet yok

8. Degil şem 'i remeden etmek istîşkāl biz cānā

33. cānā:

Gazel 11

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Ğamiñla ser-girān-ı meclis-i rindāneyim cānā

2. Re 'is-i halka-i devr-i dem-i peymāneyim cānā

34. cānā:

Gazel 11

Mısra: 2

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Ğamiñla ser-girān-ı meclis-i rindāneyim cānā

2. Re 'is-i halka-i devr-i dem-i peymāneyim cānā

35. cānā:

Gazel 11

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Nola müşkil-ğüşā-yı 'ukde-i 'uşşāk-ı zār olsam

4. Ser-i zülf-i dil-āvîz-i niğāra şāneyim cānā

36. cānā:

Gazel 11

Mısra: 6

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Benim bāzār-ı mihr içre vişāle ragbetim yokdur

6. Hıridār-ı niğāh-ı 'arîz-ı cānāneyim cānā

37. cānā:

Gazel 11

Mısra: 8

Sevgilim, canım, ey dost.

7. Şaķınmam perr ü bālim şu 'le-i nār-ı maħabbetden

8. Cemālîñ şem 'ine ez-dil seniñ pervāneyim cānā

38. cānā:

Gazel 11

Mısra: 10

Sevgilim, canım, ey dost.

9. Nola murğ-ı dilim kalsa ser-i zülfünde ey sākî

10. Hābāb-ı sāğar-ı raħşān döker mestāneyim cānā

39. cānā:

Gazel 11

Mısra: 12

Sevgilim, canım, ey dost.

11. Riyā ber-düş olup hergiz sākîl olmam cihān içre

12. Bisāt-ı hüsne mā 'il Sālim-i ferzāneyim cānā

40. cānā:

Gazel 12

Mısra: 2

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Gitmiyor pîş-i niğāhından ser-ā-ser āfîtab

2. Saña cānā 'aşk-ı dîdāra beñzer āfîtab

41. cānā:

Kıt'a 13

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Derün-ı sine-i 'uşşākını siper eyle

4. Hādeng-i ğamzeñe cānā kemān gönderdik

42. cānā:

Kıt'a 14

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Ben perîşān-tār-ı ekdār-ı hezārān-derd iken

4. Şormamak bir kerre lāyık mı beni cānā baña

43. cānā:

Matla 14

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Ğüşād et sineñi cānā sakınma mübtelālardan

2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedālardan

44. cānā:

Gazel 16

Mısra: 6

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Ğayrılar sünnet bilirse vaşlıñı farzā seniñ

6. Baña vācibdir vişālîñ eylemek cānā talep

45. cānā:

Matla 16

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Peyām-ı vaşlîñi cānā şaķınma āşinālardan
2. Diliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedālardan

46. cānā:

Muamma 17

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Hübüt etdi hümā-yı dil lebin kaşd eyleyip cānā
2. Ne var ey fendi çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

47. cānā:

Gazel 17

Mısra: 7

Sevgilim, canım, ey dost.

7. Perişān-tār-ı fikr-i zülfüñ oldukça gönül cānā
8. Hemīn gül-geşt-i etrāf-ı gülistān etmede her şeb

48. cānā:

Kıt'a 17

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Bu cihān-ı fenāda biz cānā
2. Hiç seniñ lezzetiñi bulmadık

49. cānā:

Gazel 19

Mısra: 5

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Zülfünde olan dillere şor gönlümü cānā
6. Keyfiyyet-i ahvālimi tezkir-i şuhūd et

50. cānā:

Matla 25

Mısra: 2

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Şanma kim 'aşkıñı cānāneye te'sir etmez
2. 'Aşıkñıñ āteşi cānā neye te'sir etmez

51. cānā:

Gazel 28

Mısra: 5

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Cihānda kāmına nā il olam diyen kişi cānā
6. Mücerrebdir zen-i dünyāya mağlūb olmağa muhtāc

52. cānā:

Gazel 31

Mısra: 6

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Destine her kes alıp sāğarı olmuş meşğül
6. Biz de alsak ele cānā yine rindāne қаdeҳ

53. cānā:

Kaside 32

Mısra: 8

Sevgilim, canım, ey dost.

7. Çeşm-i bādāmına ol hvābı ırağ eyleyüben
8. Şeb ü rüzān o қadar muntazır oldu cānā

54. cānā:

Kaside 34

Mısra: 86

Sevgilim, canım, ey dost.

85. Ser-i küyuñda hergiz müdde 'ā-yı 'aşkı isbāta
86. Benim şahidlerim cānā iki zülf-i muṭarrādır

55. cānā:

Gazel 37

Mısra: 3

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Cānımı tā ser-i hūlkūma getirdi cānā
4. Hālimi gāyet ile etdi mükedder ümmiz

56. cānā:

Gazel 38

Mısra: 6

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Be-her seher nola sāğar elimden olmasa dūr
6. Hūmār def'ine cānā olur şerāb leziz

57. cānā:

Gazel 39

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Ne mertebe saña cānā gelirse nāz leziz
2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyāz leziz

58. cānā:

Gazel 39

Mısra: 7

Sevgilim, canım, ey dost.

7. Gelir hemişe bün-i gūş-ı şoḥbete cānā
8. Şafā-yı meclis-i 'ayş u ṭarabda sāz leziz

59. cānā:

Gazel 41

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Baқarsañ lutf edip cānā saña ifhām eder kāğaz
2. Derün-i 'aşıkı şerḥ eyleyip i' lām eder kāğaz

60. cānā:

Matla 42

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Tābiş-i mihr-i ruḥuñ cānā ne tiz-efrüz olur
2. Şem'-i ḥüsñüñle cihān pervāneves pür-süz olur

61. cānā:

Gazel 47

Mısra: 9

Sevgilim, canım, ey dost.

9. Sālim-i dil-şudeñe lutfuñu bezl et cānā
10. O garibe kerem-i vuşlatuñ itlāf mıdır

62. cānā:

Gazel 48

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. 'Aşık-ı bīmār-ı hicr-i ser-girān-ı miḥnete
4. Merg-i rāḥat-sāz cānā derdine tīmār olur

63. **cānā:**
Gazel 50
Mısra: 7
Sevgilim, canım, ey dost.
7. Sezâdır nâle dõnsem mü-miyânîñ fikr edip cānā
8. Hayālîñ 'āşîk-ı zārî hayāl-ender-hayāl eyler
64. **cānā:**
Gazel 53
Mısra: 7
Sevgilim, canım, ey dost.
7. Degil bîgāne -rû cümle degildir āşînā cānā
8. Şu rütbe rāzını sînemde mihrîñ güm-sürāg eyler
65. **cānā:**
Gazel 54
Mısra: 8
Sevgilim, canım, ey dost.
7. Koyulma tā bu rütbe cām-ı şahbā-yı dil-āvize
8. Şaķın cānā şaķın kim sāgar-ı raḥşān āteşdir
66. **cānā:**
Gazel 58
Mısra: 1
Sevgilim, canım, ey dost.
1. Doķundukça dil-i maġmūmuma cānā nevā artar
2. Leked-ḥorde olan faġfūrda elbet şadā artar
67. **cānā:**
Gazel 64
Mısra: 9
Sevgilim, canım, ey dost.
9. Ne deñlü bizleri tekdîr eder iseñ cānā
10. Alınmazız aña biz muktezā-yı ḥüsnüñdür
68. **cānā:**
Gazel 65
Mısra: 5
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Seng-i cevriñ atma cānā gel zücāc-ı ḥātıra
6. İnkisār-ı 'āşîkāndan ġāfil olma el-ḥazer
69. **cānā:**
Gazel 66
Mısra: 4
Sevgilim, canım, ey dost.
3. Şaymayıp āh u figānım ḥātırım kırma benim
4. Belki te'şîr ede cānā inkisārım kim bilir
70. **cānā:**
Gazel 69
Mısra: 8
Sevgilim, canım, ey dost.
7. Şaķlamam dāġ-ı derūnum lāleāsā sevdiğim
8. Şad hezārān derdimiz var derd cānā bir midir
71. **cānā:**
Gazel 72
Mısra: 8
Sevgilim, canım, ey dost.
7. Nola dil zevraķı eylerse sîm-i çeşmi efşānî
8. Şeb-i zülfüñde cānā lücce-i efkäre düşmüşdür

72. **cānā:**
Gazel 96
Mısra: 10
Sevgilim, canım, ey dost.
9. Ḥasretiñle Sālim'in çāk-i giribānın görüp
10. Hiç demezsin bu da cānā sîne-çākimden midir
73. **cānā:**
Gazel 103
Mısra: 4
Sevgilim, canım, ey dost.
3. Ne yapsın baña ḫālî' n' işlesin ġamzeñ dil-i zāra
4. Ne olduysa baña cānā muḥaşşal senden olmuşdur
74. **cānā:**
Gazel 107
Mısra: 5
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Ayırma sîneden yer yer kerem kıl ḥaçeriñ cānā
6. Benim künc-i ġamūnda dāġ-ı dil-düzum nedimimdir
75. **cānā:**
Gazel 110
Mısra: 6
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Kıpılma şeb-nemāsā tāze gülsün şöhret-i ḥüsne
6. Şaķın cānā şaķın kim 'ayn-ı şöhret maḥz-ı āfetdir
76. **cānā:**
Gazel 126
Mısra: 6
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Rüz u şeb nālem güvāh-ı müdde'ā-yı 'aşķdır
6. Āhdan şor mihrimiz cānā bir āha kâ' iliz
77. **cānā:**
Gazel 138
Mısra: 6
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Luḫfunu bî-cā eder hergiz 'itābım bî-sebeb
6. ġamzeñiñ cānā hezārān vech ile maḥzūnuyuz
78. **cānā:**
Gazel 146
Mısra: 9
Sevgilim, canım, ey dost.
9. Nola dünyāya firķatde niġāh etmez isek cānā
10. Cihānı neylesin Sālim a şūḫ-ı dil-sitān sensiz
79. **cānā:**
Gazel 151
Mısra: 5
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Dil-i ġarîb-i remānî-niġāhına cānā
6. Giriḫ giriḫ ḥam-ı zülfüñ penāḫ besdir bes
80. **cānā:**
Gazel 157
Mısra: 1
Sevgilim, canım, ey dost.
1. Fikr-i ruḥsārîñla etse nola dil cānā raķış
2. Gül ḫayālî ile eyler bülbül-i şeydā raķış

81. **cānā:**

Gazel 164

Mısra: 7

Sevgilim, canım, ey dost.

7. Āteş-i 'aşkın ile aldı fetili cānā

8. Şubha dek āteşe yanarsa sezāvār şemi'

82. **cānā:**

Gazel 173

Mısra: 6

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Derūnum şerha şerha oldu naqş-ı dest-mālinden

6. Murādımdan geçen cānā yoluñda pāy-māl olmak

83. **cānā:**

Gazel 188

Mısra: 2

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Nedendir sîh-i ğamda hicr ile baĝrım kebāb etmek

2. Saña lāyık mıdır cānā bizi pür-ıztırāb etmek

84. **cānā:**

Gazel 190

Mısra: 2

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Derdmendān zār u giryān olduğun bilmez misiñ

2. 'Aşkın aĥvāli cānā n'oldüğun bilmez misiñ

85. **cānā:**

Gazel 194

Mısra: 2

Sevgilim, canım, ey dost.

1. 'Ālem oldu şād bezm-i şoĥbetiñden ben degil

2. Bu da cānā tāli' imdendir benim senden degil

86. **cānā:**

Gazel 205

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Çok tolandım kūyunu dil-berleriñ ammā ki ben

4. Yine senden ğayrı cānā yār-i hem-dem bulmadım

87. **cānā:**

Gazel 213

Mısra: 3

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Derip devşirmeden kaldım ğamıñla kendimi cānā

4. Hezārān leşker-i endūh ile tālācdır sīnem

88. **cānā:**

Gazel 221

Mısra: 4

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Beni zencir-i zūlfūñle esir-i 'aşkın etme gel

4. Dil-i aşüftemi cānā edip dīvāne neylersin

89. **cānā:**

Gazel 223

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Benim bu 'ālem-i dūnyāda cānā rāhatım sensin

2. Merāmım sevdigim cānım efendim devletim sensin

90. **cānā:**

Gazel 228

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Ğayāl-i mū-miyāñıñla qādim cānā qo nāl olsun

2. Ğayālīm fikr-i zūlfūñle Ğayāl-ender-Ğayāl olsun

91. **cānā:**

Gazel 232

Mısra: 10

Sevgilim, canım, ey dost.

9. Sālīm'e luţf et dirîĝ etme peyāmıñ dem-be-dem

10. İltifātıñ kesme cānā 'aşık-ı dīdārdan

92. **cānā:**

Gazel 246

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Daĥı bāzār-ı mihriñde seniñ cānā heves tāze

2. Nola alsak metā'-ı fikri biz endāze endāze

93. **cānā:**

Gazel 246

Mısra: 3

Sevgilim, canım, ey dost.

3. Gerek cānā kabūl eyle gerekse men' ü redd eyle

4. Vişāle tālib olmaqdır düşen 'uşşāk-ı ser-bāze

94. **cānā:**

Gazel 252

Mısra: 7

Sevgilim, canım, ey dost.

7. Firāk-ı la'l-i nābiñda keder cānā muqarrerdir

8. Nümāyāndir hücum-ı ğam meyiñ elbet Ğumārında

95. **cānā:**

Gazel 264

Mısra: 5

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Unutdum zevk-ı nūş-ā-nūş-ı vaşlıñ şimdilik cānā

6. Seniñ dürd-i ğamıñdır çekdiğim peymāne peymāne

96. **cānā:**

Gazel 278

Mısra: 9

Sevgilim, canım, ey dost.

9. Mihr-i ruĥsārıña ĥasret giden 'aşık cānā

10. Nerede bula seni rüz-ı cezādan ğayrı

cāna erdi:

1. **cāna erdi:-di**

Gazel 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cana etki etmek.

1. Yine müjgānı cāna erdi āşūb-ı nihān ğā'ib

2. Eder tır-i sitem te'sir 'uşşāka kemān ğā'ib

cāna minnetdir:

1. **cāna minnetdir:-dir**

Matla 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir lütuf olarak kabul etmek, çoktan razı olmak.

1. Helâk olmak gamıyla 'aşıkça devlet sa'âdetdir
2. Kişi cânın fedâ etmek yoluında cânâ minnetdir

câna minnetidi:

1. **câna minnetidi:-a-idi**

Müfret 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

..... *nın kişiye bir lütuf, iyilik olması.*

1. Yâri seyrân cânâ minnetidi
2. Ah illâ rakîb-i bed-evzâ'

câna yetdi:

1. **câna yetdi:-di**

Kaside 12

Mısra: 176

Kelime Tipi: **Deyim**

Dayanılmayacak noktaya gelmek.

175. Benim o lerze-ber-endâm-ı vahşet ü ekdâr
176. Ki cânâ yetdi hümüm-ı küdûret-i dūrî

cânân:

1. **cânân:**

Tesdis 1

Mısra: 16

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

15. Bu vaz'-ı nâ-peşendiden demem kim der-ferâğ olsun
16. Helâk etmek ise kaçdı beni cânân şağ olsun

2. **cânân:**

Tesdis 2

Mısra: 22

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

21. Bahâr eyyâmı faşl-ı gıncada eyler iken seyrân
22. Görüp çâk-i girîbânım tenük-dil olmasın cânân

3. **cânân:**

Tesdis 3

Mısra: 27

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

27. Şikeste hâşırım aldı ele cânân şorup hâlim
28. Sezâ şıgmasa kendi kendine cânım benim Sâlim

4. **cânâna:-a**

Matla 4

Mısra: 2

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Eşkime nisbetle kaçtra degilken bārân
2. Baña yol vermiyor olmaqlığa cânâna revân

5. **cânânî:-î**

Gazel 15

Mısra: 1

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Ser-i zülfünde cânânî bizimle âşinâdır hep
2. Anîçün böyle diller mâ'il-i bād-ı sabâdır hep

6. **cânâna:-a**

Matla 33

Mısra: 2

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Bağmazsa o meh-pâre eger 'aşık-ı zâre
2. Cânâna niyâz eylemeden gayrı ne care

7. **cânânî:-î**

Kaside 35

Mısra: 37

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

37. Şâ'irân medh-i 'izâr ede ne dem cânânî
38. Olur elbet ruḥ-ı şâfında ziyâde envâr

8. **cânânım:-ım**

Matla 35

Mısra: 1

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Olup reh-rev cihânda baña cânânım vedâ' etdi
2. Hemân şan kâlib-ı fersüdeme cânım vedâ' etdi

9. **cânânî:-î**

Matla 40

Mısra: 2

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Ḥayâlimden dü çeşmi Sâlimâ çıkamaz anî her cā
2. Kebûdî çeşmi cânânî sirişkim eyledi deryā

10. **cânân:**

Gazel 62

Mısra: 3

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

3. Ṭarf-ı ruḥsârında cânân şanma gîsü gösterir
4. Çîn çîn-i mevc-i ḥüsün ü ânî bir cû gösterir

11. **cânân:**

Gazel 74

Mısra: 9

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

9. Yüzüme bakmadı cânân deme gönül yâriñ
10. Nevâzişi saña her bār gayrı yüzdendir

12. **cânânî:-î**

Gazel 78

Mısra: 6

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

5. Nola sî-murğa teşbih eylesem gönülüm benim zîrâ
6. Der-i küyunda cânânî hemân bir adı kalmışdır

13. **cânâna:-a**

Gazel 128

Mısra: 7

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

7. Ne mümkün eller ile ittihâd cânâna
8. Ki rûḥu bir kişiniñ gayrıya ḥulül etmez

14. **cânâna:-a**

Gazel 166

Mısra: 8

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

7. Teklifime bakmasa gehî ḥâneme gelse
8. Cânâna 'aceb lâzimedir ṭarḥ-ı tekellûf

15. **cânân:**

Gazel 173

Mısra: 7

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

7. Gözüm yaşını silsin dest-mâliyle deme cānān
8. Neden tā böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muhāl olmak

16. cānāna:-a

Gazel 197

Mısra: 1

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Hayāl edip o zülfü āhımı cānāna 'arz etdim
2. Seher tebyİZ edip müsveddemi sultāna 'arz etdim

17. cānāna:-a

Gazel 197

Mısra: 14

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

13. O kaşı yanıñ endüh-ı firākın söyleyip yer yer
14. Benim çekdiklerim Sālim varıp cānāna 'arz etdim

18. cānān:

Gazel 208

Mısra: 8

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

7. Verir āyine-i ruşsārına jeng-i keder bir gün
8. Dağı nev-restedir cānān şakınsın almasın āhım

19. cānān:

Gazel 220

Mısra: 2

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Şu rütbe mest-i 'aşk olmuş gönül cām-ı maḥabbetden
2. Gelir cānān geçer görmem yüzün ben farṭ-ı hayretten

20. cānāniñ:-iñ

Gazel 224

Mısra: 5

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

5. Benim vād-i 'aşkında perişān-hāli cānāniñ
6. Benim her şeb hayālim zülf-i pür-ḥam olmasın nolsun

21. cānān:

Gazel 238

Mısra: 4

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

3. Dil-i zārı hemİN pā-māl-i cevri ü nāz etmekden
4. Helāk etmek ise kaşdı bizi cānān sağ olsun

22. cānāna:-a

Gazel 256

Mısra: 2

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Bakmazsa o meh-pāre eger 'āşık-ı zāre
2. Cānāna niyāz eylemeden gayrı ne çāre

23. cānāna:-a

Gazel 259

Mısra: 3

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

3. Terahḥum eyleye şāyed yoluñ düşdükte cānāna
4. Benim hāl-i perişānım kerem kıl ey şabā söyle

24. cānān:

Gazel 265

Mısra: 8

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

7. Bağılmaz rüyuna ḥatdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden şoıra

25. cānān:

Gazel 266

Mısra: 1

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. 'Aynına almazdı cānān dide giryān olmasa
2. Kim bakardı sīneme çāk-i girībān olmasa

26. cānān:

Gazel 268

Mısra: 1

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Görünce āhımı cānān bu istināre ile
2. Tafattun eyledi mihrim hemān emāre ile

27. cānān:

Gazel 270

Mısra: 3

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

3. Benim bu giryemi cānān 'aceb nemden kıyās eyler
4. Benim bir hāl-i zārım görmemişken künc-i firḫatde

28. cānāne:-e

Gazel 273

Mısra: 3

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

3. Ḥaṭ-ber-āverde olaldan berü ol cānāne
4. Cümleden baña güzel gelmede Kāğid-hāne

29. cānāne:-e

Gazel 273

Mısra: 5

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

5. Varaq-ı vaşf-ı ruḥun 'arz edelim cānāne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervişāne

30. cānāna:-a

Gazel 277

Mısra: 3

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

3. Duçār olmağ ümidiyle o gül-ruşsār cānāna
4. Tolandık bülbülān ile tavāf etdik çemenzārı

31. cānān:

Gazel 284

Mısra: 2

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Ğam-ı hicri baña ol mäh-ı tābānı unutturdu
2. Melāl-i ḥatırım cānān degil cānı unutturdu

32. cānān:

Gazel 292

Mısra: 2

Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

1. Da 'vet etdik bezme ol hürşid-i raşşān gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben ḥāke cānān gelmedi

cānāne:

1. cānāneniñ:-niñ

Tesdis 5

Mısra: 5

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

5. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
6. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ

2. cânâneniñ:-niñ

Tesdis 5

Mısra: 11

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

11. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
12. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ

3. cânâneniñ:-niñ

Tesdis 5

Mısra: 17

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

17. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
18. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ

4. cânâneniñ:-niñ

Tesdis 5

Mısra: 23

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

23. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
24. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ

5. cânâneniñ:-niñ

Tesdis 5

Mısra: 29

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

29. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
30. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ

6. cânâneye:-ye

Matla 25

Mısra: 1

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

1. Şanma kim 'aşkıımı cânâneye te'şir etmez
2. 'Aşıkñiñ âteşi cânâ neye te'şir etmez

cânâne cânâne gezer:

1. cânâne cânâne gezer:-er

Gazel 264

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili sevgili dolanmak || Gönlün bir sevgilide karar kalamaması.

7. Hele bir bü'l-'aceb ma'nâ dil-i şeydâ ne meşrebirdir

8. Ki bir yerde karar etmez gezer cânâne cânâne

cân-bahşende oldu:

1. cân-bahşende oldu:-du

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

7. Hamdü li'llâh cüybâr-ı vuşlatiñ seyl-âb edip

8. Tâze cân-bahşende oldu bu dil-i 'atşânıma

cânever-i turfa-nümâ:

1. cânever-i turfa-nümâ:

Lugaz 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Garip görünümlü hayvan || Kirpi.

1. Nedir ol cânever-i turfa-nümâ
2. Cümle a'zâsı mükemmel ammâ

cân-fezâ:

1. cân-fezâ:

Tarih 12

Mısra: 1

Mutluluk artıran.

1. Dil-güşâ kaşr-ı müferrah cân-fezâ
2. Hâbbezâ cây-ı şafâ cennet-sezâ

cân-ı cihân:

1. cân-ı cihân:

Tahmis 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın canı || Sevgili.

13. Serdi-i bād-ı firâkıñla eyâ cân-ı cihân
14. Eylerim cüy gibi eşk-i firâvânı revân

2. cân-ı cihân:

Tarih 24

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın canı || Sultan 3. Ahmed.

15. Âb-ı ruḥ-ı 'Osmâniyân zıll-ı Hudâ cân-ı cihân
16. Şâhenşeh-i devr-i zamân dâdâr-ı İskender-zafer

cânî fedâ eyledim:

1. cânî fedâ eyledim:-dim

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgili uğruna- canından vazgeçmek.

147. Eyledim ben yoluña cânî fedâ
148. 'Aşık oldum saña 'aşık cânâ

cânî şıkılır:

1. cânî şıkılır:-ır

Lugaz 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılan bir işten, eylemden hoşlanmamak.

11. Âbı sevmez şuya etme ilḳâ
12. Şıkılır cânî o işden cânâ

cânib:

1. cânibine:-in, -e

Kaside 10

Mısra: 352

Ar. Taraf, cihet, yan.

351. Eyledi mekr ü hilesi ḫalecân
352. Kaşd edip cânibine oldu revân

cânib-i cenge:

1. cânib-i cenge:-e

Tarih 3

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş tarafı, savaşın yapılacağı bölge.

123. Bu celâdetle olup Bahr-i Siyâh'a 'âzım
124. Gıtdiler cânib-i cenge diyerek yâ Mevlâ

cānib-i etrāfı:

1. cānib-i etrāfı:-ı

Tarih 3

Mısra: 172

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taraf, yön, cihet || Her yön.

171. Dāmenin ğarqa-i hūn etmedin ābār-ı ğuzāt

172. Pāy-būs eyleyerek cānib-i etrāfı recā

cānib-i ḥaḳ'dan:

1. cānib-i ḥaḳ'dan:-dan

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah tarafı, ilahi canip.

3. Ne şebdir ol şeb-i zīnet-fezā-yı revnaḳ-ārā kim

4. Bulupdur cānib-i Ḥaḳ'dan hezārān ni'met-i 'uzmā

2. cānib-i ḥaḳ'dan:-dan

Kaside 8

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah tarafı, ilahi canip.

145. Egerçi cānib-i Ḥaḳ'dan gelen belāyāya

146. Dil-i yaḳīn ü ta'abbüd şabīr ü şābirdir

cānib-i ḥaṣm:

1. cānib-i ḥaṣm:

Lugaz 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman taraflar || Satrançta rakip taraflar.

13. İkişi birden etselerdi ğuzer

14. Cānib-i ḥaṣm birbirine girer

cānib-i maşrıḳdan:

1. cānib-i maşrıḳdan:-dan

Muamma 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğu yönü, güneşin doğduğu yer.

1. Mīhr-i rüyuñ cānib-i maşrıḳdan olduḳda 'ayān

2. Etdi Behrām-ı felek mağribde kendini nihān

cānib-i murāda:

1. cānib-i murāda:-a

Gazel 94

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu ve isteklerin yönü.

1. Dil-i ğamīnimiz ol şāh-i ḥüsne dāda gider

2. Hemīşe ḥayl-i emel cānib-i murāda gider

cānib-i rāhı:

1. cānib-i rāhı:-ı

Tarih 3

Mısra: 181

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol tarafı.

181. Cānib-i rāhı muḳaffel idi yek-ser anıñ

182. Ṭaraf-ı erba'ası 'asker-i bī-'add ü ḥāşā

cānib-i ve'si:

1. cānib-i ye'si:-i

Tarih 17

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umutsuzluk yönü.

63. Cānib-i ye'si tefekkür eyledikçe şefḳatiñ

64. Dest-i me'mülümde kāma olmada ḥabl-i metīn

cānım:

1. cānım:

Gazel 104

Mısra: 3

Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.

3. Maḥabbetiñle ğözüm nūru sevdiğim cānım

4. Ḥayāl-i çeşmiñi dīdemde eyledim taşvir

2. cānım:

Gazel 223

Mısra: 2

Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.

1. Benim bu 'ālem-i dünyāda cānā rāḥatım sensin

2. Merāmım sevdiğim cānım efendim devletim sensin

cānım çıkmağa:

1. cānım çıkmağa:-mak, -a

Gazel 225

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok yorulmak veya bitkin duruma düşmek; ölmek, son nefesini vermek; yaptığı bir işte çok güçlük çekmek.

3. Çıkmağa cānım firāḳ-ı yār ile her dem benim

4. Üstühvānım eylemiş pehlūda çifte nerdübān

cānım fedādır:

1. cānım fedādır:-dır-ım

Matla 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine karşı hissēdilen muhabbetin büyüklüğünü vurgulamak amacıyla kullanılan söz gurubu.

1. Seven cānā seni cānım fedādır der bilā-şübhe

2. Baḳan ruḥsārīña şem'-i Ḥudā'dır der bilā-şübhe

cānım yoluñda fedā durur:

1. cānım yoluñda fedā durur:-ım

Müseddes 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşışın sevgili uğruna, canından vazgeçmek dahil her şeyi yapabileceğini belirten ifade.

15. Fedā durur saña cānım yoluñda el-ḥāşıl

16. Helāk olursa da 'aşkıñla rāzıyız bu dil

cānımı ser-i hulkūma getirdi:

1. cānımı ser-i hulkūma getirdi:-di

Gazel 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Canı boğazına gelmek, ölecek duruma gelmek anlamında kullanılan bir deyim.

3. Cānımı tā ser-i hūlkūma getirdi cānā
4. Hālîmi gāyet ile etdi mükedder ümmîz

cānında bulsunlar:

1. **cānında bulsunlar:**-*sun, -lar*

Gazel 79

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Yaşattıklarını aynen yaşamak.

1. Olanlar bā'îş-i hicriñ dile cānında bulsunlar
2. Edenler anı ğam-ālūde dāmānında bulsunlar

cānlar verir:

1. **cānlar verir:**-*ir*

Gazel 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek.

3. Remz-i mevtü'dan hayāt-ı cāvidānī fehm edip
4. Ölmege cānlar verir cism-i nizārımda hayāt

cārî:

1. **cārî:**

Kaside 19

Mısra: 78

Etkin, yürürlükte.

77. O sultān-ı ser-efrāz-ı selātin dād-güster kim
78. Süleymān gibi cārî emri bāda deşt ü enhāre

2. **cārîdir:**-*dir*

Kaside 19

Mısra: 80

Etkin, yürürlükte.

79. Olup fermān-ber-i hükümü 'Arab Rum u 'Acem anıñ
80. Hemîn cārîdir aḥkām-ı şerîfî cümle aḫtāre

3. **cārîdir:**-*dir*

Gazel 248

Mısra: 9

Etkin, yürürlükte.

9. Bu kânūn-ı maḥabbet üzre cārîdir gözüm nūru
10. Sirişkim ta'ne etse vechi vardır mevc-i deryāya

4. **cārîdir:**-*dir*

Gazel 251

Mısra: 7

Yürürlükte olan, geçerli olan kanun-yasa || Allah'ın kanunu.

7. Cüy-ı elḫāf-ı Hudā böylece cārîdir kim
8. Güldürür bir dil-i bî-çāreyi maḫzūn olsa

cārî olsa:

1. **cārî olsa:**-*sa*

Kaside 20

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akmak.

141. Olsa āb-ı hayāta ger cārî
142. Ma'-i mîz-āb-ı saḫf-ı dîvārî

cass:

1. **caşsa:**-*a*

Tarih 17

Mısra: 22

Kireç.

21. Çār dîvārın sefidāc ile bāğın kıldı zîn

22. Caşsa hācet ḳalmadı olmaḳlığa zînet zamîn

cass-ı sefidāc:

1. **caşş-ı sefidāc:**

Kaside 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kar yağışı.

9. Bāmlar caşş-ı sefidāc ile buldu zînet

10. Maḫz-ı Nūr oldu bilād içre hemān İstanbul

cāvid etdi:

1. **cāvid etdi:**-*di*

Kaside 10

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuzluğa kavuşturmak || Kişinin İslam dinini seçmesine vesile olarak onu kurtarmak.

127. Revnāḳın himmet-i Resūl-i mecīd

128. Etdi 'Amr İbni Aḫṭab'ıñ cāvid

cāvidān:

1. **cāvidān:**

Kaside 27

Mısra: 55

Daimî, ebedî.

55. Cāvidān şandı gidi böyle gülen dünyāyı

56. Eliniñ kiri yüzü ḳarası ḳaldı ammā

cāv:

1. **cāya:**-*a*

Tarih 12

Mısra: 29

Yer, mahal, mevki.

29. Yā niçün meyl etmeye bu cāya dil

30. Olmaya mı cū ḳadar taḫ'-āşinā

2. **cāya:**-*a*

Tarih 15

Mısra: 16

Yer, mahal, mevki.

15. Taraf taraf oḳusunlar bu menzile tāriḫ

16. Hemîn bu cāya medā-yı başar pesend etsin

3. **cāyı:**-*ı*

Kaside 19

Mısra: 62

Yer, mahal, mevki.

61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezîr-i bî-naẓîr-āşaf

62. Bu cāyı böyle zînet eyledi şevketli ḫünkāre

4. **cāyîñ:**-*ıñ*

Müfret 41

Mısra: 1

Yer, mahal, mevki.

1. Gerçi bu cāyın şafâsın etmeziz inkâr biz
2. Şahn-ı Kâğıd-hâne'niñ zevkı temâşadır hele

cāygāh:

1. cāygāhı:-ı

Tarih 7

Mısra: 10

Yer, mevki.

9. Sürürümdan dedim târîh-i teşrîfin anıñ Sâlim
10. Bu dil-keş cāygāhı eyledi rüşen o dānâ-dil

2. cāygāhı:-ı

Tarih 15

Mısra: 1

Yer, mevki.

1. Bu cāygāhı temâşa eden revernaqdan
2. Müdâmi başırasın cümle feyzmend etsin

3. cāygāha:-a

Kaside 20

Mısra: 65

Yer, mevki || Padişahın bulunduğu yer.

65. Düşse bir zıll o cāygāha seher
66. Sāye-i qahrı şüretinde eger

4. cāygāha:-a

Kaside 20

Mısra: 196

Yer, mevki || Kütüphane.

195. Pür edip enderünunu tâ bāb
196. Toldu ol cāygāha cümle kitāb

cāygāh eylemiş:

1. cāygāh eylemiş:-miş

Kaside 20

Mısra: 116

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Yer etmek.

115. Zāt-ı vālâsı 'izz ü devletle
116. Cāygāh eylemiş sa'adetle

cāygāh-ı fuḥūl ü ehl-i kemāl:

1. cāygāh-ı fuḥūl ü ehl-i kemāl:

Kaside 20

Mısra: 99

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Büyük âlimlerin ve olgun insanların bulunduğu yer

|| İstanbul.

99. Cāygāh-ı fuḥūl ü ehl-i kemāl
100. 'İlm ü fâzl u hünerle māl-â-māl

cāy-ı cennet-âbādânı:

1. cāy-ı cennet-âbādânı:-ı

Tarih 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Cennet gibi güzel yer.

7. Hezārān 'izz ü rıf'atle ne dem teşrîf edip etdi
8. Kudümiyle bu cāy-ı cennet-âbādânı zîbâ-dil

cāy-ı dil-güşâ:

1. cāy-ı dil-güşâ:

Tarih 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Gönül açan yer.

1. Habbetzâ nev şuffe-i pākîze cāy-ı dil-güşâ
2. Kim görenler tartzını tercîh eder Kaşr-ı Key'e

cāy-ı dil-güşâ-yı rûh-efzâ:

1. cāy-ı dil-güşâ-yı rûh-efzâ:

Tarih 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Cana can katan, gönül açıcı mekan.

3. Öyle cāy-ı dil-güşâ-yı rûh-efzâ kim hemân
4. Görse Rıdvân tarḥ-ı pākîni kaşr-ı cennetdir diye

cāy-ı edâda:

1. cāy-ı edâda:-da

Tarih 13

Mısra: 23

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Dile getirme, söylemiş köşesi.

23. Eyleriz cāy-ı edâda mâye-i tebrîk biz
24. Tuḥfe-i târîh ile bu rûtbenîñ ta'zîmini

cāy-ı ferâğ eyle:

1. cāy-ı ferâğ eyle:

Gazel 253

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Dinlenme köşesi yapmak.

9. Yakışmaz ğayrı bir yerde eylemek ârām ey Sâlim
10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cāy-ı ferâğ eyle

cāy-ı ferah-efzâdan:

1. cāy-ı ferah-efzâdan:-dan

Diğer 3

Mısra: 145

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Ferahlık veren, mutluluk veren mekan || İstanbul.

145. Geçemem bendeñiz ol cāy-ı ferah-efzâdan
146. Luḥfu çok ḥâşılı anıñ hele ğayrı cādan

cā-yı gürîz etsin:

1. cā-yı gürîz etsin:-sin

Kaside 30

Mısra: 21

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Kaçış mekanı haline getirmek || Üzüntüleri giderecek yere gitmek.

21. Yine âhü-yı dil ekdârına cā-yı gürîz etsin
22. O dāmân-ı mu'allâyı cenâb-ı şadr-ı a'lâyı

cāy-ı hakîkati:

1. cāy-ı hakîkati:-i

Kaside 1

Mısra: 106

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Hakikat makamı.

105. Nefret etmezdi kimse hiç andan

106. Etse cāy-ı haķıķati mesken

cāy-ı her:

1. cāy-ı her:

Kaside 20

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

133. Ne güzel menzil-i 'ibādetdir

134. Cāy-ı her tã'at ü nezāfetdir

cāy-ı 'ibādet eylerse:

1. cāy-ı 'ibādet eylerse:-r, -se

Rübai 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadet mekanı haline getirmek || Pervanenin sürekli olarak mumun çevresinde olması.

1. Eyleser nola şem'i hemin cāy-ı 'ibādet

2. Bu nūr ile buldu o tecellā-yı 'ibādet

cāy-ı istiğrāb:

1. cāy-ı istiğrāb:

Gazel 174

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gariplik yeri.

9. Degildir cāy-ı istiğrāb ey gönca bu 'ālemde

10. Bu gülşende saña 'āşık benim gibi hezār olmak

cāy-ı kıt'a-i mevzūndur:

1. cāy-ı kıt'a-i mevzūndur:-dur

Tarih 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzenli, güzel mekan || Kapucubaşı-zāde Kasrı.

3. Öyle cāy-ı kıt'a-i mevzūndur

4. Kim aña bir dil-rübā dense sezā

cāy-ı laţif:

1. cāy-ı laţif:

Kaside 20

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yer || Padişah sarayı.

131. Odur ol bihterin mekân-ı şerif

132. Ma'den-i her kemāl ü cāy-ı laţif

cāy-ı me'men:

1. cāy-ı me'men:

Terkib-bend 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenli, emniyetli sığınmak || Aşığın kendisini huzurlu hissedeceği bir mekan.

41. Fiğān kim kalmamış bir cāy-ı me'men

42. Diliñ mülkün bütün etdim seyāhat

cāy-ı müşg-i nāb:

1. cāy-ı müşg-i nāb:

Tarih 18

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokulu mekan || Gönül.

13. Dil-i āhū-meniş rem-kerde-i envā'-ı derd iken

14. Sürür-ı meclis-i 'ālem de cāy-ı müşg-i nāb oldu

cāy-ı rāhatdır:

1. cāy-ı rāhatdır:-dır

Lugaz 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat edilecek yer.

7. Zārāfetdir ser-ā-ser kār-ı āyın-i dil-i āgeh

8. Ne āgeh olsa rāhat var ne dünyā cāy-ı rāhatdır

cāy-ı rāh-ı tevfiķa:

1. cāy-ı rāh-ı tevfiķa:-a

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 188

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başarı yolundaki mevkiler.

187. Görmeyip bunda gerçi tedķiķa

188. Haml edip cāy-ı rāh-ı tevfiķa

cāy-ı şafā:

1. cāy-ı şafā:

Tarih 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muthuluk, sefa yeri.

1. Dil-güşā kaşır-ı müferrah cān-fezā

2. Hābbezā cāy-ı şafā cennet-sezā

2. cāy-ı şafā:

Kaside 18

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muthuluk, sefa yeri.

81. Himmetiñle şu kadar oldu cihān emn ü amān

82. 'Āleme oldu bütün cāy-ı şafā hūzn ü sühül

3. cāy-ı şafā:

Gazel 291

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muthuluk yeri || Sevgilinin saçları .

1. Ser-i zülfün dil-i bī-çāreye cāy-ı şafā oldu

2. Gönül dūr olmuyor senden ne olduysa baña oldu

cāy-ı sarāy-ı lī ma'a'llāh olup:

1. cāy-ı sarāy-ı lī ma'a'llāh olup:-up

Kaside 9

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lī ma'a'llāh makamına ulaşmak "Benim Allah'la"

:Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne mukarreb

melekler ne de bir nebi o yakınlığı elde edememiştir." ||

Hadis-i şerif.

31. Olup cāy-ı sarāy-ı lī ma'a'llāh

32. Anı ba's etdi ins ü cinne Allāh

cāzibü'l-vümn olan:

1. cāzibü'l-yümn olan:-an

Kaside 31

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikkat çekici olmak.

29. Cāzibü'l-yümn olan şāfi olur şevk-engiz

30. Vaşfin ol şadr-ı kerem-güsteriñ inbā eyle

cebābir:

1. **cebābirden:-den**

Kaside 8

Mısra: 205

Zorbalar, zora koşanlar, cebbâr'ın çoğulu.

205. O bārgehde ki zulm eyleyen cebābirden

206. Hākim-i 'adli telāfi edip de Cābir'dir

ceb-hāne:

1. **ceb-hāne:**

Kaside 17

Mısra: 63

Cephane.

63. Derinde Gāve'ye ceb-hāne hüdmeti düşmez

64. Sezā olursa Feridün öñünce mîr-i 'alem

cebhe-fersâ olmada:

1. **cebhe-fersâ olmada:-ma, -da**

Diğer 3

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü sürmek || Hürmet göstermek.

135. Dem-be-dem ez-dil ü cān olmada cebhe-fersâ

136. Hivāhiş-i büse-i pāyî ile anıñ deryā

cebhe-fersâ-yı der-i devleti:

1. **cebhe-fersâ-yı der-i devleti:-i**

Kaside 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devlet kapısının önü || Saltanat, devlet.

3. Hābbezā melce'-i 'ālem ki müdām olmadadır

4. Cebhe-fersâ-yı der-i devleti ser-cümle beşer

cebhe-i devlete:

1. **cebhe-i devlete:-e**

Kaside 24

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devletin yüzü.

39. Hābbezā öyle vezîr-i şeh-i Cem-cāh-ı cihān

40. Cebhe-i devlete ancak o durur zîb-i münîr

cebhe-i tāli'imiz:

1. **cebhe-i tāli'imiz:**

Kaside 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baht yüzü, kişinin talihi.

1. Cebhe-i tāli'imiz etdi güşāde Mevlā

2. Bizi bir āşaf-ı devrān ile kıldı ihya

2. **cebhe-i tāli'imiz:-imiz**

Kaside 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baht yüzü, kişinin talihi.

1. Cebhe-i tāli'imiz etdi güşāde Mevlā

2. Bizi bir āşaf-ı devrān ile kıldı ihya

cebhemî fersâ edersem:

1. **cebhemî fersâ edersem:-er, -, -m-er, -sem**

Gazel 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü aşındırmak || Bir işi sürekli yapmak.

1. Yeñi başdan döşendim rāh-ı 'aşka ey dil-i şeydā

2. Hāyāl-i yārime nola edersem cebhemî fersā

cebîn:

1. **cebînimize:-i, -miz, -de**

Kaside 8

Mısra: 8

Alın.

7. Derünümüz ki Kitābü'ş-şifā-yı hikmetdir

8. Cebînimize hūḩūḩ-ı şifā müzāhirdir

2. **cebînimiz:-i, -miz**

Kaside 8

Mısra: 9

Alın.

9. Cebînimiz ki Buḩārî-edā-yı naql oldu

10. Derün-ı Müslim'e tarḩ-ı zamîr-i bāhirdir

3. **cebîni:-i**

Kaside 8

Mısra: 30

Alın.

29. Cemāli maşrıḩ-ı nūr-ı hidāyet-i ümmet

30. Cebîni maḩla'-ı hūrşîd-i her serā'irdir

4. **cebînimiñ:-im, -iñ**

Kaside 12

Mısra: 194

Alın.

193. Be-nūr-ı pāk-i Muḩammed emîn ü sālîm ola

194. Gürüh-ı gerd-i kederden cebînimiñ nūrî

5. **cebîniñ:-iñ**

Gazel 32

Mısra: 7

Alın.

7. Çeşm-i mestiñle cebîniñ seherî vaşf etdim

8. Mey kadar neş'e verir ādeme her feyz-i şabāḩ

6. **cebîniñ:-iñ**

Matla 59

Mısra: 1

Alın.

1. Kaşñ tuḩrā cebîniñ kāḩıd-ı ābādi-i ḩarrā

2. O tuḩrāya seriñde zülfüñ oldu zülfeler cānā

7. **cebîninde:-in, -de**

Gazel 76

Mısra: 12
Alın.

11. Tolar ilhâm-ı feyz-â-feyz ile şî'rim benim Sâlim
12. Cebînde o şühûñ eylesem pâkîze bir ta 'bîr

cebîn-i pâk-i dil-ber:

1. **cebîn-i pâk-i dil-ber:**

Gazel 43
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin pâk alın.

1. Dest-mâl ile cebîn-i pâk-i dil-ber bestedir
2. Yine besbelli ki farç-ı nâzdan ol hâstedir

cebîn-i pür-nürü:

1. **cebîn-i pür-nürü:-ı**

Kaside 12
Mısra: 162
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nurlu alın, nurlu yüz.

161. Zâmîr-i pâkini bir kıblegâh kılmış kim
162. Döner o semte cihânîñ cebîn-i pür-nürü

cebîn-i şun'da:

1. **cebîn-i şun'da:-da**

Gazel 74
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel eser olan alın || Sevgilinin güzel alın.

11. Cemâlî zîşt ise de etme peykerin tahkîr
12. Cebîn-i şun'da envâr gayrı yüzdendir

cebîn-sâyî:

1. **cebîn-sâyî:**

Kaside 30
Mısra: 34
-Dileyerek- Yüz sürmek.

33. Ruḥ-ı rüy-ı zarâ'at hâk-i pây-ı gerd-i pür-yümnü
34. Vücüd-ı bendegân ser-tâ-kağem ez-dil cebîn-

sâyî

cebr:

1. **cebrî:-i**

Kaside 8
Mısra: 158
Zorlama, zor kullanma, zor.

157. Bir az da ağlatalım bârgâh-ı Mevlâ'ya
158. Ki cebrî münkesirine devâ-yı câbirdir

cehren:

1. **cehren:**

Müfret 23
Mısra: 1
Zorla.

1. Levendler yolda almışlar sebûyu sâkiden cehren
2. Hârâm olan metâ' ıssisine derler ziyân eyler

cedd:

1. **ceddiniñ:-in, -iñ**

Kaside 18

Mısra: 91
Soy, sop, ata.

91. Ceddiniñ haḥk-ı şerîfinde eserde bi'z-zât
92. ve le-ni'mel suḥanı ile şenâ etdi Resûl

2. **ceddi:-i**

Kaside 20
Mısra: 27
Soy, sop, ata.

27. Ceddî haḥkında dedi böyle eser
28. Ve le-ni'me'l-emîru Peygamber

3. **ceddine:-in, -e**

Kaside 20
Mısra: 233
Soy, sop, ata.

233. Pederim ceddine edip hîdmet
234. Görmüş andan berü nice rıf'at

cedd-i a'lâ-yı gürüh-i nev'-i insânî:

1. **cedd-i a'lâ-yı gürüh-i nev'-i insânî:**

Kaside 11
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanoğlunun yüce atası || Hz. Âdem.

1. Elâ ey cedd-i a'lâ-yı gürüh-i nev'-i insânî
2. Nebiyy-i aḥdem-i şâfi Şafîyy-i Rabb-i Ḥannânî

cedd-i firdevs-âşiyân:

1. **cedd-i firdevs-âşiyân:**

Kaside 13
Mısra: 115
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yuvası cennette olan soy || Osmanlı padişahları.

115. Cedd-i firdevs-âşiyân u vâlid-i cennet-mekân
116. Ol iki müstağraḥ-ı deryâ-yı nür-ı Kibriyâ

cedîr:

1. **cedîr:**

Kaside 24
Mısra: 30
Ar. Lâyık. sezâ-vâr, şayan.

29. Ḥabbezâ mültefet-i şâh-ı eḳâlîm-i dehir
30. Şadr-ı a'lâya münâsib odur ahrâ vü cedîr

cedvel-i ḥal-kerde çek:

1. **cedvel-i ḥal-kerde çek:**

- Gazel 191**
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cetvel çekmek || Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin belirmesi, onu güzelleştirmesi.
9. Ḥaḫ füzûn eyler bahâ-yı ḥüsnüñü etme tirâş
10. Enverî dîvânıdır bir cedvel-i ḥal-kerde çek

cedvel-i zeheble:

1. **cedvel-i zeheble:-le**

Kaside 10
Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın cetvel.

21. Leme'ân eyledikçe dilde bu nūr
22. Görüne cedvel-i zehble sūtūr

cefā:

1. **cefā:**

Diğer 2

Mısra: **68**

Ar. İncitme, eziyet.

67. Cevr etdikde hep vefā görünür
68. Gayrınını lutfu hep cefā görünür

2. **cefāda:-da**

Tahmis 3

Mısra: **22**

Ar. İncitme, eziyet.

21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bārın
22. Mihekk-i tecrübe ile cefāda eṭvārın

3. **cefā:**

Tahmis 3

Mısra: **24**

Ar. İncitme, eziyet.

23. Hülüşün aňlamak ister iseñ dil-i zārın
24. Çeker mi cān ü gönülden cefā vü āzārın

4. **cefā:**

Kıt'a 5

Mısra: **1**

Ar. İncitme, eziyet.

1. Dil-i ğamīnime ey çarh neden bu güne cefā
2. Ger imtiḥān ise kaşdıñ bu imtiḥān çoğdur

5. **cefā:**

Rübai 13

Mısra: **1**

Ar. İncitme, eziyet.

1. Sad-güne cefā vü çevre oldu mahrem
2. Etdi yine bu dil-i garibi pür-gam

6. **cefālarla:-lar, -la**

Gazel 15

Mısra: **9**

Ar. İncitme, eziyet.

9. Vefā me'mül edip Sālīm melül olmam cefālarla
10. Benim sevdiklerim bezm-i fenāda bī-vefādır hep

7. **cefāya:-ya**

Kaside 22

Mısra: **116**

Ar. İncitme, eziyet.

115. N'ışlesin şad ḥadenge yek sāmān
116. Neylesin biñ cefāya bir insān

8. **cefāda:-da**

Matla 41

Mısra: **2**

Ar. İncitme, eziyet.

1. Cihān cihān ğamımı hep bilir iken dil-dār
2. Cefāda var mı kuşurum deyü eder tekrār

9. **cefāsı:-sı**

Gazel 68

Mısra: **5**

Ar. İncitme, eziyet.

5. Cefāsı gelmede dehrin bize gelince gönül
6. Tekāsül eylemez aşla te'ākub üzre gelir

10. **cefā:**

Gazel 82

Mısra: **2**

Ar. İncitme, eziyet.

1. Şafā-yı ḥātır-ı 'āşık vefā degil de nedir
2. Cefā dedikleri 'ayn-ı ezā degil de nedir

11. **cefā:**

Gazel 112

Mısra: **12**

Ar. İncitme, eziyet.

11. Āyini cevri iken yine izḥār-ı meyl eder
12. Sālīm taḫiyye-dārsa cefā mezhebindedir

12. **cefā:**

Gazel 113

Mısra: **10**

Ar. İncitme, eziyet.

9. Sālīm sebep ne ol mehe āyā teġāfüle
10. Bilmem murādı bizlere bundan cefā mıdır

13. **cefā:**

Gazel 140

Mısra: **5**

Ar. İncitme, eziyet.

5. Ey nā-şinās-ı resm-i mürüvvet yeter cefā
6. Bilesek seniñ yanında nedir bir günāhımız

14. **cefāsıyla:-sı, -yla**

Gazel 147

Mısra: **13**

Ar. İncitme, eziyet.

13. Tākat mı kodu bende cefāsıyla o ḥünī
14. Sālīm bize bu demde şaḫın 'ār gerekmez

15. **cefālarına:-lar, -ın, -a**

Gazel 268

Mısra: **9**

Ar. İncitme, eziyet.

9. O dil-berin nice tākat çeker cefālarına
10. Sitem-keşide-i hicrānı bunca yāre ile

cefā çeker:

1. **cefā çeker:-er**

Gazel 128

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı çekmek.

9. Çeker cefā gehi Sālīm ne ḥāldir geçmez
10. Bu güne şabri da hiç degme bir ḥamül etmez

cefā ederse:

1. **cefā ederse:-er, -se**

Gazel 118

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek, sıkıntı vermek.

9. Cefâ ederse de eyle taḥammül ey Sâlim
10. O pür-cefâyâ derûnuñda çün maḥabbet var

cefâ etmeklige:

1. **cefâ etmeklige:**-mek, -lik, -e

Tesdis 6

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa, eziyet etmek.

27. Kerem kılsa açılsa göncaveş ol yâr-i nâzik-fem

28. Ḥayâ etse cefâ etmeklige ol 'âşıkından hem

cefâ etmem:

1. **cefâ etmem:**-mem

Müfret 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa, eziyet etmek.

1. Saña ğayrı ben cefâ etmem deyü edip yemin
2. Yine yüzden Şolak-zâdem baña cevr eyledi

2. **cefâ etmem:**-me, -m

Gazel 291

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert çektirmek.

9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Sâlimâ dil-dâr

10. Bize her ne dediye hep vefâdan mâ'adâ oldu

cefâ etmiş:

1. **cefâ etmiş:**-miş

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek, || âşığı. sıkıntıya sokmak.

3. Deme yâd eyleyip Leylâ'yı Mecnûn'a cefâ etmiş

4. O dem üstâd-ı ḥikmet vaz'-ı kânûn-ı vefâ etmiş

cefâ eyler:

1. **cefâ eyler:**-r

Müseddes 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek, || Âşığı sıkıntıya sokmak.

25. Derdiñe bir çâre var mıdır derinde Sâlimâ

26. Sen niyâz etdikçe luḫfun eyler ol zâlim cefâ

cefâ gördükçe:

1. **cefâ gördükçe:**-dükçe

Kaside 34

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zulüm ve eziyet çekmek.

89. Cefâ gördükçe dil-berlerden 'âşıklar eder ümmid

90. Ne miḫnetdir bu miḫnetler bu sevdâlar ne sevdâdır

cefâ-cü:

1. **cefâ-cü:**

Gazel 124

Mısra: 2

Eziyet eden || Sevgili.

1. Qadrimiz bilmez bizim bir yâre düşdü gönümüz

2. Bir cefâ-cü dil-ber-i mekkâre düşdü gönümüz

cefâkâr:

1. **cefâkâr:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 20

Eziyet eden || Sevgili.

19. Hümâsâ evc-i istignâda ol yâr

20. Şabâveş bî-raḫım ya 'nî cefâkâr

2. **cefâkârı:-ı**

Gazel 247

Mısra: 8

Eziyet eden || Sevgili.

7. Görsün nic' olur 'âşıkına cevr ü eziyet

8. Yâ Rab o cefâkârı da benden beter eyle

cefâkâr idigin:

1. **cefâkâr idigin:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefakar, eziyet edici olmak.

149. Ne bilem böyle cefâkâr idigin

150. Böyle bir dil-ber-i ḥün-ḥvâr idigin

cefâñi çeker:

1. **cefâñi çeker:**-er

Müseddes 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zulüm görmek; eziyet ve sıkıntı çekmek.

21. Deriñde ḥvân-ı vişâli dil ihtimâl etmez

22. Çeker cefâñi gönül merḫamet ḫayâl etmez

cefâ-pîse:

1. **cefâ-pîsemizi:**-miz, -i

Gazel 218

Mısra: 1

Eziyet etmeyi alışkanlık haline getiren || Sevgili.

1. Derseñ ey dil o cefâ-pîsemizi râm olsun

2. Naḫd-i ḥün-âbe-i çeşmiñ ile ibrâm olsun

cefâ-yı bî-hadde:

1. **cefâ-yı bî-hadde:**

Gazel 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sınırsız eziyet.

7. Ki keşf-i râza bu rûtbe cefâ-yı bî-hadde

8. Zebân-ı nâle-i bî-İḫtiyârdır bâ'is

cefâ-yı dil-berden:

1. **cefâ-yı dil-berden:**-den

Gazel 25

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eziyetleri.

9. Şikâyet eyleme Sâlim cefâ-yı dil-berden

10. Bu rûtbe cevre de bu baḫt-ı zârdır ba'is

cefâ-yı vâre:

1. **cefâ-yı yâre:-e**

Gazel 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin cefası.

5. Cefâ-yı yâre melûl olma ey gönül zîrâ

6. 'Îtâb-ı gamzesine i'tizâr der-peydir

cehennem:

1. **cehennemlikde:-lik, -de**

Kaside 3

Mısra: 90

Günahkârların öldükten sonra âhirette azap göreceklere, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.

89. Figân ol gün Şîrât ortaya gele

90. Zünüb ehli cehennemlikde ola

cehennemlik olursam:

1. **cehennemlik olursam:-ur, -sam**

Kaside 3

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin günahlarından dolayı cehenneme gitmesi.

93. Zünübuma göre meczî olursam

94. Cehennemlik eñ evvel ben olursam

cehl:

1. **cehl:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 158

Bilgisizlik, cahillik.

157. Kendi div-i sefide beñzer iken

158. Cehl ile böyle dün-âhter iken

2. **cehl:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 192

Bilgisizlik, cahillik.

191. Belli olmuş ikin 'ayârı anıñ

192. Câhil ü cehl iftihârı anıñ

celâdet:

1. **celâdetle:-le**

Tarih 3

Mısra: 123

Ar. Şiddet ve metanete mukarin bahadırlık.

123. Bu celâdetle olup Bahr-i Siyâh'a 'âzim

124. Gıtdiler cânib-i cenge diyerek yâ Mevlâ

2. **celâdet:**

Kaside 12

Mısra: 39

-Yaratıcının- kuvvetinin büyüklüğü.

39. İzâbe etdi celâdet o gevheri cümle

40. Buğâr u keffî nümâyân edince tennürü

3. **celâdet:**

Kaside 14

Mısra: 6

Ar. Şiddet ve metanete mukarin bahadırlık.

5. Mehâbet şu'le-i şem'-i şîfâtı

6. Celâdet maşrıq-ı hürşid-i zâti

4. **celâdet:**

Kaside 15

Mısra: 21

Ar. Şiddet ve metanete mukarin bahadırlık.

21. Netice oldu celâdet derinde halka-be-güş

22. Refî'-i şanı nühüstün işâret-i şevket

celâdet-i 'ızam-ı kadriñiñ:

1. **celâdet-i 'ızam-ı kadriñiñ:-i, -ñiñ**

Kaside 15

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce bahadırlık, kahramanlık.

39. Celâdet-i 'ızam-ı kadriñiñ 'atıyyesidir

40. 'Ulüvv-i rütbe-i şân u fehâmet-i şevket

celâl:

1. **celâline:-in, -e**

Kaside 12

Mısra: 37

Allah'ın "kahhar, cebbar, mütekebbir" gibi sertlik ve büyüklük ifade eden sıfatlarının tecellisi.

37. Edip o gevher-i pâki celâline der-pîş

38. Eritdi tâb-ı mehâbet çü şem'-i kâfûrî

celb-i eşvâk-ı bahâr eylediler:

1. **celb-i eşvâk-ı bahâr eylediler:-di, -ler**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baharın mutluluğunu yaşamak.

67. Kim varıp 'azm-i Hîsâr eylediler

68. Celb-i eşvâk-ı bahâr eylediler

celb-i nef'-i kerem:

1. **celb-i nef'-i kerem:**

Kaside 33

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliği kendine çekme, kazanma.

51. Nerdübân-ı niyâza vaz'-ı kâdem

52. Eyler elbette celb-i nef'-i kerem

celî olsa:

1. **celî olsa:-sa**

Kaside 12

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlamak.

115. Ne rütbe olsa celî menzil-i cihân manzûr

116. Nezâre eyleme mümkün mi dîdeniñ kûrî

celilü'l-kadr:

1. **celilü'l-kadr:**

Tarih 8

Mısra: 46

Çok kıymetli kişi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

45. Vezîr-i ma'delet-güster hüdâvend-i kerem-perver

46. Celilü'l-kadr ü Dârâ-fer müzeyyen-sâzi-i âfâk

celîs:

1. **celîsim:-im**

Gazel 208

Mısra: 4

Ar. is. Beraber, birlikte oturan, refik.

3. Ben ol Kays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkım kim bu vâdide

4. Enîsim gam celîsim hicr ü hayret derd hem-râhım

cellâd-ı çeşm-i hün-feşânî:

1. **cellâd-ı çeşm-i hün-feşânî:**

Terkib-bend 1

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlar saçan göz celladı || Sevgilinin gözlerinin âşık üzerindeki tesiri için kullanılmıştır.

91. Eyâ cellâd-ı çeşm-i hün-feşânî

92. Dilâna râyegâna dâl hançer

cem:

1. **cem:**

Kaside 14

Mısra: 64

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir.

Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

63. Kapıda kul olup şâhân-ı 'âlem

64. Felekde olsa da Cemşid ü ger Cem

2. **cem:**

Kaside 19

Mısra: 81

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir.

Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

81. O 'âlî-şân ki Cem derbân u Dârâ çâkerin etmiş

82. Muvaffâk zât-ı vâlâsın Hudâ her emr-i düşvâre

cem' edip:

1. **cem' edip:-ip**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplamak, bir araya getirmek.

63. Pes derün-hânesine ol fevrî

64. Cem' edip 'aql u karar u şabri

cem' etmek:

1. **cem' etmek:-mek**

Muamma 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birleştirmek, bir araya getirmek.

1. Şerâbı âb ile içmek tabîbâne durur her dem

2. Şuyu âteşle cem' etmek yine bir başka hikmetdir

cem' eylemiş:

1. **cem' eylemiş:-miş**

Müfret 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplamak, bir araya getirmek.

1. Şahn-ı Kâğıd-hâne dünyâyı bütün cem' eylemiş

2. Kühsâr u cüybâr u mişezâr u lâlezâr

cem' ola:

1. **cem' ola:-a**

Kaside 8

Mısra: 169

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir arada olmak.

169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u hâk ü hevâ

170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir

cem' olmuş:

1. **cem' olmuş:-muş**

Kaside 18

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplamak, derlemek, bir araya getirmek.

53. Cum' ayı hâşılı terk eyleyemez pây-ı şalâh

54. Anda cem' olmuş iken nice rivâyât u nukül

cem' olup:

1. **cem' olup:-up**

Diğer 9

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak || Dost meclisinde toplanmak.

47. Kanı ol dem ki meclisiñde şebân

48. Cem' olup şem' iñe bütün yârân

2. **cem' olup:-up**

Kaside 33

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir araya gelmek, toplanmak.

29. Cem' olup anda emr-i hâzirdir

30. Zâtu mecmû'a-i nevâdirdir

cem' ü terkib eylesek:

1. **cem' ü terkib eylesek:-sek**

Gazel 185

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplayıp birbirine karıştırmak.

9. Olmaya Sâlim mukâbil yek nefes ekdârına
10. 'Âlemiñ eczâ-yı şevkân cem' ü terkîb eylesek

cemâd:

1. **cemâd:**

Kaside 29

Mısra: 29

Donmuş katı cisim.

29. Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü cemâd
30. Rûtbe-i fazlını güş etse idi İbni Hacer

cemâl:

1. **cemâli:-i**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 76

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

75. Cevâbı çünki aldım ben sözünden
76. Cemâli gâ'ib oldu bu gözümden

2. **cemâli:-i**

Kaside 8

Mısra: 29

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

29. Cemâli maşrıq-ı nûr-ı hidâyet-i ümmet
30. Cebîni maţla'ı hürşid-i her serâ'irdir

3. **cemâliñ:-iñ**

Gazel 9

Mısra: 3

Güzellik yüz || Sevgilinin güzel yüzü.

3. Cemâliñ şem'ine pervâne-i bî-ţâkatiñdir dil
4. Yanaldan âteş-i aşk-ı 'izârınla seniñ cânâ

4. **cemâli:-i**

Kaside 10

Mısra: 143

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

143. Bulunurdu cemâli nûrundan
144. Zülmet-i şebde güm olan süzen

5. **cemâli:-i**

Kaside 10

Mısra: 300

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

299. Siyeh iken dü rüyu oldu sefid
300. Şu'le şaldı cemâli çün hürşid

6. **cemâliñ:-iñ**

Gazel 11

Mısra: 8

Güzellik yüz || Sevgilinin güzel yüzü.

7. Şaķınmam perr ü bâlim şu'le-i nâr-ı maħabbetden
8. Cemâliñ şem'ine ez-dil seniñ pervâneyim cânâ

7. **cemâliñe:-iñ, -e**

Diğer 11

Mısra: 107

Güzellik yüz || Sevgilinin güzel yüzü.

107. Mâ'il olur cemâliñe insân
108. Köçek olsa sezâ saña şeyhân

8. **cemâliñ:-iñ**

Gazel 12

Mısra: 5

Güzellik yüz || Sevgilinin güzel yüzü.

5. Âfitâba ben cemâliñ nice teşbîh eyleyim
6. Zerre olmaz hüsnuñe nisbetle kemter âfitâb

9. **cemâliñ:-iñ**

Tarih 13

Mısra: 9

Güzellik yüz || Sevgilinin güzel yüzü.

9. Böyle görmek istemezdik biz cemâliñ lik âh
10. Rüzgâr ister mi kalb-i aşkıñ termimini

10. **cemâlin:-in**

Kaside 22

Mısra: 46

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

45. Şoħbetine olur idi meftûn
46. Görse idi cemâlin Eflâţûn

11. **cemâle:-e**

Muamma 34

Mısra: 1

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

1. Cemâle nice sîr olsun cihân mülkünde ey Sâlim
2. O serve bir iki üç def'a bakmağ ile 'aşıklar

12. **cemâli:-i**

Gazel 74

Mısra: 11

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

11. Cemâli zîşt ise de etme peykerin taħkîr
12. Cebîn-i şun'da envâr gayrı yüzdendir

13. **cemâliñ:-iñ**

Gazel 76

Mısra: 4

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

3. Degildir çâr ebrû muşhaf-ı pâk-i cemâliñde
4. Yed-i kudret cemâliñ hıfza etdi çâr gül tahrîr

14. **cemâliñ:-iñ**

Gazel 106

Mısra: 11

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

11. Ne semte nazra-sâz olsam cemâliñ oldu manzûrum
12. Hâyâliñ sevdiğim bû dide-i terde müheyyâdır

15. **cemâliñe:-iñ, -e**

Gazel 140

Mısra: 7

Güzellik yüz || Sevgilinin güzel yüzü.

7. Baқdıqça gâh hasret ile meh cemâliñe
8. Bir bâr olur mu rüyuña âyâ nigâhımız

16. **cemâli:-i**

Gazel 183

Mısra: 1

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

1. Cilveger âyîne-i dilde cemâli Aħmed'iñ
2. Bir nefes gitmez zamîrimden hayâli Aħmed'iñ

17. **cemāliñi:-iñ, -i**

Gazel 186

Mısra: 4

Güzellik yüz || Sevgilinin güzel yüzü.

3. Sirişkimizde temâşâsın eyledik ruhuñuñ

4. Hele cemāliñi ber-vech-i arzū gördük

18. **cemāliñ:-iñ**

Gazel 197

Mısra: 10

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

9. Bu şeb âyinede gördüm ruḥ-ı zibāñı sultānım

10. Cemāliñ pertev-i mihrin meh-i tábāna 'arz etdim

19. **cemāliñ:-iñ**

Gazel 221

Mısra: 6

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey sūzī

6. Cemāliñ şem'ine gönülüm edip pervāne neylersin

20. **cemāliñ:-iñ**

Gazel 293

Mısra: 3

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

3. Ḥamdü li'llāh kim cemāliñ şādmān etdi beni

4. Ṭal'atıñ kıldı münevver külbe-i aḥzānımı

cemāl-i bā-kemāli:

1. **cemāl-i bā-kemāli:-i**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusursuz güzellik.

13. Cemāl-i bā-kemāli māh-ı şānī

14. Siyeh çeşminde kuḥl-i İşfahānī

cemāl-i māh-tābīñ:

1. **cemāl-i māh-tābīñ:-iñ**

Kaside 28

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay gibi güzel yüz.

55. Mihr-i zātıñ dā'im olsun burc-ı rıf'atde hemān

56. Kim cemāl-i māh-tābīñ dehri pür-envār eder

cemāl-i pākine:

1. **cemāl-i pākine:-in, -e**

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel, temiz yüzü.

3. Cemāl-i pākine her bir giyāh-ı tāze güvāh

4. Egerçi naḳş-ı naḳışkār ḡayrı yüzdendir

2. **cemāl-i pākine:-in, -e**

Gazel 85

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel, temiz yüzü.

5. O bir âyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden

6. Cemāl-i pākine vermez naḳīsa ḥaṭṭ-ı tābişger

3. **cemāl-i pākine:-in, -e**

Gazel 105

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel, temiz yüzü.

9. Cemāl-i pākine Sālim hemişe müştākız

10. Bu iştiyāk bize miḥnet-resān-ı dil-berdir

4. **cemāl-i pākine:-iñ, -e**

Gazel 162

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel, temiz yüzü.

3. Cemāl-i pākine didem ederdi nezzāre

4. Niḡāha olmasa eşk-i revān hemān mānī'

5. **cemāl-i pākine:-iñ, -e**

Gazel 287

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel, temiz yüzü.

1. Cemāl-i pākine ḥaṭ revnaḳ-ı 'izār oldu

2. Nezzāregāh-ı maḥabbet benefşeżār oldu

cemāl-i pākini:

1. **cemāl-i pākini:-in, -i**

Gazel 99

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel, temiz yüzü.

3. Cemāl-i pākini bir kerre anıñ āh görseydik

4. O şūhu dil-berān içre hemān bir dānedir derler

cemī':

1. **cemī':**

Kaside 8

Mısra: 196

Bütün, tüm, cümle.

195. O dem ki ede maḡā'il firāz-ı serde sükün

196. O dem ki her kesi maḡşer cemī' ü ḥāşirdir

cemī'-i enbiyāya:

1. **cemī'-i enbiyāya:-ya**

Kaside 4

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlerin tamamı.

27. Cemī'-i enbiyāya 'illet-i ḡā'iyedir zātıñ

28. Seniñçün ḥalk olundu cümle-i dünyā vü mā-fihā

cemī'-i genc-i ma'ārifde:

1. **cemī'-i genc-i ma'ārifde:-de**

Kaside 17

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim hazinesi.

51. Tüfeng ü tiri dilirāne şaştı merdāne

52. Cemī'-i genc-i ma'ārifde zātı hep maḡrem

cemī'-i 'uzvumu:

1. **cemî'-i 'uzvumu:-um, -u**
Kaside 3
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vücuttaki organların tümü.
17. Baña etdiñ eyâ lutfu firāvān
18. Cemî'-i 'uzvumu ser-cümle ihşān

cemî'-i vakt:

1. **cemî'-i vakt:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 74
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın tümü, bütünü.
73. O 'aşkıdır kim cihānda ola 'āşık
74. Cemî'-i vakt endüh aña gālib

cemî'-i vaktini:

1. **cemî'-i vaktini:-in, -i**
Diğer 10
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın tümü, bütünü.
51. Cemî'-i vaktini şarf eylese kişi böyle
52. Olur mu kāmīl-i her fen bu rütbe bilmem yā

cemî'-i yārāna:

1. **cemî'-i yārāna:-a**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 156
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün dostlar, ahbablar.
155. Kubhunu bilmeyip sefihāne
156. Sühre olur cemî'-i yārāna

cemî'-i zārīñ:

1. **cemî'-i zārīñ:-iñ**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 75
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyen,acı çeken topluluk.
75. Şabri kalmazdı Cemî'-i zārīñ
76. Cüşişin görse böyle güftārīñ

cemīl:

1. **cemīl:**
Tarih 11
Mısra: 4
Güzel.
3. Zāt-ı vālāsı ma'ārifle mu'allā-pāye
4. Edeb-i pāki gibi vech-i ferahsāri cemīl

cem'iyet:

1. **cem'iyetle:-le**
Kaside 19
Mısra: 104
Topluluk, toplum.
103. Hūdā şeh-zādegānın sāyesinde cümle pīr etsin
104. Bu cem'iyetle göstere hemişe çarḥ-ı devvāre

2. **cem'iyet:**

- Gazel 206**
Mısra: 8
Topluluk || Gönüldeki dirlik, düzenlik. Aşığın gönülünün perişan olmaması durumu.
7. Eyledi sevdā-yı zülfiñ dil-perişān şöyle kim
8. Hātırında bir dahı cem'iyet ümmid eylemem

cemşid:

1. **cemşid:**
Kaside 14
Mısra: 64
Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.
63. Kapıda kul olup şāhān-ı 'ālem
64. Felekde olsa da Cemşid ü ger Cem

cemşid ile kisrā olurlarsa:

1. **cemşid ile kisrā olurlarsa:-ur, -lar, -sa**
Kaside 25
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cemşid ve Kisrā mertebesinde olma.
5. Ne zāt-ı mekrümet-pirā ki lāyıkdır olurlarsa
6. Der-i devlet-me'āb-ı bendesi Cemşid ile Kisrā

cemşid-i devrān:

1. **cemşid-i devrān:**
Kaside 23
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönemin Cemşidi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
39. Ne āşaf ḥusrev-i şāhib-kırān Cemşid-i devrān kim
40. Kef-i hükümünde kılmış bahtı dest-efşār-ı dünyāyı

cenāb:

1. **cenābına:-ın, -a**
Kaside 10
Mısra: 238
Evin etrafı, çevresi.
237. Etmek için tesellî vü tebcil
238. Geldi bir gün cenābına Cibril

2. **cenābıdır:-ı, -dır**

- Kaside 12**
Mısra: 92
"şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.
91. Maḥall-i 'urve-i vüşkādır ol Şafıyyu'llāh
92. Cenān-ı pāki Medīne cenābıdır sūrī

cenāb-ı ḥak:

1. **cenāb-ı ḥak:**
Kaside 8
Mısra: 156
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah.
155. Tevessül eyleyelim biz seniñle Rahmān'a
156. Cenāb-ı Ḥak seniñ ile olana nāşırđır

2. **cenāb-ı hâk:**
Kaside 20
Mısra: 185
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah.
185. Eylemişdir cenāb-ı Hâk zîrâ
186. Şehleri mahrem-i harîm-i velâ
3. **cenāb-ı hâk:**
Gazel 128
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah.
5. Verir merâmîni bir gün murâdîni üzre Hudâ
6. Cenāb-ı Hâk kulunu her zamân melûl etmez

cenāb-ı hâk:

1. **cenāb-ı hâk:**
Kaside 12
Mısra: 117
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah.
117. Cenāb-ı Hâk k'ide bir zât-ı pâke tevki
118. Ne mümkün eylemek aña nezâre-i hürî

cenāb-ı hâk'a:

1. **cenāb-ı hâk'a:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 80
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah.
79. Ki 'aşk insânî zirâ kâmil eyler
80. Cenāb-ı Hâk'a elbet vâşıl eyler

cenāb-ı hâk'a emânet edip:

1. **cenāb-ı hâk'a emânet edip:-ip**
Diğer 10
Mısra: 75
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Birine- Allah'ın onu koruması için dua etmek.
75. Cenāb-ı Hâk'a emânet edip vücûduñu biz
76. Bu güne kaldı ber-âverde bunda dest-i du'â

cenāb-ı hâzret-i allâh:

1. **cenāb-ı hâzret-i allâh:**
Kaside 17
Mısra: 81
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah.
81. Cenāb-ı hâzret-i Allâh eylesin zâtın
82. Serîr-i saltanat üstünde kâm-bahş-ı ümem

cenāb-ı hâzret-i hâk'îni:

1. **cenāb-ı hâzret-i hâk'îni:-îni**
Kaside 12
Mısra: 202
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce Allah.
201. Revân-ı pâkiñe olsun revân be-her sâ'at
202. Cenāb-ı hâzret-i Hâk'îni dîrüd-ü meşkûrî

2. **cenāb-ı hâzret-i hâk'îni:-îni**

Gazel 118
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah.

3. Felek bizi yine tekdîr arzû etdi
4. Cenāb-ı hâzret-i Hâk'îni işinde hikmet var

cenāb-ı hâzret-i hallâk:

1. **cenāb-ı hâzret-i hallâk:**
Tarih 8
Mısra: 74
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah.

73. Mu'ammer eyleye zât-ı şerîf-i mekrûmet-bahşîni
74. Cihân ma'mûr tûrdukça cenāb-ı hâzret-i Hallâk

cenāb-ı hâzret-i mahdûm-ı ma'rifet-hâdim:

1. **cenāb-ı hâzret-i mahdûm-ı ma'rifet-hâdim:**
Diğer 10
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Marifet ehli yüce kişi.

43. Cenāb-ı hâzret-i mahdûm-ı ma'rifet-hâdim
44. O zât-ı pâk-i maqâdir-şinâs u müstegnâ

cenāb-ı hâzret-i şâh-ı risâlet:

1. **cenāb-ı hâzret-i şâh-ı risâlet:**
Kaside 4
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peygamberlik şahı, peygamberlerin üstünü || Hz. Muhammed.

23. Cenāb-ı hâzret-i şâh-ı risâlet şâfi'-i ümmet
24. Nebiy-i muhterem muhtâr-ı Rabb-i İzzid ü Dânâ

cenāb-ı hâzret-i sultân ahmed:

1. **cenāb-ı hâzret-i sultân ahmed:**
Tarih 1
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sultan Ahmed-3. Ahmed- Hazretleri.

57. Cenāb-ı hâzret-i Sultân Ahmed
58. Ki fâhr eyler vücûdu ile gerdün

2. **cenāb-ı hâzret-i sultân ahmed:**

Kaside 19
Mısra: 73
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sultan Ahmed-3. Ahmed- Hazretleri.

73. Cenāb-ı hâzret-i Sultân Ahmed Hân-ı Gâzi kim
74. Nazîri gelmemişdir saltanatda çarh-ı devvâre

cenāb-ı hâzret-i sultân ahmed-i gâzi:

1. **cenāb-ı hâzret-i sultân ahmed-i gâzi:**
Kaside 17
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gazi Sultan Ahmed Hazretleri || 3. Ahmed.

37. Cenāb-ı hâzret-i Sultân Ahmed-i Gâzi
38. Yegâne pâdişeh-i bî-mu'âdil ü ekrem

cenāb-ı hudā:

1. cenāb-ı hudā:

Diğer 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

7. Mihr-i iqbālını cenāb-ı Hudā

8. Gün-be-gün eyleye ziyā-baḥşā

cenāb-ı hudā'nın:

1. cenāb-ı hudā'nın:-nîn

Kaside 12

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

147. Nebiyy-i aḳdem-i ba'sā şefiḳ-ı evlādā

148. Eyā cenāb-ı Hudā'nın Resül-i meşhūrī

cenāb-ı kerīm:

1. cenāb-ı kerīm:

Kaside 8

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

153. Eger şefā'at ü luḫfuñ olur ise munzam

154. Gider hümüm cenāb-ı Kerīm Ḳādir'dir

2. cenāb-ı kerīm:

Tarih 15

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

11. Hemişe beyt-i şerifi gibi cenāb-ı Kerīm

12. 'Ulüvv-i ḳadrini bānisinin bülend etsin

cenāb-ı kibriyā'dan:

1. cenāb-ı kibriyā'dan:-dan

Kaside 4

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

31. Cenāb-ı Kibriyā'dan ḫaḳ resül olduğunu eyler

32. Seniñ zahr-ı şerifinde mübārek ḫātemiñ imzā

cenāb-ı mevlā:

1. cenāb-ı mevlā:

Kaside 5

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Rab; Yüce Allāh.

37. Saña bi'z-zāt selām eyledi Ḥallāk-ı cihān

38. Da'vet etdi saña maḥşuş cenāb-ı Mevlā

2. cenāb-ı mevlā:

Kaside 5

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Rab; Yüce Allāh.

107. Ravza-i pākine şad-güne taḫiyyāt olsun

108. Şad selām eyleye ol zāta cenāb-ı Mevlā

cenāb-ı müfti-i 'allāme:

1. cenāb-ı müfti-i 'allāme:

Kaside 30

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok büyük ilmi olan müftü hazretleri || Şeyhülislam Ebe-zāde Abdullah Efendi.

23. Cenāb-ı müfti-i 'allāme 'Abdu'llāh Efendi kim

24. Vücūd-ı pāki zibende edip ol şadr-ı 'ulyāyı

cenāb-ı mu'in:

1. cenāb-ı mu'in:

Diğer 9

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Herkesin yardımcısı, herkese yardım eden"
anlamında Allah için kullanılır.

17. Āsitāniñ ede cenāb-ı Mu'in

18. Āb-ı rüy-i gül-i keremle mef'in

cenāb-ı mustafā paşa:

1. cenāb-ı muştafā paşa:

Gazel 114

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mustafa Paşa Hazretleri.

13. Cenāb-ı Muştafā Paşa o düstür-ü mükerrem kim

14. Cihān devletde zātın luḫf-ı ḫāş u 'ām için şaklar

cenāb-ı pādişāha:

1. cenāb-ı pādişāha:-a

Tarih 1

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah hazretleri.

47. Cenāb-ı pādişāha göstere pīr

48. Be-her birin Hudā-yı Ḥayy-ı bī-çün

cenāb-ı peygamber:

1. cenāb-ı peygamber:

Kaside 10

Mısra: 398

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed.

397. Bu eşerden verip bu güne haber

398. Dedi bir gün cenāb-ı Peygamber

cenāb-ı rabb-i ḳadīr:

1. cenāb-ı rabb-i ḳadīr:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 197

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her şeye gücü yeten Allah.

197. Hiç demez ki cenāb-ı Rabb-i ḳadīr

198. Hükmünü böyle eylemiş taḳdīr

cenāb-ı rabb-i mu'in:

1. cenāb-ı rabb-i mu'in:

Diğer 8

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kullarına yardım eden Allah.

29. Zāt-ı pākîñ cenāb-ı Rabb-i mu'în

30. Eylemiş lutf u himmete ta'yîn

cenāb-ı şadr-ı a'lāyî:

1. cenāb-ı şadr-ı a'lāyî:-yî

Kaside 30

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yüce reis Hazretleri || Şeyhülislam Ebe-zāde
Abdullah Efendi.*

21. Yine āhū-yı dil ekdārına cā-yı güriz etsin

22. O dāmān-ı mu'allāyî cenāb-ı şadr-ı a'lāyî

cenāb-ı şāh-ı şadr-ı kâh-ı levlāke:

1. cenāb-ı şāh-ı şadr-ı kâh-ı levlāke:

Kaside 6

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Levlāke Sultanı || Levlāke: "Ey habibim sen
olmasaydın bu kainatı yaratmazdım" anlamına gelen,
hadis olduğuna inanılan söze gönderme yapılmıştır.*

41. Cenāb-ı şāh-ı şadr-ı kâh-ı levlāke kim olmuş

42. Anıñ fezyi ile maqbūl-i dünyā şem' ü pervāne

cenāb-ı vālid-i mācid:

1. cenāb-ı vālid-i mācid:

Tarih 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mirzâ Mustafa Efendi || Şâirin babası.

1. Muht-i bî-kerān-ı faẓl u 'izz ü mekrümet ya'nî

2. Cenāb-ı vālid-i mācid o şāhib-lutf u deryā-dil

cenāb-ı vedūd:

1. cenāb-ı vedūd:

Kaside 10

Mısra: 527

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat eden || Allah.

527. Ravzâ-i pākîñe cenāb-ı Vedūd

528. Rüz ü şeb eylesin hezār dūrūd

cenān:

1. cenānım:-ım

Lugaz 1

Mısra: 37

Yürek, kalp, gönül.

37. Cinān ile cenānım tev'em oldu şimdilik Sâlim

38. Hüdā yāver olursa bu da kalmaz şanki sâ'atdir

cenān-ı hikmetdir:

1. cenān-ı hikmetdir:-dir

Kaside 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakikatın kalbi.

51. 'Ayn-ı bātın cenān-ı hikmetdir

52. Çeşm-i zāhir esir-i gâfletdir

cenān-ı pākî:

1. cenān-ı pākî:-i

Kaside 12

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak gönül.

91. Maḥall-i 'urve-i vüşkâdır ol Şafiyü'llāh

92. Cenān-ı pākî Medīne cenābıdır sūrî

çeng:

1. çenge:-e

Lugaz 2

Mısra: 5

Savaş || Satranç oynamak.

5. Şaf şaf olmağda çenge kıyām

6. Hābeşilerle ehl-i Rum tamām

2. çengde:-de

Tarih 3

Mısra: 203

Savaş, muharebe.

203. Bildiler kim aña tākāt getirilmez çengde

204. Tîr-i dil-düz-ı işābet-eşeri 'ayn-ı kaza

3. çeng:

Kaside 10

Mısra: 189

Savaş, muharebe.

189. Çeng āhir olunca ser-tā-ser

190. Etdiler leşkere i'ānetler

çeng etmek:

1. çeng etmek:-mek

Lugaz 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşmak || Satranç oynamak.

9. Lîk ammā bularla ḥayvānāt

10. Bile çeng etmek etdiler 'ādāt

çeng-düst:

1. çeng-düst:

Gazel 20

Mısra: 1

Savaş dostu.

1. Olalı ğamzeñ ser-ā-ser şulḥ-düşmen çeng-düst

2. Oldu mihrîñ içre diller şulḥ-düşmen çeng-düst

2. çeng-düst:

Gazel 20

Mısra: 2

Savaş dostu.

1. Olalı ğamzeñ ser-ā-ser şulḥ-düşmen çeng-düst

2. Oldu mihrîñ içre diller şulḥ-düşmen çeng-düst

3. çeng-düst:

Gazel 20

Mısra: 4

Savaş dostu.

3. 'Ālemi āsude etmez tā-be-rüz-ı rüstaḥîz

4. Bu niğāh-ı fitne-reh-ber şulḥ-düşmen çeng-düst

4. çeng-düst:

Gazel 20

Mısra: 6
Savaş dostu.

5. Kim eder cânın nişâne tîg-i ser-tîze o yâr
6. Geldi almış deste hânçer şulh-düşmen ceng-düst

5. **ceng-düst:**

Gazel 20
Mısra: 8
Savaş dostu.

7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsün-sâzda
8. 'Akl u sevdâyı ederler sulh-düşmen ceng-düst

6. **ceng-düst:**

Gazel 20
Mısra: 10
Savaş dostu.

9. Kâkülünde dil ederci istirâhat dâ'imâ
10. Olmasa Sâlim o dil-ber şulh-düşmen ceng-düst

cenîn-i müstehcen:

1. **cenîn-i müstehcen:**

Kaside 10
Mısra: 455
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çıplak cenin || Çocuğun anne karnındaki durumu.

455. Sensin ol bir cenîn-i müstehcen
456. K'eyledin rahm-i mâderi mesken

cennet:

1. **cennet:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 46
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.

45. Güş edeydi olurdu bî-minnet
46. Rûh-ı Firdevsi'ye suhan cennet

2. **cennet'i:-i**

Kaside 5
Mısra: 70
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.
69. Kevser'i kıanda görürdü dil-i 'atşân-ı ümem
70. Cennet'i kıanda bulurlar idi ser-cümle verâ

3. **cennete:-e**

Tarih 8
Mısra: 12
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.

11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şâd u hândandır
12. Bu nûkhetle 'aceb mi olsa dünyâ cennete mişdâk

4. **cennetde:-de**

Kaside 11
Mısra: 14
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.

13. Temâşâ-yı cemâliñ hâk müyesser eyleyip yarın
14. Mülâkât ede cennetde bizim ile o sultânı

5. **cennetde:-de**

Tarih 20

Mısra: 4

Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.
3. Dâmen-keş olup bezm-i fenâdan sefer etdi
4. Zeyneb bula cennetde murâdınca makâmın

cennetâsâ:

1. **cennetâsâdır:-dır**

Kaside 34
Mısra: 1
Cennet gibi.

1. Bahâr erdi çemenzârîñ şafâsı cennetâsâdır
2. Temâşâsı bu mevsimde gülistânîñ temâşâdır

cennet-âsâre:

1. **cennet-âsâre:**

Kaside 19
Mısra: 58
Cennet eserleri || Bahçe, çimenlik.

57. Bakıp bu reng ü büya hâtıra firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nûzhetgâh-ı vâlâ cennet-âsâre

cennetden bir kıt'adır:

1. **cennetden bir kıt'adır:-dır**

Müfret 62
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennetten bir parça || Kağthane meydanı.

1. Hûri vü ğilmân ile birdir ser-â-ser her biri
2. Şahn-ı Kâğıd-hâne cennetden hemân bir kıt'adır

cennet-i a'lâya girilmez:

1. **cennet-i a'lâya girilmez:-ilmez**

Rûbai 5
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennete girmek || Aşk yoluna girmek.

1. Tâ ölmeyicek 'aşık-ı bî-çâre dirilmez
2. Merg olmayacak cennet-i a'lâya girilmez

cennet-i me'vâsâdır:

1. **cennet-i me'vâsâdır:-dır**

Diğer 3

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kur'an'da adı geçen sekiz cennetten biri. [Huld, Dâr-üs-selâm, Dâr-ül-karâr, Adn, Me'vâ, Naîm, İlliyyîn, Firdevs].

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me'vâsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdir

cennet-sezâ:

1. **cennet-sezâ:**

Tarih 12

Mısra: 2

Cennet gibi.

1. Dil-güşâ kaşr-ı müferrah cân-fezâ
2. Hâbbezâ cây-ı şafâ cennet-sezâ

cennetü'l-me'vâ:

1. **cennetü'l-me'vâ:**

Gazel 232

Mısra: 3

Cennet.

3. Cennetü'l-me'vâ iken her güşe bir düzah olur
4. Şaklasın Mevlâ hemîşe âdemi idbârdan

cerb-i şîrînine:

1. **cerb-i şîrînine:-in, -e**

Gazel 142

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı yemek.

5. Nedir âyâ murâdı cerb-i şîrînine sîr olduk

6. Dil-i âzâdenîñ bi-hüde düşnâmın yemek olmaz

cerevân eylemezdi:

1. **cerevân eylemezdi:-mez, -di**

Kaside 20

Mısra: 344

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçekleşmek || Yazmak.

343. Cüy-ı ihsânîñ etmese imdâd

344. Cerevân eylemezdi böyle midâd

cerre çıksa:

1. **cerre çıksa:-sa**

Tarih 17

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Medrese öğrencilerinin üç aylarda (Recep, Şaban, Ramazan) geçimlerini sağlamak ve imamlık, müezzinlik yapmak üzere belde dolaşması.

75. Cerre çıksa cüduña vermez nakîşa şânına

76. İsteriz hep âsitân-ı pâkiñe olmağ yakın

cerr-i ihsânîña:

1. **cerr-i ihsânîña:-nî, -a**

Tarih 17

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, ihsan daveti.

83. Ben gedâya dergehiñden şefkat ümmîd eyleyip

84. Cerr-i ihsânîña kıldım böyle bir tarh-ı zemîn

cesed:

1. **cesed:**

Kaside 12

Mısra: 55

Vücut, beden.

55. O 'arsagehde zuhür etdi bir cesed ammâ

56. Ne idi bilmedi kimse bu râz-ı mestürî

ceste ceste:

1. **ceste ceste:**

Kaside 10

Mısra: 467

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derece derece, parça parça.

467. Ceste ceste verip terakķiler

468. Etdi şad güne ni'mete mazhar

cevâb:

1. **cevâbın:-in**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 32

Ar. Suale karşılık mukabele.

31. Dedim ben aña ey ser-mâye-i cân

32. Su 'âlim var cevâbın eyle ihsân

cevâb etmez:

1. **cevâb etmez:-mez**

Gazel 148

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevap vermek.

3. Ya firkatdir kelâmı yâ peyâm-ı sūziş-i hicrân

4. O ğamze bundan özge biz ğarîbe bir cevâb etmez

cevâbı aldım:

1. **cevâbı aldım:-dım-ı**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sorusuna karşılık almak.

75. Cevâbı çünki aldım ben sözünden

76. Cemâli ğâ'ib oldu bu gözümden

cevâb-ı âteşin:

1. **cevâb-ı âteşin:**

Tarih 17

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakıcı cevap.

65. Kandasın kanda telâfi deyü etdikçe hayâl

66. Nuţkumu mülzem eder hep bu cevâb-ı âteşin

cevâb-ı cümle-i a'mâl:

1. **cevâb-ı cümle-i a'mâl:**

Kaside 3

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün amellerin cevabı || Mahşerde amellerin

hesabının sorulması .

85. Fiğân ol gün denile kâl bir bir

86. Cevâb-ı cümle-i a'mâl bir bir

cevâb-ı pâki:

1. **cevâb-ı pâki:-i**

Tarih 17

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel cevap, mutlu eden cevap.

71. Bu cevâb-ı pâki aĥz edip zebân-ı kâmdan

72. Reh-güzârîñda nevâl ü cüda açdım âstîn

cevâb-ı ve's:

1. **cevâb-ı ve's:**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümitsizlik cevabı.

3. Cevâb-ı ve's ile pürdür verâ-yı ma'nâ hep

4. Egerçi harf-i vişâli femî tekellüm eder

cevâbın verdi:

1. **cevâbın verdi:-di-in**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanıtlamak.

59. Hıuşūşā dün bu söz anıñla oldu

60. O da baña cevābın böyle verdi

cevābın verem:

1. **cevābın verem:-em**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanıtlamak.

39. Dedi söyle baña nedir hıţābıñ

40. Bilirsem aşlını verem cevābın

2. **cevābın verem:-em**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanıtlamak.

67. Ki zırā ol semā'iyile verem ben

68. Cevābın anı bir hoş diñle gel sen

cevābın vereyim:

1. **cevābın vereyim:-e, -yim**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanıtlamak.

47. Dedi ol şāh-ı mümtāz u müsellem

48. Cevābın vereyim pek diñle ādem

cevād-ı muţlakdan:

1. **cevād-ı muţlakdan:-dan**

Kaside 1

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

133. Hemān iste Cevād-ı muţlakdan

134. Ne ise maţlabıñ çemen-be-çemen

cevāhir:

1. **cevāhir:**

Kaside 20

Mısra: 281

Cevherler; "cevher" in cem'idir.

281. O da zeyn eyleyip cevāhir ile

282. Nice şun'-ı biñin ü fāñir ile

cevāhir-i tefekkür:

1. **cevāhir-i tefekkür:**

Kaside 7

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fikir, düşünce cevheri || Düşünme eylemi.

45. Bî-hüde cevāhir-i tefekkür

46. Gencîne-i şāyegāna şıǵmaz

cevāmi':

1. **cevāmi' e:**

Diğer 3

Mısra: 114

Camiler.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-ħağ

114. Bu fezālar da cevāmi' e olupdur mülħağ

cevān:

1. **cevāndır:-dır**

Lugaz 3

Mısra: 18

Genç || Mum.

17. Gerçi kim kıddi gāyet-i bālā

18. Bir sümüklü cevāndır ol ammā

2. **cevān:**

Lugaz 3

Mısra: 35

Genç || Mum.

35. Bir yalın yüzlü şūħdır o cevān

36. Lık ammā edebsiz-i devrān

3. **cevān:**

Kaside 10

Mısra: 301

Genç, delikanlı.

301. Vardığında mekānına o cevān

302. Oldular kavmi yek-sere hayrān

4. **cevāni:-ı**

Matla 48

Mısra: 1

Genç || Sevgili.

1. Cevāni şayd ederdim ben elimde ihtiyār olsa

2. Benimle yār olurdu yār baħtım baña yār olsa

5. **cevāna:-a**

Gazel 164

Mısra: 5

Genç || Sevgili.

5. Bir yalın yüzlü cevāna aқıdıp mihrini hayf

6. Eylemiş cümle ğamı başına der-kār şemi'

6. **cevāndan:-dan**

Gazel 236

Mısra: 1

Genç, delikanlı.

1. Geçdik ğumüm-ı ğurbet ile biz cevāndan

2. Neñ var bu zāra şimdi felek imtināndan

cevdet-i ihsānıña:

1. **cevdet-i ihsānıña:-ıñ, -a**

Kaside 18

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, cömertlik.

107. Baħr ü ber cevdet-i ihsānıña sir ü reyyān

108. Ni'metiñ öyle bahār içre cihāna mebzül

cevher-i 'aklıñ:

1. **cevher-i 'aklıñ:-ıñ**

Kaside 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akul cevheri.

9. İrade oldu hüveydā çü āferinişde

10. Yapıldı cevher-i 'aklıñ ħamiretü'n-nürı

cevher-i encüm:

1. **cevher-i encüm:**

Kaside 5

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıldız mücevheri || Yıldızların parlaklığı, güzelliği ile mücevhere benzetilmesi.

25. Zen-i dünyā koyup āyine-i māhı önüne

26. Cevher-i encüm ile kendi|| y.i etdi zibā

cevher-i ferd:

1. **cevher-i ferd:**

Tarih 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz cevher || Sevgilinin güzel yüzü.

13. Görmesek taze hatıñ biz der idik

14. Cevher-i ferd nümāyān olmaz

cevher-i ferde:

1. **cevher-i ferde:-e**

Gazel 114

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Atom. || Yaratılmışların özü.

7. Dehānın hānde-i la'liyle izhār etmemekden yār

8. Hākīme cevher-i ferde mişāl-i tām için şaklar

cevher-i ferdi:

1. **cevher-i ferdi:-i**

Gazel 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz cevher.

1. Geh tebessüm rüyuña kim bā'ış-i taḥsīn olur

2. Cevher-i ferdi dehānıñ māye-i ta'yīn olur

cevher-i nādire-kıymet:

1. **cevher-i nādire-kıymet:**

Kaside 26

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetli cevher || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

33. Dür-i yek-tā-yı belāgat güher-i bī-'illet

34. Cevher-i nādire-kıymet dür-i deryā-yı bahā

cevher-i şulbūñ:

1. **cevher-i şulbūñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz soy, nesil.

135. Budur o şun'-ı şanı'-i kemāl-i ünsiyet

136. Kim oldu cevher-i şulbūñ vücūdu gencür

cevher-i zātūñ:

1. **cevher-i zātūñ:-iñ**

Kaside 18

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin özü.

103. Cümle erkān-ı şerifinde çü faşş-ı ḥātem

104. Cevher-i zātūñ ise mesned-i şer'-i maḥbūl

cevher-i zātūña:

1. **cevher-i zātūña:-iñ, -a**

Kaside 12

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin özü.

153. Mu'allim-i sebaḥ-ı sırr-ı 'allemel-ismā

154. Oḳutdu cevher-i zātūña nazm u menşūri

cevlān eyler:

1. **cevlān eyler:-r**

Kaside 22

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstenilen düşünceyi yazıya dökrebilmek için uğraşmak, çaba harcamak.

107. Böyle cevlān mı eyler idi kalem

108. Deşt-i medhiñde olmasam ebkem

cevlān-ı pervāz-ı 'ulūm etse:

1. **cevlān-ı pervāz-ı 'ulūm etse:-se**

Tarih 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlimler -içerisinde- uçmak, dolanmak || Birçok ilimde bilgili olmak.

3. Hümā-yı bī-hübüt olur 'aḳıllar eylemez idrāk

4. Ne dem cevlān-ı pervāz-ı 'ulūm etse o dānā-dil

cevr:

1. **cevr:**

Tesdis 2

Mısra: 27

Eziyet, azap || Sevgiliden gelen incitici söz veya davranışlar.

27. Ne deñlü cevr ile olsa bu dil eyyām-ı mātemde

28. Şikāyet eylemem bir vechile andan bu 'ālemde

2. **cevri:-i**

Rübai 2

Mısra: 4

Eziyet, azap || Sevgiliden gelen incitici söz veya davranışlar.

3. Gözden düşürüp eşk-i revānım gibi cānā

4. Bu cevri baña görme revā dideleriñden

3. **cevriñle:-iñ, -le**

Tahmis 3

Mısra: 25

Eziyet, azap || Sevgiliden gelen incitici söz veya davranışlar.

25. Maḥabbet ehlini cevriñle imtiḥān eyle

4. **cevre:-e**

Rübai 13

Mısra: 1

Ar. Eza, sitem.

1. Sad-güne cefā vü cevre oldu mahrem

2. Etdi yine bu dil-i garībi pür-gam

5. **cevriñ:-iñ**
Kıt'a 17
Mısra: 3
Eziyet, azap || Sevgiliden gelen incitici söz veya davranışlar.
3. Ne bu cevriñ yeter gel inşâf et
4. 'Âşık oldukça kâfir olmadık
6. **cevr:**
Gazel 25
Mısra: 5
Eziyet, azap || Sevgiliden gelen incitici söz veya davranışlar.
5. Zücâc-ı hâtırımı cevr ile şikest etdi
6. Melâl-i tab'ima bu inkisârdır bâ'is
7. **cevre:-e**
Gazel 25
Mısra: 10
Eza, sitem.
9. Şikâyet eyleme Sâlim cefâ-yı dil-berden
10. Bu rütbe cevr de bu baht-ı zârdır ba'is
8. **cevrine:-in, -e**
Gazel 28
Mısra: 1
Eziyet, azap || Sevgiliden gelen incitici söz veya davranışlar.
1. Tahammül etmege cevrine yâr hûb olmağa muhtâc
2. Kişiniñ dil-beri maḥbûb u mergûb olmağa muhtâc
9. **cevr:**
Gazel 81
Mısra: 6
Ar. Eza, sitem.
5. Pâ-mâl-i râh-ı 'aşkına bunca sitem ile
6. Maḥşûdu cevr ü nâz degil de yâ nedir
10. **cevrin:-in**
Gazel 110
Mısra: 15
Ar. Eza, sitem.
15. Ne rütbe cevrin efvün eylese bezm-i tegâfûlde
16. Geçilmez ol periden Sâlimâ bilmem ne hâletdir
11. **cevr:**
Gazel 112
Mısra: 11
Ar. Eza, sitem.
11. Âyini cevr iken yine izhâr-ı meyl eder
12. Sâlim taḳiyye-dârsa cefâ mezhebindedir
12. **cevr:-i**
Gazel 136
Mısra: 10
Ar. Eza, sitem.
9. Siteminden dile bir zerre melâlet gelmez
10. Sâlimâ cevri de maḥz-ı kereminden biliriz
13. **cevrin:-in**
Gazel 180
Mısra: 1
Ar. Eza, sitem.

1. Cevrin efvün eyler ol meh gamla feryâd eyleseñ
2. Dâdiña kimse yetişmez yârdan dâd eyleseñ

14. **cevr:**
Gazel 184
Mısra: 4
Eza, sitem.

3. Etmez teraḥḥum üftâdegâna
4. Cevr 'âdeti kâfir-mâ-cerânîñ

15. **cevr:**
Gazel 236
Mısra: 10
Ar. Eza, sitem.

9. Benden naşihat ister iseñ sevdiğim hele
10. Pek şakla cevr ü nâzını ğurbet-keşândan

16. **cevriñ:-iñ**
Gazel 259
Mısra: 10
Eziyet, cefa.

9. Hele bir kez niĝâh-ı merḥamet etdiñ mi inşâf et
10. Nedendir Sâlim'e cevriñ a kâfir-mâ-cerâ söyle

cevr eder:

1. **cevr eder:-er**
Gazel 120
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet etmek.

3. Ser-i zülfün gehî eyler perişân geh nizâm üzre
4. Dil-i 'uşşâk-ı zâra cevr eder ol şüh hem etmez

cevr ederse:

1. **cevr ederse:-er, -se**
Tesdis 2
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet, zulüm etmek.

15. Bi-ḥamdi'llâh ki 'uşşâkı içinde ben de ma'düdü
16. Ne deñlü cevr ederse eylesin ben yine ḥoşnüdüm

cevr et:

1. **cevr et:**
Müfret 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet etmek.

1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevr et gerek luḥf et
2. Seniñ cân ü gönüldeñ 'aşkıñdır Sâlim-i şeydâ

cevr etdikde:

1. **cevr etdikde:-dik, -de**
Diĝer 2
Mısra: 67
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet etmek.

67. Cevr etdikde hep vefâ görünür
68. Ğayrıñ luḥfu hep cefâ görünür

cevr etmege:

1. **cevr etmege:-e**
Gazel 33

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.

1. Hemîn cevri etmege ehl-i kemâle mübtelâdır çarh
2. Ser-i erbâb-ı 'ırfâna muhaşşal bir belâdır çarh

cevri etmek:

1. **cevri etmek:**
Gazel 18
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.

7. Saña âyîn olduysa dil-i 'uşşâka cevri etmek
8. Bize de oldu künc-i ğamda âh ile enîn 'âdet

2. **cevri etmek:**

Gazel 87
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.

9. Bilirken Sâlimâ pâ-mâl-i gerd-i râhını yer yer
10. Bu güne 'aşîka cevri etmek ol mekkâre pek çokdur

cevri etmem:

1. **cevri etmem:-mem**
Kaside 7
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.

15. Tab'ıma bu yolda cevri etmem
16. Zevrakçeye tâziyâne şıgımaz

cevri etmese:

1. **cevri etmese:-me, -se**
Tesdis 6
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.

33. Tabî'at-gir olup cevri etmese 'uşşâka ol âfet
34. Muhaşşal ey dil-i haşret-keş-i bî-tâb u bî-tâkat

cevri etmez:

1. **cevri etmez:-mez**
Gazel 154
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.

7. Hat-âverlikde bile kıl kadar noşşân cevri etmez
8. Mukaddem devlet-i hüsnü o yâr-i pür-cefâ sürmüş

cevri eyledi:

1. **cevri eyledi:-di**
Müfret 52
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.

1. Saña gayrı ben cefâ etmem deyü edip yemin
2. Yine yüzdün Şolağ-zâdem baña cevri eyledi

cevri ü cefâ:

1. **cevri ü cefâ:**
Gazel 223
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İncitici söz veya davranışlar || Sevgili.

7. Vefâya hâşılı bigâneym bezm-i maḥabbetde
8. Gel ey cevri ü cefâ sen kim benim hem-ülfetim sensin

cevri ü eziyyet:

1. **cevri ü eziyyet:**
Gazel 247
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder ve sıkıntı.

7. Görsün nic'olur 'aşîkına cevri ü eziyyet
8. Yâ Rab o cefâkârı da benden beter eyle

cevri ü 'itâb etmezsiñ:

1. **cevri ü 'itâb etmezsiñ:-mez, -siñ**
Terci-bend 1
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet edip azarlamak.

33. Zerrece cevri ü 'itâb etmezsiñ aşlâ bendeñe
34. Cürm ü noşşânına baqmazsiñ dil-i nâlânımıñ

cevri gördüğüm:

1. **cevri gördüğüm:-dü, -güm**
Gazel 50
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet görmek, acı çekmek.

11. Felekden gördüğüm cevri taḥammül eylerim Sâlim
12. Hudâ elbet beni bir gün feraḥ-baḥş-ı vişâl eyler

cevri bi-haddim:

1. **cevri bi-haddim:-im**
Kaside 30
Mısra: 99
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla acı çekmek.

99. Be-her-şeb yâd-ı zülfün ile âhım cevri bi-haddim
100. 'Ayân eyler cihâna rütbe-i Mecnûn u Leylâ'yı

cevri gün-â-gün:

1. **cevri gün-â-gün:**
Gazel 138
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeşit çeşit eziyetler.

3. Kıddimiz dâl olsa nola cevri gün-â-gün ile
4. Bir gül-endâmıñ esîr-i kâmet-i mevzûnuyuz

2. **cevri gün-â-gün:**

Gazel 245
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeşit çeşit eziyetler.

3. Hep naşîbim cevri gün-â-gün ile ğam çekmedir
4. Her kime meyl eylesem bu baḥt-ı nâ-merğüb ile

cevri rüzgâr:

1. **cevri rüzgâr:**
Kaside 17
Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin eziyeti.

43. Zamân-ı devlet-i pâkinde Haqq'a hamd olsun

44. Gam oldu cümle nağam cevri- rüzgâr 'adem

cevr-i ser-â-pâ:

1. **cevr-i ser-â-pâ:**

Rübai 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baştan ayağa eziyet || -Sevgilinin âşığa- sürekli olarak eziyet etmesi.

1. Tâ-key dil-i 'uşşâka sitem cevri- ser-â-pâ

2. İnşâf gerek âdeme bir pâre de cânâ

cevşen-i baht-ı sipihre:

1. **cevşen-i baht-ı sipihre:-e**

Kaside 13

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baht, talih zırhı.

75. Nevki- rümhü cevşen-i baht-ı sipihre tügme-düz

76. Barķ-ı tîği kişti-i 'ömr-i haşmdan hüşe-rübâ

cevşen-i çâr âyine:

1. **cevşen-i çâr âyine:**

Kaside 13

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört manevi zırh.

79. Çâr yâriñ ruh-ı pâki cevşen-i çâr âyine

80. Ser-penâhî himmet-i merd-i masâf-ı lâ-fetâ

ceyb:

1. **ceyb:**

Kaside 26

Mısra: 12

Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.

11. Tölular beyza-i elmâs gibi oldu vezân

12. Ceyb ü dâmânımı toldursa sezâdır şahrâ

2. **ceyb:-in**

Gazel 127

Mısra: 10

Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.

9. Devletlilerin cümle hebâdır işi Sâlim

10. Ceybin arasañ hâşılı bir pâre bulunmaz

ceyb-i mâl-i hülâyâ:

1. **ceyb-i mâl-i hülâyâ:-yı**

Kaside 30

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal dünyasının cebi || Hayaller, istekler.

73. Faķiriñ şimdi sultânım o deñlü arzümendim

74. Ki naķd-i fikretim töldurdu ceyb-i mâl-i hülâyâyı

ceyhün:

1. **ceyhün:**

Tarih 1

Mısra: 72

Ceyhun nehri. || Kişinin cömertliğinin büyüklüğü.

71. Aña nisbet ile bir katra olmaz

72. Eger cüduyla hem-vezn olsa Ceyhün

2. **ceyhün:**

Tarih 1

Mısra: 110

Ceyhun nehri. || Gözyaşının çokluğu.

109. Firâkıñla sirişk-i çeşm pür-hün

110. Biri nehr-i Firât u biri Ceyhün

3. **ceyhün'a:-a**

Gazel 249

Mısra: 6

Ceyhun nehri. || Gözyaşının çokluğu.

5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nûru mürüvvet kıl

6. Añıp giryânlığım hicriñle Ceyhün'a selâm eyle

ceyş-i hazân:

1. **ceyş-i hazân:**

Kaside 23

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbahar askerleri, ordusu.

13. Edince berg ü bâr-ı 'ayşını ceyş-i hazân târâc

14. Çemen giydi şitâda müflisâne aķ yek-tâyı

ceyş-i müjgânı:

1. **ceyş-i müjgânı:-ı**

Gazel 133

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpik askerleri || Sevgilinin kirpikleri, âşıkları öldürmesi yönünden askere benzetilmiştir.

3. Ceyş-i müjgânı şehid etmede 'âşıklarımı

4. Tâ-be-key ol şeh-i hün-rîze 'adâlet gelmez

cezâ:

1. **cezâ:**

Gazel 276

Mısra: 21

Karşılık || Şart cümlesinin karşılığı.

21. Şart-ı mebsûta cezâ olmamış idi der-pey

22. Nüh kıbâb-ı kürevî hesti-i ğabrâ yoĝidi

cezîl-i pest ü bâlâdır:

1. **cezîl-i pest ü bâlâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alt ve üst || Kainatın altı ve üstü. genişliği fazlalığında, oldukça fazla.

49. Ne-büd u bûdu bilmez luţf u cüd-ı sa'y-i memdüdu

50. Na'im-i zıll-ı maħmüdu cezîl-i pest ü bâlâdır

cibrîl:

1. **cibrîl:**

Kaside 5

Mısra: 31

İbr. Peygamberlere vahiy tebliĝe memur olan melâike.

31. Ümmihânî evine vardı şitâbân Cibrîl

32. İştîyâķı o şehe eyledi 'arz u inhâ

2. cibril:

Kaside 10

Mısra: 238

İbr. Peygamberlere vahiy tebliğe memur olan melâike.

237. Etmek için teselli vü tebcil

238. Geldi bir gün cenâbına Cibril

ciger:

1. ciger:

Gazel 219

Mısra: 2

Bagır, yürek.

1. Şehâ didem gam-ı hicriñle giryân olmasın n'olsun

2. Ciger süz-ı firâkıñ ile biryân olmasın n'olsun

ciger süz:

1. ciger süz:

Terkib-bend 1

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönlü yanmak || Aşk acısı.

45. Fiğân kim inbisât-ı hasret olduk

46. Ciger süz u derün hem-râh-ı ülfet

ciger-hün:

1. ciger-hünuñ:-uñ

Gazel 182

Mısra: 6

Yüreği kan.

5. Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derünundan

6. Şikâyet etmege fırsat bulaydı ger ciger-hünuñ

ciger-hün etdi:

1. ciger-hün etdi:-di

Kaside 30

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüreğini kan etmek || Acı çekirmek.

91. Kõparmış gül-bününden bād-ı şubh ol verd-i hamrâyı

92. Şafağ sanma ciger-hün etdi bu ekdâr dünyâyı

ciger-hün olmasın:

1. ciger-hün olmasın:-ma, -sın

Kaside 34

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüreği kan dolmak, acı çekmek.

67. Ciger-hün olmasın deyü re'âyaya şafağasâ

68. Şabâh-ı şefkat-i pey-der-pey-i lutfu müheyâdır

ciger-hün olsa:

1. ciger-hün olsa:-sa

Gazel 251

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüreği kan dolmak, acı çekmek.

1. Tâb-ı meyden o şehiñ ruhları gül-gün olsa

2. Reşk ile hüsnüne meh yine ciger-hün olsa

ciger-hün olsun:

1. ciger-hün olsun:-sun

Tarih 1

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüreği kan dolmak, acı çekmek.

123. Şafâ etdikde kalbim haşmetinden

124. Derünü olsun a'danıñ ciger-hün

ciger-pâre:

1. ciger-pâre:

Kaside 19

Mısra: 23

Çiğەر parçası || Çok sevilen kimse; sevgili.

23. Ciger-pâre güzeller 'işve-bâz u nâz-perverler

24. Müferrağ şeh-levendler gelmede nâzende refâre

ciger-süz u hem-âğüş-ı tesellâ olmamışlardı:

1. ciger-süz u hem-âğüş-ı tesellâ olmamışlardı:-ma, -mış, -lar, -dı

Kaside 6

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Hem- gönül yakan -hem de- teselli eden.

59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dahı olmamışlardı

60. Ciger-süz u hem-âğüş-ı tesellâ şem' ü pervâne

cigi cigi:

1. cigi cigi:

Tarih 24

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Savrularak dağılmak || Düşmanın bozguna uğraması.

41. Hısn-ı revân maşşur olup cünd-i 'adü mağhur olup

42. Derdi revâfiz kûr olup cigi cigi eyne'l-mefer

cihâd:

1. cihâda:-a

Kaside 8

Mısra: 45

İslâm nizâmını yeryüzünde hâkim kılma ve bu nizâmı savunma maksadıyla din uğrunda ve Hak yolunda yapılan savaş, gazâ.

45. Odur o nûr-ı başâr kim cihâda 'azm etse

46. Bile melâ'ike vü evliyâ 'asâkirdir

cihâda gider:

1. cihâda gider:-er

Gazel 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cihat etmeye, savaşmaya gitmek || Aşıklarına ceza vermek için sevgilinin edindiği uğraş.

5. Sinân-ı gamzesini böyle etmeden ser-tüz

6. O fitne-cû yine besbellidir cihâda gider

cihân:

1. cihân:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 137

Dünya halkı.

137. Noldu bilmem tenezzül etdi cihân

138. Böyle birden tebeddül etdi cihân

2. **cihān:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 138

Dünya halkı.

137. Noldu bilmem tenezzül etdi cihān

138. Böyle birden tebeddül etdi cihān

3. **cihān:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 222

Dünya.

221. Luṭfuñ ile hünerverān içre

222. Sebḳ-ı akrān edem cihān içre

4. **cihān:-ı**

Tesdis 1

Mısra: 4

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

3. Be-her-şeb yād edip āh etme ey dil kākül-i yāri

4. Cihām bî-huzūr etdiñ nedir bu nāle vü zārī

5. **cihāna:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 84

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

83. Eyâ maḡlûb-ı istignâ-yı ḡamze

84. Be-her nāzī cihāna dāl ḡançer

6. **cihān:**

Tarih 1

Mısra: 4

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

3. Ne sūr-ı behcet-efzâdır kim olmuş

4. Cihān şevḳ u ṡarabla cümle meşḡūn

7. **cihān:**

Tarih 1

Mısra: 64

Dünya.

63. Şeh-i 'âlem-neberd-i şîr-efken

64. Ki medḡiyle cihān memlû vü meşḡūn

8. **cihānda:-da**

Tarih 1

Mısra: 79

Dünya.

79. Nefâz-ı emr-i 'âlisin cihānda

80. Şu rûtbe eylemiş Mevlâ-yı bî-çün

9. **cihāna:-a**

Tarih 1

Mısra: 90

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

89. Keremkārâ ḡıdıvâ pâdişāhâ

90. Eyâ zâtu cihāna lutf-ı bî-çün

10. **cihāna:-a**

Kaside 2

Mısra: 55

Dünya.

55. O kim nūr-ı İlhî'dir cihāna

56. 'Aceb mi raḡmet olsa bendegāna

11. **cihāna:-a**

Kaside 2

Mısra: 58

Dünya.

57. O kim şāh-ı serîr-ı ıştıfâdır

58. Cihāna maḡdem-i pâki 'atâdır

12. **cihān:-ı**

Kaside 2

Mısra: 72

Dünya.

71. O şāh-ı taḡtgāh-ı mülket ü dîn

72. Ki mevlûdu cihānı etdi tezyîn

13. **cihān:**

Müseddes 2

Mısra: 8

Dünya.

7. Şikenc-i zülfüñü ol dil ki eylemiş mesken

8. Görünmez aña cihān olsa her ṡaraf ḡülşen

14. **cihān:**

Gazel 2

Mısra: 4

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

3. Şerî'at zāhire ḡükm etmeniñ tımşālidir ḡüyâ

4. Dil-i mir'atı rā'ıye göre etmek cihān peydâ

15. **cihān:**

Diğer 3

Mısra: 58

Dünya.

57. Sāye-i devlet-i teşrîf-i bahārda yek-ser

58. Sāyeler saldı cihān içre naḡıllar yer yer

16. **cihānda:-da**

Kaside 3

Mısra: 10

Dünya.

9. Resûlüñe beni eylediñ ümmet

10. Buñâ hem-tâ cihānda olmaz 'izzet

17. **cihān:-ı**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 2

Dünya.

1. Seḡer vaktinde eylerken temāşâ

2. Cihānı ḡeşt edip bu dil ser-â-pâ

18. **cihān:-ı**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 7

Dünya.

7. Ne gördüm kaplamış bir bû cihānı

8. ḡicâzāsâ şemîm-i bî-ṡarānî

19. **cihānda:-da**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 71

Dünya.

71. Cihānda ‘aşkın eyüsi olur mu
72. Velikin ehveni nisbetle t̄alib

20. **cihānda:-da**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 73

Dünya.

73. O ‘aşkıdır kim cihānda ola ‘āşık
74. Cemī’-i vaqt endüh aña ḡalib

21. **cihānda:-da**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 78

Dünya.

77. Dileyen Sālimā benden naşihat
78. Cihānda eylesin bu ‘aşka raḡbet

22. **cihāna:-a**

Tesdis 3

Mısra: 8

Dünya.

7. Olup zencir-i zülfüde o māhiñ vālih ü hayrān
8. Cünün-ı ‘aşk ile oldum cihāna şöhre-i devrān

23. **cihānda:-da**

Tahmis 3

Mısra: 16

Dünya || Dünya hayatı.

15. Bahār mevsimi fikr-i dem-i hazān eyle
16. Cihānda sen kimi etdiñ murādca memnün

24. **cihān:**

Tarih 3

Mısra: 10

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

9. Öyle pākize fetihdir ki nazir ü mişlin
10. Görmemiş kimse cihān içre ser-ā-ser kaṭ‘ā

25. **cihān:**

Tarih 3

Mısra: 20

Dünya.

19. Müjdeler ile hemin oldu be-her-cā māli
20. Toldu gülbāng-i nüvid ile cihān ser-tā-pā

26. **cihānı:-ı**

Tarih 3

Mısra: 55

Dünya.

55. ‘Adl ü dādı şu kadar kıldı cihānı ma‘mūr
56. İsmi var şimdi hemān dilde gümümüñ her cā

27. **cihān:**

Tarih 3

Mısra: 57

Dünya.

57. Şu kadar oldu cihān emn ü amān ‘adlinde
58. Düşmene düşmen eder ‘adl-i şerifinde vefā

28. **cihānı:-ı**

Gazel 3

Mısra: 7

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

7. Cihānı kıldı lertzān t̄ig-i cevher-dār-ı müjgānıñ

8. Ḥayāl edip o t̄ig-i āteşiniñ mevc urur deryā

29. **cihān:**

Kaside 4

Mısra: 12

Dünya.

11. Ne şebdir ol şeb-i baht-āşinā tarf-ı İlähî’den

12. Cihān içre kim olmuşdur zamān-ı ḥaşre dek ihyā

30. **cihānda:-da**

Kaside 4

Mısra: 29

Dünya.

29. Cihānda zerre deñlü ‘aqlı olan saña şekk etmez

30. Ne ḥacettir seniñ ḥaqqıñda şāhid istemek a‘dā

31. **cihān:**

Tarih 4

Mısra: 9

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

9. Cihān sir-i nevāl-i cüd u lutfu

10. Senā-ḥvānı hemin ednā vü a‘lā

32. **cihānda:-da**

Tarih 4

Mısra: 56

Dünya.

55. Vücüdün bezl ile rāh-ı cihāda

56. Cihānda olmuş iken ‘ayn-ı takvā

33. **cihān:**

Gazel 5

Mısra: 7

Dünya.

7. Benim ol rind-i ser-mest-i mey-i ‘aşkıñ cihān içre

8. Elimden düşmemişdir sāgar-ı hicr-i keder-peymā

34. **cihān:**

Diğer 5

Mısra: 21

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

21. Eylemez hiç taḥammül aña cihān

22. Biri birini görmege yārān

35. **cihān:**

Kaside 5

Mısra: 15

Dünya.

15. Etdi kevkeleri meş‘al reh-i cānāna cihān

16. Şem‘-i māhı kōdu meş‘algeh-i çarḫa dünyā

36. **cihān:**

Kaside 5

Mısra: 29

Dünya.

29. Meger ol seyyid-i nāsa olup amāde cihān

30. Maḫdem-i pākine müştāk idi pest ü bālā

37. **cihāna:-a**

Kaside 5

- Mısra: 48
Dünya.
47. Öyle bir eşheb-i nâzik ki anıñ aqranı
48. Bir dağı gelmeye bu köhne cihâna aşlâ
38. **cihân:**
Lugaz 5
Mısra: 8
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç
8. Aña amâ ki cihân hep muhtâc
39. **cihânda:-da**
Kaside 6
Mısra: 14
Dünya.
13. Olaldan rû-be-râh-ı bezm-i ülfet 'âşık u ma'sûk
14. Cihânda etdi haylî nâm peydâ şem' ü pervâne
40. **cihân:-ı**
Kaside 6
Mısra: 44
Dünya.
43. O feyz ile 'arûs-ı haclegâh-ı mekrümetdir kim
44. O feyz ile cihânı oldu bînâ şem' ü pervâne
41. **cihân:**
Kaside 6
Mısra: 45
Dünya.
45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbâdân olmuşdur
46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ şem' ü pervâne
42. **cihâna:-a**
Kaside 6
Mısra: 63
Dünya.
63. O feyz ile cihâna lem'a-perdâz eyledi bir nûr
64. Kim andan oldu peydâ pest ü bâlâ şem' ü pervâne
43. **cihâna:-a**
Kaside 6
Mısra: 67
Dünya.
67. Eger ol nûr olmasa cihâna lâmi'-i sâti'
68. Ne mümkün idi kim ola hüveydâ şem' ü pervâne
44. **cihân:**
Kaside 6
Mısra: 70
Dünya.
69. Eger ol nûr olmasa sipihre şa'sa'a-perdâz
70. Cihân olmazdı kında qaldı cânâ şem' ü pervâne
45. **cihânda:-da**
Kaside 6
Mısra: 80
Dünya.
79. Sen ol şâhenşeh-i taht-ı risâletsin ki cüduñla
80. Cihânda buldular yek-ser tecellâ şem' ü pervâne
46. **cihânda:-da**
Kaside 6

- Mısra: 102
Dünya.
101. Hemîşe Sâlimâ böyle senâsıyla o sultânıñ
102. Cihânda etmede icrâ-yı taqvâ şem' ü pervâne
47. **cihânda:-da**
Tesdis 6
Mısra: 32
Dünya || Dünya hayatı.
31. Göñül bir âfet-i dîn-meşreb ile etmese ülfet
32. Dil-i şeydâya Sâlimveş cihânda vermese zağmet
48. **cihâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 76
Dünya.
75. Luğ eyle meded bu 'abd-i zâra
76. Kim derd-i dili cihâna şıgmaz
49. **cihâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 94
Dünya.
93. Redd etme beni şefâ'atından
94. Kim ma'siyetim cihâna şıgmaz
50. **cihân:-ı**
Tarih 8
Mısra: 6
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
5. Ki mahzâ feyz ü cüd u luğ u ihsân-ı 'amîminden
6. Cihânı eyledi şadân ser-â-pâ hazret-i Hâllâk
51. **cihân:**
Tarih 8
Mısra: 11
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şad u handândır
12. Bu nûkhetle 'aceb mi olsa dünyâ cennete mişdâk
52. **cihâna:-a**
Tarih 8
Mısra: 40
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
39. Ne tılsım 'ayn-ı kenz-i luğ u ihsân-ı İlhâhî'dir
40. Kef-ı cüdun Hudâ etmiş cihâna maqsimü'l-erzâk
53. **cihân:**
Tarih 8
Mısra: 54
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
53. O destür-ı mükerrem kim senâ-yı zâtını etmiş
54. Cihân tûmâr-ı vaşf-ı zübdegân-ı 'âleme ilhâk
54. **cihânıñ:-ıñ**
Tarih 8
Mısra: 58
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
57. Zihî zât-ı mükerremdir ki vaşf-ı pâkini etmiş
58. Cihânıñ cümleten vird-i zebânî hazret-i Hâllâk
55. **cihân:**
Tarih 8

- Mısra: 74
Dünya.
73. Mu‘ammer eyleye zāt-ı şerif-i mekrümet-bağışın
74. Cihān ma‘mūr ırdukça cenāb-ı hāzret-i Hāllāk
56. **cihān:**
Diğer 8
Mısra: 52
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
51. Bāb-ı lutfuñda redde yok imkân
52. Hāşyetiñden bütün cihān lerzān
57. **cihāna:-a**
Kaside 8
Mısra: 24
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
23. Hārim-i gülşen-i lutfu cinān-ı ni‘metdir
24. Güşāde revzen-i cūdu cihāna nāzırdır
58. **cihāna:-a**
Kaside 8
Mısra: 32
Dünya.
31. O nūr-ı pāk idi evvel olan hele maḥlūk
32. Egerçi bi‘set-i pāki cihāna āhirdir
59. **cihān:**
Diğer 9
Mısra: 19
Dünya.
19. Tura zātı cihān ırdukça
20. Kālib-ı tende cān ırdukça
60. **cihān:**
Diğer 9
Mısra: 104
Dünya || Felek, baht.
103. Olmamışken o şöhbete me‘lūf
104. Bizi dūr eyledi cihān şād yūf
61. **cihān:**
Kaside 9
Mısra: 24
Dünya.
23. Tecellî eyleyip sırr-ı Hūdā’dan
24. Cihān ḥalk oldu nūr-ı Muştāfā’dan
62. **cihāna:-a**
Kaside 9
Mısra: 30
Dünya.
29. Zamān-ı fetrete oldu sekīnet
30. Cihāna bi‘setiyle geldi rāhat
63. **cihāne:-e**
Kaside 9
Mısra: 49
Dünya.
49. ‘Umūm-ı feyzi vermekde cihāne
50. Nevāl-i cūd u re‘fet bī-bahāne
64. **cihān:-ı**
Kaside 9

- Mısra: 51
Dünya.
51. Cihānı pūr edip feyz-i İllāhī
52. Bizi sır eyledi cümle kemāhī
65. **cihānda:-da**
Diğer 10
Mısra: 57
Dünya.
57. Cihānda oldu eḥādīs-i midḥati meşhūr
58. Belīga medḥi degildir sezā hemān fuḳahā
66. **cihān:-ı**
Diğer 10
Mısra: 67
Dünya || Her şey, tüm ilimler.
67. Cihānı añladı bildi muḥaşşal ‘ilmi gibi
68. Bunuñla oldu ma‘ārif içinde müsteḡnā
67. **cihānda:-da**
Diğer 10
Mısra: 73
Dünya.
73. Cihānda zātın bağışlaya nice devrān
74. Ma‘ārifeye veresin sen müdām zīb ü bahā
68. **cihān:**
Kaside 10
Mısra: 95
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
95. Cümleten Ehl-i Şuffa gibi cihān
96. Heme sır-ı na‘imidir her ān
69. **cihāna:-a**
Kaside 10
Mısra: 142
Dünya.
141. Şu ḳadar şu‘le-senc idi ol nūr
142. Ki bedīhī cihāna etse zuḥūr
70. **cihān:**
Gazel 11
Mısra: 11
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
11. Riyā ber-düş olup hergiz saḳil olmam cihān içre
12. Bisāt-ı ḥüsne mā‘il Sālim-i ferzāneyim cānā
71. **cihāna:-a**
Diğer 11
Mısra: 70
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
69. Tolmağın ol şādā ile dünyā
70. Geldi benden cihāna istiḡnā
72. **cihān:-ı**
Kaside 12
Mısra: 24
Dünya.
23. Zemīni ins ile doldu ḥazā‘ir-i Ḳuds’uñ
24. Cihānı eyledi leb-rīz ḥikmetiñ nūri

73. **cihāmīn:-iñ**
Kaside 12
Mısra: 162
Dünya.
161. Zāmīr-i pākini bir kıblegāh kılmış kim
162. Döner o semte cihāmīn cebīn-i pür-nūrī
74. **cihāmīn:-iñ**
Matla 12
Mısra: 1
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
1. Ne rütbe kāmili olsañ cihāmīn
2. Olur seng-i mezār āhīr nişānīn
75. **cihān:**
Kaside 14
Mısra: 29
Dünya.
29. Cihān olmuşdu pür-şūr-ı kūdūret
30. Mizāc-ı dehre senden geldi sıhhat
76. **cihāne:-e**
Kaside 14
Mısra: 39
Dünya.
39. Nazīriñ gelmemişdir bu cihāne
40. Ki sensin şehriyār-ı bī-bahāne
77. **cihāmī:-ı**
Kaside 14
Mısra: 44
Dünya.
43. Edip zāt-ı hümāyūnuñ Hūdā nūr
44. Cihāmī behcetiñle kıldı mesrūr
78. **cihān:**
Kaside 14
Mısra: 51
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
51. Cihān senden hayāt-ı tāze buldu
52. Gönüller şevk-ı bī-endāze buldu
79. **cihāmī:-ı**
Kaside 14
Mısra: 58
Dünya.
57. Edip tevfiq-ı Hāq maqşūduñ is'āf
58. Cihāmī feth edersiñ Kāf-tā-Kāf
80. **cihān:**
Kaside 14
Mısra: 73
Dünya.
73. Cihān ser-keşleri pā-mālīñ olsun
74. Felekler şıyt-ı iqbālīñle tolsun
81. **cihāna:-a**
Tarih 15
Mısra: 7
Dünya.
7. Murād-hāne-i devlet olup cihāna Hūdā
8. Medār-ı dārına hayl-i murādı bend etsin

82. **cihān:**
Kaside 15
Mısra: 2
Dünya.
1. Eyā şehenşeh-i evreng-i mülket-i şevket
2. Seniñledir bu cihān içre şevket-i şevket
83. **cihānda:-da**
Kaside 15
Mısra: 25
Dünya.
25. Cihānda şevket ü devlet demekte odur
26. Ki münhasırdır aña şān-ı devlet-i şevket
84. **cihāna:-a**
Kaside 15
Mısra: 34
Dünya.
33. Kapuñda bulmasa neşv ü nemā-yı temkīni
34. Cihāna dest-res olmazdı himmet-i şevket
85. **cihān:**
Gazel 17
Mısra: 9
Dünya.
9. Nazīriñ var mıdır deyiş gezip Sālīm cihān içre
10. Ser-ā-ser imtiñhān-ı Yūsufistān etmede her şeb
86. **cihān:**
Tarih 18
Mısra: 11
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
11. Cihān kırtuldu miñnetden ser-ā-ser oldular hāndān
12. Güher-çini-i şevk ile derūnlar feyz-yāb oldu
87. **cihāmīn:-iñ**
Tarih 18
Mısra: 21
Dünya.
21. Cihāmīn bunca 'ayş u 'işretine bā'ış ü bādī
22. Sürūr-ı sür-ı zāt-ı ekrem-i 'ālī-cenāb oldu
88. **cihāna:-a**
Kaside 18
Mısra: 56
Dünya.
55. Mü'miniñ 'ididir ol yevm-i melā'ik-memdüñ
56. Hūvān-ı ni'met olur ol günde cihāna mebzül
89. **cihāna:-a**
Kaside 18
Mısra: 66
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
65. Odur ol pādīşeh-i mün'im ü 'ādil şeb ü rüz
66. Ki aniñ ni'meti olmağda cihāna mebzül
90. **cihān:**
Kaside 18
Mısra: 81
Dünya.
81. Himmetiñle şu kadar oldu cihān emn ü amān
82. 'Āleme oldu bütün cāy-ı şafā hūzn ü sühül

91. **cihān:**
Kaside 18
Mısra: **105**
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
105. Hâşılı şevk-ı nevâliñle cihān hep handān
106. Bāb-ı ğam ise zamānında tamāmen maḳfūl
92. **cihāna:-a**
Kaside 18
Mısra: **108**
Herkesler, halk.
107. Baḫr ü ber cevdet-i iḫsānına sîr ü reyyān
108. Ni 'metiñ öyle bahār içre cihāna mebzūl
93. **cihānî:-î**
Kaside 18
Mısra: **118**
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
117. Ede şeh-nāme-i evsāfi sımāḫı leb-rîz
118. Ḥāk-i pāyıyla ola çeşmi cihānîñ meḳhūl
94. **cihānda:-da**
Kaside 19
Mısra: **40**
Dünya.
39. Olup ḫvānendegān-ı bezm-i naḳd-i vaḳt-i Figoṛeş
40. Cihānda velvele-sāzende olmaḳlıkda hemvāre
95. **cihān:**
Kaside 19
Mısra: **68**
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
67. Şehensāh-ı memālik pādişāh-ı baḫr ü ber k'etmiş
68. Bu güne sebt evşāfin cihān ser-levḫ-i rüzgāre
96. **cihānda:-da**
Kaside 19
Mısra: **91**
Dünya.
91. Benim 'indimde berterdir cihānda zerrece luṭfa
92. Anıñ bir ḳaṭra-i cūdun deġişmem baḫr-i zehḫāre
97. **cihān:**
Kaside 19
Mısra: **101**
Dünya.
101. Hemişe zeyn olup gülşen cihān olduḳça ma' müre
102. Tezāyüd gelsin iḳbāl-i şehensāh-ı keremkāre
98. **cihānî:-î**
Kaside 20
Mısra: **76**
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
75. Nîl cūdun dem-i yesîr eyler
76. Bu ise hep cihānî sîr eyler
99. **cihān:**
Kaside 20
Mısra: **144**
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
143. Āb-ı ḫayvān olurdu ḫalkā 'ayān
144. Sîr olurdu anıñla cümle cihān
100. **cihān:**
Kaside 20
Mısra: **203**
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
203. Ki cihān cümleistirāhatda
204. Her kes 'adlinde emn ü rāhatda
101. **cihān:**
Kaside 20
Mısra: **207**
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
207. Keremiyle cihān olur şād-āb
208. Her kes oldu nevāline sîr-āb
102. **cihānda:-da**
Kaside 20
Mısra: **225**
Dünya.
225. Bu mecāzî cihānda bā-tevfîḳ
226. Pāyemi cüdu eyleyip taḫḳîk
103. **cihān:**
Kaside 20
Mısra: **321**
Dünya.
321. Bulunur mu meger cihān içre
322. Böyle bir pādişeh şehān içre
104. **cihān:**
Muamma 21
Mısra: **1**
Dünya.
1. Olurdum çarḫ ile hem-pāye ey Sālim cihān içre
2. Dil-i me'lūf-ı şām-ı firḳate etse o meh teşrif
105. **cihānda:-da**
Gazel 22
Mısra: **1**
Dünya.
1. Rāhat istersen eger olma cihānda cāh-düst
2. Cāha baḳmazlar olanlar şıḳ ile Allāh-düst
106. **cihānda:-da**
Gazel 22
Mısra: **10**
Dünya.
9. Mihrine maġrūr olma olsa iḫvānıñ daḫı
10. Ādemi gāḫî ḫased eyler cihānda cāh-düst
107. **cihānda:-da**
Kaside 22
Mısra: **31**
Dünya.
31. Görmemişdir cihānda çeşm-i felek
32. Bir beşer şüretinde böyle melek
108. **cihān:**
Kaside 22
Mısra: **54**
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
53. O eşer şöyle oldu ḫüsn-efzün
54. Ki cihān oldu tarḫına meftün

109. **cihān:**

Kaside 22

Mısra: 62

Dünya.

61. Bir mi böyle netice hayrati

62. Var cihān içre şad müberrati

110. **cihāna:-a**

Kaside 22

Mısra: 73

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

73. Zâti anî cihāna cān oldu

74. Nūr-ı çeşm-i cihāniyān oldu

111. **cihāna:-a**

Kaside 22

Mısra: 75

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

75. O kadar eyledi cihāna kerem

76. K'oldu memnūn-ı lutfu hep 'âlem

112. **cihān:**

Kaside 22

Mısra: 139

Dünya.

139. Bu cihān içre hazret-i Allāh

140. Eyleyip bāz dergehin her gāh

113. **cihān:**

Kaside 23

Mısra: 5

Dünya.

5. Cihān āyine-ḥāne oldu baksañ cā-be-cā yaḥdan

6. Bürüdet gösterir timsāle bütler ziy-i ḥummāyī

114. **cihāna:-a**

Kaside 23

Mısra: 42

Dünya.

41. Olurdu mekteb-i fazlında bir tilmiz-i ebced-ḥvān

42. Getirse 'İsi-i nuṭku cihāna İbni Sīnā'yı

115. **cihāna:-a**

Kaside 23

Mısra: 75

Dünya.

75. Cihāna verdi Rüstālis-i 'adliñ bir müferriḥ kim

76. Eder āvāze-i Nüşīrevān'a ḥānde-fermāyī

116. **cihān:**

Tarih 24

Mısra: 32

Dünya.

31. Allāh edip gāmdan maşūn şāhenşehe bağışlasun

32. Yā Rab cihān ṭolsun bütün iḳbāli ile ser-te-ser

117. **cihān:-ı**

Kaside 24

Mısra: 14

Dünya.

13. Ḥācet olmazsa nola 'anbere kim etmişdir

14. Müjde-i maḳdemi bu cümle cihāni ta'ṭir

118. **cihān:-ı**

Kaside 24

Mısra: 18

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

17. O mehiñ burc-ı vezāretde ṭulū'unu görüp

18. Ki meserretle ede cümle cihāni tebşir

119. **cihāna:-a**

Kaside 24

Mısra: 52

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

51. Sen o kân-ı kerem ü baḥr-i himemsin k'olmuş

52. Bir nigāh-ı nazarıñ cümle cihāna iksir

120. **cihān:**

Kaside 25

Mısra: 16

Dünya.

15. Ṭarāvet-baḥş-ı devlet āşaf-ı şāhib-sa'adet kim

16. Şenā-yı zātını etmiş cihān ser-süre-i inşā

121. **cihān:**

Kaside 26

Mısra: 42

Dünya.

41. Nazar-ı pākine bir mūr eger olsa ḳarīn

42. İltifāt ile cihān içre olurdu 'Ankā

122. **cihān:**

Kaside 26

Mısra: 53

Dünya.

53. Nitekim ola cihān leyl ü nehāra maḳrūn

54. Nitekim ola zemīn muntazır-ı şayf u şitā

123. **cihānda:-da**

Gazel 28

Mısra: 5

Dünya.

5. Cihānda kāmına nā'il olam diyen kişi cānā

6. Mücerrebdir zen-i dünyāya maḡlūb olmaḡa muḥtāc

124. **cihāna:-a**

Kaside 28

Mısra: 39

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

39. Nola kim dārū'ş-şifā dense cihāna ḥasteyi

40. Baḥtı şimdi merhem-i luṭfuñ ile tīmār eder

125. **cihān:**

Kaside 28

Mısra: 59

Dünya.

59. Dā'im ol şadr-ı sa'adetde cihān içre müdām

60. Bu du'āyı ḥulḳ-ı Sālim zübde-i ezḳār eder

126. **cihānda:-da**

Matla 29

Mısra: 1

Dünya.

1. Cihānda hiç bir şey görmedim ben i'tidāl üzre

2. Gülüñ de kimi dem-beste kimi ḥāndān nihāl üzre

127. **cihān:**
Kaside 29
Mısra: 8
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
7. Odur ol zîb-dih-i mesned-i fetvâ ki anîñ
8. Buldu ser-cümle cihān zātı ile zînet ü fer
128. **cihān:**
Kaside 29
Mısra: 47
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
47. O kadar etmede ser-cümle cihān medhîñ kim
48. Her kimi gördüm ise vaşf-ı şerifîñ eyler
129. **cihān:**
Kaside 29
Mısra: 58
Dünya.
57. Tâ dem-i maşşer olup zîb-dih-i şadr-ı kerem
58. Behre-yâb-ı keremi ola cihān ser-tâ-ser
130. **cihān:**
Kaside 30
Mısra: 31
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
31. Cihān memnûn-ı luţf-ı ‘ayn-i bâğ-ı ‘adl ü ihsânı
32. Zamân rıdvân-ı firdevs-i şenâ-yı zât-ı vâlâyı
131. **cihāna:-a**
Kaside 30
Mısra: 100
Dünya.
99. Be-her-şeb yâd-ı zülfüñ ile âhım cevri-i bî-ğaddim
100. ‘Ayân eyler cihāna rütbe-i Mecnûn u Leylâ’yı
132. **cihāna:-a**
Muamma 31
Mısra: 1
Dünya.
1. Cihāna olmamağın çeşm-âşinâ Sâlim
2. Hilâl-i bî-dil olur olsa ibtidâ tâli’
133. **cihān:**
Kaside 33
Mısra: 22
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
21. Odur ol şadr-ı mekrümet-perver
22. Ki cihān anı böyle vaşf eyler
134. **cihān:**
Kaside 34
Mısra: 47
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
47. Gerek sifle gerek ‘âlî nevâliyle cihān mâli
48. Keremden olmamış hâlî kefi bir böyle deryâdır
135. **cihāna:-a**
Kaside 34
Mısra: 54
Dünya || Dünya halkı.
53. Şehâvet kânıdır cüd-ı firāvânîñ mekânıdır
54. Cihāna rûh-ı şânîdir vezîr-i pāk ü dānâdır
136. **cihān:**
Kaside 34
Mısra: 96
Dünya || Dünya halkı.
95. Ola hemvâre zātı müstedâm-ı ‘ömr-i devletde
96. Cihān tâ kim qarîn-i iltifât-ı luţf-ı Mevlâ’dır
137. **cihānda:-da**
Matla 35
Mısra: 1
Dünya.
1. Olup reh-rev cihānda baña cânânım vedâ’ etdi
2. Hemân şan kâlib-ı fersüdeme cânım vedâ’ etdi
138. **cihānda:-da**
Matla 38
Mısra: 1
Dünya.
1. Cihānda görmege şun’-ı Hudâyı isterseñ
2. Çemensitâna buyur gel şafâyı isterseñ
139. **cihān:**
Muamma 38
Mısra: 1
Dünya || Bütün insanlar.
1. Cihān muhtâc-ı medd-i sāye-i râhat-resânîñdir
2. Ki sensin zıll-ı re’ fet cümleten dünyâya sultânım
140. **cihān:**
Matla 42
Mısra: 2
Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.
1. Tâbiş-i mihr-i ruhuñ cânâ ne tiz-efrüz olur
2. Şem’-i hüsnüñle cihān pervâneveş pür-süz olur
141. **cihān:**
Gazel 49
Mısra: 7
Dünya.
7. Zebânın imtinânın çekmemişlerdir cihān içre
8. Zebân-ı hâlîni anlar ki kâle tercemân eyler
142. **cihān:**
Gazel 51
Mısra: 3
Dünya.
3. Cihān zu’munca ser-tâ-ser şehâda Bermekî’yim der
4. Hüner ‘âlemde ammâ cüd ile meşhûr olmağdır
143. **cihānda:-da**
Gazel 59
Mısra: 9
Dünya.
9. Ol gül-ruha Sâlim degiliz dūr cihānda
10. Bülbül çemenistânma bîgâne degildir
144. **cihānda:-da**
Gazel 64
Mısra: 3
Dünya.

3. Cihānda etmez idik istirāhat ammā kim
4. Bu istirāhata bādī hevā-yı ḥüsnüñdür

145. **cihānda:-da**

Gazel 64

Mısra: 11

Dünya.

11. Cihānda ğayrı bizi ağladır da güldürmez
12. Bize netice şafā mā-cerā-yı ḥüsnüñdür

146. **cihānda:-da**

Gazel 67

Mısra: 14

Dünya.

13. Ḥayāl-i kākülü bir nev-cevāniñ
14. Beni Sālim cihānda eyledi pīr

147. **cihānda:-da**

Gazel 69

Mısra: 3

Dünya.

3. Kimseler olmaz tevāzu ‘dan cihānda münkesir
4. Rüy-i ḥandān ile evzā ‘-ı hodārā bir midir

148. **cihān:**

Gazel 84

Mısra: 5

Dünya.

5. Olur şafvet hemīn ‘ayn-ı küdüret bu cihān içre
6. Yem-i mihriz bize ‘aşk ile pür-cüş olmamız yegdir

149. **cihān:**

Gazel 87

Mısra: 5

Dünya.

5. Ne luḫfundan sipihriñ behre-yāb oldum cihān içre
6. Bu vaz ‘-ı nā-sezāyī çarḫ-ı nā-hemvāre pek çokdur

150. **cihānda:-da**

Gazel 94

Mısra: 8

Dünya.

7. Hemīşe mālına gelmez şahīleriñ noḫşān
8. Cihānda ḥarcı ḥasīsīñ daḫı ziyāde gider

151. **cihānda:-da**

Gazel 94

Mısra: 9

Dünya.

9. Recā-yı vaşl ile ğayra cihānda dil gitmez
10. Giderse Sālim o zāt-ı kerem-nihāda gider

152. **cihānda:-da**

Gazel 99

Mısra: 8

Dünya.

7. Ruḫ-ı ḥoy-kerde ḥāl-i ‘arızıñ çekdi dili zīrā
8. Cihānda gezdiren insāni āb u dānedir derler

153. **cihānda:-da**

Gazel 100

Mısra: 2

Dünya.

1. Murādımca begim senden merām almak ne mümkündür
2. Cihānda vefk-ı dil-ḥvāh üzre kām almak ne mümkündür

154. **cihānda:-da**

Gazel 100

Mısra: 10

Dünya.

9. Bedin fikr eyleyip nīke kanā ‘at eyle ey Sālim
10. Cihānda vefk-ı dil-ḥvāh üzre kām almak ne mümkündür

155. **cihān:-ı**

Gazel 105

Mısra: 5

Dünya.

5. Cihānı neylemeli sine-i dil-ārāsız
6. Cihān dedikleri ancak cihān-ı dil-berdir

156. **cihān:**

Gazel 105

Mısra: 6

Dünya.

5. Cihānı neylemeli sine-i dil-ārāsız
6. Cihān dedikleri ancak cihān-ı dil-berdir

157. **cihānda:-da**

Gazel 107

Mısra: 2

Dünya.

1. Ṭabī atler benim āvāre-i ṭab ‘-ı selīmimdir
2. Cihānda ma ‘rifet baña nedīm-i ‘an-şamīmimdir

158. **cihān:**

Gazel 109

Mısra: 9

Dünya.

9. Hep dil-firīb-i ḥānde-i baḫtñ durur cihān
10. İnşāf olunsa ṭarz-ı ḥaḫīḫat bilinmiyor

159. **cihānda:-da**

Gazel 113

Mısra: 1

Dünya.

1. Sensiz cihānda ḥvāhiş-i rāḫat sezā mıdır
2. Cānsız bedende ‘āşīka şīḫat şafā mıdır

160. **cihānda:-da**

Gazel 113

Mısra: 4

Dünya.

3. Her kim işitse nāmıñı bir ḫālet el verir
4. ‘Ālem cihānda cümle saña mübtelā mıdır

161. **cihān:**

Gazel 114

Mısra: 14

Dünya.

13. Cenâb-ı Muştafâ Paşa o düstür-ı mükerrem kim
14. Cihân devletde zâtın luţf-ı hâş u 'âm için şaklar

162. **cihân:**

Gazel 121

Mısra: 6

Dünya.

5. Nedendir zaĥm-ı tîgîndan rakîbe ihtirâz etmek
6. O devlet degme bir şahsa cihân içre naşib olmaz

163. **cihânda:-da**

Gazel 129

Mısra: 7

Dünya.

7. Cihânda bulmamış büy-ı vefâ gitmek murâd eyler
8. Seriv bi-hüde gülşen içre dâmen-der-miyân etmez

164. **cihân:**

Gazel 130

Mısra: 6

Dünya.

5. Cihân cihân ğamını çekmeyen bu devrânîñ
6. Bu rûzgârda hâşıl cihân nedir bilmez

165. **cihân:**

Gazel 136

Mısra: 8

Dünya.

7. Şahş-ı nâ-dâna bakıp fehm ederiz dâneyı
8. Merd-i niküyu cihân içre keminden biliriz

166. **cihân:-ı**

Gazel 146

Mısra: 10

Dünya.

9. Nola dünyâyâ firkatde niĝâh etmez isek cânâ
10. Cihânı neylesin Sâlim a şüh-ı dil-sitân sensiz

167. **cihân:**

Gazel 148

Mısra: 5

Dünya.

5. Ğarîbe dil-nüvâz olmaĥ mürüvvedir cihân içre
6. Eden üftâdegân|| a. merĥamet aşlâ 'itâb etmez

168. **cihâna:-a**

Gazel 149

Mısra: 10

Dünya.

9. Bütün teccessüs-i aĥbâr bize fesâne gelir
10. Bu inĥilâbda aslâ cihâna yok sözüümüz

169. **cihânın:-ın**

Gazel 155

Mısra: 9

Dünya.

9. Ne 'âlem var cihânın gülşeninde böyle ey Sâlim
10. Temâşâ-yı gülüstâna tütalım bir zamân olmuş

170. **cihânda:-da**

Gazel 156

Mısra: 10

Dünya.

9. Ğamiñla vaĥf-ı telâş olmayınca kâmi diliñ
10. Cihânda lezzet-i ĥarf-i recâ bilinmez imiş

171. **cihân:**

Gazel 162

Mısra: 6

Dünya.

5. Metâ '-ı himmete şâhib çıkar bulunmayalı
6. 'Aceb mi olsa cihân içre râygân mâni'

172. **cihânda:-da**

Gazel 165

Mısra: 1

Dünya.

1. Dil-i bi-çäre cihânda nice ğam çekdi dirîĝ
2. Ermedi kâma hezârân sitem çekdi dirîĝ

173. **cihân:**

Gazel 198

Mısra: 1

Dünya.

1. Teselli olmaz 'uşşâka cihân sür olsa sultânım
2. Ķapılmaz şevka 'âşık yârdan dür olsa sultânım

174. **cihân:**

Gazel 223

Mısra: 6

Dünya.

5. Getir rez duĥterin sâkî kerem kıl meclis-i nüşa
6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin

175. **cihân:**

Gazel 226

Mısra: 11

Dünya.

11. Nür çeşminden nümâyândır cihân içre anıñ
12. Ĥâk-i pâyîñ tütüyâ-yı dîde-i cân eyleyen

176. **cihân:-ı**

Gazel 230

Mısra: 5

Dünya.

5. Cihânı ĥiddet ile ĝark-ı hün etmekdedir ĝamzeñ
6. Nola lertzân olursaĥ cümle tîĝ-ı hün-feşânından

177. **cihânîñ:-îñ**

Gazel 252

Mısra: 1

Dünya.

1. Ne 'âlem var cihânîñ mevsim-i faşl-ı bahârında
2. Ne ĥâlet ĥalmış âheng-i şadâ-yı cüybârında

178. **cihân:**

Gazel 252

Mısra: 4

Dünya.

3. Gehî mesrür ederse geh hezârân ĝam eder peydâ
4. Çekilmezmiş cihân içre belâsı rûzgârın da

179. **cihân:**

Gazel 265

Mısra: 5
Dünya.

5. Görünmezken cihân mahmûrluğdan aña ser-tâ-ser
6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymânenen şöña

180. **cihâna:-a**

Gazel 271

Mısra: 2

Dünyâ, âlem || Dünyadaki insanlar.

1. Ğamım zülfüñle meşhûr-ı cihân olmağda gitdikçe
2. Cihâna ser-güzeştım dâstân olmağda gitdikçe

181. **cihândan:-dan**

Gazel 274

Mısra: 2

Dünya.

1. Tenezzül etmedi büy-ı vefâ dimâğımıza
2. Sebeb bu oldu cihândan bizim ferâğımıza

182. **cihânda:-da**

Gazel 274

Mısra: 10

Dünya.

9. Çürükdür ekşeri kalbi zamâneniñ nola ger
10. Bakılmaz ise cihânda bizim de şağımıza

183. **cihâna:-a**

Gazel 288

Mısra: 10

Dünya.

9. Sâlim mu'aştar etdi midâdıyla 'âlemi
10. Yâd eyleyip cihâna o zülf-i mu'anberi

cihân bāğında:

1. **cihân bāğında:-nda**

Gazel 121

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya bahçesi.

9. Cihân bāğında öyle dil-rübâ var mıdır ey Sâlim
10. K'anıñ meftün u zârına ğam-ı bîm-i raķib olmaz

2. **cihân bāğında:-nda**

Gazel 175

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya bahçesi.

9. Cihân bāğında Sâlim istirahat etmediñ aşlâ
10. Degil devletle 'âlemde şafâ rāhatladır ancak

cihân cihân:

1. **cihân cihân:**

Kaside 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pek çok, oldukça fazla.

3. Cihân cihân kereme oldu halk müstağrak
4. Felekde kalmadı hiç bir mağalde fikret-i ğam

2. **cihân cihân:**

Matla 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pek çok, oldukça fazla.

1. Cihân cihân ğamımı hep bilir iken dil-dâr
2. Cefâda var mı kuşurum deyü eder tekrâr

3. **cihân cihân:**

Gazel 130

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pek çok, oldukça fazla.

5. Cihân cihân ğamımı çekmeyen bu devrâniñ
6. Bu rüzgârda hâşıl cihân nedir bilmez

4. **cihân cihân:**

Gazel 162

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pek çok, oldukça fazla.

1. Olursa harf-i vişâle cihân cihân mâni'
2. Hâyâle olmaz a ey şâh-ı dil-sitân mâni'

5. **cihân cihân:**

Gazel 172

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pek çok, oldukça fazla.

11. Felek döner mi murâdıma Sâlimâ bilmem
12. Tabî'at ehline hicrân cihân cihân ancak

cihân halkı:

1. **cihân halkı:**

Kaside 15

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlar. Bu dünyada yaşayanlar.

59. Güşâd u hürrem olur ser-be-ser cihân halkı
60. Verip kulûba nevâziş meserret-i şevket

2. **cihân halkı:**

Kaside 32

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlar. Bu dünyada yaşayanlar.

37. Etmede kilik-i hülûş ile cihân halkı müdâm
38. Şafâ-i sinede hep hayr du 'ânî inşâ

cihân içre ecnebîlerden vefâ gelmez:

1. **cihân içre ecnebîlerden vefâ gelmez:**

Gazel 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Atasözü**

Dünyada yabancılardan vefa gelmez, vefa

beklenmez.

1. Baña hiç bir peyâm-ı vaşl ile bād-ı şabâ gelmez
2. Meşeldir ecnebîlerden cihân içre vefâ gelmez

cihân mülkü:

1. **cihân mülkü:**

Kaside 27

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ülkesi, dünya.

51. Aşlı dellâk iken eyledi bir güne zühür
52. Ki cihân mülkü bütün oldu fesâda me'vâ

cihān mülkünde:

1. **cihān mülkünde:-nde**

Kaside 3

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ülkesi, dünya.

107. Cihān mülkünde yā Rabbī be-her gāh

108. Hata'lar kılmışız estağfiru'llāh

2. **cihān mülkünde:-nde**

Kıt'a 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ülkesi, dünya.

1. Cihān mülkünde sağ ol kanda 'azm eyler iseñ hergiz

2. Hemişe dest-giriñ olsun eltāf-ı Hüdā her cā

3. **cihān mülkünde:-nde**

Gazel 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ülkesi, dünya.

7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şāyed deyi

8. Bu cihān mülkünde mäh-ı 'id düşmendir baña

4. **cihān mülkünde:-nde**

Tesdis 6

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ülkesi, dünya.

25. Tenezzül etmeyip yār ülfete ağıyar ile bir dem

26. Cihān mülkünde benden gayrı aña olmasa mahrem

5. **cihān mülkünde:-nde**

Muamma 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ülkesi, dünya.

1. Cemāle nice sİR olsun cihān mülkünde ey Sālim

2. O serve bir iki üç def'a bakmak ile 'aşıklar

6. **cihān mülkünde:-ün, -de**

Gazel 70

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ülkesi, dünya.

9. Cihān mülkünde ansız neyleyim cān u teni Sālim

10. Benim ol serv-şad rüh-ı revānım baña cānımdır

7. **cihān mülkünde:-n, -de**

Gazel 175

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ülkesi, dünya.

5. Cihān mülkünde bİ-hüde şanırdık mahv u işbātu

6. Esās-ı devr-i pergār-ı kazā hİkmetledir ancak

cihān tırduqça:

1. **cihān tırduqça:**

Diğer 8

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya durduqça, çok uzun zaman.

65. Bu zemīn ü zamān tırduqça

66. Tura zātūñ cihān tırduqça

2. **cihān tırduqça:**

Tarih 14

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya durduqça, çok uzun zaman.

7. Cihān tırduqça yā Rab eyleyip ma'mūr u ābādān

8. Derūnün pūr-ferah görşün bu hānedānıñ aħbābı

cihānbān:

1. **cihānbān:**

Kaside 14

Mısra: 25

Dünyanın sahibi, hükümdar || 1. Mahmud.

25. Firişte-fer cihānbān u meleğ-hū

26. Hüner-ber şİR-nağcİR ü zafer-cū

cihānbāni-i iqbāl-i 'izzet-i şevket:

1. **cihānbāni-i iqbāl-i 'izzet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu hükümdar.

49. Der-i 'ināyetiniñ bende-i kemīnesidir

50. Cihānbāni-i iqbāl-i 'izzet-i şevket

cihānda:

1. **cihānda:**

Tahmis 3

Mısra: 6

Asla, hiç bir zaman.

5. Edāya kādİR iseñ ey gönül hemān eyle

6. Cihānda dā'ireme gelmesin diyen noğşān

cihān-dārā:

1. **cihān-dārā:**

Tarih 8

Mısra: 59

Cihanı tutan hükümdar || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

59. VezİR-i ma'delet-bağşā keremkārā cihān-dārā

60. Eyā zāt-ı kerīmü's-şānı nūr-ı dīde-i āfāk

2. **cihān-dārā:**

Kaside 25

Mısra: 39

Cihanı tutan hükümdar || Sadrazam Damat Hasan

Paşa.

39. Mekārim-perverā şadrā keremkārā cihān-dārā

40. Eyā destūr-ı ekrem ey kerīm-i mekrümet-pİRā

cihān-ı dil-berdir:

1. **cihān-ı dil-berdir:-dir**

Gazel 105

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dünyası || Sevgilinin bulunduğu, içinde

sevgilinin yer aldığı dünya.

5. Cihānı neylemeli sīne-i dil-ārāsız
6. Cihān dedikleri ancağ cihān-ı dil-berdir

cihān-ı fānī:

1. **cihān-ı fānī:**
Kıt'a 6
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ölümlü, geçici dünya.
1. Şad dirîğ ey cihān-ı fānī hayf
2. Hasetr olduk o şāha 'ākıbeti

cihān-ı fānīniñ:

1. **cihān-ı fānīniñ:-niñ**
Kaside 8
Mısra: 209
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ölümlü, geçici dünya.
209. Tezekkür etmeye mi kim cihān-ı fānīniñ
210. Egerçi evveli şihhat şoñu maķābirdir

cihān-ı fenāda:

1. **cihān-ı fenāda:-da**
Kıt'a 17
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Fanı, geçici dünya.
1. Bu cihān-ı fenāda biz cānā
2. Hiç seniñ lezzetiñi bulmadık

cihān-ı fenāya:

1. **cihān-ı fenāya:-ya**
Kaside 8
Mısra: 212
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Fanı, geçici dünya.
211. Tefekkür eylememekler nedendir āyā kim
212. Be-her gelen bu cihān-ı fenāya hācirdir

cihān-ı kerem:

1. **cihān-ı kerem:**
Kaside 17
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cömertlik dünyası - çok cömert- || 3. Ahmed.
55. O pādīşāh-ı muzaffer ki dense lāyıkdır
56. Medīne-i ni'am-ı merħamet cihān-ı kerem

cihān-ı köhne-dāmāna:

1. **cihān-ı köhne-dāmāna:-a**
Tarih 8
Mısra: 78
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eski etekli dünya || Eskimiş dünya.
77. Odur ol dürr-i bī-hem-tā kudüm-ı pāki ser-tā-pā
78. Cihān-ı köhne-dāmāna eder sencīde-i eşvāk

cihāniyān:

1. **cihāniyāna:-a**
Kaside 7
Mısra: 36
Dünyada yaşayanlar || İnsanların algı düzeyi.

35. Bilmek de murādımız degildir
36. Zīrā bu cihāniyāna şığmaz

2. **cihāniyāna:-a**

Diğer 8

Mısra: 75

Dünyada yaşayanlar.

75. Dāmeniñdir cihāniyāna penāh
76. Devletiñ dā'im eylesin Allāh

cihān-süz u pür-āteş olsa:

1. **cihān-süz u pür-āteş olsa:-sa**
Kaside 6
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yakıcı bir ateşe- aşk ateşine- sahip olmak.
3. Każā böyle tecellī eylemişdir nola kim olsa
4. Cihān-süz u pür-āteş nā-şikibā şem' ü pervāne

cihānvān:

1. **cihānyāna:-a**
Tarih 8
Mısra: 41
Dünya || Bütün insanlar.
41. Ne kenz ol bir muşavver nūr-ı raşşāndır cihānyāna
42. Ĥarīdārān nola kim āsitānıñ etseler mişrāk

2. **cihānyāna:-a**

Diğer 9

Mısra: 74

Dünya || Bütün insanlar.

73. O da yansın benimle hicrāna
74. Tā ki nāmım ĵala cihānyāna

3. **cihānyānı:-ı**

Kaside 29

Mısra: 23

Dünya, her yer.

23. Nükhet-i ĥulku cihānyānı çün etdi ta'tür
24. Mu'teber olmaz ise şimdi sezādır 'anber

4. **cihānyāna:-a**

Kaside 29

Mısra: 42

Dünya, her yer.

41. Öyle bir zāt-ı mükerremsin eyā kān-ı kerem
42. Oldu ser-cümle cihānyāna vücūduñ mefħar

5. **cihānyānı:-ı**

Kaside 32

Mısra: 35

Dünya, her yer.

35. Bende etdiñ o ĵadar cümle cihānyānı seniñ
36. Ey kerem-kān u himem-ħüy u fazīlet-peymā

cihet:

1. **cihetle:-le**
Kaside 22
Mısra: 42
Sebep, ilgi, yön.
41. Selefīñ cümlesine fāyıkdır
42. Biñ cihetle o şadra lāyıkdır

cihet-i hüsné:

1. cihet-i hüsné:-e

Tarih 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik yönünden, güzellik ilgisi.

11. Kıl kadar şüphe götürmez hañî istihsânı

12. Gün gibi olsa sezâdır cihet-i hüsné delîl

cilâ-dâdende-i tîğî:

1. cilâ-dâdende-i tîğî:-ı

Gazel 244

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kılıcına cila vermek, keskinleştirmek || Çiçeğin keskinliğini çiğ tanesinin arttırması.

9. Cilâ-dâdende-i tîğî olurken süseniñ şeb-nem

10. Kesilmez gün-be-gün âheng-i gâvğâ gülsitân içre

cilâ-yı dâmen-i şevkîñla:

1. cilâ-yı dâmen-i şevkîñla:-iñ, -la

Gazel 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk eteğinin parlaklığı || Aşkın vermiş olduğu mutluluk.

3. Cilâ-yı dâmen-i şevkîñla her dem

4. Dili âyine-i 'âlem-nümâ et

cild:

1. cildinde:-in, -de

Lugaz 4

Mısra: 20

Cilt.

19. Sâlimiz hâşılı tedbîrinden

20. Ya'ni cildinde olan tîrinden

cilvegâh:

1. cilvegâhîñ:-iñ

Kaside 5

Mısra: 34

Far. is. Tecelli ve zuhur mahalli.

33. Dedi ey mâh-ı sipîhr-i kerem-i hâzret-i Hâk

34. Cilvegâhîñ ne revâdır ola rûy-ı gâbrâ

2. cilvegâhımız:-ımız

Gazel 140

Mısra: 2

Far. is. Tecelli ve zuhur mahalli.

1. Zülfün tağıtdı rûyuna ol pâdişâhımız

2. Hep târ ü mâr etdi felek cilvegâhımız

3. cilvegâh:

Gazel 151

Mısra: 10

Far. is. Tecelli ve zuhur mahalli.

9. Yeter 'izâr-ı tağayyül de Sâlimâ saña

10. Mağabbet ehline bir cilvegâh besdir bes

cilvegâh-ı kibâr-ı devrâna:

1. cilvegâh-ı kibâr-ı devrâna:-a

Diğer 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zamanın ulularının ilgi gösterdiği yer, makam.

1. Bârgâh-ı büleñd-eyvâna

2. Cilvegâh-ı kibâr-ı devrâna

cilvegâh-ı nûr-ı zât:

1. cilvegâh-ı nûr-ı zât:

Gazel 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Allah'un- zatının nurunun tecelli ettiği yer.

5. Men 'aref remzin tayan 'ârif bulur Mevlâ'sını

6. Mağzen-i kalb-i beşerdîr cilvegâh-ı nûr-ı zât

cilveger:

1. cilveger:

Gazel 183

Mısra: 1

Cilve yapan || Tecelli eden.

1. Cilveger âyine-i dilde cemâli Aħmed'iñ

2. Bir nefes gitmez zamîrimden hayâli Aħmed'iñ

cilveger olsa:

1. cilveger olsa:-sa

Tarih 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Görünmek.

7. Görse anı Yûsuf eger der idi mâ hâzâ beşer

8. Tâvûs-ı kudsiye döner her kanda olsa cilveger

cilve-i nâz u niyâz:

1. cilve-i nâz u niyâz:

Gazel 285

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nazlanma ve istekte bulunma.

3. Her perî-rûya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz

4. Dil-beriñ nâzik gerekdir nâz u istiğnâları

cilve-nümâ ola:

1. cilve-nümâ ola:-a

Diğer 3

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tecelli etmek, görünmek.

51. Hañ-ı ruhsârîñ ile dil ki ola cilve-nümâ

52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cânâ

cilve-nümâ olmaz:

1. cilve-nümâ olmaz:-maz

Tarih 12

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellere has tavirlarda bulunmak.

31. Meyl edince medhine olmaz mı hîç

32. Bu dil-i tûñi-reviş cilve-nümâ

cilve-nümâ olup:

1. **cilve-nümā olup:-up**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstekli olmak.

61. Dil o eyyām-ı sürür içre şehā

62. Gitmege seyre olup cilve-nümā

cin:

1. **cin:**

Kaside 10

Mısra: 530

Cin, gözle görünemeyen, türlü biçimlere girebilen, iyilik de kötülük de yapabilen yaratık.

529. Ede ol hıttaya be-rüz-ı kıyām

530. Melek ü ins ü cin şalāt u selām

2. **çin'de:-de**

Gazel 41

Mısra: 6

Çin ülkesi.

5. Hevā-yı rüy u zülfüñle çü erbāb-ı sefer güyā

6. Şeher çalkıp yerinden Çin'de aḥşam eder kâgaz

3. **çin:**

Gazel 62

Mısra: 4

Kıvrım.

3. Tarf-ı ruḥsârında cânān şanma gisü gösterir

4. Çin çin-i mevc-i hüsn ü ānı bir cū gösterir

cinān:

1. **cinān:**

Lugaz 1

Mısra: 37

Cennetler.

37. Cinān ile cenānim tev'em oldu şimdilik Sālim

38. Hüdā yāver olursa bu da çalmaz şanki sâ'atdir

2. **cinān:**

Tarih 3

Mısra: 23

Cennetler.

23. Bu havādisle cinān içre be-her-maḥşūra

24. Hüriyāna ögünür ise sezādır şühedā

3. **cinān:-ı**

Kaside 12

Mısra: 127

Cennetler.

127. Cinānı eyledi mesken o zāt-ı muḥtereme

128. Ki anda ede şafālar o ḥazretiñ nūrı

4. **cinān:**

Kaside 12

Mısra: 134

Cennetler.

133. Gezerdi zāt-ı şerifiyle ḥazret-i Havvā

134. Cinān içinde ser-ā-ser kuşūr u maḥşūrı

5. **cināna:-a**

Tarih 14

Mısra: 5

Cennetler.

5. Cināna bādi-i temsil ü teşbih olsa lāyıkdır

6. Hele mevcūd olandan bunda luḥf u ḥüsnüñ esbābı

6. **cināndır:-dır**

Tarih 14

Mısra: 10

Cennetler.

9. Sezā Sālim görenler tarḥ-ı zībāsın dese tāriḥ

10. Bu nev kâşāne 'aynıyla cināndır selsebil ābı

7. **cināna:-a**

Kaside 15

Mısra: 66

Cennetler.

65. 'Ale'l-ḥuşuş Sitanbul'u vaḳt-i pākiñde

66. Cināna kıldı müşābih semāḥat-i şevket

cinān-ı ni'metdir:

1. **cinān-ı ni'metdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet nimeti.

23. Ḥarīm-i gülşen-i luḥfu cinān-ı ni'metdir

24. Güşāde revzen-i cūdu cihāna nāzırdır

cinān-ı rühānī:

1. **cinān-ı rühānī:**

Kaside 20

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Manevi cennet || İstanbul.

111. Bir mi böyle sarāy-ı sulṭānı

112. Her yeri bir cinān-ı rühānı

cins-i buḳül:

1. **cins-i buḳül:**

Kaside 18

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baklalar, sebzeler; "bakl"ın cem'idir.

41. Oldu murḡān çemen-i ḥayret ile dem-beste

42. Perde-i berf ile mestūr olalı cins-i buḳül

cins-i maḥlūkāt:

1. **cins-i maḥlūkāt:**

Kaside 17

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm canlılar.

41. O rütbe 'adline dil-beste cins-i maḥlūkāt

42. Ki emr olunsa eder gürk mülketinde ra'y ḡanem

cirm-i felek:

1. **cirm-i felek:**

Kaside 22

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzü.

93. Rüşen olmak şebim ki emr-i ba'îd
94. Olsa cirm-i felek bütün hürşîd

cirm-i kamer:

1. **cirm-i kamer:**

Kaside 29

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay cismi.

19. Hâbbezâ mihr-i cihân-zîb-i kerem-perver kim
20. Nûr alır pertev-i vechinden anîñ cirm-i Kâmer

cism:

1. **cismim:-im**

Kaside 3

Mısra: 33

Beden, vücut.

33. Şeh-i tab'a benim kul oldu cismim
34. Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim

2. **cismim:-im**

Kaside 3

Mısra: 52

Beden, vücut.

51. Seniñ farzîñ edâ etmekte yek-ser
52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler

3. **cismi:-i**

Lugaz 5

Mısra: 4

Beden, vücut.

3. Söylemez söylese lâ'dır suhanı
4. Cismi yok cümle dehendir bedeni

4. **cismim:-im**

Kaside 7

Mısra: 77

Beden, vücut.

77. Cismim şu kadar günehle pür kim
78. Pîrâmen-i kalbe dâne şıgmaz

5. **cism:**

Diğer 11

Mısra: 34

Beden, vücut.

33. Şöyle zâr etdi iştîyâk beni
34. Nâle döndürdü ğam bu cism ü teni

6. **cismime:-im, -e**

Muamma 37

Mısra: 1

Beden, vücut.

1. Fem-be-fem olmak olurdu eger ol cismime rûh
2. Geh tenezzül edip etse der-i vaşlın meftûh

7. **cismime:-im, -e**

Gazel 62

Mısra: 7

Beden, vücut.

7. Yâd-ı rüyuñla nezâre eyledikçe cismime
8. Dâğ-ı sinem baña kendin verd-i ğod-rû gösterir

cism olsa:

1. **cism olsa:-sa**

Gazel 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cisimleşme, şekil alma.

5. Şu kadar hâleti var belki keder cism olsa
6. 'Ayn-ı şevk eyler idi anı nümâyân-ı şabûh

cism olur:

1. **cism olur:-ur**

Kaside 24

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cisimleşmek || Yaradılmak.

43. Şu kadar luğ u kerem şâhibi mükrimdir kim
44. O olur dünyede cism olmak olursa tevķir

cism-i bihbüdi:

1. **cism-i bihbüdi:-ı**

Kaside 12

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şihhatli beden || Hz. Âdem'in vücudu.

59. Egerçi şüret-i zâhirde bir şebağ idi lîk
60. Mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi cism-i bihbüdi

cism-i dil-i nâ-tüvâna:

1. **cism-i dil-i nâ-tüvâna:-a**

Kaside 7

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz gönül.

53. Eşvâğ-ı senâsı ile cânım
54. Cism-i dil-i nâ-tüvâna şıgmaz

cism-i nizârımda:

1. **cism-i nizârımda:-ım, -da**

Gazel 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf beden.

3. Remz-i mevtü'dan hayât-ı câvidânî fehm edip
4. Ölmege cânlar verir cism-i nizârımda hayât

cism-i 'uryân:

1. **cism-i 'uryân:**

Gazel 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çıplak vücut.

1. Nola etmezse ğamıñla cism-i 'uryân ihtilâf
2. Edemez hiç penbe âteş ile bir ân ihtilâf

cisminden çıkıp:

1. **cisminden çıkıp:-ıp**

Müfret 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canın çıkması, ruhun bedeni terk etmesi.

1. Koyup şehrin o meh-rû edicek 'azm-i reh-i Bağdâd
2. Çıkıp cisminden uşşakıñ refâkat etdiler ervâh

cisr:

1. **cisrden:-den**

Tarih 3

Mısra: 162

Ar. Köprü.

161. Kurulup köprüler olduğda müheyyâ hâşıl

162. Cü gibi oldu revân cisrden erbâb-ı ğazâ

civâr-ı rahmetiñden:

1. **civâr-ı rahmetiñden:-iñ, -den**

Kaside 9

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Hz Muhammed'in- merhamet,şefaata etmesi.

87. Şefâ'at eyleyip ol ma'den-i nür

88. Civâr-ı rahmetiñden eyleme dūr

cü gibi akmada:

1. **cü gibi akmada:-ma, -da**

Diğer 3

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İrmak gibi akmak || Bir işi gerçekleştirmek için hızlıca hareket etmek.

67. Sū-be-sū seyr-i gülistān ede cümle yārān

68. Cü gibi akmada anlar da temāşāya hemān

cü gibi revān oldu:

1. **cü gibi revān oldu:-du**

Tarih 3

Mısra: 162

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İrmak gibi akmak || Ordunun ilerleyişi.

161. Kurulup köprüler olduğda müheyyâ hâşıl

162. Cü gibi oldu revān cisrden erbâb-ı ğazâ

cūd:

1. **cūduna:-un, -a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 134

Cömertlik.

133. Sır olurdu suḥandan ehl-i zamīr

134. Kimse etmezdi cūduna te'ḥīr

2. **cūduyla:-u, -yla**

Tarih 1

Mısra: 72

Cömertlik.

71. Aña nisbet ile bir ḳatra olmaz

72. Eger cūduyla hem-vezn olsa Ceyḥūn

3. **cūd:**

Kaside 1

Mısra: 9

Cömertlik.

9. Cūd u iḥsāni ṣāmil-i her kes

10. Cümle muḥtāci hep nefes-be-nefes

4. **cūd:**

Kaside 3

Mısra: 96

Cömertlik.

95. İlahī luḥf u iḥsān saña maḥşuş

96. Hemīn cūd u firāvān saña maḥşuş

5. **cūdu:-u**

Tarih 4

Mısra: 5

Cömertlik.

5. Devā-cūyāna cūdū bür'-i sā'a

6. Ğarībāna nigāhı luḥf-ı 'uzmā

6. **cūd:**

Kaside 5

Mısra: 84

Cömertlik.

83. Dāverā pādīşehā şefkat ü iḥsān-ğüherā

84. Ey olan menba'-ı luḥfu kerem ü cūd u seḥā

7. **cūduñla:-uñ, -la**

Kaside 6

Mısra: 79

Cömertlik.

79. Sen ol şāhensēh-i taḥt-ı risāletsin ki cūduñla

80. Cihānda buldular yek-ser tecellā şem' ü pervāne

8. **cūduñdan:-uñ, -dan**

Kaside 6

Mısra: 81

Cömertlik.

81. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki cūduñdan şeb ü rüzān

82. Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervāne

9. **cūduñla:-uñ, -la**

Gazel 7

Mısra: 10

Cömertlik.

9. Dāmen-i Sālim bu çirk-āb-ı emelden pāk olup

10. Eyle cūduñla müyesser maḥşadım yā Rab baña

10. **cūduñ:-uñ**

Kaside 7

Mısra: 74

Cömertlik.

73. Kān-ı keremā keşir-luḥfā

74. Cūduñ raḳam-ı beyāna şıgmaz

11. **cūdu:-u**

Kaside 7

Mısra: 96

Cömertlik.

95. Sālim ḳo şikāyeti o şāhıñ

96. Cūdu fem-i dāstāna şıgmaz

12. **cūd:**

Tarih 8

Mısra: 5

Cömertlik.

5. Ki maḥzā feyz ü cūd u luḥf u iḥsān-ı 'amīminden

6. Cihānı eyledi şādān ser-ā-pā ḥazret-i Ḥallāk

13. **cūd:**

Diğer 8

Mısra: 72

Cömertlik.

71. Olmamışken seleflere bu kerem
72. Baña oldu bu luṭf u cūd u ni'am

14. **cūdu:-u**

Kaside 8

Mısra: 28

Cömertlik.

27. Vişāl eder şeb-i hicrānı tābiş-i ni'amı

28. O şems-i dīn-i semāvāt cūdu dā'irdir

15. **cūdu:-u**

Kaside 10

Mısra: 249

Cömertlik.

249. Oldu anıñ bu cūdu 'ālem-gīr

250. 'Afv-i a'rābī-i hiyel-tedbīr

16. **cūduna:-un, -a**

Kaside 10

Mısra: 507

Cömertlik.

507. Eger eylerse cūduna mazhar

508. Keremi kārīña yeter artar

17. **cūd:**

Kaside 16

Mısra: 84

Cömertlik.

83. Devlet ü 'ömrünü efzūn ede dā'im Mevlā

84. Faḥr ede cūd u şehāsiyla be-her cā bülbül

18. **cūda:-a**

Tarih 17

Mısra: 72

Cömertlik.

71. Bu cevāb-ı pāki aḥz edip zebān-ı kāmđan

72. Reh-güzārīñda nevāl ü cūda açđım āstīn

19. **cūduña:-uñ, -a**

Tarih 17

Mısra: 75

Cömertlik.

75. Cerre çıksa cūduña vermez naķīşa şānına

76. İsteriz hep āsitān-ı pākiñe olmaķ yaķīn

20. **cūdu:-u**

Kaside 19

Mısra: 86

Cömertlik.

85. O vālā şāh-ı 'ālī-şān-ı 'ādil kim kıyās eyler

86. Kef-i iḥsānı baḥşāyişde kāna cūdu emtāre

21. **cūdu:-u**

Kaside 20

Mısra: 47

Cömertlik.

47. Dehri yek cūdu kām-yāb eyler

48. Zerreyi luṭfu āfitāb eyler

22. **cūdun:-un**

Kaside 20

Mısra: 75

Cömertlik.

75. Nīl cūdun dem-i yesīr eyler

76. Bu ise hep cihānı sīr eyler

23. **cūda:-a**

Kaside 20

Mısra: 78

Cömertlik.

77. Nīl' iñ olmaz şehāsi deryāda

78. Berr ü baḥre bu cūda āmāde

24. **cūdu:-u**

Kaside 20

Mısra: 226

Cömertlik.

225. Bu mecāzī cihānda bā-tevfīķ

226. Pāyemi cūdu eyleyip taḥķīķ

25. **cūduñla:-uñ, -la**

Kaside 30

Mısra: 79

Cömertlik.

79. Beni aķrānıma luṭf et ser-efrāz eyle cūduñla

80. Çerāğ etmek saña çoķ mu bir iki 'abd-i ednāyı

26. **cūd:**

Gazel 51

Mısra: 4

Cömertlik.

3. Cihān zu 'munca ser-tā-ser şehāda Bermeki'yim der

4. Hüner 'ālemd e ammā cūd ile meşhūr olmaķdır

27. **cūd:**

Gazel 217

Mısra: 5

Cömertlik.

5. Yād olmaz idi Ḥātem cūd ile iḥsānı ger

6. Gezmese ellerde şubḥ u şām mānend-i nigīn

cūd etdiğīn:

1. **cūd etdiğīn:-dik, -iñ**

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlikte bulunmak.

3. Seniñ yā Rabb baña etdiğīñ cūd

4. Nice mümkin k'ola maḥsūb u ma'dūd

cūd eyle:

1. **cūd eyle:-le**

Kaside 1

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik yapmak, cömertçe davranmak.

139. Eyle her bir ğamımda sen şad cūd

140. Şiddetimde ferecler et meşhūd

cūd u merḥamet kāmı:

1. **cūd u merḥamet kāmı:-ı**

Kaside 33

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet ve cömertlik kaynağı -olan kişi-

45. Ehl-i dil ehl-i fazl u 'irfânı

46. Bilir ol cüd u merhamet kâni

cüda:

1. **cüda:**

Tarih 4

Mısra: **50**

Far. Ayrı.

49. Bi-ḥamdi'llāh zamān-ı devletinde

50. Ki cüda bādbān-ı fülk-i a'dā

cüdā etmeve:

1. **cüdā etmeye:-me, -ye**

Kaside 32

Mısra: **46**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrı düşme, uzaklaşma.

45. Be-'amīm-i kerem-i Ḥaḫḫ nebiyy-i muḫtār

46. Bir nefes etmeye senden bizi Allāh cüdā

cüdā eyledi:

1. **cüdā eyledi:-di**

Tesdis 4

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrımak || Aşığın sabırsız olması, sabrın aşıktan uzaklaşması.

25. Olalı dil ḡamze-i cānāne ile āşinā

26. Eyledi benden ḡarār u şabr u ārāmım cüdā

cüdā kıl:

1. **cüdā kıl:**

Kaside 3

Mısra: **30**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrımak, uzak tutmak.

29. Hemān şükürünü na'mānıñ 'aḡā kıl

30. Tegāfülden bizi yā Rab cüdā kıl

cüda ola:

1. **cüda ola:-a**

Kaside 33

Mısra: **89**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

89. Ola her bār cüda āmāde

90. Kilk-i pākıñ serir-i fetvāde

cüdā olmaz:

1. **cüdā olmaz:-maz**

Kaside 6

Mısra: **36**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

35. Te'āla'llāh ne te'sīr-i maḡabbetdir şeb ü rüzān

36. Cüdā olmaz biri birinden aḡlā şem' ü pervāne

2. **cüdā olmaz:-maz**

Kaside 13

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

3. Pertev-i envār-ı Ḥaḫḫ'dan ser-bülend-i feyz olan

4. Bir dem olmaz zerreveş şems-i ḡaḫḫikatden cüdā

cüd-ı 'amīmiñ:

1. **cüd-ı 'amīmiñ:-iñ**

Kaside 8

Mısra: **214**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın- tüm insanları kapsayan cömertliği.

213. O demde zātımı sen der-penāh-ı luḡf eyle

214. Ki luḡf u cüd-ı 'amīmiñ zünübu sātirdir

cüd-ı firāvāniñ:

1. **cüd-ı firāvāniñ:-iñ**

Kaside 34

Mısra: **53**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla cömertlik.

53. Şehāvet kānıdır cüd-ı firāvāniñ mekānidir

54. Cihāna rūḡ-ı şānıdır vezir-i pāk ü dānādir

cüd-ı hümāyūna:

1. **cüd-ı hümāyūna:-a**

Kaside 19

Mısra: **87**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu cömertlik, padişahın cömertliği.

87. Nice deryāyı miḡyās eyleyem cüd-ı hümāyūna

88. O da muḫtācdır luḡf-ı şehensāhiye hemvāre

cüd-ı pākivle:

1. **cüd-ı pākivle:-i, -yle**

Kaside 20

Mısra: **227**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömert huylu.

227. Cüd-ı pākivle bī-niyāz oluruz

228. Cümle aḡrāna ser-firāz oluruz

cüdüñ görmeve:

1. **cüdüñ görmeye:-me, -ye**

Kaside 22

Mısra: **68**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin cömertliğine muhatap olmak.

67. Ḥalmanı bir kimesne kim anıñ

68. Görmeye cüdüñ ol kerem-kāniñ

cühelā:

1. **cühelā:**

Kaside 10

Mısra: **382**

Bilgisizler, cahiller.

381. N'ola elden ḡıḡıp olursa helāk

382. Da 'vetinden ibā eden cühelā

cühhāl:

1. **cühhāl:-i**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **54**

Cahiller, bilmeyenler; "cāhil" in cem'idir.

53. Baña bî-hüde âdem lik gelmez
54. Benim tab'im velî cühhâli bilmez

cum'a:

1. **cum'a:**

Kaside 18

Mısra: 52

Cuma günü, cuma namazı vakti.

51. Hânedan taşra çıkılmaz bu hevâlarda meger
52. Câmî'e cum'a için eyleye dil kaşd-ı vuşûl

2. **cum'ayı:-yı**

Kaside 18

Mısra: 53

Cuma günü, cuma namazı vakti.

53. Cum'ayı hâşılı terk eyleyemez pây-ı şalâh
54. Anda cem' olmuş iken nice rivâyât u nuşûl

cüml:

1. **cümleye:-ye**

Kaside 26

Mısra: 51

Herkes.

51. Sâlimâ cümleye vâcibdir o zât-ı pâke
52. Eylemek şıdk ile her şâm u seher hayr du'â

cümle:

1. **cümle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 36

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

35. Şüret ü Şâ'ib ü Vefâ Şevket
36. Cümle zâtım ile ede midhat

2. **cümleyi:-yı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 90

Herkes.

89. Zâti ma'mûr olur belâgat ile
90. Sebğ eder cümleyi feşâhat ile

3. **cümle:**

Tesdis 1

Mısra: 8

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

7. Karîn-i iltifât olmaz der-i dil-berde 'âşıklar
8. Dürüg-âmiz güftâr ile pürdür cümle şâdıklar

4. **cümleye:-ye**

Terci-bend 1

Mısra: 65

Herkes.

65. Mihr-i 'âlem-süz-ı hüsnuñ cümleye pertev-fiken
66. Meh cebîniñ nûr u revnağ-bağş-ı bezm-i 'ayş u dem

5. **cümle:**

Tarih 1

Mısra: 4

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

3. Ne sūr-i behcet-efzâdır kim olmuş
4. Cihân şevk u tarabla cümle meşhûn

6. **cümle:**

Tarih 1

Mısra: 104

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

103. Şu rütbe zevkımız var devletiñde
104. Ferahla oldu diller cümle meşhûn

7. **cümle:**

Gazel 1

Mısra: 14

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

13. Sâlimâ şarf-ı irâdet durur ancak hoşsa
14. Cümle bir tavtı'adır hâşılı esbâb baña

8. **cümle:**

Diğer 1

Mısra: 24

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

23. Sıhhat üzre gönül şafâ eyler
24. Cümle ahbâba hep du'â eyler

9. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 10

Herkes.

9. Cüd u ihsânî şâmil-i her kes
10. Cümle muhtâcî hep nefes-be-nefes

10. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 21

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

21. Cümle eşyâ dilince bā-temcîd
22. Hâlik'in Râzık'ın eder tevhid

11. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 88

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

87. Lafzatu'llâha dilde cā eyle
88. Cümle andan hemîn recā eyle

12. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 120

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

119. 'Arz-ı hâliñ o bāba eyle revân
120. Eyle derdiñ derinde cümle 'ayân

13. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 131

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

131. Ola cümle gül-âb-ı istiğnâ
132. Böyledir hep bu gülşen-i ma'nâ

14. **cümle:**

Kaside 2

Mısra: 59

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

59. O kim cümle çerâğ-ı hâşıdır hep
60. Zemîn ü âsumân u heft kevkeb

15. **cümle:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 12
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
11. Başla tafsil-i hikâyât-ı dile
12. Cümle takrîr-i kûdürât-ı dile
16. **cümle:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 84
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
83. Çünkü olduğdu Hîşâr'a mihmân
84. Gelmege başladı cümle yârân
17. **cümle:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 96
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
95. Biz de yârân ile bir ay mu'tād
96. Cümle revzenleri etdikdi güşād
18. **cümle:**
Lugaz 2
Mısra: 4
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
3. Nedir ol rezmgâh-ı bî-pâyân
4. Hep ahâlisi cümle bir akrân
19. **cümle:**
Lugaz 2
Mısra: 20
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
19. Bu kadar hâşılı nizâm üzre
20. İşleri cümle intizâm üzre
20. **cümle:**
Diğer 2
Mısra: 65
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
65. Cümle vaz'ın baña şafâdır hep
66. Gayrısıdır baña tenük-meşreb
21. **cümle:**
Diğer 2
Mısra: 80
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
79. Muhtasıl vuşlat olsa 'âlemde
80. Olsa cümle neşât her demde
22. **cümleye:-ye**
Diğer 3
Mısra: 7
Herkes.
7. Gül-i tab'ını su'âl cümleye taqdîm olunur
8. Şad hezârân tuhaf-ı ed'îye ihdâ kılnır
23. **cümle:**
Diğer 3
Mısra: 42
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
41. Olalı fikr-i lebiñe emelim nahli karîn
42. Eyledi meyvesini cümle kirâs-ı rengin
24. **cümle:**
Diğer 3
Mısra: 67
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
67. Sû-be-sû seyr-i gülîstân ede cümle yârân
68. Cû gibi akmada anlar da temâşâyâ hemân
25. **cümle:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 55
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
55. Konuşduğum benim hep cümle 'arîf
56. Nice nükte-şinâs ehl-i ma'arîf
26. **cümle:**
Tarih 3
Mısra: 12
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
11. Öyle pākîze fetihdir gazavât-ı selefi
12. Etse mensî varak-ı hâtradan cümle sezâ
27. **cümle:**
Tarih 3
Mısra: 105
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
105. Bu işin üstüne böyle vericek cümle karâr
106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du'â
28. **cümle:**
Tarih 3
Mısra: 138
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri
138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña
29. **cümle:**
Tarih 3
Mısra: 214
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
213. Kat-be-kat eylediler tehniyet-i şevk u sürür
214. Cümle hâddince kibâr-ı şulağâ vü fuzalâ
30. **cümle:**
Gazel 4
Mısra: 10
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
9. Nola câmî gibi hıfz eylerse Sâlim yâreñi
10. Ber-güzâr-ı dâğ-ı sînem cümle sendendir baña
31. **cümlesi:-si**
Diğer 4
Mısra: 56
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
55. Be-her ahhâb-ı şadâkatkârân
56. Cümlesi şevkiñ ederler i'lân
32. **cümle:**
Diğer 4
Mısra: 70
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
69. Şimdi bâzâr-ı cihânda ekşer
70. Şatılan cümle mezâkdir yer yer

33. **cümle:**
Lugaz 4
Mısra: 2
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
1. Nedir ol cân-ever-i turfa-nümâ
2. Cümle a' zâsı mükemmel ammâ
34. **cümle:**
Kaside 5
Mısra: 81
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
81. Cümle ol zât-ı leâfet-dihe ta' zîmendir
82. Bu kadar zîbî ü zînet bu kadar ferr ü bahâ
35. **cümle:**
Lugaz 5
Mısra: 4
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
3. Söylemez söylese lâ'dır suhanı
4. Cismi yok cümle dehendir bedeni
36. **cümle:-îñ**
Diğer 8
Mısra: 47
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
47. Ğam u endühu cümle dür eyler
48. Mâtem iken ğamîni sūr eyler
37. **cümle:**
Kaside 8
Mısra: 94
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
93. Değil muğârinine belki ğâ'ibine bile
94. O ğânedânda ihsân cümle ğâzırdır
38. **cümle:**
Kaside 8
Mısra: 120
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
119. Şu rütbe bizleri tekdîre çarĥ mâ'ildir
120. Ki cümle kârî bütün hemm-i tab'a dâ'irdir
39. **cümle:**
Kaside 8
Mısra: 128
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşagehde baña
128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir
40. **cümle:-da**
Kaside 8
Mısra: 161
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
161. Şuver ki nazra-i ülâda cümle zâhirdir
162. Ğakîkat üzere nigâh olsa hep müzâhirdir
41. **cümle:**
Kaside 8
Mısra: 217
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
217. Ğabîb-i muhteremîñ hürmetine kim cümle
218. Şefâ'ati o güne müddeĥar zeĥâ'irdir
42. **cümle:**
Diğer 9
Mısra: 55
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
55. Yâd olup cümle şohbet eylerdik
56. Ğatı şâhâne ülfet eylerdik
43. **cümle:**
Diğer 9
Mısra: 61
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
61. Cümle bu âteş-i şebân içre
62. Seyr edenler bu âsumân içre
44. **cümlesine:-si, -ne**
Diğer 9
Mısra: 100
Herkes.
99. Şorar ise bu râzî yârânım
100. Deviver cümlesine sultânım
45. **cümle:**
Diğer 9
Mısra: 120
Herkes.
119. Bunu evvel müderrisîn-i kirâm
120. Eyü manşib der idi cümle tamâm
46. **cümlesinden:-si, -nden**
Diğer 9
Mısra: 127
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
127. Cümlesinden hele aĥîbbânîñ
128. Turra-i kâffe-i eviddânîñ
47. **cümlesini:-si, -ni**
Diğer 9
Mısra: 130
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
129. Eyleriz hep teveccühünü niyâz
130. Ede Ğaĥ cümlesini ser-efrâz
48. **cümle:**
Diğer 9
Mısra: 144
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
143. Şaklasak nüşâ-i şifââsâ
144. Eylesek her bakışda cümle şafâ
49. **cümle:**
Diğer 9
Mısra: 164
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
163. Seniñ ile netice ĥatm etmiş
164. Ğayrı esrârî cümle ketm etmiş
50. **cümle:**
Kaside 9
Mısra: 52
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
51. Cihânî pür edip feyz-i İllâhî
52. Bizi sîr eyledi cümle kemâhî

51. **cümlesi:-sî**
Kaside 10
Mısra: 41
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
41. Cümlesi oldu zâtına bürhân
42. Biri ez-cümle hazret-i Qur'ân
52. **cümleniñ:-niñ**
Kaside 10
Mısra: 93
Herkes.
93. Cümleniñ ol veliyy-i ni'metidir
94. Sebeb-i devlet ü sa'âdetidir
53. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: 112
Herkes.
111. Vak'a-i rüganı edenler güş
112. Oldular cümle vâlih ü medhüş
54. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: 125
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
125. İşiden bildi cümle iclâlin
126. İbni Hâriş zübâb ahlâlin
55. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: 135
Herkes.
135. Cümle bildi Kureyş bî-inkâr
136. Kıldı o şâh ile hayli güftâr
56. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: 174
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
173. Hânedânında buldu her muhtâc
174. Çâresiz derdlerine cümle ilâc
57. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: 198
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
197. Yed-i pâkiyle mess edip o yeri
198. Mülte'im oldu cümle yâreleri
58. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: 264
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
263. Bu kadar evvel eylediydi beyân
264. Cümle encâm-ı kârı Fahr-i cihân
59. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: 425
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
425. Bârgâhında cümle ey Qayyüm
426. Nîk ü bed kâr ü hâlimiz ma'lûm

60. **cümle:**
Diğer 11
Mısra: 39
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
39. Cümle teftiş-i düstân etdim
40. Bu seyâhatda imtîhân etdim
61. **cümle:-ye**
Diğer 11
Mısra: 120
Herkes.
119. Şoran ahlâbâba ihtirâm olunur
120. Cümle hâşılı selâm olunur
62. **cümle:**
Tarih 12
Mısra: 17
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
17. Boynu bağı kul gibi cümle çemen
18. Şaf-be-şaf dîvân turur şubh ü mesâ
63. **cümle:**
Kaside 12
Mısra: 39
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
39. İzâbe etdi celâdet o gevheri cümle
40. Buğâr u keffî nümâyân edince tennûri
64. **cümle:**
Kaside 12
Mısra: 64
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
63. Nücümü vâlih ederdî o ahsen-i takvîm
64. Görünce rüyunu sa'd oldu cümle mahzûri
65. **cümle:**
Kaside 12
Mısra: 86
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
85. Ebu'l-beşer ve ülü'l-kadr peygamber
86. Ki cümle esved ü ahlâm o hazretiñ pûri
66. **cümle:**
Kaside 13
Mısra: 13
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
13. Vech-i arzîñ zîneti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu âyinede şüret ne yüzdendir saña
67. **cümle:**
Kaside 13
Mısra: 33
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
33. Halk edip halkı nizâmın buldu cümle kâ'inât
34. Gâh şüret eyledi emr-i halâkat iktizâ
68. **cümle:**
Kaside 13
Mısra: 99
Herkes.
99. Mağdemiñle cümle sür etdi Muhammed ümmeti
100. Nikbet ü idbârına a'dâ-yı dîn etdi 'azâ

69. **cümle:**

Kaside 14

Mısra: 38

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

37. Nice bî-kesleri lutfuñ edip şād

38. Yıkılmış diller oldu cümle ābād

70. **cümle:**

Tarih 15

Mısra: 2

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

1. Bu cāygāhi temāşa eden revernağdan

2. Müdāmi bāşirasın cümle feyżmend etsin

71. **cümle:**

Gazel 15

Mısra: 6

Bütün.

5. Ma'ārif ehli āzāde-ser olmaz bir felāketden

6. Bu derde cümle erbāb-ı ṭabī'at mübtelādır hep

72. **cümle:**

Kıt'a 15

Mısra: 4

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

3. Kudūmun gūş edince ol suḥan-perverd-i eş'ārın

4. Derūn-ı dilden istikbāl etdi cümle şā'irler

73. **cümle:**

Kaside 16

Mısra: 30

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

29. Nola her nālede nev-rūza şenālar etse

30. Gördüğü lutfu bilir cümle ḥod-ārā bülbül

74. **cümleye:-ye**

Kaside 16

Mısra: 43

Herkes.

43. Olmasa mekrūmet ü lutfu eger cümleye 'ām

44. Böyle evşāfına düşmezdi ser-ā-pā bülbül

75. **cümle:**

Tarih 17

Mısra: 34

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi

34. Bir 'acāyib ḥāle dūş oldum ki ben cümle zemīn

76. **cümle:**

Tarih 17

Mısra: 97

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

97. Cümle erbāb-ı ṭarīkıñ melce'iyken dāmeniñ

98. Kañğı dergehden ümīd-i luṭf eder bāb-ı enīn

77. **cümlesi:-si**

Tarih 17

Mısra: 113

Herkes.

113. Cümlesi ḥaddince ḥāşıl pişgāh-ı devlete

114. Kıldılar ser-cümle 'arz-ı nev-kumāş-ı 'ārifin

78. **cümleden:-den**

Kaside 17

Mısra: 34

Ar. zf. Hep, bütün.

33. Ki ya'ni zemzeme-perdāz-ı vaşfiyim zīrā

34. Şenā-yı devlet-i şehdir bu cümleden aḳdem

79. **cümle:**

Kaside 17

Mısra: 44

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

43. Zamān-ı devlet-i pākinde Ḥaḳḳ'a ḥamd olsun

44. Ğam oldu cümle nağam cevri rüzgār 'adem

80. **cümle:**

Kaside 17

Mısra: 66

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

65. 'Aceb mi lutfuna müstağraḳ olsa heft iḳlīm

66. Yed-i kerīmine vā-beste cümle Rūm u 'Acem

81. **cümle:**

Kaside 17

Mısra: 67

Herkes.

67. O pādişeh ki zamānında cümle kām aldı

68. Gürūh-ı ehl-i ma'ārif efāzıl-ı 'ālem

82. **cümle:**

Kaside 17

Mısra: 73

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

73. Ğulām-ı dergehidir gerçi cümle şāh u gedā

74. Kūl etdi Sālim'i ol şāh gayrısın bilmem

83. **cümle:**

Kaside 18

Mısra: 78

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

77. Dükenir şekli-i edā vaşfi dükenmez o şehiñ

78. Olsa mevzū'-ı suḥan cümle beyāna maḥmūl

84. **cümle:**

Kaside 18

Mısra: 98

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

97. Bu kadar ferr ü ḥaşemle yine her şām u şehīn

98. Saña ṭā'atdır olan cümle ahibb-i mes'ul

85. **cümle:**

Kaside 18

Mısra: 103

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

103. Cümle erkān-ı şerifiñde çü faşş-ı ḥātem

104. Cevher-i zātīñ ise mesned-i şer'-i maḳbūl

86. **cümle:**

Kaside 19

Mısra: 103

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

103. Ḥudā şeh-zādegānın sāyesinde cümle pīr etsin

104. Bu cem'iyetle göstereceğin hemişe çarḥ-ı devvāre

87. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 63
Herkes.
63. Cümle eyler idi bu bü-yı kerem
64. Hâkin iksir ü şahın-ı bağı İrem
88. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 71
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
71. Nice olsun bu cümle pür-feyezân
72. Nîl ise geh ziyâde geh nokşân
89. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 88
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
87. Baır ü ber de nevâline muılağ
88. Cümle halk-ı cihân müstağrağ
90. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 90
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
89. Şübhesiz bu tecellî-i bâhir
90. Cümle te' yîd-i feyz-i Bârî'dir
91. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 96
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
95. Yek-be-yek hep şuhûr u büldânı
96. Cümle memlû' fazl-ı Rabbânî
92. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 144
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
143. Âb-ı hayvân olurdu halka 'ayân
144. Sîr olurdu anıñla cümle cihân
93. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 196
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
195. Pür edip enderûnunu tâ bâb
196. Toldu ol câygâha cümle kitâb
94. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 203
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
203. Ki cihân cümle istirâhatda
204. Her kes 'adlinde emn ü râhatda
95. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 228
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
227. Cüd-ı pâkiyle bî-niyâz oluruz
228. Cümle akrâna ser-firâz oluruz
96. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 250
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
249. Oldu 'aşırında kâse-i devrân
250. Cümle leb-rîz-i neş'e-i 'irfân
97. **cümle:**
Kaside 20
Mısra: 286
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
285. Kâbil olsa verirdi şükranê
286. Cümle varını müjde-bağşâne
98. **cümlesine:-si, -ne**
Kaside 22
Mısra: 41
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
41. Selefiñ cümlesine fâyıkdır
42. Biñ cihetle o şadra lâyıkdır
99. **cümle:**
Kaside 22
Mısra: 64
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
63. Kalmadı bir harâbezâr-ı cihân
64. Oldu vaktinde cümle âbâdân
100. **cümle:**
Kaside 24
Mısra: 11
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
11. Cümle ta 'biri havâdisle bedîdâr oldu
12. Güyiyâ remz ile halka eder iş'âr-ı zamîr
101. **cümle:**
Kaside 24
Mısra: 14
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
13. Hâcet olmazsa nola 'anbere kim etmişdir
14. Müjde-i mağdemi bu cümle cihânı ta 'tır
102. **cümle:**
Kaside 24
Mısra: 18
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
17. O mehiñ burc-ı vezâretde tülû'unu görüp
18. Ki meserretle ede cümle cihânı tebşîr
103. **cümle:**
Kaside 24
Mısra: 52
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
51. Sen o kân-ı kerem ü baır-i himemsin k'olmuş
52. Bir nigâh-ı nazarıñ cümle cihâna iksîr
104. **cümle:**
Kaside 24

- Mısra: 64
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
63. Gel dü'â eyleyelim cân ü gönülde şeb ü rüz
64. Ne murād eyler ise ede Hudā cümle yesir
105. **cümle:**
Kaside 27
Mısra: 30
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
29. Nükhet-i hulkunu gülşende mezād etse nesim
30. Gül verir cümle zerin gönca olur 'ukde-güşā
106. **cümle:**
Kaside 27
Mısra: 66
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
65. 'Ömrünü devletini Hakk ede anıñ efvün
66. Zātını sālīm ede cümle kederden Mevlā
107. **cümle:**
Kaside 28
Mısra: 3
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
3. Māh-ı 'id kim cümle halk-ı 'ālemi mesrūr edip
4. Leyle-i zulmāda dehri maqdemī nüvvār eder
108. **cümle:-ye**
Kaside 28
Mısra: 8
Herkes.
7. Māh-ı 'id kim cām-ı şahbā-yı neşāt-ı çarh olup
8. Cümle ayın ü resm-i ülfeti der-kār eder
109. **cümle:**
Kaside 32
Mısra: 35
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
35. Bende etdiñ o kadar cümle cihānyāni seniñ
36. Ey kerem-kān u himem-hūy u fazilet-peymā
110. **cümle:**
Kaside 33
Mısra: 16
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
15. Halk ümmid-cüy-ı her keremi
16. Cümle sīr-āb-ı lüle-i kalemī
111. **cümle:**
Kaside 34
Mısra: 62
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
61. Sırışt-ı pāki anıñ tın-i mahtūm-ı zekāvetdir
62. Bu söz erbāb-ı 'irfānıñ yanında cümle mümzādır
112. **cümle:**
Kaside 35
Mısra: 26
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
25. Şā'irān kim saña bahşende-i revnaqdır hep
26. Cümle envā'-ı ma'āniyi ederler ihzār

113. **cümle:**
Kaside 35
Mısra: 30
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
29. Olduğuñcün şu'arānıñ şerefiyle ālūd
30. Seni el üzre tutar 'izzet ile cümle kibār
114. **cümle:**
Kaside 35
Mısra: 35
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
35. Şā'irān cümle ser-i süre-i meddāha verir
36. Şüret-i 'adn-i berin hālet-i resm-i gülzār
115. **cümle:**
Matla 46
Mısra: 1
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
1. Sen şehe ta'n etmege cümle dehenler bestedir
2. Kulluğuñla iftihāra 'āşıkıñ şayestedir
116. **cümle:**
Gazel 53
Mısra: 7
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
7. Degil bigāne -rū cümle degildir āşinā cānā
8. Şu rütbe rāzını sīnemde mihrin güm-sürāg eyler
117. **cümleden:-den**
Gazel 57
Mısra: 8
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
7. İhtilāf üzre olan bulmaya te'sīr-i hūlūş
8. Cümleden hāşılı maqşūd u murād ülfetdir
118. **cümlesi:-si**
Gazel 79
Mısra: 8
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
7. Edenler bu dili zehr-āb-nūş-ı cām-ı hicrānıñ
8. O kār-ı kesb-i destin cümlesi nānında bulsunlar
119. **cümle:**
Gazel 86
Mısra: 7
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
7. Fesād-ı 'ālem-i kevn ü fesāda cümle vākıfdir
8. Hākiqat üzre ol kim seyr-i pehnā-yı mecāz eyler
120. **cümle:**
Gazel 89
Mısra: 10
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
9. Dünyede bir kendiye maşşūş olan ta'bir ile
10. Cümle eşyā Hālīk'ın tevhid eder temcid eder
121. **cümle:**
Gazel 111
Mısra: 6
Ar. *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
5. Eskidikçe 'āşıkın kem-pāye eyler dil-berān
6. Devlet-i hūsnün nizāmı cümle bu āyın olur

122. **cümle:**

Gazel 113

Mısra: 4

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

3. Her kim işitse nāmını bir hālet el verir
4. 'Älem cihānda cümle saña mübtelā mıdır

123. **cümle:**

Gazel 121

Mısra: 3

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

3. Dil onda hātır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dāra varsa 'aşık-ı bi-dil garīb olmaz

124. **cümle:**

Gazel 127

Mısra: 9

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

9. Devletlilerin cümle hebādır işi Sālim
10. Ceybin arasañ hāşılı bir pāre bulunmaz

125. **cümle:**

Gazel 136

Mısra: 4

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

3. Degiliz gerçi ki mestāne-i mey-hāne velī
4. Neşve-i cām-ı meyi cümle feminden biliriz

126. **cümle:**

Gazel 149

Mısra: 5

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

5. Seçildi şimdi şahīhi sakīmden cümle
6. Yerindedir hele bu imtīhāna yok sözümüz

127. **cümle:**

Gazel 164

Mısra: 6

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

5. Bir yalın yüzlü cevāna ağıdıp mihrini hayf
6. Eylemiş cümle ğamı başına der-kār şemi'

128. **cümle:**

Gazel 169

Mısra: 2

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

1. Görünce sāki'i meclisde bī-misāl olarak
2. Ayağına düşeriz cümle pāy-māl olarak

129. **cümle:**

Gazel 176

Mısra: 2

Herkes.

1. Sāki kerem-i luṭf-ı benānıyla yapıldık
2. Hakkā ki seniñ şöhbetiñe cümle kapıldık

130. **cümle:**

Gazel 178

Mısra: 3

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

3. Haşr etmek ile cümle dehānına hayālim
4. Eş'arımızñ oldu mezāmını de bārık

131. **cümle:**

Gazel 203

Mısra: 2

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdamız bizim
2. 'Ar'aristān-ı hüsündür cümle hūlyamız bizim

132. **cümle:**

Gazel 203

Mısra: 8

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

7. Kāse leb-riz-i sirişk-i dīdeden meclisde ben
8. Cümle bu hūn-ābedir bezminde şahbāmız bizim

133. **cümle:**

Gazel 209

Mısra: 7

Herkes.

7. Mihr-i ruhsār-ı nigāra nāzırān cümle bilir
8. Vechi neymiş sāha-i mihrinde giryān olduğum

134. **cümle:**

Gazel 218

Mısra: 7

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

7. Bakmazız bezm-i meyiñ cümle kuşuruna hemān
8. Bir kaç aḥbāb ile tek bāde-i gül-fām olsun

135. **cümle:**

Gazel 230

Mısra: 4

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

3. Teğāfülle helāk oldum buña encām olmaz mı
4. Ğaribe bir nigāh etmez geçersin cümle yanından

136. **cümle:**

Gazel 230

Mısra: 6

Herkes.

5. Cihānı ḥiddet ile ğark-ı hūn etmektedir ğamzeñ
6. Nola lertzān olursak cümle tiĝ-ı hūn-feşānından

137. **cümle:**

Gazel 251

Mısra: 5

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

5. Baḥtdır ḥalka şatan cümle metā'-ı suḥanı
6. Kim alır yoḥsa kelāmıñ dür-i meknūn olsa

138. **cümle:**

Gazel 273

Mısra: 14

Herkes.

13. Der-i cānānda ne siḥr olduğu hep nā-ma'lūm
14. Cümle pūr-derd gelir aña giden dermāne

139. **cümle:**

Gazel 277

Mısra: 6

Bütün.

5. Şu rütbe nāle-i pey-der-peyinde eyler ifrāṭı
6. Çemende bülbulūñ murgān-ı gülşen cümle bizāri

140. **cümle:**

Gazel 282

Mısra: 8

Herkes.

7. Yüsfistân-ı bahâ hüsnüñe hem-vezn olmaz

8. İşte sen cümle güzel işte terâzû var mı

141. **cümleye:-ye**

Gazel 285

Mısra: 9

Herkes.

9. Sen şehensâh-ı serîr-i mekrümetsin cümleye

10. Bir nigâhın kâm-rân eyler bütün ednâları

142. **cümle:**

Gazel 287

Mısra: 8

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

7. Nühüfte âteş-i 'aşkım bilindi âhımdan

8. Gamiñla dâğ-ı derün cümle âşikâr oldu

cümle aqtâre:

1. **cümle aqtâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yön || Bütün dünya.

79. Olup fermân-ber-i hüküm 'Arab Rum u 'Acem anıñ

80. Hemîn câridir ahkâm-ı şerîfî cümle aqtâre

cümleden:

1. **cümleden:**

Gazel 273

Mısra: 4

Hepsinden, tümünden || Kıyas yapılmakta.

3. Haç-ber-âverde olaldan berü ol cânâne

4. Cümleden baña güzel gelmede Kâğid-hâne

cümle-i âfâk:

1. **cümle-i âfâk:**

Tarih 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın dört bir yanı.

3. Bu eyyâmın halâyık olsa nola menkabet-hvâmı

4. Bu eyyâmın nola meddâhı olsa cümle-i âfâk

2. **cümle-i âfâk:**

Tarih 8

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın dört bir yanı.

27. 'Arûs-ı şubha teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ

28. Nola kim al tutuk örterse çarha cümle-i âfâk

cümle-i 'âlem:

1. **cümle-i 'âlem:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün herkes.

145. Âdem olsa kabâ ile âdem

146. Hep olur idi cümle-i 'âlem

cümle-i dünyâ vü mâ-fihâ:

1. **cümle-i dünyâ vü mâ-fihâ:**

Kaside 4

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ve ahiretin tamamı.

27. Cemî'-i enbiyâya 'illet-i gâ'iyedir zâtın

28. Seniñçün halk olundu cümle-i dünyâ vü mâ-fihâ

cümle-i ğamdan:

1. **cümle-i ğamdan:-dan**

Kıt'a 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün derter, sıkıntılar.

3. Nola züvvâr ederse şüsten-i pâ cümle-i ğamdan

4. Be-her fevvâre-i havzı eder rencide-i eşvâk

cümle-i maḥlûk:

1. **cümle-i maḥlûk:**

Tarih 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halk olunmuş, yaratılmışların hepsi.

7. Nola kim secde-i şükranê etse cümle-i maḥlûk

8. Ki hürşid-i sa'âdet etdi yek-ser 'âleme işrâk

cümle-i ma'rifetden:

1. **cümle-i ma'rifetden:-den**

Kaside 20

Mısra: 263

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlimlerin tamamı.

263. Cümle-i ma'rifetden ol şeh-i pâk

264. O şehensâh-ı çâpük ü çâlâk

cümle-i mülâhazadan:

1. **cümle-i mülâhazadan:-dan**

Kaside 8

Mısra: 201

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün düşünceler, fikirler.

201. O 'arşageh ki kalıp cümle-i mülâhazadan

202. Ser-i ekâbir-i bî-hüş hep muḥâmirdir

cümle-i nükte-şinâsân:

1. **cümle-i nükte-şinâsân:**

Kaside 5

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnce manaları anlayan herkes.

101. Şî'r-i pâkizelere kimseler etmez râğbet

102. Cümle-i nükte-şinâsân olunmaz işğâ

cümle-i vâranâ:

1. **cümle-i vâranâ:-a**

Gazel 197

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dostlar.

3. Neler çekdim hevā-yı zülfü ile bezm-i firqatde
4. Deyip her ser-güzeştım cümle-i yārāna 'arz etdim

cümle-i yārān-ı şabūh:

1. **cümle-i yārān-ı şabūh:**

Gazel 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah içkisinin dostlarının tümü.

9. Sālīmā dā'ire-i bezmine hīç gam girmez
10. Dā'imā şād durur cümle-i yārān-ı şabūh

cümleten:

1. **cümleten:**

Kaside 1

Mısra: 66

Bütünüyle, tamamen.

65. Kārlar hikmetine rāci'dir
66. Cümleten hükümüne mürāci'dir

2. **cümleten:**

Tarih 8

Mısra: 58

Bütünüyle, tamamen.

57. Zihī zāt-ı mükerrermdir ki vaşf-ı pākini etmiş
58. Cihānīñ cümleten vird-i zebānī ḥāzret-i Ḥallāk

3. **cümleten:**

Kaside 10

Mısra: 95

Bütünüyle, tamamen.

95. Cümleten Ehl-i Şuffā gibi cihān
96. Heme sīr-i na'imidir her ān

4. **cümleten:**

Kaside 10

Mısra: 182

Bütünüyle, tamamen.

181. Nuḡ-i pākıyla olmuş idi beyān
182. Cümleten vaq'a-i Ebī Süfyān

5. **cümleten:**

Kaside 20

Mısra: 206

Bütünüyle, tamamen.

205. Kalmadı bir ḥarāb-dil-i mağdūr
206. Oldu vaqtinde cümleten ma'mūr

6. **cümleten:**

Kaside 28

Mısra: 2

Bütünüyle, tamamen.

1. Māh-ı 'id kim mest-i cām-ı ḥasreti huşyār eder
2. 'Aşıkān şavm-ı vişāle cümleten iftār eder

7. **cümleten:**

Muamma 38

Mısra: 2

Bütünüyle, tamamen.

1. Cihān muhtāc-ı medd-i sāye-i rāḥat-resānīndır
2. Ki sensin zıll-ı re'fet cümleten dünyāya sultānım

8. **cümleten:**

Gazel 46

Mısra: 2

Bütünüyle, tamamen.

1. Ferāgat dilde her şeyden günāha kandıgındandır
2. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıkanıdıgındandır

9. **cümleten:**

Gazel 46

Mısra: 10

Bütünüyle, tamamen.

9. Dil-i pākizeye böyle ferāgat gālibā Sālīm
10. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıkanıdıgındandır

10. **cümleten:**

Gazel 185

Mısra: 6

Bütünüyle, tamamen.

5. Hep gıda-yı rūḥ olup kuvvet verirdi tāt'ate
6. Kütümüz bezm-i cihānda cümleten tīb eylesek

11. **cümleten:**

Gazel 227

Mısra: 11

Bütünüyle, tamamen.

11. Mū-be-mū seyr eyleyip de cümleten endāmıñı
12. Kim durur zülfüñ gibi kendin perīşān etmeyen

cünbiş:

1. **cünbiş:-i**

Gazel 12

Mısra: 9

Hareket || Yaşlı gözlere yansıyan şeylerin hareketli görünmesi

9. Kāse-i çeşmimde bī-hüde degildir cünbiş
10. Eşk-i çeşm-i āşıka bağıdıkça dıtrer āfītāb

2. **cünbiş:-e**

Gazel 60

Mısra: 5

Kımdanma, hareket.

5. Dıdelerde başlamış tārḥ-ı girişme cünbiş
6. Gamze-i bī-dādıña bilmem neler teklif eder

3. **cünbiş:-iñ**

Gazel 63

Mısra: 4

Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.

3. Rāzı olmam sen gözü şehbāzı āgyār şaydıña
4. Cünbişin böyle giderse nāzeninim ḡan olur

4. **cünbiş:-in**

Gazel 157

Mısra: 3

Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.

3. Pıç ü tīb u cünbişin bī-hüde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i 'āşıka rağmen eder deryā rağış

cünbiş-i ḥātır-ı şırini:

1. **cünbiş-i ḥātır-ı şırini:-i**

Kaside 31

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel düşüncelerin hareketi || Ortaya çıkışı.

49. Eblağ-ı tab'-ı Hudâ-dâdî olup işve-nümâ

50. Cünbiş-i hâtır-ı şirini hüveydâ eyle

cünbiş-i tîri:

1. **cünbiş-i tîri:-i**

Kaside 28

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Okun hareketi.

43. Cünbiş-i tîri nişânedir ki a'dâyı memât

44. Menziline da'vet üzre olmasın ihtâr eder

cünd-i 'adû:

1. **cünd-i 'adû:**

Tarih 24

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman askeri.

41. Hısn-ı revân mahşûr olup cünd-i 'adû mağhur olup

42. Derdi revâfız kûr olup cigi cigi eyne'l-mefer

cünd-i islâma:

1. **cünd-i islâma:-a**

Tarih 3

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam askeri.

27. Nice olmaya bu güne ki teveccüh yek-ser

28. Cünd-i islâma olur idi be-her-şubh u mesâ

cünd-i vâlâ:

1. **cünd-i vâlâ:**

Tarih 3

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce askerler.

157. Bu teveccühle gidip hâşılı taraf-ı rezme

158. Rû-be-râh oldu reh-i düşmene cünd-i vâlâ

cünûn-ı 'âşıkâ:

1. **cünûn-ı 'âşıkâ:-a**

Gazel 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın deliliği.

1. Meded tahrik-i zülfe olmasın bād-ı şabâ bâ'is

2. Cünûn-ı 'âşıkâ olur nesim-i cân-fezâ bâ'is

cünûn-ı 'aşk:

1. **cünûn-ı 'aşk:**

Tesdis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aştan kaynaklı delilik hali.

7. Olup zencir-i zülfünde o mâhiñ vâlih ü hayrân

8. Cünûn-ı 'aşk ile oldum cihâna şöhre-i devrân

2. **cünûn-ı 'aşk:**

Gazel 139

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aştan kaynaklı delilik hali.

3. Cünûn-ı 'aşk ile 'aqlım serimde тұrmaz hiç

4. Hıred olunca mükedder gider gelir тұrmaz

3. **cünûn-ı 'aşk:**

Gazel 244

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aştan kaynaklı delilik hali.

7. Cünûn-ı 'aşk ile bülbül nihâl-i verdi fark etmez

8. Nola her nahle eylerse temennâ gülsitân içre

cür'et:

1. **cür'etdir:-dir**

Diğer 6

Mısra: 11

Cesaret etmek, kalkışmak.

11. Bî-muhâbâ egerçi cür'etdir

12. Mâni'im bâ'is-i cesâretdir

2. **cür'et:-a**

Gazel 133

Mısra: 2

Cesaret etmek, kalkışmak.

1. Öpmege 'arız-ı gül-günunu tākāt gelmez

2. Göz göre âteşe el şunmağa cür'et gelmez

cürm:

1. **cürm:**

Terci-bend 1

Mısra: 34

Ar. suç, günah.

33. Zerrece cevr ü 'itâb etmezsiñ aslâ bendeñe

34. Cürm ü noqşânına baqmazsiñ dil-i nâlanımıñ

2. **cürmüme:-üm, -e**

Kaside 2

Mısra: 139

Ar. suç, günah.

139. Hâfâ vü cürmüme bakma İlâh'im

140. Baña yâ Rab yeter rüy-ı siyâhım

3. **cürm:**

Kaside 3

Mısra: 36

Ar. suç, günah.

35. Hevâ-yı nefsimе mağlûb oldum

36. Bi-küllü cürm ile ma'yûb oldum

4. **cürm:**

Kaside 3

Mısra: 48

Ar. suç, günah.

47. Beni bu nefsi-i bed bîzâr etdi

48. Baña cürm ü zünûbu kâr etdi

5. **cürm:**

Kaside 5

Mısra: 91

Ar. suç, günah.

91. Âh kim cürm ü zünûbuma nihâyet yokdur

92. Âh kim geçdi hevâlarla zamânım hayfâ

6. **cürmüm:-üm**
Kaside 7
Mısra: **84**
Ar. suç, günah.
83. Leb-riz de olsa vechi vardır
84. Cürmüm dil-i nâ-tüvâna şıgmaz
7. **cürm:**
Kaside 7
Mısra: **85**
Ar. suç, günah.
85. Cürm ile zebânım öyle pür kim
86. 'Özr etmege hiç bahâne şıgmaz
8. **cürmüm:-üm**
Kaside 7
Mısra: **91**
Ar. suç, günah.
91. Baña meded eyle şorma cürmüm
92. Yoħsa güneħim beyâne şıgmaz
9. **cürmüme:-üm, -e**
Rübai 9
Mısra: **3**
Ar. suç, günah.
3. Baħma kerem et cürmüme sen yoħsa İlähî
4. Ser-tâ-be-kadem cürm ü güneħ maħz-ı ħaťâyız
10. **cürm:**
Rübai 9
Mısra: **4**
Ar. suç, günah.
3. Baħma kerem et cürmüme sen yoħsa İlähî
4. Ser-tâ-be-kadem cürm ü güneħ maħz-ı ħaťâyız
11. **cürme:-e**
Kaside 10
Mısra: **432**
Ar. suç, günah.
431. Destimiz hep dirâz olur nedeme
432. Pâyımız cürme o leyyîn kâdeme
- cürm ede:**
1. **cürm ede:-e**
Kaside 3
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah, kusur işlemek.
91. Nice olur o dem ħâl-i güneħkâr
92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr
- cürm olur:**
1. **cürm olur:-ur**
Kaside 10
Mısra: **380**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günahkar olmak.
379. Pâyına sürmeyen yüzün ey dil
380. Başdan ayaġa cürm olur ħaġķâ
- cüş ede:**
1. **cüş ede:-e**
Kaside 1

- Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hareketlenmek || Görünür olmak, ortaya çıkmak.
81. Sen de ey dil netice eyle ħurüş
82. Ede tâ baħr-i kıbiliyyet cüş
- cüş eder:**
1. **cüş eder:-er**
Diġer 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak || Bir süredir gerçekleşmeyen bir durumun gerçekleşmesi.
21. Cüş eder ise baħr-i istifâr
22. Şorulursa ġarîb-i zâr u nizâr
- cüş ederdi:**
1. **cüş ederdi:-er, -di**
Kaside 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak.
19. Vaşf-ı tevġid-i vaġdetini eger
20. Cüş ederdi işitse deryâlar
- cüş edip:**
1. **cüş edip:-ip**
Tarih 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çoşturmak. Çalkantı durumunda olmak, dalgalanmak.
11. Cüş edip ya'ni ħulzüm himmetiñ bu şevķ ile
12. Şıyt-ı mevci ġüşe-baħş etsin nevâ-yı âferiñ
- cüş etsin:**
1. **cüş etsin:-sin**
Gazel 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Coşmak.
1. Göñül bir baħr-i mevvâc-ı tesellidir ħo cüş etsin
2. Sirişk-i dide deryâlar gibi cüş u ħurüş etsin
- cüş eyleyip:**
1. **cüş eyleyip:-yip**
Kaside 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çoşup taşmak.
79. Ya'ni cüş eyleyip yem-i 'irfân
80. Hem-ġü baħr-i seġâ şaşar insân
- cüş u ħurüş etdi:**
1. **cüş u ħurüş etdi:-di**
Gazel 290
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşup taşmak.
1. O meh-pâre ne dem meclisde ħaşd-ı 'ayş u nüş etdi
2. Sebûda mey safâ-yı nüş ile cüş u ħurüş etdi

2. **cüş u hurüş etdi:-di**

Gazel 290

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşup taşmak.

1. O meh-pâre ne dem meclisde kaşd-ı 'ays u nüş etdi
2. Sebûda mey safâ-yı nüş ile cüş u hurüş etdi

cüş u hurüş etse:

1. **cüş u hurüş etse:-se**

Gazel 286

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşup taşmak || Gözyaşının çokluğu.

5. Nola eşk-i revân deryâ gibi cüş u hurüş etse
6. Gamiñla fülk-i dil pâ-bend-i gird-âb-ı firâk oldu

cüş u hurüş etsin:

1. **cüş u hurüş etsin:-sin**

Kaside 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşup taşmak.

9. Yine bahır-i midâd-ı şâ'irân cüş u hurüş etsin
10. Edip mevc-i suțuru sâhil-i rakka temennâyı

2. **cüş u hurüş etsin:-sin**

Gazel 215

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Coşup taşmak.

1. Göñül bir bahır-i mevvâc-ı tesellidir ço cüş etsin
2. Sırışk-i dîde deryâlar gibi cüş u hurüş etsin

cüş u hurüşü:

1. **cüş u hurüşü:-u**

Tarih 3

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşkunluk || Manevi coşkunluk.

153. Piş-i rehde göricek böyle mehâbetle anı
154. Rikâat-i kalb edip cüş u hurüşü ibkâ

cüşân:

1. **cüşân:**

Gazel 54

Mısra: 2

Coşkun.

1. Derûn-ı sîne dâğ-ı 'aşk ile süzân âteşdir
2. Bu bâğın sebzârı muttaşıl cüşân âteşdir

cüşis:

1. **cüşişin:-in**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 76

Coşku, coşma.

75. Şabri kalmazdı Cem'i-i zârın
76. Cüşişin görse böyle güftârın

cüşis-i gerdiş-i gird-âb-ı ğama:

1. **cüşis-i gerdiş-i gird-âb-ı ğama:-a**

Gazel 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam girdabının dönüşünün coşuşu.

7. Cüşis-i gerdiş-i gird-âb-ı ğama olsa nola
8. Sâhil-i emn ü emân güşe-i dâmân-ı şabûh

cüşiş-i himmet:

1. **cüşiş-i himmet:**

Tarih 17

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, ihsan coşkusunu.

39. Cüy-ı tab'ımda benim bir cüşiş-i himmet mi var
40. Hâşılı bilmem ne oldu turmuyor zihn-i bihîn

cüst ü cü:

1. **cüst ü cü:**

Tarih 10

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arayıp sorma, araştırma, arama.

59. Cüst ü cü olsa felekde mişli
60. Çeşm-i dünyâya nümâyân olmaz

cüst ü cü etdim:

1. **cüst || ü. cü etdim:-dim**

Gazel 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arayıp sorma, araştırma.

5. Cüst || ü. cü etdim tabibân-ı cihânı bulmadım
6. Ben gedâ bî-çâre 'aşık derdine dermân olur

cüst ü cü olsa:

1. **cüst ü cü olsa:-sa**

Kaside 10

Mısra: 475

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Araştırma, sorma.

475. Cüst ü cü olsa anda hikmet-i Hâk
476. Bulunur her faşıl varâk-be-varâk

cüst ü cüdan:

1. **cüst ü cüdan:-dan**

Tedis 4

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arayıp sorma, araştırma, arama.

27. Böyle imiş çün mukadder hükm-i fermân-ı kazâ
28. Cüst ü cüdan fâriğ ol deşt-i talebde Sâlimâ

2. **cüst ü cüdan:-dan**

Gazel 66

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Araştırma, arayıp tarama.

5. Cüst ü cüdan fâriğ olsunlar karar u 'aql u hüş
6. Kandıdır şimdi dil-i zâr u nizârım kim bilir

cüst ü cüya:

1. **cüst ü cüya:-ya**

Kıt'a 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arayıp sorma, araştırma, arama.

1. Yitirmiş merdüm-i didem remedden nakşını cānā
2. Nigāha cüst ü cūya nola sıklet etse müjgānım

cüst ü cüy-ı bahr-i fikrini:

1. **cüst ü cüy-ı bahr-i fikrini:**-in, -i

Kaside 28

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce denizini araştırma.

33. Eyleyen tahkik cüst ü cüy-ı bahr-i fikrini
34. Ol dür-i yek-tānıñ elbet kıdrini ikrār eder

cüst ü cüyüña çıkdı:

1. **cüst ü cüyüña çıkdı:**-dı-yuñ, -a

Tarih 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Araştırmak || Sevğilinin saçlarının, güzel yüzüne dağılması.

9. Sālimāsā gūş edince nev-ḥatūñ tārīḥler
10. Çıkdı her mū 'ālem-i ḥüsünüde cüst ü cüyüña

cüy:

1. **cüy:**

Tahmis 2

Mısra: 14

Far. İrmak, büyük ırmak || Aşığın gözyaşları.

13. Serdi-i bād-ı firākıñla eyā cān-ı cihān
14. Eyerim cüy gibi eşk-i firāvānı revān

2. **cüy:**

Gazel 4

Mısra: 2

Far. İrmak, büyük ırmak || Aşığın gözyaşları.

1. Bāğ-ı aşkı ol gülüñ mādām meskendir baña
2. Dil hezār u eşk cüy u rüy gülşendir baña

3. **cüyler:-lar**

Gazel 155

Mısra: 3

Far. 1. İrmak, akarsu, su.

3. Çekilmiş cüyler her sū ferāğat üzre bülbüller
4. Ruḥu solmuş gül-i zibālarıñ vaqt-i ḥazān olmuş

cüybār:

1. **cüybāra:-a**

Tahmis 1

Mısra: 18

Far. İrmak, büyük ırmak.

17. Şalındı ol seriv-ḳad nāz u reftār ile gülzāre
18. Edince cüybāra dide-i 'ibretle nezzāre

2. **cüybārı:-ı**

Kaside 15

Mısra: 35

Far. İrmak, büyük ırmak.

35. Şu vermese himemiñ cüybārı pey-der-pey
36. Bülend olmaz idi böyle ḳāmet-i şevket

3. **cüybār:**

Müfret 61

Mısra: 2

İrmak, nehir, akarsu.

1. Şaḥn-ı Kāğıd-ḥāne dünyāyı bütün cem' eylemiş
2. Kūhsār u cüybār u mişezār u lālezār

cüybār-ı tıḡı:

1. **cüybār-ı tıḡı:-ı**

Kaside 13

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcının ırmağı.

69. Cüybār-ı tıḡı taḥhīr etdi levs-i fitneyi
70. Seyl-i şamsānı ḥurūş etdi fe-ammā bī-şadā

cüybār-ı vuslatıñ seyl-āb edip:

1. **cüybār-ı vuslatıñ seyl-āb edip:**-ip-iñ

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma ırmağını sele döndürüp taşırarak || Aşığın sevgiliye kavuşma ihtimalinin artması.

7. Ḥamdü li'llāh cüybār-ı vuslatıñ seyl-āb edip
8. Tāze cān-baḥşende oldu bu dil-i 'aştānıma

cüyende olup:

1. **cüyende olup:-up**

Kaside 30

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aramak.

95. Edelden 'aşk ḥavḳ-ı gerdenim zülfi semensāyı
96. Olup ḳumrı-i dil cüyende ol serv-i dil-ārāyı

cüyende-i dem-i vaşlıñ:

1. **cüyende-i dem-i vaşlıñ:-ın**

Diğer 10

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslat zamanını aramak || Kavuşma anını gözlemek.

37. Ḥayālīm olmada cüyende-i dem-i vaşlıñ
38. Yeter o bezimde ḥvānende āh-ı şubḥ u mesā

cüy-ı bī-ārām eyler:

1. **cüy-ı bī-ārām eyler:-ır**

Kaside 1

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli akan ırmağa çevirmek || Huzura erdirmemek.

75. Seni eyler çü cüy-ı bī-ārām
76. Çeşmiñe ḥvāb-ı rāḥatıñı ḥarām

cüy-ı dil-i dil-ārāmı:

1. **cüy-ı dil-i dil-ārāmı:-ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ırmağı.

41. Pür eder idi cāmını Cāmī
42. Balsa cüy-ı dil-i dil-ārāmı

cüy-ı eltāf-ı hudā:

1. **cüy-ı eltfâf-ı hudâ:**

Gazel 251

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütuf ve kerem ırmağı. || Allah'ın sonsuz keremi.

7. Cüy-ı eltfâf-ı Hudâ böylece cārīdir kim

8. Güldürür bir dil-i bî-çareyi mahzûn olsa

cüy-ı endek-icrâdır:

1. **cüy-ı endek-icrâdır:-dır**

Kaside 20

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Az şeyler yapan-faydası az olan- su.

83. Nîl bir cüy-ı endek-icrâdır

84. Bunuñ ihsânî 'ayn-ı deryâdır

cüy-ı eşke:

1. **cüy-ı eşke:-e**

Müseddes 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı ırmağı || Aşığıñ, sevgiliden kaynaklı olarak çokça gözyaşı dökmesi.

19. Cüy-ı eşke bād-i âhim ile imdād eyledim

20. Göz yaşıyla reh-güzârîñ seyl-i bî-dād eyledim

cüy-ı ihsânîñ:

1. **cüy-ı ihsânîñ:-nîñ**

Kaside 20

Mısra: 343

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ırmağı || Padişahın yaptığı iyilikler, ihsanlar.

343. Cüy-ı ihsânîñ etmese imdād

344. Cereyân eylemezdi böyle midād

cüy-ı şemşîri:

1. **cüy-ı şemşîri:-ı**

Kaside 14

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcın suyu.

21. Olaldan cüy-ı şemşîri hüveydâ

22. Edipdir âteş-i aşûbu itfâ

cüy-ı şemşîr-i gulüv-gîrini:

1. **cüy-ı şemşîr-i gulüv-gîrini:-i**

Kaside 27

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Irmak gibi akıcı -güçlü- kılıcı.

23. Ol ki tedbîr ile iklîm-i hayât-ı haşma

24. Cüy-ı şemşîr-i gulüv-gîrini etdi icrâ

cüy-ı suhan:

1. **cüy-ı suhan:**

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz ırmağı.

13. Eyleyip nuṭṭ-ı pākime imdād

14. Ola cüy-ı suhan müdāmî midād

cüy-ı ṭab'-ı sālim-i şîrîn-edādan:

1. **cüy-ı ṭab'-ı sālim-i şîrîn-edādan:-dan**

Gazel 159

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şîrîn sözlü Salim'in şairlik ırmağı || Şairlik yeteneğinin büyüklüğünü mübalağalı şekilde belirtme amacı ile kullanılmıştır.

9. Verirler lehce-i nazma bu vādî içre āb u tāb

10. Alanlar cüy-ı ṭab'-ı Sālim-i şîrîn-edādan feyz

cüy-ı ṭab'ımda:

1. **cüy-ı ṭab'ımda:-ım, -da**

Tarih 17

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlik ırmağı.

39. Cüy-ı ṭab'ımda benim bir cüşîş-i himmet mi var

40. Hâşılı bilmem ne oldu ṭurmuyor zihñ-i bihîñ

cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna:

1. **cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna:-a**

Gazel 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçücük ağız || Sevgilinin küçük ağızı.

1. O cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna yok sözümüz

2. Güzel yarattı anı Hâk zebâna yok sözümüz

2. 2. 4. Ç

çağ:

1. **çağınîñ:-ı, -nîñ**

Gazel 44

Mısra: 2

Zaman.

1. Zemistân-ı maḥabbet çin-i ebrü-yı cevânandır

2. Güzellik çağınîñ faşl-ı bahârî ḥaṭṭ-ı hûbândır

çağır:

1. **çağırır:-ır**

Lugaz 1

Mısra: 24

Yüksek sesle seslenme.

23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz gaynı bir şeydir

24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka diḡkatdır

câh-i fikr-i mansıb u câh:

1. **câh-i fikr-i mansıb u câh:**

Kaside 10

Mısra: 433

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mal ve makam düşüncesinin çukuru || Maddiyat eksenli düşüncenin olumsuzluğu

433. Ḳalbiz câh-i fikr-i mansıb u câh

434. Didemiz dūr-bîn-i cürm ü günâh

çāh-ı zakanda:

1. çāh-ı zakanda:-da

Gazel 208

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- Çene çukuru.

9. Ben ol çāh-ı zakanda olmuşum üftāde ey Sālim

10. Ki görse reşk ederdī māh-ı Ken'an behcet-i Sālim

çāh-ı zekanla:

1. çāh-ı zekanla:-la

Gazel 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çene çukuru.

5. Neden sākī bize çāh-ı zekanla imtinān etmek

6. Tehī sāgarla bezm-i meyde hergiz iftiḥār olmaz

çāh-ı zenaḥdānında:

1. çāh-ı zenaḥdānında:-m, -da

Gazel 141

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çene çukuru.

5. Gönül çāh-ı zenaḥdānında n'işler kimseler bilmez

6. O nā-ka'r-ı felāketden 'aceb şıyt u şadā gelmez

çāk:

1. çākimden:

Gazel 96

Mısra: 4

Yarık. || Aşığın sinesindeki yaralar.

3. Hiç kesilmez pāy-ı gam dilden şehā āyā neden

4. Mīhmān-ı sine-i şad çāk çākimden midir

çāk çāk olmağa:

1. çāk çāk olmağa:-a

Kaside 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarılmak || Goncanın açılması.

3. Çāk çāk olmağa çok kalmadı idi gonca

4. Hele elḥām ile eyledi güyā bülbül

çāk çāk olsa:

1. çāk çāk olsa:-sa

Kaside 16

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Paramparça olmak, paçavraya dönmek || Çok eziyet çekmek.

23. Ermeden vaşl-ı gülistāna erer vaqt-i hazān

24. Çāk çāk olsa nola nālede zībā bülbül

çāk eyledi:

1. çāk eyledi:-di

Gazel 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak || Dilim dilim yaralar çizmek.

1. Olalı menzil ü maqşūduna reh-ber ümmiz

2. Eyledi 'aşığı çāk ḥāke berāber ümmiz

çāker:

1. çākeriñ:-iñ

Kaside 20

Mısra: 231

Köle || Şair Mirzazade Salim.

231. Pederim de bu çākeriñ de müdām

232. Görmüşüzdür nice nice ikrām

2. çāker:

Kaside 24

Mısra: 28

Kul, köle, bende.

27. Nereye 'avdet ederse olur 'avn ü nusret

28. Himmeti esbine çāker o berāy-ı taqḍir

çākerān:

1. çākerānı:-ı

Kaside 20

Mısra: 147

Köleler.

147. Olmada çākerānı şām u seḥer

148. Feyz-i na'mā-yı Ḥālīk'a mazhar

çāker-i ednāāsā:

1. çāker-i ednāāsā:

Diğer 3

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakir köle gibi.

95. Ser-nih olduğça fezā-yı çemene şubḥ u mesā

96. Yem ayağımı oğar çāker-i ednāāsā

çākerin etmiş:

1. çākerin etmiş:-miş

Kaside 19

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendisine köle yapmak.

81. O 'ālī-şān ki Cem derbān u Dārā çākerin etmiş

82. Muvaffāq zāt-ı vālāsın Ḥudā her emr-i düşvāre

çākeriñ olsa:

1. çākeriñ olsa:-sa

Tarih 1

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kul, köle olmak.

91. Sen ol dānā şehenşehsin ki lāyık

92. Kemine çākeriñ olsa Felaḥun

çāk-i girībān etse:

1. çāk-i girībān etse:-se

Tesdis 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Üzüntü ve kederden dolayı aşığın- yakasını parçalaması.

13. Fikr-i ruḥsārīñ ile nāle vü efgān etse

14. Gönaveş ḥasret ile çāk-i girībān etse

çäk-i giribân eyledim:

1. çäk-i giribân eyledim:-dim

Gazel 199

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakasını yırtmak.

3. Dâmen-i şabrım gibi çäk-i giribân eyledim
4. Kâmetim gibi edelden tāk hicriñ tākātım

çäk-i giribân olmasa:

1. çäk-i giribân olmasa:-ma, -sa

Gazel 266

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaka paça yırtmak.

1. ‘Aynına almazdı cânân dide giryân olmasa
2. Kim bakardı sineme çäk-i giribân olmasa

çäk-i giribânım:

1. çäk-i giribânım:-ım

Tesdis 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaka yırtmak.

21. Bahâr eyyâmı faşl-ı gönecada eyler iken seyrân
22. Görüp çäk-i giribânım tenük-dil olmasın cânân

2. çäk-i giribânım:-ım

Gazel 201

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaka yırtmak.

5. Ser-â-pâ sinede her tâze dâğım hâle şâhiddir
6. Derûnum añlasın bilsin gören çäk-i giribânım

çäk-i giribânım:

1. çäk-i giribânım:-ım

Gazel 96

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaka yırtmak.

9. Hasretiñle Sâlim’iñ çäk-i giribânım görüp
10. Hiç demezsin bu da cânâ sine-çäkimden midir

çakırcıbaşı-zâde:

1. çakırcıbaşı-zâdeyi:-yi

Müfret 20

Mısra: 2

Özel isim.

1. Şâhîn ile âhûyu şikâr etmek olurdu
2. Çakırcıbaşı-zâdeyi da ‘vet edebilsek

çäk-sad-çäk-i giribânı:

1. çäk-sad-çäk-i giribânı:-ı

Gazel 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elbise yakasının yüz parça olması.

1. Neden dâğ-ı derûnun ‘âşık-ı pür-ğam nihân eyler
2. Anı hüd çäk-sad-çäk-i giribânı ‘ayân eyler

çal:

1. çalar:-ar

Lugaz 1

Mısra: 24

Ses çıkarmak, ses vermek.

23. Buña kum sâ‘ati dense yakışmaz ğayrı bir şeydir
24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka diğkâtdir

2. çalmağa:-ma, -ğa

Diğer 3

Mısra: 88

Ses çıkarmak, ses vermek.

87. Ney-zenäsâ da benefşe aña pey-rev olmuş
88. Çalmağa hâzır olup ol dañı boynun egmiş

3. çalındı:-ın, -dı

Kaside 12

Mısra: 18

Sür isimli borununun çalınması || Öldürücü ve diriltici güce sâhip ilâhî nefhanın üfürülmesinde vâsıta olan ve isminden dolayı boruya benzetilen şey.

17. Çurunca pâdişeh-i istiñâ‘a divânı
18. Çalındı mebdê‘-i büngâh-ı fıtratıñ şûrı

çaldır:

1. çaldırmasın:-ma, -sın

Kaside 34

Mısra: 21

Etkilenmek, değmek.

21. Şovuk çaldırmasın deyü şeh erfâl-i gülzâra
22. Elinde şeb-nem ile süseniñ tığı mücellâdır

çalkan:

1. çalkandığındandır:-dı, -ğın, -dan, -dır

Gazel 46

Mısra: 6

Çalkalanmak || Gönüldeki aşk duygusu

5. O şûhu der-kenâr etmek hevâsıyla bu nâlişler
6. Yem-i firkatde fülk-i ârzü çalkandığındandır

çap eder:

1. çap eder:-er

Gazel 176

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Koşmak, atılmak.

5. Bir çap eder elbette saña ğamze inanma
6. Olmaz hele ol ğamzesi tatar çapıldık

çapıl:

1. çapıldık:-dık

Gazel 176

Mısra: 6

Etkisinde kalmak.

5. Bir çap eder elbette saña ğamze inanma
6. Olmaz hele ol ğamzesi tatar çapıldık

çâr:

1. çâr:

Kaside 10

Mısra: 472

Far. Dört.

471. Etdi sine 'anâşırı güyâ
472. Çâr evrâk-ı nüşha-i kübrâ

2. çâr:

Tarih 12

Mısra: 5

Yardımcı.

5. Öyle çâr u zenleri anıñ müdâm
6. Etmede düstâne 'arz-ı merhabâ

3. çâr:

Kaside 12

Mısra: 74

Far. Dört.

73. Getirdi rûh gelince o sūra bir hulle
74. Ki çâr şemsesi idi 'anâşır-ı şürî

4. çâr:

Gazel 76

Mısra: 4

Far. Dört.

3. Degildir çâr ebrû muşhaf-ı pāk-i cemâliñde
4. Yed-i kudret cemâliñ hıfza etdi çâr gül tahrîr

çâr divârın:

1. çâr divârın:-m

Tarih 17

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört duvar.

21. Çâr divârın sefidâc ile bağın kıldı zîn
22. Caşsa hâcet kalmadı olmaqlığa zînet zamîn

çâr ebrû:

1. çâr ebrû:

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört kaş, bıyığı yeni terlemiş delikanlı || Sevgili.

3. Degildir çâr ebrû muşhaf-ı pāk-i cemâliñde
4. Yed-i kudret cemâliñ hıfza etdi çâr gül tahrîr

çâr fuşül:

1. çâr fuşül:

Kaside 18

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört mevsim.

75. Her sene nevbet ile pâyına yüz sürmekte
76. Dergeh-i pākine hîdmet ederek çâr fuşül

çâr mevsimde:

1. çâr mevsimde:-de

Kaside 18

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört mevsim.

115. Tâ ki 'âlem ola mecmû 'a-i eşyâ-yı vücûd
116. Çâr mevsimde ola reh-güzer-i çâr fuşül

çâr yâriñ:

1. çâr yâriñ:-iñ

Kaside 13

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört dost. Hz. Muhammed'den sonra halife olan Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'ye verilen ortak isim, dört halife, hulefâ-i râşidin.

79. Çâr yâriñ rûh-ı pâki cevşen-i çâr âyine
80. Ser-penâhı himmet-i merd-i masâf-ı lâ-fetâ

çâre:

1. çâre:

Müseddes 1

Mısra: 25

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

25. Derdiñe bir çâre var mıdır derinde Sâlimâ
26. Sen niyâz etdikçe luţfun eyler ol zâlim cefâ

2. çâremiz:-miz

Lugaz 1

Mısra: 34

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

33. Ne 'illet kim ola her sū muķârin arzū tab'a
34. Bu ab'-ı pür-gümüma çâremiz yoķ bu da hıķmetdir

3. çâre:

Kaside 10

Mısra: 501

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

501. Ğayrı yoķdur bu kâre bir çâre
502. Yapışıp dâmen-i mededkâre

4. çâre:

Kaside 10

Mısra: 505

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

505. Çâre yoķdur o şâhdan Ğayrı
506. Yok meded ol penâhdan Ğayrı

5. çâre:

Tarih 11

Mısra: 23

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

23. Hâşılı hüsñünü inkâra hâţñ çâre mi var
24. O degil midir eden nüşha-i hüsñü tekmil

6. çâre:

Diğer 11

Mısra: 89

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

89. Müsikî de bulunmaya çâre
90. Dura çıka medân-ı edvâre

7. çâresi:-si

Muamma 30

Mısra: 1

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

1. Çaresi 'aşkın' 'aşıkça gamıdır
2. Yâdigârın buhûri meryemidir

8. **çâresi:-si**

Gazel 57

Mısra: 6

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

3. Olma âlûde eger ister iseñ rāhatıñı
6. Münfa' il olmamanın çâresi çün 'uzletdir

9. **çâre:**

Gazel 127

Mısra: 4

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

3. Hasretle geçer 'aşkın evkâtı ser-â-pâ
4. Dil-berde vefâ 'aşıkça bir çâre bulunmaz

10. **çâre:**

Gazel 272

Mısra: 6

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

5. Dil şikeste hâtırım maẖzûn derûnum münkesir
6. Ben ğarîb üftâdeye bir çâre Allâh 'aşkına

çâre bulmamış:

1. **çâre bulmamış:-ma, -mış**

Diğer 2

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir meseleyi halletmeye çalışmak, çözüm yolu aramak.

81. Hiç teselli-i hicr-i dîdâre
82. Kimseler bulmamış durur çâre

çâre evle:

1. **çâre eyle:**

Diğer 8

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derman ver, yardım et.

61. Ya' ni akrânım içre ben zâre
62. Eyle luft et kerem ile çâre

çâre olur:

1. **çâre olur:-ur**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 153

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derdine derman olmak, soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.

153. Dünyede kanda olur çâre baña
154. Neylesin bir dil-i bî-çâre baña

çâr-ebri:

1. **çâr-ebri: -nuñ**

Gazel 53

Mısra: 3

Far. Dört kaşlı, civan || Sevgili.

3. Bahâr-ı hüsnünü fikr eyleyip ol çâr-ebri: -nuñ
4. Hayâlin yine dil reşk-i fezâ-yı çâr-bâğ eyler

çâr-ebri-yı dil-dâre:

1. **çâr-ebri-yı dil-dâre:-a**

Rübai 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dört kaşı || Sevgilinin yüzündeki güzellik unsurları.

3. Sâlim haber et kilik-i ter-i pâk-edâya
4. Çâr-ebri-yı dil-dâre rübâ' i yazsın

çâre-perdâz-ı ehl-i ma'siyetâ:

1. **çâre-perdâz-ı ehl-i ma'siyetâ:**

Kaside 10

Mısra: 514

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey ğinahkarlara çare gösteren || Hz. Muhammed.

513. Pâdişâh-ı serîr-i merhâmetâ

514. Çâre-perdâz-ı ehl-i ma'siyetâ

çâre-sâz:

1. **çâre-sâzım:-im**

Gazel 207

Mısra: 10

Far. sf. Çare yapan, çare ve tedbir düşünen.

9. Nola Sâlim olursak yâre müştâk
10. Muğâl olmaz fikirde çâre-sâzım

çâre-sâz olmaya:

1. **çâre-sâz olmaya:-ma, -ya**

Gazel 251

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çare bulucu olmakta.

3. Firqat-i yâr ile bîmâr olan dil-şudeniñ
4. Çâre-sâz olmaya derdine Felañun olsa

çâre-sâzâ:

1. **çâre-sâzâ:**

Kaside 9

Mısra: 75

Ey deva veren || Ey Allah'ım.

75. İlâhâ çâre-sâzâ Zü'l-celâlâ

76. Raḥîmâ kâm-baḥşâ bî-zevâlâ

çâre-sâz-ı her ğamgîn:

1. **çâre-sâz-ı her ğamgîn:**

Kaside 10

Mısra: 169

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm dertililere derman olan || Hz. Muhammed.

169. Dedi ey çâre-sâz-ı her ğamgîn

170. Nice demdir bu dil-şikest ü ḥazîn

çâre-sâz-ı hicrânâ:

1. **çâre-sâz-ı hicrânâ:**

Kaside 8

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey ayrılığa çare bulan || Hz. Muhammed.

143. Nebiyy-i müftehimâ çâre-sâz-ı hicrânâ
144. Ki nâm-ı pāk ü latîfîn şefî' ü hâsirdir

çâre-sâz-ı mukârin-i hicrân:

1. **çâre-sâz-ı mukârin-i hicrân:**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığa düşenlere çare sunan - Allah-

7. Çâre-sâz-ı mukârin-i hicrân
8. Merhem-i yâre her gâma dermân

çâre-sâz-ı zu'afâ:

1. **çâre-sâz-ı zu'afâ:**

Tarih 3

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıfların dertlerine derman olan || Sultan 3.

Ahmed.

47. Vâkıf-ı hâl-i re'âyâ hâdim-i şer'-i vâlâ
48. Çâre-sâz-ı zu'afâ şeh-i pür-'adl ü bahâ

çâresiz:

1. **çâresiz:**

Kaside 10

Mısra: 174

Çözüm yolu, çaresi olmayan.

173. Hânedânında buldu her muhtâc
174. Çâresiz derdlerine cümle ilâc

çârgâh:

1. **çârgâhice:-ice**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 52

Çârgâh Türk müziğinde do perdesinin adı ve bu perdede karar kılan makam.

51. Benim hânemde düğâhı segâhı
52. Gelir çârgâhice penç baña gâhı

çarh:

1. **çarh:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 121

Felek, gökyüzü.

121. Çarh yakdı yine şem'-i kameri
122. Aldı etrâfını pervâneleri

2. **çarhda:-da**

Kaside 5

Mısra: 18

Felek, gökyüzü.

17. Çıkdı gül-geşt-i sipihr etmege encüm yek-ser
18. Çarhda almış idi düşuna bir gök dibâ

3. **çarhı:-ı**

Kaside 5

Mısra: 39

Felek, âlem, dünya.

39. Gel buyur çarhı bahâ-sâzi-i behcet eyle
40. Gel buyur eyle kudümüñla sipihri zibâ

4. **çarh:**

Kıt'a 5

Mısra: 1

Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.

1. Dil-i gamînime ey çarh neden bu güne cefâ
2. Ger imtiñan ise kaçdıñ bu imtiñan çokdur

5. **çarhda:-da**

Kaside 6

Mısra: 59

Felek, âlem, dünya.

59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dahı olmamışlardı
60. Ciger-süz u hem-âğuş-ı tesellâ şem' ü pervâne

6. **çarh:**

Tesdis 7

Mısra: 9

Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.

9. Çarh keç-revligin etmekte kemâlin buldu
10. Bilmeziz kim eşer-i âh u figâna n'oldu

7. **çarha:-a**

Tarih 8

Mısra: 26

Gökyüzü.

25. Gül-i zibâ vü lâle sünbülân 'aks eylemişdir hep
26. Baқınca çarha şanma şubh-ı şadıқ eyledi işrâқ

8. **çarha:-a**

Tarih 8

Mısra: 28

Felek, âlem, dünya.

27. 'Arūs-ı şubha teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ
28. Nola kim al tutuқ örterse çarha cümle-i âfâқ

9. **çarhdan:-dan**

Rübai 8

Mısra: 3

Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.

3. Gördükçe keder çarhdan ey Sâlim-i nâ-çâr
4. Sen dâmen-i teslîme yapış olma mükedder

10. **çarh:**

Kaside 8

Mısra: 119

Felek, âlem, dünya.

119. Şu rütbe bizleri tekdîre çarh mâ'ildir
120. Ki cümle kârı bütün hemm-i şab'a dâ'irdir

11. **çarhıñ:-ıñ**

Rübai 13

Mısra: 3

Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.

3. Çarhıñ bize bir hayli kını var ammâ
4. Bâ'is ne bu intikâma böyle bilmem

12. **çarhı:-ı**

Kaside 13

Mısra: 104

Felek, âlem, dünya.

103. Halk-ı 'âlem herc ü merc-i sebseb-i hirmân iken
104. Nevbet-i kūs-ı kudümüñ çarhı etdi pür-şadı

13. **çarh:**

Kaside 13

- Mısra: 108
Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.
107. Gıdıtı ol günler ki hep erbâb-ı fażl u dânişe
108. Gösterirdi çarh bir sâ'atde biñ naqş-ı cefâ
14. **çarh:**
Kaside 14
Mısra: 11
Felek, âlem, dünya.
11. Görüp küh-ı şükühun çarh u ahter
12. 'Aceb midir dese Allâhu ekber
15. **çarhı:-ı**
Kaside 18
Mısra: 11
Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.
11. Âsiyâb-ı feleğîñ çarhı döner döndükçe
12. Berf şanma dökülen olmada rîzân burğül
16. **çarh:**
Muamma 21
Mısra: 1
Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.
1. Olurdum çarh ile hem-pâye ey Sâlim cihân içre
2. Dil-i me'lûf-ı şâm-ı fırkate etse o meh teşrîf
17. **çarhîñ:-îñ**
Kaside 23
Mısra: 7
Gökyüzü.
7. Şikest etdi başında beyza-i kâfûru çarhîñ şubh
8. Dağıldı kışrı tıttu ser-be-ser bu deşt-i minâyi
18. **çarh:**
Kaside 24
Mısra: 48
Gökyüzü.
47. Püte-i himmetine Rüstem'îñ ermez tîri
48. Çarh destinde kemân olsa hilâli zihgîr
19. **çarh:**
Kaside 28
Mısra: 19
Felek, âlem, dünya.
19. Mâh-ı 'ıd kim bir dilim nânına çarh muhtâc iken
20. Halka-i pâyına anıñ şu'lesin pergâr eder
20. **çarhda:-da**
Kaside 28
Mısra: 35
Felek, âlem, dünya.
35. Sakf-ı beyt-i cûda kim mi'mâr-ı himmet çarhda
36. Eyler ise nahl-i luftundan anıñ pâlâr eder
21. **çarh:**
Kaside 30
Mısra: 27
Felek, âlem, dünya.
27. Zamân-ı devletinde ol vücûd-ı bî-nazîrin çarh
28. Bi-ğamdi'llâh leked-küb etmez oldu merd ü dâñâyı

22. **çarh:**
Gazel 33
Mısra: 1
Felek, âlem, dünya.
1. Hemîn cevır etmege ehl-i kemâle mübtelâdır çarh
2. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muhaşşal bir belâdır çarh
23. **çarh:**
Gazel 33
Mısra: 2
Felek, âlem, dünya.
1. Hemîn cevır etmege ehl-i kemâle mübtelâdır çarh
2. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muhaşşal bir belâdır çarh
24. **çarh:**
Gazel 33
Mısra: 4
Felek, âlem, dünya.
3. Eder nahl-i ümîdin nâ-kesiñ pür-bâr-ı kâm elbet
4. Merâm-ı hâam-tab'âna hemîşe reh-nümâdır çarh
25. **çarh:**
Gazel 33
Mısra: 6
Felek, âlem, dünya.
5. Der-i devlet-me'âbindan nola bîğâne olsağ biz
6. Gürüh-ı bî-dilân ile ezelden âşinâdır çarh
26. **çarh:**
Gazel 33
Mısra: 8
Felek, âlem, dünya.
7. Eder erbâb-ı dil kâma deyü pür-dâğ olmuşdur
8. Nücüm ile kıyâs etme görüp revnağ-fezâdır çarh
27. **çarh:**
Gazel 33
Mısra: 10
Felek, âlem, dünya.
9. Erişdirmez merâma ehl-i tab'ı Sâlimâ gerdün
10. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muhaşşal bir belâdır çarh
28. **çarh:**
Gazel 49
Mısra: 6
Felek, âlem, dünya.
5. Hemîşe meh-cemâl-i yâre hasret etmedir kârı
6. Ne vech ile bize bu çarh âyâ imtinân eyler
29. **çarh:**
Gazel 65
Mısra: 2
Felek, âlem, dünya.
1. Bî-kesânı nola ihlâk etse âlâm u keder
2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdigin noqşân eder
30. **çarh:**
Gazel 65
Mısra: 2
Felek, âlem, dünya.
1. Bî-kesânı nola ihlâk etse âlâm u keder
2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdigin noqşân eder

31. **çarh:**

Gazel 117

Mısra: 2

Felek, âlem, dünya.

1. Murâdîñ üzre seni şanma şâd-kâm eyler
2. Huşul-i kâmiñi çarh intikâma dâm eyler

32. **çarhda:-da**

Gazel 160

Mısra: 9

Felek, âlem, dünya.

9. Bilmeziz Sâlim nedendir çarhda bu nakş-ı ğarîb
10. Eylemez ehl-i ma'ârif ile hûbân ihtilâf

33. **çarh:**

Gazel 177

Mısra: 10

Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.

9. Esâmesin okumak Sâlimâ neden lâzım
10. Beyâza çekmede çarh defterin 'ukûkumuzuñ

34. **çarh:**

Gazel 185

Mısra: 2

Dünya || Olumsuz bağlamda baht,talih.

1. Baht olur mâni' niyâzi kâma takrîb eylesek
2. Çarh eder tekdîr eger ümmîd-i tatyîb eylesek

35. **çarhda:-da**

Gazel 240

Mısra: 17

Felek, âlem, dünya.

17. Menzilin bâlâ edinmiş çarhda
18. Yerlere inmez Hümâ-yı ârzü

36. **çarhda:-da**

Gazel 263

Mısra: 11

Felek, âlem, dünya.

11. Bakılmaz Sâlimâ kâlâ-yı ehl-i ma'rifet çarhda
12. Hemîşe gün-be-gün noqşân gelmekte harîdâre

çarh-ı bed-evzâ' u keç-rev:

1. **çarh-ı bed-evzâ' u keç-rev:**

Terkîb-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin kötü oluşu, sabit olmayışı - Her daim insanın istediği gibi dönmemesi bağlamında-

3. Dirîğ ey çarh-ı bed-evzâ' u keç-rev
4. Ser-â-ser etmediñ bu zâra imdâd

çarhı destimden bıraktım:

1. **çarhı destimden bıraktım:-dım**

Müfret 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyayı elinden bırakmak || Dünyadan el etek çekmek.

1. Bıraktım çarhı destimden kazâyı atmaz oldum ben
2. Kemân u tîr ü kalb ü 'aşkımız ber-bâd qalmışdır

çarh-ı devvâre:

1. **çarh-ı devvâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya.

3. Ne gülşen dil-firîb ü dil-güşâ bir ravza-i şîrîn

4. Ki çarh-ı lâ-nażîri gelmemişdir çarh-ı devvâre

2. **çarh-ı devvâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya.

73. Cenâb-ı hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Ğâzî kim

74. Nażîri gelmemişdir saltanatda çarh-ı devvâre

3. **çarh-ı devvâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya.

103. Hüdâ şeh-zâdegânın sâyesinde cümle pîr etsin

104. Bu cem'iyetle göstereceğin hemîşe çarh-ı devvâre

çarh-ı düvüme:

1. **çarh-ı düvüme:-e**

Kaside 5

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkinci sema, gök || Hz. Muhammed'in Miraç yolculuğu sırasında ulaştığı noktalardan biri.

55. Pes sa'âdetle şu'üd eyledi çarh-ı düvüme

56. Geçdi eflâki bu vech ile habîb-i Mevlâ

çarh-ı felek:

1. **çarh-ı felek:**

Gazel 122

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin çarkı, çarkifelek || Baht, talih.

9. Geh tolar geh agdırır nüh kâsesin çarh-ı felek

10. Dest-i lerzişkâr-ı dehrîñ câmi tamlar tamlamaz

çarh-ı hadrâ:

1. **çarh-ı hadrâ:**

Kaside 5

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gök kubbe.

53. Oldu rıf atle o hürşîd sipihre 'âzîm

54. Müstefîz oldu ser-â-ser meh ü çarh-ı hadrâ

çarh-ı inhidâm-encâm:

1. **çarh-ı inhidâm-encâm:**

Matla 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonunda yıkılacak, viran olacak dünya.

3. Meger mengüş-ı mâh u mihrî aña eyleye i'tâ

4. Bu çarh-ı inhidâm-encâm

çarh-ı keç-rev:

1. çarh-ı keç-rev:

Gazel 225

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin sabit olmayışı || Her daim insanın istediğinin olmaması.

7. Bahta dâ' irdir 'itâb u luft-ı evzâ'-ı felek

8. Âdemiñ gönölünce dönmez çarh-ı keç-rev her zamân

2. çarh-ı keç-rev:

Gazel 284

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğri giden felek.

9. Nola olmazsa Sâlim şimdilik eş'ârımız memdüh

10. Bize bu çarh-ı keç-rev sū-yı 'irfânı unutturdu

çarh-ı keç-reviñ:

1. çarh-ı keç-reviñ:-iñ

Matla 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin sabit olmayışı || Her daim insanın istediğinin olmaması.

1. Müfid olmaz taleb takdîr-i pergâr müzâhirdir

2. Hemîn refîarı çarh-ı keç-reviñ hep bahta dâ' irdir

çarh-ı köhne-dâmân:

1. çarh-ı köhne-dâmân:

Terkib-bend 1

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köhne etekli felek || Olumsuz bağlamda felek.

49. Şikâyet kim bu çarh-ı köhne-dâmân

50. Yeñi bir ârzü etdi nümâyân

çarh-ı mihîn:

1. çarh-ı mihîn:

Tarih 17

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük dünya.

29. Eylemiş gül-berg-i ikbâlin perîşân rûzgâr

30. Târ ü mâr etmiş neşât-ı hâtırın çarh-ı mihîn

çarh-ı nâ-hemvâre:

1. çarh-ı nâ-hemvâre:-e

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygunsuz, kötü dünya.

5. Ne lutfundan sipihriñ behre-yâb oldum cihân içre

6. Bu vaz'-ı nâ-sezâyî çarh-ı nâ-hemvâre pek çokdur

çarh-ı vâlâya:

1. çarh-ı vâlâya:-ya

Kaside 5

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce felek.

35. Çarh-ı vâlâya buyur rûyuña müştakândır

36. Rûz u şeb maqdem-i pâkiñ gözedir chl-i hevâ

çâr-pâ:

1. çâr-pâdir:-dur

Lugaz 4

Mısra: 17

Dört ayaklı-dört ayak || Kirpi.

17. Çâr-pâdir deyü nâmın derler

18. Kirpigin yummaz atılsa oklar

çâr-sū-vı 'âlem:

1. çâr-sū-yı 'âlem:

Gazel 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın dört tarafı.

1. Çâr-sū-yı 'âlem içre kâm alırdık bî-ta'ab

2. Râyic olsa naqd-i eşk-i 'aşıkân-ı bî-edep

çârüb edemezdi:

1. çârüb edemezdi:-emez, -di

Kaside 5

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süpürmek.

77. Gîsu-yı sünbülü çârüb edemezdi bâgâ

78. Gülsitânma tarâvet veremez idi şabâ

çârüb eder:

1. çârüb eder:-er

Kaside 16

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süpürmek.

67. Nola müjgânını çârüb eder ise bâgâ

68. Hîdmet-i gülde kuşur eylemez aslâ bülbül

çeh:

1. çehindeki:-in, -de, -ki

Kaside 10

Mısra: 312

Kuyu.

311. İzdîyâd etdi lutf-ı nâ-yâbı

312. Hûdebiyye çehindeki âbı

çeh-i müzevverden:

1. çeh-i müzevverden:-den

Kaside 10

Mısra: 340

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzenlenmiş, yapılmış çukur || Ebe Cehil'in, Hz.

Muhammed düşün diye açtığı çukur.

339. Sür'at ü dehşet-i mükerrerden

340. Zâhil oldu çeh-i müzevverden

çehre-i zerdine:

1. çehre-i zerdine:-in, -e

Kaside 18

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Solgun, sararmış yüz.

21. Çehre-i zerdine bak 'âşık-ı bî-çârelerin
22. Nic'olurmuş bileyim derseñ eger şüret-i kul

çehre-sâ olmaktadır:

1. **çehre-sâ olmaktadır:-da, -dır**

Kaside 13

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz sürmek || Dergâhına yüz sürmek, saygı göstermek.

51. Ol ki mâh u mihrveş her rüz ü şeb olmaktadır
52. Dergeh-i iclâline şâhân-ı 'âlem çehre-sâ

çek:

1. **çeker:-er**

Tahmis 3

Mısra: 24

Katlanmak, tahammül etmek.

23. Hülüşün añlamak ister iseñ dil-i zârîñ
24. Çeker mi cân ü gönülden cefâ vü âzârîñ

2. **çekdirip:-dir, -ip**

Tarih 3

Mısra: 118

Bir şeyi bulunduğu yerden başka bir yöne doğru çekmek.

117. Evvelâ çıktı donanma-yı hümayün bahre
118. Çekdirip fırkateler tıldu be-her-câ deryâ

3. **çekdik:-dik**

Tarih 17

Mısra: 91

Katlanmak, tahammül etmek.

91. Yâd ellerde neler çekdik şikâyet olmasın
92. Kimseye göstermesin 'âlemde Rabbü'l-'âlemin

4. **çeker:-er**

Muamma 18

Mısra: 2

Hasretlik çekmek.

1. Nür-ı dîdem taşlar ile döğünürsem ben nola
2. Nice demdir kim firâk-ı çeşmiñi bu dil çeker

5. **çekdim:-dim**

Muamma 24

Mısra: 1

Katlanmak, tahammül etmek.

1. Ne çekdim çille-i 'aşkıñ çekince ey kemân-ebrü
2. Muhaşşal sen kaşı yanıñ çekilmezmiş ğam-ı hicri

6. **çekilmezmiş:-il, -mez, -miş**

Muamma 24

Mısra: 2

Katlanmak, tahammül etmek.

1. Ne çekdim çille-i 'aşkıñ çekince ey kemân-ebrü
2. Muhaşşal sen kaşı yanıñ çekilmezmiş ğam-ı hicri

7. **çekdigimiz:-dik, -imiz**

Kaside 27

Mısra: 39

Katlanmak, tahammül etmek.

39. Ne idi çekdigimiz bahr-i felâketde bizim
40. Hâmdü li'llâh ki yitip zemzeme-i yâ Mevlâ

8. **çekilir:-il, -ir, -mi**

Kaside 35

Mısra: 61

Katlanmak, tahammül etmek.

61. Çekilir mi ğam-ı gîsü-yı nigâr ey Sâlim
62. Çeker ancak anı 'âşık olan elbet nâ-çâr

9. **çeker:-er**

Kaside 35

Mısra: 62

Katlanmak, tahammül etmek.

61. Çekilir mi ğam-ı gîsü-yı nigâr ey Sâlim
62. Çeker ancak anı 'âşık olan elbet nâ-çâr

10. **çekdim:-di, -m**

Gazel 62

Mısra: 9

Bir şeyi bulunduğu yerden. Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

9. Hâle-i âğûşa çekdim dün gece ol mâhı ben
10. Pehlevân-ı 'aşk lâ-büd zür-ı bâzû gösterir

11. **çekdi:-di**

Gazel 142

Mısra: 1

Katlanmak, tahammül etmek.

1. Neler çekdi gönül küyüñde ağıyâra demek olmaz
2. Raķib-i dūna 'âşık sırr-ı 'aşkı söylemek olmaz

12. **çekdi:-di**

Gazel 165

Mısra: 8

İçmek.

7. Degmedik tās-ı nigūnuñ bir içim bâdesine
8. Câm-ı pür-feyzini ancak şeh-i Cem çekdi dirîğ

13. **çek:**

Gazel 191

Mısra: 1

İçmek.

1. Ta'nı ko zâhid bir iki sâğar-ı hoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger humâr-ı sıklıti her yerde çek

14. **çekmez:-mez**

Gazel 191

Mısra: 2

İçmek.

1. Ta'nı ko zâhid bir iki sâğar-ı hoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger humâr-ı sıklıti her yerde çek

15. **çek:**

Gazel 191

Mısra: 2

Sürme çekmek.

1. Ta'nı ko zâhid bir iki sâğar-ı hoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger humâr-ı sıklıti her yerde çek

16. **çek:**

Gazel 191

Mısra: 3

Sürme çekmek.

3. Gerd-i râh-ı yâri ey dil dîde-i pür-derde çek
4. Tütüyâ-yı hâk-i pâyın çeşm-i ğam-perverde çek

17. **çek:**

Gazel 191

Mısra: 4

Sürme çekmek.

3. Gerd-i rāh-ı yāri ey dil dīde-i pūr-derde çek

4. Tütü-yā-yı hāk-i pāyın çeşm-i gam-perverde çek

18. **çek:**

Gazel 191

Mısra: 8

Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.

7. Şöyle sür ey dil semend-i bād-pāy-ı himmeti

8. Kim 'inān-i ihtiyārın hāne-i dil-berde çek

19. **çek:**

Gazel 191

Mısra: 12

Bir şeyi bulunduğu yerden. Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

11. Merhem-i kâfir olur zaḥm-ı dil-i mecrūhuña

12. Sālim ol sīmīn-teni bu sīne-i pūr-derde çek

20. **çekdim:-dim**

Gazel 197

Mısra: 3

Katlanmak, tahammül etmek || Bela çekmek.

3. Neler çekdim hevā-yı zülfü ile bezm-i firḳatde

4. Deyip her ser-güzeştım cümle-i yārāna 'arz etdim

21. **çekdiklerim:-dik, -ler, -im**

Gazel 197

Mısra: 14

Acı çekmek.

13. O kaşı yanın endüh-ı firākın söyleyip yer yer

14. Benim çekdiklerim Sālim varıp cānāna 'arz etdim

22. **çekilmezmiş:-il, -mez, -miş**

Gazel 252

Mısra: 4

Katlanmak, tahammül etmek.

3. Gehī mesrūr ederse geh hezārān gam eder peydā

4. Çekilmezmiş cihān içre belāsi rüzgārın da

çekdiri-i mel'aneti:

1. **çekdiri-i mel'aneti:-i**

Kaside 27

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötülük gemisi.

47. Tonanıp çıktı tonanma-yı ḥabāşet pusudan

48. Sekdirip çekdiri-i mel'aneti bī-pervā

çeker:

1. **çeker:**

Kaside 18

Mısra: 30

Katlanmak, tahammül etmek.

29. Germ ü serde nice tākāt getirirsek olsun

30. Ki çeker tağ kadar olsa keder küh-ı ḥamūl

çekil:

1. **çekilmiş:-miş**

Gazel 155

Mısra: 3

Kurumak.

3. Çekilmiş cūylar her sū ferāgat üzre bülbüller

4. Ruḥu solmuş gül-i zibālarıñ vaqt-i ḥazān olmuş

2. **çekildi:-di**

Gazel 239

Mısra: 6

Bir yerde toplanmak.

5. Sen de var seyr et ḥayāl-i rüy-ı yāri ey sirişk

6. Hep çekildi gülsitāna şimdi cūlar sū-be-sū

çekilip gitti:

1. **çekilip gitti:-di**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakıp gitmek.

111. Oldu ser-māye-i neşāt telef

112. Çekilip gitti nükte-dān-ı selef

çekilir iş değil:

1. **çekilir iş değil:**

Diğer 2

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir durumun zorluğunu, oluşturduğu sıkıntıyı anlatmak için kullanılan, çaresizlik bildiren söz grubu.

37. Müşkil imiş netice kār-ı firāk

38. Çekilir iş değil bu bār-ı firāk

çekmece:

1. **çekmece'ye:-ye**

Tarih 3

Mısra: 132

Çekmece, İstanbul'da ikiye bölünmüş olarak || Küçükçekmece ve Büyükçekmece. büyük ve küçük olan bir ilçe.

131. Mekş edip anda sa'adetle biraz gün anda

132. Çekdirip Çekmece'ye tūgunu kıldı inhā

çelebi:

1. **çelebiyim:-yim**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 154

Efendi, bey, kibar kimse.

153. Bilmeyip haddini yine ḥāşā

154. Çelebiyim deyi eder da'vā

2. **çelebi:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 160

Efendi, bey, kibar kimse.

159. Bilmeyip kendini yine bātıl

160. Çelebi denmege olur mā'il

3. **çelebi:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 163

Efendi, bey, kibar kimse.

163. Çelebi lâğar u laţif ister
164. Tab 'ı âyinesi nazîf ister

çemen:

1. **çemen:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 21

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

21. Her çemen giydi şehâ ser-tâ-pâ
22. Yeñiden câme-i hazırâ zirâ

2. **çemen:**

Tarih 2

Mısra: 19

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

19. Her çemen giydi zümürürd câme şevkından göñül
20. Muntazırdır saf-be-saf fermânına ahkâmına

3. **çemen:**

Kaside 5

Mısra: 27

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

27. O kadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen
28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i hazırâ güyâ

4. **çemen:**

Kaside 5

Mısra: 28

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

27. O kadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen
28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i hazırâ güyâ

5. **çemen:**

Tarih 12

Mısra: 17

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

17. Boynu bağı kıl gibi cümle çemen
18. Şaf-be-şaf divân turur şubh u mesâ

6. **çemen:**

Tarih 12

Mısra: 23

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

23. Şanma bî-hüde şarılmışdır çemen
24. Dâmen-i kühsâra ey dil câ-be-câ

7. **çemenlerden:-ler, -den**

Tarih 12

Mısra: 28

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

27. Şu gibi akardı cû pâ-büsuna
28. Bulsa idi ger çemenlerden rehâ

8. **çemenden:-den**

Kaside 19

Mısra: 41

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

41. Tülü' edip çemenden uqñuvân necm-i şehârâsâ
42. 'Aceb revnağ-füzûn olmuş bu hâletle çemenzâre

9. **çemende:-de**

Kaside 19

Mısra: 100

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

99. Du'â hengâmıdır gayrı yeter taşdı' ey Sâlim

100. Çemende başladı murgân-ı gülşen vird-i eshâre

10. **çemen:**

Kaside 23

Mısra: 14

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

13. Edince berg ü bâr-ı 'ayşını ceşş-i hazân târâc
14. Çemen giydi şitâda müflisâne aq yek-tâyı

11. **çemeni:-i**

Kaside 31

Mısra: 56

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

55. Şeh levendim şalınıp bāğı temâşâ eyle
56. Şevk-bağş ol çemeni garq-ı tecellâ eyle

12. **çemen:**

Kaside 32

Mısra: 13

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

13. Rû-nümâ şanma çemen şâh-ı bahârîñ gerdün
14. Eyledi pâyına ferşide kumâş-ı hazırâ

13. **çemen:**

Kaside 32

Mısra: 15

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

15. Uqñuvân şanma çemen üzre şaçıpdır zer ü sim
16. Maqdem-i şâh-ı bahâra zen-i dünyâ güyâ

14. **çemenler:-ler**

Kaside 34

Mısra: 4

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

3. Döşendi şâh-ı nev-rûza firâş-ı atlas-ı hazırâ
4. Şüküfeyle çemenler bir çiçekli pâk kemhâdır

15. **çemen:**

Kaside 35

Mısra: 43

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı hazırâ
44. Şu'arâ eyleye şâyed deyu gülzâra güzâr

16. **çemenle:-le**

Gazel 74

Mısra: 2

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

1. Hâññla behcet-i ruhsâr gayrı yüzdendir
2. Çemenle zînet-i gülzâr gayrı yüzdendir

17. **çemende:-de**

Gazel 95

Mısra: 6

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

5. Şitâb ile yine gül-geşt-i bâğa oldu revân
6. Çemende bülbül-i hâlet-fezâ nevâya gider

18. **çemende:-de**

Gazel 168

Mısra: 4

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

3. Edip bu hıdmeti bād-ı hevā gülistāna
4. Çemende hār u hāsı bād-ı subh eder tanzīf

19. **çemende:-de**

Gazel 253

Mısra: 4

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

3. Şu rütbe nālîş ile ey hezār-ı bî-nevā sen kim
4. Çemende her gül-i nāzik-mizācı bî-dimāğ eyle

20. **çemende:-de**

Gazel 277

Mısra: 6

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

5. Şu rütbe nāle-i pey-der-peyinde eyler ifrātı
6. Çemende bülbülün murgān-ı gülşen cümle bîzārı

çemen-be-çemen:

1. **çemen-be-çemen:**

Kaside 1

Mısra: 15

Çayırдан çayıra || Her yer.

15. Gülsitān pür-ni 'am çemen-be-çemen
16. Sāhalar sāha pür revernağden

2. **çemen-be-çemen:**

Kaside 1

Mısra: 134

Çayırдан çayıra || Her yer.

133. Hemān iste Cevād-ı muṭlağdan
134. Ne ise maṭlabın çemen-be-çemen

3. **çemen-be-çemen:**

Kaside 10

Mısra: 233

Çayırдан çayıra || Her yer.

233. 'Arz-ı şevk eyleyip çemen-be-çemen
234. Şāhı münfekk olup 'urūğundan

4. **çemen-be-çemen:**

Diğer 11

Mısra: 68

Çayırдан çayıra || Her yer.

67. Güşlar nāle-i firākımdan
68. Kāse leb-rizdir çemen-be-çemen

çemen-be-çemen oldu:

1. **çemen-be-çemen oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 289

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçe gibi olmak || Zarar vermemek.

289. Aña oldu bütün çemen-be-çemen
290. Hîle-i merd-i küşt-giriden

çemen-i hayret:

1. **çemen-i hayret:**

Kaside 18

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşkınlık çimeni.

41. Oldu murgān çemen-i hayret ile dem-beste

42. Perde-i berf ile mestür olalı cins-i bukül

çemenistān:

1. **çemenistān:**

Diğer 3

Mısra: 60

Çimenlik, çemenzar.

59. Yüz verip sebzeeye kühsār u zeminler şimdi

60. Buldu 'ālem çemenistān ile ziver şimdi

2. **çemenistānını:-ın, -ı**

Kaside 5

Mısra: 71

Çimenlik, çemenzar.

71. Çemenistānını ferş ide eder miydi zemīn

72. Mevc-i pey-der-peyini gösteremezdi deryā

3. **çemenistānı:-ı**

Kaside 26

Mısra: 1

Çimenlik, çemenzar.

1. Çemenistānı resid etmege geldikde şabā

2. Şoḥbetin defterini eyledi tebyiz şitā

4. **çemenistānı:-ı**

Kaside 32

Mısra: 2

Çimenlik, çemenzar.

1. Hākden ref edüben şāh-ı bahār ser-tā-pā

2. Çemenistānı kudümü ile etdi ihyā

5. **çemenistānına:-ın, -a**

Gazel 59

Mısra: 10

Çimenlik, çemenzar.

9. Ol gül-ruḥa Sālim degiliz dūr cihānda

10. Bülbül çemenistānına bigāne degildir

çemensitān:

1. **çemensitāna:-a**

Matla 38

Mısra: 2

Çimen, yeşillik.

1. Cihānda görmege şun 'ı Hudāyı isterseñ

2. Çemensitāna buyur gel şafāyı isterseñ

çemenzār:

1. **çemenzāra:-a**

Tarih 12

Mısra: 25

Çimenlik.

25. Her çemenzāra raķib olup nihāl

26. Kulluğunda eylemiş kaddin dü-tā

2. **çemenzāre:-e**

Kaside 19

Mısra: 42

Çimenlik.

41. Tülü' edip çemenden uķhuvān necm-i seherāsā

42. 'Aceb revnağ-füzün olmuş bu hāletle çemenzāre

3. **çemenzârî: -î**

Kaside 34

Mısra: 1

Çimenlik.

1. Bahâr erdi çemenzârî şafâsı cennetâsâdır
2. Temâşâsı bu mevsimde gülistânî temâşâdır

4. **çemenzârî: -î**

Kaside 34

Mısra: 13

Çimenlik.

13. Çemenzârî edince gird-bâd-ı şubh mevc-â-mevc
14. Bu hâletle zümürüdden fezâ gūyâ ki deryâdır

5. **çemenzârî: -î**

Gazel 277

Mısra: 4

Çimenlik.

3. Duçâr olmak ümidiyle o gül-ruhsâr cânâna
4. Tolandık bülbülân ile tavâf etdik çemenzârî

çenâr-ı bâğves:

1. **çenâr-ı bâğves:**

Kaside 30

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağdaki çınar misali.

109. Nihâl-i servâsâ istiķâmet eyleyip eyle
110. Çenâr-ı bâğves bâlâ hemîn dest-i temennâyî

çengâl:

1. **çengâller: -ler**

Gazel 10

Mısra: 6

Çengel || Uyku tutmamak.

5. Hayâlîñ etdi pinhân kendini cânâ dü çeşmimden
6. Nola çengâller ile aransa didemiz her cā

çengâl-i hicriñle:

1. **çengâl-i hicriñle: -îñ, -le**

Gazel 258

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık pençesi.

5. Eyâ şehbâz-ı evc-i hüsn ü ân çengâl-i hicriñle
6. Kebüterves dil-i bî-bâlimi âvârelendirme

çerâğ et:

1. **çerâğ et:**

Kaside 30

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek, şad etmek.

83. Çerâğîñ olmağile baña oğlum imtinân eyler
84. Yetişdir baña da lutfuñ çerâğ et tab'-ı şeydâyî

çerâğ etmek:

1. **çerâğ etmek: -mek**

Müfret 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak || Mutlu etmek.

1. Sevindir 'aşıkı gâhî vişâlîñ ile sultânım

2. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyî

1. **çerâğ etmek: -mek**

Kaside 30

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak || Mutlu etmek.

79. Beni akrânıma lutf et ser-efrâz eyle cüduñla

80. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyî

çerâğ etmektedir:

1. **çerâğ etmektedir: -mek, -de, -dir**

Tarih 4

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak || Bir makama gelerek o alandaki sorunları çözmek.

37. Bulup erbâbını her rütbeniñ ol

38. Çerâğ etmektedir devletde hâlâ

çerâğ evle:

1. **çerâğ evle:**

Gazel 253

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kandil yapmak || Aşıkların gönlündeki ateş.

1. Dil-i 'uşşâkı sūz-ı 'aşkıñ ile dâğ dâğ eyle

2. Zamân-ı devlet-i hüsnünde sultânım çerâğ eyle

çerâğ evler:

1. **çerâğ evler: -r**

Gazel 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak, karanlıktan çıkarmak.

1. Derünüm âteş-i 'aşk ile her şeb dâğ dâğ evler

2. Komez üftâdesin hâlî o meh elbet çerâğ evler

çerâğ oldu:

1. **çerâğ oldu: -du**

Kaside 20

Mısra: 210

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak || Düşkünlere ihsanda bulunmak.

209. Kâm-cûlar metâlibin buldu

210. Nice üftâdeler çerâğ oldu

çerâğ olsun:

1. **çerâğ olsun: -sun**

Tesdis 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak || Rakibin sürekli olarak sevgilinin muhitinde olması.

13. Neden lâyıķ ki a' dâ dergehiñde hep çerâğ olsun

14. Benim nâr-ı fırâķı ile göñlüm dâğ dâğ olsun

2. **çerâğ olsun: -sun**

Diğer 1

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak || Bir şeyler öğrenerek cehaletten kurtulmak.

33. Āsitāneñ himem ile ʔolsun
34. Nice ūftādeler ʔerāğ olsun

3. **ʔerāğ olsun:-sun**

Gazel 238

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak || Aşığıñ sevgili için yanıp tutuşması.

9. Görüp hālın terahhüm etmediñ gitdiñ aña hayfā
10. Demeziñ kim derimde Sālim-i bī-kes ʔerāğ olsun

ʔerāğāh olup:

1. **ʔerāğāh olup:-up**

Kaside 18

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Otlak yeri olmak.

27. Sipeh-i berfe ʔerāğāh olup sahrālar
28. Etdi serdī-i şitā merhale-i kūsa nüzül

ʔerāğāh-ı cihānda:

1. **ʔerāğāh-ı cihānda:-da**

Müfret 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya arazisi || Dünya.

1. ʔerāğāh-ı cihānda bir güzel yok kim göñül vermeyen
2. Dil-i divānemiz cānā ne meşrebirdir hele bilmem

ʔerāğān etdi:

1. **ʔerāğān etdi:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak.

41. Sinesin dāğ ile sūzān etdi
42. Güyiyā bāğda ʔerāğān etdi

ʔerāğān etdim:

1. **ʔerāğān etdim:-dim**

Terkib-bend 1

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüldeki aşk yarasının aşikār olması, bilinmesi.

55. Şikāyet kim yine şad tāze dāğım
56. Derün-ı sinede etdim ʔerāğān

ʔerāğān etmede:

1. **ʔerāğān etmede:-me, -de**

Gazel 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak || Aşığıñ gönülündeki aşk derdiyle yanması.

1. Derün-ı sīne dāğımıla ʔerāğān etmede her şeb
2. Gönülde āteş-i 'aşkıñ nümāyān etmede her şeb

ʔerāğān etmeyen:

1. **ʔerāğān etmeyen:-me, -yen**

Gazel 227

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak.

9. Bilmeye zīb-i gülistān-ı derünun 'ālemin
10. Dāğlarla sīnede bir şeb ʔerāğān etmeyen

ʔerāğān eylemişler:

1. **ʔerāğān eylemişler:-miş, -ler**

Kaside 19

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

35. ʔerāğān eylemişler şad hezārān şem' ile şahnın
36. ʔekilmiş nürdan bir perde ruhsār-ı şeb-i tāre

ʔerāğān eyler:

1. **ʔerāğān eyler:-r**

Diğer 3

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

71. Lāleler ise yağıp dāğ-ı derünun yer yer
72. Güyiyā şāh-ı bahār yine ʔerāğān eyler

ʔerāğān eylerim:

1. **ʔerāğān eylerim:-rim**

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

7. ʔerāğān eylerim her şeb benim sīnemde dāğımıla
8. Fezā-yı gülşen-i 'aşıkda bundan ğayrı zīb olmaz

ʔerāğ-ı dergeh-i vālāsı:

1. **ʔerāğ-ı dergeh-i vālāsı:-sı**

Tarih 4

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah makamının ʔerāğı || Saltanata faydası dokunan kişi, Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

21. Yeter bu da 'vi-i teslime şāhid
22. ʔerāğ-ı dergeh-i vālāsı hākkā

ʔerāğ-ı gülşen olmuş:

1. **ʔerāğ-ı gülşen olmuş:-muş**

Kaside 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin ʔerāğı olmak || Bahçeyi güzelleştirmek.

9. ʔerāğ-ı gülşen olmuş her ferid-i āl-i zībende
10. 'İzār-ı dil-berāsā tīb-āver şahn-ı gülzāre

ʔerāğ-ı hāşıdır:

1. **ʔerāğ-ı hāşıdır:-ı, -dır**

Kaside 2

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçek aydınlık kaynağı || Hz. Muhammed.

59. O kim cümle ʔerāğ-ı hāşıdır hep
60. Zemīn ü āsumān u heft kevkeb

2. **çerâğ-ı hâşîdîr:-ı, -dır**

Tarih 4

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçek aydınlık kaynağı || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

39. Çerâğ-ı hâşîdîr ez-cümle anıñ

40. O zât-ı gül-bün-i güلزâr-ı taqvâ

3. **çerâğ-ı hâşîdîr:-ı, -dır**

Kaside 6

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçek aydınlık kaynağı || Hz. Muhammed.

71. Odur ol şâh-ı evreng-i risâlet kim anıñ yek-ser

72. Çerâğ-ı hâşîdîr a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne

çerâğ-ı hâşîñ:

1. **çerâğ-ı hâşîñ:-iñ**

Kıt'a 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz kandil || Gönül.

3. Haşre dek sönmez idi hiç bu çerâğ-ı hâşîñ

4. Şem'-i ümmîdimi yakıydı Yeñişehrifenâr

çerâğ-ı hâssîdîr:

1. **çerâğ-ı hâssîdîr:-ı, -dır**

Kaside 9

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçek aydınlık kaynağı || Hz. Muhammed.

25. Bede'ten oldu nûruyla mükemmel

26. Çerâğ-ı hâşîdîr 'âlem muhaşşal

çerâğ-ı olmağîle:

1. **çerâğ-ı olmağîle:-mağ, -ile-mak, -ile**

Kaside 30

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık olmak || Aydınlatmak, yol göstermek.

83. Çerâğ-ı olmağîle baña oğlum imtinân eyler

84. Yetişdir baña da luţfuñ çerâğ et taḅ'-ı şeydâyı

çesm:

1. **çesmiñe:-iñ, -e**

Kaside 1

Mısra: 76

Göz.

75. Seni eyler çü cüy-ı bî-ârâm

76. Çesmiñe ḥvâb-ı râḫatıñı ḫarâm

2. **çesmiñiñ:-iñ, -iñ**

Kaside 1

Mısra: 125

Göz.

125. Çesmiñiñ seyl-i miḫnet-âlûdu

126. Ola bağ-ı şetâretin rûdu

3. **çesmiñiñ:-iñ, -iñ**

Diğer 3

Mısra: 43

Göz.

43. Çesmiñiñ resmi kaçan bu dile 'azmi eyler

44. Donanır gülşen-i kalbimde benim nergisler

4. **çesmim:-im**

Kaside 3

Mısra: 34

Göz.

33. Şeh-i taḅ'a benim kul oldu cismim

34. Ne emr etdiyse anı gördü çesmim

5. **çesmi:-i**

Lugaz 5

Mısra: 14

Göz || Makasın, parmakların sokulduğu iki gözü.

13. Bî-kesinde bulunur bayında

14. Çesmi var ikisi de pâyında

6. **çesmim:-im**

Kıt'a 9

Mısra: 3

Göz.

3. Degil bihbûda bend olmak siyeh-püşî ile çesmim

4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultanım

7. **çesmime:-im, -e**

Gazel 10

Mısra: 1

Göz.

1. Görünmez oldu ser-tâ-ser remedden çesmime dünyâ

2. Baña şâm-ı firâk u rüz-ı vaşlıñ şimdi nâ-ber-câ

8. **çesmim:-im**

Gazel 10

Mısra: 11

Göz.

11. Nice demdir ki kan ağlar remedden çesmim ey Sâlim

12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmege âyâ

9. **çesmim:-im**

Diğer 10

Mısra: 15

Göz.

15. Firâk ile nazâr etdikçe her yaña çesmim

16. Döner müdâmi deriñe çü mil-i kıble-nümâ

10. **çesmimiz:-imiz**

Diğer 11

Mısra: 61

Göz.

61. Çesmimiz görmeyip bu devrânı

62. Zevk-ı ḫâlet-resân-ı yârânı

11. **çesmine:-in, -e**

Kaside 18

Mısra: 15

Bakış, görüş, nazâr || Algılama biçimi, fikir, düşünce, anlayış.

15. Çesmine süzen olur ḫâr hezârñ gülsüz

16. Yârsız külḫan olur 'aşıkâ bağ-ı maḫbûl

12. **çesmi:-i**

Kaside 18

Mısra: 118

Göz.

117. Ede şeh-nâme-i evsâfi sımâhı leb-rîz
118. Hâk-i pâyıyla ola çeşmi cihânîñ mekhûl
13. **çeşmiñ:-iñ**
Muamma 23
Mısra: 1
Göz.
1. Hudâ hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan
2. Gözüm nûru kemân ebrûlarıñ hıfz eyle düşmeden
14. **çeşmim:-im**
Gazel 23
Mısra: 2
Göz.
1. Bu fenâ miñnet-serâdan istemez miydim necât
2. Gayet-i za' fîmdan ammâ bulamaz çeşmim necât
15. **çeşmi:-i**
Kaside 23
Mısra: 43
Göz.
43. Giriñtâr-ı remeddîr çeşmi mihriñ nûr-ı re'yinden
44. Arar her şeb aniñçün beyza-i Sî-murg-ı 'Ankâ'yı
16. **çeşmiñe:-iñ, -e**
Kaside 23
Mısra: 100
Göz.
99. Alır naqd-i şikîbi hem yine ser-rişte vermez hiç
100. Niğâhîñ çeşmiñe ta'lim edelden 'ilm-i aḥfâyı
17. **çeşmine:-in, -e**
Matla 30
Mısra: 2
Göz || *Sûrahinîñ aḡzı.*
1. Etmesin rıtl-ı girânına deyü nezzâre
2. Çeşmine bülbüleniñ penbe kodu mey-ḥvâre
18. **çeşmimiz:-im, -iz**
Gazel 38
Mısra: 3
Göz.
3. Sirişke çeşmimiz olmazsa sîr hicriñde
4. Olur ḥarâret-i rencûr-ı tebd e āb lezîz
19. **çeşmimiñ:-im, -iñ**
Gazel 78
Mısra: 10
Göz || *Göz çukuru.*
9. Nice mihr etmesin senden ziyâde dil ḥayâliñe
10. Firâkiñda benim bu çeşmimiñ hem-zâdı kalmıñdır
20. **çeşmini:-in, -i**
Gazel 89
Mısra: 8
Göz.
7. Tâlib-i İkbâl olan dehr-i deniden ḥaşre dek
8. Çeşmini vaḥf-ı niğâh-ı revzen-i ümmîd eder
21. **çeşmim:-im**
Gazel 106

- Mısra: 6
Göz.
5. Dü çeşm-i ḥün-feşânım saña meclis eylemiş tertîb
6. Degildir ḥün u çeşmim bâde sāğarda müheyyâdır
22. **çeşmidir:-i, -dir**
Gazel 115
Mısra: 7
Göz.
7. Çeşmidir mest eyleyen zann eyleme 'uşşâkıñı
8. Çeşm-i âhûsunda belki ḡamze-i cādûsudur
23. **çeşmiñ:-iñ**
Gazel 127
Mısra: 6
Göz.
5. Destârîñ ile setr olalı dedi görenler
6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkâre bulunmaz
24. **çeşmini:-in, -i**
Gazel 159
Mısra: 5
Göz.
5. Degil maḥv-ı kamer dil-gîr edip müjgân çeşmini
6. Alıpdır câme-ḥvâbında ḥadeng-i meh-liḳâdan feyz
25. **çeşmimde:-im, -de**
Gazel 187
Mısra: 2
Göz.
1. Dirîḡ ey bî-vefâ zârîñ ferâmûş eylediñ gittiñ
2. Belâ tûfânını çeşmimde pür-cüş eylediñ gittiñ
26. **çeşmimiz:-imiz**
Gazel 200
Mısra: 5
Göz.
5. Pür edip çeşmimiz ḥayâliñ ile
6. Eşkimiz mâ-ḥaşal gül-âb edelim
27. **çeşmimiz:-imiz**
Gazel 204
Mısra: 4
Göz.
3. Dîdemiz pür olsun eşk-i ḥaşret ile sevdiğim
4. Çeşmimiz naḳş-ı ḥayâliñ ile tenvîr edelim
28. **çeşminden:-in, -den**
Gazel 226
Mısra: 11
Göz.
11. Nûr çeşminden nümâyândır cihân içre aniñ
12. Hâk-i pâyıñ tütüyâ-yı dîde-i cân eyleyen
29. **çeşm:**
Gazel 282
Mısra: 12
Göz.
11. Dediler ḥal'atûña mâh-ı nev etmiş taklîd
12. Onda âyâ bu güzel çeşm ile ebrû var mı

30. **çeşmiñ:-iñ**

Gazel 290

Mısra: 5

Göz.

5. Binâgüşuñla çeşmiñ yâd ederken güş edip sâgar

6. Baña meclisde tâze her habâbın çeşm ü güş etdi

çeşm ü güş:

1. **çeşm ü güş:**

Kaside 8

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz ve kulak.

137. Be-her taraf baña hep çeşm ü güş zann ederim

138. Ne dem ki ehl ü 'iyâli gönül müfâkirdir

çeşm ü güş etdi:

1. **çeşm ü güş etdi:-di**

Gazel 290

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz kulak olmak.

5. Binâgüşuñla çeşmiñ yâd ederken güş edip sâgar

6. Baña meclisde tâze her habâbın çeşm ü güş etdi

çeşm-âşinâ olmamağın:

1. **çeşm-âşinâ olmamağın:-ma, -ma, -ğın**

Muamma 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşına olmak, alışmak, gözlerin alışması.

1. Cihâna olmamağın çeşm-âşinâ Sâlim

2. Hilâl-i bi-dil olur olsa ibtidâ tâli'

çeşme:

1. **çeşmeye:-ye**

Tarih 16

Mısra: 14

Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalıklı su hazinesi veya yapısı, pınar.

13. Seyr edip Sâlim dedi itmâmına târihini

14. Revnağ-efzâ oldu bu zîbende şuffe çeşmeye

2. **çeşmeden:-den**

Tarih 25

Mısra: 2

Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalıklı su hazinesi veya yapısı, pınar.

1. Dedi seyr eyleyip 'atşâna Sâlim sâl-i târihin

2. Bu dil-cü çeşmeden mâ-i zülâl iç nüş-i câm olsun

çeşme-i şafvet-karîni:

1. **çeşme-i şafvet-karîni:-i**

Tarih 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf-suyu olan- çeşme.

5. Çeşme-i şafvet-karîni olsa Hızr'a reh-güzer

6. İçmedin âb-ı hayâtından toyunca geçmeye

çeşmesâr-ı hayât-ı enfâsım:

1. **çeşmesâr-ı hayât-ı enfâsım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlara hayat veren kaynak || Şâir.

11. 'Ayn-ı 'ayn-i 'uyün-ı ihsâsım

12. Çeşmesâr-ı hayât-ı enfâsım

çeşmesâr-ı kereminde:

1. **çeşmesâr-ı kereminde:-in, -de**

Gazel 282

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, lütuf çeşmesi || Feleğin iyilik bekleyenlere ihsan sunup-sunmaması.

5. Nazar et 'âleme ey teşne-i feyz-i ümmid

6. Çeşmesâr-ı kereminde bir içim şu var mı

çeşmi açılır:

1. **çeşmi açılır:-ır**

Gazel 265

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Gözü açılmak || Manevi sarhoşlukla hakikatleri daha iyi idrak etmek.

5. Görünmezken cihân maḥmûrluḡdan aña ser-tâ-ser

6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymânenen şofıra

çeşmi açılmaz:

1. **çeşmi açılmaz:-maz**

Tarih 8

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözü açılmak || Manevi sarhoşlukla hakikatleri daha iyi idrak etmek.

31. Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hiç hvâb-ı ḡafletden

32. Ğubâr-ı maḡdemi olmasa kuḡl-i dide-i aḡdâḡ

çeşm-i a' dâya:

1. **çeşm-i a' dâya:-ya**

Kaside 28

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanların gözleri.

41. Hvâb girmezse ser-â-ser çeşm-i a' dâya anıñ

42. Haşyet-i şemşiri elbet düşmeni bidâr eder

çeşm-i a' dâyi:

1. **çeşm-i a' dâyi:-yı**

Kaside 15

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanların gözleri.

15. Verâ-yı ebre nihân olsa çeşm-i a' dâyi

16. Ḳomaz ki ḡâba vara bu mehâbet-i şevket

çeşm-i âfâk:

1. **çeşm-i âfâk:**

Tarih 3

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleklerin gözü.

35. Öyle bir padişeh-i 'adil ü dānādır kim
36. Çeşm-i āfāk anıñ görmedi mişlin hāşā

çeşm-i āhūsunda:

1. **çeşm-i āhūsunda:-su, -nda**

Gazel 115

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok güzel göz, ceylan gözlü -sevgili-

7. Çeşmidir mest eyleyen zann eyleme 'uşşākını
8. Çeşm-i āhūsunda belki ğamze-i cādūsudur

çeşm-i bādām-ı hun-ālūduñ:

1. **çeşm-i bādām-ı hun-ālūduñ:-uñ**

Gazel 157

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kana bulanmış badem göz || Sevgilinın öldürücü

bakışı.

7. Çeşm-i bādām-ı hun-ālūduñ ne dem görsem seniñ
8. Nūr-ı dīdem eyler elbet dīde-i bīnā raķış

çeşm-i bādāmıñ:

1. **çeşm-i bādāmıñ:-ıñ**

Gazel 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Badem göz.

9. Çeşm-i bādāmıñ taşavvur eyledikçe Sālim'ıñ
10. Dīdesi hūn-ābe-i haşretle māl-ā-māl olur

çeşm-i bādāmına:

1. **çeşm-i bādāmına:-ın, -a**

Kaside 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Badem göz.

7. Çeşm-i bādāmına ol hvābı ırağ eyleyüben
8. Şeb ü rüzān o kadar muntazır oldu cānā

çeşm-i bīdāre:

1. **çeşm-i bīdāre:-e**

Kaside 19

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykusuz göz.

47. Şakāyıklar yetişmiş her tarafda olmuş 'ālū'l-'āl
48. İşāret etmede nerkis şafāya çeşm-i bīdāre

çeşm-i bīnā:

1. **çeşm-i bīnā:**

Tarih 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gören göz.

3. Odur ol şāh-ı ferhunde-şiyem kim
4. 'Adilın görmemiştir çeşm-i bīnā

çeşm-i bīnāyı:

1. **çeşm-i bīnāyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gören göz.

51. Be-hvāb-ālūde şanma bahtımı gördükçe za'findan
52. Nigāhın edip istişkāl yummuş çeşm-i bīnāyı

çeşm-i çarh:

1. **çeşm-i çarh:**

Kaside 25

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gözü.

11. Odur ol āşaf-ı şāhib-himem kān-ı mekārim kim
12. 'Adilın görmemiştir çeşm-i çarh u dīde-i dünyā

çeşm-i çarhdan:

1. **çeşm-i çarhdan:-dan**

Tarih 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gözü.

7. Nice demdir kan aķardı çeşm-i çarhdan kim şabā
8. Nerkisi gözcü kōdu teşrifi isti'lāmına

çeşm-i cihān:

1. **çeşm-i cihān:**

Kaside 15

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ālemin gözü.

61. 'Adāletiñle ğunūde felekde çeşm-i cihān
62. Mehābetiñle hüveydā selāmet-i şevket

çeşm-i dehr-i:

1. **çeşm-i dehr-i:-i**

Kaside 13

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gözü || İnsanlık, dünya halkı.

39. Eyledi ol hānedān-ı ma' delet-peymāndan
40. Şimdi bir 'ālī güherle çeşm-i dehr-i rüşenā

çeşm-i dil ü cāna:

1. **çeşm-i dil ü cāna:-a**

Kaside 25

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül gözü.

33. Ğubār-ı dergehın kuhl eyleyen çeşm-i dil ü cāna
34. Müşārün bi'l-benān-ı i'tibār olur hilālāsā

çeşm-i dil-ārāyı:

1. **çeşm-i dil-ārāyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazamın bakışı.

77. Yatar bī-hod keselden fitne bīmār oldu devriñde
78. Şanır dārū'ş-şifā halvet ile çeşm-i dil-ārāyı

çeşm-i dūnvā:

1. **çeşm-i dünyâ:**

Kaside 26

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gözü. Âlemin, halkın gözü.

19. Odur ol pāk vezîr-i melekiyyü'l-etvâr

20. Ki 'adîlin göremez bir daḥı çeşm-i dünyâ

2. **çeşm-i dünyâ:**

Kaside 27

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gözü. Âlemin, halkın gözü.

17. Nice âşaf ki anıñ görmedi bir daḥı henüz

18. Re'y ü tedbirde mânendini çeşm-i dünyâ

3. **çeşm-i dünyâ:**

Kaside 32

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gözü. Âlemin, halkın gözü.

27. Öyle bir zât-ı hünermend-i melek-ḥaşletdir

28. Ki 'adîlin göremez bir daḥı çeşm-i dünyâ

çeşm-i dünyâya:

1. **çeşm-i dünyâya:-ya**

Tarih 10

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gözü || İnsanlar arasında.

59. Cüst ü cü olsa felekde mişli

60. Çeşm-i dünyâya nümâyân olmaz

çeşm-i dūr-bîn:

1. **çeşm-i dūr-bîn:**

Gazel 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzağı gören göz || Basiret sahibi.

5. Nezzâreden ne deñlü ba'id olsa dil yine

6. Sen çeşm-i dūr-bîn ile bakşañ yaḫîn olur

çeşm-i efsün-sâzda:

1. **çeşm-i efsün-sâzda:-da**

Gazel 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyüleyici göz || Sevgilinin etkili bakışı.

7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsün-sâzda

8. 'Akl u sevdâyı ederler sulh-düşmen ceng-düst

çeşm-i felek:

1. **çeşm-i felek:**

Kaside 22

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin gözü.

31. Görmemiştir cihânda çeşm-i felek

32. Bir beşer şüretinde böyle melek

çeşm-i fettâmî:

1. **çeşm-i fettâmî:-îñ**

Tahmis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitne çıkararı göz || Sevgili.

11. Gözümde daḥı pinhân eyler iken çeşm-i fettâmîñ

12. Ḥayâlimden bile şaḫlar iken her luḫ u iḥsânîñ

çeşm-i ğam-perverde:

1. **çeşm-i ğam-perverde:**

Gazel 191

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamla perverde olan göz, gamla beslenmiş göz.

3. Gerd-i rāh-ı yâri ey dil dide-i pür-derde çek

4. Tütüyâ-yı ḥāk-i pâyın çeşm-i ğam-perverde çek

çeşm-i ğazâle:

1. **çeşm-i ğazâle:-e**

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ceylan göz || Sevgilinin gözü

5. Gözümde pır pır uçarı naḫş-ı dide-i yâriñ

6. Olup o çeşm-i ğazâle tezerv-i dil naḫcîr

çeşm-i gerdün:

1. **çeşm-i gerdün:**

Tarih 1

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin gözü || Dünya'da yaşamış insanlar.

87. Meger âyine görmüş ola yoḫsa

88. Nazîrin görmemiştir çeşm-i gerdün

çeşm-i giryânîma:

1. **çeşm-i giryânîma:-im, -a**

Kaside 1

Mısra: 142

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan göz.

141. Şerer-i âhı pür-eşer eyle

142. Çeşm-i giryânîma nazar eyle

çeşm-i giryânında:

1. **çeşm-i giryânında:-ın, -da**

Gazel 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan göz.

3. Çekenler kuḫl-i firḫat dide-i ḥün-bârîma yâ Rab

4. Miḥen mîlin dem-â-dem çeşm-i giryânında bulsunlar

çeşm-i ğurbet-dideme:

1. **çeşm-i ğurbet-dideme:-m, -e-me**

Gazel 108

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gurbeti görmüş gözler || Ayrılığın, gurbetin ne olduğunu bilen.

1. Çeşm-i gurbet-dideme düşmendir ey meh hvâblar
2. Dideme reşk etmede her şeb benim meh-tâblar

çeşm-i gürisnemiz:

1. çeşm-i gürisnemiz:-miz

Gazel 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aç göz || Aşığın sevgiliyi uzun süre görmeyen gözleri.

5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ
6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sir olur mu hiç

çeşm-i havâl:

1. çeşm-i havâl:

Kaside 8

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal gözü || Şairin hayal dünyası.

135. Enîni güşumu leb-riz eder hemân güyâ
136. Ne dem ki dârıma çeşm-i havâl nâzırdır

çeşm-i hümâ:

1. çeşm-i hümâ:

Kaside 5

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüma kuşunun gözü || Kaf dağında, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığı inanılan, canlı olarak ele geçmediği söylenen efsanevi bir kuş.

43. Öyle bir eşheb-i nâzende-i tiz-revdır kim
44. Bir şitâb etse gubârın göremez çeşm-i Hümâ

çeşm-i hün-bârı:

1. çeşm-i hün-bârı:-ı

Gazel 266

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dolu göz.

9. Gonca-çin-i gül-bün-i ruhsârı olmazdı gönül
10. Çeşm-i hün-bârı mişâl-i ebr-i bârân olmasa

çeşm-i hün-feşân:

1. çeşm-i hün-feşân:

Gazel 260

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan saçan göz.

3. Şanırlar şâh-ı hün emriyle gelmiş kaşd-ı ihlâke
4. Görenler gamze-i cellâdı çeşm-i hün-feşân içre

çeşm-i hünin-nigeh-i mestiñe:

1. çeşm-i hünin-nigeh-i mestiñe:-iñ, -e

Kaside 31

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mest olmuş kanlı gözler.

57. Her müjeñ sinede bir hançer-i gül-gün oldu
58. Çeşm-i hünin-nigeh-i mestiñe inhâ eyle

çeşm-i hvâb-âlüdumuz:

1. çeşm-i hvâb-âlüdumuz:-umuz

Gazel 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyku karışmış gözler, uyukulu gözler.

1. Çeşm-i hvâb-âlüdumuz kim hvâbdan bîdâr olur
2. Şüst ü şü-yı rüya eşk-i dîde kıtra-bâr olur

çeşm-i 'ibret ile bakılmaz:

1. çeşm-i 'ibret ile bakılmaz:-ıl, -maz-maz

Gazel 248

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbret gözüyle bakmak || Görünür olanın arkasındaki manayı görmek .

11. Derününde firâkıñla habâbıñ etmede şad dâğ
12. Bakılmaz idi çeşm-i 'ibret ile rüy-i şahbâya

çeşm-i insân:

1. çeşm-i insân:

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsan gözü.

9. Kanâdîli o beytiñ çeşm-i insân
10. Fetîli nür-i imân zarfıdır cân

çeşm-i intizâr olmak:

1. çeşm-i intizâr olmak:

Gazel 174

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bekleyen gözlerle bakmak, yolunu gözlemek.

11. Vücüduñ mañv eder 'uşşak-ı zârıñ Sâlimâ ancak
12. Habâbâsâ kudüm-ı yâre çeşm-i intizâr olmak

çeşm-i kâr-âgâhım:

1. çeşm-i kâr-âgâhım:-ım

Gazel 208

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İş bilir göz - Sevgilinin bakışlarıyla aşığı perişan etmesi hususundaki başarısı-.

5. Komaz tedbire bir yer zañm-ı şemşir-i nigâhında
6. Şu rütbe kâmil-ülfetdir o çeşm-i kâr-âgâhım

çeşm-i leylâ'vı:

1. çeşm-i leylâ'vı:-yı

Kaside 23

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla'nın gözü.

93. Görürdü her nigâhında dü-bâlâ 'aks-i sevdâyı
94. Meger âyine etdi bañt-ı Mecnûn çeşm-i Leylâ'yı

çeşm-i mekkârîñ:

1. çeşm-i mekkârîñ:-iñ

Gazel 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilekar göz.

7. Biñ ġarib-i dil-şude bî-çäreysi eyler heläk
8. Çeşm-i mekkârîñ ki far-ı nâzdan bîmâr olur

çeşm-i mestiñle:

1. **çeşm-i mestiñle:**-iñ, -le

Gazel 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş gözler.

7. Çeşm-i mestiñle cebiniñ seheri vaşf etdim
8. Mey kadar neş'e verir âdeme her feyz-i şabâh

çeşm-i mey-âşâmdan:

1. **çeşm-i mey-âşâmdan:**-dan

Gazel 233

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içenin gözleri.

1. Tâb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-âşâmdan
2. Olsa ger bir hânede âteş görünür câmdan

çeşm-i mey-âşâmı:

1. **çeşm-i mey-âşâmı:**-ı

Gazel 122

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içenin gözleri.

1. Tâbdan germ-âbeniñ her câmı tamlar tamlamaz
2. Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-âşâmı tamlar tamlamaz

çeşm-i nerkis:

1. **çeşm-i nerkis:**

Gazel 220

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Nergis çiçeğinin gözü || Nergis çiçeğinin üzerinde gözü andıran şekilden dolayı mahmur bakış.*
3. Haber ver ey şabâ ol serv-kâmet 'azm-i bâğ etmiş
4. Açılıñ çeşm-i nerkis gülşen içre hvâb-ı ġafletden

çeşm-i pervâne:

1. **çeşm-i pervâne:**

Kaside 23

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kelebeğın gözü.

65. Hıfzı niğebân olsa görmez çeşm-i pervâne
66. Şabâdan dūd-ı âh-ı şem'-i cem'-i meclis-ârâyı

çeşm-i rüşen evleyip:

1. **çeşm-i rüşen evleyip:**-yip

Tarih 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözü aydınlatmak || İlahi hakikatleri görmek.

1. Meñhar- i cümle-i a'yan Hâsan Âğâ ki Hüdâ
2. Eyleyip kuhl-i tecellî ile çeşm-i rüşen

çeşm-i ser-mesti:

1. **çeşm-i ser-mesti:**-ı

Gazel 48

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş göz.

15. Kâkülünde kaldı dil gâhî kerem et sevdiğim

16. Çeşm-i ser-mesti ġaribiñ luğ ile hüşyâr olur

çeşm-i siyeh-bâdâmına:

1. **çeşm-i siyeh-bâdâmına:**-ın, -a

Tarih 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bademi andıran göz || Nergis çiçeğinin ortasındaki göze benzeyen yapı.

9. Şöyle durmuşdu şeb ü rüz reh-güzârında o kim

10. Hvâb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh-bâdâmına

çeşm-i şühuñdan:

1. **çeşm-i şühuñdan:**-uñ, -dan

Gazel 145

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şuh göz, bakış.

5. Hirâsım ġanzelerdendir netice sevdiğim yoğsa

6. Seniñ ol çeşm-i şühuñdan bize havf ü ġatar gelmez

çeşm-i ter:

1. **çeşm-i ter:**

Gazel 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nemli, ıslak göz.

1. Tâ ki ümmid-i cemâliñden nazar olmaz ġalâş

2. Nev-be-nev hün-âbelerden çeşm-i ter olmaz ġalâş

çeşm-i zafer:

1. **çeşm-i zafer:**

Kaside 13

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zafer gözü.

49. Gevher-i dihîm-i şevket ġazret-i Mañmūd Hân

50. Kim fûrûgundan eder çeşm-i zafer kesb-i ziyâ

çeşm-i zâhir:

1. **çeşm-i zâhir:**

Kaside 1

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sureti, dışı gören göz|| Derinliğı,manayı

anlamayan.

51. 'Ayn-ı bātın cenân-ı ġikmetdir

52. Çeşm-i zâhir esir-i ġafletdir

çeşmin nûru:

1. **çeşmin nûru:**

Kaside 9

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz nuru || Göz aydınlığı, Hz. Yakub'un

ağlamaktan kapanan gözleri.

59. Edip Ya'küb çeşmin nûru rüşen

60. Ĥalilu'llâh'a kıldı narı gülşen

cesmine girmeklige:

1. **çesmine girmeklige:-e**

Gazel 235

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Gözüne girmek, karşı tarafın sevgisini-ilgisini kazanmak.

7. Çesmine girmeklige şimdi bahâne-cüydür

8. Nâz eden dünyâ karin-i dide-i Behlül iken

çetr-i ahzara:

1. **çetr-i ahzara:-a**

Gazel 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşil gölgelik || Dünya.

3. Bu çetr-i ahzara geldi vü gitdi

4. Nice hayl-i kibâr u nice eşraf

çetr-i hazrâvı:

1. **çetr-i hazrâvı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşil şemsiye || Yeryüzü.

107. Edip şahn-ı du'asında 'azîmet bezm-i terkîme

108. Ser-â-ser pür ede âmîn-güyân çetr-i hazrâvı

çi:

1. **çi:**

Kaside 10

Mısra: 510

Ne.

509. Kerem eylerse ger şeh-i levlâk

510. Saña ferdâ çi germ ü serd çi bāk

2. **çi:**

Kaside 10

Mısra: 510

Ne.

509. Kerem eylerse ger şeh-i levlâk

510. Saña ferdâ çi germ ü serd çi bāk

çi sūd:

1. **çi sūd:**

Gazel 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne fayda.

7. Baht-ı zârîñ ger müsâ'id olmasa saña çi sūd

8. Gâh olur üstâdlar mağlûb-ı lu'b-ı nerd olur

2. **çi sūd:**

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne fayda.

5. Ey dil çi sūd şimdi te'essüf eder iseñ

6. Derdâ ki kâdr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor

3. **çi sūd:**

Gazel 112

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne fayda.

5. Olsañ çi sūd mihr-i sipihr-i hüner gönül

6. İş tâli'indedir kişiniñ kevkebindedir

4. **çi sūd:**

Gazel 194

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne fayda.

7. Boynuna alırdı 'âşık gerdeniñ ammâ çi sūd

8. Bahtı hâliñdir siyeh-fâm eyleyen gerden degil

çiçek:

1. **çiçekli:-li**

Kaside 34

Mısra: 4

Farklı renklerde ve kokularda olabilen kır ve bahçe bitkisi.

3. Döşendi şah-ı nev-rûza firâş-ı atlas-ı hazrâ

4. Şükûfeyle çemenler bir çiçekli pāk kemhâdr

çiçekli:

1. **çiçekli:**

Tarih 1

Mısra: 26

Çiçeği veya çiçek resimleri olan || Güzel.

25. Degildir Kehkeşân gelmiş bu sūra

26. Çiçekli bir su dībâsıyla gerdün

2. **çiçekliydi:-ydi**

Kaside 5

Mısra: 20

Çiçeği veya çiçek resimleri olan.

19. Görünür idi sipihr içre müretteb encüm

20. Şan çiçekliydi o dībâ-yı müferrih güyâ

çift:

1. **çiftleriñ:-ler, -iñ**

Kaside 19

Mısra: 21

İkili olan.

21. Olur lâle müşâbih çiftleriñ her reng-i gül-fâmı

22. O mercân-pârelerle kim dizilmiş tarh-ı zer-târe

çık:

1. **çıkdı:-dı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 109

Çıkmak || Görünmek.

109. Çıkdı ol mâh felekde durdu

110. Şeh-i encüm idi divân kurdu

2. **çıkdı:-dı**

Tarih 3

Mısra: 195

Çıkmak || Görünmek.

195. Elçiler çıkdı düşüp pây-ı semendine anıñ

196. El-amân dediler ey âşaf-ı pāk ü dānâ

3. **çıkdı:-dı**

Kaside 5

- Mısra: 17
Çıkmak || *Yükselmek.*
17. Çıkdı gül-geşt-i sipihr etmege encüm yek-ser
18. Çarhda almış idi düşuna bir gök dîbâ
4. **çıkdı:-dı**
Kaside 10
Mısra: 223
Çıkmak || *Bir olayın gerçekleşmesi.*
223. Nice dediye çıkdı öyle peyâm
224. Ser-güzeşt-i Zübeyr İbni 'Avâm
5. **çıka:-a**
Tarih 17
Mısra: 116
Çıkmak || *Şâirin mana denizinden orjinal mazmunlar çıkarması.*
115. Bendeñiz de yokladım deryâ-yı şıdk-ı fikretim
116. Kûlzüm-i rıkkıyyetimden kim çıka dürr-i şemîn
6. **çıkdı:-dı**
Tarih 17
Mısra: 117
Çıkmak || *Ulaşmak.*
117. Çıkdı bu târîh ile seb'-i semâvâta peyâm
118. Oldu İsmâ'îl Efendi yümn ile müftü-i dîn
7. **çıkınca:-ınca**
Tarih 18
Mısra: 43
Çıkmak || *Ortaya çıkamak.*
43. Çıkınca şahidân-ı 'akd târîhin dedim anıñ
44. Bu gece hüsni-i Yûsuf' la Züleyhâ kâm-yâb oldu
8. **çıkmaz:-maz**
Kaside 23
Mısra: 19
Çıkmak || *Dışarı çıkamak.*
19. Şovukdan havfı var âteş derûn-ı sengden çıkmaz
20. Ne deñlü qar' ederse dest-i âhen bâb-ı ibrâyı
9. **çıkdı:-dı**
Tarih 24
Mısra: 48
Bir yerden başka bir yere çıkma, yer değıstirme.
47. Olup Revân ma'mûr u şen pâk oldu hep burc u beden
48. Süprüldü çıkdı kal'adan ol zümre-i düzah-mağar
10. **çıkdı:-dı**
Kaside 27
Mısra: 47
Çıkmak || *Görünmek.*
47. Tınanıp çıkdı tınanma-yı habâşet pusudan
48. Sekdirip çekdiri-i mel'aneti bî-pervâ
11. **çıkdı:-dı**
Kaside 32
Mısra: 17
Çıkmak, *gelmek.*
17. Çıkdı gülzâra anı her biri istikbâle
18. Servler de şalınıp her biri hûbânâsâ

12. **çıkâr:-ar**
Gazel 34
Mısra: 6
Çıkmak.
5. Kenâr-ı kûlzüm-i kâma nigehteyiz bilmem
6. Çıkar mı bañr-i hevesden dür-i yetim-i murâd
13. **çıkmaz:-maz**
Gazel 123
Mısra: 7
Çıkmak || *Saplanılan yerden çıkma.*
7. Miyân-ı leşker-i hatdan kesilmez fitne çıkmaz tîğ
8. O ser-had bir zamân olmaz ki hiç bî-İhtilâl olmaz
14. **çıkış:-mış**
Gazel 233
Mısra: 10
Çıkmak || *Bir yeri. terketmek.*
9. Âl al olmuş ruñ-ı hoy-kerdesi nâzân gelir
10. Şimdi çıkmış gibi Sâlim ol peri hammâmdan
- çıkagel:**
1. **çıkageldi:-dı**
Gazel 154
Mısra: 3
Beklenmeyen anda gelmek.
3. Gümüm-âver çıkageldi yine ğam hâne-i cisme
4. Dili besbelli küyundan o kâfir-mâ-cerâ sürmüş
- çıkâr:**
1. **çıkardı:-dı**
Kaside 26
Mısra: 13
Ortaya koymak.
13. Bir beyâz hâre çıkardı yine kılmağâ bisât
14. Şanma bî-hüde gönül berf ile tıldu ğabrâ
2. **çıkarma:-ma**
Gazel 104
Mısra: 7
Atmak, terk etmek.
7. Beni çıkarma efendim zamir-i pâkiñden
8. Derûn-ı sineye etdi mağabbetiñ te'sîr
3. **çıkardı:-dı**
Gazel 288
Mısra: 1
Dışarı atmak.
1. Sürdü çıkardı tırradan ol mâh dilleri
2. Yandı kül oldu dilleri kaldı kınak yeri
- çîl:**
1. **çîl:**
Kaside 18
Mısra: 1
Çok fazla.
1. Etdi çîl akça gibi berf ile bârân nüzül
2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duñul
2. **çîl:**
Kaside 23

Mısra: 26
Parlaklık.

25. Degildir berf edip taklid ol şadr-ı keremkârı
26. Çil aqçayla felek pür eyledi dâmân-ı dünyâyı

çil aqça:

1. **çil aqça:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çil para || *Papatya yaprakları.*
53. Gülşene murğ-ı seher vardıkça
54. Uqhuvândan şaçılır çil aqça

çillegâh-ı niyâz mendâna:

1. **çillegâh-ı niyâz mendâna:-a**
Diğer 11
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*-Allah'a- yakarıştta bulunanların çile çektiği yer ||
Tekke.*
3. Çillegâh-ı niyâz mendâna
4. Mültecâ-yı dilân-ı şeyhâna

çille-i 'aşk u mahabbet:

1. **çille-i 'aşk u mahabbet:**
Gazel 61
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ve sevgi çilesi, aşk ve sevginin verdiği ızdırap.
1. Fikr-i ebrû 'aşkâna Sâlimâ hep derd olur
2. Çille-i 'aşk u mahabbet tâ ezelden serd olur

çille-i 'aşkân çekince:

1. **çille-i 'aşkân çekince:-ince**
Muamma 24
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi çekmek.
1. Ne çekdim çille-i 'aşkân çekince ey kemân-ebürü
2. Muhaşşal sen kaşı yanın çekilmezmiş gam-ı hicri

çille-i her:

1. **çille-i her:**
Diğer 1
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün çileler.
9. Çille-i her niyâz-ı dervîşe
10. Mâye-bahşendekâr-ı dil-rîşe

çille-nişin-i tâ 'at oldum:

1. **çille-nişin-i tâ 'at oldum:-dum**
Kaside 2
Mısra: 137
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Tasavvufî manada- Çile çekmek.
137. Ne hod çille-nişin-i tâ 'at oldum
138. Ne hod Dârâ-yı künc-i 'uzlet oldum

çin:

1. **çin:**

- Kaside 10**
Mısra: 530
*Cin, gözle görünemeyen, türlü biçimlere
girebilen, iyilik de kötülük de yapabilen yaratık.*
529. Ede ol hıttaya be-rüz-ı kıyâm
530. Melek ü ins ü cin şalât u selâm

2. **çin'den:-den**

- Muamma 33**
Mısra: 2
Çin ülkesi.
1. Ne dem gîsûsu düşse dil-rübânîñ ruhları üzre
2. Gelir Rum ehliniñ çara haber Çin'den semâ'ına

3. **çin'de:-de**

- Gazel 41**
Mısra: 6
Çin ülkesi.
5. Hevâ-yı rüy u zülfüñle çü erbâb-ı sefer güyâ
6. Seher kalkıp yerinden Çin'de aħşam eder kâgaz

4. **çin:**

- Gazel 62**
Mısra: 4
Kıvrım.
3. Tarf-ı ruhsârında cânân şanma gîsü gösterir
4. Çin çin-i mevc-i hüsn ü âni bir cü gösterir

çin-ber-çin-i cebin-i hayret olsak:

1. **çin-ber-çin-i cebin-i hayret olsak:-sak**
Gazel 52
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayretten,üzüntüden alınır kırışmış olması.
9. Çin-ber-çin-i cebin-i hayret olsak biz nola
10. Şevk düşmen Sâlim-i bî-çäreye efkâr yâr

çin-i cebin görmedik:

1. **çin-i cebin görmedik:-me, -dik**
Tarih 17
Mısra: 78
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çatık kaş görmek, azarlanmak, hakir görülmek.
77. Dergehiñden bizleri teb 'id edelden bu felek
78. Görmedik bir ferdden illâ bizlere çin-i ü cebin

çin-i ebrü:

1. **çin-i ebrü:**
Gazel 62
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çatık kaş.
1. Geh güler yüz 'aşıkâ geh çin-i ebrü gösterir
2. Dil-firbân-ı cihân elbette bir hû gösterir

çin-i ebrüdan:

1. **çin-i ebrüdan:-dan**

Gazel 232

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çatık kaş.

5. Çin-i ebrüdan nümâyandır ğazab 'uşşâkıña

6. Râstgüyan fehm ederler maqşadın bir târdan

çin-i ebrü-yı cevânandır:

1. **çin-i ebrü-yı cevânandır:-dır**

Gazel 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gençlerin çatık kaşı.

1. Zemistân-ı mahabbet çin-i ebrü-yı cevânandır

2. Güzellik çağının faşl-ı bahârî hatt-ı hübândır

2. **çin-i ebrü-yı cevânandır:-dır**

Matla 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin çatık kaşı.

1. Zemistân-ı mahabbet çin-i ebrü-yı cevânandır

2. Güzellik çağının faşl-ı bahârî hatt-ı hübândır

çin-i ebrü-yı kemâni:

1. **çin-i ebrü-yı kemâni:-ı**

Kaside 14

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yay gibi kaşların kıvrımı.

9. Hünerdir tîr-keşt-i imtiyhânı

10. Zâferdir çin-i ebrü-yı kemâni

çin-i mevc-i hüsn ü âni:

1. **çin-i mevc-i hüsn ü âni:-ı**

Gazel 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin saçının- güzelliğinin dalgasının kıvrımı.

3. Tarf-ı ruhsârında cânân şanma gîsü gösterir

4. Çin çin-i mevc-i hüsn ü âni bir cû gösterir

çin-i zülfünde:

1. **çin-i zülfünde:-ün, -de**

Tesdis 4

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının kıvrımı.

21. Çin-i zülfünde bulandan gönlümü budur recâm

22. Dâmenin bûs eyleyenler eylesin benden selâm

2. **çin-i zülfünde:-ün, -de**

Gazel 106

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesinin kıvrımı.

13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zülfünde

14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır

3. **çin-i zülfünde:-ün, -de**

Gazel 129

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesinin kıvrımı.

1. Göñül her serv-ğaddiñ çin-i zülfünde mekân etmez

2. Hümâ-yı evc-i kudsi degme yerde aşiyân etmez

4. **çin-i zülfünde:-ün, -de**

Gazel 225

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin büklüm büklüm kıvrımlı saçları.

9. Çin-i zülfünde göñül fâş etmede esrârımı

10. Vechi var dillerde olsa ser-güzeştım dâstân

çini-i mihr-i seher-zâyı:

1. **çini-i mihr-i seher-zâyı:-ı-yı**

Kaside 23

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vaktinden sonraki güneşin çinisi, süsü.

49. Bahâr-ı i'tidâl-i 'adl ü dâd terre gülîstândan

50. 'Abeğ zann etme şeb-nem çini-i mihr-i seher-

zâyı

çip çip:

1. **çip çip:**

Lugaz 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Damla damla.

19. Dâmenin yaş eder sümük yer yer

20. Gehi çip çip sümükleri tamlar

çin seher

1. **çin seher:**

Tesdis 4

Mısra: 19

Çok erken

19. Çin seher gehvâre-i gül-bünden etdikde kıyâm

20. Eyler iseñ ey şabâ sen küy-ı dil-dâra hürâm

çıplak:

1. **çıplaktır:-dır**

Lugaz 5

Mısra: 7

Üzerinde örtü olmamak || Makasın yalın halde olması.

7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç

8. Aña amâ ki cihân hep muhtâç

çıplak gezer:

1. **çıplak gezer:-er**

Lugaz 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzerinde örtü olmamak || Makasın yalın halde olması.

9. Kendi çıplak gezer ammā ekşer
10. Bir fakîri hele iksâ eyler

çirk-âb-ı emelden:

1. **çirk-âb-ı emelden:-den**

Gazel 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kirli emeller, kötülükler.

9. Dâmen-i Sâlim bu çirk-âb-ı emelden pāk olup
10. Eyle cüduñla müyesser mağşadım yâ Rab baña

çok:

1. **çok:**

Diğer 3

Mısra: 146

Miktarı ziyade olan.

145. Geçemem bendeñiz ol cây-ı ferah-efzâdan
146. Lutfu çok hâşılı anıñ hele gayrı câdan

2. **çok:**

Kaside 5

Mısra: 63

Miktarı ziyade olan.

63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hâkîk'ın
64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zât-ı vâlâ

3. **çok:**

Kaside 5

Mısra: 65

Miktarı ziyade olan.

65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz
66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ

4. **çok:**

Kaside 5

Mısra: 66

Miktarı ziyade olan.

65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz
66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ

5. **çokdur:-dur**

Kıt'a 5

Mısra: 2

Miktarı ziyade olan.

1. Dil-i ğamînime ey çarh neden bu güne cefâ
2. Ger imtiñân ise kaşdıñ bu imtiñân çokdur

6. **çokdur:-dur**

Kıt'a 5

Mısra: 4

Miktarı ziyade olan.

3. Nevâl-i lutfuñ ile sır olmadık bir kez
4. Felek felek saña bu rütbe imtinân çokdur

7. **çokdur:-dur**

Lugaz 5

Mısra: 5

Miktarı ziyade olan.

5. Katı çokdur sever anı zirâ
6. Ağzı vardır dili yokdur aslâ

8. **çok:**

Kaside 10

Mısra: 361

Miktarı ziyade olan.

361. Katı çok ecniha zühür etdi
362. Piş ü pesden geçip mürür etdi

9. **çokdur:-dur**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Miktarı ziyade olan.

1. Saña ey mâh-liķâ şad dil ü cânım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek olduğum 'aşık çokdur

10. **çok:**

Muamma 17

Mısra: 2

Miktarı ziyade olan.

1. Hübüt etdi hümâ-yı dil lebin kaşd eyleyip cânâ
2. Ne var ey fendi çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

11. **çok:**

Kaside 30

Mısra: 80

Miktarı ziyade olan.

79. Beni akrânıma lutf et ser-efrâz eyle cüduñla
80. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı

12. **çokdur:-dur**

Matla 31

Mısra: 2

Miktarı ziyade olan.

1. Bir yâdigâr getirmez bize küy-ı yârdan
2. Çokdur bizim şikâyetimiz rüzgârdan

13. **çokdur:-dur**

Gazel 92

Mısra: 3

Miktarı ziyade olan.

3. Çokdur fezâ-yı sinede envâ'-ı vâkı'ât
4. Yazsam derün 'âlemini bir kitâb olur

14. **çok:**

Gazel 195

Mısra: 1

Miktarı ziyade olan.

1. 'Aşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil

15. **çok:**

Gazel 195

Mısra: 2

Miktarı ziyade olan.

1. 'Aşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil

16. **çok:**

Gazel 195

Mısra: 4

Miktarı ziyade olan.

3. Hasret-i ruhsâr-ı zülfuñ çekmedir hep kârımız
4. 'Aşkız biz nâle-i şubh u mesâmız çok degil

17. **çok:**
Gazel 195
Mısra: 6
Miktarı ziyade olan.
5. Kıblegâh etsek nola mihrâb-ı ebrusun anî
6. Zâhid-i nev-şiveyiz biz bu riyâmız çok degil
18. **çok:**
Gazel 195
Mısra: 8
Miktarı ziyade olan.
7. Gâmezler bigânedir etmez nigh 'âşıklara
8. Mülk-i hüsnünde garîbiz âşinâmız çok degil
19. **çok:**
Gazel 195
Mısra: 10
Miktarı ziyade olan.
9. Müflis-i şevkiz ticâretgâh-ı tâli' de bizim
10. Sâlimâ ser-mâye-i nağd-i şafâmız çok degil
20. **çok:**
Gazel 198
Mısra: 6
Miktarı ziyade olan.
5. Gurûr-ı luţfuñ etdikçe 'itâb etme dil-i zâra
6. Seniñ luţfuña çok mudur o mağrûr olsa sultânım
21. **çok:**
Gazel 204
Mısra: 1
Miktarı ziyade olan.
1. Derdimiz çok kangı birin saña takrîr edelim
2. Renciş-i derd-i firâkıñ nice ta'bir edelim
22. **çok:**
Gazel 205
Mısra: 3
Miktarı ziyade olan.
3. Çok tolandım küyünü dil-berleriñ ammâ ki ben
4. Yine senden ğayrı cânâ yâr-i hem-dem bulmadım
- çok görme:**
1. **çok görme:-me**
Gazel 218
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.
3. Elimizde bir ayağı bize çok görme şehâ
4. Nice bir dest-i felekden ğam u âlâm olsun
- çok görüp:**
1. **çok görüp:-üp**
Gazel 273
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.
7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi
8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane
- çok kalmadı:**
1. **çok kalmadı:-ma, -dı**
Kaside 16

- Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fazla bir sürenin olması.
3. Çâk çâk olmağa çok kalmadı idi gonca
4. Hele elhâni ile eyledi güyâ bülbül
- çok zamandı:**
1. **çok zamandı:**
Gazel 170
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun zamandır.
3. Rüzgârıñ görüp eyyâmını 'arz etdi yüzün
4. Çok zamandı pusuda kendini beslerdi firâk
- çü:**
1. **çü:**
Kaside 1
Mısra: 75
Gibi.
75. Seni eyler çü cüy-ı bî-ârâm
76. Çeşmiñe hıvâb-ı râhatıñı hâram
2. **çü:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 135
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
135. Çü gönül gitdi sarây-ı dilden
136. Eyledi 'aql u qarâr terk-i vâtan
3. **cüdaki:-da, -ki**
Diğer 3
Mısra: 116
İrmak.
115. Şaf-be-şaf durdu hucât-ı çemenistân aña
116. Cüdaki kurbağalar oldu mü'ezzin güyâ
4. **çü:**
Kıt'a 7
Mısra: 4
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Tütün tütün diyerek rüy-ı ehl-i keyf dirîğ
4. Şarardı şoldu çü berg-i duhân-ı nâ-mevcûd
5. **çü:**
Kaside 8
Mısra: 98
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
97. Biraz da eyleyelim 'arz-ı hâl dergehine
98. Çü inkisâr ile gönüm hârab-ı hâtırdır
6. **çü:**
Diğer 9
Mısra: 76
Gibi, benzer.
75. Diyeler böyle bir muhibb-i kadîm
76. Yandı nâra çü şekl-i İbrâhîm
7. **çü:**
Diğer 10
Mısra: 16
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

15. Firāk ile nazār etdikçe her yaña çeşmim
16. Döner müdümi deriñe çü mil-i kıble-nümā

8. çü:

Kaside 10

Mısra: 177

Gibi.

177. Güş ederdü çü hälet-i yaķazān
178. Nevmesinde kelāmi Faħr-i cihān

9. cü:

Kaside 10

Mısra: 442

Irmak.

441. Nefs-i bed-tıyne kendi kārında
442. Ömrümüz cü gibi güzārende

10. çü:

Diğer 11

Mısra: 41

Gibi.

41. Nār-ı hicre yanıp çü şekl-i çerāğ
42. Pālehengim derün-ı sinede dāğ

11. cü:

Tarih 12

Mısra: 27

Irmak.

27. Şu gibi akardı cü pā-būsuna
28. Bulsa idi ger çemenlerden rehā

12. cü:

Tarih 12

Mısra: 30

Irmak.

29. Yā niçün meyl etmeye bu cāya dil
30. Olmaya mı cü ķadar tab'-āşinā

13. çü:

Kaside 12

Mısra: 9

Çünkü.

9. İrāde oldu hüveydā çü āferiñişde
10. Yapıldı cevher-i 'aklıñ ħāmiretü'n-nürü

14. çü:

Kaside 12

Mısra: 38

-diğında, -diğinde zarf fiil ekinin görevini yapan bir kelime.

37. Edip o gevher-i pāki celāline der-piş
38. Eritdi tab-ı mehābet çü şem'-i kāfūrü

15. çü:

Kaside 12

Mısra: 75

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

75. Vücūda geldi çü miķrāş-ı lā'dan ol ħulle
76. Anıñla eyledi ilbās o zāt-ı meşķürü

16. çü:

Kaside 12

Mısra: 98

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

97. Bunuñla kuvvet-i 'aklıyyede bedīd oldu
98. Çü ħürd-bāz iken şubĥ-ı şām-ı deycürü

17. çü:

Kaside 15

Mısra: 17

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

17. Ķomaz çü şems ü nücüm ol siyāĥ kāseleri
18. Çü jāle maĥv eder ednāyı tal'-at-ı şevket

18. çü:

Kaside 15

Mısra: 18

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

17. Ķomaz çü şems ü nücüm ol siyāĥ kāseleri
18. Çü jāle maĥv eder ednāyı tal'-at-ı şevket

19. çü:

Kaside 16

Mısra: 16

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

15. Almasın kāse-i zerrin-ķadeĥi deste meger
16. Mest ü rüsvā olur 'ālemde çü Dārā bülbül

20. cular:-lar

Tarih 17

Mısra: 9

Irmak.

9. Dem-be-dem deryāya cular etmede imdād-ı nev
10. Kendini atsin kenāra şevķ ile dürr-i semin

21. çü:

Tarih 17

Mısra: 31

-diğında, -diğinde zarf fiil ekinin görevini yapan bir kelime.

31. Müncemid olmuş çü dey şimdi şafā-yı ĥātürü
32. Şem'-i ārāmın püf etmiş rüzgār-ı süĥregin

22. çü:

Kaside 18

Mısra: 6

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

5. Āzmā eyledi terkib-i şitāya devrān
6. 'Ā'idin eyledi pinĥān çü mā-i mevşül

23. çü:

Kaside 18

Mısra: 103

Gibi.

103. Cümle erkān-ı şerifiñde çü faşş-ı ĥātem
104. Cevher-i zātın ise mesned-i şer'-i maķbül

24. çü:

Muamma 27

Mısra: 1

Gibi.

1. Bendedir aña çü mihr ile begim nā-şāddır
2. Resm-i bülbül piş-i gülde nāliş-i feryāddır

25. **cülar:-lar**
Kaside 34
Mısra: 5
Irmak.
5. Bahāra etdi pāy-endāz cülar bir şu dībāsı
6. Be-her taze habābı güyiyā bir naqş-ı zibādır
26. **çü:**
Gazel 41
Mısra: 5
Sanki.
5. Hevā-yı rūy u zülfüñle çü erbāb-ı sefer güyā
6. Şeher kalkıp yerinden Çin'de aḥşam eder kāğaz
27. **cü:**
Gazel 62
Mısra: 4
Nehir,ırmak || Dalgalı olması bağlamında saç
3. Tarf-ı ruḥşarında cānān şanma gīsū gösterir
4. Çin çin-i mevc-i ḥüsn ü ānı bir cü gösterir
28. **çü:**
Gazel 79
Mısra: 9
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
9. Çü açdıñ Sālīmā aḥbāba bāb-ı mülket-i derdiñ
10. Maḥall-i rencişi yine felek yanında bulsunlar
29. **cülar:-lar**
Gazel 239
Mısra: 6
Irmak, akarsu || Gözyaşı.
5. Sen de var seyr et ḥayāl-i rüy-ı yāri ey sirişk
6. Hep çekildi gülsitāna şimdi cülar sū-be-sū
30. **çü:**
Gazel 255
Mısra: 8
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
7. Gel açdırma benim mecmū'a-yı dilde olan rāzım
8. Çü ma'lūm-ı şerifñdir derūnum hiç su'al etme
31. **çü:**
Gazel 263
Mısra: 1
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Çü vaşşāf eyledi vaşf-ı bünāgūş-ı dil-i zāre
2. Kulağdan 'āşık oldu ol meh-i tābāna bī-çāre
32. **cü:**
Gazel 282
Mısra: 4
Irmak.
3. Nem kalır āb-ı revāndan benim ey nūr-ı başar
4. Eşk-i ḥüninter-i çeşmim gibi bir cü var mı
- cübek-i gül-bün:**
1. **cübek-i gül-bün:**
Gazel 60
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül fidanının çubuğu.

7. Dest-dırāzī eyledikçe goncaya bülbülleri
8. Çübek-i gül-bün ile bād-ı şabā taḥvif eder
- çün:**
1. **çün:**
Tahmis 1
Mısra: 25
Gibi.
25. Ser-i ikbālime çün sāye-i perr-i Hümā etmiş
2. **çün:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 59
Çünkü, nedeniyle.
59. Çün hevā āna müsā'id oldu
60. Rūzgārımı muvāfiḥ buldu
3. **çün:**
Tarih 2
Mısra: 6
Çünkü, nedeniyle.
5. Bu dili zehr-āb-nūş olmağdan 'azl et ey göñül
6. Naşb-ı nefis etdi muḳadder çün anıñ ikrāmına
4. **çün:**
Diğer 3
Mısra: 130
-dığı zaman.
129. Feyz-i cān-baḥşı nesim-i kerem-i ḥazret-i Ḥak
130. Verdi çün rişe nihālān-ı Ḥişār'a revnak
5. **çün:**
Tahmis 3
Mısra: 7
Çünkü, nedeniyle.
7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşār-i benān
8. Ḥazer ki şöhrete āfet diyor zemīn ü zamān
6. **çün:**
Tedis 4
Mısra: 27
Mādem.
27. Böyle imiş çün mukadder ḥükm-i fermān-ı ḳazā
28. Cüst ü cüdan fāriğ ol deşt-i talebde Sālīmā
7. **çün:**
Kaside 6
Mısra: 9
Çünkü, nedeniyle, İçin.
9. Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'āşık u ma'sūḳ
10. Olur sūzende vü sūzān be-her-cā şem' ü pervāne
8. **çün:**
Kaside 9
Mısra: 15
Gibi.
15. Bunuñ tefsiridir çün Āyet-i Nūr
16. Mişālī oldu dilde sırr-ı mestür
9. **çün:**
Kaside 10
Mısra: 179
-dığı İçin.

179. İbni Mes'ūd'un oldu çün hâki
180. Bu kelâmı rivâyet-i pâki

10. **çün:**

Kaside 10
Mısra: 300
Gibi.

299. Siyeh iken dü rüyu oldu sefid

300. Şu'le şaldı cemâli çün hürşid

11. **çün:**

Kaside 11
Mısra: 5
Çünkü, nedeniyle.

5. Muhâtab oldu çün yâ Âdemü'skün ente emriyle

6. El üstünde tutardı kudsiyân ol zât-ı zî-şânı

12. **çün:**

Diğer 11
Mısra: 37
Çünkü, nedeniyle.

37. Ğamla oldu vücüdümüz çün nâl

38. Tekye-i hicre olalı abdâl

13. **çün:**

Tarih 12
Mısra: 10
Çünkü, nedeniyle.

9. Düstânîñ hicrine bâ'is idi

10. Çün muqaddem maqdem-ı faşl-ı şitâ

14. **çün:**

Tarih 12
Mısra: 19
Gibi.

19. Çün görür ağuşuna almış anı

20. Kûh mânend-i rakîb-i bed-likâ

15. **çün:**

Kaside 13
Mısra: 38
Çünkü.

37. Hânedân-ı Âl-i 'Osmân'a tecellî eyleyip

38. Çün ezelden eylemiş luf-ı İlahî'ye sezâ

16. **çün:**

Rûbai 16
Mısra: 3
Çünkü, nedeniyle.

3. Çün böyle imiş hükm-i kazâ-yı takdir

4. Bîçâre gönül derd ile bitdi yitdi

17. **çün:**

Kaside 16
Mısra: 11
Çünkü, nedeniyle.

11. Oldu çün maħrem-i esrâr-ı ħarîm-i gülzâr

12. Sînesin etdi mekân-ı ğam-ı a'dâ bülbül

18. **çün:**

Tarih 17

Mısra: 104

Çünkü, nedeniyle.

103. Hâşılı teşhîn ü tebrîd etmede eḫrâfımı

104. Germ ü serdi 'âlemiñ çün ḫâlî'-i nâdir-bihîn

19. **çün:**

Tarih 18
Mısra: 1
Çünkü, nedeniyle.

1. Gönül kaşr-ı merâma şeh olup çün kâm-yâb oldu

2. O baht-ı dil-nüvâzî de felekden behre-yâb oldu

20. **çün:**

Tarih 18
Mısra: 35
Ne vakit ki; -ında/inde; -ınca/-ince.

35. Dür-i yek-tâya elmâsî nigîn-i dil-keş oldu çün

36. Fürüg-ı 'aks-i rüy ile o da bir mâh-tâb oldu

21. **çün:**

Kaside 22
Mısra: 95
Çünkü, nedeniyle.

95. Beni za'f ile fikr edip çün nâl

96. Keder etdi netice hâmemi lâl

22. **çün:**

Gazel 24
Mısra: 4
Çünkü, nedeniyle.

3. Her neye bakşam görünen neş'e-i didâr-ı yâr

4. Çün te'ayyündür muḫakkak mazhar-ı zât u şîfât

23. **çün:**

Tarih 24
Mısra: 18
İçin.

17. Hân Aḫmed-i encüm-sipâh kim kıla nâgeh 'azm-i râh

18. Fevz ü zafer çün mihr ü mâh öñünce zer-meş'al çeker

24. **çün:**

Tarih 24
Mısra: 23
Çünkü, -dığı için, -den dolayı.

23. Hâk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şâm u seḫer

24. Her dem dehânın pür eder sîm ile zer dürr ü güher

25. **çün:**

Tarih 24
Mısra: 36
İçin.

35. Ol hüsrev-i Fârûk-râ hâmi-i şer'-i Muştafâ

36. Fetvâ ile bi'l-iḫtizâ çün kıldı İrân'a sefer

26. **çün:**

Kaside 28
Mısra: 29
Çünkü, nedeniyle.

29. Etdi çün tebyz-i icmâli genâsını felek
30. Kilkimi şehir-i belâgat içre defter-dâr eder
27. **çün:**
Kaside 28
Mısra: 48
İçin.
47. Mâh-ı 'id şanma felekde rû-nümâ olsa şehâ
48. Varmağa çün zâtına şahş-ı şehâ işrâr eder
28. **çün:**
Kaside 28
Mısra: 53
İçin.
53. Dünyede kâbil degildir midhatîñ tafşili çün
54. Kilk-i takşir-âverim da'vâtı âhîr-kâr eder
29. **çün:**
Kaside 28
Mısra: 58
Ki.
57. Gonca-i bahtîñ açılıñ gün-be-gün güller gibi
58. Rüy-ı handânîñ seniñ çün 'âlemi gülzâr eder
30. **çün:**
Kaside 29
Mısra: 23
Ki.
23. Nükhet-i hülku cihânyâmı çün etdi ta'tîr
24. Mu'teber olmaz ise şimdi sezâdır 'anber
31. **çün:**
Kaside 33
Mısra: 64
Çünkü, nedeniyle.
63. Baḡş-i işrâkı-i dil-i maḡmûm
64. Söz götürmez kaḡıyye çün ma'lûm
32. **çün:**
Gazel 57
Mısra: 6
Çünkü.
5. Olma âlüde eger ister iseñ râḡatıñı
6. Münfa'il olmamanıñ çâresi çün 'uzletdir
33. **çün:**
Gazel 71
Mısra: 3
Çünkü, nedeniyle.
3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevkı merḡûb durur gelmez ḡamı sevmem gelir
34. **çün:**
Gazel 118
Mısra: 10
Çünkü.
9. Cefâ ederse de eyle taḡammül ey Sâlim
10. O pür-cefâya derûnuñda çün maḡabbet var
35. **çün:**
Gazel 134
Mısra: 1
Ne vakit.

1. Raḡibe yüz verir çün kim saña geldikte el vermez
2. O her-câyî şehi sen de ḡoñül terk eyle el vermez
36. **çün:**
Gazel 184
Mısra: 7
Çünkü, nedeniyle.
7. Sâḡar be-kef çün meclisde sâḡı
8. Devr-i sürüru câm-ı şafânîñ
37. **çün:**
Gazel 255
Mısra: 3
Çünkü.
3. Helâk etdi seni çün tîḡ-ı ḡışm-ı çeşmi dil-dârîñ
4. O ḡün-ḡvâr-ı cefâkâra ḡoñül kanın helâl etme
38. **çün:**
Gazel 255
Mısra: 9
Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ.
9. ḡulûsu Sâlim'in saña degil çün cây-ı istişkâl
10. Kitâb-ı ḡamdan aña firḡatîñle ḡasb-i ḡâl etme
39. **çün:**
Gazel 279
Mısra: 1
Ne vakit ki; -ında/inde; -ınca/-ince.
1. Geçip Mışr-ı dile şeh oldu çün ol Yûsuf-ı sâni
2. ḡaḡ-ı rüyuna bend oldum mişâl-i pîr-i Ken'ânî
- çünkü:**
1. **çünkü:**
Tarih 1
Mısra: 118
Şundan dolayı, şu sebepten.
117. Ḳo lâfi Sâlimâ ḡayr-ı du'âdır
118. Kaḡide âḡir olsa çünki kânûn
2. **çünkü:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 75
Şundan dolayı, şu sebepten.
75. Cevâbı çünki aldım ben sözünden
76. Cemâli ḡâ'ib oldu bu gözümden
3. **çünkü:**
Diḡer 11
Mısra: 55
Şundan dolayı, şu sebepten.
55. Çünki etdi derûn bu ḡâle nazar
56. Buldu ḡâmem derûnu şerḡa nazar
4. **çünkü:**
Diḡer 11
Mısra: 59
Şundan dolayı, şu sebepten.
59. Çünki kaldık şeb-i firâḡıñda
60. Âteş-i nâr-ı iştiyâkıñda
5. **çünkü:**
Kaside 13

Mısra: 19

Şundan dolayı, şu sebepten.

19. Çünkü aşlı kā' inatūnı iki harf olmuş anıñ
20. Kāle gelmez ebced ü zā' irçesi yok muṭlakā

6. **çünkü:**

Kaside 13

Mısra: 91

Şundan dolayı, şu sebepten.

91. Senden evvel çünkü ecdād-ı 'izāmından bu nām
92. Olmadı bir pādīşāha zīb-i tāt-ı ıştıfā

7. **çünkü:**

Kaside 13

Mısra: 120

Şundan dolayı, şu sebepten.

119. Dā' i-i dirin peder merḥūmu ihyā eyleyip
120. Çünkü kadrin etdiler hem-pertev-i şems-i zuḥā

8. **çünkü:**

Kaside 29

Mısra: 53

Şundan dolayı, şu sebepten.

53. Çünkü mümkün değil ol zāt-ı şerīfi midḥat
54. Sālimā eyle du'ā eyleme taşdı' yeter

9. **çünkü:**

Kaside 32

Mısra: 9

Şundan dolayı, şu sebepten.

9. Eyledi çünkü gubār-ı kadem-i şāh-ı bahār
10. Nergisiñ didesini kuḥl-i cilāsā binā

10. **çünkü:**

Gazel 137

Mısra: 7

Şundan dolayı, şu sebepten.

7. Çünkü 'aşkıñ ile bīmār-ı şikeste-bāliz
8. Bize derdiñle helāk olma durur şıḥḥatimiz

çünkü:

1. **çünkü:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 83

Çünkü, nedeniyle.

83. Çünkü olduğdu Hişār'a mihmān
84. Gelmege başladı cümle yārān

2. **çünkü:**

Kaside 34

Mısra: 93

Çünkü, nedeniyle.

93. Teğazzülden ğarāz 'arz-ı du'ādır Sālimā çünkü
94. Dem-i āmine bülbüller de güller de müheyyadır

3. **çünkü:**

Gazel 202

Mısra: 3

Çünkü, nedeniyle.

3. Harāb etdi sipāh-ı ğamzesi mülk-i dili çünkü
4. Yed-i şekvāyı ol şāha gönül ben de bülend etdim

2. 2. 5. D

da:

1. **da:**

Lugaz 1

Mısra: 24

De, da bağlacı.

23. Buña kum sā'ati dense yakışmaz ğayrı bir şeydir

24. Çalar çağırır lisānınca o da bir başka diğkatdir

2. **da:**

Lugaz 1

Mısra: 34

De, da bağlacı.

33. Ne 'illet kim ola her sū muḳārın arzū ṭab'a

34. Bu ab'-ı pür-ğumūma çāremiz yok bu da ḥikmetdir

3. **da:**

Lugaz 1

Mısra: 38

De, da bağlacı.

37. Cinān ile cenānım tev'em oldu şimdilik Sālim

38. Ḥudā yāver olursa bu da kalmaz şanki sā'atdir

4. **da:**

Tarih 1

Mısra: 116

De, da bağlacı.

115. Felek ruḥsat verir mi 'arz-ı kāma

116. Mūsā'id olsa da bu baḥt-ı vārūn

5. **da:**

Kaside 1

Mısra: 111

De, da bağlacı.

111. 'Arif ol da hamākat izhār et

112. 'Aklı lübb-i cünūna der-kār et

6. **da:**

Müfret 1

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Ḥurd-bāzi-i şitā bozdu mizācın bir gün

2. Şararıp şolsa da beñzi hele vechi vardır

7. **da:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 162

De, da bağlacı.

161. Görmesin dünyede ruḥ-ı kāmı

162. Ol da aña diyende bu nāmı

8. **da:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 199

De, da bağlacı.

199. Farazā baña da o mertebe ger

200. Pes muḳadder ise zuḥūr eyler

9. **da:**

Diğer 2

Mısra: 74

De, da bağlacı.

73. Şovucakdır hele edâ bunda
74. Anı da bilmeyor belâ bunda

10. **da:**

Müseddes 2

Mısra: 16

De, da bağlacı.

15. Fedâ durur saña cânım yoluñda el-hâşıl

16. Helâk olursa da 'aşkıñla râzıyız bu dil

11. **da:**

Lugaz 3

Mısra: 12

De, da bağlacı.

11. İsmi tahrife olmadı me'vâ

12. Ters okunsa da bir durur ma'nâ

12. **da:**

Tarih 3

Mısra: 127

De, da bağlacı.

127. Bu taraftan da çıkıp 'asker-i islâm taşra

128. Evvelin menzil olup anlara Dāvūd Paşa

13. **da:**

Tarih 3

Mısra: 164

De, da bağlacı.

163. Şu gibi aqın edip leşker-i Tatar-ı bihin

164. Bir taraf oldular anlar da müheyyâ ammâ

14. **da:**

Tarih 3

Mısra: 206

De, da bağlacı.

205. Kâl'alar verdiler ol zât(a) niyâz eyleyerek

206. Hâşılı verdi o da lutf edip şulha rızâ

15. **da:**

Diğer 3

Mısra: 68

De, da bağlacı.

67. Sû-be-sû seyr-i gülîstân ede cümle yârân

68. Cû gibi aqmada anlar da temâşya hemân

16. **da:**

Diğer 3

Mısra: 78

De, da bağlacı.

77. Gül-i ebrî ise ruhsârına haller yazmış

78. 'Arz-ı kâlâ-yı bahâra o da kendin düzmüş

17. **da:**

Diğer 3

Mısra: 87

De, da bağlacı.

87. Ney-zenâsâ da benefşe aña pey-rev olmuş

88. Çalmağa hâzır olup ol dağı boynun egmiş

18. **da:**

Diğer 3

Mısra: 90

De, da bağlacı.

89. Nazar-ı lutfuna oldukça bahârîñ mazhar

90. Goncalar da açılıp hânde eder ser-tâ-ser

19. **da:**

Diğer 3

Mısra: 104

De, da bağlacı.

103. Ne güzel hâzret-i Eyyüb'u temâşâ ammâ

104. Şîr ü kaymağı da anıñ katı a'lâ ammâ

20. **da:**

Diğer 3

Mısra: 109

De, da bağlacı.

109. Lik okur yazar ile o da şimdi töldü

110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu

21. **da:**

Diğer 3

Mısra: 110

De, da bağlacı.

109. Lik okur yazar ile o da şimdi töldü

110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu

22. **da:**

Diğer 3

Mısra: 114

De, da bağlacı.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-ħak

114. Bu fezâlar da cevâmî'e olupdur mülħak

23. **da:**

Diğer 3

Mısra: 122

De, da bağlacı.

121. Tölmabâğçe ise yârân ile şimdi töldü

122. O da teşrîf-i bahâr ile şeref-yâb oldu

24. **da:**

Diğer 3

Mısra: 142

De, da bağlacı.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me'vâsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdir

25. **da:**

Diğer 3

Mısra: 143

De, da bağlacı.

143. Üsküdar'a da sözüñi toğrusu var mı hem-tâ

144. Ba'zılar der deñiz aşırır ol âh ammâ

26. **da:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 60

De, da bağlacı.

59. Huşuşâ dün bu söz anıñla oldu

60. O da baña cevâbın böyle verdi

27. **da:**

Gazel 4

Mısra: 6

De, da bağlacı.

5. Nola bulmazsam rehâ tîr-i müjeñden bahtveş
6. Ğamze-i cellâd-ı bî-raħmîñ da düşmendir baña

28. **da:**

Tesdis 7

Mısra: **28**

De, da bağlacı.

27. Şeb ü rüz âteş-i 'aşkı ile sūzān mı degil
28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülîstān mı degil

29. **da:**

Kaside 8

Mısra: **6**

De, da bağlacı.

5. Lisānımız ki bizim maskat-ı sitāyişdir
6. Derūnumuz da kütüb-ħāne-i serā'irdir

30. **da:**

Kaside 8

Mısra: **97**

De, da bağlacı.

97. Biraz da eyleyelim 'arz-ı ħāl dergehine
98. Çü inkisār ile gönüm ħarāb-ı ħātırdır

31. **da:**

Kaside 8

Mısra: **157**

De, da bağlacı.

157. Bir az da ağlayalım bārgāh-ı Mevlā'ya
158. Ki cebri münkesirine devā-yı cābirdir

32. **da:**

Diğer 9

Mısra: **42**

De, da bağlacı.

41. Ya'ni dūr olmağile bu mehcūr
42. Olmaydı derūndan da o dūr

33. **da:**

Diğer 9

Mısra: **73**

De, da bağlacı.

73. O da yansın benimle hicrāna
74. Tā ki nāmım ħala cihānyāna

34. **da:**

Diğer 9

Mısra: **79**

De, da bağlacı.

79. O da yanmış o fırkate er ü giç
80. Dönmemiş yine bildiginden hiç

35. **da:**

Diğer 9

Mısra: **117**

De, da bağlacı.

117. O da yok akça ise şad ħāşā
118. Ya neye bunca renciş ü gavğā

36. **da:**

Kaside 10

Mısra: **153**

De, da bağlacı.

153. Bu da şöret-şî'ardır yek-ser

154. Emr-i iħyā-yı mürde-i duħter

37. **da:**

Kaside 10

Mısra: **157**

De, da bağlacı.

157. Bu da Ya'lı rivāyeti üzere

158. Sābit oldu taharrük-i şecere

38. **da:**

Kaside 10

Mısra: **165**

De, da bağlacı.

165. Bu da naql oldu böyle Ya'lı'den

166. O seferde gelip yine bir zen

39. **da:**

Kaside 10

Mısra: **276**

De, da bağlacı.

275. Yine bu ğazve-i mu'allāda

276. Oldu tekşir zād-ı ħurmā da

40. **da:**

Kaside 14

Mısra: **64**

De, da bağlacı.

63. Ķarıñda kul olup şāhān-ı 'ālem

64. Felekde olsa da Cemşid ü ger Cem

41. **da:**

Kaside 15

Mısra: **71**

De, da bağlacı.

71. Tenimde olsa da her mü zebān-ı şükr-i ni'am

72. Yine boyumdan aşar baħr-i ni'met-i şevket

42. **da:**

Tarih 17

Mısra: **62**

De, da bağlacı.

61. Ye's-i külli bir 'acāyib tesliyetmiş ādeme

62. Ķaħ bilir ol da ĳudümüñ ile oldu der-kemīn

43. **da:**

Tarih 17

Mısra: **67**

De, da bağlacı.

67. Ķağrı dil-ħaste devā-cū oldu da ol dest-i pāk

68. Ķākten ref' etmege olmadı luş ile mu'in

44. **da:**

Kaside 17

Mısra: **18**

De, da bağlacı.

17. Zamān-ı vālıdı Bařhā'ya olsa ger ta'zīm

18. Anıñ zamānı da Yeğrib ola hemīn mükrem

45. **da:**

Kaside 17

- Mısra: 75
De, da bağlacı.
75. Kula da lâyiğ olan hep du'â-yı devletdir
76. Nitekim 'âleme yek-ser senâsıdır elzem
46. da:
Tarih 18
Mısra: 6
De, da bağlacı.
5. Felek vaz'-ı kadîmin terk etdi 'ahd-i mişâkı
6. Sürürundan bu bezm içre o da hoş inkılâb oldu
47. da:
Tarih 18
Mısra: 36
De, da bağlacı.
35. Dür-i yek-tâya elmâsi nigîn-i dil-keş oldu çün
36. Fürûğ-ı 'aks-i rüy ile o da bir mâh-tâb oldu
48. da:
Kaside 18
Mısra: 102
De, da bağlacı.
101. Şeref-i zâtına olmağda delâ'il erkân
102. Anların da şerefi şöhret-i şân-ı medlül
49. da:
Kaside 19
Mısra: 88
De, da bağlacı.
87. Nice deryâyı mikyâs eyleyem cüd-ı hümâyûna
88. O da muhtâcdır luğf-ı şehenşâhiye hemvâre
50. da:
Kaside 20
Mısra: 281
De, da bağlacı.
281. O da zeyn eyleyip cevâhir ile
282. Nice şun'-ı bihîn ü fâhir ile
51. da:
Gazel 21
Mısra: 7
De, da bağlacı.
7. Ğam-âlûde olursam da olam tek
8. Beni bir mübtelâ-yı dil-rübâ et
52. da:
Tarih 21
Mısra: 6
De, da bağlacı.
5. Kendi fazlıyla İlahî anı me'cûr edip
6. Eyle firdevs-i berîn içre mekân aña da sen
53. da:
Kaside 22
Mısra: 117
De, da bağlacı.
117. Bu kadar da suhanda tâb-ı mecâl
118. Feyz-i medhînledir bilâ-eşkâl
54. da:
Kaside 22

- Mısra: 126
De, da bağlacı.
125. Lik şevk-ı medâyihiñle derûn
126. Kesb-i feyz eyler olsa da mañzûn
55. da:
Kaside 30
Mısra: 84
De, da bağlacı.
83. Çerâğın olmağile baña oglum imtinân eyler
84. Yetişdir baña da luğfuñ çerâğ et tab'-ı şeydâyı
56. da:
Kaside 32
Mısra: 19
De, da bağlacı.
19. Ğoncalar da açılıp gül gibi handân oldu
20. Bülbülân şâm u şeker olsa mahaldir güyâ
57. da:
Kaside 33
Mısra: 67
De, da bağlacı.
67. Aña da fikr-i hendesi-i refi'
68. Dâ' im eyler hicâbı men'-i menî'
58. da:
Kaside 33
Mısra: 79
De, da bağlacı.
79. Olsa da bir tabîb dünyâde
80. K'anda her derde merhem âmâde
59. da:
Kaside 33
Mısra: 83
De, da bağlacı.
83. O tabîb-i cihân da bilse k'o zâr
84. Olmaz olmazsa ol devâ tîmâr
60. da:
Kaside 34
Mısra: 64
De, da bağlacı.
63. Yed-i tülâ-yı qahrı Rüstem'i zîr ü zeber eyler
64. 'Ulûv-i himmet-i zâtı Şüreyyâ'dan da bâlâdır
61. da:
Gazel 47
Mısra: 1
De, da bağlacı.
1. 'Aşîka va'de-i vaşlı da hemân lâf mıdır
2. Yoğsa bî-çârelere bu revîş inşâf mıdır
62. da:
Müfret 48
Mısra: 2
De, da bağlacı.
1. Bir hürmen-i nâ-güfte idi şabr u kararım
2. Etdi anı da bād-ı heves hâk ile yeksân

63. da:

Müfret 54

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Añıp ol kākülü giryān olup ey dil
2. Hemān kenāra şalın hevā da sünbülüdür

64. da:

Gazel 64

Mısra: 11

De, da bağlacı.

11. Cihānda gayrı bizi ağladır da güldürmez
12. Bize nefice şafā mā-cerā-yı hüsnuñdür

65. da:

Müfret 72

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Müdāhin zān ederdim gā'ibāne medh-i vaşşāfi
2. Yüzüñ gördükde onlar da kuşūr etdiğini bildim

66. da:

Müfret 79

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Cihān çü ülfet-i cānāna vermiyor ruhsat
2. Bir az da hırkaya çek başını gönül sen de

67. da:

Gazel 85

Mısra: 7

De, da bağlacı.

7. Ruḥuñ da revnaķı ḥaṭṭ-ı siyāh-ı revnaķ-efzādır
8. Kenārı olmasa bir nüṣha olmaz şöhrete maḥzar

68. da:

Müfret 89

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Ezel vā'iz zenāna ḥayli mā'ildiñ veli şimdi
2. Kocadıñ da 'ateh geldi saña rüsvā-yı 'ām olduñ

69. da:

Gazel 93

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Her şafā-yı 'işret olmaz gerdiş-i mīnāda bir
2. Gerçi sākī bir kadeḥ bir rind bir şahbā da bir

70. da:

Gazel 93

Mısra: 6

De, da bağlacı.

5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrā-yı cünün-ı 'aşkıñım
6. Cāme-i şad pāre baña bir durur dībā da bir

71. da:

Gazel 96

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. İmtidād-ı ğam kuşūr-ı re'y-i pākimden midir
2. Yoḥsa ey dil ol da baḥt-ı ḥvābnākimden midir

72. da:

Gazel 96

Mısra: 10

De, da bağlacı.

9. Ḥasretiñle Sālim'ñ çāk-i giribānın görüp
10. Hiç demezsin bu da cānā sine-çākimden midir

73. da:

Gazel 98

Mısra: 4

De, da bağlacı.

3. Da'vī-i kemāl eylemesin bizlere ğamzeñ
4. Ārām-ı taḥammülle o da mülzemimizdir

74. da:

Gazel 98

Mısra: 8

De, da bağlacı.

7. Kan ağladiyor bizlere hicr ile o hün-riz
8. Mey şun bize sākī ki bu da bir demimizdir

75. da:

Gazel 105

Mısra: 4

De, da bağlacı.

3. Leziz olursa sezā fikr-i la'li hem-çü kand
4. Derün Mısrı da Yūsufsitān-ı dil-berdir

76. da:

Gazel 115

Mısra: 10

De, da bağlacı.

9. Vechi var düşdükçe tanzir etse erbāb-ı dile
10. Bezm-i 'irfāniñ da Sālim şā'ir-i pür-güsudur

77. da:

Gazel 128

Mısra: 10

De, da bağlacı.

9. Çeker cefā gehi Sālim ne ḥāldir geçmez
10. Bu güne şabrı da hiç degme bir ḥamül etmez

78. da:

Gazel 140

Mısra: 11

De, da bağlacı.

11. Ölseñ da Sālimā heves-i nev-ḥatā neden
12. Bir bü-yi tāze vere yine her giyāhımız

79. da:

Gazel 153

Mısra: 10

De, da bağlacı.

9. Dili gördüm şarılmış kākül-i dil-dāra ey Sālim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yās etmiş

80. da:

Gazel 161

Mısra: 3

De, da bağlacı.

3. Kadrim artarsa da sensiz bu fenā dünyāda
4. Olamam ey gül-i gülzār-ı ṭarāvet maḥzüz

81. **da:**
Gazel 180
Mısra: 8
De, da bağlacı.
7. Gāv-tab‘-ı zāhid etmez idi ta‘n ey pīr-i mey
8. Anı da bizler gibi kūyuñda irşād eyleseñ
82. **da:**
Gazel 194
Mısra: 2
De, da bağlacı.
1. ‘Ālem oldu şād bezm-i şoħbetiñden ben degil
2. Bu da cānā tālī‘ imdendir benim senden degil
83. **da:**
Gazel 194
Mısra: 4
De, da bağlacı.
3. İntizār-ı şevk-ı vaşl etmeñ münāsib görmedik
4. İhtiyār-ı ğam da etseñ ‘āşıkā ehven degil
84. **da:**
Gazel 199
Mısra: 6
De, da bağlacı.
5. Nā‘il-i ‘id-i vişāliñ olmak olmaz her zamān
6. Bir zamān da rüze-dār-ı hicriñ olmak niyyetim
85. **da:**
Gazel 214
Mısra: 9
De, da bağlacı.
9. Eylemez bāġ-ı bilişt olsa da gönülüm raġbet
10. Sālīmā ‘aşk ile bī-sabr u qarār oldum ben
86. **da:**
Gazel 231
Mısra: 10
De, da bağlacı.
9. Sālīm inanma zībiş-i deryā-yı devlete
10. Leb-riz-i sāħa olsa da fevz ü felāħdan
87. **da:**
Gazel 245
Mısra: 10
De, da bağlacı.
9. Kendi hāliyle taqayyüd eyleyen sālīm olur
10. Tolsa da bezm-i cihān ger fitne vü āşüb ile
88. **da:**
Gazel 247
Mısra: 8
De, da bağlacı.
7. Görşün nic‘ olur ‘āşıkına cevri eziyyet
8. Yā Rab o cefākārı da benden beter eyle
89. **da:**
Gazel 252
Mısra: 4
De, da bağlacı.
3. Gehī mesrūr ederse geh hezārān ğam eder peydā
4. Çekilmezmiş cihān içre belası rüzgārın da

90. **da:**
Gazel 252
Mısra: 6
De, da bağlacı.
5. Alıp āġūşa çekseñ sīneye ol verd-i ra‘nāyı
6. Hasedden dāġ dāġ olsa derünü lālezārın da
91. **da:**
Gazel 269
Mısra: 6
De, da bağlacı.
5. Ne maħzūn-ı firākıñdır ne zevk-ı vaşlıña maġrūr
6. Gülistān-ı şafā birdir dil-i ‘uşşāka külħan da
92. **da:**
Gazel 292
Mısra: 10
De, da bağlacı.
9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sālīmā
10. Kūy-ı cānāna ğiden kāşid da el-ān gelmedi
- dā‘ im:**
1. **dā‘ im:**
Kaside 33
Mısra: 68
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
67. Aña da fikr-i hendes-i refi‘
68. Dā‘ im eyler hicābı men‘-i menī‘
- dābir:**
1. **dābir‘dir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 174
Ahır, son || Son peygamber olarak Hz. Muhammed.
173. Vaħid ü Vāħid ü Evħad Raħim ü Ferd ü Eħad
174. Mecid ü Hāġk u Şamed‘dir ki zātı Dābir‘dir
- dād:**
1. **dād:**
Kaside 1
Mısra: 71
İmdat, yardım isteme.
71. Dād dādından ‘ārif-i suħeniñ
72. Ğoncaveş la‘l eder şaķın deheniñ
2. **dādından:-in, -dan**
Kaside 1
Mısra: 71
İmdat, yardım isteme.
71. Dād dādından ‘ārif-i suħeniñ
72. Ğoncaveş la‘l eder şaķın deheniñ
3. **dād:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 180
Sızlanma, şikāyet.
179. Şoñra mañsıb olunca ol azlem
180. Gele dād u şikāyete ‘ālem
4. **dāda:-a**
Kısa Mesnevi 1

- Mısra: 181
Sızlanma, şikâyet.
181. Dâda dîvâna geldiginde bular
182. İsmi kim bilir nice derler
5. **dād:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 190
Sızlanma, şikâyet.
189. Hażm ederdim bunu ne hâl ise ben
190. Dād ammā ki ba'zı cāhilden
6. **dādımız:-ımız**
Tesdis 2
Mısra: 5
Sızlanma, şikâyet.
5. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur
6. Gönüldendir şikâyet kimseden feryādımız yokdur
7. **dādımız:-ımız**
Tesdis 2
Mısra: 11
Sızlanma, şikâyet.
11. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur
12. Gönüldendir şikâyet kimseden feryādımız yokdur
8. **dādımız:-ımız**
Tesdis 2
Mısra: 17
Sızlanma, şikâyet.
17. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur
18. Gönüldendir şikâyet kimseden feryādımız yokdur
9. **dādımız:-ımız**
Tesdis 2
Mısra: 23
Sızlanma, şikâyet.
23. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur
24. Gönüldendir şikâyet kimseden feryādımız yokdur
10. **dādımız:-ımız**
Tesdis 2
Mısra: 29
Sızlanma, şikâyet.
29. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur
30. Gönüldendir şikâyet kimseden feryādımız yokdur
11. **dādı:-ı**
Tarih 3
Mısra: 55
Adalet.
55. 'Adl ü dādı şu kadar kıldı cihānı ma'mūr
56. İsmi var şimdi hemān dilde ğümüñ her cā
12. **dād:**
Diğer 3
Mısra: 75
Adalet.
75. O kadar dād u seḫāda geceler rüza şehā
76. Kādīr ola ede idi aña kendini fedā
13. **dadı:-ı**
Gazel 78

- Mısra: 12
Tad.
11. Bize hep būs-ı la'l-i dil-rübā idi ezel meşreb
12. O zevkīñ şimdi Sālim bendeñizde dadı kalmışdır
14. **dāda:-a**
Gazel 94
Mısra: 1
Sızlanma, şikâyet.
1. Dil-i ğamīnimiz ol şāh-ı ḫüsne dāda gider
2. Hemīşe ḫayl-i emel cānib-i murāda gider
- dād eyledi:**
1. **dād eyledi:-di**
Tarih 24
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adaletle, iyilikle muamele etmek.
33. Kādrin bilip dād eyledi kendüye dāmād eyledi
34. Dünyāyı ābād eyledi ol dāver-i ferḫunde-fer
- dād eyledim:**
1. **dād eyledim:-dim**
Müseddes 1
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şikâyetçi olmak.
21. Şerḫ edip hāl-i derūnum āh u feryād eyledim
22. Ğamzelerden pādīşāh-ı ḫüsñüne dād eyledim
- dād eylesem:**
1. **dād eylesem:-sem**
Gazel 220
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Şikâyetçi olmak.
9. Bize rağmen yine bir ğayrı hem-dem bulmuş ol bī-dād
10. Kime dād eylesem Sālim 'aceb ol bī-mürüvvetden
- dād eyleseñ:**
1. **dād eyleseñ:-señ**
Gazel 180
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adaletle, iyilikle muamele etmek.
1. Cevrin efzün eyler ol meh ğamla feryād eyleseñ
2. Dādıña kimse yetişmez yārdan dād eyleseñ
- dād u şekvāmız:**
1. **dād u şekvāmız:-mız**
Gazel 203
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sızlanma, şikâyet.
9. Sālimā hāl-i dil-i nā-şadı biz 'arz eyleriz
10. Dergehinde diñlenirse dād u şekvāmız bizim
- dādār-ı çāker-perverā:**
1. **dādār-ı çāker-perverā:**
Kaside 13
Mısra: 87
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey çokça köleleri besleyen hükümdar || I. Mahmud.

87. Dāverā dānişverā dādār-ı çāker-perverā
88. Ey vücūduñ sāye-i Hāq māye-i 'izz ü 'alā

dādār-ı devrān:

1. **dādār-ı devrān:**

Kaside 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın hükümdarı || 1. Mahmud.

1. Şehenşāh-ı cihān dādār-ı devrān
2. Süleymān-rütbe 'ālem-gīr-i şāhān

dādār-ı iskender-zafer:

1. **dādār-ı iskender-zafer:**

Tarih 24

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İskender zaferli adil padişah || Sultan 3. Ahmed.

15. Āb-ı ruḥ-ı 'Oşmāniyān zıll-ı Hūdā cān-ı cihān
16. Şāhenşeh-i devr-i zamān dādār-ı İskender-zafer

dād-bahşā-yı 'āciz ü mazlūm:

1. **dād-bahşā-yı 'āciz ü mazlūm:**

Kaside 10

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mazlum ve acizlere yardım eden || Hz. Muhammed.

77. O Resūl-i muḥikḳ-ı ḥāḳḳ-ı ḥuşūm
78. Dād-bahşā-yı 'āciz ü mazlūm

dādger:

1. **dādger:**

Tarih 24

Mısra: 14

Adaletli padişah || Sultan 3. Ahmed.

13. Şāḥib-kırān-ı şarḳ u garb ḥürşid-i şubḥ-ı rüz-ı ḥarb
14. Şir ü hizebr-i ta'n u zarb hem Ḳahramān hem dādger

dādgerā:

1. **dādgerā:**

Kaside 24

Mısra: 49

Ey adaletli padişah.

49. Dāverā dādgerā devlet ü ḥaşmet-güherā
50. Ey olan vādi-i ferde şeh-i Dārā'ya nazir

2. **dādgerā:**

Kaside 29

Mısra: 35

Ey adaletli padişah || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

35. Dāverā dādgerā müfti-i 'ālī-güherā
36. Ey olan vādi-i efzalde fezā'il-perver

dād-gīr oldu:

1. **dād-gīr oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru, insaflı olmak || Hz. Muhammed.

67. Nām-ı pāk ile dād-gīr oldu
68. Reh-nümā-yı sefīne şir oldu

dād-güster:

1. **dād-güster:**

Kaside 19

Mısra: 77

Adalet yayan || 3. Ahmed.

77. O sultān-ı ser-efrāz-ı selāḫin dād-güster kim
78. Süleymān gibi cārī emri bāda deşt ü enhāre

dād-ı çār yāri al:

1. **dād-ı çār yāri al:**

Kaside 14

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört Halifenin adalet ve doğruluk anlayışına sahip olmak.

65. Olur luḫf-ı İlähī saña yāri
66. 'Adūdan al dād-ı çār yāri

dād-ı hudā'dır:

1. **dād-ı hudā'dır:-dır**

Kaside 15

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah vergisi.

53. Olur mu bağy ile mesned-nişini-i ahkām
54. Neseble dād-ı Hūdā'dır itā'at-i şevket

dādīna yetişmez:

1. **dādīna yetişmez:-mez**

Gazel 180

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardıma koşmak.

1. Cevrin efzūn eyler ol meh ḡamla feryād eyleseñ
2. Dādīna kimse yetişmez yārdan dād eyleseñ

dāfi'-i ḡamdır:

1. **dāfi'-i ḡamdır:-dır**

Gazel 192

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntüyü gideren.

3. Ḳo biraz cām-ı muşaffāyı yürüsün sākī
4. Ne ḳadarsa yine mey dāfi'-i ḡamdır ey dil

dāğ:

1. **dāğım:-ım**

Gazel 2

Mısra: 7

Yara.

7. Ḳayāl-i 'ārızınla rū-nümā oldukça her dāğım
8. Olur ḡülşen-fezā-yı sinede bir ḡülsitān peydā

2. **dāğ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 41

Yara.

41. Sinesin dāğ ile sūzān etdi
42. Güyiyā bāğda çerāḡān etdi

3. **dâğ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 44

Yara.

43. Gülşeniñ lüle gönül micmeridir

44. Sinesin dâğ ile yakşa yeridir

4. **dâğ:**

Diğer 11

Mısra: 42

Yara || *Gönül yarası.*

41. Nâr-ı hicre yanıp çü şekl-i çerâğ

42. Pâlehengim derün-i sinede dâğ

5. **dâğı:-ı**

Kaside 16

Mısra: 14

Yara || *Gönül yarası.*

13. Şâhid-i gonca ‘aceb hâr ile âlûde olur

14. Nola kim eylese biñ dâğı hüveydâ bülbül

6. **dâğ:**

Tarih 17

Mısra: 3

Yara || *Soğuktan dolayı çiçeklerin yanması.*

3. Lâleler maḥv-ı vücûd etdi kederden dâğ ile

4. Olalı her bir giyeh gülzâra şekl-i yâsemîn

7. **dâğımla:-ım, -la**

Gazel 17

Mısra: 1

Yara || *Gönül yarası.*

1. Derün-i sîne dâğımla çerâğân etmede her şeb

2. Gönülde âteş-i ‘aşkıñ nümâyân etmede her şeb

8. **dâğımlı:-ım, -ı**

Kaside 31

Mısra: 60

Yara.

59. Mîr-i gülşen gibi olmakda ser-efrâz şehâ

60. Dâğımlı lüle-i dil-süz ile hem-pâ eyle

9. **dâğımla:-ım, -la**

Gazel 121

Mısra: 7

Yara.

7. Çerâğân eylerim her şeb benim sînemde dâğımla

8. Fezâ-yı gülşen-i ‘âşıkda bundan ğayı zîb olmaz

10. **dâğıñ:-ıñ**

Gazel 127

Mısra: 1

Yara.

1. Dâğıñ gibi hiç sinede bir yâre bulunmaz

2. Sînem gibi de ‘aşk ile efgâre bulunmaz

11. **dâğlarla:-lar, -la**

Gazel 227

Mısra: 5

Yara.

5. Lâleesâ dâğlarla gül gül olmuş ser-te-ser

6. Sîneme etsin nigeh seyr-i gülistân etmeyen

12. **dâğlarla:-lar, -la**

Gazel 227

Mısra: 10

Yara.

9. Bilmeye zîb-i gülistân-ı derünun ‘âlemin

10. Dâğlarla sinede bir şeb çerâğân etmeyen

13. **dâğımıza:-ımız, -a**

Gazel 274

Mısra: 8

Yara.

7. Olurdu rûtbe-i süz u güdâzımız ma‘lûm

8. Nazar edeyidi ol mihr-i cihân dâğımıza

dâğ açdı:

1. **dâğ açdı:-dı**

Matla 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara açmak.

1. Ruḥ-ı âliñ ğamı sînemde yüz biñ tâze dâğ açdı

2. Muḥaşşal âteş-i ‘aşkıñ be-her dâğ üzre dâğ açdı

dâğ- ber-dâğ etmesin:

1. **dâğ- ber-dâğ etmesin:-me, -sin**

Gazel 217

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara üstüne yara açmak.

3. Rû-siyehler ile hem-bezm olma lâleveş seni

4. Dâğ- ber-dâğ etmesin eyyâm mânend-i niğîn

dâğ ber-dildir:

1. **dâğ ber-dildir:-dir**

Gazel 269

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü dağl || Üzgün.

7. Derünüm lâleesâ dâğ ber-dildir firâkıñdan

8. Nümâyândır ser-â-pâ dâğ-ı ḥasret câ-be-câ tende

dâğ dâğ eyle:

1. **dâğ dâğ eyle:**

Gazel 253

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara üstüne yara açmak.

1. Dil-i ‘uşşâkı süz-ı ‘aşkıñ ile dâğ dâğ eyle

2. Zamân-ı devlet-i ḥüsnuñde sultânım çerâğ eyle

dâğ dâğ eyler:

1. **dâğ dâğ eyler:-r**

Gazel 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara üstüne yara açmak.

1. Derünüm âteş-i ‘aşk ile her şeb dâğ dâğ eyler

2. Komaz üftâdesin hâlî o meh elbet çerâğ eyler

dâğ dâğ olsun:

1. **dâğ dâğ olsun:-sun**

Tesdis 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralarla dolu olmak.

13. Neden lâyıķ ki a' dâ dergehiñde hep çerâğ olsun

14. Benim nâr-ı fırâķı ile göñlüm dâğ dâğ olsun

dâğ etdi:

1. **dâğ etdi:**

Kaside 6

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralamak, yara açmak.

21. Şerer-pâşende' i erkâm-ber-şeh-per kıyâs etme

22. 'Araķ-riz oldu dâğ etdi hüveydâ şem' ü pervâne

dâğ ile donandı:

1. **dâğ ile donandı:-dı**

Gazel 289

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralarla dolu olmak.

7. Deyiñ o şüh-ı cefâ-cüya sinemiz şimdi

8. Donandı dâğ ile yer yer gelir mi gelmez mi

dâğ urdum:

1. **dâğ urdum:-dum**

Diğeri 9

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara açmak || Gönül yarası.

69. Mâh-ı tâbân degil miyânesine

70. Dâğ urdum derün-ı hânesine

dâğ urmak:

1. **dâğ urmak:**

Gazel 87

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralamak.

7. Dil-i pür-dâğıma merhem ümîd eyler iken andan

8. Dile tekrâr dâğ urmak dilâ dil-dâre pek çokdur

dâğ üzre dâğ açdı:

1. **dâğ üzre dâğ açdı:-dı**

Matla 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara üstüne yara açmak.

1. Ruķ-ı âliñ gami sinemde yüz biñ tâze dâğ açdı

2. Muhaşşal âteş-i 'aşķıñ be-her dâğ üzre dâğ açdı

dâğ-ber-dil olur:

1. **dâğ-ber-dil olur:-ur**

Gazel 293

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göñlü üzgün olmak.

5. Dâğ-ber-dil olur idiñ hüsñüne şad reşk ile

6. Ey kamer seyr eyleseñ ger behcet-i cânânımı

dağdağ-a-i zülf-i bî-amânîñdır:

1. **dağdağ-a-i zülf-i bî-amânîñdır:-mñ, -dır**

Matla 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhametsiz -sevgilinin- saçlarının düşüncesi, endişesi.

1. Göñülde ârzü-yı la'l-i dil-sitânîñdır

2. Serimde dağdağ-a-i zülf-i bî-amânîñdır

dâğdâr:

1. **dâğ-dârım:-ım**

Gazel 66

Mısra: 1

Far. sf. Kızgın demirle dağlanmış. Yaralı.

1. Hâsretiñle lâleves ben dâğ-dârım kim bilir

2. Sinede zaķm-ı dil-i nâ-şâd u zârım kim bilir

dâğ-ı 'aşķ:

1. **dâğ-ı 'aşķ:**

Gazel 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşķ yarası.

1. Derün-ı sine dâğ-ı 'aşķ ile süzân âteşdir

2. Bu bâğıñ sebzezârı muttaşıl cüşân âteşdir

dâğ-ı cefâña:

1. **dâğ-ı cefâña:-na**

Gazel 215

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa ve eziyet yarası.

3. Donatsın yârelerle sine-i bî-kînesin 'aşķ

4. Tenin ser-tâ-be-pâ dâğ-ı cefâña çeşm ü güş etsin

dâğ-ı dâğ-ber-dâğı:

1. **dâğ-ı dâğ-ber-dâğı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara üstüne yara.

17. Urulmuş gibi lâle yine bir şüħa derününde

18. O dâğ-ı dâğ-ber-dâğı delil-i şübhe-fersâdir

dâğ-ı derün:

1. **dâğ-ı derün:**

Gazel 287

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül yarası.

7. Nühüfte âteş-i 'aşķım bilindi âhımdan

8. Gamiñla dâğ-ı derün cümle aşķâr oldu

dâğ-ı derünüm:

1. **dâğ-ı derünüm:-um**

Gazel 69

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İç yarası || Yürek yarası.

7. Şaklamam dâğ-ı derünüm lâleäsâ sevdiğim

8. Şad hezârân derdimiz var derd cânâ bir midir

2. **dâğ-ı derünüm:-um**

Gazel 258

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yürek yarası.

1. Yeter ey lāle-ḥad dāğ-ı derūnum pārelendirme
2. Oñulmaz zaḥmımı hicriñle yine yārelendirme

dāğ-ı derūnun:

1. **dāğ-ı derūnun:-un**

Gazel 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yürek yarası.

1. Neden dāğ-ı derūnun ‘āşık-ı pür-ğam nihān eyler
2. Anı ḥod çāk-şad-çāk-i giribānı ‘ayān eyler

dāğ-ı derūnun yakıp:

1. **dāğ-ı derūnun yakıp:-ıp**

Diğer 3

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü yanık hale gelmek || Lalenin ortasındaki siyahlık.

71. Lāleler ise yakıp dāğ-ı derūnun yer yer
72. Güyiyā şāh-ı bahār yine çerāgān eyler

dāğ-ı dil-düzum:

1. **dāğ-ı dil-düzum:-um**

Gazel 107

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü delici yara.

5. Ayırma sineden yer yer kerem kıl ḥançeriñ cānā
6. Benim künc-i ğamıñda dāğ-ı dil-düzum nedimimdir

dāğ-ı dil-i āteş-karñim:

1. **dāğ-ı dil-i āteş-karñim:-im**

Gazel 90

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanmış gönlün yarası.

3. Gülsitānım seyre çık ey serv-şad ü lāle-ḥad
4. Sinede dāğ-ı dil-i āteş-karñim tāzedir

dāğ-ı dil-i sūzān-ı düzahdır:

1. **dāğ-ı dil-i sūzān-ı düzahdır:-dır**

Kaside 23

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cehennem ateşinin gönlüdeki yanığı || Sadrazamın kahredici kuvveti.

67. Tenūr-ı qahrı kim dāğ-ı dil-i sūzān-ı düzahdır
68. Zülāl-i luṭfı kim dil-teşne etmiş bāğ-ı Tübā’ı

dāğ-ı firākıñla:

1. **dāğ-ı firākıñla:-ıñ, -la**

Gazel 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarası.

3. Görüp meyde kıyās etme ḥabābın eylemiş tertīb
4. Donatmış sinesin dāğ-ı firākıñla ser-ā-pā rāḥ

dāğ-ı fūrūzānım:

1. **dāğ-ı fūrūzānım:-ım**

Gazel 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parıldayan yara || Aşığın aşk derdinden dolayı kapanmayan gönül yarası.

1. Şu rütbe şu ‘le-perverdir benim dāğ-ı fūrūzānım
2. Şabāḥ-ı ḥaşre dek sönmez fetil-i şem‘-i sūzānım

dāğ-ı ğamıñ:

1. **dāğ-ı ğamıñ:-ıñ**

Gazel 86

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam yarası.

11. Geçinmekte ser-i küyunda zaḥmet çekmez āvāre
12. Göñül dāğ-ı ğamıñ ser-māye-i sūz u güdāz eyler

dāğ-ı ḥasret:

1. **dāğ-ı ḥasret:**

Tarih 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özlem duygusundan meydana gelen yara.

21. Lāle dāğ-ı ḥasret ile sīne-sūz iken bu dem
22. Bir ḳadeḥ mey elde ser-ḥoş rağm eder ālāmına

2. **dāğ-ı ḥasret:**

Gazel 269

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret yarası.

7. Derūnum lāleāsā dāğ ber-dildir firākıñdan
8. Nümāyāndır ser-ā-pā dāğ-ı ḥasret cā-be-cā tende

dāğ-ı hicriñ:

1. **dāğ-ı hicriñ:-ıñ**

Gazel 42

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarası.

9. Meh cemālīñ fikr edip lāle-şifāt
10. Dāğ-ı hicriñ sīnem üzre yer eder

2. **dāğ-ı hicriñ:-ıñ**

Gazel 197

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarası.

11. Ḳabül etdi ser-ā-ser dāğ-ı hicriñ iḥtiyār ile
12. Efendim ğamlarıñ bu külb-e-i aḥzāna ‘arż etdim

3. **dāğ-ı hicriñ:-in**

Gazel 202

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarası.

7. O naḳḳāş-ı cefā şad naḳş-ı cevı etdi ḳabül etdim
8. Muḥaşşal dāğ-ı hicriñ ben zerāsā sīne-bend etdim

4. **dāğ-ı hicriñ:**

Gazel 213

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yararı.

7. Ser-â-pâ aşınadır dâğ-ı hicriñ ile sultânım

8. Benim mihrinle hem-te`şir-i isfidâcdır sinem

dâğ-ı mahabbetle:

1. dâğ-ı mahabbetle:-*le*

Diğer 3

Mısra: **64**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yararı.

63. Bülbülâna yine gülzâr metâ`ın açdı

64. Lâleveş dâğ-ı mahabbetle derûnun yakdı

dâğ-ı nihânım:

1. dâğ-ı nihânım:-*im*

Gazel 44

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli yara.

5. Vefâ şeklinde tebdil olsa gezse bulmaya ğamzeñ

6. Harim-i sinede dâğ-ı nihânım şöyle pinhândır

dâğ-ı serin:

1. dâğ-ı serin:-*in*

Gazel 164

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş yararı, kafa yararı || Mumun yanan baş kısmı.

1. Tutuşup süz-ı firâkıñ ile her bâr şemi`

2. Nev-be-nev dâğ-ı serin etmede tekrâr şemi`

dâğ-ı sinem:

1. dâğ-ı sinem:-*m*

Gazel 62

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sinedeki yara || Gönül yararı, gönül derdi.

7. Yâd-ı rüyunla nezâre eyledikçe cismime

8. Dâğ-ı sinem baña kendin verd-i hod-rû gösterir

2. dâğ-ı sinem:-*m*

Gazel 87

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sinedeki yara || Gönül yararı, gönül derdi.

1. Hele incindigim yerler gönül ol yâre pek çokdur

2. Bilinmez dâğ-ı sinem gerçi ammâ yâre pek çokdur

dâğ-ı yâr:

1. dâğ-ı yâr:

Gazel 48

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliden kaynaklı yara || Sevgilinin vermiş olduğu dertler.

11. Şehr-bend-i ârzûda deng-ber-deng-i heves

12. Hep metâ`ı bu diyârın tâze dâğ-ı yâr olur

dağıl:

1. dağıldı:-*dı*

Kaside 23

Mısra: **8**

Gitmek, uzaklaşmak.

7. Şikest etdi başında beyza-i kâfiru çarhıñ şubh

8. Dağıldı kırsı tütdu ser-be-ser bu deşt-i minâyı

dağı:

1. dağı:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **178**

Bile, da/de.

177. Hâlt edip ol ziyâde haddinden

178. Borca batâr dağı müderris iken

2. dağı:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **51**

Bile, da/de.

51. Kâdehin almağa ol dağı hemân

52. Süseni tığ ile etdi revân

3. dağı:

Tarih 3

Mısra: **93**

Bile, da/de.

93. Eyleyip ol dağı erkânı sarâyâ da`vet

94. Meşveret eylediler hep `ulemâ vü vüzerâ

4. dağı:

Tarih 3

Mısra: **115**

Bile, da/de.

115. Donanıp ol dağı bahri nice biñ zevrak ile

116. Kıldı berren gidecek `asker-i pâki peydâ

5. dağı:

Diğer 3

Mısra: **88**

Bile, da/de.

87. Ney-zenâsâ da benefşe aña pey-rev olmuş

88. Çalmağa hâzır olup ol dağı boynun egmiş

6. dağı:

Diğer 3

Mısra: **150**

De, bir de.

149. Hâzret-i Luţfi Efendi`ye du`âlar olunur

150. Hem dağı Es`ad Efendi`ye senâlar olunur

7. dağı:

Diğer 4

Mısra: **83**

De, bir de.

83. Yâd edip dağı du`â ile beni

84. Geh tavâfında recâ ile beni

8. dağı:

Kaside 6

Mısra: **59**

De, bir de.

59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dağı olmamışlardı

60. Ciger-süz u hem-âğuş-ı tesellâ şem`ü pervâne

9. dağı:

Kaside 6

- Mısra: 98
De, bir de.
97. Dil-i süzendemiz şu 'le-feşân-ı nâr-ı 'aşkıñken
98. Dağı hem-ülfet olmamışdı cānâ 'şem' ü pervâne
10. **dağı:**
Tesdis 6
Mısra: 8
Bu zamana kadar, şimdiye dek.
7. Dirîğ ey dil bu gülzâr-ı cihân-ı behcet-efzâda
8. Bahâr-ı 'ömrümüz geçdi dağı dil 'aşğdan âzâde
11. **dağı:**
Kaside 8
Mısra: 230
Bile, da/de.
229. Ola şahâbi vü âl-i şerîfine şalavât
230. Dağı o dâ'ireye kim o zâta dâ'irdir
12. **dağı:**
Diğer 9
Mısra: 35
Hâlâ.
35. Fülk-i dil çıkmadın kenâra dağı
36. Rûzgâr atdı bir diyâra dağı
13. **dağı:**
Diğer 9
Mısra: 36
Bile, da/de.
35. Fülk-i dil çıkmadın kenâra dağı
36. Rûzgâr atdı bir diyâra dağı
14. **dağı:**
Diğer 9
Mısra: 84
Bile, da/de.
83. Onlar etdikçe böyle hep tekdir
84. Dağı berter edip aña tevķir
15. **dağı:**
Diğer 9
Mısra: 142
De, bir de.
141. Nâ'il olsağ nevâl-i ikrâma
142. Gelse dağı bize Şeref-nâme
16. **dağı:**
Kaside 10
Mısra: 115
De, bir de.
115. Ümmi Mâlik dağı olup şâyân
116. Gördü 'aynıyla böyle bir ihsân
17. **dağı:**
Kaside 17
Mısra: 30
Bile, da/de.
29. Nedir nedir bu leţâfet bu ma' deletkârî
30. Bu rütbe feyze dağı kimse olmamış mülhem
18. **dağı:**
Tarih 21

- Mısra: 9
Bile, da/de.
9. Sâlimâ ben dağı şad şevķıla dedim târîh
10. Buldu encâmını bu nev-eşer-i pāk ü ḥaşen
19. **dağı:**
Gazel 22
Mısra: 9
Bile, da/de.
9. Mihrine mağrūr olma olsa iḥvânîñ dağı
10. Âdemi gâhî ḥased eyler cihânda cāh-düst
20. **dağı:**
Muamma 26
Mısra: 2
Bile, da/de.
1. O 'abd-i tıfla kim Sübhân mürebbî ola kudretden
2. Dağı gehvârede eyler fekle bağş ḥikmetden
21. **dağı:**
Kaside 27
Mısra: 26
Bundan sonra, artık.
25. Ol ki dest-i keremi dehre güher-pâş olsa
26. Dağı nîsâna sadeplerden el açmaz deryâ
22. **dağı:**
Kaside 27
Mısra: 49
De, bir de.
49. Patrona nâmına bir kâfir-i bi'llâh dağı
50. Bir iki nâmı bilinmez köpek ibni rûsvâ
23. **dağı:**
Kaside 30
Mısra: 104
Hem de.
103. Hazer et ey nihâl-i tâze gird-i bād-ı âhimdan
104. Dağı nev-restesin yıkma derûn-ı 'arş-peymâyî
24. **dağı:**
Kaside 32
Mısra: 11
Bile, da/de.
11. Ol dağı sünbülü gülzâra revân etdirdi
12. Mağdemi müjdesini eyledi bâğa inhâ
25. **dağı:**
Gazel 83
Mısra: 10
Bile, da/de.
9. Nağd-i şevķî bağş-ı kâlâ-yı hümüm etdim neden
10. Ḥvâce-i çarḥ dağı benden rağbet ümmîdindedir
26. **dağı:**
Gazel 94
Mısra: 8
De, bir de.
7. Hemîşe mâlma gelmez şahîleriñ noğşân
8. Cihânda ḥarcı ḥasîsiñ dağı ziyâde gider

27. **dağı:**
Gazel 141
Mısra: 3
Daha.
3. Kalır bir meclise dağı beyân-ı hâlim elbette
4. Seni gördükçe yâd-ı tab'a nakl-i mâ-cerâ gelmez

28. **dağı:**
Gazel 186
Mısra: 5
Bile, da/de.
5. Yanaşmadı dağı nev-ğonca-i ferağ sâkî
6. Egerçi âb-ı reziñden nice kedü gördük

29. **dağı:**
Gazel 208
Mısra: 8
Üstelik, bundan başka.
7. Verir âyine-i ruhsârma jeng-i keder bir gün
8. Dağı nev-restedir cânân şakımsın almasın âhim

30. **dağı:**
Gazel 246
Mısra: 1
Henüz, daha.
1. Dağı bâzâr-ı mihrînde seniñ cânâ heves tâze
2. Nola alsak metâ'-ı fikri biz endâze endâze

31. **dağı:**
Gazel 261
Mısra: 8
Bile, da/de.
7. Erişdim şâdi-i vaşla 'acebdir bu dil-i şeydâ
8. Hayâl-i zülf-i pîç-â-pîçi ile dağı mâtemde

32. **dağı:**
Gazel 276
Mısra: 14
Bile, dahi.
13. Nür-ı mutlak var idi gerçi ki ammâ şahid
14. Ser-be-ceyb idi dağı 'âlem-i inşa yogidi

dâhil etdin:

1. **dâhil etdin:-din**
Kaside 3
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dahil etmek, arasına katmak.
5. Beni mülk-i cihânda 'âkil etdin
6. Beni Âdem'de yâ Rab dâhil etdin

dâhil oldum:

1. **dâhil oldum:-dum**
Kaside 20
Mısra: 215
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katılmak.
215. Dâhil oldum tarîk-ı vâlâya
216. Kaç' edip hâşılı nice pâyeye

dâhil olmada:

1. **dâhil olmada:-ma, -da**
Kaside 10

Mısra: 439

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katılmak.

439. Ecel-i müddet olmada dâhil
440. Hevesin tohumun ekmede yine dil

dâhil-i bezmdir:

1. **dâhil-i bezmdir:-dir**

Kaside 6
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meclise dahil olmak.

29. Dâhil-i bezmdir nola kabâ-yı zer-nişân ber-düş
30. Olup eylerse destârın muţallâ şem' ü pervâne

dâhil-i bezmgeh-i 'âşık olup:

1. **dâhil-i bezmgeh-i 'âşık olup:-up**

Gazel 144
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meclisine dahil olmak.

7. Dâhil-i bezmgeh-i 'âşık olup zâr olduk
8. Sâkin-i turfa-nişinân olarak öldük biz

dâhil-i bezm-i şeh-i 'âlem olmasalardı:

1. **dâhil-i bezm-i şeh-i 'âlem olmasalardı:-ma, -sa, -lar, -dı**

Kaside 6
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âlemin sultanının meclisine dahil olmak.

39. Eger olmasalardı dâhil-i bezm-i şeh-i 'âlem
40. Sezâ-yı iltifât olmazdı kaç'â şem' ü pervâne

dâhil-i bezm-i vahdet-i kâım:

1. **dâhil-i bezm-i vahdet-i kâım:-ım**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk meclisine dahil olan || Şâir.

5. Vâşıl-ı dil-rübâ-yı ilhâmım
6. Dâhil-i bezm-i vahdet-i kâım

dâhil-i meclis-i gürüh-ı kibâr:

1. **dâhil-i meclis-i gürüh-ı kibâr:**

Lugaz 3
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulular topluluğunun meclisine dahil olan || Mum.

1. Nedir ol dil-ber-i seriv-refîâr
2. Dâhil-i meclis-i gürüh-ı kibâr

dâhil-i sūr-ı islâm olmama:

1. **dâhil-i sūr-ı islâm olmama:-ma, -ma**

Kaside 3
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müslüman olma mutluluğuna dahil olmak, islamlâ şereflenmek.

19. Dâhil-i sūr-ı islâm olmama ben
20. Seniñ şüküründe 'âciz olmuş iken

dahil-i sūr-ı şehri sefkatiñ oldukça:

1. **dahil-i sūr-ı şehri sefkatiñ oldukça:-dukça**

Terci-bend 1

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat şehrinin surlarına girmek || Sevgilinin şefkat-merhametine mazhar olmak.

15. Böyle oldukça dahil-i sūr-ı şehri sefkatiñ

16. Vechi vardır taht-ı şevkı eyler iseñ iddi 'ā

dāhir:

1. **dāhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: **112**

Toplanılmış.

111. Şafā-yı şevkı ekāl-i kalil-i bī-encām

112. 'Aceb ğumūmu bu dehr-iñ ki dehr dāhirdir

dahl eder:

1. **dahl eder:-er**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **209**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karışmak || Dil uzatmak.

209. Gehī taqdire dahl eder cāhil

210. Gehī bahtına lev m eder bātl

dahl eyler:

1. **dahl eyler:-r**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **142**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karışmak.

141. Dün gelen taşradan yeñi türkler

142. Eski maḥdüm-ı şehre dahl eyler

dahme-güşā oldu:

1. **dahme-güşā oldu:-du**

Kaside 15

Mısra: **46**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık açan olmak || Zafer kazanmak, başarı sağlamak.

45. Kimiñle buldu 'ızam böyle saltanat hergiz

46. Kimiñle dahme-güşā oldu nusret-i şevket

dā'ī:

1. **dā'īdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: **14**

Dua eden, duacı.

13. O bigāne revişden güş-mālī-i dil-i zārım

14. Şarāb-ı güş güşfende dā'īdir ne ḥāletdir

dā'ī-i dīrīn:

1. **dā'ī-i dīrīn:**

Kaside 13

Mısra: **119**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eskiden beri dua eden.

119. Dā'ī-i dīrīn peder merḥūmu iḥyā eyleyip

120. Çünki ḳadrin etdiler hem-pertev-i şems-i zuḥā

dā'ī-i emced:

1. **dā'ī-i emced:**

Kaside 9

Mısra: **53**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pek çok dua eden.

53. Bu ḥvān-ı ni'mete dā'ī-i emced

54. Muḥammed'dir Muḥammed'dir Muḥammed

dā'im:

1. **dā'im:**

Diğer 1

Mısra: **16**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

15. Ede Bārī vücūdunu dā'im

16. Şaḥn-ı sıḥḥatde dā'im ü ḳā'im

2. **dā'im:**

Lugaz 2

Mısra: **2**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

1. Nedir ol sāḥa-i cihān-mişāl

2. K'oldu dā'im maḳarr-ı ceng ü cidāl

3. **dā'im:**

Kaside 13

Mısra: **55**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

55. Ol ki dā'im şevr-i gerdün gelle-i Cedy ü Ḥamel

56. Terrezār-ı rıf atinden etmede ra'y u çerā

4. **dā'im:**

Kaside 16

Mısra: **83**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

83. Devlet ü 'ömrünü ezfün ede dā'im Mevlā

84. Fahr ede cüd u seḥāsiyla be-her cā bülbül

5. **dā'im:**

Kaside 18

Mısra: **121**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

121. Şevket ü 'ömrünü ezfün ede dā'im Mevlā

122. Be-ḥaḳ-ı mühr-i nübüvvet be-ḥaḳ-ı sırr-ı Resül

6. **da'im:**

Kaside 20

Mısra: **168**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

167. Pertev-i mihr-i cüd u iḥsānı

168. Da'im etmekte kevnî nūrānı

7. **dā'im:**

Tarih 22

Mısra: **17**

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

17. Şevkıla dā'im edip zevḳ u şafāsın ezfün

18. Devletin eyle mezīd 'ömrünü yā Rabb ṭavīl

8. **dā'im:**

Kaside 32

Mısra: 44

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

43. Köhne eyvân-ı felek şems ü kamer durdukça

44. Döne pervâne-şîfat üstüne dā'im dünyā

9. **dā'im:**

Gazel 42

Mısra: 6

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

5. Dil be-nāhūn-dest deşt-i rahnedir

6. Peñçe-i berg üzre dā'im meyveler

10. **dā'im:**

Gazel 193

Mısra: 4

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

3. Ellere gerçi vişâliñ fikri miñnet-pāş olur

4. Arzū-yı pây-būsuñdur baña dā'im kesel

11. **dā'im:**

Gazel 193

Mısra: 9

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

9. Varma dā'im beyt-i ağıyāra meded ey bī-vefā

10. Hānesine Sālim-i üftādeniñ gāhice gel

dā'im ede:

1. **dā'im ede:-e**

Diğer 11

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devamlı, sürekli kılmak.

19. Ede dā'im müdebbir-i devrān

20. Dāre-mā-dāre lutfuna şāyān

dā'im edip:

1. **dā'im edip:-ip**

Kaside 24

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devamlı, sürekli kılmak.

67. Hāşre dek devletini dā'im edip Ferd ü Şamed

68. Behre-yāb ola zamānında şağir ile kebir

dā'im eylesin:

1. **dā'im eylesin:-sin**

Diğer 8

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devamlı, sürekli kılmak.

75. Dāmeniñdir cihāniyāna penāh

76. Devletiñ dā'im eylesin Allāh

dā'im eyleye:

1. **dā'im eyleye:-ye**

Diğer 8

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devamlı, sürekli kılmak.

73. Dā'im olsun 'ināyetiñ her cā

74. Devletiñ dā'im eyleye Mevlā

dā'im ol:

1. **dā'im ol:**

Kaside 28

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.

59. Dā'im ol şadr-ı sa'ādetde cihān içre müdām

60. Bu du'āyı hūlķ-ı Sālim zübde-i ezķār eder

dā'im olsun:

1. **dā'im olsun:**

Tarih 1

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kişinin olumlu durumlarının- Daim olması, sürekli olması anlamlarında dua içerikli bir söz.

101. Söz olmaz intizāmıñ dā'im olsun

102. Vücuduñ hıfz ede Mevlā-yı bī-çün

2. **dā'im olsun:-sun**

Diğer 8

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kişinin olumlu durumlarının- Daim olması, sürekli olması anlamlarında dua içerikli bir söz.

73. Dā'im olsun 'ināyetiñ her cā

74. Devletiñ dā'im eyleye Mevlā

3. **dā'im olsun:-sun**

Kaside 28

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kişinin olumlu durumlarının- Daim olması, sürekli olması anlamlarında dua içerikli bir söz.

55. Mihr-i zātıñ dā'im olsun burc-ı rıf'atde hemān

56. Kim cemāl-i māh-tābiñ dehr-i pür-envār eder

dā'im ü sâbit ede:

1. **dā'im ü sâbit ede:-e**

Kaside 29

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli hale getirmek, korumak.

55. Ede Hāķ devletini dā'im ü sâbit anıñ

56. Ola tevfiķ-ı Hūdā aña be-her-dem yāver

dā'imā:

1. **dā'imā:**

Terci-bend 1

Mısra: 55

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

55. Dā'imā Hāķ gül-ruhuñ lutfuyla hāndān eylesin

56. Görmesin 'ālemde zāt-ı pākiñ aşlā bir keder

2. **dā'imā:**

Terci-bend 1

Mısra: 61

Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

61. Dā'imā 'uşşāķa kārıñ lutf u ihsān u kerem

62. 'Ādetiñ ser-tā-be-pā āyın-i elţāf u himem

3. **dā'imā:**

Diğer 4

- Mısra: 19
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
19. Dā'imā şihhat ü zevkde olasız
20. 'İzzet ü devlet ü şevkde olasız
4. **dā'imā:**
Diğer 9
Mısra: 15
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
15. Dā'imā müstedām-ı 'ömr olsun
16. Mükrim-i ihtişām-ı 'ömr olsun
5. **dā'imā:**
Diğer 9
Mısra: 34
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
33. Oldu bu beyt-i hasb-i hāl-edā
34. Dilde tesbîhi dā'imā hālā
6. **dā'imā:**
Tarih 12
Mısra: 16
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
15. Gün yüzün seyr etmege zülfü ile
16. Hep zümürüd cāme ile dā'imā
7. **dā'imā:**
Gazel 20
Mısra: 9
Parlak, ışıltılı şarap kadehinin kayığı.
9. Kākülünde dil ederd iştirāhat dā'imā
10. Olmasa Sālim o dil-ber şulh-düşmen ceng-düst
8. **dā'imā:**
Kaside 22
Mısra: 138
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
137. Hemān ey hāme-i sütüde-edā
138. Dā'imā kıl o zāta böyle du'ā
9. **dā'imā:**
Kaside 22
Mısra: 148
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
147. Ede Hākk zātın be-şad İkbāl
148. Dā'imā zib-i mesned-i iclāl
10. **dā'imā:**
Gazel 30
Mısra: 10
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
9. Sālimā dā'ire-i bezmine hîç gam girmez
10. Dā'imā şād durur cümle-i yārān-ı şabūh
11. **dā'imā:**
Kaside 31
Mısra: 96
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
95. Kible-i maşad edip dergeh-i 'ālî-şanın
96. Dā'imā mülteşem ü merci'-i dünyā eyle
12. **dā'imā:**
Kaside 20

- Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
51. Etmeye kıl-k-i dil-güşā ta'bir
52. Dā'imā böyle midhatin taḥrîr
13. **dā'imā:**
Kaside 20
Mısra: 318
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
317. Kulları kulluğunda pîr olsun
318. Düşmeni dā'imā ḥākîr olsun
14. **dā'imā:**
Kaside 33
Mısra: 87
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
87. Eyleye dā'imā Ḥudā-yı cevād
88. Kālemin nāvān-ı neyl-i murād
- dā'ir:**
1. **dā'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 1
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
1. Kelāmımız ki bizim na't-i pāke dā'irdir
2. Zebān-ı nāḥikamız nüşḥa-i mefāḥirdir
2. **dā'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 28
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
27. Vişāl eder şeb-i hicrānı tābiş-i ni'amı
28. O şems-i dîn-i semāvāt cüdu dā'irdir
3. **dā'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 56
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
55. Bir iki beyt-i kâlemiye ederse şâyeste
56. Kâlem bu şevk ile kim midhatine dā'irdir
4. **dā'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 74
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
73. Maḳāmda Ḥacerü'l-esved'e müşābihdir
74. O noḳtalar ki şenāña medār u dā'irdir
5. **dā'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 82
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
81. Resül-i ḥazret-i Ḥāk āḥir -i vücüd esbak
82. Ki vaşf-ı pāki muḥakḳak bu sırta dā'irdir

6. **dā'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 120
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

119. Şu rütbe bizleri tekdire çarh mā'ildir

120. Ki cümle kârı bütün hemm-i tab'a dā'irdir

7. **da'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 126
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

125. Ne deñlü dā'ire-i fikri eylesem tevsî'

126. Bütün mülâhaza dâr u diyâra da'irdir

8. **dā'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 230
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

229. Ola şahâbi vü âl-i şerîfine şalavât

230. Dağı o dā'ireye kim o zâta dā'irdir

9. **dā'irdir:-dir**
Tarih 10
Mısra: 35
Halka, dönme, daire çizme.

35. Behcet-i hüsnuñe dā'irdir haş

36. Hâlesiz hiç meh-i tâbân olmaz

10. **dā'irdir:-dir**
Matla 23
Mısra: 2
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

1. Müfîd olmaz taleb taqdîr-i pergâr müzâhirdir

2. Hemîn refîârı çarh-ı keç-reviñ hep bahta dā'irdir

11. **dā'irdir:-dir**
Gazel 40
Mısra: 3
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

3. Gehî maḥv u gehî işbât mâ-beyninde dā'irdir

4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kâgaz

12. **dā'irdir:-dir**
Gazel 44
Mısra: 3
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

3. Egerçi tâlî'îñ şimdi riya burcunda dā'irdir

4. Döner bir gün seniñ de bahtıñ ey zâhid bu devrândır

13. **dā'irdir:-dir**
Gazel 129
Mısra: 3
Dönme, dönüş || Sırayla olma.

3. Miyân-ı luḫ u tekdîr üzre dā'irdir hemîn tâlî'

4. Murâd üzre felek erbâb-ı tab'ı kâm-rân etmez

14. **dā'irdir:-dir**
Gazel 225
Mısra: 7
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

7. Bahta dā'irdir 'itâb u luḫ-ı evzâ'-ı felek

8. Âdemiñ gönölünce dönmez çarh-ı keç-rev her zamân

dā'ir etdi:

1. **dā'ir etdi:-di**
Diğer 9
Mısra: 110
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katmak, bir yere dahil eylemek.

109. Ya'ni şehri Selanik'e aḫîr

110. Etdi bahtım hemîn beni dā'ir

dā'ir ola:

1. **dā'ir ola:-a**
Diğer 11
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dahil olmak || Nasiplenmek.

11. Mevlevîler niyâzına bir bir

12. Luḫ-ı pâki ola hemîn dā'ir

dā'ire:

1. **dā'ireme:-me**
Tahmis 3
Mısra: 6
Halka, çember || Çevre.

5. Edâya kâdir iseñ ey gönül hemân eyle

6. Cihânda dā'ireme gelmesin diyen noḫşân

2. **dā'ireye:-ye**
Kaside 8
Mısra: 230
Topluluk || Hz. Muhammed ve çevresi.

229. Ola şahâbi vü âl-i şerîfine şalavât

230. Dağı o dā'ireye kim o zâta dā'irdir

dā'ire-i bezmine:

1. **dā'ire-i bezmine:-in, -e**
Gazel 30
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meclisin dairesi.

9. Sâlimâ dā'ire-i bezmine hiç gam girmez

10. Dâ'imâ şâd durur cümle-i yârân-ı şabûḫ

dā'ire-i fikri:

1. **dā'ire-i fikri:-i**
Kaside 8
Mısra: 125
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünce, fikir dairesi.

125. Ne deñlü dā'ire-i fikri eylesem tevsî'

126. Bütün mülâhaza dâr u diyâra da'irdir

dakika-perveris-i san'at-i semendüri:

1. **dağka-perveriş-i şan'at-i semendürü:-ı**

Kaside 12

Mısra: 188

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Semender misali -ateşe dayanıklı- yaşayan || Ayırlık
ateşine dayanabilen âşık.*

187. Miyân-ı âteş-i fırkatde eylerim her şeb

188. Dağka-perveriş-i şan'at-i semendürü

dakk edip:

1. **dağk edip:-ip**

Kaside 18

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dökülmek.

37. Dağk edip etdi nigün anı dökülse ne 'aceb

38. Hâven-i çarh'dan incü-yı sefid-i mahlül

dâl:

1. **dâldir:-dir**

Matla 49

Mısra: 1

*Doğru yoldan ayrılmış, yolunu sapıtmuş, dalâlete
düşmüş.*

1. Rûtbe-i şî're Kureyş'in güy-ı kızbi dâldir

2. Şî're teşbîh eylemek nazmı güvâh-ı hâldir

dâl hançer:

1. **dâl hançer:-ı**

Terkib-bend 1

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hançer çekmek, yaralamak || Sevgilinin bakışı,
nazi, sözleri saçları vs. nin âşık üzerindeki etkisi.*

81. Eyâ müjgâni câna dâl hançer

82. Nigâhı 'âşıkâna dâl hançer

2. **dâl hançer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hançer çekmek, yaralamak || Sevgilinin bakışı,
nazi, sözleri saçları vs. nin âşık üzerindeki etkisi.*

81. Eyâ müjgâni câna dâl hançer

82. Nigâhı 'âşıkâna dâl hançer

3. **dâl hançer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hançer çekmek, yaralamak || Sevgilinin bakışı,
nazi, sözleri saçları vs. nin âşık üzerindeki etkisi.*

83. Eyâ mağlûb-ı istignâ-yı gamze

84. Be-her nâzî cihâna dâl hançer

4. **dâl hançer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hançer çekmek, yaralamak || Sevgilinin bakışı,
nazi, sözleri saçları vs. nin âşık üzerindeki etkisi.*

85. Eyâ pür-çîn-i ebrü-yı ğarîbân

86. Heme vaz'ı dilâna dâl hançer

5. **dâl hançer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hançer çekmek, yaralamak || Sevgilinin bakışı,
nazi, sözleri saçları vs. nin âşık üzerindeki etkisi.*

87. Eyâ engüşt-hilâl-i dest-i pâki

88. Hemîşe bendegâna dâl hançer

6. **dâl hançer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hançer çekmek, yaralamak || Sevgilinin bakışı,
nazi, sözleri saçları vs. nin âşık üzerindeki etkisi.*

89. Eyâ zülf-i ğamı bî-kayd u pervâ

90. Hemîn üftâdegâna dâl hançer

7. **dâl hançer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hançer çekmek, yaralamak || Sevgilinin bakışı,
nazi, sözleri saçları vs. nin âşık üzerindeki etkisi.*

91. Eyâ cellâd-ı çeşm-i ğün-feşânî

92. Dilâna râyegâna dâl hançer

8. **dâl hançer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hançer çekmek, yaralamak || Sevgilinin bakışı,
nazi, sözleri saçları vs. nin âşık üzerindeki etkisi.*

93. Eyâ her üstühvân-ı Sâlimâ'ya

94. Ğarîm ü bî-bahâne dâl hançer

dâl olsa:

1. **dâl olsa:-sa**

Gazel 138

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dal harfî gibi olmak, iki büklüm olmak.

3. Kaddimiz dâl olsa nola cevri-gün-â-gün ile

4. Bir gül-endâmın esir-i kâmet-i mevzûnuyuz

dâl olsun:

1. **dâl olsun:-sun**

Gazel 228

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dal harfî gibi olmak, iki büklüm olmak.

3. Hevâ-yı 'âşkıña za'fim görenler etsin istidlâl

4. Nihâl-i kâmet-i ğam-geştemiz kaddiñe dâl olsun

dalâlet:

1. **dalâletden:-den**

Kaside 10

Mısra: 321

Doğru yoldan ayrılma.

321. Zâr u bîmâr olup dalâletden

322. Oldu dem-beste dil melâletden

dām:

1. dāma:-a

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 133

Tuzak || Sevgilinin saçları.

133. Pes o dāma varuban bend oldu

134. Dil-i şeydāya ‘aceb fend oldu

2. dāma:-a

Gazel 72

Mısra: 4

Tuzak || Sevgilinin saçları.

3. Olur muydu esir-i bend-i zūlfūn ey perī ammā

4. O dāma murğ-ı dil meftūn olup bī-çāre düşmüşdür

3. dām:

Gazel 114

Mısra: 4

Tuzak || Sevgilinin saçları.

3. Şaķın aldanmasın murğ-ı gönül pinhān görüp zūlfūn

4. Anı zīr-i külehdē ol perī bir dām için şaķlar

4. dām:

Gazel 152

Mısra: 3

Tuzak || Sevgilinin saçları.

3. Kākülünden hiç rehā mümkün midir bir dām ile

4. Murğ-ı gönlüm ğamzeler tā böyle teshir eylemiş

dām ederdı:

1. dām ederdı:-er, -di

Kaside 23

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuzak etmek. Tuzak kurmak.

47. Tezerv-i büy-ı hulku olsa bağ-ı ‘adne bāl-efşān

48. Melekler dām ederdı halka-i ğisū-yı hūrāyı

dām eyler:

1. dām eyler:-r

Gazel 117

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuzak haline getirmek.

1. Murādūn üzre seni şanma şād-kām eyler

2. Hūşūl-i kāmūnı çarh intikāma dām eyler

dāma düşdük:

1. dāma düşdük:-dük

Diğer 9

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuzāĝa düşmek || Değerli birinin makamına, huzuruna gitmek.

115. Biz de düşdük netice ol dāma

116. Kā’il idik kıru bir ikrāma

dāmād eyledi:

1. dāmād eyledi:-di

Tarih 24

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Birini- Kendisine damat yapmak, kızını vermek.

33. Qadrin bilip dād eyledi kendüye dāmād eyledi

34. Dünyāyı ābād eyledi ol dāver-i ferhunde-fer

dāmād-ı şāh-ı baykara-çāker:

1. dāmād-ı şāh-ı baykara-çāker:

Kaside 23

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahın damadı || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

29. Hıdv-i dādger dāmād-ı şāh-ı Baykara-çāker

30. Muşa ‘şa’ şeb-çerāĝ-ı gevher-i ikil-i lālāyī

dāmān:

1. dāmānı:-ıñ

Kaside 23

Mısra: 73

Etek.

73. Sen ol gül-çin-i gülzār-ı sa ‘ādetsin ki dāmānıñ

74. Eder şayf u şitāda muttaşıl gül büse-peymāyī

2. dāmānını:-ın, -ı

Kaside 26

Mısra: 12

Etek.

11. Tolular beyza-i elmās gibi oldu vezān

12. Ceyb ü dāmānını toldursa sezādır şahrā

3. dāmānı:-ı

Matla 27

Mısra: 2

Etek.

1. Sevindir pāy-būsuñla deyü bu zār u nālānı

2. Şarıldı pāyınā yāriñ şefā ‘at etdi dāmānı

4. dāmānına:-ın, -a

Gazel 119

Mısra: 9

Etek.

9. Sarıl dāmānına būs eyle destin Sālīmā yoĝsa

10. Recā-yı pāy-būsu yāre küstāhāne söylenmez

dāmāne düşdükçe:

1. dāmāne düşdükçe:-dükçe

Gazel 262

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eteĝine düşmek, yalvarmak || Aşĝın sevgiliye yalvarması.

9. Yeter nev-būlbül-i bāĝ-ı firākıñ oldu raĝm eyle

10. Gehī Sālīm recā-yı vaşl ile dāmāne düşdükçe

dāmān-ı dünyāyı:

1. dāmān-ı dünyāyı:-yı

Kaside 23

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzü.

25. Degildir berf edip taklid ol şadr-ı keremkārı

26. Çil akçayla felek pür eyledi dāmān-ı dünyāyı

dāmān-ı gülde:

1. dāmān-ı gülde:-de

Tarih 8

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülün eteği || Gülün, çiçekli kısmının altı, dikenli kısımlar.

21. Görür hâr u hası dāmān-ı gülde gülsitân içre

22. Nola süsen ederse şeb-nem ile tûğını berrâk

dāmān-ı mu'allâyı:

1. dāmān-ı mu'allâyı:-yı

Kaside 30

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu etek || Şeyhülislam Ebe-zāde Abdullah Efendi.

21. Yine āhū-yı dil ekdārına cā-yı güriz etsin

22. O dāmān-ı mu'allâyı cenāb-ı şadr-ı a'lāyı

dāmān-ı sabrım:

1. dāmān-ı sabrım:-ım

Gazel 286

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır eteği || Aşığın ayrılığa olan sabrı.

9. Fürüzân etmede dāmān-ı sabrım āteş-i hasret

10. Var ise kevkeb-i bahtımla Sâlim ihtirâk oldu

2. dāmān-ı sabrım:-ım

Gazel 286

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ateşi.

9. Fürüzân etmede dāmān-ı sabrım āteş-i hasret

10. Var ise kevkeb-i bahtımla Sâlim ihtirâk oldu

dāmān-ı sultān-ı kerem-dāre:

1. dāmān-ı sultān-ı kerem-dāre:-e

Kaside 19

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf sahibi padişahın eteği || Çimenlik, bahçe.

55. Kenārında olan deryā edip mevc-i sürür izhâr

56. Yüzün sürmek diler dāmān-ı sultān-ı kerem-dāre

dāmānında bulsunlar:

1. dāmānında bulsunlar:-sun, -lar

Gazel 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılan kötülüğe karşı söylenen ve aynı şeyi yaşaması anlamında kullanılan söz.

1. Olanlar bā'is-i hicriñ dile cānında bulsunlar

2. Edenler anı ğam-ālūde dāmānında bulsunlar

dāmen:

1. dāmenin:-in

Lugaz 3

Mısra: 19

Etek || Çevre.

19. Dāmenin yaş eder sümük yer yer

20. Gehi çip çip sümükleri tamlar

2. dāmenin:-in

Tarih 3

Mısra: 171

Etek.

171. Dāmenin ğarķa-i hūn etmedin ābār-ı ğuzāt

172. Pāy-būs eyleyerek cānib-i eṫrāfı recā

3. dāmeniñ:-iñ

Diğer 8

Mısra: 42

Etek || Makam.

41. Eyleyen baħr-i luṫfu bī-pāyān

42. Dāmeniñ kıldı sāhil-i iħsān

4. dāmeniñdir:-iñ, -dir

Diğer 8

Mısra: 75

Etek || Makam.

75. Dāmeniñdir cihāniyāna penāh

76. Devletiñ dā'im eylesin Allāh

5. dāmeniñ:-iñ

Tarih 17

Mısra: 97

Etek || Makam.

97. Cümle erbāb-ı ṫarıķiñ melce'iyken dāmeniñ

98. Kaṅı dergehden ümid-i luṫf eder bāb-ı eniñ

6. dāmen:

Gazel 49

Mısra: 12

Etek || Uçmak ile alakalı olarak etek.

11. Hümā-yı 'aql erişmez evc-i esrār-ı İlähî'ye

12. Niçün murğ-ı gönül bī-hüde dāmen der-miyān eyler

dāmen-der-miyān etmez:

1. dāmen-der-miyān etmez:-mez

Gazel 129

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eteği belinde || Hazırlanmış.

7. Cihānda bulmamış bñ-yı vefā gitmek murād eyler

8. Seriv bī-hüde gülşen içre dāmen-der-miyān etmez

dāmene-i şabr u reviiyyet:

1. dāmene-i şabr u reviiyyet:

Gazel 150

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ve tefekkür eteği.

3. Der-miyān dāmene-i şabr u reviiyyet ber-düş

4. Atdırır zār-şıfat ādemi meydāne heves

dāmen-ġir:

1. dāmen-ġir:

Kaside 24

Mısra: 70

Eteğini tutmak; "eteğine yapışmak" deyiminin karşılığı olarak güvenilen, güçlü, zengin sözü geçer bir kimseye bağlanıp onun yardımından ve koruyuculuğundan faydalanmak.

69. Hâk vücûdun ede âfât-ı dehirden mahfûz
70. Dil-i vîrânemi pâyende ede dâmen-gîr

dâmen-i 'afve:

1. **dâmen-i 'afve:-e**
Diğer 6
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet eteği || Bağışlayıcılık.
15. Hâtırın kalmasın recâ ederim
16. Dâmen-i 'afve ilticâ ederim

dâmen-i 'afvîñ:

1. **dâmen-i 'afvîñ:**
Diğer 3
Mısra: 155
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet eteği || Bağışlayıcılık.
155. 'Aybımı dâmen-i 'afvîñ ile mestür eyle
156. Ey birâder kerem et bu dili mesrûr eyle

dâmen-i bevti:

1. **dâmen-i bevti:-i**
Diğer 4
Mısra: 82
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Evin eteği || Evin, makamın öñü-eşiği.
81. Ey birâder dilerim ben senden
82. Bûs edip dâmen-i bevti benden

dâmen-i çeşmim:

1. **dâmen-i çeşmim:-im**
Diğer 10
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözün [eteğün kavrımlarına benzeyen] kavrımları.
5. Firâk-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revân
6. Pür etdi dâmen-i çeşmim gibi benim her câ

dâmen-i gonca-i kâñ-i dile:

1. **dâmen-i gonca-i kâñ-i dile:-e**
Tesdis 7
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göñlün mutluluk göñlünün çevresi || Göñldeki güzellikler.
7. Dünyeden resm-i mürüvvet ne 'aceb dür oldu
8. Dâmen-i gonca-i kâñ-i dile hârlar töldü

dâmen-i kadere:

1. **dâmen-i kadere:-e**
Gazel 162
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kader eteği || Kaderin getirdikleri.
7. Nihâdeyiz ser-i teslîmi dâmen-i kadere
8. Gerek 'ayân u gerek tâbiş-i nihân mâni'

dâmen-i kûha:

1. **dâmen-i kûha:-a**
Diğer 3
Mısra: 97
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağ eteği || İstanbul.

97. Ekşeri gayrı şehir dâmen-i kûha şıgırır
98. Yedi taş şehrimizi serleri üzre götürür

dâmen-i kühsâra:

1. **dâmen-i kühsâra:-a**
Tarih 12
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağ eteği.
23. Şanma bî-hüde şarılmalıdır çemen
24. Dâmen-i kühsâra ey dil câ-be-câ

dâmen-i lutf:

1. **dâmen-i lutf:**
Gazel 229
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik eteği.
3. Hiç siler yok dâmen-i lutf ile eşk-i çeşmimi
4. Kimseler bî-hüde böyle zâr u giryân olmasın

dâmen-i mededkâre yapışıp:

1. **dâmen-i mededkâre yapışıp:-ıp**
Kaside 10
Mısra: 502
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım edenin eteğine yapışmak || Daima Hz. Muhammed'in eşiğinde olmak.
501. Gayrı yokdur bu kâre bir çäre
502. Yapışıp dâmen-i mededkâre

dâmen-i mürselâna:

1. **dâmen-i mürselâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 106
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peygamberlerin eteği || Peygamberlerin vasıfları, yeterlilikleri.
105. Vâsıl ola aña şol tañhiyyet
106. Kim dâmen-i mürselâna şıgırmaz

dâmen-i nâ-merd:

1. **dâmen-i nâ-merd:**
Gazel 61
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak insanın eteği, kapısı || Alçak bir insana muhtaç durumda olmak.
9. Pây-bûs-ı züñl ile sevmem recâyı nâ-kese
10. Hayf ol kâma mekânı dâmen-i nâ-merd olur

dâmeni ref-i gubâr edeli:

1. **dâmeni ref-i gubâr edeli:-eli-i**
Kaside 24
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini kötülüklerden arındırmak.
5. Dâmeni ref-i gubâr edeli âyine-i dil
6. O kadar şâf olupdur ki olunmaz taqrîr

dâmen-i şabrım:

1. **dâmen-i şabrım:-ım**
Gazel 199

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır eteği.

3. Dâmen-i şabrım gibi çâk-i giribân eyledim

4. Kâmetim gibi edelden tâk hicriñ tâkatım

dâmen-i sâlim:

1. **dâmen-i sâlim:**

Gazel 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim'in eteği -Salim: şairin mahlası-

9. Dâmen-i Sâlim bu çirk-âb-ı emelden pâk olup

10. Eyle cüdüñla müyesser maşşadım yâ Rab baña

dâmen-i teslîme yapıs:

1. **dâmen-i teslîme yapıs:**

Rûbai 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teslimiyet eteğine yapışmak || Kadere rıza

göstermek.

3. Gördükçe keder çarlıdan ey Sâlim-i nâ-çâr

4. Sen dâmen-i teslîme yapış olma mükedder

dâmen-i yâri:

1. **dâmen-i yâri:-i**

Tahmis 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eteği.

23. Ne gam oldu baña reh-ber na'im-i hazret-i Bârî

24. Hüdâ'ya 'İşmeti şad şükr ü minnet dâmen-i yâri

dâmenin bûs eyleyenler:

1. **dâmenin bûs eyleyenler:-yen, -ler**

Tesdis 4

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- eteğini öpmek, ona yakın olmak.

21. Çîn-i zülfünde bulandan gönlümü budur recâm

22. Dâmenin bûs eyleyenler eylesin benden selâm

dâmenin pür eylerdi:

1. **dâmenin pür eylerdi:-r, -di**

Tarih 1

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Herkesin ve her şeyin Padişahın cömertliğinden-

çokça istifade etmesi.

73. Pür eylerdi bir ednâ himmetinden

74. Keremle dâmenin kühsâr u hâmûn

dâmeniñ sâye yetişir:

1. **dâmeniñ sâye yetişir:-ir**

Diğer 8

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Değerli, kıymetli, güçlü birinin- himayesi, gölgesi

altında olup korunmak.

27. Yetişir dâmeniñ bize sâye

28. Nazarıñdır mevâliye pâye

dâmenine sarılıp:

1. **dâmenine sarılıp:-ip**

Gazel 211

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eteğine sarılmak || Yalvarmak.

5. Sarılıp dâmenine ağlamak âsân idi lîk

6. O gül-i gülşen-i nâzı nice tekdîr edeyim

dâmenine şarılır:

1. **dâmenine şarılır:-ır**

Kaside 18

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak.

25. Şarılır dâmenine bulunduğu şâhın ez-dil

26. Tâ ki bî-kes kalalı bâğda zâr u mahzûl

dâmeniñi kandan sakla:

1. **dâmeniñi kandan şakla:**

Gazel 236

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötülük etmemek, zulmetmemek.

7. Ölmüş gamıñla reh-güzeriñde ğaribi gör

8. Luţf eyle şakla dâmeniñi böyle kandan

dâmen-keş olup:

1. **dâmen-keş olup:-up**

Tarih 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elini, eteğini çekmek || Vefat etmek.

3. Dâmen-keş olup bezm-i fenâdan sefer etdi

4. Zeyneb bula cennetde murâdıncâ maşşamın

dâmgâh eyler:

1. **dâmgâh eyler:-r**

Kaside 16

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuzak kurmak.

45. Kafes-i luţfuna şâyân idigin bilse eger

46. Dâmgâh eyler idi gül-bünü her câ bülbül

dâmgâh-ı gam:

1. **dâmgâh-ı gam:**

Tesdis 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam kafesi || Aşığıñ üzöldüğü, kederlendiği

yer,durum vs.

5. Olur hâdi reh-i maşşûda bir gün hazret-i Bârî

6. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı gam giriftârı

2. **dâmgâh-ı gam:**

Tesdis 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam kafesi || Aşığıñ üzöldüğü, kederlendiği

yer,durum vs.

11. Olur hādī reh-i maḫṣūda bir gün ḫazret-i Bārī
12. Bu yād ellerde ḫalmaz dāmgāh-ı ḡam giriftārī

3. **dāmgāh-ı ḡam:**

Tesdis 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam kafesi || Aşığın üzülüşü, kederlendiği yer, durum vs.

23. Olur hādī reh-i maḫṣūda bir gün ḫazret-i Bārī
24. Bu yād ellerde ḫalmaz dāmgāh-ı ḡam giriftārī

4. **dāmgāh-ı ḡam:**

Tesdis 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam kafesi || Aşığın üzülüşü, kederlendiği yer, durum vs.

29. Olur hādī reh-i maḫṣūda bir gün ḫazret-i Bārī
30. Bu yād ellerde ḫalmaz dāmgāh-ı ḡam giriftārī

dāmgāh-ı kākül-i dil-dāre düşdü:

1. **dāmgāh-ı kākül-i dil-dāre düşdü:-dū**

Gazel 124

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının tuzağına düşmek.

3. Evc-i istignāda pervāz eyler iken nāgehān
4. Dāmgāh-ı kākül-i dil-dāre düşdü gönümüz

dāmgāh-ı zülfi dil-berde:

1. **dāmgāh-ı zülfi dil-berde:-de**

Gazel 259

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçların tuzağı || Aşığın gönlünün takıldığı, kendine esir ettiği tuzak.

5. Yeter ḫaldıñ gel ey dil dāmgāh-ı zülfi dil-berde
6. Ḥavādişden ne var zülfi dil-ārāda baña söyle

dāmgāh-ı turrada:

1. **dāmgāh-ı turrada:-da**

Gazel 214

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının aşığın gönlüne tesir edip onu etkilemesi bağlamında, gönül kışununun tuzağı.

7. Murğ-ı dil dāmgāh-ı turrada naḫciriñdir
8. O iki çeşm-i ḡazālāne şikār oldum ben

dām-ı kazadır:

1. **dām-ı kazadır:-dır**

Gazel 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaza tuzağı.

9. Şikenc-i kākülün dām-ı kazadır
10. ‘Aceb mi murğ-ı diller olsa naḫcır

dām-ı mihrinde:

1. **dām-ı mihrinde:-in, -de**

Gazel 280

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tuzağı.

5. Şanırdım dām-ı mihrinde fiḡānım artmaya aşlā
6. Dili hicr ü firāḫı bī-ḫıyās āḡazelendirdi

dām-ı şikenc-i kākülde:

1. **dām-ı şikenc-i kākülde:-de**

Gazel 287

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kıvrımlı saçlarının tuzağı || Sevgilinin aşığı etkileyip kendine esir etmesi.

5. Gözet esiriñi dām-ı şikenc-i kākülde
6. Ḳazā ile saña murğ-ı gönül şikār oldu

dām-ı şikenc-i zülfe düşdük:

1. **dām-ı şikenc-i zülfe düşdük:-dük**

Gazel 144

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kıvrımlı saçlarının tuzağına düşmek.

3. Düşdük āḫir ḫaçarak dām-ı şikenc-i zülfe
4. Meşḫ-sāzi-i perişān olarak öldük biz

dām-ı tedbîr-i kazâyı:

1. **dām-ı tedbîr-i kazâyı:-yı**

Gazel 97

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazanın tedbir tuzağı || Kişinin yaşayacaklarının gerçekleşmesi.

5. Dām-ı tedbîr-i kazâyı nice inkār eyler
6. Beni rem-kerde eden gözleri āḫü begler

dānā:

1. **dānā:**

Tarih 1

Mısra: 91

Arif, bilge || 3. Ahmed.

91. Sen ol dānā şehenşehsin ki lāyık
92. Kemine çākeriñ olsa Felaḫun

2. **dānā:**

Diğer 5

Mısra: 19

Arif, bilge || Yūsuf Efendi-zādeler.

19. Buña ülfet denilmez ey dānā
20. Ülfet eyler görüşmemiz peydā

3. **dānā:**

Diğer 10

Mısra: 66

Ālim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

65. Ḥayāli ḫāvi-i eşkāl-i cüz’-i cüz’iyyāt
66. Netice küllisini fehm edip de ol dānā

4. **dānādır:-dır**

Kaside 20

Mısra: 187

Ālim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

187. Hem velāyet-ḫarīn ü dānādır
188. Hem kerāmet-rehīn ü ma’ nādır

5. **dānā:**

Kaside 25

Mısra: 58

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

57. Hemîşe hem-demiñ hıfz u emân-ı Hakk olup olsun

58. Müdāmî reh-berîñ tevfiķ-ı Rabb-i İzzid ü dānā

6. **dānāyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 14

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

13. Yine bu hāme-i mızrāb-ı evtār-ı suṭūr-ı nazm

14. Ser-āgāz-ı terennüm-sāz-ı medh etsin o dānāyı

7. **dānāyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 28

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

27. Zamān-ı devletinde ol vücūd-ı bî-nazīrin çarh

28. Bî-ḥamdî'llāh leked-küb etmez oldu merd ü dānāyı

8. **dānāyı:-yı**

Gazel 136

Mısra: 7

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

7. Şāḫş-ı nā-dāna bakıp fehm ederiz dānāyı

8. Merd-i nikūyu cihān içre keminden biliriz

dānā olsa:

1. **dānā olsa:-sa**

Kaside 6

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmek, farkında olmak.

33. Nihān olmaz dil-i ma'sūķ u 'āşıkda olan esrār

34. Nola kim birbirini olsa dānā şem' ü pervāne

dānā-dil:

1. **dānā-dil:**

Tarih 7

Mısra: 4

Arif gönüllü || Mirzâ Mustafa Efendi (Şairin babası).

3. Hümā-yı bî-hübūṭ olur 'aķıllar eylemez idrāk

4. Ne dem cevlan-ı pervāz-ı 'ulūm etse o dānā-dil

2. **dānā-dil:**

Tarih 7

Mısra: 10

Arif gönüllü || Mirzâ Mustafa Efendi (Şairin babası).

9. Sürürümdan dedim tāriḫ-i teşrifin anıñ Sālim

10. Bu dil-keş cāygāhı eyledi rūşen o dānā-dil

dānā-dil-i şāhib-sa'ādetsin:

1. **dānā-dil-i şāhib-sa'ādetsin:-sin**

Kaside 25

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arif gönüllü, saadet sahibi olan.

45. Sen ol dānā-dil-i şāhib-sa'ādetsin kim eylerler

46. Mediḫ-i zātıñı ser-cümle 'ālem zib-i şuĝl ammā

dānā-vı 'aşk:

1. **dānā-yı 'aşk:**

Tesdis 5

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk âlimleri, aşkın bilgeleri.

27. Tā ezelden böyle kurmuşdur bunu dānā-yı 'aşk

28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kālā-yı 'aşk

dānā-vı şūh-ı dil-sitān:

1. **dānā-yı şūh-ı dil-sitān:**

Tesdis 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alıcı güzellerin bilgini || Sevgili.

13. Olunca bir mehe dil-beste mümtāz-ı cihān olsa

14. Zārif u 'āķil ü dānā-yı şūh-ı dil-sitān olsa

dāne:

1. **dāne:**

Kaside 7

Mısra: 78

Tane || Çok az miktar.

77. Cismim şu kadar günehle pür kim

78. Pīrāmen-i ķalbe dāne şıĝmaz

2. **dāne:**

Gazel 31

Mısra: 1

Tane.

1. Nūş edip meclis-i meyde bir iki dāne ķadeh

2. Etdi āḫir o şeh-i naḫveti mestāne ķadeh

dāne-i eşkimle:

1. **dāne-i eşkimle:-im, -le**

Gazel 280

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı damlası.

3. Hümāveş murĝ-ı gönüm dāne-i eşkimle hem-demken

4. Zuhūr-ı dām-ı 'aşkıyla bu dem pervāzelendirdi

dāne-i eşkiñi dökme:

1. **dāne-i eşkiñi dökme:-me**

Gazel 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı dökmek.

7. Bî-hüde dökme dāne-i eşkiñi ey gönül

8. Vaḫşî ğazāl ādeme teşḫir olur mu ḫiç

dāne-i ḫāl-i süvevdāyı:

1. **dāne-i ḫāl-i süvevdāyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzündeki siyah nokta, ben.

97. Nigeḫ-dār-i fikr-i gerden-i kāfūr-ı dil-dāra

98. Gönül bir fülful eyler dāne-i ḫāl-i süvevdāyı

dâne-i şeb-nem:

1. **dâne-i şeb-nem:**

Kaside 19

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiğ tanesi.

53. Müşâbih dürrü her bir dâne-i şeb-nem varaklarda

54. Mu'adil sünbül-i büyâsı zülf-i 'anberin-yâre

dâni:

1. **dâni-dir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 189

Alçak.

189. Fiğân ki nefsi zâlûmum benim ne dâni-dir

190. Ne hûd ki müctenib-i zillet-i kebâ'irdir

danış:

1. **danışım:-dım**

Rübai 15

Mısra: 2

Danışmak, bilgi sahibi olmak || Sorup soruşturmak.

1. Tenhâ dilimi dil-bere verdim Sâlim

2. Kâzilâra vardıkça danışım hâlim

dâniş-i ma'ni-i erbâb-ı kemâle:

1. **dâniş-i ma'ni-i erbâb-ı kemâle:-e**

Kaside 35

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgun insanların bilgisi.

7. Gele ey bâ'îş-i icâd-ı fûn-ı şettâ

8. Dâniş-i ma'ni-i erbâb-ı kemâle mi'yâr

dâniş-i pâki:

1. **dâniş-i pâki:-i**

Kaside 26

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu, mübarek bilgi.

39. Dâniş-i pâki anîñ nâkîd-ı nağd-i himmet

40. Ta'b-ı 'âlî-güheri kenz-i fûn-ı şettâ

dânişverâ:

1. **dânişverâ:**

Kaside 13

Mısra: 87

Ey bilgin || 1. Mahmut.

87. Dâverâ dânişverâ dâdâr-ı çâker-perverâ

88. Ey vücûduñ sâye-i Haq mâye-i 'izz ü 'alâ

dâr:

1. **dârma:-ım, -a**

Kaside 8

Mısra: 136

Ev, yurt.

135. Enîni güşümü leb-rîz eder hemân güyâ

136. Ne dem ki dârma çeşm-i hayâl nâzırdır

2. **dâra:-a**

Matla 24

Mısra: 2

İdama mahkûm olanları asmak için dikilen direk.

1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dâra

2. Oldu Manşûr'u sebep aşmaga bu dil dâra

dâr u diyâra:

1. **dâr u diyâra:-a**

Kaside 8

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vatan || Sevgilinin bulunduğu yer.

125. Ne deñlü dâ'ire-i fikri eylesem tevsî'

126. Bütün mülâhaza dâr u diyâra da'irdir

dârâ:

1. **dârâ:**

Tarih 3

Mısra: 34

Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevi kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah" karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur.

33. Hâzret-i şâh-ı bîhîn-debdebe Sultân Aḥmed

34. Ki anîñ bende-i ednâsı hezrân Dârâ

2. **dârâ:**

Kaside 16

Mısra: 16

Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevi kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah" karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur.

15. Almasın kâse-i zerrîn-kadehi deste meger

16. Mest ü rüsvâ olur 'âlemde çü Dârâ bülbül

3. **dârâ:**

Kaside 19

Mısra: 81

Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevi kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah" karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur. 81. O 'âlî-şân ki Cem derbân u Dârâ çâkerin etmiş

82. Muvaffâq zât-ı vâlâsın Hüdâ her emr-i düşvâre

4. **dârâ:**

Tarih 24

Mısra: 27

Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevi kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah"

karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur.

27. Destür-i a'zam Hızr-pey mişli degil Dārā vü Key
28. Dünyā yanında leys-i şey' merdūdudur sım ile zer

dārāb:

1. dārāb:

Tarih 1

Mısra: 86

Behmen-i Dirāz-dest'in oğludur.

85. Aña mænend ü mişl olmaz felekde
86. Ne Dārāb u ne İskender ne Hārūn

dārā-fer:

1. dārā-fer:

Tarih 8

Mısra: 46

Dara ışığına sahip, Dara'ya benzeyen || İran'ın Keyaniyan sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır. Mecazi olarak, büyük hükümdarlar bu isimle anılmıştır.

45. Vezir-i ma' delet-güster hüdāvend-i kerem-perver
46. Celilü'l-kadr ü Dārā-fer müzeyyen-sāzi-i āfāk

dārāt:

1. dārāt:

Kaside 17

Mısra: 59

Debdebe, tantana, heybet, azamet.

59. Edeydi şevket ü dārāt u haşmeti meşhūd
60. Derinde 'abd-i kemine olurdu Hüsrev ü Cem

2. dārāt:-i

Kaside 25

Mısra: 2

Debdebe, tantana, heybet, azamet.

1. Te'āla'llāh zihī zāt-ı melek-ḥaslet kerem-fermā
2. Ki ferr ü haşmet ü dārātı ğayret-āver-i Dārā

dārāvī:

1. dārāvī:

Kaside 23

Mısra: 38

İran'ın Keyaniyan sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır. Mecazi olarak, büyük hükümdarlar bu isimle anılmıştır.

37. Ne destür āşaf-ı Cem-rütbe kim tahkîr eder gerdün
38. Der-i kudretde derbānı ya Efrîdun u Dārāvī

dārā-vı künc-i 'uzlet oldum:

1. dārā-vı künc-i 'uzlet oldum:-dum

Kaside 2

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnızlık köşesinin sultanı olmak.

137. Ne ḥod çille-nişin-i tã'at oldum
138. Ne ḥod Dārā-yı künc-i 'uzlet oldum

darb-ı kūs-ı heybetiñle:

1. darb-ı kūs-ı heybetiñle:-iñ, -le

Tarih 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heybetli davula vurulması, davulun sesi.

7. Şıyṭ-ı ṭabl-ı haşmetiñ dehşetger-i şaff-ı 'adū
8. Darb-ı kūs-ı heybetiñle küşte küffār-ı naḥis

darb-ı meşel etdi:

1. darb-ı meşel etdi:-di

Diğer 10

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes tarafından bilinir hale getirmek, tanıtmak.

55. Edib ü kâmil-i 'irfân necib-i necl-i hisân
56. Kim etdi darb-ı meşel nâm-ı pākini şu 'arā

däre-mā-däre:

1. däre-mā-däre:

Diğer 11

Mısra: 20

Vazifeler || Makamlar.

19. Ede dā'im müdebbir-i devrân
20. Däre-mā-däre luṭfuna şâyân

dār-ı 'adū:

1. dār-ı 'adū:-ma

Gazel 242

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın (rakibin) evi.

3. Şu uyur düşmen uyumaz meşel-i şādıkdır
4. Olsa der-ḥvāb bile olma emîn dār-ı 'adū

dār-ı bekāya rihletini edicek:

1. dār-ı bekāya rihletini edicek:-icek

Tarih 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefat etmek, yaşamı sona ermek.

1. Dāyem edicek rihletini dār-ı bekāya
2. Hātif dedi bu vech ile tārīḥ-i kelāmın

dār-ı diyāra:

1. dār-ı diyāra:-a

Gazel 147

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer, mekân.

9. İklim-i maḥabbetde gerek şanma vefāyı
10. Bu dār-ı diyāra hele deyyār gerekmez

dār-ı fenāda:

1. dār-ı fenāda:-da

Kaside 3

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyâ.

63. Ne güçlük var durur dār-ı fenāda
64. Qazā bābı ḥuşūşā kim güşāde

dār-ı fenāya:

1. dār-ı fenāya:-ya

Rübai 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fena yurdu ll dünya.

1. Tārāc-ı hevā şeb-hün edip dār-ı fenāya
2. Hirmengehini verdi felek bād-ı hevāya

darıl:

1. **darılırsañ:-ır, -sañ**

Lugaz 2

Mısra: **36**

T.f. Gücenmek, müfail olmak. Hiddetlenmek, kızmak. Azarlamak, paylamak.

35. Meşk-ı nuṭk-ı ḥayāli bā-tefhīm

36. Darılırsañ ger eyleşem ta 'līm

dārü's-şifā:

1. **dārü's-şifā:**

Kaside 23

Mısra: **78**

Hastahane.

77. Yatar bi-ḥod keselden fitne bīmār oldu devriñde

78. Şanır dārü's-şifā ḥalvet ile çeşm-i dil-ārāyı

2. **dārü's-şifā:**

Kaside 28

Mısra: **39**

Hastahane.

39. Nola kim dārü's-şifā dense cihāna ḥasteyi

40. Baḥtı şimdi merhem-i luṭfuñ ile tīmār eder

dārü's-şifā-vı çäre-perdāz-ı mesīhā'vı:

1. **dārü's-şifā-yı çäre-perdāz-ı mesīhā'vı:-yı**

Kaside 30

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. İsa'nın çareler sunan hastanesi || Şeyhülislam Ebe-zāde Abdullah Efendi'nin eşiği || Dertlilerin sıkıntılarını çözmesi.

17. Yine dil-mürdegān ihyā-yı nuṭk-ı cān-baḥş olsun

18. Añıp dārü's-şifā-yı çäre-perdāz-ı Mesīhā'vı

dāstān:

1. **dāstānın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: **3**

Destan || Aşk hikāyesi.

3. Nüşa-i mihr ü maḥabbet dāstānım kim bilir

4. Ḥālını künc-i ḡamında 'aşıkānım kim bilir

2. **dāstāna:-a**

Kaside 7

Mısra: **52**

Destan || Uzunluk, hacim.

51. Medḥ eyle meded o zāt-ı pāki

52. Kim şevketi dāstāna şıḡmaz

dāstān oldu:

1. **dāstān oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: **303**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes tarafından bilinmek, meşhur olmak.

303. Ḥüblük ile dāstān oldu

304. Ḥüsn ile şöhre-i cihān oldu

dāstān olmakda:

1. **dāstān olmakda:-da**

Gazel 271

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes tarafından bilinmek, meşhur olmak.

1. Ḡamım zülfüñle meşhūr-ı cihān olmakda gitdikçe

2. Cihāna ser-güzeştım dāstān olmakda gitdikçe

dāstān olur:

1. **dāstān olur:-ur**

Gazel 56

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes tarafından bilinmek, meşhur olmak.

13. Ḡurbet deminde gördüğümüz derd ü miḥneti

14. Yazsam netice 'āleme bir dāstān olur

dāstān-ı sırr-ı 'aşkı:

1. **dāstān-ı sırr-ı 'aşkı:-ı**

Gazel 85

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sırrının destanı, aşk destanı.

3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'ālemd

4. Bilen der dāstān-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der

da'vā:

1. **da'vāmız:-mız**

Gazel 203

Mısra: **6**

Âşığın sevgiliden kaynaklı şikâyetleri.

5. Ḥüsnüne şāhib çıkar 'ālem şikāyet eyleşem

6. Sevdigim dīvān-ı ḥaşre kaldı da'vāmız bizim

da'vā eder:

1. **da'vā eder:-er**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **154**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir düşüncüyü savunmak.

153. Bilmeyip ḥaddini yine ḥāşā

154. Çelebiyim deyü eder da'vā

da'vāt:

1. **da'vātı:-ı**

Kaside 28

Mısra: **54**

Duâlar, niyazlar, çağırışlar.

53. Dünyede kābil degildir midḥatîñ tafşili çün

54. Kilk-i taḡşir-āverim da'vātü āḥir-kār eder

da'vāt-ı belîğ:

1. **da'vāt-ı belîğ:**

Diğer 3

Mısra: **151**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel dualar.

151. Hem gözüm nûru Sa'id'ime de da'vât-ı belîğ
152. Eylerim luğf u mürüvvet edip eyle teblîğ

dâverâ:

1. **dâverâ:**

Kaside 5

Mısra: 83

Ey âdil padişah || Hz. Muhammed.

83. Dâverâ pâdişehâ şefkat ü ihsân-güherâ
84. Ey olan menba'-ı luğfu kerem ü cûd u sehâ

2. **dâverâ:**

Kaside 13

Mısra: 87

Ey adil padişah || I. Mahmud.

87. Dâverâ pâdişehâ şefkat ü ihsân-güherâ
88. Ey vücûduñ säye-i Hağ mâye-i 'izz ü 'alâ

3. **dâverâ:**

Kaside 18

Mısra: 79

Ey adil padişah || 3. Ahme.

79. Dâverâ pâdişehâ haşmet ü şevket-güherâ
80. Ey olan her keremi hâvi-i aqtâr-ı şümül

4. **dâverâ:**

Kaside 24

Mısra: 49

Ey âdil padişah.

49. Dâverâ dâdgerâ devlet ü haşmet-güherâ
50. Ey olan vâdi-i ferde şeh-i Dârâ'ya nazîr

5. **dâverâ:**

Kaside 29

Mısra: 35

Ey adil padişah || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

35. Dâverâ dâdgerâ müfti-i 'âlî-güherâ
36. Ey olan vâdi-i efzalde fezâ'il-perver

dâver-i 'âlî-manzar:

1. **dâver-i 'âlî-manzar:**

Kaside 29

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce görünüşlü vezir || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

13. Mefhâr-i fazl u tekâ merci'-i erbâb-ı recâ
14. Mâye-i cûd u sehâ dâver-i 'âlî-manzar

dâver-i cem-ğadr-i zî-şân:

1. **dâver-i cem-ğadr-i zî-şân:**

Kaside 25

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtibarı Cem gibi olan şanlı vezir || Sadrazama Damat Hasan Paşa.

19. Hıdîv-i mülk-i ihsân dâver-i Cem-ğadr-i zî-şân kim
20. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-yı dîde-i bînâ

dâver-i ferhunde-fer:

1. **dâver-i ferhunde-fer:**

Tarih 24

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu padişah || Sultan 3. Ahmed.

33. Ğadrin bilip dâd eyledi kendüye dâmâd eyledi
34. Dünyâyı âbâd eyledi ol dâver-i ferhunde-fer

dâver-i ferhunde-likâ:

1. **dâver-i ferhunde-likâ:**

Kaside 26

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübârek vezir || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

31. Melce'-i emr-i hağfir merci'-i emr ü tedbîr
32. Âşaf-ı pâk-zamîr dâver-i ferhunde-likâ

dâver-i hürşid-fer:

1. **dâver-i hürşid-fer:**

Kaside 13

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş gibi parlak padişah || I. Mahmud.

45. Pâdişâh-ı heft kişver şehriyâr-ı bağr ü ber
46. Dâver-i hürşid-fer şâhşeh-i nuşret-livâ

dâver-i pâdişehâ:

1. **dâver-i pâdişehâ:**

Kaside 16

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey padişahların adil olanı || 3. Ahmed.

51. Dâver-i pâdişehâ menba'-ı luğf u keremâ
52. Ey olan dergehiñe bende-i ednâ bülbül

dâver-i sencer-'unvân:

1. **dâver-i sencer-'unvân:**

Kaside 27

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sencer ünvanlı vezir ((Sencer: İran'da hüküm süren Selçuklu Devleti'nin altıncı hükümdarı. Melikşâh bin Alparslan'ın üçüncü oğludur. Onun devrinde Selçuklu İmparatorluğu ihtişam dönemini yaşamıştır. Dârâ: Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.)

15. Kâr-fermâ-yı zamân dâver-i Sencer-'unvân
16. Âşaf-ı şaf-şiken-i 'arşa-i meydân-ı vegâ

dâver-i taht:

1. **dâver-i taht:**

Kaside 20

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah.

53. Dâver-i Taht u baht-ı 'âlî-nâm
54. Mâlik-i bağr ü ber şeh-i islâm

da'vet:

1. **da'vetin:-in**

Kaside 10

Mısra: 103

Davet etmek, çağırarak.

103. Etdi ikrār da'vetin be-şuhūd
104. Feres ü zabb u ahras-ı ma'hūd

2. **da'vet:**

Kaside 10

Mısra: 338

Davet etmek, çağırmak.

337. Tıyıcak Bū Cehil o hāli tamām

338. Da'vet ü i'tizāra etdi kıyām

3. **da'vetinden:-in, -den**

Kaside 10

Mısra: 382

Davet etme || Hz. Muhammed'in insanları İslam'a çağırması.

381. N'ola elden çıkıp olursa helāk

382. Da'vetinden ibā eden cühelā

4. **da'vet:**

Kaside 28

Mısra: 44

Davet etmek, çağırmak.

43. Cünbiş-i tiri nişānedir ki a'dāyı memāt

44. Menziline da'vet üzre olmasın ih̄tār eder

5. **da'vet:**

Gazel 83

Mısra: 12

Davet etmek, çağırmak.

11. İntizār āteşlerine yansın ol kim Sālimā

12. Bir periyi hānesine da'vet ümmidindedir

6. **da'vet:**

Gazel 221

Mısra: 9

Davet etmek, çağırmak.

9. Güzel da'vet anı Sālim veli ikrāmı müşkildir

10. Gelirse bir gece ol āfet-i devrāne neylersen

7. **da'vetde:-de**

Gazel 270

Mısra: 10

Davet etmek, çağırmak.

9. Görünmez oldu Sālim ol perī biz rağbet etdikçe

10. Ser-i küyunda kaldık 'Abdiyā bī-hūde da'vetde

da'vet edebilsek:

1. **da'vet edebilsek:-ebil, -sek**

Müfret 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Davet etmek.

1. Şāhīn ile āhūyu şikār etmek olurdu

2. Çakırcıbaşı-zādeyi da'vet edebilsek

da'vet ederdi:

1. **da'vet ederdi:-er, -di**

Müfret 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağırmak.

1. Ederdi da'vet anı dil hezār haclet ile

2. Tenezzül eylese ol meh bizim de hānemize

da'vet etdi:

1. **da'vet etdi:-di**

Tarih 3

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağrıda bulunma.

85. Etdi ol āşaf-ı pākīze-simātı da'vet

86. Ki ede düşmen-i bed-hvāh u bed-āyine gāzā

2. **da'vet etdi:-di**

Kaside 5

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağrıda bulunma.

37. Saña bi'z-zāt selām eyledi Hāllāk-ı cihān

38. Da'vet etdi saña maḥşuş cenāb-ı Mevlā

3. **da'vet etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 246

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağrıda bulunma.

245. Tesliyet vermege dem-i vaḥşet

246. Etdi bir naḥli meclise da'vet

da'vet etdik:

1. **da'vet etdik:-dik**

Gazel 292

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağrıda bulunma.

1. Da'vet etdik bezme ol hūrşid-i raḥşān gelmedi

2. Bir tenezzül eyleyip ben hāke cānān gelmedi

da'vet etdim:

1. **da'vet etdim:-dim**

Diğer 9

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağrıda bulunma.

71. Yağdım āteşlere ten-i yarı

72. Da'vet etdim semender-i zārı

da'vet etsek:

1. **da'vet etsek:-sek**

Gazel 250

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağrıda bulunma.

1. Da'vet etsek ol gözü şehbāzı bir mümtāz ile

2. Avla derlermiş meğeldir gāh bāzı bāz ile

da'vet eyleriz:

1. **da'vet eyleriz:-riz**

Gazel 145

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Davet etmek.

7. O şūhu eyleriz da'vet düşüp pāyına bir kerre

8. Gerek teşrīf eder bu külb-i ahzāna ger gelmez

da'vet evlevip:

1. **da'vet eyleyip:-yip**

Tarih 3

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çağurmak.

93. Eyleyip ol da'ı erkânı sarāya da'vet

94. Meşveret eylediler hep 'ulemā vü vüzerā

da'vet-i hās eyleyip:

1. **da'vet-i hās eyleyip:-yip**

Kaside 28

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hususi davet etmek.

11. Māh-ı 'id kim şā'imāni da'vet-i hās eyleyip

12. Encümü sımın tabakla nuql için ihzār eder

da'vet-i hāssa:

1. **da'vet-i hāssa:-a**

Diğer 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Özel davet.

9. Buyuruñ yālda rāhat buyuruñ

10. Da'vet-i hāssa icābet buyuruñ

da'vī-i hāle:

1. **da'vī-i hāle:-e**

Kaside 10

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mevcut durum.

145. Da'vī-i hāle hüccet-i ebher

146. Kışsa-i 'Āyişe güvāh yeter

da'vi-i incizāb-ı bāl ederim:

1. **da'vi-i incizāb-ı bāl ederim:-er, -im-erim**

Kaside 33

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yükselme, -manevi olarak ilerleme- davası.

41. Da'vi-i incizāb-ı bāl ederim

42. Medhiñ arāyiş-i maḳāl ederim

da'vī-i kemāl evlemesin:

1. **da'vī-i kemāl evlemesin:-me, -sin**

Gazel 98

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Olgunluk iddiası etmek.

3. Da'vī-i kemāl evlemesin bizlere ḡamzeñ

4. Ārām-ı taḥammülle o da mülzemimizdir

da'vī-i şıdkı:

1. **da'vī-i şıdkı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 453

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doğruluk, hakikat davası.

453. Diñle da'vī-i şıdkı müstaḥkem

454. Edeyim ben seni miyāna ḥakem

da'vi-i teslime:

1. **da'vi-i teslime:-e**

Tarih 4

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İtaat davası || Boyun eğme, büyüklüğünü kabul

etme.

21. Yeter bu da'vi-i teslime şāhid

22. Çerāğ-ı dergeh-i vālāsı ḥaḳḳā

da'vi-i ülfeti:

1. **da'vi-i ülfeti:-i**

Diğer 5

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dostluk davası, dostluk iddiası.

25. Hānemiz luṭf edip müzeyyen ediñ

26. Da'vi-i ülfeti müberhen ediñ

dāvūd paşa:

1. **dāvūd paşa:**

Tarih 3

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Davut Paşa Kışlası veya Davut Paşa Sahrası

Rumeliye sefere çıkan Kapıkulu birliklerinin ilk menzili ve ordugahıdır.

127. Bu tarañdan da çıkıp 'asker-i islām taşra

128. Evvelin menzil olup anlara Dāvūd Paşa

dāve:

1. **dāyem:-m**

Tarih 20

Mısra: 1

Sütmine, bir çocuğa süt veren ve bakan cāriye, dadı.

1. Dāyem edicek riḥletini dār-ı beḳāya

2. Hātif dedi bu vech ile tāriḥ-i kelāmın

dāve-i sebze:

1. **dāye-i sebze:-e**

Müfret 91

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yeşillik anası || Gül bahçesi.

1. Diye tıflāna şāyed deyi esrār-ı gülüstāni

2. Çapadı dāye-i sebze eliyle ḡoncanıñ aḡzın

dayı beglere:

1. **dayı beglere:-ler, -e**

Diğer 9

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dayı bey || Yakın dost.

131. Ḥāşşaten dayı beglere yek-ser

132. Dil-i āşūfemiz selām eyler

de:

1. **dedim:-dim**

Tarih 1

Mısra: 125

Söylemek.

125. Du'ā edip dedim bu sūra târîh
126. Ola bu sūr-ı Hân Ahmed hümâyün

2. de:

Rübai 1

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Ğam yemem ben kelâm-ı a'dāya
4. Kendi de kavli de münâfıktır

3. de:

Rübai 1

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Ğam yemem ben kelâm-ı a'dāya
4. Kendi de kavli de münâfıktır

4. de:

Kaside 1

Mısra: 12

Dahi, de (bağlaç).

11. Yem kemer-bend-i emr ü fermâni
12. Ber de muhtâc-ı tohm-ı ihsâni

5. de:

Kaside 1

Mısra: 46

Dahi, de (bağlaç).

45. Gerçi fıskıyyedir aña şâ'ir
46. Lîk 'ibret de anda pek vâfir

6. de:

Kaside 1

Mısra: 48

Dahi, de (bağlaç).

47. Şişe gerçi şarâba me'vâdir
48. Lîk gâhî de Zemzem'e câdir

7. de:

Kaside 1

Mısra: 54

Dahi, de (bağlaç).

53. Vâkı'a şüretinde hulyâlar
54. Kimi zâhir kimi de sevdâlar

8. de:

Kaside 1

Mısra: 57

Dahi, de (bağlaç).

57. Kimi de garğ-ı mağz-ı vehm-i serâb
58. Hem-çü renc-i girân-ı 'âlem-i hvâb

9. de:

Kaside 1

Mısra: 63

Dahi, de (bağlaç).

63. Geh güşâde gehî de derhemdir
64. Gerçi 'âlem yine o 'âlemdir

10. de:

Kaside 1

Mısra: 81

Dahi, de (bağlaç).

81. Sen de ey dil netice eyle hürüş
82. Ede tâ baħr-i kâbiliyyet cüş

11. dene:-ne

Kaside 1

Mısra: 110

Söylemek.

109. Ketm-i sırr-ı hâkîkat etme velî
110. Lîk lâylık mı saña dene deli

12. denmesin:-n, -me, -sin

Kaside 1

Mısra: 116

Söylemek.

115. Bir çapunuñ kulu yuz ey Sâlim
116. Nic' olur denmesin şaķın hâlim

13. deme:-me

Kaside 1

Mısra: 121

Söylemek.

121. Deme doğmaz şeb-i kederde zafer
122. Geceler yüklüdür demiş erler

14. demiş:-miş

Kaside 1

Mısra: 122

Söylemek.

121. Deme doğmaz şeb-i kederde zafer
122. Geceler yüklüdür demiş erler

15. derler:-r, -ler

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 124

Söylemek.

123. Bir nice hâlât eyleyip ezber
124. Tâze nev-tarh tâzedir derler

16. de:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 125

Dahi, de (bağlaç).

125. Tâze vü köhne de olup maħlût
126. Şi'r-i pâkîze-güyu nâ-merbût

17. der:-r

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 130

Söylemek.

129. Câ'ize yerine kibâr ekşer
130. Sâde bir âferin der ise yeter

18. derler:-r, -ler

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 182

Söylemek.

181. Dâda dîvâna geldiginde bular
182. İsmi kim bilir nice derler

19. demez:-mez

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 197

Söylemek.

197. Hiç demez ki cenāb-ı Rabb-i kadîr

198. Hükümünü böyle eylemiş taqdîr

20. **demem:-me, -m**

Tesdis 1

Mısra: 15

Söylemek.

15. Bu vaz'-ı nā-pesendiden demem kim der-ferāğ olsun

16. Helāk etmek ise kaşdı beni cānān sağ olsun

21. **dedim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 5

Söylemek.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

6. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

22. **dedi:-di**

Müseddes 1

Mısra: 5

Söylemek.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

6. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

23. **dedim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 11

Söylemek.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

12. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

24. **dedi:-di**

Müseddes 1

Mısra: 11

Söylemek.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

12. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

25. **dedim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 17

Söylemek.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

18. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

26. **dedi:-di**

Müseddes 1

Mısra: 17

Söylemek.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

18. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

27. **dedim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 23

Söylemek.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

24. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

28. **dedi:-di**

Müseddes 1

Mısra: 23

Söylemek.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

24. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

29. **dedim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 29

Söylemek.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

30. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

30. **dedi:-di**

Müseddes 1

Mısra: 29

Söylemek.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

30. Hācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

31. **deme:-me**

Tahmis 1

Mısra: 3

Söylemek.

3. Deme yād eyleyip Leylā'yı Mecnūn'a cefā etmiş

4. O dem üstād-ı hikmet vaz'-ı kânūn-ı vefā etmiş

32. **de:**

Tarih 2

Mısra: 27

Dahi, de (bağlaç).

27. Ben de şevk-ı maqdemiyle Sālimā mesrūr iken

28. Hāmdü li'llāh nā'il oldum qudsiyān ilhāmına

33. **dedi:-di**

Tarih 2

Mısra: 30

Söylemek.

29. Her biri şadra kudūmu tārīhin müjde edip

30. Dedi mühr-i āşaf oldu naqş-ı Aḥmed nāmına

34. **demege:-me, -ge**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 10

Söylemek.

9. Başla ey kilk-i şarīr-engīz sen

10. Būlbūlāsā demege rāzımdan

35. **de:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 35

Dahi, de (bağlaç).

35. Serv-quadler de olup bāga revān

36. 'İşret ārāste vü diller şādān

36. **de:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 95

Dahi, de (bağlaç).

95. Biz de yārān ile bir ay mu'tād

96. Cümle revzenleri etdikdi gūşād

37. **de:**

Kısa Mesnevi 2

- Mısra: **101**
Dahi, de (bağlaç).
- 101.** Şeb de ol meretebe behcetde idi
102. O kadar zîbiş ü zînetde idi
- 38. de:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **151**
Dahi, de (bağlaç).
- 151.** Dil de bir 'âciz-i tedbîrimdir
152. Nâliş ü âh ile dil-gürimdir
- 39. demem:-mem**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **161**
Söylemek.
- 161.** Ben demem Sâlim için kim cânâ
162. Eyle vaşlñ ile anı ihyâ
- 40. de:**
Tesdis 2
Mısra: **15**
Dahi, de (bağlaç).
- 15.** Bi-ḥamdi'llâh ki 'uşşâkı içinde ben de ma'dūdum
16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine ḥoşnūdum
- 41. dedi:-di**
Tahmis 2
Mısra: **6**
Söylemek.
- 5.** Boynuma taḫdı yine silsile-i sevdâyı
6. Dedi 'uşşâkınıñ ey meh kimisi bî-pervâ
- 42. de:**
Lugaz 3
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
- 3.** Bir ser-âmed laṭif dil-berdir
4. Ḳalbi de 'aksi de ber-â-berdir
- 43. de:**
Lugaz 3
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
- 3.** Bir ser-âmed laṭif dil-berdir
4. Ḳalbi de 'aksi de ber-â-berdir
- 44. de:**
Lugaz 3
Mısra: **5**
Dahi, de (bağlaç).
- 5.** İsm-i pâki de ṭâhirü'd-deffe
6. Hep ḥurûfu ḥurûf-ı mülteffe
- 45. dediler:-di, -ler**
Tarih 3
Mısra: **14**
Söylemek.
- 13.** Öyle pâkize fetihdir ki görenler ṭarzın
14. Olmamışdır dediler böyle bu ṭarz üzre ğazâ

- 46. de:**
Tarih 3
Mısra: **83**
Dahi, de (bağlaç).
- 83.** Re'y-i pâki anı vü ani de re'y-i pâki
84. Gördü bu kâr-ı bülendi de zühûra aḥrâ
- 47. de:**
Tarih 3
Mısra: **84**
Dahi, de (bağlaç).
- 83.** Re'y-i pâki anı vü ani de re'y-i pâki
84. Gördü bu kâr-ı bülendi de zühûra aḥrâ
- 48. deyü:-yü**
Tarih 3
Mısra: **101**
Söylemek.
- 101.** Böyle olunca 'adū(ya) sefer olur mu deyü
102. Ṭaraf-ı pâdişehiden olıcaḫ istiftâ
- 49. deyücek:-yücek**
Tarih 3
Mısra: **103**
Söylemek.
- 103.** Deyücek câ'iz olur ḥazret-i şeyḫü'l-islâm
104. 'Ulemâ hep dediler kim ve 'aleyhi'l-fetvâ
- 50. dediler:-di, -ler**
Tarih 3
Mısra: **104**
Söylemek.
- 103.** Deyücek câ'iz olur ḥazret-i şeyḫü'l-islâm
104. 'Ulemâ hep dediler kim ve 'aleyhi'l-fetvâ
- 51. deyip:-yip**
Tarih 3
Mısra: **194**
Söylemek.
- 193.** El-amân na'rasını vird-i zebân eylediler
194. Ne ile 'afv eder âyâ bizi deyip her câ
- 52. dediler:-di, -ler**
Tarih 3
Mısra: **196**
Söylemek.
- 195.** Elçiler çıkdı düşüp pây-ı semendine anñ
196. El-amân dediler ey âşaf-ı pâk ü dâñâ
- 53. dediler:-di, -ler**
Tarih 3
Mısra: **197**
Söylemek.
- 197.** Dediler kim ḳuluñuz bizleri âzâd eyle
198. Ḥaddimiz bildik eyâ âşaf-ı iḥsân-baḫşâ
- 54. de:**
Tarih 3
Mısra: **215**
Dahi, de (bağlaç).
- 215.** Ben de ey Sâlim edip nuşret-i pâke târiḫ
216. Eyledim dergeh-i luṭf u keremine inhâ

55. **de:**
Tarih 3
Mısra: **223**
Dahi, de (bağlaç).
223. Biri de düşdü murād üzre bu mısra' tārīḥ
224. Düşmeni bozdu murādınca Mehemmed Paşa
56. **dediler:-di, -ler**
Tarih 3
Mısra: **225**
Söylemek.
225. Dediler tārīḥin āyine-i kalb içre gören
226. Altı bin altı yüz on bir 'adedini ammā
57. **deriz:-riz**
Rübai 3
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Gerçi ki deriz 'uzletse āsān ammā
4. Dünyāya niğāḥ eylememek ḥaylice işdir
58. **deseler:-se, -ler**
Diğer 3
Mısra: **33**
Söylemek.
33. Bağ-ı cennet deseler sineye yārān sezā
34. Bağbān-ı ğam-ı ālām-ı firākıñ zīrā
59. **de:**
Diğer 3
Mısra: **119**
Dahi, de (bağlaç).
119. Ğalaṭa Mevlevi-ḥānesi de güm-rāḥ oldu
120. Derviş 'Oşmān ile ārāyış ü revnaḵ buldu
60. **der:-r**
Diğer 3
Mısra: **144**
Söylemek.
143. Üsküdar'a da sözüñ ṭoğrusu var mı hem-tā
144. Ba'zılar der deñiz aşırıldır ol āḥ ammā
61. **de:**
Diğer 3
Mısra: **151**
Dahi, de (bağlaç).
151. Hem gözüm nūru Sa'id'ime de da'vāt-ı belīg
152. Eyerim luṭf u mürüvvet edip eyle teblīg
62. **der:-r**
Kaside 3
Mısra: **59**
Söylemek.
59. Ki ya'ni der baña ol nefis-i kāḥil
60. Edā-yı farz bu tāb ile ne kābil
63. **denile:-nil, -e**
Kaside 3
Mısra: **85**
Söylemek.
85. Fiğān ol gün denile kāl bir bir
86. Cevāb-ı cümle-i a'māl bir bir

64. **de:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Dahi, de (bağlaç).
9. Nesic-i nazmıña yemler de leb-teşne seniñ Sālim
10. Görüp emvāc-ı saṭr-ı dil-nişiniñ mevc urur deryā
65. **dedim:-dim**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **31**
Söylemek.
31. Dedim ben aña ey ser-māye-i cān
32. Su'ālim var cevābın eyle iḥsān
66. **dedi:-di**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **39**
Söylemek.
39. Dedi söyle baña nedir ḥıṭābıñ
40. Bilirsem aşlını verem cevābın
67. **dedim:-dim**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **41**
Söylemek.
41. Dedim 'aşkın eyüsi kaçığıdır
42. Amān ey yār-ı ğarım baña bildir
68. **dedi:-di**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **43**
Söylemek.
43. Dedi ādem muḥayyerdir işinden
44. İşin yegrek bilir her kes aşından
69. **dedim:-dim**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **45**
Söylemek.
45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen
46. Velikin bir naşihat isterim ben
70. **dedi:-di**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **47**
Söylemek.
47. Dedi ol şāḥ-ı mümtāz u müselleḥ
48. Cevābın vereyim pek diñle ādem
71. **demekle:-mek, -le**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **58**
Söylemek.
57. Nedimimden benim var zāt-ı ma'mūr
58. Nişābūrī demekle ya'ni meşhūr
72. **dedi:-di**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **61**
Söylemek.
61. Baña döndü dedi ol şāḥ-ı zībā
62. O yār-ı ḥālet-efzā meclis-ārā

73. **de:**

Lugaz 4

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Ser ü pâyı yine zâhir olmaz

4. Pâkdir dense de ʔahir olmaz

74. **derler:-r, -ler**

Lugaz 4

Mısra: 17

Söylemek.

17. Çâr-pâdır deyü nâmin derler

18. Kirpigin yummaz atılsa oklar

75. **de:**

Rübai 4

Mısra: 2

Dahi, de (bağlaç).

1. Tâ-key dil-i 'uşşâka sitem cevri-i ser-â-pâ

2. İnşâf gerek âdeme bir pâre de cânâ

76. **dedi:-di**

Kaside 4

Mısra: 34

Söylemek.

33. Sen ol şâh-ı serir-i mekrümetsin Tûr-ı Sînâ'da

34. N'olaydı ümmet olsam aña" dedi hâzret-i Mûsâ

77. **de:**

Tesdis 4

Mısra: 16

Dahi, de (bağlaç).

15. Kanğı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz

16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

78. **de:**

Lugaz 5

Mısra: 14

Dahi, de (bağlaç).

13. Bî-kesinde bulunur bayında

14. Çeşmi var ikisi de pâyında

79. **dedi:-di**

Kaside 5

Mısra: 33

Söylemek.

33. Dedi ey mâh-ı sipihr-i kerem-i hâzret-i Hâk

34. Cilvegâhın ne revâdır ola rüy-i gâbrâ

80. **de:**

Lugaz 6

Mısra: 10

Dahi, de (bağlaç).

9. Kimse ta'yîn edemez aña şudur

10. Ben de bilmem ki diyem işte budur

81. **dediler:-di, -ler**

Tarih 6

Mısra: 3

Söylemek.

3. Her görenler dediler târihin anın Sâlimâ

4. Câmî'-i ra'nâ-yı İbrâhîm Paşa-yı emîn

82. **de:**

Kaside 6

Mısra: 103

Dahi, de (bağlaç).

103. O ʔakvâdan sezâ ben de salât ile naşib alsam

104. Ki bulmuşlar anın ile tesellâ şem' ü pervâne

83. **de:**

Tesdis 6

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Bir elde dest-i yâr-i nâzik ü şîrin-hiṭâb olsa

4. O meh de yâr-i gâr-ı 'âşık-ı pür-ıztırâb olsa

84. **dedim:-dim**

Tarih 7

Mısra: 9

Söylemek.

9. Sürûrumdan dedim târih-i teşrifin anın Sâlim

10. Bu dil-keş câygâhı eyledi rûşen o dâna-dil

85. **de:**

Kaside 7

Mısra: 35

Dahi, de (bağlaç).

35. Bilmek de murâdımız degildir

36. Zîrâ bu cihâniyâna şıgmaz

86. **de:**

Kaside 7

Mısra: 83

Dahi, de (bağlaç).

83. Leb-rîz de olsa vechi vardır

84. Cürmüm dil-i nâ-tüvâna şıgmaz

87. **de:**

Kaside 7

Mısra: 97

Dahi, de (bağlaç).

97. Etmez seni de o dūr zîrâ

98. Buḡl ol hârem-i amâna şıgmaz

88. **de:**

Tarih 8

Mısra: 81

Dahi, de (bağlaç).

81. Kudûm-ı pâkine ben de du'â edip dedim târih

82. Mu'ammer ola İsmâ'îl Beg ihsân eyleye Rezzâk

89. **dedim:-dim**

Tarih 8

Mısra: 81

Söylemek.

81. Kudûm-ı pâkine ben de du'â edip dedim târih

82. Mu'ammer ola İsmâ'îl Beg ihsân eyleye Rezzâk

90. **de:**

Diğer 8

Mısra: 55

Dahi, de (bağlaç).

55. Ben de geldim kapuña sultânım

56. Ey benim mihr-i burc-ı ihsânım

91. **de:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Dahi, de (bağlaç).
63. Hayâl-i gerden ü zülf ü ruhuñla eşk müdâm
64. Gehî sefid ü siyehdir gehî de bähirdir

92. **de:**
Kaside 8
Mısra: **102**
Dahi, de (bağlaç).
101. Bir 'arz-ı hâle vesîle olur deyü etdim
102. Bu na't-i pâke de ben ictirâ Hudâ birdir

93. **de:**
Kaside 8
Mısra: **206**
Dahi, de (bağlaç).
205. O bârgehde ki zulm eyleyen cebâbirden
206. Hâkîm-i 'adli telâfî edip de Câbir'dir

94. **deyip:-yip**
Diğer 9
Mısra: **89**
Söylemek.
89. Bâreka'llâh deyip bütün begler
90. Nev-be-nev eylesin tekâpûlar

95. **deyiver:-yiver**
Diğer 9
Mısra: **100**
Söylemek.
99. Şorar ise bu râzi yârânım
100. Deyiver cümlesine sultânım

96. **de:**
Diğer 9
Mısra: **115**
Dahi, de (bağlaç).
115. Biz de düşdük netîce ol dâma
116. Qâ'il idik quru bir ikrâma

97. **der:-r**
Diğer 9
Mısra: **120**
Söylemek.
119. Bunu evvel müderrisîn-i kirâm
120. Eyü manşıb der idi cümle tamâm

98. **der:-r**
Tarih 10
Mısra: **13**
Söylemek.
13. Görmesek tâze haţn biz der idik
14. Cevher-i ferd nümâyân olmaz

99. **demiş:-miş**
Tarih 10
Mısra: **50**
Söylemek.
49. Müşgsây etdi dimâgım her mü
50. Kim demiş haţnıña büyân olmaz

100. **demege:-me, -ge**
Tarih 10
Mısra: **64**
Söylemek.

63. Dünyede hiç mehâsin yok kim
64. Şânına demege şâyân olmaz

101. **derdim:-rdim**
Rübai 10
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Gönülüm o şehensâha emânet verdim
2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

102. **de:**
Diğer 10
Mısra: **46**
Dahi, de (bağlaç).
45. Ki nahv-i pâkini bilmek murâd eden 'âkil
46. Eder kelâmını tefsîr de andan şoîra

103. **de:**
Diğer 10
Mısra: **66**
Dahi, de (bağlaç).
65. Hayâli hâvi-i eşkâl-i cüz'-i cüz' iyyât
66. Netîce küllisini fehmedip de ol dâna

104. **de:**
Diğer 10
Mısra: **71**
Dahi, de (bağlaç).
71. Bilirseñ ey dil-i dâna benim de qadrimi sen
72. Seniñ de qadriñi berter ede hemîşe Hudâ

105. **de:**
Diğer 10
Mısra: **72**
Dahi, de (bağlaç).
71. Bilirseñ ey dil-i dâna benim de qadrimi sen
72. Seniñ de qadriñi berter ede hemîşe Hudâ

106. **de:**
Kaside 10
Mısra: **119**
Dahi, de (bağlaç).
119. Biri de mu'ciziñ bu zibâ sır
120. Qışsa-i zi'b ü emr-i râ'idir

107. **dedi:-di**
Kaside 10
Mısra: **169**
Söylemek.
169. Dedi ey çäre-sâz-ı her gamgîn
170. Nice demdir bu dil-şikest ü hazîn

108. **de:**
Kaside 10
Mısra: **191**
Dahi, de (bağlaç).

191. O ğazāda biri de i'cāzīñ
192. Mu'ciz-i vağ'a-i zafer-sāzīñ
109. **dediyse:-di, -yse**
Kaside 10
Mısra: 223
Söylemek.
223. Nice dediyse çıkdı öyle peyām
224. Ser-güzeşt-i Zübeyr İbni 'Avām
110. **dedi:-di**
Kaside 10
Mısra: 239
Söylemek.
239. Dedi ey şāh-ı mülket-i ma'nā
240. Şeh-i fermān-revā-yı ev ednā
111. **demiş:-miş**
Kaside 10
Mısra: 344
Söylemek.
343. Ne 'aceb nuġk-ı pākdir bu kelām
344. Ki demiş şā'ir-i bihīn-ilhām
112. **dediler:-di, -ler**
Kaside 10
Mısra: 356
Söylemek.
355. Şorup emsāli bir ağızdan hep
356. Dediler fesh-i 'azme n'oldu sebep
113. **dedi:-di**
Kaside 10
Mısra: 357
Söylemek.
357. Dedi kim vardığımda etdi zühūr
358. Nārdan bir ħāfire-i maĥfūr
114. **demiş:-miş**
Kaside 10
Mısra: 376
Söylemek.
375. Ne güzel nuġk-ı pākdir bu edā
376. Gül-i Şad-berg'de demiş Yahyā
115. **de:**
Kaside 10
Mısra: 391
Dahi, de (bağlaç).
391. Biri de mu'ciziñ bu emr-i ħāfir
392. Sereħā töhmetinde nuġk-ı ba'ir
116. **demiş:-miş**
Kaside 10
Mısra: 396
Söylemek.
395. Eyleyip böyle bu sözü taĥkik
396. Ki demiş ol şadūġ u 'adl ü şadik
117. **dedi:-di**
Kaside 10
Mısra: 398
Söylemek.

397. Bu egerden verip bu güne ħaber
398. Dedi bir gün cenāb-ı Peyġamber
118. **denmiş:-n, -miş**
Kaside 10
Mısra: 400
Söylemek.
399. Re' sime koyup 'izzet ile yedi
400. Bāreka'llāhu fike denmiş idi
119. **dedi:-di**
Tarih 11
Mısra: 25
Söylemek.
25. Her gören dedi ħatīñ ederek anı taĥsīn
26. Hüsn-i pākin 'Ali Beg kıldı mehāsin tekmil
120. **de:**
Diġer 11
Mısra: 89
Dahi, de (bağlaç).
89. Mūsikī de bulunmaya çāre
90. Dura çıħa medān-ı edvāre
121. **dense:-n, -se**
Tarih 12
Mısra: 4
Söylemek.
3. Öyle cāy-ı kıġ'a-i mevzūndur
4. Kim aña bir dil-rübā dense sezā
122. **de:**
Tarih 12
Mısra: 35
Dahi, de (bağlaç).
35. Ben de alıp destime kil-k-i teri
36. Tā edem tāriĥ-i diġer Sālimā
123. **dedim:-dim**
Tarih 12
Mısra: 37
Söylemek.
37. Deh düşüp tarĥına tāriĥin dedim
38. Bī-mu'ādildir bu ħaşr-ı dil-güşā
124. **de:**
Rübai 12
Mısra: 3
Dahi, de (bağlaç).
3. Biñ kez de eger şadikıñım derse yine
4. Ebnā-yı zamāna i'timād etmem
125. **derse:-r, -se**
Rübai 12
Mısra: 3
Söylemek.
3. Biñ kez de eger şadikıñım derse yine
4. Ebnā-yı zamāna i'timād etmem
126. **de:**
Kaside 12

- Mısra: 171
Dahi, de (bağlaç).
171. Ne deñlũ aħşar u ednā isem de sultānım
172. Degil miyim seniñ 'ırq-ı şerifiniñ pürı
127. **de:**
Tarih 13
Mısra: 7
Dahi, de (bağlaç).
7. Hāle-dār olmuş seniñ de meh-cemāliñ sevdigim
8. Ğamzeler görsün niğāha fitneler ta'limini
128. **dese:-se**
Kaside 14
Mısra: 12
Söylemek.
11. Görüp kũh-ı şükũhun çarħ u aħter
12. 'Aceb midir dese Allāhu ekber
129. **dese:-se**
Muamma 15
Mısra: 2
Söylemek.
1. 'İzārı var iken hũrşid doğmağa elem çekmiş
2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-liķā nola
130. **derseñ:-r, -señ**
Gazel 15
Mısra: 3
Söylemek || ...diye düşünmek.
3. Eger mesrũr olam derseñ neşātı etme der-hātır
4. Zuhũrāt-ı felek ser-cümle 'aks-i müdde'adır hep
131. **dedi:-di**
Tarih 16
Mısra: 13
Söylemek.
13. Seyr edip Sālim dedi itmāmına tārĩhini
14. Revnaķ-efzā oldu bu zĩbende şuffe çeşmeye
132. **de:**
Kaside 16
Mısra: 57
Dahi, de (bağlaç).
57. Ben de evşāfiñi zikr eyler iken hāme-i dil
58. Etdi bir nağmeye āğāze çũ güyā bülbül
133. **de:**
Kaside 16
Mısra: 71
Dahi, de (bağlaç).
71. Hũvāhiş-i emr-i teğazzũl de tamāma erdi
72. Vaktidir ğayrı olup hāme-i dānā bülbül
134. **de:**
Kaside 16
Mısra: 81
Dahi, de (bağlaç).
81. Sālimā emr-i tefāhũr de nihāyet buldu
82. Oldu ğayrı dem-i āmine müheyyā bülbül
135. **de:**
Tarih 17

- Mısra: 69
Dahi, de (bağlaç).
69. Hāliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merħamet
70. 'Āleme ihsān ederken hāşil ol şadr-ı güzĩn
136. **de:**
Tarih 17
Mısra: 107
Dahi, de (bağlaç).
107. Şu ki ĩudret var firāk-ı derd ile ben de hemān
108. Kim du'ā-yı devletiñ edip hemĩn hışn-ı hāşĩn
137. **de:**
Tarih 17
Mısra: 115
Dahi, de (bağlaç).
115. Bendeñiz de yoķladım deryā-yı şidķ-ı fikretim
116. Ķulzũm-i rıķkıyyetimden kim çıķa dürr-i şemĩn
138. **de:**
Kaside 17
Mısra: 21
Dahi, de (bağlaç).
21. Bu iħtirāma sezā dergeh-i Muħammed de
22. Ķabũl-i ğazret-i Hāķķ olduğunda yoķ şũbhem
139. **dense:-n, -se**
Kaside 17
Mısra: 55
Söylemek.
55. O pādişāh-ı muzaffer ki dense lāyıkdır
56. Medĩne-i ni'am-ı merħamet cihān-ı kerem
140. **de:**
Tarih 18
Mısra: 2
Dahi, de (bağlaç).
1. Gõnũl ķaşr-ı merāma şeh olup çũn kām-yāb oldu
2. O baħt-ı dil-nũvāzĩ de felekden behre-yāb oldu
141. **de:**
Tarih 18
Mısra: 10
Dahi, de (bağlaç).
9. Aķarken didē-i mizāb-ı ğamdan girye-i firķat
10. Bu dem de tāb-ı sũz-ı şevķ ile 'ayn-ı serāb oldu
142. **diyerek:-yerek**
Kaside 18
Mısra: 17
Söylemek.
17. Terk-i ĩidmet diyerek aldı yerin gülşende
18. Āşiyānın bulıcaķ zāğ hezārĩñ maħlũl
143. **derseñ:-r, -señ**
Kaside 18
Mısra: 22
Söylemek.
21. Çehre-i zerdine baķ 'āşık-ı bĩ-çāreleriñ
22. Nic'olurmuş bileyim derseñ eger şũret-i kul

144. **de:**

Kaside 18

Mısra: 93

Dahi, de (bağlaç).

93. Aşl u fer'în de hemîn tayyib ü pāk ü t̄ahir

94. Kim iştise şeref-i zātın eder h̄usn-i k̄abul

145. **de:**

Kaside 18

Mısra: 113

Dahi, de (bağlaç).

113. Biz de Sālīm o du'ānıñ şerefin h̄ā'iz olup

114. Olalım zāt-ı h̄ümāyūna du'āya meşğul

146. **de:**

Gazel 18

Mısra: 8

Dahi, de (bağlaç).

7. Saña āyın olduysa dil-i 'uşşāka cev̄r etmek

8. Bize de oldu künc-i ğamda āh ile enīn 'ādet

147. **dedim:-dim**

Kaside 19

Mısra: 59

Söylemek.

59. Dedim āyā bu gülzārı kimiñçün etdiler tertīb

60. Su'āl etdim bu rāzı bād-ı subh-ı feyz-āşāre

148. **dedi:-di**

Kaside 19

Mısra: 61

Söylemek.

61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezīr-i bī-nazīr-āşaf

62. Bu cāyı böyle zīnet eyledi şevketli h̄ünkāre

149. **de:**

Gazel 19

Mısra: 10

Dahi, de (bağlaç).

9. Ey nāle ğaraż 'arz-ı mahabbet ise yāre

10. Var sen de der-i dil-bere işbāt-ı vücūd et

150. **dedi:-di**

Kaside 20

Mısra: 27

Söylemek.

27. Ceddi h̄aqqında dedi böyle eser

28. Ve le-ni'me'l-emīru Peygamber

151. **de:**

Kaside 20

Mısra: 87

Dahi, de (bağlaç).

87. Bahr ü ber de nevāline muṭlak

88. Cümle h̄alk-ı cihān müstağrak

152. **de:**

Kaside 20

Mısra: 231

Dahi, de (bağlaç).

231. Pederim de bu çakeriñ de müdām

232. Görmüşüzdür nice nice ikrām

153. **de:**

Kaside 20

Mısra: 231

Dahi, de (bağlaç).

231. Pederim de bu çakeriñ de müdām

232. Görmüşüzdür nice nice ikrām

154. **de:**

Kaside 20

Mısra: 235

Dahi, de (bağlaç).

235. Ben de olup nevāliñe maḳrūn

236. Görürüm nice luṭf-ı gün-ā-gün

155. **dedi:-di**

Kaside 20

Mısra: 277

Söylemek.

277. Gönderip ol zer-i hüner dedi

278. O nümüne-nümā-yı te' yidi

156. **de:**

Kaside 20

Mısra: 306

Dahi, de (bağlaç).

305. Biz birini degil hezārını ger

306. Dikseler k̄isemiz de ser-tā-ser

157. **de:**

Matla 21

Mısra: 1

Dahi, de (bağlaç).

1. Yāreñi 'arz eyleseñ de yāre te' şīr eylemez

2. Yāre te' şīr eylemiş ṭut yāre te' şīr eylemez

158. **de:**

Kaside 22

Mısra: 87

Dahi, de (bağlaç).

87. Ben de yem gibi ol kerem-kāne

88. 'Arz-ı h̄āl eyleyem faḳīrāne

159. **de:**

Kaside 22

Mısra: 135

Dahi, de (bağlaç).

135. Sen de bir gün edersin ey dil-i zār

136. Gül-i maḳşūdu zīver-i destār

160. **demiş:-miş**

Müfret 22

Mısra: 1

Söylemek.

1. Görüp naḳş-ı süm-i Leylā'yı şahrāda demiş Mecnūn

2. Yüzü gülmüş beyābānıñ ser-ā-pā bunda bir iz var

161. **derler:-r, -ler**

Müfret 23

Mısra: 2

Söylemek.

1. Levendler yolda almışlar sebūyu sākiden cebren

2. H̄arām olan metā' issisine derler ziyān eyler

162. **der:-r**
Tarih 24
Mısra: 7
Söylemek.
7. Görse anı Yûsuf eger der idi mâ hâzâ beşer
8. Tāvûs-ı kudsiye döner her kıanda olsa cilveger
163. **derdi:-r, -di**
Tarih 24
Mısra: 42
Söylemek.
41. Hısn-ı revân maşşûr olup cünd-i 'adû mağhur olup
42. Derdi revâfız kûr olup cigi cigi eyne'l-mefer
164. **de:**
Kaside 24
Mısra: 3
Dahi, de (bağlaç).
3. Ben de pervaneyim ol şem'-i murâd üzre henüz
4. K'eyledim süz-ı derûna dil-i şeydâyı esîr
165. **dedi:-di**
Kaside 24
Mısra: 22
Söylemek.
21. Şadr-ı 'âlîye kadem başdı deyü müjde edip
22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezîr
166. **de:**
Gazel 25
Mısra: 10
Dahi, de (bağlaç).
9. Şikâyet eyleme Sâlim cefâ-yı dil-berden
10. Bu rütbe cevre de bu baht-ı zârdır ba'is
167. **de:**
Gazel 26
Mısra: 6
Dahi, de (bağlaç).
5. Haşîrâsâ ayaklarda kuduñ câm-ı meyi vâ'iz
6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riyâ bâ'is
168. **dese:-se**
Kaside 27
Mısra: 11
Söylemek.
11. Gözüñ üstünde kaşñ var dese kebg-i bâğa
12. Kendi şeh-perleri şâhine olur tiğ-ı kazâ
169. **denirse:-n, -ir, -se**
Kaside 28
Mısra: 28
Söylemek.
27. Öyle güyâ eyledi vaşññ benî gülzârda
28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istigfâr eder
170. **dense:-n, -se**
Kaside 28
Mısra: 39
Söylemek.
39. Nola kim dârü'ş-şifâ dense cihâna hasteyi
40. Bahtı şimdi merhem-i luţfuñ ile tîmâr eder
171. **derler:-r, -ler**
Müfret 28
Mısra: 2
Söylemek.
1. Bin semend-i nâza ammâ yine raħm et 'aşıka.
2. Düst gibi bak ata düşmen gibi bin derler şehâ
172. **de:**
Matla 29
Mısra: 2
Dahi, de (bağlaç).
1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre
2. Gülün de kimi dem-beste kimi ħandân nihâl üzre
173. **demeñ:-me, -ñ**
Kaside 30
Mısra: 81
Söylemek.
81. Du'acımdır demeñ bile yeter baña sa'âdet kim
82. Değişmem intisâbım verseler ger baña dünyâyı
174. **de:**
Kaside 30
Mısra: 105
Dahi, de (bağlaç).
105. Teğazzül de tamâm oldu du'â hengâmıdır ħayrı
106. Yeter Sâlim 'inân-ı esb-i kilke etdiñ irĥâyı
175. **de:**
Kaside 31
Mısra: 73
Dahi, de (bağlaç).
73. 'Arz-ı ħâl eyle der-i luţfuna sen de ey dil
74. Kâm-cüy-ı keremi olduğun inbâ eyle
176. **de:**
Gazel 31
Mısra: 6
Dahi, de (bağlaç).
5. Destine her kes alıp sāğarı olmuş meşğül
6. Biz de alsak ele cânâ yine rindâne kadeĥ
177. **de:**
Kaside 32
Mısra: 18
Dahi, de (bağlaç).
17. Çıkdı gülzâra anı her biri istikbâle
18. Servler de şalınıp her biri ħübânâsâ
178. **de:**
Kaside 32
Mısra: 21
Dahi, de (bağlaç).
21. Ben de bülbül gibi ol zât-ı şerifññ olsam
22. Menķabet-ĥvânî hezârân vücüh ile sezâ
179. **de:**
Kaside 32
Mısra: 39
Dahi, de (bağlaç).

39. Ben de gūyāter edip hāme-i mu‘ciz-demimi
40. Sālīmā eyleyelim ḥayr du‘āsın inşā

180. **de:**

Kaside 33

Mısra: 37

Dahi, de (bağlaç).

37. Zerreym ben de zerre-i nā-çiz

38. Edeyim nūr-ı feyzi dest-āviz

181. **de:**

Kaside 34

Mısra: 75

Dahi, de (bağlaç).

75. Beni de kand-i luftuñ şöyle gūyā etdi şevkımdan

76. Derūnum gūyiyā medhiñle bir deryā-yı ma‘nādır

182. **de:**

Kaside 34

Mısra: 94

Dahi, de (bağlaç).

93. Teğazzüldeñ ġarāz ‘arz-ı du‘ādır Sālīmā çünkim

94. Dem-i āmine bülbüller de güller de müheyyādır

183. **de:**

Kaside 34

Mısra: 94

Dahi, de (bağlaç).

93. Teğazzüldeñ ġarāz ‘arz-ı du‘ādır Sālīmā çünkim

94. Dem-i āmine bülbüller de güller de müheyyādır

184. **de:**

Kaside 35

Mısra: 65

Dahi, de (bağlaç).

65. Ḥvāhiş-i emr-i teğazzül de tamām oldu göñül

66. Şā‘irriyyet olur ise saña aḥsent hezār

185. **de:**

Müfret 37

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Qalb-i cāhilde nola olmasa nūr-ı ‘irfān

2. Kendi nā-dān olanıñ qalbi de olur nā-dān

186. **dedirir:-dir, -ir**

Gazel 39

Mısra: 5

Söylemek.

5. Şerāb ādeme bir bir maḥabbetin dedirir

6. Olur nigārına mestāne keşf-i rāz lezīz

187. **de:**

Gazel 41

Mısra: 9

Dahi, de (bağlaç).

9. Ne var Sālīm o māha sen de kāğaz eylesen isāl

10. Açarasa luḥf edip rāz-ı derūnuñ rām eder kāğaz

188. **dedim:-dim**

Müfret 43

Mısra: 1

Söylemek.

1. Dedim qanı geceki va‘de dedi
2. Kelāme‘l-leyli yemhühü‘n-nehāru

189. **dedi:-di**

Müfret 43

Mısra: 1

Söylemek.

1. Dedim qanı geceki va‘de dedi

2. Kelāme‘l-leyli yemhühü‘n-nehāru

190. **de:**

Gazel 44

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Egerçi tāli‘iñ şimdi riyā burcunda dā‘irdir

4. Döner bir gün seniñ de baḥtūñ ey zāhid bu devrāndır

191. **deme:-me**

Gazel 45

Mısra: 3

Söylemek.

3. Teb-i firāk ile beñzim şarardı soldu deme

4. Ḥazān-reside nihāle bahār der-peydir

192. **de:**

Gazel 47

Mısra: 3

Dahi, de (bağlaç).

3. Naqşıñı şaklayamaz āyine de olsa raḳīb

4. Her derūn ‘aşıq-ı bī-çāre gibi şāf mıdır

193. **der:-r**

Gazel 51

Mısra: 3

Söylemek.

3. Cihān zu‘munca ser-tā-ser seḥāda Bermekī‘yim der

4. Hüner ‘ālemde ammā cūd ile meşhūr olmaḳdır

194. **deyü:-yü**

Müfret 52

Mısra: 1

Söylemek.

1. Saña ġayrı ben cefā etmem deyü edip yemin

2. Yine yüzden Şolaḳ-zādem baña cevri eyledi

195. **de:**

Müfret 53

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Ederdi da‘vet anı dil hezār ḥaclet ile

2. Tenezzül eylese ol meh bizim de ḥānemize

196. **derler:-r, -ler**

Matla 53

Mısra: 1

Söylemek.

1. Kime derler eger derseñ cihānda ‘ārif-i bi‘llāh

2. Edendir terk dünyāyı vü ‘uqbāyı li-vechi‘llāh

197. **derseñ:-r, -señ**

Matla 53

Mısra: 1

Söylemek.

1. Kime derler eger derseñ cihānda ‘arīf-i bi’llāh
2. Edendir terk dünyāyı vü ‘uqbāyı li-vechi’llāh

198. **de:**

Gazel 53

Mısra: 5

Dahi, de (bağlaç).

5. ‘Aceb miķşir durur vā’iz gibi bülbül de gülşende
6. Şeher eţfāl-i bāğı nālesiyle bī-dimāğ eyler

199. **de:**

Gazel 56

Mısra: 11

Dahi, de (bağlaç).

11. ‘Aql u ķarār u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanında hemān mihmān olur

200. **demem:-mem**

Matla 61

Mısra: 1

Söylemek.

1. Felek ķadrin bilir demem o gūş-ı nāzikiñ cānā
2. Dolaşsa kūyunu her şām

201. **de:**

Gazel 64

Mısra: 6

Dahi, de (bağlaç).

5. Neden olurdu nümāyān olmasa efgān
6. Seni de gösteren ey meh nevā-yı hūsnūñdür

202. **der:-r**

Matla 65

Mısra: 1

Söylemek.

1. Seven cānā seni cānım fedādır der bilā-şübhe
2. Baķan ruhsārīña şem‘-i Hūdā’dır der bilā-şübhe

203. **der:-r**

Matla 65

Mısra: 2

Söylemek.

1. Seven cānā seni cānım fedādır der bilā-şübhe
2. Baķan ruhsārīña şem‘-i Hūdā’dır der bilā-şübhe

204. **demoşler:-miş, -ler**

Müfret 69

Mısra: 1

Söylemek.

1. Kemāl-i hūсне āteşdir demoşler
2. Eşeddü'l-cerri ceyārü'r-revāhī

205. **der:-r**

Matla 70

Mısra: 2

Söylemek.

1. Dürüğ-i va‘de gerek ede vā‘izi o yılandır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır

206. **demek:-mek**

Matla 73

Mısra: 1

Söylemek.

1. ‘Avām-ı nāsa raķm etsin demek ‘ayn-ı ķabāhatdır
2. Cihān içre hemān beglik ta‘addiden ‘ibāretdir

207. **de:**

Gazel 73

Mısra: 3

Dahi, de (bağlaç).

3. Ele alır hātırım gāhī de eyler pāy-māl
4. Bu sipih-r-i tās-bāz biñ dürlü şan‘at gösterir

208. **deme:-me**

Gazel 74

Mısra: 9

Söylemek.

9. Yüzüme baķmadı cānān deme gönül yāriñ
10. Nevāzişi saña her bār ğayrı yüzdendir

209. **de:**

Gazel 74

Mısra: 11

Dahi, de (bağlaç).

11. Cemāli zişt ise de etme peykerin taķkır
12. Cebīn-i şun‘da envār ğayrı yüzdendir

210. **de:-de**

Gazel 74

Mısra: 14

Dahi, de (bağlaç).

13. Naķıyy-i hadle düşer baķt-ı zār tāli‘de
14. Tefe‘ ülümdede de eţvār ğayrı yüzdendir

211. **demoş:-miş**

Gazel 74

Mısra: 15

Söylemek.

15. Hūdā bilir aña Sālim neler demoş a‘dā
16. Yine bize reviş-i yār ğayrı yüzdendir

212. **deme:-me**

Gazel 78

Mısra: 1

Söylemek.

1. Deme Mecnūn göçüp ‘aşķ içre bir icādı ķalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādı ķalmışdır

213. **de:**

Müfret 79

Mısra: 2

"De, da" bağlacı.

1. Cihān çü ülfet-i cānāna vermiyor ruhsat
2. Bir az da hırķaya çek başını gönül sen de

214. **de:**

Gazel 81

Mısra: 2

Dahi, de (bağlaç).

1. Gül-ģonca fart-ı hūsn ile gerçi yegānedir
2. Bülbül de lık şāhid-i şirin-fesānedir

215. **deme:-me**

Gazel 81

Mısra: 3

Söylemek.

3. Ğadr-i dırāz-ı dil-bere bā'ış nedir deme
4. Gelmek hemān murādı degil bir bahānedir

216. **de:**

Gazel 81

Mısra: 6

Dahi, de (bağlaç).

5. Pā-māl-i rāh-ı 'aşkına bunca sitem ile
6. Mağşüdu cevri ü nāz degil de yā nedir

217. **de:**

Gazel 82

Mısra: 1

Dahi, de (bağlaç).

1. Şafā-yı hātır-ı 'āşık vefā degil de nedir
2. Cefā dedikleri 'ayn-ı ezā degil de nedir

218. **dedikleri:-dik, -ler, -i**

Gazel 82

Mısra: 2

Söylemek.

1. Şafā-yı hātır-ı 'āşık vefā degil de nedir
2. Cefā dedikleri 'ayn-ı ezā degil de nedir

219. **de:**

Gazel 82

Mısra: 2

Dahi, de (bağlaç).

1. Şafā-yı hātır-ı 'āşık vefā degil de nedir
2. Cefā dedikleri 'ayn-ı ezā degil de nedir

220. **de:**

Gazel 82

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Tılsım-ı genc-i maḥabbet ḥulūş-ı 'āşıkdır
4. Du 'ā-yı şubḥ-demī kimyā degil de nedir

221. **de:**

Gazel 82

Mısra: 6

Dahi, de (bağlaç).

5. Muḳaddemāt-ı tefekkür ḥayāl-i bātıldır
6. Neticekār-i 'ālem hebā degil de nedir

222. **de:**

Gazel 82

Mısra: 8

Dahi, de (bağlaç).

7. Ğarīk-ı baḥr-i günāhız buña güvāh du 'ā
8. Dırāz-ı dest-i temennā recā degil de nedir

223. **de:**

Gazel 82

Mısra: 10

Dahi, de (bağlaç).

9. O ğamzeden nıgeh-i luṭf ümīdi ey Sālim
10. Bakılssa 'āşıkā 'ayn-ı ḥatā degil de nedir

224. **der:-r**

Gazel 85

Mısra: 4

Söylemek.

3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'ālemdede
4. Bilen der dāstān-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der

225. **de:**

Gazel 85

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'ālemdede
4. Bilen der dāstān-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der

226. **der:-r**

Gazel 85

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'ālemdede
4. Bilen der dāstān-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der

227. **der:-r**

Gazel 91

Mısra: 3

Söylemek.

3. Ḥidmet etsem yār gelse der imişsiñ ḥāneme
4. Sen nesin ey 'āşık-ı küstāḥ tevḳiriñ nedir

228. **de:**

Gazel 91

Mısra: 6

Dahi, de (bağlaç).

5. Āh-ı 'āşık deyü nāmıñ dilde olmuş dāstān
6. Biz de bilsek kim seniñ ey āh te'şiriñ nedir

229. **dersiñ:-r, -siñ**

Gazel 91

Mısra: 7

Söylemek.

7. Şāhbāz-ı evc-i 'aşk-ı dil-berim dersiñ bana
8. Ey gönül söyle ser-i küyunda naḥciriñ nedir

230. **deseñ:-señ**

Gazel 95

Mısra: 7

Söylemek.

7. Teraḥḥum et gehi 'uşşāka git deseñ gitmez
8. O yār ḥāne-i āgyār-ı nā-sezāya gider

231. **demezsın:-mez, -sin**

Gazel 96

Mısra: 10

Söylemek.

9. Ḥasretiñle Sālim'iñ çāk-i giribānıñ görüp
10. Hiç demezsın bu da cānā sine-çākimden midir

232. **dedigiñ:-dig, -iñ**

Gazel 98

Mısra: 6

Söylemek.

5. Tecdid-i firāk ile bizi eyleme taḥvif
6. Firḳat dedigiñ eski bizim hem-demimizdir

233. **derler:-r, -ler**

Gazel 99

- Mısra: 1
Söylemek.
1. Añıp zencir-i zülfün ağlasam dīvānedir derler
  2. Hikāyet eyleşem derd-i serim efsānedir derler
234. **derler:-r, -ler**
Gazel 99
Mısra: 2
Söylemek.
1. Añıp zencir-i zülfün ağlasam dīvānedir derler
  2. Hikāyet eyleşem derd-i serim efsānedir derler
235. **derler:-r, -ler**
Gazel 99
Mısra: 4
Söylemek.
3. Cemāl-i pākini bir kerre anñ āh görseydik
  4. O şūhu dil-berān içre hemān bir dānedir derler
236. **derler:-r, -ler**
Gazel 99
Mısra: 6
Söylemek.
5. Hārābāta var ey zāhid yapılmak ister iseñ sen
  6. Anñ keyfiyyetin şorduk ‘aceb kāşānedir derler
237. **derler:-r, -ler**
Gazel 99
Mısra: 8
Söylemek.
7. Ruḥ-ı hoy-kerde ḥāl-i ‘ārızñ çekdi dili zīrā
  8. Cihānda gezdiren insānı āb u dānedir derler
238. **derler:-r, -ler**
Gazel 99
Mısra: 10
Söylemek.
9. Sezādır (yā) qābul ü yā mü’eddī-i şe’āmet mi
  10. Suḥanda bilsem ey Sālim baña āyā nedir derler
239. **dedikleri:-dik, -ler, -i**
Gazel 105
Mısra: 6
Söylemek.
5. Cihānı neylemeli sine-i dil-ārāsız
  6. Cihān dedikleri ancak cihān-ı dil-berdir
240. **de:**
Gazel 106
Mısra: 4
Dahi, de (bağlaç).
3. Hemān nerkis midir ancak bağan teşrīfine yāriñ
  4. Kudüm-ı pākine gülşen de güller de müheyyādır
241. **de:**
Gazel 106
Mısra: 4
Dahi, de (bağlaç).
3. Hemān nerkis midir ancak bağan teşrīfine yāriñ
  4. Kudüm-ı pākine gülşen de güller de müheyyādır

242. **de:**
Gazel 106
Mısra: 14
Dahi, de (bağlaç).
13. Dile Sālim selām eyle ne bekler çin-i zülfünde
  14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyādır
243. **de:**
Gazel 106
Mısra: 14
Dahi, de (bağlaç).
13. Dile Sālim selām eyle ne bekler çin-i zülfünde
  14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyādır
244. **dedikleri:-dik, -ler, -i**
Gazel 110
Mısra: 4
Söylemek.
3. Hudā’ dan kesme ‘ākılseñ ümīd-i maṭlebiñ zīrā
  4. Taleb dedikleri ma’nā netice şarf-ı himmetdir
245. **de:**
Gazel 115
Mısra: 3
Dahi, de (bağlaç).
3. Sünbül-i cennet de olsa eylemez şarf-ı ḥayāl
  4. ‘Aşıkñ sevdāsı yāriñ zülf-i ‘anber-būsudur
246. **de:**
Gazel 116
Mısra: 10
Dahi, de (bağlaç).
9. Nakışa vermez o şūha fiğānı ‘uşşākıñ
  10. Gülün de revnaķı Sālim hezār-ı zār iledir
247. **de:**
Gazel 118
Mısra: 9
Dahi, de (bağlaç).
9. Cefā ederse de eyle taḥammül ey Sālim
  10. O pür-cefāya derününda çün mahabbet var
248. **desem:-se, -m**
Gazel 120
Mısra: 8
Söylemek.
7. Varır ağıyāra tenhā bī-tekellūf luṭf eder gāhī
  8. Recā etsem o luṭfu ben garībe et desem etmez
249. **de:**
Gazel 121
Mısra: 2
Dahi, de (bağlaç).
1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firīb olmaz
  2. Benim gibi de ammā bāğ-ı ḥüsne ‘andelīb olmaz
250. **de:**
Gazel 127
Mısra: 2
Dahi, de (bağlaç).

1. Dāğın gibi hiç sinede bir yäre bulunmaz
2. Sinem gibi de 'aşk ile efgäre bulunmaz

251. **dedi:-di**

Gazel 127

Mısra: 5

Söylemek.

5. Destārın ile setr olalı dedi görenler
6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkäre bulunmaz

252. **de:**

Gazel 134

Mısra: 2

Dahi, de (bağlaç).

1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez
2. O her-cāyī şehi sen de gönül terk eyle el vermez

253. **de:**

Gazel 134

Mısra: 10

Dahi, de (bağlaç).

9. Seni eylerse Sālim hicre ğayrı vaşla şāyeste
10. O her-cāyī şehi sen de gönül terk eyle el vermez

254. **de:**

Gazel 136

Mısra: 10

Dahi, de (bağlaç).

9. Siteminden dile bir zerre melālet gelmez
10. Sālimā cevri de maḥz-ı kereminden biliriz

255. **demek:-mek**

Gazel 142

Mısra: 1

Söylemek.

1. Neler çekdi gönül küyuñda ağyāra demek olmaz
2. Raķib-i dūna 'aşık sırr-ı 'aşkı söylemek olmaz

256. **de:**

Gazel 151

Mısra: 9

Dahi, de (bağlaç).

9. Yeter 'izār-ı taḥayyül de Sālimā saña
10. Maḥabbet ehline bir cilvegāh besdir bes

257. **dediler:-di, -ler**

Gazel 166

Mısra: 3

Söylemek.

3. Evvel bize şunsun dediler cāmı raķibān
4. Rindāna 'aceb lāzımedir tarḥ-ı tekellüf

258. **dediğün:-dig, -iñ**

Gazel 170

Mısra: 9

Söylemek.

9. İşte vuşlat dediğün maḥz-ı tesellī oldu
10. Bir baķışda dil-i āvāreyi eglerdi firāk

259. **de:**

Gazel 172

Mısra: 8

Dahi, de (bağlaç).

7. Bizim ile açılır idi kendine ķalsa
8. O gül de mā'il-i kec-pend-i bāğbān ancak

260. **de:**

Gazel 172

Mısra: 10

Dahi, de (bağlaç).

9. Derün-ı sīnemi deldi ḥadeng-i müjgāniñ
10. Müjeñ de ğamzeleriñ gibi bī-amān ancak

261. **deme:-me**

Gazel 173

Mısra: 7

Söylemek.

7. Gözüm yaşını silsin dest-māliyle deme cānān
8. Neden tā böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muḥāl olmak

262. **de:**

Gazel 173

Mısra: 9

Dahi, de (bağlaç).

9. Gireddik koynuna bizler de o sīmīn-teniñ Sālim
10. Olaydı ol şehin ķābil elinde dest-māl olmak

263. **de:**

Gazel 176

Mısra: 8

Dahi, de (bağlaç).

7. Gördük geliyor nāvek-i müjgāni ğazabkār
8. Rāhıdan o ḥünī-nigeḥiñ biz de şapıldıķ

264. **de:**

Gazel 177

Mısra: 5

Dahi, de (bağlaç).

5. İnanma 'arz-ı maḥabbet ederse de o reviş
6. Maḥall-i fırşatına dekdir eñ ḥalūķumuzuñ

265. **de:**

Gazel 178

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Ḥaşr etmek ile cümle dehānına ḥayālim
4. Eş'arımızniñ oldu mezāmīni de bārık

266. **de:**

Gazel 178

Mısra: 7

Dahi, de (bağlaç).

7. Düşmezdi gönüller de biri birine anda
8. Kāküllerini bād-ı şabā etmese taḥrīk

267. **de:**

Gazel 194

Mısra: 6

Dahi, de (bağlaç).

5. Ğamzeden etseñ tarahḥum bizlere māni' midir
6. Ḥālime kāfir de olsa şefķat eyler sen degil

268. **deriz:-riz**

Gazel 195

- Mısra: 1
Söylemek.
1. 'Aşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
  2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil
269. **deyip:-yip**
Gazel 197
Mısra: 4
Söylemek.
3. Neler çekdim hevâ-yı zülfü ile bezm-i firkatde
  4. Deyip her ser-güzeştim cümle-i yârâna 'arz etdim
270. **de:**
Gazel 198
Mısra: 8
Dahi, de (bağlaç).
8. Çıkar teftiše gamzeñ dilleri luţf ile kâkül de
271. **der:-r**
Gazel 201
Mısra: 3
Söylemek.
3. Seni ben meclisimden dūr etmem der idiñ baña
  4. Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım
272. **de:**
Gazel 202
Mısra: 4
Dahi, de (bağlaç).
3. Harâb etdi sipâh-ı gamzesi mülk-i dili çünkim
  4. Yed-i şekvâyı ol şâha gönül ben de bülend etdim
273. **der:-r**
Gazel 205
Mısra: 10
Demek, söylemek.
9. Gönümü bulduñ mu deyü eylesem Sâlim su'âl
  10. Gamze-i hâzır-cevâbı der ki bilmem bulmadım
274. **deme:-me**
Gazel 210
Mısra: 10
Söylemek.
9. Teğâfûl-güne gamzeñ her ne rütbe eylese inkâr
  10. Kerem kıl Sâlim'i bārî efendim deme sen bilmem
275. **derse:-r, -se**
Gazel 215
Mısra: 7
Demek, söylemek.
7. Felek târâc edem derse eger ser-mâye-i hüşun
  8. Kişiyi 'âlem-i dünyâda bir mañbûba dūş etsin
276. **derseñ:-r, -señ**
Gazel 218
Mısra: 1
Demek, söylemek.
1. Derseñ ey dil o cefâ-pişemizi râm olsun
  2. Nağd-i hün-âbe-i çeşmiñ ile ibrâm olsun
277. **de:**
Gazel 222
Mısra: 4
Dahi, de (bağlaç).

3. Süzenidir işleri müjgânının ser-tâ-be-pâ
  4. Mülket-i ruhsâr-ı dil-ber de aransa kâleden
278. **de:**
Gazel 227
Mısra: 4
Dahi, de (bağlaç).
3. El-ğazer mağrūr-ı câh-ı hüsñ ü ân olma şakın
  4. Ey benim derdim görüp de baña dermân etmeyen
279. **de:**
Gazel 227
Mısra: 11
Dahi, de (bağlaç).
11. Mû-be-mû seyr eyleyip de cümleten endâmıñı
  12. Kim durur zülfüñ gibi kendin perîşân etmeyen
280. **de:**
Gazel 228
Mısra: 6
Dahi, de (bağlaç).
5. Düşen kalkmaz yaţar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda
  6. Hemân 'aşık seniñ de tek vücûduñ bî-mecâl olsun
281. **de:**
Gazel 228
Mısra: 9
Dahi, de (bağlaç).
9. Bilinmekse garâz Sâlim benim de rütbe-i 'aşkıñ
  10. Ser-i küyunda dillerden mañbabetler su'âl olsun
282. **der:-r**
Gazel 229
Mısra: 1
Söylemek.
1. Kim der 'uşşâkı gam ile böyle nâlân olmasın
  2. Tek hemân âzürde-i endüh-ı hicrân olmasın
283. **de:**
Gazel 231
Mısra: 6
Dahi, de (bağlaç).
5. Gamze kuşandı tîr-keşini işte gelmede
  6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydâ silâhdan
284. **deme:-me**
Gazel 237
Mısra: 2
Söylemek.
1. Vaşlıñ ile nâ-kâm gönül kâmver olsun
  2. Olmaz deme luţf eyle bu nâziñ yeter olsun
285. **de:**
Gazel 237
Mısra: 3
Dahi, de (bağlaç).
3. Gelmezse de tek hâle-i âğuşuma bir şeb
  4. Kalbinde o meh-pâreniñ 'uşşâka yer olsun
286. **der:-r**
Gazel 238
Mısra: 1
Söylemek.

1. Der iseñ gezdigin yerler eger ag üstü bāğ olsun
2. Yanında sāki-i gül-çehre destinde ayağ olsun

287. **de:**

Gazel 238

Mısra: 8

Dahi, de (bağlaç).

7. Siyeh-fām eylediñ rüzum firāk-ı zulf-i dil-berle
8. Seniñ de bu revişlerle yüzün ey baht ağ olsun

288. **demezsini:-mez, -siñ**

Gazel 238

Mısra: 10

Söylemek.

9. Görüp hālin terahhum etmediñ gitdiñ aña hayfā
10. Demezsini kim derimde Sālim-i bī-kes çerāğ olsun

289. **de:**

Gazel 239

Mısra: 5

Dahi, de (bağlaç).

5. Sen de var seyr et hayāl-i rüy-ı yāri ey sirişk
6. Hep çekildi gülsitāna şimdi cūlar sū-be-sū

290. **dermiş:-r, -miş**

Gazel 241

Mısra: 1

Söylemek.

1. Raķib-i rü-siyeh hattniñ için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i hūbānım incinme ser-i mū aña eldir bu

291. **derler:-r, -ler**

Gazel 241

Mısra: 4

Söylemek.

3. Zamān-ı hattni geldikde nola ersek vişāline
4. Gönül harman şoñu dervişleriñ derler meşeldir bu

292. **de:**

Gazel 242

Mısra: 9

Dahi, de (bağlaç).

9. Hāşılı olsa iki gözü de a'mā kať'ā
10. Eylemez naķşınıñ güm dide-i bīdār-ı 'adū

293. **de:**

Gazel 248

Mısra: 7

Dahi, de (bağlaç).

7. Bu gün de hāşıl aķşam oldu ol meh etmedi teşrif
8. Ümid-i diden-i ruhsarı yāriñ kaldı ferdāya

294. **derlermiş:-r, -ler, -miş**

Gazel 250

Mısra: 2

Söylemek.

1. Da'vet etsek ol gözü şehbāzı bir mümtāz ile
2. Avla derlermiş meşeldir gāh bazı bāz ile

295. **de:**

Gazel 254

Mısra: 3

Dahi, de (bağlaç).

3. Yıkıdığın var ise de dünyede beyt-i kalbim
4. Yaptığın eski binadır yine ma'mūr eyle

296. **dediler:-di, -ler**

Gazel 260

Mısra: 5

Söylemek.

5. Berāt ile dediler mālİK oldu hüsn ü āna ol
6. Gören tuğrā-yı ebrūsun hať-ı 'ālī-nişān içre

297. **desinler:-sin, -ler**

Gazel 260

Mısra: 12

Söylemek.

11. Gönül pervāneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tā
12. Desinler Sālim olmuşdur münevver 'aşıkān içre

298. **de:**

Gazel 269

Mısra: 2

Dahi, de (bağlaç).

1. 'Adūlar 'id ederlermiş görüp hicrānıñı bende
2. Ne var bir dest-būsūñla sevindirsen beni sen de

299. **de:**

Gazel 272

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

3. Dil esir-i kāfir-i zulfündür āzād eyleyip
4. Bir gevāb et sen de ey mekkāre Allāh 'aşkına

300. **de:**

Gazel 273

Mısra: 6

Dahi, de (bağlaç).

5. Varaķ-ı vaşf-ı ruħun 'arız edelim cānāne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervişāne

301. **de:**

Gazel 274

Mısra: 10

Dahi, de (bağlaç).

9. Çürükdür ekşeri kalbi zamāneniñ nola ger
10. Bakılmaz ise cihānda bizim de sağımıza

302. **de:**

Gazel 276

Mısra: 15

Dahi, de (bağlaç).

15. Ferd ferd idi tekāşür de ferāgatde idi
16. Vaħadāt u 'aşere belki müşennā yoğidi

303. **dermiş:-r, -miş**

Gazel 277

Mısra: 9

Söylemek.

9. Metā'-ı vaşlıma naķd-i revānım isterim dermiş
10. Meded bir cān için Sālim anıñla bozma bāzārı

304. **dediler:-di, -ler**

Gazel 282

Mısra: 11

Söylemek.

11. Dediler ʔal'atıña mäh-ı nev etmiş taklîd
12. Onda äyâ bu güzel ʔeşm ile ebrü var mı

305. **deyiñ:-yiñ**

Gazel 289

Mısra: 7

Söylemek.

7. Deyiñ o şüh-ı cefâ-cüya sînemiz şimdi
8. Donandı dâğ ile yer yer gelir mi gelmez mi

306. **dedikleri:-dik, -leri**

Gazel 291

Mısra: 6

Söylemek.

5. Nola bigâne-i zevk u şafâ olsağ fırâkıñla
6. Gönül dedikleri ma'nâ gamıñla âşinâ oldu

307. **der:-r**

Gazel 291

Mısra: 9

Söylemek.

9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Sâlimâ dil-dâr
10. Bize her ne dediyse hep vefâdan mâ'adâ oldu

308. **dediyse:-di, -yse**

Gazel 291

Mısra: 10

Söylemek.

9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Sâlimâ dil-dâr
10. Bize her ne dediyse hep vefâdan mâ'adâ oldu

de' b-i vâlâyı:

1. **de' b-i vâlâyı:-yı**

Kaside 10

Mısra: 327

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce gelenekler.

327. Bilir idi bu de' b-i vâlâyı
328. Geh 'iyâdet ederdi merzâyı

de' b-i zamâne:

1. **de' b-i zamâne:**

Gazel 22

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın adeti.

11. Vaz'-ı nâ-şâyeste-i ihvâna bakma Sâlimâ
12. Böyledir de' b-i zamâne gâh düşmen gâh düst

debîrân-ı sitâyiş-pîrâ:

1. **debîrân-ı sitâyiş-pîrâ:**

Kaside 26

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgüler tertip eden katipler || Şâirler.

21. Böyle şebt eylemiş evşâf-ı şerîf-i zâtın
22. Levha-i medhe debîrân-ı sitâyiş-pîrâ

debîrân-ı zamân:

1. **debîrân-ı zamân:**

Tarih 8

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın yazıcıları, katipleri.

43. Bu güne yazdılar yek-ser genâ-yı zât-ı zî-şânıñ

44. Debîrân-ı zamân u kâtibân-ı südde-i nüh-ţâk

debîr-i ʔarh-ı mu' ciz-gü-yı zîbende-edâ:

1. **debîr-i ʔarh-ı mu' ciz-gü-yı zîbende-edâ:**

Kaside 25

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslü sözlerle mucizeler meydana getiren dünya katibi.

13. Bu güne etdi evşâf-ı şerîfîn şafha-i ʔarha

14. Debîr-i ʔarh-ı mu' ciz-gü-yı zîbende-edâ imlâ

debîr-i hoş-edâ:

1. **debîr-i hoş-edâ:**

Kaside 13

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel ifadeler kullanan katip || Şâir.

41. Öyle 'âlî-gevher-i kân-ı sa'âdet kim anıñ

42. Vaşf-ı pâkin yazdı bu güne debîr-i hoş-edâ

debîr-i kudret:

1. **debîr-i kudret:**

Tarih 3

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudret kâtibi || Sultan 3. Ahmed.

37. Öyle şâhenşeh-i devrân ki debîr-i kudret

38. Etdi bu güne anıñ vaşf-ı şerîfin imlâ

debistân-ı cihân:

1. **debistân-ı cihân:**

Tarih 17

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya okulu, dünya.

23. Toldu nûkhet ile bâğın sâha-i 'âlemleri

24. Oldu revnaqla debistân-ı cihân hâlet-ʔarîn

def' :

1. **def' ine:-in, -e**

Gazel 38

Mısra: 6

Def etme, başından kovma, savma.

5. Be-her seher nola sâğar elimden olmasa dūr

6. Hümâr def' ine cânâ olur şerâb lezîz

def' eder:

1. **def' eder:-er**

Gazel 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kovmak, göndermek.

5. Hemân şoşbet gibidir meclis içre âşinâlarla

6. Hücüm-ı vahşet-i dūrî-i yâri def' eder kâgaz

def' evler:

1. def' eyler:-r

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Def etmek || Ortadan kaldırmak, bertaraf etmek.

3. Girye def' eyler hemîşe sūziş-i derd ü gamı

4. Âb-rizân olsa hergiz âteşe teskîn olur

def' a:

1. def' a:

Muamma 34

Mısra: 2

Kez, kere.

1. Cemâle nice sîr olsun cihân mülkünde ey Sâlim

2. O serve bir iki üç def' a bakmağ ile 'âşıklar

def' -i dil-tengi-i kıyâmet kıl:

1. def' -i dil-tengi-i kıyâmet kıl:

Kaside 10

Mısra: 424

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyâmet günününü gönül daraltan-düşüncesini-uzaklaştırmak.

423. Meded eyle meded 'inâyet kıl

424. Def' -i dil-tengi-i kıyâmet kıl

def' -i ğam edip:

1. def' -i ğam edip:-ip

Tesdis 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederi bertaraf etmek.

13. Lutf u ihsân u kerem kıl ey şeh-i 'âlî-himem

14. Geh telâkî-i vişâliñ ile edip def' -i ğam

def' -i ğam et:

1. def' -i ğam et:

Diğer 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntıyı, kederi gidermek.

7. Gerçi zahmet durur amma kerem et

8. Mağdem-i pâkiñ ile def' -i ğam et

def' -i ğam kıl:

1. def' -i ğam kıl:

Terkib-bend 1

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgîlinin gelişiyile âşğın- gamının bitmesi.

63. Yaman oldu meded hâlim kerem kıl

64. Yetişdir cām-ı vaşlîñ def' -i ğam kıl

def' -i ğubâr et:

1. def' -i ğubâr et:

Kaside 31

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Gönüldeki- tozu gidermek (Gönüldeki mutsuzluğu gidermek).

27. Zeyl-i eltfâfi ile def' -i ğubâr et ğamdan

28. Levh-i mir'ât-ı dil-i zârı müberâ eyle

def' -i keder ede:

1. def' -i keder ede:-e

Kaside 22

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzün ve kederin gitmesi, yok olması.

121. Ede zeyl-i 'inâyetiñle meger

122. Rüy-ı mir'ât-ı sîne def' -i keder

def' -i keder et:

1. def' -i keder et:

Tesdis 5

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederi, üzüntüyü savmak, uzaklaştırmak.

21. Geh nihâni müjde-i vaşlîñla et def' -i keder

22. Böyle bil kim hâşılı ey verd-i gülzâr-ı hüner

def' -i sevdâ evlemem:

1. def' -i sevdâ evlemem:-mem

Gazel 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdâyı uzaklaştırmak, sevdadan uzak durmak.

9. Sâlimâse def' -i sevdâ evlemem gülşende ben

10. Gerdiş-i cû halka-i zencirdir sensiz baña

defîne:

1. defînedir:-dir

Gazel 101

Mısra: 9

Gömülü kıymetli eşya || Âşğın gönlündeki kıymetli duygular.

9. Defînedir dil-i Sâlim'de eylemez izhâr

10. Derüni 'âşık olan saña 'aşkıñı güm eder

defîn-i genc-i umûr:

1. defîn-i genc-i umûr:

Kaside 10

Mısra: 480

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olaylar, hadiseler hazinesinin saklı olduğu yer || Gönül.

479. Sineñi eyledi hâzîne-i nûr

480. Kâlb-i pâkiñ defîn-i genc-i umûr

defîn-i mestürî:

1. defîn-i mestürî:-ı

Kaside 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli hazîne || Hz. Âdem'in vücudunun yaratılması.

5. Göründü beyzası nünüñ fezâ-yı hilkatde

6. Açıldı genc-i vücuduñ defîn-i mestürî

defter-dâr eder:

1. defter-dâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Belagat şehrinin- en önemli memuru-şairi- haline gelmek.

29. Etdi çün tebyüz-i icmâli şenâsını felek

30. Kilkimi şehir-i belâgat içre defter-dâr eder

defter-i âşiyâna:

1. defter-i âşiyâna:-a

Kaside 7

Mısra: **100**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Gönül- evinin defteri.

99. Hatm-i suhan eyle kim şenâsı

100. Şad defter-i âşiyâna şıgımaz

defter-i aşka:

1. defter-i aşka:-a

Gazel 257

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk defteri.

3. Eger tertib-i uşşâk etdirirsen nevk-i müjgâna

4. Eñ evvel defter-i aşka dil-i mehcürdan başla

defter-i ehl-i hünerde:

1. defter-i ehl-i hünerde:-de

Kaside 32

Mısra: **31**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âlimlerin defteri || Âlimlerin düşünceleri.

31. Defter-i ehl-i hünerde denilir ol zâtûñ

32. Neşrine âb-ı hayât nazmına dürr-i yek-tâ

defterin beyâza çekmede:

1. defterin beyâza çekmede:-me, -de

Gazel 177

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temizlemek, hataları silmek.

9. Esâmesin okumak Sâlimâ neden lâzım

10. Beyâza çekmede çarlı defterin 'uķûkumuzuñ

deg:

1. degmez:-mez

Kaside 20

Mısra: **289**

Layık olmak.

289. Müjde-i şâygân degmez mi

290. Biñ harâc-ı cihân degmez mi

2. degmez:-mez

Kaside 20

Mısra: **290**

Layık olmak.

289. Müjde-i şâygân degmez mi

290. Biñ harâc-ı cihân degmez mi

3. degmedik:-me, -dik

Gazel 165

Mısra: **7**

Ulaşmak, erişmek.

7. Degmedik tās-ı nigünün bir içim bâdesine

8. Câm-ı pür-feyzini ancak şeh-i Cem çekdi dirig

deger:

1. deger:

Tarih 24

Mısra: **54**

Layık, şayan.

53. Ey âfitâb-ı meh-serir ol şadr-ı Eflâtun-nazir

54. Olursa baña ger zahir bu tuhfе bir mansib deger

degil:

1. degildir:-dir

Tarih 1

Mısra: **25**

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

25. Degildir Kehkeşân gelmiş bu sūra

26. Çiçekli bir su dībâsıyla gerdün

2. degil:

Tarih 1

Mısra: **29**

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

29. Degil ebr-i rakik âmâde etmiş

30. Hevâyî-reng bir top şofu gerdün

3. degil:

Tarih 1

Mısra: **67**

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

67. Degil bir bende-i ednâsı anıñ

68. Derinde Ca'fer ü Yahyâ vü Hârûn

4. degil:

Kaside 1

Mısra: **18**

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

17. Ebr-i lutfu na'im ile mâlî

18. Kereminden bir ân degil hâlî

5. degil:

Terkib-bend 1

Mısra: **62**

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

61. Şikâyet kim şikenc-i kâkülünde

62. Degil büy-ı vefâ aşlâ hırâmân

6. degilken:-ken

Matla 4

Mısra: **1**

.... bile değil.

1. Eşkime nisbetle kaçra degilken bārân

2. Baña yol vermiyor olmaklığa cānāna revān

7. degil:

Matla 5

Mısra: 2

Yalnız onu değil ..... bile.

1. Ko gitsin dil giderse tek seniñle āşınā olsun
2. Yoluñda nāzeninim dil degil cānım fedā olsun

8. **degil:**

Lugaz 6

Mısra: 2

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

1. Nedir ol şey' -i hoş-âyende-vücüd
2. Gerçi mer'î degil ammā mevcüd

9. **degildir:-dir**

Kaside 7

Mısra: 35

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

35. Bilmek de murādımız degildir
36. Zirā bu cihāniyāna şıgmaz

10. **degil:**

Tesdis 7

Mısra: 25

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

25. Sālimā murğ-ı seher vuşlata şāyān mı degil
26. Yoħsa pervāne-i şem'-i ruħ-ı cānān mı degil

11. **degil:**

Tesdis 7

Mısra: 26

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

25. Sālimā murğ-ı seher vuşlata şāyān mı degil
26. Yoħsa pervāne-i şem'-i ruħ-ı cānān mı degil

12. **degil:**

Tesdis 7

Mısra: 27

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

27. Şeb ü rüz āteş-i 'aşkı ile sūzān mı degil
28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülistān mı degil

13. **degil:**

Tesdis 7

Mısra: 28

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

27. Şeb ü rüz āteş-i 'aşkı ile sūzān mı degil
28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülistān mı degil

14. **degil:**

Kaside 8

Mısra: 70

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in

başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

69. Kümeyt-i hāme gezinmiş bu yolda bir iz var
70. Degil nuķāt dökülmüş o naķş-ı hāfirdir

15. **degil:**

Kaside 8

Mısra: 93

Yalnız onu değil ..... bile.

93. Degil muķārinine belki gā' ibine bile
94. O hānedānda iħsān cümle hāzırdır

16. **degildir:-dir**

Tarih 9

Mısra: 1

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

1. Mū degildir 'ārız olmuş 'ārız-ı dil-cūyuña
2. Kıl kâlemler yazdılar evşāf-ı hüsnuñ rüyuña

17. **degil:**

Diğer 9

Mısra: 69

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

69. Māh-ı tābān degil miyānesine
70. Dāğ urdum derūn-ı hānesine

18. **degil:**

Kıt'a 9

Mısra: 3

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

3. Degil bihbūda bend olmak siyeh-pūşî ile çeşmim
4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultānım

19. **degil:**

Tarih 10

Mısra: 51

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

51. Bu degil bŷy-ı mücessemdir bu
52. Gerçi bu bŷyile yeksān olmaz

20. **degildir:-dir**

Diğer 10

Mısra: 58

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

57. Cihānda oldu çhādīş-i midħati meşhūr
58. Belīga medħi degildir sezā hemān fuķahā

21. **degil:**

Kaside 10

Mısra: 281

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

281. Yā bu mu ‘ciz degil mi dehşet-yāb

282. Ya ‘ni te’ mîn-i ‘ayn-ı hâyıṭ u bāb

22. **degil:**

Kaside 10

Mısra: 291

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

291. Yā bu mu ‘ciz degil midir meşhūr

292. Kî siyerlerde oldu hep meşhūr

23. **degil:**

Gazel 10

Mısra: 8

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

7. Nihāndir şem‘-i ruḥsārīñ gözümde şem‘e hācet yok

8. Degil şem‘i remeden etmek istiḥkāl biz cānā

24. **degil:**

Kaside 12

Mısra: 48

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

47. Ṭavāf ederdî o nūru melā‘ik ü ervāḥ

48. Eder degil iken ervāḥımız bu ḥākṣūrî

25. **degildir:-dir**

Gazel 12

Mısra: 9

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

9. Kāse-i çeşiminde bî-hūde degildir cünbişi

10. Eşk-i çeşm-i aşîka baḳdıḳça dîtrer āfîṭāb

26. **degil:**

Kaside 13

Mısra: 11

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

11. Ḥavz deryā-beççedir ammā yine deryā degil

12. Anıñiçün olmada ḥaddince mevci rû-nümā

27. **degildir:-dir**

Kaside 18

Mısra: 7

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

7. Yaḥ degildir ṭaraf-ı bāmda āvîze olan

8. Ḥāne taḥmînine dey eyledi vaz‘-ı şākūl

28. **degil:**

Kaside 19

Mısra: 76

Yalnız onu deḡil ..... bile.

75. O sulṭān-ı cihān şāḥib-kırān-ı bezm-i ‘ālî kim

76. Degil Rum’a sitān-ı mihri besdir Hind ü Bulḡar’e

29. **degil:**

Kaside 20

Mısra: 262

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

261. Zāṭı ‘irfān ile hemîn māli

262. Ma‘rifetden bir ān degil ḥālî

30. **degil:**

Kaside 20

Mısra: 305

Yalnız onu deḡil ..... bile.

305. Biz birini degil hezārını ger

306. Dikseler kîsemiz de ser-tā-ser

31. **degildir:-dir**

Kaside 23

Mısra: 25

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

25. Degildir berf edip taḳlîd ol şadr-ı keremkārı

26. Çil aḳçayla felek pür eyledi dāmān-ı dūnyāyı

32. **degildir:-dir**

Kaside 23

Mısra: 57

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

57. Degildir Keh-keşān ‘arz etdi gerdūn-ı siyeh-tālî‘

58. Semend-i cāhına bir sîmden raḡt-ı mücellāyı

33. **degil:**

Tarih 24

Mısra: 27

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

27. Destūr-ı a‘zam Ḥızr-pey mişli degil Dārā vü Key

28. Dūnyā yanında leys‘-i şey‘ merdūdudur sîm ile zer

34. **degildir:-dir**

Kaside 28

Mısra: 53

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

53. Dūnyede kābil degildir midḥatîñ tafşîli çün

54. Kilk-i taḳşir-āverim da‘vātu āḥir-kār eder

35. **degil:**

Kaside 30

Mısra: 41

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken’in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

41. Degil encüm ümîd-i intisāb eyler o şem‘e hep

42. Dil-i pervānehā-yı ṭārem-i vālā-yı ‘ulyāyı

36. **degilsem:-sem**

Kaside 30

Mısra: 55

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

55. Eger şâyeste-i luftuñ degilsem âsitânından

56. Beni dūr eyle gösterme ruḥ-ı maḫşūd-ı zibāyı

37. **degilsem:-sem**

Kaside 30

Mısra: 57

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

57. Eger 'abd-i 'ubeyd-i ḫalka-ber-gūşuñ degilsem ben

58. Efendim kullarıñdan 'add etme 'abd-i ednāyı

38. **degil:**

Matla 36

Mısra: 1

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

1. Kimse görmüş degil ol şūḫ gibi dünyāda

2. Sürmeyi gözden alır al ile kaḫḫāl-zāde

39. **degildir:-dir**

Müfret 36

Mısra: 1

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

1. Degildir ḫāl-i müşğiniñ o nāf-ı sīm üstünde

2. Devā-yı misk-i 'uşşākī yazılmış ḫoḫka ağzıdır

40. **degildir:-dir**

Müfret 38

Mısra: 1

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

1. Degildir ḫāl-i 'anber-bū kenār-ı la'l-i dil-berde

2. Devā-yı misk-i 'uşşākī yazılmış ḫoḫka ağzında

41. **degil:**

Gazel 52

Mısra: 5

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

5. Aşināya eylemek bīgāne vādī ḡam degil

6. Olmasın aḡyār ile hergiz hemān dil-dār yār

42. **degil:**

Gazel 53

Mısra: 7

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

7. Degil bīgāne -rū cümle degildir āşinā cānā

8. Şu rütbe rāzını sīnemde mihrin güm-sürāḡ eyler

43. **degildir:-dir**

Gazel 53

Mısra: 7

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

7. Degil bīgāne -rū cümle degildir āşinā cānā

8. Şu rütbe rāzını sīnemde mihrin güm-sürāḡ eyler

44. **degil:**

Gazel 56

Mısra: 12

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

11. 'Aḡl u ḫarār u şevk u tefekkür de sendedir

12. Bir dil degil yanında hemān miḫmān olur

45. **degildir:-dir**

Gazel 59

Mısra: 1

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

1. Dil ol şeh-i ḫübānına bīgāne degildir

2. Zerre ḫūr-ı raḫşānına bīgāne degildir

46. **degildir:-dir**

Gazel 59

Mısra: 2

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

1. Dil ol şeh-i ḫübānına bīgāne degildir

2. Zerre ḫūr-ı raḫşānına bīgāne degildir

47. **degildir:-dir**

Gazel 59

Mısra: 4

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

3. Hep maḫrem-i esrār-ı dem-i mülket-i derdiz

4. 'Ālem ḡam-ı hicrānına bīgāne degildir

48. **degildir:-dir**

Gazel 59

Mısra: 6

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

5. Pā-best-i cihān olmaḡile dūr tutulmaz

6. Sāye meh-i tābānına bīgāne degildir

49. **degildir:-dir**

Gazel 59

Mısra: 8

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

7. Vâkıf durur esrâr-ı dil-i dil-bere şâne
8. Ol zülf-i perîşânına bigâne degildir

50. **degiliz:-iz**

Gazel 59

Mısra: 9

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

9. Ol gül-ruha Sâlim degiliz dūr cihānda
10. Bülbül çemenistânına bigâne degildir

51. **degildir:-dir**

Gazel 59

Mısra: 10

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

9. Ol gül-ruha Sâlim degiliz dūr cihānda
10. Bülbül çemenistânına bigâne degildir

52. **degil:**

Matla 69

Mısra: 2

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

1. Terk edip varımı oldum aña maşşûş şeydâ
2. Nazarımda degil ise nola dünyâ 'ukbâ

53. **degil:**

Gazel 74

Mısra: 7

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

7. Degil mülâhaza-i çâr-eburu-yı dil-dâr
8. Felâket-i dil-i nâ-çâr gayrı yüzdendir

54. **degildir:-dir**

Gazel 76

Mısra: 3

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

3. Degildir çâr ebrû muşhaf-ı pāk-i cemâliñde
4. Yed-i kudret cemâliñ hıfza etdi çâr gül tahrîr

55. **degil:**

Gazel 81

Mısra: 4

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

3. Gadr-i dirâz-ı dil-bere bâ'ış nedir deme
4. Gelmek hemân murâdı degil bir bahânedir

56. **degil:**

Gazel 81

Mısra: 6

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

5. Pâ-mâl-i rāh-ı 'aşkına bunca sitem ile
6. Maşşûdu cevri ü nâz degil de yâ nedir

57. **degil:**

Gazel 82

Mısra: 1

Değil mi?.

1. Şafâ-yı hâtır-ı 'aşık vefâ degil de nedir
2. Cefâ dedikleri 'ayn-ı ezâ degil de nedir

58. **degil:**

Gazel 82

Mısra: 2

Değil mi?.

1. Şafâ-yı hâtır-ı 'aşık vefâ degil de nedir
2. Cefâ dedikleri 'ayn-ı ezâ degil de nedir

59. **degil:**

Gazel 82

Mısra: 4

Değil mi?.

3. Tılsım-ı genc-i maḥabbet ḥulûş-ı 'aşıktır
4. Du 'â-yı şubḥ-demî kîmyâ degil de nedir

60. **degil:**

Gazel 82

Mısra: 6

Değil mi?.

5. Muḥaddemât-ı tefekkür ḥayâl-i bâtıldır
6. Neficekâri-i 'âlem hebâ degil de nedir

61. **degil:**

Gazel 82

Mısra: 8

Değil mi?.

7. Ğarîḳ-ı baḥr-i günâhız buña güvâh du 'â
8. Dirâz-ı dest-i temennâ recâ degil de nedir

62. **degil:**

Gazel 82

Mısra: 10

Değil mi?.

9. O ğamzeden niğeh-i luṭf ümîdi ey Sâlim
10. Bakılssa 'aşıka 'ayn-ı ḥaṭâ degil de nedir

63. **degildir:-dir**

Gazel 89

Mısra: 3

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

3. Ṭab'ımız muğber degildir ḥaṭṭ-ı pâkiñden seniñ
4. Ḥaṭ berât-ı 'aşkıñı 'aşıklarıñ tecdîd eder

64. **degildir:-dir**

Gazel 106

Mısra: 6

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

5. Dü çeşm-i ḥün-feşânım saña meclis eylemiş tertîb
6. Degildir ḥün u çeşmim bâde sâğarda müheyyâdır

65. **degiliz:-iz**
Gazel 136
Mısra: 3
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
3. Degiliz gerçi ki mestâne-i mey-hâne velî
4. Neşve-i cām-ı meyi cümle feminden biliriz
66. **degil:**
Gazel 137
Mısra: 3
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
3. Āh-i cān-süz degil bāng-i ezān zāhir olur
4. Yakdı ateşlere mülk-i dili ol āfetimiz
67. **degildir:-dir**
Gazel 153
Mısra: 2
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
1. Dirîg ey meh seniñ agyār mişliñ gül kıyās etmiş
2. Kıyāsı lîk bî-hüde degildir iktibās etmiş
68. **degil:**
Gazel 159
Mısra: 5
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
5. Degil maḥv-ı kamer dil-gîr edip müjgān çeşmini
6. Alıpdır cāme-hvābında ḥadeng-i meh-liqādan feyz
69. **degil:**
Gazel 160
Mısra: 6
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
5. Dür olmaz bir nefes yāriñ ḥayālî dîdeden
6. Ğam degil etse benimle hicr-i cānān ihtilāt
70. **degildir:-dir**
Gazel 174
Mısra: 9
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
9. Degildir cāy-ı istiğrāb ey gonca bu 'ālemde
10. Bu gülşende saña 'āşık benim gibi hezār olmak
71. **degil:**
Gazel 175
Mısra: 10
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
9. Cihān bağında Sālim istirāḥat etmediñ aşlā
10. Degil devletle 'ālemde şafā rāḥatladır ancak

72. **degil:**
Gazel 194
Mısra: 1
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
1. 'Ālem oldu şād bezm-i şoḥbetiñden ben degil
2. Bu da cānā ḫālî'imdendir benim senden degil
73. **degil:**
Gazel 194
Mısra: 2
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
1. 'Ālem oldu şād bezm-i şoḥbetiñden ben degil
2. Bu da cānā ḫālî'imdendir benim senden degil
74. **degil:**
Gazel 194
Mısra: 4
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
3. İntizār-ı şevk-ı vaşl etmeñ münāsib görmedik
4. İḫtiyār-ı ğam da etseñ 'āşika ehven degil
75. **degil:**
Gazel 194
Mısra: 6
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
5. Ğamzeden etseñ tarahḥum bizlere māni' midir
6. Ḥālîme kāfir de olsa şefkat eyler sen degil
76. **degil:**
Gazel 194
Mısra: 8
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
7. Boynuna alırdı 'āşık gerdeniñ ammā çi sūd
8. Baḫtî ḫālîndir siyeh-fām eyleyen gerden degil
77. **degil:**
Gazel 194
Mısra: 10
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
9. Gülsitāna seyre gitdik yārsız biz Sālimā
10. Güyiyā 'ālem o 'ālem gülşen ol gülşen degil
78. **degil:**
Gazel 195
Mısra: 1
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
1. 'Āşıkız deriz yine yāre recāmız çok degil
2. Nāz ederse bizlere ol dil-rübāmız çok degil

79. **degil:**
Gazel 195
Mısra: 2
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
1. 'Aşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil
80. **degil:**
Gazel 195
Mısra: 4
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
3. Hasret-i ruhsâr-ı zülfûn çekmedir hep kârımız
4. 'Aşkız biz nâle-i şubh u mesâmız çok degil
81. **degil:**
Gazel 195
Mısra: 6
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
5. Kıblegâh etsek nola mihrâb-ı ebrusun anıñ
6. Zâhid-i nev-şiveyiz biz bu riyâmız çok degil
82. **degil:**
Gazel 195
Mısra: 8
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
7. Gânzeler bigânedir etmez nigh 'âşıklara
8. Mülk-i hüsnünde garîbiz âşinâmız çok degil
83. **degil:**
Gazel 195
Mısra: 10
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
9. Müflis-i şevkız ticâretgâh-ı tâli'de bizim
10. Sâlimâ ser-mâye-i nağd-i şafâmız çok degil
84. **degildir:-dir**
Gazel 196
Mısra: 4
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
3. Saña kalsa kâbil idi hâlime etmeñ nazar
4. Tâli'im tâli' degildir meh-cebînim neyleyim
85. **degil:**
Gazel 226
Mısra: 10
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
9. Va'de-i vaşl etdiğin ferdâya şalma sevdiğim
10. Sen degil miydiñ benimle 'ahd ü peymân eyleyen

86. **degil:**
Gazel 255
Mısra: 9
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
9. Hülûsu Sâlim'in saña degil çün cây-ı istişkâl
10. Kitâb-ı gâmdan aña firkatîñle hasb-i hâl etme
87. **degil:**
Gazel 276
Mısra: 5
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.
5. Güy-ı esrârî bün-i gûşa getirmek degil a
6. Şadef-i lafz u dür-i ziver-i ma'nâ yoğidi
88. **degil:**
Gazel 284
Mısra: 2
Yalnız onu değil ..... bile.
1. Gâm-ı hicri baña ol mâh-ı tâbânı unutturdu
2. Melâl-i hâtırım cânân degil cânı unutturdu
- degil mi:**
1. **degil mi:**
Tarih 1
Mısra: 105
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir durumu teyit etmek için kullanılan soru ifadesi.
105. Neşâ-ı kalb-i pâkimden degil mi
106. Tezâhüm eylemek şad tâze mazmûn
2. **degil mi:**
Kaside 10
Mısra: 64
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir durumu teyit etmek için kullanılan soru ifadesi.
63. Yalñuz şıkk-ı şakk-ı Meh mi meger
64. Buña hem-ser degil mi şakk-ı şecer
3. **degil mi:**
Kaside 10
Mısra: 389
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir durumu teyit etmek için kullanılan soru ifadesi.
389. Mañz-ı lutfu degil mi in'âmı
390. Mâder-i Bu Hüreyre islâmı
4. **degil mi:**
Gazel 177
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir durumu teyit etmek için kullanılan soru ifadesi.
7. Miyâh-ı kâzib-i 'ayn-ı nifâk degil mi bozan
8. Halâvetin nigh-i dide-i şadûkumuzuñ
- degil midir:**

1. **degil midir:-dir**

Tarih 11

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir durumu teyit etmek için kullanılan soru ifadesi.

23. Hâşılı hüsünü inkâra hañın çäre mi var

24. O degil midir eden nüsha-i hüsnü tekmil

2. **degil midir:-dir**

Gazel 236

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir durumu teyit etmek için kullanılan soru ifadesi.

3. Hep târ u mâr-ı dest-i tazallüm degil midir

4. Güller şitâda derd ü ğam-ı gülsitândan

degil miyim:

1. **degil miyim:-yim**

Kaside 12

Mısra: 172

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir durumu teyit etmek için kullanılan soru ifadesi.

171. Ne deñlü aħkar u ednâ isem de sultânım

172. Degil miyim seniñ 'ırk-ı şerîfiniñ pürü

degin:

1. **degin:**

Gazel 283

Mısra: 8

Dek, kadar.

7. Va'de kılsa gece gelmeklige ol mâh bize

8. Reh-güzârını gönül şubha degin bekler idi

değiş:

1. **değişmem:-mem**

Kaside 19

Mısra: 92

Birini diğerine tercih etmek.

91. Benim 'indimde berterdir cihânda zerrece luțfa

92. Anıñ bir kaçra-i cüdun deĝişmem baħr-i zehhâre

2. **değişmem:-mem**

Kaside 30

Mısra: 82

Birini diğerine tercih etmek.

81. Du 'acımdır demeñ bile yeter baña sa'âdet kim

82. Deĝişmem intisâbım verseler ger baña dünyâyı

3. **değişirsem:-ir, -se, -m**

Gazel 57

Mısra: 3

Birini diğerine tercih etmek.

3. Deĝişirsem ğamıñı 'âleme nâ-merd olayım

4. Derdiñ 'uşşâka begim hâşılı bir devletdir

degme:

1. **degmege:-ge**

Tarih 10

Mısra: 32

Sıradan, basit || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

31. Hüsnüñü etdi mehâsin tekmil

32. Bu hüsnü degmege ihsân olmaz

2. **degme:**

Gazel 85

Mısra: 5

Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.

5. O bir âyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden

6. Cemâl-i pâkine vermez nakîsa hañt-ı tâbişger

3. **degme:**

Gazel 121

Mısra: 6

Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.

5. Nedendir zaħm-ı tûĝıñdan rakîbe ihtirâz etmek

6. O devlet degme bir şahsa cihân içre naşib olmaz

4. **degme:**

Gazel 128

Mısra: 10

Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.

9. Çeker cefâ gehi Sâlim ne hâldir geçmez

10. Bu güne şabrı da hiç degme bir hamül etmez

5. **degme:**

Gazel 129

Mısra: 2

Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.

1. Gönül her serv-ğaddiñ çin-i zulfünde mekân etmez

2. Hümâ-yı evc-i kudî degme yerde âşiyân etmez

6. **degme:**

Gazel 129

Mısra: 12

Seçme, üstün, değerli.

11. Şikenc-i kâkülünde bend bend etmiş dil-i zârıñ

12. Bu luțfu saña Sâlim degme şüh-ı dil-sitân etmez

7. **degme:**

Gazel 148

Mısra: 8

Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.

7. Eder ser-mâye-i şabrın telef bezm-i maħabbetde

8. Maħal-hvân-ı maħabbet degme ğamdan ıztırâb etmez

degme hâl:

1. **degme hâl:-ı**

Gazel 241

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıradan, basit hal-durum.

5. Fenâ dünyâda geçmem hūblardan ta'nı ko zâhid

6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdiden güzeldir bu

2. **degme hâl:**

Gazel 241

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıradan, basit hal-durum.

11. Miyânından ne mümkün dil-berin geçmeklik ey Sâlim

12. O vâdiden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu

degül:

1. degül:

Tarih 1

Mısra: 39

Değil, sadece .... değil.

39. Degül encüm sürüründen bu süra

40. Felek her şeb nişar etmekte altun

2. degül:

Gazel 1

Mısra: 12

-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

11. Der-i Haq bâz-ı dil-i gurbet-enisân iken

12. Gayrı bir dergehe varmak degül a bâb bana

deh:

1. deh:

Tarih 12

Mısra: 37

On.

37. Deh düşüp tarhına târihin dedim

38. Bî-mu'âdildir bu kaşır-ı dil-güşâ

2. deh:

Kaside 20

Mısra: 217

On.

217. Heşt ü deh sâlde olup vâşıl

218. Oldu nakdîne-i emel hâşıl

dehân:

1. dehânım:-im

Kaside 2

Mısra: 85

Far. is. Ağız.

85. Ne diğkat la'l olur belki dehânım

86. Şumâr edip kuşûr u 'aciz ü şânım

2. dehânı:-ı

Kaside 2

Mısra: 128

Far. is. Ağız.

127. Zebânı nûkte-senc-i zülf-i hûbân

128. Dehânı maskağ-ı güy-i perişân

3. dehân:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 78

Far. is. Ağız.

77. Yâd ola ortada gâhice meyân

78. Geh ağızlarda geze la'l ü dehân

4. dehânı:-ı

Tesdis 5

Mısra: 4

Far. is. Ağız.

3. Sırr-ı aşka vâkıf olmaz diğkati bigâneniñ

4. Setr-i râz eyler dehânı 'âşık-ı dîvâneniñ

5. dehâna:-a

Kaside 7

Mısra: 24

Ağız || Söz,kelam.

23. Bâr-ı suhan-ı nihâl-i kudret

24. Bir vech ile hiç dehâna şıgmaz

6. dehân:

Gazel 13

Mısra: 10

Far. is. Ağız.

9. Nice fehm eylesin harf-i vişâli Sâlimâ âdem

10. Tekellümde suhan gerçi 'ayân ammâ dehân gâ'ib

7. dehânî:-î

Gazel 48

Mısra: 20

Far. is. Ağız.

19. Goncaveş Sâlim açılmaz gülşen-i takrîrde

20. Ol dehânî kim zebânı hem-dem-i esrâr olur

8. dehâna:-a

Matla 68

Mısra: 2

Far. is. Ağız.

1. 'İtâbında bile başka hüsün var

2. Yakışmaz her dehâna şekl-i âzâr

9. dehâna:-a

Matla 80

Mısra: 1

Ağız || Dil.

1. Dehâna sırr-ı 'aşkıñ hep derûn-ı sîneden söyler

2. O tûğidir gönül cânâ pes-i âyineden söyler

10. dehânî:-î

Gazel 111

Mısra: 2

Far. is. Ağız.

1. Geh tebessüm rûyuña kim bâ'îs-i taşsîn olur

2. Cevher-i ferdi dehânî mâye-i ta'yîn olur

11. dehânın:-ın

Gazel 114

Mısra: 7

Far. is. Ağız.

7. Dehânın hânde-i la'liyle izhâr etmemekden yâr

8. Hâkîme cevher-i ferde mişâl-i tâm için şağlar

12. dehânna:-ın, -a

Gazel 178

Mısra: 3

Far. is. Ağız.

3. Hâşır etmek ile cümle dehânına hayâlim

4. Eş'ârımızîñ oldu mezâmîni de bârîk

13. dehânı:-ı

Gazel 216

Mısra: 4

Far. is. Ağız.

3. Şanmañız taraf-ı lebin âzürdedir tebhâleden

4. Çâk çâk olmuş dehânı lezzet-i ta'bîrden

dehāna geldikçe:

1. **dehāna geldikçe:-dik, -çe**

Gazel 196

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilinin ucuna gelmek, söyleyecek gibi olmak.

5. Āh geldikçe dehāna buhl edip ketm eylemem

6. Şaklayıp sinemde āvāz-ı hāzīnim neyleyim

dehān-ı 'āşık-ı sūzānda:

1. **dehān-ı 'āşık-ı sūzānda:-da**

Gazel 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakıcı āşıkların sözleri.

3. Yağar erbāb-ı 'āşkı bülbülün feryādı ser-tā-ser

4. Dehān-ı 'āşık-ı sūzānda elhān āteşdir

dehān-ı gonca-i nev-resteye:

1. **dehān-ı gonca-i nev-resteye:-ye**

Gazel 155

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gonca -gibi- ağız.

7. Şeh-i nev-rūza güyā 'arz-ı hāl-i renci-ş-i hicre

8. Dehān-ı gonca-i nev-resteye süsen zebān olmuş

dehān-ı gonca-yı:

1. **dehān-ı gonca-yı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Goncanın ağızı.

51. Dehān-ı gonca-yı seyl-i hor pādāş-ı cevri eyler

52. Siler bīmīden eşk-i 'andefīb-i zār u şeydāy

dehān-ı ma'dumu:

1. **dehān-ı ma'dumu:-u**

Gazel 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmayan ağız || Sevgilinin yok denecek kadar küçük ağız.

3. Bihzād olursa 'āciz-i resm-i femi nola

4. Yāriñ dehān-ı ma'dumu taşvīr olur mu hīç

dehān-ı pāke:

1. **dehān-ı pāke:-e**

Müfret 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz ağız || Sevgilinin ağızı.

1. İfnā-yı vücūd eder cihānda

2. Meftūn olan ol dehān-ı pāke

dehānın pūr eder:

1. **dehānın pūr eder:-er**

Tarih 24

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağız dolu olmak || Mutlu olmak, zenginliğe ulaşmak, padişah eşiğinde olmanın sağlayacağı fayda.

23. Hāk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şām u şeh̄er

24. Her dem dehānın pūr eder sīm ile zer dürr ü güher

dehānından haber çıkmadı:

1. **dehānından haber çıkmadı:-ma, -dı**

Tesdis 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırları açığa çıkarmak, aşk sırrını söylemek.

5. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

6. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

2. **dehānından haber çıkmadı:-ma, -dı**

Tesdis 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırları açığa çıkarmak, aşk sırrını söylemek.

11. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

12. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

3. **dehānından haber çıkmadı:-ma, -dı**

Tesdis 5

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırları açığa çıkarmak, aşk sırrını söylemek.

17. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

18. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

4. **dehānından haber çıkmadı:-ma, -dı**

Tesdis 5

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırları açığa çıkarmak, aşk sırrını söylemek.

23. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

24. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

5. **dehānından haber çıkmadı:-ma, -dı**

Tesdis 5

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırları açığa çıkarmak, aşk sırrını söylemek.

29. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

30. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

dehen:

1. **deheniñ:-iñ**

Diğer 3

Mısra: 39

Ağız, dudak.

39. Deheniñ fikri benim bu dil-i vīrānımda

40. Goncalar hāşıl eder sīne-i sūzānımda

2. **dehendir:-dir**

Lugaz 5

Mısra: 4

Ağız || Makas ağızı.

3. Söylemez söylese lā'dır suhanı

4. Cismi yok cümle dehendir bedeni

3. **dehenim:-im**

Kaside 10

Mısra: 12

Ağız, dudak.

11. 'Arif-i sırr olup dil-i nālān
12. Dehenim ola hoşka-i 'irfān

4. **deheniñ:-iñ**

Kaside 10

Mısra: 477

Ağız.

477. Deheniñ hoşka-i beyān etdi

478. Nuḡk u ta 'biri tercemān etdi

5. **dehenler:-ler**

Matla 46

Mısra: 1

Ağız, dudak.

1. Sen şehe ta 'n etmege cümle dehenler bestedir

2. Kulluğuñla iftiḡāra 'aşıkıñ şāyestedir

6. **deheniñ:-iñ**

Müfret 67

Mısra: 1

Ağız.

1. Deheniñ vaşfına ağız açamaz bir şā'ir

2. Tengdir gāyet ile kāfiye-i teng-dehān

dehenden almağa:

1. **dehenden almağa:-a**

Gazel 199

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek.

13. Harf-i vaşlı ol dehenden almağa etmem ümid

14. Yok yere şarf eylemem bî-hüde Sālim himmetim

dehen-i cümle-i aḡbābda:

1. **dehen-i cümle-i aḡbābda:-da**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dostların sözleri.

129. Olmağa başladı bir bî-hem-tā

130. Dehen-i cümle-i aḡbābda senā

dehenin bāz eder:

1. **dehenin bāz eder:-er**

Kaside 10

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağızını oynatmak (Söylenmek, kötü şeyler söylemek).

83. Ne verir üstürün ne ḡod semenin

84. Ṭaleb etdikçe bāz eder dehenin

deheniñ şakın:

1. **deheniñ şakın:**

Kaside 1

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağızını korumak, konuşma hususunda dikkatli olmak.

71. Dād dādından 'arif-i suḡeniñ

72. Ḡoncaveş la 'l eder şakın deheniñ

dehr:

1. **dehri:-i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 18

Dünya.

17. O zamān kim kerem-i Ḥazret-i Ḥaḡ

18. Dehri etmişdi şehā pür-revnaḡ

2. **dehre:-e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 19

Dünya.

19. Gönderip şāh-ı bahārı dehre

20. 'Aleme verdi şafādan behre

3. **dehri:-i**

Diğer 8

Mısra: 21

Dünya || Tüm insanlar.

21. Dehri eden na 'ime müstaḡraḡ

22. Kıldı zātıñ 'ināyet-i muḡlaḡ

4. **dehre:-e**

Kaside 8

Mısra: 12

Dünya.

11. O tütüyā-yı ḡubārı kim eyledik iksir

12. Ki zerre zerresi dehre yeter Ḥudā birdir

5. **dehriñ:-iñ**

Kaside 8

Mısra: 112

Dünya.

111. Şafā-yı şevkı eḡall-i ḡalil-i bî-encām

112. 'Aceb ḡumümü bu dehriñ ki dehr dāhirdir

6. **dehr:**

Kaside 8

Mısra: 112

Dünya.

111. Şafā-yı şevkı eḡall-i ḡalil-i bî-encām

112. 'Aceb ḡumümü bu dehriñ ki dehr dāhirdir

7. **dehri:-i**

Diğer 10

Mısra: 28

Dünya.

27. Ki oldu teşne-i her neş'e-i şafā ḡöñlüm

28. 'Aceb mi bilmese kārın gezip bu dehri dilā

8. **dehre:-e**

Kaside 14

Mısra: 19

Dünya.

19. Yem-i iḡsānı şaçsa dehre gevher

20. Olur ber-bād Genc-i Bād-āver

9. **dehri:-i**

Kaside 20

Mısra: 47

Dünya || Tüm insanlar.

47. Dehri yek cūdu kām-yāb eyler

48. Zerreyi luḡfu āfitāb eyler

10. **dehr:**

Kaside 22

Mısra: 72

Dünya.

71. Dil-ḥarābān olup hemīn mesrūr
72. Oldu vaktinde dehr hep ma'mūr

11. **dehri:-i**

Kaside 24

Mısra: 2

Dünya.

1. Yağdı erbāb-ı diliñ şem'-i murādını Kadir
2. Etdi ser-tā-be-ḳadem dehri aniñla tenvir

12. **dehre:-e**

Kaside 27

Mısra: 25

Dünya.

25. Ol ki dest-i keremi dehre güher-pāş olsa
26. Dağı nisāna sadeflerden el açmaz deryā

13. **dehri:-i**

Kaside 28

Mısra: 4

Dünya.

3. Māh-ı 'id kim cümle ḥalḳ-ı 'ālemi mesrūr edip
4. Leyle-i zūlmāda dehri maḳdemi nüvvār eder

14. **dehri:-i**

Kaside 28

Mısra: 56

Dünya.

55. Mihr-i zātūñ dā'im olsun burc-ı rıf'atde hemān
56. Kim cemāl-i māh-tābiñ dehri pür-envār eder

15. **dehre:-e**

Kaside 35

Mısra: 63

Dünya || Tüm insanlar.

63. Şā'irān dehre nola lāzım olursa yek-ser
64. Şā'irānla ögünür künbed-i minā her bār

16. **dehre:-e**

Matla 39

Mısra: 2

Dünya.

1. Gubār olmaḳ yoluñda mihr-i raḥşān olmadan yegdir
2. Ḳuluñ olmaḳ seniñ bu dehre sultān olmadan yegdir

17. **dehriñ:-iñ**

Matla 43

Mısra: 2

Dünya.

1. İçmeden bādesini derd-i ḥumārın çekeriz
2. Biz bu dehriñ yine bī-hüde gubārın çekeriz

18. **dehriñ:-iñ**

Gazel 68

Mısra: 5

Dünya.

5. Cefāsı gelmede dehriñ bize gelince göñül
6. Tekāsül eylemez aşlā te'aḳub üzre gelir

19. **dehrden:-den**

Gazel 126

Mısra: 9

Dünya.

9. Etmeziz Sālim şikāyet dehrden bir vech ile
10. Her ne taḳdir etse taḳdir-i İllāh'a ḳā'iliz

20. **dehre:-e**

Gazel 167

Mısra: 6

Dünya || Dünyanın zenginlikleri.

5. Şoñu mev't olıcaḳ bezm-i fenāniñ
6. Tütalım mālİK olduñ dehre tā Ḳāf

dehr bāğından:

1. **dehr bāğından:-n, -dan**

Lugaz 3

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya bahçesi, dünya.

21. Yine böyle iken dimāğından
22. Redd olunmadı dehr bāğından

dehr-i deniden:

1. **dehr-i deniden:-den**

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak dünya, kahpe felek.

7. Tālib-i İḳbāl olan dehr-i deniden ḥaşre dek
8. Çeşmini vaḳf-ı nigāh-ı revzen-i ümmid eder

dehr-i dün-meşrebden:

1. **dehr-i dün-meşrebden:-den**

Gazel 83

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak tabiatlı dünya, alçak dünya.

1. Dehr-i dün-meşrebden ol kim devlet ümmidindedir
2. Güyyā zehr-ābdan ḥāşıyyet ümmidindedir

dehr-i ḡaddāre:

1. **dehr-i ḡaddāre:-e**

Gazel 263

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımasız dünya.

3. Yeter oldu ḡam-ı firḳat vişāliyle o hün-hvārıñ
4. Sevdirse bizi bir kez nolurdu dehr-i ḡaddāre

dehr-i ḡaddārıñ:

1. **dehr-i ḡaddārıñ:-iñ**

Müfret 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımasız dünya.

1. Cihānda her kişiniñ bir ḡam-ı pinhāni var elbet
2. Ne mümkün görmemek Sālim ḡamın bu dehr-i ḡaddārıñ

dehri tutdu:

1. **dehri tütdu:-du**
Terkib-bend 1
Mısra: 79
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyayı tutmak || Çok yayılmak, her yere dağılmak.
79. Fiğānım dehri tütdu Kāf-tā-Kāf
80. Terahhūm et baña insāf inşāf

dehr-i vīrāne:

1. **dehr-i vīrāne:**
Kaside 24
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkık dünya.
55. Sen o Rüstem-reviş-i āşafisin eyler ümīd
56. Dehr-i vīrāne zamānında ki ola ta'mīr

dehriñ:

1. **dehriñ:**
Gazel 77
Mısra: 8
Dünya.
7. Rehā-yāb olmaz endūh-ı fenādan şāh-ı 'asr olsa
8. Bu dehriñ 'ālemin eylerse 'ālemdede gedā eyler

dehşetger-i şaff-ı 'adū:

1. **dehşetger-i şaff-ı 'adū:**
Tarih 5
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşmanları dehşete düşüren.
7. Şıy'ı taḥl-ı haşmetiñ dehşetger-i şaff-ı 'adū
8. Darb-ı kūs-ı heybetiñle küşte küffār-ı naḥiṣ

dehşet-i mükerrerden:

1. **dehşet-i mükerrerden:-den**
Kaside 10
Mısra: 339
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli bir dehşet hali.
339. Sür'at ü dehşet-i mükerrerden
340. Zāhil oldı çeh-i müzevverden

dehşet-i nāmı:

1. **dehşet-i nāmı:-ı**
Tarih 3
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Namının yüceliği, azameti.
49. Öyle bir pādīşeh-i taht-ı sa'ādetdir kim
50. Dehşet-i nāmı ile olmada lertzān a'dā

dehşet-vāb:

1. **dehşet-vāb:**
Kaside 10
Mısra: 281
Dehşete kapılmış.
281. Yā bu mu'ciz degil mi dehşet-yāb
282. Ya'ni te'mīn-i 'ayn-ı ḥāyıt u bāb

dek:

1. **dek:**
Kaside 4
Mısra: 12
Kadar, değin, dek.
11. Ne şebdir ol şeb-i baht-āşinā ḥarf-ı İllāhī'den
12. Cihān içre kim olmuşdur zamān-ı ḥaşre dek ihyā
2. **dek:**
Kaside 8
Mısra: 110
Kadar, değin, dek.
109. Hücüm-ı ḥātırā ile dü didemiz her şeb
110. Şabāḥ oluncaya dek der-enīn ü sāhirdir
3. **dek:**
Kaside 24
Mısra: 67
Kadar, değin, dek.
67. Ḥaşre dek devletini dā'im edip Ferd ü Şamed
68. Behre-yāb ola zamānında sağır ile kebīr
4. **dek:**
Kaside 25
Mısra: 36
Kadar, değin, dek.
35. İçeydi rüh-ı Āşaf şerbet-i cām-ı 'atā-baḥşın
36. Olurdu devr-i luḫfunda zamān-ı ḥaşre dek ihyā
5. **dek:**
Gazel 89
Mısra: 7
Kadar, değin, dek.
7. Tālib-i İqbāl olan dehr-i deniden ḥaşre dek
8. Çeşmini vaḫf-ı nigāh-ı revzen-i ümmīd eder
6. **dek:**
Gazel 164
Mısra: 8
Kadar, değin, dek.
7. Āteş-i 'aşkın ile aldı fetilī cānā
8. Şubḥa dek āteşe yanarsa sezāvār şemī'
7. **dekdir:-dir**
Gazel 177
Mısra: 6
Kadar, değin, dek.
5. İnanma 'arz-ı maḥabbet ederse de o reviş
6. Maḥall-i firşatına dekdir eñ ḥalūḫumuzuñ
8. **dek:**
Gazel 201
Mısra: 2
Kadar, değin, dek.
1. Şu rütbe şu'le-perverdir benim dāğ-ı fūrüzānım
2. Şabāḥ-ı ḥaşre dek sönmez fetil-i şem'-i sūzānım
9. **dek:**
Gazel 292
Mısra: 4
Kadar, değin, dek.
3. Tīre-baḫt imiş ümīdim gibi kāşānem benim
4. Şubḥa dek baḫdık bu şeb ol māh-ı tābān gelmedi

del:

1. **deldi:-di**

Gazel 172

Mısra: 9

Delmek || Sevginin, âşğın kalbinde yara açması.

9. Derün-ı sînemi deldi hadeng-i müjgânî

10. Müjeñ de ğamzelerin gibi bî-amân ancak

delâ'il olmakda:

1. **delâ'il olmakda:-da**

Kaside 18

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Delil, kanıt olmak.

101. Şeref-i zâtîña olmakda delâ'il erkân

102. Anların da şerefi şöret-i şân-ı medlül

delâle:

1. **delâle:**

Kaside 12

Mısra: 90

Delil, işaret.

89. Güzide nür-ı Hüdâ'dır kim eyledi temsil

90. Delâle tıynesine bu delil-i meysürî

delâlet:

1. **delâletdir:-dir**

Müfret 81

Mısra: 1

Delil, işaret.

1. Hevâ-âlüde olmak hıffet-i 'aqla delâletdir

2. Hafif olsa olur lâ-büd hevâda keffe-i mizân

deli:

1. **deli:**

Kaside 1

Mısra: 110

Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.

109. Ketm-i sırr-ı haqîkat etme velî

110. Lîk lâyıq mı saña dene deli

delil:

1. **delilden:-den**

Diğer 11

Mısra: 52

Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.

51. Şavb nâdir şavâb ekdârî

52. Etdi firkat delilden 'ârî

2. **delil:**

Kaside 17

Mısra: 23

Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.

23. Bu müdde'âmıza hâricde bu delil yeter

24. K'olup karşıha-i pâki bu kârda mülhem

delil olsa:

1. **delil olsa:-sa**

Tarih 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanıt olmak.

11. Kıl kadar şübhe götürmez hatîñ istihsânî

12. Gün gibi olsa sezâdır cihet-i hüsne delil

delil-i maşdürî:

1. **delil-i maşdürî:-ı**

Kaside 12

Mısra: 186

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönderilmiş delil.

185. Be-her gün oldu su'âl-i su'âl-i semt-i vaţan

186. Şudür-ı 'illet-i şadra delil-i maşdürî

delil-i meysürî:

1. **delil-i meysürî:-ı**

Kaside 12

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolay işin kanıtı || Hz. Âdem'in çamurdan yaratılışının Allah için kolay olması.

89. Güzide nür-ı Hüdâ'dır kim eyledi temsil

90. Delâle tıynesine bu delil-i meysürî

delil-i nev'-i insânî olur:

1. **delil-i nev'-i insânî olur:-ur**

Kaside 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlığın delili || Kıyamet gününde Hz. Âdem'in nesline karşı merhametli oluşu.

11. Nigâh-endâz-ı çeşm-i rahm olup zürriyyetine ol

12. Olur rüz-ı kıyâmetde delil-i nev'-i insânî

delil-i şübhe-fersâ oldu:

1. **delil-i şübhe-fersâ oldu:-du**

Kaside 6

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesin kanıt olmak, kesinlikle kanıtlamak.

27. Vişâl-i vuşlat-ı ma'sûk-ı 'âşık süzdür elbet

28. Buña oldu delil-i şübhe-fersâ şem' ü pervâne

delil-i şübhe-fersâdır:

1. **delil-i şübhe-fersâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şüpheleri ortadan kaldıran delil, kesin kanıt.

17. Urulmuş gibi lâle yine bir şüha derünunda

18. O dâğ-ı dâğ-ber-dâğı delil-i şübhe-fersâdır

delil-i süzi-i hicrân:

1. **delil-i süzi-i hicrân:**

Gazel 40

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ateşinin -acısmın- delili.

7. Delil-i süzi-i hicrân yeter bu âyet-i vâzih

8. Ki hamrâ şem '-i süzâna serinde etdi yer kâgaz

delil-i 'uzmâ:

1. **delil-i 'uzmâ:**

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En büyük delil, kanıt.

11. O meh-i burc-ı şerefsin ki şeb-i Mi'râc'ın

12. Şeref-i zât-ı şerîfiñe delil-i 'uzmâ

dellâk:

1. **dellâk:**

Kaside 27

Mısra: 51

Ar. is. Hamamda müşterileri yıkayan adam, tellâk.

51. Aşlı dellâk iken eyledi bir güne zuhûr

52. Ki cihân mülkü bütün oldu fesâda me'vâ

dellâk-zâde:

1. **dellâk-zâde:**

Müfret 17

Mısra: 2

Özel isim.

1. Fikr-i ruhsân ile süzişimi görmek için

2. Beni germ-âbe-i hicre kodu Dellâk-zâde

dem:

1. **dem:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 55

Vakit, zaman.

55. Hâşılı vakt-i Hîşâr idi o dem

56. Gitmege seyre iverdi âdem

2. **dem:**

Kaside 3

Mısra: 54

Vakit, zaman.

53. Gelince sem'ime bâng-i ezân ol

54. Baña râhat verir ol dem hemân ol

3. **dem:**

Kaside 3

Mısra: 91

Vakit, zaman.

91. Nice olur o dem hâl-i günehkâr

92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr

4. **demiyle:-i, -yle**

Diğer 10

Mısra: 40

Zaman || Bir yerde geçirilen vakit.

39. Ki ya'ni meclis-i pâk-i habîbimiz ki odur

40. Demiyle mürdeleri eyleyen hayât-bağşâ

5. **demdir:-dir**

Kaside 10

Mısra: 1

Vakit, zaman || Beklenen, uygun vakit.

1. Demdir ey hâme-i bihîn-ta'bir

2. Eyle na't-ı Muhammed'i tahîr

6. **demde:-de**

Kaside 12

Mısra: 78

Vakit, zaman.

77. Biri birine girip tehniyet için ervâh

78. Su'âl edindiği demde o zât-ı pür-nûr

7. **demde:-de**

Kaside 12

Mısra: 106

Vakit, zaman.

105. Melâ'ik eyledi ser-cümle secde-i ta'zîm

106. Bu emriñ olduğu demde gürûh-ı me'mûr

8. **demde:-de**

Tarih 21

Mısra: 7

Vakit, zaman.

7. Luğf-ı Hağk ile tamâm olduğu demde bu eğer

8. Dedi târihini yek-ser anıñ erbâb-ı suhen

9. **demidir:-i, -dir**

Kaside 31

Mısra: 3

Vakit, zaman.

3. Bağ u şuffe demidir kilik-i şarîr-engîziñ

4. Nağme-senc-i dem olur bülbül-i güyâ eyle

10. **deminde:-in, -de**

Gazel 56

Mısra: 13

Vakit, zaman.

13. Ğurbet deminde gördüğümüz derd ü miñneti

14. Yazsam netice 'âleme bir dâstân olur

11. **dem:**

Gazel 71

Mısra: 2

Kan.

1. Fikr edersen ser-güzeştim didelerden nem gelir

2. Zağmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir

12. **demimizdir:-imiz, -dir**

Gazel 98

Mısra: 8

Vakit, zaman.

7. Kan ağladiyor bizlere hicr ile o hün-rîz

8. Mey şun bize sâkî ki bu da bir demimizdir

13. **demim:-im**

Gazel 116

Mısra: 1

Vakit, zaman.

1. Hezâr-ı gülşen-i 'aşkıñ demim bahâr iledir

2. Şafâ-yı hâtırım ancak o gül-'izâr iledir

14. **demde:-de**
Gazel 147
Mısra: 14
Vakit, zaman.
13. Tākat mı kodu bende cefāsıyla o hūnī
14. Sālīm bize bu demde şaķın 'ār gerekmez
15. **demlere:-ler, -e**
Gazel 156
Mısra: 8
Vakit, zaman.
7. Sūrūr ile geĉen evķātımız ķanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafā bilinmez imiş
16. **dem:**
Gazel 280
Mısra: 4
Vakit, zaman.
3. Hümāveř murĝ-ı gōñlüm dāne-i eşkimle hem-demken
4. Zuhūr-ı dām-ı 'ařkıyla bu dem pervāzelendirdi
17. **dem:**
Gazel 280
Mısra: 7
Vakit, zaman.
7. Metā '-ı hūsne baķmazken bu dem ol hūvāce-i 'uřřāk
8. Geĉirdi nev-ķumāř-ı hūsñünü endāzelendirdi
- dem-ā-dem:**
1. **dem-ā-dem:**
Kaside 2
Mısra: 132
Her zaman, daima, her an.
131. Mezāyādan hemiře ĝūyu sālīm
132. Dem-ā-dem tālī 'i bed-kār u zālīm
2. **dem-ā-dem:**
Tesdis 2
Mısra: 13
Her zaman, daima, her an.
13. Bu bāzār-ı maķabbetde dem-ā-dem gerĉi bī-sūdum
14. Tehī-dest-i nevāziřķār-ı keff-i ni 'met ü cūdum
3. **dem-ā-dem:**
Muamma 8
Mısra: 1
Her zaman, daima, her an.
1. Kādīm lām oldu ey sākī dem-ā-dem şun mey-i nābī
2. Ayaĝnı kesme meclisden ĥabābī ĝözlerim ĝörsün
4. **dem-ā-dem:**
Gazel 79
Mısra: 4
Her zaman, daima, her an.
3. Ćekenler kuĥl-i fıřkat dīde-i hūn-bārıma yā Rab
4. Miĥen mīlin dem-ā-dem ĉeřm-i giryānında bulsunlar
- dem-āřinā olalar:**
1. **dem-āřinā olalar:-a, -lar**
Diĝer 11
Mısra: 23

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanımak, bilmiş olmak || Sürekli olarak hissetmek.
23. Zıkr-i hūda dem-āřinā olalar
24. Cālis-i ķürsi-i şafā olalar
- dem-be-dem:**
1. **dem-be-dem:**
Tahmis 2
Mısra: 1
Her zaman, daima, her an.
1. Dem-be-dem fıkr ederek kākül-i 'anbersāyı
2. Dil-i sevdā-zedem olmaķda hevā-peymāyı
2. **dem-be-dem:**
Diĝer 3
Mısra: 135
Her zaman, daima, her an.
135. Dem-be-dem ez-dil ü cān olmada cebhe-fersā
136. Hūvāhiř-i büse-i pāyı ile anñ deryā
3. **dem-be-dem:**
Tesdis 5
Mısra: 25
Her zaman, daima, her an.
25. Āteř-i 'ařķa yanarken dem-be-dem şeydā-yı 'ařķ
26. Sālīmā elbette eyler yine ol iĥfā-yı 'ařķ
4. **dem-be-dem:**
Diĝer 10
Mısra: 5
Her zaman, daima, her an.
5. Firāk-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eřķ-i revān
6. Pür etdi dāmen-i ĉeřmim gibi benim her cā
5. **dem-be-dem:**
Kaside 10
Mısra: 444
Her zaman, daima, her an.
443. Bu revīřler 'aceb temāřādır
444. Bu heves dem-be-dem ne sevdādır
6. **dem-be-dem:**
Tarih 16
Mısra: 9
Her zaman, daima, her an.
9. Naĝme-i āb-ı revānın ĝüř edenler dem-be-dem
10. Diñlemezler 'andelibi ĝüř tıtmazlar neye
7. **dem-be-dem:**
Tarih 17
Mısra: 9
Her zaman, daima, her an.
9. Dem-be-dem deryāya cūlar etmede imdād-ı nev
10. Kendini atsın kenāra řevķ ile dürr-i řemīn
8. **dem-be-dem:**
Tarih 17
Mısra: 42
Her zaman, daima, her an.
41. Ser-be-ceyb-i fıķret-i ĝurbet iken baña yine
42. Dem-be-dem mazmūnlar vermekde řab '-ı biĥterīn

9. **dem-be-dem:**

Gazel 77

Mısra: 12

Her zaman, daima, her an.

11. 'Aceb mâ'ildir esrâr-ı derûnum keşfe ey Sâlim

12. Sırışkim dem-be-dem ol şûha nakl-i mâ-cerâ eyler

10. **dem-be-dem:**

Gazel 232

Mısra: 9

Far. Her zaman, daima, her an.

9. Sâlim'e lutf et dirîğ etme peyâmîñ dem-be-dem

10. İltifâtñ kesme cânâ 'âşık-ı dîdârdan

11. **dem-be-dem:**

Gazel 243

Mısra: 8

Her zaman, daima, her an.

7. Hâk-i pâyîñ kuhl eder miyim deyü şâyed seniñ

8. Nür-i dîdem dem-be-dem bu dîde pür-hûn olmada

dem-beste:

1. **dem-beste:**

Matla 29

Mısra: 2

Suskun || Açılmamış gül.

1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre

2. Gülün de kimi dem-beste kimi hândân nihâl üzre

dem-beste etdi:

1. **dem-beste etdi:-di**

Kaside 23

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sessiz, suskun hale getirmek.

17. Kani pür-tâb iken mestâne evvel gögsü gürlerdî

18. 'Aceb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i garrâyi

dem-beste oldu:

1. **dem-beste oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 322

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sessiz olmak.

321. Zâr u bîmâr olup dalâletden

322. Oldu dem-beste dil melâletden

2. **dem-beste oldu:-du**

Kaside 18

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sessiz olmak.

41. Oldu murğân çemen-i hayret ile dem-beste

42. Perde-i berf ile mestür olalı cins-i bukül

demek:

1. **demek:-de**

Kaside 15

Mısra: 25

Demek || Hakikatte, doğrusu.

25. Cihânda şevket ü devlet demekte odur

26. Ki münhasırdır aña şân-i devlet-i şevket

2. **demek:**

Gazel 267

Mısra: 1

Demek, söylemek, dile getirmek.

1. Rüzgâr öyle degildir ki demek mümkün ola

2. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

3. **demek:**

Gazel 267

Mısra: 2

Demek, söylemek, dile getirmek.

1. Rüzgâr öyle degildir ki demek mümkün ola

2. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

4. **demek:**

Gazel 267

Mısra: 4

Demek, söylemek, dile getirmek.

3. Sorma benden hele aḥvâl-i perîşân-ı dili

4. Bî-kârâr öyle degildir ki demek mümkün ola

5. **demek:**

Gazel 267

Mısra: 6

Demek, söylemek, dile getirmek.

5. Nice takrîr edeyim şîve-i nâ-dîdesini

6. Şimdi yâr öyle degildir ki demek mümkün ola

6. **demek:**

Gazel 267

Mısra: 8

Demek, söylemek, dile getirmek.

7. Güle bülbül edemez derdini bir hoş i'lâm

8. Zaḥm-ı hâr öyle degildir ki demek mümkün ola

7. **demek:**

Gazel 267

Mısra: 10

Demek, söylemek, dile getirmek.

9. Saña Sâlim o fûsûn-sâzi nice añladayıñ

10. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

dem-i âmîne:

1. **dem-i âmîne:-e**

Kaside 16

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Amin- deme,söyleme- vakti, bitirme.

81. Sâlimâ emr-i tefâḥür de nihâyet buldu

82. Oldu gayrı dem-i âmîne müheyyâ bülbül

2. **dem-i âmîne:-e**

Kaside 34

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Amin- deme,söyleme- vakti, bitirme.

93. Tegazzüldeñ garaż 'arz-ı du'adır Sâlimâ çünkim

94. Dem-i âmîne bülbüller de güller de müheyyâdır

dem-i 'avs-ı gülîstân:

1. **dem-i 'avs-ı gülîstân:**

Diğer 3

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinde eğlence zamanı.

55. Mevsim-i faşl-ı bahār u gül-i ḥandān geldi
56. Vakt-i nev-rüz u dem-i 'ayş-ı gülistān geldi

dem-i 'avsına:

1. dem-i 'avsına:-m, -a

Diğer 3

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence vakti.

139. Ey birāder dem-i 'avsına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mısr diyārında nazīrini gözüñ

dem-i cān-baḥş-ı luṭfuyla:

1. dem-i cān-baḥş-ı luṭfuyla:-u, -yla

Kaside 25

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliğin can başıslayıcı nefesi.

23. Mesihāveş murād etse o kân-ı merḥamet eyler
24. Dem-i cān-baḥş-ı luṭfuyla hezārān mürdeyi ihyā

dem-i cevr ü cefā sürmüş:

1. dem-i cevr ü cefā sürmüş:-müṣ

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa ve eziyet görmek.

1. Murādınca kanı 'ālemde bir zevk u şafā sürmüş
2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevr ü cefā sürmüş

dem-i firkatde oldukça:

1. dem-i firkatde oldukça:-duḡ, - ça

Gazel 224

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ayrılık zamanını yaşamak, sevgiliden ayrı olmak.

9. Nola mey görmese Sālim dem-i firkatde oldukça
10. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña kat kat ḥarām olsun

dem-i ḥattın:

1. dem-i ḥattın:-m

Muamma 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzdeki ayva tüylerinin -çıkma- zamanı.

1. Dem-i ḥattın su 'āl etdi nuḡat döküp o meh Sālim
2. Yatırdıp şekli-lihyāni zamirin ile istiḥrāc

dem-i hicrānımı:

1. dem-i hicrānımı:-m, -i

Gazel 293

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık zamanı.

1. Ey kemān-ebur yapardıñ ḥattır-ı vīrānımı
2. Saña naḡl etsem neler çekdim dem-i hicrānımı

dem-i maḥşer:

1. dem-i maḥşer:

Kaside 25

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamet zamanı.

59. Recāmız dergeh-i Ḥaḡdan budur kim tā dem-i maḥşer

60. Vücūd-ı pākiñ olsun zīb-baḥş-ı mesned-i zībā

2. dem-i maḥşer:

Kaside 29

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamet zamanı.

57. Tā dem-i maḥşer olup zīb-dih-i şadr-ı kerem

58. Behre-yāb-ı keremi ola cihān ser-tā-ser

dem-i maḥşerde:

1. dem-i maḥşerde:-de

Kaside 9

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamet zamanı.

79. Dem-i maḥşerde hevl-i cān u serde

80. O vādī-i taḥayyürde o yerde

dem-i şā'irāne:

1. dem-i şā'irāne:-e

Kaside 7

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlerin zamanı || Şiirle geçirilen vakit.

101. Bu zıkr-i genā-yı Muştafā'dır

102. Bunda dem-i şā'irāne şıgmaz

dem-i vaḥşet:

1. dem-i vaḥşet:

Kaside 10

Mısra: 245

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaḥşet zamanı.

245. Tesliyet vermege dem-i vaḥşet

246. Etdi bir naḡli meclise da 'vet

dem-i vuşlat:

1. dem-i vuşlat:

Gazel 172

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma anı.

5. Egerçi gitti dem-i vuşlat ey kemān-ebur

6. Derūnda kaldı şafāya yeri nişān ancak

dem-i vesīr evler:

1. dem-i vesīr evler:-r

Kaside 20

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Az miktarda, çok az -sunmak, vermek-.

75. Nīl cūdun dem-i vesīr evler

76. Bu ise hep cihāni sır evler

den:

1. **dense:-se**
Lugaz 1
Mısra: 23
Denilmek || Diye söylenmek.
23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz gayrı bir şeydir
24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka diğkattir

2. **denmege:-me, -ge**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 160
Denilmek || Diye söylenmek.
159. Bilmeyip kendini yine bâtil
160. Çelebi denmege olur mâ'il

3. **dense:-se**
Tarih 3
Mısra: 17
Denilmek || Diye söylenmek.
17. Böyle pākize gāzā hakkına dense lāyık
18. Gecesi Qadr idi hem gündüzü 'id-i azhā

4. **dense:-se**
Lugaz 4
Mısra: 4
Denilmek || Diye söylenmek.
3. Ser ü pāyı yine zāhir olmaz
4. Pākdir dense de t̄ahir olmaz

5. **denilmez:-il, -mez**
Diğer 5
Mısra: 19
Denilmek || Diye söylenmek.
19. Buña ülfet denilmez ey dānā
20. Ülfet eyler görüşmemiz peydā

6. **denir:-ir**
Kaside 18
Mısra: 87
Denilmek || Diye söylenmek.
87. Gayrı devletlere devlet mi denir 'ālemde
88. Bir alay ehl-i bedi'-aşl-ı hākīkat-mechūl

7. **dense:-se**
Kaside 25
Mısra: 32
Denilmek || Diye söylenmek.
31. Hemīn perverde-i nīsān-ı ih̄sān etmede Bārī
32. Vücūd-ı şāhvārına sezā dense dūr-i yek-tā

8. **denilir:-il, -ir**
Kaside 32
Mısra: 31
Denilmek || Diye söylenmek.
31. Defter-i ehl-i hünerde denilir ol zātūn
32. Neşrine āb-ı hayāt nazmına dürr-i yek-tā

deng-ber-deng-i heves:

1. **deng-ber-deng-i heves:**
Gazel 48
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsteklerin şaşkınlığı.

11. Şehr-bend-i ārzūda deng-ber-deng-i heves
12. Hep metā'ı bu diyārın tāze dāğ-ı yār olur

deni:

1. **deni:**
Gazel 81
Mısra: 8
Alçak.
7. Erbāb-ı fakrı hōr u zelil ü zebūn eder
8. İkbāl-i dehr-i dūn u deni kāmranedir

deñiz aşırıldır:

1. **deñiz aşırıldır:-dır**
Diğer 3
Mısra: 144
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deniz ötesi || Ulaşılması zor makam.
143. Üsküdar'a da sözüñ toğrusu var mı hem-tā
144. Ba'zılar der deñiz aşırıldır ol āh ammā

deñlü:

1. **deñlü:**
Kaside 3
Mısra: 25
Kadar, derece.
25. Ger olsa Nūh deñlü 'ömr-i insān
26. Edā-yı şükri-islāma ne imkān
2. **deñlü:**
Kaside 4
Mısra: 29
Kadar, derece.
29. Cihānda zerre deñlü 'aklı olan saña şekk etmez
30. Ne hācetdir seniñ hākķında şahid istemek a'dā

der:

1. **derinde:-in, -de**
Tarih 1
Mısra: 68
Kapı, eşik || Padişahın eşiği, kapısı.
67. Degil bir bende-i ednāsi anıñ
68. Derinde Ca'fer ü Yahyā vü Hārūn
2. **derde:-de**
Tarih 1
Mısra: 69
Kapı, eşik || Padişahın eşiği, kapısı.
69. Sezā derbān olurlarsa o derde
70. Sikender Mu'taşım Behrām u Me'mūn
3. **derinde:-in, -de**
Kaside 1
Mısra: 120
Kapı || Huzur, Allah'ın huzuru.
119. 'Arz-ı hālīñ o bāba eyle revān
120. Eyle derdiñ derinde cümle 'ayān

4. **derinde:-in, -de**

- Müseddes 1**
Mısra: 25
..... huzuru, makamı.
25. Derdiñe bir çāre var mıdır derinde Sālīmā
26. Sen niyāz etdikçe luṭfun eyler ol zālīm cefā

5. **derine:-in, -e**
Diğer 4
Mısra: 78
..... *huzuru, makamı.*
77. Ğıbta olsa nola kim bu süde
78. Vech ederse derine fersüde
6. **derinde:-in, -de**
Kaside 8
Mısra: 36
Kapı, eşik || Hz. Muhammed'in eşiği.
35. Odur o pāk nebī kim kerīm ü eşfağdır
36. Derinde her kese hālince lutfu hāzırdır
7. **derden:-den**
Diğer 11
Mısra: 35
..... *huzuru, makamı.*
35. Ya 'ni mehcūr olaldan ol derden
36. Hārdır dīdeme gül ü gülşen
8. **deriñde:-iñ, -de**
Kıt'a 13
Mısra: 2
..... *huzuru, makamı.*
1. Netice emriñe rāmız bu 'arşagehde seniñ
2. Deriñde bilmege sıdkım nişān gönderdik
9. **derinde:-in, -de**
Kaside 15
Mısra: 21
Kapı, eşik.
21. Netice oldu celādet derinde hālka-be-güş
22. Refi' -i şānı nūhustın işāret-i şevket
10. **deriñde:-iñ, -de**
Tarih 17
Mısra: 49
Kapı, eşik.
49. Ya 'ni küstāh u recā olsam deriñde ben nola
50. Lutfuña mu 'tād-ı dīrineñ durur zār u hāzīn
11. **derinde:-in, -de**
Kaside 17
Mısra: 60
Kapı, eşik.
59. Edeydi şevket ü dārāt u haşmeti meşhūd
60. Derinde 'abd-i kemīne olurdu Hüsrev ü Cem
12. **derinde:-in, -de**
Kaside 17
Mısra: 63
Kapı, eşik.
63. Derinde Ğāve'ye ceb-hāne hīdmeti düşmez
64. Sezā olursa Feridūn öñünce mīr-i 'ālem
13. **derin:-in**
Gazel 18
Mısra: 3
Kapı, eşik || Sevgilinin kapısı, eşiği.
3. Derin etse netice kudsıyān ile tavāf 'āşık
4. Müselmāna baqar mı yā o şūh-ı kāfirin- 'ādet
14. **derinde:-in, -de**
Gazel 18
Mısra: 5
Kapı, eşik || Sevgilinin kapısı, eşiği.
5. Yıkıldık pāy-māl olduq derinde hāk-i rāh olduq
6. Edelden naḥvet ü nāzı bize ol nāzenin 'ādet
15. **derden:-den**
Kaside 20
Mısra: 229
Kapı, eşik || Padişahın eşiği, kapısı.
229. Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice gitsin derün-ı enverden
16. **deriñde:-iñ, -de**
Kaside 22
Mısra: 141
Kapı, eşik.
141. Ola ihyā deriñde şubḥ ile şām
142. Şad hezārān benim gibi nā-kām
17. **deriñde:-iñ, -de**
Kaside 22
Mısra: 144
Kapı, eşik.
143. Olup āzāde-dil figendeleriñ
144. Sālim olsuñ deriñde bendeleriñ
18. **deriñde:-iñ, -de**
Kaside 30
Mısra: 76
..... *huzuru, makamı.*
75. Yeter bu 'abd-i zāra bir nigāh-ı şefkat-āmiziñ
76. Deriñde mültecā-yı ārzūmendān-ı şeydāyı
19. **deri:-i**
Kaside 33
Mısra: 10
..... *huzuru, makamı.*
9. Merci ' -i kā'ināt-ı 'ālemdir
10. Deri her derd-i ṭab'a merhemdir
20. **derinde:-in, -de**
Kaside 34
Mısra: 46
..... *huzuru, makamı.*
45. Ṭabīb-i 'illet-i her ser Felātūn-ı ḥikem-güster
46. Ğarībāna müdāvālar derinde hep müheyyādır
21. **deriñde:-iñ, -de**
Gazel 64
Mısra: 16
Kapı, eşik || Sevgilinin kapısı, eşiği.
15. Kapuñdan eyleme lutf eyle Sālim' i mehcūr
16. O derdmend deriñde gedā-yı ḥüsñüñdür
22. **derimde:-im, -de**
Gazel 238
Mısra: 10
Kapı, eşik || Sevgilinin kapısı, eşiği.

9. Görüp hâlin teraḥḥum etmediñ gitdiñ aña ḥayfâ
10. Demezsiñ kim derimde Sâlim-i bî-kes çerâğ olsun

der-âğüş etmesem:

1. **der-âğüş etmesem:**-me, -sem

Gazel 216

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kucaklamak.

9. Ol kemân-ebriyu Sâlim ger der-âğüş etmesem
10. Kâ'il olmazdım güzâr-ı tûr ile zih-gürden

der-âğüş etmeye:

1. **der-âğüş etmeye:**-me, -ye

Tarih 10

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucaklamak || Etrafını sarmak, etki altına almak.

39. Etmeye ḥâr der-âğüş gülü
40. Nâliş-i bülbül-i nâlân olmaz

der-âğüş eyledikçe:

1. **der-âğüş eyledikçe:**

Gazel 293

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çevresini, belini kucaklamak || Sevgiliyi

kucaklamak.

9. Hâledir zann eylerim âğüşumu Sâlim hemân
10. Ben der-âğüş eyledikçe ol meh-i tâbânımı

der-âğüş-ı miyânîñ:

1. **der-âğüş-ı miyânîñ:**-iñ

Gazel 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çevresini, belini kucaklamak || Sevgiliyi

kucaklamak.

3. Egerçi oldu yâdımdan der-âğüş-ı miyânîñ dür
4. Dü çeşmimden ḥayâlîñ olmaz ammâ her zamân gâ'ib

derbân:

1. **derbân:**

Kaside 19

Mısra: 81

Kapıcı || Üstünlüğü ile karşısındaki yenmek,

hizmetine almak.

81. O 'âlî-şân ki Cem derbân u Dârâ çâkerin etmiş
82. Muvaffâk zât-ı vâlâsın Ḥudâ her emr-i düşvâre

2. **derbânı:-ı**

Tarih 22

Mısra: 9

Far. is. Kapıcı, bevvâb.

9. Eli degneklî olursa nola derbânî feraḥ

10. Kâdem-i şâh-ı zemîn eyledi ḥüsnün tekmiñ

3. **derbânı:-ı**

Kaside 23

Mısra: 38

Far. is. Kapıcı, bevvâb.

37. Ne destûr âşaf-ı Cem-rûtbe kim taḥkîr eder gerdün

38. Der-i ḳudretde derbânî ya Efrîdun u Dârâyî

derbân olurlarsa:

1. **derbân olurlarsa:**-ur, -lar, -sa

Tarih 1

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapıcı olmak.

69. Sezâ derbân olurlarsa o derde

70. Sikender Mu'taşım Behrâm u Me'mün

der-be-der:

1. **der-be-der:**

Gazel 135

Mısra: 10

Kapı kapı dolaşan serseri || Âşık.

9. Ser-â-ser şem'-i ümmîdin fûrûzân eyleyip Sâlim

10. Ararsın âteşin-rüyu gezerken der-be-der sensiz

der-be-der kıldı:

1. **der-be-der kıldı:**-dı

Tarih 24

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan hale getirmek.

21. Pür-nür edelden 'âlemi ḳaldırdı tärîk-i gamı

22. Re'y-i Mesîhâ hem-demi ḥürşîdi kıldı der-be-der

der-beste-i ümmîd olma:

1. **der-beste-i ümmîd olma:**-ma

Gazel 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit kapısının kapalı olması.

3. Olma der-beste-i ümmîd gönül bir gün ola

4. Açıla bâb-ı emel saña kerîmdir Fettâḥ

derd:

1. **derdiñ:-iñ**

Kaside 1

Mısra: 120

İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.

119. 'Arz-ı ḥâlîñ o bâba eyle revân

120. Eyle derdiñ derinde cümle 'ayân

2. **derdimi:-im, -i**

Müseddes 1

Mısra: 7

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık

durumu.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yâre bî-ḳarâr

8. Ḥaylice yandım yakıldım firḳatinden şu 'levâr

3. **derdiñe:-iñ, -e**

Müseddes 1

Mısra: 25

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık

durumu.

25. Derdiñe bir çâre var mıdır derinde Sâlimâ

26. Sen niyâz etdikçe luḫfun eyler ol zâlim cefâ

4. **derd:**

Tahmis 1

Mısra: 2

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

1. O kim gülzâr-ı hüsnün her dırahtın müntehâ etmiş
2. Nihâl-i kâmet-i 'uşşâkı derd ile dü-tâ etmiş

5. **derd:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 33

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

33. Ki bu derd ile ben her bâr şâhım
34. Geçirdim gam elemle pençgâhım

6. **derd:**

Kaside 5

Mısra: 88

Keder, acı, zahmet.

87. Olmasa bâr-ı hümüm ile kadim dâl benim
88. Görmesem şafha-i 'âlemde nice derd ü belâ

7. **derd:**

Kaside 7

Mısra: 80

Keder, acı, zahmet.

79. Üşkûhe-i bād-ı cürm-i dilden
80. Derd ile zebân dehâna şıgmaz

8. **derdim:-im**

Rûbai 10

Mısra: 2

Keder, acı, zahmet.

1. Gönlüm o şehensâha emânet verdim
2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

9. **derdlerine:-ler, -in, -e**

Kaside 10

Mısra: 174

Keder, acı, zahmet.

173. Hânedânında buldu her muhtâc
174. Çâresiz derdlerine cümle ilâc

10. **derde:-e**

Gazel 15

Mısra: 6

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

5. Ma'ârif ehli âzâde-ser olmaz bir felâketden
6. Bu derde cümle erbâb-ı tabî'at mübtelâdir hep

11. **derd:**

Rûbai 16

Mısra: 4

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

3. Çün böyle imiş hüküm-i kazâ-yı takdîr
4. Bîçâre gönül derd ile bitdi yitdi

12. **derdimiñ:-im, -iñ**

Tarih 17

Mısra: 95

Keder, acı, zahmet.

95. Derdimiñ biñde birin tañrîre imkân olmaya

96. Olsa her bir düd-ı âhım bir midâd-ı 'anberin

13. **derd:**

Tarih 17

Mısra: 100

Keder, acı, zahmet.

99. Kaldı bu hengâm-ı deyde gurbet ellerde dirîg

100. Derd ile miñnet ile bî-çâre dil-teng ü hâzîn

14. **derdiyle:-i, -yle**

Kaside 18

Mısra: 46

Keder, acı, zahmet.

45. Olmaz âvâzesi kem-nâm olur elbette

46. Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşgûl

15. **derde:-e**

Kaside 27

Mısra: 32

Keder, acı, zahmet.

31. Lutfu renc-i hem-i dehre tabîb-i hâzîk

32. Hâk-i dergâhım Hâkk eyledi her derde devâ

16. **derde:-e**

Kaside 33

Mısra: 80

Keder, acı, zahmet.

79. Olsa da bir tabîb dünyâde

80. K'anda her derde merhem âmâde

17. **derdine:-in, -e**

Gazel 48

Mısra: 4

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

3. 'Aşık-ı bîmâr-ı hicr-i ser-girân-ı miñnete

4. Merg-i râhat-sâz cânâ derdine timâr olur

18. **derd:**

Gazel 56

Mısra: 13

Keder, acı, zahmet.

13. Gurbet deminde gördüğümüz derd ü miñneti

14. Yazsam netîce 'âleme bir dâstân olur

19. **derdiñ:-iñ**

Gazel 57

Mısra: 4

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

3. Değişirsem gamıñı 'âleme nâ-merd olayım

4. Derdiñ 'uşşâka begim hâşılı bir devletdir

20. **derdini:-in, -i**

Gazel 69

Mısra: 5

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

5. Bir iken biñ eylemezdi derdini 'âşıklarıñ

6. Gamze-i âşüb dilberlerde ammâ bir midir

21. **derdimiz:-i, -miz**

Gazel 69

Mısra: 8

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

7. Şaklamam dāğ-ı derūnum lāleāsā sevdiğim

8. Şad hezārān derdimiz var derd cānā bir midir

22. **derd:**

Gazel 69

Mısra: 8

Keder, acı, zahmet.

7. Şaklamam dāğ-ı derūnum lāleāsā sevdiğim

8. Şad hezārān derdimiz var derd cānā bir midir

23. **derdi:-i**

Müfret 84

Mısra: 2

Keder, acı, zahmet.

1. ‘Allāme-i ‘aşr olsa yine sühre ederler

2. Maḥdūmların derdi hemān tāze mezāmīn

24. **derdime:-im, -e**

Gazel 88

Mısra: 3

Keder, acı, zahmet.

3. Vākıf ancaḳ bir Ḥudā’dır derdime

4. Künc-i ḥasretde kelālim kim bilir

25. **derd:**

Gazel 98

Mısra: 10

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

9. Sālīm keder-i hicr ile olmam mütekeddir

10. ‘Ālemde bizim derd ü firāḳ ‘ālemimizdir

26. **derd:**

Gazel 106

Mısra: 8

Keder, acı, zahmet.

7. Murād üzre ne mümkün kām almak o bī-çāre

8. Ser-i erbāb-i ‘aşḳa derd her yerde müheyyādır

27. **derd:**

Gazel 113

Mısra: 6

Keder, acı, zahmet.

5. Agyār-ı dūnu eyleyip ihyā-yı şohbetiñ

6. Ben künc-i ḡamda derd ile ölmek revā mıdır

28. **derdi:-i**

Gazel 117

Mısra: 4

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

3. Neşāt-ı yek-nefes-i dehre der-kafā ekdār

4. Bir ān şafāya bu derdi kim iltizām eyler

29. **derdiñle:-iñ, -le**

Gazel 137

Mısra: 8

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

7. Çünki ‘aşḳıñ ile bīmār-ı şikeste-bāliz

8. Bize derdiñle helāk olma durur şıḥḥatimiz

30. **derdiñ:-iñ**

Gazel 158

Mısra: 4

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

3. Geh itābıñ geh niḡāhıñ öldürür ‘uşşāḳıñı

4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz ḥalāş

31. **derd:**

Gazel 174

Mısra: 2

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

1. Ne müşkilmiş göñül bend-i ḡam-ı bī-iḥtiyār olmak

2. Ne derd imiş serinde kişiniñ sevdā-yı yār olmak

32. **derd:**

Gazel 188

Mısra: 4

Dert, ḡam.

3. Ne gördüñ ḥāne-i ḥammārdan varmak neden āyā

4. Düşer mi saña ey meh derd ile ḥālim ḥarāb etmek

33. **derdimiz:-imiz**

Gazel 204

Mısra: 1

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

1. Derdimiz çok ḳangı birin saña taḳrīr edelim

2. Renciş-i derd-i firāḳıñ nice ta ‘bir edelim

34. **derd:**

Gazel 208

Mısra: 4

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

3. Ben ol Ḳays-ı beyābān-gerd-i ‘aşḳım kim bu vādide

4. Enisim ḡam celisim hicr ü ḥayret derd hem-rāhim

35. **derdine:-in, -e**

Gazel 251

Mısra: 4

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

3. Firḳat-i yār ile bīmār olan dil-şudeniñ

4. Çāre-sāz olmaya derdine Felatun olsa

36. **derde:-e**

Gazel 256

Mısra: 5

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

5. ‘Āşḳı o durur eyleye her derde taḥammül

6. Bār olmayıcaḳ ermeye dil ni ‘met-i yāre

37. **derdini:-in, -i**

Gazel 267

Mısra: 7

Keder, acı || Aşk hastalığı, aşk yarası, âşıklık durumu.

7. Güle bülbül edemez derdini bir hoş i'lâm

8. Zaḥm-ı hâr öyle degildir ki demek mümkün ola

derd olur:

1. **derd olur:-ur**

Gazel 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntıya uğramak.

1. Fikr-i ebrû 'âşıkâna Sâlimâ hep derd olur

2. Çille-i 'aşk u mahabbet tâ ezelden serd olur

derd ü ğama:

1. **derd ü ğama:-a**

Rübai 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ve üzüntü.

1. Endişeyi gâh eylememek haylice işdir

2. Dert ü ğama âh eylememek haylice işdir

derd ü ğam-ı gülsitândan:

1. **derd ü ğam-ı gülsitândan:-dan**

Gazel 236

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesinin derdi, gamı.

3. Hep târ u mâr-ı dest-i tazallüm değil midir

4. Güller şitâda derd ü ğam-ı gülsitândan

derdâ:

1. **derdâ:-er**

Gazel 109

Mısra: 6

Yazık, evvah.

5. Ey dil çi sūd şimdi te'essüf eder iseñ

6. Derdâ ki kâdr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor

derde dermân olmasın:

1. **derde dermân olmasın:-e-ma, -sın**

Gazel 219

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Üzüntüsünü, sıkıntısını yok etmek.

7. Dil-i atşân-ı leb-tefsidegâna hoşka-i la'liñ

8. Devâ-yı bür'-i sâ'a derde dermân olmasın n'olsun

derd-i derünü:

1. **derd-i derünü:-u**

Gazel 280

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül derdi.

1. Yine derd-i derünü tâze tâze tâzelendirdi

2. Toladı başıma destâr-ı 'aşkıñ tâzelendirdi

derd-i derünüm:

1. **derd-i derünüm:-um**

Gazel 256

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül derdi.

3. Bilmez mi benim derd-i derünüm ki o dil-dâr

4. Bir günde biñer yâre urur bu dil-i zâre

derd-i dilden:

1. **derd-i dilden:-den**

Gazel 272

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül derdi.

9. Ey şabâ hikmet-şinâs-ı hâtır-ı 'uşşâksın

10. Derd-i dilden bir haber ver yâre Allâh 'aşkına

derd-i dili:

1. **derd-i dili:-i**

Kaside 7

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül derdi.

75. Luḫ eyle meded bu 'abd-i zâra

76. Kim derd-i dili cihâna şıgmaz

derd-i dil-i dil-dâdevi:

1. **derd-i dil-i dil-dâdevi:-yi**

Gazel 281

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığıñ gönül derdi.

5. Derd-i dil-i dil-dâdevi gör sâ'îk-ı takdır

6. Âzâde iken ṭurra-i ṭarrâra düşürdü

derd-i dil-i hasteve:

1. **derd-i dil-i hasteve:-ye**

Gazel 211

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül hastasının derdi || Aşk derdi.

7. Ṭül-i hicrân ile pek eskimedim yâreleri

8. Vaktidir derd-i dil-i hasteve tedbîr edeyim

derd-i hasretivle:

1. **derd-i hasretivle:-i, -yle-i, -yle, -**

Gazel 66

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özlemin derdi || Sevgiliye olan özlemden kaynaklı sıkıntı.

11. Bilmedi gitdi o yâr-i serkeşim Sâlim beni

12. Bense derd-i hasretivle bî-ḳarârım kim bilir

derd-i havâl-i fikr-i sivâ:

1. **derd-i havâl-i fikr-i sivâ:**

Kaside 10

Mısra: 430

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gayrıları - Allah dışındaki her şey- düşünmenin vermiş olduğu eziyet.

429. Dilde bâr-ı girân-ı renc-i 'anâ

430. Serde derd-i havâl-i fikr-i sivâ

derd-i hicrâna:

1. **derd-i hicrâna:-a**

Diğer 2

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık derdi.

83. Yine bilmez devâyı tıb tılsa

84. Derd-i hicrâna biñ tabîb olsa

derd-i hicrâmî:

1. **derd-i hicrâmî:**-iñ, -i

Gazel 211

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ayrılık derdi.

3. Derd-i hicrâmîni bir vech ile izhâr edemem

4. Kâle gelmez o muşîbet nice ta 'bir edeyim

derd-i humârın çekeriz:

1. **derd-i humârın çekeriz:**-er, -iz

Matla 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoşluğun verdiği baş ağrısını çekmek.

1. İçmeden bâdesini derd-i humârın çekeriz

2. Biz bu dehrîni yine bî-hûde ğubârın çekeriz

derd-i rakîb-i bed-zebân:

1. **derd-i rakîb-i bed-zebân:**

Tesdis 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü ağızlı-konuşmasını bilmeyen- rakibin derdi-tasası.

15. Ne kayd-ı rencişi ü derd-i rakîb-i bed-zebân olsa

16. Ne ol hem-ülfet-i aġyâr-ı endiŖe-resân olsa

derd-i remedle:

1. **derd-i remedle:**-le

Kaside 1

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz ağrısı derdi.

127. Dîde derd-i remedle olduġu ġan

128. Ola ġüller gibi Ŗafâ-yı cinân

derd-i renciŖi:

1. **derd-i renciŖi:**-i

Terci-bend 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Ayrılık derdinden dolayı- sızlanma.

27. Ķondu bâzû-yı dile nev-nüşha-i Ŗeyh-i kerem

28. Ķitdi derd-i renciŖi tâb-ı teb-i hicrâmîniñ

derd-i ser oldu:

1. **derd-i ser oldu:**-du

Gazel 256

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş ağrısı olmak (Başına dert olmak).

9. Sâlim bize bir derd-i ser oldu ġam-ı kâkül

10. ManŖîr'u budur iŖte çeken zirve-i dâre

derd-i serim:

1. **derd-i serim:**-im

Gazel 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baştaki dert, baştan geçen olaylar.

1. Añıp zencîr-i zülfüñ aġlasam dîvânedir derler

2. Ķikâyet eylesem derd-i serim efsânedir derler

2. **derd-i serim:**-im

Gazel 284

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafa derdi, bir Ŗeyi dert edinmek.

3. Ķayâl-i kâkül-i dil-ber ile derd-i serim yokdur

4. Felek baña ser-â-pâ naġŖ-ı ħübânî unutturdu

derd-i serimde:

1. **derd-i serimde:**-im, -de

Gazel 176

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş ağrısı || Sarhoşluk ve mahmurluktan sonra başlayan baş ağrısı.

9. Sâlim gibi gördük keremiñ derd-i serimde

10. Sâķî kerem-i luġf-ı benâniñla yapıldık

derd-i serimden:

1. **derd-i serimden:**-im, -den

Gazel 247

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın başındaki dert, aşk derdi.

5. Ey bād-ı Ŗabâ uğrar iseñ zülf-i nigâra

6. Luġf eyle benim derd-i serimden ħaber eyle

derd-i seriñ:

1. **derd-i seriñ:**-iñ

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafa derdi, bir Ŗeyi dert edinmek.

15. Başla ey mâdiġ-i kâkül râza

16. Ne ise derd-i seriñ âġâza

derd-i tab'a:

1. **derd-i tab'a:**-a

Kaside 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük sıkıntı veren dert.

9. Mercî '-i kâ'inât-ı 'âlemdir

10. Deri her derd-i tab'a merhemdir

derdine dermân olur:

1. **derdine dermân olur:**-in, -e-ur

Gazel 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Derde derman olmak || Üzüntüsünü, sıkıntısını yok etmek.

5. Cüst (ü) cü etdim tabîbân-ı cihânî bulmadım

6. Ben gedâ bî-çâre 'aŖıġk derdine dermân olur

derdmend:

1. **derdmend:**

Tesdis 1

Mısra: 20

Dertli || Âşık.

19. Hüdâ kâdirdir 'uşşâkıñ du 'āsını kabûl eyler

20. Ğarib ü derdmend kalmaz hemîşe böyle hâkister

2. **derdmendlerden:-ler, -den**

Müseddes 1

Mısra: 4

Dertli || Âşık.

3. Fâ'ide etmez ğarib ü zâra ölmüş ölmemiş

4. Derdmendlerden ne hâşıl yâre ölmüş ölmemiş

3. **derdmend:**

Lugaz 3

Mısra: 58

Dertli.

57. Gözüne girer ol lañfesi bed

58. Âciz olur elinden ol derdmend

4. **derdmendlere:-ler, -e**

Kaside 8

Mısra: 96

Dertli.

95. Derünü münkesirâne o şâha 'arz edelim

96. Ki derdmendlere aniñ na'îmi vâfirdir

5. **derdmend:**

Kaside 10

Mısra: 167

Dertli.

167. Getirip derdmend bir püseri

168. İstedi ol fütâdeye nazarı

6. **derdmend:**

Gazel 64

Mısra: 16

Dertli || Âşık.

15. Kapuñdan eyleme lutf eyle Sâlim'i mehcür

16. O derdmend deriñde gedâ-yı hüsünüdür

7. **derdmendi:-i**

Gazel 230

Mısra: 10

Dertli || Âşık.

9. Duçâr olan şikenc-i kâkülünde gönüme Sâlim

10. Bilir 'uşşâk içinde derdmendi âh u figânından

derdmendân:

1. **derdmendânî:-iñ**

Matla 1

Mısra: 2

Dertliler || Âşıklar.

1. Fikr-i vuslatdır hemîşe 'âşıkñ hülyâları

2. Eksik olmaz derdmendânîñ gam-ı bî-câları

2. **derdmendân:**

Gazel 190

Mısra: 1

Dertliler || Âşıklar.

1. Derdmendân zâr u giryân oldugun bilmez misiñ

2. 'Âşıkñ ahyâli cânâ n'oldugun bilmez misiñ

3. **derdmendânî:-iñ**

Gazel 285

Mısra: 2

Dertliler || Âşıklar.

1. Fikr-i vuslatdır hemîşe 'âşıkñ hülyâları

2. Eksik olmaz derdmendânîñ gam-ı bî-câları

derdmend-i bî-yâver:

1. **derdmend-i bî-yâver:**

Kaside 10

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kimsesiz dertli kişi.

85. Gelip ol derdmend-i bî-yâver

86. Etdi Peyğamber'e şikâyetler

derdmendiñ:

1. **derdmendiñ:**

Kaside 10

Mısra: 80

Dertli.

79. Ki bir a'râbi-i ğarib-i diyâr

80. Derdmendiñ bir iki üstürü var

der-enîn:

1. **der-enîn:**

Kaside 8

Mısra: 110

İnleyen.

109. Hücüm-ı hâñra ile dü dîdemiz her seb

110. Şabâh oluncaya dek der-enîn ü sâhirdir

der-ferâğ olsun:

1. **der-ferâğ olsun:-sun**

Tesdis 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kurtulmak.

15. Bu vaz'-ı nâ-pesendiden demem kim der-ferâğ olsun

16. Helâk etmek ise çaşdı beni cânân şağ olsun

der-fikr-i vuslat:

1. **der-fikr-i vuslat:**

Terkib-bend 1

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliye kavuşma düşüncesi.

53. Şikâyet kim gönül der-fikr-i vuslat

54. Hümâ-yı dil esîr-i zulf-i hûbân

dergâh-ı efdalü'l-beşere:

1. **dergâh-ı efdalü'l-beşere:-e**

Kaside 10

Mısra: 160

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnsanların en faziletlisinin dergâhı || Hz.

Muhammed'in eşiği.

159. Ya'ni bir gün seferde bir şecere
160. Geldi dergâh-ı efdalü'l-beşere

dergâh-ı hakka:

1. **dergâh-ı hakka:-a**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kapısı.

1. Ola dergâh-ı Hakk'a şubh u mesâ
2. Hamd ü şükr ü şenâ-yılâ-yuhşâ

dergâh-ı hakk'a:

1. **dergâh-ı hakk'a:-a**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kapısı.

1. Ola dergâh-ı Hakk'a şubh u mesâ
2. Hamd ü şükr ü şenâ-yı lâ-yuhşâ

2. **dergâh-ı hakk'a:-a**

Müfret 68

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın dergâhı || Allah'ın huzuru.

1. Varan boş dönmeye dergâh-ı Hakk'a şıdk ile Sâlim
2. Tehî-dest-i ümîd etmez Hudâ 'aşıkların hâşâ

dergeh:

1. **derge:-e**

Gazel 1

Mısra: 12

Dergâh || Huzur,makam.

11. Der-i Hak bâz-ı dil-i gurbet-enîsân iken
12. Gayrı bir dergehe varmak degül a bâb bana

2. **dergehine:-in, -e**

Tarih 3

Mısra: 220

Dergâh || Huzur,makam.

219. Biri iki tarz ile târihini kıldım ta'dâd
220. Eyledim dergehine 'arz-ı metâ'-ı şu'arâ

3. **dergehinde:-in, -de**

Tarih 4

Mısra: 16

Dergâh || Huzur,makam.

15. Yegâne pâdişâh-ı bî-mu'âdil
16. Ki şâhân dergehinde 'abd-i ednâ

4. **dergehinden:-iñ, -den**

Tesdis 5

Mısra: 8

Kapı yeri, kapı önü || Sevgilinin eşiği.

7. Ey gül-i revnak-fezâ-yı gülsitân-ı hüsn ü ân
8. Dergehiñden olmasın bigâne böyle bendegân

5. **dergehiñ:-iñ**

Diğer 8

Mısra: 25

Dergâh, tekke.

25. Dergehiñ hâşılı ğarîbâna

26. Yeter ancak medâr-ı ihsâna

6. **dergehi:-i**

Kaside 8

Mısra: 37

Kapı, eşik.

37. Ğarîbe dergehi kehfü'l-emân-ı râhatdır

38. Ğamîne bâbı penâh u neşât-ı hâtırdır

7. **dergehe:-e**

Kaside 8

Mısra: 48

Kapı, eşik.

47. Gelir olunsa tahaddî kabâ'il-i bürhân

48. Gürüh-ı mu'cize ol dergehe 'aşâ'irdir

8. **dergehine:-in, -e**

Kaside 8

Mısra: 97

Kapı, eşik.

97. Biraz da eyleyelim 'arz-ı hâl dergehine

98. Çü inkisâr ile gönüm harâb-ı hâtırdır

9. **dergehinden:-iñ, -den**

Diğer 9

Mısra: 94

Dergâh, tekke.

93. Dönmezem ben netîce el-hâşıl

94. Dergehiñden seniñ begim ez-dil

10. **dergehiñde:-iñ, -de**

Kaside 14

Mısra: 47

Kapı, eşik.

47. Felekdir dergehiñde pâsbâniñ

48. Melek olsa sezâ şâbâş-ıhvâniñ

11. **dergehinden:-iñ, -den**

Kaside 15

Mısra: 43

Kapı, eşik.

43. Mülük ederse nola dergehinden istimdâd

44. Düşüp kulübuna ru'b u mehâbet-i şevket

12. **dergehiñde:-iñ, -de**

Kaside 15

Mısra: 79

Kapı, eşik.

79. Emîn ü sâlim olup dergehiñde bendeleriñ

80. Kim anlara ola me'vâ himâyet-i şevket

13. **dergehiñde:-iñ, -e**

Kaside 16

Mısra: 52

Kapı, eşik.

51. Dâver-i pâdişehâ menba'-ı lutf u keremâ

52. Ey olan dergehiñde bende-i ednâ bülbül

14. **dergehden:-den**

Tarih 17

Mısra: 98

Dergâh || Huzur,makam.

97. Cümle erbâb-ı tarîkıñ melce'iyken dâmeniñ
98. Kañğı dergehden ümîd-i luţf eder bâb-ı enîn

15. **dergehinde:-in, -de**

Kaside 20

Mısra: 212

Dergâh || Padişah sarayı.

211. Biri ez-cümle kim bu 'abd-i fakîr
212. Görmüşüm dergehinde luţf-ı vefîr

16. **dergeh-in:-in**

Kaside 22

Mısra: 140

Kapı, eşik.

139. Bu cihân içre hazret-i Allâh
140. Eyleyip bâz dergeh-in her gâh

17. **dergehiñden:-iñ, -den**

Kaside 30

Mısra: 77

Kapı, eşik.

77. Ümîdim dergehiñden bu durur devletli sultânım
78. Açıp keff-i nevâl-i cüd-ı luţf-ı mekrümet-zâyı

18. **dergehe:-e**

Kaside 31

Mısra: 2

Dergâh || Huzur,makam.

1. Kendüñ ey hâme ser-âgâze müheyyâ eyle
2. İhtişâñ o bihîn dergehe inhâ eyle

19. **dergehi:-i**

Kaside 31

Mısra: 92

Dergâh || Huzur,makam.

91. Şadr-ı fetvâyı edip zâtı ile zîb-âver
92. Yâ Rab ol dergehi ihsânıña me'vâ eyle

20. **dergehiñde:-iñ, -de**

Müfret 50

Mısra: 1

Kapı yeri, kapı önü || Sevgilinin eşiği.

1. Dergehiñde boynu bağı bir kulum
2. Ben gedâ sen şâh-ı hüsnümsün benim

21. **dergehinde:-in, -de**

Gazel 203

Mısra: 10

Kapı yeri, kapı önü || Sevgilinin eşiği.

9. Sâlimâ hâl-i dil-i nâ-şadı biz 'arz eyleriz
10. Dergehinde diñlenirse dâd u şekvâmız bizim

22. **dergehinde:-in, -de**

Gazel 278

Mısra: 8

Kapı yeri, kapı önü || Sevgilinin eşiği.

7. Görmedim zerre kadar Hâk bilir etmem inkâr
8. Dergehinde o mehiñ mihr ü vefâdan gayrı

23. **dergehine:-in, -e**

Gazel 278

Mısra: 12

Kapı yeri, kapı önü || Sevgilinin eşiği.

11. Bir peyâm almağa imkân mı var ey Sâlim
12. Varamaz dergehine kimse şabâdan gayrı

24. **dergehine:-in, -e**

Gazel 288

Mısra: 5

Kapı yeri, kapı önü || Sevgilinin eşiği.

5. Vardıkda dergehine garaż pâyın öpmedir
6. 'Uşşâka gayrı luţfu gerekmez ayak teri

dergeh-i 'adn-i berînāsāva:

1. **dergeh-i 'adn-i berînāsāya:-ya**

Diğer 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet gibi yüce makam || Kadılık makamı.

1. Dergeh-i 'adn-i berînāsāya
2. Meclis-i bağ-ı İrem-hem-tāya

dergeh-i 'ālī-şānın:

1. **dergeh-i 'ālī-şānın:**

Kaside 31

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce dergâh, makam.

95. Kible-i maşad edip dergeh-i 'ālī-şānın
96. Dâ'imâ mülteşem ü merci'-i dünyâ eyle

dergeh-i āsitān-ı pākinde:

1. **dergeh-i āsitān-ı pākinde:-in, -de**

Kaside 20

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu dergâhın eşiği || 3. Ahmed'in sarayı.

157. Hâmdü li'llâh zamân-ı pākinde
158. Dergeh-i āsitān-ı pākinde

dergeh-i 'āţfetiñ:

1. **dergeh-i 'āţfetiñ:-iñ**

Kaside 29

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahmet dergâhı || Şeyhülislamlık makamı.

39. Sen o kân-ı kerem-i baħr-i keremsin k'olmuş
40. Dergeh-i 'āţfetiñ melce'-i 'âlem yek-ser

dergeh-i bārī've du'ā evlediler:

1. **dergeh-i bārī've du'ā evlediler:-di, -ler-ye**

Tarih 3

Mısra: 152

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratıcının huzurunda el açıp yalvarmak, dua etmek.

151. Bu mehâbetle giderken göricek hâlk anı
152. Ez-derün eylediler dergeh-i Bārī've du'ā

dergeh-i cānāne:

1. **dergeh-i cānāne:-e**

Gazel 262

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dergâhı, kapısının önü.

7. Selâm eyle dil-i zâra hulusum eyleyip inhâ
8. Şabâ luft et güzârîñ dergeh-i cânâne düşdükçe

dergeh-i dilberde:

1. **dergeh-i dilberde:-de**

Gazel 69

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eşiği, kapısı.

9. Nice mümkün her birin tatyib etmek luft ile
10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir

dergeh-i hak'dan:

1. **dergeh-i hak'dan:-dan**

Kaside 29

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın huzuru, katı.

59. Budur ümmid ü recâ dergeh-i Hak'dan ki müdâm
60. Şadr-ı fetvâya vere zât-ı şerîfîñ ziver

dergeh-i hakdan:

1. **dergeh-i hakdan:-dan**

Kaside 25

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın huzuru, katı.

59. Recâmız dergeh-i Hakdan budur kim tâ dem-i mahşer
60. Vücüd-ı pakiñ olsun zib-bahş-ı mesned-i zibâ

dergeh-i hak-i tütivâ-esere:

1. **dergeh-i hak-i tütivâ-esere:-e**

Diğer 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toprağı göze şifalı sürme -gibi olan- dergâh.

7. Dergeh-i hak-i tütivâ-esere
8. Mağsad-ı nâlekârî-i şehere

dergeh-i iclâlîne:

1. **dergeh-i iclâlîne:-in, -e**

Kaside 13

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu dergâh || 1. Mahmud'un büyüklüğü, yüceliği.

51. Ol ki mâh u mihrveş her rüz ü şeb olmağdadır
52. Dergeh-i iclâlîne şâhân-ı 'âlem çehre-sâ

dergeh-i 'izzetine:

1. **dergeh-i 'izzetine:-in, -e**

Kaside 29

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce dergâh || Şeyhülislamlık makamı.

25. Hâtem-i Tâ'î o kân-ı keremîñ lâyıkıdır
26. Dergeh-i 'izzetine olsa kemîne-çâker

dergeh-i lutf u keremine:

1. **dergeh-i lutf u keremine:-in, -e**

Tarih 3

Mısra: 216

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, cömertlik dergâhı || Vezirlik makamı.

215. Ben de ey Sâlim edip nusret-i pâke târih
216. Eyledim dergeh-i luft u keremine inhâ

dergeh-i mu'allâdan:

1. **dergeh-i mu'allâdan:-dan**

Kaside 12

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce dergâh || Allah'ın huzuru.

121. Hemîşe dür olur ol dergeh-i mu'allâdan
122. Bu vâkt-i nâ-mütenâhî-i hâsret-i dürî

dergeh-i muhammed:

1. **dergeh-i muhammed:**

Kaside 17

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in dergâhı, Peygamberin şahsı.

21. Bu ihtirâma sezâ dergeh-i Muhammed de
22. Qabül-i hâzret-i Hak olduğunda yok şübhem

dergeh-i pāk-i şāh-ı nā-yāba:

1. **dergeh-i pāk-i şāh-ı nā-yāba:**

Kaside 20

Mısra: 334

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz padişahın (3. Ahmed) kutlu sarayı.

333. Bu eğer 'arz olunmak ol bâba
334. Dergeh-i pāk-i şāh-ı nā-yāba

dergeh-i pākine:

1. **dergeh-i pākine:-in, -e**

Tarih 1

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu dergâh || 3. Ahmed'in sarayı, eşiği.

83. Duğüle mihr ü meh nevbet-keşândır
84. Olunca dergeh-i pākine me'zun

2. **dergeh-i pākine:-in, -e**

Kaside 18

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu dergâh, kapı, eşik.

75. Her sene nevbet ile pâyına yüz sürmekte
76. Dergeh-i pākine hîdmet ederek çâr fuşül

dergeh-i pür-şefkate:

1. **dergeh-i pür-şefkate:-e**

Kaside 31

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çokça şefkat gösteren makam sahibi.

71. Gam degil her ne kadar penbe-be-dâğ-ı gam iseñ
72. Râziñ ol dergeh-i pür-şefkate inhâ eyle

dergeh-i şehden:

1. **dergeh-i şehden:-den**

Gazel 265

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahın kapısı || Sevgilinin eşiği.

9. Gedâlar Sâlimâ `âdet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümid-i `afv ederler vaz`-ı küstâhânenen şoñra

dergehiñ:

1. **dergehiñ:**

Kaside 33

Mısra: 11

Dergâh || Huzur,makam.

11. Etmış ol dergehiñ Hudâ-yı mecîd
12. Hâkin iksîr-i püte-i ümmîd

dergehiñde:

1. **dergehiñde:**

Tesdis 1

Mısra: 13

Kapı yeri, kapı önü || Sevgilinin eşiği.

13. Neden lâyıq ki a`dâ dergehiñde hep çerâğ olsun
14. Benim nâr-ı firâkı ile göñlüm dâğ dâğ olsun

dergehiñden:

1. **dergehiñden:**

Tarih 17

Mısra: 77

Dergâh || Huzur,makam.

77. Dergehiñden bizleri teb`id edelden bu felek
78. Görmedik bir ferdden illâ bizlere çin-i ü cebîn

2. **dergehiñden:**

Tarih 17

Mısra: 83

Dergâh || Huzur,makam.

83. Ben gedâya dergehiñden şefkat ümmîd eyleyip
84. Cerr-i ihsânîña kıldım böyle bir tarh-ı zemîn

3. **dergehiñden:**

Gazel 51

Mısra: 11

Kapı yeri, kapı önü || Sevgilinin eşiği.

11. Niyâzi dergehiñden Sâlim-i nâ-çiz ü mañzûnuñ
12. Niğâh-ı dîde-i luţfuñ ile manzûr olmağdır

der-hâtır etme:

1. **der-hâtır etme:-me**

Gazel 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatıra getirmek, hatırlamak.

3. Eger mesrûr olam derseñ neşâti etme der-hâtır
4. Zuhûrât-ı felek ser-cümle `aks-i müdde`adır hep

der-hâtır etmek:

1. **der-hâtır etmek:**

Gazel 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatıra getirmek, hatırlamak.

11. Vuşlatı der-hâtır etmek nice kıbil Sâlimâ
12. Qanda qaldı kâm-ı dil ümmîd düşmendir baña

derhem:

1. **derhemdir:**

Kaside 1

Mısra: 63

Karışık (Ruh hali).

63. Geh güşâde gehî de derhemdir
64. Gerçi `âlem yine o `âlemdir

der-hvâb olsa:

1. **der-hvâb olsa:-sa**

Gazel 242

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykuda olmak.

3. Şu uyur düşmen uyumaz meşel-i şâdığdır
4. Olsa der-hvâb bile olma emîn dâr-ı `adû

der-i `adliñde:

1. **der-i `adliñde:-iñ, -de**

Kaside 15

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adalet kapısı (3. Ahmed'un saltanatı).

69. Senâ-yı vaşfıñı haddim degil edem ta`bir
70. Düşen baña der-i `adliñde hidmet-i şevket

der-i cânânda:

1. **der-i cânânda:-da**

Gazel 273

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kapısı.

13. Der-i cânânda ne sihr olduğı hep nâ-ma`lûm
14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermâne

der-i devlet-me`âb-ı bendesi:

1. **der-i devlet-me`âb-ı bendesi:-si**

Kaside 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sadrazamın- kölesi.

5. Ne zât-ı mekrûmet-pîrâ ki lâyıqdır olurlarsa
6. Der-i devlet-me`âb-ı bendesi Cemşid ile Kısra

der-i devlet-me`âbından:

1. **der-i devlet-me`âbından:-ın, -dan**

Gazel 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devlet kapısı.

5. Der-i devlet-me`âbından nola biğâne olsağ biz
6. Gürûh-ı bî-dilân ile ezelden aşinâdır çarh

der-i devlet-medâra:

1. **der-i devlet-medâra:-a**

Kaside 9

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muthuluğâ,saadete vesile olan kapı || Hz.

Muhammed'in eşiği.

69. Ğarâz `arz-ı tevessüldür o bâba
70. Der-i devlet-medâra intisâba

der-i devlet-medâr-ı lutfuña:

1. **der-i devlet-medâr-ı lutfuña:-uñ, -a**

Kaside 30

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluğa,saadete vesile olan kapı.

65. Der-i devlet-medâr-ı lutfuña hâlim edem takrîr

66. Benim devletli sultânım bir az güç eyle ednâyı

der-i dil-berde:

1. **der-i dil-berde:-de**

Tesdis 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kapısı.

7. Karîn-i iltifât olmaz der-i dil-berde 'âşıklar

8. Dürüg-âmiz güftâr ile pürdür cümle şâdıklar

2. **der-i dil-berde:-de**

Gazel 104

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kapısı.

9. Garîb olur der-i dil-berde Sâlimâ 'âşık

10. Olunmaz ise o bî-çäreye eger tevķîr

der-i dil-bere:

1. **der-i dil-bere:-e**

Gazel 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kapısı.

9. Ey nâle ğarâz 'arz-ı mahabbet ise yâre

10. Var sen de der-i dil-bere işbât-ı vücüd et

der-i dil-dâdeleriñden:

1. **der-i dil-dâdeleriñden:-ler, -iñ, -den**

Gazel 247

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eşiği.

3. Baķ hâline bî-çäreleriñ kim neye dönmüş

4. Gâhî der-i dil-dâdeleriñden güzer eyle

der-i dil-dâra:

1. **der-i dil-dâra:-a**

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kapısı, eşiği.

3. Dil onda hâtır onda cümle 'aķl ü fikr ü hüş onda

4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bî-dil garîb olmaz

der-i hak:

1. **der-i hak:**

Gazel 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kapısı, Allah'ın dergâhı.

11. Der-i Hak bâz-ı dil-i ğurbet-enîsân iken

12. Ğayrı bir dergehe varmaķ degül a bâb bana

der-i hak'da:

1. **der-i hak'da:-da**

Gazel 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakkın kapısı.

1. Şüfî ğarâzîñ tã'at ise bûd (u) ne-bûd et

2. Ya 'nî ki der-i Hak'da hemân maķv-ı vücüd et

der-i ihsânîñi:

1. **der-i ihsânîñi:-iñ, -ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 225

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf kapısı.

225. Der-i ihsânîñi ğüşâd eyle

226. Ya 'ni gül-çîn-i her murâd eyle

der-i 'inâyetiniñ:

1. **der-i 'inâyetiniñ:-in, -iñ**

Kaside 15

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, ihsan kapısı.

49. Der-i 'inâyetiniñ bende-i kemînesidir

50. Cihânbanî-i iķbâl-i 'izzet-i şevket

der-i kudretde:

1. **der-i kudretde:-de**

Kaside 23

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudret kapısı.

37. Ne destür âşaf-ı Cem-rütbe kim taķķîr eder gerdün

38. Der-i kudretde derbânî ya Efrîdun u Dârâyî

der-i küyunda:

1. **der-i küyunda:-un, -da**

Gazel 78

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapımın eşiği || Sevgilinin kapısının eşiği.

5. Nola sî-murĝa teşbih eylesem ğöñlüm benim zirâ

6. Der-i küyunda cânânîñ hemân bir adı ğalmışdır

der-i lutfuñ:

1. **der-i lutfuñ:-uñ**

Kaside 10

Mısra: 420

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kapısı || Hz. Muhammed'in eşiği.

419. Ma'şiyetkâr-ı zârı redd etme

420. Der-i lutfuñ hâzîne sedd etme

der-i lutfuna:

1. **der-i lutfuna:-un, -a**

Kaside 31

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kapısı.

73. 'Arz-ı hâl eyle der-i lutfuna sen de ey dil
74. Kâm-cüy-ı keremi olduğun inbâ eyle

der-i medh ü senâ vü zikr ü vaşfîn:

1. **der-i medh ü senâ vü zikr ü vaşfîn:-iñ**
Tarih 8
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vasıflar, sözler, övgüler kapısı.
63. Du 'â-yı zât-ı pâkiñe hemân 'atf-ı 'inân edip
64. Der-i medh ü senâ vü zikr ü vaşfîn edelim iğlâk

der-i mevlâ'ya:

1. **der-i mevlâ'ya:-a**
Gazel 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakkın kapısı, Allah'ın huzuru.
1. Dili 'aşk ile feyz-yâb edelim
2. Der-i Mevlâ'ya intisâb edelim

der-i murâdını:

1. **der-i murâdını:-in, -i**
Tarih 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstek, dilek kapısı.
9. Der-i murâdını sükkânına edip meftûh
10. Muķim-i bezmine zevķını bî-gezend etsin

der-i nigâra:

1. **der-i nigâra:-a**
Gazel 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kapısı.
9. Der-i nigâra nola sür'at eylesen Sâlim
10. Reh-i merâma hemîşe olur şitâb lezîz

der-i pâki:

1. **der-i pâki:-i**
Kaside 26
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu kapı, eşik.
37. Odur ol pâk vezir-i ḥasenü'l-istinâs
38. Ki der-i pâki ma'ârifle ṭolu ser-tâ-pâ

der-i târîhi açdı:

1. **der-i târîhi açdı:-dı**
Tarih 18
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih kapısını açmak || Tarih düşmek.
41. Şabâ Sâlim edince güşuma müjde zifâfını
42. Der-i târîhi dil açdı Ḥudâ'dan feth-i bâb oldu

der-i vâlâñıza:

1. **der-i vâlâñıza:-ñız, -a**
Diğer 4
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce kapı || İshak Efendi'nin eşiği.

97. Der-i vâlâñıza işâl oldu
98. Ya 'ni Mısr'a size irsâl oldu

der-i vâlâsı:

1. **der-i vâlâsı:-sı**
Kaside 20
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce kapı || Padişahın eşiği.
41. Der-i vâlâsı mahż-ı ni'metdir
42. Nazarı kîmyâ-yı rıf'atdır

der-i vâlâsına:

1. **der-i vâlâsına:-sı, -na**
Diğer 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce kapı || İshak Efendi'nin eşiği.
13. Der-i vâlâsına isâr olunur
14. Hem ḥulûş-ı dilim işâl kılınır

der-i vâlâsını:

1. **der-i vâlâsını:-sı, -nı**
Kaside 32
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce kişinin kapısı, eşiği.
33. Görmege zât-ı şeref-baḥşını ḥürşid ü kamer
34. Dolaşırlar der-i vâlâsını her şubḥ u mesâ

der-i vaşlın meftûh etse:

1. **der-i vaşlın meftûh etse:-se**
Muamma 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vuslat kapısını açmak.
1. Fem-be-fem olmak olurdu eger ol cismime rûḥ
2. Geh tenezzül edip etse der-i vaşlın meftûḥ

der-în miyâne:

1. **der-în miyâne:-e**
Müfret 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
..... nın yanında.
1. Miyân-ı dil-bere düşdü ḥayâlim ey Sâlim
2. Der-în miyâne ḡarîbem çü mısra'-ı tazmîn

deriñde:

1. **deriñde:**
Müseddes 2
Mısra: **14**
Kapı, eşik || Sevgilinin kapısı, eşiği.
13. Maḥabbetim saña ta'bir olur mu hiç ḡâbil
14. Deriñde bendeñi kemter gedâ-yı ednâ bil
2. **deriñde:**
Müseddes 2
Mısra: **21**
Kapı, eşik || Sevgilinin kapısı, eşiği.
21. Deriñde ḥvân-ı vişâli dil ihtimâl etmez
22. Çeker cefâñı gönül merḥamet ḥayâl etmez

derinden:

1. derinden:

Gazel 175

Mısra: 7

Kapı, eşik || Sevgilinin kapısı, eşiği.

7. Derinden kulların dür etme lutf et hayl-i 'uşşāka

8. Felekde nāmi şāhānın begim şevketledir ancak

deriñe döner:

1. deriñe döner:-er

Diğer 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pusula ibresinin aşağıya bakması || Şairin hasretlikten dolayı süre aşağıya bakması, yere nazar etmesi.

15. Firāk ile nazar etdikçe her yaña çeşmim

16. Döner müdāmi deriñe çü mil-i kıble-nümā

deriñe yüz süregeldi:

1. deriñe yüz süregeldi:-egeldi

Kaside 12

Mısra: 152

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapısına yüz sürmek, medet ummak.

151. Lisān-ı pākīni mecmū 'a-i hurūf etdi

152. Deriñe yüz süregeldi lugāt-ı cumhūrī

derip devşirmeden:

1. derip devşirmeden:-me, -den

Gazel 213

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini toplamak || Aşk derdinden dolayı kendine gelmekte sıkıntı yaşayan aşğın durumu.

3. Derip devşirmeden kaldım gāmiñla kendimi cānā

4. Hezārān leşker-i endūh ile tālācdır sīnem

derk:

1. derke:-e

Kaside 3

Mısra: 15

Anlamak, kavramak.

15. Fünūnu derke isti 'dād hāşıl

16. Edip etdiñ beni idrāke kābil

der-kafā:

1. der-kafā:

Gazel 117

Mısra: 3

Peşinden gelen.

3. Neşāt-ı yek-nefes-i dehre der-kafā ekdār

4. Bir ān şafāya bu derdi kim iltizām eyler

der-kār ede:

1. der-kār ede:-e

Kaside 35

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli etmek, ortaya çıkarmak.

69. Şā'irānın ede Sūbhān-ı 'amīmü'l-ihsān

70. Her nefes kām-ı dilin zahmet ü gāmsız der-kār

der-kār eder:

1. der-kār eder:-er

Kaside 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli etmek, ortaya çıkarmak.

7. Māh-ı 'id kim cām-ı şāhbā-yı neşāt-ı çarh olup

8. Cümleye āyin ü resm-i ülfeti der-kār eder

der-kār et:

1. der-kār et:

Kaside 1

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli etmek, ortaya çıkarmak.

111. 'Arif ol da hamākat izhār et

112. 'Aklı lūbb-i cūnūna der-kār et

derkār etsem:

1. derkār etsem:-sem

Diğer 3

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli etmek, ortaya çıkarmak.

45. Her kaçan fikr-i bināgūşunu etsem derkār

46. Sīnede yāsemenin bir gün eder dil ihzār

der-kār evleyen:

1. der-kār evleyen:-yen

Kaside 35

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli etmek.

45. Şā'irāndır veren eş'āra bahā vü revnāk

46. Eyleyen zāde-i tab'ında gāzeller der-kār

der-kār ol:

1. der-kār ol:

Kaside 35

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, belli olmak, âşikār olmak.

23. Gele ey yār-i hayırkār-ı hayāl-i şu 'arā

24. Şā'irān medhine sen ez-dil ü cān ol der-kār

der-kār olup:

1. der-kār olup:-up

Diğer 11

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli olmak.

117. Ya 'ni olup sadākatın der-kār

118. Eder iseñ gārībi istifsār

der-kār-ı gāzab olduğūna:

1. der-kār-ı gāzab olduğūna:-du, -gūñ, -a

Matla 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gazapta bulunmak || Sevgilinin aşğa eziyet etmesi.

1. Görmüyor dideleriñ 'aşk-ı zārī ne 'aceb

2. Böyle der-kār-ı gāzab olduğūna noldu sebeb

derke:

1. **derke:**

Kaside 1

Mısra: 101

Anlamak, kavramak.

101. Anda yok bunu derke isti' dād

102. Ne bilir küh-ı himmeti Ferhād

der-kemîn oldu:

1. **der-kemîn oldu:-du**

Tarih 17

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pusuda beklemek.

61. Ye's-i küllî bir 'acâyib tesliyetmiş âdeme

62. Hağ bilir ol da kudümüñ ile oldu der-kemîn

der-kemîn olur:

1. **der-kemîn olur:-ur**

Gazel 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pusuda beklemek.

1. Bî-hüde şanma didede her dem nişin olur

2. Ğamzen helāk-i 'aşığ için der-kemîn olur

der-kemînâne:

1. **der-kemînâne:**

Gazel 242

Mısra: 2

Pusuda bekler gibi.

1. Kaşdı cān etme durur zübde-i efkār-ı 'adū

2. Der-kemînâne sitiz etme durur kār-ı 'adū

der-kemîn-i 'uzletdir:

1. **der-kemîn-i 'uzletdir:-dir**

Gazel 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnızlığın pusuda beklemesi.

1. Göñül firākıñ ile hem-nişin-i 'uzletdir

2. Şafā-yı hātırımız der-kemîn-i 'uzletdir

der-kenār etmege:

1. **der-kenār etmege:-me, -ge**

Tahmis 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kenara, köşeye çekmek.

15. Der-kenār etmege sen serv-i semen-simāyı

16. Olup ez-cān u göñül hāk-i rehiñ hep dünyā

der-kenār etmek:

1. **der-kenār etmek:**

Gazel 46

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kenara, köşeye çekmek.

5. O şūhu der-kenār etmek hevāsıyla bu nālîşler

6. Yem-i firqatde fülk-i arzū çalkandığındandır

dermān:

1. **dermān:**

Kaside 1

Mısra: 8

Çare, ilaç, devā.

7. Çāre-sāz-ı muķārin-i hicrān

8. Merhem-i yāre her ğama dermān

2. **dermāniña:-iñ, -a**

Kaside 5

Mısra: 105

Yardım, çāre.

105. Yoğsa dermāniña kādîr olamaz mı keremi

106. Yoğsa zağmiña seniñ eyleyemez mi o devā

3. **dermāne:-e**

Gazel 273

Mısra: 14

Çare, ilaç, devā.

13. Der-i cānānda ne sihr olduğı hep nā-ma'lūm

14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermāne

dermān etmeyen:

1. **dermān etmeyen:-me, -yen**

Gazel 227

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derdine çare bulmak.

3. El-hazer mağrūr-ı cāh-ı hüsn ü ān olma şakın

4. Ey benim derdim görüp de baña dermān etmeyen

dermān olmaz:

1. **dermān olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa vermek, iyileştirmek.

15. Nūsha-i tāze hatıñdan gayrı

16. Haste-i hicriñe dermān olmaz

dermānı kalmamışken:

1. **dermānı kalmamışken:-miş, -ken**

Kaside 10

Mısra: 203

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücü, kuvveti kalmamak, sağlığı yerinde olmamak.

203. Kalmamışken netice dermānı

204. Cereyān etdi şîr-i pistānı

dermānım kalmadı:

1. **dermānım kalmadı:-dı**

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Çaresiz kalmak, sıkıntının giderilmesi için yapacak bir şeyin bulunmaması.

3. Gel kümeyt-i taḅ'a taḅmîl eyleme hicriñ yeter

4. Kalmadı bār-ı girān-ı derde dermānım meded

der-mivān:

1. **der-miyân:**

Gazel 150

Mısra: 3

Açık, ortada.

3. Der-miyân dâmene-i şabr u reviyet ber-düş
4. Atdırır zâr-şıfat âdemi meydâne heves

der-miyân eyler:

1. **der-miyân eyler:-r**

Gazel 49

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak, ortaya çıkarmak.

11. Hümâ-yı 'aql erişmez evc-i esrâr-ı İlâhî'ye
12. Niçün murğ-ı gönül bî-hüde dâmen der-miyân eyler

der-niyâm etdi:

1. **der-niyâm etdi:-di**

Kaside 23

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kınına sokmak.

83. Bilip idbârını hÿvâhende-i şulh u şalâh oldu
84. Anıñçün der-niyâm etdi meger şemşîr-i heycâyı

der-penâh-ı lutf eyle:

1. **der-penâh-ı lutf eyle:**

Kaside 8

Mısra: 213

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lutfuna sığınmak.

213. O demde zâtımı sen der-penâh-ı lutf eyle
214. Ki lutf u cüd-ı 'amîmiñ zünûbu sâtirdir

der-pey:

1. **der-pey:**

Kaside 1

Mısra: 33

Ardı sıra, arkasından.

33. Tâze tâze benefşeler der-pey
34. Gâh lutf-ı bahâr u geh gam-ı dey

2. **der-peydir:**

Gazel 45

Mısra: 1

Hemen, ardı sıra.

1. Şafâ-yı hâtıra bir inkisâr der-peydir
2. Neşât-ı câm-ı şerâba hümâr der-peydir

3. **der-peydir:-dir**

Gazel 45

Mısra: 2

Hemen, ardı sıra.

1. Şafâ-yı hâtıra bir inkisâr der-peydir
2. Neşât-ı câm-ı şerâba hümâr der-peydir

4. **der-peydir:-dir**

Gazel 45

Mısra: 4

Hemen, ardı sıra.

3. Teb-i firâk ile beñzim şarardı şoldu deme
4. Hâzân-reside nihâle bahâr der-peydir

5. **der-peydir:-dir**

Gazel 45

Mısra: 6

Hemen, ardı sıra.

5. Cefâ-yı yâre melül olma ey gönül zirâ
6. 'İtâb-ı gamzesine i'tizâr der-peydir

6. **der-peydir:-dir**

Gazel 45

Mısra: 8

Hemen, ardı sıra.

7. Muqaddimât-ı firâka netice vuslatdır
8. Kıyâs budur ki mesâya nehâr der-peydir

7. **der-peydir:-dir**

Gazel 45

Mısra: 10

Hemen, ardı sıra.

9. Ne dem ki yâre gide Sâlim-i bihîn-ta'bir
10. Yanınca bir gazel-i âb-dâr der-peydir

der-pey etmez:

1. **der-pey etmez:-mez**

Gazel 205

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hemen ardı sıra gelmek.

1. Hiç hümârın der-pey etmez zevk-ı bî-gam bulmadım
2. 'Alemin ben meclis-i nüşunda 'âlem bulmadım

der-pey olmamış:

1. **der-pey olmamış:-ma, -miş**

Gazel 276

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peşi sıra, hemen.

21. Şart-ı mebsûta cezâ olmamış idi der-pey
22. Nüh kıbâb-ı kürevî hesti-i gâbrâ yoğidi

der-pey-der:

1. **der-pey-der:**

Tarih 1

Mısra: 113

Birbirinin ardı sıra, yavaş yavaş.

113. Hâzân-ı bâğa der-pey-der bahârı
114. Niçün bülbül olur bî-hüde mañzûn

der-piş edip:

1. **der-piş edip:-ip**

Kaside 12

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önde olmak.

37. Edip o gevher-i pâki celâline der-piş
38. Eritdi tâb-ı mehâbet çü şem'-i kâfûri

der-piş etmemiş:

1. **der-piş etmemiş:-me, -miş**

Kaside 12

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dikkate almak.

107. O emre etmemiş İblis itâ'atin der-pîş
108. Anıñçün oldu Hudâ'nıñ recim ü menfûri

derräk:

1. **derräk:**

Kaside 10
Mısra: 484

Çabuk anlayan, anlayışlı.

483. Nefsiñi kıldı mâye-i idrâk
484. Fikriñi kıldı kâbil ü derräk

ders-âmüz-ı güvâyî olsa:

1. **ders-âmüz-ı güvâyî olsa:-sa**

Kaside 23
Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmayı öğretmek.

103. Gazel-perdâzi-i ney-pâre-i kilik-i şeker-rîzim
104. Nola tütü-i tab'a olsa ders-âmüz-ı güvâyî

der-şeb-i târik-i firkatîñ olduk:

1. **der-şeb-i târik-i firkatîñ olduk:-duğ**

Gazel 131
Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yolunun geçesinde olmak || Ayrılığın karanlığı, olumsuzluğu.

7. Gamiñla der-şeb-i târik-i firkatîñ olduk
8. O meh cemâliñ ile biz ziyâyâ muntâzırız

dert:

1. **derdim:-im**

Gazel 227
Mısra: 4

Sıkıntı, bunalma, keder.

3. El-ğazer mağrûr-ı câh-ı hüsn ü ân olma şağın
4. Ey benim derdim görüp de baña dermân etmeyen

derün:

1. **derünun:-un**

Tarih 1
Mısra: 18
Gönül.

17. Edip icrâ-yı şan'at anda üstâd
18. Mahâretle derünun etdi meşhûn

2. **derünü:-u**

Tarih 1
Mısra: 124
Gönül.

123. Şafâ etdikde kalbim haşmetinden
124. Derünü olsun a'dânñ ciger-hûn

3. **derün:**

Terkib-bend 1
Mısra: 46
Gönül.

45. Fiğân kim inbisât-ı hasret olduk
46. Ciger süz u derün hem-râh-ı ülfet

4. **derünüm:-um**

Terkib-bend 1
Mısra: 58

Gönül.

57. Şikâyet kim yine bir mest-i nâzik
58. Hevâsiyla derünüm oldu vîrân

5. **derün:**

Diğer 2
Mısra: 40
Gönül.

39. Kime râzım diyem bu ğurbetde
40. Hâl müşkil derün hayretde

6. **deründa:-da**

Diğer 2
Mısra: 54
Gönül.

53. Her biriniñ muhaşşalı ferdâ
54. Yeri vardır deründa ser-tâ-pâ

7. **derün:**

Diğer 2
Mısra: 59
Gönül.

59. Ruğlarıñ yâd eyledikçe derün
60. Olmada sine gülsitân-nümün

8. **derünunda:-un, -da**

Kaside 2
Mısra: 64
Gönül.

63. Kamer ger olmasaydı aña şeydâ
64. Derünunda o na'l olmazdı peydâ

9. **derünü:-u**

Kaside 2
Mısra: 129
Gönül.

129. Derünü mahfaz-ı fikr-i muhâlât
130. Gözü âlud-ı evhâm u hayâlât

10. **derünüm:-um**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 138
Gönül.

137. Pes gelip hânemi tenhâ buldu
138. Leşker-i ğamla derünüm töldü

11. **derünümüz:-umuz**

Kaside 8
Mısra: 6
Gönül.

5. Lisânımız ki bizim maskat-ı sitâyışdir
6. Derünümüz da kütüb-hâne-i serâ'irdir

12. **derünümüz:-umuz**

Kaside 8
Mısra: 7
Gönül.

7. Derünümüz ki Kitâbü'ş-şifâ-yı hikmetdir
8. Cebînimizde huñut-ı şifâ müzâhirdir

13. **derūnu:-u**
Kaside 8
Mısra: 95
Gönül.
95. Derūnu münkesirāne o şāha 'arz edelim
96. Ki derdmendlere aniñ na'imi vāfirdir
14. **derūnum:-um**
Kaside 8
Mısra: 225
Gönül.
225. Be-feyz-i na't derūnum kederden et sālīm
226. Ki gönümüz nice demdir hāzīn-i hātırdır
15. **derūndan:-dan**
Diğer 9
Mısra: 42
Gönül.
41. Ya'ni dūr olmağile bu mehcūr
42. Olmayaydı derūndan da o dūr
16. **derūnu:-u**
Diğer 10
Mısra: 8
Gönül.
7. Firāk-ı kāmēt-i serv-āzmāyişin yer yer (?)
8. Derūnu huld-i berīn etdi şanki ser-tā-pā
17. **derūnumu:-um, -u**
Diğer 10
Mısra: 12
Gönül.
11. Firāk-ı rüyuñ ile eyleyip hayāl müyuñ
12. Qodu derūnumu özkes ğamiñda kılca şehā
18. **derūnu:-u**
Diğer 10
Mısra: 20
Gönül.
19. Hiçāb-ı 'arz-ı maħabbet eder mi sulţānım
20. Derūnu 'arşa-i sulţān-ı 'aşk olan şeydā
19. **derūnuna:-un, -a**
Kaside 10
Mısra: 330
Gönül.
329. Ya'ni geldikte ol Resūl-i Hūdā
330. Ola ūftān derūnuna hāşā
20. **derūna:-a**
Diğer 11
Mısra: 50
Gönül.
49. Olalı dil kudūm-ı hicre qarīn
50. Buldu hāşret derūna rāh-ı rehīn
21. **derūn:**
Diğer 11
Mısra: 55
Gönül.
55. Çünkü etdi derūn bu hāle nazar
56. Buldu hāmem derūnu şerħa nazar

22. **derūnu:-u**
Diğer 11
Mısra: 56
Gönül.
55. Çünkü etdi derūn bu hāle nazar
56. Buldu hāmem derūnu şerħa nazar
23. **derūna:-a**
Kaside 12
Mısra: 139
Gönül.
139. Suţūr-ı pākini kıldı derūna naķş hācer
140. Görünce şafħa-i dilde bu hātı-ı meşţūrı
24. **derūnun:-un**
Tarih 14
Mısra: 8
Gönül.
7. Cihān turduqça yā Rab eyleyip ma'mūr u ābādān
8. Derūnun pūr-ferāh görsün bu hānedāniñ aħbābı
25. **derūnlar:-lar**
Tarih 18
Mısra: 12
Gönül.
11. Cihān kurtuldu miħnetden ser-ā-ser oldular hāndān
12. Güher-çini-i şevķ ile derūnlar feyz-yāb oldu
26. **derūn:**
Kaside 20
Mısra: 199
Gönül.
199. Ne mu'allim selīm-ţab' u derūn
200. Rāz-dān-ı fūnūn-ı gün-ā-gün
27. **derūnuna:-un, -a**
Kaside 20
Mısra: 275
İç taraf, orta yer.
275. Zarb olunca derūnuna maķrūn
276. Ay naķşına döndü ol altun
28. **derūnumda:-um, -da**
Gazel 21
Mısra: 1
Gönül.
1. Derūnumda benim ey 'aşk cā et
2. Kudūmuñla dile baħş-ı safā et
29. **derūn:**
Kaside 22
Mısra: 125
Gönül.
125. Lık şevķ-ı medāyihinle derūn
126. Kesb-i feyz eyler olsa da maħzūn
30. **derūnda:-da**
Gazel 28
Mısra: 10
Gönül.
9. Neşāţ-āver ğazeller söylemek āsān idi ammā
10. Derūnda Sālīmā bir 'aşk-ı maħbūb olmaga muħtāc

31. **derünunda:-un, -da**

Kaside 34

Mısra: 17

İç taraf, orta yer.

17. Urulmuş gibi lāle yine bir şūha derünunda

18. O dāğ-ı dāğ-ber-dāğı delil-i şübhe-fersâdır

32. **derünun:-un**

Kaside 34

Mısra: 35

Gönül.

35. Bu mevsimde derünun gıll u ğışdan eyledi hālî

36. Leb-i gülşende havzın âb-ı şâfisi muşaffâdır

33. **derünun:-um**

Kaside 34

Mısra: 76

Gönül.

75. Beni de kand-i lutfuñ şöyle güyâ etdi şevkımdan

76. Derünun güyiyâ medhiñle bir deryâ-yı ma'nâdır

34. **derünuna:-un, -a**

Gazel 38

Mısra: 2

Eşsiz güzellik.

1. Fem-i nigârdan olsa nola 'itâb lezîz

2. Gelir derünuna 'uşşâkıñ ıztırâb lezîz

35. **derünunda:-un, -da**

Gazel 41

Mısra: 7

Gönül.

7. Derünunda nice esrârî cânı gibi hıfz eyler

8. Hele peygâm-ı ahhâba 'aceb ikrâm eder kâgaz

36. **derün:**

Gazel 47

Mısra: 4

Gönül.

3. Nakşuñı şaklayamaz âyine de olsa rakîb

4. Her derün 'aşık-ı bî-çâre gibi şâf mıdır

37. **derünun:-um**

Gazel 50

Mısra: 4

Gönül.

3. Sırışk-ı çeşm ü müjgânımla âha yazdırıp nâme

4. Derünun pâdişâh-ı mülk-i hüsne 'arz-ı hâl eyler

38. **derünun:-um**

Gazel 50

Mısra: 10

Gönül.

9. Mükedder olmam ahvâl-i zamâna şabrdır kârım

10. Derünun fikr-i eltfâf-ı Cenâb-ı Zü'l-celâl eyler

39. **derünun:-um**

Gazel 51

Mısra: 2

Gönül.

1. Ne kurb-ı devlet-i vaşlıñ ne senden dūr olmağdır

2. Derünun fikr-i rüyüñla ğarâz pür-nūr olmağdır

40. **derünun:-um**

Gazel 53

Mısra: 1

Gönül.

1. Derünun âteş-i 'aşk ile her şeb dâğ dâğ eyler

2. Komaz üftâdesin hâlî o meh elbet çerâğ eyler

41. **derünun:-um**

Gazel 63

Mısra: 10

Gönül.

9. Bir nazâr et nâzenînim Sâlim-i dil-ğasteye

10. Böyle kalırsa derünun Külbe-i ahzân olur

42. **derünun:-um**

Gazel 77

Mısra: 3

Gönül.

3. Komaz hâlî derünun bir kederden gerdiş-i gerdün

4. Beni mağmûm gördükçe felek güyâ şafâ eyler

43. **derünunda:-um, -da**

Gazel 78

Mısra: 3

Gönül.

3. Nigâhı nev-be-nev hâşâ tehî olmağ derünunda

4. Ser-i peykân-ı tîr-i ğamze-i bî-dâdı kalmışdır

44. **derünun:-un**

Müfret 86

Mısra: 1

Gönül.

1. Derünun bilmediğinden nigâh-ı i'tibâr etmez

2. Mehâdîm-i zamâne olmasa bir nüşâ zer cedvel

45. **derünun:-um**

Gazel 103

Mısra: 1

Gönül.

1. Derünun her taraf ezhar-ı dâğa gülşen olmuşdur

2. Gülistân-ı cihân hicriñle baña külhan olmuşdur

46. **derünun:-um**

Gazel 103

Mısra: 10

Gönül.

9. Kapıldım şeb-nemâsâ bir şüküfeyle aña Sâlim

10. Derünun her taraf ezhar-ı dâğa gülşen olmuşdur

47. **derünunu:-um, -u**

Gazel 104

Mısra: 1

Gönül.

1. Benim derünümü saña nic'eyleyem takrîr

2. Olur mu süziş-i 'aşık lisân ile ta'bir

48. **derünüñda:-uñda**

Gazel 118

Mısra: 10

Gönül.

9. Cefâ ederse de eyle taḥammül ey Sâlim
10. O pür-cefâya derûnuñda çün maḥabbet var
49. **derûnu:-u**
Gazel 123
Mısra: 10
Gönül.
9. Reh-i Mevlâ'da pâ-fersüde olmaz tâlib-i vuşlat
10. Derûnu sâlikiñ vaqf-ı telâş-ı infî'âl olmaz
50. **derûnum:-um**
Gazel 132
Mısra: 9
Gönül.
9. Şad gül-i sad-berg ile tıldu derûnum Sâlimâ
10. Pür edelden fikr-i rûyu gülşen-i endişemiz
51. **derûnda:-da**
Gazel 172
Mısra: 6
Gönül.
5. Egerçi gıtdı dem-i vuşlat ey kemân-ebrû
6. Derûnda ḳaldı şafâya yeri nişân ancak
52. **derûnum:-um**
Gazel 173
Mısra: 5
Gönül.
5. Derûnum şerḫa şerḫa oldu naqş-ı dest-mâliñden
6. Murâdımdan geçen cânâ yoluñda pây-mâl olmak
53. **derûnum:-um**
Gazel 201
Mısra: 6
Gönül.
5. Ser-â-pâ sinede her tâze dâğım hâle şâhiddir
6. Derûnum añlasın bilsin gören çâk-i giribânım
54. **derûnum:-um**
Gazel 219
Mısra: 3
Gönül.
3. Ḥayâl-i zülf-i hoş-büyuñ derûnum içre müşğasâ
4. Ey âhû-dîde luḫf et söyle mihmân olmasın n'olsun
55. **derûnum:-um**
Gazel 224
Mısra: 1
Gönül.
1. Kırılısın sāgar-ı 'işret derûnum ğam ile tılsun
2. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña ḳat ḳat ḫarâm olsun
56. **derûnunda:-un, -da**
Gazel 248
Mısra: 11
Gönül.
11. Derûnunda firâkıñla ḫabâbıñ etmede şad dâğ
12. Baḳılmaz idi çeşm-i 'ibret ile rûy-ı şahbâya
57. **derûnum:-um**
Gazel 255
Mısra: 8
Gönül.

7. Gel açdırma benim mecmû'a-yı dilde olan râzım
8. Çü ma'lûm-ı şerîfiñdir derûnum hiç su'âl etme
58. **derûnum:-um**
Gazel 269
Mısra: 7
Gönül.
7. Derûnum lâleāsâ dâğ ber-dildir firâkıñdan
8. Nümâyândır ser-â-pâ dâğ-ı ḫasret cā-be-cā tende
59. **derûnum:-um**
Gazel 272
Mısra: 5
Gönül.
5. Dil şikeste ḫâtırım maḫzûn derûnum münkesir
6. Ben ğarîb üftâdeye bir çäre Allâḫ 'aşḳına
- derûn 'âlemin:**
1. **derûn 'âlemin:-n**
Tahmis 3
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül dünyası.
3. Nezâket ile derûn 'âlemin beyân eyle
4. Niyâz-ı vuşlatı ol şūḫa bî-zebân eyle
- derûn 'âlemini:**
1. **derûn 'âlemini:-i, -ni**
Gazel 92
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül âlemi, gönülde olanlar || *Âşığın gönlü.*
3. Çoḳdur fezâ-yı sinede envâ'-ı vâkı'ât
4. Yazsam derûn 'âlemini bir kitâb olur
- derûn mısır:**
1. **derûn mısır:**
Gazel 105
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül Mısır, gönül ülkesi || *Âşığın gönlü.*
3. Lezîz olursa sezâ fikr-i la'li hem-çü ḳand
4. Derûn Mısır da Yûsufsitân-ı dil-berdir
- derûn-hâne:**
1. **derûn-hânesine:-si, -ne**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 63
Gönül.
63. Pes derûn-hânesine ol fevrî
64. Cem' edip 'aḳl u ḳarâr u şabrî
- derûni:**
1. **derûni:**
Kaside 20
Mısra: 245
İçten, gönülden.
245. Nice olmaz derûni aña du'â
246. O güzide şeh-i kerem-fermâ
2. **derûni:**
Gazel 86

Mısra: 4
Gönül.

3. Gönül dil-dâde-i cevri ü 'itâbıdır hemîn nâzîñ
4. Derûni sevdiğim senden recâ eyler niyâz eyler

derûn-ı âb:

1. derûn-ı âb:

Müfret 51
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suyun içi || Gözyaşı.

1. Sırışk-i dide söndürmez hemîşe âteş-i 'aşkı
2. Derûn-ı âb men' etmez fûrûzânî-i kâfûrî

derûn-ı 'arş-peymâvî:

1. derûn-ı 'arş-peymâvî:-yî

Kaside 30
Mısra: 104
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Aşığın-yüce gönü.

103. Hazer et ey nihâl-i tâze gird-i bād-ı âhımdan
104. Dağı nev-restesin yıkma derûn-ı 'arş-peymâvî

derûni 'âşık olan:

1. derûni 'âşık olan:-an

Müseddes 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Vuslat beklemeksizin sevgiliye muhabbet duymak,
âşık olmak.*

1. Derûni 'âşık olan fâlib-i vefâ olmaz
2. Mahabbet ehline bîm-i gam-ı cefâ olmaz

2. derûni 'âşık olan:-an

Gazel 101
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönülden seven âşık olmak.

9. Defînedir dil-i Sâlim'de eylemez izhâr
10. Derûni 'âşık olan saña 'aşkıñı güm eder

derûn-ı 'âşıkı:

1. derûn-ı 'âşıkı:-î

Gazel 41
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Âşığın gönü || Âşığın gönlünden geçenler,
hissettikleri.*

1. Bağırsağı lutf edip cânâ saña ifhâm eder kâğaz
2. Derûn-ı 'âşıkı şerh eyleyip i'lâm eder kâğaz

derûn-ı 'âşık-ı bî-çârede:

1. derûn-ı 'âşık-ı bî-çârede:-de

Gazel 54
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz âşığın gönü.

5. Sırışk-i dide söndürmez fetil-i dâğ-ı hicrânî
6. Derûn-ı 'âşık-ı bî-çârede hicrân âteşdir

derûni 'âşıkıñ:

1. derûni 'âşıkıñ:-iñ

Gazel 101

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönülden seven âşık.

1. Vişâline dil ü cân birbirin tekdâdüm eder
2. Derûni 'âşıkıñ arzû ile tena' um eder

derûn-ı cām-ı gül-gün:

1. derûn-ı cām-ı gül-gün:

Tarih 18
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli kadehin içi.

7. Şunarken sâki-i devrân mey-i gam-hîzini şimdi
8. Derûn-ı cām-ı gül-gün pür-şerâb-ı la'l-i nâb oldu

derûn-ı dilde:

1. derûn-ı dilde:-de

Gazel 118
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül.

5. Sırışk-i çeşmimi âteş gelir kıyâs ederim
6. Derûn-ı dilde firâkıñla öyle hâlet var

derûn-ı dilden:

1. derûn-ı dilden:-den

Kıt'a 15
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canıgönülden, samimi olarak.

3. Kudûmun güş edince ol suhan-perverd-i eş'ârın
4. Derûn-ı dilden istikbâl etdi cümle şâ'irler

derûn-ı dilden gitmez:

1. derûn-ı dilden gitmez:-mez

Gazel 102
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönülden gitmek, unutmak.

3. Gitmez aşlâ heves-i zülfü derûn-ı dilden
4. 'Aşıkım gönülümü her bâr hemân bu eyler

derûn-ı enverden:

1. derûn-ı enverden:-den

Kaside 20
Mısra: 230
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlık, nurlu gönül.

229. Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice gitsin derûn-ı enverden

derûn-ı hânesine:

1. derûn-ı hânesine:-si, -ne

Diğer 9
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.

69. Mâh-ı tâbân degil miyânesine
70. Dâğ urdum derûn-ı hânesine

derûn-ı havzda:

1. **derün-ı havzda:-da**

Kaside 19

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suyun dibi.

69. Bu resme yâd ederdi zıkr-i evşâf-ı şehenşâhı

70. Derün-ı havzda âb-ı muşaffâ gelse güftâre

derünî istemez:

1. **derünî istemez:-mez**

Gazel 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülden istemek.

3. Derünî istemez gayre nigâh etdiklerim ol meh

4. Bize bîgâne bu vâdî bütün kıskandığındandır

derün-ı kadeh-keşân:

1. **derün-ı kadeh-keşân:**

Gazel 288

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki içenlerin gönülleri.

7. Hep neş'e ile töldü derün-ı kadeh-keşân

8. Sâkî alınca destine billür sâğarı

derün-ı müslim'e:

1. **derün-ı müslim'e:-e**

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müslim'in gönlü -manevi derinliği- (Hadis âlimlerinin en üstünlerinden olup, Kütüb-i Sitte adıyla bilinen meşhur altı hadis kitabından ikincisinin yani Sahih-i Müslim'in müellifidir.).

9. Cebnimiz ki Buḥârî-edâ-yı nakl oldu

10. Derün-ı Müslim'e tarḥ-ı zamîr-i bâhirdir

derün-ı pâkini:

1. **derün-ı pâkini:-in, -i**

Müseddes 2

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz kalp.

19. Haḳîkat üzre seven ḥvâhiş-i vişâl etmez

20. Derün-ı pâkini bî-hüde pür-melâl etmez

derün-ı sâlime:

1. **derün-ı sâlime:-e**

Gazel 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim'in -Şairin mahlası- gönlü.

9. Derün-ı Sâlime gâhî gel ey 'aşk

10. Kudümüñla dile baḥş-ı şafâ et

derün-ı sâlim'i:

1. **derün-ı sâlim'i:-i**

Gazel 257

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim'in -Şairin mahlası- gönlü.

9. Derün-ı Sâlim'i tâ key ḥarâb etmek tarahḥum kı

10. Yeter tatyîb-i ḳalb-i 'âşık-ı rencürdan başla

derün-ı sengden:

1. **derün-ı sengden:-den**

Kaside 23

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taşın içi.

19. Şovukdan ḥavfı var âteş derün-ı sengden çıkmaz

20. Ne deñlü ḳar' ederse dest-i âhen bâb-ı ibrâyı

derün-ı sîne:

1. **derün-ı sîne:**

Gazel 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp, gönül.

1. Derün-ı sîne dâğımla çerâgân etmede her şeb

2. Gönülde âteş-i 'aşkıñ nümâyân etmede her şeb

2. **derün-ı sîne:**

Gazel 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp, gönül.

1. Derün-ı sîne dâğ-ı 'aşk ile süzân âteşdir

2. Bu bâğıñ sebzezarı muttaşıl cüşân âteşdir

3. **derün-ı sîne:**

Gazel 125

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp, gönül.

13. Derün-ı sîne pür-dâğ-ı maḥabbet olmaḳ ister kim

14. Meşeldir Sâlimâ 'âlemde bir gülle bahâr olmaz

derün-ı sinede:

1. **derün-ı sinede:-de**

Terkib-bend 1

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp, gönül.

55. Şikâyet kim yine şad tâze dâğıml

56. Derün-ı sinede etdim çerâgân

2. **derün-ı sinede:-de**

Diğer 11

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp, gönül.

41. Nâr-ı hicre yanıp çü şekl-i çerâğ

42. Pâlehengim derün-ı sinede dâğ

3. **derün-ı sinede:-de**

Gazel 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp, gönül.

3. Gönülde âteş-i 'aşkıñ nihüfte eylemeyen
4. Derün-ı sinede süz-ı nihân nedir bilmez
4. **derün-ı sinede:-de**
Gazel 291
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp, gönül.
7. Buyur teşrif-i gülşen eylemez misin benim cânım
8. Derün-ı sinede her meyve-i bâğ-ı vefâ oldu

derün-ı sineden:

1. **derün-ı sineden:-den**
Matla 80
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp, gönül.
1. Dehâna sırr-ı 'aşkıñ hep derün-ı sineden söyler
2. O tûfidir gönül cânâ pes-i âyineden söyler

derün-ı sîne-i 'uşşâkıñı:

1. **derün-ı sîne-i 'uşşâkıñı:-iñ, -ı**
Kıt'a 13
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıkların gönülleri.
3. Derün-ı sîne-i 'uşşâkıñı siper eyle
4. Hâdeng-i gamzeñe cânâ kemân gönderdik

derün-ı sînemi:

1. **derün-ı sînemi:-mi**
Gazel 172
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp, gönül.
9. Derün-ı sînemi deldi hâdeng-i müjgânıñ
10. Müjeñ de gamzeleriñ gibi bî-amân ancak

derün-ı sînemiz:

1. **derün-ı sînemiz:-miz**
Gazel 210
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp, gönül.
5. Derün-ı sînemiz gencîne-i Yüsfütândır hep
6. Zükâm-âverdeyim 'aşk ile bü-yı pîreñen bilmem

derün-ı sînesin:

1. **derün-ı sînesin:-sin**
Gazel 220
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp, gönül.
5. Derün-ı sînesin almış müretteb dügmeler yâriñ
6. Gîrbân-çak olur âdem aña bakdıkça gayretten

derün-ı sîneve:

1. **derün-ı sîneve:-ye**

Gazel 104
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp, gönül.

7. Beni çıkarma efendim zâmir-i pâkiñden

8. Derün-ı sîneve etdi mañabbetiñ te 'şîr

derün-ı zâğa:

1. **derün-ı zâğa:-a**
Kaside 19
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karganın gönlü.

31. Derün-ı zâğa her bir süsen olmuş nîze-i ser-tîz

32. Düşer mestâneveş bî-hüş olup âvâre âvâre

derünü dâğ dâğ olsa:

1. **derünü dâğ dâğ olsa:-sa**
Gazel 252
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçi yaralarla dolu olmak.

5. Alıp âğûşa çekseñ sîneve ol verd-i ra 'nâyı

6. Hâsedden dâğ dâğ olsa derünü lâlezârın da

derünün vakdı:

1. **derünün vakdı:-dı**
Diğer 3
Mısra: 64
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüreği yanık olmak, acı çekmek.

63. Bülbülâna yine gülzâr metâ' in açdı

64. Lâleveş dâğ-ı mañabbetle derünün vakdı

derünundan deşilmek:

1. **derünundan deşilmek:**
Gazel 182
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüreğten yaralı olmak.

5. Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derünundan

6. Şikâyet etmege fırsat bulaydı ger ciğer-hûnuñ

dervîş:

1. **dervîş:**
Diğer 11
Mısra: 103
Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

103. Ya 'ni dervîş olanlara o zemîn

104. Râst-kâr olmağa sebîl-i rehîn

dervîş 'abdi'yle:

1. **dervîş 'abdi'yle:-yle**
Diğer 3
Mısra: 123
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mevlevî bir dervîş.

123. Dervîş 'Abdi'yle Beşiktaş ise cânâ ammâ

124. O kadar buldu nümâyiş ki olunmaz inhâ

derviş 'osmân:

1. derviş 'osmân:

Diğer 3

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevlevî bir derviş.

119. Ğalaṭa Mevlevî-hānesi de güm-rāh oldu

120. Derviş 'Osmân ile ārâyiş ü revnağ buldu

deryâ:

1. deryâlar:-lar

Kaside 1

Mısra: 20

Deniz.

19. Vaşf-ı tevḥîd-i vaḥdetini eger

20. Cüş ederdî iştise deryâlar

2. deryâ:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 72

Deniz.

71. Kad-i yâri aḥuban giryе-künân

72. Gehi deryâ ile ola seyrân

3. deryâya:-ya

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 97

Deniz.

97. Kim nezâre edüben deryâya

98. Baḳalım âyine-i dünyâya

4. deryâ:

Tarih 3

Mısra: 118

Deniz.

117. Evvelâ çıkdı donanma-yı hümâyün baḥre

118. Çekdirip firḳateler ṭoldu be-her-câ deryâ

5. deryâ:

Diğer 3

Mısra: 136

Deniz.

135. Dem-be-dem ez-dil ü cân olmada cebhe-fersâ

136. Ḥvâhiş-i büse-i pâyı ile anıñ deryâ

6. deryâ:

Gazel 3

Mısra: 1

Deniz.

1. Añıp her üstüḥvân-ı nâzeniniñ mevc urur deryâ

2. Ya gördü mevce-i zülf-i güziniñ mevc urur deryâ

7. deryâ:

Gazel 3

Mısra: 2

Deniz.

1. Añıp her üstüḥvân-ı nâzeniniñ mevc urur deryâ

2. Ya gördü mevce-i zülf-i güziniñ mevc urur deryâ

8. deryâ:

Gazel 3

Mısra: 4

Deniz.

3. Görüp her bir şikenc-i nâfe-i nâfa esîr oldu

4. Temâşâ etdi nâf-ı bihteriniñ mevc urur deryâ

9. deryâyı:-yı

Gazel 3

Mısra: 5

Deniz.

5. Çıkınca seyr-i deryâya şehâ deryâyı ḥâreyle

6. Görüp bu ḥâlet-i behcet-ḳariniñ mevc urur deryâ

10. deryâ:

Gazel 3

Mısra: 6

Deniz.

5. Çıkınca seyr-i deryâya şehâ deryâyı ḥâreyle

6. Görüp bu ḥâlet-i behcet-ḳariniñ mevc urur deryâ

11. deryâ:

Gazel 3

Mısra: 8

Deniz.

7. Cihânı kıldı lertzân tîğ-i cevher-dâr-ı müjgâniñ

8. Ḥayâl edip o tîğ-i âteşiniñ mevc urur deryâ

12. deryâ:

Gazel 3

Mısra: 10

Deniz.

9. Nesic-i nazmıña yemler de leb-teşne seniñ Sâlim

10. Görüp emvâc-ı satr-ı dil-nişiniñ mevc urur deryâ

13. deryâ:

Kaside 5

Mısra: 72

Deniz.

71. Çemenistânını ferş ide eder miydi zemîn

72. Mevc-i pey-der-peyini gösteremezdi deryâ

14. deryâ:

Diğer 9

Mısra: 23

Deniz || Kıymetli zat.

23. Ya 'ni edip temevvüc ol deryâ

24. Olur ise ḳarîn-i istinbâ

15. deryâda:-da

Kaside 13

Mısra: 9

Deniz.

9. Rüzgâriñ ḥâlidir deryâda nev'-i ıztırâb

10. Ḳulzüm-i ḳudret sükün üzre telâṭum nâ-âşnâ

16. deryâ:

Kaside 13

Mısra: 11

Deniz.

11. Havz deryâ-beççedir ammâ yine deryâ degil

12. Anıñiçün olmada ḥaddince mevci rû-nümâ

17. **deryāya:-ya**
Tarih 17
Mısra: 9
Deniz.
9. Dem-be-dem deryāya cular etmede imdād-ı nev
10. Kendini atsin kenāra şevk ile dürr-i şemîn
18. **deryā:**
Kaside 19
Mısra: 55
Deniz.
55. Kenārında olan deryā edip mevc-i sürür izhār
56. Yüzün sürmek diler dāmān-ı sulţān-ı kerem-dāre
19. **deryāyı:-yı**
Kaside 19
Mısra: 87
Deniz || Genişlik, büyüklük.
87. Nice deryāyı mişyās eyleyem cüd-ı hümāyūna
88. O da muhtādır luţf-ı şehenşāhiye hemvāre
20. **deryāda:-da**
Kaside 20
Mısra: 77
Deniz.
77. Nîl'in olmaz şehāsi deryāda
78. Berr ü baħre bu cūda āmāde
21. **deryādır:-dır**
Kaside 22
Mısra: 14
Deniz || Cömertlik.
13. Kim vücūdu keremde yek-tādır
14. Kef-i cūdu 'atāda deryādır
22. **deryā:**
Kaside 22
Mısra: 15
Deniz || Cömertlik.
15. Nice deryā keremde bā-tahkik
16. Kaħra olmaz yanında baħr-i 'amik
23. **deryā:**
Kaside 27
Mısra: 26
Deniz.
25. Ol ki dest-i keremi dehre güher-pāş olsa
26. Daħı nīsāna sadeflerden el açmaz deryā
24. **deryādır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 14
Deniz.
13. Çemenzāri edince gird-bād-ı şubħ mevc-ā-mevc
14. Bu hāletle zümürüdden fezā güyā ki deryādır
25. **deryādır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 48
İyilik, cömertlik bolluğu.
47. Gerek sifle gerek 'ālî nevāliyle cihān mālî
48. Keremden olmamış hālî kefi bir böyle deryādır

26. **deryā:**
Gazel 157
Mısra: 4
Deniz.
3. Piç ü táb u cünbişin bî-hüde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i 'aşıkā rağmen eder deryā rakış
27. **deryālar:-lar**
Gazel 215
Mısra: 2
Deniz.
1. Gönül bir baħr-i mevvāc-ı tesellidir ço cüş etsin
2. Sirişk-i dide deryālar gibi cüş u ħurüş etsin
28. **deryā:**
Gazel 276
Mısra: 9
Deniz || Himmet sahibi insanlar.
9. Dökmemiş idi kenāra hele lücce deryā
10. Baħr-i ümmid ü recā içre temennā yogidi
29. **deryā:**
Gazel 286
Mısra: 5
Deniz || Göz yaşı bolluğu.
5. Nola eşk-i revān deryā gibi cüş u ħurüş etse
6. Ğamīla fülk-i dil pā-bend-i gird-āb-ı firāk oldu
- dervā olmavıcak:**
1. **deryā olmavıcak:-ma, -yıcak**
Gazel 9
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deniz gibi taşmak || Çok fazla ağlamak.
5. Ğayāl-i nāzeninimle nola eşkim revān etsem
6. Kenār-ı vaşla el ermez sirişk olmayıcak deryā
- dervā-beccce:**
1. **deryā-beççedir:-dır**
Kaside 13
Mısra: 11
Denizin çocuğu, küçük deniz || Havuz.
11. Ğavz deryā-beççedir ammā yine deryā degil
12. Anıñiçün olmada ħaddince mevci rû-nümā
- deryā-dil:**
1. **deryā-dil:**
Tarih 7
Mısra: 2
Geniş gönüllü.
1. Muħit-i bî-kerān-ı fażl u 'izz ü mekrümet ya 'nî
2. Cenāb-ı vālid-i mācid o şāhib-luţf u deryā-dil
- dervā-vı lutfundan:**
1. **deryā-yı lutfundan:-un, -dan**
Gazel 134
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik denizi || Sevgilinin ihsanının yüceliği.
5. Ne deñlü olsa leb-tefside-i tab'-ı teb-i Ğam dil
6. Yine deryā-yı lutfundan kişiyeye kaħra el vermez

dervā-yı makderet:

1. **deryā-yı maḳderet:**

Kaside 12

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudret denizi.

27. Bırakdı sāhile deryā-yı maḳderet bir dūr

28. Edince heybet-i ‘ayn-ı celādeti zūrī

dervā-yı ma’ nādır:

1. **deryā-yı ma’ nādır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla duygu, düşünce hayalin olması.

75. Beni de ḳand-i luṭfuñ şöyle gūyā etdi şevḳımdan

76. Derūnum gūyiyā medhiñle bir deryā-yı ma’ nādır

dervā-yı şabrım:

1. **deryā-yı şabrım:-ım**

Gazel 111

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır denizi.

9. Neylesin deryā-yı şabrım etmesin böyle ḫurūş

10. Rūzgārīñ ḳahrı Sālīm düşmen-i temkīn olur

dervā-yı şıdk-ı fikretim:

1. **deryā-yı şıdk-ı fikretim:-ım**

Tarih 17

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce denizi || İnce manalar bulma noktasında şairlik yeteneği.

115. Bendeñiz de yoḳladım deryā-yı şıdk-ı fikretim

116. Ḳulzüm-i rıḳıyyetimden kim çıḳa dürr-i şemīn

dest:

1. **desti:-i**

Lugaz 1

Mısra: 17

Far. El, yed.

17. Ne ‘ibret gāh desti gāh pāyı olmada zāhir

18. Ne zāhir belki aḫfā belki bir şūḫ-ı şetāretdir

2. **destini:-in, -i**

Diğer 3

Mısra: 153

Far. El, yed.

153. Būs edip destini rıf’atli efendiye şehā

154. Biñ ḫicāb ile ḫulūş-ı dilim eyle inhā

3. **destin:-in**

Kaside 10

Mısra: 298

Far. El, yed.

297. Mesh edip vechini sa’ādet ile

298. Rūyuna ḳoydu destin ‘izzet ile

4. **destin:-in**

Muamma 11

Mısra: 2

Far. El, yed.

1. Şeb gelip meclisde tenhā yanıma

2. Şundu ol meh-pāre destin bādeye

5. **deşt:**

Kaside 19

Mısra: 78

Bozkır, ova, sahrā, çöl.

77. O sultān-ı ser-efrāz-ı selāṭin dād-güster kim

78. Süleymān gibi carī emri bāda deşt ü enhāre

6. **destinde:-in, -de**

Kaside 24

Mısra: 48

Far. El, yed.

47. Püte-i himmetine Rüstem’iñ ermez türī

48. Çarḫ destinde kemān olsa hilālī zihgīr

7. **destiñi:-iñ, -i**

Kaside 31

Mısra: 80

Far. El, yed.

79. Geliyor şehir-i kerem-şöhre-i ni‘met ramazān

80. Destiñi bāz-ı kerem-ḫāne-i na‘mā eyle

8. **destiñ:-iñ**

Gazel 42

Mısra: 11

Far. El, yed.

11. Şunma destiñ pāy-būsa Sālīmā

12. Ğamzelerden ğāfil olma el-ḫazer

9. **deste:-e**

Gazel 100

Mısra: 8

Far. El, yed.

7. Vücüdüm rüzgārīñ germ ü serdi eyledi lertzān

8. Bu lertzışkāri ile deste cām almak ne mümkündür

10. **destin:-in**

Gazel 119

Mısra: 9

Far. El, yed.

9. Sarıl dāmānına būs eyle destin Sālīmā yoḫsa

10. Recā-yı pāy-būsu yāre küstāḫāne söylenmez

11. **destinden:-in, -den**

Gazel 132

Mısra: 8

Far. El, yed.

7. Biz sipeh-sālār-ı ḫayl-i ‘āşīḳānız sevdiğim

8. Pādişāh-ı arzū destinden aldık rişemiz

12. **destin:-in**

Gazel 173

Mısra: 1

Far. El, yed.

1. Ne idi būs edip destin şeref-yāb-ı vişāl olmak

2. Olaydı ol şehiñ ḳābil elinde dest-māl olmak

13. **destiñde:-iñ, -de**

Gazel 238

Mısra: 2

Far. El, yed.

1. Der iseñ gezdigiñ yerler eger Ƨag üstü bāğ olsun
2. Yanında sāki-i gül-çehre destinde ayağ olsun

14. **destinde:-in, -de**

Gazel 250

Mısra: 7

Far. El, yed.

7. Var iken destinde tīg-ı hāme şahş-ı şā'iriñ
8. Söyleşir peygār-ı ğamda düşmen-i nā-sāz ile

15. **desti:-i**

Gazel 280

Mısra: 10

Far. El, yed.

9. Tağılmaz nüşha-i dilden keder Sālim anı zīrā
10. Felek desti ile Sālim anı şīrāzelendirdi

destān:

1. **destāna:-a**

Kaside 20

Mısra: 335

Milletlerin eski çağlardaki din, fazilet ve millî kahramanlık mâcerâlarını, başlarından geçenleri dile getiren büyük manzum hikâye, dâsitan, epepe.

335. Beñzer 'aynı ile bu destāna

336. Ya 'ni kim hāzret-i Süleymān'a

destār:

1. **destārın:-ın**

Kaside 6

Mısra: 30

Far. Sarık, imame.

29. Dağıl-i bezmdir nola kabā-yı zer-nişān ber-düş
30. Olup eylerse destārın muƧallā şem' ü pervāne

2. **destārın:-ın**

Gazel 127

Mısra: 5

Far. Sarık, imame.

5. Destārın ile setr olalı dedi görenler
6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkäre bulunmaz

destār-ı 'aşkıñ:

1. **destār-ı 'aşkıñ:-ın**

Gazel 280

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sarığı.

1. Yine derd-i derünü tāze tāze tāzelendirdi
2. Toladı başıma destār-ı 'aşkıñ tāzelendirdi

dest-āvīz edeyim:

1. **dest-āvīz edeyim:-e, -yim**

Kaside 33

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hediye etmek.

37. Zerreyim ben de zerre-i nā-çiz
38. Edeyim nūr-ı feyzi dest-āvīz

dest-bū:

1. **dest-būsuñ:-suñ**

Gazel 209

Mısra: 5

El öpme.

5. Dest-būsuñ rūze-dār-ı hicriñe eyle kerem
6. 'İyd geldi gel sevindir imdi Ƨurbān olduğum

dest-bürd-i şāh-ı gamzeñdir:

1. **dest-bürd-i şāh-ı gamzeñdir:-ñ, -dir**

Gazel 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gamzesinin -âşık üzerindeki büyük tesiri.

9. Ser-ā-pā dest-bürd-i şāh-ı gamzeñdir dil-i 'âşık
10. 'Aceb mi etseñ iklim-i derünü kendini teshir

dest-būs:

1. **dest-būsūñla:-uñ, -la**

Gazel 269

Mısra: 2

El öpme.

1. 'Adūlar 'id ederlermiş görüp hicrānıñı bende
2. Ne var bir dest-būsūñla sevindirseñ beni sen de

dest-dırāzī eyledikçe:

1. **dest-dırāzī eyledikçe:-dik, -çe**

Gazel 60

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

El uzatan, zulmeden, sarkıntılık etme, el uzatma.

7. Dest-dırāzī eyledikçe ğoncaya bülbülleri
8. Çübek-i gül-bün ile bād-ı şabā taħvif eder

deste aldı:

1. **deste aldı:-dı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele almak, tutmak.

39. Oldu şan bir mehe dil-beste yine
40. Lāle aldı kadehın deste yine

deste alıp:

1. **deste alıp:-ıp**

Kaside 20

Mısra: 271

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele almak, tutmak.

271. Deste alıp tūfengini o dilir
272. Atdı Ƨarf-ı nişāna bī-te' ħir

2. **deste alıp:-ıp**

Gazel 73

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele almak, tutmak.

7. Geh semend-i nāz ile eyler leked-küb 'âşıkı
8. Geh licām-ı rahmı alıp deste şefkat gösterir

deste almasıñ:

1. **deste almasıñ:-ma, -sın**

Kaside 16

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ele almak, tutmak.

15. Almasın kâse-i zerrin-kaadehi deste meger

16. Mest ü rüsvâ olur 'âlemde çü Dârâ bülbül

deste almış:

1. **deste almış:-miş**

Gazel 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ele almak, tutmak.

5. Kim eder cânın nişâne tîg-i ser-tîze o yâr

6. Geldi almış deste hançer şulh-düşmen ceng-düst

deste destedir:

1. **deste destedir:-dir**

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Demet demet.

3. Tüde tüde kâkülün ruhsârîñ üzre rû-nümâ

4. Sünbül ile gönecalar güyâ ki deste destedir

dest-efşâr-ı dünyâyı:

1. **dest-efşâr-ı dünyâyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyanın -Dünya siyaseti- yuları || Hakimiyet.

39. Ne aşaf husrev-i şahib-kırân Cemşid-i devrân kim

40. Kef-i hükümünde kılmış bahtı dest-efşâr-ı dünyâyı

destgâh-ı niyâz-ı uşşâka:

1. **destgâh-ı niyâz-ı uşşâka:-a**

Diğer 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âşıkların niyazda buldukları yer.

3. Destgâh-ı niyâz-ı uşşâka

4. Mercî '-i her nigâh-ı müştâka

dest-gîr ola:

1. **dest-gîr ola:-a**

Kaside 11

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.

21. Ki ya 'nî dest-gîr ola bize yarın Şafıyyu'llâh

22. Benim evlâdımı 'afv et diye ol mekrûmet kânı

dest-gird-i 'âlem-i maẓmûn u ma'nâdır:

1. **dest-gird-i 'âlem-i maẓmûn u ma'nâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mana ve mazmun âleminin ovasında gezinmek ||

Yeni manalar keşfetmek. Hayal gücünün genişliği.

57. Odur ol pâk-dâniş kim hayâl-i şâ'ib'i her bâr

58. Ser-â-pâ deşt-gird-i 'âlem-i maẓmûn u ma'nâdır

dest-gîrim ol:

1. **dest-gîrim ol:**

Kaside 10

Mısra: 522

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.

521. Yâverim ol meded naşirim ol

522. Meded ol günde dest-gîrim ol

dest-gîriñ olsun:

1. **dest-gîriñ olsun:-sun**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Elinden tutmak, yardımcı olmak.

1. Cihân mülkünde sağ ol çanda 'azm eyler iseñ hergiz

2. Hemîşe dest-gîriñ olsun eltfâf-ı Hüdâ her câ

dest-i âhen:

1. **dest-i âhen:-yı**

Kaside 23

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Demir el.

19. Şovukdan havfi var âteş derün-ı sengden çıkmaz

20. Ne deñlü qar' ederse dest-i âhen bâb-ı ibrâyı

dest-i dilimde:

1. **dest-i dilimde:-im, -de**

Gazel 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönlün eli.

3. Meyl eder mi gönca-i ra'nâya hergiz bu göntül

4. Var iken dest-i dilimde rüy-ı âli Ahmed'in

dest-i du'â:

1. **dest-i du'â:**

Diğer 10

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dua eli.

75. Cenâb-ı Haqq'a emânet edip vücûduñu biz

76. Bu güne kaldı ber-âverde bunda dest-i du'â

dest-i felekden:

1. **dest-i felekden:-den**

Gazel 218

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Feleğin eli. || Kader.

3. Elimizde bir ayağı bize çok görme şehâ

4. Nice bir dest-i felekden gam u âlâm olsun

dest-i ihsân:

1. **dest-i ihsân:**

Gazel 242

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cömertlik, ihsan eli.

7. Dest-i ihsân ile münhal olamaz 'ukdeleri

8. 'İkd-ı sad-'ukde durur sübha-i ezkâr-ı 'adû

dest-i kader:

1. **dest-i kader:**
Kaside 12
Mısra: 53
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kader eli || Allah'ın bir şeyi dilemesi ve gerçekleştirmesi.
53. Edip hamîre-i pâkin sirişt(e) dest-i kader
54. Tamâm yaptı yoğurdu vücud-ı mezkûr

dest-i kahrnîla:

1. **dest-i kahrnîla:-iñ, -la**
Müfret 45
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kahredici el || İnsanlara zarar verme.
1. Remîde eyleme güncişk-i cânî dest-i kahrnîla
2. Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyâda

dest-i keremi:

1. **dest-i keremi:-i**
Kaside 27
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik eli.
25. Ol ki dest-i keremi dehre güher-pâş olsa
26. Dağı nîsâna sadeflerden el açmaz deryâ

dest-i kûteh-i tedbîr-i zîştîr:

1. **dest-i kûteh-i tedbîr-i zîştîr:-dir**
Gazel 234
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çirkin işlere karşı tedbir alma hususunda kolu kısa olmak || Kötü işleri engelleyememek.
3. Meşâta dest-i kûteh-i tedbîr-i zîştîr
4. Etmez kabûl terbiyeti bed-nihâd olan

dest-i lerzişkâr-ı dehrîñ:

1. **dest-i lerzişkâr-ı dehrîñ:-iñ**
Gazel 122
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın titreyen, titrek eli.
9. Geh tolar geh ağdırır nüh kâsesin çarh-ı felek
10. Dest-i lerzişkâr-ı dehrîñ cânî tamlar tamlamaz

dest-i medhiñde:

1. **dest-i medhiñde:-iñ, -da**
Kaside 22
Mısra: 108
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaside- övgü sahası.
107. Böyle cevlan mı eyler idi kâlem
108. Deşt-i medhiñde olmasam ebkem

dest-i me' mülümde:

1. **dest-i me' mülümde:-üm, -de**
Tarih 17
Mısra: 64
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümit eli.

63. Cānib-i ye'si tefekkür eyledikçe şefkatîñ
64. Dest-i me' mülümde kâma olmada ħabl-i metîñ

dest-i mîñâyı:

1. **dest-i mîñâyı:-yı**
Kaside 23
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Camdan çöl || Buz kaplı olma.
7. Şikest etdi başında beyza-i kâfûru çarh-ıñ şubh
8. Dağıldı kışrı tıttu ser-be-ser bu deşt-i mîñâyı

dest-i niyâz-ı mağfîret:

1. **dest-i niyâz-ı mağfîret:**
Gazel 272
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarma, dua için el açma.
15. Olmaya ħâşâ tehî dest-i niyâz-ı mağfîret
16. El uran tesbîh-i istiğfâre Allâh 'aşkına

dest-i pāk:

1. **dest-i pāk:**
Tarih 17
Mısra: 67
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mübârek el.
67. Kağrı dil-ħaste devâ-cû oldu da ol dest-i pāk
68. Ħâkden ref' etmege olmadı luğf ile mu'ın

dest-i pākî:

1. **dest-i pākî:-i**
Tarih 3
Mısra: 146
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Hz. Muhammed'in- mübarek eli.
145. Sebz olurdu kadem-i pāk-i Nebî başdığı yer
146. Dest-i pākî tıkkunan yer nola olsa ħazrâ

dest-i rahnedir:

1. **dest-i rahnedir:-dir**
Gazel 42
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çöldeki yarık || Çölü yarmak anlamında.
5. Dil be-nâħun-dest deşt-i rahnedir
6. Peñce-i berg üzre dâ'im meyveler

dest-i sevdâdır:

1. **dest-i sevdâdır:-dır**
Gazel 146
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevda çölü.
3. Açılmam sen gül-i ra'nâsız ey gönca bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz

dest-i talebde:

1. **dest-i talebde:-de**
Tesdis 4
Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Arzu eli.

27. Böyle imiş çün mukadder hüküm-i fermân-ı kazâ

28. Cüst ü cüdan fâriğ ol deşt-i talebde Sâlimâ

dest-i temennâyi:

1. **dest-i temennâyi:-yu**

Kaside 30

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Arzu, istek eli.

109. Nihâl-i servâsâ istiikâmet eyleyip eyle

110. Çenâr-ı bâğveş bâlâ hemîn dest-i temennâyi

dest-i yâr-i nâzik ü şîrîn-hitâb:

1. **dest-i yâr-i nâzik ü şîrîn-hitâb:**

Tesdis 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tatlı sözlü, kibar sevgilinin eli.

3. Bir elde dest-i yâr-i nâzik ü şîrîn-hitâb olsa

4. O meh de yâr-i gâr-ı 'âşık-ı pür-ıztırâb olsa

destimden aldı:

1. **destimden aldı:-dı**

Diğer 9

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Elinden almak || Kişinin sahip olduğu olumlu şeyleri kaybetmesi.

105. Aldı şâhîn-i bâzı destimden

106. Verdi yerine hayli zâğ u zağan

destime alıp:

1. **destime alıp:-ıp**

Tarih 12

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ele almak, tutmak.

35. Ben de alıp destime kil-k-i teri

36. Tâ edem târiğ-i diğer Sâlimâ

destimiz dirâz olur:

1. **destimiz dirâz olur:-ur**

Kaside 10

Mısra: 431

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eli uzun olmak || Sonradan pişman olmak.

431. Destimiz hep dirâz olur nedeme

432. Pâyımız cürme o leyyîn kademe

destinden aldı:

1. **destinden aldı:-dı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Elinden almak.

49. Nola zerrin kadeh olsa düşmen

50. Lâle aldı kadehin destinden

destine alıcak:

1. **destine alıcak:-ıcağ**

Kaside 10

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir şeyi eline alma, eliyle tutma.

137. Alıcak destine Resül-i faşîh

138. Şübhesiz eyledi haşı tesbîh

destine alınca:

1. **destine alınca:-ınca**

Gazel 288

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir şeyi eline alma, eliyle tutma.

7. Hep neş'e ile tıldu derün-ı kadeh-keşân

8. Sâkî alınca destine billür sâgarı

destine alıp:

1. **destine alıp:-in, -e-ıp**

Gazel 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ele almak, elde tutmak.

5. Destine her kes alıp sâgarı olmuş meşgûl

6. Biz de alsak ele cânâ yine rindâne kadeh

destine girse:

1. **destine girse:**

Gazel 61

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eline girmek, yakalamak, ele geçirmek.

5. Seyr ederdi destine girse eger Rüstem anîh

6. Kahramân-ı 'aşk 'âlemde ne güne merd olur

destine teslim oldu:

1. **destine teslim oldu:-du**

Lugaz 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kendisine teslim edilmek || Satrançta oyunun bir tarafı olmak.

17. Her biriniñ otuz iki iklim

18. Güyiyâ oldu destine teslim

dest-mâl:

1. **dest-mâl:**

Gazel 43

Mısra: 1

Far. El mendili, yağlık.

1. Dest-mâl ile cebîn-i pāk-i dil-ber bestedir

2. Yine besbelli ki far-ı nâzdan ol hâstedir

2. **dest-mâliyle:-i, -yle**

Gazel 173

Mısra: 7

Mendil.

7. Gözüm yaşımı silsin dest-mâliyle deme cânân

8. Neden tâ böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muhâl olmak

dest-mâl-i 'izzet ü câha:

1. **dest-māl-i 'izzet ü cāha:-a**
Gazel 173
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şeref ve makam mendili || Dünyevi unsurlar.
3. Höd-ārā ğirre etmez dest-māl-i 'izzet ü cāha
4. Düşer mi 'ākile dil-beste-i zıll-ı hayāl olmak

dest-res olmazdı:

1. **dest-res olmazdı:-maz, -dı**
Kaside 15
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstediğine ulaşmak.
33. Kapuında bulmasa neşv ü nemā-yı temkîni
34. Cihāna dest-res olmazdı himmet-i şevket

destür:

1. **destür:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 63
İzin, müsaade.
63. Saña üç faşl edeyim baña destür
64. Biri nikrız bayātı biri mähür

destür-i 'ālī-şân:

1. **destür-i 'ālī-şân:**
Kaside 25
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce sadrazam.
9. Zihî destür-i 'ālī-şân ki buldu revnağ-i taze
10. Kudüm-ı pāki ile mesned-i şadr-ı 'alā haqqā

destür-i ekrem:

1. **destür-i ekrem:**
Kaside 25
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömert vezir || Sadrazam Damat Hasan Paşa.
39. Mekārim-perverā şadrā keremkārā cihān-dārā
40. Eyā destür-i ekrem ey kerim-i mekrümet-pirā

destür-i felek-kadr-i cihān:

1. **destür-i felek-kadr-i cihān:**
Kaside 27
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanın değerli veziri.
19. Şadr-ı Cem-kevkebe destür-i felek-kadr-i cihān
20. Ya'ni devletli sa'adetli Muhammed Paşa

destür-i himem-güster:

1. **destür-i himem-güster:**
Kaside 25
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himmeti yayılmış, çok fazla olan vezir || Sadrazam Damat Hasan Paşa.
29. O destür-i himem-güster ki oldu 'āleme yek-ser
30. Vücūd-ı pāki maḥz-ı ni'met-i Rabb-i kerem-baḥşā

destür-i kerem-perver:

1. **destür-i kerem-perver:**

Kaside 23
Mısra: 35
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütfü bol sadrazamın izni.

35. O destür-i kerem-perver ki şıyt-ı luḥf-ı cüdündan
36. Yanar reşk ile rüh-ı Bermekî vü Hâtem-i Ṭayî

destür-i mükerrerem:

1. **destür-i mükerrerem:**
Tarih 8
Mısra: 53
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce sadrazam || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
53. O destür-i mükerrerem kim genā-yı zātını etmiş
54. Cihān tūmār-ı vaşf-ı zübdegān-ı 'āleme ilḥāk

destür-i verince:

1. **destür-i verince:-ince**
Kaside 12
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzin, müsaade vermek.
1. Verince emr-i vücūda irāde destürü
2. O emr gūş ile geldi vücūda me'mürü

2. **destür-i verince:-ince**

- Kaside 12**
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzin vermek, müsaade etmek.
57. O 'arşagehde hezārān şuhūr ile şad sāl
58. Tevaḥkuf etdi o kālīb verince destürü

destür-i verirse:

1. **destür-i verirse:-ir, -se**
Kaside 12
Mısra: 174
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzin vermek.
173. Penāh-ı merḥametiñe bir 'arz-ı ḥālim var
174. Eger ki izn-i şerifiñ verirse destürü

destzār-ı katī'-i a'rābī:

1. **destzār-ı katī'-i a'rābī:**
Kaside 10
Mısra: 206
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir Arabın elinin kesilmesi || Hırsızlık suçunun cezası olarak el kesme.
205. Oldu şâyān-ı luḥf-ı nā-yābı
206. Destzār-ı katī'-i a'rābī

devā:

1. **devā:**
Diğer 2
Mısra: 47
Tedbir, çare, derman.
47. Bir devā biñ ğam-ı firākım var
48. Hāşılı saña iştiyākım var
2. **devāyı:-yı**
Diğer 2

- Mısra: **83**
Tedbir, çare, derman.
- 83.** Yine bilmez devâyı tıb tılsa
84. Derd-i hicrâna biñ tabîb olsa
- 3. devâ:**
Müseddes 2
Mısra: **5**
Tedbir, çare, derman.
- 5.** Ğamiñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
6. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
- 4. devâ:**
Müseddes 2
Mısra: **11**
Tedbir, çare, derman.
- 11.** Ğamiñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
12. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
- 5. devâ:**
Müseddes 2
Mısra: **17**
Tedbir, çare, derman.
- 17.** Ğamiñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
18. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
- 6. devâ:**
Müseddes 2
Mısra: **23**
Tedbir, çare, derman.
- 23.** Ğamiñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
24. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
- 7. devâ:**
Müseddes 2
Mısra: **29**
Tedbir, çare, derman.
- 29.** Ğamiñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
30. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
- 8. devâ:**
Kaside 33
Mısra: **84**
Tedbir, çare, derman.
- 83.** O tabîb-i cihân da bilse k'o zâr
84. Olmaz olmazsa ol devâ tîmâr
- 9. devâya:-ya**
Gazel 131
Mısra: **2**
Tedbir, çare, derman.
- 1.** Reh-i talebde nevâl-i Ğudâ'ya muntazırız
2. Dil-i şikeste-mizâca devâya muntazırız
- 10. devâniñ:-niñ**
Gazel 184
Mısra: **12**
Tedbir, çare, derman.
- 11.** ZaĞm açmada yâr üstâd Sâlim
12. Bilmez tarîkin ammâ devâniñ

devâ evle:

- 1. devâ eyle:**
Gazel 272
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek, iyileştirmek.
- 7.** Ğaste-i hicrâniñ oldum ey tabîbim bî-kesim
8. Gel devâ eyle dil-i bîmâre Allâh 'aşkına
- devâ evledi:**
1. devâ evledi:-di
Kaside 27
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek, iyileştirmek.
- 31.** Luţfu renc-i hem-i dehre tabîb-i Ğazık
32. Ğâk-i dergâhını Ğâk eyledi her derde devâ
- devâ evleyemez:**
1. devâ evleyemez:-ye, -mez
Kaside 5
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek, iyileştirmek.
- 105.** YoĞsa dermâniña kâdir olamaz mı keremi
106. YoĞsa zaĞmiña seniñ evleyemez mi o devâ
- devâ evlevip:**
1. devâ evlevip:-yip
Kaside 10
Mısra: **407**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek, iyileştirmek.
- 407.** Evlevip mu'ciz-i nigâhi devâ
408. ZaĞm-ı çeşm-i fütâde buldu şifâ
- devâ umsa:**
1. devâ umsa:
Kaside 33
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derdine çare beklemek.
- 81.** Ugrayıp ol vaĞitde umsa devâ
82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ
- devâ-cü oldu:**
1. devâ-cü oldu:-du
Tarih 17
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derman, deva aramak.
- 67.** Ğangı dil-Ğaste devâ-cü oldu da ol dest-i pâk
68. Ğâkden ref' etmege olmadı luţf ile mu'in
- devâ-cüyân:**
1. devâ-cüyâna:-a
Tarih 4
Mısra: **5**
Deva arayanlar, dertliler.
- 5.** Devâ-cüyâna cüdu bür'-i sâ'a
6. Ğarîbâna nigâhi luţf-ı 'uzmâ

devât:

1. **devât:**

Gazel 102

Mısra: 5

Divit.

5. Ham olur aña devât etse ser-âgâz-ı senâ

6. Vaşf-ı gamzeñ ki şehâ hâmeyi cādū eyler

devā-yı bür'-i sâ'a:

1. **devā-yı bür'-i sâ'a:**

Gazel 219

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hastalığı iyileştiren derman || Aşığım derdinin dermanı.

7. Dil-i atşân-ı leb-tefsidegâna hoşka-i la'liñ

8. Devā-yı bür'-i sâ'a derde dermân olmasın n'olsun

devā-yı cābirdir:

1. **devā-yı cābirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zorluk verenin - Allah'un- devası, şifası.

157. Bir az da ağlayalım bârgâh-ı Mevlâ'ya

158. Ki cebri münkesirine devā-yı cābirdir

devā-yı misk-i 'uşşākī:

1. **devā-yı misk-i 'uşşākī:**

Müfret 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların misk ilacı || Sevgilinin güzel kokusu.

1. Degildir hâl-i müşğiniñ o nâf-ı sîm üstünde

2. Devā-yı misk-i 'uşşākī yazılmış hoşka ağzıdır

2. **devā-yı misk-i 'uşşākī:**

Müfret 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların misk ilacı || Sevgilinin güzel kokusu.

1. Degildir hâl-i 'anber-bū kenâr-ı la'l-i dil-berde

2. Devā-yı misk-i 'uşşākī yazılmış hoşka ağzında

devā-yı şerbet-i dârü's-şifāya:

1. **devā-yı şerbet-i dârü's-şifāya:-ya**

Gazel 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa yurdunun şerbetinin devası -Sevgilinin dudağı -

5. Ümid-i būs-ı lebiñle seniñ perişânız

6. Devā-yı şerbet-i dârü's-şifāya muntazırız

devha-i nâttkanî:

1. **devha-i nâttkanî:-n, -iñ**

Kaside 31

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz ağacı.

9. Devha-i nâttkanîñ sec'-i tıyūr-ı nağamın

10. Velvele-sâz-ı be-her midhat-i vâlâ eyle

devha-i 'urükumuzun:

1. **devha-i 'urükumuzun:-umuz, -uñ**

Gazel 177

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük ağacın dalları.

1. Nesâ vü tıyneti bu devha-i 'urükumuzun

2. Semâr u bârını telh eyledi vüşükumuzun

devir:

1. **devir:**

Kaside 13

Mısra: 35

Dönem, zaman dilimi.

35. Bir güzide 'abdin istişnâ edip her bir devir

36. Kıldı anı efser-i innâ ca'alnâ'ya revâ

2. **devirde:-de**

Gazel 73

Mısra: 2

Dönem, zaman dilimi.

1. Ehl-i 'aşka gâh zillet gâh rıf at gösterir

2. Her devirde bu felek bir başka hâlet gösterir

devlet:

1. **devletiñde:-iñ, -de**

Tarih 1

Mısra: 103

Devlet, saltanat.

103. Şu rütbe zevkımız var devletiñde

104. Ferahla oldu diller cümle meşhün

2. **devletin:-in**

Tahmis 3

Mısra: 14

Mutluluk, talih.

13. Bu reng-i rüyu temâşâ edip gül-i terde

14. Beğâsı n'olduğunu aña devletin serde

3. **devletinde:-in, -de**

Tarih 3

Mısra: 53

Saltanat, iktidar.

53. Devletinde o şehiñ tâ-be-kıyâmet hergiz

54. Teline degmege bir murg-ı za'ifîñ 'Ankâ

4. **devletinde:-in, -de**

Tarih 3

Mısra: 59

Saltanat, iktidar.

59. Devletinde ne kadar etdiler 'âlem râhat

60. Kimse âzürde-dil olmaz o tarafdan farazâ

5. **devletinde:-in, -de**

Tarih 3

Mısra: 68

Devlet, saltanat.

67. 'İzz ü rıf atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet

68. Devletinde ola her bâr müdemmer a'dâ

6. **devletle:-le**

Tarih 3

- Mısra: **82**
Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.
- 81.** Verdi mührü yine ol zāt-ı celilü'ş-şāna
82. Geldi devletle Sitanbul'a Mehemmed Paşa
- 7. devlet:**
Tarih 3
Mısra: **89**
Devlet, saltanat.
- 89.** Devlet ü şevket ü şān u şeref-i dīn-i mübīn
90. N'oldugun bildire bed-hvāhlara ser-tā-pā
- 8. devlet:**
Tarih 3
Mısra: **91**
Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.
- 91.** Geldi şān u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu hāḳḳā ki anıñ ile o şadr-ı vālā
- 9. devletle:-le**
Tarih 3
Mısra: **208**
Mutluluk, talih.
- 207.** Gördü bu işleri ber-vefk-ı murād ol āşaf
208. Yine devletle Sitanbul'a 'azim kıldı ki tā
- 10. devletde:-de**
Tarih 4
Mısra: **26**
Devlet, saltanat.
- 25.** Odur ol āşaf-ı yek-tā-reviş kim
26. Naẓirin görmemiş devletde dünyā
- 11. devletde:-de**
Tarih 4
Mısra: **38**
Devlet, saltanat.
- 37.** Bulup erbābını her rütbeniñ ol
38. Çerāğ etmekdedir devletde hālā
- 12. devletinde:-in, -de**
Tarih 5
Mısra: **15**
Devlet, saltanat.
- 15.** Devletinde ḥāzret-i şāh-ı 'adālet-verzişin
16. Böyle āşafdır sezā olmak hemān bālā-celīs
- 13. devlet:**
Tarih 8
Mısra: **76**
Devlet, saltanat.
- 75.** Hem ol māh-ı nev-i zīnet-fezā-yı revnaḳ-ārāyı
76. Mu'ammer eylesin devlet ile ol maḳsimü'l-erzāk
- 14. devletiñ:-iñ**
Diğer 8
Mısra: **74**
Mutluluk, talih || Makam, haşmet, şan.
- 73.** Dā'im olsun 'ināyetiñ her cā
74. Devletiñ dā'im eyleye Mevlā
- 15. devletiñ:-iñ**
Diğer 8

- Mısra: **76**
Mutluluk, talih || Makam, haşmet, şan.
- 75.** Dāmeniñdir cihāniyāna penāh
76. Devletiñ dā'im eylesin Allāh
- 16. devlet:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Mutluluk, talih || Makam, haşmet, şan.
- 25.** Cihānda şevket ü devlet demekde odur
26. Ki münḥasırdır aña şān-ı devlet-i şevket
- 17. devlet:**
Kaside 16
Mısra: **83**
Mutluluk, talih || Makam, haşmet, şan.
- 83.** Devlet ü 'ömrünü efvūn ede dā'im Mevlā
84. Faḫr ede cūd u şehāsiyla be-her cā bülbül
- 18. devletiñde:-iñ, -de**
Tarih 17
Mısra: **110**
Devlet, saltanat.
- 109.** Zāt-ı pākiñ ḥāzret-i Ḥāḳḳa emānet eyledik
110. Devletiñde sālīm olsun hep kederden her gamīn
- 19. devletle:-le**
Kaside 17
Mısra: **83**
Devlet || Osmanlı devleti.
- 83.** Mu'ammer eyleye devletle şāh-zādelerin
84. Hemīşe sāye-i ḥıfzında Ḥāliḳ-ı erḫam
- 20. devletlere:-ler, -e**
Kaside 18
Mısra: **87**
Devlet, saltanat.
- 87.** Gayrı devletlere devlet mi denir 'ālemde
88. Bir alay ehl-i bedi'-aşl-ı ḥāḳiḳat-mechül
- 21. devlet:**
Kaside 18
Mısra: **87**
Devlet, saltanat.
- 87.** Gayrı devletlere devlet mi denir 'ālemde
88. Bir alay ehl-i bedi'-aşl-ı ḥāḳiḳat-mechül
- 22. devlet:**
Kaside 18
Mısra: **120**
Devlet, saltanat.
- 119.** Eyleye zāt-ı hümāyūnunu Allāh maşūn
120. Devlet ü saltanatı tā-be-ḳiyāmet mevşül
- 23. devletle:-le**
Kaside 19
Mısra: **63**
Mutluluk, saadet.
- 63.** Bu devletle sa'ādetle edip teşrīfe erzānī
64. Şeref-baḫşende ola sāye-i 'adli bu gülzāre
- 24. devletle:-le**
Kaside 19

- Mısra: 65
Mutluluk, saadet.
65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vālāsında devletle
66. Vücūduyla bu gülşen pür olar envā'-ı envāre
25. **devletle:-le**
Kaside 19
Mısra: 106
Mutluluk, saadet.
105. Şebin şubh-ı bahār etsin bahārın bī-ḥazān etsin
106. Mu'ammer eylesin zātın Ḥudā devletle hemvāre
26. **devletdir:-dir**
Kaside 20
Mısra: 30
Mutluluk, saadet.
29. Bāreka'llāh zihī sa'ādetdir
30. Dünyevī uḥrevī ne devletdir
27. **devlete:-e**
Kaside 20
Mısra: 94
Devlet.
93. Bu nizām ile kuvvet-i kāhir
94. Kaṅḡi bir devlete müyesserdir
28. **devletle:-le**
Kaside 20
Mısra: 115
Mutluluk, saadet.
115. Zāt-ı vālāsı 'izz ü devletle
116. Cāygāh eylemiş sa'ādetle
29. **devletle:-le**
Kaside 20
Mısra: 213
Mutluluk, saadet.
213. Taḥta devletle geçdiginde o şāh
214. Baña ṭāli' olup müsā'id-i cāh
30. **devletinde:-in, -de**
Kaside 20
Mısra: 222
Devlet, saltanat.
221. Ger olursa meşiyet ü taqdīr
222. Görürüz devletinde luṭf-ı vefīr
31. **devlet:**
Kaside 20
Mısra: 346
Mutluluk; saltanat.
345. Eyleye ḥazret-i Ḥudā-yı kādir
346. Zātūnı devlet ü şafā ile pīr
32. **devlet:**
Kaside 22
Mısra: 80
Haşmet, şan || Büyüklük, ululuk.
79. Kaşd-ı 'azm eyleyip sa'ādet ile
80. Başşa pāyın rikāba devlet ile
33. **devletiinde:-iñ, -de**
Kaside 22
Mısra: 109
Devlet, saltanat.
109. Devletiinde ḥazīne-i dil lāl
110. Şeb-çerāğ-ı hūnerle māl-ā-māl
34. **devletinde:-in, -de**
Kaside 22
Mısra: 132
Devlet, saltanat.
131. Kaṅkī nā-kāmī ḡaldı devrānıñ
132. Devletinde o şadr-ı zī-şānıñ
35. **devletle:-le**
Kaside 22
Mısra: 146
Mutluluk, saadet.
145. Zātūnı 'izzetle ber-devām olsun
146. 'Ömr ü devletle müstedām olsun
36. **devletin:-in**
Tarih 22
Mısra: 18
Devlet, saltanat.
17. Şevkıla dā'im edip zevḡ u şafāsın eفزūn
18. Devletin eyle mezīd 'ömrünü yā Rabb ṭavīl
37. **devletini:-in, -i**
Kaside 24
Mısra: 67
Devlet, saltanat.
67. Ḥaşre dek devletini dā'im edip Ferd ü Şamed
68. Behre-yāb ola zamānında şağīr ile kebīr
38. **devletini:-in, -i**
Kaside 27
Mısra: 65
Devlet, makam.
65. 'Ömrünü devletini Ḥaḡḡ ede anıñ eفزūn
66. Zātını sālīm ede cümle kederden Mevlā
39. **devletini:-in, -i**
Kaside 29
Mısra: 55
Devlet, makam.
55. Ede Ḥaḡ devletini dā'im ü ḡābit anıñ
56. Ola tevfiḡ-ı Ḥudā aña be-her-dem yāver
40. **devlet:**
Kaside 31
Mısra: 44
Mutluluk, talih.
43. Bizi her bār sezā-yı kerem eyler yā Rab
44. Zātını devlet ü 'izzetle mu'allā eyle
41. **devlet:**
Matla 45
Mısra: 1
Mutluluk, talih.
1. Helāk olmaḡ ḡamıñıla 'aşıḡa devlet sa'ādetdir
2. Kişi cānın fedā etmek yoluñda cāna minnetdir

42. **devletdir:-dir**

Gazel 57

Mısra: 4

Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

3. Değişirsem ğamını 'âleme nâ-merd olayım

4. Derdiñ 'uşşâka begim hâşılı bir devletdir

43. **devlet:**

Gazel 83

Mısra: 1

Mutluluk, talih || Makam, haşmet, şan.

1. Dehr-i dün-meşrebden ol kim devlet ümmindedir

2. Güyyâ zehr-âbdan hâşıyyet ümmindedir

44. **devletde:-de**

Gazel 114

Mısra: 14

Devlet.

13. Cenâb-ı Muştafâ Paşa o düstür-ı mükerrem kim

14. Cihân devletde zâtın luğf-ı hâş u 'âm için şaklar

45. **devlet:**

Gazel 121

Mısra: 6

Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

5. Nedendir zağm-ı tîğîndan rakîbe ihtirâz etmek

6. O devlet degme bir şahsa cihân içre naşib olmaz

46. **devletle:-le**

Gazel 175

Mısra: 10

Mutluluk, talih || Makam, haşmet, şan.

9. Cihân bâğında Sâlim istirâhat etmediñ aşlâ

10. Degil devletle 'âlemde şafâ râhatladır ancak

47. **devlet:**

Gazel 184

Mısra: 2

Mutluluk, talih.

1. Ülfetde zülfiyle dil-rübânîñ

2. Devlet serinde bād-ı şabânîñ

48. **devlet:**

Gazel 208

Mısra: 1

Mutluluk, saadet.

1. Firâkıñla baña devlet yeter âh-ı sehergâhım

2. Fenâ dünyâda bî-câh olmadır ancak benim câhım

49. **devletim:-im**

Gazel 223

Mısra: 2

Mutluluk.

1. Benim bu 'âlem-i dünyâda cânâ râhatım sensin

2. Merâmım sevdiğim cânım efendim devletim sensin

50. **devletde:-de**

Gazel 270

Mısra: 2

Devlet, makam.

1. Kuşūr etmez felek tekdîr-i erbâb-ı tabî' atde

2. Şafâlar kesb eder bir nâ-tırâşî görse devletde

devlet ü haşmet-güherâ:

1. **devlet ü haşmet-güherâ:**

Kaside 24

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk, yücelik incisi || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet

Paşa.

49. Dâverâ dâdgerâ devlet ü haşmet-güherâ

50. Ey olan vâdi-i ferde şeh-i Dârâ'ya nazîr

devlet ü nâm-ı sikender olmadır:

1. **devlet ü nâm-ı sikender olmadır:-ma, -da, -dır**

Kaside 18

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İskenderin devleti gibi -Güçlü, kudretli- bir devlete benzemek.

89. Devlet ü nâm-ı Sikender ki hemîn olmadır

90. Hâşıl-ı devlet-i pâkiñ nice eşrâf u fuhûl

devletde etdiñ:

1. **devletde etdiñ:-diñ**

Kaside 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük bir saadet, lütuf bahşetmek.

11. Beni dünyâda sen devletde etdiñ

12. Ğinâ-yı hürmet ü 'izzetde etdiñ

devlet-i cävîd:

1. **devlet-i cävîd:**

Gazel 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedi mutluluk || Sevgiliye kavuşmanın vermiş olduğu mutluluk.

1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cävîd düşmendir baña

2. Kanda kaldı kâm-ı dil ümmîd düşmendir baña

devlet-i cävîde:

1. **devlet-i cävîde:-e**

Kaside 35

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedi devlet || Mutluluk.

27. Şâ'irândır saña bu devlet-i cävîde sebeb

28. Şâ'irândır seni eden şeh-i şehri esrâr

devlet-i cem'de:

1. **devlet-i cem'de:-de**

Gazel 261

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cem'in devleti (Efsanevi İran hükümdarı olan Cem'in şarabı bulmasından hareketle, sevgilini dudaklarının sarhoş ediciliği ile kıyas yapılmıştır.).

9. Leb-i gül-fâmîñ ile mest-i lâ-ya' kıl iken gönüm

10. Bu 'ayş u nüşu etmiş var mı âyâ devlet-i Cem'de

devlet-i hüsnü:

1. **devlet-i hüsnü:-ü**
Gazel 154
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ülkesi, güzellik saltanatı.
7. Hat-âverlikde bile kıl kadar nokşân cevri etmez
8. Mukaddem devlet-i hüsnü o yâr-i pür-cefâ sürmüş

devlet-i hüsnün:

1. **devlet-i hüsnün:-ün**
Gazel 111
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğinin devleti, varlığı, büyüklüğü.
5. Eskidikçe ‘aşkın kem-pâye eyler dil-berân
6. Devlet-i hüsnün nizâmı cümle bu âyîn olur

devlet-i hüsnünde:

1. **devlet-i hüsnünde:-üñ, -de**
Rübai 14
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ülkesi, güzellik saltanatı.
3. Lâyık mı seniñ devlet-i hüsnünde şehâ
4. Üftâde reh-i vâdi-i hicrân olmak

devlet-i şevket:

1. **devlet-i şevket:**
Kaside 15
Mısra: 68
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ululuk (3. Ahmed) devleti.
67. Şehenşeh-i ‘azamet-güsterâ bihîn-kadrâ
68. Eyâ vücûduña vâ-beste devlet-i şevket

devletli:

1. **devletli:**
Kıt'a 9
Mısra: 4
Nimet ve mutluluğa ermiş ulu (kimse).
3. Degil bihbûda bend olmak siyeh-püşî ile çeşmim
4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultânım

devletli:

- Kaside 25**
Mısra: 8
Ar. sf. Mes'ut, talihli, ikbal ve servet sahibi. Eskiden vezirlere ve müşirlere verilen lâkap ve unvan.
7. Ne zât-ı pāk ya'nî kim vezîr-i a'zam u ekrem
8. Ki nām-ı pākî devletli sa'âdetli Hasan Paşa

devletli:

- Kaside 27**
Mısra: 20
Ar. sf. Mes'ut, talihli, ikbal ve servet sahibi. Eskiden vezirlere ve müşirlere verilen lâkap ve unvan.
19. Şadr-ı Cem-kevkebe destür-ı felek-kadr-i cihân
20. Ya'nî devletli sa'âdetli Muhammed Paşa

devletli:

- Kaside 30**
Mısra: 66

Ar. sf. Mes'ut, talihli, ikbal ve servet sahibi. Eskiden vezirlere ve müşirlere verilen lâkap ve unvan.

65. Der-i devlet-medâr-ı luţfuña hâlim edem takrîr
66. Benim devletli sultânım bir az güş eyle ednâyı

devletli:

- Kaside 30**
Mısra: 77
Ar. sf. Mes'ut, talihli, ikbal ve servet sahibi. Eskiden vezirlere ve müşirlere verilen lâkap ve unvan.
77. Ümîdim dergehiñden bu durur devletli sultânım
78. Açıp keff-i nevâl-i cüd-ı luţf-ı mekrûmet-zâyı

devletlilerin:-ler, -iñ

- Gazel 127**
Mısra: 9
Ar. sf. Mes'ut, talihli, ikbal ve servet sahibi. Eskiden vezirlere ve müşirlere verilen lâkap ve unvan.
9. Devletlilerin cümle hebâdır işi Sâlim
10. Ceybin arasañ hâşılı bir pâre bulunmaz

devr:

1. **devriñde:-iñ, -de**
Kaside 14
Mısra: 55
Devir, çağ.
55. Libâsın emn edip devriñde tecdîd
56. Felekde etdi 'âlem 'îd-ber-'îd

devriñde:-iñ, -de

- Kaside 23**
Mısra: 77
Zaman, vakit.
77. Yatar bî-hod keselden fitne bîmâr oldu devriñde
78. Şanır dârü'ş-şifâ halvet ile çeşm-i dil-ârâyı

devr eder:

1. **devr eder:-er**
Gazel 12
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek.
3. Âsitânîñ tâ şeb olunca be-her gün devr eder
4. Pertev-i hüsnüñle kesb-i nür eyler âfitâb

devr ederken:

1. **devr ederken:-er, -ken**
Kaside 5
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek || Kadehin dönmesi.
5. Güş edip tās-ı nigûn maqdem-i ferruḥ-fâliñ
6. Devr ederken o sūrūr ile be-her-şubḥ u mesâ

devr etse:

1. **devr etse:-se**
Kaside 25
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın dönüşü ile zamanın geçmesi.
41. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki mir'ât-ı cihân içre
42. Felek şâm u şehîr devr etse misliñ görmeye kaç'â

devr eyledim:

1. **devr eyledim:-dim**

Gazel 205

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İncelemek, bakmak.

5. Mü-be-mü devr eyledim müjgân-ı çeşmiñ hâlime
6. Gamzeden gayrı ser-i küyuñda mahrem bulmadım

devr eyleyip:

1. **devr eyleyip:-yip**

Gazel 184

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek, dolaşmak.

5. Devr eyleyip meh ruhsârın eyler
6. Her şeb temâşa ol meh-liķânıñ

devrân:

1. **devrâna:-a**

Kaside 6

Mısra: 5

Dünya.

5. Mahabbet 'arz-ı ruhsâr edeli devrâna olmuşlar
6. Şerer-pâşende şu 'le-pâş güyâ şem' ü pervâne

2. **devrân:**

Diğer 9

Mısra: 31

Felek, zaman.

31. Lîk ammâ ki n'ışlesin devrân
32. Etdi âhîr muķârin-i hicrân

3. **devrân:**

Diğer 10

Mısra: 73

Zaman, devir.

73. Cihânda zâtıñı bağışlaya nice devrân
74. Ma'ârifeye veresin sen müdâm zib ü bahâ

4. **devrân:-ı**

Diğer 11

Mısra: 61

Zaman, devir.

61. Çeşmimiz görmeyip bu devrânı
62. Zevk-ı hâlet-resân-ı yârânı

5. **devrân:**

Diğer 11

Mısra: 95

Zaman, devir || Talih, baht, şans.

95. Hele devrân muhayyer etse beni
96. Şeyhim alır idim nefice seni

6. **devrân:**

Kaside 18

Mısra: 5

Dünya.

5. Âzmâ eyledi terkib-i şitâya devrân
6. 'Â' idin eyledi pinhân çü mâ-i mevşül

7. **devrâna:-a**

Kaside 22

Mısra: 25

Zaman, devir.

25. Nâm verdi keremle devrâna

26. Hâtem oldu nigîn-i ihsâna

8. **devrân:**

Kaside 22

Mısra: 81

Dünya.

81. Gerd-i pây-ı semendini devrân

82. Sürme-i dide eyler ez-dil ü cân

9. **devrân:**

Kaside 22

Mısra: 91

Dünya.

91. Şu kadar türe-dil eder devrân

92. Beni baht-ı siyâh ile her ân

10. **devrânıñ:-ıñ**

Kaside 22

Mısra: 131

Zaman, devir.

131. Kankı nâ-kâmı ğaldı devrânıñ

132. Devletinde o şadr-ı zî-şânıñ

11. **devrâne:-e**

Gazel 31

Mısra: 10

Zaman, devir.

9. Gösterir şüretini her kese Sâlim bî-reyb

10. Nola mir'ât-ı 'avâlim ise devrâne kadeh

12. **devrândır:-dır**

Gazel 44

Mısra: 4

Felek, Dünya.

3. Egerçi tâli' iñ şimdi riyâ burcunda dâ'irdir

4. Döner bir gün seniñ de bahtıñ ey zâhid bu devrândır

13. **devrânıñ:-ıñ**

Gazel 130

Mısra: 5

Felek, Dünya.

5. Cihân cihân ğamını çekmeyen bu devrânıñ

6. Bu rûzgârda hâşıl cihân nedir bilmez

devr-i lutfunda:

1. **devr-i lutfunda:-un, -da**

Kaside 25

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik zamanı, devri.

35. İçeydi ruh-ı Âşaf şerbet-i câm-ı 'atâ-bağşın

36. Olurdu devr-i lutfunda zamân-ı haşre dek ihyâ

devr-i sürüru:

1. **devr-i sürüru:-u**

Gazel 184

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk dönuşü || İçki kadehinin meclisde elden ele dönuşü.

7. Sâgar be-kef çün meclisde sâkî
8. Devr-i sürürü cām-ı şafânîñ

devr-i zamân:

1. **devr-i zamân:**

Kaside 15
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belirli bir zaman dilimi.

27. Şeh-i şehân-ı cihân pâdişâh-ı bî-akrân
28. K'aniñla devr-i zamân buldu 'izzet-i şevket

2. **devr-i zamân:**

Gazel 260
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belirli bir zaman dilimi.

1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir'ât-ı cihân içre
2. Baqar mı naqş-ı Bihzâd'a meger devr-i zamân içre

devşir:

1. **devşirip:-ip**

Gazel 200
Mısra: 9
Toplama.

9. Devşirip her habâbımı Sâlim
10. Nüşa-i câmı intiḥâb edelim

dev:

1. **dev:**

Tarih 17
Mısra: 31
Far. Kış, şitâ.

31. Müncemid olmuş çü dey şimdi şafâ-yı ḥâtırı
32. Şem'-i ârâmin püf etmiş rûzgâr-ı sühregîn

2. **dev:**

Kaside 18
Mısra: 4
Far. Kış, şitâ.

3. Görünür ebr-i şitâ eyledi bâm üzre kıyâm
4. Etdi her pişgeh-i revzene dey ḥayli vuşul

3. **dev:**

Kaside 18
Mısra: 8
Far. Kış, şitâ.

7. Yaḥ degildir taraf-ı bâmde âvîze olan
8. Ḥâne taḥmînine dey eyledi vaz'-ı şâkûl

4. **deyde:-de**

Kaside 18
Mısra: 47
Far. Kış, şitâ.

47. Ğamdan âzâde olur deyde nebât-ı şoḥbet
48. Eylemez meclis-i ḥâşa meges ü mür duḥûl

devhür:

1. **deyhüri:-i**

Kaside 12

Mısra: 102
Zaman.

101. Vedî'a eyledi nür-ı Muḥammediyyi aña
102. Münevver etdi şu'â'ı zemîn ü deyhürî

deyiñ:

1. **deyiñ:**

Diğer 9
Mısra: 157
..... e kadar.

157. Gelir ise size deyiñ yek-ser
158. Saña Sâlim selâmın 'arz eyler

devü:

1. **devü:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 154
Sanarak, diyerek.

153. Bilmeyip ḥaddini yine ḥâşâ
154. Çelebiyim devü eder da'vâ

2. **devü:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 196
Sanarak, diyerek.

195. Bilmeyip kendözün ḥamâkat eder
196. Beni geçdi devü şikâyet eder

3. **devü:**

Diğer 2
Mısra: 71
Sanarak, diyerek.

71. Ederiz devü baña tevķiri
72. Edeyorlar ziyâde tekdîri

4. **devü:**

Tarih 3
Mısra: 212
Demek, söylemek, dile getirmek.

211. Müjdeler etdi tekaddüm bize geldi peygâm
212. K'oldu manşür u muzaffer devü erbâb-ı ğazâ

5. **devü:**

Diğer 3
Mısra: 61
Sanarak, diyerek.

61. Gele şâyed devü gülzâr-ı temâşâyâ seni
62. Hep döşendi yine yollarda ḳumâş-ı çemenî

6. **devü:**

Diğer 3
Mısra: 74
Diye, amacıyla.

73. Ḥvâb girmez geceler nergis-i zârîñ gözüne
74. Cebhe-fersâ olalım devü ayağı tozuna

7. **devü:**

Lugaz 4
Mısra: 17
Demek, söylemek, dile getirmek.

17. Çâr-pâdır devü nâmın derler
18. Kirpigin yummaz atılsa oḳlar

8. **deyü:**
Gazel 6
Mısra: 7
Diye.
7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şâyed deyü
8. Bu cihân mülkünde mâh-ı 'îd düşmendir baña
9. **deyü:**
Gazel 6
Mısra: 9
Diye.
9. Rüy-ı pür-tâb-ı ziyâ-bahşîñ hayâl eyler deyü
10. Âfitâbım gökdeki hurşîd düşmendir baña
10. **deyü:**
Kaside 8
Mısra: 101
Diye, amacıyla.
101. Bir 'arz-ı hâle vesile olur deyü etdim
102. Bu na't-i pâke de ben ictirâ Hudâ birdir
11. **deyü:**
Kaside 10
Mısra: 469
Diye.
469. Eylesin deyü lutfâ istînâs
470. Çodu mecmû'a-i vücûda havâs
12. **deyü:**
Gazel 13
Mısra: 7
Diye.
7. Nihâni rûh şîhhatde görölmez deyü lecc etme
8. Gözümle gördüm oldu dîdeden ol dil-sitân gâ'ib
13. **deyü:**
Tarih 15
Mısra: 5
Sanarak, diyerek.
5. İsbet eylesin deyü bed-nazar her şeb
6. Buğâr-ı şem'-i fûrûzânımı sipend etsin
14. **deyü:**
Kaside 16
Mısra: 49
Diye.
49. Güşuna düş ola mı deyü be-her dem böyle
50. Şad tekellüfle olur nağme'i pîrâ bülbül
15. **deyü:**
Tarih 17
Mısra: 65
Diye.
65. Kandasın kanda telâfî deyü etdikçe hayâl
66. Nuçkumu mülzem eder hep bu cevâb-ı âteşin
16. **deyü:**
Kaside 17
Mısra: 12
Diye.
11. Müsebbihân-ı felek yek-ser etdiler tekbir
12. Zemînde oldu deyü ravza-i Nebî mükrem
17. **deyü:**
Kaside 17
Mısra: 48
Diye.
47. Sipihre lerze düşerdi kemâl-i dehşetden
48. Ne semte 'azm eder âyâ deyü o bedr-i himem
18. **deyü:**
Gazel 17
Mısra: 9
Diye.
9. Nazîriñ var mıdır deyü gezip Sâlim cihân içre
10. Ser-â-ser imtiñhân-ı Yûsufistân etmede her şeb
19. **deyü:**
Kaside 24
Mısra: 21
Demek, söylemek, dile getirmek.
21. Şadr-ı 'âlîye kadem başdı deyü müjde edip
22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezîr
20. **deyü:**
Kaside 26
Mısra: 15
Sanarak, diyerek.
15. Anı teşrif ede şâyed deyü seyr-i bâğa
16. Eyledi pâyına ferşide felek bir dîbâ
21. **deyü:**
Müfret 27
Mısra: 1
...dır diye,...olduğu için.
1. Şovuk almış gece yâri deyü geldi peygâm
2. Bu şovuk sözü işitdikde hemân toñdum ben
22. **deyü:**
Matla 27
Mısra: 1
Diye, amacıyla.
1. Sevindir pây-bûsuñla deyü bu zâr u nâlânı
2. Şarıldı pâyınâ yâriñ şefâ'at etdi dâmânı
23. **deyü:**
Matla 30
Mısra: 1
Diye.
1. Etmesin rıtl-ı girânına deyü nezzâre
2. Çeşmine bülbüleniñ penbe çodu mey-ıhvâre
24. **deyü:**
Gazel 33
Mısra: 7
Diye.
7. Erer erbâb-ı dil kâma deyü pür-dâğ olmuşdur
8. Nücüm ile kıyâs etme görüp revnağ-fezâdır çarh
25. **deyü:**
Müfret 33

- Mısra: 1
Diye.
1. Getirirsin deyi sen hep dil-i 'uşşâka haber
2. Rüzgârı ser-i zülfün biri birine kıtar
26. **deyi:**
Kaside 34
Mısra: 21
Diye.
21. Şovuk çaldırmasın deyi şehir eţfâl-i gülzâra
22. Elinde şeb-nem ile süsenin tîğı mücellâdır
27. **deyi:**
Kaside 34
Mısra: 67
Diye.
67. Ciger-hûn olmasın deyi re'âyâya şafakâsâ
68. Şabâh-ı şefkat-i pey-der-pey-i lutfu müheyyâdır
28. **deyi:**
Kaside 35
Mısra: 44
Diye.
43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı hazrâ
44. Şu'arâ eyleye şâyed deyi gülzâra güzâr
29. **deyi:**
Matla 41
Mısra: 2
Diye.
1. Cihân cihân gamımı hep bilir iken dil-dâr
2. Cefâda var mı kuşurum deyi eder tekrâr
30. **deyi:**
Müfret 91
Mısra: 1
Sanarak, diyerek.
1. Diye tıflâna şâyed deyi esrâr-ı gülistânı
2. Kıpadı dâye-i sebze eliyle goncanın ağzın
31. **deyi:**
Gazel 91
Mısra: 5
Diye.
5. Âh-ı 'âşık deyi nâmın dilde olmuş dâstân
6. Biz de bilsek kim senin ey âh te'sîrin nedir
32. **deyi:**
Gazel 117
Mısra: 5
Diye.
5. Tamâm bedr ola deyi hilâl-i maşûdu
6. Bu fikr-i nâ-be-mağal âdemi tamâm eyler
33. **deyi:**
Gazel 152
Mısra: 9
Sanarak, diyerek.
9. Gerçi döymez vaşla deyi eylemiş hicre karin
10. Sâlimâ hâkımda bahtım sū'-i tedbir eylemiş
34. **deyi:**
Gazel 154

- Mısra: 5
Diye, amacıyla.
5. Ğazâ-yı gamzesi ma'lûm olsun deyi ol kıttâl
6. Getirmiş tîğına hûn-ı rakîbi câ-be-câ sürmüş
35. **deyi:**
Gazel 205
Mısra: 7
Sanarak, diyerek.
7. Ğam-fezâdır deyi 'aşkın zemm eder imiş rakîb
8. Ben senin sevdâ-yı mihrin sevdigim kem bulmadım
36. **deyi:**
Gazel 205
Mısra: 9
Diye.
9. Gönlümü bulduñ mu deyi eylesem Sâlim su'âl
10. Ğamze-i hâzır-cevâbi der ki bilmem bulmadım
37. **deyi:**
Gazel 216
Mısra: 7
Diye, amacıyla.
7. Mülket-i hüsnünde âşüb etmesin peydâ deyi
8. Hep geçirdi hâttın ol âfet ser-i şemşirden
38. **deyi:**
Gazel 231
Mısra: 7
Demek, söylemek, dile getirmek.
7. Geçmem o şühdan baña geç deyi vâhime
8. Bî-hüde tab'a sıkklet eder iktirâhdan
39. **deyi:**
Gazel 243
Mısra: 7
Diye.
7. Hâk-i pâyın kuhl eder miyim deyi şâyed senin
8. Nûr-ı didem dem-be-dem bu dide pür-hûn olmada
40. **deyi:**
Gazel 247
Mısra: 9
Sanarak, diyerek.
9. Bakmaz deyi korkarsan eger nâmeñe yârin
10. Sâlim suhan-ı pâki biraz muhtasar eyle
41. **deyi:**
Gazel 252
Mısra: 9
Sanarak, diyerek.
9. Gelir deyi o nûr-ı dide Sâlim meclise şâyed
10. Şu'â'-ı başıram ferşide etdim reh-güzârında
- devvâr:**
1. **deyyâr:**
Gazel 147
Mısra: 10
(Ar.) Bir kimse, kimsecikler.
9. İklim-i mağabbetde gerek şanma vefâyı
10. Bu dâr-ı diyâra hele deyyâr gerekmez

di:

1. **diyende:-yem, -de**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 162

Söylemek.

161. Görmesin dünyede ruḥ-ı kāmı

162. Ol da aña diyende bu nāmı

2. **diyem:-yem**

Diğer 2

Mısra: 39

Söylemek.

39. Kime rāzım diyem bu ğurbetde

40. Hāl müşkil derün ḥayretde

3. **diyem:-yem**

Tahmis 3

Mısra: 6

Söylemek.

5. Edāya kâdir iseñ ey gönül hemân eyle

6. Cihânda dâ'ireme gelmesin diyen noḡşân

4. **diyor:-yor**

Tahmis 3

Mısra: 8

Söylemek.

7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşâr-i benân

8. Hazer ki şöhrete âfet diyor zemîn ü zamân

5. **diyerek:-yerek**

Tarih 3

Mısra: 124

Söylemek.

123. Bu celâdetle olup Bahr-i Siyâh'a 'âzım

124. Gıtdiler cânib-i cenge diyerek yâ Mevlâ

6. **diyerek:-yerek**

Tarih 3

Mısra: 125

Söylemek.

125. Allah Allâh diyerek etdiler iḡdâm-ı belig

126. Oldular rü-be-reh-i cânib-i hengâm-ı ğazâ

7. **diyerek:-yerek**

Tarih 3

Mısra: 185

Söylemek.

185. Allah Allâh diyerek etdiler iḡdâm-ı belig

186. Hâsılı eylediler düşmeni mağlûb-ı veġâ

8. **diyem:-yem**

Kaside 3

Mısra: 71

Söylemek.

71. Utanmadın nice diyem ḡulum ben

72. Ma'âşīye kim âlüde-dilim ben

9. **diyem:-yem**

Lugaz 6

Mısra: 10

Söylemek.

9. Kimse ta'yîn edemez aña şudur

10. Ben de bilmem ki diyem işte budur

10. **diyerek:-yerek**

Kıt'a 7

Mısra: 3

Söylemek.

3. Tütün tütün diyerek rüy-ı ehl-i keyf dirig

4. Şarardı şoldu çü berg-i duḡân-ı nâ-mevcûd

11. **diyeler:-ye, -ler**

Diğer 9

Mısra: 75

Söylemek.

75. Diyeler böyle bir muḡibb-i ḡadım

76. Yandı nâra çü şekl-i İbrâhım

12. **diyem:-yem**

Gazel 28

Mısra: 5

Söylemek.

5. Cihânda kāmına nâ'il olam diyen kişi cānâ

6. Mücerredir zen-i dünyāya mağlûb olmaġa muḡtâc

13. **dir:-r**

Müfret 65

Mısra: 1

Söylemek.

1. Nola refâarda dir eylese dil-ber ḡırâmın kim

2. Tolandı pâyına âhım gezerken reh-güzârında

14. **diye:-ye**

Müfret 91

Mısra: 1

Söylemek.

1. Diye tıflâna şāyed deyü esrâr-ı gülistânı

2. Ḳapadı dāye-i sebze eliyle ḡoncanıñ aġzın

15. **dirse:-r, -se**

Gazel 237

Mısra: 8

Söylemek.

7. Eşk-i terini etmesin eksik hele 'âşık

8. Naḡl-i emelin dirse eger bārver olsun

dib:

1. **dibi:-i**

Diğer 3

Mısra: 113

Bir şeyin alt kısmı.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-ḡaḡ

114. Bu fezâlar da cevâmi'e olupdur mülḡaḡ

dibâ:

1. **dibâ:**

Kaside 5

Mısra: 18

Far. Bir nevi ipek kumaş.

17. Çıkdı gül-geşt-i sipihr etmege encüm yek-ser

18. Çarḡda almış idi düşuna bir gök dibâ

2. **dībāsiyla**:-sı, -yla

Kaside 13

Mısra: 86

Far. Bir nevi ipek kumaş.

85. Bir maħalde şahne-i hıfzı ki hüküm icrâ eder

86. Eder ol yerde şu dībāsiyla âteş iktisâ

3. **dībā**:

Kaside 26

Mısra: 16

Far. Bir nevi ipek kumaş.

15. Anı teşrif ede şāyed deyü seyr-i bāga

16. Eyledi pāyına ferşide felek bir dībā

4. **dībā**:

Gazel 93

Mısra: 6

Far. Bir nevi ipek kumaş.

5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrâ-yı cünün-ı aşkıñım

6. Cāme-i şad pāre baña bir durur dībā da bir

dībāce-i gerdūna:

1. **dībāce-i gerdūna**:-a

Kaside 32

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın başlangıcı.

23. Hāzret-i vālid-i mācid ki vücūd-ı pākı

24. Köhne dībāce-i gerdūna verir zib ü bahā

dībāce-i sāze:

1. **dībāce-i sāze**:-e

Gazel 246

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sazın girişi || Sazın telleri.

9. Nola diller perişān-tār olursa Sālimā şimdi

10. Döşendi tār u pūd-ı nağmeler dībāce-i sāze

dībā-vı müferrih:

1. **dībā-vı müferrih**:

Kaside 5

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İç açıcı kumaş || Yıldızlar.

19. Görünür idi sipihr içre müretteb encüm

20. Şan çiçekliydi o dībā-vı müferrih güyā

dīdār:

1. **dīdārı**:-ı

Tahmis 1

Mısra: 22

Yüz, çehre || Sevgilinin yüzü.

21. Ederken Sālimā gülşengeh-i fikretde reftārı

22. Bi-ħamdi'llāh o gül-rūyuñ müyesser oldu dīdārı

2. **dīdāre**:-e

Gazel 272

Mısra: 12

Yüz, çehre || Sevgilinin yüzü.

11. 'Aşıkāñıñ dil-şikest olma nigāhına şakın

12. Söyle kimdir sır olan dīdāre Allāh 'aşkına

dīdār-ı yāre:

1. **dīdār-ı yāre**:-e

Gazel 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzü.

7. Dīdār-ı yāre dilde olan şevk u hvāhişi

8. Tursun ifāde etmeyelim imtinān olur

dīde:

1. **dīde**:

Kaside 1

Mısra: 127

Göz.

127. Dīde derd-i remedle olduğu kan

128. Ola güller gibi şafā-yı cinān

2. **dīdeleriñden**:-ler, -iñ, -den

Rübai 2

Mısra: 4

Görme organı || Bakış, ilgi.

3. Gözden düşürüp eşk-i revānım gibi cānā

4. Bu cevri baña görme revā dīdeleriñden

3. **dīdeleri**:-ler, -i

Tarih 3

Mısra: 147

Göz.

147. Nūru pūr-nūr eder ise nola dīdeleri

148. Bir yeşil nūr-ı mücessemdir o sancağ güyā

4. **dīdeden**:-den

Tesdis 7

Mısra: 15

Göz.

15. Dīdeden jāle gibi eşkini efşān etse

16. Nāle-i muṭrıb-ı vuşlat ile elhān etse

5. **dīdemiz**:-miz

Diğer 9

Mısra: 145

Göz.

145. Dīdemiz aḥvel oldu baḳmaḳdan

146. O kerem-nāmeye be-cümle beden

6. **dīdeler**:-ler

Tarih 10

Mısra: 44

Göz.

43. Nürsun sen saña etdikçe nigeḳ

44. Dīdeler bī-hude ḳayrān olmaz

7. **dīdemi**:-mi

Kaside 10

- Mısra: 410
Göz.
409. Yâ İlahî be-nûr-ı feyz-i suhan
410. Eyle luţfuñla dîdemi rüşen
8. **dîdemi:-m, -i**
Kaside 10
Mısra: 415
Göz.
415. Dîdemi bî-na'ım-i nûr etme
416. Medediñden bu zârı dûr etme
9. **dîdemiz:-miz**
Kaside 10
Mısra: 434
Göz.
433. Qalbimiz çâh-ı fikr-i manşıb u câh
434. Dîdemiz dûr-bîn-i cürm ü günâh
10. **dîde:**
Kaside 10
Mısra: 437
Göz.
437. Dîde pür-ıhvâb-ı künc-i ğafletdir
438. Bu'l-heves nefis ise kıyâmetdir
11. **dîdemiz:-miz**
Gazel 10
Mısra: 6
Göz.
5. Hayâlîñ etdi pinhân kendini cânâ dü çeşmimden
6. Nola çengâller ile aransa dîdemiz her câ
12. **dîdeme:-m, -e**
Diğer 11
Mısra: 36
Göz || Bakış açısı.
35. Ya'ni mehcûr olaldan ol derden
36. Hârdır dîdeme gül ü gülşen
13. **dîdeniñ:-niñ**
Kaside 12
Mısra: 116
Göz.
115. Ne rütbe olsa celî menzil-i cihân manzûr
116. Nezâre eyleme mümkün mi dîdeniñ kûrı
14. **dîdeleriñ:-ler, -iñ**
Matla 13
Mısra: 1
Göz.
1. Görmüyor dîdeleriñ 'aşık-ı zârı ne 'aceb
2. Böyle der-kâr-ı ğazab olduğuña noldu sebeb
15. **dîdeden:-den**
Gazel 13
Mısra: 8
Göz.

7. Nihâni rûh şıhhatde görölmez deyü lecc etme
8. Gözümle gördüm oldu dîdeden ol dil-sitân ğâ'ib
16. **dîdesinden:-sin, -den**
Kaside 18
Mısra: 33
Göz.
33. Dîdesinden dökülen lü'lelerin âb-ı revân
34. Qatra-ber-qatra eder yâd-ı zamân-ı eylül
17. **dîde:**
Kaside 22
Mısra: 124
Göz.
123. Yoğsa hâlim benim diger-gündür
124. Ğam u miñnetle dîde pür-hündür
18. **dîdeleri:-ler, -i**
Tarih 22
Mısra: 6
Göz.
5. Beñzer 'aynı ile ol 'aşık-ı firqat-keşe kim
6. Eylemiş dîdeleri eşkini mânend-i sebîl
19. **dîdesini:-si, -ni**
Kaside 32
Mısra: 10
Göz.
9. Eyledi çünkü ğubâr-ı qadem-i şâh-ı bahâr
10. Nergisiñ dîdesini kuğl-i cilâsâ binâ
20. **dîdeniñ:-niñ**
Matla 52
Mısra: 1
Göz.
1. O kudretten mukağğal dîdeniñ endüh-ı hicrânı
2. Dü çeşmimden bıraktırdı benim kuğl-i Şıfâhân'ı
21. **dîdeler:-ler**
Gazel 52
Mısra: 7
Göz.
7. Ğarq-ı hûn oldu remedden dîdeler hicrân ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'âr yâr
22. **dîdelerde:-ler, -de**
Gazel 60
Mısra: 5
Göz.
5. Dîdelerde başlamış tarğ-ı girişme cünbişe
6. Ğamze-i bî-dâdiña bilmem neler teklif eder
23. **dîdelerden:-ler, -den**
Gazel 71
Mısra: 1
Göz.
1. Fikr edersen ser-güzeştim dîdelerden nem gelir
2. Zağmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir

24. **didesi:-si**
Gazel 80
Mısra: 10
Göz.
9. Çeşm-i bādāmīn taşavvur eyledikçe Sâlim'in
10. Didesi hün-âbe-i hasretle māl-â-mâl olur
25. **dideme:-m, -e**
Gazel 85
Mısra: 1
Göz.
1. Nola bahtım remeden perde çekse dideme yer yer
2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nigeş yek-ser
26. **didemde:-m, -de**
Gazel 104
Mısra: 4
Göz.
3. Maḥabbetiñle gözüm nûru sevdiğim cânım
4. Ḥayâl-i çeşmiñi didemde eyledim taşvîr
27. **dideme:-me**
Gazel 108
Mısra: 2
Göz.
1. Çeşm-i ğurbet-dideme düşmendir ey meh hvâblar
2. Dideme reşk etmede her şeb benim meh-tâblar
28. **dideden:-den**
Gazel 124
Mısra: 5
Göz.
5. Dideden cân gibi pinhân olmadır kârı anıñ
6. Bir melek-simâ perî-ruhsâre düşdü gönümüz
29. **didem:-m**
Gazel 162
Mısra: 3
Göz.
3. Cemâl-i pâkiñe didem ederdî nezzâre
4. Niğâha olmasa eşk-i revân hemân mâni'
30. **didemiz:-miz**
Gazel 171
Mısra: 3
Göz.
3. Didemiz kan ağlayıp ğamgîn ü zâr olsağ nola
4. Nice demdir iltifât-ı yâre şâyân olmadık
31. **didemiz:-mz**
Gazel 204
Mısra: 3
Göz.
3. Didemiz pür olsun eşk-i hasret ile sevdiğim
4. Çeşmimiz nağş-ı ḥayâliñ ile tenvîr edelim
32. **didem:-m**
Gazel 219

- Mısra: 1
Göz.
1. Şehâ didem ğam-ı hicriñle giryân olmasın n'olsun
2. Ciger süz-ı firâkıñ ile biryân olmasın n'olsun
33. **didestin:-sin**
Gazel 240
Mısra: 11
Göz.
11. Didestin 'uşşâk-ı zârîñ mihr ile
12. Rüşen eyler tütüyâ-yı ârzü
34. **didе:**
Gazel 243
Mısra: 8
Göz.
7. Ḥâk-i pâyiñ kuḥl eder miyim deyü şâyed seniñ
8. Nür-ı didem dem-be-dem bu didе pür-ḥün olmadı
35. **didе:**
Gazel 266
Mısra: 1
Göz.
1. 'Aynına almazdı cânân didе giryân olmasa
2. Kim bakardı sîneme çâk-i giribân olmasa
36. **didе:**
Gazel 281
Mısra: 1
Göz.
1. Eşk-i terimi didе rûḥ-ı yâre düşürdü
2. Üftâdeliği şeb-nemi gülzâre düşürdü
- didеbân olmak:**
1. **didеbân olmak:-mak**
Tarih 8
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözcü olmak.
29. Gülistâna hele nerkis gibi bir didеbân olmak
30. 'Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña 'uşşâk
- didеde nişîn olur:**
1. **didеde nişîn olur:-de-ur**
Gazel 55
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözde oturmak || Sevgilinin sürekli olarak âşığın gözü önünde olması.
1. Bî-hüde şanma didеde her dem nişîn olur
2. Ğamzen helâk-i 'âşık için der-kemîn olur
- dideden dür olmaz:**
1. **dideden dür olmaz:**
Gazel 160
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözden uzak olmak.

5. Dür olmaz bir nefes yâriñ hayâli dîdeden
6. Ğam degil etse benimle hicr-i cânân ihtilât

dîde-düz-ı cemâl-i berrâkıñ:

1. **dîde-düz-ı cemâl-i berrâkıñ:-iñ**
Diğer 9
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel yüzü gözleyen || Sevilen kişiyi görmeyi istemek.
25. Hamdü li'llâh ğarîb-i müştâkıñ
26. Dîde-düz-ı cemâl-i berrâkıñ

dîde-düz-ı intizâr etdi:

1. **dîde-düz-ı intizâr etdi:-di**
Gazel 292
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bekleyiş içerisinde olmak.
7. Dîde-düz-ı intizâr etdi bizi nerkis gibi
8. Noldu âyâ bâğa ol serv-i hürâmân gelmedi
2. **dîde-düz-ı intizâr etdi:-di**
Gazel 292
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bekleyiş içerisinde olmak.
7. Dîde-düz-ı intizâr etdi bizi nerkis gibi
8. Noldu âyâ bâğa ol serv-i hürâmân gelmedi

dîde-düz-ı ümîd oldu:

1. **dîde-düz-ı ümîd oldu:-du**
Kaside 22
Mısra: 77
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ümit içerisinde olmak, bir şeyler beklemek.
77. Rûz ü şeb oldu dîde-düz-ı ümîd
78. Kef-i ihsânına meh ü hürşîd

dîde-i a'dâ:

1. **dîde-i a'dâ:**
Kaside 25
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Düşmanın gözü.
53. Açıldıkça nesîm-i lutf ile gül-gonca-i 'izzîñ
54. Qapansın rencîş-i derd-i ğasedle dîde-i a'dâ

dîde-i âġâhımız:

1. **dîde-i âġâhımız:-ımız**
Diğer 10
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Basiretli, uyanık bakış.
17. Ki oldu dîde-i âġâhımız bile vâlih
18. Netîce etmede fehm-i muqaddemât-ı vefâ

dîde-i aġyâra:

1. **dîde-i aġyâra:-a**

Gazel 191
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yabancıların gözleri.

5. Mihr-i rüyuñ eyle zîr-i ebr-i kâkülde nihân
6. Dîde-i aġyâra zülfünden 'izâra perde çek

dîde-i âhü eyler:

1. **dîde-i âhü eyler:-r**
Gazel 102
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ceylan gözli eylemek.
7. Tâzedir nakşî be-her-kâr hayâl-i çeşmiñ
8. Dil-i sevdâ-zedeyi dîde-i âhü eyler

dîde-i âhüların:

1. **dîde-i âhüların:-lar, -ın**
Gazel 181
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ceylan göz || Sevgilinin ceylan gözleri gibi güzel gözü.
5. Şâhbâz-ı dilleri âvâre eyleser nola
6. 'Ayn-ı nâz u mest-nigehdir dîde-i âhüların

dîde-i 'âşıkda:

1. **dîde-i 'âşıkda:-da**
Gazel 142
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Âşığın gözü.
7. Muġaşşal nakşîñ ey nür-ı başar şaklar dü çeşminde
8. Ğayâlîñ dîde-i 'âşıkda bâr-ı merdümek olmaz

dîde-i bîdâr-ı 'adü:

1. **dîde-i bîdâr-ı 'adü:**
Gazel 242
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Düşmanın (Rakibin) uyanık gözü.
9. Ğâşılı olsa iki gözü de a'mâ kat'â
10. Eylemez nakşîñiñ güm dîde-i bîdâr-ı 'adü

dîde-i bînâ:

1. **dîde-i bînâ:**
Gazel 157
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gören göz.
7. Çeşm-i bādām-ı ħun-âlüduñ ne dem görsem seniñ
8. Nür-ı dîdem eyler elbet dîde-i bînâ rakış

dîde-i dñvâ:

1. **dîde-i dñvâ:**
Kaside 25
Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın gözü.

11. Odur ol âşaf-ı şâhib-himem kân-ı mekârim kim
12. 'Adilın görmemiştir çeşm-i çarh u dide-i dünyâ

dide-i enzâr:

1. **dide-i enzâr:**
Kaside 20
Mısra: 152
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakan, temaşa eden göz.
151. Vech-i pâk-i hâlifeden her bâr
152. Ğarğ olup nûra dide-i enzâr

dide-i ğam-dide:

1. **dide-i ğam-dide:**
Gazel 226
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam görmüş, kederli göz.
3. Ağlama ey dide-i ğam-dide şabr et ağlama
4. Güldürür bir gün seni elbette giryân eyleyen

dide-i hasret-keşe:

1. **dide-i hasret-keşe:-e**
Gazel 204
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret çeken, sevgiliyi gözleyen göz.
9. Ger bulursak hâk-î pây-ı yâri sa'y ile gönül
10. Dide-i hasret-keşe biz anı iksir edelim

dide-i hün-bârıma:

1. **dide-i hün-bârıma:-ım, -a**
Gazel 79
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan saçan göz.
3. Çekenler kuhl-i firkat dide-i hün-bârıma yâ Rab
4. Mişen mîlin dem-â-dem çeşm-i giryânında bulsunlar

dide-i 'ibret:

1. **dide-i 'ibret:**
Kaside 20
Mısra: 287
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İbret gözü, ibretle bakış.
287. Dide-i 'ibret ile olsa nazar
288. Ğurde bir zerde böyle pâk hüner

dide-i 'ibret ile seyr edenler:

1. **dide-i 'ibret ile seyr edenler:-en, -ler**
Gazel 277
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İbret nazarıyla bakmak. Olayların, durumların hakikatını görebilmek.

7. Bilirler bahtı ne güne dü şeşdir şeş der-i tâli'
8. Yek-â-yek seyr edenler dide-i 'ibret ile zârı

dide-i 'ibretle:

1. **dide-i 'ibretle:-le**
Kaside 19
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İbret gözü, ibretle bakış.
15. Nigâh-endâz olan her bir müferrah kaçır-ı vâlâya
16. Eder şun '-ı Ğudâ'da dide-i 'ibretle nezzâre

dide-i 'ibretle nezzâre edince:

1. **dide-i 'ibretle nezzâre edince:-in, -ce**
Tahmis 1
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İbret nazarıyla bakmak, bakıp geçmeden evvel derince düşünmek.
17. Şalındı ol seriv-ğad nâz u refîâr ile gülzâre
18. Edince cüybâra dide-i 'ibretle nezzâre

dide-i inşâf ile bakılsa:

1. **dide-i inşâf ile bakılsa:-ıl, -sa**
Gazel 261
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsaf gözüyle seyretmek, hakikati idrak edecek bir anlayışla olayları temaşa eylemek.
5. Komaz 'aklı taḥayyül etmege ol ğamzesi anıñ
6. Bakılsa dide-i inşâf ile ol gözler âdemde

dide-i mizâb-ı ğamdan:

1. **dide-i mizâb-ı ğamdan:-dan**
Tarih 18
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam oluşunun gözü || Gamlı gözler, gamlı- kederli kişinin ağlayan gözleri.
9. Aşkarken dide-i mizâb-ı ğamdan girye-i firkat
10. Bu dem de tâb-ı süz-i şevk ile 'ayn-ı serâb oldu

dide-i nemnâk:

1. **dide-i nemnâk:**
Diğer 4
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşlı göz || Dertten ağlayan göz.
33. Lîk bu dide-i nemnâk ma'lûm
34. Hep ğam-ı hâtır-ı ğamnâk ma'lûm

dide-i pür-derde:

1. **dide-i pür-derde:-e**
Gazel 191
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok derli göz || Ağlayan göz.
3. Gerd-i râh-ı yâri ey dil dide-i pür-derde çek
4. Tütüyâ-yı hâk-i pâyın çeşm-i ğam-perverde çek

dide-i pür-hünüm:

1. **dide-i pür-hünüm:**-um, -dan

Rübai 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanla dolu göz.

3. Kanlar akıdıp dide-i pür-hünüm
4. Fassād-ı kazā taşını pür-hün etdi

dide-i ter evlese:

1. **dide-i ter evlese:-se**

Gazel 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözü nemli, yaşlı eylemek || Çokça aramak.

7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyân-ı çarhda
8. Eylese her zerresin bir dide-i ter âfitâb

dide-i terde:

1. **dide-i terde:-de**

Gazel 106

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Islak gözler.

11. Ne semte nazra-sâz olsam cemâliñ oldu manzûrum
12. Hâyâliñ sevdiğim bû dide-i terde müheyyâdır

dide-i terden:

1. **dide-i terden:-den**

Gazel 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Islak göz || Gözyaşı.

5. Şu rütbe mest-i nûş-â-nûş etdiñ ey beni sâkî
6. Kim oldu dide-i terden zemîn ü âsumân gâ'ib

dide-i ya'küb:

1. **dide-i ya'küb:**

Gazel 245

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Yakub'un gözü (Hz Yusuf'dan dolayı gam çekerek çokça ağlamasıyla bağlantılı kullanılmıştır.).

5. Hiç benim gibi felekde kimse giryân olmadı
6. Eşk-i gam ülfet edelden dide-i Ya'küb ile

diger-gün:

1. **diger-gündür:-dur**

Kaside 22

Mısra: 123

Değişmiş, başkalaşmış || Perişan olmuş.

123. Yoħsa ħâlim benim dige-gündür
124. Ğam u miñnetle dide pür-hündür

diger-gün etdi:

1. **diger-gün etdi:-di**

Rübai 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumunu değiştirmek || Olumsuz hale sokmak.

1. Mülk-i dile hicrânı ki şeb-hün etdi
2. Ahvâl-i perişanı dige-gün etdi

diger-gün eyledi:

1. **diger-gün eyledi:-di**

Tarih 17

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değiştirmek || Olumsuz bir hale getirmek.

89. Teng-destî vü keder ħâlim dige-gün eyledi
90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn

diger-gün olmada:

1. **diger-gün olmada:-ma, -da**

Gazel 243

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değişmek, başkalaşmak || Perişan olmak.

1. Her nigâh etdikçe dil rüyuña meftûn olmada
2. Sevdiğim günden güne ħâlim dige-gün olmada

diger-gün olmuşdu:

1. **diger-gün olmuşdu:-muş, -du**

Tarih 1

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değişmek || Güttükçe kötüleşmek, olumsuz manada şekilden şekle girmek.

51. Dü-tâ olmuşdu kaddi pîr-i dehrîñ
52. Keselle ħâli olmuşdu dige-gün

dik:

1. **dikdirip:-dir, -ip**

Kaside 20

Mısra: 269

Bir şeyi başka bir şeyin yüzeyine iliştiirmek, dikmek.

269. Bir siyeh şey'e dikdirip bir zer
270. Kıldı vaz'-ı nişân-ı dest-i hüner

2. **dikseler:-se, -ler**

Kaside 20

Mısra: 306

Bir şeyi başka bir şeyin yüzeyine iliştiirmek, dikmek.

305. Biz birini değıl hezarını ger
306. Dikseler kîsemiz de ser-tâ-ser

dik ede:

1. **dik ede:-e**

Gazel 178

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafa tutmak, karşı gelmek.

9. Sâlim bize her şâ'ir olan etmeye tanzîr
10. Mümkün mi ede bâz ile bâziçe be-her dik

dikkat:

1. **dikkatdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 24

İhtimam, incelik.

23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz gayrı bir şeydir
24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka dikkatdir

2. **dikkat:**

Lugaz 1

Mısra: 25

Ihtimam, incelik.

25. Gerek dikkat gerek rikkat hele kalbim gibi hâşıl
26. Anıñ her pâyı yek-ser rişte-i dâğ-ı maħabbetdir

3. **dikkatdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 28

Ihtimam, incelik.

27. O âteş tağa güyâ başmamagla pāların silker
28. Ocağında taharrük etmede her dem ne dikkatdir

4. **dikkat:**

Kaside 2

Mısra: 85

Herhangi bir eylemi gerektiği gibi gerçekleştirmek.

85. Ne dikkat la'l olur belki dehānım
86. Şumār edip kuşūr u 'acz ü şānım

5. **dikkati:-i**

Tesdis 5

Mısra: 3

Herhangi bir eylemi gerektiği gibi gerçekleştirmek.

3. Sırr-ı 'aşka vākıf olmaz dikkati bigāneniñ
4. Setr-i rāz eyler dehānı 'āşık-ı dīvāneniñ

6. **dikkatdir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 303

Herhangi bir eylemi gerektiği gibi gerçekleştirmek.

303. Seçmek altunu hayli dikkatdir
304. Hüneriñ 'aynıdır ne kuvvetdir

7. **dikkat:**

Kaside 31

Mısra: 64

Herhangi bir eylemi gerektiği gibi gerçekleştirmek.

63. Müy-i çini midir ol nize-i elmās mıdır
64. Hele bir dikkat ile nazra-i minā eyle

dikkat ederlerse:

1. **dikkat ederlerse:-er, -ler, -se**

Gazel 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikkat etmek.

5. Muşhaf-ı 'arızınā hāşiyedir haṭṭ-ı siyeh
6. Vechi var dikkat ederlerse o yerde şurrāh

dikkat etdim:

1. **dikkat etdim:-dim**

Tarih 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir eylemi gerektiği gibi gerçekleştirmek.

5. Mū-be-mū hūsünüñde şöyle dikkat etdim kim haṭṭıñ
6. Hurde-binān 'aciz oldu görmede terķimini

dikkat etmek:

1. **dikkat etmek:**

Kaside 2

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir eylemi gerektiği gibi gerçekleştirmek.

83. Ne haddim zāt-ı pākiñ midḥat etmek
84. Ne şānım midḥatiñde dikkat etmek

dikkat etmezse:

1. **dikkat etmezse:-mez, -se**

Tarih 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir eylemi gerektiği gibi gerçekleştirmek.

3. Baḥs-i hasretle mahaldir dikkat etmezse felek
4. Kim erişdi kuṭb-ı dehr-i hoş-edā ilzāmına

dikkat ile bakamaz:

1. **dikkat ile bakamaz:-amaz**

Müfret 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Odaklanmak, sürekli olarak bakmak.

1. Saña 'āşık bakamaz dikkat ile
2. Tāb-ı ruḥsārınā ṭākat gelmez

dikkat-i efkārımı:

1. **dikkat-i efkārımı:-ım, -i**

Kaside 16

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fikirlerin inceliği, ince düşünceler.

77. K'olamaz nükte-i mestüruma kimse vākıf
78. Anılamaz dikkat-i efkārımı hāşā bülbül

dikkat-i ehl-i zamāna:

1. **dikkat-i ehl-i zamāna:-a**

Gazel 149

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın ehil insanların dikkati.

3. Nice muḥaddime baş etmede kıyāsında
4. Netice dikkat-i ehl-i zamāna yok sözümüz

dil:

1. **dilde:-de**

Tarih 1

Mısra: 60

Gönül.

59. Yegāne pādişeh kim etdi hāmem
60. Senāsın dilde böyle hırz-ı meknün

2. **diller:-ler**

Tarih 1

Mısra: 104

Gönül.

103. Şu rütbe zevkımız var devletiñde
104. Feraḥla oldu diller cümle meşḥün

3. **dilince:-ince**

Kaside 1

Mısra: 21

Dil || Canlı, cansız her varlığın diğerlerinden ayrılan Allah'ı anma şekli.

21. Cümle eşyâ dilince bâ-temcîd
22. Hâlik'in Râzık'ın eder tevhid

4. **dil:**

Kaside 1
Mısra: 81
Gönül.

81. Sen de ey dil netice eyle hürüş
82. Ede tâ baħr-i kâbiliyyet cüş

5. **dilde:-de**

Kaside 1
Mısra: 87
Dil, lisan. Konuşma dili.

87. Lafzatu'llâha dilde câ eyle
88. Cümle andan hemîn recâ eyle

6. **dil:**

Tesdis 1
Mısra: 3
Gönül.

3. Be-her-şeb yâd edip âh etme ey dil kâkül-i yâri
4. Cihâmî bî-huzûr etdiñ nedir bu nâle vü zârî

7. **dil:**

Tesdis 1
Mısra: 21
Gönül.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafâ-yı vuşlata mazhar
22. Görüşmeklik muğarrerdur olursa baħt eger yâver

8. **dilin:-in**

Tesdis 1
Mısra: 27
Gönül.

27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın
28. Tesellî eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

9. **dil:**

Müseddes 1
Mısra: 14
Gönül.

13. Hiç o hüniden baña şefkat teğaddüm etmedi
14. Qaldı gitdi dil vişâliyle tena'um etmedi

10. **dil:**

Terkib-bend 1
Mısra: 47
Gönül.

47. Erer mi dil gülistân-ı şafâya
48. Qazâ-yı luţfu ecr-i mâ-mezâyâ

11. **dilde:-de**

Diğer 2
Mısra: 31
Gönül.

31. Dilde tesbihi nâm-ı pâkiñdir
32. Firqatiñ ile sine-çakiñdir

12. **dil:**

Diğer 2
Mısra: 36
Gönül.

35. Saña anlatmak olmaya kâbil
36. Mûte'essir şu rütbe ya'nî dil

13. **dil:**

Diğer 2
Mısra: 64
Gönül.

63. Ğayra olmaz rübüde el-hâşıl
64. Ğayra bend olmayor efendi bu dil

14. **dili:-i**

Kaside 2
Mısra: 133
Gönül.

133. Dili gavvâş-ı deryâ-yı haţâdır
134. Ser-â-pâ sâlik-i râh-ı hevâdır

15. **dilden:-den**

Gazel 2
Mısra: 10
Gönül.

9. Sezâvâr-ı hezârân müjdeğân-ı bî-tevağğufdur
10. Eden dilden ser-i küyunda bir nâm u nişân peydâ

16. **diller:-ler**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 36
Gönül.

35. Serv-şadler de olup bâğa revân
36. 'İşret ârâste vü diller şadân

17. **dil:**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 61
Gönül.

61. Dil o eyyâm-ı sürür içre şehâ
62. Gitmege seyre olup cilve-nümâ

18. **dil:**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 151
Gönül.

151. Dil de bir 'âciz-i tedbîrimdir
152. Nâliş ü âh ile dil-gîrimdir

19. **dile:-e**

Tesdis 2
Mısra: 2
Gönül.

1. Dirîğ 'âlemde bir yâr-i kerem-mu'tâdimız yokdur
2. Fenâ bezminde nâ-çarız dile imdâdımız yokdur

20. **dildendir:-den, -dir**

Tesdis 2
Mısra: 5
Gönül.

5. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdimız yokdur
6. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdimız yokdur

21. **dildendir:-den, -dir**
Tesdis 2
Mısra: 11
Gönül.
11. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
12. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur
22. **dildendir:-den, -dir**
Tesdis 2
Mısra: 17
Gönül.
17. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
18. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur
23. **dildendir:-den, -dir**
Tesdis 2
Mısra: 23
Gönül.
23. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
24. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur
24. **dilleri:-ler, -i**
Tesdis 2
Mısra: 25
Gönül.
25. Perîşân-târ ederse nola hergiz dilleri gamda
26. Velî bend eyleyen dildir yine Sâlim o perçemde
25. **dildir:-dir**
Tesdis 2
Mısra: 26
Gönül.
25. Perîşân-târ ederse nola hergiz dilleri gamda
26. Velî bend eyleyen dildir yine Sâlim o perçemde
26. **dil:**
Tesdis 2
Mısra: 27
Gönül.
27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyâm-ı mâtemde
28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde
27. **dildendir:-den, -dir**
Tesdis 2
Mısra: 29
Gönül.
29. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
30. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur
28. **dillere:-ler, -e**
Müseddes 2
Mısra: 5
Gönül.
5. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
6. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
29. **dil:**
Müseddes 2
Mısra: 7
Gönül.
7. Şikenc-i zülfünü ol dil ki eylemiş mesken
8. Görünmez aña cihân olsa her taraf gülşen
30. **dillere:-ler, -e**
Müseddes 2
Mısra: 11
Gönül.
11. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
12. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
31. **dil:**
Müseddes 2
Mısra: 16
Gönül.
15. Fedâ durur saña cânım yoluñda el-hâşıl
16. Helâk olursa da 'aşkıñla râziyız bu dil
32. **dillere:-ler, -e**
Müseddes 2
Mısra: 17
Gönül.
17. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
18. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
33. **dil:**
Müseddes 2
Mısra: 21
Gönül.
21. Deriñde hvân-ı vişâli dil ihtimâl etmez
22. Çeker cefâñı gönül merhamet hayâl etmez
34. **dillere:-ler, -e**
Müseddes 2
Mısra: 23
Gönül.
23. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
24. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
35. **dillere:-ler, -e**
Müseddes 2
Mısra: 29
Gönül.
29. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
30. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
36. **dile:-e**
Matla 2
Mısra: 1
Gönül.
1. Dile ol mâh-ı evc-i istignâ
2. Luğf-ı vaşlın eder mi hiç âyâ
37. **dilde:-de**
Tarih 3
Mısra: 56
Gönül.
55. 'Adl ü dâdi şu kadar kıldı cihânı ma'mûr
56. İsmi var şimdi hemân dilde gumümüñ her câ
38. **dili:-i**
Diğer 3
Mısra: 9
Söz, ifade etme, söyleme.
9. Kand-i vaşfîñ dili bir tûti-i güyâ eyler
10. Gül ruhuñ fikri anı bülbül-i şeydâ eyler

39. **dilim:-im**
Diğer 3
Mısra: **11**
Söz, ifade etme, söyleme.
11. Medhiñ uzata dilim bülbül-i güyâ-mänend
12. Sözüm el-hâşıl ola her şeb-i yeldâ-mänend
40. **dil:**
Diğer 3
Mısra: **13**
Söz, ifade etme, söyleme.
13. Bi-kemâlih yine bir müyuñu vaşf etmede dil
14. Olmaya ey şeh-i evreng-i melâhat kâbil
41. **dil:**
Diğer 3
Mısra: **21**
Gönül.
21. Gülsitân-ı ğam-ı hicriñde dil etmekte hırâm
22. Güyiyâ oldu hezârîñ yerine kâ'imağâm
42. **dil:**
Diğer 3
Mısra: **26**
Gönül.
25. 'Aşım evrâkıñı bād-ı elem etmekte hazân
26. Bâğ-ı çarhda görelî dil ğam-ı derd ü hicrân
43. **dile:-e**
Diğer 3
Mısra: **29**
Gönül.
29. Hâşılı âteş-i hasret dile te'sir etdi
30. Âh-ı cân-süz-ı firâkıñ beni dil-gir etdi
44. **dile:-e**
Diğer 3
Mısra: **31**
Gönül || Şair.
31. Senden ayru o kadar hıvâb ırağ oldu dile
32. Seni ümmîd ederim lik anı ummam ki gele
45. **dile:-e**
Diğer 3
Mısra: **43**
Gönül.
43. Çeşmiñiñ resmi kaçan bu dile 'azmi eyler
44. Donanır gülşen-i kalbimde benim nergisler
46. **dil:**
Diğer 3
Mısra: **46**
Gönül.
45. Her kaçan fikr-i binâğuşunu etsem derkâr
46. Sinede yâsemenin bir gün eder dil ihzâr
47. **dil:**
Diğer 3
Mısra: **47**
Gönül.
47. Dil ki gâhice hayâl-i ham-ı kâkül eyler
48. Nice sünbülleri gülzâr-ı derünumda açar

48. **dil:**
Diğer 3
Mısra: **50**
Gönül.
49. Añıcağ kâmet-i mevzunuñu etdi cânâ
50. Serv-i hemvâr-ı gülistânı o dem dil peydâ
49. **dil:**
Diğer 3
Mısra: **51**
Gönül.
51. Hañ-ı ruşarıñ ile dil ki ola cilve-nümâ
52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cânâ
50. **dil:**
Diğer 3
Mısra: **82**
Gönül.
81. Nañl-ı gül taht-ı revân olsa olurdu a'lâ
82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyâ
51. **dili:-i**
Diğer 3
Mısra: **156**
Gönül.
155. 'Aybımı dâmen-i 'afviñ ile mestür eyle
156. Ey birâder kerem et bu dili mesrür eyle
52. **dil:**
Kaside 3
Mısra: **8**
Gönül.
7. 'Ağ etdiñ baña imân-ı kâmil
8. Anıñ şüküründe 'acz-âver iken dil
53. **dile:-e**
Kaside 3
Mısra: **81**
Gönül.
81. Dile noğşân ile olma mu'âhiz
82. Bi-sü 'i'l-fi'li rabbî lâ-tu'âhiz
54. **dil:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **2**
Gönül.
1. Seher vaktinde eylerken temâşâ
2. Cihânı geşt edip bu dil ser-â-pâ
55. **dile:-e**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **24**
Gönül.
23. Lebi bir büselik beste-nigârdır
24. Dile bahşende-i zevk-ı kenârdır
56. **dil:**
Tarih 4
Mısra: **74**
Gönül.
73. Ne yapsınlar buña târih-güyân
74. Tekellüm kâşır u dil nâ-şikîbâ

57. **dil:**
Diğer 4
Mısra: 17
Gönül.
17. Tarf-ı da'vâta kıyâm eyler dil
18. Ez-derûn saña selâm eyler dil
58. **dil:**
Diğer 4
Mısra: 18
Gönül.
17. Tarf-ı da'vâta kıyâm eyler dil
18. Ez-derûn saña selâm eyler dil
59. **dil:**
Diğer 4
Mısra: 35
Gönül.
35. Olalı dil gam-ı hicriñe qarîn
36. Gün-be-gün olmada bu tab' hazîn
60. **dilim:-im**
Diğer 4
Mısra: 43
Gönül.
43. Bilmez idi gam-ı hicrânı dilim
44. Artmasa fırkat ile ger keselim
61. **dil:**
Gazel 4
Mısra: 2
Gönül.
1. Bâğ-ı aşkı ol gülün mādâm meskendir baña
2. Dil hezâr u eşk cüy u rüy gülşendir baña
62. **dil:**
Tesdis 4
Mısra: 5
Gönül.
5. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
6. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
63. **dil:**
Tesdis 4
Mısra: 11
Gönül.
11. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
12. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
64. **dil:**
Tesdis 4
Mısra: 17
Gönül.
17. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
18. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
65. **dil:**
Tesdis 4
Mısra: 23
Gönül.
23. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
24. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir

66. **dil:**
Tesdis 4
Mısra: 25
Gönül.
25. Olalı dil gamze-i cānâne ile âşinā
26. Eyledi benden qarâr u şabr u ārāmım cüdā
67. **dil:**
Tesdis 4
Mısra: 29
Gönül.
29. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
30. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir
68. **dil:**
Matla 5
Mısra: 1
Gönül.
1. Ko gıtsin dil giderse tek seniñle âşinā olsun
2. Yoluñda nāzeninim dil degil cānım fedā olsun
69. **dil:**
Matla 5
Mısra: 2
Gönül.
1. Ko gıtsin dil giderse tek seniñle âşinā olsun
2. Yoluñda nāzeninim dil degil cānım fedā olsun
70. **dilde:-de**
Kaside 6
Mısra: 55
Gönül.
55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'ālem-i a'yān
56. Henüz olmamış idiler şeb-ārā şem' ü pervāne
71. **dilde:-de**
Kaside 6
Mısra: 61
Gönül.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn
62. Hıram-ı kumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne
72. **dil:**
Tesdis 6
Mısra: 1
Gönül.
1. Kudūm-ı mevsim-i nev-rüz ile dil neşve-yāb olsa
2. Bir elde sāgar-ı hālet-fezā-yı pür-şerāb olsa
73. **dil:**
Tesdis 6
Mısra: 7
Gönül.
7. Dirîğ ey dil bu gülzār-ı cihān-ı behcet-efzāda
8. Bahār-ı 'ömrümüz geçdi dahı dil 'aşkdan āzāde
74. **dil:**
Tesdis 6
Mısra: 8
Gönül.
7. Dirîğ ey dil bu gülzār-ı cihān-ı behcet-efzāda
8. Bahār-ı 'ömrümüz geçdi dahı dil 'aşkdan āzāde

75. **dil:**

Tesdis 6

Mısra: **20**

Gönül.

19. Netice olmayınca hüsnü gibi hülku müstaşsen

20. Kıpılma gördüğün her şüh-ı gül-ruhsāra ey dil sen

76. **dil:**

Tarih 7

Mısra: **6**

Gönül.

5. O deñli dil-nüvāzāna eder taṭyīb-i ḥāṭır kim

6. Huzūr-ı 'izzetinden dūra ḥvāhiş etmez aşlā dil

77. **dilde:-de**

Gazel 7

Mısra: **1**

Gönül.

1. Yād-ı zülfün dilde tesbīhim durur her şeb baña

2. Bir nefes gitmez ḥayālīñ fikri hem-meşreb baña

78. **dil:**

Gazel 7

Mısra: **5**

Gönül.

5. Her kaçan būs eylese dil tūṭi-i güyā olur

6. Sāğarāsā neş'e baḥş eyler o la'lin leb baña

79. **dil:**

Gazel 7

Mısra: **8**

Gönül.

7. Pādişāh-ı 'ālem olsam zevk-yāb olmam yine

8. Yār ile dil hem-'inān olmaḵ durur maṭleb baña

80. **dilim:-im**

Kaside 8

Mısra: **100**

Dil, lisan. Konuşma dili.

99. Resül-i muḥteremā pādişāh-ı levlākā

100. Saña kemāl-i şenāya dilim ne ḳādirdir

81. **dil:**

Kaside 8

Mısra: **168**

Gönül.

167. Şanı'-i ḳudretiñ añlar bedi'-i ef'ālin

168. Şu dil ki nāzır-ı mecmū'a-i 'anāşırdir

82. **diller:-ler**

Kaside 8

Mısra: **197**

Gönül.

197. O 'arşagehde ki diller olup ḥumār-ālūd

198. Muḳaddem etdiği şeyden vücūh-ı ḥāmirdir

83. **dilde:-de**

Kaside 9

Mısra: **16**

Gönül.

15. Bunuñ tefsiridir çün Āyet-i Nūr

16. Mişāli oldu dilde sırr-ı mestūr

84. **dil:**

Gazel 9

Mısra: **3**

Gönül.

3. Cemālīñ şem'ine pervāne-i bī-tāḳatīñdir dil

4. Yanaldan āteş-i 'aşḳ-ı 'izārınla seniñ cānā

85. **dilde:-de**

Kaside 10

Mısra: **6**

Gönül.

5. Varāḳ-ı fikreti edip pūr-nūr

6. Eyle dilde medāyihın mestūr

86. **dilde:-de**

Kaside 10

Mısra: **21**

Gönül.

21. Leme'ān eyledikçe dilde bu nūr

22. Görüne cedvel-i zeheble sūtūr

87. **dil:**

Kaside 10

Mısra: **322**

Gönül.

321. Zār u bīmār olup ḳalāletden

322. Oldu dem-beste dil melāletden

88. **dil:**

Kaside 10

Mısra: **379**

Gönül.

379. Pāyına sürmeyen yüzün ey dil

380. Başdan ayağa cürm olur ḥaḳḳā

89. **dil:**

Kaside 10

Mısra: **403**

Gönül.

403. Olsa bir 'arızayla dil rencūr

404. Farazā bir veca'da etse zūhūr

90. **dilde:-de**

Kaside 10

Mısra: **429**

Gönül.

429. Dilde bār-ı girān-ı renc-i 'anā

430. Serde derd-i ḥayāl-i fikr-i sivā

91. **dil:**

Kaside 10

Mısra: **440**

Gönül.

439. Ecel-i müddet olmada dāḥil

440. Hevesin toḥmun ekmede yine dil

92. **dilde:-de**

Kaside 10

Mısra: **450**

Gönül.

449. Ḥubb-ı cāh ile serde rāḥat yok

450. Dilde bir zerrece ḳanā'at yok

93. **dil:**
Diğer 11
Mısra: 49
Gönül.
49. Olalı dil kudüm-ı hicre karîn
50. Buldu hasret derûna rāh-ı rehîn
94. **dil:**
Tarih 12
Mısra: 24
Gönül.
23. Şanma bî-hüde şarılmışdır çemen
24. Dâmen-i kühsâra ey dil cā-be-cā
95. **dil:**
Tarih 12
Mısra: 29
Gönül.
29. Yâ niçün meyl etmeye bu cāya dil
30. Olmaya mı cū kadar tab'-āşinā
96. **dile:-e**
Kaside 12
Mısra: 199
Gönül.
199. Edip nevāl-i na'imiñ dile telāfîler
200. Hâlâş ede bu ğamından o zâr-ı mağdûrî
97. **dil:**
Tarih 14
Mısra: 1
Gönül.
1. Bu kaşr-ı cān-fezā-yı nükhet-ārânın hemîn ey dil
2. Dü çeşm-i hayreti pür-hîre eyler tarh-ı nâ-yâbî
98. **diller:-ler**
Kaside 14
Mısra: 38
Gönül.
37. Nice bî-kesleri lutfuñ edip şād
38. Yıkılmış diller oldu cümle ābād
99. **diller:-ler**
Gazel 15
Mısra: 2
Gönül.
1. Ser-i zülfünde cānânıñ bizimle āşinadır hep
2. Anıñçün böyle diller mā'il-i bād-ı sabādır hep
100. **diller:-ler**
Kıt'a 16
Mısra: 3
Gönül.
3. Gerçi diller ser-i zülfünde bilirler ammā
4. Seni ben sevdiğime şāhide hācet yokdur
101. **diliñden:-iñ, -den**
Matla 16
Mısra: 2
Söz, ifade etme, söyleme.
1. Peyām-ı vaşlıñı cānā şakınma āşinālardan
2. Diliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedālardan

102. **dil:**
Rübai 16
Mısra: 2
Gönül.
1. Hicriñle felek hāli diğer-gün etdi
2. Vaşlıñla bu dil gülmedi bir dem gitdi
103. **dili:-i**
Kaside 16
Mısra: 66
Gönül.
65. Mürdegāna ne yapar böyle Mesîhā-āyîn
66. Bir şadāsıyla eder şad dili ihyā bülbül
104. **dil:**
Rübai 17
Mısra: 2
Gönül.
1. Küyuna anıñ ben ki şitābān oldum
2. Hāk-i rehine dil ile galtān oldum
105. **dil:**
Muamma 18
Mısra: 2
Gönül.
1. Nür-ı didem taşlar ile döğünürsem ben nola
2. Nice demdir kim firāk-ı çeşmiñi bu dil çeker
106. **dil:**
Tarih 18
Mısra: 37
Gönül.
37. O dem kim oldu hem-pister 'arūs-ı kām ile ey dil
38. Anı zann etme kim Zühre karîn-i meh-cenāb oldu
107. **dil:**
Tarih 18
Mısra: 42
Gönül.
41. Şabā Sālim edince gūşuma müjde zifāfını
42. Der-i tārîhi dil açdı Hūdā'dan fetḥ-i bāb oldu
108. **dil:**
Kaside 18
Mısra: 52
Gönül.
51. Hāneden taşra çıkılmaz bu hevālarda meger
52. Cāmi'e cum'a için eyleye dil kaşd-ı vuşul
109. **dillere:-ler, -e**
Gazel 19
Mısra: 5
İki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.
5. Zülfünde olan dillere şor gönümü cānā
6. Keyfiyyet-i aḥvālimi tezkîr-i şuhūd et
110. **diller:-ler**
Gazel 20
Mısra: 2
Gönül.
1. Olalı ğamzeñ ser-ā-ser şulḥ-düşmen ceng-düst
2. Oldu mihriñ içre diller şulḥ-düşmen ceng-düst

111. **dil:**
Gazel 20
Mısra: 9
Gönül.
9. Kâkülünde dil ederci istirâhat dâ'imâ
10. Olmasa Sâlim o dil-ber şulh-düşmen ceng-düst
112. **dile:-e**
Gazel 21
Mısra: 2
Gönül.
1. Derûnumda benim ey 'aşk câ et
2. Kudümüñla dile bahş-ı safâ et
113. **dili:-i**
Gazel 21
Mısra: 4
Gönül.
3. Cilâ-yı dâmen-i şevkıñla her dem
4. Dili âyine-i 'âlem-nümâ et
114. **dile:-e**
Gazel 21
Mısra: 10
Gönül.
9. Derûn-ı Sâlime gâhî gel ey 'aşk
10. Kudümüñla dile bahş-ı şafâ et
115. **dile:-e**
Kaside 24
Mısra: 19
Gönül.
19. Hâmdü li'llâh o meserretten erişdi dile zevk
20. Zâ'il etdi anıñ endişesini peyk-i beşîr
116. **dil:**
Matla 24
Mısra: 2
Dil, lisan. Konuşma dili.
1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dâra
2. Oldu Mañşûr'u sebep aşmaga bu dil dâra
117. **dilleri:-ler, -i**
Gazel 25
Mısra: 3
Gönül.
3. Komaz huzûra şabâ kâkülünde dilleri hiç
4. Bu rûtbe nâlişe hep rûzgârdır bâ'is
118. **dil:**
Gazel 26
Mısra: 7
Gönül || Ey gönül.
7. Ederdim nañl-i ümmîdi pür-evrâk-ı taleb ey dil
8. Olaydı meyve-i vaşl-ı dil-ârâya recâ bâ'is
119. **dil:**
Gazel 28
Mısra: 4
Gönül.
3. Gönül ser-menzil-i maşşûduna elbet erer bir gün
4. Veli katlanmağa dil sabr-ı Eyyüb olmağa muhtâc

120. **dil:**
Kaside 31
Mısra: 7
Gönül.
7. Lâlezâr-ı kâlemiñ peyk-i bahâr et ey dil
8. Gülsitân-ı suhanıñ şöyle muţarrâ eyle
121. **diliñe:-iñ, -e**
Kaside 31
Mısra: 19
Gönül.
19. Neş'e-bahş ol diliñe şubh-ı bahârîāsâ
20. Feyz-i Mevlâ'ya hemîn tab'ıñı meclâ eyle
122. **dil:**
Kaside 31
Mısra: 40
Gönül.
39. Hücet-i fazlı müselleme ve 'aleyhi'l-fetvâ
40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı inzâ eyle
123. **dil:**
Kaside 31
Mısra: 46
Gönül.
45. 'Arşa-i nazma hıramân olup esb-i kâlemiñ
46. Vaktidir ey dil 'inânın anıñ irhâ eyle
124. **dil:**
Kaside 31
Mısra: 61
Gönül.
61. Dil şikâr etmede şeh-bâz-ı nigâhıñ besdir
62. Nîze-i gamze-i gül-günüñu ihfâ eyle
125. **dil:**
Kaside 31
Mısra: 73
Gönül.
73. 'Arz-ı hâl eyle der-i lutfuna sen de ey dil
74. Kâm-cüy-ı keremi olduğun inbâ eyle
126. **dil:**
Müfret 32
Mısra: 1
Dil || Söz söyleme, ifade etme.
1. Dür-i dendânıñı vaşf eylemege başladı dil
2. Yine zevrakçe-i endişemiz 'ummâna düşürdük
127. **dil:**
Kaside 33
Mısra: 72
Gönül.
71. Bir su'âl ile eyleyip ta'bir
72. Etdi mâ-fi'z-zamîri dil tefsîr
128. **dil:**
Kaside 33
Mısra: 73
Gönül.

73. Ya 'ni taħdiġ-i ni 'met etmege dil
74. Eyledi bir giriz el-ħařıl

129. **diller:-ler**

Gazel 42

Mısra: 2

Gönül.

1. Ğamze-i ser-tizden kaç '-ı nazar
2. Sāye-i zülfünde diller hoş geçer

130. **dil:**

Gazel 42

Mısra: 5

Gönül.

5. Dil be-nāhun-dest deşti-i rahnedir
6. Pençe-i berg üzre dā'im meyveler

131. **dilde:-de**

Gazel 46

Mısra: 1

Gönül.

1. Ferāġat dilde her şeyden günāha kandıġındandır
2. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıkanıġındandır

132. **dil:**

Gazel 48

Mısra: 15

Gönül.

15. Kākülünde kaldı dil gāhı kerem et sevdiğim
16. Çeřm-i ser-mesti ġaribiñ luř ile hūřyār olur

133. **dil:**

Müfret 53

Mısra: 1

Gönül.

1. Ederdi da'vet anı dil hezār haclet ile
2. Tenezzül eylese ol meh bizim de hānemize

134. **dil:**

Gazel 53

Mısra: 4

Gönül.

3. Bahār-ı hūsnünü fikr eyleyip ol çār-ebrünüñ
4. Hayālin yine dil reşk-i fezā-yı çār-bāġ eyler

135. **dil:**

Müfret 54

Mısra: 1

Gönül || Ey gönül.

1. Añıp ol kākülü giryan olup ey dil
2. Hemān kenāra şalın hevā da sünbülidir

136. **dil:**

Gazel 55

Mısra: 5

Gönül.

5. Nezzāreden ne deñlü ba'id olsa dil yine
6. Sen çeřm-i dūr-bın ile baksañ yaķın olur

137. **dil:**

Gazel 56

Mısra: 1

Gönül.

1. 'Arz eyleyince rāzını dil nā-tüvān olur
2. Yā Rab o tıfl-ı 'işve ne şüh-ı cihān olur

138. **dilde:-de**

Gazel 56

Mısra: 7

Gönül.

7. Didār-ı yāre dilde olan şevk u hvāhiři
8. şursun ifāde etmeyelim imtinān olur

139. **dil:**

Gazel 56

Mısra: 12

Gönül.

11. 'Aķl u řarār u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanında hemān mihmān olur

140. **dilde:-de**

Müfret 57

Mısra: 1

Gönül.

1. Tegāfül eyleme cānā görüp yoluñda beni dilde
2. Ğudā bilir ki seniñ ben ne rütbe 'ařıķıñım

141. **dil:**

Gazel 59

Mısra: 1

Gönül.

1. Dil ol řeh-i hūbānına biġāne degildir
2. Zerre hūr-ı rahřānına biġāne degildir

142. **dil:**

Gazel 63

Mısra: 8

Gönül.

7. Ben ki pūr-hicrim o řāh-ı tařtgāh-ı behcetiñ
8. Bir selām-ı vaşl-encāmıyla dil řādān olur

143. **dilde:-de**

Matla 63

Mısra: 1

Gönül.

1. Miyān-ı kadd-i dil-cūyuñ hevāsı var iken dilde
2. Kıyāmetde bile olmaz geçinmeklik raķib ile

144. **dil:**

Müfret 66

Mısra: 1

Gönül || Akıl.

1. Uyup dil gönüme gitdi ser-i zülf-i dil-ārāya
2. Dirġ ol reh-reve kim reh-nümāsı tıfl ola anıñ

145. **dil:**

Gazel 67

Mısra: 5

Gönül.

5. Niyāz etmekde ey dil etme te'ħir
6. Ede řāyed dil-i dildāra te'şir

146. **dil:**

Gazel 68

Mısra: 3

Gönül.

3. Hazer hazer ki şakın rüzgârdan ey dil
4. Sitemleri bize her cā te'ākub üzre gelir

147. **dile:-e**

Gazel 71

Mısra: 3

Gönül.

3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevki merğüb durur gelmez gamı sevmem gelir

148. **dil:**

Gazel 72

Mısra: 7

Gönül.

7. Nola dil zevrakı eylerse sîm-i çeşmi efşânî
8. Şeb-i zülfünde cānā lücce-i efkäre düşmüşdür

149. **dil:**

Gazel 72

Mısra: 9

Gönül.

9. Yanıp yakılsa bu dil âteş-i 'aşka nola Sâlim
10. Gönül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüşdür

150. **dil:**

Gazel 75

Mısra: 6

Gönül.

5. Şafâya hasret olur rüy-ı şöhbete müştāk
6. O dil ki künc-i gamında gamın-i 'uzletdir

151. **dil:**

Gazel 78

Mısra: 7

Gönül.

7. Kesilmez nâleden etmekle 'aşkından ferâgat dil
8. Fiğânî tâ ezelden ey perî mu'tādî kalmışdır

152. **dil:**

Gazel 78

Mısra: 9

Gönül.

9. Nice mihr etmesin senden ziyâde dil hayâlîne
10. Firâkında benim bu çeşmimiñ hem-zâdı kalmışdır

153. **dile:-e**

Gazel 79

Mısra: 1

Gönül.

1. Olanlar bâ'îs-i hicriñ dile cānında bulsunlar
2. Edenler anı gam-âlûde dāmânında bulsunlar

154. **dili:-i**

Gazel 79

Mısra: 7

Gönül.

7. Edenler bu dili zehr-âb-nüş-ı cām-ı hicrânîñ
8. O kâr-ı kesb-i destin cümlesi nânında bulsunlar

155. **dil:**

Gazel 83

Mısra: 6

Gönül.

5. Garķ eder fülk-i dilin baħr-i ğumüm-ı çarħda
6. Rüzgârdan ol ki ey dil himmet ümmîdindedir

156. **dil:**

Gazel 86

Mısra: 14

Gönül.

13. Murâdın añlar üstâd-ı nigâhıñ bir nigâhında
14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dırâz eyler

157. **dile:-e**

Gazel 87

Mısra: 8

Gönül.

7. Dil-i pür-dâġıma merhem ümîd eyler iken andan
8. Dile tekrâr dâġ urmaķ dilâ dil-dâre pek çokdur

158. **dilde:-de**

Gazel 88

Mısra: 1

Gönül.

1. Dilde pinhân infî'âlim kim bilir
2. 'Aşkıñ ölsem melâlim kim bilir

159. **dil:**

Gazel 91

Mısra: 1

Gönül.

1. Yâr bakmaz saña ey dil âh-ı şeb-giriñ nedir
2. Nâle te'sîr eylemez bî-hûde tekdiriñ nedir

160. **dil:**

Gazel 93

Mısra: 3

Gönül.

3. Şad dil ü cān ile nice sevmeyem sultānımı
4. Âdemiñ gönölünce yoķdur biñ melek-sîmâda bir

161. **dil:**

Gazel 94

Mısra: 9

Gönül.

9. Recâ-yı vaşl ile ġayra cihânda dil gitmez
10. Giderse Sâlim o zât-ı kerem-nihâda gider

162. **dil:**

Gazel 96

Mısra: 2

Gönül.

1. İmtidâd-ı ġam kuşûr-ı re'y-i pâkimden midir
2. Yoħsa ey dil ol da baħt-ı hvâbnâkimden midir

163. **dilden:-den**

Gazel 96

Mısra: 3

Gönül.

3. Hiç kesilmez pâ-y-ı ġam dilden şehâ âyâ neden
4. Mihmân-ı sîne-i şad çâķ çâķimden midir

164. **dil:**

Gazel 102

Mısra: 1

Gönül.

1. Dil ki gâhice hayâl-i ham-ı ebrû eyler
2. 'Aşk ile güşe-i mihrâba tekâpü eyler

165. **dile:-e**

Gazel 106

Mısra: 13

Gönül.

13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zülfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır

166. **dil:**

Gazel 109

Mısra: 5

Gönül.

5. Ey dil çi sūd şimdi te'essüf eder iseñ
6. Derdâ ki kadr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor

167. **dil:**

Gazel 121

Mısra: 3

Gönül.

3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bi-dil garib olmaz

168. **dil:**

Gazel 123

Mısra: 14

Gönül.

13. Kalır şaff-ı ni'âl-i meclis-i 'irfânda ey Sâlim
14. O dil kim neşve-yâb-ı sâgar-ı ser-şâr-ı bâl olmaz

169. **diller:-ler**

Gazel 130

Mısra: 7

Gönül.

7. Esir-i gamze-i tatarı olmayan diller
8. Efendi yahşî ne imiş yaman nedir bilmez

170. **dil:**

Gazel 134

Mısra: 5

Gönül.

5. Ne deñlü olsa leb-tefside-i tab'-ı teb-i gam dil
6. Yine deryâ-yı luftundan kişiye kaçra el vermez

171. **diller:-ler**

Gazel 135

Mısra: 4

Gönül.

3. Keder vermez ne rütbe kâkülün dür u dırâz olsa
4. Hemân diller perişân olmasınlar ser-te-ser sensiz

172. **dili:-i**

Gazel 136

Mısra: 1

Gönül.

1. Taleb etsek dili küyunda gamından biliriz
2. Ya'ni kalbindeki hâliñ raqamından biliriz

173. **dile:-e**

Gazel 136

Mısra: 9

Gönül.

9. Siteminden dile bir zerre melâlet gelmez
10. Sâlimâ cevri de mañz-ı kereminden biliriz

174. **dilde:-de**

Gazel 137

Mısra: 5

Gönül.

5. Dilde yok vaşla kanâ'at gam-ı hirci tākāt
6. Bizi hayretde kodu haq bu ki keyfiyyetimiz

175. **dil:**

Gazel 139

Mısra: 9

Gönül.

9. Gönül seniñle 'itâbın benimle dil 'âciz
10. O hâl 'âşıkâ yer yer gider gelir turmaz

176. **dil:**

Gazel 145

Mısra: 3

Gönül.

3. Şağın bir hâle düş olmaya dil zülf-i dil-ârâda
4. Katı vâfir zamândır kim gönülden bir haber gelmez

177. **dil:**

Gazel 147

Mısra: 1

Gönül.

1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dâr gerekmez
2. Dil-dâdelere yâr ile bâzâr gerekmez

178. **dili:-i**

Gazel 153

Mısra: 9

Gönül.

9. Dili gördüm şarılmış kâkül-i dil-dâra ey Sâlim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yâs etmiş

179. **dili:-i**

Gazel 154

Mısra: 4

Gönül.

3. Gumüm-âver çıkageldi yine gam hâne-i cisme
4. Dili besbelli küyundan o kâfir-mâ-cerâ sürmüş

180. **dil:**

Gazel 156

Mısra: 7

Gönül.

7. Sürür ile geçen evkâtımız kanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafâ bilinmez imiş

181. **diliñ:-iñ**

Gazel 156

Mısra: 9

Gönül.

9. Gamiñla vaqf-ı telâş olmayınca kâmi diliñ
10. Cihânda lezzet-i harf-i recâ bilinmez imiş

182. **dil:**

Gazel 157

Mısra: 1

Gönül.

1. Fikr-i ruhsârîñla etse nola dil cãnâ rakış
2. Gül hayâli ile eyler bülbül-i şeydâ rakış

183. **dil:**

Gazel 159

Mısra: 2

Gönül.

1. Alan yek şemme büy-ı gül-‘izâr-ı dil-rübâdan feyz
2. Alır ey dil hezârân vech ile zevk u şafâdan feyz

184. **dil:**

Gazel 159

Mısra: 8

Gönül.

7. ‘Aceb mi bâr-ı vaşlma el ermezse o ser-kîşin
8. Alınmaz hâşılı ey dil dıraht-ı muntehâdan feyz

185. **dil:**

Gazel 165

Mısra: 4

Gönül.

3. Şunmada sâki-i devrân ele cãm-ı mey-i şevk
4. Dil ise kâse-i zehr-âb-ı sitem çekdi dirîğ

186. **dil:**

Gazel 167

Mısra: 2

Gönül.

1. Vücûduñ yok yere gel etme itlâf
2. Yeter ey dil hevâ inşâf inşâf

187. **dil:**

Gazel 173

Mısra: 8

Gönül.

7. Gözüm yaşımı silsin dest-mâliyle deme cãnân
8. Neden tâ böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muhâl olmak

188. **dillerden:-ler, -den**

Gazel 174

Mısra: 3

Gönül || Âşık.

3. Nevâzişkârîñi kesme ser-i küyuñda dillerden
4. Sevâb-ı hacca gâlibdir garîbe gam-güsâr olmak

189. **dil:**

Gazel 179

Mısra: 6

Gönül.

5. Âşık-ı bî-bahta her dem yâr rağbet eylemez
6. Gâhi dil bî-iltifât-ı semt-i sūd olmak gerek

190. **dil:**

Gazel 181

Mısra: 3

Gönül.

3. Dil rehâ-yâb olmak olmaz piçiş-i mergülden
4. Rişte-i cândır ser-â-pâ güşe-i gisûlarîñ

191. **dil:-i**

Gazel 183

Mısra: 6

Gönül.

5. Eylesem gönülüm nola pâ-beste yârîñ zülfüne
6. Kim esîr etdi dili hindü-yı hâli Aħmed’îñ

192. **dil:**

Gazel 191

Mısra: 3

Gönül.

3. Gerd-i râh-ı yâri ey dil dîde-i pür-derde çek
4. Tütüyâ-yı hâk-i pâym çeşm-i gam-perverde çek

193. **dil:**

Gazel 191

Mısra: 7

Gönül.

7. Şöyle sür ey dil semend-i båd-pây-ı himmeti
8. Kim ‘inân-ı ihtiyârîñ hâne-i dil-berde çek

194. **dil:**

Gazel 192

Mısra: 1

Gönül.

1. Gülşen-i küy-ı bütân Bâğ-ı İrem’dir ey dil
2. Bülbülü ‘âşık-ı pür-guşsa vü hemdir ey dil

195. **dil:**

Gazel 192

Mısra: 2

Gönül.

1. Gülşen-i küy-ı bütân Bâğ-ı İrem’dir ey dil
2. Bülbülü ‘âşık-ı pür-guşsa vü hemdir ey dil

196. **dil:**

Gazel 192

Mısra: 4

Gönül.

3. Kı biraz cãm-ı muşaffâyı yürütsün sâki
4. Ne kadarsa yine mey dâfi’-i gamdır ey dil

197. **dil:**

Gazel 192

Mısra: 6

Gönül.

5. Yüzünü görme gönül nâ-kes-i bed-aħlakîñ
6. Hâtem’îñ şöhetiniñ vechi keremdir ey dil

198. **dil:**

Gazel 192

Mısra: 8

Gönül.

7. Bâ’iş-i miñnet olur ol neyi muntec gayrı
8. ‘Aşırımızda kerem ummak katı kemdir ey dil

199. **dil:**

Gazel 192

Mısra: 10

Gönül.

9. Sâlimâsâ taraf-ı şevka nigâh etmez hiç
10. Ol ki âlûde-i çirk-âb-ı elemdir ey dil

200. **dilleri:-ler, -i**

Gazel 198

Mısra: 8

Gönül.

8. Çıkar tefîşe gamzeñ dilleri luţf ile kâkül de

201. **dili:-i**

Gazel 200

Mısra: 1

Gönül.

1. Dili 'aşk ile feyz-yâb edelim
2. Der-i Mevlâ'ya intisâb edelim

202. **dili:-i**

Gazel 202

Mısra: 6

Gönül.

5. Nola fenn-âşinâ-yı gavta-i deryâ-yı mihr olsam
6. Dili zevrakçe-i 'aşka nice yıllar levend etdim

203. **dil:**

Gazel 218

Mısra: 1

Gönül.

1. Derseñ ey dil o cefâ-pişemizi râm olsun
2. Nakd-i hûn-âbe-i çeşmiñ ile ibrâm olsun

204. **dil:**

Gazel 219

Mısra: 6

Gönül.

5. Var iken ârzü-yı kâkülün gönülümde ey meh-rû
6. Be-her-şeb-tâ-seher bu dil perişân olmasın n'olsun

205. **dil:**

Gazel 219

Mısra: 10

Gönül.

9. Şu rütbe piç ü táb-ı hasret ile Sâlimâ her dem
10. Ser-i küyüñda dil üftân ü galţân olmasın n'olsun

206. **dillerden:-ler, -den**

Gazel 228

Mısra: 10

Gönül.

9. Bilinmekse ğaraż Sâlim benim de rütbe-i 'aşkıñ
10. Ser-i küyüñda dillerden maĥabbetler su'al olsun

207. **dil:**

Gazel 234

Mısra: 8

Gönül.

7. Âmâde ol ki rıf'atıñ ardınca var zevâl
8. Ey dil esir-i devlet olup câha şâd olan

208. **dil:**

Gazel 239

Mısra: 3

Gönül.

3. Elde mi fikr etmemek bûs-ı yed-i beyzâñı dil
4. Kor mu tab'-ı 'aşıkı hâlî efendim ârzü

209. **dil:**

Gazel 240

Mısra: 7

Gönül.

7. Dil ile dîrinedir ğavgâları
8. Hiç kesilmez mâ-cerâ-yı ârzü

210. **dil:**

Gazel 243

Mısra: 1

Gönül.

1. Her nigâh etdikçe dil rüyuña meftûn olma
2. Sevdiğim günden güne hâlim dige-gün olma

211. **diller:-ler**

Gazel 244

Mısra: 13

Gönül.

13. Tesellî bulmayan diller hücüm-ı ğamdan ey Sâlim
14. Bulur 'azm eylese elbet tesellâ gülsitân içre

212. **diller:-ler**

Gazel 246

Mısra: 9

Gönül.

9. Nola diller perişân-târ olursa Sâlimâ şimdi
10. Döşendi târ u püd-ı nağmeler dîbâce-i sâze

213. **dil:**

Gazel 249

Mısra: 1

Gönül.

1. Kapıldık zülfe ey dil tab'-ı Mecnûn'a selâm eyle
2. Alıp küyüñdaki feryâdı hâmûna selâm eyle

214. **dile:-e**

Gazel 254

Mısra: 1

Gönül.

1. Dile rahm eyleyip ağyârı şehâ dür eyle
2. Dûsta düşmene karşı beni mesrûr eyle

215. **dil:**

Gazel 256

Mısra: 6

Gönül.

5. 'Aşık o durur eyleye her derde taĥammül
6. Bâr olmayacak ermeye dil ni'met-i yâre

216. **dil:**

Gazel 257

Mısra: 8

Gönül.

7. 'Îlac-ı bür'-i sâ'a ister iseñ hüzün ü ekdâra
8. Hemân ey dil şafâ-yı sâğar-ı billürdan başla

217. **dil:**

Gazel 259

Mısra: 5

Gönül.

5. Yeter kaldın gel ey dil dāmgāh-ı zülf-i dil-berde
6. Havādışden ne var zülf-i dil-ārāda baña söyle

218. **dil:**

Gazel 261

Mısra: 3

Gönül.

3. Ziyād oldukça cāh-ı hüsnü nola luţfuñ umsa dil
4. Şu 'ā'ı sū-be-sū artar şu 'ūd etdikçe meh yemde

219. **dillerde:-ler, -de**

Gazel 264

Mısra: 2

Gönül.

1. Dil-i zārım benim devr edeli mey-hāne mey-hāne
2. Gezer oldu şehā dillerde ol bīgāne bīgāne

220. **dil:**

Gazel 270

Mısra: 8

Gönül.

7. Perişān eylemiş her tār-ı gīsusun şabā gördük
8. Nihād-ı rüzgār ister mi dil olsun selāmetde

221. **dil:**

Gazel 272

Mısra: 3

Gönül.

3. Dil esir-i kāfir-i zülfündür āzād eyleyip
4. Bir şevāb et sen de ey mekkāre Allāh 'aşkına

222. **dil:**

Gazel 272

Mısra: 5

Gönül.

5. Dil şikeste hātırım maḥzūn derūnum münkesir
6. Ben ğarīb üftādeye bir çāre Allāh 'aşkına

223. **diller:-ler**

Gazel 275

Mısra: 3

Gönül.

3. Zülfünde diller etdiler andan şikāyeti
4. Etdik şabāyı meclise iḥzār dün gece

224. **dil:**

Gazel 275

Mısra: 7

Gönül.

7. Zülfünde dil fiğāna ser-āğāz eyleyip
8. Etmiş o yāri āh ile bīdār dün gece

225. **diliñ:-iñ**

Gazel 279

Mısra: 4

Gönül.

3. Hevā-yı rāh-ı zülfünde ne deñlü setr-i rāz etsem
4. Yine izhār eder elbet diliñ hāl-i perişānı

226. **dil:**

Gazel 279

Mısra: 7

Gönül.

7. Olaldan 'aşkıña dil müşteri ey hvāce-i naḥvet
8. Baña hep müfte şatdırdı metā' -ı sabr u sāmānı

227. **dili:-i**

Gazel 280

Mısra: 6

Gönül.

5. Şanırdım dām-ı mihrinde fiğānım artmaya aşlā
6. Dili hicr ü firāķı bī-kıyās āğāzelendirdi

228. **dil:**

Gazel 281

Mısra: 7

Gönül.

7. Dil baḥr-i maḥabbetde şināverlik ederken
8. Fülk-i emelin sāhil-i efkäre düşürdü

229. **dilleri:-ler, -i**

Gazel 288

Mısra: 1

Gönül.

1. Sürdü çıkardı tırradan ol māh dilleri
2. Yandı kül oldu dilleri kaldı konak yeri

230. **dilleri:-ler, -i**

Gazel 288

Mısra: 2

Gönül.

1. Sürdü çıkardı tırradan ol māh dilleri
2. Yandı kül oldu dilleri kaldı konak yeri

231. **diller:-ler**

Gazel 289

Mısra: 1

Gönül.

1. Şafā-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

232. **diller:-ler**

Gazel 289

Mısra: 2

Gönül.

1. Şafā-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

dil fülkün:

1. **dil fülkün:-n**

Gazel 224

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül gemisi.

3. Erişdirmedi dil fülkün kenār-ı vuşlata şad ḥayf
4. Hemān bu rüzgār-ı bī-vefā Allāh'dan bulsun

dil murğü:

1. **dil murğü:**

Kaside 30

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

71. Ser-āğāz-ı gülistān-ı senāñ etdikçe dil murğü
72. Du'āña pey-rev eyler 'andelib-i nā-şikībāyı

dil ü cān:

1. **dil ü cān:**

Matla 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ve can.

1. Vaşhña biñ dil ü cān ile olur dil-dāde
2. Güş eden ehl-i suhan vaşfiñi Na'ti-zāde

2. **dil ü cān:**

Gazel 101

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ve can.

1. Vişāline dil ü cān birbirin tekaddüm eder
2. Derüni 'āşıkñiñ arzū ile tena'um eder

dilā:

1. **dilā:**

Diğer 10

Mısra: 28

F. Ey gönül.

27. Ki oldu teşne-i her neş'e-i şafā gönlüm
28. 'Aceb mi bilmese kārın gezip bu dehri dilā

2. **dilā:**

Tarih 12

Mısra: 14

F. Ey gönül.

13. Şevk u zevkından giribān etdi çāk
14. Şanma revzendir güşād olan dilā

3. **dilā:**

Gazel 23

Mısra: 11

F. Ey gönül.

11. Mā-cerā-yı dīde-i giryānımı görüp dilā
12. Baħr acıyıp ağlaşrlar hālime Nīl ü Fūrāt

4. **dilā:**

Kaside 26

Mısra: 10

F. Ey gönül.

9. Kaddini dāl edip bār-ı firāk-ı nev-rüz
10. Kahr ile nahllerin rişi sefid oldu dilā

5. **dilā:**

Gazel 87

Mısra: 8

F. Ey gönül.

7. Dil-i pür-dāğıma merhem ümīd eyler iken andan
8. Dile tekrār dāğ urmağ dilā dil-dāre pek çokdur

6. **dilā:**

Gazel 152

Mısra: 5

F. Ey gönül.

5. Halka-i ümmīde bend et rişte-i āhiñ dilā
6. Seng-i çāha bağ resīmen nice te'sīr eylemiş

7. **dilā:**

Gazel 221

Mısra: 1

Ey gönül.

1. Dilā karşı durup ol gamze-i fettāne neylersin
2. Hedefāsā siper edip teniñ peykāne neylersin

dilā bīdār seved der-vaqt-i eshār:

1. **dilā bīdār seved der-vaqt-i eshār:**

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Ey gönül, seher vakitlerinde uyanık ol; çünkü bu vakitlerde sirlara ulaşmaya yol bulunur!" (Farsça).

1. Dilā bīdār seved der-vaqt-i eshār
2. Güşāde revzen āmed rüy-ı esrār

dilān:

1. **dilāna:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 86

Gönüller.

85. Eyā pür-çin-i ebrü-yı ğarībān

86. Heme vaz'ı dilāna dāl hānçer

2. **dilāna:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 92

Gönüller.

91. Eyā cellād-ı çeşm-i hūn-feşānī

92. Dilāna rāyegāna dāl hānçer

dil-ārā:

1. **dil-ārā:**

Gazel 244

Mısra: 4

Gönülleri süsleyen, sevgili.

3. Kıpup yek-ser yerinden serviler düşdü ayağına
4. Hürāmān eyledikçe ol dil-ārā gülsitān içre

dil-bend-i nağş-ı 'ālem-i kevn ü fesād olan:

1. **dil-bend-i nağş-ı 'ālem-i kevn ü fesād olan:-an**

Gazel 234

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçici olan, yok olacak olan dünyaya gönül bağlamak.

5. Kārın hūlūs-ı kalbe muğārin eder mi hiç

6. Dil-bend-i nağş-ı 'ālem-i kevn ü fesād olan

dil-bend-i tekellüfdür:

1. **dil-bend-i tekellüfdür:-dür**

Gazel 110

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntıya gönül bağlamak, sıkıntıyı sevmek.

11. Hemān bir şöhbete 'āşıkdur ancak tālīb-i didār

12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne hōd hayrān-ı ülfedir

dil-ber:

1. **dil-beri:-i**

Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 75
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
75. Gehi bir dil-beri vaşf eyleyeler
76. Vereler nüşa-i gūya ziver
2. **dil-berdir:-dir**
Lugaz 3
Mısra: 3
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Mum.*
3. Bir ser-āmed laţif dil-berdir
4. Kalbi de 'aksi de ber-ā-berdir
3. **dil-berden:-den**
Tesdis 3
Mısra: 4
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
3. Şabādan vaqt-i teşrîfîn şorup bir bir peyām aldım
4. Durup rāhında dil-berden murādımca merām aldım
4. **dil-ber:**
Tesdis 7
Mısra: 1
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
1. Bāğ-ı 'ālemdē gönül ser-keş olur her dil-ber
2. Merhāmet eylemez 'uşşāka ser-ā-pā hūblar
5. **dil-ber:**
Tarih 12
Mısra: 7
Gönül alan, güzel.
7. Hem-çü dil-ber sīneye destin koyup
8. Aşınalık eyler izhār güyiyā
6. **dil-ber:**
Gazel 20
Mısra: 10
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
9. Kākülünde dil ederdī istirāhat dā'imā
10. Olmasa Sālīm o dil-ber şulh-düşmen ceng-düst
7. **dil-beri:-i**
Gazel 28
Mısra: 2
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
1. Tahammül etmege cevrine yār hūb olmağa muhtāc
2. Kişiniñ dil-beri maħbūb u mergūb olmağa muhtāc
8. **dil-berlerden:-ler, -den**
Kaside 34
Mısra: 89
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
89. Cefā gördükçe dil-berlerden 'āşıklar eder ümmid
90. Ne miñnetdir bu miñnetler bu sevdālar ne sevdādır
9. **dil-ber:**
Gazel 48
Mısra: 14
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
13. Zīb-i āb u tāb ile revnağ-fezā-yı hūsnün
14. Kağı dil-ber tā bu rütbe āteşin-ruhsār olur

10. **dil-ber:**
Gazel 49
Mısra: 4
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
3. Sebātın fehm için silker döker her tār-ı gīsūsın
4. Nezāketle dil-i 'uşşākı dil-ber imtiħān eyler
11. **dil-ber:**
Müfret 65
Mısra: 1
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
1. Nola refārda dir eylese dil-ber hırāmın kim
2. Tılandı pāyına āhım gezerken reh-güzārında
12. **dil-beriyile:-i, -yle**
Gazel 77
Mısra: 6
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
5. Urur kendi eliyle hān (ü) mān-ı şabrına āteş
6. Kaçan bī-çāre 'āşık dil-beriyile merħabā eyler
13. **dil-beriñ:-iñ**
Gazel 80
Mısra: 4
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
3. Vaşf-ı zūlfün dillere düşdükçe olma dil-şikest
4. Kāküliyçün dil-beriñ incinme kıl ü kāl olur
14. **dil-ber:**
Gazel 95
Mısra: 10
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
9. Ne semt-i luţfu bilir ol ne hōd su'āl eyler
10. Hemīşe Sālīm o dil-ber reh-i cefāya gider
15. **dil-ber:**
Gazel 106
Mısra: 14
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
13. Dile Sālīm selām eyle ne bekler çin-i zūlfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyādır
16. **dil-berde:-de**
Gazel 127
Mısra: 4
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
3. Hāsetle geçer 'āşıkın evkātı ser-ā-pā
4. Dil-berde vefā 'āşıka bir çāre bulunmaz
17. **dil-beriñ:-iñ**
Gazel 179
Mısra: 7
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
7. Bāğ-ı hūsnün her boyu servine bakmam dil-beriñ
8. Zūlfü sūnbül rūyu gül çeşmi kebūd olmağ gerek
18. **dil-berleriñ:-ler, -iñ**
Gazel 205
Mısra: 3
Güzel (gönlü kendine çeken) || *Sevgili.*
3. Çok tılandım kūyunu dil-berleriñ ammā ki ben
4. Yine senden gayrı cānā yār-i hem-dem bulmadım

19. **dil-berîñ:-iñ**
Gazel 241
Mısra: 11
Güzel (gönlü kendine çeken) || Sevgili.
11. Miyânından ne mümkün dil-berîñ geçmeklik ey Sâlim
12. O vâdiden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu
20. **dil-ber:**
Gazel 251
Mısra: 9
Gönül alan Gönül alıcı güzel || Sevgili.
9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâlî Sâlim
10. Nola kim nâmî bu şehriñ Tarab-efzün olsa
21. **dil-berîñ:-iñ**
Gazel 268
Mısra: 9
Gönül alan Gönül alıcı güzel || Sevgili.
9. O dil-berîñ nice tākāt çeker cefâlarına
10. Sitem-keşîde-i hicrânî bunca yâre ile
22. **dil-berîñ:-iñ**
Gazel 285
Mısra: 4
Gönül alan Gönül alıcı güzel || Sevgili.
3. Her perî-rüya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz
4. Dil-berîñ nâzik gerekdir nâz u istîgnâları
23. **dil-ber:**
Gazel 289
Mısra: 10
Güzel (gönlü kendine çeken) || Sevgili.
9. Açıldı bāb-ı hayālîm ümîd ile Sâlim
10. Hârim-i hâneme dil-ber gelir mi gelmez mi
- dilber:**
1. **dilberlerde:-ler, -de**
Gazel 69
Mısra: 6
Güzel (gönlü kendine çeken) || Sevgili.
5. Bir iken biñ eylemezdi derdini ‘âşıklarıñ
6. Gâmze-i âşüb dilberlerde ammâ bir midir
- dil-berân:**
1. **dil-berânîñ:-iñ**
Tarih 1
Mısra: 10
Gönül alıcı güzeller || Sevgili
9. O bezme h̄vâhişinden tırma dîtrer
10. Serinde dil-berânîñ zülf-i şeb-gün
2. **dil-berânîñ:-iñ**
Tarih 1
Mısra: 112
Gönül alıcı güzeller || Sevgili
111. Dil-i ‘âşık gibi olur perîşân
112. Serinde dil-berânîñ zülf-i şeb-gün
3. **dil-berâna:-a**
Kaside 28

- Mısra: 17
Gönül alıcı güzeller || Sevgili
17. Mâh-ı ‘îd kim dil-berâna h̄il’at-i nâz giydirip
18. Resmini ebrûlarında güyiyâ izhâr eder
4. **dil-berân:**
Gazel 99
Mısra: 4
Gönül alıcı güzeller || Sevgili
3. Cemâl-i pākini bir kerre anıñ âh görseydik
4. O şühu dil-berân içre hemân bir dânedir derler
5. **dil-berân:**
Gazel 111
Mısra: 5
Gönül alıcı güzeller || Sevgili
5. Eskidikçe ‘âşıkın kem-pāye eyler dil-berân
6. Devlet-i h̄sünün nizâmî cümle bu âyîn olur
6. **dil-berân:**
Gazel 260
Mısra: 8
Gönül alıcı güzeller || Sevgili
7. Ba’îd olmaz olursa h̄yire-çesm-i tâb-ı ârâyiş
8. Gören mihr-i cihân-ârâ-yı rüyuñ dil-berân içre
- dil-bere dilimi verdim:**
1. **dil-bere dilimi verdim:-dim-im, -i**
Rûbai 15
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye gönül vermek.
1. Tenhâ dilimi dil-bere verdim Sâlim
2. Kâzîlara vardıkça danışdım hâlim
- dil-ber-i h̄n-hvâr idigin:**
1. **dil-ber-i h̄n-hvâr idigin:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 150
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dökücü (Aşığa eziyet edici) Sevgili olmak.
149. Ne bilem böyle cefâkâr idigin
150. Böyle bir dil-ber-i h̄n-hvâr idigin
- dil-ber-i mekkâre:**
1. **dil-ber-i mekkâre:-e**
Gazel 124
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilekâr,aldatıcı sevgili.
1. Kâdrimiz bilmez bizim bir yâre düşdü gönlümüz
2. Bir cefâ-cü dil-ber-i mekkâre düşdü gönlümüz
- dil-ber-i mümtâzınıñ:**
1. **dil-ber-i mümtâzınıñ:-ın, -iñ**
Gazel 250
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçkin sevgili.
3. Ser fedâ eyler yolunda dil-ber-i mümtâzınıñ
4. Hâşılı başa çıkılmaz ‘âşık-ı ser-bâz ile
- dil-ber-i nabz-âşinâ-vı ğam:**

1. **dil-ber-i nabz-âşinâ-yı gam:**
Gazel 107
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederin nabzını (derecesini) bilen sevgili.
7. Bilir yek-ser mizâcım vaşf-ı kânûn-ı mahabbetle
8. Benim ol dil-ber-i nabz-âşinâ-yı gam hâkimimdir

dil-ber-i nâzik-ı hırâm:

1. **dil-ber-i nâzik-ı hırâm:**
Tesdis 3
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlı yürüyüşü olan sevgili.
1. Verip nakd-i dili bir dil-ber-i nâzik-ı hırâm aldım
2. Bi-ğamdi'llâh ki gönülmden bu yüzden intikâm aldım

dil-ber-i seriv-refât:

1. **dil-ber-i seriv-refât:**
Lugaz 3
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi edalı güzel || Mum.
1. Nedir ol dil-ber-i seriv-refât
2. Dâhil-i meclis-i gürûh-ı kibâr

dil-beste:

1. **dil-beste:**
Kaside 17
Mısra: 41
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
41. O rûtbe 'adline dil-beste cins-i maḥlûkât
42. Ki emr olunsa eder gürk mülketinde ra'y ganem

dil-beste oldu:

1. **dil-beste oldu:-du**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kapturmak.
39. Oldu şan bir mehe dil-beste yine
40. Lâle aldı çadehin deste yine

dil-beste olunca:

1. **dil-beste olunca:-unca**
Tesdis 6
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kapturmak.
13. Olunca bir mehe dil-beste mümtâz-ı cihân olsa
14. Zarîf u 'âkil ü dâna-yı şüh-ı dil-sitân olsa

dil-beste-i zıll-ı hayâl olmak:

1. **dil-beste-i zıll-ı hayâl olmak:**
Gazel 173
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayal gölgesine gönül bağlamak || Dünyevi şeylerle ilgilenmek, ilgi göstermek.
3. Hüd-ârâ gürre etmez dest-mâl-i 'izzet ü câha
4. Düşer mi 'âkile dil-beste-i zıll-ı hayâl olmak

dil-cü:

1. **dil-cü:**
Tarih 25
Mısra: 2
Far. Gönül arayıcı, gönül cezbedici.
1. Dedi seyr eyleyip 'aşağa Sâlim sâl-i târiḥin
2. Bu dil-cü çeşmeden mâ-i zülâl iç nüş-ı câm olsun

2. **dil-cü:**

- Gazel 97**
Mısra: 1
Far. Gönül arayıcı, gönül cezbedici.
1. Kimi meh-rû kimi dil-cü kimi hoş-bü begler
2. Âdemi bende ederler bu perî-rû begler

dil-dâde:

1. **dil-dâdelere:-ler, -e**
Gazel 147
Mısra: 2
Gönül vermiş || Âşık.
1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dâr gerekmez
2. Dil-dâdelere yâr ile bâzâr gerekmez

dil-dâde olur:

1. **dil-dâde olur:-ur**
Matla 19
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek.
1. Vaşlıña biñ dil ü cân ile olur dil-dâde
2. Güş eden ehl-i suḥan vaşfını Na'ti-zâde

dil-dâde-i cevr ü 'itâbındır:

1. **dil-dâde-i cevr ü 'itâbındır:-iñ, -dır**
Gazel 86
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın ezîyet çekmesi ve ölümü.
3. Gönül dil-dâde-i cevr ü 'itâbındır hemîn nâziñ
4. Derûnî sevdiğim senden recâ eyler niyâz eyler

dil-dâde-i temennâdır:

1. **dil-dâde-i temennâdır:-dır**
Kaside 1
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu ve isteklere gönül vermiş.
27. Kimi dil-dâde-i temennâdır
28. Kimi ḥüsni çere serv-i ra'nâdır

dil-dâr:

1. **dil-dârdan:-dan**
Kaside 1
Mısra: 114
Gönül alıcı güzel || Sevgili.
113. Şaḳın ammâ yine melâletden
114. Geçme dil-dârdan melâmetden

2. **dil-dârîñ:-iñ**

- Tesdis 1**
Mısra: 26
Gönül alıcı güzel || Sevgili.
25. Gönül gitdi hevâ-yı zulfü sevdâsıyla ol yâriñ
26. Reh-i hicrânda oldum ben perîşân-ḥâli dil-dârîñ

3. **dil-dâr:**

Tesdis 2

Mısra: 5

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

5. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
6. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

4. **dil-dâr:**

Tesdis 2

Mısra: 10

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

9. Gâmîla künc-i hasretde ederken nâlemi tekrâr
10. Fiğânım güş edip her şeb şikâyet şanmasın dil-dâr

5. **dil-dâr:**

Tesdis 2

Mısra: 11

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

11. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
12. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

6. **dil-dâr:**

Tesdis 2

Mısra: 17

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

17. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
18. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

7. **dil-dâr:**

Tesdis 2

Mısra: 23

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

23. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
24. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

8. **dil-dâr:**

Tesdis 2

Mısra: 29

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

29. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
30. Gönüldendir şikâyet kimseden feryadımız yokdur

9. **dil-dâra:-a**

Matla 24

Mısra: 1

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dâra
2. Oldu Manşür'u sebep aşmaga bu dil dâra

10. **dil-dâr:**

Matla 41

Mısra: 1

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

1. Cihân cihân gâmımı hep bilir iken dil-dâr
2. Cefâda var mı kuşurum deyü eder tekrâr

11. **dil-dâr:**

Gazel 52

Mısra: 6

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

5. Aşinâya eylemek bigâne vâdî gam degil
6. Olmasın ağıyar ile hergiz hemân dil-dâr yâr

12. **dil-dâre:-e**

Gazel 72

Mısra: 6

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

5. El ermez bâr-ı vaşla ol nihâl-i tâzeden zîrâ
6. Gönül bir serv-ğadd ü ser-keşin dil-dâre düşmüşdür

13. **dil-dâre:-e**

Gazel 87

Mısra: 8

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

7. Dil-i pür-dâğıma merhem ümîd eyler iken andan
8. Dile tekrâr dâğ urmağ dilâ dil-dâre pek çokdur

14. **dil-dârîñ:-tñ**

Gazel 110

Mısra: 7

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

7. Melül olmam melâmetden ser-i küyunda dil-dârîñ
8. Medâr-ı tesliyet bu yolda baña tarh-ı devletdir

15. **dil-dârîñ:-tñ**

Gazel 119

Mısra: 7

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

7. Ser-i küyunda dil-dârîñ şikâyet etme firâkten
8. O şahîñ âsitânında gönül insâne söylenmez

16. **dil-dâr:**

Gazel 169

Mısra: 9

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

9. Görünce bâdeyi meclisde Sâlimâ dil-dâr
10. 'İzârı döndü gül-i âle al al olarak

17. **dil-dârî:-ı**

Gazel 182

Mısra: 9

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

9. Yolunda pâre pâre olduguñ dil-dârî gör şimdi
10. Şorar mı künc-i gamda Sâlimâ hâl-i diger-günüñ

18. **dil-dâra:-a**

Gazel 188

Mısra: 8

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

7. Geçer şanma beni geçdikçe câna tîr-i hicrânîñ
8. Olur 'uşşâka reh-zen 'ârî dil-dâra hicâb etmek

19. **dil-dârîñ:-tñ**

Gazel 255

Mısra: 3

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

3. Helâk etdi seni çün tîğ-ı hışm-ı çeşmi dil-dârîñ
4. O hün-hvâr-ı cefâkâra gönül kanın helâl etme

20. **dil-dâr:**

Gazel 256

Mısra: 3

Gönül alıcı güzel || Sevgili.

3. Bilmez mi benim derd-i derünüm ki o dil-dâr
4. Bir günde biñer yâre urur bu dil-i zâre

21. **dil-däre:-e**
Gazel 263
Mısra: 6
Gönül alıcı güzel || Sevgili.
5. Ümid-i hâk-i pâyıyla leked-küb-ı gamım şimdi
6. Kadem-rencide kılmaz oldu bilmem noldu dil-däre

22. **dil-däre:-e**
Gazel 272
Mısra: 1
Gönül alıcı güzel || Sevgili.
1. 'Arz edin feryadımı dil-däre Allâh 'aşkına
2. Ede şeyed merhamet ben zäre Allâh 'aşkına

23. **dil-där:**
Gazel 275
Mısra: 6
Gönül alıcı güzel || Sevgili.
5. Meclis karin-i şevk-i kudümü iken niçün
6. Bilmem ne oldu turmadı dil-där dün gece

24. **dil-där:**
Gazel 291
Mısra: 9
Gönül alıcı güzel || Sevgili.
9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Sâlimâ dil-där
10. Bize her ne dediyse hep vefâdan mâ'adâ oldu

dilde dâstân eyle:

1. **dilde dâstân eyle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 230
Kelime Tipi: **Deyim**
Tüm insanların tanınmasını sağlamak.
229. Zât ile zâtımı 'ayân eyle
230. Nâmımı dilde dâstân eyle

dilde tesbîhi oldu:

1. **dilde tesbîhi oldu:-du**
Diğer 9
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli tekrarlamak, sürekli olarak söylemek.
33. Oldu bu beyt-i hasb-i hâl-edâ
34. Dilde tesbîhi dâ'imâ hâlâ

dile:

1. **dileyen:-yen**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 77
Dilemek, istemek, arzulamak.
77. Dileyen Sâlimâ benden naşihat
78. Cihânda eylesin bu 'aşka râğbet

2. **dilerim:-rim**
Diğer 4
Mısra: 81
Dilemek, istemek, arzulamak.
81. Ey birâder dilerim ben senden
82. Bûs edip dâmen-i beyti benden

3. **diler:-r**
Kaside 19
Mısra: 56
Dilemek, istemek, arzulamak.
55. Kenârında olan deryâ edip mevc-i sürür izhâr
56. Yüzün sürmek diler dâmân-ı sulţân-ı kerem-däre

4. **dilermiş:-r, -miş**
Gazel 91
Mısra: 9
Dilemek, istemek, arzulamak.
9. Sâlim-i zârî helâk etmek dilermiş gamzeler
10. Ey tabîb-i 'aşk bunda baña tedbîriñ nedir

5. **dilersem:-r, -se, -m**
Gazel 117
Mısra: 9
Dilemek, istemek, arzulamak.
9. O yâri hvâbda görmek dilersem ey Sâlim
10. Felek dü dideme hvâbı benim haram eyler

6. **dilerim:-rim**
Gazel 237
Mısra: 6
Dilemek, istemek, arzulamak.
5. Gûş eylemedi pendimi hiç bu dil-i bî-ğayd
6. Hâkdan dilerim 'aşk ile benden beter olsun

dile fikri oldu:

1. **dile fikri oldu:-du**
Diğer 2
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönülde, düşüncede sürekli olarak bir fikrin-hayalin olması.
49. Dile fikri Sitanbul'un oldu
50. Gözüme hâki tütüyâ oldu

dil-efgâr:

1. **dil-efgârın:-m, -ı**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 164
Gönlü yaralı || Aştık.
163. Reh-güzârında gehî durdukça
164. O dil-efgârın geh gördükçe

dil-efgârân:

1. **dil-efgârâna:-a**
Kaside 30
Mısra: 50
Efkârlı gönüller.
49. Fezâ-yı sine-i lâğarda mevc-i üstühvânımdan
50. Dil-efgârâna göstersem nola ben şekl-i deryâyı

2. **dil-efgârân:**
Kaside 30
Mısra: 60
Efkârlı gönüller.
59. Kadimî âsitânın mercî'-i râh-i tesellîdir
60. Dil-efgârân bulur nâmın ile zib-i tecellâyı

3. **dil-efgārāna:-a**

Kaside 34

Mısra: 44

Efkârlı gönüller.

43. Hümâ-yı fârem-i devlet vezîr-i Kahramân-şavlet

44. Dil-efgārāna her himmet anıñ yanında ednâdır

dilenci:

1. **dilencileri:-ler, -i**

Diğer 3

Mısra: 105

T. is. Avuç açarak rast gelenden para isteyen fakir adam, sâil, arsız ve tamahkâr.

105. Lîk kırbancı dilencileri âdem paralar

106. Yañılıp ehl-i şafâ seyre varırlarsa eger

dil-esîr-i pertev-i meh-rûsudur:

1. **dil-esîr-i pertev-i meh-rûsudur:-su, -dur**

Gazel 115

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay yüzü güzelin - Sevgilinin- kalbi esir alıştı.

1. Hüsün o şühûñ dil-esîr-i pertev-i meh-rûsudur

2. Kim haqîkî ğarq-ı nûr-ı 'ârız-ı dil-cûsudur

dil-figâr:

1. **dil-figâr:**

Kaside 3

Mısra: 40

Gönlü yaralı.

39. Şikâyet yâ İlâhî nefis-i bedden

40. Elinden dil-figâr u 'âcizim ben

dil-figâr etme:

1. **dil-figâr etme:-me**

Kaside 10

Mısra: 524

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İncitmek.

523. İztırâbım zamâni zâr etme

524. Beni maşşerde dil-figâr etme

dil-firîb:

1. **dil-firîb:**

Kaside 19

Mısra: 3

Cazibeli, hoş.

3. Ne gülşen dil-firîb ü dil-güşâ bir ravza-i şîrîn

4. Ki çarh-ı lâ-nażîri gelmemişdir çarh-ı devvâre

2. **dil-firîb:**

Gazel 121

Mısra: 1

Gönül avutan, cazibeli || Sevgili.

1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz

2. Benim gibi de ammâ bâğ-ı hüsne 'andelib olmaz

dil-firîbân-ı cihân:

1. **dil-firîbân-ı cihân:**

Gazel 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gönül aldatici güzelleri.

1. Geh güler yüz 'âşîka geh çin-i ebrû gösterir

2. Dil-firîbân-ı cihân elbette bir hû gösterir

dil-firîb-i hande-i bahtûn:

1. **dil-firîb-i hande-i bahtûn:-iñ**

Gazel 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihin gülüşünün gönül avutması.

9. Hep dil-firîb-i hande-i bahtûn durur cihân

10. İnşâf olursa çarh-ı haqîkat bilinmiyor

dil-firîb-i suhan-ı pâkiñi:

1. **dil-firîb-i suhan-ı pâkiñi:-in, -i**

Kaside 31

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözlerin cazibesi.

31. Mu 'tenâdır ne kadar olsa olur rûh-ı kulüb

32. Dil-firîb-i suhan-ı pâkiñi iñrâ eyle

dil-gîr:

1. **dil-gîrimdir:-im, -dir**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 152

Far. Hatırı kalmış, gücenmiş.

151. Dil de bir 'âciz-i tedbîrimdir

152. Nâliš ü âh ile dil-gîrimdir

dil-gîr eden:

1. **dil-gîr eden:-en**

Gazel 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güçendirmek.

5. Dil-i şeydâ nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola

6. Beni dil-gîr eden rûz u şebân âh u figânımdır

dil-gîr edip:

1. **dil-gîr edip:-ip**

Gazel 159

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güçendirmek.

5. Degil maşv-ı kamer dil-gîr edip müjgân çeşmini

6. Alıpdır câme-hvâbında hadeng-i meh-liqâdan feyz

dil-gîr etdi:

1. **dil-gîr etdi:-di**

Diğer 3

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güçendirmek.

29. Hâşılı âteş-i hasret dile te'şîr etdi

30. Âh-ı cân-süz-ı firâkıñ beni dil-gîr etdi

dil-gır kılmazam:

1. **dil-gır kılmazam:-ma, -zam**

Gazel 222

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Güçendirmek, kalbini kırmak.

9. Eylemem Sâlim fiğânım ile teğsır-i sevâd

10. Kılmazam dil-gır o şühu ben enin ü nâleden

dil-gır olma:

1. **dil-gır olma:-ma**

Gazel 67

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücenme.

11. Gönül şabr eyle düšnâm-ı nigâha

12. İtâbindan o şühuñ olma dil-gır

dil-gır olmasın:

1. **dil-gır olmasın:-ma, -sın**

Gazel 80

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücenme.

7. Olmasın dil-gır o meh-rû piç ü tábımdan benim

8. Kâkülün fikr eyleyen böyle perîşân-hâl olur

dil-gır olur:

1. **dil-gır olur:-ur**

Gazel 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücenme.

9. Äzürde olma hışımına sen Sâlimâ anıñ

10. Äşık itâb-ı yârine dil-gır olur mu hiç

dil-güşâ:

1. **dil-güşâ:**

Tarih 12

Mısra: 1

Gönül açan, kalbe ferah veren.

1. Dil-güşâ kaşr-ı müferrañ cân-fezâ

2. Hâbbezâ cây-ı şafâ cennet-sezâ

2. **dil-güşâ:**

Kaside 19

Mısra: 3

Gönül açan, kalbe ferah veren.

3. Ne gülşen dil-firib ü dil-güşâ bir ravza-i şirin

4. Ki tarh-ı lâ-nazirî gelmemişdir çarh-ı devvâre

3. **dil-güşâ:**

Kaside 20

Mısra: 194

Gönül açan, kalbe ferah veren.

193. Mazhar edip nigâh-ı şâhâne

194. Yapdı bir dil-güşâ kütüb-hâne

4. **dil-güşâ:**

Kaside 31

Mısra: 17

Gönül açan, kalbe ferah veren.

17. Dil-güşâ mihr-i dırağşân gibi şad ma'nâyı

18. Revnağ-ı gülşen-i güftâr-ı dilâsâ eyle

dil-harâbân:

1. **dil-harâbân:**

Kaside 22

Mısra: 71

Gönlü kırık olan insanlar.

71. Dil-harâbân olup hemin mesrür

72. Oldu vaktinde dehr hep ma'mür

dil-harâb-ı hevâ-yı hicret olan:

1. **dil-harâb-ı hevâ-yı hicret olan:-an**

Diğer 11

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık derdinden dolayı gönlü harap olmak.

73. Kâse-leb-rîz-i bezm-i miñnet olan

74. Dil-harâb-ı hevâ-yı hicret olan

dil-harâb-ı zamîrin:

1. **dil-harâb-ı zamîrin:-in**

Kaside 8

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçteki harap olmuş gönül.

71. Sebül-i Ka'be-i na't-i Resül'e niyyeti var

72. Ki dil-harâb-ı zamîrin bu sa'ya 'âmirdir

dil-haste:

1. **dil-haste:**

Tarih 17

Mısra: 67

Gönlü yaralı, gönlü hasta.

67. Kağrı dil-haste devâ-cü oldu da ol dest-i pāk

68. Hâkden ref' etmege olmadı luğf ile mu'in

dil-haste-i 'aşkı:

1. **dil-haste-i 'aşkı:**

Gazel 253

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü hasta aşık.

7. Yetişdir şerbet-i vaslın helâk olmağ muğarrerdir

8. Meded dil-haste-i 'aşkı müdâvâ eyle sağ eyle

dil-hırâş:

1. **dil-hırâş:**

Kaside 10

Mısra: 171

Yüreği yaralı.

171. Künc-i miñnetde dil-hırâş yatar

172. Renc-i şar'ayla der-fırâş yatar

2. **dil-hırâşımdan:-ım, -dan**

Kaside 22

Mısra: 99

Yüreği yaralı.

99. Sedd olur nutka dil-hırâşımdan
100. Bulamam bir suhan telâşımdan

dil-hırâşide olurduk:

1. **dil-hırâşide olurduk:-ur, -duk**
Tarih 10
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüreği incinmek.
11. Dil-hırâşide olurduk andan
12. Andan ammâ saña noşşan olmaz

dil-hün:

1. **dil-hün:**
Tahmis 3
Mısra: 17
İçi kan ağlayan.
17. Gedâ vü şeh gamın ile ser-â-sere dil-hün
18. Dü rüz güldürür iseñ hezâr şeb maḥzün

dil-i âhü-meniş:

1. **dil-i âhü-meniş:**
Tarih 18
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ceylan tabiatlı gönül.
13. Dil-i âhü-meniş rem-kerde-i envâ'-ı derd iken
14. Sürür-ı meclis-i 'âlem de cây-ı müşg-i nâb oldu

dil-i a'lâ vü ednâyı:

1. **dil-i a'lâ vü ednâyı:-yı**
Kaside 30
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce ve hakir insanların gönlü.
29. Nizâm-ı 'adli gürg ü mişi hem-reh eyleyip etdi
30. Ser-â-pâ menkabet-hvânı dil-i a'lâ vü ednâyı
2. **dil-i a'lâ vü ednâyı:-yı**
Kaside 30
Mısra: 114
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce ve hakir insanların gönlü.
113. Olup zât-ı şerîfi zînet-efzâ şadr-ı devletde
114. Be-her-dem sîr ede lutfu dil-i a'lâ vü ednâyı

dil-i 'âlemi:

1. **dil-i 'âlemi:-i**
Kaside 27
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanların gönlü.
3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temüz-ı ğamdan
4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-rîz-i şafâ

dil-i 'âşık:

1. **dil-i 'âşık:**
Tarih 1
Mısra: 111
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın gönlü.

111. Dil-i 'âşık gibi olur perişân
112. Serinde dil-berânın zülf-i şeb-gün

2. **dil-i 'âşık:**

Gazel 58
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın gönlü.

9. Olur rüşen dil-i 'âşık fûrüzânî-i mihrinden
10. Fetil-i şem' yandıkça murâd üzre ziyâ artar

3. **dil-i 'âşık:**

Gazel 76
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın gönlü.

9. Ser-â-pâ dest-bürd-i şâh-ı gamzeñdir dil-i 'âşık
10. 'Aceb mi etseñ iklîm-i derünü kendiñi teshîr

4. **dil-i 'âşık:**

Gazel 141
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın gönlü.

7. Recâ etmez dil-i 'âşık merâmın bezm-i vahdetde
8. O meclisde ḥarîm-i kalbe fikr-i mâ-sivâ gelmez

5. **dil-i 'âşık:**

Gazel 163
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın gönlü.

3. Geliyor müjdeler olsun yine gam kâfilesi
4. Eylesin ḥâne-i kalbin dil-i 'âşık tevsî'

dil-i 'âşıkâna:

1. **dil-i 'âşıkâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıkların gönlü.
41. Nîm-bismil olur şikâr-ı taşdık
42. Şübhe dil-i 'âşıkâna sığmaz

dil-i 'aşk-âşinâna:

1. **dil-i 'aşk-âşinâna:-a**
Gazel 262
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşka aşına gönül, âşık gönül.
3. Dil-i 'aşk-âşinâna kıydı hayfâ ğamze-i fettân
4. Nigâh-endâz-ı rahm ol baña ey bigâne düşdükke

dil-i âşüfte-hâlim:

1. **dil-i âşüfte-hâlim:-im**
Gazel 88
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan halde olan gönül.
5. Kağı yerde kaldı yine söylesin
6. Ol dil-i âşüfte-hâlim kim bilir

dil-i aşüfte-hâlin:

1. **dil-i aşüfte-hâlin:-in**

Gazel 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiden, kendinden geçmiş gönül.

3. Ārzū-yı gül-'izār u kākülünle ey perī

4. Gönlün egler bu dil-i aşüfte-hâlin rüz u şeb

dil-i aşüftemi:

1. **dil-i aşüftemi:-mi**

Gazel 221

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın ve perişan gönül.

3. Beni zencir-i zülfünle esir-i 'aşkıñ etme gel

4. Dil-i aşüftemi cānā edip divāne neylersin

dil-i aşüftemiz:

1. **dil-i aşüftemiz:-miz**

Diğer 9

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın ve perişan gönül.

131. Hāşşaten dayı beglere yek-ser

132. Dil-i aşüftemiz selām eyler

dil-i aşüftenin:

1. **dil-i aşüftenin:-nin, -**

Gazel 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın ve perişan gönül.

3. Perişan olmağa hâli dil-i aşüftenin her şeb

4. Hāyāl-i kākülün oldu seniñ ey dil-rübā bā'is

dil-i atşân-ı leb-tefsidegāna:

1. **dil-i atşân-ı leb-tefsidegāna:-a**

Gazel 219

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşk ateşiyile- yanmış, susamış gönül.

7. Dil-i atşân-ı leb-tefsidegāna hoşka-i la'liñ

8. Dev-yı bür'-i sâ'a derde dermān olmasın n'olsun

dil-i 'atşân-ı ümem:

1. **dil-i 'atşân-ı ümem:**

Kaside 5

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümmetin susayan gönlü || Peygambere olan aşırı

sevgi.

69. Kevşer'i kanda görürdü dil-i 'atşân-ı ümem

70. Cennet'i kanda bulurlar idi ser-cümle verā

dil-i 'atşânma:

1. **dil-i 'atşânma:-im, -a**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Susamış gönül || Aşığın sevgiliye duyduğu özlem.

7. Hāmdü li'llāh cūybār-ı vuşlatıñ seyl-āb edip

8. Tāze cān-bahşende oldu bu dil-i 'atşânma

dil-i āvāre:

1. **dil-i āvāre:**

Gazel 269

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık, perişan gönül.

9. Bizî yoklardı ey Sālim nicetsin neylesin ammā

10. Urulmuş zülf-i pür-hāmda dil-i āvāre biñ bende

dil-i āvārevi:

1. **dil-i āvārevi:-yi**

Gazel 170

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık, perişan gönül.

9. İşte vuşlat dedigüñ maḥz-ı tesellî oldu

10. Bir bakışda dil-i āvārevi eglerdi firāk

dil-i āzādeniñ:

1. **dil-i āzādeniñ:-niñ**

Gazel 142

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özgür gönül.

5. Nedir āyā murādı cerb-i şirinine sir olduk

6. Dil-i āzādeniñ bi-hüde düşünānı yemek olmaz

dil-i bî-bālimi:

1. **dil-i bî-bālimi:-im, -i**

Gazel 258

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanatsız gönül || Sevgili karışısında çaresiz gönül.

5. Eyā şehbāz-ı evc-i ḥüsn ü ān çengāl-i hicriñle

6. Kebüterveş dil-i bî-bālimi āvārelendirme

dil-i bî-çāre:

1. **dil-i bî-çāre:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz gönül.

153. Dünyede kanda olur çāre baña

154. Neylesin bir dil-i bî-çāre baña

2. **dil-i bî-çāre:**

Gazel 165

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz gönül.

1. Dil-i bî-çāre cihānda nice ğam çekdi dirîğ

2. Ermedi kāma hezārān sitem çekdi dirîğ

dil-i bî-çāreve:

1. **dil-i bî-çāreve:-ye**

Gazel 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz gönül.

7. Dil-i bî-çāreye böyle hücum-ı nā-gehān etmek
8. O kâfir ğamzeler hūn-ı şehīde kandığındandır

2. **dil-i bî-çāreye:-ye**

Gazel 291
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz gönül.

1. Ser-i zülfüñ dil-i bî-çāreye cāy-ı şafā oldu
2. Gönül dūr olmuyor senden ne olduysa baña oldu

dil-i bî-çārevi:

1. **dil-i bî-çāreyi:-yi**

Gazel 251
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz gönül.

7. Cüy-ı eltāf-ı Hudā böylece cārīdir kim
8. Güldürür bir dil-i bî-çāreyi maḥzūn olsa

dil-i bîġāne:

1. **dil-i bîġāne:**

Gazel 119
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yabancı gönül.

3. Ser-ā-pā āşīnālar yād olurlar āsitānında
4. Ser-i kūyuñda ammā bu dil-i bîġāne söylenmez

dil-i bî-hūşuna:

1. **dil-i bî-hūşuna:-un, -a**

Kaside 35
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmiş gönül.

55. Yār 'uşşāka meded va'de-i vaşl eylemesin
56. İntizār āteşi eyler dil-i bî-hūşuna kār

dil-i bî-kayd:

1. **dil-i bî-kayd:**

Gazel 237
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aldurmaz, söz dinlemez.

5. Gūş eylemedi pendimi hīç bu dil-i bî-kayd
6. Ḥaḳdan dilerim 'aşḳ ile benden beter olsun

dil-i bî-kayd-ı 'āşıkda:

1. **dil-i bî-kayd-ı 'āşıkda:-da**

Gazel 125
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Āşığın aldurmaz gönlü.

1. Dil-i bî-kayd-ı 'āşıkda hevā-yı i'tibār olmaz
2. O mir'āt-ı muşaffā pāy-māl-i her-ġubār olmaz

dil-i bīmāra:

1. **dil-i bīmāra:-a**

Gazel 67
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül.

7. Tabīb-i ḥāzık-ı üftādegānsın
8. Ne var kılsañ dil-i bīmāra tedbīr

dil-i bīmāre:

1. **dil-i bīmāre:-e**

Gazel 272
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül.

7. Ḥaste-i hicrānīñ oldum ey ṭabībim bî-kesim
8. Gel devā eyle dil-i bīmāre Allāh 'aşḳına

dil-i bî-tāba:

1. **dil-i bî-tāba:-a**

Kaside 31
Mısra: 69
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yorgun gönül.

69. Tāb-āver olur elbette dil-i bî-tāba
70. Vaşf-ı pākin hemān ey kilik-i ter imlā eyle

dil-i bî-tākat:

1. **dil-i bî-tākat:**

Matla 47
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takatsiz, mecalsiz gönül.

1. Niyāza ruḥşat olsa bu dil-i bî-tākat el vermez
2. Eger gūyālığım ṭutsa niyāza ruḥşat el vermez

dil-i bî-tākatimiz:

1. **dil-i bî-tākatimiz:-imiz**

Gazel 137
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takatsiz, mecalsiz gönül.

1. Zülf-i yār ile olaydı ser-i mū ülfetimiz
2. Leyle-i Ḳadr'e ererdi dil-i bî-tākatimiz

dil-i çālāk:

1. **dil-i çālāk:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 98
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tez canlı gönül.

97. Es'ada'llāh zihī ṭabī'at-i pāk
98. Levḥāşa'llāh ḥoşā dil-i çālāk

dil-i cānāne:

1. **dil-i cānāne:**

Gazel 31
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gönlü.

3. Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde
4. Etdi te'şir muhaşşal dil-i cânâne kadeh

dili çekdi:

1. **dili çekdi:-di**
Gazel 99
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
- *Sevgilinin aşığı kendisine müptela hale getirmesi.*
7. Ruḥ-ı hoy-kerde hâl-i 'arızın çekdi dili zîrâ
8. Cihânda gezdiren insânî âb u dânedir derler

dil-i dâna:

1. **dil-i dâna:**
Diğer 10
Mısra: 71
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ârif/bilge gönül.
71. Bilirseñ ey dil-i dâna benim de kadrimi sen
72. Seniñ de kadriñi berter ede hemişe Hudâ

2. **dil-i dâna:**

- Kaside 16**
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ârif/bilge gönül.
33. Hâzret-i şâh-ı felek-meretebe Sulṭân Aḥmed
  34. Ki şenâsıyla olur her dil-i dâna bülbül

3. **dil-i dâna:**

- Kaside 16**
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ârif/bilge gönül.
53. Sen o şâhenşeh-i evreng-i sa'âdetsin kim
  54. Vaşf-ı zâtıyla olur her dil-i dâna bülbül

dil-i dem-sâza:

1. **dil-i dem-sâza:-a**
Gazel 145
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostun gönlü.
1. Hâkîkî âşinâlardan dil-i dem-sâza şer gelmez
2. Meşeldir merd-i dânanadan cihân içre zarar gelmez

dil-i dildâra:

1. **dil-i dildâra:-a**
Gazel 67
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gönlü.
5. Niyâz etmekde ey dil etme te'hîr
6. Ede şâyed dil-i dildâra te'şir

dil-i dîvâne:

1. **dil-i dîvâne:**
Gazel 262
Mısra: 2
Divane gönül.
1. Tehî koyma ḥam-ı gîsü-yı yâri şâne düşdükçe
2. Perişân et anı hem-çü dil-i dîvâne düşdükçe

dil-i dîvâneme:

1. **dil-i dîvâneme:-m, -e**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 144
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül.
143. Sende ise eger-i şefkat yok
144. Dil-i dîvâneme hiç ruḥşat yok

dil-i dîvânemiz:

1. **dil-i dîvânemiz:-miz**
Müfret 11
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül.
1. Çerâgâh-ı cihânda bir güzel yok kim gönül vermem
2. Dil-i dîvânemiz cânâ ne meşrebdir hele bilmem

dil-i erbâb-ı veleh:

1. **dil-i erbâb-ı veleh:**
Tarih 3
Mısra: 209
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yenilgiye uğramışların gönülleri.
209. Gele luṭf u kerem edip dil-i erbâb-ı veleh
210. Behre-yâb-ı kerem ü luṭf ola a'lâ ednâ

dil-i gâminime:

1. **dil-i gâminime:-im, -e**
Kıt'a 5
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntülü gönül.
1. Dil-i gâminime ey çarḥ neden bu güne cefâ
2. Ger imtiḥân ise kaçdıñ bu imtiḥân çokdur

dil-i gâminimiz:

1. **dil-i gâminimiz:-i, -miz**
Gazel 94
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntülü gönül.
1. Dil-i gâminimiz ol şâh-ı ḥüsne dâda gider
2. Hemişe ḥayl-i emel cânib-i murâda gider

dil-i gâminimize:

1. **dil-i gâminimize:-imiz, -e**
Gazel 151
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntülü gönül.
3. Ne zaḥmet 'işveler etmek o gâmze-i fettân
4. Dil-i gâminimize bir nigâh besdir bes

dil-i garîbi:

1. **dil-i garîbi:-i**
Rûbai 13
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Garib, mahzun gönül.

1. Sad-güne cefâ vü cevre oldu mahrem
2. Etdi yine bu dil-i garibi pür-gam

dil-i garib-i remâni-nigâhına:

1. **dil-i garib-i remâni-nigâhına:-iñ, -a**

Gazel 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- bakışlarının garibi olan gönül.

5. Dil-i garib-i remâni-nigâhına cânâ
6. Giriş girih ham-ı zülfün penâh besdir bes

dil-i gönçalara:

1. **dil-i gönçalara:-lar, -a**

Kaside 26

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülün gönül.

43. Ka'be-i küyuna yüz sürmese her şâm u seher
44. Maḥrem olmazdı dil-i gönçalara bād-ı şabâ

dil-i güm-geşteden:

1. **dil-i güm-geşteden:-den**

Gazel 100

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümidini kaybetmiş gönül.

5. Haber yok küy-i cânândan gelenlerden su'âl etdik
6. Dil-i güm-geşteden hergiz peyâm almağ ne mümkündür

dil-i güm-geşte-nâm:

1. **dil-i güm-geşte-nâm:**

Gazel 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümitsiz, ümidini kaybetmiş gönül.

5. Gamzelerden gâfil olma ey dil-i güm-geşte-nâm
6. Olsa biñ cânıñ eger kim el-hazer olmaz ḥalâş

dil-i hasret-efzün:

1. **dil-i hasret-efzün:**

Diğer 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fazlaca hasretlik çeken gönül.

3. Ey şeh-i Mısr-ı belâgat saña ez-cân ü derün
4. 'Arz-ı eşniyye eder bu dil-i hasret-efzün

dil-i hasret-keşe:

1. **dil-i hasret-keşe:-e**

Gazel 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret çeken gönül.

1. Resm-i müjgânıñ kaçan kim sinede pinhân olur
2. Bu dil-i hasret-keşe her biri bir peykân olur

dil-i hasret-keş-i bî-tâb u bî-tâkat:

1. **dil-i hasret-keş-i bî-tâb u bî-tâkat:**

Tesdis 6

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güçsüz, mecalsiz, sevgiliye hasret gönül.

33. Tabî'at-gir olup cevri etmese 'uşşâka ol âfet

34. Muḥaşşal ey dil-i hasret-keş-i bî-tâb u bî-tâkat

dil-i hasret-peymâ:

1. **dil-i hasret-peymâ:**

Kaside 5

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret çeken gönül.

89. Âh-ı cân-süz-ı hevâ vü heves ile her dem

90. Şu'le-pâşide eder bu dil-i hasret-peymâ

dil-i mağmûmuma:

1. **dil-i mağmûmuma:-um, -a**

Gazel 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli gönül.

1. Doğunduğça dil-i mağmûmuma cânâ nevâ artar
2. Leked-ḥorde olan fağfûrda elbet şadâ artar

dil-i mâhî-i deryâ-yı ferâğı:

1. **dil-i mâhî-i deryâ-yı ferâğı:-ı**

Muamma 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur denizinin balığı olan gönül || Âşığın gönlü.

1. Dil-i mâhî-i deryâ-yı ferâğı şayd eder reftâr
2. Suḥan-sencide etdikçe o yâr-i âteşin-ruḥsâr

dil-i maḥmûr-ı 'aşkıñ:

1. **dil-i maḥmûr-ı 'aşkıñ:-iñ**

Gazel 255

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sarhoşu olan gönül.

1. Gel ey gül neş'e-i meyle 'izârın âl al etme
2. Dil-i maḥmûr-ı 'aşkıñ bülbül-i âşüfte-ḥâl etme

dil-i maḥzûn:

1. **dil-i maḥzûn:**

Diğer 3

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli gönül.

53. Ey birâder dil-i maḥzûn bu resme ya'nî

54. Oldu bî-şekk ü gümân bâğ-i behiştin 'aynı

dil-i maḥzûn-ı firkatkârımı:

1. **dil-i maḥzûn-ı firkatkârımı:-ım, -ı**

Gazel 21

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılıkla hüznü gönül.

5. Dil-i maḥzûn-ı firkatkârımı sen

6. O bigâneyle yâ Rab âşinâ et

dil-i mahzûnun:

1. dil-i mahzûnun:-un

Kaside 16

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli gönül.

41. Tesliyet etmese lutfu dil-i mahzûnun eger

42. Rencis-i hâri getirmez idi kaç'â bülbül

dil-i ma'sûk u 'âşıkda:

1. dil-i ma'sûk u 'âşıkda:-da

Kaside 6

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın ve sevgilinin gönlü.

33. Nihân olmaz dil-i ma'sûk u 'âşıkda olan esrâr

34. Nola kim birbirini olsa dâna şem' ü pervâne

dil-i ma'sûku:

1. dil-i ma'sûku:-u

Kaside 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gönlü.

15. Dil-i ma'sûku mûm eyler niyâz-ı 'âşık-ı ser-bâz

16. Bu ma'nâyı eder iş'âr hâlâ şem' ü pervâne

dil-i mazlûm:

1. dil-i mazlûm:

Kaside 8

Mısra: 207

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zulme uğrayan gönül || Zalimlik edilen kişi.

207. Alır ola dil-i mazlûm âdını yer yer

208. Egerçi hayl-i ğarîbân eger ekâsirdir

dil-i mecrûha:

1. dil-i mecrûha:-a

Gazel 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralı gönül.

7. Dil-i mecrûha ğamzeñ her niĝehde biñ 'itâb eyler

8. Niĝâh-ı 'özr-ıhvâha bundan a'lâ i'tizâr olmaz

dil-i mehcür:

1. dil-i mehcür:

Tahmis 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terk edilmiş, gurbette kalmış gönül.

19. Dil-i mehcür gelmiş bezm-i meyde hâtır-ı yâre

20. Geçen ahvâli añmış geh şikâyet geh bükâ etmiş

2. dil-i mehcür:

Diĝer 11

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terk edilmiş, gurbette kalmış gönül.

77. Yârdan dür olan dil-i mehcür

78. Olmasın bir şafâya hiç mağrûr

dil-i mehcürdan:

1. dil-i mehcürdan:-dan

Gazel 257

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terk edilmiş, gurbette kalmış gönül.

3. Eger tertîb-i 'uşşâk etdirirseñ nevk-i müĝâna

4. Eñ evvel defter-i 'aşka dil-i mehcürdan başla

dil-i me'lûf-ı şâm-ı firâte:

1. dil-i me'lûf-ı şâm-ı firâte:-e

Muamma 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecelerine alışmış gönül.

1. Olurdum çarh ile hem-pâye ey Sâlim cihân içre

2. Dil-i me'lûf-ı şâm-ı firâte etse o meh teşrîf

dil-i mir'âta:

1. dil-i mir'âta:-a

Kaside 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül aynası.

7. Bir nazar eyleseler bu dil-i mir'âta hemân

8. 'Aksi içre görünür maṭlabı olmuş taşvîr

dil-i mir'âti:

1. dil-i mir'âti:-ı

Gazel 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül aynası.

3. Şerî'at zâhire hüküm etmeniñ timsâlidir güyâ

4. Dil-i mir'âti râ'îye göre etmek cihân peydâ

dil-i mir'ât-ı şafâ-baḫşı:

1. dil-i mir'ât-ı şafâ-baḫşı:-ı

Kaside 24

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk bahşeden gönül aynası.

37. Haḫ anı hıfz ede âfât-ı dehirden her dem

38. Dil-i mir'ât-ı şafâ-baḫşı ola zevk-pezir

dil-i mülhem:

1. dil-i mülhem:

Kaside 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlham edilmiş gönül, içine doğmak.

7. 'Aceb mi ğıbtâ ederse bu emr-i tevfiķa

8. Selefde her güzerân eyleyen dil-i mülhem

dil-i nâlân:

1. dil-i nâlân:

Kaside 2

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönül.

87. Ki sen şâhenşeh-i taht-ı risâlet

88. Dil-i nâlân ğark-ı baḫr-i zillet

2. **dil-i nālān:**

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönül.

11. 'Arif-i sırr olup dil-i nālān

12. Dehenim ola hoşka-i 'irfān

3. **dil-i nālān:**

Kaside 11

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönül.

17. Yeter evlādına kalben teveccüh eylemek bir kez

18. Ümid oldur göre andan dil-i nālān ihsānı

dil-i nālānıma:

1. **dil-i nālānıma:**-ım, -a

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönül.

9. Hamdü li'llāh mihr-i rüyüñ şādmān etdi beni

10. Meh 'izārñ tesliyet verdi dil-i nālānıma

dil-i nālānımı:

1. **dil-i nālānımı:**-ım, -ı

Terci-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönül.

21. Şādmān etdi vişālñ bu dil-i nālānımı

22. Luftuñ gördüm boyumca ey meh-i burc-ı behā

2. **dil-i nālānımı:**-ım, -ı

Gazel 293

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönül.

7. Luftu var olsun ferāmüş etmeyip ben bendesin

8. Mağdemikle etdi ḥandān bu dil-i nālānımı

dil-i nālānımıñ:

1. **dil-i nālānımıñ:**-ım, -ıñ

Terci-bend 1

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönül.

33. Zerrece cevri ü 'itāb etmezsiñ ašlā bendeñe

34. Cürm ü noqşānına bakmazsiñ dil-i nālānımıñ

dil-i nā-şādı:

1. **dil-i nā-şādı:**-ı

Gazel 243

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli gönül.

3. Aşınāyım ḡam ile şol rütbe ben kim dünyede

4. Sebkat etmiş yok dil-i nā-şādı maḥzūn olmada

dil-i nā-tüvāna:

1. **dil-i nā-tüvāna:**-a

Kaside 7

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz gönül.

83. Leb-riz de olsa vechi vardır

84. Cürmüm dil-i nā-tüvāna şıḡmaz

dil-i pākizeve:

1. **dil-i pākizeve:**-ye

Gazel 46

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf gönül.

9. Dil-i pākizeve böyle ferāgat gālibā Sālim

10. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıḡandıḡındandır

dil-i pervāne:

1. **dil-i pervāne:**

Gazel 150

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pervāne gönül.

5. Ne per ü bāli ne ḥod şabr u sükūnu kaldı

6. Vuşlat-ı şem 'i edelden dil-i pervāne heves

dil-i pervānehā-yı tārem-i vālā-yı 'ulyāyı:

1. **dil-i pervānehā-yı tārem-i vālā-yı 'ulyāyı:**

Kaside 30

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kubbeye pervane olmuş gönül.

41. Degil encüm ümid-i intisāb eyler o şem 'e hep

42. Dil-i pervānehā-yı tārem-i vālā-yı 'ulyāyı

2. **dil-i pervānehā-yı tārem-i vālā-yı 'ulyāyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kubbeye pervane olmuş gönül.

41. Degil encüm ümid-i intisāb eyler o şem 'e hep

42. Dil-i pervānehā-yı tārem-i vālā-yı 'ulyāyı

dil-i pür-dāḡıma:

1. **dil-i pür-dāḡıma:**-ım, -a

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralı gönül, yaralı yürek.

7. Dil-i pür-dāḡıma merhem ümid eyler iken andan

8. Dile tekrār dāḡ urmak dilā dil-dāre pek çokdur

dil-i remāna:

1. **dil-i remāna:**-a

Kaside 7

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ürkek gönül.

87. Hālīm nic'olur bu deñlü 'iştān

88. Ümmid dil-i remāna şıḡmaz

dil-i şādānımıñ:

1. **dil-i şādānımıñ:**-ım, -ıñ

Terci-bend 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevinçli, mutlu gönül.

25. Şevk-i nüş-â-nüş-ı vaşlında gönül sultânımıñ

26. Zevkı vardır devletiñde bu dil-i şādānımıñ

dil-i sālim'de:

1. **dil-i sālim'de:-de**

Gazel 101

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim'in gönlü - Salim: Şairin mahlası-

9. Definedir dil-i Sālim'de eylemez izhār

10. Derüni 'aşık olan saña 'aşkını güm eder

dil-i ser-mest ü nā-huşyār:

1. **dil-i ser-mest ü nā-huşyār:**

Tesdis 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinde olmayan, -aşk derdiyle- sarhoş gönül.

7. Ne deñlü setr-i rāz etse dil-i ser-mest ü nā-huşyār

8. Yine etbette eyler anı bu süz u güdāz izhār

dil-i sevdā-eser:

1. **dil-i sevdā-eser:**

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdalı gönül.

1. Kederzār-ı tekellüfdür bu mâtem-hāneler sensiz

2. Netice olmasın bir dem dil-i sevdā-eser sensiz

dil-i sevdā-karın-i 'aşkımu:

1. **dil-i sevdā-karın-i 'aşkımu:-ım, -ı**

Gazel 202

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşka, sevdaya düşmüş gönül.

1. O mâhuñ zülf-i şeb-reng-i dil-āvizin kemend etdim

2. Dil-i sevdā-karın-i 'aşkımu bir täre bend etdim

dil-i sevdā-perestim:

1. **dil-i sevdā-perestim:-im**

Gazel 255

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdalı gönül.

5. Dil-i sevdā-perestim bend-i tār-ı müy-ı zülf edip

6. Kerem kııl kılcā cān-ı zārımı gamla hayāl etme

dil-i sevdā-zedem:

1. **dil-i sevdā-zedem:-m**

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdalı, aşık gönül.

1. Dem-be-dem fıkr ederek kākül-i 'anbersāyı

2. Dil-i sevdā-zedem olmağda hevā-peymāyı

dil-i sevdā-zedeği:

1. **dil-i sevdā-zedeği:-yi**

Gazel 102

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdalı gönül.

7. Tāzedir nakşı be-her-kār hayāl-i çeşmiñ

8. Dil-i sevdā-zedeği dide-i āhü eyler

dil-i sevdā:

1. **dil-i şeydā:**

Gazel 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

1. Yine bir zālimiñ zülfüne bend oldu dil-i şeydā

2. Benim baht-i siyāhımdan kime etsem 'aceb şekvā

2. **dil-i şeydā:**

Gazel 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

1. Yeñi başdan döşendim rāh-ı 'aşka ey dil-i şeydā

2. Hayāl-i yārime nola edersem cebhemi fersā

3. **dil-i şeydā:**

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

5. Dil-i şeydā nice kıabil ki rü-gerdān-ı cevri ola

6. Beni dil-gir eden rüz u şebān āh u figānımdır

4. **dil-i şeydā:**

Gazel 231

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

5. Ğamze kuşandı tır-keşini işte gelmede

6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydā silāhdan

5. **dil-i şeydā:**

Gazel 261

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

7. Erişdim şādi-i vaşla 'acebdir bu dil-i şeydā

8. Hayāl-i zülf-i piç-ā-piçi ile dağı mâtemde

6. **dil-i şeydā:**

Gazel 264

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

7. Hele bir bü'l-'aceb ma 'nā dil-i şeydā ne meşrebbdir

8. Ki bir yerde karar etmez gezer cānāne cānāne

7. **dil-i şeydā:**

Gazel 279

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

5. Şerāb-ı 'aşkı nūşa tevbekār iken dil-i şeydā

6. O mübrem sāki-i hüsn ile bozdu 'ahd ü peymānı

dil-i şeydāya:

1. dil-i şeydāya:-ya

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

133. Pes o dāma varuban bend oldu

134. Dil-i şeydāya ‘aceb fend oldu

2. dil-i şeydāya:-ya

Tesdis 6

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

31. Gönül bir âfet-i dün-meşreb ile etmese ülfet

32. Dil-i şeydāya Sâlimveş cihânda vermese zaḥmet

3. dil-i şeydāya:-ya

Gazel 286

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

7. Dil-i şeydāya bi-hüde nedendir böyle incinmek

8. Seniñle beynimizde gâlibâ yine nifâk oldu

dil-i şeydāyı:

1. dil-i şeydāyı:-yı

Kaside 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın gönül.

3. Ben de pervaneyim ol şem‘-i murād üzre henüz

4. K‘eyledim süz-ı derûna dil-i şeydāyı esir

dil-i şikeste:

1. dil-i şikeste:

Kaside 8

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırık gönül, incinmiş, hüznü kalp.

105. Şenâñı böyle mi ta‘bir eder idim ammâ

106. Dil-i şikeste kederden ḥarâb u ḥâtırdır

dil-i şikeste-mizâca:

1. dil-i şikeste-mizâca:-a

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırılğan mizaçlı gönül.

1. Reh-i talebde nevâl-i Hudâ‘ya muntazırız

2. Dil-i şikeste-mizâca devāya muntazırız

dil-i şürîdemi:

1. dil-i şürîdemi:-m, -i

Kaside 23

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan gönül.

91. Dil-i şürîdemi teşvîk edip takrîb-i medhiñle

92. Okutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı garrâyı

dil-i süzânıma:

1. dil-i süzânıma:-ım, -a

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanan gönül || Âşığın yanan gönlü.

1. ‘Âşık-ı nâlân olaldan sen meh-i tâbânıma

2. Mihr-i rüyuñ pertev-efgendir dil-i süzânıma

dil-i süzendemiz:

1. dil-i süzendemiz:-miz

Kaside 6

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakıcı gönül.

97. Dil-i süzendemiz şu ‘le-feşân-ı nâr-ı ‘aşkıñken

98. Dağı hem-ülfet olmamışdı cânâ şem‘ ü pervâne

dil-i tütî-i hoş-güftâr:

1. dil-i tütî-i hoş-güftâr:

Kaside 34

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş sözler söyleyen papağanın sözleri.

73. Şenâ-yı pâki ḥâlet-baḥş olur erbâb-ı ‘irfâna

74. Secencelle dil-i tütî-i hoş-güftâr güyâdır

dil-i tütî-reviş:

1. dil-i tütî-reviş:

Tarih 12

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Papağan tavrılı gönül.

31. Meyl edince medḥine olmaz mı hiç

32. Bu dil-i tütî-reviş cilve-nümâ

dil-i üftân u pâ-mâlim:

1. dil-i üftân u pâ-mâlim:-im

Tesdis 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmüş, ayak altında kalmış gönül.

25. Görüp küyunda gâltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim

26. Cebnimden bilip bezm-i vişâle olan ikbâlim

dil-i ‘uşşâk:

1. dil-i ‘uşşâk:

Diğer 3

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönlü.

65. Serv-ḳadler salınıp nâz ile gülşenlerde

66. Bülbülâsâ dil-i ‘uşşâk ise süsenlerde

2. dil-i ‘uşşâk:

Gazel 253

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönülleri.

5. Ser-â-pâ muntazırdır sen boyu serve dil-i ‘uşşâk

6. Kerem kıll seyr-i gülzâra şalın gül-geşt-i bağ eyle

dil-i ‘uşşâka:

1. **dil-i 'uṣṣāka:-a**

Rübai 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönlü.

1. Tā-key dil-i 'uṣṣāka sitem cevri-i ser-ā-pā
2. İnşāf gerek ādeme bir pāre de cānā

2. **dil-i 'uṣṣāka:-a**

Gazel 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönlü.

7. Saña āyīn olduysa dil-i 'uṣṣāka cevri etmek
8. Bize de oldu künc-i ğamda āh ile enīn 'ādet

3. **dil-i 'uṣṣāka:-a**

Müfret 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönlü.

1. Getirirsin deyi sen hep dil-i 'uṣṣāka haber
2. Rūzgārī ser-i zūlfūn biri birine kıtar

4. **dil-i 'uṣṣāka:-a**

Gazel 269

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönlü.

5. Ne mahzūn-ı fīrākūndır ne zevk-ı vaṣlīna maġrūr
6. Gūlistān-ı ṣāfā birdir dil-i 'uṣṣāka külhan da

dil-i 'uṣṣākı:

1. **dil-i 'uṣṣākı:-ı**

Gazel 49

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönlü.

3. Sebātın fehmi için silker döker her tār-ı ğīsūsın
4. Nezāketle dil-i 'uṣṣākı dil-ber imtiḥān eyler

2. **dil-i 'uṣṣākı:-ı**

Gazel 253

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönülleri.

1. Dil-i 'uṣṣākı sūz-ı 'aşkīn ile dāġ dāġ eyle
2. Zamān-ı devlet-i ḥüsnuñde sultānım çerāġ eyle

dil-i 'uṣṣāk-ı zār u şeydāya:

1. **dil-i 'uṣṣāk-ı zār u şeydāya:-ya**

Gazel 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların çılġın ve inleyen gönlü.

3. Olur hemīn dil-i 'uṣṣāk-ı zār u şeydāya
4. Niyāz-ı dūr u dırāz u zamīme-sāz lezīz

dil-i 'uṣṣāk-ı zāra:

1. **dil-i 'uṣṣāk-ı zāra:-a**

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aġlayan, inleyen āşıġın gönlü.

3. Ser-i zūlfūn gehī eyler perīṣān geh nizām üzre
4. Dil-i 'uṣṣāk-ı zāra cevri eder ol şūḥ hem etmez

dil-i vīrānemi:

1. **dil-i vīrānemi:-mi**

Müfret 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkık, harap gönlü.

1. Dil-i vīrānemi yıkmaġa ne var dūnyāda
2. Ḥāne-i ḳalbimi yapsın baña Mī' mār-zāde

2. **dil-i vīrānemi:-mi**

Kaside 24

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkık, harap gönlü.

69. Ḥaḳ vūcūdun ede āfāt-ı dehiriden maḥfūz
70. Dil-i vīrānemi pāyende ede dāmen-ġir

dil-i vīrāneniñ:

1. **dil-i vīrāneniñ:-niñ**

Tesdis 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkık, harap gönlü.

1. Kimse bilmez ḥālet-i 'aşkīn dil-i vīrāneniñ
2. Mestler añlar hemān keyfīyyetin mestāneniñ

dil-i vīrānımda:

1. **dil-i vīrānımda:-ım, -da**

Diġer 3

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkık, harap gönlü.

39. Deheniñ fikri benim bu dil-i vīrānımda
40. Ğoncalar ḥāşıl eder sīne-i sūzānımda

dil-i vīrānımı:

1. **dil-i vīrānımı:-ım, -ı**

Diġer 5

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkık, harabe gönlü || Acı, keder içindeki gönlü.

17. Gehi kim etmeyesiniñ teşrīf
18. Dil-i vīrānımı edip taltīf

dil-i vakīn:

1. **dil-i yakīn:**

Kaside 8

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnanmış, tam iman etmiş gönlü.

145. Egerçi cānib-i Ḥaḳ'dan gelen belāyāya
146. Dil-i yakīn ü ta'abbūd ṣabīr ü ṣābirdir

dil-i zār:

1. **dil-i zār:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

15. Kalır mı yoğsa böyle bu dil-i zār

16. Esir-i kayd-bend-i dest-i efkār

2. **dil-i zār:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

87. Pes uyup her birine bu dil-i zār

88. Eyledi meşrebi üzre refkār

3. **dil-i zār:**

Kaside 22

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

135. Sen de bir gün edersin ey dil-i zār

136. Gül-i maşşūdu ziver-i destār

dil-i zār u nizārım:

1. **dil-i zār u nizārım:**

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşkün ve inleyen gönül.

5. Cüst ü cüdan fāriğ olsunlar karar u 'akl u hüş

6. Qandadır şimdi dil-i zār u nizārım kim bilir

dil-i zāra:

1. **dil-i zāra:-a**

Gazel 37

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

9. Bî-tevaqquf baña lutf eyler idiñ görseñ eger

10. Künc-i firqatde dil-i zāra ne eyler ümmiz

2. **dil-i zāra:-a**

Gazel 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

3. Ne yapsın baña tāli' n' işlesin gamzeñ dil-i zāra

4. Ne olduysa baña cānā muhaşşal senden olmuşdur

3. **dil-i zāra:-a**

Gazel 198

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

5. Gurūr-i lutfūñ etdikçe 'itāb etme dil-i zāra

6. Seniñ lutfūña çok mudur o mağrūr olsa sultānım

4. **dil-i zāra:-a**

Gazel 230

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

7. Nedir sevdā-yı zulfūñle belā-keşlik dil-i zāra

8. Geçilmezken miyānım bendegāna imtinānından

5. **dil-i zāra:-a**

Gazel 262

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

7. Selām eyle dil-i zāra hulusum eyleyip inhā

8. Şabā lutf et güzārūñ dergeh-i cānāne düşdükçe

dil-i zāre:

1. **dil-i zāre:-e**

Kaside 19

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

11. Feraḥ-efzā feraḥ-perver nişimenler ki zeyn olmuş

12. Tesellī-hāne-i feyz-i tecellīdir dil-i zāre

2. **dil-i zāre:-e**

Gazel 256

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

3. Bilmez mi benim derd-i derūnum ki o dil-dār

4. Bir günde biñer yāre urur bu dil-i zāre

dil-i zārı:

1. **dil-i zārı:-ı**

Gazel 238

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

3. Dil-i zārı hemīn pā-māl-i cevr ü nāz etmekden

4. Helāk etmek ise kaçdı bizi cānān sağ olsun

dil-i zārım:

1. **dil-i zārım:-ım**

Tarih 1

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

97. Bulur medhiñle envā' -ı tesellī

98. Dil-i zārım ne rütbe olsa maḥzūn

2. **dil-i zārım:-ım**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

1. Dirīğ ey tāli' -i bed-kār u bī-dād

2. Dil-i zārım ki bir kez etmediñ şād

3. **dil-i zārım:-ım**

Terkib-bend 1

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

71. Benim ol 'āşık-ı ser-mest ü rüsvā

72. Dil-i zārım ki nālem etdi tekdır

4. **dil-i zārım:-ım**

Gazel 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

3. Perişân eyleyen 'aklım gibi her şeb dil-i zārım
4. Hayāl-i kākül-i ser-der-hevā-yı mihribānımdır

5. **dil-i zārım:-ım**

Gazel 264

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

1. Dil-i zārım benim devr edeli mey-hâne mey-hâne
2. Gezer oldu şehā dillerde ol bigâne bigâne

dil-i zārımı:

1. **dil-i zārımı:-ım, -i**

Kaside 31

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

81. Yıldı bir kerre gelir 'āleme şeh-r-i şa 'bān
82. Hıvān-ı lutfuñla dil-i zārımı ignā eyle

dil-i zārımız:

1. **dil-i zārımız:-i, -ımız**

Kaside 8

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inleyen gönül.

147. Terahhüm etmeseñ ammā tebāh olur hālim
148. Felāket ile dil-i zārımız muğāmirdir

dil-i zārın:

1. **dil-i zārın:-ın**

Tahmis 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

23. Hülüşün aňlamak ister iseñ dil-i zārın
24. Çeker mi cān ü gönülden cefā vü āzārın

2. **dil-i zārın:-ın**

Gazel 129

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

11. Şikenc-i kākülünde bend bend etmiş dil-i zārın
12. Bu lutfu saña Sālim degme şüh-i dil-sitān etmez

3. **dil-i zārın:-ın**

Gazel 189

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen gönül.

9. Erbāb-ı nefes nālem ederler neye teşbīh
10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zārın

diliñ mülkün sevāhat etdim:

1. **diliñ mülkün sevāhat etdim:-dim**

Terkib-bend 1

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ülkesini dolaşmak || Aşığıñ duygusal açıdan kendini iyi hissedeceği yer arayışı.

41. Fiğān kim kalmamış bir cāy-ı me' men

42. Diliñ mülkün bütün etdim seyāhat

diliñ tūti-i güvā eyle:

1. **diliñ tūti-i güvā eyle:**

Kaside 31

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Papağan misali güzel sözler söylemek.

33. Şeyhü'l-islām-ı güzīn nūr-ı cihān-ı keremiñ
34. Qand-i vaşfiyla diliñ tūti-i güvā eyle

dilir:

1. **dilir:**

Kaside 20

Mısra: 271

Cesur, yiğit || 3. Ahmed.

271. Deste alıp tūfengini o dilir
272. Atdı taraf-ı nişāna bī-te' hūr

dilirāne:

1. **dilirāne:**

Kaside 17

Mısra: 51

Cesurca, mertçe.

51. Tūfeng ü tiri dilirāne şaştı merdāne
52. Cemī'-i genc-i ma'ārifde zātı hep mahrem

dil-keş:

1. **dil-keş:**

Tarih 7

Mısra: 10

Far. Gönül cezbedici.

9. Sürürümdan dedim tārīh-i teşrifin anıñ Sālim
10. Bu dil-keş cāygāhı eyledi rüşen o dānā-dil

dillerde dāstān olsa:

1. **dillerde dāstān olsa:-sa**

Gazel 225

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Herkes tarafından bilinmek, dilden dile konuşulmak, meşhur olmak.

9. Çin-i zūlfünde gönül fāş etmede esrārımı
10. Vechi var dillerde olsa ser-güzeştim dāstān

dillere düşdükçe:

1. **dillere düşdükçe:-dük, -çe-ler, -e**

Gazel 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

İnsanların diline düşmek, dedikodusu yapılmak.

3. Vaşf-ı zūlfuñ dillere düşdükçe olma dil-şikest
4. Kāküliyçün dil-berin incinme kıl ü kāl olur

dilleri güldürür:

1. **dilleri güldürür:-ür**

Müfret 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönülleri mutlu etmek, sevindirmek.

1. Bim-i hicriñ vuslatında güldürür mü dilleri
2. Fikr-i şenbe küdeğāna telh eder āzīneyi

dil-mürdegān:

1. **dil-mürdegān:**

Kaside 30

Mısra: 17

Ölü gönüller.

17. Yine dil-mürdegān ihyā-yı nuṭk-ı cān-baḥş olsun
18. Añıp dāru'ş-şifā-yı çāre-perdāz-ı Mesihā'yı

dil-nüvāz olmak:

1. **dil-nüvāz olmak:-maḳ**

Gazel 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül okşayan.

9. Ğaribe dil-nüvāz olmak ne mümkin Sālimā eller
10. Yaḳıp kül eyledi ekser bizi bu āteşin-'ādet

2. **dil-nüvāz olmak:**

Gazel 148

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül okşayan.

5. Ğaribe dil-nüvāz olmak mürüvvetdir cihān içre
6. Eden üftādegān(a) merḥamet aşlā 'itāb etmez

dil-nüvāzān:

1. **dil-nüvāzāna:-a**

Tarih 7

Mısra: 5

Gönül okşayana yakıştır halde.

5. O deñlü dil-nüvāzāna eder tatyīb-i ḥātır kim
6. Huzūr-ı 'izzetinden dūra ḥvāhiş etmez aşlā dil

dil-perişān eyledi:

1. **dil-perişān eyledi:-di**

Gazel 206

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü perişan etmek.

7. Eyledi sevdā-yı zülfün dil-perişān şöyle kim
8. Hātırımda bir dahı cem'iyet ümmid eylemem

dil-pesendide-i 'ālem:

1. **dil-pesendide-i 'ālem:**

Gazel 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ālemde gönlün beğendiği.

3. Mevc-ber-mevc-i yem-i neş'e-i ḥikmetdir kim
4. Dil-pesendide-i 'ālem durur 'unvān-ı şabūh

dil-rübā:

1. **dil-rübā:**

Tarih 12

Mısra: 4

Far. Gönül kapıcı, mahbube.

3. Öyle cāy-ı kıṭ'a-i mevzundur
4. Kim aña bir dil-rübā dense sezā

2. **dil-rübā:**

Gazel 26

Mısra: 4

Gönül çalan, gönül hırsızı || Güzel, sevgili.

3. Perişān olmaga ḥāli dil-i āşüftenin her şeb
4. Ḥayāl-i kākülün oldu seniñ ey dil-rübā bā'is

3. **dil-rübānīn:-nüñ**

Muamma 33

Mısra: 1

Gönül çalan, gönül hırsızı || Güzel, sevgili.

1. Ne dem ğīsusu düşse dil-rübānīñ ruḥları üzre
2. Gelir Rum ehliniñ kara ḥaber Çin'den semā'ına

4. **dil-rübāya:-ya**

Gazel 95

Mısra: 2

Gönül çalan, gönül hırsızı || Güzel, sevgili.

1. Yüzünü sürmege bi-çāre ḥāk-i pāya gider
2. Bu piç ü tāb ile 'āşık o dil-rübāya gider

5. **dil-rübā:**

Gazel 121

Mısra: 9

Gönül çalan, gönül hırsızı || Güzel, sevgili.

9. Cihān bāğında öyle dil-rübā var mıdır ey Sālim
10. K'anıñ meftün u zārına ğam-ı bīm-i raḳīb olmaz

6. **dil-rübā:**

Gazel 128

Mısra: 4

Gönül çalan, gönül hırsızı || Güzel, sevgili.

3. Mecāz 'ālemi budur yalancı dünyāda
4. Ḥaḳīki şādıḳımı dil-rübā ḳabül etmez

7. **dil-rübānīn:-nüñ**

Gazel 184

Mısra: 1

Gönül çalan, gönül hırsızı || Güzel, sevgili.

1. Ülfetde zülfıyla dil-rübānīñ
2. Devlet serinde bād-ı şabānīñ

8. **dil-rübāmız:-mız**

Gazel 195

Mısra: 2

Gönül çalan, gönül hırsızı || Güzel, sevgili.

1. 'Āşkız deriz yine yāre recāmız çok degil
2. Nāz ederse bizlere ol dil-rübāmız çok degil

dil-şād:

1. **dil-şād:**

Kaside 3

Mısra: 104

(Fa.) Gönlü sevinçli.

103. Yeter küstāḥ güyuñ etdiñ inşād
104. Saña lā-taknetü yetmez mi dil-şād

dil-şād etmez:

1. **dil-şād etmez:-mez**
Terkib-bend 1
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlünü hoş etmek, mutlu etmek.
13. Dirîğ ey feyz-i da'vât-ı şehergâh
14. Beni etmez misîñ 'âlemde dil-şād

dil-şād ola:

1. **dil-şād ola:-a**
Kaside 26
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak, gönlü hoş olmak.
55. Hağ vücüduñ ede âfât-ı dehirde mahfûz
56. Ola dil-şād be-her dem o kerimü'l-küremâ

dil-şād olasız:

1. **dil-şād olasız:-asız**
Diğer 4
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak.
23. Mihr-i rıf at ile dil-şād olasız
24. Ğam-ı şeb-beççeden âzād olasız

dil-şād oldu:

1. **dil-şād oldu:-du**
Kaside 9
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak, gönlü hoş olmak.
55. Edip Âdem Şafiyu'llâh anı yād
56. Qabûl-i tevbesiyle oldu dil-şād

dil-şād olur:

1. **dil-şād olur:-ur**
Diğer 8
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak.
49. Bir gedâ olsa lutfuñ mu 'tād
50. 'Ömrü olduqça olur ol dil-şād

dil-şād u mesrûr etmediñ:

1. **dil-şād u mesrûr etmediñ:-me, -diñ**
Terkib-bend 1
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevindirmek, gönlünü hoş etmek.
31. Beni dil-şād u mesrûr etmediñ sen
32. Uşandım hâşılı süz-ı dilimden

dil-şikest:

1. **dil-şikest:**
Kaside 10
Mısra: 170
Far. Gönlü kırık.
169. Dedi ey çäre-sâz-ı her ğamgîn
170. Nice demdir bu dil-şikest ü hâzîn

dil-şikest olma:

1. **dil-şikest olma:-ma**
Gazel 80
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbi kırılmak.
3. Vaşf-ı zülfüñ dillere düşdükçe olma dil-şikest
4. Käküliyçün dil-berin incinme kıl ü kâl olur

2. **dil-şikest olma:-ma**

- Gazel 272**
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbi kırılmak.
11. 'Âşıkânın dil-şikest olma nigâhına şakın
12. Söyle kimdir sır olan didâre Allâh 'aşkına

dil-şikeste:

1. **dil-şikeste:-ye**
Kaside 10
Mısra: 87
Far. Gönlü kırık.
87. Edip ol dil-şikesteşe şefkat
88. Beyt-i Bû Cehl'e eyledi sür'at

dil-şikest-i hicrânız:

1. **dil-şikest-i hicrânız:-ız**
Diğer 2
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılıktan dolayı gönlü kargın.
15. Pây-mäliz rehinde galânız
16. Hicr ile dil-şikest-i hicrânız

dil-sitân:

1. **dil-sitân:**
Gazel 13
Mısra: 8
Gönül alan || Sevgili.
7. Nihânî rüh şihâtden görölmez deyü lecc etme
8. Gözümler gördüm oldu dideden ol dil-sitân ğâ'ib

2. **dil-sitânından:-ın, -dan**

- Gazel 230**
Mısra: 1
Gönül alan || Sevgili.
1. Kişi re'yiyle dür olmağ olur mu dil-sitânından
2. Ya âdem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cânından

dil-şude:

1. **dil-şude:**
Gazel 127
Mısra: 8
Far. Gönlü gitmiş || Âşık.
7. Bulmağ nic'olur gönlünü küyunda ğarîbân
8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz
2. **dil-şudeyi:-yi**
Gazel 150
Mısra: 2
Far. Gönlü gitmiş || Âşık.
1. Düşeli fikr-i dil-i 'âşık-ı nâlâne heves
2. Etdi ol dil-şudeyi 'aşk ile divâne heves

3. **dil-şudeniñ:-niñ**

Gazel 251

Mısra: 3

Far. Gönlü gitmiş || Aşık.

3. Firkat-i yâr ile bîmâr olan dil-şudeniñ

4. Çäre-sâz olmaya derdine Felaṭun olsa

dil-teng:

1. **dil-teng:**

Kaside 7

Mısra: 13

Far. sf. Gönlü daralmış, mustarip, mağmûm.

13. Vaşında bu esb-i hâme dil-teng

14. Meydân-ı hîrâmiyâna şıgmaz

2. **dil-teng:**

Tarih 17

Mısra: 100

Far. sf. Gönlü daralmış, mustarip, mağmûm.

99. Kaldı bu hengâm-ı deyde ğurbet ellerde dirîğ

100. Derd ile miñnet ile bî-çäre dil-teng ü hazîn

dil-teng-i keder olmazdı:

1. **dil-teng-i keder olmazdı:-maz, -dı**

Gazel 266

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederden gönlü daralmak.

13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nâ'il ğoncalar

14. Bülbulün kârı hemişe Sâlim efgân olmasa

dil-teng-i vahşet-i 'arasât:

1. **dil-teng-i vahşet-i 'arasât:**

Kaside 10

Mısra: 520

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahşer meydanının vahşetinden -dolayı- acı çekmek.

519. Olduğunda dü dide pür-katarât

520. Cân dil-teng-i vahşet-i 'arasât

dil-teşne etmiş:

1. **dil-teşne etmiş:-miş**

Kaside 23

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağrı yanık hale getirmek.

67. Tenür-ı qahrı kim dâğ-ı dil-i süzân-ı düzaḥdır

68. Zülâl-i luṭfu kim dil-teşne etmiş bāğ-ı Ṭübâ'yı

dimâğ:

1. **dimâğından:-ın, -dan**

Lugaz 3

Mısra: 21

Burun || Mum.

21. Yine böyle iken dimâğından

22. Redd olunmadı dehr bağından

2. **dimâğım:-ım**

Tarih 10

Mısra: 49

Burun.

49. Müşgsây etdi dimâğım her mü

50. Kim demiş ḥaṭṭına büyan olmaz

3. **dimâğımıza:-ımız, -a**

Gazel 274

Mısra: 1

Beyin || Burun.

1. Tenezzül etmedi büy-ı vefâ dimâğımıza

2. Sebeb bu oldu cihândan bizim ferâğımıza

dimâğ-efsürde:

1. **dimâğ-efsürdeyim:-yim**

Gazel 210

Mısra: 4

Hissizleşmek, kabiliyetsizleşmek.

3. Şemîm-âlüdekâr-ı ḥâksâr-ı ğurbet oldum ben

4. Bu hâletle dimâğ-efsürdeyim büy-ı vaṭan bilmem

dimâğ-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk:

1. **dimâğ-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk:-duk**

Gazel 141

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğurbet acısından beyni donmak, kabiliyetsizleşmek.

9. Dimâğ-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk ey Sâlim

10. Diyârımdan şabâ geldikçe büy-ı aşınâ gelmez

dimâğ-ı câna:

1. **dimâğ-ı câna:-a**

Gazel 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlümün aklı, vücudumun aklı.

1. Dimâğ-ı câna gelir mi 'aceb şemîm-i murâd

2. Eser mi gülşen-i ümmîdime nesîm-i murâd

dimâğ-ı dehr:

1. **dimâğ-ı dehr:**

Kaside 13

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın -bütün insanlar- dimağı.

105. Bu meserretle dimâğ-ı dehr olup ser-şâr-ı feyż

106. Güldü dünyânın yüzü gitdi keder geldi şafa

dimâğ-ı kâminı:

1. **dimâğ-ı kâminı:-ın, -ı**

Gazel 117

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk şuru, mutluluk düşüncesi.

7. Ümid-i büy-ı vefâ eyleyen bu gülşende

8. Dimâğ-ı kâminı âzürde-i zükâm eyler

din:

1. **dinmesin:-me, -sin**

Gazel 56

Mısra: 5

Söylenmek, ifade edilmek.

5. Âyâ olur mu meyve-i ümmîd dinmesin

6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur

dîn ugruna:

1. **dīn ugruna:**

Tarih 3

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İslam dīni için.

119. Lengerin aldı mehābetle qopup baştarda

120. Ser fedā etmege dīn ugruna gitdi gūyā

dīn-i mūbīne:

1. **dīn-i mūbīne:-e**

Kaside 27

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İslam dīni.

61. Bir veliyyu'llāh ŧhiñ aldı du'ā-yı ᧫ayrın

62. Eyledi dīn-i mūbīne nice ᧫ıdmet ki aña

diñle:

1. **diñle:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 48

Kulak vermek, dinlemek.

47. Dedi ol ŧāh-ı mūmtāz u müselle᧫

48. Cevābın vereyim pek diñle ādem

2. **diñle:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 68

Kulak vermek, dinlemek.

67. Ki zīrā ol semā'ıyle verem ben

68. Cevābın anı bir ᧫oŧ diñle gel sen

3. **diñler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 6

Kulak vermek, dinlemek.

5. Güle gūŧ etdiremez yoŧ yere bülbül iñler

6. Varaŧ-ı mihr ü vefāyı kim oŧur kim diñler

4. **diñler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 12

Kulak vermek, dinlemek.

11. Güle gūŧ etdiremez yoŧ yere bülbül iñler

12. Varaŧ-ı mihr ü vefāyı kim oŧur kim diñler

5. **diñler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 18

Kulak vermek, dinlemek.

17. Güle gūŧ etdiremez yoŧ yere bülbül iñler

18. Varaŧ-ı mihr ü vefāyı kim oŧur kim diñler

6. **diñler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 24

Kulak vermek, dinlemek.

23. Güle gūŧ etdiremez yoŧ yere bülbül iñler

24. Varaŧ-ı mihr ü vefāyı kim oŧur kim diñler

7. **diñler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 30

Kulak vermek, dinlemek.

29. Güle gūŧ etdiremez yoŧ yere bülbül iñler

30. Varaŧ-ı mihr ü vefāyı kim oŧur kim diñler

8. **diñle:**

Kaside 10

Mısra: 453

Kulak vermek, dinlemek.

453. Diñle da'vī-i ŧıdkı mūstā᧫kem

454. Edeyim ben seni miyāna ᧫akem

9. **diñlemezler:-mez, -ler**

Tarih 16

Mısra: 10

Kulak vermek, dinlemek.

9. Naŧme-i āb-ı revānın gūŧ edenler dem-be-dem

10. Diñlemezler 'andelibi gūŧ tıtmazlar neye

10. **diñledim:-dim**

Kaside 16

Mısra: 59

Kulak vermek, dinlemek.

59. Diñledim bir gāzel-i nev ile el᧫ān eyler

60. Ki sezā etse ser-āŧāz anı ŧāha bülbül

diñlen:

1. **diñlenirse:-ir, -se**

Gazel 203

Mısra: 10

Sözüne kulak verilmek || Sevgilinin āŧıŧın sözlerine kulak vermesi.

9. Sālimā ᧫āl-i dil-i nā-ŧādı biz 'arz eyleriz

10. Dergehinde diñlenirse dād u ŧekvāmız bizim

dıra᧫t:

1. **dıra᧫tın:-ın**

Tahmis 1

Mısra: 1

Far. Aŧaç.

1. O kim gūlzār-ı ᧫üsnūñ her dıra᧫tın mūntehā etmiş

2. Nihāl-i ᧫āmet-i 'uŧŧākı derd ile dü-tā etmiş

dıra᧫t-ı mūntehādan:

1. **dıra᧫t-ı mūntehādan:-dan**

Gazel 159

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Boŧ, meyvesiz aŧaç || Meyvesi olmasından dolayı başı yukarda, diktir; bu dikbaŧlılıŧı yönünden sevgili ile baŧlantılı kullanılmıştır.

7. 'Aceb mi bār-ı vaŧlına el ermezse o ser-kīŧin

8. Alınmaz ᧫āŧılı ey dil dıra᧫t-ı mūntehādan feyz

dırāz edip:

1. **dırāz edip:-ip**

Gazel 193

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzatmak || Sevgilinin güzelliğinden bahsederken konuyu uzatmak.

7. Vaŧf-ı zūlfūñ meclisinde dün gece edip dırāz

8. Bilmezine 'āŧıŧ-ı bī-çāre kırmış gibi tel

dırâz etdim:

1. dırâz etdim:-*dim*

Diğer 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Bir komuyu, durumu- çok fazla uzatmak.

23. Hele ibrâmi ben dırâz etdim

24. Şimdi teşrîfiniz niyâz etdim

dırâz evler:

1. dırâz eyler:-*r*

Gazel 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzatmak.

1. Nesim ile dırâz eyler kağın gâhî dü-tâ eyler

2. Nihâl-i tâzeler gülşende ta'lim-i cefâ eyler

2. dırâz eyler:-*r*

Gazel 86

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzatmak.

13. Murâdım anlar üstâd-ı nigâhın bir nigâhında

14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dırâz eyler

dırâz eylese:

1. dırâz eylese:-*se*

Kaside 16

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzatmak.

21. Kati pek tiz geçer mevsim-i gülzâr nola

22. Böyle efgâni dırâz eylese şeydâ bülbül

dırâz-ı dest-i temennâ:

1. dırâz-ı dest-i temennâ:

Gazel 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İstek elinin uzunluğu || Aşırı istek.

7. Ğariķ-ı baħr-i günâhız buña güvâh du'â

8. Dırâz-ı dest-i temennâ recâ değil de nedir

dırâz-ı mâ-cerâ-yı dil:

1. dırâz-ı mâ-cerâ-yı dil:

Gazel 207

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzun gönül macerası.

1. Şeb-i vuşlat ki oldu baña 'âzim

2. Dırâz-ı mâ-cerâ-yı dil ne lâzım

dırâzi-i dest-i recâdan:

1. dırâzi-i dest-i recâdan:-*dan*

Gazel 274

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ümit elinin uzunluğu || Herhangi bir şeyin gerçekleşmesini çok istemek.

5. Gönül dırâzi-i dest-i recâdan eyle hâzer

6. Naşib olan gelir elbet bizim ayağımıza

dirîğ:

1. dirîğ:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Eyvâh...! Yazık...!

1. Dirîğ ey tâli'-i bed-kâr u bî-dâd

2. Dil-i zârım ki bir kez etmediñ şâd

2. dirîğ:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Eyvâh...! Yazık...!

3. Dirîğ ey çarh-ı bed-evzâ' u keç-rev

4. Ser-â-ser etmediñ bu zâra imdâd

3. dirîğ:

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Eyvâh...! Yazık...!

5. Dirîğ ey aħter-i pes-pâye vü şüm

6. Ki saña i'timâdım etdiñ ifsâd

4. dirîğ:

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Eyvâh...! Yazık...!

7. Dirîğ ey şu'le-i âh-ı seħergâh

8. Ki etdin hân ü mân-ı şabri ber-bâd

5. dirîğ:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Eyvâh...! Yazık...!

9. Dirîğ ey ârzü-yı tab'-ı pür-gam

10. Beni sũ-yı feraħdan eylediñ yâd

6. dirîğ:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Eyvâh...! Yazık...!

11. Dirîğ ey nâle-i tab'-ı hâzinim

12. Zebânım hiç etmez misiñ âzâd

7. dirîğ:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Eyvâh...! Yazık...!

13. Dirîğ ey feyz-i da'vât-ı seħergâh

14. Beni etmez misiñ 'âlemde dil-şâd

8. dirîğ:

Tesdis 2

Mısra: 1

Eyvâh...! Yazık...!

1. Dirîğ 'âlemde bir yâr-i kerem-mu' tādımız yokdur

2. Fenâ bezminde nâ-çarız dile imdâdımız yokdur

9. **dirîg:**

Tesdis 6

Mısra: 7

Eyvâh...! Yazık...!

7. Dirîg ey dil bu güلزâr-ı cihân-ı behcet-efzâda

8. Bahâr-ı 'ömrümüz geçdi dahı dil 'aşkıdan âzâde

10. **dirîg:**

Kıt'a 6

Mısra: 1

Eyvâh...! Yazık...!

1. Şad dirîg ey cihân-ı fânî hayf

2. Hasret olduk o şâha 'âkıbeti

11. **dirîg:**

Tesdis 7

Mısra: 22

Eyvâh...! Yazık...!

21. Gül gibi bülbülünü hurrem u hândân etmez

22. Şad dirîg vaşlına gül bülbülü şâyân etmez

12. **dirîg:**

Kıt'a 7

Mısra: 3

Eyvâh...! Yazık...!

3. Tütün tütün diyerek rüy-ı ehl-i keyf dirîg

4. Şarardı şoldu çü berg-i duhân-ı nâ-mevcüd

13. **dirîg:**

Diğer 9

Mısra: 38

Eyvâh...! Yazık...!

37. Ya'ni zâr-ı gâm-ı firâkız biz

38. Sohbetinden dirîg ırakız biz

14. **dirîg:**

Tarih 17

Mısra: 99

Eyvâh...! Yazık...!

99. Kaldı bu hengâm-ı deyde gurbet ellerde dirîg

100. Derd ile miñnet ile bî-çâre dil-teng ü hazın

15. **dirîg:**

Müfret 66

Mısra: 2

Eyvâh...! Yazık...!

1. Uyup dil gönlüme gitdi ser-i zülf-i dil-ârâya

2. Dirîg ol reh-reve kim reh-nümâsı tıfl ola anıñ

16. **dirîg:-ye**

Gazel 109

Mısra: 11

Eyvâh...! Yazık...!

11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz seriñ dirîg

12. Sâlim o şulha cân ile hıdmet bilinmiyor

17. **dirîg:**

Gazel 153

Mısra: 1

Eyvâh...! Yazık...!

1. Dirîg ey meh seniñ ağıyar mişliñ gül kıyâs etmiş

2. Kıyâsı lik bî-hüde degildir iktibâs etmiş

18. **dirîg:**

Gazel 165

Mısra: 1

Eyvâh...! Yazık...!

1. Dil-i bî-çâre cihânda nice gâm çekdi dirîg

2. Ermedi kâma hezârân sitem çekdi dirîg

19. **dirîg:**

Gazel 165

Mısra: 2

Eyvâh...! Yazık...!

1. Dil-i bî-çâre cihânda nice gâm çekdi dirîg

2. Ermedi kâma hezârân sitem çekdi dirîg

20. **dirîg:**

Gazel 165

Mısra: 4

Eyvâh...! Yazık...!

3. Şunmada sâkı-i devrân ele câm-ı mey-i şevk

4. Dil ise kâse-i zehr-âb-ı sitem çekdi dirîg

21. **dirîg:**

Gazel 165

Mısra: 6

Eyvâh...! Yazık...!

5. Ülfeti erdi kemâle felegiñ buhl ile hayf

6. Başını hırkaya 'âlemde kerem çekdi dirîg

22. **dirîg:**

Gazel 165

Mısra: 8

Eyvâh...! Yazık...!

7. Degmedik tās-ı nigünuñ bir içim bâdesine

8. Câm-ı pür-feyzini ancak şeh-i Cem çekdi dirîg

23. **dirîg:**

Gazel 165

Mısra: 10

Eyvâh...! Yazık...!

9. Kâşırân ermede maşadlarına Sâlim hayf

10. Miñnet-i 'âlemi erbâb-ı himem çekdi dirîg

24. **dirîg:**

Gazel 177

Mısra: 3

Eyvâh...! Yazık...!

3. Dirîg şekl-i kıyâs-ı vefâyı nakz etdi

4. Neticesi bu mu idi olan huķūkumuzuñ

25. **dirîg:**

Gazel 187

Mısra: 1

Eyvâh...! Yazık...!

1. Dirîğ ey bî-vefâ zârîñ ferâmûş eylediñ gittiñ
2. Belâ tûfânını çeşmimde pür-cüş eylediñ gittiñ

26. **dirîğîñ:-iñ**

Gazel 187

Mısra: 5

Korumak, esirgemek.

5. Ele geldikçe yaşla hiç dirîğîñ yok şehâ ammâ
6. Beni gittikçe hicriñ ile bî-hüş eylediñ gittiñ

27. **dirîğ:-dı**

Gazel 187

Mısra: 10

Eyvâh...! Yazık...!

9. Bu gurbet ellerinde kaldı Sâlim şormadıñ hâlin
10. Dirîğ ey bî-vefâ zârîñ ferâmûş eylediñ gittiñ

dirîğ etdi:

1. **dirîğ etdi:-dı**

Gazel 204

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirgeme, menetmek.

11. Şerbet-i la'lin dirîğ etdi faķire ol tabîb
12. Sâlim-i dil-ħasteye bir ğayrı tedbîr edelim

dirîğ etme:

1. **dirîğ etme:-me**

Matla 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirgemek, menetmek.

1. Ğüşâd et sineñi cânâ sakınma mübtelâlardan
2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

2. **dirîğ etme:-me**

Matla 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirgemek, menetmek.

1. Niķâbîñ aç şakınma rüyuñu sen mübtelâlardan
2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

3. **dirîğ etme:-me**

Matla 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirgemek, menetmek.

1. Peyâm-ı vaşlıñı cânâ şakınma âşinâlardan
2. Diliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

4. **dirîğ etme:-me**

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirgemek, menetmek.

3. Ser-i engüşt-i redd ile dirîğ etme ğaridâra
4. Ğudâ la'l-i lebiñ büstân-ı ğüsne ter kirâs etmiş

5. **dirîğ etme:-me**

Gazel 232

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirgeme, menetmek.

9. Sâlim'e lutf et dirîğ etme peyâmîñ dem-be-dem
10. İltifâtîñ kesme cânâ 'âşık-ı didârdan

dirîğ etmesin:

1. **dirîğ etmesin:-me, -sin**

Gazel 199

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak.

7. Etmesin bizden şemîm-i sünbül-i zülfün dirîğ
8. Budur ancak bāğ-ı 'âlemde o gülden minnetim

dirîğ evleyecek:

1. **dirîğ evleyecek:-yicek**

Gazel 214

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Esirgemek, uzak tutmak.

5. Süm-i esbini dirîğ evleyecek rüyumdan
6. Reh-i yâre yine bî-hüde ğubâr oldum ben

dirîğâ:

1. **dirîğâ:**

Terkib-bend 1

Mısra: 30

Yazık, eyvah.

29. Fiğân ey lücce-i pey-der-pey-i ğam
30. Ğarîķ-i baħr-i ğam oldum dirîğâ

2. **dirîğâ:**

Kaside 3

Mısra: 38

Yazık, eyvah.

37. Benim murğ-ı dilim yâ Rab ser-â-pâ
38. Zünûbu âşiyân etdi dirîğâ

3. **dirîğâ:**

Gazel 29

Mısra: 8

Yazık, eyvah.

7. Bugün meydânı vâ'iz ğürmetiyle toptolu etmiş
8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirîğâ râh

diril:

1. **dirilmez:-mez**

Rübai 5

Mısra: 1

Canlanmak, hayat bulmak.

1. Tâ ölmeyicek 'âşık-ı bî-çâre dirilmez
2. Merg olmayıcaķ cennet-i a'lâya girilmez

dirîne:

1. **dirînedir:-dir**

Gazel 240

Mısra: 7
Eski, kadim.

7. Dil ile dîrinedir ğavġaları
8. Hiç kesilmez mâ-cerâ-yı ârzü

diş:

1. **diş:**

Tarih 24
Mısra: 11
Diş.

11. Kad serve beñzer diş düre ben bildigim ol sâhire
12. Şâhenşeh-i baħr ü bere verilse maķbûle geçer

ditre:

1. **ditrer:-r**

Tarih 1
Mısra: 9
Titretmek.

9. O bezme ħvâhişinden turma ditrer
10. Serinde dil-berânîñ zülf-i şeb-gün

2. **ditrer:-r**

Gazel 12
Mısra: 10
Titretmek.

9. Kâse-i çeşimde bî-hüde degildir cünbişi
10. Eşk-i çeşm-i âşîka baķdıķça ditrer âfîtab

dîvân:

1. **dîvân:**

Diğer 4
Mısra: 59
Şiir kitabı.

59. Etmege başladı dîvân tertîb
60. Lîk ammâ ki ben etdim terġîb

dîvân kurdu:

1. **dîvân kurdu:-du**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 110
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yerde bulunmak, sabit kalmak.

109. Çıķdı ol mâħ felekde durdu
110. Şeh-i encüm idi dîvân kurdu

dîvân turmuş:

1. **dîvân turmuş:-muş**

Diğer 3
Mısra: 133
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplanmak, sıralanmak || Fidanların yan yana, bir arada bulunması.

133. Tâze naħlân-ı Çubuklu ise dîvân turmuş
134. Şan selâm almaġa züvvârına ġazır olmuş

dîvân turur:

1. **dîvân turur:-ur**

Tarih 12
Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplanmak.

17. Boynu baġlı kul gibi cümle çemen
18. Şaf-be-şaf dîvân turur şubħ u mesâ

dîvâna çıkamaz:

1. **dîvâna çıkamaz:-amaz**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 115
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzura çıkmak .

115. Şaħş-ı şirret çıkamaz dîvâna
116. Uġrar etbette o bir hicrâna

dîvâna çıksa:

1. **dîvâna çıksa:-sa**

Kaside 22
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzura çıkmak .

33. Çıksa dîvâna ol vezîr-i güzîn
34. ‘Adl ü iħsân turur yesâr u yemîn

dîvâna geldiğinde:

1. **dîvâna geldiğinde:-dik, -in, -de**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 181
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzura ġitmek.

181. Dâda dîvâna geldiğinde bular
182. İsmiñi kim bilir nice derler

dîvâne:

1. **dîvânedir:-dir**

Gazel 99
Mısra: 1
Divane || Aşık.

1. Añıp zencîr-i zülfüñ aġlasam dîvânedir derler
2. Ĥikâyet eylesem derd-i serim efsânedir derler

dîvâne edip:

1. **dîvâne edip:-ip**

Gazel 221
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Deli etmek,delirtmek.

3. Beni zencîr-i zülfüñle esîr-i ‘aşkıñ etme gel
4. Dil-i aşüftemi cânâ edip dîvâne neylersin

dîvâne etdi:

1. **dîvâne etdi:-di**

Gazel 150
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli etmek,delirtmek.

1. Düşeli fikr-i dil-i ‘aşık-ı nâlâne heves
2. Etdi ol dil-şudeyi ‘aşķ ile dîvâne heves

dīvān-ı haşre kaldı:

1. **dīvān-ı haşre kaldı:-dı**
Gazel 203
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölümden sonraya, ahirete kalmak || Âşığın sevgiliden dolayı çektiklerinin sorulması..
5. Hüsününe şâhib çıkar 'âlem şikâyet eylesem
6. Sevdigim dīvān-ı haşre kaldı da' vâmız bizim

dīvānı kurunca:

1. **dīvānı kurunca:-unca**
Kaside 12
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşamı başlatmak, Allah'ın kainatı yaratması.
17. Kurunca pâdişeh-i istitâ'a dīvānı
18. Çalındı mebbe'-i büngâh-ı fitratîñ şûrı

dīvānına girdim:

1. **dīvānına girdim:-dim**
Rûbai 10
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
... nın huzuruna gelmek.
3. Müjgân u şirişkimle edip rıq'amı tesvîd
4. Tâ almağičün haqqımı dīvānına girdim

divār:

1. **diyārın:-iñ**
Gazel 48
Mısra: 12
Memleket.
11. Şehr-bend-i ârzüda deng-ber-deng-i heves
12. Hep metâ'ı bu diyārın taze dâğ-ı yâr olur
2. **diyārın:-iñ**
Gazel 133
Mısra: 11
Memleket.
11. Bu diyārın güzelinden geçelim ser-tâ-pâ
12. Sâlimâ hâk-i Sitanbul'a haqqikat gelmez
3. **diyārımdan:-ım, -dan**
Gazel 141
Mısra: 10
Memleket.
9. Dimâğ-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk ey Sâlim
10. Diyārımdan şabâ geldikçe büy-ı âşinâ gelmez

divāra atdı:

1. **divāra atdı:-dı**
Diğer 9
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı yere göndermek || Gönlün başka olumsuz duygulara kapılması.
35. Fülk-i dil çıkmadın kenâra dağı
36. Rüzgâr atdı bir diyāra dağı

divār-ı ğurbetde:

1. **diyār-ı ğurbetde:-de**
Kaside 8
Mısra: 141
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yabancı memleket.
141. Ki ben bu güne firāk u diyār-ı ğurbetde
142. Ola 'ilâclar anda hâzîn ü hâsirdir

diye:

1. **diye:**
Kaside 11
Mısra: 22
Diyerek, söyleyerek.
21. Ki ya'ni dest-gir ola bize yarın Şafıyyu'llâh
22. Benim evlâdımı 'afv et diye ol mekrümet kânı
2. **diye:**
Tarih 16
Mısra: 4
Diyerek, deyip.
3. Öyle cây-ı dil-güşâ-yı rûh-efzâ kim hemân
4. Görse Rıdvân tarh-ı pâkin kaçır-ı cennetdir diye
3. **diye:**
Tarih 16
Mısra: 12
Sebepten, nedenden dolayı.
11. Kâtib-i a'mâl-i hayr ol şuffeyi rüz-ı kıyâm
12. Hayr edip Beykozlular bünyâd etdiler diye

diz:

1. **dizilmiş:-il, -miş**
Kaside 19
Mısra: 22
Dizmek || Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.
21. Olur lâle müşâbih çiftleriñ her reng-i gül-fâmı
22. O mercân-pârelerle kim dizilmiş tarh-ı zer-târe

dizil:

1. **dizilirler:-ir, -ler**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 120
Sıralanmak.
119. Şanma bî-hüde nücüm u ahter
120. Dizilirler felege ser-tâ-ser

doğ:

1. **doğmaz:-maz**
Kaside 1
Mısra: 121
Ortaya çıkmak.
121. Deme doğmaz şeb-i kederde zafer
122. Geceler yüklüdür demiş erler
2. **doğmasın:-ma, -sın**
Kaside 4
Mısra: 20
Doğmak, dünyaya gelmek.
19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nür-ı İlahî'niñ
20. Sezâ gördü sa'âdetle o şebde doğmasın Mevlâ

3. **dogupdur:-up, -dur**

Kaside 4

Mısra: 22

Doğmak, dünyaya gelmek.

21. Nice reşk etmesin sâ'ir şebân-ı diğerân anı

22. Ki ol şebde sa'âdetle dogupdur ol meh-i ra'nâ

4. **doğmağa:-ma, -ğa**

Muamma 15

Mısra: 1

Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek.

1. 'İzârı var iken hürşid doğmağa elem çekmiş

2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-liķâ nola

doğru bak:

1. **doğru bak:**

Gazel 254

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçeği, ahvali tam olarak görmek.

9. Doğru bak Sâlim-i zâra şaķın ey mâh-liķâ

10. Gehi tatyîb-i dil-i 'âşık-ı mehcür eyle

dök:

1. **döküp:-üp**

Kaside 10

Mısra: 217

Akıtmak, dökmek.

217. Döküp âb-ı vuzû'-ı vâlâsın

218. Etdi ihyâ nihâl-i zîbâsın

2. **döker:-er**

Gazel 11

Mısra: 10

Dökmek.

9. Nola murğ-ı dilim kalsa ser-i zülfünde ey sâķi

10. Hâbâb-ı sâğar-ı rahşân döker mestâneyim cânâ

3. **döküp:-üp**

Kaside 18

Mısra: 35

Saçmak, serpmek.

35. Berf şanma döküp eczâ-yı şitâya gerdün

36. Feleğin eylemede taḅ'ına tedbîr-i fuşul

4. **döker:-er**

Gazel 49

Mısra: 3

Dökmek.

3. Şebâtın fehm için silker döker her târ-ı gîsûsun

4. Nezâketle dil-i 'uşşâķı dil-ber imtiḥân eyler

dökül:

1. **dökülmüş:-müş**

Kaside 8

Mısra: 70

Oluşmuş, meydana gelmiş.

69. Kûmeyt-i ḥâme gezinmiş bu yolda bir iz var

70. Degil nuķâḫ dökülmüş o naķş-ı ḥâfîrdir

2. **döküldü:-dü**

Kaside 9

Mısra: 6

Çok fazla olduğundan taşmak || Allah'ın ihsanının fazlalığı.

5. Dolup havz-ı beden nûr-ı Hudâ'dan

6. Döküldü taşdı feyz-i Kibriyâ'dan

3. **dökülen:-en**

Kaside 18

Mısra: 12

Saçılmak, yerlere dağılmak.

11. Âsiyâb-ı feleğin çarḫı döner döndükçe

12. Berf şanma dökülen olmada rîzân burgül

4. **dökülen:-en**

Kaside 18

Mısra: 33

Aşağı doğru sarmak || Saç.

33. Dîdesinden dökülen lû'lelerin âb-ı revân

34. Kaḫra-ber-kaḫra eder yâd-ı zamân-ı eylül

5. **dökülse:-se**

Kaside 18

Mısra: 37

Saçılmak.

37. Daķķ edip etdi niğün anı dökülse ne 'aceb

38. Hâven-i çarḫdan incü-yı sefid-i maḫlûl

dokun:

1. **doķundukça:-duk, -ça**

Gazel 58

Mısra: 1

Ellemek, el sürmek, el sürüp karıştırmak.

1. Doķundukça dil-i mağmûmuma cânâ nevâ artar

2. Leked-ḫorde olan fağfûrda elbet şadâ artar

dol:

1. **dolmuş:-muş**

Kaside 5

Mısra: 14

Tamamen kaplamak.

13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâķ

14. Nûr ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ

2. **dolup:-up**

Kaside 9

Mısra: 5

Tamamen kaplamak.

5. Dolup havz-ı beden nûr-ı Hudâ'dan

6. Döküldü taşdı feyz-i Kibriyâ'dan

3. **doldu:-du**

Kaside 12

Mısra: 23

Tamamen kaplamak.

23. Zemîni ins ile doldu ḫazâ'ir-i Ḳuds'ûñ

24. Cihânı eyledi leb-rîz ḫikmetiñ nûri

4. **dolmadadır:-ma, -da, -dır**

Kaside 18

Mısra: 67

Bir şeyin çok fazla olması.

67. Kef-i cüduyla anıñ dolmadadır baħr-i muħiṭ
68. İnzimām eylese eṭrāfına mecrā-yı süyül

dolas:

1. **dolaşırlar:-ır, -lar**

Kaside 32

Mısra: 34

Etrafını gezmek.

33. Görmege zāt-ı şeref-baħşını hürşid ü kamer
34. Dolaşırlar der-i vālāsını her şubħ u mesā

2. **dolaşmaz:-maz**

Gazel 242

Mısra: 5

Dolaşmak || Belli bir yerde gezmek.

5. Kuṭr-ı pīrāmen-i mühr ile dolaşmaz aşlā
6. Hāric-i dā'iredir merkez-i reftār-ı 'adū

dön:

1. **döndü:-dü**

Diğer 3

Mısra: 113

Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-ħaḳ
114. Bu fezālar da cevāmi'e olupdur mülħaḳ

2. **döndü:-dü**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 61

Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

61. Baña döndü dedi ol şāh-ı zībā
62. O yār-ı hālet-efzā meclis-ārā

3. **dönmezem:-mez, -em**

Diğer 9

Mısra: 93

Vazgeçmek, caymak.

93. Dönmezem ben netice el-ħāşıl
94. Dergehiñden seniñ begim ez-dil

4. **dönüp:-üp**

Kaside 9

Mısra: 39

Yüzünü, düşüncesini belli bir noktaya çevirmek ||

Hz. Muhammed'in öğretilerine yönelmek.

39. O miħrāba dönüp āgāh-diller
40. Neler zıkr etdiler Allāhu ekber

5. **döndü:-dü**

Kaside 10

Mısra: 354

Geri gelmek, geri dönmek.

353. Ṭarfına oldu olmadı o yaḳın
354. Ric'at-i қаħḳar ile döndü la'ın

6. **döner:-er**

Kaside 12

Mısra: 162

Yönelmek.

161. Zāmīr-i pākini bir kıblegāh kılmış kim
162. Döner o semte cihānıñ cebīn-i pūr-nūr

7. **döndü:-dü**

Tarih 13

Mısra: 3

*Bir durumun değişerek tersi yönde gerçekleşmesi ||
Yüzde ayva tüylerinin çıkması.*

3. Bir şeb-i tārike döndü hāşılı nev-rūzumuz
4. Aşikār etdikde ḥaṭṭıñ baħtımın taḳvīmını

8. **döner:-er**

Kaside 18

Mısra: 11

Zamanın geçmesi.

11. Āsiyāb-ı feleğin çarlı döner döndükçe
12. Berf şanma dökülen olmada rīzān buręül

9. **döndükçe:-dükçe**

Kaside 18

Mısra: 11

Zamanın geçmesi.

11. Āsiyāb-ı feleğin çarlı döner döndükçe
12. Berf şanma dökülen olmada rīzān buręül

10. **döndü:-dü**

Kaside 20

Mısra: 276

*Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ...
hāline gelmek.*

275. Zarb olunca derünuna maḳrūn
276. Ay naḳşına döndü ol altun

11. **döner:-er**

Tarih 24

Mısra: 8

Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

7. Görse anı Yūsuf eger der idi mā hāzā beşer
8. Ṭāvūs-ı ḳudsīye döner her ḳanda olsa cilveger

12. **döner:-er**

Kaside 34

Mısra: 83

Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

83. Gözüm kıble-nümāāsā döner ol şūħ döndükçe
84. Ḥayāliyle ḥayālim güyiyā fānūs-ı mīnādır

13. **döndükçe:-dükçe**

Kaside 34

Mısra: 83

Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

83. Gözüm kıble-nümāāsā döner ol şūħ döndükçe
84. Ḥayāliyle ḥayālim güyiyā fānūs-ı mīnādır

14. **döner:-er**

Gazel 172

Mısra: 11

Feleğin arzu ve istek doğrultusunda dönmesi.

11. Felek döner mi murādımca Sālimā bilmem
12. Ṭabī'at ehline hicrān cihān cihān ancaḳ

15. **döndüğünü:-dük, -ün, -ü**

Gazel 189

Mısra: 10

Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

9. Erbâb-ı nefes nâlem ederler neye teşbîh
10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zârîñ

16. **dönmez:-mez**

Gazel 225

Mısra: 8

Feleğîn arzu ve istek doğrultusunda dönmesi.

7. Bahta dâ'irdir 'itâb u luţf-ı evzâ'-ı felek
8. Âdemiñ gönülünce dönmez çarh-ı keç-rev her zamân

donan:

1. **donanıp:-ıp**

Tarih 3

Mısra: 115

Donanma.

115. Donanıp ol dağı bahri nice biñ zevrak ile
116. Kıldı berren gidecek 'asker-i pâki peydâ

2. **donanır:-ır**

Diğer 3

Mısra: 44

Donanmak || Birinin gönülde, zihinde yer etmesi.

43. Çeşmiñin resmi kaçan bu dile 'azmi eyler
44. Donanır gülşen-i kalbimde benim nergisler

3. **donanmışdır:-muş, -dır**

Muamma 6

Mısra: 2

Süslenmek || Şarap üzerindeki kabarcıkların şaraba katmış olduğu görüntü.

1. Habâb-ı meyledir tertib-i ülfet bezm-i 'işretde
2. Kıyâs etme ki bî-hüde donanmışdır ser-â-pâ râh

donanma-yı hümâyün:

1. **donanma-yı hümâyün:**

Tarih 3

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek donanma (Osmanlı donanması).

117. Evvelâ çıktı donanma-yı hümâyün bahre
118. Çekdirip firkateler töldü be-her-câ deryâ

donat:

1. **donatmış:-muş**

Gazel 29

Mısra: 4

Donatmak.

3. Görüp meyde kıyâs etme habâbın eylemiş tertib
4. Donatmış sinesin dâğ-ı firâkıñla ser-â-pâ râh

2. **donatsın:-sın**

Gazel 215

Mısra: 3

Donatmak.

3. Donatsın yârelerle sine-i bî-kînesin 'âşık
4. Tenin ser-tâ-be-pâ dâğ-ı cefâña çeşm ü güş etsin

dört yüz doksan ikidir:

1. **dört yüz doksan ikidir:-dir**

Tarih 3

Mısra: 228

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

492 sayısı.

227. Oldu târih neved penc ü hezâr u sî şad

228. Bu ise dört yüz doksan ikidir ser-tâ-pâ

döşen:

1. **döşenip:-ip**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 111

Yayılmak, serilmek.

111. Telli pullu döşenip aña hemân

112. Kehkeşân oldu bisât-ı dîvân

2. **döşendi:-di**

Diğer 3

Mısra: 62

-Baharın gelişiyile- yeşil otların bitmesi, her yerin yeşillenmesi.

61. Gele şâyed deyü gülzâr-ı temâşâyâ seni

62. Hep döşendi yine yollarda kumâş-ı çemenî

3. **döşendi:-di**

Kaside 12

Mısra: 3

Döşenmek || "Kün fe yekun" ayetinden hareketle ilahi emirlerin gerçekleşmesi.

3. Döşendi zülfe-i tuğrâsı kâf-ı kâfîniñ

4. Kemâl-i kudret-i Hakk'ın yazıldı menşürü

4. **döşendi:-di**

Tarih 17

Mısra: 5

Kaplamak.

5. Berfden şimdi döşendi gülşene kâlîçalar

6. Hep hicâb altında kaldı luţf-ı Hakk'dan nesterin

5. **döşendi:**

Kaside 34

Mısra: 3

Yayılmak, serilmek.

3. Döşendi şâh-ı nev-rûza firâş-ı aţlas-ı hazrâ

4. Şükûfeyle çemenler bir çiçekli pâk kemhâdır

6. **döşenir:-ir**

Kaside 35

Mısra: 43

Yayılmak, serilmek.

43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı hazrâ

44. Şu 'arâ eyleye şâyed deyü gülzâra güzâr

döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kün:

1. **döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kün:**

Kaside 6

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Kün emrinin" kaf harfinin saçaklarıyla- Sütlüs hat yazısındaki çengele verilen isim- döşenmek || Kün fe yekün - Ol der ve olur manasına gelen Yasin suresi 82. ayet- emriyle her şeyin yaratılması.

51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kün

52. O feyz ile olupdur bezm-i hyâ şem' ü pervâne

dost:

1. **dosta:-a**

Kaside 18

Mısra: 64

Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.

63. O imâm-ı hâkıf etmiş nıgehin şun '-ı Hudâ

64. Dosta ni 'met ü a 'dâsına seyf-i meslûl

döy:

1. döyer:-er

Tahmis 3

Mısra: 21

Dayanmak, tahammül etmek.

21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bâriñ

22. Miñekk-i tecrübe ile cefâda etvârîñ

2. döyer:-er

Rübai 6

Mısra: 4

Dayanmak, tahammül etmek.

3. Gör sille-ğor-ı dest-i kaçâ-yı ğam-ı dehrî

4. Âdem mi döyer bunca ğam-ı derd ü belâya

3. döymez:-mez

Gazel 152

Mısra: 9

Dayanmak, tahammül etmek.

9. Gerçi döymez vaşla deytü eylemiş hicre karîñ

10. Sâlimâ hâkķımda bahtım sũ '-i tedbir eylemiş

döyme:

1. döymeği:

Gazel 23

Mısra: 7

Tahammül etmek, katlanmak, dayanmak.

7. Terk-i dâreyn eyledim ben döymeği terk eyleyip

8. Mağv-ı yâr ol çık aradan ħalmasın zât u şîfât

du 'â:

1. du 'âsını:-sı, -nı

Tesdis 1

Mısra: 19

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

19. Hudâ kâdirdir 'uşşâķıñ du 'âsını kabûl eyler

20. Ğarîb ü derdmend ħalmaz hemîşe böyle ħâkister

2. du 'âsı:-sı

Terci-bend 1

Mısra: 58

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

57. Zülf-i müşğîniñle mihr-i rüyüñü yâd eyleyip

58. Saña her şeb Sâlim 'iñ budur du 'âsı tâ şehîr

3. du 'â:

Tarih 3

Mısra: 64

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

63. Farz-ı 'ayn olduĝu nür-ı başarıñ gibi 'ayân

64. Her dem ol ħurretü 'l-'ayneyn-i cihânbâna du 'â

4. du 'â:

Tarih 3

Mısra: 106

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle ħarâr

106. Oldu Mosķov üzerine sefer olmaĝa du 'â

5. du 'â:

Diğer 4

Mısra: 83

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

83. Yâd edip daħı du 'â ile beni

84. Geh tãvãfiñda recã ile beni

6. du 'â:

Diğer 4

Mısra: 92

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

91. Hele luţf ile mürüvvet eyle

92. Geh du 'â ile 'inâyet eyle

7. du 'â:

Kaside 5

Mısra: 103

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

103. Sâlimâ ĝayrı du 'â vaķtı bedidâr oldu

104. Ne bu iķşâr-ı kelâmıñ ne bu 'arz-ı şekvâ

8. du 'âya:-ya

Diğer 9

Mısra: 125

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

125. Hele olduĝ du 'âya biz muhtâc

126. Etmeye Ħaķ şafâmızı târâc

9. du 'â:

Kaside 10

Mısra: 284

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

283. K 'eylemişdi o ĝün Resûl-i Hudâ

284. İbni 'Abbâs ħânesinde du 'â

10. du 'âdır:-dır

Kaside 13

Mısra: 124

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

123. Sâlimâ re 's-i hümâyüñüñ şaķın taşdı 'den

124. Ba 'd-ez-în tãyy-ı suħan ħıl kim du 'âdır müdde 'â

11. du 'âdır:-dır

Tarih 17

Mısra: 85

Allah 'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah 'a yalvarma, yakarış.

85. Eskiden kârım du 'âdır zãtuña her vechile

86. Bu söze şâhid gerekmez Ħaķ bilir ħalbim hemîñ

12. **du'āniñ:-niñ**
Kaside 18
Mısra: 113
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
113. Biz de Sâlim o du'āniñ şerefin hâ'iz olup
114. Olalım zât-ı hümâyûna du'āya meşgûl
13. **du'āya:-ya**
Kaside 18
Mısra: 114
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
113. Biz de Sâlim o du'āniñ şerefin hâ'iz olup
114. Olalım zât-ı hümâyûna du'āya meşgûl
14. **du'āsı:-sı**
Kaside 19
Mısra: 94
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
93. Bütün 'âlem anıñ müstağrak-ı deryâ-yı cūdudur
94. Du'āsı farz-ı 'ayn olmuş durur büldân ü emşâre
15. **du'ā:**
Kaside 19
Mısra: 99
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
99. Du'ā hengâmıdır ğayrı yeter taşdı' ey Sâlim
100. Çemende başladı murğân-ı gülşen vird-i eşhâre
16. **du'ā:**
Kaside 20
Mısra: 245
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
245. Nice olmaz derûni aña du'ā
246. O güzide şeh-i kerem-fermâ
17. **du'ā:**
Kaside 24
Mısra: 61
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
61. Sâlimâ ğayrı du'ā vaqti bedidâr oldu
62. Yetişir evc-i kûsûruñda bu tekşir-i keşir
18. **du'ā:**
Kaside 26
Mısra: 49
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
49. Hâşılı zât-ı şerifine du'ā vâcibdir
50. Mişlini görmedi zîrâ anıñ a'lâ ednâ
19. **du'āyı:-yı**
Kaside 28
Mısra: 60
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
59. Dâ'im ol şadr-ı sa'âdetde cihân içre müdâm
60. Bu du'āyı hülk-ı Sâlim zübde-i ezkâr eder
20. **du'āña:-ñ, -a**
Kaside 30
Mısra: 72
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.

71. Ser-âğâz-ı gülistân-ı şenân etdikçe dil murğû
72. Du'āña pey-rev eyler 'andelib-i nâ-şikîbâyı
21. **du'ā:**
Kaside 30
Mısra: 105
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
105. Teğazzül de tamâm oldu du'ā hengâmıdır ğayrı
106. Yeter Sâlim 'inân-ı esb-i kilke etdiñ irhâyı
22. **du'āsın:-sın**
Kaside 31
Mısra: 89
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
89. İltizâm eyle du'āsın o 'adimü'l-mişlin
90. Bu niyâzi şeb ü rûzân ü be-her-câ eyle
23. **du'ā:**
Gazel 47
Mısra: 6
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
5. Baña geldikde neden böyle sükûtuñ âyâ
6. Yoğsa ey şeyh du'ā bizlere isrâf mıdır
24. **du'ā:**
Gazel 82
Mısra: 7
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
7. Ğarîk-ı bahr-i günâhız buña güvâh du'ā
8. Dırâz-ı dest-i temennâ recâ degil de nedir
25. **du'ā:**
Gazel 92
Mısra: 6
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
5. Etsin maţâf Ka'be-i 'ulyâ-yı küyünü
6. 'Aşık o bezmghehde du'ā müstecâb olur
- du'ā edince:**
1. **du'ā edince:-ince**
Kaside 10
Mısra: 131
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
131. Bereketle du'ā edince hemân
132. Enes'in haysına o Fahr-i cihân
- du'ā edip:**
1. **du'ā edip:-ip**
Tarih 1
Mısra: 125
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
125. Du'ā edip dedim bu sūra târih
126. Ola bu sūr-ı Hân Ahmed hümâyün
2. **du'ā edip:-ip**
Tarih 8
Mısra: 81
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
81. Kudüm-ı pâkine ben de du'ā edip dedim târih
82. Mu'ammer ola İsmâ'il Beg ihsân eyleye Rezzâk

du'ā etdi:

1. du'ā etdi:-di

Kaside 10

Mısra: **105**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.

105. Naḥl-i ḥurmāya bir du'ā etdi

106. Cābir'in deynine vefā etdi

du'ā etmez:

1. du'ā etmez:-mez

Kaside 20

Mısra: **300**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.

299. Ne hünerdir bu şüret-i zibā

300. Nice etmez kişi o şāha du'ā

du'ā eyle:

1. du'ā eyle:

Kaside 29

Mısra: **54**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazarru, dua etmek.

53. Çünkü mümkün değil ol zāt-ı şerifi midḥat

54. Sālimā eyle du'ā eyleme taşdı yeter

du'ā eyledi:

1. du'ā eyledi:-di

Kaside 10

Mısra: **211**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua etmek.

211. Eyledi bir du'ā o Peygamber

212. Hep yetişdi nevale-i asker

du'ā eyler:

1. du'ā eyler:-r

Diğer 1

Mısra: **24**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazarru, dua etmek.

23. Sıhḥat üzre gönül şafā eyler

24. Cümle aḥbāba hep du'ā eyler

dū'ā eylevelim:

1. dū'ā eylevelim:-yelim

Kaside 24

Mısra: **63**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazarru, dua etmek.

63. Gel dū'ā eylevelim cān ü gönülden şeb ü rüz

64. Ne murād eyler ise ede Ḥudā cümle yesir

2. du'ā eylevelim:-yelim

Kaside 35

Mısra: **67**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazarru, dua etmek.

67. Vaḫtidir gayrı du'ā eylevelim ez-dil ü cān

68. Şu'arāyı kim ede ḥazret-i Ḥaḫ ber-ḥurdār

du'ā kıl:

1. du'ā kıl:

Kaside 22

Mısra: **138**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.

137. Hemān ey ḥāme-i sütüde-edā

138. Dā'imā kıl o zāta böyle du'ā

du'ācı:

1. du'ācı:-ñ

Kaside 25

Mısra: **47**

Bir kimseye dua eden.

47. Hezār ihlāş ile Sālim du'ācı etmede her dem

48. Du'ā-yı zāt-ı pākiñ ile faḫr ey āşaf-ı dānā

2. du'ācıdır:-m, -dır

Kaside 30

Mısra: **81**

Bir kimseye dua eden.

81. Du'ācıdır demeñ bile yeter baña sa'adet kim

82. Değişmem intisābım verseler ger baña dünyāyı

du'ā-güy-ı devām-ı devletiñ olmakdan:

1. du'ā-güy-ı devām-ı devletiñ olmakdan:-dan

Kaside 25

Mısra: **52**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin konumunun sürekliliği için dua etmek.

51. Senāñı ol kadar vird eyledim kim baña gelmez hiç

52. Du'ā-güy-ı devām-ı devletiñ olmakdan istifā

du'ālar olunur:

1. du'ālar olunur:-ur

Diğer 3

Mısra: **149**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bir kişi için- dua etmek.

149. Ḥazret-i Luṫfi Efendi'ye du'ālar olunur

150. Hem daḫı Es'ad Efendi'ye senālar olunur

du'āñ eyleveler:

1. du'āñ eyleveler:-ye, -ler

Kaside 18

Mısra: **111**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazarru, dua etmek.

111. 'Arz-ı Yeşrib ile Baḫḫā' da du'āñ eyleveler

112. Rüz u şeb ez-dil ü cān ḥāşılı hep Āl-i Betül

du'ā-yı 'ālemi:

1. du'ā-yı 'ālemi:-i

Tarih 2

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm insanların duası.

13. Ḥazret-i Bārī du'ā-yı 'ālemi maḫbül edip

14. Eyledi şāyān hezārān ni'met ü ikrāmına

du'ā-yı devletdir:

1. du'ā-yı devletdir:-dir

Kaside 17

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanat için (3. Ahmed'in saltanatı) dua etmek.

75. Kula da lâyıķ olan hep du'â-yı devletdir
76. Nitekim 'âleme yek-ser senâsıdır elzem

du'â-yı devletiñ:

1. **du'â-yı devletiñ:-iñ**

Tarih 17

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makamuna duacı olmak.

107. Şu ki kudret var firâķ-ı derd ile ben de hemân
108. Kim du'â-yı devletiñ edip hemîn hıñn-ı haşîñ

du'â-yı dil-harâbân-ı mahabbet:

1. **du'â-yı dil-harâbân-ı mahabbet:**

Tarih 18

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbetten -dolayı- gönli kırık olanların duası.

17. Esâsın ķurdu mi'mâr-ı ezel şevķin bi-hâmî'dî'llâh
18. Du'â-yı dil-harâbân-ı mahabbet müstecâb oldu

du'â-yı hayrın aldı:

1. **du'â-yı hayrın aldı:-dı**

Kaside 27

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birini duasını almak. Kendisine dua edilmesi.

61. Bir veliyyu'llâh şehîñ aldı du'â-yı hayrın
62. Eyledi dîn-i mübîne nice hıdmet ki aña

du'â-yı şubh-demî:

1. **du'â-yı şubh-demî:**

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah vakti edilen dua.

3. Tılısm-ı genc-i mahabbet hulûş-ı 'âşıķdır
4. Du'â-yı şubh-demî kîmyâ değil de nedir

du'â-yı vaşl-ı yâr-i ser-keşi kılmak:

1. **du'â-yı vaşl-ı yâr-i ser-keşi kılmak:**

Gazel 239

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikbaşlı sevgiliye kavuşmak için dua etmek.

7. Kılmak isteyen du'â-yı vaşl-ı yâr-i ser-keşi
8. Almak ister ol muķaddem eşk-i çeşm ile vuzû

du'â-yı zât-ı pâkiñ:

1. **du'â-yı zât-ı pâkiñ:-iñ**

Kaside 25

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek şahsa dua etmek.

47. Hezâr ihlâş ile Sâlim du'âciñ etmede her dem
48. Du'â-yı zât-ı pâkiñ ile fâhr ey âşaf-ı dâñâ

du'â-yı zât-ı pâkiñe:

1. **du'â-yı zât-ı pâkiñe:-iñ, -e**

Tarih 8

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek şahsa dua etmek.

63. Du'â-yı zât-ı pâkiñe hemân 'atf-ı 'inân edip
64. Der-i medh ü genâ vü zıkr ü vaşfiñ edelim iğlâķ

du'â-yı zâtın:

1. **du'â-yı zâtın:-ın**

Tarih 8

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek şahsa dua etmek.

79. Hâlâyıķ maķdem-i pâkin anıñ güş etdiginde hep
80. Du'â-yı zâtın etdi her biri evrâdına ilhâķ

du'â-yı zâtını:

1. **du'â-yı zâtını:-ın, -ı**

Kaside 30

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek şahsa dua etmek.

37. Du'â-yı zâtını girye-künân her subh etmekte
38. Görüp pür-jâle zann etme 'izâr-ı verd-i hamrâyi

duçâr olan:

1. **duçâr olan:-an**

Gazel 230

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müptela olmak.

9. Duçâr olan şikenc-i kâkülünde göñlüme Sâlim
10. Bilir 'uşşâķ içinde derdmendi âh u figânından

duçâr oldu:

1. **duçâr oldu:-du**

Kaside 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rastgelmek, karşılaşmak.

1. Şebâñgeh 'azm edip şad şevķ ile gül-geşt-i kühsâre
2. Duçâr oldu dü çeşmim bir 'adîmü'l-misl gülzâre

duçâr olmak:

1. **duçâr olmak:**

Gazel 277

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uğramak, yakalanmak, tutulmak.

3. Duçâr olmak ümidiyle o gül-ruhsâr cânâna
4. Tollandıķ bülbülân ile tavâf etdik çemenzârı

düde-i hâki:

1. **düde-i hâki:**

Kaside 20

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toprak renkli is.

135. Şahn-ı vâlâsı manzar-ı Nâhîd

136. Düde-i hâki sürme-i hürşid

düdü-âh:

1. **düdü-âh:**

Gazel 204

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman l yürek yangını.

7. 'Azim oldu yâr meclisden gönül gitmeklige

8. Dūd-ı āh u eşk-i gül-ābile tevķir edelim

dūd-ı āhı:

1. **dūd-ı āhı:-ı**

Gazel 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman || Yürek yangını.

5. Tezāhum eyledikçe dūd-ı āhı halka-ber-halka

6. Nola olsa ser-i 'āşıkda şekl-i āsumān peydā

dūd-ı āh-ı şem'-i cem'-i meclis-ārāyı:

1. **dūd-ı āh-ı şem'-i cem'-i meclis-ārāyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meclis süsleyen mumun -çıkardığı- ah dumanı.

65. Hıfzı nıgehbān olsa görmez çeşm-i pervāne

66. Şabādan dūd-ı āh-ı şem'-i cem'-i meclis-ārāyı

dūd-ı āhım:

1. **dūd-ı āhım:-ım**

Tarih 17

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman l yürek yangını.

95. Derdimiñ biñde birin tahrīre imkān olmaya

96. Olsa her bir dūd-ı āhım bir midād-ı 'anberīn

dūd-ı mevzūnunu:

1. **dūd-ı mevzūnunu:-un, -u**

Kaside 18

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölçülü düzgün -çıkan- duman.

49. Dūd-ı mevzūnunu biz sūnbüle teşbīh ederiz

50. Gülden artık olur āteş bu hevāda maķbūl

dūgāhı:

1. **dūgāhı:-ı**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 51

Klasik Türk müziğinde bir birleşik makamdır.

51. Benim hānemde dūgāhı segāhı

52. Gelir çārgāhıce penç baña gāhı

dūhte-i ra'nā:

1. **dūhte-i ra'nā:**

Kaside 15

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel elbise.

47. Boyuñca dūhte-i ra'nā libās-ı zī-şāndır

48. Yed-i hikemle zer-endüde hīl'at-i şevket

duhter-i rezden:

1. **duhter-i rezden:-den**

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüm kıızı ll şarap.

7. Duhter-i rezden nola şūfī murād almaz ise

8. Edemez sultān-ı ceys şevķ ile nā-dān ihtilāt

duhūl:

1. **duhūle:**

Tarih 1

Mısra: 83

Girme, giriş.

83. Duhūle mihr ü meh nevbet-keşāndır

84. Olunca dergeh-i pākine me'zun

duhūl eder:

1. **duhūl eder:-er**

Kaside 18

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek.

71. 'Aşr-ı pāki o ķadar emn ü amāndır ki hāmām

72. Hıvābı geldikde eder şeh-per-i şāhine duhūl

duhūl edicek:

1. **duhūl edicek:-icek**

Kaside 18

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek.

31. Āhenīn zirh ile efsürde miyāh oldu bedīd

32. Nā-gehān leşker-i sermā edicek bāga duhūl

duhūl etmez:

1. **duhūl etmez:**

Gazel 128

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek.

1. Ķapumdan içre bir aydır o meh duhūl etmez

2. Hümā-yı evc-i hüsün alçağa nüzül etmez

2. **duhūl etmez:-mez**

Gazel 128

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek.

1. Ķapumdan içre bir aydır o meh duhūl etmez

2. Hümā-yı evc-i hüsün alçağa nüzül etmez

duhūl eyledi:

1. **duhūl eyledi:-di**

Kaside 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek.

1. Etdi çil akça gibi berf ile bārān nüzül

2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duhūl

duhūl eylemez:

1. **duhūl eylemez:-mez**

Kaside 18

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek, dahil olmak.

47. Ğamdan âzâde olur deyde nebât-ı şöhbet
48. Eylemez meclis-i hâşa meges ü mür duhûl

duhûl eyleveli:

1. **duhûl eyleyeli:-yeli**

Kaside 18

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek, dahil olmak.

95. Fahr eder nesl-i şerifiñ ile ehl-i islâm
96. Silsileñ eyleyeli saltanat-ı dehre duhûl

duhûl-i bezmiñe:

1. **duhûl-i bezmiñe:-iñ, -e**

Diğer 10

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevilen kişinin- meclisine dahil olma.

31. Duhûl-i bezmiñe hâ'il olur sevâd-ı firâk
32. Hüsuf u kesfini leyl ü nehâr eder icrâ

dün-âhter:

1. **dün-âhter:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 158

Ağcak tabiatlı.

157. Kendi div-i sefide beñzer iken
158. Cehl ile böyle dün-âhter iken

dü:

1. **dü:**

Tahmis 3

Mısra: 18

İki.

17. Gedâ vü şeh ğamıñ ile ser-â-sere dil-hün
18. Dü rüz güldürür iseñ hezar şeb mañzün

dü çeşmi:

1. **dü çeşmi:-i**

Kaside 15

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

19. Birin beride vü birin ğüşâd eder ğüyâ
20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket

2. **dü çeşmi:-i**

Matla 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

1. Hayâlîmden dü çeşmi Sâlimâ çıkmaz anıñ her câ
2. Kebûdi çeşmi cânânıñ sirişkim eyledi deryâ

3. **dü çeşmi:-i**

Gazel 114

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

9. Temennâ-yı vişâle bir vesile eyleyip 'âşık
10. Dü çeşmi gibi eşkin yâre 'arz-ı kâm için şâklar

dü çeşm-i hayreti:

1. **dü çeşm-i hayreti:-i**

Tarih 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayret içerisinde kalan gözler.

1. Bu kaçır-ı cân-fezâ-yı nükhet-ârânın hemin ey dil
2. Dü çeşm-i hayreti pür-hüre eyler tarh-ı nâ-yâbı

dü çeşm-i hün-feşânım:

1. **dü çeşm-i hün-feşânım:-im**

Gazel 106

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan saçan iki göz.

5. Dü çeşm-i hün-feşânım saña meclis eylemiş tertib
6. Degildir hün u çeşmim bâde sâğarda müheyâyir

dü çeşm-i zâr-ı mañabbet:

1. **dü çeşm-i zâr-ı mañabbet:**

Diğer 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muñabbet duyulan kişiden ayrı olmaktan kaynaklı ağlayan gözler.

1. Firâk-ı tâze-dem-i yâr ile olursa sezâ
2. Dü çeşm-i zâr-ı mañabbet bu demde hün-pirâ

dü çeşmim:

1. **dü çeşmim:-im**

Kaside 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

1. Şebâñgeh 'azm edip şad şevk ile gül-geşt-i kühsâre
2. Duçar oldu dü çeşmim bir 'adimü'l-misl gülzâre

dü çeşmimden:

1. **dü çeşmimden:-im, -den**

Gazel 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

11. Dü çeşmimden benim cân gibi ey Sâlim nihân oldu
12. Ser-i zülfünde murğ-ı dil edelden âşiyân peydâ

2. **dü çeşmimden:-im, -den**

Gazel 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

5. Hayâlîñ etdi pinhân kendini cânâ dü çeşmimden
6. Nola çengâller ile aransa didemiz her câ

3. **dü çeşmimden:-im, -den**

Gazel 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

3. Egerçi oldu yâdımdan der-âgûş-ı miyânıñ dūr
4. Dü çeşiminden hayâliñ olmaz ammâ her zamân gâ'ib

4. **dü çeşiminden:-im, -den**

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

9. O seng-dil zâlime Sâlim eşer etmege feryâdım
10. Olur elbet dü çeşiminden akan seyl-i cefâ bâ'ış

dü çeşimde:

1. **dü çeşimde:-in, -de**

Gazel 142

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

7. Muhaşşal naqışñ ey nūr-ı başar şaqlar dü çeşimde
8. Hayâliñ dide-i 'aşıkda bār-ı merdümek olmaz

dü cihānda:

1. **dü cihānda:-da**

Kaside 8

Mısra: 223

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki cihan, dünya ahiret.

223. Murâdım dü cihānda 'inâyet eyle baña
224. Eger ki kām-ı muqaddem eger ki âhirdir

dü dide:

1. **dü dide:**

Kaside 10

Mısra: 519

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

519. Olduğunda dü dide pūr-kaçarāt
520. Cān dil-teng-i vaḥşet-i 'araşāt

dü dide-i dünyā:

1. **dü dide-i dünyā:**

Kaside 10

Mısra: 187

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyadaki iki göz || Herhangi biri, bir kimse.

187. Görmemişdi dü dide-i dünyā
188. Muntazam öyle kâmet-i bālā

dü dide:

1. **dü dide:-m**

Gazel 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

5. Sevâd-i merdüm-i çeşmiñ mi eyler imtiḥān her dem
6. Dü dide meğst-i şahrâ-yı gâzālān etmede her şeb

dü dide:

1. **dü dide:-e**

Gazel 117

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

9. O yâri ḥvâbda görmek dilersem ey Sâlim

10. Felek dü dide me ḥvâbı benim ḥarām eyler

dü dide:

1. **dü dide:-miz**

Kaside 8

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

109. Hücüm-ı ḥatıra ile dü dide me her şeb

110. Şabâḥ oluncaya dek der-enin ü sâhirdir

dü nîm oldu:

1. **dü nîm oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkiye bölünmek || Hz. Muhammed'in parmağı ile ayı ikiye bölmesi.

61. İşba'-ı pâkin eyleyip taqdim

62. Bir işâretle oldu mâh dü nîm

dü rüvyu:

1. **dü rüvyu:-yu**

Kaside 10

Mısra: 299

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki yüz || Münafik.

299. Siyeh iken dü rüvyu oldu sefid

300. Şu'le şaldı cemâli çün ḥürşid

dü şeşdir:

1. **dü şeşdir:-dir**

Gazel 277

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tavla oyununda iki zarın da altı gelmesi || İyi tesadüf, şansının iyi olması.

7. Bilirler baḥtı ne güne dü şeşdir şeş der-i tâli'

8. Yek-â-yek seyr edenler dide-i 'ibret ile zârı

dü tā olsa:

1. **dü tā olsa:-sa**

Kaside 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki büklüm olmak.

7. Olmadı sîr nigâh-ı ruḥuñ ey meh felegin

8. Kâmeti olsa 'aceb mi ğam-ı hicriñle dü tā

dü taraf:

1. **dü taraf:**

Tarih 3

Mısra: 187

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki taraf, karşı karşıya gelen grupların her biri.

187. Bu mehibâne hücümü göricek her dü taraf

188. Nice olmaya perişân u müdemmer a'dâ

dükân:

1. dükâna:-a

Müfret 70

Mısra: 1

Dükkan.

1. Ne hikmetdir girince bu dükâna zümre-i hüban
2. Nihâde eyler elbette serin zânü-yı teslime

düken:

1. dükenir:-ir

Kaside 18

Mısra: 77

Bitmek, sona ermek.

77. Dükenir şekl-i edâ vaşfi dükenmez o şehin
78. Olsa mevzû⁶-ı suhan cümle beyâna mahmül

2. dükenmez:-mez

Kaside 18

Mısra: 77

Bitmek, sona ermek.

77. Dükenir şekl-i edâ vaşfi dükenmez o şehin
78. Olsa mevzû⁶-ı suhan cümle beyâna mahmül

3. dükendi:-di

Gazel 241

Mısra: 7

Bitmek, sona ermek.

7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firâkıñ ile sultânım
8. Dükenmez kâkülüñ fikri 'aceb tül-i emeldir bu

4. dükenmez:-mez

Gazel 241

Mısra: 8

Bitmek, sona ermek.

7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firâkıñ ile sultânım
8. Dükenmez kâkülüñ fikri 'aceb tül-i emeldir bu

dün:

1. dün:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 141

Dün || Daha yeni, geçmişi çok olmayan.

141. Dün gelen taşradan yeñi türkler
142. Eski mañdüm-ı şehre dañl eyler

2. dün:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 59

T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.

59. Hüşüşâ dün bu söz anıñla oldu
60. O da baña cevâbın böyle verdi

3. dün:

Gazel 62

Mısra: 9

T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.

9. Hâle-i ağüşa çekdim dün gece ol mâhı ben
10. Pehlevân-ı 'aşk lâ-büd zür-ı bâzû gösterir

dün gece:

1. dün gece:

Gazel 193

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

7. Vaşf-ı zülfüñ meclisiñde dün gece edip dirâz
8. Bilmezine 'aşk-ı bî-çâre kırmış gibi tel

2. dün gece:

Gazel 275

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

1. Ferdâya şaldı kendi bizi yâr dün gece
2. Ser-keşlik etdi bañt-ı siyehkâr dün gece

3. dün gece:-di

Gazel 275

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

1. Ferdâya şaldı kendi bizi yâr dün gece
2. Ser-keşlik etdi bañt-ı siyehkâr dün gece

4. dün gece:

Gazel 275

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

3. Zülfünde diller etdiler andan şikâyeti
4. Etdik şabâyı meclise ihzâr dün gece

5. dün gece:

Gazel 275

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

5. Meclis qarîn-i şevk-ı kudümü iken niçün
6. Bilmem ne oldu turmadı dil-dâr dün gece

6. dün gece:

Gazel 275

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

7. Zülfünde dil figâna ser-âgâz eyleyip
8. Etmış o yâri âh ile bîdâr dün gece

7. dün gece:

Gazel 275

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teğâfulü
10. Meclisde turmamak o sitemkâr dün gece

dünyâ:

1. dünyâ:

Lugaz 1

Mısra: 8

Yeryüzü, yaşadığımız âlem, küre i arz.

7. Zarâfetdir ser-â-ser kâr-ı âyin-i dil-i âgeh
8. Ne âgeh olsa râhat var ne dünyâ cây-ı râhatdır

2. **dünyâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 139

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

139. Öyle bir hâle girdi kim dünyâ

140. Farğ olunmaz e'âli vü ednâ

3. **dünyâde:-de**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 166

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

165. 'An'aneyle olup kibâr-zâde

166. Söylene hep zekâsı dünyâde

4. **dünyâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 170

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

169. Kudreti zâhir ola ser-tâ-pâ

170. Eyligin söyleye bütün dünyâ

5. **dünyânî:-nî**

Diğer 2

Mısra: 24

Dünya.

23. Yûsuf um görmeyip ruh u âniñ

24. Çâhdır baña câhi dünyânî

6. **dünyâyı:-yı**

Kaside 2

Mısra: 50

Dünya || Kainat.

49. Ki oldur bâ'îs-i icâd-ı dünyâ

50. Sebeb dünyâyı halka pest ü bâlâ

7. **dünyâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 27

Dünya.

27. Verd-i handân ile dünyâ taldı

28. Hâşılı zîb ü bahâsın buldu

8. **dünyâ:**

Tahmis 2

Mısra: 16

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

15. Der-kenâr etmege sen serv-i semen-simâyı

16. Olup ez-cân u göñül hâk-i rehiñ hep dünyâ

9. **dünyâda:-da**

Tarih 3

Mısra: 142

Dünya.

141. Bâ-huşûş zîneti Sancağ-ı Resûlu'llâh'ın

142. Pertev-efken idi dünyâda ser-â-ser her câ

10. **dünyâda:-da**

Diğer 3

Mısra: 142

Dünya.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me'vâsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdır

11. **dünyâda:-da**

Diğer 3

Mısra: 147

Dünya. || Dünya hayatı.

147. Gerçi dünyâda ferah zevk u şafâdır ammâ

148. Bir yanım hâşılı eksik gibi sensiz cânâ

12. **dünyâda:-da**

Kaside 3

Mısra: 11

Dünya.

11. Beni dünyâda sen devletde etdiñ

12. Gmâ-yı hürmet ü 'izzetde etdiñ

13. **dünyâ:**

Tarih 4

Mısra: 2

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

1. Şeh-i 'âlî-tebâr u zıll-i Mevlâ

2. Ki fahr eyler vücûdu ile dünyâ

14. **dünyâ:**

Tarih 4

Mısra: 26

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

25. Odur ol âşaf-ı yek-tâ-reviş kim

26. Nazîrin görmemiş devletde dünyâ

15. **dünyâda:-da**

Diğer 4

Mısra: 88

Dünya.

87. Yüzümü sürmegi ben ol câda

88. Hâk müyesser ede bu dünyâda

16. **dünyâ:**

Kaside 4

Mısra: 10

Dünya.

9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serây-ı cümle-i 'âlem

10. Ki mesrûr oldu hep anıñ ile dünyâ vü mâ-fihâ

17. **dünyâ:**

Kaside 4

Mısra: 18

Dünya.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezâ kim etdi ferş ide

18. Zemîni atlasâsâ hüriyânîñ pâyına dünyâ

18. **dünyâ:**

Kaside 5

Mısra: 2

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

1. Nûr-ı pertev-fikenîñ hürmetine oldu binâ

2. N'ola pervâne-i şem'-i ruhuñ olsa dünyâ

19. **dünyâ:**

Kaside 5

Mısra: 16

Dünya.

15. Etdi kevkebleri meş'al reh-i cânâna cihân

16. Şem'-i mâhı kudu meş'algeh-i çarha dünyâ

20. **dünyâ:**
Kaside 5
Mısra: 68
Dünya.
67. Odur ol şâh-ı veliyyü'n-ni 'am-ı 'âlem kim
68. Olmasa zât-ı laîfî olamazdı dünyâ
21. **dünyâda:-da**
Gazel 5
Mısra: 5
Dünya || Dünya hayatı.
5. Fenâ dünyâda hiç bir vaqt hâlî var mıdır anda
6. Muḳaddem etdigim zevkîn ḥumârın çekmeyem cânâ
22. **dünyâda:-da**
Tesdis 6
Mısra: 10
Yeryüzü, yaşadığımız âlem, küre i arz.
9. Hezârâsâ ser-âğâz etmedim şad ḥayf feryâda
10. Muḥaşşal yok murâdimca benim bir gonca dünyâda
23. **dünyâ:**
Tarih 8
Mısra: 12
Dünya.
11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şâd u ḥandândır
12. Bu nûkhetle 'aceb mi olsa dünyâ cennete mişdâk
24. **dünyâyı:-yı**
Tarih 8
Mısra: 34
Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.
33. Ki ya 'nî nûr-ı 'ayn-i çeşm-i İbrâhîm Paşa kim
34. Münevver eyledi teşrîfî dünyâyı 'ale'l-'ıtlâk
25. **dünyâ:**
Tarih 8
Mısra: 35
Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.
35. Nola dünyâ ser-â-ser şâd-ı teşrîfî olurlarsa
36. Nola 'âlem ser-â-pâ olsa rûy-ı pâkine müştâk
26. **dünyâ:**
Kıt'a 10
Mısra: 2
Dünya || Dünyaya ait her şey.
1. Sedd-i râh oldu nigâh-ı rûy-ı cânâna remed
2. Gözüme görünmeye dünyâ benim şimdi şehâ
27. **dünyâ:**
Diğer 10
Mısra: 30
Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.
29. Göñül muḳârin-i hicrân olaldan ey meh-rû
30. Ḳarîn-i baht-i siyâhım olup bütün dünyâ
28. **dünyâ:**
Gazel 10
Mısra: 1
Dünya || Dünyaya ait her şey.
1. Görünmez oldu ser-tâ-ser remedden çeşmime dünyâ
2. Baña şâm-ı fırâk u rûz-ı vaşlıñ şimdi nâ-ber-câ
29. **dünyâ:**
Diğer 11
Mısra: 69
Cihan, âlem. II her yer.
69. Tolmağın ol şadâ ile dünyâ
70. Geldi benden cihâna istiğnâ
30. **dünyâyı:-ya**
Kaside 13
Mısra: 23
Yeryüzü, yaşadığımız âlem, küre i arz.
23. Sem 'i aşlîyi edenler gûş dünyâyı mişâl
24. Fi'l-aşıl ta'lim-i ḳaşd etmek gerekdir güyiyâ
31. **dünyâyı:-ya**
Kaside 13
Mısra: 53
Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.
53. Ol ki ebr-i himmeti dünyâyı olsa ḳatıra-pâş
54. Bâğ-ı 'âlemde biter yer yer giyâh-ı kîmyâ
32. **dünyâ:**
Kaside 13
Mısra: 63
Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.
63. Ḳandı dünyâ hep zülâl-i hoş-güvâr-ı cûduna
64. Geldi mahrûrû'l-mizâc-ı faḳr u iflâsa ğinâ
33. **dünyânî:-nî**
Kaside 13
Mısra: 106
Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.
105. Bu meserretle dimâğ-ı dehr olup ser-şâr-ı feyz
106. Güldü dünyânîñ yüzü gitdi keder geldi şafâ
34. **dünyâ:**
Kaside 16
Mısra: 55
Dünya.
55. Zıkr-i evşâf-ı şerîfîñle pür olmuş dünyâ
56. Olmada vaşf-ı şerîfîñle be-her-câ bülbül
35. **dünyâda:-da**
Müfret 18
Mısra: 1
Dünya.
1. Dil-i vîrânemi yıkmağa ne var dünyâda
2. Ḥâne-i ḳalbimi yapsın baña Mi'mâr-zâde
36. **dünyâ:**
Tarih 19
Mısra: 2
Dünya.
1. Zât-ı pâkiñ vericek mesned-i fetvâya şeref
2. 'Âlemiñ güldü yüzü şevḳ ile dünyâ töldü
37. **dünyâda:-da**
Kaside 20
Mısra: 109
Dünya.
109. Var mı dünyâda bir nazîri meger
110. Âb ü ḥâk ü hevâda ser-tâ-ser

38. **dünyâda:-da**

Kaside 20

Mısra: **240**

Dünya.

239. Kârım ancak benim be-her câda

240. Nitekim şağ olam bu dünyâda

39. **dünyâyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: **1**

Dünya.

1. Şemîm-i hoş-dili ta'îr edip yek-pâre dünyâyı

2. Bahâr-i yâsemîn etdi hevâ-ı berf ü sermâyı

40. **dünyâ:**

Tarih 24

Mısra: **28**

Dünya.

27. Destûr-ı a'zam Hızır-pey mişli degil Dârâ vü Key

28. Dünyâ yanında leys-i şey' merdûdudur sîm ile zer

41. **dünyâyı:-yı**

Tarih 24

Mısra: **34**

Dünya.

33. Kıdrin bilip dâd eyledi kendüye dâmâd eyledi

34. Dünyâyı âbâd eyledi ol dâver-i ferhunde-fer

42. **dünyâ:**

Kaside 25

Mısra: **44**

Dünya.

43. Sen ol yek-tâ dür-i gencîne-i luţf u keremsin kim

44. Vücûd-ı pâkiñe olmaz bahâ dünyâ vü mâ-fihâ

43. **dünyâ:**

Kaside 27

Mısra: **22**

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

21. Nice âşaf ki olup mazhar-ı luţf-ı Bârî

22. Bahr-i ihsânına garğ oldu ser-â-ser dünyâ

44. **dünyâyı:-yı**

Kaside 27

Mısra: **55**

Dünya || Dünya hayatı.

55. Cavidân şandı gidi böyle gülen dünyâyı

56. Eliniñ kirî yüzü çarası çaldı ammâ

45. **dünyâyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: **26**

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

25. 'Adâletle esâs-ı devleti ihkâm edip zâti

26. Sürür-ı mağdem-i pâki münevver kıldı dünyâyı

46. **dünyâya:-ya**

Kaside 30

Mısra: **85**

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

85. Eger fahr etmesem dünyâya zâtıñla ne mümkindi

86. Ümîd-i intisâbıñ eylemek hergiz temennâyı

47. **dünyâyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: **92**

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

91. Çoparmış gül-bününden bād-ı şubh ol verd-i hamrâyı

92. Şafağ sanma ciger-hün etdi bu ekdâr dünyâyı

48. **dünyâyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: **112**

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

111. Ede tâ kim sipihri şâhid-i hürşid pür-revnağ

112. Münevver eyleye tâ-kim meh-i tâbân dünyâyı

49. **dünyâ:**

Kaside 32

Mısra: **44**

Dünya.

43. Köhne eyvân-ı felek şems ü kamer durduğça

44. Döne pervâne-şifât üstüñe dâ'im dünyâ

50. **dünyâde:-de**

Kaside 33

Mısra: **79**

Dünya.

79. Olsa da bir şâbîb dünyâde

80. K'anda her derde merhem âmâde

51. **dünyâ:**

Matla 34

Mısra: **1**

Yeryüzü, yaşadığımız âlem, küre i arz.

1. Encümle kıyâs etme görüp zîn ola dünyâ

2. Bendîdeleri oldu libâsında hüveydâ

52. **dünyâda:-da**

Matla 36

Mısra: **1**

Dünya || Dünya hayatı.

1. Kimse görmüş degil ol şüh gibi dünyâda

2. Sürmeyi gözden alır al ile kaññâl-zâde

53. **dünyâya:-ya**

Muamma 38

Mısra: **2**

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

1. Cihân muhtâc-ı medd-i sâye-i râhat-resâmîndir

2. Ki sensin zıll-ı re'fet cümleten dünyâya sultânım

54. **dünyâyı:-yı**

Matla 44

Mısra: **2**

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

1. Bahâdır zür ile gâyet bir iki şahsı rabţ eyler

2. Bir âdem 'aql ile ammâ bütün dünyâyı zabţ eyler

55. **dünyâda:-da**

Müfret 45

Mısra: **2**

Dünya || Dünya hayatı.

1. Remide eyleme güncişk-i cānı dest-i kaırnıla
2. Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyāda

56. **dünyāyı:-yı**

Matla 53

Mısra: 2

Dünya. || Dünya hayatı.

1. Kime derler eger derseñ cihānda 'ārif-i bi'llāh
2. Edendir terk dünyāyı vü 'uqbāyı li-vechi'llāh

57. **dünyāyı:-yı**

Müfret 61

Mısra: 1

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

1. Şahn-ı Kāğıd-ḥāne dünyāyı bütün cem' eylemiş
2. Kühsār u cüybār u mişezār u lālezār

58. **dünyā:**

Matla 69

Mısra: 2

Dünya.

1. Terk edip varımı oldum aña maḥşüş şeydā
2. Nazarımda degil ise nola dünyā 'uqbā

59. **dünyāyı:-yı**

Matla 71

Mısra: 2

Yeryüzü, dünya || İnsanlar, herkes.

1. Bir ādem zūr ile ḡāyet ikiye intikām eyler
2. Kişi tedbīr ile ammā bütün dünyāyı rām eyler

60. **dünyā:**

Matla 78

Mısra: 1

Dünya. || Dünya hayatı.

1. Reml eden dünyā için her şahs-ı keç-rev imtiḥān
2. Seyr-i noḡta müntehī-i kabz-ı ḥāricdir hemān

61. **dünyāda:-da**

Müfret 83

Mısra: 2

Dünya || Dünya hayatı.

1. Oturmaḡlıkda ḡalkmaḡda ḥacālet el verir yek-ser
2. Ne müşkildir kişi dünyāda pīr olmaḡ 'alil olmaḡ

62. **dünyāda:-da**

Gazel 93

Mısra: 8

Dünya.

7. Her perī-rüya ne mümkün mübtelā olmaḡ gönül
8. Bir olur insānıñ elbet sevdiḡi dünyāda bir

63. **dünyāda:-da**

Gazel 120

Mısra: 5

Dünya, felek, yeryüzü.

5. Şaḡın idbārdan maḡrūr-ı İqbāl olma dünyāda
6. Felek erbāb-ı 'izzü cāha bī-ḥüde kerem etmez

64. **dünyāda:-da**

Gazel 128

Mısra: 3

Dünya.

3. Mecāz 'ālemi budur yalancı dünyāda
4. Ḥaḡīki şadıḡını dil-rübā ḡabül etmez

65. **dünyāda:-da**

Gazel 179

Mısra: 13

Dünya.

13. Sālimā dünyāda rāḡat ister iseñ ḥvāhişiñ
14. Bī-ḡam-ı endişe-i büd (u) ne-büd olmaḡ gerek

66. **dünyā:**

Gazel 235

Mısra: 8

Dünya.

7. Çeşmine girmeklige şimdi bahāne-cüydur
8. Nāz eden dünyā ḡarīn-i dide-i Behlül iken

dünyāya niḡāḡ etmez:

1. **dünyāya niḡāḡ etmez:-mez**

Gazel 146

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayattan keyif almak, dünya ile meşgul olmak.

9. Nola dünyāya fırḡatde niḡāḡ etmez isek cānā
10. Cihānı neylesin Sālim a şūḡ-ı dil-sitān sensiz

dünyāya niḡāḡ evlememek:

1. **dünyāya niḡāḡ evlememek:-me, -mek**

Rübai 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın cazibesine kapılmak, kendini dünyaya kapturmak.

3. Gerçi ki deriz 'uzletse āsān ammā
4. Dünyāya niḡāḡ evlememek ḡaylice işdir

dünyāyı verseler:

1. **dünyāyı verseler:-se, -ler**

Kaside 30

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bir şeyi terk etme karşılığında- çok şeyler teklif etme.

81. Du 'ācımdır demeñ bile yeter baña sa'ādet kim
82. Deḡişmem intisābım verseler ger baña dünyāyı

dünve:

1. **dünyede:-de**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 161

Dünya || Dünya hayatı.

161. Görmesin dünyede ruḡ-ı kāmı
162. Ol da aña diyende bu nāmı

2. **dünyede:-de**

Kaside 2

Mısra: 146

Dünya.

145. Gülistān-ı cihān durduḡça yā Rab
146. Oḡunsun dünyede ş'i'rim müretteḡ

3. **dünyede:-de**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 153
Dünya.
153. Dünyede kanda olur çäre baña
154. Neylesin bir dil-i bî-çäre baña
4. **dünyede:-de**
Diğer 4
Mısra: 79
Dünya || Dünya hayatı.
79. Bu şevâb dünyede insâna kefâf
80. Şeb ü rüz eyleye ol beyti tavâf
5. **dünyeden:-den**
Tesdis 7
Mısra: 7
Dünya || Dünya hayatı.
7. Dünyeden resm-i mürüvvet ne ‘aceb dūr oldu
8. Dâmen-i gonca-i kâm-ı dile hârlar tōldu
6. **dünyede:-de**
Tarih 10
Mısra: 63
Dünya.
63. Dünyede hiç mehâsin yok kim
64. Şânına demeye şâyân olmaz
7. **dünyede:-de**
Kaside 24
Mısra: 44
Dünya.
43. Şu kadar luṭf u kerem şâhibi mükrimdir kim
44. O olur dünyede cism olmak olursa tevķir
8. **dünyede:-de**
Kaside 28
Mısra: 53
Dünya.
53. Dünyede kâbil degildir midḥatîñ tafşîli çün
54. Kilk-i takşir-âverim da ‘vâtî âḥir-kâr eder
9. **dünyede:-de**
Matla 32
Mısra: 2
Dünya || Dünya hayatı.
1. Beni vişâliñ ile kâm-yâb etmez misiñ
2. Efendi dünyede bir şevâb etmez misiñ
10. **dünyede:-de**
Gazel 88
Mısra: 7
Dünya || Dünya hayatı.
7. Şâ‘ir-i dikķat-şinâsım dünyede
8. Vaşf-ı zülfünde ḥayâlim kim bilir
11. **dünyede:-de**
Gazel 89
Mısra: 9
Dünya || Dünya hayatı.
9. Dünyede bir kendiyeye maḥsûş olan ta‘bîr ile
10. Cümle eşyâ Ḥâlik’in tevḥid eder temcîd eder

12. **dünyede:-de**
Gazel 109
Mısra: 7
Dünya || Dünya hayatı.
7. Zinhâr olma dünyede me‘mün-ı gâ‘ile
8. Râz-ı nihân-ı perde-i ḥikmet bilinmiyor
13. **dünyede:-de**
Gazel 150
Mısra: 10
Dünya || Dünya hayatı.
9. Va‘de-i vuşlata incâzını ümmîd ederiz
10. Sâlimâ dünyede kim eylemez iḥsâne heves
14. **dünyede:-de**
Gazel 171
Mısra: 8
Dünya || Dünya hayatı.
7. Kâkül-i ḥam-der-ḥamîñ sevdâsı ile sevdiğim
8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perîşân olmadık
15. **dünyede:-de**
Gazel 243
Mısra: 3
Dünya || Dünya hayatı.
3. Aşinâyım ḡam ile şol rütbe ben kim dünyede
4. Sebķat etmiş yok dil-i nâ-şâdı maḥzûn olmada
16. **dünyede:-de**
Gazel 254
Mısra: 3
Dünya || Dünya hayatı.
3. Yıkđıḡñ var ise de dünyede beyt-i ḡalbm
4. Yapđıḡñ eski binâdır yine ma‘mūr eyle
- dünyevî:**
1. **dünyevî:**
Kaside 20
Mısra: 30
Dünya hayatı ile alakalı.
29. Bâreka’llâh zihî sa‘âdetdir
30. Dünyevî uḥrevî ne devletdir
- dur:**
1. **durmuşdu:-muş, -du**
Tarih 2
Mısra: 9
Kalmak, beklemek.
9. Şöyle durmuşdu şeb ü rüz reh-güzârında o kim
10. Ḥvâb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh-bâdâmına
2. **durduķça:-duķça**
Kaside 2
Mısra: 145
Kalmak, beklemek.
145. Gülistân-ı cihân durduķça yâ Rab
146. Oķunsun dünyede şî‘rim müretteb
3. **durdu:-du**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 109
Kalmak, beklemek.

109. Çıktı ol mäh felekde durdu
110. Şeh-i encüm idi divân kurdu

4. **durduqça:-duqça**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 163

Kalmak, beklemek.

163. Reh-güzârînda gehî durduqça
164. O dil-efgârîni geh gördükçe

5. **dürü:-ü**

Matla 7

Mısra: 2

İnci || Sevgilinin dişleri.

1. Şanma o şîrâze-i dendân imiş
2. Dür-i la'ide dürü pinhân imiş

6. **dûra:-a**

Tarih 7

Mısra: 6

Uzak.

5. O deñlü dil-nüvâzâna eder tatıyb-i hâtır kim
6. Huzûr-i 'izzetinden dûra hıvâhiş etmez aşlâ dil

7. **durur:-ur**

Matla 8

Mısra: 1

Durmak, bulunmak, kalmak.

1. Üstühvân kim ol vücüd içre durur
2. Bañr-i hüsn ü ân güyâ mevc urur

8. **dür:**

Kaside 12

Mısra: 27

İnci || Hz. Âdem.

27. Bıraktı sâhile deryâ-yı mağderet bir dür
28. Edince heybet-i 'ayn-ı celâdeti zürî

9. **dür:**

Tarih 17

Mısra: 36

Uzak.

35. Böyledir ğark-âb-ı bañr-i ğurbet ü endüh inen
36. Gülşen-i ma'nâma taklîd etmede dür u yakîn

10. **dür:**

Kaside 20

Mısra: 180

Uzak.

179. Lâyık-ı luţfu güm-sürâğ olmaz
180. Ne kadar dür ise ırağ olmaz

11. **düre:-e**

Tarih 24

Mısra: 11

İnci || Sevgilinin dişleri.

11. Kad serve beñzer diş düre ben bildiğim ol sâhire
12. Şahenşeh-i bañr ü bere verilse maqbüle geçer

12. **durduqça:-duqça**

Kaside 32

Mısra: 43

Durmak, bulunmak, kalmak.

43. Köhne eyvân-ı felek şems ü kamer durduqça
44. Döne pervâne-şîfat üstüfe dâ'im dünyâ

13. **dür:**

Gazel 59

Mısra: 9

Uzak.

9. Ol gül-ruĥa Sâlim degiliz dür cihânda
10. Bülbül çemenistânına bîġâne degildir

14. **durur:-ur**

Gazel 284

Mısra: 7

Yapılan herhangi bir eylemi artık yapmamak, durmak.

7. Senâ-hıvânı durur şimdi ser-â-ser 'arız-ı yârîñ
8. O ruĥlar bülbülâna verd-i ħandânı unutturdu

dür etme:

1. **dür etme:-me**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 214

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak etmek, uzaklaştırmak || Mahrum bırakmak.

213. Yâ İlâhî be-ħaĥĥ-ı âyet-i Nür
214. Beni etme ħimâyetiñden dür

2. **dür etme:-me**

Rübai 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak etmek, uzaklaştırmak.

1. Dür etme beni başıñ için reh-güzeriñden
2. Redd etme gözüm nûru efendim nazarıñdan

3. **dür etme:-me**

Kaside 10

Mısra: 416

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak etmek, uzaklaştırmak.

415. Dîdemi bî-na'îm-i nür etme
416. Medediñden bu zârı dür etme

4. **dür etme:-me**

Gazel 175

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak etmek, uzaklaştırmak.

7. Deriñden kullarıñ dür etme luţf et ħayl-i 'uşşâĥa
8. Felekde nâmı şâĥanıñ begim şevketledir ancak

dür etmem:

1. **dür etmem:-me, -m**

Gazel 201

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak etmek, uzaklaştırmak.

3. Seni ben meclisimden dür etmem der idiñ baña
4. Kerem kııl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım

dür etmesin:

1. **dür etmesin:-me, -sin**

Kaside 20

Mısra: 244

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak etmek, uzaklaştırmak.

243. Sâyeñi hâzret-i Hudâ-yı Gayûr

244. Etmesin üstümüzden aşlâ dūr

dūr etmez:

1. **dūr etmez:-mez**

Kaside 7

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak etmek, uzaklaştırmak.

97. Etmez seni de o dūr zîrâ

98. Buhl ol harem-i amâna şıgmaz

dūr eyle:

1. **dūr eyle:**

Kaside 30

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

55. Eger şâyeste-i luţfuñ degilsem âsitâniñdan

56. Beni dūr eyle gösterme ruḥ-ı maşşud-ı zibâyı

2. **dūr eyle:**

Gazel 254

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

1. Dile rahm eyleyip ağıyarı şehâ dūr eyle

2. Dûsta düşmene karşı beni mesrūr eyle

dūr eyledi:

1. **dūr eyledi:-di**

Diğer 3

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşmak || Mutluluğun, neşenin yok olması.

23. Gird-bâd-ı gam-ı hicrâniñ ile fülk-i sürür

24. Kendini eyledi lîmân-ı derünümünden dūr

2. **dūr eyledi:-di**

Diğer 9

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak; mahrum etmek.

103. Olmamışken o şöhbete me'lûf

104. Bizi dūr eyledi cihân şad yüf

dūr eyleme:

1. **dūr eyleme:-me**

Diğer 8

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

59. Behre-dâr et na'im-i şefkatden

60. Beni dūr eyleme himâyetden

2. **dūr eyleme:-me**

Kaside 9

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak; mahrum etmek.

87. Şefâ'at eyleyip ol ma'den-i nūr

88. Civâr-ı rahmetiñden eyleme dūr

dūr eyler:

1. **dūr eyler:-r**

Diğer 8

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

47. Gam u endühu cümle dūr eyler

48. Mâtem iken gamîni sūr eyler

dūr olan:

1. **dūr olan:-an**

Diğer 11

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

77. Yârdan dūr olan dil-i mehcūr

78. Olmasın bir şafâya hiç mağrūr

dūr oldu:

1. **dūr oldu:-du**

Tedis 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak || Bir durumun, geleneğin yok olması, bitmesi.

7. Dünyeden resm-i mürüvvet ne 'aceb dūr oldu

8. Dâmen-i gönca-i kâm-ı dile hârlar tıldu

2. **dūr oldu:-du**

Gazel 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşmak || Unutmak.

3. Egerçi oldu yâdımdan der-âgûş-ı miyânıñ dūr

4. Dû çeşmimden hayâlîñ olmaz ammâ her zamân gâ'ib

dūr olmağıle:

1. **dūr olmağıle:-mağ, -ile**

Diğer 9

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

41. Ya'ni dūr olmağıle bu mehcūr

42. Olmayaydı deründan da o dūr

dūr olmağıla:

1. **dūr olmağıla:-mağ, -la**

Diğer 9

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

39. Olmayaydı bolay ki sultânım

40. Dūr olmağıla tab'-ı nâlânım

dūr olmak:

1. **dūr olmağ:**

Gazel 230

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak kalmak.

1. Kişi re'yiyle dūr olmak olur mu dil-sitānından
2. Ya ādem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cānından

dūr olmakdır:

1. **dūr olmakdır:-dır**

Gazel 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak kalmak.

1. Ne kurb-ı devlet-i vaşlıñ ne senden dūr olmakdır
2. Derūnum fikr-i rüyuñla ğarāz pūr-nūr olmakdır

dūr olmasa:

1. **dūr olmasa:-ma, -sa**

Gazel 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşmak.

5. Be-her şeh̄er nola sāġar elimden olmasa dūr
6. Ĥumār def ine cānā olur şerāb lezīz

dūr olmayavdı:

1. **dūr olmayavdı:-ma, -ya, -ydi**

Diġer 9

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

41. Ya 'ni dūr olmaġile bu mehcūr
42. Olmayavdı derūndan da o dūr

dūr olmaz:

1. **dūr olmaz:-maz**

Gazel 52

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak kalmak.

3. Giryē dūr olmaz ġayāl-ı 'arızıñ etdikçe biz
4. Şeb-nemāsā eşk-i çeşmimdir aña her bār yār

dūr olmuyor:

1. **dūr olmuyor:-muyor**

Gazel 291

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşmak, uzak olmak.

1. Ser-i zūlfūñ dil-i bī-çāreye cāy-ı şafā oldu
2. Göñül dūr olmuyor senden ne olduysa baña oldu

dūr olsa:

1. **dūr olsa:-sa**

Gazel 198

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak düşmek.

1. Tesellī olmaz 'uşşāka cihān sūr olsa sultānım
2. Kapılmaz şevka 'aşığ yārdan dūr olsa sultānım

dūr olup:

1. **dūr olup:-up**

Diġer 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

25. N'ışlesin dūr olup bu bī-çāre

26. Eglenir midġatiñle hemvāre

dūr olur:

1. **dūr olur:-ur**

Kaside 12

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

121. Hemīşe dūr olur ol dergeh-i mu'allādan

122. Bu vakt-i nā-mütenāñi ġasret-i dūrī

dūr tūtulmaz:

1. **dūr tūtulmaz:-ul, -maz**

Gazel 59

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

5. Pā-best-i cihān olmaġile dūr tūtulmaz

6. Sāye meh-i tābānna bīġāne degildir

dūr u dırāz olsa:

1. **dūr u dırāz olsa:-sa**

Gazel 135

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun olmak, uzamak.

3. Keder vermez ne rütbe kākülūñ dūr u dırāz olsa

4. Hemān diller perīşān olmasınlar ser-te-ser sensiz

dura çıka:

1. **dura çıka:**

Diġer 11

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnişli çıkışlı.

89. Mūsikī de bulunmaya çāre

90. Dura çıka medān-ı edvāre

dūr-bīn evledi:

1. **dūr-bīn evledi:-di**

Kaside 24

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olması zor olan şeyleri mümkün kalmak.

15. Dūr-bīn evledī rüz ü şebe mihr ile mehi

16. Reh-güzārına felek baġmada etmez te'ġir

dūr-bīn olmuş:

1. **dūr-bīn olmuş:-muş**

Kaside 30

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaġı görmek.

43. Niġāñ-ı luţfuna mihr-i tefākġud dūr-bīn olmuş

44. 'Acēb mi zerreler eylerse aña 'arż-ı kālāyı

dūr-bīn-i cürm ü günāñ:

1. **dūr-bīn-i cürm ü günāñ:**

Kaside 10

Mısra: 434

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günah dürbünü || Günahları görme, ona meyilli olma.

433. Kalbimiz çâh-ı fikr-i manşıb u câh

434. Dîdemiz dür-bîn-i cürm ü günâh

dür-bîn-i 'inâyetinde:

1. **dür-bîn-i 'inâyetinde:-in, -de**

Kaside 20

Mısra: 176

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, lütufl nazarı-bakışı.

175. Ede her kâmile kemâli kadar

176. Dür-bîn-i 'inâyetinde nazar

dür-i kelâmında:

1. **dür-i kelâmında:-im, -da**

Kaside 23

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz cevheri.

111. Şarılmış penbeye âteş şanır dürc-i kelâmında

112. Gören nermî-i lafz u şu 'le-i yâkût-ı minâyı

dür-i la'ide:

1. **dür-i la'ide:-de**

Matla 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elmas kutusu, inci kutusu II ağız, dudak.

1. Şanma o şîrâze-i dendân imiş

2. Dürc-i la'ide dürrü pinhân imiş

dür-i yâkût u güher aç:

1. **dür-i yâkût u güher aç:**

Tarih 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mücevher kutusunu açmak || Güzel manalar ortaya çıkarmak, yazmak.

1. Ey hâme-i mu'ciz-eşer meşşâta-i fazl u hüner

2. Aç dürc-i yâkût u güher çek rişteye lülû-yi ter

dürd-i ğamîndır:

1. **dürd-i ğamîndır:-iñ, -dır**

Gazel 264

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam tortusu || Sevgiliden ayrı olma.

5. Unutdum zevk-ı nüş-â-nüş-ı vaşlîñ şimdilik cânâ

6. Seniñ dürd-i ğamîndır çekdiğim peymâne peymâne

dürdi-i eşk:

1. **dürdi-i eşk:**

Tarih 4

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı.

61. Gil ü âbı sirişk ü dürdi-i eşk

62. Esâsıdır hulûş-ı zühd ü takvâ

dür-i bahr-i re'fet:

1. **dür-i bahr-i re'fet:**

Kaside 29

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet denizinin incisi || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

15. Neyyir-i evc-i şerâfet dür-i bahr-i re'fet

16. Menba'-ı 'ayn-ı 'inâyet meh-i revnağ-güster

dür-i bahr-i vezâret:

1. **dür-i bahr-i vezâret:**

Tarih 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vezirler denizinin incisi || Tüm vezirler arasında en seçkin olan.

5. Sensin ol yek-tâ dür-i bahr-i vezâret kim seniñ

6. Nazm-ı medhînde olur güftâr-ı vaşşâfân selis

dür-i dendâmî:

1. **dür-i dendâmî:-iñ, -ı**

Müfret 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci diş || Sevgilinin inci gibi güzel dişleri.

1. Dür-i dendâmî vaşf eylemege başladı dil

2. Yine zevraçe-i endişemiz 'ummâna düşürdük

dür-i dervâ-yı bahâ:

1. **dür-i dervâ-yı bahâ:**

Kaside 26

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engin denizin incisi || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

33. Dür-i yek-tâ-yı belâgat güher-i bî-'illet

34. Cevher-i nâdire-kıymet dür-i deryâ-yı bahâ

dür-i dervâ-yı 'irfân:

1. **dür-i deryâ-yı 'irfân:**

Tarih 8

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgi deryasının incisi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

49. Dür-i deryâ-yı 'irfân ma'den-i el'tâf u zî-şân kim

50. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-yı dîde-i ahdâk

dür-i dervâ-yı melâhat:

1. **dür-i deryâ-yı melâhat:**

Tarih 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik denizinin incisi || Ali Bey.

1. Dür-i deryâ-yı melâhat 'Ali Beg kim Mevlâ

2. Eylemiş zâtını perverde-i el'tâf-i cezil

dür-i eşkim:

1. **dür-i eşkim:-im**

Gazel 197

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı incisi.

7. Gam-ı 'aşkıñla giryân olduğumca sāhil-i gamda
8. Dür-i eşkim ser-â-pâ lücce-i 'ummāna 'arz etdim

dür-i gencine-i lutf u keremsin:

1. **dür-i gencine-i lutf u keremsin:-sin**

Kaside 25

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik ve iyilik hazinesinin incisi || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

43. Sen ol yek-tâ dür-i gencine-i lutf u keremsin kim

44. Vücüd-ı pakiñe olmaz bahâ dünyâ vü mâ-fihâ

dür-i meknün:

1. **dür-i meknün:**

Gazel 251

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi korunmuş, saklanmış parlak inci || Şiir, güzel sözler.

5. Bahtdır halka şatan cümle metâ'-ı suhanı

6. Kim alır yoğsa kelâmın dür-i meknün olsa

dür-i nâ-yâb-ı nür-ı şıdk-ı kândır:

1. **dür-i nâ-yâb-ı nür-ı şıdk-ı kândır:-dır**

Gazel 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk nurunun nadir bulunan incisi.

3. 'Arağ-rizân olursa nola aşhâb-ı ciğer-süzu

4. Dür-i nâ-yâb-ı nür-ı şıdk-ı kândır halka-i tevhid

dür-i yek-tâ:

1. **dür-i yek-tâ:**

Gazel 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz inci || Değerli, güzel şiir.

9. Benim ol nazım-ı elfâz-ı bî-hem-tâ ki şî'rimden

10. Eder kesb-i tarâvet sü-be-sü yek-ser dür-i yek-tâ

2. **dür-i yek-tâ:**

Kaside 25

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz İnci || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

31. Hemîn perverde-i nîsân-ı ihsân etmede Bârî

32. Vücüd-ı şâhvârına sezâ dense dür-i yek-tâ

dür-i yektâ:

1. **dür-i yektâ:**

Matla 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz inci || Değerli kişi.

1. Nola kim Taşçı-zâdem kıpsa 'âlemde dür-i yektâ

2. Hudâ kâdirdir eyler seng-i hârâdan güher peydâ

dür-i yek-tânî:

1. **dür-i yek-tânî:-nîñ**

Kaside 28

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz İnci || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

33. Eyleyen taḥkîk cüst ü cüy-ı bahr-i fikrini

34. Ol dür-i yek-tânîñ elbet kadrini ikrâr eder

dür-i yek-tâya:

1. **dür-i yek-tâya:-ya**

Tarih 18

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz inci.

35. Dür-i yek-tâya elmâsî nigîn-i dil-keş oldu çün

36. Fürüg-ı 'aks-i rüy ile o da bir mâh-tâb oldu

dür-i yek-tâ-yı belâgat:

1. **dür-i yek-tâ-yı belâgat:**

Kaside 26

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz söyleme husunda eşsiz olan || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

33. Dür-i yek-tâ-yı belâgat güher-i bî-'illet

34. Cevher-i nâdire-kıymet dür-i deryâ-yı bahâ

dür-i yetim-i murâd:

1. **dür-i yetim-i murâd:**

Gazel 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek, murad incisi.

5. Kenâr-ı kılzüm-i kâma nighdeyiz bilmem

6. Çıkar mı bahr-i hevesden dür-i yetim-i murâd

dür-i ziver-i ma'nâ:

1. **dür-i ziver-i ma'nâ:**

Gazel 276

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana süsünün incisi.

5. Güy-ı esrânî bün-i gûşa getirmek degil a

6. Şadef-i lafz u dür-i ziver-i ma'nâ yoğidi

dürlü:

1. **dürlü:**

Gazel 73

Mısra: 4

Türlü, çeşitli.

3. Ele alır ḥâtırım gâhî de eyler pây-mâl

4. Bu sipihri-tâs-bâz biñ dürlü şan'at gösterir

dürlü dürlü:

1. **dürlü dürlü:**

Kaside 10

Mısra: 428

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çesit çesit, farklı farklı.

427. Ne 'ibâdet ne emr-i tâ'at var

428. Dürlü dürlü nice kabâhat var

dürr:

1. **dürr:-e**

Kaside 19

Mısra: 53

Ar. İnci.

53. Müşâbih dürrü her bir dâne-i şeb-nem varaqlarda

54. Mu'âdil sünbül-i büyâsi zülf-i 'anberin-yâre

2. dürr:

Tarih 24

Mısra: 24

Ar. İnci.

23. Hâk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şâm u şeher

24. Her dem dehânın pür eder sîm ile zer dürr ü güher

dürr ü güher-i senâ-yı zâtı:

1. dürr ü güher-i senâ-yı zâtı:-ı

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zatının değerli övgüsü || Hz. Muhammed'i övmek.

3. Dürr ü güher-i senâ-yı zâtı

4. Şad ma'den ü baħr-i kâna şıgımaz

dürr-âb olalı:

1. dürr-âb olalı:-alı

Gazel 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnciye benzetmek || Gözyaşı için kullanılmıştır.

7. Bu televvün-kün-i 'uşşâkıña mâ'il oldun

8. Olalı 'aks-i ruħuñ eşk ile dürr-âb bana

dürr-i bî-hemtâ:

1. dürr-i bî-hemtâ:

Tarih 8

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz İnci || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

51. Yegâne dürr-i bî-hemtâ 'atâ-senc ü kerem-fermâ

52. Zi-revnaķ-sâzi-i dünyâ vü mâ-fihâ 'ale'l-'itlâķ

dürr-i bî-hem-tâ:

1. dürr-i bî-hem-tâ:

Tarih 8

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz inci || İsmail Bey.

77. Odur ol dürr-i bî-hem-tâ kudüm-ı pâki ser-tâ-pâ

78. Cihân-ı köhne-dâmâna eder sencide-i eşvâķ

dürr-i deryâ-yı kerem:

1. dürr-i deryâ-yı kerem:

Tarih 4

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik denizinin incisi || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

43. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim

44. Senâsi zübde-i ezkâr-ı havrâ

2. dürr-i deryâ-yı kerem:

Tarih 8

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik denizinin incisi || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

37. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim vâli oldu

38. Tılısm-ı genc-i eltfâf-ı cenâb-ı hazret-i Hallâķ

dürr-i eltâfin:

1. dürr-i eltâfin:-ın

Kaside 20

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf incileri, iyilikler.

35. Dürr-i eltâfin aña bâz etmiş

36. Zâtını kıble-i niyâz etmiş

dürr-i girân-ķadr-i yem-i iħsân:

1. dürr-i girân-ķadr-i yem-i iħsân:

Kaside 29

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsan denizinin değerli incisi || Şeyhülislâm

Paşmakçı-zâde Ali Efendi..

37. Sensin ol dürr-i girân-ķadr-i yem-i iħsân kim

38. Şadr-ı fetvâya kudümüñ ile geldi ziver

dürr-i meknün:

1. dürr-i meknün:

Tarih 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dizilmiş inci || Yıldızlar.

27. Nücümundan felek etmiş müheyyâ

28. Nişâra bir tabaķda dürr-i meknün

dürr-i nefis:

1. dürr-i nefis:

Tarih 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş inci || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

1. Bâreka'llâh ey vezîr-ekrem-i re'fet-enîs

2. Zât-ı pâkiñ baħr-i eltfâf içre bir dürr-i nefis

dürr-i semîn:

1. dürr-i semîn:

Tarih 17

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kıymetli inci tanesi || Şairin bulduķu güzel manalar.

115. Bendeñiz de yoķladım deryâ-yı şıdķ-ı fikretim

116. Ķulzüm-i rıķkıyyetimden kim çıķa dürr-i semîn

2. dürr-i semîn:

Kaside 31

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetli inci || Değerli şahıs.

51. Ķulzüm-i taħ'da bir dürr-i semîn oldu bedîd

52. O güzîn şadr-ı biħin-rütbeyeye imlâ eyle

dürr-i semîn eyler:

1. dürr-i semîn eyler:-r

Kaside 20

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnci tanesine dönüştürmek || Kıymetsiz bir şeyi çok kıymetli bir şeye dönüştürecek kudrete sahip olma.

45. Nazar-ı pâdişâh-ı rüy-ı zemîn

46. Sengi eyler netîce dürr-i semîn

dürr-i vek-tâ:

1. dürr-i yek-tâ:

Kaside 32

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşi bulunmaz inci.

31. Defter-i ehl-i hünerde denilir ol zâtûn

32. Neşrine âb-ı hayât nazmına dürr-i yek-tâ

dürr-i yek-tâyı:

1. dürr-i yek-tâyı:-yı

Kaside 30

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşi bulunmaz inci.

89. Sezâ bu nazm-ı pâk-i çâr matla'zîb-i güş olsa

90. K'olur şâyeste zîrâ kurta etmek dürr-i yek-tâyı

dürüd eylesin:

1. dürüd eylesin:-sin

Kaside 10

Mısra: 528

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Selam, dua eylemek.

527. Ravza-i pâkiñe cenâb-ı Vedüd

528. Rüz ü şeb eylesin hezâr dürüd

dürüd-ı meşkürı:

1. dürüd-ı meşkürı:-ı

Kaside 12

Mısra: 202

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Övülmüş dua.

201. Revân-ı pâkiñe olsun revân be-her sâ'at

202. Cenâb-ı hazret-i Hakk'ın dürüd-ı meşkürı

dürüg-âmîz:

1. dürüg-âmîz:

Tesdis 1

Mısra: 8

Yalanla karışık.

7. Karîn-i iltifât olmaz der-i dil-berde 'âşıklar

8. Dürüg-âmîz güftâr ile pürdür cümle şâdıklar

dürüg-ı va' de ede:

1. dürüg-ı va' de ede:-e

Matla 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gelecekte söz etme.

1. Dürüg-ı va' de gerek ede vâ'izi o yalandır

2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır

durur:

1. durur:

Diğer 2

Mısra: 82

-dur, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

81. Hiç tesellî-i hicr-i didâra

82. Kimseler bulmamış durur çâre

2. durur:

Lugaz 3

Mısra: 12

-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

11. İsmi tahrîfe olmadı me'vâ

12. Ters okunsa da bir durur ma'nâ

3. durur:

Kaside 3

Mısra: 63

-dur, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

63. Ne güçlük var durur dâr-ı fenâda

64. Kazâ bâbı huşûşâ kim güşâde

4. durur:

Lugaz 4

Mısra: 13

-dur, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

13. İnzivâ üzre durur evkâti

14. Kimse bilmez ne durur lezzâtı

5. durur:

Diğer 7

Mısra: 7

-dur, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

7. Gerçi zahmet durur amma kerem et

8. Mağdem-i pâkiñ ile def-i gam et

6. durur:

Gazel 7

Mısra: 1

-dur, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

1. Yâd-ı zülfün dilde tesbîhim durur her şeb baña

2. Bir nefes gitmez hayâlîñ fikri hem-meşreb baña

7. durur:

Gazel 7

Mısra: 8

-dur, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

7. Pâdişâh-ı 'âlem olsam zevk-yâb olmam yine

8. Yâr ile dil hem-'inân olmağ durur mañleb baña

8. durur:

Diğer 8

Mısra: 23

-dur, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

23. Luğ-ı pâkiñ sebep durur kâma

24. Her gâribü'd-diyâra ikrâma

9. durur:

Diğer 9

- Mısra: 28
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
27. Gerçi ğurbetdedir velî ammâ
28. Zîkr ü fikriñle bir durur her câ
10. **durur:**
Diğer 10
Mısra: 50
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
49. Ne hey'et üzre eder bahş mühendisler
50. Zekâsı hikmet-i mağz-ı Hudâ durur haqqâ
11. **durur:**
Diğer 11
Mısra: 29
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
29. Şihhat üzre durur vücüd-ı nañif
30. 'Āfiyetde olup bu 'abd-i za'if
12. **durur:**
Muamma 16
Mısra: 1
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
1. Şerâbı âb ile içmek tabîbâne durur her dem
2. Şuyu âteşle cem' etmek yine bir başka hikmetdir
13. **durur:**
Tarih 17
Mısra: 50
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
49. Ya 'ni küstâh u recâ olsam deriñde ben nola
50. Luţfuña mu 'tâd-ı dirîneñ durur zâr u hazîn
14. **durur:**
Kaside 19
Mısra: 94
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
93. Bütün 'âlem anîñ müstağrak-ı deryâ-yı cûdudur
94. Du 'âsî farz-ı 'ayn olmuş durur büldân u emşäre
15. **durur:**
Matla 22
Mısra: 1
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
1. Şağın zann etme tebñale durur la 'lindeki yâre
2. Eşer etmiş şerâr-ı âhi 'uşşâkîñ leb-i yare
16. **durur:**
Kaside 24
Mısra: 40
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
39. Habbezâ öyle vezîr-i şeh-i Cem-câh-ı cihân
40. Cebhe-i devlete ancak o durur zîb-i münîr
17. **durur:**
Kaside 30
Mısra: 77
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
77. Ümîdim dergehiñden bu durur devletli sultânım
78. Açıp keff-i nevâl-i cûd-ı luţf-ı mekrümet-zâyi

18. **durur:**
Gazel 30
Mısra: 2
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
1. Feyzdir neş'e-i her sâgar-ı raşşân-ı şabûh
2. Genc-i nağdîne-i devrân durur ihsân-ı şabûh
19. **durur:**
Gazel 30
Mısra: 4
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
3. Mevc-ber-mevc-i yem-i neş'e-i hikmetdir kim
4. Dil-pesendide-i 'âlem durur 'üvnân-ı şabûh
20. **durur:**
Gazel 30
Mısra: 10
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
9. Sâlimâ dâ'ire-i bezmine hiç ğam girmez
10. Dâ'imâ şâd durur cümle-i yârân-ı şabûh
21. **durur:**
Gazel 32
Mısra: 9
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
9. Şu kadar haste-i firkat durur âvâre göñül
10. Her nefes olsa tabîb olmaya Sâlim iflâh
22. **durur:**
Gazel 34
Mısra: 7
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
7. Zamânede 'acebâ şimdi kim durur bilsek
8. Karîñ-i bezm-i şafâ hem-dem-i nedîm-i murâd
23. **durur:**
Gazel 53
Mısra: 5
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
5. 'Aceb mişîr durur vâ'iz gibi bülbül de gülşende
6. Şeher eţfâl-i bâğı nâlesiyle bî-dimâğ eyler
24. **durur:**
Gazel 59
Mısra: 7
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
7. Vâkıf durur esrâr-ı dil-i dil-bere şâne
8. Ol zülf-i perişânına bigâne degildir
25. **durur:**
Gazel 60
Mısra: 11
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
11. Hüsn-i haţtîñ ol kadar efzûn durur etse murâd
12. Behcet-i hüsnünde Sâlim nüshalar te'lif eder
26. **durur:**
Gazel 71
Mısra: 4
-dir, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevkî merğüb durur gelmez ğamı sevmem gelir

27. **durur:**
Gazel 93
Mısra: 6
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrâ-yı cünün-ı 'aşkıñım
6. Câme-i şad pâre baña bir durur dîbâ da bir
28. **durur:**
Gazel 97
Mısra: 8
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
7. Nâvek-i tîz-i müje hañçere-i gamze ile
8. Hün-âlûde durur sinede her mü begler
29. **durur:**
Gazel 106
Mısra: 2
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
1. Gül-i bâğ-ı vefâ şanmañ ki her yerde müheyyâdır
2. Vefâ bir bû durur zülf-i mu'anberde müheyyâdır
30. **durur:**
Gazel 109
Mısra: 9
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
9. Hep dil-firîb-i hande-i bahtıñ durur cihân
10. İnşâf olunsa tarz-ı haķikât bilinmiyor
31. **durur:**
Gazel 137
Mısra: 8
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
7. Çünkü 'aşkıñ ile bîmâr-ı şikeste-bâliz
8. Bize derdiñle helâk olma durur şihhatimiz
32. **durur:**
Gazel 161
Mısra: 2
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
1. Hâf-ı dil-berden olur 'aşığı elbet mañzûz
2. Âmed-i şeble durur tâlib-i vuşlat mañzûz
33. **durur:**
Gazel 227
Mısra: 12
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
11. Mü-be-mü seyr eyleyip de cümleten endâmıñı
12. Kim durur zülfüñ gibi kendin perîşân etmeyen
34. **durur:**
Gazel 242
Mısra: 1
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
1. Kaşd-ı cân etme durur zübde-i efkâr-ı 'adû
2. Der-keminâne sitîz etme durur kâr-ı 'adû
35. **durur:**
Gazel 242
Mısra: 2
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

1. Kaşd-ı cân etme durur zübde-i efkâr-ı 'adû
2. Der-keminâne sitîz etme durur kâr-ı 'adû

36. **durur:**

Gazel 242

Mısra: 8

-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

7. Dest-i ihsân ile münhal olamaz 'uğdeleri
8. 'İkd-ı sad-'uğde durur sübha-i ezkâr-ı 'adû

37. **durur:**

Gazel 256

Mısra: 5

-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

5. 'Aşık o durur eyleye her derde taħammül
6. Bâr olmayıcağ ermeye dil ni'met-i yâre

düş:

1. **düşüp:-üp**

Tarih 12

Mısra: 37

Eksiltmek.

37. Deh düşüp tarzına târîhin dedim

38. Bî-mu'âdildir bu kaşr-ı dil-güşâ

2. **düşdü:-dü**

Kaside 13

Mısra: 122

Düşmek || Nasibine düşmek.

121. İntisâb ol hânedâna oldu mevrûs-ı peder

122. Düşdü ihlâş u 'ubüdiyyet baña himmet saña

3. **düşer:-er**

Kaside 15

Mısra: 29

Düşmek || Nasibine düşmek.

29. Düşer tabî'ata şad feyz vaşf-ı pâkinde

30. Oğunsa ismi çıkar ger 'ibâret-i şevket

4. **düşüp:-üp**

Kaside 15

Mısra: 44

Kalbe duyguların düşmesi, duyguları gönülde hissetmek.

43. Mülük ederse nola dergehiñden istimdâd

44. Düşüp kulübuna ru'b u mehâbet-i şevket

5. **düşen:-en**

Kaside 15

Mısra: 70

Düşmek || Nasibine düşmek.

69. Senâ-yı vaşfıñı haddim degil edem ta'bir

70. Düşen baña der-i 'adliñde hîdmet-i şevket

6. **düşmezdi:-mez, -di**

Kaside 16

Mısra: 44

Aşırı ilgi veya sevgi göstermek.

43. Olmasa mekrûmet ü luţfu eger cümleye 'âm

44. Böyle evşâfına düşmezdi ser-â-pâ bülbül

7. **düşmez:-mez**

Kaside 17

- Mısra: 63
Düşmek || Nasibine düşmek.
63. Derinde Gâve'ye ceb-hâne hîdmeti düşmez
64. Sezâ olursa Ferîdün önünce mîr-i 'âlem
8. **düşer:-er**
Kaside 19
Mısra: 32
Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek.
31. Derûn-ı zâga her bir süsen olmuş nîze-i ser-tîz
32. Düşer mestâneveş bî-hûş olup âvâre âvâre
9. **düşdü:-dü**
Kaside 27
Mısra: 41
Gelmek, ulaşmak, varmak.
41. Düşdü limân-ı emâna sūfün-i tahta-i ten
42. Talğalar boydan aşır görmüş iken nice belâ
10. **düşse:-se**
Muamma 33
Mısra: 1
Düşmek || Sevgilinin saçının yanakları üzerine dökülmesi.
1. Ne dem gîsûsu düşse dil-rübânîñ ruhları üzre
2. Gelir Rum ehliniñ kara haber Çin'den semâ'ına
11. **düşer:-er**
Gazel 74
Mısra: 13
Düşmek || Nasibine düşmek.
13. Nakıyy-i hadle düşer baht-ı zâr tâli'de
14. Tefe' 'ülümde de etvâr gayrı yüzdendir
12. **düşdükçe:-dük, -çe**
Gazel 115
Mısra: 9
Denk gelmek, yansımak.
9. Vechi var düşdükçe tanzîr etse erbâb-ı dile
10. Bezm-i 'irfânîñ da Sâlim şâ'ir-i pür-güsudur
13. **düşeli:-eli**
Gazel 150
Mısra: 1
Yansımak, aksetmek.
1. Düşeli fikr-i dil-i 'âşık-ı nâlâne heves
2. Etdi ol dil-şudeyi 'aşk ile dîvâne heves
14. **düşer:-er**
Gazel 173
Mısra: 4
Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.
3. Hod-ârâ gîrre etmez dest-mâl-i 'izzet ü câha
4. Düşer mi 'âkile dil-beste-i zıll-ı hayâl olmak
15. **düşer:-er**
Gazel 188
Mısra: 4
Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.
3. Ne gördüñ hâne-i hammârdan varmak neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile hâlim harâb etmek

16. **düşen:-en**
Gazel 228
Mısra: 5
Düşmek, sendelemek.
5. Düşen kalkmaz yatar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda
6. Hemân 'âşık seniñ de tek vücûduñ bî-mecâl olsun
17. **düşdükçe:-dük, -çe**
Gazel 228
Mısra: 7
Düşmek, sendelemek.
7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi âgyâr düşdükçe
8. O vaz'a kalmazız bizden yaña kat kat helâl olsun
18. **düşen:-en**
Gazel 246
Mısra: 4
Düşmek || Nasibine düşmek.
3. Gerek cânâ kabûl eyle gerekse men' ü redd eyle
4. Vişâle tâlib olmaqdır düşen 'uşşâk-ı ser-bâze
19. **düşdükçe:-dükçe**
Gazel 262
Mısra: 1
Değmek.
1. Tehî koyma ham-ı gîsû-yı yâri şâne düşdükçe
2. Perîşân et anı hem-çü dil-i dîvâne düşdükçe
20. **düşdükçe:-dükçe**
Gazel 262
Mısra: 2
Değmek.
1. Tehî koyma ham-ı gîsû-yı yâri şâne düşdükçe
2. Perîşân et anı hem-çü dil-i dîvâne düşdükçe
21. **düşdükçe:-dük, -çe**
Gazel 262
Mısra: 4
Düşmek || Müptela olmak.
3. Dil-i 'aşk-âşinâña kıydı hayfâ gamze-i fettân
4. Nigâh-endâz-ı rahm ol baña ey bîgâne düşdükçe
22. **düşdükçe:-dük, -çe**
Gazel 262
Mısra: 6
Uğramak, karşılaşmak.
5. Terahhum eylesin gâhî yeter öldürdü 'uşşâkı
6. Naşihat kıl şehâ ol gamze-i fettâne düşdükçe
- düş etdi:**
1. **düş etdi:-di**
Gazel 9
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşürmek.
7. O zülf-i ejderi etdi beni zehr-i firâka düş
8. 'Aceb mi istesem tiryâk-i vaslîñ olmaga ihyâ
- düş etsin:**
1. **düş etsin:-sin**
Gazel 215

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Âşık etmek, aşka düşürmek.

7. Felek târâc edem derse eger ser-mâye-i hüşun
8. Kişiyi 'âlem-i dünyâda bir maḥbûba düş etsin

düş ola:

1. **düş ola:-a**

Kaside 16

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek.

49. Güşuna düş ola mı deyü be-her dem böyle
50. Şad tekellüfle olur nağme'i pîrâ bülbül

düş oldum:

1. **düş oldum:-dum**

Tarih 17

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek.

33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi
34. Bir 'acâyib hâle düş oldum ki ben cümle zemîn

düş olmamız:

1. **düş olmamız:-ma, -mız**

Gazel 84

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek.

1. Ḥayâl-i zülfün ile yine bî-tüş olmamız yegdir
2. Bize âsüdelikten bir gâma düş olmamız yegdir

2. **düş olmamız:-ma, -mız**

Gazel 84

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek.

9. Nola endîşe-i zülfü baña hoş gelse ey Sâlim
10. Bize âsüdelikten bir gâma düş olmamız yegdir

düş olmaya:

1. **düş olmaya:-ma, -ya**

Gazel 145

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek.

3. Şakın bir hâle düş olmaya dil zülf-i dil-ârâda
4. Kâtı vâfir zamândır kim gönülden bir haber gelmez

düşize-i ma'nâyı kıl:

1. **düşize-i ma'nâyı kıl:**

Tarih 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni, kullanılmamış manalar kullanmak.

3. Düşize-i ma'nâyı kıl reşk-âver-i hüsn-i Çigil
4. Gâretger-i ârâm-ı dil olsun ço ol nûr-ı başâr

düşmen:

1. **düşmen:**

Müseddes 2

Mısra: 9

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

9. Ḥarâb-ı 'aşkıña şihhâtden özge yok düşmen
10. Tabîbe söyle ki el çeksın ol belâ-keşden

2. **düşmen:**

Lugaz 3

Mısra: 50

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

49. Kâtı tırfa kaşarsı kânberdir
50. Köre düşmen başire yâverdir

3. **düşmene:-e**

Tarih 3

Mısra: 58

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

57. Şu kadar oldu cihân emn ü amân 'adlinde
58. Düşmene düşmen eder 'adl-i şerifinde vefâ

4. **düşmen:**

Tarih 3

Mısra: 58

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

57. Şu kadar oldu cihân emn ü amân 'adlinde
58. Düşmene düşmen eder 'adl-i şerifinde vefâ

5. **düşmene:-e**

Tarih 3

Mısra: 88

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

87. Bildire haddini küffâra ser-â-ser yer yer
88. Düşmene n'olduğunu añlada kendin her cā

6. **düşmeni:-i**

Tarih 3

Mısra: 186

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

185. Allah Allâh diyerek etdiler içdâm-ı belîğ
186. Hâsılı eylediler düşmeni mağlûb-ı veğâ

7. **düşmeni:-i**

Tarih 3

Mısra: 224

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

223. Biri de düşdü murâd üzre bu mısra' târîh
224. Düşmeni bozdu murâdınca Mehemmed Paşa

8. **düşmen:**

Tarih 4

Mısra: 51

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

51. Oturtdu keşti-i ümmîdi düşmen
52. Şığ olmağla ḥayâl-i vehm-baḥşâ

9. **düşmendir:-dir**

Gazel 4

Mısra: 6

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

5. Nola bulmazsam rehâ tîr-i müjeñden bahtveş
6. Gamze-i cellâd-ı bî-raḥmîñ da düşmendir baña

10. **düşmendir:-dir**

Gazel 6

Mısra: 1

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cāvīd düşmendir baña
2. Kanda kaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña

11. **düşmendir:-dir**

Gazel 6

Mısra: 2

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cāvīd düşmendir baña
2. Kanda kaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña

12. **düşmendir:-dir**

Gazel 6

Mısra: 6

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

5. Gamze tekrīr-i 'itāb ile beni şād eylemez
6. Bu emirde hāşılı te'kid düşmendir baña

13. **düşmendir:-dir**

Gazel 6

Mısra: 8

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

7. Sen şeh ile Rumelī bayramlaşır şāyed deyi
8. Bu cihān mülkünde māh-ı 'id düşmendir baña

14. **düşmendir:-dir**

Gazel 6

Mısra: 10

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

9. Rüy-ı pür-tāb-ı ziyā-bahşın hayāl eyler deyi
10. Āfitābım gökdeki hurşid düşmendir baña

15. **düşmendir:-dir**

Gazel 6

Mısra: 12

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

11. Vuşlatı der-hātır etmek nice kābil Sālimā
12. Kanda kaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña

16. **düşmenimi:-im, -i**

Rübai 12

Mısra: 2

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

1. İkbāl-i cihāna i'timād etmem
2. Ben düşmenimi düst i'tikād etmem

17. **düşmeni:-i**

Kaside 20

Mısra: 318

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

317. Kulları kulluğunda pīr olsun
318. Düşmeni dā' imā hākīr olsun

18. **düşmen:**

Gazel 22

Mısra: 12

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

11. Vaz'-ı nā-şāyeste-i ihvāna bakma Sālimā

12. Böyledir de'b-i zamāne gāh düşmen gāh düst

19. **düşmene:-e**

Kaside 23

Mısra: 88

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

87. Olursañ 'ākıbet gābgāb-nevāz-ı şāhid-i maqşūd

88. Kızıl elma seniñdir düşmene kalsın ko ayvayı

20. **düşmeden:-den**

Muamma 23

Mısra: 2

Düşman || Rakip.

1. Hudā hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan
2. Gözüm nūru kemān ebrūlarıñ hıfz eyle düşmeden

21. **düşmeni:-i**

Kaside 28

Mısra: 42

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

41. Hvāb girmezse ser-ā-ser çeşm-i a' dāya anıñ

42. Hāşyet-i şemşiri elbet düşmeni bīdār eder

22. **düşmen:**

Gazel 52

Mısra: 10

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

9. Çin-ber-çin-i cebin-i hayret olsañ biz nola

10. Şevk düşmen Sālim-i bī-çāreye efkār yār

23. **düşmendir:-dir**

Gazel 108

Mısra: 1

Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.

1. Çeşm-i ğurbet-dīdeme düşmendir ey meh hvāblar

2. Dīdeme reşk etmede her şeb benim meh-tāblar

düşmen olmuşdur:

1. **düşmen olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman olmak/kesilmek.

7. İnanma sevdiğim a' dā geçerlerse beni saña

8. Seniñçün düstum 'ālem baña hep düşmen olmuşdur

düşmen olsa:

1. **düşmen olsa:-sa**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman olmak, kin beslemeye başlamak.

49. Nola zerrin kadeh olsa düşmen

50. Lāle aldı kadehin destinden

düşmen-i bed-hvāh u bed-āvīne:

1. **düşmen-i bed-hvāh u bed-āvīne:**

Tarih 3

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötülük isteyen, kötülükte bulunan düşman.

85. Etdi ol aşaf-ı pākīze-simātı da 'vet

86. Ki ede düşmen-i bed-hvāh u bed-āyīne ğazā

düşmen-i dīne:

1. **düşmen-i dīne:-e**

Tarih 3

Mısra: **108**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Din düşmanı.

107. Taraf-ı pādīshīden aña tefvīz oldu

108. Kim vara düşmen-i dīne ede li'llāhi ğazā

düşmen-i dīni:

1. **düşmen-i dīni:-i**

Tarih 3

Mısra: **30**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Din düşmanı.

29. Ya 'ni te'sīr-i du'āsıdır o şāhenşāhıñ

30. K'eyledi zir ü zeber düşmen-i dīni Mevlā

düşmen-i ehl-i ma'ārif:

1. **düşmen-i ehl-i ma'ārif:**

Terkib-bend 1

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan sahibi insanların düşmanı || Felek.

19. Fiğān ey düşmen-i ehl-i ma'ārif

20. Melālim eylediñ efvün hayfā

düşmen-i nā-sāz:

1. **düşmen-i nā-sāz:**

Gazel 250

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Edepsiz düşman || Rakip.

7. Var iken destinde tīg-i hāme şahş-ı şā'iriñ

8. Söyleşir peygār-ı ğamda düşmen-i nā-sāz ile

düşmen-i te'hīr olmayaydı:

1. **düşmen-i te'hīr olmayaydı:-ma, -ya, -ydi**

Gazel 76

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ertelemenin düşmanı.

1. Eger te'sīr-i ğamzeñ olmayaydı düşmen-i te'hīr

2. Nigāhıñ 'āşıkā mergin ederdi cāmesin tağyīr

düşmen-i temkīn olur:

1. **düşmen-i temkīn olur:-ur**

Gazel 111

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temkinli düşman olmak.

9. Neylesin deryā-yı şabrım etmesin böyle hūrūş

10. Rüzgārıñ qahrı Sālim düşmen-i temkīn olur

düşnām:

1. **düşnāmdan:-dan**

Gazel 233

Mısra: **6**

Azarlamak, sövmek.

5. Bāğ-ı mihrīñ hep şabā-yı şubhu luṭf-ı yārdan

6. Meyve-i naḥl-i meveddet telḥ olur düşnāmdan

düşnām-ı nigāha:

1. **düşnām-ı nigāha:-a**

Gazel 67

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakışın azarlaması - Sevgilinin aşığa yönelik incitici bakışları.

11. Gönül şabr eyle düşnām-ı nigāha

12. 'İtābıñdan o şūḥuñ olma dil-gīr

düşnāmın yemek:

1. **düşnāmın yemek:-ın**

Gazel 142

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Azar işitmek.

5. Nedir āyā murādı cerb-i şīrinine sīr olduk

6. Dil-i āzādeniñ bī-hüde düşnāmın yemek olmaz

düst:

1. **düst:**

Rübai 12

Mısra: **2**

Far. dost.

1. İkbāl-i cihāna i'timād etmem

2. Ben düşmenimi düst i'tikād etmem

2. **düst:**

Gazel 22

Mısra: **12**

Far. dost.

11. Vaz'-ı nā-şāyeste-i ihvāna bakma Sālimā

12. Böyledir de'b-i zamāne gāh düşmen gāh düst

3. **düstüm:-um**

Gazel 103

Mısra: **8**

Dost || Sevgili.

7. İnanma sevdiğim a'dā geçerlerse beni saña

8. Seniñçün düstüm 'ālem baña hep düşmen olmuşdur

düst olmaya:

1. **düst olmaya:-ma, -ya**

Gazel 22

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dost olmak.

7. Vādi-i ğamdır gönül pehnā-yı mihr-i 'āşıkā

8. Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-rāh düst

düsta düşmene karşı:

1. **düsta düşmene karşı:**

Gazel 254

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Deyim**

Herkesin bileceği şekilde.

1. Dile rahm eyleyip ağıyârî şehâ dūr eyle
2. Dūsta düşmene karşı beni mesrūr eyle

dūstān:

1. **dūstānından:-in, -dan**

Diğer 9

Mısra: **88**

Dostlar.

87. Gurbetinde bile edip i'zāz

88. Dūstānından eyleyip mümtāz

2. **dūstānıñ:-iñ**

Tarih 12

Mısra: **9**

Dostlar.

9. Dūstānıñ hicrine bā'ış idi

10. Çün muqaddem maqdem-ı faşl-ı şitā

dūstāne:

1. **dūstāne:**

Tarih 12

Mısra: **6**

Dostça, arkadaşça.

5. Öyle cār u zenleri anıñ müdām

6. Etmede dūstāne 'arz-ı merhabā

dūstūr-ı ekrem:

1. **dūstūr-ı ekrem:**

Kaside 25

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik düsturu || Cömert vezir.

21. Vezir-i ma' delet-pirā Nizāmü'l-mülk-i 'Osmānī

22. Zihî Hâtem-şiyem dūstūr-ı ekrem āşaf-ı dānā

dūstūr-ı mükerrerem:

1. **dūstūr-ı mükerrerem:**

Gazel 114

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazamlarla vezirlere ta'zim makamında verilen

ünvan.

13. Cenāb-ı Muştafā Paşa o dūstūr-ı mükerrerem kim

14. Cihān devletde zātın lutf-ı hāş u 'ām için şaklar

düşuna aldıkda:

1. **düşuna aldıkda:-dık, -da**

Müfret 87

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Omzuna almak.

1. Gehî şahhāflıga düşuna aldıkda kitāb

2. Vā'iz-i har-menişe hibe semerdir gūyā

düşuna almış:

1. **düşuna almış:-miş**

Kaside 5

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Omzuna almak.

17. Çıkdı gül-geşt-i sipihr etmege encüm yek-ser

18. Çarhda almış idi düşuna bir gök dibā

düşür:

1. **düşürürdü:-ür, -dü**

Kaside 15

Mısra: **11**

Bırakmak.

11. Haṭā edip düşürürdü Ḥoten'de müşkü gazāl

12. Görünse āyinede aña şüret-i şevket

2. **düşürmeyince:-me, -yince**

Gazel 156

Mısra: **3**

Bırakmak.

3. Düşürmeyince kenār-ı cefāya fülk-i dili

4. Neden imiş bize lutf-ı hevā bilinmez imiş

3. **düşürdü:-dü**

Gazel 281

Mısra: **1**

Düşmek || Gözyaşının akması.

1. Eşk-i terimi dide rūḥ-ı yāre düşürdü

2. Üftādeliği şeb-nemi gülzāre düşürdü

4. **düşürdü:-dü**

Gazel 281

Mısra: **2**

Düşmek || Gözyaşının akması.

1. Eşk-i terimi dide rūḥ-ı yāre düşürdü

2. Üftādeliği şeb-nemi gülzāre düşürdü

düşvār eder:

1. **düşvār eder:-er**

Gazel 240

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zor, müşkil durumda bırakmak.

19. Ādemiñ düşvār eder aḥvālını

20. Eyleme Sālīm recā-yı arzū

dü-tā etdi:

1. **dü-tā etdi:-di**

Tesdis 4

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki büklüm etmek.

7. Kaḍdimi etdi ḥayāl-i kākül-i dil-ber dü-tā

8. Rū-siyāh etdi beni baḥt-ı siyāh-ı bī-vefā

dü-tā etmiş:

1. **dü-tā etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki büklüm etmek.

1. O kim gülzār-ı ḥüsnüñ her dıraḥtın müntehā etmiş

2. Nihāl-i kāmēt-i 'uşşākı derd ile dü-tā etmiş

dü-tā etse:

1. **dü-tā etse:-se**

Gazel 42

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki büklüm etmek.

7. Māl-ı dünyā ādeme bir bārdır
8. Nola kim kıddin dü-tā etse meger

dü-tā eyler:

1. **dü-tā eyler:-r**

Gazel 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki kat yapmak, bükmek.

1. Nesim ile dirāz eyler kıdīn gāhī dü-tā eyler
2. Nihāl-i tazelər gülşende ta'lim-i cefā eyler

duv:

1. **duyunca:-unca**

Kaside 12

Mısra: 66

İşitmek.

65. Müsebbihān-ı felek etdiler bütün tekbir
66. Duyunca şun'-ı Hudā'dan bu sırr-ı me'sūri

duvul:

1. **duyuldu:-du**

Kaside 12

Mısra: 49

İşitilmek, işitilir olmak.

49. Duyuldu nükte-i kenz-i hafide bir ma'nā
50. Olunca nüsha-i 'ālem vücūd-ı manzūri

düz:

1. **düzmüş:-müş**

Diğer 3

Mısra: 78

Hazırlamak || Süslemek.

77. Gül-i ebrī ise ruhsārına haller yazmış
78. 'Arz-ı kālā-yı bahāra o da kendin düzmüş

dūzah olur:

1. **dūzah olur:-ur**

Gazel 232

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cehennem olmak, olumsuz bir duruma dönüşmek.

3. Cennetü'l-me'vā iken her gūşe bir dūzah olur
4. Şaklasın Mevlā hemişe ādemi idbārdan

düzd-i 'adū:

1. **düzd-i 'adū:**

Gazel 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın hırsızlığı.

3. Fırşat bulur mu düzd-i 'adū nakşın almağa
4. Genc-i derūn-ı aşık-ı pür-gam emīn olur

2. 2. 6. E

e'āli:

1. **e'āli:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 140

Şeref sahibi büyük kimseler.

139. Öyle bir hāle girdi kim dünyā

140. Farq olunmaz e'āli vü ednā

2. **e'āfiler:-ler**

Lugaz 3

Mısra: 30

Şeref sahibi büyük kimseler.

29. Emr edip hādime me'āliler

30. Burnunu hep kırar e'āliler

ebced:

1. **ebced:**

Kaside 13

Mısra: 20

Eskiden Arap hurūf-ı hecâsını cami olmak üzere tertip edilen elfâz-ı ma'rūfenin birincisi.

19. Çünkü aşlı kâ'inâtin iki harf olmuş anıñ

20. Kāle gelmez ebced ü zâ'ırçesi yok muṭlakā

ebcede mazhar olunca:

1. **ebcede mazhar olunca:-unca**

Kaside 12

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşabilmek, söyleyebilmek.

157. Müyesser etdi tehecçiyi Rabbi yessirden

158. Olunca ebcede mazhar o şadr-ı pür-nūri

ebced:

1. **ebced:**

Kaside 13

Mısra: 7

Sonsuza kadar.

7. İltifāt etdikde bu bahriñ olur zāhir ebced

8. Tā ezelden böyle icrā eylemiş hükümün kaçā

ebhās-ı nizām-ı kirdigārī:

1. **ebhās-ı nizām-ı kirdigārī:**

Kaside 7

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nizāmının sözleri.

27. Ebhās-ı nizām-ı Kirdigārī

28. Āyin-i şeh-i cihāna şıgmaz

ebī evyüb:

1. **ebī evyüb:**

Kaside 10

Mısra: 256

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebu Eyyüb El-Ensari

255. Şāhid-i da'vi-i cihān mergüb

256. Kışsa-i Cābir ü Ebī Eyyüb

ebkem:

1. **ebkem:**

Kaside 27

Mısra: 38

Dilsiz, konuşamayan, söz söylemeye muktedir olmayan.

37. Söylemek istemez âdem anı ammâ tıramaz
38. Komez îmân u mürüvvet k'ola ebkem güyâ

ebkem olmasam:

1. **ebkem olmasam:-ma, -sam**
Kaside 22
Mısra: 108
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilsiz olmak, konuşmamak.
107. Böyle cevlan mı eyler idi kalem
108. Deşt-i medhiinde olmasam ebkem

eblak-ı tab'-ı hudâ-dâdiñ:

1. **eblak-ı tab'-ı hudâ-dâdiñ:-iñ**
Kaside 31
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardımda bulunan Allah'ın tabiattaki rengarenk unsurları.
49. Eblak-ı tab'-ı Hudâ-dâdiñ olup işve-nümâ
50. Cünbiş-i hâtır-ı şirini hüveydâ eyle

ebnâ-yı hazretiñden:

1. **ebnâ-yı hazretiñden:-iñ, -den**
Kaside 12
Mısra: 165
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hız. Âdem'in çocuğu, nesli.
165. Benim o rû-siyeh ebnâ-yı hazretiñden kim
166. Edip genâ-yı şerifiñde bezl-i maqdûri

ebnâ-yı zamâna:

1. **ebnâ-yı zamâna:-a**
Rübai 12
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçinde bulunulan zamanın insanları.
3. Biñ kez de eger şadıkıñım derse yine
4. Ebnâ-yı zamâna i'timâd etmem

ebr:

1. **ebr:**
Gazel 222
Mısra: 2
Far. Bulut, sehab.
1. Ruñların gül gül olur tâb-ı mey-i seyyâleden
2. Ebr içinde güyyâ meh rû-nümâdır hâleden

ebr-i bahâr:

1. **ebr-i bahâr:**
Kaside 35
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar bulutu || Gönüldeki duyguları canlandırma.
17. Gele ey reh-ber-i cüd u kerem-i Hâtem-i Tay
18. Hânde-i gonca-i ümmîd-i dile ebr-i bahâr

ebr-i bahârîñ:

1. **ebr-i bahârîñ:-iñ**
Gazel 189
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar bulutu.

3. Ref'-i derecât etmesine bâ'is ü bâdi
4. Yüzü şuyunuñ rahmetidir ebr-i bahârîñ

ebr-i ğarrâvı:

1. **ebr-i ğarrâvı:-yı**
Kaside 23
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel bulut.
17. Kani pür-tâb iken mestâne evvel gögsü gürlerdî
18. 'Aceb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i ğarrâvı

ebr-i himmeti:

1. **ebr-i himmeti:-i**
Kaside 13
Mısra: 53
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf bulutu || 1. Mahmud'un ihsanının bolluğu.
53. Ol ki ebr-i himmeti dünyâya olsa kaçra-paş
54. Bâğ-ı 'âlemde biter yer yer giyâh-ı kîmyâ

ebr-i kilik-i dür-nişârimdan:

1. **ebr-i kilik-i dür-nişârimdan:-ım, -dan**
Kaside 23
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnciler saçan kalem bulutu || Güzel manaları kağıda yağdırmak-yazmak.
23. Hevâ mı vaşf-ı deyde ebr-i kilik-i dür-nişârimdan
24. Yağan berfi şarırlar şafhanıñ reng-i semensâyı

ebr-i luţfu:

1. **ebr-i luţfu:-u**
Kaside 1
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik, ihsan bulutu.
17. Ebr-i luţfu na'im ile mâli
18. Kereminden bir ân degil hâlî

ebr-i nevâli:

1. **ebr-i nevâli:-i**
Kaside 10
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan bulutu.
15. Ya'ni ebr-i nevâli rîzân et
16. Eşk-i hünîn-i şevkı bârân et

ebr-i nev-rûzu:

1. **ebr-i nev-rûzu:-u**
Diğer 8
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nevruz bulutu.
33. Ebr-i nev-rûzu eyleyen ğaltân
34. Etdi keffîñ mañall-i emn ü amân

ebr-i rakîk:

1. **ebr-i rakîk:**
Tarih 1
Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhametli bulut.

29. Degil ebr-i rakıķ amāde etmiş
30. Hevāyî-reng bir top şofu gerdün

ebr-i şitā:

1. **ebr-i şitā:**

Kaside 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmur bulutu, kış bulutu.

3. Görünür ebr-i şitā eyledi bām üzre kıyām
4. Etdi her pışgeh-i revzene dey hayli vuşul

ebr-i siyāh-ı hattı:

1. **ebr-i siyāh-ı hattı:-ı**

Gazel 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hattın - Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri- karanlık bulutları.

3. Ebr-i siyāh-ı hattı nihān etdi rüyunu
4. Bir gün mü gösterir bize baht-ı siyāhımız

ebr-i siyehdenseng-i hārāyı:

1. **ebr-i siyehdenseng-i hārāyı:**

Kaside 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bulut parçaları.

3. Hevā bir rütbede efsürde etdi zîr ü bālāyı
4. Felek fark edemez ebr-i siyehdenseng-i hārāyı

ebr-i siyehler:

1. **ebr-i siyehler:-ler**

Kaside 18

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bulut.

39. Şekl-i tiryāk olur ebr-i siyehler mārā
40. Eder ervāh-ı habîşe gibi sūrāha hulul

ebru:

1. **ebrusu:-su**

Diğer 10

Mısra: 13

Kaş (Mihraba benzerliği yönünden).

13. Firāk-ı tal'atın ey ebrusu bize mihrāb
14. Şeb-i hayālîmi tārîk eder ise nola

2. **ebrularında:-lar, -m, -da**

Kaside 28

Mısra: 18

Kaş.

17. Māh-ı 'id kim dil-berāna hil'at-i nāz giydirip
18. Resmini ebrularında güyiyā izhār eder

3. **ebrü:**

Gazel 62

Mısra: 6

Kaş.

5. Kıl kadar meylin tırāş u hvāhiş etmezdik veli
6. Bu reh-i nā-rāstı 'uşşāka ebrü gösterir

4. **ebruların:-lar, -ın**

Gazel 67

Mısra: 1

Kaş.

1. Kemān ebruların müjgānların tır
2. Qazā gānzen nigāhın 'ayn-ı te'sir

5. **ebruların:-lar, -ın**

Gazel 181

Mısra: 2

Kaş.

1. Yazsalar ser-nāme-i hüsne sezādır muların
2. Bir ser-āmed maṭla'-ı pākizedir ebruların

6. **ebrular:-lar**

Gazel 271

Mısra: 5

Kaş.

5. Açılmış gül gibi ruḥlar revernaķ-sāz ebrular
6. Muḥaşşal yār memdüh-ı zamān olmakda gitdikçe

7. **ebrü:**

Gazel 282

Mısra: 12

Kaş.

11. Dediler tal'atına māh-ı nev etmiş taklid
12. Onda āyā bu güzel çeşm ile ebrü var mı

ebruvān:

1. **ebruvānı:-ın**

Müfret 8

Mısra: 1

Kaşlar.

1. Ebruvānın çekseler tuğrā-yı vaşlı luṭf edip
2. Mücebince hükümünü icrā ederdi nām-ı 'aşķ

2. **ebruvānın:-ın**

Kaside 14

Mısra: 17

Kaşlar.

17. Kemānı ebruvānın kılsa pür-çin

18. Eder bir tiri feth-i Çin (ü) Māçin

3. **ebruvānı:-ın**

Muamma 19

Mısra: 1

Kaşlar.

1. Ebruvānıñ baña biñ kez tır-i müjgān atmada
2. Taş olsa buña tākāf edemez ey seng-dil

ebu'l-beşer:

1. **ebu'l-beşer:**

Kaside 12

Mısra: 85

İnsanların atası || Hz. Âdem.

85. Ebu'l-beşer ve ülü'l-kadr peygamber

86. Ki cümle esved ü aḥmer o ḥazretiñ pürü

ecdād:

1. **ecdādīn:-iñ**

Kaside 20

Mısra: 20

Atalar.

19. Nür-i çeşmi aşil vekkādīn

20. Nesl-i paki şerif ecdādīn

ecdād-ı 'izāmīndan:

1. **ecdād-ı 'izāmīndan:-iñ, -dan**

Kaside 13

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce soy || Osmanlı hanedanlığı.

91. Senden evvel çünkü ecdād-ı 'izāmīndan bu nām

92. Olmadı bir pādīşāha zib-i tāt-i iştifā

ecel-i müddet:

1. **ecel-i müddet:**

Kaside 10

Mısra: 439

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömrün eceli, sonu.

439. Ecel-i müddet olmada dāhil

440. Hevesin tohumun ekmede yine dil

ecir:

1. **ecrin:-in**

Gazel 79

Mısra: 6

Ar. is. Mükāfat, iş mukabilinde alınan para. Sevap.

5. Olanlar bād-ı fırkatle hazān-ı şevkīma bā'ış

6. Hemīn ecrin nihāl-i vuşlatın şānında bulsunlar

ecniha:

1. **ecniha:**

Kaside 10

Mısra: 361

Kuş.

361. Katı çok ecniha zühür etdi

362. Piş ü pesden geçip mürür etdi

ecr-i mā-mezāya:

1. **ecr-i mā-mezāya:-ya**

Terkib-bend 1

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmişteki mükafatlar.

47. Erer mi dil gülīstān-ı şafāya

48. Qazā-yı lūfū ecr-i mā-mezāya

eczā-vı şevkīn:

1. **eczā-yı şevkīn:-in**

Gazel 185

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk ilaçları.

9. Olmaya Sālim mukābil yek nefes ekdārına

10. 'Ālemiñ eczā-yı şevkīn cem' ü terkib eylesek

eczā-vı şitāya:

1. **eczā-yı şitāya:-ya**

Kaside 18

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış unsurları (Kar, yağmur vb.).

35. Berf şanma döküp eczā-yı şitāya gerdün

36. Feleğin eylemede tāt'ına tedbīr-i fuşül

ed:

1. **ede:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 119

Etme, yapmak.

119. Bunu taklīd ede ede şu'arā

120. Sāde elfāz kaldı bī-ma'nā

2. **eder:-er**

Kaside 5

Mısra: 71

Etme, yapmak.

71. Çemenīstānını ferş ide eder miydi zemīn

72. Mevc-i pey-der-peyini gösteremezdi deryā

3. **ederler:-er, -ler**

Gazel 20

Mısra: 8

Etme, yapmak.

7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsün-sāzda

8. 'Akl u sevdāyı ederler sulh-düşmen ceng-düst

4. **edip:-ip**

Kaside 30

Mısra: 10

Etme, yapmak.

9. Yine bahr-i midād-ı şā'irān cūş u hurūş etsin

10. Edip mevc-i suţūru sāhil-i rakka temennāyı

5. **edelden:-elden**

Kaside 30

Mısra: 95

Etme, yapmak.

95. Edelden 'aşk tavq-ı gerdenim zūlf-i semensāyı

96. Olup kumri-i dil cūyende ol serv-i dil-ārāyı

6. **eden:-en**

Kaside 31

Mısra: 37

Etme, yapmak.

37. 'Ālemi muğtenem-i lūfū eden zī-şānīñ

38. Vaşf-ı 'ālī-güher-i midhātın i'lā eyle

edā:

1. **edāya:-ya**

Tahmis 3

Mısra: 5

Söylemiş, terennüm.

5. Edāya kādīr iseñ ey gönül hemān eyle

6. Cihānda dā'ireme gelmesin diyen noqşān

2. **edā:**

Kaside 10

Mısra: 375

Söylemek || Şiir/gazel söylemek.

375. Ne güzel nuqk-ı pākīdir bu edā

376. Gül-i Şad-berg'de demiş Yahya

3. **edā:**

Gazel 58

Mısra: 12

Söylemek || Şiir/gazel söylemek.

11. Belāgat-senc olur Sālim niġeh-sāzende-i diġkat

12. İhāta eyledikçe fenn ü ma'nāyı edā artar

4. **edāsı:-sı**

Gazel 75

Mısra: 9

Söylemek || Şiir/gazel söylemek.

9. Ğarīb olursa nola her edāsı ey Sālim

10. Bu penç beyt-i ġazel bu zemīn-i 'uzletdir

edā bulamaz:

1. **edā bulamaz:-amaz**

Diġer 11

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçekleşmek.

87. Bulamaz ġiffet-i merām edā

88. Her uşülü ġaġīl olur her cā

edā etmek:

1. **edā etmek:-mek**

Tarih 13

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerine getirmek.

21. Böyle olunca ser-i mū ġaġtīna gelmez girān

22. Hep edā etmek gerek ta'zīmīni tekrīmīni

edā etmekde:

1. **edā etmekde:-de**

Kaside 3

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın emir buyurduğu farzları yerine getirmek.

51. Seniñ farzıñ edā etmekde yek-ser

52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler

edā eyler:

1. **edā eyler:-r**

Kaside 13

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerine getirmek.

93. 'Aleme bir miġli nā-mesbūġ iġsānın Ĥaġ'ıñ

94. Bu kerem ġünkārıma ben bildigim eyler edā

edā ola:

1. **edā ola:-a**

Kaside 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir işin yerine gelmesi, gerçekleşmesi.

7. Ya'ni bir nüşha-i bihīn-implā

8. Ola medġ-i ġalife anda edā

edāya girmezse:

1. **edāya girmezse:-mez, -se**

Kaside 7

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözle dile getirilebilir olmak.

59. Girmezse edāya nola medġi

60. Bir muşta o şad hazāna sıġmaz

edā-yı ārzü:

1. **edā-yı ārzü:**

Gazel 240

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstekler, arzular.

13. Tā ġabī'at etmeyince taġşīye

14. Fehm olunmaz her edā-yı ārzü

edā-yı farz:

1. **edā-yı farz:**

Kaside 3

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farzı yerine getirmek.

59. Kī ya'ni der baña ol nefis-i kāhil

60. Edā-yı farz bu tāb ile ne kābil

edā-yı rütbe-i şānında:

1. **edā-yı rütbe-i şānında:-ıñ, -da**

Kaside 8

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanına yaraşır şekilde yerine getirmek.

103. Ne rütbe eylese ġāmem belāġatin müzdād

104. Edā-yı rütbe-i şānında yine kāşırđır

edā-yı şive-i ġüftārıma:

1. **edā-yı şive-i ġüftārıma:-ım, -a**

Kaside 23

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleyiş tarzı, üslup.

109. Edā-yı şive-i ġüftārıma ġüsn-i beyān meftün

110. Eder peyġām-ı maźmūnun yeridir kilki sevdāyī

edā-yı şükr-i islāma:

1. **edā-yı şükr-i islāma:-a**

Kaside 3

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müslüman olmanın şükrünü eda etmek.

25. Ger olsa Nūġ deñlü 'ömr-i insān

26. Edā-yı şükr-i islāma ne imkān

edā-yı şükrü:

1. **edā-yı şükrü:-ü**

Kaside 3

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzerine borç olan veya borç hükmünde bulunan teşekkürü, minneti yerine getirme.

27. Seniñ envā'-ı iġsānıñın ey nūr

28. Edā-yı şükrü bir bir ġanda olur

edā-yı şükrüne:

1. **edā-yı şükriüne:-üñ, -e**
Kaside 3
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzerine borç olan veya borç hükmünde bulunan teşekkürü, minneti yerine getirme.
1. İlâhî lutfuña pâyân yokdur
2. Edā-yı şükriüne imkân yokdur

edeb:

1. **edeb:**
Lugaz 3
Mısra: 25
Edeb, terbiye.
25. Lîk ammâ ki bilmeyip o edeb
26. Etse icrâ bu tarz ile meşreb

edeb-i pâki:

1. **edeb-i pâki:-i**
Tarih 11
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel edep -sahibi kimse-.
3. Zât-ı vâlâsı ma'ârifle mu'allâ-pâye
4. Edeb-i pâki gibi vech-i ferahsârî cemîl

edeb-siz-i devrân:

1. **edeb-siz-i devrân:**
Lugaz 3
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın edeb-sizi || Mum.
35. Bir yalın yüzlü şühürdür o cevân
36. Lîk ammâ edeb-siz-i devrân

edhem-i hâme:

1. **edhem-i hâme:**
Kaside 31
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalem atı.
47. Edhem-i hâme şarîr ile edip yine şahîl
48. Güş-ı taşsinleri velvele-ârâ eyle

edîb:

1. **edîb:**
Diğer 10
Mısra: 55
Güzel ve sanatlî söz söyleyen || Şâir.
55. Edîb ü kâmil-i 'irfân necib-i necl-i hisân
56. Kim etdi darb-ı megel nâm-ı pâkini şu 'arâ

2. **edîb:**

- Tarih 18**
Mısra: 29
Terbiyeli, saygılı, nazik kimse.
29. Edîb ü şâf-dil maḥdûm-ı pâkîze-şiyemdir kim
30. Vücûdu ḥüsn-i aḥlâka maḥall-i müsteṭâb oldu

edille-i ḥamse:

1. **edille-i ḥamse:**

- Kaside 12**
Mısra: 95
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beş delil || İslamın 5 şartı.
95. İşâret oldu ḥavâssa edille-i ḥamse
96. Edince bâtımlı zâhir bu sırr-ı mestûrî

ed'ive-i ḥayrî:

1. **ed'ive-i ḥayrî:-ı**
Kaside 27
Mısra: 63
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayır için dua etmek.
63. Şâm u rûz ed'ive-i ḥayrî bütûn farz oldu
64. Nân u ni'met gözeden 'abde budur şart-ı vefâ

ed'ive-i ḥayrîñ:

1. **ed'ive-i ḥayrîñ:-ñ, -ı**
Tarih 22
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayır için dua etmek.
15. Üstüne vâcib olan ed'ive-i ḥayrîñi et
16. Sâlimâ kilik-i kuşûr-âveri gel etme ḥacîl

ednâ:

1. **ednâ:**
Tarih 1
Mısra: 73
Küçük, basit kimse.
73. Pür eylerdi bir ednâ himmetinden
74. Keremle dâmenin kühsâr u hâmûn

2. **ednâ:**

- Tarih 1**
Mısra: 81
Küçük, basit.
81. Eger ednâ işâret kılsa bâğa
82. Ederdi goncalar üşküfte kânûn

3. **ednâ:**

- Kısa Mesnevi 1**
Mısra: 140
Küçük, basit kimse.
139. Öyle bir hâle girdi kim dünyâ
140. Farḡ olunmaz e'âli vü ednâ

4. **ednâ:**

- Kaside 2**
Mısra: 62
Küçük, basit.
61. Yanında âfitâb-ı 'âlem-ârâ
62. Hemân bir zerre-i nâ-çiz ü ednâ

5. **ednâ:**

- Tarih 3**
Mısra: 210
Küçük, basit kimse.
209. Gele luṭf u kerem edip dil-i erbâb-ı veleḥ
210. Behre-yâb-ı kerem ü luṭf ola a'lâ ednâ

6. **ednâyım:-yım**

Kaside 4

- Mısra: 37
Küçük, basit kimse.
37. Ne ednâyım ki vasfında tekellüm-senc olur kilkim
38. Seniñ bir müyuñuñ evşâfi olmaz kâbil-i iñşâ
7. **ednâ:**
Kaside 12
Mısra: 171
Küçük, basit kimse.
171. Ne deñlü aħşar u ednâ isem de sultânım
172. Degil miyim seniñ 'ırk-ı şerifiniñ pürü
8. **ednâya:-ya**
Kaside 13
Mısra: 90
Küçük, basit kimse.
89. Sensin ol şâyeste-i luğf-ı İlähî kim seniñ
90. Kıldı teşrifinle Ĥağ a'lâya ednâya 'atâ
9. **ednâyı:-yı**
Kaside 15
Mısra: 18
Küçük, basit.
17. Ėomaz çü şems ü nücüm ol siyâh kâseleri
18. Çü jâle maħv eder ednâyı tal'at-ı şevket
10. **ednâ:**
Kaside 22
Mısra: 47
Aşâğılık kimseler.
47. Anıñ ednâ niżâmına yek-ser
48. Mülk-i Keyħusrev olsa reşk eyler
11. **ednâ:**
Gazel 22
Mısra: 3
Aşâğılık kimseler || Şâir.
3. Şâniña vermez naķisa ülfetiñ ednâ ile
4. Keh-rübâ kıymetden inmez olmağile kâh-düst
12. **ednâ:**
Kaside 26
Mısra: 50
Küçük, basit kimse.
49. Ĥâşılı zât-ı şerifine du'â vâcibdir
50. Mişlini görmedi zîrâ anıñ a'lâ ednâ
13. **ednâ:**
Kaside 26
Mısra: 58
Küçük, basit kimse.
57. Zât-ı 'âlisi ola melce'-i erbâb-ı niyâz
58. İntisâbı ile faħr eyleye ednâ a'lâ
14. **ednâyı:-yı**
Kaside 30
Mısra: 66
Basit kimse || Şâir.
65. Der-i devlet-medâr-ı luğfuña ĥalim edem taķrîr
66. Benim devletli sultânım bir az güş eyle ednâyı

15. **ednâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 44
Küçük, basit.
43. Hümâ-yı ĥarem-i devlet vezîr-i Ėahramân-şavlet
44. Dil-efğârâna her himmet anıñ yânında ednâdır
16. **ednâları:-lar, -ı**
Gazel 48
Mısra: 17
Küçük, basit kimse.
17. Yek nigâhı ĥaldırır ednâları a'lâlara
18. İltifât-ı mihr ile zerre Süreyyâkâr olur
17. **ednâdır:-dır**
Matla 66
Mısra: 1
Basit kimse || Aşık.
1. Ser-i küyuñda körpe 'aşıkıñ nâ-çiz ü ednâdır
2. Reh-i 'aşkıñda ölmeklik seniñ ednâdan ednâdır
18. **ednâ:**
Gazel 182
Mısra: 7
Küçük, basit.
7. Ėatı ednâ bahâneyle kişiyi terk ederler ĥayf
8. 'Aceb ĥalkı vefâsız kimseler imiş Trabzon'uñ
19. **ednâları:-lar, -ı**
Gazel 285
Mısra: 10
Basit kimse || Aşık.
9. Sen şehensâh-ı serîr-i mekrümetsin cümleye
10. Bir nigâhıñ kâm-rân eyler bütün ednâları
- ednâ nigâha:**
1. **ednâ nigâha:-a**
Kaside 8
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşkün kişi.
17. O şehensâh anı ednâ nigâha etse ĥarîn
18. Ki şâh eylemege bir gedâyı ĥâdirdir
- ednâ vü a'lâ:**
1. **ednâ vü a'lâ:**
Tarih 4
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Küçük, basit kimse.
9. Cihân sir-i nevâl-i cüd u luğfu
10. Senâ-ĥvânı hemîn ednâ vü a'lâ
- ednâdan ednâdır:**
1. **ednâdan ednâdır:-dır**
Matla 66
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşâğudan daha aşâğı.
1. Ser-i küyuñda körpe 'aşıkıñ nâ-çiz ü ednâdır
2. Reh-i 'aşkıñda ölmeklik seniñ ednâdan ednâdır

efâzıl-ı 'âlem:

1. **efâzıl-ı 'âlem:**

Kaside 17

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın bilgili insanları, bilgeleri.

67. O pâdişeh ki zamânında cümle kâm aldı

68. Gürüh-i ehl-i ma'ârif efâzıl-ı 'âlem

efendi:

1. **efendi:**

Diğer 2

Mısra: 64

Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü, efendi!

63. Gayra olmaz rübüde el-hâşıl

64. Gayra bend olmayor efendi bu dil

2. **efendiye:-ye**

Diğer 3

Mısra: 153

Saygıdeğer kişi.

153. Būs edip destini rıf'atlı efendiye şehā

154. Biñ hiçāb ile hūlūş-ı dilim eyle inhā

3. **efendimiz:-miz**

Diğer 8

Mısra: 20

Saygıdeğer kişi.

19. Ğurbet içre bu zār bī-kesdir

20. İftihāra efendimiz besdir

4. **efendiñ:-ñ**

Kaside 24

Mısra: 22

Saygıdeğer kişi || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet

Paşa.

21. Şadr-ı 'āliye kadem başdı deyü müjde edip

22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezir

5. **efendim:-m**

Kaside 30

Mısra: 58

Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, efendi.

57. Eger 'abd-i 'ubeyd-i halka-ber-güşuñ degilsem ben

58. Efendim kullarıñdan 'add etme 'abd-i ednāyı

6. **efendimle:-m, -le**

Kaside 30

Mısra: 68

Saygıdeğer kişi || Şeyhülislam Ebe-zāde Abdullah

Efendi.

67. Ben ol 'abd-i kadīm-i bendeñim kim Tañrı 'ālimdir

68. Sa'ādetli efendimle olup ekdār-fersāyī

7. **efendi:**

Matla 32

Mısra: 2

Efendi || Sevgili.

1. Beni vişāliñ ile kām-yāb etmez misiñ

2. Efendi dünyede bir şevāb etmez misiñ

8. **efendim:-m**

Gazel 44

Mısra: 10

Efendi || Sevgili.

9. Şaķınma Sālim-i āzār-keşden tuhfe-i cevriñ

10. Efendim sevdiğim cānım bu ikrāma o şāyandır

9. **efendim:-m**

Gazel 104

Mısra: 7

Efendi || Sevgili.

7. Beni çıkarma efendim zāmir-i pākiñden

8. Derün-ı sineye etdi maħabbetiñ te'sir

10. **efendimdir:-m, -dir**

Gazel 107

Mısra: 10

Efendi, sahip || Allah.

9. Kōmaz bu Sālim'i ğamġin ü giryān böyle hicrinde

10. Hūdā kādirdir elbette efendimdir kerimimdir

11. **efendi:**

Gazel 130

Mısra: 8

Efendi || Sevgili.

7. Esir-i ğamze-i tatarı olmayan diller

8. Efendi yahşı ne imiş yaman nedir bilmez

12. **efendi:**

Gazel 139

Mısra: 11

Efendi. || Sevgili.

11. Beni gözet ki efendi kadimiyim saña

12. Kāpuñda hāşılı eller gider gelir tūrmaz

efendim:

1. **efendim:**

Rūbai 2

Mısra: 2

Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.

1. Dür etme beni başıñ için reh-güzeriñden

2. Redd etme gözüm nūru efendim nazarıñdan

2. **efendim:**

Müfret 26

Mısra: 2

Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.

1. Uzaķdan geldi iķlim-i şikenc-i zūlfüñe bu şeb

2. Efendim gönlüme luţf et nedir hāli su'al eyle

3. **efendim:**

Kaside 31

Mısra: 83

Kişinin kendisinden üstün gördüğü birine hitap şekli.

83. Bir sene içre efendim iki şa'bān oluyor

84. Zeyl-i ihsāniñ ile birini iħfā eyle

4. **efendim:**

Matla 60

Mısra: 1

Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.

1. Hüdâ bilir ki efendim ne rütbe 'aşıkıñım
  2. Geçerse ger beni eller inanma sultânım
5. **efendim:**
Gazel 197
Mısra: 12
Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.
11. Kâbül etdi ser-â-ser dâğ-ı hicriñ ihtiyâr ile
  12. Efendim gamlarıñ bu külb-i aHzâna 'arz etdim
6. **efendim:**
Gazel 210
Mısra: 10
Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.
9. Teğâfûl-güne gamzeñ her ne rütbe eylese inkâr
  10. Kerem kıl Sâlim'i bâri efendim deme sen bilmem
7. **efendim:**
Gazel 223
Mısra: 2
Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.
1. Benim bu 'âlem-i dünyâda cânâ râhatım sensin
  2. Merâmım sevdiğim cânım efendim devletim sensin
8. **efendim:**
Gazel 239
Mısra: 4
Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.
3. Elde mi fikr etmemek bûs-ı yed-i beyzâñi dil
  4. Kôr mu tab'-ı 'aşıkı hâlî efendim ârzü
- efgân:**
1. **efgânımdan:-ım, -dan**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 160
Feryat, inleyiş.
159. Merhâmet et baña ey sîmîn-ten
160. Hâzer et nâle vü efgânımdan
2. **efgâna:-a**
Kaside 16
Mısra: 19
Feryat, inleyiş.
19. Şanma kim bî-hude efgâna ser-âgâz eyler
20. Güllere etmededir süzişin inhâ bülbül
3. **efgânı:-ı**
Kaside 16
Mısra: 22
Feryat, inleyiş.
21. Kâtı pek tîz geçer mevsim-i gülzâr nola
22. Böyle efgânı dırâz eylese şeydâ bülbül
4. **efgânı:-ı**
Matla 56
Mısra: 1
Feryat, inleyiş.
1. Olmasa efgânı böyle bulmaz idi imtiyâz
2. 'Âşıkâ 'ayb olmaz etmek âh-ı serd-i cân-güdâz
5. **efgân:**
Gazel 64

- Mısra: 5
Feryat, inleyiş.
5. Neden olurdu nümâyân olmasa efgân
  6. Seni de gösteren ey meh nevâ-yı hüsnuñdür
6. **efgânı:-ı**
Gazel 246
Mısra: 5
Feryat, inleyiş.
5. Nevâ-yı sâza pey-rev olmada efgânı 'uşşâkıñ
6. Ser-âgâz eyledikçe muṭrıb-ı hoş-nâme âgâze
7. **efgân:**
Gazel 266
Mısra: 14
Feryat, inleyiş.
13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nâ'il goncalar
14. Bülbülün kârı hemîşe Sâlim efgân olmasa
8. **efgânım:-ım**
Gazel 270
Mısra: 5
Feryat, inleyiş.
5. Netice müdde 'â-yı 'aşkı isbât eyler efgânım
6. Sirişkimle nişâba bâliğ oldukça şehâdetde
- efgân evler:**
1. **efgân evler:-r**
Tesdis 7
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.
3. Eylemez zâr u nizâr-ı dil-i 'uşşâka nazar
4. Boşuna 'aşık-ı bî-çâreler efgân eyler
- efgân evlenen:**
1. **efgân eyleyen:-yen**
Gazel 226
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, bağarmak.
1. Fikr-i zülfün ile kalmaz böyle efgân eyleyen
2. İrgürtür şahñ-ı vişâle şâmı hicrân eyleyen
- efgâna düşüp:**
1. **efgâna düşüp:-üp**
Gazel 144
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek.
5. Bülbülâsâ düşüp ey gonca-dehen efgâna
6. Nağme-pirâ-yı gülistân olarak öldük biz
- efgâr:**
1. **efgâre:-e**
Gazel 127
Mısra: 2
Far. is. Yaralı. Mecruh.
1. Dâğın gibi hiç sînede bir yâre bulunmaz
2. Sînem gibi de 'aşk ile efgâre bulunmaz
- efgende:**

1. efgende:

Diğer 9

Mısra: 114

Bîçare, zavallı, düşkün.

113. Katı korkak olur imiş bunda

114. Her gelen hâşılı her efgende

efgende olduk:

1. efgende olduk:-duk

Müseddes 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgiliye ulaşma yolunda- düşkün olmak.

25. Kapıldı gönlümüz ol şüha olduk efgende

26. Yer etdi kâr-ı mahabbet yeri ile bende

efkâr:

1. efkâr:

Gazel 52

Mısra: 10

Sıkıntı, üzüntü.

9. Çîn-ber-çîn-i cebîn-i hayret olsağ biz nola

10. Şevk düşmen Sâlim-i bî-çäreye efkâr yâr

efkâr ederse:

1. efkâr ederse:-er, -se

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

37. Nola endüh-şîfat 'âşık-ı zâr

38. Kudretü'llâhı ederse efkâr

efkâr eyleyip:

1. efkâr eyleyip:-yip

Lugaz 2

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

33. Kendi fikriñle eyleyip efkâr

34. N'olduğun bunu eyle istihzâr

efkârelendir:

1. efkârelendirme:-me

Gazel 258

Mısra: 10

Hüzünlendirmek, düşüncelere salmak.

9. Peyâm-ı vaşlîñ ile hoş-dil eyle Sâlim-i zârı

10. Anı bigâne vaz' ile müdâm efkârelendirme

efkâr-ı keç:

1. efkâr-ı keç:

Kaside 30

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğri düşünceler.

35. Oğ ermezken serî'-i zihnine ermek hayâliyle

36. Bu efkâr-ı keç eyler kad-hamîde kâmet-i yayı

efkâr-ı kıyâsiyâna:

1. efkâr-ı kıyâsiyâna:-a

Kaside 7

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyaslara dayanan fikir, mevcut bir durumu karşılayacak kıyas, karşılaştırma.

19. Ol hüsni-i Muhammedî ki aşlâ

20. Efkâr-ı kıyâsiyâna şıgmaz

efkâr-ı suhanverâna:

1. efkâr-ı suhanverâna:-a

Kaside 7

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel söz söyleyenlerin düşünceleri.

69. Bir vechile medh-i zât-ı pâki

70. Efkâr-ı suhanverâna şıgmaz

eflâk:

1. eflâk:

Kaside 5

Mısra: 13

Felekler; gökyüzü.

13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk

14. Nür ile dolmuş idi rüz-ı münevverâsâ

2. eflâki:-i

Kaside 5

Mısra: 56

Felekler; gökyüzü.

55. Pes sa'âdetle şu 'üd eyledi çarh-ı düvüme

56. Geçdi eflâki bu vech ile habîb-i Mevlâ

3. eflâke:-e

Tarih 17

Mısra: 7

Felekler; gökyüzü.

7. Kûhlar ser çekdi eflâke sürür-ı berfden

8. Rû-sefid olsa 'aceb mi bu mehâretle zemîn

eflâke çıkar:

1. eflâke çıkar:-ar

Kaside 14

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göğe çıkan, yükselen.

59. Çıkar eflâke şıyt-ı el-amânî

60. Eder teşhîr tîğîñ el-amânî

eflâtun:

1. eflâtun:

Kaside 22

Mısra: 46

M.Ö. 430-348 yılları arasında yaşamış, Aristo'nun hocası olan Yunanlı filozof. Asıl adı Platon'dur. Edebiyatta akıl, hikmet ve isabetli görüş timsali olarak kabul edilir (bkz. Felâtun).

45. Şohbetine olur idi meftûn

46. Görse idi cemâlin Eflâtun

2. eflâtun'uyuz:-uyuz

Gazel 138

Mısra: 8

M.Ö. 430-348 yılları arasında yaşamış, Aristo'nun hocası olan Yunanlı filozof. Asıl adı Platon'dur.

Edebiyatta akıl, hikmet ve isabetli görüş timsali olarak kabul edilir (bkz. Felâtûn).

7. Hikmetin fehm etmedik mâhiyyeti-i cânäneniñ
8. Güft (ü) güy-i fenn-i 'aşkıñ biz ki Eflaṭun'uyuz

efrîdun:

1. efrîdun:

Kaside 23

Mısra: **38**

Cemşid soyundan, anlayışlı ve zekasıyla meşhur olan bir İran hükümdarı.

37. Ne destür aşaf-ı Cem-rütbe kim taḥkîr eder gerdün
38. Der-i küdretde derbâni ya Efrîdun u Dârâyî

efşân etse:

1. efşân etse:-se

Tesdis 7

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Gözyaşı- saçmak || Çokça ağlamak.

15. Dîdeden jâle gibi eşkini efşân etse
16. Nâle-i muṭrib-ı vuşlat ile elḥân etse

efşân oldu:

1. efşân oldu:-du

Kaside 2

Mısra: **75**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçmak, dağıtmak, serpmek.

75. Zülâl-i âb-ı lutfu oldu efşân
76. Söyündü âteş-i âteş-perestân

efsâne:

1. efsânedir:-dir

Gazel 99

Mısra: **2**

Far. is. Masal, asılsız rivayet, hurafe.

1. Añıp zencîr-i zülfün ağlasam dîvânedir derler
2. Hikâyet eylesem derd-i serim efsânedir derler

efşânî eylerse:

1. efşânî eylerse:-ler, -se

Gazel 72

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçmak.

7. Nola dil zevrakı eylerse sîm-i çeşmi efşânî
8. Şeb-i zülfünde cânâ lücce-i efkâre düşmüşdür

efser:

1. efsar:

Kaside 13

Mısra: **131**

Padişah tacı.

131. Eyleyip re's-i hümâyün ile efsar iftiḥâr
132. Zât-ı pâkiyle mübâhât eyleye tâc u kabâ

efser-i fermân-revâ:

1. efsar-i fermân-revâ:

Kaside 13

Mısra: **44**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüküm verenlerin baş tacı || Tüm padişahların en üstünü.

43. Hırz-ı bâzû-bend-i emniyyet zahîr-i salṭanat
44. Neyyir-i evc-i übbet efsar-i fermân-revâ

efser-i hüsn:

1. efsar-i hüsn:

Tahmis 2

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tacı.

17. Olsa fermân-berin 'âlem yeridir ser-tâ-pâ
18. Efsar-i hüsn ile sensin şeh-i iklim-i bahâ

efser-i innâ ca'alnâ'ya:

1. efsar-i innâ ca'alnâ'ya:-ya

Kaside 13

Mısra: **36**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Şüphesiz ki biz onu kıldı" anlamındaki arapça ifadeyi baş tacı etmek || Anlamı verilen ayeti dikkate almak.

35. Bir güzide 'abdin istiğnâ edip her bir devir
36. Kıldı anı efsar-i innâ ca'alnâ'ya revâ

efsürde:

1. efsürde:

Kaside 18

Mısra: **31**

Far. sf. Donmuş, soğumuş.

31. Âhenin zirh ile efsürde miyâh oldu bedîd
32. Nâ-gehân leşker-i sermâ edicek bâga duḥûl

efsürde etdi:

1. efsürde etdi:-di

Kaside 23

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dondurmak.

3. Hevâ bir rütbede efsürde etdi zir ü bâlâyı
4. Felek fark edemez ebr-i siyehdenseng-i ḥârâyı

2. efsürde etdi:-di

Kaside 23

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dondurmak.

15. Hezârîñ şu 'le-i âvâzını berd etdi efsürde
16. Bahâr eyler ederse âteş-i gülle müdâvâyı

efsürde olurdu:

1. efsürde olurdu:-ur, -du

Kaside 29

Mısra: **29**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Donmak.

29. Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü cemâd
30. Rütbe-i fazlını güş etse idi İbni Ḥacer

efzün:

1. efzün:

Gazel 60

Mısra: 11

Çok fazla, ziyade.

11. Hüsn-i hatîñ ol kadar efvn durur etse murâd
12. Behcet-i hüsnünde Sâlim nüshalar te'lif eder

efvñ ede:

1. **efvñ ede:-e**

Tarih 1

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

45. Na'im-i Hakk edip perverde-i feyz
46. Ede her birinin 'ömrünü efvñ

2. **efvñ ede:-e**

Kaside 16

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

83. Devlet ü 'ömrünü efvñ ede dâ'im Mevlâ
84. Fahr ede cüd u şehâsiyla be-her câ bülbül

3. **efvñ ede:-e**

Kaside 18

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

121. Şevket ü 'ömrünü efvñ ede dâ'im Mevlâ
122. Be-hak-ı mühr-i nübüvvet be-hak-ı sırr-ı Resûl

4. **efvñ ede:-e**

Kaside 27

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

65. 'Ömrünü devletini Hakk ede anıñ efvñ
66. Zâtını sâlim ede cümle kederden Mevlâ

efvñ edip:

1. **efvñ edip:-ip**

Tarih 22

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

17. Şevkıla dâ'im edip zevk u şafâsın efvñ
18. Devletin eyle mezîd 'ömrünü yâ Rabb tavîl

efvñ etmekde:

1. **efvñ etmekde:-mek, -de**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arttırmak.

9. Hezârân nağmeyi etmekde efvñ
10. Kurulmuş güyiyâ sür-ı hümâyün

efvñ etmiş:

1. **efvñ etmiş:-miş**

Kaside 16

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arttırmak.

63. Gülsitânda ne 'aceb şevkını efvñ etmiş
64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi hâlâ bülbül

efvñ etsem:

1. **efvñ etsem:-sem**

Gazel 261

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arttırmak.

1. Be-her şeb âh-ı serdim nola efvñ etsem 'âlemde
2. Perîşân gönlümüñ sevdâsı kalmışdır o perçemde

efvñ eylediñ:

1. **efvñ eylediñ:-diñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

19. Fiğân ey düşmen-i ehl-i ma'ârif
20. Melâlim eylediñ efvñ hayfâ

efvñ eyler:

1. **efvñ eyler:-r**

Gazel 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

1. Cevrin efvñ eyler ol meh gamla feryâd eyleseñ
2. Dâdiña kimse yetişmez yârdan dâd eyleseñ

efvñ eylese:

1. **efvñ eylese:-se**

Gazel 110

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

15. Ne rütbe cevrin efvñ eylese bezm-i teğâfüde
16. Geçilmez ol periden Sâlimâ bilmem ne hâletdir

efvñ evlesin:

1. **efvñ evlesin:-sin**

Tarih 1

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

121. Şu rütbe evlesin Bâri Te'âlâ
122. Gulüvv-i şevket ü iclâli efvñ

efvñ evleye:

1. **efvñ evleye:-ye**

Tarih 3

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

65. Hakk ede zât-ı hümâyünunu mahfûz u maşûn
66. Eyleye şevket ü iclâlini efvñ Mevlâ

efvñ ola:

1. **efvñ ola:-a**

Kaside 5

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arttırmak, çoğaltmak.

93. Âh kim niceye dek ola melâlim efvñ
94. Âh kim hırmen-i şabri heves etdi yağmâ

eger:

1. **eger:**

Lugaz 1

Mısra: 9

Şart edati, şayet.

9. Eger rāḥat var ise var yine ol zāt-ı ‘āliden

10. Mu‘allā ser-te-ser ḥalkı vücūdu kân-ı rıf‘atdır

2. **eger:**

Lugaz 1

Mısra: 40

Şart edati, şayet.

39. Ne sâ‘at kâsımız ma‘lûm olmaz şimdilik tursun

40. Su‘âl etmek eger kâbilse benden şor ne ḥâletdir

3. **eger:**

Tarih 1

Mısra: 22

Şart edati, şayet.

21. Hediye eylemek ister rikāba

22. Eger olur ise İzn-i ḥümâyûn

4. **eger:**

Tarih 1

Mısra: 33

Şart edati, şayet.

33. Eger topu nigûnsâr olmayaydı

34. Olur idi bu sūra ḥal-i mevzûn

5. **eger:**

Tarih 1

Mısra: 72

Şart edati, şayet.

71. Aña nisbet ile bir kıtra olmaz

72. Eger cüduyla hem-vezn olsa Ceyḥûn

6. **eger:**

Tarih 1

Mısra: 81

Şart edati, şayet.

81. Eger ednâ işâret kılsa bâğa

82. Ederdi ḡoncalar üşküfte kânûn

7. **eger:**

Kaside 1

Mısra: 19

Şart edati, şayet.

19. Vaşf-ı tevḥid-i vaḥdetini eger

20. Cüş ederdi işitse deryâlar

8. **eger:**

Tesdis 1

Mısra: 22

Şart edati, şayet.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafâ-yı vuşlata maḡhar

22. Görüşmeklik muḡarrerdir olursa baḡt eger yâver

9. **eger:**

Lugaz 2

Mısra: 32

Şart edati, şayet.

31. Cāhınıñ ‘azli yok hele ekşer

32. Manşıba ḡalkı ḡalib olsa eger

10. **eger:**

Tarih 3

Mısra: 61

Şart edati, şayet.

61. Kalsa bir mür anıñ pây-ı semendinde eger

62. Na‘li sūrāḡı aña me‘men olur bî-pervā

11. **eger:**

Diğer 3

Mısra: 106

Şart edati, şayet.

105. Lık ḡurbāncı dilencileri âdem paralar

106. Yañılıp ehl-i şafâ seyre varırlarsa eger

12. **eger:**

Lugaz 5

Mısra: 15

Şart edati, şayet.

15. Ağzını açdıramaz kimse eger

16. Parmaḡın dîdesine şoḡmasalar

13. **eger:**

Kaside 6

Mısra: 37

Şart edati, şayet.

37. Eger olmasa manzûr-ı nigāḡ-ı ‘atıfet böyle

38. Olur muydu şafâ-baḡşende her cā şem‘ ü pervâne

14. **eger:**

Kaside 6

Mısra: 39

Şart edati, şayet.

39. Eger olmasalardı dāḡil-i bezm-i şeh-i ‘âlem

40. Sezâ-yı iltifât olmazdı kaḡ‘â şem‘ ü pervâne

15. **eger:**

Kaside 6

Mısra: 67

Şart edati, şayet.

67. Eger ol nûr olmasa cihāna lâmi‘-i sâḡı‘

68. Ne mümkün idi kim ola hüveydâ şem‘ ü pervâne

16. **eger:**

Kaside 6

Mısra: 69

Şart edati, şayet.

69. Eger ol nûr olmasa sipihre şa‘şa‘a-perdâz

70. Cihān olmazdı kanda ḡaldı cānâ şem‘ ü pervâne

17. **eger:**

Kaside 6

Mısra: 75

Şart edati, şayet.

75. Eger şâyân-ı ḡahrı olsalar nār-ı mezelletde

76. Yanıp nâ-bûd olurlardı ser-â-pâ şem‘ ü pervâne

18. **eger:**

Kaside 6

Mısra: 85

Şart edati, şayet.

85. Eger eşyâda melḡûz olmasaydı zāt-ı zî-şanıñ

86. Ne kâbil idi etmek nām peydâ şem‘ ü pervâne

19. **eger:**
Kaside 6
Mısra: 87
Şart edati, şayet.
87. Eger vaşfiñla ben güyâter olmasam kaşidemde
88. Ne mümkün idi beslenmek ser-â-pâ şem' ü pervâne
20. **eger:**
Kaside 6
Mısra: 89
Şart edati, şayet.
89. Eger hâlet-dih olmasa suhan mülküne evşâfiñ
90. Gazel-senc olmaz idi Sâlim'âsâ şem' ü pervâne
21. **eger:**
Kaside 8
Mısra: 153
Şart edati, şayet.
153. Eger şefâ'at ü luţfuñ olur ise munzam
154. Gider hümüm cenâb-ı Kerim Kâdir'dir
22. **eger:**
Kaside 8
Mısra: 208
Şart edati, şayet.
207. Alır ola dil-i mazlûm âdını yer yer
208. Egerçi hayl-i ğaribân eger ekâsirdir
23. **eger:**
Kaside 10
Mısra: 99
Şart edati, şayet.
99. Redd ederdi selâm verse eger
100. 'İzz ü tevķir ile nihâl ü hâcer
24. **eger:**
Kaside 10
Mısra: 507
Şart edati, şayet.
507. Eger eylerse cûduna mazhar
508. Keremi kârîña yeter artar
25. **eger:**
Rûbai 12
Mısra: 3
Şart edati, şayet.
3. Biñ kez de eger şadıkıñım derse yine
4. Ebnâ-yı zamâna i'timâd etmem
26. **eger:**
Kaside 12
Mısra: 174
Şart edati, şayet.
173. Penâh-ı merhametiñe bir 'arz-ı hâlim var
174. Eger ki izn-i şerifiñ verirse destürü
27. **eger:**
Kaside 13
Mısra: 74
Şart edati, şayet.
73. Eşheb-i ikbâline mihmiz-i ikdâm eyleyip
74. Gâh eger olsa şüküh-endâz-ı meydân-ı veğâ
28. **eger:**
Gazel 15
Mısra: 3
Şart edati, şayet.
3. Eger mesrûr olam derseñ neşâti etme der-hâtır
4. Zuhûrât-ı felek ser-cümle 'aks-i müdde'âdir hep
29. **eger:**
Kaside 16
Mısra: 9
Şart edati, şayet.
9. Bâğbâni ile yek-dil olabilseydi eger
10. Nâleler etmez idi bâğda her câ bülbül
30. **eger:**
Kaside 16
Mısra: 41
Şart edati, şayet.
41. Tesliyet etmese luţfu dil-i mahzûnun eger
42. Renciş-i ğarı getirmez idi kaţ'â bülbül
31. **eger:**
Kaside 16
Mısra: 43
Şart edati, şayet.
43. Olmasa mekrûmet ü luţfu eger cümleye 'âm
44. Böyle evşâfına düşmezdi ser-â-pâ bülbül
32. **eger:**
Kaside 16
Mısra: 45
Şart edati, şayet.
45. Kafes-i luţfuna şâyân idigin bilse eger
46. Dâmgâh eyler idi gül-bünü her câ bülbül
33. **eger:**
Kaside 18
Mısra: 22
Şart edati, şayet.
21. Çehre-i zerdine baķ 'âşık-ı bî-çâreleriñ
22. Nic'olurmuş bileyim derseñ eger şüret-i kul
34. **eger:**
Kaside 18
Mısra: 83
Şart edati, şayet.
83. Nazar-ı luţfuña bir mür eger olsa qarın
84. Rûtbe-i neml-i Süleymân'a bulur câhi vuşul
35. **eger:**
Kaside 18
Mısra: 85
Şart edati, şayet.
85. Hışm ile baksañ eger haşyet-i şemşiriñden
86. Melik-i Hind olur tahtgehinde meslül
36. **eger:**
Kaside 18
Mısra: 100
Şart edati, şayet.

99. Hâne-i Hırka'daki zühdünü vaqt-i temcîd
100. Reşk eder idi eger etse temâşâ Behlül

37. eger:

Gazel 19

Mısra: 3

Şart edati, şayet.

3. Mağşuduñ eger bilmek ise rütbe-i zühdün
4. Şüfi-i riyâ-menkâbete 'arz-ı sücüd et

38. eger:

Kaside 20

Mısra: 66

Şart edati, şayet.

65. Düşse bir zıll o cāygāha seher
66. Sāye-i qahrı şüretinde eger

39. eger:

Gazel 22

Mısra: 1

Şart edati, şayet.

1. Rāhat istersen eger olma cihānda cāh-düst
2. Cāha bakmazlar olanlar şıdk ile Allāh-düst

40. eger:

Kaside 23

Mısra: 53

Şart edati, şayet.

53. Eger emrinden olsa müsta'idd-i hüsn-i istiklāl
54. Şorup mir'at terkib eylemiş hergiz heyülāy

41. eger:

Kaside 23

Mısra: 60

Şart edati, şayet.

59. Feleklerden edip endişe bir mizān-ı zü'l-keffeyn
60. Eger vezn etse temkîn ile top-ı arz-ı gābrāy

42. eger:

Tarih 24

Mısra: 7

Şart edati, şayet.

7. Görse anı Yūsuf eger der idi mā hāzā beşer
8. Tāvūs-ı qudsiye döner her kanda olsa cilveger

43. eger:

Gazel 24

Mısra: 7

Şart edati, şayet.

7. Sırr-ı mevtü'dan eger olduñsa āgāh ey gönül
8. Zulmet-i zātında bulduñ şübhesiz āb-ı hayāt

44. eger:

Gazel 24

Mısra: 14

Şart edati, şayet.

13. Sālimā mey-hāne-i 'aşkı nişimen kıl müdām
14. Bulmak isterseñ eger ālām-ı dünyādan necāt

45. eger:

Müfret 25

Mısra: 2

Şart edati, şayet.

1. Güzergehiñde saña şiklet etmeden mağşüd
2. Kerem ederseñ eger bir selāma muntazırız

46. eger:

Kaside 26

Mısra: 41

Şart edati, şayet.

41. Nazar-ı pākine bir mür eger olsa qarın
42. İltifāt ile cihān içre olurdu 'Ankā

47. eger:

Kaside 26

Mısra: 46

Şart edati, şayet.

45. Haq bilir böyle veziriñ qapusunda hāşıl
46. 'Ömrü oldukça kul olsa eger insān sezā

48. eger:

Kaside 30

Mısra: 53

Şart edati, şayet.

53. Eger naqd-i taleb kālā-yı kāmı eylese taşşıl
54. Ederdi hvāce-i dil sūd-ı bāzār-ı tesellāy

49. eger:

Kaside 30

Mısra: 55

Şart edati, şayet.

55. Eger şayeste-i luţfuñ degilsem āsitāniñdan
56. Beni dūr eyle gösterme ruḥ-ı mağşūd-ı zibāy

50. eger:-yı

Kaside 30

Mısra: 57

Şart edati, şayet.

57. Eger 'abd-i 'ubeyd-i ḥalka-ber-güşuñ degilsem ben
58. Efendim kullarıñdan 'add etme 'abd-i ednāy

51. eger:

Kaside 30

Mısra: 85

Şart edati, şayet.

85. Eger faḥr etmesem dünyāya zātūñla ne mümkindi
86. Ümīd-i intisābıñ eylemek hergiz temennāy

52. eger:

Kaside 30

Mısra: 87

Şart edati, şayet.

87. Eger ben luţfuña maḡrūr olmasam kaşidemde
88. Getirmezdi ḥayālīm ḥārice bu nazm-ı ḡarrāy

53. eger:

Muamma 32

Mısra: 1

Şart edati, şayet.

1. Pāre pāre eylesem māhı eger
2. Yine her bir pāre bir burca düşer

54. **eger:**
Matla 33
Mısra: 1
Şart edati, şayet.
1. Bakmazsa o meh-pâre eger 'âşık-ı zâre
2. Cânâna niyâz eylemeden ğayrı ne care
55. **eger:**
Muamma 36
Mısra: 1
Şart edati, şayet.
1. Şafâyla bûs-ı femi serde yazı ise eger
2. O zülfi-zâl aralıkda ne kâdir ola niķâb
56. **eger:**
Muamma 37
Mısra: 1
Şart edati, şayet.
1. Fem-be-fem olmak olurdu eger ol cismime rûh
2. Geh tenezzül edip etse der-i vaşlın meftûh
57. **eger:**
Gazel 37
Mısra: 9
Şart edati, şayet.
9. Bî-tevaķkuf baña luţf eyler idiñ görseñ eger
10. Künc-i firķatde dil-i zâra ne eyler ümmiz
58. **eger:**
Matla 47
Mısra: 2
Şart edati, şayet.
1. Niyâza ruḫşat olsa bu dil-i bî-tâkat el vermez
2. Eger güyâlgım tıtsa niyâza ruḫsat el vermez
59. **eger:**
Matla 53
Mısra: 1
Şart edati, şayet.
1. Kime derler eger dersen cihânda 'ârif-i bi'llâh
2. Edendir terk dünyâyı vü 'uķbâyı li-vechi'llâh
60. **eger:**
Gazel 57
Mısra: 5
Şart edati, şayet.
5. Olma âlüde eger ister iseñ râḫatıñı
6. Münfa'il olmamanıñ çâresi çün 'uzletdir
61. **eger:**
Gazel 61
Mısra: 5
Şart edati, şayet.
5. Seyr ederdi destine girse eger Rüstem anıñ
6. Kâhramân-ı 'aşķ 'âlemde ne güne merd olur
62. **eger:**
Müfret 75
Mısra: 2
Şart edati, şayet.
1. Zâhirde saña zâhidiñ evzâ'ı yalandır
2. Hâlvette yüzüñ görse eger şabr edemezdi
63. **eger:**
Gazel 76
Mısra: 1
Şart edati, şayet.
1. Eger te'sir-i ğamzeñ olmayaydı düşmen-i te'hîr
2. Nigâhıñ 'âşıkâ mergin ederdi câmesin tağyîr
64. **eger:**
Müfret 90
Mısra: 2
Şart edati, şayet.
1. Libâs-ı fâhîr ile olma âdem kendiñ âdem ol
2. Eger kâbilse fâhr etmek seniñ ile libâs ile
65. **eger:**
Gazel 101
Mısra: 5
Şart edati, şayet.
5. Eger recâ ile vaşla raķîb bîdâsâ
6. Bize gelince o ķaddi seriv te'azzum eder
66. **eger:-maz**
Gazel 104
Mısra: 10
Şart edati, şayet.
9. Ğarîb olur der-i dil-berde Sâlimâ 'âşık
10. Olunmaz ise o bî-çâreye eger tevķîr
67. **eger:**
Gazel 145
Mısra: 13
Şart edati, şayet.
13. Eger yâver olursa feyz-i Hâķ hengâm-ı ğurbetde
14. Bu tûl-i meķsimiz Sâlim bize bir ğün ķadar gelmez
68. **eger:**
Gazel 181
Mısra: 10
Şart edati, şayet.
9. İrgürürsün tîr-i ümmidiñ merâma Sâlimâ
10. Pür ederse himmet-i taķdîr eger bâzularıñ
69. **eger:**
Gazel 185
Mısra: 2
Şart edati, şayet.
1. Baḫt olur mâni' niyâzı kâma taķrîb eylesek
2. Çarḫ eder tekdîr eger ümmîd-i taṫyîb eylesek
70. **eger:**
Gazel 201
Mısra: 8
Şart edati, şayet.
7. Ezerdi merdüm-i çeşmim hiçâbından bir laḫza
8. Eger baķdıķça saña ḫâ'il olmasaydı sultânım
71. **eger:**
Gazel 215
Mısra: 7
Şart edati, şayet.
7. Felek târâc edem derse eger ser-mâye-i hûşun
8. Kişiyi 'âlem-i dünyâda bir maḫbûba dūş etsin

72. **eger:**
Gazel 217
Mısra: 9
Şart edati, şayet.
9. Şerha şerha olmaz idi sînemiz Sâlim eger
10. Kılmasaydık şöhrete ikdâm mânend-i nigîn
73. **eger:**
Gazel 237
Mısra: 8
Şart edati, şayet.
7. Eşk-i terini etmesin eksik hele 'âşık
8. Naḥl-i emelin dirse eger bârver olsun
74. **eger:**
Gazel 238
Mısra: 1
Şart edati, şayet.
1. Der iseñ gezdigiñ yerler eger tag üstü bağ olsun
2. Yaniñda sâki-i gül-çehre destiñde ayağ olsun
75. **eger:**
Gazel 247
Mısra: 9
Şart edati, şayet.
9. Bakmaz deyü korkarsañ eger nâmeñe yâriñ
10. Sâlim suḥan-ı pâki biraz muhtasar eyle
76. **eger:**
Gazel 256
Mısra: 1
Şart edati, şayet.
1. Bakmazsa o meh-pâre eger 'âşık-ı zâre
2. Cânâna niyâz eylemeden gayrı ne çâre
77. **eger:**
Gazel 257
Mısra: 3
Şart edati, şayet.
3. Eger tertib-i 'uşşâk etdirirseñ nevk-i müjgâna
4. Eñ evvel defter-i 'aşka dil-i mehcürdan başla

eger eger:

1. **eger eger:**
Kaside 8
Mısra: 224
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.
223. Murâdımı dü cihânda 'inâyet eyle baña
224. Eger ki kâm-ı muqaddem eger ki âhirdir

eger kim:

1. **eger kim:**
Gazel 158
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eğer ki.
5. Ğamzelerden gâfil olma ey dil-i güm-geşte-nâm
6. Olsa biñ cânıñ eger kim el-ḥazer olmaz ḥalâs

egerçi:

1. **egerçi:**
Lugaz 1

- Mısra: 5
Her ne kadar, ise de, gerçi.
5. Sa'âdetdir egerçi tarḥ-ı nev-vâdi-i gün-â-gün
6. Bu gün vâdi-i bezm-i sâki-i meclis zarâfetdir
2. **egerçi:**
Lugaz 1
Mısra: 19
Her ne kadar, ise de, gerçi.
19. Şetâretdir şetâretdir egerçi lik sevdâdır
20. Sevâd-ı şebde güyâ şeb-çerâğ-ı rüy-ı zînetdir
3. **egerçi:**
Lugaz 1
Mısra: 31
Her ne kadar, ise de, gerçi.
31. Kerâmetdir egerçi işlerim yek-ser ferâsetdir
32. Ferâsetle ferâsetden dil-i bîmâra 'illetdir
4. **egerçi:**
Tarih 4
Mısra: 75
Her ne kadar, ise de, gerçi.
75. Egerçi her kes itmâmına etmiş
76. Birer târiḥ-i pâkîze ser-â-pâ
5. **egerçi:**
Diğer 6
Mısra: 11
Her ne kadar, ise de, gerçi.
11. Bî-muḥâbâ egerçi cür'etdir
12. Mâni'im bâ'ış-i cesâretdir
6. **egerçi:**
Kaside 8
Mısra: 32
Her ne kadar, ise de, gerçi.
31. O nür-ı pāk idi evvel olan hele maḥlûk
32. Egerçi bi'set-i pâki cihâna âhirdir
7. **egerçi:**
Kaside 8
Mısra: 145
Her ne kadar, ise de, gerçi.
145. Egerçi cānib-i Ḥaḳ'dan gelen belâyâya
146. Dil-i yakîn ü ta'abbüd şabîr ü şâbirdir
8. **egerçi:**
Kaside 8
Mısra: 208
Her ne kadar, ise de, gerçi.
207. Alır ola dil-i mazlûm âdını yer yer
208. Egerçi ḥayl-i ğarîbân eger ekâsirdir
9. **egerçi:**
Kaside 8
Mısra: 210
Her ne kadar, ise de, gerçi.
209. Tezekkür etmeye mi kim cihân-ı fânîniñ
210. Egerçi evveli şîḥḥat şoñu maḳâbirdir

10. egerçi:

Kaside 12

Mısra: 59

Her ne kadar, ise de, gerçi.

59. Egerçi şüret-i zâhirde bir şebah idi lik
60. Mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi cism-i bihbûdı

11. egerçi:

Kaside 12

Mısra: 167

Her ne kadar, ise de, gerçi.

167. Egerçi güyu dırâz eyledim ğarâz ammâ
168. Beyân eylemedir hâl-i tab'-ı maħrûrı

12. egerçi:

Gazel 13

Mısra: 3

Her ne kadar, ise de, gerçi.

3. Egerçi oldu yâdımdan der-âgûş-ı miyânîñ dūr
4. Dū çeşmimden hayâlîñ olmaz ammâ her zamân ğâ'ib

13. egerçi:

Kaside 15

Mısra: 3

Her ne kadar, ise de, gerçi.

3. Egerçi şevketîñ evvelde var idi nâmı
4. Velik zâtıñ ile oldu şöhret-i şevket

14. egerçi:

Kaside 30

Mısra: 94

Her ne kadar, ise de, gerçi.

93. Gider nuḡkum görünce sîne-i yâr-i ğod-ârâyı
94. Egerçi âyine güyâ eder tûḡ-i bebgâyı

15. egerçi:

Kaside 34

Mısra: 65

Her ne kadar, ise de, gerçi.

65. Egerçi zâtı 'âlîdir o şâhib-ħaşmetin ammâ
66. Ser-â-ser himmet-i pākîzesi a'lâdan a'lâdır

16. egerçi:

Gazel 44

Mısra: 3

Her ne kadar, ise de, gerçi.

3. Egerçi ṭâlî'îñ şimdi riyâ burcunda dâ'irdir
4. Döner bir gün seniñ de baḡtıñ ey zâhid bu devrândır

17. egerçi:

Gazel 74

Mısra: 4

Her ne kadar, ise de, gerçi.

3. Cemâl-i pākine her bir giyâh-ı tâze güvâh
4. Egerçi naḡş-ı naḡışkâr ğayrı yüzdendir

18. egerçi:

Gazel 101

Mısra: 4

Her ne kadar, ise de, gerçi.

3. Cevâb-ı ye's ile pürdür verâ-yı ma'nâ hep
4. Egerçi ħarf-i vişâlî femi tekellüm eder

19. egerçi:

Gazel 121

Mısra: 1

Her ne kadar, ise de, gerçi.

1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz
2. Benim gibi de ammâ bâĝ-ı ħüsne 'andelîb olmaz

20. egerçi:

Gazel 172

Mısra: 5

Her ne kadar, ise de, gerçi.

5. Egerçi ğitdi dem-i vuşlat ey kemân-eburū
6. Derûnda ḡaldı şafâya yeri nişân ancak

21. egerçi:

Gazel 186

Mısra: 6

Her ne kadar, ise de, gerçi.

5. Yanaşmadı daḡı nev-ĝonca-i feraḡ sâķi
6. Egerçi âb-ı reziñden nice kedü ğördük

22. egerçi:

Gazel 187

Mısra: 8

Her ne kadar, ise de, gerçi.

7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikriyim ħâlâ
8. Egerçi sâķiyâ ber-ħîzi sen nüş eylediñ ğittiñ

egle:

1. eglledi:-r, -di

Gazel 170

Mısra: 10

Oyalanmak, vakit geçirmek.

9. İşte vuşlat dedigiñ maḡz-ı teselli oldu
10. Bir baķışda dil-i âvâreyi eglledi firâķ

eglen:

1. eglenir:-ir

Diĝer 2

Mısra: 26

Hoşça vakit geçirmek, oyalanmak.

25. N'işlesin dūr olup bu bî-çâre
26. Eglenir midḡatiñle hemvâre

2. eglenir:-ir

Gazel 235

Mısra: 4

Hoşça vakit geçirmek, oyalanmak.

3. Ħvâbdır ser-mâye-i yek şeb neşâta n'işlesin
4. Ehl-i mañsıb eglenir ru'yâ ile ma'zül iken

ehad:

1. eḡad:

Kaside 8

Mısra: 173

Allah. "Tek, bir" anlamında esmâ-i ħüsnâdandır.

173. Vaḡid ü Vaḡid ü Evḡad Raḡîm ü Ferd ü Eḡad
174. Mecîd ü Ḥaḡḡ ü Şamed'dir ki zâtı Dâbir'dir

ehâdis-i midḡati:

1. eḡâdis-i midḡati:-i

Diĝer 10

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Birini- öven haberler || Övgü sözleri.

57. Cihānda oldu eḫādīs-i midḫatı meşhūr

58. Belīga medḫi degildir sezā hemān fuḫahā

ehil:

1. **ehli:-i**

Gazel 36

Mısra: 5

Söz konusu durum,iş için gerekli şartları sağlayan kişi. Usta, muktedir.

5. Ser ü pādan geḫer ehli ser-ā-pā bezm-i cūşışde

6. Maḫall-i terk-i lezzāt-ı cihāndır halka-i tevhīd

ehil:

1. **ehline:-in, -e**

Tarih 3

Mısra: 77

(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.

77. Etmeye ehline her mesnedi tefvīz ü emir

78. Kılmada her kese ḫaddince merātib i'tā

2. **ehlin:-in**

Tarih 4

Mısra: 35

(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.

35. Bulur elbette ehlin cāh u luḫfun

36. Ziyā-yı şem'-i tefṫiş ile her cā

3. **ehli:**

Kaside 8

Mısra: 138

Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemāat.

137. Be-her ṫaraf baña hep ḫeşm ü gūş zann ederim

138. Ne dem ki ehli ü 'ıyāl-i gönül müfākirdir

4. **ehli:**

Kaside 12

Mısra: 180

Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemāat.

179. Benim ol münkesirü'l-bāl-i dühūr-ı ḫasret

180. Ki özledim yine ehli ü 'ıyāl-ı mehcūrı

5. **ehli:-i**

Gazel 15

Mısra: 5

Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemāat.

5. Ma'ārif ehli āzāde-ser olmaz bir felāketden

6. Bu derde cümle erbāb-ı ṫabī'at mübtelādır hep

6. **ehliniñ:-i, -niñ**

Muamma 33

Mısra: 2

Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemāat.

1. Ne dem gīsüsü düşse dil-rübāniñ ruḫları üzre

2. Gelir Rum ehliniñ ḫara ḫaber ḫin'den semā'ına

ehl-i āsārım:

1. **ehl-i āsārım:-ım**

Kaside 22

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eserler meydana getiren || Şāir.

113. Gerḫi pūr-gū bir ehli-i āsārım

114. Lik bīzār-ı baḫt-ı keḫ-kārım

ehl-i 'aşka:

1. **ehl-i 'aşka:-a**

Gazel 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ehli. || Aşıkklar.

1. Ehl-i 'aşka gāḫ zillet gāḫ rıf at gösterir

2. Her devirde bu felek bir başka ḫālet gösterir

ehl-i bedi'-aşı-ı ḫakīkat-mechül:

1. **ehl-i bedi'-aşı-ı ḫakīkat-mechül:**

Kaside 18

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakikatten uzak, kötü yaratılışlı kimseler.

87. Gayrı devletlere devlet mi denir 'ālemde

88. Bir alay ehli-i bedi'-aşı-ı ḫakīkat-mechül

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:**

Müfret 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül adamları, ârifler.

1. Baḫtdan mıdır nedendir ḫanda varsa ehli-i dil

2. Leşker-i ḫam anları elbette istiḫbāl eder

2. **ehl-i dil:**

Kaside 33

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül adamları, ârifler.

45. Ehl-i dil ehli-i fażl u 'irfāni

46. Bilir ol cüd u merḫamet kāni

3. **ehl-i dil:**

Gazel 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül adamları || Aşıkklar.

7. Kākül-i ḫam-der-ḫamıñ sevdāsı ile sevdigim

8. Dünyede bir ehli-i dil var mı perişān olmadık

4. **ehl-i dil:**

Gazel 233

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül adamları || Aşıkklar.

3. Ehl-i dil ruḫsārını terciḫ ederler zülfüne

4. Rūşenādır behcetü rüzūñ sevād-ı şāmdan

ehl-i fażl u 'irfāni:

1. **ehl-i fażl u 'irfāni:-ı**

Kaside 33

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fazilet ve bilgi sahibi insanlar, olgun insanlar.

45. Ehl-i dil ehl-i fazl u 'irfānı

46. Bilir ol cüd u merhāmet kāmı

ehl-i hevā:

1. ehl-i hevā:

Kaside 5

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heveslerine uyararak yaşayanlar.

35. Çarh-ı vālāya buyur rüyuña müştākāndır

36. Rüz u şeb maqdem-i pākīñ gözedir ehl-i hevā

ehl-i hicāb olsa:

1. ehl-i hicāb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanan olmak, utanmak.

5. Güzel kıymet-şinās-ı hüsñ olup 'ālī-cenāb olsa

6. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

2. ehl-i hicāb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanan olmak, utanmak.

11. Güzel kıymet-şinās-ı hüsñ olup 'ālī-cenāb olsa

12. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

3. ehl-i hicāb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanan olmak, utanmak.

17. Güzel kıymet-şinās-ı hüsñ olup 'ālī-cenāb olsa

18. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

4. ehl-i hicāb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanan olmak, utanmak.

23. Güzel kıymet-şinās-ı hüsñ olup 'ālī-cenāb olsa

24. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

5. ehl-i hicāb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanan olmak, utanmak.

29. Güzel kıymet-şinās-ı hüsñ olup 'ālī-cenāb olsa

30. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

6. ehl-i hicāb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanan olmak, utanmak.

35. Güzel kıymet-şinās-ı hüsñ olup 'ālī-cenāb olsa

36. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

ehl-i hicāb olur:

1. ehl-i hicāb olur:-ur

Gazel 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanan olmak, utanmak.

1. Zülf-i siyāhı rüyuna her şeb niķāb olur

2. Ol pādīşāh-ı 'işve ne ehl-i hicāb olur

ehl-i hūķūk:

1. ehl-i hūķūk:

Kaside 8

Mısra: 216

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak talep edenler, hakkını alacak olanlar ||

Kıyamet günü hakkını alacak olanlar.

215. Bedenden eyle giribānımı benim taħlīş

216. O 'arşagehde ki ehl-i hūķūk hāzırdr

ehl-i 'ilmīñ:

1. ehl-i 'ilmīñ:-iñ

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 193

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim adamları, ālimler, bilginler.

193. Ehl-i 'ilmīñ birini bā-ta'zīm

194. Farazā aña etseler taqđim

ehl-i 'irfāna:

1. ehl-i 'irfāna:-a

Kaside 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan sahibi, bilgili.

9. Yine gül-geşt-i gülzāra şalādır ehl-i 'irfāna

10. Hezārāñ naħl-i güllerde fiğān u nāle-pīrādır

2. ehl-i 'irfāna:-a

Kaside 34

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan sahibi, bilgili.

11. Serin taħrīk eder şanma şabādan naħl-i gülzārı

12. Nihālīñ inħināsı ehl-i 'irfāna temennādır

ehl-i 'irfāndan:

1. ehl-i 'irfāndan:-dan

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan sahibi, bilgili.

9. Görmeyince zātımı Sālīm benim

10. Ehl-i 'irfāndan kemālim kim bilir

ehl-i islām:

1. ehl-i islām:

Kaside 18

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam topluluğu, Müslümanlar.

95. Faħr eder nesl-i şerifiñ ile ehl-i islām

96. Silsileñ eyleyeli salťanat-ı dehre duħūñ

ehl-i kemâl:

1. ehl-i kemâl:

Kaside 20

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.

159. Olup ehl-i kemâl nâ-muhtâc

160. Ma'rifet bulmada hemîşe revâc

ehl-i kemâle:

1. ehl-i kemâle:-e

Gazel 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.

1. Hemîn cevri etmege ehl-i kemâle mübtelâdır çarh

2. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muhaşşal bir belâdır çarh

ehl-i kemâli:

1. ehl-i kemâli:-i

Kaside 20

Mısra: 178

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.

177. Olur aqşâ-yı ğarbda pinhân

178. Bilir ehl-i kemâli şâh-ı cihân

2. ehl-i kemâli:-i

Kaside 33

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.

43. Kalb-i âġâhîñ ey kerem-perver

44. Bilir ehl-i kemâli ser-tâ-ser

ehl-i ma'ârif:

1. ehl-i ma'ârif:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Marifet ehli, bilge kişi.

55. Konuřduġum benim hep cümle 'ârif

56. Nice nükte-şinâs ehl-i ma'ârif

2. ehl-i ma'ârif:

Gazel 160

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Marifet ehli, bilge kişi.

9. Bilmeziz Sâlim nedendir çarhda bu naqş-ı ġarîb

10. Eylemez ehl-i ma'ârif ile hûbân ihtilât

ehl-i mansıb:

1. ehl-i mansıb:

Gazel 235

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makam sahipleri.

3. Hvâbdır ser-mâye-i yek şeb neşâta n'işlesin

4. Ehl-i mansıb eglenir ru'yâ ile ma'zûl iken

ehl-i meclisde:

1. ehl-i meclisde:-de

Kaside 6

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meclis ehli, meclistekiler.

23. 'Arağ-rizân u pür-dâġ olsa nola ehl-i meclisde

24. Olup şermende oldu nâ-şikîbâ şem' ü pervâne

ehl-i meclisden:

1. ehl-i meclisden:-den

Lugaz 3

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meclis ehli, meclistekiler.

45. Ehl-i meclisden olsa ger maġmûm

46. Şarkıdır burnun eyleyip hortûm

ehl-i rum:

1. ehl-i rum:

Lugaz 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rum ehli || Satrançta beyaz taşlar.

5. Şaf şaf olmakda cenge kıyâm

6. Hâbeşilerle ehl-i Rum tamâm

ehl-i sadâkat:

1. ehl-i şadâkat:

Gazel 161

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doġruluk ehli, Doġru söyleyenler.

9. Vâ'izâ sâġara kulp takma te'ennî eyle

10. Kızbden ola mı hiç ehl-i şadâkat maġzûz

ehl-i şafâ:

1. ehl-i şafâ:

Diġer 3

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz kalpliler.

105. Lık kırbancı dilencileri âdem paralar

106. Yañılıp ehl-i şafâ seyri varırlarsa eger

ehl-i şuffa:

1. ehl-i şuffa:

Kaside 10

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hicretten sonra, Medîne-i münevverede,

Peygamber Efendimizin yaptırdığı caminin yâni Mescid-i nebevinin şuffa denilen, üzeri hurma dallarıyla örtüli bölümünde barınan yoksul ve kimsesiz muhacirlere verilen ad.

95. Cümleten Ehl-i Şuffa gibi cihân

96. Heme sir-i na'imidir her ân

ehl-i suhan:

1. ehl-i suhan:

Matla 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz sahipleri. || Şiir erbabı, şairler.

1. Vaşlıña biñ dil ü cān ile olur dil-dāde
2. Güş eden ehl-i suhan vaşlıñı Na'ti-zāde

2. **ehl-i suhan:**

Gazel 268

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz erbabı. || Şiir erbabı, şairler.

11. Hemişe tāli'ine lev m ederler ey Sālim
12. Belāya uğramış ehl-i suhan sitāre ile

ehl-i tab'ı:

1. **ehl-i tab'ı:-ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaradılış ehli || Kabiliyetli kimseler, şairler.

107. Setr edip hākkı eylemez inkār
108. Eylemez ehl-i tab'ı pür-efkār

2. **ehl-i tab'ı:-ı**

Gazel 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karakterli, karakter sahibi || Olgun insan.

9. Erişdirmez merāma ehl-i tab'ı Sālimā gerdün
10. Ser-i erbāb-ı 'irfāna muhaşşal bir belādır çarh

ehl-i tab'in:

1. **ehl-i tab'in:-in**

Kaside 5

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karakterli, karakter sahibi || Olgun insan.

97. Āh kim lezzet-i ref'tarını ehl-i tab'in
98. Eyledi telh hümüm-ı nazar-ı ehl-i hevā

2. **ehl-i tab'in:-in**

Kaside 33

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karakterli, karakter sahibi || Olgun insan.

13. Halka-i bāb-ı beyt-i ihsānı
14. Ehl-i tab'in penāh-ı 'irfānı

ehl-i zamir:

1. **ehl-i zamir:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli.

133. Sır olurdu suhandan ehl-i zamir
134. Kimse etmezdi cüduna te'hır

ehven:

1. **ehveni:-i**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 72

Daha iyi.

71. Cihānda 'aşkın eyüsi olur mu

72. Velikin ehveni nisbetle tālib

2. **ehvendir:-dir**

Gazel 4

Mısra: 4

Daha iyi.

3. Cām-ı devlet nüş edip şoñra hümārın çekmeden

4. Güşe-i 'uzlet-nişin olmaçlık ehvendir baña

3. **ehven:**

Tesdis 6

Mısra: 21

Daha iyi.

21. Budur semt-i maħabbetde hemişe 'aşıka ehven

22. Ki bu nükte bilindi Nā'il'in bu beyt-i pākinden

4. **ehven:**

Gazel 194

Mısra: 4

Daha iyi.

3. İntizār-ı şevk-ı vaşl etmeñ münāsib görmedik

4. İhtiyār-ı gam da etseñ 'aşıka ehven degil

ejder-i bī-merħametden:

1. **ejder-i bī-merħametden:-den**

Gazel 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhametsiz ejderha.

7. Tālib-i bñy-ı vefā-yı zñlf-i hñbān-ı zamān

8. Ejder-i bī-merħametden şefkat ümmīdindedir

ekābir:

1. **ekābirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 16

Büyükler, ileri gelenler.

15. O āsitāneyi etdik melāz u me'men kim

16. Ki anda kulluğ edenler bñtün ekābirdir

ekall-i kalil-i bī-encām:

1. **ekall-i kalil-i bī-encām:**

Kaside 8

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En küçüğü -dahi- sonsuz olan.

111. Şafā-yı şevk-ı ekall-i kalil-i bī-encām

112. 'Aceb ğumümü bu dehrin ki dehr dāhirdir

ekāsir:

1. **ekāsirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 208

Kisralar, padişahlar.

207. Alır ola dil-i mazlüm ādını yer yer

208. Egerçi hayl-i ğarībān eger ekāsirdir

ekdār:

1. **ekdār:**

Kaside 12

Mısra: 175

Kederler.

175. Benim o lerze-ber-endām-ı vahşet ü ekdār
176. Ki cāna yetdi hümüm-ı küdüret-i dūrī

2. **ekdārına:-m, -a**

Kaside 30

Mısra: 21

Kederler.

21. Yine āhū-yı dil ekdārına cā-yı güriz etsin
22. O dāmān-ı mu'allāyı cenāb-ı şadr-ı a'lāyı

3. **ekdār:**

Kaside 30

Mısra: 92

Kederler.

91. Kopardımş gül-bününden bād-ı şubh ol verd-i hamrāyı
92. Şafağ sanma ciger-hün etdi bu ekdār dünyāyı

4. **ekdār:**

Gazel 117

Mısra: 3

Kederler.

3. Neşāt-ı yek-nefes-i dehre der-kafā ekdār
4. Bir ān şafāya bu derdi kim iltizām eyler

5. **ekdārına:-m, -a**

Gazel 185

Mısra: 9

Kederler.

9. Olmaya Sālīm mukābil yek nefes ekdārına
10. 'Aleminñ eczā-yı şevkın cem' ü terkib eylesek

6. **ekdāra:-a**

Gazel 257

Mısra: 7

Kederler.

7. 'İlāc-ı bür'-i sâ'a ister iseñ hüzün ü ekdāra
8. Hemān ey dil şafā-yı sâgar-ı billürdan başla

ekdār-fersāyī olup:

1. **ekdār-fersāyī olup:-up**

Kaside 30

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederleri, üzüntüleri gidermek.

67. Ben ol 'abd-i qādīm-i bendeñim kim Tañrı 'ālimdir
68. Sa'ādetli efendimle olup ekdār-fersāyī

ekdārī:

1. **ekdārī:**

Diğer 11

Mısra: 51

Kederler, acılar, üzüntüler.

51. Şavb nādīr şavāb ekdārī
52. Etdi firqat delılden 'ārī

ekrem:

1. **ekrem:**

Kaside 17

Mısra: 38

Pek cömert.

37. Cenāb-ı hāzret-i Sultān Aħmed-i Ğāzī
38. Yegāne pādīşeh-i bī-mu'ādil ü ekrem

ekser:

1. **ekser:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 61

Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

61. Her neşāti Neşāti'ye ekşer
62. Şi'r-i pākīm benim kerem eyler

2. **ekser:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 129

Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

129. Cā'ize yerine kibār ekşer
130. Sāde bir āferin der ise yeter

3. **ekser:**

Lugaz 2

Mısra: 31

Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

31. Cāhımñ 'azlı yok hele ekşer
32. Mansıba halkı tālīb olsa eger

4. **ekser:**

Lugaz 3

Mısra: 10

Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

9. Ya'ni her bir hurūfu aşlı kadar
10. Oldu zā'id vücūduna ekşer

5. **ekser:**

Diğer 4

Mısra: 69

Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

69. Şimdi bāzār-ı cihānda ekşer
70. Şatılan cümle mezākıdır yer yer

6. **ekser:**

Lugaz 5

Mısra: 9

Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

9. Kendi çıplak gezer ammā ekşer
10. Bir fakīri hele iksā eyler

7. **ekser:**

Gazel 18

Mısra: 10

Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

9. Ğaribe dil-nüvāz olmağ ne mümkün Sālīmā eller
10. Yakıp kül eyledi ekser bizi bu āteşin-'ādet

8. **ekseri:-i**

Gazel 274

Mısra: 9

Çoğunlukla || Çoğu kişi.

9. Çürükdür ekseri kalbi zamāneniñ nola ger
10. Bakılmaz ise cihānda bizim de şağımıza

ekserî:

1. ekserî:

Lugaz 3

Mısra: 56

Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

55. 'Aciz oldu elinde hep zârı

56. İncidir ekserî remedkârı

2. ekserî:

Diğer 3

Mısra: 97

Büyük bir kısmı, çoğu.

97. Ekserî gayrı şehir dâmen-i kûha şıgırır

98. Yedi tağ şehrimizi serleri üzre götürür

eksik etmesin:

1. eksik etmesin:-me, -sin

Gazel 237

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Azaltmak.

7. Eşk-i terini etmesin eksik hele 'âşık

8. Naḥl-i emelin dirse eger bārver olsun

eksik mi:

1. eksik mi:

Muamma 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik olmaz || Daima olur.

1. Mâh-ı nev gibi tehdid kâse meyden kaṭra yok

2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânın elem

eksik olmaz:

1. eksik olmaz:

Matla 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir durumun sürekli olarak devam etmesi.

1. Fıkr-i vuslatdır hemîşe 'âşıkın hûlyâları

2. Eksik olmaz dermendânın gam-ı bî-câları

2. eksik olmaz:-maz

Gazel 285

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik olmak.

1. Fıkr-i vuslatdır hemîşe 'âşıkın hûlyâları

2. Eksik olmaz dermendânın gam-ı bî-câları

eksiklik:

1. eksikliğine:-in, -e

Gazel 163

Mısra: 7

Ayıp, kusur, noksanlık.

7. Kendi eksikliğine mu'terif ol hem-çü hilâl

8. Ede tâ mertebeni ḥazret-i Allâh refî'

2. eksikliğime:-im, -e

Gazel 273

Mısra: 9

Ayıp, kusur, noksanlık.

9. Kendi eksikliğime mu'terifim hem-çü hilâl

10. Bakmasın gelsin o meh-pâre bu gün noḡşâne

el:

1. elde:-de

Tarih 2

Mısra: 22

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

21. Lâle dâğ-ı ḥasret ile sine-süz iken bu dem

22. Bir kaḍeḥ mey elde ser-hoş rağm eder âlâmına

2. elinden:-in, -den

Tesdis 2

Mısra: 5

Sebebiyle || Yüzünden.

5. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

6. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

3. elinden:-in, -den

Tesdis 2

Mısra: 11

Sebebiyle || Yüzünden.

11. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

12. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

4. elinden:-in, -den

Tesdis 2

Mısra: 17

Sebebiyle || Yüzünden.

17. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

18. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

5. elinden:-in, -den

Tesdis 2

Mısra: 23

Sebebiyle || Yüzünden.

23. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

24. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

6. elinden:-in, -den

Tesdis 2

Mısra: 29

Sebebiyle || Yüzünden.

29. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

30. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

7. elinden:-in, -den

Kaside 3

Mısra: 40

Sebebiyle || Yüzünden.

39. Şikâyet yâ İlâhî nefsi bedden

40. Elinden dil-figâr u 'âcizim ben

8. elde:-de

Tesdis 6

Mısra: 2

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

1. Kudüm-ı mevsim-i nev-rüz ile dil neşve-yâb olsa

2. Bir elde sāğar-ı ḥâlet-fezâ-yı pür-şerâb olsa

9. **elde:-de**

Tesdis 6

Mısra: 3

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

3. Bir elde dest-i yâr-i nâzik ü şîrîn-ñitâb olsa

4. O meh de yâr-i gâr-ı 'âşık-ı pür-ıztırâb olsa

10. **eller:-ler**

Kaside 10

Mısra: 497

Yabancı.

497. Eller olduğça nâ'il-i feyezân

498. Ğaflet etdi seni tehî-dâmân

11. **elde:-de**

Diğer 11

Mısra: 66

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

65. Tâb yokdur gönütle hicrâne

66. Elde hâmem 'aşâ-yı pîrâne

12. **elde:-de**

Kaside 13

Mısra: 84

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

83. Nân-ı kırs-ı mühr-i re' yinden müdâm abdâl-ı çarh

84. Mâh-ı nevdîr elde keçkülü olur pertev gedâ

13. **elde:-de**

Gazel 14

Mısra: 5

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

5. Elde tesbîh ü 'asâsı var iken

6. Eylemez şüfî riyâdan ictinâb

14. **elimde:-im, -de**

Kaside 17

Mısra: 32

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

31. Sürür ile nola meclis-girift-i şevk olsam

32. Terennüm etmede zîrâ elimde nây-ı kalem

15. **eller:-ler**

Gazel 18

Mısra: 9

Yabancı.

9. Ğarîbe dil-nüvâz olmağ ne mümkün Sâlimâ eller

10. Yaқыp kül eyledi ekser bizi bu âteşin- 'âdet

16. **elimde:-im, -de**

Kaside 34

Mısra: 22

El || Çiçek yaprağı.

21. Şovuk çaldırmasın deyü şehir eñfâl-i gülzâra

22. Elinde şeb-nem ile süseniñ tîğı mücellâdır

17. **elimden:-im, -den**

Gazel 38

Mısra: 5

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

5. Be-her şehir nola sâğar elimden olmasa dür

6. Ğumâr def'ine cânâ olur şerâb lezîz

18. **eller:-ler**

Matla 60

Mısra: 2

Yabancı.

1. Ğudâ bilir ki efendim ne rütbe 'âşıkıñım

2. Geçerse ger beni eller inanma sultânım

19. **ellere:-ler, -e**

Gazel 71

Mısra: 10

Yabancı.

9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun baña

10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir

20. **eliyle:-i, -yle**

Gazel 77

Mısra: 5

El || Güç, iktidar, irade.

5. Urur kendi eliyle hân (ü) mân-ı şabrına âteş

6. Kaçan bî-çäre 'âşık dil-beriyile merhâbâ eyler

21. **eliyle:-iyle**

Müfret 91

Mısra: 2

El || Gül bahçesi.

1. Diye tıflâna şâyed deyü esrâr-ı gülistânı

2. Kaçadı dâye-i sebze eliyle goncanıñ ağzın

22. **eller:-ler**

Gazel 128

Mısra: 7

Yabancı.

7. Ne mümkün eller ile ittihâd cânâna

8. Ki rûhu bir kişiniñ Ğayrıya hulûl etmez

23. **elde:-de**

Gazel 132

Mısra: 6

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

5. Kühsâr-ı deşt-i şahrâ-yı Ğamûñ Ferhâd'ıyız

6. Kalmazız a'dâdan elde sağ olsun tişemiz

24. **eller:-ler**

Gazel 139

Mısra: 12

Başkaları, ağyar.

11. Beni gözet ki efendi kâdimiyim saña

12. Kaçuñda hâşılı eller gider gelir tırnaz

25. **ellere:-ler, -e**

Gazel 193

Mısra: 3

Yabancı.

3. Ellere gerçi vişâliñ fikri miñnet-pâş olur
4. Arzū-yı pây-büsüñdur baña dâ'im kesel

26. **el:**

Gazel 193

Mısra: 6

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

5. Meclis-i meyde otursak kalksa ortadan hicâb
6. Baña būs etmege verseñ geh ayag u gâh el

27. **elimizde:-imiz, -de**

Gazel 218

Mısra: 3

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

3. Elimizde bir ayağı bize çok görme şehâ
4. Nice bir dest-i felekden gam u âlâm olsun

28. **elde:-de**

Gazel 239

Mısra: 3

El || Güç, iktidar, irade.

3. Elde mi fikr etmemek būs-ı yed-i beyzâñi dil
4. Kõr mu tab'-ı 'âşıkı hâlî efendim arzû

29. **eldir:-dir**

Gazel 241

Mısra: 2

Yabancı.

1. Raķib-i rû-siyeh hattıñ için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i hûbanım incinme ser-i mü aña eldir bu

30. **elde:-de**

Gazel 243

Mısra: 6

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

5. Farķ olunmazsa nola meyden tehî mi yoħsa pür
6. Elde sâgar tâb-ı ruhsârñla gül-gün olmada

31. **eller:-ler**

Gazel 261

Mısra: 11

Yabancı.

11. Ola pâ-büsüña şâyeste eller olmaya Sâlim
12. Sezâ-yı cüd u ihsânı bu mudur resm-i Hâtem'de

el açmaz:

1. **el açmaz:-maz**

Kaside 27

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

Dilemek, istemek.

25. Ol ki dest-i keremi dehre güther-pâş olsa
26. Daħı nîsâna sadeflerden el açmaz deryâ

el çeksin:

1. **el çeksin:-sin**

Müseddes 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek.

9. Hârâb-ı 'aşkıña şihhatden özge yok düşmen

10. Tâbibe söyle ki el çeksin ol belâ-keşden

el ermez:

1. **el ermez:-mez**

Gazel 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Ulaşmak, güç yetirmek.

5. Hâyâl-i nâzeninimle nola eşkim revân etsem
6. Kenâr-ı vaşla el ermez sirişk olmayıcaķ deryâ

2. **el ermez:-mez**

Gazel 44

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Ulaşmak, güç yetirmek.

7. El ermez sâhil-i vaşla hemîn garķ-âbi-i gamda
8. Kûlûzm-i hicr-i dil-ber 'âlem içre baħr-i 'ummândır

3. **el ermez:-mez**

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Ulaşmak, güç yetirmek.

5. El ermez bâr-ı vaşla ol nihâl-i tâzeden zîrâ
6. Gõñül bir serv-kadd ü ser-keşin dil-dâre düşmüşdür

el ermezse:

1. **el ermez:-mez -se**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Ulaşmak, güç yetirmek.

7. 'Aceb mi bâr-ı vaşlına el ermezse o ser-kîşin
8. Alınmaz hâşılı ey dil dıraħt-ı muntehâdan feyz

el şunmağa:

1. **el şunmağa:-a**

Gazel 133

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elini değdirmek.

1. Öpmege 'arız-ı gül-günunu tâķat gelmez
2. Gõz göre âteşe el şunmağa cür'et gelmez

el üstünde tutardı:

1. **el üstünde tutardı:-ar, -dı**

Kaside 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok değer verip sevmek, karşısındakine büyük saygı göstermek.

5. Muhâtab oldu çün yâ Âdemü'skûn ente emriyle
6. El üstünde tutardı kudsîyân ol zât-ı zî-şânı

el üzre tutar:

1. **el üzre tutar:-ar**

Kaside 35

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir kimseye ya da bir şeye çok saygı ve sevgi göstermek.

29. Olduğuñçün şu 'arânın şerefiyle âlûd

30. Seni el üzere tutar 'izzet ile cümle kibâr

el üzere tutarsa:

1. **el üzere tutarsa:**-ar, -sa

Tarih 3

Mısra: **150**

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir kimseye ya da bir şeye çok saygı ve sevgi göstermek.

149. Ya kimiñ tuhfe-i pâkidir o nûr-ı nüvvâr

150. Nola el üzere tutarsa anı 'âlem her câ

el üzere tutmağdan:

1. **el üzere tutmağdan:**-dan

Gazel 217

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüceltmek, saygı göstermek.

7. Nağşın almağdır ğarâz el üzere tutmağdan seni

8. Eyleme bir ferde 'arz-ı kâm mânend-i nigîn

el verir:

1. **el verir:**-ir

Müfret 83

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olmak.

1. Oturmağlıkda kalkmağda hacâlet el verir yek-ser

2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmak 'alîl olmak

2. **el verir:**-ir

Gazel 113

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oluşmak, ortaya çıkmak.

3. Her kim işitse nâmiñ bir hâlet el verir

4. 'Âlem cihânda cümle saña mübtelâ mıdır

el vermez:

1. **el vermez:**-mez

Matla 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile olma durumu.

1. Niyâza ruşsat olsa bu dil-i bî-tâkat el vermez

2. Eger güyâlığım tıtsa niyâza ruşsat el vermez

2. **el vermez:**-mez

Matla 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile olma durumu.

1. Niyâza ruşsat olsa bu dil-i bî-tâkat el vermez

2. Eger güyâlığım tıtsa niyâza ruşsat el vermez

3. **el vermez:**-mez

Gazel 125

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oluşmak, ortaya çıkmak.

9. Hemîşe tahtğâh-ı kalbe ğayrın nağş-ı el vermez

10. Meşeldir kim bir iklim içre iki şehriyâr olmaz

4. **el vermez:**-mez

Gazel 134

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenmek, ilgi göstermek.

1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez

2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

5. **el vermez:**-mez

Gazel 134

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenmek, ilgi göstermek.

3. Bu tekyegâh-ı çarğda her kese baht el verir yek-ser

4. Velî bahtım hemân ancak beni irşâda el vermez

6. **el vermez:**-mez

Gazel 134

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımda bulunmak.

5. Ne deñlü olsa leb-tefside-i tab'-ı teb-i ğam dil

6. Yine deryâ-yı lutfundan kişiyeye kaçra el vermez

7. **el vermez:**-mez

Gazel 134

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenmek, ilgi göstermek.

9. Seni eyleser Sâlim hicre ğayrı vaşla şâyeste

10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

8. **el vermez:**-mez

Gazel 134

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenmek, ilgi göstermek.

1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez

2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

9. **el vermez:**-mez

Gazel 134

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenmek, ilgi göstermek.

7. İhâta eylemiş mülk-i 'izârın leşker-i haţtı

8. 'Adû zu'm eyler 'uşşâkı o kâfir şimdi el vermez

10. **el vermez:**-mez

Gazel 241

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile olma durumu.

9. Perişân etmesin zülfün şabâya söyle lutf eyle

10. Nizâm-ı mülket-i hüсне bu el vermez hâeldir bu

elā:

1. **elā:**

Kaside 11

Mısra: 1

(Ar.) *Başlama ve tenbih edati.*

1. Elā ey cedd-i a'lā-yı gürüh-ı nev'-i insānī
2. Nebiyy-i aḳdem-i şāfī Şafıyy-i Rabb-i Ḥannānī

el-amān:

1. **el-amān:**

Tarih 3

Mısra: 175

Meded, aman anlamlarına gelen bağış dileme sözü.

175. El-amān na'rası peyveste-i nüh-tāk oldu
176. Oldu nevmid ḥayātından o mel'ün zirā

2. **el-amān:**

Tarih 3

Mısra: 193

Meded, aman anlamlarına gelen bağış dileme sözü.

193. El-amān na'rasını vird-i zebān eylediler
194. Ne ile 'afv eder āyā bizi deyip her cā

3. **el-amān:**

Tarih 3

Mısra: 196

Meded, aman anlamlarına gelen bağış dileme sözü.

195. Elçiler çıktı düşüp pāy-ı semendine anıñ
196. El-amān dediler ey āşaf-ı pāk ü dānā

4. **el-amānı:-ı**

Kaside 14

Mısra: 60

Meded, aman anlamlarına gelen bağış dileme sözü.

59. Çıkar eflāke şıyt-ı el-amānī
60. Eder teşhīr tıgıñ el-amānī

el-ān:

1. **el-ān:**

Gazel 292

Mısra: 10

Hālā, şu anda.

9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sālimā
10. Kūy-ı cānāna giden kāşıd da el-ān gelmedi

elbet:

1. **elbet:**

Tesdis 1

Mısra: 21

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafā-yı vuşlata mazhar
22. Görüşmeklik muḳarrerdir olursa baht eger yāver

2. **elbet:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 80

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

79. Ki 'aşḳ insānī zirā kāmīl eyler
80. Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a elbet vāşil eyler

3. **elbet:**

Kaside 6

Mısra: 27

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

27. Vişāl-i vuşlat-ı ma'şūḳ-ı 'āşıḳ sūzdur elbet

28. Buña oldu delil-i şübhe-fersā şem' ü pervāne

4. **elbet:**

Müfret 6

Mısra: 1

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Cihānda her kişiniñ bir ḡam-ı pinhānı var elbet
2. Ne mümkin görmemek Sālim ḡamın bu dehr-i ḡaddārıñ

5. **elbet:**

Kaside 11

Mısra: 16

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

15. Nebiyy-i aḳdemidir ḥazret-i Bārī te'ālānıñ
16. Olur elbet recāsından ḳabūlu'llāha erzānī

6. **elbet:**

Kaside 13

Mısra: 26

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

25. Şüret-i zāhir ki bir mir'āt-ı ḳudretdir anıñ
26. Şekl ü timsālī olur rā'ıye elbet rü-nümā

7. **elbet:**

Müfret 13

Mısra: 1

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Erer keşti-i dil elbet kenār-ı kāmına bir gün
2. Hemān ol bādbān-ı sa'ıy elden ḳoymasın cānā

8. **elbet:**

Gazel 26

Mısra: 10

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

9. O seng-dil zālīme Sālim eşer etmege feryādım
10. Olur elbet dü çeşmimden aḳan seyl-i cefā bā'is

9. **elbet:**

Kaside 28

Mısra: 34

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

33. Eyleyen taḳḳıḳ cüst ü cūy-ı bahr-i fikrini
34. Ol dür-i yek-tānıñ elbet ḳadrini iḳrār eder

10. **elbet:**

Kaside 28

Mısra: 42

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

41. Ḥvāb girmezse ser-ā-ser çeşm-i a'dāya anıñ
42. Ḥaşyet-i şemşiri elbet düşmeni bīdār eder

11. **elbet:**

Gazel 28

Mısra: 3

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

3. Göñül ser-menzil-i maḳşūduna elbet erer bir gün
4. Velī ḳatlanmaḡa dil sabr-ı Eyyüb olmaḡa muhtāc

12. **elbet:**

Kaside 30

Mısra: 98

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

97. Bilir te'şir-i ah-ı şu'le-paş-ı Kays-ı şeydâyı

98. Gören Leylâ'da elbet şekl-i engüşt-i mühennâyı

13. **elbet:**

Gazel 32

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Müttakîne nola tâ'atde olur ise felâh

2. Ademî zühd ü kanâ'at eder elbet işlâh

14. **elbet:**

Gazel 33

Mısra: 3

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

3. Eder nahl-i ümîdin nâ-kesiñ pür-bâr-ı kâm elbet

4. Merâm-ı hâ-m-tab'âna hemîşe reh-nümâdır çarh

15. **elbet:**

Kaside 35

Mısra: 38

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

37. Şâ'irân medh-i 'izâr ede ne dem cânânîñ

38. Olur elbet ruh-ı şâfında ziyâde envâr

16. **elbet:**

Kaside 35

Mısra: 62

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

61. Çekilir mi gam-ı gîsü-yı nigâr ey Sâlim

62. Çeker ancak anı 'âşık olan elbet nâ-çâr

17. **elbet:**

Müfret 42

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Bu bî-tâbâne etvârim benim 'afv eyle sultânım

2. Hevâ-yı kâkülün elbet perîşân eyler 'uşşâkı

18. **elbet:**

Gazel 48

Mısra: 6

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

5. Sende bu hâşiyet-i te'sir-i behcet var iken

6. Her gören meh rüyuñ elbet 'âşık-ı dîdâr olur

19. **elbet:**

Gazel 50

Mısra: 12

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

11. Felekden gördüğüm çevre tahammül eylerim Sâlim

12. Hudâ elbet beni bir gün ferâh-bağş-ı vişâl eyler

20. **elbet:**

Gazel 53

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Derünüm âteş-i 'aşk ile her şeb dâğ dâğ eyler

2. Komaz üftâdesin hâlî o meh elbet çerâğ eyler

21. **elbet:**

Gazel 58

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Doğundukça dil-i mağmûmuma cânâ nevâ artar

2. Leked-horde olan fâgfürda elbet şadâ artar

22. **elbet:**

Gazel 93

Mısra: 8

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

7. Her perî-rüya ne mümkün mübtelâ olmak gönül

8. Bir olur insânîñ elbet sevdiği dünyâda bir

23. **elbet:**

Gazel 96

Mısra: 7

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

7. Meyl eder hâra güle mihr eden elbet ey gönül

8. Yoğsa ikrâmım benim ağıyâre bâkimden midir

24. **elbet:**

Gazel 157

Mısra: 8

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

7. Çeşm-i bādām-ı hun-âlüduñ ne dem görsem seniñ

8. Nür-ı dîdem eyler elbet dîde-i bînâ rakış

25. **elbet:**

Gazel 161

Mısra: 1

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Hağ-ı dil-berden olur 'âşık elbet mağzüz

2. Âmed-i şeble durur tâlîb-i vuşlat mağzüz

26. **elbet:**

Gazel 161

Mısra: 12

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

11. Sâlimâ halka-i rindânı koma elden kim

12. Anlar ile olur elbet eden ülfet mağzüz

27. **elbet:**

Gazel 198

Mısra: 3

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

3. Yıkılır bir taraftan hâtırı 'âşıkleriñ elbet

4. Temel tutmaz ne rütbe kalbî ma'mür olsa sultânım

28. **elbet:**

Gazel 244

Mısra: 14

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

13. Tesellî bulmayan diller hücum-ı gamdan ey Sâlim

14. Bulur 'azm eylese elbet tesellâ gülsitân içre

29. **elbet:**

Gazel 252

Mısra: 8

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

7. Firâk-ı la'l-i nâbînda keder cânâ muqarrerdir

8. Nümâyândır hücum-ı gam meyiñ elbet humârında

30. **elbet:**

Gazel 274

Mısra: 6

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

5. Göñül dirāzi-i dest-i recādan eyle hāzer

6. Naşib olan gelir elbet bizim ayağımıza

31. **elbet:**

Gazel 279

Mısra: 4

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

3. Hevā-yı rāh-ı zülfünde ne deñlü setr-i rāz etsem

4. Yine izhār eder elbet diliñ hāl-i perişānı

elbetde:

1. **elbetde:**

Rübai 4

Mısra: 4

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

3. Maşşerde girībānıñı sen kırtaramazsın

4. Ol gün seni elbetde bulur 'aşık-ı şeydā

elbette:

1. **elbette:**

Tarih 3

Mısra: 73

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbābını ol

74. Aña göre eder ikrāmların ser-tā-pā

2. **elbette:**

Tarih 4

Mısra: 35

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

35. Bulur elbette ehlin cāh u luţfun

36. Ziyā-yı şem'-i tefiş ile her cā

3. **elbette:**

Müfret 4

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Bahtdan mıdır nedendir çanda varsa ehl-i dil

2. Leşker-i gam anları elbette istikbāl eder

4. **elbette:**

Müfret 5

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Baht olmayınca çanda varsaç ey Yūsuf-şifāt

2. Meclise elbette şöhet baltası bir har gelir

5. **elbette:**

Tesdis 5

Mısra: 26

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

25. Ateş-i 'aşka yanarken dem-be-dem şeydā-yı 'aşk

26. Sālīmā elbette eyler yine ol ihfā-yı 'aşk

6. **elbette:**

Kaside 6

Mısra: 11

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

11. Maşabbet 'aşık u ma 'şūka te' şir eyler elbette

12. 'Aceb mi olsalar hayrān u şeydā şem' ü pervāne

7. **elbette:**

Rübai 8

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Taqdire 'ilāc eyleyemez olsa Felātün

2. Elbette olur her ne ise kār-ı muqadder

8. **elbette:**

Tarih 11

Mısra: 19

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

19. Sūziş ü zav'ı ziyāde olur elbette aniñ

20. Olsa mūlar ile çandil-i derün içre fetil

9. **elbette:**

Kaside 18

Mısra: 45

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

45. Olmaz āvāzesi kem-nām olur elbette

46. Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşğul

10. **elbette:**

Kaside 20

Mısra: 182

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

181. Çalb-i pāk-i çalife-i islām

182. Olur elbette levha-i ilhām

11. **elbette:**

Kaside 20

Mısra: 326

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

325. Ne çadar hāme midhat eylese ger

326. Yine elbette bir kuşur eyler

12. **elbette:**

Kaside 28

Mısra: 32

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

31. Naşm eden vaşf-ı şerifin sübha-i ta' dādına

32. Aniñ elbette şenāsın zübde-i ezkar eder

13. **elbette:**

Kaside 31

Mısra: 69

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

69. Tāb-āver olur elbette dil-i bī-tāba

70. Vaşf-ı pākin hemān ey kilik-i ter imlā eyle

14. **elbette:**

Kaside 33

Mısra: 52

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

51. Nerdübān-ı niyāza vaş'-ı kadem

52. Eyler elbette celb-i nef'-i kerem

15. **elbette:**

Kaside 35

Mısra: 57

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

57. Çekilir hâle-i âgûşa o meh elbette
58. Sübhâ-i mihrî tamâm eylemedin 'âşık-ı zâr

16. **elbette:**

Kaside 35

Mısra: 60

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

59. Geçmedin hüsn-i bahâ-yı ruhu yârîñ ya 'nî

60. Kõnar elbette nihâl-i gülüne bülbülvâr

17. **elbette:**

Gazel 62

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Geh güler yüz 'âşıkâ geh çin-i ebrû gösterir

2. Dil-firîbân-ı cihân elbette bir hû gösterir

18. **elbette:**

Müfret 70

Mısra: 2

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Ne hikmetdir girince bu dükâna zümre-i hûbân

2. Nihâde eyler elbette serin zânü-yî teslime

19. **elbette:**

Gazel 77

Mısra: 10

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

9. Sitanbul' uñ kapılma mâh-rüyânına şehridir

10. Şebinde mihr ederse rûz elbette fedâ eyler

20. **elbette:**

Gazel 107

Mısra: 10

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

9. Kõmaz bu Sâlim'i gamgîn ü giryân böyle hicrinde

10. Hüdâ kâdirdir elbette efendimdir kerîmimdir

21. **elbette:**

Gazel 141

Mısra: 3

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

3. Kalır bir meclise dahı beyân-ı hâlîm elbette

4. Seni gördükçe yâd-ı tab'a naql-i mâ-cerâ gelmez

22. **elbette:**

Gazel 148

Mısra: 9

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

9. Olur elbette ey Sâlim bize bâr-ı emel bir gün

10. Niyâz u nâleden 'âşık olanlar ictinâb etmez

23. **elbette:**

Gazel 176

Mısra: 5

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

5. Bir çap eder elbette saña gamze inanma

6. Olmaz hele ol gamzesi tatara çapıldık

24. **elbette:**

Gazel 226

Mısra: 4

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

3. Ağlama ey dîde-i gam-dîde şabr et ağlama

4. Güldürür bir gün seni elbette giryân eyleyen

25. **elbette:**

Gazel 237

Mısra: 9

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

9. Sâlim saña elbette olur mâye-i 'irfân

10. Sineñde hemân 'aşk-ı bütân kârger olsun

elci:

1. **elçiler:-ler**

Tarih 3

Mısra: 195

Elçi.

195. Elçiler çıktı düşüp pây-ı semendine anıñ

196. El-amân dediler ey âşaf-ı pāk ü dānā

elden çıktı:

1. **elden çıktı:-dı**

Tesdis 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybetmek || Elinden gitmek.

5. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

6. Bir Hümâ'dır çıktı elden âşiyânın kim bilir

2. **elden çıktı:-dı**

Tesdis 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybetmek || Elinden gitmek.

11. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

12. Bir Hümâ'dır çıktı elden âşiyânın kim bilir

3. **elden çıktı:-dı**

Tesdis 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybetmek || Elinden gitmek.

17. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

18. Bir Hümâ'dır çıktı elden âşiyânın kim bilir

4. **elden çıktı:-dı**

Tesdis 4

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybetmek || Elinden gitmek.

23. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

24. Bir Hümâ'dır çıktı elden âşiyânın kim bilir

5. **elden çıktı:-dı**

Tesdis 4

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybetmek || Elinden gitmek.

29. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

30. Bir Hümâ'dır çıktı elden âşiyânın kim bilir

elden çıkıp:

1. **elden çıkıp:-ıp**

Kaside 10

Mısra: 381

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru yoldan sapmak.

381. N'ola elden çıkıp olursa helâk

382. Da'vetinden ibâ eden cühelâ

elden koma:

1. **elden koma:-ma**

Gazel 161

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak.

11. Sâlimâ halka-i rindânı koma elden kim

12. Anlar ile olur elbet eden ülfet maḥzûz

elden komaz:

1. **elden komaz:-maz**

Kaside 6

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, terk etmek.

99. Komaz elden riyâyı meclis-i vâ'izde olduğça

100. Olup âteş-revâ vü şu'le-püşâ şem' ü pervâne

elden koymasın:

1. **elden koymasın:-ma, -sın**

Müfret 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek, terk etmek, bırakmak.

1. Erer keşti-i dil elbet kenâr-ı kâmina bir gün

2. Hemân ol bâdbân-ı sa'yı elden koymasın cânâ

elden ne gelir:

1. **elden ne gelir:**

Gazel 278

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Yapacak bir şey yok" manasında, çaresizlik bildiren söz.

5. Ne kadar sille-ḥor-ı dest-i 'itâbî olsaḳ

6. Ne gelir elden ona ḥayr du'âdan gayrı

ele ala:

1. **ele ala:-a**

Kaside 17

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elinde tutmak, eline almak.

53. Anıñ kemânını Rüstem ne kâdir ala ele

54. Kemân-ı saḥtına nisbet kepâdedir Rüstem

ele aldı:

1. **ele aldı:-dı**

Tesdis 3

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele almak || Bir meseleyi halletmek üzere ele almak.

27. Şikeste ḥâtırım aldı ele cânân şorup ḥâlim

28. Sezâ şıgmazsa kendi kendine cânım benim Sâlim

ele alıp:

1. **ele alıp:-ıp**

Gazel 220

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenmek, ilgi göstermek.

7. Ele alıp yıkılmış ḥâtırım ḥâlim su'âl etmez

8. Fütâde 'aşkın kaldırmaz aşlâ ḥâk-i zilletden

ele alsa:

1. **ele alsa:-e-sa**

Gazel 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elinde tutmak, eline almak.

7. Vâ'iz eşvâk-ı neşât-ı meyi olmuş münkir

8. Ele alsa getirirdi anı imâne kadeḥ

ele alsak:

1. **ele alsak:-sa, -k-sak**

Gazel 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elinde tutmak, eline almak.

5. Destine her kes alıp sāgarı olmuş meşgûl

6. Biz de alsak ele cânâ yine rindâne kadeḥ

ele geldikçe:

1. **ele geldikçe:-dik, -çe**

Gazel 187

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşmak, nail olmak.

5. Ele geldikçe vaşla hiç dirîğîñ yok şehâ ammâ

6. Beni gıtdikçe hicriñ ile bî-hüş eylediñ gittiñ

ele şunmada:

1. **ele şunmada:-ma, -da**

Gazel 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkram etmek, vermek.

3. Şunmada sâki-i devrân ele câm-ı mey-i şevk

4. Dil ise kâse-i zehr-âb-ı sitem çekdi dirîg

elem:

1. **elemle:-le**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 34

Üzüntü, tasa, keder.

33. Ki bu derd ile ben her bâr şâhim

34. Geçirdim gam elemle pençgâhim

2. **elem:**

Muamma 7

Mısra: 2

Üzüntü, tasa, keder.

1. Mâh-ı nev gibi tehidir kâse meyden kaḫra yok

2. Gün-be-gün eksik mi yâ başıma rindânıñ elem

3. **elem:**

Gazel 48

Mısra: 9

Üzüntü, tasa, keder.

9. 'Aşıkın ser-māye-i dirinekārıdır elem
10. Teng teng-i h̄vāce-i 'aşkı ğam-ı dil-dār olur

elem çekmiş:

1. **elem çekmiş:-miş**
Muamma 15
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü || Bir işi gerçekleştirme noktasında sıkıntı çekmek.
1. 'İzārı var iken h̄rşid doğmağa elem çekmiş
2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-likā nola

el-fakîr:

1. **el-fakîr:**
Diğer 4
Mısra: 104
Hakir kişi || Şâir.
103. Keşûra'l-vüddü leküm ve'zdāde
104. El-fakîr Sâlim-i Mîrzā-zāde

elfâz:

1. **elfâz:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 120
Söz, lafız.
119. Bunu taklîd ede ede şu 'arā
120. Sāde elfâz kaldı bî-ma'nā

el-hak:

1. **el-hak:**
Diğer 3
Mısra: 84
Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.
83. Servler kim nice zîbiş ile pîşinde tırur
84. Alet-i sūr naḫil ārāyişin el-hak ki verir
2. **el-hak:**
Diğer 3
Mısra: 113
Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.
113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-hak
114. Bu fezālar da cevāmi'e olupdur mülhak
3. **el-hak:**
Tarih 4
Mısra: 71
Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.
71. Bu vālā cāmi'-i bî-misliñ el-hak
72. Ne mümkün eylemek evsāfin ihşā
4. **el-hak:**
Kaside 16
Mısra: 7
Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.
7. Gülşen-i 'ālem-i zîbenede kimse el-hak
8. Añlamaz rāz-ı dil-i ğoncaı illā bülbül

el-hamdü li'llāh:

1. **el-hamdü li'llāh:**
Kaside 25
Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun.

27. Hezār el-hamdü li'llāh sāye-i luḫfunda hep 'ālem
28. Firāş-ı istirāhatde safā etmekdedir her cā

elhān:

1. **elhān:-ı**
Kaside 16
Mısra: 4
Şarkılar, nağmeler.
3. Çak çak olmağa çok kalmadı idi ğonca
4. Hele elhānı ile eyledi güyā bülbül
2. **elhānıñ:-iñ**
Kaside 31
Mısra: 13
Şarkılar, nağmeler.
13. Eyle elhānıñ ile bağ-ı diliñ gülşen-i zib
14. Nağme-i şevk-ı bahār etmegi bālā eyle
3. **elhānını:-ın, -ı**
Kaside 34
Mısra: 39
Şarkılar, nağmeler.
39. Şimāḫ-ı cān ile gūş eyledim elhānını güyā
40. Be-her-tāze sitāyiş medḫ-i ismā'il Paşa'dır
4. **elhān:**
Gazel 54
Mısra: 4
Şarkılar, nağmeler.
3. Yakar erbāb-ı 'aşkı bülbülün feryādı ser-tā-ser
4. Dehān-ı 'aşık-ı sūzānda elhān āteşdir

elhān etse:

1. **elhān etse:-se**
Tesdis 7
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarkı söylemek.
15. Dideden jāle gibi eşkini efsān etse
16. Nāle-i muḫrib-ı vuşlat ile elhān etse

elhān eyler:

1. **elhān eyler:-r**
Kaside 16
Mısra: 59
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarkı söylemek.
59. Diñledim bir ğazel-i nev ile elhān eyler
60. Ki sezā etse ser-āğāz anı şāha bülbül

el-hāşıl:

1. **el-hāşıl:**
Tesdis 1
Mısra: 10
Sözün kısası, kısacası.
9. Kānı luḫf u nevāzişler kānı ol va'd-i sābıklar
10. Yazıklar saña el-hāşıl be hey her-cāyi yazıklar
2. **el-hāşıl:**
Diğer 2
Mısra: 63
Sözün kısası, kısacası.

63. Gayra olmaz rübüde el-hâşıl
64. Gayra bend olmayor efendi bu dil

3. **el-hâşıl:**

Müseddes 2

Mısra: 15

Sözün kısası, kısacası.

15. Fedâ durur saña cânım yoluñda el-hâşıl
16. Helâk olursa da 'aşkıñla râzıyız bu dil

4. **el-hâşıl:**

Diğer 3

Mısra: 12

Sözün kısası, kısacası.

11. Medhîñ uzata dilim bülbül-i güyâ-mânend
12. Sözüm el-hâşıl ola her şeb-i yeldâ-mânend

5. **el-hâşıl:**

Diğer 9

Mısra: 93

Sözün kısası, kısacası.

93. Dönmezem ben netice el-hâşıl
94. Dergehiñden seniñ begim ez-dil

6. **el-hâşıl:**

Kaside 33

Mısra: 74

Sözün kısası, kısacası.

73. Ya 'ni tañdıs-i ni 'met etmege dil
74. Eyledi bir giriz el-hâşıl

7. **el-hâşıl:**

Gazel 212

Mısra: 7

Sözün kısası, kısacası.

7. Söz olmaz intizâm-ı pāk-güftârına el-hâşıl
8. Nice medh eyleyim tatlı diliñ vaşında lâl oldum

el-hazer:

1. **el-hazer:**

Matla 3

Mısra: 1

Ar. "Sakın, sakınınız, sakınılsın" manalarında tahzir ve tahazzür edati.

1. Ey gözü şehlâ meded merdümlük eyle el-hazer
2. Eyleme haq-bîn olan 'uşşâk-ı zâra keç-nazar

2. **el-hazer:**

Gazel 42

Mısra: 12

Ar. "Sakın, sakınınız, sakınılsın" manalarında tahzir ve tahazzür edati.

11. Şunma destîñ pây-büsa Sâlimâ
12. Gânzelerden gâfil olma el-hazer

3. **el-hazer:**

Gazel 65

Mısra: 6

Ar. "Sakın, sakınınız, sakınılsın" manalarında tahzir ve tahazzür edati.

5. Seng-i cevriñ atma cânâ gel zücâc-ı hâtıra
6. İnkisâr-ı 'aşıkândan gâfil olma el-hazer

4. **el-hazer:**

Gazel 158

Mısra: 6

Ar. "Sakın, sakınınız, sakınılsın" manalarında tahzir ve tahazzür edati.

5. Gânzelerden gâfil olma ey dil-i güm-geşte-nâm
6. Olsa biñ cânîñ eger kim el-hazer olmaz hâlâş

5. **el-hazer:**

Gazel 227

Mısra: 3

Ar. "Sakın, sakınınız, sakınılsın" manalarında tahzir ve tahazzür edati.

3. El-hazer mağrûr-ı câh-ı hüsn ü ân olma şakın
4. Ey benim derdim görüp de baña dermân etmeyen

6. **el-hazer:**

Gazel 232

Mısra: 7

Ar. "Sakın, sakınınız, sakınılsın" manalarında tahzir ve tahazzür edati.

7. El-hazer olma esir-i hvâb-ı gâflet câh ile
8. Gâfil olma sevdiğim sen nâle-i bîdârdan

eli degnekli olursa:

1. **eli degnekli olursa:-ur, -sa**

Tarih 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Zorba olmak.

9. Eli degnekli olursa nola derbânı ferağ

10. Kadem-i şâh-ı zemîn eyledi hüsnün tekmil

elimde ihtiyâr olsa:

1. **elimde ihtiyâr olsa:-sa**

Matla 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin dilediği bir şeyi gerçekleştirmek için imkanının olması.

1. Cevâmî şayd ederdim ben elimde ihtiyâr olsa
2. Benimle yâr olurdu yâr bahtım baña yâr olsa

elimden düşmemişdir:

1. **elimden düşmemişdir:-im, -den-miş, -dir**

Gazel 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Hiç bırakmamak.

7. Benim ol rind-i ser-mest-i mey-i 'aşkıñ cihân içre
8. Elimden düşmemişdir sâgar-ı hicr-i keder-peymâ

elinde:

1. **elinde:**

Lugaz 3

Mısra: 55

Sebebiyle, nedeniyle.

55. 'Aciz oldu elinde hep zârı

56. İncidir ekşeri remedkârı

elinden:

1. **elinden:**

Lugaz 3

Mısra: 58

Sebebiyle, nedeniyle.

57. Gözüne girer ol lañfesi bed

58. Āciz olur elinden ol derdmend

eliñden geldiği:

1. **eliñden geldiği:-di, -đi**

Matla 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Gücü yettiğince, elinden geldiği kadar.

1. Güşād et sineñi cānā sakınma mübtelālardan

2. Eliñden geldiği hayrı dirġ etme gedālardan

2. **eliñden geldiği:-dig, -i**

Matla 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Gücü yettiğince, elinden geldiği kadar.

1. Niķābıñ aç şakınma rüyuñu sen mübtelālardan

2. Eliñden geldiği hayrı dirġ etme gedālardan

elinden gelirse:

1. **elinden gelirse:-ir, -se**

Müfret 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Gücü yetmek, yapabilmek.

1. Remide eyleme güncişk-i cāni dest-i kañrınla

2. Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyāda

eliniñ kiri:

1. **eliniñ kiri:**

Kaside 27

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılan kötü işlerden dolayı adının kötüye çıkması.

55. Cāvidān şandı gidi böyle gülen dünyāyı

56. Eliniñ kiri yüzü qarası ħaldı ammā

elķāb:

1. **elķābını:-ın, -ı**

Kaside 27

Mısra: 14

Ar. is. Lākaplar, unvanlar.

13. Ŧabaķ-ı mihre ezip tır-i Ŧılā-yı mührü

14. Levĥ-i çarĥa eder elķābını böyle icrā

ellerde gezme:

1. **ellerde gezme:-me, -se**

Gazel 217

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ellerde dolaşmak || Bir olay, durumun çok fazla kişiye ulaşarak herkes tarafından bilinmesi .

5. Yād olmaz idi Ħātem cüd ile ihsāni ger

6. Gezmeze ellerde şubĥ u şām mānend-i niġin

elli:

1. **ellisin:-sin**

Tarih 3

Mısra: 230

Elli sayısı.

229. Biñ sekiz yüzle yigirmi yedi olur dediler

230. Ellisin pāk ‘arabda anı eden iĥşā

elmās:

1. **elmās:**

Kaside 13

Mısra: 71

Değerli taş || Padişah kılıcı.

71. Ŧiġ-ı ĥün-pālāsı işbāt etdi elmās olduġun

72. Mevc-i āb-ı gevher olmazmış şadāya āşinā

2. **elmāsdan:-dan**

Tarih 24

Mısra: 20

Elmas, değerli bir taş.

19. Gerdūnda şeb-meşĥūd olan şanma hilāl ü Kehkeşān

20. ‘Arz eyled’āñā āsumān elmāsdan tāc u kemer

elmāsī:

1. **elmāsī:**

Tarih 18

Mısra: 35

Elmas, değerli bir taş.

35. Dür-i yek-tāya elmāsī niġin-i dil-keş oldu çün

36. Fūrūġ-ı ‘aks-i rüy ile o da bir māh-tāb oldu

eltāf-ı ĥudā:

1. **eltāf-ı ĥudā:**

Kıt’a 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah’ın keremi.

1. Cihān mülkünde şaġ ol ħanda ‘azm eyler iseñi hergiz

2. Hemişe dest-giriñ olsun eltāf-ı Ħudā her cā

elyaķ:

1. **elyaķdır:-dır**

Lugaz 6

Mısra: 12

Daha münasip, daha layık.

11. Sālimā ĥāşılı sırr-ı Ħaķ’dır

12. Ne ħadar olsa ġenā elyaķdır

elzem:

1. **elzem:**

Kaside 17

Mısra: 76

Daha (en, pek) lāzım, lüzümlü.

75. Ħula da lāyık olan hep du ‘ā-yı devletdir

76. Nitekim ‘āleme yek-ser senāsıdır elzem

emānet verdim:

1. **emānet verdim:-dim**

Rūbai 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emanet etmek || Gönül vermek, āşık olmak.

1. Gönlüm o şehensāha emānet verdim

2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

emāre:

1. emāre:

Gazel 268

Mısra: 2

Ar. is. Nişan, alâmet, eser.

1. Görünce âhımı cânân bu istinâre ile
2. Tafâttun eyledi mihrim hemân emâre ile

emelim nahli:

1. emelim nahli:

Diğer 3

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek, dilek ağacı || Şairin gönlündeki istekler, hayaller.

41. Olalı fikr-i lebiñe emelim nahli karın
42. Eyledi meyvesini cümle kirâs-ı rengin

emîn oldu:

1. emîn oldu:-du

Kaside 22

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenç içinde olmak, güvende bulunmak, tehlikeden korunmak.

21. Eyleyip sür-ı cüdu hışn-ı haşin
22. 'Aşr-ı pâkinde her kes oldu emîn

emîn olma:

1. emîn olma:-ma

Gazel 242

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnanmak, güvenmek.

3. Şu uyur düşmen uyumaz meşel-i şadıkdır
4. Olsa der-ıhvâb bile olma emîn dâr-ı 'adû

emîn olur:

1. emîn olur:-ur

Gazel 55

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenilir olmak.

3. Fırsat bulur mu düzd-i 'adû nakşın almağa
4. Genc-i derün-ı aşık-ı pür-gam emîn olur

emîn ü sâlim etsin:

1. emîn ü sâlim etsin:-sin

Kaside 14

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvende kılmak, korumak.

75. Emîn ü sâlim etsin Rabb-i Zü'l-men
76. Hemîşe zâtını yavuz nazardan

emîn ü sâlim ola:

1. emîn ü sâlim ola:-a

Kaside 12

Mısra: 193

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvende olmak.

193. Be-nür-ı pâk-i Muḥammed emîn ü sâlim ola

194. Gürüh-ı gerd-i kederden cebinimiñ nûrî

emîn ü sâlim olup:

1. emîn ü sâlim olup:-up

Kaside 15

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvende olmak.

79. Emîn ü sâlim olup dergehiñde bendeleriñ

80. Kim anlara ola me'vâ himâyet-i şevket

emîn-i gâ' iledir:

1. emîn-i gâ' iledir:-dir

Kaside 8

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertlerden, sıkıntılardan emîn olmak || Kedersiz, dertsiz olmak.

19. O pâdişâhın olanlar sezâ-yı ikrâmı

20. Emîn-i gâ' iledir hem emîn-i hâtırdır

emîn-i hâtır-a-i 'arız-ı havâtırdır:

1. emîn-i hâtır-a-i 'arız-ı havâtırdır:-dır

Kaside 8

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kederli- düşüncelerin verdiği sıkıntılardan emîn olmak.

21. O şeh-süvârîñ olanlar nevâline şâyân

22. Emîn-i hâtır-a-i 'arız-ı havâtırdır

emîn-i hâtırdır:

1. emîn-i hâtırdır:-dır

Kaside 8

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sıkıntılı- düşüncelerden emîn olmak.

19. O pâdişâhın olanlar sezâ-yı ikrâmı

20. Emîn-i gâ' iledir hem emîn-i hâtırdır

emîr:

1. emîre:-e

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 11

Bir kavmin, bir memleketin reisi.

11. Hüseynî bir emîre râst geldim

12. Yüzün gördükde 'uşşâkıñdan oldum

2. emirde:-de

Gazel 6

Mısra: 6

Emir.

5. Gamze tekrîr-i 'itâb ile beni şâd eylemez

6. Bu emirde hâşılı te'kid düşmendir baña

emn:

1. **emn:**

Kaside 14

Mısra: 55

Ar. Korkusuzluk, eminlik.

55. Libâsın emn edip devrinde tecdîd

56. Felekde etdi 'âlem 'îd-ber-'îd

2. **emn:**

Kaside 20

Mısra: 204

Ar. Korkusuzluk, eminlik.

203. Ki cihân cümle istirâhatda

204. Her kes 'adlinde emn ü rāhatda

emn ü amân:

1. **emn ü amân:**

Kaside 15

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkusuzluk ve emniyet hali.

23. Düşüp rikâbına emn ü amân u 'adl ü kerem

24. O pîşgehd sezâ çekse rāyet-i şevket

emn ü amân oldu:

1. **emn ü amân oldu:-du**

Tarih 3

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Padişahın saltanatı sırasında yeryüzünün- adalet, güvenliğe kavuşması.

57. Şu kadar oldu cihân emn ü amân 'adlinde

58. Düşmene düşmen eder 'adl-i şerifinde vefâ

2. **emn ü amân oldu:-du**

Kaside 18

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenli, huzurlu bir hale gelmek.

81. Himmetiñle şu kadar oldu cihân emn ü amân

82. 'Äleme oldu bütün cāy-ı şafâ hüzn ü sühül

emn ü amândır:

1. **emn ü amândır:-dır**

Kaside 18

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkusuzluk ve emniyet hali.

71. 'Aşr-ı pâki o kadar emn ü amândır ki hamâm

72. Hıvâbı geldikde eder şeh-per-i şâhine duhül

emn ü emân:

1. **emn ü emân:**

Kaside 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur ve güven.

9. Şu kadar emn ü emân lâne-i devlet şimdi

10. Bir tarîk ile heves kendüyü etse güyâ

emn ü rāhat-i şevket:

1. **emn ü rāhat-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Ahmed) huzur ve güven -sağlaması-.

55. İtâ' atıñle bulur heft kişver âşâyîş

56. Yediñ 'atıyyesidir emn ü rāhat-i şevket

emr:

1. **emrine:-in, -e**

Tarih 11

Mısra: 18

Buyruk, buyrulan şey.

17. Bir berâta çekicek hatt-ı şerîfi şâhân

18. İmtişâl etmege emrine olunur ta'cîl

2. **emr:**

Kaside 12

Mısra: 2

Buyruk, buyrulan şey.

1. Verince emr-i vücûda irâde destûri

2. O emr gûş ile geldi vücûda me'mûri

3. **emriñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 106

Buyruk, buyrulan şey.

105. Melâ'ik eyledi ser-cümle secde-i ta'zîm

106. Bu emriñ olduğu demde gürûh-ı me'mûri

4. **emre:-e**

Kaside 12

Mısra: 107

Buyruk, buyrulan şey.

107. O emre etmemiş İblis itâ'atin der-pîş

108. Anıñçün oldu Hüdâ'nıñ recîm ü menfûri

5. **emriyle:-i, -yle**

Kaside 12

Mısra: 159

Buyruk, buyrulan şey.

159. Olup muhâtabı yâ Âdemü'skün ente emriyle

160. Ta'allüm etdi münâdî nidâ vü me'mûri

6. **emriñe:-iñ, -e**

Kıt'a 13

Mısra: 1

Buyruk, buyrulan şey.

1. Netice emriñe rāmız bu 'arşagehde seniñ

2. Deriñde bilmege şıdkım nişân gönderdik

7. **emriñde:-iñ, -de**

Kaside 14

Mısra: 67

Buyruk, buyrulan şey.

67. Hüdâ yâver olup emriñde her cā

68. Refîk olsun saña tevfiğ-ı Mevlâ

8. **emre:-e**

Kaside 14

Mısra: 72

Buyruk, buyrulan şey.

71. Günñ günden Hüdâ a'lâter etsin

72. Her emre nuşretin Hağ reh-ber etsin

9. **emri:-i**

Kaside 19

Mısra: 78

Buyruk, buyrulan şey.

77. O sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin dâd-güster kim

78. Süleymân gibi câri emri bâda deşt ü enhâre

10. **emrinden:-i, -nden**

Kaside 23

Mısra: 53

Buyruk, buyrulan şey.

53. Eger emrinden olsa müsta'idd-i hüsn-i istiklâl

54. Şorup mir'ât terkib eylemiş hergiz heyülâyı

11. **emrini:-in, -i**

Tarih 24

Mısra: 30

Buyruk, buyrulan şey.

29. Bir re'y kim ibdâ eder tevfiğ-ı Hâk imzâ eder

30. Her emrini icrâ eder hük-m-i kazâ şer'-i kader

12. **emriniñ:-in, -iñ**

Kaside 33

Mısra: 31

Buyruk, buyrulan şey.

31. İmtişâl emriniñ mülâzımıdır

32. Nehyiniñ ictinâb lâzımıdır

13. **emriyle:-i, -yle**

Gazel 260

Mısra: 3

Buyruk, buyrulan şey.

3. Şanrlar şâh-ı hüsn emriyle gelmiş kaşd-ı ihlâke

4. Görenler gamze-i cellâdı çeşm-i hûn-feşân içre

emr edip:

1. **emr edip:-ip**

Lugaz 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emretmek, buyurmak.

29. Emr edip hâdime me'âliler

30. Burnunu hep kırar e'âliler

2. **emr edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 232

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emir etmek, buyurmak.

231. Oldugunda o şahs-ı mu'ciz-hvâh

232. Emr edip nañle ol Resûl-i İlâh

emr etdiyse:

1. **emr etdiyse:-di, -yse**

Kaside 3

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emir etmek, buyurmak.

33. Şeh-i tab'a benim kul oldu cismim

34. Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim

emr olunsa:

1. **emr olunsa:-un, -sa**

Kaside 17

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hükmetmek, emir vermek.

41. O rütbe 'adline dil-beste cins-i mañlûkât

42. Ki emr olunsa eder gürk mülketinde ra'y ganem

emr-i 'âlî:

1. **emr-i 'âlî:**

Kaside 10

Mısra: 316

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce emir.

315. Yâ bu mu'ciz ki şöhret-ârâdır

316. Emr-i 'âlî vü sırr-ı vâlâdır

emr-i 'azîm:

1. **emr-i 'azîm:**

Kaside 10

Mısra: 279

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce emir || Peygamberin buyruğu.

279. Mu'ciz-i pâkdir bu emr-i 'azîm

280. Kâr-ı kırş-ı cevîn-i Ümmi Selîm

emr-i bād-ı vezîdeni:

1. **emr-i bād-ı vezîdeni:-i**

Kaside 10

Mısra: 388

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in rüzgâra esmesi için emretmesi mucizesi.

387. Eyledi ol Resûl-i Rabb-i mu'în

388. Emr-i bād-ı vezîdeni ta'yîn

emr-i ba'îd:

1. **emr-i ba'îd:**

Kaside 22

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak, umulmadık emir.

93. Rüşen olmağ şebim ki emr-i ba'îd

94. Olsa cirm-i felek bütün hürşîd

emr-i büzgâle:

1. **emr-i büzgâle:**

Kaside 10

Mısra: 286

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keçi hadisesi || Peygamber döneminde keçinin konuşması mucizesine gönderme yapılmıştır.

285. Şâhid-i şanıdır kelâm-ı cemel

286. Emr-i büzgâle emr-i nuñk-ı Hübel

emr-i dehşet-hîz:

1. **emr-i dehşet-hîz:**

Kaside 10

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dehşet verici emir.

129. Saña besdir bu emr-i dehşet-hız

130. Tāk-ı Kısra vü Vak'a-i Perviz

emr-i düşväre:

1. **emr-i düşväre:-e**

Kaside 19

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güç, zor emir.

81. O 'ālī-şān ki Cem derbān u Dārā çākerin etmiş

82. Muvaflak zāt-ı vālāsın Hudā her emr-i düşväre

emr-i hakk:

1. **emr-i hakk:**

Kaside 10

Mısra: 194

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın emri, buyruğu.

193. Bu idi kim melā'ik-i emcād

194. Etdiler emr-i Hakk ile imdād

emr-i halakat:

1. **emr-i halakat:**

Kaside 13

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi huyluluk emri.

33. Halk edip halkı nizāmın buldu cümle kā'ināt

34. Gāh şüret eyledi emr-i halakat iktizā

emr-i harb-i tebuk:

1. **emr-i harb-i tebuk:**

Kaside 10

Mısra: 385

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tebük savaşının emrinin verilmesi.

385. Emr-i harb-i Tebuk edince zühür

386. Etdi bu mu'ciz-i sütüde mürür

emr-i hatir:

1. **emr-i hatir:**

Kaside 10

Mısra: 391

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişinin (Hz. Muhammed'in) emri.

391. Biri de mu'ciziñ bu emr-i hatir

392. Sereka töhmetinde nuḡ-ı ba'ir

emr-i hāzırdır:

1. **emr-i hāzırdır:-dur**

Kaside 33

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır şekilde bulunmak.

29. Cem' olup anda emr-i hāzırdır

30. Zātı mecmū'a-i nevādir

emr-i ihyāy:

1. **emr-i ihyāy:-yı**

Kaside 10

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Diriltme emri.

149. Taleb etdiklerinde kavm-i 'anūd

150. Emr-i ihyāyı kılmağı meşhūd

emr-i ihyā-yı mürde-i duhter:

1. **emr-i ihyā-yı mürde-i duhter:**

Kaside 10

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in kız çocuğunu diriltme mucizesi

anlatılmaktadır (Hasan Basrî haber veriyor ki: Bir

adam, Resul-i Ekrem Aleyhissalâti Vesselâmın yanına

gelerek ağlayıp sızladı. Dedi: "Benim küçük bir kızım

vardı. Şu yakın derede öldü, oraya attım." Resul-i

Ekrem Aleyhissalâti Vesselâm ona acıdı. Ona dedi:

"Gel, oraya gideceğiz." Gittiler. Resul-i Ekrem

Aleyhissalâti Vesselâm o ölmüş kızı çağırıldı, "Yâ

fülâne!" dedi. Birden, o ölmüş kız "Lebbeyk ve

sa'deyk!" dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâti Vesselâm

ferman etti: "Tekrar peder ve validenin yanına gelmeyi

arzu eder misin?" O dedi: "Yok, ben onlardan daha

hayırlısını buldum.").

153. Bu da şöret-şi'ardır yek-ser

154. Emr-i ihyā-yı mürde-i duhter

emr-i libās-ı zehrā'dır:

1. **emr-i libās-ı zehrā'dır:-dur**

Kaside 10

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Fâtuma'nın bir davete giderken üzerinde kötü

kiyafetlerin insanlar tarafından cennet elbiseleri gibi

güzel görünmesi hadisesi anlatılmıştır.

121. Bir de mu'ciz bu emr-i vālādır

122. Ya'ni emr-i libās-ı Zehrā'dır

emr-i mi'rāc-ı vācibü'l-îmān:

1. **emr-i mi'rāc-ı vācibü'l-îmān:**

Kaside 10

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İman edilmesi gereken Mi'rāc emri.

43. Rıf at-ı zātına güvāh-ı 'ayān

44. Emr-i Mi'rāc-ı vācibü'l-îmān

emr-i muhāl:

1. **emr-i muhāl:**

Kaside 22

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkansız buyruk.

119. Yoḡsa böyle kederde taze ḡayāl

120. Zāhir olmak gönülde emr-i muhāl

emr-i nuḡ-ı hübel:

1. **emr-i nuḡ-ı hübel:**

Kaside 10

Mısra: 286

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hübel putunun konuşma hadisesi.

285. Şāhid-i şānıdır kelām-ı cemel

286. Emr-i büzgāle emr-i nuḡ-ı Hübel

emr-i pāk:

1. emr-i pāk:

Kaside 17

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, kutlu emir.

25. Bu emr-i pāk şudür u ku'üd ede böyle

26. Sedîd-i fikrine bir re'y olmadan munzam

emr-i rā'îdir:

1. emr-i rā'îdir:-dir

Kaside 10

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çobanın emri, işleri || Hz. Muhammed döneminde gerçekleşen kurdun konuşma hadisesi (Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:311; Hafâcî, Şerhu's-Şifâ, 3:84.).

119. Biri de mu'ciziñ bu zîbâ sır

120. Kıssa-i zi'b ü emr-i rā'îdir

emr-i tâ'at:

1. emr-i tâ'at:

Kaside 10

Mısra: 427

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın emirlerine uyma.

427. Ne 'ibâdet ne emr-i tâ'at var

428. Dürlü dürlü nice kabâhat var

emr-i tefâhür:

1. emr-i tefâhür:

Kaside 16

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünme buyruğu.

81. Sâlimâ emr-i tefâhür de nihâyet buldu

82. Oldu gayrı dem-i âmîne müheyâ bülbül

emr-i tevfiķa:

1. emr-i tevfiķa:

Kaside 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım emri.

7. 'Acem mi gıbta ederse bu emr-i tevfiķa

8. Selefde her güzērân eyleyen dil-i mülhem

emr-i vâlâdır:

1. emr-i vâlâdır:-dır

Kaside 10

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce, yüksek emir.

121. Bir de mu'ciz bu emr-i vâlâdır

122. Ya'ni emr-i libâs-ı Zehrâ'dır

emr-i vücûda:

1. emr-i vücûda:-a

Kaside 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vücut emri || Yaratılış emri.

1. Verince emr-i vücûda irâde destürü

2. O emr güş ile geldi vücûda me'mûrî

emriñe rām olsa:

1. emriñe rām olsa:-sa

Tahmis 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emrine boyun eğmek.

19. Halk-ı 'âlem ne 'aceb emriñe rām olsa şehâ

20. Çekdi menşür-ı melâhatda kaşnıñ tuğrâyı

emsâl:

1. emsâli:-i

Kaside 10

Mısra: 355

Benzer, kendisi gibi olan (Karakter, iyilik-kötülük olarak).

355. Şorup emsâli bir ağızdan hep

356. Dediler fesh-i 'azme n'oldu sebep

emsâr:

1. emsâre:-e

Kaside 19

Mısra: 94

Ar. is. "Mısr"ın cem'i. Beldeler, şehirler.

93. Bütün 'âlem anıñ müstagraķ-ı deryâ-yı cüdüdur

94. Du'âsı farz-ı 'ayn olmuş durur büldân u emsâre

ems-i dâbirdir:

1. ems-i dâbirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eskiden, dünden kalan.

127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşagehde baña

128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir

emtâr:

1. emtâre:-e

Kaside 19

Mısra: 86

Yağmur || Cömertliğin fazlalığı.

85. O vâlâ şâh-ı 'âlî-şân-ı 'âdil kim kıyâs eyler

86. Kef-i ihsânı baħşâyîşde kâna cüdü emtâre

emvâc-ı saır-ı dil-nişiniñ:

1. emvâc-ı saır-ı dil-nişiniñ:

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülde yer tutan satırların dalgası || Etkili, güzel şiirler.

9. Nesic-i nazmıña yemler de leb-teşne seniñ Sâlim

10. Görüp emvâc-ı saır-ı dil-nişiniñ mevc urur deryâ

emzice-i şevkîñ:

1. emzice-i şevkîñ:-ın

Tarih 11

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şevk mizacı || Bahar mevsiminin gelişi.

21. Ser-te-ser faşl-ı bahâr oldu gülistân içre

22. 'Älemiñ emzice-i şevkîm eden hep ta'dîl

eñ:

1. eñ:

Gazel 177

Mısra: 6

Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

5. İnanma 'arz-ı maḥabbet ederse de o revîş

6. Maḥall-i firşatına dekdir eñ ḥalûkumuzuñ

eñ ednâ:

1. eñ ednâ:

Gazel 215

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En kötü.

9. Yazan evşâf-ı 'aşkı nüşha-i ümmîde ey Sâlim

10. Eñ ednâ ḥâletin ser-defter-i tûmâr-ı hüş etsin

eñ evvel:

1. eñ evvel:

Kaside 3

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlk önce.

93. Zünübuma göre meczi olursam

94. Cehennemlik eñ evvel ben olursam

2. eñ evvel:

Gazel 257

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlk önce.

3. Eger tertib-i 'uşşâk etdirirseñ nevk-i müjgâna

4. Eñ evvel defter-i 'aşka dil-i mehcürdan başla

enbiyâ:

1. enbiyâ:

Kaside 8

Mısra: 42

Ar. Nebi'ler, peygamberler.

41. Resül-i pâk-i Kureyşi Muhammed-i 'Arabî

42. Ki şâh-ı mekrûmeti enbiyâ mu'âşirdir

encâm:

1. encâm:

Gazel 230

Mısra: 3

Far.İşin sonu. Son.

3. Teğâfülle helâk oldum buña encâm olmaz mı

4. Ğaribe bir nigâh etmez geçersin cümle yanından

encâm-ı kârı:

1. encâm-ı kârı:-ı

Kaside 10

Mısra: 264

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşin sonu.

263. Bu kadar evvel eylediydi beyân

264. Cümle encâm-ı kârı Faḫr-i cihân

encâmını buldu:

1. encâmını buldu:-du

Tarih 21

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlanmak.

9. Sâlimâ ben daḫı şad şevkîla dedim târiḫ

10. Buldu encâmını bu nev-eşer-i pâk ü ḥasen

encüm:

1. encüm:

Tarih 1

Mısra: 39

Yıldızlar.

39. Degül encüm sürürundan bu sūra

40. Felek her şeb nişâr etmekte altun

2. encüm:

Kaside 5

Mısra: 17

Yıldızlar.

17. Çıkdı gül-geşt-i sipihr etmege encüm yek-ser

18. Çarḫda almış idi düşuna bir gök dibâ

3. encüm:

Kaside 5

Mısra: 19

Yıldızlar.

19. Görünür idi sipihr içre müretteb encüm

20. Şan çiçekliydi o dibâ-yı müferriḫ güyâ

4. encüm:

Diğer 9

Mısra: 65

Yıldızlar.

65. Onu encüm kıyâs etmeñ siz

66. Böyle bi-hüde iktibâs etmeñ siz

5. encümü:-ü

Kaside 28

Mısra: 12

Yıldızlar.

11. Mâh-ı 'id kim şâ'imânı da'vet-i ḥaş eyleyip

12. Encümü sîmîn ṭabakla nuḫl için ihzâr eder

6. encüm:

Kaside 30

Mısra: 41

Yıldızlar.

41. Degil encüm ümîd-i intisâb eyler o şem'e hep

42. Dil-i pervâneḫâ-yı ṭârem-i vâlâ-yı 'ulyâyı

7. encümle:-le

Matla 34

Mısra: 1

Yıldızlar.

1. Encümle kıyâs etme görüp zîn ola dünyâ

2. Bendîdeleri oldu libâsında hüveydâ

encümen:

1. encümen:

Gazel 210

Mısra: 8

Meclis.

7. Hârâb etmez felek bir meclis-i pâkîze gördün mü

8. Yıkılmaz hâtır-ı 'âşık gibi bir encümen bilmem

encüm-şumâr-ı bîmârî:

1. encüm-şumâr-ı bîmârî:

Kaside 8

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yıldız sayma hastalığı || Kederden dolayı uyuyamamak.

107. Gamımla her şebim encüm-şumâr-ı bîmârî

108. Be-her günümde kederler sihâm-ı 'â'irdir

endâm:

1. endâmî:-iñ, -i

Gazel 227

Mısra: 11

Boy, pos.

11. Mü-be-mü seyr eyleyip de cümleten endâmîni

12. Kim durur zülfün gibi kendin perîşân etmeyen

endâzelendir:

1. endâzelendirdi:-di

Gazel 280

Mısra: 8

Ölçmek || Güzellik kumaşı.

7. Metâ'-i hüsne bakmazken bu dem ol hväce-i 'uşşâk

8. Geçirdi nev-çumâş-ı hüsünü endâzelendirdi

enderün:

1. enderünü:-u

Kaside 20

Mısra: 10

İç || Kalp.

9. Hüsni itmâm olur bu midhât ile

10. Pür olur enderünü ni'met ile

2. enderününü:-un, -u

Kaside 20

Mısra: 195

Osmanlı sarayının iç teşkilatı.

195. Pür edip enderününü tâ bâb

196. Toldu ol câygâha cümle kitâb

enderün-ı sarây-ı sultâna:

1. enderün-ı sarây-ı sultâna:-a

Kaside 20

Mısra: 192

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarayın Enderün kısmı.

191. Edip i'zâz 'ilm-i zî-şâna

192. Enderün-ı sarây-ı sultâna

endîse:

1. endîseyi:-yi

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 81

Düşünce, fikir.

81. Biz bu endîseyi edip itmâm

82. Pes Hîşâr semtine etdikdi hürâm

2. endîşesini:-si, -ni

Kaside 24

Mısra: 20

Kaygı, tasa, gam, keder.

19. Hâmdü li'llâh o meserretten erişdi dile zevk

20. Zâ'il etdi anî endîşesini peyk-i beşîr

endîse edip:

1. endîse edip:-ip

Kaside 23

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Endîşelenmek, kaygılanmak.

59. Feleklerden edip endîse bir mîzân-ı zü'l-keffeyn

60. Eger vezn etse temkîn ile top-ı arz-ı gâbrâyı

endîse-i zülfü:

1. endîse-i zülfü:-ü

Gazel 84

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçının düşüncesi.

9. Nola endîse-i zülfü bâna hoş gelse ey Sâlim

10. Bize âsüdelikden bir gama düş olmamız yegdir

endîsevi eylememek:

1. endîseyi eylememek:-me, -mek

Rûbai 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Endîşelenmek, kaygılanmak.

1. Endîseyi gâh eylememek haylice işdir

2. Derd ü gama âh eylememek haylice işdir

endüh:

1. endüh:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 74

Far. Gam, iç sıkıntısı.

73. O 'âşkıdır kim cihânda ola 'âşık

74. Cemî'-i vâkt endüh aña gâlib

2. endühu:-u

Diğer 8

Mısra: 47

Far. Gam, iç sıkıntısı.

47. Gam u endühu cümle dür eyler

48. Mâtem iken gamîni sür eyler

3. endühu:-u

Tarih 11

Mısra: 13

Far. Gam, iç sıkıntısı.

13. Artırır hüsni ü şafâsı giderir endühu

14. Geceler uzamasa olmaya vâkt-i tahvîl

endüh-ı dünyâ:

1. endüh-ı dünyâ:

Gazel 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya gamı.

5. Bir gece haşır olmaz idik âh ile biz lîk âh

6. Âdemi nâ-çâr eder endüh-ı dünyâ âh-düst

endüh-ı fenâdan:

1. endüh-ı fenâdan:-dan

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya gamı.

7. Rehâ-yâb olmaz endüh-ı fenâdan şâh-ı 'asr olsa

8. Bu dehrîñ 'âlemin eylerse 'âlemde gedâ eyler

endüh-ı firâkın:

1. endüh-ı firâkın:-ın

Gazel 197

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık eleme.

13. O kaşı yanîñ endüh-ı firâkın söyleyip yer yer

14. Benim çekdiklerim Sâlim varıp cânâna 'arız etdim

2. endüh-ı firâkıñ:-iñ

Gazel 241

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık eleme.

7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firâkıñ ile sultânım

8. Dükenmez kâkülün fikri 'aceb tül-i emeldir bu

endüh-ı hazîn:

1. endüh-ı hazîn:

Tarih 17

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamlı kişinin üzüntüsü.

57. Bir zamân fülk-i vücudum garka-i gird-âb idi

58. Şimdi şahrâ-yı ümîde düşdü endüh-ı hazîn

endüh-ı hicrânı:

1. endüh-ı hicrânı:-ı

Matla 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın gamı, acısı.

1. O kudretten mukahhal dîdeniñ endüh-ı hicrânı

2. Dü çeşmimden bıraktırdı benim kuhl-i Şifâhân'ı

endüh-şifat:

1. endüh-şifat:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 37

Kederli, gamlı.

37. Nola endüh-şifat 'âşık-ı zâr

38. Kudretü'llâhı ederse efkâr

enes:

1. enes'iñ:-iñ

Kaside 10

Mısra: 132

Medineli müslümanların büyüklerinden olan sahabe.

131. Bereketle du'â edince hemân

132. Enes'iñ haysına o Fahr-i cihân

enfüs ü âfâkı:

1. enfüs ü âfâkı:-ı

Kaside 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nefis ve nefis dışı şeyler, öznel ve nesnel şeyler.

1. Câmî' iken enfüs ü âfâkı sırr-ı evliyâ

2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mâ-sivâ

enfüs-i rızkıñ:

1. enfüs-i rızkıñ:-ın

Kaside 10

Mısra: 463

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canın rızkı || Yaşamak için ihtiyaç duyulan rızık.

463. Enfüs-i rızkıñ edip âverde

464. Etdi şîr-i keremle perverde

engüş:

1. engüş:

Kaside 7

Mısra: 5

Parmak.

5. Engüş ü fem-i 'adîm-i mişli

6. Evhâm-ı kalem-revâna şıgımaz

2. engüşümüz:-ümüz

Kaside 8

Mısra: 116

Parmak.

115. Görüp şakın anı bî-hüdedir kıyâs etme

116. O riştelere ile engüşümüz ki zâhirdir

engüşüne hınnâ yaksa:

1. engüşüne hınnâ yaksa:-sa

Matla 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parmağına kına yakmak || Dünya gelininin insanları kendisine bağlaması.

1. 'Arūs eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyâ

2. Nola engüşüne yaksa şafağdan her gece hınnâ

enhâr:

1. enhâre:-e

Kaside 19

Mısra: 78

Ar. is. "Nehr" in cem'i. Irmaklar.

77. O sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin dâd-güster kim

78. Süleymân gibi cârî emri bâda deşt ü enhâre

enîn:

1. enîni:-i

Kaside 8

Mısra: 135

Far. is. İnlemek, inilti.

135. Enini güşümü leb-rîz eder hemân güyâ

136. Ne dem ki dârıma çeşm-i hayâl nâzırdır

2. enînimiz:-imiz

Diğer 10

Mısra: 33

Far. is. İnlemek, inilti.

33. Hemîşe tekye-i gamda enînimiz besdir

34. Bu tîz tîz şadâ-yı enînimiz farazâ

3. enîni:-i

Diğer 11

Mısra: 93

Far. is. İnlemek, inilti.

93. Pey-rev edip enîni zenbûra

94. Uydurur her uşulü tanbûra

4. enîn:

Tarih 17

Mısra: 90

Far. is. İnlemek, inilti.

89. Teng-destî vü keder hâlim diğeri-gün eyledi

90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn

5. enîn:

Gazel 18

Mısra: 8

Far. is. İnlemek, inilti.

7. Saña âyîn olduysa dil-i 'uşşâka cevri etmek

8. Bize de oldu künc-i gamda âh ile enîn 'âdet

6. enînim:-im

Gazel 90

Mısra: 2

Far. is. İnlemek, inilti.

1. Bende 'aşkıñ sende gönülüm meh-cebînim tâzedir

2. Nev-cevânım tâze feryâdım enînim tâzedir

7. enînim:-im

Gazel 196

Mısra: 2

Far. is. İnlemek, inilti.

1. Yâd edip küyunda âh-ı âteşînim neyleyim

2. 'Arz edip bî-hüde ben aña enînim neyleyim

8. enîn:

Gazel 222

Mısra: 10

Far. is. İnlemek, inilti.

9. Eylemem Sâlim fiğânım ile teksîr-i sevâd

10. Kılmazam dil-gîr o şulhu ben enîn ü nâleden

9. enîn:

Gazel 232

Mısra: 2

Far. is. İnlemek, inilti.

1. Rûzgâr etmez bizi âsüde bir âzârdan

2. Biz rehâ-yâb olmazız böyle enîn ü zârdan

enîn-i dil-şudegân:

1. enîn-i dil-şudegân:

Gazel 130

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların iniltisi.

1. Enîn-i dil-şudegân fiğân nedir bilmez

2. O tıfl-ı mehd-i melâhat amân nedir bilmez

enîn-i hannâna:

1. enîn-i hannâna:-a

Kaside 10

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah sözü-peygamberi- || Hz. Muhammed.

55. Âyet olmaz mı bu o zî-şâna

56. Nuţk-ı ahras enîn-i hannâna

enîn-i her seher:

1. enîn-i her:

Kaside 8

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her seher vakti inleme || Sürekli acı çekme

129. Hayâl-i fikr-i şebim mâlihülyâ-yı vâtan

130. Enîn-i her seherim zîkr-i baht-ı gâdirdir

enîn-i 'uzletdir:

1. enîn-i 'uzletdir:-dir

Gazel 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnızlığın iniltisi.

3. Hezâr bülbül-i bâğ olsa eylemem rağbet

4. Bizim terânemiz ey gül enîn-i 'uzletdir

enîs:

1. enîsim:-im

Gazel 208

Mısra: 4

Arkadaş.

3. Ben ol Kays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkı kim bu vâdide

4. Enîsim gam celîsim hicr ü hayret derd hem-râhim

enîs-i halvet-i şeb-zinde-dârân-ı mahabbetdir:

1. enîs-i halvet-i şeb-zinde-dârân-ı mahabbetdir:-dir

Kaside 6

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet gecesinin uyanık, yalnız dostları.

95. Enîs-i halvet-i şeb-zinde-dârân-ı mahabbetdir

96. Olaldan sâkinân-ı deşt-i sevda şem' ü pervâne

envâ'-ı envâre:

1. envâ'-ı envâre:-e

Kaside 19

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çeşitli nurlar || Padişahın yüceliği, büyüklüğü.

65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vâlâsında devletle

66. Vücûduyla bu gülşen pür olar envâ'-ı envâre

envâ'-ı ihsânîniñ:

1. envâ'-ı ihsânîniñ:-iñ, -iñ

Kaside 3

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çeşit çeşit iyilik ve bağış.

27. Seniñ envâ'-ı ihsânîniñ ey nür

28. Edâ-yı şükrü bir bir kanda olur

envâ'-ı inâyâta:

1. envâ'-ı inâyâta:-a

Kaside 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı iyilikler.

5. Öyle melce' ki odur maşdar-ı elţâf u kerem

6. Eylemiş Hâk anı envâ'-ı inâyâta maşar

envâ'-ı insânî:

1. envâ'-ı insânî:-i

Tahmis 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsan türü, insanoğlu.

7. Mu'allâ-pâye etmiş şun'-ı Hâk envâ'-ı insânî

8. Bu tertibe sözüme yokdur te'âlâ'llâh zihî Bânî

envâ'-ı ma'ânîyi:

1. envâ'-ı ma'ânîyi:-yi

Kaside 35

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Türlü anlamlar.

25. Şâ'irân kim saña bahşende-i revnağdır hep

26. Cümle envâ'-ı ma'ânîyi ederler ihzâr

envâ'-ı ni'met:

1. envâ'-ı ni'met:

Kaside 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çeşitli nimetler.

21. Seniñ envâ'-ı ni'met verdigine

22. Nice şükrün getireyim yerine

envâ'-ı tesellî bulur:

1. envâ'-ı tesellî bulur:-ur

Tarih 1

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çeşitli tesellîler bulmak, tesellî olmak.

97. Bulur medhîñle envâ'-ı tesellî

98. Dil-i zârım ne rütbe olsa maḥzûn

envâ'-ı vâkı'ât:

1. envâ'-ı vâkı'ât:

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olayların çeşidi, çeşitli olaylar, haller.

3. Çokdur fezâ-yı sînedi envâ'-ı vâkı'ât

4. Yazsam derûn 'âlemini bir kitâb olur

envâr:

1. envârî:-ı

Kaside 4

Mısra: 2

Parıltı.

1. Te'âlâ'llâh ne şebdir ol şeb-i mevlûd-ı bî-hem-tâ

2. Şabâhu'l-hayr envârî kim andan aldı ser-tâ-pâ

2. envâr:

Kaside 35

Mısra: 38

Nurlar, aydınlıklar.

37. Şâ'irân medh-i 'izâr ede ne dem cânânîñ

38. Olur elbet ruh-ı şâfında ziyâde envâr

3. envâr:-da

Gazel 74

Mısra: 12

Nurlar, aydınlıklar.

11. Cemâlî zîşt ise de etme peykerin taḥkîr

12. Cebîn-i şun'da envâr gayrı yüzdendir

envâr-ı mevlâ:

1. envâr-ı mevlâ:

Kaside 9

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nurları.

43. Tecellî eyleyip envâr-ı Mevlâ

44. Tesellî buldu 'âlem pest ü bâlâ

enverî divânidir:

1. enverî divânidir:-dir

Gazel 191

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Enveri isimli şairin divanı || Sevgilinin güzel yüzü.

9. Hâḥ füzün eyler bahâ-yı ḥüsnuñü etme tırâş

10. Enverî divânidir bir cedvel-i ḥal-kerde çek

er:

1. erler:-ler

Kaside 1

Mısra: 122

Er || Velî, ermiş, Allah'a mânen yakın olan,

121. Deme doğmaz şeb-i kederde zafer

122. Geceler yüklüdür demiş erler

2. erer:-er

Terkib-bend 1

Mısra: 47

Ermek, ulaşmak.

47. Erer mi dil gülîstân-ı şafâya

48. Kazâ-yı luḥfu ecr-i mâ-mezâyâ

3. **erince:-ince**
Tahmis 1
Mısra: 16
Beklenen bir zamanın gelmesi.
15. Meded ey gamzekâr-ı nâz 'afv eyle haṭâ etmiş
16. Erince mevsim-i 'iṣret çıkıp gül-geṣt-i ezhâre
4. **erdi:-di**
Kaside 5
Mısra: 57
Ermek, ulaşmak.
57. Erdi tā Sidre'ye ol ṣâh-ı serîr-i rîf'at
58. Oldu zâtıyla müşerref o maḳâm-ı vâlâ
5. **erdi:-di**
Tarih 8
Mısra: 11
Beklenen bir zamanın gelmesi.
11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ ṣâd u ḥandândır
12. Bu nûkhetle 'aceb mi olsa dünyâ cennete mişdâk
6. **erişdi:-iş, -di**
Tarih 8
Mısra: 13
Beklenen bir zamanın gelmesi.
13. Erişdi mevsim-i gül-geṣt-i gülzâr-ı sürûr-efrûz
14. Yine yer yer figâna başladı her bûlbûl-i müştâk
7. **ereri:-er**
Kaside 8
Mısra: 203
Ermek, ulaşmak.
203. Neye erer 'aceb ahvâli bed-fi 'âl olanıñ
204. Ṭaraf ṭaraf o zamân kim beden kuṣâ'irdir
8. **ermeden:-me, -den**
Kaside 16
Mısra: 23
Ermek, ulaşmak.
23. Ermeden vaṣl-ı gülîstâna erer vaḳt-i hazân
24. Çâk çâk olsa nola nâlede zîbâ bûlbûl
9. **ereri:-er**
Kaside 16
Mısra: 23
Ermek, ulaşmak.
23. Ermeden vaṣl-ı gülîstâna erer vaḳt-i hazân
24. Çâk çâk olsa nola nâlede zîbâ bûlbûl
10. **erini:-i, -ni**
Kaside 24
Mısra: 36
Yiğit, erkek.
35. Bâreka'llâh zihî ṣâh-ı ḥod-ârâ-yı zemîn
36. Ki o ṣadriñ erini 'aḳl ile etdi tedbîr
11. **ereri:-er**
Gazel 28
Mısra: 3
Ermek, ulaşmak.
3. Göñül ser-menzil-i maḳṣûduna elbet erer bir gün
4. Velî katlanmağa dil sabr-ı Eyyûb olmağa muḥtâc

12. **ermezken:-mez, -ken**
Kaside 30
Mısra: 35
Ermek, ulaşmak.
35. Oḳ ermezken serî' -i zihnine ermek ḥayâliyle
36. Bu efkâr-ı keç eyler ḳad-ḥamîde ḳâmet-i yayı
13. **ermek:-mek**
Kaside 30
Mısra: 35
Ermek, ulaşmak.
35. Oḳ ermezken serî' -i zihnine ermek ḥayâliyle
36. Bu efkâr-ı keç eyler ḳad-ḥamîde ḳâmet-i yayı
14. **erişdirmez:-iş, -dir, -mez**
Gazel 33
Mısra: 9
Ermek, ulaşmak.
9. Erişdirmez merâma ehl-i ṭab'ı Sâlimâ gerdün
10. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muḥaṣṣal bir belâdir çarḥ
15. **erdi:-di**
Kaside 34
Mısra: 1
Beklenen bir zamanın gelmesi.
1. Bahâr erdi çemenzârıñ ṣafâsı cennetâsâdır
2. Temâṣası bu mevsimde gülîstânıñ temâṣâdır
16. **erdikçe:-dik, -çe**
Gazel 49
Mısra: 10
Ermek, ulaşmak.
9. Ruḥunda ḥaṭ belirdikçe nola nâlân olursak biz
10. Bahâr erdikçe gülşen içre bûlbûller figân eyler
17. **erişmez:-iş, -mez**
Gazel 49
Mısra: 11
Ermek, ulaşmak.
11. Hümâ-yı 'aḳl erişmez evc-i esrâr-ı İlâhî'ye
12. Niçün murğ-ı göñül bî-hûde dâmen der-miyân eyler
18. **erdikçe:-dik, -çe**
Gazel 58
Mısra: 4
Ermek, ulaşmak.
3. Figân eyler görünce ḥaṭṭ-ı ruḥsârıñı 'âṣıḳlar
4. Bahâr erdikçe bûlbûlden nevâlar câ-be-câ artar
19. **erendi:-er, -di**
Gazel 137
Mısra: 2
Ermek, ulaşmak.
1. Zûlf-i yâr ile olaydı ser-i mü ülfetimiz
2. Leyle-i Ḳadr'e erendi dil-i bî-ṭâḳatimiz
20. **erendi:-er, -di**
Gazel 201
Mısra: 7
Ermek || Görmek , sevgiliye bakmak.

7. Ezerdi merdüm-i çeşmim hicâbından bir lahza
8. Eger bakdıqça saña hâ'il olmasaydı sultânım

21. er:

Gazel 283

Mısra: 1

Yiğit, mert || Gönül.

1. Şem'-i dil âteş-i aşkıñla yanar bir er idi
2. Tünd-bād-ı gam-ı hicrânıñı gördü eridi

er ü giç:

1. er ü giç:

Diğer 4

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Er veya geç, sonunda.

99. Vardı mı ya'ni size ol er ü giç

100. Haber gelmedi bilmem baña hiç

2. er ü giç:

Diğer 9

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Er veya geç, sonunda.

79. O da yanmış o firKate er ü giç

80. Dönmemiş yine bildiginden hiç

erâzil menişân:

1. erâzil menişân:

Kaside 27

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak huylu insanlar.

35. Hamdü li'llâh hele teşrif-i kudümundan anıñ

36. Oldu bed-hvâh u erâzil menişân nâ-peydâ

erbâb:

1. erbâbı:-ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 114

Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse || Şairler.

113. Oldu mülk-i suhanverân târâc

114. Kaldı erbâbı yek-sere muhtâc

2. erbâbını:-m, -ı

Tarih 3

Mısra: 73

Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse, usta.

73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbâbını ol

74. Aña göre eder ikrâmların ser-tâ-pâ

3. erbâbını:-m, -ı

Tarih 4

Mısra: 37

Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse, usta.

37. Bulup erbâbını her rütbeniñ ol

38. Çerâğ etmekdedir devletde hâlâ

4. erbâbına:-m, -a

Kaside 20

Mısra: 190

Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse, usta.

189. Edip 'ilm-i şerife râğbet-i tām

190. Etdi erbâbına nice ikrām

erbâb-ı 'aşkı:

1. erbâb-ı 'aşkı:-ı

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıklar.

3. Yağar erbâb-ı 'aşkı bülbülün feryâdı ser-tâ-ser

4. Dehân-ı 'âşık-ı süzânda elhân âteşdir

erbâb-ı cemenzârı:

1. erbâb-ı cemenzârı:-ı

Gazel 163

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçe dostları.

1. Kimde kudret var ola vuşlat-ı dil-dâra şefî'

2. Bülbül erbâb-ı cemenzârı ne eyler taşdı'

erbâb-ı dānise:

1. erbâb-ı dānise:-e

Kaside 17

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgi sahibi insanlar, bilgeler.

69. Kemâl-i şefkati erbâb-ı dānise vâfir

70. Nigâh-ı merhâmeti yâre-i dile merhem

erbâb-ı dil:

1. erbâb-ı dil:

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül erbabı, olgun insan, kamil insan.

7. Ezer erbâb-ı dil kâma deyü pür-dâğ olmuşdur

8. Nücüm ile kıyâs etme görüp revnâk-fezâdır çarğ

erbâb-ı dile:

1. erbâb-ı dile:-e

Gazel 115

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül erbabı || Şairler.

9. Vechi var düşdükçe tanzîr etse erbâb-ı dile

10. Bezm-i 'irfânıñ da Sâlim şâ'ir-i pür-güsudur

erbâb-ı diliñ:

1. erbâb-ı diliñ:-iñ

Kaside 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül erbabı || Şairler.

1. Yağdı erbâb-ı diliñ şem'-i murâdını Kadîr

2. Etdi ser-tâ-be-çadem dehri anıñla tenvir

erbâb-ı fakrı:

1. erbâb-ı fakrı:-ı

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhtiyaç sahipleri.

7. Erbāb-ı fakrî hor u zelil ü zebûn eder
8. İkbâl-i dehr-i dün u denî kâmrânedir

erbāb-ı fazl u dānişe:

1. erbāb-ı fazl u dānişe:-e

Kaside 13

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim, irfan erbabı.

107. Gitdi ol günler ki hep erbāb-ı fazl u dānişe
108. Gösterirdi çarlı bir sâ'atde biñ naqş-ı cefâ

erbāb-ı ğazâ:

1. erbāb-ı ğazâ:

Tarih 3

Mısra: 162

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gaza askerleri.

161. Qurulup köprüler olduĝa müheyyâ hâşıl
162. Cû gibi oldu revân cisrden erbāb-ı ğazâ

2. erbāb-ı ğazâ:

Tarih 3

Mısra: 212

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gaza askerleri.

211. Müjdeler etdi tekaddüm bize geldi peygām
212. K'oldu manşûr u muzaffer deyü erbāb-ı ğazâ

erbāb-ı himem:

1. erbāb-ı himem:

Gazel 165

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himmat sahibi, yüce insanlar.

9. Kâşîrân ermede maqşadlarına Sâlim hayf
10. Miñnet-i 'alemi erbāb-ı himem çekdi dirîĝ

erbāb-ı hüner:

1. erbāb-ı hüner:

Gazel 158

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüner sahibi || Aşık.

9. Muktezâ-yı ma'rifetdir ğâlibâ bu Sâlimâ
10. Qanda varsa ĝamdan erbāb-ı hüner olmaz ĝalâş

erbāb-ı 'irfāna:

1. erbāb-ı 'irfāna:-a

Kaside 34

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgeler.

73. Senâ-yı pâki hâlet-bağş olur erbāb-ı 'irfāna
74. Secencelle dil-i tûñi-i hoş-güftâr güyâdır

erbāb-ı 'irfānî:

1. erbāb-ı 'irfānî:-îñ

Kaside 34

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgeler.

61. Sirişti-pâki anîñ tîn-i mañtûm-ı zekâvetdir
62. Bu söz erbāb-ı 'irfānî yanında cümle mümzâdır

erbāb-ı 'izzü câha:

1. erbāb-ı 'izzü câha:-a

Gazel 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzzet ve makam erbabı.

5. Şağın idbârdan mağrûr-ı İkbâl olma dünyâda
6. Felek erbāb-ı 'izzü câha bî-hüde kerem etmez

erbāb-ı nefes:

1. erbāb-ı nefes:

Gazel 189

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nefes erbabı || Olgun insanlar.

9. Erbāb-ı nefes nâlem ederler neye teşbîh
10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zârîñ

erbāb-ı sefer:

1. erbāb-ı sefer:

Gazel 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sefer erbabı, sefere gidenler.

5. Hevâ-yı rûy u zülfünle çü erbāb-ı sefer güyâ
6. Seher kalkıp yerinden Çin'de aqşam eder kâĝaz

erbāb-ı suhen:

1. erbāb-ı suhen:

Tarih 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi konuşan kimseler, fasih, beliğ ve hatip olanlar;

şairler.

7. Luţf-ı Haqq ile tamâm olduĝu demde bu eşer
8. Dedi târihîni yek-ser anîñ erbāb-ı suhen

erbāb-ı tab'ı:

1. erbāb-ı tab'ı:

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi huylu kimseler, olgun insanlar.

3. Miyân-ı luţf u tekdîr üzre dâ'irdir hemîn tâli'
4. Murâd üzre felek erbāb-ı tab'ı kâm-rân etmez

2. erbāb-ı tab'ı:-ı

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi huylu kimseler, olgun insanlar.

3. Miyân-ı luţf u tekdîr üzre dâ'irdir hemîn tâli'
4. Murâd üzre felek erbāb-ı tab'ı kâm-rân etmez

erbāb-ı tab'ı-rüzĝâr:

1. erbāb-ı tab'ı-rüzĝâr:

Tarih 17

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın tabiatına uygun kişiler || Zamana uygun tavır sergileyenler.

111. Güş edince mesnediñ erbâb-ı tabî'-ı rûzgâr
112. Her biri tebrik-nâmeyle edip bûs-ı zemîn

erbâb-ı tabî'at:

1. **erbâb-ı tabî'at:**

Gazel 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tabiat sahipleri, iyi yaratılışlı kişiler || Şâirler; âşıklar.

5. Ma'ârif ehli âzâde-ser olmaz bir felâketden
6. Bu derde cümle erbâb-ı tabî'at mübtelâdır hep

erbâb-ı tarîkûn:

1. **erbâb-ı tarîkûn:-iñ**

Tarih 17

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tarîkat ehli, tarîkata samimiyetle bağlanmış kimse.

97. Cümle erbâb-ı tarîkûn melce'iyken dâmeniñ
98. Kañgi dergehden ümîd-i lutf eder bâb-ı enîn

erbâb-ı zikru'llâh:

1. **erbâb-ı zikru'llâh:**

Gazel 36

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ı zikredenler.

9. Nola erbâb-ı zikru'llâh olsa zinde ey Sâlim
10. Tevânâyî-dih-i her nâ-tevândır halka-i tevîd

erba'in:

1. **erba'in:**

Kaside 18

Mısra: 2

Kırk || Kırk gün devam eden kara kış.

1. Etdi çil açka gibi berf ile bārân nüzûl
2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duhûl

erğuvânî:

1. **erğuvânî:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 143

Erguvan renginde olan.

143. Erğuvânî giyip libâs-ı cedîd
144. Hep mehâdîme etmede taklîd

erham:

1. **erhamdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 83

Ar. Daha, pek merhametli.

83. Şeh-i serir-i keremdir şefî'ü erhamdır
84. Amân-ı cürm-i ümemdir nebiyy-i hâşirdir

eri:

1. **eridi:-di**

Gazel 283

Mısra: 2

Kaybolmak, acı çekmek.

1. Şem'-i dil âteş-i aşkıñla yanar bir er idi
2. Tünd-bâd-ı gam-ı hicrânıñı gördü eridi

eriş:

1. **erişdi:-di**

Tarih 2

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

3. Bañs-i haşretle mañaldır diğkat etmezse felek
4. Kim erişdi kuñb-ı dehr-i hoş-edâ ilzâmına

2. **erişdi:-di**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 3

Ulaşmak.

3. Erişdi nâ-gehân gönlüm Hişâr'a
4. Güzârı verdim anda ben qarâra

3. **erişdi:-di**

Kaside 24

Mısra: 19

Ulaşmak.

19. Hâmdü li'llâh o meserretten erişdi dile zevk
20. Zâ'il etdi anıñ endişesini peyk-i beşir

4. **erişir:-ir**

Kaside 29

Mısra: 21

Ulaşmak.

21. Feyz-i ebr-i himeminden erişir verde nemâ
22. Tâb-ı mihr-i keremiyle açılır gönca-i ter

5. **erişdirmedi:-dir, -me, -di**

Gazel 224

Mısra: 3

Ulaşmak.

3. Erişdirmedi dil fülkün kenâr-ı vuşlata şad hayf
4. Hemân bu rûzgâr-ı bî-vefâ Allâh'dan bulsun

erit:

1. **eritdi:-di**

Rûbai 7

Mısra: 3

Eritmek || Tüketmek, bitirmek.

3. Kâl etdi ten-i zerdin eritdi gam-ı hicri
4. Pervâne eder her gece ihyâ-yı 'ibâdet

2. **eritdi:-di**

Kaside 12

Mısra: 38

Eritmek || Heybetli duruşun etkisi.

37. Edip o gevher-i pâki celâline der-pîş
38. Eritdi tâb-ı mehâbet çü şem'-i kâfirî

erķâm-ber-şeh-per:

1. **erķâm-ber-şeh-per:**

Kaside 6

Mısra: 21

Kuş tüyü üzerindeki desenler.

21. Şerer-pâşende' i erkâm-ber-şeh-per kıyâs etme
22. 'Arağ-rîz oldu dâğ etdi hüveydâ şem' ü pervâne

erkân:

1. **erkânı:-ı**

Tarih 3

Mısra: 93

İleri gelenler.

93. Eyleyip ol dağı erkânı sarâya da 'vet

94. Meşveret eylediler hep 'ulemâ vü vüzerâ

2. **erkân:**

Kaside 18

Mısra: 101

İleri gelenler.

101. Şeref-i zâtına olmağda delâ'il erkân

102. Anların da şerefi şöhret-i şân-ı medlül

3. **erkânı:-ı**

Gazel 103

Mısra: 5

Adap, rüsûm.

5. Bilinmez keşretinden gamzenin âyîn ü erkânı

6. Müjeñ fehm-i nigâh-ı âhuvâna reh-zen olmuşdur

erkân edip:

1. **erkân edip:-ip**

Kaside 22

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esas, rükün hale getirmek.

27. Hâtem-i Tâ'i tayy edip erkân

28. Oldular hep esîr-i luţfu cihân

erkân-ı şerîfînde:

1. **erkân-ı şerîfînde:-iñ, -de**

Kaside 18

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İleri gelenler, ulu kişiler.

103. Cümle erkân-ı şerîfînde çü faşş-ı hâtem

104. Cevher-i zâtın ise mesned-i şer'-i mağbûl

erre-i 'ömr:

1. **erre-i 'ömr:**

Diğer 4

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömür bıçkısı || Kişinin yaşamdan zevk almasına neden olan, sadık dosttan ayrılık bağlamında.

41. Erre-i 'ömr imiş aḥvâl-i hecir

42. Keder-âver imiş ikbâl-i hecir

ervâh:

1. **ervâh:**

Kaside 12

Mısra: 47

Ruhlar, canlar.

47. Tavâf ederdî o nûru melâ'ik ü ervâh

48. Eder degil iken ervâhımız bu ḥâkşûri

2. **ervâhımız:-ımız**

Kaside 12

Mısra: 48

Ruhlar, canlar.

47. Tavâf ederdî o nûru melâ'ik ü ervâh

48. Eder degil iken ervâhımız bu ḥâkşûri

3. **ervâh:**

Kaside 12

Mısra: 77

Ruhlar, canlar.

77. Biri birine girip tehniyet için ervâh

78. Su 'âl edindiği demde o zât-ı pür-nûri

4. **ervâh:**

Müfret 71

Mısra: 2

Ruhlar, canlar.

1. Koyup şehrin o meh-rû edicek 'azm-i reh-i Bağdâd

2. Çıkıp cisminden uşşakın refâkat etdiler ervâh

ervâh-ı habîse:

1. **ervâh-ı habîse:**

Kaside 18

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü ruhlar.

39. Şekl-i tiryâk olur ebr-i siyehler mâra

40. Eder ervâh-ı habîse gibi sūrâḥa ḥulûl

ervâh-ı nebiyyîne:

1. **ervâh-ı nebiyyîne:-e**

Kaside 5

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlerin ruhları.

51. Etdi ervâh-ı nebiyyîne imâmet anda

52. İktidâ etdi ser-â-ser o gürûh-ı vâlâ

erzânî edip:

1. **erzânî edip:-ip**

Kaside 19

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık etmek, uygun bulmak.

63. Bu devletle sa'âdetle edip teşrîfe erzânî

64. Şeref-baḥşende ola sâye-i 'adli bu gülzâre

erzânî evle:

1. **erzânî evle:-le**

Kaside 1

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık etmek, uygun bulmak.

147. Eyle luţf-ı vişâli erzânî

148. Zâr-ı künc-i ḡamîn-i hicrânî

erzânî olur:

1. **erzânî olur:-ur**

Kaside 11

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lâyık olmak.

15. Nebiyy-i akdemidir hazret-i Bâri te'âlânın

16. Olur elbet recâsından kabûlü'llâha erzânî

es:

1. **esmede:-me, -de**

Kaside 1

Mısra: 40

Esmek.

39. Bülbülân ise hep nevâsında

40. Rûzgâr esmede hevâsında

2. **esdikçe:-dikçe**

Terci-bend 1

Mısra: 49

Esmek.

49. Gülşene esdikçe geh bād-ı şabâ-yı kârger

50. Böyle bî-tâb etmesin kâküllerini ser-te-ser

3. **eser:-er**

Gazel 34

Mısra: 2

Esmek.

1. Dimâğ-ı câna gelir mi 'aceb şemîm-i murâd

2. Eser mi gülşen-i ümmîdime nesîm-i murâd

es'ad efendi'ye:

1. **es'ad efendi'ye:-ye**

Diğer 3

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairin muhitinden bir zat.

149. Hazret-i Luţfî Efendi'ye du'âlar olunur

150. Hem dağı Es'ad Efendi'ye senâlar olunur

es'ada'llâh:

1. **es'ada'llâh:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 97

Allah'ın mesut, mutlu kulu.

97. Es'ada'llâh zihî tabî'at-i pâk

98. Levhâşa'llâh hoşâ dil-i çâlâk

esâme okumak:

1. **esâme okumak:-mağ**

Müfret 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsmi söylenmek || Şöhreti konuşulmak.

1. Esâme okumak olmaz sipâhî-zâdenin biri mâlî

2. Şerâb-ı vaşl ile tîmâr edüben zârî şag etdi nefes hâlî

2. **esâme okumak:-mağ**

Matla 79

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsmi söylenmek || Şöhreti konuşulmak.

1. Esâme okumak olmaz sipâhî-zâdenin biri

2. Şerâb-ı vaşl ile tîmâr edüben zârî şag etdi

esâmesin okumak:

1. **esâmesin okumak:**

Gazel 177

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adını okumak, adını anmak.

9. Esâmesin okumak Sâlimâ neden lâzım

10. Beyâza çekmede çarç defterin 'ukûkumuzun

esâs:

1. **esâsıdır:-ı, -dır**

Tarih 4

Mısra: 62

Temel, asıl, mebna.

61. Gil ü âbı sirişk ü dürdi-i eşk

62. Esâsıdır hûlûş-ı zühd ü taqvwâ

esâs-ı devleti:

1. **esâs-ı devleti:-i**

Kaside 30

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İktidar temeli.

25. 'Adâletle esâs-ı devleti ihkâm edip zâtı

26. Sürûr-ı mağdem-i pâki münevver kıldı dünyâyı

esâs-ı devr-i pergâr-ı kazâ:

1. **esâs-ı devr-i pergâr-ı kazâ:**

Gazel 175

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kader pergelinin dönüş esası.

5. Cihân mülkünde bî-hüde şanırdık mağv u işbâtı

6. Esâs-ı devr-i pergâr-ı kazâ hikmetledir ancak

esâs-ı ma'mûrî:

1. **esâs-ı ma'mûrî:-ı**

Kaside 12

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratılışın esası || Hz. Âdem'in yaratılışı.

69. Meger ki geldi vücûda o mürsel-i ağdem

70. Binâ-yı bi'set ü ba'siñ esâs-ı ma'mûrî

esâs-ı ma'mûrî etdi:

1. **esâs-ı ma'mûrî etdi:-di**

Kaside 12

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mamur etmek || Hz. Âdem'in vücudunun yaratılması.

125. Budur o şâfi-i şâfi-ka-dem ki hazret-i Hâk

126. Vücûd-ı pâkini etdi esâs-ı ma'mûrî

esâsın kurdu:

1. **esâsın kurdu:-du**

Tarih 18

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratmak.

17. Esâsın kurdu mi'mâr-ı ezel şevkîn bi-hamdi'llâh

18. Du'â-yı dil-harâbân-ı mağabbet müstecâb oldu

esb:

1. **esbe:-e**

Kaside 5

Mısra: 49

At || Burak. (Mi'rac gecesinde Hz. Peygamber'i taşıdığı rivayet edilen binek. Burak "parıldamak, şimşek çakmak" anlamına gelen Arapça berk kelimesinden türetilmiş olup renginin saf ve parlak oluşu veya çok hızlı hareket edişi sebebiyle bu adı almıştır (Lisânü'l-Arab, "brk", md.).

49. Binip ol esbe hemân pâdişeh-i heft-i klîm

50. Vardı bir lahzada Akşâ'ya o sultân-ı verâ

2. **esbine:-in, -e**

Kaside 24

Mısra: 28

Far. At, feres.

27. Nereye 'avdet ederse olur 'avn ü nusret

28. Himmeti esbine çâker o berâ-yı taqdîr

esbâb:

1. **esbâb:**

Gazel 1

Mısra: 14

Ar. Sebeb'ler, vasıtalar, vesileler.

13. Sâlimâ şarf-ı irâdet durur ancak yoğsa

14. Cümle bir tavî'adır hâşılı esbâb baña

2. **esbâbı:-ı**

Tarih 14

Mısra: 6

Ar. Sebeb'ler, vasıtalar, vesileler.

5. Cinâna bâdi-i temşil ü teşbih olsa lâyıkdır

6. Hele mevcûd olandan bunda luğf u hüsnüñ esbâbı

3. **esbâbı:-ı**

Gazel 185

Mısra: 8

Ar. Sebeb'ler, vasıtalar, vesileler.

7. Bulmayız taqdîrden ğayrı medâr-ı tesliyet

8. Zihnimizde büsbütün esbâbı tertîb eylesek

esbak:

1. **esbak:**

Kaside 8

Mısra: 81

Evvelki.

81. Resül-i hazret-i Hâk âhîr -i vücûd esbak

82. Ki vaşf-ı pâki muhakkak bu sırâ dâ'irdir

2. **esbakıdır:-ı, -dır**

Kaside 22

Mısra: 5

Önde olan, önce gelen || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

5. Eşhıyânıñ keremde esbakıdır

6. Pâdişâhıñ vekil-i muṭlağıdır

esb-i hâme:

1. **esb-i hâme:**

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalem atı.

13. Vaşfında bu esb-i hâme dil-teng

14. Meydân-ı hırâmiyâna şıgmaz

esb-i kalemiñ:

1. **esb-i kalemiñ:-iñ**

Kaside 31

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalem atı.

45. 'Arşa-i nazma hırâmân olup esb-i kalemiñ

46. Vaktidir ey dil 'inânın anıñ irhâ eyle

esb-i kilkin:

1. **esb-i kilkin:-in**

Tarih 4

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalem atı.

79. Hezârân şerm ü haclet ile Sâlim

80. 'Inânın esb-i kilkin edip irhâ

esb-i miñnete:

1. **esb-i miñnete:-e**

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntı atı.

5. Zümre-i üftâdegân-ı 'aşkı esb-i miñnete

6. Pây-mâl etme eyâ âşüb-ı devrânım meded

esb-i nesîme:

1. **esb-i nesîme:-e**

Gazel 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüzgâr atı || Rüzgârdan at.

3. Binip esb-i nesîme kûy-ı cânâna şitâb eyler

4. Varır tâ menzil-i dil-dârda ârâm eder kâgaz

esb-i şabâ-sîret ü hûb-şüretdir:

1. **esb-i şabâ-sîret ü hûb-şüretdir:-dir**

Kaside 5

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüzgâr gibi hızlı hareket eden at.

45. Öyle bir esb-i şabâ-sîret ü hûb-şüretdir

46. Ki rikâbına anıñ başmadı kimse hiç pâ

esb-i tabî'atı:

1. **esb-i tabî'atı:-ı**

Diğer 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mizaç atı || Huy, karakter.

29. Kıldık esb-i tabî'atı tahrik

30. Eyledik bu veşîkamız tebrîk

esb-i teşrîfiñiz:

1. **esb-i teşrîfiñiz:-iñiz**

Diğer 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Teşrif atı || Gelişi ile bir yeri şereflendirme.

11. Esb-i teşrifîñiz nice eyyâm
12. Etmedi hiç bu semte 'atf-ı licâm

eser:

1. **eser:**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 74
İz, işaret, nişan.

73. Pîş-i nañlân-ı Çubuñlu'da bular
74. Bulalar gâhi meserretten eser

2. **eserden:-den**

Kaside 10
Mısra: 397
Eser, iz, nişan.

397. Bu eserden verip bu güne haber
398. Dedi bir gün cenâb-ı Peygamber

3. **eserde:-de**

Kaside 18
Mısra: 91
Yapıt, kitap, telif.

91. Ceddiniñ hañk-ı şerifinde eserde bi'z-zât
92. ve le-ni'mel suñanı ile şenâ etdi Resül

4. **eseriñ:-iñ**

Kaside 20
Mısra: 5
Yapıt, kitap, telif.

5. Vaşfidır rûñ-ı pâki her eseriñ
6. Yüzünü güldüren şahifelerini

5. **eser:**

Kaside 20
Mısra: 27
Yapıt, kitap, telif.

27. Ceddî hañkında dedi böyle eser
28. Ve le-ni'me'l-emîru Peygamber

6. **eser:**

Kaside 20
Mısra: 333
Yapıt, kitap, telif || Şiir.

333. Bu eser 'arz olunmak ol bâba
334. Dergeh-i pâk-i şâh-ı nâ-yâba

7. **eser:**

Tarih 21
Mısra: 7
Yapıt || Medrese.

7. Lutf-ı Hañk ile tamâm olduğu demde bu eser
8. Dedi tarihini yek-ser anıñ erbâb-ı suñen

8. **eser:**

Kaside 22
Mısra: 53
Eser || Yapıt, bina.

53. O eser şöyle oldu hüsn-efzün
54. Ki cihân oldu tarhıma meftün

eser etdi:

1. **eser etdi:-di**

Müseddes 2
Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Etki etmek" anlamında kullanılmıştır.

27. Şu rütbe etdi eser mihr ü ülfetiñ tende
28. Netice Sâlim'i güftârini eyledi bende

eser etmege:

1. **eser etmege:-e-me, -ge**

Gazel 26
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etki etmek, etkilemek.

9. O seng-dil zâlime Sâlim eser etmege feryâdım
10. Olur elbet dü çeşmimden ağan seyl-i cefâ bâ'ış

eser etmiş:

1. **eser etmiş:-miş**

Matla 22
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tesir etmek, etkilemek.

1. Şağın zann etme tebñâle durur la'lindeki yâre
2. Eşer etmiş şerâr-ı âhi 'uşşâkıñ leb-i yare

2. **eser etmiş:-miş**

Gazel 222
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Etki etmek, etkilemek.

5. Etmiş uşşâkıñ şerâr-ı şu'le-pirâsı eser
6. Şanmañız âzürdedir la'l-i lebin tebñâleden

eser-i âh u figâna:

1. **eser-i âh u figâna:-a**

Tedis 7
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat figan etmenin tesiri, etkisi.

9. Çarñ keç-revligin etmekde kemâlin buldu
10. Bilmeziz kim eser-i âh u figâna n'oldu

eser-i feyz-i hudâ:

1. **eser-i feyz-i hudâ:**

Matla 62
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın ihsan eserleri.

1. Yoğ iken lâle-i hamrâyı edip medhe sezâ
2. Hâki yâküt eder geh eser-i feyz-i Hudâ

eser-i feyz-i şadâkat:

1. **eser-i feyz-i şadâkat:**

Diğer 4
Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sadakat bereketinin izi, etkisi ?.

25. Muñtezâ-yı hañk-ı ülfet ya'nî
26. Eşer-i feyz-i şadâkat ya'nî

eser-i şefkat:

1. **eser-i şefkat:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkatın var olduğunu gösteren emareler, izler.

143. Sende ise eser-i şefkat yok

144. Dil-i dīvāneme hiç ruḥşat yok

eshivā:

1. **eshivānī:-nūñ**

Kaside 22

Mısra: 5

Cömert olanlar.

5. Eshivānīn keremde esbakıdır

6. Pādişāhīn vekil-i muṭlaqıdır

esir:

1. **esirim:-im**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 36

Tutsak || Müptela, düşkün.

35. Rehāvī nağmesi gibi ben ey yār

36. Esirim kāfir-i ālāma her bār

2. **esir:**

Kaside 24

Mısra: 4

Tutsak || Müptela, düşkün.

3. Ben de pervāneyim ol şem'-i murād üzre henüz

4. K'eyledim sūz-ı derūna dil-i şeydāyı esir

3. **esiriñi:-iñ, -i**

Gazel 287

Mısra: 5

Tutsak || Aşık.

5. Gözet esiriñi dām-ı şikenc-i kākülde

6. Każā ile saña murğ-ı gönül şikār oldu

esir etdi:

1. **esir etdi:-di**

Gazel 183

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsak durumuna getirmek.

5. Eylesem gönülüm nola pā-beste yāriñ zülfüne

6. Kim esir etdi dili hindū-yı ḥālī Aḥmed'iñ

esir etmeye:

1. **esir etmeye:-me, -ye**

Diğer 2

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsak durumuna getirmek.

95. Ḥaḳ te'ālā olup mu'in ü zahir

96. Etmeye bu kederde bizi esir

esir evleyip:

1. **esir evleyip:-yip**

Kaside 22

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsak etmek.

65. 'Alemler evleyip şehāsi esir

66. Keremin görmede sağır ü kebir

esir oldu:

1. **esir oldu:-du**

Gazel 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köle olmak || Bir şeye tutulmak, müptela olmak, bağıllık göstermek.

3. Görüp her bir şikenc-i nāfe-i nāfa esir oldu

4. Temāşā etdi nāf-ı bihteriniñ mevc urur deryā

esir-i 'aşkıñ etme:

1. **esir-i 'aşkıñ etme:-iñ-me**

Gazel 221

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sevgilinin aşığına kendisine müptela hale getirmesi.

3. Beni zencir-i zülfüñle esir-i 'aşkıñ etme gel

4. Dil-i aşüftemi cānā edip dīvāne neylersin

esir-i bend-i zülfüñ:

1. **esir-i bend-i zülfüñ:-iñ**

Gazel 72

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- saçının bağının esiri.

3. Olur muydu esir-i bend-i zülfüñ ey perī ammā

4. O dāma murğ-ı dil meftün olup bī-çāre düşmüşdür

esir-i derd edip:

1. **esir-i derd edip:-ip**

Gazel 258

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin derdine esir olmak.

3. Umarken şubḥ-ı vaşlıñ tıfl-ı dil şeb-reng-i zülfüñle

4. Esir-i derd edip ğamla anı gehvārelendirme

esir-i derdiñe:

1. **esir-i derdiñe:-iñ, -e**

Müseddes 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk derdinin esiri olmak.

3. Esir-i derdiñe bir rāḥat u şafā olmaz

4. Firāş-ı 'aşka düşen zāra hiç şifā olmaz

esir-i devlet olup:

1. **esir-i devlet olup:-up**

Gazel 234

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makama, güce esir olmak.

7. Âmâde ol ki rıf atın ardınca var zevâl
8. Ey dil esir-i devlet olup câha şâd olan

esir-i ğafletdir:

1. **esir-i ğafletdir:-dir**

Kaside 1

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğafletin esiri.

51. 'Ayn-ı bâtın cenân-ı hikmetdir
52. Çeşm-i zâhir esir-i ğafletdir

esir-i ğamze-i tatarı olmayan:

1. **esir-i ğamze-i tatarı olmayan:-ma, -yan**

Gazel 130

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- tatar bakışlarına -acımasızlık yönünden benzetme - esir olma.

7. Esir-i ğamze-i tatarı olmayan diller
8. Efendi yahşî ne imiş yaman nedir bilmez

esir-i hvâb-ı ğaflet olma:

1. **esir-i hvâb-ı ğaflet olma:-ma**

Gazel 232

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğaflet uykusuna esir olmak, ğaflet uykusundan uyanamamak.

7. El-ħazer olma esir-i hvâb-ı ğaflet câh ile
8. Ğafil olma sevdiğim sen nâle-i bîdârdan

esir-i kâfir-i zülfündür:

1. **esir-i kâfir-i zülfündür:-ün, -dür**

Gazel 272

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah saçlarının esiri.

3. Dil esir-i kâfir-i zülfündür âzâd eyleyip
4. Bir şevâb et sen de ey mekkâre Allâh 'aşkıma

esir-i kâmet-i mevzûnuvuz:

1. **esir-i kâmet-i mevzûnuvuz:-uyuz**

Gazel 138

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun boyun esiri || Âşık.

3. Kıddimiz dâl olsa nola cevri-i gün-â-gün ile
4. Bir gül-endâmiñ esir-i kâmet-i mevzûnuvuz

esir-i kayd-bend-i dest-i efkâr:

1. **esir-i kayd-bend-i dest-i efkâr:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder elinin baĝlı esiri || Âşık.

15. Kılır mı yoħsa böyle bu dil-i zâr

16. Esir-i kayd-bend-i dest-i efkâr

esir-i luşfu cihân oldular:

1. **esir-i luşfu cihân oldular:-du, -lar**

Kaside 22

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya iyiliklerinin esiri haline getirmek.

27. Hâtem-i Tâ'î tayı edip erkân
28. Oldular hep esir-i luşfu cihân

esir-i tedbiri:

1. **esir-i tedbiri:-i**

Kaside 22

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedbirin esiri || Kader-kaza anlayışına karşı duracağını zannetme.

43. Her işâbet-karîn-i ta'birî
44. 'Akl-ı Risto esir-i tedbiri

esir-i zülf-i hûbân:

1. **esir-i zülf-i hûbân:**

Terkib-bend 1

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin saçlarına esir olma, gönül baĝlama.

53. Şikâyet kim gönül der-fıkr-i vuşlat
54. Hümâ-yı dil esir-i zülf-i hûbân

esir-i zülfün olmuşdur:

1. **esir-i zülfün olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 180

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının tutsağı olmak.

5. Hâyli demdir ki esir-i zülfün olmuşdur gönül
6. Bir şevâb etseñ n'olur ol zârî âzâd eyleseñ

eski:

1. **eski:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 142

Çok zaman geçmiş olan, kadim.

141. Dün gelen taşradan yeñi türkler
142. Eski maħdüm-ı şehre daħl eyler

2. **eski:**

Gazel 98

Mısra: 6

Çok zaman geçmiş olan, kadim.

5. Tecdid-i firâk ile bizi eyleme taħvîf
6. Firâkat dedigîñ eski bizim hem-demimizdir

3. **eskidikçe:-dik, -çe**

Gazel 111

Mısra: 5

Çok zaman geçmiş olan, kadim.

5. Eskidikçe 'aşıkın kem-päye eyler dil-berân
6. Devlet-i hüsnün nizâmı cümle bu âyîn olur

4. **eskimedin:-me, -din**

Gazel 211

Mısra: 7

Eskimek || Aşığım gönül yarasının kapanması.

7. Tül-i hicrân ile pek eskimedîn yâreleri
8. Vahtidir derd-i dil-i hasteye tedbîr edeyim

5. **eski:**

Gazel 254

Mısra: 4

Önceki, çok önceden beri var olan.

3. Yıkıldığın var ise de dünyede beyt-i kalbim
4. Yaptığın eski binâdır yine ma'mûr eyle

eskiden:

1. **eskiden:**

Tarih 17

Mısra: 85

Geçmiş zamanlarda, geçmiş çağlarda, geçmişte; önceden.

85. Eskiden kârım du'âdır zâtına her vechile
86. Bu söze şahid gerekmez Hâk bilir kalbim hemîn

esrâr:

1. **esrâr:**

Kaside 3

Mısra: 75

Sırlar, gizler.

75. Kamu esrâr u i'lânımı yek-ser
76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lûm eyler

2. **esrâr:**

Kaside 6

Mısra: 33

Sırlar, gizler.

33. Nihân olmaz dil-i ma'sûk u 'aşıkda olan esrâr
34. Nola kim birbirini olsa dâna şem' ü pervâne

3. **esrâra:-a**

Kaside 7

Mısra: 31

Sırlar, gizler.

31. Esrâra zebân-dırâzi etmek
32. Taşdıķ-ı muvahhidâna şıgmaz

4. **esrâr:**

Diğer 9

Mısra: 54

Sırlar, gizler.

53. Gâh beytler sürüp gehî eş'âr
54. Gâh mazmûn u geh nice esrâr

5. **esrârı:-ı**

Diğer 9

Mısra: 164

Sırlar, gizler.

163. Seniñ ile netice hatm etmiş
164. Gayrı esrârı cümle ketm etmiş

6. **esrâra:-a**

Kaside 12

Mısra: 150

Sırlar, gizler.

149. Sen ol şehenşeh-i râmûzsun ki Hâk etdi
150. Vücûd-ı pâkiñi esrâra râh-ı Çinür'ı

7. **esrârı:-ı**

Gazel 41

Mısra: 7

Sırlar, gizler.

7. Derûnunda nice esrârı cânı gibi hıfz eyler
8. Hele peygâm-ı ahhâba 'aceb ikrâm eder kâgâz

8. **esrâr:**

Gazel 147

Mısra: 12

Sırlar, gizler.

11. Gör baht-ı siyeh-fâmı ki zülfünle bir olduk
12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez

9. **esrârımı:-ım, -ı**

Gazel 225

Mısra: 9

Sırlar, gizler.

9. Çin-i zülfünde gönül fâş etmede esrârımı
10. Vechi var dillerde olsa ser-güzeştım dâstân

esrâr-ı derûnum:

1. **esrâr-ı derûnum:-um**

Gazel 77

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli sırlar, gönüldeki sırlar.

11. 'Aceb mâ'ildir esrâr-ı derûnum keşfe ey Sâlim
12. Sirişkim dem-be-dem ol şulha naql-i mâ-cerâ eyler

esrâr-ı dil-i dil-bere:

1. **esrâr-ı dil-i dil-bere:-e**

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gönlündeki sırlar.

7. Vâkıf durur esrâr-ı dil-i dil-bere şâne
8. Ol zülf-i perişânma bîgâne degildir

esrâr-ı gülistânı:

1. **esrâr-ı gülistânı:-ı**

Müfret 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin sırları.

1. Diye tıflâna şâyed deyi esrâr-ı gülistânı
2. Kapadı dâye-i sebze eliyle göncanıñ ağzın

esrâr-ı hak:

1. **esrâr-ı hak:**

Kaside 7

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın sırları, hakikat sırları.

21. Yûsuf aña beñzemez ki zirâ
22. Esrâr-ı Hâk imtihâna şıgmaz

esrār-ı hakık:

1. **esrār-ı hakık:**

Kaside 13

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın sırları, hakikat sırları.

29. Mā-ḥaşal esrār-ı Ḥakık olmaz nihān aşḥābına

30. Her kes almış vüs'atince ḥişşesin ser-tā-be-pā

estağfiru'llāh:

1. **estağfiru'llāh:**

Kaside 3

Mısra: 108

"Allah'tan af ve mağfiret dilerim" anlamında duâ sözü.

107. Cihān mülkünde yā Rabbī be-her gāh

108. Ḥaṭālar kılmuşız estağfiru'llāh

esvāb:

1. **esvābı:-ı**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 28

Elbise.

27. Nihāvendī gibi ol şāh-ı ra'nā

28. Ki eşvābı anıñ zīrā 'acemsā

esved:

1. **esved:**

Kaside 10

Mısra: 374

Esved b. Muttalib: (Müşriklerden olup Hz. Muhammed'e eziyet etmeye çalışmıştır.).

373. Nola olsa helāk olur mu ba'id

374. 'Aş u Esved Ṭulāṭıla ile Velid

esved ü ahmer:

1. **esved ü ahmer:**

Kaside 12

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah ve kırmızı || Yaratılan tüm insanlar.

85. Ebu'l-beşer ve ülü'l-kādr peygamber

86. Ki cümle esved ü ahmer o ḥazretiñ pürü

eş'ār:

1. **eş'ārım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 37

Şiirler.

37. Şems-i Tebrizî görse eş'ārım

38. Mihr-i her nokṭa-i bedidārım

2. **eş'ārım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 58

Şiirler.

57. Şevk-baḥş-ı safāda güftārım

58. Heme 'ārif-pesenddir eş'ārım

3. **eş'āra:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 135

Şiirler.

135. Kanı eş'āra ḥ'āhiş ü ragbet

136. Kanı evvelki bahşiş ü bereket

4. **eş'ār:**

Diğer 9

Mısra: 53

Şiirler.

53. Gāh beytler sürüp gehi eş'ār

54. Gāh maẓmūn u geh nice esrār

5. **eş'āra:-a**

Kaside 35

Mısra: 45

Şiirler.

45. Şā'irāndır veren eş'āra bahā vü revnaḳ

46. Eyleyen zāde-i ṭab'ında gāzeller der-kār

6. **eş'ārımı:-ım, -ı**

Gazel 108

Mısra: 7

Şiirler.

7. Medḥ-i ruḥsārınla tertib eyledim eş'ārımı

8. Naẓmıma mā'il olursa vechi vardır āblar

7. **eş'ārımızñ:-ımız, -iñ**

Gazel 178

Mısra: 4

Şiirler.

3. Ḥaşr etmek ile cümle dehānına ḥayālim

4. Eş'ārımızñ oldu mezāmını de bārık

8. **eş'ārımızda:-ımız, -da**

Gazel 264

Mısra: 9

Şiirler.

9. Tekellūf yoğ ise eş'ārımızda Sālīmā nola

10. Bu vādīye ayak başan başar merdāne merdāne

9. **eş'ārımız:-ımız**

Gazel 284

Mısra: 9

Şiirler.

9. Nola olmazsa Sālīm şimdilik eş'ārımız memdūḥ

10. Bize bu çarḥ-ı keç-rev sü-yı 'irfānı unutturdu

esçār:

1. **esçār:**

Kaside 35

Mısra: 42

Ağaçlar.

41. Şā'irān eylediğiçün gül-i gülzārı senā

42. Pāsbān oldu gülistāna ser-ā-pā esçār

esfak:

1. **eşfaḳdır:-dur**

Kaside 8

Mısra: 35

Şefkati bol.

35. Odur o pāk nebī kim kerīm ü eşfaḳdır

36. Derinde her kese ḥālince luṭfu ḥāzırdır

esheb-i ikbāline:

1. **esheb-i ikbāline:-in, -e**

Kaside 13

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu geleceğin(baht açıklığı, başarılı istikbal) kır atı.

73. Eşheb-i ikbāline mihmiz-i ikdām eyleyip

74. Gāh eger olsa şükūh-endāz-ı meydān-ı veğā

esheb-i nā-dīde:

1. **esheb-i nā-dīde:**

Kaside 5

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz,nadide at || Hz. Muhammed'in Miraç gecesi bindiği Burak isimli at.

41. Saña bir eşheb-i nā-dīde getirdim işte

42. Gel süvār ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nā

esheb-i nāzende-i tiz-revdir:

1. **esheb-i nāzende-i tiz-revdir:-dir**

Kaside 5

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hızlı giden eşsiz at || Hz. Muhammed'in Miraç gecesi bindiği Burak isimli at.

43. Öyle bir eşheb-i nāzende-i tiz-revdir kim

44. Bir şitāb etse gubārın göremez çeşm-i Hümā

esheb-i nāzik:

1. **esheb-i nāzik:**

Kaside 5

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazik, narin at.

47. Öyle bir eşheb-i nāzik ki anıñ aqrānı

48. Bir dağı gelmeye bu köhne cihāna aşlā

esheb-süvār-ı çalākım:

1. **esheb-süvār-ı çalākım:-im**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hızlı süvari || Hızlı düşünen zihin.

25. 'Akl-ı evvel Felatun-idrākım

26. Zihnim eşheb-süvār-ı çalākım

esig:

1. **esiginde:-in, -de**

Müseddes 1

Mısra: 1

(Sevgilinin) Eşiği.

1. Eşiginde 'aşık-ı bî-çāre ölmüş ölmemiş

2. Bir bakar mı aña ol mekkāre ölmüş ölmemiş

esik:

1. **esigi:-i**

Gazel 133

Mısra: 7

Eşik || Sevgilinin kapısının önü.

7. Eşigi taşını yasdansa ser-ā-ser 'uşşāk

8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez

esk:

1. **esk:**

Gazel 1

Mısra: 8

Gözyaşı.

7. Bu televvün-kün-i 'uşşākına mā'il oldun

8. Olalı 'aks-i ruhuñ eşk ile dürr-āb bana

2. **esk:**

Gazel 4

Mısra: 2

Gözyaşı.

1. Bāğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña

2. Dil hezār u eşk cüy u rüy gülşendir baña

3. **eškime:-im, -e**

Matla 4

Mısra: 1

Gözyaşı.

1. Eškime nisbetle kıtra degilken bārān

2. Baña yol vermiyor olmağığa cānāna revān

4. **eškini:-in, -i**

Tedis 7

Mısra: 15

Gözyaşı.

15. Dideden jāle gibi eşkini efsān etse

16. Nāle-i muṭrib-ı vuşlat ile elhān etse

5. **esk:**

Kaside 8

Mısra: 63

Gözyaşı.

63. Ḥayāl-i gerden ü zülf ü ruhuñla eşk müdām

64. Gehī sefid ü siyehdir gehī de bāhirdir

6. **eşkim:-im**

Gazel 9

Mısra: 5

Gözyaşı.

5. Ḥayāl-i nāzenimle nola eşkim revān etsem

6. Kenār-ı vaşla el ermez sirişk olmayıcağ deryā

7. **eškini:-in, -i**

Tarih 22

Mısra: 6

Gözyaşı.

5. Beñzer 'aynı ile ol 'aşık-ı firkat-keşe kim

6. Eylemiş dīdeleri eşkini mānend-i sebīl

8. **eşkim:-im**

Gazel 76

Mısra: 5

Far. Göz yaşı, dem'.

5. Hevā-yı 'aşk ile eşkim götürdü 'unşur-ı ḥāki

6. Beni Mānī fakat āteş yazardı etseler taşvīr

9. **eşkin:-in**

Gazel 114

Mısra: 10
Gözyaşı.

9. Temennâ-yı vişâle bir vesîle eyleyip 'aşık
10. Dü çeşmi gibi eşkin yâre 'arz-ı kâm için şaklar

10. **eşkimden:-im, -den**

Gazel 159

Mısra: 3

Far. Göz yaşı, dem'.

3. Tarâvet-yâb olursa nola eşkimden kad-i hübân
4. Olur ser-sebz ü ter nahlân alıp neşv ü nemâdan feyz

11. **eşkimiz:-imiz**

Gazel 200

Mısra: 6

Gözyaşı.

5. Pür edip çeşmimiz hayâliñ ile
6. Eşkimiz mâ-şasal gül-âb edelim

12. **eşkimle:-im, -le**

Gazel 239

Mısra: 1

Gözyaşı.

1. Gamze eşkimle müjeñ ser-tiz edip ey mâh-rû
2. Kaşdı besbelli hisâr-ı câna etmekdir gülü

13. **eşkimle:-im, -le**

Gazel 283

Mısra: 6

Gözyaşı.

5. Mâni'-i seyr-i cemâl olmasañ ey hvâb gözüm
6. Merdüm-i didede eşkimle seni besler idi

eskâl-i dehr-i pür-fenâyi:

1. **eskâl-i dehr-i pür-fenâyi:-yi**

Gazel 115

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fani dünyanın şekilleri.

5. Neylesin eşkâl-i dehr-i pür-fenâyi şâf-dil
6. Aña mañz-ı tesliyet âyine-i zânûsudur

eşke derseñ:

1. **eşke derseñ:-r, -señ**

Kaside 1

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşına söylemek || Dileklerin gerçekleşmesi için göz yaşı akıtmak.

89. Kâmiñi eşke derseñ ola naşib

90. Şuyu hâşil başından ola gârîb

esk-i 'andelîb-i zâr u şeydâyi:

1. **esk-i 'andelîb-i zâr u şeydâyi:**

Kaside 23

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen çulğın bülbülün gözyaşı.

51. Dehân-ı goncayı seylî-i hor pādâş-ı cevri eyler

52. Siler bîmiden eşk-i 'andelîb-i zâr u şeydâyi

esk-i çeşm ile vuzû almak:

1. **esk-i çeşm ile vuzû almak:**

Gazel 239

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı ile abdest almak || Sevgiliye kavuşmak için gereken duadan önce yapılan temizlik bağlamında.

7. Kılmak isteyen du'â-yı vaşl-ı yâr-i ser-keşi

8. Almak ister ol muqaddem eşk-i çeşm ile vuzû

esk-i çeşm-i 'aşka:

1. **esk-i çeşm-i 'aşka:-a**

Gazel 157

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın gözündeki gözyaşı.

3. Piç ü tâb u cünbişin bî-hüde şanma ey gönül

4. Eşk-i çeşm-i 'aşka rağmen eder deryâ rakış

esk-i çeşm-i aşka:

1. **esk-i çeşm-i aşka:-a**

Gazel 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın gözündeki gözyaşı.

9. Kâse-i çeşmimde bî-hüde degildir cünbişi

10. Eşk-i çeşm-i aşka bakdıkça ditrer âfitâb

esk-i çeşm-i hün-feşânımdır:

1. **esk-i çeşm-i hün-feşânımdır:-im, -dır**

Gazel 70

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlar saçan gözyaşı.

7. Şikest olsun sebû bâde baña sensiz harâm olsun

8. Benim firkatde râhım eşk-i çeşm-i hün-feşânımdır

esk-i çeşmim:

1. **esk-i çeşmim:-im**

Gazel 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

1. Fikr edersem ser-güzeştım didelerden nem gelir

2. Zañmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir

esk-i çeşmimdir:

1. **esk-i çeşmimdir:-im, -dir**

Gazel 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

3. Giryer dūr olmaz hayâl-ı 'ârızıñ etdikçe biz

4. Şeb-nemâsâ eşk-i çeşmimdir aña her bâr yâr

esk-i çeşmimi:

1. **esk-i çeşmimi:-im, -i**

Gazel 229

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

3. Hiç siler yok dâmen-i luţf ile eşk-i çeşmimi

4. Kimseler bî-hüde böyle zâr u giryân olmasın

esk-i dide:

1. eşk-i dide:

Gazel 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

1. Çeşm-i hvâb-âlûdumuz kim hvâbdan bîdâr olur
2. Şüst ü şü-yı rüya eşk-i dide kıtra-bâr olur

esk-i firāvāni:

1. eşk-i firāvāni:-ı

Tahmis 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı seli, çokça ağlamak.

13. Serdi-i bād-ı firâkıñla eyâ cân-ı cihân
14. Eylerim cüy gibi eşk-i firāvāni revân

esk-i ğam:

1. eşk-i ğam:

Gazel 245

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamın gözyaşı.

5. Hiç benim gibi felekde kimse giryân olmadı
6. Eşk-i ğam ülfet edelden dide-i Ya'kûb ile

esk-i gül-âbile:

1. eşk-i gül-âbile:-le

Gazel 204

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülsuyu renkli gözyaşı.

7. 'Azim oldu yâr meclisden gönül gitmeklige
8. Dûd-ı âh u eşk-i gül-âbile tevķir edelim

esk-i hasret:

1. eşk-i hasret:

Gazel 204

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret gözyaşı.

3. Didemiz pür olsun eşk-i hasret ile sevdiğim
4. Çeşmimiz naķş-ı hayâliñ ile tenvîr edelim

esk-i hün-âlûd-ı dilden:

1. eşk-i hün-âlûd-ı dilden:-den

Terkib-bend 1

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüldeki kanlı gözyaşları.

37. Fiğân kim eşk-i hün-âlûd-ı dilden
38. 'Araķ-riz oldu ruhsâr-ı şetâret

esk-i hünin-i şevkı:

1. eşk-i hünin-i şevkı:-ı

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şevkten kanlı gözyaşı dökmek.

15. Ya'ni ebr-i nevâli rîzân et

16. Eşk-i hünin-i şevkı bârân et

esk-i hüninter-i çeşmim:

1. eşk-i hüninter-i çeşmim:-im

Gazel 282

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan ağlayan göz.

3. Nem kalır âb-ı revândan benim ey nür-ı başar
4. Eşk-i hüninter-i çeşmim gibi bir cü var mı

esk-i hün-pâş:

1. eşk-i hün-pâş:

Kaside 10

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşları.

19. Şâf-ı eşkim ola sütür-ı edâ
20. Eşk-i hün-pâş nokta-i hamrâ

esk-i revân:

1. eşk-i revân:

Diğer 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akan gözyaşı.

5. Firâķ-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revân
6. Pür etdi dâmen-i çeşmim gibi benim her câ

2. eşk-i revân:

Gazel 162

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akan gözyaşı.

3. Cemâl-i pâkiñe didem ederdî nezzâre
4. Nigâha olmasa eşk-i revân hemân mâni'

3. eşk-i revân:

Gazel 286

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akan gözyaşı.

5. Nola eşk-i revân deryâ gibi cûş u hurûş etse
6. Gamîñla fülk-i dil pâ-bend-i gird-âb-ı firâķ oldu

esk-i revânım:

1. eşk-i revânım:-im

Rûbai 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akan gözyaşı.

3. Gözden düşürüp eşk-i revânım gibi cânâ
4. Bu cevri baña görme revâ didelerinden

2. eşk-i revânım:-im

Gazel 281

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akan gözyaşı.

3. Olsam ne 'aceb eşk-i revânım gibi pâ-mâl
4. Gözden beni ol şüh-ı sitemkâre düşürdü

esk-i şādīvi:

1. eşk-i şādīvi:-yi

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk gözyaşı.

3. Eşk-i şādīvi eyleyip rīzān
4. Seyle döndür midādī ez-dil ü cān

esk-i ter:

1. eşk-i ter:

Gazel 245

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

7. Gill u gışdan eşk-i ter hālīs gerek bu sūqda
8. Kāle-i ümmid alınmaz nuqra-i ma'yüb ile

esk-i terimi:

1. eşk-i terimi:-im, -i

Gazel 281

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

1. Eşk-i terimi dīde rūh-ı yāre düşürdü
2. Üftādeliği şeb-nemi gülzāre düşürdü

esk-i terini:

1. eşk-i terini:-in, -i

Gazel 237

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı, sürekli olarak ağlayarak gözyaşı dökmek.

7. Eşk-i terini etmesin eksik hele 'āşık
8. Naḥl-i emelin dirse eger bārver olsun

esrāf:

1. eşrāfa:-a

Tarih 3

Mısra: 95

Ar. 1. Şerif'ler, şeref sahibi olan adamlar,

95. Nāme-i sulḥunu ibrāz edip eşrāfa
96. Yek-be-yek ḥarf-be-ḥarf eylediler istikrā

2. eşrāf:

Kaside 18

Mısra: 90

Ar. 1. Şerif'ler, şeref sahibi olan adamlar,

89. Devlet ü nām-ı Sikender ki hemīn olmadadır
90. Hāşıl-ı devlet-i pākīn nice eşrāf u fuḥūl

3. eşrāf:

Gazel 167

Mısra: 4

Ar. 1. Şerif'ler, şeref sahibi olan adamlar,

3. Bu çetr-i aḥzara geldi vü gitdi
4. Nice ḥayl-i kibār u nice eşrāf

esvāk eder:

1. eşvāk eder:-er

Diğer 9

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, arzu etmek.

49. Gāh ḥelvā bahānesin eşvāk

50. Eder idi bu zāra ḥulv-i mezāk

esvāk-ı neşāt-ı meyi:

1. eşvāk-ı neşāt-ı meyi:-i

Gazel 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap mutluluğunun isteği -şarabın verdiği keyif manasında-

7. Vā'iz eşvāk-ı neşāt-ı meyi olmuş münkir

8. Ele alsa getirirdi anı imāne ḳadeḥ

esvāk-ı senāsi:

1. eşvāk-ı senāsi:-sı

Kaside 7

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek mutluluğu || Hz. Muhammed'i övmenin

vermiş olduğu mutluluk.

53. Eşvāk-ı senāsi ile cānım

54. Cism-i dil-i nā-tüvāna şıgmaz

esvā:

1. eşvā:

Kaside 1

Mısra: 21

Ar. 1. Şeyler, mevcudat.

21. Cümle eşvā dilince bā-temcīd

22. Hālīk'ın Rāzık'ın eder tevḥīd

2. eşvā:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 211

Ar. 1. Şeyler, mevcudat.

211. Bunu bilmez mi yek-sere eşvā

212. Fazl-ı Hāḳḳ'a menūṭ ser-tā-pā

3. eşvā:

Kaside 5

Mısra: 4

Ar. 1. Şeyler, mevcudat.

3. Na't-i pākīn pes ü bālā eder işbāt seniñ

4. Vaşf eder zāt-ı şerīfīni ser-ā-pā eşvā

4. eşvāda:-da

Kaside 6

Mısra: 85

Ar. 1. Şeyler, mevcudat.

85. Eger eşvāda melḥūz olmasaydı zāt-ı zī-şānıñ

86. Ne ḳābil idi etmek nām peydā şem' ü pervāne

5. eşvā:

Kaside 8

Mısra: 170

Ar. 1. Şeyler, mevcudat.

169. Nedir ki cem' ola āteşle āb u ḥāk ü hevā

170. Ki birbirine bu eşvā bütün muğāyirdir

6. eşvā:

Gazel 89

Mısra: 10

Ar. 1. Şeyler, mevcudat.

9. Dünyede bir kendiyi mahsûs olan ta'bir ile
10. Cümle eşyâ Hâlik'in tevhid eder temcid eder

et:

1. **etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 10

Etmek, eylemek.

9. Güzel tarh eylemiş üstâd-ı kudret hâne-i câmî
10. Şeh-i 'aşka münâsib bir makâm-ı dil-güşâ etmiş

2. **etmedeydi:-me, -de, -ydi**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 106

Etmek, eylemek.

105. Kurş-ı simîn-i sipihr-i vâlâ
106. Etmedeydi yine 'arz-ı kâlâ

3. **etdiyse:-di, -yse**

Kaside 3

Mısra: 69

Etmek, eylemek.

69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen
70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden

4. **etmiş:-miş**

Tarih 8

Mısra: 15

Etmek, eylemek.

15. Bu gülzârî Hudâ etmiş mu'allim-hâne-i kudret
16. Gülistân'ın hikâyâtından oğur bülbülân evrâk

5. **etdiği:-dik, -i**

Kaside 8

Mısra: 198

Etmek, eylemek.

197. O 'arşagehde ki diller olup humâr-âlûd
198. Muqaddem etdiği şeyden vücûh-ı hâmidirdir

6. **etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 471

Etmek, eylemek.

471. Etdi sîne 'anâşırı güyâ
472. Çâr evrâk-ı nüshâ-i kübrâ

7. **etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 477

Etmek, eylemek.

477. Deheniñ hoşka-i beyân etdi
478. Nutq u ta'biri tercemân etdi

8. **etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 478

Etmek, eylemek.

477. Deheniñ hoşka-i beyân etdi
478. Nutq u ta'biri tercemân etdi

9. **eder:-er**

Kaside 12

Mısra: 48

Etmek, eylemek.

47. Tavâf ederdi o nûru melâ'ik ü ervâh
48. Eder degil iken ervâhımız bu hâkşûrî

10. **etdi:-di**

Kaside 12

Mısra: 149

Etmek, eylemek.

149. Sen ol şehenşeh-i râmûzsun ki Hâkğ etdi
150. Vücûd-ı pâkiñi esrâra râh-ı Çînür'î

11. **etmiş:-miş**

Kaside 18

Mısra: 63

Etmek, eylemek.

63. O imâm-ı hâkîñ etmiş nigehin şun'-ı Hudâ
64. Dosta ni'met ü a'dâsına seyf-i meslûl

12. **et:**

Tarih 22

Mısra: 15

Etmek, eylemek.

15. Üstüne vâcib olan ed'îye-i hayırñi et
16. Sâlimâ kilik-i kuşûr-âveri gel etme hacil

13. **ederse:-er, -se**

Kaside 23

Mısra: 16

Etmek, eylemek.

15. Hezârîñ şu'le-i âvâzını berd etdi efsürde
16. Bahâr eyler ederse âteş-i gülle müdâvâyı

14. **eder:-er**

Kaside 23

Mısra: 56

Etmek, eylemek.

55. Mezâk-ı neş'eye ger hükmü zehr-efşân-ı nehy olsa
56. Eder sühân-ı rûh âlüftegâna mevc-i şahbâyı

15. **etdi:-di**

Kaside 30

Mısra: 29

Etmek, eylemek.

29. Nizâm-ı 'adli gürg ü mişi hem-reh eyleyip etdi
30. Ser-â-pâ menkabet-hvânî dil-i a'lâ vü ednâyı

16. **etdiñ:-diñ**

Kaside 32

Mısra: 35

Etmek, eylemek.

35. Bende etdiñ o kadar cümle cihânyânî seniñ
36. Ey kerem-kân u himem-hüy u fazîlet-peymâ

17. **etmiş:-miş**

Kaside 33

Mısra: 11

Etmek, eylemek.

11. Etmiş ol dergehiñ Hudâ-yı mecîd
12. Hâkin iksîr-i püte-i ümmîd

18. **etdigin:-di, -gin**
Gazel 65
Mısra: 2
Etmek, eylemek.
1. Bî-keşânı nola ihlâk etse âlâm u keder
2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdigin noğşân eder
19. **etsin:-sin**
Gazel 90
Mısra: 6
Etmek, eylemek.
5. Zerrece incinmeziz vaz'ına biz ol âfetiñ
6. Bizlere neylerse etsin nâzeninim tâzedir
20. **etmez:-mez**
Gazel 120
Mısra: 4
Etmek, eylemek.
3. Ser-i zülfün gehî eyler perîşân geh nizâm üzre
4. Dil-i 'uşşâk-ı zâra cevri eder ol şüh hem etmez
21. **etmez:-mez**
Gazel 120
Mısra: 8
Etmek, eylemek.
7. Varır ağıyâra tenhâ bî-tekellüf lûtf eder gâhî
8. Recâ etsem o lûtfu ben garîbe et desem etmez
22. **etmez:-mez**
Gazel 129
Mısra: 6
Etmek, eylemek.
5. Ezelden böyledir kânûn-ı istîgnâ-fürüşî kim
6. Ederse bir zamân râğbet garîbe bir zamân etmez
23. **etmiş:-miş**
Gazel 153
Mısra: 4
Etmek, eylemek.
3. Ser-i engüşt-i redd ile dirîğ etme harîdâra
4. Hüdâ la'l-i lebiñ büstân-ı hüsne ter kirâs etmiş
24. **etme:-me**
Gazel 201
Mısra: 4
Etmek, eylemek.
3. Seni ben meclisimden dür etmem der idiñ baña
4. Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım
25. **edersen:-er, -señ**
Gazel 253
Mısra: 10
Etmek, eylemek.
9. Yakışmaz gayrı bir yerde eylemek ârâm ey Sâlim
10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cây-ı ferâğ eyle
26. **etsin:-sin**
Gazel 277
Mısra: 1
Etmek, eylemek.
1. Nigâh-ı merhâmet etmezse etsin 'âşık-ı zârı
2. O âhû-dîdeniñ etmez remîde şekl-i âzârı

27. **etdi:-di**
Gazel 284
Mısra: 6
Etmek, eylemek.
5. O meh-rû va'd-i vaşl etmişdi ammâ gamze-i cādû
6. Ne sihr etdiyse etdi 'ahd ü peymâni unutturdu

etbette:

1. **etbette:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 116
Kesinlikle, mutlaka.
115. Şağş-ı şirret çıkamaz divâna
116. Uğrar etbette o bir hicrâna
2. **etbette:**
Tesdis 2
Mısra: 8
Kesinlikle, mutlaka.
7. Ne deñlü setr-i râz etse dil-i ser-mest ü nâ-huşyâr
8. Yine etbette eyler anı bu süz u güdâz izhâr

etdiklerin bulur:

1. **etdiklerin bulur:-ur**
Gazel 265
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgilinin aşığa ettiği cefaların karşılığını görmesi.
7. Bakılmaz rüyuna hañdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cânân bize ammâ neden soñra

etdiklerini buldular:

1. **etdiklerini buldular:-du, -lar**
Tarih 24
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapılan yanlış bir hareket-tavrın karşılığını görmek.
43. Âhir amân-hvâh oldular etdiklerini buldular
44. Kal'ayı verip töldular şahrâlara bî-pâ vü ser

etfâl-i bâğı:

1. **etfâl-i bâğı:-ı**
Gazel 53
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bağın çocukları, bağda-bahçede yer alan unsurlar.
5. 'Aceb mişîr durur vâ'iz gibi bülbül de gülşende
6. Şeher etfâl-i bâğı nâlesiyle bî-dimâğ eyler

etfâl-i gülzâra:

1. **etfâl-i gülzâra:-a**
Kaside 34
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bahçedeki çiçekler.
21. Şovuk çaldırmasın deyü şeher etfâl-i gülzâra
22. Elinde şeb-nem ile süseniñ tığı mücellâdır

etfâl-i rûh:

1. **etfâl-i rûh:**
Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruhun çocukları.

1. Etfâl-i rûh kim suhanın mektebindedir
2. 'İlm-i haqîkat-i ezeli meksebindedir

etfâlin sühresi ola:

1. **etfâlin sühresi ola:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 184

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Ohumsuz bir sebepten- Çocukların maskarası

olmak, onların diline düşmek.

183. Yâd ederler işidip ahvâlin

184. Sühresi ola yolda etfâlin

etmek:

1. **etmek:**

Kaside 24

Mısra: 42

Yapmak, etmek.

41. Halka ikrâmını vaşf eylemege tâlib olan

42. Şu kadar ancak eder etmek olursa ta'bir

etrâf:

1. **etrâfımı:-ım, -i**

Tarih 17

Mısra: 103

Yanı, çevresi, kenarı.

103. Hâşılı teşhîn ü tebrîd etmede etrâfımı

104. Germ ü serdi 'âlemiñ çün tâli'-i nâdir-bihîn

2. **etrâfına:-ın, -a**

Kaside 18

Mısra: 68

Yanı, çevresi, kenarı.

67. Kef-i cüduyla anın dolmadadır baır-i muhîr

68. İnzimâm eylese etrâfına mecrâ-yı süyül

etrâfını aldı:

1. **etrâfını aldı:-dı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etrafını sarmak.

121. Çarh yakdı yine şem'-i kameri

122. Aldı etrâfını pervâneleri

2. **etrâfını aldı:-dı**

Kaside 5

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etrafını sarmak.

21. Aldı pervâneler etrâfını şem'-i mâhîn

22. Şaf-be-şaf leşker-i 'uşşâk nighbânâsâ

etvâr:

1. **etvârın:-ın**

Tahmis 3

Mısra: 22

Hal, tavır, durum.

21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bânî

22. Mihekk-i tecrübe ile cefâda etvârî

2. **etvâr:**

Lugaz 3

Mısra: 28

Hal, tavır, durum.

27. Ya'nî etdikçe böylece ref'târ

28. Burun ucuyla böylece etvâr

3. **etvârım:-ım**

Müfret 42

Mısra: 1

Hal, tavır, durum.

1. Bu bî-tâbâne etvârım benim 'afv eyle sultânım

2. Hevâ-yı kâkülün elbet perîşân eyler 'uşşâkı

4. **etvâr:-de**

Gazel 74

Mısra: 14

Hal, tavır, durum.

13. Nakıyy-i hadle düşer baht-ı zâr tâli'de

14. Tefe' 'ülümde de etvâr gayrı yüzdendir

ev:

1. **evine:-in, -e**

Kaside 5

Mısra: 31

Ev, mekân.

31. Ümmihânî evine vardı şitâbân Cibrîl

32. İştîyâkı o şehe eyledi 'arz u inhâ

2. **evinde:-in, -de**

Kaside 10

Mısra: 201

Ev, mekân.

201. Ümmi Ma'bed evinde Peygamber

202. Etdi bir güsfende hüsni-nâzâr

ev ednâ:

1. **ev ednâ:**

Kaside 5

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki yay aralığı kadar || "Yani iki yayın kabzası veya daha yakın oldu" anlamına gelen Necm suresi 9. ayetten alıntı yapılmıştır.

61. Şad hezârân hicâbı geçip ol şâh-ı cihân

62. Oldu menzilgehi ol pâdişehî ev ednâ

evâ'il:

1. **evâ'ilinde:-in, -de**

Kaside 8

Mısra: 33

Başlangıçlar.

33. Evâ'ilinde ederler mecâlisi tezyîn

34. Kibârîñ âyini hep maqdem-i evâ'hirdir

evâmir-i şeh-i fermân-revâ-yı hüsnüñdür:

1. **evâmir-i şeh-i fermân-revâ-yı hüsnüñdür:-dür-ün, -dür**

Gazel 64

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mevzusunda hüküm veren - hükmü geçen-sevgilinin emirleri.

7. Eden gedaları bende garîbi âzürde
8. Evâmîr-i şeh-i fermân-revâ-yı hüsnüfîdür

evc-i esrâr-ı ilâhî'ye:

1. **evc-i esrâr-ı ilâhî'ye:-ye**
Gazel 49
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlahi surların -bulunduğu- gökyüzü.
11. Hümâ-yı 'aql erişmez evc-i esrâr-ı İlâhî'ye
12. Niçün murğ-ı gönül bî-hüde dâmen der-miyân eyler

evc-i istiğnâda:

1. **evc-i istiğnâda:-da**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tokgözlülük, ihtiyaçsızlık zirvesi.
  19. Hümâsâ evc-i istiğnâda ol yâr
  20. Şabâveş bî-rahim ya'nî cefâkâr
2. **evc-i istiğnâda:-da**
Gazel 124
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tokgözlülük, ihtiyaçsızlık zirvesi.
  3. Evc-i istiğnâda pervâz eyler iken nâgehân
  4. Dâmgâh-ı kâkül-i dil-dâre düşdü gönülümüz

evc-i kusûruñda:

1. **evc-i kusûruñda:-uñ, -da**
Kaside 24
Mısra: 62
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarayların zirvesi.
61. Sâlimâ gayrı du'â vakti bedîdâr oldu
62. Yetişir evc-i kusûruñda bu tekşîr-i keşîr

evc-i makâm-ı 'ilm-i edvâre:

1. **evc-i makâm-ı 'ilm-i edvâre:**
Kaside 19
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın ilim makamlarının zirvesi.
37. Şabâya şeş kadem bir süllem olmuş târı tanbûruñ
38. Şu'ûda güyiyâ evc-i makâm-ı 'ilm-i edvâre

evhad:

1. **evhad:**
Kaside 8
Mısra: 173
Vahid, tek || Allah.
173. Vaḥîd ü Vâḥîd ü Evḥad Raḥîm ü Ferd ü Eḥad
174. Mecîd ü Ḥaḫḫ ü Şamed' dir ki zâtı Dâbir'dir

evhâm-ı kalem-revâna:

1. **evhâm-ı kalem-revâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıcı kalemlerin vehimleri || Yetenekli şairlerin sözleri.

5. Engüşt ü fem-i 'adîm-i mişli
6. Evhâm-ı kalem-revâna şığmaz

evhâm-ı muḥâsibâna:

1. **evhâm-ı muḥâsibâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hesapçı insanların evhamları.
33. Vâkıf olamaz bu sırâ kimse
34. Evhâm-ı muḥâsibâna şığmaz

evhâmına gelmez:

1. **evhâmına gelmez:-mez**
Tarih 2
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayal etmek, kuruntu yapmak.
25. Maḫdem-i âgâzesin güş eyleyelden bülbülüñ
26. Gelmez oldu gül ḥayâli hiç anıñ evhâmına

evkât:

1. **evkât:**
Lugaz 3
Mısra: 34
Ar. Vakt'lar, zamanlar.
  33. Artırır vaz'ımı yine kat kat
  34. Keşmekeşle geçer bütün evkât
2. **evkât:-ı**
Lugaz 4
Mısra: 13
Ar. Vakt'lar, zamanlar.
  13. İnzivâ üzere durur evkâtı
  14. Kimse bilmez ne durur lezzâtı
3. **evkâta:-a**
Kaside 15
Mısra: 78
Vakit, zaman || Kıyamet vakti.
  77. Beḫâñî Ḥaḫḫ ede vâ-beste matla'ı ḥaşre
  78. Resîde ola o evkâta müddet-i şevket
4. **evkâtı:-ı**
Gazel 127
Mısra: 3
Ar. Vakt'lar, zamanlar.
  3. Ḥasretle geçer 'âşıkın evkâtı ser-â-pâ
  4. Dil-berde vefâ 'âşıkâ bir çâre bulunmaz
5. **evkâtımız:-ımız**
Gazel 156
Mısra: 7
Ar. Vakt'lar, zamanlar.
  7. Sürür ile geçen evkâtımız kanı ey dil
  8. Pesend o demlere anda şafâ bilinmez imiş

evkât-ı kederde:

1. **evkât-ı kederde:-de**
Tedis 3
Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder vakitleri, üzüntüyle geçen zamanlar.

21. Bu evkât-ı kederde bu gâm-ı eyyâm-ı mâtemde
22. Kapanmışken baña bâb-ı telatüf bezm-i 'âlemde

evlâd:

1. **evlâdı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 139

Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.

139. Görür hârâb u perişân 'iyâl ü evlâdı
140. Ne dem ki hânemi fikr ü hayâl zâ'irdir

2. **evlâdıña:-ıñ, -a**

Kaside 11

Mısra: 17

Hız. Âdem'in evladı olarak bütün insanlık.

17. Yeter evlâdıña kalben teveccüh eylemek bir kez
18. Ümid oldur göre andan dil-i nâlân ihşânı

3. **evlâdımı:-ım, -ı**

Kaside 11

Mısra: 22

Hız. Âdem'in evladı olarak bütün insanlık.

21. Ki ya 'nî dest-gîr ola bize yarın Şafıyyu'llâh
22. Benim evlâdımı 'afv et diye ol mekrûmet kânı

4. **evlâd:**

Kaside 12

Mısra: 143

Hız. Âdem'in evladı olarak bütün insanlık.

143. Yapışsa zeyline şâyeste saf-be-saf evlâd
144. Görünce zâl-i felekden vehâmet-i zûrı

evliyâ:

1. **evliyâ:**

Kaside 8

Mısra: 46

Allah dostları, veliler.

45. Odur o nûr-ı başâr kim cihâda 'azm etse
46. Bile melâ'ike vü evliyâ 'asâkirdir

2. **evliyâ:**

Kaside 9

Mısra: 61

Allah dostları, veliler.

61. Anıñla evliyâ buldu kerâmet
62. Vücüdü 'âlemine oldu rahmet

evrâd:

1. **evrâdıña:-ım, -a**

Tarih 8

Mısra: 80

Her zaman söylenen, tekrarlanan sözler.

79. Halâyık mağdem-i pâkin anıñ güş etdiğinde hep
80. Du 'â-yı zâtın etdi her biri evrâdıña ilhâk

evrâd edip:

1. **evrâd edip:-ip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vird edinme, sürekli zikretme.

67. Nazm-ı pâkizemi edip evrâd

68. Sûbha-i mihrine eder ta'dâd

evrâk:

1. **evrâk:**

Tarih 8

Mısra: 16

Sayfalar.

15. Bu gülzârı Hudâ etmiş mu'allim-hâne-i kudret
16. Gülistân'ın hikâyâtından okur bülbülân evrâk

evrâk-ı nüsha-i kübrâ:

1. **evrâk-ı nüsha-i kübrâ:**

Kaside 10

Mısra: 472

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört büyük kitap.

471. Etdi sîne 'anâşırı güyâ
472. Çâr evrâk-ı nüsha-i kübrâ

evsâf:

1. **evsâfın:-ım**

Tarih 4

Mısra: 72

Vasıflar, özellikler.

71. Bu vâlâ câmi'-i bî-misliñ el-hâk
72. Ne mümkün eylemek evsâfın ihşâ

2. **evşâfı:-ı**

Kaside 4

Mısra: 38

Vasıflar, özellikler.

37. Ne ednâyım ki vasfında tekellüm-senc olur kilkim
38. Seniñ bir müyüñüñ evşâfı olmaz kâbil-i ihşâ

3. **evşâfın:-ıñ**

Kaside 6

Mısra: 89

Vasıflar, özellikler.

89. Eger hâlet-dih olmasa suhan mülküne evşâfın
90. Gâzel-senc olmaz idi Sâlim'asâ şem'ü pervâne

4. **evşâfı:-ı**

Kaside 7

Mısra: 10

Vasıflar, özellikler.

9. Anı nice vaşf eder bu hâme
10. Evşâfı o keç-dehâna şığmaz

5. **evşâfa:-a**

Diğer 8

Mısra: 39

Vasıflar, özellikler.

39. Verdi evşâfa zâtın ile şeref
40. Gayra eden 'avârîzini hâlef

6. **evşâf:**

Kaside 8

Mısra: 165

Vasıflar, özellikler.

165. O zât-ı baht ile kâ'im kadîmedir evşâf
166. Velî ki Vâşf-ı şânî'de hadş zâhirdir

7. evşâfın:-ın

Kaside 12

Mısra: 137

Vasıflar, özellikler.

137. Bu resme güş edicek sem‘-i pāk evşâfın

138. Qodu miyâne-i fikre bu raqq-ı menşürü

8. evşâfına:-ın, -a

Kaside 16

Mısra: 44

Vasıflar, özellikler.

43. Olmasa mekrümet ü lutfu eger cümleye ‘ām

44. Böyle evşâfına düşmezdi ser-â-pā bülbül

9. evşâfını:-ın, -ı

Kaside 16

Mısra: 57

Vasıflar, özellikler.

57. Ben de evşâfını zikr eyler iken hāme-i dil

58. Etdi bir nağmeye āgāze çü güyā bülbül

10. evşâfı:-ı

Kaside 18

Mısra: 62

Vasıflar, özellikler.

61. Şeh-i şāhān-ı felek-mertebe Sultān Ahmed

62. K’etmez evşâfı bu kevn içre nihāyāt kabül

11. evşâfın:-ın

Kaside 19

Mısra: 68

Vasıflar, özellikler.

67. Şehenşāh-ı memālik pādişāh-ı baħr ü ber k’etmiş

68. Bu güne şebt evşâfın cihān ser-levh-i rüzgāre

12. evşâfın:-ın

Tarih 23

Mısra: 5

Vasıflar, özellikler.

5. Ne mümkün Sālimā evşâfın ihşā eylemek kilkim

6. Zebānım ‘āciz olmuşdur genāsın etmede imlā

13. evşâfını:-ın, -ı

Kaside 29

Mısra: 9

Vasıflar, özellikler.

9. Böyle şebt eyledi evşâfını levh-i felege

10. Kātib-i çarh-ı huceste-eşer-i siħr-āver

14. evşâfın:-ın

Kaside 34

Mısra: 41

Vasıflar, özellikler.

41. Bu güne etmiş evşâfın müşemmat raqq-ı imlāya

42. Zebān-ı hāl ile her dem hezārān medh-pirādir

evşâf-ı ‘aşkı:

1. evşâf-ı ‘aşkı:-ı

Gazel 215

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın vasıfları, sıfatları, özellikleri.

9. Yazan evşâf-ı ‘aşkı nüşha-i ümmide ey Sālim

10. Eñ ednā hāletin ser-defter-i tūmār-ı hūş etsin

evşâf-ı hüsniñ:

1. evşâf-ı hüsniñ:-üñ

Tarih 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik vasıfları.

1. Mū degildir ‘arız olmuş ‘arız-ı dil-cūyuña

2. Kıl kalemle yazdılar evşâf-ı hüsniñ rūyuña

evşâf-ı şerif-i zātın:

1. evşâf-ı şerif-i zātın:-ın

Kaside 26

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek şahsın vasıfları.

21. Böyle şebt eylemiş evşâf-ı şerif-i zātın

22. Levha-i medhe debirān-ı sitāyiş-pirā

evşâf-ı şerifin:

1. evşâf-ı şerifin:-in

Kaside 25

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflı vasıflar.

13. Bu güne etdi evşâf-ı şerifin şafha-i çarha

14. Debir-i çarh-ı mu‘ciz-gü-yı zibende-edā imlā

evvel:

1. evvel:

Diğer 3

Mısra: 5

Önce.

5. Evvel ol Yūsuf-ı hüsniñ edelim istifsār

6. Tab‘-ı pākini anıñ hātırını istihbār

2. evvel:

Diğer 4

Mısra: 95

Önce.

95. Bundan evvel size manzūm mektūb

96. Hātem-i hicr ile mahtūm mektūb

3. evvel:

Kaside 8

Mısra: 31

Önce.

31. O nūr-ı pāk idi evvel olan hele mahtūk

32. Egerçi bi‘set-i pākı cihāna āhirdir

4. evveli:-i

Kaside 8

Mısra: 210

Önce.

209. Tezekkür etmeye mi kim cihān-ı fāniniñ

210. Egerçi evveli şihhat şoñu maqābirdir

5. evvel:

Diğer 9

Mısra: 119

Önce olan, önceki.

119. Bunu evvel müderrisin-i kirām
120. Eyü manşıb der idi cümle tamām

6. evvel:

Kaside 13
Mısra: 91
Önce.

91. Senden evvel çünkü ecdād-ı 'izāmından bu nām

92. Olmadı bir padişāha zīb-i tāt-ı ıştıfā

7. evvelde:-de

Kaside 15
Mısra: 3
Önce.

3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nāmı

4. Velik zātın ile oldu şöhret-i şevket

8. evvel:

Kaside 23
Mısra: 17
Önce.

17. Kanı pür-tāb iken mestāne evvel gögsü gürlerdi

18. 'Aceb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i garrāyı

9. evvel:

Kaside 23
Mısra: 79
Önce.

79. Bürüz etmezden evvel beyzadan sunkūr-ı şamşāmın

80. Baṭ-ı ervāḥ-ı a' dāya düşürdü şür-ı ğavgāyı

10. evvel:

Matla 57
Mısra: 2
Önce.

1. Ağlar hemişe 'āşık ḥatt-ı nigāra karşı

2. Bülbül nevālar eyler evvel bahāra karşı

11. evvel:

Gazel 166
Mısra: 3
Önce.

3. Evvel bize şunsun dediler cāmı raḳībān

4. Rindāna 'aceb lāzımedir tarḥ-ı tekellüf

evvel ile āhir:

1. evvel ile āhir:

Kaside 9
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başlangıç ve son, bütün zaman.

13. Olup pür-feyz andan hep muzāhir

14. Lisāna geldi evvel ile āhir

evvel kademde:

1. evvel kademde:-de

Tarih 4
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlk başta, ilk olarak.

19. Felātün 'āciz-i tedkik-i fikri

20. Hired evvel kademde nā-şikībā

evvel ü āhir:

1. evvel ü āhir:

Kaside 8
Mısra: 179
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlk ve son || Allah.

179. Ra'ūf-ı bātın u zāhir ve evvel ü āhir

180. Laṭif (u) Rāfi' ü Kāhir Şefik u Cābir'dir

2. evvel ü āhir:

Kaside 13
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başlangıç ve son.

5. Berzah-ı cāmi' ğibidir 'ālem-i şüret hele

6. Evvel ü āhir iki deryāya beñzer güyiyā

evvelā:

1. evvelā:

Tarih 3
Mısra: 117
Öncelikle, ilk olarak.

117. Evvelā çıktı donanma-yı hümāyün bahre

118. Çekdirip fırkateler tıldu be-her-cā deryā

2. evvelā:

Diğer 9
Mısra: 13
Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.

13. Evvelā ṭab'-ı pākiñi tekrār

14. Ederiz ez-derün istifsār

evvelin:

1. evvelin:

Tarih 3
Mısra: 5
Evvela, öncelikle.

5. Evvelin ḥarfı fütüvvet vasatı tāze haber

6. Āḥirin ḥarfı anıñ ser-suḥan-ı ḥamd ü ḡenā

2. evvelin:

Tarih 3
Mısra: 128
Evvela, öncelikle.

127. Bu taraftan da çıkıp 'asker-i islām taşra

128. Evvelin menzil olup anlara Dāvūd Paşa

3. evvelin:

Tarih 3
Mısra: 178
Evvela, öncelikle.

177. Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ

178. Evvelin ḥamlede olmuş idi yek-ser yağmā

4. evvelin:

Tarih 10
Mısra: 3
Evvela, öncelikle.

3. Evvelin nazra göründükde ḥatıñ

4. Mū mudur bilmege imkān olmaz

evvelin- 'aql:

1. evvelin- 'aql:

Kaside 20

Mısra: 21

İlk akıl || Allah.

21. Evvelin- 'aql ü s̄anī-i h̄ürşid
22. Aḥmed-i S̄alīs-i zafer-te' yid

evvelki:

1. evvelki:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 131

Önce olan, önceki.

131. Kanı evvelki zibiş ü 'unvān
132. Her kese ḥāline göre iḥsān

2. evvelki:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 136

Önce olan, önceki.

135. Kanı eş'āra ḥ'āhiş ü raġbet
136. Kanı evvelki bahşiş ü bereket

evzā':

1. evzā' 1:-1

Müfret 75

Mısra: 1

Haller, vaziyetler.

1. Zāhirde saña zāhidiñ evzā' ı yalandır
2. Ḥalvetde yüzün görse eger şabr edemezdi

evzā' -ı hodārā:

1. evzā' -ı hodārā:

Gazel 69

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini beġenme halleri.

3. Kimseler olmaz tevāzu' dan cihānda münkesir
4. Rüy-ı ḥandān ile evzā' -ı hodārā bir midir

ey:

1. ey:

Diġer 1

Mısra: 18

Far. Edat-ı nida.

17. Şorar iseñ bu zārī sulṭānım
18. Ey benim şeyḥ-i mekrümet-şānım

2. ey:

Diġer 1

Mısra: 25

Far. Edat-ı nida.

25. İşre-zā ey kerāmet-endişem
26. Ba' de-zā şeyḥ-i ma'rifet-pişem

3. ey:

Kaside 1

Mısra: 81

Far. Edat-ı nida.

81. Sen de ey dil nefice eyle ḥurūş
82. Ede tā baḥr-i qābiliyyet cūş

4. ey:

Kaside 1

Mısra: 115

Far. Edat-ı nida.

115. Bir ḳapunūñ ḳuluḳuz ey Sālīm
116. Nic' olur denmesin şaḳın ḥālim

5. ey:

Gazel 1

Mısra: 2

Far. Edat-ı nida.

1. Olalı fikr-i ruḥūñ gülşen-i şād-āb bana
2. Yok değil büyü vefa ey gül-i sir-āb bana

6. ey:

Gazel 1

Mısra: 10

Far. Edat-ı nida.

9. Ḥilḳatiñ cāmī' -i aḥlāḳ-ı ḥamīde olmak
10. Luṭf-ı Mevlā görürüy ey ḳaşı mihrāb bana

7. ey:

Tesdis 1

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Be-her-şeb yād edip āh etme ey dil kākül-i yāri
4. Cihānı bī-ḥuzūr etdiñ nedir bu nāle vü zārī

8. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 22

Far. Edat-ı nida.

21. Şādmān etdi vişālīñ bu dil-i nālānım
22. Luṭfūñ gördüm boyumca ey meh-i burc-ı behā

9. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Dirīġ ey ṭālī' -i bed-kār u bī-dād
2. Dil-i zārım ki bir kez etmediñ şād

10. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Dirīġ ey çarḥ-ı bed-evzā' u keç-rev
4. Ser-ā-ser etmediñ bu zāra imdād

11. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Dirīġ ey aḥter-i pes-pāye vü şüm
6. Ki saña i' timādım etdiñ ifsād

12. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Dirîg ey şu'le-i âh-ı sehergâh
8. Ki etdin hân ü mân-ı şabrı ber-bâd

13. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Dirîg ey ârzü-yı tab'-ı pür-ğam
10. Beni sū-yı ferahdan eylediñ yād

14. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Far. Edat-ı nida.

11. Dirîg ey nāle-i tab'-ı hāzīnim
12. Zebānım hiç etmez misiñ āzād

15. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Far. Edat-ı nida.

13. Dirîg ey feyzi-i da'vāt-ı sehergâh
14. Beni etmez misiñ 'ālemdē dil-şād

16. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Far. Edat-ı nida.

17. Fiğān ey rüzgār-ı kīne-pīrā
18. Beni etdiñ nedīm-i bezm-i sevdā

17. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Far. Edat-ı nida.

19. Fiğān ey düşmen-i ehl-i ma'ārif
20. Melālīm eylediñ efvün hayfā

18. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Far. Edat-ı nida.

21. Fiğān ey bā'is-i tekdīr-i hātūr
22. Baña ānīde olduñ hüzn-bahşā

19. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 23

Far. Edat-ı nida.

23. Fiğān ey tīz-dest-i kār-ı hasret
24. Tenim za'f ile etdiñ nālāsā

20. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 25

Far. Edat-ı nida.

25. Fiğān ey nāvek-endāz-ı dil-i zār
26. Nişān-ı tūr-i hier oldum ser-ā-pā

21. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 27

Far. Edat-ı nida.

27. Fiğān ey pençe-i şīr-i muşībet
28. Terahhūm etmediñ hiç baña kaṭ'ā

22. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 29

Far. Edat-ı nida.

29. Fiğān ey lūcce-i pey-der-pey-i ğam
30. Ğarīk-i baħr-i ğam oldum dirīgā

23. ey:

Tahmis 1

Mısra: 15

Far. Edat-ı nida.

15. Meded ey ğamzekār-ı nāz 'afv eyle haṭā etmiş
16. Erince mevsim-i 'işret çıkıp gül-geşt-i ezhāre

24. ey:

Tarih 2

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Bu dili zehr-āb-nūş olmağdan 'azl et ey göñül
6. Naşb-ı nefis etdi muḳadder çün anıñ ikrāmına

25. ey:

Tarih 2

Mısra: 11

Far. Edat-ı nida.

11. Ğayr-mağdem ey şey-i mülk-i şeycā'at merhabā
12. Ey eden bend Ḳahramān u Rüstem'i ibrāmına

26. ey:

Tarih 2

Mısra: 12

Far. Edat-ı nida.

11. Ğayr-mağdem ey şey-i mülk-i şeycā'at merhabā
12. Ey eden bend Ḳahramān u Rüstem'i ibrāmına

27. ey:

Gazel 2

Mısra: 11

Seslenme edatı.

11. Dü çeşmimden benim cān gibi ey Sālim nihān oldu
12. Ser-i zūlfünde murğ-ı dil edelden āşiyān peydā

28. ey:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Başla ey hāme-i mu'ciz-āşār
2. Etmeye rāz-ı derūnum izhār

29. ey:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Başla ey bülbul-i gülgār-ı suhan
4. Ser-güzeşt-i dil-i bī-çāremden

30. ey:

Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 5
Far. Edat-ı nida.
5. Başla ey tūti-i āyine-i sır
6. Etmege hālimi taqrir bir bir
31. ey:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 7
Far. Edat-ı nida.
7. Başla ey zib-nümā-yı nāme
8. Mācerā-yı dil-i pūr-ālāma
32. ey:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Başla ey kilk-i şarir-engiz sen
10. Bülbülāsā demege rāzımdan
33. ey:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 15
Far. Edat-ı nida.
15. Başla ey mādiḥ-i kākül rāza
16. Ne ise derd-i seriñ āgāza
34. ey:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 145
Far. Edat-ı nida.
145. Gūş etmekle şenāñ ey şeh-nāz
146. Göñlümü saña edip pāy-endāz
35. ey:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 157
Far. Edat-ı nida.
157. Sıkleti var ise ey ğonca-dehen
158. Göñlümü ğov kerem et kūyuñdan
36. ey:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 159
Far. Edat-ı nida.
159. Merḥamet et baña ey simin-ten
160. Hāzer et nāle vü efgānımdan
37. ey:
Tahmis 2
Mısra: 6
Far. Edat-ı nida.
5. Boynuma taqdı yine silsile-i sevdāyı
6. Dedi 'uşşākıñıñ ey meh kimisi bī-pervā
38. ey:
Tahmis 3
Mısra: 5
Far. Edat-ı nida.
5. Edāya kādır iseñ ey gönül hemān eyle
6. Cihānda dā'ireme gelmesin diyen noqşān
39. ey:
Tahmis 3

- Mısra: 19
Far. Edat-ı nida.
19. Bu imtinān ile luḫfūñ gerekmez ey gerdün
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinān eyle
40. ey:
Tarih 3
Mısra: 196
Far. Edat-ı nida.
195. Elçiler çıkdı düşüp pāy-ı semendine anıñ
196. El-amān dediler ey āşaf-ı pāk ü dānā
41. ey:
Tarih 3
Mısra: 215
Far. Edat-ı nida.
215. Ben de ey Sālim edip nuşret-i pāke tāriḥ
216. Eyledim dergeh-i luḫf u keremine inhā
42. ey:
Diğer 3
Mısra: 3
Far. Edat-ı nida.
3. Ey şeh-i Mısr-ı belāgat saña ez-cān ü derün
4. 'Arz-ı eşniyye eder bu dil-i ḥasret-efzün
43. ey:
Diğer 3
Mısra: 14
Far. Edat-ı nida.
13. Bi-kemālih yine bir müyuñu vaşf etmede dil
14. Olmaya ey şeh-i evreng-i melāḫat kābil
44. ey:
Diğer 3
Mısra: 16
Far. Edat-ı nida.
15. Ger şorarsañ ğam-ı hicrān ile aḫvāl-i dili
16. Ey birāder saña taqrir edeyim mā-ḫaşalı
45. ey:
Diğer 3
Mısra: 53
Far. Edat-ı nida.
53. Ey birāder dil-i maḫzün bu resme ya'nı
54. Oldu bī-şekk ü gümān bāğ-ı behiştin 'aynı
46. ey:
Diğer 3
Mısra: 82
Far. Edat-ı nida.
81. Naḫl-ı gül taḫt-ı revān olsa olurdu a'lā
82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyā
47. ey:
Diğer 3
Mısra: 94
Far. Edat-ı nida.
93. Vefḫ-ı kām üzre şafā zevḫ ile 'işret bunda
94. Ey birāder şeh-i ḫübān ile ülfet bunda
48. ey:
Diğer 3

- Mısra: **101**
Far. Edat-ı nida.
- 101.** Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur
102. Hâşılı âb u hevâsı hele ikrâr olunur
49. ey:
Diğer 3
Mısra: **107**
Far. Edat-ı nida.
- 107.** Ey birâder ferağ-efzâ hele Kâğıd-ğâne
108. İnkıbâzı giderir zevk verir insâne
50. ey:
Diğer 3
Mısra: **139**
Far. Edat-ı nida.
- 139.** Ey birâder dem-i 'aşına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mısr diyârında nazîrini gözüñ
51. ey:
Diğer 3
Mısra: **156**
Far. Edat-ı nida.
- 155.** 'Aybımı dâmen-i 'afviñ ile mestür eyle
156. Ey birâder kerem et bu dili mesrûr eyle
52. ey:
Kaside 3
Mısra: **27**
Far. Edat-ı nida.
- 27.** Seniñ envâ'-ı ihsânıñ ey nûr
28. Edâ-yı şükrü bir bir kanda olur
53. ey:
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **31**
Far. Edat-ı nida.
- 31.** Dedim ben aña ey ser-mâye-i cân
32. Su'âlim var cevâbın eyle ihsân
54. ey:
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **35**
Far. Edat-ı nida.
- 35.** Rehâvî nağmesi gibi ben ey yâr
36. Esirim kâfir-i âlâma her bâr
55. ey:
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **42**
Far. Edat-ı nida.
- 41.** Dedim 'aşkın eyüsi kangısıdır
42. Amân ey yâr-ı ğarım baña bildir
56. ey:
Matla 3
Mısra: **1**
Far. Edat-ı nida.
- 1.** Ey gözü şehlâ meded merdümlük eyle el-hazer
2. Eyleme hağ-bîn olan 'uşşâğ-ı zâra keç-nazar
57. ey:
Diğer 4

- Mısra: **51**
Far. Edat-ı nida.
- 51.** Ğıbbe-mâ ey şeh-i iklîm-i hüner
52. İğre-zâ ey meh-i revnağ-güster
58. ey:
Diğer 4
Mısra: **52**
Far. Edat-ı nida.
- 51.** Ğıbbe-mâ ey şeh-i iklîm-i hüner
52. İğre-zâ ey meh-i revnağ-güster
59. ey:
Diğer 4
Mısra: **73**
Far. Edat-ı nida.
- 73.** Ba'de-mâ ey şeh-i şeh-r-i ifzâl
74. Ğıbbe-zâ ey kamer-i burc-ı kemâl
60. ey:
Diğer 4
Mısra: **74**
Far. Edat-ı nida.
- 73.** Ba'de-mâ ey şeh-i şeh-r-i ifzâl
74. Ğıbbe-zâ ey kamer-i burc-ı kemâl
61. ey:
Diğer 4
Mısra: **81**
Far. Edat-ı nida.
- 81.** Ey birâder dilerim ben senden
82. Bûs edip dâmen-i beyti benden
62. ey:
Diğer 4
Mısra: **94**
Far. Edat-ı nida.
- 93.** İki mektûb-ı mağabbet-üslûb
94. Geldi ey yâr-i güzîn-i mergûb
63. ey:
Kaside 4
Mısra: **26**
Far. Edat-ı nida.
- 25.** Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce-i hağkâ
26. Eyâ ey ma'den-i luğf-ı amîm-i hazret-i Mevlâ
64. ey:
Tesdis 4
Mısra: **20**
Far. Edat-ı nida.
- 19.** Çin şehir gehvâre-i gül-bünden etdikde kıyâm
20. Eyler iseñ ey şabâ sen küy-ı dil-dâra hırâm
65. ey:
Tarih 5
Mısra: **1**
Far. Edat-ı nida.
- 1.** Bâreka'llâh ey vezîr-i ekrem-i re'fet-enîs
2. Zât-ı pâkiñ bağr-i elçâf içre bir dürr-i nefîs

66. ey:

Diğer 5

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. İsrē-zā ey birāderān-ı cemil

10. Şeb-çerāgān-ı leyle-i taḥşil

67. ey:

Diğer 5

Mısra: 19

Far. Edat-ı nida.

19. Buña ülfet denilmez ey dānā

20. Ülfet eyler görüſmemiz peydā

68. ey:

Kaside 5

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Olmadı sır nigāh-ı ruḥuñ ey meh felegin

8. Kāmeti olsa 'aceb mi ğam-ı hicriñle dü tā

69. ey:

Kaside 5

Mısra: 33

Far. Edat-ı nida.

33. Dedi ey māh-ı sipihr-i kerem-i ḥazret-i Ḥak

34. Cilvegāhiñ ne revādır ola rüy-ı ğabrā

70. ey:

Kaside 5

Mısra: 42

Far. Edat-ı nida.

41. Saña bir eşheb-i nā-dīde getirdim işte

42. Gel süvār ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nā

71. ey:

Kaside 5

Mısra: 84

Far. Edat-ı nida.

83. Dāverā pādīşehā ſefkat ü iḥsān-ġüherā

84. Ey olan menba'-ı luḥfu kerem ü cüd ü sehā

72. ey:

Müfret 5

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Baḥt olmayınca çanda varsaç ey Yūsuf-ſıfāt

2. Meclise elbette ſoḥbet baltası bir ḥar gelir

73. ey:

Tesdis 5

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Ey gül-i revnaç-fezā-yı gülsitān-ı ḥüsn ü ān

8. Dergehiñden olmasın biġāne böyle bendegān

74. ey:

Tesdis 5

Mısra: 13

Far. Edat-ı nida.

13. Luḥf ü iḥsān ü kerem kıl ey şeh-i 'ālī-himem

14. Geh telākī-i vişālīñ ile edip def'-i ğam

75. ey:

Tesdis 5

Mısra: 16

Far. Edat-ı nida.

15. Gel kudümüñ ile eyle ḥānemi bāġ-ı İrem

16. Ta'ne-i agyārdan etme ḥazer ey gonca-fem

76. ey:

Tesdis 5

Mısra: 19

Far. Edat-ı nida.

19. Ey Hümā-yı āſiyān-ı ḥüsn ü ān u zīb ü fer

20. Āſināya böyle biġāne revişden kıl ḥazer

77. ey:

Tesdis 5

Mısra: 22

Far. Edat-ı nida.

21. Geh nihānī müjde-i vaſluñla et def'-i keder

22. Böyle bil kim ḥāşılı ey verd-i gülzār-ı hüner

78. ey:

Kıt'a 5

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Dil-i ğamīnime ey çarḥ neden bu ġüne cefā

2. Ger imtiḥān ise kaşdıñ bu imtiḥān çoқdur

79. ey:

Diğer 6

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Ba'de-zā ey birāder-i 'ākil

10. İsrē-zā ey yegāne-i kāmīl

80. ey:

Diğer 6

Mısra: 10

Far. Edat-ı nida.

9. Ba'de-zā ey birāder-i 'ākil

10. İsrē-zā ey yegāne-i kāmīl

81. ey:

Tesdis 6

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Dirīġ ey dil bu gülzār-ı cihān-ı behcet-efzāda

8. Bahār-ı 'ömrümüz geçdi dahı dil 'aşқdan āzāde

82. ey:

Tesdis 6

Mısra: 20

Far. Edat-ı nida.

19. Netice olmayınca ḥüsnü gibi ḥulku müstaḥsen

20. Çapılma gördüġün her şüḥ-ı gül-ruḥsāra ey dil sen

83. ey:

Tesdis 6

Mısra: 34

Far. Edat-ı nida.

33. Tabî'at-gîr olup cevri etmese 'uşşâka ol âfet
34. Muhaşşal ey dil-i hasret-keş-i bî-tâb u bî-tâkât

84. ey:

Kıt'a 6

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Şad dirîğ ey cihân-ı fânî hayf
2. Hasret olduk o şâha 'âkıbeti

85. ey:

Kıt'a 6

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Ey öleydiñ seni koyup Ahmed
4. İhtiyâr etmez idi âhireti

86. ey:

Diğer 7

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Ba'de-mâ ey şeh-i taht-i behcet
6. Gıbbe-zâ ey meh-i burc-ı ülfet

87. ey:

Diğer 7

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Ba'de-mâ ey şeh-i taht-i behcet
6. Gıbbe-zâ ey meh-i burc-ı ülfet

88. ey:

Muamma 8

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Kadim lâm oldu ey sâkî dem-â-dem şun mey-i nâbî
2. Ayagın kesme meclisden habâbî gözlerim görsün

89. ey:

Rübai 8

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Gördükçe keder çarğdan ey Sâlim-i nâ-çâr
4. Sen dâmen-i teslime yapış olma mükedder

90. ey:

Diğer 8

Mısra: 56

Far. Edat-ı nida.

55. Ben de geldim kapuñ sultânım
56. Ey benim mihr-i burc-ı ihsânım

91. ey:

Matla 9

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Turra inmiş sâye şalmış ruhlarına ey gönül
2. Var o mâha geceñiz hayr ola güyun yâd kıl

92. ey:

Tarih 9

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Nola ayrılmazsa bir ân tal'atından hüsn ü ân
8. Hatt ile geldi hüsün ey nâzeninim küyuña

93. ey:

Rübai 9

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Ey Bâr-i Hudâ biz ki gürüh-ı ğurabâyız
2. Üftâdeleriz hâşılı muhtâc-ı 'atâyız

94. ey:

Gazel 9

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Yeñi başdan döşendim râh-ı 'aşka ey dil-i şeydâ
2. Hayâl-i yârime nola edersem cebhemi fersâ

95. ey:

Diğer 10

Mısra: 13

Far. Edat-ı nida.

13. Firâk-ı tal'atın ey ebrusu bize mihrâb
14. Şeb-i hayâlimi târik eder ise nola

96. ey:

Diğer 10

Mısra: 29

Far. Edat-ı nida.

29. Gönül mukârin-i hicrân olaldan ey meh-rû
30. Karîn-i baht-i siyâhım olup bütün dünyâ

97. ey:

Diğer 10

Mısra: 71

Far. Edat-ı nida.

71. Bilirseñ ey dil-i dâna benim de kadrimi sen
72. Seniñ de kadriñi berter ede hemişe Hudâ

98. ey:

Kaside 10

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Demdir ey hâme-i bihîn-ta'bir
2. Eyle na't-ı Muhammed'i taht-ı

99. ey:

Kaside 10

Mısra: 169

Far. Edat-ı nida.

169. Dedi ey çâre-sâz-ı her gamgîn
170. Nice demdir bu dil-şikest ü hazîn

100. ey:

Kaside 10

Mısra: 239

Far. Edat-ı nida.

239. Dedi ey şâh-ı mülket-i ma'nâ
240. Şeh-i fermân-revâ-yı ev ednâ

101. ey:

Kaside 10

- Mısra: 379
Far. Edat-ı nida.
379. Pâyına sürmeyen yüzün ey dil
380. Başdan ayağa cürm olur haqqā
102. ey:
Kaside 10
Mısra: 425
Far. Edat-ı nida.
425. Bārgāhında cümle ey Qayyüm
426. Nîk ü bed kâr u hâlimiz ma'lûm
103. ey:
Kaside 10
Mısra: 451
Far. Edat-ı nida.
451. Beni ey nefis eyleme tahdîş
452. Edeyim zâtuñı biraz teftîş
104. ey:
Kaside 10
Mısra: 491
Far. Edat-ı nida.
491. Görelim n'ışlediñ sen ey bî-zād
492. Mütecāsir ğarîb-i sifle-nihād
105. ey:
Gazel 10
Mısra: 10
Far. Edat-ı nida.
9. Sevād-ı fikr-i zülfûñ ile müjgānın niķāb etmiş
10. Siyeh-püşidedir sanma görüp ey 'āşık-ı şeydā
106. ey:
Gazel 10
Mısra: 11
Far. Edat-ı nida.
11. Nice demdir ki kıan aglar remedden çeşmim ey Sâlim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmege āyā
107. ey:
Kaside 11
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Elā ey cedd-i a'lā-yı gürüh-ı nev'-i insānî
2. Nebiyy-i aķdem-i şāfî Şafıyy-i Rabb-i Hānnānî
108. ey:
Gazel 11
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Nola murġ-ı dilim kıalsa ser-i zülfüñde ey sākî
10. Hābāb-ı sāġar-ı raşşān döker mestāneyim cānā
109. ey:
Tarih 12
Mısra: 24
Far. Edat-ı nida.
23. Şanma bî-hüde şarılmışdır çemen
24. Dāmen-i kühsāra ey dil cā-be-cā

110. ey:
Kaside 13
Mısra: 88
Far. Edat-ı nida.
87. Dāverā dānişverā dādār-ı çāker-perverā
88. Ey vücüduñ sāye-i Hāķ māye-i 'izz ü 'alā
111. ey:
Gazel 13
Mısra: 5
Seslenme edatı.
5. Şu rütbe mest-i nüş-ā-nüş etdiñ ey beni sākî
6. Kim oldu dide-i terden zemîn ü āsumān ğā'ib
112. ey:
Tarih 14
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Bu kaşr-ı cān-fezā-yı nükhet-ārānın hemîn ey dil
2. Dü çeşm-i hayreti pür-hüre eyler tarh-ı nā-yābı
113. ey:
Kıt'a 16
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Saña ey mäh-liķā şad dil ü cānım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek olduğum 'āşık çokdur
114. ey:
Kaside 16
Mısra: 52
Far. Edat-ı nida.
51. Dāver-i pādīşehā menba'-ı luţf u keremā
52. Ey olan dergehiñe bende-i ednā bülbül
115. ey:
Gazel 16
Mısra: 3
Far. Edat-ı nida.
3. Ārzü-yı gül-'izār u kākülünle ey perî
4. Göñlün egler bu dil-i āşüfte-hālîn rüz u şeb
116. ey:
Muamma 17
Mısra: 2
Far. Edat-ı nida.
1. Hübüt etdi hümā-yı dil lebin kaşd eyleyip cānā
2. Ne var ey fendi çok serv-i kadim āña kerem kılsañ
117. ey:
Tarih 17
Mısra: 52
Far. Edat-ı nida.
51. Müfti-i 'ālî-tebārā melce-i ehl-i dilā
52. Ey keremkār-ı mürüvvet-perver-i şadr-ı güzîn
118. ey:
Tarih 18
Mısra: 37
Far. Edat-ı nida.
37. O dem kim oldu hem-pister 'arūs-ı kām ile ey dil
38. Anı zann etme kim Zühre qarîn-i meh-cenāb oldu

119. ey:

Kaside 18

Mısra: 80

Far. Edat-ı nida.

79. Dāverā pādīşehā haşmet ü şevket-güherā

80. Ey olan her keremi hāvi-i aqtār-ı şümül

120. ey:

Muamma 19

Mısra: 2

Far. Edat-ı nida.

1. Ebruvānıñ baña biñ kez tır-i müjgān atmada

2. Taş olsa buña tākāt edemez ey seng-dil

121. ey:

Kaside 19

Mısra: 99

Far. Edat-ı nida.

99. Du ā hengāmıdır ğayrı yeter taşdı ey Sālim

100. Çemende başladı murgān-ı gülşen vird-i eşhāre

122. ey:

Gazel 19

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Ey nāle ğaraż 'arz-ı maħabbet ise yāre

10. Var sen de der-i dil-bere işbāt-ı vücūd et

123. ey:

Kaside 20

Mısra: 341

Far. Edat-ı nida.

341. Kālem-i huşküm ey şeh-i nā-yāb

342. Nem-i luftuñdur eyleyen şād-āb

124. ey:

Gazel 21

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Derūnumda benim ey aşk cā et

2. Kudūmuñla dile baħş-ı safā et

125. ey:

Gazel 21

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Derūn-ı Sālime ğāhī gel ey aşk

10. Kudūmuñla dile baħş-ı şafā et

126. ey:

Muamma 21

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Olurdum çarħ ile hem-pāye ey Sālim cihān içre

2. Dil-i me'lūf-ı şām-ı fırkate etse o meh teşrīf

127. ey:

Kaside 22

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Başla ey hāme-i güzide-suħan

2. Midħat-i pāk-i şadr-ı a'zamdan

128. ey:

Kaside 22

Mısra: 105

Far. Edat-ı nida.

105. Hāsılı ey vezīr-i pāk-nihād

106. 'Azl-i dūr u dırāzdan feryād

129. ey:

Kaside 22

Mısra: 129

Far. Edat-ı nida.

129. Yeter ey kilik-i ğod-fürüş-ı suħan

130. Hāzer eyle melāl-i sāmī 'adan

130. ey:

Kaside 22

Mısra: 135

Far. Edat-ı nida.

135. Sen de bir ğün edersin ey dil-i zār

136. Gül-i maħşūdu zīver-i destār

131. ey:

Kaside 22

Mısra: 137

Far. Edat-ı nida.

137. Hemān ey hāme-i sūtūde-edā

138. Dā imā kıl o zāta böyle du ā

132. ey:

Gazel 23

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Mebdē'-i aşl-ı vücūduñ iki kaṭre āb iken

6. Ğurre olma ey ğöñül şu üzre yoħ naḳşa sebāt

133. ey:

Tarih 24

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Ey hāme-i mu'ciz-eser meşşāta-i fażl u hüner

2. Aç dürc-i yāḳūt u ğüher çek rişteye lülü-yi ter

134. ey:

Tarih 24

Mısra: 39

Far. Edat-ı nida.

39. Birbirine vermiş hāzer ey rāfizī sad el-hāzer

40. Surħ-ı seri bu sünniler pancar biçer gibi biçer

135. ey:

Tarih 24

Mısra: 53

Far. Edat-ı nida.

53. Ey āfītāb-ı meh-serir ol şadr-ı Eflātūn-nażir

54. Olursa baña ger zahir bu tuħfe bir manşib deger

136. ey:

Kaside 24

Mısra: 50

Far. Edat-ı nida.

49. Dāverā dādgerā devlet ü haşmet-güherā

50. Ey olan vādi-i ferde şeh-i Dārā'ya nażir

137. ey:

Muamma 24

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Ne çekdim çille-i 'aşkıñ çekince ey kemân-ebrû
2. Muhaşşal sen kaşı yanın çekilmezmiş gam-ı hicri

138. ey:

Kaside 25

Mısra: 40

Far. Edat-ı nida.

39. Mekârim-perverâ şadrâ keremkârâ cihân-dârâ
40. Eyâ destür-ı ekrem ey kerîm-i mekrûmet-pîrâ

139. ey:

Kaside 25

Mısra: 48

Far. Edat-ı nida.

47. Hezâr ihlâş ile Sâlim du 'acıñ etmede her dem
48. Du 'â-yı zât-ı pâkiñ ile fâhr ey âsaf-ı dâñâ

140. ey:

Gazel 26

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Perîşân olmaga hâli dil-i âşüftenin her şeb
4. Hayâl-i kâkülün oldu seniñ ey dil-rübâ bâ 'is

141. ey:

Gazel 26

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Ederdim nañl-ı ümmîdi pür-evrâk-ı taleb ey dil
8. Olaydı meyve-i vaşl-ı dil-ârâya recâ bâ 'iş

142. ey:

Gazel 27

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ
6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sır olur mu hiç

143. ey:

Gazel 27

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Bî-hüde dökme dâne-i eşkiñi ey gönül
8. Vaşşî gazâl âdeme teşhîr olur mu hiç

144. ey:

Kaside 28

Mısra: 25

Far. Edat-ı nida.

25. Qand-i vaşfiñ ey 'azîz-i mısr-ı 'izz ü mekrûmet
26. Kim zebânım tûti-i âyine-i esrâr eder

145. ey:

Kaside 29

Mısra: 36

Far. Edat-ı nida.

35. Dâverâ dâdgerâ müfti-i 'âlî-güherâ

36. Ey olan vâdi-i efzalde fezâ 'il-perver

146. ey:

Gazel 29

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. 'Aceb mi ey Mesîhâ-dem bize rûh olsa her câ râh
2. Seniñ ruhsâr-ı 'âlû'l-'âliñ ile oldu hem-tâ râh

147. ey:

Kaside 30

Mısra: 103

Far. Edat-ı nida.

103. Hâzer et ey nihâl-i tâze gird-i bād-ı âhımdan
104. Dağı nev-restesin yıkma derûn-ı 'arş-peymâyı

148. ey:

Kaside 31

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Kendüñ ey hâme ser-âgâze müheyyâ eyle
2. İhtîşâşıñ o bihîn dergehe inhâ eyle

149. ey:

Kaside 31

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Lâlezâr-ı kâlemiñ peyk-i bahâr et ey dil
8. Gülsitân-ı suhanıñ şöyle muţarrâ eyle

150. ey:

Kaside 31

Mısra: 40

Far. Edat-ı nida.

39. Hücet-i fazlı müselleme ve 'aleyhi'l-fetvâ
40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı imzâ eyle

151. ey:

Kaside 31

Mısra: 46

Far. Edat-ı nida.

45. 'Arşa-i nazma hürâmân olup esb-i kâlemiñ
46. Vaqtidir ey dil 'inânın anıñ irhâ eyle

152. ey:

Kaside 31

Mısra: 70

Far. Edat-ı nida.

69. Tâb-âver olur elbette dil-i bî-tâba
70. Vaşf-ı pâkin hemân ey kîlk-i ter imlâ eyle

153. ey:

Kaside 31

Mısra: 73

Far. Edat-ı nida.

73. 'Arz-ı hâl eyle der-i lutfuna sen de ey dil
74. Kâm-cüy-ı keremi olduğun inbâ eyle

154. ey:

Kaside 32

Mısra: 36

Far. Edat-ı nida.

35. Bende etdiñ o kadar cümle cihānyāni seniñ
36. Ey kerem-kān u himem-ḥūy u fazīlet-peymā

155. ey:

Kaside 33

Mısra: 43

Far. Edat-ı nida.

43. Qalb-i āgāhīñ ey kerem-perver
44. Bilir ehl-i kemāli ser-tā-ser

156. ey:

Kaside 33

Mısra: 75

Far. Edat-ı nida.

75. Ey bihīn-şadr-ı mesned-i iclāl
76. Mevki'-ı inḥilāl-i her işkāl

157. ey:

Muamma 34

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Cemāle nice sīr olsun cihān mülkünde ey Sālim
2. O serve bir iki üç def'a bakmaq ile 'aşıklar

158. ey:

Gazel 35

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Bende-i efkendeñe ser-keşlik et tek kâ' ilim
8. Gayr ile şalınma ey serv-i ḥīrāmānım meded

159. ey:

Gazel 35

Mısra: 10

Far. Edat-ı nida.

9. Bī-ḥuzūr olmağla her dem nāle-i şeb-gīrden
10. Sālim'e etme 'itāb ey şūḥ-ı fettānım meded

160. ey:

Kaside 35

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Gele ey ḥāme-i gūyāter-i mu'ciz-āṣār
2. Bülbül-i revnaq-ı gülzār-ı suṭūr-ı eş'ār

161. ey:

Kaside 35

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Gele ey tūṭi-i āyine-i esrār-ı Ḥudā
4. Resm-i āgāzede murğ-ı seḫere hem-güftār

162. ey:

Kaside 35

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Gele ey zīb-nümā-yı varaq-ı şad pāre
6. Reh-ber-i sırr-ı suḫan nāzım-ı dürr-i şevvār

163. ey:

Kaside 35

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Gele ey bā'ış-i icād-ı fūnūn-ı şettā

8. Dāniş-i ma'ni-i erbāb-ı kemāle mi'yār

164. ey:

Kaside 35

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Gele ey vāsıta-i 'arz-ı merām-ı şu'arā
10. Tercemān-ı suḫan-ārā-yı 'arūs-ı efkār

165. ey:

Kaside 35

Mısra: 11

Far. Edat-ı nida.

11. Gele ey kātib-i feryād-ı ḡam-ı şubḥ-demī
12. Vāşıf-ı zīb ü bahā-yı ruḫ-ı āl-i dil-dār

166. ey:

Kaside 35

Mısra: 13

Far. Edat-ı nida.

13. Gele ey nükte-şinās-ı kalem-i revnak-bahş
14. Varaq-ı şā'ir-i pūr-ma'niye rūḫ-ı tūmār

167. ey:

Kaside 35

Mısra: 15

Far. Edat-ı nida.

15. Gele ey serv-i gülüstān-ı me'ānī vü beyān
16. Kāmet-i dil-ber-i mümtāz ile hem-refṭār

168. ey:

Kaside 35

Mısra: 17

Far. Edat-ı nida.

17. Gele ey reh-ber-i cüd u kerem-i Ḥātem-i Ṭay
18. Ḥānde-i ḡonca-i ümmīd-i dile ebr-i bahār

169. ey:

Kaside 35

Mısra: 19

Far. Edat-ı nida.

19. Gele ey ney-şeker-i ḫoḫka-i erbāb-ı kemāl
20. Kaşabū's-sebḫ-ı fezā-yı suḫan-ı āyine-dār

170. ey:

Kaside 35

Mısra: 21

Far. Edat-ı nida.

21. Gele ey zābiṭ-i aḫvāl-i sipāh-ı ezhān
22. Leşker-i gūy-ı hüner-pişe-i dehre ser-dār

171. ey:

Kaside 35

Mısra: 23

Far. Edat-ı nida.

23. Gele ey yār-i ḫayırkār-ı ḫayāl-i şu'arā
24. Şā'irān medḫine sen ez-dil ü cān ol der-kār

172. ey:

Kaside 35

Mısra: 61

Far. Edat-ı nida.

61. Çekilir mi ğam-ı gīsü-yı nigār ey Sālim
62. Çeker ancak anı 'āşık olan elbet nā-çār

173. ey:

Müfret 35

Mısra: 2

Far. Edat-ı nida.

1. Toymayan bir kez vişāle toymaya bir vech ile
2. Birde birdir ey şeh-i 'ālī-cenābım biñde bir

174. ey:

Gazel 36

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Nola erbāb-ı zikru'llāh olsa zinde ey Sālim
10. Tevānāyī-dih-i her nā-tevāndır ḥalkā-i tevḥīd

175. ey:

Müfret 39

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Miyān-ı dil-bere düşdü ḥayālim ey Sālim
2. Der-în miyāne ğarībem çü mışra'-ı tazmīn

176. ey:

Gazel 44

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Egerçi ḫālī'īñ şimdi riya burcunda dā'irdir
4. Döner bir gün seniñ de baḫtñ ey zāhid bu devrāndır

177. ey:

Gazel 45

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Cefā-yı yāre melūl olma ey gönül zirā
6. 'İtāb-ı ğamzesine i'tizār der-peydir

178. ey:

Gazel 47

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Baña geldikde neden böyle sūkūtuñ āyā
6. Yoḫsa ey şeyḫ du'ā bizlere isrāf mıdır

179. ey:

Gazel 47

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. 'Ayn-ı inşāf ile baḫ ey büt-i nev-reste hele
8. Böyle bir tāze ğazel vādi-i eslāf mıdır

180. ey:

Gazel 53

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Hücūm-ı ğamla ḥvāhiş kalmadı ṭab'imda ey Sālim
10. Ne meyl-i bāğ eder gönülüm ne ḥod gül-geşt-i rāğ eyler

181. ey:

Müfret 54

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Añip ol kākülü giryañ olup ey dil
2. Hemān kenāra şalın hevā da sünbülüdür

182. ey:

Müfret 58

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Toḫun ey bād-ı şabā zūlfüne luṭf et yāriñ
2. Ḥvāb-ı rāḫatda uyur yāri nezāketle uyar

183. ey:

Gazel 64

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Neden olurdu nümāyān olmasa efgān
6. Seni de gösteren ey meh nevā-yı ḥüsnuñdür

184. ey:

Matla 64

Mısra: 2

Far. Edat-ı nida.

1. Ğarībān-ı maḥabbetden nūvāzişkārñı kesme
2. Amān ey pādīşāh-ı mülk-i istiġnā amān eyle

185. ey:

Gazel 67

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Niyāz etmekte ey dil etme te'ḥīr
6. Ede şāyed dil-i dildāra te'şīr

186. ey:

Gazel 68

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Ḥazer ḫazer ki şaḫın rüzġārdan ey dil
4. Sitemleri bize her cā te'ākub üzre gelir

187. ey:

Gazel 68

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Niġāha ruḫşat olur mu o yāre ey Sālim
10. Sirişk-i dide-i bīnā te'ākub üzre gelir

188. ey:

Gazel 71

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu ğam-ḫāneme
6. Ey perī ammā ḥayālin ḫalbime her dem gelir

189. ey:

Gazel 72

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Olur muydu esir-i bend-i zūlfuñ ey perī ammā
4. O dāma murġ-ı dil meftūn olup bī-çāre düşmüştür

190. ey:

Gazel 75

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Hezār bülbül-i bāğ olsa eylemem rağbet
4. Bizim terānemiz ey gül enin-i 'uzletdir

191. ey:

Gazel 75

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Ğarīb olursa nola her edāsı ey Sālīm
10. Bu penç beyt-i ğazel bu zemīn-i 'uzletdir

192. ey:

Gazel 77

Mısra: 11

Far. Edat-ı nida.

11. 'Aceb mā'ildir esrār-ı derūnum keşfe ey Sālīm
12. Sırışkım dem-be-dem ol şūha nakl-i mā-cerā eyler

193. ey:

Gazel 78

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Kesilmez nāleden etmekle 'aşkından ferāgat dil
8. Fiğānı tā ezelden ey perī mu 'tādı kalmışdır

194. ey:

Gazel 82

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. O ğamzeden niĝeh-i luţf ümīdi ey Sālīm
10. Bakılssa 'aşıka 'ayn-ı ğaţā deĝil de nedir

195. ey:

Gazel 83

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Ğarķ eder fülk-i dilin baħr-i ğumūm-ı çarĝda
6. Rüzĝardan ol ki ey dil himmet ümmīdindedir

196. ey:

Gazel 84

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Nola endişe-i zülfü baňa ğoş gelse ey Sālīm
10. Bize āsüdelikten bir ğama düş olmamız yegdir

197. ey:

Gazel 86

Mısra: 15

Far. Edat-ı nida.

15. Tevekküldür medār-ı tesliyet ğam çekme ey Sālīm
16. Murād eylerse Mevlā bir ğedāyı bī-niyāz eyler

198. ey:

Gazel 90

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Ğülsitānım seyre çık ey serv-ķadd ü lāle-ĝad
4. Sīnede dāĝ-ı dil-i āteş-ķarīnım tāzedir

199. ey:

Gazel 91

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Yār baķmaz saňa ey dil āh-ı şeb-ĝiriñ nedir
2. Nāle te'sīr eylemez bī-hüde tekdiriñ nedir

200. ey:

Gazel 91

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Ğidmet etsem yār gelse der imişsiñ ĝāneme
4. Sen nesin ey 'aşıķ-ı küstāĝ tevkīriñ nedir

201. ey:

Gazel 91

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Āh-ı 'aşıķ deyü nāmīñ dilde olmuş dāstān
6. Biz de bīsek kim seniñ ey āh te'sīriñ nedir

202. ey:

Gazel 91

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Şāhbāz-ı evc-i 'aşķ-ı dil-berim dersīñ bana
8. Ey ĝönül söyle ser-i küyunda naĝcīriñ nedir

203. ey:

Gazel 91

Mısra: 10

Far. Edat-ı nida.

9. Sālīm-i zārī helāk etmek dilermiş ĝamzeler
10. Ey taḃīb-i 'aşķ bunda baňa tedbīriñ nedir

204. ey:-im, -den

Gazel 96

Mısra: 2

Far. Edat-ı nida.

1. İmtidād-ı ĝam kuşūr-ı re'y-i pākımden midir
2. Yoĝsa ey dil ol da baĝt-ı ĝvābnākımden midir

205. ey:

Gazel 96

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Meyl eder ĝāra ĝüle mihr eden elbet ey ĝönül
8. Yoĝsa ikrāmım benim āĝyāre bākımden midir

206. ey:

Gazel 99

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Ğarābāta var ey zāhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kāşānedir derler

207. ey:

Gazel 99

- Mısra: 10
Far. Edat-ı nida.
9. Sezâdır (yâ) kabûl ü yâ mü'eddî-i şe'âmet mi
10. Suhanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler
208. ey:
Gazel 100
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Bedin fikr eyleyip nîke kanâ'at eyle ey Sâlim
10. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâim almak ne mümkündür
209. ey:
Gazel 108
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Çeşm-i ğurbet-dîdeme düşmendir ey meh hvâblar
2. Dîdeme reşk etmede her şeb benim meh-tâblar
210. ey:
Gazel 109
Mısra: 5
Far. Edat-ı nida.
5. Ey dil çi sūd şimdi te'essüf eder iseñ
6. Derdâ ki kâdr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor
211. ey:
Gazel 117
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. O yâri hvâbda görmek dilersem ey Sâlim
10. Felek dü dîdeme hvâbı benim harâm eyler
212. ey:
Gazel 118
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Cefâ ederse de eyle tahammül ey Sâlim
10. O pür-cefâya derûnuñda çün mahabbet var
213. ey:
Gazel 120
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Ümid etmez hayât-ı cavidân-ı vaşlı ey Sâlim
10. Yerin bî-hüde 'âşık künc-i şahrâ-yı 'adem etmez
214. ey:
Gazel 121
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Cihân bâğında öyle dil-rübâ var mıdır ey Sâlim
10. K'anîñ meftûn u zârına ğam-ı bîm-i rakîb olmaz
215. ey:
Gazel 123
Mısra: 13
Far. Edat-ı nida.
13. K'alır şaff-ı ni'âl-i meclis-i 'irfânda ey Sâlim
14. O dil kim neşve-yâb-ı sāğar-ı ser-şâr-ı bâl olmaz

216. ey:
Gazel 127
Mısra: 8
Far. Edat-ı nida.
7. Bulmak nic' olur göñlünü kuyunda ğarîbân
8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz
217. ey:
Gazel 133
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Umma teşrîfini yâriñ şakın ey 'âşık-ı zâr
10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naḥvet gelmez
218. ey:
Gazel 140
Mısra: 5
Far. Edat-ı nida.
5. Ey nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet yeter cefâ
6. Bîsek seniñ yanînda nedir bir günâhımız
219. ey:
Gazel 141
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Dimâğ-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk ey Sâlim
10. Diyârımdan şabâ geldikçe büy-ı âşinâ gelmez
220. ey:
Gazel 142
Mısra: 7
Far. Edat-ı nida.
7. Muḥaşşal naḫşîñ ey nür-ı başar şaklar dü çeşminde
8. Ḥayâlîñ dîde-i 'âşıkda bâr-ı merdümek olmaz
221. ey:
Gazel 143
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Firkat-ı yâr ile ğam çekmeziz ey Sâlim hiç
10. Ülfet-ârâ-yı ğam-ı miḥnet-i hicrânız biz
222. ey:
Gazel 144
Mısra: 5
Far. Edat-ı nida.
5. Bülbülâsâ düşüp ey ğonca-dehen efgâna
6. Nağme-pîrâ-yı gülistân olarak öldük biz
223. ey:
Gazel 146
Mısra: 3
Far. Edat-ı nida.
3. Açılmam sen gül-i ra'nâsız ey ğonca bu gülsende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz
224. ey:
Gazel 146
Mısra: 6
Far. Edat-ı nida.
5. Kudümüñla sevindir 'âşık-ı zârı amân eyle
6. Ne yapsın künc-i ğamda bu göñül ey bî-amân sensiz

225. **ey:**
Gazel 147
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dār gerekmez
2. Dil-dādelere yār ile bāzār gerekmez
226. **ey:**
Gazel 147
Mısra: 7
Far. Edat-ı nida.
7. Bî-kayd-ı vişālîñ olalım ey şacı leylî
8. Āzāde-sere renciç-i efkār gerekmez
227. **ey:**
Gazel 148
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Olur elbette ey Sālīm bize bār-ı emel bir gün
10. Niyāz u nāleden ‘āşık olanlar ictināb etmez
228. **ey:**
Gazel 153
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Dirîğ ey meh seniñ ağyār mişliñ gül kıyās etmiş
2. Kıyāsı lîk bî-hūde degildir iktibās etmiş
229. **ey:**
Gazel 153
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Dili gördüm şarlımış kākül-i dil-dāra ey Sālīm
10. Benim için ser-i kūyunda ol da başka yās etmiş
230. **ey:**
Gazel 154
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Hemān sen misin ey Sālīm ğumūm-āver olan fikr et
10. Murādınca çanı ‘ālemda bir zevk u şafā sürmüş
231. **ey:**
Gazel 155
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Ne ‘ālem var cihānın gülşeninde böyle ey Sālīm
10. Temāşā-yı gülistāna tūtalım bir zamān olmuş
232. **ey:**
Gazel 156
Mısra: 7
Far. Edat-ı nida.
7. Sürür ile geçen evkātımız çanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafā bilinmez imiş
233. **ey:**
Gazel 157
Mısra: 3
Far. Edat-ı nida.
3. Piç ü tīb u cünbişin bî-hūde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i ‘āşıkā rağmen eder deryā rakış

234. **ey:**
Gazel 157
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Şādmān etdi peyām-ı vaşlı ey Sālīm beni
10. Etsek ifrāt-ı feraħdan biz nola her cā rakış
235. **ey:**
Gazel 158
Mısra: 5
Far. Edat-ı nida.
5. Ğamzelerden ğāfil olma ey dil-i ğüm-geşte-nām
6. Olsa biñ cānıñ eger kim el-ħazır olmaz ħalāş
236. **ey:**
Gazel 159
Mısra: 2
Far. Edat-ı nida.
1. Alan yek şemme bŷy-ı gül-‘izār-ı dil-rŷbādan feyz
2. Alır ey dil hezārān vech ile zevk u şafādan feyz
237. **ey:**
Gazel 159
Mısra: 8
Far. Edat-ı nida.
7. ‘Aceb mi bār-ı vaşlına el ermezse o ser-kışin
8. Alınmaz ħāşılı ey dil dıraħt-ı mŷntehādan feyz
238. **ey:**
Gazel 161
Mısra: 4
Far. Edat-ı nida.
3. Kadrim artarsa da sensiz bu fenā dŷnyāda
4. Olamam ey gül-i gülzār-ı tarāvet maħzŷz
239. **ey:**
Gazel 162
Mısra: 2
Far. Edat-ı nida.
1. Olursa harf-i vişāle cihān cihān māni
2. Ħayāle olmaz a ey şāħ-ı dil-sitān māni
240. **ey:**
Gazel 167
Mısra: 2
Far. Edat-ı nida.
1. Vŷcŷduñ yok yere gel etme itlāf
2. Yeter ey dil hevā inşāf inşāf
241. **ey:**
Gazel 172
Mısra: 4
Far. Edat-ı nida.
3. Naşib olur mu ki āyā görŷşmemiz Ħaħ’dan
4. Budur niyāzımız ey māh-ı dil-sitān ancak
242. **ey:**
Gazel 172
Mısra: 5
Far. Edat-ı nida.
5. Egerçi ğitdi dem-i vŷşlat ey kemān-ebri
6. Derŷnda kaldı şafāya yeri nişān ancak

243. **ey:**
Gazel 173
Mısra: 8
Far. Edat-ı nida.
7. Gözüm yaşını silsin dest-mâliyle deme cânân
8. Neden tâ böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muhâl olmak
244. **ey:**
Gazel 174
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Degildir cây-ı istiğrâb ey gönca bu 'âlemde
10. Bu gülşende saña 'âşık benim gibi hezâr olmak
245. **ey:**
Gazel 178
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Sensiz baña ey mihr-i cihân-süz Selanik
2. Hicrânîñ ile oldu hemân bir şeb-i târik
246. **ey:**
Gazel 180
Mısra: 7
Far. Edat-ı nida.
7. Gâv-ıtab'-ı zâhid etmez idi ta'n ey pîr-i mey
8. Anı da bizler gibi küyuñda irşâd eyleseñ
247. **ey:**
Gazel 180
Mısra: 9
Far. Edat-ı nida.
9. Bir hâlâvet bahş eder şî'riñden ey Sâlim suhan
10. Bellidir refârdan taklîd-i üstâd eyleseñ
248. **ey:**
Gazel 186
Mısra: 7
Far. Edat-ı nida.
7. Nazîriñ ey şeh-i hûn-rîz görmedik bir dem
8. Bu 'arşagehde hezârân tünd-ñü gördük
249. **ey:**
Gazel 187
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Dirîğ ey bî-vefâ zârîñ ferâmüş eylediñ gittiñ
2. Belâ tûfânını çeşiminde pür-cüş eylediñ gittiñ
250. **ey:**
Gazel 187
Mısra: 3
Far. Edat-ı nida.
3. Nedir sende bu te'sîr-i figân ey 'âşık-ı şeydâ
4. Hezârî bâğda nâleñle hâmûş eylediñ gittiñ
251. **ey:**
Gazel 187
Mısra: 10
Far. Edat-ı nida.
9. Bu ğurbet ellerinde kaldı Sâlim şormadıñ hâlin
10. Dirîğ ey bî-vefâ zârîñ ferâmüş eylediñ gittiñ

252. **ey:**
Gazel 188
Mısra: 4
Far. Edat-ı nida.
3. Ne gördüñ hâne-i ğammârdan varmak neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile hâlim ğarâb etmek
253. **ey:**
Gazel 189
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Ey murğ-ı şehër şabr edegör zağmına ğârîñ
2. 'Âşık geçinen sine gerer tîrine yârîñ
254. **ey:**
Gazel 191
Mısra: 3
Far. Edat-ı nida.
3. Gerd-i râh-ı yâri ey dil dîde-i pür-derde çek
4. Tütüyâ-yı ğâk-i pâyın çeşm-i ğam-perverde çek
255. **ey:**
Gazel 191
Mısra: 7
Far. Edat-ı nida.
7. Şöyle sür ey dil semend-i båd-pây-ı himmeti
8. Kim 'inân-ı ihtiyârîñ hâne-i dil-berde çek
256. **ey:**
Gazel 192
Mısra: 1
Far. Edat-ı nida.
1. Gülşen-i küy-ı bütân Bâğ-ı İrem'dir ey dil
2. Bülbülü 'âşık-ı pür-ğuşşa vü hemdir ey dil
257. **ey:**
Gazel 192
Mısra: 2
Far. Edat-ı nida.
1. Gülşen-i küy-ı bütân Bâğ-ı İrem'dir ey dil
2. Bülbülü 'âşık-ı pür-ğuşşa vü hemdir ey dil
258. **ey:**
Gazel 192
Mısra: 4
Far. Edat-ı nida.
3. K'o biraz câm-ı muşaffâyı yürütsün sâkî
4. Ne kâdarsa yine mey dâfi'-i ğamdır ey dil
259. **ey:**
Gazel 192
Mısra: 6
Far. Edat-ı nida.
5. Yüzünü görme gönül nâ-kes-i bed-ağlâkîñ
6. Hâtem'in şöhretiniñ vechi keremdir ey dil
260. **ey:**
Gazel 192
Mısra: 8
Far. Edat-ı nida.
7. Bâ'îş-i miñnet olur ol neyi müntec ğayrı
8. 'Aşrımızda kerem ummak katı kemdir ey dil

261. ey:

Gazel 192

Mısra: 10

Far. Edat-ı nida.

9. Sâlimâsâ taraf-ı şevka nigâh etmez hiç
10. Ol ki âlüde-i çirk-âb-ı elemdir ey dil

262. ey:

Gazel 193

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Ey şeh-i mülk-i bahâ vü nâzenin ü bî-bedel
2. Kişver-i hüsne haññ bir vech ile vermez hâlel

263. ey:

Gazel 193

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Varma dâ'im beyt-i ağıyâra meded ey bî-vefâ
10. Hânesine Sâlim-i üftâdeniñ gâhice gel

264. ey:

Gazel 206

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Böyle leb-tefsîde-i tâb-ı teb-i hicrân iken
4. Ey tabîb-i derd-i 'âşık sıhhat ümmîd eylemem

265. ey:

Gazel 208

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Ben ol çâh-ı zağanda olmuşum üftâde ey Sâlim
10. Ki görse reşk ederdi mâh-ı Ken'ân behcet-i Sâlim

266. ey:

Gazel 213

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Metâ'-ı nağd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem

267. ey:

Gazel 215

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Yazan evşâf-ı 'aşkı nüşâ-i ümmîde ey Sâlim
10. Eñ ednâ hâletın ser-defter-i tûmâr-ı hüş etsin

268. ey:

Gazel 218

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Derseñ ey dil o cefâ-pîşemizi râm olsun
2. Nağd-i hûn-âbe-i çeşmiñ ile ibrâm olsun

269. ey:

Gazel 218

Mısra: 10

Far. Edat-ı nida.

9. Gün yüzün göster eyâ kân-ı kerem Sâlimi'ñe
10. Nice bir şubhumuz ey mâh bizim şâm olsun

270. ey:

Gazel 219

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Hâyâl-i zülf-i hoş-büyuñ derünüm içre müşgâsâ
4. Ey âhü-dîde lutf et söyle mihmân olmasın n'olsun

271. ey:

Gazel 219

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Var iken ârzü-yı kâkülün gönülümde ey meh-rû
6. Be-her-şeb-tâ-seher bu dil perîşân olmasın n'olsun

272. ey:

Gazel 220

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Haber ver ey şabâ ol serv-kâmet 'azm-i bağ etmiş
4. Açılıñ çeşm-i nerkis gülşen içre hvâb-ı gafletden

273. ey:

Gazel 221

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey süzi
6. Cemâliñ şem'ine gönülüm edip pervâne neylersin

274. ey:

Gazel 221

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Dagıdıp kâkülün yarıñ perîşân etme lutf eyle
8. Benim ol rişte-i 'aklım çözüp ey şâne neylersin

275. ey:

Gazel 223

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Vefâya hâşılı bigâneyim bezm-i mağabbette
8. Gel ey cevr ü cefâ sen kim benim hem-ülfetim sensin

276. ey:

Gazel 225

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Câme-hvâba girmek olmaz sen şeh ile 'âşıkıñ
6. Penbeniñ âteşle oynu olmaz ey şüh-ı cihân

277. ey:

Gazel 226

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Ağlama ey dîde-i gam-dîde şabr et ağlama
4. Güldürür bir gün seni elbette giryân eyleyen

278. ey:

Gazel 227

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. El-ğazer mağrûr-ı câh-ı hüsün ü ân olma şakın
4. Ey benim derdim görüp de baña dermân etmeyen

279. ey:

Gazel 229

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Gâh rüyuñ gâh zülfüñ göster ey meh 'aşıkça
6. Rüz ü şeb sevdâ-yı zülfüñle perişân olmasın

280. ey:

Gazel 231

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Ğamze kuşandı tır-keşini işte gelmede
6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydâ silâhđan

281. ey:

Gazel 234

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Âmâde ol ki rıf'atıñ ardınca var zevâl
8. Ey dil esir-i devlet olup câha şâd olan

282. ey:

Gazel 238

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Siyeh-fâm eylediñ rüzum firâķ-ı zülf-i dil-berle
8. Seniñ de bu revişlerle yüzüñ ey baht ağ olsun

283. ey:

Gazel 239

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Ğamze eşkimle müjeñ ser-tiz edip ey mâh-rû
2. Kaşdı besbelli hisâr-ı câna etmekdir gülü

284. ey:

Gazel 239

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Sen de var seyr et hayâl-i rüy-ı yâri ey sirişk
6. Hep çekildi gülsitâna şimdi cûlar sũ-be-sũ

285. ey:

Gazel 241

Mısra: 11

Far. Edat-ı nida.

11. Miyânından ne mümkün dil-berin geçmeklik ey Sâlim
12. O vâdiden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu

286. ey:

Gazel 243

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Kâkülün sevdâsı ile Sâlim ey şirin-dehen
10. Kaş'a gâlibdir hezârân rütbe mecnûn olmada

287. ey:

Gazel 244

Mısra: 13

Far. Edat-ı nida.

13. Teselli bulmayan diller hücüm-ı gamdan ey Sâlim
14. Bulur 'azm eylese elbet tesellâ gülsitân içre

288. ey:

Gazel 247

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Ey bād-ı şabâ uğrar iseñ zülf-i nigâra
6. Luft eyle benim derd-i serimden haber eyle

289. ey:

Gazel 249

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Kapıldık zülfe ey dil tab'-ı Mecnûn'a selâm eyle
2. Alıp küyundaki feryadı hāmūna selâm eyle

290. ey:

Gazel 249

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Seyâhatkâr-ı mülketsin ser-â-ser kâkül-i yâri
8. Görürseñ ey gönül ol baht-ı vâruna selâm eyle

291. ey:

Gazel 249

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Yine üşkûfedâna eylediñ nezzâre ey Sâlim
10. Bu reñge reng edip rüyunda gül-güna selâm eyle

292. ey:

Gazel 253

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Şu rütbe nâliş ile ey hezâr-ı bî-nevâ sen kim
4. Çemende her gül-i nâzik-mizâcî bî-dimâğ eyle

293. ey:

Gazel 253

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Yakışmaz ğayrı bir yerde eylemek ârâm ey Sâlim
10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cây-ı ferâğ eyle

294. ey:

Gazel 254

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Doğru bak Sâlim-i zâra şakin ey mâh-liķâ
10. Gehi tatyib-i dil-i 'aşık-ı mehcür eyle

295. ey:

Gazel 255

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Gel ey gül neş'e-i meyle 'izârınñ âl al etme
2. Dil-i maħmür-ı 'aşkınñ bülbül-i âşüfte-hâl etme

296. ey:

Gazel 257

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Gel ey muṭṭrib maḳām-ı dil-keş-i ṭanbūrdan başla
2. Ser-āheng eyle ammā beste-i māhūrdan başla

297. ey:

Gazel 257

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Merāmın nāz ise ey baḥt-ı nā-rāmım kusūr etme
6. Kitāb-ı naḥveti ol ḥüsnüne maḡrūrdan başla

298. ey:

Gazel 257

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. ‘İlāc-ı bür’-i sâ‘a ister iseñ ḥüzn ü ekdāra
8. Hemān ey dil şafā-yı sāḡar-ı billūrdan başla

299. ey:

Gazel 258

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Yeter ey lāle-ḥad dāḡ-ı derūnum pārelendirme
2. Oñulmaz zaḥmımı hicriñle yine yārelendirme

300. ey:

Gazel 259

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Ne luṭfuñdan seniñ memnūnuñum ey bī-vefā söyle
2. Ne şādān etdiḡiñ vardır beni ey pūr-cefā söyle

301. ey:

Gazel 259

Mısra: 2

Far. Edat-ı nida.

1. Ne luṭfuñdan seniñ memnūnuñum ey bī-vefā söyle
2. Ne şādān etdiḡiñ vardır beni ey pūr-cefā söyle

302. ey:

Gazel 259

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Terahḥum eyleye şāyed yoluñ düşdükte cānāna
4. Benim ḥāl-i perişānım kerem kıl ey şabā söyle

303. ey:

Gazel 259

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Yeter ḳaldıñ gel ey dil dāmḡāh-ı zūlf-i dil-berde
6. Ḥavādişden ne var zūlf-i dil-ārāda baña söyle

304. ey:

Gazel 259

Mısra: 8

Far. Edat-ı nida.

7. Neden böyle açılmaz ḡoncaveş ol fem baña luṭf et
8. Açıl rāz-ı derūnuñ şaḳlama ey meh-liḳā söyle

305. ey:

Gazel 262

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Dil-i ‘aşḳ-āşināña kıydı ḡayfā ḡamze-i fettān
4. Niḡāh-endāz-ı raḡm ol baña ey biḡāne düşdükke

306. ey:

Gazel 268

Mısra: 11

Far. Edat-ı nida.

11. Hemişe ṭālī‘iñe lev m ederler ey Sālim
12. Belāya uğramış ehl-i suḡan sitāre ile

307. ey:

Gazel 269

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Ne ḳuşdur bülbül ey ḡonca bizimle nālede bir mi
4. Öte ṭursun hele bizden hezāriñ bezm-i ḡüşşende

308. ey:

Gazel 269

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Bizi yoklardı ey Sālim nicetsin neylesin ammā
10. Urulmuş zūlf-i pūr-ḡamda dil-i āvāre biñ bende

309. ey:

Gazel 271

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Bu baḥt-ı nā-sitāyişḳārdan ‘ālemde ey Sālim
10. Tekellūf ber-ṭaraf ḡālīm yamān olmaḳda gitdikçe

310. ey:

Gazel 272

Mısra: 4

Far. Edat-ı nida.

3. Dil esir-i kāfir-i zūlfündür āzād eyleyip
4. Bir ḡevāb et sen de ey mekkāre Allāh ‘aşḳına

311. ey:

Gazel 272

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Ḥaste-i hicrāniñ oldum ey ṭabībim bī-kesim
8. Gel devā eyle dil-i bīmāre Allāh ‘aşḳına

312. ey:

Gazel 272

Mısra: 9

Far. Edat-ı nida.

9. Ey şabā ḡikmet-şinās-ı ḡātır-ı ‘uşşāksın
10. Derd-i dilden bir ḡaber ver yāre Allāh ‘aşḳına

313. ey:

Gazel 273

Mısra: 15

Far. Edat-ı nida.

15. ḡeş edip kān-ı ḡayālī yine biz ey Sālim
16. Böyle bir tāze zemīn ḡösterelim yārāne

314. ey:

Gazel 278

Mısra: 11

Far. Edat-ı nida.

11. Bir peyām almağa imkân mı var ey Sâlim
12. Varamaz dergehine kimse şabâdan gayrı

315. ey:

Gazel 279

Mısra: 7

Far. Edat-ı nida.

7. Olaldan 'aşkıña dil müşteri ey hıvâce-i naḥvet
8. Baña hep müfte şatdırdı metâ'-ı şabr u sāmânı

316. ey:

Gazel 282

Mısra: 3

Far. Edat-ı nida.

3. Nem kalır âb-ı revândan benim ey nūr-ı başar
4. Eşk-i ḥüninter-i çeşmim gibi bir cū var mı

317. ey:

Gazel 282

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Nazar et 'âleme ey teşne-i feyz-i ümmid
6. Çeşmesâr-ı kereminde bir içim şu var mı

318. ey:

Gazel 283

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. Mâni'-i seyr-i cemâl olmasañ ey ḥvâb gözüm
6. Merdüm-i didede eşkimle seni besler idi

319. ey:

Gazel 285

Mısra: 14

Far. Edat-ı nida.

13. Āsumâna eyledi peyveste âh u zârımı
14. Şehr-i İstanbul'un ey Sâlim melek-simâları

320. ey:

Gazel 289

Mısra: 5

Far. Edat-ı nida.

5. O şūha söyle niyâzım benim meded ey âh
6. Gönül kudümünü ister gelir mi gelmez mi

321. ey:

Gazel 293

Mısra: 1

Far. Edat-ı nida.

1. Ey kemân-ebürü yapardıñ ḥâtır-ı vîrânımı
2. Saña naql etsem neler çekdim dem-i hicrânımı

322. ey:

Gazel 293

Mısra: 6

Far. Edat-ı nida.

5. Dâğ-ber-dil olur idiñ ḥüsnüne şad reşk ile
6. Ey kamer seyr eyleseñ ger behcet-i cānânımı

323. ey:

Gazel 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Far. Edat-ı nida.

7. Sırr-ı mevtü'dan eger olduñsa āgâh ey gönül
8. Zulmet-i zâtiñda bulduñ şübhesiz âb-ı ḥayât

evâ:

1. eyâ:

Tarih 1

Mısra: 90

Ar. Far. Edat-ı nida.

89. Keremkârâ ḥıdıvâ pâdişâhâ
90. Eyâ zâti cihâna lutf-ı bî-çün

2. eyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 81

Ar. Far. Edat-ı nida.

81. Eyâ müjgâni câna dâl ḥançer
82. Nigâhi 'aşıkâna dâl ḥançer

3. eyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 83

Ar. Far. Edat-ı nida.

83. Eyâ mağlûb-ı istiğnâ-yı ğamze
84. Be-her nâzi cihâna dâl ḥançer

4. eyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 85

Ar. Far. Edat-ı nida.

85. Eyâ pür-çin-i ebrü-yı ğarîbân
86. Heme vaz'ı dilâna dâl ḥançer

5. eyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 87

Ar. Far. Edat-ı nida.

87. Eyâ engüşt-hilâl-i dest-i pâki
88. Hemîşe bendegâna dâl ḥançer

6. eyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 89

Ar. Far. Edat-ı nida.

89. Eyâ zülf-i ḥamı bî-kayd u pervâ
90. Hemîn üftâdegâna dâl ḥançer

7. eyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 91

Ar. Far. Edat-ı nida.

91. Eyâ cellâd-ı çeşm-i ḥün-feşânî
92. Dilâna râyegâna dâl ḥançer

8. eyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 93

Ar. Far. Edat-ı nida.

93. Eyâ her üstüḥvân-ı Sâlimâ'ya
94. Ğarîm ü bî-bahâne dâl ḥançer

9. eyā:

Kaside 2

Mısra: 82

Ar. Far. Edat-ı nida.

81. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ

82. Eyâ şefkat-resân-ı ehl-i belvâ

10. eyā:

Tahmis 2

Mısra: 13

Ar. Far. Edat-ı nida.

13. Serdi-i bād-ı firâkıñla eyâ cān-ı cihān

14. Eylerim cūy gibi eşk-i firāvānı revān

11. eyā:

Tarih 3

Mısra: 198

Ar. Far. Edat-ı nida.

197. Dediler kim kuluñuz bizleri āzād eyle

198. Haddimiz bildik eyâ āşaf-ı ihsān-bahşā

12. eyā:

Kaside 3

Mısra: 17

Ar. Far. Edat-ı nida.

17. Baña etdiñ eyâ luţfu firāvān

18. Cemî'-i 'uzvumu ser-cümle ihsān

13. eyā:

Kaside 4

Mısra: 26

Ar. Far. Edat-ı nida.

25. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce-i halkā

26. Eyâ ey ma'den-i luţf-ı 'amîm-i hazret-i Mevlâ

14. eyā:

Kaside 6

Mısra: 78

Ar. Far. Edat-ı nida.

77. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce'-i halkā

78. Eyâ feyziñle olan hâlet-efzâ şem'ü pervâne

15. eyā:

Tarih 8

Mısra: 60

Ar. Far. Edat-ı nida.

59. Vezîr-i ma'delet-bahşā keremkārā cihān-dārā

60. Eyâ zāt-ı kerîmü'ş-şānı nūr-ı dide-i āfāk

16. eyā:

Kaside 12

Mısra: 148

Ar. Far. Edat-ı nida.

147. Nebiyy-i akdem-i ba'sā şefîk-ı evlādā

148. Eyâ cenāb-ı Hüdā'nıñ Resül-i meşhūrı

17. eyā:

Kaside 14

Mısra: 27

Ar. Far. Edat-ı nida.

27. Eyâ sultān-ı 'ālem fahr-i şāhān

28. Vücüduñ oldu halkā luţf-ı Rahmān

18. eyā:

Kaside 15

Mısra: 1

Ar. Far. Edat-ı nida.

1. Eyâ şehenşeh-i evreng-i mülket-i şevket

2. Seniñledir bu cihān içre şevket-i şevket

19. eyā:

Kaside 15

Mısra: 31

Ar. Far. Edat-ı nida.

31. Eyâ şehenşeh-i 'ālî-neseb vücüduñdur

32. Veren şehāmete qadr-i celādet-i şevket

20. eyā:

Kaside 15

Mısra: 68

Ar. Far. Edat-ı nida.

67. Şehenşeh-i 'azamet-güsterā bihîn-qadrā

68. Eyâ vücüduña vā-beste devlet-i şevket

21. eyā:

Kaside 23

Mısra: 72

Ar. Far. Edat-ı nida.

71. Hüdîv-i kām-bahşā āfîtāb-ı āsumān-raşşā

72. Eyâ āyîn-tırāz-ı rāh u resm-i 'ālem-ārāyî

22. eyā:

Kaside 25

Mısra: 40

Ar. Far. Edat-ı nida.

39. Mekārim-perverā şadrā keremkārā cihān-dārā

40. Eyâ destür-ı ekrem ey kerîm-i mekrümet-pirā

23. eyā:

Kaside 29

Mısra: 41

Ar. Far. Edat-ı nida.

41. Öyle bir zāt-ı mükerremsin eyâ kân-ı kerem

42. Oldu ser-cümle cihānyāna vücüduñ mefhar

24. eyā:

Kaside 29

Mısra: 49

Ar. Far. Edat-ı nida.

49. Ben o şad-şevk u sürür ile eyâ kân-ı kerem

50. Eyledim gerçi şıfâtında kelāmım berter

25. eyā:

Gazel 35

Mısra: 6

Ar. Far. Edat-ı nida.

5. Zümre-i üftādegān-ı 'aşkı esb-i miñnete

6. Pây-māl etme eyâ aşub-ı devrānım meded

26. eyā:

Gazel 161

Mısra: 8

Ar. Far. Edat-ı nida.

7. Kesmeyinde ayağıñ kürsi-i ifrātından

8. Olamam senden eyâ vā'iz-i nekbet mahzüz

27. eyā:

Gazel 218

Mısra: 9

Ar. Far. Edat-ı nida.

9. Gün yüzün göster eyā kân-ı kerem Sâlimi'ne

10. Nice bir şubhumuz ey mâh bizim şâm olsun

28. eyā:

Gazel 254

Mısra: 7

Seslenme edati, ey.

7. Sen şeh-i taht-ı melâhatsin eyā şâh-ı hüsn

8. Şaff-ı ağyârı meded tu' me-i sâfir eyle

29. eyā:

Gazel 258

Mısra: 5

Ar. Far. Edat-ı nida.

5. Eyā şebâz-ı evc-i hüsn ü ân çengâl-i hicriñle

6. Kebüterveş dil-i bî-bâlimi âvârelendirme

30. eyā:

Gazel 273

Mısra: 11

Ar. Far. Edat-ı nida.

11. Kendi kendimden eyā şüh-ı cihânım geçdim

12. Düşeli gâ' ile-i dağdağa-i hicrâne

eyle:

1. eylemiş:-miş

Tarih 1

Mısra: 80

Etmek, yapmak.

79. Nefâz-ı emr-i 'âlisin cihânda

80. Şu rütbe eylemiş Mevlâ-yı bî-çün

2. eylesin:-sin

Tesdis 2

Mısra: 16

Etmek, yapmak.

15. Bî-hamdı'llâh ki 'uşşâkı içinde ben de ma'düdü

16. Ne deñlü cev erderse eylesin ben yine hoşnüdüm

3. eyle:

Tahmis 3

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

5. Edâya kâdir iseñ ey gönül hemân eyle

6. Cihânda dâ'ireme gelmesin diyen noşşân

4. eyle:

Kaside 9

Mısra: 86

Etmek, yapmak.

85. Baña luţfuñ o demde reh-ber eyle

86. Maķâmım tarf-ı cüy-ı Kevşer eyle

5. eyler:-r

Kaside 10

Mısra: 227

Etmek, yapmak.

227. Hudebiyye gazâsın eyler iken

228. Cereyân etdi mâ' benânından

6. eyledi:-di

Kaside 10

Mısra: 479

Etmek, yapmak.

479. Sineñi eyledi hâzîne-i nür

480. Kalb-i pâkiñ defîn-i genc-i umür

7. eyleseñ:-señ

Diğer 11

Mısra: 110

Etmek, yapmak.

109. Bir hümâyün-maķâla serversin

110. Şâh-nâz eyleseñ muķayyersiñ

8. eyledi:-di

Kaside 12

Mısra: 32

Yapmak, etmek || Yaratmak.

31. Bu keffe etdi hâzîz-i esâs-ı dehre nüzül

32. O keffe eyledi Mi'râc-ı Beyt-i Ma'mûr'ı

9. eyledi:-di

Kaside 12

Mısra: 33

Etmek, yapmak.

33. O nûru eyledi mir'ât-ı 'âlem-i ceberût

34. Göründü her şuveriñ hep vücüh-ı mestûri

10. eylerim:-r, -im

Kaside 12

Mısra: 187

Etmek, yapmak.

187. Miyân-ı âteş-i firķatde eylerim her şeb

188. Daķıķa-perveriş-i şan 'at-i semendûri

11. eyledi:-di

Kaside 16

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

3. Çâk çâk olmağa çok kalmadı idi gonca

4. Hele elhânı ile eyledi güyâ bülbül

12. eyler:-r

Kaside 23

Mısra: 98

Etmek, yapmak.

97. Nigeħ-dârî-i fikr-i gerden-i kâfûr-ı dil-dâra

98. Gönül bir fûlful eyler dâne-i hâl-i süveydâyı

13. eyler:-r

Kaside 28

Mısra: 36

Etmek, yapmak.

35. Saķf-ı beyt-i cûda kim mi'mâr-ı himmet çarķda

36. Eyler ise naħl-i luţfundan anıñ pâlâr eder

14. eyler:-r

Kaside 29

Mısra: 48

Etmek, yapmak.

47. O kadar etmede ser-cümle cihân medhiñ kim

48. Her kimi gördüm ise vaşf-ı şerifiñ eyler

15. **eyle:**
Kaside 31
Mısra: 18
Etmek, yapmak.
17. Dil-güşâ mihr-i dıraşşân gibi şad ma'nâyı
18. Revnağ-ı gülşen-i güftâr-ı dilâsâ eyle
16. **eyle:**
Kaside 31
Mısra: 96
Etmek, yapmak.
95. Kible-i maşad edip dergeh-i 'âlî-şânın
96. Dâ'imâ mülteşem ü merci '-i dünyâ eyle
17. **eylemiş:-miş**
Kaside 33
Mısra: 7
Etmek, yapmak.
7. Zâtını eylemiş anîñ Mennân
8. Kible-i ihtiyâc-ı nâ-kâmân
18. **eyler:-r**
Gazel 37
Mısra: 10
Etmek, yapmak.
9. Bî-tevaqquf baña luğf eyler idiñ görseñ eger
10. Künc-i firqatde dil-i zâra ne eyler ümmîz
19. **eyler:-r**
Gazel 77
Mısra: 8
Etmek, yapmak.
7. Rehâ-yâb olmaz endüh-ı fenâdan şâh-ı 'asr olsa
8. Bu dehrîñ 'âlemin eylerse 'âlemde gedâ eyler
20. **eyle:**
Gazel 146
Mısra: 5
Etmek, yapmak.
5. Kudümüñla sevindir 'âşık-ı zârî amân eyle
6. Ne yapsın künc-i gâmda bu gönül ey bî-amân sensiz
21. **eylemiş:-miş**
Gazel 152
Mısra: 8
Etmek, yapmak.
7. Geçmez idi ben kûlundan anı ammâ neyleyim
8. Neylemişse eylemiş âgyâr tekdîr eylemiş
22. **eyler:-r**
Gazel 158
Mısra: 7
Eylemek || Oyalamak.
7. Geh hayâl-i zülfüñ eyler gâh fikr-i 'ârızîñ
8. Bu hevâda 'âşıkîñ şâm u seher olmaz hâlâş
23. **eyle:**
Gazel 174
Mısra: 7
Eylemek, yapmak.
7. Sözüñden kâsdîñ eylikse sen eyle bizi incitme
8. Neden lâzım saña zâhid bütün dünyâya yâr olmak

24. **eyledi:-di**
Gazel 183
Mısra: 10
Oyalamak.
9. Nola tûtfiveş tekellüm-senc olursam Sâlimâ
10. Eyledi gūyâ beni şîrîn makâli Ahmed'îñ
- eylig:**
1. **eyligin:-in**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 170
İyilik.
169. Kudreti zâhir ola ser-tâ-pâ
170. Eyligin söyleye bütün dünyâ
- eylik:**
1. **eylikse:-se**
Gazel 174
Mısra: 7
İyilik.
7. Sözüñden kâsdîñ eylikse sen eyle bizi incitme
8. Neden lâzım saña zâhid bütün dünyâya yâr olmak
2. **eyligin:-in**
Gazel 226
Mısra: 14
İyilik.
13. Nâ-kese Sâlim mürüvvet eylemek bî-hüdedir
14. Eyligin zâyi' eder nâ-merde ihsân eyleyen
- evne'l-mefer:**
1. **eyne'l-mefer:**
Tarih 24
Mısra: 42
Kıyamet Suresi 10. ayette geçen ve "Kaçacak yer nerede?" manasına gelen söz, düşmanın çaresizliğini vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.
41. Hısn-ı revân maşşûr olup cünd-i 'adû maşhur olup
42. Derdi revâfîz kûr olup cigi cigi eyne'l-mefer
- evü:**
1. **eyüsi:-si**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 41
İyi.
41. Dedim 'aşkın eyüsi kangısıdır
42. Amân ey yâr-ı gârım baña bildir
2. **eyüsi:-si**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 71
İyi.
71. Cihânda 'aşkın eyüsi olur mu
72. Velikin ehveni nisbetle tâlib
3. **eyü:**
Diğer 9
Mısra: 120
İyi.
119. Bunu evvel müderrisin-i kirâm
120. Eyü manşib der idi cümle tamâm

4. eyü:

Diğer 9

Mısra: 121

İyi.

121. Eyü manşib netice bu manşib

122. Lîk ammâ riyyâyı müstevcib

evvân:

1. evvânı:-ı

Kaside 4

Mısra: 15

Saray, köşk.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim evvânı Kısra'nın

16. Harâb oldu o şebde yere geçdi Sâve ser-tâ-pâ

evvân-ı felek:

1. evvân-ı felek:

Kaside 32

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya sarayı.

43. Köhne evvân-ı felek şems ü kamer durdukça

44. Döne pervâne-şifât üstüne dâ'im dünyâ

evvâm:

1. evvâmına:-ın, -a

Tarih 2

Mısra: 2

Günler.

1. Hamdü li'llâh keşti-i ümmîd erişdi kâmina

2. Rüzgârın şad hezârân reşk bu evvâmına

2. evvâm:

Diğer 5

Mısra: 11

Günler.

11. Esb-i teşrîfîñiz nice evvâm

12. Etmedi hiç bu semte 'atf-ı licâm

3. evvâmın:-ın

Tarih 8

Mısra: 3

Günler.

3. Bu evvâmın halâyık olsa nola menkabet-hvâmı

4. Bu evvâmın nola meddâhı olsa cümle-i âfâk

4. evvâmın:-ın

Tarih 8

Mısra: 4

Günler.

3. Bu evvâmın halâyık olsa nola menkabet-hvâmı

4. Bu evvâmın nola meddâhı olsa cümle-i âfâk

5. evvâm:

Kaside 13

Mısra: 118

Günler.

117. Vâlidim ol hânedân-ı devlet ü iqbâlde

118. Nice evvâm eyledi içâ vü mişkât-ı du'â

6. evvâmını:-ın, -ı

Gazel 170

Mısra: 3

Günler.

3. Rüzgârın görüp evvâmını 'arz etdi yüzün

4. Çok zamandı pusuda kendini beslerdi firâk

7. evvâm:

Gazel 217

Mısra: 4

Günler.

3. Rû-siyehler ile hem-bezm olma lâleveş seni

4. Dâğ- ber-dâğ etmesin evvâm mânend-i nigîn

evvâm-ı bahr-i derd ü felâket:

1. evvâm-ı bahr-i derd ü felâket:

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Felâket ve dert denizinin günleri.

1. Âyîn-i fülk-i mihr ü mahabbet bilinmiyor

2. Eyyâm-ı bahr-i derd ü felâket bilinmiyor

evvâm-ı mâtemde:

1. evvâm-ı mâtemde:-de

Tesdis 2

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hüzün günleri.

27. Ne dehlü cevri ile olsa bu dil evvâm-ı mâtemde

28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde

evvâm-ı meserretdir:

1. evvâm-ı meserretdir:-dir

Tarih 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutlu, sevinçli günler.

1. Te'âla'llâh ne evvâm-ı meserretdir 'ale'l-'ıtlâk

2. Ki gülbâng-i nüvid-i hayr ile tıldu bütün âfâk

evvâm-ı sürür:

1. evvâm-ı sürür:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk günleri, neşeli olunan zamanlar.

61. Dil o evvâm-ı sürür içre şehâ

62. Gitmege seyre olup cilve-nümâ

2. evvâm-ı sürür:

Tarih 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk günleri, neşeli olunan zamanlar.

9. Bu evvâm-ı sürür ile refâkat eyledi nev-rüz

10. Sezâdır gülşen olsa bülbülâna Ka'betü'l-'uşşâk

evvâm-ı talebde:

1. evvâm-ı talebde:-de

Gazel 226

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İstek, talep günleri || Sevgiliye kavuşmak isteğiyle geçen zamanlar.

5. Kalmaya h̄asā tenük-dest-i miyān-ı arzū
6. Vaktin eyyām-ı talebde şarf-ı 'irfān eyleyen

ezāhir:

1. **ezāhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 132

Çiçekler.

131. Harīm-i sine-i sūzānı eyledim gülşen

132. Şufūf-ı dāğ-ı siyeh güyiyā ezāhirdir

ezber evlevip:

1. **ezber eyleyip:-yip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ezberlemek.

123. Bir nice h̄alt eyleyip ezber

124. Tāze nev-ıtarh tazedir derler

ez-cān ü derūn:

1. **ez-cān ü derūn:**

Diğer 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ve gönülden || Büyük bir istekle.

3. Ey şeh-i Mısr-ı belāgat saña ez-cān ü derūn

4. 'Arz-ı eşniyye eder bu dil-i hasret-efzūn

ez-cān ü dil:

1. **ez-cān ü dil:**

Gazel 227

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ve gönülden || İstekli olarak.

13. Bu melāmetzār-ı deşt-i 'aşkdır ez-cān ü dil

14. Rāhat olmaz bunda terk-i şabr u sāmān etmeyen

ez-cān u gönül:

1. **ez-cān u gönül:**

Tahmis 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ve gönülden || İstekli olarak.

15. Der-kenār etmege sen serv-i semen-simāyı

16. Olup ez-cān u gönül h̄āk-i rehiñ hep dünyā

ez-cümle:

1. **ez-cümle:**

Tarih 3

Mısra: 79

Kısaca, özet olarak, özetle.

79. Etdi ez-cümle sipāriş bu işi şāhibine

80. Yeñiden eyledi bu 'ālemi güyā ihyā

2. **ez-cümle:**

Tarih 4

Mısra: 39

Kısaca, özet olarak, özetle.

39. Çerāğ-ı h̄asıdır ez-cümle anıñ

40. O zāt-ı gül-bün-i gülzār-ı takvā

3. **ez-cümle:**

Kaside 10

Mısra: 42

Meselā, bunun gibi.

41. Cümlesi oldu zātına bürhān

42. Biri ez-cümle h̄azret-i Qur' ān

4. **ez-cümle:**

Kaside 20

Mısra: 211

Meselā, bunun gibi.

211. Biri ez-cümle kim bu 'abd-i fakīr

212. Görmüşüm dergehinde luḫf-ı vefīr

ez-derūn:

1. **ez-derūn:**

Tarih 3

Mısra: 152

Gönülden.

151. Bu mehābetle giderken göricek h̄alk anı

152. Ez-derūn eylediler dergeh-i Bārī'ye du 'ā

2. **ez-derūn:**

Diğer 4

Mısra: 18

Gönülden.

17. Tarf-ı da'vāta kıyām eyler dil

18. Ez-derūn saña selām eyler dil

3. **ez-derūn:**

Diğer 9

Mısra: 14

Gönülden.

13. Evvelā ḫab'-ı pākīñi tekrār

14. Ederiz ez-derūn istifsār

ez-derūn-ı dil:

1. **ez-derūn-ı dil:**

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönülden, gönlün derininden.

5. Ne şebdir ol şeb-i envār-güster ez-derūn-ı dil

6. Muḫārin olmasın ister aña mihr-i ziyā-bahşā

ez-dil:

1. **ez-dil:**

Diğer 9

Mısra: 94

Gönülden.

93. Dönmezem ben netice el-hāşıl

94. Dergehiñden seniñ begim ez-dil

2. **ez-dil:**

Gazel 11

Mısra: 8

Gönülden.

7. Şakınmam perr ü bālim şu 'le-i nār-ı maḫabbetden

8. Cemālīñ şem'ine ez-dil seniñ pervāneyim cānā

3. **ez-dil:**

Kaside 18

Mısra: 25

Gönülden.

25. Şarılr dāmenine bulduğu şāhın ez-dil
26. Tā ki bī-kes qalalı bāğda zār u maḥzūl

4. ez-dil:

Kaside 30

Mısra: 34

Gönülden.

33. Ruḥ-ı rüy-ı zarā' at ḥāk-i pāy-ı gerd-i pür-yümnü

34. Vücūd-ı bendegān ser-tā-ḳadem ez-dil cebīn-sāyī

ez-dil ü cān:

1. ez-dil ü cān:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can u gönülden, büyük bir istek ve iştıyakla.

99. Ney-şekerzār-ı ṭab'a ez-dil ü cān

100. N'ola Şehdī ederse istihsān

2. ez-dil ü cān:

Diğer 3

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can u gönülden, büyük bir istek ve iştıyakla.

135. Dem-be-dem ez-dil ü cān olmada cebhe-fersā

136. Ḥvāhiş-i büse-i pāyī ile anın deryā

3. ez-dil ü cān:

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can u gönülden, büyük bir istek ve iştıyakla.

3. Eşk-i şādīyi eyleyip rīzān

4. Seyle döndür midādı ez-dil ü cān

4. ez-dil ü cān:

Kaside 18

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can u gönülden, büyük bir istek ve iştıyakla.

111. 'Arz-ı Yeşrib ile Baḥā'da du'ān eyleyeler

112. Rüz u şeb ez-dil ü cān ḥāşılı hep Āl-i Betül

5. ez-dil ü cān:

Kaside 22

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can u gönülden, büyük bir istek ve iştıyakla.

81. Gerd-i pāy-ı semendini devrān

82. Sürme-i dīde eyler ez-dil ü cān

6. ez-dil ü cān:

Kaside 35

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can u gönülden, büyük bir istek ve iştıyakla.

23. Gele ey yār-i ḥayr-kār-ı ḥayāl-i şu'arā

24. Şā'irān medḥime sen ez-dil ü cān ol der-kār

7. ez-dil ü cān:

Kaside 35

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can u gönülden, büyük bir istek ve iştıyakla.

67. Vaḳtidir gayrı du'ā eyleyelim ez-dil ü cān

68. Şu'arāyī kim ede ḥazret-i Ḥāk ber-ḥurdār

ezel:

1. ezelden:-deb

Kaside 6

Mısra: 9

Çok eskiden beri.

9. Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'āşık u ma'sūk

10. Olur süzende vü süzān be-her-cā şem' ü pervāne

2. ezelden:-den

Tarih 10

Mısra: 53

Çok eskiden beri.

53. Fenn-i ḥüsn ile ezelden cānā

54. Kıl ü kāl olmasa bir ān olmaz

3. ezelden:-den

Kaside 13

Mısra: 8

Çok eskiden beri.

7. İltifāt etdikde bu bahriñ olur zāhir ebed

8. Tā ezelden böyle icrā eylemiş ḥükümün ḳazā

4. ezelden:-den

Kaside 13

Mısra: 38

Çok eskiden beri.

37. Ḥānedān-ı Āl-i 'Osmān'a tecellī eyleyip

38. Çün ezelden eylemiş luf-ı İlahī'ye sezā

5. ezelden:-den

Gazel 33

Mısra: 6

Çok eskiden beri.

5. Der-i devlet-me'ābından nola bīgāne olsaḳ biz

6. Gürūh-ı bī-dilān ile ezelden āşinādır çarḥ

6. ezelden:-den

Gazel 61

Mısra: 2

Çok eskiden beri.

1. Fikr-i ebrū 'āşıkāna Sālimā hep derd olur

2. Çille-i 'aşḳ u maḥabbet tā ezelden serd olur

7. ezelden:-den

Gazel 71

Mısra: 7

Çok eskiden beri.

7. Tā ezelden bu vücūdum ḥāne-i derd ü elem

8. Günde şaysañ nice kez şad kārban-ı ḡam gelir

8. ezelden:-den

Gazel 78

Mısra: 8

Çok eskiden beri.

7. Kesilmez nāleden etmekle 'aşkından ferāḡat dil

8. Fiḡānı tā ezelden ey perī mu'tādı ḳalmışdır

9. **ezel:**

Gazel 78

Mısra: 11

Çok eskiden beri.

11. Bize hep būs-ı la‘l-i dil-rübā idi ezal meşreb

12. O zevkūñ şimdi Sālim bendeñizde dadı ƙalmışdır

10. **ezel:**

Müfret 89

Mısra: 1

Çok eskiden beri.

1. Ezel vā‘iz zenāna hayli mā‘ildin veli şimdi

2. Ƙocadın da ‘ateh geldi saña rüsvā-yı ‘ām olduñ

11. **ezelden:-den**

Gazel 129

Mısra: 5

Çok eskiden beri.

5. Ezelden böyledir ƙānūn-ı istignā-fürüşü kim

6. Ederse bir zamān rağbet garibe bir zamān etmez

12. **ezelden:-den**

Gazel 250

Mısra: 6

Çok eskiden beri.

5. Olmazız bigāne bezm-i hāş-ı nāz u ‘işvede

6. Aşınāyız tā ezelden gamze-i gammāz ile

ezelden kalma:

1. **ezelden ƙalma:**

Gazel 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezelden beri devam eden.

3. Tā ezelden ƙalma ‘ādetdir bu kim

4. Hübolar eyler vefādan ictināb

ezhār:

1. **ezhār:**

Diğer 3

Mısra: 35

Çiçekler || Gönüldeki güzel duygular.

35. Nice ezhār ile bu sineyi tezyin etdi

36. Bağ-ı cennet gibi şimdi anı şirin etdi

ezhār-ı dāğa:

1. **ezhār-ı dāğa:-a**

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara çiçekleri || Sevgilinin aşğın gönlünde açtığı yaralar.

1. Derünüm her taraf ezhār-ı dāğa gülşen olmuşdur

2. Gülistān-ı cihān hicriñle baña külhan olmuşdur

2. **ezhār-ı dāğa:-a**

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara çiçekleri || Sevgilinin aşğın gönlünde açtığı yaralar.

9. Ƙapıldım şeb-nemāsā bir şüküfeyle aña Sālim

10. Derünüm her taraf ezhār-ı dāğa gülşen olmuşdur

ezhār-ı kāma:

1. **ezhār-ı kāma:-a**

Kaside 20

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur, mutuluk çiçekleri || Huzurlu, güvende yaşam.

103. Her taraf ol maƙarr-ı devletden

104. Olmuş ezhār-ı kāma bir gülşen

2. 2. 7. F

fağfür:

1. **fağfürda:-da**

Gazel 58

Mısra: 2

Çin yapımı kadeh.

1. Dokunduğça dil-i mağmümuma cānā nevā artar

2. Leked-ħorde olan fağfürda elbet şadā artar

fāhir:

1. **fāhir:**

Kaside 20

Mısra: 282

Övünen, iftihar eden.

281. O da zeyn eyleyip cevāhir ile

282. Nice şun ‘-i bihīn ü fāhir ile

fahr:

1. **fāhra:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 43

Ar. övünme, iftihar etme.

43. Fahrā fāhr etdiren kelāmımdır

44. Şevƙ-bağş-ı cihān nāmımdır

fahr ede:

1. **fāhr ede:-e**

Kaside 16

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

83. Devlet ü ‘ömrünü ezfūn ede dā‘im Mevlā

84. Fahr ede cūd u şehāsiyla be-her cā bülbül

fahr eder:

1. **fāhr eder:-er**

Kaside 16

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

35. Odur ol şāh-ı himem-güster-i ‘ālem ki müdām

36. Fahr eder zāt-ı şerifiyle be-her-cā bülbül

2. **fāhr eder:-er**

Kaside 18

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

95. Fahr eder nesl-i şerifiñ ile ehl-i islām

96. Silsileñ eyleyeli saltanat-ı dehre duğul

fahr ederler:

1. **fahr ederler:**-er, -ler

Kaside 9

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek.

33. Ne ins ü cin feleklerde melekler

34. Vücūduyla ser-ā-pā fahr ederler

fahr etdiren:

1. **fahr etdiren:**-dir, -en

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek.

43. Fahrā fahr etdiren kelāmımdır

44. Şevk-bağış-ı cihān nāmımdır

fahr etmede:

1. **fahr etmede:**-me, -de

Kaside 25

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

47. Hezār ihlāş ile Sālīm du'ācın etmede her dem

48. Du'ā-yı zāt-ı pakiñ ile fahr ey āşaf-ı dānā

fahr etmek:

1. **fahr etmek:**-mek

Müfret 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

1. Libās-ı fāhir ile olma ādem kendiñ ādem ol

2. Eger kābilse fahr etmek seniñ ile libās ile

fahr etmesem:

1. **fahr etmesem:**-me, -sem

Kaside 30

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

85. Eger fahr etmesem dünyāya zātūnla ne mümkindi

86. Ümīd-i intisābın eylemek hergiz temennāy

fahr etmesin:

1. **fahr etmesin:**-me, -sin

Tarih 1

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

77. Nice fahr etmesin kim gerdişinde

78. Felek olmuş mu böyle 'aşra maqrūn

fahr eyler:

1. **fahr eyler:**-r

Tarih 1

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

57. Cenāb-ı hāzret-i Sultān Aḥmed

58. Ki fahr eyler vücūdu ile gerdūn

2. **fahr eyler:**-r

Tarih 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

1. Şeh-i 'ālī-tebār u zıll-i Mevlā

2. Ki fahr eyler vücūdu ile dünyā

fahr eyleve:

1. **fahr eyleve:**-ye

Kaside 26

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, iftihar etmek.

57. Zāt-ı 'ālīsi ola melce'-i erbāb-ı niyāz

58. İntisābı ile fahr eyleye ednā a'lā

fahr-i cihān:

1. **fahr-i cihān:**

Kaside 8

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın övüncü || Hz. Muhammed.

43. Odur o fahr-i cihān kim sitāyışını kalem

44. Zebān-ı nātiqadan almağa mübāşirdir

2. **fahr-i cihān:**

Kaside 10

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın övüncü || Hz. Muhammed.

131. Bereketle du'ā edince hemān

132. Enes'in haysına o Fahr-i cihān

3. **fahr-i cihān:**

Kaside 10

Mısra: 178

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın övüncü || Hz. Muhammed.

177. Gūş ederci çü hālet-i yaqazān

178. Nevmesinde kelāmı Fahr-i cihān

4. **fahr-i cihān:**

Kaside 10

Mısra: 258

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın övüncü || Hz. Muhammed.

257. Şevbine Bū Hüreyre'niñ ki o dem

258. Etdi Fahr-i cihān vaz'-ı qadem

5. **fahr-i cihān:**

Kaside 10

Mısra: 264

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın övüncü || Hz. Muhammed.

263. Bu kadar evvel eylediği beyān

264. Cümle encām-ı kārı Fahr-i cihān

6. **fahr-i cihān:**

Kaside 10

Mısra: 331

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın övüncü || Hz. Muhammed.

331. Maraşın güş edip o Fahr-i cihân
332. Oldu Bū Cehl'e 'izzet ile revân

fahr-i cihândır:

1. **fahr-i cihândır:-dır**
Kaside 2
Mısra: 53
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın övüncü || Hz. Muhammed.
53. O kim ser-tâ-be-pâ fahr-i cihândır
54. Hümâ-yı aşiyân-ı lâ-mekândır

fahr-i rüsüldür:

1. **fahr-i rüsüldür:-dür**
Kaside 9
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın övüncü || Hz. Muhammed.
27. Hıtâm-ı enbiyâ fahr-i rüsüldür
28. Netice kırra-i 'ayneyn-i küldür

fahr-i şâhân:

1. **fahr-i şâhân:**
Kaside 14
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahların övüncü || I. Mahmud.
27. Eyâ sultân-ı 'âlem fahr-i şâhân
28. Vücûduñ oldu hâlka lutf-ı Rahmân

fahriyye:

1. **fahriyye:-ye**
Kaside 16
Mısra: 73
Kendini övme.
73. Ede fahriyyeye âgâze be-üslüb-ı kadîm
74. K'ola her lafzını taşsin ile güyâ bülbül

fahriyye eder:

1. **fahriyye eder:-er**
Kaside 8
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini övmek.
57. Eder bu mafla 'ı pâki hemîn fahriyye
58. Ki yümn-i na'tin ile kendiden o şadırdır

fâ'ide etmez:

1. **fâ'ide etmez:-mez**
Müseddes 1
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yarar sağlamak, olumsuz bir durumu olumlu yönde değiştirmek.
3. Fâ'ide etmez ğarib ü zâra ölmüş ölmemiş
4. Dermendlerden ne hâşıl yâre ölmüş ölmemiş

fakat:

1. **fakat:**
Tarih 3
Mısra: 179
Ama, ancak.

179. Kamanıp ol yerine bîm ü hirâsıyla fakat
180. Ber-ıaraf olmuş idi semt-i emel râh-ı rehâ

2. fakat:

- Gazel 76**
Mısra: 6
Ama, ancak.
5. Hevâ-yı 'aşk ile eşkim götürdü 'unşur-ı hâki
6. Beni Mânî fakat âteş yazardı etseler taşvir

fakîr:

1. **fakîri:-i**
Lugaz 5
Mısra: 10
Yoksul, muhtaç.
9. Kendi çıplak gezer ammâ ekşer
10. Bir fakîri hele iksâ eyler
2. **fakîriñ:-iñ**
Kaside 30
Mısra: 73
Zavallı, çaresiz, aciz.
73. Fakîriñ şimdi sultânım o deñlü arzümendim
74. Ki nağd-i fikretim toldurdu ceyb-i mâl-i hülâyâyı

3. fakîre:-e

- Gazel 204**
Mısra: 11
Yoksul || Aşık.
11. Şerbet-i la'lin dirîğ etdi fakîre ol tabîb
12. Sâlim-i dil-ğasteye bir ğayrı tedbîr edelim

fakîrâne:

1. **fakîrâne:**
Tarih 4
Mısra: 82
Fakirce, fakire yakışacak biçimde.
81. Bu beyt-i dil-güşâ târih düşdü
82. Fakîrâne huzûra etdim inhâ
2. **fakîrâne:**
Kaside 22
Mısra: 88
Fakirce, fakire yakışacak biçimde.
87. Ben de yem gibi ol kerem-kâne
88. 'Arz-ı hâl eyleyem fakîrâne

fâl-i hayr evledik:

1. **fâl-i hayr eyledik:-dik**
Kaside 20
Mısra: 292
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayırlı, güzel iş yapmak.
291. Zâbî edip haţve-i semânîni
292. Fâl-i hayr eyledik bu âyîni

fânüs-ı mînâdır:

1. **fânüs-ı mînâdır:-dır**
Kaside 34

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cam fanus.

83. Gözüm kıble-nümâsâ döner ol şüh döndükçe

84. Hayâliyle hayâlim güyyiye fânüs-ı minâdır

farazâ:

1. farazâ:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 194

Diyelim ki, tatalım ki, varsayalım ki.

193. Ehl-i 'ilmiñ birini bā-ta'zīm

194. Farazâ aña etseler taqđim

2. farazâ:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 199

Diyelim ki, tatalım ki, varsayalım ki.

199. Farazâ baña da o meretebe ger

200. Pes muqadder ise zuhūr eyler

3. farazâ:

Lugaz 2

Mısra: 12

Diyelim ki, tatalım ki, varsayalım ki.

11. Müstevidir şufūfu ser-tā-pā

12. Rezmgehde şu rütbe kim farazâ

4. farazâ:-dan

Tarih 3

Mısra: 60

Diyelim ki, tatalım ki, varsayalım ki.

59. Devletinde ne kadar etdiler 'âlem rāhat

60. Kimse azürde-dil olmaz o şarafdan farazâ

5. farazâ:

Diğer 10

Mısra: 34

Diyelim ki, tatalım ki, varsayalım ki.

33. Hemişe tekye-i gamda eninimiz besdir

34. Bu tiz tiz şadā-yı eninimiz farazâ

6. farazâ:

Kaside 10

Mısra: 404

Diyelim ki, tatalım ki, varsayalım ki.

403. Olsa bir 'arızayla dil rencür

404. Farazâ bir veca'da etse zuhūr

7. farazâ:

Kaside 20

Mısra: 302

Diyelim ki, tatalım ki, varsayalım ki.

301. Şöyle tursun işâbet etmek aña

302. Seksen adım mesâfeden farazâ

fariğ ol:

1. fariğ ol:

Tesdis 4

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

27. Böyle imiş çün mukadder hükmi-fermân-ı kazâ

28. Cüst ü cüdan fariğ ol deşt-i talebde Sâlimâ

fariğ olsunlar:

1. fariğ olsunlar:-sun, -lar

Gazel 66

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

5. Cüst ü cüdan fariğ olsunlar karar u 'aql u hüş

6. Qandadır şimdi dil-i zâr u nizârım kim bilir

fâris-i mazmün:

1. fâris-i mazmün:

Kaside 30

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözlerin at binicisi || Güzel manaları, ince düşünceleri rahatlıkla kullanabilen.

11. Yine gül-geşt-i meydân-ı suhanda fâris-i mazmün

12. Kümeyt-i tiz-refâr eylesin her lafz u ma'nâyı

fark:

1. farkımda:-ımda

Gazel 2

Mısra: 2

Ayrmak.

1. Ne dem nâlâni-i dilden ola süz-ı nihân peydâ

2. Olur farkımda âhimdan hemân bir sâyebân peydâ

fark edemez:

1. fark edemez:-emez

Kaside 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fark etmek.

3. Hevâ bir rütbede efsürde etdi zir ü bälâyı

4. Felek fark edemez ebr-i siyehdenseng-i hârâyı

fark etmez:

1. fark etmez:-mez

Gazel 244

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmek, farkına varmak.

7. Cünün-ı 'aşk ile bülbül nihâl-i verdi fark etmez

8. Nola her nañle eylerse temennâ gülsitân içre

fark eylemeyip:

1. fark eylemeyip:-me, -yip

Rübai 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farkına varmak, fark etmek.

3. Fark eylemeyip gül-bünü bi-hüşiden

4. Üftâde-i her-nañl-i muţarrâ oldu

fark olunmaz:

1. fark olunmaz:-maz

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirinden ayırt edilme.

139. Öyle bir hâle girdi kim dünyâ
140. Farq olunmaz e'âli vü ednâ

farq olunmazsa:

1. farq olunmazsa:-maz, -sa

Gazel 243

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirinden ayırt edilme.

5. Farq olunmazsa nola meyden tehi mi yoħsa pür
6. Elde sāgar táb-ı ruħsârınla gül-gün olmada

farqı yok:

1. farqı yok:

Diğer 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farksızdır, ayındır.

19. Nev-nihâl-i dilim âzürde-i hicrânlıkda
20. Farqı yok ƣurra-i dil-berle perişânlıkda

farq-ı hafv:

1. farq-ı hafv:

Gazel 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkunun şiddeti, şiddetli korku.

1. Ne farq-ı hafv için ne haşyet-i encâm için şaklar
2. Zebân-ı ta'ni 'âkil haşmını ilzâm için şaklar

farq-ı hayretten:

1. farq-ı hayretten:-den

Gazel 220

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırı hayret || Sevgiliyi düşünen âşığın sevgili

geçerken onu görmeyecek kadar şaşkınlık içinde olması.

1. Şu rütbe mest-i 'aşk olmuş gönül câm-ı mahabbetden
2. Gelir cânân geçer görmem yüzün ben farq-ı hayretten

farq-ı hüsn:

1. farq-ı hüsn:

Gazel 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin fazlalığı, çok güzel.

1. Gül-ğonca farq-ı hüsn ile gerçi yegânedir
2. Bülbül de lik şahid-i şîrin-fesânedir

farq-ı nâzdan:

1. farq-ı nâzdan:-dan

Gazel 43

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz şiddeti, aşırı naz.

1. Dest-mâl ile cebîn-i pāk-i dil-ber bestedir
2. Yine besbelli ki farq-ı nâzdan ol hastedir

2. farq-ı nâzdan:-dan

Gazel 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz şiddeti, aşırı naz.

7. Biñ garîb-i dil-şude bî-çâreyi eyler helâk
8. Çeşm-i mekkârîñ ki farq-ı nâzdan bimâr olur

farq-ı şevkımdan:

1. farq-ı şevkımdan:-ım, -dan

Gazel 209

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırı neşe.

3. Hep gamımdandır benim güldüklerim ammâ gören
4. Farq-ı şevkımdan şanıñ tâ böyle hândân olduğum

farq-ı 'uluvv-i himeminden:

1. farq-ı 'uluvv-i himeminden:-in, -den

Gazel 136

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımañ yüceliğinin aşırılığ.

5. Va'de-i vaşl-ı dil-i zâra vefâ etmesini
6. O bütün farq-ı 'uluvv-i himeminden biliriz

farz:

1. farzîñ:-iñ

Kaside 3

Mısra: 51

İslâm dininde Allah'ın emri olduğú kesin bir delille sabit olan, yapılması sevabı, özürsüz olarak terki büyük günahı, inkarı ise küfrü gerektiren itikâdî, amelî, ahlâkî yükümlülük.

51. Seniñ farzîñ edâ etmekte yek-ser

52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler

farz oldu:

1. farz oldu:-du

Kaside 27

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçılmıyacak olmak, bir şeyi kesin olarak yapmak.

63. Şâm u rüz ed'ıye-i hayrı bütün farz oldu

64. Nân u ni'met gözeden 'abde budur şart-ı vefâ

farzâ:

1. farzâ:

Gazel 16

Mısra: 5

Allah'tan dileğim odur ki || Allah'tan şunu dilerim.

5. Gayrılar sünnet bilirse vaşlıñı farzâ seniñ

6. Baña vâcibdir vişâliñ eylemek cânâ talep

farz-ı 'ayn olduğú:

1. farz-ı 'ayn olduğú:-duğ, -u

Tarih 3

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farz kadar lüzumlu olmak.

63. Farz-ı 'ayn olduğú nür-ı başarımañ gibi 'ayân

64. Her dem ol kurretü'l-'ayneyn-i cihânbanâ du'â

farz-ı 'ayn olmuş:

1. farz-ı 'ayn olmuş:-muş

Kaside 19

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farz kadar lüzumlu olmak.

93. Bütün 'âlem anıñ müstağrak-ı deryâ-yı cüdüdur
94. Du 'âsı farz-ı 'ayn olmuş durur büldân u emşâre

faşıl:

1. faşıl:

Kaside 10

Mısra: 476

Bölüm.

475. Cüst ü cü olsa anda hikmet-i Hağ
476. Bulunur her faşıl varak-be-varak

faşıl:

1. faşıl:-ı

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 69

Bölüm.

69. O üç faşıl tamâm etdi nigârim
70. Baba Tâhir bunu okudu yârim

faşıl-ı bahâr:

1. faşıl-ı bahâr:

Tarih 11

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi || Yüzde ayva tüyelerinin çıkması.

15. Geceyi gündüze katıp geliyor faşıl-ı bahâr
16. Mısrâ 'ın eylese tazmîn sezâdir temşil

2. faşıl-ı bahâr:

Tarih 11

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi || Yüzde ayva tüyelerinin çıkması.

21. Ser-te-ser faşıl-ı bahâr oldu gülîstân içre
22. 'Âlemiñ emzice-i şevkîn eden hep ta'dil

3. faşıl-ı bahâr:

Kaside 35

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi.

53. Nola âlâm-ı dilim zevka olursa tebdil
54. Geceyi gündüze katıp geliyor faşıl-ı bahâr

faşıl-ı bahârdır:

1. faşıl-ı bahârdır:-dir

Gazel 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi.

1. Neşât-ı 'âleme faşıl-ı bahârdır bâ'îş
2. Güşâyîş-i dile zevk-ı kenârdır bâ'îş

faşıl-ı bahârî:

1. faşıl-ı bahârî:-ı

Gazel 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi.

1. Zemîstân-ı mahabbet çîn-i ebrû-yı cevânândır
2. Güzellik çağınıñ faşıl-ı bahârî hağ-ı hûbândır

2. faşıl-ı bahârî:-ı

Matla 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi || Güzellik çağı.

1. Zemîstân-ı mahabbet çîn-i ebrû-yı cevânândır
2. Güzellik çağınıñ faşıl-ı bahârî hatt-ı hûbândır

faşıl-ı bahârın:

1. faşıl-ı bahârın:-ın

Tarih 17

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi.

15. 'Âlemin faşıl-ı bahârın mâye-i tefrîh edip
16. Bülbül etsin bu sürûru hüzne şevk-ı bihterîn

faşıl-ı goncada:

1. faşıl-ı goncada:-da

Tesdis 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül mevsimi.

21. Bahâr eyyâmı faşıl-ı goncada eyler iken seyrân
22. Görüp çäk-i girîbânım tenük-dil olmasın cânân

fassâd-ı kazâ:

1. fassâd-ı kazâ:

Rübai 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaza cerrahtı, kan alıcısı || Aştığa eziyet eden

sevgili.

3. Kanlar akıdıp dide-i pür-hünümün
4. Fassâd-ı kazâ taştını pür-hün etdi

fass-ı hâtem:

1. fass-ı hâtem:

Kaside 18

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatem'in -Arapların Tayy kabilesinden

cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı-yüzüğü.

103. Cümle erkân-ı şerîfînde çü fass-ı hâtem
104. Cevher-i zâtın ise mesned-i şer'-i mağbûl

fass-ı hâtem'dir:

1. fass-ı hâtem'dir:-dir

Kaside 20

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatem'in -Arapların Tayy kabilesinden

cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı-yüzüğü.

117. Hüsnu mümzâ-yı tab'-ı 'âlemdir
118. Revnak u zibe fass-ı Hâtem'dir

fass-ı nigîn etmiş:

1. fass-ı nigîn etmiş:-miş

Kaside 23

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzüğün taşına benzetmek.

9. Felek bir şarı yâkûtu şandır faşş-ı nigîn etmiş

10. Gören yah-beste 'ayn-ı âfitâb-ı 'âlem-ârâyı

fâş etmede:

1. **fâş etmede:-de**

Gazel 225

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ortaya çıkarmak, herkesin bilmesini sağlamak.

9. Çin-i zülfünde gönül fâş etmede esrârımı

10. Vechi var dillerde olsa ser-güzeştım dâstân

fâş etmiş:

1. **fâş etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak, herkesin bilmesini sağlamak.

13. Kazâ nûş eyleyince bâdeden bir câm-ı rahşânıñ

14. Gönül mestâne fâş etmiş nigâh-ı germ ü pinhânıñ

fâtir:

1. **fâtirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: **134**

Durgun.

133. Gamıyla hasret-i ehl ü 'iyâl ü evlâdın

134. Gönül harâb u perîşân fu'âd fâtirdir

fatk oldu:

1. **fatk oldu:-du**

Diğer 3

Mısra: **118**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çatlama || Sesin kısılması.

117. Nefes açmak hevesiyle kimi yırttı hulkûm

118. Kimi fatk oldu olup renc-i boğazla mağmûm

fâyık:

1. **fâyıkdır:-dır**

Kaside 22

Mısra: **41**

Daha üstün, seçkin, tercih edilecek üstünlükte.

41. Selefîñ cümlesine fâyıkdır

42. Biñ cihetle o şadra lâyıkdır

fazîlet-peymâ:

1. **fazîlet-peymâ:**

Kaside 32

Mısra: **36**

Fazîlet sahibi.

35. Bende etdiñ o kadar cümle cihânyânı seniñ

36. Ey kerem-kân u himem-hüy u fazîlet-peymâ

fâzıl-ı dür-i yek-tâ-yı kulzüm-i ma'nâ:

1. **fâzıl-ı dür-i yek-tâ-yı kulzüm-i ma'nâ:**

Diğer 10

Mısra: **48**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana denizinin eşsiz incisi olan faziletli kişi.

47. Bilir ne güne yegâne mütün-ı hikmetdir

48. O fâzıl-ı dür-i yek-tâ-yı kulzüm-i ma'nâ

fâzıl-ı seyyid-i şerîf-i güzîn:

1. **fâzıl-ı seyyid-i şerîf-i güzîn:**

Kaside 22

Mısra: **58**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin, önde gelen, faziletli kişi.

57. Ne müderris 'ilimde Sa'dü'd-dîn

58. Fâzıl-ı Seyyid-i Şerîf-i güzîn

fâzıl:

1. **fâzıl:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **167**

İyilik, erdem, lütuf.

167. 'İlm ü fazl u fûnûn-ı vâlâya

168. Hatt u imlâ vü şî'r ü inşâya

2. **fâzıl:**

Diğer 10

Mısra: **42**

İyilik, erdem, lütuf.

41. O 'İsi-dem o Mesîhâ-nefes kim olmuşdur

42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u hatt ihyâ

3. **fâzıl:**

Kaside 20

Mısra: **100**

İyilik, erdem, lütuf.

99. Câygâh-ı fuñul ü ehl-i kemâl

100. 'İlm ü fazl u hünlerle mâl-â-mâl

4. **fâzıl-ı: -iñ, -la**

Tarih 21

Mısra: **5**

İyilik, erdem, lütuf.

5. Kendi fazıl-ı İlâhî anı me'cür edip

6. Eyle firdevs-i berîn içre mekân aña da sen

fâzıl-ı hakk'a:

1. **fâzıl-ı hakk'a:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **212**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfü, ihsânı.

211. Bunu bilmez mi yek-sere eşyâ

212. Fâzıl-ı Hakk'a menûñ ser-tâ-pâ

fâzıl-ı rabbânî:

1. **fâzıl-ı rabbânî:**

Kaside 20

Mısra: **96**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfü/merhameti.

95. Yek-be-yek hep şühür u büldânı

96. Cümle memlû' fâzıl-ı Rabbânî

fe-ammâ:

1. **fe-ammâ:**

Kaside 13

Mısra: 70

Fakat, ama.

69. Cüybâr-ı tîğî tahtîr etdi levs-i fitneyi

70. Seyl-i şamşâmî hürüş etdi fe-ammâ bî-şadâ

fecâ'î:

1. fecâ'î:

Kaside 27

Mısra: 45

Belalar, musibetler, felaketler.

45. Karada zâhir olup böyle fecâ'î bir gün

46. İştîlâh-ı keder-efzâ-yı kelâm-ı deryâ

fedâ:

1. fedâ:

Tarih 3

Mısra: 26

Feda (olsun)!

25. Hâk bilir böyle gâzâ gûş-zed olmuş mu

26. Ki o ân rezm-i şulâh şulha nice çal'â fedâ

fedâ eyler:

1. fedâ eyler:-r

Gazel 77

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini feda eylemek, kendi varlığından vazgeçmek.

9. Sitanbul'uñ kapılma mâh-rüyânına şehridir

10. Şebinde mihr ederse rüz elbette fedâ eyler

fedâ olsa:

1. fedâ olsa:-sa

Müfret 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birisi uğruna bir değerden bir varlıktan vazgeçmek.

1. Bir vişâliñe fedâ olsa nola

2. Her neye mâlik isem sultânım

fedâ olsun:

1. fedâ olsun:-sun

Matla 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feda olsun || Onun uğruna harcansın.

1. Kõ gitsin dil giderse tek seniñle âşinâ olsun

2. Yoluñda nâzeninim dil degil cânım fedâ olsun

fedâ-sâzî-i cân olmağda:

1. fedâ-sâzî-i cân olmağda:-mağ, -da

Kaside 6

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını feda etmek.

93. Fedâ-sâzî-i cân olmağda nûr-ı 'aşk-ı dil-dâra

94. Tarâvet-yâb-ı meclisdir ser-â-pâ şem' ü pervâne

fehâmet-i şevket:

1. fehâmet-i şevket:

Kaside 15

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Ahmed) yüceliği.

39. Celâdet-i 'ızam-ı kâdrinñiñ 'atıyyesidir

40. 'Ulûv-vi rûtbe-i şân u fehâmet-i şevket

fehîmân-ı cihân:

1. fehîmân-ı cihân:

Tarih 18

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın kavrayışlı insanları.

23. 'Azîz-i Mısr-ı fitnat Yûsuf-ı şâhib-zekâvet kim

24. Huzûrunda fehîmân-ı cihân şîrin-hıtab oldu

fehîm:

1. fehîm:

Gazel 49

Mısra: 3

Anlama, idrak, iz'an, tefekkür. (etmek, olunmak maddeleriyle kullanılır).

3. Şebâtın fehîm için silker döker her târ-ı gîsûsun

4. Nezâketle dil-i 'uşşâkı dil-ber imtihân eyler

fehîm eden etmeyen:

1. fehîm eden etmeyen:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlayan, anlamayan herkes.

127. Nîk ü bed 'arz olursa ser-tâ-ser

128. Fehîm eden etmeyen pesend eyler

fehîm ederiz:

1. fehîm ederiz:-er, -iz

Gazel 136

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak.

7. Şâşş-ı nâ-dâna bakıp fehîm ederiz dâneyı

8. Merd-i nikûyu cihân içre keminden biliriz

fehîm ederler:

1. fehîm ederler:-er, -ler

Gazel 232

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak.

5. Çîn-i ebrûdan nümâyândır gâzab 'uşşâkıña

6. Râstg(üy)ân fehîm ederler mağşadın bir târdan

fehîm edip:

1. fehîm edip:-ip

Diğer 10

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlama.

65. Hâyâli hâvi-i eşkâl-i cüz'-i cüz'ıyyât

66. Netîce küllisini fehîm edip de ol dâna

2. fehîm edip:-ip

Gazel 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Anlamak.

3. Remz-i mevtü'dan hayât-ı cavidânî fehm edip
4. Ölmege cânlar verir cism-i nizârında hayât

fehm etmedik:

1. **fehm etmedik:-me, -dik**

Gazel 138

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Anlamak.

7. Hikmetin fehm etmedik mâhiyyeti-i cânâneniñ
8. Güft (ü) güy-i fenn-i 'aşkıñ biz ki Eflatun'uyuz

fehm eylesin:

1. **fehm eylesin:-sin**

Gazel 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Anlamak.

9. Nice fehm eylesin harf-i vişâli Sâlimâ âdem
10. Tekellümde suhan gerçi 'ayân ammâ dehân gâ'ib

fehm olunmaz:

1. **fehm olunmaz:-maz**

Gazel 240

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Anlaşılma.

13. Tâ tabî'at etmeyince taşkiye
14. Fehm olunmaz her edâ-yı arzû

fehmi:

1. **fehmi:**

Tahmis 2

Mısra: 25

Divan şairi.

25. Fehmi söylemez olur tûti-i şeker-hâyı

fehm-i mukaddemât-ı vefâ etmede:

1. **fehm-i mukaddemât-ı vefâ etmede:-me, -de**

Diğer 10

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vefalı olmanın başlangıcını idrak etmek || Vefayı bilmek.

17. Ki oldu dide-i âgâhımız bile vâlih
18. Netice etmede fehm-i mukaddemât-ı vefâ

fehm-i nigâh-ı âhuvâna:

1. **fehm-i nigâh-ı âhuvâna:-a**

Gazel 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ahu gibi bakışın idraki, anlaşılması.

5. Bilinmez keşretinden gamzeniñ âyin ü erkânı
6. Müjeñ fehm-i nigâh-ı âhuvâna reh-zen olmuşdur

felâh:

1. **felâhdan:-dan**

Gazel 231

Mısra: 10

Kurtulma, selamet.

9. Sâlim inanma zibiş-i deryâ-yı devlete
10. Leb-rîz-i sâha olsa da fevz ü felâhdan

felâh olur:

1. **felâh olur:-ur**

Gazel 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kurtulmak.

1. Müttakîne nola tâ'atde olur ise felâh
2. Âdemi zühd ü kanâ'at eder elbet işlâh

felâket:

1. **felâket:**

Kaside 8

Mısra: 148

Bela, musibet.

147. Terahhüm etmeseñ ammâ tebâh olur hâlim
148. Felâket ile dil-i zârımız muğâmirdir

2. **felâketden:-den**

Gazel 15

Mısra: 5

Bela, musibet.

5. Ma'ârif ehli âzâde-ser olmaz bir felâketden
6. Bu derde cümle erbâb-ı tabî'at mübtelâdir hep

felâket-i dil-i nâ-câr:

1. **felâket-i dil-i nâ-câr:**

Gazel 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çaresiz gönün felaketi.

7. Degil mülâhaza-i çâr-ebru-yı dil-dâr
8. Felâket-i dil-i nâ-câr gayrı yüzdendir

felâketkâr:

1. **felâketkâra:-a**

Tarih 17

Mısra: 13

Kötülükler, felaketler.

13. Her felâketkâra bahriñ mevce-i sâhilleri
14. Sû-be-sû olsun hemîşe bâdi-i def'-i enîn

felâket-keş:

1. **felâket-keş:**

Tarih 17

Mısra: 87

Belalara maruz kalan.

87. Bir felâket-keş müşibet-dideyim 'âlemde kim
88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi gamîn

felâtuñ:

1. **felâtuñ:**

Tarih 1

Mısra: 92

Platon ya da İslam dünyasında Eflatun olarak bilinen, Antik klasik Yunan filozofu, matematikçi ve batı dünyasındaki ilk yüksek öğretim kurumu olan Atina Akademisinin kurucusudur.

91. Sen ol dānā şehenşehsin ki lāyık

92. Kemīne çākeriñ olsa Felatun

2. felātūn:

Tarih 4

Mısra: 19

Eflatun, Platon || Çok akıllı.

19. Felātūn 'āciz-i tedkik-ı fikri

20. Hired evvel kademde nā-şikibā

3. felātūn:

Rübai 8

Mısra: 1

Eflatun, Platon || Çok akıllı.

1. Taqdire 'ilac eyleyemez olsa Felātūn

2. Elbette olur her ne ise kār-ı muḳadder

4. felatun:

Gazel 251

Mısra: 4

Platon ya da İslam dünyasında Eflatun olarak bilinen, Antik klasik Yunan filozofu, matematikçi ve batı dünyasındaki ilk yüksek öğretim kurumu olan Atina Akademisinin kurucusudur.

3. Firḳat-i yār ile bīmār olan dil-şudeniñ

4. Çäre-sāz olmaya derdine Felatun olsa

felātūn-ı hikem-güster:

1. felātūn-ı hikem-güster:

Kaside 34

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetler saçan Eflatun || İsmail Paşa.

45. Tabib-i 'illet-i her ser Felātūn-ı hikem-güster

46. Ğaribāna müdāvālar derinde hep müheyyādır

felatun-ı mümtāz:

1. felatun-ı mümtāz:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin Felatun.

27. Görse zātun Felatun-ı mümtāz

28. Eylemez idi hikmete āgāz

felatun-idrāk:

1. felatun-idrākim:-im

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 25

Eflatun derecesinde zeki olan || Şair.

25. 'Akl-ı evvel Felatun-idrākim

26. Zihnim eşheb-süvār-ı çālākim

feleg:

1. felege:-e

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 120

Ar. Gök, asuman.

119. Şanma bî-hüde nücüm u aḫter

120. Dizilirler felege ser-tā-ser

felek:

1. felekde:-de

Tarih 1

Mısra: 8

Ar. Gök, asuman.

7. Müretteb tarḫ-ı lu 'betgāhı eyler

8. Felekde Zühre'yi ol bezme meftūn

2. felek:

Tarih 1

Mısra: 24

Ar. Gök, asuman.

23. Rikāb-ı pādişāha eylesin 'arz

24. Hedāyāsın felek ber-vech-i kânūn

3. felek:

Tarih 1

Mısra: 27

Ar. Gök, asuman.

27. Nücümundan felek etmiş müheyyā

28. Nişāra bir tabaḳda dürr-i meknūn

4. felek:

Tarih 1

Mısra: 40

Ar. Gök, asuman.

39. Degül encüm sürürundan bu sūra

40. Felek her şeb nişār etmekte altun

5. felek:

Tarih 1

Mısra: 78

Dünya.

77. Nice faḫr etmesin kim gerdişinde

78. Felek olmuş mu böyle 'aşra maḳrūn

6. felekde:-de

Tarih 1

Mısra: 85

Dünya.

85. Aña mānend ü mişl olmaz felekde

86. Ne Dārāb u ne İskender ne Hārūn

7. felek:

Tarih 1

Mısra: 115

Devamlı şikāyet edilen kader, baht, talih.

115. Felek ruḫsat verir mi 'arz-ı kāma

116. Mūsā'id olsa da bu baḫt-ı vārūn

8. felek:

Tarih 2

Mısra: 3

Devamlı şikāyet edilen kader, baht, talih.

3. Baḫs-i ḫasretle maḫaldir diḳḳat etmezse felek

4. Kim erişdi ḳuṭb-ı dehr-i ḫoş-edā ilzāmına

9. felek:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 103

Ar. Gök, asuman.

103. Geh nücüm ile felek ser-tā-pā

104. Kendine vermiş idi zib ü bahā

10. **felekde:-de**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **109**
Ar. Gök, asuman.
109. Çıktı ol mäh felekde durdu
110. Şeh-i encüm idi divân kurdu
11. **felek:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **118**
Ar. Gök, asuman.
117. Olmuş idi gece dūr-bīni kamer
118. Felek aḥbāba eder idi nazar
12. **felekde:-de**
Tahmis 3
Mısra: **7**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.
7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşâr-i benân
8. Hazer ki şöhrete âfet diyor zemîn ü zamân
13. **felek:**
Tarih 3
Mısra: **31**
Dünya.
31. Ya 'ni şâhenşeh-i devrân ki nazîrin bu felek
32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her câ
14. **felegin:-in**
Kaside 5
Mısra: **7**
Gökyüzü, sema.
7. Olmadı sîr nigâh-ı ruḥuñ ey meh felegin
8. Kâmeti olsa 'aceb mi ğam-ı hicriñle dü tâ
15. **felek:**
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Ey felek!
3. Nevâl-i luṭfuñ ile sîr olmadık bir kez
4. Felek felek saña bu rütbe imtinân çokdur
16. **felek:**
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Ey felek!
3. Nevâl-i luṭfuñ ile sîr olmadık bir kez
4. Felek felek saña bu rütbe imtinân çokdur
17. **felek:**
Rübai 6
Mısra: **2**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.
1. Tārâc-ı hevâ şeb-hûn edip dâr-ı fenâyâ
2. Hirmengehini verdi felek bād-ı hevâyâ
18. **felek:**
Kaside 8
Mısra: **117**
- Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.*
117. Retîmedir ğam için eyledi felek ta'lik
118. Ki bend-i cümle-i engüş ü her ḥanâşırdır
19. **felek:**
Diğer 9
Mısra: **43**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.
43. Etmek ile felek beni teb'îd
44. Olmayaydı bahâne sedd-i sedîd
20. **feleklerde:-ler, -de**
Kaside 9
Mısra: **33**
Ar. Gök, asuman.
33. Ne ins ü cin feleklerde melekler
34. Vücûduyla ser-â-pâ fâhr ederler
21. **felekde:-de**
Tarih 10
Mısra: **59**
Dünya.
59. Cüst ü cü olsa felekde mişli
60. Çeşm-i dünyâyâ nümâyân olmaz
22. **felek:**
Kaside 12
Mısra: **177**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
177. Felek ayırdı beni yâr-ı ğâr-ı pâkimden
178. Ziyâde eyledi kesr-i derûn-ı meksûri
23. **felek:**
Tarih 13
Mısra: **11**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
11. Pür-ğubâr etdi felek âyîne-ı ruḥsârîni
12. Baḥtımız yine siyeh-fâm eyledi taşmîmini
24. **felekdir:-dir**
Kaside 14
Mısra: **47**
Ar. Gök, asuman.
47. Felekdir dergehiñde pâsbânîñ
48. Melek olsa sezâ şâbâş-ḥvânîñ
25. **felekde:-de**
Kaside 14
Mısra: **56**
Dünya, âlem.
55. Libâsın emn edip devriñde tecdîd
56. Felekde etdi 'âlem 'îd-ber-'îd
26. **felekde:-de**
Kaside 14
Mısra: **64**
Dünya, âlem.
63. Kâpînda kul olup şâhân-ı 'âlem
64. Felekde olsa da Cemşîd ü ger Cem

27. **felekler:-ler**

Kaside 14

Mısra: 74

Ar. Gök, asuman.

73. Cihân ser-keşleri pâ-mâliñ olsun

74. Felekler şıyt-ı ikbâliñle tolsun

28. **felekde:-de**

Kaside 15

Mısra: 7

Ar. Gök, asuman.

7. Felekde kavs olur yemde mâhiyân lertzân

8. Taķınsa güş-i cihâna bu heybet-i şevket

29. **felekde:-de**

Kaside 15

Mısra: 61

Dünya.

61. 'Adâletiñle günüde felekde çeşm-i cihân

62. Mehâbetiñle hüveydâ selâmet-i şevket

30. **felek:**

Rübai 16

Mısra: 1

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

1. Hicriñle felek hâli diğer-gün etdi

2. Vashîla bu dil gülmedi bir dem gitdi

31. **felek:**

Tarih 17

Mısra: 77

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

77. Dergehiñden bizleri teb'îd edelden bu felek

78. Görmedik bir ferdden illâ bizlere çin-i ü cebîn

32. **felek:**

Tarih 17

Mısra: 93

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

93. Hâke yeksân eyledi bahtım gibi zâtım felek

94. Şöyle tursun gayret-i akrân u şehri-nâzenin

33. **felekde:-de**

Kaside 17

Mısra: 4

Dünya, âlem.

3. Cihân cihân kereme oldu halk müstağrak

4. Felekde kalmadı hiç bir maħalde fikret-i ğam

34. **felekden:-den**

Tarih 18

Mısra: 2

Baht, talih.

1. Gönül kaşır-ı merâma şeh olup çün kâm-yâb oldu

2. O baht-ı dil-nüvâzi de felekden behre-yâb oldu

35. **felek:**

Tarih 18

Mısra: 5

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

5. Felek vaz'-ı kadîmin terk etdi 'ahd-i mişâkı

6. Sürürandan bu bezm içre o da hoş inkılâb oldu

36. **feleğîñ:-iñ**

Kaside 18

Mısra: 36

Ar. Gök, asuman.

35. Berf şanma döküp eczâ-yı şitâya gerdün

36. Feleğîñ eylemede taḅ'ına tedbir-i fuşul

37. **felek:**

Kaside 23

Mısra: 4

Ar. Gök, asuman.

3. Hevâ bir rütbede efsürde etdi zir ü bälâyı

4. Felek fark edemez ebr-i siyehdenseng-i hârâyı

38. **felek:**

Kaside 23

Mısra: 9

Ar. Gök, asuman.

9. Felek bir şarı yâkûtu şanır faşş-ı nigîn etmiş

10. Gören yaḅ-beste 'ayn-ı âfitâb-ı 'âlem-ârâyı

39. **felek:**

Kaside 23

Mısra: 26

Ar. Gök, asuman.

25. Degildir berf edip taḳlîd ol şadr-ı keremkârı

26. Çil aḳçayla felek pür eyledi dâmân-ı dünyâyı

40. **feleklerden:-ler, -den**

Kaside 23

Mısra: 59

Ar. Gök, asuman.

59. Feleklerden edip endîşe bir mîzân-ı zü'l-keffeyn

60. Eger vezn etse temkîn ile top-ı arz-ı ğabrâyı

41. **felek:**

Kaside 24

Mısra: 10

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

9. Yazılan vâkı'a levḅ üzre sürür olsa nola

10. Ki murâd üzre felek ediyor anı ta'bir

42. **felek:**

Kaside 24

Mısra: 16

Ar. Gök, asuman.

15. Dür-bîn eyledi rüz ü şebe mihr ile mehi

16. Reh-güzârına felek baḳmada etmez te'ḥîr

43. **felek:**

Kaside 25

Mısra: 42

Dünya.

41. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki mir'ât-ı cihân içre

42. Felek şâm u şehër devr etse misliñ görmeye kaḳ'â

44. **felek:**

Kaside 26

Mısra: 16

Ar. Gök, asuman.

15. Anı teşrîf ede şâyed deyi seyr-i bâğa
16. Eyledi pâyına ferşide felek bir dîbâ

45. **felekle:-le**
Muamma 26
Mısra: 2
Talih, baht, kader.

1. O 'abd-i tıfla kim Sübhân mürebbî ola kudretten
2. Dağı gehvârede eyler felekle bahş hikmetden

46. **felek:**
Kaside 28
Mısra: 29
Dünya.

29. Etdi çün tebyîz-i icmâli şenâsını felek
30. Kilkimi şehr-i belâgat içre defter-dâr eder

47. **felekde:-de**
Kaside 28
Mısra: 47
Ar. Gök, asuman.

47. Mâh-ı 'id şanma felekde rû-nümâ olsa şehâ
48. Varmağa çün zâtına şahş-ı sehâ işrâr eder

48. **felek:**
Kaside 28
Mısra: 49
Talih, baht, kader.

49. Nâlçesi düşdü Sitanbul'da felek alıp anı
50. 'Âleme izhâr edip kadr-i 'alâñ iş'âr eder

49. **felek:**
Gazel 28
Mısra: 7
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

7. Felek pâk-dâmene lutf u mürüvvet eylemez hergiz
8. Nazar-kerde-i çarh olmaga ma'yûb olmaga muhtâc

50. **felek:**
Kaside 29
Mısra: 43
Dünya, âlem.

43. Sen o yek-tâ güher-i baħr-i keremsin ki felek
44. Görmedi zât-ı şeref-bahşına beñzer gevher

51. **felek:**
Gazel 34
Mısra: 3
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

3. Eder mi hâtırımı tesliyet felek âyâ
4. Olur muyuz 'acebâ mahrem-i harîm-i murâd

52. **felekden:-den**
Gazel 50
Mısra: 11
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

11. Felekden gördüğüm cevre tahammül eylerim Sâlim
12. Hüdâ elbet beni bir gün feraħ-bahş-ı vişâl eyler

53. **felekde:-de**
Gazel 51
Mısra: 9
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

9. Felekde 'âdet-i dirînekâr-ı dil-berân yek-ser
10. Gurûr-ı âb u tâb-ı hüsn ile mağrûr olmağdır

54. **felek:**
Matla 61
Mısra: 1
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

1. Felek kâdrin bilir demem o gûş-ı nâzikiñ cânâ
2. Dolaşsa küyünü her şâm

55. **felek:**
Gazel 73
Mısra: 2
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

1. Ehl-i 'aşka gâh zillet gâh rıf'at gösterir
2. Her devirde bu felek bir başka hâlet gösterir

56. **felek:**
Gazel 77
Mısra: 4
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

3. Komaz hâlî derûnum bir kederden gerdiş-i gerdün
4. Beni mağmûm gördükçe felek güyâ şafâ eyler

57. **felek:**
Gazel 79
Mısra: 10
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

9. Çü açdıñ Sâlimâ aħbâba bâb-ı mülket-i derdiñ
10. Maħall-i rencişi yine felek yanında bulsunlar

58. **felek:**
Gazel 117
Mısra: 10
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

9. O yâri hıvâbda görmek dilersem ey Sâlim
10. Felek dü dideme hıvâbı benim harâm eyler

59. **felek:**
Gazel 118
Mısra: 3
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

3. Felek bizi yine tekdîr ârzü etdi
4. Cenâb-ı hazret-i Haħk'ın işinde hikmet var

60. **felek:**
Gazel 120
Mısra: 6
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

5. Şakın idbârdan mağrûr-ı İkbâl olma dünyâda
6. Felek erbâb-ı 'izzü câha bî-hüde kerem etmez

61. **felek:**
Gazel 129

Mısra: 4
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

3. Miyân-ı luğ u tekdîr üzre dâ'irdir hemîn tâlî'
4. Murâd üzre felek erbâb-ı tab'ı kâm-rân etmez

62. **felek:**

Gazel 140

Mısra: 2

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

1. Zülfün tağıtdı rüyuna ol pâdişâhımız
2. Hep târ ü mâr etdi felek cilvegâhımız

63. **felegiñ:-iñ**

Gazel 165

Mısra: 5

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

5. Ülfeti erdi kemâle felegiñ buhl ile hayf
6. Başını hırkaya 'âlemde kerem çekdi dirîğ

64. **felek:**

Gazel 172

Mısra: 11

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

11. Felek döner mi murâdımca Sâlimâ bilmem
12. Tabî'at ehline hicrân cihân cihân ancak

65. **felekde:-de**

Gazel 175

Mısra: 8

Dünya.

7. Deriñden kullarıñ dür etme luğf et hayl-i 'uşşâka
8. Felekde nâmi şâhânîñ begim şevketledir ancak

66. **felek:**

Gazel 199

Mısra: 10

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

9. Bir garıbm kim perişân etdi şevkım rüzgâr
10. Târ u mâr etdi felek mecmû'a-i cem'iyetim

67. **felek:**

Gazel 210

Mısra: 7

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda), dünya.

7. Harâb etmez felek bir meclis-i pâkîze gördüñ mü
8. Yıkılmaz hâtır-ı 'âşık gibi bir encümen bilmem

68. **felek:**

Gazel 215

Mısra: 7

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

7. Felek târâc edem derse eger ser-mâye-i hüşun
8. Kişiyi 'âlem-i dünyâda bir mañbûba düş etsin

69. **felek:**

Gazel 236

Mısra: 2

Talih, baht, kader.

1. Geçdik gümüm-ı gurbet ile biz cevândan
2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinândan

70. **felekde:-de**

Gazel 245

Mısra: 5

Dünya, âlem.

5. Hiç benim gibi felekde kimse giryân olmadı
6. Eşk-i gam ülfet edelden dîde-i Ya'kûb ile

71. **felek:-mez**

Gazel 270

Mısra: 1

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

1. Kuşûr etmez felek tekdîr-i erbâb-ı tabî'atde
2. Şafâlar kesb eder bir nâ-tırâşî görse devletde

72. **felek:**

Gazel 273

Mısra: 8

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi
8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane

73. **felek:**

Gazel 280

Mısra: 10

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

9. Tağılmaz nüşâ-i dilden keder Sâlim anı zîrâ
10. Felek desti ile Sâlim anı şîrâzelendirdi

74. **felek:**

Gazel 284

Mısra: 4

Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.

3. Hayâl-i kâkül-i dil-ber ile derd-i serim yokdur
4. Felek baña ser-â-pâ naqş-ı hûbânı unutturdu

fem:

1. **femi:-i**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 26

Ağz.

25. Ya hüd bir râhatü'l-ervâh sahbâ

26. Femi güyâ aña bir câm-ı minâ

2. **femi:-i**

Gazel 101

Mısra: 4

Ağz.

3. Cevâb-ı ye's ile pürdür verâ-yı ma'nâ hep
4. Egerçi harf-i vişâli femi tekellüm eder

3. **feminden:-in, -den**

Gazel 136

Mısra: 4

Ağz || Ağzıdan, duyarak.

3. Degiliz gerçi ki mestâne-i mey-hâne velî

4. Neşve-i câm-ı meyi cümle feminden biliriz

4. **fem:**

Gazel 259

Mısra: 7

Ağız.

7. Neden böyle açılmaz göncaveş ol fem baña luft et
8. Açıl rāz-ı derünüñ şaklama ey meh-liķā söyle

fem-be-fem olmak:

1. **fem-be-fem olmak:-mak**

Muamma 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağız ağıza || Dudak dudağa.

1. Fem-be-fem olmak olurdu eger ol cismime rūh
2. Geh tenezzül edip etse der-i vaşlın meftūh

fem-i 'adīm-i mişli:

1. **fem-i 'adīm-i mişli:-i**

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok denecek kadar küçük ağzın benzeri || Çok güzel

ağız.

5. Engüşt ü fem-i 'adīm-i mişli
6. Evhām-ı kalem-revāna şıgımaz

fem-i dāstāna:

1. **fem-i dāstāna:-a**

Kaside 7

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Destan söyleyen ağız || Çok şey dile getirmek.

95. Sālim ço şikāyeti o şāhīñ
96. Cüdu fem-i dāstāna şıgımaz

fem-i nigārdan:

1. **fem-i nigārdan:-dan**

Gazel 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ağzı.

1. Fem-i nigārdan olsa nola 'itāb lezīz
2. Gelir derünuna 'uşşāķıñ ıztırāb lezīz

fem-i şā'irāna:

1. **fem-i şā'irāna:-a**

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlerin ağzı || Şairlerin şiir söyleme yeteneği.

1. Vaşfi fem-i şā'irāna şıgımaz
2. Kulzūmdür o nāvāna şıgımaz

fem-i zībāsına:

1. **fem-i zībāsına:-sın, -a**

Müfret 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslü ağız || Sevgilinin güzel sözler söyleyen ağzı.

1. Sözümdür lisān-ı pākine bir vech ile anıñ
2. Fem-i zībāsına böyle zebān ister idi haķķā

fenā:

1. **fenā:**

Gazel 5

Mısra: 5

Fānī, geçici. Sonu olan.

5. Fenā dünyāda hiç bir vaķt hālī var mıdır anda

6. Muķaddem etdigim zevķın hūmārın çekmeyem cānā

2. **fenā:**

Gazel 23

Mısra: 1

Yanlış yapma, hataya düşme.

1. Bu fenā miñnet-serādan istemez miydım necāt

2. Ğayet-i za' fımdan ammā bulamaz çeşmim necāt

fenā bezminde:

1. **fenā bezminde:-nde**

Tesdis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yokluk meclisi.

1. Dirīğ 'ālemde bir yār-i kerem-mu 'tādımız yokdur

2. Fenā bezminde nā-çarız dile imdādımız yokdur

fenā dünyāda:

1. **fenā dünyāda:-da**

Gazel 161

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçici, fani dünya.

3. Kıdrim artarsa da sensiz bu fenā dünyāda

4. Olamam ey gül-i gülzār-ı tarāvet maħzūz

2. **fenā dünyāda:-da**

Gazel 171

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçici, fani dünya.

1. Terk-i ğam edip fenā dünyāda şādān olmadık

2. Ya 'ni bir kez zevķ-yāb-ı vaşl-ı cānān olmadık

3. **fenā dünyāda:-da**

Gazel 208

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçici, fani dünya.

1. Firākıñla baña devlet yeter āh-ı seherġāhım

2. Fenā dünyāda bī-cāh olmadır ancaķ benim cāhım

4. **fenā dünyāda:-da**

Gazel 241

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçici, fani dünya.

5. Fenā dünyāda geçmem hūblardan ta' nı ço zāhid

6. Geçilmez degme hāl ile bu vādiden güzeldir bu

fenā ola:

1. **fenā ola:-a**

Kaside 13

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak.

127. Zāt-ı pākin Hāq gubār-ı mā-sivādan hıfz edip
128. Ola haşmında fenā meşhūdu cāhında beķā

fend:

1. **fend:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 134

Hile, mekr, desise.

133. Pes o dāma varuban bend oldu

134. Dil-i şeydāya ‘aceb fend oldu

2. **fendi:-i**

Muamma 17

Mısra: 2

Hile, mekr, desise.

1. Hübüt etdi hümā-yı dil lebin kaşd eyleyip cānā

2. Ne var ey fendî çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

fen-i āşüb-ı fitende:

1. **fen-i āşüb-ı fitende:-de**

Müfret 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitne ile kargaşa çıkarma || Sevgilinin fitne çıkarması.

1. Fen-i āşüb-ı fitende katı üstād oldu

2. Gamzelerden görelî nüşha-i nāzî çeşmiñ

fenn:

1. **fenn:**

Gazel 58

Mısra: 12

Herhangî bir konuya âit olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.

11. Belāgat-senc olur Sālim niğeh-sāzende-i diķkat

12. İhāta eyledikçe fenn ü ma’nāyı edā artar

2. **fenni:-i**

Gazel 78

Mısra: 2

Herhangî bir konuya âit olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.

1. Deme Mecnūn göçüp ‘aşk içre bir icādî kalmışdır

2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādî kalmışdır

fenn-āşinā-yı gāvta-i deryā-yı mihr olsam:

1. **fenn-āşinā-yı gāvta-i deryā-yı mihr olsam:-sam**

Gazel 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk deryasının derinliğine - zorluklarına- aşına olmak.

5. Nola fenn-āşinā-yı gāvta-i deryā-yı mihr olsam

6. Dili zevrakçe-i ‘aşka nice yıllar levend etdim

fenn-i hüsñ:

1. **fenn-i hüsñ:**

Tarih 10

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ilmi.

53. Fenn-i hüsñ ile ezelden cānā

54. Kıl ü kāl olmasa bir ān olmaz

fer:

1. **fer:**

Kaside 20

Mısra: 122

Kuvvet, iktidar.

121. Ne sarāy ol makarr-ı kesb-i hüner

122. Māye-i feyz-i her necābet ü fer

2. **fer:**

Kaside 24

Mısra: 22

Kuvvet, iktidar.

21. Şadr-ı ‘ālīye ķadem başdı deyü müjde edip

22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezir

3. **fer:**

Gazel 65

Mısra: 10

Nur, ziya.

9. Neyleyem şādī-i vaşlı Sālimā verdi baña

10. Firķatı ārāyiş-i hüsñ ü bahā vü zib ü fer

fer’:

1. **fer’ in:-iñ**

Kaside 18

Mısra: 93

Kuvvet, iktidar.

93. Aşl u fer’ in de hemin tayyib ü pāk ü tāhir

94. Kim işitse şeref-i zātın eder hüsñ-i ķabul

ferāğ:

1. **ferāğımıza:-ımız, -a**

Gazel 274

Mısra: 2

El çekme, el çekmişlik, vazgeçme.

1. Tenezzül etmedi bü-yı vefā dimāğımıza

2. Sebeb bu oldu cihāndan bizim ferāğımıza

ferāğat:

1. **ferāğat:**

Gazel 46

Mısra: 1

El çekme, vazgeçme.

1. Ferāğat dilde her şeyden günāha ķandığındandır

2. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıķandığındandır

2. **ferāğat:**

Gazel 46

Mısra: 9

El çekme, vazgeçme.

9. Dil-i pākīzeye böyle ferāğat gālibā Sālim

10. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıķandığındandır

3. **ferāğat:**

Gazel 155

Mısra: 3

Tok gözlülük.

3. Çekilmiş cūylar her sū ferāğat üzere bülbüller

4. Ruķu solmuş gül-i zibālarıñ vaķt-i hāzān olmuş

4. **ferāgatde:-de**

Gazel 276

Mısra: 15

Tok gözlülük || Vahdet, birlik.

15. Ferd ferd idi tekāşür de ferāgatde idi

16. Vaḥadāt u 'aşere belki müşennā yoğidi

ferāgat etmekle:

1. **ferāgat etmekle:-mek, -le**

Gazel 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek.

7. Kesilmez nâleden etmekle 'aşkından ferāgat dil

8. Fiğāmī tā ezelden ey perī mu 'tādī ḳalμışdır

ferah:

1. **ferahdan:-dan**

Tarih 1

Mısra: 11

Sevinç ve mutluluk.

11. Hemān güyā ki raḳş eyler ferahdan

12. Edip izhār nice siḫr ü efsün

2. **ferahla:-la**

Tarih 1

Mısra: 104

Sevinç ve mutluluk.

103. Şu rütbe zevkımız var devletiñde

104. Ferahla oldu diller cümle meşḫün

3. **ferah:**

Diğer 3

Mısra: 147

Sevinç ve mutluluk.

147. Gerçi dünyāda ferah zevk u şafādır ammā

148. Bir yanım ḫāşılı eksik gibi sensiz cānā

4. **ferah:**

Kaside 8

Mısra: 152

Sevinç ve mutluluk.

151. Fezā-yı sinede lā-büd geçer şafā-yı sürür

152. Ne dem ki ḫüzün ü ferah ḳaşd ile müsāyirdir

5. **ferahla:-la**

Tarih 18

Mısra: 4

Sevinç ve mutluluk.

3. Nesīm-i şubḫ-ı vuşlatdan şeb-i ḡam zulf-i yārāsā

4. Perişān-ḫāl iken şevḳ u ferahla neşve-yāb oldu

6. **ferah:-ur, -sa**

Tarih 22

Mısra: 9

Sevinç ve mutluluk.

9. Eli degnekli olursa nola derbāni ferah

10. Ḳadem-i şāḫ-ı zemīn eyledi ḫüsünün tekmiḻ

7. **ferah:**

Gazel 167

Mısra: 7

Sevinç ve mutluluk.

7. Ne naşbında ne 'azlinde ferah var

8. Ferah verse yine ḡam eyler irdāf

ferah verse:

1. **ferah verse:-se**

Gazel 167

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu, sevinç vermek.

7. Ne naşbında ne 'azlinde ferah var

8. Ferah verse yine ḡam eyler irdāf

ferah-bahş-ı vişāl eyler:

1. **ferah-bahş-ı vişāl eyler:-r**

Gazel 50

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmanın ferahlığına, mutluluğuna ulaştırmak.

11. Felekden gördüğüm cevve taḫammül eylerim Sālim

12. Ḥudā elbet beni bir gün ferah-bahş-ı vişāl eyler

ferah-efzā:

1. **ferah-efzā:**

Diğer 3

Mısra: 107

Ferahlık arttıran, mutlu eden.

107. Ey birāder ferah-efzā hele Kāḡıd-ḫāne

108. İnḳıbāzı giderir zevḳ verir insāne

2. **ferah-efzā:**

Kaside 19

Mısra: 11

Ferahlık arttıran, mutlu eden.

11. Ferah-efzā ferah-perver nişimenler ki zeyn olmuş

12. Tesellī-ḫāne-i feyz-i tecellīdir dil-i zāre

ferah-efzā-yı ḳaşr-ı dil-ḡüşā:

1. **ferah-efzā-yı ḳaşr-ı dil-ḡüşā:**

Tarih 12

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbe ferahlık veren saray.

11. Göricek teşrif-i aḫbābı bu dem

12. Bu ferah-efzā-yı ḳaşr-ı dil-ḡüşā

ferah-perver:

1. **ferah-perver:**

Kaside 19

Mısra: 11

Ferahlık veren.

11. Ferah-efzā ferah-perver nişimenler ki zeyn olmuş

12. Tesellī-ḫāne-i feyz-i tecellīdir dil-i zāre

ferah-sīmā:

1. **ferah-sīmā:**

Tarih 23

Mısra: 2

Ferahlık veren çehreye -dış görünüşe- sahip.

1. Ḥoşā ḳaşr-ı leb-i deryā neşāṭ-ārā-yı bī-hem-tā

2. 'Adilī nā-şünüde mişli nā-dide ferah-sīmā

ferāmūs etmevip:

1. **ferāmūş etmeyip**:-me, -yip

Gazel 293

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutmak.

7. Lutfu var olsun ferāmūş etmeyip ben bendesin

8. Mağdemiyle etdi ħandān bu dil-i nālānımı

ferāmūş eylediñ:

1. **ferāmūş eylediñ**:-diñ

Gazel 187

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutmak.

1. Dirîğ ey bi-vefā zārîñ ferāmūş eylediñ gittiñ

2. Belā tūfānını çeşmimde pür-cūş eylediñ gittiñ

2. **ferāmūş eylediñ**:-diñ

Gazel 187

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutmak.

9. Bu ğurbet ellerinde kaldı Sālīm şormadıñ ħālin

10. Dirîğ ey bi-vefā zārîñ ferāmūş eylediñ gittiñ

ferāset:

1. **ferāsetdir**:-dir

Lugaz 1

Mısra: 31

Anlayışlılık, tez anlayış, çok çabuk sezış.

31. Kerāmetdir egerçi işlerim yek-ser ferāsetdir

32. Ferāsetle ferāsetden dil-i bīmāra ‘illetdir

2. **ferāsetle**:-le

Lugaz 1

Mısra: 32

Anlayışlılık, tez anlayış, çok çabuk sezış.

31. Kerāmetdir egerçi işlerim yek-ser ferāsetdir

32. Ferāsetle ferāsetden dil-i bīmāra ‘illetdir

3. **ferāsetden**:-den

Lugaz 1

Mısra: 32

Anlayışlılık, tez anlayış, çok çabuk sezış.

31. Kerāmetdir egerçi işlerim yek-ser ferāsetdir

32. Ferāsetle ferāsetden dil-i bīmāra ‘illetdir

ferd:

1. **ferd:**

Kaside 8

Mısra: 173

Tek, yalnız ve eşsiz olan Allah.

173. Vaĥîd ü Vāĥîd ü Evĥad Raĥîm ü Ferd ü Eĥad

174. Mecid ü Ĥaĥĥ ü Şamed’dir ki zātî Dābir’dir

2. **ferdden**:-den

Tarih 17

Mısra: 78

Kişi, insanlardan her biri.

77. Dergehiñden bizleri teb’id edelden bu felek

78. Görmedik bir ferdden illā bizlere çin-i ü cebin

3. **ferd:**

Kaside 24

Mısra: 67

Tek, yalnız ve eşsiz olan Allah.

67. Ĥaşre dek devletini dā’im edip Ferd ü Şamed

68. Behre-yāb ola zamānında şaĝîr ile kebîr

4. **ferde**:-e

Gazel 217

Mısra: 8

Kişi, insanlardan her biri.

7. Naĥşîñ almaĥdır ğaraż el üzre tutmaĥdan seni

8. Eyleme bir ferde ‘arż-ı kām mānend-i niĝin

ferd ferd:

1. **ferd ferd:**

Gazel 276

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

15. Ferd ferd idi tekāşür de ferāĝatde idi

16. Vaĥadāt u ‘aşere belki müşennā yoĝidi

ferdā:

1. **ferdā:**

Diĝer 2

Mısra: 53

Yarın, gelecek zaman.

53. Her biriniñ muĥaşşalı ferdā

54. Yeri vardır derūnda ser-tā-pā

2. **ferdā:**

Kaside 10

Mısra: 510

Yarın, gelecek zaman.

509. Kerem eylese ger şeh-i levlāk

510. Saña ferdā çi germ ü serd çi bāk

ferdālara şalma:

1. **ferdālara şalma**:-ma

Gazel 223

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelecek için vaatte bulunmak.

3. Beni ferdālara şalma gidip lūf eyle sultānım

4. Şebātım şabr u ārām-ı dil-i bi-tākatim sensin

ferdāya kaldı:

1. **ferdāya kaldı**:-dı

Gazel 248

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarına, sonraya kalmak.

7. Bu ğün de ĥāşıl aĥşam oldu ol meh etmedi teşrîf

8. Ümid-i diden-i ruĥsārî yārîñ kaldı ferdāya

ferdāya şaldı:

1. **ferdāya şaldı**:-dı

Gazel 275

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ertelemek, oyalamak.

1. Ferdāya şaldı kendi bizi yār dün gece
2. Ser-keşlik etdi baht-ı siyehkār dün gece

ferdāya şalma:

1. ferdāya şalma:-*ma*

Diğer 9

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ertelemek, oyalamak.

45. Şalma ferdāya gurbet-ālūdu
46. Gehi añ meclisiñde nā-būdu

2. ferdāya şalma:-*sa*

Gazel 226

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ertelemek, oyalamak.

9. Va‘de-i vaşl etdiğñ ferdāya şalma sevdiğim
10. Sen degil miydiñ benimle ‘ahd ü peymān eyleyen

ferdā-yı şubh-ı mahşere:

1. ferdā-yı şubh-ı mahşere:-*e*

Gazel 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahşer sabahının yarını.

9. Haţtına ta‘lik edip vaşlñ o şüh-ı kine-cū
10. ‘Aşıkñ ferdā-yı şubh-ı mahşere tevkiif eder

ferec:

1. ferec:-*ler*

Kaside 1

Mısra: 140

Gam, tasa ve sıkıntudan kurtulma; kederden, darlıktan sonra gelen sevinç, teselli || Zafer.

139. Eyle her bir gāmımda sen şad cūd
140. Şiddetimde ferec-ler et meşhūd

2. ferec:-*ler*

Kaside 3

Mısra: 102

Gam, tasa ve sıkıntudan kurtulma; kederden, darlıktan sonra gelen sevinç, teselli.

101. Be-ħaqq-ı Süre-i Yāsın ü Raħmān
102. Baña yarın ferec-ler eyle iħsān

feres ü zabb u aħras-ı ma‘hūd:

1. feres ü zabb u aħras-ı ma‘hūd:

Kaside 10

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz konusu dilsiz kertenkele ve at || Hz.

Muhammed’in peygamberliğini tasdik eden kertenkele ve at.

103. Etdi ikrār da‘vetin be-şuhūd
104. Feres ü zabb u aħras-ı ma‘hūd

ferhād:

1. ferhād:

Kaside 1

Mısra: 102

Ferhad. (Meşhur Ferhad ile Şirin hikâyesinin erkek kahramanı).

101. Anda yok bunu derke isti‘dād

102. Ne bilir küh-ı himmeti Ferhād

2. ferhād‘ıyız:-*ıyız*

Gazel 132

Mısra: 5

Ferhad. (Meşhur Ferhad ile Şirin hikâyesinin erkek kahramanı).

5. Kūhsār-ı deşt-i şahrā-yı gāmñ Ferhād‘ıyız
6. Kalmazız a‘dādan elde sağ olsun tışemiz

ferhunde:

1. ferhunde:

Kaside 15

Mısra: 58

Kutlu, mübarek.

57. Bu tavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir tārīh
58. Ne oldu gūş bu ferhunde haşlet-i şevket

ferid-i āl-i zibende:

1. ferid-i āl-i zibende:

Kaside 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslü her parça || Gül bahçesinin unsurları.

9. Çerāğ-ı gülşen olmuş her ferid-i āl-i zibende
10. ‘İzār-ı dil-berāsā tāb-āver şahn-ı gülzāre

ferid-i cūd u ‘atā etdi:

1. ferid-i cūd u ‘atā etdi:-*di*

Diğer 8

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah‘ın- kişiyi cömertlik ve ihsan etme konusunda yegane kılması, ihsanlarda bulunma.

35. Āferid-i cihān olan Mevlā
36. Etdi zātñ ferid-i cūd u ‘atā

feridün:

1. feridün:

Kaside 17

Mısra: 64

Şehname‘de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.

63. Derinde Gāve‘ye ceb-ħāne hıdmeti düşmez
64. Sezā olursa Feridün öñünce mır-ı ‘alem

ferkadān:

1. farkadān‘a:-*a*

Kaside 19

Mısra: 45

Dübb-i asgar (Küçükayı) denilen yıldız kümesinin en parlak yıldızları.

45. Şerefde Farkadān‘a hem-ser eyler kağr ü miqdārı
46. Anñ bir gonca-i ra‘nāsın almak künc-i destāre

fermān:

1. fermānññ:-*ññ, -ññ*

Tarih 2

Mısra: 18

Buyruk, emir.

17. Mağdemiñle halk-ı 'ālem 'id-ı ekber etdiler
18. Muntazırlar ser-be-ser fermānıñ peygāmına

2. **fermānına:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 20

Buyruk, emir.

19. Her çemen giydi zümürürd cāme şevkından göñül
20. Muntazırdır saf-be-saf fermānına aḥkāmına

fermān-ber-i hükmü olup:

1. **fermān-ber-i hükmü olup:-up**

Kaside 19

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Padişahın- emrini yerine getirme.

79. Olup fermān-ber-i hükmü 'Arab Rum u 'Acem anıñ
80. HemİN cārİdir aḥkām-ı şerİfİ cümle aḫtāre

fermān-berİñ olsa:

1. **fermān-berİñ olsa:-sa**

Tahmis 2

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İtaat etmek, fermanın tabi olmak Güzellik
ülkesinin sultanı olarak sevgilinin dilediğini yapması.*

17. Olsa fermān-berİñ 'ālem yeridir ser-tā-pā
18. Efser-i ḥüsN ile sensin şeh-i iklīm-i bahā

ferr:

1. **ferr:**

Kaside 5

Mısra: 82

Parlaklık, aydınlık.

81. Cümle ol zāt-ı leṭāfet-dihe ta'zīmendir
82. Bu kadar zİbiş ü zİnet bu kadar ferr ü bahā

2. **ferr:**

Kaside 13

Mısra: 59

Parlaklık, aydınlık.

59. 'Āleme ferr ü ṭulū'u maṭla'u'l-envār-ı feyz
60. Mağdemi gencİne-efşān-ı ser-i bāy u gedā

3. **ferr:**

Kaside 18

Mısra: 97

(Ar.) Güç, kuvvet.

97. Bu kadar ferr ü ḥaşemle yine her şām u seḫer
98. Saña ṭā'atdir olan cümle ahibb-i meş'ül

4. **ferr:**

Kaside 25

Mısra: 2

(Ar.) Güç, kuvvet.

1. Te 'āla'llāh zihī zāt-ı melek-ḥaslet kerem-fermā
2. Ki ferr ü ḥaşmet ü dārātı gayret-āver-i Dārā

ferr-i satveti:

1. **ferr-i satveti:-i**

Kaside 14

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İktidar, güç, kuvvet.

13. Olalı zİb-baḫş-ı taḫt-ı iclāl

14. 'Adüyü kıldı ferr-i satveti lāl

ferr-i teşrİfİñle:

1. **ferr-i teşrİfİñle:-iñ, -le**

Kaside 13

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelişi ile nurlandırmak, şereflelendirmek.

101. Ḥamdü li'llāh ferr-i teşrİfİñle gördük düşdüğün

102. Tārek-i erbāb-ı fazla sāye-i bāl-i Ḥümā

fers İd:

1. **fers İde:-e**

Kaside 4

Mısra: 17

Döşemek || Süslemek.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezā kim etdi fers İde

18. Zemİni aṭlasāsā ḥürİyānıñ pāyına dūnyā

2. **fers İde:-e**

Kaside 5

Mısra: 71

Döşemek || Süslemek.

71. Çemenistānını fers İde eder miydi zemİN

72. Mevc-i pey-der-peyini gösteremezdi deryā

fers olmuş:

1. **fers olmuş:-muş**

Kaside 19

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaymak, döşemek.

13. Zümürürden yeşil kālİça fers olmuş kıyās eyler

14. Baḫan ol rüḫ-perver bāğda rüy-ı çemenzāre

fersā-vı renc-i derd ü hem:

1. **fersā-yı renc-i derd ü hem:**

Terci-bend 1

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlerin vermiş olduğu üzüntüyü gidermek.

63. Şevk-i nüş-ā-nüş-ı vaslİñ māye-i 'ayş u ṭarab

64. Zevk-ı luṭf u elṭafİñ fersā-yı renc-i derd ü hem

fersİde eyledi:

1. **fersİde eyledi:-di**

Kaside 26

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döşemek.

15. Anı teşrİf ede şāyed deyü seyr-i bāğā

16. Eyledi pāyına fersİde felek bir dİbā

2. **fersİde eyledi:-di**

Kaside 32

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döşemek.

13. Rû-nümâ şanma çemen şâh-ı bahârîñ gerdün

14. Eyledi pâyına ferşide kıumâş-ı hâzrâ

fersüde ederse:

1. fersüde ederse:-er, -se

Diğer 4

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eskitmek || Bir yere sürekli olarak gitmek.

77. Ğıbtâ olsa nola kim bu süde

78. Vech ederse derine fersüde

feryâd:

1. feryâdımız:-ımız

Tesdis 2

Mısra: 6

Şikâyet etmek, haykırmak, inlemek.

5. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yoktur

6. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yoktur

2. feryâdımız:-ımız

Tesdis 2

Mısra: 12

Şikâyet etmek, haykırmak, inlemek.

11. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yoktur

12. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yoktur

3. feryâdımız:-ımız

Tesdis 2

Mısra: 18

Şikâyet etmek, haykırmak, inlemek.

17. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yoktur

18. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yoktur

4. feryâdımız:-ımız

Tesdis 2

Mısra: 24

Şikâyet etmek, haykırmak, inlemek.

23. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yoktur

24. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yoktur

5. feryâdımız:-ımız

Tesdis 2

Mısra: 30

Şikâyet etmek, haykırmak, inlemek.

29. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yoktur

30. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yoktur

6. feryâda:-a

Tesdis 6

Mısra: 9

Haykırış, çığlık, bağırtı.

9. Hezarâsâ ser-âğâz etmedim şad hayf feryâda

10. Muhaşşal yok murâdımca benim bir gonca dünyâda

7. feryâdı:-ı

Gazel 8

Mısra: 2

Haykırış, çığlık, bağırtı.

1. Sañn-ı gülşen mâye-i tekdîrdir sensiz baña

2. Bülbülün feryâdı gam-te'sîrdir sensiz baña

8. feryâd:

Kaside 22

Mısra: 106

Haykırış, çığlık, bağırtı.

105. Hâsılı ey vezîr-i pâk-nihâd

106. 'Azl-i dūr u dirâzdan feryâd

9. feryâdım:-ım

Gazel 26

Mısra: 9

Haykırış, çığlık, bağırtı.

9. O seng-dil zâlîme Sâlim eşer etmege feryâdım

10. Olur elbet dü çeşmimden akan seyl-i cefâ bâ'ış

10. feryâdı:-ı

Gazel 54

Mısra: 3

Haykırış, çığlık, bağırtı.

3. Yağar erbâb-ı 'aşkı bülbülün feryâdı ser-tâ-ser

4. Dehân-ı 'âşık-ı süzânda elhân âteşdir

11. feryâdım:-ım

Gazel 90

Mısra: 2

Haykırış, çığlık, bağırtı.

1. Bende 'aşkıñ sende gönülüm meh-cebinim tâzedir

2. Nev-cevânım tâze feryâdım enînim tâzedir

12. feryâdı:-ı

Gazel 249

Mısra: 2

Şikâyet etmek, haykırmak, inlemek.

1. Kapıldık zülfe ey dil tab'-ı Mecnûn'a selâm eyle

2. Alıp küyündaki feryâdı hâmûna selâm eyle

13. feryâdımı:-ım, -ı

Gazel 272

Mısra: 1

Haykırış, çığlık, bağırtı.

1. 'Arz edîñ feryâdımı dil-dâre Allâh 'aşkına

2. Ede şâyed merhamet ben zâre Allâh 'aşkına

14. feryâd:

Gazel 290

Mısra: 4

Haykırış, çığlık, bağırtı.

3. Şu rütbe nâleler etdim gamıñla gülsitân içre

4. Benim bülbülleri feryâd u zârım hep hamûş etdi

feryâd eyleseñ:

1. feryâd eyleseñ:-señ

Gazel 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlama, inleme, feryat etme.

1. Cevrin efvün eyler ol meh gamla feryâd eyleseñ

2. Dâdıña kimse yetişmez yârdan dâd eyleseñ

feryâd u zâr eyledim:

1. feryâd u zâr eyledim:-dim

Müseddes 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşk derdinden dolayı- inlemek,acı çekmek.

9. Eyledim bir bir fetil-i dāğ-ı hicrin āşikār
10. Pāyına düşdüm netice eyledim feryād u zār

fesād:

1. **fesāda:-a**

Kaside 27

Mısra: **52**

Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.

51. Aşlı dellāk iken eyledi bir güne zuhūr

52. Ki cihān mülkü bütün oldu fesāda me'vā

fesād-ı 'ālem-i kevn ü fesāda:

1. **fesād-ı 'ālem-i kevn ü fesāda:-a**

Gazel 86

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün mevcudatın vücut bulup, mahvolması.

7. Fesād-ı 'ālem-i kevn ü fesāda cümle vākıfıdır

8. Hākiqat üzre ol kim seyr-i pehnā-yı mecāz eyler

feşāhat:

1. **feşāhat:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **90**

Ar. Söz açık, düzgün, hatadan ari olma.

89. Zāti ma'mūr olur belāgat ile

90. Sebķ eder cümleyi feşāhat ile

fesāne:

1. **fesāne:**

Kaside 7

Mısra: **72**

Far. Hikāye, masal, saçma sapan, "efsane"den muhaffef.

71. Taḥkiķ Resūl-i Kibriyā'dır

72. Hāḳḳında anıñ fesāne şıgımaz

fesāne gelir:

1. **fesāne gelir:-ir**

Gazel 149

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Masal, hikāye gelmek || Ciddiye almamak.

9. Bütün teccüs-i aḥbār bize fesāne gelir

10. Bu inḳilābda aslā cihāna yok sözümüz

fesh-i 'azme:

1. **fesh-i 'azme:-e**

Kaside 10

Mısra: **356**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kararın bozulması.

355. Şorup emsālī bir ağızdan hep

356. Dediler fesh-i 'azme n'oldu sebep

feşān et:

1. **feşān et:**

Kaside 2

Mısra: **124**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçmak, dağıtmak.

123. Amān et Sālim-i zāra amān et

124. Zülāl-i Kevşer-i luḫfūñ feşān et

feḫānet-i şevket:

1. **feḫānet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuğun-Padişah 3. Ahmed- zihin açıklığı.

13. Sezā-yı ser-keşi vermekde bir nazır mi var

14. Bulur zemīne de girse feḫānet-i şevket

feth:

1. **feth:**

Tarih 24

Mısra: **25**

Feth, ele geçirmek.

25. Feth ü zaferdir şāh-rāh min-ba'd aña bī-iştibāh

26. İḳbāline 'ādil güvāh ol şadr-ı dīn-perver yeter

feth edersin:

1. **feth edersin:-er, -sin**

Kaside 14

Mısra: **58**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fethetmek, ele geçirmek.

57. Edip tevfiķ-ı Hāḳ maḳşuduñ is'āf

58. Cihāni feth edersin Ḳāf-tā-Ḳāf

feth olan:

1. **feth olan:-an**

Kaside 20

Mısra: **296**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele geçirilmek, zaptedilmek.

295. Ola aña 'adedde hem-ta'dād

296. Feth olan ḳal'alar be-vefķ-ı murād

fetha:

1. **fetha:**

Kaside 12

Mısra: **156**

Üstün, üstün işareti.

155. Ḳaşı'-i ḳaş'aya varınca eyledi ta'lim

156. Ḳabil-i zamme vü fetha gürüh-ı meksürü

feth-i bāb oldu:

1. **feth-i bāb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: **42**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapıların açılması.

41. Şabā Sālim edince güşuma mtijde zifāfını

42. Der-i tāriḫi dil açdı Hūdā'dan feth-i bāb oldu

feth-i çin (ü) maçin eder:

1. **feth-i çin (ü) maçin eder:-er**

Kaside 14

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çin ülkesini, bölgesini fethetmek || Padişahın gücününün büyüklüğü.

17. Kemānī ebruvānın kılsa pür-çin
18. Eder bir tiri fetḥ-i Çin (ü) Māçin

feth-i hayber:

1. **feth-i hayber:**

Kaside 10

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayber'in fethedilmesi (Resûl-i Ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin, 628 (H. 7) senesinde Hayber'de yahûdilere karşı kazandığı zafer.).

59. Gûş-zeddir bu vak'a-i meşhûr

60. Fetḥ-i Hayber tekellüm-i ya'fûr

feth-i hoş-âyende-zafer:

1. **feth-i hoş-âyende-zafer:**

Tarih 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaferle sonuçlanan güzel fetih.

1. Habbezâ fetḥ-i hoş-âyende-zafer pāk ğazâ

2. Levḥaşâ'llâh zihî kâr-ı pesendide-nümâ

fetih:

1. **fetiḥdir:-dir**

Tarih 3

Mısra: 3

Bir memleket, şehir veya mevkii savaşıyla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.

3. Öyle pākize fetihdir ki hurûfundan anî

4. Etmede her biri bir ma'ni-i fâhîr imâ

2. **fetiḥdir:-dir**

Tarih 3

Mısra: 7

Bir memleket, şehir veya mevkii savaşıyla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.

7. Öyle pākize fetihdir ki olunca zâhîr

8. Pür-ḥanîn eyledi âfâkı peyâmı her câ

3. **fetiḥdir:-dir**

Tarih 3

Mısra: 9

Bir memleket, şehir veya mevkii savaşıyla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.

9. Öyle pākize fetihdir ki nazîr ü mişlin

10. Görmemiş kimse cihân içre ser-â-ser kaṭ'â

4. **fetiḥdir:-dir**

Tarih 3

Mısra: 11

Bir memleket, şehir veya mevkii savaşıyla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.

11. Öyle pākize fetihdir ğazavât-ı selefi

12. Etse mensî varak-ı hâṭıradan cümle sezâ

5. **fetiḥdir:-dir**

Tarih 3

Mısra: 13

Bir memleket, şehir veya mevkii savaşıyla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.

13. Öyle pākize fetihdir ki görenler tarzın

14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzere ğazâ

fetil:

1. **fetili:-i**

Kaside 9

Mısra: 10

Fitil || İman nuru.

9. Kanādîli o beytiñ çeşm-i insân

10. Fetili nûr-i imân zarfidir cân

2. **fetil:**

Tarih 11

Mısra: 20

Kandil fitili || Yüzde çıkan ayva tüyleri.

19. Süziş ü zav'ı ziyâde olur elbette anî

20. Olsa mûlar ile kândil-i derûn içre fetil

fetili aldı:

1. **fetili aldı:-dı**

Gazel 164

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanmak.

7. Âteş-i 'aşkın ile aldı fetili cânâ

8. Şubḥa dek âteşe yanarsa sezâvâr şemi'

fetili alır:

1. **fetili alır:-ır**

Gazel 268

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetili almak || Ayrılık acısının aşığı etkilememesi.

3. Ne hâcet 'aşığı nâr-ı firâkıña süziş

4. Alır fetili o bî-çâre bir nezâre ile

fetil-i dâğ-ı hicrânı:

1. **fetil-i dâğ-ı hicrânı:-ı**

Gazel 54

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarasının pamuğu.

5. Sırışk-i dide söndürmez fetil-i dâğ-ı hicrânı

6. Derûn-ı 'aşık-ı bî-çârede hicrân âteşdir

fetil-i dâğ-ı hicrin:

1. **fetil-i dâğ-ı hicrin:-in**

Müseddes 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yarasının pamuğu || Aşk derdinin vermiş olduğu acı, ayrılık acısı.

9. Eyledim bir bir fetil-i dâğ-ı hicrin âşikâr

10. Pâyına düşdüm netice eyledim feryâd u zâr

fetil-i şem':

1. **fetil-i şem':**

Gazel 58

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mumun fitili.

9. Olur rüşen dil-i 'aşıq fûrûzânî-i mihrinden

10. Fetil-i şem' yandıkça murâd üzre ziyâ artar

fetil-i şem'-i süzânım:

1. **fetil-i şem'-i süzânım:-ım**

Gazel 201

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakıcı ateşin fitili || Aşk ateşi.

1. Şu rütbe şu 'le-perverdir benim dâğ-ı fûrûzânım

2. Şabâh-ı haşre dek sönmez fetil-i şem'-i süzânım

fettâh:

1. **fettâh:**

Gazel 32

Mısra: 4

Ar. Kullarının kapalı işlerini açan Cenabıhak:

fettâh-ı kerîm.

3. Olma der-beste-i ümmîd gönül bir gün ola

4. Açıla bâb-ı emel saña kerîmdir Fettâh

fettân-ı cihân olmuş:

1. **fettân-ı cihân olmuş:-muş**

Gazel 155

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyada fitne çıkaran olmak || Sevgilinin fitnessi için kullanılmıştır.

1. Müretteb leşker-i müjgân niğehler bî-amân olmuş

2. Ne mümkün söyleşilmek yâr fettân-ı cihân olmuş

fetvâ:

1. **fetvâ:**

Tarih 24

Mısra: 36

Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümleri.

35. Ol hüsrev-i Fârûk-râ hâmi-i şer'-i Muştâfâ

36. Fetvâ ile bi'l-iktizâ çün kıldı İrân'a sefer

2. **fetvâ:**

Kaside 33

Mısra: 18

Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümleri.

17. Maşdar-ı her keremdir ol zî-şân

18. Buldu fetvâ anıfla 'izzet ü şân

fevâk-ı bîm-i günehle:

1. **fevâk-ı bîm-i günehle:-le**

Kaside 8

Mısra: 191

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günah tehlikesinden rücu etmek, dönmek.

191. Fevâk-ı bîm-i günehle mahall-i redd-i cevâb

192. O dem ki Sidre-i nuţk-ı der-i hanâcirdir

fevc-ber-fevc:

1. **fevc-ber-fevc:**

Kaside 22

Mısra: 85

Dalga dalga, akın akın.

85. Fevc-ber-fevc fülküne her dem

86. Yüz sürer idi mevcesi ile yem

fevr:

1. **fevrî:-i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 63

Birden, derhal.

63. Pes derûn-hânesine ol fevrî

64. Cem' edip 'aql u karar u şabri

fevvâre:

1. **fevvâreden:-den**

Tarih 1

Mısra: 37

Fıskiye.

37. Gören fevvâreden âbîñ yerine

38. Kıyâs eyler ki âteş oldu birün

fevvâre-i havzı:

1. **fevvâre-i havzı:-ı**

Kıt'a 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Havuzun fıskiyesi.

3. Nola züvvâr ederse şüsten-i pâ cümle-i gamdan

4. Be-her fevvâre-i havzı eder rencide-i eşvâk

fevz:

1. **fevz:**

Tarih 24

Mısra: 18

Zafer.

17. Hân Aḥmed-i encüm-sipâh kim kıla nâgeh 'azm-i râh

18. Fevz ü zafer çün mihr ü mâh önünce zer-meş'al çeker

2. **fevz:**

Gazel 231

Mısra: 10

Kurtuluş, arzu edilene kavuşmak.

9. Sâlim inanma zibiş-i deryâ-yı devlete

10. Leb-rîz-i sâha olsa da fevz ü felâhdan

fevezân etse:

1. **fevezân etse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bereketlendirmek.

87. Feyz-i Feyzilere sözümler her câ

88. Fevezân etse n'ola ser-tâ-pâ

fevyâz:

1. **fevyâza:**

Kaside 8

Mısra: 185

Ey feyz ve bereket veren || Allah.

185. Kadir ü Muktedirâ Mu'in ü Feyyâzâ
186. İnâyet-i ezeliyyeñ vefir ü vâfirdir

feyz:

1. feyziñ:-iñ

Kaside 2

Mısra: 144

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

143. Baña lutf et kerem kıl eyle ihsân
144. Edem feyziñ ile tertib-i dîvân

2. feyzi:-i

Kaside 6

Mısra: 42

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

41. Cenâb-ı şâh-ı şadr-ı kâh-ı levlâke kim olmuş
42. Anıñ feyzi ile maqbûl-i dünyâ şem' ü pervâne

3. feyz:

Kaside 6

Mısra: 43

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

43. O feyz ile 'arûs-ı haclegâh-ı mekrümetdir kim
44. O feyz ile cihânı oldu bînâ şem' ü pervâne

4. feyz:

Kaside 6

Mısra: 44

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

43. O feyz ile 'arûs-ı haclegâh-ı mekrümetdir kim
44. O feyz ile cihânı oldu bînâ şem' ü pervâne

5. feyz:

Kaside 6

Mısra: 45

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbādân olmuşdur
46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ şem' ü pervâne

6. feyz:

Kaside 6

Mısra: 46

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbādân olmuşdur
46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ şem' ü pervâne

7. feyz:

Kaside 6

Mısra: 47

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

47. O feyz ile serâyir revnağ-ı bezm-i havâdişdir
48. O feyz ile tecellî buldu cânâ şem' ü pervâne

8. feyz:

Kaside 6

Mısra: 48

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

47. O feyz ile serâyir revnağ-ı bezm-i havâdişdir
48. O feyz ile tecellî buldu cânâ şem' ü pervâne

9. feyz:

Kaside 6

Mısra: 49

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzâ-yı hatt-ı nûn
50. O feyz ile lisâna geldi her câ şem' ü pervâne

10. feyz:

Kaside 6

Mısra: 50

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzâ-yı hatt-ı nûn
50. O feyz ile lisâna geldi her câ şem' ü pervâne

11. feyz:

Kaside 6

Mısra: 51

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kûn
52. O feyz ile olupdur bezm-i hyâ şem' ü pervâne

12. feyz:

Kaside 6

Mısra: 52

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kûn
52. O feyz ile olupdur bezm-i hyâ şem' ü pervâne

13. feyz:

Kaside 6

Mısra: 55

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'âlem-i a'yân
56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem' ü pervâne

14. feyz:

Kaside 6

Mısra: 55

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'âlem-i a'yân
56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem' ü pervâne

15. feyz:

Kaside 6

Mısra: 57

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

57. O feyz ol feyz-i Rabbânî idi kim yogüdi aşlâ
58. Gedâ vü şeh hezâr u verd-i ra'nâ şem' ü pervâne

16. feyz:

Kaside 6

Mısra: 59

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dahı olmamışlardı
60. Ciger-süz u hem-âgûş-ı tesellâ şem' ü pervâne

17. feyz:

Kaside 6

Mısra: 59

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dahı olmamışlardı
60. Ciger-süz u hem-âgûş-ı tesellâ şem' ü pervâne

18. feyz:

Kaside 6

- Mısra: 61
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnûn
62. Hırâm-ı kumri vü serv-i dil-ârâ şem' ü pervâne
19. feyz:
Kaside 6
Mısra: 61
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnûn
62. Hırâm-ı kumri vü serv-i dil-ârâ şem' ü pervâne
20. feyz:
Kaside 6
Mısra: 63
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
63. O feyz ile cihâna lem'a-perdâz eyledi bir nûr
64. Kim andan oldu peydâ pest ü bâlâ şem' ü pervâne
21. feyzîñle:-iñ, -le
Kaside 6
Mısra: 78
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
77. Şefî'ü'l-müznibinâ pâdişâhâ melce'-i halkâ
78. Eyâ feyzîñle olan hâlet-efzâ şem' ü pervâne
22. feyzîñle:-iñ, -le
Kaside 6
Mısra: 84
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
83. Sen ol sultân-ı evreng-i kulüb-ı 'âşikânsın kim
84. Seniñ feyzîñle oldu meclis-ârâ şem' ü pervâne
23. feyz:
Tarih 8
Mısra: 5
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
5. Ki mahzâ feyz ü cüd u luft u ihsân-ı 'amîminden
6. Cihâmı eyledi şadân ser-â-pâ hazret-i Hıllâk
24. feyz:
Kaside 15
Mısra: 29
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
29. Düşer tabî'ata şad feyz vaşf-ı pâkinde
30. Oğunsa ismi çıkar ger'ibâret-i şevket
25. feyze:-e
Tarih 17
Mısra: 38
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
37. Hâşılı hiç bunda şubhem yok ki feyz-i midhâti
38. Bu melâletle yine olmağdadır feyze zamîn
26. feyze:-e
Kaside 17
Mısra: 30
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
29. Nedir nedir bu lefâfet bu ma' deletkârî
30. Bu rütbe feyze dağı kimse olmamış mülhem
27. feyz:
Kaside 27

- Mısra: 4
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temüz-ı ğamdan
4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-rîz-i şafâ
28. feyzdir:-dir
Gazel 30
Mısra: 1
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
1. Feyzdir neş'e-i her sâgar-ı raşşân-ı şabûh
2. Genc-i nağdîne-i devrân durur ihsân-ı şabûh
- feyz alan:**
1. feyz alan:-an
Gazel 159
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feyizlenmek, bereketlenmek.
1. Alan yek şemme büy-ı gül-'izâr-ı dil-rübâdan feyz
2. Alır ey dil hezârân vech ile zevk u şafâdan feyz
- feyz alanlar:**
1. feyz alanlar:-an, -lar
Gazel 159
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feyizlenmek, bereketlenmek.
9. Verirler lehce-i nazma bu vâdî içre âb u tâb
10. Alanlar cüy-ı tab'-ı Sâlim-i şîrîn-edâdan feyz
- feyz alınmaz:**
1. feyz alınmaz:-ın, -maz
Gazel 159
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feyizlenmek, bereketlenmek.
7. 'Aceb mi bâr-ı vaşlına el ermezse o ser-kîşin
8. Alınmaz hâşılı ey dil dıraht-ı muntehâdan feyz
- feyz alıp:**
1. feyz alıp:-ıp
Kaside 33
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Manevi haz almak.
3. Feyz alıp medh-i zât-ı pâkinden
4. Hüsün itmâm eder bahâda suhan
2. feyz alıp:-ıp
Gazel 159
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Manevi haz almak.
3. Tarâvet-yâb olursa nola eşkimden kad-i hübân
4. Olur ser-sebz ü ter nağlân alıp neş ü nemâdan feyz
- feyz alıdır:**
1. feyz alıdır:-ıp, -dır
Gazel 159
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feyizlenmek, bereketlenmek.

5. Degil maḥv-ı kamer dil-gir edip müjgān çeşmini
6. Alıpdır cāme-hvābında ḥadeng-i meh-liḳādan feyz

feyz alır:

1. feyz alır:-ır

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyizlenmek, bereketlenmek.

1. Alan yek şemme büy-ı gül-‘izār-ı dil-rübādan feyz
2. Alır ey dil hezārān vech ile zevḳ u şafādan feyz

feyz-bār olsa:

1. feyz-bār olsa:-sa

Kaside 23

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyizlendirmek, bereketlendirmek.

45. Şehāb-ı himmeti bir kiştzāra feyz-bār olsa
46. Şikest eylerdi gendüm kıymet-i lü’lū-yi lālāyi

fezī alıp:

1. fezī alıp:-ıp

Kaside 20

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Manevi haz almak.

125. Her kes alıp berāy-ı isti‘dād
126. Fezī andan olur qarīn-i murād

feyz-i cān-baḥşı:

1. feyz-i cān-baḥşı:-ı

Diğer 3

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can bahşeden, mutluluk veren.

129. Feyz-i cān-baḥşı nesīm-i kerem-i ḥazret-i Ḥaḳ
130. Verdi çün rişe nihālān-ı Ḥişār’a revnaḳ

feyz-i da‘vāt-ı şehergāh:

1. feyz-i da‘vāt-ı şehergāh:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vaktinde yapılan duaların bereketi.

13. Dirîḡ ey feyz-i da‘vāt-ı şehergāh
14. Beni etmez misiñ ‘ālemdə dil-şād

feyz-i ebr-i himeminden:

1. feyz-i ebr-i himeminden:-in, -den

Kaside 29

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Himmet bulutunun ihsanı || Şeyhülislām Paşmakçı-
zāde Ali Efendi.*

21. Feyz-i ebr-i himeminden erişir verde nemā
22. Tāb-ı mihr-i keremiyle açılır gonca-i ter

feyz-i ezel:

1. feyz-i ezel:

Gazel 122

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezeli bolluk.

11. Kalb-i āgāha nice ilhām eder feyz-i ezel
12. Ādemiñ ḳalbinde Sālim kāmı tamlar tamlamaz

feyz-i feyzilere:

1. feyz-i feyzilere:-ler, -e

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fezī'nin -17. yy Dīvan şairi- ilmi.

87. Feyz-i Feyzilere sözüüm her cā
88. Feyezān etse n’ola ser-tā-pā

feyz-i ḥaḳ:

1. feyz-i ḥaḳ:

Terci-bend 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah’ın lütfü.

51. Serv-ḳaddiñ eyleyip ḥıfz u ḥirāset feyz-i Ḥaḳ
52. Gülşen-i ḥüsnüñ hemişe eylesin şād-ābter

2. feyz-i ḥaḳ:

Gazel 145

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah’ın lütfü.

13. Eger yāver olursa feyz-i Ḥaḳ hengām-ı ḡurbette
14. Bu tül-i meḳşimiz Sālim bize bir gün ḳadar gelmez

feyz-i ḥaḳ’dan:

1. feyz-i ḥaḳ’dan:-dan

Gazel 235

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah’ın lütfü.

9. Feyz-i Ḥaḳ’dan nā-ümüd olmaz ḥaḳıḳat-bīn olan
10. Luṭf u iḥsānı Ḥudā’niñ ‘āleme mebzül iken

feyz-i ḥudā:

1. feyz-i ḥudā:

Gazel 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah’ın ihsanı.

9. Olursa feyz-i Ḥudā Sālimā bize reh-ber
10. Murādımızca olur baḥtımız muḳīm-i murād

feyz-i ḥürşid-i sevāniḥle:

1. feyz-i ḥürşid-i sevāniḥle:-le

Kaside 31

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüldeki düşünceleer güneşinin bereketi.

11. Feyz-i ḥürşid-i sevāniḥle olup gonca-nümā
12. Şevḳ-baḥş-ı dem olur güyüñü iṭrā eyle

feyz-i ikbāl-i bād-ı gülşen-i sūd:

1. feyz-i ikbāl-i bād-ı gülşen-i sūd:

Kaside 20

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İkbal bahşeden gül bahçesinin rüzgâr || 3. Ahmet'in
ihşanları.*

55. Nür-ı şubh-ı cebîni gonca-i cûd

56. Feyz-i ikbâl-i bād-ı gülşen-i sūd

feyz-i ilāhî:

1. feyz-i ilāhî:

Kaside 9

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlahî feyiz, Allah'tan gelen ihşan, bereket.

51. Cihānı pūr edip feyz-i İlāhî

52. Bizî sır eyledi cümle kemāhî

feyz-i inşirāh:

1. feyz-i inşirāh:

Kaside 12

Mısra: 197

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ferahlığı bulmak, rahatlamak.

197. Verip yem-i kedere feyz-i inşirāh sūkūn

198. Haşire döne o baħr-i felāke-dürdürî

feyz-i kibriyā'dan:

1. feyz-i kibriyā'dan:-dan

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın ihşanı.

5. Dolup havz-ı beden nūr-ı Hudā'dan

6. Döküldü taşdı feyz-i Kibriyā'dan

feyz-i kudümüñ:

1. feyz-i kudümüñ:-uñ

Kaside 14

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelişinin (Sultan olma) bereketi, ihşanı.

35. Olup feyz-i kudümüñ ile mesrūr

36. Harāb-ābād 'ālem oldu ma'mūr

feyz-i medhiñledir:

1. feyz-i medhiñledir:-iñ, -le, -dir

Kaside 22

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sadrazamı- övmenin bereketi.

117. Bu kadar da suħanda tāb-ı mecāl

118. Feyz-i medhiñledir bilā-eşkal

feyz-i mevlā'ya:

1. feyz-i mevlā'ya:-ya

Kaside 31

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevlānā'nun feyzi, bereketi.

19. Neş'e-baħş ol diliñe şubh-ı bahārīāsā

20. Feyz-i Mevlā'ya hemîn taħ' iñi meclā eyle

feyz-i midhātî:

1. feyz-i midhātî:-i

Tarih 17

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgünün feyzi, bereketi.

37. Hāşılı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midhātî

38. Bu melāetle yine olmaktadır feyze zamîn

feyz-i na'mā-yı hālîk'a:

1. feyz-i na'mā-yı hālîk'a:-a

Kaside 20

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nimetlerinin bolluğu.

147. Olmada çākerānı şām u seħer

148. Feyz-i na'mā-yı Hālîk'a mazhar

feyz-i na'tin:

1. feyz-i na'tin:-in

Kaside 10

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberi övmenin bereketi.

25. Medh-i pākin beyān u taħkîk et

26. Feyz-i na'tin medār-ı tevfiķ et

feyz-i rabbānî:

1. feyz-i rabbānî:

Kaside 6

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlahî feyiz.

57. O feyz ol feyz-i Rabbānî idi kim yoğidi aşlā

58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne

feyz-i rāhdan:

1. feyz-i rāhdan:-dan

Gazel 231

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolun -İçki meclisinin- verdiği feyiz.

1. Ümmid-i neş'e eyler isek inşirāhdan

2. Rāħat-ķarîn-i bezm olagör feyz-i rāhdan

feyz-i rüzgār:

1. feyz-i rüzgār:

Gazel 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüzgārın ihşanı, yardımı.

5. Şalındı zevrak-ı dil yine baħr-i ümmide

6. Bizim selāmetimiz feyz-i rüzgār iledir

feyz-i şabāh:

1. feyz-i şabāh:

Gazel 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabahın bereketi, bolluğu.

7. Çeşm-i mestiñle cebiñiñ seheri vaşftedm

8. Mey kadar neş'e verir ādeme her feyz-i şabāh

feyz-i sabāhdan:

1. feyz-i şabāhdan:-dan

Gazel 231

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabahın bereketi, bolluğu.

3. Tutmazdı berg kendini mecrā-yı şeb-neme

4. Leb-riz-i kâse olmasa feyz-i şabāhdan

feyz-vāb edelim:

1. feyz-yāb edelim:-eli, -m

Gazel 200

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bereketlendirmek.

1. Dili 'aşk ile feyz-yāb edelim

2. Der-i Mevlā'ya intisāb edelim

feyz-vāb oldu:

1. feyz-yāb oldu:-du

Tarih 18

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyiz görmek, bolluk bereket bulmak.

11. Cihān kırtuldu miñnetden ser-ā-ser oldular hāndān

12. Güher-çini-i şevk ile derūnlar feyz-yāb oldu

feyz-vāb olur:

1. feyz-yāb olur:-ur

Gazel 92

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyiz görmek, bolluk bereket bulmak.

7. Nezzāre eyledikçe o hürşid-ṭal'ata

8. Nūr-i şu'ā'-ı başıramız feyz-yāb olur

fezā:

1. fezālar:-lar

Diğer 3

Mısra: 114

Geniş ova, yer, alan.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-hāk

114. Bu fezālar da cevāmi'e olupdur mülhāk

2. fezāsi:-sı

Kaside 12

Mısra: 25

Gök || Ruhun sonsuzluğu.

25. Görünmez oldu fezāsi ṭalī'a-i rūhuñ

26. Beden çekince miyāna hicāb-ı zenbūrı

3. fezā:

Kaside 34

Mısra: 14

Geniş ova, yer, alan.

13. Çemenzārı edince gird-bād-ı şubḥ mevc-ā-mevc

14. Bu hāletle zümürüdden fezā gūyā ki deryādır

fezā'il:

1. fezā'ile:-e

Kaside 10

Mısra: 260

Ar. fazilet'in cem'i. Faziletler.

259. Gitmedi nesne hiç hıfzından

260. Oldu sadrı fezā' ile mahzen

fezā'il-perver olan:

1. fezā'il-perver olan:-an

Kaside 29

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İnsanlara-yüce erdemler sunma.

35. Dāverā dādgerā müfti-i 'ālī-güherā

36. Ey olan vādi-i efzalde fezā'il-perver

fezā-vı cemene:

1. fezā-yı cemene:-e

Diğer 3

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çemenin yüzeyi.

95. Ser-nih oldukça fezā-yı cemene şubḥ u mesā

96. Yem ayağımı oğar çāker-i ednāāsā

fezā-vı gülsen-i 'aşıkda:

1. fezā-yı gülsen-i 'aşıkda:-da

Gazel 121

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Åşığın gülbahçesinin göğü.

7. Çerāğān eylerim her şeb benim sīnemde dāğımla

8. Fezā-yı gülsen-i 'aşıkda bundan ğayrı zīb olmaz

fezā-vı gülsitān:

1. fezā-yı gülsitān:

Gazel 146

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesi.

3. Açılmam sen gül-i ra'nāsız ey gönca bu gülsende

4. Baña bir deşt-i sevdādır fezā-yı gülsitān sensiz

fezā-vı hilkatde:

1. fezā-yı hilkatde:-de

Kaside 12

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratılış göğü.

5. Göründü beyzası nūnuñ fezā-yı hilkatde

6. Açıldı genc-i vücūduñ defin-i mestūrı

fezā-vı sīnede:

1. fezā-yı sīnede:-de

Kaside 8

Mısra: 151

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül sahası.

151. Fezā-yı sīnede lā-būd geçer şafā-yı sürür

152. Ne dem ki hüzn ü ferāḥ kaşd ile müsāyirdir

2. fezā-yı sīnede:-de

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüldeki olayların artışı.

3. Çokdur fezâ-yı sinede envâ'-ı vâkı'ât

4. Yazsam derûn 'alemini bir kitâb olur

fezâ-yı sîne-i lâğarda:

1. fezâ-yı sîne-i lâğarda:-da

Kaside 30

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf sinenin boşluğu.

49. Fezâ-yı sîne-i lâğarda mevc-i üstühvânımdan

50. Dil-efgârâna göstersem nola ben şekl-i deryâyı

fiğân:

1. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Acı inilti, çığlık.

17. Fiğân ey rûzgâr-ı kîne-pîrâ

18. Beni etdiñ nedîm-i bezm-i sevdâ

2. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Acı inilti, çığlık.

19. Fiğân ey düşmen-i ehl-i ma'ârif

20. Melâlim eylediñ efvân hayfâ

3. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Acı inilti, çığlık.

21. Fiğân ey bâ'is-i tekdîr-i hâtır

22. Baña ânide olduñ hüzün-bahşâ

4. fiğân:-de

Terkib-bend 1

Mısra: 23

Acı inilti, çığlık.

23. Fiğân ey tîz-dest-i kâr-ı hasret

24. Tenim za'f ile etdiñ nâlâsâ

5. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 25

Acı inilti, çığlık.

25. Fiğân ey nâvek-endâz-ı dil-i zâr

26. Nişân-ı tîr-i hier oldum ser-â-pâ

6. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 27

Acı inilti, çığlık.

27. Fiğân ey pençe-i şîr-i muşîbet

28. Terahhüm etmediñ hiç baña kaţ'â

7. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 29

Acı inilti, çığlık.

29. Fiğân ey lücce-i pey-der-pey-i gam

30. Ğarîk-i baħr-i gam oldum dirîgâ

8. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 33

Acı inilti, çığlık.

33. Fiğân kim hürd-bâzî-i mahabbet

34. Baña oldu delîl-i küy-ı zillet

9. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 35

Acı inilti, çığlık.

35. Fiğân kim nâle-i pey-der-peyimden

36. Gözümden uçdu murğ-ı hvâb-ı râhat

10. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 37

Acı inilti, çığlık.

37. Fiğân kim eşk-i hün-âlûd-ı dilden

38. 'Arağ-rîz oldu ruhsâr-ı şetâret

11. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 39

Acı inilti, çığlık.

39. Fiğân kim 'illet-i baħt-ı bedimden

40. Ser-â-ser eyledim perhîz-i ülfet

12. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 41

Acı inilti, çığlık.

41. Fiğân kim kalmamış bir cây-ı me'men

42. Diliñ mülkün bütün etdim seyâhat

13. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 43

Acı inilti, çığlık.

43. Fiğân kim tîz-destdir kâr-ı gamda

44. Ser-â-pâ taħt-ı erbâb-ı tabî'at

14. fiğân:

Terkib-bend 1

Mısra: 45

Acı inilti, çığlık.

45. Fiğân kim inbisât-ı hasret olduk

46. Ciger süz u derûn hem-râh-ı ülfet

15. fiğânım:-ım

Terkib-bend 1

Mısra: 79

Acı inilti, çığlık.

79. Fiğânım dehri tutdu Kâf-tâ-Kâf

80. Terahhüm et baña insâf inşâf

16. fiğânım:-ım

Tesdis 2

- Mısra: 10
Acı inilti, çığlık.
9. Ğamıfla künc-i hasretde ederken nâlemi tekrâr
10. Fiğânım güş edip her şeb şikâyet şanmasım dil-dâr
17. **fiğân:**
Kaside 3
Mısra: 83
Acı inilti, çığlık.
83. Fiğân ol gün ki ola rüz-ı mahşer
84. Gele meydâna ne kim var yek-ser
18. **fiğân:**
Kaside 3
Mısra: 85
Acı inilti, çığlık.
85. Fiğân ol gün denile kâl bir bir
86. Cevâb-ı cümle-i a' mâl bir bir
19. **fiğân:**
Kaside 3
Mısra: 87
Acı inilti, çığlık.
87. Fiğân ol gün gele ortaya mizân
88. Nic'etsin n'eylesin bî-çâre insân
20. **fiğân:**
Kaside 3
Mısra: 89
Acı inilti, çığlık.
89. Fiğân ol gün Şirâf ortaya gele
90. Zünüb ehli cehennemlikde ola
21. **fiğâna:-a**
Tarih 8
Mısra: 14
Acı inilti, çığlık.
13. Erişdi mevsim-i gül-geşt-i gülzâr-ı sürür-efrüz
14. Yine yer yer fiğâna başladı her bülbül-i müştâk
22. **fiğân:**
Kaside 8
Mısra: 187
Acı inilti, çığlık.
187. Fiğân ki nefis-i cehülüm benim Hudâvendâ
188. Hemîşe mürtekib-i cümle-i sağâ'irdir
23. **fiğân:**
Kaside 8
Mısra: 189
Acı inilti, çığlık.
189. Fiğân ki nefis-i zalûmum benim ne dânidir
190. Ne hüd ki müctenib-i zillet-i kebâ'irdir
24. **fiğân:**
Kaside 34
Mısra: 10
Acı inilti, çığlık.
9. Yine gül-geşt-i gülzâra şalâdır ehl-i 'irfâna
10. Hezârân nafl-i güllerde fiğân u nâle-pîrâdır
25. **fiğânım:-ım**
Kaside 34

- Mısra: 88
Acı inilti, çığlık.
87. Kâplıdım şeb-nemâsâ mihr-i ruhsârına bir şûhuñ
88. Fiğânım fikret-i kâdiyle hem-bezm-i Süreyyâ'dır
26. **fiğânım:-ım**
Gazel 66
Mısra: 3
Acı inilti, çığlık.
3. Şaymayıp âh u fiğânım hâtırım kırma benim
4. Belki te'sîr ede cânâ inkisârım kim bilir
27. **fiğânımdır:-ım, -dır**
Gazel 70
Mısra: 6
Acı inilti, çığlık.
5. Dil-i şeydâ nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola
6. Beni dil-gîr eden rüz u şebân âh u fiğânımdır
28. **fiğânı:-ı**
Gazel 78
Mısra: 8
Acı inilti, çığlık.
7. Kesilmez nâleden etmekle 'aşkından ferâgat dil
8. Fiğânı tâ ezelden ey perî mu'tâdı kalmışdır
29. **fiğânım:-ım**
Gazel 86
Mısra: 6
Acı inilti, çığlık.
5. Kadeh-ser-şâr-ı sâmânım ne rütbe eylesem pinhân
6. Fiğânım korkarım ol şûha bir gün keş-i râz eyler
30. **fiğânı:-ı**
Gazel 116
Mısra: 9
Acı inilti, çığlık.
9. Nakîşa vermez o şûha fiğânı 'uşşâkıñ
10. Gülün de revnaķı Sâlim hezâr-ı zâr iledir
31. **fiğân:**
Gazel 130
Mısra: 1
Acı inilti, çığlık.
1. Enîn-i dil-şudegân fiğân nedir bilmez
2. O tıfl-ı mehd-i melâhat amân nedir bilmez
32. **fiğânım:-ım**
Gazel 222
Mısra: 9
Acı inilti, çığlık.
9. Eylemem Sâlim fiğânım ile teksîr-i sevâd
10. Kılmazam dil-gîr o şûhu ben enîn ü nâleden
33. **fiğâna:-a**
Gazel 275
Mısra: 7
Acı inilti, çığlık.
7. Zülfünde dil fiğâna ser-âğâz eyleyip
8. Etmiş o yâri âh ile bîdâr dün gece

34. **fiğānım:-ım**
Gazel 280
Mısra: 5
Acı inilti, çığlık.
5. Şanırdım dām-ı mihrinde fiğānım artmaya aślā
6. Dili hicr ü firākı bî-kıyās āğāzelendirdi

fiğān etdirdi:

1. **fiğān etdirdi:-dir, -di**
Gazel 244
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek, feryat etmek.
1. Ruḥūndan reng alıp güller ser-ā-pā gülsitān içre
2. Hezārāna fiğān etdirdi her cā gülsitān içre

fiğān eyler:

1. **fiğān eyler:-r**
Gazel 49
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ile bağırıp çağırmak.
9. Ruḥunda ḥat belirdikçe nola nālān olursak biz
10. Bahār erdikçe gülşen içre bülbüller fiğān eyler

2. **fiğān eyler:-r**

- Gazel 58**
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ile bağırıp çağırmak.
3. Fiğān eyler görünce ḥattı-ı ruḥsārını ‘āşıklar
4. Bahār erdikçe bülbül den nevālar cā-be-cā artar

fiğānım etdi:

1. **fiğānım etdi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek, feryat etmek.
33. Gül için etdi fiğānım bülbül
34. Çekdi tuğrā-yı vişāli sünbül

fiğānlar eyler:

1. **fiğānlar eyler:-r**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı acı inlemek || İstirapla bağırıp çağıрма.
29. Gülsitān içre ise murğ-ı seḥer
30. Şad hezārān fiğānlar eyler

fiğār olduk:

1. **fiğār olduk:-duk**
Diğer 9
Mısra: 101
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralanmak || Hüznlenmek, acı çekmek.
101. Biz ki olduk bu ğurbet içre fiğār
102. Sine-süz-i ğarīb-i dār u diyār

fiğende:

1. **fiğendeleriñ:-ler, -iñ**
Kaside 22

Mısra: 143

Bir kişiye bağılı olan, sadakat gösteren.

143. Olup āzāde-dil fiğendeleriñ
144. Sālīm olsuñ deriñde bendeleriñ

fikir:

1. **fikirde:-de**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 205
Düşünce, hayal dünyası.
205. Her fikirde nuḳūş-ı dünyāyı
206. Gezdirep ‘aḳl-ı nā-şikībāyı

2. **fikirde:-de**

- Gazel 207**
Mısra: 10
Düşünce, hayal dünyası.
9. Nola Sālīm olursak yāre müştāk
10. Muḥāl olmaz fikirde çāre-sāzım

fikr:

1. **fikri:-i**
Terci-bend 1
Mısra: 46
Düşünce, hayal.
45. Yād-ı mihr-i rüyuñ eyler yādımı her rüz nūr
46. Meh cebiniñ fikri her şeb tīre baḥtım rüšenā

2. **fikriñle:-iñ, -le**

- Lugaz 2**
Mısra: 33
Düşünce, hayal.
33. Kendi fikriñle eyleyip efkār
34. N’olduğun bunu eyle istiḥzār

3. **fikri:-i**

- Diğer 3**
Mısra: 10
Düşünce, hayal.
9. Ḳand-i vaşfiñ dili bir tūti-i gūyā eyler
10. Gül ruḥuñ fikri anı bülbül-i şeydā eyler

4. **fikri:-i**

- Diğer 3**
Mısra: 39
Düşünce, hayal.
39. Deheniñ fikri benim bu dil-i virānımda
40. Ğoncalar ḥāşıl eder sine-i sūzānımda

5. **fikr:**

- Kaside 8**
Mısra: 140
Düşünce, hayal.
139. Görür ḥarāb u perişān ‘ıyāl ü evlādı
140. Ne dem ki ḥānemi fikr ü ḥayāl zā’ irdir

6. **fikriñle:-iñ, -le**

- Diğer 9**
Mısra: 28
Düşünce, hayal.
27. Gerçi ğurbetdedir veli ammā
28. Zıkr ü fikriñle bir durur her cā

7. **fikriñi:-iñ, -i**
Kaside 10
Mısra: 484
Fikir, düşünce.
483. Nefsiñi kıldı mäye-i idrāk
484. Fikriñi kıldı kâbil ü derrāk
8. **fikr:**
Gazel 90
Mısra: 8
Düşünce, endişe.
7. Zâ' il olmaz naqş-ı hübân levh-i hâtırdan hele
8. 'Aql ü fikr ü hvâhiş-i kalb-i hâzinim tâzedir
9. **fikr:**
Gazel 121
Mısra: 3
Düşünce, endişe.
3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bî-dil garib olmaz
10. **fikriñ:-iñ**
Gazel 146
Mısra: 7
Düşünce, hayal.
7. Muqaddem tâli-i her bezm-i 'âlemdir bize fikriñ
8. Netice olmasın hâlî gönül bî-mihmân sensiz
11. **fikri:-i**
Gazel 193
Mısra: 3
Düşünce, hayal.
3. Ellere gerçi vişâliñ fikri miñnet-pâş olur
4. Ârzü-yi pây-büsüñdur baña dâ'im kesel
12. **fikri:-i**
Gazel 241
Mısra: 8
Düşünce, hayal.
7. Dükendi 'ömrüm endüh-i firâkıñ ile sultânım
8. Dükenmez kâkülün fikri 'aceb tül-i emeldir bu
- fikr ederek:**
1. **fikr ederek:-erek**
Tahmis 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, hayal etmek.
1. Dem-be-dem fikr ederek kâkül-i 'anbersâyı
2. Dil-i sevdâ-zedem olmağda hevâ-peymâyî
- fikr edersem:**
1. **fikr edersem:-er, -se, -m**
Gazel 71
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.
1. Fikr edersem ser-güzeştım didelerden nem gelir
2. Zağmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir
- fikr edip:**

1. **fikr edip:-ip**
Kaside 1
Mısra: 129
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.
129. Gül-i ümmîdi fikr edip her ân
130. Şol arağ kim kederle ola revân
2. **fikr edip:-ip**
Kaside 22
Mısra: 95
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.
95. Beni za'f ile fikr edip çün nâl
96. Keder etdi netice hâmemi lâl
3. **fikr edip:-ip**
Gazel 42
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.
9. Meh cemâliñ fikr edip lâle-şıfat
10. Dâğ-ı hicriñ sînem üzre yer eder
4. **fikr edip:-ip**
Gazel 50
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.
7. Sezâdır nâle dönsem mü-miyânıñ fikr edip cânâ
8. Hâyâliñ 'âşık-ı zârı hâyâl-ender-hâyâl eyler
- fikr et:**
1. **fikr et:**
Gazel 154
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.
9. Hemân sen misin ey Sâlim gumüm-âver olan fikr et
10. Murâdıñca çanı 'âlemde bir zevk u şafâ sürmüş
- fikr etmemek:**
1. **fikr etmemek:-me, -mek**
Gazel 239
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.
3. Elde mi fikr etmemek bûs-ı yed-i beyzâñı dil
4. Çor mu tab'-ı 'âşıkı hâlî efendim arzû
- fikr evlemek:**
1. **fikr evlemek:**
Kaside 35
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek || Hayal etmek.
51. Gerçi meh-rûları fikr evlemek 'uşşâka gerek
52. Lîk ammâ gam-ı ruhsâr-ı siyâh-ı ağıyâr
- fikr evleyen:**
1. **fikr evleyen:-yen**
Gazel 80
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.

7. Olmasın dil-gır o meh-rū piç ü tābımdan benim
8. Kākülün fikr eyleyen böyle perîşān-hāl olur

fikr eyleyip:

1. **fikr eyleyip:-yip**

Gazel 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

3. Bahār-ı hüsününü fikr eyleyip ol çār-ebrūnuñ
4. Hâyālin yine dil reşk-i fezā-yı çār-bāğ eyler

2. **fikr eyleyip:-yip**

Gazel 100

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

9. Bedin fikr eyleyip nıke kanā'at eyle ey Sālim
10. Cihānda vefk-ı dil-hvāh üzre kām almak ne mümkündür

fikret-i ğam:

1. **fikret-i ğam:**

Kaside 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam düşünmesi, hüzn.

3. Cihān cihān kereme oldu halk müstagrağ
4. Felekde kalmadı hiç bir maħalde fikret-i ğam

fikret-i kaddiyle:

1. **fikret-i kaddiyle:-i, -yle**

Kaside 34

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- boyunun düşünmesi.

87. Kapıldım şeb-nemāsā mihr-i ruhsārına bir şūhuñ
88. Fiġānım fikret-i kaddiyle hem-bezm-i Şüreyyā'dır

fikr-i 'arızın:

1. **fikr-i 'arızın:-iñ**

Gazel 158

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağının düşünmesi.

7. Geh hâyāl-i zülfüñ eyler gāh fikr-i 'arızın
8. Bu hevāda 'aşıkın şām u şeh̄er olmaz hālās

fikr-i âtesin etmekdevim:

1. **fikr-i âtesin etmekdevim:-mek, -de, -yim**

Tarih 17

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakıcı düşünceler üretmek || Orjinal mazmunlar bulma.

43. Ğaynlar hengām-ı deyd̄e toñdurur midhatleri
44. Ben ise etmekdevim ğurbetde fikr-i âtesin

fikr-i bināġuşunu:

1. **fikr-i bināġuşunu:-un, -u**

Diġer 3

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- kulak memesinin hayali.

45. Her kaçan fikr-i bināġuşunu etsem derkār
46. Sinede yāsemenin bir gün eder dil ihzār

fikr-i dem-i hazān eyle:

1. **fikr-i dem-i hazān eyle:**

Tahmis 3

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbaharı düşünmek || Ömrün son demlerini akla getirmek.

15. Bahār mevsimi fikr-i dem-i hazān eyle
16. Cihānda sen kimi etdiñ murādca memnün

fikr-i dil-i 'aşık-ı nālāne:

1. **fikr-i dil-i 'aşık-ı nālāne:**

Gazel 150

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen aşığın gönlü.

1. Düşeli fikr-i dil-i 'aşık-ı nālāne heves
2. Etdi ol dil-şudeyi 'aşk ile divāne heves

fikr-i dil-i müslümāna:

1. **fikr-i dil-i müslümāna:-a**

Kaside 7

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müslümanın gönlü || Akıl ile deġilde daha çok gönül ile hareket edenler.

39. Āmār-ı maṭır-i ebr-i teftiş
40. Fikr-i dil-i müslümāna şıġmaz

fikr-i dūr-ā-dūr-ı hicriñ:

1. **fikr-i dūr-ā-dūr-ı hicriñ:-iñ**

Tercibend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrıliġın uzun uzadıya düşünmesi.

13. Böyle olduġça nevāl-i luṭfuñ ile ašinā
14. Fikr-i dūr-ā-dūr-ı hicriñ hātıra gelmez şehā

fikr-i ebrü:

1. **fikr-i ebrü:**

Gazel 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kaşlarının düşünmesi.

1. Fikr-i ebrü 'aşıkāna Sālimā hep derd olur
2. Çille-i 'aşk u maħabbet tā ezelden serd olur

fikr-i elṭāf-ı cenāb-ı zü'l-celāl eyler:

1. **fikr-i elṭāf-ı cenāb-ı zü'l-celāl eyler:-r**

Gazel 50

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütuflarını düşünmek.

9. Mükedder olmam aḥvāl-i zamāna şabrdır kārım
10. Derünüm fikr-i elṭāf-ı Cenāb-ı Zü'l-celāl eyler

fıkr-i gúnehden:

1. fıkr-i gúnehden:-den

Kaside 9

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşlenen günahların düşüncesi.

83. Yanıp âteşlere fıkr-i gúnehden

84. Hirâs u havf ile lertzân ola ten

fıkr-i hâmesin:

1. fıkr-i hâmesin:-sin

Tarih 8

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalemin düşüncesi, yazabileceklerinin sınırı.

61. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki fıkr-i hâmesin Sâlim

62. Ne mümkündür hayâl-i vaşf-ı pâkinde ede idkâk

fıkr-i havâl-i hatt-ı húbân etmede:

1. fıkr-i havâl-i hatt-ı húbân etmede:-me, -de

Gazel 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin ayva tüylerinin hayalini etmek, düşünmek.

3. Gönül fıkr-i havâl-i hatt-ı húbân etmede her şeb

4. Bahârî bizlere tâlî' zemistân etmede her şeb

fıkr-i hendesî-i refî':

1. fıkr-i hendesî-i refî':

Kaside 33

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek ölçülü, yüce fikirler.

67. Aña da fıkr-i hendesî-i refî'

68. Dâ' im eyler hiçabı men'-i menî'

fıkr-i la'li:

1. fıkr-i la'li:-i

Gazel 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dudağının hayali, düşüncesi.

3. Lezîz olursa sezâ fıkr-i la'li hem-çü kand

4. Derûn Mısrı da Yüsufsitân-ı dil-berdir

fıkr-i lebiñe:

1. fıkr-i lebiñe:-iñ, -e

Diğer 3

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağın fikri, düşüncesi.

41. Olalı fıkr-i lebiñe emelim nahli karîn

42. Eyledi meyvesini cümle kirâs-ı rengîn

fıkr-i mâ-sivâ:

1. fıkr-i mâ-sivâ:

Gazel 141

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili dışındaki tüm düşünceler.

7. Recâ etmez dil-i 'âşık merâmın bezm-i vahdetde

8. O meclisde harîm-i kalbe fıkr-i mâ-sivâ gelmez

fıkr-i nâ-be-mahal:

1. fıkr-i nâ-be-mahal:

Gazel 117

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahalsiz fikir, gerçek dışı fikir.

5. Tamâm bedr ola deyü hilâl-i maşsüdu

6. Bu fıkr-i nâ-be-mahal âdemi tamâm eyler

fıkr-i ruhsârı:

1. fıkr-i ruhsârı:-ı

Müfret 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağın düşüncesi || Sevgilinin yanağının hayali.

1. Fıkr-i ruhsârı ile süzişimi görmek için

2. Beni germ-âbe-i hıcre kudu Dellâk-zâde

fıkr-i ruhsârîñ:

1. fıkr-i ruhsârîñ:-iñ

Diğer 3

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının, yüzünün hayali.

37. Fıkr-i ruhsârîñ ile bâğ-ı derûnum cânâ

38. Şad hezârân gül-i hoş-bûlar edipdir peydâ

2. fıkr-i ruhsârîñ:-iñ

Tedis 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının, yüzünün hayali.

13. Fıkr-i ruhsârîñ ile nâle vü efgân etse

14. Göncaveş hasret ile çâk-i giribân etse

fıkr-i ruhsârîñla:

1. fıkr-i ruhsârîñla:-iñ, -la

Gazel 157

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının, yüzünün hayali.

1. Fıkr-i ruhsârîñla etse nola dil cânâ rakış

2. Gül hayâlî ile eyler bülbül-i şeydâ rakış

fıkr-i ruhuñ:

1. fıkr-i ruhuñ:-uñ

Gazel 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının, yüzünün hayali.

1. Olalı fıkr-i ruhuñ gülşen-i şâd-âb bana

2. Yok değil büy-ı vefa ey gül-i sır-âb bana

fıkr-i rüyu:

1. fıkr-i rüyu:-u

Gazel 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının, yüzünün hayali.

1. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz
2. Bülbül-i bağ-ı cününüz nâledir hep pîşemiz

2. **fikr-i rüyu:-u**

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının, yüzünün hayali.

9. Şad gül-i sad-berg ile tıldu derünüm Sâlimâ
10. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz

fikr-i rüyuñla:

1. **fikr-i rüyuñla:-uñ, -la**

Diğer 2

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kıymetli birinin- Yüzün hayali, düşüncesi.

61. Fikr-i rüyuñla sinemiz tıldu
62. Kaçra-i eşkimiz gül-âb oldu

2. **fikr-i rüyuñla:-uñ, -la**

Gazel 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının, yüzünün hayali.

1. Ne kurb-ı devlet-i vaşlñ ne senden dūr olmağdır
2. Derünüm fikr-i rüyuñla garaž pür-nūr olmağdır

fikr-i sâ'ibi:

1. **fikr-i sâ'ibi:-i**

Tarih 4

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatasız fikirler.

33. Kî fikr-i sâ'ibi naçkâd-ı hikmet
34. Hâyâli deşt-gerd-i bezm-i ihşâ

fikr-i şenbe:

1. **fikr-i şenbe:**

Müfret 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cumartesi düşüncesi || Cumartesi gününün geleceği, ulaşacağı fikri.

1. Bîm-i hicriñ vuşlatıñda güldürür mü dilleri
2. Fikr-i şenbe küdegâna telh eder âzîneyi

fikr-i tafşili:

1. **fikr-i tafşili:-i**

Gazel 200

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklayıcı fikir || Uzun uzadıya düşünceler.

7. Fikr-i tafşili eyleyip ihrâc
8. 'Aklı bir muhtaşar kitâb edelim

fikr-i ümmîd-i muhâl eyler:

1. **fikr-i ümmîd-i muhâl eyler:-r**

Gazel 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkansız bir şeyi düşünmek, olmayacak şeyler hayal etmek.

1. Niçün bî-çâre 'âşık vaşl-ı yâri ihtimâl eyler
2. Neden bî-hüde böyle fikr-i ümmîd-i muhâl eyler

fikr-i vuslatdır:

1. **fikr-i vuslatdır:-dır**

Matla 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma düşüncesi.

1. Fikr-i vuslatdır hemîşe 'âşıkñ hülyâları
2. Eksik olmaz dermendânñ gam-ı bî-câları

2. **fikr-i vuşlatdır:-dır**

Gazel 285

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma düşüncesi.

1. Fikr-i vuşlatdır hemîşe 'âşıkñ hülyâları
2. Eksik olmaz dermendânñ gam-ı bî-câları

fikr-i zülfün:

1. **fikr-i zülfün:-ñ**

Gazel 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının düşüncesi.

1. Cân u baş üzre gamıñ 'âşıkça gam râhatdır
2. Fikr-i zülfün baña bir mâye-i cem'iyetdir

2. **fikr-i zülfün:-üñ**

Gazel 226

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının düşüncesi, hayali.

1. Fikr-i zülfün ile kalmar böyle efgân eyleyen
2. İrgürtür şahn-ı vişâle şâmı hicrân eyleyen

fikr-i zülfünle:

1. **fikr-i zülfünle:-üñ, -le**

Gazel 190

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının düşüncesi.

3. Pîç ü tâb-ı 'âşıkça incinme luğf et sevdiğim
4. Fikr-i zülfünle perişân olduğun bilmez misîñ

2. **fikr-i zülfünle:-üñ, -le**

Gazel 228

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının düşüncesi.

1. Hâyâl-i mü-miyânıñla kadim cânâ ço nâl olsun
2. Hâyâlim fikr-i zülfünle hâyâl-ender-hâyâl olsun

fi'l-asıl:

1. **fi'l-asıl:**

Kaside 13

Mısra: 24

Hakikatte, gerçekte.

23. Sem‘-i aşılyi edenler güş dünyāya mişāl
24. Fi‘l-aşıl ta‘līm-i kaşd etmek gerekdir güyiyā

fil:

1. **fil:**
Lugaz 3
Mısra: 48
Fil || Ruha aşırı ağırlık vermek.
47. Zāhir olsa ger onda ol hālet
48. Fil gibi eder bize şıklet

fi‘l-aşıl:

1. **fi‘l-aşıl:**
Kaside 13
Mısra: 24
Hakikatte, gerçekte.
23. Sem‘-i aşılyi edenler güş dünyāya mişāl
24. Fi‘l-aşıl ta‘līm-i kaşd etmek gerekdir güyiyā

fi‘l-hāl:

1. **fi‘l-hāl:**
Kaside 10
Mısra: 274
Derhal, anunda, bu anda, hemen, şimdi.
273. Tār ü mār oldu buldu izmihlāl
274. Seng-i ma‘hūd o hıttadan fi‘l-hāl

firāk:

1. **firākūnla:-iñ, -la**
Tarih 1
Mısra: 109
Ar. Ayrılık, hicran.
109. Firākūnla sirişk-i çeşm pür-hūn
110. Biri nehr-i Fırāt u biri Ceyhūn

2. **firākı:-ı**

- Diğer 2**
Mısra: 51
Ar. Ayrılık, hicran.
51. Başka başka firākı yārānūñ
52. Beni pā-māl kıldı aħzānūñ

3. **firāk:**

- Kaside 8**
Mısra: 141
Ar. Ayrılık, hicran.
141. Ki ben bu güne firāk u diyār-ı ğurbetde
142. Ola ‘ilāclar anda hāzīn ü hāsirdir

4. **firāk:**

- Diğer 10**
Mısra: 15
Ar. Ayrılık, hicran.
15. Firāk ile nażar etdikçe her yaña çeşmim
16. Döner müdāmi deriñe çü mil-i kıble-nümā

5. **firākūñ:-iñ**

- Diğer 10**
Mısra: 21
Ar. Ayrılık, hicran.
21. Firākūñ olmağ ile āteş-i derūna sebeb
22. Kül oldu kalmadı hākisterimde hiç hālā

6. **firāk:**

- Diğer 10**
Mısra: 23
Ar. Ayrılık, hicran.
23. Şu rütbe zār u nizārım firāk ile ben kim
24. Kemīne rütbesin etmek ne mümkün istinbā

7. **firākımız:-ımız**

- Diğer 11**
Mısra: 32
Ar. Ayrılık, hicran.
31. Gerçi zevk u şafādadir yer yer
32. Līk zāhir firākımız yek-ser

8. **firākūñ:-iñ**

- Gazel 75**
Mısra: 1
Ar. Ayrılık, hicran.
1. Göñül firākūñ ile hem-nişin-i ‘uzletdir
2. Şafā-yı hātırımız der-kemīn-i ‘uzletdir

9. **firākūnda:-iñ, -da**

- Gazel 78**
Mısra: 10
Ar. Ayrılık, hicran.
9. Nice mihr etmesin senden ziyāde dil hayālīñe
10. Firākūnda benim bu çeşmimiñ hem-zādı kalmışdır

10. **firāk:**

- Gazel 98**
Mısra: 10
Ar. Ayrılık, hicran.
9. Sālim keder-i hicr ile olmam mütekeddir
10. ‘Alemdede bizim derd ü firāk ‘ālemimizdir

11. **firākūnla:-iñ, -la**

- Gazel 118**
Mısra: 6
Ar. Ayrılık, hicran.
5. Sirişk-i çeşmimi āteş gelir kıyās ederim
6. Derūn-ı dilde firākūnla öyle hālet var

12. **firāk:**

- Gazel 170**
Mısra: 1
Ar. Ayrılık, hicran.
1. Hāñkāh-ı kederiñ olmasa perverdi firāk
2. ‘Aşık-ı zāra vişāl ile ber-ā-berdi firāk

13. **firāk:**

- Gazel 170**
Mısra: 2
Ar. Ayrılık, hicran.
1. Hāñkāh-ı kederiñ olmasa perverdi firāk
2. ‘Aşık-ı zāra vişāl ile ber-ā-berdi firāk

14. **firāk:**

- Gazel 170**
Mısra: 4
Ar. Ayrılık, hicran.
3. Rüzgārīñ görüp eyyāmını ‘arz etdi yüzün
4. Çok zamandı pusuda kendini beslerdi firāk

15. **fırāk:**
Gazel 170
Mısra: 6
Ar. Ayrılık, hicran.
5. Görmeyelden ruḥ u zülfünü perişān olduk
6. Gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi fırāk
16. **fırāk:**
Gazel 170
Mısra: 8
Ar. Ayrılık, hicran.
7. Süzen-i ḥār-ı cefāsın yine ser-tiz etdi
8. Böyle bî-çāre edip bizleri neyderdi fırāk
17. **fırāk:**
Gazel 170
Mısra: 10
Ar. Ayrılık, hicran.
9. İşte vuşlat dediğin maḥz-ı tesellî oldu
10. Bir bakışda dil-i āvāreyi eglerdi fırāk
18. **fırāk:**
Gazel 170
Mısra: 12
Ar. Ayrılık, hicran.
11. Bulmadı bu ḡazel-i tāze-i şeş-beyt gibi
12. Şeş cihātü götürü Sālime gösterdi fırāk
19. **fırākıñla:-tñ, -la**
Gazel 208
Mısra: 1
Ar. Ayrılık, hicran.
1. Fırākıñla baña devlet yeter āḥ-ı seherḡāhım
2. Fenā dünyāda bî-cāh olmadır ancak benim cāhım
20. **fırākıñla:-tñ, -la**
Gazel 248
Mısra: 11
Ar. Ayrılık, hicran.
11. Derünunda fırākıñla ḥabābıñ etmede şad dāḡ
12. Bakılmaz idi çeşm-i ‘ibret ile rüy-ı şahbāya
21. **fırākıñdan:-tñ, -dan**
Gazel 269
Mısra: 7
Ar. Ayrılık, hicran.
7. Derünüm lāleāsā dāḡ ber-dildir fırākıñdan
8. Nümāyāndır ser-ā-pā dāḡ-ı ḥasret cā-be-cā tende
22. **fırākı:-ı**
Gazel 280
Mısra: 6
Ar. Ayrılık, hicran.
5. Şanırdım dām-ı mihrinde fiḡānım artmaya aşlā
6. Dili hicr ü fırākı bî-kıyās āḡāzelendirdi
23. **fırākıñla:-tñ, -la**
Gazel 291
Mısra: 5
Ar. Ayrılık, hicran.

5. Nola bīḡāne-i zevḡ u şafā olsaḡ fırākıñla
6. Gönül dedikleri ma‘nā ḡamıñla āşınā oldu

fırāk içre kaldı:

1. **fırāk içre kaldı:-dı**

Diğer 11

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık derdine düşmek.

53. Şeb-i deycür-ı iştıyāk içre

54. Kaldı gönülüm benim fırāk içre

fırāk-ı āteşin evledi:

1. **fırāk-ı āteşin eyledi:-dı**

Tarih 17

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ateşiyle yakmak.

101. Yalınız sermā-yı deyle ḥātırım işkeste mi

102. Tāb-ı temmüz eyledi sinem fırāk-ı āteşin

fırāk-ı çeşmiñi:

1. **fırāk-ı çeşmiñi:-iñ, -i**

Muamma 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözün ayrılıḡı || Sevgiliden ayrı olma, onu görememe.

1. Nür-ı dīdem taşlar ile dōḡünürsem ben nola

2. Nice demdir kim fırāk-ı çeşmiñi bu dil çeker

fırāk-ı derd:

1. **fırāk-ı derd:**

Tarih 17

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertten uzak olmak, kederli olmamak.

107. Şu ki ḡudret var fırāk-ı derd ile ben de hemān

108. Kim du‘ā-yı devletiñ edip hemīn ḥışn-ı ḥaşīn

fırāk-ı hicr:

1. **fırāk-ı hicr:**

Gazel 112

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık.

7. Ḥatt-ı şerīfiñ eyler imiş nüşḥa-i şifā

8. Ol kim fırāk-ı hicr ile tāb-ı tebededir

fırāk-ı hicri:

1. **fırāk-ı hicri:-i**

Diğer 4

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık.

45. Ne bilir idi mezāk-ı hicri

46. Ne bilir idi fırāk-ı hicri

fırāk-ı kāmēt-i serv-āzmāyişin:

1. **fırāk-ı kāmēt-i serv-āzmāyişin:-iñ**

Diğer 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi ağacı gibi uzun boylu -dosttan- ayrı düşme.

7. Firāk-ı kâmet-i serv-âzmâyişin yer yer (?)
8. Derünü huld-i berin etdi şanki ser-tâ-pâ

firāk-ı kâmetiyle:

1. firāk-ı kâmetiyle:-i, -yle

Gazel 286

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin endamından uzakta kalmak, sevgiliden ayrı düşmek.

1. Ne dem ol kaşı ya ile zarûri iftirāk oldu
2. Firāk-ı kâmetiyle kıddimiz mânend-i tāk oldu

firāk-ı la'l-i nâbünda:

1. firāk-ı la'l-i nâbünda:-iñ, -da

Gazel 252

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dudağından ayrı olmak || Sevgiliye hasret kalmak.

7. Firāk-ı la'l-i nâbünda keder cânâ muqarrerdir
8. Nümâyândir hücum-ı gam meyiñ elbet humârında

firāk-ı rüyuñ:

1. firāk-ı rüyuñ:-uñ

Diğer 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevilen kişinin yüzünden ayrı olmak || Sevilen kişiden ayrı düşmek.

3. Firāk-ı rüyuñ ile 'azm-i büstân etsem
4. Görünmeye baña güller nigâh-ı çeşme sezâ

2. firāk-ı rüyuñ:-uñ

Diğer 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevilen kişinin yüzünden ayrı olmak || Sevilen kişiden ayrı düşmek.

5. Firāk-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revân
6. Pür etdi dâmen-i çeşmim gibi benim her câ

3. firāk-ı rüyuñ:-uñ

Diğer 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevilen kişinin yüzünden ayrı olmak || Sevilen kişiden ayrı düşmek.

11. Firāk-ı rüyuñ ile eyleyip hayâl müyuñ
12. Kudu derünümü özkes gamıñda kılca şehâ

firāk-ı şubh u mesâ:

1. firāk-ı şubh u mesâ:

Diğer 2

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli olan ayrılık -derdi-

43. Bir yanında hücum-ı hier ü cefâ
44. Bir yanında firāk-ı şubh u mesâ

firāk-ı tal'atın:

1. firāk-ı tal'atın:-iñ

Diğer 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevilen kişinin- yüzünden ayrı düşmek || Sevilen kişiden ayrı düşmek.

13. Firāk-ı tal'atın ey ebrusu bize mihrâb

14. Şeb-i hayâlimi târik eder ise nola

firāk-ı taze-dem-i yâr:

1. firāk-ı taze-dem-i yâr:

Diğer 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardan, dosttan yeni ayrılmış olmak.

1. Firāk-ı taze-dem-i yâr ile olursa sezâ
2. Dü çeşm-i zâr-ı maḥabbet bu demde hün-pirâ

firāk-ı yâr:

1. firāk-ı yâr:

Gazel 225

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliden ayrılık.

3. Çıkmağa cânım firāk-ı yâr ile her dem benim
4. Üstühvânım eylemiş pehlüda çifte nerdübân

firāk-ı zülf:

1. firāk-ı zülf:

Diğer 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaçtan ayrı düşmek || Sevilen birinden ayrı olmak.

9. Firāk-ı zülf ile şol rütbe olmuşuz bî-tâb
10. Ki sâyesinde gezerken senâbiliñ şeydâ

firāk-ı zülf-i dil-berle:

1. firāk-ı zülf-i dil-berle:-le

Gazel 238

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin -siyah- saçlarından ayrı olmak ||

Sevgiliden ayrı düşmek.

7. Siyeh-fâm eylediñ rüzum firāk-ı zülf-i dil-berle
8. Seniñ de bu revişlerle yüzüñ ey baht ağ olsun

firāk-ı çekerem:

1. firāk-ı çekerem:-er, -em

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 156

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık sıkıntısı yaşamak.

155. Gönlüme reşk ki seniñle hürrem
156. Baña yazık ki firāk-ı çekerem

-firâş:

1. der-firâş:

Kaside 10

Mısra: 172

Yatakta || Hasta.

171. Künc-i miḥnetde dil-hırâş yatar
172. Renc-i şar' ayla der-firâş yatar

firâş:

1. **firāşı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 131

Yatak, döşek.

131. Firāşı Sündüs ü zer-beft firāşı-ı istebrak

132. Kuşūru kaşr-ı mücevher binā-yı billürî

firāşı-ı aşka düşen:

1. **firāşı-ı aşka düşen:-en**

Müseddes 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk derdine düşmek, aşk derdiyle hasta olmak.

3. Esir-i derdiñe bir rāhat u şafā olmaz

4. Firāşı-ı aşka düşen zāra hiç şifā olmaz

firāşı-ı atlas-ı hazrā:

1. **firāşı-ı atlas-ı hazrā:**

Kaside 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşillik, çimenlik.

3. Döşendi şāh-ı nev-rūza firāşı-ı atlas-ı hazrā

4. Şüküfeyle çemenler bir çiçekli pāk kemhādır

firāşı-ı istebrak:

1. **firāşı-ı istebrak:**

Kaside 12

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırma işlemeli yatak.

131. Firāşı Sündüs ü zer-beft firāşı-ı istebrak

132. Kuşūru kaşr-ı mücevher binā-yı billürî

firāşı-ı istirāhatde:

1. **firāşı-ı istirāhatde:-de**

Kaside 25

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstirahat yatağı.

27. Hezār el-ḥamdü li'llāh sāye-i luṭfunda hep 'ālem

28. Firāşı-ı istirāhatde safā etmekdedir her cā

firāvān:

1. **firāvān:**

Kaside 3

Mısra: 96

Bol, ziyade || Allah'ın kullarına karşı cömertliği.

95. İlahî luṭf u iḥsān saña maḥşüş

96. Hemîn cüd u firāvān saña maḥşüş

2. **firāvān:**

Kaside 15

Mısra: 63

Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.

63. Sürür-ı ḥalk firāvān bilādîñ ābādān

64. Kulūba şevk-resān istimālet-i şevket

firāvān etdiñ:

1. **firāvān etdiñ:-diñ**

Kaside 3

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arttırmak, çoğaltmak.

17. Baña etdiñ eyā luṭfu firāvān

18. Cemî'-i 'uzvumu ser-cümle iḥsān

firāz oldu:

1. **firāz oldu:-du**

Diğer 11

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yokuş olmak || Zorluk olmak.

47. Bize her bir nişib firāz oldu

48. Muṭrıbm āh-ı cān-güdāz oldu

firāze:

1. **firāze:**

Kaside 12

Mısra: 43

Ateş.

43. Firāze eyledi tāb-ı ḥarāreti sür'at

44. Selāma ṭurdu 'anāşır görünce bu nürî

firāz-ı āşiyān-ı midhatinde:

1. **firāz-ı āşiyān-ı midhatinde:-in, -de**

Kaside 30

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgü evinin üzeri.

19. Yine murğ-ı gönül ser-der-hevā-yı fikr olup olsun

20. Firāz-ı āşiyān-ı midhatinde rütbe-peymāyî

firāz-ı hevā:

1. **firāz-ı hevā:**

Diğer 10

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah'ın yükselmesi || Kederli aşğın ah'ının göğe

yükselmesi.

35. Mişāl-i nāy-ı maḥabbet gezip o perdeleri

36. Gehî nişib-i ḡamında gehî firāz-ı hevā

firāz-ı kūh-ı kâf-ı şavletinden:

1. **firāz-ı kūh-ı kâf-ı şavletinden:-in, -den**

Kaside 23

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudretin Kaf dağına yükselmek || Kudretin, gücün

çok fazla artması.

63. Firāz-ı kūh-ı kâf-ı şavletinden eylese pervāz

64. Şikest eyler piristü-beççe rüyin-i 'Ankâ'yı

firāz-ı serde:

1. **firāz-ı serde:-de**

Kaside 8

Mısra: 195

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başın üstü || Düşünce dünyası.

195. O dem ki ede maḥā'il firāz-ı serde sükün

196. O dem ki her kesi maḥşer cemî' ü ḥāşirdir

firdevs:

1. **firdevs:**

Kaside 19

Mısra: 57
Cennet.

57. Bakıp bu reng ü büya hâtra firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nüzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre

firdevs eder:

1. **firdevs eder:-er**

Tarih 24

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennete çevirmek.

5. 'Arz etse ruhsâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşteri gökde nola şems ü kâmer

firdevs-i berîn:

1. **firdevs-i berîn:**

Tarih 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En yüce firdevs cenneti.

5. Kendi fazlıñla İlahî anı me'cür edip
6. Eyle firdevs-i berîn içre mekân aña da sen

firdevs-i berîn evlesinler:

1. **firdevs-i berîn evlesinler:-sin, -ler**

Tarih 17

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce cennete çevirmek.

17. 'Alemin hengâme-i deyde sürürün seyr edip
18. Evlesinler gülşeni murgân firdevs-i berîn

firistâd:

1. **firistâdi:**

Matla 75

Mısra: 2

Gönderilmiş.

1. Şevka pîr-i muğân olup bâdî
2. Mühmel-i kül merâ firistâdî

firişte-fer:

1. **firişte-fer:**

Kaside 14

Mısra: 25

Melek nuruna sahip || I. Mahmud.

25. Firişte-fer cihânban u melek-hû
26. Hüner-ber şîr-nahcîr ü zafer-cû

firkat:

1. **firkatinden:-in, -den**

Müseddes 1

Mısra: 8

Ayrılık.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yâre bî-çarâr
8. Hâylice yandım yakıldım firkatinden şu'levâr

2. **firkatiñ:-iñ**

Diğer 2

Mısra: 32

Ayrılık.

31. Dilde tesbîhi nâm-ı pâkiñdir

32. Firkatiñ ile sine-çâkiñdir

3. **firkat:**

Diğer 2

Mısra: 78

Ayrılık.

77. Rûzgârıñ bu hâli olmasa âh
78. Firkat olmasa hâşılı her gâh

4. **firkat:**

Diğer 4

Mısra: 44

Ayrılık.

43. Bilmez idi gam-ı hicrânı dilim
44. Artmasa firkat ile ger keselim

5. **firkat:**

Diğer 11

Mısra: 52

Ayrılık.

51. Şavb nâdir şavâb ekdârî
52. Etdi firkat delîlden 'ârî

6. **firkat:**

Kaside 12

Mısra: 181

Ayrılık.

181. Benim ol haste-i nâdir-'ilâc kim firkat
182. Fu'âk-ı ye's ile işkeste etdi hancürî

7. **firkatle:-le**

Tarih 17

Mısra: 106

Ayrılık.

105. Böyle mi tavşif ederdim zât-ı 'âlî-gevheriñ
106. Olmasam şaff-ı ni'âl-i gamda firkatle hazîn

8. **firkati:-i**

Gazel 65

Mısra: 10

Ayrılık.

9. Neyleyem şâdî-i vaşlı Sâlimâ verdi baña
10. Firkati ârâyiş-i hûsn ü bahâ vü zîb ü fer

9. **firkatde:-de**

Gazel 70

Mısra: 8

Ayrılık.

7. Şikest olsun sebû bâde baña sensiz harâm olsun
8. Benim firkatde râhım eşk-i çeşm-i hûn-feşânımdır

10. **firkat:**

Gazel 98

Mısra: 6

Ayrılık.

5. Tecdid-i firâk ile bizi eyleme tahtvîf
6. Firkat dedigiñ eski bizim hem-demimizdir

11. **firkat:**

Gazel 107

Mısra: 4
Ayrılık.

3. Bize tecdîd-i ğam etmez yeñiden 'âlem-i hicrân
4. Keder vermez baña firķat ki me'lûf-ı ĩadîmimdir

12. **firķatden:-den**

Gazel 119
Mısra: 7
Ayrılık.

7. Ser-i küyunda dil-dârîñ şikâyet etme firķatden
8. O şâhîñ âsitânında göñül insâne söylenmez

13. **firķatde:-de**

Gazel 146
Mısra: 9
Ayrılık.

9. Nola dünyâya firķatde nigâh etmez isek cânâ
10. Cihânı neylesin Sâlim a şüh-ı dil-sitân sensiz

14. **firķatdir:-dir**

Gazel 148
Mısra: 3
Ayrılık.

3. Ya firķatdir kelâmı yâ peyâm-ı sūziş-i hicrân
4. O ğamze bundan özge biz ğarîbe bir cevâb etmez

15. **firķatiñle:-iñ, -le**

Gazel 255
Mısra: 10
Ayrılık.

9. Hülûsu Sâlim'iñ saña degil çün cây-ı istişkâl
10. Kitâb-ı ğamdan aña firķatiñle ĩasb-i hâl etme

firķate:

1. **firķateler:-ler**

Tarih 3
Mısra: 118
Savaş gemisi.

117. Evvelâ çıkdı donanma-yı hümâyün bahre
118. Çekdirip firķateler töldü be-her-câ deryâ

firķate yanmış:

1. **firķate yanmış:-mış**

Diğer 9
Mısra: 79
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılıktan dolayı acı çekmek.

79. O da yanmış o firķate er ü ğiç
80. Dönmemiş yine bildiginden hiç

firķat-i yâr:

1. **firķat-i yâr:**

Gazel 143
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayrı olmak.

9. Firķat-i yâr ile ğam çekmeziz ey Sâlim hiç
10. Ülfet-ârâ-yı ğam-ı miñnet-i hicrânız biz

2. **firķat-i yâr:**

Gazel 251
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliden ayrı olmak.

3. Firķat-i yâr ile bîmâr olan dil-şudeniñ
4. Çäre-sâz olmaya derdine Felañun olsa

firķat-i yâr-i ĩakîk:

1. **firķat-i yâr-i ĩakîk:**

Diğer 4
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Münasip, uygun dosttan ayrı düşmek.

39. Firķat-i yâr-i ĩakîk müşkil imiş
40. Hicr-i aĥbâb-ı şadîk müşkil imiş

fırsat:

1. **fırsat:**

Kaside 10
Mısra: 490
Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.

489. Verdi miknet zamân-ı şıĥhatde
490. Vüs'at ü fırsat u selâmetde

fırsat bulaydı:

1. **fırsat bulaydı:-a, -ydi**

Gazel 182
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir şey için en uygun zamanı, imkanı bulmak.

5. Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derünundan
6. Şikâyet etmege fırsat bulaydı ger ciger-hûnuñ

fırsat bulur:

1. **fırsat bulur:-ur**

Gazel 55
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir şey için en uygun zamanı, imkanı bulmak.

3. Fırsat bulur mu düzd-i 'adü naķşîñ almaga
4. Genc-i derün-ı aşîķ-ı pür-ğam emîn olur

firüzende:

1. **firüzende:**

Kaside 31
Mısra: 21
Parlamak.

21. Sâniĥañ nûr-ı cinân gibi firüzende iken
22. Şem'-i zer-püş-ı hayâl-i ğamı itfâ eyle

fisek:

1. **fisekler:-ler**

Tarih 1
Mısra: 35
Gösteri fişeği.

35. Nümâyışden o şan'atlı fişekler
36. Ki ola sürgehden zib-i gerdün

fisk:

1. **fiska:**

Müfret 15
Mısra: 1

Ar. Hak Teâlânın emrinden çıkmak, doğru yoldan sapmak.

1. Fıska almaz tb u takat Bari etmezse alh
2. deme 'ayn-ı sa' adetdir cihanda prlik

fıskıyve:

1. **fıskıyedir:-dir**

Kaside 1

Mısra: 45

Yaratıcının birliğini-büyüklüğünü aşikar eden, görünür kılan || Şair.

45. Gerçi fıskıyedir ana a'ir
46. Lk 'ibret de anda pek vfir

fiten kopar:

1. **fiten kopar:-ar**

Lugaz 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kargaa çıkmak || Satranç oynamak.

15. Birini nevbetin o ta'ifeden
16. Biri olsa kopar netice fiten

fitne:

1. **fitneler:-ler**

Tarih 13

Mısra: 8

Bel || Sevgilinin bakışı.

7. Hle-dr olmuş seni de meh-cemli sevdiğim
8. Ğamzeler görstün niğaha fitneler ta'limini

2. **fitne:**

Kaside 23

Mısra: 77

Karışıklık, fesat, kargaalık.

77. Yatar bi-hod keselden fitne bmr oldu devride
78. Şanır dr'-şifa hlvet ile çeşm-i dil-ry

3. **fitne:**

Gazel 123

Mısra: 7

Karışıklık, fesat, kargaalık.

7. Miyan-ı leşker-i hatdan kesilmez fitne çıkmaz tğ
8. O ser-had bir zaman olmaz ki hiç bi-lhtill olmaz

4. **fitne:**

Gazel 245

Mısra: 10

Karışıklık, fesat, kargaalık.

9. Kendi haliyle taayyüd eyleyen slim olur
10. Tolsa da bezm-i cihan ger fitne v aşub ile

fitne-c:

1. **fitne-c:**

Gazel 94

Mısra: 6

Fitne arayan.

5. Sinn-ı gamzesini böyle etmeden ser-tiz
6. O fitne-cu yine besbellidir cihada gider

fu'ad:

1. **fu'ad:**

Kaside 8

Mısra: 134

Kalp, gönül.

133. Ğamıyla hasret-i ehl ü 'iyl ü evldi
134. Gönül harb u perıan fu'ad fatirdir

fu'ad-ı pakidir:

1. **fu'ad-ı pakidir:-i, -dir**

Kaside 14

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz gönül.

7. Fu'ad-ı pakidir şems-i haıat
8. Zmr-i şfi mir'at-ı iabet

fu'ak-ı ve's:

1. **fu'ak-ı ye's:**

Kaside 12

Mısra: 182

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılıktan dolayı can çekişme, acı ekme.

181. Benim ol haste-i nadir-'ilc kim fırat
182. Fu'ak-ı ye's ile ikeste etdi hancr

fuhl:

1. **fuhl:**

Kaside 18

Mısra: 90

Büyük alimlerin ileri gelenleri.

89. Devlet ü nam-ı Sikender ki hemn olmadadır
90. Hıl-ı devlet-i paki nice eraf u fuhl

fukah:

1. **fukah:**

Diğer 10

Mısra: 58

Fıkh alimleri.

57. Cihanda oldu eds-i midhati meşhr
58. Belga medi degildir seza heman fukaha

fll:

1. **fll:**

Kaside 23

Mısra: 98

Karabiber tanesi || Sevgilinin yüzündeki ben.

97. Nige-h-dr-i fikr-i gerden-i kfr-ı dil-dra
98. Gönül bir fll eyleyler dne-i hal-i sveydy

fülk:

1. **fülküne:-n, -e**

Kaside 22

Mısra: 85

Gemi.

85. Fevc-ber-fevc fülküne her dem
86. Yüz sürer idi mevcesi ile yem

fülk-i rzu:

1. **fülk-i rzu:**

Gazel 46

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu istek gemisi.

5. O şübu der-kenâr etmek hevâsıyla bu nâlişler
6. Yem-i firakatde fülk-i ârzü çalkandıgındandır

fülk-i dil:

1. **fülk-i dil:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül gemisi.

57. Fülk-i dil olmuş idi hayli zamân
58. K'oldu lîmân-ı ferâgatde nihân

2. **fülk-i dil:**

Diğer 9

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül gemisi.

35. Fülk-i dil çıkmadın kenâra dağı
36. Rûzgâr atdı bir diyâra dağı

3. **fülk-i dil:**

Gazel 286

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül gemisi.

5. Nola eşk-i revân deryâ gibi cûş u hurûş etse
6. Gamiñla fülk-i dil pâ-bend-i gird-âb-ı firâk oldu

fülk-i dili:

1. **fülk-i dili:-i**

Gazel 156

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül gemisi.

3. Düşürmeyince kenâr-ı cefâya fülk-i dili
4. Neden imiş bize luğf-ı hevâ bilinmez imiş

fülk-i dilin:

1. **fülk-i dilin:-in**

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül gemisi.

5. Garç eder fülk-i dilin bañr-i gümüm-ı çarñda
6. Rûzgârdan ol ki ey dil himmet ümmîdindedir

fülk-i emelin:

1. **fülk-i emelin:-in**

Gazel 281

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emel gemisi.

7. Dil bañr-i mañabbetde şinâverlik ederken
8. Fülk-i emelin sâñil-i etkâre düşürdü

fülk-i 'izz ü devlete:

1. **fülk-i 'izz ü devlete:**

Tarih 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik ve mutluluk gemisi || Makam.

11. Şadr-ı 'âlî-şân 'Alî Paşa-yı 'âlî eyledi

12. Fülk-i 'izz ü devlete zât-ı keremkârñ re'îs

fülk-i sürür:

1. **fülk-i sürür:**

Diğer 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk gemisi.

23. Gird-bâd-ı gam-ı hicrânñ ile fülk-i sürür
24. Kendini eyledi lîmân-ı derûnumdan dür

fülk-i ümîd:

1. **fülk-i ümîd:**

Kaside 8

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umut gemisi.

121. Yine sevâñil-i ğurbetde kaldı fülk-i ümîd
122. Ki rûzgâr muñâlif hevâ muğâyirdir

fülk-i vücûdum:

1. **fülk-i vücûdum:-um**

Tarih 17

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ten kayığı. || Beden, cisim.

57. Bir zamân fülk-i vücûdum ğarça-i gird-âb idi
58. Şimdi şahrâ-yı ümîde düşdü endüh-ı hazin

fülk-i yem-i cûdunda:

1. **fülk-i yem-i cûdunda:-un, -da**

Tarih 4

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik denizinin gemisi.

45. Anıñ fülk-i yem-i cûdunda Hâtem
46. Olup mellâñı etdi nâm peydâ

fülk-i yem-i dâstâna:

1. **fülk-i yem-i dâstâna:-a**

Kaside 7

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Destan denizinin gemisi.

25. Gencîne-i diğķat-i tecellî
26. Fülk-i yem-i dâstâna şıgmaz

fünün:

1. **fününü:-u**

Kaside 3

Mısra: 15

Fenler, bilimler.

15. Fününü derke isti'dâd hâşıl
16. Edip etdiñ beni idrâke kâbil

fünün-ı vâlâya:

1. **fünün-ı vâlâya:-ya**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 167

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce ilimler.

167. 'İlm ü fażl u fūnūn-ı vālāya
168. Ḥaṭṭ u imlā vü şî'r ü inşāya

fürāt:

1. **fürāt:**

Gazel 23

Mısra: 12

Fırat nehri.

11. Mā-cerā-yı dīde-i giryānımı görüp dilā
12. Baħr acıyıp ağlaşrlar hālime Nīl ü Fūrāt

fürüg:

1. **fürügundan:-un, -dan**

Kaside 13

Mısra: 50

Parıltı || Manevi ışık.

49. Gevher-i dihīm-i şevket hāzret-i Maħmūd Ḥān
50. Kim fūrügundan eder çeşm-i zafer kesb-i ziyā

fürüg-i 'aks-i rüy:

1. **fürüg-i 'aks-i rüy:**

Tarih 18

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzden yansıyan ışık || Güzelliği vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.

35. Dür-i yek-tāya elmāsī nigīn-i dil-keş oldu çün
36. Fūrüg-i 'aks-i rüy ile o da bir māh-tāb oldu

fürüg-i dehri:

1. **fürüg-i dehri:-i**

Kaside 27

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âlemin nuru, parlaklığı.

33. Geleli şadr-ı mu'allāya fūrüg-i dehri
34. Etdi hürşid-şıfat 'alemi ser-şār-ı ziyā

fürüg-i mihr-i islām-ı 'arīs:

1. **fürüg-i mihr-i islām-ı 'arīs:**

Tarih 5

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam güneşinin ışığı.

21. Şem'-i mihrāb-ı cihān-tenviri nūr-ı 'ayn-ı dīn
22. Żav'-ı kandili fūrüg-i mihr-i islām-ı 'arīs

fürüg-i şem'idir:

1. **fürüg-i şem'idir:-i, -dir**

Tarih 4

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mumun aydınlığı, parıltısı.

63. Be-her kandili nūr-ı kalb-i zühhād
64. Fūrüg-i şem'idir 'ayn-ı tecellā

fürüzān:

1. **fürüzān:**

Kaside 13

Mısra: 17

Aydınlık.

17. Bezm-i iķbālīn nigāh etmez fūrüzān şem'ine
18. Pertev-i şems-i haķıkatden olanlar pūr-żiyā

fürüzān etmede:

1. **fürüzān etmede:-me, -de**

Gazel 286

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak || Tüketmek.

9. Fūrüzān etmede dāmān-ı şabrım āteş-i hāşret
10. Var ise kevkeb-i baħtımla Sālim ihtirāk oldu

2. **fürüzān etmede:-me, -de**

Gazel 286

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak || Sabrın tükenmesi.

9. Fūrüzān etmede dāmān-ı şabrım āteş-i hāşret
10. Var ise kevkeb-i baħtımla Sālim ihtirāk oldu

fürüzān eyledi:

1. **fürüzān eyledi:-di**

Kaside 13

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak || Baħtını açmak, işlerinin yolunda gitmesini sağlamak.

113. Şem'-i cem'-i tālī'im luṭfuñ fūrüzān eyledi
114. Baħtıma Bircīs-i gerdūn etdi sābāş u senā

fürüzān eyleyip:

1. **fürüzān eyleyip:-yip**

Gazel 135

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

9. Ser-ā-ser şem'-i ümmīdin fūrüzān eyleyip Sālim
10. Ararsın āteşin-rüyü gezerken der-be-der sensiz

fürüzān olmaz:

1. **fürüzān olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parıldamak || Sevgilinin güzelliğinin artması.

41. Ḥüsn-i haṭ etmese imdād tamām
42. Şu'le-i ḥüsn fūrüzān olmaz

fürüzānī-i kāfūrī:

1. **fürüzānī-i kāfūrī:-ı**

Müfret 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafurun parlaklığı, parlak kafur || Aşk ateşi.

1. Sırışk-i dīde söndürmez hemīşe āteş-i 'aşkı
2. Derūn-ı āb men' etmez fūrüzānī-i kāfūrī

fürüzānī-i mihrinden:

1. **fürüzānī-i mihrinden:-den**

Gazel 58

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneşin parlaklığı || Sevgilinin yüzünün parlaklığı.

9. Olur rüşen dil-i 'aşık füzün-i mihrinden
10. Fetil-i şem' yandıkça murād üzre ziyā artar

füsün:

1. **füsuna:-a**

Gazel 207

Mısra: 8

Büyü.

7. Medet hıfz et Hudāyā bād-ı ğamdan
8. Füsuna başladı ol 'işve-bāzım

füsün-sāz:

1. **füsün-sāzı:-ı**

Gazel 267

Mısra: 9

Büyüleyici, cāzibedār || Sevgili.

9. Saña Sālim o füsün-sāzı nice añladayım
10. Yādigār öyle degildir ki demek mümkin ola

fütāde:

1. **fütādeye:**

Kaside 10

Mısra: 168

Düşkün, biçare.

167. Getirip dermend bir püseri
168. İstedi ol fütādeye nazarı

2. **fütāde:-den**

Gazel 220

Mısra: 8

Düşkün, biçare II Aşık.

7. Ele alıp yıkılmış hātırım hālīm su'āl etmez
8. Fütāde 'aşığın kaldırmaz aşlā ħāk-i zilletden

fütādegān:

1. **fütādegāna:-a**

Kaside 20

Mısra: 38

Düşkünler, biçareler.

37. Eylemiş sāyesin hemīn Allāh
38. Nice düşmüş fütādegāna penāh

fütüvvet:

1. **fütüvvet:**

Tarih 3

Mısra: 5

Cömertlik.

5. Evvelin ħarfı fütüvvet vasatı tāze ħaber
6. Aħirīn ħarfı anıñ ser-suĥan-ı ħamd ü şenā

füyüzāt:

1. **füyüzātın:-ın**

Kaside 9

Mısra: 21

Bolluk, bereket, ilim, irfan anlamına gelen feyz kelimesinin çoğuludur.

21. Füyüzātın kılıp kevneyne şāmil
22. Şu'unāta o nūru etdi hāmīl

füzün eyler:

1. **füzün eyler:-r**

Gazel 191

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artırmak || Kıymetlendirmek.

9. Ħaṭ füzün eyler bahā-yı ħüsünü etme tırāş
10. Enveri dīvānıdır bir cedvel-i ħal-kerde çek

2. 2. 8. G/Ġ

ġabġab-nevāz-ı şāhid-i maksūd olursañ:

1. **ġabġab-nevāz-ı şāhid-i maḳşūd olursañ:-ur, -sañ**

Kaside 23

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amacına, maksadına ulaşmak.

87. Olursañ 'ākıbet ġabġab-nevāz-ı şāhid-i maḳşūd
88. Kızıl elma seniñdir düşmene ħalsın ħo ayvayı

ġābir:

1. **ġābirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 26

Gelecek zaman, gelecekte devam edecek olan.

25. Mużī eder ġamı lā-būd meşādir-i keremi
26. Na'im-i pākine hem-ĥāle lutfu ġābirdir

ġabrā:

1. **ġabrā:**

Kaside 26

Mısra: 14

Yer, zemīn, arz.

13. Bir beyāz ĥāre çıkardı yine kılmaġa bisāt
14. Şanma bī-hüde ġoñül berf ile tıldu ġabrā

ġadr-i dırāz-ı dil-bere:

1. **ġadr-i dırāz-ı dil-bere:-e**

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ceġa etmeyi uzatması.

3. Ġadr-i dırāz-ı dil-bere bā'ış nedir deme
4. Gelmek hemān murādı degil bir bahānedir

ġāfil:

1. **ġāfil:**

Gazel 145

Mısra: 12

Yapacaġımı ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.

11. Tekāpū eyleme vehmiñden 'ākılseñ beni nev'e
12. Ħudā'dan ġayrıdan insāna ġāfil nef'ü zar gelmez

ġāfil olma:

1. **ġāfil olma:-ma**

Gazel 42

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.

11. Şunma destiñ pāy-būsa Sālimā
12. Ġamzelerden ġāfil olma el-ĥazer

2. **ġafil olma:-ma**

Gazel 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.

5. Seng-i cevriñ atma cânā gel zücāc-ı hātıra

6. İnkisār-ı ‘aşıkāndan ġafil olma el-ħazer

3. **ġafil olma:-ma**

Gazel 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.

5. Ğamzelerden ġafil olma ey dil-i güm-geşte-nām

6. Olsa biñ cânıñ eger kim el-ħazer olmaz ħalāş

4. **ġafil olma:-ma**

Gazel 232

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.

7. El-ħazer olma esir-i hvāb-ı ġaflet cāh ile

8. Ğafil olma sevdiğim sen nāle-i bīdārdan

ġafilān-ı bağı:

1. **ġafilān-ı bağı:-ı**

Gazel 89

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağın gafilleri || Aşıklar.

11. Serlerin tahrik etdikçe şabādan Sālīmā

12. Ğafilān-ı bağı naħl-i tāzeler tehdid eder

ġaflet:

1. **ġaflet:**

Kaside 10

Mısra: 498

Tasavvufi manada, Hak'tan habersizlik, kalbin

Hak'tan ġafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması.

497. Eller oldukça nā'il-i feyezān

498. Ğaflet etdi seni tehī-dāmān

2. **ġaflet:**

Kaside 10

Mısra: 499

Tasavvufi mananda, Hak'tan habersizlik, kalbin

Hak'tan ġafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması.

499. Bu ne ġaflet bu ne ħamākatdır

500. Böyle kārīñ şoñu nedāmetdir

ġāh:

1. **ġāh:**

Lugaz 2

Mısra: 23

Bazen, zaman zaman.

23. Ğāh olur bir piyāde naħif

24. Bir süvārī eder rezimde za'if

2. **ġāh:**

Rübai 3

Mısra: 1

Zaman zaman.

1. Endişeyi ġāh eylememek ħaylice işdir

2. Derd ü ġama āh eylememek ħaylice işdir

3. **ġāh:**

Diğer 9

Mısra: 49

Bazen, zaman zaman.

49. Ğāh ħelwā bahānesin eşvāk

50. Eder idi bu zāra ħulv-i mezāk

4. **ġāh:**

Diğer 9

Mısra: 51

Bazen, zaman zaman.

51. Ğāh tavla miyānede şaıranc

52. Şimdi oldu bu zāra şad renc

5. **ġāh:**

Diğer 10

Mısra: 63

Bazen, zaman zaman.

63. Döküp miyāne-i tefişe ġāh uşurlāb

64. Bu nüh küre serine teng olur idi her cā

6. **ġāh:**

Kaside 10

Mısra: 459

Zaman, an.

459. Olmuş iken netice sen ol ġāh

460. Zulumāt-ı şelāgeden āġāh

7. **ġāh:**

Kaside 13

Mısra: 34

Bazen, zaman zaman.

33. Ħalk edip ħalkı nizāmın buldu cümle kā'ināt

34. Ğāh şüret eyledi emr-i halākat iktizā

8. **ġāh:**

Kaside 13

Mısra: 74

Bazen, zaman zaman.

73. Eşheb-i iķbāline miħmiz-i iķdām eyleyip

74. Ğāh eger olsa şüküh-endāz-ı meydān-ı vegā

9. **ġāh:**

Gazel 73

Mısra: 1

Bazen, zaman zaman.

1. Ehl-i 'aşka ġāh zillet ġāh rıf at gösterir

2. Her devirde bu felek bir başka ħālet gösterir

10. **ġāh:**

Gazel 73

Mısra: 1

Bazen, zaman zaman.

1. Ehl-i 'aşka ġāh zillet ġāh rıf at gösterir

2. Her devirde bu felek bir başka ħālet gösterir

11. **ġāh:**

Gazel 140

Mısra: 7

Bazen, zaman zaman.

7. Bağdıqça gāh Һasret ile meh cemāliñe
8. Bir bār olur mu rüyuña āyā nigāhımız

12. **gāh:**

Gazel 250

Mısra: 2

Bazen, zaman zaman.

1. Da 'vet etsek ol gözü şehbāzı bir mümtāz ile
2. Avla derlermiş meşeldir gāh bāzı bāz ile

gāh gāh:

1. **gāh gāh:**

Lugaz 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.

17. Ne 'ibret gāh desti gāh pāyı olmada zāhir
18. Ne zāhir belki aħfā belki bir şüh-ı şetāretdir

2. **gāh gāh:**

Gazel 22

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.

11. Vaz'-ı nā-şāyeste-i ihvāna bakma Sālimā
12. Böyledir de 'b-i zamāne gāh düşmen gāh düst

3. **gāh gāh:**

Müfret 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.

1. Cevriñ ile yād eyle gāh gāh
2. İltifātıñ kesme benden sevdiğim

4. **gāh gāh:**

Gazel 229

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.

5. Gāh rüyuñ gāh zülfüñ göster ey meh 'aşıkā
6. Rüz ü şeb sevdā-yı zülfüñle perişān olmasın

gāh geh:

1. **gāh geh:**

Kaside 1

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazen.....bazan, kâh.....kâh.

33. Tāze tāze benefşeler der-pey
34. Gāh luşf-ı bahār u geh gām-ı dey

2. **gāh geh:**

Diğer 9

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazen.....bazan, kâh.....kâh.

53. Gāh beytler sürüp gehi eş'ār
54. Gāh maźmün u geh nice esrār

gāh gehi:

1. **gāh gehi:**

Diğer 9

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazen, zaman zaman.

53. Gāh beytler sürüp gehi eş'ār

54. Gāh maźmün u geh nice esrār

gāh olur:

1. **gāh olur:-ur**

Gazel 61

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazen.

7. Baħt-ı zārıñ ger müsā'id olmasa saña çi sūd
8. Gāh olur üstādlar mağlūb-ı lu 'b-ı nerd olur

gāhi:

1. **gāhi:**

Kaside 1

Mısra: 48

Bazen, zaman zaman.

47. Şişe gerçi şarāba me'vādır

48. Lık gāhi de Zemzem'e cādır

2. **gāhi:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 74

Bazen, zaman zaman.

73. Piş-i naħlān-ı Çubuklu'da bular

74. Bulalar gāhi meserretten eşer

3. **gāhi:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 52

Bazen, zaman zaman.

51. Benim hānemde dūgāhi segāhi

52. Gelir çārgāhice penç baña gāhi

4. **gāhi:**

Müfret 9

Mısra: 1

Bazen, zaman zaman.

1. Sevindir 'aşıkı gāhi vişāliñ ile sulţānım

2. Çerāğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednāyı

5. **gāhi:**

Gazel 21

Mısra: 9

Bazen, zaman zaman.

9. Derün-ı Sālime gāhi gel ey 'aşk

10. Kudūmuñla dile baħş-ı şafā et

6. **gāhi:**

Gazel 22

Mısra: 10

Bazen, zaman zaman.

9. Mihrine mağrūr olma olsa ihvāniñ daħı

10. Ādemi gāhi Һased eyler cihānda cāh-düst

7. **gāhi:**

Kaside 33

- Mısra: 65
Bazen, zaman zaman.
65. Lîk gâhî be-de' b-i meşşâ'in
66. Güft (ü) gûy-ı niyâz olur tahmîn
8. gâhî:
Gazel 40
Mısra: 4
Bazen, zaman zaman.
3. Gehî maḥv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir
4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kâgaz
9. gâhî:
Gazel 40
Mısra: 4
Bazen, zaman zaman.
3. Gehî maḥv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir
4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kâgaz
10. gâhî:
Gazel 48
Mısra: 15
Bazen, zaman zaman.
15. Kâkülünde kaldı dil gâhî kerem et sevdiğim
16. Çeşm-i ser-mesti garîbîn lutf ile hüşyâr olur
11. gâhî:
Gazel 73
Mısra: 3
Bazen, zaman zaman.
3. Ele alır hâtırım gâhî de eyler pây-mâl
4. Bu sipir-i tās-bâz biñ dürlü şan'at gösterir
12. gâhî:
Gazel 73
Mısra: 5
Bazen, zaman zaman.
5. Etmeye gâhî perişân zülfü gibi hâtırım
6. Geh ser-i mü 'aşîka mihr ü mahabbet gösterir
13. gâhî:
Gazel 77
Mısra: 1
Bazen, zaman zaman.
1. Nesîm ile dırâz eyler kadîñ gâhî dü-tâ eyler
2. Nihâl-i tâzeler gülşende ta'lîm-i cefâ eyler
14. gâhî:
Gazel 120
Mısra: 7
Bazen, zaman zaman.
7. Varır âgyâra tenhâ bî-tekellûf lutf eder gâhî
8. Recâ etsem o lutfu ben garibe et desem etmez
15. gâhî:
Gazel 179
Mısra: 6
Bazen, zaman zaman.

5. Aşîk-ı bî-bahta her dem yâr ragbet eylemez
6. Gâhî dil bî-iltifât-ı semt-i sūd olmak gerek
16. gâhî:
Gazel 207
Mısra: 3
Bazen, zaman zaman.
3. Beşüş olsa 'aceb mi yâr gâhî
4. Nigâh-ı 'âbis eyler serv-i nâzım
17. gâhî:
Gazel 229
Mısra: 7
Bazen, zaman zaman.
7. Sevdiğim güldür beni gâhî teraḥḥum eyleyip
8. Agladıkça ben 'adûlar şâd u ḥandân olmasın
18. gâhî:
Gazel 247
Mısra: 4
Bazen, zaman zaman.
3. Baḡ ḥâline bî-çâreleriñ kim neye dönmüş
4. Gâhî der-i dil-dâdeleriñden güzer eyle
19. gâhî:
Gazel 262
Mısra: 5
Bazen, zaman zaman.
5. Teraḥḥum eylesin gâhî yeter öldürdü 'uşşâkı
6. Naşîhat kıl şehâ ol gamze-i fettâne düşdükke
- gâhîce:**
1. gâhîce:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 77
Bazen, ara sıra.
77. Yâd ola ortada gâhîce meyân
78. Geh ağızlarda geze la'l ü dehân
2. gâhîce:
Diğer 3
Mısra: 47
Bazen, ara sıra.
47. Dil ki gâhîce ḥayâl-i ḥam-ı kâkül eyler
48. Nice sünbülleri gülzâr-ı derünümde açar
3. gâhîce:
Tesdis 7
Mısra: 20
Bazen, ara sıra.
19. Ne 'aceb 'aşîk-ı bî-çâreye ihsân etmez
20. Ḥaber-i vaşlı ile gâhîce şâdân etmez
4. gâhîce:
Gazel 102
Mısra: 1
Bazen, ara sıra.
1. Dil ki gâhîce ḥayâl-i ḥam-ı ebrû eyler
2. 'Aşk ile güşe-i mihrâba tekâpû eyler

5. **gāhice:**

Gazel 193

Mısra: 10

Bazen, ara sıra.

9. Varma dā'im beyt-i ağıyāra meded ey bī-vefā

10. Hānesine Sālim-i ūftādeniñ gāhice gel

gā'ib:

1. **gā'ibine:-in, -e**

Kaside 8

Mısra: 93

Hazır bulunmayan, mevcut olmayan, zayi, görünmez olan.

93. Degil muķārinine belki gā'ibine bile

94. O hānedānda ihsān cümle hāzırdır

2. **gā'ib:**

Gazel 13

Mısra: 1

Bilinmezlik.

1. Yine müjgānı cāna erdi āşüb-ı nihān gā'ib

2. Eder tūr-i sitem te'sīr 'uşşāka kemān gā'ib

3. **gā'ib:**

Gazel 13

Mısra: 2

Görünmezlik.

1. Yine müjgānı cāna erdi āşüb-ı nihān gā'ib

2. Eder tūr-i sitem te'sīr 'uşşāka kemān gā'ib

4. **gā'ib:**

Gazel 13

Mısra: 10

Görünmezlik.

9. Nice fehm eylesin harf-i vişāli Sālimā ādem

10. Tekellümde suhan gerçi 'ayān ammā dehān gā'ib

gā'ib olmaz:

1. **gā'ib olmaz:-maz**

Gazel 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybolmak.

3. Egerçi oldu yādımından der-āğūş-ı miyānıñ dūr

4. Dū çeşmimden hayāliñ olmaz ammā her zamān gā'ib

gā'ib oldu:

1. **gā'ib oldu:-du**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözden kaybolmak || Görünmemek.

75. Cevābı çünki aldım ben sözünden

76. Cemāli gā'ib oldu bu gözümünden

2. **gā'ib oldu:-du**

Gazel 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybolmak.

5. Şu rütbe mest-i nūş-ā-nūş etdiñ ey beni sākī

6. Kim oldu dīde-i terden zemīn ü āsumān gā'ib

3. **gā'ib oldu:-du**

Gazel 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybolmak.

7. Nihānī rūh şīḥhatde görölmez deyü lecc etme

8. Gözümle gördüm oldu dīdeden ol dil-sitān gā'ib

gā'ibāne:

1. **gā'ibāne:**

Müfret 72

Mısra: 1

Yüze karşı olmayarak, gizliden.

1. Müdāhin zann ederdim gā'ibāne medḥ-i vaşşāfi

2. Yüzüñ gördükde onlar da kuşūr etdigini bildim

gā'ile-i dağdağa-i hicrāne düşeli:

1. **gā'ile-i dağdağa-i hicrāne düşeli:-eli**

Gazel 273

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliden ayrı olmaktan kaynaklı sıkıntıya düşmek.

11. Kendi kendimden eyā şūḥ-ı cihānım geçdim

12. Düşeli gā'ile-i dağdağa-i hicrāne

gālaṭa:

1. **gālaṭa:**

Diğer 3

Mısra: 119

Galata semti.

119. Galāṭa Mevlevi-hānesi de güm-rāh oldu

120. Derviş 'Osman ile āreyiş ü revnaḥ buldu

gālebe etdi:

1. **gālebe etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yenmek, galip gelmek.

47. Galebe etdi ol gürūh ile ol

48. Āyet-i şāheti'l-vücūh ile ol

gālib:

1. **gālib:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 74

Üstün gelmek.

73. O 'aşkıdır kim cihānda ola 'āşık

74. Cemī'-i vaḳt endūh aña gālib

2. **gālibdir:-dir**

Gazel 174

Mısra: 4

Üstün gelmek.

3. Nevāzişkānıñ kesme ser-i kūyuñda dillerden

4. Sevāb-ı ḥacca gālibdir garībe gam-gūsār olmak

3. **gālibdir:-dir**

Gazel 243

Mısra: 10

Üstün gelmek.

9. Käkülüñ sevdası ile Sâlim ey şîrîn-dehen

10. Kays'a gâlibdir hezârân rütbe mecnûn olmada

gâlibâ:

1. **gâlibâ:**

Kaside 34

Mısra: 82

İhtimal, ihtimal ki, zannuma göre.

81. Sitanbul'un güzeller ile nâmi şöhret-ârâdır

82. Bu bâğin gâlibâ servi ser-â-pâ serv-i ra'nâdır

2. **gâlibâ:**

Gazel 46

Mısra: 9

İhtimal, ihtimal ki, zannuma göre.

9. Dil-i pâkîzeye böyle ferâgat gâlibâ Sâlim

10. Gönül âb-ı nedemle cümleten yıkandıgındandır

3. **gâlibâ:**

Gazel 124

Mısra: 8

İhtimal, ihtimal ki, zannuma göre.

7. Kısmet etdikde ğamı kıssâm-ı taqdîr-i ezel

8. Gâlibâ ser-pençe-i efkâre düşdü gönlümüz

4. **gâlibâ:**

Gazel 142

Mısra: 9

İhtimal, ihtimal ki, zannuma göre.

9. Yine bir lufta mebnî eylemişdir gâlibâ Sâlim

10. O şüh 'aşıkların bî-hüde tekdîr eylemek olmaz

5. **gâlibâ:**

Gazel 158

Mısra: 9

İhtimal, ihtimal ki, zannuma göre.

9. Muhtezâ-yı ma'rifetdir gâlibâ bu Sâlimâ

10. Kanda varsa ğamdan erbâb-ı hüner olmaz hâlâş

6. **gâlibâ:**

Gazel 286

Mısra: 8

İhtimal, ihtimal ki, zannuma göre.

7. Dil-i şeydâya bî-hüde nedendir böyle incinmek

8. Seniñle beynimizde gâlibâ yine nifâk oldu

ğaltân:

1. **ğaltânız:-ız**

Diğer 2

Mısra: 15

Yuvarlanan || Yüce bir zatın karşısında hakir kişi.

15. Pây-mâliz rehinde ğaltânız

16. Hicr ile dil-şikest-i hicrânız

2. **ğaltân:**

Tesdis 3

Mısra: 25

Yuvarlanan || Aşık.

25. Görüp küyunda ğaltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim

26. Cebnimden bilip bezm-i vişâle olan iğbâlim

ğaltân evleyen:

1. **ğaltân evleyen:-yen**

Diğer 8

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuvarlamak || Hareket ettirmek.

33. Ebr-i nev-rûzu evleyen ğaltân

34. Etdi keffîñ mağall-i emn ü amân

ğaltân oldu:

1. **ğaltân oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 342

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuvarlanmak.

341. Sür'at ile olur iken püyân

342. Oldu hafî-i hafirine ğaltân

ğaltân oldum:

1. **ğaltân oldum:-dum**

Rübai 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuvarlanmak.

1. Küyuna anıñ ben ki şitâbân oldum

2. Hâk-i rehine dil ile ğaltân oldum

ğaltân olmak:

1. **ğaltân olmak:-mak**

Rübai 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuvarlanmak || Bir yerde sürekli olarak kalmak.

1. Matlûbum iken küyüña ğaltân olmak

2. Pîş-i deriñe hâk ile yeksân olmak

ğam:

1. **ğama:-a**

Kaside 1

Mısra: 8

Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

7. Çäre-sâz-ı muğârin-i hicrân

8. Merhem-i yâre her ğama dermân

2. **ğamımda:-ım, -da**

Kaside 1

Mısra: 139

Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

139. Eyle her bir ğamımda sen şad cûd

140. Şiddetimde ferecler et meşhûd

3. **ğam:**

Kaside 1

Mısra: 143

Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

143. Olmasın sine ğam ile küllhan

144. Söndür âteşlerim sirişkimden

4. **ğamdan:-dan**

Kaside 1

Mısra: 150

Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

149. İhtiyacım saña olup mu 'tād
150. Beni luṭf eyle ḡamdan et āzād

5. ḡamı:-ı

Diğer 2

Mısra: 57

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

57. 'Alima'llāh iştiyākı ḡamı
58. 'Ālemim teng eder ḡumūm-ı demi

6. ḡam:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 31

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

31. Hicr-i nev-rūzu çekip biñ ḡam ile
32. Nergisiñ doldu gözü şeb-nem ile

7. ḡamdan:-dan

Tesdis 2

Mısra: 3

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

3. Ser-ā-pā pür-ḡamız ḡamdan bizim āzādımız yokdur
4. Biz 'aşıklardanız cānā bizim hiç şādımız yokdur

8. ḡamūla:-iñ, -la

Tesdis 2

Mısra: 9

Dert, tasa, üzüntü || Aşk derdi.

9. ḡamūla künc-i ḡasretde ederken nālemi tekrār
10. Fiḡanım ḡuş edip her şeb şikāyet şanmasın dil-dār

9. ḡamda:-da

Tesdis 2

Mısra: 25

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

25. Perīşān-tār ederse nola hergiz dilleri ḡamda
26. Velī bend eyleyen dildir yine Sālim o perçemde

10. ḡamūla:-iñ, -la

Müseddes 2

Mısra: 5

Dert, tasa, üzüntü || Aşk derdi.

5. ḡamūla ḡasta olan dillere devā olmaz
6. Ümīd-i şihḡat eden saña mübtelā olmaz

11. ḡamūla:-iñ, -la

Müseddes 2

Mısra: 11

Dert, tasa, üzüntü || Aşk derdi.

11. ḡamūla ḡasta olan dillere devā olmaz
12. Ümīd-i şihḡat eden saña mübtelā olmaz

12. ḡamūla:-iñ, -la

Müseddes 2

Mısra: 17

Dert, tasa, üzüntü || Aşk derdi.

17. ḡamūla ḡasta olan dillere devā olmaz
18. Ümīd-i şihḡat eden saña mübtelā olmaz

13. ḡamūla:-iñ, -la

Müseddes 2

Mısra: 23

Dert, tasa, üzüntü || Aşk derdi.

23. ḡamūla ḡasta olan dillere devā olmaz
24. Ümīd-i şihḡat eden saña mübtelā olmaz

14. ḡamūla:-iñ, -la

Müseddes 2

Mısra: 29

Dert, tasa, üzüntü || Aşk derdi.

29. ḡamūla ḡasta olan dillere devā olmaz
30. Ümīd-i şihḡat eden saña mübtelā olmaz

15. ḡamūl:-iñ

Tahmis 3

Mısra: 17

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

17. Gedā vü şeh ḡamūl ile ser-ā-sere dil-ḡūn
18. Dū rüz güldürür iseñ hezār şeb maḡzūn

16. ḡamı:-ı

Lugaz 3

Mısra: 62

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

61. 'Āleme böylece hücum üzre
62. İncinilmez ḡamı 'umūm üzre

17. ḡam:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 34

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

33. Ki bu derd ile ben her bār şāhim
34. Geçirdim ḡam elemle pençḡāhim

18. ḡamı:-ı

Matla 6

Mısra: 1

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

1. Ruḡ-ı āliñ ḡamı sīnemde yüz biñ tāze dāḡ açdı
2. Muḡaşşal āteş-i 'aşkıñ be-her dāḡ üzre dāḡ açdı

19. ḡam:

Diğer 8

Mısra: 47

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

47. ḡam u endūhu cümle dūr eyler
48. Mātem iken ḡamīni sūr eyler

20. ḡamı:-ı

Kaside 8

Mısra: 25

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

25. Muḡī eder ḡamı lā-būd meşādir-i keremi
26. Na'im-i pākine hem-ḡāle luṭfu ḡābirdir

21. ḡamımla:-ım, -la

Kaside 8

Mısra: 107

Ar. Kaygı, tasa, endüh, gussa.

107. ḡamımla her şebim encüm-şumār-ı bīmārī
108. Be-her günümde kederler siḡām-ı 'ā'irdir

22. ḡam:

Kaside 8

- Mısra: 117
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
117. Retîmedir ğam için eyledi felek ta'lik
118. Ki bend-i cümle-i engüşt ü her hanâşırdir
23. **ġamiyla:-ı, -yla**
Kaside 8
Mısra: 133
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
133. Ğamiyla hasret-i ehl ü 'iyâl ü evlâdîñ
134. Göñül ħarâb u perîşân fu'âd fâtirdir
24. **ġam:**
Diğer 9
Mısra: 12
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
11. Şad hezârân ħulûs-ı bî-pâyân
12. Eder irsâl bu ġam ile pinhân
25. **ġamiñda:-ıñ, -da**
Diğer 10
Mısra: 12
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
11. Firâk-ı rüyuñ ile eyleyip ħayâl müyuñ
12. Kodu derûnumu özkes ġamiñda kılca şehâ
26. **ġam:**
Diğer 11
Mısra: 34
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
33. Şöyle zâr etdi iştiyâk beni
34. Nâle döndürdü ġam bu cism ü teni
27. **ġamla:-la**
Diğer 11
Mısra: 37
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
37. Ğamla oldu vücûdumuz çün nâl
38. Tekye-i hicre olalı abdâl
28. **ġamiñla:-ıñ, -la**
Gazel 11
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Ğamiñla ser-girân-ı meclis-i rindaneyim cânâ
2. Re'is-i ħalkâ-i devr-i dem-i peymaneyim cânâ
29. **ġamından:-ın, -dan**
Kaside 12
Mısra: 200
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
199. Edip nevâl-i na'imiñ dile telâfîler
200. Ħalâş ede bu ġamından o zâr-ı mağdûri
30. **ġamdan:-dan**
Kaside 18
Mısra: 47
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
47. Ğamdan âzâde olur deyde nebât-ı şöħbet
48. Eylemez meclis-i ħâşa meges ü mür duħûl
31. **ġam:**
Kaside 22

- Mısra: 124
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
123. Yoħsa ħâlim benim diğeri-gündür
124. Ğam u miħnetle dide pür-ħündür
32. **ġamdan:-dan**
Tarih 24
Mısra: 31
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
31. Allâh edip ġamdan maşûn şâhenşehe bağışlasun
32. Yâ Rab cihân tolsun bütün iħbâli ile ser-te-ser
33. **ġam:**
Gazel 30
Mısra: 9
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
9. Sâlimâ dâ'ire-i bezmine hiç ġam girmez
10. Dâ'imâ şâd durur cümle-i yârân-ı şabûħ
34. **ġamdır:-ı, -dır**
Muamma 30
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa || *Aşk derdi.*
1. Çâresi 'aşkıñ 'âşıkâ ġamıdır
2. Yâdigârîñ buħûri meryemidir
35. **ġamdan:-dan**
Kaside 31
Mısra: 27
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
27. Zeyl-i eltâfi ile def'-i ġubâr et ġamdan
28. Levħ-i mir'ât-ı dil-i zârî müberrâ eyle
36. **ġamsız:-sız**
Kaside 35
Mısra: 70
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
69. Şâ'irânîñ ede Sübhân-ı 'amimü'l-i-İħşân
70. Her nefes kâm-ı dilin zaħmet ü ġamsız der-kâr
37. **ġamımı:-ım, -ı**
Matla 41
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa || *Aşk derdi.*
1. Cihân cihân ġamımı hep bilir iken dil-dâr
2. Cefâda var mı kuşûrum deyü eder tekrâr
38. **ġamiñla:-ıñ, -lla**
Matla 45
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa || *Aşk derdi.*
1. Helâk olmaħ ġamiñla 'âşıkâ devlet sa'âdetdir
2. Kişi cânın fedâ etmek yoluñda câna minnetdir
39. **ġam:**
Gazel 52
Mısra: 5
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
5. Aşinâyâ eylemek bigâne vâdi ġam degil
6. Olmasın aġyâr ile hergiz hemân dil-dâr yâr
40. **ġamiñ:-ıñ**
Gazel 57

- Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Cân u baş üzre ğamıñ 'aşıka ğam rāhatdır
2. Fikr-i zülfüñ baña bir māye-i cem 'ıyyetdir
41. **ġam:**
Gazel 57
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Cân u baş üzre ğamıñ 'aşıka ğam rāhatdır
2. Fikr-i zülfüñ baña bir māye-i cem 'ıyyetdir
42. **ġamıñı:-ıñ, -ı**
Gazel 57
Mısra: 3
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Değiştirsem ğamıñı 'äleme nā-merd olayım
4. Derdiñ 'uşşaka begim hāşılı bir devletdir
43. **ġamı:-ı**
Gazel 71
Mısra: 4
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevki merġüb durur gelmez ğamı sevmem gelir
44. **ġama:-a**
Gazel 84
Mısra: 2
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Hāyāl-i zülfüñ ile yine bī-tüş olmamız yegdir
2. Bize āsüdelikten bir ğama düş olmamız yegdir
45. **ġama:-a**
Gazel 84
Mısra: 10
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
9. Nola endiše-i zülfü baña hoş gelse ey Sālim
10. Bize āsüdelikten bir ğama düş olmamız yegdir
46. **ġamla:-la**
Gazel 97
Mısra: 3
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Turmayıp 'ahde beni ġamla helāk eylediñiz
4. Şag oluñ sizleri şimden gerü yā hū begler
47. **ġamı:-ı**
Gazel 124
Mısra: 7
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
7. Kısmet etdikde ğamı ħassām-ı taqdīr-i ezel
8. Ğālibā ser-pençe-i efkäre düşdü ğöñlümüz
48. **ġamdır:-dır**
Gazel 125
Mısra: 11
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
11. HemİN gird-āb-ber-gird-āb-ı şad ġamdır yem-i firġat
12. Bu yolda keşti-i şabra muvāfiġ rüzġar olmaz
49. **ġamıñla:-ıñ, -la**
Gazel 131

- Mısra: 7
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
7. Ğamıñla der-şeb-i tārik-i firġatıñ olduġ
8. O meh cemāliñ ile biz ziyāya muntaẓırız
50. **ġamından:-ın, -dan**
Gazel 136
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Taleb etsek dili kūyunda ġamından biliriz
2. Ya 'ni ħalbindeki ħāliñ raġamından biliriz
51. **ġamdan:-dan**
Gazel 148
Mısra: 8
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
7. Eder ser-māye-i şabrın telef bezm-i maġabbetde
8. Maġal-ħvān-ı maġabbet degme ġamdan ızırāb etmez
52. **ġam:**
Gazel 154
Mısra: 3
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Ğumūm-āver çıkageldi yine ġam ħāne-i cisme
4. Dili besbelli kūyundan o kāfir-mā-cerā sürmüş
53. **ġamıñla:-ıñ, -la**
Gazel 156
Mısra: 9
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
9. Ğamıñla vaġf-ı telāş olmayınca kāmi diliñ
10. Cihānda lezzet-i ħarf-i recā bilinmez imiş
54. **ġamdan:-dan**
Gazel 158
Mısra: 10
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
9. Muġtezā-yı ma 'rifetdir ġālibā bu Sālimā
10. Ķanda varsa ġamdan erbāb-ı hüner olmaz ħalās
55. **ġamıñla:-ıñ, -la**
Gazel 160
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Nola etmezse ġamıñla cism-i 'uryān iġtilāt
2. Edemez ħiç penbe āteş ile bir ān iġtilāt
56. **ġam:**
Gazel 160
Mısra: 6
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
5. Dür olmaz bir nefes yāriñ ħayāli dīdeden
6. Ğam degil etse benimle hicr-i cānān iġtilāt
57. **ġam:**
Gazel 163
Mısra: 3
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Geliyor müjdeler olsun yine ġam kāfilesi
4. Eylesin ħāne-i ħalbin dil-i 'aşık tevsī'
58. **ġamı:-ı**
Gazel 164

- Mısra: 6
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
5. Bir yalın yüzlü cevâna akıdıp mihri ni hayf
6. Eylemiş cümle gamı başına der-kâr şemi'
59. **ğam:**
Gazel 167
Mısra: 8
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
7. Ne naşbında ne 'azlinde ferah var
8. Ferah verse yine gam eyler irdâf
60. **ğamla:-la**
Gazel 180
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Cevrin efzûn eyler ol meh gamla feryâd eyleseñ
2. Dâdîña kimse yetişmez yârdan dâd eyleseñ
61. **ğamlarıñ:-lar, -iñ**
Gazel 197
Mısra: 12
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
11. Qabûl etdi ser-â-ser dâğ-ı hicriñ ihtiyâr ile
12. Efendim ğamlarıñ bu külb-i aHzâna 'arz etdim
62. **ğam:**
Gazel 208
Mısra: 4
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Ben ol Qays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkı m kim bu vâdide
4. Enîsim gam celîsim hier ü hayret derd hem-râhim
63. **ğamımdandır:-ım, -dan, -dır**
Gazel 209
Mısra: 3
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Hep ğamımdandır benim güldüklerim ammâ gören
4. Farı-ı şevkımdan şanır tâ böyle ħandân olduğum
64. **ğamıñla:-iñ, -la**
Gazel 213
Mısra: 3
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa || Aşk derdi.
3. Derip devşirmeden qaldım ğamıñla kendimi cânâ
4. Hezârân leşker-i endûh ile tâlâcdır sînem
65. **ğam:**
Gazel 224
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Qırılısın sâgar-ı 'işret derûnum gam ile tolsun
2. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat ħarâm olsun
66. **ğamıñla:-iñ, -la**
Gazel 236
Mısra: 7
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
7. Ölmüş ğamıñla reh-güzeriñde ħarîbi gör
8. Luţf eyle şakla dâmeniñi böyle qandan
67. **ğam:**
Gazel 243

- Mısra: 3
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Âşinâyım gam ile şol rütbe ben kim dünyede
4. Sebkat etmiş yok dil-i nâ-şâdı mahzûn olmada
68. **ğamla:-la**
Gazel 255
Mısra: 6
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
5. Dil-i sevdâ-perestim bend-i târ-ı müy-ı zülf edip
6. Kerem kı l kı lca cân-ı zârımı ğamla ħayâl etme
69. **ğamla:-la**
Gazel 258
Mısra: 4
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Umar ken şubĥ-ı vaşlıñ ħfl-ı dil şeb-reng-i zülfüñle
4. Esîr-i derd edip ğamla anı gehvârelendirme
70. **ğamım:-ım**
Gazel 271
Mısra: 1
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Ğamım zülfüñle meşhûr-ı cihân olma qda ğitdikçe
2. Cihâna ser-güzeştim dâstân olma qda ğitdikçe
71. **ğamıñla:-iñ, -la**
Gazel 286
Mısra: 6
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa || Aşk derdi.
5. Nola eşk-i revân deryâ gibi cûş u ħurûş etse
6. Ğamıñla fûlk-i dil pâ-bend-i ğird-âb-ı firâk oldu
72. **ğamıñla:-iñ, -la**
Gazel 287
Mısra: 8
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa || Aşk derdi.
7. Nühüfte âteş-i 'aşkı m bilindi âhimdan
8. Ğamıñla dâğ-ı derûn cümle âşikâr oldu
73. **ğamıñla:-iñ, -la**
Gazel 290
Mısra: 3
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa || Aşk derdi.
3. Şu rütbe nâleler etdim ğamıñla gülsitân içre
4. Benim bülbülleri feryâd u zârım hep ħamûş etdi
74. **ğamıñla:-iñ, -la**
Gazel 291
Mısra: 6
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa || Aşk derdi.
5. Nola bigâne-i zevk u şafâ olsa q firâkıñla
6. Göñül dedikleri ma'nâ ğamıñla âşinâ oldu
- ğam çekdi:**
1. **ğam çekdi:-di**
Gazel 165
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tasalanmak, üzûlmek.
1. Dil-i bî-çâre cihânda nice gam çekdi dirîğ
2. Ermedi kâma hezârân sitem çekdi dirîğ

ğam çekme:

1. ğam çekme:-me

Gazel 86

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasalanmak, üzülmek.

15. Tevekküldür medâr-ı tesliyet ğam çekme ey Sâlim

16. Murâd eylerse Mevlâ bir gedâyı bî-niyâz eyler

ğam çekmedir:

1. ğam çekmedir:-me, -dir

Gazel 245

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasalanmak, üzülmek.

3. Hep naşîbim cevri-i gün-â-gün ile ğam çekmedir

4. Her kime meyl eylesem bu baht-ı nâ-mergûb ile

ğam çekmeziz:

1. ğam çekmeziz:-mez, -iz

Gazel 143

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasalanmak, üzülmek.

9. Firâkat-i yâr ile ğam çekmeziz ey Sâlim hîç

10. Ülfet-ârâ-yı ğam-ı miñnet-i hicrânız biz

ğam değil:

1. ğam değil:

Kaside 31

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Üzülecek bir durum yok" manasında teselli veren söz.

71. Ğam değil her ne kadar penbe-be-dâğ-ı ğam iseñ

72. Râziñ ol dergeh-i pür-şefkate inhâ eyle

ğam oldu:

1. ğam oldu:-du

Kaside 17

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam taşıyan, gamlı özellikler taşıyan.

43. Zamân-ı devlet-i pâkinde Hakk' a hamd olsun

44. Ğam oldu cümle nağam cevri-i rûzgâr 'adem

ğam peydâ eder:

1. ğam peydâ eder:-er

Gazel 252

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlendirmek, acı vermek, kederlendirmek.

3. Gehî mesrûr ederse geh hezârân ğam eder peydâ

4. Çekilmemiş cihân içre belâsı rûzgârın da

ğam u âlâm olsun:

1. ğam u âlâm olsun:-sun

Gazel 218

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Gam çekmek, kederlenmek.

3. Elimizde bir ayağı bize çok görme şehâ

4. Nice bir dest-i felekden ğam u âlâm olsun

ğam yeme:

1. ğam yeme:-me

Kaside 1

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

117. Sen hemân et hülûş-ı kalbi penâh

118. Ğam yeme kâmiñı verir Allâh

ğam yemem:

1. ğam yemem:-mem

Rûbai 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

3. Ğam yemem ben kelâm-ı a' dâya

4. Kendi de kavli de münâfikdir

ğam-âlûde edenler:

1. ğam-âlûde edenler:-en, -ler

Gazel 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzmek, dertli hale getirmek, gamlandırarak.

1. Olanlar bâ' iş-i hicriñ dile cânında bulsunlar

2. Edenler anı ğam-âlûde dâmânında bulsunlar

ğam-âlûde olursam:

1. ğam-âlûde olursam:-ur, -sa, -m

Gazel 21

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gama bulaşmış olmak, gamlanmak.

7. Ğam-âlûde olursam da olam tek

8. Beni bir mübtelâ-yı dil-rübâ et

ğam-âlûde yatarken:

1. ğam-âlûde yatarken:-ar, -ken

Tedis 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntülü, dertli şekilde yatmak.

19. Nedîm-i bezm-i hâşû'l-hâs iken ben meclis-i ğamda

20. Ğam-âlûde yatarken pister-i endîşe vü hemde

ğam:

1. ğamdadır:-da, -dır

Gazel 240

Mısra: 2

Keder.

1. Hep olanlar mübtelâ-yı ârzü

2. Ğamdadır ber-muktezâ-yı ârzü

ğam-fezâ:

1. ğam-fezâdır:-dır

Gazel 205

Mısra: 7

Kederi, derdi arttıran. Acı veren.

7. Ğam-fezâdır deyü 'aşkıñ zemm eder imiş rakîb

8. Ben seniñ sevdâ-yı mihrîñ sevdiğim kem bulmadım

ġam-fezā-yı fezā-yı dünyāda:

1. **ġam-fezā-yı fezā-yı dünyāda:-da**

Diğer 11

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder arttıran dünya.

83. ġam-fezā-yı fezā-yı dünyāda

84. Olmaz aşlā ġumūmdan sāde

ġamgīn ü girvān komaz:

1. **ġamgīn ü girvān komaz:-maz**

Gazel 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlar ve gamlı hale getirmek.

9. Komaz bu Sālim'i ġamgīn ü girvān böyle hicrinde

10. Hūdā kādirdir elbette efendimdir kerimimdir

ġamgīn ü zār olsağ:

1. **ġamgīn ü zār olsağ:-sağ**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzülme, gamlanmak.

3. Didedim kan ağlayıp ġamgīn ü zār olsağ nola

4. Nice demdir iltifāt-ı yāre şāyān olmadık

ġam-gūsār:

1. **ġam-gūsārım:-ım**

Diğer 2

Mısra: 41

(Ar. Fa.) *Üzüntüyü dağıtan.*

41. Ne nedimim ne ġam-gūsārım var

42. Ne taħammül ne ihtiyārım var

ġam-gūsār olmak:

1. **ġam-gūsār olmak:**

Gazel 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ortağı, arkadaş olmak.

3. Nevāzişkārın kesme ser-i küyüñda dillerden

4. Sevāb-ı ġacca ġālibdir ġarībe ġam-gūsār olmak

ġam-hāne:

1. **ġam-hāneme:-me**

Gazel 71

Mısra: 5

Keder evi II Gönül.

5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu ġam-hāneme

6. Ey perī ammā ġayālin ġalbime her dem gelir

ġam-ı 'aşkıñla:

1. **ġam-ı 'aşkıñla:-ıñ, -la**

Gazel 197

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşktañ kaynaklı üzüntü, gam.

7. ġam-ı 'aşkıñla girvān olduğumca sāhil-i ġamda

8. Dür-i eşkim ser-ā-pā lücce-i 'ummāna 'arz etdim

2. **ġam-ı 'aşkıñla:-ıñ, -la**

Gazel 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşktañ kaynaklı üzüntü, gam.

1. ġam-ı 'aşkıñla lāl oldum ġayāliñle ġayāl oldum

2. Teraħħum eyle sulţānım meded kim bī-mecāl oldum

gam-ı bī-cāları:

1. **gam-ı bī-cāları:-lar, -ı**

Matla 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gereksiz yere üzülmeye, gam çekme.

1. Fikr-i vuslatdır hemişe 'aşkıñ hülyāları

2. Eksik olmaz derdmendānıñ gam-ı bī-cāları

2. **gam-ı bī-cāları:-lar, -ı**

Gazel 285

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gereksiz yere üzülmeye, gam çekme.

1. Fikr-i vuslatdır hemişe 'aşkıñ hülyāları

2. Eksik olmaz derdmendānıñ gam-ı bī-cāları

ġam-ı bīm-i rakīb:

1. **ġam-ı bīm-i rakīb:**

Gazel 121

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rakibin korkusu.

9. Cihān bāğında öyle dil-rübā var mıdır ey Sālim

10. K'anıñ meftūn u zārına ġam-ı bīm-i rakīb olmaz

ġam-ı cevre:

1. **ġam-ı cevre:-e**

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet.

1. Ne ġam-ı cevre ne luţf-ı gāh gāha kā'iliz

2. Biz hemān neylerse 'uşşāka o māha kā'iliz

ġam-ı derd ü belāya:

1. **ġam-ı derd ü belāya:-ya**

Rübai 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ve belaların - vermiş olduğu- üzüntü, keder.

3. Gör sille-ħor-ı dest-i ġazā-yı ġam-ı dehri

4. Ādem mi döyer bunca ġam-ı derd ü belāya

ġam-ı derd ü hicrān göreli:

1. **ġam-ı derd ü hicrān göreli:-eli**

Diğer 3

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ve dertlerden dolayı hüznü olmak.

25. 'Aşım evrākımı bād-ı elem etmekte ġazān

26. Bāğ-ı çarhda göreli dil ġam-ı derd ü hicrān

ğam-ı dev:

1. ğam-ı dey:

Kaside 1

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış mevsiminin olumsuz etkisi.

33. Taze taze benefşeler der-pey

34. Gâh lutf-ı bahâr u geh ğam-ı dey

ğam-ı dil-dâr olur:

1. ğam-ı dil-dâr olur:

Gazel 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gamıyla gamlanmak, hüznülenmek.

9. ‘Âşıkın ser-mâye-i dîrînekârıdır elem

10. Teng teng-i hvâce-i ‘aşkı ğam-ı dil-dâr olur

ğam-ı etrâk:

1. ğam-ı etrâk:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 151

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Türklerin gamı.

151. Hele ne hâl ise ğam-ı etrâk

152. Âh illâ ki ba‘zî bî-idrâk

ğam-ı evyâm-ı mâtemde:

1. ğam-ı evyâm-ı mâtemde:-de

Tesdis 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Matemli günlerin-getirdiği- gam, keder.

21. Bu evkât-ı kederde bu ğam-ı evyâm-ı mâtemde

22. Kapanmışken baña bâb-ı telatüf bezm-i ‘âlemde

ğam-ı ferdâ:

1. ğam-ı ferdâ:

Gazel 276

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarının derdi || Gelecek kaygısı.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bâlâ yoğidi

2. O bezimgâhda aşlâ ğam-ı ferdâ yoğidi

ğam-ı firâkı:

1. ğam-ı firâkı:-ım

Diğer 2

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık üzüntüsü.

47. Bir devâ biñ ğam-ı firâkı var

48. Hâşılı saña iştiyâkı var

ğam-ı firkat:

1. ğam-ı firkat:

Gazel 263

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık üzüntüsü, acısı.

3. Yeter oldu ğam-ı firkat vişâliyle o hün-hvârîñ

4. Sevdirse bizi bir kez nolurdu dehr-i ğaddâre

ğam-ı gîsü-vı nigâr:

1. ğam-ı gîsü-yı nigâr:

Kaside 35

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının düşüncesi, gamı.

61. Çekilir mi ğam-ı gîsü-yı nigâr ey Sâlim

62. Çeker ancak anı ‘âşık olan elbet nâ-çâr

ğam-ı hâtır-ı ğamnâk:

1. ğam-ı hâtır-ı ğamnâk:

Diğer 4

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertli gönüldeki gamlar, üzüntüler.

33. Lîk bu dîde-i nemnâk ma‘lûm

34. Hep ğam-ı hâtır-ı ğamnâk ma‘lûm

ğam-ı hicrân:

1. ğam-ı hicrân:

Diğer 3

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

15. Ger şorarsañ ğam-ı hicrân ile ahvâl-i dili

16. Ey birâder saña taqrîr edeyim mâ-haşalı

ğam-ı hicrânı:

1. ğam-ı hicrânı:-ı

Diğer 4

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

43. Bilmez idi ğam-ı hicrânı dilim

44. Artmasa firkat ile ger keselim

ğam-ı hicrânî:

1. ğam-ı hicrânî:-îñ

Diğer 4

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

47. Olmasa hâne-i ğam-hâne-i bâl

48. Ğam-ı hicrânîñ ile mâl-â-mâl

ğam-ı hicrânına:

1. ğam-ı hicrânına:-ım, -a

Gazel 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

3. Hep maħrem-i esrâr-ı dem-i mülket-i derdiz

4. ‘Âlem ğam-ı hicrânına bîgâne degildir

ğam-ı hicre:

1. ğam-ı hicre:-e

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

5. Dilde yok vaşla kanâ‘at ğam-ı hicre tākāt

6. Bizi hayretde kudu haķ bu ki keyfiyyetimiz

ğam-ı hicri:

1. ğam-ı hicri:-i

Rübai 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

3. Kāl etdi ten-i zerdin eritdi ğam-ı hicri

4. Pervâne eder her gece ihyâ-yı 'ibâdet

2. ğam-ı hicri:-i

Muamma 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

1. Ne çekdim çille-i 'aşkıñ çekince ey kemân-ebürü

2. Muhaşşal sen qaşı yanın çekilmezmiş ğam-ı hicri

3. ğam-ı hicri:-i

Gazel 284

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

1. Ğam-ı hicri baña ol mäh-i tâbânı unutturdu

2. Melâl-i hâtırım cânân degil cânı unutturdu

ğam-ı hicriñe:

1. ğam-ı hicriñe:-iñ, -e

Diğer 4

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

35. Olalı dil ğam-ı hicriñe qarın

36. Gün-be-gün olmada bu tab' hazin

ğam-ı hicriñle:

1. ğam-ı hicriñle:-iñ, -le

Kaside 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

7. Olmadı sır nigâh-ı ruhuñ ey meh felegin

8. Kâmeti olsa 'aceb mi ğam-ı hicriñle dü tâ

2. ğam-ı hicriñle:-iñ, -le

Gazel 219

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı.

1. Şehâ didem ğam-ı hicriñle giryân olmasın n'olsun

2. Ciger süz-ı firâkıñ ile biryân olmasın n'olsun

ğam-ı kâkül:

1. ğam-ı kâkül:

Gazel 256

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) saçının kederi.

9. Sâlim bize bir derd-i ser oldu ğam-ı kâkül

10. Manşur'u budur işte çeken zirve-i dâre

ğam-ı pinhâni:

1. ğam-ı pinhâni:-i

Müfret 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli gam || Gizli dert.

1. Cihânda her kişiniñ bir ğam-ı pinhâni var elbet

2. Ne mümkün görmemek Sâlim ğamın bu dehr-i ğaddârıñ

ğam-ı ruhsâr-ı sıvâh-ı ağyâr:

1. ğam-ı ruhsâr-ı sıvâh-ı ağyâr:

Kaside 35

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rakibin kara yüzünü -düşünmenin vermiş olduğu- gam.

51. Gerçi meh-rûları fikr eylemek 'uşşâka gerek

52. Lîk ammâ ğam-ı ruhsâr-ı sıvâh-ı ağyâr

ğam-ı şeb-beççeden:

1. ğam-ı şeb-beççeden:-den

Diğer 4

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece çocuğunun gamı || Gecenin -insanlar üzerindeki- hüznendiren etkisi.

23. Mihr-i rıf at ile dil-şâd olasız

24. Ğam-ı şeb-beççeden âzâd olasız

ğamîn:

1. ğamîni:-i

Diğer 8

Mısra: 48

Gamlı, kederli.

47. Ğam u endühu cümle dür eyler

48. Mâtem iken ğamîni sür eyler

2. ğamîne:-e

Kaside 8

Mısra: 38

Gamlı, kederli.

37. Ğarîbe dergehi kehfü'l-emân-ı râhatdır

38. Ğamîne bâbı penâh u neşât-ı hâtırdır

3. gamîn:

Tarih 17

Mısra: 110

Gamlı, kederli.

109. Zât-ı pâkiñ hazret-i Hâkka emânet eyledik

110. Devletiñde sâlim olsun hep kederden her gamîn

ğamın görmemek:

1. ğamın görmemek:-me, -mek

Müfret 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert, sıkıntı yaşamak.

1. Cihânda her kişiniñ bir ğam-ı pinhâni var elbet

2. Ne mümkün görmemek Sâlim ğamın bu dehr-i ğaddârıñ

ğamîn olmuş:

1. **ğamîn olmuş:-muş**

Tarih 17

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzölmek, kederlenmek.

87. Bir felâket-keş muşibet-dideyim 'âlemde kim

88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi ğamîn

ğamını çekmeyen:

1. **ğamını çekmeyen:-me, -yen**

Gazel 130

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasalanmak, üzölmek.

5. Cihân cihân ğamını çekmeyen bu devrânîñ

6. Bu rüzgârda hâşıl cihân nedir bilmez

ğamîn-i 'uzletdir:

1. **ğamîn-i 'uzletdir:-dir**

Gazel 75

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnızlığın tasası, üzüntüsü.

5. Şafâya hasret olur rûy-ı şoħbete müştâk

6. O dil ki künc-i ğamînda ğamîn-i 'uzletdir

ğam-te'sîr:

1. **ğam-te'sîrdir:-dirdir**

Gazel 8

Mısra: 2

Gamlanmaya yol açan, üzen.

1. Saħn-ı gülşen mâye-i tekdirdir sensiz baña

2. Bülbülün feryadı ğam-te'sîrdir sensiz baña

ğamze:

1. **ğamzelerden:-ler, -den**

Müseddes 1

Mısra: 22

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

21. Şerħ edip hâl-i derünüm âh u feryād eyledim

22. Ğamzelerden pâdişâh-ı hüsñüne dâd eyledim

2. **ğamze:**

Gazel 6

Mısra: 5

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

5. Ğamze tekrîr-i 'itâb ile beni şâd eylemez

6. Bu emirde hâşılı te'kid düşmendir baña

3. **ğamzeler:-ler**

Tarih 13

Mısra: 8

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

7. Hâle-dâr olmuş seniñ de meh-cemâliñ sevdigim

8. Ğamzeler görsün nigâha fitneler ta'limini

4. **ğamzeler:-ler**

Tarih 13

Mısra: 13

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

13. Hep terâküm eylemişdi ğamzeler târâca lik

14. Leşker-i hať geldi bozdu ğamzeniñ terķimini

5. **ğamzeniñ:-niñ**

Tarih 13

Mısra: 14

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

13. Hep terâküm eylemişdi ğamzeler târâca lik

14. Leşker-i hať geldi bozdu ğamzeniñ terķimini

6. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 20

Mısra: 1

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

1. Olalı ğamzeñ ser-â-ser şulħ-düşmen ceng-düst

2. Oldu mihriñ içre diller şulħ-düşmen ceng-düst

7. **ğamzelerden:-ler, -den**

Gazel 20

Mısra: 7

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

7. Sad-hazer ol ğamzelerden çeşm-i efsün-sâzda

8. 'Akl u sevdâyı ederler sulħ-düşmen ceng-düst

8. **ğamzelerden:-ler, -den**

Müfret 34

Mısra: 2

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

1. Fen-i âşüb-ı fitende katı üstâd oldu

2. Ğamzelerden görelî nüşha-i nâzî çeşmiñ

9. **ğamzelerden:-ler, -den**

Gazel 42

Mısra: 12

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

11. Şunma destîñ pây-bûsa Sâlimâ

12. Ğamzelerden ğâfil olma el-hâzer

10. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 44

Mısra: 5

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

5. Vefâ şeklinde tebdil olsa gezse bulmaya ğamzeñ

6. Harîm-i sinede dâğ-ı nihânım şöyle pinhândır

11. **ğamzeler:-ler**

Gazel 46

Mısra: 8

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

7. Dil-i bî-çâreye böyle hücum-ı nâ-gehân etmek

8. O kâfir ğamzeler hün-ı şehîde kandığındandır

12. **ğamzen:-n**

Gazel 55

Mısra: 2

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

1. Bî-hüde şanma didede her dem nişin olur

2. Ğamzen helâk-i 'âşık için der-kemîn olur

13. **ğamzeler:-ler**

Müfret 59

- Mısra: 1
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
1. Vaqt ile kırar gamzeler 'uşşakıñı cānā
  2. Yağmāya gider leşker-i Tatar Kıırım'da
14. **gamzen:-n**
Gazel 67
Mısra: 2
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
1. Kemān ebrūlarıñ müjgānlarıñ tūr
  2. Kazā gamzen nigāhıñ 'ayn-ı te'sīr
15. **gamzeden:-den**
Gazel 82
Mısra: 9
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
9. O gamzeden nıgeh-i luṭf ümīdi ey Sālim
  10. Bakılsa 'aşıka 'ayn-ı ḥaṭā degil de nedir
16. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 84
Mısra: 7
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
7. Helāk etdi beni gamzeñ saña 'uşşāk lāzımsa
  8. Beni luṭfuñla ihyā kıl bizim ḥoş olmamız yegdir
17. **gamzeler:-ler**
Gazel 86
Mısra: 1
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
1. Ne dem kim gamzeler sāmān u şabra türk-tāz eyler
  2. İner tā rüyuna müjgāni istikbāl-i nāz eyler
18. **gamzeler:-ler**
Gazel 91
Mısra: 9
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
9. Sālim-i zārı helāk etmek dilermiş gamzeler
  10. Ey ṭabīb-i 'aşk bunda baña tedbiriñ nedir
19. **gamzesi:-si**
Gazel 97
Mısra: 10
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
9. Vechi var Kays-şıfat nāleler etsēñ Sālim
  10. 'Aqlımı aldı benim gamzesi cādū begler
20. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 98
Mısra: 3
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
3. Da'vī-i kemāl eylemesin bizlere gamzeñ
  4. Ārām-ı taḥammülle o da mülzemimizdir
21. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 103
Mısra: 3
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
3. Ne yapsın baña ṭālī' n'ışlesin gamzeñ dil-i zāra
  4. Ne olduysa baña cānā muḥaşşal senden olmuşdur
22. **gamzeniñ:-n, -iñ**
Gazel 103

- Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Bilinmez keşretinden gamzeniñ āyīn ü erkāni
  6. Müjeñ fehmi nigāh-ı āhuvāna reh-zen olmuşdur
23. **gamze:**
Gazel 105
Mısra: 7
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
7. O gamze 'aşıq-ı zāra ser-ā-sere böyle
  8. Belā-yı tāze-rev-i nāgehān-ı dil-berdir
24. **gamzeye:-ye**
Gazel 124
Mısra: 9
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
9. Ğāret-i sāmāna Sālim gamzeye minnet mi var
  10. Āşinā yok bir yere bī-çāre düşdü göñlümüz
25. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 125
Mısra: 7
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
7. Dil-i mecrūḥa gamzeñ her nıgehde biñ 'itāb eyler
  8. Nigāh-ı 'özü-ḥvāha bundan a'lā i'tizār olmaz
26. **gamzeler:-ler**
Gazel 126
Mısra: 3
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
3. Her nigāhın gamzeler luṭfuyla istikbāle
  4. Ḥāl-i a'zār-ı nigāh-ı 'özü-ḥvāha kā'iliz
27. **gamzeñiñ:-ñ, -iñ**
Gazel 138
Mısra: 6
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Luṭfunu bī-cā eder hergiz 'itābın bī-sebeb
  6. Gamzeñiñ cānā hezārān vech ile maḥzūnuyuz
28. **gamzelerdendir:-ler, -den, -dir**
Gazel 145
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Hirāsım gamzelerdendir netice sevdiğim yoḥsa
  6. Seniñ ol çeşm-i şūḥūndan bize ḥavf ü ḥaṭar gelmez
29. **gamze:**
Gazel 148
Mısra: 4
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
3. Ya firkatdir kelāmı yā peyām-ı sūziş-i hicrān
  4. O gamze bundan özge biz Ğarībe bir cevāb etmez
30. **gamze:**
Gazel 149
Mısra: 7
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
7. Beni gönülde ara ṭıymadan o gamze beni
  8. Bilirse yaḥşı bilir ol yamāna yok sözüümüz
31. **gamzeler:-ler**
Gazel 152

- Mısra: 4
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
3. Kâkülünden hiç rehâ mümkün midir bir dâm ile
4. Murğ-ı gönlüm gamzeler tâ böyle teşhîr eylemiş
32. **gamzelerden:-ler, -den**
Gazel 158
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Gamzelerden gâfil olma ey dil-i güm-geşte-nâm
6. Olsa biñ cânîñ eger kim el-hâzer olmaz halâş
33. **gamzeniñ:-n, -iñ**
Gazel 171
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Başdan aşdı imtinânî gamzeniñ âyâ neden
6. Ol mehiñ bir şeb ham-ı zülfüne mihmân olmadık
34. **gamzeleriñ:-ler, -iñ**
Gazel 172
Mısra: 10
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
9. Derün-ı sînemi deldi hadeng-i müjgânîñ
10. Müjeñ de gamzeleriñ gibi bî-amân ancak
35. **gamze:-si**
Gazel 176
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Bir çap eder elbette saña gamze inanma
6. Olmaz hele ol gamzesi tatara çapıldık
36. **gamzeden:-den**
Gazel 194
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Gamzeden etseñ tarahhüm bizlere mâni' midir
6. Hâlîme kâfir de olsa şefkat eyler sen degil
37. **gamzeler:-ler**
Gazel 195
Mısra: 7
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
7. Gamzeler bigânedir etmez nîgeh 'âşıklara
8. Mülk-i hüsnünde garîbiz âşinâmız çok degil
38. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 198
Mısra: 8
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
8. Çıkar teftîşe gamzeñ dilleri luţ ile kâkül de
39. **gamzeden:-den**
Gazel 205
Mısra: 6
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Mü-be-mü devr eyledim müjgân-ı çeşmiñ hâlîme
6. Gamzeden gayrı ser-i küyuñda mahrem bulmadım
40. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 210

- Mısra: 9
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
9. Tegâfûl-güne gamzeñ her ne rütbe eylese inkâr
10. Kerem kıl Sâlim'i bârî efendim deme sen bilmem
41. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 222
Mısra: 7
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
7. Ser-fîrâz olsa 'aceb mi nâza gamzeñ kim eder
8. Nâz ta 'lîm-i füsünü gamze-i dellâleden
42. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 230
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Cihânî hîddet ile garğ-ı hün etmekdedir gamzeñ
6. Nola lertzân olursak cümle tîğ-ı hün-feşânından
43. **gamze:-e**
Gazel 231
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Gamze kuşandı tîr-keşini işte gelmede
6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydâ silâhdan
44. **gamze:**
Gazel 239
Mısra: 1
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
1. Gamze eşkimle müjeñ ser-tîz edip ey mâh-rû
2. Kaşdı besbelli hîsar-ı câna etmekdir gülü
45. **gamzesi:-si**
Gazel 261
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Komaz 'aklı taħayyül etmege ol gamzesi anıñ
6. Bağılsa dîde-i inşâf ile ol gözler âdemde
46. **gamzeñ:-ñ**
Gazel 292
Mısra: 5
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
5. Eylemiş şöyle hirâsân bîdi gamzeñ bâğda
6. Bellidir hâlâ yüzünden beñzine kan gelmedi
- gamze-i 'âşık-küşü:**
1. **gamze-i 'âşık-küşü:**
Gazel 80
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşık öldüren gamze || Sevgilinin âşık ları etkisinde bırakan bakışı.
1. Neş'e-i meyle o dem kim rüyu 'âlû'l-'âl olur
2. Gamze-i 'âşık-küşü kanlar saçar kıttâl olur
- gamze-i âşüb:**
1. **gamze-i âşüb:**
Gazel 69
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kargaşaya sebep olan gamze.

5. Bir iken biñ eylemezdi derdini 'aşıkların
6. Gamze-i aşüb dilberlerde ammā bir midir

gamze-i bī-dādīña:

1. **gamze-i bī-dādīña:-iñ, -a**

Gazel 60

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımasız gamze || Sevgilinin süzgün yan bakışının aşığı üzerindeki etkisi.

5. Didelerde başlamış tarh-ı girişme cünbişe
6. Gamze-i bī-dādīña bilmem neler teklif eder

gamze-i cādū:

1. **gamze-i cādū:**

Gazel 284

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çadı gamze || sevgilinin büyüleyici bakışı.

5. O meh-rū va 'd-i vaşl etmişdi ammā gamze-i cādū
6. Ne sihr etdiyse etdi 'ahd ü peymānı unutturdu

gamze-i cādūsudur:

1. **gamze-i cādūsudur:-su, -dur**

Gazel 115

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çadı gamze || Sevgilinin büyüleyici bakışı.

7. Çeşmidir mest eyleyen zann eyleme 'uşşakını
8. Çeşm-i ahūsunda belki gamze-i cādūsudur

gamze-i cānāne:

1. **gamze-i cānāne:**

Tesdis 4

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin süzgün yan bakışı.

25. Olalı dil gamze-i cānāne ile āşinā
26. Eyledi benden karar u şabr u ārāmım cüdā

gamze-i cellāda:

1. **gamze-i cellāda:-a**

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cellat gamze || Sevgilinin gamzesinin aşık üzerindeki mahvedici etkisi.

1. Verme ruḥşat gamze-i cellāda sultānım meded
2. Kıl teraḥḥum dökmesin nā-ḥaḳ yere kanım meded

gamze-i cellādī:

1. **gamze-i cellādī:-ı**

Gazel 260

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cellat gamze || Sevgilinin gamzesinin aşık üzerindeki mahvedici etkisi.

3. Şanırlar şāh-ı ḥūsn emriyle gelmiş kaşd-ı ihlāke
4. Görenler gamze-i cellādī çeşm-i ḥūn-feşān içre

gamze-i cellād-ı bī-rahmūn:

1. **gamze-i cellād-ı bī-rahmūn:-iñ**

Gazel 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- acımasız ölümçül gamzesi.

5. Nola bulmazsam rehā tır-i müjeñden baḥtveş
6. Gamze-i cellād-ı bī-rahmūn da düşmendir baña

gamze-i dellāleden:

1. **gamze-i dellāleden:-den**

Gazel 222

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Davetçi gamze || Sevgilinin aşığı kendine bağlayan bakışı.

7. Ser-firāz olsa 'aceb mi nāza gamzeñ kim eder
8. Nāz ta 'līm-i füsünü gamze-i dellāleden

gamze-i efsūn-sāzı:

1. **gamze-i efsūn-sāzı:-ı**

Gazel 161

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin büyüleyici gamzesi.

5. Beynimizde var iken gamze-i efsūn-sāzı
6. Nice kâbil ki ola benden ol āfet maḥzūz

gamze-i fettān:

1. **gamze-i fettān:**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cezbedici/süzen bakış || Aşığın gönlünü allak bullak eden bakış.

3. Ne zahmet 'işveler etmek o gamze-i fettān
4. Dil-i gamīnimize bir nigāh besdir bes

2. **gamze-i fettān:**

Gazel 262

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cezbedici/süzen bakış || Aşığın gönlünü allak bullak eden bakış.

3. Dil-i 'aşk-āşināña kıydı ḥayfā gamze-i fettān
4. Nigāh-endāz-ı rahm ol baña ey bigāne düşdükçe

gamze-i fettāne:

1. **gamze-i fettāne:-e**

Gazel 221

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cezbedici/süzen bakış || Aşığın gönlünü allak bullak eden bakış.

1. Dilā karşı durup ol gamze-i fettāne neylersin
2. Hedefāsā siper edip teniñ peykāne neylersin

2. **gamze-i fettāne:-e**

Gazel 262

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cezbedici/süzen bakış || Aşığın gönlünü allak bullak eden bakış.

5. Terahhüm eylesin gâhî yeter öldürdü 'uşşâkı
6. Naşîhat kııl şehâ ol ğamze-i fettâne düşdüğe

ğamze-i ğammâz:

1. **ğamze-i ğammâz:**

Gazel 250

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gammaz bakış.

5. Olmazız bigâne bezm-i hâş-ı nâz u 'işvede
6. Aşîniy tâ ezelden ğamze-i ğammâz ile

ğamze-i hâzır-cevâbı:

1. **ğamze-i hâzır-cevâbı:-ı**

Gazel 205

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşîğin sualine sevgilinin bakışların cevap vermesi,
imada bulunması.*

9. Gönlümü bulduñ mu deyü eylesem Sâlim su'âl
10. Ğamze-i hâzır-cevâbı der ki bilmem bulmadım

ğamze-i ser-tîzden:

1. **ğamze-i ser-tîzden:-den**

Gazel 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Keskin bakış || Sevgilinin bakışının âşık üzerindeki
tesiri.*

1. Ğamze-i ser-tîzden kaç'-ı nazar
2. Sâye-i zülfünde diller hoş geçer

ğamzekâr:

1. **ğamzekâr:**

Gazel 116

Mısra: 8

Gamzeli, süzgün bakışlı.

7. Neşât-ı bâl-i murâdım gehî tehi-destim
8. Hâyâl ü 'aql u tefekkür o ğamzekâr iledir

ğamzekâr-ı nâz:

1. **ğamzekâr-ı nâz:**

Tahmis 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamzeli, süzgün bakışlı || Sevgili.

15. Meded ey ğamzekâr-ı nâz 'afv eyle hâta etmiş
16. Erince mevsim-i 'işret çıkıp gül-geşt-i ezhâre

ğamzesi tatara:

1. **ğamzesi tatara:-a**

Gazel 176

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin acımasız, gaddar, öldürücü gamzesi.

5. Bir çap eder elbette saña ğamze inanma
6. Olmaz hele ol ğamzesi tatara çapıldık

ğaniyy:

1. **ğaniyy:**

Kaside 8

Mısra: 176

Zengin, kimseye muhtaç olmayan || Allah.

175. 'Azîz ü Rabb ü Hamîd ü Kerîm-i halk u Mu'îd

176. Ğaniyy ü Vitr ü Vahîd ü Qadir ü Qadir'dir

ğaraz:

1. **ğaraz:**

Tarih 4

Mısra: 78

Gaye, maksat, amaç.

77. Ne kâbil aña şayeste tekellüm

78. Ğaraz 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ammâ

2. **ğaraz:**

Kaside 9

Mısra: 69

Gaye, maksat, amaç.

69. Ğaraz 'arz-ı tevessüldür o bâba

70. Der-i devlet-medâra intisâba

3. **ğaraz:**

Kaside 12

Mısra: 167

Gaye, maksat, amaç.

167. Egerçi güyu dırâz eyledim ğaraz ammâ

168. Beyân eylemedir hâl-i tab'-ı maḥrûrî

4. **ğaraz:**

Kaside 19

Mısra: 97

Gaye, maksat, amaç.

97. Ğaraz 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ancak bir vesîleyle

98. Huzûr-ı pâdişâhîde rızâ yok böyle iksâre

5. **ğarazîñ:-iñ**

Gazel 19

Mısra: 1

Gaye, maksat, amaç.

1. Şüfî ğarazîñ tã'at ise bûd (u) ne-bûd et

2. Ya'nî ki der-i Hâk'da hemân maḥv-ı vücûd et

6. **ğaraz:**

Gazel 19

Mısra: 9

Gaye, maksat, amaç.

9. Ey nâle ğaraz 'arz-ı maḥabbet ise yâre

10. Var sen de der-i dil-bere işbât-ı vücûd et

7. **ğaraz:**

Kaside 25

Mısra: 50

Gaye, maksat, amaç.

49. Ne mümkündür medîḥ-i zât-ı pâkiñ lâyıķı üzre

50. Ğaraz 'arz-ı du'âdır hem ḥulûş-ı ḳalbimi inhâ

8. **ğaraz:**

Kaside 34

Mısra: 93

Gaye, maksat, amaç.

93. Teğazzülden ğaraz 'arz-ı du'âdır Sâlimâ çünkim

94. Dem-i âmîne bülbüller de güller de müheyyâdır

9. **ğaraž:**

Gazel 51

Mısra: 2

Gaye, maksat, amaç.

1. Ne kurb-ı devlet-i vaşlın ne senden dūr olmağdır
2. Derūnum fikr-i rüyūñla ğaraž pūr-nūr olmağdır

10. **ğaraž:**

Gazel 217

Mısra: 7

Gaye, maksat, amaç.

7. Nağşın almağdır ğaraž el üzre tutmağdan seni
8. Eyleme bir ferde 'arz-ı kām mānend-i nigīn

11. **ğaraž:**

Gazel 228

Mısra: 9

Gaye, maksat, amaç.

9. Bilinmekse ğaraž Sālim benim de rūtbe-i 'aşkım
10. Ser-i küyunda dillerden maħabbetler su'āl olsun

12. **ğaraž:**

Gazel 256

Mısra: 7

Gaye, maksat, amaç.

7. Bilmekse ğaraž vechini her şūret-i 'aşkıñ
8. Āyīne-i ħalbiñde anıñ ħalbini are

13. **ğaraž:**

Gazel 288

Mısra: 5

Gaye, maksat, amaç.

5. Vardıkda dergehine ğaraž pāyın öpmedir
6. 'Uşşāka ğayrı luţfu gerekmez ayak teri

ğāretger-i ārām-ı dil olsun:

1. **ğāretger-i ārām-ı dil olsun:-sun**

Tarih 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül huzurunu yağmalamak.

3. Düşize-i ma'nāyı kıl reşk-āver-i ħūsn-i Çigil
4. Ğāretger-i ārām-ı dil olsun ço ol nūr-ı başar

ğāret-i sāmāna:

1. **ğāret-i sāmāna:-a**

Gazel 124

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zenginliğin,varlığın yağmalanması || Sevgilinin

gamzesinin aşık üzerindeki tesiri.

9. Ğāret-i sāmāna Sālim ğamzeye minnet mi var
10. Āşinā yok bir yere bī-çāre düşdü gönlümüz

ğarīb:

1. **ğarīb:**

Kaside 1

Mısra: 90

Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .

89. Kāmıñı eşke derseñ ola naşib
90. Şuyu ħāşıl başından ola ğarīb

2. **ğarīb:**

Tesdis 1

Mısra: 20

Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .

19. Ĥudā kādirdir 'uşşākıñ du'āsını kabūl eyler
20. Ğarīb ü derdmend ħalmaz hemişe böyle ħākister

3. **ğarīb:**

Müseddes 1

Mısra: 3

Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .

3. Fā'ide etmez ğarīb ü zāra ölmüş ölmemiş
4. Dermendlerden ne ħāşıl yāre ölmüş ölmemiş

4. **ğarībe:-e**

Diğer 8

Mısra: 57

Düşkün, zavallı, biçare || Şair.

57. Bāb-ı luţfuñ ğarībe bend etme
58. Beni luţf et netice redd etme

5. **ğarībe:-e**

Kaside 8

Mısra: 37

Kimsesiz, zavallı, biçare.

37. Ğarībe dergehi kehfü'l-emān-ı rāhatdır
38. Ğamīne bābı penāh u neşāţ-ı ħātırdır

6. **ğarībīñ:-iñ**

Tarih 9

Mısra: 5

Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .

5. Biñ ğarībīñ yoluña ser verse eylersiñ kabūl
6. Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzünde müyüña

7. **ğarīb:**

Diğer 9

Mısra: 85

Kimsesiz, zavallı, biçare.

85. Eylemiş ol muħibbini o ğarīb
86. Māye-i her sürūra ber-taķrīb

8. **ğarībīne:-iñ, -e**

Diğer 9

Mısra: 95

Düşkün, zavallı, biçare || Şair.

95. İster iseñ ğarībīne kerem et
96. Yād edip luţfuñ ile muğtenem et

9. **ğarībim:-im**

Kıt'a 10

Mısra: 4

Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .

3. Sālim-i dil-ħasteye gel kıl nigāh-ı 'āţfet
4. Bir gözü bağı ğarībim āsitānında şehā

10. **ğarībe:-e**

Diğer 11

- Mısra: 91
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
91. Şanma zevkı ğaribe mahremdir
92. Teng-târ-ı şafâ-yı 'âlemdir
11. **ğaribi:-i**
Diğer 11
Mısra: 118
Düşkün, zavallı, biçare || Şâir.
117. Ya'ni olup sadâkatin der-kâr
118. Eder iseñ ğaribi istifsâr
12. **ğaribe:-e**
Gazel 18
Mısra: 9
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
9. Ğaribe dil-nüvâz olmak ne mümkün Sâlimâ eller
10. Yakıp kül eyledi ekser bizi bu âteşin-'âdet
13. **ğaribem:-em**
Müfret 39
Mısra: 2
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
1. Miyân-ı dil-bere düşdü hayâlim ey Sâlim
2. Der-in miyâne ğaribem çü mısra'-ı tazmîn
14. **ğaribe:-e**
Gazel 47
Mısra: 10
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
9. Sâlim-i dil-şudeñe luftuñu bezl et cânâ
10. O ğaribe kerem-i vuşlatıñ itlâf mıdır
15. **ğaribiñ:-iñ**
Gazel 48
Mısra: 16
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
15. Kâkülünde kaldı dil gâhî kerem et sevdiğim
16. Çeşm-i ser-mesti ğaribiñ luft ile hüşyâr olur
16. **ğaribi:-i**
Gazel 64
Mısra: 7
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
7. Eden gedâları bende ğaribi âzürde
8. Evâmir-i şeh-i fermân-revâ-yı hüsnüñdür
17. **ğaribiñi:-iñ, -i**
Gazel 64
Mısra: 13
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
13. Ne mümkün eyleme hüsnüñ ğaribiñi tekdîr
14. Bizi mükedder eden mâ-sivâ-yı hüsnüñdür
18. **ğaribe:-e**
Gazel 120
Mısra: 8
Kimsesiz, zavallı, biçare.

7. Varrı ağıyâra tenhâ bî-tekellûf luft eder gâhî
8. Recâ etsem o luftu ben ğaribe et desem etmez
19. **ğaribe:-e**
Gazel 129
Mısra: 6
Kimsesiz, zavallı, biçare.
5. Ezelden böyledir kânün-ı istignâ-fürüşî kim
6. Ederse bir zamân rağbet ğaribe bir zamân etmez
20. **ğaribe:-e**
Gazel 148
Mısra: 4
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
3. Ya fırkatdır kelâmî yâ peyâm-ı sūziş-i hicrân
4. O ğamze bundan özge biz ğaribe bir cevâb etmez
21. **ğaribe:-e**
Gazel 148
Mısra: 5
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
5. Ğaribe dil-nüvâz olmak mürüvvettir cihân içre
6. Eden üftâdegân(a) merhamet aşlâ 'itâb etmez
22. **ğaribe:-e**
Gazel 174
Mısra: 4
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
3. Nevâzişkârıñı kesme ser-i küyuñda dillerden
4. Sevâb-ı hacca gâlibdir ğaribe ğam-güsâr olmak
23. **ğaribiz:-iz**
Gazel 195
Mısra: 8
Kimsesiz, zavallı, biçare.
7. Ğamzeler bîgânedir etmez nigeh 'âşıklara
8. Mülk-i hüsnünde ğaribiz âşinâmız çok degil
24. **ğaribim:-im**
Gazel 199
Mısra: 9
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
9. Bir ğaribim kim perişân etdi şevkîm rûzgâr
10. Târ u mâr etdi felek mecmû'a-i cem'iyetim
25. **ğaribe:-e**
Gazel 230
Mısra: 4
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
3. Tegâfülle helâk oldum buña encâm olmaz mı
4. Ğaribe bir nigâh etmez geçersin cümle yanından
26. **ğaribi:-i**
Gazel 236
Mısra: 7
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık .
7. Ölmüş ğamîñla reh-güzeriñde ğaribi gör
8. Luft eyle şakla dâmeniñi böyle kıandan

27. **ġarīb:**

Gazel 272

Mısra: 6

Kimsesiz, zavallı, biçare - Aşık -.

5. Dil şikeste hâtırım mahzûn derûnum münkesir

6. Ben ġarīb üftâdeye bir çâre Allâh 'aşkına

ġarīb itmesün:

1. **ġarīb itmesün:-me, -sün**

Gazel 56

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı ve muhtaç hale gelmek.

15. Sâlim hemişe kimseyi Haqq itmesün ġarīb

16. Âdem yerinde olur ise kâm-rân olur

ġarīb olanlara:

1. **ġarīb olanlara:-an, -lar, -a**

Gazel 172

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı, kimsesiz olmak.

1. Bes oldu şayd-ı dile zülf rîsmân ancak

2. Ğarīb olanlara ġurbet yeter hemân ancak

ġarīb olmaz:

1. **ġarīb olmaz:-maz**

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı, kimsesiz olmak.

3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda

4. Der-i dil-dâra varsa 'aşık-ı bi-dil ġarīb olmaz

ġarīb olur:

1. **ġarīb olur:-ur**

Gazel 104

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı, kimsesiz olmak.

9. Ğarīb olur der-i dil-berde Sâlimâ 'aşık

10. Olunmaz ise o bî-çâreye eger tevķir

ġarīb olursa:

1. **ġarīb olursa:-ur, -sa**

Gazel 75

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı, kimsesiz olmak.

9. Ğarīb olursa nola her edâsı ey Sâlim

10. Bu penç beyt-i ġazel bu zemîn-i 'uzletdir

ġarībân:

1. **ġarībâna:-a**

Tarih 4

Mısra: 6

Garipler.

5. Devâ-cüyâna cüdu bür'-i sâ'a

6. Ğarībâna nigâhı luţf-ı 'uzmâ

2. **ġarībâna:-a**

Diğer 8

Mısra: 25

Garipler.

25. Dergehiñ hâşılı ġarībâna

26. Yeter ancak medâr-ı ihsâna

3. **ġarībâna:-a**

Kaside 34

Mısra: 46

Garipler.

45. Tabīb-i 'illet-i her ser Felâţun-ı hikem-güster

46. Ğarībâna müdâvâlar derinde hep müheyâdır

ġarībân bulmak:

1. **ġarībân bulmak:-mağ**

Gazel 127

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız, tek başına görmek.

7. Bulmağ nic'olur gönlünü küyunda ġarībân

8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz

ġarībâne:

1. **ġarībâne:**

Diğer 8

Mısra: 17

Garip gibi, garip kimselere yakışır şekilde, garipçesine.

17. Yüz sürüp pâyına ġarībâne

18. Hîdmet eyler o zât-ı zî-şâna

ġarībân-ı mahabbetden:

1. **ġarībân-ı mahabbetden:-den**

Matla 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet garipleri || Aşık lar.

1. Ğarībân-ı mahabbetden nüvâzişkârını kesme

2. Amân ey pâdişâh-ı mülk-i istiğnâ amân eyle

ġarīb-i dil-şude:

1. **ġarīb-i dil-şude:**

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alan garib.

7. Biñ ġarīb-i dil-şude bî-çâreyi eyler helâk

8. Çeşm-i mekkârın ki farç-ı nâzdan bîmâr olur

ġarīb-i müstâkûn:

1. **ġarīb-i müstâkûn:-iñ**

Diğer 9

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok seven garip kişi || Şâir.

25. Hamdü li'llâh ğarīb-i müştâkıñ

26. Dîde-düz-ı cemâl-i berrâkıñ

ğarīb-i sifle-nihād:

1. ğarīb-i sifle-nihād:

Kaside 10

Mısra: 492

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak huylu garip kişi.

491. Görelim n'ışlediñ sen ey bî-zād

492. Mütecāsir ğarīb-i sifle-nihād

ğarīb-i sū-yı nizām etdi:

1. ğarīb-i sū-yı nizām etdi:-di

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzensizliğe yol açmak.

117. Her kesi bu hevâ-yı bî-ārām

118. Etdi āhir ğarīb-i sū-yı nizām

ğarīb-i zār u nizār:

1. ğarīb-i zār u nizār:

Diğer 9

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aciz, inleyen garip kişi || Şâir.

21. Cüş eder ise baħr-i istifsār

22. Şorulursa ğarīb-i zār u nizār

ğarībün:

1. ğarībün:-e

Diğer 8

Mısra: 53

Garip kimseler, zavallular.

53. Ğapuñ olmaz ğarībün mesdūd

54. Olmaz anıñ gedāları merdūd

ğarībü'd-diyār:

1. ğarībü'd-diyāra:-a

Diğer 8

Mısra: 24

Memleketin yabancısı || Gurbette olan, garip halde olan.

23. Luţf-ı pākiñ sebep durur kāma

24. Her ğarībü'd-diyāra ikrāma

ğarık-i baħr-i ğam oldum:

1. ğarık-i baħr-i ğam oldum:-dum

Terkib-bend 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam denizine batmış olmak || Aşığın sürekli olarak dertlere, kederlere düşer olması.

29. Fiğān ey lücce-i pey-der-pey-i ğam

30. Ğarık-i baħr-i ğam oldum dirîğā

ğarık-ı baħr-i günāhız:

1. ğarık-ı baħr-i günāhız:-ız

Gazel 82

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günah denizinde boğulmak.

7. Ğarık-ı baħr-i günāhız buña güvāh du'ā

8. Dırāz-ı dest-i temennā recā değil de nedir

ğarım:

1. ğarım:

Terkib-bend 1

Mısra: 94

Ar. Rakıp, hasım.

93. Eyā her üstühvān-ı Sālimā'ya

94. Ğarım ü bî-bahāne dāl ħançer

ğarık eder:

1. ğarık eder:-er

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Batırmak, boğmak || Mutsuz etmek.

5. Ğarık eder fülk-i dilin baħr-i ğumüm-ı çarħda

6. Rüzgārdan ol ki ey dil himmet ümmidindedir

ğarık oldu:

1. ğarık oldu:-du

Kaside 27

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolu olmak.

21. Nice āşaf ki olup mazħar-ı luţf-ı Bārī

22. Baħr-i iħsānına ğarık oldu ser-ā-ser dünyā

ğarık olup:

1. ğarık olup:-up

Diğer 11

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolmak, dolup taşmak.

43. Nür-ı ħasretle ğarık olup nūra

44. Āteş-i iştiyāk-ı tennūra

2. ğarık olup:-up

Kaside 20

Mısra: 152

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolu olmak - Nur ile-.

151. Vech-i pāk-i ħalīfeden her bār

152. Ğarık olup nūra dîde-i enzār

ğarık-āb-ı baħr-i ğurbet ü endüh:

1. ğarık-āb-ı baħr-i ğurbet ü endüh:

Tarih 17

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam ve ayrılık denizine dalmak.

35. Böyledir ğarık-āb-ı baħr-i ğurbet ü endüh iñen

36. Gülşen-i ma'nāma taķlîd etmede dūr u yaķın

gark-abi-i gamda:

1. **gark-abi-i gamda:-da**

Gazel 44

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suya boğan gam || Kederlerden dolayı rahatsız olmak.

7. El ermez sāhil-i vaşla hemîn gark-abi-i gamda

8. Kulum-i hicr-i dil-ber 'âlem içre baħr-i 'ummândır

garka-i emvâc-ı feyz-â-feyziyiz:

1. **garka-i emvâc-ı feyz-â-feyziyiz:-i, -yiz**

Gazel 108

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim, irfan dalgalarına batmak.

5. Biz Hudâ'nın garka-i emvâc-ı feyz-â-feyziyiz

6. Añlamaz keyfiyyet-i ahvâlimiz gird-âblar

garka-i gird-âb:

1. **garka-i gird-âb:**

Tarih 17

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girdaba batmak || Üzüntü içerisinde olmak.

57. Bir zamân fülk-i vücûdum garka-i gird-âb idi

58. Şimdi şahrâ-yı ümîde düşdü endüh-ı hazîn

garka-i hün olmada:

1. **garka-i hün olmada:-ma, -da**

Tarih 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kana batmak, kana bulanmak.

15. Geceler meş'aleden olmada 'âlem rüşen

16. Gündüzü garka-i hün olmada yek-ser şahrâ

gark-ı baħr-i zillet:

1. **gark-ı baħr-i zillet:**

Kaside 2

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zillet denizinde boğulma.

87. Ki sen şahenşeh-i taht-ı risâlet

88. Dil-i nâlan gark-ı baħr-i zillet

gark-ı gül-âb oldu:

1. **gark-ı gül-âb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül suyuyla dolu olmak || Gül bahçesinde güllerin açması.

15. Olup rûy-ı zemîn hün-kerde-i tâb-ı mey-i şâdî

16. Yine gülşen ser-â-pâ mâ-ħaşal gark-ı gül-âb oldu

gark-ı hün etmektedir:

1. **gark-ı hün etmektedir:-de, -dir**

Gazel 230

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kana bulamak || Sevgilinin gamzesinin öldürücü etkisi.

5. Cihânı hiddet ile gark-ı hün etmektedir gamzeñ

6. Nola lertzân olursak cümle tîğ-i hün-feşânından

gark-ı hün oldu:

1. **gark-ı hün oldu:-du**

Gazel 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kana batmak, kanda boğulmak.

7. Gark-ı hün oldu remeden dîdeler hicrân ile

8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'âr yâr

gark-ı maħz-ı vehm-i serâb:

1. **gark-ı maħz-ı vehm-i serâb:**

Kaside 1

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayale,-kuruntuya batmış, dalmış.

57. Kimi de gark-ı maħz-ı vehm-i serâb

58. Hem-çü renc-i girân-ı 'âlem-i hûvâb

gark-ı nûr-ı 'arız-ı dil-cûsudur:

1. **gark-ı nûr-ı 'arız-ı dil-cûsudur:-su, -dur**

Gazel 115

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- gönlü çeken yanağının nuruna gark olma.

1. Hüsni o şūhuñ dil-esir-i pertev-i meh-rûsudur

2. Kim haķikî gark-ı nûr-ı 'arız-ı dil-cûsudur

gark-ı tecellâ eyle:

1. **gark-ı tecellâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tecellilere, lütuflara gark etmek || Çok fazla lütuf görmek.

55. Şeh levendim şalınıp bağı temâşâ eyle

56. Şevk-baħş ol çemeni gark-ı tecellâ eyle

gark-ı tecellî-i cemâl etdi:

1. **gark-ı tecellî-i cemâl etdi:-di**

Gazel 150

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin tecellisine batırmak.

7. Maħz-ı nûr etdi beni gark-ı tecellî-i cemâl

8. Germ edelden nigehim 'arız-ı cânâne heves

gâve:

1. **gâve'ye:-ye**

Kaside 17

Mısra: 63

Dahhak'ın zulmüne karşı halkı ayaklandıran dilenci.

63. Derinde Gâve'ye ceb-ħâne hîdmeti düşmez

64. Sezâ olursa Ferîdün öñünce mîr-i 'âlem

gavğâ:

1. **gavğâ:**

Diğer 9

Mısra: 118
Kavga, tartışma.
117. O da yok akça ise şad hâşâ
118. Ya neye bunca renciş ü ğavġâ

2. **ġavġâları:-lar, -ı**
Gazel 240
Mısra: 7
Kavga, tartışma.
7. Dil ile dîrinedir ġavġâları
8. Hiç kesilmez mâ-cerâ-yı ârzü

ġāv-tab´-ı zâhid:

1. **ġāv-ṭab´-ı zâhid:**
Gazel 180
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öküz tabiatlı zahid.
7. ġāv-ṭab´-ı zâhid etmez idi ta´n ey pîr-i mey
8. Anı da bizler gibi kûyuñda irşâd eyleseñ

ġavvâs-ı dervâ-yı hatâdır:

1. **ġavvâş-ı deryâ-yı hatâdır:-dur**
Kaside 2
Mısra: 133
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah denizine dalmış olan.
133. Dili ġavvâş-ı deryâ-yı hatâdır
134. Ser-â-pâ sâlik-i râh-ı hevâdır

ġâyet:

1. **ġâyet:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 105
Çok, pek, epey.
105. Ṭab´ı zîrâ ki pâkdir ġâyet
106. Güy-ı pâke hemîn eder raġbet

2. **ġâyet:**
Gazel 37
Mısra: 4
Uç, son, son derece.
3. Cânımı tâ ser-i hulkûma getirdi cânâ
4. Hâlimi ġâyet ile etdi mükedder ümmîz

3. **ġâyet:**
Matla 44
Mısra: 1
Çok || En fazla, olsa olsa.
1. Bahâdır zür ile ġâyet bir iki şahsı rabṭ eyler
2. Bir âdem ´aql ile ammâ bütün dünyâyı zabṭ eyler

4. **ġâyet:**
Matla 71
Mısra: 1
Çok || Olsa olsa, en fazla.
1. Bir âdem zür ile ġâyet ikiye intikâm eyler
2. Kişi tedbîr ile ammâ bütün dünyâyı râm eyler

ġâvet ile:

1. **ġâvet ile:**
Müfret 67

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok, fazla.

1. Deheniñ vaşfına aġzın açamaz bir şâ´ir
2. Tengdir ġâyet ile kâfiye-i teng-dehân

ġâvet-i balâ:

1. **ġâyet-i balâ:**
Lugaz 3
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oldukça uzun.
17. Gerçi kim kıddi ġâyet-i balâ
18. Bir sümüklü cevândır ol ammâ

ġâvet-i za´fımdan:

1. **ġâyet-i za´fımdan:-ım, -dan**
Gazel 23
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıflığın son derecesi.
1. Bu fenâ miñnet-serâdan istemez miydim necât
2. ġâyet-i za´fımdan ammâ bulamaz çeşmim necât

ġayr:

1. **ġayra:-a**
Diğer 2
Mısra: 63
Başka bir kimse, başkası, yabancı.
63. ġayra olmaz rübüde el-hâşıl
64. ġayra bend olmayor efendi bu dil

2. **ġayra:-a**
Diğer 2
Mısra: 64
Başka bir kimse, başkası, yabancı.
63. ġayra olmaz rübüde el-hâşıl
64. ġayra bend olmayor efendi bu dil

3. **ġayra:-a**
Diğer 8
Mısra: 40
Başkası.
39. Verdi evşâfa zâtîñ ile şeref
40. ġayra eden ´avârîzini halef

4. **ġayr:**
Gazel 35
Mısra: 8
Başka bir kimse, başkası, yabancı.
7. Bende-i efkendenî ser-keşlik et tek kâ´ilim
8. ġayr ile şalınma ey serv-i hürâmânım meded

5. **ġayre:-e**
Gazel 46
Mısra: 3
Başkası/başkaları.
3. Derûnî istemez ġayre nigâh etdiklerim ol meh
4. Bize biġâne bu vâdi bütün kıskandıġındandır

6. **ġayra:-a**
Gazel 94
Mısra: 9
Başkası, öteki || Rakip.

9. Recā-yı vaşl ile ğayra cihānda dil gitmez
10. Giderse Sālim o zāt-ı kerem-nihāda gider

7. **ğayrın:-nî**

Gazel 125

Mısra: 9

Başkası, öteki || Rakip.

9. Hemîşe tahtgâh-ı kalbe ğayrın nakşı el vermez
10. Meşeldir kim bir iklim içre iki şehriyâr olmaz

8. **ğayrı:-ı**

Gazel 134

Mısra: 9

Başkası, öteki || Rakip.

9. Seni eylerse Sālim hicre ğayrı vaşla şâyeste
10. O her-cāyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

ğayret:

1. **ğayret:**

Kaside 22

Mısra: 104

Kıskançlık.

103. Şöyle tursun hicāb-ı ehl ü 'iyāl
104. Ğayret etdi beni perişān-hāl

2. **ğayretten:-den**

Gazel 220

Mısra: 6

Kıskançlık.

5. Derün-ı sinesin almış müretteb dügmeler yāriñ
6. Giribān-çak olur âdem aña bakdıķça ğayretten

ğayret-âver-i dārâ:

1. **ğayret-âver-i dārâ:**

Kaside 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dārâ 'yı kiskandıran || Sadrazam Damat Hasan

Paşa.

1. Te 'āla'llāh zihî zāt-ı melek-ħaslet kerem-fermā
2. Ki ferr ü ħaşmet ü dārâtı ğayret-âver-i Dārâ

ğayret-i akrân:

1. **ğayret-i akrân:**

Tarih 17

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arkadaş kıskançlığı, çekememezliği.

93. Ħāke yeksān eyledi bahtım gibi zātım felek
94. Şöyle tursun ğayret-i akrân u şehri-nāzenin

ğayret-keşān olup:

1. **ğayret-keşān olup:-up**

Tarih 12

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gayret çekmek, gayret etmek.

21. Sebzezār ğayret-keşān olup gider
22. Nev-be-nev kühsāra 'arz-ı ilticā

ğayrı:

1. **ğayrı:**

Lugaz 1

Mısra: 23

Başka.

23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz ğayrı bir şeydir
24. Çalar çağırır lisānınca o da bir başka diķkatdır

2. **ğayrıya:-ya**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 218

Başkası, başka kimse.

217. Beni sir et hemîşe eyleme ac
218. Etme lutf eyle ğayrıya muhtāc

3. **ğayrısıdır:-sı, -dır**

Diğer 2

Mısra: 66

Başkası, başka kimse.

65. Cümle vaz'ın baña şafādır hep
66. Ğayrısıdır baña tenük-meşreb

4. **ğayrınıñ:-nîñ**

Diğer 2

Mısra: 68

Başkası, başka kimse.

67. Cevr etdikde hep vefā görünür
68. Ğayrınıñ lutfu hep cefā görünür

5. **ğayrılar:-lar**

Diğer 2

Mısra: 69

Başkası, başka kimse.

69. Baña ğayrılar eylese tevķir
70. Tab '-ı zānım baña eder tekdır

6. **ğayrı:**

Diğer 3

Mısra: 97

Başka.

97. Ekşeri ğayrı şehir dāmen-i kūha sığınır
98. Yedi tağ şehrimizi serleri üzre götürür

7. **ğayrı:**

Diğer 3

Mısra: 146

Başka.

145. Geçemem bendeñiz ol cāy-ı feraħ-efzādan
146. Lutfu çok ħaşılı anıñ hele ğayrı cādan

8. **ğayrı:-di**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 30

-den başka.

29. Ku'ud edip katımda ol ruħ-ı al
30. Velî ğayrı nigehten etdi 'uzzāl

9. **ğayrı:**

Kaside 5

Mısra: 103

Artık, bundan sonra.

103. Sālimā ğayrı du'ā vaķti bedidār oldu
104. Ne bu ikşār-ı kelāmıñ ne bu 'arz-ı şekvā

10. **ğayrı:**
Tesdis 6
Mısra: **26**
–den başka.
25. Tenezzül etmeyip yâr ülfete ağıyar ile bir dem
26. Cihân mülkünde benden ğayrı aña olmasa mahrem
11. **ğayrı:**
Diğer 8
Mısra: **37**
Artık, bundan böyle.
37. Ğayrı ol şadr ile eden zibā
38. Seniñ ile o şadra verdi bahā
12. **ğayrı:**
Diğer 9
Mısra: **164**
–den başka.
163. Seniñ ile netice hatm etmiş
164. Ğayrı esrârı cümle ketm etmiş
13. **ğayrı:**
Tarih 10
Mısra: **15**
–den başka.
15. Nüşa-i taze hatuñdan gayrı
16. Haste-i hicriñe dermān olmaz
14. **ğayrı:**
Kaside 10
Mısra: **323**
–den başka.
323. Ğayrı bir kâre bulmayıp miknet
324. Etdi bu hileyi tumanînet
15. **ğayrı:**
Kaside 10
Mısra: **501**
Artık, bundan böyle.
501. Ğayrı yokdur bu kâre bir çäre
502. Yapışıp dâmen-i mededkâre
16. **ğayrı:**
Kaside 10
Mısra: **505**
–den başka.
505. Çäre yokdur o şâhdan ğayrı
506. Yok meded ol penâhdan ğayrı
17. **ğayrı:**
Kaside 10
Mısra: **506**
–den başka.
505. Çäre yokdur o şâhdan ğayrı
506. Yok meded ol penâhdan ğayrı
18. **ğayrı:**
Kaside 16
Mısra: **72**
Artık, bundan böyle.
71. Hvâhiş-i emr-i teğazzül de tamâma erdi
72. Vaktidir ğayrı olup hâme-i dâna bülbül
19. **ğayrı:**
Kaside 16
Mısra: **82**
Artık, bundan böyle.
81. Sâlimâ emr-i tefâhür de nihâyet buldu
82. Oldu ğayrı dem-i âmine müheyyâ bülbül
20. **ğayrılar:-lar**
Gazel 16
Mısra: **5**
Başkası.
5. Ğayrılar sünnet bilirse vaşlını farzâ seniñ
6. Baña vâcibdir vişâliñ eylemek cânâ talep
21. **ğayrılar:-lar**
Tarih 17
Mısra: **43**
Başkası, başka kimse.
43. Ğayrılar hengâm-ı deyde toñdurur midhatleri
44. Ben ise etmekdeyim ğurbetde fikr-i âteşin
22. **ğayrısın:-sın**
Kaside 17
Mısra: **74**
Başka.
73. Ğulâm-ı dergehidir gerçi cümle şâh u gedâ
74. Kûl etdi Sâlim'i ol şâh ğayrısın bilmem
23. **ğayrı:**
Kaside 18
Mısra: **87**
Başka.
87. Ğayrı devletlere devlet mi denir 'âlemde
88. Bir alay ehl-i bedi'-aşl-ı haķikat-mechûl
24. **ğayrı:**
Kaside 19
Mısra: **99**
Artık, bundan böyle.
99. Du'â hengâmıdır ğayrı yeter taşdı' ey Sâlim
100. Çemende başladı murġân-ı gülşen vird-i eşhâre
25. **ğayrı:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Başka.
39. Olsa hâk-i derinde ger mahrem
40. Ğayrı iksiri neylesin âdem
26. **ğayrı:**
Kaside 24
Mısra: **61**
Artık, bundan böyle.
61. Sâlimâ ğayrı du'â vakti bedidâr oldu
62. Yetişir evc-i kûsûruñda bu tekşir-i keşir
27. **ğayrısı:-sı**
Gazel 24
Mısra: **12**
Başka.
11. Maġz-ı ma'nâ-yı netâyicidir maķâl-i 'ârifân
12. Zübde-i aqvâl budur pes ğayrısı hep türrehât

28. **ğayrı:**
Kaside 30
Mısra: 105
Artık, bundan böyle.
105. Teğazzül de tamâm oldu du`â hengâmıdır ğayrı
106. Yeter Sâlim `inân-ı esb-i kilke etdiñ irhâyı
29. **ğayrı:**
Matla 33
Mısra: 2
-den başka.
1. Baķmazsa o meh-pâre eger `âşık-ı zâre
2. Cânâna niyâz eylemeden ğayrı ne care
30. **ğayrı:**
Kaside 35
Mısra: 67
Artık, bundan böyle.
67. Vaķtidir ğayrı du`â eyleyelim ez-dil ü cân
68. Şu`arâyı kim ede ħazret-i Ħaķ ber-ħurdâr
31. **ğayrı:**
Müfret 52
Mısra: 1
Artık, bundan böyle.
1. Saña ğayrı ben cefâ etmem deyü edip yemin
2. Yine yüzden Şolaķ-zâdem baña cevri eyledi
32. **ğayrı:**
Gazel 64
Mısra: 11
Artık, bundan böyle.
11. Cihânda ğayrı bizi aĝladır da güldürmez
12. Bize nefice şafâ mâ-cerâ-yı ħüsnüñdür
33. **ğayrıya:-ya**
Gazel 128
Mısra: 8
Başkası.
7. Ne mümkün eller ile ittihâd cânâna
8. Ki rûhu bir kişiniñ ğayrıya ħulül etmez
34. **ğayrıdan:-dan**
Gazel 145
Mısra: 12
-den başka.
11. Tekâpü eyleme vehmiñden `âķilseñ beni nev`e
12. Ħudâ`dan ğayrıdan insâna ĝâfil nef`ü zar gelmez
35. **ğayrı:**
Gazel 148
Mısra: 2
-den başka.
1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niķâb etmez
2. Luţıfıdan ğayrı şeyden sevdiğim aşlâ ħicâb etmez
36. **ğayrılar:-lar**
Gazel 171
Mısra: 9
Başkası.
9. Ħayrılar pür-dâmen oldu kâm-ı dilden biz hemân
10. Ħırmen-i maķşüddan gül-çin-i iĥsân olmadık

37. **ğayrı:**
Gazel 185
Mısra: 7
-den başka.
7. Bulmayız takdirden ğayrı medâr-ı tesliyet
8. Zihnimizde büsbütün esbâbı tertib eylesek
38. **ğayrı:**
Gazel 192
Mısra: 7
Başkası.
7. Bâ`iğ-i miĥnet olur ol neyi müntec ğayrı
8. `Aşrımızda kerem ummaķ katı kemdir ey dil
39. **ğayrı:**
Gazel 205
Mısra: 4
-den başka.
3. Çok tolandım küyünü dil-berleriñ ammâ ki ben
4. Yine senden ğayrı cânâ yâr-i hem-dem bulmadım
40. **ğayrı:**
Gazel 205
Mısra: 6
-den başka.
5. Mû-be-mû devri eyledim müjgân-ı çeşmiñ ħâlime
6. Ğamzeden ğayrı ser-i küyüñde maĥrem bulmadım
41. **ğayrı:**
Gazel 253
Mısra: 9
Başkası.
9. Yakışmaz ğayrı bir yerde eylemek ârâm ey Sâlim
10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cây-ı ferâĝ eyle
42. **ğayrı:**
Gazel 256
Mısra: 2
-den başka.
1. Baķmazsa o meh-pâre eger `âşık-ı zâre
2. Cânâna niyâz eylemeden ğayrı ne çâre
43. **ğayrı:**
Gazel 278
Mısra: 1
-den başka.
1. Görmez `âlemde hemîn zevķ u şafâdan ğayrı
2. Etmeyen kimseden ümmid Ħudâ`dan ğayrı
44. **ğayrı:**
Gazel 278
Mısra: 2
-den başka.
1. Görmez `âlemde hemîn zevķ u şafâdan ğayrı
2. Etmeyen kimseden ümmid Ħudâ`dan ğayrı
45. **ğayrı:**
Gazel 278
Mısra: 4
-den başka.
3. Şıkletinden göremez rüy-ı merâmın tâlib
4. Leb nihâd-ı suĥan olmazsa recâdan ğayrı

46. **ğayrı:**
Gazel 278
Mısra: 6
–den başka.
5. Ne kadar sille-ħor-ı dest-i ‘itābı olsağ
6. Ne gelir elden ona ħayr du‘ādan ħayrı
47. **ğayrı:**
Gazel 278
Mısra: 8
–den başka.
7. Görmedim zerre kadar Ħağ bilir etmem inkār
8. Dergehinde o mehiñ mihr ü vefādan ħayrı
48. **ğayrı:**
Gazel 278
Mısra: 10
–den başka.
9. Mihr-i ruħsārīña ħasret giden ‘aşığ cānā
10. Nerede bula seni rüz-ı cezādan ħayrı
49. **ğayrı:**
Gazel 278
Mısra: 12
–den başka.
11. Bir peyām almağa imkān mı var ey Sālīm
12. Varamaz dergehine kimse şabādan ħayrı
50. **ğayrı:**
Gazel 288
Mısra: 6
–den başka.
5. Vardıkda dergehine ħaraz pāyın öpmedir
6. ‘Uşşāka ħayrı luğtu gerekmez ayak teri
- ğayrı bir:**
1. **ğayrı bir:**
Gazel 1
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir başka, farklı.
11. Der-i Ħağ bāz-ı dil-i ħurbet-enisān iken
12. Ħayrı bir dergehe varmağ degül a bāb bana
- ğayrı yüzdendir:**
1. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
1. Ħaṭīñla behcet-i ruħsār ħayrı yüzdendir
2. Çemenle zīnet-i gülzār ħayrı yüzdendir
2. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
1. Ħaṭīñla behcet-i ruħsār ħayrı yüzdendir
2. Çemenle zīnet-i gülzār ħayrı yüzdendir
3. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 4

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
3. Cemāl-i pākine her bir ħiyāh-ı tāze güvāh
4. Egerçi nağş-ı nağışkār ħayrı yüzdendir
4. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
5. Ħubār-ı ħaṭṭ ile muğber kıyās etme beni
6. Ruħumda şüret-i efkār ħayrı yüzdendir
5. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
7. Degil mülāħaza-i çār-eburu-yı dil-dār
8. Felāket-i dil-i nā-çār ħayrı yüzdendir
6. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
9. Yüzüme bağmadı cānān deme göñül yāriñ
10. Nevāzişi saña her bār ħayrı yüzdendir
7. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
11. Cemālī zişt ise de etme peykerin taħkīr
12. Cebīn-i şun‘da envār ħayrı yüzdendir
8. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
13. Nağıyy-i ħadle düşer baht-ı zār ṭālī‘de
14. Tefe’ ‘ülümde de etvār ħayrı yüzdendir
9. **ğayrı yüzdendir:-den, -dir**
Gazel 74
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farklı tarafda || Birbirine benzemez.
15. Ħudā bilir aña Sālīm neler demiş a‘dā
16. Yine bize reviş-i yār ħayrı yüzdendir
- ğazā:**
1. **ğazā:**
Tarih 3
Mısra: 1
Cenk, savağ.
1. Habbezā feṭh-i ħoş-āyende-zafer pāk ħazā
2. Levḫaşa’llāh zihī kār-ı pesendide-nümā
2. **ğazā:**
Tarih 3

Mısra: 14
Cenk, savaş.

13. Öyle pākize fetihdir ki görenler ıtarzın
14. Olmamışdır dediler böyle bu ıtarz üzere ğazā

3. **ĝazā:**
Tarih 3
Mısra: 17
Cenk, savaş.

17. Böyle pākize ğazā haşkına dense lāyık
18. Gecesi Ęadr idi hem gündüzü 'id-i azhā

4. **ĝazā:**
Tarih 3
Mısra: 25
Cenk, savaş.

25. Haş bilir böyle ğazā ğuş-zed olmuş mu
26. Ki o ān rezm-i şulaş şulha nice çal'ā fedā

5. **ĝazāda:-da**
Kaside 10
Mısra: 191
Cenk, savaş.

191. O ĝazāda biri de i' cāziñ
192. Mu'ciz-i vaş'a-i zafer-sāziñ

6. **ĝazā:**
Kaside 10
Mısra: 214
Cenk, savaş.

213. Olıcaş kim be-ħikmet-i vālā
214. Bu ğazā yine nāka-i Ęařvā

7. **ĝazāsın:-sın**
Kaside 10
Mısra: 227
Cenk, savaş.

227. Ęudebiyye ĝazāsın eyler iken
228. Cereyān etdi mā' benānından

ĝazā ede:
1. **ĝazā ede:-e**
Tarih 3
Mısra: 86
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savaşmak.

85. Etdi ol āřaf-ı pākize-simāti da'vet
86. Ki ede düşmen-i bed-ħvāh u bed-āyine ğazā

2. **ĝazā ede:-e**
Tarih 3
Mısra: 108
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savaşmak.

107. ıaraf-ı pādiřehiden āna tefvīz oldu
108. Kim vara düşmen-i dīne ede li'llāhi ğazā

ĝazab:
1. **ĝazab:**
Gazel 232
Mısra: 5
Hiddet, öfke.

5. Ęin-i ebrūdan nümāyāndır ĝazab 'uřřākıñna
6. Rāstg(üy)ān fehmi ederler maşsadın bir ıardan

ĝazab ile oldu:
1. **ĝazab ile oldu:-du**
Matla 20

- Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sinirlenmek, öfkelenmek.
1. Neden ki ıurşucu-zādem ĝazab ile yine ıoldu
2. Yüzün ğözün bize ekşitmege āyā sebep oldu

ĝazabkār:
1. **ĝazabkār:**
Gazel 176

- Mısra: 7
Gazap eden || Sevgilinin kirpikleri.
7. Ęördük geliyor nāvek-i müjgāni ĝazabkār
8. Rāhından o ğüni-nıgehiñ biz de şapıldış

ĝazāl:
1. **ĝazāl:**
Kaside 15

- Mısra: 11
Ahu, ceylan.
11. Ęatā edip düşürdü Ęoten'de müşkü ĝazāl
12. Ęörünse āyinede āna şuret-i şevket

2. **ĝazāl:**
Gazel 27

- Mısra: 8
Ceylan || Sevgili.
7. Bī-hūde dökme dāne-i eřkiñi ey ğönül
8. Vaşşi ĝazāl ādeme teşhir olur mu hiç

ĝazavāt-ı selefi:
1. **ĝazavāt-ı selefi:**
Tarih 3

- Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Önceki savaşlar.
11. Öyle pākize fetihdir ĝazavāt-ı selefi
12. Etse mensi varaş-ı ğāııradan cümle sezā

ĝazāya gider:
1. **ĝazāya gider:-er**
Gazel 95

- Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savaşa ğitmek || Sevgilinin āřık ları üzerindeki tesiri.
3. ıayansın ol kaşı yaniñ ğadengine āgyār
4. O řāh-ı mülket-i behcet bugün ĝazāya gider

ĝazā-vı ğamzesi:
1. **ĝazā-yı ğamzesi:-si**
Gazel 154

- Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- ğülüşünün yaralaması.
5. Ęazā-yı ğamzesi ma'lūm olsun deyu ol kıattāl
6. Getirmiş tığına ğün-ı rakibi cā-be-cā sürmüş

ğazel:

1. ğazeller:-ler

Gazel 28

Mısra: 9

Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.

9. Neşât-âver ğazeller söylemek âsân idi ammâ

10. Derûnda Sâlimâ bir 'aşk-ı maĥbûb olmaga muĥtâc

2. ğazeller:-ler

Kaside 35

Mısra: 46

Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.

45. Şâ'irândır veren eş'âra bahâ vü revnak

46. Eyleyen zâde-i tab'ında ğazeller der-kâr

3. ğazel:

Gazel 43

Mısra: 10

Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.

9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penc beyt-i tâzeye

10. Vâkı'â tahmîs olunsa bu ğazel şâyestedir

4. ğazel:

Gazel 47

Mısra: 8

Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.

7. 'Ayn-i inşâf ile bak ey büt-i nev-reste hele

8. Böyle bir tâze ğazel vâdi-i eslâf mıdır

5. gazeliñ:-iñ

Gazel 81

Mısra: 10

Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.

9. Yoĥdur mecâl kimsede inkâra Sâlimâ

10. Ħaĥkâ ki penç bu gazeliñ şâ'irânedir

ğazel-i âb-dâr:

1. ğazel-i âb-dâr:

Gazel 45

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni, güzel gazel.

9. Ne dem ki yâre gide Sâlim-i bihîn-ta'bir

10. Yanınca bir ğazel-i âb-dâr der-peydîr

ğazel-i nev:

1. ğazel-i nev:

Kaside 16

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni gazel.

59. Diñledim bir ğazel-i nev ile elĥân eyler

60. Ki sezâ etse ser-âĥzân anı şâha bülbül

ğazel-i tâze-i şeş-bevt:

1. ğazel-i tâze-i şeş-bevt:

Gazel 170

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altı beyitlik yeni, güzel gazel.

11. Bulmadı bu ğazel-i tâze-i şeş-bevt gibi

12. Şeş cihâtı götürü Sâlime gösterdi firâk

ğazel-i zibânı:

1. ğazel-i zibânı:-ı

Kaside 31

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel gazel.

53. Bu hoş-âyende ser-âmed ğazel-i zibânı

54. 'Arz-ı dergâh-ı felek-rütbe-i vâlâ eyle

ğazel-perdâzi-i nev-pâre-i kilik-i şeker-rîzim:

1. ğazel-perdâzi-i nev-pâre-i kilik-i şeker-rîzim:

Kaside 23

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel manalar barındıran gazel söylemek.

103. Ħazel-perdâzi-i nev-pâre-i kilik-i şeker-rîzim

104. Nola tûti-i tab'a olsa ders-âmüz-ı güyâyî

ğazel-senc olmaz:

1. ğazel-senc olmaz:-maz

Kaside 6

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gazeli ölçen, tartan || Şiirden anlayan.

89. Eger ĥâlet-dih olmasa suĥan mülküne evşâfiñ

90. Ħazel-senc olmaz idi Sâlim'âsâ şem'ü pervâne

ğazel-sencide etmek:

1. ğazel-sencide etmek:-mek

Tarih 1

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölçülü, uygun gazel söylemek.

107. Medîhiñ yâd ederken midĥatiñde

108. Ħazel-sencide etmek tab'-ı mevzûn

ğazve:

1. ğazve:

Kaside 10

Mısra: 49

Savaş (Huneyn savaşı).

49. Yine ol ĥazve zâhir oldu bu

50. Mu'ciz-i ĥavl-i pâk-i İnhezemû

ğazve-i aĥzâb:

1. ğazve-i aĥzâb:

Kaside 10

Mısra: 267

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hendek savaşı (Peygamber efendimizin, müşriklerle hicretin 5. (M. 627) yılında yaptığı müdâfaa savaşı. Bu savaşta düşman ordusu, Mekke'de bulunan putperest müşriklerden, bazı yahûdî ve diğerkabilelerden meydana geldiği için hizipler, kabîleler topluluğu mânâsında "Aĥzâb Gazâsı" denilmiştir.).

267. Hafr-i handek'de ğazve-i ahzāb
268. 'Aciz oldu netice hep aşhāb

ğazve-i mu'allāda:

1. ğazve-i mu'allāda:-da

Kaside 10

Mısra: 275

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu savaş (Hendek savaşı).

275. Yine bu ğazve-i mu'allāda

276. Oldu teksir zād-ı ħurmā da

ğazve-i tayıf-i mu'allāda:

1. ğazve-i tayıf-i mu'allāda:-da

Kaside 10

Mısra: 229

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Taif savaşı (630 M. yılında Huneyn zaferinden

sonra müslümanlar tarafından kuşatılan ve

müslümanlara teslim olan şehir.).

229. Ğazve-i Tayıf-i mu'allāda

230. Olmuş idi bu mu'ciz āmāde

geç:

1. geçme:-me

Kaside 1

Mısra: 114

Vazgeçmek.

113. Şakın ammā yine melāletden

114. Geçme dil-dārdan melāmetden

2. geçdi:-di

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 196

Geçmek || Bir kişiden ilmi olarak ileri duruma

geçmek.

195. Bilmeyip kendözün ħamākat eder

196. Beni geçdi deyü şikāyet eder

3. geçer:-er

Lugaz 3

Mısra: 34

Geçmek || Zamanın akıp gitmesi.

33. Artırır vaz'ını yine kat kat

34. Keşmekeşle geçer bütün evkāt

4. geçmem:-emem

Diğer 3

Mısra: 145

Vazgeçmek.

145. Geçmem bendeñiz ol cāy-ı feraĥ-efzādan

146. Luftu çok ħāşılı anıñ hele ğayrı cādan

5. geçmedin:-me, -din

Diğer 4

Mısra: 89

Vazgeçmek.

89. Geçmedin 'ömr-i 'azizim ya'nı

90. Hācı Sālim ede Allāh beni

6. geçdi:-di

Kaside 5

Mısra: 56

İlerleme, gezinme.

55. Pes sa'ādetle şu'ūd eyledi çarĥ-ı düvüme
56. Geçdi eflāki bu vech ile ħabīb-i Mevlā

7. geçip:-ip

Kaside 5

Mısra: 61

Ardalanmak, ilerlemek.

61. Şad hezārān ħicābı geçip ol şāh-ı cihān

62. Oldu menzilgehi ol pādişehiñ ev ednā

8. geçdi:-di

Kaside 5

Mısra: 92

Geçmek || Zamanın akıp gitmesi.

91. Āh kim cürm ü zünübuma nihāyet yokdur

92. Āh kim geçdi hevālarla zamānım ħayfā

9. geçdi:-di

Tesdis 6

Mısra: 8

Geçmek || Zamanın akıp gitmesi.

7. Dirīĝ ey dil bu gülzār-ı cihān-ı behcet-efzāda

8. Bahār-ı 'ömrümüz geçdi dahi dil 'aşĥdan āzāde

10. geçer:-er

Kaside 8

Mısra: 151

Bitmek; sona ermek.

151. Fezā-yı sinede lā-büd geçer şafā-yı sürür

152. Ne dem ki ħüzün ü feraĥ qaşd ile müsāyirdir

11. geçip:-ip

Kaside 10

Mısra: 362

İlerleme, gezinme.

361. Kātı çok ecniĥa zuhūr etdi

362. Piş ü pesden geçip mürür etdi

12. geçmeye:-me, -ye

Tarih 16

Mısra: 6

(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

5. Çeşme-i şafvet-ĥarīni olsa Hızr'a reh-güzer

6. İçmedin āb-ı ħayātından toyunca geçmeye

13. geçdi:-di

Kaside 26

Mısra: 4

Geçmek || Ulaşmak.

3. Gird-bād etdi güzeşte varaĥ-ı baği resid

4. Hālka geçdi gül-i ebrīye çekildikde şafā

14. geçmedin:-me, -din

Kaside 35

Mısra: 59

Vazgeçmek.

59. Geçmedin ħüsn-i bahā-yı ruĥu yāriñ ya'nı

60. Kōnar elbette nihāl-i gülüne bülbülvār

15. geçerse:-er, -se

Matla 60

- Mısra: 2
Vazgeçmek.
1. Hudâ bilir ki efendim ne rütbe 'âşıkıñım
  2. Geçerse ger beni eller inanma sulţanıñ
16. **geçer:-er**
Matla 67
Mısra: 2
Geçmek || Zamanın akıp gitmesi.
1. Kimdir ki ola muhân-ı devlet
  2. Zevk ile geçer zamân-ı devlet
17. **geçilmez:-il, -mez**
Gazel 110
Mısra: 16
Vazgeçmek.
15. Ne rütbe cevrin efvün eylese bezm-i tegâfüle
  16. Geçilmez ol periden Sâlimâ bilmem ne hâletdir
18. **geçer:-er**
Gazel 127
Mısra: 3
Geçmek || Zamanın akıp gitmesi.
3. Hasretle geçer 'âşıkın evkâtı ser-â-pâ
  4. Dil-berde vefâ 'âşıkâ bir çâre bulunmaz
19. **geçmez:-mez**
Gazel 128
Mısra: 9
Geçmek, bitmek.
9. Çeker cefâ gehi Sâlim ne hâldir geçmez
  10. Bu gûne şabrı da hiç degme bir hamûl etmez
20. **geçelim:-elim**
Gazel 133
Mısra: 11
Vazgeçmek.
11. Bu diyârın güzelinden geçelim ser-tâ-pâ
  12. Sâlimâ hâk-i Sıtanbul'a hâkîkat gelmez
21. **geçer:-er**
Gazel 145
Mısra: 10
Gitmek, uzaklaşmak.
9. Yolu düşdüğe ol mâhîñ nedendir hânemi âyâ
  10. Tegâfûl eyleyip biñ nâz u şiveyle geçer gelmez
22. **geçmez:-mez**
Gazel 152
Mısra: 7
Vazgeçmek.
7. Geçmez idi ben kulundan anı ammâ neyleyim
  8. Neylemişse eylemiş ağıyâr tekdîr eylemiş
23. **geçer:-er**
Gazel 153
Mısra: 7
Geçmek || Zamanın akıp gitmesi.
7. Geçer bûd (u) ne-bûd ile ser-â-ser vaqt pey-der-pey
  8. Kabâ-yı mahv u işbâtı vücûda Hâk libâs etmiş
24. **geçen:-en**
Gazel 156

- Mısra: 7
Geçmek || Zamanın akıp gitmesi.
7. Sürür ile geçen evkâtımız kanı ey dil
  8. Pesend o demlere anda şafâ bilinmez imiş
25. **geçer:-er**
Gazel 188
Mısra: 7
Gitmek, uzaklaşmak.
7. Geçer şanma beni geçdikçe câna tîr-i hicrânîñ
  8. Olur 'uşşâka reh-zen 'ârî dil-dâra hiçâb etmek
26. **geçdikçe:-dik, -çe**
Gazel 188
Mısra: 7
Geçmek || Ayrılık oklarının âşık üzerindeki etkisi.
7. Geçer şanma beni geçdikçe câna tîr-i hicrânîñ
  8. Olur 'uşşâka reh-zen 'ârî dil-dâra hiçâb etmek
27. **geçermiş:-er, -miş**
Gazel 228
Mısra: 7
Konuşma esnasında söz etmek, bahsetmek, adını zikretmek, anlatmak (olumsuz anlamda).
7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağıyâr düşdüğe
  8. O vaz'a kalmazız bizden yaña kat kat helâl olsun
28. **geçersîñ:-er, -sîñ**
Gazel 230
Mısra: 4
Yürümek, yanından geçmek.
3. Tegâfûlle helâk oldum buña encâm olmaz mı
  4. Ğaribe bir nigâh etmez geçersîñ cümle yanından
29. **geçmem:-me, -m**
Gazel 231
Mısra: 7
Vazgeçmek.
7. Geçmem o şühdan baña geç deyü vâhime
  8. Bî-hûde tab'a şıklet eder iktirâhdan
30. **geç:**
Gazel 231
Mısra: 7
Vazgeçmek.
7. Geçmem o şühdan baña geç deyü vâhime
  8. Bî-hûde tab'a şıklet eder iktirâhdan
31. **geçdik:-dik**
Gazel 236
Mısra: 1
Vazgeçmek.
1. Geçdik gumûm-ı ğurbet ile biz cevândan
  2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinândan
32. **geçilmez:-il, -mez**
Gazel 241
Mısra: 6
Vazgeçmek.
5. Fenâ dünyâda geçmem hüblardan ta'nı ko zâhid
  6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdiden güzeldir bu

33. **geçilmez:-il, -mez**
Gazel 241
Mısra: 12
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
11. Miyânından ne mümkün dil-beriñ geçmeklik ey Sâlim
12. O vâdiden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu

34. **geçip:-ip**
Gazel 279
Mısra: 1
Gitmek, varmak.
1. Geçip Mısr-ı dile şeh oldu çün ol Yūsuf-ı sâni
2. Hâf-ı rüyuna bend oldum mişâl-i pîr-i Ken 'ânî

35. **geçmedim:-me, -dim**
Gazel 291
Mısra: 3
Vazgeçmek.
3. Hayâl-i mü-miyânından yine ben geçmedim hergiz
4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu

- gece:**
1. **gece:**
Tarih 1
Mısra: 14
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
13. İki top ile oynar sürgehde
14. Birin gündüz birini gece gerdün

2. **gece:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 142
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
141. Sen imişsin haber aldım cānā
142. O gece medh olunan mäh-liqā

3. **geceler:-ler**
Tarih 3
Mısra: 15
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
15. Geceler meş'aleden olmada 'âlem rüşen
16. Gündüzü garka-i hün olmada yek-ser şahrā

4. **gecesi:-si**
Tarih 3
Mısra: 18
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
17. Böyle pākîze ğazā haqqına dense lāyık
18. Gecesi Qadr idi hem gündüzü 'id-ı azhā

5. **geceler:-ler**
Diğer 3
Mısra: 73
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
73. Hvāb girmez geceler nergis-i zārîñ gözüne
74. Cebhe-fersā olalım deyü ayağı tozuna

6. **geceler:-ler**
Diğer 3
Mısra: 75
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
75. O kadar dād u şehāda geceler rüza şehā
76. Qadir ola ede idi aña kendini fedā

7. **gece:**
Diğer 3
Mısra: 137
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
137. Yār zevrakla gece yemde güzārān eyler
138. İki cânibe muhassal gümüş efşān eyler

8. **gece:**
Rübai 7
Mısra: 4
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
3. Qāl etdi ten-i zerdin eritdi ğam-ı hicri
4. Pervāne eder her gece ihyā-yı 'ibādet

9. **gecem:-m**
Kıt'a 8
Mısra: 2
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
1. Hāl-i zārîm ben ne güne eyleyim tavşîf kim
2. Gündüzüm âteş gecem sermā-yı derd-i iştiyāk

10. **gecem:-m**
Tarih 17
Mısra: 90
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
89. Teng-destî vü keder hâlim diger-gün eyledi
90. Gündüzüm sermā-yı hicrān her gecem süz u enîn

11. **gece:**
Gazel 22
Mısra: 5
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
5. Bir gece haşr olmaz idik āh ile biz lîk āh
6. Ādemi nā-çār eder endüh-ı dünyā āh-düst

12. **gece:**
Matla 26
Mısra: 2
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
1. Gözün yumsa gelirdi pişine timsāli mahzūnuñ
2. Gece Leylî'den olmuşdu 'ibāret hvābî Mecnūn' uñ

13. **gece:**
Müfret 27
Mısra: 1
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaaya kadar süren karanlık zaman.
1. Şovuk almış gece yāri deyü geldi peygām
2. Bu şovuk sözü işitdikde hemān toñdum ben

14. **geceler:-ler**
Kaside 28
Mısra: **38**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.
37. Öyle bir zât-ı mükerremsin gören meh-rüyuñu
38. Geceler tâ şubh vaşf-ı pâkiñi tekrâr eder
15. **geceki:-ki**
Müfret 43
Mısra: **1**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.
1. Dedim kıamı geceki va'de dedi
2. Kelâme'l-leyli yemhühü'n-nehâru
16. **gece:**
Gazel 62
Mısra: **9**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.
9. Hâle-i âgûşa çekdim dün gece ol mâhi ben
10. Pehlevân-ı 'aşk lâ-büd zür-ı bâzû gösterir
17. **geceyle:-yle**
Gazel 118
Mısra: **8**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.
7. Görür müyüz bu şeb âyâ o mâh-ruhsârı
8. Geceyle varmağa kûy-ı nigâra niyyet var
18. **gece:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.
1. Gözün yumsa gelirdi pîşine tîmşâli mañzûnuñ
2. Gece Leyli'den olmuşdu 'ibâret hıvâbı Mecnûn'ıñ
19. **gece:**
Gazel 218
Mısra: **5**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.
5. Gece gelmeklige va'd etmiş idi hânemize
6. Belki teşrîf ede ol meh hele aḥşâm olsun
20. **gece:**
Gazel 221
Mısra: **10**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.
9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrâmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin
21. **gece:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.

3. Raķibîñ ol mehe halka-be-güş idiklerini
4. Toķundu bād-ı şabādan gece kulağımıza

22. **gece:**

Gazel 283

Mısra: **7**

Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca
kadar süren karanlık zaman.

7. Va'de kılsa gece gelmeklige ol mâh bize
8. Reh-güzârını gönül şubha degin bekler idi

gece dūr-bîni:

1. **gece dūr-bîni:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **117**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece dūrbūñu || Ay, kamer.

117. Olmuş idi gece dūr-bîni kamer

118. Felek aḥbāba eder idi nazar

gececi:

1. **gececi:**

Gazel 282

Mısra: **13**

Uyumayan.

13. Vaşf-ı zūlfūñ ile gūyâ gececi bülbüldür

14. Sâlim'iñ hâme-i pâki gibi pūr-gū var mı

geceler yüklüdür:

1. **geceler yüklüdür:**

Kaside 1

Mısra: **122**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umutsuzluk, kederlerin ardından güzel şeyler
olabileceğini ifade etmek için kullanılan ifade.

121. Deme doğmaz şeb-i kederde zafer

122. Geceler yüklüdür demiş erler

gecen:

1. **gecen:**

Tahmis 1

Mısra: **20**

Geçen gün, bir süre önce.

19. Dil-i mehcūr gelmiş bezm-i meyde hâtır-ı yâre

20. Geçen aḥvâli aḥmîş geh şikâyet geh bükâ etmiş

geceñiz hayr ola:

1. **geceñiz hayr ola:**

Matla 9

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı geceler olsun || Sevgilinin yüzüne düşen
saçların, onun gün gibi aydınlık yüzünü gölgelendirmesi,
karartması.

1. Ṭurra inmiş sâye şalmış ruḥlarına ey gönül

2. Var o mâha geceñiz hayr ola gūyun yād kıl

geceyi gündüze katıp:

1. **geceyi gündüze katıp:-ıp**

Tarih 11

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ara vermeden devamlı çalışmak || Gün gibi aydınlık yüzde ayva tüylerinin çıkması.

15. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahâr

16. Mısrâ'ın eylese tazmîn sezâdır temşil

2. **geceyi gündüze katıp:-ıp**

Kaside 35

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Deyim**

Ara vermeden devamlı çalışmak || Sıkıntılı vakitlerin geçip güzel zamanların gelmesi.

53. Nola âlâm-ı dilim zevka olursa tebdil

54. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahâr

geçil:

1. **geçilmezken:-mez, -ken**

Gazel 230

Mısra: 8

... geçilmemek, çok olmak.

7. Nedir sevdâ-yı zülfüñle belâ-keşlik dil-i zâra

8. Geçilmezken miyânın bendegâna imtinânından

gecin:

1. **geçinmeklik:-mek, -lik**

Matla 63

Mısra: 2

Geçinmek || Birisi ile iyi geçinmek.

1. Miyân-ı kıdd-i dil-cüyuñ hevâsı var iken dilde

2. Kıyâmetde bile olmaz geçinmeklik rakîb ile

2. **geçinen:-en**

Gazel 189

Mısra: 2

..... iddiasında bulunmak.

1. Ey murğ-ı seher şabr edegör zahmına hârîñ

2. 'Âşık geçinen sîne gerer tîrine yârîñ

geçinmek:

1. **geçinmekde:-de**

Gazel 86

Mısra: 11

Hayatını devam ettirmek, yaşamak.

11. Geçinmekde ser-i küyunda zahmet çekmez âvâre

12. Gönül dâğ-ı gamıñ ser-mâye-i süz u güdâz eyler

geçir:

1. **geçirdim:-dim**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 34

Geçirmek || Zamanı geçirmek.

33. Ki bu derd ile ben her bâr şâhim

34. Geçirdim gam elemle pençgâhim

2. **geçirdi:-di**

Gazel 280

Mısra: 8

Geçirmek || Güzellik kumaşını giymek.

7. Metâ'-i hüsne bakmazken bu dem ol hvâce-i 'uşşâk

8. Geçirdi nev-ķumâş-ı hüsñünü endâzelendirdi

geçme:

1. **geçmem:-m**

Gazel 241

Mısra: 5

Vazgeçmek.

5. Fenâ dünyâda geçmem hüblardan ta'nı ķo zâhid

6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdiden güzeldir bu

geçmek:

1. **geçmeklige:-lik, -e**

Gazel 291

Mısra: 4

Vazgeçmek.

3. Hâyâl-i mü-miyânından yine ben geçmedim hergiz

4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu

gedâ:

1. **gedâdan:-dan**

Kaside 1

Mısra: 91

Dilenci, yoksul.

91. Ne gedâdan ne tab'-ı şehdendir

92. Bu olan şiveler bütün bir bir

2. **gedâ:**

Müseddes 1

Mısra: 6

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

6. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

3. **gedâ:**

Müseddes 1

Mısra: 12

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

12. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

4. **gedâ:**

Müseddes 1

Mısra: 18

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

18. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

5. **gedâ:**

Müseddes 1

Mısra: 24

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

24. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

6. **gedâ:**

Müseddes 1

Mısra: 30

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

30. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

7. **gedâ:**

Lugaz 6

Mısra: 8

Düşkün, dilenci, fakir ve kimsesiz; kul.

7. Oldu makbül-i cihân ser-tâ-pâ

8. Bi't-tabî'anı sever şâh u gedâ

8. **gedā:**

Kaside 6

Mısra: 58

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

57. O feyẓ ol feyẓ-i Rabbānî idi kim yoğidi aşlā

58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne

9. **gedā:**

Diğer 8

Mısra: 49

Dilenci, fakir.

49. Bir gedā olsa lutfuñā mu'tād

50. 'Ömrü olduğça olur ol dil-şād

10. **gedāları:-lar, -ı**

Diğer 8

Mısra: 54

Düşkün, zavallı.

53. Kapuñ olmaz ğaribiñe mesdūd

54. Olmaz anıñ gedāları merdūd

11. **gedāyı:-yı**

Kaside 8

Mısra: 18

Düşkün, zavallı.

17. O şehenşeh anı ednā nigāha etse qarīn

18. Ki şāh eylemege bir gedāyı kädirdir

12. **gedādan:-dan**

Kaside 9

Mısra: 72

Dilenci, fakir.

71. Hemān kişt-i ketānî 'arz-ı mehdır

72. Gedādan şāha bir tāze giyehdir

13. **gedānıñ:-nıñ**

Kaside 10

Mısra: 92

Düşkün, zavallı.

91. Kāf'dan Kāf'a şāh iken o Resül

92. Bir gedānıñ umüruna gide ol

14. **gedālardan:-lar, -dan**

Matla 14

Mısra: 2

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

1. Güşād et sineñi cānā sakınma mübtelālardan

2. Eliñden geldiği hayrı dirığ etme gedālardan

15. **gedādan:-dan**

Gazel 14

Mısra: 8

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

7. Pāy-māl-i gerd-i rāh-ı 'aşkıñım

8. Etme şāhım ben gedādan ictināb

16. **gedālardan:-lar, -dan**

Matla 15

Mısra: 2

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

1. Niķābıñ aç şakınma rüyuñu sen mübtelālardan

2. Eliñden geldiği hayrı dirığ etme gedālardan

17. **gedālardan:-lar, -dan**

Matla 16

Mısra: 2

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

1. Peyām-ı vaşlıñı cānā şakınma aşinālardan

2. Diliñden geldiği hayrı dirığ etme gedālardan

18. **gedāya:-ya**

Tarih 17

Mısra: 83

Düşkün, zavallı.

83. Ben gedāya dergehiñden şefkat ümmid eyleyip

84. Cerr-i ihsānıñā kıldım böyle bir tarḥ-ı zemīn

19. **gedā:**

Kaside 17

Mısra: 73

Dilenci, fakir.

73. Ğulām-ı dergehidir gerçi cümle şāh u gedā

74. Kūl etdi Sālim'i ol şāh ğayrısın bilmem

20. **gedāyı:-yı**

Gazel 49

Mısra: 14

Dilenci, fakir.

13. Tevekküldür medār-ı kār-ı tālib Sālimā hergiz

14. Murād eylerse Bārī bir gedāyı kām-rān eyler

21. **gedā:**

Müfret 50

Mısra: 2

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

1. Dergehiñde boynu bağılı bir kulum

2. Ben gedā sen şāh-ı ḥüsñüñün benim

22. **gedālardan:-lar, -dan**

Gazel 58

Mısra: 6

Dilenci, fakir.

5. Vişāle toymasam nola be-ķavl-i Bāki-i merḥüm

6. Kerem gördükçe sulṭānım gedālardan recā artar

23. **gedā:**

Gazel 63

Mısra: 6

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

5. Cüst (ü) cü etdim ṭabībān-ı cihānı bulmadım

6. Ben gedā bī-ķāre 'aşık derdine dermān olur

24. **gedāları:-lar, -ı**

Gazel 64

Mısra: 7

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

7. Eden gedāları bende ğaribi āzürde

8. Evāmīr-i şeh-i fermān-revā-yı ḥüsñüñdür

25. **gedā:**

Gazel 77

Mısra: 8

Dilenci,yoksul || Âlemin sıkıntılarından el etek çekmiş, inzivada olan.

7. Rehâ-yâb olmaz endüh-ı fenâdan şâh-ı 'asr olsa
8. Bu dehrîñ 'âlemin eyleser 'âlemde gedâ eyler

26. **gedâyı:-yı**

Gazel 86

Mısra: 16

Düşkün, dilenci, fakir ve kimsesiz || Kul.

15. Tevekküldür medâr-ı tesliyet gam çekme ey Sâlim
16. Murâd eyleser Mevlâ bir gedâyı bi-niyâz eyler

27. **gedâlar:-lar**

Gazel 265

Mısra: 9

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

9. Gedâlar Sâlimâ 'âdet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümîd-i 'afv ederler vaz'-ı küstâhânenen sonra

28. **gedâ:**

Gazel 283

Mısra: 4

Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

3. Vâkıf olsaydı melâl-i dile ol şâh-ı hüsün
4. O gedâ 'âşık-ı nâ-çâra kerem eyler idi

gedâ olur:

1. **gedâ olur:-ur**

Kaside 13

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kul olmak.

83. Nân-ı kırs-ı mühr-i re' yinden müdâm abdâl-ı çarlı
84. Mâh-ı nevdir elde keçkülü olur pertev gedâ

gedâ vü şeh:

1. **gedâ vü şeh:**

Tahmis 3

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilenci ve sultan || Herkes, tüm insanlar.

17. Gedâ vü şeh gamîñ ile ser-â-sere dil-hün
18. Dü rûz güldürür iseñ hezâr şeb maḥzûn

gedâ-yı der-i cânânız:

1. **gedâ-yı der-i cânânız:-ız**

Gazel 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kapısında köle olmak.

1. Hep siyeh-kâse-i her çeşm-i cevânânız biz
2. Böyle yek-pâre gedâ-yı der-i cânânız biz

gedâ-yı ednâ:

1. **gedâ-yı ednâ:**

Müseddes 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakir dilenci || Âşık.

13. Maḥabbetim saña ta'bir olur mu hiç kâbil
14. Derînde bendeñi kemter gedâ-yı ednâ bil

gedâ-yı hüsnüñdür:

1. **gedâ-yı hüsnüñdür:-üñ, -dür**

Gazel 64

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin kölesi || Âşığın, sevgiliye karşısındaki acziyeti.

15. Kapuñdan eyleme lutf eyle Sâlim'i mehcür

16. O derdmend derînde gedâ-yı hüsnüñdür

gedâ-yı livâ-ı ehl-i dilim:

1. **gedâ-yı livâ-ı ehl-i dilim:-im**

Kaside 33

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli insanların kölesi.

47. Ben gedâ-yı livâ-ı ehl-i dilim

48. Ben neyim ḥâk-i pây-ı ehl-i dilim

geh:

1. **geh:**

Terci-bend 1

Mısra: 49

Fars. Bazen, bazı.

49. Gülşene esdikçe geh bād-ı şabâ-yı kârger

50. Böyle bî-tâb etmesin kâküllerîni ser-te-ser

2. **geh:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 78

Fars. Bazen, bazı.

77. Yâd ola ortada gâhice meyân

78. Geh ağızlarda geze la'ü deḥân

3. **geh:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 103

Fars. Bazen, bazı.

103. Geh nücüm ile felek ser-tâ-pâ

104. Kendine vermiş idi zîb ü bahâ

4. **geh:**

Diğer 4

Mısra: 84

Fars. Bazen, bazı.

83. Yâd edip daḥı du'â ile beni

84. Geh ṭavâfiñda recâ ile beni

5. **geh:**

Diğer 4

Mısra: 92

Fars. Bazen, bazı.

91. Hele lutf ile mürüvvet eyle

92. Geh du'â ile 'inâyet eyle

6. **geh:**

Tesdis 5

Mısra: 14

Fars. Bazen, bazı.

13. Lutf u iḥsân u kerem kıl ey şeh-i 'âlî-himem

14. Geh telâkı-i vişâliñ ile edip def'-i gam

7. **geh:**

Tesdis 5

Mısra: 21

Fars. Bazen, bazı.

21. Geh nihānī mūjde-i vaşlıñla et def'-i keder
22. Böyle bil kim hāşılı ey verd-i gülzār-ı hüner

8. **geh:**

Kaside 10

Mısra: 328

Fars. Bazen, bazı.

327. Bilir idi bu de' b-i vālāyı
328. Geh 'iyādet ederdı merzāyı

9. **geh:**

Kaside 12

Mısra: 170

Fars. Bazen, bazı.

169. Bu oldu 'ādet-i dīrīne hānedānında
170. Sevindirirdi Süleymān keremle geh mūrı

10. **geh:**

Kaside 33

Mısra: 40

Fars. Bazen, bazı.

39. Ya'ni 'arz-ı vücūd edip çün keh
40. Keh-rübā-yı 'ināyetin ile geh

11. **geh:**

Muamma 37

Mısra: 2

Fars. Bazen, bazı.

1. Fem-be-fem olmağ olurdu eger ol cismime rūh
2. Geh tenezzül edip etse der-i vaşlın meftūh

12. **geh:**

Matla 62

Mısra: 2

Fars. Bazen, bazı.

1. Yoğ iken lāle-i hāmraıyı edip medhe sezā
2. Hāki yākūt eder geh eğer-i feyz-i Hūdā

13. **geh:**

Gazel 73

Mısra: 6

Fars. Bazen, bazı.

5. Etmede gāhī perīşān zūlfü gibi hātırım
6. Geh ser-i mü 'āşıka mihr ü mahabbet gösterir

14. **geh:**

Gazel 73

Mısra: 7

Fars. Bazen, bazı.

7. Geh semend-i nāz ile eyler leked-küb 'āşığı
8. Geh licām-ı rahımı alıp deste şefkat gösterir

15. **geh:**

Gazel 73

Mısra: 8

Fars. Bazen, bazı.

7. Geh semend-i nāz ile eyler leked-küb 'āşığı
8. Geh licām-ı rahımı alıp deste şefkat gösterir

16. **geh:**

Gazel 111

Mısra: 1

Fars. Bazen, bazı.

1. Geh tebessüm rüyüña kim bā'ış-i taşsın olur
2. Cevher-i ferdi dehānıñ māye-i ta'yın olur

geh gāh:

1. **geh gāh:**

Gazel 158

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bazan.... bazan.

7. Geh hayāl-i zūlfūñ eyler gāh fikr-i 'ārızıñ
8. Bu hevāda 'āşıkıñ şām u şeher olmaz hālās

2. **geh gāh:**

Gazel 193

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bazan.... bazan.

5. Meclis-i meyde otursağ kalksa ortadan hicāb
6. Baña būs etmege verseñi geh ayag u gāh el

geh gāhī:

1. **geh gāhī:**

Kaside 19

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bazen...bazen...

33. Şadā-yı şūr-efkenle ederler nağme-i şeh-nāz
34. Konup bülbülleri geh serve gāhī nağl-i gül-nāre

geh geh:

1. **geh geh:**

Tahmis 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bazen... bazen (de)...

19. Dil-i mehcūr gelmiş bezm-i meyde hātır-ı yāre
20. Geçen ahvāli añmış geh şikāyet geh bükā etmiş

2. **geh geh:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bazen... bazen (de)...

99. Rūzgārdan geh edelim şekvā
100. Geh aña eyleyelim hāmd ü şenā

3. **geh geh:**

Kaside 20

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bazen... bazen (de)...

71. Nice olsun bu cümle pūr-feyezān
72. Nıl ise geh ziyāde geh noğşān

4. **geh geh:**

Gazel 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bazen... bazen (de)...

1. Geh güler yüz 'aşika geh çin-i ebrü gösterir
2. Dil-firibân-ı cihân elbette bir hû gösterir
5. **geh geh:**
Gazel 122
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen... bazen (de)...
9. Geh tolar geh agdırır nüh kâsesin çarh-ı felek
10. Dest-i lerzişkâr-ı dehrin câmi tamlar tamlamaz

6. **geh geh:**
Gazel 158
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen... bazen (de)...
3. Geh itâbîn geh nigâhın öldürür 'uşşâkıñı
4. Bu iki derdin birinden kimseler olmaz hâlâş

geh gehî:

1. **geh gehî:**
Kaside 1
Mısra: 63
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen... bazen (de)...
63. Geh güşâde gehî de derhemdir
64. Gerçi 'âlem yine o 'âlemdir

gehi:

1. **gehi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 72
Far. Bazen, ara sıra.
71. Kad-i yâri añuban girye-künân
72. Gehi deryâ ile ola seyrân
2. **gehi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 75
Far. Bazen, ara sıra.
75. Gehi bir dil-beri vaşf eyleyeler
76. Vereler nüşha-i gûya zîver
3. **gehi:**
Lugaz 3
Mısra: 20
Far. Bazen, ara sıra.
19. Dâmenin yaş eder sümük yer yer
20. Gehi çip çip sümükleri tamlar
4. **gehi:**
Diğer 5
Mısra: 17
Far. Bazen, ara sıra.
17. Gehi kim etmeyesinîz teşrif
18. Dil-i vîrânımı edip talâtif
5. **gehi:**
Diğer 9
Mısra: 46
Far. Bazen, ara sıra.

45. Şalma ferdâya gurbet-âlûdu
46. Gehi añ meclisiñde nâ-bûdu

6. **gehi:**
Diğer 9
Mısra: 139
Far. Bazen, ara sıra.
139. Gehi mektûbun eyleyip talâtif
140. Şeref-i nâmeyi edip teşrif

7. **gehi:**
Gazel 40
Mısra: 3
Far. Bazen, ara sıra.

3. Gehî mahv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir
4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kâgaz

8. **gehi:**
Gazel 40
Mısra: 3
Far. Bazen, ara sıra.

3. Gehî mahv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir
4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kâgaz

9. **gehi:**
Müfret 87
Mısra: 1
Bazen, ara sıra.

1. Gehî şahhâflığa düşünce aldıkdâ kitâb
2. Vâ'iz-i har-menişe hibe semerdir gûyâ

10. **gehi:**
Gazel 95
Mısra: 7
Far. Bazen, ara sıra.

7. Terahhüm et gehi 'uşşâka git deseñ gitmez
8. O yâr hâne-i ağıyar-ı nâ-sezâya gider

11. **gehi:**
Gazel 116
Mısra: 7
Far. Bazen, ara sıra.

7. Neşât-ı bâl-i murâdım gehî tehî-destim
8. Hâyâl ü 'aql u tefekkür o gamzekâr iledir

12. **gehi:**
Gazel 128
Mısra: 9
Far. Bazen, ara sıra.

9. Çeker cefâ gehi Sâlim ne hâldir geçmez
10. Bu gûne şabrı da hiç degme bir hamûl etmez

13. **gehi:**
Gazel 166
Mısra: 7
Far. Bazen, ara sıra.

7. Teklifime bakmasa gehî hâneme gelse
8. Cânâna 'aceb lâzimedir tarh-ı tekellûf

14. **gehi:**
Gazel 254
Mısra: **10**
Far. Bazen, ara sıra.
9. Doğru bak Sâlim-i zâra şağın ey mâh-likā
10. Gehi tatyib-i dil-i 'aşık-ı mehcür eyle
15. **gehî:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Far. Bazen, ara sıra.
9. Yeter nev-bülbül-i bâğ-ı firâkıñ oldu rahm eyle
10. Gehî Sâlim recâ-yı vaşl ile dâmâne düşdükçe

gehî geh:

1. **gehî geh:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **164**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kah...kah, kimi...kimi, bazı...bazı.
163. Reh-güzârında gehî durdukça
164. O dil-efgârınñ geh gördükçe
2. **gehi geh:**
Kaside 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kah...kah, kimi...kimi, bazı...bazı.
17. Gehi şâfi sirişk ü geh hünin
18. Şafha-i nuţkumu edip tezyin
3. **gehî geh:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kah...kah, kimi...kimi, bazı...bazı.
3. Ser-i zülfün gehî eyler perişân geh nizâm üzre
4. Dil-i 'uşşâk-ı zâra cevri eder ol şüh hem etmez
4. **gehî geh:**
Gazel 252
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kah...kah, kimi...kimi, bazı...bazı.
3. Gehî mesrür ederse geh hezârân gam eder peydâ
4. Çekilmezmiş cihân içre belâsı rüzgârın da

gehî gehî:

1. **gehî gehî:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kimi...kimi, bazen...bazen.
207. Nice sevdâları başına direr
208. Gehî küfre gehî günâha girer
2. **gehî gehî:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **210**

- Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kimi...kimi, bazen...bazen.
209. Gehî taqdîre dağl eder câhil
210. Gehî bahtına levni eder bâtl

3. **gehi gehi:**

- Kısa Mesnevi 2**
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kimi...kimi, bazen...bazen.
79. Gehi taşmîm-i Kemerler edeler
80. Gehi meyl-i mey ü sâgar edeler

4. **gehi gehi:**

- Kısa Mesnevi 2**
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kimi...kimi, bazen...bazen.
89. Gehi hamyâze-keş-i şiklet-i şeyh
90. Gehi renc-i kadem-i hazret-i şeyh

5. **gehi gehi:**

- Kısa Mesnevi 2**
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kimi...kimi, bazen...bazen.
91. Gehi hem-şoşbet-i fe'm-i sâgar
92. Gehi ser-meclis-i revnağ-güster

6. **gehî gehî:**

- Kaside 8**
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kimi...kimi, bazen...bazen.
63. Hayâl-i gerden ü zülf ü ruhuñla eşk müdâm
64. Gehî sefid ü siyehdir gehî de bâhirdir

7. **gehî gehî:**

- Diğer 10**
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kimi...kimi, bazen...bazen.
35. Mişâl-i nây-ı mağabbet gezip o perdeleri
36. Gehî nişib-i gamında gehî firâz-ı hevâ

gehvâre:

1. **gehvârede:-de**
Muamma 26
Mısra: **2**
Beşik.
1. O 'abd-i tıfla kim Sübhân mürebbî ola kudretten
2. Dağı gehvârede eyler feklele bahş hikmetden

gehvâre-i gül-bünden:

1. **gehvâre-i gül-bünden:-den**
Tesdis 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül fidanınñ kökü.
19. Çin seher gehvâre-i gül-bünden etdikde kıyâm
20. Eyler iseñ ey şabâ sen küy-ı dil-dâra hürâm

gehvârelendir:

1. **gehvârelendirme:-me**

Gazel 258

Mısra: 4

Beşik- Sallamak- || Çocuk gönül.

3. Umarken şubh-ı vaşlın tıfl-ı dil şeb-reng-i zülfünle

4. Esir-i derd edip gamla anı gehvârelendirme

gel:

1. **gelmiş:-miş**

Tarih 1

Mısra: 25

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

25. Degildir Kehkeşân gelmiş bu sūra

26. Çiçekli bir su dibâsıyla gerdün

2. **gelir:-ir**

Tarih 1

Mısra: 96

Gelmek || Yeni mazmunların, manaların kalbe gelmesi.

95. Medâr-ı şevkdır vaşf-ı şerîfî

96. Gelir tab'a hezârân tâze mazmûn

3. **geleyidi:-e, -yidi**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 30

Uğramak.

29. Yetişeydi zamânıma 'Urfî

30. Ger geleyidi yanıma 'Urfî

4. **gelen:-en**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 141

Gelmek, ulaşmak, varmak.

141. Dün gelen taşradan yeñi türkler

142. Eski mağdûm-ı şehre dağl eyler

5. **gele:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 180

Uğramak.

179. Şofıra manşıb olunca ol azlem

180. Gele dâd u şikâyete 'âlem

6. **gelse:-se**

Kıt'a 1

Mısra: 2

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

1. Bir muvâfik rûzgâr ile muvâfik yâr ile

2. Gelse bu nev-kaşra 'âşik şevka hem-âgüş olur

7. **gelmege:-mek, -e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 84

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

83. Çünküm oldukdu Hîşâr'a mihmân

84. Gelmege başladı cümle yârân

8. **gelip:-ip**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 137

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

137. Pes gelip hânemi tenhâ buldu

138. Leşker-i gamla derûnum töldü

9. **gelmesin:-me, -sin**

Tahmis 3

Mısra: 6

Uğramak.

5. Edâya kâdir iseñ ey gönül hemân eyle

6. Cihânda dâ'ireme gelmesin diyen noķşân

10. **geldi:-di**

Tarih 3

Mısra: 82

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

81. Verdi mührü yine ol zât-ı celilü's-şâna

82. Geldi devletle Sitanbul'a Mehemmed Paşa

11. **geldi:-di**

Tarih 3

Mısra: 91

Gelmek || Bir makama atanmak.

91. Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine

92. Töldü haķķâ ki anıñ ile o şadr-ı vâlâ

12. **gele:-e**

Tarih 3

Mısra: 209

Gelmek.

209. Gele luţf u kerem edip dil-i erbâb-ı veleh

210. Behre-yâb-ı kerem ü luţf ola a'lâ ednâ

13. **geldi:-di**

Tarih 3

Mısra: 211

Ulaşmak.

211. Müjdeler etdi tekaddüm bize geldi peygâm

212. K'oldu manşür u muzaffer deyu erbâb-ı gâzâ

14. **gele:-e**

Diğer 3

Mısra: 32

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

31. Senden ayru o kadar hvâb irâğ oldu dile

32. Seni ümmîd ederim lik anı ummam ki gele

15. **geldi:-di**

Diğer 3

Mısra: 55

Beklenen bir zamanın ulaşması.

55. Mevsim-i faşl-ı bahâr u gül-i hândân geldi

56. Vaķt-ı nev-rüz u dem-i 'ayş-ı gülistân geldi

16. **geldi:-di**

Diğer 3

Mısra: 56

Gelmek || Beklenen bir zamanın ulaşması.

55. Mevsim-i faşl-ı bahâr u gül-i hândân geldi

56. Vaķt-ı nev-rüz u dem-i 'ayş-ı gülistân geldi

17. **gele:-e**

Diğer 3

Mısra: 61

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

61. Gele şâyed deyü gülzâr-ı temâşâyâ seni
62. Hep dõşendi yine yollarda kumâş-ı çemeni

18. **gelince:-ince**

Kaside 3

Mısra: 53

Ulaşmak.

53. Gelince sem'ime bāng-i ezān ol
54. Baña rāhat verir ol dem hemān ol

19. **gel:**

Kaside 3

Mısra: 105

Gel hele! || Hadi.

105. Zünübūña gel istiġfār eyle
106. Yeter tevbâtı Sālīm kār eyle

20. **gelmez:-mez**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 53

Uġramak.

53. Baña bî-hüde ādem lik gelmez
54. Benim tab'im velî cūhhāli bilmez

21. **gel:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 68

Gel hele! || Hadi.

67. Ki zîrā ol semā' iyle verem ben
68. Cevābın anı bir hoş diñle gel sen

22. **geldi:-di**

Diġer 4

Mısra: 94

Gelmek || Bir şeyin ilgili kişiye ulaşması.

93. İki mektüb-ı maħabbet-üslüb
94. Geldi ey yār-i güzîn-i mergüb

23. **gelmek:-mek**

Kıt'a 4

Mısra: 3

Gelmek || Geri dönmek.

3. Selāmetle yine 'avdet edip gelmek ola maġdūr
4. Seni ben ħāzret-i Ĥaġġ'a emānet eyledim cānā

24. **gel:**

Kaside 5

Mısra: 39

Gel hele! || Hadi.

39. Gel buyur çarġı bahā-sāzi-i behcet eyle
40. Gel buyur eyle kudūmuñla sipihri zibā

25. **gel:**

Kaside 5

Mısra: 40

Gel hele! || Hadi.

39. Gel buyur çarġı bahā-sāzi-i behcet eyle
40. Gel buyur eyle kudūmuñla sipihri zibā

26. **gel:**

Kaside 5

Mısra: 42

Gel hele! || Hadi.

41. Saña bir eşheb-i nā-dīde getirdim işte
42. Gel sūvār ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nā

27. **gelmeye:-me, -ye**

Kaside 5

Mısra: 48

Gelmek.

47. Öyle bir eşheb-i nāzik ki anıñ akrānı
48. Bir daġı gelmeye bu köhne cihāna aşlā

28. **gelir:-ir**

Müfret 5

Mısra: 2

Uġramak.

1. Baġt olmayınca kanda varsaġ ey Yūsuf-şıfat
2. Meclise elbette şoġbet baltası bir ħar gelir

29. **gel:**

Tesdis 5

Mısra: 15

Gel hele! || Hadi.

15. Gel kudūmuñ ile eyle ħānemi bāġ-ı İrem
16. Ta'ne-i aġyārdan etme ħāzer ey gonca-fem

30. **gelir:-ir**

Kaside 8

Mısra: 47

Gelmek, ortaya çıkmak.

47. Gelir olunsa taħaddi kabā' il-i bürhān
48. Gürüh-ı mu'cize ol dergehe 'aşā' irdir

31. **gelen:-en**

Kaside 8

Mısra: 145

Gelmek, ortaya çıkmak.

145. Egerçi cānib-i Ĥaġġ'dan gelen belāyāya
146. Dil-i yakīn ü ta'abbūd şabir ü şābirdir

32. **gelen:-en**

Kaside 8

Mısra: 212

Doġmak.

211. Tefekkür eylememekler nedendir āyā kim
212. Be-her gelen bu cihān-ı fenāya häcirdir

33. **gelse:-se**

Diġer 9

Mısra: 142

Ulaşmak.

141. Nā'il olsaġ nevāl-i ikrāma
142. Gelse dahı bize Şeref-nāme

34. **gelir:-ir**

Diġer 9

Mısra: 157

Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.

157. Gelir ise size deyüñ yek-ser
158. Saña Sālīm selāmın 'arz eyler

35. **geldi:-di**

Kaside 9

- Mısra: 30
Ulaşmak.
29. Zamân-ı fetrete oldu sekînet
30. Cihâna bi'getiyle geldi râhat
36. **gel:**
Kıt'a 10
Mısra: 3
Gel hele! || Hadi.
3. Sâlim-i dil-hasteye gel kıl nigâh-ı 'âtfet
4. Bir gözü bağılî garîbim âsitânında şehâ
37. **gelmese:-me, -se**
Tarih 10
Mısra: 37
Meydana gelmek, oluşmak.
37. Gelmese rüyuña hat şâ'irler
38. Midhat-i hüsnüñü güyân olmaz
38. **gelip:-ip**
Kaside 10
Mısra: 85
Uğramak.
85. Gelip ol dermend-i bî-yâver
86. Etdi Peyğamber'e şikâyetler
39. **geldi:-di**
Kaside 10
Mısra: 160
Gelmek.
159. Ya'ni bir gün seferde bir şecere
160. Geldi dergâh-ı efdalü'l-beşere
40. **gelip:-ip**
Kaside 10
Mısra: 166
Gelmek.
165. Bu da naql oldu böyle Ya'li'den
166. O seferde gelip yine bir zen
41. **geldi:-di**
Kaside 10
Mısra: 235
Gelmek.
235. Geldi meclisde eyledi hıdmet
236. Yine etdi mekânına ric'at
42. **geldi:-di**
Kaside 10
Mısra: 238
Uğramak.
237. Etmek için tesellî vü tebcil
238. Geldi bir gün cenâbına Cibril
43. **geldikde:-dikde**
Kaside 10
Mısra: 329
Gelmek.
329. Ya'ni geldikde ol Resül-i Hudâ
330. Ola üftân derûnuna hâşâ
44. **gelmez:-mez**
Gazel 10

- Mısra: 12
Gitmek, yönelmek.
11. Nice demdir ki kan aklar remedden çeşmim ey Sâlim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmege âyâ
45. **geldi:-di**
Kıt'a 11
Mısra: 4
Gelmek || Bir şeyin gönderilmesi.
3. Miyânemizdeki germiyeti edip te'sis
4. Hediye bizlere yaklaş için hatâb geldi
46. **gelip:-ip**
Muamma 11
Mısra: 1
Uğramak.
1. Şeb gelip meclisde tenhâ yanıma
2. Şundu ol meh-pâre destin bâdeye
47. **geliyor:-iyor**
Tarih 11
Mısra: 15
Beklenen bir zamanın ulaşması.
15. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahâr
16. Mışra'ın eylese tazmîn sezâdır temsil
48. **geline:-ince**
Kaside 12
Mısra: 73
Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.
73. Getirdi rûh gelince o sūra bir hülle
74. Ki çâr şemsesi idi 'anâşır-ı şürî
49. **geldi:-di**
Tarih 13
Mısra: 14
Gelmek || Yüzde ayva tüylerinin bitmesi.
13. Hep terâküm eylemişdi gamzeler târâca lîk
14. Leşker-i hat geldi bozdu gamzenîñ terķîmini
50. **geldi:-di**
Kaside 13
Mısra: 106
Ortaya çıkmak, peyda olmak.
105. Bu meserretle dimâğ-ı dehr olup ser-şâr-ı feyz
106. Güldü dünyânîñ yüzü gitti keder geldi şafâ
51. **gelmediñ:-me, -diñ**
Kıt'a 14
Mısra: 1
Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.
1. İştîyâkım berter oldu saña hayfâ gelmediñ
2. Şormadiñ hâl-i perişânım 'aceb noldu saña
52. **gelmemişdir:-me, -miş, -dir**
Kaside 14
Mısra: 39
Gelmek || Dünyaya gelmek, yaşamak, hayat sürmek.
39. Nazîriñ gelmemişdir bu cihâne
40. Ki sensin şehriyâr-ı bî-bahâne

53. **geldikde:-dik, -de**

Kıt'a 15

Mısra: 1

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

1. Sitanbul'a Haleb'den Nâbi-i üstâd geldikde
2. Kudüm-ı mağdem-i pâki bizi şâd etdi ser-tâ-ser

54. **geldigi:-dig, -i**

Matla 16

Mısra: 2

Gelmek || Gücünün yettiği kadar.

1. Peyâm-ı vaşlıñ cânâ şakınma âşinâlardan
2. Diliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

55. **gel:**

Kıt'a 17

Mısra: 3

Gel hele! || Hadi.

3. Ne bu cevriñ yeter gel inşâf et
4. 'Âşık olduksa kâfir olmadık

56. **gelmemiştir:-me, -miş, -dir**

Kaside 19

Mısra: 4

Gelmek || Meydana gelmek, oluşmak.

3. Ne gülşen dil-firîb ü dil-güşâ bir ravza-i şîrîn
4. Ki tarh-ı lâ-nazîri gelmemiştir çarh-ı devvâre

57. **gelmemiştir:-me, -miş, -dir**

Kaside 19

Mısra: 74

Dünyaya gelmek, yaşamak, hayat sürmek.

73. Cenâb-ı hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Gâzi kim
74. Nazîri gelmemiştir saltanatda çarh-ı devvâre

58. **geldi:-di**

Gazel 20

Mısra: 6

Gelmek.

5. Kim eder cânın nişâne tîğ-i ser-tûze o yâr
6. Geldi almış deste hançer şulh-düşmen ceng-düst

59. **gel:**

Gazel 21

Mısra: 9

Uğramak.

9. Derûn-ı Sâlime gâhî gel ey 'aşk
10. Kudümüñla dile baş-ı şafâ et

60. **gel:**

Tarih 22

Mısra: 16

Gel hele! || Hadi.

15. Üstüne vâcib olan ed'îye-i hayrıñı et
16. Sâlimâ kilk-i kuşur-âveri gel etme hacil

61. **gele:-e**

Kaside 24

Mısra: 33

Gelmek || Bir makama atanmak.

33. Ne demekdir ki Sitanbul'a gele bir âşaf
34. Mührü ala otura şoñra ola nâs-ı habîr

62. **gel:**

Kaside 24

Mısra: 63

Gel hele! || Hadi.

63. Gel dü 'â eyleyelim cân ü gönülden şeb ü rüz
64. Ne murâd eyler ise ede Hudâ cümle yesîr

63. **geldikde:-dik, -de**

Kaside 26

Mısra: 1

Gelmek, ortaya çıkmak.

1. Çemenistânı resîd etmege geldikde şabâ
2. Şoñbetiñ defterini eyledi tebyîz şitâ

64. **geldi:-di**

Müfret 26

Mısra: 1

Gelmek || Uğramak.

1. Uzağdan geldi iklim-i şikenc-i zülfüne bu şeb
2. Efendim gönüme luğ et nedir hâli su'âl eyle

65. **geleli:-eli**

Kaside 27

Mısra: 33

Gelmek || Bir makama atanmak.

33. Geleli şadr-ı mu'allâya fûrûğ-ı dehri
34. Etdi hürşid-şifat 'âlemi ser-şâr-ı ziyâ

66. **geliyor:-iyor**

Kaside 31

Mısra: 79

Gelmek || Beklenen bir zamanın ulaşması.

79. Geliyor şehr-i kerem-şöhre-i ni'met ramazân
80. Destiñi bâz-ı kerem-hâne-i na'mâ eyle

67. **gelir:-ir**

Kaside 31

Mısra: 81

Gelmek || Beklenen bir zamanın ulaşması.

81. Yıldı bir kerre gelir 'âleme şehr-i şa'bân
82. Hûvân-ı luğfuñla dil-i zârımı iğnâ eyle

68. **gelir:-ir**

Gazel 34

Mısra: 1

Gelmek.

1. Dimâğ-ı câna gelir mi 'aceb şemîm-i murâd
2. Eser mi gülşen-i ümmîdime nesîm-i murâd

69. **gel:**

Gazel 35

Mısra: 3

Gelmek | "Gel artık" anlamında çaresizlik bildirmektedir.

3. Gel kümeyt-i tab'a tahmîl eyleme hicriñ yeter
4. Kalmadı bâr-ı girân-ı derde dermânım meded

70. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 1

Gel hele! || Hadi.

1. Gele ey hāme-i gūyāter-i mu‘ciz-āsār
2. Bülbül-i revnāk-ı gülzār-ı suṭūr-ı eş‘ār

71. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 3

Gel hele! || Hadi.

3. Gele ey tūṭi-i āyīne-i esrār-ı Hūdā
4. Resm-i āgāzede murğ-ı sehere hem-güftār

72. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 5

Gel hele! || Hadi.

5. Gele ey zīb-nümā-yı varāk-ı şad pāre
6. Reh-ber-i sırr-ı suḥan nāzım-ı dürr-i şehvār

73. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 7

Gel hele! || Hadi.

7. Gele ey bā‘iğ-i icād-ı fūnūn-ı şettā
8. Dāniş-i ma‘ni-i erbāb-ı kemāle mi‘yār

74. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 9

Gel hele! || Hadi.

9. Gele ey vāsıta-i ‘arz-ı merām-ı şu‘arā
10. Tercemān-ı suḥan-ārā-yı ‘arūs-ı efkār

75. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 11

Gel hele! || Hadi.

11. Gele ey kātib-i feryād-ı ğam-ı şubḥ-demī
12. Vāşıf-ı zīb ü bahā-yı ruḥ-ı āl-i dil-dār

76. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 13

Gel hele! || Hadi.

13. Gele ey nükte-şinās-ı kalem-i revnak-baḥş
14. Varāk-ı şā‘ir-ı pür-ma‘niye rüḥ-ı tūmār

77. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 15

Gel hele! || Hadi.

15. Gele ey serv-i gülistān-ı me‘ānī vü beyān
16. Kāmet-i dil-ber-i mümtāz ile hem-reftār

78. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 17

Gel hele! || Hadi.

17. Gele ey reh-ber-i cūd u kerem-i Hātem-i Tay
18. Hānde-i ğonca-i ümmīd-i dile ebr-i bahār

79. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 19

Gel hele! || Hadi.

19. Gele ey ney-şeker-i hoşka-i erbāb-ı kemāl
20. Kaşabü’s-sebk-ı fezā-yı suḥan-ı āyine-dār

80. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 21

Gel hele! || Hadi.

21. Gele ey zābiṭ-i aqvāl-i sipāh-ı ezhān
22. Leşker-i güy-ı hüner-pişe-i dehre ser-dār

81. **gele:-e**

Kaside 35

Mısra: 23

Gel hele! || Hadi.

23. Gele ey yār-i ḥayırkār-ı ḥayāl-i şu‘arā
24. Şā‘irān medḥine sen ez-dil ü cān ol der-kār

82. **geliyor:-iyor, -**

Kaside 35

Mısra: 54

Belli bir zamana ulaşmak.

53. Nola ālām-ı dilim zevka olursa tebdil
54. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahār

83. **geldikde:-dik, -de**

Gazel 47

Mısra: 5

Gelmek.

5. Baña geldikde neden böyle sükuṭuñ āyā
6. Yoḥsa ey şeyḥ du‘ā bizlere isrāf mıdır

84. **gelsin:-sin**

Gazel 52

Mısra: 8

Uğramak.

7. Ğarḳ-ı hūn oldu remeden dīdeler hicrān ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse ‘ār yār

85. **gelmedi:-me, -di**

Gazel 57

Mısra: 9

Gelmek.

9. Gelmedi gitdi benim serv-i çemānım bāğa
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naḥvetdir

86. **gel:**

Gazel 65

Mısra: 5

Gel || Haydi, yap.

5. Seng-i cevriñ atma cānā gel zücāc-ı ḥātıra
6. İnkisār-ı ‘āşıkāndan ğāfil olma el-ḥazer

87. **gel:**

Gazel 65

Mısra: 7

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

7. Nice gündür āfitābım görmedim mihr-i gel
8. Mihr-i ‘ālem-süz-ı ḥüsnüñle şeb-i hicrim gider

88. **gelmede:-me, -de**

Gazel 68

- Mısra: 5
Uğramak.
5. Cefâsı gelmede dehrîñ bize gelince gönül
6. Tekâsül eylemez aşlâ te'âkub üzre gelir
89. **gelince:-in, -ce**
Gazel 68
Mısra: 5
Sıra gelmek.
5. Cefâsı gelmede dehrîñ bize gelince gönül
6. Tekâsül eylemez aşlâ te'âkub üzre gelir
90. **gelir:-ir**
Gazel 71
Mısra: 1
Gelmek, ortaya çıkmak.
1. Fikr edersen ser-güzeştım dıdelerden nem gelir
2. Zaḥmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir
91. **gelir:-ir**
Gazel 71
Mısra: 2
Gelmek, ortaya çıkmak.
1. Fikr edersen ser-güzeştım dıdelerden nem gelir
2. Zaḥmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir
92. **gelmez:-mez**
Gazel 71
Mısra: 4
Uğramak.
3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevkı merğüb durur gelmez ğamı sevmem gelir
93. **gelir:-ir**
Gazel 71
Mısra: 4
Uğramak.
3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevkı merğüb durur gelmez ğamı sevmem gelir
94. **gelir:-ir**
Gazel 71
Mısra: 6
Uğramak.
5. Sen tenezzül eylemeziñ gerçi bu ğam-ḥaneme
6. Ey perî ammâ ḥayâlin ḳalbime her dem gelir
95. **gelir:-ir**
Gazel 71
Mısra: 8
Uğramak.
7. Tâ ezelden bu vücüdüm ḥâne-i derd ü elem
8. Günde şaysañ nice kez şad kârbân-ı ğam gelir
96. **gelir:-ir**
Gazel 71
Mısra: 10
Uğramak.
9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun baña
10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir
97. **gelmek:-mek**
Gazel 81

- Mısra: 4
Gelmek.
3. Ğadr-i dırâz-ı dil-bere bâ'ış nedir deme
4. Gelmek hemân murâdı degil bir bahânedir
98. **gelse:-se**
Gazel 91
Mısra: 3
Uğramak.
3. Ḥidmet etsem yâr gelse der imişsiñ ḥaneme
4. Sen nesin ey 'âşık-ı küstâḥ tevķiriñ nedir
99. **gelenlerden:-en, -ler, -den**
Gazel 100
Mısra: 5
Gelmek.
5. Ḥaber yok küy-i cânândan gelenlerden su'âl etdik
6. Dil-i güm-geşteden hergiz peyâm almaḳ ne mümkündür
100. **gelince:-in, -ce**
Gazel 101
Mısra: 6
Sıra gelmek.
5. Eger recâ ile vaşla raķib bîdâsâ
6. Bize gelince o ḳaddi seriv te'azzum eder
101. **gelsin:-sin**
Gazel 106
Mısra: 14
Gelmek.
13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zülfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır
102. **gelir:-ir**
Gazel 118
Mısra: 5
Belli bir zamana ulaşmak.
5. Sırışk-i çeşmimi âteş gelir kıyâs ederim
6. Derün-ı dilde firâķiñla öyle ḥâlet var
103. **gelmez:-mez**
Gazel 133
Mısra: 10
Uğramak.
9. Umma teşrîfîni yâriñ şaķın ey 'âşık-ı zâr
10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naḥvet gelmez
104. **geldikde:-dik, -de**
Gazel 134
Mısra: 1
Sıra gelmek.
1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez
2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez
105. **gelmez:-mez**
Gazel 136
Mısra: 9
Belirmek, ortaya çıkmak.
9. Siteminden dile bir zerre melâlet gelmez
10. Sâlimâ cevri de maḥz-ı kereminden biliriz

106. **gelmez:-mez**
Gazel 141
Mısra: 1
Ulaşmak.
1. Baña hiç bir peyâm-ı vaşl ile bād-ı şabâ gelmez
2. Meşeldir ecnebilerden cihân içre vefâ gelmez
107. **gelmez:-mez**
Gazel 141
Mısra: 8
Ortaya çıkmak, Peyda olmak.
7. Recâ etmez dil-i 'âşık merâmın bezm-i vahdetde
8. O meclisde harîm-i kalbe fikr-i mâ-sivâ gelmez
108. **geldikçe:-dik, -çe**
Gazel 141
Mısra: 10
Ulaşmak.
9. Dimâg-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk ey Sâlim
10. Diyârımdan şabâ geldikçe bûy-ı âşinâ gelmez
109. **gelmez:-mez**
Gazel 141
Mısra: 10
Ulaşmak.
9. Dimâg-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk ey Sâlim
10. Diyârımdan şabâ geldikçe bûy-ı âşinâ gelmez
110. **gelmez:-mez**
Gazel 145
Mısra: 4
Gelmek, ulaşmak, varmak.
3. Şakın bir hâle düş olmaya dil zülf-i dil-ârâda
4. Katı vâfir zamândır kim gönülden bir haber gelmez
111. **gelmez:-mez**
Gazel 145
Mısra: 6
Ulaşmak.
5. Hirâsım ğamzelerdendir netice sevdiğim yoğsa
6. Seniñ ol çeşm-i şühûndan bize havf ü haşar gelmez
112. **gelmez:-mez**
Gazel 145
Mısra: 8
Uğramak.
7. O şühû eyleriz da'vet düşüp pâyına bir kerre
8. Gerek teşrif eder bu külbe-i ahzâna ger gelmez
113. **gelmez:-mez**
Gazel 145
Mısra: 10
Uğramak.
9. Yolu düşdüğe ol mâhîñ nedendir hânemi âyâ
10. Tegâfîl eyleyip biñ nâz u şiveyle geçer gelmez
114. **gelmez:-mez**
Gazel 145
Mısra: 12
Ulaşmak.
11. Tekâpü eyleme vehmiñden 'âkilseñ beni nev'e
12. Hudâ'dan ğayrıdan insâna ğâfîl nef' ü zar gelmez

115. **geliyor:-iyor**
Gazel 163
Mısra: 3
Gelmek.
3. Geliyor müjdeler olsun yine gam kâfilesi
4. Eylesin hâne-i kalbin dil-i 'âşık tevsi'
116. **gelse:-se**
Gazel 166
Mısra: 7
Uğramak.
7. Teklifime bakmasa gehî hâneme gelse
8. Cânâna 'aceb lâzimedir tarh-ı tekellûf
117. **gel:**
Gazel 167
Mısra: 1
Gelmek || Gel vazgeç (vazgeçmeme durumunda ortaya çıkacak fena durumu sezdirene ve rica bildiren bir tavırla).
1. Vücuduñ yok yere gel etme itlâf
2. Yeter ey dil hevâ inşâf inşâf
118. **geldi:-di**
Gazel 167
Mısra: 3
Gelmek || Doğmak.
3. Bu çetir-i ahzâra geldi vü gitdi
4. Nice hayl-i kibâr u nice eşrâf
119. **gelirdi:-ir, -di**
Gazel 168
Mısra: 6
Uğramak.
5. Bu gece hânesine 'âşık-ı siyeh-rüzûñ
6. Gelirdi şâyed olunsa o mehveşe teklif
120. **geliyor:-iyor**
Gazel 176
Mısra: 7
Gelmek, ortaya çıkmak.
7. Gördük geliyor nâvek-i müjgânı ğazabkâr
8. Râhından o hünî-nigehiñ biz de şapıldığ
121. **geldi:-di**
Gazel 190
Mısra: 9
Gelmek || Beklenen bir zamanın ulaşması.
9. 'Tyd geldi merhabâ et küşteğân-ı ğamzeñe
10. 'Âşıkîñ yolunda kırbân olduğun bilmez misîñ
122. **gel:**
Gazel 193
Mısra: 10
Uğramak.
9. Varma dâ'im beyt-i ağyâra meded ey bî-vefâ
10. Hânesine Sâlim-i üftâdeniñ ğâhice gel
123. **geldi:-di**
Gazel 209
Mısra: 6
Belli bir zamana ulaşmak.

5. Dest-büsuñ rûze-dâr-ı hicriñe eyle kerem
6. 'İyd geldi gel sevindir imdi kırbân olduğum
124. **gel:**
Gazel 209
Mısra: 6
Gel hele! || Hadi.
5. Dest-büsuñ rûze-dâr-ı hicriñe eyle kerem
6. 'İyd geldi gel sevindir imdi kırbân olduğum
125. **gel:**
Gazel 213
Mısra: 6
Gel hele! || Hadi.
5. Metâ'-ı naqd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem
126. **gel:**
Gazel 213
Mısra: 6
Gel hele! || Hadi.
5. Metâ'-ı naqd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem
127. **gel:**
Gazel 221
Mısra: 3
Gel vazgeç! yapma.
3. Beni zencür-i zülfüñle esîr-i 'aşkıñ etme gel
4. Dil-i âşüfsemi cânâ edip divâne neylersin
128. **gelirse:-ir, -se**
Gazel 221
Mısra: 10
Uğramak.
9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrâmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin
129. **gel:**
Gazel 223
Mısra: 8
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
7. Vefâya hâşılı bigâneym bezm-i maḥabbetde
8. Gel ey cevr ü cefâ sen kim benim hem-ülfetim sensin
130. **gel:**
Gazel 223
Mısra: 9
Gel hele! || Hadi.
9. Ayağın kesme sâkî Sâlim-i âşüfte-dilden gel
10. Benim hergiz müretteb-sâz-ı bezm-i şoḥbetim sensin
131. **gelmede:-me, -de**
Gazel 231
Mısra: 5
Gelmek, ortaya çıkmak.
5. Gamze kuşandı tîr-keşini işte gelmede
6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydâ silâhdan
132. **gelir:-ir**
Gazel 233

- Mısra: 9
Gelmek.
9. Âl al olmuş ruḥ-ı hoy-kerdesi nâzân gelir
10. Şimdi çıkmış gibi Sâlim ol perî ḥammâmdan
133. **gelmezse:-mez, -de**
Gazel 237
Mısra: 3
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
3. Gelmezse de tek hâle-i âğüşuma bir şeb
4. Kılbende o meh-pâreniñ 'uşşâka yer olsun
134. **gelir:-ir**
Gazel 252
Mısra: 9
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
9. Gelir deyü o nûr-ı dîde Sâlim meclise şayed
10. Şu 'â'-ı başıram ferşide etdim reh-güzârında
135. **gel:**
Gazel 255
Mısra: 1
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
1. Gel ey gül neş'e-i meyle 'izârın âl al etme
2. Dil-i maḥmûr-ı 'aşkıñ bülbül-i âşüfte-ḥâl etme
136. **gel:**
Gazel 255
Mısra: 7
Gel || Gel vazgeç.
7. Gel açdırma benim mecmû'a-yı dilde olan râzım
8. Çü ma'lûm-ı şerîfiñdir derünüm hiç su'âl etme
137. **gel:**
Gazel 257
Mısra: 1
Gel hele! || Hadi.
1. Gel ey muṭrib maḳâm-ı dil-keş-i ṭanbûrdan başla
2. Ser-âheng eyle ammâ beste-i mâhûrdan başla
138. **gel:**
Gazel 258
Mısra: 8
Gel vazgeç! yapma.
7. Bu şahrâ-yı derün mânend-i gülzâr-ı bahâr iken
8. Ḥazân-ı nâr-ı ğamla gel anı bizârelendirme
139. **gel:**
Gazel 259
Mısra: 5
Gelmek.
5. Yeter kaldıñ gel ey dil dâmgâh-ı zülf-i dil-berde
6. Ḥavâdişden ne var zülf-i dil-ârâda baña söyle
140. **gelmiş:-miş**
Gazel 260
Mısra: 3
Gelmek.
3. Şanırlar şâh-ı ḥüsn emriyle gelmiş kaşd-ı ihlâke
4. Görenler gamze-i cellâdı çeşm-i ḥün-feşân içre
141. **gel:**
Gazel 272

- Mısra: 8
Gel hele! || Hadi.
7. Haste-i hicrânîñ oldum ey tabîbim bî-kesim
8. Gel devâ eyle dil-i bîmâre Allâh 'aşkına
142. **gelsin:-sin**
Gazel 273
Mısra: 10
Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.
9. Kendi eksikliğime mu' terifim hem-çü hilâl
10. Bakmasın gelsin o meh-pâre bu gün noqşâne
143. **gelir:-ir**
Gazel 273
Mısra: 14
Gelmek.
13. Der-i cânânda ne sihr olduğu hep nâ-ma'lûm
14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermâne
144. **geleydi:-e, -ydi**
Gazel 274
Mısra: 12
Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.
11. Ederdi bîdi perîşân sirişk-i cüy-ı revân
12. O serv-kağ yine Sâlim geleydi bağımıza
145. **gelir:-ir**
Gazel 289
Mısra: 1
Uğramak.
1. Şafâ-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Acéb ki kendine diller gelir mi gelmez mi
146. **gelmez:-mez**
Gazel 289
Mısra: 1
Uğramak.
1. Şafâ-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Acéb ki kendine diller gelir mi gelmez mi
147. **gelmez:-mez**
Gazel 289
Mısra: 2
Kendine gelmek, mutlu olmak.
1. Şafâ-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Acéb ki kendine diller gelir mi gelmez mi
148. **gel:**
Gazel 289
Mısra: 3
Gelmek.
3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ
4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi
149. **gelir:-ir**
Gazel 289
Mısra: 4
Uğramak.
3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ
4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi
150. **gelmez:-mez**
Gazel 289

- Mısra: 4
Uğramak.
3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ
4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi
151. **gelir:-ir**
Gazel 289
Mısra: 6
Uğramak.
5. O şüha söyle niyâzım benim meded ey âh
6. Göñül kudûmunu ister gelir mi gelmez mi
152. **gelmez:-mez**
Gazel 289
Mısra: 6
Uğramak.
5. O şüha söyle niyâzım benim meded ey âh
6. Göñül kudûmunu ister gelir mi gelmez mi
153. **gelir:-ir**
Gazel 289
Mısra: 8
Uğramak.
7. Deyiñ o şüh-ı cefâ-cüya sinemiz şimdi
8. Donandı dâğ ile yer yer gelir mi gelmez mi
154. **gelmez:-mez**
Gazel 289
Mısra: 8
Uğramak.
7. Deyiñ o şüh-ı cefâ-cüya sinemiz şimdi
8. Donandı dâğ ile yer yer gelir mi gelmez mi
155. **gelir:-ir**
Gazel 289
Mısra: 10
Uğramak.
9. Açıldı bâb-ı hayâlîm ümîd ile Sâlim
10. Harîm-i hâneme dil-ber gelir mi gelmez mi
156. **gelmez:-mez**
Gazel 289
Mısra: 10
Uğramak.
9. Açıldı bâb-ı hayâlîm ümîd ile Sâlim
10. Harîm-i hâneme dil-ber gelir mi gelmez mi
157. **gelmedi:-me, -di**
Gazel 292
Mısra: 1
Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.
1. Da'vet etdik bezme ol hürşid-i raşşân gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben hâke cânân gelmedi
158. **gelmedi:-me, -di**
Gazel 292
Mısra: 2
Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.
1. Da'vet etdik bezme ol hürşid-i raşşân gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben hâke cânân gelmedi

159. **gelmedi:-me, -di**

Gazel 292

Mısra: 4

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

3. Tîre-baht imiş ümîdim gibi kâşânem benim

4. Şubha dek bakdık bu şeb ol mâh-ı tâbân gelmedi

160. **gelmedi:-me, -di**

Gazel 292

Mısra: 8

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

7. Dîde-düz-i intizâr etdi bizi nerkis gibi

8. Noldu âyâ bâğa ol serv-i hürâmân gelmedi

161. **gelmedi:-me, -di**

Gazel 292

Mısra: 10

Gelmek.

9. Keyfimiz bu intizâr ile gelir mi Sâlimâ

10. Kûy-ı cânâna giden kâşid da el-ân gelmedi

gelen:

1. **gelen:**

Diğer 9

Mısra: 114

Ulaşan, uğrayan (kişi).

113. Katı korkak olur imiş bunda

114. Her gelen hâşılı her efgende

gelin olmuş:

1. **gelin olmuş:-muş**

Diğer 3

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelin olmak || Çok güzel olmak.

79. Gülsitân içre bu zînet ile ol müsteşnâ

80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ

gelir:

1. **gelir:**

Gazel 229

Mısra: 11

Gelen kişi.

11. Bir gelir var külbe-i aḥzânıma biñ nâz ile

12. Sâlimâ bir hoş bak ol serv-i hürâmân olmasın

gelir geçer:

1. **gelir geçer:-er**

Gazel 220

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gidip gelmek || Sevgilinin aşğın önünden geçip

gitmesi.

1. Şu rütbe mest-i aşk olmuş gönül câm-ı maḥabbetden

2. Gelir cânân geçer görmem yüzün ben farḫ-ı ḥayretiden

gelle-i cedv ü hamel:

1. **gelle-i cedv ü hamel:**

Kaside 13

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oğlak ve koyun sürüsü || Burçlar.

55. Ol ki dâ'im gevri-i gerdün gelle-i Cedv ü Hamel

56. Terrezâr-ı rıf'atinden etmede ra'y u çerâ

gelmek:

1. **gelmeklige:-lik, -e**

Gazel 218

Mısra: 5

Buyurmak, şereflendirmek, gelmek.

5. Gece gelmeklige va'd etmiş idi ḥânemize

6. Belki teşrîf ede ol meh hele aḥşâm olsun

2. **gelmekde:-de**

Gazel 263

Mısra: 12

Buyurmak, şereflendirmek, gelmek.

11. Bakılmaz Sâlimâ kâlâ-yı ehl-i ma'rifet çarḥda

12. Hemîşe gün-be-gün noḫşân gelmekde ḥarîdâre

3. **gelmeklige:-lik, -e**

Gazel 283

Mısra: 7

Buyurmak, şereflendirmek, gelmek.

7. Va'de kılsa gece gelmeklige ol mâh bize

8. Reh-güzârını gönül şubha degin bekler idi

gelmez:

1. **gelmez:**

Gazel 133

Mısra: 1

Bulunmaz.

1. Öpmege 'arız-ı gül-günunu tâḫat gelmez

2. Göz göre âteşe el şunmağa cür'et gelmez

2. **gelmez:**

Gazel 133

Mısra: 2

Bulunmaz.

1. Öpmege 'arız-ı gül-günunu tâḫat gelmez

2. Göz göre âteşe el şunmağa cür'et gelmez

3. **gelmez:**

Gazel 133

Mısra: 4

Bulunmaz.

3. Ceys-i müjgânı şehîd etmede 'aşıklarını

4. Tâ-be-key ol şeh-i ḥün-rîze 'adâlet gelmez

4. **gelmez:**

Gazel 133

Mısra: 6

Bulunmaz.

5. La'l-i nâb-ı leb-i dil-dâra 'izârın nuḫl et

6. Sâde şahbâ-yı gül-endâma tarâvet gelmez

5. **gelmez:**

Gazel 133

Mısra: 8

Bulunmaz.

7. Eşgi taşını yasdansa ser-â-ser 'uşşâk

8. Yine ol seng-dile zerrece şefâat gelmez

6. **gelmez:**

Gazel 133

Mısra: 12

Bulunmaz.

11. Bu diyârın güzelinden geçelim ser-tâ-pâ
12. Sâlimâ hâk-i Sıtanbul'a hâkîkat gelmez

genc-i bād-âver:

1. **genc-i bād-âver:**

Kaside 14

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İran'ın efsanevi padişahı Hüsrev'in sekiz hazinesinden birinin adıdır.

19. Yem-i ihsânî şaşsa dehre gevher
20. Olur ber-bād Genc-i Bād-âver

genc-i derûn-ı aşık-ı pür-ğam:

1. **genc-i derûn-ı aşık-ı pür-ğam:**

Gazel 55

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çokça gamlı aşığın gönlündeki hazine.

3. Fırsat bulur mu düzd-i 'adû nakşın almağa
4. Genc-i derûn-ı aşık-ı pür-ğam emîn olur

genc-i lâ-yüfnâ:

1. **genc-i lâ-yüfnâ:**

Kaside 4

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tükenmez hazine.

35. Sen ol hâdi-i râh-ı râstın yâ Resûla'llâh
36. Gürûh-ı ümmete şer'-i şerifin genc-i lâ-yüfnâ

genc-i ma'ârifdir:

1. **genc-i ma'ârifdir:-dir**

Tarih 10

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim hazinesi.

57. Zâti bir genc-i ma'ârifdir kim
58. Hiç anın üstüne 'irfân olmaz

genc-i nakdîne-i devrân:

1. **genc-i nakdîne-i devrân:**

Gazel 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın kıymetli hazinesi.

1. Feyzdir neş'e-i her sâgar-ı rahşân-ı şabûh
2. Genc-i nakdîne-i devrân durur ihsân-ı şabûh

genc-i vücûduñ:

1. **genc-i vücûduñ:-uñ**

Kaside 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vücud hazinesi || Hz. Adem'in yaratılması.

5. Göründü beyzası nûnuñ fezâ-yı hilkatde
6. Açıldı genc-i vücûduñ defin-i mestürî

gencîne:

1. **gencînesi:-sî**

Tesdis 4

Mısra: 2

Hazine || Büyük bağlılık duyulan, değer verilen şey.

1. Sîmesinde 'aşıkın râz-ı nihânın kim bilir
2. Bestedir gencînesi nâm u nişânın kim bilir

gencîne-efsân-ı ser-i bây u gedâ:

1. **gencîne-efsân-ı ser-i bây u gedâ:**

Kaside 13

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beylerin ve dilencilerin-herkesin- başına mücevherler saçılması || 1. Mahmud'un yüceliği.

59. 'Âleme ferr ü tülû 'u matla 'u 'l-envâr-ı feyz
60. Mağdemi gencîne-efsân-ı ser-i bây u gedâ

gencîne-i dikkat-i tecellî:

1. **gencîne-i dikkat-i tecellî:**

Kaside 7

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tecellinin kıymetli hazinesi.

25. Gencîne-i dikkat-i tecellî
26. Fülk-i yem-i dâstâna şıgmaz

gencîne-i şâyegâna:

1. **gencîne-i şâyegâna:-a**

Kaside 7

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bolluk, zenginlik hazinesi || Gönül hazinesi.

45. Bî-hüde cevâhir-i tefekkür
46. Gencîne-i şâyegâna şıgmaz

gencîne-i yüsufsitândır:

1. **gencîne-i yüsufsitândır:-dır**

Gazel 210

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mısır hazinesi || Gönlün sevgiliyi barındıran yer olması.

5. Derûn-ı sînemiz gencîne-i Yüsufsitândır hep
6. Zükâm-âverdeyim 'aşk ile büy-ı pîrehen bilmem

gencür:

1. **gencür:-ı**

Kaside 12

Mısra: 136

Hazinedar, hazine bekçisi.

135. Budur o şun '-ı şanı '-i kemâl-i ünsiyyet
136. Kim oldu cevher-i şulbün vücûdu gencürî

gendüm:

1. **gendüm:**

Kaside 23

Mısra: 46

Buğday.

45. Sehâb-ı himmeti bir kiştzâra feyz-bâr olsa
46. Şikest eylerdi gendüm kıymet-i lû' lû-yi lâlâyî

ger:

1. ger:

Lugaz 1

Mısra: 16

Eğer, şayet.

15. Bu hâlet Sâlimâ takriri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretdir

2. ger:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 30

Eğer, şayet.

29. Yetişeydi zamânıma 'Urfî

30. Ger geleyidi yanıma 'Urfî

3. ger:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 48

Eğer, şayet.

47. Ğurre eylerdi nün-ı eş'ârım

48. Ger Hilâlî göreydi güftârım

4. ger:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 51

Eğer, şayet.

51. Bâki-i Rum olaydı ger bâkî

52. Pür ederdî nazîre âfâkı

5. ger:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 103

Eğer, şayet.

103. 'Arz olunsa huzûr-ı pâkine ger

104. Şâyed olsa kabûlüne mazhar

6. ger:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 199

Eğer, şayet.

199. Farazâ baña da o mertebe ger

200. Pes muğadder ise zühûr eyler

7. ger:

Kıt'a 1

Mısra: 3

Eğer, şayet.

3. 'Âlem-i âbın muhallâ ile icrâ etse ger

4. Pîşgâhında olan deryâ gibi pür-cüş olur

8. ger:

Lugaz 2

Mısra: 36

Eğer, şayet.

35. Meşk-ı nuşk-ı hayâli bâ-tefhîm

36. Darılırsañ ger eylesem ta'lim

9. ger:

Kaside 2

Mısra: 63

Eğer, şayet.

63. Kamer ger olmasaydı aña şeydâ

64. Derûnunda o na'l olmazdı peydâ

10. ger:

Lugaz 3

Mısra: 45

Eğer, şayet.

45. Ehl-i meclisden olsa ger mağmûm

46. Şarkıdır burnun eyleyip hortûm

11. ger:

Lugaz 3

Mısra: 47

Eğer, şayet.

47. Zâhir olsa ger onda ol hâlet

48. Fil gibi eder bize şıklet

12. ger:

Diğer 3

Mısra: 15

Eğer, şayet.

15. Ger şorarsañ ğam-ı hicrân ile ahvâl-i dili

16. Ey birâder saña takrîr edeyim mâ-şaşalı

13. ger:

Diğer 3

Mısra: 27

Eğer, şayet.

27. Şadef-i dîdede ger gevher-i zâtın nâ-bûd

28. Anda ammâ ki hayâliñ şeb ü rûzân mevcûd

14. ger:

Kaside 3

Mısra: 25

Eğer, şayet.

25. Ger olsa Nüh deñlü 'ömr-i insân

26. Edâ-yı şükr-i islâma ne imkân

15. ger:

Diğer 4

Mısra: 44

Eğer, şayet.

43. Bilmez idi ğam-ı hicrânı dilim

44. Artmasa firâkat ile ger keselim

16. ger:

Kıt'a 5

Mısra: 2

Eğer, şayet.

1. Dil-i ğamînime ey çarh neden bu ğüne cefâ

2. Ger imtiñân ise kaçdıñ bu imtiñân çokdur

17. ger:

Kaside 6

Mısra: 73

Eğer, şayet.

73. O şâhın ger sezâ-yı luft-ı cävîdi olurlarsa

74. Şafâ-bahşende olurlar be-her-câ şem' ü pervâne

18. ger:

Tarih 9

Mısra: 3

Eğer, şayet.

3. Nola ger nüh-âsumâna çıksa âh u zârımız

4. Mâ'iliz hep nev-demîde hañt-ı 'anber-büyüña

19. ger:

Kaside 10

Mısra: 509

Eğer, şayet.

509. Kerem eylerse ger şeh-i levlāk

510. Saña ferdā çi germ ü serd çi bāk

20. ger:

Kaside 10

Mısra: 511

Eğer, şayet.

511. Saña eylerse ger o hüsn-i nazar

512. Hıfı yokdur o rehde zerre kadar

21. ger:

Tarih 12

Mısra: 28

Eğer, şayet.

27. Şu gibi akardı cū pā-būsuna

28. Balsa idi ger çemenlerden rehā

22. ger:

Kaside 14

Mısra: 64

Eğer, şayet.

63. Kıpında kul olup şahān-ı 'ālem

64. Felekde olsa da Cemşid ü ger Cem

23. ger:

Kaside 15

Mısra: 30

Eğer, şayet.

29. Düşer tabī'ata şad feyz vaşf-ı pākinde

30. Oğunsa ismi çıkar ger 'ibāret-i şevket

24. ger:

Tarih 17

Mısra: 54

Eğer, şayet.

53. Tālī'imden ben şikāyet etmege ruḥşat verip

54. 'Arz-ı ḥāl-i derdime luṭfuñ olursa ger zāmīn

25. ger:

Tarih 17

Mısra: 88

Eğer, şayet.

87. Bir felāket-keş muşibet-dideyim 'ālemde kim

88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi gamīn

26. ger:

Kaside 17

Mısra: 17

Eğer, şayet.

17. Zamān-ı vālidī Baḥā'ya olsa ger ta'zīm

18. Anıñ zamānı da Yeşrib ola hemīn mükrem

27. ger:

Kaside 19

Mısra: 96

Eğer, şayet.

95. Ne mümkün eylemek bir kaṭra iḥsānın anıñ taḥrīr

96. Bütün seyl-āb imdād eylese ger baḥr-i efkäre

28. ger:

Kaside 20

Mısra: 39

Eğer, şayet.

39. Olsa ḥāk-i derinde ger maḥrem

40. Ğayrı iksiri neylesin ādem

29. ger:

Kaside 20

Mısra: 43

Eğer, şayet.

43. Etse bir mūru ger nigāha sezā

44. Aña şad reşk eder idi 'Ankā

30. ger:

Kaside 20

Mısra: 61

Eğer, şayet.

61. Ger nesim-i na'im-i nāzāne

62. Güzerān eylese gülüstāne

31. ger:

Kaside 20

Mısra: 141

Eğer, şayet.

141. Olsa āb-ı hayāta ger cārī

142. Ma'-i mīz-āb-ı saḳf-ı dīvārī

32. ger:

Kaside 20

Mısra: 221

Eğer, şayet.

221. Ger olursa meşiyet ü taḳdīr

222. Görürüz devletinde luṭf-ı vefīr

33. ger:

Kaside 20

Mısra: 305

Eğer, şayet.

305. Biz birini değil hezārını ger

306. Dikseler kīsemiz de ser-tā-ser

34. ger:

Kaside 20

Mısra: 325

Eğer, şayet.

325. Ne kadar ḥāme midḥat eylese ger

326. Yine elbette bir kuşūr eyler

35. ger:

Kaside 22

Mısra: 83

Eğer, şayet.

83. Binse ger zevrak-ı sebük-pāya

84. 'Azm edip sū-yı rüy-ı deryāya

36. ger:

Kaside 23

- Mısra: 55
Eğer, şayet.
55. Mezâk-ı neş'eye ger hükümü zehr-efşân-ı nehy olsa
56. Eder sühân-ı rûh âlüftegâna mevc-i şahbâyı
37. ger:
Tarih 24
Mısra: 54
Eğer, şayet.
53. Ey âfîtab-ı meh-serîr ol şadr-ı Eflâtûn-nazîr
54. Olursa baña ger zahîr bu tuhfê bir manşıb deger
38. ger:
Kaside 28
Mısra: 45
Eğer, şayet.
45. Ger tûfeng-i kahrı meyl etse helâk-i düşmene
46. Varmadın müjdesin 'ayyâr-ı eccl ihbâr eder
39. ger:
Kaside 29
Mısra: 34
Eğer, şayet.
33. Kâzî nâ'ib olamaz mahkeme-i fazlında
34. Hücet-i 'ilmine ger eylese imzâ-yı nazar
40. ger:
Kaside 30
Mısra: 82
Eğer, şayet.
81. Du 'acımdır demen bile yeter baña sa'âdet kim
82. Değişmem intisâbım verseler ger baña dünyâyı
41. ger:
Kaside 33
Mısra: 1
Eğer, şayet.
1. Vahtidir 'azm ederse ger hâme
2. Midhat-i pâk-i şeyhü'l-islâme
42. ger:
Kaside 33
Mısra: 77
Eğer, şayet.
77. Olsa ger Zeyd-i 'âciz ü mahzûn
78. Maraz-ı müzmin-i 'azille zebûn
43. ger:
Müfret 45
Mısra: 2
Eğer, şayet.
1. Remide eyleme güncişk-i cânı dest-i kahrînlâ
2. Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyâda
44. ger:
Müfret 49
Mısra: 2
Eğer, şayet.
1. Suhan sihr-i hâlâl-i zevk-ı rûhânî-i ma'nâdır
2. Harâm olsun ger aıllarsa zâhid sırr-ı eş'ârî
45. ger:
Gazel 52

- Mısra: 8
Eğer, şayet.
7. Garğ-ı hûn oldu remeden dideler hicrân ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'âr yâr
46. ger:
Gazel 56
Mısra: 6
Eğer, şayet.
5. Âyâ olur mu meyve-i ümmid dinmesin
6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur
47. ger:
Matla 60
Mısra: 2
Eğer, şayet.
1. Hüdâ bilir ki efendim ne rütbe 'âşıkıñım
2. Geçerse ger beni eller inanma sulţânım
48. ger:
Gazel 61
Mısra: 7
Eğer, şayet.
7. Baht-ı zârîñ ger müsâ'id olmasa saña çi sūd
8. Gâh olur üstâdlar mağlûb-ı lu'b-ı nerd olur
49. ger:
Matla 70
Mısra: 2
Eğer, şayet.
1. Dürûğ-ı va'de gerek ede vâ'izi o yılandır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır
50. ger:
Gazel 119
Mısra: 5
Eğer, şayet.
5. Belâgatle zenânı ger ne rütbe eylesen tavşif
6. Ne hâletdir yine medhinde söz merdâne söylenmez
51. ger:
Gazel 145
Mısra: 8
Bazen.
7. O şûhu eyleriz da'vet düşüp pâyma bir kerre
8. Gerek teşrif eder bu külbe-i ahzâna ger gelmez
52. ger:
Gazel 182
Mısra: 6
Eğer, şayet.
5. Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derûnundan
6. Şikâyet etmege fırsat bulaydı ger ciger-hûnuñ
53. ger:
Gazel 191
Mısra: 2
Eğer, şayet.
1. Ta'nı ço zâhid bir iki sâgar-ı hoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger humâr-ı şıkkleti her yerde çek
54. ger:-elim
Gazel 204

- Mısra: 9
Eğer, şayet.
9. Ger bulursak hâk-î pây-ı yâri sa'y ile gönül
10. Dîde-i hasret-keşe biz anı iksîr edelim
55. ger:
Gazel 216
Mısra: 9
Eğer, şayet.
9. Ol kemân-ebriyu Sâlim ger der-âgûş etmesem
10. Kâ'il olmazdım güzâr-ı tîr ile zih-gürden
56. ger:
Gazel 217
Mısra: 5
Eğer, şayet.
5. Yâd olmaz idi Hâtem cüd ile ihsânı ger
6. Gezmeseler ellerde şubh u şâm mânend-i nigîn
57. ger:
Gazel 233
Mısra: 2
Eğer, şayet.
1. Tâb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-âşâmdan
2. Olsa ger bir hânedâ âteş görünür câmdan
58. ger:
Gazel 245
Mısra: 10
Eğer, şayet.
9. Kendi hâliyle taqayyüd eyleyen sâlim olur
10. Tolsa da bezm-i cihân ger fitne vü âşüb ile
59. ger:
Gazel 266
Mısra: 4
Eğer, şayet.
3. Zîb-i destâr mı olurdu gonca tek ol nazm-ı pâk
4. Ma'ni-i rengîni ger maqbûl-i cânân olmasa
60. ger:
Gazel 274
Mısra: 9
Eğer, şayet.
9. Çürükdür ekseri kalbi zamâneniñ nola ger
10. Bakılmaz ise cihânda bizim de şağımıza
61. ger:
Gazel 293
Mısra: 6
Eğer, şayet.
5. Dâğ-ber-dil olur idiñ hüsüne şad reşk ile
6. Ey kamer seyr eylesen ger behcet-i cânânımı
- gerçi:**
1. gerçi:
Lugaz 1
Mısra: 1
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. 'Alîlim gerçi ben ser-tâ-be-bâlîn-i maḥabbetdir
2. Maḥabbet miḥnet-i 'âlemdir ammâ başka 'illetdir

2. gerçi:
Kaside 1
Mısra: 45
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
45. Gerçi fışkıyyedir aña şâ'ir
46. Lîk 'ibret de anda pek vâfir
3. gerçi:
Kaside 1
Mısra: 47
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
47. Şişe gerçi şarâba me'vâdir
48. Lîk gâhî de Zemzem'e câdir
4. gerçi:
Kaside 1
Mısra: 64
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
63. Geh güşâde gehî de derhemdir
64. Gerçi 'âlem yine o 'âlemdir
5. gerçi:
Kaside 1
Mısra: 77
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
77. Gerçi hıvâbı harâm eder ammâ
78. Lîk ancak helâl olur ma'nâ
6. gerçi:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 187
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
187. Görmeyip bunda gerçi tedkîka
188. Ḥaml edip cây-ı râh-ı tevfiḳa
7. gerçi:
Tesdis 2
Mısra: 13
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
13. Bu bâzâr-ı maḥabbetde dem-â-dem gerçi bî-südümler
14. Tehî-dest-i nevâzişkâr-ı keff-i ni'met ü cüdüm
8. gerçi:
Lugaz 3
Mısra: 17
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
17. Gerçi kim kaddî gâyet-i bâlâ
18. Bir sümüklü cevândır ol ammâ
9. gerçi:
Tarih 3
Mısra: 217
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
217. Gerçi hâddim degil ammâ bu sürürüñ şevkı
218. Etdi küstâh zarûri beni kıldı güyâ
10. gerçi:
Rûbai 3
Mısra: 3
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. Gerçi ki deriz 'uzletse âsân ammâ
4. Dünyâya nigâh eylememek ḥaylice işdir

11. gerçi:
Diğer 3
Mısra: 147
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
147. Gerçi dünyâda ferah zevk u şafâdır ammâ
148. Bir yanım hâşılı eksik gibi sensiz cânâ
12. gerçi:
Kıt'a 3
Mısra: 3
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. Gerçi kim 'aşıyım velî ammâ
4. Kesmem ümmîdimi İllâhımdan
13. gerçi:
Lugaz 5
Mısra: 7
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç
8. Aña amâ ki cihân hep muhtâç
14. gerçi:
Lugaz 6
Mısra: 2
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Nedir ol şey'-i hoş-âyende-vücüd
2. Gerçi mer'î degil ammâ mevcüd
15. gerçi:
Diğer 7
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
7. Gerçi zahmet durur amma kerem et
8. Mağdem-i pâkiñ ile def'-i gam et
16. gerçi:
Diğer 9
Mısra: 27
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
27. Gerçi gurbetdedir velî ammâ
28. Zîkr ü fikriñle bir durur her câ
17. gerçi:
Tarih 10
Mısra: 52
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
51. Bu degil büy-ı mücessemdir bu
52. Gerçi bu büyile yeksân olmaz
18. gerçi:
Tarih 10
Mısra: 72
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
71. Etdi târih aña küstâhane
72. Nazara gerçi ki şâyân olmaz
19. gerçi:
Diğer 11
Mısra: 31
Ashında.
31. Gerçi zevk u şafâdadır yer yer
32. Lîk zâhir firâkıımız yek-ser

20. gerçi:
Gazel 13
Mısra: 10
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
9. Nice fehm eylesin harf-i vişâli Sâlimâ âdem
10. Tekellümde suhan gerçi 'ayân ammâ dehân gâ'ib
21. gerçi:
Kıt'a 16
Mısra: 3
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. Gerçi diller ser-i zülfünde bilirler ammâ
4. Seni ben sevdiğime şâhide hâcet yokdur
22. gerçi:
Kaside 17
Mısra: 73
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
73. Gulâm-ı dergehîdir gerçi cümle şâh u gedâ
74. Kûl etdi Sâlim'i ol şâh gayrısın bilmem
23. gerçi:
Kaside 22
Mısra: 113
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
113. Gerçi pür-gü bir ehl-i âşârim
114. Lîk bîzâr-ı baht-ı keç-kârim
24. gerçi:
Kaside 29
Mısra: 50
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
49. Ben o şad-şevk u sürür ile eyâ kân-ı kerem
50. Eyledim gerçi şifâtuñda kelâmım berter
25. gerçi:
Kaside 35
Mısra: 51
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
51. Gerçi meh-rûları fikr eylemek 'uşşâka gerek
52. Lîk ammâ gam-ı ruhsâr-ı siyâh-ı agyâr
26. gerçi:
Müfret 41
Mısra: 1
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Gerçi bu câyıñ şafâsın etmeziz inkâr biz
2. Şahn-ı Kâğıd-hâne'niñ zevkî temâşâdır hele
27. gerçi:
Gazel 71
Mısra: 5
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu gam-hâneme
6. Ey perî ammâ hayâlin kalbime her dem gelir
28. gerçi:
Gazel 81
Mısra: 1
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Gül-gonca fart-ı hüsn ile gerçi yegânedir
2. Bülbül de lîk şâhid-i şîrin-fesânedir

29. **gerçi:**
Gazel 87
Mısra: 2
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Hele incindigim yerler gönül ol yâre pek çokdur
2. Bilinmez dâğ-ı sinem gerçi ammâ yâre pek çokdur
30. **gerçi:**
Gazel 93
Mısra: 2
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i minâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir
31. **gerçi:**
Gazel 110
Mısra: 1
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Hâyâl-i zülfi yâriñ gerçi 'âşık 'ayn-ı rıf' atdır
2. Seniñ hâliñden âgâh olmak ammâ serde devletdir
32. **gerçi:**
Gazel 136
Mısra: 3
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. Degiliz gerçi ki mestâne-i mey-hâne velî
4. Neşve-i câm-ı meyi cümle feminden biliriz
33. **gerçi:**
Gazel 152
Mısra: 9
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
9. Gerçi döymez vaşla deyü eylemiş hicre karin
10. Sâlimâ hâkîmîda bahtım sū'-i tedbîr eylemiş
34. **gerçi:**
Gazel 180
Mısra: 3
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. Hadd-i âhâdi tecâvüz eylemez gerçi sürür
4. 'Addine yokdur nihâyet hüznü ta' dâd eylesen
35. **gerçi:**
Gazel 193
Mısra: 3
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. Ellere gerçi vişâliñ fikri miñnet-pâş olur
4. Ârzü-yı pây-büsüñdur baña dâ'im kesel
36. **gerçi:**
Gazel 276
Mısra: 13
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
13. Nûr-ı mutlak var idi gerçi ki ammâ şahid
14. Ser-be-ceyb idi dahı 'âlem-i inşâ yoğidi
37. **gerçi:**
Gazel 276
Mısra: 23
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
23. 'Adem-i mutlak idi gerçi 'ademde ma'düm
24. Tarayân-ı 'adem-i târiye ma'nâ yoğidi

gerden:

1. **gerdeniñ:-iñ**
Gazel 194
Mısra: 7
Boyun, gerdan.
7. Boynuna alırdı 'âşık gerdeniñ ammâ çi sūd
8. Bahtı hâliñdir siyeh-fâm eyleyen gerden degil

2. **gerden:**

- Gazel 194**
Mısra: 8
Boyun, gerdan.
7. Boynuna alırdı 'âşık gerdeniñ ammâ çi sūd
8. Bahtı hâliñdir siyeh-fâm eyleyen gerden degil

gerd-i ğamdan:

1. **gerd-i ğamdan:-dan**
Gazel 60
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam tozu.
1. Tahtgâh-ı kalbe kim mihrin seniñ teşrif eder
2. Mağdemiyle gerd-i ğamdan hâtırım tanzif eder

gerd-i pây-ı semendini:

1. **gerd-i pây-ı semendini:-in, -i**
Kaside 22
Mısra: 81
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sadrazamın- atının ayağının tozu.
81. Gerd-i pây-ı semendini devrân
82. Sürme-i dide eyler ez-dil ü cân

gerd-i râh-ı yâri:

1. **gerd-i râh-ı yâri:-i**
Gazel 191
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yürüdüğü yolun toprağı.
3. Gerd-i râh-ı yâri ey dil dide-i pür-derde çek
4. Tütüyâ-yı hâk-i pâyın çeşm-i ğam-perverde çek

gerdiş:

1. **gerdişinde:-in, -de**
Tarih 1
Mısra: 77
Dönmek, Dönüş.
77. Nice fâhr etmesin kim gerdişinde
78. Felek olmuş mu böyle 'aşra mağrın

gerdiş-i cü:

1. **gerdiş-i cü:**
Gazel 8
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akarsuyun dönüşü.
9. Sâlimâsâ def -i sevdâ eylemem gülşende ben
10. Gerdiş-i cü halka-i zencirdir sensiz baña

gerdiş-i gerdün:

1. **gerdiş-i gerdün:**
Gazel 77

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönen dünya, dünya, talih.

3. Komaz hâli derunum bir kederden gerdiş-i gerdün
4. Beni mağmüm gördükçe felek güyâ şafâ eyler

gerdiş-i mînâda:

1. **gerdiş-i mînâda:-da**
Gazel 93
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadehin dönmesi - kadehin elden ele dönmesi-
1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i mînâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir

gerdün:

1. **gerdün:**
Tarih 1
Mısra: 2
Dünya.
1. Te 'âla'llâh zihî sūr-ı hümâyün
2. Ki gülbâng-i şafâdan tıldu gerdün

2. **gerdün:**

- Tarih 1**
Mısra: 14
Dünya.
13. İki top ile oynar sürgehe
14. Birin gündüz birini gece gerdün

3. **gerdün:**

- Tarih 1**
Mısra: 50
Felek, dünya || Bütün insanlar.
49. Bi hâmdi'llâh bu sūr-ı dil-fezâdan
50. Hayât-ı cāvîdânî buldu gerdün

4. **gerdün:**

- Tarih 1**
Mısra: 58
Felek, dünya || Bütün insanlar
57. Cenâb-ı hâzret-i Sultân Ahmed
58. Ki fâhr eyler vücûdu ile gerdün

5. **gerdün:**

- Tarih 1**
Mısra: 76
Felek, dünya || Bütün insanlar
75. O sultân-ı mufahham kim sezâdır
76. Temedduh eylese 'ahdiyle gerdün

6. **gerdün:**

- Terci-bend 1**
Mısra: 18
Felek, dünya II baht, talih.
17. Böyle olduğça Hümâ-yı evc-i şevk-ı şöhetîñ
18. Yümn-i ikbâliñle eyler kadrîmi gerdün 'alâ

7. **gerdünda:-da**

- Terci-bend 1**
Mısra: 31
Dünya || Talih, baht.

31. Levhaşa'llâh ahterim 'ulvî imiş gerdünda
32. Bendedi etdi beni Hâk sen şeh-i hûbânımın

8. **gerdün:**

Tahmis 3
Mısra: 19
Dünya.

19. Bu imtinân ile lıftuñ gerekmez ey gerdün
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinân eyle

9. **gerdün:**

Kaside 18
Mısra: 35
Dünya.

35. Berf şanma döküp eczâ-yı şitâya gerdün
36. Felegiñ eylemede tab'ına tedbir-i fuşül

10. **gerdün:**

Kaside 23
Mısra: 37
Dünya.

37. Ne destür âşaf-ı Cem-rütbe kim tahkîr eder gerdün
38. Der-i kudretde derbâni ya Efrîdun u Dârâyî

11. **gerdünda:-da**

Tarih 24
Mısra: 19
Dünya.

19. Gerdünda şeb-meşhûd olan şanma hilâl ü Kehkeşân
20. 'Arz eyled'aña âsumân elmâsdan tâc u kemer

12. **gerdün:**

Kaside 32
Mısra: 13
Dünya.

13. Rû-nümâ şanma çemen şâh-ı bahârîñ gerdün
14. Eyledi pâyına ferşide kumâş-ı hâzrâ

13. **gerdün:**

Gazel 33
Mısra: 9
Dünya.

9. Erişdirmez merâma ehl-i tab'ı Sâlimâ gerdün
10. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muhaşşal bir belâdır çarh

14. **gerdün:**

Gazel 149
Mısra: 11
Dünya, felek.

11. Medâr-ı tesliyet olmaz mı Sâlimâ gerdün
12. Hâkîkat ehli olan 'âkilâna yok sözümüz

15. **gerdünuñ:-uñ**

Gazel 182
Mısra: 4
Dünya.

3. Komaz nakş-ı sümüñ şahırâda bile rüzgâr örter
4. Şu rütbe nâ-müsâ'iddir mezâk-ı tab'ı gerdünuñ

gerdün-ı siyeh-tâlî':

1. **gerdün-ı siyeh-tâlî':**
Kaside 23
Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bahıtlı dünya.

57. Degildir Keh-keşân 'arz etdi gerdün-ı siyeh-ıfâli'
58. Semend-i câhına bir sîmden raht-ı mücellâyı

gerek:

1. **gerekmez:-mez**

Tahmis 3

Mısra: 19

Lazım, elzem.

19. Bu imtinân ile lutfuñ gerekmez ey gerdün
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinân eyle

2. **gerek:**

Rûbai 4

Mısra: 2

Lazım, elzem.

1. Tâ-key dil-i 'uşşâka sitem cevr-i ser-â-pâ
2. İnşâf gerek âdeme bir pâre de cânâ

3. **gerek:**

Diğer 10

Mısra: 54

Lazım, elzem.

53. Ya ol zarâfet ü nûkhet ma'ârifeye râğbet
54. Olursa böyle gerek o zâtlara haqqâ

4. **gerek:**

Tarih 13

Mısra: 22

Lazım, elzem.

21. Böyle olunca ser-i mü haţtıña gelmez girân
22. Hep edâ etmek gerek ta'zîmini tekrîmini

5. **gerekdir:-dir**

Kaside 13

Mısra: 24

Lazım, elzem.

23. Sem'-i aşlıyî edenler gûş dünyâyâ mişâl
24. Fi'l-aşıl ta'lîm-i kaşd etmek gerekdir güyiyâ

6. **gerekmez:-mez**

Tarih 17

Mısra: 86

Lazım, elzem.

85. Eskiden kârım du'âdır zâtıña her vechile
86. Bu söze şâhid gerekmez Haq bilir qalbim hemîn

7. **gerek:**

Kaside 35

Mısra: 51

Lazım, elzem.

51. Gerçi meh-rûları fikr eylemek 'uşşâka gerek
52. Lîk ammâ gam-ı ruhsâr-ı siyâh-ı ağıyâr

8. **gerek:**

Matla 70

Mısra: 1

Lazım, elzem.

1. Dürüg-ı va'de gerek ede vâ'izi o yılandır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır

9. **gerek:**

Gazel 145

Mısra: 8

Bazen.

7. O şûhu eyleriz da'vet düşüp pâyına bir kerre
8. Gerek teşrîf eder bu külb-i ahzâna ger gelmez

10. **gerek:**

Gazel 147

Mısra: 9

Lazım, elzem.

9. İklim-i maħabbetde gerek şanma vefâyı
10. Bu dâr-ı diyâra hele deyyâr gerekmez

11. **gerek:**

Gazel 179

Mısra: 1

Lazım, elzem.

1. Âlem-i dünyâda âdem bî-vücüd olmak gerek
2. Bî-gam-ı endîşe-i bûd (u) ne-bûd olmak gerek

12. **gerek:**

Gazel 179

Mısra: 2

Lazım, elzem.

1. Âlem-i dünyâda âdem bî-vücüd olmak gerek
2. Bî-gam-ı endîşe-i bûd (u) ne-bûd olmak gerek

13. **gerek:**

Gazel 179

Mısra: 4

Lazım, elzem.

3. Âh-ı 'âşık âfîtabım yâd-ı rûyuñla seniñ
4. Ateş-endâz-ı dil-i çarç-ı 'anüd olmak gerek

14. **gerek:**

Gazel 179

Mısra: 6

Lazım, elzem.

5. Âşık-ı bî-bahta her dem yâr râğbet eylemez
6. Gâhi dil bî-iltifât-ı semt-i sūd olmak gerek

15. **gerek:**

Gazel 179

Mısra: 14

Lazım, elzem.

13. Sâlimâ dünyâda râhat ister iseñ hvâhişiñ
14. Bî-gam-ı endîşe-i bûd (u) ne-bûd olmak gerek

16. **gerek:**

Gazel 245

Mısra: 7

Lazım, elzem.

7. Gîll u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sūkda
8. Kâle-i ümmîd alınmaz nuqra-i ma'yûb ile

17. **gerekdir:-dir**

Gazel 285

Mısra: 4

Lazım, elzem.

3. Her perî-rûya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz
4. Dil-berîñ nâzik gerekdir nâz u istîgnâları

gerek gerek:

1. **gerek gerek:**

Lugaz 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).

25. Gerek dikkat gerek rikkat hele kalbim gibi hâşıl

26. Anıñ her pâyı yek-ser rişte-i dâğ-ı maħabbetdir

2. **gerek gerek:**

Kaside 1

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).

67. Gerek 'âlem gerek benî Âdem

68. Kâse-i nûna nokta-i tev'em

3. **gerek gerek:**

Müfret 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).

1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevri et gerek luḫf et

2. Seniñ cân ü gönülden 'aşkıñdır Sâlim-i şeydâ

4. **gerek gerek:**

Müfret 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).

1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevri et gerek luḫf et

2. Seniñ cân ü gönülden 'aşkıñdır Sâlim-i şeydâ

5. **gerek gerek:**

Kaside 34

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).

47. Gerek sifle gerek 'âlî nevâliyle cihân mâlî

48. Keremden olmamış ḫâlî kefi bir böyle deryâdır

6. **gerek gerek:**

Gazel 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).

7. Gerek nîk ü gerek bed yâd etsinler beni a'dâ

8. O şâhiñ meclisinde ârzü mezkûr olmaḫdır

7. **gerek gerek:**

Gazel 162

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).

7. Nihâdeyiz ser-i teslimi dâmen-i kadere

8. Gerek 'ayân u gerek tâbiş-i nihân mâni'

gerek gerekse:

1. **gerek gerekse:**

Gazel 246

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğer...eğer, ister...ister.

3. Gerek cânâ kabûl eyle gerekse men' ü redd eyle

4. Vişâle tâlib olmaḫdır düşen 'uşşâḫ-ı ser-bâze

gerekmez:

1. **gerekmez:**

Gazel 147

Mısra: 1

Gerek yok, lüzum yok.

1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dâr gerekmez

2. Dil-dâdelere yâr ile bâzâr gerekmez

2. **gerekmez:**

Gazel 147

Mısra: 2

Gerek yok, lüzum yok.

1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dâr gerekmez

2. Dil-dâdelere yâr ile bâzâr gerekmez

3. **gerekmez:**

Gazel 147

Mısra: 4

Gerek yok, lüzum yok.

3. Ğurbetde olan zâr aramaz kendine hem-dem

4. Âvâre olan murġa kafes dâr gerekmez

4. **gerekmez:**

Gazel 147

Mısra: 6

Gerek yok, lüzum yok.

5. Zâhid bizi sen şimdi arar râḫatı şanma

6. Bu güne riyâ bizlere her bâr gerekmez

5. **gerekmez:**

Gazel 147

Mısra: 8

Gerek yok, lüzum yok.

7. Bî-ḫayd-ı vişâliñ olalım ey şacı leylî

8. Âzâde-sere renciş-i efkâr gerekmez

6. **gerekmez:**

Gazel 147

Mısra: 10

Gerek yok, lüzum yok.

9. İklim-i maħabbetde gerek şanma vefâyı

10. Bu dâr-ı diyâra hele deyyâr gerekmez

7. **gerekmez:**

Gazel 147

Mısra: 12

Gerek yok, lüzum yok.

11. Gör baht-ı siyeh-fâmı ki zülfünle bir olduk

12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez

8. **gerekmez:**

Gazel 147

Mısra: 14

Gerek yok, lüzum yok.

13. Tâkat mı kôdu bende cefâsıyla o hûnî

14. Sâlim bize bu demde şâkın 'âr gerekmez

9. **gerekmez:**

Gazel 288

Mısra: 6

Gerek yok, lüzum yok.

5. Vardıkda dergehine garâz pâyın öpmedir

6. 'Uşşâka gayrı luftu gerekmez ayak teri

geriden geliyor:

1. **geriden geliyor:-iyor**

Tarih 3

Mısra: 189

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıranın arkasından gelmek.

189. Geliyor tîğ-be-dest-i gâzab olmuş geriden

190. Kâhramân-ı dem-i peykâr-ı nev-âheng-i gâzâ

germ:

1. **germ:**

Tarih 17

Mısra: 104

Far. Sıcak, hararet.

103. Hâşılı teşhîn ü tebrîd etmede efrâfımı

104. Germ ü serdi 'âlemiñ çün tâli'-i nâdir-bihîn

germ edelden:

1. **germ edelden:-elden**

Gazel 150

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bakışına - Isınmak-

7. Mağz-ı nûr etdi beni garq-ı tecelli-i cemâl

8. Germ edelden nigehim 'ârız-ı cânâne heves

germ ü serd:

1. **germ ü serd:**

Kaside 10

Mısra: 510

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıcak ve soğuk || Her türlü güçlük.

509. Kerem eyleser ger şeh-i levlâk

510. Saña ferdâ çi germ ü serd çi bâk

2. **germ ü serd:**

Kaside 12

Mısra: 163

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıcak ve soğuk || Her türlü güçlük.

163. Bu rûzgârda şad germ ü serd seyr etdik

164. Bilirseñ 'âlem-i vaşlı gümüm-ı mehcûri

germ ü serde:

1. **germ ü serde:-e**

Kaside 18

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıcak ve soğuk || Her türlü güçlük.

29. Germ ü serde nice tâkat getirirsek olsun

30. Ki çeker tağ kadar olsa keder küh-ı hamûl

germ ü serdi:

1. **germ ü serdi:-i**

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıcak ve soğuk.

7. Vücüdüm rûzgârîñ germ ü serdi eyledi lerzân

8. Bu lerzişkâri ile deste câm almak ne mümkündür

germ-âbe:

1. **germ-âbeniñ:-niñ**

Gazel 122

Mısra: 1

Sıcak su hamamı.

1. Tâbdan germ-âbeniñ her câmı tamlar tamlamaz

2. Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-âşâmı tamlar tamlamaz

germ-âbe-i hicre kodu:

1. **germ-âbe-i hicre kodu:-du**

Müfret 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın sıcak suyuna bırakılmak || Acı, keder içerisinde bırakılmak.

1. Fikr-i ruhsârî ile süzişimi görmek için

2. Beni germ-âbe-i hicre kodu Dellâk-zâde

germ-â-germ olur:

1. **germ-â-germ olur:-ur**

Gazel 89

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızıştıp ısınmak.

1. Lerziş-i teb kim şafâ-yı hâtırım teb 'id eder

2. Rûzgârîñ şevkı germ-â-germ olur teb 'id eder

germi-i 'aşk:

1. **germi-i 'aşk:**

Kaside 16

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

25. Gemi-i 'aşk ile bî-hûş olalı gülşende

26. Oldu üftâde-i her nağl-i muţarrâ bülbül

germiyyeti te'sis edip:

1. **germiyyeti te'sis edip:-i-ip**

Kıt'a 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıcaklık oluşturmak || Dostluk bağı oluşturmak.

3. Miyânemizdeki germiyyeti edip te'sis

4. Hediye bizlere yaklaş için haţab geldi

geşt edip:

1. **geşt edip:-ip**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolaşmak || Manevi yolculuk, âlemi seyretmek, ibret nazarıyla bakmak.

1. Şehër vaktinde eylerken temâşâ
2. Cihânı geşt edip bu dil ser-â-pâ

geşt-i şahrâ-vı ğazâlân etmede:

1. **geşt-i şahrâ-vı ğazâlân etmede:-me, -de**

Gazel 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çöl ceylanlarının dolaşması || Uykusuz olmak.

5. Sevâd-ı merdüm-i çeşmin mi eyler imtiḥân her dem
6. Dü didem geşt-i şahrâ-vı ğazâlân etmede her şeb

getir:

1. **getirdim:-dim**

Kaside 5

Mısra: 41

Getirmek.

41. Saña bir eşheb-i nâ-dîde getirdim işte
42. Gel süvâr ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nâ

2. **getirip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 167

Getirmek.

167. Getirip derdmend bir püseri
168. İstedi ol fütâdeye nazarı

3. **getirdi:-di**

Kaside 12

Mısra: 73

Getirmek.

73. Getirdi rûḥ gelince o sūra bir ḥulle
74. Ki çâr şemsesi idi 'anâşır-ı şürî

4. **getirmez:-mez**

Kaside 16

Mısra: 42

Getirmek || Düşünmek, hatıra getirmek.

41. Tesliyet etmese lutfu dil-i mahzûnun eger
42. Rencîş-i ḥârî getirmez idi kaç'a bülbül

5. **getirse:-se**

Kaside 23

Mısra: 42

Getirmek.

41. Olurdu mekteb-i fazlında bir tilmîz-i ebced-ḥvân
42. Getirse 'İsi-i nuṭku cihâna İbni Sînâ'yı

6. **getirmez:-mez**

Matla 31

Mısra: 1

Getirmek || Ulaşturmak.

1. Bir yâdigâr getirmez bize kûy-ı yârdan
2. Çoḡdur bizim şikâyetimiz rüzgârdan

7. **getirmiş:-miş**

Gazel 154

Mısra: 6

Getirmek.

5. Ğazâ-yı gamzesi ma'lûm olsun deyü ol kıttâl
6. Getirmiş tîḡına ḥûn-ı rakîbi câ-be-câ sürmüştü

8. **getir:**

Gazel 223

Mısra: 5

Hadi getir!.

5. Getir rez duḡterin sâkî kerem kıll meclis-i nûşâ
6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin

gevher:

1. **gevheri:-i**

Kaside 12

Mısra: 39

Öz || Hz. Âdem'in yaratılış özü.

39. İzâbe etdi celâdet o gevheri cümle
40. Buḡâr u keffi nümâyân edince tennürü

2. **gevher:**

Kaside 14

Mısra: 19

Mücevher || İyilik.

19. Yem-i iḡsânî şaçsa dehre gevher
20. Olur ber-bâd Genc-i Bâd-âver

3. **gevher:**

Kaside 14

Mısra: 50

İnci.

49. Keremdir ḡân(ü)mân-zîb-i vücûduñ
50. çü gevher ḡâne-zâd-ı baḡr-i cûduñ

4. **gevher:**

Kaside 29

Mısra: 44

Cevher || Şeyḡülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

43. Sen o yek-tâ güher-i baḡr-i keremsin ki felek
44. Görmedi zât-ı şeref-baḡşıña beñzer gevher

gevher-i dîḡîm-i şevket:

1. **gevher-i dîḡîm-i şevket:**

Kaside 13

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyüklük tacının incisi || 1. Mahmud.

49. Gevher-i dîḡîm-i şevket ḡazret-i Maḡmûd ḡân
50. Kim fûrûgundan eder çeşm-i zafer kesb-i ziyâ

gevher-i 'ilme:

1. **gevher-i 'ilme:-e**

Kaside 32

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim incisi.

29. ḡızr-ı tebsîr-i reh-i râst-ı telâmîz oldur
30. Gevher-i 'ilme şadef olsa mahaldir zîrâ

gevher-i pâki:

1. **gevher-i pāki:-i**
Kaside 12
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz cevher || Öz.
37. Edip o gevher-i pāki celāline der-piş
38. Eritdi tāb-ı mehābet çü şem'-i kâfûri
- gevher-i zātûn:**
1. **gevher-i zātûn:-iñ**
Diğer 3
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce kişilik incisi || Değerli, kıymetli zat.
27. Şadef-i didede ger gevher-i zātûn nā-būd
28. Anda ammā ki hayālîn şeb ü rüzān mevcūd
- geviz-gül-gün:**
1. **geviz-gül-güne:-e**
Kaside 19
Mısra: 17
Gül renkli ceviz.
17. Geviz-gül-güne mūr-naqş-ı beyāza zī-baħış olmuş
18. Şafālar kesb eder baқdıқça ādem naqş-ı jengāre
- gez:**
1. **gezerken:-er, -ken**
Tesdis 3
Mısra: 9
Dolaşmak.
9. Gezerken reh-güzārında anñ bī-şabr u bī-sāmān
10. O la'l-i şekker-efşānñ olup ikrāmına şāyān
2. **gezip:-ip**
Diğer 10
Mısra: 28
Dolaşmak.
27. Ki oldu teşne-i her neş'e-i şafā gönlüm
28. 'Aceb mi bilmesē kārın gezip bu dehri dilā
3. **gezerdi:-er, -di**
Kaside 12
Mısra: 133
Dolaşmak.
133. Gezerdi zāt-ı şerīfiyle hazret-i Havvā
134. Cinān içinde ser-ā-ser kuşūr u maқşūrı
4. **gezip:-ip**
Gazel 17
Mısra: 9
Dolaşmak || Aramak.
9. Nażirñ var mıdır deyü gezip Sālim cihān içre
10. Ser-ā-ser imtiḥān-ı Yūsufistān etmede her şeb
5. **gezse:-se**
Gazel 44
Mısra: 5
Dolaşmak.
5. Vefā şeklinde tebdil olsa gezse bulmaya ğamzeñ
6. Harım-i sinede dāğ-ı nihānım şöyle pinhāndır

6. **gezerken:-er, -ken**
Müfret 65
Mısra: 2
Dolaşmak.
1. Nola refṭārda dīr eylese dil-ber hırāmın kim
2. Tolandı pāyına āhım gezerken reh-güzārında
7. **gezerken:-er, -ken**
Gazel 135
Mısra: 10
Dolaşmak.
9. Ser-ā-ser şem'-i ümmidin fūrüzān eyleyip Sālim
10. Ararsın āteşin-rūyu gezerken der-be-der sensiz
8. **gezdigiñ:-dik, -iñ**
Gazel 238
Mısra: 1
Dolaşmak.
1. Der iseñ gezdigiñ yerler eger tağ üstü bāğ olsun
2. Yanıñda sāki-i gül-çehre destifinde ayağ olsun
- gezdır:**
1. **gezdırıp:-ip**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 206
Gezdirmek || Hayal etmek, düşünce de bir şeyler tasavvur etmek.
205. Her fikirde nuқūş-ı dünyāyı
206. Gezdırıp 'aқl-ı nā-şikibāyı
2. **gezdiren:-en**
Gazel 99
Mısra: 8
Gezdirmek || Her hangi sebepten dolayı bir yerden başka bir yere sürekli hareket ettirmek.
7. Ruḥ-ı hoy-kerde ḥāl-i 'ārızñ çekdi dili zīrā
8. Cihānda gezdiren insānı āb u dānedir derler
- gezer oldu:**
1. **gezer oldu:-du**
Gazel 264
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolanmak.
1. Dil-i zārım benim devr edeli mey-ḥāne mey-ḥāne
2. Gezer oldu şehā dillerde ol biğāne biğāne
- gezin:**
1. **gezinmiş:-miş**
Kaside 8
Mısra: 69
Bir mevzu ile meşgul olmak.
69. Kümeyt-i ḥāme gezinmiş bu yolda bir iz var
70. Degil nuқāt dökülmüş o naqş-ı ḥāfirdir
- ğıbbe-mā:**
1. **ğıbbe-mā:**
Diğer 4
Mısra: 51
Nihayetinde, sonuçta.
51. Ğıbbe-mā ey şeh-i iқlīm-i hüner
52. İgre-zā ey meh-i revnaқ-güster

ġibbe-zā:

1. **ġibbe-zā:**

Diğer 4

Mısra: 74

Nihayetinde, sonuçta.

73. Ba'de-mā ey şeh-i şehri-izfāl

74. Ġibbe-zā ey kamer-i burc-ı kemāl

2. **ġibbe-zā:**

Diğer 7

Mısra: 6

Nihayetinde, sonuçta.

5. Ba'de-mā ey şeh-i taht-i behcet

6. Ġibbe-zā ey meh-i burc-ı ülfet

gibi:

1. **gibi:**

Lugaz 1

Mısra: 25

-e benzer. Benzerlik bildirir.

25. Gerek diğkat gerek riğkat hele kalbim gibi hāşıl

26. Anıñ her pāyı yek-ser rişte-i dāğ-ı mağabbetdir

2. **gibi:**

Tarih 1

Mısra: 16

-e benzer. Benzerlik bildirir.

15. Nedir ol pāk şekkerden hadıka

16. Leb-i dil-ber gibi maṭbū' u mevzūn

3. **gibi:**

Tarih 1

Mısra: 111

-e benzer. Benzerlik bildirir.

111. Dil-i 'āşık gibi olur perişān

112. Serinde dil-berānıñ zülf-i şeb-gūn

4. **gibi:**

Kaside 1

Mısra: 73

-e benzer. Benzerlik bildirir.

73. Gül gibi bir güşāde 'ālem iken

74. Seni eyler ḥazān ile külḥan

5. **gibi:**

Kaside 1

Mısra: 128

-e benzer. Benzerlik bildirir.

127. Dīde derd-i remedle olduğu kan

128. Ola güller gibi şafā-yı cinān

6. **gibi:**

Rūbai 2

Mısra: 3

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Gözden düşürüp eşk-i revānım gibi cānā

4. Bu cevri baña görme revā dīdeleriñden

7. **gibi:**

Gazel 2

Mısra: 11

-e benzer. Benzerlik bildirir.

11. Dü çeşmimden benim cān gibi ey Sālim nihān oldu

12. Ser-i zülfünde murğ-ı dil edelden āşiyān peydā

8. **gibi:**

Tahmis 2

Mısra: 11

-e benzer. Benzerlik bildirir.

11. Bezm-i ḥasretde benim ney gibi her dem nālān

12. Nola bülbül-şifāt etsem heme şeb āh u fiğān

9. **gibi:**

Tahmis 2

Mısra: 14

-e benzer. Benzerlik bildirir.

13. Serdi-i bād-ı firākıñla eyā cān-ı cihān

14. Eyerim cūy gibi eşk-i firāvānı revān

10. **gibi:**

Tahmis 2

Mısra: 23

-e benzer. Benzerlik bildirir.

23. Kilk-i Sālim gibi güftārımı i' cāz etse

24. Her kaçan vaşf-ı leb-i la'liñe āğāz etse

11. **gibi:**

Tahmis 3

Mısra: 12

-e benzer. Benzerlik bildirir.

11. Başıñı hırkaya çek hem-çü gonca her yerde

12. Kıpılma şöhrete şeb-nem gibi bu günlerde

12. **gibi:**

Tarih 3

Mısra: 63

-e benzer. Benzerlik bildirir.

63. Farz-ı 'ayn olduğu nūr-ı başarıım gibi 'ayān

64. Her dem ol kıretü'l-'ayneyn-i cihānbāna du'ā

13. **gibi:**

Tarih 3

Mısra: 97

-e benzer. Benzerlik bildirir.

97. 'Ahdı ma'lūm-ı fuḥūl olduđu gibi anıñ

98. Bağıdılar k'eylememiş 'ahdine bed-ḥvāh vefā

14. **gibi:**

Tarih 3

Mısra: 135

-e benzer. Benzerlik bildirir.

135. Zülfe-i züfleri kākūl-i dil-ber gibi ḥūb

136. Kāmeti kāmety ḥūbān gibi serv-i ra'nā

15. **gibi:**

Tarih 3

Mısra: 136

-e benzer. Benzerlik bildirir.

135. Zülfe-i züfleri kākūl-i dil-ber gibi ḥūb

136. Kāmeti kāmety ḥūbān gibi serv-i ra'nā

16. **gibi:**

Tarih 3

Mısra: 163

-e benzer. Benzerlik bildirir.

163. Şu gibi akın edip leşker-i Tatar-ı bihîn
164. Bir taraf oldular anlar da müheyyā ammā
17. **gibi:**
Diğer 3
Mısra: 36
-e benzer. Benzerlik bildirir.
35. Nice ezhâr ile bu sineyi tezyîn etdi
36. Bâğ-ı cennet gibi şimdi anı şîrîn etdi
18. **gibi:**
Diğer 3
Mısra: 52
-e benzer. Benzerlik bildirir.
51. Hâf-ı ruhsârîñ ile dil ki ola cülve-nümā
52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cānā
19. **gibi:**
Diğer 3
Mısra: 125
-e benzer. Benzerlik bildirir.
125. Hāme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemā
126. Hüs-ni şavt ile şarîr ede ne dem ol güyā
20. **gibi:**
Diğer 3
Mısra: 148
"Sanki, öyle görünüyor" anlamlarında edat.
147. Gerçi dünyāda feraḥ zevḳ u şafādır ammā
148. Bir yanım ḥāşılı eksik gibi sensiz cānā
21. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: 92
-e benzer. Benzerlik bildirir.
91. Nice olur o dem ḥāl-i günehkār
92. Benim gibi ki cürm ede o her bār
22. **gibi:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 27
-e benzer. Benzerlik bildirir.
27. Nihāvendî gibi ol şāh-ı ra`nā
28. Ki eşvābî anıñ zirā`acemsā
23. **gibi:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 35
-e benzer. Benzerlik bildirir.
35. Rehāvî nağmesi gibi ben ey yār
36. Esirim kāfir-i ālāma her bār
24. **gibi:**
Gazel 4
Mısra: 9
-e benzer. Benzerlik bildirir.
9. Nola cānı gibi hıfz eylerse Sālim yāreñi
10. Ber-güzār-ı dāğ-ı sinem cümle sendendir baña
25. **gibi:**
Tesdis 6

- Mısra: 19
-e benzer. Benzerlik bildirir.
19. Netîce olmayınca ḥüs-nü gibi ḥulku müstaḥsen
20. Qapılma gördüğün her şūḥ-ı gül-ruḥsāra ey dil sen
26. **gibi:**
Muamma 7
Mısra: 1
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Māh-ı nev gibi tehîdir kāse meyden qatra yok
2. Gün-be-gün eksik mi yā başına rindānıñ elem
27. **gibi:**
Tesdis 7
Mısra: 15
-e benzer. Benzerlik bildirir.
15. Dîdeden jāle gibi eşkini efşān etse
16. Nāle-i muṭrıb-ı vuşlat ile elḥān etse
28. **gibi:**
Tesdis 7
Mısra: 21
-e benzer. Benzerlik bildirir.
21. Gül gibi bülbülünü ḥurrem u ḥandān etmez
22. Şad dirîğ vaşlına gül bülbülü şāyān etmez
29. **gibi:**
Tarih 8
Mısra: 29
-e benzer. Benzerlik bildirir.
29. Gülistāna hele nerkis gibi bir dîdebān olmak
30. `Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña`uşşāk
30. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: 199
-e benzer. Benzerlik bildirir.
199. O`arşagehde ki ser-mest üştürān gibi
200. Gürūh-ı şāh-ı selātın hep hevādırdir
31. **gibi:**
Kıt'a 8
Mısra: 4
-e benzer. Benzerlik bildirir.
3. Nāle döndüm nālelerden bezm-i hicrānıñda ḥayf
4. Ṭākatım şabrım gibi etdi bu ḡurbet ḳahrı ṭāk
32. **gibi:**
Diğer 10
Mısra: 6
-e benzer. Benzerlik bildirir.
5. Firāk-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revān
6. Pür etdi dāmen-i çeşmim gibi benim her cā
33. **gibi:**
Diğer 10
Mısra: 67
-e benzer. Benzerlik bildirir.
67. Cihānı añladı bildi muḥaşşal`ilmi gibi
68. Bunuñla oldu ma`ārif içinde müsteşnā
34. **gibi:**
Kaside 10

- Mısra: 95
-e benzer. Benzerlik bildirir.
95. Cümleten Ehl-i Şuffâ gibi cihân
96. Heme sîr-i na'îmidir her ân
35. **gibi:**
Kaside 10
Mısra: 442
-e benzer. Benzerlik bildirir.
441. Nefs-i bed-tıyne kendi kârında
442. 'Ömrümüz cû gibi güzârende
36. **gibi:**
Tarih 11
Mısra: 4
-e benzer. Benzerlik bildirir.
3. Zât-ı vâlâsı ma'ârifle mu'allâ-pâye
4. Edeb-i pâki gibi vech-i ferahsârı cemil
37. **gibi:**
Diğer 11
Mısra: 114
-e benzer. Benzerlik bildirir.
113. Tâhir olduğu anlarıñ zâhir
114. Baba tâhir gibi hemîn tâhir
38. **gibi:**
Tarih 12
Mısra: 17
-e benzer. Benzerlik bildirir.
17. Boynu bağlı kul gibi cümle çemen
18. Şaf-be-şaf dîvân turur şubh u mesâ
39. **gibi:**
Kaside 12
Mısra: 45
-e benzer. Benzerlik bildirir.
45. Göründü nûru o zulmetde âfitâb gibi
46. Mişâl-i müy-i sefid-i siyâh-ı semmûri
40. **gibidir:-dir**
Kaside 13
Mısra: 5
-e benzer. Benzerlik bildirir.
5. Berzağ-ı câmi' gibidir 'âlem-i şüret hele
6. Evvel ü âhir iki deryâya beñzer güyiyâ
41. **gibi:**
Tarih 15
Mısra: 11
-e benzer. Benzerlik bildirir.
11. Hemîşe beyt-i şerîfi gibi cenâb-ı Kerîm
12. 'Ulûvv-i kâdrini bânisiniñ bülend etsin
42. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: 18
-e benzer. Benzerlik bildirir.
17. Gitmiyor manzar-ı nağlân-ı gülistânından
18. Bağbân olmağa tâlib gibi güyâ bülbül

43. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: 64
-e benzer. Benzerlik bildirir.
63. Gülsitânda ne 'aceb şevkını efvün etmiş
64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi hâlâ bülbül
44. **gibi:**
Tarih 17
Mısra: 19
-e benzer. Benzerlik bildirir.
19. Kâkül-i dil-ber gibi hâtır-perişân olmasın
20. Gül-bünü bu nûkhete hâzırlasın rüy-ı zemîn
45. **gibi:**
Tarih 17
Mısra: 33
-e benzer. Benzerlik bildirir.
33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi
34. Bir 'acâyib hâle düş oldum ki ben cümle zemîn
46. **gibi:**
Tarih 17
Mısra: 88
-e benzer. Benzerlik bildirir.
87. Bir felâket-keş muşibet-dîdeyim 'âlemde kim
88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi gamîn
47. **gibi:**
Tarih 17
Mısra: 93
-e benzer. Benzerlik bildirir.
93. Hâke yeksân eyledi bahtım gibi zâtım felek
94. Şöyle tursun gayret-i akrân u şehri nâzenîn
48. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: 1
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Etdi çil açka gibi berf ile bârân nüzül
2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duğul
49. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: 40
-e benzer. Benzerlik bildirir.
39. Şekl-i tiryâk olur ebr-i siyehler mârâ
40. Eder ervâh-ı habîse gibi sürâha hulul
50. **gibi:**
Kaside 19
Mısra: 78
-e benzer. Benzerlik bildirir.
77. O sulţân-ı ser-efrâz-ı selâtin dâd-güster kim
78. Süleymân gibi câri emri bâda deşt ü enhâre
51. **gibi:**
Kaside 22
Mısra: 87
-e benzer. Benzerlik bildirir.

87. Ben de yem gibi ol kerem-kāne
88. 'Arz-ı hāl eyleyem fakīrāne

52. **gibi:**

Kaside 22

Mısra: 89

-e benzer. Benzerlik bildirir.

89. Mevc-i deryā gibi olup pā-māl
90. Sāhil-i ğamda buldum izmihlāl

53. **gibi:**

Kaside 22

Mısra: 142

-e benzer. Benzerlik bildirir.

141. Ola ihyā derinde şubh ile şām
142. Şad hezārān benim gibi nā-kām

54. **gibi:**

Kaside 23

Mısra: 92

-e benzer. Benzerlik bildirir.

91. Dil-i şūrīdemi teşvīk edip taķrīb-i medhiñle
92. Oķutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı ğarrāyı

55. **gibi:**

Kaside 23

Mısra: 95

-e benzer. Benzerlik bildirir.

95. Olur ķumri-i sāğar gibi zāhid tavķ-ber-gerdün
96. Görünce bāğ-ı Cem'de ihtirāz-ı serv-i mīnāyı

56. **gibi:**

Tarih 24

Mısra: 55

-e benzer. Benzerlik bildirir.

55. Sālim gibi bendeñ dedi teşhīriniñ tārīhini
56. Aldı Revān'ın sūrunu Sulţān Aħmed müjdeler

57. **gibi:**

Kaside 24

Mısra: 66

-e benzer. Benzerlik bildirir.

65. Ter-i gül-ğonca-i 'izzini ğüşād ede Ħudā
66. Aça güller gibi baħtını hemīn Rabb-i naşir

58. **gibi:**

Kaside 26

Mısra: 11

-e benzer. Benzerlik bildirir.

11. Tölular beyza-i elmās gibi oldu vezān
12. Ceyb ü dāmānını toldursa sezādır şahrā

59. **gibi:**

Kaside 27

Mısra: 58

-e benzer. Benzerlik bildirir.

57. Ħāşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihān
58. Ħaşr-ı maħşer gibi olmuşdu keder ser-tā-pā

60. **gibi:**

Kaside 28

Mısra: 57

-e benzer. Benzerlik bildirir.

57. Ğonca-i baħtını açılıñ gün-be-ğün güller gibi
58. Rüy-ı ğandānını seniñ ğün 'ālemi ğülzār eder

61. **gibi:**

Kaside 31

Mısra: 17

-e benzer. Benzerlik bildirir.

17. Dil-ğüşā mihr-i dıraħşān gibi şad ma'nāyı
18. Revnaķ-ı ğülşen-i ğüftār-ı dilāsā eyle

62. **gibi:**

Kaside 31

Mısra: 21

-e benzer. Benzerlik bildirir.

21. Sāniħāñ nūr-ı cinān gibi firüzende iken
22. Şem'-i zer-püş-ı hayāl-i ğamı itfā eyle

63. **gibi:**

Kaside 31

Mısra: 59

-e benzer. Benzerlik bildirir.

59. Mīr-i ğülşen gibi olmaķda ser-efrāz şehā
60. Dāğımı lāle-i dil-süz ile hem-pā eyle

64. **gibi:**

Kaside 32

Mısra: 19

-e benzer. Benzerlik bildirir.

19. Ğoncalar da açılıp gül gibi ğandān oldu
20. Bülbülān şām u şehar olsa mahaldir ğüyā

65. **gibi:**

Kaside 32

Mısra: 21

-e benzer. Benzerlik bildirir.

21. Ben de bülbül gibi ol zāt-ı şerīfñ olsam
22. Menķabet-ħvānı hezārān vücūh ile sezā

66. **gibi:**

Kaside 32

Mısra: 42

-e benzer. Benzerlik bildirir.

41. ğülşen-i dehr ü şabā şağ u esen olduķça
42. Ğonca-i baħtını ğandān ede gül gibi Ħudā

67. **gibi:**

Kaside 33

Mısra: 58

-e benzer. Benzerlik bildirir.

57. Mantıķımdan netice ğadd-i ğumüm
58. Şekl-i evvel gibi bütün ma'lūm

68. **gibi:**

Kaside 34

Mısra: 17

-e benzer. Benzerlik bildirir.

17. Urulmuş gibi lāle yine bir şūħa derūnunda
18. O dāğ-ı dāğ-ber-dāğı delil-i şübhe-fersādır

69. **gibi:**

Matla 36

Mısra: 1

-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Kimse görmüş değil ol şüh gibi dünyada
2. Sürmeyi gözden alır al ile kaḥḥāl-zāde
70. **gibidir:-dir**
Gazel 40
Mısra: 5
-e benzer. Benzerlik bildirir.
5. Hemān şoḥbet gibidir meclis içre āşinālarla
6. Hücūm-ı vaḥşet-i dūrī-i yāri def` eder kāğaz
71. **gibi:**
Gazel 41
Mısra: 7
-e benzer. Benzerlik bildirir.
7. Derūnunda nice esrārī cānı gibi ḥıfz eyler
8. Hele peygām-ı aḥbāba `aceb ikrām eder kāğaz
72. **gibi:**
Gazel 47
Mısra: 4
-e benzer. Benzerlik bildirir.
3. Naḫşīnı şaklayamaz āyine de olsa raḳīb
4. Her derūn `āşık-ı bī-çāre gibi şāf mıdır
73. **gibi:**
Gazel 53
Mısra: 5
-e benzer. Benzerlik bildirir.
5. `Aceb miḫşir durur vā`iz gibi bülbul de gülşende
6. Seḫer etfāl-i bāğī nālesiyle bī-dimāğ eyler
74. **gibi:**
Gazel 70
Mısra: 3
-e benzer. Benzerlik bildirir.
3. Perīşān eyleyen `aqlım gibi her şeb dil-i zārım
4. Ḥayāl-i kākül-i ser-der-hevā-yı mihribānımdır
75. **gibi:**
Gazel 73
Mısra: 5
-e benzer. Benzerlik bildirir.
5. Etmede gāhī perīşān zūlfū gibi ḥātırım
6. Geh ser-i mü `āşıkā mihr ü mahabbet gösterir
76. **gibi:**
Gazel 78
Mısra: 2
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Deme Mecnūn göçüp `aşk içre bir icādı kalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādı kalmışdır
77. **gibi:**
Gazel 114
Mısra: 10
-e benzer. Benzerlik bildirir.
9. Temennā-yı vişāle bir vesīle eyleyip `āşık
10. Dü çeşmi gibi eşkin yāre `arz-ı kām için şaklar
78. **gibi:**
Gazel 114

- Mısra: 16
-e benzer. Benzerlik bildirir.
15. Niğīn-i şadr-ı devletde edip perverde `izzetle
16. Anı Rüstem gibi Zāl-i felek bir nām için şaklar
79. **gibi:**
Gazel 121
Mısra: 1
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firīb olmaz
2. Benim gibi de ammā bāğ-ı ḥüsne `andelīb olmaz
80. **gibi:**
Gazel 121
Mısra: 2
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firīb olmaz
2. Benim gibi de ammā bāğ-ı ḥüsne `andelīb olmaz
81. **gibi:**
Gazel 123
Mısra: 12
-e benzer. Benzerlik bildirir.
11. Nihāl-i ḳaddiñe nola ḳıyāmet ser-fürü etse
12. Bu gülşende ḳadiñ gibi nihāl-i bī-mişāl olmaz
82. **gibi:**
Gazel 124
Mısra: 5
-e benzer. Benzerlik bildirir.
5. Dideden cān gibi pinhān olmadır ḳarı anıñ
6. Bir melek-simā perī-ruḫsāre düşdü gönlümüz
83. **gibi:**
Gazel 127
Mısra: 1
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Dāğın gibi hiç sinede bir yāre bulunmaz
2. Sīnem gibi de `aşk ile efgāre bulunmaz
84. **gibi:**
Gazel 127
Mısra: 2
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Dāğın gibi hiç sinede bir yāre bulunmaz
2. Sīnem gibi de `aşk ile efgāre bulunmaz
85. **gibi:**
Gazel 166
Mısra: 9
-e benzer. Benzerlik bildirir.
9. Sālīm gibi her kes suḫana ḳādir olur mu
10. İnsāna `aceb lāzımedir tarḫ-ı tekellūf
86. **gibi:**
Gazel 170
Mısra: 11
-e benzer. Benzerlik bildirir.
11. Bulmadı bu gazel-i tāze-i şeş-beyt gibi
12. Şeş cihātı götürü Sālīme gösterdi firāk

87. **gibi:**
Gazel 172
Mısra: 10
-e benzer. Benzerlik bildirir.
9. Derûn-ı sînemi deldi hadeng-i müjgânî
10. Müjeñ de gamzelerin gibi bî-amân ancak
88. **gibi:**
Gazel 174
Mısra: 10
-e benzer. Benzerlik bildirir.
9. Degildir cāy-ı istiğrāb ey gonca bu 'ālemde
10. Bu gülşende saña 'āşık benim gibi hezār olmak
89. **gibi:**
Gazel 176
Mısra: 9
-e benzer. Benzerlik bildirir.
9. Sālīm gibi gördük keremiñ derd-i serimde
10. Sākī kerem-i luğf-ı benāniñla yapıldık
90. **gibi:**
Gazel 180
Mısra: 8
-e benzer. Benzerlik bildirir.
7. Gāv-ṭab'-ı zāhid etmez idi ṭa'n ey pīr-i mey
8. Anı da bizler gibi küyuñda irşād eyleseñ
91. **gibi:**
Gazel 186
Mısra: 9
-e benzer. Benzerlik bildirir.
9. Sırışk-i 'āşıkā mā'il gibi bu şeb Sālīm
10. O yāri ḥvābda ṭarf-ı semt-i cū gördük
92. **gibi:**
Gazel 193
Mısra: 8
-e benzer. Benzerlik bildirir.
7. Vaşf-ı zūlfūñ meclisinde dün gece edip dırāz
8. Bilmezine 'āşık-ı bî-çāre kırmış gibi tel
93. **gibi:**
Gazel 199
Mısra: 3
-e benzer. Benzerlik bildirir.
3. Dāmen-i şabrım gibi çāk-i girībān eyledim
4. Kāmetim gibi edelden ṭāk hicriñ ṭākatim
94. **gibi:**
Gazel 199
Mısra: 4
-e benzer. Benzerlik bildirir.
3. Dāmen-i şabrım gibi çāk-i girībān eyledim
4. Kāmetim gibi edelden ṭāk hicriñ ṭākatim
95. **gibi:**
Gazel 209
Mısra: 2
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Her gören 'ayb etmede bî-şabr u sāmān olduğum
2. Bilmiyorlar gibi zūlfūñle perişān olduğum

96. **gibi:**
Gazel 210
Mısra: 8
-e benzer. Benzerlik bildirir.
7. Ḥarāb etmez felek bir meclis-i pākīze gördüñ mü
8. Yıkılmaz ḥātır-ı 'āşık gibi bir encümen bilmem
97. **gibi:**
Gazel 215
Mısra: 2
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Göñül bir baḥr-i mevvāc-ı tesellidir ço cūş etsin
2. Sırışk-i dīde deryālar gibi cūş u ḥurūş etsin
98. **gibi:**
Gazel 227
Mısra: 12
-e benzer. Benzerlik bildirir.
11. Mū-be-mū seyr eyleyip de cümleten endāmıñı
12. Kim durur zūlfūñ gibi kendin perişān etmeyen
99. **gibi:**
Gazel 233
Mısra: 10
Gibi || Tahmin bildirmektedir.
9. Āl al olmuş ruḥ-ı ḥoy-kerdesi nāzān gelir
10. Şimdi çıkmış gibi Sālīm ol perī ḥammāmdan
100. **gibi:**
Gazel 245
Mısra: 5
-e benzer. Benzerlik bildirir.
5. Hiç benim gibi felekde kimse giryān olmadı
6. Eşk-i gam ülfet edelden dīde-i Ya'kūb ile
101. **gibi:**
Gazel 271
Mısra: 5
-e benzer. Benzerlik bildirir.
5. Açılmış gül gibi ruḥlar revernağ-sāz ebrūlar
6. Muḥaşşal yār memdūḥ-ı zamān olmakda gitdikçe
102. **gibi:**
Gazel 281
Mısra: 3
-e benzer. Benzerlik bildirir.
3. Olsam ne 'aceb eşk-i revānım gibi pā-māl
4. Gözden beni ol şūh-ı sitemkāre düşürdü
103. **gibi:**
Gazel 282
Mısra: 1
-e benzer. Benzerlik bildirir.
1. Meh cemālīñ gibi āyā ruḥ-ı dil-cū var mı
2. Zāt-ı pākīze-simātūñ gibi meh-rū var mı
104. **gibi:**
Gazel 282
Mısra: 2
-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Meh cemālin gibi āyā ruḥ-i dil-cū var mı
2. Zāt-ı pākīze-simātın gibi meh-rū var mı

105. **gibi:**

Gazel 282

Mısra: 4

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Nem kalır āb-ı revāndan benim ey nūr-ı başar
4. Eşk-i ḥüninter-i çeşmim gibi bir cū var mı

106. **gibi:**

Gazel 282

Mısra: 9

-e benzer. Benzerlik bildirir.

9. Bir seniñ gibi bu vādī-i melāḥatde 'aceb
10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri āhū var mı

107. **gibi:**

Gazel 282

Mısra: 14

-e benzer. Benzerlik bildirir.

13. Vaşf-ı zūlfūñ ile güyā gececi bülbüldür
14. Sālim'ün ḥāme-i pākī gibi pür-gū var mı

108. **gibi:**

Gazel 286

Mısra: 5

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Nola eşk-i revān deryā gibi cūş u ḥurūş etse
6. Ğamīla fūlk-i dil pā-bend-i gird-āb-ı firāk oldu

109. **gibi:**

Gazel 292

Mısra: 3

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Tīre-baḥt imiş ümīdim gibi kāşānem benim
4. Şubḥa dek bakdık bu şeb ol māh-ı tābān gelmedi

110. **gibi:**

Gazel 292

Mısra: 7

-e benzer. Benzerlik bildirir.

7. Dīde-düz-ı intizār etdi bizi nerkis gibi
8. Noldu āyā bāğa ol serv-i ḥīrāmān gelmedi

ḡibta ederse:

1. **ḡibta ederse:**-er, -se

Kaside 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı hāli şiddetle arzu etme, imrenme.

7. 'Aceb mi ḡibta ederse bu emr-i tevfiķa
8. Selefde her güzērān eyleyen dil-i mülhem

ḡibta olsa:

1. **ḡibta olsa:**-sa

Diğer 4

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmrenilmek.

77. ḡibta olsa nola kim bu süde
78. Vech ederse derine fersüde

ḡibtadan öldü gitdi:

1. **ḡibtadan öldü gitdi:**-di

Terci-bend 1

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Kıskançlıktan ölmek" anlamına gelen ve aşırı haset ve kıskançlık bildiren söz.

39. Bendeñi ihyā edelden şevķ-ı vaşlın sevdiğim
40. Öldü gitdi ḡibtadan baña rakīb-i bed-liķā

ḡibta-fermā-vı dil-i zühre-i zehrā eyle:

1. **ḡibta-fermā-vı dil-i zühre-i zehrā eyle:**

Kaside 31

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zühre yıldızı gibi gönlü parlak hale getirmek, nurlandırmak.

25. Eyleyip şubḥ-ı beyāz-ı falaķ-ı şevķ şebīñ
26. ḡibta-fermā-vı dil-i Zühre-i zehrā eyle

ḡibta-fermā-vı 'izz-i her şāna:

1. **ḡibta-fermā-vı 'izz-i her şāna:-a**

Diğer 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün şöhret ve azizliği - Yüce insanları- imrendiren.

9. Meclis-i reşk-baḥş-ı devrāna
10. ḡibta-fermā-vı 'izz-i her şāna

ḡibta-fermā-vı lutf u in'āma:

1. **ḡibta-fermā-vı lutf u in'āma:-a**

Diğer 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmrendiren lütuf ve ihsanları olan.

7. Āsitān-ı şerif-i ikrāma
8. ḡibta-fermā-vı lutf u in'āma

gid:

1. **gidecek:**-ecek

Tarih 3

Mısra: 116

Gitmek, ulaşmak.

115. Donanıp ol daḡı baḡrı nice biñ zevrak ile
116. Kıldı berren gidecek 'asker-i pākī peydā

2. **giderken:**-er, -ken

Tarih 3

Mısra: 151

Yönelmek, yol almak.

151. Bu mehābetle giderken göricek ḡalk anı
152. Ez-derūn eylediler dergeh-i Bārī'ye du'ā

3. **gidip:**-ip

Tarih 3

Mısra: 157

Gitmek, ulaşmak.

157. Bu teveccühle gidip ḡāşılı ḡarf-ı rezme
158. Rū-be-rāh oldu reh-i düşmene cünd-i vālā

4. **gideyor:**-eyor

Diğer 3

Mısra: 80

Yönelmek, yol almak.

79. Gülsitân içre bu zînet ile ol müsteğnâ
80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ

5. **giderse**: -er, -se

Matla 5

Mısra: 1

Gitmek || Gönlün sevgiliye tutulması.

1. Ko gitsin dil giderse tek seniñle âşinâ olsun
2. Yoluñda nâzeninim dil degil cânım fedâ olsun

6. **giderdi**: -er, -di

Kaside 10

Mısra: 405

Yok olmak.

405. Mesh edince giderdi hep serden
406. Yed-i pâki toķunduğı yerden

7. **gider**: -er

Diğer 11

Mısra: 101

Gitmek, ulaşmak || Sesin bir noktaya ulaşması.

101. Büselikler rehîn-i tekye gider
102. Bu segâh-ı zemîn-i tekye gider

8. **gider**: -er

Diğer 11

Mısra: 102

Gitmek, ulaşmak || Sesin bir noktaya ulaşması.

101. Büselikler rehîn-i tekye gider
102. Bu segâh-ı zemîn-i tekye gider

9. **gider**: -er

Tarih 12

Mısra: 21

Gitmek, ulaşmak.

21. Sebzezâr gayret-keşân olup gider
22. Nev-be-nev kühsâra ‘arz-ı ilticâ

ğidâ-yı rûh olup:

1. **ğidâ-yı rûh olup**: -up

Gazel 185

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruhu beslemek.

5. Hep ğidâ-yı rûh olup kuvvet verirdi tâ‘ate
6. Ķütümüz bezm-i cihânda cümleten tîb eylesek

gider:

1. **giderir**: -ir

Diğer 3

Mısra: 108

-Olumsuz bir duyguyu- yok etmek, uzaklaştırmak.

107. Ey birâder ferağ-efzâ hele Kâğıd-ğâne
108. İnķibâzi giderir zevķ verir insâne

2. **giderir**: -ir

Tarih 11

Mısra: 13

Uzaklaştırmak, çıkarmak, yok etmek, kaldırmak, def etmek.

13. Artırır hüsñ ü şafâsı giderir endühu

14. Geceler uzamasa olmaya vaķt-i tahvîl

gider gelir:

1. **gider gelir:**

Gazel 139

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabit kalmamak, karar kılmamak.

1. Seher ki bâĶa şabâlar gider gelir tırmaz
2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir tırmaz

2. **gider gelir:**

Gazel 139

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabit kalmamak, karar kılmamak.

1. Seher ki bâĶa şabâlar gider gelir tırmaz
2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir tırmaz

3. **gider gelir:**

Gazel 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabit kalmamak, karar kılmamak.

3. Cünün-ı ‘aşķ ile ‘aķlım serimde tırmaz hiç
4. Ķired olunca mükedder gider gelir tırmaz

4. **gider gelir:**

Gazel 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabit kalmamak, karar kılmamak.

5. Muķım-i küyüm olur mu o böyle båd-ı hevâ
6. Vefâ-yı himmet-i dil-ber gider gelir tırmaz

5. **gider gelir:**

Gazel 139

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabit kalmamak, karar kılmamak.

7. Meķâşid ile hemîşe rehinde ‘âşıkklar
8. Niyâzlar ile yek-ser gider gelir tırmaz

6. **gider gelir:**

Gazel 139

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabit kalmamak, karar kılmamak.

9. Göñül seniñle ‘itâbın benimle dil ‘âciz
10. O hâl ‘âşķa yer yer gider gelir tırmaz

7. **gider gelir:**

Gazel 139

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabit kalmamak, karar kılmamak.

11. Beni gözet ki efendi kadîmiyim saña
12. Kapuñda hâşılı eller gider gelir tırmaz

gidi:

1. **gidi:**

Kaside 27

Mısra: 55

Ahlaksız kimse.

55. Cavidân şandı gidi böyle gülen dünyayı

56. Eliniñ kiri yüzü qarası kaldı ammâ

gil:

1. **gil:**

Tarih 4

Mısra: 61

Balçık, çamur.

61. Gil ü âbî sirişk ü dürdi-i eşk

62. Esâsıdır hülüş-i zühd ü taqvâ

gill u gışdan:

1. **gill u gışdan:-dan**

Kaside 34

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanlık ve kin.

35. Bu mevsimde derûnun gill u gışdan eyledi hâlî

36. Leb-i gülşende havzın âb-ı şâfisi muşaffâdır

2. **gill u gışdan:-dan**

Gazel 245

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kin ve fesat | düşmanlık ve hile.

7. Gill u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sükda

8. Kâle-i ümmid alınmaz nuçra-i ma'yüb ile

gilmân:

1. **gilmân:**

Kaside 12

Mısra: 129

Cennette hizmet gördüğüne inanılan delikanlılar.

129. Miyân-beste bütün kulluğundadır gilmân

130. Mağâm-ı hîdmet-i pâkinde şaf-be-şaf hürî

2. **gilmân:**

Müfret 62

Mısra: 1

Cennette hizmet gördüğüne inanılan delikanlılar ||

Gilman gibi güzel delikanlılar.

1. Hürî vü gilmân ile birdir ser-â-ser her biri

2. Şahn-ı Kâğıd-hâne cennetden hemân bir kıt'adır

gînâ geldi:

1. **gînâ geldi:-di**

Kaside 13

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bıkkınlık, usançlık gelmesi.

63. Kandı dünyâ hep zülâl-i hoş-güvâr-ı cüduna

64. Geldi mahrûr-ü'l-mizâc-ı fakr u iflâsa gînâ

gînâ-yı hürmet ü 'izzetde etdiñ:

1. **gînâ-yı hürmet ü 'izzetde etdiñ:-diñ**

Kaside 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çokça saygınlık ve şeref bağışlamak || Allah'ın

Müslüman kuluna ikramı.

11. Beni dünyâda sen devletde etdiñ

12. Gînâ-yı hürmet ü 'izzetde etdiñ

gir:

1. **girince:-ince**

Kaside 19

Mısra: 58

Bir yere, mekana girmek-gitmek.

57. Bakıp bu reng ü büya hâtıra firdevs gelmez mi

58. Girince böyle nüzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre

2. **girmez:-mez**

Gazel 30

Mısra: 9

Girmek || Dahil olmak.

9. Sâlimâ dâ'ire-i bezmine hiç gam girmez

10. Dâ'imâ şâd durur cümle-i yârân-ı şabûh

3. **girince:-ince**

Müfret 70

Mısra: 1

Girmek || Dahil olmak.

1. Ne hikmetdir girince bu dükâna zümre-i hûbân

2. Nihâde eyler elbette serin zânû-yı teslime

girân gelmez:

1. **girân gelmez:-mez**

Tarih 13

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağır olmak, ağır gelmek.

21. Böyle olunca ser-i mü haţtaña gelmez girân

22. Hep edâ etmek gerek ta'zimini tekrîmini

girâni-i hicriñ:

1. **girâni-i hicriñ:-iñ**

Diğer 10

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın ağırlığı || Ayrılık derdi.

25. Hûmâr-ı firkat-i serdir girâni-i hicriñ

26. Göz açıdır mı başım kaldırır mı ser-tâ-pâ

gird-âb:

1. **gird-âb:-lar**

Gazel 108

Mısra: 6

Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrirtisi; tehlikeli yer.

5. Biz Hüdâ'nın garka-i emvâc-ı feyz-â-feyziyiz

6. Añlamaz keyfiyyet-i ahvâlimiz gird-âb-ı

gird-âb-ber-gird-âb-ı cândır:

1. **gird-âb-ber-gird-âb-ı cândır:-dır**

Gazel 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can girdabı - halka düzeninden hareketle, bir araya gelen tevhid ehli için kullanılan bir ifadedir.-

1. Hürüşân bir yem-i sıldk-ı revândır halka-i tevhið

2. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı cândır halka-i tevhið

gird-âb-ber-gird-âb-ı sad:

1. **gird-âb-ber-gird-âb-ı şad:**

Gazel 125

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla girdap içinde üzerinde girdap.

11. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı şad gamdır yem-i firķat

12. Bu yolda keşti-i şabra muvâfik rûzgâr olmaz

gird-bād:

1. **gird-bād:**

Kaside 26

Mısra: 3

Döne döne esen şiddetli rûzgâr, kasırga, hortum.

3. Gird-bād etdi güzeste varaķ-ı bāğı resîd

4. Halka geçdi gül-i ebrîye çekildikde şafâ

gird-bād-ı ğam-ı hicrânî:

1. **gird-bād-ı ğam-ı hicrânî:-iñ**

Diğer 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılgın gam girdabı.

23. Gird-bād-ı ğam-ı hicrânî ile fülk-i sürûr

24. Kendini eyledi limân-ı derûnumdan dūr

gird-bād-ı subh:

1. **gird-bād-ı şubh:**

Kaside 34

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah esen fırtına.

13. Çemenzârı edince gird-bād-ı şubh mevc-â-mevc

14. Bu hâletle zümürüdden fezâ güyâ ki deryâdır

gird-i bād-ı âhimdan:

1. **gird-i bād-ı âhimdan:-im, -dan**

Kaside 30

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşğım- ahının tesirli etkisi.

103. Hâzer et ey nihâl-i tâze gird-i bād-ı âhimdan

104. Dağı nev-restesin yıķma derûn-ı 'arş-peymâyı

girîbân:

1. **girîbân:**

Tarih 1

Mısra: 31

Elbise yakası || Hilal.

31. Meh-i nevden girîbân şemse hürşîd

32. Şafaķ bir câme-i zer-beft-i gül-gün

2. **girîbânımı:-im, -ı**

Kaside 8

Mısra: 215

Elbise yakası || Maddi anlamda dünya.

215. Bedenden eyle girîbânımı benim tahliş

216. O 'arşagehde ki ehl-i hûķûķ hâzırdır

girîbân-çâk olur:

1. **girîbân-çâk olur:-ur**

Gazel 220

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yakasını yırtmak.

5. Derûn-ı sînesin almış müretteb dügmeler yâriñ

6. Girîbân-çâk olur âdem aña bakdıķça ğayretiden

girîbânını kurtaramazsın:

1. **girîbânını kurtaramazsın:-amaz, -sın-ıñ, -ı**

Rûbai 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakasını kurtarmak || Sevgilinin aşığı ettiği eziyetlerden dolayı mahşer günü sorumlu olması.

3. Mahşerde girîbânını sen kurtaramazsın

4. Ol gün seni elbetde bulur 'aşık-ı şeydâ

giriftarı kalmaz:

1. **giriftarı kalmaz:-maz**

Tesdis 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsak kalmak.

5. Olur hâdî reh-i maķşûda bir gün hâzret-i Bârî

6. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı ğam giriftarı

2. **giriftarı kalmaz:-maz**

Tesdis 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsak kalmak.

11. Olur hâdî reh-i maķşûda bir gün hâzret-i Bârî

12. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı ğam giriftarı

3. **giriftarı kalmaz:-maz**

Tesdis 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsak kalmak.

23. Olur hâdî reh-i maķşûda bir gün hâzret-i Bârî

24. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı ğam giriftarı

4. **giriftarı kalmaz:-maz**

Tesdis 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsak kalmak.

29. Olur hâdî reh-i maķşûda bir gün hâzret-i Bârî

30. Bu yâd ellerde kalmaz dâmgâh-ı ğam giriftarı

giriftâr-ı remedir:

1. **giriftâr-ı remedir:-dir**

Kaside 23

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz iltihabı || Sadrazamın bilge kişiliği karşısında eksik kalmak.

43. Giriftâr-ı remedir çeşmi mihriñ nūr-ı re'yinden

44. Arar her şeb anıñçün beyza-i Si-murğ-ı 'Anķâ'yı

giriğ giriğ:

1. **giriğ giriğ:**

Gazel 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düğüm düğüm.

5. Dil-i garib-i remānī-nigāhūna cānā

6. Garih garih ham-ı zulfūn penāh besdir bes

garih-i 'ukde-güşā:

1. **garih-i 'ukde-güşā:**

Kaside 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düğümleri çözmek || Sevgilinin saçlarının çözülməsi.

5. Toğdu hürşid-i cihān-tāb-ı sipihr-i ümmid

6. Zulf-i dil-berde meger kim garih-i 'ukde-güşā

giriz evledi:

1. **giriz eyledi:-di**

Kaside 33

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

73. Ya 'ni tahdīs-i ni 'met etmege dil

74. Eyledi bir giriz el-hāşıl

girre etmez:

1. **girre etmez:-mez**

Gazel 173

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kibirlenmek.

3. Hod-ārā girre etmez dest-māl-i 'izzet ü cāha

4. Düşer mi 'ākile dil-beste-i zıll-ı hayāl olmak

girre olma:

1. **girre olma:-ma**

Gazel 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kibirlenmek.

5. Mebde'-i aşl-ı vücūduñ iki çatre āb iken

6. Girre olma ey gönül şu üzre yok nakşa sebāt

giryān evleyen:

1. **giryān evleyen:-yen**

Gazel 226

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlatmak.

3. Ağlama ey dide-i ğam-dide şabr et ağlama

4. Güldürür bir gün seni elbette giryān evleyen

giryān olduğum:

1. **giryān olduğum:-duk, -um**

Gazel 209

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ağlamak.

7. Mihr-i ruhsār-i nigāra nāzırān cümle bilür

8. Vechi neymiş sāha-i mihrinde giryān olduğum

giryān olduğumca:

1. **giryān olduğumca:-duğ, -um, -ca**

Gazel 197

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak.

7. Ğam-ı 'aşkıñla giryān olduğumca sāhil-i ğamda

8. Dür-i eşkim ser-ā-pā lücce-i 'ummāna 'arz etdim

giryān olma:

1. **giryān olma:-ma**

Gazel 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak.

9. İntizār-ı va 'de-i vaşlıyla giryān olma kim

10. İki olmaz Sālimā söz bir olur a'lāda bir

giryān olmadı:

1. **giryān olmadı:-ma, -dı**

Gazel 245

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak.

5. Hiç benim gibi felekde kimse giryān olmadı

6. Eşk-i ğam ülfet edelden dide-i Ya 'küb ile

giryān olmasa:

1. **giryān olmasa:-ma, -sa**

Gazel 266

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak.

1. 'Aynına almazdı cānān dide giryān olmasa

2. Kim bakardı sīneme çāk-i giribān olmasa

giryān olmasın:

1. **giryān olmasın:-ma, -sın**

Gazel 219

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ağlamak.

1. Şehā dīdem ğam-ı hicriñle giryān olmasın n'olsun

2. Ciger sūz-ı firākıñ ile biryān olmasın n'olsun

giryān olup:

1. **giryān olup:-up**

Müfret 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak.

1. Añıp ol kākülü giryān olup ey dil

2. Hemān kenāra şalın hevā da sünbülüdür

giryānlık:

1. **giryānlığım:-ım**

Gazel 249

Mısra: 6

Ağlar halde olmak, ağlamak.

5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nürü mürüvvet kıl

6. Añıp giryānlığım hicriñle Ceyhūn'a selām eyle

girve:

1. **giryeye:**
Gazel 52
Mısra: 3
Ağlama, gözyaşı.
3. Giryeye dūr olmaz hayāl-ı ‘arızın etdikçe biz
4. Şeb-nemāsā eşk-i çeşmimdir aña her bār yār
2. **giryeye:**
Gazel 111
Mısra: 3
Ağlama, gözyaşı.
3. Giryeye def eyler hemişe sūziş-i derd ü gamı
4. Āb-rizān olsa hergiz āteşe teskīn olur
3. **giryemi:-m, -i**
Gazel 270
Mısra: 3
Ağlama, gözyaşı.
3. Benim bu giryemi cānān ‘aceb nemden kıyās eyler
4. Benim bir hāl-i zārım görmemişken künc-i firķatde

giryeye-firķat akarken:

1. **giryeye-firķat akarken:-ar, -ken**
Tarih 18
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gözyaşlarının akması.
9. Akarken dīde-i mīzāb-ı ğamdan giryeye-firķat
10. Bu dem de tāb-ı sūz-ı şevķ ile ‘ayn-ı serāb oldu

giryekār-i firāk:

1. **giryekār-i firāk:**
Kaside 18
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılıktan -dolayı- ağlayanlar.
23. Döndü āb içre olan giryekār-i firāk ile olaldan meşğül
24. Giryekār-i firāk ile olaldan meşğül

giryeye-künān:

1. **giryeye-künān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 71
Ağlamak.
71. Kad-i yāri añuban giryeye-künān
72. Gehi deryā ile ola seyrān

giryeye-künān etmekde:

1. **giryeye-künān etmekde:-mek, -te**
Kaside 30
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.
37. Du ‘ā-yı zātını giryeye-künān her subh etmekde
38. Görüp pūr-jāle zann etme ‘izār-ı verd-i hāmrayı

gīsū:

1. **gīsū:-su**
Muamma 33
Mısra: 1
Omuz üstüne dökülen saç.

1. Ne dem gīsūsu düşse dil-rübānın ruħları üzre
2. Gelir Rum ehlinin ħara haber Ćin’den semā’ına

2. **gīsū:**

- Gazel 62**
Mısra: 3
Omuz üstüne dökülen saç.
3. Tarf-ı ruħsārında cānān şanma gīsū gösterir
4. Ćin Ćin-i mevc-i hüsün ü ānı bir cū gösterir

gīsū-yı sünbülü:

1. **gīsū-yı sünbülü:-ü**
Kaside 5
Mısra: 77
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sünbül çiçeğinin saçakları.
77. Gīsū-yı sünbülü çārüb edemezdi bāĝā
78. Gülsitānına tarāvet veremez idi şabā

gīt:

1. **gīt:-di**
Tesdis 1
Mısra: 25
Zarar görmek.
25. Gönül gītde hevā-yı zülfü sevdāsıyla ol yāriñ
26. Reh-i hicrānda oldum ben perişān-hāli dil-dārīñ

2. **gīt:-di**

- Terci-bend 1**
Mısra: 28
Sona ermek.
27. Kōndü bāzū-yı dile nev-nüşha-i şeyh-i kerem
28. Gītde derd-i rencişi tāb-ı teb-i hicrānımın

3. **gītmege:-me, -ge**

- Kısa Mesnevi 2**
Mısra: 56
Gitmek, varmak.
55. Hāşılı vakt-i Hışār idi o dem
56. Gītmege seyre iverdi ādem

4. **gīt:-di**

- Tarih 3**
Mısra: 120
Gitmek, uzaklaşmak.
119. Lengerin aldı mehābetle ħopup başarda
120. Ser fedā etmege dīn ugruna gītde güyā

5. **gīttiler:-di, -ler**

- Tarih 3**
Mısra: 124
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azīmet etmek.
123. Bu celādetle olup Bahr-i Siyāh’a ‘āzīm
124. Gīttiler cānib-i cenge diyerek yā Mevlā

6. **gīt:-di**

- Tesdis 4**
Mısra: 5
Gitmek || -Gönlün- aşk derdiyle kendinden geçmesi.
5. Gītde dil zülf-i hevāsıyla mekānın kim bilir
6. Bir Hümā’dır çıkdı elden āşiyānın kim bilir

7. **gıtdi:-di**
Tesdis 4
Mısra: 11
Gitmek || -Gönlün- aşk derdiyle kendinden geçmesi.
11. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
12. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir
8. **gıtdi:-di**
Tesdis 4
Mısra: 17
Gitmek || -Gönlün- aşk derdiyle kendinden geçmesi.
17. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
18. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir
9. **gıtdi:-di**
Tesdis 4
Mısra: 23
Gitmek || -Gönlün- aşk derdiyle kendinden geçmesi.
23. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
24. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir
10. **gıtdi:-di**
Tesdis 4
Mısra: 29
Gitmek || -Gönlün- aşk derdiyle kendinden geçmesi.
29. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
30. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir
11. **gıtsin:-sin**
Matla 5
Mısra: 1
Gitmek || Gönlün sevgiliye tutulması.
1. Ko gıtsin dil giderse tek seniñle âşinâ olsun
2. Yoluñda nâzeninim dil degil cânım fedâ olsun
12. **gidelim:-eli, -m**
Kaside 5
Mısra: 42
Gitmek, varmak.
41. Saña bir eşheb-i nâ-dîde getirdim işte
42. Gel süvâr ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nâ
13. **gıtdi:-di**
Tesdis 5
Mısra: 6
Gitmek || Herhangi bir eylemden sonra kullanılarak o eylemin bir türlü gerçekleşmemesini ifade eder.
5. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
6. Çıkmadı gıtdi dehânından haber pervâneniñ
14. **gıtdi:-di**
Tesdis 5
Mısra: 12
Herhangi bir eylemden sonra kullanılarak o eylemin bir türlü gerçekleşmemesini ifade eder.
11. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
12. Çıkmadı gıtdi dehânından haber pervâneniñ
15. **gıtdi:-di**
Tesdis 5
Mısra: 18
Herhangi bir eylemden sonra kullanılarak o eylemin bir türlü gerçekleşmemesini ifade eder.
17. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
18. Çıkmadı gıtdi dehânından haber pervâneniñ
16. **gıtdi:-di**
Tesdis 5
Mısra: 24
Herhangi bir eylemden sonra kullanılarak o eylemin bir türlü gerçekleşmemesini ifade eder.
23. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
24. Çıkmadı gıtdi dehânından haber pervâneniñ
17. **gıtdi:-di**
Tesdis 5
Mısra: 30
Herhangi bir eylemden sonra kullanılarak o eylemin bir türlü gerçekleşmemesini ifade eder.
29. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
30. Çıkmadı gıtdi dehânından haber pervâneniñ
18. **gitmez:-mez**
Gazel 7
Mısra: 2
Gitmek || Bir düşüncenin, hayalin gönülden gitmesi.
1. Yâd-ı zülfüñ dilde tesbîhim durur her şeb baña
2. Bir nefes gitmez hayâlîñ fikri hem-meşreb baña
19. **gider:-er**
Kaside 8
Mısra: 154
Kaybolmak, sona ermek.
153. Eger şefâ'at ü lütfüñ olur ise munzam
154. Gider hümüm cenâb-ı Kerîm Kâdir'dir
20. **gıtdi:-di**
Kaside 10
Mısra: 176
Sona ermek.
175. Mess edip menhîr-i gülâma o nûr
176. Gıtdi necm-i püserden ol mağzür
21. **gitmez:-mez**
Kaside 10
Mısra: 447
Kaybolmak, sona ermek.
447. Yed-i vicdândan naşîb gitmez
448. Rızık-ı mağşüm infikâk etmez
22. **gitmiyor:-mi, -yor**
Gazel 12
Mısra: 1
Cömertlik kapısı.
1. Gitmiyor piş-i nigâhıñdan ser-â-ser âfitâb
2. Saña cânâ 'aşık-ı didâra beñzer âfitâb
23. **gıtdi:-di**
Kaside 13
Mısra: 106
Sona ermek.
105. Bu meserretle dimâğ-ı dehr olup ser-şâr-ı feyz
106. Güldü dünyânıñ yüzü gıtdi keder geldi şafâ
24. **gıtdi:-di**
Kaside 13

- Mısra: 107
Sona ermek.
107. Gitdi ol günler ki hep erbâb-ı fazl u dânişe
108. Gösterirdi çarlı bir sâ'atde biñ naqş-ı cefâ
25. **gitmiyor:-mi, -yor**
Kaside 16
Mısra: 17
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
17. Gitmiyor manzar-ı naḥlân-ı gülistânından
18. Bâğbân olmağa tâlib gibi gūyâ bülbül
26. **gitsin:-sin**
Kaside 20
Mısra: 230
Yok olmak, sona ermek.
229. Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice gitsin derûn-ı enverden
27. **gide:-e**
Gazel 45
Mısra: 9
Gitmek.
9. Ne dem ki yâre gide Sâlim-i bihîn-ta'bir
10. Yanınca bir gazel-i âb-dâr der-peydir
28. **gitdi:-di**
Gazel 57
Mısra: 9
Herhangi bir eylemden sonra kullanılarak o eylemin bir türlü gerçekleşmemesini ifade eder.
9. Gelmedi gitdi benim serv-i çemânım bâğa
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naḥvetdir
29. **giderse:-er, -se**
Gazel 63
Mısra: 4
Devam etmek.
3. Râzı olmam sen gözû şebbâzı agyâr şaydına
4. Cünbişîñ böyle giderse nâzeninim ḳan olur
30. **gitmiş:-miş**
Gazel 65
Mısra: 3
Sona ermek.
3. Gülsitân-ı dünyeden bād-ı feraḥ gitmiş göñül
4. Şimdi yerinde neşâṭ u ülfetiñ yeller eser
31. **gider:-er**
Gazel 65
Mısra: 8
Sona ermek.
7. Nice gündür âfitâbım görmedim mihrîni gel
8. Mihr-i 'âlem-süz-ı ḥüsnüñle şeb-i hicrim gider
32. **gitdi:-di**
Müfret 66
Mısra: 1
Gitmek || Kapılmak.
1. Uyup dil göñlüme gitdi ser-i zülf-i dil-ârâya
2. Dirig ol reh-reve kim reh-nümâsı tıfl ola anıñ
33. **gitdi:-di**
Gazel 66
Mısra: 11
Devam etmek.
11. Bilmedi gitdi o yâr-i serkeşim Sâlim beni
12. Bense derd-i ḥasretiyle bî-ḳarârım kim bilir
34. **gider:-er**
Gazel 94
Mısra: 1
Gitmek.
1. Dil-i ḡamînimiz ol şâh-ı ḥüсне dâda gider
2. Hemîşe ḥayl-i emel cânib-i murâda gider
35. **gider:-er**
Gazel 94
Mısra: 2
Gitmek.
1. Dil-i ḡamînimiz ol şâh-ı ḥüсне dâda gider
2. Hemîşe ḥayl-i emel cânib-i murâda gider
36. **giderse:-er, -se**
Gazel 94
Mısra: 4
Gitmek, varmak.
3. Ne mümkün 'aql u ḳarârı refîḳ etmeklik
4. Giderse rûḥum o şâha göñül piyâde gider
37. **gitmez:-mez**
Gazel 94
Mısra: 9
Meyletmek.
9. Recâ-yı vaşl ile ḡayra cihânda dil gitmez
10. Giderse Sâlim o zât-ı kerem-nihâda gider
38. **giderse:-er, -se**
Gazel 94
Mısra: 10
Gitmek, varmak.
9. Recâ-yı vaşl ile ḡayra cihânda dil gitmez
10. Giderse Sâlim o zât-ı kerem-nihâda gider
39. **gider:-er**
Gazel 94
Mısra: 10
Gitmek, varmak.
9. Recâ-yı vaşl ile ḡayra cihânda dil gitmez
10. Giderse Sâlim o zât-ı kerem-nihâda gider
40. **gider:-er**
Gazel 95
Mısra: 1
Gitmek, varmak.
1. Yüzünü sürmege bî-çâre ḥâk-i pâyâ gider
2. Bu piç ü tâb ile 'âşîḳ o dil-rübâya gider
41. **gider:-er**
Gazel 95
Mısra: 2
Gitmek, varmak.
1. Yüzünü sürmege bî-çâre ḥâk-i pâyâ gider
2. Bu piç ü tâb ile 'âşîḳ o dil-rübâya gider

42. **git:**
Gazel 95
Mısra: 7
Gitmek.
7. Teraḥḥum et gehi 'uşşāka git deseñ gitmez
8. O yār ḥāne-i aġyār-ı nā-sezāya gider
43. **gitmez:-mez**
Gazel 95
Mısra: 7
Gitmek, varmak.
7. Teraḥḥum et gehi 'uşşāka git deseñ gitmez
8. O yār ḥāne-i aġyār-ı nā-sezāya gider
44. **gider:-er**
Gazel 95
Mısra: 8
Gitmek, varmak.
7. Teraḥḥum et gehi 'uşşāka git deseñ gitmez
8. O yār ḥāne-i aġyār-ı nā-sezāya gider
45. **gitdi:-di**
Gazel 167
Mısra: 3
Ölmek, dünyadan göçmek.
3. Bu çetr-i aḥzara geldi vü gitdi
4. Nice ḥayl-i kibār u nice eşraf
46. **gitdi:-di**
Gazel 172
Mısra: 5
Sona ermek.
5. Egerçi gitdi dem-i vuşlat ey kemān-ebrū
6. Derūnda ḳaldı şafāya yeri nişān ancak
47. **gitmez:-mez**
Gazel 183
Mısra: 2
Kaybolmak, sona ermek.
1. Cilveger āyine-i dilde cemāli Aḥmed'iñ
2. Bir nefes gitmez zamirinden hayāli Aḥmed'iñ
48. **gittiñ:-tiñ**
Gazel 187
Mısra: 1
Gitmek.
1. Dirig ey bi-vefā zārñ ferāmūş eylediñ gittiñ
2. Belā tūfānını çeşmimde pür-cüş eylediñ gittiñ
49. **gittiñ:-tiñ**
Gazel 187
Mısra: 2
Gitmek.
1. Dirig ey bi-vefā zārñ ferāmūş eylediñ gittiñ
2. Belā tūfānını çeşmimde pür-cüş eylediñ gittiñ
50. **gittiñ:-tiñ**
Gazel 187
Mısra: 4
Gitmek.
3. Nedir sende bu te'şir-i fiġān ey 'āşık-ı şeydā
4. Hezān bāġda nāleñle ḥāmūş eylediñ gittiñ
51. **gittiñ:-tiñ**
Gazel 187
Mısra: 6
Gitmek.
5. Ele geldikçe vaşla hiç dirigiñ yok şehā ammā
6. Beni gıtdikçe hicriñ ile bi-hüş eylediñ gittiñ
52. **gittiñ:-tiñ**
Gazel 187
Mısra: 8
Gitmek.
7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevā-yı fikriyim ḥālā
8. Egerçi sākiyā ber-ḥizi sen nüş eylediñ gittiñ
53. **gittiñ:-tiñ**
Gazel 187
Mısra: 10
Gitmek.
9. Bu ġurbet ellerinde ḳaldı Sālim şormadıñ ḥālin
10. Dirig ey bi-vefā zārñ ferāmūş eylediñ gittiñ
54. **gidersiñ:-er, -siñ**
Gazel 188
Mısra: 5
Gitmek, varmak.
5. Niçün böyle gidersiñ ḥāne-i aġyāra bi-hüde
6. Tekellūf ber-ḫaraf bizden nedendir ictināb etmek
55. **gidtik:-dik**
Gazel 194
Mısra: 9
Gitmek, varmak.
9. Gülsitāna seyde gidtik yārsız biz Sālimā
10. Güyiyā 'ālem o 'ālem gülşen ol gülşen degil
56. **gitdi:-di**
Gazel 199
Mısra: 12
Devam etmek.
11. Ben anıñ beste-miyānım ḥidmetinde neyleyim
12. Bilmedi gitdi o yār-i nāzeninim kıymetim
57. **gidip:-ip**
Gazel 223
Mısra: 3
Gitmek, ayrılmak, terk etmek.
3. Beni ferdālara şalma gidip luḫf eyle sultānım
4. Sebātım şabr u ārām-ı dil-i bi-ḫākatim sensin
58. **gidtiñ:-diñ**
Gazel 238
Mısra: 9
Gitmek, varmak.
9. Görüp ḥālin teraḥḥum etmediñ gidtiñ aña ḥayfā
10. Demeziñ kim derimde Sālim-i bi-kes çerāġ olsun
59. **giden:-en**
Gazel 273
Mısra: 14
Gitmek, varmak.

13. Der-i cānānda ne sihr olduđu hep nā-ma'lūm
14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermāne

60. **giden:-en**

Gazel 292

Mısra: 10

Gitmek, varmak.

9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sālimā
10. Kūy-ı cānāna giden k̄aşid da el-ān gelmedi

gitdi:

1. **gitdi:**

Rūbai 16

Mısra: 2

"bir türlü olmadı." anlamını pekiştiren bir fiil.

1. Hicriñle felek hāli diğer-gün etdi
2. Vashñla bu dil gülmedi bir dem gitdi

gindikçe:

1. **gindikçe:**

Gazel 187

Mısra: 6

Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.

5. Ele geldikçe vaşla hiç dirigiñ yok şehā ammā
6. Beni gindikçe hicriñ ile bî-hüş eylediñ gittiñ

2. **gindikçe:**

Gazel 271

Mısra: 1

Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.

1. Gamım zülfüñle meşhūr-ı cihān olmağda gindikçe
2. Cihāna ser-güzeştım dāstān olmağda gindikçe

3. **gindikçe:**

Gazel 271

Mısra: 2

Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.

1. Gamım zülfüñle meşhūr-ı cihān olmağda gindikçe
2. Cihāna ser-güzeştım dāstān olmağda gindikçe

4. **gindikçe:**

Gazel 271

Mısra: 4

Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.

3. 'Adūlar h̄arveş şayd etmede ol verd-i ra'nāyı
4. Hezārāsā benim virdim figān olmağda gindikçe

5. **gindikçe:**

Gazel 271

Mısra: 6

Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.

5. Açılmış gül gibi ruhlar revernağ-sāz ebrūlar
6. Muhaşşal yār memdūh-ı zamān olmağda gindikçe

6. **gindikçe:**

Gazel 271

Mısra: 8

Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.

7. Bu bāzār-ı maħabbetde bulunmaz kāle-i inşāf
8. Metā'-ı cevri-i hūbān rāygān olmağda gindikçe

7. **gindikçe:**

Gazel 271

Mısra: 10

Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.

9. Bu baht-ı nā-sitāyişkardan 'ālemde ey Sālim
10. Tekellūf ber-ṭaraf hālim yamān olmağda gindikçe

8. **gindikçe:**

Gazel 290

Mısra: 10

Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.

9. O māhūñ Sālimā nāzın hemişe ederek taħsın
10. H̄arīdāran anı gindikçe istignā-fürüş etdi

gitmek:

1. **gitmek:**

Gazel 129

Mısra: 7

Gitmek || Yok olmak.

7. Cihānda bulmamış bŷy-ı vefā gitmek murād eyler
8. Seriv bî-hŷde gülşen içre dāmen-der-miyān etmez

gitmeklige 'āzim oldu:

1. **gitmeklige 'āzim oldu:-du**

Gazel 204

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Gitmeye, ayrılmaya niyet etmek gitmek.

7. 'Āzim oldu yār meclisden göñül gitmeklige
8. Dūd-ı āh u eşk-i gül-ābīle tevķir edelim

giy:

1. **giyip:-ip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 143

Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

143. Ergŷvānī giyip libās-ı cedīd
144. Hep meħādīme etmede taķlīd

2. **giyer:-er**

Lugaz 3

Mısra: 13

Kaplamak.

13. Yaz u kış bir giyer nefice kabā
14. Hem zemistān ile bahārī sevā

3. **giyer:-er**

Kaside 8

Mısra: 67

Kaplamak.

67. Siyāh cāme giyer kim vesāħ taħammŷl eder
68. Ya neylesin ki kalem bunda bir misāfiridir

4. **giydi:-di**

Kaside 23

Mısra: 14

Kaplamak.

13. Edince berg ŷ bār-ı 'ayşını ceyš-i hāzān tārāc
14. Çemen giydi şitāda müflisāne aķ yek-tāyı

giyāh:

1. **giyāhımız:-ımız**

Gazel 140

Mısra: 12

Bitki, nebat || Aşk.

11. Ölseñ da Sâlimâ heves-i nev-htaâ neden
12. Bir büy-ı taze vere yine her giyâhımız

giyâh-ı kîmyâ:

1. **giyâh-ı kîmyâ:**

Kaside 13

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kimya otu.

53. Ol ki ebr-i himmeti dünyâya olsa kaþtra-pâþ
54. Bâg-ı 'âlemde biter yer yer giyâh-ı kîmyâ

giyâh-ı taze:

1. **giyâh-ı taze:**

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ot, taze ot; bitki || Sevgilinin yüzü.

3. Cemâl-i pâkine her bir giyâh-ı taze güvâh
4. Egerçi nakþ-ı nakıþkâr gayrı yüzdendir

gıyeh:

1. **gıyeh:**

Tarih 17

Mısra: 4

Ot, taze ot, bitki.

3. Lâleler maþv-ı vücüd etdi kederden dâg ile
4. Olalı her bir gıyeh gülzâra þekl-i yâsemîn

göç:

1. **göçüp:-üp**

Gazel 78

Mısra: 1

Dünyadan göçmek, vefat etmek.

1. Deme Mecnûn göçüp 'aşk içre bir icâdı kalmıþdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmıþdır

gögsü gürlendi:

1. **gögsü gürlendi:-r, -di**

Kaside 23

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nara atmak, bağırmak.

17. Kanı pür-tâb iken mestâne evvel gögsü gürlendi
18. 'Acab dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i garrâyı

gök:

1. **gök:**

Kaside 5

Mısra: 18

Mavi.

17. Çıkdı gül-geþt-i sipihr etmege encüm yek-ser
18. Çarþda almıþ idi dūþuna bir gök dibâ

2. **gökdeki:-de, -ki**

Gazel 6

Mısra: 10

Gök, gökyüzü.

9. Rüy-ı pür-tâb-ı ziyâ-baþıññ hayâl eyler deyü
10. Âfitâbım gökdeki hurþid dūþmendir baña

3. **gökde:-de**

Tarih 24

Mısra: 6

Gök, gökyüzü.

5. 'Arz etse ruhsâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müþteri gökde nola þems ü kamer

4. **göklere:-ler, -e**

Gazel 43

Mısra: 6

Gök, gökyüzü.

5. Kudsiyânı nâlem etse nola her þeb bî-þuzür
6. Hâsret-i kaddiñle âhım göklere peyvestedir

gönca:

1. **göncalar:-lar**

Tarih 1

Mısra: 82

Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

81. Eger ednâ işâret kılsa bâga

82. Ederdi göncalar üþküfte kânün

2. **göncalar:-lar**

Kaside 1

Mısra: 29

Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

29. Göncalar mehd-i naþl-i güllerde

30. Hem-çü tıflân hemiþe perverde

3. **göncalar:-lar**

Tarih 2

Mısra: 23

Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

23. Hırka-puş-ı guþþa-âlüd olmuş iken göncalar

24. Şâd olup etdi tebesüm hâl-i bâ-fercâmına

4. **gönca:**

Tahmis 3

Mısra: 11

Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

11. Baþıññ hırkaya çek hem-çü gönca her yerde

12. Kapılma şöhrete þeb-nem gibi bu günlerde

5. **göncalar:-lar**

Diğer 3

Mısra: 40

Gül || Gönüldeki güzel duygular.

39. Deheniñ fikri benim bu dil-i vîrânımda

40. Göncalar hâşıl eder sine-i süzânımda

6. **göncalar:-lar**

Diğer 3

Mısra: 90

Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

89. Nazar-ı luþfuna olduþca bahârîñ mazhar

90. Göncalar da açılıp hânde eder ser-tâ-ser

7. **göncadan:-dan**
Müfret 3
Mısra: 1
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
1. 'Aceb mi göncadan bülbül peyâm-ı vaşlı almazsa
2. Lisânından hemîşe aîlamaz güyâ olan lâliñ
8. **göncâ:**
Tesdis 6
Mısra: 10
Tomurcuk. || Sevgili.
9. Hezârâsâ ser-âğâz etmedim şad hayf feryâda
10. Muhaşşal yok murâdımca benim bir göncâ dünyâda
9. **göncaya:-ya**
Tarih 8
Mısra: 24
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
23. Sakınmaz nevbeti lâle-şifât buhl eylemez halka
24. 'Aceb mi gül-bünü eyler ise Hâk göncaya ser-âk
10. **göncâ:**
Kaside 16
Mısra: 3
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
3. Çâk çâk olmağa çok kalmadı idi göncâ
4. Hele elhâm ile eyledi güyâ bülbül
11. **göncayı:-yı**
Kaside 16
Mısra: 47
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
47. Eylemiş göncayı surhî-i devât-ı la'li
48. Müjdesiyle kim ede vâfını imlâ bülbül
12. **göncalar:-lar**
Kaside 19
Mısra: 51
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
51. Şehir kim göncalar bîdâr olmuş mehd-i gül-bünde
52. Olur reşk-âver-i gayret bütân-ı Çîn ü Ferhâr'e
13. **göncâ:**
Kaside 27
Mısra: 30
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
29. Nükhet-i hulûkunu gülşende mezâd etse nesîm
30. Gül verir cümle zerin göncâ olur 'ukde-güşâ
14. **göncalar:-lar**
Kaside 32
Mısra: 19
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
19. Göncalar da açılıp gül gibi hândân oldu
20. Bülbülân şâm u şehir olsa mahaldir güyâ

15. **göncanıñ:-nîñ**
Kaside 34
Mısra: 29
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
29. Düşürmez sâyesin rüy-ı zemîne göncanıñ her berg
30. Şu rütbe hânedân-ı gülşeniñ kadri mu'allâdır
16. **göncaları:-lar, -ı**
Müfret 40
Mısra: 2
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
1. Tokunup mehd-i nihâline nezâketle şehir
2. Uyarır göncaları båd-ı şabâ hvâbından
17. **göncalar:-lar**
Gazel 43
Mısra: 4
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
3. Tüde tüde kâkülün ruhsârîñ üzre rü-nümâ
4. Sünbül ile göncalar güyâ ki deste destedir
18. **göncaya:-ya**
Gazel 60
Mısra: 7
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
7. Dest-dırâzî eyledikçe göncaya bülbülleri
8. Çübek-i gül-bün ile båd-ı şabâ tahvîf eder
19. **göncanıñ:-nîñ**
Müfret 91
Mısra: 2
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
1. Diye tıflâna şâyed deyü esrâr-ı gülistânı
2. Kâpadı dâye-i sebze eliyle göncanıñ ağzın
20. **göncâ:**
Gazel 146
Mısra: 3
Tomurcuk. || Sevgili.
3. Açılmam sen gül-i ra'nâsız ey göncâ bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz
21. **göncâ:**
Gazel 174
Mısra: 9
Tomurcuk. || Sevgili.
9. Degildir cây-ı istiğrâb ey göncâ bu 'âlemde
10. Bu gülşende saña 'âşık benim gibi hezâr olmak
22. **göncâ:**
Gazel 266
Mısra: 3
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
3. Zîb-i destâr mı olurdu göncâ tek ol nazm-ı pâk
4. Ma'ni-i rengini ger maqbül-i cânân olmasa

23. **gonca:**
Gazel 266
Mısra: 12
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

11. Eylemezdi anı ümmîd-i riyâset teng-dil
12. Gülşen-i 'âlemde gonca verd-i hândân olmasa

24. **goncalar:-lar**
Gazel 266
Mısra: 13
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nâ'il goncalar
14. Bülbülün kârı hemîşe Sâlim efgân olmasa

25. **gonca:**
Gazel 269
Mısra: 3
Tomurcuk. || Sevgili.
3. Ne kuşdur bülbül ey gonca bizimle nâlede bir mi
4. Öte tursun hele bizden hezârîñ bezm-i gülşende

26. **gonca:**
Gazel 276
Mısra: 11
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

11. Olmamış idi hem-âgüş-ı gülistân gonca
12. Kâfesi-i menkâbede bülbül-i şeydâ yogîdi

27. **goncayı:-yı**
Gazel 285
Mısra: 12
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

11. Her şehir pîrâmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ
12. Goncayı bîdâr ederler bülbül-i güyâları

gonca-çîn-i gül-bün-i ruhsârı olmazdı:

1. **gonca-çîn-i gül-bün-i ruhsârı olmazdı:-maz, -dı**
Gazel 266
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
-Sevgilinin- gül yetişen -gül gibi güzel- yanağından gül dermek || Sevgilinin yüzüne vasıl olmak, sevgiliye kavuşmak.
9. Gonca-çîn-i gül-bün-i ruhsârı olmazdı gönül
10. Çeşm-i hün-bârı mişâl-i ebr-i bârân olmasa

gonca-dehen:

1. **gonca-dehen:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 157
Gonca gibi küçük ağzılı || Sevgili.
157. Sıkleti var ise ey gonca-dehen
158. Gönülümü kov kerem et küyüñdan

2. **gonca-dehen:**
Gazel 144
Mısra: 5
Gonca gibi küçük ağzılı || Sevgili.

5. Bülbülâsâ düşüp ey gonca-dehen efgâna
6. Nağme-pîrâ-yı gülistân olarak öldük biz

gonca-fem:

1. **gonca-femle:-le**
Muamma 4
Mısra: 2
Gonca ağzılı. Gonca gibi küçük ve güzel ağzılı.
1. Hamd etdi 'âşık subh-ı vişâle
2. Ol gonca-femle bî-had görüştü

2. **gonca-fem:**
Tesdis 5
Mısra: 16
Gonca ağzılı || Sevgilinin ağzı.
15. Gel kudümüñ ile eyle hânemi bâğ-ı İrem
16. Ta'ne-i agyârdan etme hâzer ey gonca-fem

3. **gonca-femden:-den**
Gazel 100
Mısra: 4
Gonca ağzılı || Sevgilinin ağzı.
3. Yolunda sâyeveş pâ-mâl-i hâk-i gerd-i râh olsağ
4. Yine ol gonca-femden bir selâm almak ne mümkündür

gonca-i bahtîñ:

1. **gonca-i bahtîñ:-iñ**
Kaside 28
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Talihin goncası.
57. Gonca-i bahtîñ açılıñ gün-be-gün güller gibi
58. Rüy-ı hândânîñ seniñ çün 'âlemi gülzâr eder

gonca-i bahtîñ:

1. **gonca-i bahtîñ:-iñ, -ı**
Kaside 32
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Talihin goncası.
41. Gülşen-i dehr ü şabâ sağ u esen olduğa
42. Gonca-i bahtîñi hândân ede gül gibi Hudâ

gonca-i handân:

1. **gonca-i handân:**
Kaside 20
Mısra: 67
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Açılmış gül.
67. Kendin eylerdi gonca-i hândân
68. Şiken-i zülf-i sünbüle pinhân

gonca-i hoş-büy-ı du'â:

1. **gonca-i hoş-büy-ı du'â:**
Diğer 4
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Duaların güzel kokulu goncası || İshak Efendi.
11. Şad hezârân gül-i gülzâr-ı şenâ
12. Bî-kiyâs gonca-i hoş-büy-ı du'â

gonca-i kâmiñizi güşâd ede:

1. **gonca-i kâmiñizi güşâd ede:-e**
Diğer 4

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk goncasının açılması || Huzur ve mutluluk içinde yaşama.

21. Gonca-i kâmiñızı Rabb-i 'ibād

22. Ede bād-ı feraḥ u zevkle güşād

gonca-i kâmların güşā ede:

1. **gonca-i kâmların güşā ede:-e**

Diğer 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk goncasını açmak || -Allah'ın- kişinin mutlu olmasını sağlaması.

7. Gonca-i kâmların hemîşe Hudā

8. Bād-ı ikbālî ile ede güşā

gonca-i nevrete:

1. **gonca-i nevrete:**

Tarih 8

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gonca.

19. Alay göstermek isterler şeh-i nev-rūza ser-tā-pā

20. Sezā her gonca-i nevrete giyse başına bahtāk

gonca-i ra'nāsın:

1. **gonca-i ra'nāsın:-sın**

Kaside 19

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel gonca.

45. Şerefde Farkādān'a hem-ser eyler kaḍr ü miqdārı

46. Anıñ bir gonca-i ra'nāsın almak künc-i destāre

gonca-i ra'nāya:

1. **gonca-i ra'nāya:-ya**

Gazel 183

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel gonca.

3. Meyl eder mi gonca-i ra'nāya hergiz bu gönül

4. Var iken dest-i dilimde rüy-ı āli Aḥmed'iñ

gonca-i ser-bestesi:

1. **gonca-i ser-bestesi:-si**

Gazel 224

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başı bağı (yeşil örtüler arasında gizlenmiş) gonca.

7. Hezār-ı bî-nevāya şefkat-endāz olmayan verdiñ

8. Hemîşe gonca-i ser-bestesi açılmasın şolsun

gonca-i ter:

1. **gonca-i ter:**

Kaside 29

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze (yeni açmış) gonca.

21. Feyz-i ebr-i himeminden erişir verde nemā

22. Tāb-ı mihr-i keremiyle açılır gonca-i ter

gonca-i ümmid:

1. **gonca-i ümmid:**

Gazel 238

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit goncası - Arzu ve istekler gülü, arzu ve isteklerin açılması, gerçekleşmesi.

5. Güşāyiş bulmağa minnet mi vardır gonca-i ümmid

6. Hele hengām-ı murgān-ı şafā-pirā-yı bāğ olsun

gonca-nümā olup:

1. **gonca-nümā olup:-up**

Kaside 31

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gonca görünümlü olmak.

11. Feyz-i hürşid-i sevānihle olup gonca-nümā

12. Şevk-baḥş-ı dem olur güyüñü itrā eyle

goncaveş:

1. **goncaveş:**

Kaside 1

Mısra: 72

Gonca gibi.

71. Dād dādından 'arif-i suḥeniñ

72. Goncaveş la'l eder şaḫın deheniñ

2. **goncaveş:**

Tesdis 7

Mısra: 14

Gonca gibi.

13. Fikr-i ruḥsarīñ ile nāle vü efgān etse

14. Goncaveş ḥasret ile çāk-i girībān etse

3. **goncaveş:**

Gazel 48

Mısra: 19

Gonca gibi.

19. Goncaveş Sālim açılmaz gülşen-i taḫrīrde

20. Ol deḥāniñ kim zebānı hem-dem-i esrār olur

4. **goncaveş:**

Gazel 259

Mısra: 7

Gonca gibi || Sevgilinin ağızı.

7. Neden böyle açılmaz goncaveş ol fem baña luḫf et

8. Açıl rāz-ı derünüñ şaḫlama ey meh-liḳā söyle

5. **goncaveş:**

Gazel 266

Mısra: 7

Gonca gibi || Sevgilinin ağızı.

7. Goncaveş leb-riz-i ḥün-ı miḫnet olmazdı gönül

8. La'l-i nābiñdan 'adū gül-çin-i iḫsān olmasa

goncaveş açılma:

1. **goncaveş açılma:-sa**

Tesdis 6

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gonca gibi açılmak || Sevgilinin ağzının açılması, konuşmaya başlaması.

27. Kerem kılssa açılssa göncaveş ol yâr-i nâzik-fem
28. Hâyâ etse cefâ etmeklige ol 'aşıkından hem

gönder:

1. **gönderip:-ip**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 19
Göndermek.
19. Gönderip şâh-ı bahârî dehre
20. 'Äleme verdi şafâdan behre

2. **gönderdik:-dik**
Kıt'a 13
Mısra: 2
Göndermek.
1. Netîce emriñe râmız bu 'arşagehde seniñ
2. Deriñde bilmege sıdkım nişân gönderdik

3. **gönderdik:-dik**
Kıt'a 13
Mısra: 4
Göndermek || Bakmak, bakış.
3. Derün-ı sine-i 'uşşâkıñı siper eyle
4. Hâdeng-i gamzeñe cânâ kemân gönderdik

4. **gönderip:-ip**
Kaside 20
Mısra: 277
Göndermek.
277. Gönderip ol zer-i hüner dedi
278. O nümüne-nümâ-yı te' yidi

gönl:

1. **gönlüm:-üm**
Tesdis 1
Mısra: 14
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
13. Neden lâyıķ ki a 'dâ dergehiñde hep çerâğ olsun
14. Benim nâr-ı firâķı ile gönlüm dâğ dâğ olsun

2. **gönlüm:-üm**
Terci-bend 1
Mısra: 37
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
37. Olalı gönlüm hayâliñ ile cânâ âşinâ
38. Reşķ eder bîgâneler aĥvâlime ser-tâ-be-pâ

3. **gönlüm:-üm**
Terci-bend 1
Mısra: 44
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
43. Nice meftûn olmayam rüyuña cânâ ben seniñ
44. Nice kapılmaya gönlüm târ-ı zülfüne şehâ

4. **gönlün:-ün**
Terci-bend 1
Mısra: 54
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
53. Ditresin üstüne hırşından şabâlar zülfüñüñ
54. Her qazâña eylesin 'aşıkıların gönlün siper

5. **gönlümü:-üm, -ü**
Kısa Mesnevi 2

Mısra: 146

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.

145. Güş etmekle genâñ ey şeh-nâz
146. Gönlümü saña edip pây-endâz

6. **gönlüme:-üm, -e**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 155
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
155. Gönlüme reşķ ki seniñle ĥurrem
156. Baña yazık ki firâķıñ çekerem

7. **gönlümü:-üm, -ü**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 158
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
157. Sıkleti var ise ey gonca-dehen
158. Gönlümü qov kerem et küyuñdan

8. **gönlüm:-üm**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 3
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
3. Erişdi nâ-gehân gönlüm Ĥişâr'a
4. Güzârı verdim anda ben qarâra

9. **gönlümden:-üm, -den**
Tesdis 3
Mısra: 2
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
1. Verip nakd-i dili bir dil-ber-i nâzik-ĥurâm aldım
2. Bi-ĥamdi'llâh ki gönlümden bu yüzden intikâm aldım

10. **gönlümü:-üm, -ü**
Tesdis 4
Mısra: 21
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
21. Çin-i zülfünde bulandan gönlümü budur recâm
22. Dâmenin bûs eyleyenler eylesin benden selâm

11. **gönlüm:-üm**
Rûbai 10
Mısra: 1
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
1. Gönlüm o şehensâha emânet verdim
2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

12. **gönlüm:-üm**
Diğır 10
Mısra: 27
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
27. Ki oldu teşne-i her neş'e-i şafâ gönlüm
28. 'Aceb mi bilmese kârın gezip bu dehri dilâ

13. **gönlüm:-üm**
Diğır 11
Mısra: 54
İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.
53. Şeb-i deycür-ı iştîyâķ içre
54. Qaldı gönlüm benim firâķ içre

14. **gönlümü:-üm, -ü**
Gazel 19

Mısra: 5

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.

5. Zülfünde olan dillere şor gönlümü cânâ
6. Keyfiyyet-i ahvâlimi tezkîr-i şuhûd et

15. **gönlüm:-üm**

Muamma 22

Mısra: 2

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.

1. Harâmî hâl-i dil-ber mâl-i şabrım eyledi yağmâ
2. Kanâ' at etmeyip tekrâr bu gönlüm taleb eyler

16. **gönlüme:-üm, -e**

Müfret 30

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.

1. Âvâre olan gönlüme lutf eyle selâm et
2. Uğrarsa yoluñ bād-ı şabâ zülf-i nigâra

17. **gönlüme:-üm, -e**

Müfret 66

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü.

1. Uyup dil gönlüme gitdi ser-i zülf-i dil-ârâya
2. Dirîğ ol reh-reve kim reh-nümâsı tıfl ola anıñ

gönlüm kaldı:

1. **gönlüm kaldı:-dı**

Rûbai 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşık olmak.

3. Hükm etmediler gönlüm o mehde kaldı
4. Tenhâda olan şey' i ne bilsin hâkim

gönlümüz düşdü:

1. **gönlümüz düşdü:-dü**

Gazel 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Sevmek, aşık olmak.

1. Kıdrimiz bilmez bizim bir yâre düşdü gönlümüz
2. Bir cefâ-cü dil-ber-i mekkâre düşdü gönlümüz

2. **gönlümüz düşdü:-dü**

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Sevmek, aşık olmak.

1. Kıdrimiz bilmez bizim bir yâre düşdü gönlümüz
2. Bir cefâ-cü dil-ber-i mekkâre düşdü gönlümüz

3. **gönlümüz düşdü:-dü**

Gazel 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Sevmek, aşık olmak.

5. Dideden cân gibi pinhân olmadır kârı anıñ
6. Bir melek-simâ perî-ruhşâre düşdü gönlümüz

gönlümüz kapıldı:

1. **gönlümüz kapıldı:-dı**

Müseddes 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

-Sevgiliye- aşık olmak.

25. Kapıldı gönlümüz ol şühâ olduk efgende
26. Yer etdi kâr-ı mahabbet yeri ile bende

gönlün egler:

1. **gönlün egler:-r**

Gazel 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Gönlü eğlemek.

3. Ârzü-yı gül-'izâr u kâkülüñle ey perî
4. Gönlün egler bu dil-i aşüfte-hâlin rüz u şeb

gönlünce:

1. **gönlünce:**

Gazel 93

Mısra: 4

Gönlüne göre, istediği şekilde.

3. Şad dil ü cân ile nice sevmeyem sultânımı
4. Âdemîñ gönlünce yokdur biñ melek-simâda bir

2. **gönlünce:**

Gazel 225

Mısra: 8

Gönlüne göre, istediği şekilde.

7. Bahta dâ'irdir 'itâb u lutf-ı evzâ'-ı felek
8. Âdemîñ gönlünce dönmez çarh-ı keç-rev her zamân

gönlül:

1. **gönlül:**

Diğer 1

Mısra: 23

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

23. Sıhhat üzre gönlül şafâ eyler
24. Cümle ahbâba hep du'â eyler

2. **gönlül:**

Tesdis 1

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

1. O mihr-i burc-ı rıf' atden gönlül gördükçe âzârı
2. Perîşân olma 'âlemde yine sen zerre miqdârı

3. **gönlül:**

Tesdis 1

Mısra: 25

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

25. Gönlül gitdi hevâ-yı zülfü sevdâsıyla ol yârîñ
26. Reh-i hicrânda oldum ben perîşân-hâli dil-dârîñ

4. **gönlül:**

Terci-bend 1

Mısra: 25

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

25. Şevk-ı nüş-â-nüş-ı vaşlıñda gönlül sultânımıñ
26. Zevkî vardır devletiñde bu dil-i şadânımıñ

5. **gönlül:**

Terkib-bend 1

Mısra: 53

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

53. Şikâyet kim gönül der-fikr-i vuşlat

54. Hümâ-yı dil esîr-i zülf-i hûbân

6. gönül:

Tahmis 1

Mısra: 14

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

13. Kazâ nûş eyleyince bâdeden bir câm-ı raşşânî

14. Gönül mestâne fâş etmiş nigâh-ı germ ü pinhânî

7. gönül:

Tarih 2

Mısra: 5

Ey gönül.

5. Bu dilî zehr-âb-nûş olmaktan 'azl et ey gönül

6. Naşb-ı nefis etdi muşkadder çün anı ikrâmına

8. gönül:

Tarih 2

Mısra: 19

Ey gönül.

19. Her çemen giydi zümürüüd câme şevkından gönül

20. Muntazirdir saf-be-saf fermânına aḥkâmına

9. gönül:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 43

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

43. Gülşeniñ lâle gönül micmeridir

44. Sînesin dâğ ile yaḡsa yeridir

10. gönül:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 65

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

65. Meşveret etdi gönül anlar ile

66. Sözü bir yerde ḳodular güc ile

11. gönül:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 132

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

131. O ḳadar medḥini etdi aḥbâb

132. Kim gönül kâkülüne etdi şitâb

12. gönüldendir:-den, -dir

Tesdis 2

Mısra: 6

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

5. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

6. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

13. gönüldendir:-den, -dir

Tesdis 2

Mısra: 12

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

11. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

12. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

14. gönüldendir:-den, -dir

Tesdis 2

Mısra: 18

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

17. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

18. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

15. gönüldendir:-den, -dir

Tesdis 2

Mısra: 24

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

23. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

24. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

16. gönüldendir:-den, -dir

Tesdis 2

Mısra: 30

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

29. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur

30. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur

17. gönül:

Müseddes 2

Mısra: 22

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

21. Deriñde ḥvân-ı vişâli dil ihtimâl etmez

22. Çeker cefâñ gönül merḥamet ḥayâl etmez

18. gönül:

Tahmis 3

Mısra: 5

Ey gönül.

5. Edâya ḳadir iseñ ey gönül hemân eyle

6. Cihânda dâ'ireme gelmesin diyen noḳşân

19. gönül:

Tesdis 6

Mısra: 31

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

31. Gönül bir âfet-i dün-meşreb ile etmese ülfet

32. Dil-i şeydâya Sâlimveş cihânda vermese zaḥmet

20. gönül:

Kaside 7

Mısra: 18

"Ey gönül" "ey kişi" anlamlarında bir ifade.

17. A 'dâ bile zemme ḳadir olmaz

18. Ol ḥüsne gönül bahâne şıḡmaz

21. gönül:

Tesdis 7

Mısra: 1

Ey gönül.

1. Bâğ-ı âlemde gönül ser-keş olur her dil-ber

2. Merḥamet eylemez 'uşşâka ser-â-pâ ḥûblar

22. gönlüm:-üm

Kaside 8

Mısra: 98

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

97. Biraz da eyleyelim 'arz-ı hâl dergehine

98. Çü inkişâr ile gönlüm ḥarâb-ı ḥâtırdır

23. gönül:

Kaside 8

Mısra: 134

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

133. Ğamıyla Ğasret-i ehl ü 'ıyāl ü evlādın
134. Ğöñül Ğarāb u perıřān fu'ād fātirdir
24. **Ğöñül:-dir**
Kaside 8
Mısra: 138
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
137. Be-her taraf baña hep çeşm ü Ğuş zann ederim
138. Ne dem ki ehl ü 'ıyālî Ğöñül müfākirdir
25. **Ğöñülde:-de**
Kaside 8
Mısra: 160
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
159. Tařavvufāne bu şi'ri merāma tarĞ edelim
160. Ki bu nesic-i muraşsa' Ğöñülde Ğāzırdır
26. **Ğönlümüz:-üümü**
Kaside 8
Mısra: 226
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
225. Be-feyz-i na't derünüm kederden et sālīm
226. Ki Ğönlümüz nice demdir Ğazın-i Ğātırdır
27. **Ğöñül:**
Matla 9
Mısra: 1
Ey Ğöñül.
1. Turra inmiş sāye şalmış ruĞlarına ey Ğöñül
2. Var o māha geceñiz Ğayr ola Ğuyun yād kıł
28. **Ğöñüldür:-dür**
Kaside 9
Mısra: 37
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
37. Ğöñüldür Mescid-i Akřā-yı kıdret
38. Ğākıřat andadır miĞrāb-ı Ğikmet
29. **Ğöñül:**
DiĞer 10
Mısra: 29
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
29. Ğöñül muĞārin-i hicrān olaldan ey meh-rū
30. Ğarın-i baĞt-i siyāhım olup bütün dūnyā
30. **Ğöñülde:-de**
DiĞer 11
Mısra: 65
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
65. Tāb yokdur Ğöñülde hicrāne
66. Elde Ğāmem 'ařā-yı pırāne
31. **Ğöñüller:-ler**
Kaside 14
Mısra: 52
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
51. Cihān senden Ğayāt-tāze buldu
52. Ğöñüller şevĞı-bi-endāze buldu
32. **Ğöñül:**
Gazel 15

- Mısra: 7
Ey Ğöñül.
7. Ğöñül ol serv-Ğaddim seyr edip bü-yı vefā umma
8. Benim Ğüłzār-ı miĞrimden Ğopan naĞl-i cefādır hep
33. **Ğöñül:**
Rübai 16
Mısra: 4
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
3. Ğün böyle imiş Ğükm-i kazā-yı takdİR
4. BıĞāre Ğöñül derd ile bitdi yitdi
34. **Ğöñülde:-de**
Gazel 17
Mısra: 2
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
1. Derün-ı sīne dāĞımla řerāĞān etmede her şeb
2. Ğöñülde āteř-i 'ařkıñ nümāyān etmede her şeb
35. **Ğöñül:**
Gazel 17
Mısra: 3
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
3. Ğöñül fikr-i Ğayāl-i ĞaĞt-ı Ğübān etmede her şeb
4. Bahārı bizlere řālî ' zemistān etmede her şeb
36. **Ğöñül:**
Gazel 17
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
7. Perıřān-tār-ı fikr-i zülfüñ oldukça Ğöñül cānā
8. HemİN Ğül-Ğeşt-i etrāf-ı Ğülistān etmede her şeb
37. **Ğöñül:**
Tarih 18
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
1. Ğöñül řařr-ı merāma şeh olup Ğün kām-yāb oldu
2. O baĞt-ı dil-nüvāzî de felekden behre-yāb oldu
38. **Ğöñül:**
Kaside 22
Mısra: 102
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
101. Heft sāl eyledi kederle Ğüzer
102. Ki Ğöñül Ğaml-i bār-ı 'azlı şeker
39. **Ğöñülde:-de**
Kaside 22
Mısra: 120
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
119. YoĞsa böyle kederde tāze Ğayāl
120. Zāhir olmak Ğöñülde emr-i muĞāl
40. **Ğöñül:**
Gazel 22
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreĞin manevi yönü.
7. Vādi-i Ğamdır Ğöñül peĞnā-yı miĞr-i 'ařıķa
8. Olmaya bu yolda herĞiz reh-reve hem-rāh düst
41. **Ğöñül:**
Kaside 23

- Mısra: 98
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
97. Nıgeh-dār-i fikr-i gerden-i kâfūr-ı dil-dāra
98. Gönül bir fülful eyler dāne-i hāl-i süveydāyi
42. **gönül:**
Gazel 23
Mısra: 6
Ey gönül.
5. Mebde' -i aşı-ı vücūduñ iki kaṭre āb iken
6. Gurre olma ey gönül şu üzre yok nakşa sebāt
43. **gönül:**
Gazel 24
Mısra: 7
Ey gönül.
7. Sırr-ı mevtü'dan eger olduñsa āgāh ey gönül
8. Zulmet-i zātında bulduñ şubhesiz āb-ı ḥayāt
44. **gönül:**
Matla 24
Mısra: 1
Ey gönül.
1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dāra
2. Oldu Manşūr'u sebep aşmaga bu dil dāra
45. **gönül:**
Kaside 26
Mısra: 14
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
13. Bir beyāz ḥāre çıkardı yine kılmağa bisāt
14. Şanma bī-hüde gönül berf ile ṭoldu ḡabrā
46. **gönlüme:-üm, -e**
Müfret 26
Mısra: 2
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Uzağdan geldi iklim-i şikenc-i zülfüne bu şeb
2. Efendim gönlüme luṭf et nedir ḥāli su'āl eyle
47. **gönül:**
Gazel 27
Mısra: 7
Ey gönül.
7. Bī-hüde dökme dāne-i eşkiñi ey gönül
8. Vaḥşī ḡazāl ādeme teşḥīr olur mu ḥiç
48. **gönül:**
Gazel 28
Mısra: 3
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Gönül ser-menzil-i maḡşūduna elbet erer bir gün
4. Velī katlanmağa dil sabr-ı Eyyüb olmağa muḥtāc
49. **gönlüde:-de**
Matla 28
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Gönlüde ārzū-yı la'l-i dil-sitānıñdır
2. Serimde daḡdağa-i zülf-i bī-amānıñdır

50. **gönül:**
Gazel 32
Mısra: 3
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Olma der-beste-i ümmid gönül bir gün ola
4. Açıla bāb-ı emel saña kerimdir Fettāḥ
51. **gönül:**
Gazel 32
Mısra: 9
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Şu kadar ḥaste-i firḡat durur āvāre gönül
10. Her nefes olsa ṭabīb olmaya Sālim iflāḥ
52. **gönül:**
Kaside 35
Mısra: 65
Ey gönül.
65. Ḥvāḥiṣ-i emr-i teḡazzül de tamām oldu gönül
66. Şā' iriyyet olur ise saña aḡsent hezār
53. **gönül:**
Gazel 45
Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Cefā-yı yāre melül olma ey gönül zirā
6. 'İtāb-ı ḡamzesine i'tizār der-peydir
54. **gönül:**
Gazel 46
Mısra: 2
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Ferāḡat dilde her şeyden günāha ḡandıḡındandır
2. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıḡandıḡındandır
55. **gönül:**
Gazel 46
Mısra: 10
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Dil-i pākīzeye böyle ferāḡat ḡālibā Sālim
10. Gönül āb-ı nedemle cümleten yıḡandıḡındandır
56. **gönlüm:-m**
Gazel 53
Mısra: 10
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Hücüm-ı ḡamla ḥvāḥiṣ ḡalmadı ṭab'ımda ey Sālim
10. Ne meyl-i bāḡ eder gönlüm ne ḡod gül-ḡeṣt-i rāḡ eyler
57. **gönül:**
Gazel 65
Mısra: 3
Ey gönül.
3. Gülsitān-ı dünyeden bād-ı feraḡ gitmiş gönül
4. Şimdi yerinde neşāt u ülfetiñ yeller eser
58. **gönül:**
Gazel 67
Mısra: 11
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
11. Gönül şabr eyle dūşnām-ı nigāha
12. 'İtābından o şūḥuñ olma dil-gīr

59. **göñül:**
Gazel 68
Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Cefâsı gelmede dehrin bize gelince göñül
6. Tekâsül eylemez aşlâ te 'âkub üzre gelir
60. **göñül:**
Gazel 72
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Göñül pervâneveş şem 'i ruhuyla nâre düşmüşdür
2. Yakılmış âteş-i 'aşk ile bir âvâre düşmüşdür
61. **göñül:**
Gazel 72
Mısra: 10
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Yanıp yakılşa bu dil âteş-i 'aşka nola Sâlim
10. Göñül pervâneveş şem 'i ruhuyla nâre düşmüşdür
62. **göñül:**
Gazel 74
Mısra: 9
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Yüzüme bakmadı cânân deme göñül yârîñ
10. Nevâzişi saña her bâr gayrı yüzdendir
63. **göñül:**
Gazel 75
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Göñül firâkıñ ile hem-nişin-i 'uzletdir
2. Şafâ-yı hâtırımız der-kemîn-i 'uzletdir
64. **göñlüm:-m**
Gazel 78
Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Nola sî-murğa teşbîh eylesem göñlüm benim zirâ
6. Der-i küyunda cânânîñ hemân bir adı kılmışdır
65. **göñül:**
Müfret 79
Mısra: 2
Ey göñül.
1. Cihân çü ülfet-i cânâna vermiyor ruhsat
2. Bir az da hırkaya çek başıñı göñül sen de
66. **göñül:**
Matla 80
Mısra: 2
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Dehâna sırr-ı 'aşkıñ hep derûn-ı sineden söyler
2. O tûtîdir göñül cânâ pes-i âyineden söyler
67. **göñül:**
Gazel 86
Mısra: 3
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

3. Göñül dil-dâde-i cevri ü 'itâbîñdır hemîn nâzîñ
4. Derûnî sevdiğim senden recâ eyler niyâz eyler
68. **göñül:**
Gazel 86
Mısra: 12
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
11. Geçinmekde ser-i küyunda zahmet çekmez âvâre
12. Göñül dâğ-ı gamîñ ser-mâye-i süz u güdâz eyler
69. **göñül:**
Gazel 87
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Hele incindigim yerler göñül ol yâre pek çokdur
2. Bilinmez dâğ-ı sînem gerçi ammâ yâre pek çokdur
70. **göñlüm:-m**
Gazel 90
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Bende 'aşkıñ sende göñlüm meh-cebinim tâzedir
2. Nev-cevânım tâze feryâdım enînim tâzedir
71. **göñül:**
Gazel 91
Mısra: 8
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Şâhbâz-ı evc-i 'aşk-ı dil-berim dersin bana
8. Ey göñül söyle ser-i küyunda nahcîriñ nedir
72. **göñül:**
Gazel 93
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Her perî-rüya ne mümkün mübtelâ olmak göñül
8. Bir olur insânîñ elbet sevdiği dünyâda bir
73. **göñül:**
Gazel 94
Mısra: 4
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Ne mümkün 'aql u kararî refîk etmeklik
4. Giderse rûhum o şâha göñül piyâde gider
74. **göñül:**
Gazel 96
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Meyl eder hâra güle mihr eden elbet ey göñül
8. Yoğsa ikrâmım benim âgyâre bâkimden midir
75. **göñlümü:-mü**
Gazel 102
Mısra: 4
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Gitmez aşlâ heves-i zülfü derûn-ı dilden
4. 'Aşkıñ göñlümü her bâr hemân bu eyler
76. **göñül:**
Gazel 112

- Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Olsañ çi süd mihr-i sipihr-i hüner gönül
6. İş tâli 'indedir kişiniñ kevkebindedir
77. **gönül:**
Gazel 119
Mısra: 8
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Ser-i küyunda dil-dârîñ şikâyet etme fırkatden
8. O şâhîñ âsitânında gönül insâne söylenmez
78. **gönül:**
Gazel 123
Mısra: 1
Ey gönül.
1. Gönül ol bî-vefâ şehden recâmend-i vişâl olmaz
2. Hâkîkat-bîn olan pâ-bend-i fikr-i her-muñâl olmaz
79. **gönlümüz:-müz**
Gazel 124
Mısra: 4
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Evc-i istiğnâda pervâz eyler iken nâgehân
4. Dâmgâh-ı kâkül-i dil-dâre düşdü gönlümüz
80. **gönlümüz:-müz**
Gazel 124
Mısra: 8
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Kısmet etdikde ğamı kıssâm-ı taqdîr-i ezel
8. Gâlibâ ser-pençe-i efkâre düşdü gönlümüz
81. **gönlümüz:-müz**
Gazel 124
Mısra: 10
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Gâret-i sâmnâ Sâlim ğamzeye minnet mi var
10. Aşînâ yok bir yere bî-çâre düşdü gönlümüz
82. **gönlünü:-nü**
Gazel 127
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Bulmağ nic' olur gönlünü küyunda ğarîbân
8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz
83. **gönül:**
Gazel 129
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Gönül her serv-çaddîñ çîn-i zülfünde mekân etmez
2. Hümâ-yı evc-i kudsi degme yerde âşiyân etmez
84. **gönülde:-de**
Gazel 130
Mısra: 3
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Gönülde âteş-i 'aşkıñ nüñhüfte eylemeyen
4. Derûn-ı sinede süz-ı nihân nedir bilmez

85. **gönül:**
Gazel 134
Mısra: 2
Ey gönül.
1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikte el vermez
2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez
86. **gönül:**
Gazel 134
Mısra: 10
Ey gönül.
9. Seni eylerse Sâlim hıcre ğayrı vaşla şâyeste
10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez
87. **gönül:**
Gazel 139
Mısra: 9
Ey gönül.
9. Gönül seniñle 'itâbîñ benimle dil 'âciz
10. O hâl 'aşka yer yer gider gelir turmaz
88. **gönül:**
Gazel 141
Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Gönül çâh-ı zenañdânında n' işler kimseler bilmez
6. O nâ-ka 'r-ı felâketden 'aceb sıyıt u şadâ gelmez
89. **gönül:**
Gazel 142
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Neler çekdi gönül küyünde ağyâra demek olmaz
2. Raķib-i dūna 'aşık sırr-ı 'aşkı söylemek olmaz
90. **gönlümüz:-müz**
Gazel 143
Mısra: 3
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Nola etmezse bizim gönlümüz ârâm u sükûn
4. Mâ 'il-i keşmekeş-i rencîş-i hûbânız biz
91. **gönülde:-den**
Gazel 145
Mısra: 4
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Şaķın bir hâle düş olmaya dil zülf-i dil-ârâda
4. Ķatı vâfir zamândır kim gönülde bir haber gelmez
92. **gönül:**
Gazel 146
Mısra: 6
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Ķudümüñla sevindir 'aşık-ı zârî amân eyle
6. Ne yapsın künc-i ğamda bu gönül ey bî-amân sensiz
93. **gönül:**
Gazel 146
Mısra: 8
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Muķaddem tâli-i her bezm-i 'âlemdir bize fikriñ
8. Netice olmasın hâlî gönül bî-mihmân sensiz

94. **gönülde:-de**
Gazel 149
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

7. Beni gönülde ara tuymadan o gamze beni
8. Bilirse yahşi bilir ol yamāna yok sözümüz

95. **gönül:**
Gazel 157
Mısra: 3
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

3. Piç ü táb u cünbişin bî-hüde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i 'aşka rağmen eder deryā rakış

96. **gönülde:-de**
Gazel 168
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

7. Gönülde kalmadı şabrım serimde arāmım
8. Edince hāneme tenhā o nāzenin teşrîf

97. **gönül:**
Gazel 174
Mısra: 1
Ey gönül.

1. Ne müşkilmış gönül bend-i gam-ı bî-ihtiyār olmak
2. Ne derd imiş serinde kişiniñ sevdā-yı yār olmak

98. **gönüller:-ler**
Gazel 178
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

7. Düşmezdi gönüller de biri birine anda
8. Kāküllerini bād-ı şabā etmese tahrik

99. **gönül:**
Gazel 180
Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

5. Hayli demdir ki esir-i zülfün olmuşdur gönül
6. Bir şevāb etseñ n'olur ol zārī āzād eyleseñ

100. **gönül:**
Gazel 183
Mısra: 3
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

3. Meyl eder mi gonca-i ra 'nāya hergiz bu gönül
4. Var iken dest-i dilimde rüy-ı āli Aḥmed'iñ

101. **gönlüm:-üm**
Gazel 183
Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

5. Eylesem gönlüm nola pā-beste yāriñ zülfüne
6. Kim esir etdi dili hindū-yı ḥālī Aḥmed'iñ

102. **gönül:**
Gazel 192
Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

5. Yüzünü görme gönül nā-kes-i bed-aḥlākıñ
6. Hātem'iñ şöhretiniñ vechi keremdir ey dil

103. **gönül:**
Gazel 202
Mısra: 4
Ey gönül.

3. Ḥarāb etdi sipāh-ı gamzesi mülk-i dili çünkim
4. Yed-i şekvāyı ol şāha gönül ben de bülend etdim

104. **gönül:**
Gazel 204
Mısra: 7
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

7. 'Azim oldu yār meclisden gönül gitmeklige
8. Dūd-i āh u eşk-i gül-ābile tevķir edelim

105. **gönül:**
Gazel 204
Mısra: 9
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

9. Ger bulursak ḥāk-ı pāy-ı yāri sa'y ile gönül
10. Dide-i ḥasret-keşe biz anı iksir edelim

106. **gönlümü:-mü**
Gazel 205
Mısra: 9
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

9. Gönlümü bulduñ mu deyü eylesem Sālim su'āl
10. Gamze-i ḥazır-cevābı der ki bilmem bulmadım

107. **gönlüm:-üm**
Gazel 214
Mısra: 9
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

9. Eylemez bağ-ı bihişt olsa da gönlüm rağbet
10. Sālimā 'aşk ile bî-şabr u qarār oldum ben

108. **gönül:**
Gazel 215
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

1. Gönül bir baḥr-i mevvāc-ı tesellidir ço cūş etsin
2. Sirişk-i dide deryālar gibi cūş u ḥurūş etsin

109. **gönlümde:-üm, -de**
Gazel 219
Mısra: 5
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

5. Var iken arzū-yı kākülün gönlümde ey meh-rū
6. Be-her-şeb-tā-seḥer bu dil perişān olmasın n'olsun

110. **gönül:**
Gazel 220
Mısra: 1
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

1. Şu rütbe mest-i 'aşk olmuş gönül cām-ı maḥabbetden
2. Gelir cānān geçer görmem yüzün ben far-ı hayretten

111. **gönlüm:-üm**
Gazel 221
Mısra: 6
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey sūzī
6. Cemālīñ şem'ine gönülüm edip pervâne neylersin

112. **gönül:**

Gazel 225

Mısra: 9

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

9. Çın-i zülfünde gönül fâş etmede esrârımı
10. Vechi var dillerde olsa ser-güzeştım dâstân

113. **gönülümü:-üm, -ü**

Gazel 226

Mısra: 7

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

7. Gönülümü kılmış hezâr-ı nâle-perdâz-ı fiğân
8. Sen gül-i ra'nâyı zib-i gülşen-i ân eyleyen

114. **gönlüme:-üm, -e**

Gazel 230

Mısra: 9

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

9. Duçâr olan şıkenc-i kâkülünde gönlüme Sâlim
10. Bilir 'uşşâk içinde derdmendi âh u fiğânından

115. **gönül:**

Gazel 237

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

1. Vaşlıñ ile nâ-kâm gönül kâmvır olsun
2. Olmaz deme lutf eyle bu nâziñ yeter olsun

116. **gönül:**

Gazel 241

Mısra: 4

Ey gönül.

3. Zamân-ı haţtı geldikde nola ersek vişâline
4. Gönül harman şoñu dervişleriñ derler meşeldir bu

117. **gönülümü:-üm, -ü**

Gazel 249

Mısra: 3

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

3. Bulursañ gönülümü bād-ı şabâ zülf-i dil-ârâda
4. Meded lutf eyle benden var mañzûna selâm eyle

118. **gönül:**

Gazel 249

Mısra: 8

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

7. Seyâhatkâr-ı mülketsin ser-â-ser kâkül-i yâri
8. Görürseñ ey gönül ol baht-ı vâruna selâm eyle

119. **gönül:**

Gazel 255

Mısra: 4

Ey gönül.

3. Helâk etdi seni çün tiğ-ı hışm-ı çeşmi dil-dârîñ
4. O hün-hvâr-ı cefâkâra gönül kanın helâl etme

120. **gönül:**

Gazel 260

Mısra: 11

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

11. Gönül pervâneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tâ
12. Desinler Sâlim olmuşdur münevver 'aşıkân içre

121. **gönülümüñ:-müñ**

Gazel 261

Mısra: 2

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

1. Be-her şeb âh-ı serdim nola efzûn etsem 'âlemde
2. Perişân gönülümüñ sevdası kalmışdır o perçemde

122. **gönülüm:-üm**

Gazel 261

Mısra: 9

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

9. Leb-i gül-fâmîñ ile mest-i lâ-ya' kıl iken gönülüm
10. Bu 'ayş u nüşu etmiş var mı âyâ devlet-i Cem'de

123. **gönül:**

Gazel 266

Mısra: 7

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

7. Goncaveş leb-rîz-i hün-ı miñnet olmazdı gönül
8. La'l-i nâbîñdan 'adü gül-çin-i ihsân olmasa

124. **gönül:**

Gazel 266

Mısra: 9

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

9. Gonca-çin-i gül-bün-i ruhsârı olmazdı gönül
10. Çeşm-i hün-bârı mişâl-i ebr-i bârân olmasa

125. **gönül:**

Gazel 274

Mısra: 5

Ey gönül.

5. Gönül dırâzi-i dest-i recâdan eyle hazer
6. Naşib olan gelir elbet bizim ayağımıza

126. **gönül:**

Gazel 283

Mısra: 8

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

7. Va'de kılsa gece gelmeklige ol mâh bize
8. Reh-güzârını gönül şubha değın bekler idi

127. **gönülde:-de**

Gazel 287

Mısra: 3

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

3. Gönülde kalmadı aşlâ sükûndan behre
4. Hevâ-yı kâkül-i dil-berle bi-çarâr oldu

128. **gönül:**

Gazel 289

Mısra: 6

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

5. O şüha söyle niyâzım benim meded ey âh
6. Gönül kudûmunu ister gelir mi gelmez mi

129. **gönülde:-de**

Gazel 290

Mısra: 7

İnsanın duydu merkezi, yüreğın manevi yönü.

7. Gönülde şabra tākāt yok serimde zerre ārāmım
8. Beni sevdā-yı zülfüñ sevdiğim bî-şabr u hüş etdi

130. **gönül:**

Gazel 291

Mısra: 2

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

1. Ser-i zülfüñ dil-i bî-çäreye cāy-ı şafā oldu
2. Gönül dūr olmuyor senden ne olduysa baña oldu

131. **gönül:**

Gazel 291

Mısra: 6

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

5. Nola bigāne-i zevk u şafā olsağ fırākıñla
6. Gönül dedikleri ma'nā gamıñla āşinā oldu

gönül düşmüşdür:

1. **gönül düşmüşdür:-müš, -dür**

Gazel 72

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül bağlamak, aşık olmak.

5. El ermez bār-ı vaşla ol nihāl-i tazedden zırā
6. Gönül bir serv-ğadd ü ser-keşin dil-dāre düşmüşdür

gönül gitti:

1. **gönül gitti:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgiliden dolayı- Normal şekilde düşünüp

hissedememek.

135. Çü gönül gitti sarāy-ı dilden
136. Eyledi 'aql u qarār terk-i vağan

gönül murğu:

1. **gönül murğu:**

Gazel 106

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

9. Anı bî-hüde tekdır etmesin taḥrık edip zülfüñ
10. Gönül murğu hemān pervāza o serde müheyyādır

2. **gönül murğu:**

Gazel 246

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

7. Bulur lā-büd şikārın yine gül-geşt-i temāşāda
8. Hevālandı gönül murğu süzöldü bezn-i pervāze

gönül vermem:

1. **gönül vermem:-mem**

Müfret 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül vermek, aşık olmak.

1. Çerāğāh-ı cihānda bir güzel yok kim gönül vermem
2. Dil-i divānemiz cānā ne meşrebdır hele bilmem

gör:

1. **gören:-en**

Tarih 1

Mısra: 37

Görmek, bakmak.

37. Gören fevvāreden ābın yerine

38. Kıyās eyler ki āteş oldu bürün

2. **görmüş:-müš**

Tarih 1

Mısra: 87

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

87. Meger āyine görmüş ola yoḥsa

88. Naẓirin görmemişdir çeşm-i gerdün

3. **görmemişdir:-me, -miş, -dir**

Tarih 1

Mısra: 88

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

87. Meger āyine görmüş ola yoḥsa

88. Naẓirin görmemişdir çeşm-i gerdün

4. **gör:**

Kaside 1

Mısra: 108

Görmek.

107. 'Aḳıbet hep kelām-ı menfüru

108. Gör ki başdan çıkardı Mansür'u

5. **gördüğün:-dük, -ün**

Kaside 1

Mısra: 123

Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.

123. Bir gün ola bu gördüğün tekdır

124. Maḥv ola hep be-'avn-i luṭf-ı Qādir

6. **görse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 27

Görmek. || Tanımak, karşılaşmak.

27. Görse zātım Felāṭun-ı mümtāz

28. Eylemez idi ḥikmete āğāz

7. **görse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 33

Görmek. || Tanımak, karşılaşmak.

33. Zātımı görse Ḥāfız-ı Şirāz

34. Kendin eylerdi baña pāy-endāz

8. **görse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 37

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

37. Şems-i Tebrizi görse eş'arım

38. Mihr-i her nokṭa-i bedidārım

9. **göreymi:-e, -ydi**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 48

İncelemek, anlamak, dikkat etmek.

47. Ğurre eylerdi nün-ı eş'arım
48. Ger Hilālî göreydi güftarım

10. **görse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 53

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

53. Görse nazmım Rızāyi bā-ta'zīm
54. Şi'r-i pākım eder idi teslīm

11. **görse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 56

Görmek || Bilmek.

55. Lāl olurdu Kelīm-i Eyyübī
56. Tūr-ı kalbimde görse āşübī

12. **görse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 76

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

75. Şabrı kalmazdı Cem'i-i zārīñ
76. Cüşşin görse böyle güftārīñ

13. **görseler:-se, -ler**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 79

Görmek. || Tanımak, karşılaşmak.

79. Görseler idi zātım yek-ser
80. Hep ederler idi perestişler

14. **görmeyim:-me, -yim**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 228

Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak.

227. Luţf-ı bî-gāyeñ ile ser-tā-pā
228. Görmeyim hiç şemātet-i a'dā

15. **görmesin:-me, -sin**

Terci-bend 1

Mısra: 56

Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.

55. Dā'imā Hāq gül-ruhuñ luţfuyla ḥandān eylesin
56. Görmesin 'ālemde zāt-ı pākīñ aşlā bir keder

16. **görse:-se**

Terkib-bend 1

Mısra: 76

Görmek. || Tanımak, karşılaşmak.

75. Benim ol 'āşık-ı ser-defter-i 'aşk
76. Ki zātım görse Qays eylerdi tevķir

17. **gördüm:-düm**

Muamma 2

Mısra: 1

Görmek, bakmak.

1. Raqş eder gördüm o servi şad hezārān nāz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervāzında ol şehbāz ile

18. **görmeyip:-me, -yip**

Diğer 2

Mısra: 23

Görmek, bakmak.

23. Yūsuf'um görmeyip ruḥ u āniñ
24. Çāhdır baña cāhı dünyāniñ

19. **görmege:-mek, -e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 140

Görmek, bakmak.

139. O zamāndan ser-i 'uşşāk oldum
140. Görmege ol mehi müştāk oldum

20. **gördükçe:-dikçe**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 164

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

163. Reh-güzārīñda gehī durdukça
164. O dil-efgārīñı geh gördükçe

21. **görüp:-üp**

Tesdis 2

Mısra: 22

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

21. Bahār eyyāmı faşl-ı ğoncada eyler iken seyrān
22. Görüp çāk-i girībānım tenük-dil olmasın cānān

22. **görmege:-me, -ge**

Kıt'a 2

Mısra: 2

Görmek, bakmak.

1. Te'āla'llāh ne qaşr-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır
2. Ki tarḥ-ı bî-'adilın kāḥ-ı cennet görmege müştāk

23. **görünmez:-ün, -mez**

Müseddes 2

Mısra: 8

Görmek || Farkına varmak, idrak etmek, anlamak.

7. Şikenc-i zülfüñü ol dil ki eylemiş mesken
8. Görünmez aña cihān olsa her taraf gülşen

24. **görün:-ün**

Tahmis 2

Mısra: 3

Görmek, bakmak.

3. Beni Mecnūn-reviş etdi görüñ o Leylā'yı
4. Halka ḥalka edip ol zülf-i 'abirāsāyı

25. **gördü:-dü**

Muamma 3

Mısra: 1

Görmek, bakmak.

1. Kıyām-ı kāmētiñi gördü bî-dimāğ oldu
2. Derün-ı serv-i şikeste maḳarr-ı dāğ oldu

26. **gör:**

Lugaz 3

Mısra: 52

Görmek, bakmak.

51. Hele ne ḥāl ise bu istiğnā
52. Lık gör ki belāyı ol rüsvā

27. **görmemiş:-me, -miş**

Tarih 3

- Mısra: **10**
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
9. Öyle pākize fetihdir ki nazîr ü mişlin
10. Görmemiş kimse cihân içre ser-â-ser kat'â
28. **görenler:-en, -ler**
Tarih 3
Mısra: **13**
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
13. Öyle pākize fetihdir ki görenler tarzın
14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzre gazâ
29. **görmemiş:-me, -miş**
Tarih 3
Mısra: **32**
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
31. Ya'ni şāhenşeh-i devrân ki nazîrin bu felek
32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her câ
30. **görmedi:-me, -di**
Tarih 3
Mısra: **36**
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
35. Öyle bir pādîşeh-i 'ādil ü dānādır kim
36. Çeşm-i āfāk anıñ görmedi mişlin hāşâ
31. **gördü:-dü**
Tarih 3
Mısra: **84**
Görmek || Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
83. Re'y-i pāki anı vü ani de re'y-i pāki
84. Gördü bu kār-ı bülendi de zuhūra ahrâ
32. **göricek:-ivcek**
Tarih 3
Mısra: **151**
Görmek, bakmak.
151. Bu mehābetle giderken göricek hālk anı
152. Ez-derün eylediler dergeh-i Bārî'ye du'â
33. **göricek:-icek**
Tarih 3
Mısra: **153**
Görmek, bakmak.
153. Piş-i rehde göricek böyle mehābetle anı
154. Riķkat-i kalb edip cūş u hürüşu ibkâ
34. **göricek:-icek**
Tarih 3
Mısra: **169**
Görmek, bakmak.
169. O mehībāne şufüfuñ göricek tertibin
170. Kendini kıldı perişān ser-â-ser a'dâ
35. **göricek:-icek**
Tarih 3
Mısra: **187**
Görmek, bakmak.
187. Bu mehībāne hücümü göricek her dü taraf
188. Nice olmaya perişān u müdemmer a'dâ
36. **gördü:-dü**
Tarih 3
Mısra: **207**
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
207. Gördü bu işleri ber-vefk-ı murād ol āşaf
208. Yine devletle Sıtanbul'a 'azim kıldı ki tā
37. **gören:-en**
Tarih 3
Mısra: **225**
Hissetmek.
225. Dediler tārîhin āyine-i kalb içre gören
226. Altı bin altı yüz on bir 'adedini ammâ
38. **gördü:-dü**
Diğer 3
Mısra: **140**
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
139. Ey birāder dem-i 'aşına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mısr diyārında nazîrini gözüñ
39. **gördüm:-düm**
Kaside 3
Mısra: **13**
Görmek || Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
13. Ne deñlü gördüm ise bir muşibet
14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü hürmet
40. **gördüm:-düm**
Kaside 3
Mısra: **14**
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
13. Ne deñlü gördüm ise bir muşibet
14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü hürmet
41. **gördü:-dü**
Kaside 3
Mısra: **34**
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
33. Şeh-i tab'a benim kul oldu cismim
34. Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim
42. **görmüş:-miş**
Kaside 3
Mısra: **45**
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
45. İlahî bunca luţfu görmüş iken
46. Saña lāyık 'ibādet etmedim ben
43. **görüp:-üp**
Gazel 3
Mısra: **3**
Görmek, bakmak.
3. Görüp her bir şikenc-i nāfe-i nāfa esîr oldu
4. Temāşâ etdi nāf-ı bihteriniñ mevc urur deryâ
44. **görüp:-üp**
Gazel 3
Mısra: **6**
Görmek, bakmak.
5. Çıkınca seyr-i deryāya şehā deryāyi hāreyle
6. Görüp bu hālet-i behcet-ķariniñ mevc urur deryâ

45. **görüp:-üp**
Gazel 3
Mısra: 10
Görmek, bakmak.
9. Nesic-i nazmıña yemler de leb-teşne seniñ Sâlim
10. Görüp emvâc-ı satr-ı dil-nişiniñ mevc urur deryâ
46. **gördükde:-dük, -de**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 12
Görmek, bakmak.
11. Hüseynî bir emîre râst geldim
12. Yüzün gördükde 'uşşâkıñdan oldum
47. **görüp:-üp**
Tesdis 3
Mısra: 25
Görmek, bakmak.
25. Görüp kûyunda gâltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim
26. Cebînimden bilip bezm-i vişâle olan iqbâlim
48. **görmemişdir:-me, -miş, -dir**
Tarih 4
Mısra: 4
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
3. Odur ol şâh-ı ferhunde-şiyem kim
4. 'Adilîn görmemişdir çeşm-i binâ
49. **görmemiş:-me, -miş**
Tarih 4
Mısra: 26
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
25. Odur ol âşâf-ı yek-tâ-reviş kim
26. Nazîrin görmemiş devletde dünyâ
50. **görmedi:-me, -di**
Diğer 4
Mısra: 32
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
31. Gülşen-i dehr-i nihâl-i eşvâk
32. Görmedi bād-ı hâzân pür-evrâk
51. **görmeyelden:-me, -yel, -den**
Diğer 4
Mısra: 37
Görmek, bakmak.
37. Görmeyelden meh-i ruhsârını bâl
38. Etdi zûlmetkede-i gam pâ-mâl
52. **görmege:-me, -ge**
Diğer 4
Mısra: 58
Görmek, bakmak.
57. Nâ' il'in matlâbı neyl-i vuşlat
58. Görmege rüyuñu eyler rağbet
53. **gör:**
Rûbai 5
Mısra: 3
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
3. Pervâneyi gör nice erem vuşlat-ı şem'a
4. Tâ mañv-ı vücüd etmeyicek vaşla erilmez
54. **görmege:-me, -ge**
Diğer 5
Mısra: 22
Görmek || Rastlamak, karşılaşmak.
21. Eylemez hiç taħammül aña cihân
22. Biri birini görmege yârân
55. **göremez:-e, -mez**
Kaside 5
Mısra: 44
Görmek, bakmak.
43. Öyle bir eşheb-i nâzende-i tîz-revdir kim
44. Bir şitâb etse ğubârın görmez çeşm-i Hümâ
56. **görüdü:-ür, -dü**
Kaside 5
Mısra: 69
Görmek, bakmak.
69. Kevşer'i kanda görürdü dil-i 'atşân-ı ümem
70. Cennet'i kanda bulurlar idi ser-cümle verâ
57. **görür:-ür**
Kaside 5
Mısra: 79
Görmek, bakmak.
79. Ne hırâmâni-i servi görür idi gülzâr
80. Ne qad ü kâmet-i şimşâd olur idi peydâ
58. **görmesem:-me, -sem**
Kaside 5
Mısra: 88
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
87. Olmasa bâr-ı hümûm ile qadim dâl benim
88. Görmesem şafha-i 'âlemde nice derd ü belâ
59. **göremez:-e, -mez**
Lugaz 6
Mısra: 5
Bakmak, görmek.
5. Göremez kimse anı etse murâd
6. Bilir añlar anı ammâ ki 'ibâd
60. **görenler:-en, -ler**
Tarih 6
Mısra: 3
Görmek, bakmak.
3. Her görenler dediler târihîn anıñ Sâlimâ
4. Câmî'-i ra'nâ-yı İbrâhîm Paşa-yı emîn
61. **gör:**
Rûbai 6
Mısra: 3
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
3. Gör sille-ğor-ı dest-i kazâ-yı gam-ı dehrî
4. Adem mi döyer bunca gam-ı derd ü belâyâ
62. **gördüğün:-düg, -üñ**
Tesdis 6
Mısra: 20
Görmek, bakmak.
19. Netice olmayınca ğüsnü gibi ğulku müstaħsen
20. Kapılma gördüğün her şüñ-ı gül-ruhsâra ey dil sen

63. **görsün:-sün**
Muamma 8
Mısra: 2
Görmek, bakmak.
1. Kadim lām oldu ey sākī dem-ā-dem şun mey-i nābı
2. Ayağıñ kesme meclisden habābı gözlerim görsün
64. **görür:-ür**
Tarih 8
Mısra: 21
Görmek, bakmak.
21. Görür hār u hası dāmān-ı gülde gülsitān içre
22. Nola süsen ederse şeb-nem ile tığını berrāk
65. **gören:-en**
Tarih 8
Mısra: 56
Görmek, bakmak.
55. Te ‘āla’llāh ne maḥbūbu’l-ḳulūb u zāt-ı zī-şāndır
56. Gören müştāk zāt-ı pākini hem görmeyen müştāk
66. **görmeyen:-me, -yen**
Tarih 8
Mısra: 56
Görmek, bakmak.
55. Te ‘āla’llāh ne maḥbūbu’l-ḳulūb u zāt-ı zī-şāndır
56. Gören müştāk zāt-ı pākini hem görmeyen müştāk
67. **görüp:-üp**
Kaside 8
Mısra: 115
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
115. Görüp şaḳın anı bī-hüdedir kıyās etme
116. O riştelere ile engüştümüz ki zāhirdir
68. **görür:-ür**
Kaside 8
Mısra: 139
Görmek.
139. Görür hārāb u perīşān ‘iyāl ü evlādı
140. Ne dem ki hānemi fikr ü ḥayāl zā’irdir
69. **görmesek:-me, -sek**
Tarih 10
Mısra: 13
Bakmak, görmek.
13. Görmesek tāze ḥaṭiñ biz der idik
14. Cevher-i ferd nümāyān olmaz
70. **görünmeye:-ün, -me, -ye**
Diğer 10
Mısra: 4
Görmek, bakmak.
3. Firāk-ı rüyüñ ile ‘azm-i büstān etsem
4. Görünmeye baña güller nigāh-ı çeşme sezā
71. **göreymi:-e, -ydi**
Diğer 10
Mısra: 59
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
59. Göreydi zātını lā-būd ederdı istihsān
60. O güne ṭab’ımı etmiş ‘ulūma Ḥaḳ me’vā
72. **görmemişdi:-me, -miş, -di**
Kaside 10
Mısra: 187
Görmek, bakmak.
187. Görmemişdi dü dīde-i dünyā
188. Muntazām öyle kāmēt-i bālā
73. **gördü:-dü**
Kaside 10
Mısra: 349
Görmek, bakmak.
349. Gördü kim mefhar-i be-her dü serā
350. Şuğlü vardır şalāt ile tenhā
74. **görmedim:-me, -dim**
Kaside 10
Mısra: 402
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
401. Luṭf-ı teşir-i dest-i pākinden
402. Görmedim hiç şudā’ rencin ben
75. **görelim:-elim**
Kaside 10
Mısra: 491
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
491. Görelim n’işlediñ sen ey bī-zād
492. Mütecāsir garīb-i sifle-nihād
76. **görüp:-üp**
Gazel 10
Mısra: 10
Görmek, bakmak.
9. Sevād-ı fikr-i zülfüñ ile müjgānın niḳāb etmiş
10. Siyeh-püşidedir sanma görüp ey ‘aşık-ı şeydā
77. **görmege:-me, -ge**
Gazel 10
Mısra: 12
Görmek || Ziyaret etmek.
11. Nice demdir ki kan aglar remeden çeşmim ey Sālim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zārın görmege āyā
78. **gören:-en**
Tarih 11
Mısra: 25
Görmek, bakmak.
25. Her gören dedi ḥaṭiñ ederek anı taḥsīn
26. Hüsn-i pākin ‘Ali Beg kıldı mehāsin tekmiñ
79. **görmeyip:-me, -yip**
Diğer 11
Mısra: 61
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
61. Çeşmimiz görmeyip bu devrānı
62. Zevḳ-ı ḥālet-resān-ı yārānı
80. **göricek:-icek**
Tarih 12
Mısra: 11
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

11. Göricek teşrif-i ahbâbı bu dem
12. Bu ferah-efzâ-yı kaşr-ı dil-güşâ

81. **görür:-ür**

Tarih 12

Mısra: 19

Görmek, bakmak.

19. Çün görür ağuşuna almış anı
20. Kûh mânend-i rakîb-i bed-liqâ

82. **görünce:-ünce**

Kaside 12

Mısra: 44

Görmek, bakmak.

43. Firâze eyledi tâb-ı harâreti sür'at
44. Selâma turdu 'anâşır görünce bu nûri

83. **görünce:-ünce**

Kaside 12

Mısra: 64

Görmek, bakmak.

63. Nücümü vâlih ederdi o ahsen-i takvîm
64. Görünce rüyunu sa'd oldu cümle mahzûri

84. **görünce:-ünce**

Kaside 12

Mısra: 68

Görmek, bakmak.

67. Şadâ-i na'ra-i Allâhu ekber etdi zuhûr
68. Menâresinde vücûduñ görünce bu nûri

85. **görünce:-ünce**

Kaside 12

Mısra: 140

Görmek || İdrak etmek, düşünmek.

139. Suñur-ı pâkini kıldı derûna nakş hâcer
140. Görünce şafha-i dilde bu hañt-ı meşûri

86. **gördükde:-dük, -de**

Kaside 12

Mısra: 141

Görmek, bakmak.

141. Kemâl-i na'tını gördükde bildiğim yokdur
142. Bu kâr-ı mekrûmet içre şerîk ü berhûri

87. **görünce:-ünce**

Kaside 12

Mısra: 144

Görmek, bakmak.

143. Yapışsa zeyline şâyeste gaf-be-gaf evlâd
144. Görünce zâl-i felekden veñâmet-i zûri

88. **görür:-ür**

Kaside 12

Mısra: 184

Görmek, bakmak.

183. Tabîb-i hâzık-ı feyz-âşinâ-yı luñfuñla
184. Görür müsûñ 'acebâ bu şikeste rencûri

89. **görmüyor:-mü, -yor**

Matla 13

Mısra: 1

Görmek || Fark etmek.

1. Görmüyor didelerin 'aşık-ı zârı ne 'aceb
2. Böyle der-kâr-ı gâzab olduğıña noldu sebeb

90. **görmede:-me, -de**

Tarih 13

Mısra: 6

Görmek || Fark etmek.

5. Mü-be-mü hüsñünde şöyle diğkat etdim kim hañtñ
6. Hurde-binân 'âciz oldu görmede terķimini

91. **görsün:-sün**

Tarih 13

Mısra: 8

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

7. Hâle-dâr olmuş seniñ de meh-cemâliñ sevdigim
8. Ğamzeler görsün nigâha fitneler ta'lîmini

92. **görmek:-mek**

Tarih 13

Mısra: 9

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

9. Böyle görmek istemezdik biz cemâliñ lîk âh
10. Rûzgâr ister mi kalb-i 'aşıkñ termîmini

93. **görmeyenler:-me, -yen, -ler**

Tarih 13

Mısra: 17

Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.

17. Râh-ı la'liñ görmeyenler belki istiğlâs ede
18. Muşhaf-ı hüsñünde hañtñ âyet-i tañrîmini

94. **gör:**

Kaside 13

Mısra: 14

Görmek, bakmak.

13. Vech-i arzñ zîneti cümle siphrîñ 'aksidir
14. Gör ki bu âyinede şûret ne yüzdendir saña

95. **gördük:-dük**

Kaside 13

Mısra: 101

Görmek, bakmak.

101. Ğamdü li'llâh ferr-i teşrifîñle gördük düşdüğün
102. Târek-i erbâb-ı fazla şây-e-i bâl-i Hüma

96. **görülmez:-ül, -mez**

Gazel 13

Mısra: 7

Görmek || Fark etmek.

7. Nihânî rûh şîhhatde görölmez deyü lecc etme
8. Gözümle gördüm oldu dideden ol dil-sitân Ğâ'ib

97. **gördüm:-düm**

Gazel 13

Mısra: 8

Görmek, bakmak.

7. Nihânî rûh şîhhatde görölmez deyü lecc etme
8. Gözümle gördüm oldu dideden ol dil-sitân Ğâ'ib

98. **görenler:-en, -ler**

Tarih 14

- Mısra: 9
Görmek, bakmak.
9. Sezâ Sâlim görenler tarh-ı zîbâsın dese târîh
10. Bu nev kâşâne ‘aynıyla cinândır selsebil âbî
99. **görüp:-üp**
Kaside 14
Mısra: 11
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
11. Görüp küh-ı şükûhun çarh u ahter
12. ‘Aceb midir dese Allâhu ekber
100. **görmüş:-müş**
Kaside 15
Mısra: 57
Görmek, şahit olmak.
57. Bu tavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir târîh
58. Ne oldu güç bu ferhunde haşlet-i şevket
101. **görenler:-en, -ler**
Tarih 16
Mısra: 2
Görmek, bakmak.
1. Habbezâ nev suffe-i pâkîze cây-ı dil-güşâ
2. Kim görenler tarzını tercih eder Kaşr-ı Key’e
102. **görse:-se**
Tarih 16
Mısra: 4
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
3. Öyle cây-ı dil-güşâ-yı rûh-efzâ kim hemân
4. Görse Rıdvân tarh-ı pâkin kaşr-ı cennetdir diye
103. **göriccek:-icek**
Kaside 16
Mısra: 5
Görmek, bakmak.
5. Göricek rûy-ı gülü şad-ferah ile eyler
6. Bir şadâsında hezâr nağmeyi icrâ bülbül
104. **görse:-se**
Kaside 17
Mısra: 61
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
61. Zamân-ı cüdunu görse retîme eyler idi
62. Benân-ı hayret-i naklinde hâtemin Hâtem
105. **görmek:-mek**
Müfret 17
Mısra: 1
Görmek, bakmak.
1. Fikr-i ruhsârî ile süzişimi görmek için
2. Beni germ-âbe-i hicre çodu Dellâk-zâde
106. **gören:-en**
Kaside 19
Mısra: 7
Görmek, bakmak.
7. Gören tohum-ı bahârın gülşene tertîb-i zîbâsın
8. Sürür-ı dil eder hâşıl âna bakdıkça hemvâre
107. **gördük:-dük**
Kaside 20
Mısra: 229
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
229. Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice gitsin derûn-ı enverden
108. **görmüş:-müş**
Kaside 20
Mısra: 234
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
233. Pederim ceddine edip hîdmet
234. Görmüş andan berü nice rıf at
109. **görmeziz:-me, -ziz**
Kaside 20
Mısra: 307
Görmek, fark etmek.
307. Birini görmeziz bu merhalede
308. Kanda kaldı âna işabet ede
110. **göriccek:-icek**
Kaside 20
Mısra: 313
Görmek, bakmak.
313. Göricek böyle şan‘atı insân
314. Nice olmaz bu kuvvete hayrân
111. **görmemişdir:-me, -miş, -dir**
Kaside 22
Mısra: 31
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
31. Görmemişdir cihânda çeşm-i felek
32. Bir beşer şüretinde böyle melek
112. **görür:-ür**
Kaside 22
Mısra: 37
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
37. Görür anıñ serî‘-i efkârı
38. Ân-ı lâ-yenqasimde biñ kârı
113. **görse:-se**
Kaside 22
Mısra: 46
Görmek, bakmak.
45. Şoşbetine olur idi meftûn
46. Görse idi cemâlin Eflâfûn
114. **görüp:-üp**
Müfret 22
Mısra: 1
Görmek, bakmak.
1. Görüp naşş-ı süm-i Leylâ’yı şahrâda demiş Mecnûn
2. Yüzü gülmüş beyâbânîñ ser-â-pâ bunda bir iz var
115. **gören:-en**
Kaside 23
Mısra: 10
Görmek, bakmak.
9. Felek bir şarı yâkûtu şanır faşş-ı nigîn etmiş
10. Gören yah-beste ‘ayn-ı âfitâb-ı ‘âlem-ârâyı

116. **görmez:-mez**
Kaside 23
Mısra: 65
Görmek, bakmak.
65. Hıfzı nigezbân olsa görmez çeşm-i pervâne
66. Şabâdan düd-i âh-ı şem'-i cem'-i meclis-ârâyı
117. **görüdü:-ür, -dü**
Kaside 23
Mısra: 93
Görmek.
93. Görüdü her nigâhında dü-bâlâ 'aks-i sevdâyı
94. Meger âyine etdi baht-ı Mecnûn çeşm-i Leylâ'yı
118. **görünce:-ünce**
Kaside 23
Mısra: 96
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
95. Olur kumrî-i sâgar gibi zâhid tavk-ber-gerdün
96. Görünce bâğ-ı Cem'de ihtirâz-ı serv-i minâyı
119. **gören:-en**
Kaside 23
Mısra: 112
Görmek || Şahit olmak, denk gelmek.
111. Şarılmış penbeye âteş şanır dürc-i kelâmımda
112. Gören nermî-i lafz u şu 'le-i yâkût-ı minâyı
120. **görüp:-üp**
Gazel 23
Mısra: 11
Görmek, bakmak.
11. Mâ-cerâ-yı dide-i giryânımı görüp dilâ
12. Baht acıyıp ağlaşırlar hâlîme Nîl ü Fûrât
121. **göreymi:-eydi, -**
Tarih 23
Mısra: 3
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
3. Göreydi Tâk-ı Kisrâ tarh-ı zîbâsın vücûh ile
4. Yüzün dâmânına ferşide eyler idi yemâsâ
122. **görse:-se**
Tarih 24
Mısra: 7
Görmek. || Tanımak, karşılaşmak.
7. Görse anı Yûsuf eger der idi mâ hâzâ beşer
8. Tâvûs-ı kudsiye döner her kanda olsa cilveger
123. **görüp:-üp**
Kaside 24
Mısra: 17
Görmek, bakmak.
17. O mehiñ burc-ı vezâretde tûlû'unu görüp
18. Ki meserretle ede cümle cihânı tebşir
124. **görmemiştir:-me, -miş, -dir**
Kaside 25
Mısra: 12
Görmek || Şahit olmak.
11. Odur ol âşaf-ı şâhib-himem kân-ı mekârim kim
12. 'Adilîn görmemiştir çeşm-i çarh u dide-i dünyâ
125. **görmeye:-me, -ye**
Kaside 25
Mısra: 42
Görmek || Rastlamak.
41. Sen ol zât-ı mükerremsin ki mir'ât-ı cihân içre
42. Felek şâm u seher devr etse misliñ görmeye kaç'â
126. **görmeyip:-me, -yip**
Kaside 26
Mısra: 5
Görmek || Şâhit olmak, müşâhede etmek.
5. Görmeyip zerre kadar büy-ı vefâsın bâğıñ
6. Hırkaya çekdi başın bülbül-i hâlet-efzâ
127. **göremez:-e, -mez**
Kaside 26
Mısra: 20
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
19. Odur ol pâk vezîr-i melekîyyü'l-etvâr
20. Ki 'adilîn göremez bir dağı çeşm-i dünyâ
128. **görmedi:-me, -di**
Kaside 26
Mısra: 50
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
49. Hâşılı zât-ı şerîfine du'â vâcibdir
50. Mişlini görmedi zîrâ anıñ a'lâ ednâ
129. **görmedi:-me, -di**
Kaside 27
Mısra: 17
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
17. Nice âşaf ki anıñ görmedi bir dağı henüz
18. Re'y ü tedbirde mânendini çeşm-i dünyâ
130. **görmüş:-müş**
Kaside 27
Mısra: 42
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
41. Düşdü lîmân-ı emâna süfün-i tahta-i ten
42. Tâlgalar boydan aşır görmüş iken nice belâ
131. **görmekle:-mek, -le**
Gazel 27
Mısra: 5
Görmek.
5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ
6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sır olur mu hiç
132. **gördüm:-düm**
Kaside 28
Mısra: 28
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
27. Öyle gūyâ eyledi vaşfiñ beni gülzârda
28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istiğfâr eder
133. **gören:-en**
Kaside 28

- Mısra: 37
Görmek, bakmak.
37. Öyle bir zāt-ı mükerremsin gören meh-rüyuñu
38. Geceler tā şubh vaşf-ı pakiñi tekrār eder
134. **görmedi:-me, -di**
Kaside 29
Mısra: 44
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
43. Sen o yek-tā güher-i baħr-i keremsin ki felek
44. Görmedi zāt-ı şeref-baħşına beñzer gevher
135. **gördüm:-düm**
Kaside 29
Mısra: 48
Görmek, bakmak.
47. O kadar etmede ser-cümle cihān medħiñ kim
48. Her kimi gördüm ise vaşf-ı şerifiñ eyler
136. **görüp:-üp**
Gazel 29
Mısra: 3
Görmek, bakmak.
3. Görüp meyde kıyās etme ħabābın eylemiş tertib
4. Donatmış sinesin dāğ-ı firākıñla ser-ā-pā rāħ
137. **görmedim:-me, -dim**
Matla 29
Mısra: 1
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
1. Cihānda hiç bir şey görmedim ben i 'tidāl üzre
2. Gülüñ de kimi dem-beste kimi ħandān nihāl üzre
138. **görüp:-üp**
Kaside 30
Mısra: 38
Görmek, bakmak.
37. Du 'ā-yı zātını girye-künān her subh etmekde
38. Görüp pür-jāle zann etme 'izār-ı verd-i ħamrāyı
139. **gördükçe:-dükçe**
Kaside 30
Mısra: 51
Görmek, bakmak.
51. Be-ħvāb-ālūde şanma baħtımı gördükçe za 'findan
52. Niğāhın edip istiškāl yummuş çeşm-i bināyı
140. **görünce:-ünce**
Kaside 30
Mısra: 93
Görmek, bakmak.
93. Gider nuṭķum görünce sine-i yār-i ħod-ārāyı
94. Egerçi āyine güyā eder tūṭi-i bebgāyı
141. **gören:-en**
Kaside 30
Mısra: 98
Görmek, bakmak.
97. Bilir te 'şir-i āh-ı şu 'le-pāş-ı Kays-ı şeydāyı
98. Gören Leylā'da elbet şekl-i engüşt-i mühennāyı

142. **görenler:-en, -ler**
Kaside 30
Mısra: 102
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
101. Sevād-ı şebde güyā şeb-çerāğ olmuş kıyās eyler
102. Görenler şu 'le-i āh-ı dil-i 'uşşāk-ı şeydāyı
143. **göremez:-emez**
Kaside 32
Mısra: 28
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
27. Öyle bir zāt-ı hünermend-i melek-ħaşletdir
28. Ki 'adilin göremez bir daħı çeşm-i dünyā
144. **görmege:-mek, -e**
Kaside 32
Mısra: 33
Görmek, bakmak.
33. Görmege zāt-ı şeref-baħşını ħürşid ü kamer
34. Dolaşurlar der-i vālāsını her şubh u mesā
145. **görüp:-üp**
Gazel 33
Mısra: 8
Görmek, bakmak.
7. Erer erbāb-ı dil kāma deyi pür-dāğ olmuşdur
8. Nücüm ile kıyās etme görüp revnaķ-fezādır çarħ
146. **gördükçe:-dükçe**
Kaside 34
Mısra: 69
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
69. Umür-ı pāk-i ħalkı şer ' ü kånün ile gördükçe
70. Kitābı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu 'allādır
147. **görelî:-eli**
Müfret 34
Mısra: 2
Görmek, bakmak.
1. Fen-i āşüb-ı fitende katı üstād oldu
2. Ğamzelerden görelî nüşħa-i nāzi çeşmiñ
148. **görüp:-üp**
Matla 34
Mısra: 1
Görmek, bakmak.
1. Encümle kıyās etme görüp zin ola dünyā
2. Bendideleri oldu libāsında hüveydā
149. **görmüş:-müş**
Matla 36
Mısra: 1
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
1. Kimse görmüş degil ol şüh gibi dünyāda
2. Sürmeyi gözden alır al ile kaħħāl-zāde
150. **göriccek:-icek**
Gazel 37
Mısra: 5
Görmek, bakmak.
5. Göriccek tār-ı ser-i zülfüñü yāriñ pür-piç
6. Rişte-i cānıma şarıldı ser-ā-ser ümmiz

151. **görseñ:-se, -ñ**
Gazel 37
Mısra: 9
Görmek, bakmak.
9. Bî-tevaḳḳuf baña luṭf eyler idiñ görseñ eger
10. Künc-i firḳatde dil-i zâra ne eyler ümmîz
152. **görmege:-me, -ge**
Matla 38
Mısra: 1
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
1. Cihânda görmege şun'-ı Hüdâyı isterseñ
2. Çemensitâna buyur gel şafâyı isterseñ
153. **görmege:-me, -ge**
Gazel 52
Mısra: 8
Görmek || Ziyaret etmek.
7. Garḳ-ı hûn oldu remedden dideler hicrân ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'âr yâr
154. **gör:**
Gazel 56
Mısra: 9
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
9. Gör baht-ı şûmu rûy-ı merâmım görünmedi
10. Biz ağladıkça tâlî'imiz şâdmân olur
155. **gördüğümüz:-düg, -üm, -üz**
Gazel 56
Mısra: 13
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
13. Ğurbet deminde gördüğümüz derd ü miñneti
14. Yazsam netice 'âleme bir dâstân olur
156. **görüp:-üp**
Müfret 57
Mısra: 1
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
1. Teğâfûl eyleme cânâ görüp yoluñda beni dilde
2. Hüdâ bilir ki seniñ ben ne rütbe 'âşıkım
157. **görünce:-ün, -ce**
Gazel 58
Mısra: 3
Görmek, bakmak.
3. Fiğân eyler görünce haṭṭ-ı ruḥsârıñı 'âşıklar
4. Bahâr erdikçe bûlbûlden nevâlar câ-be-câ artar
158. **görmedim:-me, -di, -m**
Gazel 65
Mısra: 7
Görmek, bakmak.
7. Nice gündür âfitâbım görmedim mihrîni gel
8. Mihr-i 'âlem-süz-i ḥüsnuñle şeb-i hicrim gider
159. **görmüş:-müş**
Gazel 66
Mısra: 8
Görmek, bakmak.
7. Bir haber al var gülistândan şabâ luṭf et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-'îzârım kim bilir

160. **gördükde:-dük, -de**
Müfret 72
Mısra: 2
Görmek, bakmak.
1. Müdâhin zann ederdim gâ'ibâne medh-i vaşşâfi
2. Yüzüñ gördükde onlar da ḳuşûr etdigini bildim
161. **göricek:-icek**
Müfret 74
Mısra: 2
Görmek, bakmak.
1. O melek 'azm edicek şavma'aya tenhâ'î
2. Ḳırdı tesbîhini zâhid göricek cânânı
162. **görse:-se**
Müfret 75
Mısra: 2
Görmek, bakmak.
1. Zâhirde saña zâhidîñ evzâ'ı yalandır
2. Ḥalvetde yüzüñ görse eger sabr edemezdi
163. **gördükçe:-dük, -çe**
Gazel 77
Mısra: 4
Görmek, bakmak.
3. Ḳomaz ḥâlî derûnum bir kederden gerdiş-i gerdün
4. Beni mağmûm gördükçe felek güyâ şafâ eyler
164. **gördün:-dün**
Müfret 85
Mısra: 2
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
1. Hicve mâ'il olanıñ 'âkıbeti ḥayr olmaz
2. Noldu gördün soñunu sen bir iki heccâviñ
165. **görsem:-se, -m**
Gazel 86
Mısra: 9
Görmek, bakmak.
9. Verâ-yı ebr-i zülfünde ruḥun pinhân eder görsem
10. Niçün âyâ o meh bî-hüde bizden ihtirâz eyler
166. **görmeyince:-me, -yince**
Gazel 88
Mısra: 9
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
9. Görmeyince zâtımı Sâlim benim
10. Ehl-i 'irfândan kemâlim kim bilir
167. **görüp:-üp**
Gazel 96
Mısra: 9
Görmek, bakmak.
9. Ḥasretiñle Sâlim'iñ çâk-i giribânın görüp
10. Hiç demezsin bu da cânâ sine-çâkimden midir
168. **görseydik:-se, -ydik**
Gazel 99
Mısra: 3
Görmek, bakmak.
3. Cemâl-i pâkini bir kerre anıñ âh görseydik
4. O şûhu dil-berân içre hemân bir dânedir derler

169. **görsün:-sün**
Gazel 108
Mısra: 4
Görmek, bakmak.
3. Hâzır u âmâdeyiz pervâza zülf-i yârda
4. Kendini görsün şikenc-i turrada bî-tâblar
170. **görüp:-üp**
Gazel 114
Mısra: 3
Görmek, bakmak.
3. Şaķın aldanmasın murğ-ı gönül pinhân görüp zülfün
4. Anı zîr-i külehte ol peri bir dâm için şaķlar
171. **görür:-ür**
Gazel 118
Mısra: 7
Görmek, bakmak.
7. Görür müyüz bu şeb âyâ o mâh-ruhsârı
8. Geceyle varmağa kûy-ı nigâra niyyet var
172. **görmeyen:-me, -yen**
Gazel 125
Mısra: 3
Görmek, bakmak.
3. 'Îtâbîñ görmeyen etmez şikâyet süz-ı miñnetden
4. Toķunmadıkça seng-i zendde âteş âşikâr olmaz
173. **gördüm:-düm**
Gazel 129
Mısra: 9
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânîñ nesin gördüm
10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı 'aşķ içre ziyân etmez
174. **görererek:-e, -erek**
Gazel 131
Mısra: 9
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
9. Zamâneniñ rû-yı bigânesin görerek
10. Teķarrub etmege bir âşinâya muntâzırız
175. **gördükçe:-dük, -çe**
Gazel 141
Mısra: 4
Görmek, bakmak.
3. Kalır bir meclise daķı beyân-ı hâlim elbette
4. Seni gördükçe yâd-ı tab'a naķl-i mâ-cerâ gelmez
176. **gör:**
Gazel 147
Mısra: 11
Gör!.
11. Gör baķt-ı siyeh-fâmı ki zülfünle bir olduk
12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez
177. **gördükçe:-dük, -çe**
Gazel 148
Mısra: 1
Görmek.
1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niķâb etmez
2. Luţufdan ğayrı şeyden sevdiğim aşlâ hicâb etmez

178. **gördüm:-düm**
Gazel 153
Mısra: 9
Görmek.
9. Dili gördüm şarlımş kâkül-i dil-dâra ey Sâlim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başķa yâs etmiş
179. **gördük:-dük**
Gazel 154
Mısra: 2
Görmek.
1. Murâdınca kanı 'âlemde bir zevķ u şafâ sürmüş
2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevri ü cefâ sürmüş
180. **görsem:-sem**
Gazel 157
Mısra: 7
Görmek.
7. Çeşm-i bādâm-ı ĥun-âlûduñ ne dem görsem seniñ
8. Nür-ı didem eyler elbet dide-i binâ raķış
181. **görünce:-ünce**
Gazel 169
Mısra: 1
Görmek.
1. Görünce sâķi'î meclisde bî-misâl olarak
2. Ayağına düşeriz cümle pây-mâl olarak
182. **görünce:-ünce**
Gazel 169
Mısra: 9
Görmek.
9. Görünce bādeyi meclisde Sâlimâ dil-dâr
10. 'Îzârı döndü gül-i âle al al olarak
183. **görüp:-üp**
Gazel 170
Mısra: 3
Görmek.
3. Rüzğârîñ görüp eyyâmını 'arz etdi yüzün
4. Çok zamândı pusuda kendini beslerdi firâķ
184. **görmeyelden:-me, -yelden**
Gazel 170
Mısra: 5
Görmek.
5. Görmeyelden ruĥ u zülfünü perişân olduk
6. Gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi firâķ
185. **gördük:-dük**
Gazel 176
Mısra: 7
Görmek.
7. Gördük geliyor nâvek-i müjğânı ğazabķâr
8. Râhından o ĥünî-niĝehiñ biz de şapıldık
186. **gördük:-dük**
Gazel 176
Mısra: 9
Görmek.
9. Sâlim gibi gördük keremiñ derd-i serimde
10. Sâķi kerem-i luţf-ı benâniñla yapıldık

187. **gör:**
Gazel 182
Mısra: 9
Görmek.
9. Yolunda pāre pāre olduguñ dil-dāri gör şimdi
10. Şorar mı künc-i ğamda Sālimā ħāl-i diġer-gūnuñ
188. **gördük:-dük**
Gazel 186
Mısra: 1
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
1. Ne bāġ-ı kāmda bir naĥl-i sāde-rū gördük
2. O gülşeniñ ne bahārında reng ü bü gördük
189. **gördük:-dük**
Gazel 186
Mısra: 2
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
1. Ne bāġ-ı kāmda bir naĥl-i sāde-rū gördük
2. O gülşeniñ ne bahārında reng ü bü gördük
190. **gördük:-dük**
Gazel 186
Mısra: 4
Görmek.
3. Sirişkimizde temāşasın eyledik ruĥuñuñ
4. Hele cemāliñi ber-vech-i ārzū gördük
191. **gördük:-dük**
Gazel 186
Mısra: 6
Görmek.
5. Yanaşmadı daĥı nev-ġonca-i ferah sāķi
6. Egerçi āb-i reziñden nice kedū gördük
192. **görmedik:-me, -dik**
Gazel 186
Mısra: 7
Görmek || Daha önce karşılaşmak, tanımak.
7. Nażiriñ ey şeh-i ĥün-riz görmedik bir dem
8. Bu ‘arşagehde hezārān tünd-ĥū gördük
193. **gördük:-dük**
Gazel 186
Mısra: 8
Görmek.
7. Nażiriñ ey şeh-i ĥün-riz görmedik bir dem
8. Bu ‘arşagehde hezārān tünd-ĥū gördük
194. **gördük:-dük**
Gazel 189
Mısra: 6
Görmek.
5. Hiç gülmeye hazm eylemeyen ġuft ü şinidi
6. Gördük bu gülistān-ı cihān içre hezārān
195. **gördüm:-düm**
Gazel 197
Mısra: 9
Görmek.
9. Bu şeb āyinede gördüm ruĥ-ı zibāñı sultānım
10. Cemāliñ pertev-i mihrin meh-i tābāna ‘arz etdim

196. **gören:-en**
Gazel 201
Mısra: 6
Görmek, bakmak.
5. Ser-ā-pā sinede her tāze dāġım ĥāle şāhiddir
6. Derūnum añlasın bilsin gören çāk-i giribānım
197. **gördüğümce:-dük, -üm, -ce**
Gazel 202
Mısra: 9
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
9. Yazılmış gördüğümce levĥ-i dilde bu zemīn-i nev
10. Edip taĥsīn ü sābāşı saña Sālim pesend etdim
198. **görse:-se**
Gazel 208
Mısra: 10
Görmek.
9. Ben ol çāĥ-ı zaġanda olmuşum üftāde ey Sālim
10. Ki görse reşġ ederdı māĥ-ı Ken ‘ān behcet-i Sālim
199. **gören:-en**
Gazel 209
Mısra: 1
Görmek.
1. Her gören ‘ayb etmede bī-şabr u sāmān olduğum
2. Bilmiyorlar gibi zūlfüñle perişān olduğum
200. **gördüğün:-dük, -üñ**
Gazel 209
Mısra: 10
Görmek.
9. Vādi-i ‘aşġ içre Sālim ben bu baĥt-ı zār ile
10. Gördüğün varsa kerem kıl söyle şādān olduğum
201. **gördün:-düñ**
Gazel 210
Mısra: 7
Görmek || Rast gelmek, şahit olmak.
7. Ĥarāb etmez felek bir meclis-i pākīze gördün mü
8. Yıkılmaz ĥātır-ı ‘aşġ gibi bir encūmen bilmem
202. **görmem:-me, -m**
Gazel 220
Mısra: 2
Görmek, bakmak.
1. Şu rütbe mest-i ‘aşġ olmuş gönül cām-ı maĥabbetden
2. Gelir cānān geçer görmem yüzün ben farġ-ı ĥayretten
203. **görmese:-me, -se**
Gazel 224
Mısra: 9
Görmek || Tatmak, içmek -Şarap-
9. Nola mey görmese Sālim dem-i firġatde olduğġa
10. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña kat kat ĥarām olsun
204. **görüp:-üp**
Gazel 227
Mısra: 4
Görmek.
3. El-ĥazer maġrūr-ı cāĥ-ı ĥüsn ü ān olma şaķın
4. Ey benim derdim görüp de baña dermān etmeyen

205. **gör:**
Gazel 236
Mısra: 7
Görmek || Fark etmek.
7. Ölmüş gamıyla reh-güzerinde garibi gör
8. Lutf eyle şakla dâmeniñi böyle kandan
206. **görüp:-üp**
Gazel 238
Mısra: 9
Görmek.
9. Görüp hâlin terahhum etmediñ gitdiñ aña hayfâ
10. Demeziñ kim derimde Sâlim-i bî-kes çerâg olsun
207. **görsün:-sün**
Gazel 247
Mısra: 7
Görmek || İdrak etmek, düşünmek.
7. Görsün nic'olur 'aşıkına cevri ü eziyyet
8. Yâ Rab o cefakârı da benden beter eyle
208. **görüp:-üp**
Gazel 249
Mısra: 5
Görmek || Fark etmek.
5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nûru mürüvvet kıl
6. Añıp giryânlığım hicriñle Ceyhün'a selâm eyle
209. **görülsen:-ür, -señ**
Gazel 249
Mısra: 8
Görmek || Karşılaşmak, rastlaşmak.
7. Seyâhatkâr-ı mülketsin ser-â-ser kâkül-i yâri
8. Görürsen ey gönül ol baht-ı vâruna selâm eyle
210. **gören:-en**
Gazel 260
Mısra: 1
Görmek.
1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir'ât-ı cihân içre
2. Baçar mı naş-ı Bihzâd'a meger devr-i zamân içre
211. **gördüm:-düm**
Gazel 264
Mısra: 3
Görmek.
3. O mest-i nâzımı gördüm yine pür-neş'e-i bâde
4. Baqınca 'aqlım aldı gözleri mestâne mestâne
212. **görüñce:-üñce**
Gazel 268
Mısra: 1
Görmek || Farkına varmak.
1. Görüñce âhımı cânân bu istinâre ile
2. Tafâttun eyledi mihrim hemân emâre ile
213. **görüp:-üp**
Gazel 269
Mısra: 1
Görmek.
1. 'Adûlar 'id ederlermiş görüp hicrânıñı bende
2. Ne var bir dest-bûsuñla sevdirseñ beni sen de

214. **görse:-se**
Gazel 270
Mısra: 2
Görmek.
1. Kuşür etmez felek tekdîr-i erbâb-ı tabî'atde
2. Şafâlar kesb eder bir nâ-tırâşı görse devletde
215. **görmemişken:-me, -miş, -ken**
Gazel 270
Mısra: 4
Görmek.
3. Benim bu giryemi cânân 'aceb nemden kıyâs eyler
4. Benim bir hâl-i zârım görmemişken künc-i firâkatde
216. **gördük:-dük**
Gazel 270
Mısra: 7
Görmek.
7. Perişân eylemiş her târ-ı gîsûsun şabâ gördük
8. Nihâd-ı rûzgâr ister mi dil olsun selâmetde
217. **görmez:-mez**
Gazel 278
Mısra: 1
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
1. Görmez 'âlemde hemîn zevk u şafâdan gayrı
2. Etmeyen kimseden ümmîd Hudâ'dan gayrı
218. **gör:**
Gazel 281
Mısra: 5
Gör!.
5. Derd-i dil-i dil-dâdeyi gör sâ'ik-ı taqdîr
6. Âzâde iken tûrra-i tarrâra düşürdü
219. **gördü:-dü**
Gazel 283
Mısra: 2
Görmek || Yaşamak, tecrübe etmek.
1. Şem'-i dil âteş-i aşkıñla yanar bir er idi
2. Tünd-bâd-ı gam-ı hicrânıñı gördü eridi
- göre:**
1. **göre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 132
Nazaran, kıyasla.
131. Kanı evvelki zîbiş ü 'unvân
132. Her kese hâline göre ihsân
2. **göre:**
Gazel 2
Mısra: 4
Uygun olarak.
3. Şerî'at zâhire hükmetmeniñ timşâlidir güyâ
4. Dil-i mir'âtı râ'îye göre etmek cihân peydâ
3. **göre:**
Tarih 3
Mısra: 74
Uygun olarak.

73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbâbını ol
74. Aña göre eder ikrâmların ser-tâ-pâ

4. göre:

Tarih 3

Mısra: 110

Uygun olarak.

109. Re'yine oldu havâle seferiñ ahvâli
110. Nice isterse göre öyle mühimmât-ı vegâ

5. göre:

Kaside 3

Mısra: 93

Nazaran, kıyasla.

93. Zünübuma göre meczi olursam
94. Cehennemlik eñ evvel ben olursam

gören:

1. **gören:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 15

Gören kişi.

15. Gören başındaki zülf-i siyâhi
16. Eder mi sünbüle meyl-i nigâhi

2. **gören:**

Gazel 48

Mısra: 6

Gören kişi.

5. Sende bu hâşiyet-i te'sür-i behcet var iken
6. Her gören meh rüyuñ elbet 'âşık-ı didâr olur

3. **görenler:-ler**

Gazel 127

Mısra: 5

Gören kişi.

5. Destârîñ ile setr olalı dedi görenler
6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyekâre bulunmaz

4. **gören:**

Gazel 209

Mısra: 3

Gören kişi.

3. Hep gamımdandır benim güldüklerim ammâ gören
4. Farı-ı şevkımdan şanıñ tâ böyle hândân olduğum

5. **görenler:-ler**

Gazel 213

Mısra: 9

Gören kişi.

9. Şumâr eyler görenler üstühvânım Sâlimâ bir bir
10. Qulûzm-i ser-gerânâsâ benim mevvâcdır sinem

6. **görenler:-ler**

Gazel 228

Mısra: 3

Gören kişi.

3. Hevâ-yı 'âşkıña za'fım görenler etsin istidlâl
4. Nihâl-i kâmet-i ham-geştemiz qaddiñe dâl olsun

7. **görenler:-ler**

Gazel 260

Mısra: 4

Gören kişi.

3. Şanıñlar şâh-ı hüsn emriyle gelmiş kaçd-ı ihlâke
4. Görenler gamze-i cellâdı çeşm-i hün-feşân içre

8. **gören:**

Gazel 260

Mısra: 6

Gören kişi.

5. Berât ile dediler mâlik oldu hüsn ü âna ol
6. Gören tuğrâ-yı ebrûsun hañ-ı 'âlî-nişân içre

9. **gören:**

Gazel 260

Mısra: 8

Gören kişi.

7. Ba'id olmaz olursa hıyre-çeşm-i tâb-ı ârâyış
8. Gören mihr-i cihân-ârâ-yı rüyuñ dil-berân içre

görün:

1. **görünür:-ür**

Diğer 2

Mısra: 67

..... şeklinde algılanmak, yorumlanmak.

67. Cevr etdikde hep vefâ görünür
68. Ğayrıñıñ lutfu hep cefâ görünür

2. **görünür:-ür**

Diğer 2

Mısra: 68

..... şeklinde algılanmak, yorumlanmak.

67. Cevr etdikde hep vefâ görünür
68. Ğayrıñıñ lutfu hep cefâ görünür

3. **görünür:-ür**

Kaside 5

Mısra: 19

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

19. Görünür idi sipihr içre müretteb encüm
20. Şan çiçekliydi o dîbâ-yı müferrih güyâ

4. **göründükde:-dük, -de**

Tarih 10

Mısra: 3

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

3. Evvelîn nazra göründükde hañıñ
4. Mû mudur bilmege imkân olmaz

5. **görüne:-e**

Kaside 10

Mısra: 22

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

21. Leme'ân eyledikçe dilde bu nur
22. Görüne cedvel-i zeheble sütür

6. **göründü:-dü**

Kaside 12

Mısra: 5

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

5. Göründü beyzası nūnuñ fezā-yı hilkatde

6. Açıldı genc-i vücūduñ defīn-i mestūrī

7. **göründü:-dü**

Kaside 12

Mısra: 8

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

7. Edince 'ālem-i nāsūtu kudrete mir'āt

8. Göründü kal'a-i lāhūt-ı vahdetiñ sūrī

8. **göründü:-dü**

Kaside 12

Mısra: 34

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

33. O nūru eyledi mir'āt-ı 'ālem-i ceberūt

34. Göründü her şuveriñ hep vücūh-ı mestūrī

9. **göründü:-dü**

Kaside 12

Mısra: 45

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

45. Göründü nūru o zulmetde āfitāb gibi

46. Mişāl-i müy-ı sefid-i siyāh-ı semmūrī

10. **görünse:-se**

Kaside 15

Mısra: 12

Görünmek || Yansımak.

11. Haḫā edip düşürdü Ḥoten'de müşkü ğazāl

12. Görünse āyinede aña şuret-i şevket

11. **görünür:-ür**

Kaside 15

Mısra: 73

Görünmek || Fark edilmek.

73. Nevāl-i Hakk görünür muḫḫ-ı üstüḫvānımda

74. Şaḫīḫ-ı nāle-resimdir mürüvvet-i şevket

12. **görünür:-ür**

Kaside 18

Mısra: 3

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

3. Görünür ebr-i şitā eyledi bām üzere kıyām

4. Etdi her pişgeh-i revzene dey ḫayli vuşūl

13. **görünür:-ür**

Kaside 24

Mısra: 8

Görünmek || Yansımak.

7. Bir naẓar eyleseler bu dil-i mir'āta hemān

8. 'Aksi içre görünür maḫlabı olmuş taşvīr

14. **görünür:-ür**

Gazel 233

Mısra: 2

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

1. Tāb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-āşāmdan

2. Olsa ger bir ḫānede āteş görünür cāmdan

15. **görünmezken:-mez, -ken**

Gazel 265

Mısra: 5

Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

5. Görünmezken cihān maḫmūrūkdan aña ser-tā-ser

6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymāneden şoñra

görünen:

1. **görünen:**

Gazel 24

Mısra: 3

Görünen, zahir olan.

3. Her neye baksam görünen neş'e-i didār-ı yār

4. Çün te'āyyündür muḫaḫḫaḫ maẓhar-ı zāt u şıfāt

görünmez oldu:

1. **görünmez oldu:-du**

Gazel 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak || Ciddiye almamak, umursamamak.

1. Görünmez oldu ser-tā-ser remedden çeşmime dünyā

2. Baña şām-ı firāḫ u rüz-ı vaşlūñ şimdi nā-ber-cā

2. **görünmez oldu:-du**

Kaside 12

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmeyecek hale gelmek.

25. Görünmez oldu fezāsı ḫālī'a-i rūḫuñ

26. Beden çekince miyāna ḫicāb-ı zenbūrī

3. **görünmez oldu:-du**

Gazel 270

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kendisinin aşığa göstermemesi.

9. Görünmez oldu Sālīm ol perī biz raĝbet etdikçe

10. Ser-i kūyunda ḫaldıḫ 'Abdiyā bī-hüde da'vetde

görünür:

1. **görünür:**

Gazel 1

Mısra: 10

Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

9. Hilkatiñ cāmi'-i aḫlāḫ-ı ḫamīde olmak

10. Luḫf-ı Mevlā görünür ey ḫaşı miḫrāb bana

görüs:

1. **görüşmeklik:-mek, -lik**

Tesdis 1

Mısra: 22

Dostluk, ahbaplık etmek.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafā-yı vuşlata maẓhar

22. Görüşmeklik muḫarrerdir olursa baḫt eger yāver

2. **görüştü:-dü**

Muamma 4

Mısra: 2

Karşı karşıya gelip konuşmak, birbirini görmek.

1. Hamd etdi 'âşık subh-ı vişâle
2. Ol gönca-femle bî-had görüşdü

3. **görüſmemiz:-me, -miz**

Diğer 5

Mısra: 20

Dostluk, ahbaplık etmek.

19. Buña ülfet denilmez ey dānā
20. Ülfet eyler görüşmemiz peydā

4. **görüſmemiz:-me, -miz**

Gazel 172

Mısra: 3

Dostluk, ahbaplık etmek.

3. Naşib olur mu ki āyā görüşmemiz Hâk'dan
4. Budur niyâzımız ey mâh-ı dil-sitân ancak

göster:

1. **göstere:-e**

Tarih 1

Mısra: 47

Göstermek || Yaşatmak, şahit etmek.

47. Cenâb-ı pâdişâha göstere pîr
48. Be-her birin Hüdâ-yı Hayy-ı bî-çün

2. **gösteremezdi:-emez, -di**

Kaside 5

Mısra: 72

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

71. Çemenistânını ferş îde eder miydi zemîn
72. Mevc-i pey-der-peyini gösteremezdi deryā

3. **göstermek:-mek**

Tarih 8

Mısra: 19

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

19. Alay göstermek isterler şeh-i nevr-ûza ser-tā-pā
20. Sezā her gönca-i nevrete giyse başına bahtāk

4. **göstermesin:-me, -sin**

Tarih 17

Mısra: 92

Göstermek || Yaşatmak, yaşamasına yol açmak.

91. Yād ellerde neler çekdik şikâyet olmasın
92. Kimseye göstermesin 'âlemde Rabbü'l-'âlemîn

5. **göstersin:-sin**

Kaside 19

Mısra: 104

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

103. Hüdā şeh-zādegânın sâyesinde cümle pîr etsin
104. Bu cem'iyetle göstersin hemîşe çarh-ı devvāre

6. **göstersem:-sem**

Kaside 30

Mısra: 50

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

49. Fezā-yı sine-i lâğarda mevc-i üstühvânımdan
50. Dil-efgārāna göstersem nola ben şekl-i deryāy

7. **gösterme:-me**

Kaside 30

Mısra: 56

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

55. Eger şâyeste-i luţfuñ degilsem âsitânıñdan

56. Beni dūr eyle gösterme ruḥ-ı maḫşūd-ı zibāy

8. **gösterir:-ir**

Gazel 31

Mısra: 9

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

9. Gösterir şüretini her kese Sâlim bî-reyb
10. Nola mir'ât-ı 'avâlim ise devrâne kadeḥ

9. **gösterir:-ir**

Gazel 62

Mısra: 1

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

1. Geh güler yüz 'âşıkā geh çin-i ebrū gösterir
2. Dil-firibân-ı cihân elbette bir ḥū gösterir

10. **gösterir:-ir**

Gazel 62

Mısra: 2

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

1. Geh güler yüz 'âşıkā geh çin-i ebrū gösterir
2. Dil-firibân-ı cihân elbette bir ḥū gösterir

11. **gösterir:-ir**

Gazel 62

Mısra: 3

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

3. Tarf-ı ruḫsârında cânân şanma gisū gösterir
4. Çin çin-i mevc-i ḥüs n ü ânı bir cū gösterir

12. **gösterir:-ir**

Gazel 62

Mısra: 4

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

3. Tarf-ı ruḫsârında cânân şanma gisū gösterir
4. Çin çin-i mevc-i ḥüs n ü ânı bir cū gösterir

13. **gösterir:-ir**

Gazel 62

Mısra: 6

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

5. Kıl kadar meylin tırâş u ḥvâhiş etmezdik velî
6. Bu reh-i nâ-râstî 'uşşâka ebrū gösterir

14. **gösterir:-ir**

Gazel 62

Mısra: 8

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

7. Yād-ı rüyūñla nezāre eyledikçe cismime
8. Dâğ-ı sinem baña kendin verd-i ḥod-rū gösterir

15. **gösterir:-ir**

Gazel 62

Mısra: 10

T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.

9. Hâle-i âğuşa çekdim dün gece ol mâhı ben
10. Pehlevân-ı 'aşk lâ-büd zür-ı bâzū gösterir

16. **gösterir:-ir**
Gazel 62
Mısra: 12
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
11. Hâzret-i maḥdūma pey-revlik edip aḥbâbına
12. Sâlim-i şîrin-edâ bir şî'r-i dil-cû gösterir
17. **gösteren:-en**
Gazel 64
Mısra: 6
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
5. Neden olurdu nümâyân olmasa efgân
6. Seni de gösteren ey meh nevâ-yı ḥüsnüñdür
18. **gösterir:-ir**
Gazel 73
Mısra: 1
Gördürmek || Yaşatmak, yaşamasına yol açmak.
1. Ehl-i 'aşka gâh zillet gâh rîf at gösterir
2. Her devirde bu felek bir başka hâlet gösterir
19. **gösterir:-ir**
Gazel 73
Mısra: 2
Gördürmek || Yaşatmak, yaşamasına yol açmak.
1. Ehl-i 'aşka gâh zillet gâh rîf at gösterir
2. Her devirde bu felek bir başka hâlet gösterir
20. **göster:**
Gazel 218
Mısra: 9
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
9. Gün yüzüñ göster eyâ kân-ı kerem Sâlimi'ñe
10. Nice bir şubḥumuz ey mâh bizim şâm olsun
21. **göster:**
Gazel 229
Mısra: 5
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
5. Gâh rüyuñ gâh zülfüñ göster ey meh 'aşıka
6. Rüz ü şeb sevdâ-yı zülfüñle perişân olmasın
- götür:**
1. **götürür:-ür**
Diğer 3
Mısra: 98
Taşımak || Bir yerleşim yerinin kurulu olması.
97. Ekşeri ğayrı şehir dâmen-i kûha şıgınır
98. Yedi tağ şehrimizi serleri üzre götürür
2. **götürdü:-dü**
Gazel 76
Mısra: 5
Kaldırmak, taşımak.
5. Hevâ-yı 'aşk ile eşkim götürdü 'unşur-ı ḥâki
6. Beni Mânî fakat âteş yazardı etseler taşvîr
3. **götürmege:-mek, -e**
Gazel 131
Mısra: 3
-Mesajı- iletmek.
3. Götürmege o şeh-i ḥüсне 'arz-ı ḥâlimizi
4. Hemân mürüvvet-i bād-ı şabâya muntaẓırız

götürü gösterdi:

1. **götürü gösterdi:-di**
Gazel 170
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamını, hepsini göstermek.
11. Bulmadı bu ğazel-i tâze-i şeş-beyt gibi
12. Şeş cihâti götürü Sâlime gösterdi firâk
- göz:**
1. **gözüme:-üm, -e**
Diğer 2
Mısra: 46
Ele alış tarzı, görüş, bakış açısı.
45. Var iken bende ihtirâk-ı vaṭan
46. Külḥan olur gözüme hep gülşen
2. **gözüme:-üm, -e**
Diğer 2
Mısra: 50
T. Görme organı.
49. Dile fikri Sitanbul'unıñ töldü
50. Gözüme ḥâki tütüyâ oldu
3. **gözü:-ü**
Kaside 2
Mısra: 130
Bakış, nazar.
129. Derünü maḥfaz-ı fikr-i muḥâlât
130. Gözü âlud-ı evḥâm u ḥayâlât
4. **gözler:-ler**
Tarih 3
Mısra: 138
T. Görme organı.
137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri
138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña
5. **gözün:-ün**
Diğer 3
Mısra: 140
T. Görme organı.
139. Ey birâder dem-i 'aşına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mısr diyârında nazîrini gözün
6. **gözümde:-üm, -den**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 76
T. Görme organı.
75. Cevâbı çünki aldım ben sözünden
76. Cemâli gâ'ib oldu bu gözümde
7. **gözlerim:-ler, -im**
Muamma 8
Mısra: 2
T. Görme organı.
1. Kâdim lâm oldu ey sâkî dem-â-dem şun mey-i nâbi
2. Ayağın kesme meclisden ḥabâbi gözlerim görsün
8. **gözüm:-üm**
Kıt'a 9
Mısra: 4
T. Görme organı.

3. Degil bihbūda bend olmak siyeh-pūṣi ile çeşmim
4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultānım

9. **gözün:-ün**

Kaside 10

Mısra: 101

T. Görme organı.

101. Mesh edince gözün Resül-i Hūdā
102. Remed-i Bū Tūrāb buldu şifā

10. **gözümde:-üm, -den**

Gazel 10

Mısra: 3

Aydınlık kumaş.

3. Nihān oldu gözümde mihr-i rüyü nice demlerdir
4. Karirü'l-ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin āyā

11. **gözümde:-üm, -de**

Gazel 10

Mısra: 7

Ele alış tarzı, görüş, bakış açısı.

7. Nihāndir şem'-i ruhsārīñ gözümde şem'e hācet yok
8. Degil şem'i remeden etmek istiškāl biz cānā

12. **gözümle:-üm, -le**

Gazel 13

Mısra: 8

T. Görme organı.

7. Nihānī rūh şihhatde görölmez deyü lecc etme
8. Gözümle gördüm oldu dīdeden ol dil-sitān gā'ib

13. **gözüm:-üm**

Kaside 34

Mısra: 83

T. Görme organı.

83. Gözüm kıble-nümāāsā döner ol şūh döndükçe
84. Hāyāliyle hāyālim güyyiyā fānūs-ı mīnādır

14. **gözleri:-ler, -i**

Gazel 97

Mısra: 6

T. Görme organı.

5. Dām-ı tedbīr-i kazāyı nice inkār eyler
6. Beni rem-kerde eden gözleri āhū begler

15. **gözümde:-üm, -de**

Gazel 104

Mısra: 5

Göz.

5. Gözümde pır pır uçar naqş-ı dīdesi yāriñ
6. Olup o çeşm-i gāzāle tezerv-i dil naḥcīr

16. **gözler:-ler**

Gazel 261

Mısra: 6

T. Görme organı.

5. Kōmaz 'aqlı taḥayyül etmege ol gānzesi anıñ
6. Baqılsa dīde-i inşāf ile ol gözler ādemde

17. **gözleri:-ler, -i**

Gazel 264

Mısra: 4

T. Görme organı.

3. O mest-i nāzımı gördüm yine pūr-neş'e-i bāde
4. Baqınca 'aqlım aldı gözleri mestāne mestāne

18. **gözleri:-ler, -i**

Gazel 282

Mısra: 10

T. Görme organı.

9. Bir seniñ gibi bu vādī-i melāhatde 'aceb
10. Şaçı sūnbül yüzü gül gözleri āhū var mı

göz açdırır:

1. **göz açdırır:-ır**

Diğer 10

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyanık halde olmak, kendinde olmak.

25. Hūmār-ı firqat-i serdir girāni-i hicriñ
26. Göz açdırır mı başım kıldırır mı ser-tā-pā

göz göre:

1. **göz göre:**

Gazel 133

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz göre göre.

1. Öpmege 'arız-ı gül-günunu tākāt gelmez
2. Göz göre āteşe el şunmağa cūr'et gelmez

2. **göz göre:**

Gazel 230

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz göre göre.

1. Kişi re'yiyle dūr olmak olur mu dil-sitānından
2. Ya ādem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cānından

göz göz etseñ:

1. **göz göz etseñ:-señ**

Gazel 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birçok yara açmak.

3. Naşihat şöyle tursun göz göz etseñ sīnemi vā'iz
4. Baña gelmez habābı medḥ etmeklikden istifā

göz yaşıyla:

1. **göz yaşıyla:-yla**

Müseddes 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

19. Cüy-ı eşke bād-ı āhım ile imdād eyledim

20. Göz yaşıyla reh-güzārīñ seyl-i bī-dād eyledim

gözcü kodu:

1. **gözcü kodu:-du**

Tarih 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözetleme yapması için görevlendirmek.

7. Nice demdir an akardı çeşm-i ardan kim abā
8. Nerkisi gözcü odu terifi isti' lāmına

gözcü komus:

1. gözcü komu:-mu
Kaside 32
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözetleme yapması için görevlendirmek.
5. Nev-bahān ademi müjdesin etmeklik için
6. Nergisi gözcü komu idi glisterāna şabā

gözden dsrd:

1. gözden dsrd:-r, -d
Gazel 281
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
Başkasının gözünde değerini yitirmek || Aıın sevgilinin gözünde değersiz hale gelmesi.
3. Olsam ne 'aceb ek-i revānım gibi pā-māl
4. Gözden beni ol h-ı sitemkāre dsrd

gözden dsrp:

1. gözden dsrp:-p
Rbai 2
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Başkasının gözünde değerini yitirmek || Aıın sevgilinin gözünde değersiz hale gelmesi.
3. Gözden dsrp ek-i revānım gibi cānā
4. Bu cevri başa görme revā didelerinden

gözet:

1. gözedir:-ir
Kaside 5
Mısra: 36
Gözlemek, izlemek.
35. ar-ı vālāya buyur ryuna mtākāndır
36. Rz u eb madem-i pāki gözedir ehl-i hevā

2. gözet:

- Gazel 139**
Mısra: 11
Koruyup kollamak.
11. Beni gözet ki efendi adimiyim saa
12. apuda hāşılı eller gider gelir trma

3. gözet:

- Gazel 287**
Mısra: 5
Koruyup kollamak.
5. Gözet esirii dām-ı şikenc-i kākülde
6. azā ile saa mur-ı gönül ikār oldu

gözlerim nuru:

1. gözlerim nuru:-ler, -i, -m
Gazel 1
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözümün nuru, sevgilim || Sevgiliye bir tür hitap tarzı.
5. Gözlerim nuru aın a'n u melamet etme
6. 'Aıım olsa harām olmaz 'aceb h'āb bana

gz ardında kalır:

1. gz ardında kalır:-ır
Müfret 19
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gz arkada kalmak || Hayranlıktan sürekli olarak dönüp bakmak.
1. Yodur arānı cihān içre o sīmn teni
2. Gz ardında kalır seyr eden uncu güzelin

gz balı:

1. gz balı:
Kıt'a 10
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
Gāfil, çevresinde olup bitenlerin farkında olmayan.
3. Sālim-i dil-hasteye gel kl nigāh-ı 'āıfet
4. Bir gözü balı gārībim āsitānında şehā

gz çıkar:

1. gz çıkar:-ar
Kaside 12
Mısra: 119
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmaması gereken bir fiili gerçekleştiren kişinin olumsuz sonuçlarla karılaması.
119. Gz çıkar aa böyle baan la'ın  bedi
120. Olur niestesi āhir hāfir-i mahr

gz doldu:

1. gz doldu:-du
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nergis ieinin iinin i damlaları ile dolması.
31. Hicr-i nev-rz çekip bi gām ile
32. Nergisin doldu gz eb-nem ile

gz ehbāz:

1. gz ehbāz:-ı
Gazel 63
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilini gözlerinin āşık ları üzerindeki etkisini vurgulamak için kullanılmıştır. Sevgilinin āşık avlayan gz.
3. Rāz olmam sen gz ehbāz āyār aydına
4. Cnbiin böyle giderse nāzeninim an olur

2. gz ehbāz:-ı

- Gazel 250**
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilini gözlerinin āşık ları üzerindeki etkisini vurgulamak için kullanılmıştır. Sevgilinin āşık avlayan gz.
1. Da' vet etsek ol gz ehbāz bir mümtāz ile
2. Avla derlermi megeldir gāh bāz bāz ile

gz ehlā:

1. gz ehlā:
Matla 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baygın bakışlı || Sevgili.

1. Ey gözü şehla meded merdümlük eyle el-hazer
2. Eyleme haq-bın olan 'uşşāk-ı zāra keç-nazar

gözüm nūru:

1. **gözüm nūru:**

Rūbai 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili için kullanılan bir hitap şekli.

1. Dür etme beni başın için reh-güzerinden
2. Redd etme gözüm nūru efendim nazarından

2. **gözüm nūru:**

Diğer 3

Mısra: 151

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevilen bir kişi için kullanılan, sevgi ve samimiyet içerikli söz.

151. Hem gözüm nūru Sa'id'ime de da'vāt-ı belîğ
152. Eylerim luṭf u mürüvvet edip eyle teblîğ

3. **gözüm nūru:**

Muamma 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili için kullanılan bir hitap şekli.

1. Hudâ hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan
2. Gözüm nūru kemān ebrularıñ hıfz eyle düşmenden

4. **gözüm nūru:**

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili için kullanılan bir hitap şekli.

3. Maḥabbetiñle gözüm nūru sevdiğim cānım
4. Ḥayāl-i çeşmiñi dīdemde eyledim taşvīr

5. **gözüm nūru:**

Gazel 110

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili için kullanılan bir hitap şekli.

13. Hele ben bildiğim ma'nā gözüm nūru ḥazer eyle
14. 'Adū bīdār-ı ḥvāb-ı bezm-i hengām-ı maḥabbetdir

6. **gözüm nūru:**

Gazel 248

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili için kullanılan bir hitap şekli.

9. Bu kânūn-ı maḥabbet üzre cārīdir gözüm nūru
10. Sırışkım ta'ne etse vechi vardır mevc-i deryāya

7. **gözüm nūru:**

Gazel 249

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili için kullanılan bir hitap şekli.

5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nūru mürüvvet kıl
6. Añıp giryānlığım hicriñle Ceyḥūn'a selām eyle

gözüm yaşını:

1. **gözüm yaşını:-mı**

Gazel 173

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

7. Gözüm yaşını silsin dest-māliyle deme cānān

8. Neden tā böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muḥāl olmak

gözüm yollardadır:

1. **gözüm yollardadır:-dır**

Gazel 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Birini beklemek, yollarını gözlemek.

11. Nice demdir ki kan aklar remeden çeşmim ey Sālim

12. Gözüm yollardadır gelmez mi zārın görmege āyā

gözümden dahı pinhān eyler:

1. **gözümden dahı pinhān eyler:-r**

Tahmis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşığın sevgilisini- gözünden dahi saklaması.

Sevgilinin güzelliğinden dolayı aşığın yaşadığı mübalağalı ruh halini ifade etmek için kullanılmıştır.

11. Gözümden dahı pinhān eyler iken çeşm-i fettānıñ

12. Ḥayālimgden bile şaklar iken her luṭf u iḥsānıñ

gözümden uçdu:

1. **gözümden uçdu:-du**

Terkib-bend 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın huzurlu şekilde uyuyamaması, sürekli

huzursuzluk yaşamaması.

35. Fiğān kim nāle-i pey-der-peyimden

36. Gözümden uçdu murğ-ı ḥvāb-ı rāḥat

gözümde görünme:

1. **gözümde görünme:-ye**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiçbir şey görememek || Hiçbir şeyi fark

edememek, ilgilenememek.

1. Sedd-i rāh oldu nigāh-ı rüy-ı cānāna remed

2. Gözümde görünmeye dünyā benim şimdi şehā

gözün üstünde kaşın var:

1. **gözün üstünde kaşın var:**

Kaside 27

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Gözü üzerinde kaşı olmak || Sevgilinin kaşlarının güzelliği.

11. Gözün üstünde kaşın var dese kebg-i bāğa

12. Kendi şeh-perleri şāhīne olur tīg-ı kaza

gözün yumsa:

1. **gözün yumsa:-sa**

Matla 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözünü kapatmak.

1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timsâli mahzûnuñ
2. Gece Leyli'den olmuşdu 'ibâret hvâbı Mecnûn'uñ

2. **gözün yumsa:-sa**

Gazel 182

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözün kapatmak.

1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timsâli mahzûnuñ
2. Gece Leyli'den olmuşdu 'ibâret hvâbı Mecnûn'uñ

gözüne almadığın:

1. **gözüne almadığın:-ma, -dığ, -iñ**

Gazel 101

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ciddiye almamak, küçük görmek.

7. Şakın çapılma sürûra gurûrdan hâzer et
8. Gözüne almadığın zerrelere tecessüm eder

gözüne girer:

1. **gözüne girer:-er**

Lugaz 3

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Deyim**

Beğdirmek, hoşla gitmek.

57. Gözüne girer ol laţifesi bed
58. Āciz olur elinden ol derdmend

gözüne hvâb girmez:

1. **gözüne hvâb girmez:**

Diğer 3

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyuyamamak || Nergis çiçeğın göze benzeyen yapısının kapanmaması bağlamında.

73. Hvâb girmez geceler nergis-i zârîñ gözüne
74. Cebhe-fersâ olalım deyü ayağı tozuna

ğubâr:

1. **ğubârın:-ın**

Kaside 5

Mısra: 44

Toz || Atın hızlı hareketinden kaynaklı olarak ortaya çıkan toz, toprak.

43. Öyle bir eşheb-i nâzende-i tîz-revdîr kim
44. Bir şitâb etse ğubârın göremez çeşm-i Hümâ

2. **ğubâr:**

Kaside 6

Mısra: 66

Toz.

65. Girip ser-revzen-i inşâdan oldu rû-nümâ ol nûr
66. Ğubâr u zerresinden oldu peydâ şem' ü pervâne

ğubâr-ı dergehi:

1. **ğubâr-ı dergehi:-i**

Tarih 8

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşiğın tozu || Göze şifalı sürme bağlamında.

49. Dür-i deryâ-yı 'irfân ma'den-i eltâf u zî-şân kim

50. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-yı dîde-i ahdâk

2. **ğubâr-ı dergehi:-i**

Kaside 25

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapının,eşiğın tozu.

19. Hıdîv-i mülk-i ihsân dâver-i Cem-ğadr-i zî-şân kim

20. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-yı dîde-i bînâ

ğubâr-ı dergehin:

1. **ğubâr-ı dergehin:-in**

Kaside 25

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapının,eşiğın tozu.

33. Ğubâr-ı dergehin kuhl eyleyen çeşm-i dil ü câna

34. Müşârün bi'l-benân-ı i'tibâr olur hilâlâsâ

ğubâr-ı dergehine:

1. **ğubâr-ı dergehine:-in, -e**

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dergâhının tozu || (Hz. Peygamberin dergâhının)

eşiğınin tozu.

13. Ğubâr-ı dergehine yüz süren 'ibâdetkâr

14. Teyemmüm etmege lâyıķ o hâķ tâhirdir

ğubâr-ı hatt:

1. **ğubâr-ı hatt:**

Gazel 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayva tüylerinin tozu; sevgilinin ayva tüylerinden yapılmış yazı maddesi.

5. Ğubâr-ı hatt ile muğber kıyâs etme beni

6. Ruğumda şüret-i efkârı ğayır yüzündür

ğubâr-ı kadem-i şâh-ı bahâr:

1. **ğubâr-ı kadem-i şâh-ı bahâr:**

Kaside 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayağının tozu.

9. Eyledi çünkü ğubâr-ı kadem-i şâh-ı bahâr

10. Nergisiñ dîdesini kuhl-i cilâsâ bînâ

ğubâr-ı makdemi:

1. **ğubâr-ı makdemi:-i**

Tarih 8

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağının tozu.

31. Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hiç hvâb-ı ğafletden

32. Ğubâr-ı makdemi olmasa kuhl-i dîde-i ahdâk

ğubâr-ı mâ-sivâdan:

1. **ğubâr-ı mâ-sivâdan:-dan**

Kaside 13

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Masıva tozu || İnsanı Allah'tan uzaklaştıran her şey.

127. Zât-ı pâkin Hağ gubâr-ı mâ-sivâdan hıfz edip
128. Ola haşmında fenâ meşhûdu câhında beğâ

ğubârın çekeriz:

1. **ğubârın çekeriz:-er, -iz-ın**

Matla 43

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toz yutmak || Dünyanın dert ve sıkıntılarını çekmek.

1. İçmeden bâdesini derd-i humârın çekeriz
2. Biz bu dehrîñ yine bî-hûde ğubârın çekeriz

ğulâm:

1. **ğulâm:**

Kaside 10

Mısra: 293

Köle.

293. Vardı bir rû-siyeh kemîne ğulâm
294. Âb-keşlik eder idi o müdâm

ğulâm-ı dergehîdir:

1. **ğulâm-ı dergehîdir:-i, -dir**

Kaside 17

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapıdaki köle, kapı kulu.

73. Ğulâm-ı dergehîdir gerçi cümle şâh u gedâ
74. Kûl etdi Sâlim'i ol şâh gaynısın bilmem

ğulâm-ı kemter olur:

1. **ğulâm-ı kemter olur:-ur**

Kaside 29

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aciz köle olmak.

31. Hıdmet-i dersi ile etmek için kesb-i şeref
32. Aña Kûl Aşmed olur idi ğulâm-ı kemter

ğulû etmekdir:

1. **ğulû etmekdir:-dir**

Gazel 239

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saldırmak || Sevgilinin ok gibi kirpikleriyle aştığın can kalesine saldırması.

1. Gamze eşkimle müjeñ ser-tiz edip ey mâh-rû
2. Kaşdı besbelli hisâr-ı câna etmekdir ğulû

ğulüvv-i şevket ü iclâli:

1. **ğulüvv-i şevket ü iclâli:-i**

Tarih 1

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kişinin- büyüklük ve yüceliğinin fazlalığı.

121. Şu rütbe eylesin Bârî Te'âlâ
122. Gulüvv-i şevket ü iclâli efvün

ğumûm:

1. **ğumûmuñ:-uñ**

Tarih 3

Mısra: 56

Kederler.

55. 'Adl ü dâdi şu kadar kıldı cihâni ma'mûr

56. İsmi var şimdi hemân dilde ğumûmuñ her câ

2. **ğumûmu:-u**

Kaside 8

Mısra: 112

Kederler.

111. Şafâ-yı şevkı ekall-i kalîl-i bî-encâm

112. 'Aceb ğumûmu bu dehrîñ ki dehr dâhîrdir

3. **ğumûmu:-u**

Kaside 8

Mısra: 113

Kederler.

113. Ğumûmu hâşılı hâbl-i metîndir ammâ

114. Sürûru şanki hemân rişte-i ğarâ'irdir

4. **ğumûmdan:-dan**

Kaside 10

Mısra: 418

Kederler.

417. Eyleyip 'izz ü ni'mete mu'tâd

418. Eyle kâhr u ğumûmdan âzâd

ğumûm-âlûde olmakdan:

1. **ğumûm-âlûde olmakdan:-mağ, -dan**

Gazel 84

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamlara bulaşmak.

3. Ğumûm-âlûde olmakdan humâr-ı dehrî çekmekden

4. Varıp pîr-i muğâna yine ser-hoş olmamız yegdir

ğumûm-âver:

1. **ğumûm-âver:**

Gazel 154

Mısra: 3

Kederler getiren.

3. Ğumûm-âver çıkageldi yine ğam hâne-i cisme

4. Dili besbelli küyundan o kâfir-mâ-cerâ sürmüş

ğumûm-âver olan:

1. **ğumûm-âver olan:-an**

Gazel 154

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederler getiren, keder taşımak- keder sahibi olmak.

9. Hemân sen misin ey Sâlim ğumûm-âver olan fikr et

10. Murâdınca çanı 'âlemde bir zevk u şafâ sürmüş

ğumûmdan sâde olmaz:

1. **ğumûmdan sâde olmaz:-maz**

Diğer 11

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlerden arınmak, kurtulmak.

83. Ğam-fezâ-yı fezâ-yı dünyâda

84. Olmaz aşlâ ğumûmdan sâde

ğumûm-ı demi:

1. **ğumûm-ı demi:-i**

Diğer 2

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın dertleri, sıkıntıları.

57. 'Alima'llâh iştiyâkı gamı

58. 'Âlemim teng eder ğumûm-ı demi

ğumûm-ı ğurbet:

1. **ğumûm-ı ğurbet:**

Gazel 236

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gamı || Sevgiliden ayrı olmanın verdiği üzüntü.

1. Geçdik ğumûm-ı ğurbet ile biz cevândan

2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinândan

ğumûm-ı mehcûri:

1. **ğumûm-ı mehcûri:-i**

Kaside 12

Mısra: 164

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık hüznü.

163. Bu rüzgârda şad germ ü serd seyr etdik

164. Bilirseñ 'âlem-i vaşlı ğumûm-ı mehcûri

ğumûm-i 'tiyâd olan:

1. **ğumûm-i 'tiyâd olan:-an**

Gazel 234

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamlanmayı, kederlenmeyi alışkanlık haline getirmek.

1. Olmaz qarîn-i şevk ğumûm-i 'tiyâd olan

2. Bilmez şafâ-yı bâl nedir nâ-murâd olan

güne:

1. **güne:**

Tarih 3

Mısra: 184

Tür, çeşit, tarz.

183. Bir taraftan nice biñ top u tûfeng ü şâhî

184. Bir taraftan ise şad güne hücûm-ı bâlâ

2. **güne:**

Kaside 7

Mısra: 62

Tür, çeşit, tarz.

61. Hakkında zebân-dırâzi olmaz

62. Ol güne suhan zebâna şıgmaz

3. **güne:**

Kaside 8

Mısra: 171

Tür, çeşit, tarz.

171. Bu güne eyledi vaşf-ı şerîfini ta 'bir

172. 'Aceb ki tab 'ı yerâ 'a yem-i mefâhirdir

4. **güne:**

Kaside 8

Mısra: 193

Tür, çeşit, tarz.

193. Ne güne 'özü eder âyâ İlähi mahşerde

194. O hâfî 'in ki hacel-geşte-i evâmirdir

5. **güne:**

Kaside 10

Mısra: 468

Tür, çeşit, tarz.

467. Ceste ceste verip terakkîler

468. Etdi şad güne ni 'mete mazhar

6. **güne:**

Gazel 128

Mısra: 10

Tür, çeşit, tarz.

9. Çeker cefâ gehi Sâlim ne hâldir geçmez

10. Bu güne şabrı da hiç degme bir hamûl etmez

7. **güne:-e**

Kaside 8

Mısra: 141

Türlü, tarz.

141. Ki ben bu güne firâk u diyâr-ı ğurbetde

142. Ola 'ilâclar anda hazin ü hâsirdir

8. **güne:-e**

Gazel 87

Mısra: 10

Tür, çeşit, tarz.

9. Bilirken Sâlimâ pâ-mâl-i gerd-i râhını yer yer

10. Bu güne 'âşîka cevri etmek ol mekkâre pek çokdur

güş:

1. **güşlar:-lar**

Diğer 1

Mısra: 20

Kulak.

19. Hâzret-i Haqq 'a biñ şenâ olsun

20. Güşlar zıkr ü şükr ile tolsun

2. **güşuna:-un, -a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 72

Kulak.

71. Nefha-rîz-i eşer olunca şabâ

72. Güşuna etse şî 'rimi illkâ

3. **güşumu:-um, -u**

Kaside 8

Mısra: 135

Kulak.

135. Enîni güşumu leb-rîz eder hemân güyâ

136. Ne dem ki dârıma çeşm-i hayâl nâzırdır

4. **güşu:-u**

Kaside 10

Mısra: 309

Kulak.

309. Güşu hayretle etdi mâl-â-mâl

310. 'Abd-i 'İzzi hikâyesindeki hâl

5. **güşlar:-lar**

Diğer 11

- Mısra: 67
Kulak.
67. Güşlar nâle-i firâkımdan
68. Kâse leb-rızdır çemen-be-çemen
6. **güş:**
Kaside 12
Mısra: 2
Kulak || Kulak vermek, dinlemek.
1. Verince emr-i vücûda irâde destûri
2. O emr güş ile geldi vücûda me'mûri
7. **güşuna:-un, -a**
Kaside 16
Mısra: 49
Kulak.
49. Güşuna dğş ola mı deyü be-her dem böyle
50. Şad tekellüfle olur nağme'i pirâ bülbül
8. **güşuma:-um, -a**
Tarih 18
Mısra: 41
Kulak.
41. Şabâ Sâlim edince güşuma müjde zifâfını
42. Der-i târihi dil açdı Hudâ'dan feth-i bâb oldu
- güş eden:**
1. **güş eden:-en**
Kaside 10
Mısra: 307
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek.
307. Güş eden bildi qadr-i ni'metini
308. Lokma-hvâhîde zen hikâyetini
2. **güş eden:-en**
Tarih 18
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek.
27. Zihî mağdüm-ı vâlâ-rütbe-i şîrin-edâdır kim
28. Kelâmın güş eden câm-ı şafâdan neşve-yâb oldu
3. **güş eden:-en**
Matla 19
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek.
1. Vaşlıña biñ dil ü cân ile olur dil-dâde
2. Güş eden ehl-i suhan vaşlıñı Na'ti-zâde
- güş edenler:**
1. **güş edenler:-en, -ler**
Kaside 10
Mısra: 111
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek.
111. Vak'a-i rûğanı edenler güş
112. Oldular cümle vâlih ü medhüş
2. **güş edenler:-en, -ler**
Kaside 13

- Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek.
23. Sem'-i aşliyi edenler güş dünyâya mişâl
24. Fi'l-aşıl ta'lim-i kaşd etmek gerekdir güyiyâ
3. **güş edenler:-en, -ler**
Tarih 16
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek.
9. Nağme-i âb-ı revânın güş edenler dem-be-dem
10. Dinlemezler 'andelibi güş tutmazlar neye
- güş ederci:**
1. **güş ederci:-er, -di**
Kaside 10
Mısra: 177
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek.
177. Güş ederci çü hâlet-i yakazân
178. Nevmesinde kelâmı Fağr-i cihân
- güş edeydi:**
1. **güş edeydi:-e, -ydi**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek.
45. Güş edeydi olurdu bî-minnet
46. Rûh-ı Firdevsi'ye suhan cennet
2. **güş edeydi:-e, -ydi**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 83
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek.
83. Güş edeydi sözüml olup mebhüt
84. Nâttık eylerdi nuţku 'ayn-ı süküt
- güş edicek:**
1. **güş edicek:-icek**
Kaside 12
Mısra: 137
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek, kulak kesilmek.
137. Bu resme güş edicek sem'-i pāk evşâfın
138. Çodu miyâne-i fikre bu rakğ-ı menşûri
- güş edince:**
1. **güş edince:-ince**
Tarih 9
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek.
9. Sâlimâsâ güş edince nev-ğatın târihler
10. Çıkdı her mü 'âlem-i hüşnünde cüst ü cüyüña
2. **güş edince:-ince**
Tarih 10
Mısra: 69
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek.

69. Güş edince haţ-ı pâkin Sâlim
70. Kalem-i nâdire-sencân olmaz

3. **güş edince:-ince**

Kıt'a 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek || Bir haberi duymak, işitmek.

3. Kudûmun güş edince ol suhan-perverd-i eş'ârın
4. Derûn-ı dilden istikbâl etdi cümle şâ'irler

4. **güş edince:-ince**

Tarih 17

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşitmek.

111. Güş edince mesnediñ erbâb-ı tab'-ı rûzgâr

112. Her biri tebrik-nâmeyle edip bûs-ı zemîn

güş edip:

1. **güş edip:-ip**

Diğer 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

27. Güş edip bunda biz meşîhatiñiz

28. Ya'ni teşrîfiñiz kerâmetiñiz

2. **güş edip:-ip**

Tesdis 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

9. Gamıñla künc-i hasretde ederken nâlemi tekrâr

10. Fiğânım güş edip her şeb şikâyet şanmasın dil-dâr

3. **güş edip:-ip**

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

5. Güş edip tās-ı nigûn maqdem-i ferruḥ-fâliñ

6. Devr ederken o sürûr ile be-her-şubḥ u mesâ

4. **güş edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 331

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

331. Maraşın güş edip o Faḥr-i cihân

332. Oldu Bû Cehl'e 'izzet ile revân

5. **güş edip:-ip**

Gazel 290

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

5. Binâgüşuñla çeşmiñ yâd ederken güş edip sâgar

6. Baña meclisde tâze her ḥabâbım çeşm ü güş etdi

güş et:

1. **güş et:**

Muamma 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

1. Biraz güş et şabâ luḫ eyle nâlem

2. Vesâte ola bün güş-ı nigâha

güş etdiğinde:

1. **güş etdiğinde:-dig, -in, -de**

Tarih 8

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

79. Ḥalâyık maqdem-i pâkin anıñ güş etdiğinde hep

80. Du'â-yı zâtın etdi her biri evrâdına ilḥâk

güş etdiremez:

1. **güş etdiremez:-dir, -emez**

Tesdis 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

5. Güle güş etdiremez yoḫ yere bülbül inler

6. Varaḫ-ı mihr ü vefâyı kim oḫur kim diñler

2. **güş etdiremez:-dir, -emez**

Tesdis 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

11. Güle güş etdiremez yoḫ yere bülbül inler

12. Varaḫ-ı mihr ü vefâyı kim oḫur kim diñler

3. **güş etdiremez:-dir, -emez**

Tesdis 7

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

17. Güle güş etdiremez yoḫ yere bülbül inler

18. Varaḫ-ı mihr ü vefâyı kim oḫur kim diñler

4. **güş etdiremez:-dir, -emez**

Tesdis 7

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

23. Güle güş etdiremez yoḫ yere bülbül inler

24. Varaḫ-ı mihr ü vefâyı kim oḫur kim diñler

5. **güş etdiremez:-dir, -emez**

Tesdis 7

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

29. Güle güş etdiremez yoḫ yere bülbül inler

30. Varaḫ-ı mihr ü vefâyı kim oḫur kim diñler

güş etmekle:

1. **güş etmekle:-mek, -le**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak kesilmek.

145. Güş etmekle şenâñ ey şeh-nâz

146. Göñlümü saña edip pây-endâz

güş etse:

1. güş etse:-se

Kaside 29

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşitmek, dinlemek.

29. Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü cemâd

30. Rütbe-i fazlını güş etse idi İbni Hacer

güş eyle:

1. güş eyle:

Kaside 30

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

65. Der-i devlet-medâr-ı lutfuña hâlim edem takrîr

66. Benim devletli sultânım bir az güş eyle ednâyı

güş eyledim:

1. güş eyledim:-dim

Kaside 2

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

135. Ne güy-ı nâşihî güş eyledim ben

136. Yanımda yokdu mezmûm vâ 'izândan

2. güş eyledim:-dim

Kaside 34

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

39. Şimâh-ı cân ile güş eyledim elhânını güyâ

40. Be-her-tâze sitâyış medh-i ismâ 'il Paşa'dır

güş eyleyelden:

1. güş eyleyelden:-yel, -den

Tarih 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

25. Mağdem-i âgâzesin güş eyleyelden bülbülün

26. Gelmez oldu gül hayâli hiç anıñ evhâmına

güş eyleyince:

1. güş eyleyince:-yince

Tarih 5

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

25. Müjde-i itmâmını güş eyleyince Sâlimâ

26. Yazdı bir beyt-i dü-târîh aña kilik-i hoş-nüvîs

güş eyleyip:

1. güş eyleyip:-yip

Tahmis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

7. Ruğ-ı pür-tâbiña hürşid-i cihândır güyâ

8. Anı güş eyleyip etdi kimi teslim ammâ

güş oldu:

1. güş oldu:-du

Kaside 15

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Duyulmak.

57. Bu şavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir târîh

58. Ne oldu güş bu ferhunde haşlet-i şevket

güş tutmazlar:

1. güş tutmazlar:-maz, -lar

Tarih 16

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulak vermek.

9. Nağme-i âb-ı revânın güş edenler dem-be-dem

10. Dinlemezler 'andelibi güş tutmazlar neye

güşe-bahş etsin:

1. güşe-bahş etsin:-sin

Tarih 17

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Yaratıcının- kulaklara -insanlara- güzel sesler

ihsan etmesi.

11. Cüş edip ya 'ni kulzüm himmetiñ bu şevk ile

12. Şıyt-ı mevcî güşe-bahş etsin nevâ-yı âferin

güşe-i çeşmiñle:

1. güşe-i çeşmiñle:-iñ, -le

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz ucuyla bakmak.

7. Künc-i 'uzletde nişiniz merhamet kıl sevdiğim

8. Güşe-i çeşmiñle olsun bir nigâha kâ'iliz

güşe-i dâmân-ı sabûh:

1. güşe-i dâmân-ı şabûh:

Gazel 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah içkisinin eteğinin köşesi - sabah içilen

içkinin olumlu vasıflarını belirtmek için kullanılan ve sabah içkisine yakın olmayı öven bir mana taşımaktadır.

7. Cüşiş-i gerdiş-i gird-âb-ı gama olsa nola

8. Sâhil-i emn ü emân güşe-i dâmân-ı şabûh

güşe-i gamda:

1. güşe-i gamda:-da

Kaside 18

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder köşesi.

43. Bülbülün şıyt u şadâsı kesilip gülşende

44. Qaldı bir güşe-i gamda olup âvâre melûl

güşe-i gîsularîñ:

1. güşe-i gîsularîñ:-lar, -iñ

Gazel 181

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın köşesi || Sevgilinin saçları.

3. Dil rehâ-yâb olmak olmaz pîçiş-i mergûlden

4. Rişte-i cândır ser-â-pâ gûşe-i gîsûlarıñ

gûşe-i mihrâba:

1. **gûşe-i mihrâba:-a**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mihrap köşesi || Sevgilinin kaşları.

1. Dil ki gâhîce hayâl-i ham-ı ebrû eyler

2. 'Aşk ile gûşe-i mihrâba tekâpû eyler

gûşe-i 'uzlet-nişîn olmaklık:

1. **gûşe-i 'uzlet-nişîn olmaklık:-lık-mak, -lık**

Gazel 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yalnız oturanların köşesinde olmak || Bir başına
inzivada olmak.*

3. Câm-ı devlet nûş edip şoñra hümârın çekmeden

4. Gûşe-i 'uzlet-nişîn olmaklık ehvendir baña

gûsfend:

1. **gûsfende:-e**

Kaside 10

Mısra: 202

Koyun.

201. Ümmî Ma'bed evinde Peygamber

202. Etdi bir gûsfende hûsn-i nazar

gûş-ı cihâna takınsa:

1. **gûş-ı cihâna takınsa:-sa**

Kaside 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünyanın kulağına takınmak || Padişahın
ululuğunun bilinmesi.*

7. Felekde kavş olur yemde mâhiyân lerzân

8. Takınsa gûş-ı cihâna bu heybet-i şevket

gûş-ı dil-keş-dem:

1. **gûş-ı dil-keş-dem:**

Diğer 11

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül cezbedici sözler işiten kulak.

71. Beni neyler o gûş-ı dil-keş-dem

72. K'ola âvâz-ı miñnete mahrem

gûş-ı dünyâyı pür edelim:

1. **gûş-ı dünyâyı pür edelim:-e, -lim-lim**

Kaside 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm insanlara duyurmak.

1. Yine güftâr-senc-i medh edip kil-i hod-ârâyı

2. Şenâsıyla anıñ pür edelim biz gûş-ı dünyâyı

gûş-ı nâzikiñ:

1. **gûş-ı nâzikiñ:-iñ**

Matla 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazik kulak || Sevgilinin kulağı.

1. Felek kıdrin bilir demem o gûş-ı nâzikiñ cânâ

2. Dolâşa küyünü her şâm

gûş-ı tahşinleri velvele-ârâ eyle:

1. **gûş-ı tahşinleri velvele-ârâ eyle:-ler, -i**

Kaside 31

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel kulaklara sesler göndermek.

47. Edhem-i hâme şarîr ile edip yine şahîl

48. Gûş-ı tahşinleri velvele-ârâ eyle

gûşis eyleyip:

1. **gûşis eyleyip:-yip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 171

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak, çabalamak.

171. 'İlm ü tadrîse eyleyip gûşis

172. Hakkı dâmenle etmeye pûşis

gûş-mâlî-i dil-i zârım:

1. **gûş-mâlî-i dil-i zârım:-ım**

Lugaz 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönülün ihtarı, tenbihi.

13. O bîgâne revîşden gûş-mâlî-i dil-i zârım

14. Şarâb-ı gûş gûsfende dâ'idir ne hâletdir

gûşuna düş oldu:

1. **gûşuna düş oldu:-du**

Müfret 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulağına düşmek || Duymak, işitmek.

1. Peyâm-ı yâsemem düş oldu gûşuna o şahşisñ kim

2. İşitdi gülşen-i medhinde ol vaşf-ı binâgûşuñ

gûşuña tokunmasaydı:

1. **gûşuña tokunmasaydı:-ma, -sa, -ydı**

Müfret 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulağına dokunmak || Kulağına söylemek.

1. İkâmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde

2. Tokunmasaydı şüfi gûşuña gülbâng-i kad kâmet

gûş-zed:

1. **gûş-zedir:-dir**

Kaside 10

Mısra: 59

Duyulmuş, işitilmiş.

59. Gûş-zedir bu vak'a-i meşhûr

60. Fetî-i Hayber tekellüm-i ya'fûr

gûş-zed olmuş:

1. **güş-zed olmuş:-muş**
Tarih 3
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Duyulmak, işitilmek.
25. Hağ bilir böyle ğazā güş-zed olmuş mu
26. Ki o ān rezm-i şulağ şulha nice kal'ā fedā

gūy:

1. **gūyu:-u**
Kaside 2
Mısra: 131
Söz.
131. Mezāyādan hemişe gūyu sālim
132. Dem-ā-dem tāli'i bed-kār u zālim

2. **gūyuñ:-uñ**
Kaside 3
Mısra: 103
Söz.
103. Yeter küstāğ gūyuñ etdiñ inşād
104. Saña lā-taknetü yetmez mi dil-şād

3. **gūyun:-un**
Matla 9
Mısra: 2
Söz.
1. Turra inmiş sāye şalmış ruğlarına ey gönül
2. Var o māha geceñiz hayr ola gūyun yād kıl

4. **gūyuñu:-uñ, -u**
Kaside 31
Mısra: 12
Söz.
11. Feyz-i hürşid-i sevānihle olup ğonca-nümā
12. Şevğ-bağş-ı dem olur gūyuñu itrā eyle

5. **gūyum:-um**
Gazel 66
Mısra: 9
Söz.
9. Hoğqa-i la'liñde gūyum anlamazlarsa nola
10. Şā'ir-i sihr-āferinim ğurde kārım kim bilir

gūyā:

1. **gūyā:**
Lugaz 1
Mısra: 20
Sanki, ādeta.
19. Şetāretdir şetāretdir egerçi lik sevdādır
20. Sevād-ı şebde gūyā şeb-çerāğ-ı rūy-ı zinetdir

2. **gūyā:**
Tarih 1
Mısra: 11
Sanki, ādeta.
11. Hemān gūyā ki rağş eyler ferağdan
12. Edip izhār nice sihr ü efsün

3. **gūyā:**
Tarih 1
Mısra: 53
Sanki, ādeta.

53. Yeñiden eyledi gūyā ki ihyā
54. Bu mürde 'ālemi sūr-ı hümāyün

4. **gūyā:**
Kaside 1
Mısra: 38
Sanki, ādeta.

37. Lāle pür-dāğ-ı sine hem-çü riyā
38. Sā'id-i zühde keyy olup gūyā

5. **gūyā:**
Lugaz 2
Mısra: 25
Sanki, ādeta.

25. Bir şehirdir o sāha şan gūyā
26. Ki büyüt ile toptolu her cā

6. **gūyā:**
Diğer 2
Mısra: 90
Sanki, ādeta.

89. Yem-i firkatde ğalmışım ğalā
90. Bir şikeste sefineyim gūyā

7. **gūyā:**
Gazel 2
Mısra: 3
Sanki, ādeta.

3. Şer'at zāhire ğukm etmeniñ timsālidir gūyā
4. Dil-i mir'atı rā'ıye göre etmek cihān peydā

8. **gūyā:**
Tahmis 2
Mısra: 7
Sanki, ādeta.

7. Ruğ-ı pür-tābiña hürşid-i cihāndır gūyā
8. Anı güş eyleyip etdi kimi teslīm ammā

9. **gūyā:**
Tarih 3
Mısra: 80
Sanki, ādeta.

79. Etdi ez-cümle sipāriş bu işi şāhibine
80. Yeñiden eyledi bu 'ālemi gūyā ihyā

10. **gūyā:**
Tarih 3
Mısra: 120
Sanki, ādeta.

119. Lengerin aldı mehābetle ğopup baştarda
120. Ser fedā etmege dīn ugruna gitdi gūyā

11. **gūyā:**
Tarih 3
Mısra: 140
Sanki, ādeta.

139. O 'ālemler ne idi pīşgeh-i leşkerde
140. Ki aniñ her biri olmuş idi bir şīr gūyā

12. **gūyā:**
Tarih 3

- Mısra: **148**
Sanki, âdeta.
147. Nûru pür-nûr eder ise nola dîdeleri
148. Bir yeşil nûr-ı mücessemdir o sancağ güyâ
13. **güyâ:**
Tarih 3
Mısra: **218**
Sanki, âdeta.
217. Gerçi hâddim degil ammâ bu sürûruñ şevkı
218. Etdi küstâh zarûrî beni kıldı güyâ
14. **güyâ:**
Diğer 3
Mısra: **80**
Sanki, âdeta.
79. Gülsitân içre bu zînet ile ol müsteğnâ
80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ
15. **güyâ:**
Diğer 3
Mısra: **82**
Sanki, âdeta.
81. Nağl-ı gül taht-ı revân olsa olurdu a'lâ
82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyâ
16. **güyâ:**
Diğer 3
Mısra: **116**
Sanki, âdeta.
115. Şaf-be-şaf durdu hucât-ı çemenistân aña
116. Cüdaki kurbâgalar oldu mü'ezzîn güyâ
17. **güyâ:**
Diğer 3
Mısra: **126**
Konuşan.
125. Hâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ
126. Hüsni-şavt ile şarîr ede ne dem ol güyâ
18. **güyâ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **22**
Sanki, âdeta.
21. Ruğ-ı pür-tâbı olmuş reng-i bâlâ
22. İrakdan teşne-yâb olmuş o güyâ
19. **güyâ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **26**
Sanki, âdeta.
25. Ya hüd bir râhatü'l-ervâh sahbâ
26. Femi güyâ aña bir câm-ı minâ
20. **güyâ:**
Kaside 5
Mısra: **20**
Sanki, âdeta.
19. Görünür idi sipihr içre müretteb encüm
20. Şan çiçekliydi o dîbâ-yı müferrih güyâ
21. **güyâ:**
Kaside 5

- Mısra: **28**
Sanki, âdeta.
27. O kadar şafveti var iki sipihrî ki çemen
28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i hadrâ güyâ
22. **güyâ:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Sanki, âdeta.
5. Mağabbet 'arz-ı ruhsâr edeli devrâna olmuşlar
6. Şerer-pâşende şu 'le-pâş güyâ şem' ü pervâne
23. **güyâ:**
Matla 8
Mısra: **2**
Sanki, âdeta.
1. Üstühvân kim ol vücüd içre durur
2. Bañr-i hüsni ü ân güyâ mevc urur
24. **güyâ:**
Kaside 8
Mısra: **135**
Sanki, âdeta.
135. Enîni güşumu leb-rîz eder hemân güyâ
136. Ne dem ki dârıma çeşm-i hayâl nâzırdır
25. **güyâ:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Sanki, âdeta.
3. Neyleyim bâğ u bahârın gülsitân-ı 'âlemiñ
4. Verdi güyâ bir gül-i taşvîrdir sensiz baña
26. **güyâ:**
Kaside 9
Mısra: **41**
Sanki, âdeta.
41. Beden 'arz oldu ser güyâ semâdir
42. Kulüb-ı mü'minîn 'arş-ı Hudâ'dır
27. **güyâ:**
Kaside 10
Mısra: **471**
Sanki, âdeta.
471. Etdi sine 'anâşırı güyâ
472. Çâr evrâk-ı nüşâ-i kübrâ
28. **güyâ:**
Kaside 15
Mısra: **19**
Sanki, âdeta.
19. Birin berîde vü birin güşâd eder güyâ
20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket
29. **güyâ:**
Kaside 16
Mısra: **4**
Konuşan || Bülbülün ötüşü.
3. Çâk çâk olmağa çok kalmadı idi gonca
4. Hele elhâmî ile eyledi güyâ bülbül
30. **güyâ:**
Kaside 16

- Mısra: 18
Sanki, âdeta.
17. Gitmiyor manzar-ı naḥlân-ı gülistânından
18. Bâğbân olmağa tâlib gibi gūyâ bülbül
31. **gūyâ:**
Kaside 16
Mısra: 58
Konuşan || Bülbülün ötüşü.
57. Ben de evşâfiñi zikr eyler iken ḥâme-i dil
58. Etdi bir nağmeye âgâze çü gūyâ bülbül
32. **gūyâ:**
Kaside 16
Mısra: 74
Konuşan || Bülbülün ötüşü.
73. Ede faḥriyyeye âgâze be-üslüb-ı kadîm
74. K'ola her lafzını taḥsîn ile gūyâ bülbül
33. **gūyâ:**
Tarih 18
Mısra: 33
Sanki, âdeta.
33. Kemâl-i ḥüsn-i hulkun ḥıfz için gūyâ siyâh-ı şeb
34. O ḥürşid-i cihân-ârâ-yı elṭâfa niḳâb oldu
34. **gūyâ:**
Tarih 18
Mısra: 39
Sanki, âdeta.
39. Kemâl-i sa'd ü ifrâṭ-ı feraḥ ile bu şeb gūyâ
40. Ḥâsen burcunda mehle ictimâ'-ı âfitâb oldu
35. **gūyâ:**
Kaside 18
Mısra: 14
Sanki, âdeta.
13. Servler ḳaldı ḥırâm eylemeden gülşende
14. Çekdi zencîr anıñ ayagına gūyâ ki süyül
36. **gūyâ:**
Kaside 19
Mısra: 19
Sanki, âdeta.
19. Bahâda şu'le-i elmâsa gūyâ pertev-efkendir
20. O zerrin şemseler kim şebt olunmuş ṭâḳ-ı ḥalkâre
37. **gūyâ:**
Kaside 19
Mısra: 72
Sanki, âdeta.
71. Senâ-yı zât-ı zî-şânın bu gūne etmede icrâ
72. Lisân-ı ḥâl ile gūyâ aḳan her âb-ı fevvâre
38. **gūyâ:**
Kaside 20
Mısra: 137
Sanki, âdeta.
137. Ḥıfza gūyâ sarâyı şâm u seḥer
138. Ṭolaşır nevbet ile şems ü ḳamer
39. **gūyâ:**
Kaside 22

- Mısra: 18
Sanki, âdeta.
17. Her kesi eyleyip sezâ-yı ni'am
18. Buldu gūyâ ḥayât-ı tâze kerem
40. **gūyâ:**
Kaside 22
Mısra: 24
Sanki, âdeta.
23. O muşavver güzide rûḥ-ı revân
24. Ḳalıb-ı cûda oldu gūyâ cân
41. **gūyâ:**
Kaside 27
Mısra: 10
Sanki, âdeta.
9. Şu ḳadar emn ü emân lâne-i devlet şimdi
10. Bir ṭarîḳ ile heves kendüyü etse gūyâ
42. **gūyâ:**
Kaside 27
Mısra: 38
Sanki, âdeta.
37. Söylemek istemez âdem anı ammâ ṭuramaz
38. Ḳomaz imân u mürüvvet k'ola ebkem gūyâ
43. **gūyâ:**
Kaside 27
Mısra: 53
Sanki, âdeta.
53. Ḳanına şuşadı gūyâ bir iki arnâbüd
54. Şandı telḥ-âb-ı fesâdı o zülâl-i ma'nâ
44. **gūyâ:**
Kaside 28
Mısra: 14
Sanki, âdeta.
13. Mâh-ı 'id kim piş-i destâr-ı seh-i ḥübân ile
14. Kendiniñ gūyâ ki hem-ṭavr olmasın iş'âr eder
45. **gūyâ:**
Kaside 28
Mısra: 24
Sanki, âdeta.
23. Gülşen-i medḥinde kim kilik-i şarîr-engizimiz
24. Kendüyü gūyâ ki bülbül ile hem-güftâr eder
46. **gūyâ:**
Kaside 30
Mısra: 101
Sanki, âdeta.
101. Sevâd-ı şebde gūyâ şeb-çerâğ olmuş kıyâs eyler
102. Görenler şu'le-i âh-ı dil-i 'uşşâḳ-ı şeydâyı
47. **gūyâ:**
Kaside 32
Mısra: 16
Sanki, âdeta.
15. Uḳḥuvân şanma çemen üzre şaçıpdır zer ü sim
16. Maḳdem-i şâh-ı bahâra zen-i dünyâ gūyâ
48. **gūyâ:**
Kaside 32

- Mısra: 20
Sanki, âdeta.
19. Goncalar da açılıp gül gibi handân oldu
20. Bülbülân şâm u şehir olsa mahaldir güyâ
49. **güyâ:**
Kaside 33
Mısra: 54
Sanki, âdeta.
53. Müdde'âda bu nev-delil-i edâ
54. Oldu bürhân-ı süllemî güyâ
50. **güyâ:**
Kaside 34
Mısra: 14
Sanki, âdeta.
13. Çemenzârı edince gird-bâd-ı şubh mevc-â-mevc
14. Bu hâletle zümürüdden fezâ güyâ ki deryâdır
51. **güyâ:**
Kaside 34
Mısra: 34
Sanki, âdeta.
33. Şafâsından perîşân-kâkül olmuş sünbül-i terler
34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şüh-ı ra'nâdır
52. **güyâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 38
Konuşan.
37. Be-her-câ gülşenin olmuş hezârân menkabet-hvânî
38. Nişîmen-ber-nişîmen bülbül-i güyende güyâdır
53. **güyâ:**
Kaside 34
Mısra: 39
Sanki, âdeta.
39. Şimâh-ı cân ile güş eyledim elhânını güyâ
40. Be-her-tâze sitâyiş medh-i ismâ'il Paşa'dır
54. **güyâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 74
Sanki, âdeta.
73. Senâ-yı pâki hâlet-bahş olur erbâb-ı 'irfâna
74. Secencelle dil-i tütî-i hoş-güftâr güyâdır
55. **güyâ:**
Gazel 41
Mısra: 5
Sanki, âdeta.
5. Hevâ-yı rüy u zülfünle çü erbâb-ı sefer güyâ
6. Şehir kalkıp yerinden Çin'de ahsam eder kâgaz
56. **güyâ:**
Gazel 77
Mısra: 4
Sanki, âdeta.
3. Komaz hâlî derünüm bir kederden gerdiş-i gerdün
4. Beni mağmüm gördükçe felek güyâ şafâ eyler

57. **güyâ:**
Müfret 87
Mısra: 2
Sanki, âdeta.
1. Gehî şahhâflığa düşuna aldıkda kitâb
2. Vâ'iz-i har-menişe hibe semerdir güyâ
58. **güyâ:**
Gazel 140
Mısra: 9
Sanki, âdeta.
9. Hatt âyet-i cemâliñi güyâ ki şerh eder
10. Yokdur bu bâbda ser-i mü iştibâhımız
59. **güyâ:**
Gazel 155
Mısra: 7
Sanki, âdeta.
7. Şeh-i nev-rûza güyâ 'arz-ı hâl-i rencişi-hicre
8. Dehân-ı gonca-i nev-resteye süsen zebân olmuş
60. **güyâ:**
Gazel 157
Mısra: 6
Sanki, âdeta.
5. Kâkül-i yâre tokundukça hezâr refâr eder
6. Etmeye bād-ı şabâ-yı gülsitân güyâ rakış
61. **güyâ:**
Gazel 183
Mısra: 10
Sanki, âdeta.
9. Nola tütiveş tekellüm-senc olursam Sâlimâ
10. Eyledi güyâ beni şîrin maqâli Aşmed'in
62. **güyâ:**
Gazel 282
Mısra: 13
Sanki, âdeta.
13. Vaşf-ı zülfün ile güyâ gececi bülbüldür
14. Sâlim'in hâme-i pâki gibi pür-gü var mı
- güyâ eder:**
1. **güyâ eder:-er**
Kaside 30
Mısra: 94
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşturmak, söyletmek.
93. Gider nuţkum görünce sine-i yâr-i hod-ârâyı
94. Egerçi âyine güyâ eder tütî-i bebgâyı
- güyâ etdi:**
1. **güyâ etdi:-di**
Kaside 34
Mısra: 75
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söyletmek.
75. Beni de kand-i luţfuñ söyle güyâ etdi şevkımdan
76. Derünüm güyâyâ medhiñle bir deryâ-yı ma'nâdır
- güyâ eyledi:**
1. **güyâ eyledi:-di**
Kaside 28

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyler hale getirmek, (bir şeyler) söylemesini sağlamak.

27. Öyle güyâ eyledi vaşfiñ beni gülzârda

28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istiğfâr eder

güyâ eyleyen:

1. **güyâ eyleyen:-yen**

Diğer 8

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyler hale getirmek, (bir şeyler) söylemesini sağlamak.

43. Eyleyen murğ-ı gülşeni güyâ

44. Kıldı vaşfiñ samîme-sâz-ı du'â

güyâ ki:

1. **güyâ ki:**

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varsayalım ki, farzedelim ki.

3. Tüde tüde kâkülün ruhsârın üzre rû-nümâ

4. Sünbül ile göncalar güyâ ki deste destedir

güyâ olan:

1. **güyâ olan:-an**

Müfret 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylenmek || Bülbülün ötüşü.

1. 'Aceb mi gönçadan bülbül peyâm-ı vaşlı almazsa

2. Lisânından hemîşe aılmaz güyâ olan lâliñ

güyâlığım tutsa:

1. **güyâlığım tutsa:-sa**

Matla 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşacak, derdini anlatacak duruma gelmek.

1. Niyâza ruhsat olsa bu dil-i bî-tâkât el vermez

2. Eger güyâlığım tutsa niyâza ruhsat el vermez

güyân:

1. **güyân:**

Kaside 1

Mısra: 25

Dile gelmek, canlanmak.

25. Kimi luğf-ı bahâr ile güyân

26. Kimi kağr-ı hazândan tersân

güyân olmaz:

1. **güyân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek || Şiir söylemek.

37. Gelmese rüyüña hağ şâ'irler

38. Midhat-i hüsnüñü güyân olmaz

güyâter edip:

1. **güyâter edip:-ip**

Kaside 32

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek.

39. Ben de güyâter edip hâme-i mu'ciz-demimi

40. Sâlimâ eyleyelim hayr du'âsın inşâ

güyâter olmasam:

1. **güyâter olmasam:-ma, -sam**

Kaside 6

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek Şiir söylemek.

87. Eger vaşfiñla ben güyâter olmasam kaşidemde

88. Ne mümkün idi beslenmek ser-â-pâ şem'ü pervâne

güy-i esrârî:

1. **güy-i esrârî:-ı**

Gazel 276

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esrarlı sözler, sırlı sözcükler.

5. Güy-i esrârî bün-i güşa getirmek degil a

6. Şadef-i lafz u dür-i ziver-i ma'nâ yoğidi

güy-i kizbi:

1. **güy-i kizbi:-i**

Matla 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalan söz || Şiir.

1. Rütbe-i şî're Kureyş'iñ güy-i kizbi dâldir

2. Şî're teşbîh eylemek nazmı güvâh-ı hâldir

güy-i nâşihî:

1. **güy-i nâşihî:-ı**

Kaside 2

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasihât edenin sözleri.

135. Ne güy-i nâşihî güş eyledim ben

136. Yanımda yokdu mezmûm vâ'izândan

güy-i pâke:

1. **güy-i pâke:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözler- şiirler.

105. Tağ'ı zîrâ ki pâkdir gâyet

106. Güy-i pâke hemîn eder rağbet

güy-i pinhânın:

1. **güy-i pinhânın:-ın**

Kaside 10

Mısra: 184

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli sözler.

183. Nakl edip mekrin eyledi ilzâm

184. Güy-i pinhânın eyledi i'lâm

güy-i vâ'iz gibi olalı:

1. **güy-i vâ'iz gibi olalı:-alı**

Gazel 216

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaizin sözleri gibi -etkisiz, tesirsiz- olmak.

5. Olalı kürsî-nişîn-i zülfü şeyhî-zâdeniñ
6. Güy-i vâ' iz gibi kaldı âh-ı dil te' şirden

güv-ı zemîn:

1. **güy-i zemîn:**

Kaside 23

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzünde söylenenler.

61. Olur tahte'ş-şerāya keffe-i temkîni peyveste
62. Eder güy-i zemîn taqbîl-i sâķ-ı 'arş-ı a'lāy

güviyâ:

1. **güviyâ:**

Lugaz 2

Mısra: 18

Sanki.

17. Her biriniñ otuz iki iklim
18. Güviyâ oldu destine teslim

2. **güviyâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 42

Sanki.

41. Sînesin dâĝ ile sūzân etdi
42. Güviyâ bâĝda çerâĝân etdi

3. **güviyâ:**

Lugaz 3

Mısra: 38

Sanki.

37. Ne o zerrîn külâh başında
38. Güviyâ kim on altı yaşında

4. **güviyâ:**

Diĝer 3

Mısra: 22

Sanki.

21. Gülsitân-ı ĝam-ı hicriñde dil etmekte hırâm
22. Güviyâ oldu hezârîñ yerine kâ' imakâm

5. **güviyâ:**

Diĝer 3

Mısra: 70

Sanki.

69. Şâh-ı güllerde hezâr naĝme eder murĝ-ı seĝer
70. Güviyâ hâţır-ı 'uşşâķı tesellî eyler

6. **güviyâ:**

Diĝer 3

Mısra: 72

Sanki.

71. Lâleler ise yakıp dâĝ-ı derûnun yer yer
72. Güviyâ şâh-ı bahâr yine çerâĝân eyler

7. **güviyâ:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 10

Sanki.

9. Hezârân naĝmeyi etmekte efvân
10. Kurulmuş güviyâ sür-ı hümâyûn

8. **güviyâ:**

Kaside 8

Mısra: 132

Sanki.

131. Hârîm-i sîne-i sūzânı eyledim gülşen
132. Şufûf-ı dâĝ-ı siyeh güviyâ ezâhirdir

9. **güviyâ:**

Tarih 12

Mısra: 8

Sanki.

7. Hem-çü dil-ber sîneye destin koyup
8. Âşinâlık eyler izhâr güviyâ

10. **güviyâ:**

Kaside 13

Mısra: 6

Sanki.

5. Berzah-ı câmi' ĝibidir 'âlem-i şüret hele
6. Evvel ü âhir iki deryâya beñzer güviyâ

11. **güviyâ:**

Kaside 13

Mısra: 24

Sanki.

23. Sem'-i aşlîyi edenler ĝuş dünyâya mişâl
24. Fi'l-aşıl ta'lîm-i kaşd etmek gerekdir güviyâ

12. **güviyâ:**

Kaside 16

Mısra: 40

Sanki.

39. Kañd-i vaşfiyla o deñlü mütelezzizdir kim
40. Güviyâ bâĝda bir tûti-i güyâ bülbül

13. **güviyâ:**

Kaside 19

Mısra: 38

Sanki.

37. Şabâya şeş kañdem bir süllem olmuş târi şanbûruñ
38. Şu 'uda güviyâ evc-i maķâm-ı 'ilm-i edvâre

14. **güviyâ:**

Kaside 20

Mısra: 124

Sanki.

123. Oldu ol hâne-i kerem-mañşûş
124. Güviyâ bir miĝekk-i ķurs-ı hulûş

15. **güviyâ:**

Kaside 24

Mısra: 12

Sanki.

11. Cümle ta' biri havâdisle bedîdâr oldu
12. Güviyâ remz ile halka eder iş'âr-ı zamîr

16. **güviyâ:**

Kaside 28

- Mısra: 18
Sanki.
17. Mâh-ı 'id kim dil-berâna hil'at-i nâz giydirip
18. Resmini ebrûlarında güyyâ izhâr eder
17. **güyyâ:**
Kaside 34
Mısra: 6
Sanki.
5. Bahâra etdi pây-endâz cûlar bir şu dîbâsı
6. Be-her tâze habâbı güyyâ bir naqş-ı zîbâdır
18. **güyyâ:**
Kaside 34
Mısra: 59
Sanki.
59. Hâyâli güyyâ pîşinde bir taqvîm-i küllîdir
60. Umûrun 'âkıbet kârî zâmîrinde müheyyâdır
19. **güyyâ:**
Kaside 34
Mısra: 76
Sanki.
75. Beni de kând-i lutfuñ söyle güyâ etdi şevkımdan
76. Derûnum güyyâ medhiñle bir deryâ-yı ma'nâdır
20. **güyyâ:**
Kaside 34
Mısra: 84
Sanki.
83. Gözüm kıble-nümâsâ döner ol şüh döndükçe
84. Hâyâliyle hâyâlim güyyâ fânûs-ı mînâdır
21. **güyyâ:**
Gazel 194
Mısra: 10
Sanki.
9. Gülsitâna seyre gitdik yârsız biz Sâlimâ
10. Güyyâ 'âlem o 'âlem gülşen ol gülşen degil
- güyyâ oldu:**
1. **güyyâ oldu:-du**
Diğer 2
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Söylemek, dile getirmek.
27. Kând-i vaşfiñla güyyâ oldu
28. Tûti-i medh-i dil-rübâ oldu
- güyyâ dırâz eyledim:**
1. **güyyâ dırâz eyledim:-dim**
Kaside 12
Mısra: 167
Kelime Tipi: **Deyim**
Sözü uzatmak.
167. Egerçi güyyâ dırâz eyledim gârağ ammâ
168. Beyân eylemedir hâl-i tab'-ı mahrûrî
- güyyâ:**
1. **güyyâ:**
Tarih 10
Mısra: 5
Güyyâ, sanki.

5. Güyyâ nokta-i şekdir ser-i hat
6. Hattıñı yek nigeh 'irfân olmaz
2. **güyyâ:**
Tarih 13
Mısra: 15
Güyyâ, sanki.
15. Perde çekdi 'ayn-ı süya güyyâ hattıñla nâz
16. Eyledi hıfz u hîrâset levhîniñ tetmîmini
3. **güyyâ:**
Gazel 83
Mısra: 2
Güyyâ, sanki.
1. Dehr-i dün-meşrebden ol kim devlet ümmîdindedir
2. Güyyâ zehr-âbdan hâşîyyet ümmîdindedir
4. **güyyâ:**
Gazel 222
Mısra: 2
Güyyâ, sanki.
1. Ruğlarıñ gül gül olur tâb-ı mey-i seyyâleden
2. Ebr içinde güyyâ meh rû-nümâdır hâleden
- güc:**
1. **güc:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 66
Zorluk, güçlük.
65. Meşveret etdi gönül anlar ile
66. Sözü bir yerde kodular güc ile
2. **güc:**
Kaside 3
Mısra: 61
Zorluk, güçlük.
61. Kişiyeye güc buyurmadı o Sübhân
62. Kâbül-i 'özrüñü ol eder ihsân
- güc ile güzellik olmaz:**
1. **güc ile güzellik olmaz:**
Gazel 110
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Atasözü**
Zorla güzellik olmaz.
9. Meşeldir güc ile olmaz güzellik bezm-i 'âlemde
10. Kâbâhat nâ-fehimlik âdeme 'ayn-ı kâbâhatdır
- güçlük:**
1. **güçlük:**
Kaside 3
Mısra: 63
Zorluk, sıkıntı.
63. Ne güçlük var durur dâr-ı fenâda
64. Kâzâ bâbı huşuşâ kim güşâde
- güft (ü) güv-ı fenn-i 'aşkıñ:**
1. **güft (ü) güv-ı fenn-i 'aşkıñ:-iñ**
Gazel 138
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk ilminin dedikodusu.
7. Hîkmetin fehm etmedik mâhiyyeti-i cânâneniñ
8. Güft (ü) güv-ı fenn-i 'aşkıñ biz ki Eflaṭun'uyuz

güft ü güy-ı hikem-i hikmet-i vâlâ:

1. **güft ü güy-ı hikem-i hikmet-i vâlâ:**

Gazel 276

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hikmetli yüce sözler || Vahdet düşüncesi.

17. Sâkin-i târem-i 'uzlet idi işrâkıyyün

18. Güft ü güy-ı hikem-i hikmet-i vâlâ yogıdi

güft ü güy-ı keder:

1. **güft ü güy-ı keder:**

Gazel 276

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder konuşmaları || Hakikat sözlerinden

bahsetmeyen konuşmalar.

25. 'Âlem ol 'âlem-i vahdet idi Sâlim anda

26. Güft ü güy-ı keder ü rencişi-gavgâ yogıdi

güft (ü) güy-ı nivâz:

1. **güft (ü) güy-ı niyâz:**

Kaside 33

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dedikodu.

65. Lîk gâhî be-de' b-i meşşâ'in

66. Güft (ü) güy-ı niyâz olur tahmîn

güft (ü) güy-ı sırr-ı 'aşka:

1. **güft (ü) güy-ı sırr-ı 'aşka:-a**

Gazel 225

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk sırlarının dedikodusu, aşk hakkındaki sırlar,sözler.

11. Bî-vücüd ol vâdi-i 'aşk içre Sâlim şöyle kim

12. Güft (ü) güy-ı sırr-ı 'aşka vâkıf olmaya zebân

güft ü şinîdi:

1. **güft ü şinîdi:-i**

Gazel 189

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Far. Söyleyip işitme. Dedikodu.

5. Hiç gülmeye hazm eylemeyen güft ü şinîdi

6. Gördük bu gülistân-ı cihân içre hezârîñ

güftâr:

1. **güftârım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 48

Söz, kelam || Şiir.

47. Ğurre eylerdi nün-ı eş'ârım

48. Ger Hilâlî göreydi güftârım

2. **güftârım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 57

Söz, kelam || Şiir.

57. Şevk-bahş-ı safâda güftârım

58. Heme 'ârif-pesenddir eş'ârım

3. **güftârîñ:-îñ**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 76

Söz, kelam || Şiir.

75. Şabri kalmazdı Cem'i-i zârîñ

76. Cüşişin görse böyle güftârîñ

4. **güftâr:**

Tesdis 1

Mısra: 8

Far. Söz, kelâm.

7. Ğarîn-i iltifât olmaz der-i dil-berde 'âşıklar

8. Dürüg-âmîz güftâr ile pürdür cümle şadıklar

5. **güftârîñ:-îñ**

Müseddes 2

Mısra: 28

Far. Söz, kelâm.

27. Şu rütbe etdi eşer mihr ü ülfetiñ tende

28. Netice Sâlim'i güftârîñ eyledi bende

6. **güftârım:-ım, -ı**

Tahmis 2

Mısra: 23

Far. Söz, kelâm.

23. Kilk-i Sâlim gibi güftârımı i 'câz etse

24. Her kaçan vaşf-ı leb-i la'liñe ağâz etse

güftâr kıldı:

1. **güftâr kıldı:-dı**

Kaside 10

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Konuşmak.

135. Cümle bildi Kureyş bî-inkâr

136. Kıldı o şâh ile hayli güftâr

güftâre gelse:

1. **güftâre gelse:-se**

Kaside 19

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dile gelmek, konuşmaya başlamak.

69. Bu resme yâd ederdi zıkr-i evşâf-ı şehensâhı

70. Derün-ı havzda âb-i muşaffâ gelse güftâre

güftâr-ı gürg-i merdüm-hvâr:

1. **güftâr-ı gürg-i merdüm-hvâr:**

Kaside 10

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnsan yiye kurdun sözleri || Hz Muhammed döneminde gerçekleşen kurdun konuşma hadisesi (Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:311; Hafâcî, Şerhu 'ş-Şifâ, 3:84.).

117. Nedir ol mu 'ciz-i bihîn-eçvâr

118. Ya'ni güftâr-ı gürg-i merdüm-hvâr

güftâr-ı vaşşâfan:

1. **güftâr-ı vaşşâfan:**

Tarih 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıfları dile getirenlerin sözleri.

5. Sensin ol yek-tâ dūr-i baħr-i vezāret kim seniñ
6. Nazm-ı medħiñde olur güftār-ı vaşşāfān selīs

güftār-senc-i medħ edip:

1. **güftār-senc-i medħ edip:-ip**

Kaside 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölçülü şekilde övmek.

1. Yine güftār-senc-i medħ edip kil-k-i ħod-ārāyi
2. Senāsiyla anıñ pūr edelim biz güş-ı dünyāyi

güher:

1. **gühere:-e**

Kaside 10

Mısra: 271

İnci, cevher.

271. Raħm edip şahb-i ma‘delet gühere
272. Etdi ilķā lü ‘ābin ol ħacere

2. **güherle:-le**

Kaside 13

Mısra: 40

İnci, değerli kişi || I. Mahmud.

39. Eyledi ol ħānedān-ı ma‘delet-peymāndan
40. Şimdi bir ‘ālī güherle çeşm-i dehri rüşenā

3. **güher:**

Matla 17

Mısra: 2

İnci, cevher.

1. Nola kim Taşçı-zādem kopsa ‘ālemde dūr-i yektā
2. Ĥudā kādirdir eyler seng-i ħārādan güher peydā

4. **güher:**

Tarih 24

Mısra: 24

İnci, cevher.

23. Ĥāk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şām u seħer
24. Her dem dehānın pūr eder sīm ile zer dürr ü güher

5. **güher:**

Gazel 135

Mısra: 8

İnci, cevher.

7. Açılsa şad ħazīne ‘ālem-i hicrinde sultānım
8. Ĥazef-pāre olur baña yine her bir güher sensiz

güher-i baħr-i keremsin:

1. **güher-i baħr-i keremsin:-sin**

Kaside 29

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik denizinin incisi || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

43. Sen o yek-tā güher-i baħr-i keremsin ki felek
44. Görmedi zāt-ı şeref-baħşıña beñzer gevher

güher-i bī- illet:

1. **güher-i bī- illet:**

Kaside 26

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlam inci || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

33. Dūr-i yek-tā-yı belāgat güher-i bī- illet
34. Cevher-i nādire-ķıymet dūr-i deryā-yı bahā

güher-pāş olsa:

1. **güher-pāş olsa:-sa**

Kaside 27

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevher saçmak.

25. Ol ki dest-i keremi dehre güher-pāş olsa
26. Daħı nīsāna sadeflerden el açmaz deryā

gül:

1. **güller:-ler**

Kaside 1

Mısra: 35

Far. Çiçeklerin ser-fırāzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

35. Güller açılmada letāfetden
36. Murğ-ı gülşen nevāda behcetden

2. **gül:**

Kaside 1

Mısra: 73

Far. Çiçeklerin ser-fırāzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

73. Gül gibi bir güşāde ‘ālem iken
74. Seni eyler ħazān ile küllħan

3. **güller:-ler**

Kaside 1

Mısra: 128

Far. Çiçeklerin ser-fırāzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

127. Dīde derd-i remedle olduğu ħan
128. Ola güller gibi şafā-yı cinān

4. **gül:**

Tarih 2

Mısra: 26

Far. Çiçeklerin ser-fırāzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

25. Mağdem-i āğāzesin güş eyleyelden bülbülüñ
26. Gelmez oldu gül ħayāli ħiç anıñ evħāmına

5. **gül:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 33

Far. Çiçeklerin ser-fırāzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

33. Gül için etdi figānın bülbül
34. Çekdi tuğrā-yı vişāli sünbül

6. **gül:**

Diğer 3

Mısra: 10

Far. Çiçeklerin ser-fırāzı olan maruf hoş-bü çiçek, verd || Gül gibi kırmızı yanak.

9. Kand-i vaşfın dili bir tūti-i gūyā eyler
10. Gül ruhuñ fikri anı bülbül-i şeydā eyler

7. **gül:**

Diğer 3

Mısra: 52

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

51. Hağ-ı ruhsarıñ ile dil ki ola cilve-nümā
52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cānā

8. **gülün:-ün**

Gazel 4

Mısra: 1

Gül. || Sevgili.

1. Bāğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña
2. Dil hezār u eşk cüy u rüy gülşendir baña

9. **güle:-e**

Kaside 5

Mısra: 75

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

75. Hord-bāzī-i nesim-i kerem olmazdı güle
76. Ağzını açmaz idi bülbül-i hālet-efzā

10. **gül:**

Tesdis 5

Mısra: 9

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

9. Gül açıl 'uşşāk-ı zārı eyle yek-ser şadmān
10. Şaklayıp rāz-ı derünüñ etme bizlerden nihān

11. **güle:-e**

Tesdis 7

Mısra: 5

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

5. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
6. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

12. **güle:-e**

Tesdis 7

Mısra: 11

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

11. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
12. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

13. **güle:-e**

Tesdis 7

Mısra: 17

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

17. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
18. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

14. **gül:**

Tesdis 7

Mısra: 21

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

21. Gül gibi bülbülünü hürrem u hāndān etmez
22. Şad dirig vaşlına gül bülbülü şāyān etmez

15. **gül:**

Tesdis 7

Mısra: 22

Gül. || Sevgili.

21. Gül gibi bülbülünü hürrem u hāndān etmez
22. Şad dirig vaşlına gül bülbülü şāyān etmez

16. **güle:-e**

Tesdis 7

Mısra: 23

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

23. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
24. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

17. **güle:-e**

Tesdis 7

Mısra: 29

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

29. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
30. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

18. **gülü:-ü**

Tarih 10

Mısra: 39

Gül || Sevgilinin yüzü.

39. Etmeye hār der-āğüş gülü
40. Nāliš-i bülbül-i nālān olmaz

19. **güller:-ler**

Diğer 10

Mısra: 4

Gül || Sevilen kişinin, dostun yüzü.

3. Firāk-ı rüyüñ ile 'azm-i büstān etsem
4. Görünmeye baña güller nigāh-ı çeşme sezā

20. **güle:-e**

Rübai 11

Mısra: 1

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

1. Bülbül ki güle 'aşık-ı şeydā oldu
2. Ser-mest-i mey-i sāğar-ı sevdā oldu

21. **gül:**

Diğer 11

Mısra: 36

Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

35. Ya 'ni mehcūr olaldan ol derden
36. Hārdır dīdeme gül ü gülşen

22. **gülmedi:-me, -di**

Rübai 16

Mısra: 2

Gülmek, mutlu olmak.

1. Hicriñle felek hāli diğeri-gün etdi
2. Vaslıñla bu dil gülmedi bir dem gitdi

23. **güllere:-ler, -e**
Kaside 16
Mısra: 20
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
19. Şanma kim bî-hude efgâna ser-âgâz eyler
20. Güllere etmededir süzişin inhâ bülbül
24. **gülsüz:-süz**
Kaside 18
Mısra: 15
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
15. Çeşmine süzen olur hâr hezârîñ gülsüz
16. Yârsız külhân olur 'âşikâ bâg-ı maqbûl
25. **gülden:-den**
Kaside 18
Mısra: 50
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
49. Dûd-ı mevzûnunu biz sünbûle teşbîh ederiz
50. Gülden artık olur âteş bu hevâda maqbûl
26. **gül:**
Kaside 23
Mısra: 74
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
73. Sen ol gül-çîn-i gülzâr-ı sa'âdetsin ki dâmânîñ
74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyî
27. **güle:-e**
Kaside 23
Mısra: 92
Gül. || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
91. Dil-i şürîdemi teşvîk edip takrîb-i medhîñle
92. Okutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı garrâyî
28. **güller:-ler**
Kaside 24
Mısra: 66
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
65. Ter-i gül-gonca-i 'izzini güşâd ede Hudâ
66. Aça güller gibi bahtını hemîn Rabb-i naşîr
29. **gül:**
Kaside 27
Mısra: 30
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
29. Nûkhet-i hulkunu gülşende mezâd etse nesîm
30. Gül verir cümle zerin gonca olur 'ukde-güşâ
30. **gülen:-en**
Kaside 27
Mısra: 55
Gülmek, mutlu olmak.
55. Cavidân şandı gidi böyle gülen dünyâyî
56. Eliniñ kiri yüzü qarası kaldı ammâ

31. **güller:-ler**
Kaside 28
Mısra: 57
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
57. Gonca-i bahtıñ açılıñ gün-be-gün güller gibi
58. Rüy-ı handânîñ seniñ çün 'âlemi gülzâr eder
32. **gül:**
Gazel 29
Mısra: 10
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruhlar tarâvetde
10. Ne dem kim gül 'izârın ide Sâlim reng-i bâlâ-râh
33. **gülün:-üñ**
Matla 29
Mısra: 2
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre
2. Gülün de kimi dem-beste kimi handân nihâl üzre
34. **gül:**
Kaside 32
Mısra: 19
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
19. Goncalar da açılıp gül gibi handân oldu
20. Bülbülân şâm u şehir olsa mahaldir güyâ
35. **gül:**
Kaside 32
Mısra: 42
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
41. Gülşen-i dehr ü şabâ sağ u esen olduçça
42. Gonca-i bahtıñı handân ede gül gibi Hudâ
36. **gül:**
Kaside 34
Mısra: 80
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
79. Sezâdır bir tegazzül etmek ile iktifâ etsek
80. Meşeldir 'arife bir gül bütün mahşül-i dünyâdır
37. **güller:-ler**
Kaside 34
Mısra: 94
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
93. Tegazzûlden gârağ 'arz-ı du'âdır Sâlimâ çünkim
94. Dem-i âmîne bülbüller de güller de müheyyâdır
38. **gülü:-ü**
Gazel 57
Mısra: 10
Gül. || Sevgili.
9. Gelmedi gitdi benim serv-i çemânım bâga
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naḥvetdir

39. **gül:**
Gazel 75
Mısra: 4
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
3. Hezâr bülbül-i bāğ olsa eylemem rağbet
4. Bizim terānemiz ey gül enin-i 'uzletdir
40. **gül:**
Gazel 76
Mısra: 4
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
3. Degildir çâr ebrû muşhaf-ı pāk-i cemāliñde
4. Yed-i kudret cemāliñ hıfza etdi çâr gül tahrîr
41. **güle:-e**
Gazel 96
Mısra: 7
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
7. Meyl eder hāra güle mihr eden elbet ey göñül
8. Yoħsa ikrāmım benim agyāre bākimden midir
42. **güller:-ler**
Gazel 106
Mısra: 4
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
3. Hemān nerkis midir ancak bağan teşrifine yāriñ
4. Kudüm-ı pākine gülşen de güller de müheyyādir
43. **gülsün:-sün**
Gazel 110
Mısra: 5
Gül || Sevgili.
5. Kapılma şeb-nemāsā tāze gülsün şöret-i hüsne
6. Şaķın cānā şaķın kim 'ayn-ı şöret maħz-ı āfetdir
44. **gülün:-iñ**
Gazel 116
Mısra: 10
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
9. Naķışa vermez o şūħa fiğāmı 'uşşāķıñ
10. Gülün de revnaķı Sālim hezār-ı zār iledir
45. **gül:**
Gazel 153
Mısra: 1
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
1. Dirîğ ey meh seniñ agyār mişliñ gül kıyās etmiş
2. Kıyāsı lîk bî-hüde degildir iktibās etmiş
46. **gül:**
Gazel 157
Mısra: 2
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
1. Fikr-i ruhsārīñla etse nola dil cānā raķış
2. Gül hayāli ile eyler bülbül-i şeydā raķış

47. **gül:**
Gazel 172
Mısra: 8
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
7. Bizim ile açılır idi kendine ķalsa
8. O gül de mā'il-i kec-pend-i bāğbān ancak
48. **gülmeye:-me, -ye**
Gazel 189
Mısra: 5
Gülmek.
5. Hiç gülmeye hazm eylemeyen güft ü şinidi
6. Gördük bu gülistān-ı cihān içre hezārıñ
49. **gülden:-den**
Gazel 199
Mısra: 8
Gül || Sevgili.
7. Etmesin bizden şemim-i sünbül-i zülfün dirîğ
8. Budur ancak bāğ-ı 'ālemde o gülden minnetim
50. **güldüklerim:-dük, -ler, -im**
Gazel 209
Mısra: 3
Gülmek, mutlu olmak.
3. Hep ğamımdandır benim güldüklerim ammā gören
4. Far-ı şevķımdan şanır tā böyle ğandān olduğum
51. **güller:-ler**
Gazel 236
Mısra: 4
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
3. Hep tār u mār-ı dest-i tazallüm degil midir
4. Güller şitāda derd ü ğam-ı gülsitāndan
52. **güller:-ler**
Gazel 244
Mısra: 1
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
1. Ruħuñdan reng alıp güller ser-ā-pā gülsitān içre
2. Hezārāna fiğān etdirdi her cā gülsitān içre
53. **gül:**
Gazel 255
Mısra: 1
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
1. Gel ey gül neş'e-i meyle 'izārıñ āl al etme
2. Dil-i maħmūr-ı 'aşķıñ bülbül-i āşüfte-ħāl etme
54. **güle:-e**
Gazel 267
Mısra: 7
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.
7. Güle bülbül edemez derdini bir hoş i'lām
8. Zaħm-ı ğār öyle degildir ki demek mümkin ola
55. **gül:**
Gazel 271
Mısra: 5

Far. Çiçeklerin ser-fîrâzı olan maruf hoş kokulu çiçek.

5. Açılmış gül gibi ruhlar revarnağ-sâz ebrûlar
6. Muhaşşal yâr memdûh-ı zamân olmakda gitdikçe

56. **gül:**

Gazel 273

Mısra: 6

Gül || Yanak.

5. Varaq-ı vaşf-ı ruhun 'arz edelim cânâne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervîşâne

57. **gül:**

Gazel 282

Mısra: 10

Gül || Sevgilinin yüzü.

9. Bir seniñ gibi bu vâdî-i melâhatde 'aceb
10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri âhû var mı

gül gül olmuş:

1. **gül gül olmuş:-muş**

Gazel 227

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Renginden ötürü aşığın -sevgilinin yol açtığı-yaraları için kullanılır.

5. Lâleāsâ dâğlarla gül gül olmuş ser-te-ser
6. SİNEME etsin nigeh seyr-i gülîstân etmeyen

gül gül olur:

1. **gül gül olur:-ur**

Gazel 222

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Pembe bembe allanmak.

1. Ruhların gül gül olur tâb-ı mey-i seyyâleden
2. Ebr içinde güyyâ meh rû-nümâdır hâleden

gül rüvyü:

1. **gül rüvyü:-u**

Gazel 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yüzlü.

7. Bâğ-ı hüsnün her boyu servine bakmam dil-berîñ
8. Zülfü sünbül rüvyü gül çeşmi kebûd olmak gerek

gül sâ:

1. **gül sâ:**

Kaside 6

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül gibi.

25. Gülîstân-ı mahabbetde sezâdır kendini etse
26. Hezârāsâ vü gül sâ reng-i bâlâ şem' ü pervâne

gül-âb:

1. **gül-âb:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 47

Far. Gül suyu, cülâb.

47. Şeb-nem-i gül nola saçarsa gül-âb
48. Sevdigi etdi gülîstâna şitâb

gül-âb edelim:

1. **gül-âb edelim:-eli, -m**

Gazel 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül suyuna döndürmek.

5. Pür edip çeşmimiz hayâliñ ile
6. Eşkimiz mâ-şaşal gül-âb edelim

gül-âb oldu:

1. **gül-âb oldu:-du**

Diğer 2

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül suyu olmak, gül suyuna dönüştürmek.

61. Fikr-i rüvyüñla sînemiz töldü
62. Kaçra-i eşkimiz gül-âb oldu

gül-âb olur:

1. **gül-âb olur:-ur**

Gazel 92

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül suyu olmak.

9. Ben agladıkça Sâlim o gül-rüvyü yâd edip
10. Her bir sirişk-i dîde-i giryân gül-âb olur

gül-âb-ı istiğnâ ola:

1. **gül-âb-ı istiğnâ ola:-a**

Kaside 1

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanaatkarlığın gül suyu olmak.

131. Ola cümle gül-âb-ı istiğnâ
132. Böyledir hep bu gülşen-i ma'nâ

gülbâng-i ezân:

1. **gülbâng-i ezân:**

Gazel 225

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezan sesi.

1. Tengnâ-yı gurbeti eyler hemîşe âşiyân
2. Bî-namâzânın bün-i güşunda gülbâng-i ezân

gülbâng-i kad kâmet:

1. **gülbâng-i kad kâmet:**

Müfret 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Namaza başlamadan önce kâmet getirilmesi.

1. İkâmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde
2. Toğunmasaydı şüfi güşuñla gülbâng-i kad kâmet

gülbâng-i nüvîd:

1. **gülbâng-i nüvîd:**

Tarih 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müjde duaları || Bir işin bitmesinden kaynaklı

dua.

19. Müjdelere ile hemîn oldu be-her-câ mâli
20. Toldu gülbāng-i nüvîd ile cihân ser-tâ-pâ

gülbāng-i nüvîd-i havr:

1. **gülbāng-i nüvîd-i havr:**

Tarih 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, hayırlı haber sesleri.

1. Te 'âla'llâh ne eyyâm-ı meserretür 'ale'l-'ıtlâk
2. Ki gülbāng-i nüvîd-i havr ile töldü bütün âfâk

gülbāng-i şafâdan:

1. **gülbāng-i şafâdan:-dan**

Tarih 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, neşe sesleri.

1. Te 'âla'llâh zihî sūr-i hümâyün
2. Ki gülbāng-i şafâdan töldü gerdün

gül-berg-i bâğ-ı mihr ü mahabbet:

1. **gül-berg-i bâğ-ı mihr ü mahabbet:**

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk bağının gül yaprağı.

3. Kalmaz nihâl-i naḥl-bendde ser-keşîdelik
4. Gül-berg-i bâğ-ı mihr ü mahabbet ḥazân olur

gül-berg-i ikbâlin:

1. **gül-berg-i ikbâlin:-in**

Tarih 17

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talih, baht çiçeği.

29. Eylemiş gül-berg-i ikbâlin perişân rûzgâr
30. Târ ü mâr etmiş neşât-ı ḥâtırın çarḥ-ı mihîn

gül-bün:

1. **gül-bünü:-ü**

Tarih 8

Mısra: 24

Gül fidanı.

23. Sakınmaz nevbeti lâle-şîfat buḥl eylemez ḥalkâ
24. 'Aceb mi gül-bünü eyler ise Ḥak goncaya ser-tâk

2. **gül-bünü:-ü**

Rübai 11

Mısra: 3

Gül fidanı.

3. Farq eylemeyip gül-bünü bi-hüşîden
4. Üftâde-i her-naḥl-i muṭarrâ oldu

3. **gül-bünü:-ü**

Kaside 16

Mısra: 46

Gül fidanı.

45. Kafes-i luṭfuna şâyân idigin bilse eger
46. Dâmgâh eyler idi gül-bünü her câ bülbül

4. **gül-bünü:-ü**

Tarih 17

Mısra: 20

Gül fidanı.

19. Kākül-i dil-ber gibi ḥâtır-perişân olmasın

20. Gül-bünü bu nükhete ḥazırlasın rüy-ı zemîn

5. **gül-bünde:-de**

Kaside 19

Mısra: 29

Gül fidanı.

29. Hezârân nagme-i cân-süzun etmeklikde gül-bünde

30. Ser-âgâz eyledikçe her taraf murgân-ı ezkâre

6. **gül-bününden:-ün, -den**

Kaside 30

Mısra: 91

Gül fidanı.

91. Kopardım gül-bününden bād-ı şubḥ ol verd-i ḥamrâyı

92. Şafaḥ sanma ciger-ḥün etdi bu ekdâr dünyâyı

7. **gül-bünü:-ü**

Gazel 168

Mısra: 1

Far. 1. Gül fidanı.

1. 'Aceb mi gül-bünü hemm ü ḡam eyler ise za'if

2. Şovuk geçirdi şitâ ṭab'in eyledi taḥrîf

gül-bün-i gülsen-i iḥsânını:

1. **gül-bün-i gülsen-i iḥsânını:-ın, -ı**

Kaside 16

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, lütuf bahçesinin gül fidanı.

37. Gül-bün-i gülsen-i iḥsânını mesken edeli

38. Eyledi mertebe-i 'âliye peydâ bülbül

gül-bün-i gülsen-i kerem-zâya:

1. **gül-bün-i gülsen-i kerem-zâya:-ya**

Diğer 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik bahçesinin fidanı.

9. Gül-bün-i gülsen-i kerem-zâya

10. Ṭavr-ı dârât u ṭarz-ı Dârâ'ya

gül-bün-i taze:

1. **gül-bün-i taze:**

Kaside 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gül fidanı.

23. Gülsitân içre gül-bün-i taze

24. Etmede na't-ı zâta âgâze

gül-cîn-i gülzâr-ı sa'âdetsin:

1. **gül-cîn-i gülzâr-ı sa'âdetsin:**

Kaside 23

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadet bahçesinin gül toplayıcısı || Sadrazam

Damat İbrahim Paşa.

73. Sen ol gül-çin-i gülzâr-ı sa'âdetsin ki dâmânîñ
74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyî

gül-çin-i her murâd eyle:

1. **gül-çin-i her murâd eyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 226

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm isteklerin gül toplayıcısı || İnsanların isteklerini yerine getiren.

225. Der-i ihsânîñi güşâd eyle

226. Ya 'ni gül-çin-i her murâd eyle

gül-çin-i ihsân olmadık:

1. **gül-çin-i ihsân olmadık:-ma, -dık**

Gazel 171

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf,keremlerin gül toplayıcısı olmak || Arzu ve isteklerine kavuşmak.

9. Gayrılar pür-dâmen oldu kâm-ı dilden biz hemân

10. Hürmen-i maşûddan gül-çin-i ihsân olmadık

gül-çin-i ihsân olmasa:

1. **gül-çin-i ihsân olmasa:-ma, -sa**

Gazel 266

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf,keremlerin gül toplayıcısı olmak || Arzu ve isteklerine kavuşmak.

7. Goncaveş leb-riz-i hün-ı miñnet olmazdı gönül

8. La 'l-i nâbîndan 'adû gül-çin-i ihsân olmasa

güldür:

1. **güldür:**

Müfret 2

Mısra: 1

Güldürmek || Sevgilinin aşığına iyi davranması.

1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevri et gerek lütf et

2. Seniñ cân ü gönülünden 'aşıkındır Sâlim-i şeydâ

2. **güldürür:-ür**

Tahmis 3

Mısra: 18

Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.

17. Gedâ vü şeh gamıñ ile ser-â-sere dil-hün

18. Dü rüz güldürür iseñ hezâr şeb mañzûn

3. **güldürmez:-mez**

Gazel 64

Mısra: 11

Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.

11. Cihânda gayrı bizi ağladır da güldürmez

12. Bize nefice şafâ mâ-cerâ-yı hüsñüñdür

4. **güldürür:-ür**

Gazel 226

Mısra: 4

Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.

3. Ağlama ey dide-i gam-dide şabr et ağlama

4. Güldürür bir gün seni elbette giryân eyleyen

5. **güldür:**

Gazel 229

Mısra: 7

Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.

7. Sevdigim güldür beni gâhî teraħhüm eyleyip

8. Ağladıkça ben 'adûlar şâd u ħandân olmasın

6. **güldürür:-ür**

Gazel 251

Mısra: 8

Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.

7. Cüy-ı elġâf-ı Ĥudâ böylece câridir kim

8. Güldürür bir dil-i bî-çâreyi mañzûn olsa

gül-efsün:

1. **gül-efsünüñ:-uñ**

Kaside 1

Mısra: 94

Efsunlu, sihirli yanak || Etkileyicilik.

93. Ne siyeh baħtıdır bu Mecnûn'uñ

94. Vü ne Leylî'deki gül-efsünüñ

gül-endâm:

1. **gül-endâmîñ:-iñ**

Gazel 138

Mısra: 4

Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan.

3. Kaddimiz dâl olsa nola cevri gün-â-gün ile

4. Bir gül-endâmîñ esir-i kâmet-i mevzûnuyuz

2. **gül-endâma:-a**

Gazel 287

Mısra: 10

Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan || Sevgili.

9. Nezâremizden o şüh oldu münfa'ıl Sâlim

10. Niğâhımız o gül-endâma ħayf bâr oldu

güler yüz:

1. **güler yüz:**

Gazel 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzü güleç, daima gülen.

1. Geh güler yüz 'aşıkâ geh çin-i ebrû gösterir

2. Dil-fürbân-ı cihân elbette bir ħü gösterir

gül-geşt-i bağ eyle:

1. **gül-geşt-i bağ eyle:**

Gazel 253

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ gezintisine çıkmak.

5. Ser-â-pâ munġazırdır sen boyu serve dil-i 'uşşâk

6. Kerem kıl seyr-i gülzâra şalın gül-geşt-i bağ eyle

gül-geşt-i bâğa:

1. gül-geşt-i bâğa:-a

Gazel 95

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağın gül seyri, bağ gezintisi.

5. Şitâb ile yine gül-geşt-i bâğa oldu revân

6. Çemende bülbül-i hâlet-fezâ nevâyâ gider

gül-geşt-i dehri eyleyen:

1. gül-geşt-i dehri eyleyen:-le, -yen

Gazel 181

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya bahçesini dolaşmak.

7. Eyleyen gül-geşt-i dehri bulmamış aña 'adil

8. Sünbül-i bâğ-ı cinândır kâkül-i hoş-buların

gül-geşt-i etrâf-ı gülîstân etmede:

1. gül-geşt-i etrâf-ı gülîstân etmede:-me, -de

Gazel 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin çevresinde gezintiye çıkmak ||

Sevgilinin saçlarını hayal etmek.

7. Perişân-târ-ı fikr-i zülfün oldukça gönül cânâ

8. Hemîn gül-geşt-i etrâf-ı gülîstân etmede her şeb

gül-geşt-i ezhâre çıkıp:

1. gül-geşt-i ezhâre çıkıp:-ıp

Tahmis 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiçeklerin bulunduğu yerleri gezme, bahçe gezintisine çıkmak.

15. Meded ey gamzekâr-ı nâz 'afv eyle hâta etmiş

16. Erince mevsim-i 'işret çıkıp gül-geşt-i ezhâre

gül-geşt-i gülzâra:

1. gül-geşt-i gülzâra:-a

Kaside 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesi gezintisi, gül bahçesi seyri.

9. Yine gül-geşt-i gülzâra şalâdır ehl-i 'irfâna

10. Hezârân nahl-i güllerde figân u nâle-pîrâdır

gül-geşt-i kühsâre:

1. gül-geşt-i kühsâre:-e

Kaside 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağ gezintisi.

1. Şebângeh 'azm edip şad şevk ile gül-geşt-i kühsâre

2. Duçar oldu dü çeşmim bir 'adimü'l-misl gülzâre

gül-geşt-i meydân-ı suhanda:

1. gül-geşt-i meydân-ı suhanda:-da

Kaside 30

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz-şiiir- meydanında gezinti.

11. Yine gül-geşt-i meydân-ı suhanda fâris-i mazmûn

12. Kûmeyt-i tîz-refîâr eylesin her lafz u ma'nâyî

gül-geşt-i râğ evler:

1. gül-geşt-i râğ evler:-r

Gazel 53

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesine gitmeyi istemek manasında.

9. Hücûm-ı gamla hvâhiş kâlmadı tab'ımda ey Sâlim

10. Ne meyl-i bâğ eder gönülüm ne hüd gül-geşt-i râğ evler

gül-geşt-i sipihr etmege:

1. gül-geşt-i sipihr etmege:-e

Kaside 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökleri dolaşmak (Hz. Muhammed'in Miraç yolculuğu ile alakalı olarak kullanılmıştır.).

17. Çıkdı gül-geşt-i sipihr etmege encûm yek-ser

18. Çarhda almış idi dūşuna bir gök dibâ

gül-geşt-i zülf-i ham-be-ham etmez:

1. gül-geşt-i zülf-i ham-be-ham etmez:-mez

Gazel 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- kıvrım kıvrım saçlarında dolaşmak.

1. Benim murğ-ı dilim gül-geşt-i zülf-i ham-be-ham etmez

2. Ser-i âzâdemi bî-hüde bend-i târ-ı gam etmez

gül-gonca:

1. gül-gonca:

Gazel 81

Mısra: 1

Tomurcuk halinde gül.

1. Gül-gonca farç-ı hüsn ile gerçi yegânedir

2. Bülbül de lîk şahid-i şîrin-fesânedir

gül-gonca-i 'izzîñ:

1. gül-gonca-i 'izzîñ:-iñ

Kaside 25

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk, yücelik goncası.

53. Açıldıkça nesîm-i luft ile gül-gonca-i 'izzîñ

54. Kapansın rencîş-i derd-i hâsedle dîde-i a'dâ

gül-gün:

1. gül-gün:

Kaside 34

Mısra: 27

Gül renkli.

27. Yed-i kudret ruhun gül-gün hâle eylemiş tahrîr

28. Bu zînetli gül-i ebrî 'arûs-ı behcet-efzâdır

2. gül-gûna:-a

Gazel 249

Mısra: 10

Gül renkli, kırmızı || Yanaktaki kırmızılık.

9. Yine üşküfedāna eylediñ nezzāre ey Sālim
10. Bu renge reng edip rüyunda gül-gūna selām eyle

gül-gūn olmada:

1. **gül-gūn olmada:-ma, -da**

Gazel 243

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızarmak.

5. Farğ olunmazsa nola meyden tehi mi yoħsa pür
6. Elde sāğar táb-ı ruħsārınla gül-gūn olmada

gül-gūn olsa:

1. **gül-gūn olsa:-sa**

Gazel 251

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızarmak.

1. Táb-ı meyden o şehiñ ruħları gül-gūn olsa
2. Reşk ile ħüsnüne meh yine ciger-ħūn olsa

gül-i āle döndü:

1. **gül-i āle döndü:-dü**

Gazel 169

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı güle dönmek || Gül gibi kırmızı renk almak.

9. Görünce bādeyi meclisde Sālimā dil-dār
10. ‘İzārı döndü gül-i āle al al olarak

gül-i bāğ-ı vefā:

1. **gül-i bāğ-ı vefā:**

Gazel 106

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa bağının gülü.

1. Gül-i bāğ-ı vefā şanmañ ki her yerde müheyyādır
2. Vefā bir bũ durur zülf-i mu’anberde müheyyādır

gül-i ebrī:

1. **gül-i ebrī:**

Diğer 3

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulut gülü.

77. Gül-i ebrī ise ruħsārına ħaller yazmış
78. ‘Arz-ı kālā-yı bahāra o da kendin düzmüş

2. **gül-i ebrī:**

Kaside 34

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulut gülü.

19. Şafāsı gülşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyre
20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrī müheyyādır

3. **gül-i ebrī:**

Kaside 34

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulut gülü.

27. Yed-i kudret ruhun gül-gūn ħalle eylemiş taħrīr

28. Bu zinetli gül-i ebrī ‘arūs-ı behcet-efzādır

gül-i ebrīye:

1. **gül-i ebrīye:-ye**

Kaside 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül.

3. Gird-bād etdi güzeşte varağ-ı bağı resīd

4. Ĥalka geçdi gül-i ebrīye çekildikde şafā

gül-i gülşen-i nāzi:

1. **gül-i gülşen-i nāzi:**

Gazel 211

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Naz bahçesinin gülü || Sevgili.

5. Şarılp dāmenine ağlamak āsān idi līk

6. O gül-i gülşen-i nāzi nice tekdīr edeyim

2. **gül-i gülşen-i nāzi:**

Gazel 211

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Naz bahçesinin gülü || Sevgili.

5. Şarılp dāmenine ağlamak āsān idi līk

6. O gül-i gülşen-i nāzi nice tekdīr edeyim

3. **gül-i gülşen-i nāzi:-ı**

Gazel 211

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz bahçesinin gülü || Sevgili.

5. Şarılp dāmenine ağlamak āsān idi līk

6. O gül-i gülşen-i nāzi nice tekdīr edeyim

gül-i gülşen-serāy-ı āl-i ‘osmān:

1. **gül-i gülşen-serāy-ı āl-i ‘osmān:**

Tarih 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Osmanlı saray bahçesinin gülü || Sultan 3. Ahmed.

11. Gül-i gülşen-serāy-ı Āl-i ‘Osmān

12. Hezār-ı gül-bün-i tevfiğ-ı Mevlā

gül-i gülzārı:

1. **gül-i gülzārı:-ı**

Kaside 35

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin gülü.

41. Şā’irān eylediğiçün gül-i gülzārı senā

42. Pāsbān oldu gülistāna ser-ā-pā eşcār

gül-i gülzār-ı senā:

1. **gül-i gülzār-ı senā:**

Diğer 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgü bahçesinin gülü || İshak Paşa.

11. Şad hezārān gül-i gülzār-ı şenā
12. Bî-kıyās gonca-i hoş-büy-ı du‘ā

gül-i gülzār-ı tarāvet:

1. **gül-i gülzār-ı tarāvet:**

Gazel 161

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gülbahçesinin gülü || Sevgili.

3. Kadrim artarsa da sensiz bu fenā dünyāda
4. Olamam ey gül-i gülzār-ı tarāvet mahzūz

gül-i handān:

1. **gül-i handān:**

Diğer 3

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılmış gül.

55. Mevsim-i faşl-ı bahār u gül-i handān geldi
56. Vakt-i nev-rüz u dem-i ‘ayş-ı gülistān geldi

gül-i hoş-būlar:

1. **gül-i hoş-būlar:-lar**

Diğer 3

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş kokulu gül || Gönüldeki güzel duygular.

37. Fikr-i ruhsārīn ile bāğ-ı derūnum cānā
38. Şad hezārān gül-i hoş-būlar edipdir peydā

gül-i maḫşūdu:

1. **gül-i maḫşūdu:-u**

Kaside 22

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek gülü.

135. Sen de bir gün edersin ey dil-i zār
136. Gül-i maḫşūdu zīver-i destār

gül-i maḫşūdun:

1. **gül-i maḫşūdun:-un**

Kaside 22

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek gülü.

133. Menzil-i kāma olmamış vāşıl
134. Gül-i maḫşūdun etmemiş hāşıl

gül-i ma‘nīde:

1. **gül-i ma‘nīde:-de**

Kaside 31

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana gülü.

15. Hoş-nümā taze mezāmīn-i cihān-ārāyı
16. Şeb-nemāsā gül-i ma‘nīde hüveydā eyle

gül-i mihr-i sipihr-i ilhām:

1. **gül-i mihr-i sipihr-i ilhām:**

Kaside 27

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlham göğünün güneş gülü || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

27. Pertev-i re‘yi gül-i mihr-i sipihr-i ilhām

28. Pençe-i hükmü mefātīh-i eḫālim-güşā

gül-i nāzik-mizācı:

1. **gül-i nāzik-mizācı:-ı**

Gazel 253

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yumuşak huylu gül.

3. Şu rütbe nāliš ile ey hezār-ı bī-nevā sen kim
4. Çemende her gül-i nāzik-mizācı bī-dimāğ eyle

gül-i ra‘nāsız:

1. **gül-i ra‘nāsız:-sız**

Gazel 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel gül; içi kırmızı, dışı sarı olan iki renkli gül ||

Sevgili.

3. Açılmam sen gül-i ra‘nāsız ey gonca bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdādır fezā-yı gülsitān sensiz

gül-i ra‘nāya:

1. **gül-i ra‘nāya:-ya**

Gazel 214

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel görünen gül || Sevgili.

1. Bülbül-i şifteveş ‘aşk ile zār oldum ben
2. Bir ser-āmed gül-i ra‘nāya hezār oldum ben

gül-i ra‘nāyı:

1. **gül-i ra‘nāyı:-yı**

Gazel 226

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel görünen gül || Sevgili.

7. Gönülümü kılmış hezār-ı nāle-perdāz-ı fiğān
8. Sen gül-i ra‘nāyı zīb-i gülşen-i ān eyleyen

gül-i revnak-fezā-yı gülsitān-ı hüsn ü ān:

1. **gül-i revnak-fezā-yı gülsitān-ı hüsn ü ān:**

Tesdis 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik bahçesini renklendiren gül || Sevgili.

7. Ey gül-i revnak-fezā-yı gülsitān-ı hüsn ü ān
8. Dergehiñden olmasın bīgāne böyle bendegān

gül-i şad-berg:

1. **gül-i şad-berg:**

Kaside 16

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz yapraklı gül.

63. Gülsitānda ne ‘aceb sevkımı efvn etmiş
64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi hālā bülbül

2. **gül-i şad-berg:**

Gazel 29

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz yapraklı gül.

9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruhlar tarâvetde
10. Ne dem kim gül 'izârın ide Sâlim reng-i bâlâ-râh

3. **gül-i şad-berg:**

Gazel 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz yapraklı gül.

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruhlar tarâvetde
6. Ne dem kim bir iki sâgarla kendin âl âl eyler

4. **gül-i sad-berg:**

Gazel 132

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz yapraklı gül.

9. Şad gül-i sad-berg ile töldü derûnum Sâlimâ
10. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz

gül-i sad-berg'de:

1. **gül-i şad-berg'de:-de**

Kaside 10

Mısra: 376

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eser adı, yüz yapraklı gül anlamında.

375. Ne güzel nuţk-ı pâkdir bu edâ
376. Gül-i Şad-berg'de demiş Yahyâ

gül-i sad-berg-i gülşen-i rahmet:

1. **gül-i şad-berg-i gülşen-i rahmet:**

Kaside 10

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahmet bahçesinin yüz yapraklı gülü || Hz.

Muhammed.

37. Gül-i şad-berg-i gülşen-i rahmet
38. Bir ser-âmed nihâl-i kurbîyyet

gül-i sır-âb:

1. **gül-i sır-âb:**

Gazel 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Körpe gül || Sevgili.

1. Olalı fikr-i ruhuñ gülşen-i şad-âb bana
2. Yok değil büy-ı vefâ ey gül-i sır-âb bana

gül-i tab'ımı:

1. **gül-i tab'ımı:-ım, -ı**

Diğer 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül -gibi güzel- karakter, mizaç.

7. Gül-i tab'ımı su'âl cümleye taqdîm olunur
8. Şad hezârân tuhaf-ı ed'îye ihdâ kılmır

gül-i taşvîrdir:

1. **gül-i taşvîrdir:-dir**

Gazel 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül tasviri || Gerçek olmayan, sadece şekil.

3. Neyleyim bağ u bahârın gülsitân-ı 'âlemin
4. Verdi güyâ bir gül-i taşvîrdir sensiz baña

gül-i terde:

1. **gül-i terde:-de**

Tahmis 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gül.

13. Bu reng-i rüyu temâşâ edip gül-i terde
14. Bekâsı n'olduğunu aña devletin serde

gül-i ümmîdi:

1. **gül-i ümmîdi:-i**

Kaside 1

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit gülü.

129. Gül-i ümmîdi fikr edip her ân
130. Şol arağ kim kederle ola revân

gül-i zâtım:

1. **gül-i zâtım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübârek çiçek || Şâirlik bahçesinde yetenekli şâir.

21. Gül-i zâtım bu gülsitân içre
22. Biricikdir hünerverân içre

gül-i zîbâ:

1. **gül-i zîbâ:**

Tarih 8

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Renkli gül.

25. Gül-i zîbâ vü lâle sünbülân 'aks eylemişdir hep
26. Bağınca çarha şanma şubh-ı şâdık eyledi işrâk

gül-i zîbâlarıñ:

1. **gül-i zîbâlarıñ:-lar, -ıñ**

Gazel 155

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel gül.

3. Çekilmiş cüylar her sū ferâgat üzre bülbüller
4. Ruhu solmuş gül-i zîbâlarıñ vaqt-i hazân olmuş

gülistân:

1. **gülistânda:-da**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 23

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

23. Eyledi aña gülistânda şabâ
24. Haberin şâh-ı bahârîñ inhâ

2. **gülistâna:-a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 48

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

47. Şeb-nem-i gül nola saçarsa gül-âb
48. Sevdığı etdi gülistāna şitâb

3. **gülistān:**

Tesdis 2

Mısra: 20

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

19. O gül-ruhsâr Leyli'ye olup Mecnûn-ı bî-sâmân
20. Sezâ olsam gülistān içre bülbüller ile nālân

4. **gülistān'ın:-iñ**

Tarih 8

Mısra: 16

13.asır Fars şairlerinden Sadi-i Şirazi'nin ahlaki ve didaktik mahiyeteki eseri.

15. Bu gülzârî Hüdâ etmiş mu'allim-hâne-i kudret
16. Gülistān'ın hikâyâtından okur bülbülân evrâk

5. **gülistāna:-a**

Tarih 8

Mısra: 29

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

29. Gülistāna hele nerkis gibi bir didebân olmak
30. 'Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña 'uşşâk

6. **gülistān:**

Tarih 10

Mısra: 2

Gül bahçesi || Sevgilinin yüzü.

1. Rüyüña hañ ile noşşân olmaz
2. Hârsız hiç gülistān olmaz

7. **gülistān:**

Tarih 11

Mısra: 21

Gül bahçesi || Sevgilinin yüzü.

21. Ser-te-ser faşl-ı bahâr oldu gülistān içre
22. 'Alemin emzice-i şevqın eden hep ta'dil

8. **gülistāne:-e**

Kaside 20

Mısra: 62

Gül bahçesi.

61. Ger nesim-i na'im-i nâzâne
62. Güzerân eylese gülistāne

9. **gülistāndan:-dan**

Kaside 23

Mısra: 49

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

49. Bahâr-ı 'tidâl-i 'adl ü dâd terre gülistāndan
50. 'Abeş zann etme şeb-nem çini-i mihr-i şeher-zâyı

10. **gülistāna:-a**

Kaside 32

Mısra: 6

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

5. Nev-bahârin kâdemi müjdesin etmeklik için
6. Nergisi gözcü komuş idi gülistāna şabâ

11. **gülistānın:-iñ**

Kaside 34

Mısra: 2

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

1. Bahâr erdi çemenzârın şafâsı cennetâsâdır
2. Temâşası bu mevsimde gülistānın temâşâdır

12. **gülistānın:-iñ**

Kaside 34

Mısra: 32

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

31. Şalınmış seyr-i bâğa servler berçide-dâmân hep
32. Zârifâne be-her-câyı gülistānın temâşâdır

13. **gülistāna:-a**

Kaside 35

Mısra: 42

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

41. Şâ'irân eylediğün gül-i gülzârî senâ
42. Pâsbân oldu gülistāna ser-â-pâ eşcâr

14. **gülistāndan:-dan**

Gazel 66

Mısra: 7

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

7. Bir haber al var gülistāndan şabâ lutf et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-izârım kim bilir

15. **gülistāna:-a**

Gazel 168

Mısra: 3

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

3. Edip bu hîdmeti bād-ı hevâ gülistāna
4. Çemende hâr u hası bād-ı subh eder tanzîf

gülistān etdi:

1. **gülistān etdi:-di**

Kaside 23

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesine dönüştürmek.

33. Zülâl-i çeşmesâr-ı cüd-ı İbrâhîm Paşa kim
34. Gülistān etdi re'yi âteş-i Nemrüd-ı a'dâyı

gülistān-ı cefânın:

1. **gülistān-ı cefânın:-niñ**

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa gülbahçesi, cefanın gülbahçesi.

5. Kafes zibende-i ârâyış olmaz nâlekârîde
6. Gülistān-ı cefânın bülbül-i güyâsı lâl olmaz

gülistān-ı cihân:

1. **gülistān-ı cihân:**

Kaside 2

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya bahçesi.

145. Gülistān-ı cihân durduğça yâ Rab
146. Oğunsun dünyede şî'rim müretteb

2. **gülistān-ı cihân:**

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyanın gül bahçesi.

1. Derünüm her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuştur
2. Gülistân-ı cihân hicriñle baña külhan olmuştur

3. **gülistân-ı cihân:**

Gazel 189

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyanın gül bahçesi.

5. Hiç gülmeye hazm eylemeyen güft ü şinîdi
6. Gördük bu gülistân-ı cihân içre hezârîñ

gülistân-ı mahabbetde:

1. **gülistân-ı mahabbetde:-de**

Kaside 6

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Muhabbet, sevgi bahçesi.

25. Gülistân-ı mahabbetde sezâdir kendini etse
26. Hezârâsâ vü gül sâ reng-i bâlâ şem' ü pervâne

2. **gülistân-ı mahabbetde:-de**

Kaside 34

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Muhabbet, sevgi bahçesi.

91. Qarâr etmezse bir şâh üzre bülbüller n'ola her dem
92. Gülistân-ı mahabbetde hezârân nâ-şikîbâdır

gülistân-ı şafâ:

1. **gülistân-ı şafâ:**

Gazel 269

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk bahçesi.

5. Ne mahzûn-ı firâkıñdır ne zevk-ı vaşlîña mağrûr
6. Gülistân-ı şafâ birdir dil-i 'uşşâka külhan da

gülistân-ı şafâya:

1. **gülistân-ı şafâya:-ya**

Terkib-bend 1

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk bahçesi.

47. Erer mi dil gülistân-ı şafâya
48. Qazâ-yı luţfu ecr-i mâ-mezâyâ

gül-'izâr:

1. **gül-'izâr:**

Gazel 116

Mısra: 2

Gül yanaklı. || Sevgili.

1. Hezâr-ı gülşen-i 'aşkım demim bahâr iledir
2. Şafâ-yı hâtırım ancak o gül-'izâr iledir

gül-ruh:

1. **gül-ruhuñ:-uñ**

Terci-bend 1

Mısra: 55

Gül yanaklı || Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.

55. Dâ' imâ Hâk gül-ruhuñ luţfuyla handân eylesin
56. Görmesin 'âlemde zât-ı pâkiñ aşlâ bir keder

2. **gül-ruha:-a**

Gazel 59

Mısra: 9

Gül yanaklı.

9. Ol gül-ruha Sâlim degiliz dür cihânda

10. Bülbül çemenistânma bigâne degildir

gül-ruhsâr:

1. **gül-ruhsâr:**

Tedis 2

Mısra: 19

Gül yanaklı || Sevgili.

19. O gül-ruhsâr Leylî'ye olup Mecnûn-ı bî-sâmân

20. Sezâ olsam gülistân içre bülbüller ile nâlân

2. **gül-ruhsâr:**

Gazel 277

Mısra: 3

Gül yanaklı || Sevgili.

3. Duçar olmak ümidiyle o gül-ruhsâr cânâna

4. Tolanđık bülbülân ile tavâf etdik çemenzârı

gül-rüy:

1. **gül-rüyüñ:-uñ**

Tahmis 1

Mısra: 22

Far. Gül yüzlü || Sevgili.

21. Ederken Sâlimâ gülşengeh-i fikretde refârı

22. Bi-ğamdi'llâh o gül-rüyüñ müyesser oldu didârı

2. **gül-rüyü:-u**

Gazel 92

Mısra: 9

Far. Gül yüzlü || Sevgili.

9. Ben agladıkça Sâlim o gül-rüyü yâd edip

10. Her bir sirişk-i dîde-i giryân gül-âb olur

gülşen:

1. **gülşene:-e**

Terci-bend 1

Mısra: 49

Bahçe, gül bahçesi.

49. Gülşene esdikçe geh båd-ı şabâ-yı kârger

50. Böyle bî-tâb etmesin kâkülleriñi ser-te-ser

2. **gülşen:**

Diğer 2

Mısra: 46

Bahçe, gül bahçesi.

45. Var iken bende ihtirâk-ı vaţan

46. Külhan olur gözüme hep gülşen

3. **gülşeniñ:-iñ**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 43

Bahçe, gül bahçesi.

43. Gülşeniñ lâle gönül micmeridir

44. Sînesin dâğ ile yakşa yeridir

4. **gülşene:-e**

Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 45
Bahçe, gül bahçesi.
45. Kim hezâr gülşene başdıkça kadem
46. Kır buhûr aña buhûr-ı meryem
5. **gülşene:-e**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 53
Bahçe, gül bahçesi.
53. Gülşene murğ-ı seher vardıkça
54. Ukhuvândan saçılır çil akça
6. **gülşen:**
Müseddes 2
Mısra: 8
Bahçe, gül bahçesi.
7. Şikenc-i zülfünü ol dil ki eylemiş mesken
8. Görünmez aña cihân olsa her taraf gülşen
7. **gülşenlerde:-ler, -de**
Diğer 3
Mısra: 65
Bahçe, gül bahçesi.
65. Serv-kadler salımp nâz ile gülşenlerde
66. Bülbülâsâ dil-i 'uşşâk ise süsenlerde
8. **gülşendir:-dir**
Gazel 4
Mısra: 2
Bahçe, gül bahçesi || Sevgilinin yüzü.
1. Bâğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña
2. Dil hezâr u eşk cüy u rüy gülşendir baña
9. **gülşen:**
Tarih 8
Mısra: 10
Bahçe, gül bahçesi.
9. Bu eyyâm-ı sürür ile refâkat eyledi nev-rüz
10. Sezâdir gülşen olsa bülbülâna Ka 'betü'l-'uşşâk
10. **gülşende:-de**
Gazel 8
Mısra: 9
Bahçe, gül bahçesi.
9. Sâlimâsâ def -i sevdâ eylemem gülşende ben
10. Gerdiş-i cü halka-i zencirdir sensiz baña
11. **gülşeninden:-in, -den**
Diğer 9
Mısra: 107
Bahçe, gül bahçesi.
107. Gülşeninden kovup Sıtanbul' uñ
108. Etdi âlûdesi bu medhûlüñ
12. **gülşen:**
Diğer 11
Mısra: 36
Bahçe, gül bahçesi.
35. Ya 'ni mehcür olaldan ol derden
36. Hârdır dideme gül ü gülşen
13. **gülşende:-de**
Kaside 16

- Mısra: 25
Bahçe, gül bahçesi.
25. Germi-i 'aşk ile bi-hüş olalı gülşende
26. Oldu üftâde-i her nañl-i mutarrâ bülbül
14. **gülşene:-e**
Tarih 17
Mısra: 5
Bahçe, gül bahçesi.
5. Berfden şimdi döşendi gülşene kâliçalar
6. Hep hicâb altında kaldı luñf-ı Hâk' dan nesterin
15. **gülşeni:-i**
Tarih 17
Mısra: 18
Bahçe, gül bahçesi.
17. 'Alemin hengâme-i deyde sürürun seyr edip
18. Eylesinler gülşeni murğân firdevs-i berin
16. **gülşen:**
Tarih 18
Mısra: 16
Bahçe, gül bahçesi.
15. Olup rüy-ı zemîn hün-kerde-i tâb-ı mey-i şâdî
16. Yine gülşen ser-â-pâ mâ-ğaşal ğark-ı gül-âb oldu
17. **gülşende:-de**
Kaside 18
Mısra: 13
Bahçe, gül bahçesi.
13. Servler kaldı hırâm eylemeden gülşende
14. Çekdi zencir anıñ ayagina güyâ ki süyül
18. **gülşende:-de**
Kaside 18
Mısra: 17
Bahçe, gül bahçesi.
17. Terk-i hîdmet diyerek aldı yerin gülşende
18. Âşiyânın bulıcağ zâğ hezârîñ mañlûl
19. **gülşende:-de**
Kaside 18
Mısra: 43
Bahçe, gül bahçesi.
43. Bülbülün sıyıt u şadâsı kesilip gülşende
44. Kaldı bir güşe-i gamda olup âvâre melûl
20. **gülşen:**
Kaside 19
Mısra: 3
Bahçe, gül bahçesi.
3. Ne gülşen dil-firib ü dil-güşâ bir ravza-i şîrin
4. Ki tarh-ı lâ-nazîri gelmemişdir çarh-ı devvâre
21. **gülşene:-e**
Kaside 19
Mısra: 7
Bahçe, gül bahçesi.
7. Gören toñm-ı bahârın gülşene tertib-i zibâsın
8. Sürür-ı dil eder hâşıl aña bakdıkça hemvâre

22. **gölşen:**
Kaside 19
Mısra: 66
Bahçe, gül bahçesi.
65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vâlâsında devletle
66. Vücûduyla bu gülşen pür olar envâ‘-ı envâre
23. **gölşen:**
Kaside 19
Mısra: 101
Bahçe, gül bahçesi.
101. Hemîşe zeyn olup gülşen cihân oldukça ma‘mûre
102. Tezâyüd gelsin ikbâl-i şehensâh-ı keremkâre
24. **gölşen:**
Kaside 20
Mısra: 104
Gül bahçesi || İstanbul.
103. Her taraf ol maqarr-ı devletden
104. Olmuş ezhâr-ı kâma bir gülşen
25. **gölşende:-de**
Kaside 27
Mısra: 29
Bahçe, gül bahçesi.
29. Nûkhet-i hulkunu gülşende mezâd etse nesîm
30. Gül verir cümle zerin gönca olur ‘ukde-güşâ
26. **gölşen:**
Kaside 34
Mısra: 8
Bahçe, gül bahçesi.
7. Şabâ silmiş süpürmüş şeb-nem ile sahn-ı gülzârı
8. Şeh-i nev-rûza besbelli yine gülşen müheyyâdır
27. **gölşeniñ:-iñ**
Kaside 34
Mısra: 19
Bahçe, gül bahçesi.
19. Şafâsı gülşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyrek
20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrî müheyyâdır
28. **gölşenin:-in**
Kaside 34
Mısra: 37
Bahçe, gül bahçesi.
37. Be-her-câ gülşenin olmuş hezârân menkabet-hvânı
38. Nişîmen-ber-nişîmen bülbül-i güyende güyâdır
29. **gölşen:**
Gazel 49
Mısra: 10
Bahçe, gül bahçesi.
9. Ruğunda haţ belirdikçe nola nâlân olursak biz
10. Bahâr erdikçe gülşen içre bülbüller figân eyler
30. **gölşende:-de**
Gazel 53
Mısra: 5
Bahçe, gül bahçesi.
5. ‘Aceb mişkîr durur vâ‘iz gibi bülbül de gülşende
6. Seher etfâl-i bâğı nâlesiyle bî-dimâğ eyler
31. **gölşende:-de**
Gazel 77
Mısra: 2
Bahçe, gül bahçesi.
1. Nesîm ile dırâz eyler kadiñ gâhî dü-tâ eyler
2. Nihâl-i tâzeler gülşende ta‘lîm-i cefâ eyler
32. **gölşen:**
Gazel 106
Mısra: 4
Bahçe, gül bahçesi.
3. Hemân nerkis midir ancak bağan teşrifine yârîñ
4. Kudûm-ı pâkine gülşen de güller de müheyyâdır
33. **gölşende:-de**
Gazel 117
Mısra: 7
Bahçe, gül bahçesi.
7. Ümid-i büy-ı vefâ eyleyen bu gülşende
8. Dimâğ-ı kâmanı âzürde-i zükâm eyler
34. **gölşende:-de**
Gazel 121
Mısra: 1
Gül bahçesi || Aşk meydanı.
1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz
2. Benim gibi de ammâ bâğ-ı hüsne ‘andelîb olmaz
35. **gölşende:-de**
Gazel 123
Mısra: 12
Bahçe, gül bahçesi.
11. Nihâl-i kaddiñe nola kıyâmet ser-fürü etse
12. Bu gülşende kadiñ gibi nihâl-i bî-mişâl olmaz
36. **gölşen:**
Gazel 129
Mısra: 8
Bahçe, gül bahçesi.
7. Cihânda bulmamış büy-ı vefâ gitmek murâd eyler
8. Serv bî-hüde gülşen içre dâmen-der-miyân etmez
37. **gölşende:-de**
Gazel 146
Mısra: 3
Gül bahçesi || Aşk meydanı.
3. Açılmam sen gül-i ra‘nâsız ey gönca bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz
38. **gölşen:**
Gazel 155
Mısra: 6
Bahçe, gül bahçesi.
5. Kopardım şâhid-i gül-bergi yer yer bād yerinden
6. Harâb-âbâd olup gülşen kıyâmetden nişân olmuş
39. **gölşeninde:-in, -de**
Gazel 155
Mısra: 9
Bahçe, gül bahçesi.

9. Ne 'âlem var cihânın gülşeninde böyle ey Sâlim
10. Temâşâ-yı gülüstâna tütalım bir zamân olmuş

40. **gülşende:-de**

Gazel 174

Mısra: 10

Gülbağçesi || Aşıklar topluluğu.

9. Degildir cây-ı istiğrâb ey gönca bu 'âlemde
10. Bu gülşende saña 'âşık benim gibi hezâr olmak

41. **gülşeniñ:-iñ**

Gazel 186

Mısra: 2

Gül bahçesi || Sevgili'nin (kendisi, bulunduğu yer, makâm).

1. Ne bāğ-ı kâmda bir nağl-i sâde-rû gördük
2. O gülşeniñ ne bahârında reng ü bü gördük

42. **gülşen:**

Gazel 194

Mısra: 10

Bahçe, gül bahçesi.

9. Gülsitâna seyre gitdik yârsız biz Sâlimâ
10. Güyiyâ 'âlem o 'âlem gülşen ol gülşen degil

43. **gülşen:**

Gazel 194

Mısra: 10

Bahçe, gül bahçesi.

9. Gülsitâna seyre gitdik yârsız biz Sâlimâ
10. Güyiyâ 'âlem o 'âlem gülşen ol gülşen degil

44. **gülşen:**

Gazel 220

Mısra: 4

Bahçe, gül bahçesi.

3. Haber ver ey şabâ ol serv-kâmet 'azm-i bāğ etmiş
4. Açılın çeşm-i nerkis gülşen içre hvâb-ı gâfletden

gülşen eyledim:

1. **gülşen eyledim:-dim**

Kaside 8

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesine dönüştürmek || Gönüldeki yaraların artması.

131. Harîm-i sine-i süzânı eyledim gülşen
132. Şufûf-ı dâğ-ı siyeh güyiyâ ezâhirdir

gülşen kıldı:

1. **gülşen kıldı:-dı**

Kaside 9

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesine dönüştürmek || Hz. İbrahim'in içine atıldığı ateşin gülbağçesi olması.

59. Edip Ya 'küb çeşmin nûru rüşen
60. Hâlîlû 'llâh'a kıldı nârî gülşen

gülşen olmuşdur:

1. **gülşen olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesi olmak || Sevgilinin aşğın kalbinde açtığı yaraların fazlalığı.

9. Kapıldım şeb-nemâsâ bir şükûfeyle aña Sâlim
10. Derûnum her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuşdur

2. **gülşen olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesi olmak || Sevgilinin aşğın kalbinde açtığı yaraların fazlalığı.

1. Derûnum her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuşdur
2. Gülistân-ı cihân hicriñle baña külhan olmuşdur

gülşen-ârâ-yı hezârân:

1. **gülşen-ârâ-yı hezârân:**

Kaside 31

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbüllerin gül bahçesini süslemesi.

35. Gülşen-ârâ-yı hezârân nağam-ı tâze olup
36. Bülbülü lezzet-i ta' biriñe şeydâ eyle

gülşen-fezâ-yı sinede:

1. **gülşen-fezâ-yı sinede:-de**

Gazel 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülde gül bahçesinin artması || Aşğın gönül yaralarının artması.

7. Hayâl-i 'ârızîñla rû-nümâ olduğça her dâğım
8. Olur gülşen-fezâ-yı sinede bir gülsitân peydâ

gülşengeh:

1. **gülşengehdedir:-de, -dir**

Tesdis 4

Mısra: 15

Gül bahçesi.

15. Kağrı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz
16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

gülşengeh-i fikretde reftârı ederken:

1. **gülşengeh-i fikretde reftârı ederken:-de-er, -ken**

Tahmis 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce bahçesinde dolanmak || Hayal etmek, bir şeyleri akıldan geçirip düşünmek.

21. Ederken Sâlimâ gülşengeh-i fikretde reftârı
22. Bi-ğamdi'llâh o gül-rüyuñ müyesser oldu didârı

gülşen-i 'âlemde:

1. **gülşen-i 'âlemde:-de**

Gazel 206

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gül bahçesi || Buy-ı vuslat ile alakalı olarak gülbağçesi.

9. Ben o lâle-ğad periden Sâlimâ bir vech ile
10. Gülşen-i 'âlemde bü-yı vuşlat ümmid eylemem

2. **gülşen-i 'âlemde:-de**

Gazel 266

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gül bahçesi, dünya.

11. Eylemezdi anı ümmîd-i riyâset teng-dil

12. Gülşen-i 'âlemde gönca verd-i hândân olmasa

gülşen-i 'âlem-i zîbenede:

1. **gülşen-i 'âlem-i zîbenede:-de**

Kaside 16

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslü dünya bahçesi.

7. Gülşen-i 'âlem-i zîbenede kimse el-hâk

8. Anılamaz râz-ı dil-i goncayı illâ bülbül

gülşen-i behcetde:

1. **gülşen-i behcetde:-de**

Gazel 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik bahçesi.

1. Leşâfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancak

2. Bu 'âlemde melâhat ol şeh-i nahvetledir ancak

gülşen-i bülbül-i dil-i zâra:

1. **gülşen-i bülbül-i dil-i zâra:-a**

Diğer 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen gönül kuşunun bahçesi.

5. Gülşen-i bülbül-i dil-i zâra

6. Mercî 'i nâle-i eşerkâra

gülşen-i dehr:

1. **gülşen-i dehr:**

Kaside 32

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya bahçesi.

41. Gülşen-i dehr ü şabâ sağ u esen oldukça

42. Gonca-i bahtuñı hândân ede gül gibi Hudâ

gülşen-i dehr-i nihâl-i eşvâk:

1. **gülşen-i dehr-i nihâl-i eşvâk:**

Diğer 4

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstekler, arzular fidanının -bulunduğu- dünya bahçesi.

31. Gülşen-i dehr-i nihâl-i eşvâk

32. Görmedi bād-i hâzân pür-evrâk

gülşen-i endişemiz:

1. **gülşen-i endişemiz:-miz**

Gazel 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşüncenin gülbahçesi.

1. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz

2. Bülbül-i bağ-ı cününuz nâledir hep pişemiz

2. **gülşen-i endişemiz:-miz**

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşüncenin gülbahçesi.

9. Şad gül-i sad-berg ile tıldu derûnum Sâlimâ

10. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz

gülşen-i hüsnün:

1. **gülşen-i hüsnün:-üñ**

Terci-bend 1

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi; gezinti, seyir yeri; sevgilinin yüzü.

51. Serv-ı kaddîñ eyleyip hıfz u hîrâset feyz-i Hâk

52. Gülşen-i hüsnün hemîşe eylesin şâd-âber

gülşen-i kalbimde:

1. **gülşen-i kalbimde:-im, -de**

Diğer 3

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül bahçesi.

43. Çeşmiññ resmi kaçan bu dile 'azmi eyler

44. Donanır gülşen-i kalbimde benim nergisler

gülşen-i küy-ı bütân:

1. **gülşen-i küy-ı bütân:**

Gazel 192

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin kapısının önü, köyü.

1. Gülşen-i küy-ı bütân Bâğ-ı İrem'dir ey dil

2. Bülbülü 'aşık-ı pür-guşşa vü hemdir ey dil

gülşen-i ma'nâ:

1. **gülşen-i ma'nâ:-a**

Kaside 1

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana gülbahçesi.

131. Ola cümle gül-âb-ı istîgnâ

132. Böyledir hep bu gülşen-i ma'nâ

gülşen-i ma'nâda:

1. **gülşen-i ma'nâda:-da**

Kaside 16

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana gülbahçesi.

75. Benim ol şâ'ir-i sıhr-âver-i mazmûn-perver

76. Benim ol gülşen-i ma'nâda hüd-ârâ bülbül

gülşen-i ma'nâma:

1. **gülşen-i ma'nâma:-m, -a**

Tarih 17

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana gül bahçesi, mana bahçesi.

35. Böyledir garç-âb-ı baht-i gurbet ü endüh iñen

36. Gülşen-i ma'nâma taqlid etmede dür u yañın

gülşen-i medhinde:

1. **gülşen-i medhinde:**-iñ, -de

Müfret 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgünün gül bahçesi.

1. Peyām-ı yâsemen düş oldu güşuna o şahşın kim
2. İştîdi gülşen-i medhinde ol vaşf-ı bināgüşuñ

2. **gülşen-i medhinde:**-in, -de

Kaside 28

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgünün gül bahçesi.

23. Gülşen-i medhinde kim kilik-i şarîr-engîzimiz
24. Kendüyü güyâ ki bülbül ile hem-güftâr eder

gülşen-i nâzda:

1. **gülşen-i nâzda:**-da

Gazel 276

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz bahçesi.

7. Tarh-ı nev kâlib-ı icâda şalınmamış idi
8. Gülşen-i nâzda hiç serv-i dil-ârâ yogîdi

gülşen-i şâd-âb olalı:

1. **gülşen-i şâd-âb olalı:**-alı

Gazel 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gülbahçesi olmak || Sevgilinin yüzünün aşığa gülbahçesi gibi görünmesi.

1. Olalı fikr-i ruhuñ gülşen-i şâd-âb bana
2. Yok değil büy-ı vefa ey gül-i sır-âb bana

gülşen-i şî're:

1. **gülşen-i şî're:**-e

Kaside 16

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir bahçesi.

79. Nazar-ı luţf-ı şehensâha muķârin olsun
80. Gülşen-i şî're olurдум hele yek-tâ bülbül

gülşen-i takrîrde:

1. **gülşen-i takrîrde:**-de

Gazel 48

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz söyleme, anlatma bahçesi - söz bahçesi.

19. Goncaveş Sâlim açılmaz gülşen-i takrîrde
20. Ol dehânın kim zebânı hem-dem-i esrâr olur

gülşen-i ümmîdime:

1. **gülşen-i ümmîdime:**-im, -e

Gazel 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümidin, ümitlerin gülbahçesi.

1. Dimâğ-ı câna gelir mi 'aceb şemîm-i murâd
2. Eser mi gülşen-i ümmîdime nesîm-i murâd

gülşen-i zîb eyle:

1. **gülşen-i zîb eyle:**

Kaside 31

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel bir gül bahçesine dönüştürmek.

13. Eyle elhânın ile bâğ-ı dilin gülşen-i zîb
14. Nağme-i şevk-ı bahâr etmegi bâlâ eyle

gülsitân:

1. **gülsitân:**

Kaside 1

Mısra: 15

Gül bahçesi.

15. Gülsitân pür-nî'am çemen-be-çemen
16. Sâhalar sâha pür revernağden

2. **gülsitân:**

Kaside 1

Mısra: 23

Gül bahçesi.

23. Gülsitân içre gül-bün-i tâze
24. Etmede na't-ı zâta âğâze

3. **gülsitân:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 21

Gülbahçesi || Şairlik sahası.

21. Gül-i zâtım bu gülsitân içre
22. Biricikdir hünerverân içre

4. **gülsitân:**

Gazel 2

Mısra: 8

Gül bahçesi || Aşığın gönlündeki yaralar.

7. Hayâl-i 'arızınla rû-nümâ oldukça her dâğım
8. Olur gülşen-fezâ-yı sînede bir gülsitân peydâ

5. **gülsitân:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 29

Gül bahçesi.

29. Gülsitân içre ise murğ-ı seher
30. Şad hezârân fîğânlar eyler

6. **gülsitân:**

Diğer 3

Mısra: 79

Gül bahçesi.

79. Gülsitân içre bu zînet ile ol müsteşnâ
80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ

7. **gülsitân:**

Kaside 5

Mısra: 73

Gül bahçesi.

73. Gülsitân revnağ-ı nev-rûz ile bulmaz idi zîb
74. Bülbülân hürrem-i vuşlat olamazdı kaç'â

8. **gülsitānna:-in, -a**

Kaside 5

Mısra: 78

Gül bahçesi.

77. Gısu-yı sünbülü çārüb edemezdi bāgā

78. Gülsitānna tarāvet veremez idi şabā

9. **gülsitān:**

Tarih 8

Mısra: 21

Gül bahçesi.

21. Görür hār u hāsı dāmān-ı gülde gülsitān içre

22. Nola süsen ederse şeb-nem ile tıgını berrāk

10. **gülsitānda:-da**

Kaside 16

Mısra: 63

Gül bahçesi.

63. Gülsitānda ne ‘aceb şevkını efzün etmiş

64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi hālā bülbül

11. **gülsitān:**

Tarih 17

Mısra: 2

Gül bahçesi.

1. Vahtidir olsa şitādan pür-bahā rüy-ı zemin

2. Berfden olmakda her bir gülsitān nühket-ķarın

12. **gülsitāna:-a**

Kaside 26

Mısra: 7

Gül bahçesi.

7. Gülsitāna nazar etdikçe kıyās eyleme kim

8. Berf ağartmış ruħ-ı dil-cüy-ı nihāli her cā

13. **gülsitānımdır:-im, -dir**

Gazel 70

Mısra: 1

Gül bahçesi.

1. Hezār-ı bāg-ı ‘aşkımlı rüy-ı dil-ber gülsitānımdır

2. Benim naħl-i gülüm ol serv-ķadd-i dil-sitānımdır

14. **gülsitānım:-im**

Gazel 90

Mısra: 3

Gül bahçesi.

3. Gülsitānım seyre çıķ ey serv-ķadd ü lāle-ħad

4. Sinede dāg-ı dil-i āteş-ķarınım tazedir

15. **gülsitāna:-a**

Gazel 194

Mısra: 9

Gül bahçesi.

9. Gülsitāna seyre gıtdik yārsız biz Sālīmā

10. Güyiyā ‘ālem o ‘ālem gülşen ol gülşen degil

16. **gülsitāna:-a**

Gazel 239

Mısra: 6

Gül bahçesi || Sevgilinin yüzü.

5. Sen de var seyr et hayāl-i rüy-ı yāri ey sirişķ

6. Hep çekildi gülsitāna şimdi cūlar sü-be-sū

17. **gülsitān:**

Gazel 244

Mısra: 1

Gül bahçesi.

1. Ruħuñdan reng alıp güller ser-ā-pā gülsitān içre

2. Hezārāna fiğān etdirdi her cā gülsitān içre

18. **gülsitān:**

Gazel 244

Mısra: 2

Gül bahçesi.

1. Ruħuñdan reng alıp güller ser-ā-pā gülsitān içre

2. Hezārāna fiğān etdirdi her cā gülsitān içre

19. **gülsitān:**

Gazel 244

Mısra: 4

Gül bahçesi.

3. Kopup yek-ser yerinden serviler düşdü ayağına

4. Hıramān eyledikçe ol dil-ārā gülsitān içre

20. **gülsitān:**

Gazel 244

Mısra: 6

Gül bahçesi.

5. ‘Adil olmaz be-yek nūşa hezārān ‘işret-i her cā

6. Müferriħdir şafā-yı cām-ı şahbā gülsitān içre

21. **gülsitān:**

Gazel 244

Mısra: 8

Gül bahçesi.

7. Cünün-ı ‘aşķ ile bülbül nihāl-i verdi fark etmez

8. Nola her naħle eylerse temennā gülsitān içre

22. **gülsitān:**

Gazel 244

Mısra: 10

Gül bahçesi.

9. Cilā-dādende-i tıgı olurken süseniñ şeb-nem

10. Kesilmez gün-be-gün āheng-i ğavğā gülsitān içre

23. **gülsitān:**

Gazel 244

Mısra: 12

Gül bahçesi.

11. Kadeħ-nūşān-ı bezm-i gülşene her lāle bir sāğar

12. Be-her güşe müferriħdir ser-ā-pā gülsitān içre

24. **gülsitān:**

Gazel 244

Mısra: 14

Gül bahçesi.

13. Teselli bulmayan diller hücüm-ı ğamdan ey Sālīm

14. Bulur ‘azm eylese elbet tesellā gülsitān içre

25. **gülsitān:**

Gazel 290

Mısra: 3

Gül bahçesi.

3. Şu rütbe nāleler etdim ğamñla gülsitān içre

4. Benim bülbülleri feryād u zārım hep ğamüş etdi

gülsitān eyler:

1. **gülsitân eyler:-r**

Kaside 23

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesine dönüştürmek.

69. Bunuñ her reşhası şad şürezârî gülsitân eyler

70. Anıñ kemter şirârî huşk eder bu heft deryâyı

gülsitân-ı 'âlemiñ:

1. **gülsitân-ı 'âlemiñ:-iñ**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın gülbahçesi.

3. Neyleyim bağ u bahârın gülsitân-ı 'âlemiñ

4. Verdi güyâ bir gül-i taşvîrdir sensiz baña

gülsitân-ı deme:

1. **gülsitân-ı deme:-e**

Kaside 35

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın gülbahçesi.

49. Gülsitân-ı deme revnağ-dih olur rüy-ı niğâr

50. Añdırır serv-i dil-ârâmı muhaşşal kad-i yâr

gülsitân-ı dil-berdir:

1. **gülsitân-ı dil-berdir:-dir**

Gazel 105

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gülbahçesi.

1. Medâ-yı başıramız gülsitân-ı dil-berdir

2. Hayâl-i şubh u mesâmız miyân-ı dil-berdir

gülsitân-ı dünyeden:

1. **gülsitân-ı dünyeden:-den**

Gazel 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesine benzeyen dünya.

3. Gülsitân-ı dünyeden bād-ı ferağ gitmiş gönül

4. Şimdi yerinde neşâ u ülfetiñ yellere eser

gülsitân-ı ğam-ı hicriñde:

1. **gülsitân-ı ğam-ı hicriñde:-iñ, -de**

Diğer 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın gam bahçesi.

21. Gülsitân-ı ğam-ı hicriñde dil etmekde hırâm

22. Güyiyâ oldu hezârîñ yerine kâ'imağâm

gülsitân-ı hezâr-ni' metdir:

1. **gülsitân-ı hezâr-ni' metdir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce nimetin olduğı bahçe || İstanbul.

101. Kân-ı devlet medâr-ı 'izzetdir

102. Gülsitân-ı hezâr-ni' metdir

gülsitân-ı suhanıñ:

1. **gülsitân-ı suhanıñ:-iñ**

Kaside 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz bahçesi.

7. Lâlezâr-ı kâlemiñ peyk-i bahâr et ey dil

8. Gülsitân-ı suhanıñ şöyle muţarrâ eyle

gülsitân-nümün olmada:

1. **gülsitân-nümün olmada:-ma, -da**

Diğer 2

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesine dönmek, benzemek.

59. Ruğlarıñ yâd eyledikçe derün

60. Olmada sine gülsitân-nümün

gülgâr:

1. **gülgâr:-e**

Tahmis 1

Mısra: 17

Gül bahçesi.

17. Şalındı ol seriv-kad nâz u refâr ile gülgâr

18. Edince cüybara dide-i 'ibretle nezzâre

2. **gülgâr:**

Diğer 3

Mısra: 63

Gül bahçesi.

63. Bülbülâna yine gülgâr metâ'ın açdı

64. Lâleveş dâğ-ı mahabbetle derünün yakdı

3. **gülgâr:**

Kaside 5

Mısra: 79

Gül bahçesi.

79. Ne hırâmâni-i servi görür idi gülgâr

80. Ne kad ü kâmet-i şimşâd olur idi peydâ

4. **gülgârı:-ı**

Tarih 8

Mısra: 15

Gül bahçesi.

15. Bu gülgârı Hudâ etmiş mu'allim-hâne-i kudret

16. Gülistân'ın hikâyâtından okur bülbülân evrâk

5. **gülgâra:-a**

Tarih 17

Mısra: 4

Gül bahçesi.

3. Lâleler mağv-ı vücüd etdi kederden dâğ ile

4. Olalı her bir giyeh gülgâra şekl-i yâsemîn

6. **gülgârı:-ı**

Kaside 19

Mısra: 59

Gül bahçesi.

59. Dedim âyâ bu gülgârı kimiñçün etdiler tertib

60. Su'âl etdim bu râzî bād-ı subh-ı feyz-âğâre

7. **gülgâr:-e**

Kaside 19

Mısra: 64
Gül bahçesi.

63. Bu devletle sa'âdetle edip teşrîfe erzânî
64. Şeref-bahşende ola sâye-i 'adli bu gülzâre

8. **gülzârda:-da**
Kaside 28
Mısra: 27
Gül bahçesi.

27. Öyle gūyâ eyledi vaşfiñ beni gülzârda
28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istiğfâr eder

9. **gülzâra:-a**
Kaside 32
Mısra: 11
Gül bahçesi.

11. Ol dağı sünbülü gülzâra revân etdirdi
12. Mağdemi müjdesini eyledi bâğa inhâ

10. **gülzâra:-a**
Kaside 32
Mısra: 17
Gül bahçesi.

17. Çıkdı gülzâra anı her biri istikbâle
18. Servler de şalınıp her biri hûbânâsâ

11. **gülzâra:-a**
Kaside 35
Mısra: 44
Gül bahçesi.

43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı hazrâ
44. Şu'arâ eyleye şâyed deyü gülzâra güzâr

12. **gülzâre:-e**
Gazel 281
Mısra: 2
Gül bahçesi. || Sevgilinin güzel yüzü.

1. Eşk-i terimi dîde rûh-ı yâre düşürdü
2. Üftâdeliği şeb-nemi gülzâre düşürdü

gülzâr eder:

1. **gülzâr eder:-er**
Kaside 28
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesine çevirmek.

57. Gonca-i bahtıñ açılışın gün-be-gün güller gibi
58. Rûy-ı handânıñ seniñ çün 'âlemi gülzâr eder

gülzâr-ı cihân-ı behcet-efzâda:

1. **gülzâr-ı cihân-ı behcet-efzâda:-da**
Tesdis 6
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşelendiren, keyif veren dünya bahçesi.

7. Dirîğ ey dil bu gülzâr-ı cihân-ı behcet-efzâda
8. Bahâr-ı 'ömrümüz geçdi dahı dil 'aşkıdan âzâde

gülzâr-ı derûnumda:

1. **gülzâr-ı derûnumda:-um, -da**
Diğer 3
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bahçesi.

47. Dil ki gâhice hayâl-i ham-ı kâkül eyler
48. Nice sünbülleri gülzâr-ı derûnumda açar

gülzâr-ı hüsnûn:

1. **gülzâr-ı hüsnûn:-üñ**

Tahmis 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğın gül bahçesi || Sevgili.

1. O kim gülzâr-ı hüsnûn her dirâhtın müntehâ etmiş
2. Nihâl-i kâmet-i 'uşşâkı derd ile dü-tâ etmiş

gülzâr-ı mihrimden:

1. **gülzâr-ı mihrimden:-im, -den**

Gazel 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet bahçesi.

7. Gönül ol serv-kaddim seyr edip büy-ı vefâ umma
8. Benim gülzâr-ı mihrimden kıpan nağl-i cefâdır hep

gülzâr-ı temâşâya:

1. **gülzâr-ı temâşâya:-ya**

Diğer 3

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesini seyretmek.

61. Gele şâyed deyü gülzâr-ı temâşâya seni
62. Hep döşendi yine yollarda kumâş-ı çemeni

güm eder:

1. **güm eder:-er**

Gazel 101

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak.

9. Definedir dil-i Sâlim'de eylemez izhâr
10. Derüni 'âşık olan saña 'aşkıñı güm eder

güm eylemez:

1. **güm eylemez:-mez**

Gazel 242

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybetmek; telef etmek, boşa harcamak.

9. Hâşılı olsa iki gözü de a'mâ kaṭ'â
10. Eylemez nağşını güm dîde-i bîdâr-ı 'adû

güm olan:

1. **güm olan:-an**

Kaside 10

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybolmak.

143. Bulunurdu cemâli nûrundan
144. Zülmet-i şebde güm olan süzen

güm oldu:

1. **güm oldu:-du**

Kaside 25

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaybolmak.

25. Desem şad vech ile lâyıq yüzüne neyyir-i devlet

26. Ki güm oldu tulu' uyla nücum-ı şâm-ı gam-pîrâ

güm-râh oldu:

1. **güm-râh oldu:-du**

Diğer 3

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolunu şaşırarak, doğru yoldan ayrılmak.

119. Ğalaṭa Mevlevî-ḫânesi de güm-râh oldu

120. Derviş 'Osmân ile ârâyiş ü revnaḫ buldu

güm-sürâg eyler:

1. **güm-sürâg eyler:-r**

Gazel 53

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzi kaybetmek.

7. Degil bîgâne -rû cümle degildir âşinâ cânâ

8. Şu rûtbe râzını sînemde mihrîñ güm-sürâg eyler

güm-sürâğ olmaz:

1. **güm-sürâğ olmaz:-maz**

Kaside 20

Mısra: 179

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolunu şaşırarak.

179. Lâyık-ı luḫfu güm-sürâğ olmaz

180. Ne kadar dūr ise ırağ olmaz

gümüş efsân eyler:

1. **gümüş efsân eyler:-r**

Diğer 3

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş saçmak || Denizın yüzeyinin ışıĝın deĝmesi ile parıldaması.

137. Yâr zevrakla gece yemde güzârân eyler

138. İki cânibe muhassal gümüş efsân eyler

gün:

1. **günlerde:-ler, -de**

Tarih 1

Mısra: 20

Zaman, vakit.

19. Güşâyiş bulmaga minnet mi vardır

20. Bu günlerde kederden ṭab'-ı maḫzûn

2. **gündür:-dür**

Tarih 2

Mısra: 15

Zaman, vakit.

15. Ḥamdü li'llâh bu gün ol gündür kudümuñla seniñ

16. Müjde-senc-i nūr oldu her şubuh aḫşamına

3. **gün:**

Tarih 3

Mısra: 131

Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

131. Mekş edip anda sa'âdetle biraz gün anda

132. Çekdirip Çekmece'ye tûĝunu kıldı inhâ

4. **gün:**

Kaside 3

Mısra: 83

Zaman, vakit.

83. Fiĝân ol gün ki ola rüz-ı maḫşer

84. Gele meydâna ne kim var yek-ser

5. **gün:**

Kaside 3

Mısra: 85

Zaman, vakit.

85. Fiĝân ol gün denile ḳâl bir bir

86. Cevâb-ı cümle-i a'mâl bir bir

6. **gün:**

Kaside 3

Mısra: 87

Zaman, vakit.

87. Fiĝân ol gün gele ortaya mîzân

88. Nic'etsin n'eylesin bî-çâre insân

7. **gün:**

Kaside 3

Mısra: 89

Zaman, vakit.

89. Fiĝân ol gün Şırâṭ ortaya gele

90. Zünüb ehli cehennemlikde ola

8. **günde:-de**

Kaside 8

Mısra: 128

Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşagehde baña

128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir

9. **güne:-e**

Kaside 8

Mısra: 218

Kıyamet günü.

217. Ḥabîb-i muḫteremiñ ḫürmetine kim cümle

218. Şefâ'ati o güne müddeḫar zeḫâ'irdir

10. **güne:-e**

Kaside 10

Mısra: 216

Zaman, vakit.

215. Mevḳı' u ḫâlin eyledi ta'yîn

216. Yine bulundu ol o güne hemîn

11. **gün:**

Kaside 10

Mısra: 283

Zaman, vakit.

283. K'eylemişdi o gün Resûl-i Ḥudâ

284. İbni 'Abbâs ḫânesinde du'â

12. **günde:-de**

Kaside 10

Mısra: 522

Gün || Kıyamet günü.

521. Yâverim ol meded naşirim ol

522. Meded ol günde dest-girim ol

13. **günde:-de**
Kaside 10
Mısra: 526
Gün || Kıyamet günü.
525. Zār u muhtācīna ‘ināyet kıl
526. Bize ol günde sen şefā‘at kıl
14. **günler:-ler**
Kaside 13
Mısra: 107
Zaman, vakit.
107. Gitti ol günler ki hep erbāb-ı fazl u dānişe
108. Gösterirdi çarç bir sâ‘atde biñ naqş-ı cefā
15. **günde:-de**
Kaside 18
Mısra: 56
Yirmi dört saatlik zaman dilimi || Cuma günü.
55. Mü‘miniñ ‘ididir ol yevm-i melā‘ik-memdūh
56. Hvān-ı ni‘met olur ol günde cihāna mebzūl
16. **gün:**
Kaside 27
Mısra: 45
Zaman, vakit.
45. Karada zāhir olup böyle fecā‘i bir gün
46. İştīlāh-ı keder-efzā-yı kelām-ı deryā
17. **günde:-de**
Gazel 71
Mısra: 8
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
7. Tā ezelden bu vücūdum hāne-i derd ü elem
8. Günde şaysañ nice kez şad kārban-ı gam gelir
20. **günlerin:-ler, -in**
Gazel 156
Mısra: 12
Zaman, vakit.
11. Güzeşte zevkımızñ bilmedik idi kadrin
12. O günlerin keremi Sālīmā bilinmez imiş
- gün gibi:**
1. **gün gibi:**
Tarih 11
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıkâr, ortada.
11. Kıl kadar şübhe götürmez haññ istihsānı
12. Gün gibi olsa sezādır cihet-i hüsne delil
- gün gösterir:**
1. **gün gösterir:-ir**
Gazel 140
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
Mutlu etmek, huzura kavuşturmak.
3. Ebr-i siyāh-ı haññ nihān etdi rüyunu
4. Bir gün mü gösterir bize bañt-ı siyāhımız
- gün yüzün:**
1. **gün yüzün:-ün**
Tarih 12

- Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi parlak yüz.
15. Gün yüzün seyr etmege zülfü ile
16. Hep zümürürd cāme ile dā‘imā
2. **gün yüzün:-ün**
Gazel 218
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzlü.
9. Gün yüzün göster eyā kân-ı kerem Sālimi’ne
10. Nice bir şubhumuz ey māh bizim şām olsun
- günāh:**
1. **günāha:-a**
Gazel 46
Mısra: 1
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
1. Ferāgat dilde her şeyden günāha kandığındandır
2. Göñül āb-ı nedemle cümleten yıkağındandır
2. **günāhımız:-ımız**
Gazel 140
Mısra: 6
Suç, kusur.
5. Ey nā-şinās-ı resm-i mürüvvet yeter cefā
6. Bilek seniñ yanında nedir bir günāhımız
- günāha girer:**
1. **günāha girer:-er**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 208
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah işlemek.
207. Nice sevdāları başına direr
208. Gehī küfre gehī günāha girer
- günāhkār:**
1. **günāhkārim:-im**
Kaside 7
Mısra: 81
Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.
81. Ser-tā-be-ka-dem günāhkārim
82. Takriri anıñ beyāna şıgmaz
- gün-be-gün:**
1. **gün-be-gün:**
Diğer 4
Mısra: 36
Günden güne.
35. Olalı dil gam-ı hicriñe qarın
36. Gün-be-gün olmada bu tañ‘ hazin
2. **gün-be-gün:**
Diğer 6
Mısra: 8
Günden güne.
7. Mihr-i iqbālını cenāb-ı Hudā
8. Gün-be-gün eyleye ziyā-bağşā
3. **gün-be-gün:**
Muamma 7

Mısra: 2

Günden güne.

1. Mâh-ı nev gibi tehdîr kâse meyden kaṭra yok
2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânîñ elem

4. **gün-be-gün:**

Kaside 28

Mısra: 57

Günden güne.

57. Gonca-i baḥtîñ açılıñ gün-be-gün güller gibi
58. Rüy-ı ḥandânîñ seniñ çün 'âlemi gülzâr eder

5. **gün-be-gün:**

Gazel 244

Mısra: 10

Günden güne.

9. Cilâ-dâdende-i tîğrî olurken süsenîñ şeb-nem
10. Kesilmez gün-be-gün âheng-i gavgâ gülsitân içre

6. **gün-be-gün:**

Gazel 263

Mısra: 12

Günden güne.

11. Bakılmaz Sâlimâ kâlâ-yı ehl-i ma'rifet çarḥda
12. Hemîşe gün-be-gün noḳşân gelmekde ḥarîdâre

güncişk-i cânı:

1. **güncişk-i cânı:-ı**

Müfret 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can serçesi || İnsanlar.

1. Remîde eyleme güncişk-i cânı dest-i kaḥrîñla
2. Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyâda

günden güne:

1. **günden güne:**

Kaside 10

Mısra: 318

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.

317. Olıcaḳ şevket-i nebiyy-i sa'îd
318. Ya'ni günden güne hemîşe mezîd

2. **günden güne:**

Gazel 243

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.

1. Her nigâh etdikçe dil rûyuña meftûn olmada
2. Sevdigim günden güne ḥâlim diğere-gün olmada

gündüz:

1. **gündüz:**

Tarih 1

Mısra: 14

Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.

13. İki top ile oynar sürgehde
14. Birin gündüz birini gece gerdün

2. **gündüzü:-ü**

Tarih 3

Mısra: 16

Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.

15. Geceler meş'aleden olmada 'âlem rüşen
16. Gündüzü garka-i ḥün olmada yek-ser şahrâ

3. **gündüzü:-ü**

Tarih 3

Mısra: 18

Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.

17. Böyle pākîze ğazâ ḥaḳkına dense lâyıḳ
18. Gecesi Qadr idi hem gündüzü 'îd-ı azḥâ

4. **gündüzüm:-üm**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.

1. Ḥâl-i zârım ben ne güne eyleyim tavşif kim
2. Gündüzüm âteş gecem sermâ-yı derd-i iştiyâḳ

5. **gündüzüm:-üm**

Tarih 17

Mısra: 90

Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.

89. Teng-destî vü keder ḥâlim diğere-gün eyledi
90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn

gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi:

1. **gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi:-di**

Gazel 170

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin hasretinden dolayı aşğın çok kötü halde olması.

5. Görmeyelden ruḥ u zülfüñü perîşân olduk
6. Gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi firâḳ

güneh:

1. **günehle:-le**

Kaside 7

Mısra: 77

Günah.

77. Cismim şu kadar günehle pür kim
78. Pîrâmen-i ḳalbe dâne şıḡmaz

2. **günehim:-im**

Kaside 7

Mısra: 92

Günah.

91. Baña meded eyle şorma cürmüm
92. Yoḥsa günehim beyâna şıḡmaz

3. **güneh:**

Rûbai 9

Mısra: 4

Günah.

3. Baḳma kerem et cürmüme sen yoḥsa İlâhî
4. Ser-tâ-be-ḳadem cürm ü güneh maḥz-ı ḥaṭâyız

günehâmürz:

1. **günehâmürz-i:**

Kaside 1

Mısra: 6

Günay başışlayan.

5. Şefkatâmîz-i ğurbet-âlûde

6. Günehâmürz-i meskenetsüde

güneh-âmürz-i meskenet-süde:

1. **güneh-âmürz-i meskenet-süde:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Miskinlerin günahlarını bağışlayan - Allah.

5. Şefkat-âmîz-i ğurbet-âlûde

6. Güneh-âmürz-i meskenet-süde

ġunûde:

1. **ġunûde:**

Kaside 15

Mısra: 61

Uyumuş.

61. 'Adâletiñle ġunûde felekde çeşm-i cihân

62. Mehâbetiñle hüveydâ selâmet-i şevket

ġünüñ ġünden a'lâter etsin:

1. **ġünüñ ġünden a'lâter etsin:-sin**

Kaside 14

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ġünüñ bir öncekinden daha iyi olması.

71. ġünüñ ġünden Ĥudâ a'lâter etsin

72. Her emre nuşretin Ĥaĥ reh-ber etsin

ġürg ü mîşî hem-reh eyleyip:

1. **ġürg ü mîşî hem-reh eyleyip:-yip**

Kaside 30

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurt ve kuzuyu yoldaş eylemek (Barış ortamı sağlamak).

29. Nizâm-ı 'adli ġürg ü mîşî hem-reh eyleyip etdi

30. Ser-â-pâ menkabet-ĥvânî dil-i a'lâ vü ednâyî

ġürîzân olmaz:

1. **ġürîzân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçmak.

19. Ĥaĥ-ı pākîzeden 'âlemde şehâ

20. Ser-i mü kimse ġürîzân olmaz

ġürk:

1. **ġürk:**

Kaside 17

Mısra: 42

Kurt.

41. O rütbe 'adline dil-beste cins-i maĥlûkât

42. Ki emr olunsa eder ġürk mülketinde ra'y ġanem

ġürüh:

1. **ġürüh:**

Kaside 10

Mısra: 47

Topluluk.

47. Ėalebe etdi ol ġürüh ile ol

48. Äyet-i şâheti'l-vücüh ile ol

ġürüh-ı bî-dilân:

1. **ġürüh-ı bî-dilân:-ân**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalpsiz insanlardan oluşan topluluk, cahiller.

5. Der-i devlet-me'âbindan nola bîġâne olsaĥ biz

6. Ėürüh-ı bî-dilân ile ezelden âşinâdır çarĥ

ġürüh-ı ehl-i hevâ:

1. **ġürüh-ı ehl-i hevâ:-m-u**

Kaside 10

Mısra: 195

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heveslerine uyanlar topluluğu || İslam düşmanları.

195. Kesr edince ġürüh-ı ehl-i hevâ

196. Sâĥmî İbni Evka'ın ol câ

ġürüh-ı ehl-i ma'ârif:

1. **ġürüh-ı ehl-i ma'ârif:**

Kaside 17

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim ehli, ilimle meşgul olan insanlar.

67. O pâdişeh ki zamânında cümle kâm aldı

68. Ėürüh-ı ehl-i ma'ârif efâzîl-ı 'âlem

ġürüh-ı enbiyâda:

1. **ġürüh-ı enbiyâda:-da**

Kaside 9

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberler topluluğu.

35. Muĥammed'dir bu maĥbûb-ı Ĥudâ'dır

36. Ėürüh-ı enbiyâda Muştafâ'dır

ġürüh-ı gerd-i kederden:

1. **ġürüh-ı gerd-i kederden:-den**

Kaside 12

Mısra: 194

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder tozuna bulaşmışlar, acı çekenler.

193. Be-nür-ı pāk-i Muĥammed emîn ü sâlim ola

194. Ėürüh-ı gerd-i kederden cebînimiñ nûrî

ġürüh-ı ġurabâyız:

1. **ġürüh-ı ġurabâyız:-yız**

Rûbai 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Garipler topluluğu, gariban kişiler.

1. Ey Bâr-i Ĥudâ biz ki ġürüh-ı ġurabâyız

2. Üftâdeleriz ĥâşılı muĥtâc-ı 'atâyız

ġürüh-ı hâ'inîni:

1. **gürüh-ı hâ'inîni**: -n, -i

Kaside 14

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hainler topluluğu.

33. Kıırıp bāğileri şamşām-ı tedbir

34. Gürüh-ı hâ'inîni kıldı tedmîr

gürüh-ı hutabâ:

1. **gürüh-ı hutabâ:**

Kaside 18

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatipler.

57. Bâ-huşuş ola menâbirde gürüh-ı hutabâ

58. Zıkr-i evşâf-ı şehensâh-ı cihâna meşgûl

gürüh-ı meksûri:

1. **gürüh-ı meksûri**: -ı

Kaside 12

Mısra: 156

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesre ile okunan harf.

155. Kaşî'-i kaş'aya varınca eyledi ta'lîm

156. Qabil-i zâmme vü fethâ gürüh-ı meksûri

gürüh-ı me'mûri:

1. **gürüh-ı me'mûri**: -ı

Kaside 12

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangî bir işi yapmaya emrolunmuş topluluk ||

Melekler.

105. Melâ'ik eyledi ser-cümle secde-i ta'zîm

106. Bu emrî olduğu demde gürüh-ı me'mûri

gürüh-ı mu'cize:

1. **gürüh-ı mu'cize:**

Kaside 8

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mucize topluluğu || Mucizeler.

47. Gelir olursa tahaddî kabâ'il-i bürhân

48. Gürüh-ı mu'cize ol dergehe 'aşâ'irdir

gürüh-ı şâh-ı selâtîn:

1. **gürüh-ı şâh-ı selâtîn:**

Kaside 8

Mısra: 200

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahlar, sultanlar topluluğu.

199. O 'arşagehde ki ser-mest üstürân gibi

200. Gürüh-ı şâh-ı selâtîn hep hevâdirdir

gürüh-ı şu'arâ:

1. **gürüh-ı şu'arâ:**

Kaside 5

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairler topluluğu.

99. Na'tîni etmek için şî'ri ederler tahşîl

100. Ne revâdır kıla bî-çâre gürüh-ı şu'arâ

gürüh-ı ümmete:

1. **gürüh-ı ümmete**: -e

Kaside 4

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümmet topluluğu || Hz. Muhammed'e inananlar.

35. Sen ol hâdî-i râh-ı râstısın yâ Resûla'llâh

36. Gürüh-ı ümmete şer'-i şerîfîn genc-i lâ-yüfnâ

2. **gürüh-ı ümmete**: -e

Kaside 9

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümmet topluluğu || Hz. Muhammed'e inananlar.

65. Şefî'ü'l-müznibînâ padişâhâ

66. Gürüh-ı ümmete luţf-ı İlahâ

gürüh-ı vâlâ:

1. **gürüh-ı vâlâ:**

Kaside 5

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek, değerli topluluk || Peygamberler topluluğu.

51. Etdi ervâh-ı nebiyyîne imâmet anda

52. İktidâ etdi ser-â-ser o gürüh-ı vâlâ

güşâd ede:

1. **güşâd ede**: -e

Kaside 24

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteklerin gerçekleşmesi.

65. Ter-i gül-gonca-i 'izzini güşâd ede Hudâ

66. Aça güller gibi bahtını hemîn Rabb-i naşîr

güşâd eder:

1. **güşâd eder**: -er

Kaside 15

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak.

19. Birin beride vü birin güşâd eder güyâ

20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket

güşâd etdikdi:

1. **güşâd etdikdi**: -dik, -di

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteklerin gerçekleşmesi.

95. Biz de yârân ile bir ay mu'tâd

96. Cümle revzenleri etdikdi güşâd

güşâd eyle:

1. **güşâd eyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 225

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak || Allah'ın ihsan kapısını açıp kuluna lütüfta bulunması.

225. Der-i ihsânîni güşâd eyle

226. Ya'ni gül-çîn-i her murâd eyle

güşâd olan:

1. **güşâd olan:-an**

Tarih 12

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılmak.

13. Şevk u zevkından giribân etdi çäk

14. Şanma revzendir güşâd olan dilâ

güşâd u hurrem olur:

1. **güşâd u hurrem olur:-ur**

Kaside 15

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

59. Güşâd u hurrem olur ser-be-ser cihân halkı

60. Verip kulûba nevâziş meserret-i şevket

güşâde:

1. **güşâde:**

Kaside 1

Mısra: 63

Açık, ferah || Ruh halinin iyi olması.

63. Geh güşâde gehî de derhemdir

64. Gerçi 'âlem yine o 'âlemdir

2. **güşâde:**

Kaside 1

Mısra: 73

Açık, ferah || Ruh halinin iyi olması.

73. Gül gibi bir güşâde 'âlem iken

74. Seni eyler hâzân ile külhan

3. **güşâde:**

Kaside 3

Mısra: 64

Açık, açılmış.

63. Ne güçlük var durur dâr-ı fenâda

64. Qazâ bâbı huşûşâ kim güşâde

4. **güşâde:**

Kaside 8

Mısra: 24

Açık, açılmış.

23. Hârim-i gülşen-i lutfu cinân-ı ni'metdir

24. Güşâde revzen-i cûdu cihâna nâzırdır

güşâde etdi:

1. **güşâde etdi:-di**

Kaside 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak || Kişinin talihinin dönmesi, şansının açılması.

1. Cebhe-i tâli'imiz etdi güşâde Mevlâ

2. Bizi bir âşaf-ı devrân ile kıldı ihya

güşâde evle:

1. **güşâde eyle:**

Kaside 4

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak.

39. Hemân rûz-ı kıyâmetde şefâ'at eyleyip aña

40. Kerem bâbın güşâde eyle lutf et Sâlim'e şâhâ

güşâde olsa:

1. **güşâde olsa:-sa**

Gazel 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılmak. Güşâde olmağa dembeste iken gonca-i hâtır Güşâde olmağa dembeste iken gonca-i hâtır Güşâde olmağa dembeste iken gonca-i hâtır Güşâde olmağa dembeste iken gonca-i hâtır.

3. Gehî mahv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir

4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kâgaz

güşâde revzen âmed rûy-ı esrâr:

1. **güşâde revzen âmed rûy-ı esrâr:**

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu vakitlerde sırlara ulaşmaya yol bulunur!" (Farsça).

1. Dilâ bîdâr şevd der-vaqt-i eşhâr

2. Güşâde revzen âmed rûy-ı esrâr

güşâde-meşreb:

1. **güşâde-meşreb:**

Tedis 6

Mısra: 6

Neşeli, güler yüzlü.

5. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa

6. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

2. **güşâde-meşreb:**

Tedis 6

Mısra: 12

Neşeli, güler yüzlü.

11. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa

12. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

3. **güşâde-meşreb:**

Tedis 6

Mısra: 18

Neşeli, güler yüzlü.

17. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa

18. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

4. **güşâde-meşreb:**

Tedis 6

Mısra: 24

Neşeli, güler yüzlü.

23. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa

24. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

5. **güşâde-meşreb:**

Tedis 6

Mısra: 30

Neşeli, güler yüzlü.

29. Güzel kıymet-şinās-ı hüsün olup 'ālī-cenāb olsa

30. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

6. güşāde-meşreb:

Tesdis 6

Mısra: 36

Neşeli, güler yüzlü.

35. Güzel kıymet-şinās-ı hüsün olup 'ālī-cenāb olsa

36. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

güşāde-revzen-i pākīze-tarhı:

1. güşāde-revzen-i pākīze-tarhı:-ı

Tarih 4

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılan güzel pencereler.

69. Güşāde-revzen-i pākīze-tarhı

70. Hemīşe manzar-ı firdev-i a'lā

güşāvis:

1. güşāyışim:-im

Gazel 116

Mısra: 4

Far. Açıklık, revnak, safa: güşāyış-i hâtur, güşāyış-i hevâ.

3. Mişāl-i gönca serim beste-i teveccühdür

4. Güşāyışim nigeh-i çeşm-i i'tibār iledir

güşāvis buldu:

1. güşāyış buldu:-du

Tarih 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihin rast gitmesi. Ümitlerin, arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.

5. Bu şevk-ı tazedden buldu güşāyış

6. Mişāl-i gönca her bir tab'-ı mahzūn

güşāvis bulmaga:

1. güşāyış bulmaga:-mag, -a

Tarih 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılmak || Talihin rast gitmesi, ümitlerin, arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.

19. Güşāyış bulmaga minnet mi vardır

20. Bu günlerde kederden tab'-ı mahzūn

2. güşāyış bulmaga:-a

Gazel 238

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılmak || Talihin rast gitmesi, ümitlerin, arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.

5. Güşāyış bulmaga minnet mi vardır gönca-i ümmīd

6. Hele hengām-ı murğān-ı şafā-pīrā-yı bağ olsun

güşāvis-i dile:

1. güşāyış-i dile:-e

Gazel 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül açıklığı.

1. Neşāt-ı 'āleme faşl-ı bahārdır bā'ış

2. Güşāyış-i dile zevk-ı kenārdır bā'ış

güvāh:

1. güvāh:

Kaside 10

Mısra: 146

Şahit, tanık || Delil.

145. Da'vī-i hāle hüccet-i ebher

146. Kışsa-i 'Āyīşe güvāh yeter

2. güvāh:

Gazel 74

Mısra: 3

Şahit, tanık || Delil.

3. Cemāl-i pākine her bir gıyāh-ı tāze güvāh

4. Egerçi naqş-ı naqışkār gayrı yüzdendir

3. güvāh:

Gazel 82

Mısra: 7

Şahit, tanık || Delil.

7. Garīk-ı bahr-i günāhız buña güvāh du'ā

8. Dırāz-ı dest-i temennā recā değil de nedir

güvāh ol:

1. güvāh ol:

Tarih 24

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Delil olmak.

25. Feth ü zaferdir şāh-rāh min-ba'd aña bī-iştibāh

26. İqbālīne 'ādil güvāh ol şadr-ı dīn-perver yeter

güvāh-ı 'avān:

1. güvāh-ı 'avān:

Kaside 10

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açık, kesin delil.

43. Rıf'at-i zātına güvāh-ı 'avān

44. Emr-i Mī'rāc-ı vācibü'l-īmān

güvāh-ı hāldir:

1. güvāh-ı hāldir:-dir

Matla 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Duruma şahitlik etmek.

1. Rütbe-i şī're Kureys'iñ güy-ı kızbi dāldir

2. Şī're teşbīh eylemek nazmı güvāh-ı hāldir

güvāh-ı müdde'ā-yı 'aşkıdır:

1. güvāh-ı müdde'ā-yı 'aşkıdır:-dır

Gazel 126

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk iddiasının şahidi.

5. Rüz u şeb nālem güvāh-ı müdde'ā-yı 'aşkıdır

6. Āhdan şor mihrimiz cānā bir āha kā'iliz

güzâr:

1. güzârında:-ın, -da

Gazel 51

Mısra: 5

Geçip gitmek.

5. Şu rütbe sür'at eyler mevsim-i 'işret güzârında
6. Neşâtı bâdeniñ ancak hemân maħmûr olmaqdır

güzâr eyleve:

1. güzâr eyleye:-ye

Kaside 35

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçip gitmek.

43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı ħazrâ
44. Şu 'arâ eyleye şâyed deyü gülzâra güzâr

güzârân eyler:

1. güzârân eyler:-r

Diğer 3

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolaşmak.

137. Yâr zevrakla gece yemde güzârân eyler
138. İki cânibe muhassal gümüş efşân eyler

güzârende:

1. güzârende:

Kaside 10

Mısra: 442

Geçip gitmek.

441. Nefs-i bed-ıtyne kendi kârında
442. 'Ömrümüz cü gibi güzârende

güzâr-ı tîr:

1. güzâr-ı tîr:

Gazel 216

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sevgilinin kirpiklerinin ok gibi olması ve aşığı

- hedef alması, keman-ebri ile bağlantılı olarak kullanılmış ve âşık üzerindeki tesir anlatılmıştır.*
9. Ol kemân-ebriyu Sâlim ger der-âgüş etmesem
10. Kâ'il olmazdım güzâr-ı tîr ile zih-gürden

güzârı verdim:

1. güzârı verdim:-dim

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçip gitmek.

3. Erişdi nâ-gehân gönlüm Hişâr'a
4. Güzârı verdim anda ben kararâ

güzârın düşdükçe:

1. güzârın düşdükçe:-dükçe

Gazel 262

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolu düşmek, denk gelmek.

7. Selâm eyle dil-i zâra ħuluşum eyleyip inhâ
8. Şabâ luţf et güzârın dergeh-i cânâne düşdükçe

güzel:

1. güzel:

Tahmis 1

Mısra: 9

Güzel, hoş.

9. Güzel tarħ eylemiş üstâd-ı kudret ħâne-i cânı
10. Şeh-i 'aşka münâsib bir makâm-ı dil-güşâ etmiş

2. güzel:

Tesdis 6

Mısra: 5

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlanmış sıfat.

5. Güzel kıymet-şinâs-ı ħüsn olup 'âlî-cenâb olsa
6. Sebük-rûħ u güşâde-meşreb ü ehl-i ħicâb olsa

3. güzel:

Tesdis 6

Mısra: 11

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlanmış sıfat.

11. Güzel kıymet-şinâs-ı ħüsn olup 'âlî-cenâb olsa
12. Sebük-rûħ u güşâde-meşreb ü ehl-i ħicâb olsa

4. güzel:

Tesdis 6

Mısra: 17

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlanmış sıfat.

17. Güzel kıymet-şinâs-ı ħüsn olup 'âlî-cenâb olsa
18. Sebük-rûħ u güşâde-meşreb ü ehl-i ħicâb olsa

5. güzel:

Tesdis 6

Mısra: 23

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlanmış sıfat.

23. Güzel kıymet-şinâs-ı ħüsn olup 'âlî-cenâb olsa
24. Sebük-rûħ u güşâde-meşreb ü ehl-i ħicâb olsa

6. güzel:

Tesdis 6

Mısra: 29

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlanmış sıfat.

29. Güzel kıymet-şinâs-ı ħüsn olup 'âlî-cenâb olsa
30. Sebük-rûħ u güşâde-meşreb ü ehl-i ħicâb olsa

7. güzel:

Tesdis 6

Mısra: 35

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlanmış sıfat.

35. Güzel kıymet-şinâs-ı ħüsn olup 'âlî-cenâb olsa
36. Sebük-rûħ u güşâde-meşreb ü ehl-i ħicâb olsa

8. güzel:

Kaside 10

Mısra: 375

Güzel, hoş.

375. Ne güzel nuţk-ı pâkdir bu edâ
376. Gül-i Şad-berg'de demiş Yahyâ

9. güzel:

Müfret 11

Mısra: 1

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlanmış sıfat.

1. Çerâgâh-ı cihânda bir güzel yok kim gönül vermem
2. Dil-i dîvânemiz cânâ ne meşrebdir hele bilmem

10. **güzelin:-in**

Müfret 19

Mısra: 2

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaştırmış sıfat.

1. Yokdur akrânı cihân içre o simîn teniñ
2. Gözü ardında kalır seyr eden uncu güzelin

11. **güzeller:-ler**

Kaside 19

Mısra: 23

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaştırmış sıfat.

23. Ciger-pâre güzeller 'işve-bâz u nâz-perverler
24. Müferraḥ şeh-levendler gelmede nâzende refâre

12. **güzel:**

Kaside 23

Mısra: 86

Daha iyi, daha hoş.

85. Hizebrân-ı vegâ ḥamyâze-riz-i ârzü olsun
86. Güzel şayd eylesin vaktinde naḥcîr-i usârâyı

13. **güzeller:-ler**

Kaside 34

Mısra: 81

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaştırmış sıfat.

81. Sıtanbul'uñ güzeller ile nâmı şöhret-ârâdır
82. Bu bâğın gâlibâ servi ser-â-pâ serv-i ra'nâdır

14. **güzeller:-ler**

Müfret 60

Mısra: 2

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaştırmış sıfat.

1. Başka bir 'âlemi var köhne bahârıñ tölmuş
2. Ḥaṭ-ber-âverde güzeller ile Kâğid-ḥâne

15. **güzelinden:-in, -den**

Gazel 133

Mısra: 11

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaştırmış sıfat.

11. Bu diyârıñ güzelinden geçelim ser-tâ-pâ
12. Sâlimâ ḥâk-i Sıtanbul'a ḥaḳîkat gelmez

16. **güzel:**

Gazel 149

Mısra: 2

Güzel, hoş.

1. O cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna yok sözüümüz
2. Güzel yaratdı anı Ḥaḳ zebâna yok sözüümüz

17. **güzel:**

Gazel 221

Mısra: 9

Güzel, hoş.

9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrâmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin

18. **güzeldir:-dir**

Gazel 241

Mısra: 6

Güzel, hoş.

5. Fenâ dünyâda geçmem hüblardan ta'nı ko zâhid
6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdiden güzeldir bu

19. **güzel:**

Gazel 282

Mısra: 8

Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaştırmış sıfat.

7. Yüsufistân-ı bahâ ḥüsnüñe hem-vezn olmaz
8. İşte sen cümle güzel işte terâzû var mı

20. **güzel:**

Gazel 282

Mısra: 12

Güzel, hoş.

11. Dediler ṭal'atıña mâh-ı nev etmiş taklîd
12. Onda âyâ bu güzel çeşm ile ebrû var mı

güzel gelmede:

1. **güzel gelmede:-me, -de**

Gazel 273

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşuna gitmek, çok beğenmek.

3. Ḥaṭ-ber-âverde olaldan berü ol cânâne
4. Cümleden baña güzel gelmede Kâğid-ḥâne

güzellik:

1. **güzellik:**

Gazel 44

Mısra: 2

Estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik, hüsn.

1. Zemistân-ı maḥabbet çin-i ebrû-yı cevânândır
2. Güzellik çağınıñ faşl-ı bahârı ḥaṭ-ı hûbândır

güzellik çağınıñ:

1. **güzellik çağınıñ:-nîñ**

Matla 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik zamanı || Sevgilinin güzel olduğu zamanlar.

1. Zemistân-ı mahabbet çin-i ebrû-yı cevânândır
2. Güzellik çağınıñ fasl-ı bahârı hatt-ı hûbândır

güzer etselerdi:

1. **güzer etselerdi:-se, -ler, -di**

Lugaz 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek, geçiş.

13. İksi birden etselerdi güzer
14. Cânib-i ḥaşm birbirine girer

güzer eyle:

1. **güzer eyle:**

Gazel 247

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek.

3. Baḳ ḥâline bî-çâreleriñ kim neye dönmüş
4. Gâhî der-i dil-dâdeleriñden güzer eyle

güzer eyledi:

1. güzer eyledi:-di

Kaside 22

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek, geçirmek.

101. Heft sâl eyledi kederle güzer

102. Ki gönül haml-i bār-ı 'azlı çeker

güzerân etmemiştir:

1. güzerân etmemiştir:-me, -miş, -dir

Kaside 20

Mısra: 253

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek || Yaşamak.

253. Etmemiştir selefde hiç güzerân

254. İşte târîh-i sâlif-i devrân

güzerân eylese:

1. güzerân eylese:-se

Kaside 20

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek.

61. Ger nesîm-i na'îm-i nâzâne

62. Güzerân eylese gülistâne

güzerân eyleyen:

1. güzerân eyleyen:-yen

Kaside 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek.

7. 'Aceb mi gıbta ederse bu emr-i tevfiqa

8. Selefde her güzerân eyleyen dil-i mülhem

güzergeh:

1. güzergehiñde:-iñ, -de

Müfret 25

Mısra: 1

Geçilen yer, geçit.

1. Güzergehiñde saña şıklet etmeden maşşüd

2. Kerem ederseñ eger bir selâma muntazırız

güzeşte:

1. güzeşte:

Gazel 156

Mısra: 11

Geçmiş olan, geçen.

11. Güzeşte zevkımızñ bilmedik idi qadrin

12. O günlerin keremi Sâlimâ bilinmez imiş

güzeşte etdi:

1. güzeşte etdi:-di

Kaside 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek.

3. Gird-bād etdi güzeşte varağ-ı bağı resîd

4. Halka geçdi gül-i ebrîye çekildikde şafâ

güzide:

1. güzide:

Kaside 12

Mısra: 89

Seçkin ve üstün.

89. Güzide nür-ı Hüdâ'dır kim eyledi temşil

90. Delâle tynesine bu delîl-i meysûri

2. güzide:

Kaside 13

Mısra: 35

Seçkin ve üstün.

35. Bir güzide 'abdin istignâ edip her bir devir

36. Kıldı anı efser-i innâ ca'alnâ'ya revâ

3. güzide:

Kaside 19

Mısra: 5

Seçkin ve üstün.

5. Güzide her taraf mümtâz u zibâ kıt'a-i cennet

6. Ki kesb-i feyz eder 'âdem aña etdikde nezzâre

4. güzide:

Kaside 20

Mısra: 246

Seçkin ve üstün.

245. Nice olmaz derûni aña du'â

246. O güzide şeh-i kerem-fermâ

5. güzide:

Kaside 22

Mısra: 23

Seçkin ve üstün.

23. O muşavver güzide rûh-ı revân

24. Kâlib-ı cûda oldu güyâ cân

6. güzide:

Kaside 22

Mısra: 56

Seçkin ve üstün.

55. Etdi ta'yîn o buk'aya hâşıl

56. Bir güzide müderris-i fâzıl

güzide-i devrân:

1. güzide-i devrân:

Kaside 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönemin, zamanın seçkin kişisi || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

3. O keremver güzide-i devrân

4. Kân-ı ihsân vezîr-i 'âlî-şân

güzîn:

1. güzîn:

Kaside 31

Mısra: 52

Seçkin, soylu.

51. Kūlzūm-i ṭab‘ da bir dürr-i ḡemīn oldu bedīd
52. O ḡūzīn ṣadr-ı bīhīn-rūtbeye imlā eyle

ḡurbet:

1. **ḡurbet:**

Gazel 1

Mısra: 3

Doğup yaşanılmış olan yerden uzak yer, gurbetlik ||

Sevgiliden ayrı olma.

3. Eyledi kesr-i dil-i nāziki ḡurbet itmam
4. Neylesin baş-ı dil-i ḡāṭır-ı aḡbāb bana

2. **ḡurbetde:-de**

Diğer 2

Mısra: 39

Yabancı memleket, yad el.

39. Kime rāzīm diyem bu ḡurbetde
40. Ḥāl müşkil derūn ḡayretde

3. **ḡurbet:**

Diğer 8

Mısra: 19

Yabancı memleket, yad el.

19. ḡurbet içre bu zār bī-kesdir
20. İftihāra efendimiz besdir

4. **ḡurbet:**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Yabancı memleket, yad el.

3. Nāle döndüm nālelerden bezm-i hicrānīnda ḡayf
4. Ṭākatīm ṣabrīm gibi etdi bu ḡurbet ḡahrı ṭāk

5. **ḡurbetdedir:-de, -dir**

Diğer 9

Mısra: 27

Yabancı memleket, yad el.

27. Gerçi ḡurbetdedir velī ammā
28. Zīkr ü fikriñle bir durur her cā

6. **ḡurbetinde:-in, -de**

Diğer 9

Mısra: 87

Yabancı memleket, yad el.

87. ḡurbetinde bile edip i‘zāz
88. Düstānından eyleyip mümtāz

7. **ḡurbet:**

Diğer 9

Mısra: 101

Yabancı memleket, yad el.

101. Biz ki olduk bu ḡurbet içre fiḡār
102. Sīne-süz-i ḡarīb-i dār u diyār

8. **ḡurbetde:-de**

Tarih 17

Mısra: 44

Yabancı memleket, yad el.

43. ḡayrılar hengām-ı deyde toñdurur miḡhatleri
44. Ben ise etmekdeyim ḡurbetde fikr-i āteşin

9. **ḡurbet:**

Gazel 56

Mısra: 13

Yabancı memleket, yad el.

13. ḡurbet deminde gördüğümüz derd ü miḡneti
14. Yazsam netīce ‘āleme bir dāstān olur

10. **ḡurbet:**

Gazel 172

Mısra: 2

Yabancı memleket, yad el.

1. Bes oldu ṣayd-ı dile zūlf rīsmān ancak
2. Ḡarīb olanlara ḡurbet yeter hemān ancak

ḡurbet ellerde kaldı:

1. **ḡurbet ellerde kaldı:-dı**

Tarih 17

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vatanından, yurdundan, sevdiklerinden uzakta olmak.

99. Kaldı bu hengām-ı deyde ḡurbet ellerde dirīḡ
100. Derd ile miḡnet ile bī-çāre dil-teng ü ḡazīn

ḡurbet ellerinde kaldı:

1. **ḡurbet ellerinde kaldı:-dı**

Gazel 187

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgiliden- uzakta kalmak.

9. Bu ḡurbet ellerinde kaldı Sālīm ṣormadıñ ḡālīn
10. Dirīḡ ey bī-vefā zārın ferāmūş eylediñ gittiñ

ḡurbet-ālūd:

1. **ḡurbet-ālūdu:-u**

Diğer 9

Mısra: 45

Gurbette olan, gurbete bulaşmış.

45. Şalma ferdāya ḡurbet-ālūdu
46. Gehi añ meclisiñde nā-būdu

ḡurbet-ālūde:

1. **ḡurbet-ālūde:**

Kaside 1

Mısra: 5

Gurbette olan, gurbete bulaşmış.

5. Şefkatāmīz-i ḡurbet-ālūde
6. Günehāmürz-i meskenetsūde

ḡurbetde olan:

1. **ḡurbetde olan:-an**

Gazel 147

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gurbette kalmak, dosttan uzakta olmak.

3. ḡurbetde olan zār aramaz kendine hem-dem
4. Āvāre olan murḡa ḡafes dār gerekmez

ḡurbet-keşān:

1. **ḡurbet-keşāndan:-dan**

Gazel 236

Mısra: 10

Ayrılık çeken - Sevgiliden ayrı olan âşık -.

9. Benden naşîhât ister iseñ sevdigim hele
10. Pek şakla cevri ü nâzîñi gurbet-keşândan

ğurre eylerdi:

1. **ğurre eylerdi:-r, -di**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklık saçmak, aydınlatmak.

47. Ğurre eylerdi nün-ı eş'arım
48. Ger Hilâlî göreydi güftarım

ğurür:

1. **ğurürdan:-dan**

Gazel 101

Mısra: 7

Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.

7. Şaķın kırılma sürüra ğurürdan hazer et
8. Gözüñe almadıñ zerreler tecessüm eder

ğurür-ı âb u tâb-ı hüsn:

1. **ğurür-ı âb u tâb-ı hüsn:**

Gazel 51

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik süsüyle gururlanmak, güzellikle övmek.

9. Felekde 'âdet-i dirînekâr-ı dil-berân yek-ser
10. Ğurür-ı âb u tâb-ı hüsn ile mağrür olmaķdır

ğurür-ı lutfuñ etdikçe:

1. **ğurür-ı lutfuñ etdikçe:-dik, -çe**

Gazel 198

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığına lütufta bulunma hususunda gurura kapılması.

5. Ğurür-ı lutfuñ etdikçe 'itâb etme dil-i zâra
6. Seniñ lutfuña çok mudur o mağrür olsa sultânım

2. 2. 9. H/H/H

hâba vara:

1. **hâba vara:-a**

Kaside 15

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyumak.

15. Verâ-yı ebre nihân olsa çeşm-i a'dâyı
16. Komez ki hâba vara bu mehâbet-i şevket

habâb:

1. **habâbı:**

Gazel 5

Mısra: 4

Köpük || Çok az bir kısım, küçük bir kısım.

3. Naşîhât şöyle tursun göz göz etseñ sînemi vâ'iz
4. Baña gelmez habâbı medh etmeklikden istifâ

2. **habâbı:-ı**

Muamma 8

Mısra: 2

Su üzerinde peyda olan kabarcık || Şarap köpüğü.

1. Kadim lâm oldu ey sâķi dem-â-dem şun mey-i nâbî
2. Ayağın kesme meclisten habâbı gözlerim görsün

3. **habâbın:-ın**

Gazel 29

Mısra: 3

Su üzerinde peyda olan kabarcık.

3. Görüp meyde kıyâs etme habâbın eylemiş tertîb
4. Donatmış sînesin dâğ-ı firâķıñla ser-â-pâ râh

4. **habâbı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 6

Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.

5. Bahâra etdi pây-endâz cular bir şu dîbâsı
6. Be-her tâze habâbı güyiyâ bir naķş-ı zîbâdır

5. **habâbını:-ın, -ı**

Gazel 200

Mısra: 9

Su üzerinde peyda olan kabarcık || Şarap köpüğü.

9. Devşirip her habâbını Sâlim
10. Nüşâ-i câmi intihâb edelim

6. **habâbın:-ın**

Gazel 248

Mısra: 11

Su kabarcığı || Gözyaşı .

11. Derûnunda firâķıñla habâbın etmede şad dâğ
12. Bakılmaz idi çeşm-i 'ibret ile rûy-ı şahbâya

7. **habâbın:-ın**

Gazel 290

Mısra: 6

Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.

5. Binâğuşuñla çeşmiñ yâd ederken güş edip sâğar
6. Baña meclisde tâze her habâbın çeşm ü güş etdi

habâbâsâ:

1. **habâbâsâ:**

Gazel 174

Mısra: 12

Şarap köpüğü gibi.

11. Vücuduñ mahv eder 'uşşâķ-ı zârîñ Sâlimâ ancak
12. Habâbâsâ kudüm-ı yâre çeşm-i intizâr olmak

habâb-ı mevledir:

1. **habâb-ı mevledir:-le, -dir**

Muamma 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarabın üzerindeki hava kabarcıkları.

1. Habâb-ı mevledir tertîb-i ülfet bezm-i 'işretde
2. Kıyâs etme ki bî-hüde donanmışdır ser-â-pâ râh

habâb-ı sâğar-ı rahşân:

1. **habâb-ı sâğar-ı rahşân:**

Gazel 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Parlak kadehin -içkinin- kabarcıkları.

9. Nola murg-ı dilim kalsa ser-i zülfünde ey sâkî

10. Hâbâb-ı sâgar-ı raşşân döker mestâneyim cânâ

habbezâ:

1. **habbezâ:**

Tarih 3

Mısra: 1

Ne güzel.

1. Habbezâ feth-i hoş-âyende-zafer pâk gâzâ

2. Levhaşa'llâh zihî kâr-ı pesendide-nümâ

2. **habbezâ:**

Tarih 12

Mısra: 2

Ne güzel.

1. Dil-güşâ kaşr-ı müferraḥ cân-fezâ

2. Habbezâ cây-ı şafâ cennet-sezâ

3. **habbezâ:**

Tarih 16

Mısra: 1

Ne güzel.

1. Habbezâ nev şuffe-i pâkîze cây-ı dil-güşâ

2. Kim görenler tarzını tercih eder Kaşr-ı Key'e

4. **habbezâ:**

Tarih 22

Mısra: 1

Ne güzel.

1. Habbezâ kaşr-ı leb-i havz-ı şafâ-baḥş-ı cemil

2. Ravza-i 'adn-i berin-i feraḥ-efzâya 'adil

5. **habbezâ:**

Tarih 22

Mısra: 3

Ne güzel.

3. Habbezâ kâh-ı neşât-âver-i rûḥ-efzâ kim

4. Olmada âbî anîñ kevşer-i firdevse meşil

6. **habbezâ:**

Kaside 24

Mısra: 29

Ne güzel.

29. Habbezâ mültefet-i şâh-ı eḳâlîm-i dehir

30. Şadr-ı a'lâya münâsib odur ahrâ vü cedir

7. **habbezâ:**

Kaside 24

Mısra: 39

Ne güzel.

39. Habbezâ öyle vezîr-i şeh-i Cem-câh-ı cihân

40. Cebhe-i devlete ancak o durur zîb-i münir

8. **habbezâ:**

Kaside 29

Mısra: 3

Ne güzel.

3. Habbezâ melce'-i 'âlem ki müdâm olmadadır

4. Cebhe-fersâ-yı der-i devleti ser-cümle beşer

9. **habbezâ:**

Kaside 29

Mısra: 19

Ne güzel.

19. Habbezâ mihr-i cihân-zîb-i kerem-perver kim

20. Nür alır pertev-i vechinden anîñ cirm-i Kamer

haber:

1. **haberin:-in**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 24

Haber, bilgi.

23. Eyledi aña gülistânda şabâ

24. Haberin şâh-ı bahârîñ inhâ

2. **haber:**

Gazel 100

Mısra: 5

Haber, bilgi.

5. Haber yok küy-ı cânândan gelenlerden su'âl etdik

6. Dil-i güm-geşteden hergiz peyâm almak ne mümkündür

3. **haber:**

Gazel 145

Mısra: 4

Haber, bilgi.

3. Şaḳın bir hâle düş olmaya dil zülf-i dil-ârâda

4. Kâti vâfir zamândır kim göñülden bir haber gelmez

4. **haberle:-le**

Gazel 289

Mısra: 3

Haber, bilgi.

3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ

4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

haber al:

1. **haber al:**

Gazel 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Duymak, işitmek, haberi olmak.

7. Bir haber al var gülistândan şabâ luḫf et baña

8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-'îzârım kim bilir

haber aldım:

1. **haber aldım:-dım**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Haber almak || Bilgi edinmek.

141. Sen imişsin haber aldım cânâ

142. O gece medḫ olunan mâh-liḳâ

haber et:

1. **haber et:**

Rübai 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Haber vermek.

3. Sâlim haber et kilik-i ter-i pâk-edâya
4. Çâr-ebürü-yı dil-dâra rübâ'î yazsın

haber eyle:

1. **haber eyle:**
Gazel 247
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek, ulaştırmak.
5. Ey bād-ı şabâ uğrar iseñ zülf-i nigāra
6. Luṭf eyle benim derd-i serimden haber eyle

haber getirirsin:

1. **haber getirirsin:-ir, -siñ**
Müfret 33
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgiliden aşığına- haber ulaştırmak.
1. Getirirsin deyü sen hep dil-i 'uşşâka haber
2. Rüzgârı ser-i zülfün biri birine kıtar

haber ver:

1. **haber ver:**
Gazel 220
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, haber ulaştırmak.
3. Haber ver ey şabâ ol serv-kâmet 'azm-i bāğ etmiş
4. Açılınsın çeşm-i nerkis gülşen içre hıvâb-ı ğafletden

haber ver:

2. **haber ver:**
Gazel 272
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, haber ulaştırmak.
9. Ey şabâ hikmet-şinâs-ı hâtır-ı 'uşşâksın
10. Derd-i dilden bir haber ver yâre Allâh 'aşkına

haber verip:

1. **haber verip:-ip**
Kaside 10
Mısra: 397
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, haber ulaştırmak.
397. Bu eğerden verip bu güne haber
398. Dedi bir gün cenâb-ı Peyğamber

haber verip:-ip

2. **haber verip:-ip**
Kaside 20
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, haber ulaştırmak.
31. Ki verip kavlı-i pâki ile haber
32. Ede bi'z-zât medhın ol server

haberi gelmedi:

1. **haberi gelmedi:-me, -di**
Diğer 4
Mısra: 100
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir konu ile ilgili bilginin karşı tarafa ulaşması.
99. Vardı mı ya'ni size ol er ü giç
100. Haberi gelmedi bilmem baña hiç

haber-i şihhatiñ:

1. **haber-i şihhatiñ:-iñ**
Diğer 11
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Kişinin- sağlıklı olduğuna dair haber, bilgi.
21. Haber-i şihhatiñ ile Bârî
22. Toldura her semâ' her bârî

haber-i vaşlı:

1. **haber-i vaşlı:-ı**
Tesdis 7
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgiliye- kavuşma haberi.
19. Ne 'aceb 'aşık-ı bî-çâreye ihsân etmez
20. Haber-i vaşlı ile gâhice şādân etmez

habesi:

1. **habesilerle:-ler, -le**
Lugaz 2
Mısra: 6
Habeistanlı, siyah derili || Satrançta siyah taşlar.
5. Şaf şaf olmağda cenge kıyâm
6. Habesilerle ehl-i Rum tamâm

habesi-zâde-i dil-ârâya:

1. **habesi-zâde-i dil-ârâya:-ya**
Diğer 9
Mısra: 133
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül süsleyen Habesli || Şairin kıymet verdiği bir zat.
133. Habesi-zâde-i dil-ârâya
134. O bize bakmayan hüd-ârâya

habib:

1. **habib:**
Kaside 10
Mısra: 377
Sevgili || Hz. Muhammed(s.a.v).
377. Nür-ı çeşm-i cihândır o habib
378. Bed -nazar eyleyen olur a'mâ

habib-i mevlâ:

1. **habib-i mevlâ:**
Kaside 5
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz Muhammed için kullanılan bir ifade.
55. Pes sa'âdetle şu'üd eyledi çarh-ı düvüme
56. Geçdi eflâki bu vech ile habib-i Mevlâ

habib-i muhteremiñ:

1. **habib-i muhteremiñ:-iñ**
Kaside 8
Mısra: 217
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Muhammed.

217. Hâbîb-i muhteremîñ hürmetine kim cümle
218. Şefâ'ati o güne müddehar zeñhâ'irdir

hâbl-i metîn:

1. **hâbl-i metîn:**
Tarih 17
Mısra: 64
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam ip || Dertten, kederden kurtuluş yolu.
63. Cānib-i ye'si tefekkür eyledikçe şefkatiñ
64. Dest-i me'mülümde kâma olmada hâbl-i metîn

hâbl-i metîndir:

1. **hâbl-i metîndir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 113
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam ip, kurtuluş yolu.
113. Gümümü hâşılı hâbl-i metîndir ammâ
114. Sürüru şanki hemân rişte-i ğarâ'irdir

hacâlet:

1. **hacâlet:**
Müfret 83
Mısra: 1
Mahcubiyet, utanma.
1. Oturmaçlıkda kalkmakta hacâlet el verir yek-ser
2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmak 'alil olmak

hacâlet-bağş-ı mihr-i hüsn olup:

1. **hacâlet-bağş-ı mihr-i hüsn olup:-up**
Tarih 17
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik güneşinden -dolayı- utanmak.
25. Şimdi teğergler hacâlet-bağş-ı mihr-i hüsn olup
26. Kendini koydu verâ-yı ebre top-ı çâr-zemîn

haccıñı etmegi:

1. **haccıñı etmegi:-me, -gi**
Diğer 4
Mısra: 85
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hac görevini yerine getirmek.
85. Haccıñı etmegi kim ede yesîr
86. Hâzret-i Hâlık-ı kevneyn-i Qadır

hacel-geşte-i evâmirdir:

1. **hacel-geşte-i evâmirdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 194
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emirlerden sıkmış olan, emirlere uymayan.
193. Ne güne 'ögr eder âyâ İlâhi mahşerde
194. O hâti'in ki hacel-geşte-i evâmirdir

hacer:

1. **hacer:**
Kaside 10
Mısra: 100
Taş, kaya.

99. Redd ederdi selâm verse eger
100. 'İzz ü tevķîr ile nihâl ü hâcer

2. hâcer:

Kaside 10
Mısra: 269
Taş, kaya.

269. Bir hâcer var idi nihâyetde
270. Qatı bālâ idi şalâbetde

3. hâcere:-e

Kaside 10
Mısra: 272
Taş, kaya.

271. Rahm edip şahb-i ma'delet gühere
272. Etdi ilkâ lü'âbin ol hâcere

4. hâcer:

Kaside 12
Mısra: 139
Taş, kaya.

139. Suñür-ı pākini kıldı derûna nakş hâcer
140. Görünce şafha-i dilde bu hañt-ı mestürî

hacerü'l-esved:

1. **hacerü'l-esved'e:-e**
Kaside 8
Mısra: 73
Kabe'nin duvarında bulunan ve cennetten geldiğine inanılan meşhur kara taş.
73. Maqâmda Hacerü'l-esved'e müşâbihdir
74. O noqtalar ki senâña medâr u dâ'irdir

hâcet kalmadı:

1. **hâcet kalmadı:-dı**
Tarih 17
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyaç/gerek kalmamak.
21. Çâr divârın sefidâc ile bâğın kıldı zîn
22. Caşşa hâcet kalmadı olmaçlığa zînet zamîn

hâcet mi var:

1. **hâcet mi var:**
Gazel 12
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gereği var, gerek var mı anlamalarına gelen ifade.

11. Âfitâb-ı âsumâna bakmağa hâcet mi var
12. Sîne-i pür-dâğ-ı Sâlim şimdi yer yer âfitâb

hâcet olmazsa:

1. **hâcet olmazsa:-maz, -sa**
Kaside 24
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerekmek, lazım olmak.
13. Hâcet olmazsa nola 'anbere kim etmişdir
14. Müjde-i maqđemi bu cümle cihâni ta'ñir

hâcet yok:

1. **hâcet yok:**

Gazel 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek yok.

7. Nihândır şem'-i ruhsârîñ gözümde şem'e hâcet yok

8. Degil şem'i remedden etmek istiškâl biz cânâ

hâcet yokdur:

1. **hâcet yokdur:-dur**

Kıt'a 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerek yok, gerekli değil, ihtiyaç duymamak.

3. Gerçi diller ser-i zülfûñde bilirler ammâ

4. Seni ben sevdigime şâhide hâcet yokdur

hâcetim mi:

1. **hâcetim mi:**

Müseddes 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"İşim değil", "İlgileneceğim bir durum değil"

manalarında, sevgilinin aşığım çaresizliğini küçümsemek için kullandığı bir ifade.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

6. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş

2. **hâcetim mi:**

Müseddes 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"İşim değil", "İlgileneceğim bir durum değil"

manalarında, sevgilinin aşığım çaresizliğini küçümsemek için kullandığı bir ifade.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

12. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş

3. **hâcetim mi:**

Müseddes 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"İşim değil", "İlgileneceğim bir durum değil"

manalarında, sevgilinin aşığım çaresizliğini küçümsemek için kullandığı bir ifade.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

18. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş

4. **hâcetim mi:**

Müseddes 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"İşim değil", "İlgileneceğim bir durum değil"

manalarında, sevgilinin aşığım çaresizliğini küçümsemek için kullandığı bir ifade.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

24. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş

5. **hâcetim mi:**

Müseddes 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"İşim değil", "İlgileneceğim bir durum değil"

manalarında, sevgilinin aşığım çaresizliğini küçümsemek için kullandığı bir ifade.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

30. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş

hâcı ede:

1. **hâcı ede:-e**

Diğer 4

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın, kulunun- hac görevini yerine getirmesini kolaylaştırması.

89. Geçmedin 'ömr-i 'azîzim ya'nî

90. Hâcı Sâlim ede Allâh beni

hacîl etme:

1. **hacîl etme:-me**

Tarih 22

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utandırma ,utanma.

15. Üstüne vâcib olan ed'îye-i hayrıñı et

16. Sâlimâ kîlk-i kuşûr-âveri gel etme hacîl

hâcir:

1. **hâcirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 212

Hicret eden || Dünyadan göçen, ölen.

211. Tefekkür eylememekler nedendir âyâ kim

212. Be-her gelen bu cihân-ı fenâya hâcirdir

hâcıyân-ı beyt-i şerîf edeler:

1. **hâcıyân-ı beyt-i şerîf edeler:-e, -ler**

Kaside 17

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabe'nin hacıları olmak.

77. Hemîşe tâ edeler hâcıyân-ı Beyt-i Şerîf

78. Tavâf-ı Ka'be vü nüş-ı qarâbe-i Zemzem

haclet:

1. **haclet:**

Tarih 4

Mısra: 79

Utandırma.

79. Hezârân şerm ü haclet ile Sâlim

80. İnânın esb-i kilkin edip irhâ

2. **haclet:**

Müfret 53

Mısra: 1

Utandırma.

1. Ederdi da'vet anı dil hezâr haclet ile

2. Tenezzül eylese ol meh bizim de hânemize

hadd:

1. **haddim:-im**

Kaside 2

Mısra: 83

Sınır, kişinin yapabileceklerinin sınırı.

83. Ne haddim zāt-ı pākiñ midhat etmek
84. Ne şanınm midhatiñde diğkat etmek

2. **haddince:-ince**

Kaside 13

Mısra: 12

(Ar.) Derece, meretebe.

11. Havz deryā-beççedir ammā yine deryā degil
12. Anıñiçün olmada haddince mevci rü-nümā

hadd-i āhādī:

1. **hadd-i āhādī:-ı**

Gazel 180

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın sınırı.

3. Hadd-i āhādī tecāvüz eylemez gerçi sürür
4. 'Addine yokdur nihāyet hüznü ta'dād eyleseñ

hadd-i ğumūm:

1. **hadd-i ğumūm:**

Kaside 33

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlerin sonu.

57. Mantıkımdan nefice hadd-i ğumūm
58. Şekl-i evvel gibi bütün ma'lūm

haddim degil:

1. **haddim degil:**

Tarih 3

Mısra: 217

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Haddime düşmez, yapamam" manasında söz

konusu durum, kişi vs. büyüklüğü,yüceliği için kullanılır.

217. Gerçi haddim degil ammā bu sürürüñ şevkı
218. Etdi küstāh zarūrī beni kıldı güyā

2. **haddim degil:**

Kaside 15

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Haddime düşmez, yapamam" manasında söz

konusu durum, kişi vs. büyüklüğü,yüceliği için kullanılır.

69. Şenā-yı vaşfiñi haddim degil edem ta'bīr
70. Düşen baña der-i 'adliñde hidmet-i şevket

3. **haddim degil:**

Kaside 30

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Haddime düşmez, yapamam" manasında söz

konusu durum, kişi vs. büyüklüğü,yüceliği için kullanılır.

63. Huzūruñda degil haddim lisānen 'arz-ı hāl etmek
64. Zebān-ı hāl-i hāmeyle edip mazmūn-pirāyī

haddimiz bildik:

1. **haddimiz bildik:-dik**

Tarih 3

Mısra: 198

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sınırını/haddini bilmek.

197. Dediler kim kuluñuz bizleri āzād eyle
198. Haddimiz bildik eyā āşaf-ı ihsān-bahşā

haddin bildirip:

1. **haddin bildirip:-ip**

Tarih 3

Mısra: 201

Kelime Tipi: **Deyim**

Haddini bildirmek || Bir şeyin hesabını sormak.

201. Bildirip anlara haddin yine āzād etdi
202. Oldular şulh mü'ebbed bizim ile zirā

haddince:

1. **haddince:**

Tarih 3

Mısra: 78

Potansiyeli nispetinde.

77. Etmeye ehline her mesnedi tefvīz ü emir
78. Kılmada her kese haddince merātib i'tā

2. **haddince:**

Tarih 3

Mısra: 214

Potansiyeli nispetinde.

213. Kat-be-kat eylediler tehniyet-i şevk u sürür
214. Cümle haddince kibār-ı şulaḥā vü fuḫalā

3. **haddince:**

Tarih 17

Mısra: 113

Potansiyeli nispetinde.

113. Cümlesi haddince ḥāşıl pīşgāh-ı devlete
114. Kıldılar ser-cümle 'arz-ı nev-ḫumāş-ı 'ārifin

4. **haddince:**

Kaside 20

Mısra: 337

Potansiyeli nispetinde.

337. Kendi haddince şarf edip mağdūr
338. Etdi pāy-ı cerādī ihdā mūr

haddinden ziyāde:

1. **haddinden ziyāde:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 177

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla.

177. Hāl edip ol ziyāde haddinden
178. Borca batar daḫı müderris iken

haddini bildire:

1. **haddini bildire:-e**

Tarih 3

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Deyim**

Yapılan bir kötülüğe karşılık vermek.

87. Bildire haddini küffāra ser-ā-ser yer yer
88. Düşmene n'olduğunu añlada kendin her cā

haddini bilmeyip:

1. **haddini bilmeyip:-me, -yip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 153

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sınırnı/haddini bilmek.

153. Bilmeyip haddini yine hâşâ

154. Çelebiyim deyü eder da'vâ

hadeng:

1. **hadenge:-e**

Kaside 22

Mısra: 115

Ok.

115. N'ışlesin şad hadenge yek sāmān

116. Neylesin biñ cefāya bir insān

2. **hadengine:-in, -e**

Gazel 95

Mısra: 3

Ok || Sevgilinin kirpikleri.

3. Tayansın ol kaşı yanın hadengine ağıyār

4. O şāh-ı mülket-i behcet bugün gāzāya gider

hadeng-i ğamzeñe:

1. **hadeng-i ğamzeñe:-ñ, -e**

Kıt'a 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamze oku || Sevgilinin bakışlarının âşık üzerinde ok gibi tesirli olmas.

3. Derün-ı sīne-i 'uşşākını siper eyle

4. Hadeng-i ğamzeñe cānā kemān gönderdik

hadeng-i meh-likādan:

1. **hadeng-i meh-likādan:-dan**

Gazel 159

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay yüzünü sevgiliden - gelen- ok || Sevgilinin kirpikleri.

5. Degil maḥv-ı kamer dil-gır edip müjgān çeşmini

6. Alıpdır cāme-ḥvābında hadeng-i meh-likādan feyz

hadeng-i müjgānñ:

1. **hadeng-i müjgānñ:-ñ**

Gazel 172

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpik okları || Sevgilinin kirpiklerinin aşığı öldürmesi yönünden oka benzetilmesi.

9. Derün-ı sīnemi deldi hadeng-i müjgānñ

10. Müjeñ de ğamzelerin gibi bī-amān ancak

hadeng-i tır-i çeşm-i dil-bere:

1. **hadeng-i tır-i çeşm-i dil-bere:-e**

Gazel 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ok gibi tesirli bakışı.

1. Hadeng-i tır-i çeşm-i dil-bere âmācdır sīnem

2. Hemişe iltifāt-ı ğamzeye muhtācdır sīnem

hādī olur:

1. **hādī olur:-ur**

Tesdis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rehber olmak, kılavuzluk etmek.

5. Olur hādī reh-i maqşūda bir gün ḥazret-i Bārī

6. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı ğam giriftārī

2. **hādī olur:-ur**

Tesdis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rehber olmak, kılavuzluk etmek.

11. Olur hādī reh-i maqşūda bir gün ḥazret-i Bārī

12. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı ğam giriftārī

3. **hādī olur:-ur**

Tesdis 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rehber olmak, kılavuzluk etmek.

17. Olur hādī reh-i maqşūda bir gün ḥazret-i Bārī

18. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı ğam giriftārī

4. **hādī olur:-ur**

Tesdis 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rehber olmak, kılavuzluk etmek.

23. Olur hādī reh-i maqşūda bir gün ḥazret-i Bārī

24. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı ğam giriftārī

5. **hādī olur:-ur**

Tesdis 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rehber olmak, kılavuzluk etmek.

29. Olur hādī reh-i maqşūda bir gün ḥazret-i Bārī

30. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı ğam giriftārī

hādī-i rāh-ı rāstın:

1. **hādī-i rāh-ı rāstın:**

Kaside 4

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk yolunun göstericisi || Hz. Muhammed.

35. Sen ol hādī-i rāh-ı rāstın yā Resūla'llāh

36. Gürūh-ı ümmete şer'-i şerifiñ genc-i lā-yüfnā

hadika:

1. **hadika:**

Tarih 1

Mısra: 15

Bahçe, yeşillik yer.

15. Nedir ol pāk şekkerden hadika

16. Leb-i dil-ber gibi maḥbū' u mevzūn

hādīm:

1. **hādīm:-e**

Lugaz 3

Mısra: 29

(Ar.) Hizmetçi.

29. Emr edip hādime me'āliler
30. Burnunu hep kırar e'āliler

hādīm-i çarḥ-ı vālā:

1. **hādīm-i çarḥ-ı vālā:**

Kaside 5

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce göğün hizmetçisi || Melekler.

23. Mağdem-i pākine yıldız kadar akça saçdı
24. Şevk-i teşrifi ile hādīm-i çarḥ-ı vālā

hādīm-i dergāh-ı 'izz ü luṭf u cūd olsa:

1. **hādīm-i dergāh-ı 'izz ü luṭf u cūd olsa:-sa**

Tarih 18

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik ve lütuf dergāhının hizmetçisi olmak.

31. Sezādır hādīm-i dergāh-ı 'izz ü luṭf u cūd olsa
32. Ki zāt-ı pāki maḥdūmiyyete luṭf-ı me'āb oldu

hādīm-i şer'-i vālā:

1. **hādīm-i şer'-i vālā:**

Tarih 3

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce şeriatın, İslam dininin hizmetçisi || Sultan 3.

Ahmed.

47. Vākıf-ı ḥāl-i re'āyā hādīm-i şer'-i vālā
48. Çare-sāz-ı zu'afā şeh-i pür-'adl ü bahā

hādir:

1. **hādir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 150

Gevşek, tembel, uyuşuk.

149. Kesildi pāy-ı neşātin keselse ḳalbimde
150. Zāmīr ü bāl mükedder ṭabī'a hādirdir

hads:

1. **hads:**

Kaside 8

Mısra: 166

Sınırsız.

165. O zāt-ı baḥt ile ḳā'im ḳadīmedir evşāf
166. Velī ki Vāşıf-ı s̄ānī'de hads zāhirdir

hafif olsa:

1. **hafif olsa:-sa**

Müfret 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hafif olmak || Akılsızlık.

1. Hevā-ālūde olmak ḥiffet-i 'aḳla delāletdir
2. Hafif olsa olur lā-būd hevāda keffe-i mīzān

hafire-i maḥfūr:

1. **hafire-i maḥfūr:**

Kaside 10

Mısra: 358

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazılmış çukur.

357. Dedi kim vardığımda etdi zuhūr
358. Nārdan bir hafire-i maḥfūr

hafir-i maḥhūrī:

1. **hafir-i maḥhūrī:**

Kaside 12

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahredilmiş çukur || Kötü yer.

119. Gözü çıkar aña böyle baḳan la'in ü bediñ
120. Olur nişestesi āḥir hafir-i maḥhūrī

hāfiru'l- bi'ri fi-ṭarīḳı veliyyihī vāḳı'un fihi lā-mehālete fihi:

1. **hāfiru'l- bi'ri fi-ṭarīḳı veliyyihī vāḳı'un fihi lā-mehālete fihi:**

Kaside 10

Mısra: 346

Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**

"Dostunun yoluna kuyu kazan, şüphesiz ona düşecektir".

345. Hāfiru'l- bi'ri fi-ṭarīḳı veliyyihī
346. Vāḳı'un fihi lā-mehālete fihi

hāfiz:

1. **hāfiz:-in**

Diğer 2

Mısra: 100

Saklayan, koruyan || Allah.

99. Hāfiz edip Ḥaḳ vücūduñu her gāḥ
100. Hāfizün ola ḥazret-i Allāh

2. **hāfızı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 371

Koruyucu.

371. Hāfızı Ḥaḳ'dır o şehiñ her cā
372. Aña kem-bin olur ḳarīn-i cezā

hāfiz-ı şirāz:

1. **hāfiz-ı şirāz:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

On dördüncü yüzyılda yaşamış İran'lı şair. Şiraz'da doğmuştur.

33. Zātını görse Hāfiz-ı Şirāz
34. Kendin eylerdi baña pāy-endāz

hafir edip:

1. **hafir edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 325

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazmak, çukur etmek.

325. Hafir edip etdi ḥilesin taḥḳiḳ
326. Pes-i derde nühüfte bi'r-i 'amīḳ

hafr-i hafirine:

1. **hafr-i hafirine:-in, -e**

Kaside 10

Mısra: 342

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazılmış çukur.

341. Sür'at ile olur iken püyân
342. Oldu hafr-i hafirine gâltân

hafr-i handek'de:

1. **hafr-i handek'de:-de**

Kaside 10

Mısra: 267

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hendek kazmak || Hendek savaşı.

267. Hafr-i handek'de gazve-i ahzâb
268. 'Aciz oldu netice hep aşhâb

h'âhiş:

1. **h'âhiş:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 135

İstemek, istek.

135. Kanı eş'âra h'âhiş ü rağbet
136. Kanı evvelki bahşiş ü bereket

hâ'il olmasaydı:

1. **hâ'il olmasaydı:-ma, -say, -di**

Gazel 201

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak, perdelemek.

7. Ezerdi merdüm-i çeşmim hicâbından bir lahza
8. Eger bakdıqça saña hâ'il olmasaydı sultânım

hâ'il olur:

1. **hâ'il olur:-ur**

Diğer 10

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel teşkil etmek, mâni olmak.

31. Duğul-i bezmiñe hâ'il olur sevâd-ı firâk
32. Hüsûf u kesfîni leyl ü nehâr eder icrâ

hâ'il-i mihr-i dıraşân olmaz:

1. **hâ'il-i mihr-i dıraşân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak güneşi perdelemek || Sevgilinin güneş gibi güzel yüzünün ayva tüyleri tarafından gizlenmesi.

23. Ne kadar etse terâküm zerre
24. Hâ'il-i mihr-i dıraşân olmaz

hâ'il-i sânihakârân olmaz:

1. **hâ'il-i sânihakârân olmaz:-maz-mez**

Tarih 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellikleri örtmek || Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin, onun güzelliğini gölgelemesi.

7. Pür-gubâr eylemez âyinemi hat
8. Hâ'il-i sânihakârân olmaz

hâ'iz olup:

1. **hâ'iz olup:-up**

Kaside 18

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahip olmak.

113. Biz de Sâlim o du'ânın şerefîni hâ'iz olup
114. Olalım zât-ı hümâyûna du'âya meşgûl

hak:

1. **hak:**

Tarih 1

Mısra: 65

Ar. Allah tealâ.

65. O şâhenşeh ki kılını Hâk yedinde
66. Kilid-i kufl-i genc-i cüdu merhûn

2. **hak:**

Tarih 1

Mısra: 94

Ar. Allah tealâ.

93. Zekâ sende sehâ vü luğf sende
94. Vücûdun eylemiş Hâk kenz-i mahzûn

3. **hak:**

Tarih 1

Mısra: 119

Ar. Allah tealâ.

119. Ede şeh-zâdegânın Hâk mu'ammer
120. Ola sûru hemîn mes'ûd u meymûn

4. **hak:**

Diğer 1

Mısra: 31

Ar. Allah tealâ.

31. Hâk mübârek ede kudûmuñda
32. Her huşûşuñ seniñ 'umûmuñda

5. **hak:**

Terci-bend 1

Mısra: 32

Ar. Allah tealâ.

31. Levhaşa'llâh ahterim 'ulvî imiş gerdûnda
32. Bendesî etdi beni Hâk sen şeh-i hûbânımıñ

6. **hak:**

Terci-bend 1

Mısra: 55

Ar. Allah tealâ.

55. Dâ'imâ Hâk gül-ruhuñ luğfuyla handân eylesin
56. Görmesin 'âlemde zât-ı pâkiñ aşlâ bir keder

7. **hak:**

Lugaz 2

Mısra: 38

Ar. Allah tealâ.

37. Sâlim ol tek hemân küdüretden
38. Hıfz ede Hâk seni her âfetden

8. **ḥaḳ:**

Diğer 2

Mısra: 99

Ar. Allah tealâ.

99. Hıfz edip Ḥaḳ vücuduñu her gâh

100. Hâfiziñ ola ḥazret-i Allâh

9. **ḥaḳ:**

Tarih 3

Mısra: 65

Ar. Allah tealâ.

65. Ḥaḳ ede zât-ı hümâyünunu maḥfûz u maşûn

66. Eyleye şevket ü iclâlini efzûn Mevlâ

10. **ḥaḳ:**

Tarih 3

Mısra: 165

Ar. Allah tealâ.

165. Ḥaḳ ede yine bizim 'askerimiz ber-ḥürdâr

166. Anlara yer komadılar yürüyüşde ḥaḳḳâ

11. **ḥaḳ:**

Diğer 4

Mısra: 88

Ar. Allah tealâ.

87. Yüzümü sürmegi ben ol câda

88. Ḥaḳ müyesser ede bu dünyâda

12. **ḥaḳ:**

Kaside 4

Mısra: 31

Doğru.

31. Cenâb-ı Kibriyâ'dan ḥaḳ resûl olduğunu eyler

32. Seniñ zahr-ı şerifiñde mübârek ḥâtemiñ imzâ

13. **ḥaḳ:**

Tarih 8

Mısra: 24

Ar. Allah tealâ.

23. Sakınmaz nevbeti lâle-şifâ buḥl eylemez ḥalkâ

24. 'Aceb mi gül-bünü eyler ise Ḥaḳ goncaya ser-ḫâk

14. **ḥâki:-i**

Diğer 8

Mısra: 67

Toprak || Övgüye layık kişi.

67. Ne demektir bu ḥâki ref etmek

68. Vetr-i ihsân-ı pâki şef etmek

15. **ḥâk:**

Kaside 8

Mısra: 14

Toprak.

13. Ğubâr-ı dergehine yüz süren 'ibâdetkâr

14. Teyemmüm etmege lâyiḳ o ḥâk tâhirdir

16. **ḥâk:**

Kaside 8

Mısra: 169

Toprak.

169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u ḥâk ü hevâ

170. Ki birbirine bu eşyâ büttün muğâyirdir

17. **ḥaḳ:**

Diğer 9

Mısra: 126

Ar. Allah tealâ.

125. Hele olduḳ du'âya biz muhtâc

126. Etmeye Ḥaḳ şafâmızı târâc

18. **ḥaḳ:**

Diğer 9

Mısra: 130

Ar. Allah tealâ.

129. Eyleriz hep teveccühünü niyâz

130. Ede Ḥaḳ cümlesini ser-efrâz

19. **ḥaḳ:**

Kaside 9

Mısra: 11

Ar. Allah tealâ.

11. Edip nûrun vücûda Ḥaḳ mebdâi

12. Zuhûr-ı kâ'inâta kıldı badi

20. **ḥaḳ:**

Tarih 10

Mısra: 65

Ar. Allah tealâ.

65. Ḥaḳ ede kevkeb-i bahtın 'âlî

66. Öyle bir mihr-i dirâşşân olmaz

21. **ḥaḳ:**

Diğer 10

Mısra: 60

Ar. Allah tealâ.

59. Göreydi zâtını lâ-büd ederdî istihsân

60. O güne tab'ını etmiş 'ulûma Ḥaḳ me'vâ

22. **ḥaḳ'dır:-dır**

Kaside 10

Mısra: 371

Ar. Allah tealâ.

371. Hâfızı Ḥaḳ'dır o şehiñ her câ

372. Aña kem-bin olur çarîn-i cezâ

23. **ḥaḳ:**

Kaside 11

Mısra: 13

Ar. Allah tealâ.

13. Temâşâ-yı cemâliñ ḥaḳ müyesser eyleyip yarın

14. Mülâkât ede cennetde bizim ile o sultânı

24. **ḥaḳ:**

Kaside 13

Mısra: 90

Ar. Allah tealâ.

89. Sensin ol şâyeste-i luḫf-ı İlâhî kim seniñ

90. Kıldı teşrifîñle Ḥaḳ a'lâya ednâya 'atâ

25. **ḥaḳ'ın:-iñ**

Kaside 13

Mısra: 93

Ar. Allah tealâ.

93. 'Âleme bir mişli nâ-mesbûḳ ihsânın Ḥaḳ'ın

94. Bu kerem ḥünkârıma ben bildigim eyler edâ

26. **hâkden:-den**

Kaside 13

Mısra: 111

Toprak.

111. Hâkden ref eyleyip bu zerre-i nâ-çiziñi

112. İltifâtın kıldı ‘ayn-ı âfitâba tütüyâ

27. **hâk:**

Kaside 13

Mısra: 127

Ar. Allah tealâ.

127. Zât-ı pâkin Hâk gubâr-ı mâ-sivâdan hıfz edip

128. Ola hâşmında fenâ meşhûdu câhında beğâ

28. **hâk:**

Kaside 14

Mısra: 53

Ar. Allah tealâ.

53. Saña Hâk verdi i ‘câz-ı Mesihâ

54. Ki şer’-i Muştafâ’yı kıldın ihyâ

29. **hâk:**

Kaside 14

Mısra: 72

Ar. Allah tealâ.

71. Günün günden Hudâ a’lâter etsin

72. Her emre nuşretin Hâk reh-ber etsin

30. **hâk:**

Kaside 18

Mısra: 60

Ar. Allah tealâ.

59. O şeref-bağş-ı hilâfet o şeh-i pür-şevket

60. K’eylemiş zâtını Hâk şefkat ü ‘adle mecbûl

31. **hâkin:-in**

Kaside 20

Mısra: 64

Toprak || Padişahın bastığı toprağın ilaç-şifa olması.

63. Cümle eyler idi bu bü-yı kerem

64. Hâkin iksir ü şahn-ı bâğı İrem

32. **hâk:**

Kaside 20

Mısra: 110

Toprak.

109. Var mı dünyâda bir nazîri meger

110. Âb ü hâk ü hevâda ser-tâ-ser

33. **hâk:**

Kaside 20

Mısra: 119

Ar. Allah tealâ.

119. Eylemiş Hâk sarâyı rüz ile şeb

120. Kân-ı envâ’-i ‘ilm ü fazl u edeb

34. **hâk:**

Kaside 20

Mısra: 184

Ar. Allah tealâ.

183. Müşkil olmaz mülük-i zî-şâna

184. Keşf eder Hâk kulüb-ı şâhâna

35. **hâk:**

Kaside 20

Mısra: 298

Ar. Allah tealâ.

297. Be-Resül-i mümecced-i Hallâk

298. Etmiş ola bu kavli Hâk intâk

36. **hâk:**

Kaside 24

Mısra: 37

Ar. Allah tealâ.

37. Hâk anı hıfz ede âfât-ı dehirden her dem

38. Dil-i mir’ât-ı şafâ-bağş-ı ola zevk-pezir

37. **hâk:**

Kaside 24

Mısra: 69

Ar. Allah tealâ.

69. Hâk vücûdun ede âfât-ı dehirden maḥfûz

70. Dil-i vîrânemi pâyende ede dâmen-gîr

38. **hâk:**

Kaside 26

Mısra: 55

Ar. Allah tealâ.

55. Hâk vücûduñ ede âfât-ı dehirden maḥfûz

56. Ola dil-şâd be-her dem o kerîmü’l-küremâ

39. **hâk:**

Kaside 29

Mısra: 6

Ar. Allah tealâ.

5. Öyle melce’ ki odur maşdar-ı eltâf u kerem

6. Eylemiş Hâk anı envâ’-i ‘inâyâta maḥar

40. **hâk:**

Kaside 29

Mısra: 55

Ar. Allah tealâ.

55. Ede Hâk devletini dâ’im ü şâbit anıñ

56. Ola tevfiḳ-ı Hudâ aña be-her-dem yâver

41. **hâk:**

Kaside 30

Mısra: 115

Ar. Allah tealâ.

115. O zât-ı pâki Hâk hıfz u emânında edip ede

116. Anıñla zîb ü revnaḳ-dih hemîn ol sadr-ı a’lâyı

42. **hâkden:-den**

Kaside 32

Mısra: 1

Ar. Allah tealâ.

1. Hâkden ref edüben şâh-ı bahâr ser-tâ-pâ

2. Çemenistânı kudümü ile etdi ihyâ

43. **hâk:**

Kaside 33

Mısra: 5

Ar. Allah tealâ.

5. Eylemişdir o keffî Hâk zîrâ

6. Maḳsim-i rızḳ-ı cümle-i ‘ulemâ

44. **hâkin:-in**
Kaside 33
Mısra: 12
Toprak.
11. Etmış ol dergehiñ Hudâ-yı mecîd
12. Hâkin iksîr-i püte-i ümmîd
45. **hâke:-e**
Gazel 37
Mısra: 2
Toprak.
1. Olalı menzil ü maşşûduna reh-ber ümmîz
2. Eyledi 'aşkı çak hâke berâber ümmîz
46. **hâki:-i**
Matla 62
Mısra: 2
Toprak.
1. Yoğ iken lâle-i hamrâyı edip medhe sezâ
2. Hâki yâkût eder geh eger-i feyz-i Hudâ
47. **hâk:**
Gazel 89
Mısra: 6
Ar. Allah tealâ.
5. Tül-i 'ömrüñ säye-dârî-i keremdir revnakı
6. Tarf-ı cûda anıñ için bîdi Hâk te'bîd eder
48. **hâkimden:-im, -den**
Gazel 96
Mısra: 6
Toprak.
5. Âfitâbım tâkatim yok zerre deñlü hasrete
6. Mukteżâ-yı 'aşk mıdır bu yoğsa hâkimden midir
49. **hâk:**
Gazel 149
Mısra: 2
Ar. Allah tealâ.
1. O cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna yok sözümlüz
2. Güzel yaratdı anı Hâk zebâna yok sözümlüz
50. **hâk:**
Gazel 152
Mısra: 2
Ar. Allah tealâ.
1. Naşş-ı engüştüñ kazâ kalbimde taşvîr eylemiş
2. Sîneye Hâk neyleyim biñ şerha taqdîr eylemiş
51. **hâk:**
Gazel 153
Mısra: 8
Ar. Allah tealâ.
7. Geçer bûd (u) ne-bûd ile ser-â-ser vaqt pey-der-pey
8. Kabâ-yı mahv u işbâtı vücûda Hâk libâs etmiş
52. **hâkdan:-dan**
Gazel 237
Mısra: 6
Ar. Allah tealâ.

5. Güş eylemedi pendimi hiç bu dil-i bî-kayd
6. Hâkdan dilerim 'aşk ile benden beter olsun

53. **hâke:-e**
Gazel 292
Mısra: 2
Toprak || Aşık.

1. Da'vet etdik bezme ol hürşid-i rahşân gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben hâke cânân gelmedi

hâk bilir:

1. **hâk bilir:**

Tarih 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir şeyin esasını "Allah bilir" manasında.

25. Hâk bilir böyle gazâ güş-zed olmuş mu
26. Ki o ân rezm-i şulah şulha nice kal'â fedâ

2. **hâk bilir:**

Diğer 9

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kişinin düşüncesini, ne hissettiğini ALLAH'ın bilmesi.

29. Hâk bilir bende-i kadîmiñdir
30. Hâk bilir yâr-ı 'an-şamîmiñdir

3. **hâk bilir:**

Diğer 9

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kişinin düşüncesini, ne hissettiğini Allah'ın bilmesi.

29. Hâk bilir bende-i kadîmiñdir
30. Hâk bilir yâr-ı 'an-şamîmiñdir

4. **hâk bilir:**

Tarih 17

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kişinin düşüncesini, ne hissettiğini Allah'ın bilmesi.

61. Ye's-i küllî bir 'acâyib tesliyetmiş âdeme
62. Hâk bilir ol da kudümuñ ile oldu der-kemîn

5. **hâk bilir:**

Tarih 17

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kişinin düşüncesini, ne hissettiğini Allah'ın bilmesi.

85. Eskiden kârım du'âdır zâtıña her vechile
86. Bu söze şâhid gerekmez Hâk bilir kalbim hemîn

6. **hâk bilir:**

Kaside 26

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kişinin düşüncesini, ne hissettiğini Allah'ın bilmesi.

45. Hâk bilir böyle vezîriñ kapusunda hâşıl
46. 'Ömrü oldukça kul olsa eger insan sezâ

7. **hâk bilir:**

Gazel 278

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin düşüncesini, ne hissettiğini Allah'ın bilmesi.

7. Görmedim zerre kadar Hağ bilir etmem inkâr
8. Dergehinde o mehiñ mihr ü vefâdan gayrı

hak bu ki:

1. **hak bu ki:**

Gazel 137

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğrusu bu ki.

5. Dilde yok vaşla kanâ'at gam-ı hicre tākāt
6. Bizi hayretde çodu hak bu ki keyfiyetimiz

hak bu kim:

1. **hak bu kim:**

Diğer 4

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçek budur ki.

61. Hağ bu kim pāk-edâdır Nâ'il
62. Meclise rûh-fezâdır Nâ'il

2. **hak bu kim:**

Kaside 28

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçek budur ki.

51. Mekrûmet-pîrâ vezîr-i 'âli-kadrâ hak bu kim
52. Vaşf eden zât-ı şerîfiñ 'acziñi ikrâr eder

hak ile yeksân etdi:

1. **hak ile yeksân etdi:-di**

Müfret 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan hale getirmek.

1. Bir hırmen-i nâ-güfte idi şabr u kararım
2. Etdi anı da bād-ı heves hāk ile yeksân

hak ile yeksân oldum:

1. **hak ile yeksân oldum:-dum**

Rûbai 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Yerle bir olmak || Perişan olmak, yerlerde sürünmek.

3. Üftâdeleriñ kadri bilinmez anda
4. Bî-hüde yere hāk ile yeksân oldum

hak ile yeksân olmak:

1. **hak ile yeksân olmak:-mak**

Rûbai 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Yerle bir olmak || Perişan olmak, yerlerde sürünmek.

1. Matlûbum iken küyuña gältân olmak
2. Piş-i deriñe hāk ile yeksân olmak

hak te'âlâ:

1. **hak te'âlâ:**

Diğer 2

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

95. Hağ te'âlâ olup mu'in ü zahîr
96. Etmeye bu kederde bizi esîr

hak-bîn olan:

1. **hak-bîn olan:-an**

Matla 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru bakmak, doğruyu gözetmek.

1. Ey gözü şehlâ meded merdümlük eyle el-ğazer
2. Eyleme hak-bîn olan 'uşşâk-ı zâra keç-nazar

hak'dan naşib olur:

1. **hak'dan naşib olur:-ur**

Gazel 172

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nasip etmesi.

3. Naşib olur mu ki âyâ görüşmemiz Hağ'dan
4. Budur niyâzımız ey mâh-ı dil-sitân ancak

hâkden ref' etmege:

1. **hâkden ref' etmege:-den-me, -ge**

Tarih 17

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerden kaldırmak || Olumsuz bir durumdan kurtarmak.

67. Kağı dil-ğaste devâ-cû oldu da ol dest-i pāk
68. Hâkden ref' etmege olmadı luğ ile mu'in

hâke yeksân eyledi:

1. **hâke yeksân eyledi:-di**

Tarih 17

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerle bir etmek || Perişan hale getirmek, mahvetmek.

93. Hâke yeksân eyledi bahtım gibi zâtım felek
94. Şöyle çursun gayret-i akrân u şehri nâzenin

hakem edevim:

1. **hakem edeyim:-eyim**

Kaside 10

Mısra: 454

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakem kılmak, bir durum karşısında karar verici kılmak.

453. Dinle da'vî-i şıdkı müstahkem
454. Edeyim ben seni miyâna hakem

hâk-i dergâhı:

1. **hâk-i dergâhı:-m, -ı**

Kaside 27

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dergâh toprağı.

31. Lütfü renc-i hem-i dehre tabîb-i hâzık
32. Hâk-i dergâhım Hakk eyledi her derde devâ

hâk-i derin öper:

1. **hâk-i derin öper:-er**
Tarih 24
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Saygı duyulan birinin- Eşiğinin toprağını öpmek.
23. Hâk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şâm u seher
24. Her dem dehânın pür eder sîm ile zer dürr ü güher

hâk-i derinde:

1. **hâk-i derinde:-in , -de**
Kaside 20
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Padişahın) kapısının, eşiğinin toprağı.
39. Olsa hâk-i derinde ger mahrem
40. Gayrı iksiri neylesin âdem

hâk-i kâliça-i dil-ârâya:

1. **hâk-i kâliça-i dil-ârâya:-ya**
Diğer 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Argo**
Gönül ahcı güzelliğe çimenliğin olduğu toprak.
13. Hâk-i kâliça-i dil-ârâya
14. Mercî '-i her gedây u her baya

hâk-i mezârî:

1. **hâk-i mezârî:-ı**
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mezar toprağı.
7. Sâlim olursa küşte-i zehr-âb-ı fırkatîñ
8. Hâk-i mezârî sürme-i 'ayn-i enîn olur

hâki oldu:

1. **hâki oldu:-du**
Kaside 10
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kazımak || Kesin haber, doğru haber.
179. İbni Mes'ûd' uñ oldu çün hâki
180. Bu kelâmı rivâyet-i pâki

hâk-i pâva yüzünü sürmege:

1. **hâk-i pâva yüzünü sürmege:-e**
Gazel 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağının tozuna yüzünü sürmek.
1. Yüzünü sürmege bî-çâre hâk-i pâva gider
2. Bu piç ü táb ile 'aşık o dil-rübâya gider

hâk-i pâv-ı celîl-'unvâna:

1. **hâk-i pâv-ı celîl-'unvâna:-a**

Diğer 2

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce makamlı ayak tozu, eşik.

3. Hâk-i pâv-ı celîl-'unvâna

4. Âsitân-ı refî'atü'ş-şâna

hâk-i pâv-ı ehl-i dilim:

1. **hâk-i pâv-ı ehl-i dilim:-im**
Kaside 33
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli insanların ayağının tozu || Olgun insanlara büyük saygı gösteren.
47. Ben gedâ-yı livâ-ı ehl-i dilim
48. Ben neyim hâk-i pâv-ı ehl-i dilim

hâk-i pâv-ı gerd-i pür-yümnü:

1. **hâk-i pâv-ı gerd-i pür-yümnü:-ü**
Kaside 30
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok uğurlu ayak tozunun toprağı.
33. Ruğ-ı rüy-ı zarâ'at hâk-i pâv-ı gerd-i pür-yümnü
34. Vücüd-ı bendegân ser-tâ-ğadem ez-dil cebîn-sâyî

hâk-i pâv-ı medâr-ı ikrâma:

1. **hâk-i pâv-ı medâr-ı ikrâma:-a**
Diğer 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İkrâma vesilesi olan ayak tozu || Hümete layık olan.
11. Hâk-i pâv-ı medâr-ı ikrâma
12. Şadr-ı pâk-i mağall-i in'âma

hâk-i pâv-ı vâri:

1. **hâk-i pâv-ı vâri:-i**
Gazel 204
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının toprağı || Âşığın şifa bulmak maksadıyla gözlerine bu toprağı sürme olarak çekmesi.
9. Ger bulursak hâk-i pâv-ı vâri sa'y ile gönül
10. Dîde-i hasret-keşe biz anı iksir edelim

hâk-i pâyiñ:

1. **hâk-i pâyiñ:-iñ**
Gazel 226
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayak bastığı toprak, yer.
11. Nür çeşminden nümâyândir cihân içre anıñ
12. Hâk-i pâyiñ tütüyâ-yı dîde-i cân eyleyen

2. **hâk-i pâyiñ:-iñ**

Gazel 243

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının tozu.

7. Hāk-i pāyın kuhl eder miyim deyü şāyed seniñ
8. Nūr-ı dīdem dem-be-dem bu dīde pür-hün olmada

hāk-i pāyıyla:

1. **hāk-i pāyıyla:-ı, -yla**

Kaside 18

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Hükümdarın- ayak tozu.

117. Ede şeh-nāme-i evsāfi sımāhı leb-rız
118. Hāk-i pāyıyla ola çeşmi cihānıñ mekhül

hāk-i rāh olduk:

1. **hāk-i rāh olduk:-duğ**

Gazel 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol toprağı olmak, toprak olmak || Perişan hale gelmek.

5. Yıkıldık pāy-māl olduk derinde hāk-i rāh olduk
6. Edelden nañvet ü nāzı bize ol nāzenin 'ādet

hāk-i rehiñ olup:

1. **hāk-i rehiñ olup:-up**

Tahmis 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yoluna toprak olmak || Sevgilinin yoluna toprak olmak.

15. Der-kenār etmege sen serv-i semen-simāyı
16. Olup ez-cān u gönül hāk-i rehiñ hep dünyā

hāk-i rehine:

1. **hāk-i rehine:-in, -e**

Rübai 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilini- yolunun toprağı, yürüdüğü yol.

1. Küyuna anıñ ben ki şitābān oldum
2. Hāk-i rehine dil ile galtān oldum

hāk-i sıtanbul'a:

1. **hāk-i sıtanbul'a:-a**

Gazel 133

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstanbul toprağı - İstanbul güzelleri-

11. Bu diyārın güzelinden geçelim ser-tā-pā
12. Sālimā hāk-i Sıtanbul'a hākikat gelmez

hāki tütüyā oldu:

1. **hāki tütüyā oldu:-du-i**

Diğer 2

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bastığı- toprağın -şifalı sürme olması || Değer verilen birine karşı olan muhabbeti ifade etmek için kullanılmış söz öbeği.

49. Dile fikri Sıtanbul'uñ töldü
50. Gözüme hāki tütüyā oldu

hāk-i zilletden:

1. **hāk-i zilletden:-den**

Gazel 220

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçaklık, düşkünlük toprağı.

7. Ele alıp yıkılmış hātırım hālim su'al etmez
8. Fütāde 'aşkın kaldırmaz aslā hāk-i zilletden

hākikat:

1. **hākikatim:-im**

Diğer 5

Mısra: 14

Doğru olan, asıl.

13. Muktezā-yı şadākatim bu mudur
14. Size yoħsa hākikatim bu mudur

2. **hākikat:**

Kaside 8

Mısra: 162

Doğru olan, asıl.

161. Şuver ki nazra-i ülāda cümle zāhirdir
162. Hākikat üzre nigāh olsa hep müzāhirdir

3. **hākikat:**

Kaside 9

Mısra: 38

Doğru olan, asıl.

37. Gönüldür Mescid-i Akşā-yı kudret
38. Hākikat andadır mihrāb-ı hikmet

4. **hākikat:**

Gazel 133

Mısra: 12

Doğru olan, asıl.

11. Bu diyārın güzelinden geçelim ser-tā-pā
12. Sālimā hāk-i Sıtanbul'a hākikat gelmez

hākikat edindi:

1. **hākikat edindi:-di**

Kaside 12

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak bilmek, doğru kabul etmek.

99. Odur o mahzen-i esrār-ı 'ālem-i meleküt
100. Ki 'arş edindi hākikat o Beyt-i Ma'mūr'

hākikat ehli olan:

1. **hākikat ehli olan:-an**

Gazel 149

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruyu görenlerden olmak.

11. Medār-ı tesliyet olmaz mı Sālimā gerdün
12. Hākikat ehli olan 'ākilāna yoğ sözümüz

hākikat üzre:

1. **hākikat üzre:**

Müseddes 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmaması gerektiği gibi, doğru şekilde.

19. Haqıkat üzre seven hvâhiş-i vişâl etmez
20. Derün-ı pâkini bî-hüde pür-melâl etmez

hakikat üzre ol:

1. **haqıkat üzre ol:**

Gazel 86
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru yolda olmak.

7. Fesâd-ı âlem-i kevn ü fesâda cümle vâkıfıdır
8. Haqıkat üzre ol kim seyr-i pehnâ-yı mecâz eyler

hakikat-bîn olan:

1. **haqıkat-bîn olan:-an**

Gazel 123
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçeği görmek, hakikati anlamak.

1. Göñül ol bî-vefâ şehden recâmend-i vişâl olmaz
2. Haqıkat-bîn olan pâ-bend-i fikr-i her-muhâl olmaz

2. **haqıkat-bîn olan:-an**

Gazel 235
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçeği görmek, hakikati anlamak.

9. Feyz-i Haq'dan nâ-ümîd olmaz haqıkat-bîn olan
10. Luḫ u iḫsânî Ḥudâ'nîñ 'âleme mebzûl iken

hakîki:

1. **hakîki:**

Gazel 115
Mısra: 2
Gerçek.

1. Ḥüsün o şühûñ dil-esîr-i pertev-i meh-rûsudur
2. Kim hakîkî ğarḫ-ı nûr-ı 'ârız-ı dil-cûsudur

2. **hakîki:**

Gazel 128
Mısra: 4
Gerçek.

3. Mecâz 'âlemi budur yalancı dünyâda
4. Hakîki şadıkkını dil-rübâ kabûl etmez

3. **hakîki:**

Gazel 145
Mısra: 1
Gerçek.

1. Hakîkî âşinâlardan dil-i dem-sâza şer gelmez
2. Meşeldir merd-i dâñadan cihân içre zarar gelmez

hakim:

1. **hakim:**

Kaside 8
Mısra: 177
Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen. Allah.

177. Vedûd u Berr ü Hakîm (ü) Veliyy ü Nûr u 'Azîm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalîm ü Müzîll ü Ḳâhir'dir

2. **hakim:**

Rûbai 15
Mısra: 4

Bir işte emir verme yetkisi bulunan kimse, hüküm veren, kadı.

3. Hükmetmediler göñlüm o mehde kaldı
4. Tenhâda olan şey'i ne bilsin hâkim

3. **hakimimidir:-im, -dir**

Gazel 107
Mısra: 8

Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen.

7. Bilir yek-ser mizâcım vaşf-ı kânûn-ı mahabbetle
8. Benim ol dil-ber-i nabz-âşinâ-yı ğam hakimimidir

4. **hakime:-e**

Gazel 114
Mısra: 8
Bilge.

7. Dehânın ḥande-i la'liyle izhâr etmemekden yâr
8. Hakime cevher-i ferde mişâl-i tām için şaklar

hakim-i 'adli:

1. **hakim-i 'adli:**

Kaside 8
Mısra: 206
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adaletli hakim (Allah).

205. O bârgehde ki zulm eyleyen cebâbirden
206. Hakim-i 'adli telâfî edip de Câbir'dir

hakim-perveris:

1. **hakim-perverisi:-i**

Kaside 12
Mısra: 11

Hakimane besleyen, büyüten || Allah.

11. Vücûda zarf edip 'aklı hakim-perverisi
12. 'Umûma koydu bu imkân-i ḥâşş-ı maḫşûrî

hakir olsun:

1. **hakir olsun:-sun**

Kaside 20
Mısra: 318

İtibarsız değersiz olmak || Yenilmek, mağlup olmak.

317. Kulları kulluğunda pîr olsun
318. Düşmeni dâ' imâ ḫakîr olsun

hakister:

1. **hakister:**

Tedis 1
Mısra: 20

Kül, ateş külü || Aşığın perişan olması.

19. Ḥudâ kâdirdir 'uşşâkıñ du'âsını kabûl eyler
20. Ğarîb ü derdmend ḳalmaz hemişe böyle ḫakister

2. **hākisterimde:-im, -de**

Diğer 10

Mısra: 22

Yanan şeylerden artakalan toz madde, kül || Şairin gönlü.

21. Firākıñ olmağ ile âteş-i derūna sebep

22. Kül oldu qalmadı hākisterimde hiç hālā

hakıyçün:

1. **hakıyçün:**

Kaside 3

Mısra: 97

Hakki için, hürmetine.

97. İlāhī ism-i Gaffār'ın hakıyçün

98. Seniñ ol ism-i Settār'ın hakıyçün

2. **hakıyçün:**

Kaside 3

Mısra: 98

Hakki için, hürmetine.

97. İlāhī ism-i Gaffār'ın hakıyçün

98. Seniñ ol ism-i Settār'ın hakıyçün

hak:

1. **hakı:-ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 107

Doğru, gerçek.

107. Setr edip hakı eylemez inkār

108. Eylemez ehl-i tab'ı pür-efkār

2. **hak'ın:-ın**

Kaside 5

Mısra: 63

Allah.

63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hak'ın

64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zāt-ı vālā

3. **hak:**

Kaside 8

Mısra: 174

Allah.

173. Vaḥīd ü Vāḥīd ü Evḥad Raḥīm ü Ferd ü Eḥad

174. Mecīd ü Hak u Şamed'dir ki zātı Dābir'dir

4. **hak:**

Kaside 12

Mısra: 149

Allah.

149. Sen ol şehenşeh-i rāmūzsun ki Hak etdi

150. Vücūd-ı pākīñi esrāra rāh-ı Çinūr'ı

5. **hak:**

Kaside 15

Mısra: 77

Allah.

77. Bekāñi Hak ede vā-beste matla'-ı haşre

78. Resīde ola o evkāta müddet-i şevket

6. **hak:**

Kaside 22

Mısra: 147

Allah.

147. Ede Hak zātını be-şad İkbāl

148. Dā'imā zīb-i mesned-i iclāl

7. **hak:**

Kaside 27

Mısra: 32

Allah.

31. Lutfu renc-i hem-i dehre tabīb-i hāzık

32. Hak-i dergāhını Hak eyledi her derde devā

8. **hak:**

Kaside 27

Mısra: 65

Allah.

65. 'Ömrünü devletini Hak ede anıñ efzün

66. Zātını sālīm ede cümle kederden Mevlā

9. **hak:**

Gazel 56

Mısra: 15

Allah.

15. Sālīm hemişe kimseyi Hak itmesün ğarīb

16. Ādem yerinde olur ise kām-rān olur

10. **hakımda:-ım, -da**

Gazel 152

Mısra: 10

Ar. İnsan üzerine lāzım, kendine ait olan şey, husus.

9. Gerçi döymez vaşla deyü eylemiş hicre qarīb

10. Sālīmā hakımda bahtım sū'-i tedbīr eylemiş

hakā:

1. **hakā:**

Tarih 3

Mısra: 92

Doğrusu, gerçekte.

91. Geldi şān u şeref ü devlet ile mesnedine

92. Toldu hakā ki anıñ ile o şadr-ı vālā

2. **hakā:**

Tarih 3

Mısra: 166

Doğrusu, gerçekte.

165. Hak ede yine bizim 'askerimiz ber-hürdār

166. Anlara yer komadılar yürüyüşde hakā

3. **hakā:**

Tarih 4

Mısra: 22

Doğrusu, gerçekte.

21. Yeter bu da 'vi-i teslīme şahid

22. Çerāğ-ı dergeh-i vālāsı hakā

4. **hakā:**

Tarih 4

Mısra: 68

Doğrusu, gerçekte.

67. Ne şān'at hikmet-i Feyyāz-ı mutlak

68. Tecellī etmiş ol mihrāba hakā

5. **ḥaḳḳā:**

Diğer 10

Mısra: **50**

Doğrusu, gerçekte.

49. Ne hey'et üzre eder baḥş mühendisler

50. Zekāsı ḥikmet-i maḥz-ı Ḥudā durur ḥaḳḳā

6. **ḥaḳḳā:**

Diğer 10

Mısra: **54**

Doğrusu, gerçekte.

53. Ya ol zarāfet ü nühket ma'ārifē rağbet

54. Olursa böyle gerek o zātlara ḥaḳḳā

7. **ḥaḳḳā:**

Kaside 10

Mısra: **380**

Doğrusu, gerçekte.

379. Pāyına sürmeyen yüzün ey dil

380. Başdan ayağa cürm olur ḥaḳḳā

8. **ḥaḳḳā:**

Müfret 14

Mısra: **2**

Doğrusu, gerçekte.

1. Sözüm yokdur lisān-ı pākine bir vech ile anıñ

2. Fem-i zībāsına böyle zebān ister idi ḥaḳḳā

9. **ḥaḳḳā:**

Kaside 25

Mısra: **10**

Doğrusu, gerçekte.

9. Zihī destūr-ı 'ālī-şān ki buldu revnaḳ-i tāze

10. Kudūm-ı pāki ile mesned-i şadr-ı 'alā ḥaḳḳā

10. **ḥaḳḳā:**

Gazel 81

Mısra: **10**

Doğrusu, gerçekte.

9. Yokdur mecāl kimsede inkāra Sālimā

10. Ḥaḳḳā ki penç bu gazeliñ şā'irānedir

11. **ḥaḳḳā:**

Gazel 176

Mısra: **2**

Doğrusu, gerçekte.

1. Sāki kerem-i luḫf-ı benāniñla yapıldık

2. Ḥaḳḳā ki seniñ şoḫbetiñe cümle ḳapıldık

ḥakk'a hamd olsun:

1. **ḥaḳḳ'a ḥamd olsun:**

Kaside 17

Mısra: **43**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a şükürler olsun.

43. Zamān-ı devlet-i pākinde Ḥaḳḳ'a ḥamd olsun

44. Ğam oldu cümle nağam cevr-i rüzgār 'adem

ḥaḳḳı dāmenle pūşiş etmeye:

1. **ḥaḳḳı dāmenle pūşiş etmeye:-me, -ye**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **172**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçeği gizlemek.

171. 'İlm ü tadrīse eyleyip gūşiş

172. Ḥaḳḳı dāmenle etmeye pūşiş

ḥaḳḳ-ı şerīfnde:

1. **ḥaḳḳ-ı şerīfnde:-in, -de**

Kaside 18

Mısra: **91**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakkında, alakalı olarak.

91. Ceddiñ ḥaḳḳ-ı şerīfnde egerde bi'z-zāt

92. ve le-ni'mel suḫanı ile şenā etdi Resūl

ḥakkımı almağičün:

1. **ḥakkımı almağičün:-ma, -ğičün**

Rūbai 10

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakkımı almak || Aşığın halini sevgiliye arz etmesi, ondan karşılık beklemesi.

3. Müjgān u şirişkimle edip rıḳ'amı tesvīd

4. Tā almağičün ḥakkımı dīvānına girdim

ḥakkına:

1. **ḥakkına:**

Tarih 3

Mısra: **17**

İçin, hakkında.

17. Böyle pākize gāzā ḥakkına dense lāyık

18. Gecesi Ḳadr idi hem gündüzü 'id-ı azḫā

ḥakkında:

1. **ḥakkında:**

Kaside 4

Mısra: **30**

(Ar.) Bir şeye ilişkin, üzerine.

29. Cihānda zerre deñlü 'aḳlı olan saña şekk etmez

30. Ne ḥācetdir seniñ ḥaḳḳında şāhid istemek a'dā

2. **ḥaḳḳında:**

Kaside 7

Mısra: **61**

(Ar.) Bir şeye ilişkin, üzerine.

61. Ḥaḳḳında zebān-dırāzi olmaz

62. Ol gūne suḫan zebāna şıgmaz

3. **ḥaḳḳında:**

Kaside 7

Mısra: **72**

(Ar.) Bir şeye ilişkin, üzerine.

71. Tahḳiḳ Resūl-i Kibriyā'dır

72. Ḥaḳḳında anıñ fesāne şıgmaz

4. **ḥaḳḳında:**

Kaside 20

Mısra: **27**

(Ar.) Bir şeye ilişkin, üzerine.

27. Ceddi ḥaḳḳında dedi böyle eser

28. Ve le-ni'me'l-emīru Peygamber

ḥāk-rüb-ı dergeh-i iḳbālidir:

1. **ḥāk-rüb-ı dergeh-i iḳbālidir:-i, -dir**

Kaside 13

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce dergâhın toprağını süpürmek || 1. Mahmud'un yüceliği.

57. Pâs-dâr-ı sûdre-i iclâlidir 'izz ü şeref

58. Hâk-rüb-ı dergeh-i iğbâlidir bâl-i Hümâ

hâksür:

1. **hâksüri:-i**

Kaside 12

Mısra: 48

Basit toprak || Yaratılış öncesi.

47. Tavâf ederdî o nûru melâ'ik ü ervâh

48. Eder degil iken ervâhımız bu hâksürü

hâl:

1. **hâli:-i**

Tarih 1

Mısra: 52

Hâl, durum.

51. Dü-tâ olmuşdu kıddi pîr-i dehrîñ

52. Keselle hâli olmuşdu dige-gün

2. **hâlim:-im**

Kaside 1

Mısra: 116

Hâl, durum.

115. Bir çapunuñ kulu-yuz ey Sâlim

116. Nic' olur denmesin şağın hâlim

3. **hâline:-in, -e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 132

Hâl, durum.

131. Kanı evvelki zîbiş ü 'unvân

132. Her kese hâline göre ihsân

4. **hâl:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 151

Hâl, durum.

151. Hele ne hâl ise ğam-ı etrâk

152. Âh illâ ki ba'zî bî-idrâk

5. **hâl:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 189

Hâl, durum.

189. Hażm ederdim bunu ne hâl ise ben

190. Dâd ammâ ki ba'zî câhilden

6. **hâl:**

Diğer 2

Mısra: 40

Hâl, durum.

39. Kime râzım diyem bu ğurbetde

40. Hâl müşkil derün hayretde

7. **hâli:-i**

Diğer 2

Mısra: 77

Hâl, durum.

77. Rûzgârıñ bu hâli olmasa âh

78. Firqat olmasa hâşılı her gâh

8. **hâlimi:-im, -i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 6

Hâl, durum.

5. Başla ey tûti-i âyine-i sır

6. Etmege hâlimi takrîr bir bir

9. **hâl:**

Lugaz 3

Mısra: 51

Hâl, durum.

51. Hele ne hâl ise bu istiğnâ

52. Lîk gör ki belâyı ol rüsvâ

10. **hâl:**

Diğer 3

Mısra: 111

Hâl, durum.

111. Hele ne hâl ise anlar hıtabâ yek-sere âh

112. Hıttbe ta'limi için seyre gelirlir her gâh

11. **hâlim:-im**

Tedis 3

Mısra: 27

Hâl, durum.

27. Şikeste hâtırım aldı ele cânân şorup hâlim

28. Sezâ şığmazsa kendi kendine cânım benim Sâlim

12. **hâlini:-in, -i**

Tedis 4

Mısra: 4

Hâl, durum.

3. Nüşâ-i mihr ü mağabbet dâstânın kim bilir

4. Hâlini künc-i ğamında 'aşıkânın kim bilir

13. **hâlim:-im**

Kaside 7

Mısra: 87

Hâl, durum.

87. Hâlim nic' olur bu deñlü 'işyân

88. Ümmîd dil-i remâna şığmaz

14. **hâlim:-im**

Kaside 8

Mısra: 147

Hâl, durum.

147. Terahhüm etmeseñ ammâ tebâh olur hâlim

148. Felâket ile dil-i zârımız muğâmirdir

15. **hâlim:-im**

Diğer 9

Mısra: 124

Hâl, durum.

123. Bilmez etmekligi riyyâ Sâlim

124. Nic' olur bunda bilmezem hâlim

16. **hâlin:-in**

Kaside 10

Mısra: 215

Hâl, durum.

215. Mevkı' u hâlin eyledi ta'yîn
216. Yine bulundu ol o gûne hemîn
17. **hâl:**
Kaside 10
Mısra: 310
Hâl, durum.
309. Gûşu hayretle etdi mâl-â-mâl
310. 'Abd-i 'İzzi hikâyesindeki hâl
18. **hâli:-i**
Kaside 10
Mısra: 337
Hâl, durum.
337. Tıyıcak Bû Cehil o hâli tamâm
338. Da'vet ü i'tizâra etdi kıyâm
19. **hâlimiz:-imiz**
Kaside 10
Mısra: 426
Hâl, durum.
425. Bârgâhında cümle ey Kayyüm
426. Nîk ü bed kâr u hâlimiz ma'lûm
20. **hâle:-e**
Diğer 11
Mısra: 55
Hâl, durum.
55. Çünkü etdi derûn bu hâle nazar
56. Buldu hâmem derûnu şerha nazar
21. **hâlidir:-i, -dir**
Kaside 13
Mısra: 9
Hâl, durum.
9. Rûzgârın hâlidir deryâda nev'-i ıztırâb
10. Kûlzum-i kudret sükûn üzre telâtum nâ-âşnâ
22. **hâlim:-im**
Rûbai 15
Mısra: 2
Hâl, durum.
1. Tenhâ dilimi dil-bere verdim Sâlim
2. Kâzîlara vardıkça danışdım hâlim
23. **hâle:-e**
Tarih 17
Mısra: 34
Hâl, durum.
33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi
34. Bir 'acâyib hâle dūş oldum ki ben cümle zemîn
24. **hâliñi:-iñ, -i**
Tarih 17
Mısra: 69
Hâl, durum.
69. Hâliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merhamet
70. 'Aleme ihsân ederken hâşıl ol şadr-ı güzîn
25. **hâlime:-im, -e**
Tarih 17

- Mısra: 82
Hâl, durum.
81. Şimdi Türkistân-ı miñnetde çalıp zâr u nizâr
82. Hâlime bağıdıkça ben olmağdayım hayret-ğarîn
26. **hâlim:-im**
Tarih 17
Mısra: 89
Hâl, durum.
89. Teng-desti vü keder hâlim diğere-gün eyledi
90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn
27. **hâlim:-im**
Kaside 22
Mısra: 123
Hâl, durum.
123. Yoğsa hâlim benim diğere-gündür
124. Gam u miñnetle dide pür-hündür
28. **hâlime:-im, -e**
Gazel 23
Mısra: 12
Hâl, durum.
11. Mâ-cerâ-yı dide-i giryânımı görüp dilâ
12. Baħr acıyıp ağlaşırlar hâlime Nîl ü Fûrât
29. **hâli:-i**
Gazel 26
Mısra: 3
Hâl, durum.
3. Perişân olmaga hâli dil-i aşüftenin her şeb
4. Hâyâl-i kâkûlün oldu seniñ ey dil-rübâ bâ'is
30. **hâli:-i**
Müfret 26
Mısra: 2
Hâl, durum.
1. Uzağdan geldi iklim-i şikenc-i zülfüne bu şeb
2. Efendim gönlüme lutf et nedir hâli su'al eyle
31. **hâlim:-im**
Kaside 30
Mısra: 65
Hâl, durum.
65. Der-i devlet-medâr-ı lutfuña hâlim edem taķrîr
66. Benim devletli sultânım bir az gūş eyle ednâyı
32. **hâlle:-le**
Kaside 34
Mısra: 27
Far. Bedende olan nokta, ben.
27. Yed-i kudret ruhun gül-gün hâlle eylemiş taħrîr
28. Bu zînetli gül-i ebrî 'arûs-ı behcet-efzâdır
33. **hâlimi:-im, -i**
Gazel 37
Mısra: 4
Hâl, durum.
3. Cânımı tâ ser-i hulküma getirdi cânâ
4. Hâlimi gâyet ile etdi mükedder ümmîz

34. **hālīme:-im, -e**

Müfret 76

Mısra: 2

Hâl, durum.

1. Sâkî bana lûtf eyle meded sâğarı töldür
2. Bağ hālīme bir pâre benim merhâmet eyle

35. **hālīne:-in, -e**

Müfret 78

Mısra: 2

Hâl, durum.

1. Reh-güzârında tûran zâre teğâfûl etme
2. Saña 'âşık olanın hālīne bağ sultânım

36. **hālīnden:-iñ, -den**

Gazel 110

Mısra: 2

Hâl, durum.

1. Hayâl-i zülfi yârîñ gerçi 'âşık 'ayn-ı rıf atdır
2. Seniñ hālīnden âğâh olmağ ammâ serde devletdir

37. **hâldir:-dir**

Gazel 128

Mısra: 9

Hâl, durum.

9. Çeker cefâ gehi Sâlim ne hâldir geçmez
10. Bu güne şabrı da hiç degme bir hamûl etmez

38. **hālīñ:-iñ**

Gazel 136

Mısra: 2

Hâl, durum.

1. Taleb etsek dili kûyunda ğamından biliriz
2. Ya'ni kalbindeki hālīñ raqamından biliriz

39. **hâl:**

Gazel 139

Mısra: 10

Hâl, durum.

9. Gönül seniñle 'itâbın benimle dil 'âciz
10. O hâl 'âşıkâ yer yer gider gelir tûrmaz

40. **hâle:-e**

Gazel 145

Mısra: 3

Hâl, durum.

3. Şağın bir hâle düş olmaya dil zülf-i dil-ârâda
4. Katı vâfir zamândır kim gönülden bir haber gelmez

41. **hâlim:-im**

Gazel 188

Mısra: 4

Hâl, durum.

3. Ne gördün hâne-i hammârdan varmağ neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile hâlim harâb etmek

42. **hālīme:-im, -e**

Gazel 194

Mısra: 6

Hâl, durum.

5. Ğamzeden etseñ tarağğum bizlere mâni' midir
6. Hālīme kâfir de olsa şefkat eyler sen degil

43. **hālīndir:**

Gazel 194

Mısra: 8

Ben || Sevgilini yüzündeki siyah nokta.

7. Boynuna alırdı 'âşık gerdeniñ ammâ çi sūd
8. Bahtı hālīndir siyeh-fâm eyleyen gerden degil

44. **hālīme:-im, -e**

Gazel 196

Mısra: 3

Hâl, durum.

3. Saña kalsa kâbil idi hālīme etmeñ nazar
4. Tâli'im tâli' degildir meh-cebînim neyleyim

45. **hâle:-e**

Gazel 201

Mısra: 5

Hâl, durum.

5. Ser-â-pâ sinede her tâze dâğım hâle şâhiddir
6. Derûnum añlasın bilsin gören çâk-i giribânım

46. **hālīme:-im, -e**

Gazel 205

Mısra: 5

Hâl, durum.

5. Mû-be-mû devr eyledim müjgân-ı çeşmiñ hālīme
6. Ğamzeden ğayrı ser-i kûyuñda mağrem bulmadım

47. **hâlin:-in**

Gazel 238

Mısra: 9

Hâl, durum.

9. Görüp hâlin tarağğum etmediñ gitdiñ aña hayfâ
10. Demeziñ kim derimde Sâlim-i bî-kes çerâğ olsun

48. **hâlim:-im**

Gazel 243

Mısra: 2

Hâl, durum.

1. Her nigâh etdikçe dil rûyuña meftûn olmada
2. Sevdigim günden güne hâlim dige-gün olmada

49. **hālīne:-in, -e**

Gazel 247

Mısra: 3

Hâl, durum.

3. Bağ hālīne bî-çâreleriñ kim neye dönmüş
4. Gâhî der-i dil-dâdeleriñden güzer eyle

50. **hâlim:-im**

Gazel 271

Mısra: 10

Hâl, durum.

9. Bu baht-ı nâ-sitâyişkârdan 'âlemde ey Sâlim
10. Tekellûf ber-taraf hâlim yamân olmağda gitdikçe

hâlâ:

1. **hâlâ:**

Diğer 2

Mısra: 89

Şu anda, halen.

89. Yem-i firkatde kalmışım hālā

90. Bir űikeste sefıneyim gıyā

2. **hālā:**

Tarih 4

Mısra: 38

Ŗu anda, halen.

37. Bulup erbābını her rütbeniñ ol

38. Çerāğ etmekdedir devletde hālā

3. **hālā:**

Tarih 4

Mısra: 58

Ŗu anda, halen.

57. Yine bi't-tab' olup hayrāta mā'il

58. Binā etdi bu beytu'llāhı hālā

4. **hālā:**

Kaside 6

Mısra: 16

Ŗu anda, halen.

15. Dil-i ma'şūku mım eyler niyāz-ı 'āşık-ı ser-bāz

16. Bu ma'nāyı eder iş'ār hālā űem' ü pervāne

5. **hālā:**

Diğer 9

Mısra: 34

Ŗu anda, halen.

33. Oldu bu beyt-i ᱥasb-i hāl-edā

34. Dilde tesbıhi dā'imā hālā

6. **hālā:**

Diğer 10

Mısra: 22

Ŗu anda, halen.

21. Firākıñ olmağ ile āteş-i derūna sebeb

22. Kül oldu kalmadı ᱥākisterimde hiç hālā

7. **hālā:**

Kaside 16

Mısra: 64

Ŗu anda, halen.

63. Gülsitānda ne 'aceb űevkını efzün etmiş

64. Gül-i űad-berg ile yek-dil gibi hālā bülbül

8. **hālā:**

Gazel 187

Mısra: 7

Ŗu anda, halen.

7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevā-yı fikriyim hālā

8. Egerçi sākıyā ber-hızı sen nüş eylediñ gittiñ

9. **hālā:**

Gazel 292

Mısra: 6

Ŗu anda, halen.

5. Eylemiş űöyle hirāsān bīdi ğamzeñ bāğda

6. Bellidir hālā yüzünden beñzine kan gelmedi

halās ede:

1. **halās ede:-e**

Kaside 12

Mısra: 200

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtarmak.

199. Edip nevāl-i na'imiñ dile telāfiler

200. ᱥalās ede bu ğamından o zār-ı mağdūrı

halās olmaz:

1. **halās olmaz:-maz**

Gazel 158

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

1. Tā ki ümmīd-i cemāliñden nazar olmaz ᱥalās

2. Nev-be-nev ᱥün-ābelerden çeşm-i ter olmaz ᱥalās

2. **halās olmaz:-maz**

Gazel 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

1. Tā ki ümmīd-i cemāliñden nazar olmaz ᱥalās

2. Nev-be-nev ᱥün-ābelerden çeşm-i ter olmaz ᱥalās

3. **halās olmaz:-maz**

Gazel 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

3. Geh itābıñ geh nigāhıñ öldürür 'uşşākıñı

4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz ᱥalās

4. **halās olmaz:-maz**

Gazel 158

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

5. Ğamzelerden ğāfil olma ey dil-i ğüm-geşte-nām

6. Olsa biñ cāñıñ eger kim el-ᱥazer olmaz ᱥalās

5. **halās olmaz:-maz**

Gazel 158

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

7. Geh ᱥayāl-i zülfüñ eyler ğāᱥ fikr-i 'ārızıñ

8. Bu hevāda 'āşıkıñ űām u seᱥer olmaz ᱥalās

6. **halās olmaz:-maz**

Gazel 158

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

9. Muᱥtezā-yı ma'rifetdir ğālibā bu Sālīmā

10. ᱥanda varsa ğamdan erbāb-ı hūner olmaz ᱥalās

halāvet:

1. **halāvetin:-in**

Gazel 177

Mısra: 8

Tatlılık, űirinlik.

7. Miyāh-ı kāzib-i 'ayn-ı nifāk degil mi bozan

8. Halāvetin nigeh-i dīde-i űadūcumuzuñ

2. ḥalâvet:

Gazel 180

Mısra: 9

Tatlılık, şirinlik.

9. Bir ḥalâvet baḥş eder şî'riñden ey Sâlim suḥan

10. Bellidir refîârdan taḳlîd-i üstâd eyleseñ

ḥalâvet-i suḥanın:

1. ḥalâvet-i suḥanın:-in

Tarih 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sözlerin tatlılığı || Güzel sözler.

3. Nigâr-ı şun'una taḥsîn eden senâ-güyân

4. Ḥalâvet-i suḥanın reşk-i bâl-i ḳand etsin

ḥalâyık:

1. ḥalâyık:

Tarih 8

Mısra: 3

İnsanlar.

3. Bu eyyâmîñ ḥalâyık olsa nola menḳabet-ḥvâmı

4. Bu eyyâmîñ nola meddâḥı olsa cümle-i âfâḳ

2. ḥalâyık:

Tarih 8

Mısra: 79

İnsanlar.

79. Ḥalâyık maḳdem-i pâkin anıñ güş etdiğinde hep

80. Du 'â-yı zâtın etdi her biri evrâdına ilḥâḳ

hâle:

1. hâlesiz:-siz

Tarih 10

Mısra: 36

Ay aḡlı, ay etrafında bazen peyda olan daire ||

Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

35. Behcet-i ḥüsnuñe dâ'irdir ḥaḫ

36. Hâlesiz hiç meh-i tâbân olmaz

2. hâlesiz:-siz

Tarih 11

Mısra: 9

Ay aḡlı, ay etrafında bazen peyda olan daire ||

Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

9. Hâlesiz mâḥ yakışmaz şeb-i deycür içre

10. Sâde olsa ḳamere olmaya bu ḳâl ile ḳıl

3. hâleden:-den

Gazel 222

Mısra: 2

Ay aḡlı, ay etrafında bazen peyda olan daire.

1. Ruḥlarıñ gül gül olur tâb-ı mey-i seyyâleden

2. Ebr içinde güyyâ meh rû-nümâdır hâleden

4. hâledir:-dir

Gazel 293

Mısra: 9

Sevgilinin ay gibi -güzel- oluşundan hareketle onu sarmak isteyen aşğın kolları "Hâle" ye benzetilmiştir.

9. Hâledir zann eylerim âḡuşumu Sâlim hemân

10. Ben der-âḡuş eyledikçe ol meh-i tâbânımı

hâle ermekse:

1. hâle ermekse:-se

Gazel 23

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Harflere dayanmayan sezîş ve duyuşun ön planda olduğu yapıya bürünmek.

13. Hâle ermekse murâdıñ Sâlimâ ḳâli ḳoyup

14. Mürşid-i kâmil öñünde varlıḡıñ ardına at

hâle girdi:

1. hâle girdi:-di

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mevcut durumdan farklı bir duruma geçmek.

139. Öyle bir hâle girdi kim dünyâ

140. Farḳ olunmaz e'âli vü ednâ

hâle-âḡuş-ı şafâ-yı meh-i tâbânız:

1. hâle-âḡuş-ı şafâ-yı meh-i tâbânız:-ız

Gazel 143

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ay yüzlü sevgilinin şafasını kucaklamak.

5. Ḳalmazız biz şeb-i deycür-ı maḥabbetde nizâr

6. Hâle-âḡuş-ı şafâ-yı meh-i tâbânız biz

haleb:

1. haleb'den:-den

Kıt'a 15

Mısra: 1

Suriye'de bir şehir, Halep.

1. Sıtanbul'a Ḥaleb'den Nâbi-i üstâd geldikde

2. Kudüm-ı maḳdem-i pâki bizi şâd etdi ser-tâ-ser

halecân:

1. halecân:

Kaside 10

Mısra: 351

Heyecan.

351. Eyledi mekr ü ḥilesi ḥalecân

352. Ḳaşd edip cânibine oldu revân

hâle-dâr olmuş:

1. hâle-dâr olmuş:-muş

Tarih 13

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Etrafı ışıklı hale gelmek || Yüzde ayva tüyelerinin çıkması.

7. Hâle-dâr olmuş seniñ de meh-cemâliñ sevdigim

8. Ğamzeler görsün nigâha fitneler ta'limini

halef eden:

1. halef eden:-en

Diğer 8

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Birinin yerine başka birini bırakmak.

39. Verdi evşâfa zâtıñ ile şeref

40. Ğayra eden 'avârızini halef

hāle-i āgūşa:

1. hāle-i āgūşa:-a

Gazel 62

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucağın içi manasında.

9. Hāle-i āgūşa çekdim dün gece ol māhı ben

10. Pehlevān-ı 'aşk lā-būd zūr-ı bāzū gösterir

hāle-i āgūşa çekilir:

1. hāle-i āgūşa çekilir:-il, -ir

Kaside 35

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucaklamak.

57. Çekilir hāle-i āgūşa o meh elbette

58. Sūbhā-i mihrī tamām eylemedin 'aşk-ı zār

hāle-i āgūşuma:

1. hāle-i āgūşuma:-um, -a

Gazel 237

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucağın çevresi -Kucağın içi,kucak-.

3. Gelmezse de tek hāle-i āgūşuma bir şeb

4. Kalbinde o meh-pāreniñ 'uşşāka yer olsun

hālel:

1. hāleldir:-dir

Gazel 241

Mısra: 10

Ar. Zaaf, bozukluk, eksiklik. (Ekseriya gelmek, getirmek, vermek maddeleriyle kullanılır).

9. Perişān etmesin zūlfūñ şabāya söyle lūf eyle

10. Nizām-ı mülket-i hüsne bu el vermez hāleldir bu

hālel vermez:

1. hālel vermez:-mez

Gazel 193

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar vermek.

1. Ey şeh-i mülk-i bahā vü nāzenin ü bī-bedel

2. Kışver-i hüsne hāññ bir vech ile vermez hālel

hālel-pezir-i melāhat eder:

1. hālel-pezir-i melāhat eder:-er

Kaside 12

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğın zarar görmesi.

113. Hālel-pezir-i melāhat eder mi hīç şemsi

114. Cihānda şebpereniñ olmamağla manzūri

hālet:

1. hālet:

Lugaz 1

Mısra: 15

Hāl, keyfiyet.

15. Bu hālet Sālimā takriri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibredir

2. hāletdir:-dir

Lugaz 1

Mısra: 40

Hāl, keyfiyet.

39. Ne sāl 'at kāsımız ma'lūm olmaz şimdilik tursun

40. Su'al etmek eger kabilse benden şor ne hāletdir

3. hālet:

Lugaz 3

Mısra: 47

Hāl, keyfiyet.

47. Zāhir olsa ger onda ol hālet

48. Fīl gibi eder bize şıķlet

4. hālet:

Kaside 10

Mısra: 52

Hāl || Olay.

51. Hıfz-ı Hāk'dır netice bī-minnet

52. Şeb-i Hicret'deki olan hālet

5. hāletini:-in, -i

Kaside 10

Mısra: 75

Hāl, keyfiyet.

75. Etdi ta'yin mevte hāletini

76. Ba'zı aşhābınıñ şehādetini

6. hāletle:-le

Kaside 19

Mısra: 42

Hāl, keyfiyet.

41. Tūlū' edip çemenden uķhuvān necm-i seherāsā

42. 'Aceb revnāķ-füzūn olmuş bu hāletle çemenzāre

7. hāleti:-i

Gazel 30

Mısra: 5

Hāl, keyfiyet.

5. Şu kadar hāleti var belki keder cism olsa

6. 'Ayn-ı şevķ eyler idi anı nümāyān-ı şabūh

8. hāletle:-le

Kaside 34

Mısra: 14

Hāl, keyfiyet.

13. Çemenzāri edince gird-bād-ı şubh mevc-ā-mevc

14. Bu hāletle zümürüdden fezā güyā ki deryādır

9. hālet:

Gazel 73

Mısra: 2

Hāl, keyfiyet.

1. Ehl-i 'aşka gāh zillet gāh rıf'at gösterir

2. Her devirde bu felek bir başka hālet gösterir

10. hālet:

Gazel 113

Mısra: 3

Hāl, keyfiyet.

3. Her kim işitse nāmını bir hālet el verir

4. 'Ālem cihānda cümle saña mübtelā mıdır

11. **hâlet:**

Gazel 118

Mısra: 6

Hâl, keyfiyet.

5. Sırışk-i çeşmimi âteş gelir kıyâs ederim

6. Derûn-ı dilde firâkıñla öyle hâlet var

12. **hâletle:-le**

Gazel 210

Mısra: 4

Hâl, keyfiyet.

3. Şemîm-âlûdekâr-ı hâksâr-ı gûrbet oldum ben

4. Bu hâletle dimâg-efsürdeyim bûy-ı vaţan bilmem

13. **hâletin:-in**

Gazel 215

Mısra: 10

Hâl, keyfiyet.

9. Yazan evşâf-ı 'aşkı nüşâ-i ümmide ey Sâlim

10. Eñ ednâ hâletin ser-defter-i tûmâr-ı hüş etsin

14. **hâlet:**

Gazel 252

Mısra: 2

Hâl, keyfiyet.

1. Ne 'âlem var cihânîñ mevsim-i faşl-ı bahârında

2. Ne hâlet kalmış âheng-i şadâ-yı cûybârında

hâlet geldi:

1. **hâlet geldi:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevcut durumdan farklı bir ruh haline girmek.

123. Geldi ihvâna o şeb bir hâlet

124. Müşterî buldu metâ'-ı şoşbet

hâlet-bahş olur:

1. **hâlet-bahş olur:-ur**

Kaside 34

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, güzellik veren olmak.

73. Şenâ-yı pâki hâlet-bahş olur erbâb-ı 'irfâna

74. Secencelle dil-i tûfî-i hoş-güftâr güyâdır

hâlet-dih olmasa:

1. **hâlet-dih olmasa:-ma, -sa**

Kaside 6

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keyfiyet vermek, ilham kaynağı olmak.

89. Eger hâlet-dih olmasa suhan mülküne evşâfîñ

90. Gazel-senc olmaz idi Sâlim'asâ şem' ü pervâne

hâlet-efzâ olan:

1. **hâlet-efzâ olan:-an**

Kaside 6

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlanmak.

77. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce'-i halkâ

78. Eyâ feyziñle olan hâlet-efzâ şem' ü pervâne

hâletî:

1. **hâletî:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 63

XVI. yy divan edebiyatı şairi.

63. Balsa Vecdî vü Hâletî n'ola

64. Nuţk-ı pâkimle hâlet-i 'uzmâ

hâlet-i 'aşkın:

1. **hâlet-i 'aşkın:-in**

Tesdis 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın hali.

1. Kimse bilmez hâlet-i 'aşkın dil-i vîrâneniñ

2. Mestler añlar hemân keyfiyyetin mestâneniñ

hâlet-i behcet-karîniñ:

1. **hâlet-i behcet-karîniñ:-iñ**

Gazel 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel haller.

5. Çıkınca seyr-i deryâya şehâ deryâyı hâreyle

6. Görüp bu hâlet-i behcet-karîniñ mevc urur deryâ

hâlet-i havret-i kıvâmetde:

1. **hâlet-i havret-i kıvâmetde:-de**

Kaside 10

Mısra: 518

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamet gününün şaşkınlık veren durumu.

517. Rûz-ı mahşerde vaqt-i hâcetde

518. Hâlet-i havret-i kıvâmetde

hâlet-i resm-i gülzâr verir:

1. **hâlet-i resm-i gülzâr verir:-ir**

Kaside 35

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesine dönüştürmek.

35. Şâ'irân cümle ser-i süre-i meddâha verir

36. Şüret-i 'adn-i berin hâlet-i resm-i gülzâr

hâlet-i te'sîr-i kelâm-ı şu'arâ:

1. **hâlet-i te'sîr-i kelâm-ı şu'arâ:**

Kaside 35

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlerin sözlerinin tesiri.

39. Hâşılı hâlet-i te'sîr-i kelâm-ı şu'arâ

40. Eyledi la'l-i müzâb-ı meyi yakût-mikdâr

hâlet-i 'uzmâ balsa:

1. **hâlet-i 'uzmâ balsa:-sa**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel duygulara kapılma, hoşuna gitme.

63. Balsa Vecdî vü Hâletî n'ola
64. Nuṭṭ-ı pākımle hâlet-i 'uzmâ

hâlet-i yakazân:

1. **hâlet-i yakazân:**

Kaside 10

Mısra: 177

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyku hali.

177. Güş ederdi çü hâlet-i yakazân

178. Nevmesinde kelâmı Faḥr-i cihân

hâlet-karîn oldu:

1. **hâlet-karîn oldu:-du**

Tarih 17

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir durum içerisinde olmak, bir duruma yakın olmak.

23. Toldu nükhet ile bâğın sâha-i 'âlemleri

24. Oldu revnaḳla debistân-ı cihân hâlet-karîn

hâlî:

1. **hâlî:**

Kaside 1

Mısra: 18

Uzak.

17. Ebr-i luṭfu na'ım ile mâlî

18. Kereminden bir ân degil hâlî

2. **hâlî:**

Gazel 5

Mısra: 5

Boş.

5. Fenâ dünyâda hiç bir vaḳt hâlî var mıdır anda

6. Muḳaddem etdigim zevḳın ḥumârın çekmeyem cânâ

3. **hâlî:**

Kaside 20

Mısra: 262

Ayrı, uzak || Alakasız.

261. Zâtu 'irfân ile hemîn mâlî

262. Ma'rifetden bir ân degil hâlî

4. **hâlî:**

Matla 51

Mısra: 2

Uzak.

1. Cihân mâlî nevâliñle nevâliñle cihân mâlî

2. Ne hâlî bir nefes senden ne senden bir nefes hâlî

5. **hâlî:**

Matla 51

Mısra: 2

Uzak.

1. Cihân mâlî nevâliñle nevâliñle cihân mâlî

2. Ne hâlî bir nefes senden ne senden bir nefes hâlî

hâl-i 'anber-bû:

1. **hâl-i 'anber-bû:**

Müfret 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amber kokulu ben.

1. Degildir hâl-i 'anber-bû kenâr-ı la'l-i dil-berde

2. Devâ-yı misk-i 'uṣṣâkî yazılmış ḥoḳḳa ağızında

hâl-i 'arızû:

1. **hâl-i 'arızû:-ıñ**

Gazel 99

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Sevgilinin- yanak beni.

7. Ruḥ-ı ḥoy-kerde hâl-i 'arızûñ çekdi dili zîrâ

8. Cihânda gezdiren insânı âb u dânedir derler

hâl-i a'zâr-ı nigâh-ı 'özü-hvâha:

1. **hâl-i a'zâr-ı nigâh-ı 'özü-hvâha:-a**

Gazel 126

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özür dileyici bakışın hali.

3. Her nigâhın gamzeler luṭfuyla istikbâlde

4. Hâl-i a'zâr-ı nigâh-ı 'özü-hvâha kâ'iliz

hâl-i bâ-fercâmına:

1. **hâl-i bâ-fercâmına:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Son hal, son durum.

23. Hırḳa-püş-ı guṣṣa-âlüd olmuş iken goncalar

24. Şâd olup etdi tebessüm hâl-i bâ-fercâmına

hâl-i bi'ri:

1. **hâl-i bi'ri:-i**

Kaside 10

Mısra: 335

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuyunun durumu (Ebu Cehil'in Hz. Muhammed düşsün diye açtığı çukur.).

335. Vaḥy ile hâl-i bi'ri etdi beyân

336. Ric'at etdi o server-i zî-şân

hâl-i derünü:

1. **hâl-i derünü:-u**

Gazel 113

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün içinde bulunduğu durum, hal.

7. Hâl-i derünü 'arza olursuñ şikeste-dil

8. Yoḥsa ümîd-i merḥamet etmek ḥaṭâ mıdır

hâl-i derünüm:

1. **hâl-i derünüm:-um**

Müseddes 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruh hali, vaziyeti.

21. Şerḥ edip hâl-i derünüm âh u feryâd eyledim

22. Gamzelerden pâdişâh-ı ḥüsnüne dâd eyledim

hâli diğer-gün etdi:

1. hâli diğer-gün etdi:-di

Rübai 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumunu değiştirmek || Olumsuz hale sokmak.

1. Hicriñle felek hâli diğer-gün etdi

2. Vashñla bu dil gülmedi bir dem gitdi

hâl-i diğer-günüñ:

1. hâl-i diğer-günüñ:-uñ

Gazel 182

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değişen hâl,durum.

9. Yolunda päre päre olduguñ dil-darı gör şimdi

10. Şorar mı künc-i gamda Sâlimâ hâl-i diğer-günüñ

hâl-i dil-ber:

1. hâl-i dil-ber:

Muamma 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin beni.

1. Harâmî hâl-i dil-ber mâl-i şabrım eyledi yağmâ

2. Kanâ'at etmeyip tekrâr bu gönüm taleb eyler

hâl-i dil-i nâ-şadı:

1. hâl-i dil-i nâ-şadı:-ı

Gazel 203

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutsuz gönün hâli, durumu.

9. Sâlimâ hâl-i dil-i nâ-şadı biz 'arz eyleriz

10. Dergehinde diñlenirse dâd u şekvâmız bizim

hâl-i diliñ:

1. hâl-i diliñ:-iñ

Kaside 31

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül durumu, ruh hâli.

75. 'Afv eder merhameti hâşılı küstâhlığıñ

76. Sen hemân hâl-i diliñ şerhini ıtrâ eyle

hâl-i düşvârın:

1. hâl-i düşvârın:-ın

Tesdis 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zor, güç durum || Sevgiliden ayrı olma hâli.

27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın

28. Teselli eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

hâl-i esîs:

1. hâl-i esîs:

Tarih 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Armağan, hediye.

3. Pertev-i hürşid-i iclâlñle 'âlem müstenir

4. Sâye-i luţfuñ ruĥ-ı dünyâya bir hâl-i esîs

hâl-i eyledi:

1. hâl-i eyledi:-di

Kaside 34

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arındırmak.

35. Bu mevsimde derünun ğill u ğışdan eyledi hâlî

36. Leb-i gülşende havzın âb-ı şâfisi muşaffâdır

hâl-i günehkâr:

1. hâl-i günehkâr:

Kaside 3

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günahkâr insanların hâli, durumu.

91. Nice olur o dem hâl-i günehkâr

92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr

hâl-i komaz:

1. hâl-i komaz:-maz

Gazel 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş bırakmamak.

1. Derünüm âteş-i 'aşk ile her şeb dâğ dâğ eyler

2. Komaz üftâdesin hâlî o meh elbet çerâğ eyler

2. hâl-i komaz:-maz

Gazel 77

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş bırakmak.

3. Komaz hâlî derünüm bir kederden gerdiş-i gerdün

4. Beni maġmûm gördükçe felek güyâ şafâ eyler

hâl-i kor:

1. hâl-i kor:-r

Gazel 239

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş bırakmak.

3. Elde mi fikr etmemek bûs-ı yed-i beyzâñi dil

4. Kor mu tab'-ı 'âşıkı hâlî efendim ârzü

hâl-i ma'nâ-yı mâzi vü ğâbir:

1. hâl-i ma'nâ-yı mâzi vü ğâbir:

Kaside 33

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelecek ve geçmişin mana hali || Bütün zamanların manası.

27. Maşdar-ı sırr-ı bâṭın u zâhir

28. Hâl-i ma'nâ-yı mâzi vü ğâbir

hâl-i muhtaş:

1. hâl-i muhtaş:

Kaside 1

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

..... e özgü durum.

49. Hâl-i muhtaş kıoyulmaz tıllâka

50. Ya'ni ma'nâ verilmez 'uşşâka

hâl-i müşgîniñ:

1. **hâl-i müşgîniñ:-iñ**

Müfret 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokulu ben.

1. Degildir hâl-i müşgîniñ o nâf-ı sîm üstünde

2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış hoşka ağzıdır

hâli olanlar:

1. **hâli olanlar:-an, -lar**

Matla 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş olmak || İlim, irfan eksikliği.

1. Hemîşe kaḫ'-ı câh eyler olanlar 'ilmden hâli

2. Maḫâmı pest olur olsa terâzünüñ kefi mâli

hâli olmamış:

1. **hâli olmamış:-ma, -mış**

Kaside 34

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

47. Gerek sifle gerek 'âlî nevâliyle cihân mâli

48. Keremden olmamış hâli kefi bir böyle deryâdır

hâli olmasın:

1. **hâli olmasın:-ma, -sın**

Gazel 146

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş olmak.

7. Mukaddem tâli-i her bezm-i 'âlemdir bize fikriñ

8. Netice olmasın hâli gönül bî-mihmân sensiz

hâl-i perîşânı:

1. **hâl-i perîşânı:-ı**

Gazel 279

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perîşan, acınacak durum.

3. Hevâ-yı râh-ı zülfünde ne deñlü setr-i râz etsem

4. Yine izhâr eder elbet diliñ hâl-i perîşânı

hâl-i perîşânım:

1. **hâl-i perîşânım:-ım**

Kıt'a 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perîşan, acınacak hal.

1. İştîyâkım berter oldu saña hayfâ gelmediñ

2. Şormadıñ hâl-i perîşânım 'aceb noldu saña

2. **hâl-i perîşânım:-ım**

Tarih 17

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perîşan, acınacak durum.

55. Ağlayım baḫt-ı siyâhımdan ümîd-i luḫ ile

56. Söyleyim hâl-i perîşânım nedir saña hemîñ

3. **hâl-i perîşânım:-ım**

Gazel 259

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perîşan, acınacak durum.

3. Terahḫum eyleye şâyed yoluñ düşdükte cânâna

4. Benim hâl-i perîşânım kerem kıl ey şabâ söyle

hâl-i ruh-ı cânâneden:

1. **hâl-i ruh-ı cânâneden:-den**

Gazel 265

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağındaki (siyah nokta olan) ben tanesi.

1. Hayâl eyler lebin hâl-i ruh-ı cânâneden şoñra

2. Çeker minâyı zâhid sübḫa-i şad-dâneden şoñra

hâl-i şerîf:

1. **hâl-i şerîf:**

Diğer 4

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Mübârek şahsın- hali, hatırı.

15. Nicedir hâl-i şerîf nice mizâc

16. Bu taraḫdan ederiz istimzâc

hâl-i siyeh:

1. **hâl-i siyeh:**

Gazel 273

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah beni || Aşığıñ gönül kuşunu tuzağa düşürdüğünden, avladığından "yem" bağlamında kullanılmıştır.

1. Nice bend olmayayım zülf-i 'abîr-efşâne

2. Yem döker hâl-i siyeh murğ-ı dil-i nâlâne

hâl-i ḫab'-ı maḫrûrı:

1. **hâl-i ḫab'-ı maḫrûrı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 168

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hararetili (Herhangi bir durumu çok fazla hissetmek) durum,hal.

167. Egerçi güyu dirâz eyledim ğaraḫ ammâ

168. Beyân eylemedir hâl-i ḫab'-ı maḫrûrı

hâl-i zârım:

1. **hâl-i zârım:-ım**

Kıt'a 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen, acı çekilen hal

1. Hâl-i zârım ben ne güne eyleyim tavşif kim
2. Gündüzüm âteş gecem sermâ-yı derd-i iştiyâk

2. **hâl-i zârım:-ım**

Gazel 270

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen, acı çekilen hal.

3. Benim bu giryemi cânân 'aceb nemden kıyâs eyler
4. Benim bir hâl-i zârım görmemişken künc-i firâkatde

halife-i 'âlem:

1. **halife-i 'âlem:**

Kaside 20

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam âleminin halifesi || Osmanlı padişahları.

113. O sarây-ı cedid kim her dem

114. Olur anda halife-i 'âlem

halife-i bârî:

1. **halife-i bârî:**

Kaside 20

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın halifesi || 3. Ahmed.

17. Şehleriñ hep yegâne sâlâri

18. Zıll-ı Mevlâ halife-i Bârî

hâlik:

1. **hâlik'm:-ın**

Kaside 1

Mısra: 22

Yaratan, Allah.

21. Cümle eşyâ dilince bâ-temcîd

22. Hâlik'in Râzık'ın eder tevhid

hâlik':

1. **hâlik'm:-ın**

Gazel 89

Mısra: 10

Yaratan, Allah.

9. Dünyede bir kendiye mahsûş olan ta'bir ile

10. Cümle eşyâ Hâlik'in tevhid eder temcîd eder

hâlik-ı erham:

1. **hâlik-ı erham:**

Kaside 17

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhametli olan Allah.

83. Mu'ammer eyleye devletle şâh-zâdelerin

84. Hemîşe sâye-i hıfzında Hâlik-ı erham

halîlu'llâh:

1. **halîlu'llâh'a:-a**

Kaside 9

Mısra: 60

Allah'ın dostu || Hazret-i İbrahim Peygamber.

59. Edip Ya'küb çeşmin nûru rûşen

60. Halîlu'llâh'a kıldı nârî gülşen

2. **halîlu'llâh:**

Kaside 23

Mısra: 81

Allah'ın dostu || Hazret-i İbrahim Peygamber.

81. Halîlu'llâh ile hem-nâm u şöhret olduguñdandır

82. Zuhuruñ pür-tezelzül etdi kavm-i Lât u 'Uzzâ'yı

halîm:

1. **halîm:**

Kaside 8

Mısra: 178

Hilm sahibi, hilmli, yavaş huylu, halîmâne: Halim olana yakışacak surette anlamına gelen Allah'ın sıfatlarındandır.

177. Vedüd u Berr ü Hâkîm (ü) Veliyy ü Nûr ü 'Azîm

178. 'Afüvv -i cürm ü Halîm ü Müzill ü Kâhîr'dir

halîm su'âl etmez:

1. **halîm su'âl etmez:-mez**

Gazel 220

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sevgilinin aşığıñ hatırını sorması.

7. Ele alıp yıkılmış hâtırım halîm su'âl etmez

8. Fütâde 'aşıkın kaldırmaz aşlâ hâk-i zilletden

halîm yaman oldu:

1. **halîm yaman oldu:-du**

Terkib-bend 1

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşığıñ, sevgiliden dolayı- halinin perişan olması.

63. Yaman oldu meded hâlim kerem kıl

64. Yetişdir câm-ı vaşlûñ def -i gam kıl

hâlin sormadıñ:

1. **hâlin sormadıñ:-ma, -dıñ**

Gazel 187

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığıñ ilgi gösterip ne halde olduğunu sorması.

9. Bu gurbet ellerinde kaldı Sâlim sormadıñ hâlin

10. Dirîğ ey bî-vefâ zârîñ ferâmûş eylediñ gittiñ

hâlince:

1. **hâlince:**

Kaside 8

Mısra: 36

Durumuna göre, vaziyetince.

35. Odur o pâk nebî kim kerîm ü eşfağdır

36. Derinde her kese hâlince luftu hâzirdir

hâlis:

1. **hâlis:**

Gazel 245

Mısra: 7

Sahte olmayan, safi, temiz.

7. Gül u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sükûda

8. Kâle-i ümmid alınmaz nuçra-i ma'yüb ile

hâliyâ:

1. **hâliyâ:**

Kaside 13

Mısra: 22

(Ar.) O zaman, o durumda.

21. Şüret-i zâhirde lafz-ı kün idi mesmû' olan

22. Lîk kimler istimâ' etmiş bilinmez hâliyâ

halk:

1. **halkı:-ı**

Lugaz 1

Mısra: 10

Ahali, insanlar.

9. Eger rāhat var ise var yine ol zāt-ı 'āliden

10. Mu'allā ser-te-ser halkı vücūdu kân-ı rıf'atdır

2. **halkı:-ı**

Lugaz 2

Mısra: 32

Ahali, insanlar.

31. Cāhınıñ 'azlı yok hele ekşer

32. Manşıba halkı t̄alib olsa eger

3. **halka:-a**

Kaside 2

Mısra: 50

Yaratmak.

49. Ki oldur bā'ış-i icād-ı dünyā

50. Sebeb dünyāyı halka pest ü bālā

4. **halka:-a**

Kaside 2

Mısra: 51

Ahali, insanlar.

51. O kim nām-ı şerifi halka cāndır

52. Be-her harfi hayāt-ı cāvidāndır

5. **halk:**

Tarih 3

Mısra: 151

Ahali, insanlar.

151. Bu mehābetle giderken göricek halk anı

152. Ez-derūn eylediler dergeh-i Bārī'ye du'ā

6. **halka:-a**

Tarih 8

Mısra: 23

Ahali, insanlar.

23. Saķınmaz nevbeti lāle-şıfat buhl eylemez halka

24. 'Aceb mi gül-bünü eyler ise Haķ goncaya ser-tāk

7. **halkı:-ı**

Diğer 8

Mısra: 32

Ahali, insanlar.

31. Eyleyen her şüküfeyi şād-āb

32. Kıldı halkı nevāliñe sîr-āb

8. **halkı:-ı**

Kaside 13

Mısra: 33

Ahali, insanlar.

33. Halk edip halkı nizāmın buldu cümle kâ'ināt

34. Gāh şüret eyledi emr-i halākat iktizā

9. **halka:-a**

Kaside 13

Mısra: 62

Ahali, insanlar.

61. Şıdķ ile Allāh'a 'aşık bendedir Peygamber'e

62. Luţf u ihsān etmege halka be-gāyet mübtelā

10. **halkı:-ı**

Kaside 13

Mısra: 67

Ahali, insanlar.

67. Halkı yüz biñ sırra mazhar etmek ol āyineden

68. Şükr-i bî-pāyān u bî-hadd kim murād etdi Hūdā

11. **halka:-a**

Kaside 14

Mısra: 28

Ahali, insanlar.

27. Eyā sulţān-ı 'ālem fahr-i şāhān

28. Vücūduñ oldu halka luţf-ı Rahmān

12. **halk:**

Kaside 17

Mısra: 3

Ahali, insanlar.

3. Cihān cihān kereme oldu halk müstağrak

4. Felekde kalmadı hiç bir maħalde fikret-i gam

13. **halka:-a**

Kaside 19

Mısra: 83

Ahali, insanlar.

83. Zemini naţ'-ı āsāyiş edip halka zamānında

84. Taşaddi etmemiş bāzār-ı 'adinde sitemkäre

14. **halka:-a**

Kaside 20

Mısra: 143

Ahali, insanlar.

143. Āb-ı hayvān olurdu halka 'ayān

144. Sîr olurdu anıfla cümle cihān

15. **halka:-a**

Kaside 22

Mısra: 40

Ahali, insanlar.

39. Hiddet-i zihni sūr'at-i kalemî

40. Halka inşāfi keşret-i keremî

16. **halka:-a**

Kaside 24

Mısra: 12

Ahali, insanlar.

11. Cümle ta'birî havâdisle bedidâr oldu
12. Güyyiâ remz ile halka eder iş'âr-ı zamîr

17. **halka:-a**
Kaside 24
Mısra: 41

Ahali, insanlar.

41. Halka ikrâmını vaşf eylemege tâlib olan
42. Şu kadar ancak eder etmek olursa ta'bir

18. **halka:-a**
Kaside 26
Mısra: 4

İnsanlar, ahali.

3. Gird-bâd etdi güzeşte varak-ı bâği resîd
4. Halka geçdi gül-i ebrîye çekildikde şafâ

19. **halk:**
Kaside 33
Mısra: 15

Ahali, insanlar.

15. Halk ümmîd-cüy-ı her keremi
16. Cümle sîr-âb-ı lüle-i kâlemi

20. **halk:**
Gazel 164
Mısra: 3

Ahali, insanlar.

3. Etmese halk mahabbetde nifâkın ihfâ
4. Böyle etmez idi hiç âteşin İzhâr şemi'

21. **halkı:-ı**
Gazel 182
Mısra: 8

Ahali, insanlar.

7. Katı ednâ bahâneyle kişiyi terk ederler hayf
8. 'Aceb halkı vefâsız kimseler imiş Trabzon'uhn

22. **halka:-a**
Gazel 251
Mısra: 5

Ahali, insanlar.

5. Bahtdır halka şatan cümle metâ'-ı suhanı
6. Kim alır yoğsa kelâmın dür-i meknûn olsa

halk edip:

1. **halk edip:-ip**
Kaside 13
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratmak.

33. Halk edip halkı nizâmın buldu cümle kâ'inât
34. Gâh şüret eyledi emr-i halâkat iktizâ

halk oldu:

1. **halk oldu:-du**
Kaside 9
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılmak.

23. Tecellî eyleyip sırr-ı Hudâ'dan
24. Cihân halk oldu nûr-ı Muştafâ'dan

halk olundu:

1. **halk olundu:-du**
Kaside 4
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılmak.

27. Cemî'-i enbiyâya 'illet-i gâ'iyedir zâtın

28. Seniñçün halk olundu cümle-i dünyâ vü mâ-fihâ

halka halka edip:

1. **halka halka edip:-ip**
Tahmis 2
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin saçlarının- halka halka olması ||

Kemend şeklinde olup aşığı etkisi altına alması.

3. Beni Mecnûn-reviş etdi görüñ o Leylâ'yı
4. Halka halka edip ol zülf-i 'abîrâsâyı

halka-be-güş:

1. **halka-be-güş:**
Gazel 274
Mısra: 3

Kulağı halkalı, küpeli (köle) || Aşık.

3. Raķibiñ ol mehe halka-be-güş idiklerini
4. Toķundu bād-ı şabādan gece kulağımızı

halka-be-güş oldu:

1. **halka-be-güş oldu:-du**
Kaside 15
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Köle olmak.

21. Netice oldu celâdet derinde halka-be-güş
22. Refî'-i şanı nüĥustın işâret-i şevket

halka-ber-halka:

1. **halka-ber-halka:**
Gazel 2
Mısra: 5

Halka halka.

5. Tezâĥum eyledikçe dūd-ı âhî halka-ber-halka
6. Nola olsa ser-i 'âşıkda şekl-i âsumân peydâ

halka-i bâb-ı beyt-i iĥsânı:

1. **halka-i bâb-ı beyt-i iĥsânı:-ı**
Kaside 33
Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik evinin kapısının halkası || İnsanlara iyilikte bulunan Şeyhülislam.

13. Halka-i bâb-ı beyt-i iĥsânı
14. Ehl-i tab'ın penâh-ı 'irfânı

halka-i esrâr-ı gerdiş-i ensâr:

1. **halka-i esrâr-ı gerdiş-i ensâr:**
Kaside 8
Mısra: 89
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ensar topluluğunun sırlı halkası.

89. Yegâne halka-i esrâr-ı gerdiş-i ensâr
90. Şu 'â-ı başır-ı ebşâr-ı her muhâcirdir

halka-i gîsû-yı hürâyi:

1. halka-i gîsû-yı hürâyi:-yı

Kaside 23

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hurilerin saçlarının kıvrımı.

47. Tezerv-i büy-ı hulku olsa bâğ-ı 'adne bâl-efşân

48. Melekler dâm ederdî halka-i gîsû-yı hürâyi

halka-i pâyına:

1. halka-i pâyına:-ın, -a

Kaside 28

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak halkası.

19. Mâh-ı 'îd kim bir dilim nânına çarh muhtâc iken

20. Halka-i pâyına anî şü 'lesin pergâr eder

halka-i rindânı:

1. halka-i rindânı:-ı

Gazel 161

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecliste daire şeklinde diziliş/oturuş.

11. Sâlimâ halka-i rindânı çoma elden kim

12. Anlar ile olur elbet eden ülfet mahzûz

halka-i tevhid:

1. halka-i tevhid:

Gazel 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

1. Hurûşân bir yem-i şıdk-ı revândır halka-i tevhid

2. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı cândır halka-i tevhid

2. halka-i tevhid:

Gazel 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

1. Hurûşân bir yem-i şıdk-ı revândır halka-i tevhid

2. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı cândır halka-i tevhid

3. halka-i tevhid:

Gazel 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

3. 'Arağ-rîzân olursa nola aşhâb-ı ciğer-sûzu

4. Dür-i nâ-yâb-ı nür-ı şıdk-ı kândır halka-i tevhid

4. halka-i tevhid:

Gazel 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

5. Ser ü pâdan geçer ehli ser-â-pâ bezm-i cüşişde

6. Mağall-i terk-i lezzât-ı cihândır halka-i tevhid

5. halka-i tevhid:

Gazel 36

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

7. Nola zencîr-i pây-ı fikr-i âlâm-ı cihân olsa

8. Sebîb-i dest-res-yâb-ı emândır halka-i tevhid

6. halka-i tevhid:

Gazel 36

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

9. Nola erbâb-ı zikru'llâh olsa zinde ey Sâlim

10. Tevânâyî-dih-i her nâ-tevândır halka-i tevhid

halka-i ümmîde:

1. halka-i ümmîde:-de

Gazel 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit halkası.

5. Halka-i ümmîde bend et rişte-i âhîñ dilâ

6. Seng-i çâha bak resîmen nice te'sîr eylemiş

halka-i zencîrdir:

1. halka-i zencîrdir:-dir

Gazel 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zincir halkası.

9. Sâlimâsâ def'-i sevdâ eylemem gülşende ben

10. Gerdiş-i cû halka-i zencîrdir sensiz baña

halk-ı 'âlem:

1. halk-ı 'âlem:

Tarih 2

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya halkı, herkes.

17. Mağdemiñle halk-ı 'âlem 'îd-ı ekber etdiler

18. Muntazırlar ser-be-ser fermânîñiñ peygâmına

2. halk-ı 'âlem:

Tahmis 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya halkı, herkes.

19. Halk-ı 'âlem ne 'aceb emriñe râm olsa şehâ

20. Çekdi menşür-ı melâhatda kaşîñ tuğrâyı

3. halk-ı 'âlem:

Kaside 13

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya halkı, herkes.

103. Halk-ı 'âlem herc ü merc-i sebseb-i hirmân iken
104. Nevbet-i küs-ı kudümüñ çarlı etdi pür-şadâ

4. halk-ı 'âlem:

Gazel 229

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya halkı, herkes.

9. Halk-ı 'âlem çökse başına yapılmaz hâtırı
10. Kâlb-i 'âşık hicr ile bir kerre vîrân olmasın

halk-ı 'âlemi:

1. halk-ı 'âlemi:-i

Kaside 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya halkı, herkes.

3. Mâh-i 'îd kim cümle halk-ı 'âlemi mesrûr edip
4. Leyle-i zulmâda dehri maqdemî nüvvâr eder

halk-ı cihân:

1. halk-ı cihân:

Kaside 20

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün insanlar.

87. Bahr ü ber de nevâline muṭlak
88. Cümle halk-ı cihân müstağrak

hallâk:

1. hallâk':-ı

Diğer 11

Mısra: 124

Yaratma gücü sınırsız olan, devamlı olarak yaratan, Allah, Tanrı.

123. Ede bâkî vücûduñu Bâkî

124. 'Âlemîniñ hemîşe Hhallâk'ı

hallâk-ı cihân:

1. hallâk-ı cihân:

Kaside 5

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kainatın yaratıcısı. || Allah cc.

37. Saña bi'z-zât selâm eyledi Hhallâk-ı cihân

38. Da'vet etdi saña maḥşûş cenâb-ı Mevlâ

haller yazmış:

1. haller yazmış:-mış

Diğer 3

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumları anlatmak || Sevgilinin yüzünde ayva tüylerinin belirmesi.

77. Gül-i ebrî ise ruḥsârına haller yazmış

78. 'Arz-ı kâlâ-yı bahâra o da kendin düzmüş

halt:

1. halt:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 123

Şiir,söz.

123. Bir nice halt eyleyip ezber
124. Tâze nev-tarḥ tâzedir derler

halt edip:

1. halt edip:-ip

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 177

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabahat işlemek.

177. Halt edip ol ziyâde haddinden
178. Borca batar daḥı müderris iken

halûk:

1. halûkumuzun:-umuz, -uñ

Gazel 177

Mısra: 6

İyi huylu, güzel ahlaklı.

5. İnanma 'arz-ı maḥabbet ederse de o revîş
6. Maḥall-i fîrşatına dekdir eñ halûkumuzun

halvet:

1. halvet:

Kaside 23

Mısra: 78

Yalnız başına, tenhalık.

77. Yatar bi-hod keselden fitne bîmâr oldu devriñde
78. Şanır dâru'ş-şifâ halvet ile çeşm-i dil-ârâyı

2. halvetde:-de

Müfret 75

Mısra: 2

Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.

1. Zâhirde saña zâhidîñ evzâ'ı yalandır
2. Halvetde yüzün görse eger sabr edemezdi

ham olur:

1. ham olur:-ur

Gazel 102

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büklüm olmak, kıvrım olmak.

5. Ham olur aña devât etse ser-âğâz-ı genâ
6. Vaşf-ı gamzeñ ki şehâ hâmeyî câdü eyler

hamâkat:

1. hamâkat:

Kaside 1

Mısra: 111

Ahmaklık.

111. 'Ârif ol da hamâkat izhâr et
112. 'Aklı lübb-i cünûna der-kâr et

2. hamâkatdir:-dir

Kaside 10

Mısra: 499

Ahmaklık.

499. Bu ne gaflet bu ne hamâkatdır
500. Böyle kârîñ şoñu nedâmetdir

hamâkat eder:

1. hamâkat eder:-er

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 195

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahmaklık etmek.

195. Bilmeyip kendözün hamakat eder

196. Beni geçdi deydü şikâyet eder

hamâm:

1. **hamâm:**

Kaside 18

Mısra: 71

Güvercin.

71. 'Aşr-ı pâki o kadar emn ü amandır ki hamâm

72. Hıvâbı geldikde eder şeh-per-i şâhine duhûl

hamd etdi:

1. **hamd etdi:-di**

Muamma 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a şükretmek.

1. Hamd etdi 'aşık subh-ı vişâle

2. Ol gonca-femle bî-had görüştü

hamd ola:

1. **hamd ola:**

Diğer 11

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şükürler olsun.

27. Şad sitâyîş Hudâ'ya sultânım

28. Hamd ola Kibriyâ'ya sultânım

hamd ü senâ eylevelim:

1. **hamd ü senâ eylevelim:-yelim**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şükür ve övgüde bulunmak.

99. Rüzgârdan geh edelim şekvâ

100. Geh aña eylevelim hamd ü senâ

hamd ü şükr ü senâ-yı lâ-yuhşâ ola:

1. **hamd ü şükr ü senâ-yı lâ-yuhşâ ola:-a**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'a- Sayısız hamd ve şükürler olsun.

1. Ola dergâh-ı Hakk'a şubh u mesâ

2. Hamd ü şükr ü senâ-yı lâ-yuhşâ

hamdü li'llâh:

1. **hamdü li'llâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

5. Hamdü li'llâh hürd-bâzi-i nesim-i şefkatîñ

6. Tâb-bağ oldu neşât-ı külbe-i ahzânıma

2. **hamdü li'llâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

7. Hamdü li'llâh cüybâr-ı vuşlatîñ seyl-âb edip

8. Tâze cân-bağşende oldu bu dil-i 'atşânıma

3. **hamdü li'llâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

9. Hamdü li'llâh mihr-i rüyuñ şadmân etdi beni

10. Meh 'izârîñ tesliyet verdi dil-i nâlânıma

4. **hamdü li'llâh:**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

1. Hamdü li'llâh keşti-i ümmîd erişdi kâmnı

2. Rüzgârîñ şad hezârân reşk bu eyyâmına

5. **hamdü li'llâh:**

Tarih 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

15. Hamdü li'llâh bu gün ol gündür kudümüñla seniñ

16. Müjde-senc-i nür oldu her şubuh ağşamına

6. **hamdü li'llâh:**

Tarih 2

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

27. Ben de şevk-ı makdemiyle Sâlimâ mesrûr iken

28. Hamdü li'llâh nâ'il oldum kudsiyân ilhâmına

7. **hamdü li'llâh:**

Diğer 4

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

27. Taraf-ı muhlişi eyleyse su'âl

28. Hamdü li'llâh Kerîmü'l-müte'âl

8. **hamdü li'llâh:**

Diğer 9

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

25. Hamdü li'llâh garîb-i müştâkıñ

26. Dîde-düz-ı cemâl-i berrâkıñ

9. **hamdü li'llâh:**

Kaside 13

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a hamd olsun, çok şükür.

101. Hamdü li'llâh ferr-i teşrîfîñle gördük düşdügün

102. Târek-i erbâb-ı fazla säye-i bâl-i Hüma

10. **hamdü li'llâh:**

Kaside 20

Mısra: 157

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a hamd olsun, çok şükür.
157. Hamdü li'llāh zamān-ı pākinde
158. Dergeh-i āsitān-ı pākinde
11. **hamdü li'llāh:**
Kaside 20
Mısra: 165
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a hamd olsun, çok şükür.
165. Hamdü li'llāh zamān-ı 'adl-āyın
166. Böyle bir pādişāha oldu karın
12. **hamdü li'llāh:**
Kaside 20
Mısra: 237
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a hamd olsun, çok şükür.
237. Hamdü li'llāh beni edip tatyīb
238. İrş ile luţfuñ oldu baña naşīb
13. **hamdü li'llāh:**
Kaside 24
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a hamd olsun, çok şükür.
19. Hamdü li'llāh o meserretten erişdi dile zevk
20. Zā' il etdi anıñ endişesini peyk-i beşir
14. **hamdü li'llāh:**
Kaside 27
Mısra: 35
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a hamd olsun, çok şükür.
35. Hamdü li'llāh hele teşrif-i kudūmundan anıñ
36. Oldu bed-ıhvāh u erāzil menişān nā-peydā
15. **hamdü li'llāh:**
Kaside 27
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a hamd olsun, çok şükür.
39. Ne idi çekdiğimiz baır-i felāketde bizim
40. Hamdü li'llāh ki yitip zemzeme-i yā Mevlā
16. **hamdü li'llāh:**
Gazel 293
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a hamd olsun, çok şükür.
3. Hamdü li'llāh kim cemāliñ şādmān etdi beni
4. Tal'atıñ kıldı münevver külbe-i ahzānımı
- hāme:**
1. **hāme:**
Kaside 7
Mısra: 9
Kalem.
9. Anı nice vaşf eder bu hāme
10. Evşāfi o keç-dehāna şıgmaz
2. **hāmem:-m**
Kaside 8

- Mısra: 103
Kalem.
103. Ne rütbe eylese hāmem belāğatin müzdād
104. Edā-yı rütbe-i şāniñda yine kâşırđır
3. **hāme:**
Diğer 11
Mısra: 57
Kalem.
57. İhtiyār-ı beyān edip hāme
58. Girdi naql-i firāk u ālāma
4. **hāme:**
Diğer 11
Mısra: 121
Kalem.
121. Oldu hāme bu 'arşagehde şamūt
122. Müsikīdir yerinde olsa sükūt
5. **hāme:**
Kaside 20
Mısra: 1
Kalem.
1. Etsin āğāz vaqtidir hāme
2. Midhat-i pādişāh-ı islāme
6. **hāme:**
Kaside 20
Mısra: 325
Kalem.
325. Ne kadar hāme midhat eylese ger
326. Yine elbette bir kuşur eyler
7. **hāmemi:-m, -i**
Kaside 22
Mısra: 96
Kalem.
95. Beni za'f ile fikr edip çün nāl
96. Keder etdi netice hāmemi lāl
8. **hāme:**
Kaside 31
Mısra: 1
Kalem.
1. Kendüñ ey hāme ser-āğāze müheyyā eyle
2. İhtişāsiñ o bihīn dergehe inhā eyle
9. **hāme:**
Kaside 33
Mısra: 1
Kalem.
1. Vaqtidir 'azm ederse ger hāme
2. Midhat-i pāk-i şeyhü'l-islāme
10. **hāmeyi:-yi**
Gazel 102
Mısra: 6
Kalem.
5. Ham olur aña devāt etse ser-āğāz-ı genā
6. Vaşf-ı gamzeñ ki şehā hāmeyi cādū eyler
- hāme-i bihīn-ta'bir:**

1. **hāme-i bihīn-ta' bīr:**

Diğer 2

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelce açıklayan kalem || Şairin şairlik yeteneği.

33. Tutuşur hāme-i bihīn-ta' bīr

34. Süzişim etmek istesem taḥrīr

2. **hāme-i bihīn-ta' bīr:**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelce açıklayan kalem || Şairin şairlik yeteneği.

1. Demdir ey hāme-i bihīn-ta' bīr

2. Eyle na't-ı Muhammed'i taḥrīr

hāme-i cūdudur:

1. **hāme-i cūdudur:-u, -dur**

Kaside 29

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik kalemi.

27. Kaşabü's-sebk-i himem hāme-i cūdudur anıñ

28. Nola olursa sevād-ı kerem aña maḥber

hāme-i dānā olup:

1. **hāme-i dānā olup:-up**

Kaside 16

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilginlerin kalemi olmak || Güzel sözler söylemek.

71. Hvhāiḥ-i emr-i teğazzül de tamāma erdi

72. Vaktidir gayrı olup hāme-i dānā bülbül

hāme-i dil:

1. **hāme-i dil:**

Kaside 16

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kalemi.

57. Ben de evşāfıñı zikr eyler iken hāme-i dil

58. Etdi bir nağmeye āgāze çü güyā bülbül

hāme-i güvāter-i mu' ciz-āsār:

1. **hāme-i güvāter-i mu' ciz-āsār:**

Kaside 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mucizeler dile getiren kalem.

1. Gele ey hāme-i güvāter-i mu' ciz-āsār

2. Bülbül-i revnaḫ-ı gülzār-ı suṭūr-ı eṣ'ār

hāme-i güzide-suhan:

1. **hāme-i güzide-suhan:**

Kaside 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözler -yazan- kalem.

1. Başla ey hāme-i güzide-suhan

2. Midḥat-i pāk-i şadr-ı a'zamdan

hāme-i i' cāz-eser:

1. **hāme-i i' cāz-eser:**

Kaside 29

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mucizeler yazan kalem.

51. Lik mümkün mi ede lāyıkı üzre medḥiñ

52. Kilk-i mu' ciz-raḫam u hāme-i i' cāz-eser

hāme-i ma' nā-pīrā:

1. **hāme-i ma' nā-pīrā:**

Kaside 5

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Manalar -güzel anlamlar- gösteren, yazan kalem.

85. Böyle mi vaşf eder idi şenā-yı zātıñ

86. Kilk-i mu' ciz-raḫam u hāme-i ma' nā-pīrā

hāme-i mızrāb-ı evtār-ı suṭūr-ı nazm:

1. **hāme-i mızrāb-ı evtār-ı suṭūr-ı nazm:**

Kaside 30

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir satırlarının -telleri andırması bağlamında- kalem mızrabı.

13. Yine bu hāme-i mızrāb-ı evtār-ı suṭūr-ı nazm

14. Ser-āgāz-ı terennüm-sāz-ı medḥ etsin o dānāyı

hāme-i mu' ciz-āsār:

1. **hāme-i mu' ciz-āsār:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mucizeler -güzel sözler- yazan sözler.

1. Başla ey hāme-i mu' ciz-āsār

2. Etmeye rāz-ı derūnum izḥār

hāme-i mu' ciz-demimi:

1. **hāme-i mu' ciz-demimi:-im, -i**

Kaside 32

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mucizeler yazan kalem.

39. Ben de güyāter edip hāme-i mu' ciz-demimi

40. Sālīmā eyleyelim ḫayr du'āsın inşā

hāme-i mu' ciz-eser:

1. **hāme-i mu' ciz-eser:**

Tarih 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mucizeler meydana getiren kalem, güzel manalar yazan kalem.

1. Ey hāme-i mu' ciz-eser meşşāta-i faẓl u hüner

2. Aç dürc-i yāḫūt u güher çek rişteye lülü-yi ter

hāme-i müjgān:

1. **hāme-i müjgān:**

Gazel 211

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sevgilinin kirpiklerinin -sivrilikle alakalı- kaleme benzetilmesi.

1. 'Arz edip nâlelerim küyuña takrîr edeyim
2. 'Aşkımız hâme-i müjgân ile tahrîr edeyim

hâme-i ney-şekerim:

1. **hâme-i ney-şekerim:-im**

Diğer 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kamıştan kalem || Şairin yazdıkları.

1. Hâme-i ney-şekerim etmededir saña müdâm
2. İştîyâk-ı dil-i mahzûn u firâkı i 'lâm

2. **hâme-i ney-şekerim:-im**

Diğer 3

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kamıştan kalem || Şairin yazdıkları.

125. Hâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ
126. Hüsni şavt ile şarîr ede ne dem ol güyâ

hâme-i pâki:

1. **hâme-i pâki:-i**

Gazel 282

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak kalem || Güzel yazılar, sözler.

13. Vaşf-ı zülfün ile güyâ gececi bülbüldür
14. Sâlim'in hâme-i pâki gibi pür-gü var mı

hâme-i sâlim-i şikeste-zebân:

1. **hâme-i sâlim-i şikeste-zebân:**

Kaside 20

Mısra: 324

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salin'in dili kırık kalemi || Vasıfları, padişahın

büyükliğini vaşfetmede yetersiz kalmak.

323. Nice kâbil ki vaşfin ede beyân
324. Hâme-i Sâlim-i şikeste-zebân

hâme-i sûtüde-edâ:

1. **hâme-i sûtüde-edâ:**

Kaside 22

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgü kalemi || Övgü dile getiren sözler yazmak.

137. Hemân ey hâme-i sûtüde-edâ
138. Dâ'imâ kıl o zâta böyle du'â

hâmem:

1. **hâmem:**

Tarih 1

Mısra: 59

Kalem.

59. Yegâne pâdişeh kim etdi hâmem
60. Şenâsin dilde böyle hırz-ı meknûn

2. **hâmem:**

Diğer 11

Mısra: 56

Kalem.

55. Çünkü etdi derûn bu hâle nazar
56. Buldu hâmem derûnu şerha nazar

3. **hâmem:**

Diğer 11

Mısra: 66

Kalem.

65. Tâb yokdur gönülde hicrâne

66. Elde hâmem 'aşâ-yı pîrâne

4. **hâmem:**

Kaside 30

Mısra: 3

Kalem.

3. Yine kürsî-nişîn-i çarh-ı evşâfi olup hâmem

4. Tamâm-ı sübhâ-i ezkâr etsin ol kerem-zâyı

ham-geste:

1. **ham-geste:**

Lugaz 5

Mısra: 11

Eğrilmiş, bükülmüş || Makas.

11. Müstevî olsa o ham-geste 'acîb

12. Olur ol hâşılı bir şekl-i şâlib

ham-ı gîsü-vı yâri:

1. **ham-ı gîsü-yı yâri:-i**

Gazel 262

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kıvrımlı saçları.

1. Tehî koyma ham-ı gîsü-yı yâri şâne düşdükçe

2. Perîşân et anı hem-çü dil-i divâne düşdükçe

ham-ı zülfün:

1. **ham-ı zülfün:-ün**

Gazel 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- saçının bükümünü.

5. Dil-i garîb-i remâni-nigâhına cânâ

6. Gîrih gîrih ham-ı zülfün penâh besdir bes

ham-ı zülfüne:

1. **ham-ı zülfüne:-ün, -e**

Gazel 171

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç kıvrımı.

5. Başdan aşdı imtinânı gamzenin âyâ neden

6. Ol mehin bir şeb ham-ı zülfüne mihmân olmadık

hamîd:

1. **hamîd:**

Kaside 8

Mısra: 175

Ar. Esmâ-yı hüsnâdan: Rabb-i hamîd, hamîd-i mecîd.

175. 'Azîz ü Rabb ü Hamîd ü Kerîm-i halk u Mu'îd

176. Ganiyy ü Vitr ü Vaḥîd ü Ḳâdir ü Ḳâdir'dir

hâmid-i mahmûd:

1. **hâmid-i mahmûd:**

Kaside 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek, mutlu olmak.

13. Sürür ile oturup şâhibi anıñ Sâlim
14. Murâdı üzre şafâdan müdâm ĥand etsin

ĥandân:

1. **ĥandândır:-dır**

Tarih 8

Mısra: 11

Gülen, neşeli, mutlu.

11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şâd u ĥandândır
12. Bu nûkhetle ‘aceb mi olsa dünyâ cennete mişdâk

2. **ĥandân:**

Kaside 18

Mısra: 105

Gülen, neşeli, mutlu.

105. Hâşılı şevk-ı nevâliñle cihân hep ĥandân
106. Bâb-ı ģam ise zamânıñda tamâmen maķfûl

3. **ĥandân:**

Matla 29

Mısra: 2

Gülen || Açılmış gül.

1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i ‘tidâl üzre
2. Gülüñ de kimi dem-beste kimi ĥandân nihâl üzre

ĥandân ede:

1. **ĥandân ede:-e**

Kaside 32

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek, sevindirmek.

41. Gülşen-i dehr ü şabâ şağ u esen olduķça
42. Ğonca-i baĥtınñ ĥandân ede gül gibi Ĥudâ

ĥandân etdi:

1. **ĥandân etdi:-di**

Gazel 293

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek, sevindirmek.

7. Luĥfu var olsun ferâmüş etmeyip ben bendesin
8. Maķdemiyle etdi ĥandân bu dil-i nâlânımı

ĥandân eylesin:

1. **ĥandân eylesin:-sin**

Terci-bend 1

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevindirmek, mutlu kılmak, güldürmek.

55. Dâ’ imâ Ĥaķ gül-ruĥuñ luĥfuyla ĥandân eylesin
56. Görmesin ‘âlemde zât-ı pakiñ aślâ bir keder

ĥandân oldu:

1. **ĥandân oldu:-du**

Kaside 32

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.

19. Ğoncalar da açılıp gül gibi ĥandân oldu
20. Bülbülân şâm u şeher olsa mahaldir güyâ

ĥandân olduğum:

1. **ĥandân olduğum:-duk, -um**

Gazel 209

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.

3. Hep ģamımdandır benim güldüklerim ammâ gören
4. Farĥ-ı şevķımdan şanır tâ böyle ĥandân olduğum

ĥandân oldular:

1. **ĥandân oldular:-du, -lar**

Tarih 18

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.

11. Cihân kurtuldu miĥnetden ser-â-ser oldular ĥandân
12. Güher-çinî-i şevķ ile derünler feyz-yâb oldu

ĥande eder:

1. **ĥande eder:-er**

Diğەر 3

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Gülümsemek || Çiçeğın tomurcuk halinden çıkıp açılması.*

89. Nağar-ı luĥfuna olduķça bahârınñ mazhar
90. Ğoncalar da açılıp ĥande eder ser-tâ-ser

ĥande-fermâyi eder:

1. **ĥande-fermâyi eder:-er**

Kaside 23

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk bahşetmek.

75. Cihâna verdi Rüstalis-i ‘adliñ bir müferriĥ kim
76. Eder âvâze-i Nüşirevân’a ĥande-fermâyi

ĥande-i ģonca-i ümmîd-i dile:

1. **ĥande-i ģonca-i ümmîd-i dile:-e**

Kaside 35

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğönlün ümit ģoncasının tebessümü.

17. Gele ey reh-ber-i cüd u kerem-i Ĥâtem-i Ĥay
18. Ĥande-i ģonca-i ümmîd-i dile ebr-i bahâr

ĥande-i la ‘lible:

1. **ĥande-i la ‘lible:-i, -yle**

Gazel 114

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudaktaki gülümseme.

7. Dehânın ĥande-i la ‘lible izĥâr etmemekden yâr
8. Ĥakîme cevher-i ferde mişâl-i tām için şağlar

ĥandek:

1. **ĥandek:**

Kaside 10

Mısra: 360

Çukur.

359. Bu ‘alâmet tarîķ-ı redd oldu
360. Baña ĥandek netice sedd oldu

hâne:

1. **hânemi:-m, -i**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 137
Ev || *Gönül evi.*
137. Pes gelip hânemi tenhâ buldu
138. Leşker-i ğamla derûnum tıldu
2. **hânemde:-m, -de**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 51
Ev, *mesken.*
51. Benim hânemde düğâhı segâhı
52. Gelir çârgâhıce penç baña gâhı
3. **hânemiz:-miz**
Diğer 5
Mısra: 25
Ev, *mesken.*
25. Hânemiz luţf edip müzeyyen ediñ
26. Da'vi-i ülfeti müberhen ediñ
4. **hânemi:-m, -i**
Tesdis 5
Mısra: 15
Ev, *mesken.*
15. Gel kudümuñ ile eyle hânemi bâğ-ı İrem
16. Ta'ne-i ağıyardan etme hâzer ey gonca-fem
5. **hânemi:-m, -i**
Kaside 8
Mısra: 140
Ev, *mesken.*
139. Görür hârâb u perişân 'iyâl ü evlâdı
140. Ne dem ki hânemi fikr ü hayâl zâ'irdir
6. **hânesinde:-sin, -de**
Kaside 10
Mısra: 284
Ev, *mesken.*
283. K'eylemişdi o gün Resül-i Hudâ
284. İbni 'Abbâs hânesinde du'â
7. **hâne:**
Kaside 18
Mısra: 8
Ev || *Ev halkı.*
7. Yağ degildir taraf-ı bâmde âvîze olan
8. Hâne tahmînine dey eyledi vaz'-ı şâkûl
8. **hâneden:-den**
Kaside 18
Mısra: 51
Ev, *mesken.*
51. Hâneden taşra çıkmaz bu hevâlarda meger
52. Câmî'e cum'a için eyleye dil kaşd-ı vuşul
9. **hânemize:-miz, -e**
Müfret 53
Mısra: 2
Ev, *mesken.*

1. Ederdi da'vet anı dil hezâr haclet ile
2. Tenezzül eylese ol meh bizim de hânemize
10. **hânesine:-si, -ne**
Gazel 83
Mısra: 12
Ev, *mesken.*
11. İntizâr âteşlerine yansın ol kim Sâlimâ
12. Bir perîyi hânesine da'vet ümmîdindedir
11. **hâneme:-me**
Gazel 91
Mısra: 3
Ev, *mesken.*
3. Hîdmet etsem yâr gelse der imişsiñ hâneme
4. Sen nesin ey 'âşık-ı küstâh tevķiriñ nedir
12. **hânemi:-m, -i**
Gazel 145
Mısra: 9
Ev, *mesken.*
9. Yolu düşdükçe ol mâhiñ nedendir hânemi âyâ
10. Tegâfûl eyleyip biñ nâz u şiveyle geçer gelmez
13. **hâneme:-me**
Gazel 166
Mısra: 7
Ev, *mesken.*
7. Teklifime bakmasa gehî hâneme gelse
8. Cânâna 'aceb lâzimedir tarh-ı tekellûf
14. **hânesine:-si, -ne**
Gazel 168
Mısra: 5
Ev, *mesken.*
5. Bu gece hânesine 'âşık-ı siyeh-rûzuñ
6. Gelirdi şâyed olunsa o mehveşe tekliif
15. **hâneme:-m, -e**
Gazel 168
Mısra: 8
Ev, *mesken.*
7. Gönülde kalmadı şabrım serimde ârâmım
8. Edince hâneme tenhâ o nâzenin teşrif
16. **hâneme:-me**
Gazel 179
Mısra: 9
Ev || *Âşğın evi.*
9. Şanma inşâfından olmuş hâneme 'âzim o şeh
10. Bu kerem teshîr-i vird-i yâ Vedûd olmak gerek
17. **hânesine:-si, -ne**
Gazel 193
Mısra: 10
Ev (*Âşğın evi.*)
9. Varma dâ'im beyt-i ağıyâra meded ey bî-vefâ
10. Hânesine Sâlim-i üftâdeniñ gâhıce gel
18. **hânemize:-miz, -e**
Gazel 218

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can evi, beden.

9. Güzel tarh eylemiş üstâd-ı kudret hâne-i cānı
10. Şeh-i 'aşka münāsib bir makām-ı dil-güşā etmiş

hâne-i cisme:

1. **hâne-i cisme:-e**

Gazel 154

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlık hanesi. || Beden.

3. Gumüm-âver çıkageldi yine gam hâne-i cisme
4. Dili besbelli küyundan o kâfir-mâ-cerâ sürmüş

hâne-i derd ü elem:

1. **hâne-i derd ü elem:**

Gazel 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve derd evi.

7. Tâ ezelden bu vücüdüm hâne-i derd ü elem
8. Günde şaysañ nice kez şad kârbân-ı gam gelir

hâne-i dil-berde:

1. **hâne-i dil-berde:-de**

Gazel 191

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin evi.

7. Şöyle sür ey dil semend-i bād-pây-ı himmeti
8. Kim 'inân-ı ihtiyârın hâne-i dil-berde çek

hâne-i gam-hâne-i bāl:

1. **hâne-i gam-hâne-i bāl:**

Diğer 4

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün gamlı evi.

47. Olmasa hâne-i gam-hâne-i bāl
48. Gam-ı hicrânın ile māl-ā-māl

hâne-i hammârdan:

1. **hâne-i hammârdan:-dan**

Gazel 188

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyhane.

3. Ne gördün hâne-i hammârdan varmak neden ayā
4. Düşer mi saña ey meh derd ile hâlim harâb etmek

hâne-i hırka'daki:

1. **hâne-i hırka'daki:-da, -ki**

Kaside 18

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hırka evi || Dünyevi unsurlardan arınıp uhrevi hale bürünmek.

99. Hâne-i Hırka'daki zühdünü vaqt-i temcid

100. Reşk eder idi eger etse temâşā Behlül

hâne-i kalbim:

1. **hâne-i kalbim:-im**

Kıt'a 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül evi.

1. Zulmet-i dağdağa-fermâ-yı heves sultânım
2. Teng ü târ etmededir hâne-i kalbim her bâr

hâne-i kalbimi:

1. **hâne-i kalbimi:-im, -i**

Müfret 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül evi.

1. Dil-i vîrânemi yıkmağa ne var dünyâda
2. Hâne-i kalbimi yapısın baña Mi'mâr-zâde

hâne-i kalbin:

1. **hâne-i kalbin:-in**

Gazel 163

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül evi.

3. Geliyor müjdeler olsun yine gam kâfilesi
4. Eylesin hâne-i kalbin dil-i 'aşık tevsî'

hâne-i kerem-mansûs:

1. **hâne-i kerem-manşûş:**

Kaside 20

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İyilikle sabit kılınmış - Olumlu vasıflarla bilinen-
yer || Padişah sayı.*

123. Oldu ol hâne-i kerem-manşûş

124. Güyiyâ bir mihekk-i kurs-ı hulûş

hâne-zâd-ı bahr-i cüdüñ:

1. **hâne-zâd-ı baħr-i cüdüñ:-uñ**

Kaside 14

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik denizinin kaynağı.

49. Keremdir hân(ü)mân-zîb-i vücüdüñ

50. çü gevher hâne-zâd-ı baħr-i cüdüñ

hân-ı gâzî:

1. **hân-ı gâzî:**

Kaside 19

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gazi padişah || 3. Ahmed.

73. Cenâb-ı hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Gâzî kim

74. Nazîri gelmemişdir saltanatda çarġ-ı devvâre

hânkâh-ı kederiñ:

1. **hânkâh-ı kederiñ:-iñ**

Gazel 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder tekkesi, keder evi.

1. Hânkâh-ı kederiñ olmasa perverdi firāk

2. 'Aşık-ı zâra vişâl ile ber-â-berdi firāk

hânkâh-ı zibâva:

1. **h n k h-ı z baya:-ya**

Diğer 11

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel tekke.

13. Ya 'ni ol h n k h-ı z baya

14. Südde-i Sidre-i cin ns ya

h n( )m n-z b-i v c du :

1. **h n( )m n-z b-i v c du :-uç**

Kaside 14

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vücudun güzel evi || Değerli kişi.

49. Keremdir h n( )m n-z b-i v c du 

50.  u gevher h ne-z d-ı baır-i c du 

har:

1. **h ra:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 147

Eşek.

147. H ra etmekle p şiş-i dib 

148. Anı h ş  ki eylemez z b 

2. **h rdır:-dur**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 150

Eşek.

149. Bu keremler a a naşib olsa

150. Yine h rdır ne de l  z b olsa

3. **har:**

Müfret 5

Mısra: 2

Eşek || Cahil kişi.

1. Baıt olmayınca  anda varsaç ey Y suf-şıfat

2. Meclise elbette şo bet baltası bir har gelir

4. **h rlar:-lar**

Tesdis 7

Mısra: 8

Eşek || Cahil kişi.

7. Dünyeden resm-i mürüvvet ne 'aceb d r oldu

8. D men-i  onca-i k m-ı dile h rlar t ldu

5. **h rsız:-sız**

Tarih 10

Mısra: 2

Diken || Sevgilinin y zindeki ayva tüyleri.

1. R yu na haıt ile no ş n olmaz

2. H rsız hiç g list n olmaz

6. **h r:**

Tarih 10

Mısra: 39

Diken || Sevgilinin y zindeki ayva tüyleri.

39. Etmeye h r der- g ş gülü

40. N liş-i bülbül-i n l n olmaz

7. **h rdır:-dur**

Diğer 11

Mısra: 36

Far. Diken.

35. Ya 'ni mehc r olaldan ol derden

36. H rdır dideme g l   gülşen

8. **h r:**

Kaside 16

Mısra: 13

Far. Diken.

13. ş hid-i  onca 'aceb h r ile  l de olur

14. Nola kim eylese bi  d ğı h veyd  bülbül

9. **h r:**

Kaside 18

Mısra: 15

Far. Diken.

15.  eşmine süzen olur h r hez r n gülsüz

16. Y rsız külhan olur 'aşıka b ğ-ı ma b l

10. **h ra:-a**

Gazel 96

Mısra: 7

Far. Diken.

7. Meyl eder h ra güle mihr eden elbet ey g  l

8. Yoşsa ikr mım benim ağy re b kimden midir

11. **h r n:-t **

Gazel 189

Mısra: 1

Far. Diken.

1. Ey murđ-ı seçer şabr edegör zaşımına h r n

2. 'Aşık geçinen sine gerer t rine y r n

h r u hası:

1. **h r u hası:-ı**

Tarih 8

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çalı  urprı, diken ve bitki artığı.

21. Görür h r u hası d m n-ı g lde g lsit n içre

22. Nola süsen ederse şeb-nem ile t ğını berr k

2. **h r u hası:-ı**

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Diken,  er p.

3. Edip bu hidmeti b d-ı hev  g list na

4.  emende h r u hası b d-ı subh eder tanzif

h r :

1. **h r :**

Kaside 25

Mısra: 38

Sert taş.

37. Zih  k n-ı kerem kim bir kimesne t b-ı luftundan

38. Olur sencide y k t-ı ter-i şehv r ile h r 

har b:

1. **har b:**

Kaside 8

Mısra: 106

Harabe, yıkık dökük yer || Gönül.

105. Senâîni böyle mi ta'bir eder idim ammâ
106. Dil-i şikeste kederden h̄arâb u h̄âtîrdîr

2. h̄arâb:

Kaside 8

Mısra: 134

Harabe, yıkık dökük yer || Gönül.

133. Gamıyla hasret-i ehl ü 'iyâl ü evlâdîn
134. Gönül h̄arâb u perîşân fu'ad fâtîrdîr

3. h̄arâb:

Kaside 8

Mısra: 139

A.Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.

139. Görür h̄arâb u perîşân 'iyâl ü evlâdî
140. Ne dem ki h̄anemi fikr ü hayâl zâ'îrdîr

h̄arâb etdi:

1. h̄arâb etdi:-di

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşğın gönlünü kırması, yıkması.

3. H̄arâb etdi sipâh-ı ğamzesi mülk-i dili çünkim
4. Yed-i şekvâyî ol şâha gönül ben de bülend etdim

h̄arâb etmek:

1. h̄arâb etmek:-mek

Gazel 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harap, virane hale getirmek; yıkmak.

3. Ne gördüñ h̄âne-i ğammârdan varmak neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile h̄alim h̄arâb etmek

2. h̄arâb etmek:-mek

Gazel 257

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Virane hale gelmek || Sevgilinin aşğın gönlünü kırması, yıkması.

9. Derün-i Sâlim'i tâ key h̄arâb etmek tarahh̄um kıl
10. Yeter tatıyb-i kalb-i 'âşık-ı rencûrdan başla

h̄arâb etmez:

1. h̄arâb etmez:-mez

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harap, virane hale getirmek; yıkmak.

7. H̄arâb etmez felek bir meclis-i pākîze gördüñ mü
8. Yıkılmaz h̄âtîr-ı 'âşık gibi bir encümen bilmem

h̄arâb oldu:

1. h̄arâb oldu:-du

Kaside 4

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıklmak, tahrip olmak.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim eyvânı Kisrâ'nın
16. H̄arâb oldu o şebde yere geçdi Sâve ser-tâ-pâ

h̄arâb-âbâd:

1. h̄arâb-âbâd:

Kaside 14

Mısra: 36

Harabe, yıkık dökük yer.

35. Olup feyż-i kudümüñ ile mesrür
36. H̄arâb-âbâd 'âlem oldu ma'mûr

h̄arâb-âbâd olup:

1. h̄arâb-âbâd olup:-up

Gazel 155

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harabeye, yıkıntıya dönmek.

5. Çoparmış şâhid-i gül-bergi yer yer bād yerinden
6. H̄arâb-âbâd olup gülşen kıyâmetden nişân olmuş

h̄arâbât:

1. h̄arâbâta:-a

Gazel 99

Mısra: 5

Meyhaneler, içki içilen yerler II tekke

(Mutasavvıflar h̄arâbâtı bir tekke olarak ele alırlar ve orada İlâhî aşk şarabının içilip sarhoş olunduğunu söylerler.)

5. H̄arâbâta var ey zâhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kâşânedir derler

h̄arâb-dil-i mağdûr:

1. h̄arâb-dil-i mağdûr:

Kaside 20

Mısra: 205

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü harap olmuş mağdur kişi.

205. Kalmadı bir h̄arâb-dil-i mağdûr
206. Oldu vaktinde cümleten ma'mûr

h̄arâbezâr-ı cihân:

1. h̄arâbezâr-ı cihân:

Kaside 22

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyadaki virane, yıkılmış yerler.

63. Kalmadı bir h̄arâbezâr-ı cihân
64. Oldu vaktinde cümle âbâdân

h̄arâb-ı 'aşkıña:

1. h̄arâb-ı 'aşkıña:-iñ, -a

Müseddes 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkla perişan etmek, yıkmak.

9. H̄arâb-ı 'aşkıña şihhatden özge yok düşmen
10. Tabîbe söyle ki el çeksin ol belâ-keşden

h̄arâb-ı h̄âtîrdîr:

1. h̄arâb-ı h̄âtîrdîr:-dir

Kaside 8

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü kırık.

97. Biraz da eyleyelim 'arz-ı hâl dergehine
98. Çü inkisâr ile gönlüm h̄arâb-ı h̄âtîrdîr

h̄arâc-ı cihân:

1. **ḥarāc-ı cihān:**

Kaside 20

Mısra: 290

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın malı (Birçok mal, para vs.).

289. Müjde-i şâygân degmez mi

290. Biñ ḥarāc-ı cihān degmez mi

ḥarā'ir:

1. **ḥarā'ir:**

Diğer 10

Mısra: 69

Hür kişiler, köle olmayanlar.

69. Bunuñla oldu ḥarā'ir saña bütün bende

70. Bunuñla oldu saña Sâlim-i ğarib şeydâ

ḥarām:

1. **ḥarām:**

Kaside 1

Mısra: 76

Haram, yasak || Bir şeyden umulan yarar,rahat ve mutluluğu tatturmamak.

75. Seni eyler çü cüy-i bî-ārām

76. Çeşmiñe ḥvāb-ı rāhatıñı ḥarām

2. **ḥarām:**

Müfret 23

Mısra: 2

Memnu, şer'an memnu olan şey, helâl'in mukabili.

1. Levendler yolda almışlar sebūyu sâkiden cebren

2. Ḥarām olan metâ' issisine derler ziyân eyler

ḥarām eder:

1. **ḥarām eder:-er**

Kaside 1

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasaklamak || Bir şeyden umulan yarar,rahat ve mutluluğu tatturmamak.

77. Gerçi ḥvābı ḥarām eder ammâ

78. Lîk ancak helâl olur ma'nâ

ḥarām eyler:

1. **ḥarām eyler:-r**

Gazel 117

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyden umulan yarar,rahat ve mutluluğu tatturmamak.

9. O yâri ḥvābda görmek dilersem ey Sâlim

10. Felek dü dideme ḥvābı benim ḥarām eyler

ḥarām olsun:

1. **ḥarām olsun:-sun**

Müfret 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yararlanamamak, hayrını görememek.

1. Suḥan sihr-i ḥalâl-i zevk-ı rûḥânî-i ma'nâdır

2. Ḥarām olsun ger añlarsa zâhid sırr-ı eş'ârı

2. **ḥarām olsun:-sun**

Gazel 70

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yararlanamamak, hayrını görememek.

7. Şikest olsun sebū bâde baña sensiz ḥarām olsun

8. Benim fırkatde rāḥım eşk-i çeşm-i ḥün-feşânımdır

3. **ḥarām olsun:-sun**

Gazel 224

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Yararlanamamak, hayrını görememek.

1. Kırılısın sâgar-ı 'işret derünüm ğam ile tolsun

2. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kâat kâat ḥarām olsun

4. **ḥarām olsun:-sun**

Gazel 224

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Yararlanamamak, hayrını görememek.

9. Nola mey görmese Sâlim dem-i fırkatde oldukça

10. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kâat kâat ḥarām olsun

ḥarāmî:

1. **ḥarāmî:**

Muamma 22

Mısra: 1

Haydut || Aşığın sabrını tüketen sevgilinin yüzündeki ben.

1. Ḥarāmî ḥâl-i dil-ber māl-i şabrım eyledi yağmâ

2. Kānâ'at etmeyip tekrâr bu gönlüm taleb eyler

ḥarâret-i rencür-ı tebde:

1. **ḥarâret-i rencür-ı tebde:-de**

Gazel 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertli, hasta olan kişinin harareti || Hastalıktan kaynaklı vücut sıcaklığının artması.

3. Sîrişke çeşmimiz olmazsa sîr hicriñde

4. Olur ḥarâret-i rencür-ı tebde âb lezîz

ḥarb-i dümetü'l-cendel:

1. **ḥarb-i dümetü'l-cendel:**

Kaside 10

Mısra: 370

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dümetü'l-cendel gazası: Hicretin 5. senesi,

Rebiülevvel ayı. (Milâdî, 626)Birkaç Arap kabilesinin

Medîne'ye on beş gece uzaklıkta bulunan Şam

beldelerinden biri olan Dümetü'l-Cendel'de toplanarak

gelen giden yolcuları rahatsız etmeleri üzere

gerçekleşen gazadır.

369. Saña besdir bu mu'ciz-i ekmel

370. Ya'ni kim ḥarb-i Dümetü'l-cendel

ḥarb-i veym-i huneyn:

1. **ḥarb-i veym-i huneyn:**

Kaside 10

Mısra: 277

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huneyn savaşının olduğu gün || Hz. Peygamber ile

Hevâzinliler arasında yapılan savaş (630 M).

277. Hârb-i yevm-i Huneyn ol zî-şân
278. Etdi şahş-ı saķar mekânı beyân

harc:

1. **harcı:-ı**
Gazel 94
Mısra: 8
Harcanan şey/para.
7. Hemîşe mâlina gelmez saķıleriñ noķşân
8. Cihânda harcı hâsîsiñ daķı ziyâde gider

harc eder:

1. **harc eder:-er**
Gazel 37
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak.
7. Hârc eder bād-ı hevâ naķd-i metâ'-ı şabrı
8. Eylemiş kişver-i efkârı musaķķer ümmîz

hâre:

1. **hâreyle:-yle**
Gazel 3
Mısra: 5
Bir cins dalgalı kumaş.
5. Çıkınca seyr-i deryâya şehâ deryâyı hâreyle
6. Görüp bu hâlet-i behcet-ķarîniñ mevc urur deryâ
2. **hâre:**
Kaside 26
Mısra: 13
Cep ve etek üzerindeki parlak çizgiler.
13. Bir beyâz hâre çıkardı yine kılmaģa bisât
14. Şanma bî-hüde gönül berf ile tıldu ğabrâ

haremeyn ehli olup:

1. **haremeyn ehli olup:-up**
Kaside 18
Mısra: 109
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haremeyn'de- Mekke ve Medine'de- yaşıyan.
109. Haremeyn ehli olup sır-i ğülâl-i ni'amîñ
110. Keremiñ bulmadadır anda be-her sâl vuşül

harem-i amâna:

1. **harem-i amâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 98
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmdat eden, yardım eden sevgili || Hz. Muhammed.
97. Etmez seni de o dūr zirâ
98. Buķl ol harem-i amâna şıģmaz

harem-i hâs-ı medhi:

1. **harem-i hâs-ı medhi:-i**
Kaside 8
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ġüzel övgülerin yapıldıģı yer.
49. Zebân beyt-i ķasîd-i ğenâsım etdi tawâf
50. Ġayâlimiz harem-i hâs-ı medhi zâ'irdir

harem-i mekke'de:

1. **harem-i mekke'de:-de**
Kaside 10
Mısra: 348
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harem bölgesi.
347. Yine bir ğün o bed-ğümân-ı 'anüd
348. Harem-i Mekke'de ederdı ķu'üd

harem-i sîneve:

1. **harem-i sîneve:-ye**
Gazel 98
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün bulunduģu kıtsal yer, gönül.
1. Maķşad harem-i sîneve nâ-mahremimizdir
2. Negşüde-lebiz hârf-i recâ mübhemimizdir

hârf:

1. **hârfi:-i**
Kaside 2
Mısra: 52
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri || Hz. Muhammed'in isminin her bir harfi.
51. O kim nâm-ı şerîfi halka cândır
52. Be-her hârfi hâyât-ı cavidândır
2. **hârfi:-i**
Tarih 3
Mısra: 5
Söz.
5. Evvelîn hârfi fütüvvet vasatı taze haber
6. Âķirîn hârfi anıñ ser-suķan-ı ğamd ü ğenâ
3. **hârfi:-i**
Tarih 3
Mısra: 6
Söz.
5. Evvelîn hârfi fütüvvet vasatı taze haber
6. Âķirîn hârfi anıñ ser-suķan-ı ğamd ü ğenâ

hârf-be-hârf:

1. **hârf-be-hârf:**
Tarih 3
Mısra: 96
Harf harf; en ince ayrıntısına kadar.
95. Nâme-i sulķunu ibrâz edip eşrâfa
96. Yek-be-yek hârf-be-hârf eylediler istiķrâ

hârf-i merâmı:

1. **hârf-i merâmı:-ı**
Gazel 162
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstek harfleri || Arzu ve istekleri dile getirme.
9. Nola ki hârf-i merâmı lisâna almaz isek
10. Zamâne kâmma Sâlim be-her zamân mâni'

hârf-i recâ:

1. **ḥarf-i recā:**

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umma, istek harfi.

1. Maḫşad ḥarem-i sīneye nā-maḥremimizdir

2. Neḡşüde-lebiz ḥarf-i recā mübhemimizdir

ḥarf-i vaşlı:

1. **ḥarf-i vaşlı:-ı**

Gazel 199

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma harfi || Kavuşma sözü.

13. Ḥarf-i vaşlı ol dehenden almağa etmem ümîd

14. Yok yere şarf eylemem bî-hüde Sâlim himmetim

ḥarf-i vişâle:

1. **ḥarf-i vişâle:-e**

Gazel 162

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma harfi || Kavuşma sözü.

1. Olursa ḥarf-i vişâle cihân cihân mâni'

2. Ḥayâle olmaz a ey şâḥ-ı dil-sitân mâni'

ḥarf-i vişâli:

1. **ḥarf-i vişâli:-i**

Gazel 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma harfi.

9. Nice fehm eylesin ḥarf-i vişâli Sâlimâ âdem

10. Tekellümde suḫan gerçi 'ayân ammâ dehân gâ'ib

2. **ḥarf-i vişâli:-i**

Gazel 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma harfi.

3. Cevâb-ı ye's ile pürdür verâ-yı ma'nâ hep

4. Egerçi ḥarf-i vişâli femi tekellüm eder

3. **ḥarf-i vişâli:-i**

Gazel 184

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma harfi || Kavuşma sözü.

9. Ḥarf-i vişâli hayfâ lebinden

10. Alamadık ol şîrîn dehânîñ

ḥar-ı veled-i zinâ:

1. **ḥar-ı veled-i zinâ:**

Matla 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zina çocuğu eşek || Hoşlanılmayan insanlar.

1. Bir iki ḥar-ı veled-i zinâ olup buña meftûn

2. Kâtırcı cerrine çıkdı nihâyet-i maẓmûn

ḥâric:

1. **ḥâricde:-de**

Kaside 17

Mısra: 23

Dışında.

23. Bu müdde'âmıza ḥâricde bu delîl yeter

24. K'olup ḫariḫa-i pâki bu kârda mülhem

ḥârice getirmezdi:

1. **ḥârice getirmezdi:**

Kaside 30

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zihindeki bir şeyi yazıya dökmek.

87. Eger ben luṭfuña maḡrûr olmasam ḫâşidemde

88. Getirmezdi ḫayâlim ḥârice bu nazm-ı ḡarrâyı

2. **ḥârice getirmezdi:-mez, -di**

Kaside 30

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zihindeki bir şeyi yazıya dökmek.

87. Eger ben luṭfuña maḡrûr olmasam ḫâşidemde

88. Getirmezdi ḫayâlim ḥârice bu nazm-ı ḡarrâyı

ḥâric-i dâ'iredir:

1. **ḥâric-i dâ'iredir:-dir**

Gazel 242

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dışarıdaki daire || Şairin bulunduğu mekanın, onun çevresinin dışı.

5. Ḳuṭr-ı pîrâmen-i mühr ile dolaşmaz aşlâ

6. Ḥâric-i dâ'iredir merkez-i refâir-ı 'adû

ḥarîdâr:

1. **ḥarîdâra:-a**

Gazel 153

Mısra: 3

Satın alıcı.

3. Ser-i engüşt-i redd ile dirîğ etme ḫarîdâra

4. Ḥudâ la'l-i lebiñ büstân-ı ḫüsne ter kirâs etmiş

2. **ḥarîdâre:-e**

Gazel 263

Mısra: 12

Satın alıcı, değer biçen || Dünya.

11. Bakılmaz Sâlimâ kâlâ-yı ehl-i ma'rifet çarḫda

12. Hemîşe gün-be-gün noḫşân gelmekde ḫarîdâre

3. **ḥarîdâran:**

Gazel 290

Mısra: 10

Müşteri || Talip.

9. O mâhîñ Sâlimâ nâzın hemîşe ederek taḫsîn

10. Ḥarîdâran anı gıtdikçe istignâ-fürüş etdi

ḥarîdârân:

1. **ḥarîdârân:**

Tarih 8

Mısra: 42

Müşteri || İyilik talebinde bulunan.

41. Ne kenz ol bir muşavver nūr-ı raḥşandır cihānyāna
42. Ḥarīdārān nola kim āsitānım etseler mıṣrāk

ḥarīm-i bezm-i ḥasū'l-ḥāsına:

1. **ḥarīm-i bezm-i ḥasū'l-ḥāsına:-m, -a**
Kaside 30
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En seçkin yer || Şeyhülislamlık makamı.
39. Ḥarīm-i bezm-i ḥasū'l-ḥāsına şem' eylemiş Mevlā
40. Be-her-şeb şeb-çerāğ-ı mäh-ı peyk-i saḳf-ı mīnāyı

ḥarīm-i gülşen-i luṭfu:

1. **ḥarīm-i gülşen-i luṭfu:-u**
Kaside 8
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lüṭuf gülşenin haremî.
23. Ḥarīm-i gülşen-i luṭfu cinān-ı ni'metdir
24. Güşāde revzen-i cüdu cihāna nāzırdır

ḥarīm-i ḥāneme:

1. **ḥarīm-i ḥāneme:-me**
Gazel 289
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Evin odası.
9. Açıldı bāb-ı ḥayālīm ümīd ile Sālīm
10. Ḥarīm-i ḥāneme dil-ber gelir mi gelmez mi

ḥarīm-i ḳalbe:

1. **ḥarīm-i ḳalbe:-e**
Gazel 141
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.
7. Recā etmez dil-i 'āşık merāmın bezm-i vaḥdetde
8. O meclisde ḥarīm-i ḳalbe fikr-i mā-sivā gelmez

ḥarīm-i sīnede:

1. **ḥarīm-i sīnede:-de**
Gazel 44
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.
5. Vefā şeklinde tebdil olsa gezse bulmaya ḡamzeñ
6. Ḥarīm-i sīnede dāğ-ı nihānım şöyle pinhāndır

ḥarīm-i sīne-i sūzānı:

1. **ḥarīm-i sīne-i sūzānı:-ı**
Kaside 8
Mısra: 131
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı gönül evi.
131. Ḥarīm-i sīne-i sūzānı eyledim gülşen
132. Şufūf-ı dāğ-ı siyeh güyiyā ezāhirdir

ḥarīm-i zikr-i ḥavrı:

1. **ḥarīm-i zikr-i ḥavrı:-ı**

Kaside 30
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel sözlerin mekanı.

5. Yine zīb-i bināḡuş-ı meh ü ḥürşid edip medhiñ
6. Ḥarīm-i zikr-i ḥavrı mahrem etsin saḳf-ı mīnāyı

ḥārısı vü gencürı edince:

1. **ḥārısı vü gencürı edince:-in, -ce-ince**
Kaside 12
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhafız, koruyucu kılmak.

13. Mücerredāt-ı mücerred 'anāşırın rūḥu
14. Edince maḡzeniniñ ḥārısı vü gencürı

ḥarman şoñu dervişleriñ:

1. **ḥarman şoñu dervişleriñ:**
Gazel 241
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Atasözü**
" İnsanların bolca faydalandığı bir şeyin arta kalanlarından en son gelen alçakgönüllü kişiler faydalanır." anlamına gelen ve ve aşığıñ sonunda vuslata ermesini simgeleyen atasözü.
3. Zamān-ı ḥaṭṭı geldikde nola ersek vişāline
4. Gönül ḥarman şoñu dervişleriñ derler meḡeldir bu

ḥārün:

1. **ḥārün:**
Tarih 1
Mısra: 68
Harun Reşid.
67. Degil bir bende-i ednāsı anıñ
68. Derinde Ca'fer ü Yahyā vü Hārün

2. **ḥārün:**

- Tarih 1**
Mısra: 86
Harun Reşid.
85. Aña mānend ü mişl olmaz felekde
86. Ne Dārāb u ne İskender ne Hārün

ḥārves:

1. **ḥārves:**
Gazel 271
Mısra: 3
Diken gibi.
3. 'Adūlar ḥārves şayd etmede ol verd-i ra'nāyı
4. Hezārāsā benim virdim fiḡān olmaḡda gitdikçe

ḥās:

1. **ḥās:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 115
Seçkin, özel, hususi.
115. Ḥāş mazmūna kimse baḳmazlar
116. Şi'ri her kes 'avām-pesend ister
2. **ḥās:**
Kaside 10
Mısra: 31
Seçkin, özel, hususi.

31. Hâş mihmânı kurb-i Ma'būd'uñ
32. Maḥz-ı fâhri maḳâm-ı maḥmūduñ

3. **ḥaşı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 138

Seçkin, özel, hususi.

137. Alıcaḳ destine Resül-i faşih

138. Şübhesiz eyledi ḥaşı tesbîh

ḥas u ḥâşâki:

1. **ḥas u ḥâşâki:-ı**

Gazel 240

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çer çöp || Rakip.

5. Hep ḥas u ḥâşâki çekmiş kendine

6. Keç-rübâdır keh-rübâ-yı ârzü

ḥasan:

1. **ḥasan'ın:-ıñ**

Kaside 10

Mısra: 266

Peygamberimizin torunu Hz. Hasan.

265. Ya'ni tebdür-i bîm-i Sâriye'ye

266. Ḥasan'ın şulhuna Mu'âviye'ye

ḥasan âgâ:

1. **ḥasan âgâ:**

Tarih 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasan ağa.

1. Meḥar-ı cümle-i a'yan Ḥasan Âgâ ki Ḥudâ

2. Eyleyip kuhl-i tecelli ile çeşm-i rüşen

ḥasan paşa:

1. **ḥasan paşa:**

Kaside 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrızam Damat Hasan Paşa.

7. Ne zât-ı pāk ya'nî kim vezîr-i a'zam u ekrem

8. Ki nâm-ı pâki devletli sa'âdetli Ḥasan Paşa

ḥasb-i hâl etme:

1. **ḥasb-i hâl etme:-me**

Gazel 255

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görüşüp konuşmak.

9. Ḥulûsu Sâlim'in saña degil çün cây-ı istişkâl

10. Kitâb-ı gâmdan aña fırkâtîñle ḥasb-i hâl etme

ḥased:

1. **ḥasedle:-le**

Kaside 12

Mısra: 109

Ar. Çekememezlik.

109. Ḥasedle mâric-i asliyyesinde vardı bu nâr

110. Ki etdi müşte'il âhîr şerâre-i şûrî

2. **ḥasedden:-den**

Gazel 252

Mısra: 6

Ar. Çekememezlik.

5. Alıp âgûşa çekseñ sîneye ol verd-i ra'nâyı

6. Ḥasedden dâğ dâğ olsa derünü lâlezârın da

ḥased eyler:

1. **ḥased eyler:-ler**

Gazel 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak.

9. Mihrine mağrûr olma olsa ihvânîñ daḥı

10. Âdemi gâhî ḥased eyler cihânda câh-düst

ḥasen burcunda:

1. **ḥasen burcunda:-nda**

Tarih 18

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik burcu.

39. Kemâl-i sa'd ü ifrâṭ-ı feraḥ ile bu şeb güyâ

40. Ḥasen burcunda mehle ictimâ'-ı âfîtab oldu

ḥâsıl:

1. **ḥâsıl:**

Lugaz 1

Mısra: 25

Hasıl, velhasıl, doğrusu.

25. Gerek diḳkat gerek rikâat hele kalbim gibi ḥâsıl

26. Anıñ her pâyı yek-ser rişte-i dâğ-ı maḥabbetdir

2. **ḥâsıl:**

Tarih 3

Mısra: 161

Doğrusu, söziñ kısası.

161. Ḳurulup köprüler olduḳda müheyvâ ḥâsıl

162. Cü gibi oldu revân cisrden erbâb-ı gâzâ

3. **ḥâsıl:**

Lugaz 4

Mısra: 15

Hasıl, velhasıl, doğrusu.

15. Başımı hırkaya çekmiş ḥâsıl

16. 'Âlem-i vaḥdete olmuş vâsıl

4. **ḥâsıl:**

Tarih 17

Mısra: 70

Hasıl, velhasıl, doğrusu.

69. Ḥâliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merḥamet

70. 'Âleme iḥsân ederken ḥâsıl ol şadr-ı güzîn

5. **ḥâsıl:**

Tarih 17

Mısra: 113

Hasıl, velhasıl, doğrusu.

113. Cümlesi ḥaddince ḥâsıl pişgâh-ı devlete

114. Kıldılar ser-cümle 'arz-ı nev-ḳumâş-ı 'ârifin

6. **ḥâsıl:**

Kaside 19

Mısra: 8

Hasılı, velhasıl, doğrusu.

7. Gören tohm-ı bahārın gülşene tertīb-i zībāsın

8. Sürür-ı dil eder hâşıl aña bakdıqça hemväre

7. **hâşıl:**

Kaside 22

Mısra: 55

Hasılı, velhasıl, doğrusu.

55. Etdi ta'yîn o bük'aya hâşıl

56. Bir güzide müderris-i fâzıl

8. **hâşıl:**

Kaside 26

Mısra: 45

Hasılı, velhasıl, doğrusu.

45. Hâk bilir böyle veziriñ kapusunda hâşıl

46. 'Ömrü olduğça kıl olsa eger insân sezâ

9. **hâşıl:-ı**

Gazel 57

Mısra: 4

Hasılı, velhasıl, doğrusu.

3. Değişirsem gâmiñi 'äleme nâ-merd olayım

4. Derdiñ 'uşşâka begim hâşılı bir devletdir

10. **hâşıl:**

Gazel 130

Mısra: 6

Hasılı, velhasıl, doğrusu.

5. Cihân cihân gâmiñi çekmeyen bu devrânıñ

6. Bu rüzgârda hâşıl cihân nedir bilmez

11. **hâşıl:**

Gazel 248

Mısra: 7

Doğrusu, sözün kısası.

7. Bu gün de hâşıl aḡşam oldu ol meh etmedi teşrîf

8. Ümid-i diden-i ruḡsârı yâriñ kaldı ferdâya

hâşıl eder:

1. **hâşıl eder:-er**

Diğer 3

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

39. Deheniñ fikri benim bu dil-i virânımda

40. Goncalar hâşıl eder sine-i süzânımda

hâşıl edip:

1. **hâşıl edip:-ip**

Kaside 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana getirmek, oluşturmak, ortaya çıkarmak.

15. Fününü derke isti'dâd hâşıl

16. Edip etdiñ beni idrâke kâbil

hâşıl etmemiş:

1. **hâşıl etmemiş:-me, -miş**

Kaside 22

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçekleştirmek.

133. Menzil-i kâma olmamış vâşıl

134. Gül-i maḡşûdun etmemiş hâşıl

hâşıl eyleye:

1. **hâşıl eyleye:-ye**

Kaside 10

Mısra: 242

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak, gerçekleştirmek.

241. Ne revâ kavlı-i müşrik-i bed-dil

242. Eyleye zâtına keder hâşıl

hâşıl oldu:

1. **hâşıl oldu:-du**

Kaside 20

Mısra: 218

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek, ortaya çıkmak.

217. Heşt ü deh sâlde olup vâşıl

218. Oldu naḡdîne-i emel hâşıl

hâşılı:

1. **hâşılı:**

Gazel 1

Mısra: 14

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

13. Sâlimâ şarf-ı irâdet durur ancak yoḡsa

14. Cümle bir tavḡ'adır hâşılı esbâb baña

2. **hâşılı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 32

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

31. Beni dil-şâd u mesrûr etmediñ sen

32. Uşandım hâşılı süz-ı dilimden

3. **hâşılı:**

Lugaz 2

Mısra: 19

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

19. Bu kadar hâşılı nizâm üzre

20. İşleri cümle intizâm üzre

4. **hâşılı:**

Diğer 2

Mısra: 48

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

47. Bir devâ biñ gam-ı firâkım var

48. Hâşılı saña iştîyâkım var

5. **hâşılı:**

Diğer 2

Mısra: 78

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

77. Rüzgârıñ bu hâli olmasa âh

78. Firâk olmasa hâşılı her gâh

6. **hâşılı:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 28

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

27. Verd-i hāndān ile dūnyā tōldu

28. Hāşılı zīb ü bahāsin buldu

7. hāşılı:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 55

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

55. Hāşılı vaqt-i Hışār idi o dem

56. Gitmege seyre iverdi ādem

8. hāşılı:

Tarih 3

Mısra: 157

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

157. Bu teveccühle gidip hāşılı tār-f-ı rezme

158. Rū-be-rāh oldu reh-i düşmene cünd-i vālā

9. hāşılı:

Tarih 3

Mısra: 186

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

185. Allah Allāh diyerek etdiler ikdām-ı belīg

186. Hāşılı eylediler düşmeni mağlūb-ı veğā

10. hāşılı:

Tarih 3

Mısra: 206

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

205. Kal'alar verdiler ol zāt(a) niyāz eyleyerek

206. Hāşılı verdi o da luţf edip şulha rızā

11. hāşılı:

Diğer 3

Mısra: 29

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

29. Hāşılı āteş-i hasret dile te'sir etdi

30. Āh-ı cān-süz-ı firākiñ beni dil-gir etdi

12. hāşılı:

Diğer 3

Mısra: 102

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

101. Ey birāder bu vilāyet nice inkār olunur

102. Hāşılı āb u hevāsı hele ikrār olunur

13. hāşılı:

Diğer 3

Mısra: 132

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

131. Nice biñ al kirāsıyla verip zīb ü bahā

132. Hāşılı eyledi mağlūkuna şad luţf u 'atā

14. hāşılı:

Diğer 3

Mısra: 146

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

145. Geçemem bendeñiz ol cāy-ı ferah-efzādan

146. Luţfu çok hāşılı anıñ hele ğayrı cādan

15. hāşılı:

Diğer 3

Mısra: 148

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

147. Gerçi dūnyāda ferah zevk u şafādır ammā

148. Bir yanım hāşılı eksik gibi sensiz cānā

16. hāşılı:

Lugaz 4

Mısra: 6

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

5. Tāzedir berg ü bahārı şolmaz

6. Hissine hāşılı hiç söz olmaz

17. hāşılı:

Lugaz 4

Mısra: 19

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

19. Sālimiz hāşılı tedbürinden

20. Ya'ni cildinde olan tīrinden

18. hāşılı:

Diğer 4

Mısra: 49

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

49. İştīyāk hāşılı kim oldu tamām

50. Vere vuşlat ile Allāh ārām

19. hāşılı:

Lugaz 5

Mısra: 12

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

11. Müstevī olsa o ham-geşte 'acib

12. Olur ol hāşılı bir şekl-i şālīb

20. hāşılı:

Tedis 5

Mısra: 22

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

21. Geh nihānī müjde-i vaşlıñla et def'-i keder

22. Böyle bil kim hāşılı ey verd-i gülzār-ı hūner

21. hāşılı:

Lugaz 6

Mısra: 11

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

11. Sālimā hāşılı sırr-ı Hāq'dır

12. Ne kadar olsa şenā elyağdır

22. hāşılı:

Gazel 6

Mısra: 6

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

5. Ğamze tekrir-i 'itāb ile beni şād eylemez

6. Bu emirde hāşılı te'kid düşmendir baña

23. hāşılı:

Diğer 8

Mısra: 25

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

25. Dergehiñ hāşılı ğarībāna

26. Yeter ancak medār-ı ihsāna

24. hāşılı:

Diğer 8

- Mısra: 46
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
45. Âb-ı şüyüde-pây-ı ihsânîñ
46. Hâşılı bir nigâha şâyânîñ
25. **hâşılı:**
Kaside 8
Mısra: 113
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
113. Ğumūmu hâşılı ħabl-i metindir ammā
114. Sürūru şanki hemān rişte-i ğarā' irdir
26. **hâşılı:**
Rübai 9
Mısra: 2
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
1. Ey Bār-i Ğudā biz ki ğurūh-ı ğurabāyız
2. Üftādeleriz hâşılı muhtāc-ı 'atāyız
27. **hâşılı:**
Diğer 9
Mısra: 91
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
91. Hâşılı böyleyim maħabbetiñde seniñ
92. Şābitim böyle ülfetiñde seniñ
28. **hâşılı:**
Diğer 9
Mısra: 114
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
113. Katı korkağ olur imiş bunda
114. Her gelen hâşılı her efgende
29. **hâşılı:-in**
Tarih 11
Mısra: 23
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
23. Hâşılı ħüsnünü inkāra ħatıñ çāre mi var
24. O degil midir eden nüşā-i ħüsnü tekmil
30. **hâşılı:**
Diğer 11
Mısra: 120
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
119. Şoran aħbāba iħtirām olunur
120. Cümleye hâşılı selām olunur
31. **hâşılı:**
Tarih 13
Mısra: 3
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
3. Bir şeb-i târike döndü hâşılı nev-rūzumuz
4. Aşikār etdikde ħatıñ bahtımıñ taķvimini
32. **hâşılı:**
Tarih 17
Mısra: 37
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
37. Hâşılı hiç bunda şubhem yoğ ki feyz-i midħati
38. Bu melāletle yine olmağdadır feyze zamīn
33. **hâşılı:**
Tarih 17
Mısra: 40
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
39. Cüy-ı tab'ımda benim bir cüşiş-i himmet mi var
40. Hâşılı bilmem ne oldu tırmuyor zihni-bihīn
34. **hâşılı:**
Tarih 17
Mısra: 103
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
103. Hâşılı teşhīn ü tebrīd etmede eṭrāfımı
104. Germ ü serdi 'ālemiñ çün ṭālī'-i nādīr-bihīn
35. **hâşılı:**
Kaside 18
Mısra: 53
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
53. Cum 'ayı hâşılı terk eyleyemez pây-ı şalāħ
54. Anda cem' olmuş iken nice rivāyāt u nuķūl
36. **hâşılı:**
Kaside 18
Mısra: 105
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
105. Hâşılı şevķ-ı nevālīñle cihān hep handān
106. Bāb-ı ğam ise zamānıñda tamāmen maķfūl
37. **hâşılı:**
Kaside 18
Mısra: 112
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
111. 'Arz-ı Yeğrib ile Baḥḥā' da du'āñ eyleyeler
112. Rūz u şeb ez-dil ü cān hâşılı hep Āl-i Betūl
38. **hâşılı:**
Kaside 20
Mısra: 216
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
215. Dāħil oldum ṭarīķ-ı vālāya
216. Kaṭ' edip hâşılı nice pāye
39. **hâşılı:**
Müfret 21
Mısra: 1
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
1. Hâşılı sikkeyi mermerde қаzar 'ālemde
2. Çeken ol taşçı bütü sinesine bir kerre
40. **hâşılı:**
Kaside 22
Mısra: 105
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
105. Hâşılı ey vezīr-i pāk-nihād
106. 'Azl-i dūr u dırāzdan feryād
41. **hâşılı:**
Kaside 26
Mısra: 49
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
49. Hâşılı zāt-ı şerīfine du'ā vācibdir
50. Mişlini görmedi zīrā anıñ a'lā ednā

42. **hâşılı:**
Kaside 27
Mısra: 57
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
57. Hâşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihân
58. Haşr-ı maşer gibi olmuşdu keder ser-tâ-pâ
43. **hâşılı:**
Kaside 31
Mısra: 75
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
75. 'Afv eder merhâmeti hâşılı küstâhlığıñ
76. Sen hemân hâl-i diliñ şerhîni iṭrâ eyle
44. **hâşılı:**
Kaside 35
Mısra: 39
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
39. Hâşılı hâlet-i te'şîr-i kelâm-ı şu'arâ
40. Eyledi la'l-i müzâb-ı meyi yâkût-mikdâr
45. **hâşılı:**
Gazel 57
Mısra: 8
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
7. İhtilâf üzere olan bulmaya te'sîr-i hülûş
8. Cümleden hâşılı maqşûd u murâd ülfetdir
46. **hâşılı:**
Gazel 127
Mısra: 10
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
9. Devletlilerin cümle hebâdır işi Sâlim
10. Ceybin arasañ hâşılı bir pâre bulunmaz
47. **hâşılı:**
Gazel 139
Mısra: 12
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
11. Beni gözet ki efendi kadîmiyim saña
12. Kapuñda hâşılı eller gider gelir tırmaz
48. **hâşılı:**
Gazel 159
Mısra: 8
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
7. 'Aceb mi bâr-ı vaşılma el ermezse o ser-kîşin
8. Alınmaz hâşılı ey dil dıraht-ı müntehâdan feyz
49. **hâşılı:**
Gazel 223
Mısra: 7
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
7. Vefâya hâşılı bigâneyim bezm-i maḥabbetde
8. Gel ey cevr ü cefâ sen kim benim hem-ülfetim sensin
50. **hâşılı:**
Gazel 242
Mısra: 9
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
9. Hâşılı olsa iki gözü de a'mâ kat'â
10. Eylemez nakşını güm dîde-i bîdâr-ı 'adû

51. **hâşılı:**
Gazel 248
Mısra: 14
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
13. Sezâdır na'ra-i tahsîn etse 'âlemi lertzân
14. Yetilmez hâşılı Sâlim bu ṭab'-ı 'âlem-ârâya

52. **hâşılı:**
Gazel 250
Mısra: 4
Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.
3. Ser fedâ eyler yolunda dil-ber-i mümtâzınıñ
4. Hâşılı başa çıkılmaz 'aşık-ı ser-bâz ile

hâşıl-ı devlet-i pâkiñ:

1. **hâşıl-ı devlet-i pâkiñ:-iñ**
Kaside 18
Mısra: 90
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu devletin neticesi, sonucu.
89. Devlet ü nâm-ı Sikender ki hemîn olmadadır
90. Hâşıl-ı devlet-i pâkiñ nice eşraf u fuḥûl

hâşıl-ı 'ömr-i cihân:

1. **hâşıl-ı 'ömr-i cihân:**
Kaside 26
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya hayatının özü || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.
29. Mefḥar-i devletiyân revnağ-ı Āl-i 'Osmân
30. Hâşıl-ı 'ömr-i cihân nâdire-i istikşâ

haşım:

1. **haşımını:-in, -i**
Gazel 114
Mısra: 2
Husumet eden, düşman.
1. Ne farṭ-ı ḥavf için ne ḥaşyet-i encâm için şaklar
2. Zebân-ı ṭa'nı 'âkil ḥaşımını ilzâm için şaklar

hâsîr:

1. **hâsîrdîr:-dir**
Kaside 8
Mısra: 142
(Ar.) Hasret çeken, özleyen.
141. Ki ben bu güne firâk u diyâr-ı ḡurbetde
142. Ola 'ilâclar anda ḥazîn ü hâsîrdîr
2. **hâsîrdîr:-dir**
Kaside 8
Mısra: 144
(Ar.) Hasret çeken, özleyen.
143. Nebiyy-i müfthemâ çâre-sâz-ı hicrânâ
144. Ki nâm-ı pâk ü latîfiñ şefî' ü hâsîrdîr

3. **hâşîrdîr:-dir**

- Kaside 8**
Mısra: 196
Canabıhakk'ın kıyamet gününde dünya hayatında işlediklerinin hesabını sormak üzere ölüleri diriltip bir araya toplaması. Haşr-ı emvat: ölülerin diriltilmesi.

195. O dem ki ede maḥā'il firāz-ı serde sükün
196. O dem ki her kesi maḥşer cemî' ü ḥāşirdir

ḥasīrāsā:

1. **ḥasīrāsā:**

Gazel 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasır gibi.

5. Ḥasīrāsā ayaklarda ḳoduñ cām-ı meyi vā'ız
6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riya bā'ıs

ḥasīre döne:

1. **ḥasīre döne:-e**

Kaside 12

Mısra: 198

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sakinleşmek || Huzur bulmak.

197. Verip yem-i kedere feyz-i inşirāḥ sükün
198. Ḥasīre döne o baḥr-i felāke-dürdürü

ḥasīs:

1. **ḥasīsīñ:-iñ**

Gazel 94

Mısra: 8

Cimri.

7. Hemişe mālına gelmez saḥīleriñ noḳşān
8. Cihānda ḥarcı ḥasīsīñ daḥı ziyāde gider

ḥasīve:

1. **ḥasīvedir:-dir**

Gazel 32

Mısra: 5

Ar. Kenar, pervaz. 2. Kitap veya mektup kenarına yazılan yazı, der-kenar. 3. Bir kitabın münderecatına dair cā-be-cā izahat ve mülāhazat yazmak suretiyle vücuda getirilen telif.

5. Muşaf-ı 'arıziña ḥasīvedir ḥaṭṭ-ı siyeh
6. Vechi var diḳḳat ederlerse o yerde şurrāḥ

ḥasīyyet:

1. **ḥasīyyet:**

Gazel 83

Mısra: 2

Nitelik, keyfiyet.

1. Dehr-i dün-meşrebden ol kim devlet ümmīdindedir
2. Güyyā zehr-ābdan ḥasīyyet ümmīdindedir

ḥasīyyet-i te'şīr-i behcet:

1. **ḥasīyyet-i te'şīr-i behcet:**

Gazel 48

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk etkisi oluşturan tesir.

5. Sende bu ḥasīyyet-i te'şīr-i behcet var iken
6. Her gören meh rüyuñ elbet 'aşıḳ-ı dīdār olur

ḥaşlet-i şevket:

1. **ḥaşlet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saltanat (3. Ahmed) güzel huyu.

57. Bu ṭavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir tārif

58. Ne oldu güş bu ferhunde ḥaşlet-i şevket

ḥasım:

1. **ḥasım:-ı**

Kaside 13

Mısra: 77

Düşman.

77. Sürse raḥşın ḥasım bād-ı şavleti eyler helāk

78. Şem'-i vaḳt-i şubḥa 'Azrā'il'dir bād-ı şabā

2. **ḥasımında:-ın, -da**

Kaside 13

Mısra: 128

Düşman.

127. Zāt-ı pākin Ḥaḳ ḡubār-ı mā-sivādan ḥıfz edip

128. Ola ḥasımında fenā meşhūdu cāhında beḳā

ḥasım-ı evbās olur:

1. **ḥasım-ı evbās olur:-ur**

Kaside 14

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kötülerin düşmanı olmak.

61. Olur maḳḥūr-ı tıḡıñ ḥasım-ı evbās

62. Sezā vü lāyıkın bulur kızılbaş

ḥasret:

1. **ḥasretiñ:-iñ**

Diğer 2

Mısra: 88

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiyeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

87. Hele ben ḥaste-i firāk oldum

88. Şararıp ḥasretiñ ile şoldum

2. **ḥasret:**

Tesdis 7

Mısra: 14

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiyeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

13. Fıkr-i ruḥsārıñ ile nāle vü efgān etse

14. Ḡoncaveş ḥasret ile çāk-i girişbān etse

3. **ḥasret:**

Diğer 11

Mısra: 50

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiyeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

49. Olalı dil ḳudüm-ı hicre ḳarın

50. Buldu ḥasret derūna rāh-ı rehīn

4. **ḥasretiñle:-iñ, -le**

Gazel 66

Mısra: 1

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiyeye

karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

1. Hasretiñle lâleves ben dâğ-dârım kim bilir
2. Sinede zahm-ı dil-i nâ-şâd u zârım kim bilir

5. hasrete:-e

Gazel 96

Mısra: 5

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

5. Âfitâbım tâkatım yok zerre deñlü hasrete
6. Mukteżâ-yı 'aşk mıdır bu yoĥsa ĥâkimden midir

6. hasretiñle:-iñ, -le

Gazel 96

Mısra: 9

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

9. Hasretiñle Sâlim'iñ çâk-i giribânın görüp
10. Hiç demezsin bu da cânâ sine-çâkimden midir

7. hasretle:-le

Gazel 127

Mısra: 3

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

3. Hasretle geçer 'aşıkın evkâtı ser-â-pâ
4. Dil-berde vefâ 'aşıkâ bir çâre bulunmaz

8. hasret:

Gazel 140

Mısra: 7

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

7. Bakdıkça gâĥ hasret ile meh cemâliñe
8. Bir bâr olur mu rüyuña âyâ nigâhımız

hasret etmedir:

1. hasret etmedir:-me, -dir

Gazel 49

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Özlemek.

5. Hemîşe meh-cemâl-i yâre hasret etmedir kârı
6. Ne vech ile bize bu çarĥ âyâ imtinân eyler

hasret giden:

1. hasret giden:-en

Gazel 278

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Aşıĥın sevgiliye doyamaması, ona hasret duyarak ölmesi.

9. Mihr-i ruĥsârıña hasret giden 'aşık cânâ
10. Nerede bula seni rüz-ı cezâdan ĥayrı

hasret olduk:

1. hasret olduk:-duk

Kıt'a 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Hasret kalmak, özlemek.

1. Şad dirîĥ ey cihân-ı fânî ĥayf
2. Hasret olduk o şâĥa 'âkıbeti

hasret olur:

1. hasret olur:-ur

Gazel 75

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Hasret kalmak, özlemek.

5. Şafâya hasret olur rüy-ı şoĥbete müştâĥ
6. O dil ki künc-i ĥâmîñda ĥâmîn-i 'uzletdir

hasret-dide:

1. hasret-dide:

Gazel 245

Mısra: 2

Hasretle bakmak.

1. Bir zamân şoĥbet ederken 'aşık ol maĥbûb ile
2. Şimdi hasret-dide ĥayfâ söyleşir mektûb ile

hasret-i cânân:

1. hasret-i cânân:

Gazel 199

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Sevgilinin hasreti.

1. Hasret-i cânân taĥyîr edeli keyfiyyetim
2. Tâb-ı temmüz etmede sermayı süz-ı fırçatım

hasret-i ehl ü 'iyâl ü evlâdın:

1. hasret-i ehl ü 'iyâl ü evlâdın:-iñ

Kaside 8

Mısra: 133

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Tanıdukların, çocukların hasreti.

133. ĥamıyla hasret-i ehl ü 'iyâl ü evlâdın
134. Göñül ĥarâb u perîşân fu'ad fâtirdir

hasret-i kaddiñle:

1. hasret-i kaddiñle:-diñ, -le

Gazel 43

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade

(Sevgilinin) boyuna duyulan özlem.

5. Ĥudsiyânı nâlem etse nola her şeb bî-ĥuzûr
6. Hasret-i kaddiñle âĥım göklere peyvestedir

hasret-i ruĥsâr-ı zülfün çekmedir:

1. hasret-i ruĥsâr-ı zülfün çekmedir:-me, -dir

Gazel 195

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Sevgilinin saçlarının hasretini çekmek.

3. Hasret-i ruĥsâr-ı zülfün çekmedir hep kârımız
4. 'Aşıĥız biz nâle-i şubĥ u mesâmız çok degil

haşr-ı maĥser:

1. haşr-ı maĥser:

Kaside 27

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kıyamet günü.

57. Hâşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihân
58. Hâşır-ı mahşer gibi olmuşdu keder ser-tâ-pâ

hâssaten:

1. **hâşşaten:**

Diğer 9

Mısra: 131

Özellikle.

131. Hâşşaten dayı beglere yek-ser
132. Dil-i aşüfemiz selâm eyler

hasta olan:

1. **hasta olan:-an**

Müseddes 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdiyle dertlenmek.

5. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
6. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz

2. **hasta olan:-an**

Müseddes 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdiyle dertlenmek.

11. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
12. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz

3. **hasta olan:-an**

Müseddes 2

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdiyle dertlenmek.

17. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
18. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz

4. **hasta olan:-an**

Müseddes 2

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdiyle dertlenmek.

23. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
24. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz

5. **hasta olan:-an**

Müseddes 2

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdiyle dertlenmek.

29. Gamiñla hasta olan dillere devâ olmaz
30. Ümid-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz

haste:

1. **hasteyi:-yi**

Kaside 28

Mısra: 39

Keyifsiz, mizacı yerinde olmayan, hasta.

39. Nola kim dârü'ş-şifâ dense cihâna hasteyi
40. Bahtı şimdi merhem-i luţfuñ ile tîmâr eder

2. **hastedir:-dir**

Gazel 43

Mısra: 2

Keyifsiz, mizacı yerinde olmayan, hasta.

1. Dest-mâl ile cebîn-i pāk-i dil-ber bestedir
2. Yine besbelli ki fart-ı nâzdan ol hastedir

haste-i firāk oldum:

1. **haste-i firāk oldum:-dum**

Diğer 2

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık hastası olmak, ayrılıktan dolayı hasta düşmek.

87. Hele ben haste-i firāk oldum
88. Şararıp hassetiñ ile şoldum

haste-i firakat:

1. **haste-i firakat:**

Gazel 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık hastası.

9. Şu kadar haste-i firakat durur âvâre göñül
10. Her nefes olsa tabîb olmaya Sâlim iflâh

haste-i ğam:

1. **haste-i ğam:**

Kaside 26

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam hastası, dertli.

47. Meclis-i pāk(i) hayât-ı dil-i her haste-i ğam
48. Şohbeti kâd-i mükerrer suḫanı ‘ayn-ı şifâ

haste-i hicrânîñ oldum:

1. **haste-i hicrânîñ oldum:-dum**

Gazel 272

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık hastası olmak, sevgiliden ayrı düşerek acı çekmek.

7. Haste-i hicrânîñ oldum ey tabîbim bî-kesim
8. Gel devâ eyle dil-i bîmâre Allâh ‘aşkına

haste-i hicriñe:

1. **haste-i hicriñe:-iñ, -e**

Tarih 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık hastası II aşık.

15. Nüsha-i tâze hatîñdan gayrı
16. Haste-i hicriñe dermân olmaz

haste-i nâdir-‘ilâc:

1. **haste-i nâdir-‘ilâc:**

Kaside 12

Mısra: 181

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Devası zor olan dert.

181. Benim ol haste-i nâdir-‘ilâc kim firakat
182. Fu’âk-ı ye’s ile işkeste etdi hancurı

2. **haste-i nâdir-‘ilâc:**

Tarih 17

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devası zor olan dert.

59. Haste-i nâdir-‘ilâc iken huzûrum var idi

60. Şadra teşrîfiñle oldum bezm-i ümmide yakîn

hasûd-ı bed-âyîn:

1. **hasûd-ı bed-âyîn:**

Kaside 10

Mısra: 366

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü tabiatlı kıskanç kişi || Ebu Cehil.

365. Olıcağ hıfz-ı Hâk zahîr ü mu‘in

366. Neye kâdir hasûd-ı bed-âyîn

hâşâ:

1. **hâşâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 148

Asla, hiçbir zaman.

147. Hara etmekle püşiş-i dibâ

148. Anı hâşâ ki eylemez zîbâ

2. **hâşâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 153

Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.

153. Bilmeyip haddini yine hâşâ

154. Çelebiyim deyü eder da‘vâ

3. **hâşâ:**

Tarih 3

Mısra: 36

Asla, hiçbir zaman.

35. Öyle bir pâdişeh-i ‘âdil ü dânadır kim

36. Çeşm-i âfâk anıñ görmedi mişlin hâşâ

4. **hâşâ:**

Kaside 10

Mısra: 330

Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.

329. Ya‘ni geldikte ol Resûl-i Hüdâ

330. Ola üftân derûnuna hâşâ

5. **hâşâ:**

Kaside 16

Mısra: 78

Asla, hiçbir zaman.

77. K‘olamaz nükte-i mestûruma kimse vâkıf

78. Añlamaz diğkat-i efkârımı hâşâ bülbül

6. **hâşâ:**

Müfret 68

Mısra: 2

Asla, hiçbir zaman.

1. Varan boş dönmeye dergâh-ı Hâk‘a şıdık ile Sâlim

2. Tehî-dest-i ümîd etmez Hüdâ ‘aşıkların hâşâ

7. **hâşâ:**

Gazel 78

Mısra: 3

Asla, hiçbir zaman.

3. Nigâhı nev-be-nev hâşâ tehî olmak derûnumda

4. Ser-i peykân-ı tîr-i gamze-i bî-dâdı kalmışdır

8. **hâşâ:**

Gazel 226

Mısra: 5

Asla, hiçbir zaman.

5. Kalmaya hâşâ tenûk-dest-i miyân-ı ârzü

6. Vaqtin eyyâm-ı talebde şarf-ı ‘irfân eyleyen

9. **hâşâ:**

Gazel 272

Mısra: 15

Asla, hiçbir zaman.

15. Olmaya hâşâ tehî dest-i niyâz-ı mağfîret

16. El uran tesbîh-i istiğfâre Allâh ‘aşkına

hasem:

1. **hasemle:**

Kaside 18

Mısra: 97

Aile.

97. Bu kadar ferr ü hasemle yine her şâm u seher

98. Saña tâ‘atdir olan cümle ahıbb-i mes‘ul

haşmet:

1. **haşmetinden:-inden**

Tarih 1

Mısra: 123

Büyüklik, heybet.

123. Şafâ etdikde kalbim haşmetinden

124. Derûnu olsun a‘dâniñ ciğer-hûn

2. **haşmeti:-i**

Kaside 17

Mısra: 59

Büyüklik, heybet.

59. Edeydi şevket ü dârât u haşmeti meşhûd

60. Derinde ‘abd-i kemîne olurdu Hüsrev ü Cem

3. **haşmet:**

Kaside 20

Mısra: 92

Büyüklik, heybet.

91. Bu kıla‘ u huşûn-ı pür-ziynet

92. Bu kadar şân u şevket ü haşmet

4. **haşmetle:-le**

Kaside 24

Mısra: 22

Büyüklik, heybet.

21. Şadr-ı ‘âlîye kadem başdı deyü müjde edip

22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezîr

5. haşmet:

Kaside 25

Mısra: 2

Büyüklik, heybet.

1. Te'āla'llāh zihī zāt-ı melek-ḥaslet kerem-fermā
2. Ki ferr ü ḥaşmet ü dārātī ḡayret-āver-i Dārā

haşmet ü şevket-güherā:

1. haşmet ü şevket-güherā:

Kaside 18

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu, yüce -padişah- || 3. Ahmed.

79. Dāverā padişehā ḥaşmet ü şevket-güherā
80. Ey olan her keremi ḥāvi-i aqtār-ı şümül

haşr:

1. haşre:-e

Kaside 24

Mısra: 67

Kıyamet.

67. Haşre dek devletini dā'im edip Ferd ü Şamed
68. Behre-yāb ola zamānında şaḡir ile kebir

2. haşre:-e

Gazel 89

Mısra: 7

Allāh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.

7. Tālib-i İkbāl olan dehr-i deniden haşre dek
8. Çeşmini vakf-ı nigāh-ı revzen-i ümmid eder

haşr etmek:

1. haşr etmek:

Gazel 178

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adamak.

3. Haşr etmek ile cümle dehānına ḡayālīm
4. Eş'arımızın oldu mezāmīni de bārik

haşr olmaz:

1. haşr olmaz:-maz

Gazel 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldükten sonra yeniden dirilmek.

5. Bir gece haşr olmaz idik āh ile biz lik āh
6. Ādemi nā-çār eder endüh-ı dünyā āh-düst

haşre dek:

1. haşre dek:

Kıt'a 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamete kadar.

3. Haşre dek sönmez idi hiç bu çerāḡ-ı ḡaşıñ
4. Şem'-i ümmidimi yaqsaydı Yeñişehrifenār

haşyet:

1. haşyetiñden:-iñ, -den

Diğer 8

Mısra: 52

Korku.

51. Bāb-ı luḡfuñda redde yok imkān
52. Ḥaşyetiñden bütün cihān lerzān

2. haşyetle:-le

Kaside 17

Mısra: 49

Korku.

49. Nice tefekkür ü ḡaşyetle olmasun zīrā
50. Yegāne zātī hünelerde hep be-vech-i emem

haşyet-i encām:

1. haşyet-i encām:

Gazel 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkunun akibeti, sonu.

1. Ne farḡ-ı ḡavf için ne ḡaşyet-i encām için şaklar
2. Zebān-ı ḡa'nı 'ākil ḡaşmını ilzām için şaklar

haşvet-i şemşiri:

1. haşvet-i şemşiri:-i

Kaside 28

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıç korkusu.

41. Ḥvāb girmezse ser-ā-ser çeşm-i a'dāya anıñ
42. Ḥaşyet-i şemşiri elbet düşmeni bīdār eder

haşvet-i şemşirinden:

1. haşvet-i şemşirinden:-in, -den

Tarih 3

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıç korkusu.

51. Yerlere girse sezā ḡaşyet-i şemşirinden
52. Teng (ü) tār oldu ser-i Moskov'a rüy-ı ḡabırā

2. haşvet-i şemşiriñden:-iñ, -den

Kaside 18

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcın dehşeti || Padişahın gücünün büyüklüğü.

85. Ḥışm ile baksañ eger ḡaşyet-i şemşiriñden
86. Melik-i Hind olur taḡtgehinde meslül

haḡ:

1. haḡñ:-iñ

Tarih 10

Mısra: 3

Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.

3. Evvelin nazra göründükde haḡñ
4. Mū mudur bilmege imkān olmaz

2. haḡ:

Tarih 10

Mısra: 7

Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.

Mısra: 9

Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.

9. Ruḥunda ol ḥaṭı şanmañ müşîr-i remz-i istişkâl
10. Niğâh etmekdedir 'uşşâka 'ayn-ı imtiḥân içre

21. **ḥaṭdan:-dan**

Gazel 265

Mısra: 7

Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.

7. Bakılmaz rûyuna ḥaṭdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden şoñra

22. **ḥaṭ:**

Gazel 287

Mısra: 1

Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.

1. Cemāl-i pâkiñe ḥaṭ revnağ-ı 'izâr oldu
2. Nezâregâh-ı maḥabbet benefşeżâr oldu

ḥaṭ gelirse:

1. **ḥaṭ gelirse:-ir, -se**

Tarih 10

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayva tüylerinin belirmesi.

47. Ḥaṭ gelirse ne 'aceb 'arîzîña
48. Bî-giyeh luṭf-ı gülistān olmaz

ḥaṭā:

1. **ḥaṭā:**

Kaside 2

Mısra: 139

Yanlış, kusur.

139. Ḥaṭā vü cürmüme bakma İlâh'ım
140. Baña yâ Rab yeter rûy-ı siyâhım

2. **ḥaṭā:**

Gazel 113

Mısra: 8

Yanlış, kusur.

7. Ḥâl-i derünü 'arza olursuñ şikeste-dil
8. Yoḥsa ümid-i merḥamet etmek ḥaṭā mıdır

ḥaṭā edip:

1. **ḥaṭā edip:-ip**

Kaside 15

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanlış yapma, hataya düşme.

11. Ḥaṭā edip düşürürdü Ḥoten'de müşkü gâzâl
12. Görünse âyinede aña şüret-i şevket

ḥaṭā etmiş:

1. **ḥaṭā etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanlış yapma, hataya düşme.

15. Meded ey ğamzekâr-ı nâz 'afv eyle ḥaṭā etmiş
16. Erince mevsim-i 'işret çıkıp gül-geşt-i ezhâre

ḥatab vakmak:

1. **ḥatab vakmak:-mak**

Kıt'a 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Odun yakmak || Samimiyeti arttırmak.

3. Miyānemizdeki germiyyeti edip te'sis
4. Hediyeye bizlere yakmak için ḥaṭab geldi

ḥaṭālar kılmışız:

1. **ḥaṭālar kılmışız:-mışız**

Kaside 3

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusur etmek, günah işlemek.

107. Cihān mülkünde yâ Rabbî be-her gâh

108. Ḥaṭālar kılmışız estağfiru'llāh

ḥaṭ-âver:

1. **ḥaṭ-âverlikde:-lik, -de**

Gazel 154

Mısra: 7

Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin yeni bitmeye başlaması.

7. Ḥaṭ-âverlikde bile kıl kadar noçşān cevri etmez
8. Muḳaddem devlet-i ḥüsnü o yâr-i pür-cefā sürmüş

ḥaṭ-ber-âverde:

1. **ḥaṭ-ber-âverde:**

Müfret 60

Mısra: 2

Yüzünde ayva tüyleri olan || Güzeller.

1. Başka bir 'âlemi var köhne bahârîñ ṭolmuş
2. Ḥaṭ-ber-âverde güzeller ile Kâğıd-ḥâne

ḥaṭ-ber-âverde olaldan:

1. **ḥaṭ-ber-âverde olaldan:-al, -dan-aldan**

Gazel 273

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin çıkması.

3. Ḥaṭ-ber-âverde olaldan berü ol cānāne
4. Cümleden baña güzel gelmede Kâğıd-ḥâne

ḥâtem:

1. **ḥâtem:**

Tarih 4

Mısra: 45

Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

45. Anıñ fülk-i yem-i cüdunda Ḥâtem
46. Olup mellâhı etdi nām peydâ

2. **ḥâtemiñ:-iñ**

Kaside 4

Mısra: 32

Mühür || Peygamberlik mührü.

31. Cenāb-ı Kibriyâ'dan ḥaḳ resül olduğunu eyler
32. Seniñ zahr-ı şerifiñde mübârek ḥâtemiñ imzâ

3. **ḥâtemin:-in**

Kaside 17

Mısra: 62

Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

61. Zamān-ı cūdunu görse retīme eyler idi
62. Benān-ı hayret-i naqlinde hātemin Hātem

4. **hātem:**

Kaside 17

Mısra: 62

Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

61. Zamān-ı cūdunu görse retīme eyler idi
62. Benān-ı hayret-i naqlinde hātemin Hātem

5. **hātem:**

Kaside 24

Mısra: 57

Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

57. Sen o ihsān u kerem şāhibisin kim Hātem
58. Saña nisbetle sehā-hvānlığı bir şey'-i hākīr

6. **hātem'in:-iñ**

Gazel 192

Mısra: 6

Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayy" kabilesine mensup ve cömertliğiyle meşhur İbnü'l-Abdullah bin Sa'd'ın lakabı. Hicretin sekizinci yılında vefat etmiştir. Oğulları ve ona tâbi olanlar Hātem'in ölümünden sonra müslümanlarla savaşmış ve Hazreti Ali tarafından esir edilmişlerdir. Ancak Hazreti Muhammed, onları Hātem'in varisi oldukları için bağışlamıştır. Cömertlik timsali olarak anılmıştır.

5. Yüzünü görme gönül nā-kes-i bed-ahlākın
6. Hātem'in şöhretiniñ vechi keremdir ey dil

7. **hātem:**

Gazel 217

Mısra: 5

Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayy" kabilesine mensup ve cömertliğiyle meşhur İbnü'l-Abdullah bin Sa'd'ın lakabı. Hicretin sekizinci yılında vefat etmiştir. Oğulları ve ona tâbi olanlar Hātem'in ölümünden sonra müslümanlarla savaşmış ve hazreti Ali tarafından esir edilmişlerdir. Ancak hazreti Muhammed, onları Hātem'in varisi oldukları için bağışlamıştır. Cömertlik timsali olarak anılmıştır.

5. Yād olmaz idi Hātem cūd ile ihsānı ger
6. Gezmeselerde şubh u şām mānend-i nigīn

hātem oldu:

1. **hātem oldu:-du**

Kaside 22

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Cömertlik yüzüğünün- mührü olmak.

25. Nām verdi keremle devrāna
26. Hātem oldu nigīn-i ihsāna

hātem-i 'aşr-ı cūd u 'adl-āyīn:

1. **hātem-i 'aşr-ı cūd u 'adl-āyīn:**

Kaside 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adalet ve cömertlikte döneminin Hatem'i (

Hatem: Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.)

7. Hātem-i 'aşr-ı cūd u 'adl-āyīn

8. Bihterīn-şīhr-i pādīşāh-ı zemīn

hātem-i hicr:

1. **hātem-i hicr:**

Diğer 4

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık mührü.

95. Bundan evvel size manzūm mektūb

96. Hātem-i hicr ile mahtūm mektūb

hātem-i lutf u mürüvvet:

1. **hātem-i lutf u mürüvvet:**

Kaside 26

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik ve lütufta Hatem gibi olan (Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa).

23. Şems-i rahşān-ı semāhat meh-i burc-ı 'iffet

24. Hātem-i lutf u mürüvvet kerem-ārā-yı sehā

hātem-i tā'i:

1. **hātem-i tā'i:**

Kaside 29

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok cömert kimse(Eski bir Arap kabilesinin reisi olan Hātem-i Tā'i'nin dillere destan cömertliğinden teşmil yoluyla).

25. Hātem-i Tā'i o kān-ı keremiñ lāyıkıdır

26. Dergeh-i 'izzetine olsa kemīne-çāker

hātem-i tā'i tavv:

1. **hātem-i tā'i tavv:**

Kaside 22

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

27. Hātem-i Tā'i tavv edip erkān

28. Oldular hep esir-i lufu cihān

hātem-i tāvī:

1. **hātem-i tāvī:**

Kaside 23

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

35. O destūr-ı kerem-perver ki şıyt-ı luf-ı cūdundan

36. Yanar reşk ile rüh-ı Bermekī vü Hātem-i Tāvī

hātem-şiyem:

1. **hātem-şiyem:**

Kaside 25

Mısra: 22

Hatem tabiatlı -cömert- vezir.

21. Vezir-i ma'delet-pirā Nizāmü'l-mülk-i 'Osmānī

22. Zihī Hātem-şiyem düstūr-ı ekrem āşaf-ı dānā

hâtemü'l-vakt-i zamân:

1. hâtemü'l-vakt-i zamân:

Tarih 3

Mısra: **40**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın mührü || Etkili şahsiyet.

39. Şah-ı şâhân-ı cihân pâdişeh-i bî-akrân

40. Hâtemü'l-vakt-i zamân şâhib-i zühd ü taqvâ

hâti':

1. hâti'in:-în

Kaside 8

Mısra: **194**

Yaramaz kimse || Günahkar.

193. Ne güne 'özt eder âyâ İlâhi mahşerde

194. O hâti'in ki hacel-geşte-i evâmirdir

hat-ı 'âlî-nişân:

1. hat-ı 'âlî-nişân:

Gazel 260

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin içinde yüce işaretler taşıyan ayva tüyleri.

5. Berât ile dediler mâlik oldu hüsn ü âna ol

6. Gören tuğrâ-yı ebrûsun hat-ı 'âlî-nişân içre

hat-ı dil-berden:

1. hat-ı dil-berden:-den

Gazel 161

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayva tüyleri.

1. Hat-ı dil-berden olur 'aşığı elbet mahzûz

2. Âmed-i şebble durur tâlib-i vuşlat mahzûz

hat-ı jengâre:

1. hat-ı jengâre:-e

Gazel 87

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirli çizgi.

3. Taşaddur eylemiş şadr-ı mu'allâ-yı zenaḥdâna

4. Bu rûtbe bî-edeblik ol hat-ı jengâre pek çokdur

hat-ı pâkin:

1. hat-ı pâkin:-in

Tarih 10

Mısra: **67**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel hat, ayva tüyleri.

67. Hat-ı pâkin ede mes'ûd Hudâ

68. Öyle bir zât-ı suḥan-dân olmaz

2. hat-ı pâkin:-in

Tarih 10

Mısra: **69**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel hat, ayva tüyleri.

69. Güş edince hat-ı pâkin Sâlim

70. Kalem-i nâdire-sencân olmaz

hat-ı ruhsârî:

1. hat-ı ruhsârî:-iñ

Diğer 3

Mısra: **51**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanaktaki ayva tüyleri.

51. Hat-ı ruhsârî ile dil ki ola cilve-nümâ

52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cânâ

hat-ı rüyuna:

1. hat-ı rüyuna:-un, -a

Gazel 279

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzde yeni beliren ayva tüyleri.

1. Geçip Mışt-ı dile şeh oldu çün ol Yûsuf-ı sâni

2. Hat-ı rüyuna bend oldum mişâl-i pîr-i Ken'ânî

hat-ı zibâterini:

1. hat-ı zibâterini:-in, -i

Tarih 11

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel hat, ayva tüyü.

5. Hat-ı zibâterini eyleyip irsâl o merd

6. Hücet-i sünnet-i pâkizeyi etdi tescil

hâtır:

1. hâtırını:-im, -i

Diğer 3

Mısra: **6**

Ar. Gönül, gönülde olan his.

5. Evvel ol Yûsuf-ı hüsnün edelim istifsâr

6. Tab'-ı pâkini anıñ hâtırını istiḥbâr

2. hâtırdır:-dır

Kaside 8

Mısra: **106**

Ar. Gönül, gönülde olan his.

105. Şenâni böyle mi ta'bir eder idim ammâ

106. Dil-i şikeste kederden ḥarâb u hâtırdır

3. hâtır:-ı

Kaside 24

Mısra: **54**

Ar. Gönül, gönülde olan his.

53. Nazar-ı pâk-i şerîfî ile inşâ' allâh

54. Bâli işkesteleriñ hâtırını olur ta'mîr

4. hâtırını:-iñ, -i

Kaside 31

Mısra: **67**

Gönül.

67. Sine pür-zaḥm-ı sinân-ı gam olan hâtırını

68. Yümn-i evşâf-ı şerîfî ile ihyâ eyle

5. hâtırımı:-ım, -i

Gazel 34

Mısra: **3**

Gönül.

3. Eder mi hâtırımı tesliyet felek âyâ
4. Olur muyuz 'acebâ mahrem-i harîm-i murâd
6. **hâtırım:-im**
Gazel 60
Mısra: 2
Gönül.
1. Tahtgâh-ı kalbe kim mihrin seniñ teşrîf eder
2. Maqdemiyile gerd-i gamdan hâtırım tanzîf eder
7. **hâtırım:-im**
Gazel 73
Mısra: 5
Ar. Gönül, gönülde olan his.
5. Etmede gâhî perîşân zülfü gibi hâtırım
6. Geh ser-i mü 'âşıkâ mihr ü mahabbet gösterir
8. **hâtır:**
Gazel 121
Mısra: 3
Ar. Gönül, gönülde olan his.
3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bî-dil garîb olmaz
9. **hâtırım:-im**
Gazel 190
Mısra: 8
Ar. Gönül, gönülde olan his.
7. Vuşlatıñla kalbimi ta'mir etmezsiñ benim
8. Hâtırım hicriñle vîrân olduğun bilmez misin
10. **hâtır:-ı**
Gazel 198
Mısra: 3
Gönül.
3. Yıkılır bir taraftan hâtır 'âşıkların elbet
4. Temel tutmaz ne rûtbe kalbi ma'mûr olsa sulţânım
11. **hâtırında:-im, -da**
Gazel 206
Mısra: 8
Ar. Gönül, gönülde olan his.
7. Eyledi sevdâ-yı zülfün dil-perîşân şöyle kim
8. Hâtırında bir dahî cem'iyet ümmîd eylemem
12. **hâtırım:-im**
Gazel 220
Mısra: 7
Ar. Gönül, gönülde olan his.
7. Ele alıp yıkılmış hâtırım hâlim su'âl etmez
8. Fütâde 'âşıkın kaldırmaz aşlâ hâk-i zilletden
13. **hâtırım:-im**
Gazel 272
Mısra: 5
Ar. Gönül, gönülde olan his.
5. Dil şikeste hâtırım mahzûn derûnum münkesir
6. Ben garîb üftâdeye bir çâre Allâh 'âşıkına

hâtıra gelmez:

1. **hâtıra gelmez:-mez**
Terci-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, aklına gelmek.

13. Böyle oldukça nevâl-i lutfuñ ile âşinâ
14. Fikr-i dür-â-dür-i hicriñ hâtıra gelmez şehâ

2. **hâtıra gelmez:-mez**

Kaside 19

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatıra gelmek, anımsamak.

57. Bakıp bu reng ü büya hâtıra firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nüzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre

hâtıra getirdi:

1. **hâtıra getirdi:-di**

Kaside 30

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anımsatmak.

45. Zebân-ı hâl lâl ü ebkem iken bezm-i ma'nâda
46. Getirdi yümn-i vasfı hâtıra bu nazm-ı ğarrâyı

hâtır-ı 'âşık:

1. **hâtır-ı 'âşık:**

Gazel 210

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gönlü.

7. Harâb etmez felek bir meclis-i pâkîze gördün mü
8. Yıkılmaz hâtır-ı 'âşık gibi bir encümen bilmem

hâtır-ı 'uşşâkı:

1. **hâtır-ı 'uşşâkı:-ı**

Diğer 3

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların gönlü.

69. Şâh-ı güllerde hezâr nağme eder murğ-ı seher
70. Güyiyâ hâtır-ı 'uşşâkı tesellî eyler

hâtır-ı vîrânımı yapardıñ:

1. **hâtır-ı vîrânımı yapardıñ:-ar, -dîñ**

Gazel 293

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin, aşığın vîrân olmuş, kırgın gönlünü alması.

1. Ey kemân-ebürü yapardıñ hâtır-ı vîrânımı
2. Saña naql etsem neler çekdim dem-i hicrânımı

hâtır-ı yapılmaz:

1. **hâtır-ı yapılmaz:-maz**

Gazel 229

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın kırılmış gönlünün alınması, tekrar mutlu olması.

9. Halk-ı 'âlem çökse başına yapılmaz hâtır
10. Kalb-i 'âşık hicr ile bir kerre vîrân olmasın

hâtır-ı vâre gelmiş:

1. **hâtır-ı yâre gelmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşğın- sevgilinin hatrına gelmesi. Sevgili tarafından hatırlanmak.

19. Dil-i mehcür gelmiş bezm-i meyde hâtır-ı yâre

20. Geçen ahvâli añmış geh şikâyet geh bükâ etmiş

hâtırım ele alır:

1. **hâtırım ele alır:-ır**

Gazel 73

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şansın yolunda gitmesi, dert- sıkıntı yaşamamak.

3. Ele alır hâtırım gâhî de eyler pây-mâl

4. Bu sipîhr-i tās-bâz biñ dürlü şan'at gösterir

hâtırım kırma:

1. **hâtırım kırma:-ma**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Gönül incitmek, kalbini kırmak.

3. Şaymayıp âh u figânım hâtırım kırma benim

4. Belki te'sîr ede cânâ inkisârım kim bilir

hâtırım remîde olmaz:

1. **hâtırım remîde olmaz:-maz**

Gazel 236

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü ürkek olmak - kırılmak.

5. Bizler ki şimdi kâhr ile hem-derd-i 'âlemiz

6. Olmaz remîde hâtırım ol bî-amândan

hâtırın kalması:

1. **hâtırın kalması:-ma, -sın**

Diğer 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücenmek, kırılmak.

15. Hâtırın kalması recâ ederim

16. Dâmen-i 'afve ilticâ ederim

hâtırın yap:

1. **hâtırın yap:**

Gazel 198

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşğın yıkık gönlünü onarması, gönül alması.

9. Ederdi anları taşhîh me'mûr olsa sultânım

10. Yıkılmış hâtırın yap Sâlim-i dil-teng-i hicrânın

hâtır-perişân olmasın:

1. **hâtır-perişân olmasın:-ma, -sın**

Tarih 17

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırık kalpli, gücenmiş, perişan halde olmak.

19. Kâkül-i dil-ber gibi hâtır-perişân olmasın

20. Gül-bünü bu nükhete hâzırlasın rüy-ı zemîn

hâtif:

1. **hâtif:**

Tarih 20

Mısra: 2

Görülmeveni haber veren melek.

1. Dâyet edicek rihletini dâr-ı beğâyâ

2. Hâtif dedi bu vech ile târih-i kelâmın

hâtif-i gaybî:

1. **hâtif-i gaybî:**

Kaside 12

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizliden gelen ses.

79. Bu güne eyledi tavşif hâtif-i gaybî

80. Budur o hâzret-i Hakk'ın nebiyy-i mağfûrî

hatm etmiş:

1. **hatm etmiş:-miş**

Diğer 9

Mısra: 163

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlamak, bütünülemek.

163. Seniñ ile netice hatm etmiş

164. Gayrı esrârî cümle ketm etmiş

hatm-i suhan eyle:

1. **hatm-i suhan eyle:**

Kaside 7

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleceklerini bitirmek, sözü sonlandırmak.

99. Hatm-i suhan eyle kim şenâsı

100. Şad defter-i aşiyâna şıgmaz

hatt:

1. **hatt:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 168

Güzel yazı.

167. 'İlm ü fazl u fûnûn-ı vâlâyâ

168. Hatt u imlâ vü şî'r ü inşâyâ

2. **hatt:**

Tarih 9

Mısra: 8

(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

7. Nola ayrılmazsa bir ân tal'atından hüsün ü ân

8. Hatt ile geldi hüsün ey nâzeninim küyuña

3. **hatt:**

Tarih 10

Mısra: 1

(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

1. Rüyüña hatt ile noğşân olmaz

2. Hârsız hiç gülistân olmaz

4. **hattın:-tî, -ı**

Tarih 10

- Mısra: 6
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
5. Güyyâ nokta-i şekdir ser-i haṭ
6. Ḥaṭṭıñı yek nigeh 'irfân olmaz
5. **ḥaṭṭ:**
Tarih 10
Mısra: 18
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
17. Vaşf-ı mü bâ 'is-i cem 'iyyetdir
18. Ḥaṭṭ ile ḥüsn perîşân olmaz
6. **ḥaṭṭ:**
Tarih 10
Mısra: 22
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
21. Maḥz-ı ḥüsnüñ sever 'aşık yoḥsa
22. Ḥaṭṭ ile bende-i fermân olmaz
7. **ḥaṭṭ:**
Tarih 10
Mısra: 29
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
29. Ḥüsnüñe ḥaṭṭ ile gelmez noḳşân
30. Şun 'ı Ḥaḳḳ kâbil-i noḳşân olmaz
8. **ḥaṭṭ:**
Tarih 10
Mısra: 34
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
33. Sünbül-i bâğ-ı cinândır her mü
34. Mülk-i ân ḥaṭṭ ile vîrân olmaz
9. **ḥaṭṭıña:-iñ, -a**
Tarih 10
Mısra: 50
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
49. Müşgsây etdi dimâğım her mü
50. Kim demiş ḥaṭṭıña büyân olmaz
10. **ḥaṭṭ:**
Tarih 10
Mısra: 74
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
73. Ya 'ni bü mısra 'ı tārîḥ etmiş
74. Saña hiç ḥaṭṭ ile noḳşân olmaz
11. **ḥaṭṭ:**
Tarih 13
Mısra: 1
Ayva tüyü.
1. Ḥaṭṭ edince taḥşiye metn-i münîr-i 'ârızıñ
2. Müstetir etdi nikât-ı behcetin tefhîmini
12. **ḥaṭṭıñ:-iñ**
Tarih 13
Mısra: 4
Ayva tüyü.
3. Bir şeb-i târike döndü ḥâşılı nev-rûzumuz
4. Aşıkâr etdikde ḥaṭṭıñ baḥtımın taḳvîmini

13. **ḥaṭṭıñla:-iñ, -la**
Tarih 13
Mısra: 15
Ayva tüyü.
15. Perde çekdi 'ayn-ı süya güyyâ ḥaṭṭıñla nâz
16. Eyledi ḥıfz u ḥirâset levhîniñ tetmîmini
14. **ḥaṭṭıñ:-iñ**
Tarih 13
Mısra: 18
Ayva tüyü.
17. Râh-ı la 'liñ görmeyenler belki istiḥlâs ede
18. Muşḥaf-ı ḥüsnüñde ḥaṭṭıñ âyet-i taḥrîmini
15. **ḥaṭṭıña:-iñ, -a**
Tarih 13
Mısra: 21
Ayva tüyü.
21. Böyle olunca ser-i mü ḥaṭṭıña gelmez girân
22. Hep edâ etmek gerek ta 'zîmini tekrîmini
16. **ḥaṭṭ:**
Kaside 20
Mısra: 257
Güzel yazı.
257. Ḥaṭṭ u remy ü tüfeng ü her tertîb
258. Şi 'r ü inşâ vü şan 'at-ı tezhîb
17. **ḥaṭṭına:-ın, -a**
Gazel 60
Mısra: 9
Ayva tüyü.
9. Ḥaṭṭına ta 'lik edip vaşlıñ o şüh-ı kîne-cü
10. 'Aşıkıñ ferdâ-yı şubḥ-ı maḥşere tevkiḳ eder
18. **ḥaṭṭ:**
Gazel 140
Mısra: 9
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
9. Ḥaṭṭ âyet-i cemâliñi güyyâ ki şerḥ eder
10. Yokdur bu bâbda ser-i mü iştibâhımız
19. **ḥaṭṭın:-ın**
Gazel 216
Mısra: 8
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
7. Mülket-i ḥüsnüñde aşub etmesin peydâ deydü
8. Hep geçirdi ḥaṭṭın ol âfet ser-i şemşirden
20. **ḥaṭṭıñ:-iñ**
Gazel 241
Mısra: 1
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyyü.
1. Raḳîb-i rû-siyeh ḥaṭṭıñ için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i ḥübânım incinme ser-i mü aña eldir bu
- ḥaṭṭ-ı 'anber-büvyüña:**
1. **ḥaṭṭ-ı 'anber-büvyüña:-uñ, -a**
Tarih 9
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- anber kokulu yüz beni.

3. Nola ger nüh-âsumâna çıksa âh u zârımız
4. Mâ iliz hep nev-demîde hâtt-ı 'anber-büyuña

hâtt-ı dil-cüyuñ:

1. **hâtt-ı dil-cüyuñ:-yuñ**
Gazel 285
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzünde yeni çıkan tüylerin - baharın gelişi bağlamında kullanılmıştır- aşğın gönlünü cezbetmesi.
5. Hâtt-ı dil-cüyuñ temâşâ eden olur bî-karâr
6. Artırır lâ-büd bahârîñ maqdemî sevdaları

hâtt-ı hübândır:

1. **hâtt-ı hübândır:-dır**
Gazel 44
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellerin yüzündeki ayva tüyleri.
1. Zemistân-ı mahabbet çin-i ebrü-yı cevânândır
2. Güzellik çağınıñ faşl-ı bahârî hâtt-ı hübândır
2. **hâtt-ı hübândır:-dır**
Matla 72
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellerin yüzündeki ayva tüyleri.
1. Zemistân-ı mahabbet çin-i ebrü-yı cevânândır
2. Güzellik çağınıñ fasl-ı bahârî hatt-ı hübândır

hâtt-ı mestûri:

1. **hâtt-ı mestûri:-ı**
Kaside 12
Mısra: 140
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazılmış olan hat || İlahî buyruk.
139. Suñur-ı pâkini kıldı derûna nakş hâcer
140. Görünce şafha-i dilde bu hâtt-ı mestûri

hâtt-ı nigâra:

1. **hâtt-ı nigâra:-a**
Matla 57
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüzlü sevgilinin yanağındaki ince tüyler.
1. Ağlar hemîşe 'aşık hâtt-ı nigâra karşı
2. Bülbül nevâlar eyler evvel bahâra karşı

hâtt-ı pâkiñden:

1. **hâtt-ı pâkiñden:-iñ, -den**
Gazel 89
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyelerinin paklığı.
3. Tab'ımız muğber degildir hâtt-ı pâkiñden seniñ
4. Hâtt berât-ı 'aşkıñı 'aşıklarıñ teccid eder

hâtt-ı pâkîzedden:

1. **hâtt-ı pâkîzedden:-den**
Tarih 10
Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin yüzündeki- güzel ayva tüyleri.

19. Hâtt-ı pâkîzedden 'âlemde şehâ
20. Ser-i mü kimse gürîzân olmaz

hâtt-ı ruhsârîñ:

1. **hâtt-ı ruhsârîñ:-iñ, -ı**
Gazel 58
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki tüyler.
3. Fiğân eyler görünce hâtt-ı ruhsârîñi 'aşıklar
4. Bahâr erdikçe bülbülden nevâlar câ-be-câ artar

hâtt-ı şerîf:

1. **hâtt-ı şerîf:**
Tarih 13
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.
19. Hıfz edermiş rüyuñu agyârdan hâtt-ı şerîf
20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna takdimini

hâtt-ı şerîfi çekicek:

1. **hâtt-ı şerîfi çekicek:-icek**
Tarih 11
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çizgi çizmek, yazı yazmak || Yüzde ayva tüyelerinin çıkması.
17. Bir berâta çekicek hâtt-ı şerîfi şâhân
18. İmtişâl etmege emrine olunur ta'cîl

hâtt-ı şerîfiñ:

1. **hâtt-ı şerîfiñ:-iñ**
Gazel 112
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.
7. Hâtt-ı şerîfiñ eyler imiş nüsha-i şifâ
8. Ol kim firâk-ı hicr ile tâb-ı tebedidir

hâtt-ı siyâh-ı revnak-efzâdır:

1. **hâtt-ı siyâh-ı revnak-efzâdır:**
Gazel 85
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyelerinin parlaklığının artması.
7. Ruñuñ da revnağı hâtt-ı siyâh-ı revnak-efzâdır
8. Kenârî olmasa bir nüsha olmaz şöhrete mazhar

hâtt-ı siyeh:

1. **hâtt-ı siyeh:**
Gazel 32
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah çizgi.
5. Muşhaf-ı 'arızına hâşiyedir hâtt-ı siyeh
6. Vechi var diğkat ederlerse o yerde şurrâh

hatt-ı tâbisger:

1. hatt-ı tâbisger:

Gazel 85

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüylerinin ışıltısı - ortaya çıkması-

5. O bir âyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden

6. Cemâl-i pâkine vermez nakîsa hatt-ı tâbisger

hatve:

1. hatvede:-de

Tarih 4

Mısra: 48

Adım.

47. Ağartdı rüyunu Baħr-i Sefid'îñ

48. Nuħustîn hatvede ol zât-ı vâlâ

hatve-i semânîni:

1. hatve-i semânîni:-ni

Kaside 20

Mısra: 291

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sekiz adım.

291. Żabţ edip hatve-i semânîni

292. Fâl-i ħayr eyledik bu âyîni

havâdis:

1. havâdisle:-le

Tarih 3

Mısra: 23

Hâdiseler, vakı'alar "hâdis"nin cem'idir.

23. Bu havâdisle cinân içre be-her-mağşûra

24. Ĥüriyâna öğünür ise sezâdır şühedâ

2. havâdisle:-le

Kaside 24

Mısra: 11

İlgi ile karşılanan haber, yeni söz.

11. Cümle ta'bîri havâdisle bedîdâr oldu

12. Güyiyâ remz ile ħalka eder iş'âr-ı zamîr

3. havâdisden:-den

Gazel 259

Mısra: 6

Hadiseler, olaylar.

5. Yeter kaldıñ gel ey dil dâmgâh-ı zülf-i dil-berde

6. Havâdisden ne var zülf-i dil-ârâda baña söyle

havâle oldu:

1. havâle oldu:-du

Tarih 3

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bildirilmek, anlatılmak.

109. Re'yine oldu havâle seferiñ ahvâli

110. Nice isterse göre öyle mühimmât-ı vegâ

havâs:

1. havâs:

Kaside 10

Mısra: 470

Duygular.

469. Eylesin deyü luĤfa istinâs

470. Ķodu mecmû'a-i vücûda ħavâs

2. havâs:

Kaside 10

Mısra: 474

Duygular.

473. Sîne ħikmetle bir kitâb oldu

474. Bu havâs ile penç bâb oldu

havâssa:

1. havâssa:

Kaside 12

Mısra: 95

Hasseler, duygular.

95. İşâret oldu havâssa edille-i ħamse

96. Edince bâtmı zâhir bu sırr-ı mestûri

hâven-i çarĤdan:

1. hâven-i çarĤdan:-dan

Kaside 18

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gökyüzü havanı.

37. Dağğ edip etdi niğün anı dökülse ne 'aceb

38. Hâven-i çarĤdan incü-yı sefid-i maĤlûl

havf:

1. havf:

Kaside 9

Mısra: 84

Korku.

83. Yanıp âteşlere fikr-i güneħden

84. Hirâs u ħavf ile lerzân ola ten

2. havf:

Kaside 10

Mısra: 512

Korku.

511. Saña eylerse ger o ħüsn-i nażar

512. Ĥavf yokdur o rehde zerre ħadar

3. havfi:-i

Kaside 23

Mısra: 19

Korku.

19. Şovuğdan ħavfi var âteş derûn-ı sengden çıkmaz

20. Ne deñlü ħar' ederse dest-i âhen bâb-ı ibrâyi

havf ü ħatar:

1. havf ü ħatar:

Gazel 145

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Korku ve tehlike.

5. Hirâsım ħamzelerdendir netîce sevdiğim yoĤsa

6. Seniñ ol çeşm-i şūĤundan bize ħavf ü ħatar gelmez

hâvi-i aĤtâr-ı şümûl olan:

1. hâvi-i aĤtâr-ı şümûl olan:-an

Kaside 18

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her tarafı kaplayan (Her yerde etkin olan,sözü geçen , padişah 3. Ahmed).

79. Dâverâ pâdişehâ haşmet ü şevket-güherâ

80. Ey olan her keremi hâvi-i aqtâr-ı şümül

hâvi-i eşkâl-i cüz'-i cüz'iyât:

1. **hâvi-i eşkâl-i cüz'-i cüz'iyât:**

Diğer 10

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En küçük zerrelere dahi kapsayan || Kişinin hayal gücünün genişliğini vurgulamak amacıyla kullanılan mübalağalı söz.

65. Hâyâli hâvi-i eşkâl-i cüz'-i cüz'iyât

66. Netîce küllisini fehmedip de ol dâne

havl-i 'arş-ı vâlâda:

1. **havl-i 'arş-ı vâlâda:-da**

Kaside 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce arşın çevresi.

9. Semâ'-ı hayrın eden havl-i 'arş-ı vâlâda

10. Olup bu müjde-i pâk ile büsbütün hürrem

havuz:

1. **havuzlar:-lar**

Kaside 19

Mısra: 25

Bahçeleri süslemek, sulamak, içinde yüzmek veya belli maddeleri ıslamak, boyamak, süzmek gibi maksatlar için kullanılan, etrafı beton, tuğla, mermer vb. şeylerle çevrilmiş su biriktirme yeri.

25. Pesendide havuzlar tuhfe mir'ât-ı mücellâlar

26. Nigâh etdikçe âb u tâb bahş eyler nigeht-dâre

havz:

1. **havz:**

Kaside 13

Mısra: 11

Havuz.

11. Havz deryâ-beççedir ammâ yine deryâ degil

12. Anıñçün olmada haddince mevci rû-nümâ

2. **havzın:-ın**

Kaside 34

Mısra: 36

Havuz.

35. Bu mevsimde derûnun gîll u gîşdan eyledi hâli

36. Leb-i gülşende havzın âb-ı şâfisi muşaffâdır

havz-ı beden:

1. **havz-ı beden:**

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beden havuzu.

5. Dolup havz-ı beden nür-i Hudâ'dan

6. Döküldü taşdı feyz-i Kibriyâ'dan

havz-ı gülşen:

1. **havz-ı gülşen:**

Kaside 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesinin havuzu.

41. Havz-ı gülşen şadâ-yı vahdetde

42. Başka bir zevkî var bu keşretde

havz-ı şâfi-i derûnuñ:

1. **havz-ı şâfi-i derûnuñ:-uñ**

Kaside 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün saf havuzu.

5. Havz-ı şâfi-i derûnuñ yine ser-şâr olsun

6. Âb u tâb-ı suhan-ı pâkiñi icrâ eyle

havz-ı tabî'at:

1. **havz-ı tabî'at:**

Tarih 17

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tabiat havuzu || Doğa.

27. Şanmañız bî-çâredir havz-ı tabî'at kañr ile

28. Muntazırdır şems-i ihsânına bu kalb-i hazîn

havâ etse:

1. **havâ etse:-se**

Tedis 6

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak, çekinmek.

27. Kerem kılsa açılsa goncaveş ol yâr-i nâzik-fem

28. Havâ etse cefâ etmeklige ol 'aşkıñdan hem

havâl:

1. **havâlini:-in, -i**

Kaside 1

Mısra: 96

Hayal, fikir.

95. Olmaya yine bezm-i kâma yakîn

96. Telh ederse havâlini Şîrîn

2. **havâli:-i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 70

Hayal, fikir.

69. Âli 'âlî olurdu Tarzî'den

70. Hep havâli ederdî kesb-i suhan

3. **havâliñ:-iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 37

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge || Sevgili'nin hayali.

37. Olalı gönlüm havâliñ ile cânâ aşınâ

38. Reşk eder bigâneler ahvâlîme ser-tâ-be-pâ

4. **havâli:-i**

Tarih 2

Mısra: 26

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş.*

25. Mağdem-i ağâzesin güş eyleyelden bülbülün
26. Gelmez oldu gül hayâli hiç anıñ evhâmına

5. **hayâl:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 70

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge || Sevgili'nin hayali.*

69. Añılıp la'l-i şeh-i mâh-mişâl
70. Pür ola al kirâsıyla hayâl

6. **hayâliñ:-iñ**

Diğer 3

Mısra: 28

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

27. Şadef-i didede ger gevher-i zâtıñ nâ-büd
28. Anda ammâ ki hayâliñ şeb ü rüzân mevcüd

7. **hayâli:-i**

Tarih 4

Mısra: 34

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

33. Ki fikr-i sâ'ibi naqqâd-ı hikmet
34. Hayâli deşt-gerd-i bezm-i ihşâ

8. **hayâlimiz:-i, -miz**

Kaside 8

Mısra: 50

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

49. Zebân beyt-i kâsîd-i şenâsın etdi tavâf
50. Hayâlimiz harem-i hâs-ı medhî zâ'irdir

9. **hayâl:**

Kaside 8

Mısra: 140

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

139. Görür harâb u perişân 'ıyâl ü evlâdı
140. Ne dem ki hânemi fikr ü hayâl zâ'irdir

10. **hayâli:-i**

Diğer 10

Mısra: 65

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

65. Hayâli hâvi-i eşkâl-i cüz'-i cüz'ıyyât
66. Netice küllisini fehmedip de ol dâñâ

11. **hayâliñ:-iñ**

Gazel 10

Mısra: 5

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

5. Hayâliñ etdi pinhân kendini cânâ dü çeşmimden
6. Nola çengâller ile aransa didemiz her câ

12. **hayâliñ:-iñ**

Gazel 13

Mısra: 4

Hayal || Sevgiliyi düşünmek.

3. Egerçi oldu yâdımdan der-âgüş-ı miyânıñ dür
4. Dü çeşmimden hayâliñ olmaz ammâ her zamân gâ'ib

13. **hayâl:**

Kaside 22

Mısra: 119

Şiirdeki ince mana.

119. Yoğsa böyle kederde taze hayâl
120. Zâhir olmak gönülde emr-i muhâl

14. **hayâliyle:-i, -yle**

Kaside 30

Mısra: 35

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

35. Ok ermezken serî'-i zihnine ermek hayâliyle
36. Bu efkâr-ı keç eyler kad-hamide kâmet-i yayı

15. **hayâlim:-im**

Kaside 30

Mısra: 88

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

87. Eger ben luţfuña mağrûr olmasam kaşîdemde
88. Getirmezdi hayâlim hârice bu nazm-ı garrâyı

16. **hayâli:-i**

Kaside 34

Mısra: 59

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

59. Hayâli güyyiâ pişinde bir taqvîm-i küllîdir
60. Umûrun 'âkıbet kârı zamîrinde müheyyâdır

17. **hayâlim:-im**

Kaside 34

Mısra: 77

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

77. Hayâlim taze taze etmede mazmûn istihzâr
78. Kef-i destim k'elinden 'âciz-i tahrîr ü imlâdır

18. **hayâliyle:-i, -yle**

Kaside 34

Mısra: 84

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

83. Gözüm kible-nümâsâ döner ol şüh döndükçe
84. Hayâliyle hayâlim güyyiâ fânûs-ı mîñâdır

19. **hayâlim:-im**

Kaside 34

Mısra: 84

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*

83. Gözüm kible-nümâsâ döner ol şüh döndükçe
84. Hayâliyle hayâlim güyyiâ fânûs-ı mîñâdır

20. **hayâlin:-in**

Gazel 53

- Mısra: 4
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
3. Bahâr-ı hüsnünü fikr eyleyip ol çâr-ebriünün
4. Hayâlin yine dil reşk-i fezâ-yı çâr-bâğ eyler
21. **hayâlimde:-im, -de**
Gazel 54
Mısra: 10
*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*
9. Mebâdi-i cününun hiç bilir yok Sâlimâ 'aşkın
10. Hayâlimde netice arzû pinhân âteşdir
22. **hayâlin:-in**
Gazel 71
Mısra: 6
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu gam-hâneme
6. Ey perî ammâ hayâlin kalbime her dem gelir
23. **hayâliñe:-iñ, -e**
Gazel 78
Mısra: 9
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
9. Nice mihr etmesin senden ziyâde dil hayâliñe
10. Firâkıñda benim bu çeşmimiñ hem-zâdı kalmışdır
24. **hayâlim:-im**
Gazel 88
Mısra: 8
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
7. Şâ'ir-i dikkat-şinâsım dünyede
8. Vaşf-ı zülfünde hayâlim kim bilir
25. **hayâliñ:-iñ**
Gazel 106
Mısra: 12
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
11. Ne semte nazra-sâz olsam cemâliñ oldu manzûrum
12. Hayâliñ sevdiğim bû dide-i terde müheyyâdır
26. **hayâl:**
Gazel 116
Mısra: 8
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
7. Neşât-ı bâl-i murâdım gehî tehi-destim
8. Hayâl ü 'aql u tefekkür o gamzekâr iledir
27. **hayâliñ:-iñ**
Gazel 142
Mısra: 8
Hayal || Sevgilinîñ hayali.
7. Muhaşşal nakşîñ ey nûr-ı başar şaklar dü çeşminde
8. Hayâliñ dide-i 'âşıkda bâr-ı merdümek olmaz
28. **hayâli:-i**
Gazel 157
Mısra: 2
Hayal etmek, düşünmek.
1. Fikr-i ruhsârîñla etse nola dil cânâ rakış
2. Gül hayâli ile eyler bülbül-i şeydâ rakış

29. **hayâli:-i**
Gazel 160
Mısra: 5
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
5. Dür olmaz bir nefes yâriñ hayâli dideden
6. Gam degil etse benimle hicr-i cânân ihtilât
30. **hayâle:-e**
Gazel 162
Mısra: 2
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
1. Olursa harf-i vişâle cihân cihân mâni'
2. Hayâle olmaz a ey şâh-ı dil-sitân mâni'
31. **hayâlim:-im**
Gazel 178
Mısra: 3
*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*
3. Haşr etmek ile cümle dehânına hayâlim
4. Eş'arımızîñ oldu mezâmîni de bârik
32. **hayâli:-i**
Gazel 183
Mısra: 2
*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*
1. Cilveger âyîne-i dilde cemâli Ahmed'iñ
2. Bir nefes gitmez zamîrimden hayâli Ahmed'iñ
33. **hayâliñ:-iñ**
Gazel 200
Mısra: 5
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
5. Pür edip çeşmimiz hayâliñ ile
6. Eşkimiz mâ-şaşal gül-âb edelim
34. **hayâliñle:-iñ, -le**
Gazel 212
Mısra: 1
Hayal || Sevgiliyi düşünmek.
1. Gam-ı 'aşkıñla lâl oldum hayâliñle hayâl oldum
2. Terahhüm eyle sultânım meded kim bi-mecâl oldum
35. **hayâlim:-im**
Gazel 228
Mısra: 2
*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş, imge.*
1. Hayâl-i mü-miyânîñla kadim cânâ ço nâl olsun
2. Hayâlim fikr-i zülfüñle hayâl-ender-hayâl olsun
- havâl ede:**
1. **hayâl ede:-e**
Kaside 18
Mısra: 69
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayal etmek, düşünmek.
69. Biri baır ü birini kân hayâl ede meger
70. Kef-i ihsânîni taşvîr edenler me'mül
- havâl edip:**

1. **hayâl edip:-ip**

Gazel 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek. Bir şeyi zihinde tasarlayıp canlandırmak.

7. Cihânı kıldı lertzân tîğ-i cevher-dâr-ı müjgânîñ

8. Hayâl edip o tîğ-i âteşiniñ mevc urur deryâ

2. **hayâl edip:-ip**

Gazel 197

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek, düşünmek.

1. Hayâl edip o zülfü âhımı cânâna 'arz etdim

2. Şeher tebyîz edip müsveddemi sultâna 'arz etdim

hayâl etdigimçün:

1. **hayâl etdigimçün:-di, -, -çün**

Gazel 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek, düşünmek.

3. Etdigimçün ben şarâb-ı la'liñi her şeb hayâl

4. ....

hayâl etdikçe:

1. **hayâl etdikçe:-dikçe**

Tarih 17

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek, düşünmek.

65. Kandasın kanda telâfi deyü etdikçe hayâl

66. Nuçkumu mülzem eder hep bu cevâb-ı âteşin

hayâl etme:

1. **hayâl etme:-me**

Gazel 255

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek || Yok etmek, perişan etmek.

5. Dil-i sevda-perestim bend-i târ-ı müy-ı zülf edip

6. Kerem kıl kılca cân-ı zârımı gamla hayâl etme

hayâl etmez:

1. **hayâl etmez:-mez**

Müseddes 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek, düşünmek.

21. Derinde hvân-ı vişâli dil ihtimâl etmez

22. Çeker cefâñi gönül merhamet hayâl etmez

hayâl evler:

1. **hayâl evler:-r**

Gazel 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal eylemek.

9. Rüy-ı pür-tâb-ı ziyâ-bahşın hayâl evler deyü

10. Âfitâbım gökdeki hurşid düşmendir baña

2. **hayâl evler:-r**

Gazel 265

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek. Bir şeyi zihinde tasarlayıp canlandırmak.

1. Hayâl evler lebin hâl-i ruğ-ı cânânenen şoñra

2. Çeker minâyı zâhid sübha-i şad-dânenen şoñra

hayâl evleyip:

1. **hayâl evleyip:-yip**

Diğer 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek. Bir şeyi zihinde tasarlayıp canlandırmak.

11. Firâk-ı rüyuñ ile evleyip hayâl müyuñ

12. Kudu derünümü özkes gamında kılca şehâ

hayâl oldum:

1. **hayâl oldum:-dum**

Gazel 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yok olmak, perişan hale gelmek.

1. Gam-ı 'aşkıñla lâl oldum hayâliñle hayâl oldum

2. Terahhüm eyle sultânım meded kim bî-mecâl oldum

hayâle şıgmaz:

1. **hayâle şıgmaz:**

Tarih 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmesi, düşünmesi mümkün olmayacak kadar iyi-güzel-başarılı.

17. Odur ol pâdişâh-ı 'aql-ı evvel

18. Ki tedbiri hayâle şıgmaz aşlâ

hayâl-ender-hayâl evler:

1. **hayâl-ender-hayâl evler:-r**

Gazel 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal içinde hayale götürmek.

7. Sezâdır nâle dönsem mü-miyânınñ fikr edip cânâ

8. Hayâliñ 'âşık-ı zârı hayâl-ender-hayâl evler

hayâl-ender-hayâl olsun:

1. **hayâl-ender-hayâl olsun:-sun**

Gazel 228

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal içinde hayal olmak.

1. Hayâl-i mü-miyânıñla kadim cânâ ko nâl olsun

2. Hayâlim fikr-i zülfüñle hayâl-ender-hayâl olsun

hayâl-ı 'arızñ etdikçe:

1. **hayâl-ı 'arızñ etdikçe:-dik, -çe**

Gazel 52

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağı hayal etmek - Sevgilinin yanağını düşünmek.

3. Giryê dūr olmaz hayāl-ı ‘arızın etdikçe biz
4. Şeb-nemāsâ eşk-i çeşmimdir aña her bār yār

hayāl-i ‘arızınla:

1. hayāl-i ‘arızınla:-iñ, -la-iñla
Gazel 2
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanağının hayali.
7. Hayāl-i ‘arızınla rü-nümâ olduqça her dāğım
8. Olur gülşen-fezâ-yı sinede bir gülsitân peydâ

hayāl-i bâtıldır:

1. hayāl-i bâtıldır:-dır
Gazel 82
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş hayal, batıl düşünce.
5. Muqaddemât-ı tefekkür hayāl-i bâtıldır
6. Neticekâri-i ‘âlem hebâ degil de nedir

hayāl-i bî-âram evlemekle:

1. hayāl-i bî-âram evlemekle:-mek, -le
Kaside 33
Mısra: 69
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlenmeden hayal eyleme || Bir kişiyi, bir şeyi
sürekli düşünmek.
69. Eylemekle hayāl-i bî-âram
70. Bu ma‘ânîyi hep tefakküh-ı tām

hayāl-i çeşmîn:

1. hayāl-i çeşmîn:-iñ
Gazel 102
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- gözlerinin hayali.
7. Tâzedir naqşı be-her-kâr hayāl-i çeşmîn
8. Dil-i sevdâ-zedeyi dide-i âhü eyler

hayāl-i çeşmîni:

1. hayāl-i çeşmîni:-iñ, -i
Gazel 104
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- gözlerinin hayali.
3. Maḥabbetîñle gözüm nûru sevdigim cânım
4. Hayāl-i çeşmîni dîdemde eyledim taşvîr

hayāl-i fikr-i şebim:

1. hayāl-i fikr-i şebim:-im
Kaside 8
Mısra: 129
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece düşüncesinin hayali.
129. Hayāl-i fikr-i şebim mâliḥülyâ-yı vatan
130. Enin-i her şehrim zıkr-i baht-ı gâdirdir

hayāl-i gerden ü zülf ü ruḥuñla:

1. hayāl-i gerden ü zülf ü ruḥuñla:-uñ, -la
Kaside 8
Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağın, saçın, boynun hayali.

63. Hayāl-i gerden ü zülf ü ruḥuñla eşk müdâm
64. Gehî sefid ü siyehdir gehî de bâhirdir

hayāl-i ḥam-ı ebrü eyler:

1. hayāl-i ḥam-ı ebrü eyler:-r
Gazel 102
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- kaşlarının kıvrımını hayal etmek.
1. Dil ki gâhice hayāl-i ḥam-ı ebrü eyler
2. ‘Aşk ile güşe-i mihrâba tekâpü eyler

hayāl-i ḥam-ı kâkül eyler:

1. hayāl-i ḥam-ı kâkül eyler:-r
Diğer 3
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrımlı saçları hayal etmek.
47. Dil ki gâhice hayāl-i ḥam-ı kâkül eyler
48. Nice sünbülleri gülzâr-ı derunumda açar

hayāl-i kâkül-i dil-ber:

1. hayāl-i kâkül-i dil-ber:
Tedis 4
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçlarının hayali.
7. Qaddimi etdi hayāl-i kâkül-i dil-ber dü-tâ
8. Rû-siyâh etdi beni baht-ı siyâh-ı bî-vefâ

2. hayāl-i kâkül-i dil-ber:

- Gazel 284
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçlarının hayali.
3. Hayāl-i kâkül-i dil-ber ile derd-i serim yokdur
4. Felek baña ser-â-pâ naqş-ı ḥübânı unutturdu

hayāl-i kâkül-i ser-der-hevâ-yı mihrîbânımdır:

1. hayāl-i kâkül-i ser-der-hevâ-yı mihrîbânımdır:-im,
-dır
Gazel 70
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin merhametli, başı havada kakülünün
hayali (sevgilinin saçının kakülünün âşık üzerindeki
tesirini anlatmak için kullanılmıştır.).
3. Perîşân eyleyen ‘aqlım gibi her şeb dil-i zârım
4. Hayāl-i kâkül-i ser-der-hevâ-yı mihrîbânımdır

hayāl-i kâkülü:

1. hayāl-i kâkülü:-ü
Gazel 67
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Saçının hayali.
13. Hayāl-i kâkülü bir nev-cevânîñ
14. Beni Sâlim cihânda eyledi pîr

hayāl-i kâkülün:

1. **ḥayāl-i kākülün:-ün**

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- saçının hayali.

3. Perişân olmaya ḥālî dil-i âşüftenin her şeb
4. Ḥayāl-i kākülün oldu seniñ ey dil-rübâ bâ'is

ḥayāl-i mü-miyānından:

1. **ḥayāl-i mü-miyānından:-iñ, -dan**

Gazel 291

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ince belinin hayali.

3. Ḥayāl-i mü-miyānından yine ben geçmedim hergiz
4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu

ḥayāl-i mü-miyānıyla:

1. **ḥayāl-i mü-miyānıyla:-iñ, -la**

Gazel 212

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ince belinin hayali.

5. Zâ'if oldum şu rütbe vâdi-i 'aşk u maḥabbetde
6. Ḥayāl-i mü-miyānıyla hemân mânend-i nâl oldum

2. **ḥayāl-i mü-miyānıyla:-iñ, -la**

Gazel 228

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ince belinin hayali.

1. Ḥayāl-i mü-miyānıyla qadim cānâ ko nâl olsun
2. Ḥayāl-i fikr-i zülfiñle ḥayāl-ender-ḥayāl olsun

ḥayāl-i müstakbel:

1. **ḥayāl-i müstakbel:**

Kaside 10

Mısra: 445

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelecek düşüncesi, kaygısı.

445. Ne belâdır ḥayāl-i müstakbel
446. Şeb-i yeldâ-mişâl tül-i emel

ḥayāl-i nâzeninimle:

1. **ḥayāl-i nâzeninimle:-im, -le**

Gazel 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin hayali.

5. Ḥayāl-i nâzeninimle nola eşkim revân etsem
6. Kenâr-ı vaşla el ermez sirişk olmayıcağ deryâ

ḥayāl-i rüy-ı vâri:

1. **ḥayāl-i rüy-ı vâri:-i**

Gazel 239

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzünün hayali.

5. Sen de var seyr et ḥayāl-i rüy-ı vâri ey sirişk
6. Hep çekildi gülsitâna şimdi cûlar sū-be-sū

ḥayāl-i şâ'ib'i:

1. **ḥayāl-i şâ'ib'i:-i**

Kaside 34

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru düşünce.

57. Odur ol pāk-dāniş kim ḥayāl-i şâ'ib'i her bār

58. Ser-â-pâ deşt-gird-i 'âlem-i mazmûn u ma'nâdır

ḥayāl-i subh u mesâmız:

1. **ḥayāl-i şubḥ u mesâmız:-mız**

Gazel 105

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz hayal edilen.

1. Medâ-yı başıramız gülsitân-ı dil-berdir

2. Ḥayāl-i şubḥ u mesâmız miyân-ı dil-berdir

ḥayāl-i vaşf-ı pakiñde:

1. **ḥayāl-i vaşf-ı pakiñde:-iñ, -de**

Tarih 8

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel vasıfların hayali, düşüncesi.

61. Sen ol zât-ı mükerremsin ki fikr-i ḥâmesin Sâlim

62. Ne mümkündür ḥayāl-i vaşf-ı pakiñde ede idkāk

ḥayāl-i vehm-baḥşâ:

1. **ḥayāl-i vehm-baḥşâ:**

Tarih 4

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuşku veren hayaller.

51. Oturdu keşti-i ümmîdi düşmen

52. Şıg olmağla ḥayāl-i vehm-baḥşâ

ḥayāl-i yârime:

1. **ḥayāl-i yârime:-i, -me**

Gazel 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarın hayali.

1. Yeñi başdan döşendim rāh-ı 'aşka ey dil-i şeydâ

2. Ḥayāl-i yârime nola edersem cebhemi fersâ

ḥayāl-i zülfi:

1. **ḥayāl-i zülfi:-i**

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının hayali.

1. Ḥayāl-i zülfi yâriñ gerçi 'aşık 'ayn-ı rıf atdır

2. Seniñ ḥālîñden ağâh olmağ ammâ serde devletdir

ḥayāl-i zülf-i hoş-büvün:

1. **ḥayāl-i zülf-i hoş-büvün:-iñ**

Gazel 219

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel kokulu saçlarının hayali,

düşüncesi.

3. Ḥayāl-i zülf-i hoş-büvün içre müşğasâ

4. Ey âhü-dide luḫ et söyle mihmân olmasın n'olsun

ḥayāl-i zülf-i pîc-â-pîci:

1. **ḥayāl-i zülf-i piç-â-piçi:-i**

Gazel 261

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçlarının hayali.

7. Erişdim şâdi-i vaşla 'acebdir bu dil-i şeydâ

8. Ḥayāl-i zülf-i piç-â-piçi ile daḥı mâtemde

ḥayāl-i zülfün:

1. **ḥayāl-i zülfün:-üñ**

Gazel 84

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçının hayali.

1. Ḥayāl-i zülfün ile yine bî-tüş olmamız yegdir

2. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir

2. **ḥayāl-i zülfün:-üñ**

Gazel 158

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilini saçının hayali.

7. Geh ḥayāl-i zülfün eyler gâh fikr-i 'arızın

8. Bu hevâda 'aşıkın şâm u seher olmaz ḥalâş

ḥayâlim düşdü:

1. **ḥayâlim düşdü:-dü**

Müfret 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hayal kurmak, düşlemek.

1. Miyân-ı dil-bere düşdü ḥayâlim ey Sâlim

2. Der-în miyâne garîbem çü mısra'-ı tazmîn

ḥayâlim olmada:

1. **ḥayâlim olmada:-da-ma, -da**

Diğer 10

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sürekli aklında, hayalinde olmak || Sevgilinin sürekli olarak aşışın hayalinde olması.

37. Ḥayâlim olmada cüyende-i dem-i vaşlın

38. Yeter o bezimde ḥvânende âh-ı şubḥ u mesâ

ḥayâlim olmasın:

1. **ḥayâlim olmasın:-ma, -sın**

Gazel 224

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sürekli aklında, hayalinde olmak || Sevgilinin sürekli olarak aşışın hayalinde olması.

5. Benim vâdi-i 'aşkında perîşân-ḥâli cânânın

6. Benim her şeb ḥayâlim zülf-i pür-ḥam olmasın nolsun

ḥayâlimden bile saklar:

1. **ḥayâlimden bile saklar:-r**

Tahmis 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin güzelliğinden dolayı aşışın yaşadığı mübalağalı ruh halini ifade etmek için kullanılmıştır.

11. Gözümde daḥı pinhân eyler iken çeşm-i fettânın

12. Ḥayâlimden bile saklar iken her luṭf u ihsânın

ḥayâlimden çıkmaz:-

1. **ḥayâlimden çıkmaz:-maz**

Matla 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sevgiliyi- Sürekli olarak düşünmek.

1. Ḥayâlimden dü çeşmi Sâlimâ çıkmaz anın her câ

2. Kebûdi çeşmi cânânın sirişkim eyledi deryâ

ḥayâlîñ:

1. **ḥayâlîñ:-iñ**

Gazel 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hayal || Sevgiliyi düşünmek.

7. Sezâdır nâle dönsem mü-miyânın fikr edip cânâ

8. Ḥayâlîñ 'aşık-ı zârı ḥayâl-ender-ḥayâl eyler

ḥayâlîñ fikri:

1. **ḥayâlîñ fikri:**

Gazel 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin hayali, düşüncesi.

1. Yâd-ı zülfün dilde tesbîhim durur her şeb baña

2. Bir nefes gitmez ḥayâlîñ fikri hem-meşreb baña

ḥayâlîñ kazsın:

1. **ḥayâlîñ kazsın:-sın**

Rûbai 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hayalini kazımak || Sürekli olarak hatırlamak.

1. Nakşın çıkaran levh-ı derûn-ı dilden

2. Seng-i dil-i zühâda ḥayâlîñ kazsın

ḥayât:

1. **ḥayâtından:-ın, -dan**

Tarih 3

Mısra: 176

(Ar.) Hayat, yaşam.

175. El-amân na'rası peyveste-i nüh-tâk oldu

176. Oldu nevmid ḥayâtından o mel'un zirâ

2. **ḥayât:**

Gazel 23

Mısra: 4

(Ar.) Hayat, yaşam.

3. Remz-i mevtü'dan ḥayât-ı câvidânî fehm edip

4. Ölmege cânlar verir cism-i nizârımda ḥayât

ḥayât buldu:

1. **ḥayât buldu:-du**

Kaside 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Canlanmak, can bulmak.

5. Zemîn-i köhneye tâze bahâr-ı sevk oldu

6. Ḥayât buldu yeñiden bu luṭf ile 'âlem

ḥayât-bahşâ evleven:

1. **hayāt-bahşā eyleyen:-yen**

Diğer 10

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayat bahşetmek || Mutsuz olanları mutlu kılmak, canlandırmak.

39. Ki ya'ni meclis-i pāk-i ḥabībimiz ki odur

40. Demiyle mürdeleri eyleyen hayāt-bahşā

hayāt-ı cāvidāndır:

1. **hayāt-ı cāvidāndır:-dır**

Kaside 2

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz hayat || Mutluluk sebebi.

51. O kim nām-ı şerīfī ḥālka cāndır

52. Be-her ḥarfī hayāt-ı cāvidāndır

hayāt-ı cāvidānī:

1. **hayāt-ı cāvidānī:**

Gazel 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz hayat.

3. Remz-i mevtü'dan hayāt-ı cāvidānī fehm edip

4. Ölmege cānlar verir cism-i nizārımda hayāt

hayāt-ı cāvidānī buldu:

1. **hayāt-ı cāvidānī buldu:-du**

Tarih 1

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz hayat bulmak || Neşelenmek, mutlu olmak.

49. Bi ḥamdi'llāh bu sūr-ı dil-fezādan

50. Hayāt-ı cāvidānī buldu gerdūn

hayāt-ı cāvidān-ı vaşlı:

1. **hayāt-ı cāvidān-ı vaşlı:-ı**

Gazel 120

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslattan kaynaklı ölümsüzlük.

9. Ümid etmez hayāt-ı cāvidān-ı vaşlı ey Sālim

10. Yerin bī-ḥüde 'āşık künc-i şahrā-yı 'adem etmez

hayāt-ı dil-i her:

1. **hayāt-ı dil-i her:**

Kaside 26

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gönü mutlu eden.

47. Meclis-i pāk(i) hayāt-ı dil-i her ḥaste-i ḡam

48. Şoḥbeti kand-i mükerrer suḥanı 'ayn-ı şifā

hayāt-ı nev peydā etse:

1. **hayāt-ı nev peydā etse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak.

73. Nuṭk-ı cān-baḥşım ile etse sezā

74. Rūḥ-ı Yahyā hayāt-ı nev peydā

hayāt-ı tāze buldu:

1. **hayāt-ı tāze buldu:-du**

Kaside 14

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlanmak, daha iyi olmak.

51. Cihān senden hayāt-ı tāze buldu

52. Gönüller şevk-ı bī-endāze buldu

2. **hayāt-ı tāze buldu:-du**

Kaside 22

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlanmak, daha iyi olmak.

17. Her kesi eyleyip sezā-yı ni'am

18. Buldu güyā hayāt-ı tāze kerem

hayf:

1. **hayf:**

Kıt'a 6

Mısra: 1

Eyvah!, Yazık!.

1. Şad dirig ey cihān-ı fānī hayf

2. Ḥasret olduk o şāha 'ākıbeti

2. **hayf:**

Kıt'a 8

Mısra: 3

Eyvah!, Yazık!.

3. Nāle döndüm nālelerden bezm-i hicrānında hayf

4. Ṭakatım şabrım gibi etdi bu ḡubet ḡahrı ṭāk

3. **hayf:**

Muamma 13

Mısra: 1

Eyvah!, Yazık!.

1. O meh oldu raḡīb ile yine zānū-be-zānū hayf

2. Melek şeytān ile ülfetde olmaḡ ağreb-i eşyā

4. **hayf:**

Gazel 16

Mısra: 7

Eyvah!, Yazık!.

7. Zülfüne agyār nā'il oldular bī-renc hayf

8. Anlara bu şefḡatin bād-ı hevādan çıktı hep

5. **hayf:**

Gazel 61

Mısra: 10

Eyvah!, Yazık!.

9. Pāy-būs-ı züll ile sevmem recāyı nā-kese

10. Hayf ol kāma mekāni dāmen-i nā-merd olur

6. **hayf:**

Gazel 164

Mısra: 5

Eyvah!, Yazık!.

5. Bir yalın yüzlü cevāna aḡıdıp mihrini hayf

6. Eylemiş cümle ḡamı başına der-kār şemi'

7. **hayf:**

Gazel 165

- Mısra: 5
Eyvah!, Yazık!
5. Ülfeti erdi kemäle felegiñ buhl ile hayf
6. Başını hırkaya ‘alemde kerem çekdi dirig
8. hayf:
Gazel 165
Mısra: 9
Eyvah!, Yazık!
9. Kāşırān ermede maqşadlarına Sālim hayf
10. Miñnet-i ‘ālemi erbāb-ı himem çekdi dirig
9. hayf:
Gazel 182
Mısra: 7
Eyvah!, Yazık!
7. Kātı ednā bahāneyle kişiyi terk ederler hayf
8. ‘Aceb halkı vefāsız kimseler imiş Trabzon’uñ
10. hayf:
Gazel 212
Mısra: 9
Eyvah!, Yazık!
9. Perī-rüyāndan aślā görmedim insāniyet ben hayf
10. Bu ‘arşagāhda bī-hūde vaqf-ı infī ‘āl oldum
11. hayf:
Gazel 287
Mısra: 10
Eyvah!, Yazık!
9. Nezāremizden o şūh oldu münfā ‘il Sālim
10. Niğāhımız o gül-endāma hayf bār oldu
- hayfā:**
1. hayfā:
Terkib-bend 1
Mısra: 20
Ne yazık ki!
19. Fiğān ey düşmen-i ehl-i ma ‘ārif
20. Melālīm eylediñ eفزūn hayfā
2. hayfā:
Kaside 5
Mısra: 92
Ne yazık ki!
91. Āh kim cürm ü zūnūbuma nihāyet yokdur
92. Āh kim geçdi hevālarla zamānım hayfā
3. hayfā:
Kıt'a 14
Mısra: 1
Ne yazık ki!
1. İştiyākım berter oldu saña hayfā gelmediñ
2. Şormadıñ hāl-i perişānım ‘aceb noldu saña
4. hayfā:
Kaside 16
Mısra: 70
Ne yazık ki!
69. Nev-‘arūsān-ı gülüstān-ı cihānda Sālim
70. Vefk-ı kām üzre murād almadı hayfā bülbül

5. hayfā:
Gazel 184
Mısra: 9
Ne yazık ki!
9. Harf-i vişāli hayfā lebinden
10. Alamadıq ol şirīn dehānıñ
6. hayfā:
Gazel 238
Mısra: 9
Ne yazık ki!
9. Görüp hālīn terahhūm etmediñ gitdiñ aña hayfā
10. Demeziñ kim derimde Sālim-i bī-kes çerāg olsun
7. hayfā:
Gazel 245
Mısra: 2
Ne yazık ki!
1. Bir zamān şohbet ederken ‘aşık ol maħbūb ile
2. Şimdi hasret-dīde hayfā söyleşir mektūb ile
8. hayfā:
Gazel 262
Mısra: 3
Ne yazık ki!
3. Dil-i ‘aşk-āşināña kıydı hayfā gamze-i fettān
4. Niğāh-endāz-ı rahm ol baña ey biğāne düşdükçe
- hayli:**
1. hayli:
Kaside 6
Mısra: 14
Çokça, epeyce, oldukça.
13. Olaldan rü-be-rāh-ı bezm-i ülfet ‘aşık u ma ‘şük
14. Cihānda etdi hayli nām peydā şem ‘ ü pervāne
2. hayli:
Diğer 9
Mısra: 106
Çokça, epeyce, oldukça.
105. Aldı şāhīn-i bāzi destimden
106. Verdi yerine hayli zāg u zağan
3. hayli:
Kaside 10
Mısra: 136
Çokça, epeyce, oldukça.
135. Cümle bildi Kureyş bī-inkār
136. Kıldı o şāh ile hayli güftār
4. hayli:
Kaside 18
Mısra: 4
Çokça, epeyce, oldukça.
3. Görünür ebr-i şitā eyledi bām üzre kıyām
4. Etdi her pişgeh-i revzene dey hayli vuşul
5. hayli:
Kaside 20
Mısra: 303
Çokça, epeyce, oldukça.

303. Seçmek altunu hayli dikkatdir
304. Hüneriñ 'aynıdır ne kuvvetdir

6. hayli:

Müfret 89

Mısra: 1

Çokça, epeyce, oldukça.

1. Ezel vâ'iz zenâna hayli mâ'ildiñ veli şimdi
2. Kocadıñ da 'ateh geldi saña rüsvâ-yı 'âm olduñ

hayli demdir:

1. hayli demdir:-dir

Gazel 180

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok zamandan beri.

5. Hayli demdir ki esir-i zülfün olmuşdur gönül
6. Bir gevâb etseñ n'olur ol zârî âzâd eyleseñ

hayl-i emel:

1. hayl-i emel:

Gazel 94

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emel askerleri.

1. Dil-i gamînimiz ol şâh-ı hüsne dâda gider
2. Hemîşe hayl-i emel cânib-i murâda gider

hayl-i ğarîbân:

1. hayl-i ğarîbân:

Kaside 8

Mısra: 208

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ġaribanlardan olanlar.

207. Alır ola dil-i mazlûm âdını yer yer
208. Egerçi hayl-i ğarîbân eger ekâsirdir

hayl-i ğürüh-ı sipâh-ı rûh:

1. hayl-i ğürüh-ı sipâh-ı rûh:

Kaside 12

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruh askerleri topluluĝu, ruhlar topluluĝu.

21. Bulundu hayl-i ğürüh-ı sipâh-ı rûh mevcüd
22. Yedinden aldı Şanî''iñ vücüd-ı memhûrî

hayl-i kibâr:

1. hayl-i kibâr:

Gazel 167

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birçok ulu kişi.

3. Bu çetr-i aĝzara geldi vü gitdi
4. Nice hayl-i kibâr u nice eşrâf

hayl-i 'uşşâka:

1. hayl-i 'uşşâka:-a

Gazel 175

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıklar.

7. Deriñden kullarıñ dür etme luţf et hayl-i 'uşşâka
8. Felekde nâmı şâhâniñ begim şevkettedir ancak

hayli zamân:

1. hayli zamân:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun süre.

57. Fülk-i dil olmuş idi hayli zamân
58. K'oldu limân-ı ferâgatde nihân

haylice:

1. haylice:

Müseddes 1

Mısra: 8

Epeyce, oldukça fazla.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yâre bî-ķarâr
8. Haylice yandım yakıldım firķatinden şu 'levâr

haylice işdir:

1. haylice işdir:-dir

Rûbai 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zor iş, yapılması kolay olmayan.

1. Endişeyi ĝâh eylememek haylice işdir
2. Derd ü ĝama âh eylememek haylice işdir

2. haylice işdir:-dir

Rûbai 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zor iş, yapılması kolay olmayan.

1. Endişeyi ĝâh eylememek haylice işdir
2. Derd ü ĝama âh eylememek haylice işdir

3. haylice işdir:-dir

Rûbai 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zor iş, yapılması kolay olmayan.

3. Gerçi ki deriz 'uzletse âsân ammâ
4. Dünyâya nigâh eylememek haylice işdir

hayme-i ĥadrâ:

1. hayme-i ĥadrâ:

Kaside 5

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşil çadır.

27. O ĝadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen
28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i ĥadrâ güyâ

hayme-i ĥazrâ-i vâlâ-menzilin:

1. hayme-i ĥazrâ-i vâlâ-menzilin:-in

Kaside 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vartılacak yüce yerin yeşil çadırı.

9. Mâh-ı 'id kim hayme-i ĥazrâ-i vâlâ-menzilin
10. Şan miyâni içre simîn ĥançerin izhâr eder

havr:

1. **havrı:-ı**

Matla 14

Mısra: 2

İyilik || Sevgilinin aşığına sıcak davranması.

1. Güşad et sineñi cānā sakınma mübtelâlardan
2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

2. **havrı:-ı**

Matla 15

Mısra: 2

İyilik || Sevgilinin aşığına sıcak davranması.

1. Niķābîñ aç şakınma rüyuñu sen mübtelâlardan
2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

3. **havrı:-ı**

Matla 16

Mısra: 2

İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

1. Peyām-ı vaşlıñı cānā şakınma aşinâlardan
2. Diliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

4. **havra:-a**

Tarih 21

Mısra: 3

İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

3. Etdi bu havra muvaffak aña tevfiķ edip
4. Yaptı bu medreseyi kendi helâl mâlinden

havr du'â eylemek:

1. **havr du'â eylemek:-mek**

Kaside 26

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir konuda kişinin başarılı olması için

Allah'a dua etmesi.

51. Sâlimâ cümleyle vâcibdir o zât-ı pâke

52. Eylemek şıdk ile her şâm u şehër havr du'â

havr du'â eylemekdir:

1. **havr du'â eylemekdir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 242

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir konuda kişinin başarılı olması için

Allah'a dua etmesi.

241. Nuşret-i devlete şabâh u mesâ

242. Eylemekdir netice havr du'â

havr du'âdan:

1. **havr du'âdan:-dan**

Gazel 278

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biri için dua etmek, iyiliğini istemek.

5. Ne kadar sille-ħor-ı dest-i 'itâbı olsaķ

6. Ne gelir elden ona havr du'âdan ğayrı

havr du'ânı:

1. **havr du'ânı:-ñ, -ı**

Kaside 32

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biri için dua etmek, iyiliğini istemek.

37. Etmeye kilik-i hulûş ile cihân halkı müdâm

38. Şafha-i sinede hep havr du'ânı inşâ

havr du'âsın:

1. **havr du'âsın:-sın**

Kaside 32

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biri için dua etmek, iyiliğini istemek.

39. Ben de güyâter edip hâme-i mu'ciz-demimi

40. Sâlimâ eyleyelim havr du'âsın inşâ

havr edip:

1. **havr edip:-ip**

Tarih 16

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Havır yapmak, fayda sağlamak.

11. Kâtib-i a'mâl-i havr ol şuffeyi rûz-ı kıyâm

12. Havr edip Beykozlular bünyâd etdiler diye

havr olmaz:

1. **havr olmaz:-maz**

Müfret 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı olmak.

1. Hicve mâ'il olanıñ 'âkıbeti havr olmaz

2. Noldu gördüñ soñunu sen bir iki heccâviñ

havrân oldular:

1. **havrân oldular:-du, -lar**

Kaside 10

Mısra: 302

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok beğenmek.

301. Vardığında mekânına o cevân

302. Oldular kavmi yek-sere havrân

havrân olmaz:

1. **havrân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok beğenmek, kendinden geçmek || Bağlanmak.

43. Nürsun sen saña etdikçe nigh

44. Dîdeler bî-hude havrân olmaz

2. **havrân olmaz:-maz**

Kaside 20

Mısra: 314

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok beğenmek, kendinden geçmek, gözü kamaşmak.

313. Göricek böyle şan'atı insân

314. Nice olmaz bu kuvvete havrân

havrân u sevdâ olsalar:

1. **havrân u sevdâ olsalar:-sa, -lar**

Kaside 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayran ve çulgin olmak.

11. Maḥabbet 'āşık u ma'şūka te'şir eyler elbette
12. 'Aceb mi olsalar ḥayrān u şeydā şem' ü pervāne

ḥayrān-ı ülfetdir:

1. ḥayrān-ı ülfetdir:-dir

Gazel 110

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışmanın etkisi, hayreti.

11. Hemān bir şöhbete 'āşıkdır ancak tālib-i didār
12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne ḥod ḥayrān-ı ülfetdir

ḥayrāt:

1. ḥayrāta:-a

Tarih 4

Mısra: 57

Hayırlar.

57. Yine bi't-ṭab' olup ḥayrāta mā'il
58. Binā etdi bu beytu'llāhi ḥālā

2. ḥayrātu:-ı

Kaside 22

Mısra: 61

Hayırlar.

61. Bir mi böyle netice ḥayrātu
62. Var cihān içre şad müberrātı

ḥayrāt etmege:

1. ḥayrāt etmege:

Tarih 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı işlerde bulunmak.

17. Bi't-ṭabi' li'llāhi ḥayrāt etmege mā'il olup
18. Yapdı bu nev-cāmi'-i pāki edip ḥayr-ı esīs

2. ḥayrāt etmege:-meg, -e

Tarih 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı işler bulunmak.

17. Bi't-ṭabi' li'llāhi ḥayrāt etmege mā'il olup
18. Yapdı bu nev-cāmi'-i pāki edip ḥayr-ı esīs

ḥayret:

1. ḥayretinden:-in, -den

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 32

Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

31. İştilāh ile 'örfü ser-tā-pā
32. Ḥayretinden ederdı nā-peydā

2. ḥayretde:-de

Diğer 2

Mısra: 40

Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

39. Kime rāzım diyem bu ğurbetde
40. Ḥāl müşkil derün ḥayretde

3. ḥayretle:-le

Kaside 10

Mısra: 309

Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

309. Ğuşu ḥayretle etdi māl-ā-māl

310. 'Abd-i 'İzzī ḥikāyesindeki ḥāl

4. ḥayret:

Gazel 208

Mısra: 4

Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

3. Ben ol Kays-ı beyābān-gerd-i 'aşkım kim bu vādide

4. Enīsım ğam celisim hicr ü ḥayret derd hem-rāhım

ḥayret-ālūde etdi:

1. ḥayret-ālūde etdi:-di

Kaside 20

Mısra: 312

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayrette bırakmak, şaşkınlığa sebep olmak.

311. Ḥahramānān-ı 'ālemi bu hüner

312. Ḥayret-ālūde etdi ser-tā-ser

ḥayretde kodu:

1. ḥayretde kodu:-du

Gazel 137

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayret içerisinde bırakmak.

5. Dilde yok vaşla kanā'at ğam-ı hıcre ṭakat

6. Bizi ḥayretde kodu ḥaḳ bu ki keyfiyyetimiz

ḥayret-karın olmakdayım:

1. ḥayret-karın olmakdayım:-maḳ, -da, -yım

Tarih 17

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşkınlık içerisinde kalmak.

81. Şimdi Türkistān-ı miḥnetde ḳalıp zār u nizār

82. Ḥālīme baḳdıḳça ben olmakdayım ḥayret-karın

ḥayr-ı du'adır:

1. ḥayr-ı du'adır:-dır

Tarih 1

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı dua.

117. Ḳo lāfi Sālīmā ḥayr-ı du'adır

118. Ḳasīde āḥir olsa çünki kānūn

ḥayr-ı esīs edip:

1. ḥayr-ı esīs edip:-ip

Tarih 5

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önemli, hayırlı iş yapmak || Cami yapmak.

17. Bi't-ṭabi' li'llāhi ḥayrāt etmege mā'il olup

18. Yapdı bu nev-cāmi'-i pāki edip ḥayr-ı esīs

havr-makdem:

1. **havr-makdem:**

Tarih 2

Mısra: 11

Gelişiyse hayır getiren.

11. Havr-makdem ey şeh-i mülk-i şecâ'at merhabâ

12. Ey eden bend Kahramân u Rüstem'i ibrâmına

havs:

1. **havsma:-in, -a**

Kaside 10

Mısra: 132

İtibar, hürmet.

131. Bereketle du'â edince hemân

132. Enes'in haysına o Fahr-i cihân

hayvân gibi havrân olup:

1. **hayvân gibi havrân olup:-up**

Tarih 24

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilincini kaybeder hale gelmek, perişan olmak.

45. Cân gitdi kaldı kalıbı kavm-i Yehüd'un merkebi

46. Havrân olup hayvân gibi birbirine bel bel bakar

hayvânât:

1. **hayvânât:**

Lugaz 2

Mısra: 9

Hayvanlar || Satrançta hayvanlarla temsil edilen taşlar.

9. Lık ammâ bularla hayvânât

10. Bile ceng etmek etdiler 'âdât

hazâ'in-güşâ-yı ikbâliz:

1. **hazâ'in-güşâ-yı ikbâliz:-iz**

Diğer 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk hazinelerini açan.

13. Biz hazâ'in-güşâ-yı ikbâliz

14. Hîdmet-âverdekâr-ı iclâlîz

hazâ'ir-i kuds'ün:

1. **hazâ'ir-i kuds'ün:-ün**

Kaside 12

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet.

23. Zemîni ins ile doldu hazâ'ir-i Kuds'ün

24. Cihânı eyledi leb-rîz hikmeti'n nûri

hazân:

1. **hazân:**

Kaside 1

Mısra: 74

Sonbahar || Ömrün son demleri.

73. Gül gibi bir güşâde 'âlem iken

74. Seni eyler hazân ile külhan

2. **hazân:**

Diğer 3

Mısra: 25

Sonbahar || Ayrılık sebebiyle hüznün arttığı vakit.

25. 'Aşım evrâkını bād-ı elem etmekte hazân

26. Bâğ-ı çarhda görelî dil gam-ı derd ü hicrân

3. **hazâna:-a**

Kaside 7

Mısra: 60

Sonbahar, güzün.

59. Girmezse edâya nola medhî

60. Bir muşta o şad hazâna sıgma

hazân oldu:

1. **hazân oldu:-du**

Gazel 248

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararıp solmak || Aşk ateşinin aşığın çehresini

hazâna döndürmesi.

5. Şarardı şoldu beñzim nâr-ı 'aşkıñla hazân oldu

6. Hemân 'aynıyla döndüm bâğ-ı gamda verd-i zîbâya

hazân olur:

1. **hazân olur:-ur**

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Solmak.

3. Kalmaz nihâl-i nahl-bendde ser-keşidelik

4. Gül-berg-i bâğ-ı mihr ü mahabbet hazân olur

hazâna erdi:

1. **hazâna erdi:-di**

Kıt'a 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbahara ulaşmak || Gönülde isteklerin gerçekleşmemesi.

1. Bu kaht-ı feyz-ı şehâb-ı şehâ 'âlemde

2. Hazâna erdi nihâl-i hadîka-i maşşûd

hazân-ı bâğa:

1. **hazân-ı bâğa:-a**

Tarih 1

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçenin sonbaharı, bahçede sonbahar.

113. Hazân-ı bâğa der-pey-der bahârı

114. Niçün bülbül olur bî-hüde maşşûn

hazân-ı nâr-ı gamla:

1. **hazân-ı nâr-ı gamla:-la**

Gazel 258

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam ateşinin sonbaharı || Sonbaharın bahar çiçeklerini soldurması.

7. Bu şahrâ-yı derûn mânend-i gülzâr-ı bahâr iken

8. Hazân-ı nâr-ı gamla gel anı bizârelendirme

hazân-ı şevkîma:

1. **hazân-ı şevkîma:-im, -a**

Gazel 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heves ve arzuların sonbaharı || Heves ve arzuların solması, yok olması.

5. Olanlar bād-ı firakle hazān-ı şevkıma bā'is
6. Hemîn ecrin nihāl-i vuşlatın şânında bulsunlar

hazān-reside:

1. **hazān-reside:**

Gazel 45

Mısra: 4

Hazan mevsimine erişmiş.

3. Teb-i firāk ile beñzim şarardı şoldu deme
4. Hazān-reside nihāle bahār der-peydir

hazef-pāre olur:

1. **hazef-pāre olur:-ur**

Gazel 135

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çanak çömlek parçasına dönmek ||

Kıymetsizleşmek.

7. Açılşa şad hazāne 'ālem-i hicinde sultānım
8. Hazef-pāre olur baña yine her bir güher sensiz

hazer:

1. **hazer:**

Tahmis 3

Mısra: 8

Ar. Sakınma, korunma.

7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşār-i benān
8. Hazer ki şöhrete āfet diyor zemîn ü zamān

2. **hazer:**

Gazel 68

Mısra: 3

Ar. Sakınma, korunma.

3. Hazer hazer ki şakın rüzgārdan ey dil
4. Sitemleri bize her cā te'ākub üzre gelir

3. **hazer:**

Gazel 68

Mısra: 3

Ar. Sakınma, korunma.

3. Hazer hazer ki şakın rüzgārdan ey dil
4. Sitemleri bize her cā te'ākub üzre gelir

hazer et:

1. **hazer et:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 160

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, çekinmek.

159. Merhamet et baña ey simin-ten
160. Hazer et nāle vü efgānımdan

2. **hazer et:**

Kaside 30

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, çekinmek.

103. Hazer et ey nihāl-i tāze gird-i bād-ı āhımdan

104. Dağı nev-restesin yıkma derün-ı 'arş-peymâyı

3. **hazer et:**

Gazel 101

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, çekinmek.

7. Şakın kapılma sūrūra gurūrdan hazer et
8. Gözüne almadığıñ zerreler teccessüm eder

hazer etme:

1. **hazer etme:-me**

Tesdis 5

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, çekinmek.

15. Gel kudūmuñ ile eyle hānemi bāğ-ı İrem
16. Ta'ne-i āgyārdan etme hazer ey gonca-fem

hazer eyle:

1. **hazer eyle:**

Kaside 22

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, kaçınmak.

129. Yeter ey kıl-k-i hūd-fürüş-ı suhan
130. Hazer eyle melāl-i sāmi'adan

2. **hazer eyle:**

Gazel 110

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, kaçınmak.

13. Hele ben bildigim ma'nā gözüm nūru hazer eyle
14. 'Adū bīdār-ı hvyāb-ı bezm-i hengām-ı maḥabbetdir

3. **hazer eyle:**

Gazel 247

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, kaçınmak.

1. Āh-ı şehrimden kerem eyle hazer eyle
2. Ahvāl-i dil-i zār u hazāne nazar eyle

4. **hazer eyle:**

Gazel 274

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, kaçınmak.

5. Göñül dırāzi-i dest-i recādan eyle hazer
6. Naşib olan gelir elbet bizim ayağımıza

hazer kıl:

1. **hazer kıl:**

Tesdis 5

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, çekinmek.

19. Ey Hümā-yı āşiyān-ı hūsn ü ān u zīb ü fer
20. Āşināya böyle bīgāne revişden kıl hazer

hazın:

1. **hazîn:**

Kaside 8

Mısra: 142

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

141. Ki ben bu güne firâk u diyâr-ı gurbetde

142. Ola 'ilâclar anda hazîn ü hâsirdir

2. **hazîn:**

Kaside 10

Mısra: 170

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

169. Dedi ey çäre-sâz-ı her gamgîn

170. Nice demdir bu dil-şikest ü hazîn

3. **hazîne:-e**

Kaside 10

Mısra: 420

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

419. Ma'şiyetkâr-ı zârı redd etme

420. Der-i luţfuñ hazîne sedd etme

4. **hazîn:**

Tarih 17

Mısra: 50

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

49. Ya'ni küstâh u recâ olsam deriñde ben nola

50. Luţfuña mu'tâd-ı dirineñ durur zâr u hazîn

5. **hazîn:**

Tarih 17

Mısra: 80

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

79. Bir zamân zâl-i felek 'aksine devrân eyleyip

80. Atdı Lazistân'a zâtım kahr ile zâr u hazîn

6. **hazîn:**

Tarih 17

Mısra: 100

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

99. Qaldı bu hengâm-ı deyde gurbet ellerde dirîğ

100. Derd ile miñnet ile bî-çäre dil-teng ü hazîn

hazîn olmada:

1. **hazîn olmada:-ma, -da**

Diğer 4

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlenmek.

35. Olalı dil gam-ı hicriñe qarîn

36. Gün-be-gün olmada bu tab' hazîn

hazîn olmasam:

1. **hazîn olmasam:-ma, -sam**

Tarih 17

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlenmek.

105. Böyle mi tavşif ederdim zât-ı 'âlî-gevheriñ

106. Olmasam şaff-ı ni'âl-i gamda firqatle hazîn

hazîne:

1. **hazîne:**

Gazel 135

Mısra: 7

Nakit ve mal vaz' ve hıfz olunan mahal.

7. Açılsa şad hazîne 'âlem-i hicrinde sultânım

8. Hazef-pâre olur baña yine her bir güher sensiz

hazîne-i dil:

1. **hazîne-i dil:**

Kaside 22

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül hazinesi.

109. Devletiñde hazîne-i dil lâl

110. Şeb-çerâğ-ı hünerle mâl-â-mâl

hazîne-i nür:

1. **hazîne-i nür:**

Kaside 10

Mısra: 479

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur hazinesi || Gönül.

479. Sineñi eyledi hazîne-i nür

480. Qalb-i pâkiñ defîn-i genc-i umür

hazîn-i dürr-i 'aden:

1. **hazîn-i dürr-i 'aden:**

Kaside 26

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aden'in inci hazinesi || Çok değerli kişi.

35. Hikem-âmüz-ı suñan pâk-dil ü pâk-dehen

36. Hazîn-i dürr-i 'Aden mu'teber-i ehl-i vefâ

hazîn-i hâtırdır:

1. **hazîn-i hâtırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 226

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü hüzünlü.

225. Be-feyz-i na't derünüm kederden et sâlim

226. Ki gönlümüz nice demdir hazîn-i hâtırdır

hâzır:

1. **hâzırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 36

Her duruma karşı hazırlıklı, uygun vaziyette olmak.

35. Odur o pâk nebî kim kerim ü eşfağdır

36. Derinde her kese hâlince luţfu hâzırdır

2. **hâzırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 54

Her duruma karşı hazırlıklı, uygun vaziyette olmak.

53. Meger ki bir 'Arafât-ı sitâyiş olmuşdur
54. Ki ser-bürehne kıyâm-ı şenâda hâzırdır

3. **hâzırdır:-dur**

Kaside 8

Mısra: 94

Her duruma karşı hazırlıklı, uygun vaziyette olmak.

93. Degil muķârinine belki ġâ'ibine bile
94. O ġânedânda iġsân cümle hâzırdır

4. **hâzırdır:-dur**

Kaside 8

Mısra: 160

Her duruma karşı hazırlıklı, uygun vaziyette olmak.

159. Taşavvufâne bu şi'ri merâma tarġ edelim
160. Ki bu nesic-i muraşşa' gönülde hâzırdır

5. **hâzırdır:-dur**

Kaside 8

Mısra: 216

Her duruma karşı hazırlıklı, uygun vaziyette olmak.

215. Bedenden eyle giribânımı benim taġlış
216. O 'arşagehde ki ehl-i ġukûġ hâzırdır

6. **hâzırdır:-dur**

Kaside 20

Mısra: 170

Her duruma karşı hazırlıklı, uygun vaziyette olmak.

169. Ķalbi âyîne-i zamâyirdir
170. Her kesin kâmi anda hâzırdır

7. **hâzir:**

Gazel 108

Mısra: 3

Her duruma karşı hazırlıklı, uygun vaziyette olmak.

3. Hâzir u âmâdeyiz pervâza zülf-i yârda
4. Kendini görşün şikenc-i šırrada bî-tâblar

hâzır olmuş:

1. **hâzır olmuş:-muş**

Diğer 3

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır olmak.

133. Tâze naġlân-ı Çubuklu ise dîvân šurmuş
134. Şan selâm almaġa züvvârına hâzır olmuş

hâzır olup:

1. **hâzır olup:-up**

Diğer 3

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır olmak.

87. Ney-zenâsâ da benefşe aña pey-rev olmuş
88. Çalmaġa hâzır olup ol daġı boynun egmiş

hâzırla:

1. **hâzırlasın:-sın**

Tarih 17

Mısra: 20

Hazır hale getirmek.

19. Kâkül-i dil-ber gibi ġâtır-perişân olmasın

20. Gül-bünü bu nükhete hâzırlasın rüy-ı zemîn

hâziz-i esäs-ı dehre:

1. **hâziz-i esäs-ı dehre:**

Kaside 12

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın gerçek mutlulukları.

31. Bu keffe etdi hâziz-i esäs-ı dehre nüzül

32. O keffe eyledi Mi'râc-ı Beyt-i Ma'mür'ı

hâzm ederdim:

1. **hâzm ederdim:-er, -dim**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 189

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammül etmek, hazmetmek.

189. Hâzm ederdim bunu ne ġâl ise ben

190. Dâd ammâ ki ba'zı câhilden

hazm evlemeyen:

1. **hazm evlemeyen:-me, -yen**

Gazel 189

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammül etmek.

5. Hiç gülmeye hazm evlemeyen güft ü şinidi

6. Gördük bu gülistân-ı cihân içre hezârini

hâzrâ olsa:

1. **hâzrâ olsa:-sa**

Tarih 3

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşillenmek || Manevi anlamda canlanmak.

145. Sebz olurdu ġadem-i pâk-i Nebi başdıġı yer

146. Dest-i pâki šokunan yer nola olsa hâzrâ

hâzret:

1. **hâzretiñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 86

Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan || Hz.

Âdem.

85. Ebu'l-beşer ve ülü'l-ġadr peyġamber

86. Ki cümle esved ü aġmer o hâzretiñ pürü

2. **hâzretiñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 128

Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan || Hz.

Âdem.

127. Cinâni eyledi mesken o zât-ı muġtereme

128. Ki anda ede şafâlar o hâzretiñ nürü

3. **hâzretiñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 146

Allah.

145. Teşebbüş etmege zâtı ġadar penâh olmaç

146. Ki ibtidâ aña vaz' oldu hâzretiñ nürü

hazret-i adem:

1. hazret-i adem:

Kaside 12

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Adem.

83. Nebiyy-i pāk-kadem ya'ni hazret-i Ādem

84. Şafıyy-i şāfi-i dem Nūr-ı hazretiñ Tūr'ı

hazret-i ahmed paşa:

1. hazret-i ahmed paşa:

Kaside 24

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.

23. Ma'den-i kân-ı hüner hazret-i Ahmed Paşa

24. Bend-i hükümü ki eder Rüstem-i dehri teshîr

hazret-i allâh:

1. hazret-i allâh:

Diğer 2

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

99. Hıfz edip Hâk vücuduñu her gâh

100. Hâfızın ola hazret-i Allâh

2. hazret-i allâh:

Kaside 22

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

139. Bu cihân içre hazret-i Allâh

140. Eyleyip bâz dergehin her gâh

3. hazret-i allâh:

Gazel 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

7. Kendi eksikliğine mu'terif ol hem-çü hilâl

8. Ede tâ mertebeni hazret-i Allâh refî'

hazret-i bārî:

1. hazret-i bārî:

Tesdis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

5. Olur hādî reh-i maqşüda bir gün hazret-i Bārî

6. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı gam giriftārî

2. hazret-i bārî:

Tesdis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah'ın rızası.

11. Olur hādî reh-i maqşüda bir gün hazret-i Bārî

12. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı gam giriftārî

3. hazret-i bārî:

Tesdis 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

17. Olur hādî reh-i maqşüda bir gün hazret-i Bārî

18. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı gam giriftārî

4. hazret-i bārî:

Tesdis 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

23. Olur hādî reh-i maqşüda bir gün hazret-i Bārî

24. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı gam giriftārî

5. hazret-i bārî:

Tesdis 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

29. Olur hādî reh-i maqşüda bir gün hazret-i Bārî

30. Bu yād ellerde qalmaz dāmgāh-ı gam giriftārî

6. hazret-i bārî:

Tarih 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Allah.

13. Hazret-i Bārî du'ā-yı 'ālemi maqbül edip

14. Eyledi şâyân hezārân ni'met ü ikrāmına

hazret-i bārî te'ālāmū:

1. hazret-i bārî te'ālāmū:-mî

Kaside 11

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

15. Nebiyy-i aqdemidir hazret-i Bārî te'ālāmū

16. Olur elbet recāsından qabūlu'llāha erzāni

hazret-i evyüb'u:

1. hazret-i evyüb'u:-u

Diğer 3

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eyyüb el-Ensarî.

103. Ne güzel hazret-i Eyyüb'u temāşā ammā

104. Şîr ü kaymağı da anıñ qatı a'lā ammā

hazret-i hāk:

1. hazret-i hāk:

Kaside 12

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

125. Budur o şāfi-i şāfi-kadem ki hazret-i Hāk

126. Vücūd-ı pākini etdi esās-ı ma'mūrî

2. **hazret-i haq:**

Kaside 17

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

85. Muhammed-i 'Arabî hürmetine hazret-i Haq

86. Ede 'adûsunu maḫhûr u qulların ḥurrem

3. **hazret-i haq:**

Kaside 35

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

67. Vaḫtidir ḡayrı du'â eyleyelim ez-dil ü cân

68. Şu' arâyı kim ede hazret-i Haq ber-ḥurdâr

hazret-i haqq'a:

1. **hazret-i haqq'a:-a**

Diğer 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

19. Hazret-i Haqq'a biñ genâ olsun

20. Gûşlar zıkr ü şükr ile ṭolsun

hazret-i hakka emânet evledik:

1. **hazret-i hakka emânet eyledik:-dik**

Tarih 17

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Birine- Allah'ın onu koruması için dua etmek.

109. Zât-ı pâkiñ hazret-i Haqka emânet eyledik

110. Devletiñde sâlim olsun hep kederden her gamin

hazret-i hakka emânet evledim:

1. **hazret-i haqq'a emânet eyledim:-a-dim**

Kıt'a 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Birine- Allah'ın onu koruması için dua etmek.

3. Selâmetle yine 'avdet edip gelmek ola maḫdûr

4. Seni ben hazret-i Haqq'a emânet eyledim cânâ

hazret-i haqq'ın:

1. **hazret-i haqq'ın:-in**

Kaside 12

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

79. Bu gûne eyledi tavşif hâtif-i ḡaybî

80. Budur o hazret-i Haqq'ın nebiyy-i maḡfûrî

hazret-i hâliḫ-ı kevneyn-i kadir:

1. **hazret-i hâliḫ-ı kevneyn-i kadir:**

Diğer 4

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ve ahiretin yaratıcısı, her şeye gücü yeten

Allah.

85. Haccıñı etmegi kim ede yesir

86. Hazret-i Hâliḫ-ı kevneyn-i Kadir

hazret-i hallak:

1. **hazret-i hallak:**

Tarih 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

5. Ki maḫzâ feyz ü cüd u luṭf u iḫsân-ı 'amiminden

6. Cihânı eyledi şadân ser-â-pâ hazret-i Hallak

2. **hazret-i hallak:**

Tarih 8

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

57. Zihî zât-ı mükerremdir ki vaşf-ı pâkini etmiş

58. Cihânıñ cümleten vird-i zebânî hazret-i Hallak

hazret-i havva:

1. **hazret-i havva:**

Kaside 12

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. Hazret-i Âdem'in zevce-i muhteremesi, ümmü'l-beşer.

133. Gezerdi zât-ı şerifiyle hazret-i Havvâ

134. Cinân içinde ser-â-ser kuşur u maḫşûrî

hazret-i hudâ-yı ḡayûr:

1. **hazret-i hudâ-yı ḡayûr:**

Kaside 20

Mısra: 243

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

243. Sâyeñi hazret-i Hudâ-yı ḡayûr

244. Etmesin üstümüzden aşlâ dūr

hazret-i hudâ-yı kadir:

1. **hazret-i hudâ-yı kadir:**

Kaside 20

Mısra: 345

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her şeye kadir olan Allah.

345. Eyleye hazret-i Hudâ-yı kadir

346. Zâtiñ devlet ü şafâ ile pîr

hazret-i kur'ân:

1. **hazret-i kur'ân:**

Kaside 10

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kur'ân-ı Kerim.

41. Cümlesi oldu zâtına bürhân

42. Biri ez-cümle hazret-i Kur'ân

hazret-i lutfi efendi'ye:

1. **hazret-i lutfi efendi'ye:-ye**

Diğer 3

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfi Efendi hazretleri.

149. Hazret-i Luṭfî Efendi'ye du'âlar olunur
150. Hem daḡı Es'ad Efendi'ye senâlar olunur

hazret-i maḡdūma:

1. **hazret-i maḡdūma:-a**

Gazel 62

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Efendi hazretleri.

11. Hazret-i maḡdūma pey-revlik edip aḡbâbına
12. Sâlim-i şîrin-edâ bir şî'r-i dil-cû gösterir

hazret-i maḡmūd ḡân:

1. **hazret-i maḡmūd ḡân:**

Kaside 13

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Mahmud.

49. Gevher-i diḡim-i şevket hazret-i Maḡmūd ḡân
50. Kim fûrûğundan eder çeşm-i zafer kesb-i ziyâ

hazret-i memdūh:

1. **hazret-i memdūh:**

Lugaz 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülmüş yüce zat.

11. Refî'ü's-şân memdūhü's-şiyem ol hazret-i memdūh
12. Sütüde-menḡabetler âsitân-ı luṭfuna letdir

hazret-i mevlâ:

1. **hazret-i mevlâ:**

Kaside 25

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazret-i Mevla || Allah.

55. Kemâl-i luṭf u re'fetle seni şadr-ı sa'âdetde
56. Ede bâkî ilâ yevmi'l-ḡıyâme hazret-i Mevlâ

hazret-i mūsâ:

1. **hazret-i mūsâ:**

Kaside 4

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Musa peygamber.

33. Sen ol şâh-ı serîr-i mekrûmetsin Tûr-ı Sînâ'da
34. N'olaydı ümmet olsam aña" dedi hazret-i Mūsâ

hazret-i rûḡ-ı revân-ı cisme:

1. **hazret-i rûḡ-ı revân-ı cisme:-e**

Diğer 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlara yaşam kaynağı olan mübarek zat || İshak Paşa.

9. Hazret-i rûḡ-ı revân-ı cisme
10. Ya'ni ol nûr-ı şu'â'-i çeşme

hazret-i şâh-ı 'adâlet-verzişîñ:

1. **hazret-i şâh-ı 'adâlet-verzişîñ:**

Tarih 5

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletle iş gören mübarek padişah || Sultan 3.

Ahmed.

15. Devletinde hazret-i şâh-ı 'adâlet-verzişîñ

16. Böyle âşafdır sezâ olmaḡ hemân bâlâ-celis

hazret-i şâh-ı bîḡîn-debdebe:

1. **hazret-i şâh-ı bîḡîn-debdebe:**

Tarih 3

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haşmetli padişah Hazretleri || Sultan 3. Ahmed.

33. Hazret-i şâh-ı bîḡîn-debdebe Sultân Aḡmed

34. Ki anıñ bende-i ednâsı hezârân Dârâ

hazret-i şâh-ı felek-meretebe:

1. **hazret-i şâh-ı felek-meretebe:**

Kaside 16

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Makamı- gökler mertebesinde olan padişah || 3.

Ahmed.

33. Hazret-i şâh-ı felek-meretebe Sultân Aḡmed

34. Ki şenâsıyla olur her dil-i dâñâ bülbül

hazret-i şeyḡe:

1. **hazret-i şeyḡe:-e**

Gazel 189

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeyh Hazretleri, pir.

11. Sâlim suḡanım 'arz edip hazret-i şeyḡe

12. İrsâl edelim tuḡfesini semt-i ḡişâr'ın

hazret-i şeyḡü'l-islâm:

1. **hazret-i şeyḡü'l-islâm:**

Tarih 3

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Osmanlı Devleti'nde dinî kurumların, şeriat mahkemelerinin ve ilmiye sınıfının başı durumunda olup bunlara nezâret eden en yüksek rütbeli din adamına verilen unvan.

103. Deyücek câ'iz olur hazret-i şeyḡü'l-islâm

104. 'Ulemâ hep dediler kim ve 'aleyhi'l-fetvâ

hazret-i süleymân'a:

1. **hazret-i süleymân'a:-a**

Kaside 20

Mısra: 336

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz Süleyman || Süleyman peygamberin güç ve iktidarı.

335. Beñzer 'aynı ile bu destâna

336. Ya'ni kim hazret-i Süleymân'a

hazret-i üstâd:

1. **hazret-i üstâd:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoca, efendi hazretleri anlamında hürmet bildiren ifade.

101. Tab'-ı çalāk hazret-i üstād
102. Zihni veqqād Nābi-i naqqād

hazret-i vālid-i mācid:

1. hazret-i vālid-i mācid:

Kaside 32

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mirzā Mustafa Efendi || Şairin babası.

23. Hazret-i vālid-i mācid ki vücūd-ı pāki
24. Köhne dībāce-i gerdüna verir zīb ü bahā

hazret-i zü'l-men:

1. hazret-i zü'l-men:

Kaside 20

Mısra: 315

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

315. Ede mahfūz hazret-i Zü'l-men
316. Zāt-ı pākin yavuz nazarlardan

hebā:

1. hebā:

Gazel 82

Mısra: 6

Yok olma, ziyan olma.

5. Mukaddemāt-ı tefekkür hayāl-i bātıldır
6. Neticekāri-i 'ālem hebā değil de nedir

2. hebādır:-dır

Gazel 127

Mısra: 9

Yok olma, ziyan olma.

9. Devletlilerin cümle hebādır işi Sālim
10. Ceybin arasañ hāşılı bir pāre bulunmaz

heccāv:

1. heccāvî:-iñ

Müfret 85

Mısra: 2

Çok hicveden, hiciv söyleyen.

1. Hicve mā'il olanıñ 'ākabeti hayr olmaz
2. Noldu gördüñ şoñunu sen bir iki heccāvîñ

hedāyā:

1. hedāyāsın:-sın

Tarih 1

Mısra: 24

Hediyeler.

23. Rikāb-ı pādişāha eylesin 'arz
24. Hedāyāsın felek ber-vech-i kânün

hedefāsā:

1. hedefāsā:

Gazel 221

Mısra: 2

Hedef gibi || Aşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi.

1. Dilā karşı durup ol gamze-i fettāne neylersin
2. Hedefāsā siper edip teniñ peykāne neylersin

hediyve:

1. hediyve:

Kit'a 11

Mısra: 4

(Ar.) Armağan.

3. Miyānemizdeki germiyeti edip te'sis
4. Hediyve bizlere yakmak için haṭab geldi

hediyve eylemek:

1. hediyve eylemek:-mek

Tarih 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hediye etmek.

21. Hediyve eylemek ister rikāba
22. Eger olur ise İzn-i hümāyün

heft:

1. heft:

Kaside 22

Mısra: 101

Yedi sayısı.

101. Heft sāl eyledi kederle güzer
102. Ki gönül haml-i bār-ı 'azlı çeker

heft deryāy:

1. heft deryāy:-yı

Kaside 23

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi deniz.

69. Bunun her reşhası şad şürezāri gülsitān eyler
70. Anıñ kemter şirāri huşk eder bu heft deryāy

heft iklīm:

1. heft iklīm:

Kaside 17

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi kıta || Bütün dünya (Batlamyus coğrafyasına

göre).

65. 'Aceb mi lutfuna müstağrak olsa heft iklīm
66. Yed-i kerimine vā-beste cümle Rüm u 'Acem

heft kevkeb:

1. heft kevkeb:

Kaside 2

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi felek.

59. O kim cümle çerāğ-ı hāşıdır hep
60. Zemīn ü āsumān u heft kevkeb

heft kişver:

1. heft kişver:

Kaside 15

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi iklim || Her yer.

55. İtā'atıñle bulur heft kişver āşāyış
56. Yediñ 'atıyyesidir emn ü rāḥat-i şevket

helāk:

1. helākim:-im

Terkib-bend 1

Mısra: 96

Mahvolma, perişan hale gelme.

95. Meded müjgâniñi ser-tiz eyle

96. İşiñ rāst et helâkim tiz eyle

2. **helâkin:-in**

Kaside 10

Mısra: 148

Mahvolma, perişan hale gelme.

147. Bād ile eylemişdi yevm-i riḥāl

148. Bir münâfiḳ helâkin istidlāl

helâk etdi:

1. **helâk etdi:-di**

Gazel 84

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan hale getirmek.

7. Helâk etdi beni ğamzeñ saña 'uşşâḳ lâzımsa

8. Beni luṭfuñla iḫyâ kıl bizim hoş olmamız yegdir

2. **helâk etdi:-di**

Gazel 255

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan hale getirmek.

3. Helâk etdi seni çün tiĝ-i ḥışm-ı çeşmi dil-dârîñ

4. O ḥün-ḥvâr-ı cefâkâra gönül kanın ḥelâl etme

helâk etmek:

1. **helâk etmek:-mek**

Tesdis 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvolmak, öldürmek.

15. Bu vaz'-ı nâ-pesendiden demem kim der-ferâĝ olsun

16. Helâk etmek ise kaçdı beni cânân şaĝ olsun

2. **helâk etmek:-mek**

Gazel 91

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok etmek.

9. Sâlim-i zârı helâk etmek dilermiş gamzeler

10. Ey ṭabîb-i 'aşḳ bunda baña tedbiriñ nedir

3. **helâk etmek:**

Gazel 238

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan hale getirmek.

3. Dil-i zârı hemîn pâ-mâl-i cevr ü nâz etmekden

4. Helâk etmek ise kaçdı bizi cânân şaĝ olsun

helâk eylediñiz:

1. **helâk eylediñiz:-di, -ñiz**

Gazel 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvolmak, perişan etmek.

3. Turmayıp 'ahde beni ğamla helâk eylediñiz

4. Şaĝ oluñ sizleri şimden gerü yâ hû begler

helâk eyler:

1. **helâk eyler:-r**

Kaside 13

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvetmek, perişan etmek.

77. Sürse raḥşın ḥaşmı bād-ı şavleti eyler helâk

78. Şem '-i vaḳt-i şubḥa 'Azrâ'il'dir bād-ı şabâ

2. **helâk eyler:-r**

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvetmek, perişan etmek.

7. Biñ ğarîb-i dil-şude bî-çareyi eyler helâk

8. Çeşm-i mekkârîñ ki farṭ-ı nâzdan bîmâr olur

helâk oldum:

1. **helâk oldum:-dum**

Gazel 230

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvolmak, perişan olmak.

3. Teĝâfülle helâk oldum buña encâm olmaz mı

4. Ğarîbe bir nigâh etmez geçersiñ cümle yanından

helâk olma:

1. **helâk olma:-ma**

Gazel 137

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvolmak, perişan hale gelmek.

7. Çünki 'aşḳıñ ile bîmâr-ı şikeste-bâliz

8. Bize derdiñle helâk olma durur şıḥḥatimiz

helâk olma:

1. **helâk olma:-maḳ**

Matla 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşḳ derdiyle- mahvolmak.

1. Helâk olmaḳ ğamıñla 'aşḳa devlet sa'âdetdir

2. Kişi cânın fedâ etmek yoluñda cânâ minnetdir

2. **helâk olma:**

Gazel 253

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşḳ derdiyle- mahvolmak.

7. Yetişdir şerbet-i vaslîñ helâk olmaḳ muḳarrerdir

8. Meded dil-ḥaste-i 'aşḳı müdâvâ eyle şaĝ eyle

helâk olsa:

1. **helâk olsa:-sa**

Kaside 10

Mısra: 373

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvolmak, perişan olmak.

373. Nola olsa helâk olur mu ba'îd

374. 'Âş u Esved Ṭulâṭıla ile Velîd

helāk olursa:

1. **helāk olursa:**-ur, -sa

Müseddes 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşk derdiyle- mahvolmak.

15. Fedā durur saña cānım yoluñda el-hāşıl

16. Helāk olursa da 'aşkıñla rāzıyız bu dil

2. **helāk olursa:**-ur, -sa

Kaside 10

Mısra: 381

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvolmak, perişan olmak.

381. N'ola elden çıkıp olursa helāk

382. Da'vetinden ibā eden cūhelā

helāk-i 'āşık:

1. **helāk-i 'āşık:**

Gazel 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın mahvolması.

1. Bî-hüde şanma didede her dem nişin olur

2. Gamzen helāk-i 'āşık için der-kemin olur

helāk-i düşmene:

1. **helāk-i düşmene:-e**

Kaside 28

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın helak olması, bozguna uğraması.

45. Ger tūfeng-i çahrı meyl etse helāk-i düşmene

46. Varmadın müjdesin 'ayyār-ı ecel ihbār eder

helāl:

1. **helāl:**

Tarih 21

Mısra: 4

Haram olmayan şey, mubah.

3. Etdi bu hayra muvaffak aña tevfiķ edip

4. Yaptı bu medreseyi kendi helāl mālinden

helāl olsun:

1. **helāl olsun:-sun**

Gazel 228

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakıncası bulunmamak || Kendisi için olumsuz

tavrılar içinde olan birine hakkını helal etmek.

7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağıyār düşdükçe

8. O vaz'a kalmazız bizden yaña kat kat helāl olsun

helāl olur:

1. **helāl olur:-ur**

Kaside 1

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstenilen bir şeye ulaşmak, kavuşmak.

77. Gerçi hıvābı harām eder ammā

78. Lık ancak helāl olur ma'nā

hele:

1. **hele:**

Lugaz 1

Mısra: 25

Hele, ayrıca, özellikle.

25. Gerek dikkat gerek rikkat hele kalbim gibi hāşıl

26. Anıñ her pāyı yek-ser rişte-i dāğ-ı maħabbetdir

2. **hele:**

Kaside 1

Mısra: 97

Hele, ayrıca, özellikle.

97. Hele şor bak bilir mi ol şeydā

98. Ne imiş 'Āmir'i eden rüsvā

3. **hele:**

Müfret 1

Mısra: 2

Hele, ayrıca, özellikle.

1. Hurd-bāzı-i şitā bozdu mizācın bir gün

2. Şararıp şolsa da beñzi hele vechi vardır

4. **hele:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 151

Hele, ayrıca, özellikle.

151. Hele ne hāl ise gam-ı etrāk

152. Āh illā ki ba'zı bî-idrāk

5. **hele:**

Lugaz 2

Mısra: 31

Hele, ayrıca, özellikle.

31. Cāhıñıñ 'azlı yok hele ekşer

32. Manşıba hālķı tālīb olsa eger

6. **hele:**

Diğer 2

Mısra: 73

Hele, ayrıca, özellikle.

73. Şovucaktır hele edā bunda

74. Anı da bilmeyor belā bunda

7. **hele:**

Diğer 2

Mısra: 87

Hele, ayrıca, özellikle.

87. Hele ben hāste-i firāk oldum

88. Şararıp hāsetiñ ile şoldum

8. **hele:**

Lugaz 3

Mısra: 51

Hele, ayrıca, özellikle.

51. Hele ne hāl ise bu istiğnā

52. Lık gör ki belāyı ol rüsvā

9. **hele:**

Diğer 3

Mısra: 18

Hele, ayrıca, özellikle.

17. Aşılıp naħl-i firākıña seniñ etmede zār

18. Murğ-ı işhāk ile oldum hele şimdi hem-kār

10. **hele:**
Diğer 3
Mısra: 102
Hele, ayrıca, özellikle.
101. Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur
102. Hâşılı âb u hevâsı hele ikrâr olunur
11. **hele:**
Diğer 3
Mısra: 107
Hele, ayrıca, özellikle.
107. Ey birâder feraḥ-efzâ hele Kâğıd-ḥâne
108. İnḫibâzi giderir zevk verir insâne
12. **hele:**
Diğer 3
Mısra: 111
Hele, ayrıca, özellikle.
111. Hele ne ḥâl ise anlar ḫuṭabâ yek-sere âh
112. Ḫuṭbe ta'îmi için seyre gelirler her gâh
13. **hele:**
Diğer 3
Mısra: 113
Hele, ayrıca, özellikle.
113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-ḫaḫ
114. Bu fezâlar da cevâmi'e olupdur mülḫaḫ
14. **hele:**
Diğer 3
Mısra: 146
Hele, ayrıca, özellikle.
145. Geçemem bendeñiz ol cây-ı feraḥ-efzâdan
146. Luṭfu çok ḫâşılı anıñ hele ğayrı câdan
15. **hele:**
Diğer 4
Mısra: 91
Hele, ayrıca, özellikle.
91. Hele luṭf ile mürüvvet eyle
92. Geh du'â ile 'inâyet eyle
16. **hele:**
Lugaz 5
Mısra: 10
Hele, ayrıca, özellikle.
9. Kendi çıplak gezer ammâ ekşer
10. Bir fakîri hele iksâ eyler
17. **hele:**
Diğer 5
Mısra: 23
Hele, ayrıca, özellikle.
23. Hele ibrâmi ben dırâz etdim
24. Şimdi teşrîfñiz niyâz etdim
18. **hele:**
Tarih 8
Mısra: 29
Hele, ayrıca, özellikle.
29. Gülistâna hele nerkis gibi bir dîdebân olmak
30. 'Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña 'uşşâk

19. **hele:**
Kaside 8
Mısra: 31
Hele, ayrıca, özellikle.
31. O nûr-ı pâk idi evvel olan hele maḫlûk
32. Egerçi bi'set-i pâki cihâna âhirdir
20. **hele:**
Diğer 9
Mısra: 125
Hele, ayrıca, özellikle.
125. Hele olduḫ du'âya biz muḫtâc
126. Etmeye Ḫaḫ şafâmızı târâc
21. **hele:**
Diğer 9
Mısra: 127
Hele, ayrıca, özellikle.
127. Cümlesinden hele aḫıbbânıñ
128. Ṭurra-i kâffe-i eviddânıñ
22. **hele:**
Diğer 10
Mısra: 62
Hele, ayrıca, özellikle.
61. Ederdi mantıḫa nuṭḫun ser-â-sere perde
62. Önünde baḫşge gelince hele 'Ali Sînâ
23. **hele:**
Kaside 10
Mısra: 109
Hele, ayrıca, özellikle.
109. 'Aḫl ü derki eder hele ḫayrân
110. Ya 'ni Selmân'a etdigi iḫsân
24. **hele:**
Diğer 11
Mısra: 95
Hele, ayrıca, özellikle.
95. Hele devrân muḫayyer etse beni
96. Şeyḫim alır idim netice seni
25. **hele:**
Müfret 11
Mısra: 2
Hele, ayrıca, özellikle.
1. Çerâğâh-ı cihânda bir güzel yok kim gönül vermem
2. Dil-i dîvânemiz cânâ ne meşrebdir hele bilmem
26. **hele:**
Kaside 13
Mısra: 5
Hele, ayrıca, özellikle.
5. Berzah-ı câmi' gibidir 'âlem-i şüret hele
6. Evvel ü âḫir iki deryâya beñzer güyiyâ
27. **hele:**
Tarih 14
Mısra: 6
Şaşkınlık ve dikkati çekmek için söylenen bir söz.
5. Cinâna bâdi-i temsil ü teşbih olsa lâyıkdır
6. Hele mevcûd olandan bunda luṭf u ḫüsnüñ esbâbi

28. **hele:**

Kaside 16

Mısra: 4

Hele, ayrıca, özellikle.

3. Çäk çäk olmağa çok kalmadı idi gonca

4. Hele elhâni ile eyledi güyâ bülbül

29. **hele:**

Kaside 16

Mısra: 80

Hele, ayrıca, özellikle.

79. Nazar-ı luṭf-ı şehenşâha muḳârin olsam

80. Gülşen-i şî're olurum hele yek-tâ bülbül

30. **hele:**

Gazel 16

Mısra: 9

Hele, ayrıca, özellikle.

9. Bâ'ış-i hicrân hele 'âşıklıgımdır kendüye

10. Luṭf-ı vaşla ol perîde Sâlimâ yokdur sebep

31. **hele:**

Kaside 27

Mısra: 35

Hele, ayrıca, özellikle.

35. Ḥamdü li'llâh hele teşrîf-i ḳudûmundan anıñ

36. Oldu bed-ḥvâh u erâzil menişân nâ-peydâ

32. **hele:**

Kaside 27

Mısra: 43

Hele, ayrıca, özellikle.

43. Bir muḳâlîf hele şiddetli ḳasırğaydı o kim

44. Aḳ köpüklenmiş idi baḥr-i emâni her câ

33. **hele:**

Kaside 31

Mısra: 64

Hele, ayrıca, özellikle.

63. Müy-i çinî midir ol nîze-i elmâs mıdır

64. Hele bir diḳḳat ile nazra-i mînâ eyle

34. **hele:**

Matla 37

Mısra: 1

Hele, ayrıca, özellikle.

1. Nev-rûzda her-câyi hele medḥe sezâdır

2. Şahn-ı çemeniñ 'âlem-i gül-geşti şafâdır

35. **hele:**

Gazel 39

Mısra: 10

Hele, ayrıca, özellikle.

9. 'Aceb mi menzil-i kâma tehâlıküm Sâlim

10. Lezîzdir hele akrândan imtiyâz lezîz

36. **hele:**

Gazel 41

Mısra: 8

Hele, ayrıca, özellikle.

7. Derûnunda nice esrârı cânı gibi hıfz eyler

8. Hele peygâm-ı aḥbâba 'aceb ikrâm eder kâgaz

37. **hele:**

Müfret 41

Mısra: 2

Hele, ayrıca, özellikle.

1. Gerçi bu câynıñ şafâsın etmeziz inkâr biz

2. Şahn-ı Kâğıd-ḥâne'niñ zevkı temâşâdır hele

38. **hele:**

Gazel 47

Mısra: 7

Hele, ayrıca, özellikle.

7. 'Ayn-ı inşâf ile baḳ ey büt-i nev-reste hele

8. Böyle bir tâze gazel vâdi-i eslâf mıdır

39. **hele:**

Gazel 87

Mısra: 1

Hele, ayrıca, özellikle.

1. Hele incindigim yerler göñül ol yâre pek çokdur

2. Bilinmez dâğ-ı sînem gerçi ammâ yâre pek çokdur

40. **hele:**

Gazel 90

Mısra: 7

Hele, ayrıca, özellikle.

7. Zâ'il olmaz naḳş-ı ḥübân levḥ-i ḥâtırdan hele

8. 'Aḳl ü fikr ü ḥvâhiş-i ḳalb-i ḥazînim tâzedir

41. **hele:**

Gazel 110

Mısra: 13

Hele, ayrıca, özellikle.

13. Hele ben bildigim ma'nâ gözüm nûru ḥazer eyle

14. 'Adü bîdâr-ı ḥvâb-ı bezm-i hengâm-ı maḥabbetdir

42. **hele:**

Gazel 147

Mısra: 10

Hele, ayrıca, özellikle.

9. İḳlîm-i maḥabbetde gerek şanma vefâyı

10. Bu dâr-ı diyâra hele deyyâr gerekmez

43. **hele:**

Gazel 149

Mısra: 6

Hele, ayrıca, özellikle.

5. Seçildi şimdi şahîḥi şaḳîmden cümle

6. Yerindedir hele bu imtiḥâna yok sözumüz

44. **hele:**

Gazel 176

Mısra: 6

Hele, ayrıca, özellikle.

5. Bir çap eder elbette saña ḡamze inanma

6. Olmaz hele ol ḡamzesi tatara çapıldık

45. **hele:**

Gazel 186

Mısra: 4

Hele, ayrıca, özellikle.

3. Sırışkimizde temâşasın eyledik ruĥuñuñ
4. Hele cemâliñi ber-vech-i ârzü gördük
46. **hele:**
Gazel 215
Mısra: 6
Özellikle, öncelikle.
5. Ne keyfiyyetdir işrâb eylemek olmaz mey-i ‘aşkı
6. Hele bir sâğarın şabr-ı felâket-dide nüş etsin
47. **hele:**
Gazel 218
Mısra: 6
Hele, ayrıca, özellikle.
5. Gece gelmeklige va‘d etmiş idi hânemize
6. Belki teşrîf ede ol meh hele aĥşâm olsun
48. **hele:**
Gazel 236
Mısra: 9
Hele, ayrıca, özellikle.
9. Benden naşîhat ister iseñ sevdigim hele
10. Pek şaĥla cevri ü nâziñi ğurbet-keşândan
49. **hele:**
Gazel 237
Mısra: 7
Hele, ayrıca, özellikle.
7. Eşĥ-i terini etmesin eksik hele ‘âşık
8. Naĥl-i emelin dirse eger bârver olsun
50. **hele:**
Gazel 238
Mısra: 6
Hele, ayrıca, özellikle.
5. Güşâyiş bulmağa minnet mi vardır ğonca-i ümmid
6. Hele hengâm-ı murġân-ı şafâ-pîrâ-yı bâġ olsun
51. **hele:**
Gazel 259
Mısra: 9
Hele, ayrıca, özellikle.
9. Hele bir kez nigâh-ı merĥamet etdiñ mi inşâf et
10. Nedendir Sâlim’e cevriñ a kâfir-mâ-cerâ söyle
52. **hele:**
Gazel 264
Mısra: 7
Hele, ayrıca, özellikle.
7. Hele bir bü‘l-‘aceb ma‘nâ dil-i şeydâ ne meşrebdir
8. Ki bir yerde şarâr etmez gezer cânâne cânâne
53. **hele:**
Gazel 267
Mısra: 3
Hele, ayrıca, özellikle.
3. Sorma benden hele aĥvâl-i perîşân-ı dili
4. Bî-kârâr öyle degildir ki demek mümkün ola
54. **hele:**
Gazel 269

- Mısra: 4
Hele, ayrıca, özellikle.
3. Ne kuşdur bülbül ey ğonca bizimle nâlede bir mi
4. Öte tursun hele bizden hezârîñ bezm-i ğülşende
55. **hele:**
Gazel 276
Mısra: 9
Daha, henüz.
9. Dökmemiş idi kenâra hele lüce deryâ
10. Baĥr-i ümmid ü recâ içre temennâ yogidi
- helvâ:**
1. **helvâ:**
Diġer 9
Mısra: 49
Şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlı II helva sohbeti.
49. Ġâh helvâ bahânesin eşvâĥ
50. Eder idi bu zâra ĥulv-i mezâĥ
- hem:**
1. **hem:**
Lugaz 3
Mısra: 14
Ayrıca, ilave olarak.
13. Yaz u kış bir giyer netice kabâ
14. Hem zemistân ile bahârî sevâ
2. **hem:**
Tarih 3
Mısra: 18
Ayrıca, ilave olarak.
17. Böyle pâkîze ġazâ ĥaĥkına dense lâyiĥ
18. Gecesi Kâdr idi hem gündüzü ‘id-ı azĥâ
3. **hem:**
Diġer 3
Mısra: 150
Ayrıca, ilave olarak.
149. Ġâzret-i Luĥfi Efendi’ye du‘âlar olunur
150. Hem daĥı Es’ad Efendi’ye senâlar olunur
4. **hem:**
Diġer 3
Mısra: 151
Ayrıca, ilave olarak.
151. Hem gözüñ nûru Sa‘id’ime de da‘vât-ı belîġ
152. Eylerim luĥ u mürüvvet edip eyle teblîġ
5. **hem:**
Diġer 4
Mısra: 14
Ayrıca, ilave olarak.
13. Der-i vâlâsına îsâr olunur
14. Hem ĥulûş-ı dilim işâl kılınır
6. **hem:**
Tesdis 6
Mısra: 28
Ayrıca, ilave olarak.

27. Kerem kılssa açılssa göncaveş ol yâr-i nâzik-fem
28. Hâyâ etse cefâ etmeklige ol 'âşıkından hem

7. hem:

Tarih 8

Mısra: 56

Ayrıca, ilave olarak.

55. Te 'âla'llâh ne maħbûbu'l-kulûb u zât-ı zî-şandır
56. Gören müştâk zât-ı pākini hem görmeyen müştâk

8. hem:

Tarih 8

Mısra: 75

Ayrıca, ilave olarak.

75. Hem ol mâh-ı nev-i zînet-fezâ-yı revnağ-ârâyı
76. Mu'ammer eylesin devlet ile ol maħsimü'l-erzâk

9. hem:

Kaside 8

Mısra: 20

Ayrıca, ilave olarak.

19. O pâdişâhın olanlar sezâ-yı ikrâmı
20. Emîn-i gâ'iledir hem emîn-i hâtırdır

10. hem:

Kaside 10

Mısra: 89

Ayrıca, ilave olarak.

89. Etdi taħşil Bû Cehil'den hem
90. Semen-i üştürü edip mülzem

11. hem:

Diğer 11

Mısra: 86

Ayrıca, ilave olarak.

85. Kârı naqş-ı hücum-ı miħnetdir
86. Hem miyân-beste-i felâketdir

12. hem:

Tarih 22

Mısra: 12

Ayrıca, ilave olarak.

11. Ya'ni ol zıll-ı Hudâ şâh-ı 'adâlet-pîrâ
12. Hem semiy-yi şeh-i nûr-ı şeb-i Mi'râc-ı celil

13. hem:

Kaside 23

Mısra: 99

Ayrıca, ilave olarak.

99. Alır naqd-i şikîbi hem yine ser-rişte vermez hiç
100. Niğâhın çeşmiñe ta'lim edelden 'ilm-i aħfâyı

14. hem:

Kaside 25

Mısra: 50

Ayrıca, ilave olarak.

49. Ne mümkündür mediħ-i zât-ı pākini lâyıķı üzre
50. Ğarâz 'arz-ı du'adır hem hulûş-ı ğalbimi inhâ

15. hem:

Kaside 34

Mısra: 70

Ayrıca, ilave olarak.

69. Umûr-ı pāk-i ğalkı şer' ü kânûn ile gördükçe
70. Kitâbı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'allâdır

16. hem:

Gazel 120

Mısra: 4

Ayrıca, ilave olarak.

3. Ser-i zülfün gehi eyler perişân geh nizâm üzre
4. Dil-i 'uşşâk-ı zâra cevz eder ol şüh hem etmez

hem hem:

1. hem hem:

Lugaz 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

15. Bu hâlet Sâlimâ takriri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretidir

2. hem hem:

Kaside 20

Mısra: 188

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

187. Hem velâyet-ğarîn ü dâñadır

188. Hem kerâmet-rehîn ü ma'nâdır

3. hem hem:

Tarih 24

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

13. Şâhib-ğırân-ı şark u garb hürşid-i şubh-ı rûz-ı ğarib

14. Şir ü hizebr-i ta'n u zarb hem Ğahramân hem dâğder

hem-âğûş olur:

1. hem-âğûş olur:-ur

Kıt'a 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kucak kucağa, sarmaş dolaş olmak || İç içe olmak.

1. Bir muvâfik rüzğâr ile muvâfik yâr ile

2. Gelse bu nev-kaşra 'âşık şevka hem-âğûş olur

hem-âğûş-ı gülistân olmamış:

1. hem-âğûş-ı gülistân olmamış:-ma, -mış

Gazel 276

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesiyle kucak kucağa olmak || Goncann gülbahçesindeki konumu.

11. Olmamış idi hem-âğûş-ı gülistân gonca

12. Kafes-i menkâbede bülbül-i şeydâ yogıdi

hemân:

1. hemân:

Tarih 1

Mısra: 11

Sürekli, daima.

11. Hemān gūyā ki rakş eyler feraħdan
12. Edip izhār nice sihr ü efsün

2. **hemān:**

Kaside 1

Mısra: 117

Sürekli, daima.

117. Sen hemān et ħulūş-ı ħalbi penāh
118. Ğam yeme kāmıñı verir Allāh

3. **hemān:**

Kaside 1

Mısra: 133

Sürekli, daima.

133. Hemān iste Cevād-ı muṭlaħdan
134. Ne ise maṭlabıñı çemen-be-çemen

4. **hemān:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 23

Sürekli, daima.

23. Naħl-i gül-bün sezādır olsa hemān
24. Aşiyān-ı dil-i suħan-dānān

5. **hemān:**

Lugaz 2

Mısra: 37

Sürekli, daima.

37. Sālim ol tek hemān küdüretden
38. Ħıfz ede Ħaħ seni her āfetden

6. **hemān:**

Kaside 2

Mısra: 62

Sürekli, daima.

61. Yanında āfitāb-ı ‘ālem-ārā
62. Hemān bir zerre-i nā-çiz ü ednā

7. **hemān:**

Gazel 2

Mısra: 2

Sürekli, daima.

1. Ne dem nālāni-i dilden ola sūz-ı nihān peydā
2. Olur farkımda āħımdan hemān bir sāyebān peydā

8. **hemān:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 51

Sürekli, daima.

51. Ķadeħin almaĝa ol daħı hemān
52. Sūseni tiĝi ile etdi revān

9. **hemān:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 111

Sürekli, daima.

111. Tellı pullu döşenip aña hemān
112. Kehkeşān oldu bisāt-ı divān

10. **hemān:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Hemen || O anda.

5. Edāya kādır iseñ ey göñül hemān eyle
6. Cihānda dā’ireme gelmesin diyen noĝşān

11. **hemān:**

Tarih 3

Mısra: 56

Sürekli, daima.

55. ‘Adl ü dādı şu ħadar ħıldı cihānı ma’mūr
56. İsmi var şimdi hemān dilde ĝümümuñ her cā

12. **hemān:**

Diĝer 3

Mısra: 68

Sürekli, daima.

67. Sū-be-sū seyr-i ĝülistān ede cümle yārān
68. Cū gibi aħmada anlar da temāşāya hemān

13. **hemān:**

Diĝer 3

Mısra: 127

Sürekli, daima.

127. Kār-ı naĝşında şehā ħvāce-i üstāda hemān
128. Ķalemim etmede taĝlīd be-her sā’at ü ān

14. **hemān:**

Kaside 3

Mısra: 29

Sürekli, daima.

29. Hemān şükrünü na’māniñ ‘aṭā ħıl
30. Tegāfülden bizi yā Rab cüdā ħıl

15. **hemān:**

Kaside 3

Mısra: 54

Sürekli, daima.

53. Gelince sem’ime bāng-i ezān ol
54. Baña rāħat verir ol dem hemān ol

16. **hemān:**

Kaside 3

Mısra: 57

Sürekli, daima.

57. Şurū’ etsem şalāta ben hemān ol
58. Baña bāb-ı ħazādan ĝösteriy ol

17. **hemān:**

Kaside 4

Mısra: 39

Hemen || O anda.

39. Hemān rüz-ı ħiyāmetde şefā’at eyleyip aña
40. Kerem bābın ĝuşāde eyle luṭf et Sālim’e şāhā

18. **hemān:**

Tarih 5

Mısra: 16

Sürekli, daima.

15. Devletinde ħazret-i şāh-ı ‘adālet-verzişin
16. Böyle āşafdır sezā olmaħ hemān bālā-celis

19. **hemān:**

Kaside 5

Mısra: 49

Hemen || O anda.

49. Binip ol esbe hemān pādīşeh-i heft-iqlīm
50. Vardı bir lahzada Akşā'ya o sultān-ı verā

20. **hemān:**

Tesdis 5

Mısra: 2

Süreklı, daima.

1. Kimse bilmez hālet-i 'aşkın dil-i vīrāneniñ
2. Mestler añlar hemān keyfīyyetin mestāneniñ

21. **hemān:**

Tarih 8

Mısra: 63

Süreklı, daima.

63. Du 'ā-yı zāt-ı pākiñe hemān 'atf-ı 'inān edip
64. Der-i medh ü genā vü zıkr ü vaşfñ edelim iğlāk

22. **hemān:**

Kaside 8

Mısra: 114

Süreklı, daima.

113. Ğümümu hāşılı hābl-i metindir ammā
114. Sürüru şanki hemān rişte-i ğarā' irdir

23. **hemān:**

Kaside 8

Mısra: 135

Süreklı, daima.

135. Enini ğuşumu leb-riz eder hemān ğüyā
136. Ne dem ki dārıma çeşm-i hayāl nāzırdır

24. **hemān:**

Kaside 9

Mısra: 71

Süreklı, daima.

71. Hemān kişt-i ketāni 'arz-ı mehdır
72. Gedādan şāha bir tāze giyehdir

25. **hemān:**

Matla 10

Mısra: 2

Süreklı, daima.

1. Ne rüzgāra ne bahta ne hod nigāra tayan
2. Hemān hulūs-ı sadākatle sāzkāra tayan

26. **hemān:**

Diğer 10

Mısra: 58

Süreklı, daima.

57. Cihānda oldu ehadīs-i midhāti meşhūr
58. Belīga medhi degildir sezā hemān fuḳahā

27. **hemān:**

Kaside 10

Mısra: 131

Hemen || O anda.

131. Bereketle du'ā edince hemān
132. Enes'iñ haysına o Fahr-i cihān

28. **hemān:**

Müfret 13

Mısra: 2

Süreklı, daima.

1. Erer keşti-i dil elbet kenār-ı kāmına bir ğün
2. Hemān ol bādbān-ı sa'yı elden ḳoymasın cānā

29. **hemān:**

Tarih 16

Mısra: 3

Süreklı, daima.

3. Öyle cāy-ı dil-ğüşā-yı rūh-efzā kim hemān
4. Görse Rıdvān tarh-ı pākin ḳaşr-ı cennetdir diye

30. **hemān:**

Tarih 17

Mısra: 107

Süreklı, daima.

107. Şu ki ḳudret var firāk-ı derd ile ben de hemān
108. Kim du'ā-yı devletiñ edip hemīn hışn-ı ḳaşın

31. **hemān:**

Kaside 18

Mısra: 10

Hemen || Sanki.

9. Bāmlar caşş-ı sefidāc ile buldu zīnet
10. Maḫz-ı Nūr oldu bilād içre hemān İstanbul

32. **hemān:**

Gazel 19

Mısra: 2

Süreklı, daima.

1. Şüfi ğarāzıñ tāt ise būd (u) ne-būd et
2. Ya'nı ki der-i Ḥaḳ'da hemān maḫv-ı vücūd et

33. **hemān:**

Kaside 22

Mısra: 137

Süreklı, daima.

137. Hemān ey hāme-i sūtüde-edā
138. Dā'imā ḳıl o zāta böyle du'ā

34. **hemān:**

Kaside 24

Mısra: 7

Süreklı, daima.

7. Bir nazar eyleseler bu dil-i mir'āta hemān
8. 'Aksi içre görünür maḫlabı olmuş taşvır

35. **hemān:**

Müfret 27

Mısra: 2

Hemen || O anda.

1. Şovuk almış gece yāri deyi geldi peygām
2. Bu şovuk sözü işitdikde hemān toñdum ben

36. **hemān:**

Kaside 28

Mısra: 55

Süreklı, daima.

55. Mihr-i zātıñ dā'im olsun burc-ı rıf'atde hemān
56. Kim cemāl-i mäh-tābiñ dehri pür-envār eder

37. **hemān:**

Kaside 31

Mısra: 70

Süreklı, daima.

69. Tâb-âver olur elbette dil-i bî-tâba

70. Vaşf-ı pâkin hemân ey kıl-k-i ter imlâ eyle

38. **hemân:**

Kasîde 31

Mısra: 76

Süreklı, daima.

75. 'Afv eder merhâmeti hâşılı küstâhlığñ

76. Sen hemân hâl-i diliñ şerhîni ıtrâ eyle

39. **hemân:**

Kasîde 34

Mısra: 34

Hemen || Sanki.

33. Şafâsından perîşân-kâkül olmuş sünbül-i terler

34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şüh-ı ra'nadır

40. **hemân:**

Matla 35

Mısra: 2

Hemen || Sanki.

1. Olup reh-rev cihânda baña cânânım vedâ' etdi

2. Hemân şan kâlib-ı fersüdeme cânım vedâ' etdi

41. **hemân:**

Gazel 40

Mısra: 5

Hemen || Sanki.

5. Hemân şohbet gibidir meclis içre âşinâlarla

6. Hücüm-i vahşet-i dürî-i yâri def' eder kâgaz

42. **hemân:**

Gazel 47

Mısra: 1

Süreklı, daima.

1. 'Aşıkâ va' de-i vaşlı da hemân lâf mıdır

2. Yoğsa bî-çârelere bu revîş inşâf mıdır

43. **hemân:**

Gazel 51

Mısra: 6

Hemen || Ancak, sadece, yalnızca.

5. Şu rûtbe sîr'at eyler mevsim-i 'işret güzârında

6. Neşâtı bâdeniñ ancak hemân maḥmûr olmaḥdır

44. **hemân:**

Gazel 52

Mısra: 6

Süreklı, daima.

5. Aşinâyâ eylemek bîgâne vâdî ğam degil

6. Olmasın âgyâr ile hergiz hemân dil-dâr yâr

45. **hemân:**

Müfret 54

Mısra: 2

Süreklı, daima.

1. Añıp ol kâkülü giryân olup ey dil

2. Hemân kenâra şalın hevâ da sünbülîdir

46. **hemân:**

Gazel 56

Mısra: 12

Süreklı, daima.

11. 'Aql u qarâr u şevk u tefekkür de sendedir

12. Bir dil degil yanında hemân mihmân olur

47. **hemân:**

Müfret 62

Mısra: 2

Hemen || Sanki.

1. Hürî vü ğılmân ile birdir ser-â-ser her biri

2. Şahñ-ı Kâğıd-hâne cennetden hemân bir kıt'adır

48. **hemân:**

Matla 73

Mısra: 2

Süreklı, daima.

1. 'Avâm-ı nâsa rahm etsin demek 'ayn-ı kabâhatdır

2. Cihân içre hemân beglik ta'addiden 'ibâretdir

49. **hemân:**

Gazel 78

Mısra: 6

Hemen || Ancak, sadece, yalnızca.

5. Nola sî-murğa teşbih eylesem gönlüm benim zirâ

6. Der-i küyunda cânânıñ hemân bir adı ḡalmışdır

50. **hemân:**

Matla 78

Mısra: 2

Süreklı, daima.

1. Reml eden dünyâ için her şahs-ı keç-rev imtiḥân

2. Seyr-i noḡta müntehî-i ḡabz-ı ḡâricidir hemân

51. **hemân:**

Gazel 80

Mısra: 6

Hemen || O anda.

5. 'Arz -i ahvâlin eder âmâde ma'sûḡa velî

6. Vaşla erince hemân bî-çâre 'âşık lâl olur

52. **hemân:**

Gazel 81

Mısra: 4

Hemen || O anda.

3. Ğadr-i dırâz-ı dil-bere bâ'is nedir deme

4. Gelmek hemân murâdı degil bir bahânedir

53. **hemân:**

Müfret 84

Mısra: 2

Süreklı, daima.

1. 'Allâme-i 'aşr olsa yine sühre ederler

2. Maḥdūmlarıñ derdi hemân tâze mezâmîn

54. **hemân:**

Gazel 99

Mısra: 4

Süreklı, daima.

3. Cemâl-i pâkini bir kerre anıñ âh görseydik

4. O şūhu dil-berân içre hemân bir dânedir derler

55. **hemān:**

Gazel 102

Mısra: 4

Sürekli, daima.

3. Gıtmez aşlā heves-i zülfü derün-ı dilden
4. 'Aşıkım gönlümü her bār hemān bu eyler

56. **hemān:**

Gazel 106

Mısra: 3

Sürekli, daima.

3. Hemān nerkis midir ancak bağan teşrîfine yârîñ
4. Kudüm-ı pākine gülşen de güller de müheyyâdır

57. **hemān:**

Gazel 106

Mısra: 10

Sürekli, daima.

9. Anı bî-hüde tekdîr etmesin taḥrîk edip zülfün
10. Göñül murḡu hemān pervāza o serde müheyyâdır

58. **hemān:**

Gazel 110

Mısra: 11

Ancak, sadece, yalnızca.

11. Hemān bir şöhbete 'aşıkdır ancak tālib-i didār
12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne ḥod ḥayrān-ı ülfetdir

59. **hemān:**

Gazel 126

Mısra: 2

Sürekli, daima.

1. Ne ḡam-ı çevre ne luṭf-ı ḡāḥ ḡāḥa kâ'iliz
2. Biz hemān neylerse 'uşşāka o māḥa kâ'iliz

60. **hemān:**

Gazel 131

Mısra: 4

Sürekli, daima.

3. Götürmege o şeh-i ḥüsne 'arz-ı ḥālimizi
4. Hemān mürüvvet-i bād-ı şabāya muntazırız

61. **hemān:**

Gazel 134

Mısra: 4

Sürekli, daima.

3. Bu tekyegāḥ-ı çarḡda her kese baḡt el verir yek-ser
4. Velî baḡtım hemān ancak beni irşāda el vermez

62. **hemān:**

Gazel 135

Mısra: 4

Sürekli, daima.

3. Keder vermez ne rütbe kākülün dūr u dirāz olsa
4. Hemān diller perişān olmasınlar ser-te-ser sensiz

63. **hemān:**

Gazel 154

Mısra: 9

Sadece.

9. Hemān sen misin ey Sālim ḡumüm-āver olan fikr et
10. Murādınca çanı 'ālemde bir zevk u şafā sürmüş

64. **hemān:**

Gazel 162

Mısra: 4

Sürekli, daima.

3. Cemāl-i pākife didem ederdi nezzāre
4. Nigāḥa olmasa eşk-i revān hemān māni'

65. **hemān:**

Gazel 167

Mısra: 9

Hemen || O anda.

9. Hemān Sālim kanā'at eyle kūṭa
10. Yeter tā-key hevā inşāf inşāf

66. **hemān:**

Gazel 171

Mısra: 9

Sürekli, daima.

9. Ğayrılar pür-dāmen oldu kām-ı dilden biz hemān
10. Ḥırmen-i maḡşüddan gül-çin-i iḡsān olmadık

67. **hemān:**

Gazel 172

Mısra: 2

Sürekli, daima.

1. Bes oldu şayd-ı dile zülf rismān ancak
2. Ğarîb olanlara ḡurbet yeter hemān ancak

68. **hemān:**

Gazel 176

Mısra: 4

Sürekli, daima.

3. Nüş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin
4. Bî-hüde hemān Ka'be-i kūyunda taḡıldık

69. **hemān:**

Gazel 178

Mısra: 2

Sanki.

1. Sensiz baña ey mihr-i cihān-süz Selanik
2. Hicrānıñ ile oldu hemān bir şeb-i tārik

70. **hemān:**

Gazel 212

Mısra: 4

Sürekli, daima.

3. Ne mümkin vuşlat ile aşinā olmaḡ bu 'ālemde
4. Ümüd-i şevkle bî-hüde hemān ben pür-melāl oldum

71. **hemān:**

Gazel 212

Mısra: 6

Sürekli, daima.

5. Za'if oldum şu rütbe vādi-i 'aşk u maḡabbetde
6. Ḥayāl-i mü-miyānıñla hemān mēnend-i nāl oldum

72. **hemān:**

Gazel 218

Mısra: 7

Sürekli, daima.

7. Baḡmazız bezm-i meyiñ cümle kuşuruna hemān
8. Bir kaç aḡbāb ile tek bāde-i gül-fām olsun

73. **hemân:**
Gazel 224
Mısra: 4
Sürekli, daima.
3. Erişdirmeyi dil fülkûn kenâr-ı vuşlata şad hayf
4. Hemân bu rûzgâr-ı bî-vefâ Allâh'dan bulsun
74. **hemân:**
Gazel 228
Mısra: 6
Sürekli, daima.
5. Düşen kalkmaz yatar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda
6. Hemân 'aşık seniñ de tek vücûduñ bî-mecâl olsun
75. **hemân:**
Gazel 229
Mısra: 2
Sürekli, daima.
1. Kim der 'uşşâkı ğam ile böyle nâlân olmasın
2. Tek hemân âzürde-i endüh-i hicrân olmasın
76. **hemân:**
Gazel 237
Mısra: 10
Sürekli, daima.
9. Sâlim saña elbette olur mâye-i 'irfân
10. Sîneñde hemân 'aşk-ı bütân kârger olsun
77. **hemân:**
Gazel 248
Mısra: 6
Hemen || Aynen.
5. Şarardı şoldu beñzim nâr-ı 'aşkıñla hâzân oldu
6. Hemân 'aynıyla döndüm bâğ-ı ğamda verd-i zîbâya
78. **hemân:**
Gazel 257
Mısra: 8
Hemen || O anda.
7. 'İlâc-ı bür'-i sâ'a ister iseñ hüzn ü ekdâra
8. Hemân ey dil şafâ-yı sâgar-ı billürdan başla
79. **hemân:**
Gazel 268
Mısra: 2
Hemen.
1. Görünce âhımı cânân bu istinâre ile
2. Tafâttun eyledi mihrim hemân emâre ile
80. **hemân:**
Gazel 293
Mısra: 9
Sürekli, daima.
9. Hâledir zann eylerim âğuşumu Sâlim hemân
10. Ben der-âğuş eyledikçe ol meh-i tâbânımı

hem-bezm olma:

1. **hem-bezm olma:-ma**
Gazel 217
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Birlikte bulunmak, beraber vakit geçirmek.

3. Rû-siyehler ile hem-bezm olma lâleleş seni
4. Dâğ- ber-dâğ etmesin eyyâm mânend-i nigîn

hem-bezm-i süreyvâ'dır:

1. **hem-bezm-i süreyvâ'dır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 88
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süreyya yıldızı gibi yücelerde olmak.
87. Kapıldım şeb-nemâsâ mihr-i ruhsârına bir şûhuñ
88. Fiğânım fikret-i kıddiyle hem-bezm-i Süreyvâ'dır

hem-cü:

1. **hem-cü:**
Kaside 1
Mısra: 30
Gibi.
29. Goncalar mehd-i nañl-i güllerde
30. Hem-cü tıflân hemişe perverde
2. **hem-cü:**
Kaside 1
Mısra: 37
Gibi.
37. Lâle pür-dâğ-ı sine hem-cü riyâ
38. Sâ'id-i zühde keyy olup güyâ
3. **hem-cü:**
Kaside 1
Mısra: 58
Gibi.
57. Kimi de ğarğ-ı mañz-ı vehm-i serâb
58. Hem-cü renc-i girân-ı 'âlem-i hvâb

4. **hem-cü:**

- Kaside 1**
Mısra: 80
Gibi.
79. Ya'ni cüş eyleyip yem-i 'irfân
80. Hem-cü bañr-i şehâ taşar insân

5. **hem-cü:**

- Tahmis 3**
Mısra: 11
Gibi.
11. Başını hırkaya çek hem-cü gonca her yerde
12. Kapılma şöhrete şeb-nem gibi bu günlerde

6. **hem-cü:**

- Tarih 12**
Mısra: 7
Gibi.
7. Hem-cü dil-ber sineye destin koyup
8. Aşınâlık eyler izhâr güyiyâ

7. **hem-cü:**

- Kaside 35**
Mısra: 43
Gibi.
43. Döşenir bâğa çemen hem-cü kumâş-ı hâzrâ
44. Şu 'arâ eyleye şâyed deyu gülzâra güzâr

8. **hem-çü:**

Gazel 105

Mısra: 3

Gibi.

3. Lezîz olursa sezâ fikr-i la'li hem-çü kıand

4. Derûn MıŖrı da Yûsufsîtân-ı dil-berdir

9. **hem-çü:**

Gazel 163

Mısra: 7

Gibi.

7. Kendi eksikliğine mu'terif ol hem-çü hilâl

8. Ede tâ mertebefi hâzret-i Allâh refi'

10. **hem-çü:**

Gazel 262

Mısra: 2

Gibi.

1. Tehî koyma hâ-m-ı gîsû-yı yâri Ŗâne dūŖdükçe

2. PeriŖân et anı hem-çü dil-i divâne dūŖdükçe

11. **hem-çü:**

Gazel 273

Mısra: 9

Gibi.

9. Kendi eksikliğime mu'terifim hem-çü hilâl

10. Baķmasın gelsin o meh-pâre bu gün noķŖâne

hem-dem:

1. **hem-demi:-i**

Tarih 24

Mısra: 22

Dost, arkadaŖ.

21. Pür-nür edelden 'âlemi kaldırdı tārîk-i ğamı

22. Re'y-i Mesîhâ hem-demi hürŖîdi kıldı der-be-der

2. **hem-demiñ:-iñ**

Kaside 25

Mısra: 57

Dost, arkadaŖ.

57. HemîŖe hem-demiñ hıfz u emân-ı Hâķķ olup olsun

58. Müdâmî reh-berîñ tevfiķ-i Rabb-i İzzid ü dâñâ

3. **hem-demimizdir:-imiz, -dir**

Gazel 98

Mısra: 6

Dost, arkadaŖ.

5. Tecdîd-i firâķ ile bizi eyleme tahvîf

6. Firķat dedigiñ eski bizim hem-demimizdir

4. **hem-dem:**

Gazel 147

Mısra: 3

Dost, arkadaŖ.

3. Ğurbetde olan zâr aramaz kendine hem-dem

4. Ävâre olan murĖa ķafes dâr gerekmez

5. **hem-demken:-ken**

Gazel 280

Mısra: 3

Dost, arkadaŖ.

3. HümâveŖ murĖ-ı gönñlüm dâne-i eŖkimle hem-demken

4. Żuhûr-ı dâm-ı 'aŖķıyla bu dem pervâzelendirdi

hem-dem bulmuŖ:

1. **hem-dem bulmuŖ:-muŖ**

Gazel 220

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dost edinmek || Sevgilinin aŖķı dıŖında baŖkası ile dostluk kurması.

9. Bize rağmen yine bir Ėayrı hem-dem bulmuŖ ol bî-dâd

10. Kime dâd eylesem Sâlim 'aceb ol bî-mürüvvetden

hem-dem-i esrâr olur:

1. **hem-dem-i esrâr olur:-ur**

Gazel 48

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırlar arkadaŖı olmak, sırlara dost olmak.

19. ĞoncaveŖ Sâlim açılmaz ĖülŖen-i takrîrde

20. Ol dehânîñ kim zebânı hem-dem-i esrâr olur

hem-dem-i fikr-i muhâl olmaķ:

1. **hem-dem-i fikr-i muhâl olmaķ:**

Gazel 173

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmayacak dūŖüncelerle arkadaŖ olmak.

7. Ğözüm yaŖını silsin dest-mâliyle deme cânân

8. Neden tâ böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muhâl olmaķ

hem-dem-i nedîm-i murâd:

1. **hem-dem-i nedîm-i murâd:**

Gazel 34

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradın, arzu ve isteğin arkadaŖı.

7. Zamânede 'acebâ Ŗimdi kim durur bilsek

8. Ğarîn-i bezm-i Ŗafâ hem-dem-i nedîm-i murâd

hem-derd-i 'âlemiz:

1. **hem-derd-i 'âlemiz:-iz**

Gazel 236

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkesle dert ortağı olma.

5. Bizler ki Ŗimdi ķahr ile hem-derd-i 'âlemiz

6. Olmaz remîde hâķırım ol bî-amândan

heme:

1. **heme:**

Rûbai 1

Mısra: 2

Far. Hep, bütün, cümle.

1. Kim ki baña muħibb-i Ŗadıķdır

2. Heme ķarım aña muvâfiķdır

2. **heme:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 58

Far. Hep, bütün, cümle.

57. Şevk-bahş-ı safâda güftârım
58. Heme 'ârif-pesenddir eş'ârım

3. heme:

Terkib-bend 1

Mısra: 86

Far. Hep, bütün, cümle.

85. Eyâ pür-çîn-i ebrû-yı ğarîbân
86. Heme vaz'ı dilâna dâl hançer

4. heme:

Kaside 2

Mısra: 70

Far. Hep, bütün, cümle.

69. 'Uṭârid 'âciz -i terkîm-i şâni
70. Heme Behrâm u Keyvân na't-ḥvâni

5. heme:

Tahmis 2

Mısra: 12

Far. Hep, bütün, cümle.

11. Bezm-i ḥasretde benim ney gibi her dem nâlân
12. Nola bülbül-şifât etsem heme şeb âh u figân

6. heme:

Kaside 8

Mısra: 184

Far. Hep, bütün, cümle.

183. Teşebbüb eyleyelim zeyl-i pâk-i ğufrâna
184. Ki zâtimiz heme âlüde-i ma'âbirdir

7. heme:

Kaside 10

Mısra: 96

Far. Hep, bütün, cümle.

95. Cümleten Ehl-i Şuffâ gibi cihân
96. Heme sîr-i na'imidir her ân

hem-güftâr:

1. hem-güftâr:

Kaside 35

Mısra: 4

Birlikte söylemek.

3. Gele ey ṭûṭi-i âyîne-i esrâr-ı Hudâ
4. Resm-i âġâzede murg-ı şehere hem-güftâr

hem-güftâr eder:

1. hem-güftâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birlikte söylemek.

23. Gülşen-i medḥinde kim kilik-i şarîr-engîzimiz
24. Kendüyü güyâ ki bülbül ile hem-güftâr eder

hem-hâl:

1. hem-hâl:-e

Kaside 8

Mısra: 26

Aynı durumda olan, durumları birbirine benzeyen (kimse).

25. Muzî eder ġamı lâ-büd meşâdir-i keremi
26. Na'im-i pâkine hem-hâle luṭfu ġâbirdir

hemîn:

1. hemîn:

Tarih 1

Mısra: 120

(Fa.) Bütünüyle ,tam.

119. Ede şeh-zâdegânın Ḥaḡ mu'ammer
120. Ola sûru hemîn mes'ûd u meymûn

2. hemîn:

Kaside 1

Mısra: 88

(Fa.) Bütünüyle ,tam.

87. Lafzatu'llâha dilde câ eyle
88. Cümle andan hemîn recâ eyle

3. hemîn:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 106

(Fa.) Bütünüyle ,tam.

105. Ṭab'ı zîrâ ki pâkdir ġâyet
106. Güy-ı pâke hemîn eder raġbet

4. hemîn:

Terkib-bend 1

Mısra: 60

(Fa.) Bütünüyle ,tam.

59. Şikâyet kim çek-â-çekdir benimle
60. Hemîn baḡt-ı 'adû-yı ṭab'-ı nâlân

5. hemîn:

Terkib-bend 1

Mısra: 90

Her zaman.

89. Eyâ zülf-i ḡamı bî-ḡayd u pervâ
90. Hemîn üftâdegâna dâl hançer

6. hemîn:

Tarih 3

Mısra: 19

(Fa.) Bütünüyle ,tam.

19. Müjdeler ile hemîn oldu be-her-câ mâlî
20. Toldu gülbâng-i nüvîd ile cihân ser-tâ-pâ

7. hemîn:

Kaside 3

Mısra: 96

Her zaman.

95. İlahî luṭf u iḡsân saña maḡşuş
96. Hemîn cüd u firâvân saña maḡşuş

8. hemîn:

Tarih 4

Mısra: 10

Her zaman.

9. Cihān sîr-i nevāl-i cūd u luṭfu
10. Şenā-hvānı hemîn ednā vü a' lā
9. **hemîn:**
Rübai 7
Mısra: 1
Far. bütünüyle ,tam.
1. Eylerse nola şem'î hemîn cāy-ı 'ibādet
2. Bu nūr ile buldu o tecellā-yı 'ibādet
10. **hemîn:**
Tarih 8
Mısra: 18
Her zaman.
17. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i ḳudret oldu kim nola
18. Hemîn olsa müretteb-sāzi-i āyîn-i istigrāk
11. **hemîn:**
Kaside 8
Mısra: 57
Her zaman.
57. Eder bu maṭla' -ı pāki hemîn faḫriyye
58. Ki yümni- nā' tiñ ile kendiden o şādırdır
12. **hemîn:**
Diğer 9
Mısra: 110
Böyle.
109. Ya' ni şehri- Selanik'e āḫir
110. Etdi baḫtım hemîn beni dā'ir
13. **hemîn:**
Kaside 10
Mısra: 216
Hemen.
215. Mevḳı' u ḫālîn eyledi ta'yîn
216. Yine bulundu ol o gūne hemîn
14. **hemîn:**
Diğer 11
Mısra: 12
(Fa.) Bütünüyle ,tam.
11. Mevleviler niyāzına bir bir
12. Luṭf-ı pāki ola hemîn dā'ir
15. **hemîn:**
Diğer 11
Mısra: 114
Tıpkı.
113. Ṭāhir olduḡu anlarıñ zāhir
114. Babaṭāhir gibi hemîn ṭāhir
16. **hemîn:**
Kaside 11
Mısra: 23
Her zaman.
23. Taḫiyyāt u selām olsun hemîn ol zāt-ı 'ālīye
24. Kim oldur aḳdem ü evvel nebiyy-i Rabb-i Ḥannāni

17. **hemîn:**
Tarih 14
Mısra: 1
Her zaman.
1. Bu ḳaşr-ı cān-fezā-yı nūkhet-ārānın hemîn ey dil
2. Dü çeşm-i ḫayreti pür-ḫire eyler ṭarḫ-ı nā-yābı
18. **hemîn:**
Tarih 15
Mısra: 16
Her zaman.
15. Ṭaraf ṭaraf oḳusunlar bu menzile tāriḫ
16. Hemîn bu cāya medā-yı başlar pesend etsin
19. **hemîn:**
Tarih 17
Mısra: 56
Her zaman.
55. Ağlayım baḫt-ı siyāḫımdan ümîd-i luṭf ile
56. Söyleyim ḫāl-i perişānım nedir saña hemîn
20. **hemîn:**
Tarih 17
Mısra: 74
Her zaman.
73. Müflis-i ḡurbet ḳanā'at eylemez bir baḫşişe
74. Luṭf u iḫsānıñ mükerrer ister ol bî-çār hemîn
21. **hemîn:**
Tarih 17
Mısra: 86
Her zaman.
85. Eskiden kārım du'ādır zātıña her vechile
86. Bu söze şāhid gerekmez Ḥaḳ bilir ḳalbim hemîn
22. **hemîn:**
Tarih 17
Mısra: 108
Her zaman.
107. Şu ki ḳudret var firāk-ı derd ile ben de hemān
108. Kim du'ā-yı devletiñ edip hemîn ḫışn-ı ḫāşin
23. **hemîn:**
Kaside 17
Mısra: 18
Tıpkı.
17. Zamān-ı vāliidi Baḫḫā'ya olsa ger ta'zīm
18. Anıñ zamānı da Yeşrib ola hemîn mükrem
24. **hemîn:**
Gazel 17
Mısra: 8
Her zaman.
7. Perişān-tār-ı fikr-i zülfiñ oldukça göñül cānā
8. Hemîn gül-geşt-i etrāf-ı gülîstān etmede her şeb

25. **hemîn:**
Kaside 18
Mısra: **89**
Tıpkı.
89. Devlet ü nâm-ı Sikender ki hemîn olmadadır
90. Hâşıl-ı devlet-i pâkiñ nice eşraf u fuñûl
26. **hemîn:**
Kaside 18
Mısra: **93**
Tıpkı.
93. Aşl u fer'în de hemîn tayyib ü pāk ü tahir
94. Kim işitse şeref-i zātūñ eder hüsni kabul
27. **hemîn:**
Gazel 18
Mısra: **1**
Her zaman.
1. Añıp zülfüñ baña āh etmedir her şeb hemîn 'âdet
2. Beni kıldı perişan tälî '-i nâdir-bihîn-'âdet
28. **hemîn:**
Kaside 19
Mısra: **80**
(Fa.) Bütünüyle ,tam.
79. Olup fermân-ber-i hükmü 'Arab Rum u 'Acem anıñ
80. Hemîn câridir aḥkâm-ı şerîfî cümle aḳtäre
29. **hemîn:**
Kaside 20
Mısra: **37**
(Fa.) Bütünüyle ,tam.
37. Eylemiş säyesin hemîn Allāh
38. Nice düşmüş fütâdegâna penāh
30. **hemîn:**
Kaside 20
Mısra: **261**
Her zaman.
261. Zātı 'irfān ile hemîn mâli
262. Ma'rifetden bir ān degil ḥālî
31. **hemîn:**
Kaside 22
Mısra: **71**
Her zaman.
71. Dil-ḥarābān olup hemîn mesrūr
72. Oldu vaḳtinde dehr hep ma'mür
32. **hemîn:**
Matla 23
Mısra: **2**
Her zaman.
1. Müfid olmaz taleb taḳdir-i pergār müzāhirdir
2. Hemîn refṭarı çarḫ-ı keç-reviñ hep baḫta dā'irdir
33. **hemîn:**
Kaside 24

- Mısra: **66**
Her zaman.
65. Ter-i gül-gonca-i 'izzini güşād ede Hudā
66. Aça güller gibi baḫtını hemîn Rabb-i naşir
34. **hemîn:**
Kaside 25
Mısra: **31**
Her zaman.
31. Hemîn perverde-i nīsān-ı iḥsān etmede Bārī
32. Vücüd-ı şāhvārına sezā dense dür-i yek-tā
35. **hemîn:**
Kaside 30
Mısra: **110**
Her zaman.
109. Nihāl-ı servāsā istiḳāmet eyleyip eyle
110. Çenār-ı bağveş bālā hemîn dest-i temennāyı
36. **hemîn:**
Kaside 30
Mısra: **116**
Her zaman.
115. O zāt-ı pâki Ḥaḳ ḫıfz u emānında edip ede
116. Anıñla zīb ü revnaḳ-dih hemîn ol sadr-ı a'lāyı
37. **hemîn:**
Kaside 31
Mısra: **20**
Her zaman.
19. Neş'e-baḫş ol diliñe şubḫ-ı bahārīāsā
20. Feyz-i Mevlā'ya hemîn ṭab'ıñı meclā eyle
38. **hemîn:**
Kaside 31
Mısra: **42**
Her zaman.
41. Buldu zātıyla şeref mesned-i şadr-ı fetvā
42. Yā Rab ol şadrı hemîn melce' -i dünyā eyle
39. **hemîn:**
Kaside 31
Mısra: **93**
Her zaman.
93. Şem' -i iḳbāli hemîn ola sirāc-ı gülşen
94. Zāt-ı yek-tāsını hemväre mu'allā eyle
40. **hemîn:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Her zaman.
1. Hemîn cevr etmege ehl-i kemāle mübtelādır çarḫ
2. Ser-i erbāb-ı 'irfāna muḥaşşal bir belādır çarḫ
41. **hemîn:**
Gazel 36
Mısra: **2**
Tıpkı.

1. Hürüşân bir yem-i sıdık-ı revândır halka-i tevhid
2. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı cândır halka-i tevhid

42. **hemîn:**

Gazel 39

Mısra: 3

(Fa.) Bütünüyle ,tam.

3. Olur hemîn dil-i 'uşşâk-ı zâr u şeydâya
4. Niyâz-ı dūr u dirâz u zamîme-sâz lezîz

43. **hemîn:**

Gazel 44

Mısra: 7

Böyle.

7. El ermez sâhil-i vaşla hemîn garğ-âbi-i gamda
8. Kulûzm-i hicr-i dil-ber 'âlem içre bañr-i 'ummândır

44. **hemîn:**

Gazel 79

Mısra: 6

Tıpkı.

5. Olanlar bād-ı firkatle hazân-ı şevkıma bâ'is
6. Hemîn ecrin nihâl-i vuşlatın şânında bulsunlar

45. **hemîn:**

Gazel 84

Mısra: 5

Böyle.

5. Olur şafvet hemîn 'ayn-ı küdûret bu cihân içre
6. Yem-i mihriz bize 'aşk ile pür-cüş olmamız yegdir

46. **hemîn:**

Gazel 86

Mısra: 3

Tıpkı.

3. Gönül dil-dâde-i cevri ü 'itâbıñdır hemîn nâziñ
4. Derûni sevdiğim senden recâ eyler niyâz eyler

47. **hemîn:**

Gazel 125

Mısra: 11

Böyle.

11. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı şad gamdır yem-i firkat
12. Bu yolda keşti-i şabra muvâfiğ rüzgâr olmaz

48. **hemîn:**

Gazel 129

Mısra: 3

Her zaman.

3. Miyân-ı luğ u tekdîr üzre dâ'irdir hemîn tâli'
4. Murâd üzre felek erbâb-ı tab'ı kâm-rân etmez

49. **hemîn:**

Gazel 142

Mısra: 3

Her zaman.

3. Melâhatle hemîn pürdür kerem vâdîsi 'âlemde
4. Nemekzâr-ı keremden her ne kopsa bî-nemek olmaz

50. **hemîn:**

Gazel 238

Mısra: 3

Her zaman.

3. Dil-i zârî hemîn pâ-mâl-i cevri ü nâz etmekden
4. Helâk etmek ise kaçdı bizi cânân sağ olsun

51. **hemîn:**

Gazel 278

Mısra: 1

Her zaman.

1. Görmez 'âlemde hemîn zevk u şafâdan ğayrı
2. Etmeyen kimseden ümmîd Hudâ'dan ğayrı

hem-'inân olmak:

1. **hem-'inân olmak:**

Gazel 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arkadaş olmak.

7. Pâdişâh-ı 'âlem olsam zevk-yâb olmam yine
8. Yâr ile dil hem-'inân olmağ durur mañleb baña

hemîn-zehr-âb-nüş-ı cürm-zâdım:

1. **hemîn-zehr-âb-nüş-ı cürm-zâdım:-ım**

Kaside 2

Mısra: 142

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli olarak günaha bulaşan || Şâir.

141. Yetiştir baña tiryâk-i murâdım
142. Hemîn-zehr-âb-nüş-ı cürm-zâdım

hemîşe:

1. **hemîşe:**

Kaside 1

Mısra: 30

Far. Daima, her zaman.

29. Goncalar mehd-i nañl-i güllerde
30. Hem-çü tıflân hemîşe perverde

2. **hemîşe:**

Kaside 1

Mısra: 43

Far. Daima, her zaman.

43. Selsebiliñ hemîşe mecrâsı
44. Şâhid-i da'vi-i dil-ârâsı

3. **hemîşe:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 217

Far. Daima, her zaman.

217. Beni sır et hemîşe eyleme ac
218. Etme luğf eyle ğayrıya muhtâc

4. **hemîşe:**

Tesdis 1

Mısra: 20

Far. Daima, her zaman.

19. Hudâ kâdirdir 'uşşâkıñ du'âsını kabûl eyler
20. Ğarîb ü dermend kalmaz hemîşe böyle ğakister

5. **hemîşe:**

Terci-bend 1

Mısra: 52

Far. Daima, her zaman.

51. Serv-kaddiñ eyleyip hıfz u hirâset feyz-i Hâk

52. Gülşen-i hüsniñ hemîşe eylesin şâd-âbter

6. **hemîşe:**

Matla 1

Mısra: 1

Far. Daima, her zaman.

1. Fikr-i vuslatdır hemîşe 'âşıkñ hülyaları

2. Eksik olmaz derdmendâniñ gam-ı bî-câları

7. **hemîşe:**

Terkib-bend 1

Mısra: 88

Far. Daima, her zaman.

87. Eyâ engüşt-hilâl-i dest-i pâki

88. Hemîşe bendegâna dâl hâçer

8. **hemîşe:**

Kaside 2

Mısra: 131

Far. Daima, her zaman.

131. Mezâyâdan hemîşe güyu sâlim

132. Dem-â-dem tâlî'i bed-kâr u zâlim

9. **hemîşe:**

Müfret 3

Mısra: 2

Far. Daima, her zaman.

1. 'Aceb mi gönecadan bülbül peyâm-ı vaşlı almazsa

2. Lisânından hemîşe aňlamaz güyâ olan lâliñ

10. **hemîşe:**

Tarih 4

Mısra: 70

Far. Daima, her zaman.

69. Güşâde-revzen-i pâkîze-tarhı

70. Hemîşe manzar-ı firdev-i a'lä

11. **hemîşe:**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Far. Daima, her zaman.

1. Cihân mülkünde şağ ol kanda 'azm eyler iseñ hergiz

2. Hemîşe dest-giriñ olsun el tâf-ı Hüdâ her câ

12. **hemîşe:**

Diğer 5

Mısra: 7

Far. Daima, her zaman.

7. Gonca-i kâmların hemîşe Hüdâ

8. Bâd-ı iqbâli ile ede güşâ

13. **hemîşe:**

Kaside 6

Mısra: 101

Far. Daima, her zaman.

101. Hemîşe Sâlimâ böyle senâsıyla o sultânıñ

102. Cihânda etmede icrâ-yı takvâ şem' ü pervâne

14. **hemîşe:**

Tesdis 6

Mısra: 21

Far. Daima, her zaman.

21. Budur semt-i maħabbetde hemîşe 'âşıkâ ehven

22. Ki bu nükte bilindi Nâ'il' iñ bu beyt-i pâkinden

15. **hemîşe:**

Diğer 8

Mısra: 63

Far. Daima, her zaman.

63. Âsitânıñ hemîşe Rabb-i beşer

64. Melce'-i nâs ede bütün yek-ser

16. **hemîşe:**

Kaside 8

Mısra: 188

Far. Daima, her zaman.

187. Figân ki nefis-i cehülüm benim Hüdâvendâ

188. Hemîşe mürtetikib-i cümle-i sağâ' irdir

17. **hemîşe:**

Diğer 10

Mısra: 33

Far. Daima, her zaman.

33. Hemîşe tekye-i ğamda enînimiz besdir

34. Bu tîz tîz şadâ-yı enînimiz farazâ

18. **hemîşe:**

Diğer 10

Mısra: 72

Far. Daima, her zaman.

71. Bilirseñ ey dil-i dâna benim de ğadrimi sen

72. Seniñ de ğadriñi berter ede hemîşe Hüdâ

19. **hemîşe:**

Kaside 10

Mısra: 318

Far. Daima, her zaman.

317. Olıcağ şevket-i nebiyy-i sa'îd

318. Ya'ni günden güne hemîşe mezîd

20. **hemîşe:**

Diğer 11

Mısra: 124

Far. Daima, her zaman.

123. Ede bâkî vücûduñu Bâkî

124. 'Aleminiñ hemîşe Hâllâk'ı

21. **hemîşe:**

Kaside 12

Mısra: 121

Far. Daima, her zaman.

121. Hemîşe dūr olur ol dergeh-i mu'allādan
122. Bu vaqt-i nā-mütenāhī-i ḥasret-i dūrī
22. **hemîşe:**
Kaside 14
Mısra: 76
Far. Daima, her zaman.
75. Emīn ü sālīm etsin Rabb-i Zū'l-men
76. Hemîşe zātūnī yavuz nazardan
23. **hemîşe:**
Tarih 15
Mısra: 11
Far. Daima, her zaman.
11. Hemîşe beyt-i şerīfī gibi cenāb-ı Kerīm
12. 'Ulūvv-i ḳadrini bānisiniñ bülend etsin
24. **hemîşe:**
Tarih 17
Mısra: 14
Far. Daima, her zaman.
13. Her felāketkāra baḥriñ mevce-i sāhilleri
14. Sū-be-sū olsun hemîşe bādi-i def'-i enīn
25. **hemîşe:**
Kaside 17
Mısra: 77
Far. Daima, her zaman.
77. Hemîşe tā edeler ḥāciyān-ı Beyt-i Şerīf
78. Tavāf-ı Ka'be vü nüṣ-ı ḳarābe-i Zemzem
26. **hemîşe:**
Kaside 17
Mısra: 79
Far. Daima, her zaman.
79. Hemîşe tā olalar zā'irān-ı Ravza-i pāk
80. Ḳarīn-i rahmet-i Raḥmān sezā-yı 'afv-i kerem
27. **hemîşe:**
Kaside 17
Mısra: 84
Far. Daima, her zaman.
83. Mu'ammer eyleye devletle şāh-zādelerin
84. Hemîşe sāye-i ḥıfzında Ḥālīḳ-ı erḥam
28. **hemîşe:**
Kaside 19
Mısra: 101
Far. Daima, her zaman.
101. Hemîşe zeyn olup gülşen cihān oldukça ma'mūre
102. Tezāyüd gelsin iḳbāl-i shehensāh-ı keremkāre
29. **hemîşe:**
Kaside 19
Mısra: 104
Far. Daima, her zaman.
103. Ḥudā şeh-zādegānın sāyesinde cümle pīr etsin
104. Bu cem'iyyetle göstərsin hemîşe ḳarḥ-ı devvāre

30. **hemîşe:**
Kaside 20
Mısra: 160
Far. Daima, her zaman.
159. Olup ehl-i kemāl nā-muḥtāc
160. Ma'rifet bulmada hemîşe revāc
31. **hemîşe:**
Kaside 20
Mısra: 171
Far. Daima, her zaman.
171. Yed-i cūdu eder hemîşe müdām
172. Lāyıḳı üzre her kese ikrām
32. **hemîşe:**
Kaside 25
Mısra: 57
Far. Daima, her zaman.
57. Hemîşe hem-demiñ ḥıfz u emān-ı Ḥaḳḳ olup olsun
58. Müdāmī reh-berīñ tevfiḳ-ı Rabb-i İzid ü dānā
33. **hemîşe:**
Gazel 33
Mısra: 4
Far. Daima, her zaman.
3. Eder naḥl-i ümīdin nā-kesiñ pūr-bār-ı kām elbet
4. Merām-ı ḥām-tab'āna hemîşe reh-nümādır ḳarḥ
34. **hemîşe:**
Gazel 38
Mısra: 10
Far. Daima, her zaman.
9. Der-i nigāra nola sür'at eylesen Sālīm
10. Reh-i merāma hemîşe olur şitāb lezīz
35. **hemîşe:**
Gazel 39
Mısra: 7
Far. Daima, her zaman.
7. Gelir hemîşe bün-i gūş-ı şoḥbete cānā
8. Şafā-yı meclis-i 'ayş u ḫarabda sāz lezīz
36. **hemîşe:**
Gazel 49
Mısra: 5
Far. Daima, her zaman.
5. Hemîşe meh-cemāl-i yāre ḥasret etmedir kārı
6. Ne vech ile bize bu ḳarḥ āyā imtinān eyler
37. **hemîşe:**
Müfret 51
Mısra: 1
Far. Daima, her zaman.
1. Sırışk-i dīde söndürmez hemîşe āteş-i 'aşḳı
2. Derūn-ı āb men' etmez fūrūzānī-i kāfūrı
38. **hemîşe:**
Matla 55

- Mısra: 1
Far. Daima, her zaman.
1. Hemîşe cân atar ‘âşık olan bûs etmege pāya
2. Tenezzül eylemez vâ‘iz seniñ nefsiñ bu sevdāya
39. **hemîşe:**
Gazel 56
Mısra: 15
Far. Daima, her zaman.
15. Sâlim hemîşe kimseyi Haqq itmesün ğarîb
16. Âdem yerinde olur ise kām-rân olur
40. **hemîşe:**
Matla 57
Mısra: 1
Far. Daima, her zaman.
1. Ağlar hemîşe ‘âşık hatt-ı nigāra karşı
2. Bülbül nevâlar eyler evvel bahāra karşı
41. **hemîşe:**
Matla 74
Mısra: 1
Far. Daima, her zaman.
1. Hemîşe kaṭ‘-i cāh eyler olanlar ‘ilmden hālî
2. Maḳāmı pest olur olsa terāzünüñ kefi mālî
42. **hemîşe:**
Gazel 75
Mısra: 8
Far. Daima, her zaman.
7. Şarîr-i kilik-i belāgat-ḳarînimiz şimdi
8. Hemîşe naġme-i nāzikterin-i ‘uzletdir
43. **hemîşe:**
Matla 76
Mısra: 2
Far. Daima, her zaman.
1. Ümid-i vaşl etmek ‘âşık-ı zāra temāşadır
2. Hemîşe ‘âşıkıñ sevdāları hep māl-i hūlyadır
44. **hemîşe:**
Gazel 94
Mısra: 2
Far. Daima, her zaman.
1. Dil-i ğamînimiz ol şāh-ı hûsne dāda gider
2. Hemîşe ḫayl-i emel cānib-i murāda gider
45. **hemîşe:**
Gazel 94
Mısra: 7
Far. Daima, her zaman.
7. Hemîşe mālına gelmez şahîlerinñ noḳşān
8. Cihānda ḫarcı ḫasîsiñ daḫı ziyāde gider
46. **hemîşe:**
Gazel 95
Mısra: 10
Far. Daima, her zaman.

9. Ne semt-i luṭfu bilir ol ne ḫod su‘âl eyler
10. Hemîşe Sâlim o dil-ber reh-i cefāya gider
47. **hemîşe:**
Gazel 105
Mısra: 9
Far. Daima, her zaman.
9. Cemāl-i pākine Sâlim hemîşe müştākız
10. Bu iştiyāk bize miḫnet-resān-ı dil-berdir
48. **hemîşe:**
Gazel 111
Mısra: 3
Far. Daima, her zaman.
3. Giryе def‘ eyler hemîşe sūziş-i derd ü gamı
4. Âb-rizān olsa hergiz âteşe teskîn olur
49. **hemîşe:**
Gazel 125
Mısra: 9
Far. Daima, her zaman.
9. Hemîşe taḫtgāh-ı ḳalbe ğayrıñ naḳşı el vermez
10. Meşeldir kim bir iḳlîm içre iki şehriyār olmaz
50. **hemîşe:**
Gazel 139
Mısra: 7
Far. Daima, her zaman.
7. Meḳâşid ile hemîşe rehinde ‘âşıklar
8. Niyāzlar ile yek-ser gider gelir ṭurmaz
51. **hemîşe:**
Gazel 174
Mısra: 5
Far. Daima, her zaman.
5. Hemîşe va‘d-i kemmūn-ı kibāra i‘tibār etme
6. Belādır ibtilākār-ı mevā‘id-i kibār olmaḳ
52. **hemîşe:**
Gazel 213
Mısra: 2
Far. Daima, her zaman.
1. ḫadeng-i tîr-i çeşm-i dil-bere âmācdır sinem
2. Hemîşe iltifāt-ı ğamzeye muḫtācdır sinem
53. **hemîşe:**
Gazel 224
Mısra: 8
Far. Daima, her zaman.
7. Hezār-ı bî-nevāya şefḳat-endāz olmayan verdiñ
8. Hemîşe ğonca-i ser-bestesi açılmasın şolsun
54. **hemîşe:**
Gazel 225
Mısra: 1
Far. Daima, her zaman.
1. Tegnā-yı ğurbeti eyler hemîşe âşiyān
2. Bî-namāzānıñ bün-i ğuşunda ğülbāng-i ezān

55. **hemîşe:**

Gazel 232

Mısra: 4

Far. Daima, her zaman.

3. Cennetü'l-me'vâ iken her gūşe bir dūzah olur

4. Şaklasın Mevlâ hemîşe âdemi idbârdan

56. **hemîşe:**

Gazel 263

Mısra: 12

Far. Daima, her zaman.

11. Bakılmaz Sâlimâ kâlâ-yı ehl-i ma'rifet çarhda

12. Hemîşe gün-be-gün nokşân gelmekte hâridâre

57. **hemîşe:**

Gazel 266

Mısra: 14

Far. Daima, her zaman.

13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nâ'il gıncalar

14. Bûlbûlüñ kârı hemîşe Sâlim efgân olmasa

58. **hemîşe:**

Gazel 268

Mısra: 11

Far. Daima, her zaman.

11. Hemîşe fâli'îne levn ederler ey Sâlim

12. Belâya uğramış ehl-i suhan sitâre ile

59. **hemîşe:**

Gazel 285

Mısra: 1

Far. Daima, her zaman.

1. Fikr-i vuşlatdır hemîşe 'aşıkñ hûlyâları

2. Eksik olmaz dermendânñ gam-ı bî-câları

60. **hemîşe:**

Gazel 290

Mısra: 9

Far. Daima, her zaman.

9. O mâhûñ Sâlimâ nâzin hemîşe ederek taħsîn

10. Hâridâran anı gitdikçe istîgnâ-fürüş etdi

hem-kâr oldum:

1. **hem-kâr oldum:-dum**

Diğer 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı işi yapma, benzer davranışlarda bulunma.

17. Aşılıp naħl-i firâkıña seniñ etmede zâr

18. Murğ-ı işhâk ile oldum hele şimdî hem-kâr

hem-keyfiyyet:

1. **hem-keyfiyyetim:-im**

Gazel 223

Mısra: 6

Benzer halde, benzer ruh halinde olan.

5. Getir rez duħterin sâkî kerem kıl meclis-i nūşa

6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin

hemm ü ğam:

1. **hemm ü ğam:**

Gazel 168

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzün ve keder.

1. 'Aceb mi gül-bünü hemm ü ğam eyler ise za'if

2. Şovuk geçirdi şitâ tab'in eyledi taħrîf

hem-meşreb:

1. **hem-meşreb:**

Gazel 7

Mısra: 2

Yaratılışı, huyu bir olanlar.

1. Yâd-ı zülfün dilde tesbîhim durur her şeb baña

2. Bir nefes gitmez hayâlîñ fikri hem-meşreb baña

hem-meşreb-i pâkîze-edâ:

1. **hem-meşreb-i pâkîze-edâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak yaratılışlı, güzel huylu.

85. Kimi hem-meşreb-i pâkîze-edâ

86. Kimisi vâ'iz-i kürsî-i riyâ

hemm-i tab'a:

1. **hemm-i tab'a:-a**

Kaside 8

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü karakter, mizaç.

119. Şu rütbe bizleri tekdire çarh mâ'ildir

120. Ki cümle kârı bütün hemm-i tab'a dâ'irdir

hem-nâm:

1. **hem-nâm:**

Kaside 23

Mısra: 81

Far. Adaş, semî.

81. Hâlîlu'llâh ile hem-nâm u şöhret olduguñdandır

82. Zuhuruñ pür-tezelzül etdi kavm-i Lât u 'Uzzâ'ı

hem-nâm-ı cedd-i peygamber:

1. **hem-nâm-ı cedd-i peygamber:**

Kaside 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamber atası ile aynı adı taşıyan || Sadrazam

Damat İbrahim Paşa.

9. Maħz-ı nür-ı cebîn-i zibiş ü fer

10. Ya'ni hem-nâm-ı cedd-i Peygamber

hem-nâm-ı fahrü'l-enbiyâ:

1. **hem-nâm-ı fahrü'l-enbiyâ:**

Kaside 13

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlerin övücü-Hz. Muhammed- ile aynı

adı taşıyan || 1. Mahmud.

47. Mehdi-i devr-i zamān kuṭb-ı selātin-i cihān
48. Hüsrev-i şāhib-kırān hem-nām-ı fahrū'l-enbiyā

hem-nişin-i 'uzletdir:

1. **hem-nişin-i 'uzletdir:-dir**
Gazel 75
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalnızlık ile arkadaş olmak.
1. Göñül firākın ile hem-nişin-i 'uzletdir
2. Şafā-yı hātırımız der-kemin-i 'uzletdir

hem-pā eyle:

1. **hem-pā eyle:**
Kaside 31
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoldaş olmak.
59. MİR-i gülşen gibi olmakda ser-efrāz şehā
60. Dāğımı lāle-i dil-süz ile hem-pā eyle

hem-pāye olurum:

1. **hem-pāye olurum:-urdum**
Muamma 21
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Denk olmak.
1. Olurdum çarḥ ile hem-pāye ey Sālim cihān içre
2. Dil-i me'lūf-ı şām-ı firkaete etse o meh teşrif

hem-pertev-i şems-i zuhā etdiler:

1. **hem-pertev-i şems-i zuhā etdiler:-di, -ler**
Kaside 13
Mısra: 120
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuşluk vaktinin aydınlığı gibi ışık saçmak || Manevi olarak değerinin yükselmesi.
119. Dā'i-i dīrin peder merḥūmu ihyā eyleyip
120. Çünkü kadrin etdiler hem-pertev-i şems-i zuhā

hem-pister oldu:

1. **hem-pister oldu:-du**
Tarih 18
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aynı yatakta olmak || Birbirine yakın olmak..
37. O dem kim oldu hem-pister 'arūs-ı kām ile ey dil
38. Anı zann etme kim Zühre karin-i meh-cenāb oldu

hem-rāh:

1. **hem-rāh:**
Gazel 22
Mısra: 8
Yol arkadaşı, yoldaş.
7. Vādi-i ğamdır göñül pehnā-yı mihr-i 'āşıkā
8. Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-rāh düst
2. **hem-rāhım:-ım**
Gazel 208

Mısra: 4

Yol arkadaşı, yoldaş.

3. Ben ol Ḳays-ı beyābān-gerd-i 'aşkım kim bu vādide
4. Enişim ğam celisim hicr ü hayret derd hem-rāhım

hem-rāh-ı ülfet:

1. **hem-rāh-ı ülfet:**
Terkib-bend 1
Mısra: 46
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Göñülde- Muhabbet, sevgi taşımak.
45. Fiğān kim inbisāt-ı ḥasret olduk
46. Çiğer süz u derün hem-rāh-ı ülfet

hem-rāz:

1. **hem-rāz:**
Gazel 223
Mısra: 6
Sırdaş.
5. Getir rez duḥterin sākī kerem kıl meclis-i nūşā
6. Cihān içre benim hem-rāz u hem-keyfiyyetim sensin

hem-reftar:

1. **hem-reftar:**
Kaside 35
Mısra: 16
Aynı tarza sahip.
15. Gele ey serv-i gülistān-i me'ānī vü beyān
16. Ḳāmet-i dil-ber-i mümtāz ile hem-reftar

hem-ser:

1. **hem-ser:**
Kaside 10
Mısra: 64
Benzer, eş, denk.
63. Yalñuz şıkk-ı şakk-ı Meh mi meger
64. Buña hem-ser degil mi şakk-ı şecer

hem-ser eyler:

1. **hem-ser eyler:-r**
Kaside 19
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş olmak || Denk olmak.
45. Şerefde Farḳadān'a hem-ser eyler ḳadr ü miḳdārı
46. Anın bir gonca-i ra'nāsın almak künc-i destāre

hem-sohbet-i fe'm-i sāğar:

1. **hem-sohbet-i fe'm-i sāğar:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 91
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh arkadaşlığı, birlikte mey içme.
91. Gehi hem-sohbet-i fe'm-i sāğar
92. Gehi ser-meclis-i revnaḳ-ğüster

hem-tā:

1. **hem-tā:**
Diğer 3
Mısra: 143
Eş, benzer, denk, müsāvī.
143. Üsküdar'a da sözüñ ṭoğrusu var mı hem-tā
144. Ba'zılar der deñiz aşırır ol āh ammā

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süreklî, daimî olmak.

95. Ola hemvâre zâtı müstedâm-ı ‘ömr-i devletde

96. Cihân tâ kim qarîn-i iltifât-ı lutf-ı Mevlâ’dır

hem-vezn olmaz:

1. **hem-vezn olmaz:-maz**

Gazel 282

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denk olmak, benzemek.

7. Yüsufîstân-ı bahâ hüsnüñne hem-vezn olmaz

8. İşte sen cümle güzel işte terâzû var mı

hem-vezn olsa:

1. **hem-vezn olsa:-sa**

Tarih 1

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denk olmak, benzemek.

71. Aña nisbet ile bir kıtra olmaz

72. Eger cüduyla hem-vezn olsa Ceyhûn

hem-zâd:

1. **hem-zâd:-ı**

Gazel 78

Mısra: 10

Benzer, eş.

9. Nice mihr etmesin senden ziyâde dil hayâliñe

10. Firâkıñda benim bu çeşmimiñ hem-zâdı kalmışdır

hengâm:

1. **hengâmıdır:-ı, -dır**

Kaside 19

Mısra: 99

(Fa.) Uygun zaman, zaman, sıra.

99. Du ‘â hengâmıdır gayrı yeter taşıdı’ ey Sâlim

100. Çemende başladı murğân-ı gülşen vird-i eşhâre

2. **hengâmıdır:-ı, -dır**

Kaside 30

Mısra: 105

(Fa.) Uygun zaman, zaman, sıra.

105. Teğazzül de tamâm oldu du ‘â hengâmıdır gayrı

106. Yeter Sâlim ‘inân-ı esb-i kilke etdiñ irhâyı

hengâme-i deyde:

1. **hengâme-i deyde:-de**

Tarih 17

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış zamanları.

17. ‘Âlemin hengâme-i deyde sürürün seyr edip

18. Eylesinler gülşeni murğân firdevs-i berîn

hengâm-ı deyde:

1. **hengâm-ı deyde:-de**

Tarih 17

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış zamanları, kış mevsiminin olduğu dönemler.

43. Gayırlar hengâm-ı deyde toñdurur midhatleri

44. Ben ise etmekdeyim ğurbetde fikr-i âteşin

2. **hengâm-ı deyde:-de**

Tarih 17

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış zamanları, kış mevsiminin olduğu dönemler.

99. Qaldı bu hengâm-ı deyde ğurbet ellerde dirîğ

100. Derd ile miñnet ile bî-çâre dil-teng ü ğazîn

hengâm-ı ğurbetde:

1. **hengâm-ı ğurbetde:-de**

Gazel 145

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğurbet zamanları.

13. Eger yâver olursa feyz-i Hâk hengâm-ı ğurbetde

14. Bu tül-i meksimiz Sâlim bize bir gün qadar gelmez

hengâm-ı murğân-ı şafâ-pîrâ-yı bağ olsun:

1. **hengâm-ı murğân-ı şafâ-pîrâ-yı bağ olsun:**

Gazel 238

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baharın gelmesiyle birlikte ümit goncasının

açılarak gönül kuşunun sefa sürmesi || Aşığın

gönlündeki arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.

5. Güşâyış bulmağa minnet mi vardır gonca-i ümmîd

6. Hele hengâm-ı murğân-ı şafâ-pîrâ-yı bağ olsun

2. **hengâm-ı murğân-ı şafâ-pîrâ-yı bağ olsun:-sun**

Gazel 238

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baharın gelmesiyle birlikte ümit goncasının

açılarak gönül kuşunun sefa sürmesi || Aşığın

gönlündeki arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.

5. Güşâyış bulmağa minnet mi vardır gonca-i ümmîd

6. Hele hengâm-ı murğân-ı şafâ-pîrâ-yı bağ olsun

hengâm-ı sürür:

1. **hengâm-ı sürür:**

Kaside 34

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk zamanı.

25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengâm-ı sürür içre

26. ‘Aceb keşretde vahdet etmeniñ sırrı hüveydâdır

henüz:

1. **henüz:**

Kaside 6

Mısra: 56

Hâlâ, daha.

55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde ‘âlem-i a’yân

56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem‘ ü pervâne

2. **henüz:**

Kaside 24

Mısra: 3

Şimdi.

3. Ben de pervāneyim ol şem'-i murād üzre henüz
4. K'eyledim süz-ı derūna dil-i şeydāyı esİR

3. **henüz:**

Kaside 27

Mısra: 17

Halâ, daha.

17. Nice aşaf ki anıñ görmedi bir daħı henüz
18. Re'y ü tedbirde mânendini çeşm-i dünyā

4. **henüz:**

Gazel 171

Mısra: 11

Daha, hâlâ.

11. Şarf-ı himmet eyledik biñ kez veli Sâlim henüz
12. Nâ'il-i maksūd olup mesrūr u ħandān olmadık

5. **henüz:**

Gazel 187

Mısra: 7

Halâ, daha.

7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikriyim hâlâ
8. Egerçi sâkiyâ ber-ħizi sen nüş eylediñ gittiñ

hep:

1. **hep:**

Diğer 1

Mısra: 24

Sürekli olarak, her zaman, daima.

23. Sıhhat üzre gönül şafâ eyler
24. Cümle aħbâba hep du'â eyler

2. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 10

Hep, herkes, tamamen.

9. Cüd u ihsāni şāmil-i her kes
10. Cümle muhtācı hep nefes-be-nefes

3. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 39

Sürekli olarak, her zaman, daima.

39. Bülbülân ise hep nevāsında
40. Rüzgār esmede hevāsında

4. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 84

Sürekli olarak, her zaman, daima.

83. Kābil ol kābil-i naşihat ol
84. Anda her bir merāmıñı hep bul

5. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 86

Sürekli olarak, her zaman, daima.

85. Rabt-ı kalb-i ħulūş edip her gāh
86. Zıkr ü fikriñi eyle hep Allāh

6. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 107

Tamamen, hep.

107. Ākıbet hep kelām-ı menfūru
108. Gör ki başdan çıkardı Mansūr'u

7. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 124

Tamamen, hep.

123. Bir gün ola bu gördüğün tekdİR
124. Maħv ola hep be-'avn-i luṭf-ı KādİR

8. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 132

Sürekli olarak, her zaman, daima.

131. Ola cümle gül-āb-ı istiğnā
132. Böyledir hep bu gülşen-i ma'nā

9. **hep:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 70

Sürekli olarak, her zaman, daima.

69. Āli 'ālİ olurdu Tarzİ'den
70. Hep ħayāli ederdİ kesb-i suħan

10. **hep:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 80

Sürekli olarak, her zaman, daima.

79. Görseler idi zātımı yek-ser
80. Hep ederler idi perestişler

11. **hep:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 81

Herkes, hepsi.

81. Nā'il ü Nā'ilİ vü Neylİ hep
82. Reşk ederse şi'rime ne 'aceb

12. **hep:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 86

Herkes, hepsi.

85. Nergisİ Kāf-zāde Rūhİler
86. Hep pesend eyler idi ser-tā-ser

13. **hep:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 144

Sürekli olarak, her zaman, daima.

143. Ergüvānİ giyip libās-ı cedİd
144. Hep meħādİme etmede taklİd

14. **hep:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 146

Tamamen, hep.

145. Ādem olsa kabā ile ādem
146. Hep olur idi cümle-i 'ālem

15. **hep:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **166**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
165. ‘An‘aneyle olup kibâr-zâde
166. Söylene hep zekâsı dünyâde
16. **hep:**
Tesdis 1
Mısra: **13**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
13. Neden lâyıķ ki a‘dâ dergehiñde hep çerâğ olsun
14. Benim nâr-ı fırâķı ile göñlüm dâğ dâğ olsun
17. **hep:**
Lugaz 2
Mısra: **4**
Daima, her zaman.
3. Nedir ol rezmgâh-ı bî-pâyân
4. Hep ahâlisi cümle bir akrân
18. **hep:**
Lugaz 2
Mısra: **22**
Tamamen, hep.
21. Ne kılıç var bu rezmgehde ne tîr
22. Tarafeyniñ silâhı hep tedbîr
19. **hep:**
Diğer 2
Mısra: **46**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
45. Var iken bende ihtirâķ-ı vaţan
46. Külhan olur gözüme hep gülşen
20. **hep:**
Diğer 2
Mısra: **65**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
65. Cümle vaz‘iñ baña şafâdır hep
66. Gayrısıdır baña tenük-meşreb
21. **hep:**
Diğer 2
Mısra: **67**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
67. Cevr etdikde hep vefâ görünür
68. Gayırınıñ luţfu hep cefâ görünür
22. **hep:**
Diğer 2
Mısra: **68**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
67. Cevr etdikde hep vefâ görünür
68. Gayırınıñ luţfu hep cefâ görünür
23. **hep:**
Kaside 2
Mısra: **59**
Tamamen, hep.
59. O kim cümle çerâğ-ı hâşıdır hep
60. Zemîn ü âsumân u heft kevkeb
24. **hep:**
Tahmis 2
Mısra: **16**
Tamamen, hep.
15. Der-kenâr etmege sen serv-i semen-sîmâyı
16. Olup ez-cân u göñül hâķ-i rehiñ hep dünyâ
25. **hep:**
Lugaz 3
Mısra: **6**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
5. İsm-i pâki de tâhirü‘d-deffe
6. Hep hurûfu hurûf-ı mülteffe
26. **hep:**
Lugaz 3
Mısra: **42**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
41. Üşümezse şitâda ol ne ‘aceb
42. Giydi gömlekleri içinden hep
27. **hep:**
Lugaz 3
Mısra: **55**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
55. ‘Aciz oldu elinde hep zârı
56. İncidir ekşeri remedkârı
28. **hep:**
Tarih 3
Mısra: **94**
Hepsi, tamamı.
93. Eyleyip ol daħı erkânı sarâya da‘vet
94. Meşveret eylediler hep ‘ulemâ vü vüzerâ
29. **hep:**
Tarih 3
Mısra: **104**
Herkes, hepsi.
103. Deyücek câ‘iz olur hazret-i şeyhü‘l-islâm
104. ‘Ulemâ hep dediler kim ve ‘aleyhi‘l-fetvâ
30. **hep:**
Diğer 3
Mısra: **62**
Tamamen, hep.
61. Gele şâyed deyü gülzâr-ı temâşâyâ seni
62. Hep döşendi yine yollarda kumâş-ı çemenî
31. **hep:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **55**
Tamamen, hep.
55. Konuşdugum benim hep cümle ‘arîf
56. Nice nükte-şinâs ehl-i ma‘arîf
32. **hep:**
Tarih 4
Mısra: **29**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
29. Zamân-ı ‘adl ü dâdında anıñ hep
30. Bi-ħamdi‘llâh zamâne oldu ihyâ

33. **hep:**
Diğer 4
Mısra: 34
Sürekli olarak, her zaman, daima.
33. Lîk bu dîde-i nemnâk ma'lûm
34. Hep ğam-ı hâtır-ı ğamnâk ma'lûm
34. **hep:**
Kaside 4
Mısra: 10
Tamamen, hep.
9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serây-ı cümle-i 'âlem
10. Ki mesrûr oldu hep anı ile dünyâ vü mâ-fihâ
35. **hep:**
Lugaz 5
Mısra: 8
Sürekli olarak, her zaman, daima.
7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç
8. Aña amâ ki cihân hep muhtâç
36. **hep:**
Tarih 8
Mısra: 25
Tamamen, hep.
25. Gül-i zîbâ vü lâle sünbülân 'aks eylemiştir hep
26. Baqınca çarha şanma şubh-ı şâdık eyledi işrâk
37. **hep:**
Tarih 8
Mısra: 79
Sürekli olarak, her zaman, daima.
79. Hâlâyık maqdem-i pâkin anıñ güş etdiginde hep
80. Du 'â-yı zâtın etdi her biri evrâdına ilhâk
38. **hep:**
Kaside 8
Mısra: 34
Sürekli olarak, her zaman, daima.
33. Evâ'ilinde ederler mecâlisi tezyîn
34. Kibârñ âyini hep maqdem-i evâhirdir
39. **hep:**
Kaside 8
Mısra: 137
Tamamen, hep.
137. Be-her taraf baña hep çeşm ü güş zann ederim
138. Ne dem ki ehl ü 'iyâli gönül müfâkirdir
40. **hep:**
Kaside 8
Mısra: 162
Sürekli olarak, her zaman, daima.
161. Şuver ki nazra-i ülâda cümle zâhirdir
162. Hâkîkat üzre nigâh olsa hep müzâhirdir
41. **hep:**
Kaside 8
Mısra: 200
Herkes, hepsi.
199. O 'arşagehde ki ser-mest üştürân gibi
200. Gürüh-i şâh-ı selâtin hep hevâdirdir
42. **hep:**
Kaside 8
Mısra: 202
Herkes, hepsi.
201. O 'arşageh ki kalıp cümle-i mülâhazadan
202. Ser-i ekâbir-i bî-hüş hep muhâmirdir
43. **hep:**
Tarih 9
Mısra: 4
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Nola ger nüh-âsumâna çıksa âh u zârimız
4. Mâ'iliz hep nev-demide hâtt-ı 'anber-büyüña
44. **hep:**
Diğer 9
Mısra: 83
Sürekli olarak, her zaman, daima.
83. Onlar etdikçe böyle hep tekdir
84. Dağı berter edip aña tevķir
45. **hep:**
Diğer 9
Mısra: 129
Sürekli olarak, her zaman, daima.
129. Eyleriz hep teveccühünü niyâz
130. Ede Hâk cümlesini ser-efrâz
46. **hep:**
Kaside 9
Mısra: 13
Tamamen, hep.
13. Olup pür-feyz andan hep muzâhir
14. Lisâna geldi evvel ile âhir
47. **hep:**
Kaside 10
Mısra: 212
Tamamen, hep.
211. Eyledi bir du 'â o Peyğamber
212. Hep yetişdi nevâle-i 'asker
48. **hep:**
Kaside 10
Mısra: 268
Herkes.
267. Hafir-i hâdek'de ğazve-i ahzâb
268. 'Aciz oldu netice hep aşķâb
49. **hep:**
Kaside 10
Mısra: 292
Sürekli olarak, her zaman, daima.
291. Yâ bu mu'ciz degil midir meşhûr
292. Ki siyerlerde oldu hep meşķir
50. **hep:**
Kaside 10
Mısra: 405
Tamamen, hep.
405. Meşķ edince giderdi hep serden
406. Yed-i pâki tokunduğu yerden

51. **hep:**
Kaside 10
Mısra: 431
Sürekli olarak, her zaman, daima.
431. Destimiz hep dırâz olur nedeme
432. Pâyımız cürme o leyyîn kâdeme
52. **hep:**
Kaside 10
Mısra: 487
Sürekli olarak, her zaman, daima.
487. Hep rızâ-yı şerîfin etdi beyân
488. Kõmadı i'tizâre şey'-i nihân
53. **hep:**
Tarih 11
Mısra: 8
Sürekli olarak, her zaman, daima.
7. Hâḫ ile kişver-i âdâbı musahḫar kıldı
8. Etdi hep lâzime-i hüsnünü bir bir tekmiḫ
54. **hep:**
Tarih 11
Mısra: 22
Sürekli olarak, her zaman, daima.
21. Ser-te-ser faşl-ı bahâr oldu gülîstân içre
22. 'Âlemiñ emzice-i şevḫın eden hep ta'dîl
55. **hep:**
Diğer 11
Mısra: 115
Sürekli olarak, her zaman, daima.
115. Hep yeñidir şafâsı her demde
116. Yokdur anıñ beyânı 'âlemde
56. **hep:**
Tarih 12
Mısra: 16
Sürekli olarak, her zaman, daima.
15. Gün yüzün seyr etmege zülfü ile
16. Hep zümürüdd câme ile dâ'imâ
57. **hep:**
Tarih 12
Mısra: 34
Tamamen, hep.
33. Her kes etmiş kim anıñ itmâmına
34. Hep birer târiḫ-i hoş-lehce-edâ
58. **hep:**
Kaside 12
Mısra: 34
Tamamen, hep.
33. O nûru eyledi mir'ât-ı 'âlem-i ceberût
34. Göründü her şuveriñ hep vücûh-ı mestûri
59. **hep:**
Tarih 13
Mısra: 13
Tamamen, hep.
13. Hep terâküm eylemişdi ğamzeler târâca lik
14. Leşker-i ḫaḫ geldi bozdu ğamzeniñ terḫimini

60. **hep:**
Tarih 13
Mısra: 22
Sürekli olarak, her zaman, daima.
21. Böyle olunca ser-i mü ḫaḫıñıa gelmez girân
22. Hep edâ etmek gerek ta'zîmini tekrîmini
61. **hep:**
Kaside 13
Mısra: 63
Tamamen, hep.
63. Kandı dünyâ hep zülâl-i hoş-güvâr-ı cûduna
64. Geldi mahrûrû'l-mizâc-ı fakr u iflâsa ğinâ
62. **hep:**
Kaside 13
Mısra: 107
Sürekli olarak, her zaman, daima.
107. Gitti ol günler ki hep erbâb-ı fazl u dânişe
108. Gösterirdi çarḫ bir sâ'atde biñ naḫş-ı cefâ
63. **hep:**
Gazel 15
Mısra: 1
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Ser-i zülfünde cânânıñ bizimle âşinâdır hep
2. Anıñçün böyle diller mâ'il-i bād-ı sabâdır hep
64. **hep:**
Gazel 15
Mısra: 2
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Ser-i zülfünde cânânıñ bizimle âşinâdır hep
2. Anıñçün böyle diller mâ'il-i bād-ı sabâdır hep
65. **hep:**
Gazel 15
Mısra: 4
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Eger mesrûr olam derseñ neşâti etme der-ḫâḫır
4. Zuhûrât-ı felek ser-cümle 'aks-i müdde'âdir hep
66. **hep:**
Gazel 15
Mısra: 6
Sürekli olarak, her zaman, daima.
5. Ma'ârif ehli âzâde-ser olmaz bir felâketden
6. Bu derde cümle erbâb-ı tabî'at mübtelâdir hep
67. **hep:**
Gazel 15
Mısra: 8
Sürekli olarak, her zaman, daima.
7. Göñül ol serv-ḫaddim seyr edip bü-yı vefâ umma
8. Benim gülzâr-ı mihrimden ḫopan naḫl-i cefâdır hep
68. **hep:**
Gazel 15
Mısra: 10
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Vefâ me'mûl edip Sâlim melûl olmam cefâlarla
10. Benim sevdiklerim bezm-i fenâda bî-vefâdır hep

69. **hep:**
Kaside 16
Mısra: 1
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Nağme-i vaşfîñ ile hep seher-ārā bülbül
2. Anîñ için hoş eder şavtı ser-ā-pā bülbül
70. **hep:**
Gazel 16
Mısra: 8
Sürekli olarak, her zaman, daima.
7. Zülfüñe agyār nā' il oldular bî-renc hayf
8. Anlara bu şefkatin bād-ı hevādan çıkdı hep
71. **hep:**
Tarih 17
Mısra: 6
Tamamen, hep.
5. Berfden şimdi döşendi gülşene kālîçalar
6. Hep hicāb altında kaldı luṭf-ı Hāḳ'dan nesterin
72. **hep:**
Tarih 17
Mısra: 66
Sürekli olarak, her zaman, daima.
65. Kandasın qanda telāfî deyü etdikçe hayāl
66. Nuṭkumu mülzem eder hep bu cevāb-ı āteşin
73. **hep:**
Tarih 17
Mısra: 76
Sürekli olarak, her zaman, daima.
75. Cerre çıkşa cüduña vermez nakîşa şānına
76. İsteriz hep āsitān-ı pākiñe olmaḳ yaḳin
74. **hep:**
Tarih 17
Mısra: 110
Sürekli olarak, her zaman, daima.
109. Zāt-ı pākiñ ḥāzret-i Hāḳqa emānet eyledik
110. Devletiñde sālīm olsun hep kederden her gamin
75. **hep:**
Kaside 17
Mısra: 50
Sürekli olarak, her zaman, daima.
49. Nice tefekkür ü ḥaşyetle olmasun zirā
50. Yegāne zātı hünlerde hep be-vech-i etem
76. **hep:**
Kaside 17
Mısra: 52
Sürekli olarak, her zaman, daima.
51. Tüfeng ü tiri dilirāne şaştı merdāne
52. Cemî'-i genc-i ma'ārifde zātı hep mahrem
77. **hep:**
Kaside 17
Mısra: 75
Sürekli olarak, her zaman, daima.
75. Kula da lāyık olan hep du'ā-yı devletdir
76. Nitekim 'āleme yek-ser senāsıdır elzem
78. **hep:**
Kaside 18
Mısra: 105
Tamamen, hep.
105. Hāşılı şevḳ-ı nevāliñle cihān hep handān
106. Bāb-ı ḡam ise zamānında tamāmen maḳfūl
79. **hep:**
Kaside 18
Mısra: 112
Tamamen, hep.
111. 'Arz-ı Yegrib ile Baṭḥā'da du'āñ eyleyeler
112. Rüz u şeb ez-dil ü cān ḥāşılı hep Āl-i Betül
80. **hep:**
Kaside 20
Mısra: 17
Sürekli olarak, her zaman, daima.
17. Şehlerin hep yegāne sālārı
18. Zıll-ı Mevlā ḥalife-i Bārī
81. **hep:**
Kaside 20
Mısra: 76
Sürekli olarak, her zaman, daima.
75. Nıl cüdüñ dem-i yesir eyler
76. Bu ise hep cihānı sir eyler
82. **hep:**
Kaside 20
Mısra: 95
Hepsi, tamamı.
95. Yek-be-yek hep şuhūr u büldānı
96. Cümle memlü' fazl-ı Rabbānī
83. **hep:**
Kaside 20
Mısra: 146
Tamamen, hep.
145. Ne sarāy ol vesile-i maḳşūd
146. Her kesin kāmı anda hep mevcüd
84. **hep:**
Kaside 20
Mısra: 162
Sürekli olarak, her zaman, daima.
161. 'Aşr-ı pāki olup ḥızāne-i cüd
162. Etdi kālā-yı ma'rifet hep sūd
85. **hep:**
Kaside 20
Mısra: 260
Tamamen, hep.
259. Re' y ü tedbîr ü 'ilm-i fersānī
260. Hep qarın-i ḥayāl-i zî-şānı
86. **hep:**
Kaside 22

- Mısra: 28
Herkes.
27. Hâtem-i Tâ'î tayy edip erkân
28. Oldular hep esîr-i luţfu cihân
87. **hep:**
Kaside 22
Mısra: 72
Tamamen, hep.
71. Dil-ĥarâbân olup hemîn mesrûr
72. Oldu vaĥtinde dehr hep ma' mûr
88. **hep:**
Kaside 22
Mısra: 76
Sürekli olarak, her zaman, daima.
75. O kadar eyledi cihâna kerem
76. K'oldu memnûn-ı luţfu hep 'âlem
89. **hep:**
Matla 23
Mısra: 2
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Müfid olmaz taleb taĥdîr-i pergâr müzâhîrdîr
2. Hemîn refţârı çarĥ-ı keĥ-reviñ hep baĥta dâ'irdîr
90. **hep:**
Tarih 24
Mısra: 47
Tamamen, hep.
47. Olup Revân ma' mûr u Şen pâk oldu hep burc u beden
48. Süprüldü çıĥıdı kal'adan ol zümre-i düzaĥ-maĥar
91. **hep:**
Gazel 24
Mısra: 12
Tamamen, hep.
11. Maĥz-ı ma'nâ-yı netâyicdir maĥâl-i 'ârifân
12. Zübde-i aĥvâl budur pes ĥayrısı hep türrehât
92. **hep:**
Kaside 25
Mısra: 27
Sürekli olarak, her zaman, daima.
27. Hezâr el-ĥamdü li'llâh sāye-i luţfunda hep 'âlem
28. Firâş-ı istirâĥatde safâ etmekdedir her câ
93. **hep:**
Gazel 25
Mısra: 4
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Komaz ĥuzûra Şabâ kâkülünde dilleri ĥîĥ
4. Bu rûbte nâlişe hep rûzgârdır bâ'îş
94. **hep:**
Kaside 30
Mısra: 41
Sürekli olarak, her zaman, daima.
41. Degil encüm ümîd-i intisâb eyler o Şem'e hep
42. Dil-i pervâneĥâ-yı Őârem-i vâlâ-yı 'ulyâyı
95. **hep:**
Kaside 32

- Mısra: 38
Sürekli olarak, her zaman, daima.
37. Etmeye kilik-i ĥulûŐ ile cihân ĥalkı müdâm
38. Őafĥa-i sîne de hep ĥayr du'ânı inşâ
96. **hep:**
Kaside 33
Mısra: 70
Sürekli olarak, her zaman, daima.
69. Eylemekle ĥayâl-i bî-âram
70. Bu ma'ânîyi hep tefakĥuh-ı tām
97. **hep:**
Müfret 33
Mısra: 1
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Getirirsin deyi sen hep dil-i 'uŐŐâĥa haber
2. Rûzgârı ser-i zülfüñ biri birine ĥatar
98. **hep:**
Kaside 34
Mısra: 31
Sürekli olarak, her zaman, daima.
31. Şalınmış seyr-i bâĥa servler berĥîde-dâmân hep
32. Zârîfâne be-her-câyı gülistânıñ temâşâdır
99. **hep:**
Kaside 34
Mısra: 46
Sürekli olarak, her zaman, daima.
45. Tabîb-i 'illet-i her ser Felâţun-ı ĥikem-güster
46. Đarîbâna müdâvâlar derinde hep müheyyâdır
100. **hep:**
Kaside 35
Mısra: 25
Sürekli olarak, her zaman, daima.
25. Şâ'îrân kim saña baĥŐende-i revnaĥdır hep
26. Cümle envâ'-ı ma'ânîyi ederler iĥzâr
101. **hep:**
Matla 41
Mısra: 1
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Cihân cihân ĥamımı hep bilir iken dil-dâr
2. Cefâda var mı kuşurum deyi eder tekrâr
102. **hep:**
Gazel 48
Mısra: 12
Tamamen, hep.
11. Şehr-bend-i ârzûda deng-ber-deng-i heves
12. Hep metâ'ı bu diyârıñ tâze dâĥ-ı yâr olur
103. **hep:**
Gazel 59
Mısra: 3
Tamamen, hep.
3. Hep maĥrem-i esrâr-ı dem-i mülket-i derdiz
4. 'âlem ĥam-ı hicrânına bîĥâne degildir

104. **hep:**

Gazel 61

Mısra: 1

Tamamen, hep.

1. Fikr-i ebrü 'aşıkâna Sâlimâ hep derd olur
2. Çille-i 'aşk u mahabbet tâ ezelden serd olur

105. **hep:**

Matla 76

Mısra: 2

Bütün, tamamen.

1. Ümid-i vaşl etmek 'aşık-ı zâra temâşâdır
2. Hemîşe 'aşıkîñ sevdâları hep mâl-i hûlyâdır

106. **hep:**

Gazel 78

Mısra: 11

Tamamen, hep.

11. Bize hep bûs-ı la'î-i dil-rübâ idi ezal meşreb
12. O zevkîñ şimdi Sâlim bendeñizde dadı kalmışdır

107. **hep:**

Matla 80

Mısra: 1

Sürekli olarak, her zaman, daima.

1. Dehâna sırr-ı 'aşıkîñ hep derûn-ı sîneden söyler
2. O tûfidir göñül cânâ pes-i âyineden söyler

108. **hep:**

Gazel 101

Mısra: 3

Tamamen, hep.

3. Cevâb-ı ye's ile pürdür verâ-yı ma'nâ hep
4. Egerçi harf-i vişâli femi tekellüm eder

109. **hep:**

Gazel 103

Mısra: 8

Sürekli olarak, her zaman, daima.

7. İnanma sevdiğim a'dâ geçerlerse beni saña
8. Seniñçün düstum 'âlem baña hep düşmen olmuşdır

110. **hep:**

Gazel 109

Mısra: 9

Sürekli olarak, her zaman, daima.

9. Hep dil-firib-i hânde-i bahtîñ durur cihân
10. İnşâf olursa tarz-ı hâkîkat bilinmiyor

111. **hep:**

Gazel 132

Mısra: 2

Sürekli olarak, her zaman, daima.

1. Pür edelden fikr-i rûyu gülşen-i endişemiz
2. Bülbül-i bağ-ı cününüz nâledir hep pişemiz

112. **hep:**

Gazel 140

Mısra: 2

Tamamen, hep.

1. Zülfün tağıtdı rûyuna ol pâdişâhımız
2. Hep târ ü mâr etdi felek cilvegâhımız

113. **hep:**

Gazel 143

Mısra: 1

Sürekli olarak, her zaman, daima.

1. Hep siyeh-kâse-i her çeşm-i cevânânız biz
2. Böyle yek-pâre gedâ-yı der-i cânânız biz

114. **hep:**

Gazel 185

Mısra: 5

Tamamen, hep.

5. Hep gıdâ-yı rûh olup kuvvet verirdi tâ'ate
6. Kütümüz bezm-i cihânda cümleten tîb eylesek

115. **hep:**

Gazel 195

Mısra: 3

Sürekli olarak, her zaman, daima.

3. Hasret-i ruhsâr-ı zülfüñ çekmedir hep kârımız
4. 'Aşıkız biz nâle-i şubh u mesâmız çok degil

116. **hep:**

Gazel 209

Mısra: 3

Tamamen, hep.

3. Hep gamımdandır benim güldüklerim ammâ gören
4. Farf-ı şevkımdan şanır tâ böyle hândân olduğum

117. **hep:**

Gazel 210

Mısra: 5

Tamamen, hep.

5. Derûn-ı sinemiz gencîne-i Yüsufsitândır hep
6. Zükâm-âverdeyim 'aşk ile bü-yi pîrehen bilmem

118. **hep:**

Gazel 213

Mısra: 5

Daima, her zaman.

5. Metâ'-ı naqd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem

119. **hep:**

Gazel 216

Mısra: 8

Tamamen, hep.

7. Mülket-i hüsnünde âşüb etmesin peydâ deyü
8. Hep geçirdi hâttın ol âfet ser-i şemşîrden

120. **hep:**

Gazel 228

Mısra: 5

Sürekli olarak, her zaman, daima.

5. Düşen kalkmaz yañar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda
6. Hemân 'aşık seniñ de tek vücuduñ bî-mecâl olsun

121. **hep:**

Gazel 233

Mısra: 5

Daima, her zaman.

5. Bâğ-ı mihriñ hep şabâ-yı şubhu luţf-ı yârdan
6. Meyve-i nañl-i meveddet telh olur düşnâmdan

122. **hep:**
Gazel 236
Mısra: 3
Daima, her zaman.
3. Hep tār u mār-ı dest-i tazallüm degil midir
4. Güller şitâda derd ü gam-ı gülsitândan
123. **hep:**
Gazel 239
Mısra: 6
Tamamen, hep.
5. Sen de var seyr et hayâl-i rüy-ı yâri ey sirişk
6. Hep çekildi gülsitâna şimdi cûlar sũ-be-sũ
124. **hep:**
Gazel 240
Mısra: 1
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Hep olanlar mübtelâ-yı ârzu
2. Ğamdadır ber-muķtezâ-yı ârzũ
125. **hep:**
Gazel 240
Mısra: 5
Daima, her zaman.
5. Hep ĥas u ĥâşâki çekmiş kendine
6. Keç-rübâdir keh-rübâ-yı ârzũ
126. **hep:**
Gazel 240
Mısra: 10
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. ‘Aķl ü fikr ü şabr u hũşum sevdiğim
10. Sendedir hep bir belâ-yı ârzũ
127. **hep:**
Gazel 245
Mısra: 3
Daima, her zaman.
3. Hep naşibim cevri-gün-â-gün ile ğam çekmedir
4. Her kime meyl eyleşem bu baĥt-ı nâ-merĝũb ile
128. **hep:**
Gazel 273
Mısra: 13
Tamamen, hep.
13. Der-i cânânda ne siĥr olduĝu hep nâ-ma‘lũm
14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermâne
129. **hep:**
Gazel 279
Mısra: 8
Sürekli olarak, her zaman, daima.
7. Olaldan ‘aşķıña dil müşteri ey ĥvâce-i naĥvet
8. Baña hep müfte şatdırdı metâ‘-ı şabr u sâmnâ
130. **hep:**
Gazel 281
Mısra: 12
Sürekli olarak, her zaman, daima.
11. ‘İrfâna olan meyli bizi âşaf-ı ‘asrîñ
12. Sâlim yine hep vâdi-i ‘irfâna düşürdü

131. **hep:**
Gazel 288
Mısra: 4
Tamamen, hep.
3. Bũy-ı vefâ-yı gülşeni teftiş ederek
4. Hep bâda verdi murĝ-ı seher naĥl-i gülleri
132. **hep:**
Gazel 288
Mısra: 7
Tamamen, hep.
7. Hep neş‘e ile tıldu derũn-ı kâdeh-keşân
8. Sâķi alınca destine billũr sâĝarı
133. **hep:**
Gazel 290
Mısra: 4
Tamamen, hep.
3. Şu rütbe nâleler etdim ĝamıñla gülsitân içre
4. Benim bũlbũlleri feryâd u zârım hep ĥamũş etdi
134. **hep:**
Gazel 291
Mısra: 4
Hepsi, tamamı.
3. Ĥayâl-i mũ-miyânîñdan yine ben geçmedim hergiz
4. Seni geçmeklige ‘âlem baña hep bir yaña oldu
135. **hep:**
Gazel 291
Mısra: 10
Tamamen, hep.
9. Cefâ etmem vefâķarım der idi Sâlimâ dil-dâr
10. Bize her ne dediye hep vefâdan mâ‘adâ oldu
- hep bir aĝızdan:**
1. **hep bir aĝızdan:**
Kaside 10
Mısra: 355
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birlikte, aynı anda söylemek.
355. Şorup emsâli bir aĝızdan hep
356. Dediler fesh-i ‘azme n’oldu sebep
- her:**
1. **her:**
Lugaz 1
Mısra: 26
Belgisiz sıfat, her.
25. Gerek diķkat gerek rikķat hele kâlbim gibi ĥâşıl
26. Anıñ her pâyı yek-ser rişte-i dâĝ-ı maĥabbetdir
2. **her:**
Lugaz 1
Mısra: 33
Belgisiz sıfat, her.
33. Ne ‘illet kim ola her sũ muķârin ârzũ tab‘a
34. Bu ab‘-ı pür-gumũma çâremiz yok bu da ĥikmetdir
3. **her:**
Diĝer 1
Mısra: 32
Belgisiz sıfat, her.

31. Hâk mübârek ede kudûmuñda
32. Her huşuşuñ seniñ 'umûmuñda

4. her:

Kaside 1

Mısra: 8

Belgisiz sıfat, her.

7. Çäre-sâz-ı mukârin-i hicrân
8. Merhem-i yâre her gâma dermân

5. her:

Kaside 1

Mısra: 14

Belgisiz sıfat, her.

13. Kûhlar ser-firâz-ı ikrâmı
14. Her nişîmen qarîn-i in'âmı

6. her:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 40

Belgisiz sıfat, her.

39. Kesb-i nûr eyler idi ser-tâ-pâ
40. Her sözünden benim hilâlâsâ

7. her:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 61

Belgisiz sıfat, her.

61. Her neşâti Neşâti'ye ekşer
62. Şi'r-i pâkim benim kerem eyler

8. her:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 173

Belgisiz sıfat, her.

173. Olmaya her hevâsına meftûn
174. Tâ sefâhetle olmaya medyûn

9. her:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 205

Belgisiz sıfat, her.

205. Her fikirde nuķuş-ı dünyâyı
206. Gezdiriş 'aql-ı nâ-şikibâyı

10. her:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Belgisiz sıfat, her.

3. Şem'-i fânûs-ı hayâlim olmadaydı 'arızın
4. Her şeb-i deycür-ı vaķt-i renciş-i hicrânıma

11. her:

Terci-bend 1

Mısra: 54

Belgisiz sıfat, her.

53. Ditreşin üstüne hırşından şabâlar zülfüñüñ
54. Her kazâña eylesin 'aşıkların göñlün şiper

12. her:

Terkib-bend 1

Mısra: 93

Belgisiz sıfat, her.

93. Eyâ her üstühvân-ı Sâlimâ'ya

94. Ğarîm ü bî-bahâne dâl hañçer

13. her:

Tahmis 1

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. O kim gülzâr-ı huşnûñ her dıraĥtın müntehâ etmiş
2. Nihâl-i kâmet-i 'uşşâķı derd ile dü-tâ etmiş

14. her:

Tahmis 1

Mısra: 12

Belgisiz sıfat, her.

11. Gözümdeñ dahı pinhân eyler iken çeşm-i fettânın
12. Hayâlimden bile şaķlar iken her luţf u ihsânın

15. her:

Lugaz 2

Mısra: 38

Belgisiz sıfat, her.

37. Sâlim ol tek hemân küdüretden
38. Hıfz ede Hâk seni her âfetden

16. her:

Tarih 2

Mısra: 16

Belgisiz sıfat, her.

15. Hamdü li'llâh bu gün ol gündür kudûmuñla seniñ
16. Müjde-senc-i nûr oldu her şubuh aĥşamına

17. her:

Tarih 2

Mısra: 19

Belgisiz sıfat, her.

19. Her çemen giydi zümürüñ câme şevkıñdan göñül
20. Muntazırdır saf-be-saf fermânına aĥkâmına

18. her:

Diğer 2

Mısra: 98

Belgisiz sıfat, her.

97. Büy-ı vaşlı bulâ meşâm-ı firâķ
98. Şubh ola her sevâd-ı şâm-ı firâķ

19. her:

Gazel 2

Mısra: 7

Belgisiz sıfat, her.

7. Hayâl-i 'arızınla rû-nümâ oldukça her dâģım
8. Olur gülşen-fezâ-yı sîñede bir gülsitân peydâ

20. her:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 21

Belgisiz sıfat, her.

21. Her çemen giydi şehâ ser-tâ-pâ
22. Yeñiden câme-i ĥazrâ zirâ

21. her:

Tarih 3

Mısra: 77

Belgisiz sıfat, her.

77. Etmede ehline her mesnedi tefvîz ü emir
78. Kılmada her kese haddince merâtib i'fâ

22. **her:**

Tarih 3

Mısra: 144

Belgisiz sıfat, her.

143. Nedir ol sancağ-ı pākīze-i pāk ü t̄ahir
144. Ki anıñ midhâtidir her suhan-ı vaşf u senâ

23. **her:**

Tarih 3

Mısra: 187

Belgisiz sıfat, her.

187. Bu mehibâne hücümü göricek her dü taraf
188. Nice olmaya perîşân u müdemmer a'dâ

24. **her:**

Diğer 3

Mısra: 12

Belgisiz sıfat, her.

11. Medhîñ uzata dilim bülbül-i güyâ-mânend
12. Sözüñ el-hâşıl ola her şeb-i yeldâ-mânend

25. **her:**

Diğer 3

Mısra: 113

Belgisiz sıfat, her.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-hâk
114. Bu fezâlar da cevâmi'e olupdur mülhâk

26. **her:**

Gazel 3

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Añıp her üstühvân-ı nâzenîñ mevc urur deryâ
2. Ya gördü mevce-i zülfi-i güzîñ mevc urur deryâ

27. **her:**

Tarih 4

Mısra: 37

Belgisiz sıfat, her.

37. Bulup erbâbını her rütbeniñ ol
38. Çerâğ etmekdedir devletde hâlâ

28. **her:**

Tarih 5

Mısra: 24

Belgisiz sıfat, her.

23. Manzar-ı bâğ-ı İrem'dir revzen-i pākizesi
24. Kudsiyân olmağda zâ'ir anı her yevm-i hamîs

29. **her:**

Tarih 6

Mısra: 3

Belgisiz sıfat, her.

3. Her görenler dediler târihîñ anıñ Sâlimâ
4. Câmî-i ra'nâ-yı İbrâhîm Paşa-yı emîn

30. **her:**

Müfret 6

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Cihânda her kişîñ bir gam-ı pinhânı var elbet
2. Ne mümkün görmemek Sâlim gamın bu dehr-i gaddârîñ

31. **her:**

Tesdis 6

Mısra: 20

Belgisiz sıfat, her.

19. Netice olmayınca hüsñü gibi hulku müstaşsen
20. Çapılma gördüğün her şüh-ı gül-ruhsâra ey dil sen

32. **her:**

Rübai 7

Mısra: 4

Belgisiz sıfat, her.

3. Kâl etdi ten-i zerdin eritdi gam-ı hicri
4. Pervâne eder her gece ihyâ-yı 'ibâdet

33. **her:**

Müfret 7

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Her varan nâme saña tolsa hulûş ile nola
2. 'Aks eder âyinesâ kâgeze mâ-fi'l-bâliñ

34. **her:**

Tesdis 7

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Bâğ-ı 'âlemde gönül ser-keş olur her dil-ber
2. Merhâmet eylemez 'uşşâka ser-â-pâ hüblar

35. **her:**

Tarih 8

Mısra: 14

Belgisiz sıfat, her.

13. Erişdi mevsim-i gül-geşt-i gülzâr-ı sürür-efrüz
14. Yine yer yer figâna başladı her bülbül-i müştâk

36. **her:**

Tarih 8

Mısra: 20

Belgisiz sıfat, her.

19. Alay göstermek isterler şeh-i nev-rûza ser-tâ-pâ
20. Sezâ her gonca-i neveste giyse başına bahtâk

37. **her:**

Diğer 8

Mısra: 24

Belgisiz sıfat, her.

23. Luţf-ı pākîñ sebep durur kâma
24. Her ğarîbü'd-diyâra ikrâma

38. **her:**

Diğer 8

Mısra: 31

Belgisiz sıfat, her.

31. Eyleyen her şüküfeyi şad-âb
32. Kıldı halkı nevâline sir-âb

39. **her:**

Kaside 8

- Mısra: 118
Belgisiz sıfat, her.
117. Retîmedir ğam için eyledi felek ta'lik
118. Ki bend-i cümle-i engüşt ü her hanâşırdir
40. **her:**
Tarih 9
Mısra: 10
Belgisiz sıfat, her.
9. Sâlimâsâ güş edince nev-ıhatîñ târihler
10. Çıkdı her mü 'âlem-i hüsniñde cüst ü cüyüña
41. **her:**
Diğer 9
Mısra: 114
Belgisiz sıfat, her.
113. Katı korkak olur imiş bunda
114. Her gelen hâşılı her efgende
42. **her:**
Diğer 9
Mısra: 114
Belgisiz sıfat, her.
113. Katı korkak olur imiş bunda
114. Her gelen hâşılı her efgende
43. **her:**
Diğer 9
Mısra: 144
Belgisiz sıfat, her.
143. Şaklasak nüşha-i şifââsâ
144. Eylesek her bakışda cümle şafâ
44. **her:**
Tarih 10
Mısra: 33
Belgisiz sıfat, her.
33. Sünbül-i bâğ-ı cinândır her mü
34. Mülk-i ân hâttî ile virân olmaz
45. **her:**
Tarih 10
Mısra: 49
Belgisiz sıfat, her.
49. Müşğsây etdi dimâğım her mü
50. Kim demiş hâttüña büyân olmaz
46. **her:**
Kaside 10
Mısra: 173
Belgisiz sıfat, her.
173. Hânedânında buldu her muhtâc
174. Çâresiz derdlerine cümle ilâc
47. **her:**
Kaside 10
Mısra: 383
Her kim.
383. Her ki olmaz muft' -i emr-i Resûl
384. Mazhar-ı qahrı eyler anı Hudâ
48. **her:**
Kaside 10

- Mısra: 476
Belgisiz sıfat, her.
475. Cüst ü cü olsa anda hikmet-i Hâk
476. Bulunur her faşıl varak-be-varak
49. **her:**
Tarih 11
Mısra: 25
Belgisiz sıfat, her.
25. Her gören dedi hâttîñ ederek anı tahsîn
26. Hüsni-pâkin 'Ali Beg kıldı mehâsin tekmiñ
50. **her:**
Diğer 11
Mısra: 22
Belgisiz sıfat, her.
21. Haber-i şihhâttîñ ile Bârî
22. Toldura her semâ' her bârî
51. **her:**
Diğer 11
Mısra: 88
Belgisiz sıfat, her.
87. Bulamaz hiffet-i merâm edâ
88. Her uşülü şakîl olur her câ
52. **her:**
Diğer 11
Mısra: 94
Belgisiz sıfat, her.
93. Pey-rev edip enîni zenbûra
94. Uydurur her uşülü şanbûra
53. **her:**
Diğer 11
Mısra: 112
Belgisiz sıfat, her.
111. Varsa bulur zemînine temkîn
112. Her muhâlif 'irâkiyân-zemîn
54. **her:**
Tarih 12
Mısra: 25
Belgisiz sıfat, her.
25. Her çemenzâra rakîb olup nihâl
26. Kulluğunda eylemiş kıddin dü-tâ
55. **her:**
Kaside 12
Mısra: 34
Belgisiz sıfat, her.
33. O nûru eyledi mir 'ât-ı 'âlem-i ceberût
34. Göründü her şuveriñ hep vücûh-ı mestürî
56. **her:**
Gazel 12
Mısra: 8
Belgisiz sıfat, her.
7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyân-ı çarğda
8. Eylese her zerresin bir dîde-i ter âfîtab

57. **her:**
Kaside 13
Mısra: 51
Belgisiz sıfat, her.
51. Ol ki mäh u mihrveş her rüz ü şeb olmağdadır
52. Dergeh-i iclâlîne şâhân-ı 'âlem çehre-sâ
58. **her:**
Kaside 13
Mısra: 98
Belgisiz sıfat, her.
97. Sende ki bu sîret-i mahmûde var mâ-dâm kim
98. Hızır-ı tevfiğ-i Hudâ olur her işde reh-nümâ
59. **her:**
Kaside 13
Mısra: 130
Belgisiz sıfat, her.
129. Müjde-i fetğ u zafer etsin te'ākub birbirin
130. Her seher bir neyyir-i nuşret ola şüret-nümâ
60. **her:**
Kaside 14
Mısra: 72
Belgisiz sıfat, her.
71. Günün günden Hudâ a'lâter etsin
72. Her emre nuşretin Hağ reh-ber etsin
61. **her:**
Kaside 15
Mısra: 37
Belgisiz sıfat, her.
37. Peyâm-ı nâm-ı şerîfiñle düşdü her qalbe
38. Mişâl-i şâhid-i ra'nâ melâhat-i şevket
62. **her:**
Kaside 15
Mısra: 71
Belgisiz sıfat, her.
71. Tenimde olsa da her mü zebân-ı şükr-i ni'am
72. Yine boyumdan aşar baħr-i ni'met-i şevket
63. **her:**
Kaside 16
Mısra: 28
Belgisiz sıfat, her.
27. Şevk-ı teşrif-i bahâr ile be-her şubğ u mesâ
28. Şad nevâ etmede her şâhda ra'nâ bülbül
64. **her:**
Kaside 16
Mısra: 29
Belgisiz sıfat, her.
29. Nola her nâlede nev-rûza şenâlar etse
30. Gördüğü luğfu bilir cümle hod-ârâ bülbül
65. **her:**
Kaside 16
Mısra: 34
Belgisiz sıfat, her.
33. Hâzret-i şâh-ı felek-meretebe Sultân Aħmed
34. Ki şenâsıyla olur her dil-i dâñâ bülbül
66. **her:**
Kaside 16
Mısra: 54
Belgisiz sıfat, her.
53. Sen o şâhenşeh-i evreng-i sa'âdetsin kim
54. Vaşf-ı zâtıñla olur her dil-i dâñâ bülbül
67. **her:**
Kaside 16
Mısra: 74
Belgisiz sıfat, her.
73. Ede faħriyyeye âğâze be-üslüb-ı kadîm
74. K'ola her lafzını taħsin ile güyâ bülbül
68. **her:**
Tarih 17
Mısra: 13
Belgisiz sıfat, her.
13. Her felâketkâra baħriñ mevce-i sâhilleri
14. Sû-be-sû olsun hemîşe bâdi-i def'-i enîn
69. **her:**
Tarih 17
Mısra: 85
Belgisiz sıfat, her.
85. Eskiden kârım du'âdır zâtıñla her vechile
86. Bu söze şâhid gerekmez Hağ bilir qalbim hemîn
70. **her:**
Tarih 17
Mısra: 90
Belgisiz sıfat, her.
89. Teng-desti vü keder hâlim diger-gün eyledi
90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn
71. **her:**
Tarih 17
Mısra: 110
Belgisiz sıfat, her.
109. Zât-ı pâkiñ hâzret-i Hağka emânet eyledik
110. Devletiñde sâlim olsun hep kederden her gamîn
72. **her:**
Kaside 17
Mısra: 8
Belgisiz sıfat, her.
7. 'Aceb mi ğubta ederse bu emr-i tevfiğa
8. Selefde her güzërân eyleyen dil-i mülhem
73. **her:**
Kaside 18
Mısra: 4
Belgisiz sıfat, her.
3. Görünür ebr-i şitâ eyledi bâm üzre kıyâm
4. Etdi her pîşgeh-i revzene dey hayli vuşul
74. **her:**
Kaside 18
Mısra: 75
Belgisiz sıfat, her.
75. Her sene nevbet ile pâyına yüz sürmekde
76. Dergeh-i pâkine ħidmet ederek çâr fuşul

75. **her:**
Kaside 18
Mısra: 80
Belgisiz sıfat, her.
79. Dāverā pādīşehā haşmet ü şevket-güherā
80. Ey olan her keremi hāvi-i aqtār-ı şümül
76. **her:**
Kaside 18
Mısra: 97
Belgisiz sıfat, her.
97. Bu kadar ferr ü haşemle yine her şām u seher
98. Saña tā' atdir olan cümle ahibb-i mes'ül
77. **her:**
Kaside 19
Mısra: 9
Belgisiz sıfat, her.
9. Çerāğ-ı gülşen olmuş her ferīd-i āl-i zībende
10. 'İzār-ı dil-berāsā tāb-āver şahn-ı gülzāre
78. **her:**
Kaside 19
Mısra: 21
Belgisiz sıfat, her.
21. Olur lāle müşābih çiftleriñ her reng-i gül-fāmı
22. O mercān-pārelerle kim dizilmiş tarh-ı zer-tāre
79. **her:**
Kaside 19
Mısra: 65
Belgisiz sıfat, her.
65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vālāsında devletle
66. Vücūduyla bu gülşen pür olar envā'-ı envāre
80. **her:**
Kaside 19
Mısra: 72
Belgisiz sıfat, her.
71. Senā-yı zāt-ı zī-şānım bu gūne etmede icrā
72. Lisān-ı hāl ile gūyā ağan her āb-ı fevvāre
81. **her:**
Kaside 19
Mısra: 82
Belgisiz sıfat, her.
81. O 'ālī-şān ki Cem derbān u Dārā çākerin etmiş
82. Muvaffāk zāt-ı vālāsın Hūdā her emr-i düşvāre
82. **her:**
Kaside 20
Mısra: 5
Belgisiz sıfat, her.
5. Vaşfidır rūh-ı pāki her eşeriñ
6. Yüzünü güldüren şahifeleriñ
83. **her:**
Kaside 20
Mısra: 82
Belgisiz sıfat, her.
81. Etmese bād-ı himmeti icrā
82. Sedd olur idi Nil'e her mecrā
84. **her:**
Kaside 20
Mısra: 175
Belgisiz sıfat, her.
175. Ede her kāmile kemālī kadar
176. Dür-bīn-i 'ināyetinde nazar
85. **her:**
Kaside 20
Mısra: 257
Belgisiz sıfat, her.
257. Hatt u remy ü tūfeng ü her tertīb
258. Şi'r ü inşā vū şan'at-ı tezhib
86. **her:**
Kaside 22
Mısra: 43
Belgisiz sıfat, her.
43. Her işābet-karīn-i ta'birī
44. 'Aql-ı Risto esīr-i tedbirī
87. **her:**
Kaside 23
Mısra: 69
Belgisiz sıfat, her.
69. Bunun her reşhası şad şürezārī gülsitān eyler
70. Anıñ kemter şirānı huşk eder bu heft deryāyı
88. **her:**
Kaside 23
Mısra: 93
Belgisiz sıfat, her.
93. Görürdü her nigāhında dü-bālā 'aks-i sevdāyı
94. Meger āyine etdi baht-ı Mecnūn çeşm-i Leylā'ı
89. **her:**
Tarih 24
Mısra: 30
Belgisiz sıfat, her.
29. Bir re'y kim ibdā eder tevfiķ-ı Hāk imzā eder
30. Her emrini icrā eder hūkm-i kazā şer'-i kader
90. **her:**
Kaside 26
Mısra: 43
Belgisiz sıfat, her.
43. Ka'be-i küyuna yüz sürmese her şām u seher
44. Maḥrem olmazdı dil-i gönçalara bād-ı şabā
91. **her:**
Kaside 26
Mısra: 52
Belgisiz sıfat, her.
51. Sālīmā cümleye vācibdir o zāt-ı pāke
52. Eylemek şıdk ile her şām u seher ḥayr du'ā
92. **her:**
Kaside 27
Mısra: 32
Belgisiz sıfat, her.

31. Lutfu renc-i hem-i dehre tabīb-i hāzık
32. Hāk-i dergāhını Hākķ eyledi her derde devā

93. **her:**

Kaside 29

Mısra: 45

Belgisiz sıfat, her.

45. Olmada her şeb ü rüz 'āleme vaşf-ı zātın
46. Zübde-i vird-i mesā 'umde-i ezķār-ı seher

94. **her:**

Kaside 30

Mısra: 12

Belgisiz sıfat, her.

11. Yine gül-geş-ti meydān-ı suhanda fāris-i mażmūn
12. Kūmeyt-i tiz-refīār eylesin her lafz u ma'nāy

95. **her:**

Kaside 30

Mısra: 37

Belgisiz sıfat, her.

37. Du'ā-yı zātın girye-künān her subh etmekte
38. Görüp pūr-jāle zann etme 'izār-ı verd-i hāmray

96. **her:**

Kaside 31

Mısra: 57

Belgisiz sıfat, her.

57. Her müjeñ sinede bir hançer-i gül-gün oldu
58. Çeşm-i hūnīn-nigeh-i mestiñe inhā eyle

97. **her:**

Kaside 32

Mısra: 34

Belgisiz sıfat, her.

33. Görmege zāt-ı şeref-bahşını hūrşid ü kamer
34. Dolaşırlar der-i vālāsını her şubh u mesā

98. **her:**

Gazel 32

Mısra: 8

Belgisiz sıfat, her.

7. Çeşm-i mestiñle cebīnīñ seheri vaşf etdim
8. Mey kadar neş'e verir ādeme her feyz-i şabāh

99. **her:**

Gazel 32

Mısra: 10

Belgisiz sıfat, her.

9. Şu kadar haste-i firķat durur āvāre gönül
10. Her nefes olsa tabīb olmaya Sālim iflāh

100. **her:**

Kaside 33

Mısra: 10

Belgisiz sıfat, her.

9. Mercī 'i kā'ināt-ı 'ālemdir
10. Deri her derd-i tab'a merhemdir

101. **her:**

Kaside 33

Mısra: 80

Belgisiz sıfat, her.

79. Olsa da bir tabīb dünyāde

80. K'anda her derde merhem āmāde

102. **her:**

Kaside 34

Mısra: 29

Belgisiz sıfat, her.

29. Düşürmez sāyesin rüy-yı zemīne goncanın her berg

30. Şu rütbe hānedān-ı gülşeniñ ķadri mu'allādır

103. **her:**

Kaside 34

Mısra: 44

Belgisiz sıfat, her.

43. Hümā-yı tarem-i devlet vezir-i Қahramān-şavlet

44. Dil-efgārāna her himmet anıñ yanında ednādır

104. **her:**

Gazel 43

Mısra: 5

Belgisiz sıfat, her.

5. Kudsiyānı nālem etse nola her şeb bī-huzūr

6. Hāsret-i ķaddiñle āhim göklere peyvestedir

105. **her:**

Gazel 47

Mısra: 4

Belgisiz sıfat, her.

3. Naķşını şaklayamaz āyine de olsa raķīb

4. Her derün 'āşık-ı bī-çāre gibi şāf mıdır

106. **her:**

Gazel 48

Mısra: 6

Hep, bütün, herkes.

5. Sende bu hāşiyet-i te'sir-i behcet var iken

6. Her gören meh rüyüñ elbet 'āşık-ı didār olur

107. **her:**

Gazel 49

Mısra: 3

Belgisiz sıfat, her.

3. Sebātın fehm için silker doker her tār-ı gīsusun

4. Nezāketle dil-i 'uşşākı dil-ber imtiħān eyler

108. **her:**

Gazel 64

Mısra: 2

Belgisiz sıfat, her.

1. Neşāt-ı 'āleme bā'is genā-yı hūsnüñdür

2. Müdāmi her nazarımda medā-yı hūsnüñdür

109. **her:**

Matla 68

Mısra: 2

Belgisiz sıfat, her.

1. 'İtābında bile başka hūsün var

2. Yakışmaz her dehāna şekl-i āzār

110. **her:**

Gazel 68

Mısra: 4

Belgisiz sıfat, her.

3. Hazer hazer ki şakin rüzgârdan ey dil
4. Sitemleri bize her cā te 'ākub üzre gelir

111. **her:**

Gazel 70

Mısra: 3

Belgisiz sıfat, her.

3. Perişān eyleyen 'aqlım gibi her şeb dil-i zārim
4. Hayāl-i kākül-i ser-der-hevā-yı mihribānımdır

112. **her:**

Gazel 73

Mısra: 2

Belgisiz sıfat, her.

1. Ehl-i 'aşka gāh zillet gāh rıf' at gösterir
2. Her devirde bu felek bir başka hālet gösterir

113. **her:**

Gazel 73

Mısra: 9

Belgisiz sıfat, her.

9. Her nigāh-ı hasret-āmūzum o şūh-ı 'işvenin
10. Sālimā rüyunda şad hüsn ü le'āfet gösterir

114. **her:**

Gazel 75

Mısra: 9

Hep, bütün, herkes.

9. Garīb olursa nola her edāsi ey Sālim
10. Bu penç beyt-i gazel bu zemīn-i 'uzletdir

115. **her:**

Matla 78

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Reml eden dünyā için her şahs-ı keç-rev imti'hān
2. Seyr-i noқта müntehī-i kabz-ı hāricdir hemān

116. **her:**

Gazel 92

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Zūlf-i siyāhı rüyuna her şeb niķāb olur
2. Ol pādīşāh-ı 'işve ne ehl-i hicāb olur

117. **her:**

Gazel 93

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Her şafā-yı 'işret olmaz gerdiş-i mināda bir
2. Gerçi sākī bir ķadeh bir rind bir şahbā da bir

118. **her:**

Gazel 93

Mısra: 7

Belgisiz sıfat, her.

7. Her perī-rūya ne mümkün mübtelā olmaķ göñül
8. Bir olur insānīn elbet sevdiği dünyāda bir

119. **her:**

Gazel 97

Mısra: 8

Belgisiz sıfat, her.

7. Nāvek-i tiz-i müje hānçere-i gāmze ile
8. Hūn-ālūde durur sīnede her mü begler

120. **her:**

Gazel 122

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Tābdan germ-ābenin her cāmı tamlar tamlamaz
2. Rind-i bezmin çeşm-i mey-āşāmı tamlar tamlamaz

121. **her:**

Gazel 125

Mısra: 7

Belgisiz sıfat, her.

7. Dil-i mecrūha gāmzeñ her nighde biñ 'itāb eyler
8. Nigāh-ı 'özü-hvāha bundan a 'lā 'tizār olmaz

122. **her:**

Gazel 126

Mısra: 3

Belgisiz sıfat, her.

3. Her nigāhın gāmzeler luţfuyla istikbāde
4. Hāl-i a 'zār-ı nigāh-ı 'özü-hvāha kā 'iliz

123. **her:**

Gazel 129

Mısra: 1

Belgisiz sıfat, her.

1. Göñül her serv-ķaddiñ çin-i zūlfünde mekān etmez
2. Hümā-yı evc-i ķudsī degme yerde āşiyān etmez

124. **her:**

Gazel 140

Mısra: 12

Belgisiz sıfat, her.

11. Ölseñ da Sālimā heves-i nev-ħatā neden
12. Bir büy-ı taze vere yine her giyāhımız

125. **her:**

Gazel 143

Mısra: 8

Belgisiz sıfat, her.

7. Biz sebük-pāy-ı reh-i vādi-i iz'ān olduk
8. Her reh-āverd-nümā-yı reh-i 'irfānız biz

126. **her:**

Gazel 155

Mısra: 3

Belgisiz sıfat, her.

3. Çekilmiş cūylar her sū ferāgat üzre bülbüller
4. Ruhu solmuş gül-i zibāların vakt-i hāzān olmuş

127. **her:**

Gazel 178

Mısra: 9

Belgisiz sıfat, her.

9. Sâlim bize her şâ'ir olan etmeye tanzîr
10. Mümkin mi ede bâz ile bâzîçe be-her dîk
128. **her:**
Gazel 179
Mısra: 7
Belgisiz sıfat, her.
7. Bâğ-ı hüsnüñ her boyu servine bakmam dil-berin
8. Zülfü sünbül rüyu gül çeşmi kebüd olmak gerek
129. **her:**
Gazel 189
Mısra: 7
Belgisiz sıfat, her.
7. Nevbetle eder hil'atı her sebzeyle ilbâs
8. Âyini budur askerine şâh-ı bahârîñ
130. **her:**
Gazel 197
Mısra: 4
Belgisiz sıfat, her.
3. Neler çekdim hevâ-yı zülfü ile bezm-i firkatde
4. Deyip her ser-güzeştım cümle-i yârâna 'arz etdim
131. **her:**
Gazel 200
Mısra: 9
Belgisiz sıfat, her.
9. Devşirip her habâbını Sâlim
10. Nüşha-i câmi intihâb edelim
132. **her:**
Gazel 201
Mısra: 5
Belgisiz sıfat, her.
5. Ser-â-pâ sinede her tâze dâğım hâle şâhiddir
6. Derûnum añlasın bilsin gören çâk-i giribânım
133. **her:**
Gazel 209
Mısra: 1
Belgisiz sıfat, her.
1. Her gören 'ayb etmede bî-şabr u sâmân olduğum
2. Bilmiyorlar gibi zülfüñle perîşân olduğum
134. **her:**
Gazel 240
Mısra: 14
Belgisiz sıfat, her.
13. Tâ tabî'at etmeyince tahşîye
14. Fehm olunmaz her edâ-yı ârzü
135. **her:**
Gazel 243
Mısra: 1
Belgisiz sıfat, her.
1. Her niğâh etdikçe dil rüyuña meftûn olmada
2. Sevdiğim günden güne hâlim diger-gün olmada
136. **her:**
Gazel 244

- Mısra: 8
Belgisiz sıfat, her.
7. Cünün-ı 'aşk ile bülbül nihâl-i verdi fark etmez
8. Nola her nahle eylerse temennâ gülsitân içre
137. **her:**
Gazel 244
Mısra: 11
Belgisiz sıfat, her.
11. Kadeh-nüşân-ı bezm-i gülşene her lâle bir sâğar
12. Be-her güşe müferrihdir ser-â-pâ gülsitân içre
138. **her:**
Gazel 253
Mısra: 4
Belgisiz sıfat, her.
3. Şu rütbe nâliş ile ey hezâr-ı bî-nevâ sen kim
4. Çemende her gül-i nâzik-mizâcı bî-dimâğ eyle
139. **her:**
Gazel 256
Mısra: 5
Belgisiz sıfat, her.
5. 'Aşık o durur eyleye her derde taħammül
6. Bâr olmayıcağ ermeye dil ni'met-i yâre
140. **her:**
Gazel 256
Mısra: 7
Belgisiz sıfat, her.
7. Bilmekse ğarağ vechini her şüret-i 'aşkıñ
8. Âyine-i ğalbiñde anıñ ğalbini are
141. **her:**
Gazel 270
Mısra: 7
Belgisiz sıfat, her.
7. Perîşân eylemiş her târ-ı ğisûsun şabâ gördük
8. Nihâd-ı rûzgâr ister mi dil olsun selâmetde
142. **her:**
Gazel 285
Mısra: 3
Belgisiz sıfat, her.
3. Her perî-rüya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz
4. Dil-berin nâzik gerekdir nâz u istiğnâları
143. **her:**
Gazel 285
Mısra: 11
Belgisiz sıfat, her.
11. Her seher pirâmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ
12. Ğoncayı bîdâr ederler bülbül-i güyâları
144. **her:**
Gazel 290
Mısra: 6
Belgisiz sıfat, her.
5. Binâğuşuñla çeşmiñ yâd ederken ğuş edip sâğar
6. Baña meclisde tâze her habâbın çeşm ü ğuş etdi

145. **her:**
Gazel 291
Mısra: 8
Belgisiz sıfat, her.
7. Buyur teşrif-i gülşen eylemez misin benim cânım
8. Derûn-ı sînedede her meyve-i bâğ-ı vefâ oldu

her adım başına:

1. **her adım başına:-na**

Diğer 3

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yerde.

91. O kadar revnağı var şehri-i Sitanbul'umuzun

92. Her adım başına bir hürî yatar yolumuzun

her ân:

1. **her ân:**

Kaside 1

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, daima.

61. Ya'ni uymaz biri birine her ân

62. Büsbütün bu tabî'at-ı insân

2. **her ân:**

Kaside 1

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, daima.

129. Gül-i ümmîdi fikr edip her ân

130. Şol arağ kim kederle ola revân

3. **her ân:**

Lugaz 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, daima.

7. 'Askerisi be-her-araf her ân

8. Ne ziyâde olur ne hoşnâş

4. **her ân:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, daima.

113. Taleb etdikçe sipihri şeytân

114. Kuvulursa nola andan her ân

5. **her ân:**

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, daima.

9. 'İzâr-ı pâkiñe zülfün niğâb edip her ân

10. Verâ-yı ebrde mihr-i ruñun nihân eyle

6. **her ân:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, daima.

49. Be-'avn-i luğf u Hâk Sübhân u Yezdân
50. Misâfirden bulunur ya'ni her ân

7. **her ân:**

Kaside 10

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, daima.

95. Cümleten Ehl-i Şuffa gibi cihân

96. Heme sîr-i na'imidir her ân

8. **her ân:**

Kaside 22

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman, daima.

91. Şu kadar tîre-dil eder devrân

92. Beni baht-ı siyâh ile her ân

her bâr:

1. **her bâr:**

Tarih 3

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her seferinde, sürekli.

67. 'İzz ü rif'atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet

68. Devletinde ola her bâr müdemmer a'dâ

2. **her bâr:**

Kaside 3

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her seferinde, sürekli.

91. Nice olur o dem hâl-i günehkâr

92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr

3. **her bâr:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her seferinde, sürekli.

33. Ki bu derd ile ben her bâr şâhım

34. Geçirdim gam elemle pençgâhım

4. **her bâr:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her seferinde, sürekli.

35. Rehâvî nağmesi gibi ben ey yâr

36. Esirim kâfir-i âlâma her bâr

5. **her bâr:**

Kıt'a 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her seferinde, sürekli.

1. Zülmet-i dağdağa-fermâ-yı heves sultânım

2. Teng ü târ etmededir hâne-i kalbim her bâr

6. **her bâr:**

Kaside 20

Mısra: 151

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
151. Vech-i pāk-i ḫalīfeden her bār
152. Ğarḫ olup nūra dīde-i enzār
7. **her bār:**
Kaside 31
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
43. Bizi her bār sezā-yı kerem eyler yā Rab
44. Zātını devlet ü 'izzetle mu'allā eyle
8. **her bār:**
Kaside 33
Mısra: 89
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
89. Ola her bār cūda āmāde
90. Kilk-i pākīñ serīr-i fetvāde
9. **her bār:**
Kaside 34
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
57. Odur ol pāk-dāniş kim ḫayāl-i şā'ib'i her bār
58. Ser-ā-pā deşt-gird-i 'ālem-i maẓmūn u ma'nādır
10. **her bār:**
Kaside 35
Mısra: 64
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
63. Şā'irān dehre nola lāzım olursa yek-ser
64. Şā'irānla ögünür künbed-i minā her bār
11. **her bār:**
Gazel 52
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
3. Giryē dūr olmaz ḫayāl-ı 'ārızın etdikçe biz
4. Şeb-nemāsā eşk-i çeşmimdir aña her bār yār
12. **her bār:**
Gazel 74
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
9. Yüzüme baḫmadı cānān deme gönül yāriñ
10. Nevāzişi saña her bār gayrı yüzdendir
13. **her bār:**
Gazel 102
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
3. Gitmez aşlā heves-i zūlfü derün-ı dilden
4. 'Aşıkım gönülümü her bār hemān bu eyler
14. **her bār:**
Gazel 147

- Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
5. Zāhid bizi sen şimdi arar rāḫatı şanma
6. Bu güne riyyā bizlere her bār gerekmez
15. **her bār:**
Gazel 164
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
1. Tūtuşup sūz-ı firāḫın ile her bār şemi'
2. Nev-be-nev dāğ-ı serin etmede tekrār şemi'
- her bārı:**
1. **her bārı:-ı**
Diğer 11
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her seferinde, sürekli.
21. Ḥaber-i şihḫatiñ ile Bārī
22. Toldura her semā' her bārī
- her bir:**
1. **her bir:**
Tarih 1
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belgisiz sıfat, her bir.
5. Bu şevk-ı tāzeden buldu gūşāyiş
6. Mişāl-i gönca her bir ṭab'-ı maḫzūn
2. **her bir:**
Kaside 1
Mısra: 84
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belgisiz sıfat, her bir.
83. Ḳābil ol ḳābil-i naşihat ol
84. Anda her bir merāmıñ hep bul
3. **her bir:**
Kaside 1
Mısra: 139
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belgisiz sıfat, her bir.
139. Eyle her bir ḡamımda sen şad cūd
140. Şiddetimde ferecler et meşhūd
4. **her bir:**
Lugaz 3
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belgisiz sıfat, her bir.
9. Ya'ni her bir ḫurūfu aşlı ḳadar
10. Oldu zā'id vücūduna ekşer
5. **her bir:**
Gazel 3
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belgisiz sıfat, her bir.
3. Görüp her bir şikenc-i nāfe-i nāfa esir oldu
4. Temāşā etdi nāf-ı bihteriniñ mevc urur deryā

6. **her bir:**

Diğer 11

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

47. Bize her bir nişib firâz oldu

48. Muṭrıbm âh-ı cân-güdâz oldu

7. **her bir:**

Kaside 13

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

35. Bir güzide 'abdin istiṣnâ edip her bir devir

36. Kıldı anı eṣser-i innâ ca'alnâ'ya revâ

8. **her bir:**

Tarih 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

1. Vaḳtidir olsa şitâdan pür-bahâ rüy-ı zemin

2. Berfden olmakda her bir gülsitân nühket-ḳarîn

9. **her bir:**

Tarih 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

3. Lâleler maḥv-ı vücüd etdi kederden dâğ ile

4. Olalı her bir giyeh gülzâra şekl-i yâsemîn

10. **her bir:**

Tarih 17

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

45. Ya'ni her bir midḥat-i pâkizeniñ behcetleri

46. Etmeye âvâze-i sem'-i ḳabülü pür-ṭanîn

11. **her bir:**

Tarih 17

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

95. Derdimiñ biñde birin taḥrîre imkân olmaya

96. Olsa her bir düd-ı âhım bir midâd-ı 'anberîn

12. **her bir:**

Kaside 19

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

15. Niğâh-endâz olan her bir müferrah ḳaşr-ı vâlâya

16. Eder şun'-ı Ḥudâ'da dide-i 'ibretle nezzâre

13. **her bir:**

Kaside 19

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

31. Derûn-ı zâga her bir süsen olmuş nîze-i ser-tîz

32. Düşer mestâneveş bi-hüş olup âvâre âvâre

14. **her bir:**

Kaside 19

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

53. Müşâbih dürrer her bir dâne-i şeb-nem varaḳlarda

54. Mu'âdil sünbül-i büyâsı zülf-i 'anberîn-yâre

15. **her bir:**

Muamma 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

1. Pâre pâre eylesem mâhı eger

2. Yine her bir pâre bir burca düşer

16. **her bir:**

Gazel 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

3. Olur her bir müjem bir kilk-i taḳrîr

4. Sirişkim mâ-cerâyı ḳılsa taḥrîr

17. **her bir:**

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

3. Cemâl-i pâkine her bir giyâh-ı tâze güvâh

4. Egerçi naḳş-ı naḳışkâr ḡayrı yüzdendir

18. **her bir:**

Gazel 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

1. Nola baḥtım remeden perde çekse dîdeme yer yer

2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nigeḡ yek-ser

19. **her bir:**

Gazel 92

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

9. Ben agladıḳça Sâlim o gül-rüyü yâd edip

10. Her bir sirişk-i dîde-i giryân gül-âb olur

20. **her bir:**

Gazel 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

3. Her bir sirişte mâye-i kesb-i kemâl olur

4. Âsar-ı feyz ma'rifetiñ ḳâlebindedir

21. **her bir:**

Gazel 135

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

7. Açılşa şad hazine 'alem-i hicrinde sultanım
8. Hâzef-pâre olur baña yine her bir güher sensiz

22. **her bir:**

Gazel 286

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz sıfat, her bir.

3. Hisâr'ın neyleyim sensiz olan zevkın baña şimdi
4. Şehâ her bir kirası resm-i dâğ-ı iştiyâk oldu

her biri:

1. **her biri:**

Tarih 2

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

29. Her biri şadra kudümü târihin müjde edip
30. Dedî mühr-i âşaf oldu nağş-ı Aḥmed nâmına

2. **her biri:**

Tarih 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

3. Öyle pâkîze fetihdir ki ḥurûfundan anıñ
4. Etmeye her biri bir ma'ni-i fâhir imâ

3. **her biri:**

Tarih 3

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

121. Çekdiriler de merâtible gidip işrinde
122. Her biri suyunu buldurmuş idi ser-tâ-pâ

4. **her biri:-i**

Tarih 3

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

139. O 'alemler ne idi pîşgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şîr güyâ

5. **her biri:**

Tarih 3

Mısra: 222

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

221. Bu tevâriḥ-i dü-mışra'ları etdim ta'dâd
222. Ta'miye ta'miyesiz her biri oldu zibâ

6. **her biri:**

Diğer 3

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

85. Şevk-ı sūrî ile bülbüller ise ser-tâ-pâ
86. Her biri nağmesini etmeye yer yer icrâ

7. **her biri:-i**

Tarih 8

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

79. Ḥalâyık maḳdem-i pâkin anıñ güş etdiğinde hep
80. Du'â-yı zâtın etdi her biri evrâdına ilḥâk

8. **her biri:-i**

Tarih 17

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

111. Güş edince mesnediñ erbâb-ı tab'-ı rûzgâr
112. Her biri tebrik-nâmeyle edip bûs-ı zemîn

9. **her biri:-i**

Kaside 32

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

17. Çıkdı gülzâra anı her biri istikbâle
18. Servler de şalınıp her biri ḥübânâsâ

10. **her biri:**

Kaside 32

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

17. Çıkdı gülzâra anı her biri istikbâle
18. Servler de şalınıp her biri ḥübânâsâ

11. **her biri:**

Müfret 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

1. Ḥürî vü ḡlman ile birdir ser-â-ser her biri
2. Şahn-ı Kâğıd-ḥâne cennetden hemân bir kıt'adır

12. **her biri:-i**

Gazel 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

1. Resm-i müjgânıñ kaçan kim sinede pinhân olur
2. Bu dil-i ḥasret-keşe her biri bir peykân olur

her birin:

1. **her birin:-n**

Gazel 69

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her biri.

9. Nice mümkün her birin tatyb etmek luḫ ile

10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir

her birine:

1. **her birine:-ne**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her bir kişi.

87. Pes uyup her birine bu dil-i zār
88. Eyledi meşrebi üzre ref-tār

her birinin:

1. **her birinin:-nin**

Tarih 1

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

45. Na'im-i Hakk edip perverde-i feyz
46. Ede her birinin 'ömrünü eözün

2. **her biriniñ:-niñ**

Lugaz 2

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

17. Her biriniñ otuz iki iklīm
18. Güyiyā oldu destine teslim

3. **her biriniñ:-niñ**

Diğer 2

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

53. Her biriniñ muhaşşalı ferdā
54. Yeri vardır derūnda ser-tā-pā

her cā:

1. **her cā:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

87. Feyz-i Feyzilere sözüm her cā
88. Feyezān etse n'ola ser-tā-pā

2. **her cā:**

Lugaz 2

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

25. Bir şehirdir o sāha şan güyā
26. Ki büyütlü ile toptolu her cā

3. **her cā:**

Tarih 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

7. Öyle pākīze fetihdir ki olunca zāhir
8. Pür-ğanin eyledi āfākı peyāmı her cā

4. **her cā:**

Tarih 3

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

55. 'Adl ü dādi şu kadar kıldı cihānı ma'mūr
56. İsmi var şimdi hemān dilde gümümüñ her cā

5. **her cā:**

Tarih 3

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

87. Bildire haddini küffāra ser-ā-ser yer yer
88. Düşmene n'olduğunu ānlada kendin her cā

6. **her cā:**

Tarih 3

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

111. Berren ü bahren ede Moskov-ı mezmūma sefer
112. Yed-i beyzā-yı qahır göstere yek-ser her cā

7. **her cā:**

Tarih 3

Mısra: 142

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

141. Bā-ğuşuş zineti Sancağ-ı Resūlu'llāh'ın
142. Pertev-efken idi dünyāda ser-ā-ser her cā

8. **her cā:**

Tarih 3

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

149. Ya kimiñ tuhf-e-i pākidir o nūr-ı nüvvār
150. Nola el üzre tutasra anı 'ālem her cā

9. **her cā:**

Tarih 3

Mısra: 194

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

193. El-amān na'rasını vird-i zebān eylediler
194. Ne ile 'afv eder āyā bizi deyip her cā

10. **her cā:**

Tarih 4

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

35. Bulur elbette ehlin cāh u luţfun
36. Ziyā-yı şem'-i tefiş ile her cā

11. **her cā:**

Tarih 4

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

53. Şikeste zevrağ-ı tedbiri qalmış
54. Muḥālif rüzgār esmekle her cā

12. **her cā:**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

1. Cihān mülkünde sağ ol kanda 'azm eyler iseñ hergiz
2. Hemişe dest-giriñ olsun el-tāf-ı Hūdā her cā

13. **her cā:**

Kaside 6

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

37. Eger olmasa manzūr-ı nigāh-ı 'atıfet böyle

38. Olur muydu şafā-baḥşende her cā şem' ü pervāne

14. **her cā:**

Kaside 6

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzā-yı ḥaṭṭ-ı nūn

50. O feyz ile lisāna geldi her cā şem' ü pervāne

15. **her cā:**

Diğer 8

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

73. Dā'im olsun 'ināyetiñ her cā

74. Devletiñ dā'im eyleye Mevlā

16. **her cā:**

Diğer 9

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

27. Gerçi ğurbetdedir velī ammā

28. Zıkr ü fikriñle bir durur her cā

17. **her cā:**

Diğer 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

5. Firāk-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revān

6. Pür etdi dāmen-i çeşmim gibi benim her cā

18. **her cā:**

Diğer 10

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

63. Döküp miyāne-i teftişe gāh uşurlāb

64. Bu nūh küre serine teng olur idi her cā

19. **her cā:**

Kaside 10

Mısra: 371

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

371. Hāfızı Hāk'dır o şehiñ her cā

372. Aña kem-bin olur çarın-i cezā

20. **her cā:**

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

5. Hāyāliñ etdi pinhān kendini cānā dü çeşmimden

6. Nola çengāller ile aransa didemiz her cā

21. **her cā:**

Diğer 11

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

87. Bulamaz ḥıffet-i merām edā

88. Her uşülü şaḳil olur her cā

22. **her cā:**

Kaside 14

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

67. Hūdā yāver olup emriñde her cā

68. Refiḳ olsun saña tevfiḳ-ı Mevlā

23. **her cā:**

Kaside 16

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

9. Bāġbāni ile yek-dil olabilseydi eger

10. Nāleler etmez idi bāġda her cā bülbül

24. **her cā:**

Kaside 16

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

45. Kafes-i luṭfuna şāyān idigin bilse eger

46. Dāmgāh eyler idi gül-bünü her cā bülbül

25. **her cā:**

Kaside 20

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

153. Zerre-i şems-i müstenirāsā

154. Kesb-i nūr-ı şerefedir her cā

26. **her cā:**

Kaside 25

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

27. Hezār el-ḥamdü li'llāh sāye-i luṭfunda hep 'ālem

28. Firāş-ı istirāhatde safā etmekdedir her cā

27. **her cā:**

Kaside 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

7. Gülsitāna nazar etdikçe kıyās eyleme kim

8. Berf āġartmış ruḥ-ı dil-cüy-ı nihāli her cā

28. **her cā:**

Kaside 27

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

43. Bir muhâlif hele şiddetli kâşırğaydı o kim
44. Aşk köpüklenmiş idi bahır-i emânî her cā

29. **her cā:**

Gazel 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

1. 'Aceb mi ey Mesîhâ-dem bize rûh olsa her cā râh
2. Seniñ ruhsâr-ı 'âlû'l-'âlîñ ile oldu hem-tâ râh

30. **her cā:**

Matla 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

1. Hâyâlimden dü çeşmi Sâlimâ çıkmaz anıñ her cā
2. Kebûdî çeşmi cânânıñ sirişkim eyledi deryâ

31. **her cā:**

Gazel 157

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

9. Şadmân etdi peyâm-ı vaşlı ey Sâlim beni
10. Etsek ifrâ-ı ferahdan biz nola her cā rakış

32. **her cā:**

Gazel 244

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yer.

1. Ruşuñdan reng alıp güller ser-â-pâ gülsitân içre
2. Hezârâna figân etdirdi her cā gülsitân içre

her cāvı dar etmese:

1. **her cāvı dar etmese:-me, -se**

Diğer 9

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yeri dar etmek || Birine kötü davranmak, onu mutsuz etmek.

137. Ya ne var bizlere o her-cāvı

138. Etmese dar böyle her cāvı

her dâ'im:

1. **her dâ'im:**

Gazel 144

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

9. Sâlimâ eyleriz ol şūha şenâ her dâ'im
10. Zât-ı pâkine senâ-hvân olarak öldük biz

her dem:

1. **her dem:**

Lugaz 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

27. O âteş tağa gūyâ başmamagla pâların silker

28. Ocağında taharrük etmede her dem ne dikkatdir

2. **her dem:**

Tahmis 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

11. Bezm-i hasretde benim ney gibi her dem nâlân

12. Nola bülbül-şifât etsem heme şeb âh u figân

3. **her dem:**

Tarih 3

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

63. Farz-ı 'ayn olduğu nür-ı başarım gibi 'ayân

64. Her dem ol kıretü'l-'ayneyn-i cihânbâna du 'â

4. **her dem:**

Diğer 3

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

125. Hâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ

126. Hüsni-şavt ile şarîr ede ne dem ol gūyâ

5. **her dem:**

Kaside 5

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

89. Âh-ı cân-süz-ı hevâ vü heves ile her dem

90. Şu 'le-pâşide eder bu dil-i hasret-peymâ

6. **her dem:**

Diğer 9

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

149. Ede Bârî seniñ ile her dem

150. Nazar-ı pâki ile müstahkem

7. **her dem:**

Tarih 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

3. Şafâ-yı dâ'imisi 'adne telmiñ etse olmaz mı

4. Mücessem nakş her dem tâze-i pür-zib ü şad-âbı

8. **her dem:**

Muamma 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

1. Şerâbı âb ile içmek tabîbâne durur her dem

2. Şuyu âteşle cem' etmek yine bir başka hikmetdir

9. **her dem:**

Gazel 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

5. Sevād-ı merdüm-i çeşmiñ mi eyler imtiñân her dem
6. Dü didem geşt-i şahrâ-yı ğazâlân etmede her şeb

10. **her dem:**

Kaside 20

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

113. O sarây-ı cedid kim her dem

114. Olur anda ħalife-i 'âlem

11. **her dem:**

Kaside 20

Mısra: 201

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

201. 'Aşr-ı pâkinde ol şehiñ her dem

202. O kadar müsterîhdir 'âlem

12. **her dem:**

Gazel 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

3. Cilâ-yı dâmen-i şevkıñla her dem

4. Dili âyine-i 'âlem-nümâ et

13. **her dem:**

Kaside 22

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

85. Fevc-ber-fevc fülküne her dem

86. Yüz sürer idi mevcesi ile yem

14. **her dem:**

Tarih 24

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

23. Ħâk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şâm u şehër

24. Her dem dehânın pür eder sîm ile zer dürr ü güher

15. **her dem:**

Kaside 24

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

37. Ħâk anı ħıfz ede âfât-ı dehirde her dem

38. Dil-i mir'ât-ı şafâ-baĥşî ola zevk-pezir

16. **her dem:-er**

Kaside 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

3. Zihî zât-ı kerîmü's-şân ki vaşf-ı pâkini her dem

4. Suhan-sencân eder ser-levĥa-i mecmû'a-i imlâ

17. **her dem:**

Kaside 25

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

47. Hezâr ihlâş ile Sâlim du 'âcîñ etmede her dem

48. Du 'â-yı zât-ı pâkiñ ile faĥr ey âşaf-ı dâñâ

18. **her dem:**

Kaside 34

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

41. Bu gûne etmiş evşâfın müşemmat rakĥ-ı imlâyâ

42. Zebân-ı ĥâl ile her dem hezârân medĥ-pîrâdir

19. **her dem:**

Kaside 34

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

91. Qarâr etmezse bir şâĥ üzre bülbüller n'ola her dem

92. Gülistân-ı maĥabbette hezârân nâ-şikîbâdir

20. **her dem:**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

9. Bî-ĥuzûr olmaĥla her dem nâle-i şeb-gîrden

10. Sâlim'e etme 'itâb ey şûĥ-ı fettânım meded

21. **her dem:**

Gazel 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

1. Bî-hûde şanma didede her dem nişin olur

2. Ğamzen helâk-i 'âşîk için der-kemîn olur

22. **her dem:**

Gazel 71

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu ĥam-ĥâneme

6. Ey perî ammâ ĥayâlin ĥalbime her dem gelir

23. **her dem:**

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

5. Ăşîk-ı bî-baĥta her dem yâr raĥbet eylemez

6. Gâhi dil bî-iltifât-ı semt-i sîd olmaĥ gerek

24. **her dem:**

Gazel 219

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

9. Şu rûbe piç ü tâb-ı ĥasret ile Sâlimâ her dem

10. Ser-i küyünde dil üftân ü galĥân olmasın n'olsun

25. **her dem:**
Gazel 225
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.
3. Çıkmağa cânım firāk-ı yār ile her dem benim
4. Üstühvânım eylemiş pehlûda çifte nerdübân

her demde:

1. **her demde:-de**

Diğer 2

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

79. Muṭṭasıl vuşlat olsa 'âlemde

80. Olsa cümle neşât her demde

2. **her demde:-de**

Diğer 11

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

115. Hep yeñidir şafâsı her demde

116. Yokdur anıñ beyânı 'âlemde

her gâh:

1. **her gâh:**

Kaside 1

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

85. Rabt-ı kalb-i hülûş edip her gâh

86. Zıkr ü fikriñi eyle hep Allâh

2. **her gâh:**

Diğer 2

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

77. Rûzgârıñ bu hâli olmasa âh

78. Firkat olmasa hâşılı her gâh

3. **her gâh:**

Diğer 2

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

99. Hıfz edip Haḫ vücûduñu her gâh

100. Hâfiziñ ola ḫazret-i Allâh

4. **her gâh:**

Diğer 3

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

111. Hele ne hâl ise anlar ḫuṭabâ yek-sere âh

112. Ḫuṭbe ta'îmi için seyre gelirlir her gâh

5. **her gâh:**

Kaside 9

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

73. Ne ḫaddim medḫ- i pâkiñ etme her gâh

74. O zâtiñ kim ola meddâḫı Allâh

6. **her gâh:**

Kaside 22

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

139. Bu cihân içre ḫazret-i Allâh

140. Eyleyip bâz dergehin her gâh

her gece:

1. **her gece:**

Matla 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

1. 'Arûş eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyâ

2. Nola engüştüne yaksa şafaḫdan her gece ḫınnâ

her gûşe:

1. **her gûşe:**

Gazel 232

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraf, her yan.

3. Cennetü'l-me'vâ iken her gûşe bir düzaḫ olur

4. Şaklasın Mevlâ hemişe âdemi idbârdan

her kaçan:

1. **her kaçan:**

Tahmis 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

23. Kilk-i Sâlim gibi güftârımı i'câz etse

24. Her kaçan vaşf-ı leb-i la'liñe âgâz etse

2. **her kaçan:**

Diğer 3

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

45. Her kaçan fikr-i binâgüşunu etsem derkâr

46. Sinede yâsemenin bir gün eder dil iḫzâr

3. **her kaçan:**

Gazel 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

5. Her kaçan bûs eylese dil tûṭi-i güyâ olur

6. Sâgarâsâ neş'e baḫş eyler o la'lîn leb baña

her kanda:

1. **her kanda:**

Tarih 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her neredede.

7. Görse anı Yûsuf eger der idi mâ hâzâ beşer

8. Ṭävüs-ı ḫudsiye döner her kanda olsa cilveger

her kes:

1. **her kes:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

115. Hâş mazmûna kimse bakmazlar

116. Şi'ri her kes 'avâm-pesend ister

2. **her kes:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

121. Her kes oldu bu vâdiye meftûn

122. Bî-kes oldu ma'âni vü mazmûn

3. **her kes:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

43. Dedi âdem muhayyerdir işinden

44. İşin yegrek bilir her kes aşından

4. **her kes:**

Tarih 4

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

75. Egerçi her kes itmâmına etmiş

76. Birer târîh-i pâkîze ser-â-pâ

5. **her kes:**

Tarih 12

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

33. Her kes etmiş kim anıñ itmâmına

34. Hep birer târîh-i hoş-lehce-edâ

6. **her kes:**

Kaside 13

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

29. Mâ-şaşal esrâr-ı Hakk olmaz nihân aşhâbına

30. Her kes almış vüs'atince hişsesin ser-tâ-be-pâ

7. **her kes:**

Kaside 20

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

125. Her kes alıp berây-ı isti'dâd

126. Feyzi andan olur qarîn-i murâd

8. **her kes:**

Kaside 20

Mısra: 204

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

203. Ki cihân cümle istirâhatda

204. Her kes 'adlinde emn ü râhatda

9. **her kes:**

Kaside 20

Mısra: 208

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

207. Keremiyle cihân olur şâd-âb

208. Her kes oldu nevâline sîr-âb

10. **her kes:**

Kaside 22

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

21. Eyleyip sūr-ı cüdü hışn-ı haşîn

22. 'Aşr-ı pâkinde her kes oldu emîn

11. **her kes:**

Gazel 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

5. Destine her kes alıp sâgarı olmuş meşgûl

6. Biz de alsak ele cânâ yine rindâne çadeh

12. **her kes:**

Gazel 166

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

9. Sâlim gibi her kes suhana kâdir olur mu

10. İnsâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellûf

her kese:

1. **her kese:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

131. Kanı evvelki zibiş ü 'unvân

132. Her kese hâline göre ihsân

2. **her kese:-e**

Tarih 3

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

77. Etmeye ehline her mesnedi tefvîz ü emir

78. Kılmada her kese hâdince merâtib i'tâ

3. **her kese:-e**

Kaside 8

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, bütün insanlar.

35. Odur o pâk nebî kim kerîm ü eşfâkıdır

36. Derinde her kese hâlince luftu hâzırdır

4. **her kese:-e**

Kaside 20

Mısra: 172

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

171. Yed-i cüdü eder hemişe müdâm
172. Lâyıķı üzre her kese ikrâm

5. **her kese:-e**

Kaside 22
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

69. Murg-ı ihsânı âşiyâne arar
70. Her kese luḡfa bir bahâne arar

6. **her kese:-e**

Gazel 31
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

9. Gösterir şüretini her kese Sâlim bî-reyb
10. Nola mir'ât-ı 'avâlim ise devrâne kadeh

7. **her kese:-e**

Gazel 134
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

3. Bu tekyegâh-ı çarḡda her kese baḡt el verir yek-ser
4. Velî baḡtım hemân ancak beni irşâda el vermez

her kesi:

1. **her kesi:-i**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 117
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

117. Her kesi bu hevâ-yı bî-ârâm
118. Etdi âḡir ġarîb-i sũ-yı nizâm

2. **her kesi:-i**

Kaside 8
Mısra: 196
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

195. O dem ki ede maḡâ'il firâz-ı serde sũkũn
196. O dem ki her kesi maḡşer cemî' ü ḡâşirdir

3. **her kesi:-i**

Kaside 22
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

17. Her kesi eyleyip sezâ-yı ni'am
18. Buldu ġũyâ hayât-ı tâze kerem

her kesin:

1. **her kesin:-in**

Kaside 20
Mısra: 146
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

145. Ne sarây ol vesîle-i maḡşũd
146. Her kesin kâmi anda hep mevcũd

2. **her kesin:-iñ**

Kaside 20
Mısra: 170
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

169. Ḳalbi âyine-i zamâyirdir
170. Her kesin kâmi anda ḡâşirdir

her kim:

1. **her kim:**

Tarih 24
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

23. Ḳâk-i derin her kim öper çũn mihr ü meh şâm u seḡer
24. Her dem dehânın pũr eder sîm ile zer dürr ü ġüher

2. **her kim:**

Gazel 113
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

3. Her kim iştise nâmiñi bir ḡâlet el verir
4. 'Âlem cihânda cümle saña mübtelâ mıdır

her kime:

1. **her kime:-e**

Gazel 245
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

3. Hep naşîbim cevri-gũn-â-gũn ile ġam çekmedir
4. Her kime meyl eylesem bu baḡt-ı nâ-merġũb ile

her kimi:

1. **her kimi:-i**

Kaside 29
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

47. O kadar etmede ser-cümle cihân medḡiñ kim
48. Her kimi ġördũm ise vaşf-ı şerîfiñ eyler

her ne:

1. **her ne:**

Diġer 2
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne, her ne olursa olsun, her şey.

29. Seni söyler seni şenâ eyler
30. Her ne söylerse rũz ü şeb yek-ser

2. **her ne:**

Tarih 3
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne, ne olursa olsun.

75. Re'y ü tedbiri muvaffâķdır o şâh-ı 'âdil
76. Her ne tedbîr eder ise olur maḡz-ı 'atâ

3. **her ne:**

Rübai 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne, ne olursa olsun.

1. Takdire 'ilac eyleyemez olsa Felatun
2. Elbette olur her ne ise kar-ı mukadder

4. **her ne:**

Gazel 126

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne, ne olursa olsun.

9. Etmeziz Salim şikayet dehrden bir vech ile
10. Her ne takdir etse takdir-i İlah'a ka'iliz

5. **her ne:**

Gazel 142

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne, neresi olursa olsun.

3. Melâhatle hemin pürdür kerem vâdîsi 'âlemde
4. Nemezkâr-ı keremden her ne kopsa bî-nemek olmaz

6. **her ne:**

Gazel 291

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne, ne olursa olsun.

9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Salimâ dil-dâr
10. Bize her ne dediye hep vefâdan mâ'adâ oldu

her ne çend:

1. **her ne çend:**

Kaside 10

Mısra: 363

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

363. Her ne çend eyledimse kaşd-ı vefir
364. Etdi bunlar 'azîmetim tedmîr

her ne kadar:

1. **her ne kadar:**

Tahmis 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başına getirildiği şartlı cümledeki yargının doğru veya doğal görüldüğünü fakat bunun yeterli olmadığını anlatan bir söz, gerçi, ... ise de.

21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bariñ
22. Mihekk-i tecrübe ile cefâda etvâriñ

2. **her ne kadar:**

Kaside 31

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başına getirildiği şartlı cümledeki yargının doğru veya doğal görüldüğünü fakat bunun yeterli olmadığını anlatan bir söz, gerçi, ... ise de.

71. Ğam degil her ne kadar penbe-be-dâg-ı ğam iseñ
72. Râziñ ol dergeh-i pür-şefkate inhâ eyle

her ne rütbe:

1. **her ne rütbe:**

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar || Çok fazla.

9. Her ne rütbe köhne ta'bir eylesem Salim yine
10. Tâzeler vaşfında nazm-ı dil-nişinim tâzedir

2. **her ne rütbe:**

Gazel 210

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar || Çok fazla.

9. Teğâfûl-güne ğamzeñ her ne rütbe eylese inkâr
10. Kerem kıl Salim'i bari efendim deme sen bilmem

her nefes:

1. **her nefes:**

Kaside 35

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an, her saniye, her vakit; sürekli.

69. Şâ'irânîñ ede Sübhân-ı 'amimü'l-ihsân
70. Her nefes kâm-ı dilin zañmet ü ğamsız der-kâr

her neye:

1. **her neye:-ye**

Gazel 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi, hangi şey.

3. Her neye bakşam görünen neş'e-i didâr-ı yâr
4. Çün te'ayyündür muhaqqak mazhar-ı zât u şîfât

2. **her neye:-ye**

Müfret 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi, hangi şey.

1. Bir vişâliñe fedâ olsa nola
2. Her neye mâlik isem sulţânım

her rüz:

1. **her rüz:**

Terci-bend 1

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gün.

45. Yâd-ı mihr-i rüyuñ eyler yâdımı her rüz nür
46. Meh cebîniñ fikri her şeb türe bañtım rüşenâ

2. **her rüz:**

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gün.

7. Nola her rüz olurlarsa nihân-ı hvâbi-i 'uzlet
8. Kanı bir şeb kim etmez anı ihyâ şem' ü pervâne

her şâm:

1. **her şâm:**

Matla 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her akşam.

1. Felek qadrin bilir demem o güş-ı nâzikiñ cânâ
2. Dolaşsa küyünü her şâm

her şeb:

1. **her şeb:**

Tarih 1

Mısra: **40**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

39. Degül encüm sürürundan bu sūra
40. Felek her şeb nişâr etmekte altun

2. **her şeb:**

Terci-bend 1

Mısra: **46**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

45. Yâd-ı mihr-i rüyuñ eyler yâdımı her rüz nür
46. Meh cebîniñ fikri her şeb türe bahtım rüşenâ

3. **her şeb:**

Terci-bend 1

Mısra: **58**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

57. Zülf-i müşgîniñle mihr-i rüyuñu yâd eyleyip
58. Saña her şeb Sâlim'iñ budur du'âsı tâ seher

4. **her şeb:**

Tesdis 2

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

9. Gamiñla künc-i hasretde ederken nâlemi tekrâr
10. Fiğânım güş edip her şeb şikâyet şanmasın dil-dâr

5. **her şeb:**

Gazel 6

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

3. Etdigimçün ben şarâb-ı la'liñi her şeb hayâl
4. ....

6. **her şeb:**

Gazel 7

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

1. Yâd-ı zülfüñ dilde tesbîhim durur her şeb baña
2. Bir nefes gitmez hayâliñ fikri hem-meşreb baña

7. **her şeb:**

Kaside 8

Mısra: **109**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

109. Hücüm-ı hâtrâ ile dü didemiz her şeb
110. Şabâh oluncaya dek der-enin ü sâhirdir

8. **her şeb:**

Kaside 12

Mısra: **187**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

187. Miyân-ı âteş-i firqatde eylerim her şeb
188. Dakîka-perveriş-i şan'at-i semendürî

9. **her şeb:**

Tarih 15

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

5. İsâbet eylemesin deyü bed-nazar her şeb
6. Buğâr-ı şem'-i fûrûzânını sipend etsin

10. **her şeb:**

Gazel 17

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

1. Derün-ı sine dâğımla çerâgân etmede her şeb
2. Gönülde âteş-i 'aşkıñ nümâyân etmede her şeb

11. **her şeb:**

Gazel 17

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

1. Derün-ı sine dâğımla çerâgân etmede her şeb
2. Gönülde âteş-i 'aşkıñ nümâyân etmede her şeb

12. **her şeb:**

Gazel 17

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

3. Gönül fikr-i hayâl-i hañt-ı hûbân etmede her şeb
4. Bahân bizlere tâli' zemistân etmede her şeb

13. **her şeb:**

Gazel 17

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

5. Sevâd-ı merdüm-i çeşmiñ mi eyler imtiñân her dem
6. Dü didem geşt-i şahrâ-yı gâzâlân etmede her şeb

14. **her şeb:**

Gazel 17

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

7. Perişân-târ-ı fikr-i zülfüñ oldukça gönül cânâ
8. Hemîn gül-geşt-i etrâf-ı gülistân etmede her şeb

15. **her şeb:**

Gazel 17

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

9. Nazîriñ var mıdır deyü gezip Sâlim cihân içre
10. Ser-â-ser imtiñhân-ı Yûsufistân etmede her şeb

16. **her şeb:**

Gazel 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

3. Göñül fikr-i hayâl-i hatt-ı hûbân etmede her şeb
4. Bahârî bizlere tâli' zemistân etmede her şeb

17. **her şeb:**

Gazel 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

1. Añıp zülfün baña âh etmedir her şeb hemîn 'âdet
2. Beni kıldı perişân tâli'-i nâdir-bihîn-'âdet

18. **her şeb:**

Kaside 23

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

43. Giriñtâr-ı remeddir çeşmi mihriñ nûr-ı re'yinden
44. Arar her şeb aniñçün beyza-i Sî-murğ-ı 'Ankâ'yı

19. **her şeb:**

Gazel 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

3. Perişân olmaga hâli dil-i âşüftenin her şeb
4. Hayâl-i kâkülün oldu seniñ ey dil-rübâ bâ'is

20. **her şeb:**

Gazel 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

1. Derûnum âteş-i 'aşk ile her şeb dâğ dâğ eyler
2. Komez üftâdesin hâli o meh elbet çerâğ eyler

21. **her şeb:**

Gazel 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

1. Çeşm-i ğurbet-dîdeme düşmendir ey meh hvâblar
2. Dîdeme reşk etmede her şeb benim meh-tâblar

22. **her şeb:**

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

7. Çerâğân eylerim her şeb benim sinemde dâğımla
8. Fezâ-yı gülşen-i 'aşıkda bundan ğayrı zîb olmaz

23. **her şeb:**

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

5. Devr eyleyip meh ruñsârın eyler

6. Her şeb temâşa ol meh-liñânîñ

24. **her şeb:**

Gazel 224

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

5. Benim vâdi-i 'aşkında perişân-hâli cânânîñ

6. Benim her şeb hayâlim zülf-i pür-ham olmasın nolsun

her şebim:

1. **her şebim:-im**

Kaside 8

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

107. Ğamımla her şebim encüm-şumâr-ı bîmârî

108. Be-her günümde kederler siham-ı 'â'irdir

her şeyden:

1. **her şeyden:-den**

Gazel 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her şey.

1. Ferâğat dilde her şeyden günâha kandığındandır

2. Göñül âb-ı nedemle cümleten yıkandığındandır

her taraf:

1. **her taraf:**

Müseddes 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraf, her yer.

7. Şikenc-i zülfünü ol dil ki eylemiş mesken

8. Görünmez aña cihân olsa her taraf gülşen

2. **her taraf:**

Kaside 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraf, her yer.

5. Güzide her taraf mümtâz u zîbâ kıt'a-i cennet

6. Ki kesb-i feyz eder 'âdem aña etdikde nezzâre

3. **her taraf:**

Kaside 19

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraf, her yer.

29. Hezârân nagme-i cân-süzün etmeklikde gül-bünde

30. Ser-âğâz eyledikçe her taraf murğân-ı ezkâre

4. **her taraf:**

Kaside 20

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraf, her yer.

103. Her taraf ol mağarr-ı devletden

104. Olmuş ezhâr-ı kâma bir gülşen

5. **her taraf:**
Kaside 34
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer.
23. Mücevher tâc ile zerrîn çıkmış tahta sen seyre
24. Taçınmış kerr ü ferrin her taraf bir gûne zibâdır
6. **her taraf:**
Gazel 103
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer.
1. Derünüm her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuşdur
2. Gülistân-ı cihân hicriñle baña külhan olmuşdur
7. **her taraf:**
Gazel 103
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer.
9. Kapıldım şeb-nemâsâ bir şükûfeyle aña Sâlim
10. Derünüm her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuşdur
8. **her taraf:**
Gazel 251
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer.
9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâlî Sâlim
10. Nola kim nâmi bu şehriñ Tarab-efzûn olsa
- her tarafda:**
1. **her tarafda:-da**
Kaside 19
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer.
47. Şakâyıklar yetişmiş her tarafda olmuş 'âlû'l-'âl
48. İşâret etmede nerkis şafâya çeşm-i bîdâre
- her yaña:**
1. **her yaña:-a**
Diğer 10
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer.
15. Firâk ile nazar etdikçe her yaña çeşmim
16. Döner müdâmi deriñe çü mil-i kıble-nümâ
- her yerde:**
1. **her yerde:-de**
Tahmis 3
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
11. Başıñı hırkaya çek hem-çü gönca her yerde
12. Kıpılma şörete şeb-nem gibi bu günlerde
2. **her yerde:-de**
Kaside 28
Mısra: 6

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
5. Mâh-ı 'id kim kâle-i şevkın revâcın artırır
6. Tâlibân-ı zevk için her yerde biñ bazar eder
3. **her yerde:-de**
Gazel 106
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
1. Gül-i bağ-ı vefâ şanmañ ki her yerde müheyyâdır
2. Vefâ bir bû durur zulf-i mu'anberde müheyyâdır
4. **her yerde:-de**
Gazel 106
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
7. Murâd üzre ne mümkün kâim almak o bî-çâre
8. Ser-i erbâb-ı 'aşka derd her yerde müheyyâdır
5. **her yerde:-de**
Gazel 191
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
1. Ta'nı ço zâhid bir iki sâgar-ı hoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger humâr-ı şikleti her yerde çek
- her veri:**
1. **her veri:-i**
Kaside 20
Mısra: 112
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
111. Bir mi böyle sarây-ı sultânî
112. Her veri bir cinân-ı rûhânî
- her zamân:**
1. **her zamân:**
Gazel 13
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.
3. Egerçi oldu yâdımdan der-âgûş-ı miyânîñ dür
4. Dû çeşmimden hayâlîñ olmaz ammâ her zamân gâ'ib
2. **her zamân:**
Tarih 24
Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.
51. Ol Mehdi-i devr-i zamân nuşretle olsun kâim-rân
52. Eyle İlahî her zamân a'dâsını zîr ü zeber
3. **her zamân:**
Gazel 128
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.
5. Verir merâmıñı bir gün murâdîñ üzre Hudâ
6. Cenâb-ı Haq kulunu her zamân melûl etmez

4. **her zamān:**

Gazel 146

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

1. Baña zehr-âb-ı miñnetdir mey-i rāhat-resān sensiz
2. Kadeh-mālîde-i ğamdır netice her zamān sensiz

5. **her zamān:**

Gazel 199

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

5. Nā'il-i 'id-i vişālîñ olmak olmaz her zamān
6. Bir zamān da rûze-dār-ı hicriñ olmak niyyetim

6. **her zamān:**

Gazel 225

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

7. Bahta dā'irdir 'itāb u luṭf-ı evzā'-ı felek
8. Âdemiñ göñlünce dönmez çarh-ı keç-rev her zamān

herc ü merc-i sebseb-i hirmān:

1. **herc ü merc-i sebseb-i hirmān:**

Kaside 13

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümitsizlik çölünde darmadağınık olmak, perişan olmak.

103. Halk-ı 'ālem herc ü merc-i sebseb-i hirmān iken
104. Nevbet-i kūs-ı kudümüñ çarhı etdi pür-şadā

her-cā:

1. **her-cāyi:-yi**

Tesdis 1

Mısra: 10

Şıpsıvdi | sebatsız, kararsız.

9. Kani luṭf u nevāzişler kani ol va'd-i sâbıklar
10. Yazıklar saña el-hāşıl be hey her-cāyi yazıklar

her-cāyi:

1. **her-cāyi:**

Diğer 9

Mısra: 137

Şıpsıvdi, vefasız, sebatsız.

137. Ya ne var bizlere o her-cāyi
138. Etmese dar böyle her cāyi

2. **her-cāyi:**

Matla 37

Mısra: 1

Şıpsıvdi, vefasız, sebatsız.

1. Nev-rūzda her-cāyi hele medhe sezādır
2. Şahn-ı çemeniñ 'ālem-i gül-geşti şafadır

3. **her-cāyi:-mez**

Gazel 134

Mısra: 2

Şıpsıvdi, vefasız, sebatsız.

1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikte el vermez
2. O her-cāyi şehi sen de göñül terk eyle el vermez

4. **her-cāyi:**

Gazel 134

Mısra: 10

Şıpsıvdi, vefasız, sebatsız.

9. Seni eylerse Sālim hıcre ğayrı vaşla şāyeste
10. O her-cāyi şehi sen de göñül terk eyle el vermez

hergiz:

1. **hergiz:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 59

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

59. Baña hergiz be-ihtimāl-i ba'îd

60. Nādiri az ola ede taķlîd

2. **hergiz:**

Tesdis 2

Mısra: 25

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

25. Perişān-tār ederse nola hergiz dilleri ğamda

26. Velî bend eyleyen dildir yine Sālim o perçemde

3. **hergiz:**

Tarih 3

Mısra: 53

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

53. Devletinde o şehiñ tā-be-ķiyāmet hergiz

54. Teline degmege bir murg-ı za'ifîñ 'Anķā

4. **hergiz:**

Kıt'a 4

Mısra: 1

Daima.

1. Cihān mülkünde sağ ol kanda 'azm eyler iseñ hergiz

2. Hemişe dest-giriñ olsun elṭāf-ı Hūdā her cā

5. **hergiz:**

Gazel 11

Mısra: 11

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

11. Riyā ber-düş olup hergiz sakıl olmam cihān içre

12. Bisāt-ı hüsne mā'il Sālim-i ferzāneyim cānā

6. **hergiz:**

Kaside 15

Mısra: 45

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

45. Kimiñle buldu 'ızam böyle salṭanat hergiz

46. Kimiñle daḫme-güşā oldu nusret-i şevket

7. **hergiz:**

Gazel 22

Mısra: 8

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

7. Vādi-i ğamdır göñül pehnā-yı mihr-i 'aşıķa

8. Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-rāh düst

8. **hergiz:**

Kaside 23

Mısra: 54

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

53. Eger emrinden olsa müsta'idd-i hüsn-i istiklâl

54. Şorup mir'ât terkib eylemiş hergiz heyülâyı

9. **hergiz:**

Gazel 28

Mısra: 7

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

7. Felek pāk-dâmene luḫ u mürüvvet eylemez hergiz

8. Nazar-kerde-i çarḫ olmaga ma'yüb olmaga muhtâc

10. **hergiz:**

Kaside 30

Mısra: 86

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

85. Eger fahr etmesem dünyāya zātınla ne mümkindi

86. Ümīd-i intisābın eylemek hergiz temennâyı

11. **hergiz:**

Kaside 34

Mısra: 85

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

85. Ser-i küyüñda hergiz müdde'â-yı 'aşkı işbâta

86. Benim şahidlerim cānā iki zülf-i muḫarrâdır

12. **hergiz:**

Gazel 49

Mısra: 13

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

13. Tevekküldür medâr-ı kâr-ı ḫâlib Sâlimâ hergiz

14. Murâd eylerse Bârî bir gedâyı kām-rân eyler

13. **hergiz:**

Gazel 52

Mısra: 6

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

5. Aşināya eylemek bigâne vādî ḡam degil

6. Olmasın aḡyâr ile hergiz hemân dil-dâr yâr

14. **hergiz:**

Gazel 58

Mısra: 8

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, katıyyen.

7. Zamân-ı devlet-i neşv ü nemāya i'tibâr olmaz

8. Ziyâd oldukça cāh u rütbe hergiz aşinâ artar

15. **hergiz:**

Gazel 100

Mısra: 6

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

5. Haber yok küy-ı cānāndan gelenlerden su'âl etdik

6. Dil-i güm-geşteden hergiz peyâm almak ne mümkindir

16. **hergiz:**

Gazel 111

Mısra: 4

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

3. Girye def' eyler hemîşe sūziş-i derd ü gamı

4. Âb-rizân olsa hergiz âteşe teskîn olur

17. **hergiz:**

Gazel 125

Mısra: 6

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

5. Neden sâkî bize çāh-ı zekanla imtinân etmek

6. Tehî sâḡarla bezm-i meyde hergiz iftiḫâr olmaz

18. **hergiz:**

Gazel 138

Mısra: 5

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

5. Luḫfunu bî-câ eder hergiz 'itâbin bî-sebeb

6. Ḡamzeññ cānâ hezârân vech ile maḫzûnuyuz

19. **hergiz:**

Gazel 138

Mısra: 9

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

9. Biz perişân-târ olursak nola hergiz Sâlimâ

10. Bir şaçı leylî bütûñ şad şekvıla Mecnûn'uyuz

20. **hergiz:**

Gazel 183

Mısra: 3

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

3. Meyl eder mi ḡonca-i ra'nāya hergiz bu ḡönül

4. Var iken dest-i dilimde rûy-ı âli Aḫmed'iñ

21. **hergiz:**

Gazel 223

Mısra: 10

Daima.

9. Ayaḡñ kesme sâkî Sâlim-i aşüfte-dilden gel

10. Benim hergiz müretteb-sâz-ı bezm-i şoḫbetim sensin

22. **hergiz:**

Gazel 291

Mısra: 3

Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.

3. Ḥayâl-i mü-miyâmñdan yine ben geçmedim hergiz

4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu

herkes:

1. **herkese:-e**

Muamma 20

Mısra: 2

Herkes, birçokları.

1. Tîr-i müjḡânına yâriñ acıdım

2. Ben ḫururken atdıḡıçün herkese

hesti-i ḡabrâ:

1. **hesti-i ḡabrâ:**

Gazel 276

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzünün varlığı.

21. Şarḫ-ı mebsûta cezâ olmamış idi der-pey

22. Nüh kıbâb-ı kürevî hesti-i ḡabrâ yoḡidi

hest:

1. **heşt:**

Kaside 20

Mısra: 217

Sekiz.

217. Heşt ü deh sâlde olup vâşıl

218. Oldu nakdine-i emel hâşıl

hevâ:

1. **hevâsında:-sı, -nda**

Kaside 1

Mısra: 40

Heves, ihtiras, istek.

39. Bülbülân ise hep nevâsında

40. Rûzgâr esmede hevâsında

2. **hevâsına:-sı, -na**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 173

Heves, ihtiras.

173. Olmaya her hevâsına meftûn

174. Tâ sefâhetle olmaya medyûn

3. **hevâsıyla:-sı, -yla**

Terkib-bend 1

Mısra: 58

Ar. İptıla, arzu, düşkünlük, aşk.

57. Şikâyet kim yine bir mest-i nâzik

58. Hevâsıyla derûnum oldu vîrân

4. **hevâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 59

Ar. İptıla, arzu, düşkünlük, aşk.

59. Çün hevâ aña müsâ'id oldu

60. Rûzgârını muvâfiğ buldu

5. **hevâsı:-sı**

Diğer 3

Mısra: 102

Hava.

101. Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur

102. Hâşılı âb u hevâsı hele ikrâr olunur

6. **hevâlarla:-lar, -la**

Kaside 5

Mısra: 92

Heves, ihtiras.

91. Âh kim cürm ü zünübuma nihâyet yokdur

92. Âh kim geçdi hevâlarla zamânım hayfâ

7. **hevâ:**

Kaside 8

Mısra: 122

Ar. İptıla, arzu, düşkünlük, aşk.

121. Yine sevâhil-i gurbetde kaldı fülk-i ümüd

122. Ki rûzgâr muhâlif hevâ muğâyirdir

8. **hevâ:**

Kaside 8

Mısra: 169

Hava.

169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u hâk ü hevâ

170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir

9. **hevâdan:-dan**

Gazel 14

Mısra: 1

Hava.

1. Kâkülün etmez hevâdan ictinâb

2. Eylemez sünbül şabâdan ictinâb

10. **hevâda:-da**

Kaside 18

Mısra: 50

Hava.

49. Dûd-ı mevzûnunu biz sünbüle teşbîh ederiz

50. Gûlden artık olur âteş bu hevâda mağbûl

11. **hevâlarda:-lar, -da**

Kaside 18

Mısra: 51

Hava.

51. Hânedan taşra çıkmaz bu hevâlarda meger

52. Câmî'e cum'a için eyleye dil kaçd-ı vuşul

12. **hevâda:-da**

Kaside 20

Mısra: 110

Hava.

109. Var mı dünyâda bir nazîri meger

110. Âb ü hâk ü hevâda ser-tâ-ser

13. **hevâ:**

Kaside 23

Mısra: 3

Hava.

3. Hevâ bir rûtbeye efsürde etdi zîr ü bâlâyı

4. Felek fark edemez ebr-i siyehdenseng-i hârâyı

14. **hevâ:**

Kaside 23

Mısra: 23

Hava.

23. Hevâ mı vaşf-ı deyd ebr-i kil-k-i dür-nişârimdan

24. Yağan berfi şarırlar şafhanın reng-i semensâyı

15. **hevâsıyla:-sı, -yla**

Gazel 46

Mısra: 5

Ar. İptıla, arzu, düşkünlük, aşk.

5. O şûhu der-kenâr etmek hevâsıyla bu nâlişler

6. Yem-i firqatde fülk-i arzû çalkandığındandır

16. **hevâ:**

Müfret 54

Mısra: 2

Hava.

1. Añıp ol kâkülü giryân olup ey dil

2. Hemân kenâra şalın hevâ da sünbülîdir

17. **hevâsı:-sı**

Matla 63

Mısra: 1

Heves, istek, arzu.

1. Miyân-ı kıdd-i dil-cüyüñ hevâsı var iken dilde

2. Kıyâmetde bile olmaz geçinmeklik raqîb ile

18. **hevāda:-da**

Müfret 81

Mısra: 2

Heves, ihtiras.

1. Hevā-ālūde olmak hıffet-i 'aqla delāletdir
2. Hıfif olsa olur lā-būd hevāda keffe-i mizān

19. **hevāda:-da**

Gazel 158

Mısra: 8

Ar. İptıla, arzu, düşkünlük, aşk.

7. Geh hayāl-i zülfün eyler gāh fikr-i 'arızın
8. Bu hevāda 'aşıkiñ şām u seher olmaz hālā

20. **hevā:**

Gazel 167

Mısra: 2

Heves, ihtiras, istek.

1. Vücūdün yok yere gel etme itlāf
2. Yeter ey dil hevā inşāf inşāf

21. **hevā:**

Gazel 167

Mısra: 10

Heves, ihtiras, istek.

9. Hemān Sālim kanā' at eyle kūta
10. Yeter tā-key hevā inşāf inşāf

hevā-ālūde olmak:

1. **hevā-ālūde olmak:-mağ**

Müfret 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu ve isteklerin etkisi altında olmak.

1. Hevā-ālūde olmak hıffet-i 'aqla delāletdir
2. Hıfif olsa olur lā-būd hevāda keffe-i mizān

hevā-ı berf ü sermāy:

1. **hevā-ı berf ü sermāy:-yı**

Kaside 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış havası, kış mevsimi.

1. Şemīm-i hoş-dili ta'tir edip yek-pāre dünyāyı
2. Bahār-ı yāsemīn etdi hevā-ı berf ü sermāy

hevālan:

1. **hevālandı:-dı**

Gazel 246

Mısra: 8

Havalanmak || Gönül kuşu.

7. Bulur lā-būd şikārın yine gül-geşt-i temāşāda
8. Hevālandı gönül murğū süzöldü bezm-i pervāze

hevā-peymāyī olmakda:

1. **hevā-peymāyī olmakda:-mağ, -da**

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istek hevesi, çok istemek, heves etmek.

1. Dem-be-dem fikr ederek kākül-i 'anbersāyı
2. Dil-i sevdā-zedem olmakda hevā-peymāyī

hevā-yı āsitānın:

1. **hevā-yı āsitānın:-ın**

Kaside 2

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşiğin hevası || Sürekli olarak Peygamberin eşiğinde bulunma isteği.

67. Hevā-yı āsitānın etdi te'nīs

68. Anıñçün Müşterī nām oldu Bircīs

hevā-yı 'aşk:

1. **hevā-yı 'aşk:**

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk hevesi.

5. Hevā-yı 'aşk ile eşkim götürdü 'unşur-ı hāki

6. Beni Mānī fakāt āteş yazardı etseler taşvīr

hevā-yı 'aşkıña:

1. **hevā-yı 'aşkıña:-ıñ, -a**

Gazel 228

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk arzusu, aşk tutkusu.

3. Hevā-yı 'aşkıña za'fim görenler etsin istidlāl

4. Nihāl-i kāmēt-i ham-geştemiz kaddiñe dāl olsun

hevā-yı bī-ārām:

1. **hevā-yı bī-ārām:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinmeyen hevesler.

117. Her kesi bu hevā-yı bī-ārām

118. Etdi āhīr gārīb-i sū-yı nīzām

hevā-yı hüsñüñdür:

1. **hevā-yı hüsñüñdür:-üñ, -dür**

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzelliğine duyulan aşk.

3. Cihānda etmez idik istirāhat ammā kim

4. Bu istirāhata bādī hevā-yı hüsñüñdür

hevā-yı i'tibār:

1. **hevā-yı i'tibār:**

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtibar isteği.

1. Dil-i bī-kayd-ı 'aşığda hevā-yı i'tibār olmaz

2. O mir'āt-ı muşaffā pāy-māl-i her-ğubār olmaz

hevā-yı kākül-i dil-berle:

1. **hevā-yı kākül-i dil-berle:-le**

Gazel 287

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarına olan düşkünlük.

3. Gönülde kalmadı aşlâ sükûndan behre
4. Hevâ-yı kâkül-i dil-berle bî-karâr oldu

hevâ-yı kâkülün:

1. **hevâ-yı kâkülün:-üñ**

Müfret 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın sevdası || Sevgilinin saçlarına olan düşkünlük.

1. Bu bî-tâbâne etvârim benim 'afv eyle sultânım
2. Hevâ-yı kâkülün elbet perîşân eyler 'uşşâkı

hevâ-yı nefsim:

1. **hevâ-yı nefsim:-im, -e**

Kaside 3

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nefis istekleri.

35. Hevâ-yı nefsim mağlûb oldum
36. Bi-küllü cürm ile ma'yûb oldum

hevâ-yı râh-ı zülfünde:

1. **hevâ-yı râh-ı zülfünde:-ün, -de**

Gazel 279

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçlarına karşı olan düşkünlüğü.

3. Hevâ-yı râh-ı zülfünde ne deñlü setr-i râz etsem
4. Yine izhâr eder elbet diliñ hâl-i perîşânı

hevâ-yı rûy u zülfünle:

1. **hevâ-yı rûy u zülfünle:-üñ, -le**

Gazel 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sevgilinin- Saçının ve yüzünün arzusu.

5. Hevâ-yı rûy u zülfünle çü erbâb-ı sefer güyâ
6. Seher kalkıp yerinden Çîn'de aḥşam eder kâgaz

hevâ-yı zülfü:

1. **hevâ-yı zülfü:-ü**

Tesdis 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saç hevesi || Sevgilinin saçına karşı duyulan heves.

25. Gönül gitti hevâ-yı zülfü sevdâsıyla ol yârîñ
26. Reh-i hicrânda oldum ben perîşân-hâli dil-dârîñ

2. **hevâ-yı zülfü:-ü**

Gazel 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saç hevesi || Sevgilinin saçına karşı duyulan heves.

3. Neler çekdim hevâ-yı zülfü ile bezm-i firkatde
4. Deyip her ser-güzeştim cümle-i yârâna 'arz etdim

hevâyî-reng:

1. **hevâyî-reng:**

Tarih 1

Mısra: 30

Heves renkli || Güzel.

29. Degil ebr-i rakîk âmâde etmiş

30. Hevâyî-reng bir top şofu gerdün

heves:

1. **hevesiyle:-i, -yle**

Diğer 3

Mısra: 117

Arzu, meyil.

117. Nefes açmak hevesiyle kimi yırttı hulkûm

118. Kimi fatḥ oldu olup renc-i bogazla mağmûm

2. **heves:**

Kaside 5

Mısra: 94

Arzu, meyil.

93. Âh kim niceye dek ola melâlim efzûn

94. Âh kim ḥırmen-i şabri heves etdi yağmâ

3. **heves:**

Kaside 10

Mısra: 444

Arzu, meyil.

443. Bu revîşler 'aceb temâşadır

444. Bu heves dem-be-dem ne sevdâdır

4. **heves:**

Gazel 150

Mısra: 1

Arzu, meyil.

1. Düşeli fikr-i dil-i 'âşık-ı nâlâne heves

2. Etdi ol dil-şudeyi 'aşk ile dîvâne heves

5. **heves:**

Gazel 150

Mısra: 2

Arzu, meyil.

1. Düşeli fikr-i dil-i 'âşık-ı nâlâne heves

2. Etdi ol dil-şudeyi 'aşk ile dîvâne heves

6. **heves:**

Gazel 150

Mısra: 4

Arzu, meyil.

3. Der-miyân dâmene-i şabr u revîyyet ber-düş

4. Atdırır zâr-şîfat âdemi meydâne heves

7. **heves:**

Gazel 150

Mısra: 8

Arzu, meyil.

7. Maḥz-ı nûr etdi beni ğarḳ-ı tecellî-i cemâl

8. Germ edelden nîgehîm 'ârız-ı cânâne heves

8. **heves:**

Gazel 246

Mısra: 1

Arzu, meyil.

1. Daḥı bâzâr-ı mihriñde seniñ cânâ heves tâze

2. Nola alsak metâ'-ı fikri biz endâze endâze

heves edelden:

1. **heves edelden:-elden**

Gazel 150

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.

Yeltenmek.

5. Ne per ü bâli ne hüd şabr u sükünü kaldı

6. Vuşlat-ı şem'î edelden dil-i pervâne heves

heves etse:

1. **heves etse:-se**

Kaside 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.

Yeltenmek.

9. Şu kadar emn ü emân lâne-i devlet şimdi

10. Bir tarîk ile heves kendüyü etse güyâ

heves eylemez:

1. **heves eylemez:-mez**

Gazel 150

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek.

9. Va' de-i vuşlata incâzını ümmîd ederiz

10. Sâlimâ dünyede kim eylemez ihsâne heves

heves-i nev-hatâ:

1. **heves-i nev-hatâ:**

Gazel 140

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayva tüyleri yeni çıkmış sevgilinin hevesi.

11. Ölseñ da Sâlimâ heves-i nev-hatâ neden

12. Bir bü-yı taze vere yine her giyâhımız

heves-i vuşlat-ı dil-dâr:

1. **heves-i vuşlat-ı dil-dâr:**

Gazel 147

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma isteği.

1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dâr gerekmez

2. Dil-dâdelere yâr ile bâzâr gerekmez

heves-i zülfü:

1. **heves-i zülfü:-ü**

Gazel 102

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Sevgilinin- saçlarının arzusu.

3. Gitmez aşlâ heves-i zülfü derûn-ı dilden

4. 'Aşıkım gönülümü her bâr hemân bu eyler

hevesin tohmun ekmede:

1. **hevesin tohmun ekmede:-me, -de**

Kaside 10

Mısra: 440

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün süreklî kötülükler, günahlar arzu etmesi.

439. Ecel-i müddet olmada dâhil

440. Hevesin tohmun ekmede yine dil

hevl-i cân u serde:

1. **hevl-i cân u serde:-de**

Kaside 9

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can korkusu.

79. Dem-i maşşerde hevl-i cân u serde

80. O vâdi-i tahayyürde o yerde

hevl-i maşşer:

1. **hevl-i maşşer:**

Kaside 10

Mısra: 421

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Maşşer korkusu.

421. Hevl-i maşşer zamân-ı hayretde

422. Yevm-i zilletde vaqt-i fikretde

hevbet-i 'avn-ı celâdeti:

1. **hevbet-i 'avn-ı celâdeti:-i**

Kaside 12

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Yaratıcının- kuvvetinin büyüklüğü.

27. Bırakdı sâhile deryâ-yı maşşeret bir dür

28. Edince hevbet-i 'avn-ı celâdeti zürî

hevbet-i şevket:

1. **hevbet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik, ululuk.

7. Felekde kavş olur yemde mâhiyân lertzân

8. Taķınsa güş-ı cihâna bu hevbet-i şevket

hev'et:

1. **hev'et:**

Diğer 10

Mısra: 49

Şekil, görüntü, durum.

49. Ne hev'et üzre eder baħş mühendisler

50. Zekâsı hikmet-i maşş-z-ı Hüdâ durur haķķâ

hev'et-i zihn:

1. **hev'et-i zihn:**

Kaside 33

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zihnin birliği || Çok zeki kimse.

61. Hikmet-âmüzgârda zirâ

62. Hey'et-i zihn müfti-i dâna

hevkel-i himmet:

1. **hevkel-i himmet:**

Kaside 23

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf heykeli || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

31. Zâhîr-i salţanat bâzû-yı devlet heykel-i himmet

32. Tehemten-menķabet şîrînsitân-ı şaff-ı ârâyî

hevülâ:

1. **heyülāyî:-yî**

Kaside 23

Mısra: 54

Ruh.

53. Eger emrinden olsa müsta'idd-i hüsn-i istiklâl

54. Şorup mir'ât terkîb eylemiş hergiz heyülāyî

hezâr:

1. **hezâr:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 45

Bülbül.

45. Kim hezâr gülşene başdıqça kadem

46. Çor buhûr aña buhûr-ı meryem

2. **hezâr:**

Tahmis 3

Mısra: 18

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

17. Gedâ vü şeh gâmiñ ile ser-â-sere dil-hûn

18. Dü rüz güldürür iseñ hezâr şeb mañzûn

3. **hezâr:**

Tarih 3

Mısra: 227

Bin.

227. Oldu târih neved penc ü hezâr u sî şad

228. Bu ise dört yüz doksan ikidir ser-tâ-pâ

4. **hezârîñ:-îñ**

Diğer 3

Mısra: 22

Bülbül.

21. Gülsitân-ı gam-ı hicriñde dil etmekte hırâm

22. Güyiyâ oldu hezârîñ yerine kâ'imañam

5. **hezâr:**

Diğer 3

Mısra: 69

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

69. Şâh-ı güllerde hezâr nağme eder murğ-ı şehër

70. Güyiyâ hâtır-ı 'uşşâkı tesellî eyler

6. **hezâr:**

Gazel 4

Mısra: 2

Far. Bülbül, andelib.

1. Bâğ-ı aşkı ol gülüñ mādām meskendir baña

2. Dil hezâr u eşk cûy u rûy gülşendir baña

7. **hezâr:**

Kaside 6

Mısra: 58

Bülbül.

57. O feyz ol feyz-i Rabbâni idi kim yoğidi aşlâ

58. Gedâ vü şeh hezâr u verd-i ra'nâ şem' ü pervâne

8. **hezâr:**

Kaside 8

Mısra: 40

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

39. Odur o pāk nebî kim şenāsına kalemim

40. Hezâr şevk u mañabbet ile mübâdirdir

9. **hezâr:**

Kaside 8

Mısra: 80

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

79. O âfitâb-ı hüsündür niķâb-ı zülfü kalem

80. Hezâr şerm ü hicâb ile şöyle zâkirdir

10. **hezâr:**

Kaside 10

Mısra: 528

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

527. Ravza-i pākîñe cenâb-ı Vedûd

528. Rüz ü şeb eylesin hezâr dürdü

11. **hezâr:**

Kaside 16

Mısra: 6

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

5. Göricek rûy-ı gülü şad-ferâh ile eyler

6. Bir şadâsında hezâr nağmeyi icrâ bülbül

12. **hezâr:**

Kaside 17

Mısra: 27

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

27. Ne re'y-i pāk-i mu'allâdır ol hezâr añsent

28. Ne zât-ı pāk-i ser-âmeddir ol sûtüde-şiyem

13. **hezârîñ:-îñ**

Kaside 18

Mısra: 15

Bülbül.

15. Çeşmine süzen olur hâr hezârîñ gülsüz

16. Yârsız külhan olur 'aşîka bâğ-ı mañbül

14. **hezârîñ:-îñ**

Kaside 18

Mısra: 18

Bülbül.

17. Terk-i hîdmet diyerek aldı yerin gülşende

18. Aşiyânın bulcağ zâğ hezârîñ mañlül

15. **hezârîñ:-îñ, -î**

Kaside 20

Mısra: 305

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

305. Biz birini değil hezârîñ ger

306. Dikseler kîsemiz de ser-tâ-ser

16. **hezârîñ:-îñ**

Kaside 23

Mısra: 15

Bülbül.

15. Hezârîñ şu'le-i âvâzını berd etdi efsürde

16. Bahâr eyler ederse âteş-i gülle müdâvâyî

17. **hezâr:**

Kaside 25

Mısra: 27

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

27. Hezâr el-hamdü li'llâh sāye-i luţfunda hep 'âlem

28. Firâş-ı istirahatde safâ etmekdedir her câ

18. **hezār:**

Kaside 25

Mısra: 47

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

47. Hezār ihlāş ile Sālim du'ācın etmede her dem

48. Du'ā-yı zāt-ı pākīn ile fāhr ey āşaf-ı dānā

19. **hezār:**

Müfret 53

Mısra: 1

Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

1. Ederdi da'vet anı dil hezār haclet ile

2. Tenezzül eylese ol meh bizim de hānemize

20. **hezār:**

Gazel 75

Mısra: 3

Bülbül || Aşık.

3. Hezār bülbül-i bāğ olsa eylemem rağbet

4. Bizim terānemiz ey gül enin-i 'uzletdir

21. **hezār:**

Gazel 157

Mısra: 5

Bülbül.

5. Kākül-i yāre tokundukça hezār refitār eder

6. Etmede bād-ı şabā-yı gülsitān güyā rakış

22. **hezārī:-ı**

Gazel 187

Mısra: 4

Bülbül.

3. Nedir sende bu te'sīr-i figān ey 'āşık-ı şeydā

4. Hezārī bāğda nāleñle hāmūş eylediñ gittiñ

23. **hezārīñ:-iñ**

Gazel 189

Mısra: 6

Bülbül.

5. Hiç gülmeye hazm eylemeyen güft ü şinidi

6. Gördük bu gülistān-ı cihān içre hezārīñ

24. **hezārāna:-ān, -a**

Gazel 244

Mısra: 2

Bülbül.

1. Ruḥūñdan reng alıp güller ser-ā-pā gülsitān içre

2. Hezārāna figān etdirdi her cā gülsitān içre

25. **hezārīñ:-iñ**

Gazel 269

Mısra: 4

Bülbül.

3. Ne kuşdur bülbül ey gonca bizimle nālede bir mi

4. Öte tursun hele bizden hezārīñ bezm-i gülşende

hezār ahsent olur:

1. **hezār ahsent olur:-ur**

Kaside 35

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce aferin olsun, tebrikler.

65. Ḥvāhiş-i emr-i teğazzül de tamām oldu gönül

66. Şā'iriyet olur ise saña ahsent hezār

hezār oldum:

1. **hezār oldum:-dum**

Gazel 214

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

-Güle benzeyen sevgiliye- bülbül olmak.

1. Bülbül-i şifteveş 'aşk ile zār oldum ben

2. Bir ser-āmed gül-i ra'nāya hezār oldum ben

hezār olmak:

1. **hezār olmak:**

Gazel 174

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül olmak || Aşığın, gonca olan sevgili karşısındaki durumu.

9. Degildir cāy-ı istiğrāb ey gonca bu 'ālemde

10. Bu gülşende saña 'āşık benim gibi hezār olmak

hezārān:

1. **hezārān:**

Tarih 1

Mısra: 96

Binlerce, pek çok.

95. Medār-ı şevkdır vaşf-ı şerifin

96. Gelir tab'a hezārān tāze mazmūn

2. **hezārān:**

Tarih 2

Mısra: 14

Binlerce, pek çok.

13. Ḥāzret-i Bārī du'ā-yı 'ālemi maqbül edip

14. Eyledi şāyān hezārān ni'met ü ikrāmına

3. **hezārān:**

Tarih 3

Mısra: 21

Binlerce, pek çok.

21. Gūş-sad-gūş hezārān taḥşin

22. Kūşe-i gūşu leb-ā-leb bün eder ise sezā

4. **hezārān:**

Tarih 3

Mısra: 34

Binlerce, pek çok.

33. Ḥāzret-i şāh-ı bīhīn-debdebe Sultān Aḥmed

34. Ki anıñ bende-i ednāsı hezārān Dārā

5. **hezārān:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 9

Binlerce, pek çok.

9. Hezārān nağmeyi etmekte efzūn

10. Kurulmuş güyiyā sür-ı hümāyūn

6. **hezārān:**

Tarih 4

Mısra: 79

Binlerce, pek çok.

79. Hezārān şerm ü haclet ile Sālim

80. 'İnānın esb-i kilkin edip irḥā

7. **hezārān:**

Kaside 4

Mısra: 4

Binlerce, pek çok.

3. Ne şebdir ol şeb-i zīnet-fezā-yı revnağ-ārā kim
4. Bulupdur cānib-i Hāk'dan hezārān ni'met-i 'uzmā

8. **hezārān:**

Tarih 7

Mısra: 7

Binlerce, pek çok.

7. Hezārān 'izz ü rıf'atle ne dem teşrīf edip etdi
8. Kudūmiyle bu cāy-ı cennet-ābādānı zībā-dil

9. **hezārān:**

Kaside 12

Mısra: 57

Binlerce, pek çok.

57. O 'arşagehde hezārān şuhūr ile şad sal
58. Tevaḳḳuf etdi o ḳālīb verince destūri

10. **hezārān:**

Kaside 19

Mısra: 29

Binlerce, pek çok.

29. Hezārān nagme-i cān-sūzun etmeklikde gül-bünde
30. Ser-āğāz eyledikçe her taraf murğān-ı ezkāre

11. **hezārān:**

Kaside 19

Mısra: 50

Binlerce, pek çok.

49. Kırās-ı āli yāḳūt-ı 'Aden kendisi 'adn olmuş
50. Nihālistānı zeyn olmuş hezārān nev'-i ešmāre

12. **hezārān:**

Kaside 25

Mısra: 24

Binlerce, pek çok.

23. Mesihāveş murād etse o kān-ı merḥamet eyler
24. Dem-i cān-baḥş-ı luḳfuyla hezārān mürdeyi ihyā

13. **hezārān:**

Kaside 32

Mısra: 22

Bülbüller.

21. Ben de bülbül gibi ol zāt-ı şerīfīñ olsam
22. Menḳabet-hvāni hezārān vücūh ile sezā

14. **hezārān:**

Kaside 34

Mısra: 10

Bülbüller.

9. Yine gül-geşt-i gülzāra şalādır ehl-i 'irfāna
10. Hezārān naḳl-i güllerde fiğān u nāle-pirādır

15. **hezārān:**

Kaside 34

Mısra: 37

Binlerce, pek çok.

37. Be-her-cā gülşenin olmuş hezārān menḳabet-hvāni
38. Nişimen-ber-nişimen bülbül-i güyende güyādır

16. **hezārān:**

Kaside 34

Mısra: 42

Binlerce, pek çok.

41. Bu gūne etmiş evşāfın müşemmat ḳaḳ-ı imlāya
42. Zebān-ı ḥāl ile her dem hezārān medḥ-pirādır

17. **hezārān:**

Kaside 34

Mısra: 92

Bülbüller.

91. Ḳarār etmezse bir şāḥ üzre bülbüller n'ola her dem
92. Gülistān-ı maḥabbetde hezārān nā-şikībādır

18. **hezārān:**

Gazel 138

Mısra: 6

Binlerce, pek çok.

5. Luḳfunu bī-cā eder hergiz 'itābın bī-sebeb
6. Ğamzeñiñ cānā hezārān vech ile maḥzūnuyuz

19. **hezārān:**

Gazel 159

Mısra: 2

Binlerce, pek çok.

1. Alan yek şemme bŷy-ı gül-'izār-ı dil-rübādan feyz
2. Alır ey dil hezārān vech ile zevḳ u şafādan feyz

20. **hezārān:**

Gazel 165

Mısra: 2

Binlerce, pek çok.

1. Dil-i bī-çāre cihānda nice ğam çekdi dirēğ
2. Ermedi kāma hezārān sitem çekdi dirēğ

21. **hezārān:**

Gazel 186

Mısra: 8

Binlerce, pek çok.

7. Nažiriñ ey şeh-i ḥūn-riz görmedik bir dem
8. Bu 'arşagehde hezārān tünd-ḥū gördük

22. **hezārān:**

Gazel 213

Mısra: 4

Binlerce, pek çok.

3. Derip devşirmeden ḳaldım ḡamıñla kendimi cānā
4. Hezārān leşker-i endūh ile tālācdır sinem

23. **hezārān:**

Gazel 244

Mısra: 5

Binlerce, pek çok.

5. 'Adil olmaz be-yek nūşa hezārān 'işret-i her cā
6. Müferriḥdir şafā-yı cām-ı şahbā gülsitān içre

24. **hezārān:**

Gazel 252

Mısra: 3

Binlerce, pek çok.

3. Gehî mesrûr ederse geh hezârân gam eder peydâ
4. Çekilmezmiş cihân içre belâsî rûzgârın da

hezârân rûtbe:

1. hezârân rûtbe:

Gazel 243

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce kat, defalarca,

9. Kâkülûn sevdâsî ile Sâlim ey şîrin-dehen

10. Kays'a gâlibdir hezârân rûtbe mecnûn olmadâ

hezârâsâ:

1. hezârâsâ:

Kaside 6

Mısra: 26

Bûlbûl gibi.

25. Gûlistân-ı mahabbetde sezâdır kendini etse

26. Hezârâsâ vü gül sâ reng-i bâlâ şem' ü pervâne

2. hezârâsâ:

Tesdis 6

Mısra: 9

Bûlbûl gibi.

9. Hezârâsâ ser-âgâz etmedim şad hayf feryâda

10. Muhaşşal yok murâdımca benim bir gonca dünyâda

3. hezârâsâ:

Gazel 271

Mısra: 4

Bûlbûl gibi.

3. 'Adûlar hârveş şayd etmede ol verd-i ra'nâyı

4. Hezârâsâ benim virdim figân olmağda gitdikçe

hezâr-ı bâğ-ı 'aşkım:

1. hezâr-ı bâğ-ı 'aşkım:-ım

Gazel 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk bağının bûlbûlü.

1. Hezâr-ı bâğ-ı 'aşkım rûy-ı dil-ber gûlsitânımdır

2. Benim nağl-i gûlüm ol serv-ğadd-i dil-sitânımdır

hezâr-ı bî-nevâ:

1. hezâr-ı bî-nevâ:

Gazel 253

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı bûlbûl.

3. Şu rûtbe nâliş ile ey hezâr-ı bî-nevâ sen kim

4. Çemende her gül-i nâzik-mizâcî bî-dimâğ eyle

hezâr-ı bî-nevâya:

1. hezâr-ı bî-nevâya:-ya

Gazel 224

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zavallı bûlbûl.

7. Hezâr-ı bî-nevâya şefkat-endâz olmayan verdiñ

8. Hemîşe gonca-i ser-bestesi açılmasın şolsun

hezâr-ı gül-bün-i tevfiğ-ı mevlâ:

1. hezâr-ı gül-bün-i tevfiğ-ı mevlâ:

Tarih 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yardım fidanının bûlbûlü || Sultan 3.

Ahmed.

11. Gül-i gülşen-serây-ı Âl-i 'Oşmân

12. Hezâr-ı gül-bün-i tevfiğ-ı Mevlâ

hezâr-ı gülşen-i 'aşkım:

1. hezâr-ı gülşen-i 'aşkım:-ım

Gazel 116

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk bahçesinin bûlbûlü.

1. Hezâr-ı gülşen-i 'aşkım demim bahâr iledir

2. Şafâ-yı hâtırım ancak o gül-'izâr iledir

hezâr-ı nâle-perdâz-ı figân kılmış:

1. hezâr-ı nâle-perdâz-ı figân kılmış:-muş

Gazel 226

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşığı- Feryat, figan eden bûlbûle döndürmek.

7. Gönülümü kılmış hezâr-ı nâle-perdâz-ı figân

8. Sen gül-i ra'nâyı zib-i gülşen-i ân eyleyen

hezâr-ı zâr:

1. hezâr-ı zâr:

Gazel 116

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, inleyen bûlbûl.

9. Nakîşa vermez o şûha figânı 'uşşakîñ

10. Gûlün de revnağî Sâlim hezâr-ı zâr iledir

hîbe:

1. hîbe:

Müfret 87

Mısra: 2

Bağışlama, bağış.

1. Gehî şahhâflığa düşuna aldıkda kitâb

2. Vâ'iz-i hâr-menişe hîbe semerdir güyâ

hicâb:

1. hicâb:

Diğer 3

Mısra: 154

Utanma, sıkılma.

153. Bûs edip destini rıf'atli efendiye şehâ

154. Biñ hicâb ile hûlûş-ı dilim eyle inhâ

2. hicâbı:-ı

Kaside 5

Mısra: 61

Perde, örtü || Tasavvufî manada Allah ile kul arasındaki engel.

61. Şad hezârân hicâbı geçip ol şâh-ı cihân

62. Oldu menzilgehi ol pâdişehîñ ev ednâ

3. **hicāb:**

Kaside 8

Mısra: 80

Utanma, sıkılma.

79. O āfītāb-ı hüsündür niķāb-ı zülfü kalem

80. Hezār şerm ü hicāb ile şöyle zākirdir

4. **hicābından:-ın, -dan**

Müfret 31

Mısra: 1

Utanma, sıkılma.

1. Perişān eylemiş kendin hicābından o nev-reste

2. Nihāl-i ķāmeti bāğ-ı bahāda serv-i ra'nādır

5. **hicābı:-ı**

Kaside 33

Mısra: 68

Perde, örtü, engel.

67. Aña da fikr-i hendes-i refi'

68. Dā' im eyler hicābı men'-i menī'

6. **hicāb:**

Gazel 193

Mısra: 5

Perde, örtü, engel.

5. Meclis-i meyde otursaķ kılķsa ortadan hicāb

6. Baña būs etmege verseñ geh ayag u gāh el

7. **hicābından:-ın, -dan**

Gazel 201

Mısra: 7

Perde || Göz kapağı.

7. Ezerdi merdüm-i çeşmim hicābından bir lahza

8. Eger baķdıķça saña hā'il olmasaydı sultānım

hicāb altında kaldı:

1. **hicāb altında kaldı:-dı**

Tarih 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtü altında kalmak || Kar yağışıyla oluşan beyaz örtü.

5. Berfden şimdi döşendi gülşene kālīçalar

6. Hep hicāb altında kaldı luţf-ı Hāk'dan nesterin

hicāb etmek:

1. **hicāb etmek:**

Gazel 188

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak.

7. Geçer şanma beni geçdikçe cāna tır-i hicrānıñ

8. Olur 'uşşāka reh-zen 'arı dil-dāra hicāb etmek

hicāb etmez:

1. **hicāb etmez:-mez**

Gazel 148

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak.

1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niķāb etmez

2. Luţufdan ğayrı şeyden sevdiğim aşlā hicāb etmez

hicāb-ı 'arz-ı mahabbet eder:

1. **hicāb-ı 'arz-ı mahabbet eder:-er**

Diğer 10

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgisini göstermekten dolayı utanmak.

19. Hicāb-ı 'arz-ı mahabbet eder mi sultānım

20. Derünü 'arşa-i sultān-ı 'aşķ olan şeydā

hicāb-ı ehl ü 'iyāl:

1. **hicāb-ı ehl ü 'iyāl:**

Kaside 22

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanıdıklardan utanma.

103. Şöyle tursun hicāb-ı ehl ü 'iyāl

104. Ğayret etdi beni perişān-hāl

hicāb-ı nār-ı cürm:

1. **hicāb-ı nār-ı cürm:**

Kaside 9

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günah ateşinin utancı.

81. Ki leb-tefside olup pest ü bālā

82. Hicāb-ı nār-ı cürm ile ser-ā-pā

hicāb-ı yerhamūke rabbūke hamid hamd-i sübhānī:

1. **hicāb-ı yerhamūke rabbūke hamid hamd-i**

sübhānī:

Kaside 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Merhameti bol olan Rabbin sana merhamet etsin!"

(Hz Adem'in hapsürması üzerine).

7. Sa'adetle te'ātus eylediginde olan oldur

8. Hicāb-ı yerhamūke Rabbūke hamid hamd-i Sübhānī

hicāzāsā:

1. **hicāzāsā:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 8

Hicaz misali, Hicaza benzer şekilde.

7. Ne gördüm kaplamış bir bü cihānı

8. Hicāzāsā şemim-i bi-ţarānī

hicr:

1. **hicr:**

Diğer 2

Mısra: 16

Ayrılık.

15. Pāy-māliz rehinde ğaltānız

16. Hicr ile dil-şikest-i hicrānız

2. **hicriñle:-iñ, -le**

Gazel 8

Mısra: 7

Ayrı olma || Sevgilinin aşkıktan uzakta olması.

7. Kaţ-ı ümmid eyledim hicriñle seyr-i bāğdan

8. Berg-i süsen şüret-i şemşirdir sensiz baña

3. **hicrine:-in, -e**
Tarih 12
Mısra: 9
Ayrılık.
9. Düstânîñ hicrine bâ'ış idi
10. Çün muqaddem maqdem-ı faşl-ı şitâ
4. **hicriñle:-iñ, -le**
Rübai 16
Mısra: 1
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
1. Hicriñle felek hâli diğer-gün etdi
2. Vashñla bu dil gülmedi bir dem gitdi
5. **hicriñ:-iñ**
Gazel 35
Mısra: 3
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
3. Gel kümeýt-i tab'a tahmîl eyleme hicriñ yeter
4. Kalmadı bâr-ı girân-ı derde dermânım meded
6. **hicriñde:-iñ, -de**
Gazel 38
Mısra: 3
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
3. Sirişke çeşmimiz olmazsa sîr hicriñde
4. Olur harâret-i rencür-ı tebd e âb lezîz
7. **hicr:**
Gazel 98
Mısra: 7
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
7. Kan ağlادیyor bizlere hicr ile o hün-rîz
8. Mey şun bize sâķi ki bu da bir demimizdir
8. **hicriñle:-iñ, -le**
Gazel 103
Mısra: 2
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
1. Derünüm her taraf ezhâr-ı dâģa gülşen olmuşdur
2. Gülistân-ı cihân hicriñle baña külhan olmuşdur
9. **hicrinde:-in, -de**
Gazel 107
Mısra: 9
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
9. Komaz bu Sâlim'i ğamģin ü giryân böyle hicrinde
10. Hudâ kâdirdir elbette efendimdir kerimimdir
10. **hicre:-e**
Gazel 134
Mısra: 9
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
9. Seni eylerse Sâlim hicre ğayrı vaşla şâyeste
10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez
11. **hicre:-e**
Gazel 152
Mısra: 9
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.

9. Gerçi döymez vaşla deyü eylemiş hicre karîn
10. Sâlimâ haķķımda bahtım sũ'-i tedbir eylemiş
12. **hicriñ:-iñ**
Gazel 187
Mısra: 6
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
5. Ele geldikçe vaşla hiç dirigiñ yok şehâ ammâ
6. Beni gıtdikçe hicriñ ile bî-hüş eylediñ gittiñ
13. **hicr:**
Gazel 188
Mısra: 1
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
1. Nedendir siñ-i ğamda hicr ile baģrım kebâb etmek
2. Saña lâyıķ mıdır cânâ bizi pür-ıztırâb etmek
14. **hicriñle:-iñ, -le**
Gazel 190
Mısra: 8
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
7. Vuşlatıñla kalbimi ta'mir etmezsiñ benim
8. Hâtırım hicriñle vîrân olduģun bilmez misiñ
15. **hicriñ:-iñ**
Gazel 199
Mısra: 4
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
3. Dâmen-i şabrım gibi çâķ-i girîbân eyledim
4. Kâmetim gibi edelden tâķ hicriñ tâķatim
16. **hicr:**
Gazel 208
Mısra: 4
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
3. Ben ol Kays-ı beyâbân-gerd-i 'aşķım kim bu vâdide
4. Enîsim ğam celîsim hicr ü hayret derd hem-râhım
17. **hicrinde:-in, -de**
Gazel 227
Mısra: 16
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
15. Rütbe-i derd-i teb-i 'aşķın nümâyân etmeye
16. Ol perîniñ Sâlimâ hicrinde hicrân etmeyen
18. **hicr:**
Gazel 229
Mısra: 10
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
9. Halk-ı 'âlem çökse başına yapılmaz hâtırı
10. Kalb-i 'âşık hicr ile bir kerre vîrân olmasın
19. **hicriñ:-iñ**
Gazel 235
Mısra: 2
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
1. Mahrem-i didâr olanlar bir zamân maķbül iken
2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşģül iken
20. **hicriñle:-iñ, -le**
Gazel 249

- Mısra: 6
Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.
5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nûru mürüvvet kı
6. Añır giryānlığım hicriñle Ceyhün'a selām eyle

21. **hicriñle:-iñ, -le**

Gazel 258

Mısra: 2

Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.

1. Yeter ey lāle-ḥad dāğ-ı derūnum pārelendirme
2. Oñulmaz zaḥmımı hicriñle yine yārelendirme

22. **hicr:**

Gazel 280

Mısra: 6

Ayrı olma || Sevgilinin âşıktan uzakta olması.

5. Şanırdım dām-ı mihrinde fiğānım artmaya aşlā
6. Dili hicr ü firākı bī-kıyās āgāzelendirdi

hicrān:

1. **hicrāna:-a**

Diğer 2

Mısra: 85

Ayrılık.

85. Nedir āyā 'ilāc hicrāna
86. Şorsa 'āşık bilir mi Loḡmān'a

2. **hicrāne:-e**

Diğer 11

Mısra: 65

Ayrılık.

65. Tāb yokdur gönülde hicrāne
66. Elde ḥāmem 'aşā-yı pīrāne

3. **hicrāni:-ı**

Rübai 18

Mısra: 1

Ayrılık || Sevgili'den ayrı olma.

1. Mülk-i dile hicrāni ki şeb-hūn etdi
2. Ahvāl-i perişāni dige-gün etdi

4. **hicrān:**

Gazel 52

Mısra: 7

Ayrılık || Sevgili'den ayrı olma.

7. Ğarḳ-ı ḥūn oldu remedden dideler hicrān ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'ār yār

5. **hicrān:**

Gazel 54

Mısra: 6

Ayrılık || Sevgili'den ayrı olma.

5. Sirişk-i dīde söndürmez fetil-i dāğ-ı hicrāni
6. Derūn-ı 'āşık-ı bī-çārede hicrān āteşdir

6. **hicrān:**

Gazel 172

Mısra: 12

Ayrılık || Sevgili'den ayrı olma.

11. Felek döner mi murādımca Sālimā bilmem
12. Ṭabī' at ehline hicrān cihān cihān ancak

7. **hicrānıñ:-iñ**

Gazel 178

Mısra: 2

Ayrılık || Sevgili'den ayrı olma.

1. Sensiz baña ey mihr-i cihān-süz Selanik
2. Hicrānıñ ile oldu hemān bir şeb-i tārik

8. **hicrānıñ:-iñ, -ı**

Gazel 269

Mısra: 1

Ayrılık || Sevgili'den ayrı olma.

1. 'Adūlar 'id ederlermiş görüp hicrānıñı bende
2. Ne var bir dest-būsuñla sevindirseñ beni sen de

hicrān etmeyen:

1. **hicrān etmeyen:-me, -yen**

Gazel 227

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık acısı çekmek.

15. Rütbe-i derd-i teb-i 'aşkın nümāyān etmeye
16. Ol periniñ Sālimā hicrinde hicrān etmeyen

hicrāna uğrar:

1. **hicrāna uğrar:-r**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrı düşmek, ayrı kalmak.

115. Şaḥş-ı şirret çıkamaz divāna
116. Uğrar etbette o bir hicrāna

hicrāna yansın:

1. **hicrāna yansın:-sın**

Diğer 9

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık derdinden dolayı acı çekmek.

73. O da yansın benimle hicrāna
74. Tā ki nāmım ḳala cihānyāna

hicr-i aḥbāb-ı şadık:

1. **hicr-i aḥbāb-ı şadık:**

Diğer 4

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadık dosttan ayrı olma, uzak kalma.

39. Firḳat-i yār-i ḥaḳik müşkil imiş
40. Hicr-i aḥbāb-ı şadık müşkil imiş

2. **hicr-i aḥbāb-ı şadık:**

Diğer 4

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadık dosttan ayrı olma, uzak kalma.

39. Firḳat-i yār-i ḥaḳik müşkil imiş
40. Hicr-i aḥbāb-ı şadık müşkil imiş

hicr-i cānān:

1. **hicr-i cānān:**

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayrılığı, sevgiliden ayrı olma.

1. Hicr-i cānān ile vasl-ı şevk-bahşā bir midir
2. Şadme-i telh-ı hūmār u zevk-ı şahbā bir midir

2. **hicr-i cānān:**

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayrılığı, sevgiliden ayrı olma.

1. Hicr-i cānān ile vasl-ı şevk-bahşā bir midir
2. Şadme-i telh-ı hūmār u zevk-ı şahbā bir midir

3. **hicr-i cānān:**

Gazel 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayrılığı, sevgiliden ayrı olma.

5. Dür olmaz bir nefes yāriñ hayāli dīdeden
6. Gam degil etse benimle hicr-i cānān iḥtilāt

hicr-i nev-rūzu çekip:

1. **hicr-i nev-rūzu çekip:-ip**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimini özlemek.

31. Hicr-i nev-rūzu çekip biñ gam ile
32. Nergisiñ doldu gözü şeb-nem ile

hicv:

1. **hicve:-e**

Müfret 85

Mısra: 1

Yermek, eleştirmek.

1. Hicve mā'il olanıñ 'ākıbeti hayr olmaz
2. Noldu gördüñ şoñunu sen bir iki heccāviñ

hīç:

1. **hīç:**

Kaside 1

Mısra: 105

Katiyen, asla.

105. Nefret etmezdi kimse hīç andan
106. Etse cāy-ı haķıķati mesken

2. **hīç:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 197

Katiyen, asla.

197. Hīç demez ki cenāb-ı Rabb-i kadir
198. Hükümünü böyle eylemiş takdir

3. **hīç:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 228

Katiyen, asla.

227. Luḥf-ı bi-gāyeñ ile ser-tā-pā
228. Görmeyim hīç şemātet-i a'dā

4. **hīç:**

Müseddes 1

Mısra: 13

Katiyen, asla.

13. Hīç o hūniden baña şefkat teḳaddüm etmedi
14. Qaldı gitdi dil vişāliyle tena'um etmedi

5. **hīç:**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Katiyen, asla.

11. Dirīg ey nāle-i ṭab'-ı ḥazīnim
12. Zebānım hīç etmez misiñ āzād

6. **hīç:**

Terkib-bend 1

Mısra: 28

Katiyen, asla.

27. Fiğān ey pençe-i şir-i muşibet
28. Terahḥum etmediñ hīç baña ḳaṭ'ā

7. **hīç:**

Tarih 2

Mısra: 26

Katiyen, asla.

25. Maḳdem-i āğāzesin gūş eyleyelden bülbülün
26. Gelmez oldu gül hayāli hīç anıñ evhāmına

8. **hīç:**

Diğer 2

Mısra: 81

Katiyen, asla.

81. Hīç teselli-i hicr-i didāra
82. Kimseler bulmamış durur çäre

9. **hīç:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 144

Katiyen, asla.

143. Sende ise eger-i şefkat yok
144. Dil-i divāneme hīç ruḥşat yok

10. **hīç:**

Tesdis 2

Mısra: 4

Katiyen, asla.

3. Ser-ā-pā pür-gamız gamdan bizim āzādımız yokdur
4. Biz 'aşıklardanız cānā bizim hīç şādımız yokdur

11. **hīç:**

Müseddes 2

Mısra: 4

Katiyen, asla.

3. Esir-i derdiñe bir rāḥat u şafā olmaz
4. Firāş-ı 'aşka düşen zāra hīç şifā olmaz

12. **hīç:**

Müseddes 2

- Mısra: 13
Hiç mümkün mü.
13. Maḥabbetim saña ta'bir olur mu hiç kâbil
14. Derinde bendeñi kemter gedâ-yı ednâ bil
13. **hiç:**
Matla 2
Mısra: 2
Hiç mümkün mü.
1. Dile ol mâh-ı evc-i istignâ
2. Lutf-ı vaşlın eder mi hiç âyâ
14. **hiç:**
Lugaz 4
Mısra: 6
Katiyen, asla.
5. Tâzedir berg ü bahârı şolmaz
6. Hissine ḥâşılı hiç söz olmaz
15. **hiç:**
Diğer 4
Mısra: 100
Katiyen, asla.
99. Vardı mı ya'ni size ol er ü giç
100. Ḥaberi gelmedi bilmem baña hiç
16. **hiç:**
Diğer 5
Mısra: 12
Katiyen, asla.
11. Esb-i teşrifîñiz nice eyyâm
12. Etmedi hiç bu semte 'atf-ı licâm
17. **hiç:**
Diğer 5
Mısra: 21
Katiyen, asla.
21. Eylemez hiç taḥammül aña cihân
22. Biri birini görmege yârân
18. **hiç:**
Kaside 5
Mısra: 46
Katiyen, asla.
45. Öyle bir esb-i şabâ-sîret ü ḥüb-şüretidir
46. Ki rikâbına anıñ başmadı kimse hiç pâ
19. **hiç:**
Kaside 7
Mısra: 24
Katiyen, asla.
23. Bâr-ı suḥan-ı nihâl-i kudret
24. Bir vech ile hiç dehâna şıgmaz
20. **hiç:**
Kaside 7
Mısra: 48
Katiyen, asla.

47. Pirâmen-i tih-i 'iffetine
48. Hiç zerre kadar bahâne şıgmaz
21. **hiç:**
Kaside 7
Mısra: 86
Katiyen, asla.
85. Cürm ile zebânım öyle pür kim
86. 'Özr etmege hiç bahâne şıgmaz
22. **hiç:**
Kaside 7
Mısra: 104
Katiyen, asla.
103. Şuğl eyle şalâtına ki nef'i
104. Hiç 'aql-ı kıyâsiyâna şıgmaz
23. **hiç:**
Tarih 8
Mısra: 31
Katiyen, asla.
31. Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hiç ḥvâb-ı ḡafletden
32. Ğubâr-ı maḡdemi olmasa kuḡl-i dide-i aḡdâk
24. **hiç:**
Diğer 9
Mısra: 80
Katiyen, asla.
79. O da yanmış o firâte er ü giç
80. Dönmemiş yine bildiginden hiç
25. **hiç:**
Muamma 10
Mısra: 1
Katiyen, asla.
1. O ḥürşidim kadem-rencide kılmaz oldu hiç baña
2. Beni böyle ayaklarda komaḡ yâre sezâ mıdır
26. **hiç:**
Tarih 10
Mısra: 2
Katiyen, asla.
1. Rüyüña ḡaḡ ile noḡşân olmaz
2. Ḥârsız hiç gülistân olmaz
27. **hiç:**
Tarih 10
Mısra: 36
Katiyen, asla.
35. Behcet-i ḡüsnüñe dâ'irdir ḡaḡ
36. Hâlesiz hiç meh-i tâbân olmaz
28. **hiç:**
Tarih 10
Mısra: 58
Katiyen, asla.
57. Zâtu bir genc-i ma'ârifdir kim
58. Hiç anıñ üstüne 'irfân olmaz

29. **hîç:**
Tarih 10
Mısra: **63**
Katiyen, asla.
63. Dünyede hiç mehâsin yok kim
64. Şânına demeye şâyân olmaz
30. **hîç:**
Tarih 10
Mısra: **74**
Katiyen, asla.
73. Ya'ni bû mısra'ı tārîh etmiş
74. Saña hiç hañ ile noşşân olmaz
31. **hîç:**
Diğer 10
Mısra: **22**
Katiyen, asla.
21. Firâkıñ olmağ ile âteş-i derûna sebeb
22. Kül oldu kalmadı hâkisterimde hiç hâlâ
32. **hîç:**
Kaside 10
Mısra: **259**
Katiyen, asla.
259. Gitmedi nesne hiç hıfzından
260. Oldu sadrı fezâ'ile mahzen
33. **hîç:**
Kaside 10
Mısra: **402**
Katiyen, asla.
401. Luñf-ı teşîr-i dest-i pâkinden
402. Görmedim hiç şudâ' rencin ben
34. **hîç:**
Diğer 11
Mısra: **78**
Katiyen, asla.
77. Yârdan dūr olan dil-i mehcūr
78. Olmasın bir şafâya hiç mağrūr
35. **hîç:**
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Katiyen, asla.
3. Haşre dek sönmez idi hiç bu çerâğ-ı hâşîñ
4. Şem'-i ümmîdimi yağsıydı Yeñişehriftenâr
36. **hîç:**
Tarih 12
Mısra: **31**
Hiç mümkün mü.
31. Meyl edince medhîne olmaz mı hiç
32. Bu dil-i tūñi-reviş cilve-nümâ
37. **hîç:**
Kaside 12

- Mısra: **113**
Katiyen, asla.
113. Hâlel-pezir-i melâhat eder mi hiç şemsi
114. Cihânda şebpereniñ olmamağla manzūrî
38. **hîç:**
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Katiyen, asla.
1. Bu cihân-ı fenâda biz cânâ
2. Hiç seniñ lezzetiñi bulmadık
39. **hîç:**
Tarih 17
Mısra: **37**
Katiyen, asla.
37. Hâşılı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midhâti
38. Bu melâletle yine olmağdadır feyze zamîn
40. **hîç:**
Kaside 17
Mısra: **4**
Katiyen, asla.
3. Cihân cihân kereme oldu halk müstağrak
4. Felekde kalmadı hiç bir mağalde fikret-i ğam
41. **hîç:**
Kaside 20
Mısra: **74**
Hiç mümkün mü.
73. Konmuş ihsân-ı Nîl'e bir miğyâs
74. Bu ise hiç kabûl eder mi kıyâs
42. **hîç:**
Kaside 20
Mısra: **85**
Hiç mümkün mü.
85. Hiç Bahr-i Muñit'e nehr-i şağîr
86. Nice kabîldir olunsa tanzîr
43. **hîç:**
Kaside 20
Mısra: **253**
Katiyen, asla.
253. Etmemişdir selefde hiç güzereñ
254. İşte tārîh-i sâlif-i devrân
44. **hîç:**
Kaside 20
Mısra: **329**
Hiç mümkün mü.
329. Var mıdır hiç medâr-ı imkânı
330. Mür vaşf eylemek Süleymân'ı
45. **hîç:**
Kaside 23
Mısra: **99**
Katiyen, asla.

99. Alır nakd-i şikîbi hem yine ser-rişte vermez hiç
100. Nigâhîñ çeşmiñe ta'lim edelden 'ilm-i ahfâyı

46. **hiç:**

Kaside 25

Mısra: 51

Katiyen, asla.

51. Senâñı ol kadar vird eyledim kim baña gelmez hiç

52. Du'â-güy-ı devâm-ı devletiñ olmağdan istifâ

47. **hiç:**

Gazel 25

Mısra: 3

Katiyen, asla.

3. Komaz huzûra şabâ kâkülünde dilleri hiç

4. Bu rûtbe nâlişe hep rûzgârdır bâ'îş

48. **hiç:**

Gazel 27

Mısra: 1

Hiç mümkün mü.

1. Vaşf-ı müjeñ bu kilk ile tahrîr olur mu hiç

2. Tatlı diliñ zebân ile ta'bîr olur mu hiç

49. **hiç:**

Gazel 27

Mısra: 2

Hiç mümkün mü.

1. Vaşf-ı müjeñ bu kilk ile tahrîr olur mu hiç

2. Tatlı diliñ zebân ile ta'bîr olur mu hiç

50. **hiç:**

Gazel 27

Mısra: 4

İlgi, yakınlık göstermek.

3. Bihzâd olursa 'âciz-i resm-i femi nola

4. Yâriñ dehân-ı ma'dumu taşvîr olur mu hiç

51. **hiç:**

Gazel 27

Mısra: 6

Hiç mümkün mü.

5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ

6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sır olur mu hiç

52. **hiç:**

Gazel 27

Mısra: 8

Hiç mümkün mü.

7. Bî-hüde dökme dâne-i eşkiñi ey göñül

8. Vaşşî gâzâl âdeme teşhîr olur mu hiç

53. **hiç:**

Gazel 27

Mısra: 10

Hiç mümkün mü.

9. Âzürde olma hışmına sen Sâlimâ aniñ

10. 'Aşık itâb-ı yârine dil-gîr olur mu hiç

54. **hiç:**

Gazel 30

Mısra: 9

Katiyen, asla.

9. Sâlimâ dâ'ire-i bezmine hiç gam girmez

10. Dâ'imâ şâd durur cümle-i yârân-ı şabûh

55. **hiç:**

Gazel 42

Mısra: 3

Katiyen, asla.

3. Hiç mülâyim-ıtab'-ı pâkîze-dile

4. Luţfu yokdur rûzgârın ser-te-ser

56. **hiç:**

Gazel 43

Mısra: 9

Katiyen, asla.

9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penc beyt-i tâzeye

10. Vâkı'â tahmîs olursa bu gâzel şâyestedir

57. **hiç:**

Gazel 54

Mısra: 9

Katiyen, asla.

9. Mebâdî-i cünûnun hiç bilir yok Sâlimâ 'aşkın

10. Hayâlimde netice ârzü pinhân âteşdir

58. **hiç:**

Gazel 96

Mısra: 3

Katiyen, asla.

3. Hiç kesilmez pây-ı gam dilden şehâ âyâ neden

4. Mîhmân-ı sine-i şad çâk çâkimden midir

59. **hiç:**

Gazel 96

Mısra: 10

Katiyen, asla.

9. Hasretiñle Sâlim'in çâk-i giribânın görüp

10. Hiç demezsin bu da cânâ sine-çâkimden midir

60. **hiç:**

Gazel 123

Mısra: 8

Katiyen, asla.

7. Miyân-ı leşker-i haţdan kesilmez fitne çıkmaz tiğ

8. O ser-şad bir zamân olmaz ki hiç bi-lhtilâl olmaz

61. **hiç:**

Gazel 127

Mısra: 1

Katiyen, asla.

1. Dâğın gibi hiç sinede bir yâre bulunmaz

2. Sînem gibi de 'aşk ile efgâre bulunmaz

62. **hiç:**
Gazel 128
Mısra: 10
Katiyen, asla.
9. Çeker ceḡa gehi Sālim ne ḡāldir geçmez
10. Bu ḡüne şabrı da hiç degme bir ḡamül etmez
63. **hiç:**
Gazel 139
Mısra: 3
Katiyen, asla.
3. Cünün-ı 'aşk ile 'aklım serimde tırılmaz
4. Hıred olunca mükedder gider gelir tırılmaz
64. **hiç:**
Gazel 143
Mısra: 9
Katiyen, asla.
9. Fırkat-i yār ile ḡam çekmeziz ey Sālim hiç
10. Ülfet-ārā-yı ḡam-ı miḡnet-i hicrānız biz
65. **hiç:**
Gazel 152
Mısra: 3
Hiç mümkün mü.
3. Kākülünden hiç rehā mümkün midir bir dām ile
4. Murḡ-ı ḡönlüm ḡamzeler tā böyle teshir eylemiş
66. **hiç:**
Gazel 160
Mısra: 2
Katiyen, asla.
1. Nola etmezse ḡamıñla cism-i 'uryān iḡtilāt
2. Edemez hiç penbe āteş ile bir ān iḡtilāt
67. **hiç:**
Gazel 161
Mısra: 10
Katiyen, asla.
9. Vā 'izā sāḡara kulp taḡma te'ennī eyle
10. Kizbden ola mı hiç ehl-i şadākat maḡzūz
68. **hiç:**
Gazel 164
Mısra: 4
Katiyen, asla.
3. Etmese ḡalk mahabbetde nifāḡın iḡfā
4. Böyle etmez idi hiç āteşin Izhār şemi'
69. **hiç:**
Gazel 187
Mısra: 5
Katiyen, asla.
5. Ele geldikçe vaşla hiç dirigēñ yok şehā ammā
6. Beni gittikçe hicriñ ile bī-hūş eylediñ gittiñ
70. **hiç:**
Gazel 189

- Mısra: 5
Katiyen, asla.
5. Hiç ḡülmeye hazm eylemeyen ḡüft ü şinidi
6. Gördük bu ḡülistān-ı cihān iḡre hezārıñ
71. **hiç:**
Gazel 192
Mısra: 9
Katiyen, asla.
9. Sālimāsā ḡaraf-ı şevḡa niḡāḡ etmez hiç
10. Ol ki ālüde-i çirk-āb-ı elemdir ey dil
72. **hiç:**
Gazel 204
Mısra: 5
Katiyen, asla.
5. Biz ümid-i vuşlat ile hiç şiklet etmeziz
6. Ol perī-rūyu niye bī-hüde tekdır edelim
73. **hiç:**
Gazel 205
Mısra: 1
Katiyen, asla.
1. Hiç ḡumārın der-pey etmez zevḡ-ı bī-ḡam bulmadım
2. 'Ālemiñ ben meclis-i nūşunda 'ālem bulmadım
74. **hiç:**
Gazel 229
Mısra: 3
Katiyen, asla.
3. Hiç siler yok dāmen-i luḡf ile eşk-i çeşmimi
4. Kimseler bī-hüde böyle zār u giryān olmasın
75. **hiç:**
Gazel 230
Mısra: 2
Hiç mümkün mü.
1. Kişi re'yiyle dūr olmaḡ olur mu dil-sitānından
2. Ya ādem ayrılır mı ḡöz ḡöre hiç taḡlı cānından
76. **hiç:**
Gazel 234
Mısra: 5
Hiç mümkün mü.
5. Kārın ḡulūs-ı ḡalbe muḡārin eder mi hiç
6. Dil-bend-i naḡş-ı 'ālem-i kevn ü fesād olan
77. **hiç:**
Gazel 234
Mısra: 9
Katiyen, asla.
9. Yokdur verā-yı perdede taḡdır hiç muḡāl
10. Budur nevāl-i maḡdreden müstefād olan
78. **hiç:**
Gazel 237
Mısra: 5
Katiyen, asla.

5. Güş eylemedi pendimi hiç bu dil-i bî-ıayd
6. Hağdan dilerim ‘aşk ile benden beter olsun

79. **hiç:**

Gazel 240

Mısra: 8

Katıyen, asla.

7. Dil ile dırinedir gavğaları
8. Hiç kesilmez mâ-cerâ-yı ârzü

80. **hiç:**

Gazel 245

Mısra: 5

Katıyen, asla.

5. Hiç benim gibi felekde kimse giryân olmadı
6. Eşk-i gam ülfet edelden dide-i Ya'küb ile

81. **hiç:**

Gazel 255

Mısra: 8

Katıyen, asla.

7. Gel açdırma benim mecmû'a-yı dilde olan râzım
8. Çü ma'lûm-ı şerîfñdir derûnum hiç su'âl etme

82. **hiç:**

Gazel 276

Mısra: 8

Katıyen, asla.

7. Tarh-ı nev kâlib-ı icâda şalınmamış idi
8. Gülşen-i nâzda hiç serv-i dil-ârâ yogıdi

hiç bir:

1. **hiç bir:**

Gazel 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hiç bir.

5. Fenâ dünyâda hiç bir vaqt hâlî var mıdır anda
6. Muğaddem etdiğim zevkñ humârın çekmeyem cânâ

2. **hiç bir:**

Gazel 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç bir.

1. Baña hiç bir peyâm-ı vaşl ile bād-ı şabâ gelmez
2. Meşeldir ecnebilerden cihân içre vefâ gelmez

hiç bir şey:

1. **hiç bir şey:**

Matla 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç bir şey.

1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre
2. Gülüñ de kimi dem-beste kimi hândân nihâl üzre

hiç kimse:

1. **hiç kimse:**

Lugaz 3

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kişi bile.

59. Sâlim olmaz netice hiç kimse

60. Uydu ulaşdı meclis-i ünse

hıdvâ:

1. **hıdvâ:**

Tarih 1

Mısra: 89

Ey vezir! anlamında seslenme || 3. Ahmed.

89. Keremkârâ hıdvâ pâdişâhâ

90. Eyâ zâti cihâna lutf-ı bî-çün

hıdv-i dâdger:

1. **hıdv-i dâdger:**

Kaside 23

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletli vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

29. Hıdv-i dâdger dâmâd-ı şâh-ı Baykara-çâker

30. Muşa'şâ' şeb-çerâğ-ı gevher-i iklîl-i lâlâyî

hıdv-i kâm-bahşâ:

1. **hıdv-i kâm-bahşâ:**

Kaside 23

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk bahşeden vezir || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

71. Hıdv-i kâm-bahşâ âfîtab-ı âsumân-rağşâ

72. Eyâ âyîn-tırâz-ı râh u resm-i 'âlem-ârâyî

hıdv-i mülk-i ihsân:

1. **hıdv-i mülk-i ihsân:**

Kaside 25

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik mülkünün veziri || Sadrazam Damat

Ahmet Paşa.

19. Hıdv-i mülk-i ihsân dâver-i Cem-ğadr-i zî-şân kim

20. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-yı dide-i binâ

hiddet:

1. **hiddet:**

Gazel 230

Mısra: 5

Gazab, öfke.

5. Cihâni hiddet ile garğ-ı hün etmekdedir gamzeñ

6. Nola lertzân olursak cümle tığ-ı hün-feşânından

hiddet-i zihni:

1. **hiddet-i zihni:-i**

Kaside 22

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce keskinliğı.

39. Hiddet-i zihni sür'at-i kâlemi
40. Halka inşâfî keşret-i keremi

hidmet:

1. **hidmetde:-de**
Terkib-bend 1
Mısra: 78
Hizmet || Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma.
77. Benim ol 'âşık-ı sevdâ-çarîniñ
78. Ki bir dem etmedim hidmetde taqşîr
2. **hidmeti:-i**
Kaside 17
Mısra: 63
Hizmet || Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma.
63. Derinde Gâve'ye ceb-hâne hidmeti düşmez
64. Sezâ olursa Feridün öñünce mîr-i 'alem
3. **hidmetiyle:-i, -yle**
Kaside 20
Mısra: 150
Hizmet || Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma.
149. Şeh-i devrâna hidmet eylemede
150. Hidmetiyle 'ibâdet eylemede
4. **hidmetinde:-in, -de**
Muamma 39
Mısra: 1
Hizmet || Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma.
1. Mukarrerdir tekâsül hidmetinde 'âşık-ı zârîñ
2. Hıtâb âşüfte-sâmânîñ kadın âhir dü-tâ eyler
5. **hidmeti:-i**
Gazel 61
Mısra: 3
Hizmet || Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma.
3. Zerrece maqbüle geçmez hidmeti üftâdeniñ
4. Tâ-be-key 'âşık rehinde pür-gubâr-ı gerd olur
6. **hidmetinde:-in, -de**
Gazel 196
Mısra: 9
Hizmet || Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma.
9. Hidmetinde ben anîñ beste-miyânım Sâlimâ
10. Qadrimi bilmez o yâr-i nâzenînim neyleyim
7. **hidmetinde:-in, -de**
Gazel 199
Mısra: 11
Hizmet || Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma.
11. Ben anîñ beste-miyânım hidmetinde neyleyim
12. Bilmedi gıtdi o yâr-i nâzenînim kıymetim

hidmet ederek:

1. **hidmet ederek:**
Kaside 18
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etme.
75. Her sene nevbet ile pâyına yüz sürmekde
76. Dergeh-i pâkine hidmet ederek çâr fuşül
2. **hidmet ederek:-erek**
Kaside 18
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etme.
75. Her sene nevbet ile pâyına yüz sürmekde
76. Dergeh-i pâkine hidmet ederek çâr fuşül
- hidmet edip:**
1. **hidmet edip:-ip**
Kaside 20
Mısra: 233
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etme.
233. Pederim ceddine edip hidmet
234. Görmüş andan berü nice rıf'at
- hidmet etsem:**
1. **hidmet etsem:-se, -m**
Gazel 91
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etme.
3. Hidmet etsem yâr gelse der imişsiñ hâneme
4. Sen nesin ey 'âşık-ı küstâh tevķiriñ nedir
- hidmet eyledi:**
1. **hidmet eyledi:-di**
Kaside 10
Mısra: 235
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etmek.
235. Geldi meclisde eyledi hidmet
236. Yine etdi mekânına ric'at
2. **hidmet eyledi:-di**
Kaside 10
Mısra: 248
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etmek.
247. Eyleyince maħalline ric'at
248. Anda ol naħl eyledi hidmet
3. **hidmet eyledi:-di**
Kaside 27
Mısra: 62
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etmek.
61. Bir veliyyu'llâh şehiñ aldı du'â-yı ħayrın
62. Eyledi dîn-i mübîne nice hidmet ki aña
- hıfz:**
1. **hıfz:**
Tarih 18
Mısra: 33
Saklama, korunma.

33. Kemāl-i hüsni hulkun hıfz için gūyā siyāh-ı şeb
34. O hürşid-i cihān-ārā-yı elţāfa niķāb oldu

2. **hıfza:-a**

Kaside 20

Mısra: 137

Saklama, korunma.

137. Hıfza gūyā sarāyī şām u seher

138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer

3. **hıfzı:-ı**

Kaside 23

Mısra: 65

Saklama, korunma.

65. Hıfzı niğebān olsa görmez çeşm-i pervāne

66. Şabādan dūd-ı āh-ı şem'-i cem'-i meclis-ārāyı

4. **hıfza:-a**

Gazel 76

Mısra: 4

Saklama, korunma.

3. Degildir çār ebrū muşhaf-ı pāk-i cemālīnde

4. Yed-i kudret cemālīñ hıfza etdi çār gül tahrir

hıfz ede:

1. **hıfz ede:-e**

Tarih 1

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, koruma altında tutmak.

101. Söz olmaz intizāmīñ dā'im olsun

102. Vücüdün hıfz ede Mevlā-yı bi-çün

2. **hıfz ede:-e**

Lugaz 2

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, muhafaza altına almak.

37. Sālim ol tek hemān kūdūretten

38. Hıfz ede Hāk seni her āfetden

3. **hıfz ede:-e**

Kaside 24

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, muhafaza altına almak.

37. Hāk anı hıfz ede āfāt-ı dehirde her dem

38. Dil-i mir'āt-ı şafā-baḥşı ola zevk-pezir

hıfz edermiş:

1. **hıfz edermiş:-er, -miş**

Tarih 13

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, koruma altında tutmak.

19. Hıfz edermiş rüyūñu āgyārdan ḥaḥḥ-ı şerif

20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna taķdīmini

hıfz edip:

1. **hıfz edip:-ip**

Diğer 2

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, koruma altında tutmak.

99. Hıfz edip Hāk vücūdunu her gāh

100. Hāfiziñ ola ḥazret-i Allāh

2. **hıfz edip:-ip**

Kaside 13

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, koruma altına almak || Allah'ın kulunu

koruması.

127. Zāt-ı pākin Hāk gubār-ı mā-sivādan hıfz edip

128. Ola ḥaşmında fenā meşhūdu cāhında beķā

hıfz et:

1. **hıfz et:**

Gazel 207

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, koruma altına almak || Allah'ın kulunu

koruması.

7. Medet hıfz et Hūdāyā bād-ı ğamdan

8. Fūsūna başladı ol 'işve-bāzım

hıfz evle:

1. **hıfz evle:**

Muamma 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, saklamak, muhafaza etmek.

1. Hūdā hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan

2. Gözüm nūru kemān ebrūlarıñ hıfz evle düşmenden

hıfz eyler:

1. **hıfz eyler:-r**

Gazel 41

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak.

7. Derūnunda nice esrārı cānı gibi hıfz eyler

8. Hele peyġām-ı aḥbāba 'aceb ikrām eder kāġaz

hıfz evlerse:

1. **hıfz evlerse:-r, -se**

Gazel 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak.

9. Nola cānı gibi hıfz evlerse Sālim yāreñi

10. Ber-güzār-ı dāġ-ı sinem cümle sendendir baña

hıfz evlesin:

1. **hıfz evlesin:-sin**

Muamma 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, muhafaza altına almak.

1. Hūdā hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan

2. Gözüm nūru kemān ebrūlarıñ hıfz evle düşmenden

hıfz evleyip:

1. **hıfz evleyip:-yip**

Terci-bend 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, saklamak, muhafaza etmek.

51. Serv-kaddiñ eyleyip hıfz u hırâset feyz-i Hâk

52. Gülşen-i hüşnüñ hemişe eylesin şad-âbter

hıfz u emân-ı hak:

1. **hıfz u emân-ı hak:**

Kaside 25

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın koruması.

57. Hemişe hem-demiñ hıfz u emân-ı Hâk olup olsun

58. Müdâmî reh-berîñ tevfiğ-i Rabb-i İzid ü dānā

hıfz u emânında edip:

1. **hıfz u emânında edip:-ip**

Kaside 30

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak.

115. O zât-ı pākî Hâk hıfz u emânında edip ede

116. Anıñla zîb ü revnağ-dih hemîn ol sadr-ı a'lâyı

hıfz u hırâset evledi:

1. **hıfz u hırâset evledi:-di**

Tarih 13

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklama, koruma, muhafaza etme.

15. Perde çekdi 'ayn-ı süya güyyâ hattıñla nâz

16. Eyledi hıfz u hırâset levhîniñ tetmîmini

hıfz-ı hak:

1. **hıfz-ı hak:**

Kaside 10

Mısra: 365

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın koruması.

365. Olıcağ hıfz-ı Hâk zahîr ü mu'in

366. Neye kâdir hasûd-ı bed-âyîn

hıfz-ı hak'dır:

1. **hıfz-ı hak'dır:-dır**

Kaside 10

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın koruyup kollaması.

51. Hıfz-ı Hâk'dır netîce bî-minnet

52. Şeb-i Hicret'deki olan hâlet

hıfz-ı hudâ:

1. **hıfz-ı hudâ:**

Kaside 26

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın koruması.

59. Kanda 'azm eyler ise ola o zât-ı pâke

60. Reh-nümâ hıfz-ı Hudâ reh-beri 'avn-i Mevlâ

hıfzından gitmedi:

1. **hıfzından gitmedi:-me, -di**

Kaside 10

Mısra: 259

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklından çıkmak.

259. Gitmedi nesne hiç hıfzından

260. Oldu sadrı fezâ' ile mahzen

hırâm etdikdi:

1. **hırâm etdikdi:-dik, -di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salına salına yürümek.

81. Biz bu endişeyi edip itmâm

82. Pes Hışâr semtine etdikdi hırâm

hırâm etmekde:

1. **hırâm etmekde:-mek, -de**

Diğer 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salına salına yürümek.

21. Gülsitân-ı ğam-ı hicriñde dil etmekde hırâm

22. Güyyâ oldu hezârîñ yerine kâ' imakâm

hırâm evlemeden:

1. **hırâm evlemeden:-me, -den**

Kaside 18

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınmak.

13. Servler kaldı hırâm evlemeden gülşende

14. Çekdi zencîr anıñ ayagna güyyâ ki süyül

hırâm eyler:

1. **hırâm eyler:-r**

Tesdis 4

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınarak yürümek || Saba rüzgârının esişi.

19. Çin şehir gehvâre-i gül-bünden etdikde kıyâm

20. Eyler iseñ ey şabâ sen küy-ı dil-dâra hırâm

hırâm-âmüz-ı mihristân-ı ülfet olup:

1. **hırâm-âmüz-ı mihristân-ı ülfet olup:-up**

Kaside 6

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi ülkesinin öğreticisi olmak.

53. Hırâm-âmüz-ı mihristân-ı ülfet olup olmuşlar

54. Sezâ-yı meclis-i a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne

hırâmân:

1. **hırâmân:**

Terkib-bend 1

Mısra: 62

(Fa.) Salınan, salınarak yürüyen.

61. Şikâyet kim şikenc-i kâkülünde

62. Degil büy-ı vefâ aşlâ hırâmân

hırâmân evledikçe:

1. **hırâmân evledikçe:-dik, -çe**

Gazel 244

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salına salına yürümek.

3. Kıpup yek-ser yerinden serviler düştü ayağına
4. Hırāmān eyledikçe ol dil-ārā gülsitān içre

hırāmān olup:

1. **hırāmān olup:-up**

Kaside 31

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazmak, şiir kaleme almak.

45. 'Arşa-i nazma hırāmān olup esb-i kalemiñ
46. Vaktidir ey dil 'inānın anıñ irhā eyle

hırāmāni-i servi:

1. **hırāmāni-i servi:**

Kaside 5

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi gibi salınan.

79. Ne hırāmāni-i servi görür idi gülzār
80. Ne kad ü kāmēt-i şimşād olur idi peydā

hırām-ı kumri:

1. **hırām-ı kumri:**

Kaside 6

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kumrunun salınışı.

61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn
62. Hırām-ı kumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne

hırāmın eylese:

1. **hırāmın eylese:-se**

Müfret 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınarak yürümek.

1. Nola refārdā dir eylese dil-ber hırāmın kim
2. Tolandı pāyına āhım gezerken reh-güzārında

hired:

1. **hired:**

Tarih 4

Mısra: 20

Far Akıl, zekā.

19. Felātūn 'āciz-i tedkīk-ı fikri
20. Hired evvel kademde nā-şikībā

2. **hired:**

Gazel 139

Mısra: 4

Far Akıl, zekā.

3. Cünūn-ı 'aşk ile 'aqlım serimde tırılmaz hiç
4. Hired olunca mükedder gider gelir tırılmaz

hired-i cihāna:

1. **hired-i cihāna:-a**

Kaside 7

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın akli, herkesin anlayışı-kavrayışı.

63. Sultān-ı serir-i mekrümet kim

64. Vaşfi hired-i cihāna şıgımaz

hırīdār-ı nigāh-ı 'arız-ı cānāneyim:

1. **hırīdār-ı nigāh-ı 'arız-ı cānāneyim:-yim**

Gazel 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bakışının müşterisi.

5. Benim bāzār-ı mihr içre vişāle ragbetim yokdur
6. Hırīdār-ı nigāh-ı 'arız-ı cānāneyim cānā

hırka-pūs-ı ğuşsa-ālūd olmuş:

1. **hırka-pūs-ı ğuşsa-ālūd olmuş:-muş**

Tarih 2

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamdan dolayı başına hırka çekmek || Goncanın yaptıkları kapalı görüntüsü.

23. Hırka-pūs-ı ğuşsa-ālūd olmuş iken ğoncalar
24. Şād olup etdi tebesüm hāl-i bā-fercāmına

hırmen-harāb-ı miğ-ı tığı:

1. **hırmen-harāb-ı miğ-ı tığı:-ı**

Kaside 14

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcın dumanının harmanı harap etmesi || Kişinin gücünün tesirli oluşu.

15. Himem şād-āb-ı luţf-ı bī-dirirği
16. Sitem hırmen-harāb-ı miğ-ı tığı

hırmen-i maksūddan:

1. **hırmen-i maķşūddan:-dan**

Gazel 171

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstekler, arzular harmanı.

9. Ğayrılar pür-dāmen oldu kām-ı dilden biz hemān
10. Hırmen-i maķşūddan gül-çin-i ihsān olmadık

hırmen-i nā-ğüfte:

1. **hırmen-i nā-ğüfte:**

Müfret 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dile gelmemiş harman || Aşğın sabrı.

1. Bir hırmen-i nā-ğüfte idi şabr u kararım
2. Etdi anı da bād-ı heves hāk ile yeksān

hırmen-i şabrı:

1. **hırmen-i şabrı:-ı**

Kaside 5

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır harmanı.

93. Āh kim niceye dek ola melālīm efzūn
94. Āh kim hırmen-i şabrı heves etdi yağmā

hırs:

1. **hırsından:-m, -dan**

Terci-bend 1

Mısra: 53

Ar. Bir şeyi lüzumundan ziyade talep, bir şeye ziyade rağbet.

53. Ditreşin üstüne hırşından şabâlar zülfüñüñ

54. Her kızaña eylesin 'aşıkların gönlün siper

hırz-ı bâzû-bend-i emniyyet:

1. **hırz-ı bâzû-bend-i emniyyet:**

Kaside 13

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emniyet güçlerinin koruması || Padişahın güvenliği sağlaması.

43. Hırz-ı bâzû-bend-i emniyyet zahîr-i saltanat

44. Neyyir-i evc-i übbet efses-i fermân-revâ

hırz-ı meknûn:

1. **hırz-ı meknûn:**

Tarih 1

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklı yer || Gönül.

59. Yegâne padişeh kim etdi hâmem

60. Şenâsın dilde böyle hırz-ı meknûn

hırz-ı peymânçe:

1. **hırz-ı peymânçe:**

Gazel 102

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yemin muskası.

9. Varâk-ı vaşf-ı şafâ-güster-i yâri Sâlim

10. Hırz-ı peymânçe nişimenger-i bâzû eyler

hırz-ı haşîn edip:

1. **hırz-ı haşîn edip:-ip**

Tarih 17

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlamlaştırmak.

107. Şu ki kudret var firâk-ı derd ile ben de hemân

108. Kim du'â-yı devletiñ edip hemîn hırz-ı haşîn

hırz-ı haşîn evleyip:

1. **hırz-ı haşîn evleyip:-yip**

Kaside 22

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuvvetli kale haline getirmek || Cömertlik, iyilik hususunda insanların çekincelerinin olmayacağı bir durum oluşturmak.

21. Eyleyip sür-ı cüdu hırz-ı haşîn

22. 'Aşr-ı pâkinde her kes oldu emîn

hırz-ı pâk-i na'îm-i muğtenemin:

1. **hırz-ı pâk-i na'îm-i muğtenemin:**

Diğer 9

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetlerin -pek çok iyiliğın- pak kalesi || Çok fazla iyilik yapan mübarek zat.

147. Burc-ı bârû-yı kal'a-i keremin

148. Hırz-ı pâk-i na'îm-i muğtenemin

hırz-ı revân:

1. **hırz-ı revân:**

Tarih 24

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Revan kalesi.

41. Hırz-ı revân mahşûr olup cünd-i 'adû mağhur olup

42. Derdi revâfız kûr olup cigi cigi eyne'l-mefer

hırz-ı hırz:

1. **hırz-ı hırz:**

Kaside 18

Mısra: 85

Öfke, kızgınlık, gazap.

85. Hırz ile baksañ eger haşyet-i şemşiriñden

86. Melik-i Hind olur tahtgehinde meslül

2. **hırz-ı hırz:-in, -a**

Gazel 27

Mısra: 9

Öfke, kızgınlık, gazap.

9. Âzürde olma hırz-ı hırz-ı Sâlimâ anıñ

10. 'Aşık itâb-ı yârine dil-gür olur mu hiç

hırz-ı hırz:

1. **hırz-ı hırz:-in**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 39

Bir veya birçok kimseye ağızdan veya yazı ile söyleme.

39. Dedi söyle baña nedir hırz-ı hırz

40. Bilirsem aşlını verem cevâbın

2. **hırz-ı hırz:**

Muamma 39

Mısra: 2

Söylenen söz, güftâr.

1. Muqarrerdir tekâsül hidmetinde 'aşık-ı zârîñ

2. Hırz-ı aşûfte-sâmânîñ kadın âhir dü-tâ eyler

hırz-ı enbiyâ:

1. **hırz-ı enbiyâ:**

Kaside 9

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlerin sonuncusu || Hz. Muhammed.

27. Hırz-ı enbiyâ fâhr-i rüsüldür

28. Netice kûr-ı 'ayneyn-i küldür

hırz-ı etmeclige:

1. **hırz-ı etmeclige:-mek, -lig, -e**

Tarih 1

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sünnet etmek.

43. Hırz-ı etmeclige şeh-zâdeganı

44. Murâd etmiş meger tab'-ı hümâyün

hırz-ı hırz:

1. **hıtāyī:**

Kaside 19

Mısra: 28

Çine ait olan.

27. Ruḥām-ı pāki anıñ ḥurde şan 'atlarla māl-ā-māl

28. Hıtāyī kāseler içre muşanna ' tarz-ı fevvāre

hıtta:

1. **hıtḫadan:-dan**

Kaside 10

Mısra: 274

Ar. Memleket, diyar, ülke.

273. Tār ü mār oldu buldu izmiḥlāl

274. Seng-i ma 'hūd o hıtḫadan fi 'l-ḫāl

2. **hıtḫaya:-ya**

Kaside 10

Mısra: 529

Diyar || Hz. Muhammed'in kabri.

529. Ede ol hıtḫaya be-rüz-ı kıyām

530. Melek ü ins ü cin şalāt u selām

hıyābānzār-ı ḥod-bīnīde:

1. **hıyābānzār-ı ḥod-bīnīde:-de**

Kaside 23

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini beğenmişlerin yolu.

105. Biraz olsun ko ḫāvūs-ı meliḥ-i bāl-i endişe

106. Hıyābānzār-ı ḥod-bīnīde pür-cünbān-ı ra 'nāyī

hıyre eder:

1. **hıyre eder:-er**

Kaside 15

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözü kamaşmak.

19. Birin berīde vü birin güşād eder güyā

20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket

hıyre-çeşm-i tāb-ı ārāyiş olursa:

1. **hıyre-çeşm-i tāb-ı ārāyiş olursa:-ur, -sa**

Gazel 260

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin güzelliğinin, âşığıñ- gözlerini parlatması, kamaştırması.

7. Ba 'id olmaz olursa hıyre-çeşm-i tāb-ı ārāyiş

8. Gören mihr-i cihān-ārā-yı rüyufi dil-berān içre

hızāne-i cūd olup:

1. **hızāne-i cūd olup:-up**

Kaside 20

Mısra: 161

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bolluğun, cömertliğin çok fazla olması.

161. 'Aşr-ı pāki olup hızāne-i cūd

162. Etdi kālā-yı ma 'rifet hep sūd

hızr:

1. **hızr'a:-a**

Tarih 16

Mısra: 5

Abıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdādına yettiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre veli olan zat.

5. Çeşme-i şafvet-ḫarīni olsa Hızr'a reh-güzer

6. İçmedin āb-ı ḫayātından toyunca geçmeye

hızr-ı tebsir-i reh-i rāst-ı telāmiz:

1. **hızr-ı tebsir-i reh-i rāst-ı telāmiz:**

Kaside 32

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğrencilere doğru yolu gösteren Hızır || Mirzā Mustafa Efendi.

29. Hızr-ı tebsir-i reh-i rāst-ı telāmiz oldur

30. Gevher-i 'ilme şadef olsa mahaldir zīrā

hızr-ı tevfiḫ-ı ḫudā:

1. **hızr-ı tevfiḫ-ı ḫudā:**

Kaside 13

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yardım eden Hızır'ı || Allah'ın kuluna yardım etmesi.

97. Sende ki bu sīret-i mahmūde var mā-dām kim

98. Hızr-ı tevfiḫ-ı ḫudā olur her işde reh-nümā

hidmet evlemede:

1. **hidmet evlemede:-me, -de**

Kaside 20

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hizmet etmek.

149. Şeh-i devrāna ḫidmet evlemede

150. ḫidmetiyle 'ibādet evlemede

hidmet evler:

1. **hidmet evler:-r**

Diğer 8

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hizmet etmek.

15. Yüz sürüp bu kemine-i çāker

16. ḫidmet evler o cāha ser-tā-ser

2. **hidmet evler:-r**

Diğer 8

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hizmet etmek.

17. Yüz sürüp pāyına ğarībāne

18. ḫidmet evler o zāt-ı zī-şāna

hidmet evleyip:

1. **hidmet evleyip:-yip**

Kaside 10

Mısra: 161

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hizmet etmek.

161. Eyleyip anda hizmet amāde
162. Turdu vāfir huzūr-ı vālāda

hidmet-āverdekār-ı iclāliz:

1. **hidmet-āverdekār-ı iclāliz:-iz**
Diğer 2
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyüklere hizmet getiren, büyükleri ağırlayan.
13. Biz hazā'in-güşā-yı ikbāliz
14. Hizmet-āverdekār-ı iclāliz

hidmet-i dersi:

1. **hidmet-i dersi:-i**
Kaside 29
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ders hizmeti.
31. Hizmet-i dersi ile etmek için kesb-i şeref
32. Aña Kul Ahmed olur idi gulām-ı kemter

hidmeti edip:

1. **hidmeti edip:-ip**
Gazel 168
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etme.
3. Edip bu hidmeti bād-ı hevā gülistāna
4. Çemende hār u hası bād-ı subh eder tanzīf

hidmet-i gülde:

1. **hidmet-i gülde:-de**
Kaside 16
Mısra: 68
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güle hizmet etmek.
67. Nola müjgānını çārüb eder ise bāga
68. Hizmet-i gülde kuşūr eylemez ašlā bülbül

hidmet-i sevket:

1. **hidmet-i şevket:**
Kaside 15
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saltanata (3. Ahmed) hizmet etmek.
69. Senā-yı vaşfiñi haddim degil edem ta'bir
70. Düşen baña der-i 'adliñde hizmet-i şevket

hiffet-i 'akla:

1. **hiffet-i 'akla:-a**
Müfret 81
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklın hafifliği || Akılsızlık.
1. Hevā-ālūde olmak hiffet-i 'akla delāletdir
2. Hafif olsa olur lā-büd hevāda keffe-i mizān

hiffet-i merām:

1. **hiffet-i merām:**
Diğer 11
Mısra: 87
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsteklerin hafifi, istenilen şeylerin çok az kısmı.

87. Bulamaz hiffet-i merām edā
88. Her uşülü şakīl olur her cā

hikāyāt:

1. **hikāyātından:-in, -dan**
Tarih 8
Mısra: 16
Hikāyeler.
15. Bu gülzārı Hudā etmiş mu'allim-hāne-i kudret
16. Gülistān'ın hikāyātından okur bülbülān evrāk

hikāyet:

1. **hikāyetini:-in, -i**
Kaside 10
Mısra: 155
Hikāye.
155. Şehre pür eylemiş hikāyetini
156. Ahu vü nākanın şikāyetini

2. **hikāyetini:-in, -i**

- Kaside 10**
Mısra: 308
Hikāye.
307. Güş eden bildi kadr-i ni'metini
308. Loğma-hvāhīde zen hikāyetini

hikāyet evleşem:

1. **hikāyet evleşem:-se, -m**
Gazel 99
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlatmak.
1. Añıp zencir-i zülfiñ ağlasam dīvānedir derler
2. Hikāyet evleşem derd-i serim efsānedir derler

hikem-āmüz-ı suhan:

1. **hikem-āmüz-ı suhan:**
Kaside 26
Mısra: 35
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözleri hikmetli kişi || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.
35. Hikem-āmüz-ı suhan pāk-dil ü pāk-dehen
36. Hāzin-i dürr-i 'Aden mu'teber-i ehl-i vefā

hikem-ārā-yı sırr-ı sâ'irdir:

1. **hikem-ārā-yı sırr-ı sâ'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hikmetlerle süslü sırlar.
3. Zebānımız ki medīha-serā-yı hikmetdir
4. Lisānımız hikem-ārā-yı sırr-ı sâ'irdir

hikmet:

1. **hikmetdir:-dir**
Lugaz 1
Mısra: 34
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
33. Ne 'illet kim ola her sū muķārın arzū tab'a
34. Bu ab'-ı pür-gümūma çāremiz yok bu da hikmetdir

2. **hikmetdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 35

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

35. Ne hikmetdir o bir hikmet ki hikmetle olur merşüş

36. Raşad-dārân-ı dehre kân-ı şab'ım bāğ-ı cennetdir

3. **hikmet:**

Lugaz 1

Mısra: 35

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

35. Ne hikmetdir o bir hikmet ki hikmetle olur merşüş

36. Raşad-dārân-ı dehre kân-ı şab'ım bāğ-ı cennetdir

4. **hikmetle:-le**

Lugaz 1

Mısra: 35

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

35. Ne hikmetdir o bir hikmet ki hikmetle olur merşüş

36. Raşad-dārân-ı dehre kân-ı şab'ım bāğ-ı cennetdir

5. **hikmetine:-in, -e**

Kaside 1

Mısra: 65

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

65. Kârlar hikmetine râci'dir

66. Cümleten hükmüne mürâci'dir

6. **hikmete:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 28

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

27. Görse zâtım Felaşun-ı mümtâz

28. Eylemez idi hikmete âğâz

7. **hikmetle:-le**

Kaside 10

Mısra: 473

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

473. Sîne hikmetle bir kitâb oldu

474. Bu şavâs ile penç bâb oldu

8. **hikmetiñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 24

Bilgelik || Allah'ın hikmeti.

23. Zemîni ins ile doldu řazâ'ir-i Ķuds'üñ

24. Cihânı eyledi leb-çiz hikmetiñ nûrı

9. **hikmetdir:-dir**

Muamma 16

Mısra: 2

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

1. şerâbı âb ile içmek şabîbâne durur her dem

2. şuyu âteşle cem' etmek yine bir başka hikmetdir

10. **hikmetden:-den**

Muamma 26

Mısra: 2

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

1. O 'abd-i tıfla kim Sübhân mürebbî ola şudretten

2. Dağı gehvârede eyler felekle başş hikmetden

11. **hikmet:**

Gazel 118

Mısra: 4

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

3. Felek bizi yine tekdîr ârzü etdi

4. Cenâb-ı şazret-i Ķařş'ın işinde hikmet var

12. **hikmetin:-in**

Gazel 138

Mısra: 7

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

7. Hikmetin fehmi etmedik mâhiyyeti-i cânâneniñ

8. Güft (ü) güy-ı fenn-i 'aşkıñ biz ki Eflařun'uyuz

13. **hikmetledir:-le, -dir**

Gazel 175

Mısra: 6

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

5. Cihân mülkünde bî-hüde şanırdık maşv u işbâti

6. Esâs-ı devr-i perğâr-ı şazâ hikmetledir ancak

hikmet-âmüzgâr:

1. **hikmet-âmüzgârda:-da**

Kaside 33

Mısra: 61

Hikmetli söz.

61. Hikmet-âmüzgârda zîrâ

62. Hey'et-i zihni müfti-i dâñâ

hikmet-i feyyâz-ı mutlak:

1. **hikmet-i feyyâz-ı mutlak:**

Tarih 4

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın hikmeti.

67. Ne şan'at hikmet-i Feyyâz-ı mutlak

68. Tecelli etmiş ol mihrâba şaşşâ

hikmet-i hak:

1. **hikmet-i şaşş:**

Kaside 10

Mısra: 475

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın hikmeti.

475. Cüst ü cü olsa anda hikmet-i Ķařş

476. Bulunur her faşıl varaş-be-varaş

hikmet-i maşz-ı hudâ:

1. **hikmet-i maşz-ı hudâ:**

Diğeri 10

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratıcının mutlak sırları.

49. Ne hey'et üzere eder başş mühendisler

50. Zekâsı hikmet-i maşz-ı Ķudâ durur şaşşâ

hikmet-i sevket:

1. **hikmet-i sevket:**

Kaside 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk, yücelik sırrı.

5. Meger ki zātūña vaşf-ı muqaddem olmağ imiş
6. Zuhūr-yäfte olmağda hikmet-i şevket

hikmet-sinās-ı hātır-ı ‘uşşāksın:

1. **hikmet-sinās-ı hātır-ı ‘uşşāksın:-sın**

Gazel 272

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların gönlündeki hikmetleri bilen.

9. Ey şabā hikmet-sinās-ı hātır-ı ‘uşşāksın

10. Derd-i dilden bir haber ver yāre Allāh ‘aşkına

hilāl:

1. **hilāl:**

Tarih 24

Mısra: 19

Ar. 1. Yeni ay.

19. Gerdūnda şeb-meşhūd olan şanma hilāl ü Kehkeşān

20. ‘Arz eyled’āna āsumān elmāsdan tāc u kemer

2. **hilāl:-i**

Kaside 24

Mısra: 48

Ar. 1. Yeni ay.

47. Püte-i himmetine Rüstem’iñ ermez tiri

48. Çarğ destinde kemān olsa hilāl-i zihgīr

3. **hilāl:**

Gazel 163

Mısra: 7

Yeni ay || Tam ay görüntüsüne sahip olmadığından kusurlu, eksik olması.

7. Kendi eksikliğine mu‘terif ol hem-çü hilāl

8. Ede tā mertebēni hāzret-i Allāh refi‘

4. **hilāl:**

Gazel 273

Mısra: 9

Yeni ay || Tam ay görüntüsüne sahip olmadığından kusurlu, eksik olması.

9. Kendi eksikliğime mu‘terifim hem-çü hilāl

10. Bağmasın gelsin o meh-pāre bu gün noğşāne

hilālāsā:

1. **hilālāsā:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 40

Yeni ay gibi.

39. Kesb-i nūr eyler idi ser-tā-pā

40. Her sözümden benim hilālāsā

2. **hilālāsā:**

Kaside 25

Mısra: 34

Yeni ay gibi.

33. Ğubār-ı dergehin kuhl eyleyen çeşm-i dil ü cāna

34. Müşārün bi’l-benān-ı i‘tibār olur hilālāsā

hilālī:

1. **hilālī:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 48

Bedriüddīn (Nürüddīn) Muhammed b. Abdillāh Hilālī el-Esterābādī (ö. 936/1529-30). Mutasavvıf şāir.

47. Ğurre eylerdi nūn-ı eş’ārım

48. Ger Hilālī göreydi güftārım

hilāl-i bī-dil olur:

1. **hilāl-i bī-dil olur:-ur**

Muamma 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf aşık olmak.

1. Cihāna olmamağın çeşm-āşinā Sālim

2. Hilāl-i bī-dil olur olsa ibtidā ‘ālī‘

hilāl-i maksūdu:

1. **hilāl-i maksūdu:-u**

Gazel 117

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Isteklerin hilali - Arzu ve isteklerin tam olarak yerine gelmemesi.

5. Tamām bedr ola deyü hilāl-i maksūdu

6. Bu fikr-i nā-be-mağal ādemi tamām eyler

hil’at:

1. **hil’at:-ı**

Gazel 189

Mısra: 7

Elbise, kaftan.

7. Nevbetle eder hil’atı her sebzeyle ilbās

8. Āyīni budur ‘askerine şāh-ı bahārīñ

hil’at-i nāz giydirip:

1. **hil’at-i nāz giydirip:-dir, -ip**

Kaside 28

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çilve kaftanı giymek || Nazlanmak.

17. Māh-ı ‘id kim dil-berāna hil’at-i nāz giydirip

18. Resmini ebrūlarında güyiyā izhār eder

hil’at-i şevket:

1. **hil’at-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanat kaftanı.

47. Boyuñca dühte-i ra’nā libās-ı zī-şāndır

48. Yed-i hikemle zer-endüde hil’at-i şevket

hīle:

1. **hīleyi:-yi**

Kaside 10

Mısra: 324

Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.

323. Ğayrı bir käre bulmayıp miknet

324. Etdi bu hīleyi tūmānīnet

2. **hīlesin:-sin**

Kaside 10

Mısra: 325

Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.

325. Hafr edip etdi hilesin taḥkîk

326. Pes-i derde nühüfte bi'r-i 'amîk

hîle vü hud'a:

1. **hîle vü hud'a:**

Gazel 242

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hile ve aldatma.

11. Başa çıkmaklık olur idi anıñla Sâlim

12. Hîle vü hud'a ile olmasa peygâr-ı 'adû

hîle-i merd-i küst-güriden:

1. **hîle-i merd-i küst-güriden:-d-den**

Kaside 10

Mısra: 290

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pehlivanın - düşmanın- hilesi.

289. Aña oldu bütün çemen-be-çemen

290. Hîle-i merd-i küst-güriden

hilkat:

1. **hilkatiñ:-iñ**

Gazel 1

Mısra: 9

Dolmak.

9. Hilkatiñ câmi'-i ahlâk-ı hamîde olmak

10. Luḫf-ı Mevlâ görünür ey kaşı mihrâb bana

himâvet:

1. **himâyetiñden:-iñ, -den**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 214

Koruma, esirgeme.

213. Yâ İlahî be-ḥaḫḫ-ı âyet-i Nûr

214. Beni etme himâyetiñden dür

2. **himâyetden:-den**

Diğer 8

Mısra: 60

Koruma, esirgeme.

59. Behre-dâr et na'im-i şefkatden

60. Beni dür eyleme himâyetden

himâvet-i şevket:

1. **himâvet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Ahmed) koruması.

79. Emîn ü sâlim olup dergehiñde bendeleriñ

80. Kim anlara ola me'vâ himâyet-i şevket

2. **himâvet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Ahmed) koruması.

79. Emîn ü sâlim olup dergehiñde bendeleriñ

80. Kim anlara ola me'vâ himâyet-i şevket

himem:

1. **himem:**

Diğer 1

Mısra: 33

Himmatler, cömertlikler.

33. Āsitâneñ himem ile tolsun

34. Nice üftâdeler çerâğ olsun

2. **himem:**

Kaside 14

Mısra: 15

Himmatler, cömertlikler.

15. Himem şâd-âb-ı luḫf-ı bî-dirîğı

16. Sitem ḫırmen-ḫarâb-ı miğ-ı tîğı

3. **himemiñ:-iñ**

Kaside 15

Mısra: 35

Himmatler, cömertlikler.

35. Şu vermese himemiñ cüybârı pey-der-pey

36. Bülend olmaz idi böyle kâmet-i şevket

himem-hüy:

1. **himem-hüy:**

Kaside 32

Mısra: 36

Cömert.

35. Bende etdiñ o kadar cümle cihânyâmi seniñ

36. Ey kerem-kân u himem-hüy u fazîlet-peymâ

himem-peymâ:

1. **himem-peymâya:-ya**

Diğer 4

Mısra: 8

İyilik, yardımda bulunan.

7. O aḫ-ı 'ilm-i hüner-pîrâya

8. O şadâkatli himem-peymâya

himmet:

1. **himmetinden:-in, -den**

Tarih 1

Mısra: 73

Lütuf, kerem, yardım.

73. Pür eylerdi bir ednâ himmetinden

74. Keremle dâmenin kühsâr u hâmûn

2. **himmete:-e**

Diğer 8

Mısra: 30

Lütuf, kerem, yardım.

29. Zât-ı pâkiñ cenâb-ı Rabb-i mu'in

30. Eylemiş luḫf u himmete ta'yîn

3. **himmet:**

Kaside 13

Mısra: 122

Lütuf, kerem, yardım.

121. İntisâb ol ḫânedâna oldu mevrûs-ı peder

122. Düşdü iḫlâş u 'ubüdiyyet baña himmet saña

4. **himmetiñ:-iñ**

Tarih 17

Mısra: 11

Lütuf, kerem, yardım.

11. Cüş edip ya'ni kılzüm himmetiñ bu şevk ile

12. Şıyt-ı mevci güşe-bahş etsin nevâ-yı âferin

5. **himmetiñle:-iñ, -le**

Kaside 18

Mısra: 81

Lütuf, kerem, yardım.

81. Himmetiñle şu kadar oldu cihân emn ü amân

82. 'Âleme oldu bütün cây-ı şafâ hüzün ü sühül

6. **himmeti:-i**

Kaside 24

Mısra: 28

Lütuf, kerem, yardım.

27. Nereye 'avdet ederse olur 'avn ü nusret

28. Himmeti esbine çâker o berây-ı takdîr

7. **himmet:**

Kaside 34

Mısra: 44

Lütuf, kerem, yardım.

43. Hümâ-yı fârem-i devlet vezîr-i Qahramân-şavlet

44. Dil-efgârâna her himmet anıñ yânında ednâdır

8. **himmet:**

Gazel 83

Mısra: 6

Lütuf, kerem, yardım.

5. Ğarķ eder fülk-i dilin baħr-i ğumüm-ı çarħda

6. Rüzĝardan ol ki ey dil himmet ümmîdindedir

9. **himmetim:-im**

Gazel 199

Mısra: 14

Lütuf, kerem, yardım.

13. Ğarf-i vaşlı ol dehenden almaĝa etmem ümîd

14. Yoķ yere şarf eylemem bî-hüde Sâlim himmetim

himmet-i merd-i masâf-ı lâ-fetâ:

1. **himmet-i merd-i masâf-ı lâ-fetâ:**

Kaside 13

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"lâ-fetâ illâ 'Alî: Ali'den başka yiĝit yokdur." || Hz.

Ali'nin himmeti.

79. Çâr yâriñ ruh-ı pâki cevşen-i çâr âyine

80. Ser-penâhı himmet-i merd-i masâf-ı lâ-fetâ

himmet-i pâkîzesi:

1. **himmet-i pâkîzesi:-si**

Kaside 34

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, yüce ihsanı.

65. Egerçi zâtı 'âlidir o şâhib-ħaşmetin ammâ

66. Ser-â-ser himmet-i pâkîzesi a'lâdan a'lâdır

himmet-i resül-i mecîd:

1. **himmet-i resül-i mecîd:**

Kaside 10

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî peygamberin(Hz. Muhammed) himmeti.

127. Revnaķın himmet-i Resül-i mecîd

128. Etdi 'Amr İbni Aħţab'ıñ câvid

himmet-i şevket:

1. **himmet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuĝun manevi gücü.

33. Ğapuñda bulmasa neşv ü nemâ-yı temkîni

34. Cihâna dest-res olmazdı himmet-i şevket

himmet-i takdîr:

1. **himmet-i takdîr:**

Gazel 181

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaderin himmeti, yardımı.

9. İrgürürsün tîr-i ümmîdiñ merâma Sâlimâ

10. Pür ederse himmet-i takdîr eger bâzularıñ

hind:

1. **hind:**

Kaside 19

Mısra: 76

Hindistan.

75. O sultân-ı cihân şâhib-kırân-ı bezm-i 'âlî kim

76. Degil Rum'a sitân-ı mihrî besdir Hind ü Bulĝar'e

hindü-vı hâli:

1. **hindü-vı hâli:-i**

Gazel 183

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin beni || Hintliler de siyah ben de renk olarak siyahtır. Dolayısıyla ben Hindu'ya benzetilmiştir.

5. Eylesem gönülüm nola pâ-beste yâriñ zülfüne

6. Kim esîr etdi dili hindü-vı hâli Aħmed'iñ

hirâs:

1. **hirâsıyla:-ı, -yla**

Tarih 3

Mısra: 179

Far. Korku, hayf, ihtiraz.

179. Ğamanıp ol yerine bîm ü hirâsıyla faķat

180. Ber-ţaraf olmuş idi semt-i emel râh-ı rehâ

2. **hirâs:**

Kaside 9

Mısra: 84

Far. Korku, hayf, ihtiraz.

83. Yanıp âteşlere fikr-i güneñden

84. Hirâs u Ğavf ile lerzân ola ten

3. **hirāsım:-ım**

Gazel 145

Mısra: 5

Far. Korku, hayf, ihtiraz.

5. Hirāsım gâmezlerdendir netice sevdiğim yoğsa

6. Seniñ ol çeşm-i şūhuñdan bize havf ü hatar gelmez

hirāsān eylemiş:

1. **hirāsān eylemiş:-miş**

Gazel 292

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ürkütme.

5. Eylemiş şöyle hirāsān bīdi gâmzeñ bāğda

6. Bellidir hālā yüzünden beñzine kan gelmedi

hirāset:

1. **hirāset:**

Terci-bend 1

Mısra: 51

Korumak.

51. Serv-kaddiñ eyleyip hıfz u hirāset feyz-i Hāk

52. Gülşen-i hūsññ hemişe eylesin şād-ābter

hirmengeh:

1. **hirmengehini:-in, -i**

Rübai 6

Mısra: 2

Harman yeri || Aşığın duygu dünyası.

1. Tārāc-ı hevā şeb-hün edip dār-ı fenāya

2. Hirmengehini verdi felek bād-ı hevāya

hişār:

1. **hişār'a:-a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 83

Rumeli Hisar'nın bulunduğu semt.

83. Çünkü olduğdu Hişār'a mihmān

84. Gelmege başladı cümle yārān

2. **hişār'a:-a**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 3

Rumeli Hisar'nın bulunduğu semt.

3. Erişdi nā-gehān göñlüm Hişār'a

4. Güzārı verdim anda ben kararā

3. **hişār'ın:-ın**

Gazel 286

Mısra: 3

Hisar.

3. Hişār'ın neyleyim sensiz olan zevkın baña şimdi

4. Şehā her bir kirası resm-i dāğ-ı iştiyāk oldu

hişār semtine:

1. **hişār semtine:-ne**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rumeli Hisar'nın bulunduğu semt.

81. Biz bu endişeyi edip itmām

82. Pes Hişār semtine etdikdi hırām

hişār-ı cāna:

1. **hişār-ı cāna:-a**

Gazel 239

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can kalesi.

1. Gâmze eşkimle müjeñ ser-tiz edip ey mäh-rū

2. Kaşdı besbelli hişār-ı cāna etmekdir gülū

hişse:

1. **hişsine:-in, -e**

Lugaz 4

Mısra: 6

Duygu, his.

5. Tâzedir berg ü bahārı şolmaz

6. Hişsine hāşılı hiç söz olmaz

hişse:

1. **hişşesin:-sin**

Kaside 13

Mısra: 30

Pay.

29. Mā-haşal esrār-ı Hāk olamaz nihān aşhābına

30. Her kes almış vüs'atince hişşesin ser-tā-be-pā

hişse-yāb etmese:

1. **hişşe-yāb etmese:-me, -se**

Diğer 4

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıplendirmek.

67. Hişşe-yāb etmese Nā'il ya'nī

68. Ki mezāk-ı nemekīn ile beni

hizebrān-ı veğā:

1. **hizebrān-ı veğā:**

Kaside 23

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşın yiğidi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

85. Hizebrān-ı veğā hamyāze-riz-i arzū olsun

86. Güzel şayd eylesin vaktinde naħcīr-i usārāyi

hizebr-i rüz-ı veğā:

1. **hizebr-i rüz-ı veğā:**

Kaside 17

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavga gününün, savaşın yiğit adamı || 3. Ahmed.

71. Şehenşeh-i zafer-ārāy merhāmet-efzā

72. Hizebr-i rüz-ı veğā kām-baħş-ı cümle ümem

hizebr-i ta'n u zārb:

1. **hizebr-i ta'n u zārb:**

Tarih 24

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Düşmana- darbe vuran aslan || Sultan 3. Ahmed.

13. Şāhib-kırān-ı şark u garb hürşīd-i şubh-ı rüz-ı harb

14. Şir ü hizebr-i ta'n u zārb hem Kāhramān hem dādger

hod:

1. **hod:**

Lugaz 2

Mısra: 8

Tamamen, baştan başa.

7. 'Askerisi be-her-çaraf her ân

8. Ne ziyâde olur ne hod nokşân

2. **hod:**

Kaside 2

Mısra: 137

Kendi.

137. Ne hod çille-nişin-i tâ'at oldum

138. Ne hod Dârâ-yı künc-i 'uzlet oldum

3. **hod:**

Kaside 2

Mısra: 138

Kendi.

137. Ne hod çille-nişin-i tâ'at oldum

138. Ne hod Dârâ-yı künc-i 'uzlet oldum

4. **hod:**

Tahmis 3

Mısra: 1

Tamamen, baştan başa.

1. Ne yâre râziñi keşf et ne hod nihân eyle

2. Lisân-ı hâl-i dili kâle tercemân eyle

5. **hod:**

Kaside 8

Mısra: 190

Kendi.

189. Fiğân ki nefsi-zalûmum benim ne dânidir

190. Ne hod ki müctenib-i zillet-i kebâ'irdir

6. **hod:**

Matla 10

Mısra: 1

Kendi.

1. Ne rûzgâra ne bahta ne hod nigâra tayan

2. Hemân hulûs-ı sadâkatle sâzkâra tayan

7. **hod:**

Kaside 10

Mısra: 83

Kendi.

83. Ne verir üştürün ne hod şemenin

84. Taleb etdikçe bâz eder dehenin

8. **hod:**

Gazel 49

Mısra: 2

Kendi.

1. Neden dâğ-ı derûnun 'âşık-ı pür-gam nihân eyler

2. Anı hod çâk-şad-çâk-i giribânı 'ayân eyler

9. **hod:**

Gazel 53

Mısra: 10

Kendi.

9. Hücûm-ı gamla hvâhiş kalmadı tab'ımda ey Sâlim
10. Ne meyl-i bâğ eder gönüm ne hod gül-geşt-i râğ eyler

10. **hod:**

Gazel 95

Mısra: 9

Kendi.

9. Ne semt-i lutfu bilir ol ne hod su'âl eyler

10. Hemîşe Sâlim o dil-ber reh-i cefâya gider

11. **hod:**

Gazel 110

Mısra: 12

Kendi.

11. Hemân bir şöhbete 'âşıkdır ancak tâlib-i didâr

12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne hod hayrân-ı ülfetdir

12. **hod:**

Gazel 150

Mısra: 5

Bile, dahi.

5. Ne per ü bâli ne hod şabr u sükûnu kaldı

6. Vuşlat-ı şem'i edelden dil-i pervâne heves

hod-ârâ:

1. **hod-ârâya:-ya**

Diğer 9

Mısra: 134

Kendini beğenen.

133. Hâbeşi-zâde-i dil-ârâya

134. O bize bakmayan hod-ârâya

2. **hod-ârâ:**

Kaside 16

Mısra: 30

Kendini beğenen.

29. Nola her nâlede nev-rûza şenâlar etse

30. Gördüğü lutfu bilir cümle hod-ârâ bülbül

3. **hod-ârâ:**

Kaside 16

Mısra: 76

Kendini beğenen.

75. Benim ol şâ'ir-i sihr-âver-i mazmûn-perver

76. Benim ol gülşen-i ma'nâda hod-ârâ bülbül

4. **hod-ârâ:**

Gazel 173

Mısra: 3

Kendini beğenen.

3. Hod-ârâ gurre etmez dest-mâl-i 'izzet ü câha

4. Düşer mi 'âkile dil-beste-i zıll-ı hayâl olmak

hod-fürüşân-ı zamân:

1. **hod-fürüşân-ı zamân:**

Gazel 233

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devrin kendini beğenmişleri.

7. Hod-fürüşân-ı zamân mahrûm-ı bezm-i câhdır

8. Neyl-i kâmi ahz eder âdem olan hodgâmdan

hodgâm:

1. **hodgāmdan:-dan**

Gazel 233

Mısra: 8

Kendini beğenmek.

7. Hod-fürüşân-ı zamân mahrum-ı bezm-i câhdır

8. Neyl-i kâmi ahz eder âdem olan hodgāmdan

hokka:

1. **hokka:**

Müfret 36

Mısra: 2

Hokka || Sevgilinin ağzı.

1. Degildir hâl-i müşgîniñ o nâf-i sîm üstünde

2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış hokka ağzıdır

2. **hokka:**

Müfret 38

Mısra: 2

Hokka || Sevgilinin ağzı.

1. Degildir hâl-i 'anber-bû kenâr-ı la'l-i dil-berde

2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış hokka ağzında

hokka-i beyân:

1. **hokka-i beyân:**

Kaside 10

Mısra: 477

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz kutusu || Ağzı.

477. Deheniñ hokka-i beyân etdi

478. Nuḡ u ta'bir-i tercemân etdi

hokka-i 'irfân ola:

1. **hokka-i 'irfân ola:-a**

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan kutusuna benzemek || Şairin hikmetli sözler dile getirmesi.

11. 'Arif-i sırr olup dil-i nâlân

12. Dehenim ola hokka-i 'irfân

hokka-i la'liñ:

1. **hokka-i la'liñ:-iñ**

Gazel 219

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin hokka gibi ağzı.

7. Dil-i atşân-ı leb-tefsidegâna hokka-i la'liñ

8. Devâ-yı bür'-i sâ'a derde dermân olmasın n'olsun

hokka-i la'liñde:

1. **hokka-i la'liñde:-iñ, -de**

Gazel 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin hokka gibi ağzı.

9. Hokka-i la'liñde güyum anlamazlarsa nola

10. Şâ'ir-i sihr-âferinim hurde kârim kim bilir

hor u zelîl ü zebûn eder:

1. **hor u zelîl ü zebûn eder:-er**

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf, çaresiz, güçsüz durumda bırakmak.

7. Erbâb-ı fakrı hor u zelîl ü zebûn eder

8. İkbâl-i dehr-i dîn u deni kâmrânedir

hord-bâzî-i nesîm-i kerem olmazdı:

1. **hord-bâzî-i nesîm-i kerem olmazdı:-maz, -dı**

Kaside 5

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem rüzgârının küçücük katkısının olması.

75. Hord-bâzî-i nesîm-i kerem olmazdı güle

76. Ağzını açmaz idi bülbül-i hâlet-efzâ

hortûm evlevip:

1. **hortûm evlevip:-yip**

Lugaz 3

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mumun eriyerek damlaması.

45. Ehl-i meclisden olsa ger mağmûm

46. Şarkıdır burnun evlevip hortûm

hos:

1. **hos:**

Tarih 18

Mısra: 6

Hoş, güzel.

5. Felek vaz'-ı kâdimin terk etdi 'ahd-i mişâkî

6. Sürürundan bu bezm içre o da hoş inçilâb oldu

hoş eder:

1. **hoş eder:-er**

Kaside 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek.

1. Nağme-i vaşfiñ ile hep seher-ârâ bülbül

2. Anıñ içün hoş eder şavtı ser-â-pâ bülbül

hoş geçer:

1. **hoş geçer:-er**

Gazel 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel geçmek.

1. Gâmze-i ser-tizden kaç'-ı nazar

2. Sâye-i zülfüñde diller hoş geçer

hoş gelse:

1. **hoş gelse:-se**

Gazel 84

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi bir etki yaratmak.

9. Nola endîşe-i zülfü baña hoş gelse ey Sâlim

10. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir

hoş olmamız:

1. **hoş olmamız:-ma, -mız**

Gazel 84

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşa gidecek durumda olmak, iyi olmak.

7. Helâk etdi beni ğamzeñ saña 'uşşâk lâzımsa

8. Beni lutfuñla ihyâ kıl bizim hoş olmamız yegdir

hosâ:

1. **hoşâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 98

Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!

97. Es'ada'llâh zihî tabî'at-i pâk

98. Levhaşa'llâh hoşâ dil-i çâlâk

2. **hoşâ:**

Kaside 17

Mısra: 1

Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!

1. Hoşâ zamân-ı müsâ'id hoşâ zamân-ı ni'am

2. Ki etdi 'âlemi leb-rîz-i cûd o kân-ı kerem

3. **hoşâ:**

Kaside 17

Mısra: 1

Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!

1. Hoşâ zamân-ı müsâ'id hoşâ zamân-ı ni'am

2. Ki etdi 'âlemi leb-rîz-i cûd o kân-ı kerem

4. **hoşâ:**

Tarih 23

Mısra: 1

Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!

1. Hoşâ kaşır-ı leb-i deryâ neşât-ârâ-yı bî-hem-tâ

2. 'Adilî nâ-şünüde mişli nâ-dîde ferah-simâ

5. **hoşâ:**

Kaside 29

Mısra: 2

Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!

1. Bâreka'llâh zihî zât-ı mekârim-perver

2. Levhaşa'llâh hoşâ melce'-i erbâb-ı hüner

hoş-âyende:

1. **hoş-âyende:**

Kaside 31

Mısra: 53

Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen.

53. Bu hoş-âyende ser-âmed ğazel-i zibâñı

54. 'Arz-ı dergâh-ı felek-rütbe-i vâlâ eyle

hos-bû:

1. **hoş-bû:**

Gazel 97

Mısra: 1

Güzel koku.

1. Kimi meh-rû kimi dil-cû kimi hoş-bû begler

2. Âdemi bende ederler bu perî-rû begler

hoş-dil eyle:

1. **hoş-dil eyle:**

Gazel 258

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşışın- gönlnü hoş eylemek.

9. Peyâm-ı vaşlñ ile hoş-dil eyle Sâlim-i zârı

10. Anı bigâne vaz' ile müdâm efkârelendirme

hoşnûd:

1. **hoşnûdum:-um**

Tesdis 2

Mısra: 16

Hoşnut; bir kimseden veya bir halden memnun durumda olan, râzı.

15. Bi-ğamdi'llâh ki 'uşşâkı içinde ben de ma'dûdum

16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine hoşnûdum

hoş-nümâ:

1. **hoş-nümâ:**

Kaside 31

Mısra: 15

Güzel görünme.

15. Hoş-nümâ tâze mezâmîn-i cihân-ârâyı

16. Şeb-nemâsâ gül-i ma'nide hüveydâ eyle

hoten:

1. **hoten'de:-de**

Kaside 15

Mısra: 11

Hotan (Doğu Türkistan'da bir şehir) || Misk kokusu.

11. Hañâ edip düşürürdü Hoten'de müşkü ğazâl

12. Görünse âyinede aña şüret-i şevket

hû:

1. **hû:**

Gazel 62

Mısra: 2

(Fa.) Huy, karakter.

1. Geh güler yüz 'aşışka geh çin-i ebrû gösterir

2. Dil-firbân-ı cihân elbette bir hû gösterir

2. **hû:**

Gazel 97

Mısra: 4

O, üçüncü tekil şahıs.

3. Turmayıp 'ahde beni ğamla helâk eylediñiz

4. Şag oluñ sizleri şimden gerü yâ hû begler

hüb:

1. **hüb:**

Tarih 3

Mısra: 135

Güzel.

135. Zülfe-i zülfleri kâkül-i dil-ber gibi hüb

136. Kâmeti kâmet-i hübân gibi serv-i ra'nâ

2. **hüblar:-lar**

Tesdis 7

Mısra: 2

Güzel || Sevgili.

1. Bâğ-ı 'âlemde gönül ser-keş olur her dil-ber

2. Merhamet eylemez 'uşşâka ser-â-pâ hüblar

3. **hüblar:-lar**

Gazel 14

Mısra: 4

Güzel || Sevgili.

3. Tâ ezelden alma 'adedir bu kim
4. Hübolar eyler vefadan ictinâb

4. **hübdur:-dur**

Tarih 24

Mısra: 9

Güzel.

9. İnşâf olunsa hübdur bir böyle şehri-âşübdur
10. 'Ariflere maqlübdu ol nazenin ü sim-ber

5. **hüblardan:-lar, -dan**

Gazel 241

Mısra: 5

Güzel || Sevgili.

5. Fenâ dünyâda geçmem hüblardan ta'nı o zâhid
6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdiden güzeldir bu

hüb olmağa:

1. **hüb olmağa:-a**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel olmak.

1. Tahammül etmege cevriine yâr hüb olmağa muhtâc
2. Kişinin dil-beri maqbûb u merğûb olmağa muhtâc

hübân:

1. **hübân:**

Gazel 160

Mısra: 10

Güzeller/dilberler.

9. Bilmeziz Sâlim nedendir çarhda bu naş-ı arîb
10. Eylemez ehl-i ma'arif ile hübân ihtilâf

2. **hübâna:-a**

Gazel 166

Mısra: 6

Güzeller/dilberler.

5. 'Uşşâka ne müşkil ki vişâl olmaya ihsân
6. Hübâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellûf

hübânâsâ:

1. **hübânâsâ:**

Kaside 32

Mısra: 18

Güzeller misali.

17. Çıkdı gülzâra anı her biri istikbâle
18. Servler de şalınp her biri hübânâsâ

hubb-ı câh:

1. **hubb-ı câh:**

Kaside 10

Mısra: 449

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makam sevgisi.

449. Hubb-ı câh ile serde râhat yok
450. Dilde bir zerrece kanâ'at yok

hubb-ı sivâ:

1. **hubb-ı sivâ:**

Gazel 24

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başkalarını -Allah'ın dışındakileri- sevmek.

9. Zâhidâ agyâra meylin büt-perestlikdir saña
10. Añlasañ hubb-ı sivâ ma'nide Lât ile Menât

hüblük:

1. **hüblük:**

Kaside 10

Mısra: 303

Güzellik.

303. Hüblük ile dâstân oldu

304. Hüsn ile şöhre-i cihân oldu

hucât-ı cemenistân:

1. **hucât-ı cemenistân:**

Diğer 3

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çemendeki çiçekler.

115. Şaf-be-şaf durdu hucât-ı cemenistân aña

116. Cüdaki kurbağalar oldu mü'ezzin güyâ

huccâc-ı efkâr-ı suhan-dânân:

1. **huccâc-ı efkâr-ı suhan-dânân:**

Kaside 30

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz söyleyenlerin fikir hacıları || Güzel söz

söyleyenlerin zihnindeki düşünceler.

15. Yine huccâc-ı efkâr-ı suhan-dânân tavâf etsin

16. Bu şevk ile ser-â-pâ Ka'be-i mazmûn-ı 'ulyâyı

huccet-i ebher:

1. **huccet-i ebher:**

Kaside 10

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açık kanıt, delil.

145. Da'vî-i hâle huccet-i ebher

146. Kışsa-i 'Âyişe güvâh yeter

hudâ:

1. **hudâ:**

Lugaz 1

Mısra: 38

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

37. Cinân ile cenânım tev'em oldu şimdilik Sâlim

38. Hudâ yâver olursa bu da çalmaz şanki sâ'atdir

2. **hudâ:**

Tarih 1

Mısra: 100

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

99. Muvaffâksın umûruñda ser-â-pâ

100. Seni etmiş Hudâ tevfiqa maqrûn

3. **hudâ:**

Tedis 1

Mısra: 19

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

19. Hudâ kâdirdir 'uşşâkın du'asını kabül eyler

20. arîb ü dermend çalmaz hemişe böyle hâkister

4. **ḥudā:**

Terci-bend 1

Mısra: 42

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevkım benim

42. Mın-ba'ad ayırmaya senden bizi Bārī Ḥudā

5. **ḥudā:**

Diğer 5

Mısra: 7

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

7. Gonca-i kâmların hemîşe Ḥudā

8. Bād-ı ikbâli ile ede güşā

6. **ḥudā:**

Tarih 8

Mısra: 15

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

15. Bu gülzârı Ḥudā etmiş mu'allim-hâne-i kudret

16. Gülistân'ın hikâyâtından okur bülbülân evrāk

7. **ḥudā:**

Tarih 8

Mısra: 40

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

39. Ne ılsım 'ayn-ı kenz-i luṭf u ihsân-ı İlähî'dir

40. Kef-ı cüdüñ Ḥudā etmiş cihâna maḳsimü'l-erzāk

8. **ḥudā'ya:-ya**

Kaside 9

Mısra: 58

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

57. Tevessül etdi ism-i Muştafâ'ya

58. Anıñ nâmıyla yüz tıtdu Ḥudā'ya

9. **ḥudā:**

Tarih 10

Mısra: 67

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

67. Ḥaṭ-ı pâkin ede mes'üd Ḥudā

68. Öyle bir zât-ı suḥan-dân olmaz

10. **ḥudā:**

Diğer 10

Mısra: 72

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

71. Bilirseñ ey dil-i dâñā benim de ḳadrimi sen

72. Seniñ de ḳadriñi berter ede hemîşe Ḥudā

11. **ḥudā:**

Kaside 10

Mısra: 384

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

383. Her ki olmaz muṭî'-i emr-i Resül

384. Mażhar-ı ḳahrı eyler anı Ḥudā

12. **ḥudā'ya:-ya**

Diğer 11

Mısra: 27

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

27. Şad sitâyiş Ḥudā'ya sultânım

28. Ḥamd ola Kibriyâ'ya sultânım

13. **ḥudā'mñ:-mñ**

Kaside 12

Mısra: 108

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

107. O emre etmemiş İblis itâ'atin der-pîş

108. Anıñcün oldu Ḥudā'mñ recim ü menfuri

14. **ḥudā:**

Kaside 13

Mısra: 68

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

67. Ḥalkı yüz biñ sırıa mażhar etmek ol āyineden

68. Şükr-i bî-pâyân u bî-ḥadd kim murād etdi Ḥudā

15. **ḥudā:**

Kaside 14

Mısra: 43

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

43. Edip zât-ı hümâyüñüñ Ḥudā nür

44. Cihâni behcetiñle kıldı mesrür

16. **ḥudā:**

Kaside 14

Mısra: 67

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

67. Ḥudā yâver olup emriñde her cā

68. Refîḳ olsun saña tevfiḳ-ı Mevlā

17. **ḥudā:**

Kaside 14

Mısra: 71

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

71. Güññ güñden Ḥudā a'lâter etsin

72. Her emre nuşretin Ḥaḳ reh-ber etsin

18. **ḥudā:**

Tarih 15

Mısra: 7

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

7. Murād-ḥâne-i devlet olup cihâna Ḥudā

8. Medâr-ı dârına ḥayl-i murâdı bend etsin

19. **ḥudā:**

Kaside 15

Mısra: 75

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

75. Ḥudā vücüd-ı hümâyüñüñ eylesin maḥfûz

76. Durup yemîn ü yesârında nuşret-i şevket

20. **ḥudā:**

Matla 17

Mısra: 2

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

1. Nola kim Ṭaşçı-zâdem ḳopsa 'âlemde dür-i yektâ

2. Ḥudā ḳâdirdir eyler seng-i ḥârâdan güher peydâ

21. **ḥudā'dan:-dan**

Tarih 18

Mısra: 42

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

41. Şabâ Sâlim edince güşuma müjde zifâfını

42. Der-i târiḫi dil açdı Ḥudā'dan feth-i bâb oldu

22. **hudā:**

Kaside 19

Mısra: 82

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

81. O 'ālî-şân ki Cem derbân u Dārâ çâkerin etmiş

82. Muvaffak zât-ı vâlâsın Hudâ her emr-i düşvâre

23. **hudā:**

Kaside 19

Mısra: 103

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

103. Hudâ şeh-zâdegânın sâyesinde cümle pîr etsin

104. Bu cem'iyetle göstere hemişe çarh-ı devvâre

24. **hudā:**

Kaside 19

Mısra: 106

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

105. Şebîn şubh-ı bahâr etsin bahârın bî-hazân etsin

106. Mu'ammer eylesin zâtın Hudâ devletle hemvâre

25. **hudā:**

Kaside 20

Mısra: 319

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

319. Aña bed-hvâh olan la'îni Hudâ

320. Qahrına mazhar ede ser-tâ-pâ

26. **hudā:**

Tarih 21

Mısra: 1

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

1. Meffâr- i cümle-i a'yan Hasan Âgâ ki Hudâ

2. Eyleyip kuhl-i tecellî ile çeşm-i rüşen

27. **hudā:**

Muamma 23

Mısra: 1

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

1. Hudâ hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan

2. Gözüm nûru kemân ebrûlarıñ hıfz eyle düşmenden

28. **hudā:**

Kaside 24

Mısra: 64

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

63. Gel dü'â eyleyelim cân ü gönüldeñ şeb ü rûz

64. Ne murâd eyler ise ede Hudâ cümle yesîr

29. **hudā:**

Kaside 24

Mısra: 65

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

65. Ter-i gül-gonca-i 'izzini güşâd ede Hudâ

66. Aça güller gibi bahtını hemîn Rabb-i naşîr

30. **hudā:**

Kaside 32

Mısra: 42

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

41. Gülşen-i dehr ü şabâ şağ u esen olduçça

42. Gonca-i bahtını hândân ede gül gibi Hudâ

31. **hudā:**

Gazel 50

Mısra: 12

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

11. Felekden gördüğüm çevre tahammül eylerim Sâlim

12. Hudâ elbet beni bir gün ferah-bahş-ı vişâl eyler

32. **hudā:**

Müfret 68

Mısra: 2

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

1. Varan boş dönmeye dergâh-ı Hakk'a şıdk ile Sâlim

2. Tehî-dest-i ümîd etmez Hudâ 'âşıkların hâşâ

33. **hudā:**

Gazel 74

Mısra: 15

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

15. Hudâ bilir aña Sâlim neler demiş a'dâ

16. Yine bize revîş-i yâr gayrı yüzdendir

34. **hudâ'dır:-dır**

Gazel 88

Mısra: 3

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

3. Vâkıf ancak bir Hudâ'dır derdime

4. Künc-i hasretde kelâlim kim bilir

35. **hudā:**

Gazel 107

Mısra: 10

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

9. Komaz bu Sâlim'i gâmgîn ü giryân böyle hicrinde

10. Hudâ kâdirdir elbette efendimdir kerîmimdir

36. **hudā'nın:-nın**

Gazel 108

Mısra: 5

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

5. Biz Hudâ'nın gârka-i emvâc-ı feyz-â-feyziyiz

6. Añlamaz keyfiyyet-i ahvâlimiz gird-âblar

37. **hudā'dan:-dan**

Gazel 110

Mısra: 3

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

3. Hudâ'dan kesme 'âkılseñ ümîd-i mañlebiñ zirâ

4. Taleb dedikleri ma'nâ netice şarf-ı himmetdir

38. **hudā:**

Gazel 128

Mısra: 5

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

5. Verir merâmıñı bir gün murâdıñ üzre Hudâ

6. Cenâb-ı Hakk kulumu her zamân melûl etmez

39. **hudā'dan:-dan**

Gazel 145

Mısra: 12

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

11. Tekâpü eyleme vehmiñden 'âkilseñ beni nev'e
12. Hudâ'dan gayrıdan insâna gâfil nef'ü zar gelmez

40. **hudâ:**

Gazel 153

Mısra: 4

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

3. Ser-i engüşt-i redd ile dirîğ etme harîdâra
4. Hudâ la'l-i lebiñ büstân-ı hüsne ter kirâs etmiş

41. **hudâ'nîñ:-nîñ**

Gazel 235

Mısra: 10

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

9. Feyz-i Hak'dan nâ-ümîd olmaz hakîkat-bîn olan
10. Lutf u ihsânı Hudâ'nîñ 'âleme mebzûl iken

42. **hudâ'dan:-dan**

Gazel 278

Mısra: 2

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.

1. Görmez 'âlemde hemin zevk u şafâdan gayrı
2. Etmeyen kimseden ümmîd Hudâ'dan gayrı

hudâ bilir:

1. **hudâ bilir:**

Müfret 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah bilir || Allah'ın, aşğın gönlünden geçenleri bilmesi.

1. Teğâfûl eyleme cânâ görüp yoluñda beni dilde
2. Hudâ bilir ki seniñ ben ne rütbe 'âşıkñım

2. **hudâ bilir:**

Matla 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah bilir || Allah'ın, aşğın gönlünden geçenleri bilmesi.

1. Hudâ bilir ki efendim ne rütbe 'âşıkñım
2. Geçerse ger beni eller inanma sultânım

hudâ birdir:

1. **hudâ birdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah birdir || Allah bilir.

11. O tütüyâ-yı gubârı kim eyledik iksîr
12. Ki zerre zerresi dehre yeter Hudâ birdir

2. **hudâ birdir:**

Kaside 8

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah birdir || Allah bilir.

101. Bir 'arz-ı hâle vesile olur deyü etdim
102. Bu na't-i pâke de ben ictirâ Hudâ birdir

hudâ eksikliğin göstermesin:

1. **hudâ eksikliğin göstermesin:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok sevilen, kendisine çok ihtiyaç duyulan birine karşı sevgi-dua içerikli söz.

11. Āfitâb-ı ʔal'atıñ cânâ zevâle ermesin
12. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikliğin göstermesin

2. **hudâ eksikliğin göstermesin:**

Terci-bend 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok sevilen, kendisine çok ihtiyaç duyulan birine karşı sevgi-dua içerikli söz.

23. Āfitâb-ı ʔal'atıñ cânâ zevâle ermesin
24. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikliğin göstermesin

3. **hudâ eksikliğin göstermesin:**

Terci-bend 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok sevilen, kendisine çok ihtiyaç duyulan birine karşı sevgi-dua içerikli söz.

35. Āfitâb-ı ʔal'atıñ cânâ zevâle ermesin
36. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikliğin göstermesin

4. **hudâ eksikliğin göstermesin:**

Terci-bend 1

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok sevilen, kendisine çok ihtiyaç duyulan birine karşı sevgi-dua içerikli söz.

47. Āfitâb-ı ʔal'atıñ cânâ zevâle ermesin
48. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikliğin göstermesin

5. **hudâ eksikliğin göstermesin:**

Terci-bend 1

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok sevilen, kendisine çok ihtiyaç duyulan birine karşı sevgi-dua içerikli söz.

59. Āfitâb-ı ʔal'atıñ cânâ zevâle ermesin
60. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikliğin göstermesin

6. **hudâ eksikliğin göstermesin:**

Terci-bend 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok sevilen, kendisine çok ihtiyaç duyulan birine karşı sevgi-dua içerikli söz.

67. Āfitâb-ı ʔal'atıñ cânâ zevâle ermesin
68. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikliğin göstermesin

hudâvendâ:

1. **hudâvendâ:**

Kaside 8

Mısra: 187

Ey Sultanım || Ey Allah'ım.

187. Figân ki nefsi-cehûlüm benim Hudâvendâ
188. Hemîşe mürtekib-i cümle-i sağâ'irdir

hudâvend-i kerem-perver:

1. **hudâvend-i kerem-perver:**

Tarih 8

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütfu bol olan hükümdar || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
45. Vezîr-i ma' delet-güster hüdâvend-i kerem-perver
46. Celilü'l-kadr ü Dârâ-fer müzeyyen-sâzi-i âfâk

hudâ'ya şad şükr ü minnet:

1. **hudâ'ya şad şükr ü minnet:**

Tahmis 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a yüzlerce kez şükürler olsun.

23. Ne gam oldu baña reh-ber na'im-i hazret-i Bârî

24. Hudâ'ya 'İşmeti şad şükr ü minnet dâmen-i yâri

hudâ-yı cevâd:

1. **hudâ-yı cevâd:**

Kaside 33

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömert Allah.

87. Eyleye dâ' imâ Hudâ-yı cevâd

88. Kâlemin nâvdân-ı neyl-i murâd

hudâ-yı havv-ı bî-cün:

1. **hudâ-yı havv-ı bî-cün:**

Tarih 1

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

47. Cenâb-ı pâdişâha göstere pîr

48. Be-her birin Hudâ-yı Havv-ı bî-cün

hudâ-yı mecîd:

1. **hudâ-yı mecîd:**

Kaside 33

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

11. Etmîş ol dergehiñ Hudâ-yı mecîd

12. Hâkin iksîr-i püte-i ümmîd

huddâm:

1. **huddâm:**

Kaside 10

Mısra: 33

Hizmetçiler.

33. Şeh-i kevneyn ins ü cin huddâm

34. Şeh-i 'âlî-i mülket-i in 'âm

huddâm-ı 'ilm:

1. **huddâm-ı 'ilm:**

Gazel 112

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim hizmetkari.

9. Huddâm-ı 'ilm mahrem-i sırr-ı kemîn olur

10. Râz-ı derûnu nüşşalarıñ mîklebindedir

hudebiyye:

1. **hudebiyye:**

Kaside 10

Mısra: 227

Mekkeli müşrikler ile müslümanlar arasında 628 yılında yapılan savaş.

227. Hudebiyye gazâsın eyler iken

228. Cereyân etdi mâ' benânından

2. **hudebiyye:**

Kaside 10

Mısra: 312

Mekkeli müşrikler ile müslümanlar arasında 628 yılında yapılan savaş.

311. İzdiyâd etdi lutf-ı nâ-yâbı

312. Hudebiyye çehindeki âbı

hukûk:

1. **hukûkumuzun:-umuz, -uñ**

Gazel 177

Mısra: 4

Şahıslar arasında vefaya dayalı dost ilişkisi.

3. Dirîğ şekl-i kıyâs-ı vefâyı nakz etdi

4. Neticesi bu mu idi olan hukûkumuzun

huld-i berîn etdi:

1. **huld-i berîn etdi:-di**

Diğer 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Gönülde- Sonsuz yaralar açmak.

7. Firâk-ı kâmet-i serv-âzmayîşin yer yer (?)

8. Derûnu huld-i berîn etdi şanki ser-tâ-pâ

huld-i berîni:

1. **huld-i berîni:-n, -i**

Gazel 23

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutsal cennet.

9. Neylesin huld-i berîni 'ârif-i bi'llâh olup

10. Yârini bugün bulan âgyâra etmez iltifât

hulku:

1. **hulku:-u**

Tesdis 6

Mısra: 19

Huy, tabiat, yaratılış.

19. Netîce olmayınca hüsnu gibi hulku müstahsen

20. Kâpılma gördüğün her şüh-ü gül-ruhsâra ey dil sen

hulk-ı sâlim:

1. **hulk-ı sâlim:**

Kaside 28

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sâlim'in (Şairin mahlası) huyu, tabiatı.

59. Dâ'im ol şadr-ı sa'âdetde cihân içre müdâm

60. Bu du 'âyı hulku-ı Sâlim zübde-i ezkâr eder

hulküm yırttı:

1. **hulküm yırttı:-dı**

Diğer 3

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boğaz yırtmak || Çok bağırarak.

117. Nefes açmak hevesiyle kimi yırttı hulküm

118. Kimi fatk oldu olup renc-i boğazla mağmüm

hulle:

1. **hulle:**

Kaside 12

Mısra: 73

Cennette giyilecek elbise, cennet elbisesi.

73. Getirdi rüh gelince o süra bir hulle

74. Ki çār şemsesi idi 'anâşır-ı şürî

2. **hulle:**

Kaside 12

Mısra: 75

Cennette giyilecek elbise, cennet elbisesi.

75. Vücūda geldi çü mikrâş-ı lâ'dan ol hulle

76. Anıfla eyledi ilbâs o zât-ı meşkürî

hulül eder:

1. **hulül eder:-er**

Kaside 18

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dahil etme, içine girme.

39. Şekl-i tiryâk olur ebr-i siyehler mârâ

40. Eder ervâh-ı habîse gibi sūrâha hulül

hulül etmez:

1. **hulül etmez:-mez**

Gazel 128

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dahil etme, içine girme.

7. Ne mümkün eller ile ittihād cānāna

8. Ki rûhu bir kişiniñ gayrıya hulül etmez

hulüş:

1. **hulüşun:-un**

Tahmis 3

Mısra: 23

Doğruluk || Aşığın gönünün doğruluğu, samimiyeti.

23. Hulüşun ahlamak ister iseñ dil-i zārñ

24. Çeker mi cān ü gönülden cefâ vü âzārñ

2. **hulüş:**

Diğer 6

Mısra: 6

Hâlis ve saf olma, kalp temizliği.

5. Şad hezārān le'ālî-i teslīm

6. Biñ hulüş ile eyleriz taqdim

3. **hulüsu:**

Gazel 255

Mısra: 9

Doğruluk.

9. Hulüsu Sâlim'iñ saña degil çün cāy-ı istişkāl

10. Kitâb-ı gâmdan aña firqâtiñle hasb-i hâl etme

4. **hulüşum:-um**

Gazel 262

Mısra: 7

Doğruluk.

7. Selām eyle dil-i zāra hulüşum eyleyip inhā

8. Şabā luţf et güzārñ dergeh-i cānāne düşdükçe

hulüş ile tolsa:

1. **hulüş ile tolsa:-sa**

Müfret 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saflık ile olmak || Güzellikler yansıtmak.

1. Her varan nāme saña tolsa hulüş ile nola

2. 'Aks eder āyinesā kâgeze mā-fi'l-bālñ

hulüş-ı 'aşıkdr:

1. **hulüş-ı 'aşıkdr:-dır**

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın saflığı.

3. Tılısm-ı genc-i maḥabbet hulüş-ı 'aşıkdr

4. Du 'ā-yı şubḥ-demî kimyâ degil de nedir

hulüş-ı bî-pâyān:

1. **hulüş-ı bî-pâyān:**

Diğer 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz samimiyet || Çok samimi kişi.

11. Şad hezārān hulüş-ı bî-pâyān

12. Eder irsāl bu gam ile pinhān

hulüş-ı dilim:

1. **hulüş-ı dilim:-im**

Diğer 3

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilin temizliği || Güzel sözler söyleme.

153. Būs edip destini rıf'atlı efendiye şehā

154. Biñ hicāb ile hulüş-ı dilim eyle inhā

2. **hulüş-ı dilim:-im**

Diğer 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilin temizliği || Güzel sözler söyleme.

13. Der-i vālāsına isār olunur

14. Hem hulüş-ı dilim işāl kılınır

hulüş-ı kalbe:

1. **hulüş-ı kalbe:-e**

Gazel 234

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbin temizliği.

5. Kārñ hulüş-ı kalbe muḥārñ eder mi hiç

6. Dil-bend-i naqş-ı 'ālem-i kevn ü fesād olan

hulüş-ı kalbi:

1. **hulüş-ı kalbi:-i**

Kaside 1

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbin temizliği.

117. Sen hemân et hulüş-ı kalbi penâh

118. Ğam yeme kâmiñi verir Allâh

hulüş-ı kalbimi:

1. **hulüş-ı kalbimi:-im, -i**

Kaside 25

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbin temizliği.

49. Ne mümkündür medîh-i zât-ı pâkiñ lâyıķı üzre

50. Ğarâz 'arz-ı du'âdır hem hulüş-ı kalbimi inhâ

hulüş-ı sadâkatle:

1. **hulüş-ı sadâkatle:-le**

Matla 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçten, samimi sadakat.

1. Ne rûzgâra ne bahta ne hod nigâra tayan

2. Hemân hulüş-ı sadâkatle sâzkâra tayan

hulüş-ı zühd ü takvâ:

1. **hulüş-ı zühd ü takvâ:**

Tarih 4

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dindarlık ve sofuluk doğruluğu.

61. Gil ü âbî sirişk ü dürdi-i eşk

62. Esâsıdır hulüş-ı zühd ü takvâ

hulv-i mezâk:

1. **hulv-i mezâk:**

Diğer 9

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı || Dost sohbeti.

49. Gâh helvâ bahânesin eşvâķ

50. Eder idi bu zâra hulv-i mezâķ

humâr:

1. **humâr:**

Gazel 38

Mısra: 6

(İçkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

5. Be-her şehër nola sâĝar elimden olmasa dūr

6. Humâr def ine cânâ olur şerâb lezîz

2. **humâr:**

Gazel 45

Mısra: 2

(İçkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

1. Şafâ-yı hâtıra bir inkişâr der-peydir

2. Neşât-ı cân-ı şerâba humâr der-peydir

3. **humârı:-i**

Gazel 114

Mısra: 6

(İçkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

5. Ne rütbe şevķ-bahşâ olsa yine sâķi-i devrân

6. Humârı meclisinde rind-i i mey-âşâm için şaķlar

4. **humârın:-ın**

Gazel 205

Mısra: 1

(İçkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

1. Hiç humârın der-pey etmez şevķ-ı bî-ĝam bulmadım

2. 'Alemin ben meclis-i nüşunda 'âlem bulmadım

5. **humârında:-ın, -da**

Gazel 252

Mısra: 8

(İçkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

7. Firâķ-ı la'l-i nâbiñda keder cânâ muķarrerdir

8. Nümâyândır hücüm-ı ĝam meyiñ elbet humârında

humâr-âlüd olup:

1. **humâr-âlüd olup:-up**

Kaside 8

Mısra: 197

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoşa dönmek || Mahşer gününün dehşeti.

197. O 'arşagehde ki diller olup humâr-âlüd

198. Muķaddem etdiĝi şeyden vücüh-ı hâmirdir

humâr-âlüd u mest-i cân-ı sevdâ olmuşlar:

1. **humâr-âlüd u mest-i cân-ı sevdâ olmuşlar:-muş, -lar**

Kaside 6

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamber sevgisiyle kendinden geçmek.

19. Zuhûr-ı 'aşķ olaldan 'âlem-i dünyâda olmuşlar

20. Humâr-âlüd u mest-i cân-ı sevdâ şem' ü pervâne

humâr-ı dehri çekmekden:

1. **humâr-ı dehri çekmekden:-mek, -den**

Gazel 84

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın sarhoşluĝunu çekmek.

3. Ğumûm-âlüde olmaķdan humâr-ı dehri çekmekden

4. Varıp pîr-i muĝâna yine ser-hoş olmamız yegdir

humâr-ı firķat-i serdir:

1. **humâr-ı firķat-i serdir:-dir**

Diğer 10

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılıktan kaynaklı sersemlik hali, kendini

bilememelik.

25. Humâr-ı firķat-i serdir girâni-i hicriñ

26. Göz açdırır mı başım kaldırır mı ser-tâ-pâ

humâr-ı sıkleti:

1. **humâr-ı sıkleti:-i**

Gazel 191

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçkiden sonra gelen baş ağrısı, aĝırlık.

1. Ta'nı ķo zâhid bir iki sâĝar-ı hoy-kerde çek

2. Çekmez iseñ ger humâr-ı sıkleti her yerde çek

humārın çekmeden:

1. **humārın çekmeden:-in-me, -den**
Gazel 4
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoşluk çekmek, sarhoşluk hali.
3. Cām-ı devlet nüş edip soñra humārın çekmeden
4. Güşe-i 'uzlet-nişin olmaqlık ehvendir baña

humārın çekmeyem:

1. **humārın çekmeyem:-in-me, -yem**
Gazel 5
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoşluk çekmek, sarhoşluk hali.
5. Fenā dünyāda hiç bir vaqt hālī var mıdır anda
6. Muqaddem etdigim zevkın humārın çekmeyem cānā

hün:

1. **hün:**
Gazel 106
Mısra: 6
Kan.
5. Dü çeşm-i hün-feşānım saña meclis eylemiş tertib
6. Degildir hün u çeşmim bāde sāğarda müheyyādır

hün-ābe:

1. **hün-ābelerden:-ler, -den**
Gazel 158
Mısra: 2
Kanlı su.
1. Tā ki ümmīd-i cemālīñden nazar olmaz hālāş
2. Nev-be-nev hün-ābelerden çeşm-i ter olmaz hālāş
2. **hün-ābedir:-dir**
Gazel 203
Mısra: 8
Kanlı su || Gözyaşı.
7. Kāse leb-rīz-i sirişk-i dīdeden meclisde ben
8. Cümle bu hün-ābedir bezminde şahbāmız bizim

hün-ābe-i çeşmimden:

1. **hün-ābe-i çeşmimden:-im, -den-imden**
Gazel 5
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşları.
11. Benim ol rind-i bi-kayd-ı tekāpū-yı taleb Sālim
12. K'akan hün-ābe-i çeşmimden aldı rengini sahbā

hün-ābe-i hasretle:

1. **hün-ābe-i hasretle:-le**
Gazel 80
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hasretinden kaynaklı gözden akan kanlı su.
9. Çeşm-i bādāmın taşavvur eyledikçe Sālim'iñ
10. Dīdesi hün-ābe-i hasretle māl-ā-māl olur

hün-ālūde:

1. hün-ālūde:

Gazel 97

Mısra: 8

Kana bulanmış.

7. Nāvek-i tīz-i müje hañçere-i ğamze ile
8. Hün-ālūde durur sīnede her mü begler

huncūri işkste etdi:

1. **huncūri işkste etdi:-di**
Kaside 12
Mısra: 182
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boynu kırmak || Acı çekmek.
181. Benim ol haste-i nādīr- 'ilāc kim firkat
182. Fu'āk-ı ye' s ile işkste etdi huncūri

hurrem:

1. **hurrem:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 155
Sevinçli, mutlu.
155. Gōnlüme reşk ki seniñle hurrem
156. Baña yazık ki firākıñ çekerem

hurrem ede:

1. **hurrem ede:-e**
Kaside 17
Mısra: 86
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevindirmek.
85. Muhammed-i 'Arabī hürmetine hażret-i Haķ
86. Ede 'adūsunu maķhūr u kulların hurrem

hurrem olup:

1. **hurrem olup:-up**
Kaside 17
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinmek, mutlu olmak.
9. Semā' -ı hayrın eden havl-i 'arş-ı vālāda
10. Olup bu müjde-i pāk ile büsbütün hurrem

hurrem u handān etmez:

1. **hurrem u handān etmez:-mez**
Tedis 7
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu etmek, sevindirmek.
21. Gül gibi bülbülünü hurrem u handān etmez
22. Şad dirīg vaşlına gül bülbülü şāyān etmez

hurrem-i vuslat olamazdı:

1. **hurrem-i vuslat olamazdı:-a, -maz, -dı**
Kaside 5
Mısra: 74
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma mutluluğuna ermek, vuslatın vermiş olduğu mutluluğa nail olmak.
73. Gülsitān revnaķ-ı nev-rüz ile bulmaz idi zīb
74. Bülbülān hurrem-i vuslat olamazdı kaç'ā

hürşid:

1. **hürşid:**

Tarih 1

Mısra: 31

Güneş.

31. Meh-i nevden giribân şemse hürşid

32. Şafağ bir câme-i zer-beft-i gül-gün

2. **hürşid:**

Kaside 5

Mısra: 53

Güneş || Hz. Muhammed.

53. Oldu rıf'atle o hürşid sipihre 'âzim

54. Müstefiz oldu ser-â-ser meh ü çarh-ı hâdrâ

3. **hurşid:**

Gazel 6

Mısra: 10

Güneş.

9. Rüy-ı pür-tâb-ı ziyâ-bahşın hayâl eyler deyü

10. Âfitâbım gökdeki hurşid düşmendir baña

4. **hürşidim:-im**

Muamma 10

Mısra: 1

Güneş || Sevgili.

1. O hürşidim kadem-rencide kılmaz oldu hiç baña

2. Beni böyle ayaklarda komağ yâre sezâ mıdır

5. **hürşid:**

Kaside 10

Mısra: 300

Güneş.

299. Siyeh iken dü rüyu oldu sefid

300. Şu'le şaldı cemâli çün hürşid

6. **hürşid:**

Kaside 14

Mısra: 46

Güneş.

45. Seniñle taht buldu baht-ı câvid

46. Karîrü'l-'ayn olup re'yiñle hürşid

7. **hürşid:**

Muamma 15

Mısra: 1

Güneş.

1. 'Îzârı var iken hürşid doğmağa elem çekmiş

2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-likâ nola

8. **hürşid:**

Kaside 22

Mısra: 78

Güneş.

77. Rüz ü şeb oldu dîde-düz-ı ümîd

78. Kef-i ihsânına meh ü hürşid

9. **hürşid:**

Kaside 22

Mısra: 94

Güneş.

93. Rüşen olmak şebim ki emr-i ba'id

94. Olsa cirm-i felek bütün hürşid

10. **hürşidi:-i**

Tarih 24

Mısra: 22

Güneş.

21. Pür-nür edelden 'âlemi kaldırdı t̄arik-i gamı

22. Re'y-i Mesîhâ hem-demi hürşidi kıldı der-be-der

11. **hürşid:**

Kaside 32

Mısra: 33

Güneş.

33. Görmege zât-ı şeref-bahşını hürşid ü kamer

34. Dolaşırlar der-i vâlâsını her şubh u mesâ

hürşid-i cihân-ârâ-vı eltâfa:

1. **hürşid-i cihân-ârâ-vı eltâfa:-a**

Tarih 18

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyiliklerin dünyayı süsleyen güneşi || Yusuf Efendi.

33. Kemâl-i hüsn-i hulkun hıfz için güyâ siyâh-ı şeb

34. O hürşid-i cihân-ârâ-vı eltâfa niğâb oldu

hürşid-i cihândır:

1. **hürşid-i cihândır:-dır**

Tahmis 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyanın güneşi || Sevgili.

7. Ruğ-ı pür-tâbına hürşid-i cihândır güyâ

8. Anı güş eyleyip etdi kimi teslim ammâ

hürşid-i cihân-tâb-ı sipihri-i ümmîd:

1. **hürşid-i cihân-tâb-ı sipihri-i ümmîd:**

Kaside 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ümit göğünün cihanı aydınlatan güneşi ||

Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

5. Toğdu hürşid-i cihân-tâb-ı sipihri-i ümmîd

6. Zülf-i dil-berde meger kim girih-i 'ukde-güşâ

hürşid-i rahşân:

1. **hürşid-i rahşân:**

Gazel 292

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Parlak güneş II sevgili.

1. Da'vet etdik bezme ol hürşid-i rahşân gelmedi

2. Bir tenezzül eyleyip ben hâke cânân gelmedi

hürşid-i rahşân olmasa:

1. **hürşid-i raḥşān olmasa:-ma, -sa**

Gazel 266

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak güneş gibi olmak || Sevgilinin yüzünün güzelliği.

5. Nazra-sāz oldukça 'uşşākın meger ağlar m'idi

6. Rüy-ı pür-tābın begim hürşid-i raḥşān olmasa

hürşid-i sa'adet:

1. **hürşid-i sa'adet:**

Tarih 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk güneşi.

7. Nola kim secde-i şükra'ne etse cümle-i maḥlūk

8. Ki hürşid-i sa'adet etdi yek-ser 'āleme işrāk

hürşid-i şubḥ-ı rüz-ı harb:

1. **hürşid-i şubḥ-ı rüz-ı harb:**

Tarih 24

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş gününün sabah yıldızı || 3. Ahmed.

13. Şāhib-kırān-ı şark u garb hürşid-i şubḥ-ı rüz-ı harb

14. Şir ü hizebr-i ta'n u zarb hem Ḳahramān hem dādger

hürşid-sıfat:

1. **hürşid-şıfat:**

Kaside 27

Mısra: 34

Güneş misali.

33. Geleli şadr-ı mu'allāya fūrūg-ı dehri

34. Etdi hürşid-şıfat 'ālemi ser-şār-ı ziyā

hürşid-ḫal'at:

1. **hürşid-ḫal'at:-a**

Gazel 92

Mısra: 7

Aydınlık güzellik - sevgilinin yüzü.

7. Nezzāre eyledikçe o hürşid-ḫal'at

8. Nür-ı şu'ā'-ı başıramız feyz-yāb olur

hurūf:

1. **hurūfu:-u**

Lugaz 3

Mısra: 6

Harfler.

5. İsm-i pāki de tāhirü'd-deffe

6. Hep hurūfu hurūf-ı mülteffe

2. **hurūfu:-u**

Lugaz 3

Mısra: 9

Harfler.

9. Ya'ni her bir hurūfu aşlı kadar

10. Oldu zā'id vücūduna ekser

3. **hurūfundan:-un, -dan**

Tarih 3

Mısra: 3

Harfler || Söz, sözler.

3. Öyle pākize fetihdir ki hurūfundan anıñ

4. Etmeye her biri bir ma'ni-i fāhir imā

hurūf-ı mülteffe:

1. **hurūf-ı mülteffe:**

Lugaz 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karışmış harfler || Anlamsızlaşmış.

5. İsm-i pāki de tāhirü'd-deffe

6. Hep hurūfu hurūf-ı mülteffe

hurūş etdi:

1. **hurūş etdi:-di**

Kaside 13

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşma.

69. Cüybār-ı tıgı taḫḫir etdi levs-i fitneyi

70. Seyl-i şamsāmı hurūş etdi fe-ammā bī-şadā

hurūş etmesin:

1. **hurūş etmesin:-me, -sin**

Gazel 111

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşmak, dalgalanmak.

9. Neylesin deryā-yı şabrım etmesin böyle hurūş

10. Rüzgārın ḳahrı Sālim düşmen-i temkīn olur

hurūş eyle:

1. **hurūş eyle:**

Kaside 1

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşmak.

81. Sen de ey dil netice eyle hurūş

82. Ede tā baḫr-i ḳābiliyyet cūş

hurūşān:

1. **hurūşān:**

Gazel 36

Mısra: 1

Çağlayan, coşan.

1. Hurūşān bir yem-i sıdk-ı revāndır ḫalka-i tevḫid

2. Hemīn gird-āb-ber-gird-āb-ı cāndır ḫalka-i tevḫid

huşūn-ı pür-ziyet:

1. **huşūn-ı pür-ziyet:**

Kaside 20

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok süslü güzellik.

91. Bu ḳilā' u huşūn-ı pür-ziyet

92. Bu ḳadar şān u şevket ü ḫaşmet

husūs:

1. **huşūşuñ:-uñ**

Diğer 1

Mısra: 32

Ortak olmayan, özel.

31. Haş mübârek ede kudümünda

32. Her huşuşuñ seniñ 'umümünda

huşuşâ:

1. huşuşâ:

Kaside 3

Mısra: 64

(Ar.) Özellikle.

63. Ne güçlük var durur dâr-ı fenâda

64. Kazâ bâbi huşuşâ kim güşâde

2. huşuşâ:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 59

(Ar.) Özellikle.

59. Huşuşâ dün bu söz anıñla oldu

60. O da baña cevâbın böyle verdi

hüş:

1. hüş:

Gazel 66

Mısra: 5

Akıll, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.

5. Cüst ü cüdan fâriğ olsunlar karar u 'aql u hüş

6. Kandıdır şimdî dil-i zâr u nizârım kim bilir

2. hüş:

Gazel 121

Mısra: 3

Akıll, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.

3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda

4. Der-i dil-dâra varsa 'aşık-ı bî-dil garîb olmaz

hüşe-rübâ:

1. hüşe-rübâ:

Kaside 13

Mısra: 76

Toplayıp almak.

75. Nevk-i rümhü cevşen-i baht-ı sipihre tügme-düz

76. Barq-ı tîğî kişî-i 'ömr-i haşmdan hüşe-rübâ

huşk eder:

1. huşk eder:-er

Kaside 23

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurutmak.

69. Bunuñ her reşhası şad şürezârî gülsitân eyler

70. Anıñ kemter şirârı huşk eder bu heft deryâyı

huşyâr eder:

1. huşyâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyandırmak, aklını başına getirmek.

1. Mâh-ı 'id kim mest-i câm-ı hasreti huşyâr eder

2. 'Aşıkân şavm-ı vişâle cümleten iftâr eder

huşyâr olur:

1. huşyâr olur:-ur

Gazel 48

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayık olmak.

15. Kâkülünde ıaldı dil gâhî kerem et sevdiğim

16. Çeşm-i ser-mesti garibiñ luft ile huşyâr olur

huşyâr-ı şafâ olmak:

1. huşyâr-ı şafâ olmak:

Gazel 57

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül huzurunun, şenliğinin ayığı olmak.

11. Bize huşyâr-ı şafâ olmak olurdu Sâlim

12. Beni ser-mest-i gurûr eyleyen ol âfetdir

huşabâ:

1. huşabâ:

Diğer 3

Mısra: 111

Hatipler.

111. Hele ne hâl ise anlar huşabâ yek-sere âh

112. Huşte ta'limi için seyre gelirler her gâh

huşbe:

1. huşbe:

Diğer 3

Mısra: 112

1. Hatibin, mimberde okuduğu kelimât-ı âliyye. 2.

Bir cemaate karşı irat olunan nutuk.

111. Hele ne hâl ise anlar huşabâ yek-sere âh

112. Huşte ta'limi için seyre gelirler her gâh

huşüt-ı şifâ:

1. huşüt-ı şifâ:

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa yazıları.

7. Derünümüz ki Kitâbü'ş-şifâ-yı hikmetdir

8. Cebnimizde huşüt-ı şifâ müzâhirdir

huşûr:

1. huşûr:-a

Tarih 4

Mısra: 82

Makam.

81. Bu beyt-i dil-güşâ târih düşdü

82. Faķîrâne huşûra etdim inhâ

2. huşûrum:-um

Tarih 17

Mısra: 59

İç rahatlığı, hâlınden memnun olup gönünde

rahatlık duyma, kendini rahat ve memnun hissetme durumu.

59. Haste-i nâdir-'ilâc iken huşûrum var idi

60. Şadra teşrifîñle oldum bezm-i ümmide yakîn

3. huşûrunda:-un, -da

Tarih 18

Mısra: 24

Makam.

23. 'Aziz-i Mısr-ı fitnat Yüsus-ı şâhib-zekâvet kim
24. Huzûrunda fehîmân-ı cihân şîrîn-hıfâb oldu

4. **huzûruñda:-uñ, -da**

Kaside 30

Mısra: 63

Makam.

63. Huzûruñda degil haddim lisânen 'arz-ı hâl etmek
64. Zebân-ı hâl-i hâmeyle edip mazmûn-pîrâyî

huzûra komaz:

1. **huzûra komaz:-maz**

Gazel 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat bırakmak.

3. Komaz huzûra şabâ kâkülünde dilleri hîç
4. Bu rütbe nâlişe hep rûzgârdır bâ'îş

huzûr-ı 'izzetinden:

1. **huzûr-ı 'izzetinden:-in, -den**

Tarih 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî makam, yüce kat || Allah'ın huzuru.

5. O deñlü dil-nüvâzâna eder tatyîb-i hâtır kim
6. Huzûr-ı 'izzetinden dūra hvâhiş etmez aşlâ dil

huzûr-ı pâdişâhîde:

1. **huzûr-ı pâdişâhîde:-de**

Kaside 19

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahın huzurunda olma.

97. Ğaraz 'arz-ı 'ubûdiyyettir ancak bir vesîleyle
98. Huzûr-ı pâdişâhîde rızâ yok böyle ikşâre

huzûr-ı pâkine:

1. **huzûr-ı pâkine:-in, -e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu, mübarek makam.

103. 'Arz olunsa huzûr-ı pâkine ger
104. Şâyed olsa kabûlüne mazhar

huzûr-ı vâlâda turdu:

1. **huzûr-ı vâlâda turdu:-da-du**

Kaside 10

Mısra: 162

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce huzurda durmak || Peygamberin huzurunda beklemek.

161. Eyleyip anda hidmet âmâde
162. Turdu vâfir huzûr-ı vâlâda

hvâb:

1. **hvâb:-ı**

Kaside 1

Mısra: 77

Uyku.

77. Gerçi hvâbı harâm eder ammâ

78. Lik ancak helâl olur ma'nâ

2. **hvâbından:-ın, -dan**

Kaside 12

Mısra: 71

Uyku.

71. Te'âtus eyledi bîdâr oldu hvâbından

72. Ğuruldu leyle-i mevlûd-ı AĦmed'iñ sürî

3. **hvâbı:-ı**

Matla 26

Mısra: 2

Uyku.

1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timsâli mahzûnuñ

2. Gece Leylî'den olmuşdu 'ibâret hvâbı Mecnûn'uñ

4. **hvâbdan:-dan**

Gazel 48

Mısra: 1

Uyku.

1. Çeşm-i hvâb-âlûdumuz kim hvâbdan bîdâr olur

2. Şüst ü şû-yı rûya eşk-i dîde ğatra-bâr olur

5. **hvâblar:-lar**

Gazel 108

Mısra: 1

Uyku.

1. Çeşm-i ğurbet-dîdeme düşmendir ey meh hvâblar

2. Dîdeme reşk etmede her şeb benim meh-tâblar

6. **hvâbı:-ı**

Gazel 117

Mısra: 10

Uyku.

9. O yâri hvâbda görmek dilersem ey Sâlim

10. Felek dü dîdeme hvâbı benim harâm eyler

7. **hvâbı:-ı**

Gazel 182

Mısra: 2

Uyku.

1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timsâli mahzûnuñ

2. Gece Leylî'den olmuşdu 'ibâret hvâbı Mecnûn'uñ

8. **hvâbdır:-dır**

Gazel 235

Mısra: 3

Uyku.

3. Hvâbdır ser-mâye-i yek şeb neşâta n'îşlesin

4. Ehl-i manşib eglenir ru'yâ ile ma'zûl iken

hvâb girmez:

1. **hvâb girmez:-mez**

Tarih 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Göze- uykunun girmesi, uykunun gelmesi.

9. Şöyle durmuşdu şeb ü rûz reh-güzârında o kim

10. Hvâb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh-bâdâmına

hvāb girmezse:

1. **hvāb girmezse:**-mez, -se

Kaside 28

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Göze- uykunun girmesi, uykunun gelmesi.

41. Hvāb girmezse ser-ā-ser çeşm-i a dāya anıñ

42. Hāşyet-i şemşiri elbet düşmeni bīdār eder

hvāb gözüm:

1. **hvāb gözüm:**-üm

Gazel 283

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykulu göz.

5. Māni' -i seyr-i cemāl olmasañ ey hvāb gözüm

6. Merdüm-i dīdede eşkimle seni besler idi

hvāb ırağ oldu:

1. **hvāb ırağ oldu:**-du

Diğer 3

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

..... den dolayı uykusuz kalmak.

31. Senden ayru o kadar hvāb ırağ oldu dile

32. Seni ümmīd ederim līk anı ummam ki gele

hvābda gördük:

1. **hvābda gördük:**-dük

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüyada görmek -sevgiliyi-.

9. Sırışk-i 'aşıka mā' il gibi bu şeb Sālim

10. O yāri hvābda taraf-ı semt-i cū gördük

hvābda görmek:

1. **hvābda görmek:**-da

Gazel 117

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüyada görmek -sevgiliyi-.

9. O yāri hvābda görmek dilersem ey Sālim

10. Felek dū dīdeme hvābı benim harām eyler

hvāb-ı ğafletden:

1. **hvāb-ı ğafletden:**-den

Tarih 8

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğaflet uykusu.

31. Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hiç hvāb-ı ğafletden

32. Ğubār-ı mağdemi olmasa kuhl-i dīde-i ahdāk

2. **hvāb-ı ğafletden:**-den

Gazel 220

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğaflet uykusu.

3. Haber ver ey şabā ol serv-kāmet 'azm-i bāğ etmiş

4. Açılıñ çeşm-i nerkis gülşen içre hvāb-ı ğafletden

hvābı geldikde:

1. **hvābı geldikde:**-dik, -de-ı

Kaside 18

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykusu gelmek.

71. 'Aşr-ı pāki o kadar emn ü amāndır ki hamām

72. Hvābı geldikde eder şeh-per-i şāhine duḡūl

hvābı ırağ evlevüben:

1. **hvābı ırağ evlevüben:**-ı-yüben

Kaside 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyutmamak.

7. Çeşm-i bādāmına ol hvābı ırağ evlevüben

8. Şeb ü rüzān o kadar muntazır oldu cānā

hvāb-ı rāhatda uyur:

1. **hvāb-ı rāhatda uyur:**-r

Müfret 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat şekilde uyumak.

1. Toğun ey bād-ı şabā zülfüne luḡ et yāriñ

2. Hvāb-ı rāhatda uyur yāri nezāketle uyar

hvāb-ı rāhatıñı:

1. **hvāb-ı rāhatıñı:**-ıñı, -ı

Kaside 1

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat, huzurlu uyku.

75. Seni eyler çü cūy-ı bī-ārām

76. Çeşmiñe hvāb-ı rāhatıñı harām

hvābından uyarır:

1. **hvābından uyarır:**-ır

Müfret 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykusundan uyanmak || Açılmayan çiçeklerin

açılması.

1. Toğunup mehd-i nihāline nezāketle şeh

2. Uyarır goncaları bād-ı şabā hvābından

hvāce-i çarḡ:

1. **hvāce-i çarḡ:**

Gazel 83

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya hocası, felek.

9. Nağd-i şevkı baḡş-ı kālā-yı hümüm etdim neden

10. Hvāce-i çarḡ daḡı benden raḡbet ümmīdindedir

hvāce-i dil:

1. **hvāce-i dil:**

Kaside 30

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül hocası.

53. Eger nakd-i taleb kâlâ-yı kâmi eylese taḥşîl
54. Ederdi ḥvâce-i dil sūd-ı bāzâr-ı tesellâyî

ḥvâce-i naḥvet:

1. **ḥvâce-i naḥvet:**

Gazel 279

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kibir üstadı || Sevgili.

7. Olaldan 'aşkıña dil müşteri ey ḥvâce-i naḥvet
8. Baña hep müfte şatırdı metâ'-ı şabr u sāmânı

ḥvâce-i nakd-i mezâk:

1. **ḥvâce-i nakd-i mezâk:**

Diğer 4

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk sermayesinin sahibi.

71. Ḥvâce-i nakd-i mezâk sağ olsun
72. Kâle-i şevkı revâcim bulsun

ḥvâce-i 'uşşâk:

1. **ḥvâce-i 'uşşâk:**

Gazel 280

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıkların hocası || Sevgili.

7. Metâ'-ı hüsne bakmazken bu dem ol ḥvâce-i 'uşşâk
8. Geçirdi nev-ķumâş-ı hüsünü endâzelendirdi

ḥvâce-i üstâda:

1. **ḥvâce-i üstâda:-a**

Diğer 3

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üstadların hocası || Büyük usta.

127. Kâr-ı nakşında şehâ ḥvâce-i üstâda hemân
128. Kalemim etmede taklîd be-her sâ'at ü ân

ḥvâhede-i şulḥ u şalâḥ oldu:

1. **ḥvâhede-i şulḥ u şalâḥ oldu:-du**

Kaside 23

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Barış istemek.

83. Bilip idbârını ḥvâhede-i şulḥ u şalâḥ oldu
84. Anıñcün der-niyâm etdi meger şemşir-i heyçâyı

ḥvâhiş:

1. **ḥvâhişinden:-in, -den**

Tarih 1

Mısra: 9

İstek, arzu.

9. O bezme ḥvâhişinden tırma ditrer
10. Serinde dil-berânıñ zülf-i şeb-gün

2. **ḥvâhiş:**

Gazel 53

Mısra: 9

İstek, arzu.

9. Hücüm-ı ğamla ḥvâhiş kalmadı taḥ'imda ey Sâlim
10. Ne meyl-i bâğ eder gönlüm ne ḥod gül-geşt-i râğ eyler

3. **ḥvâhiş:-i**

Gazel 56

Mısra: 7

İstek, arzu.

7. Dîdâr-ı yâre dilde olan şevk u ḥvâhiş
8. Tursun ifâde etmeyelim imtinân olur

4. **ḥvâhiş:**

Gazel 62

Mısra: 5

İstek, arzu.

5. Kıl kadar meylin tırâş u ḥvâhiş etmezdik velî
6. Bu reh-i nâ-râstî 'uşşâka ebrû gösterir

5. **ḥvâhişin:-iñ**

Gazel 179

Mısra: 13

İstek, arzu.

13. Sâlimâ dünyâda râḥat ister iseñ ḥvâhişin
14. Bî-ğam-ı endîşe-i bûd (u) ne-bûd olmak gerek

ḥvâhiş etmez:

1. **ḥvâhiş etmez:-mez**

Tarih 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek.

5. O deñlü dil-nüvâzâna eder tatyîb-i ḥâtır kim
6. Ḥuzûr-ı 'izzetinden dūra ḥvâhiş etmez aşlâ dil

ḥvâhiş-i büse-i pâyi:

1. **ḥvâhiş-i büse-i pâyi:-ı**

Diğer 3

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağımı öpme isteği.

135. Dem-be-dem ez-dil ü cân olmada cebhe-fersâ
136. Ḥvâhiş-i büse-i pâyi ile anıñ deryâ

ḥvâhiş-i emr-i teğazzül:

1. **ḥvâhiş-i emr-i teğazzül:**

Kaside 16

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gazel yazma isteği.

71. Ḥvâhiş-i emr-i teğazzül de tamâma erdi
72. Vaķtidir ğayrı olup ḥâme-i dâna bülbül

2. **ḥvâhiş-i emr-i teğazzül:**

Kaside 35

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gazel yazma isteği.

65. Ḥvâhiş-i emr-i teğazzül de tamâm oldu göñül
66. Şâ'iriyet olur ise saña aḥsent hezâr

ḥvâhiş-i kalb-i hazînim:

1. **ḥvâhiş-i kalb-i hazînim:-im**

Gazel 90

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü kalbin isteği.

7. Zâ' il olmaz naqş-ı hübân levh-i hâırdan hele
8. 'Aql ü fikr ü hvâhiş-i kalb-i hazinim tâzedir

hvâhiş-i râhat:

1. **hvâhiş-i râhat:**

Gazel 113

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat isteği.

1. Sensiz cihânda hvâhiş-i râhat sezâ mıdır
2. Cânsız bedende 'âşıkâ şîhhat şafâ mıdır

hvâhiş-i vişâl etmez:

1. **hvâhiş-i vişâl etmez:-mez**

Müseddes 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmayı arzulamak.

19. Hâkıkat üzre seven hvâhiş-i vişâl etmez
20. Derün-ı pâkini bi-hüde pür-melâl etmez

hvânende:

1. **hvânende:**

Diğer 10

Mısra: 38

Far. sıf. şarkı söyleyen, şarkı okuyan.

37. Hâyâlim olmada cüyende-i dem-i vaşlñ
38. Yeter o bezmde hvânende âh-ı şubh u mesâ

hvânendegân-ı bezm-i nakd-i vakt-i figores olup:

1. **hvânendegân-ı bezm-i nakd-i vakt-i figores olup:**

Kaside 19

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Figores vaktinde bezmin okuyucusu olmak.

39. Olup hvânendegân-ı bezm-i nakd-i vakt-i Figores
40. Cihânda velvele-sâzende olmaqlıkda hemvâre

hvân-ı lutfuñla:

1. **hvân-ı lutfuñla:-uñ, -la**

Kaside 31

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf sofrası.

81. Yıldı bir kerre gelir 'âleme şehr-i şa' bân
82. Hvân-ı lutfuñla dil-i zârımı iğnâ eyle

hvân-ı ni' met:

1. **hvân-ı ni' met:**

Kaside 18

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimet sofrası.

55. Mü' miniñ 'ıdidir ol yevm-i melâ' ik-memdüh
56. Hvân-ı ni' met olur ol günde cihâna mebzül

hvân-ı ni' mete:

1. **hvân-ı ni' mete:-e**

Kaside 9

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimet sofrası || Allah'ın nimetleri.

53. Bu hvân-ı ni' mete dâ' i- i emced

54. Muḥammed'dir Muḥammed'dir Muḥammed

hvân-ı vişâli:

1. **hvân-ı vişâli:-i**

Müseddes 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma.

21. Derinde hvân-ı vişâli dil ihtimâl etmez

22. Çeker cefâñ gönül merḥamet ḥayâl etmez

h'âb harâm olsa:

1. **h'âb harâm olsa:-maz-sa**

Gazel 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykunun haram olması || Aşığın sevgilinin derdinden dolayı uyuyamaması.

5. Gözlerim nuru şaḫın ta' n u melamet etme

6. 'Aşıkım olsa harâm olmaz 'aceb h'âb bana

hübüt etdi:

1. **hübüt etdi:-di**

Muamma 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşağı inmek || Gönül kuşunun sevgiliye tutulduktan sonra yücelerden inmesi.

1. Hübüt etdi hümâ-yı dil lebin kaşd eyleyip cânâ

2. Ne var ey fendî çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

hüccet-i fazlı:

1. **hüccet-i fazlı:-ı**

Kaside 31

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Faziletinin kanıtı.

39. Hüccet-i fazlı müselleme ve 'aleyhi'l-fetvâ

40. Mişli yokdur anñ ey dil anı imzâ eyle

hüccet-i 'ilmine:

1. **hüccet-i 'ilmine:-in, -e**

Kaside 29

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlmin kanıtı.

33. Kâzî nâ' ib olamaz mahkeme-i fazlında

34. Hüccet-i 'ilmine ger eylese imzâ-yı nazar

hüccet-i sünnet-i pâkizevi:

1. **hüccet-i sünnet-i pâkizevi:-yi**

Tarih 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, hayırlı işin kanıtı.

5. Haḫ-ı zibâterini eyleyip irsâl o merd

6. Hüccet-i sünnet-i pâkizevi etdi tescil

hücüm:

1. hücüm:

Lugaz 3

Mısra: 61

Saldırı.

61. 'Äleme böylece hücüm üzre

62. İncinilmez ğamı 'umüm üzre

2. hücümü:-u

Tarih 3

Mısra: 187

Saldırı.

187. Bu mehibâne hücümü göricek her dü taraf

188. Nice olmaya perişân u müdemmer a' dâ

hücüm-ı bälâ:

1. hücüm-ı bälâ:

Tarih 3

Mısra: 184

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek saldırı, hücum.

183. Bir taraftan nice biñ top u tüfeng ü şâhî

184. Bir taraftan ise şad güne hücüm-ı bälâ

hücüm-ı ğam:

1. hücüm-ı ğam:

Gazel 252

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamın hücumu || Aşırı gamlanmak, gam çekmek.

7. Fırâk-ı la 'l-i nâbiñda keder cânâ muqarrerdir

8. Nümâyândır hücüm-ı ğam meyiñ elbet humârında

hücüm-ı ğamdan:

1. hücüm-ı ğamdan:-dan

Gazel 244

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamın hücumu || Aşırı gamlanmak, gam çekmek.

13. Tesellî bulmayan diller hücüm-ı ğamdan ey Sâlim

14. Bulur 'azm eylese elbet tesellâ gülsitân içre

hücüm-ı ğamla:

1. hücüm-ı ğamla:-la

Gazel 53

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamın hücumu || Aşırı gamlanmak, gam çekmek.

9. Hücüm-ı ğamla hvâhiş kalmadı tab 'imda ey Sâlim

10. Ne meyl-i bâğ eder gönülüm ne hod gül-geşt-i râğ eyler

hücüm-ı hâtırâ:

1. hücüm-ı hâtırâ:

Kaside 8

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatıraların sürekli olarak akla gelip keder vermesi.

109. Hücüm-ı hâtırâ ile dü didemiz her şeb

110. Şabâh oluncaya dek der-enîn ü sâhirdir

hücüm-ı hicr ü cefâ:

1. hücüm-ı hicr ü cefâ:

Diğer 2

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet ve ayrılık -derdinin- hücumu -olumsuz

etkileri-

43. Bir yanında hücüm-ı hicr ü cefâ

44. Bir yanında fîrâk-ı şubh u mesâ

hücüm-ı nâ-gehân etmek:

1. hücüm-ı nâ-gehân etmek:

Gazel 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ansızın saldırmak.

7. Dil-i bî-çäreye böyle hücüm-ı nâ-gehân etmek

8. O kâfir ğamzeler hün-ı şehîde kandığındandır

hücüm-ı vahşet-i dürî-i yâri:

1. hücüm-ı vahşet-i dürî-i yâri:-i

Gazel 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliden uzak kalma düşüncesinin korkunçluğu.

5. Hemân şoĥbet gibidir meclis içre âşinâlarla

6. Hücüm-ı vahşet-i dürî-i yâri def' eder kâğaz

hüküm:

1. hükümüne:-ün, -e

Kaside 1

Mısra: 66

Hüküm, karar || Allah'ın hükmü.

65. Kârlar hikmetine râci'dir

66. Cümleten hükümüne mürâci'dir

2. hükümünü:-ün, -ü

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 198

Hüküm, karar.

197. Hiç demez ki cenâb-ı Rabb-i kadîr

198. Hükümünü böyle eylemiş tağdır

3. hükümünü:-ün, -ü

Müfret 8

Mısra: 2

Hüküm, karar.

1. Ebruvânîñ çekseler tuğrâ-yı vaşlı lutf edip

2. Mücebince hükümünü icrâ ederdî nâm-ı 'aşk

4. hükümün:-ün

Kaside 13

Mısra: 8

Hüküm, karar || Allah'ın hükmü.

7. İltifât etdikde bu bahriñ olur zâhir ebed

8. Tâ ezelden böyle icrâ eylemiş hükümün kazâ

5. hüküm:

Kaside 13

Mısra: 85

Hüküm, karar.

85. Bir maħalde şaĥne-i hıfzı ki hüküm icrâ eder

86. Eder ol yerde şu dibâsıyla âteş iktisâ

6. **hükümün:-iñ**

Kaside 13

Mısra: 96

Hüküm, karar.

95. Pâdişâhım sende bu ikbâl-i rüz-efzün ki var

96. İnşâa'llâh rub'-ı meskûna olur hükümün revâ

7. **hükümü:-ü**

Kaside 23

Mısra: 55

Hüküm, karar.

55. Mezkâk-ı neş'eye ger hükümü zehr-efşân-ı nehy olsa

56. Eder sühân-ı rüh âlüftegâna mevc-i şahbâyı

8. **hükme:-e**

Gazel 276

Mısra: 19

Hüküm, karar.

19. Hükme pâ-beste idi maqdem-i meşşâ'ıyyün

20. 'Azm-i gül-geşt-i cihân seyr ü temâşâ yogıdı

hüküm etmediler:

1. **hüküm etmediler:-me, -di, -ler**

Rübai 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karar vermek, görüş belirtmek.

3. Hüküm etmediler gönlüm o mehde kaldı

4. Tenhâda olan şey'i ne bilsin hâkim

hüküm etmeniñ:

1. **hüküm etmeniñ:-me, -niñ**

Gazel 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karar vermek, görüş belirtmek.

3. Şerî'at zâhire hüküm etmeniñ timsâlidir güyâ

4. Dil-i mir'âtı râ'ıye göre etmek cihân peydâ

hüküm-i fermân-ı kazâ:

1. **hüküm-i fermân-ı kazâ:**

Tesdis 4

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaderin hükmü, Allah'ın takdiri.

27. Böyle imiş çün mukadder hüküm-i fermân-ı kazâ

28. Cüst ü cüdan fâriğ ol deşt-i talebde Sâlimâ

hüküm-i kazâ:

1. **hüküm-i kazâ:**

Tarih 24

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her hususta Allah tarafından önceden verilmiş

hüküm.

29. Bir re'y kim ibdâ eder tevfiğ-ı Hâk imzâ eder

30. Her emrini icrâ eder hüküm-i kazâ şer'-i çâder

hüküm-i kazâ-yı takdîr:

1. **hüküm-i kazâ-yı takdîr:**

Rübai 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takdir olunanların gerçekleşmesi.

3. Çün böyle imiş hüküm-i kazâ-yı takdîr

4. Bîçâre gönül derd ile bitdi yitdi

hüküm-resân oldu:

1. **hüküm-resân oldu:-du**

Kaside 15

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hükümünü, buyruğunu erıştirmek.

41. Mülâhazam bu ki şevketli pâdişâhımdan

42. Bilâda hüküm-resân oldu kuvvet-i şevket

hülyâ:

1. **hülyâlar:-lar**

Kaside 1

Mısra: 53

Hayal.

53. Vâkı'a şüretinde hülyâlar

54. Kimi zâhir kimi de sevdâlar

2. **hülyâları:-lar, -ı**

Matla 1

Mısra: 1

Hayal.

1. Fikr-i vuslatdır hemîşe 'âşıkñ hülyâları

2. Eksik olmaz derdmenâniñ gam-ı bî-câları

3. **hülyâmız:-mız**

Gazel 203

Mısra: 2

Hayal.

1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdâmız bizim

2. 'Ar'aristân-ı hüsündür cümle hülyâmız bizim

4. **hülyâları:-lar, -ı**

Gazel 285

Mısra: 1

Hayal.

1. Fikr-i vuslatdır hemîşe 'âşıkñ hülyâları

2. Eksik olmaz derdmenâniñ gam-ı bî-câları

hümâ:

1. **hümâ'dır:-dır**

Tesdis 4

Mısra: 6

Talih kuşu. (Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurlu olması, kanatları, çok yükseklerde uçuşması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.) || Gönül.

5. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

6. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir

2. **hümâ'dır:-dır**

Tesdis 4

Mısra: 12

Talih kuşu. (Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurlu olması, kanatları, çok yükseklerde uçuşması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.) || Gönül.

11. Gıtdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

12. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir

3. **hümā'dır:-dır**

Tesdis 4

Mısra: 18

Talih kuşu. (Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurlu olması, kanatları, çok yükseklerde uçuşması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.) || Gönül.

17. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

18. Bir Hümā'dır çıktığı elden aşiyânın kim bilir

4. **hümā'dır:-dır**

Tesdis 4

Mısra: 24

Talih kuşu. (Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurlu olması, kanatları, çok yükseklerde uçuşması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.) || Gönül.

23. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

24. Bir Hümā'dır çıktığı elden aşiyânın kim bilir

5. **hümā'dır:-dır**

Tesdis 4

Mısra: 30

Talih kuşu. (Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurlu olması, kanatları, çok yükseklerde uçuşması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.) || Gönül.

29. Gitdi dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir

30. Bir Hümā'dır çıktığı elden aşiyânın kim bilir

hümāsâ:

1. **hümāsâ:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 19

Saadet ve kutluluk gölgesi (Gölgesinin uğuru, kanatları, çok yükseklerde uçuşması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşunun gölgesi) || Ssevgili.

19. Hümāsâ evc-i istiğnâda ol yâr

20. Şabâveş bî-rahîm ya'nî cefâkâr

hümâves:

1. **hümâves:**

Gazel 280

Mısra: 3

Hüma kuşu gibi.

3. Hümâves murğ-ı gönülüm dâne-i eşkimle hem-demken

4. Zuhûr-ı dâm-ı 'aşkıyla bu dem pervâzelendirdi

hümâ-yı 'akl:

1. **hümâ-yı 'akl:**

Gazel 49

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akl kuşu || Aklın hakikat karşısındaki acizliğini anlatarak, sınırlılığına vurgu yapmak için kullanılmıştır.

11. Hümâ-yı 'akl erişmez evc-i esrâr-ı İlahî'ye

12. Niçün murğ-ı gönül bî-hüde dâmen der-miyân eyler

hümâ-yı ârzü:

1. **hümâ-yı ârzü:**

Gazel 240

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek kuşu.

17. Menzilin bâlâ edinmiş çarhda

18. Yerlere inmez Hümâ-yı ârzü

hümâ-yı âşivân-ı hüsn ü ân u zîb ü fer:

1. **hümâ-yı âşivân-ı hüsn ü ân u zîb ü fer:**

Tesdis 5

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süs ve güzellik evinin Hüma kuşu || Sevgili.

19. Ey Hümâ-yı âşivân-ı hüsn ü ân u zîb ü fer

20. Âşinâya böyle bigâne revîşden kıl hâzer

hümâ-yı âşivân-ı lâ-mekândır:

1. **hümâ-yı âşivân-ı lâ-mekândır:-dır**

Kaside 2

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mekansızlık evinin Hüma kuşu (Hz. Muhammed).

53. O kim ser-tâ-be-pâ fahr-i cihândır

54. Hümâ-yı âşivân-ı lâ-mekândır

hümâ-yı bî-hübüt:

1. **hümâ-yı bî-hübüt:**

Tarih 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yere inmeyen Hüma kuşu. Bilgisi çok fazla olan Arif kişi || Mirzâ Mustafa Efendi (Şairin babası).

3. Hümâ-yı bî-hübüt olur 'ağıllar eylemez idrâk

4. Ne dem cevân-ı pervâz-ı 'ulûm etse o dâne-dil

hümâ-yı dil:

1. **hümâ-yı dil:**

Terkib-bend 1

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül Hümâ'sı, gönül kuşu.

53. Şikâyet kim gönül der-fikr-i vuşlat

54. Hümâ-yı dil esir-i zülf-i hübân

2. **hümâ-yı dil:**

Muamma 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül Hümâ'sı, gönül kuşu.

1. Hübüt etdi hümâ-yı dil lebin kaşd eyleyip cânâ

2. Ne var ey fendi çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

3. **hümâ-yı dil:**

Kaside 30

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül Hümâ'sı, gönül kuşu.

69. Ümid-i intisâb-ı âşivân-ı âsitânıyla

70. Hümâ-yı dil nice demdir ki oldu bād-peymâyî

hümâ-yı evc-i hüsn:

1. **hümâ-yı evc-i hüsn:**

Gazel 128

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin zirvesindeki Hüma kuşu.

1. Kapumdan içre bir aydır o meh duhül etmez
2. Hümâ-yı evc-i hüsun alçağa nüzül etmez

hümâ-yı evc-i kudsi:

1. hümâ-yı evc-i kudsi:

Gazel 129

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutsallığın zirvesindeki Hüma kuşu.

1. Göñül her serv-ı kaddiñ çin-i zulfünde mekân etmez
2. Hümâ-yı evc-i kudsi degme yerde âşiyân etmez

hümâ-yı evc-i sevk-i sohbetiñ oldukça:

1. hümâ-yı evc-i sevk-i sohbetiñ oldukça:-dukça

Terci-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet, sevgi zirvesinin Hüma kuşu olmak.

17. Böyle oldukça Hümâ-yı evc-i sevk-i sohbetiñ
18. Yümn-i ikbâliñle eyler kıdrimi gerdün 'alâ

hümâ-yı fârem-i devlet:

1. hümâ-yı fârem-i devlet:

Kaside 34

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devlet kubbesinin Hüma kuşu || İsmail Paşa.

43. Hümâ-yı fârem-i devlet vezîr-i Kahramân-şavlet
44. Dil-efgârâna her himmet anıñ yânında ednâdır

hümâyün ola:

1. hümâyün ola:-a

Tarih 1

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek, kutlu olmak.

125. Du 'â edip dedim bu sūra târih
126. Ola bu sūr-ı Hân Ahmed hümâyün

hümâyün-havâl-i ra'nâdır:

1. hümâyün-havâl-i ra'nâdır:-dır

Kaside 20

Mısra: 174

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu hayallerin güzelliği.

173. Bâreka'llâh ne zihni zibâdır
174. Ne hümâyün-havâl-i ra'nâdır

hümâyün-makâl:

1. hümâyün-makâla:-a

Diğer 11

Mısra: 109

Kutsal söz.

109. Bir hümâyün-makâla serversin
110. Şâh-nâz eyleseñ muhayyersiñ

hümâyün-nahl-i şahı:

1. hümâyün-nahl-i şahı:-ı

Kaside 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu padişah || I. Mahmud.

3. Ber ü bahriñ hümâyün-nahl-i şahı
4. Per ü bâl-i Hümâ-yı dâd-ıhvâhi

hümüm:

1. hümüm:

Kaside 8

Mısra: 154

Hüzünler.

153. Eger şefâ'at ü lutfuñ olur ise munzam
154. Gider hümüm cenâb-ı Kerim Kâdir'dir

hümüm-ı küdüret-i dürî:

1. hümüm-ı küdüret-i dürî:

Kaside 12

Mısra: 176

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklıktan, ayrı olmaktan kaynaklı hüzünler.

175. Benim o lerze-ber-endâm-ı vahşet ü ekdâr
176. Ki câna yetdi hümüm-ı küdüret-i dürî

hümüm-ı nazar-ı ehl-i hevâ:

1. hümüm-ı nazar-ı ehl-i hevâ:

Kaside 5

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heveskar insanların bakışlarındaki hüzünler.

97. Âh kim lezzet-i refâtârını ehl-i şâb'ıñ
98. Eyledi telh hümüm-ı nazar-ı ehl-i hevâ

hüner:

1. hünerdir:-dir

Kaside 14

Mısra: 9

Maharet, marifet, ustalık.

9. Hünerdir tür-keşt-i imtiñanı
10. Zâferdir çin-i ebrü-yı kemâni

2. hünerlerde:-ler, -de

Kaside 17

Mısra: 50

Maharet, marifet, ustalık.

49. Nice tefekkür ü haşyetle olmasun zîrâ
50. Yegâne zâtı hünerlerde hep be-vech-i etem

3. hünerle:-le

Kaside 20

Mısra: 100

Maharet, marifet, ustalık.

99. Câygâh-ı fuñül ü ehl-i kemâl
100. 'İlm ü fazl u hünerle mâl-â-mâl

4. hünerler:-ler

Kaside 20

Mısra: 252

Maharet, marifet, ustalık.

251. O leñâfet ki var şifâtında
252. O hünerler ki kendi zâtında

5. hüner:

Kaside 20

Mısra: 288

Maharet, marifet, ustalık.

287. Dide-i 'ibret ile olsa nazar

288. Hürde bir zerde böyle pāk hüner

6. **hünerdir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 299

Maharet, marifet, ustalık.

299. Ne hünerdir bu şüret-i zibā

300. Nice etmez kişi o şāha du 'ā

7. **hüneriñ:-iñ**

Kaside 20

Mısra: 304

Maharet, marifet, ustalık.

303. Seçmek altunu hayli diğğatdır

304. Hüneriñ 'aynıdır ne kuvvetdir

8. **hüner:**

Kaside 20

Mısra: 311

Maharet, marifet, ustalık.

311. Kahramān-ı 'ālemi bu hüner

312. Hayret-ālūde etdi ser-tā-ser

9. **hüner:**

Gazel 51

Mısra: 4

Maharet, marifet, ustalık.

3. Cihān zu 'munca ser-tā-ser şehāda Bermekī'yim der

4. Hüner 'ālemdə ammā cūd ile meşhūr olmağdır

hüner-ber:

1. **hüner-ber:**

Kaside 14

Mısra: 26

Hünerli || 1. Mahmud.

25. Firişte-fer cihānbān u melek-ḥū

26. Hüner-ber şir-naḥcır ü zafer-cū

hünermendān:

1. **hünermendān:-e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 94

Hüner sahibi, hünerli, marifetli kimseler.

93. Bir şeb olmuş idi sāhil-ḥāne

94. K'oldu cā ba'zı hünermendāne

hünerverān:

1. **hünerverān:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 22

Hünerli kişiler.

21. Gül-i zātım bu gülsitān içre

22. Bircikdir hünerverān içre

2. **hünerverān:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 221

Hünerli kişiler.

221. Luṭfuñ ile hünerverān içre

222. Sebğ-ı akrān edem cihān içre

hün-hvār:

1. **hün-hvār-ı:-iñ**

Gazel 263

Mısra: 3

Kan dökücü || Sevgili.

3. Yeter oldu ğam-ı firkat vişāliyle o hün-hvār-ıñ

4. Sevindirse bizi bir kez nolurdu dehr-i ğaddāre

hün-hvār-ı cefākāra:

1. **hün-hvār-ı cefākāra:-a**

Gazel 255

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dökücü zalim || Sevgili.

3. Helāk etdi seni çün tiğ-ı ḥışm-ı çeşmi dil-dār-ıñ

4. O hün-hvār-ı cefākāra gönül ḳanın helāl etme

hün-i:

1. **hün-iden:-den**

Müseddes 1

Mısra: 13

Kan dökücü, zalim || Sevgili.

13. Hiç o hün-iden baña şefkat tekaddüm etmedi

14. Qaldı gitdi dil vişāliyle tena 'um etmedi

2. **hün-i:**

Gazel 147

Mısra: 13

Kan dökücü || Sevgili.

13. Tākat mı kodu bende cefāsiyla o hün-i

14. Sālim bize bu demde şaḳın 'ār gerekmez

hün-ı rakībi:

1. **hün-ı rakībi:-i**

Gazel 154

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rakibin kanı.

5. Ğazā-yı ğamzesi ma'lūm olsun deyü ol ḳattāl

6. Getirmiş tiğına hün-ı rakībi cā-be-cā sürmüş

hün-ı şehīde:

1. **hün-ı şehīde:**

Gazel 46

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehit kanı.

7. Dil-i bī-çāreye böyle hücüm-ı nā-gehān etmek

8. O kāfir ğamzeler hün-ı şehīde ḳandığındandır

hün-ün:

1. **hün-ün:**

Kaside 10

Mısra: 17

Kanlı || Gözyaşı.

17. Gehi şāfi sirişğ ü geh hün-ün

18. Şafḫa-i nuṭḳumu edip tezyiñ

hūnī-nigeh:

1. hūnī-nigehiñ:-iñ

Gazel 176

Mısra: 8

Kanlı bakış || Öldürücü bakışı olan sevgili.

7. Gördük geliyor nāvek-i müjgānı ğazabkār

8. Rāhından o hūnī-nigehiñ biz de şapıldık

hūnkār:

1. hūnkārıma:-ım, -a

Kaside 13

Mısra: 94

Padişah || 1. Mahmud.

93. 'Aleme bir mişli nā-mesbūkh ihsānın Haḫ'ıñ

94. Bu kerem hūnkārıma ben bildiğim eyler edā

2. hūnkāre:-e

Kaside 19

Mısra: 62

Padişah || 3. Ahmed.

61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezīr-i bī-nazīr-āşaf

62. Bu cāyı böyle zīnet eyledi şevketli hūnkāre

hūn-kerde-i tāb-ı mey-i şādī olup:

1. hūn-kerde-i tāb-ı mey-i şādī olup:-up

Tarih 18

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk veren şarabın kan renkli tabiatına benzemek || Her yerin gül reklı, kırmızı olması.

15. Olup rüy-ı zemīn hūn-kerde-i tāb-ı mey-i şādī

16. Yine gülşen ser-ā-pā mā-ḫaşal ğarḫ-ı gül-āb oldu

hūn-pīrā:

1. hūn-pīrā:

Diğer 10

Mısra: 2

Kanlı süslü olmak || Gözlerin üzüntüden dolayı kanlı gözyaşı dökmesi.

1. Firāḫ-ı tāze-dem-i yār ile olursa sezā

2. Dü çeşm-i zār-ı maḫabbet bu demde hūn-pīrā

hūn-rīz:

1. hūn-rīzi:-i

Müfret 55

Mısra: 1

Kan dökücü || Sevgili.

1. Bu tarāvetle o hūn-rīzi bulunca tenhā

2. Ya nice ölmesin Allāh'ı severseñ ādem

2. hūn-rīz:

Gazel 98

Mısra: 7

Kan döken, kan dökücü.

7. Kan ağladiyor bizlere hicr ile o hūn-rīz

8. Mey şun bize sākī ki bu da bir demimizdir

hūrd-bāz:

1. hūrd-bāz:

Kaside 12

Mısra: 98

Önemsiz.

97. Bunuñla kuvvet-i 'aqliyyede bedīd oldu

98. Çü hūrd-bāz iken şubḫ-ı şām-ı deycūri

hūrd-bāz-i maḫabbet:

1. hūrd-bāz-i maḫabbet:

Terkib-bend 1

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbetin küçük oyunu || Feryat etme.

33. Figān kim hūrd-bāz-i maḫabbet

34. Baña oldu delil-i küy-ı zillet

hūrd-bāz-i nesīm-i şefkatīñ:

1. hūrd-bāz-i nesīm-i şefkatīñ:-iñ

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat rüzgarının küçük oyunu || Allah'ın lütufları.

5. Ḥamdü li'llāh hūrd-bāz-i nesīm-i şefkatīñ

6. Tāb-baḫş oldu neşāṭ-ı külb-i aḫzānıma

hürmet:

1. hürmet:

Kaside 3

Mısra: 14

Saygınlık, saygı.

13. Ne deñlü gördüm ise bir muşbet

14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü hürmet

2. hürmetine:-in, -e

Kaside 5

Mısra: 1

Hatır.

1. Nūr-ı pertev-fikeniñ hürmetine oldu binā

2. N'ola pervāne-i şem'-i ruḫuñ olsa dünyā

3. hürmetine:-in, -e

Kaside 8

Mısra: 217

Hatır || Hz. Muhammed'in hatırına.

217. Ḥabīb-i muḫteremiñ hürmetine kim cümle

218. Şefā'ati o güne müddeḫar zehā'irdir

4. hürmetiyle:-i, -yle

Gazel 29

Mısra: 7

Saygınlık, saygı.

7. Bugün meydānı vā'iz hürmetiyle toḫtolu etmiş

8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirīgā rāḫ

hürmetine:

1. hürmetine:

Kaside 10

Mısra: 411

Hürmeti için, hatırına.

411. Nūr-ı pāk-i ḫabīb hürmetine

412. O Resūl-i necīb hürmetine

2. **hürmetine:**

Kaside 10

Mısra: 412

Hürmeti için, hatırına.

411. Nür-ı pāk-i ḥabīb hürmetine

412. O Resül-i necīb hürmetine

3. **hürmetine:**

Kaside 10

Mısra: 413

Hürmeti için, hatırına.

413. Mu'cizāt-ı şerīfī hürmetine

414. Zāt-ı pāk ü laṭīfī hürmetine

4. **hürmetine:**

Kaside 10

Mısra: 414

Hürmeti için, hatırına.

413. Mu'cizāt-ı şerīfī hürmetine

414. Zāt-ı pāk ü laṭīfī hürmetine

5. **hürmetine:**

Kaside 17

Mısra: 85

Hürmeti için, hatırına.

85. Muhammed-i 'Arabī hürmetine ḥazret-i Ḥaḳ

86. Ede 'adūsunu maḳhūr u ḳulların ḥurrem

hüseynî:

1. **hüseynî:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 11

Hız. Hüseyin'e tabi olanlar, onun yolundan gidenler

|| Türk müziğinin altı numaralı basit makamıdır; en eski makamlardandır.

11. Hüseyin bir emire rāst geldim

12. Yüzün gördükde 'uşşāḳından oldum

hüsn:

1. **hüsn:**

Kaside 1

Mısra: 28

Ar. Güzellik.

27. Kimi dil-dāde-i temennādır

28. Kimi hüsn içre serv-i ra'nādır

2. **hüsn:**

Gazel 4

Mısra: 8

Ar. Güzellik.

7. Rüz-ı 'ide olsa şāyeste şeb-i vaşlın 'adil

8. Āfītābım hüsn ü ānıñ pertev-efkendir baña

3. **hüsnü:-ü**

Tesdis 6

Mısra: 19

Güzellik.

19. Netice olmayınca hüsnü gibi ḥulḳu müstaḥsen

20. Ḳapılma gördüğün her şüh-ı gül-ruḥsāra ey dil sen

4. **hüsne:-e**

Kaside 7

Mısra: 18

Ar. Güzellik.

17. A'dā bile zemme kādir olmaz

18. Ol hüsne göñül bahāne şıgmaz

5. **hüsn:**

Tarih 10

Mısra: 18

Ar. Güzellik.

17. Vaşf-ı mū bā'ış-i cem'iyetdir

18. Ḥaṭṭ ile hüsn perīşān olmaz

6. **hüsnüñe:-üñ, -e**

Tarih 10

Mısra: 29

Ar. Güzellik.

29. Hüsnüñe ḥaṭṭ ile gelmez noḳşān

30. Şun'-ı Ḥaḳḳ kābil-i noḳşān olmaz

7. **hüsnüñü:-üñ, -ü**

Tarih 10

Mısra: 31

Ar. Güzellik.

31. Hüsnüñü etdi mehāsin tekmiñ

32. Bu hüsnüñ degmege iḥsān olmaz

8. **hüsne:-e**

Tarih 10

Mısra: 46

Ar. Güzellik.

45. Ne 'aceb lāzıme-i hüsn olsa

46. Ḥaṭ ḳadar hüsne niğebān olmaz

9. **hüsn:**

Kaside 10

Mısra: 304

Ar. Güzellik.

303. Hübluḳ ile dāstān oldu

304. Hüsn ile şöhre-i cihān oldu

10. **hüsn:**

Tarih 11

Mısra: 13

Ar. Güzellik.

13. Artırır hüsn ü şafāsı giderir endūhu

14. Geceler uzamasa olmaya vaḳt-i taḥvīl

11. **hüsnüñü:-ün, -ü**

Tarih 11

Mısra: 23

Ar. Güzellik.

23. Ḥāşılı hüsnüñü inkāra ḥaṭıñ çāre mi var

24. O degil midir eden nüşā-i hüsnü tekmiñ

12. **hüsnüñe:-üñ, -e**

Gazel 12

Mısra: 6

Ar. Güzellik.

5. Āfītāba ben cemāliñ nice teşbīh eyleyim

6. Zerre olmaz hüsnüñe nisbetle kemter āfītāb

13. **hüsnünde:-üñ, -de**

Tarih 13

Mısra: 5

Ar. Güzellik.

5. Mü-be-mü hüsnünde şöyle diğkat etdim kim hatıñ

6. Hürde-bınān 'āciz oldu görmede terkîmini

14. **hüsnün:-üñ**

Tarih 14

Mısra: 6

Ar. Güzellik.

5. Cināna bādi-i temşil ü teşbih olsa lāyıkdır

6. Hele mevcüd olandan bunda luğf u hüsnün esbābı

15. **hüsnün:-ün**

Kaside 20

Mısra: 4

Ar. Güzellik.

3. Vaşf-ı pāk-i ḥalife-i islām

4. Hüsnün eyler suḥanlarıñ itmām

16. **hüsnü:-ü**

Kaside 20

Mısra: 9

Ar. Güzellik.

9. Hüsnü itmām olur bu midḥat ile

10. Pür olur enderūnu ni' met ile

17. **hüsnü:-ü**

Kaside 20

Mısra: 117

Ar. Güzellik.

117. Hüsnü mümzā-yı tab'-ı 'ālemdir

118. Revnağ u zibe faşş-ı Hâtem'dir

18. **hüsnün:-ün**

Tarih 22

Mısra: 10

Ar. Güzellik.

9. Eli degneklî olursa nola derbānı ferağ

10. Qadem-i şāh-ı zemīn eyledi hüsnün tekmiñ

19. **hüsnün:-ün**

Kaside 33

Mısra: 4

Ar. Güzellik.

3. Feyz alıp medḥ-i zāt-ı pākinden

4. Hüsnün itmām eder bahāda suḥan

20. **hüsnün:-üñ**

Müfret 44

Mısra: 1

Ar. Güzellik.

1. Eder rüşen sarāy-ı dehri hüsnün

2. Yedümü 'z-zāv' u mā-dāme's-sirācu

21. **hüsnün:-üñ**

Gazel 64

Mısra: 13

Ar. Güzellik.

13. Ne mümkün eyleme hüsnün ğaribiñi tekdır

14. Bizi mükedder eden mā-sivā-yı hüsnüñdür

22. **hüsn:**

Gazel 115

Mısra: 1

Ar. Güzellik.

1. Hüsn o şūḥuñ dil-esir-i pertev-i meh-rūsudur

2. Kim ḥağikî ğarğ-ı nür-ı 'arız-ı dil-cūsudur

23. **hüsnün:-üñ**

Gazel 178

Mısra: 5

Ar. Güzellik.

5. Ḥağ geldi kıyās etme şağın rüyuna hüsnün

6. Bir nāme ile şāh-ı hüsnün eyledi tebrîk

24. **hüsnüne:-ün, -e**

Gazel 203

Mısra: 5

Ar. Güzellik.

5. Hüsnüne şāhib çıkar 'ālem şikāyet eylesem

6. Sevdigim divān-ı ḥaşre kaldı da'vāmız bizim

25. **hüsnüne:-ün, -e**

Gazel 251

Mısra: 2

Ar. Güzellik.

1. Tāb-ı meyden o şehiñ ruḥları gül-gün olsa

2. Reşğ ile hüsnüne meh yine ciger-ḥün olsa

26. **hüsnüne:-ün, -e**

Gazel 257

Mısra: 6

Ar. Güzellik.

5. Merāmıñ nāz ise ey bağt-ı nā-rāmım kusūr etme

6. Kitāb-ı naḥveti ol hüsnüne mağrürdan başla

27. **hüsnüne:-üñ, -e**

Gazel 282

Mısra: 7

Ar. Güzellik.

7. Yūsufistān-ı bahā hüsnüne hem-vezn olmaz

8. İşte sen cümle güzel işte terāzū var mı

28. **hüsnüne:-ün, -e**

Gazel 293

Mısra: 5

Ar. Güzellik.

5. Dāğ-ber-dil olur idiñ hüsnüne şad reşğ ile

6. Ey kamer seyr eyleseñ ger behcet-i cānānımı

hüsn ü ān:

1. **hüsn ü ān:**

Tarih 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ve cazibe.

7. Nola ayrılmazsa bir ān ḥal'atıñdan hüsn ü ān

8. Ḥağ ile geldi hüsnün ey nāzeninim küyuña

hüsn ü āna:

1. **hüsn ü āna:-a**

Gazel 260

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ve cazibe.

5. Berât ile dediler mâlik oldu hüsni ü âna ol
6. Gören tuğrâ-yı ebrûsun haţ-ı 'âlî-nişân içre

hüsni ü leţâfet gösterir:

1. **hüsni ü leţâfet gösterir:-ir**

Gazel 73

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ve nezaket göstermek || Güzellik sahibi olan sevgili.

9. Her nigâh-ı hasret-âmûzum o şûh-ı 'işveniñ
10. Sâlimâ rüyunda şad hüsni ü leţâfet gösterir

hüsni-efzûn oldu:

1. **hüsni-efzûn oldu:-du**

Kaside 22

Mısra: **53**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellikle dolu olmak.

53. O eser şöyle oldu hüsni-efzûn
54. Ki cihân oldu tarhına meftûn

hüsni-i ahlâka:

1. **hüsni-i ahlâka:-a**

Tarih 18

Mısra: **30**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel ahlak.

29. Edib ü şâf-dil mahtûm-ı pâkîze-şiyemdir kim
30. Vücûdu hüsni-i ahlâka mahtâl-i müsteţâb oldu

hüsni-i bahâ-yı ruhu:

1. **hüsni-i bahâ-yı ruhu:-u**

Kaside 35

Mısra: **59**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının güzelliği.

59. Geçmedin hüsni-i bahâ-yı ruhu yârini ya'nî
60. Kõnar elbette nihâl-i gülüne bülbülvâr

hüsni-i beyân:

1. **hüsni-i beyân:**

Kaside 23

Mısra: **109**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel anlatış || Güzel söz söyleyenler.

109. Edâ-yı şive-i güftârıma hüsni-i beyân meftûn
110. Eder peygâm-ı mazmûnum yeridir kilki sevdâyı

hüsni-i haţ:

1. **hüsni-i haţ:**

Tarih 10

Mısra: **41**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yazı || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

41. Hüsni-i haţ etmese imdâd tamâm
42. Şu'le-i hüsni fûrûzân olmaz

hüsni-i hattûn:

1. **hüsni-i hattûn:-iñ**

Gazel 60

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yazı || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

11. Hüsni-i hattûn ol kadar efzûn durur etse murâd
12. Behcet-i hüsniñde Sâlim nüshalar te'lif eder

hüsni-i kabûl eder:

1. **hüsni-i kabûl eder:-er**

Kaside 18

Mısra: **94**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, onaylamak.

93. Aşl u fer'in de hemin tayyib ü pâk ü tâhir
94. Kim işitse şeref-i zâtûn eder hüsni-i kabûl

hüsni-i muhammedî:

1. **hüsni-i muhammedî:**

Kaside 7

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhammedî güzellik || Hz. Muhammedî'in güzelliği.

19. Ol hüsni-i Muhammedî ki aşlâ
20. Efkâr-ı kıyâsiyâna sığmaz

hüsni-i nazar etdi:

1. **hüsni-i nazar etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: **202**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak nuru ile bakış, lutufkar ve keremli bakış, teveccüh ile bakma.

201. Ümmi Ma'bed evinde Peygamber
202. Etdi bir güsfende hüsni-i nazar

hüsni-i nazar eylerse:

1. **hüsni-i nazar eylerse:**

Kaside 10

Mısra: **511**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak nuru ile bakış, lutufkar ve keremli bakış, teveccüh ile bakma.

511. Saña eylerse ger o hüsni-i nazar
512. Havf yokdur o rehde zerre kadar

hüsni-i pâkin:

1. **hüsni-i pâkin:-in**

Tarih 11

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yüz.

25. Her gören dedi hattûn ederek anı tahtîn
26. Hüsni-i pâkin 'Ali Beg kıldı mehâsin tekmiñ

hüsni-i şavt:

1. **hüsni-i şavt:**

Diğer 3

Mısra: **126**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, hoş ses.

125. Hâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ
126. Hüsni-i şavt ile şarîr ede ne dem ol güyâ

hüsn-i yüsuf'la:

1. **hüsn-i yüsuf'la:-la**

Tarih 18

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yusuf'un güzelliği || Yusuf Efendi'nin güzelliği.

43. Çıkınca şahidân-ı 'akd târihin dedim anıñ

44. Bu gece hüsn-i Yüsuf'la Züleyhâ kâm-yâb oldu

hüsrev ü cem olurdu:

1. **hüsrev ü cem olurdu:-ur, -du**

Kaside 17

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kötü bir konumdan iyi bir konuma geçmek.

59. Edeydi şevket ü dârât u haşmeti meşhûd

60. Derinde 'abd-i kemîne olurdu Hüsrev ü Cem

hüsrev-i fârûk-râ:

1. **hüsrev-i fârûk-râ:**

Tarih 24

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Ömer gibi -Adil- padişah || Sultan 3. Ahmed.

35. Ol hüsrev-i Fârûk-râ hâmi-i şer'-i Muştafâ

36. Fetvâ ile bi'l-iktizâ çün kıldı İrân'a sefer

hüsrev-i şahib-kırân:

1. **hüsrev-i şahib-kırân:**

Kaside 13

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihi mesut padişah.

47. Mehdi-i devr-i zamân kuşb-ı selâtin-i cihân

48. Hüsrev-i şahib-kırân hem-nâm-ı fâhrü'l-enbiyâ

2. **hüsrev-i şahib-kırân:**

Kaside 23

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihi mesut padişah.

39. Ne aşaf hüsrev-i şahib-kırân Cemşid-i devrân kim

40. Kef-i hükümünde kılmış bahtı dest-efşâr-ı dünyâyı

hüsuf:

1. **hüsuf:**

Diğer 10

Mısra: 32

Ay tutulması || Sevilen kişinin meclisine girmek isteyen şairin karşılaştığı engeller.

31. Duğul-i bezmiñe hâ'il olur sevâd-ı fîrâk

32. Hüsuf u kesfini leyl ü nehâr eder icrâ

husul-i kâmiñi:

1. **husul-i kâmiñi:-iñ, -ı**

Gazel 117

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluğun ortaya çıkışı.

1. Murâdın üzre seni şanma şâd-kâm eyler

2. Husul-i kâmiñi çarh intikâma dâm eyler

hüsün:

1. **hüsün:**

Tarih 10

Mısra: 32

Güzellik.

31. Hüsünü etdi mehâsin tekmiñ

32. Bu hüsün degmege ihsân olmaz

2. **hüsün:**

Matla 68

Mısra: 1

Güzellik.

1. 'İtâbında bile başka hüsün var

2. Yağışmaz her dehâna şekl-i âzâr

hüsün geldi:

1. **hüsün geldi:-di**

Tarih 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelleşmek.

7. Nola ayrılmazsa bir ân tal'atından hüsün ü ân

8. Hañ ile geldi hüsün ey nâzeninim küyüña

hüvevdâ:

1. **hüvevdâ:**

Kaside 6

Mısra: 22

Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.

21. Şerer-pâşende'i erkâm-ber-şeh-per kıyâs etme

22. 'Arağ-rîz oldu dâğ etdi hüvevdâ şem' ü pervâne

2. **hüvevdâ:**

Kaside 12

Mısra: 9

Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.

9. İrade oldu hüvevdâ çü âferinîşde

10. Yapıldı cevher-i 'aklıñ hamiretü'n-nürî

3. **hüvevdâ:**

Kaside 15

Mısra: 62

Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.

61. 'Adâletiñle günüde felekde çeşm-i cihân

62. Mehâbetiñle hüvevdâ selâmet-i şevket

4. **hüvevdâdır:-dur**

Kaside 34

Mısra: 26

Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.

25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengâm-ı sürür içre

26. 'Aceb keşretde vahdet etmeniñ sırrı hüvevdâdır

hüvevdâ eyle:

1. **hüvevdâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak.

15. Hoş-nümâ tâze mezâmîn-i cihân-ârâyı

16. Şeb-nemâsâ gül-i ma'nide hüvevdâ eyle

2. hüveydā eyle:

Kaside 31

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak.

49. Eblağ-ı tab'-ı Hudā-dādın olup 'işve-nümā

50. Cünbiş-i hātır-ı şirini hüveydā eyle

hüveydā eylese:

1. hüveydā eylese:-se

Kaside 16

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, aşikâr etmek.

13. Şahid-i gönca 'aceb hār ile ālūde olur

14. Nola kim eylese biñ dāğı hüveydā bülbül

hüveydā ola:

1. hüveydā ola:-a

Kaside 6

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, belli olmak, görülmek.

67. Eger ol nūr olmasa cihāna lāmi'-i sāti'

68. Ne mümkün idi kim ola hüveydā şem' ü pervāne

hüveydā olaldan:

1. hüveydā olaldan:-al, -dan

Kaside 14

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, belli olmak, görülmek.

21. Olaldan cūy-ı şemşiri hüveydā

22. Edipdir āteş-i āşūbu itfā

hüveydā oldu:

1. hüveydā oldu:-du

Matla 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak.

1. Encümle kıyās etme görüp zīn ola dünyā

2. Bendideleri oldu libāsında hüveydā

hüzn:

1. hüzn:

Kaside 8

Mısra: 152

Gam, keder, tasa.

151. Fezā-yı sinede lā-būd geçer şafā-yı sürür

152. Ne dem ki hüzn ü ferah kaçd ile müsāyirdir

2. hüzn:-e

Tarih 17

Mısra: 16

Gam, keder, tasa.

15. 'Alemin faşl-ı bahārın māye-i tefrīh edip

16. Bülbül etsin bu sürürü hüznü şevk-ı bihterīn

3. hüzn:

Kaside 18

Mısra: 82

Gam, keder, tasa.

81. Himmetiñle şu kadar oldu cihān emn ü amān

82. 'Aleme oldu bütün cāy-ı şafā hüzn ü sühül

4. hüznü:-ü

Gazel 180

Mısra: 4

Gam, keder, tasa.

3. Hadd-i āhādı tecāvüz eylemez gerçi sürür

4. 'Addine yokdur nihāyet hüznü ta'dād eyleseñ

5. hüzn:

Gazel 257

Mısra: 7

Gam, keder, tasa.

7. 'İlāc-ı bür'-i sā'a ister iseñ hüzn ü ekdāra

8. Hemān ey dil şafā-yı sāgar-ı billürdan başla

hüzn-bahşā olduñ:

1. hüzn-bahşā olduñ:-duñ

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlendirmek, üzmek.

21. Figān ey bā'is-i tekdīr-i hātır

22. Baña ānide olduñ hüzn-bahşā

2. 2. 10. I

ırağ olmaz:

1. ırağ olmaz:-maz

Kaside 20

Mısra: 180

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşmak, uzak kalmak, ayrı olmak.

179. Lāyık-ı luţfu güm-sürāğ olmaz

180. Ne kadar dūr ise ırağ olmaz

ırak:

1. ırakız:-ız

Diğer 9

Mısra: 38

Uzak.

37. Ya'ni zār-ı gam-ı firākız biz

38. Sohbetinden dirīğ ırakız biz

'ırākivān-zemīn:

1. 'ırākivān-zemīn:

Diğer 11

Mısra: 112

Uzak yer || Düşünce, fikir olarak muhalif görüşe sahip olanlar.

111. Varsa bulur zemīnine temkīn

112. Her muhālif 'ırākivān-zemīn

'ırk-ı şerīfiniñ:

1. 'ırk-ı şerīfiniñ:-in, -iñ

Kaside 12

Mısra: 172

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soylu ırk, nesil || Hz. Adem'in soyu.

171. Ne deñlüt aħķar u ednā isem de sultānım

172. Degil miyim seniñ 'ırķ-ı Őerifiniñ pürü

ıŐġā evlemek:

1. **ıŐġā evlemek:**

Gazel 9

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sözü dinleyip kabul etmek || Şiirin kıymetini bilmek.

9. Bilirse kadr-i eş 'arı yine 'aşık olan bilir

10. Riyā ehl-i ne mümkün Sālimā Şi' r evlemek ıŐġā

ıŐġā olunmaz:

1. **ıŐġā olunmaz:**-maz-un, -maz

Kaside 5

Mısra: **102**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlenilmek.

101. Şi' r-i pākizelere kimseler etmez raġbet

102. Cümle-i nükte-Őināsan olunmaz ıŐġā

ıŐlāh eder:

1. **ıŐlāh eder:**-er

Gazel 32

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyileştirmek, düzeltmek, kusurları gidermek.

1. Müttakine nola tā' atde olur ise felāh

2. Ādemi zühd ü kanā' at eder elbet ıŐlāh

ıŐlāh edip:

1. **ıŐlāh edip:**-ip

Kaside 3

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyileştirmek, düzeltmek, kusurları gidermek.

49. Ķomaz nāŐıĥ beni kim edip ıŐlāh

50. Söz ile ĳalbimi ol ede ıŐrāĥ

ıŐrār eder:

1. **ıŐrār eder:**-er

Kaside 28

Mısra: **48**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

ıŐrar etmek; direnmek, üstünde durmak.

47. Māh-ı 'ıd Şanma felekde rü-nümā olsa Őehā *

48. Varmaġa ĳün zātına ŐaĥŐ-ı Őehā ıŐrār eder

ıtlāķa koyulmaz:

1. **ıtlāķa koyulmaz:**-maz

Kaside 1

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salıvermek || Göz ardı etmek.

49. Ĥāl-i muĥtaŐ koyulmaz ıtlāķa

50. Ya' ni ma' nā verilmez 'uŐŐāķa

ıtrā evle:

1. **ıtrā evle:**

Kaside 31

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek.

11. Feyz-i ĥürŐid-i sevāniĥle olup gonca-nümā

12. Őevĳ-baĥŐ-ı dem olur güyuñu ıtrā evle

2. **ıtrā evle:**

Kaside 31

Mısra: **32**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek.

31. Mu' tenādır ne ĳadar olsa olur rüĥ-ı ĳulüb

32. Dil-firib-i suĥan-ı pākini ıtrā evle

3. **ıtrā evle:**

Kaside 31

Mısra: **76**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek.

75. 'Afv eder merĥameti ĥaŐılı küstāhlıġıñ

76. Sen hemān ĥāl-i diliñ Őerĥini ıtrā evle

'ıyāl:

1. **'ıyāl:-i**

Kaside 8

Mısra: **138**

Bir kimsenin geĳindirmek zorunda olduġu kimseler.

EŞ ve ĳocuk gibi.

137. Be-her ĳaraf baña hep ĳeŐm ü güş ĳann ederim

138. Ne dem ki ehl ü 'ıyālı gönül müfākirdir

2. **'ıyāl:**

Kaside 8

Mısra: **139**

Bir kimsenin geĳindirmek zorunda olduġu kimseler.

EŞ ve ĳocuk gibi.

139. Görür ĥarāb u perišān 'ıyāl ü evlādı

140. Ne dem ki ĥānemi fikr ü ĥayāl zā' irdir

'ıyāl-ı meĥcürü:

1. **'ıyāl-ı meĥcürü:-ı**

Kaside 12

Mısra: **180**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrı kalınan aile.

179. Benim ol münkesirü'l-bāl-i düĥür-ı ĥasret

180. Ki özledim yine ehl ü 'ıyāl-ı meĥcürü

'ızam buldu:

1. **'ızam buldu:-du**

Kaside 15

Mısra: **45**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzgünlük, tertip bulmak.

45. Kimiñle buldu 'ızam böyle saltanat herġiz

46. Kimiñle daĥme-güŐā oldu nusret-i Şevket

ıztırāb:

1. **ıztırābım:-im**

Kaside 10

Mısra: **523**

Acı, keder.

523. İztırābım zamāni zār etme

524. Beni maĥŐerde dil-ĳiġār etme

2. **ıztırāb:**

Gazel 38

Mısra: 2

Acı, keder.

1. Fem-i nigārdan olsa nola 'itāb lezīz
2. Gelir derūnuna 'uşşākīñ ıztırāb lezīz

ıztırāb etmez:

1. **ıztırāb etmez:-mez**

Gazel 148

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlendirmek, üzmek.

7. Eder ser-māye-i şabrın telef bezm-i maḥabbetde
8. Maḥal-ḥvān-ı maḥabbet degme ḡamdan ıztırāb etmez

2. 2. 11. 'İ//İ/İ

İ:

1. **iseñ:-señ**

Terci-bend 1

Mısra: 16

İ- yardımcı fiili.

15. Böyle olduğça daḥīl-i sūr-ı şehri-şefkatiñ
16. Vechi vardır taḥt-ı şevkı eyler iseñ iddi 'ā

2. **imiş:-miş**

Terci-bend 1

Mısra: 31

İ- yardımcı fiili.

31. Levḥaşa'llāh aḥterim 'ulvī imiş gerdūnda
32. Bendesi etdi beni Ḥaḫ sen şeh-i ḥübānımıñ

3. **iken:-ken**

Tahmis 1

Mısra: 11

İ- yardımcı fiili.

11. Gözümden daḥı pinhān eyler iken çeşm-i fettānıñ
12. Ḥayālimden bile şaḫlar iken her luḫf u iḥsānıñ

4. **iken:-ken**

Tahmis 1

Mısra: 12

İ- yardımcı fiili.

11. Gözümden daḥı pinhān eyler iken çeşm-i fettānıñ
12. Ḥayālimden bile şaḫlar iken her luḫf u iḥsānıñ

5. **ise:-se**

Lugaz 1

Mısra: 9

İ- yardımcı fiili.

9. Eger rāḫat var ise var yine ol zāt-ı 'āliden
10. Mu 'allā ser-te-ser ḫalkı vüçüdü kān-ı rıf'atdır

6. **ise:-se**

Tarih 1

Mısra: 22

İ- yardımcı fiili.

21. Hediye eylemek ister rikāba
22. Eger olur ise İzn-i ḥümāyün

7. **idi:-di**

Tarih 1

Mısra: 34

İ- yardımcı fiili.

33. Eger topu nigūnsār olmayaydı
34. Olur idi bu sūra naḫl-i mevzūn

8. **iseñ:-señ**

Diğer 1

Mısra: 17

İ- yardımcı fiili.

17. Şorar iseñ bu zārı sultānım
18. Ey benim şeyḫ-i mekrūmet-şānım

9. **ise:-se**

Kaside 1

Mısra: 39

İ- yardımcı fiili.

39. Bülbülān ise hep nevāsında
40. Rūzgār esmede hevāsında

10. **iken:-ken**

Kaside 1

Mısra: 73

İ- yardımcı fiili.

73. Gül gibi bir gūşāde 'ālem iken
74. Seni eyler ḫazān ile küḫān

11. **imiş:-miş**

Kaside 1

Mısra: 98

İ- yardımcı fiili.

97. Hele şor baḫ bilir mi ol şeydā
98. Ne imiş 'Āmir'i eden rüsvā

12. **iken:-ken**

Kaside 1

Mısra: 99

İ- yardımcı fiili.

99. 'Aşk ile çıkmamış iken başa
100. Neye urdu külüngünü ḫaşa

13. **idi:-di**

Kaside 1

Mısra: 104

İ- yardımcı fiili.

103. Ketm-i esrār edeydi ol ma'yüb
104. Olmaz idi nevālden maḫcüb

14. **ise:-se**

Kaside 1

Mısra: 134

İ- yardımcı fiili.

133. Hemān iste Cevād-ı muḫlaḫdan
134. Ne ise maḫlabıñ çemen-be-çemen

15. **idi:-di**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 28

İ- yardımcı fiili.

27. Görse zātım Felaḫun-ı mümtāz
28. Eylemez idi ḫikmete āḡāz

16. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 39
İ- yardımcı fiili.
39. Kesb-i nūr eyler idi ser-tā-pā
40. Her sözümden benim hilālāsā
17. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 41
İ- yardımcı fiili.
41. Pür eder idi cāmını Cāmī
42. Balsa cūy-ı dil-i dil-ārāmı
18. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 54
İ- yardımcı fiili.
53. Görse nazmım Rızāyi bā-ta'zīm
54. Şi'r-i pākim eder idi teslīm
19. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 79
İ- yardımcı fiili.
79. Görseler idi zātımı yek-ser
80. Hep ederler idi perestişler
20. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 80
İ- yardımcı fiili.
79. Görseler idi zātımı yek-ser
80. Hep ederler idi perestişler
21. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 86
İ- yardımcı fiili.
85. Nergisī Kāf-zāde Rūhīler
86. Hep pesend eyler idi ser-tā-ser
22. **ise:-se**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 130
İ- yardımcı fiili.
129. Cā'ize yerine kibār ekşer
130. Sāde bir āferīn der ise yeter
23. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 146
İ- yardımcı fiili.
145. Ādem olsa kabā ile ādem
146. Hep olur idi cümle-i 'ālem
24. **ise:-se**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 151
İ- yardımcı fiili.
151. Hele ne hāl ise ğam-ı etrāk
152. Āh illā ki ba'zı bī-idrāk
25. **iken:-ken**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 157
İ- yardımcı fiili.
157. Kendi dīv-i sefide beñzer iken
158. Cehl ile böyle dūn-āhter iken
26. **iken:-ken**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 158
İ- yardımcı fiili.
157. Kendi dīv-i sefide beñzer iken
158. Cehl ile böyle dūn-āhter iken
27. **iken:-ken**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 175
İ- yardımcı fiili.
175. Var iken bir libās-ı müsteġnā
176. Borc ile iki etmeye ammā
28. **iken:-ken**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 178
İ- yardımcı fiili.
177. Hālt edip ol ziyāde hāddinden
178. Borca batar daĥı müderris iken
29. **ise:-se**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 189
İ- yardımcı fiili.
189. Hażm ederdim bunu ne hāl ise ben
190. Dād ammā ki ba'zı cāhilden
30. **ikin:-ken**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 191
İ- yardımcı fiili.
191. Belli olmuş ikin 'ayārı anıñ
192. Cāhil ü chehl iftiĥārı anıñ
31. **ise:-se**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 200
İ- yardımcı fiili.
199. Farazā baña da o mertebe ger
200. Pes muqadder ise zuhūr eyler
32. **ise:-se**
Tesdis 1
Mısra: 16
İ- yardımcı fiili.
15. Bu vaz' -ı nā-pesendīden demem kim der-ferāġ olsun
16. Helāk etmek ise kaçdı beni cānān şaġ olsun
33. **iken:-ken**
Gazel 1
Mısra: 11
İ- yardımcı fiili.
11. Der-i Hāĥ bāz-ı dil-i ğurbet-enisān iken
12. Ğayrı bir dergehe varmaĥ degül a bāb bana

34. **iken:-ken**
Tarih 2
Mısra: **21**
İ- yardımcı fiili.
21. Lâle dâğ-ı hâşret ile sîne-süz iken bu dem
22. Bir kadeh mey elde ser-hoş rağm eder âlâmına
35. **iken:-ken**
Tarih 2
Mısra: **23**
İ- yardımcı fiili.
23. Hırka-püş-ı guşsa-âlüd olmuş iken goncalar
24. Şād olup etdi tebessüm hâl-i bâ-fercâmına
36. **iken:-ken**
Tarih 2
Mısra: **27**
İ- yardımcı fiili.
27. Ben de şevk-ı maqdebiyle Sâlimâ mesrûr iken
28. Hâmdu li'llâh nâ'il oldum qudsiyân ilhâmına
37. **imiş:-miş**
Diğer 2
Mısra: **37**
İ- yardımcı fiili.
37. Müşkil imiş netice kâr-ı firāk
38. Çekilir iş degil bu bâr-ı firāk
38. **iken:-ken**
Diğer 2
Mısra: **45**
İ- yardımcı fiili.
45. Var iken bende ihtirāk-ı vaţan
46. Külhan olur gözûme hep gülşen
39. **ise:-se**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **16**
İ- yardımcı fiili.
15. Başla ey mâdih-i kâkül rāza
16. Ne ise derd-i seriñ āğāza
40. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **25**
İ- yardımcı fiili.
25. Öyle bir vaqt idi ol vaqt-i sürûr
26. Kim zemîn oldu ser-â-pâ ma'mûr
41. **ise:-se**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **29**
İ- yardımcı fiili.
29. Gülsitân içre ise murğ-ı seher
30. Şad hezārân figânlar eyler
42. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **55**
İ- yardımcı fiili.
55. Hâşılı vaqt-i Hîşâr idi o dem
56. Gitmege seyre iverdi âdem
43. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **57**
İ- yardımcı fiili.
57. Fülk-i dil olmuş idi hayli zamân
58. K'oldu lîmân-ı ferâgatde nihân
44. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **93**
İ- yardımcı fiili.
93. Bir şeb olmuş idi sâhil-hâne
94. K'oldu cā ba'zı hünermendâne
45. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **101**
İ- yardımcı fiili.
101. Şeb de ol mertebe behcetde idi
102. O kadar zibiş ü zînetde idi
46. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **102**
İ- yardımcı fiili.
101. Şeb de ol mertebe behcetde idi
102. O kadar zibiş ü zînetde idi
47. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **104**
İ- yardımcı fiili.
103. Geh nücüm ile felek ser-tâ-pâ
104. Kendine vermiş idi zib ü bahâ
48. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **110**
İ- yardımcı fiili.
109. Çıkdı ol mâh felekde durdu
110. Şeh-i encüm idi dîvân kurdu
49. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **117**
İ- yardımcı fiili.
117. Olmuş idi gece dūr-bîni kamer
118. Felek aħbāba eder idi nazar
50. **idi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **118**
İ- yardımcı fiili.
117. Olmuş idi gece dūr-bîni kamer
118. Felek aħbāba eder idi nazar
51. **iken:-ken**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **125**
İ- yardımcı fiili.
125. Vaşf-ı mâhı eder iken ihvân
126. Olmağa başladı zikr-i hūbân

52. **iken:-ken**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 127
İ- yardımcı fiili.
127. Vâsf-ı hübân ile şöhetde iken
128. Muktezâ-yı haq-ı seyyâl-i suhen
53. **imişsin:-miş, -sin**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 141
İ- yardımcı fiili.
141. Sen imişsin haber aldım cânâ
142. O gece medh olunan mâh-liqâ
54. **ise:-se**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 143
İ- yardımcı fiili.
143. Sende ise eşer-i şefkat yok
144. Dil-i divâneme hiç ruşat yok
55. **ise:-se**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 157
İ- yardımcı fiili.
157. Sıkleti var ise ey gönca-dehen
158. Gönlümü qov kerem et küyuñdan
56. **iken:-ken**
Tesdis 2
Mısra: 21
İ- yardımcı fiili.
21. Bahâr eyyâmı faşl-ı gönca eyler iken seyrân
22. Görüp çâk-i giribânım tenük-dil olmasın cânân
57. **iseñ:-señ**
Tahmis 3
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Edâya kâdir iseñ ey gönül hemân eyle
6. Cihânda dâ' ireme gelmesin diyen noqşân
58. **iseñ:-señ**
Tahmis 3
Mısra: 18
İ- yardımcı fiili.
17. Gedâ vü şeh gâmiñ ile ser-â-sere dil-hün
18. Dü rüz güldürür iseñ hezâr şeb maşzün
59. **iseñ:-señ**
Tahmis 3
Mısra: 23
İ- yardımcı fiili.
23. Hülüşun añlamak ister iseñ dil-i zârñ
24. Çeker mi cân ü gönüldeñ cefâ vü âzârñ
60. **iken:-ken**
Lugaz 3
Mısra: 21
İ- yardımcı fiili.
21. Yine böyle iken dimâğından
22. Redd olunmadı dehr bağından
61. **iken:-ken**
Lugaz 3
Mısra: 23
İ- yardımcı fiili.
23. Olmuş iken bu güne ol bed-hâl
24. Kimse etmez o şühu istişkâl
62. **ise:-se**
Lugaz 3
Mısra: 51
İ- yardımcı fiili.
51. Hele ne hâl ise bu istiğnâ
52. Lîk gör ki belâyı ol rüsvâ
63. **idi:-di**
Tarih 3
Mısra: 18
İ- yardımcı fiili.
17. Böyle pâkîze gâzâ haqqına dense lâyıq
18. Gecesi Qadr idi hem gündüzü 'id-ı azhâ
64. **ise:-se**
Tarih 3
Mısra: 22
İ- yardımcı fiili.
21. Güş-sad-güş hezârân taşın
22. Küşe-i güşu leb-â-leb bün eder ise sezâ
65. **ise:-se**
Tarih 3
Mısra: 24
İ- yardımcı fiili.
23. Bu havâdisle cinân içre be-her-mağşûra
24. Hürîyâna öğünür ise sezâdır şühedâ
66. **idi:-di**
Tarih 3
Mısra: 28
İ- yardımcı fiili.
27. Nice olmaya bu güne ki teveccüh yek-ser
28. Cünd-i islâma olur idi be-her-şubh u mesâ
67. **ise:-se**
Tarih 3
Mısra: 76
İ- yardımcı fiili.
75. Re'y ü tedbîri muvaffâqdır o şâh-ı 'âdil
76. Her ne tedbîr eder ise olur maşz-ı 'atâ
68. **idi:-di**
Tarih 3
Mısra: 122
İ- yardımcı fiili.
121. Çekdiriler de merâtible gidip igrinde
122. Her biri suyunu buldurmuş idi ser-tâ-pâ
69. **idi:-di**
Tarih 3
Mısra: 137
İ- yardımcı fiili.
137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri
138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña

70. **idi:-di**

Tarih 3

Mısra: 138

İ- yardımcı fiili.

137. Mîhre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri

138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña

71. **idi:-di**

Tarih 3

Mısra: 139

İ- yardımcı fiili.

139. O 'alemler ne idi pîşgeh-i leşkerde

140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şîr güyâ

72. **idi:-di**

Tarih 3

Mısra: 140

İ- yardımcı fiili.

139. O 'alemler ne idi pîşgeh-i leşkerde

140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şîr güyâ

73. **idi:-di**

Tarih 3

Mısra: 142

İ- yardımcı fiili.

141. Bâ-ħuşuş zîneti Sancağ-ı Resûlu'llâh'ın

142. Pertev-efken idi dünyâda ser-â-ser her cā

74. **ise:-se**

Tarih 3

Mısra: 147

İ- yardımcı fiili.

147. Nûru pür-nûr eder ise nola dîdeleri

148. Bir yeşil nûr-ı mücessemdir o sancağ güyâ

75. **idi:-di**

Tarih 3

Mısra: 177

İ- yardımcı fiili.

177. Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ

178. Evvelin ħamlede olmuş idi yek-ser yağmā

76. **idi:-di**

Tarih 3

Mısra: 178

İ- yardımcı fiili.

177. Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ

178. Evvelin ħamlede olmuş idi yek-ser yağmā

77. **idi:-di**

Tarih 3

Mısra: 180

İ- yardımcı fiili.

179. Kamanıp ol yerine bîm ü hirâsıyla faqat

180. Ber-taraf olmuş idi semt-i emel rāh-ı rehā

78. **idi:-di**

Tarih 3

Mısra: 181

İ- yardımcı fiili.

181. Cānib-i rāhı muqāffel idi yek-ser anıñ

182. Taraf-ı erba'ası 'asker-i bî-'add ü ħaşā

79. **ise:-se**

Tarih 3

Mısra: 184

İ- yardımcı fiili.

183. Bir taraftan nice biñ top u tüfeng ü şāhî

184. Bir taraftan ise şad güne hücüm-ı bālā

80. **ise:-se**

Tarih 3

Mısra: 228

İ- yardımcı fiili.

227. Oldu târîh neved penc ü hezār u sî şad

228. Bu ise dört yüz doksan ikidir ser-tā-pā

81. **ise:-se**

Diğer 3

Mısra: 66

İ- yardımcı fiili.

65. Serv-қadler salımp nāz ile gülşenlerde

66. Bülbülāsā dil-i 'uşşāk ise süsenlerde

82. **ise:-se**

Diğer 3

Mısra: 71

İ- yardımcı fiili.

71. Lāleler ise yakıp dāğ-ı derūnun yer yer

72. Güyiyā şāh-ı bahār yine çerāgān eyler

83. **idi:-di**

Diğer 3

Mısra: 76

İ- yardımcı fiili.

75. O kadar dād u şehāda geceler rūza şehā

76. Qādir ola ede idi aña kendini fedā

84. **ise:-se**

Diğer 3

Mısra: 77

İ- yardımcı fiili.

77. Gül-i ebrî ise ruḥsārına ħaller yazmış

78. 'Arz-ı kālā-yı bahāra o da kendin düzmüş

85. **ise:-se**

Diğer 3

Mısra: 85

İ- yardımcı fiili.

85. Şevk-ı sūrî ile bülbüller ise ser-tā-pā

86. Her biri nağmesini etmede yer yer icrā

86. **ise:-se**

Diğer 3

Mısra: 111

İ- yardımcı fiili.

111. Hele ne hāl ise anlar ħuṭabā yek-sere āh

112. Ħuṭbe ta'limi için seyre gelirlir her gāh

87. **ise:-se**

Diğer 3

Mısra: 121

İ- yardımcı fiili.

121. Tölmabāğçe ise yārān ile şimdi töldü

122. O da teşrîf-i bahār ile şeref-yāb oldu

88. **ise:-se**
Diğer 3
Mısra: **123**
İ- yardımcı fiili.
123. Derviş ‘Abdî’yle Beşiktaş ise cānā ammā
124. O kadar buldu nümāyiş ki olunmaz inhā
89. **ise:-se**
Diğer 3
Mısra: **133**
İ- yardımcı fiili.
133. Tāze nahlān-ı Çubuğu ise dīvān tırmuş
134. Şan selām almağa züvvārına hāzır olmuş
90. **iken:-ken**
Kaside 3
Mısra: **8**
İ- yardımcı fiili.
7. ‘Aṭā etdiñ baña imān-ı kāmīl
8. Anıñ şüküründe ‘ac-zāver iken dil
91. **ise:-se**
Kaside 3
Mısra: **13**
İ- yardımcı fiili.
13. Ne deñlü gördüm ise bir muşibet
14. Şoñunda gördüm anıñ ‘izz ü hürmet
92. **iken:-ken**
Kaside 3
Mısra: **20**
İ- yardımcı fiili.
19. Daḡl-ı sür-ı islām olmama ben
20. Seniñ şüküründe ‘aciz olmuş iken
93. **ise:-se**
Kaside 3
Mısra: **32**
İ- yardımcı fiili.
31. Benim ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet
32. Vücūdum ise ‘işıyāndan ‘ibāret
94. **iken:-ken**
Kaside 3
Mısra: **45**
İ- yardımcı fiili.
45. İlāhī bunca luṭfu görmüş iken
46. Saña lāyik ‘ibādet etmedim ben
95. **idim:-dim**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **5**
İ- yardımcı fiili.
5. O demde olur idim nağme-endāz
6. Nevā-yı ‘aşkda eylerdim ser-āğāz
96. **iken:-ken**
Tesdis 3
Mısra: **19**
İ- yardımcı fiili.

- 19.** Nedim-i bezm-i ḡaṣṡı’l-hās iken ben meclis-i ḡamda
20. ḡam-ālūde yatarken pister-i endişe vü hemde
97. **iseñ:-señ**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
İ- yardımcı fiili.
1. Cihān mülkünde saḡ ol ḡanda ‘azm eyler iseñ hergiz
2. Hemişe dest-giriñ olsun elṭāf-ı Ḥudā her cā
98. **iken:-ken**
Tarih 4
Mısra: **56**
İ- yardımcı fiili.
55. Vücūdun bezl ile rāh-ı cihāda
56. Cihānda olmuş iken ‘ayn-ı taḡvā
99. **iken:-ken**
Tarih 4
Mısra: **84**
İ- yardımcı fiili.
83. Bu vālā cāmi ‘-i bī-‘idli yapıdı
84. Ḳapudan iken İbrāhīm Paşa
100. **imiş:-miş**
Diğer 4
Mısra: **39**
İ- yardımcı fiili.
39. Fırkat-i yār-i ḡaḡik müşkil imiş
40. Hier-i aḡbāb-ı şadik müşkil imiş
101. **imiş:-miş**
Diğer 4
Mısra: **40**
İ- yardımcı fiili.
39. Fırkat-i yār-i ḡaḡik müşkil imiş
40. Hier-i aḡbāb-ı şadik müşkil imiş
102. **imiş:-miş**
Diğer 4
Mısra: **41**
İ- yardımcı fiili.
41. Erre-i ‘ömr imiş aḡvāl-i hecir
42. Keder-āver imiş iḡbāl-i hecir
103. **imiş:-miş**
Diğer 4
Mısra: **42**
İ- yardımcı fiili.
41. Erre-i ‘ömr imiş aḡvāl-i hecir
42. Keder-āver imiş iḡbāl-i hecir
104. **idi:-di**
Diğer 4
Mısra: **43**
İ- yardımcı fiili.
43. Bilmez idi ḡam-ı hicrānı dilim
44. Artmasa fırkat ile ger keselim
105. **idi:-di**
Diğer 4

- Mısra: 45
İ- yardımcı fiili.
45. Ne bilir idi mezâk-ı hicri
46. Ne bilir idi firâk-ı hicri
106. **idi:-di**
Diğer 4
Mısra: 46
İ- yardımcı fiili.
45. Ne bilir idi mezâk-ı hicri
46. Ne bilir idi firâk-ı hicri
107. **ise:-se**
Diğer 4
Mısra: 53
İ- yardımcı fiili.
53. Olur ise bu taraf istiḥbâr
54. Reviş-i 'âlem ü dem istifsâr
108. **iseñ:-señ**
Tesdis 4
Mısra: 20
İ- yardımcı fiili.
19. Çm şehir gehvâre-i gül-bünden etdikde kıyâm
20. Eyler iseñ ey şabâ sen küy-ı dil-dâra ḥurâm
109. **imiş:-miş**
Tesdis 4
Mısra: 27
İ- yardımcı fiili.
27. Böyle imiş çün mukadder ḥükm-i fermân-ı kazâ
28. Cüst ü cüdan fâriğ ol deşt-i talebde Sâlimâ
110. **ise:-se**
Kıt'a 5
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Dil-i ğamînime ey çarḥ neden bu güne cefâ
2. Ger imtiḥân ise kaşdıñ bu imtiḥân çoğdur
111. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 13
İ- yardımcı fiili.
13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk
14. Nür ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ
112. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 14
İ- yardımcı fiili.
13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk
14. Nür ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ
113. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 18
İ- yardımcı fiili.
17. Çıkdı gül-geşt-i sipihr etmege encüm yek-ser
18. Çarḥda almış idi dūşuna bir gök dibâ
114. **idi:-di**
Kaside 5

- Mısra: 19
İ- yardımcı fiili.
19. Görünür idi sipihr içre müretteb encüm
20. Şan çiçekliydi o dibâ-yı müferriḥ güyâ
115. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 30
İ- yardımcı fiili.
29. Meger ol seyyid-i nâsa olup âmâde cihân
30. Mağdem-i pâkine müştâk idi pest ü bâlâ
116. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 70
İ- yardımcı fiili.
69. Kevşer'i kanda görürdü dil-i 'atşân-ı ümem
70. Cennet'i kanda bulurlar idi ser-cümle verâ
117. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 73
İ- yardımcı fiili.
73. Gülsitân revnağ-ı nev-rûz ile bulmaz idi zîb
74. Bülbülân ḥurrem-i vuşlat olamazdı kaṭ'â *
118. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 76
İ- yardımcı fiili.
75. Ḥord-bâzî-i neşim-i kerem olmazdı güle
76. Ağzını açmaz idi bülbül-i ḥâlet-efzâ
119. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 78
İ- yardımcı fiili.
77. Gîsu-yı sünbülü çarûb edemezdi bâğâ *
78. Gülsitânına tarâvet veremez idi şabâ
120. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 79
İ- yardımcı fiili.
79. Ne ḥurâmâni-i servi görür idi gülzâr *
80. Ne kad ü kâmet-i şimşâd olur idi peydâ
121. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 80
İ- yardımcı fiili.
79. Ne ḥurâmâni-i servi görür idi gülzâr *
80. Ne kad ü kâmet-i şimşâd olur idi peydâ
122. **idi:-di**
Kaside 5
Mısra: 85
İ- yardımcı fiili.
85. Böyle mi vaşf eder idi şenâ-yı zâtuñ
86. Kilk-i mu'ciz-raḳam u ḥâme-i ma'nâ-pirâ
123. **idi:-di**
Kıt'a 6

- Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Ey öleydiñ seni koyup Ahmed
4. İhtiyâr etmez idi âhireti
124. **idi:-di**
Kaside 6
Mısra: 55
İ- yardımcı fiili.
55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'âlem-i a'yân *
56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem' ü pervâne
125. **idiler:-di, -ler**
Kaside 6
Mısra: 56
İ- yardımcı fiili.
55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'âlem-i a'yân *
56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem' ü pervâne
126. **idi:-di**
Kaside 6
Mısra: 57
İ- yardımcı fiili.
57. O feyz ol feyz-i Rabbâni idi kim yogıdi ašlâ
58. Gedâ vü şeh hezâr u verd-i ra'nâ şem' ü pervâne
127. **idi:-di**
Kaside 6
Mısra: 59
İ- yardımcı fiili.
59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dahı olmamışlardı *
60. Ciger-süz u hem-âgüş-ı tesellâ şem' ü pervâne
128. **idi:-di**
Kaside 6
Mısra: 61
İ- yardımcı fiili.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnûn *
62. Hırâm-ı kumri vü serv-i dil-ârâ şem' ü pervâne
129. **idi:-di**
Kaside 6
Mısra: 68
İ- yardımcı fiili.
67. Eger ol nûr olmasa cihâna lâmi'-i sâti' *
68. Ne mümkün idi kim ola hüveydâ şem' ü pervâne
130. **idi:-di**
Kaside 6
Mısra: 86
İ- yardımcı fiili.
85. Eger eşyâda melhûz olmasaydı zât-ı zî-şânîñ *
86. Ne kâbil idi etmek nâm peydâ şem' ü pervâne
131. **idi:-di**
Kaside 6
Mısra: 88
İ- yardımcı fiili.
87. Eger vaşfîñla ben güyâter olmasam kaşidemde
88. Ne mümkün idi beslenmek ser-â-pâ şem' ü pervâne
132. **idi:-di**
Kaside 6

- Mısra: 90
İ- yardımcı fiili.
89. Eger hâlet-dih olmasa suhan mülküne evşâfîñ
90. Gâzel-senc olmaz idi Sâlim'âsâ şem' ü pervâne
133. **imiş:-miş**
Matla 7
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Şanma o şîrâze-i dendân imiş
2. Dürç-i la'ide dürü pinhân imiş
134. **imiş:-miş**
Matla 7
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Şanma o şîrâze-i dendân imiş
2. Dürç-i la'ide dürü pinhân imiş
135. **ise:-se**
Tarih 8
Mısra: 24
İ- yardımcı fiili.
23. Sakınmaz nevbeti lâle-şîfat buhl eylemez halka
24. 'Aceb mi gül-bünü eyler ise Hâk goncaya ser-şak
136. **idi:-di**
Tarih 8
Mısra: 31
İ- yardımcı fiili.
31. Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hiç hıvâb-ı gâfletden
32. Ğubâr-ı mağdemi olmasa kuhl-i dide-i ahdâk
137. **ise:-se**
Rûbai 8
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Tağdire 'ilâc eyleyemez olsa Felâtun
2. Elbette olur her ne ise kâr-ı muğadder
138. **iken:-ken**
Diğer 8
Mısra: 48
İ- yardımcı fiili.
47. Ğam u endühu cümle dür eyler
48. Mâtem iken Ğamîni sūr eyler
139. **idi:-di**
Kaside 6
Mısra: 31
İ- yardımcı fiili.
31. O nûr-ı pâk idi evvel olan hele mağlûk
32. Egerçi bi'set-i pâki cihâna âhirdir
140. **idim:-dim**
Kaside 8
Mısra: 105
İ- yardımcı fiili.
105. Şenâñi böyle mi ta'bir eder idim ammâ
106. Dil-i şikeste kederden harâb u hâtırdır *

141. **ise:-se**
Kaside 8
Mısra: **153**
İ- yardımcı fiili.
153. Eger şefâ'at ü lütfuñ olur ise munzam
154. Gider hümüm cenâb-ı Kerîm Kâdir'dir

142. **ise:-se**
Diğer 9
Mısra: **21**
İ- yardımcı fiili.
21. Cüş eder ise baħr-i istifsâr
22. Şorulursa ğarîb-i zâr u nizâr

143. **ise:-se**
Diğer 9
Mısra: **24**
İ- yardımcı fiili.
23. Ya'ni edip temevvüc ol deryâ
24. Olur ise ğarîn-i istinbâ

144. **idi:-di**
Diğer 9
Mısra: **50**
İ- yardımcı fiili.
49. Gâh helvâ bahânesin eşvâķ
50. Eder idi bu zâra ħulv-i mezâķ

145. **iseñ:-señ**
Diğer 9
Mısra: **95**
İ- yardımcı fiili.
95. İster iseñ ğarîbiñe kerem et
96. Yâd edip lütfuñ ile muğtenem et

146. **iseñ:-señ**
Diğer 9
Mısra: **97**
İ- yardımcı fiili.
97. İster iseñ unut beni yârım
98. Yine olmaz maħabbetim yarım

147. **ise:-se**
Diğer 9
Mısra: **99**
İ- yardımcı fiili.
99. Şorar ise bu râzı yârânım
100. De-yiver cümlesine sulţânım

148. **imiş:-miş**
Diğer 9
Mısra: **113**
İ- yardımcı fiili.
113. Ķatı ĳorķaķ olur imiş bunda
114. Her gelen ĳaşılı her efgende

149. **idik:-dik**
Diğer 9
Mısra: **116**
İ- yardımcı fiili.
115. Biz de düşdük netice ol dâma
116. Ķâ'il idik ĳuru bir ikrâma

150. **ise:-se**
Diğer 9
Mısra: **117**
İ- yardımcı fiili.
117. O da yok aķça ise şad ĳaşâ
118. Ya neye bunca renciş ü ĳavĳâ

151. **idi:-di**
Diğer 9
Mısra: **120**
İ- yardımcı fiili.
119. Bunu evvel müderrisin-i kirâm
120. Eyü manşıb der idi cümle tamâm

152. **ise:-se**
Diğer 9
Mısra: **157**
İ- yardımcı fiili.
157. Gelir ise size deyiñ yek-ser
158. Saña Sâlim selâmın 'arz eyler

153. **idik:-dik**
Tarih 10
Mısra: **13**
İ- yardımcı fiili.
13. Görmesek tâze ĳatıñ biz der idik
14. Cevher-i ferd nümâyân olmaz

154. **ise:-se**
Diğer 10
Mısra: **14**
İ- yardımcı fiili.
13. Firâķ-ı tal'atıñ ey ebrusu bize miħrâb
14. Şeb-i ĳayâlimi târik eder ise nola

155. **idi:-di**
Diğer 10
Mısra: **64**
İ- yardımcı fiili.
63. Döküp miyâne-i teftişe ĳâh uşturlâb
64. Bu nüh küre serine teng olur idi her câ

156. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **73**
İ- yardımcı fiili.
73. Sâyebân etmiş idi Rabb-i mu'in
74. Bir şehâbı edip aña ta'yîn *

157. **iken:-ken**
Kaside 10
Mısra: **91**
İ- yardımcı fiili.
91. Ķâf'dan Ķâf'a şâh iken o Resûl
92. Bir gedânıñ umûruna ĳide ol

158. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **141**
İ- yardımcı fiili.
141. Şu ĳadar şu'le-senc idi ol nûr
142. Ki bedîhî cihâna etse zühûr

159. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **181**
İ- yardımcı fiili.
181. Nutk-i pâkiyle olmuş idi beyân
182. Cümleten vak'a-i Ebî Süfyan *
160. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **193**
İ- yardımcı fiili.
193. Bu idi kim melâ'ik-i emcâd
194. Etdiler emr-i Hakk ile imdâd
161. **imiş:-miş**
Kaside 10
Mısra: **221**
İ- yardımcı fiili.
221. Ne imiş aña etdi iħbârı
222. Zîr-i a'râbî-i nihânkârı
162. **iken:-ken**
Kaside 10
Mısra: **227**
İ- yardımcı fiili.
227. Hûdebiyye gâzâsın eyler iken
228. Cereyân etdi mâ' benânından
163. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **230**
İ- yardımcı fiili.
229. Gâzve-i Tâ'îf-i mu'allâda
230. Olmuş idi bu mu'ciz âmâde
164. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **269**
İ- yardımcı fiili.
269. Bir hâcer var idi nihâyetde
270. Çatı bâlâ idi şalâbetde
165. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **270**
İ- yardımcı fiili.
269. Bir hâcer var idi nihâyetde
270. Çatı bâlâ idi şalâbetde
166. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **294**
İ- yardımcı fiili.
293. Vardı bir rû-siyeh kemîne gulâm
294. Âb-keşlik eder idi o müdâm
167. **iken:-ken**
Kaside 10
Mısra: **299**
İ- yardımcı fiili.
299. Siyeh iken dü rûyu oldu sefid
300. Şu'le şaldı cemâli çün hürşîd

168. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **327**
İ- yardımcı fiili.
327. Bilir idi bu de' b-i vâlâyı
328. Geh'iyâdet ederdî merzâyı
169. **iken:-ken**
Kaside 10
Mısra: **341**
İ- yardımcı fiili.
341. Sür'at ile olur iken püyân
342. Oldu hafîr-i hafîrine gâltân
170. **idi:-di**
Kaside 10
Mısra: **400**
İ- yardımcı fiili.
399. Re' sime koyup 'izzet ile yedi
400. Bâreka'llâhu fike denmiş idi *
171. **ise:-se**
Kaside 10
Mısra: **438**
İ- yardımcı fiili.
437. Dîde pür-hvâb-ı künc-i gâfletdir
438. Bu'l-heves nefis ise kıyâmetdir
172. **ise:-se**
Kaside 10
Mısra: **458**
İ- yardımcı fiili.
457. Bir zamân sâde levh-i dil-hâne
458. Bir zamân ise rûha bigâne
173. **iken:-ken**
Kaside 10
Mısra: **459**
İ- yardımcı fiili.
459. Olmuş iken netîce sen ol gâh
460. Zulumât-ı selâgeden âgâh
174. **iken:-ken**
Kaside 10
Mısra: **465**
İ- yardımcı fiili.
465. Tohm-ı kişt-i hayâl iken meşelâ
466. Şecer-i kaddîñ eyledi ber-pâ
175. **idim:-dim**
Diğer 11
Mısra: **96**
İ- yardımcı fiili.
95. Hele devrân muhayyer etse beni
96. Şeyhîm alır idim netîce seni
176. **iseñ:-señ**
Diğer 11
Mısra: **118**
İ- yardımcı fiili.
117. Ya'ni olup sadâkatin der-kâr
118. Eder iseñ gârîbi istifsâr

177. **idi:-di**
Kıt'a 12
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Haşre dek sönmez idi hiç bu çerâğ-ı hâşîñ
4. Şem'-i ümmidimi yakısaydı Yeñişehrifenâr
178. **idi:-di**
Tarih 12
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Düstânîñ hicrine bâ'is idi
10. Çün muqaddem maqdem-ı faşl-ı şitâ
179. **idi:-di**
Tarih 12
Mısra: 28
İ- yardımcı fiili.
27. Şu gibi akardı cû pâ-büsuna
28. Balsa idi ger çemenlerden rehâ
180. **iken:-ken**
Kaside 12
Mısra: 19
İ- yardımcı fiili.
19. Kalemle levha arada eder iken taħrîr
20. Murâd-ı gayr-ı teħâlûf-pezîr-i me'mûrî
181. **iken:-ken**
Kaside 12
Mısra: 48
İ- yardımcı fiili.
47. Tavâf ederdi o nûru melâ'ik ü ervâh
48. Eder degil iken ervâhımız bu hâkşûrî
182. **idi:-di**
Kaside 12
Mısra: 56
İ- yardımcı fiili.
55. O 'arsagehde zuhûr etdi bir cesed ammâ
56. Ne idi bilmedi kimse bu râz-ı mestûrî
183. **idi:-di**
Kaside 12
Mısra: 59
İ- yardımcı fiili.
59. Egerçi şûret-i zâhirde bir şebâh idi lik
60. Mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi cism-i bihbûdî
184. **idi:-di**
Kaside 12
Mısra: 62
İ- yardımcı fiili.
61. Bedî'-i şun'-ı Celîl-i ğarîbetü'l-âsâr
62. Şu rûtbe yapmış idi ol vücûd-ı mezbûrî
185. **idi:-di**
Kaside 12
Mısra: 74
İ- yardımcı fiili.

73. Getirdi rûh gelince o sûra bir hülle
74. Ki çâr şemsesi idi 'anâşır-ı şûrî
186. **iken:-ken**
Kaside 12
Mısra: 98
İ- yardımcı fiili.
97. Bunuñla kuvvet-i 'akliyyede bedîd oldu
98. Çü hûrd-bâz iken şubh-ı şâm-ı deycûrî
187. **isem:-sem**
Kaside 12
Mısra: 171
İ- yardımcı fiili.
171. Ne deñlü aħkar u ednâ isem de sulţânım
172. Degil miyim seniñ 'ırq-ı şerifiniñ pûrî
188. **iken:-ken**
Kaside 13
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Câmî' iken enfûs ü âfâkı sırr-ı evliyâ
2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mâ-sivâ
189. **idi:-di**
Kaside 13
Mısra: 21
İ- yardımcı fiili.
21. Şûret-i zâhirde lafz-ı kün idi mesmû' olan
22. Lik kimler istimâ' etmiş bilinmez hâliyâ
190. **iken:-ken**
Kaside 13
Mısra: 103
İ- yardımcı fiili.
103. Hâlk-ı 'âlem herc ü merc-i sebseb-i ħirmân iken
104. Nevbet-i kûs-ı kudûmuñ çarĥı etdi pür-şadâ
191. **idi:-di**
Müfret 14
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Sözüñ yokdur lisân-ı pâkine bir vech ile anıñ
2. Fem-i zîbâsına böyle zebân ister idi ĥakĥâ
192. **iken:-ken**
Kıt'a 14
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Ben perîşân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd iken
4. Şormamaĥ bir kerre lâyıĥ mı beni cânâ baña
193. **iken:-ken**
Gazel 14
Mısra: 5
Aciz ve çaresiz.
5. Elde tesbîh ü 'asâsı var iken
6. Eylemez şûfî riyâdan ictinâb
194. **iken:-ken**
Rûbai 14

- Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Matlûbum iken küyüña galtân olmak
  2. Piş-i deriñe hâk ile yeksân olmak
195. **ise:-se**
Kaside 14
Mısra: 69
İ- yardımcı fiili.
69. Murâd ise ne kim kalb-i hümâyûn
  70. Anı ihsân ede Mevlâ-yı bî-çün
196. **idi:-di**
Kaside 15
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nâmı
  4. Velik zâtıñ ile oldu şöhret-i şevket
197. **imiş:-miş**
Kaside 15
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Meger ki zâtıña vaşf-ı muqaddem olmak imiş
  6. Zuhûr-yâfte olmakda hikmet-i şevket
198. **idi:-di**
Kaside 15
Mısra: 36
İ- yardımcı fiili.
35. Şu vermese himemiñ cûybârı pey-der-pey
  36. Bülend olmaz idi böyle kâmet-i şevket
199. **iken:-ken**
Muamma 15
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. 'İzârı var iken hürşid doğmağa elem çekmiş
  2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-likâ nola
200. **idi:-di**
Kaside 16
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Çâk çâk olmağa çok kalmadı idi gonca
  4. Hele elhâni ile eyledi güyâ bülbül
201. **idi:-di**
Kaside 16
Mısra: 10
İ- yardımcı fiili.
9. Bâğbâni ile yek-dil olabilseydi eger
  10. Nâleler etmez idi bâğda her câ bülbül
202. **idi:-di**
Kaside 16
Mısra: 42
İ- yardımcı fiili.
41. Tesliyet etmese lutfu dil-i mahzûnun eger
  42. Rencîş-i hârî getirmez idi kaṭ'â bülbül
203. **idiğîn:-di, -gin**
Kaside 16

- Mısra: 45
İ- yardımcı fiili.
45. Kafes-i luṭfuna şâyân idigin bilse eger
  46. Dâmgâh eyler idi gül-bünü her câ bülbül
204. **idi:-di**
Kaside 16
Mısra: 46
İ- yardımcı fiili.
45. Kafes-i luṭfuna şâyân idigin bilse eger
  46. Dâmgâh eyler idi gül-bünü her câ bülbül
205. **iken:-ken**
Kaside 16
Mısra: 57
İ- yardımcı fiili.
57. Ben de evşâfıñı zikr eyler iken hâme-i dil
  58. Etdi bir nağmeye âgâze çü güyâ bülbül *
206. **ise:-se**
Kaside 16
Mısra: 67
İ- yardımcı fiili.
67. Nola müjgânını çârüb eder ise bâğa
  68. Hîdmet-i gülde kuşûr eylemez aslâ bülbül
207. **imiş:-miş**
Rûbai 16
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Çün böyle imiş hükm-i kazâ-yı takdîr
  4. Bîçâre gönül derd ile bitdi yitdi
208. **idi:-di**
Kaside 17
Mısra: 61
İ- yardımcı fiili.
61. Zamân-ı cûdunu görse retîme eyler idi
  62. Benân-ı hayret-i naklinde hâtemin Hâtem
209. **iken:-ken**
Tarih 17
Mısra: 41
İ- yardımcı fiili.
41. Ser-be-ceyb-i fikret-i gurbet iken baña yine
  42. Dem-be-dem mazmûnlar vermekde ṭab'-ı bihterîn
210. **ise:-se**
Tarih 17
Mısra: 44
İ- yardımcı fiili.
43. Gayrılar hengâm-ı deyde toñdurur midḥatleri
  44. Ben ise etmekdeyim gurbetde fikr-i âteşîn
211. **idi:-di**
Tarih 17
Mısra: 57
İ- yardımcı fiili.
57. Bir zamân fûlk-i vücûdum garḳa-i gird-âb idi
  58. Şimdi şahrâ-yı ümîde düşdü endûh-i ḥazîn
212. **iken:-ken**
Tarih 17

- Mısra: 59
İ- yardımcı fiili.
59. Haste-i nâdir- 'ilâc iken huzûrum var idi
60. Şadra teşrîfîle oldum bezm-i ümmîde yakîn
213. **idi:-di**
Tarih 17
Mısra: 59
İ- yardımcı fiili.
59. Haste-i nâdir- 'ilâc iken huzûrum var idi
60. Şadra teşrîfîle oldum bezm-i ümmîde yakîn
214. **ise:-se**
Tarih 17
Mısra: 88
İ- yardımcı fiili.
87. Bir felâket-keş muşîbet-dîdeyim 'âlemde kim
88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi gamîn
215. **iken:-ken**
Kaside 18
Mısra: 54
İ- yardımcı fiili.
53. Cum 'ayı hâşılı terk eyleyemez pây-ı şalâh
54. Anda cem ' olmuş iken nice rivâyât u nuķûl
216. **idi:-di**
Kaside 18
Mısra: 100
İ- yardımcı fiili.
99. Hâne-i Hırka'daki zühdüñü vakt-i temcîd
100. Reşk eder idi eger etse temâşâ Behlül
217. **ise:-se**
Kaside 18
Mısra: 104
İ- yardımcı fiili.
103. Cümle erkân-ı şerîfînde çü faşş-ı hâtem
104. Cevher-i zâtîñ ise mesned-i şer ' i maķbûl
218. **ise:-se**
Kaside 18
Mısra: 106
İ- yardımcı fiili.
105. Hâşılı şevķ-ı nevalîñle cihân hep handân
106. Bâb-ı ğam ise zamânıñda tamâmen maķfûl
219. **iken:-ken**
Tarih 18
Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Nesîm-i şubh-ı vuşlatdan şeb-i ğam zülf-i yârâsâ
4. Perîşân-hâl iken şevķ u feraħla neşve-yâb oldu
220. **iken:-ken**
Tarih 18
Mısra: 13
İ- yardımcı fiili.
13. Dil-i âhû-meniş rem-kerde-i envâ '-ı derd iken
14. Sürür-meclis-i ' âlem de cây-ı müşg-i nâb oldu

221. **ise:-se**
Gazel 19
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Şüfî ğaraññ tâ ' at ise bûd (u) ne-bûd et
2. Ya ' nî ki der-i Hâķ ' da hemân maħv-ı vücûd et
222. **ise:-se**
Gazel 19
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Maķşüduñ eger bilmek ise rûtbe-i zühdün
4. Şüfî-i riyâ-menķabete ' arz-ı sücûd et
223. **ise:-se**
Gazel 19
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Ey nâle ğarañ ' arz-ı maħabbet ise yâre
10. Var sen de der-i dil-bere iğbât-ı vücûd et
224. **idi:-di**
Kaside 20
Mısra: 44
İ- yardımcı fiili.
43. Etse bir mûru ger nigâha sezâ
44. Aña şad reşk eder idi ' Anķâ
225. **idi:-di**
Kaside 20
Mısra: 63
İ- yardımcı fiili.
63. Cümle eyler idi bu bü-yı kerem
64. Hâkin iksîr ü şahn-ı bāğı İrem
226. **ise:-se**
Kaside 20
Mısra: 72
İ- yardımcı fiili.
71. Nice olsun bu cümle pür-feyezân
72. Nîl ise geh ziyâde geh noķşân
227. **ise:-se**
Kaside 20
Mısra: 74
İ- yardımcı fiili.
73. Kõnmuş ihsân-ı Nîl ' e bir miķyâs
74. Bu ise hiç ķabûl eder mi kıyâs
228. **ise:-se**
Kaside 20
Mısra: 76
İ- yardımcı fiili.
75. Nîl cûdun dem-i yesîr eyler
76. Bu ise hep cihâmî sîr eyler
229. **idi:-di**
Kaside 20
Mısra: 82
İ- yardımcı fiili.
81. Etmese bād-ı himmeti icrâ
82. Sedd olur idi Nîl ' e her mecrâ

230. **ise:-se**
Kaside 20
Mısra: **180**
İ- yardımcı fiili.
179. Lâyık-ı lutfu güm-sürâğ olmaz
180. Ne kadar dür ise ırag olmaz
231. **iken:-ken**
Kaside 20
Mısra: **255**
İ- yardımcı fiili.
255. Zâtı mecmû 'a-i 'avârif iken
256. Şadrı şandûka-i ma'ârif iken
232. **iken:-ken**
Kaside 20
Mısra: **256**
İ- yardımcı fiili.
255. Zâtı mecmû 'a-i 'avârif iken
256. Şadrı şandûka-i ma'ârif iken
233. **idi:-di**
Kaside 20
Mısra: **340**
İ- yardımcı fiili.
339. Luţfuñ olmasa nuţkumuñ mededi
340. Eylemek tezkire ne haddim idi
234. **ise:-se**
Tarih 22
Mısra: **7**
İ- yardımcı fiili.
7. Şevk-âver olur ise nola şıyt-ı cüyu
8. Şerh edip kul-kul-i minâyı eder ol te'vîl
235. **idi:-di**
Kaside 22
Mısra: **45**
İ- yardımcı fiili.
45. Şohbetine olur idi meftûn
46. Görse idi cemâlin Eflâţûn
236. **idi:-di**
Kaside 22
Mısra: **46**
İ- yardımcı fiili.
45. Şohbetine olur idi meftûn
46. Görse idi cemâlin Eflâţûn
237. **idi:-di**
Kaside 22
Mısra: **86**
İ- yardımcı fiili.
85. Fevc-ber-fevc fülküne her dem
86. Yüz sürer idi mevcesi ile yem
238. **idi:-di**
Kaside 22
Mısra: **107**
İ- yardımcı fiili.
107. Böyle cevlan mı eyler idi kalem
108. Deşt-i medhiñde olmasam ebkem

239. **idik:-di, -k**
Gazel 22
Mısra: **5**
İ- yardımcı fiili.
5. Bir gece haşır olmaz idik âh ile biz lik âh
6. Âdemi nâ-çâr eder endüh-ı dünyâ âh-düst
240. **idi:-di**
Tarih 23
Mısra: **4**
İ- yardımcı fiili.
3. Göreydi Tâk-ı Kısra tarh-ı zîbâsın vücüh ile
4. Yüzün dâmânna ferşide eyler idi yemâsâ
241. **iken:-ken**
Kaside 23
Mısra: **17**
İ- yardımcı fiili.
17. Kanı pür-tâb iken mestâne evvel gögsü gürlerdî
18. 'Aceb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i ğarrâyı
242. **iken:-ken**
Gazel 23
Mısra: **5**
İ- yardımcı fiili.
5. Mebde'-i aşl-ı vücüduñ iki kaçre âb iken
6. Ğirre olma ey gönül şu üzre yok nakşa sebât
243. **idi:-di**
Tarih 24
Mısra: **7**
İ- yardımcı fiili.
7. Görse anı Yusuf eger der idi mâ hâzâ beşer
8. Tâvüs-ı kudsiye döner her kanda olsa cilveger
244. **ise:-se**
Kaside 24
Mısra: **64**
İ- yardımcı fiili.
63. Gel dü 'â eyleyelim cân ü gönülden şeb ü rüz
64. Ne murâd eyler ise ede Hudâ cümle yesir
245. **idiñ:-diñ**
Müfret 24
Mısra: **1**
İ- yardımcı fiili.
1. İķâmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde
2. Töķunmasaydı şüfi ğuşuña gülbâng-i kad kâmet
246. **ise:-se**
Kaside 26
Mısra: **59**
İ- yardımcı fiili.
59. Kanda 'azm eyler ise ola o zât-ı pâke
60. Reh-nümâ hıfz-ı Hudâ reh-beri 'avn-i Mevlâ
247. **iken:-ken**
Kaside 27
Mısra: **3**
İ- yardımcı fiili.
3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temüz-ı ğamdan
4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-riz-i şafâ

248. **idi:-di**
Kaside 27
Mısra: **39**
İ- yardımcı fiili.
39. Ne idi çekdiğimiz baħr-i felâketde bizim
40. Ğamdü li'llâh ki yitip zemzeme-i yâ Mevlâ
249. **iken:-ken**
Kaside 27
Mısra: **42**
İ- yardımcı fiili.
41. Düşdü lîmân-ı emâna süfün-i taħta-i ten
42. Ğalğalar boydan aşıp görmüş iken nice belâ
250. **idi:-di**
Kaside 27
Mısra: **44**
İ- yardımcı fiili.
43. Bir muħâlîf hele şiddetli kıasırgaydı o kim
44. Ağ köpüklenmiş idi baħr-i emânî her câ
251. **iken:-ken**
Kaside 27
Mısra: **51**
İ- yardımcı fiili.
51. Aşlı dellâk iken eyledi bir gûne zuhûr
52. Kî cihân mülkü bütün oldu fesâda me'vâ
252. **iken:-ken**
Kaside 28
Mısra: **19**
İ- yardımcı fiili.
19. Mâh-ı 'id kim bir dilim nânına çarħ muhtâc iken
20. Ğalka-i pâyına anıñ şu'lesin pergâr eder
253. **ise:-se**
Kaside 28
Mısra: **36**
İ- yardımcı fiili.
35. Sakf-ı beyt-i cûda kim mi' mâr-ı himmet çarħda *
36. Eyler ise naħl-i luğfundan anıñ pâlâr eder
254. **idi:-di**
Gazel 28
Mısra: **9**
İ- yardımcı fiili.
9. Neşât-âver ğazeller söylemek âsân idi ammâ
10. Derûnda Sâlimâ bir 'aşk-ı maħbûb olmaga muhtâc
255. **ise:-se**
Kaside 29
Mısra: **24**
İ- yardımcı fiili.
23. Nûkhet-i Ğulku cihânyânı çün etdi ta'fir
24. Mu'teber olmaz ise şimdi sezâdır 'anber
256. **idi:-di**
Kaside 29
Mısra: **30**
İ- yardımcı fiili.
29. Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü cemâd
30. Rûtbe-i fâzlımı ğuş etse idi İbni Ğacer

257. **idi:-di**
Kaside 29
Mısra: **32**
İ- yardımcı fiili.
31. Ğıdmet-i dersi ile etmek için kesb-i şeref
32. Aña Ğul Aħmed olur idi ğulâm-ı kemter
258. **ise:-se**
Kaside 29
Mısra: **48**
İ- yardımcı fiili.
47. O kadar etmede ser-cümle cihân medħiñ kim
48. Her kimi gördüm ise vaşf-ı şerîfiñ eyler
259. **isem:-sem**
Müfret 29
Mısra: **2**
İ- yardımcı fiili.
1. Bir vişâliñe fedâ olsa nola
2. Her neye mâlik isem sultânım
260. **iken:-ken**
Kaside 30
Mısra: **45**
İ- yardımcı fiili.
45. Zebân-ı Ğâl lâl ü ebkem iken bezm-i ma'nâda
46. Getirdi yümn-i vasfı Ğâtıra bu nazm-ı ğarrâyı
261. **ise:-se**
Kaside 30
Mısra: **62**
İ- yardımcı fiili.
61. Mürüvvet-perverâ bende-nüvâzâ mekrümetkârâ
62. 'İnân-ı esb-i kilke luğfuñ eyler ise irħâyı
262. **idi:-di**
Gazel 30
Mısra: **6**
İ- yardımcı fiili.
5. Şu kadar Ğâleti var belki keder cism olsa
6. 'Ayn-ı şevk eyler idi anı nümâyân-ı şabûħ
263. **iken:-ken**
Kaside 31
Mısra: **21**
İ- yardımcı fiili.
21. Sâniħañ nûr-ı cinân gibi firüzende iken
22. Şem'-i zer-puş-ı hayâl-i ğamı itfâ eyle
264. **iseñ:-se, -ñ**
Kaside 31
Mısra: **71**
İ- yardımcı fiili.
71. Ğam degil her ne kadar penbe-be-dâĝ-ı ğam iseñ
72. Râzıñ ol dergeh-i pür-şefkate inhâ eyle
265. **ise:-se**
Gazel 31
Mısra: **10**
İ- yardımcı fiili.
9. Gösterir şüretini her kese Sâlim bî-reyb
10. Nola mir'ât-ı 'avâlim ise devrâne Ğadeħ

266. **idi:-di**
Kaside 32
Mısra: 6
İ- yardımcı fiili.
5. Nev-bahārın kâdemi müjdesin etmeklik için
6. Nergisi gözcü kumuş idi gülistāna şabā
267. **ise:-se**
Gazel 32
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Müttakîne nola t̄ā'atde olur ise felāh
2. Ādemi zühd ü k̄anā'at eder elbet işlāh
268. **ise:-se**
Kaside 35
Mısra: 66
İ- yardımcı fiili.
65. H̄vāhiş-i emr-i tegazzül de tamām oldu göñül
66. Şā'iriyet olur ise saña ahsent hezār
269. **ise:-se**
Muamma 36
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Şafāyla būs-ı femi serde yazı ise eger
2. O zülf-i zāl aralıhda ne kâdir ola niķāb
270. **idiñ:-di, -ñ**
Gazel 37
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Bî-tevaķķuf baña luţf eyler idiñ görseñ eger
10. Künc-i firķatde dil-i zāra ne eyler ümmiz
271. **iken:-ken**
Matla 41
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Cihān cihān ğamımı hep bilir iken dil-dār
2. Cefāda var mı kuşurum deyü eder tekrār
272. **idi:-di**
Müfret 48
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Bir h̄rmen-i nā-güfte idi şabr u kararım
2. Etdi anı da bād-ı heves h̄āk ile yeksān
273. **iken:-ken**
Gazel 48
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Sende bu h̄āşiyet-i te'sir-i behcet var iken
6. Her gören meh rüyüñ elbet 'āşık-ı didār olur
274. **iken:-ken**
Matla 50
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Nefes erbābını sa'y et cihānda olmaĝa manzūr
2. Şu söndürmez iken yine söner bir pūf deseñ kâfūr

275. **ise:-se**
Gazel 56
Mısra: 6
İ- yardımcı fiili.
5. Āyā olur mu meyve-i ümmid dinmesin
6. Ger bir zamān olmaz ise bir zamān olur
276. **ise:-se**
Gazel 56
Mısra: 16
İ- yardımcı fiili.
15. Sālim hemişe kimseyi Haķķ itmesün ğarib
16. Ādem yerinde olur ise kām-rān olur
277. **idi:-di**
Matla 56
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Olmasa efgānı böyle bulmaz idi imtiyāz
2. 'Āşıkā 'ayb olmaz etmek āh-ı serd-i cān-güdāz
278. **iseñ:-señ**
Gazel 57
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Olma ālūde eger ister iseñ rāhatıñı
6. Münfa'il olmamanıñ çāresi çün 'uzletdir
279. **iken:-ken**
Matla 62
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Yoĝ iken lāle-i h̄amrāyı edip medhe sezā
2. H̄āki yāķūt eder geh eger-i feyz-i H̄udā
280. **iken:-ken**
Matla 63
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Miyān-ı kadd-i dil-cūyuñ hevāsı var iken dilde
2. K̄ıyāmetde bile olmaz geçinmeklik rakib ile
281. **idik:-di, -k**
Gazel 64
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Cihānda etmez idik istirāhat ammā kim
4. Bu istirāhata bādī hevā-yı h̄üsñüñdür
282. **iseñ:-se, -ñ**
Gazel 64
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Ne deñlü bizleri tekdır eder iseñ cānā
10. Alınmazız aña biz muktezā-yı h̄üsñüñdür
283. **ise:-se**
Matla 69
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Terk edip varımı oldum aña maḥşüş şeydā
2. Nazarımda degil ise nola dūnyā 'uķbā

284. **iken:-ken**
Gazel 69
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Bir iken biñ eylemezdi derdini ‘aşıkların
6. Gamze-i aşüb dilberlerde ammā bir midir
285. **ise:-se**
Matla 70
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Dürüg-ı va‘de gerek ede vā‘izi o yalandır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır
286. **ise:-se**
Gazel 74
Mısra: 11
İ- yardımcı fiili.
11. Cemāli zişt ise de etme peykerin taḥkîr
12. Cebîn-i şun‘da envār gayrı yüzdendir
287. **idi:-di**
Gazel 76
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Beyāza çıkmaz idi müşkilât-ı âyet-i ḥüsnün
8. Sevād-ı ḥattın anı etmeseydi mû-be-mû tefsîr
288. **idi:-di**
Gazel 78
Mısra: 11
İ- yardımcı fiili.
11. Bize hep bûs-ı la‘l-i dil-rübā idi ezel meşreb
12. O zevkîñ şimdi Sâlim bendeñizde dadı kalmışdır
289. **iken:-ken**
Gazel 87
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Dil-i pür-dâğımā merhem ümîd eyler iken andan
8. Dile tekrâr dâğ urmaḳ dilā dil-dāre pek çokdur
290. **imişsiñ:-miş, -siñ**
Gazel 91
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Ḥidmet etsem yār gelse der imişsiñ ḥāneme
4. Sen nesin ey ‘aşık-ı küstāḥ tevḳiriñ nedir
291. **iseñ:-se, -ñ**
Gazel 99
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Ḥarābāta var ey zāhid yapılmāḳ ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk ‘aceb kâşānedir derler
292. **ise:-se**
Gazel 104
Mısra: 10
İ- yardımcı fiili.
9. Garîb olur der-i dil-berde Sâlimā ‘aşık
10. Olunmaz ise o bî-çāreye eger tevḳîr

293. **iseñ:-señ**
Gazel 109
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Ey dil çî sūd şimdi te‘essûf eder iseñ
6. Derdā ki ḳadr-i ‘izzet ü devlet bilinmiyor
294. **imiş:-miş**
Gazel 112
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Ḥatt-ı şerîfiñ eyler imiş nüşḥa-i şifā
8. Ol kim firāḳ-ı hicr ile tâb-ı tebededir
295. **iken:-ken**
Gazel 112
Mısra: 11
İ- yardımcı fiili.
11. Āyîni cevri iken yine izḥār-ı meyl eder
12. Sâlim taḳiyye-dârsa cefā mezhebindedir
296. **ise:-se**
Gazel 114
Mısra: 12
İ- yardımcı fiili.
11. Nice demdir ḳumāş-ı nazmı izḥār etmedi Sâlim
12. Anı var ise ol şadr-ı felek-ḥuddām için şaḳlar
297. **iseñ:-señ**
Gazel 122
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Kûze-i ‘ibret yeter ḳāni‘ iseñ bu ‘ālemiñ
4. Lûle-i ser-çeşme-i encāmı tamlar tamlamaz
298. **iken:-ken**
Gazel 124
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Evc-i istiğnāda pervāz eyler iken nāgehān
4. Dāmgāh-ı kākül-i dil-dāre düşdü göñlümüz
299. **isek:-sek**
Gazel 146
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Nola dünyāya firḳatde nigāḥ etmez isek cānā
10. Cihāni neylesin Sâlim a şūḥ-ı dil-sitān sensiz
300. **idi:-di**
Gazel 152
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Geçmez idi ben ḳulundan anı ammā neyleyim
8. Neylemişse eylemiş aḡyār tekdîr eylemiş
301. **ise:-se**
Gazel 154
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Murādınca ḳanı ‘ālemde bir zevḳ u şafā sürmüş
2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevri ü cefā sürmüş

302. **imiş:-miş**
Gazel 156
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Bahār mevsimi qadr-i bahā bilinmez imiş
2. Yitirmeyince vişāli vefā bilinmez imiş
303. **imiş:-miş**
Gazel 156
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Bahār mevsimi qadr-i bahā bilinmez imiş
2. Yitirmeyince vişāli vefā bilinmez imiş
304. **imiş:-miş**
Gazel 156
Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Düşürmeyince kenār-ı cefāya fülk-i dili
4. Neden imiş bize luṭf-ı hevā bilinmez imiş
305. **imiş:-miş**
Gazel 156
Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Düşürmeyince kenār-ı cefāya fülk-i dili
4. Neden imiş bize luṭf-ı hevā bilinmez imiş
306. **imiş:-miş**
Gazel 156
Mısra: 6
İ- yardımcı fiili.
5. Kederle olmayıcaḳ bezm-i şevka bîgāne
6. Netice kıymet-i her āşinā bilinmez imiş
307. **imiş:-miş**
Gazel 156
Mısra: 8
İ- yardımcı fiili.
7. Sürür ile geḳen evḳātımız ḳanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafā bilinmez imiş
308. **imiş:-miş**
Gazel 156
Mısra: 10
İ- yardımcı fiili.
9. Gamiñla vaḳf-ı telāş olmayınca kāmı diliñ
10. Cihānda lezzet-i ḳarf-i recā bilinmez imiş
309. **idi:-di**
Gazel 156
Mısra: 11
İ- yardımcı fiili.
11. Güzeşte zevḳımızñ bilmedik idi ḳadrin
12. O günlerin keremi Sālimā bilinmez imiş
310. **imiş:-miş**
Gazel 156
Mısra: 12
İ- yardımcı fiili.
11. Güzeşte zevḳımızñ bilmedik idi ḳadrin
12. O günlerin keremi Sālimā bilinmez imiş

311. **ise:-se**
Gazel 160
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Duḳter-i rezden nola şūfi murād almaz ise
8. Edemez sultān-ı ceyš şevḳ ile nā-dān ihtilāt
312. **iken:-ken**
Gazel 161
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Beynimizde var iken ḡamze-i efsün-sāzı
6. Nice ḳābil ki ola benden ol āfet maḳzūz
313. **isek:-sek**
Gazel 162
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Nola ki ḳarf-i merāmı lisāna almaz isek
10. Zamāne kāmıma Sālim be-her zamān māni‘
314. **idi:-di**
Gazel 164
Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Etmese ḳalḳ mahabbetde nifāḳın iḳfā
4. Böyle etmez idi hiḳ āteşin İzhār şemi‘
315. **ise:-se**
Gazel 165
Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Şunmada sāḳi-i devrān ele cām-ı mey-i şevḳ
4. Dil ise kāse-i zehr-āb-ı sitem çekdi dirîḡ
316. **ise:-se**
Gazel 168
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. ‘Aceb mi gül-bünü hemm ü ḡam eyler ise za‘if
2. Şovuḳ geḳirdi şitā ṭab‘ın eyledi taḳrîf
317. **idi:-di**
Gazel 172
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Bizim ile açılır idi kendine ḳalsa
8. O gül de mā‘il-i kec-pend-i bāḡbān ancak
318. **idi:-di**
Gazel 173
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Ne idi būs edip destin şeref-yāb-ı vişāl olmak
2. Olaydı ol şehiñ ḳābil elinde dest-māl olmak
319. **imiş:-miş**
Gazel 174
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Ne müşkilmiş ḡöñül bend-i ḡam-ı bî-iḳtiyār olmak
2. Ne derd imiş serinde ḳişiniñ sevdā-yı yār olmak

320. **ise:-se**
Gazel 175
Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Eder ikrāmını teksir-i mihnet ser-te-ser zāyi'
4. Sipihriñ var ise luṭfu bize minnetledir ancak
321. **idi:-di**
Gazel 177
Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Dirig̃ şekl-i kıyās-ı vefāyı nakz etdi
4. Neticesi bu mu idi olan ḥuḳūkumuzuñ
322. **iseñ:-se, -ñ**
Gazel 179
Mısra: 13
İ- yardımcı fiili.
13. Sālīmā dünyāda rāhat ister iseñ ḥvāhişñ
14. Bî-ḡam-ı endişe-i būd (u) ne-būd olmak gerek
323. **idi:-di**
Gazel 180
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Gāv-ṭab'-ı zāhid etmez idi ṭa'n ey pîr-i mey
8. Anı da bizler gibi kūyuñda irşād eyleseñ
324. **imiş:-miş**
Gazel 182
Mısra: 8
İ- yardımcı fiili.
7. Katı ednā bahāneyle kişiyi terk ederler ḥayf
8. 'Aceb ḥalkı vefāsız kimseler imiş Ṭrabzon'uñ
325. **iken:-ken**
Gazel 183
Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Meyl eder mi ḡonca-i ra'nāya hergiz bu gönül
4. Var iken dest-i dilimde rüy-ı āli Aḥmed'in
326. **iseñ:-se, -ñ**
Gazel 191
Mısra: 2
İ- yardımcı fiili.
1. Ṭa'nı ḳo zāhid bir iki sāḡar-ı ḥoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger ḥumār-ı sıḳleti her yerde çek
327. **idi:-di**
Gazel 196
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Saña ḳalsa ḳābil idi ḥālime etmeñ nazar
4. Ṭālī'im ṭālī' degildir meh-cebünim neyleyim
328. **idiñ:-diñ**
Gazel 201
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Seni ben meclisimden dūr etmem der idiñ baña
4. Kerem ḳıl 'ahd ü peymāne vefā et etme sultānım

329. **imiş:-miş**
Gazel 205
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. ḡam-fezādır deyi 'aşḳiñ zemm eder imiş ḳaṭıb
8. Ben seniñ sevdā-yı mihrin sevdigim kem bulmadım
330. **iken:-ken**
Gazel 206
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Böyle leb-tefside-i ṭāb-ı teb-i hicrān iken
4. Ey ṭābīb-i derd-i 'āşık sıḳhat ümmid eylemem
331. **idi:-di**
Gazel 211
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Şarılıp dāmenine ağlamak āsān idi līk
6. O gül-i gülşen-i nāzı nice tekdır edeyim
332. **idi:-di**
Gazel 217
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Yād olmaz idi Ḥātem cūd ile iḥsānı ger
6. Gezmese ellerde şubḥ u şām mānend-i nigin
333. **idi:-di**
Gazel 217
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Şerḥa şerḥa olmaz idi sīnemiz Sālīm eger
10. Ḳılmasaydıḳ şöhrete iḳdām mānend-i nigin
334. **idi:-di**
Gazel 218
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Gece gelmeklige va'd etmiş idi ḥānemize
6. Belki teşrīf ede ol meh hele aḥşām olsun
335. **iken:-ken**
Gazel 219
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Var iken arzū-yı kākülün gönlümde ey meh-rū
6. Be-her-şeb-tā-seḡer bu dil perişān olmasın n'olsun
336. **isek:-sek**
Gazel 231
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Ümmid-i neş'e eyler isek inşirāḥdan
2. Rāḡat-ḳarın-i bezm olagör feyz-i rāḥdan
337. **iken:-ken**
Gazel 232
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.

3. Cennetü'l-me'vâ iken her gūşe bir düzah olur
4. Şaklasın Mevlâ hemîşe âdemi idbârdan

338. **iken:-ken**

Gazel 235

Mısra: 1

İ- yardımcı fiili.

1. Mahrem-i didâr olanlar bir zamân maqbûl iken
2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşgûl iken

339. **iken:-ken**

Gazel 235

Mısra: 2

İ- yardımcı fiili.

1. Mahrem-i didâr olanlar bir zamân maqbûl iken
2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşgûl iken

340. **iken:-ken**

Gazel 235

Mısra: 4

İ- yardımcı fiili.

3. Hvbâdır ser-mâye-i yek şeb neşâta n'işlesin
4. Ehl-i manşib eglenir ru'yâ ile ma'zûl iken

341. **iken:-ken**

Gazel 235

Mısra: 6

İ- yardımcı fiili.

5. Âdeme bî-hüde incinmek katı pek güç gelir
6. Ol perîden 'âşıkâ insâniyet me'mûl iken

342. **iken:-ken**

Gazel 235

Mısra: 8

İ- yardımcı fiili.

7. Çeşmine girmeklige şimdi bahâne-cüydür
8. Nâz eden dünyâ karîni dîde-i Behlûl iken

343. **iken:-ken**

Gazel 235

Mısra: 10

İ- yardımcı fiili.

9. Feyz-i Hâk'dan nâ-ümîd olmaz haqîkat-bîn olan
10. Luţf u ihşânî Hudâ'nın 'âleme mebzûl iken

344. **iken:-ken**

Gazel 235

Mısra: 12

İ- yardımcı fiili.

11. Yerimiz şaff-ı ni'âl-i ğurbet oldu Sâlimâ
12. Bir zamân ser-ħalkâ-i yârân-ı İstanbul iken

345. **iseñ:-señ**

Gazel 236

Mısra: 9

İ- yardımcı fiili.

9. Benden naşihât ister iseñ sevdigim hele
10. Pek şakla cevri ü nâzını ğurbet-keşândan

346. **iseñ:-señ**

Gazel 238

Mısra: 1

İ- yardımcı fiili.

1. Der iseñ gezdigiñ yerler eger tağ üstü bāğ olsun
2. Yanında sâki-i gül-çehre destinde ayag olsun

347. **ise:-se**

Gazel 238

Mısra: 4

İ- yardımcı fiili.

3. Dil-i zârî hemîn pâ-mâl-i cevri ü nâz etmekden
4. Helâk etmek ise kaçdı bizi cânân şağ olsun

348. **isek:-sek**

Gazel 240

Mısra: 3

İ- yardımcı fiili.

3. Nola bîġâne-rev-i ârâm isek
4. Olmuşuzdur âşinâ-yı ârzü

349. **idi:-di**

Gazel 242

Mısra: 11

İ- yardımcı fiili.

11. Başa çıkmaklık olur idi anıñla Sâlim
12. Hile vü ħud'a ile olmasa peygâr-ı 'adû

350. **iseñ:-señ**

Gazel 247

Mısra: 5

İ- yardımcı fiili.

5. Ey bād-ı şabâ uğrar iseñ zülf-i nigâra
6. Luţf eyle benim derd-i serimden ħaber eyle

351. **idi:-di**

Gazel 248

Mısra: 12

İ- yardımcı fiili.

11. Derününde firâkıñla ħabâbın etmede şad dâġ
12. Bakılmaz idi çeşm-i 'ibret ile rüy-ı şahbâya

352. **iken:-ken**

Gazel 250

Mısra: 7

İ- yardımcı fiili.

7. Var iken destinde tîġ-ı ħâme şahş-ı şâ'iriñ
8. Söyleşir peygâr-ı ġamda düşmen-i nâ-sâz ile

353. **ise:-se**

Gazel 254

Mısra: 3

İ- yardımcı fiili.

3. Yıkıdigiñ var ise de dünyede beyt-i kalbim
4. Yaptıdigiñ eski binâdır yine ma'mûr eyle

354. **ise:-se**

Gazel 257

Mısra: 5

İ- yardımcı fiili.

5. Merâmıñ nâz ise ey baġt-ı nâ-râmım kusûr etme
6. Kitâb-ı naġveti ol ħüsnüne mağrûrdan başla

355. **iseñ:-se, -ñ**

Gazel 257

- Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. 'İlâc-ı bür'-i sâ'a ister iseñ hüzñ ü ekdâra
8. Hemân ey dil şafâ-yı sâgar-ı billürdan başla
356. **iken:-ken**
Gazel 258
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Bu şahrâ-yı derün mânend-i gülzâr-ı bahâr iken
8. Hâzân-ı nâr-ı ğamla gel anı bîzârelendirme
357. **iken:-ken**
Gazel 261
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Leb-i gül-fâmîñ ile mest-i lâ-ya'kıl iken gönülüm
10. Bu 'ayş u nüşu etmiş var mı âyâ devlet-i Cem'de
358. **ise:-se**
Gazel 264
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Tekellüf yoğ ise eş'ârımızda Sâlimâ nola
10. Bu vâdiye ayak başan başar merdâne merdâne
359. **imiş:-miş**
Gazel 268
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Bilir ne güne belâ-yı siyeh imiş mihiri
6. Rubûde-dilleri zülf-i siyâhkâre ile
360. **idiklerini:-dik, -ler, -in, -i**
Gazel 274
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Raķîbiñ ol mehe halka-be-ġuş idiklerini
4. Toķundu bād-ı şabâdan gece kulagımıza
361. **ise:-se**
Gazel 274
Mısra: 10
İ- yardımcı fiili.
9. Çürükdür ekşeri kalbi zamâneniñ nola ger
10. Bakılmaz ise cihânda bizim de şaġımıza
362. **iken:-ken**
Gazel 275
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Meclis qarîn-i şevķ-ı kudümü iken niçün
6. Bilmem ne oldu tırmadı dil-dâr dün gece
363. **idi:-di**
Gazel 275
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teġâfülü
10. Meclisde tırnamaķ o sitemkâr dün gece
364. **idi:-di**
Gazel 276

- Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bālâ yoġidi
2. O bezimgâhda aşlâ ġam-ı ferdâ yoġidi
365. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. 'Älem ol 'âlem idi nokta ser-â-beste idi
4. Kalem-i nâdire-perdâzda imlâ yoġidi
366. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. 'Älem ol 'âlem idi nokta ser-â-beste idi
4. Kalem-i nâdire-perdâzda imlâ yoġidi
367. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 7
İ- yardımcı fiili.
7. Tarķ-ı nev kâlib-ı icâda şalınmamış idi
8. Gülşen-i nâzda hiç serv-i dil-ârâ yoġidi
368. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Dökmemiş idi kenâra hele lücce deryâ
10. Bahr-i ümmid ü recâ içre temennâ yoġidi
369. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 11
İ- yardımcı fiili.
11. Olmamış idi hem-âġuş-ı gülistân ġonca
12. Kafes-i menkâbede bülbül-i şeydâ yoġidi
370. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 13
İ- yardımcı fiili.
13. Nür-ı mutlak var idi gerçi ki ammâ şâhid
14. Ser-be-ceyb idi daķı 'âlem-i inşâ yoġidi
371. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 14
İ- yardımcı fiili.
13. Nür-ı mutlak var idi gerçi ki ammâ şâhid
14. Ser-be-ceyb idi daķı 'âlem-i inşâ yoġidi
372. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 15
İ- yardımcı fiili.
15. Ferd ferd idi tekâşür de ferâġatde idi
16. Vaġadât u 'aşere belki müşennâ yoġidi
373. **idi:-di**
Gazel 276

- Mısra: 15
İ- yardımcı fiili.
15. Ferd ferd idi tekâşür de ferâgatde idi
16. Vahadât u 'aşere belki müsennâ yogıdı
374. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 17
İ- yardımcı fiili.
17. Sâkin-i târem-i 'uzlet idi işrâkıyyün
18. Güft ü güy-i hikem-i hikmet-i vâlâ yogıdı
375. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 19
İ- yardımcı fiili.
19. Hükme pâ-beste idi maqdem-i meşşâ'ıyyün
20. 'Azm-i gül-geşt-i cihân seyr ü temâşâ yogıdı
376. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 21
İ- yardımcı fiili.
21. Şarţ-ı mebsûta cezâ olmamış idi der-pey
22. Nüh kıbâb-ı kürevî hesti-i gâbrâ yogıdı
377. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 23
İ- yardımcı fiili.
23. 'Adem-i muţlak idi gerçi 'ademde ma'düm
24. Tarayân-ı 'adem-i târiye ma'nâ yogıdı
378. **idi:-di**
Gazel 276
Mısra: 25
İ- yardımcı fiili.
25. 'Âlem ol 'âlem-i vahdet idi Sâlim anda
26. Güft ü güy-i keder ü rencişi-gâvğâ yogıdı
379. **iken:-ken**
Gazel 279
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Şerâb-ı 'aşkı nûşa tevbekâr iken dil-i şeydâ
6. O mübrem sâki-i hüsn ile bozdu 'ahd ü peymânı
380. **iken:-ken**
Gazel 281
Mısra: 6
İ- yardımcı fiili.
5. Derd-i dil-i dil-dâdeyi gör sâ'ık-ı taqdîr
6. Âzâde iken tırıra-i tarrâra düşürdü
381. **idi:-di**
Gazel 283
Mısra: 1
İ- yardımcı fiili.
1. Şem'-i dil âteş-i aşkıñla yanar bir er idi
2. Tünd-bâd-ı gam-ı hicrânıñı gördü eridi
382. **idi:-di**
Gazel 283

- Mısra: 4
İ- yardımcı fiili.
3. Vâkıf olsaydı melâl-i dile ol şâh-ı hüsün
4. O gedâ 'aşık-ı nâ-çâra kerem eyler idi
383. **idi:-di**
Gazel 283
Mısra: 6
İ- yardımcı fiili.
5. Mânî'-i seyr-i cemâl olmasañ ey hvâb gözüm
6. Merdüm-i didede eşkimle seni besler idi
384. **idi:-di**
Gazel 283
Mısra: 8
İ- yardımcı fiili.
7. Va'de kılsa gece gelmeklige ol mâh bize
8. Reh-güzârını gönül şubha degin bekler idi
385. **idi:-di**
Gazel 283
Mısra: 10
İ- yardımcı fiili.
9. Böyle ser-keşlige Sâlim sebep âyâ noldu
10. Bir zamân zülf-i siyeh üstümüze ditrer idi
386. **ise:-se**
Gazel 286
Mısra: 10
İ- yardımcı fiili.
9. Fürüzân etmede dâmân-ı şabrım âteş-i hasret
10. Var ise kevkeb-i bahtımla Sâlim ihtirâk oldu
387. **idi:-di**
Gazel 291
Mısra: 9
İ- yardımcı fiili.
9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Sâlimâ dil-dâr
10. Bize her ne dediye hep vefâdan mâ'adâ oldu
388. **imiş:-miş**
Gazel 292
Mısra: 3
İ- yardımcı fiili.
3. Tire-baht imiş ümidim gibi kâşânem benim
4. Şubha dek bakdık bu şeb ol mâh-ı tâbân gelmedi
389. **idiñ:-diñ**
Gazel 293
Mısra: 5
İ- yardımcı fiili.
5. Dâğ-ber-dil olur idiñ hüsnüne şad reşk ile
6. Ey kamer seyr eyleseñ ger behcet-i cânânımı
- i'ânetler etdiler:**
1. **i'ânetler etdiler:-di, -ler**
Kaside 10
Mısra: 190
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek.
189. Ceng âhir olunca ser-tâ-ser
190. Etdiler leşkere i'ânetler
- ibâ eden:**

1. **ibā eden:-en**

Kaside 10

Mısra: 382

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekinmek, kaçınmak.

381. N'ola elden çıkıp olursa helāk

382. Da'vetinden ibā eden cühelā

ibād:

1. **ibād:**

Lugaz 6

Mısra: 6

Kullar (Ar. 'abd' kelimesinin çoğulu).

5. Göremez kimse anı etse murād

6. Bilir añlar anı ammā ki 'ibād

ibādet:

1. **ibādet:**

Kaside 10

Mısra: 427

İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.

427. Ne 'ibādet ne emr-i t̄a'at var

428. Dürürlü nice kabāhat var

ibādet etmedim:

1. **ibādet etmedim:-me, -dim**

Kaside 3

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.

45. İlahi bunca luftu görmüş iken

46. Saña lâyıķ 'ibādet etmedim ben

ibādet eylemede:

1. **ibādet eylemede:-me, -de**

Kaside 20

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadet etmek; bir dinin buyruklarını yerine getirmek.

149. Şeh-i devrāna h̄idmet eylemede

150. H̄idmetiyle 'ibādet eylemede

ibādetkār:

1. **ibādetkār:**

Kaside 8

Mısra: 13

İbadet eden || Namaz kılan.

13. Ğubār-ı dergehine yüz süren 'ibādetkār

14. Teyemmüm etmege lâyıķ o h̄āk t̄ahirdir

ibāret:

1. **ibāret:**

Kaside 3

Mısra: 32

-den meydana gelmiş.

31. Benim ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet

32. Vücūdum ise 'ișyāndan 'ibāret

2. **ibāretdir:-dir**

Matla 73

Mısra: 2

-den meydana gelmiş.

1. 'Avām-ı nāsa rahm etsin demek 'ayn-ı kabāhatdır

2. Cihān içre hemān beglik ta'addiden 'ibāretdir

'ibāret olmuşdu:

1. **'ibāret olmuşdu:-muş, -du**

Matla 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-den oluşmak, meydana gelmek.

1. Gözün yumsa gelirdi pişine timsālī mahzūnuñ

2. Gece Leylī'den olmuşdu 'ibāret hvābı Mecnūn'uñ

2. **'ibāret olmuşdu:-muş, -du**

Gazel 182

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-den oluşmak, meydana gelmek.

1. Gözün yumsa gelirdi pişine timsālī mahzūnuñ

2. Gece Leylī'den olmuşdu 'ibāret hvābı Mecnūn'uñ

'ibāret-i şevket çıkar:

1. **'ibāret-i şevket çıkar:-ar**

Kaside 15

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik manasının ortaya çıkması.

29. Düşer tabī'ata şad feyz vaşf-ı pākinde

30. Oķunsa ismi çıkar ger 'ibāret-i şevket

ibdā eder:

1. **ibdā eder:-er**

Tarih 24

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratmak.

29. Bir re'y kim ibdā eder tevfiķ-ı Hāk imzā eder

30. Her emrini icrā eder h̄ük-m-i k̄azā şer'-i kader

ibkā edip:

1. **ibkā edip:-ip**

Tarih 3

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli hale getirmek.

153. Piş-i rehde göricek böyle mehābetle anı

154. Rik̄kat-i kalb edip cūş u h̄urūşu ibkā

iblis:

1. **iblis:**

Kaside 12

Mısra: 107

Şeytan.

107. O emre etmemiş İblis it̄a'atin der-piş

108. Anıñçün oldu Hūdā'nıñ recīm ü menfūr

ibni 'abbās:

1. **ibni 'abbās:**

Kaside 10

Mısra: 284

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
ABDULLAH BİN ABBÁS. Ashâb-ı kiramın meşhûrlarından. Babası Peygamberimizin(aleyhisselâm) amcası Hazreti Abbas'dır. Annesi Lübbet-ül-Kübrâ binti Harisi Hilâliyye'dir.

283. K'eylemişdi o gün Resûl-i Hudâ
284. İbni 'Abbâs hânesinde du'â

ibni evka'îñ:

1. **ibni evka'îñ:-iñ**

Kaside 10

Mısra: 196

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahabe arasında cesareti ile ünlenmiş, çok iyi ok kullanan sahabe.

195. Kesr edince gürûh-ı ehl-i hevâ

196. Sâkıını İbni Evka'îñ ol câ

ibni hacer:

1. **ibni hacer:**

Kaside 29

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özel isim.

29. Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü cemâd

30. Rütbe-i fazlıını güş etse idi İbni Hacer

ibni hâriş zübâb:

1. **ibni hâriş zübâb:**

Kaside 10

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zübâb bin Haris sahâbedendir. Cahiliye döneminde puta tapan bu şahıs kendisine bir Cin'in haber vermesi üzerine Hz. Muhammed'in yanına gider ve onu gördükten sonra iman edip müslüman olur.

125. İşiden bildi cümle iclâlin

126. İbni Hâriş zübâb ahvâlin

ibni mes'üd'uñ:

1. **ibni mes'üd'uñ:-uñ**

Kaside 10

Mısra: 179

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiz. Muhammed'in sahâbelerinden biri.

179. İbni Mes'üd'uñ oldu çün hâki

180. Bu kelâmı rivâyet-i pâki

ibni rüsvâ:

1. **ibni rüsvâ:**

Kaside 27

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rezil soylu.

49. Patróna nâmına bir kâfir-i bi'llâh dağı

50. Bir iki nâmı bilinmez köpek ibni rüsvâ

2. **ibni rüsvâ:**

Kaside 27

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rezil soylu.

49. Patróna nâmına bir kâfir-i bi'llâh dağı

50. Bir iki nâmı bilinmez köpek ibni rüsvâ

ibni sînâ'vı:

1. **ibni sînâ'vı:-vı**

Kaside 23

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Buhara'lı, zamanının en büyük alimi.

41. Olurdu mekteb-i fazlıında bir tilmiz-i ebced-hvân

42. Getirse 'İsi-i nuţku cihâna İbni Sînâ'vı

ibrâhîm paşa:

1. **ibrâhîm paşa:**

Tarih 4

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrâzam Damat İbrâhîm Paşa.

41. Çapudan-ı yem-i ikbâl ü iclâl

42. Vezir-i pâk İbrâhîm Paşa

2. **ibrâhîm paşa:**

Tarih 4

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrâzam Damat İbrâhîm Paşa.

83. Bu vâlâ câmi'-i bi-'idli yapıdı

84. Çapudan iken İbrâhîm Paşa

ibrâhîm paşa-vı enîs:

1. **ibrâhîm paşa-vı enîs:**

Tarih 5

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dost İbrâhîm Paşa.

27. Yapdı bu nev-câmi'-i takvâ-me'âb-ı dil-keşi

28. Çapudan-ı ekrem İbrâhîm Paşa-vı enîs

ibrâm:

1. **ibrâmma:-m, -a**

Tarih 2

Mısra: 12

Güç, kuvvet bağlamında.

11. Hayr-makdem ey şeh-i mülk-i şecâ'at merhabâ

12. Ey eden bend Kahramân u Rüstem'i ibrâmma

2. **ibrâmı:-ı**

Diğer 5

Mısra: 23

Bıkturacak derecede ricada ısrar etme.

23. Hele ibrâmı ben dirâz etdim

24. Şimdi teşrîfîñiz niyâz etdim

ibrâm olsun:

1. **ibrâm olsun:-sun**

Gazel 218

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Usandırır derecede ısrar etmek.

1. Derseñ ey dil o cefâ-pişemizi râm olsun

2. Nağd-i hün-âbe-i çeşmiñ ile ibrâm olsun

ibrāz edip:

1. **ibrāz edip:-ip**

Tarih 3

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya koymak, göstermek.

95. Nāme-i sulhunu ibrāz edip eşrāfa

96. Yek-be-yek harf-be-harf eylediler istikrā

‘ibret:

1. **‘ibretdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 16

Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

15. Bu hālet Sālimā takriri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsaŋ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem ‘ibretdir

2. **‘ibret:**

Lugaz 1

Mısra: 17

Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

17. Ne ‘ibret gāh desti gāh pāyı olmada zāhir

18. Ne zāhir belki aḥfā belki bir şūḥ-ı şetāretdir

3. **‘ibret:**

Kaside 1

Mısra: 46

Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

45. Gerçi fişkiyyedir aña şā’ir

46. Līk ‘ibret de anda pek vāfir

ibtidā:

1. **ibtidā:**

Kaside 12

Mısra: 146

Önce, evvela.

145. Teşebbüs etmege zātı kadar penāh olmaz

146. Ki ibtidā aña vaz’ oldu ḥazretiñ nūri

2. **ibtidā:**

Muamma 31

Mısra: 2

Önce, evvela.

1. Cihāna olmamağın çeşm-āşinā Sālim

2. Hilāl-i bī-dil olur olsa ibtidā ṭālī

ibtidā etmiş:

1. **ibtidā etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

5. Maḥabbet kārina naḫş-ı cefādan ibtidā etmiş

6. Edip būnyān ṭāḫ-ı zer-nigār-ı ḫasr-ı ebdāni

ibtılākār-ı mevā’id-i kibār olmak:

1. **ibtılākār-ı mevā’id-i kibār olmak:-maḫ**

Gazel 174

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyüklerin sofralarında bulunmaya istekli olmak.

5. Hemīşe va’ d-i kemmūn-ı kibāra i’ tibār etme

6. Belādır ibtilākār-ı mevā’id-i kibār olmaḫ

icābet buyuruñ:

1. **icābet buyuruñ:-uñ**

Diğer 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir davete uyma, çağırığı yerine getirme.

9. Buyuruñ yālida rāḫat buyuruñ

10. Da’ vet-i ḫāşşa icābet buyuruñ

icād:

1. **icādı:-ı**

Gazel 78

Mısra: 1

Ar. 1. Var etmek, edilmek, vücuda getirmek, getirilmek. 2. Yeni bir şey çıkarmak, çıkarılmak.

1. Deme Mecnūn göçüp ‘aşk içre bir icādı kalmışdır

2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādı kalmışdır

icād eyledi:

1. **icād eyledi:-di**

Kaside 12

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah’ın yaratması.

81. Ki kendi kudret-i pākiyle eyledi icād

82. Bu güne oldu muḫarrer şenā-yı meşhūrı

i’cāz:

1. **i’cāzıñ:-ñ**

Kaside 10

Mısra: 191

Mucize.

191. O ḡazāda biri de i’cāzıñ

192. Mu’ciz-i vaḫ’a-i zafer-sāzıñ

2. **i’cāzım:-ım, -ı**

Kaside 10

Mısra: 313

Mucize.

313. Edip i’cāzım yine te’ yid *

314. Mużmaḫill oldu mekr-i siḫr-i Lebīd

i’cāz etse:

1. **i’cāz etse:-se**

Tahmis 2

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vecizli yazmış olmak, sanatlı bir söyleyiş ile yazmak.

23. Kilik-i Sālim gibi güftārını i’cāz etse

24. Her kaçan vaşf-ı leb-i la’liñe āḡāz etse

i’cāz-ı mesīḫā verdi:

1. **i’cāz-ı mesīḫā verdi:-di**

Kaside 14

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. İsa’nın yetkisini vermek || Hz. İsa’nın ölüyü

diriltmesinden hareketle padişahın manevi anlamdaki hayat vermesi, canlandırması.

53. Saña Hâk verdi i' câz-ı Mesîhâ
54. Ki şer'-i Muştafâ'yı kıldın ihyâ

iclâl:

1. **iclâlini:-in, -i**
Tarih 3
Mısra: 66
Büyüklik, ululuk, azamet, kudret.
65. Hâk ede zât-ı hümâyünunu maḥfûz u maşûn
66. Eyleye şevket ü iclâlini efzûn Mevlâ

2. **iclâlin:-in**
Kaside 10
Mısra: 125
Büyüklik, ululuk, azamet, kudret.
125. İşiden bildi cümle iclâlin
126. İbni Hâriş zübâb aḥvâlin

icrâ eder:

1. **icrâ eder:-er**
Diğer 10
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerine getirmek, uygulamak.
31. Duḥûl-i bezmiñe ḥâ'il olur sevâd-ı firâk
32. Ḥüsûf u kesfîni leyl ü nehâr eder icrâ
2. **icrâ eder:-er**
Kaside 13
Mısra: 85
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerine getirmek, uygulamak.
85. Bir maḥalde şaḥne-i ḥıfzı ki ḥükm icrâ eder
86. Eder ol yerde şu dibâsiyla âteş iktisâ
3. **icrâ eder:-er**
Tarih 24
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerine getirmek, uygulamak.
29. Bir re'y kim ibdâ eder tevfiḳ-ı Hâk imzâ eder
30. Her emrini icrâ eder ḥükm-i kazâ şer'-i ḳader

4. **icrâ eder:-er**
Kaside 27
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerine getirmek, uygulamak.
13. Ṭabaḳ-ı mihre ezip tîr-i ṭılâ-yı mührü
14. Levḫ-i çarḫa eder elḳabını böyle icrâ

icrâ ederdi:

1. **icrâ ederdi:-er, -di**
Müfret 8
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerine getirmek, uygulamak.
1. Ebruvâniñ çekseler tuḡrâ-yı vaşlı luṭf edip
2. Mücebince ḥükmünü icrâ ederdi nâm-ı 'aşḳ

icrâ etdi:

1. **icrâ etdi:-di**
Kaside 27
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmak, yürütmek, uygulamak.
23. Ol ki tedbîr ile iḳlîm-i ḥayât-ı ḥaşma
24. Cüy-ı şemşîr-i gulûv-gîrini etdi icrâ

icrâ etmede:

1. **icrâ etmede:-me, -de**
Diğer 3
Mısra: 86
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmak, yürütmek, uygulamak. || Bûlbûlün ötüşü.
85. Şevḳ-ı sūrî ile bûlbüller ise ser-tâ-pâ
86. Her biri nağmesini etmede yer yer icrâ

2. **icrâ etmede:-me, -de**
Kaside 19
Mısra: 71
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, anlatmak.
71. Senâ-yı zât-ı zî-şânın bu güne etmede icrâ
72. Lisân-ı ḥâl ile güyâ aḳan her âb-ı fevvâre

icrâ etmese:

1. **icrâ etmese:-me, -se**
Kaside 20
Mısra: 81
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaştırmak.
81. Etmese bād-ı himmeti icrâ
82. Sedd olur idi Nîl'e her mecrâ

icrâ etse:

1. **icrâ etse:-se**
Kıt'a 1
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmak, yürütmek, uygulamak.
3. 'Âlem-i âbin muḥallâ ile icrâ etse ger
4. Pîşgâhında olan deryâ gibi pür-cüş olur

2. **icrâ etse:-se**
Lugaz 3
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmak, yürütmek, uygulamak.
25. Lîk ammâ ki bilmeyip o edeb
26. Etse icrâ bu tarz ile meşreb

3. **icrâ etse:-se**
Kaside 6
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, anlatmak.
17. Maḥabbet 'âşîka ser-mâye-i kâlâ-yı vuslatdır
18. Bu ma'nâyı nola kim etse icrâ şem' ü pervâne

icrâ eyle:

1. **icrâ eyle:**
Kaside 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerine getirmek, uygulamak.

5. Havz-ı şâfi-i derünüñ yine ser-şâr olsun

6. Âb u tâb-ı suhan-ı pâkiñi icrâ eyle

icrâ eylemiş:

1. icrâ eylemiş:-miş

Diğer 9

Mısra: 162

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygulamak, yerine getirmek.

161. İştîyâkın edip 'arîza saña

162. Eylemiş resm-i ülfeti icrâ

2. icrâ eylemiş:-miş

Kaside 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygulamak, yerine getirmek.

7. İltifât etdikde bu bahriñ olur zâhir ebed

8. Tâ ezelden böyle icrâ eylemiş hükümün kazâ

icrâ eyler:

1. icrâ eyler:-r

Lugaz 3

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerine getirmek, uygulamak.

31. Mütenebbih olur mu yâ ammâ

32. Yine eyler tabî'atin icrâ

2. icrâ eyler:-r

Kaside 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek || Bülbülün ötüşü.

5. Göricek rüy-ı gülü şad-ferah ile eyler

6. Bir şadâsında hezâr nağmeyi icrâ bülbül

icrâ-yı san'at edip:

1. icrâ-yı san'at edip:-ip

Tarih 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanat yapmak.

17. Edip icrâ-yı san'at anda üstâd

18. Mahâretle derünun etdi meşhûn

icrâ-yı takvâ etmede:

1. icrâ-yı takvâ etmede:-me, -de

Kaside 6

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takva göstermek, Allah'tan sakınmak.

101. Hemîşe Sâlimâ böyle senâsıyla o sultânîñ

102. Cihânda etmede icrâ-yı takvâ şem' ü pervâne *

ictimâ'-ı âfitâb oldu:

1. ictimâ'-ı âfitâb oldu:-du

Tarih 18

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş ile bir araya gelmek, güneşe yakın olmak.

39. Kemâl-i sa'd ü ifrât-ı ferah ile bu şeb güyâ

40. Hâsen burcunda mehle ictimâ'-ı âfitâb oldu

ictimâ'-ı kavimde:

1. ictimâ'-ı kavimde:-de

Kaside 10

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir araya gelen topluluk || Sahabeler.

57. Etmedi mi nübüvvetin ikrâr

58. İctimâ'-ı kavimde sūsmâr *

ictinâb:

1. ictinâb:

Kaside 33

Mısra: 32

Kaçınmak, uzak durmak.

31. İmtişâl emriniñ mülâzımıdır

32. Nehyiniñ ictinâb lâzımıdır

ictinâb etme:

1. ictinâb etme:-me

Gazel 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

7. Pây-mâl-i gerd-i râh-ı 'aşkıñım

8. Etme şâhım ben gedâdan ictinâb

ictinâb etmek:

1. ictinâb etmek:

Gazel 188

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

5. Niçün böyle gidersiñ hâne-i ağıyâra bi-hüde

6. Tekellûf ber-çaraf bizden nedendir ictinâb etmek

ictinâb etmez:

1. ictinâb etmez:-mez

Gazel 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

1. Kâkülûñ etmez hevâdan ictinâb

2. Eylemez sünbül şabâdan ictinâb

2. ictinâb etmez:-mez

Gazel 148

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

9. Olur elbette ey Sâlim bize bâr-ı emel bir gün

10. Niyâz u nâleden 'âşık olanlar ictinâb etmez

ictinâb evlemem:

1. ictinâb evlemem:-me, -m

Gazel 14

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

9. Eylemem Sâlim bu tab‘-ı pâk ile
10. Tâze tarh-ı hoş-edâdan ictinâb

ictinâb eylemez:

1. ictinâb eylemez:-mez

Gazel 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

1. Kâkülün etmez hevâdan ictinâb
2. Eylemez sünbül şabâdan ictinâb

2. ictinâb eylemez:-mez

Gazel 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

5. Elde tesbîh ü ‘asâsı var iken
6. Eylemez şüfî riyâdan ictinâb

ictinâb evler:

1. ictinâb evler:-r

Gazel 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

3. Tâ ezelden kalma ‘âdetdir bu kim
4. Hüblar evler vefâdan ictinâb

ictirâ etdim:

1. ictirâ etdim:-dim

Kaside 8

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cesaret etmek, cüret etmek.

101. Bir ‘arz-ı hâle vesîle olur deyü etdim
102. Bu na‘t-i pâke de ben ictirâ Hudâ birdir

ic:

1. içinden:-in, -den

Lugaz 3

Mısra: 42

Bir şeyin iç kısmı.

41. Üşümezse şitâda ol ne ‘aceb
42. Giydi gömlekleri içinden hep

2. içmek:-mek

Muamma 16

Mısra: 1

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

1. Şerâbı âb ile içmek tabîbâne durur her dem
2. Suyu âteşle cem‘ etmek yine bir başka hikmetdir

3. içmedin:-me, -din

Tarih 16

Mısra: 6

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

5. Çeşme-i şafvet-karîni olsa Hızr’a reh-güzer
6. İçmedin âb-ı hayâtından toyunca geçmeye

4. iç:

Tarih 25

Mısra: 2

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

1. Dedi seyr eyleyip ‘atşâna Sâlim sâl-i târihin
2. Bu dil-cü çeşmeden mâ-i zülâl iç nüş-ı câm olsun

5. içeydi:-e, -ydi

Kaside 25

Mısra: 35

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

35. İçeydi rûh-ı Âşaf şerbet-i câm-ı ‘atâ-bahşın
36. Olurdu devr-i lutfunda zamân-ı haşre dek ihyâ

6. içen:-en

Müfret 73

Mısra: 2

İçmek || Aşk şarabından içmek.

1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-hâneyi sâkî
2. Şerâb-ı ‘aşkıñı içen seniñ küyüñdan ayrılmaz

7. içinde:-in, -de

Gazel 230

Mısra: 10

Arasında.

9. Duçar olan şikenc-i kâkülünde gönlüme Sâlim
10. Bilir ‘uşşâk içinde derdmendi âh u figânından

8. içmeden:-me, -den

Matla 43

Mısra: 1

İçmek, bir sıvıyı ağza alıp yutmak || İçki içmek.

1. İçmeden bâdesini derd-i humârın çekeriz
2. Biz bu dehrîñ yine bi-hüde gubârın çekeriz

için:

1. için:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 33

Sebebiyle, -den dolayı, -den ötürü.

33. Gül için etdi figânın bülbül
34. Çekdi tuğrâ-yı vişâli sünbül

2. içinde:-de

Tesdis 2

Mısra: 15

T. Arasında.

15. Bi-hamdi’llâh ki ‘uşşâkı içinde ben de ma’dûdum
16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine hoşnûdum

içinde:

1. içinde:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 95

Herhangi bir durumun, cismin, zamanın veya alanın sınırları arasında bulunan.

95. Rum içinde olan be-her şu ‘arâ
96. Mâdiñ-i tab‘-ı pâkim olsa revâ

2. içinde:

Diğer 10

Mısra: 68

İçinde, ortamında.

67. Cihâni añladı bildi muhaşşal ‘ilmi gibi
68. Bununla oldu ma‘ârif içinde müsteşnâ

3. içinde:

Kaside 12

Mısra: 134

İçinde, ortamında.

133. Gezerdi zāt-ı şerîfiyle hazret-i Havvâ
134. Cinân içinde ser-â-ser kuşur u maşşûrî

4. içinde:

Gazel 222

Mısra: 2

T. Arasında.

1. Ruğlarıñ gül gül olur tâb-ı mey-i seyyâleden
2. Ebr içinde güyyâ meh rû-nümâdır hâleden

icre:

1. icre:

Kaside 1

Mısra: 23

İçinde.

23. Gülsitân icre gül-bün-i tâze
24. Etmeye na' t-ı zâta âgâze

2. icre:

Kaside 1

Mısra: 28

İçinde.

27. Kimi dil-dâde-i temennâdır
28. Kimi hüsn icre serv-i ra'nâdır

3. icre:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 21

İçinde.

21. Gül-i zâtm bu gülsitân icre
22. Bircikdir hünerverân icre

4. icre:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 22

İçinde.

21. Gül-i zâtm bu gülsitân icre
22. Bircikdir hünerverân icre

5. icre:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 221

Arasında.

221. Luţfuñ ile hünerverân icre
222. Sebķ-ı akrân edem cihân icre

6. icre:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 222

İçinde.

221. Luţfuñ ile hünerverân icre
222. Sebķ-ı akrân edem cihân icre

7. icre:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 29

İçinde.

29. Gülsitân icre ise murğ-ı seher
30. Şad hezârân figânlar eyler

8. icre:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 61

Boyunca.

61. Dil o eyyâm-ı sürür icre şehâ
62. Gîtmege seyre olup cilve-nümâ

9. icre:

Tesdis 2

Mısra: 20

İçinde.

19. O gül-ruhsâr Leylî'ye olup Mecnûn-ı bî-sâmân
20. Sezâ olsam gülistân icre bülbüller ile nâlân

10. icre:

Tarih 3

Mısra: 10

İçinde, arasında.

9. Öyle pākize fetihdir ki nazîr ü mişlin
10. Görmemiş kimse cihân icre ser-â-ser kaṭ'â

11. icre:

Tarih 3

Mısra: 23

İçinde.

23. Bu havâdisle cinân icre be-her-maşşûra
24. Hürîyâna ögünür ise sezâdır şühedâ

12. icre:

Tarih 3

Mısra: 32

İçinde.

31. Ya'ni şâhenşeh-i devrân ki nazîrin bu felek
32. Görmemiş mülk-i vücüd icre tolaşmış her câ

13. icre:

Tarih 3

Mısra: 225

İçinde.

225. Dediler târihin âyine-i kalb icre gören
226. Altı bin altı yüz on bir 'adedini ammâ

14. icre:

Diğer 3

Mısra: 58

İçinde.

57. Sâye-i devlet-i teşrif-i bahârda yek-ser
58. Sâyeler saldı cihân icre naḥıllar yer yer

15. icre:

Diğer 3

Mısra: 79

İçinde.

79. Gülsitân icre bu zînet ile ol müsteşnâ
80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ

16. icre:

Kaside 4

Mısra: 12

İçinde.

11. Ne şebdir ol şeb-i baht-âşinâ taraf-ı İlahî'den
12. Cihân icre kim olmuşdur zamân-ı haşre dek ihyâ

17. **çire:**

Gazel 5

Mısra: 7

İçinde.

7. Benim ol rind-i ser-mest-i mey-i 'aşkıñ cihân içre
8. Elimden düşmemişdir sāgar-ı hicr-i keder-peymā

18. **çire:**

Tarih 5

Mısra: 2

İçinde.

1. Bāreka'llāh ey vezīr-i ekrem-i re'fet-enīs
2. Zāt-ı pākīñ baħr-i elṭāf içre bir dürr-i nefīs

19. **çire:**

Kaside 5

Mısra: 19

İçinde.

19. Görünür idi sipihr içre müretteb encüm
20. Şan çiçekliydi o dībā-yı müferriħ güyā

20. **çire:**

Matla 8

Mısra: 1

İçinde.

1. Üstühvān kim ol vücūd içre durur
2. Baħr-i hüsñ ü ān güyā mevc urur

21. **çire:**

Tarih 8

Mısra: 21

İçinde.

21. Görür hār u hāsı dāmān-ı gülde gülsitān içre
22. Nola süsen ederse şeb-nem ile tıgını berrāk

22. **çire:**

Diğer 8

Mısra: 19

-da\ -de.

19. Ğurbet içre bu zār bī-kesdir
20. İftihāra efendimiz besdir

23. **çire:**

Diğer 8

Mısra: 61

İçinde, arasında.

61. Ya'ni akrānım içre ben zāre
62. Eyle luṭf et kerem ile çāre

24. **çire:**

Diğer 9

Mısra: 61

İçinde.

61. Cümle bu āteş-i şebān içre
62. Seyr edenler bu āsumān içre

25. **çire:**

Diğer 9

Mısra: 62

-da/-de, İçinde.

61. Cümle bu āteş-i şebān içre
62. Seyr edenler bu āsumān içre

26. **çire:**

Diğer 9

Mısra: 78

-da/-de, İçinde.

77. Ya'ni yakmış rakīb-i Nemrūd-dem
78. Nār-ı ta'n içre anı müstaħkem

27. **çire:**

Diğer 9

Mısra: 101

-da/-de, İçinde.

101. Biz ki olduk bu ğurbet içre fiğār
102. Sīne-süz-ı ğarīb-i dār u diyār

28. **çire:**

Diğer 9

Mısra: 159

-da/-de, İçinde.

159. Kāğıdı içre ihtirām etmiş
160. Size bir haylice selām etmiş

29. **çire:**

Gazel 11

Mısra: 5

İçinde.

5. Benim bāzār-ı mihr içre vişāle ragbetim yokdur
6. Ğurūdār-ı nigāh-ı 'arız-ı cānāneyim cānā

30. **çire:**

Gazel 11

Mısra: 11

İçinde, arasında.

11. Riyā ber-düş olup hergiz saķıl olmam cihān içre
12. Bisāt-ı hüsne mā'il Sālim-i ferzāneyim cānā

31. **çire:**

Tarih 11

Mısra: 9

İçinde.

9. Hālesiz māh yakışmaz şeb-i deycür içre
10. Sāde olsa kāmere olmaya bu kāl ile kıl

32. **çire:**

Tarih 11

Mısra: 20

İçinde.

19. Süziş ü zāv'ı ziyāde olur elbette anıñ
20. Olsa mūlar ile kandıli-derün içre fetil

33. **çire:**

Tarih 11

Mısra: 21

Üzerine.

21. Ser-te-ser faşlı bahār oldu gülistān içre
22. 'Alemin emzice-i şevkīn eden hep ta'dil

34. **çire:**

Diğer 11

Mısra: 53

-da/-de, İçinde.

53. Şeb-i deycür-ı iştîyâk içre
54. Kaldı gönülüm benim firâk içre

35. içre:

Kaside 12
Mısra: 142
İçinde.

141. Kemâl-i na'ını gördükde bildigim yokdur
142. Bu kâr-ı mekrümet içre şerîk ü berhûri

36. içre:

Kaside 15
Mısra: 2
İçinde.

1. Eyâ şehenşeh-i evreng-i mülket-i şevket
2. Seniñledir bu cihân içre şevket-i şevket

37. içre:

Gazel 16
Mısra: 1
İçinde.

1. Çâr-sû-yı 'âlem içre kâm alırdık bî-ta'ab
2. Râyic olsa nakd-i eşk-i 'âşîkân-ı bî-edep

38. içre:

Gazel 17
Mısra: 9
-da/-de, İçinde.

9. Nazîriñ var mıdır deyü gezip Sâlim cihân içre
10. Ser-â-ser imtiñân-ı Yüsufistân etmede her şeb

39. içre:

Kaside 18
Mısra: 10
Arasında.

9. Bâmlar çaşş-ı sefidâc ile buldu zînet
10. Mañz-ı Nür oldu bilâd içre hemân İstanbul

40. içre:

Kaside 18
Mısra: 23
İçinde.

23. Döndü âb içre olan berg-i hazâna 'âşîk
24. Giryekârî-i firâk ile olaldan meşğûl

41. içre:

Kaside 18
Mısra: 62
İçinde.

61. Şeh-i şâhân-ı felek-mertebe Sultân Ahmed
62. K'etmez evşâfî bu kevn içre nihâyât kabûl

42. içre:

Kaside 18
Mısra: 108
-da/-de, İçinde.

107. Bahr ü ber cevdet-i ihsânîña sir ü reyyân
108. Ni'metiñ öyle bahâr içre cihâna mebzûl

43. içre:

Tarih 18

Mısra: 6
İçinde.

5. Felek vaz'-ı kâdîmin terk etdi 'ahd-i mişâkı
6. Sürürundan bu bezm içre o da hoş inkişâb oldu

44. içre:

Kaside 19
Mısra: 28
İçinde.

27. Ruñâm-ı pâki anıñ hurde şan'atlarla mâl-â-mâl
28. Hıtâyî kâseler içre muşanna' tarz-ı fevvâre

45. içre:

Müfret 19
Mısra: 1
İçinde.

1. Yokdur akrânı cihân içre o simîn teniñ
2. Gözü ardında kalır seyr eden uncu güzelin

46. içre:

Kaside 20
Mısra: 321
İçinde.

321. Bulunur mu meger cihân içre
322. Böyle bir pâdişeh şehân içre

47. içre:

Kaside 20
Mısra: 322
İçinde.

321. Bulunur mu meger cihân içre
322. Böyle bir pâdişeh şehân içre

48. içre:

Gazel 20
Mısra: 2
İçinde.

1. Olalı ğamzeñ ser-â-ser şulñ-düşmen ceng-düst
2. Oldu mihriñ içre diller şulñ-düşmen ceng-düst

49. içre:

Tarih 21
Mısra: 6
İçinde.

5. Kendi fazlîña İlâhî anı me'cür edip
6. Eyle firdevs-i berîn içre mekân aña da sen

50. içre:

Muamma 21
Mısra: 1
İçinde.

1. Olurdum çarñ ile hem-pâye ey Sâlim cihân içre
2. Dil-i me'lûf-ı şâm-ı firâte etse o meh teşrif

51. içre:

Kaside 22
Mısra: 62
İçinde.

61. Bir mi böyle netice hayrâtı
62. Var cihân içre şad müberrâtı

52. **îçre:**

Kaside 22

Mısra: 139

İçinde.

139. Bu cihân içre hâzret-i Allâh

140. Eyleyip bâz dergehın her gâh

53. **îçre:**

Kaside 24

Mısra: 8

İçinde.

7. Bir nazâr eyleseler bu dil-i mir'âta hemân *

8. 'Aksi içre görünüñ maṭlabı olmuş taşvîr

54. **îçre:**

Kaside 25

Mısra: 41

İçinde.

41. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki mir'ât-ı cihân içre

42. Felek şâm u şehër devr etse misliñ görmeye kaṭ'â

55. **îçre:**

Kaside 26

Mısra: 42

İçinde.

41. Nazâr-ı pâkine bir mûr eger olsa qarîn

42. İltifât ile cihân içre olurdu 'Ankâ

56. **îçre:**

Kaside 28

Mısra: 10

İçinde.

9. Mâh-ı 'îd kim hayme-i hazrâ-i vâlâ-menzilin

10. Şan miyânı içre sîmîn hañçerin izhâr eder *

57. **îçre:**

Kaside 28

Mısra: 30

İçinde.

29. Etdi çün tebyîz-i icmâli şenâsımı felek *

30. Kilkimi şehër-i belâgat içre defter-dâr eder

58. **îçre:**

Kaside 28

Mısra: 59

İçinde.

59. Dâ'im ol şadr-ı sa'âdetde cihân içre müdâm *

60. Bu du'âyı hulk-ı Sâlim zübde-i ezkâr eder

59. **îçre:**

Kaside 31

Mısra: 83

İçinde.

83. Bir sene içre efendim iki şa'bân oluyor

84. Zeyl-i ihşânın ile birini ihfâ eyle

60. **îçre:**

Kaside 34

Mısra: 25

İçinde || Esnasında, zamanında.

25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengâm-ı sürûr içre

26. 'Aceb keşretden vahdet etmeniñ sırrı hüveydâdir

61. **îçre:**

Gazel 40

Mısra: 5

İçinde.

5. Hemân şoḥbet gibidir meclis içre âşinâlarla

6. Hücûm-ı vahşet-i dūrî-i yâri def' eder kâgaz

62. **îçre:**

Gazel 44

Mısra: 8

İçinde.

7. El ermez sâhil-i vaşla hemîn garķ-âbi-i ğamda

8. Kulûzm-i hicr-i dil-ber 'âlem içre baḥr-i 'ummândır

63. **îçre:**

Gazel 49

Mısra: 7

İçinde.

7. Zebânın imtinânın çekmemişlerdir cihân içre

8. Zebân-ı ḥâlini anlar ki kâle tercemân eyler

64. **îçre:**

Gazel 49

Mısra: 10

İçinde.

9. Ruḥunda ḥaṭ belirdikçe nola nâlân olursak biz

10. Bahâr erdikçe gülşen içre bülbüller fiġân eyler

65. **îçre:**

Matla 73

Mısra: 2

İçinde.

1. 'Avâm-ı nâsa raḥm etsin demek 'ayn-ı kabâhatdir

2. Cihân içre hemân beglik ta'addiden 'ibâretdir

66. **îçre:**

Gazel 78

Mısra: 1

-da/-de, İçinde.

1. Deme Mecnûn göçüp 'aşķ içre bir icâdı kalmışdır

2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmışdır

67. **îçre:**

Gazel 84

Mısra: 5

İçinde.

5. Olur şafvet hemîn 'ayn-ı kûdüret bu cihân içre

6. Yem-i mihriz bize 'aşķ ile pür-cüş olmamız yegdir

68. **îçre:**

Gazel 87

Mısra: 5

-da/-de, İçinde.

5. Ne luṭfundan sipihriñ behre-yâb oldum cihân içre

6. Bu vaz'-ı nâ-sezâyî çarḫ-ı nâ-hemvâre pek çokdur

69. **îçre:**

Gazel 99

Mısra: 4

İçinde, arasında.

3. Cemâl-i pâkini bir kerre anıñ âh görseydik

4. O şūhu dil-berân içre hemân bir dânedir derler

70. **çire:**

Gazel 121

Mısra: 6

-da/-de, İçinde.

5. Nedendir zaḥm-ı tıḡından rakıbe ihtirâz etmek
6. O devlet degme bir şahsa cihân içre naşib olmaz

71. **çire:**

Gazel 128

Mısra: 1

İçeri.

1. Kapumdan içre bir aydır o meh duḡul etmez
2. Hümâ-yı evc-i ḡisün alçağa nüzul etmez

72. **çire:**

Gazel 129

Mısra: 8

İçinde.

7. Cihânda bulmamış büy-ı vefâ gitmek murâd eyler
8. Serv bî-hüde ḡulşen içre dâmen-der-miyân etmez

73. **çire:**

Gazel 129

Mısra: 10

İçinde.

9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânîñ nesin gördüm
10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı 'aşk içre ziyân etmez

74. **çire:**

Gazel 136

Mısra: 8

-da/-de, İçinde.

7. Şâḡş-ı nâ-dâna bakıp fehm ederiz dâñâyı
8. Merd-i niküyu cihân içre keminden biliriz

75. **çire:**

Gazel 148

Mısra: 5

-da/-de, İçinde.

5. Ğaribe dil-nüvâz olmak mürüvvetdir cihân içre
6. Eden üftâdegân(a) merḡamet aşlâ 'itâb etmez

76. **çire:**

Gazel 159

Mısra: 9

-da/-de, İçinde.

9. Verirler lehce-i nazma bu vâdi içre âb u tâb
10. Alanlar cüy-ı ṡab'-ı Sâlim-i şîrîn-edâdan feyz

77. **çire:**

Gazel 162

Mısra: 6

-da/-de, İçinde.

5. Metâ'-ı himmete şâhib çıkar bulunmayalı
6. 'Aceb mi olsa cihân içre râygân mâni'

78. **çire:**

Gazel 189

Mısra: 6

İçinde.

5. Hiç ḡülmeye hazm eylemeyen ḡüft ü şinidi
6. Gördük bu ḡülistân-ı cihân içre hezârîñ

79. **çire:**

Gazel 209

Mısra: 9

İçinde.

9. Vâdi-i 'aşk içre Sâlim ben bu baḡt-ı zâr ile
10. Gördüḡün varsa kerem kıl söyle şâdân olduğum

80. **çire:**

Gazel 219

Mısra: 3

İçinde.

3. ḡayâl-i zülf-i ḡoş-büyuñ derünüm içre müşḡasâ
4. Ey âhü-dide luṡf et söyle mihmân olmasın n'olsun

81. **çire:**

Gazel 220

Mısra: 4

İçinde.

3. ḡaber ver ey şabâ ol serv-kâmet 'azm-i bâḡ etmiş
4. Açılsın çeşm-i nerkis ḡulşen içre ḡvâb-ı ḡafletden

82. **çire:**

Gazel 223

Mısra: 6

İçinde.

5. Getir rez duḡterin sâki kerem kıl meclis-i nüşa
6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin

83. **çire:**

Gazel 225

Mısra: 11

İçinde.

11. Bî-vücüd ol vâdi-i 'aşk içre Sâlim şöyle kim
12. ḡüft (ü) ḡüy-ı sırr-ı 'aşka vâkıf olmaya zebân

84. **çire:**

Gazel 226

Mısra: 11

-da/-de, İçinde.

11. Nür çeşminden nümâyândır cihân içre anıñ
12. ḡâk-i pâyıñ tütüyâ-yı dide-i cân eyleyen

85. **çire:**

Gazel 244

Mısra: 1

İçinde.

1. Ruḡuñdan reng alıp ḡüller ser-â-pâ ḡülsitân içre
2. Hezârâna fiḡân etdirdi her câ ḡülsitân içre

86. **çire:**

Gazel 244

Mısra: 2

İçinde.

1. Ruḡuñdan reng alıp ḡüller ser-â-pâ ḡülsitân içre
2. Hezârâna fiḡân etdirdi her câ ḡülsitân içre

87. **çire:**

Gazel 244

Mısra: 4

İçinde.

3. Kopup yek-ser yerinden serviler düşdü ayaḡına
4. ḡurâmân eyledikçe ol dil-ârâ ḡülsitân içre

88. **çire:**
Gazel 244
Mısra: 6
İçinde.
5. 'Adil olmaz be-yek nūşa hezārān 'işret-i her cā
6. Müferrihdir şafā-yı cām-ı şahbā gülsitān içre
89. **çire:**
Gazel 244
Mısra: 8
İçinde.
7. Cünün-ı 'aşk ile bülbül nihāl-i verdi fark etmez
8. Nola her nahle eylerse temennā gülsitān içre
90. **çire:**
Gazel 244
Mısra: 10
İçinde.
9. Cilā-dādende-i tıgı olurken süseniñ şeb-nem
10. Kesilmez gün-be-gün āheng-i gavgā gülsitān içre
91. **çire:**
Gazel 244
Mısra: 12
İçinde.
11. Kadeh-nūşān-ı bezm-i gülşene her lāle bir sāgar
12. Be-her güşe müferrihdir ser-ā-pā gülsitān içre
92. **çire:**
Gazel 244
Mısra: 14
İçinde.
13. Tesellī bulmayan diller hücüm-ı gamdan ey Sālim
14. Bulur 'azm eylese elbet tesellā gülsitān içre
93. **çire:**
Gazel 252
Mısra: 4
İçinde.
3. Gehī mesrūr ederse geh hezārān gam eder peydā
4. Çekilmezmiş cihān içre belāsı rüzgārın da
94. **çire:**
Gazel 260
Mısra: 1
-da/-de, İçinde.
1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir'āt-ı cihān içre
2. Baqar mı naqş-ı Bihzād'a meger devr-i zamān içre
95. **çire:**
Gazel 260
Mısra: 2
-da\ -de.
1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir'āt-ı cihān içre
2. Baqar mı naqş-ı Bihzād'a meger devr-i zamān içre
96. **çire:**
Gazel 260
Mısra: 4
İçinde.
3. Şanrlar şāh-ı hüsn emriyle gelmiş kaşd-ı ihlāke
4. Görenler gamze-i cellādı çeşm-i hūn-feşān içre

97. **çire:**
Gazel 260
Mısra: 6
İçinde.
5. Berāt ile dediler mālīk oldu hūsn ü āna ol
6. Gören tuğrā-yı ebrūsun haq-ı 'ālī-nişān içre
98. **çire:**
Gazel 260
Mısra: 8
İçinde.
7. Ba' id olmaz olursa hıyre-çeşm-i tāb-ı ārāyiş
8. Gören mihr-i cihān-ārā-yı rüyūñ dil-berān içre
99. **çire:**
Gazel 260
Mısra: 10
İçinde.
9. Ruḥunda ol haqı şanmañ müşir-i remz-i istişkāl
10. Nigāh etmektedir 'uşşāka 'ayn-ı imtiḥān içre
100. **çire:**
Gazel 260
Mısra: 12
İçinde.
11. Gönül pervāneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tā
12. Desinler Sālim olmuşdur münevver 'aşikān içre
101. **çire:**
Gazel 276
Mısra: 10
İçinde.
9. Dökmemiş idi kenāra hele lüce deryā
10. Baḥr-i ümmid ü recā içre temennā yogidi
102. **çire:**
Gazel 290
Mısra: 3
İçinde.
3. Şu rütbe nāleler etdim gamıñla gülsitān içre
4. Benim bülbülleri feryād u zārım hep ḥamūş etdi
- icün:**
1. **icün:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 161
-e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus.
161. Ben demem Sālim için kim cānā
162. Eyle vaşlñ ile anı ihyā
2. **icün:**
Diğer 3
Mısra: 112
Amacıyla, maksadıyla.
111. Hele ne hāl ise anlar ḥuṭabā yek-sere āh
112. Ḥuṭbe ta'limi için seyre gelirler her gāh
3. **icün:**
Kaside 5
Mısra: 99
Amacıyla, maksadıyla.

99. Na' tñni etmek için şî'ri ederler taḥşil
100. Ne revâdir kıla bî-çâre gürüh-ı şu'arâ *

4. için:

Kaside 8

Mısra: 117

İçin.

117. Retümedir gam için eyledi felek ta'lik
118. Ki bend-i cümle-i engüşti ü her ḥanâşırdır

5. için:

Kaside 10

Mısra: 81

Amacıyla, maksadıyla.

81. Bey' için sūka' arz u sevk eyler
82. Yed-i Bū Cehl-i bed-fi'âle düşer

6. için:

Kaside 10

Mısra: 237

Amacıyla, maksadıyla.

237. Etmek için tesellî vü tebcil
238. Geldi bir gün cenâbına Cibril

7. için:

Kıt'a 11

Mısra: 4

Amacıyla, maksadıyla.

3. Miyânemizdeki germiyeti edip te'sis
4. Hediyye bizlere yakmak için ḥaṭab geldi

8. için:

Kaside 12

Mısra: 77

Amacıyla, maksadıyla.

77. Biri birine girip tehniyet için ervâḥ
78. Su'âl edindiği demde o zât-ı pür-nûri

9. için:

Müfret 17

Mısra: 1

Amacıyla, maksadıyla.

1. Fikr-i ruḥsârî ile süzişimi görmek için
2. Beni germ-âbe-i hicre ḳodu Dellâk-zâde

10. için:

Kaside 18

Mısra: 52

Amacıyla, maksadıyla.

51. Ḥânenen taşra çıkmaz bu hevâlarda meger
52. Câmî'e cum'a için eyleye dil ḳaşd-ı vuşul

11. için:

Tarih 18

Mısra: 33

İçin.

33. Kemâl-i ḥüsn-i hulkun ḥıfz için gūyâ siyâh-ı şeb
34. O ḥürşid-i cihân-ârâ-yı elṭâfa niḳâb oldu

12. için:

Kaside 28

Mısra: 6

Amacıyla, maksadıyla.

5. Mâh-ı 'id kim kâle-i şevḳin revâcin artırır
6. Ṭalibân-ı zevḳ için her yerde biñ bâzâr eder

13. için:

Kaside 28

Mısra: 12

Amacıyla, maksadıyla.

11. Mâh-ı 'id kim şâ'imânî da'vet-i ḥâş eyleyip
12. Encümü simin ṭabaḳla nuḳl için iḥzâr eder

14. için:

Kaside 29

Mısra: 31

Amacıyla, maksadıyla.

31. Ḥidmet-i dersi ile etmek için kesb-i şeref
32. Aña Ḳul Aḥmed olur idi ḡulâm-ı kemter

15. için:

Kaside 32

Mısra: 5

"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

5. Nev-bahârın ḳademi müjdesin etmeklik için
6. Nergisi gözcü ḳomuş idi ḡulistâna şabâ

16. için:

Gazel 49

Mısra: 3

İçin.

3. Şebâtnı fehm için silker döker her târ-ı ḡisüsün
4. Nezâketle dil-i 'uşşâḳı dil-ber imtiḥân eyler

17. için:

Gazel 55

Mısra: 2

İçin.

1. Bî-hüde şanma dîdede her dem nişîn olur
2. Ğamzen helâk-i 'âşîḳ için der-kemîn olur

18. için:

Gazel 71

Mısra: 9

İçin.

9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünün baña
10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir

19. için:

Matla 78

Mısra: 1

Amacıyla, maksadıyla.

1. Reml eden dünyâ için her şaḥs-ı keḳ-rev imtiḥân
2. Seyr-i nokṭa müntehî-i ḳabz-ı ḥâricdir hemân

20. için:

Gazel 89

Mısra: 6

İçin.

5. Ṭul-i 'ömrün sāye-dâri-i keremdir revnakı
6. Ṭarf-ı cûda anıñ için bîdi Ḥaḳ te'bîd eder

21. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 1
Amacıyla, maksadıyla.
1. Ne farḫ-ı ḫavf için ne ḫaṣyet-i encām için şaḫlar
2. Zebān-ı ṭa'ni 'ākīl ḫaṣmını ilzām için şaḫlar
22. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 1
Amacıyla, maksadıyla.
1. Ne farḫ-ı ḫavf için ne ḫaṣyet-i encām için şaḫlar
2. Zebān-ı ṭa'ni 'ākīl ḫaṣmını ilzām için şaḫlar
23. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 2
Amacıyla, maksadıyla.
1. Ne farḫ-ı ḫavf için ne ḫaṣyet-i encām için şaḫlar
2. Zebān-ı ṭa'ni 'ākīl ḫaṣmını ilzām için şaḫlar
24. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 4
İçin.
3. Şaḫın aldanmasın murḡ-ı gönül pinḫān görüp zülfün
4. Anı zīr-i küleḫde ol perī bir dām için şaḫlar
25. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 6
İçin.
5. Ne rütbe şevḫ-baḫṣā olsa yine sāki-i devrān
6. Ḥumārı meclisinde rind-i i mey-āṣām için şaḫlar
26. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 8
İçin.
7. Deḫānın ḫande-i la'liyle izḫār etmemekden yār
8. Ḥakīme cevher-i ferde miṣāl-i tām için şaḫlar
27. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 10
İçin.
9. Temennā-yı viṣāle bir vesīle eyleyip 'āṣık
10. Dü çeṣmi gibi eṣḫin yāre 'arz-ı kām için şaḫlar
28. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 12
İçin.
11. Nice demdir ḫumāṣ-ı nazmı izḫār etmedi Sālim
12. Anı var ise ol ṣadr-ı felek-ḫuddām için şaḫlar
29. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 14
İçin.
13. Cenāb-ı Muṣṭafā Paṣa o düstūr-ı mükerrem kim
14. Cihān devletde zātın luṭf-ı ḫāṣ u 'ām için şaḫlar

30. **içün:**
Gazel 114
Mısra: 16
İçin.
15. Niḡīn-i ṣadr-ı devletde edip perverde 'izzetle
16. Anı Rüstem gibi Zāl-i felek bir nām için şaḫlar
31. **içün:**
Gazel 153
Mısra: 10
İçin.
9. Dili gördüm şarılmış kākül-i dil-dāra ey Sālim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yās etmiş
32. **içün:**
Gazel 241
Mısra: 1
İçin, hakkında.
1. Raḫīb-i rü-siyeh ḫaṭṭın için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i ḫübānım incinme ser-i mü aña eldir bu
33. **içün:**
Gazel 277
Mısra: 10
İçin, uğruna.
9. Metā'-ı vaṣlıma naḫd-i revānım isterim dermiş
10. Meded bir cān için Sālim anıñla bozma bāzārı
- İd:**
1. 'İdidir:-i, -dir
Kaside 18
Mısra: 55
Bayram (Cuma günü).
55. Mü'miniñ 'İdidir ol yevm-i melā'ik-memdüḫ
56. Ḥvān-ı ni'met olur ol günde cihāna mebzül
- İd eder:**
1. 'İd eder:-er
Gazel 89
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram etmek.
1. Lerziṣ-i teb kim ṣafā-yı ḫātürüm teb'İd eder
2. Rüzgārın şevḫi germ-ā-germ olur teb'İd eder
- İd ederlermiş:**
1. 'İd ederlermiş:-erler, -miş
Gazel 269
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram etmek, çok sevinmek.
1. 'Adūlar 'İd ederlermiş görüp hicrānıñı bende
2. Ne var bir dest-büsuñla sevindirseñ beni sen de
- İd olsun:**
1. 'İd olsun:-sun
Kaside 31
Mısra: 85
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram olmak (Bayram mutluluḡunu yaşatmak).

85. Ramazānım keremiñ ile benim 'id olsun
86. 'Id-ber-'id edeyim bendeñi ihyā eyle

idbār:

1. **idbārına:-ın, -a**

Kaside 13

Mısra: **100**

Talihsizlik, bahtsızlık.

99. Mağdemiñle cümle sūr etdi Muḥammed ümmeti
100. Nikbet ü idbārına a'dā-yı dīn etdi 'azā

2. **idbārını:-ın, -ı**

Kaside 23

Mısra: **83**

Talihsizlik, bahtsızlık.

83. Bilip idbārını ḥvāhende-i sulḥ u şalāḥ oldu
84. Anıñçün der-niyām etdi meger şemşir-i heycāyı

3. **idbārdan:-dan**

Gazel 120

Mısra: **5**

Talihsizlik, bahtsızlık.

5. Şaḥın idbārdan mağrūr-ı İqbāl olma dünyāda
6. Felek erbāb-ı 'izzü cāha bī-hüde kerem etmez

4. **idbārdan:-dan**

Gazel 232

Mısra: **4**

Talihsizlik, bahtsızlık.

3. Cennetü'l-me'vā iken her gūşe bir düzaḥ olur
4. Şaḥlasın Mevlā hemişe ādemi idbārdan

'id-ber-'id edeyim:

1. **'id-ber-'id edeyim:-e, -yim**

Kaside 31

Mısra: **86**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram üzerine bayram yapmak (Mutlu olmak).

85. Ramazānım keremiñ ile benim 'id olsun
86. 'Id-ber-'id edeyim bendeñi ihyā eyle

'id-ber-'id etdi:

1. **'id-ber-'id etdi:-di**

Kaside 14

Mısra: **56**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram üzerine bayram yapmak (Mutlu olmak).

55. Libāsın emn edip devriñde tecdīd
56. Felekde etdi 'ālem 'id-ber-'id

iddi'ā:

1. **iddi'ā:**

Tarih 17

Mısra: **47**

Dava etme, haklı haksız bir hükümde ayak direme.

47. Da'vi-i şāhid ne-būd olmaz bu güne iddi'ā
48. Cā'ize olsa sezādır şî'rime şad āferin

iddi'ā evler:

1. **iddi'ā eyler:-r**

Terci-bend 1

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Iddia etmek.

15. Böyle oldukça daḥil-i sūr-ı şehri-i şefkatiñ
16. Vechi vardır taḥt-ı şevk-i eyler iseñ iddi'ā

'id-ı azḥā:

1. **'id-ı azḥā:**

Tarih 3

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurban bayramı || Kurban bayramı gibi mübarek gün.

17. Böyle pākize ğazā ḥaḥkına dense lāyık
18. Gecesi Qadr idi hem gündüzü 'id-ı azḥā

'id-ı ekber etdiler:

1. **'id-ı ekber etdiler:-di, -ler**

Tarih 2

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük bayram yapmak, çok sevinmek.

17. Mağdemiñle ḥalk-ı 'ālem 'id-ı ekber etdiler
18. Muntazırlar ser-be-ser fermāniñiñ peygāmına

idkāk ede:

1. **idkāk ede:-e**

Tarih 8

Mısra: **62**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçültmek || Değersizleştirmek.

61. Sen ol zāt-ı mükerreremsin ki fikri hāmesin Sālim
62. Ne mümkündür ḥayāl-i vaşf-ı pākinde ede idkāk

idrāk:

1. **idrāke:-e**

Kaside 3

Mısra: **16**

Anlayış, anlama.

15. Fününü derke isti'dād ḥāşıl
16. Edip etdiñ beni idrāke kābil

idrāk eylemez:

1. **idrāk eylemez:-mez**

Tarih 7

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, kavramak.

3. Hümā-yı bī-hübüt olur 'aḥıllar eylemez idrāk
4. Ne dem cevlan-ı pervāz-ı 'ulüm etse o dānā-dil

ifāde etmevelim:

1. **ifāde etmeyelim:-me, -ye, -lim**

Gazel 56

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek, açıklamak, belirtmek.

7. Dīdār-ı yāre dilde olan şevk u ḥvāhişi
8. Tursun ifāde etmeyelim imtinān olur

ifhām eder:

1. **ifhām eder:-er**

Gazel 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, bildirmek.

1. Baķarsań lutf edip cānā sańa ifhām eder kāğaz
2. Derūn-ı ‘aşıkı şerh eyleyip i‘lām eder kāğaz

iflāh olmaya:

1. **iflāh olmaya:-ma, -ya**

Gazel 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyileşmek.

9. Şu kadar haste-i fırkat durur āvāre gönül
10. Her nefes olsa şabīb olmaya Sālim iflāh

ifnā-yı ‘ibādet edegör:

1. **ifnā-yı ‘ibādet edegör:-egör**

Muamma 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadet - vasıtasıyla, sayesinde- olumsuzlukları, benliği yok etmek.

1. Kaddiń edegör zūhd ile ifnā-yı ‘ibādet
2. Bālāda olur mertebesi sālīk-i Hāķķ’iń

ifnā-yı vücūd eder:

1. **ifnā-yı vücūd eder:-er**

Müfret 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlığından vazgeçmek.

1. İfnā-yı vücūd eder cihānda
2. Meftūn olan ol dehān-ı pāke

ifrātı evler:

1. **ifrātı evler:-r**

Gazel 277

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok ileri gitmek, bir şeyi aşırı şekilde yapma.

5. Şu rütbe nāle-i pey-der-peyinde evler ifrātı
6. Çemende bülbuliń murgān-ı gülşen cümle bızārı

ifrāt-ı feraħ:

1. **ifrāt-ı feraħ:**

Tarih 18

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırı mutluluk.

39. Kemāl-i sa‘d ü ifrāt-ı feraħ ile bu şeb gūyā
40. Hāsen burcunda mehle ictimā‘-ı āfītāb oldu

ifrāt-ı feraħdan:

1. **ifrāt-ı feraħdan:-dan**

Gazel 157

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırı mutluluk.

9. Şādmān etdi peyām-ı vaşlı ey Sālim beni
10. Etsek ifrāt-ı feraħdan biz nola her cā rakış

ifsād etdiń:

1. **ifsād etdiń:-diń**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bozmak, kötü duruma getirmek.

5. Dirig ey aħter-i pes-pāye vü şüm
6. Ki sańa i‘timādım etdiń ifsād

iftār eder:

1. **iftār eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslata ulaşmak.

1. Māh-ı ‘id kim mest-i cām-ı hasreti huşyār eder
2. ‘Aşıkān şavm-ı vişāle cümleten iftār eder

iftihār:

1. **iftihārı:-ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 192

Övünmek.

191. Belli olmuş ikin ‘ayarı anıń
192. Cāhil ü cehl iftiħārı anıń

2. **iftihāra:-a**

Diğer 8

Mısra: 20

Övünme, övünç.

19. Ğurbet içre bu zār bī-kesdir
20. İftihāra efendimiz besdir

3. **iftihāra:-a**

Matla 46

Mısra: 2

Övünmek.

1. Sen şehe ta‘n etmege cümle dehenler bestedir
2. Kulluđuńla iftiħāra ‘aşıkıń şāyestedir

4. **iftihār:**

Gazel 125

Mısra: 6

Övünmek.

5. Neden sākī bize çāh-ı zekanla imtinān etmek
6. Tehī sāğarla bezm-i meyde hergiz iftiħār olmaz

iftihār evlevip:

1. **iftihār eyleyip:-yip**

Kaside 13

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek, gurur duymak.

131. Eyleyip re‘s-i hümāyūn ile efser iftiħār
132. Zāt-ı pākīyle mübāhāt eyleye tāc u kabā

iftihār-ı düde-i ‘ālem:

1. **iftihār-ı düde-i ‘ālem:**

Kaside 23

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların iftiharını (Sadrazam Damat İbrahim Paşa).

27. Yegâne şadr-ı a'zam iftihar-ı düde-i 'âlem

28. Vezir-i Cem-şiyem mesned-fürüz-i kâr-fermâyî

iftirāk:

1. **iftirāk:**

Gazel 286

Mısra: 1

Ayrılık.

1. Ne dem ol kaşı ya ile zarûri iftirāk oldu

2. Firāk-ı kâmetiyle kıddimiz mânend-i tāk oldu

iglāk edelim:

1. **iglāk edelim:-e, -lim-elim**

Tarih 8

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapatmak || Övmenin, övgünün sonuna gelmek, övmeyi bırakmak -duaya geçmek-

63. Du 'â-yı zât-ı pakiñe hemân 'atf-ı 'inân edip

64. Der-i medh ü şenâ vü zıkr ü vaşfiñ edelim iglāk

ignâ eyle:

1. **ignâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zenginleştirmek (Mutlu kılmak).

81. Yıldı bir kerre gelir 'âleme şehr-i şa'bân

82. Hıvân-ı lutfuñla dil-i zârımı ignâ eyle

ihâta eyledikçe:

1. **ihâta eyledikçe:-dik, -çe**

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuşatmak, sarmak, içine almak.

11. Belâgat-senc olur Sâlim nigeñ-sâzende-i diğkât

12. İhâta eyledikçe fenn ü ma'nâyı edâ artar

ihâta eylemiş:

1. **ihâta eylemiş:-miş**

Gazel 134

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuşatmak, sarmak, içine almak.

7. İhâta eylemiş mülk-i 'izârın leşker-i hañtı

8. 'Adû zu'm eyler 'uşşâkı o kâfir şimdi el vermez

ihbâr eder:

1. **ihbâr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haber vermek.

45. Ger tüfeng-i kahrı meyl etse helâk-i düşmene

46. Varmadın müjdesin 'ayyâr-ı ecel ihbâr eder *

ihbârı etdi:

1. **ihbârı etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 221

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haber vermek.

221. Ne imiş aña etdi ihbârı

222. Zîr-i a'râbî-i nihânkârı

ihdâ etdi:

1. **ihdâ etdi:-di**

Kaside 20

Mısra: 338

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hediye eylemek.

337. Kendi hâddince şarf edip mağdûr

338. Etdi pây-ı cerâdı ihdâ mûr

ihdâ kılmır:

1. **ihdâ kılmır:-m, -ır**

Diğer 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak.

7. Gül-i tab'ımı su'âl cümleye tağdîm olunur

8. Şad hezârân tuhaf-ı ed'îye ihdâ kılmır

ihfâ etmese:

1. **ihfâ etmese:-me, -se**

Gazel 164

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

3. Etmese halk mahabbetde nifâkın ihfâ

4. Böyle etmez idi hiç âteşin İzhâr şemi'

ihfâ eyle:

1. **ihfâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlemek.

61. Dil şikâr etmede şeh-bâz-ı nigâhıñ besdir

62. Nîze-i gamze-i gül-günüñü ihfâ eyle

2. **ihfâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlemek.

83. Bir sene içre efendim iki şa'bân oluyor

84. Zeyl-i ihsânıñ ile birini ihfâ eyle

ihfâ-yı 'aşk eyler:

1. **ihfâ-yı 'aşk eyler:-r**

Tesdis 5

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşğın- aşkını gizlemesi.

25. Âteş-i 'aşka yanarken dem-be-dem şeydâ-yı 'aşk

26. Sâlimâ elbette eyler yine ol ihfâ-yı 'aşk

ihkâm edip:

1. **ihkâm edip:-ip**

Kaside 30

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlamlaştırmak.

25. 'Adâletle esâs-ı devleti ihkâm edip zâtı

26. Sürür-ı mağdem-i pâki münevver kıldı dünyâyı

ihlâk etse:

1. **ihlâk etse:-se**

Gazel 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Helak etmek.

1. Bî-kesâni nola ihlâk etse âlâm u keder

2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdiğin noğşân eder

ihlâs:

1. **ihlâs:**

Kaside 13

Mısra: 122

Safvet-i kalb, doğruluk, riyasızlık.

121. İntisâb ol hânedâna oldu mevrûs-ı peder

122. Düşdü ihlâs u 'ubûdiyyet baña himmet saña

2. **ihlâs:**

Kaside 25

Mısra: 47

Doğruluk, samimiyet.

47. Hezâr ihlâs ile Sâlim du 'âciñ etmede her dem

48. Du 'â-yı zât-ı pâkiñ ile fahr ey âşaf-ı dâñâ

ihrâc edip:

1. **ihrâc edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 461

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Annenin çocuğu doğurması.

461. Seni ihrâc edip sa'âdet ile *

462. Koydu mehd-i zuhûra 'izzet ile

ihrâc evlevip:

1. **ihrâc evlevip:-ip**

Gazel 200

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Atmak, çıkarmak (silmek).

7. Fikr-i tafşîli evlevip ihrâc

8. 'Aklı bir muhtaşar kitâb edelim

ihrâz etdim:

1. **ihrâz etdim:-dim**

Kaside 20

Mısra: 219

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazanmak, elde etmek, erişmek.

219. Etdim ihrâz câh-ı me' mülû

220. Ya'ni kim pâye-i Sitanbul'u

ihşâ eden:

1. **ihşâ eden:-en**

Tarih 3

Mısra: 230

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hesaplamak.

229. Biñ sekiz yüzle yigirmi yedi olur dediler

230. Ellisin pâk 'arabda anı eden ihşâ

ihşâ eylemek:

1. **ihşâ eylemek:-mek**

Tarih 4

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saymak.

71. Bu vâlâ câmi '-i bî-misliñ el-hâk

72. Ne mümkün eylemek evsâfin ihşâ

2. **ihşâ eylemek:-mek**

Tarih 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saymak.

5. Ne mümkün Sâlimâ evsâfin ihşâ eylemek kilkim

6. Zebânım 'âciz olmuşdur şenâsın etmede imlâ

ihşân:

1. **ihşân:**

Terci-bend 1

Mısra: 61

İyilik, lütuf, bağış.

61. Dâ'imâ 'uşşâka kârîñ luft u ihşân u kerem

62. 'Âdetiñ ser-tâ-be-pâ âyîn-i eltfâf u himem

2. **ihşânî:-iñ**

Tahmis 1

Mısra: 12

Cömertlik, lütuf\ Sevgiliden beklenen iyilik.

11. Gözümdeñ dağı pinhân eyler iken çeşm-i fettânîñ

12. Hâyâlimden bile şaklar iken her luft u ihşânîñ

3. **ihşânî:-i**

Kaside 1

Mısra: 9

İyilik etme, bağış.

9. Cüd u ihşânî şâmil-i her kes

10. Cümle muhtâcî hep nefes-be-nefes

4. **ihşân:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 132

Cömertlik, lütuf\ bağış, hediye.

131. Kânı evvelki zibiş ü 'unvân

132. Her kese hâline göre ihşân

5. **ihşân:**

Kaside 3

Mısra: 18

Lütuf, bağış.

17. Baña etdiñ eyâ luftu firâvân

18. Cemî '-i 'uzvumu ser-cümle ihşân

6. **ihşân:**

Kaside 3

Mısra: 95

İyilik etme, bağış.

95. İlâhî luft u ihşân saña mahşüş

96. Hemîn cüd u firâvân saña mahşüş

7. **ihşânını:-im, -i**

Kıt'a 3

Mısra: 1

Lütuf, kerem, iyilik.

1. Lutf u ihsânını umarım ben
2. Ol kerem-kânı pâdişâhımdan

8. **ihsân:**

Tesdis 5

Mısra: 13

Cömertlik, lütuf | Sevgiliden beklenen iyilik.

13. Lutf u ihsân u kerem kıl ey şeh-i 'âlî-himem
14. Geh telâkî-i vişâliñ ile edip def -i ğam

9. **ihsân:**

Kaside 8

Mısra: 94

İyilik, lütuf, bağış.

93. Degil muķârinine belki ğâ'ibine bile
94. O ħânedânda ihsân cümle ħâzırdır

10. **ihsânın:-ın**

Kaside 13

Mısra: 93

İyilik, lütuf, bağış.

93. 'Äleme bir mişli nâ-mesbük ihsânın Ħak'ıñ
94. Bu kerem ħünkârıma ben bildigim eyler edâ

11. **ihsânıñ:-ıñ**

Tarih 17

Mısra: 74

İyilik, lütuf, bağış.

73. Müflis-i ğurbet kânâ'at eylemez bir bahşişe
74. Lutf u ihsânıñ mükerrer ister ol bî-çâr hemîn

12. **ihsânın:-ın**

Kaside 19

Mısra: 89

İyilik, lütuf, bağış.

89. Nice teşbih edem kâna anıñ in 'âm u ihsânın
90. Anı taħmîn kâbıldır bu gelmez 'add ü miķdâre

13. **ihsânın:-ın**

Kaside 19

Mısra: 95

İyilik, lütuf, bağış.

95. Ne mümkün eylemek bir kaçra ihsânın anıñ taħrîr
96. Bütün seyl-âb imdâd eylese ger baħr-i efkâre

14. **ihsânı:-ı**

Kaside 20

Mısra: 84

Cömertlik, lütuf.

83. Nîl bir cüy-ı endek-icrâdır
84. Bunuñ ihsânı 'ayn-ı deryâdır

15. **ihsân:**

Kaside 22

Mısra: 34

İyilik, lütuf, bağış.

33. Çıksa dîvâna ol vezîr-i ğüzîn
34. 'Adl ü ihsân turur yesâr u yemîn

16. **ihsân:**

Kaside 24

Mısra: 57

İyilik, lütuf, bağış.

57. Sen o ihsân u kerem şâhibisin kim Ħâtem
58. Saña nisbetle şehâ-ħvânıñı bir şey' -i ħakîr

17. **ihsânıña:-ıñ, -a**

Kaside 31

Mısra: 92

İyilik, lütuf, bağış.

91. Şadr-ı fetvâyı edip zâtı ile zîb-âver
92. Yâ Rab ol dergehi ihsânıña me'vâ eyle

18. **ihsâne:-e**

Gazel 150

Mısra: 10

Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.

9. Va' de-i vuşlata incâzını ümmîd ederiz
10. Sâlimâ dünyede kim eylemez ihsâne heves

19. **ihsânı:-ı**

Gazel 217

Mısra: 5

Cömertlik.

5. Yâd olmaz idi Ħâtem cüd ile ihsânı ger
6. Gezmese ellerde şubħ u şâm mânend-i nigîn

ihsân ede:

1. **ihsân ede:-e**

Kaside 14

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

69. Murâd ise ne kim ħalb-i ħümâyûn
70. Anı ihsân ede Mevlâ-yı bî-çûn

ihsân eder:

1. **ihsân eder:-er**

Kaside 3

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

61. Kişiyeye güç buyurmadı o Sübhân *
62. Ķabûl-i 'özrüñü ol eder ihsân

ihsân ederken:

1. **ihsân ederken:-er, -ken**

Tarih 17

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

69. Ħâliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merħamet
70. 'Äleme ihsân ederken ħâşıl ol şadr-ı ğüzîn

ihsân etdiği:

1. **ihsân etdiği:-dik, -i**

Kaside 10

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

109. 'Aql ü derki eder hele ħayrân
110. Ya'ni Selmân'a etdiği ihsân

ihşan etmez:

1. ihşan etmez:-mez

Tesdis 7

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

19. Ne 'aceb 'aşıq-ı bî-çāreye ihşan etmez

20. Haber-i vaşlı ile gāhice şādān etmez

ihşan eyle:

1. ihşan eyle:

Kaside 2

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışta bulunma, iyilik etme.

143. Baña lutf et kerem kııl eyle ihşan

144. Edem feyziñ ile tertib-i dīvān

2. ihşan eyle:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 166

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışta bulunma, iyilik etme.

165. Bir selāmiñ ile şādān eyle

166. Yetişir baña bu ihşan eyle

3. ihşan eyle:

Kaside 3

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.

101. Be-ħakq-ı Süre-i Yāsīn ü Raħmān

102. Baña yarım ferecler eyle ihşan *

4. ihşan eyle:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışta bulunma, iyilik etme.

31. Dedim ben aña ey ser-māye-i cān

32. Su'ālīm var cevābın eyle ihşan

ihşan evleve:

1. ihşan evleve:-ye

Tarih 8

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.

81. Kudüm-ı pākine ben de du'ā edip dedim tārīh

82. Mu'ammer ola İsmā'il Beg ihşan eyleye Rezzāk

ihşan evleyen:

1. ihşan evleyen:-yen

Gazel 226

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışta bulunma, iyilik etme.

13. Nā-kese Sālīm mürüvvet eylemek bî-hüdedir

14. Eyligin zāyi' eder nā-merde ihşan evleyen

ihşan gördü:

1. ihşan gördü:-dü

Kaside 10

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başkasından iyilik görmek, onun iyiliğine mazhar olmak.

115. Ümmi Mālik daħı olup şāyān

116. Gördü 'aynıyla böyle bir ihşan

ihşan olmaya:

1. ihşan olmaya:-ma, -ya

Gazel 166

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lutfedilmek.

5. 'Uşşāka ne müşkil ki vişāl olmaya ihşan

6. Hübāna 'aceb lāzmedir tarh-ı tekellūf

ihşan olmaz:

1. ihşan olmaz:-maz

Tarih 10

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağış olarak verilmek, ihşan edilmek.

31. Hüsünü etdi mehāsin tekmil

32. Bu hüstün degmege ihşan olmaz

ihşan-ı 'amiminden:

1. ihşan-ı 'amiminden:-in, -den

Tarih 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkesine sunulan lütuf, iyilik.

5. Ki maħzā feyz ü cüd u lutf u ihşan-ı 'amiminden

6. Cihāni eyledi şādān ser-ā-pā hazret-i Hāllāk

ihşanı göre:

1. ihşanı göre:-e

Kaside 11

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başkasından iyilik görmek, onun iyiliğine mazhar olmak.

17. Yeter evlādına kalben teveccüh eylemek bir kez *

18. Ümüd oldur göre andan dil-i nālān ihşanı

ihşan-ı nıl'e:

1. ihşan-ı nıl'e:-e

Kaside 20

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nil nehrinin insanlara sayladığı fayda yarar (

Padişahın cömertliği yanında çok az olması bağlamında).

73. Kõnmuş ihşan-ı Nıl'e bir miqyās

74. Bu ise hiç kabül eder mi kıyās

ihşan-ı sabüh:

1. ihşan-ı sabüh:

Gazel 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah içkisinin ihsanı.

1. Feyzdir neş' e-i her sāgar-ı rahşān-ı şabūh
2. Genc-i naqdine-i devrān durur ihsān-ı şabūh

ih̄tār eder:

1. **ih̄tār eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Havra getirmek.

43. Cünbiş-i fıri nişānedir ki a'dāyı memāt
44. Menziline da'vet üzere olmasın ih̄tār eder *

ih̄tifā ederler:

1. **ih̄tifā ederler:-er, -ler**

Terci-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlenmek, gözden kaybolmak.

19. Böyle oldukça şafā-yı ülfetiñden behremend
20. Leşker-i gam zāt-ı pākimden ederler ih̄tifā

ih̄tilāf üzere olan:

1. **ih̄tilāf üzere olan:-an**

Gazel 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı duygu ve düşüncelerden kaynaklı olarak çatışma halinde olmak.

7. İh̄tilāf üzere olan bulmaya te'sīr-i h̄lūş
8. Cümleden h̄şılı maqşūd u murād ülfetdir

ih̄tilāt:

1. **ih̄tilātım:-ım**

Kaside 3

Mısra: 56

Karışma, görüşme.

55. Ki ya'ni artırır ol inbisātım
56. Keser āb-ı vuzūdan ih̄tilātım

ih̄tilāt edemez:

1. **ih̄tilāt edemez:-e, -mez**

Gazel 160

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. Karışmak, karışıp görüşmek (bir arada olmak).

1. Nola etmezse gamıñla cism-i 'uryān ih̄tilāt
2. Edemez hiç penbe āteş ile bir ān ih̄tilāt

2. **ih̄tilāt edemez:-e, -mez**

Gazel 160

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. Karışmak, karışıp görüşmek (bir arada olmak).

7. Duhter-i rezden nola şūfī murād almaz ise
8. Edemez sultān-ı ceys şevk ile nā-dān ih̄tilāt

ih̄tilāt etdi:

1. **ih̄tilāt etdi:-di**

Gazel 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. Karışmak, karışıp görüşmek (bir arada olmak).

3. Alamazsañ resm-i müjgānıñ şehā benden nola
4. Etdi şandūk-ı derūnum ile peykān ih̄tilāt

ih̄tilāt etmezse:

1. **ih̄tilāt etmezse:-mez, -se**

Gazel 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. Karışmak, karışıp görüşmek (bir arada olmak).

1. Nola etmezse gamıñla cism-i 'uryān ih̄tilāt
2. Edemez hiç penbe āteş ile bir ān ih̄tilāt

ih̄tilāt etse:

1. **ih̄tilāt etse:-se**

Gazel 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. Karışmak, karışıp görüşmek (bir arada olmak).

5. Dür olmaz bir nefes yāriñ hayālī dideden
6. Gam degil etse benimle hicr-i cānān ih̄tilāt

ih̄tilāt eylemez:

1. **ih̄tilāt eylemez:-mez**

Gazel 160

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. Karışmak, karışıp görüşmek (bir arada olmak).

9. Bilmeziz Sālim nedendir çarhda bu naqş-ı ğarīb
10. Eylemez ehl-i ma'ārif ile h̄bān ih̄tilāt

ih̄timāl etmez:

1. **ih̄timāl etmez:-mez**

Müseddes 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhtimal dahilinde görmek. Gerçekleşebileceğini düşünmek.

21. Deriñde h̄vān-ı vişālī dil ihtimāl etmez
22. Çeker cefāñı gönül merhāmet hayāl etmez

ih̄timāl eyler:

1. **ih̄timāl eyler:-r**

Gazel 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olabilir görmek, mümkün olduğuna inanmak.

1. Niçün bī-çāre 'āşık vaşl-ı yāri İhtimāl eyler
2. Neden bī-hūde böyle fikr-i ümmid-i muhāl eyler

ih̄tirāk oldu:

1. **ih̄tirāk oldu:-du**

Gazel 286

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutusmak(Yok olmak).

9. Fūrūzān etmede dāmān-ı sabrım āteş-i h̄sret
10. Var ise kevkeb-i bahtımla Sālim ih̄tirāk oldu

ih̄tirāk-ı vatan:

1. **ih̄tirāk-ı vatan:**

Diğer 2

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vatan hasretinden dolayı yanma, acı çekme.

45. Var iken bende ihtirāk-ı vaṭan

46. Külhan olur gözüme hep gülşen

ih̄tirām:

1. **ih̄tirāma:-a**

Kaside 17

Mısra: 13

Saygı, hürmet.

13. Bu ih̄tirāma sezā reşk ederse hemvāre

14. Qarīḥa-i ḥikem-ārā-yı her şeh-i aqdem

2. **ih̄tirām:**

Kaside 17

Mısra: 19

Saygı, hürmet.

19. Bu ih̄tirām Resül-i Ḥudā'yadır lā-şekk

20. Ederse tehniye lāyık bu ni'mete 'ālem

3. **ih̄tirāma:-a**

Kaside 17

Mısra: 21

Saygı, hürmet.

21. Bu ih̄tirāma sezā dergeh-i Muḥammed de

22. Qabül-i ḥazret-i Ḥaqq olduğunda yok şübhem

ih̄tirām etmiş:

1. **ih̄tirām etmiş:-miş**

Diğer 9

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hürmet, saygı göstermek.

159. Kāğıdı içre ih̄tirām etmiş

160. Size bir ḥaylice selām etmiş

ih̄tirām olunur:

1. **ih̄tirām olunur:-ur**

Diğer 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı gösterilmek, saygı duyulmak.

13. Şad hezārān ih̄tirām olunur

14. Ya'ni 'arz-ı selām-ı tām olunur

2. **ih̄tirām olunur:-ur**

Diğer 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı gösterilmek, saygı duyulmak.

5. Şad hezārān ih̄tirām olunur

6. Siz birāderlere selām olunur

3. **ih̄tirām olunur:-um, -ur**

Diğer 11

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı gösterilmek, saygı duyulmak.

119. Şoran aḥbāba ih̄tirām olunur

120. Cümleye ḥāşılı selām olunur

ih̄tirāz etmek:

1. **ih̄tirāz etmek:**

Gazel 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

5. Nedendir zaḥm-ı tıḡrıñdan rakībe ih̄tirāz etmek

6. O devlet degme bir şaḥsa cihān içre naşīb olmaz

ih̄tirāz eyler:

1. **ih̄tirāz eyler:-r**

Gazel 86

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçınmak, uzak durmak, çekinmek, geri durmak.

9. Verā-yı ebr-i zülfünde ruḥun pinhān eder görsem

10. Niçün āyā o meh bī-hūde bizden ih̄tirāz eyler

ih̄tirāz-ı serv-i mīnāyı:

1. **ih̄tirāz-ı serv-i mīnāyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadeh servisinden kaçınmak || Kadehten uzak durmak.

95. Olur kımrī-i sāḡar gibi zāhid tavḡ-ber-gerdün

96. Görünce bāḡ-ı Cem'de ih̄tirāz-ı serv-i mīnāyı

ih̄tisās:

1. **ih̄tisāşıñ:-tñ**

Kaside 31

Mısra: 2

Bir ilim, fen, sanat hakkında veya belli bir hususta derinleşme, o konuda geniş bilgi ve tecrübe sâhibi olma, bu yolla kazanılmış bilgi, uzmanlık.

1. Kendüñ ey ḥāme ser-āḡāze müheyyā eyle

2. İhtisāşıñ o bihīn dergehe inhā eyle

ih̄tiyāc:

1. **ih̄tiyācım:-ım**

Kaside 1

Mısra: 149

Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.

149. İhtiyācım saña olup mu'tād

150. Beni luḡf eyle ḡamdan et āzād

ih̄tiyār:

1. **ih̄tiyārım:-ım**

Diğer 2

Mısra: 42

İrade.

41. Ne nedīmim ne ḡam-gūsārım var

42. Ne taḡammül ne ih̄tiyārım var

2. **ih̄tiyār:**

Gazel 197

Mısra: 11

İrade, seçim.

11. Qabül etdi ser-ā-ser dāḡ-ı hicriñ ih̄tiyār ile

12. Efendim ḡamların bu külb-i aḥzāna 'arz etdim

ih̄tiyār etmez:

1. **ih̄tiyār etmez:-mez**

Kıt'a 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçmek, tercih etmek.

3. Ey öleydiñ seni koyup Ahmed

4. İhtiyār etmez idi ahireti

ih̄tiyār-ı beyān edip:

1. **ih̄tiyār-ı beyān edip:-ip**

Diğer 11

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Düşünceyi- ifade etmeye muktedir olmak.

57. İhtiyār-ı beyān edip hāme

58. Girdi naql-i firāk u ālāma

ih̄tiyār-ı ğam etseñ:

1. **ih̄tiyār-ı ğam etseñ:-señ**

Gazel 194

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin aşığı- Eziyet etmeyi düşünmek.

3. İntizār-ı şevk-ı vaşl etmeñ münāsib görmedik

4. İhtiyār-ı ğam da etseñ 'āşıka ehven degil

ih̄vān:

1. **ih̄vāna:-a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 123

Candan dostlar, samimî arkadaşlar.

123. Geldi ih̄vāna o şeb bir hālet

124. Müşteri buldu metā'-ı şoḫbet

2. **ih̄vān:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 125

Candan dostlar, samimî arkadaşlar.

125. Vaşf-ı māhı eder iken ih̄vān

126. Olmağa başladı zikr-i ḫübān

3. **ih̄vānıñ:-iñ**

Gazel 22

Mısra: 9

Ar. 1. Ah'lar, kardeşler. 2. Dostlar, rüfeka, esdika.

9. Mihrine mağrūr olma olsa ih̄vānıñ daḫı

10. Ādemi gāhī ḫased eyler cihānda cāh-düst

4. **ih̄vāna:-a**

Gazel 166

Mısra: 1

Ar. 1. Ah'lar, kardeşler. 2. Dostlar, rüfeka, esdika.

1. İhvāna 'aceb lāzımedir tarḫ-ı tekellüf

2. Yārāna 'aceb lāzımedir tarḫ-ı tekellüf

5. **ih̄vān:-ı**

Gazel 279

Mısra: 10

Samimî dost, arkadaş.

9. Beni zevk-āşınā-yı vaşl edip Sālim o Yūsuf-fem

10. 'Adū-yı kīne-ḫvāhım eyledi ser-cümle ih̄vānı

ih̄vā:

1. **ih̄yā:**

Kaside 10

Mısra: 151

Diriltme, diriltirme, canlandırma.

151. Oldu ih̄yā sözüyle bī-te' ḫīr

152. Mürde-i Yūsuf İbni Ka'b-ı şehir

ih̄yā edelden:

1. **ih̄yā edelden:-elden**

Terci-bend 1

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak (Aşığın olumsuz durumunun düzelmesi).

39. Bendeñi ih̄yā edelden şevk-ı vaşlıñ sevdiğim

40. Öldü gıtdi ğıbtadan baña raķīb-i bed-liķā

ih̄yā eder:

1. **ih̄yā eder:-er**

Kaside 16

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Diriltmek, can vermek.

65. Mürdegāna ne yapar böyle Mesihā-āyın

66. Bir şadāsıyla eder şad dili ih̄yā bülbül *

ih̄yā etdi:

1. **ih̄yā etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 218

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak.

217. Döküp āb-ı vuzū'-ı vālāsın

218. Etdi ih̄yā nihāl-i zibāsın

2. **ih̄yā etdi:-di**

Kaside 27

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatmin etmek.

59. Şad şükür kim o veziriñ sipeh-i tedbiri

60. Kıldı bu şaffi şikeste bizi etdi ih̄yā

3. **ih̄yā etdi:-di**

Kaside 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak.

1. ḫākden ref edüben şāh-ı bahār ser-tā-pā

2. Çemenistānı ḫudümü ile etdi ih̄yā

ih̄yā etmez:

1. **ih̄yā etmez:-mez**

Kaside 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak.

7. Nola her rüz olurlarsa nihān-ı ḫvābı-i 'uzlet

8. Kanı bir şeb kim etmez anı ih̄yā şem' ü pervāne *

ih̄yā eyle:

1. **ih̄yā eyle:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 162

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Manevi anlamda hayat verme, canlandırma.

161. Ben demem Sâlim için kim cânâ

162. Eyle vashlî ile anı ihyâ

2. **ihyâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayat vermek, canlandırmak.

23. Ne bu âşüb-ı keder bâğ-ı derûnuñda seniñ

24. Rûh-bağş-ı suhan ol tab'ını ihyâ eyle

3. **ihyâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak (yeniden doğmak, tinsel canlanma, doğma bağlamında).

67. Sine pür-zağm-ı sinân-ı gam olan hâtırını

68. Yümn-i evşâf-ı şerîfi ile ihyâ eyle

4. **ihyâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak (yeniden doğmak, tinsel canlanma, doğma bağlamında).

85. Ramazânım keremiñ ile benim 'id olsun

86. 'İd-ber-'id edeyim bendeñi ihyâ eyle

ihyâ eyledi:

1. **ihyâ eyledi:-di**

Tarih 1

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak (yeniden doğmak, tinsel canlanma, doğma bağlamında).

53. Yeñiden eyledi gūyâ ki ihyâ

54. Bu mürde 'âlemi sūr-ı hümâyün

2. **ihyâ eyledi:-di**

Tarih 3

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak (yeniden doğmak, tinsel canlanma, doğma bağlamında).

79. Etdi ez-cümle sipâriş bu işi şâhibine

80. Yeñiden eyledi bu 'âlemi gūyâ ihyâ

ihyâ evler:

1. **ihyâ evler:-r**

Kaside 25

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayat vermek, canlandırmak.

23. Mesihâveş murâd etse o kân-ı merhamet eyler

24. Dem-i cân-bağş-ı luţfuyla hezârân mürdeyi ihyâ

ihyâ evlevip:

1. **ihyâ evlevip:-yip**

Kaside 13

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Manevi anlamda hayat verme, canlandırma.

119. Dâ'i-i dirin peder merhûmu ihyâ eyleyip

120. Çünkü kâdrin etdiler hem-pertev-i şems-i zuhâ

ihyâ kıl:

1. **ihyâ kıl:**

Gazel 84

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeniden canlandırmak, diriltmek; tazelik vermek.

7. Helâk etdi beni gamzeñ saña 'uşşâk lâzımsa

8. Beni luţfuñla ihyâ kıl bizim hoş olmamız yegdir

ihyâ kıldı:

1. **ihyâ kıldı:-dı**

Kaside 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak, geliştirmek, diriltmek.

1. Cebhe-i tâli'imiz etdi güşâde Mevlâ

2. Bizi bir aşaf-ı devrân ile kıldı ihyâ

ihyâ kıldıñ:

1. **ihyâ kıldıñ:-dıñ**

Kaside 14

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeniden canlandırmak, diriltmek; tazelik vermek.

53. Saña Hağ verdi i'câz-ı Mesihâ

54. Ki şer'-i Muştafa'yı kıldıñ ihyâ

ihyâ ola:

1. **ihyâ ola:-a**

Kaside 22

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlanmak, yeniden hayat bulmak.

141. Ola ihyâ deriñde şubh ile şâm

142. Şad hezârân benim gibi nâ-kâm

ihyâ oldu:

1. **ihyâ oldu:-du**

Tarih 4

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlanmak, yeniden hayat bulmak.

29. Zamân-ı 'adl ü dâdında anıñ hep

30. Bi-ğamdi'llâh zamâne oldu ihyâ

ihyâ olmaga:

1. **ihyâ olmaga:-a**

Gazel 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhya olmak, canlanmak.

7. O zülfi-ejderi etdi beni zehr-i firâka dūş

8. 'Aceb mi istesem tiryâk-i vashlî olmaga ihyâ

ihyâ olmuşdur:

1. **ihyâ olmuşdur:-muş, -dur**

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak, şereflemek.

11. Ne şebdir ol şeb-i baht-âşinâ tarf-ı İlâhî'den
12. Cihân içre kim olmuşdur zamân-ı haşre dek ihyâ

2. **ihyâ olmuşdur**:-muş, -dur

Diğer 10
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhya olmak, canlanmak.

41. O 'İsi-dem o Mesihâ-nefes kim olmuşdur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u hağ ihyâ

ihyâ olurdu:

1. **ihyâ olurdu**:-ur, -du

Kaside 25
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlanmak, dirilmek.

35. İçeydi rûh-ı Aşaf şerbet-i cām-ı 'atâ-bağşın
36. Olurdu devr-i luftunda zamân-ı haşre dek ihyâ

ihyâ-yı 'ibâdet eder:

1. **ihyâ-yı 'ibâdet eder**:-er

Rübai 7
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İbadet etmek || Pervanenin şem' etrafında dönüşü.

3. Kâl etdi ten-i zerdin eritdi ğam-ı hicri
4. Pervâne eder her gece ihyâ-yı 'ibâdet

ihyâ-yı nuṭk-ı cân-bağş olsun:

1. **ihyâ-yı nuṭk-ı cân-bağş olsun**:-su

Kaside 30
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlandırıcı sözlerle diriltmek, canlandırmak.

17. Yine dil-mürdegân ihyâ-yı nuṭk-ı cân-bağş olsun
18. Añıp dârü'ş-şifâ-yı çäre-perdâz-ı Mesihâ'yı

ihyâ-yı sohbetiñ evleyip:

1. **ihyâ-yı sohbetiñ evleyip**:-yip

Gazel 113
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sohbetle ihya etmek.

5. Agyâr-ı dünü evleyip ihyâ-yı sohbetiñ
6. Ben künc-i ğamda derd ile ölmek revâ mıdır

ihzâr eder:

1. **ihzâr eder**:-er

Diğer 3
Mısra: 46
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.

45. Her kaçan fikr-i binâğuşunu etsem derkâr
46. Sinede yâsemenin bir gün eder dil ihzâr

2. **ihzâr eder**:-er

Kaside 28
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.

11. Mâh-ı 'id kim şâ'imânî da 'vet-i hâş evleyip
12. Encümü simin şabağla nuḳl için ihzâr eder

ihzâr ederler:

1. **ihzâr ederler**:-er, -ler

Kaside 35
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.

25. Şâ'irân kim saña bağşende-i revnağdır hep
26. Cümle envâ'-ı ma'ânîyi ederler ihzâr

ihzâr etdik:

1. **ihzâr etdik**:-dik

Gazel 275
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.

3. Zülfünde diller etdiler andan şikâyeti
4. Etdik şabâyı meclise ihzâr dün gece

ihzâr evleyip:

1. **ihzâr evleyip**:-yip

Kaside 28
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.

15. Mâh-ı 'id kim nev-kumâş-ı vaşlı ihzâr evleyip
16. 'Aşık-ı hier-âşinâyı nâ'il-i dil-dâr eder

ikâ vü mişkât-ı du'â evledi:

1. **ikâ vü mişkât-ı du'â evledi**:-di

Kaside 13
Mısra: 118
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua kandilini yakmak.

117. Vâlidim ol hânedân-ı devlet ü ikbâlde
118. Nice eyyâm evledi ikâ vü mişkât-ı du'â

ikâmet etmez:

1. **ikâmet etmez**:-mez

Müfret 24
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yerde buluna, yaşama || Cemaatle namaza başlamadan önce müezzinin kamet getirmesi.

1. İkâmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde
2. Toğunmasaydı şüfi güşuña gülbâğ-i kaç kâmet

ikbâl:

1. **ikbâlim**:-im

Tesdis 3
Mısra: 26
Mutluluk, saadet, baht, talih.

25. Görüp küyunda ğaltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim
26. Cebnimden bilip bezm-i vişâle olan ikbâlim

2. **ikbâline**:-in, -e

Tarih 24
Mısra: 26
Mutluluk, saadet, baht, talih.

25. Feth ü zaferdir şâh-râh min-ba 'd aña bî-iştibâh
26. İkbâline 'âdil güvâh ol şadr-ı dîn-perver yeter

3. **İkbâli:-i**

Tarih 24

Mısra: 32

Mutluluk, saadet, baht, talih.

31. Allâh edip gamdan maşûn şâhenşehe bağışlasun
32. Yâ Rab cihân tolsun bütün İkbâli ile ser-te-ser

İkbâl ede:

1. **İkbâl ede:-e**

Kaside 22

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu hale getirmek, mutlu kılmak.

147. Ede Hakk zâtını be-şad İkbâl
148. Dâ'imâ zib-i mesned-i iclâl

İkbâl-i cihâna:

1. **İkbâl-i cihâna:-a**

Rübai 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya saadeti.

1. İkbâl-i cihâna i'timâd etmem
2. Ben düşmenimi düst i'tikâd etmem

İkbâl-i dehr-i dün:

1. **İkbâl-i dehr-i dün:**

Gazel 81

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak dünyanın mutluluğu.

7. Erbâb-ı fakrı hor u zelil ü zebün eder
8. İkbâl-i dehr-i dün u deni kâmrânedir

İkbâl-i hecir:

1. **İkbâl-i hecir:**

Diğer 4

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık talihî || Ayrılık derdinin başa gelmesi.

41. Erre-i 'ömr imiş ahvâl-i hecir
42. Keder-âver imiş İkbâl-i hecir

İkbâl-i hudâ-dâd:

1. **İkbâl-i hudâ-dâd:**

Kaside 23

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah vergisi talih,baht.

89. Bu İkbâl-i Hudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tîgîñ
90. Eder teşhîr yek-ser merz ü büm-i 'ömr-i a'dâyı

İkbâl-i rüz-efzün:

1. **İkbâl-i rüz-efzün:**

Kaside 13

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun süreli talih, baht.

95. Pâdişâhım sende bu İkbâl-i rüz-efzün ki var
96. İnşâa'llâh rub'-ı meskûna olur hükümün revâ *

İkbâl-i şehensâh-ı keremkâre:

1. **İkbâl-i şehensâh-ı keremkâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf sahibi padişahın -3. Ahmed-saadeti, mutluluğu.

101. Hemîşe zeyn olup gülşen cihân olduğça ma'müre
102. Tezâyüd gelsin İkbâl-i şehensâh-ı keremkâre

İkdâm kılmasaydık:

1. **İkdâm kılmasaydık:-ma, -sa, -ydık**

Gazel 217

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Gayret etmek.

9. Şerha şerha olmaz idi sînemiz Sâlim eger
10. Kılmasaydık şöhrete İkdâm mânend-i niğîn

İkdâm-ı belîğ etdiler:

1. **İkdâm-ı belîğ etdiler:-di, -ler**

Tarih 3

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel çalışmalar, işler yapmak.

125. Allah Allâh diyerek etdiler İkdâm-ı belîğ
126. Oldular rû-be-reh-i cânib-i hengâm-ı gazâ

2. **İkdâm-ı belîğ etdiler:-di, -ler**

Tarih 3

Mısra: 185

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel çalışmalar, işler yapmak.

185. Allah Allâh diyerek etdiler İkdâm-ı belîğ
186. Hâsılı eylediler düşmeni mağlûb-ı vegâ

İkd-ı sad-ukde:

1. **İkd-ı sad-ukde:**

Gazel 242

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzlerce ukdenin dizili olması || Bir çok gerçekleşmeyen isteğin olması.

7. Dest-i ihsân ile münhal olamaz 'ukdeleri
8. İkd-ı sad-ukde durur sübha-i ezkâr-ı 'adû

İki:

1. **iki:**

Tarih 3

Mısra: 177

İki, sayı sıfatı.

177. Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ
178. Evvelîn hâmlende olmuş idi yek-ser yağmâ

2. **iki:**

Diğer 4

Mısra: 93

İki, sayı sıfatı.

93. İki mektüb-ı maḥabbet-üslüb
94. Geldi ey yâr-i güzîn-i mergüb

3. **ikisi:-si**

Lugaz 5

Mısra: 14

İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

13. Bî-kesinde bulunur bayında
14. Çeşmi var ikisi de pâyında

4. **iki:**

Kaside 10

Mısra: 186

İki, sayı sıfatı.

185. Tırdu yevm-i aḥad yemîn ü yesâr
186. İki şaḥş-ı mu'azzamü'l-mikdâr

5. **iki:**

Kaside 13

Mısra: 16

İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

15. Tâ'ir-i evc-i ḥarîm-i rāḥat eyler âdemi
16. İki perdîr murğ-ı rûḥa bâl-i teslîm ü rızâ

6. **iki:**

Kaside 13

Mısra: 116

İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

115. Cedd-i firdevs-âşiyân u vâlid-i cennet-mekân
116. Ol iki müstağrak-ı deryâ-yı nûr-ı Kibriyâ

7. **iki:**

Kaside 17

Mısra: 16

İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

15. Ki vech-i arzda ancak Medîne vü Mekke
16. Bu iki buḳ'adır olan şerîf ü müstaḥkem

8. **iki:**

Gazel 23

Mısra: 5

İki, sayı sıfatı.

5. Mebde'-i aşl-ı vücûduñ iki kaçre âb iken
6. Gurre olma ey gönül şu üzre yok naḳşa sebât

9. **iki:**

Kaside 31

Mısra: 83

İki, sayı sıfatı.

83. Bir sene içre efendim iki şa'bân oluyor
84. Zeyl-i iḥsânî ile birini iḥfâ eyle

10. **iki:**

Muamma 34

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

1. Cemâle nice sîr olsun cihân mülkünde ey Sâlim
2. O serve bir iki üç def'a bakmak ile 'âşıklar

11. **iki:**

Kaside 34

Mısra: 86

İki, sayı sıfatı.

85. Ser-i küyüñda hergiz müdde'â-yı 'aşkı işbâta
86. Benim şâhidlerim cânâ iki zülf-i mutarrâdır

12. **ikiye:-ye**

Matla 71

Mısra: 1

İki sayısı || İki kişi.

1. Bir âdem zür ile gâyet ikiye intikâm eyler
2. Kişi tedbîr ile ammâ bütün dünyâyı râm eyler

13. **iki:**

Gazel 93

Mısra: 10

İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

9. İntizâr-ı va'de-i vaşlıyla giryân olma kim
10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a'lâda bir

14. **iki:**

Gazel 158

Mısra: 4

İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

3. Geh itâbîñ geh nigâhîñ öldürür 'uşşâkıñı
4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz ḥalâş

iki 'âlem:

1. **iki 'âlem:**

Kaside 9

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki dünya; dünya ve ahiret.

19. Veliyy-i ni'met-i kevineyn oldu
20. İki 'âlem anıñ nâmiyla töldü

iki 'âlemde:

1. **iki 'âlemde:-de**

Kaside 3

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki dünya; dünya ve ahiret.

73. Murâdım 'arz-ı ḥâldir saña yâ Rab
74. İki 'âlemde sensin baña maḥlab

iki cânibe:

1. **iki cânibe:-e**

Diğer 3

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki taraf, iki yan.

137. Yâr zevrakla gece yemde güzârân eyler
138. İki cânibe muhassal gümüş efşân eyler

iki çeşm-i ğazâlâne:

1. **iki çeşm-i ğazâlâne:**

Gazel 214

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel gözleri.

7. Murğ-ı dil dâmgeç-i ṭurrada naḥcîrîñdir
8. O iki çeşm-i ğazâlâne şikâr oldum ben

iki dervâva:

1. **iki deryāya:-ya**

Kaside 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki deniz (Maddi, manevi alem).

5. Berzah-ı cāmi' gibidir 'ālem-i şüret hele

6. Evvel ü āhir iki deryāya beñzer güyiyā

iki etmeye:

1. **iki etmeye:-me, -ye**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 176

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki adet olmasını sağlamak.

175. Var iken bir libās-ı müsteṣnā

176. Borc ile iki etmeye ammā

iki gözü:

1. **iki gözü:-ü**

Gazel 242

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki göz.

9. Hāşılı olsa iki gözü de a' mā kaṭ'ā

10. Eylemez naḫşını güm dīde-i bīdār-ı 'adū

iki harf:

1. **iki harf:**

Kaside 13

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kün, Allah'ın "kün" emriyle bütün varlıkları yaratması.

19. Çünkü aṣlı kā' inātin iki harf olmuş anıñ

20. Kāle gelmez ebced ü zā' irçesi yok muṭlaḳā

iki kaşın:

1. **iki kaşın:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki kaş || Tuğra.

9. Sen o şāhenşeh-i evreng-i risāletsin kim

10. Çekdi menşür-ı 'adilde iki kaşın tuğrā

iki sipihriñ:

1. **iki sipihriñ:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki gök || Yeryüzü ve gökyüzü.

27. O kadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen

28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i ḥadrā güyā

iki top:

1. **iki top:**

Tarih 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay ve güneş.

13. İki top ile oynar sürgehde

14. Birin gündüz birini gece gerdün

ikisi birden:

1. **ikisi birden:-si**

Lugaz 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birlikte, iki taraf aynı anda (Satrançtaki iki taraf iki takım).

13. İkisi birden etselerdi güzer

14. Cānib-i ḥaşm birbirine girer

iklīm:

1. **iklīm:**

Lugaz 2

Mısra: 17

Memleket II Satranç tahtası.

17. Her biriniñ otuz iki iklīm

18. Güyiyā oldu destine teslīm

iklīm-i āzerbāycān:

1. **iklīm-i āzerbāycān:**

Tarih 24

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Azerbaycan yöresi.

49. İklīm-i Āzerbāycān olmuşdu bī-cān bir zamān

50. Alıp Revān'ı verdi cān şimdi o rūḥu'llāh-eşer

iklīm-i derūnu:

1. **iklīm-i derūnu:-u**

Gazel 76

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp, gönül, gönül ülkesi.

9. Ser-ā-pā dest-bürd-i şāh-ı gamzeñdir dil-i 'āşık

10. 'Aceb mi etseñ iklīm-i derūnu kendiñi teshīr

iklīm-i ḥayāt-ı ḥaşma:

1. **iklīm-i ḥayāt-ı ḥaşma:-a**

Kaside 27

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanların yaşadığı memleket.

23. Ol ki tedbir ile iklīm-i ḥayāt-ı ḥaşma

24. Cüy-ı şemşir-i gulüv-girini etdi icrā

iklīm-i maḥabbetde:

1. **iklīm-i maḥabbetde:-de**

Gazel 147

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet ülkesi.

9. İklīm-i maḥabbetde gerek şanma vefāyı

10. Bu dār-ı diyāra hele deyyār gerekmez

iklīm-i şikenc-i zūlfūne:

1. **iklīm-i şikenc-i zūlfūne:-üñ, -e**

Müfret 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvrımlı saçların memleketi || Sevgilinin saçları.

1. Uzakdan geldi iklim-i şikenc-i zülfüne bu şeb
2. Efendim gönlüme lutf et nedir hâli su'âl eyle

ikrām:

1. **ikrāmına:-in, -a**

Tarih 2

Mısra: 6

Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.

5. Bu dili zehr-âb-nüş olmakdan 'azl et ey gönül
6. Naşb-ı nefis etdi muşkadder çün anıñ ikrāmına

2. **ikrāmına:-in, -a**

Tarih 2

Mısra: 14

Allah'in lütfu ve ihsanı.

13. Hâzret-i Bâri du'â-yı 'âlemi maqbûl edip
14. Eyledi şâyân hezârân ni'met ü ikrāmına

3. **ikrāmına:-in, -a**

Tesdis 3

Mısra: 10

Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.

9. Gezerken reh-güzârında anıñ bî-şabr u bî-sâmân
10. O la'l-i şekker-efşânıñ olup ikrāmına şâyân

4. **ikrāmına:-a**

Diğer 8

Mısra: 24

Ağırlama, kıymet vererek hürmet etme, misâfirperverlik gösterme.

23. Luft-ı pâkiñ sebep durur kâma
24. Her ğaribü'd-diyâra ikrâma

5. **ikrāmına:-a**

Diğer 9

Mısra: 116

Ağırlama, kıymet vererek hürmet etme, misâfirperverlik gösterme.

115. Biz de düşdük netice ol dâma
116. Qā'il idik quru bir ikrâma

6. **ikrāmını:-in, -ı**

Kaside 24

Mısra: 41

Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.

41. Halka ikrāmını vaşf eylemege tâlib olan
42. Şu kadar ancak eder etmek olursa ta'bir

7. **ikrāmına:-a**

Gazel 44

Mısra: 10

Tazîm ve hürmet etmek edilmek.

9. Şakınma Sâlim-i âzâr-keşden tuhf-e-i cevriñ
10. Efendim sevdiğim cânım bu ikrâma o şâyandır

8. **ikrāmını:-im**

Gazel 96

Mısra: 8

Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.

7. Meyl eder hâra güle mihr eden elbet ey gönül
8. Yoğsa ikrāmım benim ağıyâre bākimden midir

9. **ikrāmını:-in, -ı**

Gazel 175

Mısra: 3

Tazîm ve hürmet etmek edilmek.

3. Eder ikrāmını teqşîr-i mihnet ser-te-ser zâyî'
4. Sipihriñ var ise lütfu bize minnettedir ancak

10. **ikrāmı:-ı**

Gazel 221

Mısra: 9

Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.

9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrāmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin

ikrām eder:

1. **ikrām eder:-er**

Kaside 20

Mısra: 172

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkrâmda bulunmak, lütfetmek.

171. Yed-i cüdu eder hemîşe müdâm
172. Lâyıkı üzre her kese ikrâm

2. **ikrām eder:-er**

Gazel 41

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkrâmda bulunmak.

7. Derününde nice esrârî cânı gibi hıfz eyley
8. Hele peygâm-ı aḥbâba 'aceb ikrâm eder kâgaz

ikrâm etdi:

1. **ikrâm etdi:-di**

Kaside 20

Mısra: 190

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkrâmda bulunmak, lütfetmek.

189. Edip 'ilm-i şerife rağbet-i tām
190. Etdi erbâbına nice ikrâm

ikrām evlesinler:

1. **ikrām evlesinler:-sin, -ler**

Gazel 217

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Lütüfta bulunmak.

1. Alıgör bezm-i cihânda nām mænend-i nigîn
2. Eylesinler zâtuña ikrâm mænend-i nigîn

ikrâm görmüşüzdür:

1. **ikrâm görmüşüzdür:-müşüz, -dür**

Kaside 20

Mısra: 232

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliklere, cömertliklere mazhar olmak.

231. Pederim de bu çakeriñ de müdâm
232. Görmüşüzdür nice nice ikrâm

ikrām u i'zâz evlevip:

1. **ikrām u i'zâz evlevip:-yip**

Kaside 13

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın kullarına- ikramda bulunması.

31. 'Alleme'l-esmâ ile ikrâm u i' zâz eyleyip
32. Eyledi ol zâtı mescûd-ı gürûh-ı pür-bahâ

ikrâmların eder:

1. **ikrâmların eder:-er**

Tarih 3

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkramda bulunmak, lütfetmek.

73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbâbını ol
74. Aña göre eder ikrâmların ser-tâ-pâ

ikrâr eder:

1. **ikrâr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek.

33. Eyleyen tahkîk cüst ü cüy-ı bahr-i fikrini *
34. Ol dür-i yek-tâniñ elbet kâdrini ikrâr eder

2. **ikrâr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek.

51. Mekrûmet-pîrâ vezîr-i 'âli-kadrâ hağ bu kim *
52. Vaşf eden zât-ı şerîfiñ 'acziñi ikrâr eder

ikrâr etdi:

1. **ikrâr etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıktan söylemek.

103. Etdi ikrâr da'vetin be-şühüd
104. Feres ü zâbb u ahras-ı ma'hüd

ikrâr etmedi:

1. **ikrâr etmedi:-me, -di**

Kaside 10

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek.

57. Etmedi mi nübüvvetin ikrâr
58. İctimâ'-ı kavimde sūsmâr *

ikrâr eyleve:

1. **ikrâr eyleve:-ye**

Matla 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etme, tasdik etme.

1. Buğl etme sağın va'deleriñ etmede tekrâr
2. İncâzına Allâh seni eyleye ikrâr

ikrâr olunur:

1. **ikrâr olunur:-un, -ur**

Diğer 3

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözle ifade etmek.

101. Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur

102. Hâşılı âb u hevâsı hele ikrâr olunur

iksâ evler:

1. **iksâ evler:-r**

Lugaz 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Giydirmek.

9. Kendi çıplak gezer ammâ ekşer
10. Bir fakîri hele iksâ evler

iksâr:

1. **iksâr:-e**

Kaside 19

Mısra: 98

Ar. Kadir iken imtina ile terk eylemek.

97. Ğarağ 'arz-ı 'übüdiyyetdir ancak bir vesîleyle
98. Huzûr-ı pâdişâhîde rızâ yok böyle iksâr

iksâr-ı kelâmî:

1. **iksâr-ı kelâmî:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözü çoğaltmak.

103. Sâlimâ ğayrı du'â vaḫti bedidâr oldu
104. Ne bu iksâr-ı kelâmîñ ne bu 'arz-ı şekvâ

iksîr:

1. **iksîr:-i**

Kaside 20

Mısra: 40

İlaç (Padişah eşiğinin toprağı).

39. Olsa hâk-i derinde ger mahrem
40. Ğayrı iksîri neylesin âdem

2. **iksîr:**

Kaside 20

Mısra: 64

İlaç (Padişah eşiğinin toprağı).

63. Cümle evler idi bu bü-yı kerem
64. Hâkin iksîr ü şahn-ı bağı İrem

3. **iksîr:**

Kaside 24

Mısra: 52

İlaç.

51. Sen o kân-ı kerem ü baḫr-i himemsin k'olmuş
52. Bir nigâh-ı nazarıñ cümle cihâna iksîr

iksîr edelim:

1. **iksîr edelim:-elim**

Gazel 204

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa kaynağı yapmak, derdine ilaç eylemek.

9. Ger bulursak hâk-î pây-ı yâri sa'y ile gönül
10. Dîde-i ḫasret-keşe biz anı iksîr edelim

iksîr eyledik:

1. **iksîr eyledik:-dik**

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa eylemek, derde derman olmak.

11. O tütüyâ-yı gubârı kim eyledik iksîr
12. Ki zerre zerresi dehre yeter Hudâ birdir

iksîr-i pûte-i ümmîd:

1. **iksîr-i pûte-i ümmîd:**

Kaside 33

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit iksiri (Şeyhülislamın eşiğinin toprağı).

11. Etmiş ol dergehiñ Hudâ-yı mecîd
12. Hâkin iksîr-i pûte-i ümmîd

iksîr-i şevk:

1. **iksîr-i şevk:**

Diğer 11

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk iksiri || İlahî sırlar, tarikatın vermiş olduğu şevk.

17. Pûte-i nev-külâh-ı ma'nâda
18. Oldu iksîr-i şevk âmâde

iktibâs etmeñ:

1. **iktibâs etmeñ:-meñ**

Diğer 9

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ödünç almak || Birbirine benzetmek.

65. Onu encüm kıyâs etmeñ siz
66. Böyle bî-hüde iktibâs etmeñ siz

iktibâs etmiş:

1. **iktibâs etmiş:-miş**

Gazel 153

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ödünç almak || Birbirine benzetmek.

1. Dirig ey meh seniñ ağıyar mişliñ gül kıyâs etmiş
2. Kıyâsı lîk bî-hüde degildir iktibâs etmiş

iktibâs eyler:

1. **iktibâs eyler:-r**

Diğer 9

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ödünç almak, alıntılanmak.

63. Şererin necmler kıyâs eyler
64. Ateşim necme iktibâs eyler

iktidâ etdi:

1. **iktidâ etdi:-di**

Kaside 5

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tabi olmak, uymak.

51. Etdi ervâh-ı nebiyyine imâmet anda

52. İktidâ etdi ser-â-ser o gürüh-ı vâlâ *

iktifâ etsek:

1. **iktifâ etsek:-sek**

Kaside 34

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetinmek.

79. Sezâdır bir tegazzül etmek ile iktifâ etsek

80. Meşeldir 'ârife bir gül bütün mahşül-i dünyâdır

iktinâş olunur:

1. **iktinâş olunur:-un, -ur**

Diğer 9

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak || Bir şeye ulaşmak için yapılanlar.

135. 'Arz-ı sad şevk u ihtişâş olunur

136. Şevk anıñla iktinâş olunur

iktirâh:

1. **iktirâhdan:-dan**

Gazel 231

Mısra: 8

Açıktan aşikâr söylemek.

7. Geçmem o şühdan baña geç deyü vâhime

8. Bî-hüde tab'a şıket eder iktirâhdan

iktisâ eder:

1. **iktisâ eder:-er**

Kaside 13

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Giyinmek.

85. Bir mañalde şahne-i hıfzı ki hüküm icrâ eder

86. Eder ol yerde şu dîbâsıyla âteş iktisâ

iktizâ eyledi:

1. **iktizâ eyledi:-di**

Kaside 13

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lâzım gelmek.

33. Halk edip halkı nizâmın buldu cümle kâ'inât

34. Gâh şüret eyledi emr-i halâkat iktizâ

i'lâ:

1. **i'lâ:**

Kaside 5

Mısra: 66

Şanını yüceltmek, şöhretini arttırmak.

65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz

66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ *

i'lâ eyle:

1. **i'lâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek.

37. 'Alemler muğtenem-i lutfu eden zî-şânîñ
38. Vaşf-ı 'âlî-güher-i midhâtin i'lâ eyle

ilâ yevmi'l-kıyâme:

1. **ilâ yevmi'l-kıyâme:**

Kaside 25

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamete kadar.

55. Kemâl-i lutf u re'fetle seni şadr-ı sa'âdetde
56. Ede bâkî ilâ yevmi'l-kıyâme hazret-i Mevlâ

'ilâc:

1. **'ilâc:**

Diğer 2

Mısra: 85

Deva, şifa.

85. Nedir âyâ 'ilâc hicrâna
86. Şorsa 'âşık bilir mi Loğmân'a

2. **'ilâclar:-lar**

Kaside 8

Mısra: 142

Deva, şifa.

141. Ki ben bu güne firâk u diyâr-ı ğurbetde
142. Ola 'ilâclar anda hâzîn ü hâsirdir

ilâc buldu:

1. **ilâc buldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 174

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çare bulmak.

173. Hânedâmînda buldu her muhtâc
174. Çâresiz derdlerine cümle ilâc

'ilâc eylevemez:

1. **'ilâc eylevemez:-ye, -mez**

Rûbai 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa vermek || Gerçekleşecek bir şeyi önlemek.

1. Tağdire 'ilâc eylevemez olsa Felâtün
2. Elbette olur her ne ise kâr-ı muqadder

'ilâc-ı bür'-i sâ'a:

1. **'ilâc-ı bür'-i sâ'a:**

Gazel 257

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hastalığı iyileştiren ilaç.

7. 'Ilâc-ı bür'-i sâ'a ister iseñ hüzn ü ekdâra
8. Hemân ey dil şafâ-yı sâgar-ı billürdan başla

ilâh:

1. **ilâh'ım:-ım**

Kaside 2

Mısra: 139

Yaratıcı, Allah.

139. Hâtâ vü cürmüme bakma İlâh'ım
140. Baña yâ Rab yeter rüy-ı siyâhım *

2. **ilâhımdan:-ım, -dan**

Kıt'a 3

Mısra: 4

Yaratıcı, Allah.

3. Gerçi kim 'âşiyim velî ammâ
4. Kesmem ümmidimi İlâhımdan

3. **ilâh:**

Kaside 8

Mısra: 181

Yaratıcı, Allah.

181. İlâh u Muhtedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm *
182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Mücib ü Nâşır'dır

4. **ilâh:**

Kaside 20

Mısra: 34

Yaratıcı, Allah.

33. Odur ol pâdişâh-ı 'âlî-câh
34. Eyleyip mazhar-ı na'îmi İlâh

ilâhâ:

1. **ilâhâ:**

Kaside 9

Mısra: 75

Ey Allah'ım.

75. İlâhâ çâre-sâzâ Zü'l-celâlâ
76. Raḥîmâ kâm-baḥşâ bî-zevâlâ

ilâhî:

1. **ilâhî:**

Kaside 3

Mısra: 1

Ey Allah'ım.

1. İlâhî lutfuña pâyân yokdur
2. Edâ-yı şükruñe imkân yokdur

2. **ilâhî:**

Kaside 3

Mısra: 39

Ey Allah'ım.

39. Şikâyet yâ İlâhî nefsi bedden
40. Elinden dil-figâr u 'âcizim ben

3. **ilâhî:**

Kaside 3

Mısra: 45

Ey Allah'ım.

45. İlâhî bunca lutfu görmüş iken
46. Saña lâyıq 'ibâdet etmedim ben

4. **ilâhî:**

Kaside 3

Mısra: 77

Ey Allah'ım.

77. Şerikiñ mümteni'dir yâ İlâhî
78. Kerem kıl pâdişehler pâdişâhı

5. **ilâhî:**

Kaside 3

Mısra: 95
Ey Allah'im.

95. İlahî lutf u ihsân saña mahşüş
96. Hemîn cüd u firāvân saña mahşüş

6. ilāhî:

Kaside 3
Mısra: 97
Ey Allah'im.

97. İlahî ism-i Ğaffār'ın haqıyçün
98. Seniñ ol ism-i Settār'ın haqıyçün

7. ilāhî:

Kaside 8
Mısra: 193
Ey Allah'im.

193. Ne güne 'özü eder āyā İlahî mahşerde
194. O hātî'in ki hacel-geşte-i evāmirdir

8. ilāhî:

Rübai 9
Mısra: 3
Ey Allah'im.

3. Baqma kerem et cürmüme sen yoğsa İlahî
4. Ser-tā-be-ka-dem cürm ü güneh mahz-ı hātāyız

9. ilāhî:

Kaside 10
Mısra: 409
Ey Allah'im.

409. Yā İlahî be-nūr-ı feyz-i suhan
410. Eyle lutfuñla didemi rüşen

10. ilāhî:

Tarih 21
Mısra: 5
Ey Allah'im!

5. Kendi fazlıñla İlahî anı me'cür edip
6. Eyle firdevs-i berin içre mekân aña da sen

11. ilāhî:

Tarih 24
Mısra: 52
Ey Allah'im.

51. Ol Mehdi-i devr-i zamān nuşretle olsun kām-rān
52. Eyle İlahî her zamān a'dāsını zir ü zeber

i'lām eder:

1. i'lām eder:-er

Gazel 41
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, anlatmak.

1. Baqarsañ lutf edip cānā saña ifhām eder kāğaz
2. Derün-i 'aşığı şerh eyleyip i'lām eder kāğaz

i'lām etmededir:

1. i'lām etmededir:-me, -de, -dir

Diğer 3
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Duyurmak.

1. Hāme-i ney-şekerim etmededir saña müdām
2. İştıyāk-ı dil-i mahzün u firāki i'lām

i'lām eyledi:

1. i'lām eyledi:-di

Kaside 10
Mısra: 184
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, anlatmak.

183. Nakl edip mekrin eyledi ilzām
184. Güy-ı pinhānın eyledi i'lām *

2. i'lām eyledi:-di

Kaside 10
Mısra: 208
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, anlatmak.

207. Şordugunda Mecî'yi şahb-i kirām *
208. Bū Zer oldugun eyledi i'lām

i'lān:

1. i'lānımı:-ım, -ı

Kaside 3
Mısra: 75

Açıklama, açığa vurma, meydana çıkarma.

75. Kamu esrār u i'lānımı yek-ser
76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lūm eyler

i'lān ederler:

1. i'lān ederler:-er, -ler

Diğer 4
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, bildirmek.

55. Be-her aḥbāb-ı şadātkārān
56. Cümlesi şevkiñ ederler i'lān

i'lān eyler:

1. i'lān eyler:-r

Kaside 2
Mısra: 66
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, bildirmek.

65. Ser-āğāz eylese Nāhīd-i devrān *
66. Senā-yı zāt-i pākin eyler i'lān

ilbās eder:

1. ilbās eder:-er

Gazel 189
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Giydirmek.

7. Nevbetle eder hil'atı her sebzeye ilbās
8. Āyini budur 'askerine şāh-ı bahārın

ilbās eyledi:

1. ilbās eyledi:-di

Kaside 12
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Giydirme, giydirip kuşatma.

75. Vücūda geldi çü mikrāş-ı lā'dan ol hulle
76. Anıñla eyledi ilbās o zāt-ı meşkürü

ile:

1. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 13

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

13. Böyle olduğça nevāl-i lutfuñ ile ašinā
14. Fikr-i dūr-ā-dūr-ı hicriñ hātıra gelmez şehā

2. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 37

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

37. Olalı gönülüm hayāl-iñ ile cānā ašinā
38. Reşk eder bigāneler aḥvālime ser-tā-be-pā

3. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 41

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevkım benim
42. Min-ba'ad ayırmaya senden bizi Bārī Ḥudā

4. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 24

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

23. Fiğān ey tiz-dest-i kār-ı ḥasret
24. Tenim za'f ile etdiñ nālāsā

5. ile:

Tahmis 1

Mısra: 2

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. O kim güلزār-ı ḥüsnüñ her draḥtın müntehā etmiş
2. Nihāl-i kāmēt-i 'uşşākı derd ile dü-tā etmiş

6. ile:

Tahmis 1

Mısra: 17

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

17. Şalındı ol seriv-ḳad nāz u reftār ile gülzāre
18. Edince cüybāra dīde-i 'ibretle nezzāre

7. ile:

Lugaz 1

Mısra: 37

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

37. Cinān ile cenānım tev'em oldu şimdilik Sālim
38. Ḥudā yāver olursa bu da ḳalmaz şanki sā'atdir

8. ile:

Muamma 1

Mısra: 2

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Dem-i ḥattın su'āl etdi nuḳat döküp o meh Sālim
2. Yatırdıp şekl-i liḥyānı zamir-in ile istiḥrāc

9. ile:

Tarih 1

Mısra: 13

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

13. İki top ile oynar sürgehde
14. Birin gündüz birini gece gerdün

10. ile:

Tarih 1

Mısra: 58

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

57. Cenāb-ı ḥazret-i Sultān Aḥmed
58. Ki faḥr eyler vücūdu ile gerdün

11. ile:

Tarih 1

Mısra: 71

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

71. Aña nisbet ile bir ḳatra olmaz
72. Eger cūduyla hem-vezn olsa Ceyḥün

12. ile:

Diğer 1

Mısra: 20

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

19. Ḥazret-i Ḥakk'a biñ senā olsun
20. Güşlar zıkr ü şükr ile ḫolsun

13. ile:

Diğer 1

Mısra: 33

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

33. Āsitāneñ himem ile ḫolsun
34. Nice üftādeler çerāğ olsun

14. ile:

Kaside 1

Mısra: 17

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

17. Ebr-i lutfu na'im ile mālī
18. Kereminden bir ān degil ḫālī

15. ile:

Kaside 1

Mısra: 25

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

25. Kimi lutf-ı bahār ile güyān
26. Kimi kaḫr-ı ḫazāndan tersān

16. ile:

Kaside 1

Mısra: 74

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

73. Gül gibi bir güşāde 'ālem iken
74. Seni eyler ḫazān ile külḫan

17. ile:

Kaside 1

Mısra: 99

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

99. 'Aşk ile çıkmamış iken başa
100. Neye urdu külüngünü ḫaşa

18. ile:

Kaside 1

- Mısra: 143
"-dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.
143. Olmasın sîne gam ile küllhan
144. Söndür âteşlerim sirişkimden
19. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 31
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
31. İştilâh ile 'örfü ser-tâ-pâ
32. Hayretinden ederdi nâ-peydâ
20. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 36
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
35. Şüret ü Şâ'ib ü Vefâ Şevket
36. Cümle zâtım ile ede midhat
21. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 73
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
73. Nutk-ı cân-bahşım ile etse sezâ
74. Rûh-ı Yahyâ hayat-ı nev peydâ
22. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 89
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
89. Zâti ma'mûr olur belâgat ile
90. Sebğ eder cümleyi feşâhat ile
23. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 90
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
89. Zâti ma'mûr olur belâgat ile
90. Sebğ eder cümleyi feşâhat ile
24. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 145
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
145. Âdem olsa kabâ ile âdem
146. Hep olur idi cümle-i 'âlem
25. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 158
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
157. Kendi dîv-i sefide beñzer iken
158. Cehl ile böyle dün-âhter iken
26. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 176
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
175. Var iken bir libâs-ı müsteşnâ
176. Borç ile iki etmeye ammâ
27. ile:
Kısa Mesnevi 1

- Mısra: 221
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
221. Luţfuñ ile hünerverân içre
222. Sebğ-ı akrân edem cihân içre
28. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 227
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
227. Luţf-ı bî-gâyeñ ile ser-tâ-pâ
228. Görmeyim hiç şemâtet-i a'dâ
29. ile:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 229
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
229. Zât ile zâtımı 'ayân eyle
230. Nâmımı dilde dâstân eyle
30. ile:
Tesdis 1
Mısra: 8
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
7. Karîn-i iltifât olmaz der-i dil-berde 'aşıklar
8. Dürüg-âmiz güftâr ile pürdür cümle şâdıklar
31. ile:
Tesdis 1
Mısra: 14
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
13. Neden lâyıq ki a'dâ dergehiñde hep çerâğ olsun
14. Benim nâr-ı firâkı ile göñlüm dâğ dâğ olsun
32. ile:
Müseddes 1
Mısra: 15
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
15. Bir maħall ile recâ etdim teraħħum etmedi
16. 'Arz-ı hâl etdim baña bir kez tekellûf etmedi
33. ile:
Müseddes 1
Mısra: 19
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
19. Cüy-ı eşke bād-ı âhım ile imdâd eyledim
20. Göz yaşıyla reh-güzârîñ seyl-i bî-dâd eyledim
34. ile:
Müseddes 1
Mısra: 28
İle bağlacı.
27. Bilmedi gitdi nedir 'âlemde tertîb-i vefâ
28. Etmiyor te'sîr aşlâ bir niyâz ile recâ
35. ile:
Kıt'a 1
Mısra: 1
Sayesinde.
1. Bir muvâfîk rüzgâr ile muvâfîk yâr ile
2. Gelse bu nev-kaşra 'aşık şevka hem-âgüş olur

36. **ile:**

Kıt'a 1

Mısra: 1

Sayesinde.

1. Bir muvâfık rûzgâr ile muvâfık yâr ile
2. Gelse bu nev-kaşra 'âşik şevka hem-âgûş olur

37. **ile:**

Kıt'a 1

Mısra: 3

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

3. 'Âlem-i âbin muhallâ ile icrâ etse ger
4. Pîşgâhında olan deryâ gibi pür-cûş olur

38. **ile:**

Gazel 1

Mısra: 8

Kırılmak, parçalanmak.

7. Bu televvün-kün-i 'uşşâkıña mâ'il oldun
8. Olalı 'aks-i ruhuñ eşk ile dürr-âb bana

39. **ile:**

Müseddes 2

Mısra: 26

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

25. Kapıldı gönlümüz ol şūha olduk efgende
26. Yer etdi kâr-ı mahabbet yeri ile bende

40. **ile:**

Tahmis 2

Mısra: 18

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

17. Olsa fermân-berîñ 'âlem yeridir ser-tâ-pâ
18. Efser-i hûsn ile sensin şeh-i iklim-i bahâ

41. **ile:**

Lugaz 2

Mısra: 26

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

25. Bir şehirdir o sâha şan güyâ
26. Ki büyüt ile toptolu her câ

42. **ile:**

Muamma 2

Mısra: 1

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. Raqş eder gördüm o servi şad hezârân nâz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervâzında ol şehbâz ile

43. **ile:-in, -da**

Muamma 2

Mısra: 2

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. Raqş eder gördüm o servi şad hezârân nâz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervâzında ol şehbâz ile

44. **ile:**

Tarih 2

Mısra: 21

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

21. Lâle dâğ-ı hâsret ile sine-süz iken bu dem
22. Bir kadeh mey elde ser-hoş rağm eder âlâmına

45. **ile:**

Diğer 2

Mısra: 16

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

15. Pây-mâliz rehinde galânız
16. Hicr ile dil-şikest-i hicrânız

46. **ile:**

Diğer 2

Mısra: 32

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

31. Dilde tesbîhi nâm-ı pâkiñdir
32. Firqatiñ ile sine-çâkiñdir

47. **ile:**

Diğer 2

Mısra: 88

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

87. Hele ben haste-i firâk oldum
88. Şararıp hâsretiñ ile şoldum

48. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 90

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

89. Ne mümkün na't-i pâkiñ ede taqrîr
90. Kemâli ile şâhâ kilik taqrîr

49. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 144

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

143. Baña luft et kerem kıl eyle ihsân
144. Edem feyziñ ile tertîb-i dîvân

50. **ile:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 27

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

27. Verd-i hândân ile dünyâ töldü
28. Hâşılı zîb ü bahâsın buldu

51. **ile:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 31

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

31. Hicr-i nev-rûzu çekip biñ gam ile
32. Nergisiñ doldu gözü şeb-nem ile

52. **ile:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 32

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

31. Hicr-i nev-rûzu çekip biñ gam ile
32. Nergisiñ doldu gözü şeb-nem ile

53. **ile:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 41

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

41. Sinesin dâğ ile süzân etdi
42. Güyiyâ bâğda çerâğân etdi

54. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 44
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
43. Gülşeniñ lāle gönül micmeridir
44. Sinesin dāğ ile yakşa yeridir
55. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 52
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
51. Kadehin almağa ol dağı hemān
52. Sūseni tīğī ile etdi revān
56. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 65
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
65. Meşveret etdi gönül anlar ile
66. Sözü bir yerde qodular güc ile
57. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 66
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
65. Meşveret etdi gönül anlar ile
66. Sözü bir yerde qodular güc ile
58. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 72
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
71. Qad-i yāri aňuban girye-künān
72. Gehi deryā ile ola seyrān
59. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 95
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
95. Biz de yārān ile bir ay mu'tād
96. Cümle revzenleri etdikdi güşād
60. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 103
İle bağlacı.
103. Geh nücüm ile felek ser-tā-pā
104. Kendine vermiş idi zib ü bahā
61. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 127
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
127. Vāsf-ı hūbān ile şöhetde iken
128. Muqtezā-yı haq-ı seyyāl-i suhēn
62. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 152
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
151. Dil de bir 'aciz-i tedbirimdir
152. Nāliš ü āh ile dil-girimdir

63. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 162
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
161. Ben demem Sālim için kim cānā
162. Eyle vaşlñ ile anı ihyā
64. **ile:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 165
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
165. Bir selāmñ ile şādān eyle
166. Yetişir baña bu ihsān eyle
65. **ile:**
Tesdis 2
Mısra: 20
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
19. O gül-ruhsār Leylī'ye olup Mecnūn-ı bī-sāmān
20. Sezā olsam gülistān içre bülbüller ile nālān
66. **ile:**
Tesdis 2
Mısra: 27
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyām-ı mātemde
28. Şikāyet eylemem bir vechile andan bu 'ālemde
67. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: 3
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
3. Nezāket ile derūn 'ālemin beyān eyle
4. Niyāz-ı vuşlatı ol şūha bī-zebān eyle
68. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: 17
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
17. Gedā vü şeh gāmıñ ile ser-ā-sere dil-hūn
18. Dū rüz güldürür iseñ hezār şeb maħzūn
69. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: 19
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
19. Bu imtinān ile luţfuñ gerekmez ey gerdūn
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinān eyle
70. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: 22
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
21. Döyer mi her ne qadar olsa renciş ü bārñ
22. Mihekk-i tecrübe ile cefāda etvārñ
71. **ile:**
Lugaz 3
Mısra: 14
İle bağlacı.
13. Yaz u kış bir giyer netice kabā
14. Hem zemistān ile bahārı sevā

72. **ile:**

Lugaz 3

Mısra: 26

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

25. Lîk ammâ ki bilmeyip o edeb

26. Etsê icrâ bu tarz ile meşreb

73. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 19

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

19. Müjdeler ile hemîn oldu be-her-câ mâlî

20. Toldu gülbâng-i nüvîd ile cihân ser-tâ-pâ

74. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 20

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

19. Müjdeler ile hemîn oldu be-her-câ mâlî

20. Toldu gülbâng-i nüvîd ile cihân ser-tâ-pâ

75. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 50

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

49. Öyle bir pâdişeh-i taht-ı sa'âdetdir kim

50. Dehşet-i nâmî ile olmada lertzân a'dâ

76. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 91

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

91. Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine

92. Toldu hâkkâ ki anîñ ile o şadr-ı vâlâ

77. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 92

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

91. Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine

92. Toldu hâkkâ ki anîñ ile o şadr-ı vâlâ

78. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 115

"Vasatasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

115. Donanıp ol dağı bahri nice biñ zevrağ ile

116. Kıldı berren gidecek 'asker-i pâki peydâ

79. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 194

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

193. El-amân na'rasını vird-i zebân eylediler

194. Ne ile 'afv eder âyâ bizi deyip her câ

80. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 202

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

201. Bildirip anlara hâddin yine âzâd etdi

202. Oldular şulh mü'ebbed bizim ile zirâ

81. **ile:**

Tarih 3

Mısra: 219

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

219. Biri iki tarz ile târihîni kıldım ta'dâd

220. Eyledim dergehine 'arz-ı metâ'-ı şu'arâ

82. **ile:**

Diğer 3

Mısra: 15

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

15. Ger şorarsañ gam-ı hicrân ile ahvâl-i dili

16. Ey birâder saña taqrîr edeyim mâ-şaşalı

83. **ile:**

Diğer 3

Mısra: 18

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

17. Aşılıp nağl-i firâkıña seniñ etmede zâr

18. Murğ-ı işhâk ile oldum hele şimdi hem-kâr

84. **ile:**

Diğer 3

Mısra: 23

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

23. Gird-bâd-ı gam-ı hicrânîñ ile fülk-i sürür

24. Kendini eyledi lîmân-ı derûnumdan dūr

85. **ile:**

Diğer 3

Mısra: 35

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

35. Nice ezhâr ile bu sîneyi tezyîn etdi

36. Bâğ-ı cennet gibi şimdi anı şîrîn etdi

86. **ile:**

Diğer 3

Mısra: 37

Sayesinde.

37. Fikr-i ruhsârîñ ile bâğ-ı derûnum cânâ

38. Şad hezârân gül-i hoş-bûlar edipdir peydâ

87. **ile:**

Diğer 3

Mısra: 51

"Sayesinde" anlamında bağlama edatı.

51. Hâf-ı ruhsârîñ ile dil ki ola cılve-nümâ

52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cânâ

88. **ile:**

Diğer 3

Mısra: 60

Sayesinde.

59. Yüz verip sebzeeye kühsâr u zeminler şimdi

60. Buldu 'âlem çemenistân ile ziver şimdi

89. **ile:**

Diğer 3

Mısra: 65

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

65. Serv-quadler salınıp nâz ile gülşenlerde

66. Bülbülâsâ dil-i 'uşşâk ise süsenlerde

90. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 79
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
79. Gülsitân içre bu zînet ile ol müstegnâ
80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra gūyâ
91. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 83
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
83. Servler kim nice zîbiş ile pişinde tûrur
84. Âlet-i sūr nahîl ârâyişin el-ħaḫ ki verir
92. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 85
Sayesinde.
85. Şevḫ-ı sūrî ile bûlbüller ise ser-tâ-pâ
86. Her biri nağmesini etmede yer yer icrâ
93. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 93
İle bağlacı.
93. Vefḫ-ı kâm üzre şafâ zevḫ ile 'işret bunda
94. Ey birâder şeh-i ħübân ile ülfet bunda
94. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 94
İle bağlacı.
93. Vefḫ-ı kâm üzre şafâ zevḫ ile 'işret bunda
94. Ey birâder şeh-i ħübân ile ülfet bunda
95. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 109
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
109. Lîk okur yazar ile o da şimdi töldü
110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu
96. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 120
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
119. Ğalaṭa Mevlevî-ĥânesi de güm-râh oldu
120. Dervîş 'Oşmân ile ârâyiş ü revnaḫ buldu
97. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 121
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
121. Tölmabâğçe ise yârân ile şimdi töldü
122. O da teşrîf-i bahâr ile şeref-yâb oldu
98. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 122
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
121. Tölmabâğçe ise yârân ile şimdi töldü
122. O da teşrîf-i bahâr ile şeref-yâb oldu

99. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 126
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
125. Ĥâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ
126. Ĥüsn-i şavt ile şarîr ede ne dem ol gūyâ
100. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 136
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
135. Dem-be-dem ez-dîl ü cân olmada cebhe-fersâ
136. Ĥvâhiş-i büse-i pâyı ile anîñ deryâ
101. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 154
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
153. Bûs edip destini rîf atlı efendiye şehâ
154. Bîñ ĥicâb ile ĥulûş-ı dilim eyle inhâ
102. **ile:**
Diğer 3
Mısra: 155
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
155. 'Aybımı dâmen-i 'afviñ ile mestûr eyle
156. Ey birâder kerem et bu dili mesrûr eyle
103. **ile:**
Kaside 3
Mısra: 36
"-dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.
35. Hevâ-yı nefsimе mağlûb oldum
36. Bi-küllî cürm ile ma' yûb oldum *
104. **ile:**
Kaside 3
Mısra: 50
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
49. Ķomaz nâşîħ beni kim edip işlâħ
50. Söz ile ĳalbimi ol ede işrâħ
105. **ile:**
Kaside 3
Mısra: 60
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
59. Ķi ya'ni der baña ol nefis-i kâhil
60. Edâ-yı farz bu tâb ile ne ĳabil
106. **ile:**
Kaside 3
Mısra: 79
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
79. 'Uyûbum luṭf ile mestûr eyle
80. Beni 'afviñ ile mağfûr eyle
107. **ile:**
Kaside 3
Mısra: 80
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
79. 'Uyûbum luṭf ile mestûr eyle
80. Beni 'afviñ ile mağfûr eyle

108. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **81**
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
81. Dile nokşân ile olma mu 'âhiz
82. Bi-sû'î'l-fi'li rabbî lâ-tu'âhiz*
109. **ile:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **33**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
33. Ki bu derd ile ben her bâr şâhım
34. Geçirdim gam elemle pençgâhım
110. **ile:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **37**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
37. O şeh nâz ile tahrik-i fem etdi
38. Beni luţfuyla şâd u ħurrem etdi
111. **ile:**
Tesdis 3
Mısra: **8**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
7. Olup zencir-i zülfünde o mâhiñ vâlih ü ħayrân
8. Cünün-ı 'aşk ile oldum cihâna şöhre-i devrân
112. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **2**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Şeh-i 'âli-tebâr u zıll-i Mevlâ
2. Ki faĥr eyler vücûdu ile dünyâ
113. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **7**
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
7. Şadâ-yı şevket ü iclâlî ile
8. Ser-â-pâ olmada lerzân a'dâ
114. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **36**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
35. Bulur elbette ehlin câh u luţfun
36. Ziyâ-yı şem'-i tefûş ile her câ
115. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **55**
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
55. Vücûdun bezl ile râh-ı cihâda
56. Cihânda olmuş iken 'ayn-ı taĥvâ
116. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **79**
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
79. Hezârân şerm ü ĥaclet ile Sâlim
80. 'İnânın esb-i kilkin edip irĥâ

117. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **23**
Sayesinde.
23. Mihr-i rıf'at ile dil-şâd olasız
24. Gam-ı şeb-beççeden âzâd olasız
118. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **44**
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
43. Bilmez idi gam-ı hicrânı dilim
44. Artmasa firĥat ile ger keselim
119. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **48**
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
47. Olmasa ĥâne-i gam-ĥâne-i bâl
48. Gam-ı hicrânıñ ile mâl-â-mâl
120. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **50**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
49. İştîyâĥ ĥâşılı kim oldu tamâm
50. Vere vuşlat ile Allâh ârâm
121. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **68**
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
67. Ĥişşe-yâb etmese Nâ'il ya'nî
68. Ki mezâĥ-ı nemekîn ile beni
122. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **83**
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
83. Yâd edip daĥı du'â ile beni
84. Geh ĥavâfiñda recâ ile beni
123. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **84**
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
83. Yâd edip daĥı du'â ile beni
84. Geh ĥavâfiñda recâ ile beni
124. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **91**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
91. Hele luţf ile mürüvvet eyle
92. Geh du'â ile 'inâyet eyle
125. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **92**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
91. Hele luţf ile mürüvvet eyle
92. Geh du'â ile 'inâyet eyle

126. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **96**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
95. Bundan evvel size manzûm mektûb
96. Hâtem-i hicr ile mahtûm mektûb
127. **ile:**
Diğer 4
Mısra: **102**
"Birlikte, beraber; vesilesiyle" anlamında kullanılmış "ile" bağlacı.
101. Luţf edip bize işâret eyle
102. Varması ile bişâret eyle
128. **ile:**
Kaside 4
Mısra: **10**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serây-ı cümle-i 'âlem
10. Ki mesrûr oldu hep anıñ ile dünyâ vü mâ-fihâ
129. **ile:**
Tesdis 4
Mısra: **25**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
25. Olalı dil ğamze-i cânâne ile âşinâ
26. Eyledi benden qarâr u şabr u ârâmım cüdâ
130. **ile:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
3. Nevâl-i luţfuñ ile sır olmadık bir kez
4. Felek felek saña bu rûtbe imtinân çokdur
131. **ile:**
Diğer 5
Mısra: **8**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
7. Gonca-i kâmların hemîşe Hüdâ
8. Bâd-ı iqbâli ile ede güşâ
132. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **6**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
5. Güş edip tās-ı nigûn maqdem-i ferruĥ-fâliñ
6. Devr ederken o sūrûr ile be-her-şubĥ u mesâ
133. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **14**
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk
14. Nûr ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ
134. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **24**
Sayesinde.

23. Maqdem-i pâkine yıldız kadar aqça saçdı
24. Şevĥ-ı teşrîfi ile hâdim-i çarĥ-ı vâlâ
135. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **26**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
25. Zen-i dünyâ koyup âyine-i mâhî öñüne
26. Cevher-i encüm ile kendi(y)i etdi zîbâ *
136. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **56**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
55. Pes sa' âdetle şu' üd eyledi çarĥ-ı düvüme
56. Geçdi eflâki bu vech ile ĥabîb-i Mevlâ
137. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **73**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
73. Gülsitân revnaĥ-ı nevrûz ile bulmaz idi zîb
74. Bûlbûlân ĥurrem-i vuşlat olamazdı kaç'â *
138. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **87**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
87. Olmasa bâr-ı hümûm ile qadim dâl benim *
88. Görmesem şafĥa-i 'âlemde nice derd ü belâ
139. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **89**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
89. Âh-ı cân-süz-ı hevâ vü heves ile her dem
90. Şu'le-pâşide eder bu dil-i ĥasret-peymâ
140. **ile:**
Tesdis 5
Mısra: **14**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
13. Luţf u ihsân u kerem kıl ey şeh-i 'âlî-himem
14. Geh telâķi-i vişâliñ ile edip def'-i ğam
141. **ile:**
Tesdis 5
Mısra: **15**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
15. Gel kudûmuñ ile eyle ĥânemi bâĥ-ı İrem
16. Ta'ne-i aĥyârdan etme ĥazer ey gonca-fem
142. **ile:**
Gazel 6
Mısra: **5**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
5. Ğamze tekrîr-i 'itâb ile beni şâd eylemez
6. Bu emirde ĥâşılı te'kîd düşmendir baña
143. **ile:**
Gazel 6

- Mısra: 7
Ermış kimsenin yardımı (himmeti).
7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şâyed deyi
8. Bu cihân mülkünde mâh-ı 'îd düşmendir baña
144. **ile:**
Diğer 6
Mısra: 6
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
5. Şad hezârân le'âli-i teslîm
6. Biñ hülûş ile eyleriz taqdim
145. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 42
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
41. Cenâb-ı şâh-ı şadr-ı kâh-ı levlâke kim olmuş *
42. Anıñ feyzi ile maqbûl-i dünyâ şem' ü pervâne
146. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 43
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
43. O feyz ile 'arûs-ı haclegâh-ı mekrümetdir kim *
44. O feyz ile cihâni oldu binâ şem' ü pervâne
147. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 44
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
43. O feyz ile 'arûs-ı haclegâh-ı mekrümetdir kim *
44. O feyz ile cihâni oldu binâ şem' ü pervâne
148. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 45
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbâdân olmuşdur
46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ şem' ü pervâne *
149. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 46
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbâdân olmuşdur
46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ şem' ü pervâne *
150. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 47
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
47. O feyz ile serâyir revnağ-ı bezm-i havâdişdir
48. O feyz ile tecellî buldu cânâ şem' ü pervâne
151. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 48
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
47. O feyz ile serâyir revnağ-ı bezm-i havâdişdir
48. O feyz ile tecellî buldu cânâ şem' ü pervâne

152. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 49
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzâ-yı hatt-ı nûn
50. O feyz ile lisâna geldi her câ şem' ü pervâne
153. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 50
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzâ-yı hatt-ı nûn
50. O feyz ile lisâna geldi her câ şem' ü pervâne
154. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 51
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kün
52. O feyz ile olupdur bezm-i hyâ şem' ü pervâne
155. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 52
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kün
52. O feyz ile olupdur bezm-i hyâ şem' ü pervâne
156. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 63
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
63. O feyz ile cihâna lem'a-perdâz eyledi bir nûr
64. Kim andan oldu peydâ pest ü bâlâ şem' ü pervâne
157. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 103
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
103. O taqvâdan sezâ ben de salât ile naşib alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellâ şem' ü pervâne *
158. **ile:**
Kaside 6
Mısra: 104
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
103. O taqvâdan sezâ ben de salât ile naşib alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellâ şem' ü pervâne *
159. **ile:**
Tesdis 6
Mısra: 1
"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Kudûm-ı mevsim-i nev-rûz ile dil neşve-yâb olsa
2. Bir elde sâgar-ı hâlet-fezâ-yı pür-şerâb olsa
160. **ile:**
Tesdis 6
Mısra: 25
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
25. Tenezzül etmeyip yâr ülfete âgyâr ile bir dem
26. Cihân mülkünde benden gayrı aña olmasa mahrem

161. **ile:**

Tesdis 6

Mısra: **31**

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

31. Gönül bir âfet-i dün-meşreb ile etmese ülfet

32. Dil-i şeydâya Sâlimveş cihânda vermese zahmet

162. **ile:**

Tesdis 7

Mısra: **13**

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

13. Fikr-i ruhsârîñ ile nâle vü efgân etse

14. Göncaveş hasret ile çâk-i girîbân etse

163. **ile:**

Tesdis 7

Mısra: **14**

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

13. Fikr-i ruhsârîñ ile nâle vü efgân etse

14. Göncaveş hasret ile çâk-i girîbân etse

164. **ile:**

Tesdis 7

Mısra: **16**

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

15. Dîdeden jâle gibi eşkini efsân etse

16. Nâle-i muṭrîb-ı vuşlat ile elḥân etse

165. **ile:**

Tesdis 7

Mısra: **20**

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

19. Ne 'aceb 'aşık-ı bî-çâreye ihsân etmez

20. Haber-i vaşlı ile gâhice şadân etmez

166. **ile:**

Tesdis 7

Mısra: **27**

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

27. Şeb ü rüz âteş-i 'aşkı ile sūzân mı değil

28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülîstân mı değil

167. **ile:**

Gazel 7

Mısra: **8**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

7. Pâdişâh-ı 'âlem olsam zevk-yâb olmam yine

8. Yâr ile dil hem- 'inân olmaḫ durur maṭleb baña

168. **ile:**

Rûbai 7

Mısra: **2**

Sayesinde.

1. Eylerse nola şem' i hemîn cây-ı 'ibâdet

2. Bu nûr ile buldu o tecellâ-yı 'ibâdet

169. **ile:**

Diğer 7

Mısra: **8**

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

7. Gerçi zahmet durur amma kerem et

8. Maḫdem-i pâkiñ ile def- i ḡam et

170. **ile:**

Kaside 7

Mısra: **24**

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

23. Bâr-ı suḫan-ı nihâl-i ḫudret

24. Bir vech ile hiç dehâna şıḡmaz

171. **ile:**

Kaside 7

Mısra: **53**

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

53. Eşvâḫ-ı senâsı ile cânım

54. Cism-i dil-i nâ-tüvâna şıḡmaz

172. **ile:**

Kaside 7

Mısra: **80**

"dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.

79. Üşkühe-i bād-ı cürm-i dilden

80. Derd ile zebân dehâna şıḡmaz *

173. **ile:**

Kaside 7

Mısra: **85**

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

85. Cürm ile zebânım öyle pür kim

86. 'Özr etmeḡe hiç bahâne şıḡmaz *

174. **ile:**

Tarih 8

Mısra: **2**

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. Te 'âla'llâh ne eyyâm-ı meserretdir 'ale'l-'ıtlâḫ

2. Ki gülbâḡ-i nüvîd-i ḫayr ile ṭoldu bütün âfâḫ

175. **ile:**

Tarih 8

Mısra: **9**

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

9. Bu eyyâm-ı sürür ile refâkat eyledi nev-rüz

10. Sezâdır gülşen olsa bülbülâna Ka 'betü'l-'uşşâḫ

176. **ile:**

Tarih 8

Mısra: **22**

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

21. Görür ḫâr u ḫası dâmân-ı gülde gülşitân içre

22. Nola süsen ederse şeb-nem ile tıḡını berrâḫ

177. **ile:**

Tarih 8

Mısra: **76**

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

75. Hem ol mâh-ı nev-i zînet-fezâ-yı revnaḫ-ârâyı

76. Mu 'ammer eylesin devlet ile ol maḫsimü'l-erzâḫ

178. **ile:**

Diğer 8

Mısra: **37**

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

37. Ğayrı ol şadr ile eden zîbâ

38. Seniñ ile o şadra verdi bahâ

179. **ile:**
Diğer 8
Mısra: **38**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
37. Gayrı ol şadr ile eden zībā
38. Seniñ ile o şadra verdi bahā
180. **ile:**
Diğer 8
Mısra: **39**
Sayesinde.
39. Verdi evşāfa zātūñ ile şeref
40. Gayra eden 'avārizini ħalef
181. **ile:**
Diğer 8
Mısra: **62**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
61. Ya 'ni akrānım içre ben zāre
62. Eyle lutf et kerem ile çāre
182. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **40**
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
39. Odur o pāk nebī kim şenāsına kalemim
40. Hezār şevk u maħabbet ile mübādirdir
183. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **56**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
55. Bir iki beyt-i kalemime ederse şāyeste
56. Kalem bu şevk ile kim midħatine dā'irdir
184. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **58**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
57. Eder bu maṭla 'ı pāki hemīn faħriyye
58. Ki yümn-i na'tiñ ile kendiden o şādırdır
185. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **78**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
77. Şenā-yı zülfünü Bürde edip be-her beytim
78. Siyāh cāme ile şanki beyt-i fāħirdir
186. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
79. O āfitāb-ı ħüsündür nikāb-ı zülfü kalem
80. Hezār şerm ü ħicāb ile şöyle zākirdir
187. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **92**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
91. Karīn-i meclis-i pāki olan karīn-i amān
92. Sa 'adet-i ebediyye ile mu 'āşırdır
188. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **98**
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
97. Biraz da eyleyelim 'arz-ı ħāl dergehine
98. Çü inkisār ile gönüm ħarāb-ı ħātırdır
189. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **109**
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
109. Hücüm-ı ħātıra ile dü didemiz her şeb
110. Şabāħ oluncaya dek der-enīn ü sāħirdir
190. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **116**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
115. Görüp şaķın anı bī-hüdedir kıyās etme
116. O riştelere ile engüştüme ki zāħirdir
191. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **148**
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
147. Terahħum etmeseñ ammā tebāħ olur ħālim
148. Felāket ile dil-i zārımız muğāmirdir
192. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **152**
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
151. Fezā-yı sinede lā-büd geçer şafā-yı sürür
152. Ne dem ki ħüzn ü feraħ kaşd ile müsāyirdir
193. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **156**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
155. Tevessül eyleyelim biz seniñle Raħmān'a
156. Cenāb-ı Ĥaķ seniñ ile olana nāşırdır
194. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **165**
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
165. O zāt-ı baħt ile kā'im kağimedir evşāf
166. Velī ki Vāşif-ı şāni'de ħadş zāħirdir
195. **ile:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
3. Degil bihbūda bend olmak siyeh-pūşī ile çeşmim
4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultānım
196. **ile:**
Tarih 9

- Mısra: 8
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
7. Nola ayrılmazsa bir ân tal'atından hüsn ü ân
8. Hañ ile geldi hüsn ey nâzeninim küyuña
197. **ile:**
Diğer 9
Mısra: 12
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
11. Şad hezārān hūlūs-ı bī-pāyān
12. Eder irsāl bu ğam ile pinhān
198. **ile:**
Diğer 9
Mısra: 43
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
43. Etmek ile felek beni teb'īd
44. Olmayaydı bahāne sedd-i sedīd
199. **ile:**
Diğer 9
Mısra: 96
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
95. İster iseñ ğarībīñe kerem et
96. Yād edip luñfuñ ile muğtenem et
200. **ile:**
Diğer 9
Mısra: 149
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
149. Ede Bārī seniñ ile her dem
150. Nazar-ı pāki ile müstaħkem
201. **ile:**
Diğer 9
Mısra: 150
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
149. Ede Bārī seniñ ile her dem
150. Nazar-ı pāki ile müstaħkem
202. **ile:**
Diğer 9
Mısra: 156
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
155. Şu'arāya şeref veren maħdūm
156. Nazmı ile şenā eden manzūm
203. **ile:**
Diğer 9
Mısra: 163
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
163. Seniñ ile nefice ğatm etmiş
164. Ğayrı esrārı cümle ketm etmiş
204. **ile:**
Kaside 9
Mısra: 82
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
81. Ki leb-tefside olup pest ü bālā
82. Ğicāb-ı nār-ı cürm ile ser-ā-pā

205. **ile:**
Kaside 9
Mısra: 84
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
83. Yanıp āteşlere fikr-i günehden
84. Hirās u ħavf ile lertzān ola ten
206. **ile:**
Müfret 9
Mısra: 1
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Sevindir 'āşıkı ğāhī vişāliñ ile sulţānım
2. Çerāğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednāyı
207. **ile:**
Gazel 10
Mısra: 6
Aşkın olgunluğu.
5. Ğayālīñ etdi pinhān kendini cānā dü çeşmimden
6. Nola çengāller ile aransa dīdemiz her cā
208. **ile:**
Gazel 10
Mısra: 9
Kalemin boğazı.
9. Sevād-ı fikr-i zūlfuñ ile müjġānın niķāb etmiş
10. Siyeh-pūşidedir sanma görüp ey 'āşık-ı şeydā
209. **ile:**
Tarih 10
Mısra: 1
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
1. Rüyuna ğañ ile noķşān olmaz
2. Ğārsız hiç ğulīstān olmaz
210. **ile:**
Tarih 10
Mısra: 18
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
17. Vaşf-ı mū bā'is-i cem'iyetdir
18. Ğañ ile hüsn perīşān olmaz
211. **ile:**
Tarih 10
Mısra: 22
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
21. Maħz-ı hüsnüñ sever 'āşık yoħsa
22. Ğañ ile bende-i fermān olmaz
212. **ile:**
Tarih 10
Mısra: 29
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
29. Hüsnüñe ğañ ile gelmez noķşān
30. Şun'-ı Ğaķķ kābil-i noķşān olmaz
213. **ile:**
Tarih 10
Mısra: 34
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
33. Sūnbül-i bāġ-ı cināndır her mū
34. Mülk-i ān ğañ ile virān olmaz

214. **ile:**

Tarih 10

Mısra: 53

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

53. Fenn-i hüsn ile ezelden cānā

54. Kāl ü kāl olmasa bir ān olmaz

215. **ile:**

Tarih 10

Mısra: 74

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

73. Ya 'ni bū mısra 'ı tārīh etmiş

74. Saña hiç haṭṭ ile noḡşān olmaz

216. **ile:**

Diğer 10

Mısra: 1

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. Firāk-ı tāze-dem-i yār ile olursa sezā

2. Dū çeşm-i zār-ı maḡabbet bu demde ḡün-pīrā

217. **ile:**

Diğer 10

Mısra: 3

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

3. Firāk-ı rüyuñ ile 'azm-i būstān etsem

4. Görünmeye baña güller nigāh-ı çeşme sezā

218. **ile:**

Diğer 10

Mısra: 5

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

5. Firāk-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revān

6. Pür etdi dāmen-i çeşmim gibi benim her cā

219. **ile:**

Diğer 10

Mısra: 9

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

9. Firāk-ı zūlf ile şol rütbe olmuşuz bī-tāb

10. Ki sāyesinde gezerken senābīlīñ şeydā

220. **ile:**

Diğer 10

Mısra: 11

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

11. Firāk-ı rüyuñ ile eyleyip ḡayāl müyuñ

12. Qodu derūnumu özkes ḡamiñda kılcā şehā

221. **ile:**

Diğer 10

Mısra: 15

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

15. Firāk ile nāzar etdikçe her yaña çeşmim

16. Döner müdāmi derīñe çü mīl-i kıble-nümā

222. **ile:**

Diğer 10

Mısra: 21

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

21. Firākıñ olmaḡ ile āteş-i derūna sebeb

22. Kül oldu kalmadı ḡākisterimde hiç ḡālā

223. **ile:**

Diğer 10

Mısra: 23

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

23. Şu rütbe zār u nizārım firāk ile ben kim

24. Kemīne rütbesin etmek ne mümkün istinbā

224. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 8

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

7. Tūrveş Tūr-ı dilde ola 'ayān

8. Kābes-i iḡtibās ile leme'ān

225. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 47

"-e karşı" anlamında edat.

47. Gālebe etdi ol gürūh ile ol

48. Āyet-i şāheti'l-vücūh ile ol

226. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 48

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

47. Gālebe etdi ol gürūh ile ol

48. Āyet-i şāheti'l-vücūh ile ol

227. **ile:-du**

Kaside 10

Mısra: 67

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

67. Nām-ı pāk ile dād-gīr oldu

68. Reh-nümā-yı sefīne şīr oldu

228. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 69

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

69. Olmaḡ ile nigāh-ı pāke sezā

70. Etdi tenvīr-i rāh nūr-ı 'asa

229. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 100

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

99. Redd ederdi selām verse eger

100. 'İzz ü tevķīr ile nihāl ü ḡacer

230. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 113

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

113. Buldular k'ol kerem ile tekrīm

114. Ḥānedān-ı şerīf-i Ümmi Selīm

231. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 136

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

135. Cümle bildi Kureyş bî-inkâr
136. Kıldı o şâh ile hayli güftâr
232. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 147
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
147. Bâd ile eylemişdi yevm-i riḥâl
148. Bir münâfiḫ helâkin istidlâl
233. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 194
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
193. Bu idi kim melâ'ik-i emcâd
194. Etdiler emr-i Ḥaḫḫ ile imdâd
234. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 297
Birlikte, beraber (bağlama edat).
297. Mesh edip vechini sa'âdet ile
298. Rûyuna koydu destin 'izzet ile
235. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 298
Birlikte, beraber (bağlama edat).
297. Mesh edip vechini sa'âdet ile
298. Rûyuna koydu destin 'izzet ile
236. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 303
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
303. Hübülük ile dâstân oldu
304. Ḥüsni ile şöhre-i cihân oldu
237. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 304
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
303. Hübülük ile dâstân oldu
304. Ḥüsni ile şöhre-i cihân oldu
238. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 332
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
331. Maraḫın gûş edip o Faḫr-i cihân
332. Oldu Bû Cehl'e 'izzet ile revân
239. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 335
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
335. Vahy ile ḥâl-i bi'ri etdi beyân
336. Ric'at etdi o server-i zî-şân
240. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 341

- Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.*
341. Sür'at ile olur iken püyân
342. Oldu ḫafir-i ḫafirine ḡaltân
241. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 350
Birlikte, beraber (bağlama edat).
349. Gördü kim meḫar-i be-her dü serâ
350. Şuḡlü vardır şalât ile tenhâ
242. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 354
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
353. Ṭarfına oldu olmadı o yakîn
354. Ric'at-i ḫaḫḫar ile döndü la'in
243. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 374
"ve" anlamında bağlaç.
373. Nola olsa helâk olur mu ba'id
374. 'Âş u Esved Ṭulâṭıla ile Velîd *
244. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 399
Birlikte, beraber (bağlama edat).
399. Re' sime koyup 'izzet ile yedi
400. Bâreka'llâhu fike denmiş idi *
245. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 449
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
449. Ḥubb-ı câh ile serde râḫat yok
450. Dilde bir zerrece ḫanâ'at yok
246. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 461
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
461. Seni iḫrâc edip sa'âdet ile *
462. Koydu mehd-i zuḫûra 'izzet ile
247. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 462
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
461. Seni iḫrâc edip sa'âdet ile *
462. Koydu mehd-i zuḫûra 'izzet ile
248. **ile:**
Kaside 10
Mısra: 474
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

473. Sine hikmetle bir kitâb oldu
474. Bu havâs ile penç bâb oldu *

249. **ile:**

Tarih 11

Mısra: 7

"Vasatasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

7. Hâş ile kişver-i âdâbı musahhar kıldı
8. Etdi hep lâzime-i hüsnünü bir bir tekml

250. **ile:**

Tarih 11

Mısra: 10

İle bağlacı.

9. Hâlesiz mâh yakışmaz şeb-i deycür içre
10. Sâde olsa kâmere olmaya bu kâl ile kıl

251. **ile:**

Tarih 11

Mısra: 20

İle bağlacı.

19. Süziş ü zâv'ı ziyâde olur elbette anıñ
20. Olsa mülar ile kândil-i derün içre fetil

252. **ile:**

Kaside 11

Mısra: 14

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

13. Temâşâ-yı cemâliñ hâk müyesser eyleyip yarın *
14. Mülâkât ede cennetde bizim ile o sultâni

253. **ile:**

Diğer 11

Mısra: 21

"Vasatasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

21. Haber-i şihhatin ile Bâri
22. Toldura her semâ' her bâri

254. **ile:**

Diğer 11

Mısra: 69

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

69. Toldağın ol şadâ ile dünyâ
70. Geldi benden cihâna istiğnâ

255. **ile:**

Tarih 12

Mısra: 15

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

15. Gün yüzün seyr etmege zülfü ile
16. Hep zümürüd câme ile dâ'imâ

256. **ile:**

Tarih 12

Mısra: 16

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

15. Gün yüzün seyr etmege zülfü ile
16. Hep zümürüd câme ile dâ'imâ

257. **ile:**

Kaside 12

Mısra: 2

"Vasatasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Verince emr-i vücûda irâde destûri
2. O emr gûş ile geldi vücûda me'mûri

258. **ile:**

Kaside 12

Mısra: 23

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

23. Zemîni ins ile doldu hâzâ'ir-i Kuds'üñ
24. Cihâni eyledi leb-rîz hikmetiñ nûri

259. **ile:**

Kaside 12

Mısra: 57

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

57. O 'arşagehde hezârân şuhûr ile şad sâl
58. Tevaşkuf etdi o kâlib verince destûri

260. **ile:**

Kaside 12

Mısra: 93

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

93. Zücâce zeyt ile mişbâhın eylemiş şecere
94. Talî'akâri-i mişkât olunca maşşûri

261. **ile:**

Kaside 12

Mısra: 182

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

181. Benim ol haste-i nâdir-'ilâc kim firkat
182. Fu'âk-ı ye's ile işkeste etdi huncûri

262. **ile:**

Muamma 13

Mısra: 1

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. O meh oldu rakîb ile yine zânû-be-zânû hayf
2. Melek şeytân ile ülfetde olmağ ağreb-i eşyâ

263. **ile:**

Muamma 13

Mısra: 2

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. O meh oldu rakîb ile yine zânû-be-zânû hayf
2. Melek şeytân ile ülfetde olmağ ağreb-i eşyâ

264. **ile:**

Tarih 13

Mısra: 24

"Vasatasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

23. Eyleriz cây-ı edâda mâye-i tebrîk biz
24. Tuhf-e-i târih ile bu rütbeniñ ta'şimini

265. **ile:**

Kaside 13

Mısra: 31

"Vasatasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

31. 'Alleme'l-esmâ ile ikrâm u i'zâz eyleyip
32. Eyledi ol zâti mescûd-ı gürûh-ı pür-bahâ

266. **ile:**

Kaside 13

- Mısra: 61
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
61. Şıdık ile Allâh'a 'âşık bendedir Peyğamber'e
62. Luṭf u ihsân etmeğe hâlka be-gâyet mübtelâ
267. ile:
Kaside 13
Mısra: 131
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
131. Eyleyip re's-i hümâyün ile efser iftiḥâr
132. Zât-ı pâkiyle mübâhât eyleye tâc u kabâ
268. ile:
Gazel 14
Mısra: 9
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
9. Eylemem Sâlim bu ṭab'-ı pâk ile
10. Tâze tarḥ-ı hoş-edâdan ictinâb
269. ile:
Kaside 14
Mısra: 35
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
35. Olup feyz-i kudümüñ ile mesrûr
36. Ḥarâb-âbâd 'âlem oldu ma'mûr
270. ile:
Kaside 15
Mısra: 4
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nâmı
4. Velik zâtıñ ile oldu şöhret-i şevket
271. ile:
Kaside 15
Mısra: 10
Birlikte.
9. Verâ-yı Kâf'a nihân etse kendini a'dâ
10. Yeter irâdet-i Ḥaḫḫ ile kuvvet-i şevket
272. ile:
Kaside 15
Mısra: 52
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
51. Bu 'izz ü şevkete taḫlîd olur mu 'âlemde
52. Olur mu kesb ile taḫşîl-i ḥâlet-i şevket
273. ile:
Kaside 15
Mısra: 53
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
53. Olur mu bağı ile mesned-nişîni-i ahkâm
54. Neseble dâd-ı Ḥudâ'dır itâ'at-i şevket
274. ile:
Tarih 15
Mısra: 13
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
13. Sürür ile oturup şâhibi anıñ Sâlim
14. Murâdî üzre şafâdan müdâm ḥand etsin
275. ile:
Kaside 16

- Mısra: 1
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Nağme-i vaşfiñ ile hep seher-ârâ bülbül
2. Anıñ için hoş eder şavṭı ser-â-pâ bülbül
276. ile:
Kaside 16
Mısra: 4
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
3. Çâk çâk olmağa çok ḫalmadı idi gonca
4. Hele elḥâmı ile eyledi güyâ bülbül
277. ile:
Kaside 16
Mısra: 5
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
5. Göricek rûy-ı gülü şad-ferâḫ ile eyler
6. Bir şadâsında hezâr nağmeyi icrâ bülbül
278. ile:
Kaside 16
Mısra: 9
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
9. Bâğbânı ile yek-dil olabilseydi eger
10. Nâleler etmez idi bâğda her câ bülbül
279. ile:
Kaside 16
Mısra: 13
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
13. Şâhid-i gonca 'aceb ḫâr ile âlûde olur
14. Nola kim eylese biñ dağı hüveydâ bülbül
280. ile:
Kaside 16
Mısra: 25
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
25. Germi-i 'aşḫ ile bî-hüş olalı gülşende
26. Oldu üftâde-i her naḫl-i muṭarrâ bülbül
281. ile:
Kaside 16
Mısra: 27
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
27. Şevḫ-i teşrif-i bahâr ile be-her şubḫ u mesâ
28. Şad nevâ etmede her şâḫda ra'nâ bülbül
282. ile:
Kaside 16
Mısra: 59
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
59. Diñledim bir gazel-i nev ile elḥân eyler
60. Ki sezâ etse ser-âgâz anı şâha bülbül
283. ile:
Kaside 16
Mısra: 64
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
63. Gülsitânda ne 'aceb şevḫını eفزün etmiş
64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi ḥalâ bülbül
284. ile:
Kaside 16

- Mısra: 74
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
73. Ede fahriyyeye ağāze be-üslüb-ı kadīm *
74. K'ola her lafzını tahsîn ile gūyā bülbül
285. **ile:**
Muamma 16
Mısra: 1
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
1. Şerābı āb ile içmek ṭabībāne durur her dem
2. Şuyu āteşle cem' etmek yine bir başka ḥikmetdir
286. **ile:**
Rübai 16
Mısra: 4
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
3. Çün böyle imiş ḥükm-i kazā-yı takdîr
4. Bîçāre gönül derd ile bitdi yitdi
287. **ile:**
Kaside 17
Mısra: 6
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
5. Zemîn-i köhneye tâze bahār-ı şevk oldu
6. Ḥayāt buldu yeñiden bu luṭf ile 'ālem
288. **ile:**
Kaside 17
Mısra: 10
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
9. Semā'-ı ḥayrın eden ḥavl-i 'arş-ı vālāda
10. Olup bu müjde-i pāk ile büsbütün ḥurrem
289. **ile:**
Kaside 17
Mısra: 31
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
31. Sürür ile nola meclis-girift-i şevk olsam
32. Terennüm etmede zîrā elimde nāy-ı qalem
290. **ile:**
Kaside 17
Mısra: 46
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
45. O pādîşāh-ı Tehemten-neberd kim etse
46. Sa'ādet ile rikāba rezimde vāz'-ı qadem
291. **ile:**
Müfret 17
Mısra: 1
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
1. Fikr-i ruḥsān ile süzişimi görmek için
2. Beni germ-ābe-i hicre qodu Dellāk-zāde
292. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 3
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
3. Lāleler maḥv-ı vücūd etdi kederden dāğ ile
4. Olalı her bir gıyeh gülzāra şekl-i yāsemîn

293. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 10
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
9. Dem-be-dem deryāya cūlar etmede imdād-ı nev
10. Kendini atsın kenāra şevk ile dürr-i şemîn
294. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 11
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
11. Cüş edip ya'ni kulzüm himmetiñ bu şevk ile
12. Şıyt-ı mevci gūşe-baḥş etsin nevā-yı āferîn
295. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 21
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
21. Çār dīvārın sefidāc ile bāğın kıldı zîn
22. Caşsa ḥācet kalmadı olmaqlığa zînet zamîn
296. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 23
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
23. Toldu nükhet ile bāğın sāḥa-i 'ālemleri
24. Oldu revnaqla debistān-ı cihān ḥālet-ḳarîn
297. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 27
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
27. Şanmañız bî-çāredir ḥavz-ı ṭabî'at ḳahr ile
28. Muntazırdır şems-i iḥsānına bu ḳalb-i ḥazîn
298. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 55
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
55. Ağlayım baḥt-ı siyāḥımdan ümîd-i luṭf ile
56. Söyleyim ḥāl-i perîşānım nedir saña hemîn
299. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 62
Sayesinde.
61. Ye's-i küllî bir 'acāyib tesliyetmiş ādeme
62. Ḥaḳ bilir ol da ḳudūmuñ ile oldu der-kemîn
300. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 68
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
67. Ḳağı dil-ḥaste devā-cū oldu da ol dest-i pāk
68. Ḥāḳden ref' etmege olmadı luṭf ile mu'ın
301. **ile:**
Tarih 17
Mısra: 80
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

79. Bir zamān zāl-i felek 'aksine devrān eyleyip
80. Atdı Lazistān'a zātım kahr ile zār u hazīn

302. **ile:**

Tarih 17

Mısra: 100

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

99. Kaldı bu hengām-ı deyde ğurbet ellerde dirġ
100. Derd ile miġnet ile bī-çäre dil-teng ü hazīn

303. **ile:**

Tarih 17

Mısra: 100

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

99. Kaldı bu hengām-ı deyde ğurbet ellerde dirġ
100. Derd ile miġnet ile bī-çäre dil-teng ü hazīn

304. **ile:**

Tarih 17

Mısra: 107

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

107. Şu ki kudret var firāk-ı derd ile ben de hemān
108. Kim du'ā-yı devletiñ edip hemīn ħışn-ı ħaşīn

305. **ile:**

Tarih 17

Mısra: 117

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

117. Çıkdı bu tārīġ ile seb'-i semāvāta peyām
118. Oldu İsmā'īl Efendi yümn ile müfti-i dīn

306. **ile:**

Tarih 17

Mısra: 118

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

117. Çıkdı bu tārīġ ile seb'-i semāvāta peyām
118. Oldu İsmā'īl Efendi yümn ile müfti-i dīn

307. **ile:**

Rübai 17

Mısra: 2

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. Küyuna anıñ ben ki şitābān oldum
2. Hāk-i rehine dil ile galtān oldum

308. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 1

İle bağlacı.

1. Etdi çil akça gibi berf ile bārān nüzül
2. Erba'ın eyledi rahmetle yine şehre duġul

309. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 9

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

9. Bāmlar caşş-ı sefidāc ile buldu zīnet
10. Maġz-ı Nūr oldu bilād içre hemān İstanbul

310. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 24

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

23. Döndü āb içre olan berg-i ħazāna 'aşık

24. Giryekārī-i firāk ile olaldan meşġul

311. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 31

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

31. Āheniñ zirh ile efsürde miyāh oldu bedīd

32. Nā-gehān leşker-i sermā edicek bāġa duġul

312. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 41

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

41. Oldu murgān çemen-i hayret ile dem-beste

42. Perde-i berf ile mestür olalı cins-i buġul

313. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 42

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

41. Oldu murgān çemen-i hayret ile dem-beste

42. Perde-i berf ile mestür olalı cins-i buġul

314. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 75

Bağlama edatı.

75. Her sene nevbet ile pâyına yüz sürmekde

76. Dergeh-i pākine ħidmet ederek çār fuşul

315. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 85

Bağlama edatı.

85. Ĥışm ile baksañ eger ħaşyet-i şemşiriñden

86. Melik-i Hind olur taġtgehinde meslül

316. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 92

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

91. Ceddiñ ħaġġ-ı şerifiñde eğerde bi'z-zāt

92. ve le-ni'mel suġanı ile şenā etdi Resül *

317. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 95

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

95. Faġr eder nesl-i şerifiñ ile ehl-i islām

96. Silsileñ eyleyeli saltanat-ı dehre duġul

318. **ile:**

Kaside 18

Mısra: 111

İle bağlacı.

111. 'Arz-ı Yeġrib ile Baġġā'da du'āñ eyleyeler

112. Rüz u şeb ez-dil ü cān ħāşılı hep Āl-i Betül

319. **ile:**

Gazel 18

- Mısra: 3
Saf, katıksız yakut parçası II dudak.
3. Derin etse netice kıdsiyân ile tavâf 'âşık
4. Müselmâna bakar mı yâ o şüh-ı kâfirin- 'âdet
320. ile:
Gazel 18
Mısra: 8
Gam gümüşi.
7. Saña âyîn olduysa dil-i 'uşşâka cevri etmek
8. Bize de oldu künc-i ğamda âh ile enîn 'âdet
321. ile:
Tarih 18
Mısra: 10
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
9. Aşkarken dide-i mizâb-ı ğamdan girye-i firqat
10. Bu dem de tâb-ı süz-ı şevk ile 'ayn-ı serâb oldu
322. ile:
Tarih 18
Mısra: 12
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
11. Cihân kırtuldu miñnetden ser-â-ser oldular ħandân
12. Güher-çinî-i şevk ile derûnlar feyz-yâb oldu
323. ile:
Tarih 18
Mısra: 36
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
35. Dür-i yek-tâya elmâsi nigîn-i dil-keş oldu çün
36. Fürûğ-ı 'aks-i rüy ile o da bir mâh-tâb oldu
324. ile:
Tarih 18
Mısra: 37
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
37. O dem kim oldu hem-pister 'arûs-ı kâm ile ey dil
38. Anı zann etme kim Zühre qarîn-i meh-cenâb oldu
325. ile:
Tarih 18
Mısra: 39
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
39. Kemâl-i sa'd ü ifrât-ı feraħ ile bu şeb güyâ
40. Ħasen burcunda mehle ictimâ'-ı âfitâb oldu
326. ile:
Tarih 19
Mısra: 2
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
1. Zât-ı pâkiñ vericek mesned-i fetvâya şeref
2. 'Alemin güldü yüzü şevk ile dünyâ töldü
327. ile:
Kaside 19
Mısra: 1
Bağlama edatı.
1. Şebângeh 'azm edip şad şevk ile gül-geşt-i kühsâre
2. Duçâr oldu dü çeşmim bir 'adimü'l-misl gülzâre

328. ile:
Kaside 19
Mısra: 35
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
35. Çerâğân eylemişler şad hezârân şem' ile şahının
36. Çekilmiş nürdan bir perde ruhsâr-ı şeb-i târe
329. ile:
Kaside 19
Mısra: 72
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
71. Senâ-yı zât-ı zî-şânın bu güne etmede icrâ
72. Lisân-ı hâl ile güyâ ağan her âb-ı fevvâre
330. ile:
Matla 19
Mısra: 1
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
1. Vaşlıña biñ dil ü cân ile olur dil-dâde
2. Güş eden ehl-i suħan vaşfıñı Na 'ti-zâde
331. ile:
Kaside 20
Mısra: 9
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
9. Ħüsnü itmâm olur bu midħat ile
10. Pür olur enderünü ni'met ile
332. ile:
Kaside 20
Mısra: 10
Bağlama edatı.
9. Ħüsnü itmâm olur bu midħat ile
10. Pür olur enderünü ni'met ile
333. ile:
Kaside 20
Mısra: 31
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
31. Ki verip kavlı-pâki ile ħaber
32. Ede bi'z-zât medħin ol server
334. ile:
Kaside 20
Mısra: 93
İle bağlacı.
93. Bu niżâm ile kuvvet-i kâhir
94. Kañı bir devlete müyesserdir
335. ile:
Kaside 20
Mısra: 138
Bağlama edatı.
137. Ħıfza güyâ sarâyı şâm u seħer
138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer
336. ile:
Kaside 20
Mısra: 238
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
237. Ħamdü li'llâh beni edip tatyîb
238. İrş ile luţfuñ oldu baña naşîb

337. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **261**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
261. Zātü 'irfān ile hemīn māli
262. Ma'rifetden bir ān degil hālī
338. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **281**
Bağlama edatı.
281. O da zeyn eyleyip cevāhir ile
282. Nice şun'-ı bihīn ü fāhīr ile
339. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **282**
Bağlama edatı.
281. O da zeyn eyleyip cevāhir ile
282. Nice şun'-ı bihīn ü fāhīr ile
340. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **283**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
283. Şād olup bu sürür ile o vezīr
284. Eyledi 'arz-ı bendegī-i vefīr
341. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **287**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
287. Dīde-i 'ibret ile olsa nāzar
288. Hürde bir zerde böyle pāk hūner
342. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **335**
Bağlama edatı.
335. Beñzer 'aynı ile bu destāna
336. Ya'ni kim hāzret-i Süleymān'a
343. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **346**
Bağlama edatı.
345. Eyleye hāzret-i Hūdā-yı kādīr
346. Zātūnı devlet ü şafā ile pīr
344. **ile:**
Müfret 20
Mısra: **1**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Şāhīn ile āhūyu şikār etmek olurdu
2. Çakırcıbaşı-zādeyi da'vet edebilsek
345. **ile:**
Tarih 21
Mısra: **2**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Meñhar- i cümle-i a'yan Hāsan Āgā ki Hūdā
2. Eyleyip kuhl-i tecellī ile çeşm-i rūşen
346. **ile:**
Tarih 21
Mısra: **7**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
7. Luṭf-ı Hākk ile tamām olduğu demde bu eşer
8. Dedi tārīhini yek-ser anıñ erbāb-ı suhen
347. **ile:**
Muamma 21
Mısra: **1**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
1. Olurdum çarḥ ile hem-pāye ey Sālim cihān içre
2. Dil-i me'lūf-ı şām-ı firqate etse o meh teşrīf
348. **ile:**
Tarih 22
Mısra: **5**
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
5. Beñzer 'aynı ile ol 'āşık-ı firkat-keşe kim
6. Eylemiş dīdeleri eşkini mānend-i sebīl
349. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **79**
Bağlama edatı.
79. Kaşd-ı 'azm eyleyip sa'adet ile
80. Başşa pāyın rikāba devlet ile
350. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **80**
Bağlama edatı.
79. Kaşd-ı 'azm eyleyip sa'adet ile
80. Başşa pāyın rikāba devlet ile
351. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **86**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
85. Fevc-ber-fevc fūlküne her dem
86. Yüz sürer idi mevcesi ile yem
352. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **92**
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
91. Şu kadar tīre-dil eder devrān
92. Beni baht-ı siyāh ile her ān
353. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **95**
Bağlama edatı.
95. Beni za'f ile fikr edip çün nāl
96. Keder etdi netice hāmemi lāl
354. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **97**
Bağlama edatı.

97. Kaşd-ı sebt ile bu telâşide
98. Kalemim eylesem tırâşide
355. **ile:**
Gazel 22
Mısra: 3
Parlak güneşin dostu.
3. Şanıña vermez nakîsa ülfetiñ ednâ ile
4. Keh-rübâ kıymetden inmez olmağile kâh-düst
356. **ile:**
Gazel 22
Mısra: 5
Gâye fidanı.
5. Bir gece haşr olmaz idik âh ile biz lîk âh
6. Âdemi nâ-çâr eder endüh-ı dünyâ âh-düst
357. **ile:**
Tarih 23
Mısra: 3
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
3. Göreydi Tâk-ı Kistrâ tarh-ı zîbâsın vücüh ile
4. Yüzün dâmânına ferşide eyler idi yemâsâ
358. **ile:**
Kaside 23
Mısra: 11
Bağlama edatı.
11. Ayaz ile yine âmîziş etdi şîr ü şekkerveş
12. Şeb-i meh-tâb-ı deyde seyr kıl maħmūd-ı sermâyi
359. **ile:**
Kaside 23
Mısra: 36
Bağlama edatı.
35. O destür-ı kerem-perver ki sıyt-ı luţf-ı cüdundan
36. Yanar reşk ile rûh-ı Bermekî vü Hâtem-i Tâyi
360. **ile:**
Kaside 23
Mısra: 60
Bağlama edatı.
59. Feleklerden edip endişe bir mîzân-ı zü'l-keffeyn
60. Eger vezn etse temkîn ile top-ı arz-ı gâbrâyi
361. **ile:**
Kaside 23
Mısra: 78
Bağlama edatı.
77. Yatar bî-ħod keselden fitne bîmâr oldu devriñde
78. Şanır dârü'ş-şifâ halvet ile çeşm-i dil-ârâyi
362. **ile:**
Kaside 23
Mısra: 81
Bağlama edatı.
81. Hâlîlû'llâh ile hem-nâm u şöhret olduguñdandır
82. Zuhûruñ pür-tezelzül etdi kavm-i Lât u 'Uzzâ'yı
363. **ile:**
Kaside 23

- Mısra: 89
Bağlama edatı.
89. Bu iķbâl-i Ĥudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tîğñ
90. Eder teşhîr yek-ser merz ü büm-ı 'ömr-i a' dâyi
364. **ile:**
Tarih 24
Mısra: 24
İle bağlacı.
23. Ĥâk-ı derin her kim öper çün mihr ü meh şâm u seħer
24. Her dem dehânın pür eder sîm ile zer dürr ü güher
365. **ile:**
Tarih 24
Mısra: 28
İle bağlacı.
27. Destür-ı a'zam Ĥızr-pey mişli degil Dârâ vü Key
28. Dünyâ yanında leys-i şey' merdûdudur sîm ile zer
366. **ile:**
Tarih 24
Mısra: 32
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
31. Allâh edip ġamdan maşûn şâhenşehe bağışlasun
32. Yâ Rab cihân tolsun bütün iķbâli ile ser-te-ser
367. **ile:**
Tarih 24
Mısra: 36
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
35. Ol ĥüsrev-i Fârûķ-râ ĥâmî-i şer'-i Muştafâ
36. Fetvâ ile bi'l-iķtizâ çün kıldı İrân'a sefer
368. **ile:**
Kaside 24
Mısra: 12
Bağlama edatı.
11. Cümle ta'birî havâdisle bedîdâr oldu *
12. Güyiyâ remz ile ĥalka eder iş'âr-ı zamîr
369. **ile:**
Kaside 24
Mısra: 15
İle bağlacı.
15. Dür-bîn eyledi rüz ü şebe mihr ile mehi
16. Reh-güzârına felek baķmada etmez te'ħîr
370. **ile:**
Kaside 24
Mısra: 36
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
35. Bâreka'llâh zihî şâh-ı ĥod-ârâ-yı zemîn
36. Ki o şadriñ erini 'aķl ile etdi tedbîr
371. **ile:**
Kaside 24
Mısra: 53
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
53. Nażar-ı pāk-i şerîfiñ ile inşâ'allâh
54. Bâli işkesteleriñ ĥâtırñ olur ta' mîr

372. **ile:**

Kaside 24

Mısra: 68

İle bağlacı.

67. Haşre dek devletini dā'im edip Ferd ü Şamed

68. Behre-yâb ola zamânında şağîr ile kebîr

373. **ile:**

Gazel 24

Mısra: 10

İle bağlacı.

9. Zâhidâ ağıyâra meyliñ büt-perestlikdir saña

10. Añlasañ hubb-ı sivâ ma'nide Lât ile Menât

374. **ile:**

Kaside 25

Mısra: 10

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

9. Zihî destür-ı 'âlî-şân ki buldu revnağ-i tâze

10. Kudüm-ı pâki ile mesned-i sadr-ı 'alâ hâkkâ

375. **ile:**

Kaside 25

Mısra: 38

İle bağlacı.

37. Zihî kân-ı kerem kim bir kimesne tâb-ı luğfundan

38. Olur sencide yâkût-ı ter-i şehvâr ile hârâ

376. **ile:**

Kaside 25

Mısra: 47

Bağlama edatı.

47. Hezâr ihlâş ile Sâlim du'âcîñ etmede her dem

48. Du'â-yı zât-ı pâkiñ ile fâhr ey âşaf-ı dâñâ

377. **ile:**

Kaside 25

Mısra: 48

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

47. Hezâr ihlâş ile Sâlim du'âcîñ etmede her dem

48. Du'â-yı zât-ı pâkiñ ile fâhr ey âşaf-ı dâñâ

378. **ile:**

Kaside 25

Mısra: 53

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

53. Açıldıçça nesim-i luğf ile gül-gonca-i 'izzîñ

54. Qapansın renciş-i derd-i hâsedle dide-i a'dâ

379. **ile:**

Gazel 25

Mısra: 5

Gözyaşı.

5. Zücâc-ı hâtırımı cevri ile şikest etdi

6. Melâl-i tab'ıma bu inkisârdır bâ'îş

380. **ile:**

Kaside 26

Mısra: 10

Bağlama edatı.

9. Qaddini dâl edip bâr-ı firâk-ı nev-rüz

10. Kahr ile nahllerin rişî sefid oldu dilâ

381. **ile:**

Kaside 26

Mısra: 14

Bağlama edatı.

13. Bir beyâz hâre çıkardı yine kılmâğa bisât

14. Şanma bî-hüde gönül berf ile töldü gabrâ

382. **ile:**

Kaside 26

Mısra: 42

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

41. Nazar-ı pâkine bir mür eger olsa qarîñ

42. İltifât ile cihân içre olurdu 'Ankâ

383. **ile:**

Kaside 26

Mısra: 52

Bağlama edatı.

51. Sâlimâ cümleye vâcibdir o zât-ı pâke

52. Eylemek şıdk ile her şâm u şehîr hayr du'â

384. **ile:**

Kaside 26

Mısra: 58

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

57. Zât-ı 'âlîsi ola melce'-i erbâb-ı niyâz

58. İntisâbı ile fâhr eyleye ednâ a'lâ

385. **ile:**

Muamma 27

Mısra: 1

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. Bendedir aña çü mihr ile begim nâ-şâddır

2. Resm-i bülbül piş-i gülde nâliş-i feryâddır

386. **ile:**

Kaside 27

Mısra: 2

Bağlama edatı.

1. Cebhe-i tâli'imiz etdi güşâde Mevlâ

2. Bizi bir âşaf-ı devrân ile kıldı ihya

387. **ile:**

Kaside 27

Mısra: 10

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

9. Şu kadar emn ü emân lâne-i devlet şimdi

10. Bir tîrîk ile heves kendüyü etse güyâ

388. **ile:**

Kaside 27

Mısra: 23

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

23. Ol ki tedbir ile iklîm-i hayât-ı haşma

24. Cüy-ı şemşîr-i gulûv-gîrini etdi icrâ

389. **ile:**

Kaside 27

- Mısra: 57
Bağlama edatı.
57. Hâşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihân
58. Hâşır-ı maşşer gibi olmuşdu keder ser-tâ-pâ
390. **ile:**
Gazel 27
Mısra: 1
Gönül bağlamak, severek bağlanmak.
1. Vaşf-ı müjeñ bu kilik ile tahrîr olur mu hiç
2. Tatlı diliñ zebân ile ta'bir olur mu hiç
391. **ile:**
Gazel 27
Mısra: 2
Şahlara layık olan iri taneli inci isteyen.
1. Vaşf-ı müjeñ bu kilik ile tahrîr olur mu hiç
2. Tatlı diliñ zebân ile ta'bir olur mu hiç
392. **ile:**
Kaside 28
Mısra: 13
Bağlama edatı.
13. Mâh-ı 'id kim piş-i destâr-ı şeh-i hûbân ile
14. Kendiniñ güyâ ki hem-tavr olmasın iş'âr eder *
393. **ile:**
Kaside 28
Mısra: 24
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
23. Gülşen-i medhinde kim kilik-i şarîr-engîzimiz *
24. Kendüyü güyâ ki bülbül ile hem-güftâr eder
394. **ile:**
Kaside 28
Mısra: 40
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
39. Nola kim dârü'ş-şifâ dense cihâna hasteyi
40. Bahtı şimdi merhem-i luţfuñ ile tîmâr eder
395. **ile:**
Muamma 29
Mısra: 1
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Kaddiñ edegör zühd ile ifnâ-yı 'ibâdet
2. Bâlâda olur mertebesi sâlik-i Hâkk'îñ
396. **ile:**
Kaside 29
Mısra: 8
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
7. Odur ol zîb-dih-i mesned-i fetvâ ki anîñ
8. Buldu ser-cümle cihân zâtı ile zînet ü fer
397. **ile:**
Kaside 29
Mısra: 29
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
29. Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü cemâd
30. Rütbe-i fazlını güş etse idi İbni Hacer

398. **ile:**
Kaside 29
Mısra: 31
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
31. Hîdmet-i dersi ile etmek için kesb-i şeref
32. Aña Kûl Aħmed olur idi gûlâm-ı kemter
399. **ile:**
Kaside 29
Mısra: 38
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
37. Sensin ol dürr-i girân-kadr-i yem-i ihsân kim
38. Şadr-ı fetvâya kudümüñ ile geldi zîver
400. **ile:**
Kaside 29
Mısra: 49
Bağlama edatı.
49. Ben o şad-şevk u sürür ile eyâ kân-ı kerem
50. Eyledim gerçi şifâtuñda kelâmım berter
401. **ile:**
Gazel 29
Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. 'Aceb mi ey Mesihâ-dem bize rûh olsa her câ râh
2. Seniñ ruhsâr-ı 'âlû'l-'âliñ ile oldu hem-tâ râh
402. **ile:**
Gazel 29
Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruħlar tarâvetde
10. Ne dem kim gül 'izârın ide Sâlim reng-i bâlâ-râh
403. **ile:**
Kaside 30
Mısra: 16
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
15. Yine huccâc-ı efkâr-ı suħan-dânân tavâf etsin
16. Bu şevk ile ser-â-pâ Ka'be-i mazmûn-ı 'ulyâyı
404. **ile:**
Kaside 30
Mısra: 60
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
59. Kâdimî âsitânıñ merci '-i râh-ı tesellîdir
60. Dil-efgârân bulur nâmıñ ile zîb-i tecellâyı
405. **ile:**
Kaside 30
Mısra: 99
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
99. Be-her-şeb yâd-ı zülfüñ ile âhım cevri-bî-haddim
100. 'Ayân eyler cihâna rütbe-i Mecnûn u Leylâ'yı
406. **ile:**
Kaside 31

- Mısra: 13
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
13. Eyle elhānīn ile bāğ-ı diliñ gülşen-i zib
14. Nağme-i şevk-ı bahār etmegi bālā eyle
407. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 27
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
27. Zeyl-i elṭāfi ile def -i ğubār et ğamdan
28. Levḥ-i mir'āt-ı dil-i zārī müberrā eyle
408. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 47
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
47. Edhem-i hāme şarīr ile edip yine şahīl
48. Gūş-ı taḥsīnleri velvele-ārā eyle
409. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 60
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
59. Mīr-i gülşen gibi olmakda ser-efrāz şehā
60. Dāğımı lāle-i dil-süz ile hem-pā eyle
410. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 64
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
63. Müy-i çinī midir ol nize-i elmās mıdır
64. Hele bir diğkāt ile nazra-i mīnā eyle
411. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 68
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
67. Sīne pūr-zaḥm-ı sinān-ı ğam olan ḥāṭırını
68. Yümn-i evşāf-ı şerīfi ile ihyā eyle
412. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 84
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
83. Bir sene içre efendim iki şa'bān oluyor
84. Zeyl-i iḥsānīn ile birini ihfā eyle
413. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 85
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
85. Ramazānım keremiñ ile benim 'id olsun
86. 'Id-ber-'id edeyim bendeñi ihyā eyle
414. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 88
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
87. Ne bu taşdı' yeter bārgēh-i Mevlā'dan
88. Sālīmā şıdk ile sen böyle temennā eyle

415. **ile:**
Kaside 31
Mısra: 91
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
91. Şadr-ı fetvāyı edip zātı ile zīb-āver
92. Yā Rab ol dergehi iḥsānīna me'vā eyle
416. **ile:**
Matla 32
Mısra: 1
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Beni vişālīñ ile kām-yāb etmez misiñ
2. Efendi dünyede bir şevāb etmez misiñ
417. **ile:**
Kaside 32
Mısra: 2
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Ḥākden ref edüben şāh-ı bahār ser-tā-pā
2. Çemenistāni kudümü ile etdi ihyā
418. **ile:**
Kaside 32
Mısra: 22
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
21. Ben de bülbül gibi ol zāt-ı şerīfīñ olsam
22. Menkabet-ḥvāni hezārān vücüh ile sezā
419. **ile:**
Kaside 32
Mısra: 37
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
37. Etmeye kilik-i ḥulūş ile cihān ḥalkı müdām
38. Şafḥa-i sīnede hep ḥayr du'āñi inşā
420. **ile:**
Gazel 33
Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Der-i devlet-me'ābindan nola biğāne olsağ biz
6. Gürüh-ı bī-dilān ile ezelden āşinādır çarḥ
421. **ile:**
Gazel 33
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Erer erbāb-ı dil kāmā deyi pūr-dāğ olmuşdur
8. Nücüm ile kıyās etme görüp revnağ-fezādır çarḥ
422. **ile:**
Kaside 33
Mısra: 40
"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
39. Ya'ni 'arz-ı vücūd edip çün keh
40. Keh-rübā-yı 'ināyetin ile geh
423. **ile:**
Kaside 33

- Mısra: 71
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
71. Bir su'âl ile eyleyip ta'bir
72. Etdi mâ-fi'z-zamiri dil tefsir
424. ile:
Muamma 34
Mısra: 2
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
1. Cemâle nice sır olsun cihân mülkünde ey Sâlim
2. O serve bir iki üç def'a bakmak ile 'aşıklar
425. ile:
Kaside 34
Mısra: 7
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
7. Şabâ silmiş süpürmüş şeb-nem ile sahn-ı gülzârı
8. Şeh-i nev-rûza besbelli yine gülşen müheyyâdır
426. ile:
Kaside 34
Mısra: 22
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
21. Şovuk çaldırmasın deyü şehir e'tfâl-i gülzâra
22. Elinde şeb-nem ile süseniñ tîğı mücellâdır
427. ile:
Kaside 34
Mısra: 23
İle bağlacı.
23. Mücevher tâc ile zerrîn çıkmış tahta sen seyre
24. Taçınmış kerr ü ferrin her taraf bir güne zibâdır
428. ile:
Kaside 34
Mısra: 34
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
33. Şafâsından perîşân-kâkül olmuş sünbül-i terler
34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şüh-ı ra'nâdır
429. ile:
Kaside 34
Mısra: 39
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
39. Şimâh-ı cân ile güş eyledim elhânını güyâ
40. Be-her-tâze sitâyiş medh-i ismâ'ıl Paşa'dır
430. ile:
Kaside 34
Mısra: 42
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
41. Bu güne etmiş evşâfin müşemmat raqq-ı imlâya
42. Zebân-ı hâl ile her dem hezârân medh-pîrâdır
431. ile:
Kaside 34
Mısra: 69
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
69. Umûr-ı pāk-i halkı şer' ü kânûn ile gördükçe
70. Kitâbı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'allâdır

432. ile:
Kaside 34
Mısra: 79
Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.
79. Sezâdır bir teğazzül etmek ile iktifâ etsek
80. Meşeldir 'arife bir gül bütün mahşül-i dünyâdır
433. ile:
Kaside 34
Mısra: 81
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
81. Sitanbul'un güzeller ile nâmi şöhret-ârâdır
82. Bu bâğın gâlibâ servi ser-â-pâ serv-i ra'nâdır
434. ile:
Gazel 35
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Bende-i efkendenî ser-keşlik et tek kâ'ilim
8. Gayr ile şahnma ey serv-i hırâmânım meded
435. ile:
Kaside 35
Mısra: 16
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
15. Gele ey serv-i gülistân-ı me'ânî vü beyân
16. Kâmet-i dil-ber-i mümtâz ile hem-reftâr
436. ile:
Kaside 35
Mısra: 30
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
29. Olduğuñcün şu'arânıñ şerefiyle âlûd
30. Seni el üzre tutar 'izzet ile cümle kibâr
437. ile:
Matla 36
Mısra: 2
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Kimse görmüş değil ol şüh gibi dünyâda
2. Sürmeyi gözden alır al ile kahhâl-zâde
438. ile:
Gazel 37
Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Cânımı tâ ser-i hulkûma getirdi cânâ
4. Hâlimi gâyet etdi mükedder ümmîz
439. ile:
Gazel 40
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Sırışk ile nola âlûde olsa ser-te-ser kâğaz
2. Ser-i müjgâni ile 'aşık-ı şeydâ yazar kâğaz
440. ile:
Gazel 40

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Sırışk ile nola âlûde olsa ser-te-ser kâgaz
2. Ser-i müjgâni ile 'âşık-ı şeydâ yazar kâgaz

441. **ile:**

Gazel 40

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

9. Bu nüşha 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çäreye beñzer
10. Şarılmaz rişte-i cân ile ser-tâ-ser be-her kâgaz

442. **ile:**

Gazel 43

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Dest-mâl ile cebîn-i pāk-i dil-ber bestedir
2. Yine besbelli ki farḡ-ı nâzdan ol ḥastedir

443. **ile:**

Gazel 43

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

3. Tüde tüde kākülün ruḥsârın üzre rû-nümâ
4. Sünbül ile ḡoncalar güyâ ki deste destedir

444. **ile:**

Gazel 43

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

7. 'Uḡdelerle şanma pîçide şikenc-i kākülün
8. Va' deler ile retîme zülfe reste restedir

445. **ile:**

Matla 44

Mısra: 1

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Bahâdır zür ile gâyet bir iki şahsı rabḡ eyler
2. Bir âdem 'aql ile ammâ bütün dünyâyı zabḡ eyler

446. **ile:**

Matla 44

Mısra: 2

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Bahâdır zür ile gâyet bir iki şahsı rabḡ eyler
2. Bir âdem 'aql ile ammâ bütün dünyâyı zabḡ eyler

447. **ile:**

Gazel 45

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

3. Teb-i firâḡ ile beñzim şarardı soldu deme

4. Ḥazân-resîde nihâle bahâr der-peydir

448. **ile:**

Müfret 46

Mısra: 2

Bağlama edatı, ile, bilikte, beraber.

1. Esâme okumak olmaz sipâhî-zâdenîñ biri mâlî
2. Şerâb-ı vaşl ile tûmâr edüben zârı şag etdi nefes ḥâlî

449. **ile:**

Gazel 47

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

7. 'Ayn-ı inşâf ile baḡ ey büt-i nev-reste hele
8. Böyle bir tâze ḡazel vâdi-i eslâf mıdır

450. **ile:**

Gazel 48

Mısra: 13

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

13. Zîb-i âb u tâb ile revnaḡ-fezâ-yı ḥüsnün
14. Ḳanḡ dil-ber tâ bu rûtbe âteşin-ruḥsâr olur

451. **ile:**

Gazel 48

Mısra: 16

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

15. Kākülünde ḡaldı dil ḡâhî kerem et sevdigim
16. Çeşm-i ser-mesti ḡaribiñ luḡ ile ḥüşyâr olur

452. **ile:**

Gazel 48

Mısra: 18

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

17. Yek niḡâhı ḡaldırır ednâları a'lâlâra
18. İltifât-ı mihr ile zerre Süreyyâkâr olur

453. **ile:**

Gazel 49

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. Hemîşe meh-cemâl-i yâre ḥasret etmedir kârî
6. Ne vech ile bize bu çarḡ âyâ imtinân eyler

454. **ile:**

Gazel 50

Mısra: 5

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruḡlar ḡarâvetde
6. Ne dem kim bir iki sāḡarla kendin âl âl eyler

455. **ile:**

Gazel 51

Mısra: 4

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

3. Cihân zu'munca ser-tâ-ser seḡâda Bermeki'yim der
4. Hüner 'âlemde ammâ cüd ile meşhûr olmaḡdır

456. ile:

Gazel 51

Mısra: 10

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

9. Felekde 'âdet-i dîrînekâr-ı dil-berân yek-ser
10. Gûrûr-ı âb u tâb-ı hûsn ile mağrûr olmağdır

457. ile:

Gazel 51

Mısra: 12

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

11. Niyâzî dergehiñden Sâlim-i nâ-çiz ü mağzûnuñ
12. Niğâh-ı dîde-i luftuñ ile manzûr olmağdır

458. ile:

Gazel 52

Mısra: 6

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

5. Âşinâyâ eylemek bigâne vâdî ğam degil
6. Olmasın ağıyâr ile hergiz hemân dil-dâr yâr

459. ile:

Gazel 52

Mısra: 7

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

7. Garķ-ı hûn oldu remedden dîdeler hicrân ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'âr yâr

460. ile:

Gazel 53

Mısra: 1

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. Derûn-ı âteş-i 'aşķ ile her şeb dâğ dâğ eyler
2. Kõmaz üftâdesin hâlî o meh elbet çerâğ eyler

461. ile:

Müfret 53

Mısra: 1

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

1. Ederdi da'vet anı dil hezâr haclet ile
2. Tenezzül eylese ol meh bizim de hânemize

462. ile:

Gazel 54

Mısra: 1

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. Derûn-ı sîne dâğ-ı 'aşķ ile sûzân âteşdir
2. Bu bâğıñ sebzezârı muttaşıl cûşân âteşdir

463. ile:

Gazel 55

Mısra: 6

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

5. Nezzâreden ne deñlü ba'id olsa dil yine
6. Sen çeşm-i dūr-bîn ile baksañ yakîn olur

464. ile:

Gazel 60

Mısra: 8

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

7. Dest-dırâzî eyledikçe goncaya bûlbûlleri
8. Çûbek-i gül-bün ile bād-ı şabâ tahvîf eder

465. ile:

Müfret 60

Mısra: 2

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

1. Başka bir 'âlemi var köhne bahârîñ tolmuş
2. Hâṭ-ber-âverde güzeller ile Kâğıd-hâne

466. ile:

Gazel 61

Mısra: 9

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

9. Pây-bûs-ı zûll ile sevmem recâyı nâ-kese
10. Hâyf ol kâma mekânî dâmen-i nâ-merd olur

467. ile:

Müfret 62

Mısra: 1

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

1. Hûri vü ğilmân ile birdir ser-â-ser her biri
2. Şahn-ı Kâğıd-hâne cennetden hemân bir kıṭ'adır

468. ile:

Matla 63

Mısra: 2

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

1. Miyân-ı kıdd-i dil-cüyuñ hevâsı var iken dilde
2. Kıyâmetde bile olmaz geçinmeklik rakîb ile

469. ile:

Müfret 64

Mısra: 1

"Vasitasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Cevriñ ile yâd eyle gâh gâh
2. İltifâtüñ kesme benden sevdiğim

470. ile:

Matla 67

Mısra: 2

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

1. Kimdir ki ola muhân-ı devlet
2. Zevķ ile geçer zamân-ı devlet

471. ile:

Müfret 68

Mısra: 1

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

1. Varan boş dönmeye dergâh-ı Hakk'a şıdk ile Sâlim
2. Tehî-dest-i ümîd etmez Hudâ 'aşıkların hâşâ

472. ile:

Gazel 69

Mısra: 1

İle bağlacı.

1. Hicr-i cânân ile vasl-ı şevķ-bağşâ bir midir
2. Şadme-i telh-ı humâr u zevķ-ı şahbâ bir midir

473. ile:

Gazel 69

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

3. Kimseler olmaz tevāzu 'dan cihānda münkesir

4. Rüy-ı ḥandān ile evzā ' -i hodārā bir midir

474. ile:

Gazel 69

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

9. Nice mümkün her birin tatyīb etmek lutf ile

10. Dergeh-i dilberde Sālim zār u şeydā bir midir

475. ile:

Matla 71

Mısra: 1

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Bir ādem zūr ile gāyet ikiye intikām eyler

2. Kişi tedbīr ile ammā bütün dünyāyı rām eyler

476. ile:

Matla 71

Mısra: 2

Sayesinde.

1. Bir ādem zūr ile gāyet ikiye intikām eyler

2. Kişi tedbīr ile ammā bütün dünyāyı rām eyler

477. ile:

Gazel 72

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Göñül pervāneves şem ' -i ruḥuyla nāre düşmüşdür

2. Yakılmış āteş-i ' aşk ile bir āvāre düşmüşdür

478. ile:

Gazel 73

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

7. Geh semend-i nāz ile eyler leked-küb ' āşığı

8. Geh licām-ı rahmı alıp deste şefkāt gösterir

479. ile:

Gazel 74

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. Gubār-ı ḥaṭṭ ile muḡber kıyās etme beni

6. Ruḥumda şüret-i efkār gayrı yüzdendir

480. ile:

Gazel 75

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Göñül firākuñ ile hem-nişin-i ' uzletdir

2. Şafā-yı ḥāṭırımız der-kemīn-i ' uzletdir

481. ile:

Gazel 76

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. Hevā-yı ' aşk ile eşkim götürdü ' unşur-ı ḥāki

6. Beni Mānī fakāt āteş yazardı etseler taşvīr

482. ile:

Gazel 76

Mısra: 11

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

11. Tolar ilhām-ı feyz-ā-feyz ile şi ' rim benim Sālim

12. Cebīninde o şūhuñ eylesem pākīze bir ta ' bir

483. ile:

Gazel 77

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Nesīm ile dırāz eyler kaḍiñ gāhī dü-tā eyler

2. Nihāl-i tazelere gülşende ta ' līm-i cefā eyler

484. ile:

Matla 79

Mısra: 2

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Esāme okumağ olmaz sipāhī-zādeniñ biri

2. Şerāb-ı vaşl ile timār edüben zārı şag etdi

485. ile:

Gazel 81

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Gül-ğonca fart-ı hüsn ile gerçi yegānedir

2. Bülbül de līk şahid-i şirīn-fesānedir

486. ile:

Gazel 81

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. Pā-māl-i rāh-ı ' aşkına bunca sitem ile

6. Mağşūdu cevri ü nāz degil de yā nedir

487. ile:

Gazel 83

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

3. Vaşl-ı yār ile tesellī bulmaga tālib olan

4. Penbeniñ āteşle bī-şek ülfet ümmīdindedir

488. **ile:**

Gazel 84

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Hıyāl-i zülfüñ ile yine bî-tüş olmamız yegdir
2. Bize āsüdelikden bir gama düş olmamız yegdir

489. **ile:**

Gazel 84

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. Olur şafvet hemîn 'ayn-ı küdüret bu cihân içre
6. Yem-i mihriz bize 'aşk ile pür-cüş olmamız yegdir

490. **ile:**

Gazel 89

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

9. Dünyede bir kendiyi maḥsûş olan ta 'bîr ile
10. Cümle eşyâ Hâlik'ın tevḥîd eder temcîd eder

491. **ile:**

Müfret 90

Mısra: 1

"Vasıtasyyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Libās-ı fāḥîr ile olma âdem kendiñ âdem ol
2. Eger kâbilse faḥr etmek seniñ ile libās ile

492. **ile:**

Müfret 90

Mısra: 2

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. Libās-ı fāḥîr ile olma âdem kendiñ âdem ol
2. Eger kâbilse faḥr etmek seniñ ile libās ile

493. **ile:**

Müfret 90

Mısra: 2

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. Libās-ı fāḥîr ile olma âdem kendiñ âdem ol
2. Eger kâbilse faḥr etmek seniñ ile libās ile

494. **ile:**

Gazel 93

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

3. Şad dil ü cān ile nice sevmeyem sultānımı
4. Âdemiñ göñlünce yokdur biñ melek-sîmāda bir

495. **ile:**

Gazel 94

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

9. Recā-yı vaşl ile ğayra cihānda dil gitmez

10. Giderse Sālim o zāt-ı kerem-nihāda gider

496. **ile:**

Gazel 95

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Yüzünü sürmege bî-çäre ḥāk-i pāya gider
2. Bu pîç ü tâb ile 'aşık o dil-rübāya gider

497. **ile:**

Gazel 95

Mısra: 5

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

5. Şitâb ile yine gül-geşt-i bâğa oldu revân
6. Çemende bülbül-i ḥâlet-fezâ nevāya gider

498. **ile:**

Gazel 97

Mısra: 7

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

7. Nāvek-i tîz-i müje ḥaççere-i ğamze ile
8. Hün-âlûde durur sîned e her mü begler

499. **ile:**

Gazel 98

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. Tecdîd-i firāk ile bizi eyleme taḥvîf
6. Firqat dedigiñ eski bizim hem-demimizdir

500. **ile:**

Gazel 98

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

7. Kan ağladiyor bizlere hicr ile o hün-rîz
8. Mey şun bize sâkî ki bu da bir demimizdir

501. **ile:**

Gazel 98

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

9. Sālim keder-i hicr ile olmam mütekeddir
10. 'Älemde bizim derd ü firāk 'âlemimizdir

502. **ile:**

Gazel 100

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

7. Vücüdüm rûzgârıñ germ ü serdi eyledi lertzân
8. Bu lertzâkâri ile deste cām almak ne mümkindir

503. **ile:**

Gazel 101

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Vişâline dil ü cân birbirin tekaddüm eder
2. Derûni 'aşıkıñ ârzü ile tena'um eder

504. **ile:**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

3. Cevâb-ı ye's ile pürdür verâ-yı ma'nâ hep
4. Egerçi harf-i vişâli femi tekellüm eder

505. **ile:**

Gazel 101

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. Eger recâ ile vaşla rakîb bîdâsâ
6. Bize gelince o kıddi seriv te'azzum eder

506. **ile:**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Dil ki gâhice hayâl-i ham-ı ebrû eyler
2. 'Aşk ile güşe-i mihrâba tekâpü eyler

507. **ile:**

Gazel 104

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

1. Benim derûnumu saña nic'eyleyem taqrîr
2. Olur mu süziş-i 'aşık lisân ile ta'bîr

508. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

7. Hatt-ı şerîfiñ eyler imiş nüşha-i şifâ
8. Ol kim firâk-ı hicr ile tâb-ı tebindedir

509. **ile:**

Gazel 113

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. Agyâr-ı dünu eyleyip ihyâ-yı şohbetiñ
6. Ben künc-i gamda derd ile ölmek revâ mıdır

510. **iledir:-dir**

Gazel 116

Mısra: 1

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

1. Hezâr-ı gülşen-i 'aşkım demim bahâr iledir
2. Şafâ-yı hâtırım ancak o gül-'izâr iledir

511. **iledir:-dir**

Gazel 116

Mısra: 2

Sayesinde.

1. Hezâr-ı gülşen-i 'aşkım demim bahâr iledir
2. Şafâ-yı hâtırım ancak o gül-'izâr iledir

512. **iledir:-dir**

Gazel 116

Mısra: 4

Sayesinde.

3. Mişâl-i gönca serim beste-i teveccühdür
4. Güşâyışim niğeh-i çeşm-i i'tibâr iledir

513. **iledir:-dir**

Gazel 116

Mısra: 6

Sayesinde.

5. Şalındı zevrak-ı dil yine bahr-i ümmîde
6. Bizim selâmetimiz feyz-i rüzgâr iledir

514. **iledir:-dir**

Gazel 116

Mısra: 8

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

7. Neşât-ı bâl-i murâdım gehî tehi-destim
8. Hayâl ü 'aql u tefekkür o gamzekâr iledir

515. **iledir:-dir**

Gazel 116

Mısra: 10

Sayesinde.

9. Nakîşa vermez o şüha figâmı 'uşşakıñ
10. Gülün de revnakı Sâlim hezâr-ı zâr iledir

516. **ile:**

Gazel 122

Mısra: 5

Sayesinde.

5. Kaţ' olur mu nâzilâtı 'âlemiñ tedbîr ile
6. Köhnedir sakfî sipihriñ bâmi tamlar tamlamaz

517. **ile:**

Gazel 126

Mısra: 9

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

9. Etmeziz Sâlim şikâyet dehrden bir vech ile
10. Her ne taqdîr etse taqdîr-i İlâh'a kâ'iliz

518. **ile:**

Gazel 127

Mısra: 2

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. Dâğın gibi hiç sînede bir yâre bulunmaz
2. Sînem gibi de 'aşk ile efgâre bulunmaz

519. **ile:**
Gazel 127
Mısra: 5
İle bağlacı (Vasıta anlamında kullanılmıştır.).
5. Destârîñ ile setr olalı dedi görenler
6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkâre bulunmaz
520. **ile:**
Gazel 128
Mısra: 7
Birlikte.
7. Ne mümkün eller ile ittiñ cānāna
8. Ki rühu bir kişiniñ ğayrıya hülül etmez
521. **ile:**
Gazel 131
Mısra: 8
Birlikte, beraber (bağlama edat).
7. Ğamiñla der-şeb-i târik-i firqatiñ olduğ
8. O meh cemâliñ ile biz ziyāya muntazırız
522. **ile:**
Gazel 132
Mısra: 4
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
3. Keyfimiz bulmaz tenezzül kâsemiz ser-şârdır
4. Râh-ı râhat-sâz ile meclisde pürdür şîşemiz
523. **ile:**
Gazel 132
Mısra: 9
Araç anlamı katan bağlama edatı.
9. Şad gül-i sad-berg ile tıldu derünüm Sâlimā
10. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz
524. **ile:**
Gazel 137
Mısra: 1
Birlikte.
1. Zülf-i yâr ile olaydı ser-i mü ülfetimiz
2. Leyle-i Qadr'e ererdi dil-i bi-tâkatimiz
525. **ile:**
Gazel 137
Mısra: 7
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
7. Çünkü 'aşkıñ ile bîmâr-ı şikeste-bâliz
8. Bize derdiñle helâk olma durur şihhatimiz
526. **ile:**
Gazel 138
Mısra: 3
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
3. Kaddimiz dâl olsa nola cevr-i gün-â-gün ile
4. Bir gül-endâmiñ esir-i kâmet-i mevzünuyuz
527. **ile:**
Gazel 138
Mısra: 6
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
5. Luftunu bî-câ eder hergiz 'itâbın bî-sebebe
6. Ğamzeñiñ cānâ hezârân vech ile mañzûnuyuz
528. **ile:**
Gazel 139
Mısra: 3
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
3. Cünün-ı 'aşk ile 'aqlım serimde tırmaz hiç
4. Hıred olunca mükedder gider gelir tırmaz
529. **ile:**
Gazel 139
Mısra: 7
Birlikte.
7. Meñşid ile hemişe rehinde 'aşıklar
8. Niyâzlar ile yek-ser gider gelir tırmaz
530. **ile:**
Gazel 139
Mısra: 8
Birlikte.
7. Meñşid ile hemişe rehinde 'aşıklar
8. Niyâzlar ile yek-ser gider gelir tırmaz
531. **ile:**
Gazel 140
Mısra: 7
Birlikte.
7. Bağıdıkça ğâh hasret ile meh cemâliñe
8. Bir bâr olur mu rüyuña âyâ nigâhımız
532. **ile:**
Gazel 141
Mısra: 1
Birlikte.
1. Baña hiç bir peyâm-ı vaşl ile bād-ı şabâ gelmez
2. Meşeldir ecnebilerden cihân içre vefâ gelmez
533. **ile:**
Gazel 143
Mısra: 9
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
9. Firkat-i yâr ile ğam çekmez ey Sâlim hiç
10. Ülfet-ârâ-yı ğam-ı miñnet-i hicrânız biz
534. **ile:**
Gazel 147
Mısra: 2
Birlikte.
1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dâr gerekmez
2. Dil-dâdelere yâr ile bâzâr gerekmez
535. **ile:**
Gazel 150
Mısra: 2
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
1. Düşeli fikr-i dil-i 'aşık-ı nâlâne heves
2. Etdi ol dil-şudeyi 'aşk ile divâne heves
536. **ile:**
Gazel 152

- Mısra: 3
İle bağlacı.
3. Käkülünden hiç rehâ mümkün midir bir dâm ile
4. Murğ-ı gönüm gânzeler tâ böyle teşhîr eylemiş

537. ile:

Gazel 153

Mısra: 3

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

3. Ser-i engüşt-i redd ile dirîğ etme haridâra
4. Hudâ la'î-i lebiñ büstân-ı hüsne ter kirâs etmiş

538. ile:

Gazel 153

Mısra: 7

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

7. Geçer bûd (u) ne-bûd ile ser-â-ser vakt pey-der-pey
8. Kabâ-yı mahv u işbâtı vücûda Hâk libâs etmiş

539. ile:

Gazel 156

Mısra: 7

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

7. Sürür ile geçen evkâtımız kanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafâ bilinmez imiş

540. ile:

Gazel 157

Mısra: 2

Birlikte.

1. Fikr-i ruhsârîñla etse nola dil cânâ rakış
2. Gül hayâlî ile eyler bülbül-i şeydâ rakış

541. ile:

Gazel 159

Mısra: 2

Birlikte.

1. Alan yek şemme büy-ı gül- 'izâr-ı dil-rübâdan feyż
2. Alır ey dil hezârân vech ile zevk u şafâdan feyż

542. ile:

Gazel 160

Mısra: 2

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

1. Nola etmezse gâmiñla cism-i 'uryân ihtilâţ
2. Edemez hiç penbe âteş ile bir ân ihtilâţ

543. ile:

Gazel 160

Mısra: 4

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

3. Alamazsañ resm-i müjgâniñ şehâ benden nola
4. Etdi şandük-ı derünüm ile peykân ihtilâţ

544. ile:

Gazel 160

Mısra: 8

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

7. Duğter-i rezden nola şüfî murâd almaz ise
8. Edemez sultân-ı ceyš şevk ile nâ-dân ihtilâţ

545. ile:

Gazel 160

Mısra: 10

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

9. Bilmeziz Sâlim nedendir çarhda bu nağş-ı ğarîb
10. Eylemez ehl-i ma'ârif ile hûbân ihtilâţ

546. ile:

Gazel 161

Mısra: 12

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

11. Sâlimâ halka-i rindânı koma elden kim
12. Anlar ile olur elbet eden ülfet mağzûz

547. ile:

Gazel 163

Mısra: 6

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

5. 'Aybımız biz biliriz 'aşıkâ 'aşk 'ayb olmaz
6. Kerem et 'aşk ile zâhid bize etme teşnî'

548. ile:

Gazel 164

Mısra: 1

"-dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.

1. Tutuşup süz-ı firâkıñ ile her bâr şemi'
2. Nev-be-nev dâğ-ı serin etmede tekrâr şemi'

549. ile:

Gazel 164

Mısra: 7

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

7. Âteş-i 'aşkın ile aldı fetilî cânâ
8. Şubha dek âteşe yanarsa sezâvâr şemi'

550. ile:

Gazel 165

Mısra: 5

Birlikte.

5. Ülfeti erdi kemâle felegiñ buñ ile hayf
6. Başını hırkaya 'âlemde kerem çekdi dirîğ

551. ile:

Gazel 170

Mısra: 2

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

1. Hânkâh-ı kederiñ olmasa perverdi firâk
2. 'Âşık-ı zâra vişâl ile ber-â-berdi firâk

552. ile:

Gazel 171

Mısra: 7

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

7. Käkül-i ham-der-hamiñ sevdâsı ile sevdiğim
8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perişân olmadık

553. ile:

Gazel 172

Mısra: 7

Birlikte.

7. Bizim ile açılır idi kendine kalsa
8. O gül de mâ'il-i kec-pend-i bâğbân ancak

554. ile:

Gazel 178

Mısra: 2
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

1. Sensiz baña ey mihr-i cihân-süz Selanik
2. Hicrânî ile oldu hemân bir şeb-i târik

555. ile:

Gazel 178

Mısra: 3

Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

3. Haşr etmek ile cümle dehânına hayâlim
4. Eş'arımızın oldu mezâmîni de bârik

556. ile:

Gazel 178

Mısra: 6

"Birlikte, beraber; vesilesiyle" anlamında kullanılmış "ile" bağlacı.

5. Hağ geldi kıyâs etme şakın rüyuna hüsün
6. Bir nâme ile şâh-i hüsün eyledi tebrîk

557. ile:

Gazel 178

Mısra: 10

İle, ve.

9. Sâlim bize her şâ'ir olan etmeye tanzîr
10. Mümkün mi ede bâz ile bâziçe be-her dîk

558. ile:

Gazel 187

Mısra: 6

"dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.

5. Ele geldikçe vaşla hiç dirîğin yok şehâ ammâ
6. Beni gitdikçe hicriñ ile bî-hüş eylediñ gittiñ

559. ile:

Gazel 188

Mısra: 1

Etikisiyle, nedeniyle, -dAn dolayı" anlamlarında bağlama edatı.

1. Nedendir sîh-i gamda hicr ile bağrım kebâb etmek
2. Saña lâyıq mıdır cânâ bizi pür-iztîrâb etmek

560. ile:

Gazel 188

Mısra: 4

"Birlikte, beraber; vesilesiyle" anlamında kullanılmış "ile" bağlacı.

3. Ne gördün hâne-i hammârdan varmak neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile hâlim harâb etmek

561. ile:

Gazel 193

Mısra: 2

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. Ey şeh-i mülk-i bahâ vü nâzenîn ü bî-bedel
2. Kişver-i hüsne haññ bir vech ile vermez hâlel

562. ile:

Gazel 196

Mısra: 7

Bağlama edatı.

7. Zühd ile etmem temedduh kurb-ı hâstü'l-hâşdan
8. Yine bakşañ şüfiyâ senden yañınim neyleyim

563. ile:

Gazel 197

Mısra: 3

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

3. Neler çekdim hevâ-yı zülfü ile bezm-i firqatde
4. Deyip her ser-güzeştım cümle-i yârâna 'arz etdim

564. ile:

Gazel 197

Mısra: 11

Bağlama edatı.

11. Qabûl etdi ser-â-ser dâğ-ı hicriñ ihtiyâr ile
12. Efendim gamlarıñ bu külb-i ahzâna 'arz etdim

565. ile:

Gazel 198

Mısra: 8

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

8. Çıkar teftişe gamzeñ dilleri luğ ile kâkül de

566. ile:

Gazel 200

Mısra: 1

"Birlikte, beraber; vesilesiyle" anlamında kullanılmış "ile" bağlacı.

1. Dili 'aşk ile feyz-yâb edelim
2. Der-i Mevlâ'ya intisâb edelim

567. ile:

Gazel 200

Mısra: 5

Bağlama edatı.

5. Pür edip çeşmimiz hayâliñ ile
6. Eşkimiz mâ-şasal gül-âb edelim

568. ile:

Gazel 204

Mısra: 3

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

3. Dîdemiz pür olsun eşk-i hasret ile sevdiğim
4. Çeşmimiz naqş-ı hayâliñ ile tenvîr edelim

569. ile:

Gazel 204

Mısra: 4

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

3. Dîdemiz pür olsun eşk-i hasret ile sevdiğim
4. Çeşmimiz naqş-ı hayâliñ ile tenvîr edelim

570. ile:

Gazel 204

Mısra: 5

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

5. Biz ümîd-i vuşlat ile hiç şıklet etmeziz
6. Ol perî-rüyu niye bî-hüde tekdîr edelim

571. **ile:**
Gazel 204
Mısra: 9
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
9. Ger bulursak hāk-ī pāy-ı yāri sa'y ile gönül
10. Dide-i hasret-keşe biz anı iksir edelim
572. **ile:**
Gazel 209
Mısra: 9
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
9. Vādi-i 'aşk içre Sālim ben bu baht-ı zār ile
10. Gördüğüñ varsa kerem kıl söyle şādān olduğum
573. **ile:**
Gazel 210
Mısra: 6
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
5. Derūn-ı sīnemiz gencīne-i Yūsufsitāndır hep
6. Zūkām-āverdeyim 'aşk ile bŷy-ı pīrehan bilmem
574. **ile:**
Gazel 211
Mısra: 2
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. 'Arz edip nālelerim kūyuña takrīr edeyim
2. 'Aşkımız hāme-i müjgān ile tahrīr edeyim
575. **ile:**
Gazel 211
Mısra: 7
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
7. Tŷl-i hicrān ile pek eskimedim yāreleri
8. Vaktidir derd-i dil-i hasteye tedbīr edeyim
576. **ile:**
Gazel 211
Mısra: 10
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
9. Yād edip sŷnbŷl-i gīsŷsunu yāriñ Sālim
10. Nefḫa-i medḫi ile 'ālemi ta'fir edeyim
577. **ile:**
Gazel 212
Mısra: 3
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
3. Ne mümkün vuşlat ile āşinā olmak bu 'ālemde
4. Ūmid-i şevkle bī-hŷde hemān ben pŷr-melāl oldum
578. **ile:**
Gazel 213
Mısra: 4
"Birlikte, beraber; vesilesiyle" anlamında kullanılmış "ile" bağlacı.
3. Derip devşirmeden ḫaldım ḡamñla kendimi cānā
4. Hezārān leşker-i endŷh ile tālācdır sīnem
579. **ile:**
Gazel 213
Mısra: 7

Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

7. Ser-ā-pā āşinādır dāḡ-i hicriñ ile sŷlḫānım
8. Benim mihrinle hem-te'şir-i isfidācdır sīnem

580. **ile:**
Gazel 214
Mısra: 1
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
1. Bŷlbŷl-i şifteveş 'aşk ile zār oldum ben
2. Bir ser-āmed gül-i ra'nāya hezār oldum ben

581. **ile:**
Gazel 214
Mısra: 10
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
9. Eylemez bāḡ-i bihişt olsa da gönŷlŷm raḡbet
10. Sālimā 'aşk ile bī-şabr u ḫarār oldum ben

582. **ile:**
Gazel 216
Mısra: 10
Birlikte.
9. Ol kemān-ebŷrŷyu Sālim ger der-āḡŷş etmesem
10. Ḳā'il olmazdım gŷzār-ı tŷr ile zih-gŷrden

583. **ile:**
Gazel 217
Mısra: 3
Birlikte.
3. Rŷ-siyehler ile hem-bezm olma lāleveş seni
4. Dāḡ- ber-dāḡ etmesin eyyām mānend-i niḡin

584. **ile:**
Gazel 217
Mısra: 5
"ve" anlamında bağlaç.
5. Yād olmaz idi Ḥātem cŷd ile iḫsānı ger
6. Gezmese ellerde şubḫ u şām mānend-i niḡin

585. **ile:**
Gazel 218
Mısra: 2
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
1. Derseñ ey dil o cefā-pişemizi rām olsun
2. Naḫd-i ḫŷn-ābe-i çeşmiñ ile ibŷrām olsun

586. **ile:**
Gazel 218
Mısra: 8
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
7. Baḫmazız bezm-i meyiñ cŷmle ḫuşŷruna hemān
8. Bir ḫaç aḫbāb ile tek bāde-i gül-fām olsun

587. **ile:**
Gazel 219
Mısra: 2
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
1. Şehā didem ḡam-ı hicriñle giriyan olmasın n'olsun
2. Ciger sŷz-ı firāḫiñ ile biryan olmasın n'olsun

588. **ile:**
Gazel 219
Mısra: 9
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
9. Şu rütbe piç ü táb-ı hasret ile Sâlimâ her dem
10. Ser-i küyüñda dil üftân ü gâltân olmasın n'olsun
589. **ile:**
Gazel 222
Mısra: 9
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
9. Eylemem Sâlim figânım ile tekşîr-i sevâd
10. Kılmazam dil-gîr o şühu ben enîn ü nâleden
590. **ile:**
Gazel 224
Mısra: 1
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
1. Kırılısın sâgar-ı 'işret derûnum gam ile tolsun
2. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat harâm olsun
591. **ile:**
Gazel 225
Mısra: 3
"-dAn dolayı" anlamında bağlama edati.
3. Çıkmağa cânım firâk-ı yâr ile her dem benim
4. Üstühvânım eylemiş pehlüda çifte nerdübân
592. **ile:**
Gazel 225
Mısra: 5
Bağlama edati,ile, birlikte, beraber.
5. Câme-hvâba girmek olmaz sen şeh ile 'âşıkıñ
6. Penbeniñ âteşle oynu olmaz ey şüh-ı cihân
593. **ile:**
Gazel 226
Mısra: 1
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
1. Fikr-i zülfüñ ile kıalmaz böyle efgân eyleyen
2. İrgürür şah-nı vişâle şâmı hicrân eyleyen
594. **ile:**
Gazel 229
Mısra: 1
Birlikte.
1. Kim der 'uşşâkı gam ile böyle nâlân olmasın
2. Tek hemân âzürde-i endüh-ı hicrân olmasın
595. **ile:**
Gazel 229
Mısra: 3
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
3. Hiç siler yok dâmen-i lutf ile eşk-i çeşmimi
4. Kimseler bi-hüde böyle zâr u giryân olmasın
596. **ile:**
Gazel 229
Mısra: 10
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

9. Halk-ı 'âlem çökse başına yapılmaz hâtırı
10. Kâlb-i 'âşık hicr ile bir kerre vîrân olmasın
597. **ile:**
Gazel 229
Mısra: 11
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
11. Bir gelir var külbe-i aHzânıma biñ nâz ile
12. Sâlimâ bir hoş bak ol serv-i hürâmân olmasın
598. **ile:**
Gazel 230
Mısra: 5
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
5. Cihânı hiddet ile gark-ı hün etmekdedir gamzeñ
6. Nola lertzân olursak cümle tîg-ı hün-feşânından
599. **ile:**
Gazel 232
Mısra: 7
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
7. El-hazer olma esîr-i hvâb-ı gaflet câh ile
8. Gâfil olma sevdiğim sen nâle-i bîdârdan
600. **ile:**
Gazel 235
Mısra: 2
Etkisiyle, nedeniyle, -dAn dolayı" anlamlarında bağlama edati.
1. Mahrem-i didâr olanlar bir zamân maqbül iken
2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşgûl iken
601. **ile:**
Gazel 235
Mısra: 4
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
3. Hvâbdır ser-mâye-i yek şeb neşâta n'işlesin
4. Ehl-i manşib eglenir ru'yâ ile ma'zül iken
602. **ile:**
Gazel 236
Mısra: 1
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
1. Geçdik gumüm-ı gurbet ile biz cevândan
2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinândan
603. **ile:**
Gazel 236
Mısra: 5
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
5. Bizler ki şimdi kahr ile hem-derd-i 'âlemiz
6. Olmaz remîde hâtırım ol bî-amândan
604. **ile:**
Gazel 237
Mısra: 1
Etkisiyle, nedeniyle, -dAn dolayı" anlamlarında bağlama edati.

1. Vaşlñ ile nā-kām gönül kāmver olsun
2. Olmaz deme lutf eyle bu nāziñ yeter olsun

605. **ile:**

Gazel 237

Mısra: 6

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

5. Güş eylemedi pendimi hiç bu dil-i bî-ıyad
6. Hağdan dilerim 'aşk ile benden beter olsun

606. **ile:**

Gazel 240

Mısra: 7

Karşılıklı - İsteşlik bildirir.

7. Dil ile dırinedir gavğaları
8. Hiç kesilmez mā-cerā-yı ārzü

607. **ile:**

Gazel 240

Mısra: 11

"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

11. Didesin 'uşşāk-ı zārīñ mihr ile
12. Rüşen eyler tütüyā-yı ārzü

608. **ile:**

Gazel 241

Mısra: 6

Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

5. Fenā dünyāda geçmem hūblardan ta 'nı ko zāhid
6. Geçilmez degme hāl ile bu vādiden güzeldir bu

609. **ile:**

Gazel 241

Mısra: 7

"-dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.

7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firākıñ ile sultānım
8. Dükenmez kākülün fikri 'aceb tül-i emeldir bu

610. **ile:**

Gazel 241

Mısra: 12

Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

11. Miyānından ne mümkün dil-berin geçmeklik ey Sālim
12. O vādiden geçilmez degme bir hāl ile beldir bu

611. **ile:**

Gazel 242

Mısra: 5

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

5. Kuṭr-ı pīrāmen-i mühr ile dolaşmaz aşlā
6. Hāric-i dā'iredir merkez-i refṭār-ı 'adū

612. **ile:**

Gazel 242

Mısra: 7

Sayesinde.

7. Dest-i ihsān ile münhal olamaz 'uğdeleri
8. 'İkd-ı sad-'uğde durur sübḥa-i ezkār-ı 'adū

613. **ile:**

Gazel 242

Mısra: 12

"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

11. Başa çıkmaklık olur idi anıñla Sālim
12. Hile vü ḥud'a ile olmasa peygār-ı 'adū

614. **ile:**

Gazel 243

Mısra: 3

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

3. Āşināyım gam ile şol rütbe ben kim dünyede
4. Sebkat etmiş yok dil-i nā-şādı mahzūn olmada

615. **ile:**

Gazel 243

Mısra: 9

"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

9. Kākülün sevdası ile Sālim ey şirīn-dehen
10. Kays'a gālibdir hezārān rütbe mecnūn olmada

616. **ile:**

Gazel 244

Mısra: 7

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

7. Cünün-ı 'aşk ile bülbül nihāl-i verdi fark etmez
8. Nola her naḥle eylesen temennā gülsitān içre

617. **ile:**

Gazel 245

Mısra: 1

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

1. Bir zamān şöhet ederken 'āşık ol maḥbūb ile
2. Şimdi ḥasret-dide ḥayfā söyleşir mektüb ile

618. **ile:**

Gazel 245

Mısra: 2

"Vasıtasiyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Bir zamān şöhet ederken 'āşık ol maḥbūb ile
2. Şimdi ḥasret-dide ḥayfā söyleşir mektüb ile

619. **ile:**

Gazel 245

Mısra: 3

"-dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.

3. Hep naşibim cevri-gün-ā-gün ile gam çekmedir
4. Her kime meyl eylesen bu baḥt-ı nā-mergüb ile

620. **ile:**

Gazel 245

Mısra: 4

Bağlama edatı,ile, bilikte, beraber.

3. Hep naşibim cevri-gün-ā-gün ile gam çekmedir
4. Her kime meyl eylesen bu baḥt-ı nā-mergüb ile

621. **ile:**

Gazel 245

Mısra: 6

Birlikte.

5. Hiç benim gibi felekde kimse giryān olmadı
6. Eşk-i gam ülfet edelden dide-i Ya'kūb ile

622. ile:

Gazel 245

Mısra: 8

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

7. Gıll u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sükda
8. Kâle-i ümmid alınmaz nukra-i ma'yüb ile

623. ile:

Gazel 245

Mısra: 10

Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

9. Kendi hâliyle takayyüd eyleyen sâlim olur
10. Tolsa da bezm-i cihân ger fitne vü âşüb ile

624. ile:

Gazel 250

Mısra: 1

Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

1. Da'vet etsek ol gözü şehbâzı bir mümtâz ile
2. Avla derlermiş meğeldir gâh bâzı bâz ile

625. ile:

Gazel 250

Mısra: 2

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Da'vet etsek ol gözü şehbâzı bir mümtâz ile
2. Avla derlermiş meğeldir gâh bâzı bâz ile

626. ile:

Gazel 250

Mısra: 4

Birlikte, beraber (bağlama edatı).

3. Ser fedâ eyler yolunda dil-ber-i mümtâzınıñ
4. Hâşılı başa çıkılmaz 'âşık-ı ser-bâz ile

627. ile:

Gazel 250

Mısra: 6

Bağlama edatı.

5. Olmazız bigâne bezm-i hâş-ı nâz u 'işvede
6. Aşınâyız tâ ezelden gamze-i gammâz ile

628. ile:

Gazel 250

Mısra: 8

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

7. Var iken destinde tîg-i hâme şahş-ı şâ'iriñ
8. Söyleşir peygâr-ı gamda düşmen-i nâ-sâz ile

629. ile:

Gazel 250

Mısra: 10

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

9. Sâlimâ söz yok şî'irde tab'ına şad âferin
10. Nuḡk-ı cân-bahşın ber-â-ber rütbe-i i'câz ile

630. ile:

Gazel 251

Mısra: 2

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. Tâb-ı meyden o şehin ruhları gül-gün olsa
2. Reşk ile hüsnüne meh yine ciger-hün olsa

631. ile:

Gazel 251

Mısra: 3

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

3. Firkat-i yâr ile bîmâr olan dil-şudeniñ
4. Çäre-sâz olmaya derdine Felâḡun olsa

632. ile:

Gazel 251

Mısra: 9

İle edatı.

9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâli Sâlim
10. Nola kim nâmi bu şehriñ Ṭarab-efzün olsa

633. ile:

Gazel 253

Mısra: 1

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

1. Dil-i 'uşşâkı süz-ı 'aşkıñ ile dâğ dâğ eyle
2. Zamân-ı devlet-i hüsnünde sultânım çerâğ eyle

634. ile:

Gazel 253

Mısra: 3

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

3. Şu rütbe nâliş ile ey hezâr-ı bî-nevâ sen kim
4. Çemende her gül-i nâzik-mizâcı bî-dimâğ eyle

635. ile:

Gazel 254

Mısra: 6

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

5. Nice bir ârzü-yı zülf-i dırâzıñ luḡf et
6. Maḡdem-i pâkiñ ile hânemi pür-nür eyle

636. ile:

Gazel 258

Mısra: 9

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

9. Peyâm-ı vaşlıñ ile hoş-dil eyle Sâlim-i zârı
10. Anı bigâne vaz' ile müdâm efkârelendirme

637. ile:

Gazel 258

Mısra: 10

Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.

9. Peyâm-ı vaşlıñ ile hoş-dil eyle Sâlim-i zârı
10. Anı bigâne vaz' ile müdâm efkârelendirme

638. ile:

Gazel 260

Mısra: 5

"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.

5. Berât ile dediler mâlik oldu hüsn ü âna ol
6. Gören ṭuğrâ-yı ebrusun ḡaṭ-ı 'âli-nişân içre

639. ile:

Gazel 261

- Mısra: 8
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
7. Erişdim şâdi-i vaşla 'acebdir bu dil-i şeydâ
8. Hayâl-i zülf-i piç-â-piçi ile dağı mâtemde
640. **ile:**
Gazel 261
Mısra: 9
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
9. Leb-i gül-fâmîñ ile mest-i lâ-ya' kıl iken gönülüm
10. Bu 'ayş u nüşu etmiş var mı âyâ devlet-i Cem'de
641. **ile:**
Gazel 262
Mısra: 10
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
9. Yeter nev-bülbül-i bağ-ı firâkıñ oldu rahm eyle
10. Gehî Sâlim recâ-yı vaşl ile dâmâne düşdükçe
642. **ile:**
Gazel 268
Mısra: 1
Birlikte.
1. Görünce âhımı cânân bu istinâre ile
2. Tafâttun eyledi mihrim hemân emâre ile
643. **ile:**
Gazel 268
Mısra: 2
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
1. Görünce âhımı cânân bu istinâre ile
2. Tafâttun eyledi mihrim hemân emâre ile
644. **ile:**
Gazel 268
Mısra: 4
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
3. Ne hâcet 'âşıkı nâr-ı firâkıña sūziş
4. Alır fetîli o bî-çâre bir nezâre ile
645. **ile:**
Gazel 268
Mısra: 6
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
5. Bilir ne güne belâ-yı siyeh imiş mihrî
6. Rubûde-dilleri zülf-i siyâhkâre ile
646. **ile:**
Gazel 268
Mısra: 8
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
7. Reh-i vişâliñe 'âşık olurdu biñ pâre
8. Metâ'-ı vaşlı alınmak olaydı pâre ile
647. **ile:**
Gazel 268
Mısra: 10
Birlikte.
9. O dil-berîñ nice tākāt çeker cefâlarına
10. Sitem-keşîde-i hicrâmı bunca yâre ile

648. **ile:**
Gazel 268
Mısra: 12
"-dAn dolayı" anlamında bağlama edatı.
11. Hemîşe tâli' iñe lev m ederler ey Sâlim
12. Belâya uğramış ehl-i suhân sitâre ile
649. **ile:**
Gazel 273
Mısra: 7
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi
8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane
650. **ile:**
Gazel 275
Mısra: 8
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.
7. Zülfünde dil figâna ser-âgâz eyleyip
8. Etmiş o yâri âh ile bîdâr dün gece
651. **ile:**
Gazel 276
Mısra: 1
"ve" anlamında bağlaç.
1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bâlâ yoğidi
2. O bezimgâhda aşlâ gam-ı ferdâ yoğidi
652. **ile:**
Gazel 277
Mısra: 4
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
3. Duçâr olmağ ümîdiyle o gül-ruhsâr cânâna
4. Tolanlık bülbülân ile tavâf etdik çemenzârı
653. **ile:**
Gazel 279
Mısra: 6
-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.
5. Şerâb-ı 'âşkı nüşa tevbekar iken dil-i şeydâ
6. O mübrem sâki-i hüsn ile bozdu 'ahd ü peymânı
654. **ile:**
Gazel 280
Mısra: 10
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamlarında edat.
9. Tağılmaz nüşa-i dilden keder Sâlim anı zîrâ
10. Felek desti ile Sâlim anı şîrâzelendirdi
655. **ile:**
Gazel 282
Mısra: 12
"ve" anlamında bağlaç.
11. Dediler tâl'atıña mâh-ı nev etmiş taklîd
12. Onda âyâ bu güzel çeşm ile ebrû var mı
656. **ile:**
Gazel 282
Mısra: 13
Bağlama edatı,ile, birlikte, beraber.
13. Vaşf-ı zülfün ile güyâ gececi bülbüldür
14. Sâlim'iñ hâme-i pâki gibi pür-gü var mı

657. ile:

Gazel 284

Mısra: 3

"-dAn dolayı" anlamında bağlama edati.

3. Hayāl-i kākül-i dil-ber ile derd-i serim yokdur
4. Felek baña ser-ā-pā naqş-ı hübānı unutturdu

658. ile:

Gazel 286

Mısra: 1

Birlikte.

1. Ne dem ol kaşı ya ile zarūrī iftirāk oldu
2. Firāk-ı kāmetiyle kıddimiz mәнend-i tāk oldu

659. ile:

Gazel 287

Mısra: 6

Bağlama edati,ile, bilikte, beraber.

5. Gözet esiriñi dām-ı şikenc-i kākülde
6. Kazā ile saña murğ-ı gönül şikār oldu

660. ile:

Gazel 289

Mısra: 9

Bağlama edati,ile, bilikte, beraber.

9. Açıldı bāb-ı hayālīm ümīd ile Sālim
10. Hārim-i hāneme dil-ber gelir mi gelmez mi

661. ile:

Gazel 290

Mısra: 2

-den ötürü, -den dolayı anlamı katan edat.

1. O meh-pāre ne dem meclisde kaşd-ı 'ays u nüş etdi
2. Sebūda mey safā-yı nüş ile cüş u hurüş etdi

662. ile:

Gazel 292

Mısra: 9

"-dAn dolayı" anlamında bağlama edati.

9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sālimā
10. Kūy-ı cānāna giden kāşid da el-ān gelmedi

663. ile:

Gazel 293

Mısra: 5

Birlikte.

5. Dāğ-ber-dil olur idiñ hüsñüne şad reşk ile
6. Ey kamer seyr eyleseñ ger behcet-i cānānımı

ilhāk etdi:

1. **ilhāk etdi:-di**

Tarih 8

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dahil etmek.

79. Halāyık maқdem-i pākin anıñ güş etdiginde hep

80. Du 'ā-yı zātın etdi her biri evrādına ilhāk

ilhāk etmiş:

1. **ilhāk etmiş:-miş**

Tarih 8

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dahil etmek.

53. O destūr-ı mükerrer kim senā-yı zātını etmiş

54. Cihān tūmār-ı vaşf-ı zübdegān-ı 'āleme ilhāk

ilhām:

1. **ilhāmına:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 28

Allah tarafından kalbe gelen mâna.

27. Ben de şevk-ı maқdemiyile Sālimā mesrūr iken

28. Hāmdü li'llāh nā'il oldum kıdsiyān ilhāmına

ilhām eder:

1. **ilhām eder:-er**

Gazel 122

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlham etmek, kalbe düşürmek.

11. Kalb-i āgāha nice ilhām eder feyz-i ezel

12. Ādemiñ kalbinde Sālim kāmı tamlar tamlamaz

ilhām-ı feyz-ā-feyz:

1. **ilhām-ı feyz-ā-feyz:**

Gazel 76

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim,ırfan, ihsan ilhamı.

11. Tolar ilhām-ı feyz-ā-feyz ile şî'rim benim Sālim

12. Cebbinde o şühuñ eylesem pākize bir ta 'bir

'ilim:

1. **'ilimde:-de**

Kaside 22

Mısra: 57

İlim; bilim.

57. Ne müderris 'ilimde Sa'dü'd-din

58. Fāzıl-ı Seyyid-i Şerif-i güzün

ilkā etdi:

1. **ilkā etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 272

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Koymak, bırakmak.

271. Rahm edip şahb-i ma'delet gühere

272. Etdi ilkā lü'ābın ol hācere

ilkā etme:

1. **ilkā etme:-me**

Lugaz 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak (Suyun içerisinde koymak bağlamında).

11. Ābı sevmez şuya etme ilkā

12. Şıklılır cānı o işden cānā

ilkā etse:

1. **ilkā etse:-se**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak (Duyurmak bağlamında).

71. Nefha-riz-i eger olunca şabā
72. Gūşuna etse ŧi 'rimi ilkā

illā:

1. **illā:**

Kaside 16
Mısra: 8
İlle, özellikle.

7. Gülşen-i 'ālem-i zibendede kimse el-ħaḳ
8. Añlamaz rāz-ı dil-i ğoncayı illā bülbül

2. **illā:**

Tarih 17
Mısra: 78
İlle, özellikle.

77. Dergehiñden bizleri teb'edelden bu felek
78. Görmedik bir ferdden illā bizlere çin-i ü cebin

3. **illā:**

Müfret 77
Mısra: 2
Bilhassa, özellikle.

1. Yāri seyrān cāna minnetidi
2. Ah illā raḳīb-i bed-evzā'

illā ki:

1. **illā ki:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 152
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kesinkes.

151. Hele ne ħāl ise ğam-ı etrāk
152. Āh illā ki ba'zı bī-idrāk

'illet:

1. **'illetdir:-dir**

Lugaz 1
Mısra: 2
Hastalık II Muhabbet derdi.

1. 'Alilim gerçi ben ser-tā-be-bālın-i maħabbetdir
2. Maħabbet miñnet-i 'ālemdir ammā başka 'illetdir

2. **'illet:**

Lugaz 1
Mısra: 3
Hastalık II Muhabbet derdi.

3. Ne 'illet 'illet-i devrān be-her dem devr-i pey-der-pey
4. Bu pey irsāl-i devr-i tekye-i şeyḫ-i sa'ādetdir

3. **'illetdir:-dir**

Lugaz 1
Mısra: 32
Hastalık II Muhabbet derdi.

31. Kerāmetdir egerçi işlerim yek-ser ferāsetdir
32. Ferāsetle ferāsetden dil-i bīmāra 'illetdir

4. **'illet:**

Lugaz 1
Mısra: 33
Hastalık II Muhabbet derdi.

33. Ne 'illet kim ola her sū muḳārin arzū ḫab'a
34. Bu ab'-ı pür-ğumūma çāremiz yok bu da ħikmetdir

'illet-i baht-ı bedimden:

1. **'illet-i baht-ı bedimden:-im, -den**

Terkib-bend 1
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü talih hastalığı.

39. Fiğān kim 'illet-i baht-ı bedimden

40. Ser-ā-ser eyledim perhiz-i ülfet

'illet-i devrān:

1. **'illet-i devrān:**

Lugaz 1
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın derdi, büyük dert-sıkıntı I Muhabbet derdi.

3. Ne 'illet 'illet-i devrān be-her dem devr-i pey-der-pey

4. Bu pey irsāl-i devr-i tekye-i şeyḫ-i sa'ādetdir

'illet-i ğā'iyvedir:

1. **'illet-i ğā'iyvedir:-dir**

Kaside 4
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sebep, gaye.

27. Cemī'-i enbiyāya 'illet-i ğā'iyvedir zātūñ

28. Seniñçün ħalk olundu cümle-i dünyā vü mā-fihā

'ilm:

1. **'ilm:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 167
İlim, bilgi.

167. 'İlm ü fazl u fūnūn-ı vālāya

168. Ĥaḫḫ u imlā vü ŧi'r ü inşāya

2. **'ilm:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 171
İlim, bilgi.

171. 'İlm ü tedrişe eyleyip ğüşiş

172. Ĥaḫḫı dāmenle etmeye püşiş

3. **'ilmiñ:-iñ**

Kaside 3
Mısra: 76
Bilme, bilgi.

75. Ĥamu esrār u i'lānımı yek-ser

76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lūm eyler

4. **'ilm:**

Diğer 10
Mısra: 42
İlim, bilgi.

41. O 'İsi-dem o Mesihā-nefes kim olmuşdur

42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u ħaḫ ihyā

5. **'ilmi:-i**

Diğer 10
Mısra: 67
Bilme, bilgi.

67. Cihānı aňladı bildi muħaşşal ‘ilmi gibi
68. Bunuňla oldu ma‘ārif içinde müsteşnā

6. ‘ilm:

Kaside 10

Mısra: 481

Bilim, bilgi, marifet.

481. Kālbī ‘ilm ü irāde kān etdi

482. Serīñi ‘aqla aşıyān etdi

7. ‘ilm:

Kaside 20

Mısra: 100

İlim, bilgi.

99. Cāygāh-ı fuḫūl ü ehl-i kemāl

100. ‘İlm ü fazl u hūnerle māl-ā-māl

8. ‘ilme:-e

Kaside 22

Mısra: 51

Bilim, bilgi, marifet.

51. Eyleyip ‘ilme rağbetin müzdād

52. Etdi bir pāk medrese bünyād

9. ‘ilmden:-den

Matla 74

Mısra: 1

İlim, bilgi.

1. Hemīşe kat‘-ı cāh eyler olanlar ‘ilmden ḫālī

2. Maḳāmı pest olur olsa terāzünüñ kefi mālī

‘ilm-i aḫfāyı:

1. ‘ilm-i aḫfāyı:-yı

Kaside 23

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli ilimler.

99. Alır naqd-i şikībi hem yine ser-rişte vermez hiç

100. Nigāhıñ çeşmiñe ta‘līm edelden ‘ilm-i aḫfāyı

‘ilm-i fersānī:

1. ‘ilm-i fersānī:

Kaside 20

Mısra: 259

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim saçıñ, ilmi çok olan.

259. Re’ y ü tedbīr ü ‘ilm-i fersānī

260. Hep qarīn-i ḫayāl-i zī-şānı

‘ilm-i ḫakīkat-i ezeli:

1. ‘ilm-i ḫakīkat-i ezeli:-i

Gazel 112

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezeli hakikatlerin ilmi.

1. Eṭfāl-i rūḫ kim suḫanıñ mektebindedir

2. ‘İlm-i ḫakīkat-i ezeli meksebindedir

‘ilm-i münce‘-i şerdir:

1. ‘ilm-i münce‘-i şerdir:-dir

Kaside 12

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötülükten kurtaran ilim.

111. Sa‘ādet olmayıcağ ser-nüvişte kār-ı ezel

112. Ne ‘ilm-i münce‘-i şerdir ne zühd-i Ṭayfūrī

‘ilm-i şerife:

1. ‘ilm-i şerife:-e

Kaside 20

Mısra: 189

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek ilim (İnsanı kamil derecesine getiren ilim).

189. Edip ‘ilm-i şerife rağbet-i tām

190. Etdi erbābına nice ikrām

‘ilm-i zī-şāna:

1. ‘ilm-i zī-şāna:-a

Kaside 20

Mısra: 191

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanlı ilim sahipleri, bilginler.

191. Edip i‘zāz ‘ilm-i zī-şāna

192. Enderün-ı sarāy-ı sultāna

ilticā ederim:

1. ilticā ederim:-erim

Diğer 6

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himayesine girmek, sığınmak.

15. Ḥāṭırıñ ḫalmasıñ recā ederim

16. Dāmen-i ‘afve ilticā ederim

iltifāt:

1. iltifāt:

Kaside 26

Mısra: 42

Rağbet etmek, ilgilenmek.

41. Naẓar-ı pākine bir mūr eger olsa qarīn

42. İltifāt ile cihān içre olurdu ‘Ankā

iltifāt etdikde:

1. iltifāt etdikde:-dik, -de

Kaside 13

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teveccüh etmek, yüz vermek, ilgilenmek.

7. İltifāt etdikde bu bahriñ olur zāhir ebed

8. Tā ezelden böyle icrā eylemiş ḫükmün ḫazā

iltifāt etmez:

1. iltifāt etmez:-mez

Gazel 23

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teveccüh etmek, yüz vermek, ilgilenmek.

9. Neylesin ḫuld-i berīni ‘ārif-i bi‘İllāh olup

10. Yārini bugün bulan ağyāra etmez iltifāt

iltifāt-ı ḡamzeve:

1. **iltifāt-ı ğamzeye:-ye**

Gazel 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığına bakarak onu mutlu etmesi.

1. Hādeng-i tūr-i çeşm-i dil-bere âmācdır sīnem
2. Hemīşe iltifāt-ı ğamzeye muhtācdır sīnem

iltifāt-ı mihr:

1. **iltifāt-ı mihr:**

Gazel 48

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneşin lütfu, aydınlatması.

17. Yek nigāhı kıldırır ednāları a'lālara
18. İltifāt-ı mihr ile zerre Süreyyākār olur

iltifāt-ı yāre:

1. **iltifāt-ı yāre:**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığına iltifatta bulunması.

3. Dīdemiz kın ağlayıp ğamgīn ü zār olsağ nola
4. Nice demdir iltifāt-ı yāre şāyān olmadık

iltifātūn kesme:

1. **iltifātūn kesme:-me**

Müfret 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgi göstermemek, yüz vermemek, samimi davranmamak.

1. Cevriñ ile yād eyle ğāh ğāh
2. İltifātūn kesme benden sevdiğim

2. **iltifātūn kesme:-me**

Gazel 232

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgi göstermemek, yüz vermemek, samimi davranmamak.

9. Sālīm'e lutf et dirīğ etme peyāmūn dem-be-dem
10. İltifātūn kesme cānā 'āşık-ı dīdārdan

iltifātūn kıldı:

1. **iltifātūn kıldı:-dı**

Kaside 13

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teveccüh, ilgi göstermek.

111. Hākden ref' eyleyip bu zerre-i nā-çiziñi
112. İltifātūn kıldı 'ayn-ı āfitāba tūtiyā

iltizām eyle:

1. **iltizām eyle:**

Kaside 31

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lüzumlu hale getirmek.

89. İltizām eyle du 'āsın o 'adimū'l-mişlin
90. Bu niyāzı şeb ü rüzān u be-her-cā eyle

iltizām eyler:

1. **iltizām eyler:-r**

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lüzumlu hale getirmek.

3. Neşāt-ı yek-nefes-i dehre der-kağā ekdār
4. Bir ān şafāya bu derdi kim iltizām eyler

ilzām:

1. **ilzāmına:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 4

Cevap veremez hāle getirme, susturma.

3. Bağs-i haşretle mahāldir diğğat etmezse felek
4. Kim erişdi kuṭb-ı dehr-i hoş-edā ilzāmına

2. **ilzām:**

Gazel 114

Mısra: 2

Cevap veremez hāle getirme, kesin deliller sunarak rakibi susturma, susmaya mecbur etme.

1. Ne farṭ-ı haṭf için ne haşyet-i encām için şaklar
2. Zebān-ı ta'ni 'ākil haşmını ilzām için şaklar

ilzām eyledi:

1. **ilzām eyledi:-di**

Kaside 10

Mısra: 183

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Susturmak.

183. Nağl edip mekrin eyledi ilzām
184. Güy-ı pinhānın eyledi i'lām *

imā etmede:

1. **imā etmede:-me, -de**

Tarih 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşaret etmek, anlatmak.

3. Öyle pākize fetihdir ki hūrūfundan anıñ
4. Etmede her biri bir ma'ni-i fāhir imā

imāmet etdi:

1. **imāmet etdi:-di**

Kaside 5

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmamlık yapmak, ön safta namaz kıldurmak.

51. Etdi ervāh-ı nebiyyine imāmet anda
52. İktidā etdi ser-ā-ser o gürūh-ı vālā *

imām-ı haqūn:

1. **imām-ı haqūn:-ıñ**

Kaside 18

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın imamu (3. Ahmed).

63. O imām-ı haqūn etmiş nigehin şun'-ı Hūdā
64. Dosta ni'met ü a'dāsına seyf-i meslül

imān:

1. **īmān:**

Kaside 27

Mısra: 38

İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

37. Söylemek istemez âdem anı ammâ turamaz

38. Kozmaz īmān u mürüvvet k'ola ebkem güyā

īmāne getirirdi:

1. **īmāne getirirdi:-ir, -di**

Gazel 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

-Bir durumu reddederken kabul eder hale gelmek manasında-

7. Vā'iz eşvāk-ı neşāt-ı meyi olmuş münkir

8. Ele alsa getirirdi anı īmāne kaḫeḫ

īmān-ı kāmīl:

1. **īmān-ı kāmīl:**

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgun, kusursuz inanç, Allah'a gerçek manada iman etmek.

7. 'Atā etdiñ baña īmān-ı kāmīl

8. Anıñ şüküründe 'acž-âver iken dil

imdād:

1. **imdādımız:-ımız**

Tesdis 2

Mısra: 2

Yardım, yardım istemek.

1. Dirîğ 'âlemde bir yār-i kerem-mu 'tādımız yokdur

2. Fenā bezminde nā-çarız dile imdādımız yokdur

2. **imdād:**

Tarih 10

Mısra: 41

Yardım.

41. Hüsni-ḫaḫ etmese imdād tamām

42. Şu 'le-i hüsni fūrüzān olmaz

imdād etdiler:

1. **imdād etdiler:-di, -ler**

Kaside 10

Mısra: 194

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımda bulunmak.

193. Bu idi kim melā'ik-i emcād

194. Etdiler emr-i Ḥakḫ ile imdād

imdād etmediñ:

1. **imdād etmediñ:-me, -diñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımda bulunmak.

3. Dirîğ ey çarḫ-ı bed-evzā' u keç-rev

4. Ser-â-ser etmediñ bu zāra imdād

imdād etmese:

1. **imdād etmese:-me, -se**

Kaside 20

Mısra: 343

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımda bulunmak.

343. Cüy-ı ihsānıñ etmese imdād

344. Cereyān eylemezdi böyle midād

imdād eyledim:

1. **imdād eyledim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek.

19. Cüy-ı eşke bād-ı āhım ile imdād eyledim

20. Göz yaşıyla reh-güzārıñ seyl-i bī-dād eyledim

imdād eylese:

1. **imdād eylese:-se**

Kaside 19

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek.

95. Ne mümkin eylemek bir kaḫra ihsānıñ anıñ taḫrīr

96. Bütün seyl-âb imdād eylese ger baḫr-i efkäre

imdād eyleyip:

1. **imdād eyleyip:-yip**

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek.

13. Eyleyip nuḫ-ı pākime imdād

14. Ola cüy-ı suḫān müdāmī midād

imdād-ı nev etmede:

1. **imdād-ı nev etmede:-me, -de**

Tarih 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli yardımda bulunma || Kar yağışıyla -eriyen karlardan dolayı- ırmakların sürekli olarak denizlere su taşması.

9. Dem-be-dem deryāya cūlar etmede imdād-ı nev

10. Kendini atsin kenāra şevḫ ile dürr-i semīn

imdi:

1. **imdi:**

Gazel 209

Mısra: 6

Şimdi.

5. Dest-büsüñ rüze-dār-ı hicriñe eyle kerem

6. 'Iyd geldi gel sevindir imdi ḫurbān olduḫum

imkān:

1. **imkān:**

Kaside 3

Mısra: 2

(Ar.) Olanak.

1. İlähî luḫfūña pāyān yokdur

2. Edā-yı şükürüne imkān yokdur

2. imtihan:

Kıt'a 5

Mısra: 2

Denemek, sinama.

1. Dil-i gaminime ey çarh neden bu güne cefâ
2. Ger imtihan ise kaşdıñ bu imtihan çokdur

3. imtihan:-a

Kaside 7

Mısra: 22

Denemek, sinama.

21. Yusuf aña beñizemez ki zira
22. Esrar-ı Hık imtihanā şigmaz

4. imtihan:

Matla 78

Mısra: 1

Sinama.

1. Reml eden dünyā için her şahs-ı keç-rev imtihan
2. Seyr-i nokta münteh-i kabz-ı hâricdir hemân

5. imtihan:-a

Gazel 149

Mısra: 6

Denemek, sinama.

5. Seçildi şimdi şahîhi saķimden cümle
6. Yerindedir hele bu imtihanā yok sözümüz

imtihan etdim:

1. imtihan etdim:-dim

Diğer 11

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tecrübe etmek.

39. Cümle teftiş-i düstan etdim
40. Bu seyâhatda imtihan etdim

imtihan eyle:

1. imtihan eyle:

Tahmis 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Snamak, denemek.

25. Maḥabbet ehlini cevriñle imtihan eyle

imtihan eyler:

1. imtihan eyler:-r

Gazel 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tecrübe etmek.

5. Sevâd-ı merdüm-i çeşmiñ mi eyler imtihan her dem
6. Dü didem geşt-i şahrâ-yı gâzâlân etmede her şeb

2. imtihan eyler:-r

Gazel 49

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tecrübe etmek.

3. Sebâtnı fehm için silker döker her târ-ı gîsüsün
4. Nezâketle dil-i 'uşşâķı dil-ber imtihan eyler

imtihan-ı yusufistan etmede:

1. imtihan-ı yusufistan etmede:-me, -de

Gazel 17

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesini tecrübe etmek || Güzellerin olduğu yeri gezmek görmek.

9. Naziriñ var mıdır deyi gezip Sâlim cihân içre
10. Ser-â-ser imtihan-ı Yusufistan etmede her şeb

imtinan:

1. imtinan:

Tahmis 3

Mısra: 19

Başakakma, minnet.

19. Bu imtinan ile luţfuñ gerekmez ey gerdün
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinan eyle

2. imtinan:

Kıt'a 5

Mısra: 4

Başakakma, minnet.

3. Nevâ-i luţfuñ ile sir olmadık bir kez
4. Felek felek saña bu rütbe imtinan çokdur

3. imtinan:-ı

Gazel 171

Mısra: 5

Ar. İyiliği başakakmak: ihsân-ı bî-imtinân. 2. İstiğna.

5. Başdan aşdı imtinanı gamzenin āyā neden
6. Ol mehiñ bir şeb ḥam-ı zülfüne miḥmân olmadık

4. imtinanıñdan:-ın, -dan

Gazel 230

Mısra: 8

Başakakma, minnet.

7. Nedir sevda-yı zülfünle belâ-keşlik dil-i zâra
8. Geçilmezken miyânın bendegâna imtinanıñdan

5. imtinandıñdan:-dan

Gazel 236

Mısra: 2

Başakakma, minnet.

1. Geçdik gumüm-i ḡurbet ile biz cevândan
2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinandıñdan

imtinan etmek:

1. imtinan etmek:

Gazel 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başakakmak.

5. Neden sâķi bize çâh-ı zekanla imtinan etmek
6. Tehi sāġarla bezm-i meyde hergiz iftiḥâr olmaz

imtinan eyle:

1. imtinan eyle:

Tahmis 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliği başakakmak.

19. Bu imtinān ile luţfuñ gerekmez ey gerdūn
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinān eyle

imtinān eyler:

1. **imtinān eyler:-r**

Kaside 30
Mısra: 83
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Minnet etmek.

83. Çerāğın olmağıle baña oglum imtinān eyler
84. Yetişdir baña da luţfuñ çerāğ et tab‘-ı şeydāyı

2. **imtinān eyler:-r**

Gazel 49
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Minnet etmek.

5. Hemişe meh-cemāl-i yāre ḥasret etmedir kārī
6. Ne vech ile bize bu çarḥ āyā imtinān eyler

imtinān olur:

1. **imtinān olur:-ur**

Gazel 56
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyiliği başa kakmak.

7. Didār-ı yāre dilde olan şevk u ḥvāhişi
8. Tursun ifāde etmeyelim imtinān olur

imtinānın çekmemişlerdir:

1. **imtinānın çekmemişlerdir:-me, -miş, -ler, -dir**

Gazel 49
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Minnet etmek.

7. Zebānın imtinānın çekmemişlerdir cihān içre
8. Zebān-ı ḥālını anlar ki kâle tercemān eyler

imtisāl:

1. **imtisāl:-dir**

Kaside 33
Mısra: 31
Alınan emre boyun eğme.

31. İmtisāl emrinin mülazımıdır
32. Nehyiniñ ictināb lāzımıdır

imtisāl etmege:

1. **imtisāl etmege:-me, -ge**

Tarih 11
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyun eğip itāat etme, emre göre hareket etme.

17. Bir berāta çekicek ḥaṭṭ-ı şerīfi şāhān
18. İmtisāl etmege emrine olunur ta‘cīl

imtiyāz:

1. **imtiyāz:**

Gazel 39
Mısra: 10
Ayrıcalık, hususiyet.

9. ‘Aceb mi menzil-i kāmā tehālūküm Sālīm
10. Lezizdir hele akrāndan imtiyāz leziz

imtiyāz bulmaz:

1. **imtiyāz bulmaz:-maz**

Matla 56
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrıcalık bulmak, ayrıcalık görmek.

1. Olmasa efgānı böyle bulmaz idi imtiyāz
2. ‘Aşıka ‘ayb olmaz etmek āh-ı serd-i cān-güdāz

imzā eder:

1. **imzā eder:-er**

Tarih 24
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanulamak.

29. Bir re‘y kim ibdā eder tevfiḳ-ı Hāk imzā eder
30. Her emrini icrā eder ḥükm-i ḳazā şer‘-i ḳader

imzā eyle:

1. **imzā eyle:**

Kaside 31
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanulamak.

39. Ḥüccet-i fazlı müselleḡ ve ‘aleyhi‘l-fetvā
40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı imzā eyle

imzā eyler:

1. **imzā eyler:-r**

Kaside 4
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mühür, imza, işaret koymak.

31. Cenāb-ı Kibriyā‘dan ḥāk resūl olduğunı eyler
32. Seniñ zāhr-ı şerīfinde mübārek ḥātemiñ imzā

imzā-yı nazar eylese:

1. **imzā-yı nazar eylese:-se**

Kaside 29
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dikkatini belirli bir yöne odaklamak.

33. Ḳazı nā‘ib olamaz mahkeme-i fazlında
34. Ḥüccet-i ‘ilmine ger eylese imzā-yı nazar

in:

1. **inmiş:-miş**

Matla 9
Mısra: 1
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

1. Tırta inmiş sāye şalmış ruḥlarına ey gönül
2. Var o māha geceñiz ḥayr ola güyun yād ḳıl

2. **iner:-er**

Gazel 86
Mısra: 2
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

1. Ne dem kim ḡamzeler sāmān u şabra türk-tāz eyler
2. İner tā rüyuna müjgānı istiḳbāl-i nāz eyler

in‘ām:

1. **in‘āme:-e**
Diğer 8

- Mısra: 69
Nimet, iyilik.
69. Ya'ni etmek sezā bu in'āme
70. Tarafından gele kerem-nāme
2. in'ām:
Kaside 10
Mısra: 253
Nimet verme.
253. Yalñuz bu mudur olan in'ām
254. Oldu teksir mu'cizeyle ta'ām
3. in'āmı:-ı
Kaside 10
Mısra: 389
Lutuf, ihsan.
389. Mağz-ı luşu degil mi in'āmı
390. Māder-i Bu Hüreyre islāmı
4. in'ām:
Kaside 19
Mısra: 89
Lutuf, ihsan.
89. Nice teşbih edem kāna anın in'ām u ihsanın
90. Anı taħmın kābildir bu gelmez 'add ü miqdāre
- inan:**
1. inanma:-ma
Matla 60
Mısra: 2
İnanmak, inanma işi.
1. Huda bilir ki efendim ne rütbe 'aşıkñım
2. Geçerse ger beni eller inanma sultānım
2. inanma:-ma
Matla 70
Mısra: 2
İnanmak || Güvenmek.
1. Dürüğ-ı va'de gerek ede vā'izi o yalandır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır
3. inanma:-ma
Gazel 103
Mısra: 7
İnanmak, inanma işi.
7. İnanma sevdiğim a'dā geçerlerse beni saña
8. Seniñçün düstum 'ālem baña hep düşmen olmuşdur
4. inanma:-ma
Gazel 176
Mısra: 5
İnanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.
5. Bir çap eder elbette saña gamze inanma
6. Olmaz hele ol gamzesi tatara çapıldık
5. inanma:-ma
Gazel 177
Mısra: 5
İnanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.
5. İnanma 'arz-ı maħabbet ederse de o reviş
6. Maħall-i firşatına dekdir eñ ħalūķumuzuñ

6. inanma:-ma
Gazel 231
Mısra: 9
İnanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.
9. Sālim inanma zibiş-i deryā-yı devlete
10. Leb-riz-i sāħa olsa da fevz ü felāħdan
- inān:**
1. inānın:-ın
Tarih 4
Mısra: 80
Zapt, kontrol, idāre.
79. Hezārān şerm ü ħaclet ile Sālim
80. 'Inānın esb-i kilkin edip irħā
- inān-ı esb-i kilke:**
1. inān-ı esb-i kilke:-e
Kaside 30
Mısra: 62
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalem atının dizgini.
61. Mürüvvet-perverā bende-nüvāzā mekrümetkārā
62. 'Inān-ı esb-i kilke luřfuñ eyles ise irħāyı
2. inān-ı esb-i kilke:-e
Kaside 30
Mısra: 106
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalem atının dizgini.
105. Teğazzül de tamām oldu du'ā hengāmıdır ğayrı
106. Yeter Sālim 'inān-ı esb-i kilke etdñ irħāyı
- inān-ı ihtivārñ:**
1. inān-ı ihtivārñ:-ñ
Gazel 191
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrade dizgini.
7. Şöyle sür ey dil semend-i bād-pāy-ı himmeti
8. Kim 'inān-ı ihtivārñ ħāne-i dil-berde çek
- inānın irħā eyle:**
1. inānın irħā eyle:
Kaside 31
Mısra: 46
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dizginleri gevşetmek (Yazmaya başlamak).
45. 'Arşa-i nazma ħirāmān olup esb-i kalemñ
46. Vaktidir ey dil 'inānın anın irħā eyle
- ināyet:**
1. ināyete:-e
Kaside 1
Mısra: 138
Lütuf, ihsan, iyilik.
137. Yā llāhī be-feyz-i sır-ı seħer
138. Beni edip 'ināyete maħzar
2. ināyetñ:-ñ
Diğer 8
Mısra: 73
Lütuf, ihsan, iyilik.

49. Ne mümkündür medih-i zāt-ı pâkiñ lâyıkı üzre
50. Ğaraz ‘arz-ı du‘adır hem hulüş-ı ğalbimi inhâ

inhâ etdim:

1. **inhâ etdim:-dim**

Tarih 4

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

81. Bu beyt-i dil-güşâ târih düşdü
82. Faġirâne ġuzûra etdim inhâ

inhâ etmededir:

1. **inhâ etmededir:-me, -de, -dir**

Kaside 16

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

19. Şanma kim bî-hude eġâne ser-âġâz eyler
20. Güllere etmededir süzişin inhâ bülbül

inhâ eyle:

1. **inhâ eyle:**

Diğer 3

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

153. Bûs edip destini rıf’atlı efendiye şehâ
154. Biñ ġicâb ile hulüş-ı dilim eyle inhâ

2. **inhâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

1. Kendüñ ey ġâme ser-âġâze müheyyâ eyle
2. İhtişâşın o bihîn dergehe inhâ eyle

3. **inhâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

57. Her müjeñ sinede bir ġançer-i gül-gün oldu
58. Çeşm-i ġünîn-niġeh-i mestiñe inhâ eyle

4. **inhâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

71. Ğam degil her ne ġadar penbe-be-dâġ-ı ġam iseñ
72. Râziñ ol dergeh-i pür-şefġate inhâ eyle

inhâ eyledi:

1. **inhâ eyledi:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

23. Eyledi aña gülistânda şabâ
24. ġaberin şâh-ı bahârññ inhâ

2. **inhâ eyledi:-di**

Kaside 32

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

11. Ol daġı sünbülü gülzâra revân etdirdi
12. Maġdemi müjdesini eyledi bâġa inhâ

inhâ eyledim:

1. **inhâ eyledim:-dim**

Tarih 3

Mısra: 216

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

215. Ben de ey Sâlim edip nuşret-i pâke târih
216. Eyledim dergeh-i luţf u keremine inhâ

inhâ eyleyip:

1. **inhâ eyleyip:-yip**

Gazel 262

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaştırmak.

7. Selâm eyle dil-i zâra ġulusum eyleyip inhâ
8. Şabâ luţf et güzârññ dergeh-i cânâne düşdükçe

inhâ kıldı:

1. **inhâ kıldı:-dı**

Tarih 3

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haber vermek, bildirmek.

131. Mekk edip anda sa’âdetle biraz gün anda
132. Çekdirip Çekmece’ye tûġunu kıldı inhâ

inhâ olunmaz:

1. **inhâ olunmaz:-maz**

Diğer 3

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirilmek, haber verilmek.

123. Derviş ‘Abdi’yle Beşiktaş ise cânâ ammâ
124. O ġadar buldu nümâyiş ki olunmaz inhâ

inġinâ:

1. **inġinâsı:-sı**

Kaside 34

Mısra: 12

Eġilme, yay biçimine girme.

11. Serin tahrîk eder şanma şabâdan naġl-i gülzârı
12. Nihâliñ inġinâsı ehl-i ‘irfâna temennâdır

inkâr:

1. **inkâra:-a**

Tarih 11

Mısra: 23

Ar. Öyle değildir demek, denilmek, ikrar’ın zıddı.

23. Ĥaşılı ġüsñnü inkâra ġatññ çâre mi var
24. O degil midir eden nüşâ-i ġüsñnü tekmiñ

2. **inkâra:-a**

Gazel 81

Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

5. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
6. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler

2. **inler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 11

Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

11. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
12. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler

3. **inler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 17

Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

17. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
18. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler

4. **inler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 23

Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

23. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
24. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler

5. **inler:-r**

Tesdis 7

Mısra: 29

Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

29. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
30. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler

ins:

1. **ins:**

Kaside 10

Mısra: 530

İnsan, beşer.

529. Ede ol hıttaya be-rüz-ı kıyām
530. Melek ü ins ü cin şalāt u selām

2. **ins:**

Kaside 12

Mısra: 23

İnsan, beşer.

23. Zemini ins ile doldu hazā'ir-i Kud's'ün
24. Cihāni eyledi leb-riz hikmetiñ nuri

ins ü cin:

1. **ins ü cin:**

Kaside 9

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlar ve cinler.

33. Ne ins ü cin feleklerde melekler
34. Vücüduyla ser-â-pâ fahr ederler

2. **ins ü cin:**

Kaside 10

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlar ve cinler.

33. Şeh-i keviney ins ü cin huddām
34. Şeh-i 'ālî-i mülket-i in'ām

ins ü cinne:

1. **ins ü cinne:-e**

Kaside 9

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlar ve cinler.

31. Olup cāy-ı sarāy-ı lî ma'a'llāh
32. Anı ba'ğ etdi ins ü cinne Allāh

insāf:

1. **insāf:**

Rübai 4

Mısra: 2

Acıma duyusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.

1. Tā-key dil-i 'uşşāka sitem cevri-i ser-â-pā
2. İnşāf gerek ādeme bir pāre de cānā

2. **insāfı:-ı**

Kaside 22

Mısra: 40

Acıma duyusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.

39. Hiddet-i zihni sür'at-i kalemi
40. Halkā insāfı keşret-i keremi

3. **insāf:**

Gazel 47

Mısra: 2

Acıma duyusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.

1. 'Aşıkā va'de-i vaşlı da hemān lāf mıdır
2. Yoħsa bî-çārelere bu reviş insāf mıdır

4. **insāfından:-ın, -dan**

Gazel 179

Mısra: 9

Acıma duyusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.

9. Şanma insāfından olmuş hāneme 'āzım o şeh
10. Bu kerem teshir-i vird-i yā Vedūd olmak gerek

insāf et:

1. **insāf et:**

Kıt'a 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek, acımak.

3. Ne bu cevriñ yeter gel insāf et
4. 'Aşık olduksa kāfir olmadık

2. **insāf et:**

Gazel 259

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek, acımak.

9. Hele bir kez nigāh-ı merhamet etdiñ mi insāf et
10. Nedendir Sālim'e cevriñ a kāfir-mā-cerā söyle

insāf insāf:

1. insāf inşāf:

Terkib-bend 1

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsaf et, yeter artık.

79. Fiğānım dehri tıttı Kāf-tā-Kāf

80. Terahhūm et baña insāf inşāf

2. inşāf inşāf:

Gazel 167

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsaf et, yeter artık.

1. Vücūdün yok yere gel etme itlāf

2. Yeter ey dil hevā inşāf inşāf

3. inşāf inşāf:

Gazel 167

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsaf et, yeter artık.

9. Hemān Sālim kanā'at eyle kūta

10. Yeter tā-key hevā inşāf inşāf

insāf olunsa:

1. inşāf olunsa:-sa

Tarih 24

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adil olunsa, tarafsız bakılsa.

9. İnşāf olunsa hūbdur bir böyle şehri-āşūbdur

10. 'Āriflere matlūbdur ol nazenin ü sīm-ber

2. inşāf olunsa:-sa

Gazel 109

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet olunsa, merhamet edilse.

9. Hep dil-firīb-i hānde-i bahtın durur cihān

10. İnşāf olunsa tarz-ı hākiqat bilinmiyor

insān:

1. insān:

Kaside 1

Mısra: 80

İnsan, kişi, şahıs.

79. Ya'ni cūş eyleyip yem-i 'irfān

80. Hem-çü baħr-i şehā taşar insān

2. insāne:-e

Diğer 3

Mısra: 108

Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.

107. Ey birâder fereh-efzā hele Kāğıd-hāne

108. İnqıbāzı giderir zevk verir insāne

3. insān:

Kaside 3

Mısra: 88

İnsanoğlu, adem.

87. Fiğān ol gün gele ortaya mizān *

88. Nic'etsin n'eylesin bî-çāre insān

4. insānı:-ı

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 79

Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.

79. Ki 'aşk insānı zirā kāmil eyler

80. Cenāb-ı Hākk'a elbet vāşıl eyler

5. insāna:-a

Diğer 4

Mısra: 79

Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.

79. Bu şevāb dünyede insāna kefāf

80. Şeb ü rüz eyleye ol beyti tavāf

6. insān:

Diğer 11

Mısra: 107

İnsan, şahıs.

107. Mā'il olur cemāliñe insān

108. Köçek olsa sezā saña şeyhān

7. insān:

Kaside 20

Mısra: 313

İnsan, şahıs.

313. Göricek böyle şan'atı insān

314. Nice olmaz bu kuvvete hayrān

8. insān:

Kaside 22

Mısra: 116

İnsan, şahıs.

115. N'işlesin şad hādenge yek sāmān

116. Neylesin biñ cefāya bir insān

9. insān:

Kaside 26

Mısra: 46

İnsan, şahıs.

45. Hāq bilir böyle vezirñ kapusunda hāşıl

46. 'Ömrü oldukça kul olsa eger insān sezā

10. insānıñ:-ıñ

Gazel 93

Mısra: 8

İnsan, şahıs.

7. Her perî-rūya ne mümkün mübtelā olmağ gönül

8. Bir olur insānıñ elbet sevdiği dünyāda bir

11. insānı:-ı

Gazel 99

Mısra: 8

İnsan, şahıs.

7. Ruħ-ı hoy-kerde hāl-i 'ārızın çekdi dili zirā

8. Cihānda gezdiren insānı āb u dānedir derler

12. insāne:-e

Gazel 119

Mısra: 8

İnsan, şahıs.

7. Ser-i kuyunda dil-dārîñ şikâyet etme fırkatden
8. O şâhîñ âsitânında gönül insâne söylenmez

13. **insâna:-a**

Gazel 145

Mısra: 12

İnsan, şahıs.

11. Tekâpü eyleme vehmiñden 'âkilseñ beni nev'e
12. Hüdâ'dan gayrıdan insâna gâfil nef' ü zar gelmez

14. **insâna:-a**

Gazel 163

Mısra: 10

İnsan, şahıs.

9. Olsa Sâlim nola bu şi'r-i belâgat-üslüb
10. Başka hâlet verir insâna be-her tarh-ı bedî'

15. **insâna:-a**

Gazel 166

Mısra: 10

İnsan, şahıs.

9. Sâlim gibi her kes suhâna kâdir olur mu
10. İnsâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf

insâniyet:

1. **insâniyet:**

Gazel 235

Mısra: 6

Olumlu müspet karşılık, lütuf, insanlık.

5. Âdeme bî-hüde incinmek çatı pek güç gelir
6. Ol periden 'âşıka insâniyet me'mül iken

insâniyet görmedim:

1. **insâniyet görmedim:-me, -dim**

Gazel 212

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olumlu, müsbet karşılık, lütuf görmek.

9. Perî-rüyândan aşlâ görmedim insâniyet ben hayf
10. Bu 'arşagâhda bî-hüde vaqf-ı infi'âl oldum

insâ:

1. **insâya:-ya**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 168

Dîvan edebiyâtı sanatlarına çok fazla yer veren,

Arapça, Farsça kelimelerle yüklü, süslü, secili nesir.

167. 'İlm ü fazl u fûnûn-ı vâlâyâ

168. Hatt u imlâ vü şi'r ü inşâyâ

2. **insâ:**

Kaside 20

Mısra: 258

Edebî nesir.

257. Hatt u remy ü tûfeng ü her tertîb

258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb

insâ etmede:

1. **insâ etmede:-me, -de**

Kaside 32

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazmak.

37. Etmede kılki-i hülûş ile cihân halkı müdâm

38. Şafha-i sinede hep hayr du'ânı inşâ

insâ eylevelim:

1. **insâ eylevelim:-yelim**

Kaside 32

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazmak, kaleme almak.

39. Ben de güyâter edip hâme-i mu'ciz-demimi

40. Sâlimâ eylevelim hayr du'âsın inşâ

inşâa'llâh:

1. **inşâa'llâh:**

Kaside 13

Mısra: 96

Allah isterse, Allah nasip etti ise.

95. Pâdişâhım sende bu ikbâl-i rûz-efzûn ki var

96. İnşâa'llâh rub'-ı meskûna olur hükümün revâ *

inşâ'allâh:

1. **inşâ'allâh:**

Kaside 24

Mısra: 53

(Ar.) Allah isterse, Allah nasip etti ise.

53. Nazar-ı pāk-i şerîfîñ ile inşâ'allâh

54. Bâli işkesteleriñ hâtırın olur ta'mîr

inşâd etdiñ:

1. **inşâd etdiñ:-diñ**

Kaside 3

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir okumak.

103. Yeter küstâh güyüñ etdiñ inşâd *

104. Saña lâ-taknetü yetmez mi dil-şâd

inşirâh:

1. **inşirâhdan:-dan**

Gazel 231

Mısra: 1

Ar. Açılmak, gönül açılmak, ferahlanmak, keyif gelmek.

1. Ümmid-i neş'e eyler isek inşirâhdan

2. Râhat-çarîn-i bezm olagör feyz-i râhdan

intâk etmiş:

1. **intâk etmiş:-miş**

Kaside 20

Mısra: 298

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dile getirmek.

297. Be-Resûl-i mümecced-i Hallâk

298. Etmiş ola bu kavli Hâk intâk

intihâ buldu:

1. **intihâ buldu:-du**

Tarih 3

Mısra: 231

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nihayete erişmek, ulaşmak.

231. İntihā buldu zamīrimde olan mir'āta
232. Altı biñ altıyüz altmış ile altıysa nola

intihāb edelim:

1. **intihāb edelim:**-eli, -m

Gazel 200

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Seçmek, belirlemek.

9. Devşirip her habābını Sālim

10. Nüşa-i cāmı intihāb edelim

intikām:

1. **intikāma:**-a

Rübai 13

Mısra: 4

Öç almak.

3. Çarhıñ bize bir hayli kīni var ammā

4. Bā'is ne bu intikāma böyle bilmem

2. **intikāma:**-a

Gazel 117

Mısra: 2

Öç almak.

1. Murādıñ üzre seni şanma şād-kām eyler

2. Huşul-i kāmıñı çarh intikāma dām eyler

intikām aldım:

1. **intikām aldım:**-dım

Tesdis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kendisine yapılan olumsuzluklar karşısında kişinin öç alması (Aşığın, kendisini sevdaya düşüren gönlüne karşı hissettikleri).

1. Verip nakd-i dili bir dil-ber-i nāzik-ıhırām aldım

2. Bi-ḥamdi'llāh ki gönümden bu yüzden intikām aldım

intikām eyler:

1. **intikām eyler:**-r

Matla 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İntikam almak || Başa çıkabilmek.

1. Bir ādem zūr ile gāyet ikiye intikām eyler

2. Kişi tedbir ile ammā bütün dünyāyı rām eyler

intisāb:

1. **intisāba:**-a

Kaside 9

Mısra: 70

Bağlanmak.

69. Ğarāz 'arz-ı tevessüldür o bāba

70. Der-i devlet-medāra intisāba

2. **intisābı:**-ı

Kaside 26

Mısra: 58

Bağlanma, bağlılık.

57. Zāt-ı 'ālisi ola melce'-i erbāb-ı niyāz

58. İntisābı ile fāhr eyleye ednā a'lā

3. **intisābım:**-ım

Kaside 30

Mısra: 82

Bir kimseye mensūb olma.

81. Du'ācımdır demeñ bile yeter baña sa'ādet kim

82. Değişmem intisābım verseler ger baña dünyāyı

intisāb edelim:

1. **intisāb edelim:**-eli, -m

Gazel 200

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bağlanmak.

1. Dili 'aşk ile feyz-yāb edelim

2. Der-i Mevlā'ya intisāb edelim

intisāb oldu:

1. **intisāb oldu:**-du

Kaside 13

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bağlanmak, mensup olmak.

121. İntisāb ol ḥānedāna oldu mevrūs-ı peder

122. Düşdü ihlāş u 'ubūdiyyet baña himmet saña

intizām:

1. **intizāmıñ:**-ıñ

Tarih 1

Mısra: 101

Düzgün hal, düzen || Padişahın saltanatının, işlerinin devamı.

101. Söz olmaz intizāmıñ dā'im olsun

102. Vücuduñ hıfz ede Mevlā-yı bi-çün

2. **intizām:**

Lugaz 2

Mısra: 20

Düzgünlük, düzen, tertip.

19. Bu kadar ḥāşılı nizām üzre

20. İşleri cümle intizām üzre

intizām-ı pāk-güftarıña:

1. **intizām-ı pāk-güftarıña:**-ıñ, -a

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel sözün nizāmı - Sevgilinin şirin sözleri-.

7. Söz olmaz intizām-ı pāk-güftarıña el-ḥāşıl

8. Nice medḥ eyleyim tatlı diliñ vaşında lāl oldum

intizār:

1. **intizār:**

Kaside 35

Mısra: 56

Beklemek; birinin yolunu gözlemek.

55. Yār 'uşşāka meded va'de-i vaşl eylemesin

56. İntizār āteşi eyler dil-i bi-hüşuna kār

2. **intizār:**

Gazel 83

Mısra: 11

Beklemek, beklenilmek.

11. İntizār āteşlerine yansın ol kim Sālimā

12. Bir periyi ḥānesine da'vet ümmīdindedir

3. intizār:

Gazel 292

Mısra: 9

Bekleyiş, gözlemek.

9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sâlimâ

10. Kûy-ı cânâna giden kâşid da el-ân gelmedi

intizār-ı şevk-ı vaşl etmeñ:

1. intizār-ı şevk-ı vaşl etmeñ:-me, -ñ

Gazel 194

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşmanın mutluluğunu umut etmek, Sevgiliye kavuşmayı ummak.

3. İntizār-ı şevk-ı vaşl etmeñ münâsib görmedik

4. İhtiyâr-ı ğam da etseñ 'âşıkâ ehven degil

intizār-ı va'de-i vaşlvla:

1. intizār-ı va'de-i vaşlvla:-ı, -yla

Gazel 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma zamanını beklemek.

9. İntizār-ı va'de-i vaşlvla giryân olma kim

10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a'lâda bir

inzimâm eylese:

1. inzimâm eylese:-se

Kaside 18

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplamak, katılmak.

67. Kef-i cüduyla anıñ dolmadadır bañr-i muhîṭ

68. İnzimâm eylese etrâfına mecrâ-yı süyül

inzivâ:

1. inzivâ:

Lugaz 4

Mısra: 13

Bir köşeye çekilme (Dinlenme bağlamında).

13. İnzivâ üzre durur evkâti

14. Kimse bilmez ne durur lezzâti

irâde:

1. irâde:

Kaside 10

Mısra: 481

İrade, ihtiyar.

481. Qalbi 'ilm ü irâde kân etdi

482. Serîñi 'aqla âşiyân etdi

2. irâde:-a

Kaside 12

Mısra: 1

İrade, ihtiyar.

1. Verince emr-i vücûda irâde destûri

2. O emr güş ile geldi vücûda me'mûri

irâde kılmca:

1. irâde kılmca:-ınca

Kaside 12

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, niyetlenmek.

29. O nûr-ı pâki kôdu keff'e-i terâzüya

30. Qılınca vezni irâde zamîr-i uşṭuri

irâde oldu:

1. irâde oldu:-du

Kaside 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstenmek, murad edilmek (Allah'ın istemesi).

9. İrade oldu hüveydâ çü âferînişde

10. Yapıldı cevher-i 'aklıñ hamîretü'n-nûri

irâdet-i hakk:

1. irâdet-i hakk:

Kaside 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın buyruğu, iradesi.

9. Verâ-yı Qâf'a nihân etse kendini a'dâ

10. Yeter irâdet-i Hakk ile kuvvet-i şevket

'irâk:

1. 'irâkdan:-dan

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 22

Uzak.

21. Ruḡ-ı pür-tâbi olmuş reng-i bâlâ

22. 'İrâkdan teşne-yâb olmuş o güyâ

İrân:

1. İrân'a:-a

Tarih 24

Mısra: 36

İran ülkesi.

35. Ol hüsrev-i Fârûk-râ hâmi-i şer'-i Muştafâ

36. Fetvâ ile bi'l-iqtizâ çün kıldı İrân'a sefer

irdâf eyler:

1. irdâf eyler:-r

Gazel 167

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ardı sıra gitmek, peşinden gitmek.

7. Ne naşbında ne 'azlinde feraḡ var

8. Feraḡ verse yine ğam eyler irdâf

irem:

1. irem:

Kaside 20

Mısra: 64

Ar. Şeddâd'ın cennete taklit omak üzere tanzim ettirdiği meşhur bağ. (Bu bağın Aden cihetinde olduğu mervidir).

63. Cümle eyler idi bu bû-yı kerem

64. Hâkin iksîr ü şahn-ı bâğı İrem

'irfân:

1. 'irfân:

Tarih 10

Mısra: 58

Bilme, anlama, kavrama.

57. Zāti bir genc-i ma'arifdir kim
58. Hiç anıñ üstüne 'irfān olmaz

2. **'irfān:**

Kaside 20

Mısra: 261

Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.

261. Zāti 'irfān ile hemīn māli

262. Ma'rifetden bir ān degil hālī

3. **'irfāna:-a**

Gazel 281

Mısra: 11

Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.

11. 'Irfāna olan meyli bizi āşaf-ı 'asrūñ

12. Sālim yine hep vādi-i 'irfāna düşürdü

'irfān olmaz:

1. **'irfān olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmek, anlamak, kavramak.

5. Güyyā nokta-i şekdir ser-i haṭ

6. Haṭṭıñı yek niğeh 'irfān olmaz

irgür:

1. **irgürürsün:-ür, -sün**

Gazel 181

Mısra: 9

Ulaştırmak, eriştirmek.

9. İrgürürsün tır-i ümmidiñ merāma Sālimā

10. Pür ederse himmet-i taḳdır eger bāzūlarıñ

2. **irgürür:-ür**

Gazel 226

Mısra: 2

Ulaştırmak, eriştirmek.

1. Fikr-i zülfüñ ile kalmaz böyle efgān eyleyen

2. İrgürür şahn-ı vişāle şāmi hicrān eyleyen

irhā edip:

1. **irhā edip:-ip**

Tarih 4

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dizginleri gevşetmek (Yazmaya başlamak).

79. Hezārān şerm ü haçlet ile Sālim

80. 'İnānıñ esb-i kilkin edip irhā

irhāyı etdiñ:

1. **irhāyı etdiñ:-diñ**

Kaside 30

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gevşetmek (Yazmayı bırakmak).

105. Teğazzül de tamām oldu du'ā hengāmıdır gayrı

106. Yeter Sālim 'inān-ı esb-i kilke etdiñ irhāyı

irhāyı eyler:

1. **irhāyı eyler:-r**

Kaside 30

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gevşetmek.

61. Mürüvvet-perverā bende-nüvāzā mekrümetkārā

62. 'İnān-ı esb-i kilke luṭfuñ eyler ise irhāyı

irs:

1. **irş:**

Kaside 20

Mısra: 238

Miras.

237. Hamdü li'llāh beni edip tatyīb

238. İrş ile luṭfuñ oldu baña naşīb

irsāl edelim:

1. **irsāl edelim:-elim**

Gazel 189

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göndermek, yollamak.

11. Sālim şuḥanıñ 'arz edip haçret-i şeyḫe

12. İrsāl edelim tuḥfesini semt-i Hişār'ıñ

irsāl eder:

1. **irsāl eder:-er**

Diğer 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göndermek, yollamak.

11. Şad hezārān ḫulūs-ı bī-pāyān

12. Eder irsāl bu ğam ile pinhān

irsāl eyledi:

1. **irsāl eyledi:-di**

Kaside 20

Mısra: 279

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göndermek, yollamak.

279. Āşaf-ı 'asra eyledi irsāl

280. Etdi şāyān-ı luṭf-ı pür-iḳbāl

irsāl eyleyip:

1. **irsāl eyleyip:-yip**

Tarih 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göndermek, yollamak.

5. Haṭ-ı zībāterini eyleyip irsāl o merd

6. Hücçet-i sünnet-i pākızıyey etdi tesçil

irsāl oldu:

1. **irsāl oldu:-du**

Diğer 4

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönderildi.

97. Der-i vālāñıza irşāl oldu

98. Ya 'ni Mışr'a size irsāl oldu

irsāl-i devr-i tekve-i sevh-i sa'ādetdir:

1. **irsāl-i devr-i tekve-i şeyḫ-i sa'ādetdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın mutluluk -veren- tekke şeyhinin
gönderdikleri.
3. Ne 'illet 'illet-i devrân be-her dem devr-i pey-der-pey
4. Bu pey irsâl-i devr-i tekye-i şeyh-i sa'âdetdir

irşâd:

1. **irşâda:-a**

Gazel 134

Mısra: 4

*Doğru yolu gösterme; mânen aydınlatma, hak
yolunu gösterme, gafletten uyandırma, uyarma.*
3. Bu tekyegâh-ı çarhda her kese baht el verir yek-ser
4. Velî bahtım hemân ancak beni irşâda el vermez

irşâd eyleseñ:

1. **irşâd eyleseñ:-señ**

Gazel 180

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru yolu göstermek, uyarmak.

7. Gāv-tab' -ı zâhid etmez idi ta'n ey pîr-i mey
8. Anı da bizler gibi küyuñda irşâd eyleseñ

irtibât-ı kalbimden:

1. **irtibât-ı kalbimden:-im, -den**

Kaside 33

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülden, içten,samimi muhabbet.

49. Luţfuña irtibât-ı kalbimden
50. Eyledim ben bu güne baş-ı suhan

irvâ etdi:

1. **irvâ etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 296

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suya kandırmak, su içirmek.

295. Alıp âbın anıñ Resûl-i Hüdâ
296. Bir sefer etdi 'askeri irvâ

işabet ede:

1. **işabet ede:-e**

Kaside 20

Mısra: 308

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerini bulmak, hedefi tutturmak.

307. Birini görmeziz bu merhalede
308. Kanda kaldı aña işabet ede

isâbet etmek:

1. **isâbet etmek:**

Kaside 20

Mısra: 301

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerini bulmak, hedefi tutturmak.

301. Şöyle tursun işâbet etmek aña
302. Seksen adım mesâfeden farazâ

isâbet eylemesin:

1. **isâbet eylemesin:-me, -sin**

Tarih 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerini bulmak, rastlamak.

5. İşâbet eylemesin deyü bed-nazar her şeb
6. Buñâr-ı şem' -i fûrûzânını sipend etsin

isâbet-karîn-i ta'bîri:

1. **isâbet-karîn-i ta'bîri:-i**

Kaside 22

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutarlı isabetli sözler.

43. Her işâbet-karîn-i ta'bîri
44. 'Aql-ı Risto esîr-i tedbîri

is'âf edip:

1. **is'âf edip:-ip**

Kaside 14

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Birisinin arzusunu, isteğini kabul etmek ve yerine
getirmek.*

57. Edip tevfiğ-ı Hağ maşşüduñ is'âf
58. Cihânı feth edersin Kâf-tâ-Kâf

isâl eylesen:

1. **isâl eylesen:-sen**

Gazel 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vardırmak, ulaştırmak.

9. Ne var Sâlim o mâha sen de kâğaz eylesen isâl
10. Açarsa luţf edip râz-ı derünüñ râm eder kâğaz

isâl kılınır:

1. **isâl kılınır:-ın, -kr**

Diğer 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaştırmak || Güzel sözleri iletmek.

13. Der-i vâlâsına isâr olunur

14. Hem hulûş-ı dilim işâl kılınır

isâl oldu:

1. **isâl oldu:-du**

Diğer 4

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşmak.

97. Der-i vâlâñıza işâl oldu

98. Ya'ni Mısr'a size irsâl oldu

isâr olunur:

1. **isâr olunur:-un, -ur**

Diğer 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Döküp saçmak || Birisi için bir takım şeyleri feda
etme.*

13. Der-i vālāsına isār olunur
14. Hem hūlūş-ı dilim işāl kılınır

işba '-ı pākin:

1. **işba '-ı pākin:**

Kaside 10

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak parmak (Hz. Muhammed'in parmağı, Ayın ikiye bölünmesi mucizesi ile bağlantılı kullanılmıştır.).

61. İşba '-ı pākin eyleyip taqdim

62. Bir işâretle oldu mäh dü nīm

isbāt:

1. **isbāta:-a**

Kaside 34

Mısra: 85

Kanıtlamak.

85. Ser-i küyüñda hergiz müdde'ā-yı 'aşkı isbāta

86. Benim şahidlerim cānā iki zūlf-i muṭarradır

2. **isbāt:**

Gazel 40

Mısra: 3

Kanıtlamak.

3. Gehī mahv u gehī isbāt mā-beyninde dā'irdir

4. Nola gāhī güşāde olsa gāhī beste-ser kāgaz

3. **isbātdir:-dir**

Müfret 88

Mısra: 2

Kanıt, delil.

1. Terk-i terkin mazharı olmak necāt-i hāldir

2. Äyet-i nüneccike ma'nāda buña isbātdir

isbāt eder:

1. **isbāt eder:-er**

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir mevzuyla delilleriyle ortaya koymak.

3. Na't-i pākin pes ü bālā eder isbāt seniñ *

4. Vaşf eder zāt-ı şerīfīni ser-ā-pā eşyā

isbāt etdi:

1. **isbāt etdi:-di**

Kaside 13

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir mevzuyla delilleriyle ortaya koymak.

71. Tığ-ı hūn-pālāsı isbāt etdi elmās olduğun

72. Mevc-i āb-ı gevher olmazmış şadāya āşinā

isbāt eyler:

1. **isbāt eyler:-r**

Gazel 270

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğrulamak.

5. Netice müdde'ā-yı 'aşkı isbāt eyler efğānım

6. Sırışkimle nişāba bālīg olduğça şehādetde

isbāt-ı vücūd et:

1. **isbāt-ı vücūd et:**

Gazel 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini kanıtlamak.

9. Ey nāle ğaraż 'arz-ı maḥabbet ise yāre

10. Var sen de der-i dil-bere isbāt-ı vücūd et

İsi-dem:

1. **İsi-dem:**

Diğer 10

Mısra: 41

Hız. İsa'nın nefesi II Hz. İsa'nın nefesiyle ölüleri diriltmesine telmihte bulunarak sevgilinin âşık üzerindeki olumlu etkisi bağlamında.

41. O 'İsi-dem o Mesihā-nefes kim olmuştur

42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u haṭ ihyā

iskender:

1. **iskender:**

Tarih 1

Mısra: 86

1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

85. Aña mānend ü mişl olmaz felekte

86. Ne Dārāb u ne İskender ne Hārūn

islām:

1. **islāmı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 390

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

389. Maḥz-ı luṭfu değil mi in'āmı

390. Māder-i Bu Hüreyre islāmı

islām-ı muşaddıkāna:

1. **islām-ı muşaddıkāna:-a**

Kaside 7

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslami onaylayanlar.

43. Zerre kadar aña şübhe etmek

44. İslām-ı muşaddıkāna şıgmaz

ism:

1. **ismini:-in, -i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 182

Ad, nam.

181. Dāda dīvāna geldiginde bular

182. İsmi kim bilir nice derler

2. **ismi:-i**

Lugaz 3

Mısra: 11

Ad, nam.

11. İsmi taḥrīfe olmadı me'vā

12. Ters okunsa da bir durur ma'nā

3. **ismi:-i**

Tarih 3

Mısra: 56

Ad, nam.

55. 'Adl ü dādi şu kadar kıldı cihānı ma'mūr

56. İsmi var şimdi hemān dilde ğumūmuñ her cā

4. **ismi:-i**

Kaside 15

Mısra: 30

Ad, nam.

29. Düşer tabi'ata şad feyz vaşf-ı pākinde

30. Oğunsa ismi çıkar ger 'ibāret-i şevket

ismā'ıl beg:

1. **ismā'ıl beg:**

Tarih 8

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın oğlu.

81. Kudūm-ı pākine ben de du'ā edip dedim tārīḥ

82. Mu'ammer ola İsmā'ıl Beg ihsān eyleye Rezzāk

ismā'ıl efendi:

1. **ismā'ıl efendi:**

Tarih 17

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairin yaşadığı dönemde müftü olan zat.

117. Çıktı bu tārīḥ ile seb'-i semāvāta peyām

118. Oldu İsmā'ıl Efendi yümn ile müfti-i dīn

'işmeti:

1. **'işmeti:**

Tahmis 1

Mısra: 24

Divan şairi, müderris ve kazasker.

23. Ne ğam oldu baña reh-ber na'im-i ḥazret-i Bārī

24. Ḥudā'ya 'İşmeti şad şükr ü minnet dāmen-i yāri

2. **'işmeti:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 77

Divan şairi.

77. 'İşmeti vü Bahāyi-i üstād

78. 'İzzeti vü Sükūni-i naḳḳād

ism-i ğaffār'ın:

1. **ism-i ğaffār'ın:-iñ**

Kaside 3

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan" anlamında esmā-i hüsnādan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dir.

97. İlahi ism-i Ğaffār'ın ḥaḳıyçün

98. Seniñ ol ism-i Settār'ın ḥaḳıyçün

ism-i mustafā'ya:

1. **ism-i muştafā'ya:-ya**

Kaside 9

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in ismi.

57. Tevessül etdi ism-i Muştafā'ya

58. Anıñ nāmıyla yüz tütdu Ḥudā'ya

ism-i pāki:

1. **ism-i pāki:-i**

Lugaz 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf, temiz nam.

5. İsm-i pāki de tāhirü'd-deffe

6. Hep ḥurūfu ḥurūf-ı mülteffe

ism-i settār'ın:

1. **ism-i settār'ın:-iñ**

Kaside 3

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kayıpları, kusurları örten. Kusurları göstermeyen, bağışlayan Allah (C.C).

97. İlahi ism-i Ğaffār'ın ḥaḳıyçün

98. Seniñ ol ism-i Settār'ın ḥaḳıyçün

isr:

1. **isrinde:-in, -de**

Tarih 3

Mısra: 121

Öteye, öte yana.

121. Çekdiriler de merātible gidip isrinde

122. Her biri suyunu buldurmuş idi ser-tā-pā

isrāf:

1. **isrāf:**

Gazel 47

Mısra: 6

Gereksiz yere harcamak, boşuna sarfetmek, lüzumundan fazla harcamak, savurganlık etmek.

5. Baña geldikte neden böyle sükūtuñ āyā

6. Yoḥsa ey şeyḥ du'ā bizlere isrāf mıdır

isre-zā:

1. **isre-zā:**

Diğer 1

Mısra: 25

Etki eden, tesir eden.

25. İşre-zā ey kerāmet-endişem

26. Ba'de-zā şeyḥ-i ma'rifet-pişem

2. **isre-zā:**

Diğer 4

Mısra: 52

Etki eden, tesir eden.

51. Ğıbbe-mā ey şeh-i iklīm-i hüner

52. İşre-zā ey meh-i revnaḳ-ğüster

3. **isre-zā:**

Diğer 5

Mısra: 9

Etki eden, tesir eden.

9. İşre-zâ ey birâderân-ı cemil
10. Şeb-çerâgân-ı leyle-i taşşıl

4. işre-zâ:

Diğer 6

Mısra: 10

Etki eden, tesir eden.

9. Ba'de-zâ ey birâder-i 'âkil
10. İşre-zâ ey yegâne-i kâmil

issi:

1. issisine:

Müfret 23

Mısra: 2

Sahip.

1. Levendler yolda almışlar sebūyu sâkiden cebren
2. Hâram olan metâ' issisine derler ziyân eyler

istanbul:

1. istanbul:

Diğer 3

Mısra: 99

İstanbul.

99. Şeh-i hübâna şehâ taht u maqarr İstanbul
100. Meyl ederse nola 'âlem ki şafâsı pek bol

2. istanbul:

Kaside 18

Mısra: 10

İstanbul.

9. Bâmlar çaşş-ı sefidâc ile buldu zînet
10. Mağz-ı Nûr oldu bilâd içre hemân İstanbul

iste:

1. ister:-r

Tarih 1

Mısra: 21

Talep etmek.

21. Hediye eylemek ister rikâba
22. Eger olur ise İzn-i hümâyûn

2. iste:

Kaside 1

Mısra: 133

İstemek, dilemek.

133. Hemân iste Cevâd-ı muţlakdan
134. Ne ise maţlabiñ çemen-be-çemen

3. ister:-r

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 116

Talep etmek.

115. Hâş mazmûna kimse bakmazlar
116. Şi'ri her kes 'avâm-pesend ister

4. ister:-r

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 163

Gerekmek.

163. Çelebi lâğar u laţif ister
164. Taḅ'ı âyinesi nazîf ister

5. ister:-r

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 164

Gerekmek.

163. Çelebi lâğar u laţif ister

164. Taḅ'ı âyinesi nazîf ister

6. işte:

Müseddes 1

Mısra: 5

Gösterme zarfı.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

6. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

7. işte:

Müseddes 1

Mısra: 11

Gösterme zarfı.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

12. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

8. işte:

Müseddes 1

Mısra: 17

Gösterme zarfı.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

18. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

9. işte:

Müseddes 1

Mısra: 23

Gösterme zarfı.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

24. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

10. işte:

Müseddes 1

Mısra: 29

Gösterme zarfı.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

30. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

11. istesem:-sem

Diğer 2

Mısra: 34

İstemek, dilemek.

33. Tuduşur hâme-i bihîn-ta'bir

34. Sûzişim etmek istesem taḅrîr

12. ister:-r

Tahmis 3

Mısra: 23

Talep etmek.

23. Hülüşun añlamak ister iseñ dil-i zârîñ

24. Çeker mi cân ü gönülden cefâ vü âzârîñ

13. isterse:-r, -se

Tarih 3

Mısra: 110

Talep etmek.

109. Re'yine oldu ḥavâle seferiñ aḥvâli

110. Nice isterse göre öyle mühimmât-ı vegâ

14. **isterim:-rim**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 46
Talep etmek.
45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen
46. Velikin bir naşihat isterim ben
15. **ister:-r**
Kaside 4
Mısra: 6
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
5. Ne şebdir ol şeb-i envâr-güster ez-derûn-ı dil
6. Muğârin olmasın ister aña mihr-i ziyâ-bahşâ
16. **işte:**
Kaside 5
Mısra: 41
İşte.
41. Saña bir eşeb-i nâ-dîde getirdim işte
42. Gel süvâr ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nâ
17. **işte:**
Lugaz 6
Mısra: 10
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
9. Kimse ta'yîn edemez aña şudur
10. Ben de bilmem ki diyem işte budur
18. **isterler:-r, -ler**
Tarih 8
Mısra: 19
Gönülden ve samimiyetle bir şeyi yapmak istemek.
19. Alay göstermek isterler şeh-i nev-rûza ser-tâ-pâ
20. Sezâ her gönca-i nevrete giyse başına bahtâk
19. **istesem:-sem**
Gazel 9
Mısra: 8
Talep etmek, arzu etmek.
7. O zûlf-i ejderi etdi beni zehr-i firâka düş
8. 'Aceb mi istesem tiryâk-i vaslın olмага ihyâ
20. **ister:-r**
Diğer 9
Mısra: 95
İstemek, dilemek.
95. İster iseñ garibiñe kerem et
96. Yâd edip luţfuñ ile muğtenem et
21. **ister:-r**
Diğer 9
Mısra: 97
İstemek, dilemek.
97. İster iseñ unut beni yârim
98. Yine olmaz mağabbetim yarım
22. **istedi:-di**
Kaside 10
Mısra: 168
Talep etmek.
167. Getirip derdmend bir püseri
168. İstedi ol fütâdeye nazarı
23. **istemezdik:-mez, -dik**
Tarih 13
Mısra: 9
İstemek, dilemek.
9. Böyle görmek istemezdik biz cemâlin lîk âh
10. Rûzgâr ister mi kalb-i 'aşıkñ termîmini
24. **ister:-r**
Tarih 13
Mısra: 10
İstemek, dilemek.
9. Böyle görmek istemezdik biz cemâlin lîk âh
10. Rûzgâr ister mi kalb-i 'aşıkñ termîmini
25. **ister:-r**
Müfret 14
Mısra: 2
Talep etmek.
1. Sözüm yokdur lisân-ı pâkine bir vech ile anın
2. Fem-i zîbâsına böyle zebân ister idi hağğâ
26. **ister:-r**
Tarih 17
Mısra: 74
Talep etmek.
73. Müflis-i ğurbet kanâ'at eylemez bir bahşişe
74. Luţf u ihsânın mükerrer ister ol bî-çâr hemin
27. **isteriz:-riz**
Tarih 17
Mısra: 76
Talep etmek.
75. Cerre çıksa cûduña vermez nakışa şânına
76. İsteriz hep âsitân-ı pâkiñe olmağ yakîn
28. **işte:**
Kaside 20
Mısra: 254
E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. T.D.K. TÜRKÇE SÖZLÜK, say:1000.
253. Etmemiştir selefde hiç güzerân
254. İşte târih-i sâlif-i devrân
29. **istersen:-r, -se, -n**
Gazel 22
Mısra: 1
İstemek, talep etmek.
1. Râhat istersen eger olma cihânda câh-düst
2. Câha bakmazlar olanlar şıdk ile Allâh-düst
30. **istemez:-mez**
Gazel 23
Mısra: 1
İstemek, talep etmek.
1. Bu fenâ miñnet-serâdan istemez miydim necât
2. Gayet-i za'fımdan ammâ bulamaz çeşmim necât

31. **isterseñ:-r, -se, -ñ**
Gazel 24
Mısra: 14
İstemek, talep etmek.
13. Sālīmā mey-hāne-i 'aşkı nişimen kıl müdām
14. Bulmak isterseñ eger ālām-ı dünyādan necāt
32. **istemez:-mez**
Kaside 27
Mısra: 37
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.
37. Söylemek istemez ādem anı ammā tıramaz
38. Qomaz imān u mürüvvet k'ola ebkem gūyā
33. **isterseñ:-r, -señ**
Matla 38
Mısra: 1
Talep etmek.
1. Cihānda görmege şun'-ı Hūdāyı isterseñ
2. Çemensitāna buyur gel şafāyı isterseñ
34. **isterseñ:-r, -señ**
Matla 38
Mısra: 2
Talep etmek.
1. Cihānda görmege şun'-ı Hūdāyı isterseñ
2. Çemensitāna buyur gel şafāyı isterseñ
35. **ister:-r**
Gazel 57
Mısra: 5
Talep etmek.
5. Olma ālūde eger ister iseñ rāhatıñı
6. Münfā'il olmamanıñ çaresi çün 'uzletdir
36. **ister:-r**
Gazel 99
Mısra: 5
Talep etmek.
5. Hārābāta var ey zāhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kâşānedir derler
37. **ister:-r**
Gazel 125
Mısra: 13
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.
13. Derün-ı sine pür-dāg-ı maḥabbet olmak ister kim
14. Meşeldir Sālīmā 'ālemde bir gülle bahār olmaz
38. **işte:**
Gazel 170
Mısra: 9
İşte.
9. İşte vuşlat dedigiñ maḥz-ı teselli oldu
10. Bir bakışda dil-i āvāreyi eglerdi firāk
39. **ister:-r**
Gazel 179
Mısra: 13
Talep etmek.
13. Sālīmā dünyāda rāhat ister iseñ hvāhişiñ
14. Bî-ğam-ı endişe-i būd (u) ne-būd olmak gerek
40. **işte:**
Gazel 231
Mısra: 5
İşte.
5. Ğamze kuşandı tır-keşini işte gelmede
6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydā silāhdan
41. **ister:-r**
Gazel 236
Mısra: 9
Talep etmek.
9. Benden naşihat ister iseñ sevdiğim hele
10. Pek şakla cevri ü nāziñi ğurbet-keşāndan
42. **isteyen:-yen**
Gazel 239
Mısra: 7
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.
7. Kılmak isteyen du'ā-yı vaşl-ı yār-i ser-keşi
8. Almak ister ol muqaddem eşk-i çeşm ile vuzū
43. **ister:-r**
Gazel 239
Mısra: 8
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.
7. Kılmak isteyen du'ā-yı vaşl-ı yār-i ser-keşi
8. Almak ister ol muqaddem eşk-i çeşm ile vuzū
44. **işte:**
Gazel 256
Mısra: 10
İşte.
9. Sālīm bize bir derd-i ser oldu ğam-ı kākül
10. Mansūr'u budur işte çeken zirve-i dāre
45. **ister:-r**
Gazel 257
Mısra: 7
Talep etmek.
7. 'İlac-ı bür'-i sā'a ister iseñ hüzn ü ekdāra
8. Hemān ey dil şafā-yı sāgar-ı billürdan başla
46. **ister:-r**
Gazel 270
Mısra: 8
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.
7. Perişān eylemiş her tār-ı ğisūsun şabā gördük
8. Nihād-ı rüzgār ister mi dil olsun selāmetde
47. **isterim:-r, -im**
Gazel 277
Mısra: 9
Talep etmek.
9. Metā'-ı vaşlıma naqd-i revānın isterim dermiş
10. Meded bir cān için Sālīm anıñla bozma bāzārı
48. **işte:**
Gazel 282
Mısra: 8
İşte.
7. Yūsufistān-ı bahā hüsnuñe hem-vezn olmaz
8. İşte sen cümle güzel işte terāzū var mı

49. işte:

Gazel 282

Mısra: 8

İşte.

7. Yüsufistân-ı bahâ hüsnüne hem-vezn olmaz

8. İşte sen cümle güzel işte terâzû var mı

50. ister:-r

Gazel 289

Mısra: 6

Talep etmek.

5. O şüha söyle niyâzım benim meded ey âh

6. Göñül kudûmunu ister gelir mi gelmez mi

51. iste: -mek

Kaside 4

Mısra: 30

Talep etmek.

29. Cihânda zerre deñlü 'aklı olan saña şekk etmez

30. Ne hâcetdir seniñ haqqıñda şahid istemek a'dâ

isti'dād:

1. isti'dād:

Kaside 1

Mısra: 101

Yeterlilik, kabiliyet.

101. Anda yok bunu derke isti'dād

102. Ne bilir küh-ı himmeti Ferhād

2. isti'dād:

Kaside 3

Mısra: 15

Yeterlilik, kabiliyet.

15. Fünunu derke isti'dād hâşıl

16. Edip etdiñ beni idrâke kâbil

istidlâl etsin:

1. istidlâl etsin:-sin

Gazel 228

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Delil getirmek.

3. Hevâ-yı 'aşkıña za'fım görenler etsin istidlâl

4. Nihâl-i kâmet-i ham-geştemiz kaddiñe dâl olsun

istidlâl eylemişdi:

1. istidlâl eylemişdi:-miş, -di

Kaside 10

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Delil göstermek.

147. Bâd ile eylemişdi yevm-i riñâl

148. Bir münâfık helâkin istidlâl

istifâ gelmez:

1. istifâ gelmez:-mez

Gazel 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Faydası dokunmak.

3. Naşihat şöyle tursun göz etseñ sinemi vâ'iz

4. Baña gelmez habâbı medh etmeklikden istifâ

2. istifâ gelmez:-mez

Kaside 25

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli yapılan bir şeyi yapmayı bırakmak.

51. Senâñı ol kadar vird eyledim kim baña gelmez hiç

52. Du'â-güy-ı devâm-ı devletiñ olmağdan istifâ

istifsâr:

1. istifsâr:

Diğer 4

Mısra: 54

Sorma, sorulma.

53. Olur ise bu taraf istiñbâr

54. Reviş-i 'âlem ü dem istifsâr

istifsâr edelim:

1. istifsâr edelim:-elim

Diğer 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sormak.

5. Evvel ol Yüsuf-ı hüsnün edelim istifsâr

6. Tab'-ı pâkini anıñ hâtırını istiñbâr

istifsâr eder:

1. istifsâr eder:-er

Diğer 11

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sormak.

117. Ya'ni olup sadâkatın der-kâr

118. Eder iseñ garibi istifsâr

istifsâr ederiz:

1. istifsâr ederiz:-eriz

Diğer 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sormak.

13. Evvelâ tab'-ı pâkini tekrâr

14. Ederiz ez-derün istifsâr

istiftâ olcağ:

1. istiftâ olcağ:-ıcağ

Tarih 3

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetvâ almak için müftüye baş vurmak, fetvâ istemek.

101. Böyle olunca 'adû(ya) sefer olur mu deyü

102. Taraf-ı pâdişehiden olcağ istiftâ

istiğfâr eder:

1. istiğfâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tövbe etmek.

27. Öyle güyâ eyledi vaşfiñ beni gülzârda

28. Miğlimi gördüm denirse bülbül istiğfâr eder

istiğfâr evle:

1. **istiğfâr eyle:**
Kaside 3
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günahların bağışlanmasını dilemek, tevbe etmek.
105. Zünübüña gel istiğfâr eyle
106. Yeter tevbatı Sâlim kâr eyle

istiğnâ:

1. **istiğnâ:**
Lugaz 3
Mısra: **51**
Kayıtsızlık, nazlanma, isteksizlik.
51. Hele ne hâl ise bu istiğnâ
52. Lîk gör ki belâyı ol rüsvâ
2. **istiğnâları:-lar, -ı**
Gazel 285
Mısra: **4**
Nazlanma, nazlı davranma.
3. Her perî-rûya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz
4. Dil-berîñ nazîk gerekdir nâz u istiğnâları

istiğnâ geldi:

1. **istiğnâ geldi:-di**
Diğer 11
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Bir şeyin- bıkınlık verecek derecede çok olması.
69. Tolmağın ol şadâ ile dünyâ
70. Geldi benden cihâna istiğnâ

istiğnâ-fürüş etdi:

1. **istiğnâ-fürüş etdi:-di**
Gazel 290
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlanmak.
9. O mâhuñ Sâlimâ nâzın hemîşe ederek taħsîn
10. Hârîdâran anı gitdikçe istiğnâ-fürüş etdi

istiħbâr:

1. **istiħbâr:**
Diğer 3
Mısra: **6**
Ar. Haber almak, alınmak.
5. Evvel ol Yûsuf-ı ħüsnün edelim istifsâr
6. Tab'-ı pâkini anıñ ħâtırını istihbâr

istiħbâr olur:

1. **istiħbâr olur:-ur**
Diğer 4
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haber almak, alınmak.
53. Olur ise bu taraf istihbâr
54. Reviş-i 'âlem ü dem istifsâr

istiħlâs ede:

1. **istiħlâs ede:-e**
Tarih 13
Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi elde etmeye çalışma.

- 17.** Râh-ı la'liñ görmeyenler belki istiħlâs ede
18. Muşhaf-ı ħüsnünde ħatıñ âyet-i taħrîmîni

istiħrâc:

1. **istiħrâc:**
Muamma 1
Mısra: **2**
Bir şeyin içinden başka bir şey çıkarma.
1. Dem-i ħatıñ su'âl etdi nuķat döküp o meh Sâlim
2. Yatırdıp şekl-i lihyâni zamîrin ile istiħrâc

istiħsân:

1. **istiħsân:-ı**
Tarih 11
Mısra: **11**
Beğenmek, güzel bulmak.
11. Kıl kadar şübhe götürmez ħatıñ istiħsânı
12. Gün gibi olsa sezâdır cihet-i ħüsnê delîl

istiħsân ederdi:

1. **istiħsân ederdi:-er, -di**
Diğer 10
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek.
59. Göreydi zâtını lâ-büd ederdi istiħsân
60. O güne tab'ını etmiş 'ulûma Hâk me'vâ

istiħsân ederse:

1. **istiħsân ederse:-er, -se**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek.
99. Ney-şekerzâr-ı tab'a ez-dil ü cân
100. N'ola Şehdî ederse istiħsân

istiħzâr etmede:

1. **istiħzâr etmede:-me, -de**
Kaside 34
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.
77. Ħayâlim tâze tâze etmede mazmûn istiħzâr
78. Kef-i destim k'elinden 'âciz-i taħrîr ü imlâdır

istiħzâr eyle:

1. **istiħzâr eyle:**
Lugaz 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.
33. Kendi fikriñle eyleyip efkâr
34. N'olduğun bunu eyle istiħzâr

istikâmet eyleyip:

1. **istikâmet eyleyip:-yip**
Kaside 30
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yönelmek.

109. Nihāl-i servāsā istiḳāmet eyleyip eyle
110. Çenār-ı bāğveş bālā hemīn dest-i temennāyı

istikbāl:

1. **istikbāle:-e**
Kaside 32
Mısra: 17
Karşılama
17. Çıkdı gülzāra anı her biri istiḳbāle
18. Servler de şalınıp her biri ḥübānāsā

2. **istikbāle:-de**

- Gazel 126**
Mısra: 3
Gelecek, gelecek zaman.
3. Her nigāhın ğamzeler luḫfuyla istiḳbāle
4. Hāl-i a'zār-ı nigāh-ı 'özü-ḫvāha kā'iliz

istikbāl eder:

1. **istikbāl eder:-er**
Müfret 4
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılama.
1. Baḫtdan mıdır nedendir ḳanda varsa ehl-i dil
2. Leşker-i ğam anları elbette istiḳbāl eder

istikbāl etdi:

1. **istikbāl etdi:-di**
Kıt'a 15
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılama.
3. Kudūmun güş edince ol suḫan-perverd-i eş'ārın
4. Derūn-ı dilden istiḳbāl etdi cümle şā'irler

istikbāl-i nāz evler:

1. **istikbāl-i nāz eyler:-r**
Gazel 86
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz ile karşılama.
1. Ne dem kim ğamzeler sāmān u şabra türk-tāz eyler
2. İner tā rüyuna müjgānı istiḳbāl-i nāz eyler

istikmāl etdi:

1. **istikmāl etdi:-di**
Kaside 10
Mısra: 486
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ar. Tam, kāmīl kılmak, kılınmak.
485. Ḳomadı bir ḳuşūr-ı kesb-i kemāl
486. Etdi bir bir netice istikmāl

istikrā evlediler:

1. **istikrā eylediler:-di, -ler**
Tarih 3
Mısra: 96
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak.
95. Nāme-i sulḫunu ibrāz edip eşrāfa
96. Yek-be-yek ḫarf-be-ḫarf eylediler istikrā

istilāh:

1. **istilāh:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 31

Herkesin anlamadığı özel anlamda kullanılan söz.

31. İstilāh ile 'örfü ser-tā-pā
32. Ḥayretinden ederdī nā-peydā

istilāh-ı keder-efzā-yı kelām-ı dervā:

1. **istilāh-ı keder-efzā-yı kelām-ı deryā:**

Kaside 27

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denizin -dalğalarının- kelamının kederi arttıran istilāhı.

45. Ḳarada zāhir olup böyle fecā'ı bir gün
46. İstilāh-ı keder-efzā-yı kelām-ı deryā

isti'lām:

1. **isti'lāmna:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 8

Bilgi edinmek, öğrenmek, sormak.

7. Nice demdir ḳan akardı çeşm-i çarḫdan kim şabā
8. Nerkisi gözcü ḳodu teşrifi isti'lāmna

istimā' etmiş:

1. **istimā' etmiş:-miş**

Kaside 13

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşitmek, duymak.

21. Şüret-i zāhirde lafz-ı kün idi mesmū' olan
22. Lık kimler istimā' etmiş bilinmez ḫāliyā

istimālet-i şevket:

1. **istimālet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanat (3. Mahmud) tesellisi - Halkı mutlu etmesi-

63. Sürūr-ı ḫalk fīrāvān bilādīñ ābādān
64. Ḳulūba şevḳ-resān istimālet-i şevket

istimdād ederse:

1. **istimdād ederse:-er, -se**

Kaside 15

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardıma çağırarak, yardım istemek.

43. Mülük ederse nola dergehiñden istimdād
44. Düşüp ḳulūbuna ru'b u mehābet-i şevket

istimzāc ederiz:

1. **istimzāc ederiz:-eriz**

Diğer 4

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimsenin huyunu, kişiliğini tanımak için araştırma, sorup soruşturma; sorma, yoklama.

15. Nicedir ḫāl-i şerif nice mizāc
16. Bu ḫarıfdan ederiz istimzāc

istināre:

1. **istināre:**

Gazel 268

Mısra: 1

Ar. Nur almak, nurlanmak.

1. Görünce āhımı cānān bu istināre ile
2. Tafattun eyledi mihrim hemān emāre ile

istīnās eylesin:

1. **istīnās eylesin:-sin**

Kaside 10

Mısra: 469

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışmak.

469. Eylesin deyü luṭfa istīnās
470. Çodu mecmū'a-i vücūda ḥavās

istinbā etmek:

1. **istinbā etmek:-mek**

Diğer 10

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vakıf olmak, bilmek.

23. Şu rütbe zār u nizārım firāk ile ben kim
24. Kemīne rütbesin etmek ne mümkin istinbā

istirāhat:

1. **istirāhatda:-da**

Kaside 20

Mısra: 203

Ar. Rahat bulmak, rahatlanmak.

203. Ki cihān cümle istirāhatda
204. Her kes 'adlinde emn ü rāhatda

2. **istirāhata:-a**

Gazel 64

Mısra: 4

Ar. Rahat bulmak, rahatlanmak.

3. Cihānda etmez idik istirāhat ammā kim
4. Bu istirāhata bādī hevā-yı ḥüsnüñdür

istirāhat ederdi:

1. **istirāhat ederdi:-er, -di**

Gazel 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlenmek || Sevgiyi düşünerek huzur bulmak.

9. Kākülünde dil ederdi istirāhat dā'imā
10. Olmasa Sālim o dil-ber şulḥ-düşmen ceng-düst

istirāhat etmediñ:

1. **istirāhat etmediñ:-diñ**

Gazel 175

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlenmek, rahatlamak.

9. Cihān bağında Sālim istirāhat etmediñ aşlā
10. Degil devletle 'ālemd e şafā rāhatladır ancak

istirāhat etmez:

1. **istirāhat etmez:-mez**

Gazel 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlenmek, rahatlamak.

3. Cihānda etmez idik istirāhat ammā kim
4. Bu istirāhata bādī hevā-yı ḥüsnüñdür

istiskāl edip:

1. **istiskāl edip:-ip**

Kaside 30

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşnutsuzluğu belli etmek.

51. Be-ḥvāb-ālūde şanma baḥtımı gördükçe za'findan
52. Niğāhın edip istiskāl yummuş çeşm-i bināyı

istiskāl etmek:

1. **istiskāl etmek:**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşnutsuzluğu belli etmek.

7. Nihāndır şem'-i ruḥsārīñ gözümde şem'e ḥācet yok
8. Degil şem'i remedden etmek istiskāl biz cānā

istiskāl etmez:

1. **istiskāl etmez:-mez**

Lugaz 3

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşnutsuzluğu belli etmek.

23. Olmuş iken bu güne ol bed-ḥāl
24. Kimse etmez o şūhu istiskāl

2. **istiskāl etmez:-mez**

Kaside 22

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşnutsuzluğu belli etmek.

35. Ne kadar olsa izdiḥām-ı ricāl
36. Şefkati etmez anıñ istiskāl

istisnā edip:

1. **istisnā edip:-ip**

Kaside 13

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrı tutmak, ötekilere göre ayrıcalıklı kılmak.

35. Bir güzide 'abdin istisnā edip her bir devir
36. Kıldı anı efser-i innā ca'alnā'ya revā *

'isyān:

1. **'isyāndan:-dan**

Kaside 3

Mısra: 32

Günah, suç, kusur.

31. Benim ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet
32. Vücüdüm ise 'isyāndan 'ibāret

2. **'isyān:**

Kaside 7

Mısra: 87

- Emre uymama, itaat etmeme, itaatsizlik etme, başkaldırma; Allah ve peygamberinin emirlerine uymamak, itaat etmemek.*

87. Hâlim nic' olur bu deñlü ' işyân
88. Ümmid dil-i remâna şıgmaz *

is:

1. **işlerim:-ler, -im**

Lugaz 1

Mısra: 31

Yapılan şey, davranış, eylem.

31. Kerâmetdir egerçi işlerim yek-ser ferâsetdir
32. Ferâsetle ferâsetden dil-i bîmâra 'illetdir

2. **işleri:-ler, -i**

Lugaz 2

Mısra: 20

Yapılan şey, davranış, eylem || Satranç oyunu.

19. Bu kadar hâşılı nîzâm üzre
20. İşleri cümle intizâm üzre

3. **işi:-i**

Tarih 3

Mısra: 79

Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

79. Etdi ez-cümle sipâriş bu işi şâhibine
80. Yeñiden eyledi bu 'âlemi güyâ ihyâ

4. **işin:-iñ**

Tarih 3

Mısra: 105

Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

105. Bu işin üstüne böyle vericek cümle karâr
106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du 'â

5. **işleri:-ler, -i**

Tarih 3

Mısra: 207

Yapılan şey, davranış, eylem.

207. Gördü bu işleri ber-vefk-ı murâd ol âşaf
208. Yine devletle Sitanbul'a 'azim kıldı ki tâ

6. **işinden:-in, -den**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 43

Yapılan şey, davranış, eylem.

43. Dedi âdem muhayyerdir işinden
44. İşin yegrek bilir her kes aşından

7. **işin:-in**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 44

Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

43. Dedi âdem muhayyerdir işinden
44. İşin yegrek bilir her kes aşından

8. **işden:-den**

Lugaz 4

Mısra: 12

Yapılan şey, davranış, eylem.

11. Âbi sevmez şuya etme ilkâ
12. Şıklılır cânı o işden cânâ

9. **işde:-de**

Kaside 13

Mısra: 98

Yapılan şey, davranış, eylem.

97. Sende ki bu sîret-i mahmûde var mâ-dâm kim
98. Hızr-ı tevfiğ-ı Hudâ olur her işde reh-nümâ

10. **iş:**

Gazel 112

Mısra: 6

Yapılan şey, davranış, eylem.

5. Olsañ çi sūd mihr-i sipihr-i hüner gönül
6. İş tâli'indedir kişiniñ kevkebindedir

11. **işinde:-in, -de**

Gazel 118

Mısra: 4

Yapılan şey, davranış, eylem.

3. Felek bizi yine tekdîr arzû etdi
4. Cenâb-ı hazret-i Hakk'ın işinde hikmet var

12. **işi:-i**

Gazel 127

Mısra: 9

Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

9. Devletlilerin cümle hebâdir işi Sâlim
10. Ceybin arasañ hâşılı bir pâre bulunmaz

13. **işleri:-ler, -i**

Gazel 222

Mısra: 3

Yapılan şey, davranış, eylem.

3. Süzenidir işleri müjgânının ser-tâ-be-pâ
4. Mülket-i ruhsâr-ı dil-ber de aransa kâleden

is'âr eder:

1. **iş'âr eder:-er**

Kaside 6

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, anlatmak.

15. Dil-i ma'sûku mûm eyler niyâz-ı 'âşık-ı ser-bâz
16. Bu ma'nâyı eder iş'âr hâlâ şem' ü pervâne

2. **iş'âr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, anlatmak.

13. Mâh-ı 'id kim piş-i destâr-ı şeh-i hûbân ile

14. Kendiniñ güyâ ki hem-ıavr olmasın iş'âr eder *

3. **iş'âr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, anlatmak.

21. Aşaf-ı şâhib-sa'âdet kim şenâsıyla kâlem

22. Serv-i gülzâr-ı fesâhat olmasın iş'âr eder

4. **iş'âr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, anlatmak.

49. Nâlçesi düşdü Sitanbul'da felek alıp anı

50. 'Âleme izhâr edip kâdr-i 'alâñ iş'âr eder *

işâret:

1. işâretle:-le

Kaside 10

Mısra: 62

İşâret || Hareket.

61. İşba'-ı pâkin eyleyip takdim

62. Bir işâretle oldu mâh dü nîm

2. işâret:

Kaside 12

Mısra: 95

İz, alamet, emare.

95. İşâret oldu havâssa edille-i hamse

96. Edince bâtını zâhir bu sırr-ı mestûri

işâret etmede:

1. işâret etmede:-me, -de

Kaside 19

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gösterme, imada bulunmak.

47. Şakâyıklar yetişmiş her tarafda olmuş 'âlû'l-'âl

48. İşâret etmede nerkis şafâya çeşm-i bîdâre

işâret eyle:

1. işâret eyle:

Diğer 4

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşâret etmek || Haber vermek.

101. Luţf edip bize işâret eyle

102. Varması ile bişâret eyle

işâret kılsa:

1. işâret kılsa:-sa

Tarih 1

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşâret etmek (emir vermek bağlamında).

81. Eger ednâ işâret kılsa bâğa

82. Ederdi goncalar üşküfte kânûn

işâret-i şevket:

1. işâret-i şevket:

Kaside 15

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu kişinin (3. Ahmed) işâreti.

21. Netice oldu celâdet derinde halka-be-güş

22. Refi'-i şânı nühtüstün işâret-i şevket

iş'âr-ı zamîr eder:

1. iş'âr-ı zamîr eder:-er

Kaside 24

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülde olanları anlatmak.

11. Cümle ta'biri havâdisle bedidâr oldu *

12. Güyiyâ remz ile halka eder iş'âr-ı zamîr

isid:

1. işidip:-ip

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 183

Duymak, dinlemek.

183. Yâd ederler işidip ahvâlin

184. Sühresi ola yolda eţfâlin

işiden:

1. işiden:

Kaside 10

Mısra: 125

İşiten, duyan.

125. İşiden bildi cümle iclâlin

126. İbni Hâriş zübâb ahvâlin

'İsi-i nutku:

1. 'İsi-i nutku:-u

Kaside 23

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsa Peygamberin nefesi || Yücelik.

41. Olurdu mekteb-i fazlında bir tilmîz-i ebced-hvân

42. Getirse 'İsi-i nutku cihâna İbni Sînâ'yı

işîñ râst et:

1. işîñ râst et:

Terkib-bend 1

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılması gerekeni doğru ve hızlı şekilde yapma || Sevgilinin âşığı helak etmesi.

95. Meded müjgâniñi ser-tîz eyle

96. İşîñ râst et helâkim tîz eyle

isit:

1. isitse:-se

Kaside 1

Mısra: 20

Duymak, bilmek.

19. Vaşf-ı tevîd-i vahdetini eger

20. Cüş ederdi isitse deryâlar

2. isitdi:-di

Müfret 12

Mısra: 2

İşitmek, duymak.

1. Peyâm-ı yâsemem düş oldu güşuna o şahşîñ kim

2. İşitdi gülşen-i medhiñde ol vaşf-ı binâgüşuñ

3. isitse:-se

Kaside 18

Mısra: 94

Duymak, bilmek.

93. Aşl u fer'in de hemîn tayyib ü pâk ü tâhir

94. Kim isitse şeref-i zâtıñ eder hüsñ-i kabûl

4. isitdikde:-dik, -de

Müfret 27

Mısra: 2

İşitmek || Haber almak.

1. Şovuk almış gece yâri deyü geldi peygâm

2. Bu şovuk sözü isitdikde hemân toñdum ben

5. **ışitse:-se**

Gazel 113

Mısra: 3

Duyamak, haber almak.

3. Her kim ışitse nâmiñi bir hâlet el verir

4. 'Âlem cihânda cümle saña mübtelâ mıdır

ışkeste:

1. **ışkesteleriñ:-ler, -iñ**

Kaside 24

Mısra: 54

Kırgın (Gönlü kırgın).

53. Naazar-ı pāk-i ŝerifñ ile inşâ' allâh

54. Bâli ışkesteleriñ hâtır-ı olur ta'mir

ışkeste hâtırım:

1. **ışkeste hâtırım:-ım**

Tarih 17

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü kırık, incinmiş.

101. Yalnız sermâ-yı deyle hâtırım ışkeste mi

102. Tâb-ı temmüz eyledi sinem firâk-ı âteşin

ışrâb etmegin:

1. **ışrâb etmegin:-mek, -in**

Kaside 10

Mısra: 210

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapalı surette anlatma.

209. Kılletini zahîreniñ aşhâb

210. Etmegin zât-ı pākine ışrâb

ışrâb eylemek:

1. **ışrâb eylemek:-mek**

Gazel 215

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

İçirmek || Aşk şarabından içmek.

5. Ne keyfiyyetdir ışrâb eylemek olmaz mey-i 'aşkı

6. Hele bir sâgarın şabr-ı felâket-dide nüş etsin

ışrâh ede:

1. **ışrâh ede:-e**

Kaside 3

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak.

49. Kōmaz nâşih beni kim edip ıŝlâh

50. Söz ile kalbimi ol ede ışrâh

ışrâk etdi:

1. **ışrâk etdi:-di**

Tarih 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak || Mutlu etmek, sevindirmek.

7. Nola kim secde-i ŝükranê etse cümle-i maḥlûk

8. Ki hürşid-i sa'âdet etdi yek-ser 'âleme ışrâk

ışrâk evledi:

1. **ışrâk eyledi:-di**

Tarih 8

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

25. Gül-i zîbâ vü lâle sünbülân 'aks eylemişdir hep

26. Bakınca çarḫa şanma ŝubḫ-ı şâdik eyledi ışrâk

ışrâkıyyün:

1. **ışrâkıyyün:**

Gazel 276

Mısra: 17

Bâtil ışrâkiye felsefesine mensup || Vahdeti inkar edenler.

17. Sâkin-i târem-i 'uzlet idi ışrâkıyyün

18. Güft ü güy-ı hikem-i hikmet-i vâlâ yogıdi

ışret:

1. **ışret:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 36

Yeme içme II zevk u safa.

35. Serv-kâdler de olup bâğa revân

36. 'İşret ârâste vü diller şadân

2. **ışret:**

Diğer 3

Mısra: 93

İçme, eğlenme.

93. Vefḫ-ı kâm üzre şafâ zevk ile 'ışret bunda

94. Ey birâder şeh-i hûbân ile ülfet bunda

ışret-i her câ:

1. **ışret-i her câ:**

Gazel 244

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yerde sefa sürme.

5. 'Adil olmaz be-yek nüşa hezârân 'ışret-i her câ

6. Müferriḫdir şafâ-yı câm-ı şahbâ gülsitân içre

ıştibâh:

1. **ıştibâhımız:-ımız**

Gazel 140

Mısra: 10

Şüphesiz, şüphelenme.

9. Ḥatt' âyet-i cemâliñi güyâ ki ŝerḫ eder

10. Yokdur bu bâbda ser-i mü ıştibâhımız

ıştiyâk:

1. **ıştiyâkım:-ım**

Diğer 2

Mısra: 48

Hasret, özlem.

47. Bir devâ biñ gam-ı firâkım var

48. Ḥâŝılı saña ıştiyâkım var

2. **ıştiyâkı:-ı**

Diğer 2

Mısra: 57

Hasret, özlem.

57. 'Alima'llâh ıştiyâkı gamı

58. 'Âlemim teng eder gumüm-ı demi

3. **İştîyâk:**

Diğer 4

Mısra: 49

Gönül arzusu II özleme.

49. İştîyâk hâşılı kim oldu tamâm

50. Vere vuşlat ile Allâh ârâm

4. **İştîyâkı:-ı**

Kaside 5

Mısra: 32

Gönül arzusu.

31. Ümmihâni evine vardı şitâbân Cibril

32. İştîyâkı o şehe eyledi 'arz u inhâ

5. **İştîyâk:**

Diğer 11

Mısra: 33

Hasret,özlem.

33. Şöyle zâr etdi İştîyâk beni

34. Nâle döndürdü ğam bu cism ü teni

6. **İştîyâkım:-ım**

Kıt'a 14

Mısra: 1

Gönül arzusu II özleme.

1. İştîyâkım berter oldu saña hayfâ gelmediñ

2. Şormadıñ hâl-i perişânım 'aceb noldu saña

7. **İştîyâk:**

Gazel 105

Mısra: 10

Gönül arzusu.

9. Cemâl-i pâkine Sâlim hemîşe müştâkız

10. Bu İştîyâk bize miñnet-resân-ı dil-berdir

İştîyâk-ı dil-i mahzûn u firâkı:

1. **İştîyâk-ı dil-i mahzûn u firâkı:-ı**

Diğer 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrıılığa düşmüş, hüzünlü gönülün isteği.

1. Hâme-i ney-şekerim etmededir saña müdâm

2. İştîyâk-ı dil-i mahzûn u firâkı i'lâm

İştîyâkın edip:

1. **İştîyâkın edip:-ip**

Diğer 9

Mısra: 161

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül arzusu II özlemek.

161. İştîyâkın edip 'arîza saña

162. Eylemiş resm-i ülfeti icrâ

İşve-bâz:

1. **İşve-bâz:**

Kaside 19

Mısra: 23

İşveli.

23. Ciger-pâre güzeller 'işve-bâz u nâz-perverler

24. Müferrağ şeh-levendler gelmede nâzende refîtare

2. **İşve-bâzım:-ım**

Gazel 207

Mısra: 8

Sevgili.

7. Medet hıfz et Hüdâyâ bād-ı ğamdan

8. Füsûna başladı ol 'işve-bâzım

İşveler etmek:

1. **İşveler etmek:**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşve, naz yapmak.

3. Ne zañmet 'işveler etmek o ğamze-i fettân

4. Dil-i ğamînimize bir nigâh besdir bes

İşve-nümâ olup:

1. **İşve-nümâ olup:-up**

Kaside 31

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür olmak, göz önünde olmak.

49. Eblağ-ı tab'-ı Hüdâ-dâdıñ olup 'işve-nümâ

50. Cünbiş-i hâtır-ı şîrîni hüveydâ eyle

İ'tâ evleye:

1. **İ'tâ evleye:-ye**

Matla 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vermek.

3. Meger mengüş-ı mâh u mihrî aña evleye i'tâ

4. Bu çarğ-ı inhidâm-encâm

İ'tâ kılmada:

1. **İ'tâ kılmada:-ma, -da**

Tarih 3

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışlamak, vermek.

77. Etmede ehline her mesnedi tefvîz ü emir

78. Kılmada her kese ğaddince merâtib i'tâ

İtâ'at:

1. **İtâ'atin:-in**

Kaside 12

Mısra: 107

Söz dinleme, emirlere uyma.

107. O emre etmemiş İblîs itâ'atin der-pîş

108. Anıñçün oldu Hüdâ'nıñ recîm ü menfûri

2. **İtâ'atîñle:-iñ, -le**

Kaside 15

Mısra: 55

Söz dinleme, emirlere uyma.

55. İtâ'atîñle bulur heft kişver âşâyîş

56. Yediñ 'atıyyesidir emn ü râhat-i şevket

İtâ'at-i şevket:

1. **İtâ'at-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanata-3. Ahmed-itaat.

53. Olur mu bağı ile mesned-nişini-i ahkām
54. Neseble dād-ı Hūdā'dır itā'at-i şevket

itāb:

1. **itābın:-iñ**
Gazel 158
Mısra: 3
Azarlama.
3. Geh itābın geh nigāhın öldürür 'uşşākıñı
4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz hālāş

itāb:

1. **itābından:-in, -dan**
Gazel 67
Mısra: 12
Azarlama, tersleme, paylama.
11. Gönül şabr eyle düšnām-ı nigāha
12. İtābından o şūhuñ olma dil-gır

2. **itābında:-in, -da**

- Matla 68**
Mısra: 1
Azarlama, paylama.
1. İtābında bile başka hüsün var
2. Yakışmaz her dehāna şekl-i āzār

3. **itābın:-iñ**

- Gazel 125**
Mısra: 3
Azarlama, tersleme, paylama.
3. İtābın görmeyen etmez şikāyet sūz-ı miñnetden
4. Toğunmadıkça seng-i zendde āteş āşikār olmaz

4. **itābın:-in**

- Gazel 138**
Mısra: 5
Azarlama, tersleme, paylama.
5. Luţfunu bī-cā eder hergiz 'itābın bī-sebeb
6. Gamzeñiñ cānā hezārān vech ile mañzūnuyuz

5. **itābın:-iñ**

- Gazel 139**
Mısra: 9
Azarlama, tersleme, paylama.
9. Gönül seniñle 'itābın benimle dil 'āciz
10. O hāl 'āşıkā yer yer gider gelir tırmaz

itāb etme:

1. **itāb etme:-me**
Gazel 35
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürmek.
9. Bī-hüzür olmağla her dem nāle-i şeb-gırden
10. Sālim'e etme 'itāb ey şūh-ı fettānım meded
2. **itāb etme:-me**
Gazel 198
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürmek.
5. Gurūr-ı luţfuñ etdikçe 'itāb etme dil-i zāra
6. Seniñ luţfuña çok mudur o mağrūr olsa sultānım

itāb etmez:

1. **itāb etmez:-mez**
Gazel 148
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürmek.
5. Ğaribe dil-nüvāz olmak mürüvvettir cihān içre
6. Eden üftādegān(a) merħamet aşlā 'itāb etmez

itāb evler:

1. **itāb eyler:-r**
Gazel 125
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.
7. Dil-i mecrūha ğamzeñ her nighde biñ 'itāb eyler
8. Nigāh-ı 'özt-hvāha bundan a'lā i'tizār olmaz

itāb olsa:

1. **itāb olsa:-sa**
Gazel 38
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlama, paylama.
1. Fem-i nigārdan olsa nola 'itāb leziz
2. Gelir derünuna 'uşşākıñ ıztırāb leziz

itāb u luţf-ı evzā'-ı felek:

1. **itāb u luţf-ı evzā'-ı felek:**
Gazel 225
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğın olumlu ve olumsuz halleri, lütufta bulunması ve ya kötülük göstermesi.
7. Bahta dā'irdir 'itāb u luţf-ı evzā'-ı felek
8. Ādemiñ gönölünce dönmez çarh-ı keç-rev her zamān

itāb-ı ğamzesine:

1. **itāb-ı ğamzesine:-si, -ne**
Gazel 45
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
- Sevgilinin- bakışın öldürmesi.
5. Cefā-yı yāre melül olma ey gönül zīrā
6. İtāb-ı ğamzesine i'tizār der-peydir

itāb-ı yārine:

1. **itāb-ı yārine:-in, -e**
Gazel 27
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin azarlaması.
9. Āzürde olma hışmına sen Sālimā anıñ
10. 'Āşık itāb-ı yārine dil-gır olur mu hiç

itfā edipdir:

1. **itfā edipdir:-ip, -tir**
Kaside 14
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söndürmek.

21. Olaldan cüy-ı şemşiri hüveydâ
22. Edipdir âteş-i âşûbu itfâ

itfâ evle:

1. itfâ eyle:

Kaside 31

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dindirmek, yatıştırmak, bastırmak.

21. Sânihañ nûr-ı cinân gibi firûzende iken
22. Şem'-i zer-püş-ı hayâl-i gamı itfâ eyle

itfâ olupdur:

1. itfâ olupdur:-up, -dur

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sönmek.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ âb-ı rüyundan
14. Qamu âteş-perestâniñ olupdur âteşi itfâ *

i'tibâr etme:

1. i'tibâr etme:-me

Gazel 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önem vermek.

5. Hemîşe va'd-i kemmün-ı kibâra i'tibâr etme
6. Belâdir ibtilâkâr-i mevâ'id-i kibâr olmaq

i'tibâr olmaz:

1. i'tibâr olmaz:-maz

Gazel 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenmek, değer vermek.

7. Zamân-ı devlet-i neşv ü nemâya i'tibâr olmaz
8. Ziyâd olduqça câh u rütbe hergiz âşinâ artar

i'tidâl:

1. i'tidâl:

Matla 29

Mısra: 1

Denge.

1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre
2. Gülün de kimi dem-beste kimi hândân nihâl üzre

i'tikâd etmem:

1. i'tikâd etmem:-mem

Rübai 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inanma, gönülden tasdik etme.

1. İkbâl-i cihâna i'timâd etmem
2. Ben düşmenimi düst i'tikâd etmem

i'tilâf-ı kulüb-ı nâs etdi:

1. i'tilâf-ı kulüb-ı nâs etdi:-di

Kaside 22

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların gönüllerini -birbirine- ısındırmak.

19. 'Âleme lutf-ı bî-kıyâs etdi
20. İ'tilâf-ı kulüb-ı nâs etdi

i'timâd:

1. i'timâdım:-ım

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Güven.

5. Dirîğ ey ahter-i pes-pâye vü şüm
6. Ki saña i'timâdım etdiñ ifsâd

i'timâd etmem:

1. i'timâd etmem:-mem

Rübai 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenmek.

1. İkbâl-i cihâna i'timâd etmem
2. Ben düşmenimi düst i'tikâd etmem

2. i'timâd etmem:-mem

Rübai 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenmek.

3. Biñ kez de eger şadîkıñım derse yine
4. Ebnâ-yı zamâna i'timâd etmem

i'tiyâd:

1. i'tiyâdıñca:-ıñ, -ca

Kaside 10

Mısra: 495

Âdet edinme, alışma; alışkanlık.

495. Künc-i gafletde i'tiyâdıñca
496. Nevmeler eylediñ murâdıñca

i'tizâr:

1. i'tizâra:-a

Kaside 10

Mısra: 338

Özür dileme, affına sığınma.

337. Tıyıcak Bû Cehil o hâli tamâm *
338. Da'vet ü i'tizâra etdi kıyâm

2. i'tizâre:

Kaside 10

Mısra: 488

Özür dileme, affına sığınma.

487. Hep rızâ-yı şerîfin etdi beyân
488. Qomadı i'tizâre şey'-i nihân

3. i'tizâr:

Gazel 45

Mısra: 6

Özür dilemek, af isteme.

5. Cefâ-yı yâre melül olma ey gönül zirâ
6. İtâb-ı gamzesine i'tizâr der-peydir

4. i'tizâr:

Gazel 125

Mısra: 8

Özür dilemek, af isteme.

7. Dil-i mecrûha gâmzeñ her nigehde biñ 'itâb eyler
8. Nigâh-ı 'özü-ıvâha bundan a'lâ i'tizâr olmaz

itlâf:

1. **itlâf:**

Gazel 47

Mısra: 10

Telef etmek, Yok etmek.

9. Sâlim-i dil-şudeñe lutfuñu bezl et cānâ

10. O ğaribe kerem-i vuşlatıñ itlâf mıdır

itlâf etme:

1. **itlâf etme:-me**

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zıyan etmek, bozmak.

1. Vücûduñ yok yere gel etme itlâf

2. Yeter ey dil hevâ inşâf inşâf

itmâm:

1. **itmâmına:-ın, -a**

Tarih 4

Mısra: 75

Tamamlama.

75. Egerçi her kes itmâmına etmiş

76. Birer târîh-i pâkîze ser-â-pâ

2. **itmâmına:-ın, -a**

Tarih 12

Mısra: 33

Tamamlama.

33. Her kes etmiş kim anıñ itmâmına

34. Hep birer târîh-i hoş-lehce-edâ

3. **itmâmına:-ın, -a**

Tarih 16

Mısra: 13

Tamamlama.

13. Seyr edip Sâlim dedi itmâmına târîhini

14. Revnağ-efzâ oldu bu zibende şuffe çeşmeye

itmâm eder:

1. **itmâm eder:-er**

Kaside 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlamak.

3. Feyz alıp medh-i zât-ı pâkînden

4. Hüsün itmâm eder bahâda suhan

itmâm edip:

1. **itmâm edip:-ip**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlamak.

81. Biz bu endişeyi edip itmâm

82. Pes Hîşâr semtine etdikdi hırâm

itmâm eyledi:

1. **itmâm eyledi:-di**

Gazel 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlamak || Perişan hale getirmek.

3. Eyledi kesr-i dil-i nâziki ğurbet itmâm

4. Neylesin baş-ı dil-i hâtır-ı ahhâb bana

itmâm eyler:

1. **itmâm eyler:-r**

Kaside 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlamak.

3. Vaşf-ı pâk-i halife-i islâm

4. Hüsün eyler suhanlarıñ itmâm

itmâm olur:

1. **itmâm olur:-ur**

Kaside 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlamak.

9. Hüsni itmâm olur bu midhat ile

10. Pür olur enderünü ni met ile

ittihâd:

1. **ittihâd:**

Gazel 128

Mısra: 7

Birleşmek, birlik olmak.

7. Ne mümkün eller ile ittihâd cānâna

8. Ki rûhu bir kişiniñ ğayrıya hülûl etmez

iver:

1. **iverdi:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 56

Acele etmek.

55. Hâşılı vakt-i Hîşâr idi o dem

56. Gıtmege seyre iverdi âdem

'iyâdet ederdi:

1. **'iyâdet ederdi:-e-er, -di**

Kaside 10

Mısra: 328

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hastayı ziyaret edip hatırını sormak.

327. Bilir idi bu de' b-i vâlâyı

328. Geh 'iyâdet ederdi merzâyı

'iyd:

1. **'iyd:**

Gazel 190

Mısra: 9

Bayram.

9. 'Iyd geldi merhabâ et küştegân-ı gâmzeñe

10. 'Aşıkıñ yolunda qurbân olduğun bilmez misin

2. **'iyd:**

Gazel 209

Mısra: 6

Bayram.

5. Dest-büsüñ rûze-dâr-ı hicriñe eyle kerem

6. 'Iyd geldi gel sevindir imdi qurbân olduğun

iz:

1. iz:

Kaside 8

Mısra: 69

İz, işaret.

69. Kümeyt-i hâme gezinmiş bu yolda bir iz var

70. Degil nuqât dökülmüş o naqş-ı hâfirdir

2. iz:

Müfret 22

Mısra: 2

İz, işaret.

1. Görüp naqş-ı süm-i Leylâ'yı şahrâda demiş Mecnûn

2. Yüzü gülmüş beyâbânîñ ser-â-pâ bunda bir iz var

izâbe etdi:

1. izâbe etdi:-di

Kaside 12

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eritmek.

39. İzâbe etdi celâdet o gevheri cümle

40. Buğâr u keffî nümâyân edince tennûri

i'zâm kıldı:

1. i'zâm kıldı:-di

Kaside 10

Mısra: 244

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüceltmek.

243. Böyle edip tesellî-i ikrâm

244. Kıldı zât-ı şerîfîni i'zâm

'izâr:

1. 'izârı:-ı

Muamma 15

Mısra: 1

Yüz, yanak.

1. 'İzârı var iken hürşid doğmağa elem çekmiş

2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-liqâ nola

2. 'izârın:-ın

Gazel 29

Mısra: 10

Yanak.

9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruğlar tarâvetde

10. Ne dem kim gül 'izârın ide Sâlim reng-i bâlâ-râh

3. 'izârın:-ın

Gazel 133

Mısra: 5

Ar. Yanak.

5. La'l-i nâb-ı leb-i dil-dâra 'izârın nuql et

6. Sâde şahbâ-yı gül-endâma tarâvet gelmez

4. 'izârı:-ı

Gazel 169

Mısra: 10

Yanak.

9. Görünce bâdeyi meclisde Sâlimâ dil-dâr

10. 'İzârı döndü gül-i âle al al olarak

5. 'izâra:-a

Gazel 191

Mısra: 6

Yanak, yüz.

5. Mihr-i rüyuñ eyle zîr-i ebr-i kâkülde nihân

6. Dîde-i ağyâra zülfünden 'izâra perde çek

6. 'izârîñ:-îñ

Gazel 255

Mısra: 1

Yanak.

1. Gel ey gül neş'e-i meyle 'izârîñ âl al etme

2. Dil-i maħmûr-ı 'aşkıñ bülbül-i âşüfte-ħâl etme

'izâr-ı dil-berâsâ:

1. 'izâr-ı dil-berâsâ:

Kaside 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yanağına benzer gibi (Çok güzel).

9. Çerâğ-ı gülşen olmuş her ferid-i âl-i zîbende

10. 'İzâr-ı dil-berâsâ tâb-âver şaħn-ı gülzâre

'izâr-ı pâkiñe:

1. 'izâr-ı pâkiñe:-iñ, -e

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saf, temiz yanak - sevgilinin yanağının parlaklığı.

9. 'İzâr-ı pâkiñe zülfüñ niqâb edip her ân

10. Verâ-yı ebrde mihr-i ruħuñ nihân eyle

'izâr-ı pâkiñi:

1. 'izâr-ı pâkiñi:-iñ, -i

Gazel 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sevgilinin- pak, güzel yanağı.

5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ

6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sır olur mu hiç

'izâr-ı tahayyül:

1. 'izâr-ı tahayyül:

Gazel 151

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sevgilinin- yanağına hayal etme.

9. Yeter 'izâr-ı tahayyül de Sâlimâ saña

10. Maħabbet ehline bir cilvegâh besdir bes

'izâr-ı verd-i hamrâvı:

1. 'izâr-ı verd-i hamrâvı:-yı

Kaside 30

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kırmızı güle benzer yanak.

37. Du'â-yı zâtnı girye-künân her subħ etmekte

38. Görüp pür-jâle zann etme 'izâr-ı verd-i hamrâvı

i'zâz:

1. i'zâz:

Kaside 5

Mısra: 65

Ağırlamak, ikram etmek.

65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rûtte i'zâz

66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ *

i'zâz edip:

1. i'zâz edip:-ip

Diğer 9

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağırlamak, ikram etmek.

87. Ğurbetinde bile edip i'zâz

88. Düstânından eyleyip mümtâz

2. i'zâz edip:-ip

Kaside 20

Mısra: 191

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağırlamak, ikram etmek.

191. Edip i'zâz 'ilm-i zî-şâna

192. Enderün-ı sarây-ı sultâna

izdihâm-ı ricâl olsa:

1. izdihâm-ı ricâl olsa:-sa

Kaside 22

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kişinin huzurunda- çok fazla insanın bulunması.

35. Ne kadar olsa izdihâm-ı ricâl

36. Şefkati etmez anıñ istîşkâl

izdiyâd etdi:

1. izdiyâd etdi:-di

Kaside 10

Mısra: 311

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak.

311. İzdiyâd etdi luţf-ı nâ-yâbı

312. Hûdebiyye çehindeki âbı

izhâr edemem:

1. izhâr edemem:-e, -me, -m

Gazel 211

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

İzhar etmek; izhar etsem: Açığa vurmak, belirtmek, göstermek.

3. Derd-i hicrânıñı bir vech ile izhâr edemem

4. Kâle gelmez o muşibet nice ta'bîr edeyim

izhâr eden:

1. izhâr eden:-en

Kaside 35

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

47. Şâ'irândır eden ahhâb-ı şadâkatkâra

48. Böyle bir nev-gazel-i pâk ü laţîfi izhâr

izhâr eder:

1. izhâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

9. Mâh-ı 'id kim hayme-i hazrâ-i vâlâ-menzilin

10. Şan miyânı içre sîmîn hañçerin izhâr eder *

2. izhâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

17. Mâh-ı 'id kim dil-berâna hil' at-i nâz giydirip

18. Resmini ebrûlarında güyiyâ izhâr eder

3. izhâr eder:-er

Gazel 279

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

3. Hevâ-yı râh-ı zülfünde ne dehlû setr-i râz etsem

4. Yine izhâr eder elbet diliñ hâl-i perişânı

izhâr edip:

1. izhâr edip:-ip

Tarih 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

11. Hemân güyâ ki rakş eyler ferahdan

12. Edip izhâr nice sihr ü efsûn

2. izhâr edip:-ip

Kaside 19

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

55. Kenârında olan deryâ edip mevc-i sürür izhâr

56. Yüzün sürmek diler dâmân-ı sultân-ı kerem-dâre

3. izhâr edip:-ip

Kaside 28

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

49. Nâlçesi düşdü Sitanbul'da felek alıp anı

50. 'Aleme izhâr edip kıadr-i 'alân iş'âr eder *

izhâr et:

1. izhâr et:

Kaside 1

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

111. 'Ârif ol da hamâkat izhâr et

112. 'Aklı lübb-i cünûna der-kâr et

izhâr etmedi:

1. izhâr etmedi:-me, -di

Gazel 114

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkarmak, göstermek.

11. Nice demdir kumâş-ı nazmı izhâr etmedi Sâlim

12. Anı var ise ol şadr-ı felek-huddâm için şaklar

izhâr etmemekden:

1. **izhâr etmemekden:**-me, -mek, -den
Gazel 114
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana çıkarmak, göstermek.
7. Dehânın hânde-i la'ileyle izhâr etmemekden yâr
8. Hâkîme cevher-i ferde mişâl-i tām için şaklar

izhâr etmeve:

1. **izhâr etmeve:**-me, -ye
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek, meydana çıkarmak.
1. Başla ey hâme-i mu'ciz-âşâr
2. Etmeve râz-ı derûnum izhâr

izhâr etmez:

1. **izhâr etmez:**-mez
Gazel 164
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana çıkarmak, göstermek.
3. Etmeve halk mahabbetde nifâkın ihfâ
4. Böyle etmez idi hiç âteşin Izhâr şemi'

izhâr eylemez:

1. **izhâr eylemez:**-mez
Gazel 101
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak, görünmek.
9. Defindedir dil-i Sâlim'de eylemez izhâr
10. Derûni 'âşık olan saña 'aşkını güm eder

izhâr evler:

1. **izhâr evler:**-r
Tesdis 2
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek, açığa vurmak.
7. Ne deñlü setr-i râz etse dil-i ser-mest ü nâ-huşyâr
8. Yine etbette eyler anı bu süz u güdâz izhâr

izhâr-ı kaşâvid:

1. **izhâr-ı kaşâyid:**
Lugaz 1
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kasideler ortaya çıkarma, söyleme.
21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne luğazdır kim
22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne teğazzül bu mahâretdir

izhâr-ı meyl eder:

1. **izhâr-ı meyl eder:**-er
Gazel 112
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yöneltmek, yöneldiğini göstermek, meyletmek.
11. Âyini cevri iken yine izhâr-ı meyl eder
12. Sâlim taqiyye-dârâ cefâ mezhebindedir

izmihlâl buldu:

1. **izmihlâl buldu:**-du
Kaside 10
Mısra: 273
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak.
273. Târ ü mâr oldu buldu izmihlâl
274. Seng-i ma'hûd o hıttadan fi'l-hâl

izmihlâl buldum:

1. **izmihlâl buldum:**-dum
Kaside 22
Mısra: 90
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak.
89. Mevc-i deryâ gibi olup pâ-mâl
90. Sâhil-i gamda buldum izmihlâl

izn-i hümâyün:

1. **izn-i hümâyün:**
Tarih 1
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahın izni.
21. Hediye eylemek ister rikâba
22. Eger olur ise İzn-i hümâyün

izn-i şerîfîn:

1. **izn-i şerîfîn:**-iñ
Kaside 12
Mısra: 174
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mübârek, kutsal izin.
173. Penâh-ı merhâmetiñe bir 'arz-ı hâlim var
174. Eger ki izn-i şerîfîn verirse destürü

'izz:

1. **'izz:**
Tarih 3
Mısra: 67
Aziz olma , azizlik.
67. 'İzz ü rif'atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet
68. Devletinde ola her bâr müdemmer a'dâ

2. 'izz:

- Kaside 3**
Mısra: 14
Aziz olma , azizlik.
13. Ne deñlü gördüm ise bir muşibet
14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü hürmet

3. 'izz:

- Kaside 10**
Mısra: 417
Aziz olma , azizlik.
417. Eyleyip 'izz ü ni'mete mu'tâd
418. Eyle kâhr u gümümdan âzâd

4. 'izz:

- Kaside 13**
Mısra: 57
Aziz olma , azizlik.

57. Pās-dār-ı sūdre-i iclālīdir 'izz ü şeref
58. Hāk-rüb-ı dergeh-i iqbālīdir bāl-i Hümā

5. 'izz:

Kaside 15

Mısra: 51

Aziz olma , azizlik.

51. Bu 'izz ü şevkete taklīd olur mu 'ālemde

52. Olur mu kesb ile taḥşīl-i ḥālet-i şevket

6. 'izz:

Kaside 20

Mısra: 115

Değer, ululuk, yücelik.

115. Zāt-ı vālāsı 'izz ü devletle

116. Cāygāh eylemiş sa'ādetle

'izz ü rıf'atle:

1. 'izz ü rıf'atle:-le

Tarih 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Azizlik ve yücelik.

7. Hezārān 'izz ü rıf'atle ne dem teşrīf edip etdi

8. Kudūmiyle bu cāy-ı cennet-ābādānı zībā-dil

'izz ü tevķir:

1. 'izz ü tevķir:

Kaside 10

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı ve hürmek.

99. Redd ederdi selām verse eger

100. 'İzz ü tevķir ile nihāl ü ḥacer

'izzet:

1. 'izzet:

Kaside 3

Mısra: 10

Değer, ululuk, yücelik.

9. Resülüne beni eylediñ ümmet

10. Buñā hem-tā cihānda olmaz 'izzet

2. 'izzetle:-le

Kaside 5

Mısra: 64

Değer, ululuk, yücelik.

63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hāk'ın *

64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zāt-ı vālā

3. 'izzet:

Kaside 10

Mısra: 298

Değeri yüce olma, şeref.

297. Mesh edip vechini sa'ādet ile

298. Rüyuna koydu destin 'izzet ile

4. 'izzet:

Kaside 10

Mısra: 332

Değer, ululuk, yücelik.

331. Maraızın güş edip o Fahr-i cihān

332. Oldu Bū Cehl'e 'izzet ile revān

5. 'izzet:

Kaside 10

Mısra: 399

Değer, ululuk, yücelik.

399. Re' sime koyup 'izzet ile yedi

400. Bāreka'llāhu fike denmiş idi *

6. 'izzet:

Kaside 10

Mısra: 462

Değer, ululuk, yücelik.

461. Seni iḥrāc edip sa'ādet ile *

462. Koydu mehd-i zuhūra 'izzet ile

7. 'izzetle:-le

Kaside 22

Mısra: 145

Değer, ululuk, yücelik.

145. Zātın 'izzetle ber-devām olsun

146. Ömr ü devletle müstedām olsun

8. 'izzetle:-le

Kaside 31

Mısra: 44

Değer, ululuk, yücelik.

43. Bizi her bār sezā-yı kerem eyler yā Rab

44. Zātın devlet ü 'izzetle mu'allā eyle

9. 'izzet:

Kaside 35

Mısra: 30

İkram, kıymet.

29. Olduğunçün şu'arānıñ şerefiyle ālūd

30. Seni el üzere tutar 'izzet ile cümle kibār

10. 'izzetle:-le

Gazel 114

Mısra: 15

A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.

15. Niğān-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle

16. Anı Rüstem gibi Zāl-i felek bir nām için şaklar

'izzet ü devlet ü şevkde olasız:

1. 'izzet ü devlet ü şevkde olasız:-asız

Diğer 4

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, talih, şeref sahibi olmak.

19. Dā'imā şihhat ü zevkde olasız

20. 'İzzet ü devlet ü şevkde olasız

'izzet ü şān buldu:

1. 'izzet ü şān buldu:-du

Kaside 33

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer kazanmak, ilgi görmek.

17. Maşdar-ı her keremdir ol zī-şān

18. Buldu fetvā anıñla 'izzet ü şān

'izzetî:

1. 'izzetî:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 78

Divan şairi.

77. 'İşmetî vü Bahâyi-i üstâd

78. 'İzzetî vü Sükûni-i nakkâd

'izzet-i şevket buldu:

1. 'izzet-i şevket buldu:-du

Kaside 15

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk, yücelik kazanmak.

27. Şeh-i şehân-ı cihân pâdişâh-ı bî-aqrân

28. K'aniñla devr-i zamân buldu 'izzet-i şevket

2. 2. 12. J

jâle:

1. jâle:

Tesdis 7

Mısra: 15

Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.

15. Dideden jâle gibi eşkini efsân etse

16. Nâle-i muṭrıb-ı vuşlat ile elhân etse

2. jâle:

Kaside 15

Mısra: 18

Çiy, şebnem.

17. Komas çü şems ü nücüm ol siyâh kâseleri

18. Çü jâle mahv eder ednâyı tal'at-ı şevket

jeng-i keder verir:

1. jeng-i keder verir:-ir

Gazel 208

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder pası, kederlendirmek || Sevgilinin yüzünün parlaklığının solması.

7. Verir âyine-i ruhsârına jeng-i keder bir gün

8. Dağı nev-restedir cânân şakınsın almasın âhım

2. 2. 13. K/Ķ

ka'bâ:

1. ka'bâ:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 145

Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

145. Âdem olsa ka'bâ ile âdem

146. Hep olur idi cümle-i 'âlem

2. ka'bâ:

Lugaz 3

Mısra: 13

Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe || Mum'un yüzey kısmı.

13. Yaz u kış bir giyer netice ka'bâ

14. Hem zemistân ile bahârı sevâ

3. ka'bâ:

Kaside 13

Mısra: 132

Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

131. Eyleyip re's-i hümâyün ile efser iftiḥâr

132. Zât-ı pâkiyle mübahât eyleye tâc u ka'bâ

ka'bâhat:

1. ka'bâhat:

Kaside 10

Mısra: 428

Ar. Kabihlik, çirkin iş, cünha, suç.

427. Ne 'ibâdet ne emr-i tâ'at var

428. Dürlü dürlü nice ka'bâhat var

2. ka'bâhat:

Gazel 110

Mısra: 10

Ar. Kabihlik, çirkin iş, cünha, suç.

9. Meşeldir güç ile olmaz güzellik bezm-i 'âlemde

10. Ka'bâhat nâ-fehimlik âdeme 'ayn-ı ka'bâhatdir

ka'bâ'il-i bürhân:

1. ka'bâ'il-i bürhân:

Kaside 8

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İspat, kanıt kabileleri || Hz. Muhammed'den peygamberliğine dair mucize isteyenler.

47. Gelir olunsa taḥaddî ka'bâ'il-i bürhân

48. Gürûh-ı mu'cize ol dergehe 'aşâ'irdir

ka'bâ-yı mahv u isbâtı:

1. ka'bâ-yı mahv u isbâtı:-ı

Gazel 153

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlık, yokluk elbisesi.

7. Geçer bûd (u) ne-bûd ile ser-â-ser vakt pey-der-pey

8. Ka'bâ-yı mahv u isbâtı vücûda Ḥaḳ libâs etmiş

ka'bâ-yı zer-nişân:

1. ka'bâ-yı zer-nişân:

Kaside 6

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın işlemeli elbise.

29. Daḫîl-i bezmdir nola ka'bâ-yı zer-nişân ber-düş

30. Olup eyleyse destârın muṭallâ şem' ü pervâne

ka'be-i hâcât:

1. ka'be-i hâcât:

Kaside 17

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhtiyaçlar Ka'be'si - İnsanların ihtiyaçlarını gideren- ||3. Ahmed.

57. Sipihr-i ma'delet ü cüd Ka'be-i hâcât

58. Meh-i münevver-i çarḫ-ı şehâ vü mihr-i himem

ka'be-i hannân:

1. **ka'be-i ḥannān:**

DİĞER 4

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın Kabe'si || Ka'be.

75. Yoluñuz Ka'be-i ḥannān oldu

76. Menziliñ ravza-i Mennān oldu

ka'be-i kūyuna:

1. **ka'be-i kūyuna:-un, -a**

Kaside 26

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşiğinin Ka'be'si || Sadrazamın (Baltacı Mehmed Paşa) kapısı, eşiği.

43. Ka'be-i kūyuna yüz sürmese her şām u seher

44. Maḥrem olmazdı dil-i gönçalara bād-ı şabā

ka'be-i kūyunda:

1. **ka'be-i kūyunda:-un, -da**

Kaside 8

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşiğinin Ka'be'si || Hz. Muhammed'in eşiği.

51. Metāf-ı midhat-i pākinde eylemez vakfe

52. Qalem ki Ka'be-i kūyunda bir mücāvirdir

2. **ka'be-i kūyunda:-un, -da**

Gazel 176

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşiğinin Ka'be'si || Sevgilinin bulunduğu yer.

3. Nüş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin

4. Bî-hüde hemān Ka'be-i kūyunda tapıldıq

ka'be-i maẓmūn-ı 'ulyāyı:

1. **ka'be-i maẓmūn-ı 'ulyāyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce sözlerin Ka'be'si.

15. Yine huccāc-ı efkār-ı suḥan-dānān tavāf etsin

16. Bu şevk ile ser-ā-pā Ka'be-i maẓmūn-ı 'ulyāyı

ka'be-i 'ulyā-yı kūyunu:

1. **ka'be-i 'ulyā-yı kūyunu:-un, -u**

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- eşiğinin yüce kabesi.

5. Etsin maṭāf Ka'be-i 'ulyā-yı kūyunu

6. 'Aşık o bezmgehde du'ā müstecāb olur

kabes-i iktibās:

1. **kabes-i iktibās:**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşten iktibās yapmak (' Böylelikle Musa, süreyi tamamlayıp ailesiyle birlikte yola koyulunca, Tur tarafında bir ateş gördü. Ailesine: "Siz durun, gerçekten bir ateş gördüm; umarım ondan ya bir haber, ya da ısınmanız için bir kor parçası getiririm." dedi.' Kasas Suresi, 29) || Aşığın gönlünün aydınlanması.

7. Türveş Tür-ı dilde ola 'ayān

8. Kabes-i iktibās ile leme'ān

ka'betü'l-'uşşāk:

1. **ka'betü'l-'uşşāk:**

Tarih 8

Mısra: 10

Aşıkların Kabesi || Bülbüller açısından, bahçe için kullanılmıştır.

9. Bu eyyām-ı sürür ile refākat eyledi nev-rüz

10. Sezādır gülşen olsa bülbülāna Ka'betü'l-'uşşāk

kābil:

1. **kābil:-se**

Lugaz 1

Mısra: 40

Mümkün, olabilir.

39. Ne sâ'at kâsdımız ma'lûm olmaz şimdilik tursun

40. Su'āl etmek eger kābilse benden şor ne ḥāletdir

2. **kābil:**

Müseddes 2

Mısra: 13

Mümkün, olabilir.

13. Maḥabbetim saña ta'bir olur mu hiç kābil

14. Derinde bendeñi kemter gedā-yı ednā bil

3. **kābildir:-dir**

Kaside 19

Mısra: 90

Mümkün, olabilir.

89. Nice teşbih edem kāna anıñ in'ām u iḥsānın

90. Anı taḥmīn kābildir bu gelmez 'add ü miqdāre

4. **kābil:**

Kaside 28

Mısra: 53

Mümkün, olabilir.

53. Dünyede kābil degildir midḥatıñ tafşili çün

54. Kilk-i taqşir-āverim da'vātu āḥir-kār eder

5. **kābil:**

Gazel 70

Mısra: 5

Mümkün, olabilir.

5. Dil-i şeydā nice kābil ki rü-gerdān-ı cevri ola

6. Beni dil-gür eden rüz u şebān āh u figānımdır

6. **kābil:-se**

Müfret 90

Mısra: 2

Mümkün, olabilir.

1. Libās-ı fāḥir ile olma ādem kendiñ ādem ol

2. Eger kābilse fāḥr etmek seniñ ile libās ile

7. **kābil:**

Gazel 196

Mısra: 3

Mümkün, olabilir.

3. Saña kalsa kābil idi ḥālime etmeñ nazar

4. Tāli'im tāli' degildir meh-cebīnim neyleyim

kābil etdiñ:

1. **ķābil etdiñ:-diñ**

Kaside 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstidatlı, yetenekli hale getirmek.

15. Fününü derke isti dād hāşıl

16. Edip etdiñ beni idrāke ķābil

ķābil kıldı:

1. **ķābil kıldı:-dı**

Kaside 10

Mısra: 484

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün hale getirmek, mümkün kılmak.

483. Nefsiñi kıldı māye-i idrāk

484. Fikriñi kıldı ķābil ü derrāk

ķābil ol:

1. **ķābil ol:**

Kaside 1

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün hale getirmek, mümkün kılmak.

83. Ķābil ol ķābil-i naşihat ol

84. Anda her bir merāmiñi hep bul

ķābil olaydı:

1. **ķābil olaydı:-a, -ydi**

Gazel 173

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olmak.

1. Ne idi būs edip destin şeref-yāb-ı vişāl olmak

2. Olaydı ol şehin ķābil elinde dest-māl olmak

2. **ķābil olaydı:-a, -ydi**

Gazel 173

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olmak.

9. Girdik çoyunna bizler de o simin-tenin Sālim

10. Olaydı ol şehin ķābil elinde dest-māl olmak

ķābil olmaya:

1. **ķābil olmaya:-ma, -ya**

Diğer 2

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olmak, uygun olmak.

35. Saña añlatmak olmaya ķābil

36. Mute'essir şu rütbe ya nī dil

2. **ķābil olmaya:-ma, -ya**

Diğer 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

El vermemek, mümkün olmamak.

13. Bi-kemālih yine bir müyüñü vaşf etmede dil

14. Olmaya ey şeh-i evreng-i melāhat ķābil

ķābil olsa:

1. **ķābil olsa:-sa**

Kaside 20

Mısra: 285

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olmak.

285. Ķābil olsa verirdi şükrāne

286. Cümle varını müjde-bağşāne

ķābil-i ihşā olmaz:

1. **ķābil-i ihşā olmaz:-maz**

Kaside 4

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sayılması, dile getirilmesi mümkün olmak.

37. Ne ednāyım ki vasfında tekellüm-senc olur kilkim

38. Seniñ bir müyüñü evşāfi olmaz ķābil-i ihşā

ķābil-i imkān olmaz:

1. **ķābil-i imkān olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olmak, yapılabilir olmak.

61. Öyle mağdüm-ı melek-ħaşletdir

62. Vaşfi kim ķābil-i imkān olmaz

ķābil-i naşihat ol:

1. **ķābil-i naşihat ol:**

Kaside 1

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasihah kabul eden biri olmak.

83. Ķābil ol ķābil-i naşihat ol

84. Anda her bir merāmiñi hep bul

ķābil-i noķşān olmaz:

1. **ķābil-i noķşān olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksilmesi, azalması mümkün.

29. Hüsnuñe ħatt ile gelmez noķşān

30. Şun '-ı Ħaķķ ķābil-i noķşān olmaz

ķābil-i zämme:

1. **ķābil-i zämme:**

Kaside 12

Mısra: 156

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ötre harekesine benzer.

155. Ķaşı '-i Ķaş'aya varınca eyledi ta 'lim

156. Ķābil-i zämme vü fetħa gürüh-ı meksürü

ķabr-i pākine:

1. **ķabr-i pākine:-in, -e**

Kaside 10

Mısra: 531

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek kabir || Hz. Muhammed'in mezarı.

531. Ķabr-i pākine ola bī-gāyāt

532. Şalavāt-ı şerif ü teslimāt

ķabül:

1. **ķabülüne:-ün, -e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 104
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.

103. 'Arz olursa huzûr-ı pâkine ger

104. Şâyed olsa kabûlüne mazhar

2. **kabûl:**

Kaside 18

Mısra: 62

Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.

61. Şeh-i şâhân-ı felek-meretebe Sultân Ahmed

62. K'etmez evşâfi bu kevn içre nihâyât kabûl

3. **kabûl:**

Gazel 99

Mısra: 9

Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.

9. Sezâdır (yâ) kabûl ü yâ mü'eddî-i şe'âmet mi

10. Suhandâ bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler

kabûl eder:

1. **kabûl eder:-er**

Kaside 20

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onaylamak, kabul etmek.

73. Konmuş ihsân-ı Nîl'e bir miqyâs

74. Bu ise hiç kabûl eder mi kıyâs

2. **kabûl eder:-er**

Kaside 20

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onaylamak, kabul etmek.

127. Ne nazîre kabûl eder ne mişâl

128. O sarây-ı defînetü'l-ikbâl

kabûl ederdi:

1. **kabûl ederdi:-erdi**

Gazel 169

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek.

7. Ederdi belki niyâzın kabûl ol şâhiñ

8. Düşülse pâyına bir tâlib-i vişâl olarak

kabûl etdi:

1. **kabûl etdi:-di**

Gazel 197

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek.

11. Kabûl etdi ser-â-ser dâğ-ı hicriñ ihtiyâr ile

12. Efendim gamların bu külb-i ahzâna 'arz etdim

kabûl etdim:

1. **kabûl etdim:-dim**

Gazel 202

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ziyetlerine ses çıkarmamak.

7. O nakkâş-ı cefâ şad nakş-ı cevri etdi kabûl etdim

8. Muhaşşal dâğ-ı hicriñ ben zerâsâ sine-bend etdim

kabûl etmez:

1. **kabûl etmez:-mez**

Kaside 12

Mısra: 189

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onaylamak, kabul etmek.

189. Kırıldı şîşe-i hâtır kened kabûl etmez

190. Mişâl-i kâse-i işkeste-bâl-i fağfûrî

2. **kabûl etmez:-mez**

Gazel 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onaylamak, kabul etmek.

3. Mecâz 'âlemi budur yalancı dünyâda

4. Hâkîki şâdıkını dil-rübâ kabûl etmez

3. **kabûl etmez:-mez**

Gazel 234

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onaylamak, kabul etmek.

3. Meşşâta dest-i kûteh-i tedbir-i ziştirdir

4. Etmez kabûl terbiyeti bed-nihâd olan

kabûl eyle:

1. **kabûl eyle:**

Gazel 246

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, razı olmak.

3. Gerek cânâ kabûl eyle gerekse men' ü redd eyle

4. Vişâle tâlib olmaqdır düşen 'uşşâk-ı ser-bâze

kabûl eyler:

1. **kabûl eyler:-r**

Tesdis 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek.

19. Hudâ kâdirdir 'uşşâkıñ du'âsını kabûl eyler

20. Ğarîb ü derdmend kalmaz hemîşe böyle hâkister

kabûl eylersiñ:

1. **kabûl eylersiñ:-r, -siñ**

Tarih 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, razı olmak.

5. Biñ Ğarîbiñ yoluña ser verse eylersiñ kabûl

6. Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzüñde müyuña

kabûl-i hazret-i hakk olduğunda:

1. **kabûl-i hazret-i hakk olduğunda:-duk, -un, -da**

Kaside 17

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kabulüne -razı olduğu kulu olmaya-mazhar olmak.

21. Bu ihtirāma sezā dergeh-i Muḥammed de
22. Qabūl-i ḥazret-i Ḥaḳḳ olduğunda yoḳ şübhem

kabūl-i 'özüñü:

1. **qabūl-i 'özüñü:**-üñ, -ü

Kaside 3

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özüñü kabul etmek.

61. Kişiyeye güç buyurmadı o Sübhān
62. Qabūl-i 'özüñü ol eder iḥsān

kabūl-i tevbesivle:

1. **qabūl-i tevbesivle:**-si, -yle

Kaside 9

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevbenin kabul edilmesi || Hz. Ādem'im tevbesinin kabul edilmesi.

55. Edip Ādem Safiyyu'llāh anı yād
56. Qabūl-i tevbesivle oldu dil-şād

kabūlu'llāh:

1. **qabūlu'llāh:**-a

Kaside 11

Mısra: 16

Allah'ın kabul etmesi.

15. Nebiyy-i aḳdemidir ḥazret-i Bārī te'ālāññ
16. Olur elbet recāsından kabūlu'llāh erzāñ

kaç:

1. **qaçaraq:**-araḳ

Gazel 144

Mısra: 3

Kaçmak, sakınmak.

3. Düşdük āḥir qaçaraq dām-ı şikenc-i zülfe
4. Meşk-sāzī-i perişān olarak öldük biz

kaçan:

1. **qaçan:**

Diğer 3

Mısra: 43

Ne zaman.

43. Çeşmiññ resmi kaçan bu dile 'azmi eyler
44. Donanır gülşen-i ḳalbimde benim nergisler

2. **qaçan:**

Gazel 63

Mısra: 1

Ne zaman.

1. Resm-i müjgāññ kaçan kim sinede pinhān olur
2. Bu dil-i ḥasret-keşe her biri bir peykān olur

3. **qaçan:**

Gazel 77

Mısra: 6

Ne zaman.

5. Urur kendi eliyle ḥān (ü) māñ-ı şabrına āteş
6. Kaçan bī-çāre 'āşık dil-beriyeye merḥabā eyler

kad:

1. **qad:**

Tarih 24

Mısra: 11

Boy, kâmet.

11. Qad serve beñzer diş düre ben bildiğim ol sāḥire
12. Şāhenşeh-i baḥr ü bere verilse maḳbüle geçer

2. **qaddin:**-din

Gazel 42

Mısra: 8

Boy, kâmet.

7. Māl-ı dünyā ādeme bir bārdır
8. Nola kim qaddin dü-tā etse meger

3. **qadiñ:**-iñ

Gazel 77

Mısra: 1

Boy, kâmet.

1. Nesim ile dırāz eyler qadiñ gāḥi dü-tā eyler
2. Nihāl-i tazelere gülşende ta'līm-i cefā eyler

4. **qadiñ:**-iñ

Gazel 123

Mısra: 12

Boy, kâmet.

11. Nihāl-i qaddiñe nola kıyāmet ser-fürü etse
12. Bu gülşende qadiñ gibi nihāl-i bī-mişāl olmaz

5. **qadim:**-im

Gazel 228

Mısra: 1

Boy, kâmet.

1. Ḥayāl-i mü-miyāñññla qadim cāñā ḳo nāl olsun
2. Ḥayālīm fikr-i zülfiñle ḥayāl-ender-ḥayāl olsun

kad ü kâmet-i şimşād:

1. **qad ü kâmet-i şimşād:**

Kaside 5

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şimşir ağacının boyu, endamu.

79. Ne ḥırāmāñi-i servi görür idi gülzār
80. Ne qad ü kâmet-i şimşād olur idi peydā

kadar:

1. **qadar:**

Lugaz 3

Mısra: 9

Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.

9. Ya 'ni her bir ḥurūfu aşlı kadar

10. Oldu zā'id vücūduna ekşer

2. **qadar:**

Tarih 10

Mısra: 46

Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.

45. Ne 'aceb lāzime-i ḥüsn olsa

46. Ḥaḳ kadar ḥüsne nigebān olmaz

3. **qadar:**

Tarih 12

Mısra: 30

Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.

29. Yā niçün meyl etmeye bu cāya dil

30. Olmaya mı cū kadar ḥab'-āşinā

4. **qadar:**
Kaside 12
Mısra: 145
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
145. Teşebbüs etmege zâti qadar penâh olmaz
146. Ki ibtidâ aña vaz' oldu hâzretin nûri

5. **qadar:**
Kaside 20
Mısra: 175
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
175. Ede her kâmile kemâli qadar
176. Dür-bîn-i 'inâyetinde nazar

6. **qadar:**
Gazel 32
Mısra: 8
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
7. Çeşm-i mestiñle cebiniñ seheri vaşf etdim
8. Mey qadar neş'e verir âdeme her feyz-i şabâh

- qadd:**
1. **qaddi:-i**
Lugaz 3
Mısra: 17
Boy || Mumun boyu.
17. Gerçi kim qaddi gâyet-i bâlâ
18. Bir sümüklü cevândır ol ammâ

2. **qaddimi:-im, -i**
Tesdis 4
Mısra: 7
Boy, kamet.
7. Qaddimi etdi hayâl-i kâkül-i dil-ber dü-tâ
8. Rû-siyâh etdi beni baht-ı siyâh-ı bî-vefâ

3. **qaddiñ:-iñ**
Muamma 29
Mısra: 1
Boy, kamet.
1. Qaddiñ edegör zühd ile ifnâ-yı 'ibâdet
2. Bâlâda olur mertebesi sâlik-i Hâkk'ın

4. **qaddi:-i**
Gazel 101
Mısra: 6
Boy, kamet.
5. Eger recâ ile vaşla rakîb bîdâsâ
6. Bize gelince o qaddi seriv te' azzum eder

5. **qaddimiz:-imiz**
Gazel 138
Mısra: 3
Boy, kamet.
3. Qaddimiz dâl olsa nola cevri gün-â-gün ile
4. Bir gül-endâmiñ esîr-i kâmet-i mevzûnuyuz

6. **qaddiñe:-iñ, -e**
Gazel 228
Mısra: 4
Boy, kamet.
3. Hevâ-yı 'aşkıña za' fim görenler etsin istidlâl
4. Nihâl-i kâmet-i ham-geştemiz qaddiñe dâl olsun

7. **qaddimiz:-imiz**
Gazel 286
Mısra: 2
Boy, kamet.
1. Ne dem ol kaşı ya ile zarûri iftirâk oldu
2. Firâk-ı kâmetiyle qaddimiz mânend-i tâk oldu

- qaddi dü-tâ olmuşdu:**
1. **qaddi dü-tâ olmuşdu:-muş, -du**
Tarih 1
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki büklüm olmak, yaşlanmak.
51. Dü-tâ olmuşdu qaddi pîr-i dehrin
52. Keselle hâli olmuşdu diger-gün

- qaddin dü-tâ eylemiş:**
1. **qaddin dü-tâ eylemiş:-miş**
Tarih 12
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğilmek, boyunu iki büklüm halinde bükmek || Saygıdan eğilmek.
25. Her çemenzâra rakîb olup nihâl
26. Qullugunda eylemiş qaddin dü-tâ

- qaddini dâl edip:**
1. **qaddini dâl edip:-ip**
Kaside 26
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyunu dal gibi -iki büklüm- yapmak.
9. Qaddini dâl edip bâr-ı firâk-ı nev-rüz
10. Kahr ile nahllerin rişi sefid oldu dilâ

- qadeh:**
1. **qadeh:**
Tarih 2
Mısra: 22
Kadeh.
21. Lâle dâğ-ı hasret ile sîne-süz iken bu dem
22. Bir qadeh mey elde ser-hoş rağm eder âlâmma

2. **qadehin:-in**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 40
Kadeh || Lalenin kadehe benzeyen çiçeği.
39. Oldu şan bir mehe dil-beste yine
40. Lâle aldı qadehin deste yine

3. **qadehin:-in**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 50
Kadeh || Lalenin kadehe benzeyen çiçeği.
49. Nola zerrin qadeh olsa düşmen
50. Lâle aldı qadehin destinden

4. **qadehin:-in**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 51
Lalenin kadehe benzeyen çiçeği.

51. adehin almağa ol dağı hemān
52. Sūseni tūğı ile etdi revān
5. **adeh:**
Gazel 31
Mısra: 1
Kadeh.
1. Nūş edip meclis-i meyde bir iki dāne adeh
2. Etdi āhir o şeh-i naḥveti mestāne adeh
6. **adeh:**
Gazel 31
Mısra: 2
Kadeh.
1. Nūş edip meclis-i meyde bir iki dāne adeh
2. Etdi āhir o şeh-i naḥveti mestāne adeh
7. **adeh:**
Gazel 31
Mısra: 4
Kadeh.
3. Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde
4. Etdi te'şir muḥaşşal dil-i cānāne adeh
8. **adeh:**
Gazel 31
Mısra: 6
Kadeh.
5. Destine her kes alıp sāgarı olmuş meşgūl
6. Biz de alsak ele cānā yine rindāne adeh
9. **adeh:**
Gazel 31
Mısra: 8
Kadeh.
7. Vā'iz eşvāk-ı neşāt-ı meyi olmuş münkir
8. Ele alsa getirirdi anı imāne adeh
10. **adeh:**
Gazel 31
Mısra: 10
Kadeh.
9. Gösterir şūretini her kese Sālim bī-reyh
10. Nola mir'āt-ı 'avālim ise devrāne adeh
11. **adeh:**
Gazel 93
Mısra: 2
Kadeh.
1. Her şafā-yı 'işret olmaz gerdiş-i mīnāda bir
2. Gerçi sākī bir adeh bir rind bir şahbā da bir
- kadeh-mālīde-i ğamdır:**
1. **adeh-mālīde-i ğamdır:-dır**
Gazel 146
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kadehi, içkisi.
1. Baña zehr-āb-ı miḥnetdir mey-i rāḥat-resān sensiz
2. adeh-mālīde-i ğamdır netice her zamān sensiz
- kadeh-nūşān-ı bezm-i gūlsene:**

1. **adeh-nūşān-ı bezm-i gūlsene:-e**
Gazel 244
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gūl bahçesinin şarap içenleri.
11. adeh-nūşān-ı bezm-i gūlsene her lāle bir sāgar
12. Be-her gūşe müferrihdir ser-ā-pā gūlsitān içre
- kadeh-ser-şār-ı sāmānım:**
1. **adeh-ser-şār-ı sāmānım:-ım**
Gazel 86
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişanlıkla dolu olmak, perişan halde olmak.
5. adeh-ser-şār-ı sāmānım ne rütbe eylesem pinhān
6. Fiğānım korkarım ol şūḥa bir gün keşf-i rāz eyler
- kadem:**
1. **ademi:-i**
Kaside 32
Mısra: 5
Belirli bir zamanın gelişi.
5. Nev-bahārın ademi müjdesin etmeklik içün
6. Nergisi gözcü komuş idi gūlistāna şabā
- kadem basdı:**
1. **adem basdı:-dı**
Kaside 24
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adım atmak || Teşrif etmek, gelmek.
21. Şadr-ı 'āliye adem basdı deyü müjde edip
22. Dedi oldu o efendiñ fer ü ḥaşmetle vezir
- kadem başdıķca:**
1. **adem başdıķca:-dıķca**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adım atmak || Teşrif etmek, gelmek.
45. Kim hezār gūlsene başdıķca adem
46. or buḥūr aña buḥūr-ı meryem
- kadem-i pāk-i nebī:**
1. **adem-i pāk-i nebī:**
Tarih 3
Mısra: 145
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hız Muhammed'in adımı.
145. Sebz olurdu adem-i pāk-i Nebī başdığı yer
146. Dest-i pākī tokunan yer nola olsa ḥazrā
- kadem-i şāh-ı zemīn:**
1. **adem-i şāh-ı zemīn:**
Tarih 22
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü sultanının gelişi.
9. Eli degnekli olursa nola derbānı feraḥ
10. adem-i şāh-ı zemīn eyledi ḥüsnün tekmiñ
- kadem-rencīde kılmaz:**

19. Hudâ kâdiridir ‘uşşâkıñ du‘âsını kabûl eyler
20. Ğarîb ü derdmend qalmaz hemîşe böyle hâkister

2. **ķadır:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Muktedir, gücü yetme.

5. Edâya ķadır iseñ ey gönül hemân eyle
6. Cihânda dâ‘ireme gelmesin diyen noķşân

3. **ķâdiridir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 18

Muktedir, gücü yetme.

17. O şehenşeh anı ednâ nigāha etse ķarîn
18. Ki şâh eylemege bir gedâyı ķâdiridir

4. **ķâdiridir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 100

Muktedir, gücü yetme.

99. Resül-i muhteremâ pâdişâh-ı levlākâ
100. Saña kemâl-i şenâya dilim ne ķâdiridir

5. **ķâdir’dir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 154

Muktedir, gücü yetme || Her şeye gücü yeten Allah.

153. Eger şefâ‘at ü luftuñ olur ise munzâm
154. Gider hümüm cenâb-ı Kerîm Ķâdir’dir

6. **ķadır:**

Kaside 8

Mısra: 176

Muktedir, gücü yetme || Her şeye gücü yeten Allah.

175. ‘Azîz ü Rabb ü Ğamîd ü Kerîm-i halk u Mu‘îd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥîd ü Ķâdir ü Ķâdir’dir

7. **ķâdir’dir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 176

Muktedir, gücü yetme || Her şeye gücü yeten Allah.

175. ‘Azîz ü Rabb ü Ğamîd ü Kerîm-i halk u Mu‘îd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥîd ü Ķâdir ü Ķâdir’dir

8. **ķâdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 185

Muktedir, gücü yetme || Her şeye gücü yeten Allah.

185. Ķâdir ü Muktedirâ Mu‘în ü Feyyâzâ
186. ‘İnâyet-i ezeliyyeñ vefir ü vâfirdir

9. **ķadır:**

Kaside 10

Mısra: 366

Muktedir, gücü yetme.

365. Olıcaķ ḥıfz-ı Ğaķ zahîr ü mu‘în
366. Neye ķâdir ḥasûd-ı bed-âyin

10. **ķâdiridir:-dir**

Matla 17

Mısra: 2

Muktedir, gücü yetme || Her şeye gücü yeten Allah.

1. Nola kim Taşçı-zâdem kıpsa ‘âlemde dür-i yektâ
2. Hudâ ķâdiridir eyler seng-i ḥârâdan güher peydâ

11. **ķadır:**

Kaside 24

Mısra: 1

Muktedir, gücü yeten || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.

1. Yaķdı erbâb-ı diliñ şem‘-i murâdını Ķâdir
2. Etdi ser-tâ-be-ķadem dehri anıñla tenvîr

12. **ķâdiridir:-dir**

Gazel 107

Mısra: 10

Muktedir, gücü yetme || Her şeye gücü yeten Allah.

9. Ķomaz bu Sâlim’i ğamĝin ü ĝiryân böyle hicrinde
10. Hudâ ķâdiridir elbette efendimdir kerîmimdir

ķâdir ola:

1. **ķâdir ola:-a**

Diğer 3

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücü yetmek, muktedir olmak.

75. O ķadar dâd u şehâda geceler rûza şehâ
76. Ķâdir ola ede idi aña kendini fedâ

ķâdir olamaz:

1. **ķâdir olamaz:-a, -maz**

Kaside 5

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücü yetmek, muktedir olmak.

105. Yoḥsa dermânıña ķâdir olamaz mı keremi
106. Yoḥsa zaḥmıña seniñ eyleyemez mi o devâ

ķâdir olmaz:

1. **ķâdir olmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muktedir olmak.

17. A ‘dâ bile zemme ķâdir olmaz
18. Ol ḥüsne gönül bahâne şıḡmaz

ķâdir olur:

1. **ķâdir olur:-ur**

Gazel 166

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücü yetmek, muktedir olmak.

9. Sâlim gibi her kes suḡana ķâdir olur mu
10. İnsâna ‘aceb lâzimedir tarḥ-ı tekellûf

ķadr:

1. **ķadrımı:-im, -i**

Terci-bend 1

Mısra: 18

Ar. Değer, itibar, haysiyet.

17. Böyle olduķça Hümâ-yı evc-i şevķ-ı şöḫbetiñ
18. Yümn-i iķbâliñle eyler ķadrımı ĝerdün ‘alâ

2. **qadr:**
Tarih 3
 Mısra: 18
 Ar. Değer, itibar, haysiyet. || Kadir gecesi kadar hayırlı.
 17. Böyle pākize gāzā hakkına dense lāyık
 18. Gecesi Qadr idi hem gündüzü 'id-i azhā

3. **qadrini:-iñ, -i**
Diğer 10
 Mısra: 72
 Ar. Değer, itibar, haysiyet.
 71. Bilirsen ey dil-i dānā benim de qadrimi sen
 72. Seniñ de qadrini berter ede hemişe Hudā

4. **qadrin:-in**
Kaside 13
 Mısra: 120
 Ar. Değer, itibar, haysiyet.
 119. Dā'i-i dirin peder merhūmu ihyā eyleyip
 120. Çünkü qadrin etdiler hem-pertev-i şems-i zuhā

5. **qadr:**
Kaside 19
 Mısra: 45
 Ar. Değer, itibar, haysiyet.
 45. Ŗerefde Farqadān'a hem-ser eyler qadr ü miqdārı
 46. Anıñ bir gōnca-i ra'nāsın almak künc-i destāre

6. **qadrini:-in, -i**
Kaside 28
 Mısra: 34
 Ar. Değer, itibar, haysiyet.
 33. Eyleyen taħkik cüst ü cüy-ı bahr-i fikrini
 34. Ol dūr-i yek-tāniñ elbet qadrini ikrār eder

7. **qadri:-i**
Kaside 34
 Mısra: 30
 Ar. Değer, itibar, haysiyet.
 29. Düşürmez sāyesin rüy-ı zemīne gōncanıñ her berg
 30. Ŗu rütbe hānedān-ı gülŝeniñ qadri mu'allādır

- qadr-i 'alāñ:**
 1. **qadr-i 'alāñ:-ñ**
Kaside 28
 Mısra: 50
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 Yüce değer -sahibi kişi-.
 49. Nālçesi düşdü Sitanbul'da felek alıp anı
 50. 'Aleme izhār edip qadr-i 'alāñ iş'ār eder

- qadr-i bahā:**
 1. **qadr-i bahā:**
Gazel 156
 Mısra: 1
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 Kıymet, değer.
 1. Bahār mevsimi qadr-i bahā bilinmez imiş
 2. Yitirmeyince viŝālī vefā bilinmez imiş

qadri bilinmez:

1. **qadri bilinmez:-mez**
Rübai 17
 Mısra: 3
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 Gereken değerın verilmesi, kıymetin bilinmesi.
 3. Üftādeleriñ qadri bilinmez anda
 4. Bī-hüde yere hāk ile yeksān oldum

qadr-i celādet-i şevket:

1. **qadr-i celādet-i şevket:**
Kaside 15
 Mısra: 32
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 Celali fazla olan kişinin kıymeti.
 31. Eyā ŝehenŝeh-i 'ālī-neseb vücūdındur
 32. Veren ŝehāmete qadr-i celādet-i şevket

qadr-i eş'ārı:

1. **qadr-i eş'ārı:-ir, -se-i**
Gazel 9
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 Ŗiirin kıymeti.
 9. Bilirse qadr-i eş'ārı yine 'āŝık olan bilir
 10. Riyā ehli ne mümkün Sālīmā şi'r eylemek ıŝgā

qadr-i eş'ār-ı pāki:

1. **qadr-i eş'ār-ı pāki:-i**
Kısa Mesnevi 1
 Mısra: 109
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 İyi şairlerin kıymeti.
 109. Qadr-i eş'ār-ı pāki ser-tā-ser
 110. Bilir ol nükte-dān-ı ehl-i hüner

qadr-i 'izzet ü devlet:

1. **qadr-i 'izzet ü devlet:**
Gazel 109
 Mısra: 6
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 Mutluluk ve yüceliğın kıymeti.
 5. Ey dil çı sūd ŝimdi te'essüf eder iseñ
 6. Derdā ki qadr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor

qadr-i ni'metini bildi:

1. **qadr-i ni'metini bildi:-di-in, -i**
Kaside 10
 Mısra: 307
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 Nimetin kıymetini bilmek.
 307. Güş eden bildi qadr-i ni'metini
 308. Lokma-hvāhide zen hikāyetini

qadrim artarsa:

1. **qadrim artarsa:-ar, -sa**
Gazel 161
 Mısra: 3
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 Kıymeti artmak, değer görmek.
 3. Qadrim artarsa da sensiz bu fenā dünyāda
 4. Olamam ey gül-i gülzār-ı tarāvet maħzūz

qadrimi bilirsen:

1. **kāğaz:**
Gazel 40
Mısra: 1
Kâğıt.
1. Sırışk ile nola âlüde olsa ser-te-ser kāğaz
2. Ser-i müjgâni ile 'âşık-ı şeydâ yazar kāğaz
2. **kāğaz:**
Gazel 40
Mısra: 2
Kâğıt.
1. Sırışk ile nola âlüde olsa ser-te-ser kāğaz
2. Ser-i müjgâni ile 'âşık-ı şeydâ yazar kāğaz
3. **kāğaz:**
Gazel 40
Mısra: 4
Kâğıt.
3. Gehî mahv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir
4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kāğaz
4. **kāğaz:**
Gazel 40
Mısra: 6
Kâğıt.
5. Hemân şohbet gibidir meclis içre âşinâlarla
6. Hücüm-ı vahşet-i dūrî-i yâri def` eder kāğaz
5. **kāğaz:**
Gazel 40
Mısra: 8
Kâğıt.
7. Delîl-i süzi-i hicrân yeter bu âyet-i vâzih
8. Ki hamrâ şem`-i süzâna serinde etdi yer kāğaz
6. **kāğaz:**
Gazel 40
Mısra: 10
Kâğıt.
9. Bu nüsha 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çäreye beñzer
10. Şarılmaz rişte-i cân ile ser-tâ-ser be-her kāğaz
7. **kāğaz:**
Gazel 40
Mısra: 12
Kâğıt.
11. Yazıp mestâne Salim 'arz-ı hâl-i renciş-i hicri
12. O şâh-ı tahtgâh-ı mülket-i hüsnâ şunar kāğaz
8. **kāğaz:**
Gazel 41
Mısra: 1
Kâğıt.
1. Baķarsañ lutf edip cānā saña ifhām eder kāğaz
2. Derün-ı 'âşıkı şerh eyleyip i`lām eder kāğaz
9. **kāğaz:**
Gazel 41
Mısra: 2
Kâğıt.
1. Baķarsañ lutf edip cānā saña ifhām eder kāğaz
2. Derün-ı 'âşıkı şerh eyleyip i`lām eder kāğaz

10. **kāğaz:**
Gazel 41
Mısra: 4
Kâğıt.
3. Binip esb-i nesīme küy-ı cānāna şitāb eyler
4. Varır tā menzil-i dil-dārda ārām eder kāğaz
11. **kāğaz:**
Gazel 41
Mısra: 6
Kâğıt.
5. Hevā-yı rüy u zülfünle çü erbāb-ı sefer güyā
6. Şeher çalkıp yerinden Çin`de aķşam eder kāğaz
12. **kāğaz:**
Gazel 41
Mısra: 8
Kâğıt.
7. Derünunda nice esrārı cānı gibi hıfz eyler
8. Hele peygām-ı aķbāba 'aceb ikrām eder kāğaz
13. **kāğaz:**
Gazel 41
Mısra: 9
Kâğıt.
9. Ne var Salim o māha sen de kāğaz eylesen isāl
10. Açarsa luř edip rāz-ı derünüñ rām eder kāğaz
14. **kāğaz:**
Gazel 41
Mısra: 10
Kâğıt.
9. Ne var Salim o māha sen de kāğaz eylesen isāl
10. Açarsa luř edip rāz-ı derünüñ rām eder kāğaz
- kāğez:**
1. **kāgeze:-e**
Müfret 7
Mısra: 2
Kâğıt || Mektup.
1. Her varan nāme saña tolsa hulüş ile nola
2. 'Aks eder āyinesā kägeze mā-fi`l-bālîñ
- kāğıd:**
1. **kāğıdı:-ı**
Diğer 9
Mısra: 159
Kâğıt || Mektup.
159. Kāğıdı içre ihtirām etmiş
160. Size bir haylice selām etmiş
- kāğıd-hāne:**
1. **kāğıd-hāne:**
Diğer 3
Mısra: 107
Kāğıthāne. İstanbul'da bir semt.
107. Ey birāder feraħ-efzā hele Kāğıd-hāne
108. İnkıbazı giderir zevk verir insāne
2. **kāğıd-hāne:**
Müfret 60
Mısra: 2
Kāğıthāne. İstanbul'da bir semt.

1. Başka bir 'alemi var köhne bahârîñ tölmuş
2. Hâṭ-ber-âverde güzeller ile Kâğıd-ḥâne

3. kâğıd-ḥâne:

Gazel 273

Mısra: 4

Kâğıthâne. İstanbul'da bir semt.

3. Hâṭ-ber-âverde olaldan berü ol cānâne
4. Cümleden baña güzel gelmede Kâğıd-ḥâne

kâğıd-ı âbâdi-i ğarrâ:

1. kâğıd-ı âbâdi-i ğarrâ:

Matla 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ipekten Kâğıt || Sevgilinin alnı.

1. Kaşın tuğrâ cebîniñ kâğıd-ı âbâdi-i ğarrâ
2. O tuğrâya seriñde zülfiñ oldu zülfeler cānâ

kâh-düst olmağile:

1. kâh-düst olmağile:-mağ, -ile

Gazel 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saman çöptüyle dost olmak || Sevgilinin âşiğâ ilgi göstermesi.

3. Şanıña vermez nakîsa ülfetiñ ednâ ile
4. Keh-rübâ kıymetden inmez olmağile kâh-düst

kahhâl-zâde:

1. kahhâl-zâde:

Matla 36

Mısra: 2

Gözlere sürme çeken kişi || Sevgili.

1. Kimse görmüş değil ol şüh gibi dünyâda
2. Sürmeyi gözden alır al ile kahhâl-zâde

kâh-ı cennet:

1. kâh-ı cennet:

Kıt'a 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet köşkü || Çok güzel yapı.

1. Te'âla'llâh ne kaşır-ı cān-fezâ-yı behcet-efzâdır
2. Ki tarḥ-ı bî-'adilîñ kâh-ı cennet görmege müştâk

kâh-ı neşât-âver-i rûh-efzâ:

1. kâh-ı neşât-âver-i rûh-efzâ:

Tarih 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can katan, mutluluk veren köşk.

3. Hâbbezâ kâh-ı neşât-âver-i rûh-efzâ kim
4. Olmada âbî anîñ kevşer-i firdevse meşil

kâhil eyler:

1. kâhil eyler:-r

Kaside 3

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gayretsiz, tembel hale getirmek.

65. Bu sözle kaşdıñ ol bâtil eyler
66. Beni ya'nî namâza kâhil eyler

kâhir:

1. kâhir'dir:-dir

Kaside 8

Mısra: 178

Zorlayan, galip gelen || Allah.

177. Vedüd u Berr ü Hâkîm (ü) Veliyy ü Nür u 'Azîm

178. 'Afüvv -i cürm ü Hâlim ü Müzill ü Kâhir'dir

2. kâhir:

Kaside 8

Mısra: 180

Zorlayan, galip gelen || Allah.

179. Ra'ûf-ı bâṭın u zâhir ve evvel ü âḥîr

180. Laṭîf (u) Râfi' ü Kâhir Şefîk u Câbir'dir

3. kâhır:-ı

Gazel 111

Mısra: 10

Eziyet,cefa.

9. Neylesin deryâ-yı şabrım etmesin böyle ḥurûş

10. Rüzgârîñ kâhır Sâlim düşmen-i temkîn olur

kâhr:

1. kâhr:-ı

Kıt'a 8

Mısra: 4

Dert, sıkıntı, keder.

3. Nâle döndüm nâlelerden bezm-i hicrânîñda ḥayf

4. Tâkatım şabrım gibi etdi bu gurbet kâhır tāk

2. kâhr:

Kaside 10

Mısra: 418

Dert, sıkıntı, keder.

417. Eyleyip 'izz ü ni'mete mu'tād

418. Eyle kâhr u ğumûmdan âzād

3. kâhr:

Tarih 17

Mısra: 27

Kâhr, sıkıntı || Kış mevsimi.

27. Şanmañız bî-çâredir ḥavz-ı tabî'at kâhr ile

28. Muntazırdır şems-i iḥsânına bu kalb-i ḥazîn

4. kâhr:

Tarih 17

Mısra: 80

Zorlama.

79. Bir zamân zâl-i felek 'aksine devrân eyleyip

80. Atdı Lazistân'a zâtım kâhr ile zâr u ḥazîn

5. kâhrına:-m, -a

Kaside 20

Mısra: 320

Kahretme, perişan etmek.

319. Aña bed-ḥvâh olan la'îni Ḥudâ

320. Kâhrına mazhar ede ser-tâ-pâ

6. kâhr:

Kaside 26

Mısra: 10

Dert, sıkıntı, keder.

9. Kaddini dāl edip bār-ı firāk-ı nev-rüz
10. Kahr ile nahllerin rişi sefid oldu dilā

7. kahr:

Gazel 236

Mısra: 5

Dert, sıkıntı, keder.

5. Bizler ki şimdi kahr ile hem-derd-i 'ālemiz
6. Olmaz remide hātırım ol bī-amāndan

kahramān:

1. kahrāmān:

Tarih 2

Mısra: 12

Kahraman, İnan'ın eski hükümdarlarından. Gazap ve kahriyle meşhûr olup "Kahraman-ı Katil" lakabı ile anılmıştır.

11. Hayr-makdem ey şeh-i mülk-i şecā'at merhabā
12. Ey eden bend Kahramān u Rüstem'i ibrāmına

2. kahrāmān:

Tarih 24

Mısra: 14

İnan mitolojisinde efsanevi bir karakter; yiğit, cesur, bahadır || Sultan 3. Ahmed.

13. Şāhib-kırān-ı şark u garb hürşid-i şubh-ı rüz-ı harb
14. Şir ü hizebr-i ta'n u zarb hem Kahramān hem dādger

3. kahrāmān:

Kaside 24

Mısra: 26

Yiğit, bahadır.

25. Odur ol Rüstem-i meydān-ı şecā'at kim
26. Kahramān olsa muqābil olamaz zūruna şir

kahramānān-ı 'ālemi:

1. kahrāmānān-ı 'ālemi:-i

Kaside 20

Mısra: 311

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyadaki kahramanlar.

311. Kahramānān-ı 'ālemi bu hüner
312. Hayret-ālūde etdi ser-tā-ser

kahramān-ı 'aşk:

1. kahrāmān-ı 'aşk:

Gazel 61

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kahramanı, aşka düşmüş, âşık.

5. Seyr ederdı destine girse eger Rüstem anıñ
6. Kahramān-ı 'aşk 'ālemde ne güne merd olur

kahramān-ı dem-i peykār-ı nev-āheng-i gāzā:

1. kahrāmān-ı dem-i peykār-ı nev-āheng-i gāzā:

Tarih 3

Mısra: 190

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş zamanlarının kahramanları.

189. Geliyor tîg-be-dest-i gāzab olmuş geriden
190. Kahramān-ı dem-i peykār-ı nev-āheng-i gāzā

kahramān-ı şir-efgendir:

1. kahrāmān-ı şir-efgendir:-dir

Kaside 34

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aslan yıkan -yenen- kahraman || İsmail Paşa.

51. Vezir-i şaf-şikendir Kahramān-ı şir-efgendir

52. Müşār ü mü'temendir Rüstem-i bī-bāk ü pervādır

kahr-ı hazāndan:

1. kahr-ı hazāndan:-dan

Kaside 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazan mevsiminin zarar verici etkisi.

25. Kimi luḫf-ı bahār ile güyān

26. Kimi kahr-ı hazāndan tersēn

kaht-ı āteşde:

1. kaht-ı āteşde:-de

Kaside 23

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş, sıcaklık azlığı.

21. Ocağı şen ola pîr-i meyiñ bu kaht-ı āteşde

22. Verir sermā-keşāna şu 'le-i maḫlûl-i şahbāyı

kaht-ı feyz-ı sehāb-ı sehā:

1. kaht-ı feyz-ı sehāb-ı sehā:

Kıt'a 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik bulutunu kılığı || İnsanlarda cömertliğin azalması.

1. Bu kaht-ı feyz-ı sehāb-ı sehā 'ālemde

2. Hazāna erdi nihāl-i ḫadîka-i maḫşûd

kā'il:

1. kā'il:

Diğer 9

Mısra: 116

Razı olmak, boyun eğmek.

115. Biz de düşdük netice ol dāma

116. Kā'il idik kuru bir ikrāma

2. kā'ilim:-im

Gazel 35

Mısra: 7

Razı olmak, boyun eğmek.

7. Bende-i efkendenē ser-keşlik et tek kā'ilim

8. Gayr ile şalınma ey serv-i ḫirāmānım meded

3. kā'iliz:-iz

Gazel 126

Mısra: 1

Razı olmak, boyun eğmek.

1. Ne ḡam-ı cevve ne luḫf-ı gāh gāha kā'iliz

2. Biz hemān neylerse 'uşşāka o māha kā'iliz

4. kā'iliz:-iz

Gazel 126

Mısra: 2

Razı olmak, boyun eğmek.

1. Ne gām-ı çevre ne lutf-ı gāh gāha kâ'iliz
2. Biz hemân neyleyse 'uşşāka o māha kâ'iliz

5. **kâ'iliz:-iz**

Gazel 126

Mısra: 4

Razı olmak, boyun eğmek.

3. Her nigāhın gānzeler lutfuyla istikbâlde
4. Hâl-i a'zâr-ı nigāh-ı 'özü-ıhvāha kâ'iliz

6. **kâ'iliz:-iz**

Gazel 126

Mısra: 6

Razı olmak, boyun eğmek.

5. Rüz u şeb nâlem güvāh-ı müdde'ā-yı 'aşkıdır
6. Åhdan şor mihrimiz cānā bir āha kâ'iliz

7. **kâ'iliz:-iz**

Gazel 126

Mısra: 8

Razı olmak, boyun eğmek.

7. Künc-i 'uzletde nişiniz merħamet kıl sevdiğim
8. Güşe-i çeşmiñle olsun bir nigāha kâ'iliz

8. **kâ'iliz:-iz**

Gazel 126

Mısra: 10

Razı olmak, boyun eğmek.

9. Etmeziz Sālim şikāyet dehrden bir vech ile
10. Her ne taqdīr etse taqdīr-i İlāh'a kâ'iliz

kā'im:

1. **kā'im:**

Diğer 1

Mısra: 16

Sağlam.

15. Ede Bārī vücūdunu dā'im
16. Şahñ-ı sıhħatde dā'im ü kâ'im

2. **kā'im:**

Kaside 8

Mısra: 165

Sağlam.

165. O zāt-ı baht ile kâ'im kadīmedir evşāf
166. Velī ki Vāşıf-ı s̄āni'de ḥadş zāhirdir

kā'imaḳām oldu:

1. **kā'imaḳām oldu:-du**

Diğer 3

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerine geçmek.

21. Gülsitān-ı gām-ı hicriñde dil etmekte ḥırām
22. Güyiyā oldu hezārīñ yerine kâ'imaḳām

kā'ināt:

1. **kā'ināt:-iñ**

Kaside 13

Mısra: 19

Ålem || Herkes, bütün varlıklar.

19. Çünkü aşlı kâ'inātın iki harf olmuş anıñ

20. Kāle gelmez ebced ü zā'irçesi yok muḫlakā

2. **kā'ināt:**

Kaside 13

Mısra: 33

Ålem || Herkes, bütün varlıklar.

33. Halk edip halkı nizāmın buldu cümle kâ'ināt
34. Gāh şüret eyledi emr-i halākat iktizā

3. **kā'ināta:-a**

Kaside 13

Mısra: 110

Ålem || Herkes, bütün varlıklar.

109. Āfitāb-ı şevketiñ ol gün ki nūr-efşān olur
110. Mihr-i rüyuñ kâ'ināta eyledi bess-i ziyā

4. **kā'ināt:**

Gazel 24

Mısra: 1

Ålem || Herkes, bütün varlıklar.

1. Rüy-ı tevḥide niḳāb olmak ne mümkün kâ'ināt
2. Maḥv olupdur nūr-ı zāt-ı Zü'l-celāl-i mümkünāt

k'aḳan:

1. **k'aḳan:**

Gazel 5

Mısra: 12

"Ki akan" ifadesi vezin gereği bu şekilde kullanılmıştır.

11. Benim ol rind-i bî-ḳayd-ı tekāpü-yı taleb Sālim
12. K'aḳan ḥün-ābe-i çeşmimden aldı rengini sahbā

kākül:

1. **kākülleriñi:-ler, -iñ, -i**

Terci-bend 1

Mısra: 50

Saç, perçem.

49. Güleşene esdikçe geh bād-ı şabā-yı kārger
50. Böyle bî-tāb etmesin kākülleriñi ser-te-ser

2. **kākülüne:-ün, -e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 132

Saç, perçem.

131. O ḳadar medḥini etdi aḥbāb
132. Kim gönül kākülüne etdi şitāb

3. **kākülün:-üñ**

Gazel 14

Mısra: 1

Saç, perçem.

1. Kākülün etmez hevādan ictināb
2. Eylemez sünbül şabādan ictināb

4. **kākülleriñi:-ler, -i, -ñ, -i**

Gazel 19

Mısra: 8

Saç, perçem.

7. Nezzāre eden seyr ede tā şun'-ı Ḥudā'yı
8. Kākülleriñi ber-ḫaraf-ı çeşm-i kebūd et

5. **kākülünde:-ün, -de**

Gazel 20

- Mısra: 9
Saç, perçem.
9. Käkülünde dil ederci istirâhat dâ'imâ
10. Olmasa Sâlim o dil-ber şulh-düşmen ceng-düst
6. **käkülünde:-ün, -de**
Gazel 25
Mısra: 3
Saç, perçem.
3. Komaz huzûra şabâ käkülünde dilleri hiç
4. Bu rütbe nâlişe hep rûzgârdır bâ'ış
7. **käkülün:-üñ**
Gazel 43
Mısra: 3
Saç, perçem.
3. Tüde tüde käkülün ruhsârın üzre rû-nümâ
4. Sünbül ile göncalar güyâ ki deste destedir
8. **käkülünde:-üñ, -de**
Gazel 48
Mısra: 15
Saç, perçem.
15. Käkülünde kaldı dil gâhî kerem et sevdiğim
16. Çeşm-i ser-mesti gâribiñ lutf ile hüşyâr olur
9. **käkülü:-ü**
Müfret 54
Mısra: 1
Saç, perçem.
1. Añıp ol käkülü giryân olup ey dil
2. Hemân kenâra şalın hevâ da sünbülidir
10. **käküliçün:-i, -yçün**
Gazel 80
Mısra: 4
Saç, perçem.
3. Vaşf-i zülfiñ dillere düşdükçe olma dil-şikest
4. Käküliçün dil-beriñ incinme kıl ü kâl olur
11. **käkülün:-ün**
Gazel 80
Mısra: 8
Saç, perçem.
7. Olmasın dil-gir o meh-rû piç ü tâbımdan benim
8. Käkülün fikr eyleyen böyle perişân-hâl olur
12. **käkülün:-üñ**
Gazel 135
Mısra: 3
Saç, perçem.
3. Keder vermez ne rütbe käkülün dūr u dırâz olsa
4. Hemân diller perişân olmasınlar ser-te-ser sensiz
13. **käkülünden:-üñ, -den**
Gazel 152
Mısra: 3
Saç, perçem.
3. Käkülünden hiç rehâ mümkün midir bir dâm ile
4. Murğ-ı gönüm gamzeler tâ böyle teşhîr eylemiş

14. **käküllerini:-ler, -in, -i**
Gazel 178
Mısra: 8
Saç, perçem.
7. Düşmezdi gönüller de biri birine anda
8. Käküllerini bād-ı şabâ etmese tahrik
15. **käkül:**
Gazel 198
Mısra: 8
Saç, perçem.
8. Çıkar teftişe gamzeñ dilleri lutf ile käkül de
16. **käkülün:-üñ**
Gazel 241
Mısra: 8
Saç, perçem.
7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firâkıñ ile sulţânım
8. Dükenmez käkülün fikri 'aceb tül-i emeldir bu
17. **käkülün:-üñ**
Gazel 243
Mısra: 9
Saç, perçem.
9. Käkülün sevdâsı ile Sâlim ey şîrin-dehen
10. Kays'a gâlibdir hezârân rütbe mecnûn olmada
- käkül-i 'anbersâyi:**
1. **käkül-i 'anbersâyi:-yı**
Tahmis 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
-Sevgilinin- anber kokulu saçı.
1. Dem-be-dem fikr ederek käkül-i 'anbersâyi
2. Dil-i sevdâ-zedem olmağda hevâ-peymâyi
- käkül-i dil-ber:**
1. **käkül-i dil-ber:**
Tarih 3
Mısra: 135
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin perçemi, saçı || Tuğ saçakları.
135. Zülfe-i zülfleri käkül-i dil-ber gibi hüb
136. Kâmeti kâmet-i hüban gibi serv-i ra'nâ
2. **käkül-i dil-ber:**
Tarih 17
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçı || Dağınık olmasından hareketle perişan olmuş gönül.
19. Käkül-i dil-ber gibi hâtır-perişân olmasın
20. Gül-bünü bu nükhete hâzırulasın rüy-ı zemîn
- käkül-i dil-dâra:**
1. **käkül-i dil-dâra:-a**
Gazel 153
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin perçemleri.
9. Dili gördüm şarılmış käkül-i dil-dâra ey Sâlim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yâs etmiş

kākül-i ham-der-hamûn:

1. **kākül-i ham-der-hamûn:-iñ**

Gazel 171

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- kıvrım kıvrım saçı.

7. Kākül-i ham-der-hamûn sevdâsı ile sevdiğim

8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perişân olmadık

kākül-i hoş-bülarıñ:

1. **kākül-i hoş-bülarıñ:-lar, -iñ**

Gazel 181

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, hoş kokulu kākül, saç.

7. Eyleyen gül-geşt-i dehri bulmamış aña 'adil

8. Sünbül-i bağ-ı cinandır kākül-i hoş-bülarıñ

kākül-i yäre:

1. **kākül-i yäre:-e**

Gazel 157

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

5. Kākül-i yäre tokundukça hezâr refâr eder

6. Etmede bād-ı şabâ-yı gülsitân güyâ rakış

kākül-i yäri:

1. **kākül-i yäri:-i**

Tesdis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

3. Be-her-şeb yād edip âh etme ey dil kākül-i yäri

4. Cihânı bî-hüzür etdiñ nedir bu nâle vü zârî

2. **kākül-i yäri:-i**

Gazel 249

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

7. Seyâhatkâr-ı mülketsin ser-â-ser kākül-i yäri

8. Görürseñ ey gönül ol baht-ı vâruna selâm eyle

kākülün dağıdıp:

1. **kākülün dağıdıp:-ıp**

Gazel 221

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarını aşğın aklını başından alacak şekilde dağıtması.

7. Dağıdıp kākülün yäriñ perişân etme lutf eyle

8. Benim ol rişte-i 'aklım çözüp ey şâne neylersin

kal:

1. **çaldı:-dı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 120

Mevcut bir durumun değışmesi halinde ondan geriye kalan.

119. Bunu taklîd ede ede şu 'arâ

120. Sâde elfâz çaldı bî-ma'nâ

2. **çalmaz:-maz**

Tesdis 1

Mısra: 20

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.

19. Hüdâ kâdirdir 'uşşâkıñ du'âsını kabül eyler

20. Ğarîb ü derdmend çalmaz hemîşe böyle hâkister

3. **çalır:-ır**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.

15. Çalır mı yoğsa böyle bu dil-i zâr

16. Esîr-i kayd-bend-i dest-i efkâr

4. **çalmamış:-ma, -mış**

Terkib-bend 1

Mısra: 41

Bulunmak, mevcut olmak.

41. Fiğân kim çalmamış bir cây-ı me'men

42. Diliñ mülkün bütün etdim seyâhat

5. **çalmaz:-maz**

Lugaz 1

Mısra: 38

Mevcut bir durumun değışmesi halinde ondan geriye kalmak.

37. Cinân ile cenânım tev'em oldu şimdilik Sâlim

38. Hüdâ yâver olursa bu da çalmaz şanki sâ'atdir

6. **çalmaya:-ma, -ya**

Tarih 3

Mısra: 114

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.

113. Zûlmet-i küfrü tebâşîr-i himem ede beyâz

114. Kese seyf ortalığı çalmaya şübhe kaç'â

7. **çâl:**

Kaside 3

Mısra: 85

Ar. Söz, lakırdı, laf.

85. Fiğân ol gün denile çâl bir bir

86. Cevâb-ı cümle-i a'mâl bir bir

8. **çäle:-e**

Tahmis 3

Mısra: 2

Ar. Söz, lakırdı, laf.

1. Ne yäre râzıñı keşf et ne hüd nihân eyle

2. Lisân-ı hâl-i dili çäle tercemân eyle

9. **çalıp:-ıp**

Kaside 5

Mısra: 59

Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.

59. Rûh-ı ekber o maħalde çalıp ol şâh-ı rûsül

60. Oldu Refref'le revân-ı reh-i taraf-ı bâlâ

10. **çaldı:-dı**

Kaside 6

- Mısra: 70
Kalmak, gelmemek.
69. Eger ol nür olmasa sipihre şa'şa'a-perdâz
70. Cihân olmazdı kında kaldı cânâ şem' ü pervâne
11. **kıaldı:-dı**
Gazel 6
Mısra: 2
Kalmak, gelmemek.
1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cāvīd düşmendir baña
2. Kında kıaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña
12. **kıaldı:-dı**
Gazel 6
Mısra: 12
Kalmak, gelmemek.
11. Vuşlatı der-hâtır etmek nice kıbil Sâlimâ
12. Kında kıaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña
13. **kıalıp:-ıp**
Kaside 8
Mısra: 201
Bir durum içerisinde bulunmak.
201. O 'arşageh kı kıalıp cümle-i mülâhazadan
202. Ser-i ekâbir-i bî-hüş hep muhâmirdir
14. **kıâl:**
Tarih 11
Mısra: 10
Ar. Söz, lakırdı, laf.
9. Hâlesiz mâh yakışmaz şeb-i deycür içre
10. Sâde olsa kıamere olmaya bu kıâl ile kıl
15. **kıalsa:-sa**
Gazel 11
Mısra: 9
Sabit durmak, değışmemek.
9. Nola murğ-ı dilim kıalsa ser-i zülfünde ey sâkı
10. Hâbâb-ı sâğar-ı rahşân döker mestâneyim cânâ
16. **kıalıp:-ıp**
Tarih 17
Mısra: 81
(Bir yerde) konaklamak, konmak; hayatını sürdürmek, yaşamak.
81. Şimdi Türkistân-ı mişnetde kıalıp zâr u nizâr
82. Hâlime bakdıkıça ben olmağıdayım hayret-karîn
17. **kıalmadı:-ma, -dı**
Kaside 17
Mısra: 4
Bulunmak, mevcut olmak.
3. Cihân cihân kereme oldu halk müstağrak
4. Felekde kıalmadı hiç bir mağalde fikret-i ğam
18. **kıaldı:-dı**
Kaside 18
Mısra: 13
T. Durmak, hareket etmemek.
13. Servler kıaldı hırâm eylemeden gülşende
14. Çekdi zencir anıñ ayagına güyâ kı süyül

19. **kıala:-a**
Kaside 18
Mısra: 20
Durumunu korumak, olduğı yerde durmak.
19. Bülbülün baht-ı siyâhını temâşâ eyle
20. Kendi terk-i vağan etdikde kıala zâğ-ı fuzül
20. **kıaldı:-dı**
Kaside 18
Mısra: 44
Durumunu korumak, olduğı yerde durmak.
43. Bülbülün şıyğ u şadâsı kesilip gülşende
44. Kıaldı bir güşe-i ğamda olup âvâre melül
21. **kıalmadı:-ma, -dı**
Kaside 20
Mısra: 205
Mevcut bir durumun değışmesi halinde ondan geriye kalan.
205. Kıalmadı bir harâb-dil-i mağdür
206. Oldu vaqtinde cümleten ma' mür
22. **kıalmadı:-ma, -dı**
Kaside 22
Mısra: 63
Bulunmak, mevcut olmak.
63. Kıalmadı bir harâbezâr-ı cihân
64. Oldu vaqtinde cümle âbâdân
23. **kıalmadı:-ma, -dı**
Kaside 22
Mısra: 67
Bulunmak, mevcut olmak.
67. Kıalmadı bir kimesne kim anıñ
68. Görmeye cüdüñ ol kerem-kânıñ
24. **kıaldı:-dı**
Kaside 22
Mısra: 131
Mevcut bir durumun değışmesi halinde ondan geriye kalan.
131. Kıankı nâ-kâmı kıaldı devrânıñ
132. Devletinde o şadr-ı zî-şânıñ
25. **kıalsın:-sın**
Kaside 23
Mısra: 88
Mevcut bir durumun değışmesi halinde ondan geriye kalan.
87. Olursañ 'âkıbet ğabğab-nevâz-ı şâhid-i mağşüd
88. Kıızıl elma seniñdir düşmene kıalsın kı ayvayı
26. **kıaldı:-dı**
Kaside 27
Mısra: 56
Mevcut bir durumun değışmesi halinde ondan geriye kalan.
55. Cāvīdân şandı gidi böyle gülen dünyâyı
56. Eliniñ kiri yüzü kıarası kıaldı ammâ
27. **kıaldı:-dı**
Gazel 48
Mısra: 15
Duygu ve düşüncelerin bir noktada sabit kalması.

15. Kākülünde kaldı dil gāhī kerem et sevdiğim
16. Çeşm-i ser-mesti ğarībīñ luṭf ile hüşyār olur
28. **ḳāle:-e**
Gazel 49
Mısra: 8
Ar. Söz, lakırdı, laf.
7. Zebānım imtinānın çekmemişlerdir cihān içre
8. Zebān-ı hālını anlar ki ḳāle tercemān eyler
29. **ḳalmadı:-ma, -dı**
Gazel 53
Mısra: 9
Elde bulunmak.
9. Hücüm-ı ğamla ḥvāhiş ḳalmadı ṭab'ımda ey Sālim
10. Ne meyl-i bāğ eder gönlüm ne ḥod gül-geşt-i rāğ eyler
30. **ḳalmaz:-maz**
Gazel 56
Mısra: 3
Durumunu korumak, olduğu yerde durmak.
3. Ḳalmaz nihāl-i naḥl-bendde ser-keşidelik
4. Gül-berg-i bāğ-ı mihr ü maḥabbet ḥazān olur
31. **ḳalırsa:-ır, -sa**
Gazel 63
Mısra: 10
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
9. Bir nazar et nāzeninim Sālim-i dil-ḥasteye
10. Böyle ḳalırsa derünüm Külbe-i aḥzān olur
32. **ḳalmışdır:-muş, -dır**
Gazel 78
Mısra: 1
Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.
1. Deme Mecnūn göçüp 'aşk içre bir icādı ḳalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādı ḳalmışdır
33. **ḳalmışdır:-muş, -dır**
Gazel 78
Mısra: 2
Durumunu korumak, olduğu yerde durmak.
1. Deme Mecnūn göçüp 'aşk içre bir icādı ḳalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādı ḳalmışdır
34. **ḳalmışdır:-muş, -dır**
Gazel 78
Mısra: 4
Durumunu korumak, olduğu yerde durmak.
3. Niğāhı nev-be-nev ḥāşā tehī olmaḳ derünümde
4. Ser-i peykān-ı tır-i ğamze-i bī-dādı ḳalmışdır
35. **ḳalmışdır:-muş, -dır**
Gazel 78
Mısra: 8
Durumunu korumak, olduğu yerde durmak.
7. Kesilmez nāleden etmekle 'aşkından ferāğat dil
8. Fiğānı tā ezelden ey perī mu' tādı ḳalmışdır

36. **ḳalmışdır:-muş, -dır**
Gazel 78
Mısra: 10
Durumunu korumak, olduğu yerde durmak.
9. Nice mihr etmesin senden ziyāde dil ḥayālīne
10. Firākīñda benim bu çeşmimiñ hem-zādı ḳalmışdır
37. **ḳalmışdır:-muş, -dır**
Gazel 78
Mısra: 12
Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.
11. Bize hep būs-ı la'l-i dil-rübā idi ezel meşreb
12. O zevkiñ şimdi Sālim bendeñizde dadı ḳalmışdır
38. **ḳaldı:-dı**
Gazel 88
Mısra: 5
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.
5. Ḳangı yerde ḳaldı yine söylesin
6. Ol dil-i aşıfte-ḥālim kim bilir
39. **ḳalır:-ır**
Gazel 141
Mısra: 3
Ertelenmek.
3. Ḳalır bir meclise daḥı beyān-ı ḥālim elbette
4. Seni gördükçe yād-ı ṭab'a naḳl-i mā-cerā gelmez
40. **ḳaldı:-dı**
Gazel 150
Mısra: 5
Elde bulunmak.
5. Ne per ü bāli ne ḥod şabr u sūkūnu ḳaldı
6. Vuşlat-ı şem'i edelden dil-i pervāne heves
41. **ḳalmadı:-ma, -dı**
Gazel 168
Mısra: 7
Kalmak, mevcut olmak.
7. Göñülde ḳalmadı şabrım serimde ārāmım
8. Edince ḥāneme tenhā o nāzenin teşrīf
42. **ḳalır:-ır**
Gazel 169
Mısra: 5
Sabit durmak, değişmemek.
5. Ḳalır niyāzı ser-ā-beste 'āşık-ı zārīñ
6. Nezāre-sāzi-i eṭrāf-ı ihtimāl olarak
43. **ḳaldı:-dı**
Gazel 172
Mısra: 6
Kalmak || Payına düşmek.
5. Egerçi gitti dem-i vuşlat ey kemān-ebrū
6. Derūnda ḳaldı şafāya yeri nişān ancak
44. **ḳalsa:-sa**
Gazel 196
Mısra: 3
Kalmak || Sana göre.
3. Saña ḳalsa ḳābil idi ḥālime etmeñ nazar
4. Ṭāli'im ṭāli' degildir meh-cebīnim neyleyim

45. **kıaldım:-dım**
Gazel 213
Mısra: 3
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.
3. Derip devşirmeden kıaldım ğamıñla kendimi cânā
4. Hezārān leşker-i endūh ile tālācdır sīnem
46. **kıalmaz:-maz**
Gazel 226
Mısra: 1
Sabit durmak, değişmemek.
1. Fıkr-i zūlfūñ ile kıalmaz böyle efgān eyleyen
2. İrgürür şahñ-ı vişāle şāmi hicrān eyleyen
47. **kıalmazı:-ma, -ız**
Gazel 228
Mısra: 8
Kalmak || Aldırış etmek, ciddiye almak.
7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi aęyār düşdükçe
8. O vaz'a kıalmazız bizden yaña kat kat helāl olsun
48. **kıalmış:-mış**
Gazel 252
Mısra: 2
Bulunmak, geriye kalmak.
1. Ne 'ālem var cihāñiñ mevsim-i faşl-ı bahārında
2. Ne hālet kıalmış āheng-i şadā-yı cūybārında
49. **kıaldıñ:-dıñ**
Gazel 259
Mısra: 5
(bir yerde veya bir şeyin içinde) kalmak.
5. Yeter kıaldıñ gel ey dil dāmgāh-ı zūlf-i dil-berde
6. Havādişden ne var zūlf-i dil-ārāda baña söyle
50. **kıaldık:-dık**
Gazel 270
Mısra: 10
Durmak, beklemek.
9. Görünmez oldu Sālim ol perī biz rağbet etdikçe
10. Ser-i küyunda kıaldık 'Abdiyā bī-hūde da'vetde
51. **kıalır:-ır**
Gazel 282
Mısra: 3
Bulunmak, geriye kalmak.
3. Nem kıalır āb-ı revāndan benim ey nūr-ı başar
4. Eşk-i hūñinter-i çeşmim gibi bir cū var mı
52. **kıalmadı:-ma, -dı**
Gazel 287
Mısra: 3
Durumunu korumak, olduğu yerde durmak.
3. Göñülde kıalmadı aşlā sūkūndan behre
4. Hevā-yı kākül-i dil-berle bī-karār oldu
53. **kıaldı:-dı**
Gazel 288
Mısra: 2
Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.

1. Sürdü çıkardı tırradan ol māh dilleri
2. Yandı kül oldu dilleri kıaldı kıonak yeri

kal' etdi:

1. **kal' etdi:-di**
Rübai 7
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eritmek || Aşk derdiyle mahvolmak, pervanenin ışıktā yok oluşu.
3. Kāl etdi ten-i zerdin eritti ğam-ı hicri
4. Pervāne eder her gece ihyā-yı 'ibādet

kal' ā:

1. **kal' ā:**
Tarih 3
Mısra: 26
Memleketi düşman tasallutundan muhafaza için tarafeyne yapılan muhkem duvar, hisar, dāhil-i kale.
25. Hağ bilir böyle ğazā ğüş-zed olmuş mu
26. Ki o ān rezm-i şulaş şulha nice kal' ā fedā

2. **kal' alar:-lar**

- Tarih 3**
Mısra: 205
Memleketi düşman tasallutundan muhafaza için tarafeyne yapılan muhkem duvar, hisar, dāhil-i kale.
205. Kal' alar verdiler ol zāt(a) niyāz eyleyerek
206. Hāşılı verdi o da luţf edip şulha rızā

3. **kal' alar:-lar**

- Kaside 20**
Mısra: 296
Memleketi düşman tasallutundan muhafaza için tarafeyne yapılan muhkem duvar, hisar, dāhil-i kale.
295. Ola aña 'adedde hem-ta' dād
296. Fetħ olan kal' alar be-vefķ-ı murād

4. **kal' ayı:-yı**

- Tarih 24**
Mısra: 44
Memleketi düşman tasallutundan muhafaza için tarafeyne yapılan muhkem duvar, hisar, dāhil-i kale.
43. Āhır amān-hvāh oldular etdiklerini buldular
44. Kal' ayı verip töldular şahrālara bī-pā vū ser

5. **kal' adan:-dan**

- Tarih 24**
Mısra: 48
Memleketi düşman tasallutundan muhafaza için tarafeyne yapılan muhkem duvar, hisar, dāhil-i kale.
47. Olup Revān ma' mūr u şen pāk oldu hep burc u beden
48. Süprüldü çıkdı kal' adan ol zümre-i düzağ-ımağar

kal' a-i lāhūt-ı vahdetiñ süri:

1. **kal' a-i lāhūt-ı vahdetiñ süri:-ı**
Kaside 12
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vahdetiñ sonsuzluk kalesinin suru, duvarı.
7. Edince 'ālem-i nāsūtu kıudrete mir'āt
8. Göründü kal' a-i lāhūt-ı vahdetiñ süri

kālā-vı 'aşk:

1. **kālā-yı 'aşq:**

Tesdis 5

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk kumaşı.

27. Tā ezelden böyle kurmuşdur bunu dānā-yı 'aşq

28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kālā-yı 'aşq

kālā-yı ehl-i ma'rifet:

1. **kālā-yı ehl-i ma'rifet:**

Gazel 263

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Marifet ehlinin kumaşı || Olgun insan, İnsan-ı kamil.

11. Bakılmaz Sālīmā kālā-yı ehl-i ma'rifet çarhda

12. Hemîşe gün-be-gün noqşān gelmekte hāridāre

kālā-yı kāmı:

1. **kālā-yı kāmı:-ı**

Kaside 30

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Arzu kumaşı.

53. Eger naqd-i taleb kālā-yı kāmı eylese taḥşil

54. Ederdi hvāce-i dil sūd-ı bāzār-ı tesellāyi

kālā-yı ma'rifet:

1. **kālā-yı ma'rifet:**

Kaside 20

Mısra: 162

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hüner kumaşı.

161. 'Aşr-ı pāki olup hızāne-i cūd

162. Etdi kālā-yı ma'rifet hep sūd

kalb:

1. **kalbim:-im**

Lugaz 1

Mısra: 25

Kalp || Gönül.

25. Gerek diḳḳat gerek riḳḳat hele kalbim gibi ḥāşıl

26. Anıñ her pāyi yek-ser rişte-i dāğ-ı maḥabbetdir

2. **kalbim:-im**

Tarih 1

Mısra: 123

Kalp || Gönül.

123. Şafā etdikde kalbim ḥaşmetinden

124. Derünu olsun a'dānıñ ciğer-ḥün

3. **kalbimi:-im, -i**

Kaside 3

Mısra: 50

Kalp || Gönül.

49. Qomaz nāşıḥ beni kim edip işlāḥ

50. Söz ile kalbimi ol ede işrāḥ

4. **kalbi:-i**

Lugaz 3

Mısra: 4

Kalp || Bir şeyin iç kısmı.

3. Bir ser-āmed laṭif dil-berdir

4. Kalbi de 'aksi de ber-ā-berdir

5. **kalbimde:-im, -de**

Kaside 8

Mısra: 149

Kalp || Gönül.

149. Kesildi pāyi neşāṭıñ keselse kalbimde

150. Zāmir ü bāl mükedder ṭabī'a ḥādirdir

6. **kalbimiz:-imiz**

Kaside 10

Mısra: 433

Kalp || Gönül.

433. Kalbimiz çāḥ-ı fikr-i mañşib u cāḥ

434. Dīdemiz dūr-bīn-i cürm ü günāḥ

7. **kalbi:-i**

Kaside 10

Mısra: 481

Kalp || Gönül.

481. Kalbi 'ilm ü irāde kān etdi

482. Serini 'aqla āşiyān etdi

8. **kalb:**

Müfret 10

Mısra: 2

Kalp || Gönül.

1. Bırakdım çarḫı destimden çazāyi atmaz oldum ben

2. Kemān u tır ü kalb ü 'aşkıımız ber-bād kalmışdır

9. **kalbim:-im**

Tarih 17

Mısra: 86

Kalp || Gönül.

85. Eskiden kārım du'ādir zāṭıña her vechile

86. Bu söze şāhid gerekmez Ḥāḳ bilir kalbim hemin

10. **kalbi:-i**

Kaside 20

Mısra: 169

Kalp || Gönül.

169. Kalbi āyine-i zamāyirdir

170. Her kesin kāmı anda ḥāzırdır

11. **kalbi:-i**

Müfret 37

Mısra: 2

Kalp || Gönül.

1. Kalb-i cāhilde nola olmasa nūr-ı 'irfān

2. Kendi nā-dān olanın kalbi de olur nā-dān

12. **kalbinde:-in, -de**

Gazel 122

Mısra: 12

Kalp || Gönül.

11. Kalb-i āgāḥa nice ilhām eder feyz-i ezel

12. Ādemiñ kalbinde Sālīm kāmı ṭamlar ṭamlamaz

13. **kalbindeki:-in, -de, -ki**

Gazel 136

Mısra: 2

Kalp || Gönül.

1. Taleb etsek dili kuyunda gamından biliriz
2. Ya'ni kalbindeki haliñ rakamından biliriz

14. **kalbimde:-im, -de**

Gazel 152

Mısra: 1

Kalp || Gönül.

1. Naş-ı engüştüñ kazâ kalbimde taşvîr eylemiş
2. Sineye Hağ neyleyim biñ şerha tağdîr eylemiş

15. **kalbimi:-im, -i**

Gazel 190

Mısra: 7

Kalp || Gönül.

7. Vuşlatıñla kalbimi ta'mîr etmezsiñ benim
8. Hâtırım hicriñle vîrân olduğun bilmez misîñ

16. **kalbi:-i**

Gazel 198

Mısra: 4

Kalp || Gönül.

3. Yıkılır bir taraftan hâtırın 'âşıklarıñ elbet
4. Temel tutmaz ne rütbe kalbi ma'mûr olsa sulţânım

17. **kalbini:-in, -i**

Gazel 256

Mısra: 8

Kalp || Gönül.

7. Bilmekse ğarağ vechini her şûret-i 'âşkıñ
8. Âyine-i kalbiñde anıñ kalbini are

kalbe düşdü:

1. **kalbe düşdü:-dü**

Kaside 15

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönüle bir haberin, duygunun gelmesi.

37. Peyâm-ı nâm-ı şerifiñle düşdü her kalbe
38. Mişâl-i şahid-i ra'nâ melâhat-i şevket

kalben:

1. **kalben:**

Kaside 11

Mısra: 17

Gönülden, içtenlikle, samimiyetle.

17. Yeter evlâdına kalben teveccüh eylemek bir kez
18. Ümîd oldur göre andan dil-i nâlân ihsânı

kalb-i ağâha:

1. **kalb-i ağâha:-a**

Gazel 122

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âlimin kalbi.

11. Kalb-i ağâha nice ilhâm eder feyz-i ezel
12. Âdemiñ kalbinde Sâlim kâmu tamlar tamlamaz

kalb-i ağâhîñ:

1. **kalb-i ağâhîñ:-iñ**

Kaside 33

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âlimin kalbi.

43. Kalb-i ağâhîñ ey kerem-perver

44. Bilir ehl-i kemâlî ser-tâ-ser

kalb-i 'âşık:

1. **kalb-i 'âşık:**

Gazel 229

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âşığın kalbi.

9. Halk-ı 'âlem çökse başına yapılmaz hâtır

10. Kalb-i 'âşık hicr ile bir kerre vîrân olmasın

kalb-i 'âşıkîñ:

1. **kalb-i 'âşıkîñ:-iñ**

Tarih 13

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âşığın kalbi.

9. Böyle görmek istemezdik biz cemâlîñ lîk âh

10. Rüzgâr ister mi kalb-i 'âşıkîñ termimini

kalb-i câhilde:

1. **kalb-i câhilde:-de**

Müfret 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cahil kişinin gönlü.

1. Kalb-i câhilde nola olmasa nûr-ı 'irfân

2. Kendi nâ-dân olanıñ kalbi de olur nâ-dân

kalbi çürükdür:

1. **kalbi çürükdür:-dür**

Gazel 274

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüreğinde kötülük olmak, kötü düşünceli.

9. Çürükdür ekşeri kalbi zamâneniñ nola ger

10. Bakılmaz ise cihânda bizim de şağımıza

kalb-i hazîn:

1. **kalb-i hazîn:**

Tarih 17

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.

27. Şanmañız bî-çâredir havz-ı tabî'at kağr ile

28. Muntazırdır şems-i ihsânıma bu kalb-i hazîn

kalb-i hümâyün:

1. **kalb-i hümâyün:**

Kaside 14

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kutsal gönül || Gönülden geçen istekler.

69. Murâd ise ne kim kalb-i hümâyün

70. Anı ihsân ede Mevlâ-yı bî-çün

kalb-i pâk-i halife-i islâm:

1. **kalb-i pâk-i halife-i islâm:**

Kaside 20

Mısra: 181
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İslam halifesinin (3. Ahmed) mübarek gönlü.

181. Kalb-i pāk-i halife-i islām
182. Olur elbette levha-i ilhām

kalb-i pākīn:

1. **kalb-i pākīn:-iñ**

Kaside 10
Mısra: 480
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz kalp.

479. Sineñi eyledi hazine-i nūr
480. Kalb-i pākīn defn-i genc-i umūr

kalbinde yer olsun:

1. **kalbinde yer olsun:-in, -de-sun**

Gazel 237
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilmek, tanımak, değer vermek.

3. Gelmezse de tek hāle-i āgūşuma bir şeb
4. Kalbinde o meh-pāreniñ 'uşşāka yer olsun

kaldı gitdi:

1. **kaldı gitdi:**

Müseddes 1
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçekleşmesi istenen bir durumun bir türlü gerçekleşmemesi.

13. Hiç o hūniden baña şefkat tekdüm etmedi
14. Kaldı gitdi dil vişāliyle tena'um etmedi

kaldır:

1. **kaldırır:-dı**

Tarih 24
Mısra: 21
Olumsuz bir şeyi bitirmek.

21. Pür-nūr edelden 'ālemi kaldırdı tārīk-i ğamı
22. Re'y-i Mesihā hem-demi hūrşidi kıldı der-be-der

2. **kaldırır:-ır**

Gazel 48
Mısra: 17
Yüceltmek, yükseltmek manasında.

17. Yek nigāhı kaldırır ednāları a'lālara
18. İltifāt-ı mihr ile zerre Süreyyākār olur

3. **kaldırmaz:-maz**

Gazel 220
Mısra: 8
Sevgilinin aşığı düşün, çaresiz durumdan kurtarması.

7. Ele alıp yıkılmış hātırım hālim su'al etmez
8. Fütāde 'āşıkın kaldırmaz aşlā hāk-i zilletden

kāle:

1. **kāleden:-den**

Gazel 222
Mısra: 4
Kale || Güzellik ülkesi olan sevgilinin yüzünü koruyan, oklar otan kirpikler.

3. Süzenidir işleri müjgānıñın ser-tā-be-pā
4. Mülket-i ruhsār-ı dil-ber de aransa kāleden

kāle gelmez:

1. **kāle gelmez:-mez**

Kaside 13
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz ile anlatulabilir olmak.

19. Çünkü aşlā kā'inātiñ iki harf olmuş anıñ
20. Kāle gelmez ebced ü zā'irçesi yok muṭlakā

2. **kāle gelmez:-mez**

Gazel 211
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz ile anlatulabilir olmak.

3. Derd-i hicrāniñ bir vech ile izhār edemem
4. Kāle gelmez o muşibet nice ta'bir edeyim

kāleb:

1. **kālebindedir:-in, -den, -dir**

Gazel 112
Mısra: 4
Kalıp, beden.

3. Her bir sirişte māye-i kesb-i kemāl olur
4. Āsar-ı feyz ma'rifetiñ kālebindedir

kāle-bend-i kumāş-ı 'irfānım:

1. **kāle-bend-i kumāş-ı 'irfānım:-ım**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilgelik kumaşının ipliği || Şair.

17. Şā'ir-i pāk-güy-ı iz'anım
18. Kāle-bend-i kumāş-ı 'irfānım

kāle-i inşāf:

1. **kāle-i inşāf:**

Gazel 271
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsaf kumaşı.

7. Bu bāzār-ı maḥabbetde bulunmaz kāle-i inşāf
8. Metā'-ı cevri-ḥübān rāyġān olmaḳda gitdikçe

kāle-i şevkı:

1. **kāle-i şevkı:-ı**

Diğer 4
Mısra: 72
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstek kumaşı.

71. Hvāce-i naqd-i mezāk sağ olsun
72. Kāle-i şevkı revācin bulsun

kāle-i şevkūn:

1. **kāle-i şevkūn:-ın**

Kaside 28
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstek kumaşı.

5. Māh-ı 'id kim kāle-i şevkūn revācin artırır
6. Tālibān-ı zevk için her yerde biñ bāzār eder

kāle-i ümmîd:

1. **kāle-i ümmîd:**

Gazel 245

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit kumaşı || Sevgiliye kavuşma hayali.

7. Gill u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sükda

8. Kāle-i ümmîd alınmaz nukra-i ma'yüb ile

kalem:

1. **ķalemim:-im**

Diğer 3

Mısra: 128

Kalem || Şairlik.

127. Kār-ı nakşında şehā hvāce-i üstāda hemān

128. Ķalemim etmede taķlîd be-her sâ'at ü ān

2. **ķalemim:-im**

Kaside 8

Mısra: 39

Kalem, hāme.

39. Odur o pāk nebî kim senāsına ķalemim

40. Hezār şevķ u maķabbet ile mübādir

3. **ķalem:**

Kaside 8

Mısra: 43

Kalem, hāme.

43. Odur o faķr-i cihān kim sitāyişini ķalem

44. Zebān-ı nātıķadan almaĝa mübāşirdir

4. **ķalem:**

Kaside 8

Mısra: 52

Kalem, hāme.

51. Meţāf-ı midhat-i pākinde eylemez vakfe

52. Ķalem ki Ka'be-i kūyunda bir mücāvirdir

5. **ķalem:**

Kaside 8

Mısra: 56

Kalem, hāme.

55. Bir iki beyt-i ķalemiye ederse şāyeste

56. Ķalem bu şevķ ile kim midhatine dā'irdir

6. **ķālem:**

Kaside 8

Mısra: 59

Kalem, hāme.

59. Ķālem ki pādişeh-i mülket-i cevāzirdir

60. Be-dest-bürdü bütün sāhil ü cezā'irdir

7. **ķalem:**

Kaside 8

Mısra: 61

Kalem, hāme.

61. Ķalem ki mülk-i neyistānı eyledi teşhîr

62. Ķalem-revi o şehîñ mülket-i ĥayāzirdir

8. **ķalem:**

Kaside 8

Mısra: 65

Kalem, hāme.

65. Ķalem ki muķrim-i iķrām-ı ketm-i sırr oldu

66. Nedim-i ĥāıradır maķrem-i zamā'irdir

9. **ķalem:**

Kaside 8

Mısra: 68

Kalem, hāme.

67. Siyāh cāme giyer kim vesāķ taķammül eder

68. Ya neylesin ki ķalem bunda bir misāfirdir

10. **ķalem:**

Kaside 8

Mısra: 79

Kalem, hāme.

79. O āfitāb-ı ĥüsündür niķāb-ı zülfü ķalem

80. Hezār şerm ü ĥicāb ile şöyle zākirdir

11. **ķalemiñ:-iñ**

Kaside 10

Mısra: 27

Kalem, hāme.

27. Mebde' -i feyzi eyleyip ķalemiñ

28. Eyle na'tin Resül-i muķteremiñ

12. **ķalemle:-le**

Kaside 12

Mısra: 19

Kalem. || Yaratıcının ilahi sırları yazması.

19. Ķalemle levĥa arada eder iken taķrîr

20. Murād-ı ĝayr-ı teĥāluf-pezîr-i me'mûrı

13. **ķalemim:-im**

Kaside 22

Mısra: 98

Kalem, hāme.

97. Ķaşd-ı sebt ile bu telāşide

98. Ķalemim eylesem tirāşide

14. **ķalem:**

Kaside 22

Mısra: 107

Kalem, hāme.

107. Böyle cevĻān mı eyler idi ķalem

108. Deşt-i medhiñde olmasam ebkem

15. **ķalem:**

Kaside 28

Mısra: 21

Kalem, hāme.

21. Āşaf-ı şāhib-sa'ādet kim senāsıyla ķalem

22. Serv-i gülzār-ı fesāĥat olmasın iş'ār eder

16. **ķalemin:-in**

Kaside 33

Mısra: 88

Kalem, hāme || Şîr.

87. Eyleye dā' imā Ĥudā-yı cevād

88. Ķalemin nāvđān-ı neyl-i murād

kalem-i bevāna:

1. **ķalem-i beyāna:-a**

Kaside 7

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalemin beyanı, yazıyla bir meramı ifade etme.

57. Şāhenşeh-i taht-ı ıştıfā kim

58. Vaşfi ķalem-i beyāna şıgmaz

ķalem-i huşķüm:

1. **ķalem-i huşķüm:-üm**

Kaside 20

Mısra: 341

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuru kalem || İfade edilmek isteneni yeterli derecede dile getirmekte çaresiz olmak.

341. Ķalem-i huşķüm ey şeh-i nā-yāb

342. Nem-i luţfuñdur eyleyen şād-āb

ķalem-i nādire-perdāzda:

1. **ķalem-i nādire-perdāzda:-da**

Gazel 276

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel ve ince söz söyleyen kalem.

3. ‘Ālem ol ‘ālem idi nokta ser-ā-beste idi

4. Ķalem-i nādire-perdāzda imlā yoğidi

ķalem-i nādire-sencān:

1. **ķalem-i nādire-sencān:**

Tarih 10

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nadir sözler yazan kalem || Güzel şeyler yazan kalem.

69. Güş edince haţ-ı pākin Sālim

70. Ķalem-i nādire-sencān olmaz

ķalem-rev:

1. **ķalem-revi:-ı**

Kaside 8

Mısra: 62

Bir hükümdar veya hükümetin kaleminin hüküm sürdüğü yani nüfuzunun geçtiği yer, ülke.

61. Ķalem ki mülk-i neyistāni eyledi teşhīr

62. Ķalem-revi o şehiñ mülket-i hayāzirdir

ķāli koyup:

1. **ķāli koyup:-up**

Gazel 23

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harf dilini terk etmek, sözlere dayalı anlatımı bırakmak.

13. Hāle ermekse murādıñ Sālimā ķāli koyup

14. Mürşid-i kāmil öñünde varlığıñ ardına at

ķālb:

1. **ķālb:**

Kaside 9

Mısra: 18

Kalıp, suret, şekil.

17. Vücüdu zāt-ı bahta oldu bürhān

18. Nihād-ı ķalbe ķālb ķālība cān

2. **ķālb:-a**

Kaside 9

Mısra: 18

Kalıp, suret, şekil.

17. Vücüdu zāt-ı bahta oldu bürhān

18. Nihād-ı ķalbe ķālb ķālība cān

3. **ķālb:**

Kaside 12

Mısra: 58

Beden || Hz. Ādem'in bedeni.

57. O ‘arşagehde hezārān şuhūr ile şad sāl

58. Tevaķķuf etdi o ķālb verince destürü

ķālb-ı cūda:

1. **ķālb-ı cūda:-a**

Kaside 22

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik kalıbı, cömertlik sıfatı.

23. O muşavver güzide rüh-ı revān

24. Ķālb-ı cūda oldu güyā cān

ķālb-ı fersūdeme:

1. **ķālb-ı fersūdeme:-me**

Matla 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıpranmış beden.

1. Olup reh-rev cihānda baña cānānım vedā‘ etdi

2. Hemān şan ķālb-ı fersūdeme cānım vedā‘ etdi

ķālb-ı icāda:

1. **ķālb-ı icāda:-a**

Gazel 276

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni kalıp || Orjinal sözler.

7. Tarḥ-ı nev ķālb-ı icāda şalınmamış idi

8. Gülşen-i nāzda hiç serv-i dil-ārā yoğidi

ķālb-ı lafz:

1. **ķālb-ı lafz:**

Kaside 10

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz kalıbı, bedeni.

23. Āşinā ola sırr-ı vālādan

24. Ķālb-ı lafz rüh-ı ma‘nādan

ķālb-ı tende:

1. **ķālb-ı tende:-de**

Diğer 9

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsan bedeni, ten.

19. Tura zātı cihān turduķça

20. Ķālb-ı tende cān turduķça

ķālīca:

1. **ķālīcalar:-lar**

Tarih 17

Mısra: 5

Halı || Karlı zemin.

5. Berfden şimdi döşendi gülşene kâliçalar

6. Hep hicâb altında kaldı luğf-ı Hâk'dan nesterin

2. **kâliça:**

Kaside 19

Mısra: 13

Halı || Yeşil zemin, çimenlik.

13. Zümürüdden yeşil kâliça ferş olmuş kıyâs eyler

14. Bakan ol rûh-perver bâğda rûy-ı çemenzâre

kalk:

1. **çalkmağda:-mağ, -da**

Müfret 83

Mısra: 1

Ayağa kalkmak.

1. Oturmağlıkda çalkmağda hacâlet el verir yek-ser

2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmak 'alil olmak

2. **çalkmaz:-maz**

Gazel 228

Mısra: 5

Ayağa kalkmak.

5. Düşen çalkmaz yatar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda

6. Hemân 'âşık seniñ de tek vücüduñ bi-mecâl olsun

kâm:

1. **kâmiñ:-iñ, -ı**

Kaside 1

Mısra: 89

Mutluluk.

89. Kâmiñi eşke derseñ ola naşib

90. Şuyu hâşıl başından ola ğarib

2. **kâma:-a**

Diğer 8

Mısra: 23

Mutluluk.

23. Luğf-ı pâkiñ sebep durur kâma

24. Her ğaribü'd-diyâra ikrâma

3. **kâma:-a**

Tarih 17

Mısra: 64

Mutluluk.

63. Câni-i ye'si tefekkür eyledikçe şefkatîñ

64. Dest-i me'mülümde kâma olmada ğabl-i meñ

4. **kâmi:-ı**

Kaside 20

Mısra: 146

Mutluluk.

145. Ne sarây ol vesîle-i maşşüd

146. Her kesin kâmi anda hep mevcüd

5. **kâmi:-ı**

Kaside 20

Mısra: 170

Mutluluk.

169. Kâlbi âyine-i zamâyirdir

170. Her kesin kâmi anda hâzırdır

6. **kâmiña:-in, -a**

Gazel 28

Mısra: 5

Mutluluk.

5. Cihânda kâmiña nâ'il olam diyen kişi cânâ

6. Mücerredir zen-i dünyâya mağlûb olmağa muhtâc

7. **kâmiñi:-iñ, -ı**

Kaside 31

Mısra: 78

Mutluluk.

77. Reh-güzârında turup bûs-ı rikâb et böyle

78. Kâmiñi 'arz-ı bihîn-dergeh-i vâlâ eyle

8. **kâma:-a**

Kaside 33

Mısra: 55

Mutluluk.

55. Kâma baş-ı muqaddimât-ı terim

56. Müntec-i luğf olur kıyâs ederim

9. **kâma:-a**

Gazel 61

Mısra: 10

Mutluluk.

9. Pây-bûs-ı züll ile sevmem recâyı nâ-kese

10. Hayf ol kâma mekânı dâmen-i nâ-merd olur

10. **kâmi:-ı**

Gazel 122

Mısra: 12

Mutluluk.

11. Kalb-i âğâha nice ilhâm eder feyz-i ezel

12. Âdemiñ kalbinde Sâlim kâmi tamlar tamlamaz

11. **kâmi:-ı**

Gazel 156

Mısra: 9

Mutluluk.

9. Ğamiñla vağf-ı telâş olmayınca kâmi diliñ

10. Cihânda lezzet-i ğarf-i recâ bilinmez imiş

12. **kâmiña:-in, -a**

Gazel 162

Mısra: 10

Mutluluk.

9. Nola ki ğarf-i merâmı lisâna almaz isek

10. Zamâne kâmiña Sâlim be-her zamân mâni'

13. **kâma:-a**

Gazel 185

Mısra: 1

Mutluluk.

1. Baht olur mâni' niyâzi kâma taqrîb eylesek

2. Çarğ eder tekdîr eger ümmîd-i tatyîb eylesek

kâm aldı:

1. **kâm aldı:-dı**

Kaside 17

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna ulaşmak, mutlu olmak.

67. O padişeh ki zamanında cümle kām aldı

68. Gürüh-i ehl-i ma'arif efâzıl-ı 'âlem

kām aldım:

1. **kām aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna ulaşmak, mutlu olmak.

5. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kām aldım

6. Bi-ḥamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

2. **kām aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna ulaşmak, mutlu olmak.

11. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kām aldım

12. Bi-ḥamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

3. **kām aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna ulaşmak, mutlu olmak.

17. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kām aldım

18. Bi-ḥamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

4. **kām aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna ulaşmak, mutlu olmak.

23. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kām aldım

24. Bi-ḥamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

5. **kām aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna ulaşmak, mutlu olmak.

29. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kām aldım

30. Bi-ḥamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

kām alırdık:

1. **kām alırdık:-ır, -dı, -k**

Gazel 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

1. Çâr-sü-yı 'âlem içre kām alırdık bî-ta'ab

2. Râyic olsa nağd-i eşk-i 'âşıkân-ı bî-edep

kām almak:

1. **kām almak:**

Gazel 100

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Murad almak, arzu ve isteğine ulaşmak.

1. Murâdıma begim senden merâm almak ne mümkündür

2. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kām almak ne mümkündür

2. **kām almak:**

Gazel 100

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Murad almak, arzu ve isteğine ulaşmak.

9. Bedin fikr eyleyip nîke kanâ'at eyle ey Sâlim

10. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kām almak ne mümkündür

3. **kām almak:**

Gazel 106

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Murad almak, arzu ve isteğine ulaşmak.

7. Murâd üzre ne mümkün kām almak o bî-çâre

8. Ser-i erbâb-ı 'aşka derd her yerde müheyyâdır

kâma erer:

1. **kâma erer:-er**

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

7. Erer erbâb-ı dil kâma deyü pür-dâğ olmuştur

8. Nücüm ile kıyâs etme görüp revnağ-fezâdır çarḫ

kâma ermedi:

1. **kâma ermedi:-me, -di**

Gazel 165

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

1. Dil-i bî-çâre cihânda nice gam çekdi dirîğ

2. Ermedi kâma hezârân sitem çekdi dirîğ

kamaş:

1. **kamaşır:-ır**

Tarih 3

Mısra: 138

(Gözler) Fazla ışıktan dolayı geçici olarak kararır

etrâfi göremez olmak.

137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri

138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña

kām-bahşâ:

1. **kām-bahşâ:**

Kaside 9

Mısra: 76

Ey mutluluk bahşeden -Ey Allah'ım-

75. İlahâ çâre-sâzâ Zü'l-celâlâ

76. Raḫimâ kām-bahşâ bî-zevâlâ

kām-bahş-ı cümle ümem:

1. **kām-bahş-ı cümle ümem:**

Kaside 17

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün herkesi mutlu eden, sevindiren || 3. Ahmed.

71. Şehenşeh-i zafer-ârây merḫamet-efzâ

72. Hizebr-i rüz-ı veğâ kām-bahş-ı cümle ümem

kām-bahş-ı ümem eylesin:

1. **kām-bahş-ı ümem eylesin:-sin**

Kaside 17

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümmetlere-bütün insanlara- mutluluk bahşeden ||

3. *Ahmed.*

81. Cenâb-ı hazret-i Allâh eylesin zâtin

82. Serîr-i saltanat üstünde kām-bahş-ı ümem

kām-cü:

1. **kām-cülar:-lar**

Kaside 20

Mısra: 209

Maksadına ve gayesine ulaşmak isteyen.

209. Kām-cülar metâlibin buldu

210. Nice üftâdeler çerâğ oldu

kām-cüyân:

1. **kām-cüyân:**

Kaside 33

Mısra: 34

İsteğine ulaşmak isteyen.

33. Kendi bir mihr-i 'âlem-i temyîz

34. Kām-cüyân zerre-i nâ-çîz

kām-cüy-ı keremi olduğun:

1. **kām-cüy-ı keremi olduğun:-duk, -un**

Kaside 31

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılan iyiliklerden dolayı mutlu olmak.

73. 'Arz-ı hâl eyle der-i lutfuna sen de ey dil

74. Kām-cüy-ı keremi olduğun inbâ eyle

kamer:

1. **kamer:**

Kaside 2

Mısra: 63

Ar. Ay, mâh.

63. Kamer ger olmasaydı aña şeydâ

64. Derûnunda o na'l olmazdı peydâ

2. **kamer:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 117

Ar. Ay, mâh.

117. Olmuş idi gece dür-bîni kamer

118. Felek aḥbâba eder idi nazar

3. **kamere:-e**

Tarih 11

Mısra: 10

Ay || Sevgilinin yüzü.

9. Hâlesiz mâh yakışmaz şeb-i deycür içre

10. Sâde olsa kamere olmaya bu kâl ile kıl

4. **kamer:**

Kaside 20

Mısra: 138

Ar. Ay, mâh.

137. Hıfza güyâ sarâyı şâm u seḥer

138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer

5. **kamer:**

Tarih 24

Mısra: 6

Ar. Ay, mâh.

5. 'Arz etse ruḥsâr ol perî firdevs eder büm u beri

6. Olursa aña müştērî gökde nola şems ü kamer

6. **kamer:**

Kaside 32

Mısra: 33

Ar. Ay, mâh.

33. Görmege zât-ı şeref-bahşını hürşid ü kamer

34. Dolaşırılar der-i vâlâsını her şubḥ u mesâ

7. **kamer:**

Kaside 32

Mısra: 43

Ar. Ay, mâh.

43. Köhne eyvân-ı felek şems ü kamer durdukça

44. Döne pervâne-şifât üstüne dâ'im dünyâ

8. **kamer:**

Gazel 293

Mısra: 6

Ar. Ay, mâh.

5. Dâğ-ber-dil olur idiñ ḥüsnüne şad reşk ile

6. Ey kamer seyr eyleseñ ger behcet-i cânânımı

kamer-i burc-ı kemâl:

1. **kamer-i burc-ı kemâl:**

Diğer 4

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kemal burcunun ayı || İshak Efendi.

73. Ba'de-mâ ey şeh-i şeh-r-i ifzâl

74. Gıbbe-zâ ey kamer-i burc-ı kemâl

kâmet:

1. **kâmeti:-i**

Tarih 3

Mısra: 136

Boy || Tuğ boyu.

135. Zülfe-i zülfleri kâkül-i dil-ber gibi hûb

136. Kâmeti kâmet-i hûbân gibi serv-i ra'nâ

2. **kâmeti:-i**

Kaside 5

Mısra: 8

Boy, endam.

7. Olmadı sîr nigâh-ı ruḥuñ ey meh felegin

8. Kâmeti olsa 'aceb mi ğam-ı hicriñle dü tâ

3. **kâmetledir:-le, -dir**

Gazel 175

Mısra: 1

Boy, endam.

1. Leṭâfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancak

2. Bu 'âlemde melâhat ol şeh-i naḥvetledir ancak

4. **kāmetim:-im**
Gazel 199
Mısra: 4
Boy, endam.
3. Dāmen-i şabrım gibi çāk-i girībān eyledim
4. Kāmetim gibi edelden tāk hicriñ tākātım

kāmet-i bālā:

1. **kāmet-i bālā:**
Kaside 10
Mısra: 188
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boy.

187. Görmemişdi dü dīde-i dünyā
188. Muntazam öyle kāmet-i bālā

kāmet-i dil-ber-i mümtāz:

1. **kāmet-i dil-ber-i mümtāz:**
Kaside 35
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçkin dilberlerin salmışı.

15. Gele ey serv-i gülistān-ı me'ānī vü beyān
16. Kāmet-i dil-ber-i mümtāz ile hem-refitār

kāmet-i hūbān:

1. **kāmet-i hūbān:**
Tarih 3
Mısra: 136
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin boyu || Tuğ boyununun uzunluğu.
135. Zülfe-i zülferi kākül-i dil-ber gibi hūb
136. Kāmeti kāmet-i hūbān gibi serv-i ra'nā

kāmet-i mevzūnuñu:

1. **kāmet-i mevzūnuñu:-uñ, -u**
Diğer 3
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzgün, ölçülü boy.
49. Añıcağ kāmet-i mevzūnuñu etdi cānā
50. Serv-i hemvār-i gülistānı o dem dil peydā

kāmet-i mu'allāsı:

1. **kāmet-i mu'allāsı:-sı**
Lugaz 3
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boy || Mum uzunluğu.
39. Nedir ol kāmet-i mu'allāsı
40. Ne o destāri-i mu'tallāsı

kāmet-i şevket:

1. **kāmet-i şevket:**
Kaside 15
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boy || Heybetli.
35. Şu vermese himemiñ cūybārı pey-der-pey
36. Bülend olmaz idi böyle kāmet-i şevket

kāmet-i yayı:

1. **kāmet-i yayı:-ı**
Kaside 30

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun -saygıdan- yay gibi eğilmesi || Saygı göstermek anlamında eğilmek.

35. Oğ ermezken serî '-i zihnine ermek hayāliyle

36. Bu efkār-ı keç eyler kād-hamīde kāmet-i yayı

kām-ı dil:

1. **kām-ı dil:**
Gazel 6
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün isteği.

1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cāvīd düşmendir baña
2. Kanda kaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña

2. **kām-ı dil:**

- Gazel 6**
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün isteği.

11. Vuşlatı der-hātır etmek nice kâbil Sâlimā
12. Kanda kaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña

kām-ı dilden:

1. **kām-ı dilden:-den**
Gazel 171
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül mutluluğu.
9. Gayrılar pür-dāmen oldu kām-ı dilden biz hemān
10. Hırmen-i maşşūddan gül-çin-i ihsān olmadık

kām-ı dilin:

1. **kām-ı dilin:-in**
Kaside 35
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün isteği.
69. Şā'irānıñ ede Sübhān-ı 'amimü'l-ihsān
70. Her nefes kām-ı dilin zaḥmet ü ğamsız der-kār

kām-ı mukaddem:

1. **kām-ı muqaddem:**
Kaside 8
Mısra: 224
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erken mutluluk, erkenden bahşedilen sevinç.
223. Murādımı dü cihānda 'ināyet eyle baña
224. Eger ki kām-ı muqaddem eger ki āhirdir

kām-ı zār u kāsırdır:

1. **kām-ı zār u kāsırdır:-dır**
Kaside 8
Mısra: 228
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusurluların ve acı çekenlerin mutluluğu.
227. Şalāt-ı pākini eyle teselli-i dil ü cān
228. Ki ol vesile-i her kām-ı zār u kāsırdır

kāmil:

1. **kāmīle:-e**

Kaside 20

Mısra: 175

İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).

175. Ede her kāmīle kemālî kadar

176. Dür-bîn-i 'inâyetinde nazar

2. **kāmīlî:-iñ**

Gazel 122

Mısra: 8

İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).

7. Zevkına nisbetledir ref'târ-ı kilik-i hoş-edâ

8. Kāmīlîñ nev-lîka-i ârâmî tamlar tamlamaz

kāmīl eyler:

1. **kāmīl eyler:-r**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgunlaştırmak, kamil insan haline getirmek.

79. Ki 'aşk insânî zirâ kāmīl eyler

80. Cenâb-ı Hâkk'a elbet vâsıl eyler

kāmīl-i her fen olur:

1. **kāmīl-i her fen olur:-ur**

Diğer 10

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ilimde ileri seviyeye ulaşmak.

51. Cemî '-i vaktini şarf eylese kişi böyle

52. Olur mu kāmīl-i her fen bu rütbe bilmem yâ

kāmīl-i 'irfân:

1. **kāmīl-i 'irfân:**

Diğer 10

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfânı, bilgisi fazla olan.

55. Edib ü kāmīl-i 'irfân necib-i necl-i hısân

56. Kim etdi darb-ı meşel nâm-ı pākini şu 'arâ

kāmīli olsañ:

1. **kāmīli olsañ:-i-sañ**

Matla 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kemal sahibi olmak, olgunlaşmak.

1. Ne rütbe kāmīli olsañ cihânîñ

2. Olur seng-i mezâr âhir nişânîñ

kāmīl-ülfet:

1. **kāmīl-ülfetdir:-dir**

Gazel 208

Mısra: 6

Olgun, başarılı - Sevgilinin aşığına cefa

hususundaki başarısı-

5. Komaz tedbir bir yer zaħm-ı şemşir-i nigâhında

6. Şu rütbe kāmīl-ülfetdir o çeşm-i kâr-âgâhım

kāmına erişdi:

1. **kāmına erişdi:-di**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek ve düşüncelerin gerçekleşmesi.

1. Hâmdü li'İllâh keşti-i ümmîd erişdi kāmına

2. Rüzgârîñ şad hezârân reşk bu eyyâmına

kāmıñı verir:

1. **kāmıñı verir:-ir**

Kaside 1

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek.

117. Sen hemân et hülüş-i kalbi penâh

118. Ğam yeme kāmıñı verir Allâh

kām-rân:

1. **kām-rânedir:-e, -dir**

Gazel 81

Mısra: 8

Muradına eren, ikbal sahibi.

7. Erbâb-ı fakrı ğor u zelîl ü zebûn erer

8. İkbâl-i dehr-i dün u denî kām-rânedir

kām-rân etmez:

1. **kām-rân etmez:-mez**

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradına erdirmek.

3. Miyân-ı luft u tekdîr üzre dâ'irdir hemîn tâlî'

4. Murâd üzre felek erbâb-ı tab'ı kām-rân etmez

kām-rân eyler:

1. **kām-rân eyler:-r**

Gazel 49

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradına erdirmek, arzusuna nail etmek.

13. Tevekküldür medâr-ı kâr-ı tâlîb Sâlimâ hergiz

14. Murâd eylese Bâî bir gedâyı kām-rân eyler

2. **kām-rân eyler:-r**

Gazel 285

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradına erdirmek, arzusuna nail etmek.

9. Sen şehenşâh-ı serîr-i mekrûmetsin cümleye

10. Bir nigâhîñ kām-rân eyler bütün ednâları

kām-rân olsun:

1. **kām-rân olsun:-sun**

Tarih 24

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna nail olmak, mesud bahtiyar olmak.

51. Ol Mehdi-i devr-i zamân nuşretle olsun kām-rân

52. Eyle İllâhî her zamân a'dâsını zir ü zeber

kām-rân olur:

1. **kām-rān olur:-ur**

Gazel 56

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna nail olmak, mesud bahtiyar olmak.

15. Sâlim hemîşe kimseyi Hakk itmesün ğarîb

16. Âdem yerinde olur ise kām-rān olur

kamu:

1. **ķamu:**

Kaside 3

Mısra: 69

Hep, bütün.

69. Ķamu nefsim ne etdiyse baña sen

70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden

2. **ķamu:**

Kaside 3

Mısra: 75

Hep, bütün.

75. Ķamu esrâr u i' lānımı yek-ser

76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lûm eyler

3. **ķamu:**

Kaside 4

Mısra: 14

Hep, bütün.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ âb-ı rüyundan

14. Ķamu âteş-perestānıñ olupdur âteşi itfâ

kāmver olsun:

1. **kāmver olsun:-sun**

Gazel 237

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak, isteğine kavuşmak.

1. Vaşlñ ile nâ-kām gönül kāmver olsun

2. Olmaz deme lutf eyle bu nâziñ yeter olsun

kām-yâb etmez:

1. **kām-yâb etmez:-mez**

Matla 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradına erdirmek.

1. Beni vişālîñ ile kām-yâb etmez misiñ

2. Efendi dünyede bir şevâb etmez misiñ

kām-yâb eyler:

1. **kām-yâb eyler:-r**

Kaside 20

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradına erdirmek.

47. Dehri yek cüdu kām-yâb eyler

48. Zerreyyi lutfu âfitâb eyler

kām-yâb oldu:

1. **kām-yâb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahtiyar olmak, arzu edilene kavuşmak.

1. Gönül kaçır-ı merâma şeh olup çün kām-yâb oldu

2. O baht-ı dil-nüvâzi de felekden behre-yâb oldu

2. **kām-yâb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradına ermek.

43. Çıkınca şâhidân-ı 'akd târîh'in dedim anıñ

44. Bu gece hüs-n-i Yûsuf'la Züleyhâ kām-yâb oldu

kām-yâb-ı şevk olur:

1. **kām-yâb-ı şevk olur:-ur**

Gazel 216

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Bahtiyar olmak, isteğine kavuşmak.

1. Neş'emend-i feyz olan peymâne-i tağdırden

2. Kām-yâb-ı şevk olur keyfiyyet-i tedbîrden

k'an:

1. **k'anîla:-nî, -la**

Kaside 15

Mısra: 28

Ki o.

27. Şeh-i şehân-ı cihân pâdişâh-ı bî-akrân

28. K'anîla devr-i zamân buldu 'izzet-i şevket

kan:

1. **ķandı:-dı**

Kaside 13

Mısra: 63

Doymak.

63. Ķandı dünyâ hep zülâl-i hoş-güvâr-ı cüduna

64. Geldi mahrûrû'l-mizâc-ı fakr u iflâsa ğınâ

2. **kân:**

Kaside 18

Mısra: 69

Kaynak || Cömertlik kaynağı.

69. Biri baħr ü birini kân hayâl ede meger

70. Kef-i ihsânını taşvîr edenler me' mül

3. **kâna:-a**

Kaside 19

Mısra: 86

Bir şeyin madeni, kaynağı.

85. O vâlâ şâh-ı 'âlî-şân-ı 'âdil kim kıyâs eyler

86. Kef-i ihsânı baħşâyîşde kâna cüdu emtâre

4. **kâna:-a**

Kaside 19

Mısra: 89

Bir şeyin madeni, kaynağı.

89. Nice teşbîh edem kâna anıñ in 'âm u ihsânın

90. Anı taħmîn kâbildir bu gelmez 'add ü miğdâre

5. **kânidır:-ı, -dır**

Kaside 34

Mısra: 53

Bir şeyin madeni, kaynağı.

53. Sehâvet kânıdır cüd-ı firāvânîñ mekânıdır

54. Cihâna rûh-ı şânîdir vezîr-i pâk ü dâñadır

6. **ķandıġındandır:-dı, -ġın, -dan, -dır**

Gazel 46

Mısra: 1

İnanmak.

1. Ferâġat dilde her şeyden ġunâha ķandıġındandır

2. Gönül âb-ı nedemle cümleten yıķandıġındandır

7. **ķandıġındandır:-dı, -ġın, -dan, -dır**

Gazel 46

Mısra: 8

Doymak.

7. Dil-i bî-çäreye böyle hüçüm-ı nâ-ġehân etmek

8. O kâfir ġamzeler hün-ı şehîde ķandıġındandır

k'an:

1. **k'anîñla:-ıñ, -la**

Kaside 15

Mısra: 28

Ki o.

27. Şeh-i şehân-ı cihân pâdişâh-ı bî-akrân

28. K'anîñla devr-i zamân buldu 'izzet-i şevket

ķan aġladıyor:

1. **ķan aġladıyor:-ıyor**

Gazel 98

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Acı çektirmek.

7. Ķan aġladıyor bizlere hicr ile o hün-rîz

8. Mey şun bize sâķi ki bu da bir demimizdir

ķan aġlar:

1. **ķan aġlar:-r**

Gazel 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek || Çok üzölmek.

11. Nice demdir ki ķan aġlar remedden çeşmim ey Sâlim

12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmeġe âyâ

ķan aġlayıp:

1. **ķan aġlayıp:-yıp**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek || Çok üzölmek.

3. Didemiz ķan aġlayıp ġamġin ü zâr olsaķ nola

4. Nice demdir iltifât-ı yâre şâyân olmadık

ķan akardı:

1. **ķan akardı:-ar, -dı**

Tarih 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı dökmek || "Kan aġlamak" deyimine benzer bir anlam baġlamında "çok üzöldüğünü göstermek."

7. Nice demdir ķan akardı çeşm-i çarħdan kim şabâ

8. Nerkisi gözcü ķodu teşrîfi isti'lâmına

ķan etdi:

1. **ķan etdi:-dı**

Kaside 10

Mısra: 481

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin menbaı, kaynaġı haline getirmek.

481. Ķalbi 'ilm ü irâde ķan etdi

482. Serîñi 'akla âşiyân etdi

ķan olduġu:

1. **ķan olduġu:-duk, -u**

Kaside 1

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dolmak.

127. Dîde derd-i remedle olduġu ķan

128. Ola güller gibi şafâ-yı cinân

ķan olur:

1. **ķan olur:-ur**

Gazel 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Kavga ve kargaşa meydana gelmesi. 2. Kan dökölmek.

3. Râzi olmam sen gözü şehbâzı aġyâr şaydına

4. Cünbişîñ böyle giderse nâzenînim ķan olur

ķanâ'at:

1. **ķanâ'at:**

Kaside 10

Mısra: 450

Tokgözlölük, yetinme.

449. Ĥubb-ı câh ile serde râħat yok

450. Dilde bir zerrece ķanâ'at yok

2. **ķanâ'at:**

Gazel 32

Mısra: 2

Azla yetinme, kısmete razı olma.

1. Müttakîne nola tã'atde olur ise felâh

2. Âdemî zühd ü ķanâ'at eder elbet işlâh

3. **ķanâ'at:**

Gazel 137

Mısra: 5

Azla yetinme, kısmete razı olma.

5. Dilde yok vaşla ķanâ'at ġam-ı hicre tãkat

6. Bizi ġayretde ķodu ġaķ bu ki keyfiyyetimiz

ķanâ'at etmeyip:

1. **ķanâ'at etmeyip:-me, -yip**

Muamma 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetinmek, kanaat etmek.

1. Ĥarâmî ġâl-i dil-ber mâl-i şabrım eyledi yaġmâ

2. Ķanâ'at etmeyip tekrâr bu gönölüm taleb eyler

ķanâ'at evle:

1. **ķanâ'at evle:**

Gazel 100

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetinmek, kanaat etmek.

9. Bedin fikr eyleyip nike kanā' at eyle ey Sâlim
10. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâim almak ne mümkündür

2. **kanā' at eyle:**

Gazel 167

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetinmek, kanaat etmek.

9. Hemân Sâlim kanā' at eyle kûta
10. Yeter tâ-key hevâ inşâf inşâf

kanā' at eylemez:

1. **kanā' at eylemez:-mez**

Tarih 17

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetinmek, kanaat etmek.

73. Müflis-i gurbet kanā' at eylemez bir bahşişe
74. Luṭf u ihsânîñ mükerrer ister ol bî-çâr hemîn

kanādîl:

1. **kanādîli:-i**

Kaside 9

Mısra: 9

Kandiller || Gözler.

9. Kanādîli o beytiñ çeşm-i insân
10. Fetîli nûr-ı imân zarfidir cân

kanber:

1. **kanberdir:-dir**

Lugaz 3

Mısra: 49

Köle || Mum.

49. Kaṭı ṭurfâ қаşarsı kanberdir

50. Köre düşmen başire yâverdir

kand:

1. **kand:**

Gazel 105

Mısra: 3

Şeker.

3. Lezîz olursa sezâ fikr-i la'li hem-çü kand
4. Derûn Mısrı da Yûsufsitân-ı dil-berdir

kanda:

1. **kanda:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 153

Nerede.

153. Dünyede kanda olur çâre baña
154. Neylesin bir dil-i bî-çâre baña

2. **kanda:**

Kaside 3

Mısra: 28

Nasil?.

27. Seniñ envâ'-ı ihsânîñ ey nûr
28. Edâ-yı şükri bir bir kanda olur

3. **kanda:**

Müfret 4

Mısra: 1

Nerede.

1. Bahtdan mıdır nedendir kanda varsa ehl-i dil
2. Leşker-i gam anları elbette istikbâl eder

4. **kanda:**

Kıt'a 4

Mısra: 1

Nerede.

1. Cihân mülkünde sağ ol kanda 'azm eyler iseñ hergiz
2. Hemîşe dest-giriñ olsun elṭâf-ı Hüdâ her câ

5. **kanda:**

Kaside 5

Mısra: 69

Nasil?.

69. Kevger'i kanda görürdü dil-i 'atşân-ı ümem
70. Cennet'i kanda bulurlar idi ser-cümle verâ

6. **kanda:**

Kaside 5

Mısra: 70

Nasil?.

69. Kevger'i kanda görürdü dil-i 'atşân-ı ümem
70. Cennet'i kanda bulurlar idi ser-cümle verâ

7. **kanda:**

Müfret 5

Mısra: 1

Nerede.

1. Baht olmayınca kanda varsaç ey Yûsuf-şıfat
2. Meclise elbette şöhet baltası bir ḥar gelir

8. **kanda:**

Kaside 6

Mısra: 70

Nerede.

69. Eger ol nûr olmasa sipihre şa'şâ'a-perdâz
70. Cihân olmazdı kanda kaldı cânâ şem' ü pervâne

9. **kanda:**

Gazel 6

Mısra: 2

Nerede.

1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cävîd düşmendir baña
2. Kanda kaldı kâim-ı dil ümmîd düşmendir baña

10. **kanda:**

Gazel 6

Mısra: 12

Nerede.

11. Vuşlatı der-hâtür etmek nice kâbil Sâlimâ
12. Kanda kaldı kâim-ı dil ümmîd düşmendir baña

11. **kandasın:-sın**

Tarih 17

Mısra: 65

Nerede.

65. Kandasın kanda telâfî deyü etdikçe hayâl
66. Nuṭkumu mülzem eder hep bu cevâb-ı âteşin

12. **ķanda:**

Tarih 17
Mısra: **65**
Nerede.

65. Ķandasın ķanda telāfi deyü etdikķe ĥayāl
66. Nuĥkumu mülzem eder hep bu cevāb-ı āteřin

13. **ķanda:**

Kaside 26
Mısra: **59**
Nerede.

59. Ķanda ‘azm eyler ise ola o zāt-ı pāke
60. Reh-nümā ĥıfz-ı Hudā reh-beri ‘avn-i Mevlā

14. **ķandadır:-dır**

Gazel 66
Mısra: **6**
Nerede.

5. Cüst ü cüdan fāriğ olsunlar ķarār u ‘aql u hüş
6. Ķandadır şimdi dil-i zār u nizārım kim bilir

15. **ķanda:**

Gazel 158
Mısra: **10**
Nerede.

9. Muķtezā-yı ma‘rifetdir ġalibā bu Sālīmā
10. Ķanda varsa ġamdan erbāb-ı hüner olmaz ĥalāř

k’anda:

1. **k’anda:**

Kaside 33
Mısra: **80**
Nerede.

79. Olsa da bir řabīb dūnyāde
80. K’anda her derde merhem āmāde

ķanda ķaldı:

1. **ķanda ķaldı:**

Kaside 20
Mısra: **308**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümķün mü?

307. Birini görmeziz bu merĥalede
308. Ķanda ķaldı aña işabet ede

ķand-i luĥfū:

1. **ķand-i luĥfū:-uñ**

Kaside 34
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik, ihsan şekeri || İyilik, ihsanda bulunma.

75. Beni de ķand-i luĥfū řöyle ġüyā etdi řevķımdan
76. Derünüm ġüiyā medĥiñle bir deryā-yı ma‘nādır

ķand-i mükerrer:

1. **ķand-i mükerrer:**

Kaside 26
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tekrar tekrar kaynatılarak özenle yapılmış şeker, tatlı.

47. Meclis-i pāk(i) ĥayāt-ı dil-i her ĥaste-i ġam
48. řoĥbeti ķand-i mükerrer suĥanı ‘ayn-ı řifā

ķand-i vařfū:

1. **ķand-i vařfū:-ıñ**

Diğer 3
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaşfların şekeri || Ķiřinin özelliklerinin ġüzelliđi.

9. Ķand-i vařfūñ dili bir tūti-i ġüyā eyler
10. ġül ruĥuñ fikri anı bülbul-i řeydā eyler

2. **ķand-i vařfū:-ıñ**

Kaside 28
Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaşfların şekeri || Ķiřinin özelliklerinin ġüzelliđi.

25. Ķand-i vařfūñ ey ‘aziz-i mıřr-ı ‘izz ü mekrümet
26. Kim zebānım tūti-i āyine-i esrār eder

ķand-i vařfūla:

1. **ķand-i vařfūla:**

Diğer 2

Mısra: **27**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaşfların şekeri || Ķiřinin özelliklerinin ġüzelliđi.

27. Ķand-i vařfūla ġüiyā oldu
28. Tūti-i medĥ-i dil-rübā oldu

ķand-i vaşfiyla:

1. **ķand-i vaşfiyla:-ı, -yla**

Kaside 16

Mısra: **39**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaşfların şekeri || Padişahın özelliklerinin ġüzelliđi.

39. Ķand-i vaşfiyla o deñlü mütelezziğdir kim
40. ġüiyā bāġda bir tūti-i ġüyā bülbul

2. **ķand-i vaşfiyla:-ı, -yla**

Kaside 31

Mısra: **34**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Ķiřinin- vaşflarının ġüzelliđi.

33. řeyĥü’l-islām-ı ġüzün nūr-ı cihān-ı keremiñ
34. Ķand-i vařfiyla diliñ tūti-i ġüyā eyle

ķandil:

1. **ķandil:-i**

Tarih 4

Mısra: **63**

Ķeraġ, meşale.

63. Be-her ķandil nūr-ı ķalb-i zühhād
64. Fürüg-ı şem’idir ‘ayn-ı tecellā

ķandil-i derün:

1. **ķandil-i derün:**

Tarih 11

Mısra: **20**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İĥteki kandiller || Yüzde çıkan ayva tüyleri.

19. Sūziř ü zāv’ı ziyāde olur elbette aniñ
20. Olsa mülār ile ķandil-i derün iĥre fetil

kaᅅı:

1. **kaᅅısıdır:-sı, -dır**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 41

Hangi.

41. Dedim 'aşkın eyüsi kaᅅısıdır

42. Amān ey yār-ı ğārım baña bildir

2. **kaᅅı:**

Tesdis 4

Mısra: 15

Soru sıfatı, hangi.

15. Kaᅅı gülşengehedir bilmem 'aceb ol serv-i nāz

16. Kim düşüp pāyına ben de eylesem bir keşf-i rāz

3. **kaᅅı:**

Tarih 17

Mısra: 67

Soru sıfatı, hangi.

67. Kaᅅı dil-ᅅaste devā-cū oldu da ol dest-i pāk

68. ᅅākden ref' etmege olmadı luᅅf ile mu'in

4. **kaᅅı:**

Tarih 17

Mısra: 98

Soru sıfatı, hangi.

97. Cümle erbāb-ı ᅅarıkıñ melce'iyken dāmeniñ

98. Kaᅅı dergehden ümīd-i luᅅf eder bāb-ı enīn

5. **kaᅅı:**

Kaside 20

Mısra: 94

Soru sıfatı, hangi.

93. Bu nizām ile kuvvet-i kāᅅir

94. Kaᅅı bir devlete müyesserdir

6. **kaᅅı:**

Gazel 48

Mısra: 14

Soru sıfatı, hangi.

13. Zīb-i āb u tāb ile revnaᅅ-fezā-yı ᅅüsnün

14. Kaᅅı dil-ber tā bu rütbe āteşin-ruᅅsār olur

7. **kaᅅı:**

Gazel 88

Mısra: 5

Soru sıfatı, hangi.

5. Kaᅅı yerde ᅅaldı yine söyleyin

6. Ol dil-i aşüfte-ᅅālīm kim bilir

kaᅅı birin:

1. **kaᅅı birin:**

Gazel 204

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Hangi birini.

1. Derdimiz ᅅok kaᅅı birin saña taᅅrİR edelim

2. Renciş-i derd-i firākıñ nice ta'bir edelim

kāni':

1. **kāni':**

Gazel 122

Mısra: 3

Kanaat etmek, yetinmek.

3. Kūze-i 'ibret yeter kāni' iseñ bu 'ālemiñ

4. Lüle-i ser-ᅅeşme-i encāmı ᅅamlar ᅅamlamaz

kaᅅı:

1. **kaᅅı:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 131

Hani, nerede?.

131. Kaᅅı evvelki zibiş ü 'unvān

132. Her kese ᅅāline göre iᅅsān

2. **kaᅅı:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 135

Hani, nerede?.

135. Kaᅅı eş'āra ᅅ'āᅅiş ü raᅅbet

136. Kaᅅı evvelki bahşiş ü bereket

3. **kaᅅı:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 136

Hani, nerede?.

135. Kaᅅı eş'āra ᅅ'āᅅiş ü raᅅbet

136. Kaᅅı evvelki bahşiş ü bereket

4. **kaᅅı:**

Tesdis 1

Mısra: 9

Hani, nerede?.

9. Kaᅅı luᅅf u nevāzişler kaᅅı ol va'd-i sābıᅅlar

10. Yazıᅅlar saña el-ᅅāşıl be hey her-cāyi yazıᅅlar

5. **kaᅅı:**

Tesdis 1

Mısra: 9

Hani, nerede?.

9. Kaᅅı luᅅf u nevāzişler kaᅅı ol va'd-i sābıᅅlar

10. Yazıᅅlar saña el-ᅅāşıl be hey her-cāyi yazıᅅlar

6. **kaᅅı:**

Kaside 6

Mısra: 8

Hani, nerede?.

7. Nola her rüz olurlarsa nihān-ı ᅅvābi-i 'uzlet

8. Kaᅅı bir şeb kim etmez anı iᅅyā şem' ü pervāne

7. **kaᅅı:**

Diğer 9

Mısra: 47

Hani, nerede?.

47. Kaᅅı ol dem ki meclisiñde şebān

48. Cem' olup şem' iñe bütün yārān

8. **kaᅅı:**

Müfret 43

Mısra: 1

Hani, nerede?.

1. Dedim kaᅅı geceki va'de dedi

2. Kelāme'l-leylī yemᅅühü'n-nehāru

9. **kanı:**

Gazel 148

Mısra: 1

Hani, nerede?

1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niķāb etmez
2. Luţıfıdan ğayırı Şeyden sevdiğim aŖlā hicāb etmez

10. **kanı:**

Gazel 154

Mısra: 1

Hani, nerede?

1. Murādınca kanı 'ālemde bir zevķ u Őafā sürmüŖ
2. Kimi gördük ise Şorduk dem-i cevri ü cefā sürmüŖ

11. **kanı:**

Gazel 154

Mısra: 10

Hani, nerede?

9. Hemān sen misin ey Sālim ğumūm-āver olan fikri et
10. Murādınca kanı 'ālemde bir zevķ u Őafā sürmüŖ

12. **kanı:**

Gazel 156

Mısra: 7

Hani, nerede?

7. Sürür ile geķen evķātımız kanı ey dil
8. Pesend o demlere anda Őafā bilinmez imiŖ

kāni':

1. **kāni':**

Gazel 122

Mısra: 3

Kanaat etmek, yetinmek.

3. Kūze-i 'ibret yeter kāni' iseñ bu 'ālemiñ
4. Lūle-i ser-ķeŖme-i encāmı ŧamlar ŧamlamaz

kān-ı devlet:

1. **kān-ı devlet:**

Kaside 20

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, saadet kaynağı || İstanbul.

101. Kān-ı devlet medār-ı 'izzetdir
102. Ğülsitān-ı hezār-ni' metdir

kān-ı envā'-ı 'ilm ü fazl u edeb eylemiŖ:

1. **kān-ı envā'-ı 'ilm ü fazl u edeb eylemiŖ:-miŖ**

Kaside 20

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın padiŖahı- ilim, edeb ve fazilet kaynağı haline getirmesi.

119. EylemiŖ Haķ sarāyı rüz ile Şeb
120. Kān-ı envā'-ı 'ilm ü fazl u edeb

kān-ı havāli geŖt edip:

1. **kān-ı havāli geŖt edip:-i-ip**

Gazel 273

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal alemini dolaŖmak || Ŗairin Ŗiir dünyası.

15. GeŖt edip kān-ı havāli yine biz ey Sālim
16. Böyle bir taze zemīn gösterelim yārāne

kān-ı ihsān:

1. **kān-ı ihsān:**

Kaside 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kaynağı, ķok fazla ihsanda bulunan ||

Sadrazam Damat İbrahim PaŖa.

3. O keremver ğüzide-i devrān

4. Kān-ı ihsān vezir-i 'ālī-Ŗān

kān-ı kerem:

1. **kān-ı kerem:**

Kaside 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem, cömertlik kaynağı || 3. Ahmed.

1. ĞoŖā zamān-ı müsā'id ĞoŖā zamān-ı ni'am

2. Ki etdi 'ālemi leb-riz-i cūd o kān-ı kerem

2. **kān-ı kerem:**

Kaside 24

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kaynağı || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet PaŖa.

51. Sen o kān-ı kerem ü bağr-i himemsin k'olmuş

52. Bir nigāh-ı nazarıñ cümle cihāna iksir

3. **kān-ı kerem:**

Kaside 25

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem, cömertlik kaynağı || Sadrazam Damat

Hasan PaŖa.

37. Zihī kān-ı kerem kim bir kimesne tāb-ı luţfundan

38. Olur sencide yāķüt-ı ter-i Őehvār ile hārā

4. **kān-ı kerem:**

Kaside 29

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik kaynağı || ŖeyhüliŖlām PaŖmakçı-zāde

Ali Efenđi.

41. Öyle bir zāt-ı mükerremsin eyā kān-ı kerem

42. Oldu ser-cümle cihānyāna vücüduñ meğhar

5. **kān-ı kerem:**

Kaside 29

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik kaynağı || ŖeyhüliŖlām PaŖmakçı-zāde

Ali Efenđi.

49. Ben o Ŗad-Ŗevķ u sürür ile eyā kān-ı kerem

50. Eyledim gerķi Ŗifāţında kelāmım berter

6. **kān-ı kerem:**

Gazel 218

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili.

9. Ğün yüzüñ göster eyā kān-ı kerem Sālimi'ñe

10. Nice bir ŖubĖumuz ey māh bizim Ŗām olsun

kanlar akıdıp:

1. **kanlar akıdıp:**-id, -ıp

Rübai 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan akması || Ayrılık derdinden dolayı kanlı gözyaşları dökmek.

3. Kanlar akıdıp dide-i pür-hünundan

4. Fassād-ı kazā taşını pür-hün etdi

kanlar saçar:

1. **kanlar saçar:**-ar

Gazel 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan saçmak || Sevgilinin âşığa eziyet etmesi.

1. Neş'e-i meyle o dem kim rüyu 'âlü'l-'âl olur

2. Gamze-i 'âşik-küşü kanlar saçar çattâl olur

kânün:

1. **kânün:**

Tarih 1

Mısra: 82

Yasa, emir, hüküm.

81. Eger ednâ işâret kılsa bâğa

82. Ederdi goncalar üşkifte kânün

2. **kânün:**

Tarih 1

Mısra: 118

Yasa, emir, hüküm.

117. Kō lâfi Sâlimâ hayr-ı du'adır

118. Kâsîde âhîr olsa çünki kânün

3. **kânün:**

Kaside 34

Mısra: 69

Yasa, emir, hüküm.

69. Umûr-ı pāk-i hâlkı şer' ü kânün ile gördükçe

70. Kitâbı kürsi vü şemşîri hem 'arş-ı mu'allâdır

kânün-ı istiğnâ-fürüşî:

1. **kânün-ı istiğnâ-fürüşî:**

Gazel 129

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlanmanın kanunu.

5. Ezelden böyledir kânün-ı istiğnâ-fürüşî kim

6. Ederse bir zamân rağbet garîbe bir zamân etmez

kânün-ı mahabbet:

1. **kânün-ı mahabbet:**

Gazel 248

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın kanunu.

9. Bu kânün-ı mahabbet üzre cârîdir gözüm nûru

10. Sırışkim ta'ne etse vechi vardır mevc-i deryâya

kapan:

1. **kapanmışken:**-mı, -ken

Tesdis 3

Mısra: 22

Aşığa lütuf kapılarının kapanması.

21. Bu evkât-ı kederde bu gam-ı eyyâm-ı mâtemde

22. Kapanmışken baña bāb-ı telaţţuf bezm-i 'âlemde

2. **kapanısın:**-sın

Kaside 25

Mısra: 54

Gözlerin kapanması || Ölmek.

53. Açıldıkça nesim-i luţf ile gül-gonca-i 'izziñ

54. Kapanısın renciş-i derd-i ħasedle dide-i a'dâ

kapı:

1. **kapında:**-ñ, -da

Kaside 14

Mısra: 63

Kapı, eşik.

63. Kapında kul olup şāhān-ı 'âlem

64. Felekte olsa da Cemşid ü ger Cem

kapıl:

1. **kapılmaya:**-ma, -ya

Terci-bend 1

Mısra: 44

Câzibesine tutulup bir şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

43. Nice meftûn olmayam rüyuña cānā ben seniñ

44. Nice kapılmaya gönlüm târ-ı zülfüne şehā

2. **kapılma:**-ma

Tesdis 6

Mısra: 20

Câzibesine tutulup bir şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

19. Netice olmayınca ħüsnü gibi ħulku müstahşen

20. Kapılma gördüğün her şüh-ı gül-ruhsāra ey dil sen

3. **kapıldım:**-dım

Kaside 34

Mısra: 87

Câzibesine tutulup bir şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

87. Kapıldım şeb-nemāsā mihr-i ruhsārına bir şüĥuñ

88. Figānım fikret-i ħaddiyle hem-bezm-i Süreyyā'dır

4. **kapılma:**-ma

Gazel 77

Mısra: 9

Câzibesine tutulup bir şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

9. Sıtanbul'uñ kapılma mâh-rüyanına şehridir

10. Şebinde mihr ederse rüz elbette fedâ eyler

5. **kapıldım:**-dım

Gazel 103

Mısra: 9

Câzibesine tutulup bir şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

9. Kapıldım şeb-nemāsā bir şüküfeyle aña Sâlim

10. Derünüm her taraf ezhâr-ı dāğa gülşen olmuşdur

6. **kapıldık:-dik**

Gazel 176

Mısra: 2

Etkisinde kalmak.

1. Sâkî kerem-i lutf-ı benânıyla yapıldık
2. Hakkâ ki seniñ şöhbetiñe cümle kapıldık

7. **kapıldık:-dik**

Gazel 249

Mısra: 1

Etkisinde kalmak.

1. Kapıldık zülfe ey dil tab'-ı Mecnûn'a selâm eyle
2. Alıp küyündaki feryadı hāmūna selâm eyle

kapla:

1. **kaplamış:-miş**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 7

Kaplamak || Sarmak.

7. Ne gördüm kaplamış bir bû cihâni
8. Hicâzâsâ şemîm-i bî-tarâni

kapu:

1. **kapunuñ:-nuñ**

Kaside 1

Mısra: 115

Padişah/sevgili kapısı || Makam, huzur.

115. Bir kapunuñ kuluyuz ey Sâlim
116. Nic' olur denmesin şaşın hâlim

2. **kapuñ:-ñ**

Diğer 8

Mısra: 53

Kapı || Makam, huzur.

53. Kapuñ olmaz ğaribiñe mesdūd
54. Olmaz anıñ gedâları merdūd

3. **kapuñda:-ñ, -da**

Kaside 15

Mısra: 33

Kapı || Makam, huzur.

33. Kapuñda bulmasa neşv ü nemâ-yı temkîni
34. Cihâna dest-res olmazdı himmet-i şevket

4. **kapusunda:-sun, -da**

Kaside 26

Mısra: 45

Kapı || Makam, huzur.

45. Hâk bilir böyle vezîriñ kapusunda hâşıl
46. 'Ömrü oldukça kûl olsa eger insân sezâ

5. **kapuñdan:-ñ, -dan**

Gazel 64

Mısra: 15

Sevgili kapısı || Sevgili'nin huzuru, eşiği.

15. Kapuñdan eyleme lutf eyle Sâlim'i mehcûr
16. O derdmend deriñde gedâ-yı hüsnüñdür

6. **kapumdan:-m, -dan**

Gazel 128

Mısra: 1

Kapı || Ev.

1. Kapumdan içre bir aydır o meh duhûl etmez

2. Hümâ-yı evc-i hüsn alçağa nüzûl etmez

7. **kapuñda:-ñ, -da**

Gazel 139

Mısra: 12

Sevgili kapısı || Sevgili'nin huzuru, eşiği.

11. Beni gözet ki efendi kadîmiyim saña

12. Kapuñda hâşılı eller gider gelir tırmaz

kapudan:

1. **kapudan:**

Tarih 4

Mısra: 84

Kaptanlık, gemi kaptanlığı.

83. Bu vâlâ cāmi'-i bî-'idli yapıdı

84. Kapudan iken İbrâhîm Paşa

kapudan-ı ekrem:

1. **kapudan-ı ekrem:**

Tarih 5

Mısra: 28

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Cömert kaptan || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

27. Yapdı bu nev-cāmi'-i takvā-me'āb-ı dil-keşi

28. Kapudan-ı ekrem İbrâhîm Paşa-yı enis

kapudan-ı vem-i ikbāl ü iclâl:

1. **kapudan-ı yem-i ikbāl ü iclâl:**

Tarih 4

Mısra: 41

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Ululuk ve saadet denizinin kaptanı || Sadrazam

Damat İbrahim Paşa.

41. Kapudan-ı yem-i ikbāl ü iclâl

42. Vezîr-i pāk İbrâhîm Paşa

kapuña geldim:

1. **kapuña geldim:-dim**

Diğer 8

Mısra: 55

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Bir ihtiyacımı gidermek için yüce bir zatın makamına çıkmak.

55. Ben de geldim kapuña sultânım

56. Ey benim mihr-i burc-ı ihsânım

kâr:

1. **kârlar:-lar**

Kaside 1

Mısra: 65

İş, çalışma.

65. Kârlar hikmetine râci'dir

66. Cümleten hükümüne mürâci'dir

2. **kârım:-ım**

Rübai 1

Mısra: 2

İş, çalışma.

1. Kim ki baña muhibb-i şadıkdır

2. Heme kârım aña muvâfiqdır

21. **kārın:-ın**
Gazel 234
Mısra: 5
İş, çalışma.
5. Kārın hūlūs-ı kâlbe muķārın eder mi hiç
6. Dil-bend-i naķş-ı 'âlem-i kevn ü fesâd olan

22. **kārı:-ı**
Gazel 266
Mısra: 14
İş, çalışma.
13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nâ'il ğoncalar
14. Būlbūlūñ kārı hemişe Sālīm efgān olmasa

kār' ederse:

1. **ķar' ederse:-er, -se**
Kaside 23
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kazanç elde etmek, yarar sağlamak; etki yapmak.
19. Şovukdan havfı var âteş derūn-ı sengden çıkmaz
20. Ne deñlü ķar' ederse dest-i âhen bāb-ı ibrāyı

kār etdi:

1. **ķār etdi:-di**
Kaside 3
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kazanç elde etmek || Olumsuz işler neticesinde elde kalan.
47. Beni bu nefş-i bed bızār etdi
48. Baña cūrm ü zūnūbu ķār etdi

kār eyle:

1. **ķār eyle:**
Kaside 3
Mısra: 106
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çalışmak.
105. Zūnūbuña gel istiğfār eyle
106. Yeter tevbāti Sālīm ķār eyle

kār eyler:

1. **ķār eyler:-r**
Kaside 35
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etki etmek.
55. Yār 'uşşāķa meded va'de-i vaşl eylemesin
56. İntizār âteşi eyler dil-i bī-hūşuna ķār

kara:

1. **ķaradır:-dır**
Lugaz 4
Mısra: 9
Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.
9. Karadır aña mekân u me'vā
10. Eylemez kimseye rağbet aşlā
2. **ķarada:-da**
Kaside 27

Mısra: 45

Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.

45. Karada zāhir olup böyle fecā'ı bir gün

46. İştilāh-ı keder-efzā-yı kelām-ı deryā

kara haber gelir:

1. **ķara haber gelir:-ir**
Muamma 33
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olumsuz, istenmeyen haberin ulaşması || Sevgilinin aydınlık yüzüne siyah saçlarının dökülmesi.
1. Ne dem ğisūsü düşse dil-rūbānıñ ruĥları üzre
2. Gelir Rum ehliniñ ķara haber Ćin'den semā'ına

ķarār:

1. **ķarār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 64
Sabit ve sakin olmak.
63. Pes derūn-ĥānesine ol fevrī
64. Cem' edip 'aql u ķarār u şabrı
2. **ķarār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 136
Sabit ve sakin olmak.
135. Ćü ğöñül gitdi sarāy-ı dilden
136. Eyledi 'aql u ķarār terk-i vātan
3. **ķarāra:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 4
Sabit ve sakin olmak.
3. Erişdi nā-gehān ğöñlüm Ĥişār'a
4. Ğüzārı verdim anda ben ķarāra
4. **ķarār:**
Tesdis 4
Mısra: 26
Sabit ve sakin olmak.
25. Olalı dil ğamze-i cānāne ile āşinā
26. Eyledi benden ķarār u şabr u ārāmım cūdā

ķarār:

- Gazel 56**
Mısra: 11
Sabit ve sakin olmak.
11. 'Aql u ķarār u şevk u tefekkūr de sendedir
12. Bir dil degil yanında hemān miĥmān olur

ķarār:

- Gazel 66**
Mısra: 5
Sabit ve sakin olmak.
5. Cüst ü cūdān fāriĝ olsunlar ķarār u 'aql u hūş
6. Ķandadır şimdi dil-i zār u nizārım kim bilir

ķarārı:-ı

- Gazel 94**
Mısra: 3
Sabit ve sakin olmak.

3. Ne mümkün 'aql u karârı refîk etmeklik
4. Giderse rûhum o şâha gönül piyâde gider

karâr etmez:

1. **karâr etmez:-mez**
Gazel 264
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yerde durmak.
7. Hele bir bü'l-'aceb ma'nâ dil-i şeydâ ne meşrebdir
8. Ki bir yerde karâr etmez gezer cânâne cânâne

karâr etmezse:

1. **karâr etmezse:-mez, -se**
Kaside 34
Mısra: 91
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yerde durmak.
91. Karâr etmezse bir şâh üzre bülbüller n'ola her dem
92. Gülistân-ı mahâbetde hezârân nâ-şikîbâdır

karâr vericek:

1. **karâr vericek:-icek**
Tarih 3
Mısra: 105
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karar vermek.
105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle karâr
106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du 'â

kârbân-ı ğam:

1. **kârbân-ı ğam:**
Gazel 71
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kervanı.
7. Tâ ezelden bu vücûdum hâne-i derd ü elem
8. Günde şaysañ nice kez şad kârbân-ı ğam gelir

kâr-fermâ-yı zamân:

1. **kâr-fermâ-yı zamân:**
Kaside 27
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönemin amiri || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.
15. Kâr-fermâ-yı zamân dâver-i Sencer-'unvân
16. Âşaf-ı şaf-şiken-i 'arşa-i meydân-ı vegâ

kârger olsun:

1. **kârger olsun:-sun**
Gazel 237
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tesir etmek, etkilemek.
9. Sâlim saña elbette olur mâye-i 'irfân
10. Sineñde hemân 'aşk-ı bütân kârger olsun

kâr-ı 'adû:

1. **kâr-ı 'adû:**
Gazel 242
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşmanın (rakip) işi.

1. Kaşd-ı cân etme durur zübde-i efkâr-ı 'adû
2. Der-keminâne sitiz etme durur kâr-ı 'adû

kâr-ı âyîn-i dil-i âgeh:

1. **kâr-ı âyîn-i dil-i âgeh:**
Lugaz 1
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilgili gönlün -olgun- adeti olan iş.
7. Zârafetdir ser-â-ser kâr-ı âyîn-i dil-i âgeh
8. Ne âgeh olsa râhat var ne dünyâ cây-ı râhatdır

kâr-ı bülendi:

1. **kâr-ı bülendi:-i**
Tarih 3
Mısra: 84
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulu, önemli iş.
83. Re'y-i pâki anı vü ani de re'y-i pâki
84. Gördü bu kâr-ı bülendi de zühûra ahrâ

kâr-ı ezel:

1. **kâr-ı ezel:**
Kaside 12
Mısra: 111
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En baştan mevcut olan iş.
111. Sa 'âdet olmayıcağ ser-nüvişte kâr-ı ezel
112. Ne 'ilm-i münci'-i şerdir ne zühd-i Tayfûri

kâr-ı firâk:

1. **kâr-ı firâk:**
Diğer 2
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık işi, ayrılık konusu.
37. Müşkil imiş nefice kâr-ı firâk
38. Çekilir iş değil bu bâr-ı firâk

kâr-ı ğamda:

1. **kâr-ı ğamda:-da**
Terkib-bend 1
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meselesi-işi.
43. Fiğân kim tiz-destdir kâr-ı ğamda
44. Ser-â-pâ taht-ı erbâb-ı tabi'at

kâr-ı kesb-i destin:

1. **kâr-ı kesb-i destin:-in**
Gazel 79
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çalışmanın karşılığı elde edilen kazanç || Sebep olunanlardan dolayı elde edilenler, sebep olmak.
7. Edenler bu dili zehr-âb-nüş-ı câm-ı hicrânîñ
8. O kâr-ı kesb-i destin cümlesi nânında bulsunlar

kâr-ı kurş-ı cevîn-i ümmi selîm:

1. **kâr-ı kurş-ı cevîn-i ümmi selîm:**
Kaside 10
Mısra: 280

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümmi Selim'in çiğnenmiş hurma hadisesi || Hz. Muhammed'in çiğnediği hurmayı Ümmi Selim'in oğluna yedirmesi sonucu şifa bulması hadisesine gönderme yapılmıştır.

279. Mu'ciz-i pākdir bu emr-i 'azīm
280. Kār-ı kuş-ı cevīn-i Ümmi Selīm

kār-ı maḥabbet:

1. **kār-ı maḥabbet:**

Müseddes 2

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi meselesi, aşk konusu.

25. Kapıldı gönlümüz ol şūḥa olduğ efgende
26. Yer etdi kār-ı maḥabbet yeri ile bende

kār-ı mekrümet:

1. **kār-ı mekrümet:**

Kaside 12

Mısra: 142

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik işi, cömertlik meselesi.

141. Kemāl-i na'tını gördükde bildiğim yokdur
142. Bu kār-ı mekrümet içre şerik ü berhūri

kār-ı muḳadder:

1. **kār-ı muḳadder:**

Rūbai 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takdir edilmiş olan işler.

1. Taḳdire 'ilāc eyleyemez olsa Felātūn
2. Elbette olur her ne ise kār-ı muḳadder

kār-ı naḳşında:

1. **kār-ı naḳşında:-ın, -da**

Diğer 3

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süsleme işi || Güzelleştirme.

127. Kār-ı naḳşında şehā ḥvāce-i üstāda hemān
128. Ḳalemim etmede taḳlīd be-her sā'at ü ān

kār-ı nüḥüfte:

1. **kār-ı nüḥüfte:**

Kaside 24

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli iş.

31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi
32. Kevne nā-didesi bir kār-ı nüḥüfte tebşir

kār-ı pesendide-nümā:

1. **kār-ı pesendide-nümā:**

Tarih 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenilen, takdir edilen iş || Devletin zafer kazanması.

1. Habbezā feth-i ḥoş-āyende-zafer pāk gāzā
2. Levḥaşa'llāh zihī kār-ı pesendide-nümā

ḳarīḥa-i ḥikem-ārā-vı her:

1. **ḳarīḥa-i ḥikem-ārā-yı her:**

Kaside 17

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetlerle süslü her düşünce.

13. Bu ihtirāma sezā reşk ederse hemvāre
14. Ḳarīḥa-i ḥikem-ārā-yı her şeh-i aḳdem

ḳarīḥa-i pāki:

1. **ḳarīḥa-i pāki:-i**

Kaside 17

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel düşünceler.

23. Bu müdde'amıza ḥāricde bu delil yeter
24. K'olup ḳarīḥa-i pāki bu kārda mülhem

ḳarīn:

1. **ḳarīn:**

Kaside 1

Mısra: 56

Yakın.

55. Ba'zı ru'yā muṭābık-ı ḥāḳdır
56. Lübb-i şıḳḳa ḳarīn ü mülḥāḳdır

ḳarīn bilmes:

1. **ḳarīn bilmes:-me, -se**

Diğer 10

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendisi için neyin iyi olacağını bilmek.

27. Ki oldu teşne-i her neş'e-i şafā gönlüm
28. 'Aceb mi bilmes ḳarīn gezip bu dehri dilā

ḳarīn etse:

1. **ḳarīn etse:-se**

Kaside 8

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaklaştırmak, ilgilenmek.

17. O şehenşeh anı ednā nigāḥa etse ḳarīn
18. Ki şāḥ eylemege bir gedāyı ḳādirdir

ḳarīn evlemis:

1. **ḳarīn evlemis:-miş**

Gazel 152

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaklaştırmak.

9. Gerçi döyemez vaşla deyü evlemiş hıcre ḳarīn
10. Sālīmā ḥāḳḳımda baḥtım sū'-i tedbīr evlemiş

ḳarīn olalı:

1. **ḳarīn olalı:-alı**

Diğer 3

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.

41. Olalı fikr-i lebiñe emelim nahli qarın
42. Eyledi meyvesini cümle kiräs-ı rengin

2. **qarın olalı:-alı**

Diğer 4

Mısra: **35**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.

35. Olalı dil ğam-ı hicriñe qarın
36. Gün-be-gün olmada bu tab' hazin

3. **qarın olalı:-alı**

Diğer 11

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.

49. Olalı dil kudüm-ı hıcre qarın
50. Buldu hasret derüna räh-ı rehın

karın oldu:

1. **karın oldu:-du**

Kaside 20

Mısra: **166**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.

165. Hamdü li'lläh zamän-ı 'adl-âyin
166. Böyle bir pädişaha oldu qarın

karın olsa:

1. **karın olsa:-sa**

Kaside 18

Mısra: **83**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.

83. Nazar-ı luţfuña bir mür eger olsa qarın
84. Rütbe-i neml-i Süleymân'a bulur cähı vuşul

2. **karın olsa:-sa**

Kaside 26

Mısra: **41**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.

41. Nazar-ı päkine bir mür eger olsa qarın
42. İltifät ile cihän içre olurdu 'Ankâ

karın-i amän:

1. **karın-i amän:**

Kaside 8

Mısra: **91**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Hz. Muhammed'in- yardımına, lütfuna yakın olmak.

91. Qarın-i meclis-i päki olan qarın-i amän
92. Sa'adet-i ebediyye ile mu'aşirdir

karın-i baht-i siyähim olup:

1. **karın-i baht-i siyähim olup:-up**

Diğer 10

Mısra: **30**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara bahtlı olmaya yaklaşmak || Kara bahtlı olmak.

29. Göñül muqârin-i hicrân olaldan ey meh-rû

30. Qarın-i baht-i siyähim olup bütün dünyâ

karın-i bezm-i şafâ:

1. **karın-i bezm-i şafâ:**

Gazel 34

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ü şafâ meclisinin arkadaşı.

7. Zamânede 'acebâ şimdi kim durur bilsek

8. Qarın-i bezm-i şafâ hem-dem-i nedim-i murâd

karın-i cezâ olur:

1. **karın-i cezâ olur:-ur**

Kaside 10

Mısra: **372**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cezaya yaklaşmış olmak || Cezalandırılmayı hak etmek.

371. Hâfızı Haq'dır o şehiñ her câ

372. Aña kem-bin olur qarın-i cezâ

karın-i dide-i behlül:

1. **karın-i dide-i behlül:**

Gazel 235

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Behlül'ün nazarında yakın olan, Behlül'e yakın olan.

7. Çeşmine girmeklige şimdi bahâne-cüydur

8. Nâz eden dünyâ qarın-i dide-i Behlül iken

karın-i havâl-i zî-şanı:

1. **karın-i hayâl-i zî-şanı:**

Kaside 20

Mısra: **260**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu düşüncelere yakın olan || 3. Ahmed.

259. Re' y ü tedbir ü 'ilm-i fersânî

260. Hep qarın-i hayâl-i zî-şanı

karın-i iltifât olmaz:

1. **karın-i iltifât olmaz:-maz**

Tedis 1

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ilgisine mazhar olmak.

7. Qarın-i iltifât olmaz der-i dil-berde 'aşıklar

8. Dürüg-âmiz güftâr ile pürdür cümle şadıklar

karın-i iltifât-ı lutf-ı mevlâ'dır:

1. **karın-i iltifât-ı lutf-ı mevlâ'dır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütuflarına yakın olmak, nasiplemek.

95. Ola hemvâre zâtı müstedâm-ı 'ömr-i devletde

96. Cihân tâ kim qarîn-i iltifât-ı luft-ı Mevlâ'dır

karîn-i in'âmı:

1. **karîn-i in'âmı:-ı**

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfun, nimet vericiliğın göstergesi.

13. Kūhlar ser-firâz-ı ikrâmı

14. Her nişîmen qarîn-i in'âmı

karîn-i istinbâ olur:

1. **karîn-i istinbâ olur:-ur**

Diğer 9

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilmek, duruma vaktî olmak.

23. Ya'ni edip temevvüc ol deryâ

24. Olur ise qarîn-i istinbâ

karîn-i meclis-i pâki olan:

1. **karîn-i meclis-i pâki olan:-an**

Kaside 8

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Hz. Muhammed'in) pak meclisine dahil olan.

91. Qarîn-i meclis-i pâki olan qarîn-i amân

92. Sa'âdet-i ebediyye ile mu'âşırdır

karîn-i meh-cenâb oldu:

1. **karîn-i meh-cenâb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce, değerli aya yakın olmak.

37. O dem kim oldu hem-pister 'arūs-ı kām ile ey dil

38. Anı zann etme kim Zühre qarîn-i meh-cenâb oldu

karîn-i murâd olur:

1. **karîn-i murâd olur:-ur**

Kaside 20

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dileğine ulaşmak, yaklaşmak.

125. Her kes alıp berây-ı isti'dâd

126. Feyzi andan olur qarîn-i murâd

karîn-i ni'metine:

1. **karîn-i ni'metine:-in, -e**

Kaside 20

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimete yakınlık || Padişaha yakın olma.

129. Reşk anıñ qarîn-i ni'metine

130. Terbiyet-kerde-i sa'âdetine

karîn-i rahmet-i rahmân:

1. **karîn-i rahmet-i rahmân:**

Kaside 17

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın rahmetine yakın olan || 3. Ahmed.

79. Hemîşe tâ olalar zâ'irân-ı Ravza-i pâk

80. Qarîn-i rahmet-i Rahmân sezâ-yı 'afv-i kerem

karîn-i şevk olmaz:

1. **karîn-i şevk olmaz:-maz**

Gazel 234

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşeye, mutluluğa yakın olmak.

1. Olmaz qarîn-i şevk gumüm-i'tiyâd olan

2. Bilmez şafâ-yı bâl nedir nâ-murâd olan

karîn-i şevk-ı kudümü:

1. **karîn-i şevk-ı kudümü:-u**

Gazel 275

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudum'un (çalgı aleti) vermiş olduğu mutluluğu yaşamak.

5. Meclis qarîn-i şevk-ı kudümü iken niçün

6. Bilmem ne oldu turmadı dil-dâr dün gece

karîn-i zîb ü bahâ:

1. **karîn-i zîb ü bahâ:**

Kaside 1

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süs ve güzelliğe yakın, süs ve güzellik taşıyan.

31. Bir bölük zülf-i dil-rübââsâ

32. Sünbülistân qarîn-i zîb ü bahâ

karîrü'l-'ayn olup:

1. **karîrü'l-'ayn olup:-up**

Kaside 14

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

45. Seniñle taht buldu baht-ı cävîd

46. Qarîrü'l-'ayn olup re'yiñle hürşîd

karîrü'l-'ayn-ı vaşlı:

1. **karîrü'l-'ayn-ı vaşlı:-ı**

Gazel 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmanın memnuniyeti, kavuşmanın mutluluğu.

3. Nihân oldu gözümden mihr-i rüyu nice demlerdir

4. Qarîrü'l-'ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin âyâ

karşu:

1. **karşu:**

Matla 57

Mısra: 1

Karşısında.

1. Ağlar hemişe 'aşık hatt-ı nigāra karşı
2. Bülbül nevālar eyler evvel bahāra karşı

2. **karşu:**

Matla 57

Mısra: 2

Karşısında.

1. Ağlar hemişe 'aşık hatt-ı nigāra karşı
2. Bülbül nevālar eyler evvel bahāra karşı

karşu durup:

1. **karşu durup:-up**

Gazel 221

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür şekilde karşısında durmak.

1. Dilā karşı durup ol gamze-i fettāne neylersin
2. Hedefāsā siper edip teniñ peykāne neylersin

kaşabü's-sebk-ı fezā-yı suhan-ı āvine-dār:

1. **kaşabü's-sebk-ı fezā-yı suhan-ı āvine-dār:**

Kaside 35

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözlere ayna tutan boşluklu kamış || Kalem.

19. Gele ey ney-şeker-i hoşka-i erbāb-ı kemāl
20. Kaşabü's-sebk-ı fezā-yı suhan-ı āvine-dār

kaşabü's-sebk-ı himem:

1. **kaşabü's-sebk-ı himem:**

Kaside 29

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himmet neyi.

27. Kaşabü's-sebk-ı himem hāme-i cüdüdur anıñ
28. Nola olursa sevād-ı kerem aña maḥber

kaşd:

1. **kaşd:-ı**

Tesdis 1

Mısra: 16

Amaç, niyet.

15. Bu vaz'-ı nā-peşendiden demem kim der-ferāğ olsun

16. Helāk etmek ise kaşdı beni cānān şağ olsun

2. **kaşdımız:-ımız**

Lugaz 1

Mısra: 39

Amaç, niyet.

39. Ne sā'at kaşdımız ma'lüm olmaz şimdilik ḥursun

40. Su'al etmek eger kâbilse benden şor ne ḥāletdir

3. **kaşdımı:-ım, -i**

Kaside 3

Mısra: 65

Amaç, niyet.

65. Bu sözle kaşdımı ol bātil eyler

66. Beni ya'nī namāza kâhil eyler

4. **kaşdıñ:-iñ**

Kıt'a 5

Mısra: 2

Amaç, niyet.

1. Dil-i gamīnime ey çarḥ neden bu güne cefā
2. Ger imtiḥān ise kaşdıñ bu imtiḥān çokdur

5. **kaşd:**

Kaside 8

Mısra: 152

Amaç, niyet.

151. Fezā-yı sīnede lā-büd geçer şafā-yı sürür

152. Ne dem ki ḥüzün ü ferāḥ kaşd ile müsāyirdir

6. **kaşdıñ:-iñ**

Gazel 174

Mısra: 7

Amaç, niyet.

7. Sözüñden kaşdıñ eylikse sen eyle bizi incitme

8. Neden lāzım saña zāhid bütün dünyāya yār olmak

7. **kaşdı:-ı**

Gazel 238

Mısra: 4

Amaç, niyet.

3. Dil-i zārı hemīn pā-māl-i cevr ü nāz etmekden

4. Helāk etmek ise kaşdı bizi cānān şağ olsun

8. **kaşdı:-ı**

Gazel 239

Mısra: 2

Amaç, niyet.

1. Gamze eşkimle müjeñ ser-tiz edip ey māh-rū

2. Kaşdı besbelli ḥisār-ı cāna etmektedir gülü

kaşd edip:

1. **kaşd edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 352

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaçlamak.

351. Eyledi mekr ü ḥilesi ḥalecān

352. Kaşd edip cānibine oldu revān

kaşd evlevip:

1. **kaşd eyleyip:-yip**

Muamma 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyetlenmek, istemek.

1. Hübüt etdi hümā-yı dil lebin kaşd eyleyip cānā

2. Ne var ey fendi çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

kaşd-ı 'ayş u nüş etdi:

1. **kaşd-ı 'ayş u nüş etdi:-di**

Gazel 290

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki içmeye niyetlenmek.

1. O meh-pāre ne dem meclisde kaşd-ı 'ayş u nüş etdi

2. Sebūda mey safā-yı nüş ile cūş u ḥurūş etdi

kaşd-ı 'azm evlevip:

1. **kaşd-ı 'azm eyleyip:-yip**

Kaside 22

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitmeye kast eylemek.

79. Kaşd-ı 'azm eyleyip sa'âdet ile

80. Başşa pâyın rikâba devlet ile

kaşd-ı cân etme:

1. **kaşd-ı cân etme:**

Gazel 242

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldürmeye niyetlenmek.

1. Kaşd-ı cân etme durur zübde-i efkâr-ı 'adû

2. Der-keminâne sitiz etme durur kâr-ı 'adû

kaşd-ı ihlâke:

1. **kaşd-ı ihlâke:-e**

Gazel 260

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Helak etmeye kast etmek || Sevgilinin öldürücü bakışları ile âştığı etkilemesi.

3. Şarırlar şâh-ı hûsn emriyle gelmiş kaşd-ı ihlâke

4. Görenler gamze-i cellâdı çeşm-i hûn-feşân içre

kaşd-ı sebt:

1. **kaşd-ı sebt:**

Kaside 22

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazmaya niyetlenmek.

97. Kaşd-ı sebt ile bu telâşide

98. Kalemim eylesem tırâşide

kaşd-ı vefîr evledimse:

1. **kaşd-ı vefîr eyledimse:-dim, -se**

Kaside 10

Mısra: 363

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çokça kast etmek, niyetlenmek.

363. Her ne çend eyledimse kaşd-ı vefîr

364. Etdi bunlar 'azîmetim tedmîr

kaşd-ı vuşûl eyleye:

1. **kaşd-ı vuşûl eyleye:-ye**

Kaside 18

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşmaya, gitmeye çalışmak.

51. Hânedan taşra çıkılmaz bu hevâlarda meger

52. Câmî'e cum'a için eyleye dil kaşd-ı vuşûl

kâse:

1. **kâse:**

Muamma 7

Mısra: 1

Kadeh, peymane.

1. Mâh-ı nev gibi tehdîr kâse meyden kaçra yok

2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânîñ elem

2. **kâse:**

Diğer 11

Mısra: 68

Kadeh, peymane.

67. Gûşlar nâle-i firâkımdan

68. Kâse leb-rîzdîr çemen-be-çemen

3. **kâseler:-ler**

Kaside 19

Mısra: 28

Yayvan kap.

27. Ruḥâm-ı pâki anıñ hurde şan'atlarla mâl-â-mâl

28. Hıtâyî kâseler içre muşanna' tarz-ı fevvâre

4. **kâsesin:-sin**

Gazel 122

Mısra: 9

Kadeh, peymane.

9. Geh tolar geh agdırır nüḥ kâsesin çarḥ-ı felek

10. Dest-i lerzişkâr-ı dehrîñ câmı tamlar tamlamaz

5. **kâsemiz:-miz**

Gazel 132

Mısra: 3

Kadeh, peymane.

3. Keyfimiz bulmaz tenezzül kâsemiz ser-şârdır

4. Râḥ-ı râḥat-sâz ile meclisde püdüḥ şîşemiz

6. **kâse:**

Gazel 203

Mısra: 7

Kadeh, peymane.

7. Kâse leb-rîz-i sirişk-i dîdeden meclisde ben

8. Cümle bu hûn-âbedir bezminde şâhbâmız bizim

kâse-i çeşmimde:

1. **kâse-i çeşmimde:-im, -de**

Gazel 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözün çanağı , göz çukuru.

9. Kâse-i çeşmimde bî-hüde degildir cünbişi

10. Eşk-i çeşm-i âşîka baḳdıkaçı dîtrer âfîtab

kâse-i devrân:

1. **kâse-i devrân:**

Kaside 20

Mısra: 249

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönemin kasesi || Kasenin doluluğundan hareketle mutluluk içerisinde bir yaşam.

249. Oldu 'aşrında kâse-i devrân

250. Cümle leb-rîz-i neş'e-i 'irfân

kâse-i nûna:

1. **kâse-i nûna:-a**

Kaside 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nun harfi gibi kase || Kaş.

67. Gerek 'âlem gerek benî Âdem

68. Kâse-i nûna noḳta-i tev'em

kāse-i zehr-āb-ı sitem çekdi:

1. **kāse-i zehr-āb-ı sitem çekdi:-di**

Gazel 165

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zulüm zehriyle -dolu- kadehi içmek.

3. Şunmada sāki-i devrān ele cām-ı mey-i şevk

4. Dil ise kāse-i zehr-āb-ı sitem çekdi dirîg

kāse-i zerrîn-kadehi:

1. **kāse-i zerrîn-kağehi:-i**

Kaside 16

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Altın kadeh.

15. Almasın kāse-i zerrîn-kağehi deste meger

16. Mest ü rüsvā olur 'ālemde çü Dārā bülbül

kāse-leb-rîz-i bezm-i miñnet olan:

1. **kāse-leb-rîz-i bezm-i miñnet olan:-an**

Diğer 11

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam meclisinde kadehi -kederle,acıyla,hasretle-dolu olmak.

73. Kāse-leb-rîz-i bezm-i miñnet olan

74. Dil-ħarāb-ı hevā-yı hicret olan

kāşid:

1. **kāşid:**

Gazel 292

Mısra: 10

Kasteden, bir şeyi yapmaya niyet eden (kimse).

9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sālimā

10. Kūy-ı cānāna giden kāşid da el-ān gelmedi

kaşide:

1. **kaşide:**

Tarih 1

Mısra: 118

Beyit sayısı 15'den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrası ilk beyitle kâfiyeli manzume.

117. Ķo lâfi Sālimā ħayr-ı du'adır

118. Kaşide āħir olsa çünki kânün

2. **kaşidemde:-m, -de**

Kaside 6

Mısra: 87

Beyit sayısı 15'den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrası ilk beyitle kâfiyeli manzume.

87. Eger vaşfiñla ben güyāter olmasam kaşidemde

88. Ne mümkün idi beslenmek ser-ā-pā şem' ü pervāne

3. **kaşidemde:-m, -de**

Kaside 30

Mısra: 87

Beyit sayısı 15'den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrası ilk beyitle kâfiyeli manzume.

87. Eger ben luţfuña mağrūr olmasam kaşidemde

88. Getirmezdi ħayālim ħārice bu nazm-ı ħarrāyı

kāşır:

1. **kāşır:**

Tarih 4

Mısra: 74

(Ar.) Kusurlu.

73. Ne yapsınlar buña tāriħ-güyān

74. Tekellüm kâşır u dil nā-şikibā

2. **kāşırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 104

(Ar.) Kusurlu.

103. Ne rütbe eylese ħāmem belāġatin müzdād

104. Edā-yı rütbe-i şāniñda yine kâşırdır

kāşırān:

1. **kāşırān:**

Gazel 165

Mısra: 9

Kusurlu insanlar.

9. Kāşırān ermede maķşadlarına Sālim ħayf

10. Miñnet-i 'ālemi erbāb-ı himem çekdi dirîg

kaşırġa:

1. **kaşırġaydı:-ydı**

Kaside 27

Mısra: 43

Şiddetli rüzġar.

43. Bir muħālif hele şiddetli kaşırġaydı o kim

44. Aķ köpüklenmiş idi baħr-i emāni her cā

kaşır-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır:

1. **kaşır-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır:-dır**

Kıt'a 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevinç arttıran mutluluk veren - çok güzel- köşk.

1. Te'āla'llāh ne kaşır-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır

2. Ki ħarħ-ı bi-'adilin kāħ-ı cennet görmege müştāk

kaşır-ı cān-fezā-yı nükheth-ārānın:

1. **kaşır-ı cān-fezā-yı nükheth-ārānın:-ın**

Tarih 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Rayihali gönle ferahlık veren köşk.

1. Bu kaşır-ı cān-fezā-yı nükheth-ārānın hemin ey dil

2. Dü çeşm-i ħayreti pür-ħire eyler ħarħ-ı nā-yābı

kaşır-ı cennetdir:

1. **kaşır-ı cennetdir:-dır**

Tarih 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cennet köşkü.

3. Öyle cāy-ı dil-güşā-yı rūh-efzā kim hemān
4. Görse Rıdvān tarh-ı pākin қаşr-ı cennetdir diye

қаşr-ı dil-güşā:

1. **қаşr-ı dil-güşā:**

Tarih 12

Mısra: **38**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbe ferahlık veren saray.

37. Deh düşüp tarhına tārīhin dedim

38. Bī-mu 'ādildir bu қаşr-ı dil-güşā

қаşr-ı kev'e:

1. **қаşr-ı kev'e:-e**

Tarih 16

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah köşkü (Key: Büyük hükümdar, padişah, eski Acem şahlarından ikinci tabakada bulunanların adlarının başına getirilirdi.).

1. Hābbezā nev sūffe-i pākīze cāy-ı dil-güşā

2. Kim görenler tarzını tercih eder Қаşr-ı Key'e

қаşr-ı leb-i dervā:

1. **қаşr-ı leb-i deryā:**

Tarih 23

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deniz kenarında, sahilde kurulu olan köşk.

1. Hoşā қаşr-ı leb-i deryā neşāt-ārā-yı bī-hem-tā

2. 'Adilī nā-şünüde mişli nā-dīde ferah-simā

қаşr-ı leb-i havz-ı şafā-bahş-ı cemil:

1. **қаşr-ı leb-i havz-ı şafā-bahş-ı cemil:**

Tarih 22

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönle mutluluk veren, havuz kenarındaki köşk.

1. Hābbezā қаşr-ı leb-i havz-ı şafā-bahş-ı cemil

2. Ravza-i 'adn-i berin-i ferah-efzāya 'adil

қаşr-ı merāma şeh olup:

1. **қаşr-ı merāma şeh olup:-up**

Tarih 18

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek, niyet sarayına sultan olmak || İsteklerin gerçekleşmesi.

1. Gönül қаşr-ı merāma şeh olup çün kām-yāb oldu

2. O baht-ı dil-nüvāzi de felekden behre-yāb oldu

қаşr-ı mücevher:

1. **қаşr-ı mücevher:**

Kaside 12

Mısra: **132**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mücevherlerle -süslü- köşk || Cennette Adem'in yaşadığı köşk.

131. Firāşı Sündüs ü zer-beft firāş-ı istebrak

132. Қаşұru қаşr-ı mücevher binā-yı billūrī

қаşr-ı müferrah:

1. **қаşr-ı müferrah:**

Tarih 12

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlık veren, güzel saray.

1. Dil-güşā қаşr-ı müferrah cān-fezā

2. Hābbezā cāy-ı şafā cennet-sezā

қаşr-ı vālāya:

1. **қаşr-ı vālāya:-ya**

Kaside 19

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek köşk.

15. Nigāh-endāz olan her bir müferrah қаşr-ı vālāya

16. Eder şun '-ı Hudā'da dīde-i 'ibretle nezzāre

қassām-ı takdīr-i ezel:

1. **қassām-ı takdīr-i ezel:**

Gazel 124

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezelden takdir eden, ALLAH.

7. Kısmet etdikde gamı қassām-ı takdīr-i ezel

8. Gālibā ser-pençe-i efkäre düşdü gönülümüz

қаş:

1. **қаş:-ı**

Gazel 1

Mısra: **10**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

9. Hılkatīn cāmi '-i ahlāk-ı hamīde olmak

10. Luṭf-ı Mevlā görünür ey қаşı mihrāb bana

2. **қаşın:-ıñ**

Tahmis 2

Mısra: **20**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

19. Hālq-ı 'ālem ne 'aceb emriñe rām olsa şehā

20. Çekdi menşür-ı melāhatda қаşın tuğrāyı

3. **қаşın:-ıñ**

Matla 59

Mısra: **1**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

1. Қаşın tuğrā cebiniñ kāğıd-ı ābādi-i garrā

2. O tuğrāya seriñde zülfüñ oldu zülfeler cānā

4. **қаş:-ı**

Gazel 95

Mısra: **3**

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

3. Ṭayansın ol қаşı yanıñ ḥadengine aғыār

4. O şāh-ı mülket-i behcet bugün gāzāya gider

kāşāne:

1. **kāşāne:**

Tarih 14

Mısra: **10**

Köşk, saray.

9. Sezā Sālim görenler tarh-ı zībāsın dese tārīḥ
10. Bu nev kāşāne ‘aynıyla cināndır selsebīl ābı

2. **kāşānedir:-dir**

Gazel 99

Mısra: 6

Köşk.

5. Ḥarābāta var ey zāhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk ‘aceb kāşānedir derler

3. **kāşānem:-m**

Gazel 292

Mısra: 3

Köşk, saray.

3. Türe-baḥt imiş ümidim gibi kāşānem benim
4. Şubḥa dek bakdık bu şeb ol mäh-ı tábān gelmedi

kaşar:

1. **kaşarsı:-sı**

Lugaz 3

Mısra: 49

Kaşar || Mumun eriyen yapısı.

49. Kātı turfā kaşarsı kanberdir

50. Köre düşmen başıre yāverdir

kaşı ya:

1. **kaşı ya:**

Gazel 273

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaşı yay (gibi olan sevgili).

7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi
8. Beni bir yana felek atdı seni bir yana

2. **kaşı ya:**

Gazel 286

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaşı yay (gibi olan sevgili).

1. Ne dem ol kaşı ya ile zarürî iftirāk oldu
2. Firāk-ı kāmetiyle kıddimiz mәнend-i tāk oldu

kaşı yanıñ:

1. **kaşı yanıñ:-nıñ**

Muamma 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yay kaşlı || Sevgili.

1. Ne çekdim çille-i ‘aşkıñ çekince ey kemān-ebürü
2. Muḥaşşal sen kaşı yanıñ çekilmezmiş ğam-ı hicri

2. **kaşı yanıñ:-nıñ**

Gazel 197

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yay gibi olan kaşı.

13. O kaşı yanıñ endüh-ı firākın söyleyip yer yer
14. Benim çekdiklerim Sālim varıp cānāna ‘arz etdim

kat:

1. **katımda:-ım, -da**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 29

Huzur, makam.

29. Ku ‘ūd edip katımda ol ruḥ-ı al

30. Velî ğayrı nıgehden etdi ‘uzzāl

2. **katı:-ı**

Lugaz 5

Mısra: 5

Kesmek.

5. Kātı çokdur sever anı zīrā

6. Ağzı vardır dili yokdur aslā

kat‘ edip:

1. **kat‘ edip:-ip**

Kaside 14

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sona erdirmek, bitirmek.

31. Nizā ‘ı kat‘ edip şemşir-i kaḥrıñ

32. Bütün aḳtāra şāmil oldu naşrıñ

kat kat:

1. **kat kat:**

Lugaz 3

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok, pek çok.

33. Artırır vaz‘ını yine kat kat

34. Keşmekeşle geçer bütün evkāt

2. **kat kat:**

Gazel 224

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok, pek çok.

1. Kırılısın sāgar-ı ‘işret derünüm ğam ile tolsun

2. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña kat kat ḥarām olsun

3. **kat kat:**

Gazel 224

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok, pek çok.

9. Nola mey görmese Sālim dem-i firkatde oldukça

10. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña kat kat ḥarām olsun

4. **kat kat:-sun**

Gazel 228

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çok, pek çok.

7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağyār düşdüğe

8. O vaz‘a kıalmazız bizden yaña kat kat ḥelāl olsun

kat‘ olur:

1. **kat‘ olur:-ur**

Gazel 122

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesilmek.

5. Kat‘ olur mu nāzilātı ‘ālemiñ tedbir ile

6. Köhnedir sakfı sipihriñ bāmi tamlar tamlamaz

kaṭ'ā:

1. **kaṭ'ā:**

Terkib-bend 1

Mısra: 28

Hiçbir vakit, asla.

27. Fiğân ey pençe-i şîr-i muşîbet

28. Terahhüm etmediñ hiç baña kaṭ'ā

2. **kaṭ'ā:**

Terkib-bend 1

Mısra: 74

Hiçbir vakit, asla.

73. Benim ol 'âşık-ı nâ-çâr u şeydâ

74. Ki kaṭ'ā olamaz zahmıma tedbîr

3. **kaṭ'ā:**

Tarih 3

Mısra: 10

Hiçbir vakit, asla.

9. Öyle pākîze fetihdir ki nazîr ü miğlin

10. Görmemiş kimse cihân içre ser-â-ser kaṭ'ā

4. **kaṭ'ā:**

Tarih 3

Mısra: 114

Hiçbir vakit, asla.

113. Zülmet-i küfrü tebâşîr-i himem ede beyâz

114. Kese seyf ortalığı kılmaya şübhe kaṭ'ā

5. **kaṭ'ā:**

Kaside 5

Mısra: 74

Hiçbir vakit, asla.

73. Gülsitân revnağ-ı nev-rüz ile bulmaz idi zîb

74. Bülbülân hürrem-i vuşlat olamazdı kaṭ'ā

6. **kaṭ'ā:**

Kaside 6

Mısra: 40

Hiçbir vakit, asla.

39. Eger olmasalardı dâhil-i bezm-i şeh-i 'âlem

40. Sezâ-yı iltifât olmazdı kaṭ'ā şem' ü pervâne

7. **kaṭ'ā:**

Kaside 16

Mısra: 42

Hiçbir vakit, asla.

41. Tesliyet etmese lütfu dil-i mahzûnun eger

42. Rencîş-i hârî getirmez idi kaṭ'ā bülbül

8. **kaṭ'ā:**

Kaside 25

Mısra: 42

Hiçbir vakit, asla.

41. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki mir'ât-ı cihân içre

42. Felek şâm u şehîr devr etse misliñ görmeye kaṭ'ā

9. **kaṭ'ā:**

Kaside 27

Mısra: 8

Hiçbir vakit, asla.

7. Kimseniñ şimdi 'adâletkede-i 'âlemde

8. Bî-hude kimseye yokdur sözü aşlâ kaṭ'ā

10. **kaṭ'ā:**

Gazel 242

Mısra: 9

Hiçbir vakit, asla.

9. Hâşılı olsa iki gözü de a'mâ kaṭ'ā

10. Eylemez naqşını güm dîde-i bidâr-ı 'adû

kaṭ-be-kaṭ:

1. **kaṭ-be-kaṭ:**

Tarih 3

Mısra: 213

Çok fazla.

213. Kaṭ-be-kaṭ eylediler tehniyet-i şevk u sürür

214. Cümle hâddince kibâr-ı şulaḥâ vü fuzalâ

kaṭı:

1. **kaṭı:**

Diğer 3

Mısra: 104

Çok, pek.

103. Ne güzel hâzret-i Eyyüb'u temâşâ ammâ

104. Şîr ü kaymağı da anıñ kaṭı a'lâ ammâ

2. **kaṭı:**

Kaside 5

Mısra: 96

Kesinkes.

95. Âh kim baht-ı dil-i zâr u nizârım kemdir

96. Âh kim ahter-i dūnum kaṭı pesdir şâhâ

3. **kaṭı:**

Lugaz 5

Mısra: 18

Sert.

17. Anı nerm eyleme pek müşkildir

18. Serddir ol kaṭı âhen-dildir

4. **kaṭı:**

Diğer 9

Mısra: 56

Çok, pek.

55. Yâd olup cümle şoḥbet eylerdik

56. Kaṭı şâhâne ülfet eylerdik

5. **kaṭı:**

Diğer 9

Mısra: 113

Sert, merhametsiz.

113. Kaṭı korçağ olur imiş bunda

114. Her gelen hâşılı her efgende

6. **kaṭı:**

Kaside 10

Mısra: 270

Çok, pek.

269. Bir hâcer var idi nihâyetde

270. Kaṭı bâlâ idi şalâbetde

7. **kaṭı:**

Kaside 10

Mısra: 361

Çok, pek.

361. Kâtı çok ecniha zühür etdi

362. Piş ü pesden geçip mürür etdi

8. kâtı:

Kaside 16

Mısra: 21

Çok, pek.

21. Kâtı pek tiz geçer mevsim-i gülzâr nola

22. Böyle efgâni dirâz eylese şeydâ bülbül

9. kâtı:

Müfret 34

Mısra: 1

Kesinkes.

1. Fen-i aşüb-ı fitende kâtı üstâd oldu

2. Gamzelerden görelî nüsha-i nâzi çeşmiñ

10. kâtı:

Gazel 145

Mısra: 4

Çok, pek.

3. Şakın bir hâle düş olmaya dil zülfi dil-ârâda

4. Kâtı vâfir zamândır kim gönülden bir haber gelmez

11. kâtı:

Gazel 182

Mısra: 7

Kesinkes.

7. Kâtı ednâ bahâneyle kişiyi terk ederler hayf

8. 'Aceb halkı vefâsız kimseler imiş Trabzon' uñ

12. kâtı:

Gazel 192

Mısra: 8

Kesinkes.

7. Bâ' iş-i miñnet olur ol neyi müntec gayrı

8. 'Aşırımızda kerem ummak kâtı kemdir ey dil

13. kâtı:

Gazel 235

Mısra: 5

Çok, pek.

5. Âdeme bî-hüde incinmek kâtı pek güç gelir

6. Ol perîden 'âşıka insâniyet me' mül iken

kât'-ı câh eyler:

1. kât'-ı câh eyler:-ler

Matla 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makâmı kesilmek || İlmi açıdan geri kalmak, yüksellemek.

1. Hemîşe kât'-ı câh eyler olanlar 'ilmden hâlî

2. Makâmı pest olur olsa terâzünüñ kefi mâlî

kât'-ı nazar:

1. kât'-ı nazar:

Gazel 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakışın kesmesi || Sevgilinin keskin bakışının etkisi.

1. Gamze-i ser-tizden kât'-ı nazar

2. Sâye-i zülfünde diller hoş geçer

kât-ı ümmîd eyledim:

1. kât-ı ümmîd eyledim:

Gazel 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümidi kesmek.

7. Kât-ı ümmîd eyledim hicriñle seyr-i bâğdan

8. Berg-i süsen şüret-i şemşirdir sensiz baña

kâtibân-ı südde-i nüñ-tâk:

1. kâtibân-ı südde-i nüñ-tâk:

Tarih 8

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokuz kat göğün eşğinin yazıcıları || Tüm yazıcılar, tüm kâtipler.

43. Bu güne yazdılar yek-ser şenâ-yı zât-ı zî-şânîñ

44. Debîrân-ı zamân u kâtibân-ı südde-i nüñ-tâk

kâtib-i a' mâl-i hayr:

1. kâtib-i a' mâl-i hayr:

Tarih 16

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı işlerin yazıcısı.

11. Kâtib-i a' mâl-i hayr ol şuffeyi rüz-ı kıyâm

12. Hayr edip Beykozlular bünyâd etdiler diye

kâtib-i çarh-ı hüceste-eser-i sihr-âver:

1. kâtib-i çarh-ı hüceste-eser-i sihr-âver:

Kaside 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sihirli, kutlu eserler yazan katip.

9. Böyle sebt eyledi evşâfını levh-i felege

10. Kâtib-i çarh-ı hüceste-eser-i sihr-âver

kâtib-i feryâd-ı gam-ı şubh-demî:

1. kâtib-i feryâd-ı gam-ı şubh-demî:

Kaside 35

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah vakti gam feryatlarının katibi (Acıları dile getiren).

11. Gele ey kâtib-i feryâd-ı gam-ı şubh-demî

12. Vâşif-ı zîb ü bahâ-yı ruñ-ı âl-i dil-dâr

katırcı cerrine çıktı:

1. katırcı cerrine çıktı:-dı

Matla 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Medrese talebelerinin mübarek üç aylarda (Recep, Şaban, Ramazan) köylerde imamlık,müezzinlik yaparak geçimlerini sağlayacak parayı kazanmaları.

1. Bir iki har-ı veled-i zinâ olup buña meftûn

2. Katırcı cerrine çıktı nihâyet-i mazmûn

katlanmak:

1. katlanmağa:-a

Gazel 28

Mısra: 4

Katlanmak, tahammül etmek.

3. Göñül ser-menzil-i maşşüduna elbet erer bir gün
4. Velî katlanmağa dil sabr-ı Eyyüb olmağa muhtâc

katmer:

1. katmer:

Kaside 34

Mısra: 20

Kat kat.

19. Şafâsı gülşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyre
20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrî müheyyâdır

katmer-be-katmer:

1. katmer-be-katmerdir:-dir

Kaside 34

Mısra: 19

Kat kat, oldukça fazla.

19. Şafâsı gülşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyre
20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrî müheyyâdır

katra:

1. katra:

Matla 4

Mısra: 1

Damla.

1. Eşkime nisbetle katra degilken bārān
2. Baña yol vermiyor olmaqlığa cānāna revān

2. katra:

Muamma 7

Mısra: 1

Damla.

1. Māh-ı nev gibi tehîdir kâse meyden katra yok
2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindānıñ elem

3. katra:

Kaside 22

Mısra: 16

Damla.

15. Nice deryā keremde bā-tahkîk
16. Katra olmaz yanında baħr-i ‘amîk

4. katra:

Gazel 134

Mısra: 6

Damla || Çok az, hiç.

5. Ne deñlü olsa leb-tefsîde-i tab‘-ı teb-i ğam dil
6. Yine deryā-yı luftundan kişiyē katra el vermez

katra-bār olur:

1. katra-bār olur:-ur

Gazel 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Damla yüklü olmak || Ağlar olmak.

1. Çeşm-i hvāb-ālūdumuz kim hvābdan bîdār olur
2. Şüst ü şü-yı rüya eşk-i dîde katra-bār olur

katra-ber-katra:

1. katra-ber-katra:

Kaside 18

Mısra: 34

Damla damla.

33. Dîdesinden dökülen lü‘lelerin āb-ı revān

34. Katra-ber-katra eder yād-ı zamān-ı eylül

katra-i cūdun:

1. katra-i cūdun:-un

Kaside 19

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik damlası || Padişahın cömertliğinin çok az bir kısmı.

91. Benim ‘indimde berterdir cihānda zerrece luftā

92. Anıñ bir katra-i cūdun deġişmem baħr-i zehhāre

katra-i eşkimiz:

1. katra-i eşkimiz:-imiz

Diğer 2

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı damlası.

61. Fikr-i rüyuñla sinemiz töldü

62. Katra-i eşkimiz gül-āb oldu

katra-i kemterini olmaz:

1. katra-i kemterini olmaz:-maz

Kaside 20

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük damla olmak || Padişahın cömertliğinin çok az bir kısmı.

69. Kef-i cūduna nisbet ü temşil

70. Katra-i kemterini olmaz Nil

katra-i rahmet:

1. katra-i rahmet:

Kaside 10

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahmet damlaları || Allah'ın rahmetinin ulaşması.

97. Olmasa zātı ümmete ni‘met

98. Nāzil olmazdı katra-i rahmet

katra-pāş olsa:

1. katra-pāş olsa:-sa

Kaside 13

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Damlalar saçmak || Lütuf ihсан etmek.

53. Ol ki ebr-i himmeti dünyāya olsa katra-pāş

54. Bāġ-ı ‘ālemde biter yer yer giyāh-ı kîmyā

katre:

1. katre:

Gazel 23

Mısra: 5

Damla.

5. Mebde' -i aşı-ı vücūduñ iki çatre āb iken
6. Gurre olma ey göñül şu üzere yok nakşa sebāt

kattāl:

1. **ḳattāl:**

Gazel 154

Mısra: 5

Katledici.

5. Gazā-yı ğamzesi ma'lūm olsun deyü ol ḳattāl
6. Getirmiş tıgına hūn-ı raķībi cā-be-cā sürmüş

ḳattāl olur:

1. **ḳattāl olur:-ur**

Gazel 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Katıl olmak.

1. Neş'e-i meyle o dem kim rüyu 'ālū'l-'āl olur
2. Ğamze-i 'aşıḳ-küşü kanlar şaçar ḳattāl olur

ḳavl:

1. **ḳavli:-i**

Rübai 1

Mısra: 4

Söz, kelām.

3. Ğam yemem ben kelām-ı a'dāya
4. Kendi de ḳavli de münāfıḳdır

2. **ḳavli:-i**

Kaside 20

Mısra: 298

Söz, kelām.

297. Be-Resül-i mümecced-i Ḥallāk
298. Etmiş ola bu ḳavli Ḥaḳ intāk

ḳavl-i hanzele'dir:

1. **ḳavl-i hanzele'dir:-dir**

Kaside 10

Mısra: 394

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hanzele'nin sözleri (Hz. Hanzala sahabedendir.

Uhud savaşında şehit düşmüştür. " Gasil-ül-Melâike"Melekler tarafından yıkanmış kimse diye anılmıştır.).

393. Müttefikdir bu mu'ciz-i bâhir
394. O rivâyet ki ḳavli-i Ḥanzele'dir

ḳavl-i müşrik-i bed-dil:

1. **ḳavl-i müşrik-i bed-dil:**

Kaside 10

Mısra: 241

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü dilli müşriklerin sözleri.

241. Ne revā ḳavl-i müşrik-i bed-dil
242. Eyleye zātına keder ḥāşıl

ḳavl-i pāki:

1. **ḳavl-i pāki:-i**

Kaside 20

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek söz || Hz. Muhammed'in sözleri.

31. Ki verip ḳavl-i pāki ile ḥaber
32. Ede bi'z-zāt medḥin ol server

ḳavm:

1. **ḳavmi:-i**

Kaside 10

Mısra: 302

Kavim, topluluk.

301. Vardığında mekânına o cevân
302. Oldular ḳavmi yek-sere ḥayrân

ḳavm-i 'anüd:

1. **ḳavm-i 'anüd:**

Kaside 10

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnatçı kavim || İman etmemekte ısrar edenler.

149. Taleb etdiklerinde ḳavm-i 'anüd
150. Emr-i iḥyâyı kılmağı meşhūd

ḳavm-i lât u 'uzzâ'yı:

1. **ḳavm-i lât u 'uzzâ'yı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müşrikler.

81. Ḥalîlu'llâh ile hem-nâm u şöret olduguñdandır
82. Zuhuruñ pür-tezelzül etdi ḳavm-i Lât u 'Uzzâ'yı

ḳavs:

1. **ḳavs:**

Kaside 15

Mısra: 7

Dokuzuncu burcun adı.

7. Felekde ḳavs olur yemde mâhiyân lerzân
8. Taḳınsa ğuş-ı cihâna bu heybet-i şevket

ḳavd-ı rencis:

1. **ḳavd-ı rencis:**

Tedis 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder, dert endişesi, düşüncesi.

15. Ne ḳavd-ı rencis ü derd-i raķīb-i bed-zebân olsa
16. Ne ol hem-ülfet-i aġyâr-ı endişe-resân olsa

ḳavd-ı zülfün:

1. **ḳavd-ı zülfün:-üñ**

Gazel 227

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zülfün baġı || Sevgilinin saçlarının aşıġın zihninde süreklili yer tutması.

1. Ḳavd-ı zülfün añlamaz kendin perîşân etmeyen
2. Bilmeye subḥ-ı vişâli şâmı hicrân etmeyen

ḳaymaġ:

1. **ḳaymaġ:-ı**

Diğer 3

Mısra: 104

Kaymak.

103. Ne güzel ḥazret-i Eyyüb'u temâşâ ammâ
104. Şîr ü ḳaymaġı da anıñ ḳatı a'lâ ammâ

ḳavs:

1. **ḳays:**

Terkib-bend 1

Mısra: 76

Leyla ve Mecnun hikâyesinin erkek kahramanı Mecnun.

75. Benim ol 'aşık-ı ser-defter-i 'aşk

76. Ki zâtım görse ḳays eylerdi tevḳîr

2. **ḳays'a:-a**

Gazel 243

Mısra: 10

Leyla ve Mecnun anlatısının erkek kahramanı Mecnun.

9. Kâkülüñ sevdâsı ile Sâlim ey şîrîn-dehen

10. ḳays'â gâlibdir hezârân rûtbe mecnûn olmada

ḳays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkıım:

1. **ḳays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkıım:-ım**

Gazel 208

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk çöllерinin Mecnun'u || Âşığın kendisini Mecnun'a benzetmesi.

3. Ben ol ḳays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkıım kim bu vâdide

4. Enîsim ğam celîsim hicr ü ḳayret derd hem-râhım

ḳays-ı bî-sâmâna:

1. **ḳays-ı bî-sâmâna:-a**

Gazel 197

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzursuz ḳays || Mecnun.

5. Şikâyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser

6. Varıp şahrâya râzım ḳays-ı bî-sâmâna 'arz etdim

ḳays-ı dest-i sahrâ-vı cünûn-ı 'aşkıñım:

1. **ḳays-ı dest-i şahrâ-yı cünûn-ı 'aşkıñım:-iñ, -ım**

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın delilik çölünün Mecnun'u.

5. Ben ki ḳays-ı dest-i şahrâ-yı cünûn-ı 'aşkıñım

6. Câme-i şad pâre baña bir durur dîbâ da bir

ḳays-ı miñnet-zededen:

1. **ḳays-ı miñnet-zededen:-den**

Gazel 37

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Miñnet çeken ḳays || Mecnun.

11. Saña mâ'il olalı Sâlim-i şeydâyı şehâ

12. ḳays-ı miñnet-zededen eyledi berter ümmîz

ḳays-şifat:

1. **ḳays-şifat:**

Gazel 97

Mısra: 9

Mecnun şifatlı.

9. Vechi var ḳays-şifat nâleler etseñ Sâlim

10. 'Aklıımı aldı benim ğamzesi câdü begler

ḳayvüm:

1. **ḳayvüm:**

Kaside 10

Mısra: 425

Ar. Ezeli ve ebedi kaim olan Cenabıhak. (Esmâ-i hüsnadandır.).

425. Bârgâhında cümle ey ḳayvüm

426. Nîk ü bed kâr u ḳalimiz ma'lûm

ḳazâ:

1. **ḳazâña:-ñ, -a**

Terci-bend 1

Mısra: 54

Bela, musibet.

53. Dîtresin üstüne hırşından şabâlar zülfüñüñ

54. Her ḳazâña eylesin 'aşıkların gönlün siper

2. **ḳazâ:**

Tahmis 1

Mısra: 13

Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.

13. ḳazâ nüş eyleyince bâdeden bir câm-ı raḫşânîñ

14. Göñül mestâne fâş etmiş nigâh-ı germ ü pinhânîñ

3. **ḳazâ:**

Kaside 6

Mısra: 3

Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.

3. ḳazâ böyle tecellî eylemişdir nola kim olsa

4. Cihân-süz u pür-âteş nâ-şikibâ şem' ü pervâne

4. **ḳazâ:**

Kaside 13

Mısra: 8

Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.

7. İltifât etdikde bu bahriñ olur zâhir ebed

8. Tâ ezelden böyle icrâ eylemiş ḳükmün ḳazâ

5. **ḳazâ:**

Gazel 67

Mısra: 2

Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.

1. Kemân ebrûlarıñ müjgânlarıñ tîr

2. ḳazâ ğamzen nigâhîñ 'ayn-ı te'sîr

6. **ḳazâ:**

Gazel 152

Mısra: 1

Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.

1. Naḳş-ı engüştüñ ḳazâ ḳalbimde taşvîr eylemiş

2. Sîneye Ḳaḳ neyleyim biñ şerḫa taḳdîr eylemiş

7. **ḳazâ:**

Gazel 287

Mısra: 6

Hata, yanlışlık.

5. Gözet esîriñi dâm-ı şikenc-i kâkülde

6. ḳazâ ile saña murğ-ı göñül şikâr oldu

ḳazâ bâbı:

1. **ḳazâ bâbı:**

Kaside 3

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaza kapısı || İlahi takdir sonucu gerçekleşecek olanlar.
63. Ne güçlük var durur dâr-ı fenâda
64. Kazâ bâbı huşûşâ kim güşâde

każâyı atmaz oldum:

1. **każâyı atmaz oldum:-dum**
Müfret 10
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç bir şeyi umursamamak.
1. Bırakdım çarhı destimden każâyı atmaz oldum ben
2. Kemân u tîr ü kalb ü 'aşkımız ber-bâd qalmışdır

każâ-yı lutfu:

1. **każâ-yı lutfu:-u**
Terkib-bend 1
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf kazası || Kişinin vakti gelince ihsanlara kavuşması.
47. Erer mi dil gülistân-ı şafâya
48. Każâ-yı lutfu ecr-i mâ-mezâyâ

kâzî:

1. **kâzîlara:-lar, -a**
Rûbai 15
Mısra: 2
Kadı.
1. Tenhâ dilimi dil-bere verdim Sâlim
2. Kâzîlara vardıkça danışdım hâlim
2. **kâzî:**
Kaside 29
Mısra: 33
Kadı.
33. Kâzî nâ'ib olamaz mahkeme-i fazlında
34. Hücet-i 'ilmine ger eylese imzâ-yı nazar

każıyye:

1. **każıyye:**
Kaside 33
Mısra: 64
İddia edileni kanıtlamak için söylenen söz veya getirilen delil.
63. Baĥş-i işrâkı-i dil-i maĥmûm
64. Söz götürmez każıyye çün ma'lûm

kebâb etmek:

1. **kebâb etmek:-mek**
Gazel 188
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşinden dolayı aşğın baĥrının yanması.
1. Nedendir sîh-i gamda hicr ile baĥrım kebâb etmek
2. Saña lâyıķ mıdır cânâ bizi pür-ıztırâb etmek

kebg-i bâĥa:

1. **kebg-i bâĥa:-a**
Kaside 27
Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçenin keklîĥi.

11. Gözün üstünde kaşın var dese kebg-i bâĥa
12. Kendi şeh-perleri şâhine olur tîĥ-i każâ

kebîr:

1. **kebîr:**
Kaside 22
Mısra: 66
Yüce kimseler.
65. 'Âlemi eyleyip şehâsı esîr
66. Keremin görmede saĥîr ü kebîr

2. **kebîr:**

Kaside 24
Mısra: 68
Yüce kimseler.
67. Haşre dek devletini dâ'im edip Ferd ü Şamed
68. Behre-yâb ola zamânında saĥîr ile kebîr

kebîre:

1. **kebîre:**
Gazel 123
Mısra: 4
Ar. Büyük günah.
3. Baķıp taĥķir etme peykeriñ rind-i mey-âşâmiñ
4. Şaķın bundan kebîre zâhidâ vizr-i vebâl olmaz

kebûd:

1. **kebûd:**
Gazel 179
Mısra: 8
Mavi.
7. Bâĥ-ı ĥüsnüñ her boyu servine baķmam dil-berîñ
8. Zülfü sünbül rüyu gül çeşmi kebûd olmaķ gerek

kebûdî çeşmi:

1. **kebûdî çeşmi:-i**
Matla 40
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mavi renkli göz.
1. Ĥayâlimden dü çeşmi Sâlimâ çıķmaz anıñ her câ
2. Kebûdî çeşmi cânânıñ sirişkim eyledi deryâ

kebûterveş:

1. **kebûterveş:**
Gazel 258
Mısra: 6
Güvercin gibi.
5. Eyâ şehbâz-ı evc-i ĥüsn ü ân çengâl-i hicriñle
6. Kebûterveş dil-i bî-bâlimi âvârelendirme

keç-dehân:

1. **keç-dehâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 10
Eĥri aĥızlı || Kalem.

9. Anı nice vaşf eder bu hāme
10. Evşāfi o keç-dehāna şıgmaz

keçköl:

1. **keçkölü:-ü**

Kaside 13

Mısra: 84

Dilenci çanağı.

83. Nān-ı kırs-ı mühr-i re' yinden müdām abdāl-ı çarh
84. Māh-ı nevdır elde keçkölü olur pertev gedā

keç-nazar eyleme:

1. **keç-nazar eyleme:-me**

Matla 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğri bakmak || Sevgilinin âşığa merhamet nazarıyla bakmaması.

1. Ey gözü şehlā meded merdümlük eyle el-hazer
2. Eyleme haq-bın olan 'uşşāk-ı zāra keç-nazar

keç-revliğin etmekde:

1. **keç-revliğin etmekde:-mek, -de**

Tesdis 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Feleğin) yanlış yoldan gitmesi, eğri eğri dönmesi.

9. Çarh keç-revliğin etmekde kemālin buldu
10. Bilmeziz kim eşer-i āh u fiğāna n' oldu

keder:

1. **kederle:-le**

Kaside 1

Mısra: 130

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

129. Gül-i ümmidi fikr edip her ān
130. Şol arak kim kederle ola revān

2. **keder:**

Terci-bend 1

Mısra: 56

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

55. Dā' imā Haq gül-ruhuñ luţfuyla ḥandān eylesin
56. Görmesin 'ālemde zāt-ı pākiñ aşlā bir keder

3. **kederden:-den**

Tarih 1

Mısra: 20

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

19. Güşāyiş bulmaga minnet mi vardır
20. Bu günlerde kederden tab'-ı mahzūn

4. **kederde:-de**

Diğer 2

Mısra: 96

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

95. Haq te'ālā olup mu'in ü zahīr
96. Etmeye bu kederde bizi esīr

5. **kederden:-den**

Kaside 8

Mısra: 106

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

105. Senāñı böyle mi ta'bir eder idim ammā
106. Dil-i şikeste kederden ḥarāb u ḥātırdır

6. **kederler:-ler**

Kaside 8

Mısra: 108

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

107. Gamımla her şebim encüm-şumār-ı bīmārī
108. Be-her günümde kederler sihām-ı 'ā' irdir

7. **kederden:-den**

Kaside 8

Mısra: 225

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

225. Be-feyz-i na't derūnum kederden et sālīm
226. Ki gönümüz nice demdir ḥazīn-i ḥātırdır

8. **keder:**

Kaside 10

Mısra: 242

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

241. Ne revā kavlı-i müşrik-i bed-dil
242. Eyleye zātına keder ḥaşıl

9. **keder:**

Kaside 13

Mısra: 106

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

105. Bu meserretle dimāğ-ı dehr olup ser-şār-ı feyz
106. Güldü dünyāñın yüzü gitdi keder geldi şafa

10. **kederden:-den**

Tarih 17

Mısra: 3

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

3. Lāleler maḥv-ı vücūd etdi kederden dāğ ile
4. Olalı her bir giyeh gülzāra şekl-i yāsemīn

11. **keder:**

Tarih 17

Mısra: 89

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

89. Teng-destī vü keder ḥālim diğēr-gün eyledi
90. Gündüzüm sermā-yı hicrān her gecem sūz u enīn

12. **kederden:-den**

Tarih 17

Mısra: 110

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

109. Zāt-ı pākiñ ḥazret-i Haqka emānet eyledik
110. Devletiñde sālīm olsun hep kederden her gamīn

13. **keder:**

Kaside 18

Mısra: 30

Gam, ıstırap, elem, hüzn.

29. Germ ü serde nice tākāt getirirsek olsun
30. Ki çeker tağ kadar olsa keder küh-ı ḥamūn

14. **keder:**

Kaside 22

- Mısra: 96
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
95. Beni za'f ile fikr edip çün nāl
96. Keder etdi netice hāmemi lāl
15. **kederle:-le**
Kaside 22
Mısra: 101
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
101. Heft sāl eyledi kederle güzer
102. Ki gönül haml-i bār-ı 'azli çeker
16. **kederde:-de**
Kaside 22
Mısra: 119
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
119. Yoğsa böyle kederde taze hayāl
120. Zāhir olmak gönülde emr-i muhāl
17. **keder:**
Kaside 27
Mısra: 58
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
57. Hāşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihān
58. Hāşır-ı maḥşer gibi olmuşdu keder ser-tā-pā
18. **kederden:-den**
Kaside 27
Mısra: 66
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
65. 'Ömrünü devletini Hāḫḫ ede anıñ efvün
66. Zātını sālīm ede cümle kederden Mevlā
19. **keder:**
Gazel 30
Mısra: 5
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
5. Şu kadar hāleti var belki keder cism olsa
6. 'Ayn-ı şevk eyler idi anı nümāyān-ı şabūh
20. **keder:**
Gazel 65
Mısra: 1
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
1. Bī-kesāni nola ihlāk etse ālām u keder
2. Çarḫ öyle çarḫ mıdır kim etdiğin noḫşān eder
21. **kederden:-den**
Gazel 77
Mısra: 3
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
3. Komaz hālī derūnum bir kederden gerdiş-i gerdün
4. Beni mağmūm gördükçe felek gūyā şafā eyler
22. **kederle:-le**
Gazel 156
Mısra: 5
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
5. Kederle olmayıcaḫ bezm-i şevka bigāne
6. Netice kıymet-i her ašinā bilinmez imiş
23. **keder:**
Gazel 252

- Mısra: 7
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
7. Firāk-ı la'l-i nābiñda keder cānā muḫarrerdır
8. Nümāyāndır hücüm-i ḡam meyiñ elbet ḫumārında
24. **keder:**
Gazel 280
Mısra: 9
Gam, ıstırap, elem, hüzn.
9. Taḡılmaz nüṣṣa-i dilden keder Sālīm anı zīrā
10. Felek desti ile Sālīm anı şīrāzelendirdi
- keder gördükçe:**
1. **keder gördükçe:-dükçe**
Rübai 8
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet görmek, sıkıntıya maruz kalmak.
3. Gördükçe keder çarḫdan ey Sālīm-i nā-çār
4. Sen dāmen-i teslīme yapış olma mükedder
- keder vermez:**
1. **keder vermez:-mez**
Gazel 107
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederlendirmek.
3. Bize tevdīd-i ḡam etmez yeñiden 'ālem-i hicrān
4. Keder vermez baña firḫat ki me'lūf-ı ḫadīmimdir
2. **keder vermez:-mez**
Gazel 135
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederlendirmek.
3. Keder vermez ne rütbe kākülün dūr u dirāz olsa
4. Hemān diller perişān olmasınlar ser-te-ser sensiz
- keder-āver:**
1. **keder-āver:**
Diğer 4
Mısra: 42
Kaderden gelen || Başa gelen olumsuz bir durumun kaderden dolayı olması, irade dışı gerçekleşmesi.
41. Erre-i 'ömr imiş aḫvāl-i hecir
42. Keder-āver imiş iḫbāl-i hecir
- keder-i hicr:**
1. **keder-i hicr:**
Gazel 98
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın üzüntüsü.
9. Sālīm keder-i hicr ile olmam mütekeddir
10. 'Ālemde bizim derd ü firāk 'ālemimizdir
- kederzār-ı tekellüfdür:**
1. **kederzār-ı tekellüfdür:-dür**
Gazel 135
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Külfet veren keder evi.

1. Kederzâr-ı tekellüfdür bu mâtem-hâneler sensiz
2. Netice olmasın bir dem dil-i sevdâ-eşer sensiz

kedû:

1. **kedû:**

Gazel 186

Mısra: 6

Kabak.

5. Yanaşmadı dağı nev-ğonca-i ferah sâkî
6. Egerçi âb-ı reziñden nice kedû gördük

kef:

1. **kefi:-i**

Kaside 34

Mısra: 48

El || Cömertlik eli, kişinin cömertliği.

47. Gerek sifle gerek 'âlî nevâliyle cihân mâlî
48. Keremden olmamış hâlî kefi bir böyle deryâdır

kefâf:

1. **kefâf:**

Diğer 4

Mısra: 79

Kafi, yeterli.

79. Bu şevâb dünyede insâna kefâf
80. Şeb ü rüz eyleye ol beyti tavâf

keff:

1. **keffiñ:-iñ**

Diğer 8

Mısra: 34

El ayası, avuç || Kişinin makamı, konumu.

33. Ebr-i nev-rûzu eyleyen gâltân
34. Etdi keffiñ maḥall-i emn ü amân

2. **keffi:-i**

Kaside 12

Mısra: 41

Köpük || Yarattılış.

41. Buḥârı etdi semâvât u keffi arz-ı bihîn
42. Miyâh-ı meymenetinden biḥâr-ı mescüdi

3. **keffi:-i**

Kaside 33

Mısra: 5

El ayası, avuç.

5. Eylemişdir o keffi Ḥak zîrâ
6. Maḥsim-i rızq-ı cümle-i 'ulemâ

keffe:

1. **keffe:**

Kaside 12

Mısra: 31

Terazinin kefesi || Allah'ın kudretinin büyüklüğü.

31. Bu keffe etdi ḥazîz-i esâs-ı dehre nüzül
32. O keffe eyledi Mi'râc-ı Beyt-i Ma'mûr'ı

2. **keffe:**

Kaside 12

Mısra: 32

Terazinin kefesi || Allah'ın kudretinin büyüklüğü.

31. Bu keffe etdi ḥazîz-i esâs-ı dehre nüzül
32. O keffe eyledi Mi'râc-ı Beyt-i Ma'mûr'ı

keffe-i mîzân:

1. **keffe-i mîzân:**

Müfret 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terazi gözü.

1. Hevâ-âlûde olmak ḥiffet-i 'akla delâletdir
2. Ḥafif olsa olur lâ-büd hevâda keffe-i mîzân

keffe-i temkîni:

1. **keffe-i temkîni:-i**

Kaside 23

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhtiyat terazisi.

61. Olur tahte'ş-şerāya keffe-i temkîni peyveste
62. Eder güy-ı zemîn taḫbîl-i sâk-ı 'arş-ı a'lâyı

keffe-i terâzûva:

1. **keffe-i terâzûva:-ya**

Kaside 12

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terazinin kefesi || Allah'ın kudretinin büyüklüğü.

29. O nûr-ı pâki ḳodu keffe-i terâzûva
30. Ḳılınca vezni irâde zamîr-i uşṭurı

keff-i nevâl-i cüd-ı lutf-ı mekrümet-zâyı açıp:

1. **keff-i nevâl-i cüd-ı lutf-ı mekrümet-zâyı açıp:-ı**

Kaside 30

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertçe davranmak, lütufta bulunmak.

77. Ümidim dergehiñden bu durur devletli sultânım
78. Açıp keff-i nevâl-i cüd-ı lutf-ı mekrümet-zâyı

keffü'l-ḥasîb-i çarḥdan:

1. **keffü'l-ḥasîb-i çarḥdan:-dan**

Kaside 13

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin cömert eli.

81. Açsa bâl ü per 'uḳâb-ı çeşm-i ḥışmından uçar
82. Tütüveş keffü'l-ḥasîb-i çarḥdan reng-i ḥinâ

kef-i cüdu:

1. **kef-i cüdu:-u**

Kaside 22

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eli açıklık, cömertlik.

13. Kim vücudu keremde yek-tâdır
14. Kef-i cüdu 'atâda deryâdır

kef-ı cüduñ:

1. **kef-ı cüduñ:-un**

Tarih 8

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eli açıklık, cömertlik.

39. Ne ılsım 'ayn-ı kenz-i luṭf u iḥsān-ı İlhāhī'dir
40. Kef-i cūdun Ḥudā etmiş cihāna maḫsimü'l-erzāk

kef-i cūduna:

1. **kef-i cūduna:**-un, -a

Kaside 20

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eli açıklık, cömertlik.

69. Kef-i cūduna nisbet ü temşil
70. Ḳaṭra-i kemterini olmaz Nıl

kef-i cüduyla:

1. **kef-i cüduyla:**-u, -yla

Kaside 18

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik dalgası.

67. Kef-i cüduyla anıñ dolmadadır baḫr-i muḫīṭ
68. İnzimām eylese etrāfına mecrā-yı süyül

kef-i destim:

1. **kef-i destim:**-im

Kaside 34

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avuç içi || Düşünceleri yazıya dökme.

77. Ḥayālīm tāze tāze etmede maẓmūn istihzār
78. Kef-i destim k'elinden 'āciz-i taḫrīr ü imlādır

kef-i hükmünde kılmış:

1. **kef-i hükmünde kılmış:**-mıṣ

Kaside 23

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak || Hakim olmak.

39. Ne āşaf ḥusrev-i şāḫib-kırān Cemşid-i devrān kim
40. Kef-i hükmünde kılmış baḫtı dest-efşār-ı dünyāyı

kef-i iḥsānı:

1. **kef-i iḥsānı:**-ı

Kaside 19

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eli açıklık, cömertlik.

85. O vālā şāh-ı 'ālī-şān-ı 'ādil kim kıyās eyler
86. Kef-i iḥsānı baḫşāyışde kāna cūdu emtāre

kef-i iḥsānına:

1. **kef-i iḥsānına:**-ın, -a

Kaside 22

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eli açıklık, cömertlik.

77. Rüz ü şeb oldu dīde-düz-ı ümīd
78. Kef-i iḥsānına meh ü ḥürşīd

kef-i iḥsānını:

1. **kef-i iḥsānını:**-ın, -ı

Kaside 18

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eli açıklık, cömertlik.

69. Biri baḫr ü birini kān ḥayāl ede meger
70. Kef-i iḥsānını taşvīr edenler me' mül

kef-kaṭı'-i hezār sikkīniz:

1. **kef-kaṭı'-i hezār sikkīniz:**-iz

Diğer 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzlerce avucu kesmiş olan bıçak || Şair (Yusuf suresi 31. ayette geçen Hz. Yusuf'un güzelliği karşısında görenlerin ellerini kesmesi hadisesine gönderme yapılmıştır.).

17. Levmekār-ı firāk-ı ta'yīniz

18. Kef-kaṭı'-i hezār sikkīniz

keh:

1. **keh:**

Kaside 33

Mısra: 39

Saman.

39. Ya'ni 'arz-ı vüçüd edip çün keh

40. Keh-rübā-yı 'ināyetin ile geh

kehfü'l-emān-ı rāḫatdır:

1. **kehfü'l-emān-ı rāḫatdır:**-dır

Kaside 8

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur veren sığınak | Hz. Muhammed'in eşiği|.

37. Ğarībe dergehi kehfü'l-emān-ı rāḫatdır

38. Ğamīne bābı penāh u neşāt-ı ḫātırdır

kehkeşān:

1. **kehkeşān:**

Tarih 1

Mısra: 25

Samanyolu.

25. Degildir Kehkeşān gelmiş bu sūra

26. Çiçekli bir su dībāsiyla gerdün

2. **kehkeşān:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 112

Samanyolu.

111. Telli pullu döşenip aña hemān

112. Kehkeşān oldu bisāt-ı dīvān

3. **kehkeşān:**

Tarih 24

Mısra: 19

Samanyolu.

19. Gerdūnda şeb-meşhūd olan şanma hilāl ü Kehkeşān

20. 'Arz eyled'aña āsumān elmāsdan tāt u kemer

keh-keşān:

1. **keh-keşān:**

Kaside 23

Mısra: 57

Samanyolu.

57. Degildir Keh-keşân 'arz etdi gerdün-ı siyeh-ţali'
58. Semend-i cāhına bir sîmden raht-ı mücellâyı

keh-rübâ:

1. **keh-rübâ:**

Gazel 22

Mısra: 4

Kehribar taşı || Sevgili.

3. Şanıña vermez nakîsa ülfetiñ ednâ ile
4. Keh-rübâ kıymetden inmez olmağile kâh-düst

keh-rübâ-yı ârzü:

1. **keh-rübâ-yı ârzü:**

Gazel 240

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu kehribarı.

5. Hep has u hâşâki çekmiş kendine
6. Keç-rübâdır keh-rübâ-yı ârzü

keh-rübâ-yı 'inâyetin:

1. **keh-rübâ-yı 'inâyetin:-in**

Kaside 33

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnayet kehribarı || Herkese iyilikte bulunma.

39. Ya'ni 'arz-ı vücüd edip çün keh
40. Keh-rübâ-yı 'inâyetin ile geh

kelâl:

1. **kelâlim:-im**

Gazel 88

Mısra: 4

Yorgunluk, bezme, fütür.

3. Vâkıf ancak bir Hudâ'dır derdime
4. Künc-i hasretde kelâlim kim bilir

kelâm:

1. **kelâmımdır:-im, -dır**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 43

Söz, kavl || Şiir.

43. Fağra fağr etdiren kelâmımdır
44. Şevk-bahş-ı cihân nâmımdır

2. **kelâmımız:-i, -mız**

Kaside 8

Mısra: 1

Söz.

1. Kelâmımız ki bizim na't-i pâke dâ'irdir
2. Zebân-ı nâţıkamız nüşha-i mefâhirdir

3. **kelâmı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 178

Söz || Kurân-ı Kerîm.

177. Güş ederdî çü hâlet-i yağazân
178. Nevmesinde kelâmı Fağr-i cihân

4. **kelâmı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 180

Söz, kavl.

179. İbni Mes'ud'un oldu çün hâki

180. Bu kelâmı rivâyet-i pâki

5. **kelâm:**

Kaside 10

Mısra: 343

Söz, kavl.

343. Ne 'aceb nuţk-ı pâkdir bu kelâm

344. Ki demiş şâ'ir-i bihîn-ilhâm

6. **kelâmını:-ın, -ı**

Diğer 10

Mısra: 46

Söz, kavl.

45. Ki nağv-i pâkini bilmek murâd eden 'âkil

46. Eder kelâmını tefsîr de andan şofıra

7. **kelâmın:-ın**

Tarih 18

Mısra: 28

Söz, kavl.

27. Zihî mağdüm-ı vâlâ-rütbe-i şîrin-edâdır kim

28. Kelâmın güş eden câm-ı şafâdan neşve-yâb oldu

8. **kelâmım:-ım**

Kaside 29

Mısra: 50

Söz, kavl || Şiir.

49. Ben o şad-şevk u sürür ile eyâ kân-ı kerem

50. Eyledim gerçi şifâfında kelâmım berter

9. **kelâmı:-ı**

Gazel 148

Mısra: 3

Söz, kavl.

3. Ya firkatdır kelâmı yâ peyâm-ı süzîş-i hicrân

4. O ğamze bundan özge biz ğarîbe bir cevâb etmez

10. **kelâmıñ:-ıñ**

Gazel 251

Mısra: 6

Söz, kavl || Şiir.

5. Bahtdır halka şatan cümle metâ'-ı suhanı

6. Kim alır yoğsa kelâmıñ dür-i meknün olsa

kelâm-ı a'dâya:

1. **kelâm-ı a'dâya:-ya**

Rübai 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanların sözleri.

3. Ğam yemem ben kelâm-ı a'dâya

4. Kendi de çavli de münâfıkdır

kelâm-ı cemel:

1. **kelâm-ı cemel:**

Kaside 10

Mısra: 285

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devenin konuşması (Hz. Muhammed'in mucizelerindedir.).

285. Şâhid-i şanıdır kelâm-ı cemel

286. Emr-i büzgâle emr-i nuţk-ı Hübel

kelām-ı menfûru:

1. kelām-ı menfûru:-u

Kaside 1

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşlanılmayan sözler.

107. 'Âkıbet hep kelām-ı menfûru

108. Gör ki başdan çıkardı Mansûr'u

kelām-ı şâ'irdir:

1. kelām-ı şâ'irdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairin sözleri.

75. Zebân-ı nâṭıka mizâb-ı rahmet olmaz mı

76. Ne dem ki na't-i şerîfîn kelām-ı şâ'irdir

kelîm-i evyübî:

1. kelîm-i evyübî:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şair ismi.

55. Lâl olurdu Kelîm-i Eyyübî

56. Tûr-ı kalbimde görse âşûbı

kem:

1. kemdir:-dir

Lugaz 3

Mısra: 43

Kötü, fena.

43. Anıñ için bu güne ol kemdir

44. Ateşiyü'l-mizâc-ı 'âlemdir

2. kemdir:-dir

Kaside 5

Mısra: 95

Kötü, fena.

95. Âh kim baht-ı dil-i zâr u nizârım kemdir

96. Âh kim aṭter-i dünüm katı pesdir şâhâ

3. keminden:-in, -den

Gazel 136

Mısra: 8

Eksiklik, nakıslık.

7. Şâḡs-ı nâ-dâna baḡıp fehm ederiz dānâyı

8. Merd-i niküyu cihân içre keminden biliriz

4. kemdir:-dir

Gazel 192

Mısra: 8

Eksiklik, nakıslık.

7. Bâ'ış-ı miḡnet olur ol neyi müntec ḡayrı

8. 'Aşırımızda kerem ummak katı kemdir ey dil

kem bulmadım:

1. kem bulmadım:-ma, -dım

Gazel 205

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü görmek, kötü olduğunu düşünmek.

7. Gam-fezâdır deyi 'aşkıñ zemm eder imiş raḡıḡ

8. Ben seniñ sevdâ-yı mihrîñ sevdigim kem bulmadım

kemâhî:

1. kemâhî:

Kaside 9

Mısra: 52

Aç olma || Manevi açlık.

51. Cihânı pür edip feyz-i İlähî

52. Bizi sır eyledi cümle kemâhî

kemâl:

1. kemâli:-i

Kaside 2

Mısra: 90

Ar. Erginlik, olgunluk, pişkinlik.

89. Ne mümkün na't-i pâkiñ ede taḡrîr

90. Kemâli ile şâhâ kilik taḡrîr

2. kemâli:-i

Kaside 20

Mısra: 175

Ar. Erginlik, olgunluk, pişkinlik.

175. Ede her kâmile kemâli kadar

176. Dür-bîn-i 'inâyetinde nazar

3. kemâlim:-im

Gazel 88

Mısra: 10

Ar. Erginlik, olgunluk, pişkinlik.

9. Görmeyince zâtımı Sâlim benim

10. Ehl-i 'irfândan kemâlim kim bilir

kemâle erdi:

1. kemâle erdi:-di

Gazel 165

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Son noktaya gelmek.

5. Ülfeti erdi kemâle felegiñ buḡl ile ḡayf

6. Başımı ḡırḡaya 'âlemde kerem çekdi dirîḡ

kemâl-i dehşetden:

1. kemâl-i dehşetden:-den

Kaside 17

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük korku, dehşet.

47. Sipihre lerze düşerdi kemâl-i dehşetden

48. Ne semte 'azm eder âyâ deyi o bedr-i himem

kemâl-i hüsne:

1. kemâl-i hüsne:-e

Müfret 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliḡin mükemmelliḡi.

1. Kemâl-i hüsne âteşdir demişler

2. Eşeddü'l-cerri ceyârü'r-revâḡi

kemâl-i hüsn-i hulkun:

1. **kemāl-i hüsn-i hulkun:-un**

Tarih 18

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huy güzelliği, güzel yaratılış.

33. Kemāl-i hüsn-i hulkun hıfz için güyâ siyâh-ı şeb

34. O hürşid-i cihân-ârâ-yı eltâfa niğâb oldu

kemāl-i ihtirâmen:

1. **kemāl-i ihtirâmen:**

Kaside 2

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hürmetin yüceliği.

77. Kemāl-i ihtirâmen ol beşire

78. O şebde Baħr-i Sâve geçdi yire

kemāl-i kudret-i hakk'ın:

1. **kemāl-i kudret-i hakk'ın:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kudretinin büyüklüğü.

3. Döşendi zülfe-i tuğrâsı kâf-ı kâfîniñ

4. Kemāl-i kudret-i Hakk'ın yazıldı menşürü

kemāl-i lutf u re'fetle:

1. **kemāl-i lutf u re'fetle:-le**

Kaside 25

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet ve iyiliğin yüceliği.

55. Kemāl-i lutf u re'fetle seni şadr-ı sa'âdetde

56. Ede bâkî ilâ yevmi'l-kıyâme hazret-i Mevlâ

kemāl-i na'tını:

1. **kemāl-i na'tını:-ın, -i**

Kaside 12

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgünün olgunluğu, güzel övgü || Hz. Âdem'i övme.

141. Kemāl-i na'tını gördükde bildigim yokdur

142. Bu kâr-ı mekrûmet içre şerik ü berhürü

kemāl-i sa'd:

1. **kemāl-i sa'd:**

Tarih 18

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldukça uğurlu.

39. Kemāl-i sa'd ü ifrâf-ı feraħ ile bu şeb güyâ

40. Hâsen burcunda mehle ictimâ'-ı âfîtab oldu

kemāl-i şefkati:

1. **kemāl-i şefkati:-i**

Kaside 17

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkatin olgunluğu || İnsanlara karşı çok şefkatli olma.

69. Kemāl-i şefkati erbâb-ı dânişe vâfir

70. Nigâh-ı merhâmeti yâre-i dile merhem

kemāl-i senâya:

1. **kemāl-i senâya:-ya**

Kaside 8

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakkıyla, layık bir şekilde övmek.

99. Resül-i muhteremâ pâdişâh-ı levlâkâ

100. Saña kemāl-i senâya dilim ne kâdirdir

kemâlin buldu:

1. **kemâlin buldu:-du**

Tesdis 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Son noktaya ulaşmak.

9. Çarħ keç-revlinin etmekde kemâlin buldu

10. Bilmeziz kim eşer-i âh u figâna n'oldu

kemâlin bulmada:

1. **kemâlin bulmada:-ma, -da**

Kaside 9

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgunlaşmak.

47. Nüzül etdikçe vech-i arzâ rahmet

48. Kemâlin bulmada kışt-i hidâyet

kemân:

1. **kemân:**

Müfret 10

Mısra: 2

Yay || Sevgilinin kaşu.

1. Bırakdım çarħı destimden kazâyı atmaz oldum ben

2. Kemân u tîr ü kalb ü 'aşkıımız ber-bâd kalmışdır

2. **kemân:**

Gazel 13

Mısra: 2

Açılmış gül || Sevgili.

1. Yine müjgâni câna erdi âşüb-ı nihân gâ'ib

2. Eder tîr-i sitem te'sîr 'uşşâka kemân gâ'ib

3. **kemân:**

Kıt'a 13

Mısra: 4

Yay || Sevgilinin kaşu.

3. Derün-ı sîne-i 'uşşâkıñı siper eyle

4. Hâdeng-i ğamzeñe cânâ kemân gönderdik

4. **kemânını:-ın, -i**

Kaside 17

Mısra: 53

Yay.

53. Anıñ kemânını Rüstem ne kâdir ala ele

54. Kemân-ı saħtına nisbet kepâdedir Rüstem

5. **kemân:**

Kaside 24

Mısra: 48

Yay.

47. Püte-i himmetine Rüstem'in ermez tîri

48. Çarħ destinde kemân olsa hilâli zihgîr

6. **kemân:**

Gazel 67

Mısra: 1

Yay || Sevgilinin kaşu.

1. Kemân ebrûlarıñ müjgânlarıñ tîr
2. Qazâ ğamzen nigâhıñ 'ayn-ı te'sîr

kemân ebrûlarıñ:

1. **kemân ebrûlarıñ:-lar, -ıñ**

Muamma 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yay biçiminde olan kaş.

1. Hüdâ hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan
2. Gözüm nûru kemân ebrûlarıñ hıfz eyle düşmenden

kemândan çıka:

1. **kemândan çıka:-a**

Gazel 236

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kaşları.

11. Sâlim verâda menzili mañz-ı vuşul olur
12. Bir tîr-i serd kim çıka bir kez kemândan

kemân-ebrû:

1. **kemân-ebrû:**

Muamma 24

Mısra: 1

Yay kaşlı || Sevgili.

1. Ne çekdim çille-i 'aşkıñ çekince ey kemân-ebrû
2. Muhaşşal sen kaşu yanıñ çekilmezmiş ğam-ı hicri

2. **kemân-ebrû:**

Gazel 172

Mısra: 5

Yay kaşlı || Sevgili.

5. Egerçi gitdi dem-i vuşlat ey kemân-ebrû
6. Derûnda qaldı şafâya yeri nişân ancak

3. **kemân-ebrûyu:-yu**

Gazel 216

Mısra: 9

Yay kaşlı || Sevgili.

9. Ol kemân-ebrûyu Sâlim ger der-âğuş etmesem
10. Qâ'il olmazdım güzâr-ı tîr ile zih-gîrden

4. **kemân-ebrû:**

Gazel 293

Mısra: 1

Yay kaşlı || Sevgili.

1. Ey kemân-ebrû yapardıñ hâtır-ı vîrânımı
2. Saña naql etsem neler çekdim dem-i hicrânımı

kemânî:

1. **kemânî:**

Kaside 14

Mısra: 17

Kavis, yay || Kaş.

17. Kemânî ebruvânın kılsa pür-çin
18. Eder bir tîri fetḥ-i Çin (ü) Mâçin

kemân-ı sahtına:

1. **kemân-ı sahtına:-ın, -a**

Kaside 17

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sert yay.

53. Anıñ kemânımı Rüstem ne qâdir ala ele

54. Kemân-ı sahtına nisbet kepâdedir Rüstem

kem-bîn:

1. **kem-bîn:**

Kaside 10

Mısra: 372

Kem gözle bakan.

371. Hâfızı Hâk'dır o şehiñ her câ

372. Aña kem-bîn olur qarîn-i cezâ

kemend etdim:

1. **kemend etdim:-dim**

Gazel 202

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kement yapmak || Sevgilinin saçları bağlamında kullanılıp, aşığı tutsak etmesi vurgulanmıştır.

1. O mâhıñ zülf-i şeb-reng-i dil-âvîzin kemend etdim

2. Dil-i sevdâ-qarîn-i 'aşkıñı bir târe bend etdim

kemer:

1. **kemer:**

Tarih 24

Mısra: 20

Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.

19. Gerdünda şeb-meşhüd olan şanma hilâl ü Kehkeşân

20. 'Arz eyled'aña âsumân elmâsdan tâc u kemer

kemer-bend-i emr ü fermânî:

1. **kemer-bend-i emr ü fermânî:-ı**

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emir fermanlarına uymak - Allah'ın her şeye gücünün yetmesi.-

11. Yem kemer-bend-i emr ü fermânî

12. Ber de muhtâc-ı toḥm-ı iḥsânı

kemhâ:

1. **kemhâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 4

Düz veya desenli dokunan makbul eski bir ipek kumaş çeşidi, havsız kadife.

3. Döşendi şâh-ı nev-rûza firâş-ı atlas-ı ḥazrâ

4. Şüküfeyle çemenler bir çiçekli pāk kemhâdır

kemîne:

1. **kemîne:**

Tarih 1

Mısra: 92

(Fa.) Aciz, zavallı.

91. Sen ol dānā şehensehsin ki lāyık

92. Kemīne çākeriñ olsa Felatun

2. kemīne:

Kaside 8

Mısra: 124

(Fa.) Aciz, zavallı.

123. Telāṭum eyledi baḥr-i siyāh-ı gām böyle

124. Kemīne mevcesi tūfān-ı hemm-i dāşirdir

3. kemīne:

Kaside 10

Mısra: 293

(Fa.) Aciz, zavallı.

293. Vardı bir rü-siyeh kemīne gulām

294. Āb-keşlik eder idi o müdām

kemīne rütbesin:

1. kemīne rütbesin:-sin

Diğer 10

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük konum,derece || Hakir konumda olma.

23. Şu rütbe zār u nizārım firāk ile ben kim

24. Kemīne rütbesin etmek ne mümkün istinbā

kemīne-çāker olsa:

1. kemīne-çāker olsa:-sa

Kaside 29

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aciz köle durumuna düşmek.

25. Hātem-i Tā'ı o kân-ı keremiñ lāyıkıdır

26. Dergeh-i 'izzetine olsa kemīne-çāker

kemīne-i çāker:

1. kemīne-i çāker:

Diğer 8

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aciz köle || Şâir.

15. Yüz sürüp bu kemīne-i çāker

16. Hıdmet eyler o cāha ser-tā-ser

kem-nām olmaz:

1. kem-nām olmaz:-maz

Kaside 18

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adı kötüye çıkmak.

45. Olmaz āvāzesi kem-nām olur elbette

46. Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşşül

kem-pāye eyler:

1. kem-pāye eyler:-r

Gazel 111

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rütbesini, payesini, derecesini düşürmek.

5. Eskidikçe 'āşıkın kem-pāye eyler dil-berān

6. Devlet-i hüsnün nizāmı cümle bu āyın olur

kemter:

1. kemter:

Müseddes 2

Mısra: 14

Değersiz, küçük || Āşık.

13. Maḥabbetim saña ta'bir olur mu hiç kıabil

14. Deriñde bendeñi kemter gedā-yı ednā bil

2. kemter:

Gazel 12

Mısra: 6

Küçük, değersiz.

5. Āfitāba ben cemāliñ nice teşbīh eyleyim

6. Zerre olmaz hüsnüñe nisbetle kemter āfitāb

3. kemter:

Kaside 23

Mısra: 70

Küçük, değersiz.

69. Bunuñ her reşhası şad şürezārı gülsitān eyler

70. Anıñ kemter şirārı huşk eder bu heft deryāyi

kemterin-'unvān:

1. kemterin-'unvānım:-ım

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 7

Pek āciz, çok hakir.

7. Zāhiren kemterin-'unvānım

8. Mürum ammā ki ben Süleymān'ım

kenār:

1. kenārında:-ın, -da

Kaside 19

Mısra: 55

Far. Kıyı, sahil.

55. Kenārında olan deryā edip mevc-i sürür izhār

56. Yüzün sürmek diler dāmān-ı sulṭān-ı kerem-dāre

2. kenāra:-a

Gazel 68

Mısra: 2

Far. Kıyı, sahil.

1. Zebān-ı şā'ire ma'nā te'ākub üzre gelir

2. Kenāra mevc-i deryā te'ākub üzre gelir

kenāra atsin:

1. kenāra atsin:-sın

Tarih 17

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyıya atmak || Görünür olmak.

9. Dem-be-dem deryāya cular etmede imdād-ı nev

10. Kendini atsin kenāra şevk ile dürr-i şemin

kenāra çıkmadın:

1. kenāra çıkmadın:-ma, -dın

Diğer 9

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyıya varmak || Gönülün huzura kavuşup sıkıntudan kurtulması.

35. Fülk-i dil çıkmadın kenâra dağı

36. Rüzgâr atdı bir diyâra dağı

kenâra dökmemiş:

1. **kenâra dökmemiş:-me, -miş**

Gazel 276

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taşmak || Başkasının istifade etmesi.

9. Dökmemiş idi kenâra hele lücce deryâ

10. Baħr-i ümmîd ü recâ içre temennâ yogîdi

kenâra şalın:

1. **kenâra şalın:**

Müfret 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köşeye çekilmek.

1. Añıp ol kâkülü giryân olup ey dil

2. Hemân kenâra şalın hevâ da sünbülîdir

kenâr-ı cefâya:

1. **kenâr-ı cefâya:-ya**

Gazel 156

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa kıyısı.

3. Düşürmeyince kenâr-ı cefâya fülk-i dili

4. Neden imiş bize lütf-ı hevâ bilinmez imiş

kenâr-ı kâmina erer:

1. **kenâr-ı kâmina erer:-er**

Müfret 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk sahiline erişmek.

1. Erer keşti-i dil elbet kenâr-ı kâmina bir gün

2. Hemân ol bâdbân-ı sa'yı elden koymasın cânâ

kenâr-ı kulzüm-i kâma:

1. **kenâr-ı kulzüm-i kâma:-a**

Gazel 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk denizinin kenarı.

5. Kenâr-ı kulzüm-i kâma nigeħdeyiz bilmem

6. Çıkar mı baħr-i hevesden dür-i yetim-i murâd

kenâr-ı la'l-i dil-berde:

1. **kenâr-ı la'l-i dil-berde:-de**

Müfret 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dudağının kenarı.

1. Degildir ħâl-i 'anber-bü kenâr-ı la'l-i dil-berde

2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış ħokķa ağzında

kenârı olmasa:

1. **kenârı olmasa:-ma, -sa**

Gazel 85

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazılı olan bir şeyin köşesi olmak anlamında.

7. Ruħuñ da revnaķı ħatt-ı siyâh-ı revnaķ-efzâdır

8. Kenârı olmasa bir nüḡha olmaz şöhrete maḡhar

kenâr-ı vaşl:

1. **kenâr-ı vaşl:-a**

Gazel 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma kıyısı.

5. Ħayâl-i nâzeninimle nola eşkim revân etsem

6. Kenâr-ı vaşla el ermez sirişķ olmayıcaķ deryâ

kenâr-ı vuşlata:

1. **kenâr-ı vuşlata:-a**

Gazel 224

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma kıyısı || Gönül gemisinin ulaşmak istediği

nihai nokta.

3. Erişdirmedi dil fülkün kenâr-ı vuşlata şad ħayf

4. Hemân bu rüzgâr-ı bî-vefâ Allâh'dan bulsun

kendi:

1. **kendi:**

Rübai 1

Mısra: 4

Kendi, dönüşlülük zamiri.

3. Ħam yemem ben kelâm-ı a'dâya

4. Kendi de ķavli de münâfikdir

2. **kendin:-n**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 34

Kendi, dönüşlülük zamiri.

33. Zâtımı görse Ħâfız-ı Şîrâz

34. Kendin eylerdi baña pây-endâz

3. **kendi:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 157

Kendi, dönüşlülük zamiri.

157. Kendi div-i sefide beñzer iken

158. Cehl ile böyle dün-âħter iken

4. **kendine:-ne**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 104

Kendi, dönüşlülük zamiri.

103. Geh nücüm ile felek ser-tâ-pâ

104. Kendine vermiş idi zîb ü bahâ

5. **kendine:-ne**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 107

Kendi, dönüşlülük zamiri.

107. Āsumân kendine zîver kıldı

108. Tâc-ı sîminini ber-ser kıldı

6. **kendi:**

Lugaz 2

- Mısra: 33
Kendi, dönüşlülük zamiri.
33. Kendi fikriñle eyleyip efkâr
34. N'olduğun bunu eyle istihzâr
7. kendin:-n
Tarih 3
Mısra: 88
Kendi, dönüşlülük zamiri.
87. Bildire haddini küffâra ser-â-ser yer yer
88. Düşmene n'olduğunu añlada kendin her cā
8. kendini:-ni
Tarih 3
Mısra: 170
Kendi, dönüşlülük zamiri.
169. O mehibâne şufüfuñ göricek tertibin
170. Kendini kıldı perîşân ser-â-ser a'dā
9. kendi:
Kaside 3
Mısra: 24
Kendi, dönüşlülük zamiri.
23. Seniñ medhiñi yâ Rab sen bilirsîñ
24. Yine kendi şenâñı sen kıłarsîñ
10. kendini:-ni
Diğer 3
Mısra: 24
Kendi, dönüşlülük zamiri.
23. Gird-bād-ı ğam-ı hicrânıñ ile fülk-i sürür
24. Kendini eyledi limân-ı derünümudan dūr
11. kendin:-n
Diğer 3
Mısra: 78
Kendi, dönüşlülük zamiri.
77. Gül-i ebrî ise ruhsârına haller yazmış
78. 'Arz-ı kâlâ-yı bahâra o da kendin düzmüş
12. kendi(y)i:-i
Kaside 5
Mısra: 26
Kendi, dönüşlülük zamiri.
25. Zen-i dünyâ koyup âyine-i mâhı oñüne
26. Cevher-i encüm ile kendi(y)i etdi zîbâ
13. kendisi:-si
Lugaz 5
Mısra: 7
Kendi, dönüşlülük zamiri.
7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç
8. Aña amâ ki cihân hep muhtâç
14. kendi:
Lugaz 5
Mısra: 9
Kendi, dönüşlülük zamiri.
9. Kendi çıplak gezer ammâ ekser
10. Bir fakîri hele iksâ eyler

15. kendini:-ni
Kaside 6
Mısra: 25
Kendi, dönüşlülük zamiri.
25. Gülistân-ı mahabbetde sezâdır kendini etse
26. Hezârâsâ vü gül sâ reng-i bâlâ şem' ü pervâne
16. kendin:-n
Tarih 8
Mısra: 27
Kendi, dönüşlülük zamiri.
27. 'Arûs-ı şubha teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ
28. Nola kim al tûtuk örterse çarha cümle-i âfâk
17. kendiden:-den
Kaside 8
Mısra: 58
Kendi, dönüşlülük zamiri.
57. Eder bu mañla'-ı pâki hemîn fañriyye
58. Ki yümn-i na'tiñ ile kendiden o şâdırdır
18. kendini:-ni
Muamma 9
Mısra: 2
Kendi, dönüşlülük zamiri.
1. Mihr-i rüyuñ cânib-i maşrıkdan olduñda 'ayân
2. Etdi Behrâm-ı felek mağribde kendini nihân
19. kendini:-ni
Gazel 10
Mısra: 5
Kendi, dönüşlülük zamiri.
5. Hayâlîñ etdi pinhân kendini cānâ dü çeşmimden
6. Nola çengâller ile aransa dîdemiz her cā
20. kendi:
Kaside 12
Mısra: 81
Kendi, dönüşlülük zamiri.
81. Ki kendi kudret-i pâkiyle eyledi icâd
82. Bu güne oldu muqarrer şenâ-yı meşhûrî
21. kendini:-ni
Kaside 15
Mısra: 9
Kendi, dönüşlülük zamiri.
9. Verâ-yı Kâf'a nihân etse kendini a'dā
10. Yeter irâdet-i Haqq ile kuvvet-i şevket
22. kendini:-ni
Tarih 17
Mısra: 10
Kendi, dönüşlülük zamiri.
9. Dem-be-dem deryâya cûlar etmede imdâd-ı nev
10. Kendini atsın kenâra şevk ile dürr-i şemîn
23. kendini:-ni
Tarih 17
Mısra: 26
Kendi, dönüşlülük zamiri.
25. Şimdi tegregler hacâlet-bağş-ı mihr-i hüsn olup
26. Kendini koydu verâ-yı ebre top-ı çâr-zemîn

24. **kendi:**

Kaside 18

Mısra: 20

Kendi, dönüşlülük zamiri.

19. Bülbülün baht-ı siyâhını temâşâ eyle

20. Kendi terk-i vâtan etdikde kıla zâg-ı fuzûl

25. **kendi:**

Kaside 18

Mısra: 46

Kendi, dönüşlülük zamiri.

45. Olmaz âvâzesi kem-nâm olur elbette

46. Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşgûl

26. **kendisi:-si**

Kaside 19

Mısra: 49

Kendi, dönüşlülük zamiri.

49. Kırâs-ı âli yâkût-ı 'Aden kendisi 'adn olmuş

50. Nihâlistânî zeyn olmuş hezârân nev'-i esmâre

27. **kendin:-n**

Kaside 20

Mısra: 67

Kendi, dönüşlülük zamiri.

67. Kendin eylerdi gönca-i hândân

68. Şiken-i zülf-i sünbüle pinhân

28. **kendi:**

Kaside 20

Mısra: 252

Kendi, dönüşlülük zamiri.

251. O leâfâfet ki var şıfâtında

252. O hünerler ki kendi zâtında

29. **kendi:**

Kaside 20

Mısra: 337

Kendi, dönüşlülük zamiri.

337. Kendi hâddince şarf edip maqdûr

338. Etdi pây-ı cerâdı ihdâ mür

30. **kendi:**

Tarih 21

Mısra: 4

Kendi, dönüşlülük zamiri.

3. Etdi bu hayra muvaffâk âña tevfiğ edip

4. Yapdı bu medreseyi kendi helâl mâlinden

31. **kendi:**

Tarih 21

Mısra: 5

Kendi, dönüşlülük zamiri.

5. Kendi fazlıñla İlahî anı me'cûr edip

6. Eyle firdevs-i berîn içre mekân âña da sen

32. **kendi:**

Kaside 27

Mısra: 12

Kendi, dönüşlülük zamiri.

11. Gözüñ üstünde kaşın var dese kebg-i bâğa

12. Kendi şeh-perleri şâhine olur tîg-ı kızâ

33. **kendiniñ:-niñ**

Kaside 28

Mısra: 14

Kendi, dönüşlülük zamiri.

13. Mâh-ı 'id kim piş-i destâr-ı şeh-i hûbân ile

14. Kendiniñ güyâ ki hem-ıavr olmasın iş'âr eder

34. **kendin:-n**

Müfret 31

Mısra: 1

Kendi, dönüşlülük zamiri.

1. Perişân eylemiş kendin hiçâbindan o nev-reste

2. Nihâl-i kıâmeti bâg-ı bahâda serv-i ra'nâdır

35. **kendi:**

Kaside 33

Mısra: 33

Kendi, dönüşlülük zamiri.

33. Kendi bir mihr-i 'âlem-i temyîz

34. Kâm-cüyân zerre-i nâ-çiz

36. **kendi:**

Müfret 37

Mısra: 2

Kendi, dönüşlülük zamiri.

1. Kıalb-i câhilde nola olmasa nür-ı 'irfân

2. Kendi nâ-dân olanıñ kıalbi de olur nâ-dân

37. **kendin:-n**

Matla 58

Mısra: 1

Kendi, dönüşlülük zamiri.

1. 'Arûs eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyâ

2. Nola engüştüne yakşa şafağdan her gece hınnâ

38. **kendin:-n**

Gazel 62

Mısra: 8

Kendi, dönüşlülük zamiri.

7. Yâd-ı rûyuñla nezâre eyledikçe cismime

8. Dâg-ı sinem baña kendin verd-i hod-rû gösterir

39. **kendiñi:-ñ, -i**

Gazel 76

Mısra: 10

Kendi, dönüşlülük zamiri.

9. Ser-â-pâ dest-bürd-i şâh-ı gamzeñdir dil-i 'âşık

10. 'Aceb mi etseñ iklim-i derünü kendiñi teshir

40. **kendi:**

Gazel 77

Mısra: 5

Kendi, dönüşlülük zamiri.

5. Urur kendi eliyle hân (ü) mân-ı şabrına âteş

6. Kıaçan bî-çâre 'âşık dil-beriyile merhabâ eyler

41. **kendiye:-ye**

Gazel 89

Mısra: 9

Kendi, dönüşlülük zamiri.

9. Dünyede bir kendiye maşşûs olan ta'bir ile

10. Cümle eşyâ Hâlik'in tevhiid eder temcid eder

42. **kendiñ:-ñ**
Müfret 90
Mısra: 1
Kendi, dönüşlülük zamiri.
1. Libās-ı fāhır ile olma ādem kendiñ ādem ol
2. Eger kâbilse fāhr etmek seniñ ile libās ile
43. **kendini:-ni**
Gazel 108
Mısra: 4
Kendi, dönüşlülük zamiri.
3. Hāzır u āmādeyiz pervāza zūlf-i yārda
4. Kendini görstün şikenc-i tırrada bī-tāblar
44. **kendine:-ne**
Gazel 147
Mısra: 3
Kendi, dönüşlülük zamiri.
3. Ğurbetde olan zār aramaz kendine hem-dem
4. Āvāre olan murğa kafes dār gerekmez
45. **kendi:**
Gazel 163
Mısra: 7
Kendi, dönüşlülük zamiri.
7. Kendi eksikliğine mu‘terif ol hem-çü hilāl
8. Ede tā mertebēni hāzret-i Allāh refi‘
46. **kendini:-ni**
Gazel 170
Mısra: 4
Kendi, dönüşlülük zamiri.
3. Rüzgārıñ görüp eyyāmını ‘arz etdi yüzün
4. Çoq zamāndı pusuda kendini beslerdi firāk
47. **kendimi:-m, -i**
Gazel 213
Mısra: 3
Kendi, dönüşlülük zamiri.
3. Derip devşirmeden kıldım ğamıñla kendimi cānā
4. Hezārān leşker-i endūh ile tālācdır sīnem
48. **kendin:-n**
Gazel 227
Mısra: 1
Kendi, dönüşlülük zamiri.
1. Kayd-ı zūlfūñ añlamaz kendin perīşān etmeyen
2. Bilmeye subh-ı vişāli şāmı hicrān etmeyen
49. **kendini:-ni**
Gazel 227
Mısra: 8
Kendi, dönüşlülük zamiri.
7. Añlamaz keyfiyyetin pervāneniñ bir vech ile
8. Kendini vaqf-ı telāş-ı sūz-ı hīrmān etmeyen
50. **kendin:-n**
Gazel 227
Mısra: 12
Kendi, dönüşlülük zamiri.
11. Mū-be-mū seyr eyleyip de cümleten endāmıñı
12. Kim durur zūlfūñ gibi kendin perīşān etmeyen

51. **kendini:-ni**
Gazel 231
Mısra: 3
Kendi, dönüşlülük zamiri.
3. Tıtmazdı berg kendini mecrā-yı şeb-neme
4. Leb-riz-i kāse olmasa feyz-i şabāhdan
52. **kendi:**
Gazel 273
Mısra: 9
Kendi, dönüşlülük zamiri.
9. Kendi eksikliğime mu‘terifim hem-çü hilāl
10. Bakmasın gelsin o meh-pāre bu gün noqşāne
53. **kendi:**
Gazel 275
Mısra: 1
Kendi, dönüşlülük zamiri.
1. Ferdāya şaldı kendi bizi yār dūn gece
2. Ser-keşlik etdi baht-ı siyekār dūn gece
- kendi hāliyle takayyüd evleyen:**
1. **kendi hāliyle taqayyüd eyleyen:-yen**
Gazel 245
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi işine bakmak, kendi haliyle- kendi halini düzeltmekle meşgul olmak.
9. Kendi hāliyle taqayyüd eyleyen sālīm olur
10. Tolsa da bezm-i cihān ger fitne vü āşüb ile
- kendi kārında:**
1. **kendi kārında:-nda**
Kaside 10
Mısra: 441
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi âleminde, işinde olmak || Yalnızca kendini düşünen nefis.
441. Nefs-i bed-ıtyne kendi kārında
442. ‘Ömrümüz cū gibi güzārende
- kendi kendimden geçdim:**
1. **kendi kendimden geçdim:-dim**
Gazel 273
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın aşk yolunda kendisi ile alakalı beklentilerinin olmaması.
11. Kendi kendimden eyā şūh-ı cihānım geçdim
12. Düşeli ğā ile-i dagdağa-i hicrāne
- kendi kendine sığmazsa:**
1. **kendi kendine sığmazsa:-maz, -sa**
Tesdis 3
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçi içine sığmamak, heyecanlı olmak.
27. Şikeste hātırım aldı ele cānān şorup hālīm
28. Sezā sığmazsa kendi kendine cānım benim Sālīm
- kendin:**
1. **kendin:**
Gazel 50

Mısra: 6

Kendisini.

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruhlar tarāvetde
6. Ne dem kim bir iki sāgarla kendin āl āl eyler

kendine çekmiş:

1. **kendine çekmiş:-miş**

Gazel 240

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etrafında toplamak.

5. Hep ḥas u ḥāşāki çekmiş kendine
6. Keç-rübādır keh-rübā-yı ārzū

kendine gelir:

1. **kendine gelir:-ir**

Gazel 289

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olumsuz halden kurtulmak, mutlu olmak.

1. Şafā-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

kendine kalsa:

1. **kendine kalsa:**

Gazel 172

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendi düşüncesine, arzusuna kalırsa eğer.

7. Bizim ile açılır idi kendine kalsa
8. O gül de mā' il-i kec-pend-i bāgbān ancak

kendini bilmeyip:

1. **kendini bilmeyip:-me, -yip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Deyim**

Kendi vasıflarını, özelliklerini, yeterliliğini bilmek.

159. Bilmeyip kendini yine bāṭıl
160. Çelebi denmege olur mā' il

kendini fedā ede:

1. **kendini fedā ede:-e-ni**

Diğer 3

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi kendi canından vazgeçecek kadar çok isteme.

75. O kadar dād u şehāda geceler rūza şehā
76. Kādir ola ede idi aña kendini fedā

kendini n'oldugunu bildi:

1. **kendini n'oldugunu bildi:-di**

Tarih 3

Mısra: 174

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haddini bilmek, karşı tarafın büyüklüğünü kabul etmek.

173. Yüzünü yerlere sürdü be-hezārān tevķir
174. Kendini n'oldugunu bildi 'adū ser-tā-pā

kendözün:

1. **kendözün:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 195

Kendi özünü || Kendi varlığını, kendisi.

195. Bilmeyip kendözün ḥamākat eder
196. Beni geçdi deyu şikāyet eder

kendü:

1. **kendüye:-ye**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 203

Kendi, kendisi, dönüşlülük zamiri.

203. Kendüye vaḳ'ı eyleyip 'ādet
204. 'Ömrü oldukça görmez ol rāḥat

2. **kendüye:-ye**

Gazel 16

Mısra: 9

Kendi, kendisi, dönüşlülük zamiri.

9. Bā' is-i hicrān hele 'āşıklıgımdır kendüye
10. Luṭf-ı vaşla ol peride Sālimā yokdur sebep

3. **kendüye:-ye**

Tarih 24

Mısra: 33

Kendi, kendisi, dönüşlülük zamiri.

33. Qadrin bilip dād eyledi kendüye dāmād eyledi
34. Dünyāyı ābād eyledi ol dāver-i ferḥunde-fer

4. **kendüyü:-yü**

Kaside 27

Mısra: 10

Kendi, kendisi, dönüşlülük zamiri.

9. Şu kadar emn ü emān lāne-i devlet şimdi
10. Bir ṭarīḳ ile heves kendüyü etse güyā

5. **kendüyü:-yü**

Kaside 28

Mısra: 24

Kendi, kendisi, dönüşlülük zamiri.

23. Gülşen-i medḥinde kim kilik-i şarīr-engizimiz
24. Kendüyü güyā ki bülbul ile hem-güftār eder

6. **kendün:-ñ**

Kaside 31

Mısra: 1

Kendi, kendisi, dönüşlülük zamiri.

1. Kendün ey ḥāme ser-āgāze müheyyā eyle
2. İḥtişāşın o bihīn dergehe inhā eyle

kened:

1. **kened:**

Kaside 12

Mısra: 189

Birleştirmek ||Tektardan eski haline getirmek.

189. Kırlıd şīşe-i ḥāṭır kened qabūl etmez
190. Mişāl-i kāse-i işkeste-bāl-i faḡfūrī

kenīs:

1. **kenīs:**

Tarih 5

Mısra: 20

Kilise.

19. Bāreka'llāh cāmi'-i Aqşā 'adil-i dil-güşā
20. Levhāşa'llāh mescid-i pür-nür-ı rūḥānī kenīs

kenz:

1. **kenz:**

Tarih 8

Mısra: 41

Hazine || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

41. Ne kenz ol bir muşavver nür-ı raḥşāndır cihānyāna
42. Ḥarīdārān nola kim āsitānın etseler mışrāk

kenz-i fūnūn-ı şettā:

1. **kenz-i fūnūn-ı şettā:**

Kaside 26

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık fenlerin hazinesi || Farklı ilimlerde bilgi sahibi olmak.

39. Dāniş-i pāki anıñ nākıd-ı naqd-i himmet

40. Ṭab'-ı 'ālī-güheri kenz-i fūnūn-ı şettā

kenz-i mahzūn eylemiş:

1. **kenz-i mahzūn eylemiş:-miş**

Tarih 1

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklı hazine eylemek || 3. Ahmed'in zeka, cömertlik vb. bir çok açıdan önemli biri olması.

93. Zekā sende seḥā vü luṭf sende

94. Vücūdun eylemiş Ḥaḳ kenz-i mahzūn

kepāde:

1. **kepādedir:-dir**

Kaside 17

Mısra: 54

Ok atma taliminde kullanılan yay.

53. Anıñ kemānını Rüstem ne ḳādir ala ele

54. Kemān-ı saḥtına nisbet kepādedir Rüstem

kerāmet:

1. **kerāmetiñiz:-iñiz**

Diğer 1

Mısra: 28

Olağanüstü durum.

27. Güş edip bunda biz meşīḥatiñiz

28. Ya'ni teşrīfiñiz kerāmetiñiz

2. **kerāmetdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 30

Olağanüstü durum.

29. Revāc-ı ma'rifet var neyleyim bī-gāne oldum ben

30. Ne var sultānıma bu bendeñe luṭfuñ kerāmetdir

3. **kerāmetdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 31

Olağanüstü durum.

31. Kerāmetdir egerçi işlerim yek-ser ferāsetdir

32. Ferāsetle ferāsetden dil-i bīmāra 'illetdir

kerāmet buldu:

1. **kerāmet buldu:-du**

Kaside 9

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Evliyaların- keramet sahibi olması.

61. Anıñla evliyā buldu kerāmet

62. Vücūdu 'ālemine oldu raḥmet

kerāmet-endişe:

1. **kerāmet-endişem:-m**

Diğer 1

Mısra: 25

Kerametli, olağanüstü düşünce.

25. İgre-zā ey kerāmet-endişem

26. Ba'de-zā şeyḥ-i ma'rifet-pişem

kerem:

1. **kereminden:-in, -den**

Kaside 1

Mısra: 18

Cömertlik, lütuf, iyilik.

17. Ebr-i luṭfu na'im ile mālī

18. Kereminden bir ān degil ḥālī

2. **keremler:-ler**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 149

Cömertlik, lütuf, iyilik.

149. Bu keremler aña naşīb olsa

150. Yine ḥardır ne deñlü zīb olsa

3. **kerem:**

Terci-bend 1

Mısra: 61

Cömertlik, lütuf, iyilik.

61. Dā'imā 'uşşāka kārın luṭf u iḥsān u kerem

62. 'Ādetiñ ser-tā-be-pā āyın-i elṭāf u himem

4. **keremle:-le**

Tarih 1

Mısra: 74

Cömertlik, lütuf, iyilik.

73. Pür eylerdi bir ednā himmetinden

74. Keremle dāmenin kūhsār u hāmūn

5. **kereminden:-in, -den**

Kaside 5

Mısra: 63

Cömertlik, lütuf, iyilik.

63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Ḥaḳḳ'ıñ

64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zāt-ı vālā

6. **kerem:**

Kaside 5

Mısra: 84

Cömertlik, lütuf, iyilik.

83. Dāverā pādīşehā şefkat ü iḥsān-güherā

84. Ey olan menba'-ı luṭfu kerem ü cūd u seḥā

7. **keremi:-i**

Kaside 5

- Mısra: **105**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 105.** Yoħsa dermāniħa ķādir olamaz mı keremi
106. Yoħsa zaħmıħı senıñ eyleyemez mi o devā
- 8. kerem:**
Kaside 8
Mısra: **222**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 221.** Be-tarħ-ı zıb-i bisāt-ı Maķām-ı Maħmüdi
222. Ki ol maħall-i recāya kerem mu ‘aşırdır
- 9. kerem:**
Diğer 8
Mısra: **62**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 61.** Ya ‘ni akrānım içre ben zāre
62. Eyle luş et kerem ile ķāre
- 10. kerem:**
Diğer 8
Mısra: **71**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 71.** Olmamışken seleflere bu kerem
72. Baħa oldu bu luş u cüd u ni ‘am
- 11. kerem:**
Kaside 10
Mısra: **113**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 113.** Buldular k ‘ol kerem ile tekrım
114. Ĥānedān-ı şerıf-i Ümmi Selım
- 12. keremi:-i**
Kaside 10
Mısra: **508**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 507.** Eger eyleser cüduna maźhar
508. Keremi ķarıħa yeter artar
- 13. keremle:-le**
Kaside 12
Mısra: **170**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 169.** Bu oldu ‘ādet-i dirıne ĥānedānıħda
170. Sevindirirdi Süleymān keremle geh mürı
- 14. keremiñ:-iñ**
Kaside 12
Mısra: **196**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 195.** Viřāl ede şeb-i hicrānı rüz-ı iķbālın
196. Sevindire keremiñ bu şikeste meksürı
- 15. kerem:**
Kaside 13
Mısra: **94**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 93.** ‘Aleme bir mişli nā-mesbük iħsānın Ĥaķ ‘ın
94. Bu kerem ĥünkārıma ben bildigim eyler edā
- 16. keremdir:-dir**
Kaside 14

- Mısra: **49**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 49.** Keremdir ĥān(ü)mān-zıb-i vücüduñ
50. ķü gevher ĥāne-zād-ı baħr-i cüduñ
- 17. kerem:**
Kaside 15
Mısra: **23**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 23.** Düşüp rikābına emn ü amān u ‘adl ü kerem
24. O piřgeħde sezā ķekse rāyet-i şevket
- 18. kereme:-e**
Kaside 17
Mısra: **3**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 3.** Cihān cihān kereme oldu halk müstağraķ
4. Feleķde ķalmadı ĥiç bir maħalde fikret-i ĥam
- 19. keremi:-i**
Kaside 18
Mısra: **80**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 79.** Dāverā pādiřehā ĥařmet ü şevket-güherā
80. Ey olan her keremi ĥāvi-i aķtār-ı şümül
- 20. keremiñ:-iñ**
Kaside 18
Mısra: **110**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 109.** Ĥaremeyn ehli olup sır-i ĥılāl-i ni ‘amın
110. Keremiñ bulmadadır anda be-her sāl vuşul
- 21. keremiyle:-i, -yle**
Kaside 20
Mısra: **207**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 207.** Keremiyle cihān olur řād-āb
208. Her kes oldu nevāline sır-āb
- 22. keremler:-ler**
Kaside 20
Mısra: **229**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 229.** Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice ĥitsin derün-ı enverden
- 23. keremde:-de**
Kaside 22
Mısra: **5**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 5.** Eřĥıyānıñ keremde esbaķıdır
6. Pādiřāhın vekil-i muşlakıdır
- 24. keremde:-de**
Kaside 22
Mısra: **13**
Cömertlik, lütufl, iyilik.
- 13.** Kim vücüdu keremde yek-tādır
14. Kef-i cüdu ‘ařāda deryādır
- 25. keremde:-de**
Kaside 22

- Mısra: 15
Cömertlik, lütuf, iyilik.
15. Nice deryâ keremde bâ-tahkîk
16. Kaçra olmaz yanında baħr-i 'amîk
26. **kerem:**
Kaside 22
Mısra: 18
Cömertlik, lütuf, iyilik.
17. Her kesi eyleyip sezâ-yı ni'am
18. Buldu gūyâ hayât-ı tâze kerem
27. **keremle:-le**
Kaside 22
Mısra: 25
Cömertlik, lütuf, iyilik.
25. Nâm verdi keremle devrâna
26. Hâtem oldu nigîn-i ihşâna
28. **kerem:**
Kaside 24
Mısra: 43
Cömertlik, lütuf, iyilik.
43. Şu kadar lutf u kerem şâhibi mükrimdir kim
44. O olur dünyede cism olmak olursa tevķîr
29. **kerem:**
Kaside 24
Mısra: 57
Cömertlik, lütuf, iyilik.
57. Sen o ihşân u kerem şâhibisin kim Hâtem
58. Saña nisbetle sehâ-hvânlgı bir şey'-i haķîr
30. **keremiñ:-iñ**
Kaside 31
Mısra: 85
Cömertlik, lütuf, iyilik.
85. Ramazânım keremiñ ile benim 'id olsun
86. 'Id-ber-'id edeyim bendeñi ihyâ eyle
31. **keremden:-den**
Kaside 34
Mısra: 48
Cömertlik, lütuf, iyilik.
47. Gerek sifle gerek 'âlî nevâliyle cihân mâli
48. Keremden olmamış hâlî kefi bir böyle deryâdır
32. **keremi:-i**
Gazel 156
Mısra: 12
Kıymet.
11. Güzeşte zevkımıznıñ bilmedik idi kaçdrin
12. O günlerin keremi Sâlimâ bilinmez imiş
33. **kerem:**
Gazel 165
Mısra: 6
Cömertlik, lütuf, iyilik.
5. Ülfeti erdi kemâle felegiñ buhl ile hayf
6. Başını hırkaya 'âlemde kerem çekdi dirîğ

34. **keremiñ:-iñ**
Gazel 176
Mısra: 9
Cömertlik, lütuf, iyilik.
9. Sâlim gibi gördük keremiñ derd-i serimde
10. Sâķi kerem-i lutf-ı benâniñla yapıldık
35. **kerem:**
Gazel 179
Mısra: 10
Cömertlik, lütuf, iyilik.
9. Şanma inşâfından olmuş hâneme 'âzim o şeh
10. Bu kerem teşhîr-i vird-i "yâ Vedüd" olmak gerek
36. **keremdir:-dir**
Gazel 192
Mısra: 6
Cömertlik, lütuf, iyilik.
5. Yüzünü görme gönül nâ-kes-i bed-aħlâkıñ
6. Hâtem'iñ şöhretiniñ vechi keremdir ey dil
- kerem bâbın:**
1. **kerem bâbın:-ın**
Kaside 4
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik kapısı.
39. Hemân rüz-ı kıyâmetde şefâ'at eyleyip aña
40. Kerem bâbın güşâde eyle lutf et Sâlim'e şahâ
- kerem ederseñ:**
1. **kerem ederseñ:-er, -señ**
Müfret 25
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan, iyilik etmek.
1. Güzergehiñde saña sıklet etmeden maķşûd
2. Kerem ederseñ eger bir selâma muntazırız
- kerem et:**
1. **kerem et:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 158
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsanda, iyilikte bulunmak.
157. Sıkleti var ise ey gonca-dehen
158. Gönlümü kov kerem et küyüñdan
2. **kerem et:**
Diğer 3
Mısra: 156
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsanda, iyilikte bulunmak.
155. 'Aybımı dâmen-i 'afviñ ile mestür eyle
156. Ey birâder kerem et bu dili mesrür eyle
3. **kerem et:**
Diğer 7
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsanda, iyilikte bulunmak.
7. Gerçi zahmet durur amma kerem et
8. Maķdem-i pâkiñ ile def'-i ğam et

4. **kerem et:**

Rübai 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsanda, iyilikte bulunmak.

3. Bakma kerem et cürmüme sen yoḥsa İlāhī

4. Ser-tā-be-ḳadem cürm ü güneḥ maḥz-ı ḥaṭāyız

5. **kerem et:**

Diğer 9

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsanda, iyilikte bulunmak.

95. İster iseñ ğaribiñe kerem et

96. Yād edip luṭfuñ ile muḡtenem et

6. **kerem et:**

Gazel 48

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsanda, iyilikte bulunmak.

15. Kākülüñde ḳaldı dil ğāhī kerem et sevdigim

16. Çeşm-i ser-mesti ğaribiñ luṭf ile ḥüşyār olur

7. **kerem et:**

Gazel 163

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsanda, iyilikte bulunmak.

5. ‘Aybımız biz biliriz ‘aşıḳa ‘aşḳ ‘ayb olmaz

6. Kerem et ‘aşḳ ile zāhid bize etme teşnī’

kerem etmez:

1. **kerem etmez:-mez**

Gazel 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsanda, iyilikte bulunmak.

5. Şaḳın idbārđan maḡrūr-ı İḳbāl olma dünyāda

6. Felek erbāb-ı ‘izzü cāha bī-hüde kerem etmez

kerem eyle:

1. **kerem eyle:**

Müseddes 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem eylemek || Lütuḑla muamelede bulunmak,

lütfetmek.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

6. Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

2. **kerem eyle:**

Müseddes 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem eylemek || Lütuḑla muamelede bulunmak,

lütfetmek.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

12. Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

3. **kerem eyle:**

Müseddes 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem eylemek || Lütuḑla muamelede bulunmak,
lütfetmek.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

18. Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

4. **kerem eyle:**

Müseddes 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem eylemek || Lütuḑla muamelede bulunmak,
lütfetmek.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

24. Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

5. **kerem eyle:**

Müseddes 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem eylemek || Lütuḑla muamelede bulunmak,
lütfetmek.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār

30. Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

6. **kerem eyle:**

Tahmis 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem eylemek || Lütuḑla muamelede bulunmak,
lütfetmek.

19. Bu imtinān ile luṭfuñ gerekmez ey gerdün

20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinān eyle

7. **kerem eyle:**

Gazel 209

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Lutfetmek, iyilik etmek.

5. Dest-büsuñ rüze-dār-ı hicriñe eyle kerem

6. ‘İyd geldi gel sevindir imdi ḳurbān olduğum

7. **kerem eyle:**

Gazel 247

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem eylemek || Lütuḑla muamelede bulunmak,
lütfetmek.

1. Āh-ı seḫerimden kerem eyle ḥāzer eyle

2. Aḥvāl-i dil-i zār u ḥāzine nazār eyle

kerem eyledi:

1. **kerem eyledi:-di**

Kaside 22

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik etmek, iyilik etmek.

75. O ḳadar eyledi cihāna kerem

76. K’oldu memnün-ı luṭfu hep ‘ālem

kerem eyler:

1. **kerem eyler:-r**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik etmek, iyilik etmek.

61. Her neşâti Neşâti'ye ekşer

62. Şi'r-i pâkim benim kerem eyler

2. **kerem eyler:-r**

Gazel 283

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik etmek, iyilik etmek.

3. Vâkıf olsaydı melâl-i dile ol şâh-ı hüsün

4. O gedâ 'aşık-ı nâ-çâra kerem eyler idi

kerem eylerse:

1. **kerem eylerse:-r, -se**

Kaside 10

Mısra: 509

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik etmek, iyilik etmek.

509. Kerem eylerse ger şeh-i levlâk

510. Saña ferdâ çi germ ü serd çi bāk

kerem gördükçe:

1. **kerem gördükçe:-dük, -çe**

Gazel 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ve ihsana muhatap olmak || Sevgilinin âşiğına lütufta bulunması

5. Vişâle toymasam nola be-ıavl-i Bâki-i merhûm

6. Kerem gördükçe sultânım gedâlardan recâ artar

kerem görünce:

1. **kerem görünce:-ünce**

Kaside 10

Mısra: 219

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ve ihsana muhatap olmak.

219. Tâzelendi görünce böyle kerem

220. Ya'ni hürmâ-yı huşk-i Bu'l-Haysem

kerem kıl:

1. **kerem kıl:**

Terkib-bend 1

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

63. Yaman oldu meded hâlim kerem kıl

64. Yetişdir cām-ı vaşlın def'-i gam kıl

2. **kerem kıl:**

Kaside 2

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

143. Baña lutf et kerem kıl eyle ihsân

144. Edem feyzin ile tertib-i divân

3. **kerem kıl:**

Kaside 3

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

77. Şerikîn mümteni' dir yâ İlahî

78. Kerem kıl pâdişehler pâdişâhı

4. **kerem kıl:**

Tesdis 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

13. Lutf u ihsân u kerem kıl ey şeh-i 'âlî-himem

14. Geh telâki-i vişâlin ile edip def'-i gam

5. **kerem kıl:**

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

5. Ayırma sineden yer yer kerem kıl hânçerin cânâ

6. Benim künc-i gamında dağ-ı dil-düzüm nedimimdir

6. **kerem kıl:**

Gazel 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

3. Seni ben meclisimden dür etmem der idin baña

4. Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım

7. **kerem kıl:**

Gazel 209

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

9. Vâdi-i 'aşk içre Sâlim ben bu baht-ı zâr ile

10. Gördüğün varsa kerem kıl söyle şadân olduğum

8. **kerem kıl:**

Gazel 210

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kerem göstermek, lutfetmek.

9. Teğâfûl-güne gamzen her ne rûtbe eylese inkâr

10. Kerem kıl Sâlim'i bâri efendim deme sen

bilmem

9. **kerem kıl:**

Gazel 221

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kerem göstermek, lutfetmek.

5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey sūzî

6. Cemâlin şem'ine gönülüm edip pervâne neylersin

10. **kerem kıl:**

Gazel 223

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Cömertlik etmek, ihsan ve inâyet göstermek.

5. Getir rez duhterin sâki kerem kıl meclis-i nūşâ

6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin

11. **kerem kıl:**
Gazel 253
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, lutfetmek.
5. Ser-â-pâ muntazırdır sen boyu serve dil-i 'uşşâk
6. Kerem kıl seyr-i gülzâra şalın gül-geşt-i bâğ eyle

12. **kerem kıl:**
Gazel 255
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, lutfetmek.
5. Dil-i sevdâ-perestim bend-i târ-ı müy-ı zülf edip
6. Kerem kıl kılca cân-ı zârımı gâmla hayâl etme

13. **kerem kıl:**
Gazel 259
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, lutfetmek.
3. Terahhüm eyleye şâyed yoluñ düşdükde cânâna
4. Benim hâl-i perîşânım kerem kıl ey şabâ söyle

kerem kılsa:

1. **kerem kılsa:-sa**
Tesdis 6
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, lutfetmek.
27. Kerem kılsa açılma gıncaveş ol yâr-i nâzik-fem
28. Hayâ etse cefâ etmeklige ol 'aşıkından hem

kerem kılsañ:

1. **kerem kılsañ:-sañ**
Muamma 17
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, lutfetmek.
1. Hübûţ etdi hümâ-yı dil lebin kaşd eyleyip cânâ
2. Ne var ey fendi çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

kerem ummak:

1. **kerem ummak:**
Gazel 192
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım lütuf beklemek, ummak.
7. Bâ'îs-i miñnet olur ol neyi müntec gayrı
8. 'Aşırımızda kerem ummak katı kemdir ey dil

kerem vâdîsi:

1. **kerem vâdîsi:**
Gazel 142
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan, inayet vâdîsi.
3. Melâhatle hemîn pürdür kerem vâdîsi 'âlemde
4. Nemekzâr-ı keremden her ne kopsa bî-nemek olmaz

kerem-âlûde-i lutf-ı settâr:

1. **kerem-âlûde-i lutf-ı settâr:**
Kaside 35

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütuflarına nail olan.

31. Şâ'irândır şeh-i iklîm-i rumûz u nükte
32. Şâ'irândır kerem-âlûde-i lutf-ı Settâr

kerem-ârâ-yı sehâ:

1. **kerem-ârâ-yı sehâ:**
Kaside 26
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömert.
23. Şems-i rahşân-ı semâhat meh-i burc-ı 'iffet
24. Hâtem-i lutf u mürüvvet kerem-ârâ-yı sehâ

kerem-fermâ:

1. **kerem-fermâ:**
Tarih 8
Mısra: 51
İyiliği emreden || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
51. Yegâne dürr-i bî-hemtâ 'atâ-senc ü kerem-fermâ
52. Zi-revnağ-sâzi-i dünyâ vü mâ-fihâ 'ale'l-'itlâk
2. **kerem-fermâ:**
Kaside 25
Mısra: 1
İyiliği emreden || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
1. Te'âla'llâh zihî zât-ı melek-haslet kerem-fermâ
2. Ki ferr ü haşmet ü dârâtı gayret-âver-i Dârâ

kerem-i hazret-i hak:

1. **kerem-i hazret-i hak:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın lütfu, cömertliği.
17. O zamân kim kerem-i Hazret-i Hak
18. Dehri etmişdi şehâ pür-revnağ

kerem-i lutf-ı benâniñla:

1. **kerem-i lutf-ı benâniñla:-iñla**
Gazel 176
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parmakların lütfu || Sakinin elleriyle içki sunması.
1. Sâkî kerem-i lutf-ı benâniñla yapıldık
2. Haqqâ ki seniñ şöbetiñe cümle kâpıldık
2. **kerem-i lutf-ı benâniñla:-iñ, -la**
Gazel 176
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parmakların lütfu || Sakinin elleriyle içki sunması.
9. Sâlim gibi gördük keremiñ derd-i serimde
10. Sâkî kerem-i lutf-ı benâniñla yapıldık

kerem-i vuşlatûñ:

1. **kerem-i vuşlatûñ:-iñ**
Gazel 47
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma ihsanı, kavuşma iyiliği.

9. Sâlim-i dil-şudeñe lutfuñu bezl et cânâ
10. O ğaribe kerem-i vuşlatıñ itlâf mıdır

keremin görmede:

1. **keremin görmede:**-me, -de
Kaside 22
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf ve ihsana muhatap olmak.
65. 'Alemler eyleyip şehâsı esir
66. Keremin görmede sağır ü kebîr

kerem-kân:

1. **kerem-kânı:-ı**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
İyilik, lütuf kaynağı || Allah.
1. Lutf u ihsânını umarım ben
2. Ol kerem-kânı pâdişâhımdan
2. **kerem-kânî:-iñ**
Kaside 22
Mısra: **68**
İyilik, lütuf kaynağı || Sadrazam Damat İbrahim Paşa
67. Kalmadı bir kimesne kim anıñ
68. Görmeye cüdun ol kerem-kânîñ

3. **kerem-kâne:-e**

- Kaside 22**
Mısra: **87**
İyilik, lütuf kaynağı || Sadrazam Damat İbrahim Paşa
87. Ben de yem gibi ol kerem-kâne
88. 'Arz-ı hâl eyleyem fakîrâne

4. **kerem-kân:**

- Kaside 32**
Mısra: **36**
İyilik, lütuf kaynağı.
35. Bende etdiñ o çadar cümle cihânyânı seniñ
36. Ey kerem-kân u himem-ñüy u fazîlet-peymâ

keremkârâ:

1. **keremkârâ:**
Tarih 1
Mısra: **89**
Cömertlik sahibi, cömert || 3. Ahmed.
89. Keremkârâ hıdivâ pâdişâhâ
90. Eyâ zâtı cihâna lutf-ı bî-çün

2. **keremkârâ:**

- Tarih 8**
Mısra: **59**
Cömertlik sahibi, cömert.
59. Vezîr-i ma' delet-bağşâ keremkârâ cihân-dârâ
60. Eyâ zât-ı kerîmü'ş-şânı nür-ı dîde-i âfâk

3. **keremkârâ:**

- Kaside 25**
Mısra: **39**
Cömertlik sahibi, cömert.

39. Mekârim-perverâ şadrâ keremkârâ cihân-dârâ
40. Eyâ destür-ı ekrem ey kerîm-i mekrümet-pîrâ

keremkâr-ı mürüvvet-perver-i şadr-ı güzîn:

1. **keremkâr-ı mürüvvet-perver-i şadr-ı güzîn:**
Tarih 17
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçkin makamın cömert sahibi || İsmail Bey.
51. Müfti-i 'âlî-tebârâ melce-i ehl-i dilâ
52. Ey keremkâr-ı mürüvvet-perver-i şadr-ı güzîn

kerem-nâme:

1. **kerem-nâme:**
Diğer 8
Mısra: **70**
Kişinin cömertliklerinin yazılı olduğu mektup.
69. Ya'ni etmek sezâ bu in'âme
70. Tarafıñdan gele kerem-nâme

2. **kerem-nâmeye:-ye**

- Diğer 9**
Mısra: **146**
Kişinin cömertliklerinin yazılı olduğu mektup.
145. Dîdemiz aḥvel oldu bakmaḡdan
146. O kerem-nâmeye be-cümle beden

kerem-perver:

1. **kerem-perver:**
Kaside 33
Mısra: **43**
Lütfü bol olan.
43. Kâlb-i âġâhıñ ey kerem-perver
44. Bilir ehl-i kemâli ser-tâ-ser

keremver:

1. **keremver:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Cömertlik sahibi.
3. O keremver güzîde-i devrân
4. Kân-ı ihsân vezîr-i 'âlî-şân

kerem-zâ:

1. **kerem-zâyı:-yı**
Kaside 30
Mısra: **4**
Cömert.
3. Yine kürsî-nişîn-i çarḡ-ı evşâfı olup ḡamem
4. Tamâm-ı sübhâ-i ezkar etsin ol kerem-zâyı

kerîm:

1. **kerîm:**
Kaside 8
Mısra: **35**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
35. Odur o pâk nebî kim kerîm ü eşfaḡdır
36. Derinde her kese hâlince lutfu ḡâzirdır
2. **kerîm:**
Kaside 8

- Mısra: 87
Kerem sahibi, cömert || Hz. Muhammed.
87. Ta'ab-keşāna raḥīm ü taleb-künāna kerīm
88. Murād-baḥş-ı muḳīm ü be-her misāfiridir

3. **kerīmdir:-dir**

Gazel 32

Mısra: 4

Kerem sahibi, cömert, soylu.

3. Olma der-beste-i ümmīd göñül bir gün ola
4. Açıla bāb-ı emel saña kerīmdir Fettāḥ

4. **kerīmimdir:-im, -dir**

Gazel 107

Mısra: 10

Kerem sahibi, cömert, soylu || Allah.

9. Kōmaz bu Sālim'i ğamġin ü giryān böyle hicrinde
10. Ḥudā kādirdir elbette efendimdir kerīmimdir

kerīm-i bī-mu'ādil:

1. **kerīm-i bī-mu'ādil:**

Tarih 1

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dengi olmayan cömertlik sahibi || Sultan 3. Ahmed.

61. Şeh-i 'ādil kerīm-i bī-mu'ādil
62. Ki şān u şöhreti reşk-i Ferīdün

kerīm-i halk:

1. **kerīm-i halk:**

Kaside 8

Mısra: 175

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlara karşı cömert olan || Allah.

175. 'Aziz ü Rabb ü Ḥamid ü Kerīm-i halk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Qadir ü Qādir'dir

kerīm-i kāmili'l-aḥlāk:

1. **kerīm-i kāmili'l-aḥlāk:**

Tarih 8

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahlaki yüce cömert kişi || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

47. Nizām-ı mülket-i devlet vezīr-i Qahramān-şavlet
48. Sebāt-efkende-i himmet kerīm-i kāmili'l-aḥlāk

kerīm-i mekrümet-pirā:

1. **kerīm-i mekrümet-pirā:**

Kaside 25

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik sahibi || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

39. Mekārim-perverā şadrā keremkārā cihān-dārā
40. Eyā destūr-ı ekrem ey kerīm-i mekrümet-pirā

kerīmi'l-ḥişāl:

1. **kerīmi'l-ḥişāl:**

Diğer 11

Mısra: 26

Cömert tabiatlı.

25. Taraf-ı muḥlişi ederse su'āl
26. O kerīmi'l-ḥişāl ü nık-ḥişāl

kerīmi'l-küremā:

1. **kerīmi'l-küremā:**

Kaside 26

Mısra: 56

Cömertler cömerti || Sadrazam Baltacı Mehmed

Paşa.

55. Ḥaḳ vücūduñ ede āfāt-ı dehiriden maḥfūz
56. Ola dil-şād be-her dem o kerīmi'l-küremā

kerīmi'l-müte'āl:

1. **kerīmi'l-müte'āl:**

Diğer 4

Mısra: 28

Yüce, muhterem kişi || İshak Efendi.

27. Taraf-ı muḥlişi eylerse su'āl
28. Ḥamdü li'llāh Kerīmi'l-müte'āl

kerr ü ferrin:

1. **kerr ü ferrin:-in**

Kaside 34

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuvvet, kudret, güç.

23. Mücevher tāc ile zerrin çıkmış tahta sen seyre
24. Taçınmış kerr ü ferrin her taraf bir güne zibādır

kes:

1. **kese:-e**

Tarih 3

Mısra: 114

Kesmek || Savaş meydanında düşmanla savaşmak.

113. Zülmet-i küfrü tebāşir-i himem ede beyāz
114. Kese seyf ortalığı kalmaya şübhe çat'ā

2. **keser:-er**

Kaside 3

Mısra: 56

Bitirmek, sona erdirmek.

55. Ki ya'ni artırır ol inbisāfım
56. Keser āb-ı vuzūdan ihtilāfım

3. **kesme:-me**

Matla 64

Mısra: 1

Kesmek || İlgı ve alakayı kesme.

1. Ğarībān-ı maḥabbetden nüvāzişkārını kesme
2. Amān ey pādīşāh-ı mülk-i istiġnā amān eyle

4. **kesme:-me**

Gazel 174

Mısra: 3

Bırakmak, vaz geçmek.

3. Nevāzişkārını kesme ser-i küyüñda dillerden
4. Sevāb-ı ḥacca ğālibdir ğarībe ğam-ġüsār olmak

kesb:

1. **kesb:**

Kaside 15

Mısra: 52

. edinmek, elde etmek, kazanmak.

51. Bu 'izz ü şevkete taklîd olur mu 'âlemde

52. Olur mu kesb ile taḥşîl-i ḥâlet-i şevket

kesb eder:

1. **kesb eder:-er**

Kaside 19

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elde etmek.

17. Gevîz-gül-güne mûr-naḳş-ı beyâza zî-baḥîş olmuş

18. Şafâlar kesb eder baḳdıkça âdem naḳş-ı jengâre

2. **kesb eder:-er**

Gazel 270

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vermek, baḡışlamak.

1. Kuşûr etmez felek tekdîr-i erbâb-ı ṭabî' atde

2. Şafâlar kesb eder bir nâ-tırâşî görse devletde

kesb-i feyz eder:

1. **kesb-i feyz eder:-er**

Kaside 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyizlenmek.

5. Güzîde her taraf mümtâz u zibâ kıṭ'a-i cennet

6. Ki kesb-i feyz eder 'âdem aña etdikde nezzâre

kesb-i feyz eyler:

1. **kesb-i feyz eyler:-r**

Kaside 22

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyizlenmek, ihsan kazanmak.

125. Lîk şevḳ-ı medâyiḥîñle derûn

126. Kesb-i feyz eyler olsa da maḥzûn

kesb-i nûr eyler:

1. **kesb-i nûr eyler:-r**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur kazanmak || Parlaklık kazanmak.

39. Kesb-i nûr eyler idi ser-tâ-pâ

40. Her sözümden benim hilâlâsâ

2. **kesb-i nûr eyler:-r**

Gazel 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur kazanmak || Parlaklık elde etmek.

3. Âsîtâññî tâ şeb olunca be-her gün devr eder

4. Pertev-i ḥüsnünle kesb-i nûr eyler âfîtab

kesb-i nûr-ı şerefedir:

1. **kesb-i nûr-ı şerefedir:-de, -dir**

Kaside 20

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik nurundan alan -yer || Padişah sarayı.

153. Zerre-i şems-i müstenîrâsâ

154. Kesb-i nûr-ı şerefedir her câ

kesb-i şeref etmek:

1. **kesb-i şeref etmek:-mek**

Kaside 29

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeref kazanmak.

31. Ḥîdmet-i dersi ile etmek için kesb-i şeref

32. Aña Ḳul Aḥmed olur idi ḡulâm-ı kemter

kesb-i suhan ederdi:

1. **kesb-i suhan ederdi:-er, -di**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şüirler söylemek.

69. Âli 'âlî olurdu Ṭarzi'den

70. Hep ḥayâli ederdi kesb-i suhan

kesb-i tarâvet eder:

1. **kesb-i tarâvet eder:-er**

Gazel 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni kazançlar elde etmek.

9. Benim ol nazım-ı elfâz-ı bî-hem-tâ ki şî'rimden

10. Eder kesb-i tarâvet sü-be-sü yek-ser dür-i yek-tâ

kesb-i zivâ eder:

1. **kesb-i zivâ eder:-er**

Kaside 13

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlık elde etmek || Manevi olarak aydınlanmak.

49. Gevher-i dihîm-i şevket ḥazret-i Maḥmûd Ḥân

50. Kim fûrûgundan eder çeşm-i zafer kesb-i zivâ

kesel:

1. **keselle:-le**

Tarih 1

Mısra: 52

Tembellik, uyusukluk.

51. Dü-tâ olmuşdu ḳaddî pîr-i dehrîñ

52. Keselle ḥâli olmuşdu diger-gün

2. **keselse:-se**

Kaside 8

Mısra: 149

Tembellik, uyusukluk.

149. Kesildi pâyı neşâṭñ keselse ḳalbmide

150. Zâmîr ü bâl mükedder ṭabî'a ḥâdirdir

3. **keselden:**

Kaside 23

Mısra: 77

Tembellik, uyusukluk.

77. Yatar bi-hod keselden fitne bimār oldu devriñde
78. Şanır dārū'ş-şifā halvet ile çeşm-i dil-ārāy

4. **kesel:**

Gazel 193

Mısra: 4

Tembellik, uyusukluk.

3. Ellere gerçi vişālīñ fikri miñnet-pāş olur
4. Ārzū-yi pāy-būsūñdur baña dā'im kesel

5. **keseldir:-dir**

Gazel 241

Mısra: 1

Tembellik, uyusukluk.

1. Raķīb-i rū-siyeh ḥaṭṭīñ için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i ḥübānım incinme ser-i mū aña eldir bu

keselim artmasa:

1. **keselim artmasa:-ma, -sa**

Diğer 4

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bıkkınlığın artması.

43. Bilmez idi ğam-ı hicrānı dilim
44. Artmasa firķat ile ger keselim

kesf:

1. **kesfını:-in, -i**

Diğer 10

Mısra: 32

Güneş veya Ay ışığını kesme || Sevilen kişinin meclisine dahil olmada karşılaşılan engeller.

31. Duḥūl-i bezmiñe ḥā'il olur sevād-ı firāk
32. Ḥüsūf u kesfını leyl ü nehār eder icrā

2. **keşfe:-e**

Gazel 77

Mısra: 11

Keşfetmek || Ortaya çıkarmak.

11. 'Aceb mā'ildir esrār-ı derūnum keşfe ey Sālim
12. Sırışkim dem-be-dem ol şūḥa naķl-i mā-cerā eyler

kesil:

1. **kesilmez:-mez**

Gazel 78

Mısra: 7

Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek, el çekmek.

7. Kesilmez nāleden etmekle 'aşkıñdan ferāġat dil
8. Fiġānı tā ezelden ey perī mu'tādı kalmışdır

2. **kesilmez:-mez**

Gazel 96

Mısra: 3

Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek, el çekmek.

3. Hiç kesilmez pāy-ı ğam dilden şehā āyā neden
4. Miñmān-ı sīne-i şad çāk çākimden midir

3. **kesilmez:-mez**

Gazel 123

Mısra: 7

Eksilmek.

7. Miyān-ı leşker-i ḥaṭdan kesilmez fitne çıkamaz tiġ
8. O ser-ḥad bir zamān olmaz ki hiç bi-lḥtilāl olmaz

4. **kesilmez:-mez**

Gazel 240

Mısra: 8

Bitmek, sona ermek.

7. Dil ile dirinedir ğavġaları

8. Hiç kesilmez mā-cerā-yı ārzū

5. **kesilmez:-mez**

Gazel 244

Mısra: 10

Bitmek, sona ermek.

9. Cilā-dādende-i tiġı olurken süseniñ şeb-nem

10. Kesilmez gün-be-gün āheng-i ğavġā gülsitān içre

kesir-luṭfā:

1. **keşir-luṭfā:**

Kaside 7

Mısra: 73

Ey lüṭfu bol olan || Hz. Muhammed.

73. Kān-ı keremā keşir-luṭfā

74. Cüduñ raķam-ı beyāna şıġmaz

kesr edince:

1. **kesr edince:-ince**

Kaside 10

Mısra: 195

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak, çoġaltmak.

195. Kesr edince ğürūh-ı ehl-i hevā

196. Sākım İbni Evka'ıñ ol cā

kesret:

1. **keşretde:-de**

Kaside 1

Mısra: 42

Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görölmesi.

41. Havz-ı gülşen şadā-yı vaḥdetde

42. Başka bir zevķı var bu keşretde

2. **keşretinden:-in, -den**

Gazel 103

Mısra: 5

Çokluk.

5. Bilinmez keşretinden ğamzeniñ āyīn ü erkānı

6. Müjeñ fehmi-niġāh-ı āhuvāna reh-zen olmuşdur

kesretde vaḥdet etmeniñ:

1. **keşretde vaḥdet etmeniñ:-de-me, -niñ**

Kaside 34

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoklukta birliġi oluşturmak.

25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengām-ı sürür içre

26. 'Aceb keşretde vaḥdet etmeniñ sırrı hüveydādır

kesret-i keremi:

1. **keşret-i keremi:-i**

Kaside 22

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırı iyilik, çok fazla iyilik yapmak.

39. Hiddet-i zihni sür'at-i kalemi

40. Halka inşâfi keşret-i keremi

kesret-i meşhûd oldu:

1. **kesret-i meşhûd oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 251

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberimizin peygamberliğine delalet eden kanıtların çokluğu.

251. Oldu lutfuyla keşret-i meşhûd

252. Mâ'-i bi'r-i çabâle-i ma'hûd

kesret-i şevket:

1. **kesret-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuğun çokluğu || Kişinin üstün vasıflı olması.

19. Birin beride vü birin güşâd eder güyâ

20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket

kesr-i derûn-ı meksûri:

1. **kesr-i derûn-ı meksûri:-ı**

Kaside 12

Mısra: 178

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırgın gönlün derdi, acısı.

177. Felek ayırdı beni yâr-ı gâr-ı pâkimden

178. Ziyâde eyledi kesr-i derûn-ı meksûri

kesr-i dil-i nâziki:

1. **kesr-i dil-i nâziki:-i**

Gazel 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazik gönlün parçalanması.

3. Eyledi kesr-i dil-i nâziki gurbet itmam

4. Neylesin baş-ı dil-i hâtır-ı ahbâb bana

kesûra'l-vüddü leküm ve'zdâde:

1. **keşûra'l-vüddü leküm ve'zdâde:**

Diğer 4

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Sizin için sevgi çoğaldı, arttı " anlamına gelen arapça ibare.

103. Keşûra'l-vüddü leküm ve'zdâde

104. El-fakîr Sâlim-i Mîrzâ-zâde

keşf eder:

1. **keşf eder:-er**

Kaside 20

Mısra: 184

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kalbe sırlarını ilham etmesi.

183. Müşkil olmaz mülûk-i zî-şâna

184. Keşf eder Hâk kulûb-ı şâhâna

keşf et:

1. **keşf et:**

Tahmis 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, ortaya çıkarmak.

1. Ne yâre râzînî keşf et ne hûd nihân eyle

2. Lisân-ı hâl-i dili kâle tercemân eyle

keşf-i râz:

1. **keşf-i râz:**

Gazel 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli olanın, sırrın ortaya çıkması.

5. Şerâb âdeme bir bir maḥabbetin dedirir

6. Olur nigârına mestâne keşf-i râz lezîz

keşf-i râz evler:

1. **keşf-i râz evler:-r**

Gazel 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli olan, sırrı ortaya çıkarmak.

5. Kadeh-ser-şâr-ı sâmnâmın ne rütbe eylesem pinhân

6. Fiğânım korkarım ol şûha bir gün keşf-i râz evler

keşf-i râz eylesem:

1. **keşf-i râz eylesem:-sem**

Tesdis 4

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli olan, sırrı ortaya çıkarmak.

15. Kağı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz

16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

keşf-i râza:

1. **keşf-i râza:-a**

Gazel 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli olanın, sırrın ortaya çıkması.

7. Ki keşf-i râza bu rütbe cefâ-yı bi-hâdde

8. Zebân-ı nâle-i bi-lhtiyârdır bâ'îş

keşmekeş:

1. **keşmekeşle:-le**

Lugaz 3

Mısra: 34

Karışıklık.

33. Artırır vaz'ını yine kat kat

34. Keşmekeşle geçer bütün evkât

keştî-i dil:

1. **keştî-i dil:**

Müfret 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül gemisi.

1. Erer keştî-i dil elbet kenâr-ı kâmina bir gün

2. Hemân ol bâdbân-ı sa'yı elden kıymasın cânâ

kesti-i sabra:

1. **keşti-i şabra:-a**

Gazel 125

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır gemisi.

11. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı şad gamdır yem-i firâkat

12. Bu yolda keşti-i şabra muvâfiķ rûzgâr olmaz

keşti-i ümmîd:

1. **keşti-i ümmîd:**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit gemisi.

1. Hamdü li'llâh keşti-i ümmîd erişdi kâmina

2. Rûzgârın şad hezârân reşk bu eyyâmına

keşti-i ümmîdi oturtdu:

1. **keşti-i ümmîdi oturtdu:-t, -du**

Tarih 4

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit gemisini karaya oturtmak || Başarısızlığa düşmek.

51. Oturtdu keşti-i ümmîdi düşmen

52. Şığ olmağla hayâl-i vehm-bahşâ

k'et:

1. **k'etmez:-mez**

Kaside 18

Mısra: 62

Ki etti.

61. Şeh-i şâhân-ı felek-mertebe Sultân Aḥmed

62. K'etmez evşâfi bu kevn içre nihâyât kabûl

ketm etmege:

1. **ketm etmege:-e**

Gazel 147

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

11. Gör baht-ı siyeh-fâmı ki zülfünle bir olduk

12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez

ketm etmiş:

1. **ketm etmiş:-miş**

Diğer 9

Mısra: 164

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

163. Seniñ ile nefice ḥatm etmiş

164. Ğayrı esrârı cümle ketm etmiş

ketm eylemem:

1. **ketm eylemem:-me, -m**

Gazel 196

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sözü, bir haberi gizlemek.

5. Aḥ geldikçe deḥâna buḥl edip ketm eylemem

6. Şaklayıp sinemde âvâz-ı ḥazînim neyleyim

ketm-i esrâr edeydi:

1. **ketm-i esrâr edeydi:-ey, -di**

Kaside 1

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırları gizlemek.

103. Ketm-i esrâr edeydi ol ma'yüb

104. Olmaz idi nevâlden maḥcüb

ketm-i sırr-ı ḥakîkat etme:

1. **ketm-i sırr-ı ḥakîkat etme:-me**

Kaside 1

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakikat sırlarını gizlemek.

109. Ketm-i sırr-ı ḥakîkat etme velî

110. Lîk lâyıķ mı saña dene deli

k'etmiş:

1. **k'etmiş:**

Kaside 19

Mısra: 67

Ki etmiş.

67. Şehenşâh-ı memâlik pâdişâh-ı baḥr ü ber k'etmiş

68. Bu güne şebt evşâfin cihân ser-levḥ-i rûzgâre

kevkeb:

1. **kevkepleri:-ler, -i**

Kaside 5

Mısra: 15

Yıldız.

15. Etdi kevkepleri meş'al reh-i cânâna cihân

16. Şem'-i mâhı ḳodu meş'algeh-i çarḫa dünyâ

2. **kevkeb:**

Gazel 7

Mısra: 4

Yıldız.

3. Aşinâ-yı vaşl olurduñ âfitâbım neyleyim

4. Asumân-ı dilde tâli' bir 'adü kevkeb baña

3. **kevkebindedir:-in, -den, -dir**

Gazel 112

Mısra: 6

Yıldız || Talih,şans.

5. Olsañ çi sūd mihr-i sipihr-i hüner göñül

6. İş tâli'indedir kişiniñ kevkebindedir

kevkeb-i baḫtımla:

1. **kevkeb-i baḫtımla:-ım, -la**

Gazel 286

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baht yıldız, talih yıldızı || Yıldızların hareketlerinin insanın talihi üzerinde - olumlu ya da olumsuz- etkili olduğu inancından hareketle oluşturulmuş bir terkiptir.

9. Fürüzân etmede dâmân-ı şabrım âteş-i ḥasret

10. Var ise kevkeb-i baḫtımla Sâlim ihtirâķ oldu

kevkeb-i baḫtın:

1. **kevkeb-i baḫtın:-ın**

Tarih 10

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Baht yıldız, talih yıldızı. Yıldızların hareketlerinin insanın talihî üzerinde - olumlu ya da olumsuz- etkili olduğu inancından hareketle oluşturulmuş bir terkiptir.

65. Hâk ede kevkeb-i bahtın 'âlî

66. Öyle bir mihr-i dirahşân olmaz

kevn:

1. kevn:

Kaside 18

Mısra: 62

Varlık, vücut, mevcûdiyet.

61. Şeh-i şâhân-ı felek-meretebe Sultân Ahmed

62. K'etmez evşâfî bu kevn içre nihâyât kabûl

2. kevn:-i

Kaside 20

Mısra: 168

Kainat || Bütün insanlar.

167. Pertev-i mihr-i cüd u ihsânî

168. Da'im etmekde kevnî nûrânî

3. kevn:-e

Kaside 24

Mısra: 32

Kainat || Bütün insanlar.

31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi

32. Kevne nâ-didesi bir kâr-ı nühüfte tebşîr

kevinevni:

1. kevinevni:-e

Kaside 9

Mısra: 21

Hem cismanî hem ruhani dünya || Dünya ve ahiret.

21. Füyûzâtın kılıp kevinevni şâmil

22. Şu'unâta o nûru etdi hâmil

kevser:

1. kevser'i:-i

Kaside 5

Mısra: 69

Cennette bir nehir ismi.

69. Kevser'i kanda görürdü dil-i 'atşân-ı ümem

70. Cennet'i kanda bulurlar idi ser-cümle verâ

kevser-i firdevse:

1. kevser-i firdevse:-e

Tarih 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cennet nehri.

3. Habbezâ kâh-ı neşât-âver-i rûh-efzâ kim

4. Olmada âbî anî kevser-i firdevse meşîl

key:

1. key:

Tarih 24

Mısra: 27

(f.i.) Büyük hükümdar, padişah, eski Acem

şahlarından ikinci tabakada bulunanların adlarının başına getirilirdi.

27. Destûr-ı a'zam Hızır-pey mişli degil Dârâ vü Key

28. Dünyâ yanında leys-i şey' merdûdudur sîm ile zer

kevf:

1. kevfimiz:-imiz

Gazel 132

Mısra: 3

Ferahlık, rahatlık, huzur duygusu, gönül açıklığı.

3. Kevfimiz bulmaz tenezzül kâsemiz ser-şârdır

4. Râh-ı râhat-sâz ile meclisde pürdür şişemiz

kevfimiz gelir:

1. kevfimiz gelir:-ir

Gazel 292

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutlu olmak.

9. Kevfimiz bu intizâr ile gelir mi Sâlimâ

10. Kûy-ı cânâna giden kâşîd da el-ân gelmedi

kevfivvet:

1. kevfivvetin:-in

Tesdis 5

Mısra: 2

Bir şeyin esâsı ve iç yüzü.

1. Kimse bilmez hâlet-i 'aşkın dil-i vîrâneniñ

2. Mestler añlar hemân kevfivvetin mestâneniñ

2. kevfivvetin:-in

Gazel 99

Mısra: 6

Bir şeyin esâsı ve iç yüzü.

5. Hârâbâta var ey zâhid yapılmak ister iseñ sen

6. Anîñ kevfivvetin şorduk 'aceb kâşânedir derler

3. kevfivvetimiz:-imiz

Gazel 137

Mısra: 6

Bir şeyin esâsı ve iç yüzü.

5. Dilde yok vaşla kanâ' at gâ-m-ı hîcre tâkat

6. Bizi hayretde kudu hâk bu ki kevfivvetimiz

4. kevfivvetim:-im

Gazel 199

Mısra: 1

Nitelik, hal.

1. Hâsret-i cânân tağyîr edeli kevfivvetim

2. Tâb-ı temmüz etmede sermâyî süz-ı firkatim

5. kevfivvetidir:-dir

Gazel 215

Mısra: 5

Nitelik, hal.

5. Ne kevfivvetidir işrâb eylemek olmaz mey-i 'aşkı

6. Hele bir sâğarın şabr-ı felâket-dide nûş etsin

6. kevfivvetin:-in

Gazel 227

Mısra: 7

Nitelik, hal.

7. Añlamaz kevfivvetin pervâneniñ bir vech ile

8. Kendini vaqf-ı telâş-ı süz-ı hîrmân etmeyen

kevfivvet-i ahvâlimi:

1. kevfivvet-i ahvâlimi:-im, -i

Gazel 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-*Âşığın- hali, durumu.*

5. Zülfünde olan dillere şor gönülümü cānā

6. Keyfiyyet-i ahvâlimi tezkîr-i şuhûd et

kevfivvet-i ahvâlimiz:

1. kevfivvet-i ahvâlimiz:-imiz

Gazel 108

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hallerin iç yüzü.

5. Biz Hudâ'nın garkâ-i emvâc-ı feyz-â-feyziyiz

6. Anılamaz kevfivvet-i ahvâlimiz gird-âblar

kevfivvet-i tedbîrden:

1. kevfivvet-i tedbîrden:-den

Gazel 216

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takdirde olacak olana karşı önlem alma girişimi.

1. Neş'emend-i feyz olan peymâne-i takdîrden

2. Kâm-yâb-ı şevk olur kevfivvet-i tedbîrden

k'eyle:

1. k'eylememiş:-me, -miş

Tarih 3

Mısra: 98

Ki eylemek.

97. 'Ahdî ma'lûm-ı fuḥûl olduğu gibi anıñ

98. Baḳdılar k'eylememiş 'ahdine bed-ḥvâh vefâ

2. k'eylemiştir:-miş, -di

Kaside 10

Mısra: 283

Ki eylemek.

283. K'eylemiştir o gün Resûl-i Hudâ

284. İbni 'Abbâs ḥânesinde du'â

3. k'eyledin:-din

Kaside 10

Mısra: 456

Ki eylemek.

455. Sensin ol bir cenîn-i müsteḥcen

456. K'eyledin raḥm-i mâderi mesken

4. k'eylemiş:-miş

Kaside 18

Mısra: 60

Ki eylemek.

59. O şeref-baḥş-ı ḥilâfet o şeh-i pür-şevket

60. K'eylemiş zâtnı Ḥaḳ şefkat ü 'adle mecbûl

5. k'eyledim:-dim

Kaside 24

Mısra: 4

Ki eylemek.

3. Ben de pervâneyim ol şem'-i murâd üzre henüz

4. K'eyledim süz-ı derûna dil-i şeydâyı esîr

k'eyledi:

1. k'eyledi:

Tarih 3

Mısra: 30

Ki eyledi.

29. Ya'ni te'şîr-i du'âsıdır o şâhenşâhîñ

30. K'eyledi zîr ü zeber düşmen-i dîni Mevlâ

kevvân:

1. kevvân:

Kaside 2

Mısra: 70

Far. Zuhâl yıldızı.

69. 'Uṭârid 'âciz -i terkîm-i şâni

70. Heme Behrâm u Kevvân na't-ḥvânı

keyv olup:

1. keyv olup:-up

Kaside 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanmak, daḡlanmak || Yürek yangını.

37. Lâle pür-dâḡ-ı sîne hem-çü riyâ

38. Sâ'id-i zühde keyv olup gûyâ

kıblegâh etsek:

1. kıblegâh etsek:

Gazel 195

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Âşığın sevgilinin kaşlarını- kendisine kıblegâh yapması.

5. Kıblegâh etsek nola miḥrâb-ı ebrûsun anıñ

6. Zâhid-i nev-şiveyiz biz bu riyâmız çok degil

kıblegâh kılması:

1. kıblegâh kılması:-mış

Kaside 12

Mısra: 161

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelinen yer haline getirmek.

161. Zâmir-i pâkini bir kıblegâh kılması kim

162. Döner o semte cihânîñ cebîn-i pür-nür

kıblegâh-ı mevâli-i dehre:

1. kıblegâh-ı mevâli-i dehre:-e

Diğer 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın efendilerinin kıblegâhı.

7. Kıblegâh-ı mevâli-i dehre

8. Melce'-i her kibâr-ı her şehre

kıblegâh-ı şerâvî' ü aḥkâm:

1. kıblegâh-ı şerâvî' ü aḥkâm:

Kaside 33

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hükümler, kurallar koyan Şeyhülislam.

23. Muḳtedā-yı memālik-i islām
24. Ḳıblegāh-ı şerāyî' ü aḥkām

ḳıble-i ihtiyāc-ı nā-kāmān:

1. **ḳıble-i ihtiyāc-ı nā-kāmān:**

Kaside 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Zavallı insanların ihtiyaclarını gidermek için
yöneldiği kişi.*

7. Zâtını eylemiş anîñ Mennân
8. Ḳıble-i ihtiyāc-ı nā-kāmān

ḳıble-i maksad edip:

1. **ḳıble-i maksad edip:-ip**

Kaside 31

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İsteklerin, ihtiyacların giderildiği makam haline
getirmek.*

95. Ḳıble-i maksad edip dergeh-i 'ālî-şânın
96. Dâ'imâ mülteḡem ü merci'-i dünyâ eyle

ḳıble-i niyâz etmiş:

1. **ḳıble-i niyâz etmiş:-miş**

Kaside 20

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yalvarış kiblesi yapmak || Yaraticının, padişahı,
insanların ihtiyaclarını arz ettiği kişi konumuna
yükseltmesi.*

35. Dürr-i eltâfin aña bāz etmiş
36. Zâtını ḳıble-i niyâz etmiş

ḳıble-nümāāsâ:

1. **ḳıble-nümāāsâ:**

Kaside 34

Mısra: 83

Pusula misali.

83. Gözüm ḳıble-nümāāsâ döner ol şüh döndükçe
84. Ḳıble-i niyâz etmiş güyiyâ fânüs-ı minâdır

ḳıl kadar:

1. **ḳıl kadar:**

Tarih 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç denecek kadar az, çok az.

11. Ḳıl kadar şübhe götürmez ḥatîñ istihsânı
12. Gün gibi olsa sezâdır cihet-i ḥüsne delîl

2. **ḳıl kadar:**

Gazel 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok az, oldukça az.

5. Ḳıl kadar meylin tırâş u ḥvâhiş etmezdik velî
6. Bu reh-i nâ-râstî 'uşşâka ebrü gösterir

3. **ḳıl kadar:**

Gazel 154

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok az, oldukça az.

7. Ḥat-âverlikde bile ḳıl kadar noḡşân cevri etmez
8. Muḳaddem devlet-i ḥüsni o yâr-i pür-cefâ sürmüş

ḳıl kalemle:

1. **ḳıl kalemle:-le**

Tarih 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kalem çeşidi || Sevgilinin saçı.

1. Mû degildir 'ârız olmuş 'ârız-ı dil-cüyuña
2. Ḳıl kalemle yazdılar evşâf-ı ḥüsniñ rüyuña

ḳılâ':

1. **ḳılâ':**

Kaside 20

Mısra: 91

Kaleler, surlar.

91. Bu ḳılâ' u ḥuşûn-ı pür-ziynet
92. Bu ḳadar şân u şevket ü ḥaşmet

ḳılca cân-ı zârımı:

1. **ḳılca cân-ı zârımı:-ım, -i**

Gazel 255

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ḳıl kadar kalmış can || Sevdadan dolayı âşîḡin
bedenen zayıflaması.*

5. Dil-i sevdâ-perestim bend-i târ-ı müy-ı zülfi edip
6. Kerem ḳıl ḳılca cân-ı zârımı ḡamla ḥayâl etme

ḳılca kodu:

1. **ḳılca kodu:-du**

Diğer 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ḳıl gibi zayıf hale getirmek || Üzüntüden perişan
hale getirmek.*

11. Firâḳ-ı rüyuñ ile eyleyip ḥayâl müyuñ
12. Ḳodu derünümü özkem ḡamında ḳılca şehâ

ḳılıç:

1. **ḳılıç:**

Lugaz 2

Mısra: 21

Ḳılıç.

21. Ne ḳılıç var bu rezmgehde ne tîr
22. Ḥarafeyniñ silâhı hep tedbîr

ḳillet:

1. **ḳilletini:-in, -i**

Kaside 10

Mısra: 209

*Ar. Kalîllik, azlık, kesretin zıddı. (Maddiyat ve
maneviyatta kullanılır: killet-i nukud, killet-i bizâa.)*

209. Ḳilletini zahîreniñ aşḥâb
210. Etmegin zât-ı pâkine işrâb

ḳır:

1. **ḳırıp:-ip**

Kaside 14

Mısra: 33

Öldürmek, yok etmek.

33. Kıırıp bāğileri şamşām-ı tedbir
34. Gürüh-i hā'inini kııldı tedmir

2. **kıırar:-ar**

Müfret 59

Mısra: 1

Kıırmaq || Sevgilinin aşığıın gönlünü kıırması.

1. Vaqt ile kıırar gānzeler 'uşşākını cānā
2. Yağmāya gider leşker-i Tatar Kıırım'da

kırıl:

1. **kırıldı:-dı**

Kaside 12

Mısra: 189

Kırılmak || Gönlün kırılması.

189. Kıırıldı şışe-i hātır kened qābül etmez
190. Mişāl-i kāse-i işkeste-bāl-i fağfūrī

2. **kırılısın:-sın**

Gazel 224

Mısra: 1

Kırılmak || Kadehin kırılması.

1. Kıırılısın sāgar-ı 'işret derūnum gām ile tōlsun
2. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña qat qat harām olsun

kırım:

1. **kırım'da:-da**

Müfret 59

Mısra: 2

Kırım şehri || Aşığıın gönlü.

1. Vaqt ile kıırar gānzeler 'uşşākını cānā
2. Yağmāya gider leşker-i Tatar Kıırım'da

kıskan:

1. **kıskandığıındandır:-dı, -gın, -dan, -dır**

Gazel 46

Mısra: 4

Kıskanmak.

3. Derūnī istemez gayre nigāh etdiklerim ol meh
4. Bize biğāne bu vādī bütün kıskandığıındandır

kısmet etdikde:

1. **kısmet etdikde:-dik, -de**

Gazel 124

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaderinde olmak || Olumsuzluklar yaşamak.

7. Kısmet etdikde gāmu kıassām-ı taqdīr-i ezel
8. Gālibā ser-pençe-i efkäre düşdü gönlümüz

kısr:

1. **kısrı:**

Kaside 23

Mısra: 8

Kabuk.

7. Şikest etdi başında beyza-i kāfūru çarhıñ şubh
8. Dağııldı kısrı tūtdu ser-be-ser bu deşt-i mināyi

kıssa-i 'āyşe:

1. **kıssa-i 'āyşe:**

Kaside 10

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Aışe kıssası || Hz. Aışe ile alakalı "ifk hadisesi olarak geçen" iftira durumu.

145. Da'vi-i hāle hüccet-i ebher ,0

146. Kıssa-i 'Āyşe güvāh yeter

kıssa-i cābir:

1. **kıssa-i cābir:**

Kaside 10

Mısra: 256

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cābir kıssası (Cābir Bin Abdullah sahabedir. Hz. Muhammed onun ölen iki oğlunu diriltmiştir.).

255. Şāhid-i da'vi-i cihān mergüb

256. Kıssa-i Cābir ü Ebī Eyyüb

kıssa-i zi'b:

1. **kıssa-i zi'b:**

Kaside 10

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel kıssa.

119. Biri de mu'ciziñ bu zibā sır

120. Kıssa-i zi'b ü emr-i rā'idir

kıta'a-i cennet:

1. **kıta'a-i cennet:**

Kaside 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet parçası.

5. Güzide her taraf mümtāz u zibā kıta'a-i cennet

6. Ki kesb-i feyz eder 'ādem āña etdikde nezzāre

kıy:

1. **kıydı:-dı**

Gazel 262

Mısra: 3

Merhametsizce davranmak, zarar vermek, gadretmek, zulmetmek.

3. Dil-i 'aşk-āşinaña kıydı hayfā gānze-i fettān

4. Nigāh-endāz-ı rahm ol baña ey biğāne düşdüğe

kıyāfet:

1. **kıyāfetde:-de**

Lugaz 3

Mısra: 15

Dış görünüş.

15. Ayağı bir durur kıyāfetde

16. Tabanı yaşsıdır nihāyetde

kıyām etdi:

1. **kıyām etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 338

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir işe kalkışmak, teşebbüs etmek.

337. Tıyıcak Bū Cehil o hāli tamām

338. Da'vet ü i'tizāra etdi kıyām

kıvām eyledi:

1. kıyām eyledi:-di

Kaside 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir işe kalkışmak, teşebbüs etmek.

3. Görünür ebr-i şitā eyledi bām üzre kıyām

4. Etdi her pîşgeh-i revzene dey hayli vuşul

kıvām eyler:

1. kıyām eyler:-r

Diğer 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir işe kalkışmak, teşebbüs etmek.

17. Tarf-ı da'vāta kıyām eyler dil

18. Ez-derün saña selām eyler dil

kıvām olmakda:

1. kıyām olmakda:-mak, -da

Lugaz 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir işe kalkışmak, teşebbüs etmek || Satranç oynamaya başlamak.

5. Şaf şaf olmakda cenge kıyām

6. Hâbeşilerle ehl-i Rum tamām

kıvāmet:

1. kıvāmetdir:-dir

Kaside 10

Mısra: 438

Felaket, bela || Olumsuz bağlamda nefis.

437. Dîde pür-hvâb-ı künc-i ğafletdir

438. Bu'l-heves nefis ise kıvāmetdir

2. kıvāmetde:-de

Matla 63

Mısra: 2

Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.

1. Miyân-ı kıdd-i dil-cüyuñ hevâsı var iken dîlde

2. Kıvāmetde bile olmaz geçinmeklik rakîb ile

3. kıvāmet:

Gazel 123

Mısra: 11

Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.

11. Nihâl-i kıddiñe nola kıvāmet ser-fürü etse

12. Bu gülşende kıddiñ gibi nihâl-i bî-mişâl olmaz

4. kıvāmetden:-den

Gazel 155

Mısra: 6

Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.

5. Koparmış şahid-i gül-bergi yer yer bād yerinden

6. Hârâb-âbâd olup gülşen kıvāmetden nişân olmuş

kıyām-ı kâmetiñi:

1. kıyām-ı kâmetiñi:-iñ, -i

Muamma 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun kıyımı || Uzun boylunun ayağa kalkması.

1. Kıyām-ı kâmetiñi gördü bî-dimâğ oldu

2. Derün-ı serv-i şikeste maķarr-ı dâğ oldu

kıyām-ı senâda:

1. kıyām-ı senâda:-da

Kaside 8

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgüyü arttırmak.

53. Meger ki bir 'Arafât-ı sitâyiş olmuşdur

54. Ki ser-bürehne kıyām-ı senâda hâzirdir

kıyās:

1. kıyās:

Kaside 8

Mısra: 163

Kıyas, karşılaştırma.

163. Kıyās böyle nedendir anı bu şekle koyan

164. Netice rûhumuz aşlında tîb ü tâhirdir

2. kıyās:

Kaside 20

Mısra: 74

Kıyas, karşılaştırma.

73. Kıymuş ihsân-ı Nîl'e bir miqyās

74. Bu ise hiç kabûl eder mi kıyās

3. kıyās:

Gazel 45

Mısra: 8

Kıyas, karşılaştırma.

7. Muķaddimât-ı firâka netice vuşlatdır

8. Kıyās budur ki mesâya nehâr der-peydir

4. kıyāsında:-ın, -da

Gazel 149

Mısra: 3

Kıyas, karşılaştırma.

3. Nice muķaddime baş etmede kıyāsında

4. Netice diķkat-i ehl-i zamāna yoķ sözüdür

5. kıyāsı:-ı

Gazel 153

Mısra: 2

Karşılaştırma || Denk tutmak, benzetmek.

1. Dirîğ ey meh seniñ ağıyâr mişliñ gül kıyās etmiş

2. Kıyāsı lîk bî-hüde degildir iķtibās etmiş

kıyās ederim:

1. kıyās ederim:-er, -im

Kaside 33

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

55. Kāma baş-ı muķaddimât-ı terim

56. Müntec-i lutf olur kıyās ederim

2. kıyās ederim:-er, -im

Gazel 118

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

5. Sırışk-i çeşmimi âteş gelir kıyâs ederim
6. Derûn-ı dilde firâkıñla öyle hâlet var

kıyâs etme:

1. **kıyâs etme:-me**

Kaside 6

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

21. Şerer-pâşende' i erķâm-ber-şeh-per kıyâs etme
22. 'Araķ-rîz oldu dâğ etdi hüveydâ şem' ü pervâne

2. **kıyâs etme:-me**

Muamma 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyas etmek || Zannetmek, gibi düşünmek.

1. Hâbâb-ı meyledir tertîb-i ülfet bezm-i 'işretde
2. Kıyâs etme ki bî-hüde donanmışdır ser-â-pâ râh

3. **kıyâs etme:-me**

Kaside 8

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

115. Görüp şakın anı bî-hüdedir kıyâs etme
116. O riştelere ile engüştümüz ki zâhirdir

4. **kıyâs etme:-me**

Gazel 29

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

3. Görüp meyde kıyâs etme hâbâbın eylemiş tertîb
4. Donatmış sînesin dâğ-ı firâkıñla ser-â-pâ râh

5. **kıyâs etme:-me**

Gazel 29

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

3. Görüp meyde kıyâs etme hâbâbın eylemiş tertîb
4. Donatmış sînesin dâğ-ı firâkıñla ser-â-pâ râh

6. **kıyâs etme:-me**

Gazel 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

7. Erer erbâb-ı dil kâma deyü pür-dâğ olmuşdur
8. Nücûm ile kıyâs etme görüp revnaķ-fezâdır çarķ

7. **kıyâs etme:-me**

Matla 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

1. Encümle kıyâs etme görüp zîn ola dünyâ
2. Bendideleri oldu libâsında hüveydâ

8. **kıyâs etme:-me**

Gazel 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

5. Ğubâr-ı haţţ ile muğber kıyâs etme beni
6. Ruħumda şüret-i efķâr ğayrı yüzdendir

9. **kıyâs etme:-me**

Gazel 178

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

5. Haţţ geldi kıyâs etme şakın rüyuna Ğüsnüñ
6. Bir nâme ile şâh-ı Ğüsün eyledi tebrîk

kıyâs etmeñ:

1. **kıyâs etmeñ:-meñ**

Diğer 9

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

65. Onu encüm kıyâs etmeñ siz
66. Böyle bî-hüde iktibâs etmeñ siz

kıyâs etmiş:

1. **kıyâs etmiş:-miş**

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyas etmek || Denk tutmak, benzetmek.

1. Dirîğ ey meh seniñ ağyâr mişliñ gül kıyâs etmiş
2. Kıyâsı lik bî-hüde degildir iktibâs etmiş

kıyâs eyleme:

1. **kıyâs eyleme:-me**

Kaside 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mukayese etmek, karşılaştırmak.

7. Ğülsitâna nazâr etdikçe kıyâs eyleme kim
8. Berf ağartmış ruħ-ı dil-cüy-ı nihâli her câ

kıyâs eyler:

1. **kıyâs eyler:-r**

Tarih 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mukayese etmek, karşılaştırmak.

37. Gören fevvâreden âbiñ yerine
38. Kıyâs eyler ki âteş oldu bürün

2. **kıyâs eyler:-r**

Diğer 9

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mukayese etmek, karşılaştırmak.

63. Şererin necmler kıyâs eyler
64. Âteşim necme iktibâs eyler

3. **kıyâs eyler:-r**

Kaside 19

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mukayese etmek, karşılaştırmak.

13. Zümürüdden yeşil kâliça ferş olmuş kıyās eyler
14. Bağan ol rûh-perver bâğda rüy-i çemenzâre

4. **kıyās eyler:-r**

Kaside 19
Mısra: 85
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mukayese etmek, karşılaştırmak.

85. O vālā şāh-ı ‘ālī-şān-ı ‘ādil kim kıyās eyler
86. Kef-i ihsānı bahşāyişde kâna cüdu emtâre

5. **kıyās eyler:-r**

Kaside 30
Mısra: 101
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mukayese etmek, karşılaştırmak.

101. Sevād-ı şebde güyā şeb-çerāğ olmuş kıyās eyler
102. Görenler şu ‘le-i āh-ı dil-i ‘uşşāk-ı şeydāyı

6. **kıyās eyler:-r**

Gazel 270
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mukayese etmek, karşılaştırmak.

3. Benim bu giryemi cānān ‘aceb nemden kıyās eyler
4. Benim bir hāl-i zārım görmemişken künc-i firkatde

kıymetden inmez:

1. **kıymetden inmez:-mez**

Gazel 22
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değer kaybetmek.

3. Şāniña vermez nakīsa ülfetiñ ednā ile
4. Keh-rübā kıymetden inmez olmağile kâh-düst

kıymet-i her āşinā:

1. **kıymet-i her āşinā:**

Gazel 156
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her tanıdığıñ kıymeti.

5. Kederle olmayıcağ bezm-i sevka bigāne
6. Netice kıymet-i her āşinā bilinmez imiş

kıymet-i lü’lü-vi lālāyı:

1. **kıymet-i lü’lü-vi lālāyı:-yı**

Kaside 23
Mısra: 46
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değerli inci || Çok kıymetli.

45. Şehāb-ı himmeti bir kıştzāra feyz-bār olsa
46. Şikest eylerdi gündüm kıymet-i lü’lü-vi lālāyı

kıymetim bilmedi:

1. **kıymetim bilmedi:-me, -di**

Gazel 199
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takdir etmek, gereken değeri vermek.

11. Ben anıñ beste-miyānım hıdmetinde neyleyim
12. Bilmedi gitdi o yār-i nāzeninim kıymetim

kıymet-şinās-ı hüsn olup:

1. **kıymet-şinās-ı hüsn olup:-up**

Tedis 6
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın kıymetini bilmek.

5. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup ‘ālī-cenāb olsa
6. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

2. **kıymet-şinās-ı hüsn olup:-up**

Tedis 6
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın kıymetini bilmek.

11. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup ‘ālī-cenāb olsa
12. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

3. **kıymet-şinās-ı hüsn olup:-up**

Tedis 6
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın kıymetini bilmek.

17. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup ‘ālī-cenāb olsa
18. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

4. **kıymet-şinās-ı hüsn olup:-up**

Tedis 6
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın kıymetini bilmek.

23. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup ‘ālī-cenāb olsa
24. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

5. **kıymet-şinās-ı hüsn olup:-up**

Tedis 6
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın kıymetini bilmek.

29. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup ‘ālī-cenāb olsa
30. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

6. **kıymet-şinās-ı hüsn olup:-up**

Tedis 6
Mısra: 35
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın kıymetini bilmek.

35. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup ‘ālī-cenāb olsa
36. Sebük-rūh u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

kızıl elma:

1. **kızıl elma:**

Kaside 23
Mısra: 88
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kızıl Elma, Türk mitolojisinde üzerinde

- düşünüldükçe uzaklaşan ancak uzaklaştığı oranda cazibesi artan ülküler veya düşlerdir.*
87. Olursañ ‘ākıbet gābgāb-nevāz-ı şāhid-i makşūd
88. Kızıl elma seniñdir düşmene kıalsın ço ayvayı

kızılbaş:

1. kızılbaş:

Kaside 14

Mısra: 62

Şiiler ve Aleviler'i nitelendirmek için kullanılmış olan genel bir tanım.

61. Olur maḳhūr-ı tıḡn̄ ḥaşm-ı evbāş

62. Sezā vü lāyıkın bulur kızılbaş

2. kızılbaşın:-ın

Tarih 24

Mısra: 37

Kızılbaşlar || Safevi Devleti.

37. Me' mūr edip bir āşafın bozdu kızılbaşın şafın

38. Söndürdü táb ile tefin sıl-áb-ı şemşir ü teber

ki:

1. ki:

Kaside 1

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

3. Ki odur mecma'-ı devā-yı kulüb

4. Mültecā-yı 'arīza-i maṭlūb

2. ki:

Kaside 1

Mısra: 69

T. Ki bağlacı.

69. Bulur ammā ki merkezin yine āh

70. Baṭn-ı ḥütu edinse menzilgāh

3. ki:

Kaside 1

Mısra: 108

T. Ki bağlacı.

107. 'Āḳıbet hep kelām-ı menfūru

108. Gör ki başdan çıkardı Mansūr'u

4. ki:

Rübai 1

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Kim ki baña muḥıbb-i şadıḳdır

2. Heme kārım aña muvāfıḳdır

5. ki:

Diğer 1

Mısra: 21

T. Ki bağlacı.

21. Ki bizi eyleyip sezā-yı kerem

22. Etdi şāyān-ı luṭf u cūd u ni'am

6. ki:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Zāhiren kemterin- 'unvānım

8. Mürüm ammā ki ben Süleymān'ım

7. ki:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 105

T. Ki bağlacı.

105. Ṭab'ı zırā ki pākdir gāyet

106. Güy-ı pāke hemın eder rağbet

8. ki:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 148

T. Ki bağlacı.

147. Ḥara etmekle pūşış-i dibā

148. Anı ḥāşā ki eylemez zībā

9. ki:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 190

T. Ki bağlacı.

189. Hażm ederdim bunu ne ḥāl ise ben

190. Dād ammā ki ba'zı cāhilden

10. ki:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 197

T. Ki bağlacı.

197. Hiç demez ki cenāb-ı Rabb-i ḳadīr

198. Ḥükmünü böyle eylemiş taḳdīr

11. ki:

Tesdis 1

Mısra: 13

T. Ki bağlacı.

13. Neden lāyık ki a'dā dergehiñde hep çerāğ olsun

14. Benim nār-ı fırāḳı ile göñlüm dāğ dāğ olsun

12. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Dirīğ ey ṭālī'-i bed-kār u bī-dād

2. Dil-i zārım ki bir kez etmediñ şād

13. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

5. Dirīğ ey aḥter-i pes-pāye vü şüm

6. Ki saña i'timādım etdiñ ifsād

14. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Dirīğ ey şu'le-i āh-ı seḥergāh

8. Ki etdin ḥān ü mān-ı şabrı ber-bād

15. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 68

T. Ki bağlacı.

67. Benim ol 'āşık-ı bī-bāk ü pervā

68. Ki ser-cümle revernaḳdan gözüm sīr

16. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 70

T. Ki bağlacı.

69. Benim ol 'âşık-ı bed-baht u nâ-kâm

70. Beni saña ki 'âşık etdi taqdır

17. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 72

T. Ki bağlacı.

71. Benim ol 'âşık-ı ser-mest ü rüsvâ

72. Dil-i zârım ki nâlem etdi tekdır

18. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 74

T. Ki bağlacı.

73. Benim ol 'âşık-ı nâ-çâr u şeydâ

74. Ki kaç'â olamaz zaħmıma tedbır

19. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 76

T. Ki bağlacı.

75. Benim ol 'âşık-ı ser-defter-i 'aşk

76. Ki zâtım görse Kays eylerdi tevķır

20. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 78

T. Ki bağlacı.

77. Benim ol 'âşık-ı sevdâ-kariniñ

78. Ki bir dem etmedim hıdmetde taķşır

21. ki:

Kaside 1

Mısra: 3

Ki bağlacı.

3. Ki odur mecma'-ı deva-yı ķulüb

4. Mültecâ-yı 'arıza-i maķlüb

22. ki:

Lugaz 1

Mısra: 16

T. Ki bağlacı.

15. Bu hâlet Sâlimâ taķriri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretdir

23. ki:

Lugaz 1

Mısra: 35

T. Ki bağlacı.

35. Ne hikmetdir o bir hikmet ki hikmetle olur merşüs

36. Raşad-dârân-ı dehre kân-ı taķ'ım bâğ-ı cennetdir

24. ki:

Tarih 1

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Te'âla'llâh zihî sūr-ı hümâyün

2. Ki gülbâng-i şafâdan tıldu gerdün

25. ki:

Tarih 1

Mısra: 11

T. Ki bağlacı.

11. Hemân güyâ ki rakş eyler feraħdan

12. Edip izhâr nice siħr ü efsün

26. ki:

Tarih 1

Mısra: 36

T. Ki bağlacı.

35. Nümâyişden o şan'atlı fişekler

36. Ki ola sūrgehden zıb-i gerdün

27. ki:

Tarih 1

Mısra: 38

T. Ki bağlacı.

37. Gören fevvâreden âbîñ yerine

38. Kıyâs eyler ki âteş oldu bürün

28. ki:

Tarih 1

Mısra: 53

T. Ki bağlacı.

53. Yeñiden eyledi güyâ ki ihyâ

54. Bu mürde 'âlemi sūr-ı hümâyün

29. ki:

Tarih 1

Mısra: 58

T. Ki bağlacı.

57. Cenâb-ı ħazret-i Sultân Ahmed

58. Ki faħr eyler vücüdü ile gerdün

30. ki:

Tarih 1

Mısra: 62

T. Ki bağlacı.

61. Şeh-i 'âdil kerim-i bî-mu'âdil

62. Ki şân u şöhreti reşk-i Feridün

31. ki:

Tarih 1

Mısra: 64

T. Ki bağlacı.

63. Şeh-i 'âlem-neberd-i şır-efken

64. Ki medhiyle cihân memlü vü meşhün

32. ki:

Tarih 1

Mısra: 65

T. Ki bağlacı.

65. O şâhenşeh ki kılmış Haķ yedinde

66. Kilid-i ķıfl-i genc-i cüdü merhün

33. ki:

Tarih 1

Mısra: 91

T. Ki bağlacı.

91. Sen ol dānā şehenşehsin ki lāyık
92. Kemīne çākeriñ olsa Felatun

34. ki:

Kaside 2

Mısra: 49

T. Ki bağlacı.

49. Ki öldür bā'ış-i icād-ı dünyā
50. Sebeb dünyāyı halka pest ü bālā

35. ki:

Kaside 2

Mısra: 72

T. Ki bağlacı.

71. O şah-ı tahtgāh-ı mülket ü dīn
72. Ki mevlüdu cihām etdi tezyin

36. ki:

Kaside 2

Mısra: 87

T. Ki bağlacı.

87. Ki sen şahenşeh-i taht-ı risālet
88. Dil-i nālān garķ-ı baħr-i zillet

37. ki:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 155

T. Ki bağlacı.

155. Gönlüme reşk ki seniñle hurrem
156. Baña yazık ki firāķiñ çekerem

38. ki:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 156

T. Ki bağlacı.

155. Gönlüme reşk ki seniñle hurrem
156. Baña yazık ki firāķiñ çekerem

39. ki:

Tedis 2

Mısra: 15

T. Ki bağlacı.

15. Bi-ħamdi'llāh ki 'uşşāķı içinde ben de ma'dūdum
16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine hoşnūdum

40. ki:

Müseddes 2

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

7. Şikenc-i zülfüñü ol dil ki eylemiş mesken
8. Görünmez aña cihān olsa her taraf gülşen

41. ki:

Müseddes 2

Mısra: 10

T. Ki bağlacı.

9. Ĥarāb-i 'aşķıñā şihħatden özge yok düşmen
10. Tabibe söyle ki el çeksin ol belā-keşden

42. ki:

Kıt'a 2

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Te'āla'llāh ne kaçır-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır
2. Ki tarķ-ı bi-'adilin kāk-ı cennet görmege müştāk

43. ki:

Lugaz 2

Mısra: 26

T. Ki bağlacı.

25. Bir şehirdir o sāħa şan güyā
26. Ki büyüt ile toptolu her cā

44. ki:

Tarih 3

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

3. Öyle pākize fetihdir ki ĥurūfundan anıñ
4. Etmede her biri bir ma'ni-i fāħir imā

45. ki:

Tarih 3

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

7. Öyle pākize fetihdir ki olunca zāhir
8. Pür-tanin eyledi āfākı peyāmı her cā

46. ki:

Tarih 3

Mısra: 9

T. Ki bağlacı.

9. Öyle pākize fetihdir ki nazir ü mişlin
10. Görmemiş kimse cihān içre ser-ā-ser kaç'ā

47. ki:

Tarih 3

Mısra: 13

T. Ki bağlacı.

13. Öyle pākize fetihdir ki görenler tarzın
14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzere gazā

48. ki:

Tarih 3

Mısra: 26

T. Ki bağlacı.

25. Ĥaķ bilir böyle gazā güş-zed olmuş mu
26. Ki o ān rezm-i şulaħ şulħa nice kaç'ā fedā

49. ki:

Tarih 3

Mısra: 27

T. Ki bağlacı.

27. Nice olmaya bu güne ki teveccüh yek-ser
28. Cünd-i islāma olur idi be-her-şubħ u mesā

50. ki:

Tarih 3

Mısra: 31

T. Ki bağlacı.

31. Ya'ni şahenşeh-i devrān ki nazirin bu felek
32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her cā

51. ki:

Tarih 3

- Mısra: **34**
T. *Ki bağlacı.*
- 33.** Hâzret-i şâh-ı bihîn-debdebe Sultân Aḥmed
34. Ki anıñ bende-i ednâsı hezârân Dârâ
- 52. ki:**
Tarih 3
Mısra: **37**
T. *Ki bağlacı.*
- 37.** Öyle şâhenşeh-i devrân ki debîr-i kudret
38. Etdi bu gûne anıñ vaşf-ı şerîfin imlâ
- 53. ki:**
Tarih 3
Mısra: **70**
T. *Ki bağlacı.*
- 69.** Odur ol pâdişeh-i şâhib ü re'y ü pergâr
70. Ki aña eyledi tedbîri musahḥar Mevlâ
- 54. ki:**
Tarih 3
Mısra: **86**
T. *Ki bağlacı.*
- 85.** Etdi ol âşaf-ı pākîze-simâtı da'vet
86. Ki ede düşmen-i bed-ḥvâh u bed-âyine gâzâ
- 55. ki:**
Tarih 3
Mısra: **92**
T. *Ki bağlacı.*
- 91.** Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu ḥakkâ ki anıñ ile o şadr-ı vâlâ
- 56. ki:**
Tarih 3
Mısra: **134**
T. *Ki bağlacı.*
- 133.** Neydi ol tûğ-ı zer-endüz-ı hümâyün-reh-ber
134. Ki bakılmazdı mehâbetden o tûğ-ı zibâ
- 57. ki:**
Tarih 3
Mısra: **140**
T. *Ki bağlacı.*
- 139.** O 'alemler ne idi pîşgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şîr güyâ
- 58. ki:**
Tarih 3
Mısra: **144**
T. *Ki bağlacı.*
- 143.** Nedir ol sancağ-ı pākîze-i pāk ü tâhir
144. Ki anıñ midḥatidir her suḥan-ı vaşf u genâ
- 59. ki:**
Tarih 3
Mısra: **208**
T. *Ki bağlacı.*
- 207.** Gördü bu işleri ber-vefk-ı murâd ol âşaf
208. Yine devletle Sitanbul'a 'azim kıldı ki tâ
- 60. ki:**
Rûbai 3
Mısra: **3**
T. *Ki bağlacı.*
- 3.** Gerçi ki deriz 'uzletse âsân ammâ
4. Dünyâya nigâh eylememek ḥaylice işdir
- 61. ki:**
Kaside 3
Mısra: **55**
T. *Ki bağlacı.*
- 55.** Ki ya'ni artırır ol inbisâtım
56. Keser âb-ı vuzûdan iḥtilâtim
- 62. ki:**
Kaside 3
Mısra: **59**
T. *Ki bağlacı.*
- 59.** Ki ya'ni der baña ol nefs-i kâhil
60. Edâ-yı farz bu tâb ile ne kâbil
- 63. ki:**
Kaside 3
Mısra: **83**
T. *Ki bağlacı.*
- 83.** Fiğân ol gün ki ola rûz-ı mahşer
84. Gele meydâna ne kim var yek-ser
- 64. ki:**
Kaside 3
Mısra: **92**
T. *Ki bağlacı.*
- 91.** Nice olur o dem ḥâl-i günehkâr
92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr
- 65. ki:**
Diğer 3
Mısra: **28**
T. *Ki bağlacı.*
- 27.** Şadef-i didede ger gevher-i zâtîñ nâ-bûd
28. Anda ammâ ki ḥayâlîñ şeb ü rûzân mevcûd
- 66. ki:**
Diğer 3
Mısra: **32**
T. *Ki bağlacı.*
- 31.** Senden ayru o ḩadar ḥvâb ırağ oldu dile
32. Seni ümmîd ederim lik anı ummam ki gele
- 67. ki:**
Diğer 3
Mısra: **47**
T. *Ki bağlacı.*
- 47.** Dil ki gâhîce ḥayâl-i ḩam-ı kâkül eyler
48. Nice sünbülleri gülzâr-ı derûnumda açar
- 68. ki:**
Diğer 3
Mısra: **51**
T. *Ki bağlacı.*
- 51.** ḩaḩ-ı ruḩsârîñ ile dil ki ola cilve-nümâ
52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cânâ

69. ki:

Diğer 3

Mısra: 84

T. Ki bağlacı.

83. Servler kim nice zıbiş ile pışinde turur

84. Ālet-i sūr naḥil ārāyişin el-ḥaḫ ki verir

70. ki:

Diğer 3

Mısra: 100

T. Ki bağlacı.

99. Şeh-i ḥübāna şehā taḫt u maḫarr İstanbul

100. Meyl ederse nola 'ālem ki şafāsı pek bol

71. ki:

Diğer 3

Mısra: 124

T. Ki bağlacı.

123. Derviş 'Abdī'yle Beşiktaş ise cānā ammā

124. O ḫadar buldu nümāyiş ki olunmaz inhā

72. ki:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 28

T. Ki bağlacı.

27. Nihāvendī gibi ol şāh-ı ra'nā

28. Ki eşvābı anıñ zīrā 'acemsā

73. ki:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 33

T. Ki bağlacı.

33. Ki bu derd ile ben her bār şāhım

34. Geçirdim ḡam elemle pençḡāhım

74. ki:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 67

T. Ki bağlacı.

67. Ki zīrā ol semā'ıyle verem ben

68. Cevābın anı bir ḫoş diñle gel sen

75. ki:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 79

T. Ki bağlacı.

79. Ki 'aşḫ insāmı zīrā kāmıl eyler

80. Cenāb-ı Ḥaḫḫ'a elbet vāşıl eyler

76. ki:

Tesdis 3

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Verip nakd-i dili bir dil-ber-i nāzik-ḫırām aldım

2. Bi-ḫamdı'llāh ki gönülmden bu yüzden intikām aldım

77. ki:

Tahmis 3

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşār-i benān

8. Ḥazer ki şöhrete āfet diyor zemīn ü zamān

78. ki:

Lugaz 3

Mısra: 25

T. Ki bağlacı.

25. Līk ammā ki bilmeyip o edeb

26. Etse icrā bu tarz ile meşreb

79. ki:

Lugaz 3

Mısra: 52

T. Ki bağlacı.

51. Hele ne ḫāl ise bu istignā

52. Līk gör ki belāyı ol rüsvā

80. ki:

Tarih 4

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Şeh-i 'ālī-tebār u zıll-i Mevlā

2. Ki fāḫr eyler vücūdu ile dünyā

81. ki:

Tarih 4

Mısra: 16

T. Ki bağlacı.

15. Yegāne pādīşāh-ı bī-mu'ādil

16. Ki şāḫān dergehinde 'abd-i ednā

82. ki:

Tarih 4

Mısra: 18

T. Ki bağlacı.

17. Odur ol pādīşāh-ı 'aḫl-ı evvel

18. Ki tedbiri ḫayāle sıḡmaz aşlā

83. ki:

Tarih 4

Mısra: 33

T. Ki bağlacı.

33. Ki fikr-i sā'ibi naḫḫād-ı hikmet

34. Ḥayālī deşt-gerd-i bezm-i iḫşā

84. ki:

Tarih 4

Mısra: 50

T. Ki bağlacı.

49. Bi-ḫamdı'llāh zamān-ı devletinde

50. Ki cūda bādbān-ı fülk-i a'dā

85. ki:

Kaside 4

Mısra: 10

T. Ki bağlacı.

9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serāy-ı cümle-i 'ālem

10. Ki mesrūr oldu hep anıñ ile dünyā vü mā-fihā

86. ki:

Kaside 4

Mısra: 22

T. Ki bağlacı.

21. Nice reşk etmesin sā'ir şebān-ı dīḡerān anı

22. Ki ol şebde sa'ādetle dogupdur ol meh-i ra'nā

87. ki:

Kaside 4

Mısra: 37

T. Ki bağlacı.

37. Ne ednāyım ki vasfında tekellüm-senc olur kilkim

38. Seniñ bir müyuñüñ evşāfı olmaz kâbil-i iñşā

88. ki:

Diğer 4

Mısra: 60

T. Ki bağlacı.

59. Etmeye başladı divân tertib

60. Lîk ammâ ki ben etdim terğîb

89. ki:

Diğer 4

Mısra: 68

T. Ki bağlacı.

67. Hîşşe-yâb etmese Nâ'il ya'nî

68. Ki mezâk-ı nemekîn ile beni

90. ki:

Kaside 5

Mısra: 11

T. Ki bağlacı.

11. O meh-i burc-ı şerefsin ki şeb-i Mi'râc'ın

12. Şeref-i zât-ı şerîfîne delîl-i 'uzmâ

91. ki:

Kaside 5

Mısra: 13

T. Ki bağlacı.

13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk

14. Nûr ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ

92. ki:

Kaside 5

Mısra: 27

T. Ki bağlacı.

27. O kadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen

28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i hadrâ güyâ

93. ki:

Kaside 5

Mısra: 46

T. Ki bağlacı.

45. Öyle bir esb-i şabâ-sîret ü hûb-şüretdir

46. Ki rikâbına anıñ başmadı kimse hiç pâ

94. ki:

Kaside 5

Mısra: 47

T. Ki bağlacı.

47. Öyle bir eşheb-i nâzik ki anıñ akrânı

48. Bir dahî gelmeye bu köhne cihâna aşlâ

95. ki:

Gazel 5

Mısra: 9

T. Ki bağlacı.

9. Benim ol nazım-ı elfâz-ı bî-hem-tâ ki şî'rimden

10. Eder kesb-i tarâvet sū-be-sū yek-ser dūr-i yek-tâ

96. ki:

Lugaz 5

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç

8. Aña amâ ki cihân hep muhtâç

97. ki:

Lugaz 5

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç

8. Aña amâ ki cihân hep muhtâç

98. ki:

Kaside 6

Mısra: 79

T. Ki bağlacı.

79. Sen ol şâhenşeh-i taht-ı risâletsin ki cüduñla

80. Cihânda buldular yek-ser tecellâ şem' ü pervâne

99. ki:

Kaside 6

Mısra: 81

T. Ki bağlacı.

81. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki cüduñdan şeb ü rüzân

82. Olurlar behremend a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne

100. ki:

Kaside 6

Mısra: 104

T. Ki bağlacı.

103. O taqvâdan sezâ ben de salât ile naşîb alsam

104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellâ şem' ü pervâne

101. ki:

Tesdis 6

Mısra: 22

T. Ki bağlacı.

21. Budur semt-i maḥabbetde hemîşe 'aşîka ehven

22. Ki bu nükte bilindi Nâ'il'in bu beyt-i pâkinden

102. ki:

Lugaz 6

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

5. Göremez kimse anı etse murâd

6. Bilir añlar anı ammâ ki 'ibâd

103. ki:

Lugaz 6

Mısra: 10

T. Ki bağlacı.

9. Kimse ta'yîn edemez aña şudur

10. Ben de bilmem ki diyem işte budur

104. ki:

Muamma 6

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Habāb-ı meyledir tertib-i ülfet bezm-i 'işretde
2. Kıyās etme ki bî-hüde donanmışdır ser-â-pâ rāh

105. ki:

Kaside 7

Mısra: 19

T. Ki bağlacı.

19. Ol hüsn-i Muḥammedî ki aşlā
20. Efkār-ı kıyāsiyāna şıgmaz

106. ki:

Kaside 7

Mısra: 21

T. Ki bağlacı.

21. Yūsuf aña beñzemez ki zîrā
22. Esrār-ı Ḥaḳ imtihāna şıgmaz

107. ki:

Kaside 7

Mısra: 49

T. Ki bağlacı.

49. Memdūh-ı Ḥudā ki vaşf-ı pāki
50. Bu kilik-i şikest-zebāna şıgmaz

108. ki:

Kaside 7

Mısra: 67

T. Ki bağlacı.

67. Sultān-ı verā ki mu'cizātı
68. Mecnū'a-i dāstāna şıgmaz

109. ki:

Kaside 7

Mısra: 103

T. Ki bağlacı.

103. Şuğl eyle şalātına ki nef'i
104. Hiç 'aḳl-ı kıyāsiyāna şıgmaz

110. ki:

Tarih 8

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Te'āla'llāh ne eyyām-ı meserretidir 'ale'l-'ıtlāk
2. Ki gülbāng-i nüvid-i ḥayr ile tōldu bütün āfāk

111. ki:

Tarih 8

Mısra: 5

T. Ki bağlacı.

5. Ki maḥzā feyz ü cūd u luḫ u ihsān-ı 'amiminden
6. Cihānı eyledi şādān ser-â-pā ḥazret-i Ḥallāk

112. ki:

Tarih 8

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Nola kim secde-i şükrāne etse cümle-i maḫlūk
8. Ki ḥürşid-i sa'ādet etdi yek-ser 'āleme işrāk

113. ki:

Tarih 8

Mısra: 33

T. Ki bağlacı.

33. Ki ya'nî nūr-ı 'ayn-i çeşm-i İbrāhîm Paşa kim

34. Münevver eyledi teşrifî dünyāyı 'ale'l-'ıtlāk

114. ki:

Tarih 8

Mısra: 57

T. Ki bağlacı.

57. Zihî zāt-ı mükerrermdir ki vaşf-ı pākini etmiş

58. Cihānıñ cümleten vird-i zebānı ḥazret-i Ḥallāk

115. ki:

Tarih 8

Mısra: 61

T. Ki bağlacı.

61. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki fikr-i ḥāmesin Sālim

62. Ne mümkündür ḥayāl-i vaşf-ı pākînde ede idkāk

116. ki:

Kaside 8

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Kelāmımız ki bizim na't-i pāke dā'irdir

2. Zebān-ı nāḫkamız nüşha-i mefāḫirdir

117. ki:

Kaside 8

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

3. Zebānımız ki mediḫa-serā-yı ḫikmetdir

4. Lisānımız ḫikem-ārā-yı sırr-ı sâ'irdir

118. ki:

Kaside 8

Mısra: 5

T. Ki bağlacı.

5. Lisānımız ki bizim maskaḫ-ı sitāyişdir

6. Derūnumuz da kütüb-ḫāne-i serā'irdir

119. ki:

Kaside 8

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

7. Derūnumuz ki Kitābü'ş-şifā-yı ḫikmetdir

8. Cebnimizde ḫuḫūt-ı şifā müzāḫirdir

120. ki:

Kaside 8

Mısra: 9

T. Ki bağlacı.

9. Cebnimiz ki Buḫārî-edā-yı naḫl oldu

10. Derūn-ı Müslim'e tarḫ-ı zamir-i bāḫirdir

121. ki:

Kaside 8

Mısra: 12

T. Ki bağlacı.

11. O tütüyā-yı gubārı kim eyledik iksir

12. Ki zerre zerresi dehre yeter Ḥudā birdir

122. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 16
T. Ki bağlacı.
15. O āsitāneyi etdik melāz u me'men kim
16. Ki anda ullu edenler btn ekābirdir
123. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 18
T. Ki bağlacı.
17. O eheneh anı ednā nigāha etse arın
18. Ki āh eylemege bir gedāyı ādirdir
124. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 42
T. Ki bağlacı.
41. Resl-i pāk-i ureyi Muammed-i 'Arabī
42. Ki āh-i mekrmeti enbiyā mu'āirdir
125. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 52
T. Ki bağlacı.
51. Meāf-ı midat-i pākinde eylemez vakfe
52. alem ki Ka'be-i kyunda bir mcvirdir
126. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 53
T. Ki bağlacı.
53. Meger ki bir 'Arafāt-ı sitāyiş olmuşdur
54. Ki ser-bürehne kıyām-ı enāda hāzırdır
127. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 54
T. Ki bağlacı.
53. Meger ki bir 'Arafāt-ı sitāyiş olmuşdur
54. Ki ser-bürehne kıyām-ı enāda hāzırdır
128. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 58
T. Ki bağlacı.
57. Eder bu mala'-ı pāki hemın fariyye
58. Ki ymn-i na'ti ile kendiden o şādırdır
129. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 59
T. Ki bağlacı.
59. alem ki pādīşeh-i mülket-i cevāzırdır
60. Be-dest-brd btn sāhil  cezā'irdir
130. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 61
T. Ki bağlacı.
61. alem ki mülki neyistānı eyledi teshīr
62. alem-revi o ehi mülket-i hāyāzırdır

131. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 65
T. Ki bağlacı.
65. alem ki murim-i ihrām-ı ketm-i sırr oldu
66. Nedim-i hāıradır marem-i zamā'irdir
132. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 68
T. Ki bağlacı.
67. Siyāh cāme giyer kim vesa taamml eder
68. Ya neylesin ki alem bunda bir misāfırdır
133. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 72
T. Ki bağlacı.
71. Sebil-i Ka'be-i na't-i Resl'e niyyeti var
72. Ki dil-arāb-ı zamīrin bu sa'ya 'āmırdır
134. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 74
T. Ki bağlacı.
73. Maāmda Hacerl-esved'e mābihdir
74. O notalar ki enāfa medār u dā'irdir
135. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 82
T. Ki bağlacı.
81. Resl-i hāzret-i Hā āir -i vcd esbak
82. Ki vaf-ı pāki muaa bu sırta dā'irdir
136. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 96
T. Ki bağlacı.
95. Dern münkesirāne o āha 'arz edelim
96. Ki derdmendlere anı na'imi vāfırdır
137. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 112
T. Ki bağlacı.
111. afā-yı evi eall-i alil-i bī-encām
112. 'Aceb gmm bu dehri ki dehr dāhırdır
138. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 116
T. Ki bağlacı.
115. Grp aın anı bī-hdedir kıyās etme
116. O riteler ile engtmz ki zāhırdır
139. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 118
T. Ki bağlacı.
117. Retımedir gām için eyledi felek ta'lı
118. Ki bend-i cümle-i engt  her hānāırdır

140. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **120**
T. Ki bağlacı.
119. Şu rütbe bizleri tekdire çarh mā'ildir
120. Ki cümle kârı bütün hemm-i tab'a dâ'irdir
141. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **122**
T. Ki bağlacı.
121. Yine sevâhil-i ğurbetde kaldı fülk-i ümîd
122. Ki rüzgâr muhâlif hevâ muğâyirdir
142. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **141**
T. Ki bağlacı.
141. Ki ben bu güne firâk u diyâr-ı ğurbetde
142. Ola 'ilâclar anda hâzin ü hâsirdir
143. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **144**
T. Ki bağlacı.
143. Nebiyy-i müftehimâ çäre-sâz-ı hicrânâ
144. Ki nâm-ı pāk ü latîfîn şefî' ü hâsirdir
144. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **158**
T. Ki bağlacı.
157. Bir az da ağlalım bârgâh-ı Mevlâ'ya
158. Ki cebri münkesirine devâ-yı câbirdir
145. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **160**
T. Ki bağlacı.
159. Taşavvufâne bu şi'ri merâma tarh edelim
160. Ki bu nesic-i muraşşa' gönülde hâzırdır
146. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **161**
T. Ki bağlacı.
161. Şuver ki nazra-i ülâda cümle zâhirdir
162. Hâkîkat üzre nigâh olsa hep müzâhirdir
147. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **166**
T. Ki bağlacı.
165. O zât-ı baht ile kâ'im kadîmedir evşâf
166. Velî ki Vâşif-ı şânî'de hadş zâhirdir
148. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **168**
T. Ki bağlacı.
167. Şanı'-i kudretin añlar bedî'-i ef'âlin
168. Şu dil ki nâzır-ı mecmû'a-i 'anâşırdır
149. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **169**
T. Ki bağlacı.
169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u hâk ü hevâ
170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir
150. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **170**
T. Ki bağlacı.
169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u hâk ü hevâ
170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muğâyirdir
151. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **172**
T. Ki bağlacı.
171. Bu güne eyledi vaşf-ı şerîfini ta'bîr
172. 'Aceb ki tab'-ı yerâ'a yem-i mefâhirdir
152. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **174**
T. Ki bağlacı.
173. Vahîd ü Vahîd ü Evhad Raḥîm ü Ferd ü Eḥad
174. Mecîd ü Hâkḫ ü Şamed'dir ki zâtı Dâbir'dir
153. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **182**
T. Ki bağlacı.
181. İlâh u Muḫtedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm
182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Mücib ü Nâşır'dır
154. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **184**
T. Ki bağlacı.
183. Teşebbûş eyleyelim zeyl-i pāk-i gufrâna
184. Ki zâtmız heme âlüde-i ma'âbirdir
155. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **187**
T. Ki bağlacı.
187. Fiğân ki nefs-i cehülüm benim Hudâvendâ
188. Hemîşe mürtekib-i cümle-i sağâ'irdir
156. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **189**
T. Ki bağlacı.
189. Fiğân ki nefs-i zalûmum benim ne dânidir
190. Ne ḥod ki müctenib-i zillet-i kebâ'irdir
157. **ki:**
Kaside 8

- Mısra: 190
T. *Ki bağlacı.*
189. Fiğân ki nefîs-i zalûmum benim ne dânidir
190. Ne hûd ki müctenib-i zillet-i kebâ'irdir
158. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 194
T. *Ki bağlacı.*
193. Ne güne 'özü eder âyâ İlâhi mahşerde
194. O hâti'in ki hacel-geşte-i evâmirdir
159. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 197
T. *Ki bağlacı.*
197. O 'arşagehde ki diller olup humâr-âlûd
198. Muqaddem etdiği şeyden vücûh-ı hâmirdir
160. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 199
T. *Ki bağlacı.*
199. O 'arşagehde ki ser-mest üstürân gibi
200. Gürûh-ı şâh-ı selâtin hep hevâdirdir
161. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 201
T. *Ki bağlacı.*
201. O 'arşagehde ki kalıp cümle-i mülâhazadan
202. Ser-i ekâbir-i bî-hûş hep muhâmirdir
162. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 205
T. *Ki bağlacı.*
205. O bargehde ki zulm eyleyen cebâbirden
206. Hakîm-i 'adli telâfi edip de Câbir'dir
163. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 214
T. *Ki bağlacı.*
213. O demde zâtımı sen der-penâh-ı luţf eyle
214. Ki luţf u cûd-ı 'amîmiñ zünûbu sâtirdir
164. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 216
T. *Ki bağlacı.*
215. Bedenden eyle girîbânımı benim tahtış
216. O 'arşagehde ki ehl-i hûkûk hâzırdır
165. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 220
T. *Ki bağlacı.*
219. Be-hakq-ı feyz-i yesâr-i 'usâr-ı mazlûmîn
220. Ki luţf-ı va'd-i şerîfiñ bu güne şadırdır

166. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 222
T. *Ki bağlacı.*
221. Be-ţarh-ı zîb-i bisât-ı Maķâm-ı Maķmûdî
222. Ki ol maķall-i recâya kerem mu 'aşırdır
167. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 224
T. *Ki bağlacı.*
223. Murâdımı dü cihânda 'inâyet eyle baña
224. Eger ki kâm-ı muqaddem eger ki âhırdır
168. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 224
T. *Ki bağlacı.*
223. Murâdımı dü cihânda 'inâyet eyle baña
224. Eger ki kâm-ı muqaddem eger ki âhırdır
169. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 226
T. *Ki bağlacı.*
225. Be-feyz-i na't derûnum kederden et sâlim
226. Ki gönümüz nice demdir hazîn-i hâtırdır
170. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 228
T. *Ki bağlacı.*
227. Şalât-ı pâkini eyle teselli-i dil ü cân
228. Ki ol vesîle-i her kâm-ı zâr u kâşırdır
171. **ki:**
Kaside 9
Mısra: 67
T. *Ki bağlacı.*
67. Ne haddidir ki kilk-i Sâlim-i zâr
68. Murâd üzre ede na'tiñde reftâr
172. **ki:**
Kaside 9
Mısra: 81
T. *Ki bağlacı.*
81. Ki leb-tefsîde olup pest ü bâlâ
82. Hicâb-ı nâr-ı cürm ile ser-â-pâ
173. **ki:**
Rûbai 9
Mısra: 1
T. *Ki bağlacı.*
1. Ey Bâr-i Hudâ biz ki gürûh-ı gurabâyız
2. Üftâdeleriz hâşılı muhtâc-ı 'atâyız
174. **ki:**
Diğer 9
Mısra: 31
T. *Ki bağlacı.*
31. Lik ammâ ki n'işlesin devrân
32. Etdi âhir muķârin-i hicrân

175. ki:

Diğer 9

Mısra: 47

T. Ki bağlacı.

47. Kanı ol dem ki meclisiñde şebân

48. Cem' olup şem'ine bütün yârân

176. ki:

Diğer 9

Mısra: 101

T. Ki bağlacı.

101. Biz ki olduk bu ğurbet içre figâr

102. Sîne-süz-ı ğarîb-i dâr u diyâr

177. ki:

Tarih 10

Mısra: 72

T. Ki bağlacı.

71. Etdi târih aña küstâhane

72. Naẓara gerçî ki şâyân olmaz

178. ki:

Kaside 10

Mısra: 30

T. Ki bağlacı.

29. O 'amîmü'l-kerem şefî'-i ümem

30. Ki anıñ maḥz-ı luḫfudur 'âlem

179. ki:

Kaside 10

Mısra: 79

T. Ki bağlacı.

79. Ki bir a'râbi-i ğarîb-i diyâr

80. Dermendiñ bir iki üştürü var

180. ki:

Kaside 10

Mısra: 142

T. Ki bağlacı.

141. Şu kadar şu'le-senc idi ol nûr

142. Ki bedîhî cihâna etse zuhûr

181. ki:

Kaside 10

Mısra: 257

T. Ki bağlacı.

257. Şevbine Bû Hüreyre'niñ ki o dem

258. Etdi Faḫr-i cihân vaz'-ı qadem

182. ki:

Kaside 10

Mısra: 292

T. Ki bağlacı.

291. Yâ bu mu'ciz degil midir meşhûr

292. Ki siyerlerde oldu hep meşhûr

183. ki:

Kaside 10

Mısra: 315

T. Ki bağlacı.

315. Yâ bu mu'ciz ki şöhret-ârâdır

316. Emr-i 'âlî vü sırr-ı vâlâdır

184. ki:

Kaside 10

Mısra: 344

T. Ki bağlacı.

343. Ne 'aceb nuḫk-ı pâkdir bu kelâm

344. Ki demiş şâ'ir-i bihîn-ilhâm

185. ki:

Kaside 10

Mısra: 383

T. Ki bağlacı.

383. Her ki olmaz muḫî'-i emr-i Resûl

384. Mazḫar-ı qahrı eyler anı Ḥudâ

186. ki:

Kaside 10

Mısra: 394

T. Ki bağlacı.

393. Müttefikdir bu mu'ciz-i bâhir

394. O rivâyet ki ḫavl-i Ḥanzele'dir

187. ki:

Kaside 10

Mısra: 396

T. Ki bağlacı.

395. Eyleyip böyle bu sözü taḫkîk

396. Ki demiş ol şadûḫ u 'adl ü şadîḫ

188. ki:

Rûbai 10

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Gönlüm o şehensâha emânet verdim

2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

189. ki:

Diğer 10

Mısra: 10

T. Ki bağlacı.

9. Firâḫ-ı zülf ile şol rütbe olmuşuz bî-tâb

10. Ki sâyesinde gezerken senâbiliñ şeydâ

190. ki:

Diğer 10

Mısra: 17

T. Ki bağlacı.

17. Ki oldu dîde-i âgâhımız bile vâlih

18. Netîce etmede fehm-i muḫaddemât-ı vefâ

191. ki:

Diğer 10

Mısra: 27

T. Ki bağlacı.

27. Ki oldu teşne-i her neş'e-i şafâ gönlüm

28. 'Aceb mi bilmese kârın gezip bu dehri dilâ

192. ki:

Diğer 10

Mısra: 39

T. Ki bağlacı.

39. Ki ya'ni meclis-i pāk-i ḫabîbimiz ki odur

40. Demiyile mürdeleri eyleyen ḫayât-baḫşâ

193. **ki:**
Diğer 10
Mısra: **39**
T. Ki bağlacı.
39. Ki ya'ni meclis-i pāk-i ḥabībimiz ki odur
40. Demiyle mürdeleri eyleyen ḥayāt-baḥşā
194. **ki:**
Diğer 10
Mısra: **45**
T. Ki bağlacı.
45. Ki naḥv-i pākini bilmek murād eden 'ākıl
46. Eder kelāmını tefsīr de andan şoñra
195. **ki:**
Gazel 10
Mısra: **11**
T. Ki bağlacı.
11. Nice demdir ki kan aglar remeden çesmim ey Sālim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zārın görmege āyā
196. **ki:**
Kaside 11
Mısra: **21**
T. Ki bağlacı.
21. Ki ya'ni dest-gīr ola bize yarın Şafıyyu'llāh
22. Benim evlādımı 'afv et diye ol mekrūmet kānı
197. **ki:**
Rūbai 11
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Bülbül ki güle 'aşıq-ı şeydā oldu
2. Ser-mest-i mey-i sāgar-ı sevdā oldu
198. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **74**
T. Ki bağlacı.
73. Getirdi rūḥ gelince o sūra bir ḥulle
74. Ki çār şemsesi idi 'anāşır-ı şūrī
199. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **81**
T. Ki bağlacı.
81. Ki kendi quḍret-i pākiyle eyledi icād
82. Bu güne oldu muḳarrer şenā-yı meşhūrı
200. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **86**
T. Ki bağlacı.
85. Ebu'l-beşer ve ulū'l-ḳadr peyğamber
86. Ki cümle esved ü aḥmer o ḥazretiñ pūrı
201. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **100**
T. Ki bağlacı.
99. Odur o mahzen-i esrār-ı 'ālem-i melekūt
100. Ki 'arş edindi ḥaḳıḳat o Beyt-i Ma'mūr'ı
202. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **104**
T. Ki bağlacı.
103. O nūru eyledi miḥrāb-ı secde-i ikrām
104. Ki secde eyleye aña müşāb u me'cūrı
203. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **110**
T. Ki bağlacı.
109. Ḥasedle māric-i asliyyesinde vardı bu nār
110. Ki etdi müşte'il āḫir şerāre-i şūrı
204. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **125**
T. Ki bağlacı.
125. Budur o şāfi-i şāfi-ḳadem ki ḥazret-i Ḥaḳ
126. Vücūd-ı pākini etdi esās-ı ma'mūrı
205. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **128**
T. Ki bağlacı.
127. Cināni eyledi mesken o zāt-ı muḥtereme
128. Ki anda ede şafālar o ḥazretiñ nūrı
206. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **146**
T. Ki bağlacı.
145. Teşebbüs etmege zātı ḳadar penāh olmaz
146. Ki ibtidā aña vaz' oldu ḥazretiñ nūrı
207. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **149**
T. Ki bağlacı.
149. Sen ol şehenşeh-i rāmūzsun ki Ḥaḳ etdi
150. Vücūd-ı pākiñi esrāra rāh-ı Çinūr'ı
208. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **174**
T. Ki bağlacı.
173. Penāh-ı merḥametiñe bir 'arz-ı ḥālim var
174. Eger ki izn-i şerifñ verirse destūrı
209. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **176**
T. Ki bağlacı.
175. Benim o lerze-ber-endām-ı vahşet ü ekdār
176. Ki cāna yetdi hümüm-ı küḍret-i dūrı
210. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **180**
T. Ki bağlacı.
179. Benim ol münkesirü'l-bāl-i dühūr-ı ḥasret
180. Ki özledim yine ehl ü 'iyāl-ı mehcūrı

211. **ki:**
Kaside 12
Mısra: 192
T. Ki bağlacı.
191. Tevessül eyledim Allāh'a na't-i pākinle
192. Ümüddir ki yabānda omaz bu mehcūri
212. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 14
T. Ki bağlacı.
13. Vech-i arzūn zīneti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu āyinede şūret ne yūzdendir saña
213. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 25
T. Ki bağlacı.
25. Şūret-i zāhir ki bir mir'āt-ı kudretdir anıñ
26. Şekl ü timşāli olur rā'ıye elbet rü-nümā
214. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 51
T. Ki bağlacı.
51. Ol ki māh u mihrveş her rüz ü şeb olmadadır
52. Dergeh-i iclāline şāhān-ı 'ālem çehre-sā
215. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 53
T. Ki bağlacı.
53. Ol ki ebr-i himmeti dūnyāya olsa atıra-pāş
54. Bāğ-ı 'ālemde biter yer yer giyāh-ı kīmyā
216. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 55
T. Ki bağlacı.
55. Ol ki dā'im gevri gerdūn gelle-i Cedy ü Hāmel
56. Terrezār-ı rıf'atinden etmede ra'y u çerā
217. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 85
T. Ki bağlacı.
85. Bir maalde şāhne-i hıfzı ki hūkm icrā eder
86. Eder ol yerde şū dībāsiyla āteş iktisā
218. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 95
T. Ki bağlacı.
95. Pādişāhim sende bu ibāl-i rüz-efzūn ki var
96. İnşā'ıllāh rub'-ı meskūna olur hūkmūñ revā
219. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 97
T. Ki bağlacı.
97. Sende ki bu sīret-i mahmūde var mā-dām kim
98. Hızr-ı tevfi-ı Hūdā olur her işde reh-nümā
220. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 107
T. Ki bağlacı.
107. Gitdi ol günler ki hep erbāb-ı fazl u dānişe
108. Gösterirdi çar bir sā'atde biñ naş-ı cefā
221. **ki:**
Kaside 13
Mısra: 109
T. Ki bağlacı.
109. Āfītāb-ı şevketiñ ol gün ki nūr-efşān olur
110. Mihr-i rüyuñ kā'ināta eyledi bess-i ziyā
222. **ki:**
Kaside 14
Mısra: 40
T. Ki bağlacı.
39. Naziriñ gelmemişdir bu cihāne
40. Ki sensin şehriyār-ı bī-bahāne
223. **ki:**
Kaside 14
Mısra: 54
T. Ki bağlacı.
53. Saña Hā verdi i'cāz-ı Mesihā
54. Ki şer'-ı Muştafā'yı kıldıñ ihyā
224. **ki:**
Kaside 15
Mısra: 16
T. Ki bağlacı.
15. Verā-yı ebre nihān olsa çeşm-i a'dāyı
16. omaz ki hāba vara bu mehābet-i şevket
225. **ki:**
Kaside 15
Mısra: 26
T. Ki bağlacı.
25. Cihānda şevket ü devlet demekte odur
26. Ki münasırdır aña şān-ı devlet-i şevket
226. **ki:**
Kaside 15
Mısra: 41
T. Ki bağlacı.
41. Mülāhazam bu ki şevketli pādişāhimdan
42. Bilāda hūkm-resān oldu uvvet-i şevket
227. **ki:**
Kaside 16
Mısra: 34
T. Ki bağlacı.
33. Hāzret-i şāh-ı felek-mertebe Sultān Amed
34. Ki şenāsiyla olur her dil-i dānā bülbul
228. **ki:**
Kaside 16
Mısra: 35
T. Ki bağlacı.

35. Odur ol şāh-ı himem-güster-i 'ālem ki müdām

36. Fahr eder zāt-ı şerīfiyle be-her-cā bülbül

229. ki:

Kaside 16

Mısra: 60

T. Ki bağlacı.

59. Diñledim bir ğazel-i nev ile elhān eyler

60. Ki sezā etse ser-āġāz anı şāha bülbül

230. ki:

Tarih 17

Mısra: 34

T. Ki bağlacı.

33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi

34. Bir 'acāyib hāle dūş oldum ki ben cümle zemīn

231. ki:

Tarih 17

Mısra: 37

T. Ki bağlacı.

37. Hāşlı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midhātı

38. Bu melāletle yine olmaktadır feyze zamīn

232. ki:

Tarih 17

Mısra: 107

T. Ki bağlacı.

107. Şu ki kudret var firāk-ı derd ile ben de hemān

108. Kim du 'ā-yı devletiñ edip hemīn hışn-ı hāşīn

233. ki:

Kaside 17

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Hoşā zamān-ı müsā'id hoşā zamān-ı ni'am

2. Ki etdi 'ālemi leb-rīz-i cūd o kām-ı kerem

234. ki:

Kaside 17

Mısra: 15

T. Ki bağlacı.

15. Ki vech-i arzda ancak Medīne vü Mekke

16. Bu iki buķ'adır olan şerīf ü müştāķem

235. ki:

Kaside 17

Mısra: 33

T. Ki bağlacı.

33. Ki ya'ni zembeme-perdāz-ı vaşfiyim zirā

34. Senā-yı devlet-i şehdir bu cümleden aķdem

236. ki:

Kaside 17

Mısra: 40

T. Ki bağlacı.

39. O pādīşāh-ı şeref-bağş-ı taht-ı 'Osmānī

40. Ki buldu vaķt-i şerīfnde rāhātın 'ālem

237. ki:

Kaside 17

Mısra: 42

T. Ki bağlacı.

41. O rütbe 'adline dil-beste cins-i maħlūkāt

42. Ki emr olunsa eder gürk mülketinde ra'y ganem

238. ki:

Kaside 17

Mısra: 55

T. Ki bağlacı.

55. O pādīşāh-ı muzaffer ki dense lāyıkdır

56. Medīne-i ni'am-ı merhāmet cihān-ı kerem

239. ki:

Kaside 17

Mısra: 67

T. Ki bağlacı.

67. O pādīşeh ki zamānında cümle kām aldı

68. Gürüh-ı ehl-i ma'ārif efāzıl-ı 'ālem

240. ki:

Rübai 17

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Küyuna anıñ ben ki şitābān oldum

2. Hāk-i rehine dil ile galtān oldum

241. ki:

Tarih 18

Mısra: 32

T. Ki bağlacı.

31. Sezādır hādīm-i dergāh-ı 'izz ü luţf u cūd olsa

32. Ki zāt-ı pāki maħdümüyyete luţf-ı me'āb oldu

242. ki:

Kaside 18

Mısra: 14

T. Ki bağlacı.

13. Servler kaldı hırām eylemeden gülşende

14. Çekdi zencir anıñ ayagina güyā ki süyül

243. ki:

Kaside 18

Mısra: 30

T. Ki bağlacı.

29. Germ ü serde nice tākāt getirirsek olsun

30. Ki çeker taġ kadar olsa keder küh-ı hamül

244. ki:

Kaside 18

Mısra: 66

T. Ki bağlacı.

65. Odur ol pādīşeh-i mün'im ü 'ādil şeb ü rüz

66. Ki anıñ ni'meti olmaķda cihāna mebzül

245. ki:

Kaside 18

Mısra: 71

T. Ki bağlacı.

71. 'Aşr-ı pāki o kadar emn ü amāndır ki hamām

72. Hıvābı geldikde eder şeh-per-i şāhine duħül

246. ki:

Kaside 18

- Mısra: **89**
T. *Ki bağlacı.*
- 89.** Devlet ü nām-ı Sikender ki hemîn olmadadır
90. Hâşıl-ı devlet-i pâkiñ nice eşrâf u fuhûl
247. **ki:**
Rübai 18
Mısra: **1**
T. *Ki bağlacı.*
- 1.** Mülk-i dile hicrânı ki şeb-hûn etdi
2. Ahvâl-i perîşânı diger-gûn etdi
248. **ki:**
Gazel 19
Mısra: **2**
T. *Ki bağlacı.*
- 1.** Şüfî ğarazıñ tã'at ise bûd (u) ne-bûd et
2. Ya'nî ki der-i Hâk'da hemân maḥv-ı vücûd et
249. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **4**
T. *Ki bağlacı.*
- 3.** Ne gülşen dil-firîb ü dil-güşâ bir ravza-i şîrîn
4. Ki tarḥ-ı lâ-nazîri gelmemişdir çarḥ-ı devvâre
250. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **6**
T. *Ki bağlacı.*
- 5.** Güzîde her taraf mümtâz u zibâ kıt'a-i cennet
6. Ki kesb-i feyz eder 'âdem aña etdikde nezzâre
251. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **11**
T. *Ki bağlacı.*
- 11.** Feraḥ-efzâ feraḥ-perver nişîmenler ki zeyn olmuş
12. Tesellî-hâne-i feyz-i tecellîdir dil-i zâre
252. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **81**
T. *Ki bağlacı.*
- 81.** O 'âlî-şân ki Cem derbân u Dârâ çâkerin etmiş
82. Muvaffâk zât-ı vâlâsın Hüdâ her emr-i düşvâre
253. **ki:**
Matla 20
Mısra: **1**
T. *Ki bağlacı.*
- 1.** Neden ki Tırşucu-zâdem ğazab ile yine töldü
2. Yüzün gözün bize ekşitmege âyâ sebep noldu
254. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **31**
T. *Ki bağlacı.*
- 31.** Ki verip kavlı-i pâki ile ḥaber
32. Ede bi'z-zât medḥin ol server

255. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **203**
T. *Ki bağlacı.*
- 203.** Ki cihân cümle istirâhatda
204. Her kes 'adlinde emn ü rāhatda
256. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **229**
T. *Ki bağlacı.*
- 229.** Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice gitsin derûn-ı enverden
257. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **251**
T. *Ki bağlacı.*
- 251.** O leṭâfet ki var şifâtında
252. O hünler ki kendi zâtında
258. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **252**
T. *Ki bağlacı.*
- 251.** O leṭâfet ki var şifâtında
252. O hünler ki kendi zâtında
259. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **323**
T. *Ki bağlacı.*
- 323.** Nice kâbil ki vaşfin ede beyân
324. Hâme-i Sâlim-i şikeste-zebân
260. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **328**
T. *Ki bağlacı.*
- 327.** Setr ede zeyl-i luṭf u iḥsânı
328. Suḥanımda meger ki noḳşânı
261. **ki:**
Tarih 21
Mısra: **1**
T. *Ki bağlacı.*
- 1.** Mefḥar- i cümle-i a'yan Ḥasan Âġâ ki Hüdâ
2. Eyleyip kuḥl-i tecellî ile çeşm-i rüşen
262. **ki:**
Tarih 22
Mısra: **13**
T. *Ki bağlacı.*
- 13.** Ne kadar medḥ olunursa nice kâbil ki zebân
14. Eyleye vaşf-ı şerîfin bi-kemâlih tafşil
263. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **54**
T. *Ki bağlacı.*
- 53.** O eşer şöyle oldu ḥüsn-efzûn
54. Ki cihân oldu tarḥına meftûn

264. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **93**
T. Ki bağlacı.
93. Rüşen olmak şebim ki emr-i ba'îd
94. Olsa cirm-i felek bütün hürşid
265. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **102**
T. Ki bağlacı.
101. Heft sâl eyledi kederle güzer
102. Ki gönül haml-i bār-ı 'azlı çeker
266. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **35**
T. Ki bağlacı.
35. O destür-ı kerem-perver ki şıyt-ı luţf-ı cüdundan
36. Yanar reşk ile rûh-ı Bermekî vü Hâtem-i Tâyi
267. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **73**
T. Ki bağlacı.
73. Sen ol gül-çin-i gülzâr-ı sa'âdetsin ki dāmânîñ
74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyî
268. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Dâmeni ref'-i gubâr edeli âyine-i dil
6. O kadar şâf olupdur ki olunmaz takrîr
269. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Yazılan vâkı'a levh üzere sürür olsa nola
10. Ki murâd üzere felek ediyor anı ta'bir
270. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **18**
T. Ki bağlacı.
17. O mehiñ burc-ı vezâretde tülû'unu görüp
18. Ki meserretle ede cümle cihânı tebşîr
271. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **24**
T. Ki bağlacı.
23. Ma'den-i kân-ı hüner hâzret-i Ahmed Paşa
24. Bend-i hükümü ki eder Rüstem-i dehri teşhîr
272. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **33**
T. Ki bağlacı.
33. Ne demekdir ki Sıtanbul'a gele bir âşaf
34. Mührü ala otura şofıra ola nâs-ı habîr
273. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **36**
T. Ki bağlacı.
35. Bâreka'llâh zihî şâh-ı hod-ârâ-yı zemîn
36. Ki o şadrîñ erini 'aql ile etdi tedbîr
274. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **56**
T. Ki bağlacı.
55. Sen o Rüstem-reviş-i âşafisin eyler ümîd
56. Dehr-i vîrâne zamânînda ki ola ta'mîr
275. **ki:**
Gazel 25
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Ki keşf-i râza bu rütbe cefâ-yı bî-hadde
8. Zebân-ı nâle-i bî-Ihtiyârdır bâ'is
276. **ki:**
Kaside 25
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Te'âla'llâh zihî zât-ı melek-haslet kerem-fermâ
2. Ki ferr ü haşmet ü dârâtu gayret-âver-i Dârâ
277. **ki:**
Kaside 25
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Zihî zât-ı kerîmü's-şân ki vaşf-ı pâkini her dem
4. Suhan-sencân eder ser-levha-i mecmû'a-i imlâ
278. **ki:**
Kaside 25
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Ne zât-ı mekrûmet-pîrâ ki lâyıkdır olurlarsa
6. Der-i devlet-me'âb-ı bendesi Cemşid ile Kistrâ
279. **ki:**
Kaside 25
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Ne zât-ı pāk ya'nî kim vezîr-i a'zam u ekrem
8. Ki nâm-ı pâki devletli sa'âdetli Hasan Paşa
280. **ki:**
Kaside 25
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Zihî destür-ı 'âlî-şân ki buldu revnağ-i tâze
10. Kudûm-ı pâki ile mesned-i şadr-ı 'alâ hâkqâ
281. **ki:**
Kaside 25

- Mısra: 26
T. *Ki bağlacı.*
25. Desem şad vech ile lāyık yüzüne neyyir-i devlet
26. Ki güm oldu tūlū' uyla nücüm-ı şām-ı gam-pirā
282. **ki:**
Kaside 25
Mısra: 29
T. *Ki bağlacı.*
29. O destūr-ı himem-güster ki oldu 'āleme yek-ser
30. Vücūd-ı pāki maḥz-ı ni' met-i Rabb-i kerem-baḥşā
283. **ki:**
Kaside 25
Mısra: 41
T. *Ki bağlacı.*
41. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki mir'āt-ı cihān içre
42. Felek şām u şehër devr etse misliñ görmeye kaḥ'ā
284. **ki:**
Kaside 26
Mısra: 20
T. *Ki bağlacı.*
19. Odur ol pāk vezir-i melekıyyü'l-etvār
20. Ki 'adilın göremez bir daḥı çeşm-i dünyā
285. **ki:**
Kaside 26
Mısra: 38
T. *Ki bağlacı.*
37. Odur ol pāk vezir-i ḥasenü'l-istinās
38. Ki der-i pāki ma'ārifle ḥolu ser-tā-pā
286. **ki:**
Kaside 27
Mısra: 17
T. *Ki bağlacı.*
17. Nice āşaf ki anıñ görmedi bir daḥı henüz
18. Re'y ü tedbırde mānendini çeşm-i dünyā
287. **ki:**
Kaside 27
Mısra: 21
T. *Ki bağlacı.*
21. Nice āşaf ki olup mazhar-ı lutf-ı Bārī
22. Baḥr-i iḥsānına ğarḳ oldu ser-ā-ser dünyā
288. **ki:**
Kaside 27
Mısra: 23
T. *Ki bağlacı.*
23. Ol ki tedbır ile iklīm-i ḥayāt-ı ḥaşma
24. Cüy-ı şemşir-i gulüv-girini etdi icrā
289. **ki:**
Kaside 27
Mısra: 25
T. *Ki bağlacı.*
25. Ol ki dest-i keremi dehre güher-pāş olsa
26. Daḥı nīsāna sadeflerden el açmaz deryā

290. **ki:**
Kaside 27
Mısra: 40
T. *Ki bağlacı.*
39. Ne idi çekdigimiz baḥr-i felāketde bizim
40. Ḥamdü li'llāh ki yitip zemzeme-i yā Mevlā
291. **ki:**
Kaside 27
Mısra: 52
T. *Ki bağlacı.*
51. Aşlı dellāk iken eyledi bir gūne zuhūr
52. Ki cihān mülkü bütün oldu fesāda me'vā
292. **ki:**
Kaside 27
Mısra: 62
T. *Ki bağlacı.*
61. Bir velıyyü'llāh şehiñ aldı du'ā-yı ḥayrın
62. Eyledi dīn-i mübīne nice ḥıdmet ki aña
293. **ki:**
Kaside 28
Mısra: 14
T. *Ki bağlacı.*
13. Māh-ı 'id kim piş-i destār-ı şeh-i ḥübān ile
14. Kendiniñ güyā ki hem-tavr olmasın iş'ār eder
294. **ki:**
Kaside 28
Mısra: 24
T. *Ki bağlacı.*
23. Gülşen-i medḥinde kim kilik-i şarir-engizimiz
24. Kendüyü güyā ki bülbül ile hem-güftār eder
295. **ki:**
Kaside 28
Mısra: 43
T. *Ki bağlacı.*
43. Cünbiş-i tiri nişānedir ki a'dāyı memāt
44. Menziline da'vet üzere olmasın iḥtār eder
296. **ki:**
Kaside 29
Mısra: 3
T. *Ki bağlacı.*
3. Ḥabbezā melce'-i 'ālem ki müdām olmadadır
4. Cebhe-fersā-yı der-i devleti ser-cümle beşer
297. **ki:**
Kaside 29
Mısra: 5
T. *Ki bağlacı.*
5. Öyle melce' ki odur maşdar-ı elḥāf u kerem
6. Eylemiş Ḥaḳ anı envā'-ı 'ināyāta maḳar
298. **ki:**
Kaside 29
Mısra: 7
T. *Ki bağlacı.*
7. Odur ol zīb-dih-i mesned-i fetvā ki anıñ
8. Buldu ser-cümle cihān zātı ile zinet ü fer

299. **ki:**

Kaside 29

Mısra: 43

T. Ki bağlacı.

43. Sen o yek-tâ güher-i baħr-i keremsin ki felek

44. Görmedi zât-ı şeref-baħşıña beñzer gevher

300. **ki:**

Kaside 29

Mısra: 59

T. Ki bağlacı.

59. Budur ümmid ü recâ dergeh-i Haħ' dan ki müdâm

60. Şadr-ı fetvâya vere zât-ı şerîfîn zîver

301. **ki:**

Kaside 30

Mısra: 70

T. Ki bağlacı.

69. Ümid-i intisâb-ı âşiyân-ı âsitânınla

70. Hümâ-yı dil nice demdir ki oldu bād-peymâyî

302. **ki:**

Kaside 30

Mısra: 74

T. Ki bağlacı.

73. Faħîriñ şimdi sulţânım o deñlü ârzümendim

74. Ki naħd-i fikretim toldurdu ceyb-i māl-i ħülyâyî

303. **ki:**

Kaside 32

Mısra: 23

T. Ki bağlacı.

23. Ĥazret-i vâlid-i mâcid ki vücūd-ı pâki

24. Köhne dibâce-i gerdüna verir zîb ü bahâ

304. **ki:**

Kaside 32

Mısra: 28

T. Ki bağlacı.

27. Öyle bir zât-ı hünermend-i melek-ħaşletdir

28. Ki 'adilın göremez bir daħı çeşm-i dünyâ

305. **ki:**

Kaside 33

Mısra: 22

T. Ki bağlacı.

21. Odur ol şadr-ı mekrümet-perver

22. Ki cihân anı böyle vaşf eyler

306. **ki:**

Kaside 33

Mısra: 36

T. Ki bağlacı.

35. Budur âyin-i mihr-i şu'leveri

36. Ki ede müstenîr zerreleri

307. **ki:**

Kaside 34

Mısra: 14

T. Ki bağlacı.

13. Çemenzârı edince gird-bād-ı şubħ mevc-â-mevc

14. Bu ĥaletle zümürüdden fezâ güyâ ki deryâdır

308. **ki:**

Kaside 34

Mısra: 72

T. Ki bağlacı.

71. Sitâyîş zât-ı pâkiyle temeddüh etse şâyeste

72. Vücūd-ı 'âlem-ârâsı anıñ zirâ ki yek-tâdır

309. **ki:**

Muamma 38

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Cihân muħtâc-ı medd-i sâye-i râĥat-resânındır

2. Ki sensin zıll-ı re' fet cümleten dünyâya sulţânım

310. **ki:**

Gazel 40

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Delîl-i süzi-i hicrân yeter bu âyet-i vâzilĥ

8. Ki ĥamrâ şem'-i süzâna serinde etdi yer kâgaz

311. **ki:**

Gazel 43

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Dest-mâl ile cebîn-i pâk-i dil-ber bestedir

2. Yine besbelli ki farţ-ı nâzdan ol ĥastedir

312. **ki:**

Gazel 48

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Biñ ĥarîb-i dil-şude bî-çâreyi eyler helâk

8. Çeşm-i mekkârîñ ki farţ-ı nâzdan bîmâr olur

313. **ki:**

Gazel 49

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Zebânın imtinânın çekmemişlerdir cihân içre

8. Zebân-ı ĥâlini anlar ki kâle tercemân eyler

314. **ki:**

Müfret 57

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Teĥâfûl eyleme cânâ görüp yoluñda beni dilde

2. Ĥudâ bilir ki seniñ ben ne rütbe 'âşıkıñım

315. **ki:**

Matla 60

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Ĥudâ bilir ki efendim ne rütbe 'âşıkıñım

2. Geçerse ger beni eller inanma sulţânım

316. **ki:**

Gazel 63

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

7. Ben ki pür-hicrim o şâĥ-ı taĥtgâĥ-ı behcetiñ

8. Bir selâm-ı vaşl-encâmıyla dil şādân olur

317. ki:

Matla 67

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Kimdir ki ola muhân-ı devlet
2. Zevk ile geçer zamân-ı devlet

318. ki:

Gazel 68

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

3. Hazer hâzer ki şağın rûzgârdan ey dil
4. Sitemleri bize her cā te'ākub üzre gelir

319. ki:

Gazel 70

Mısra: 5

T. Ki bağlacı.

5. Dil-i şeydâ nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola
6. Beni dil-gir eden rûz u şebân âh u figânımdır

320. ki:

Gazel 75

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

5. Şafâya hasret olur rûy-ı şoĥbete müştâk
6. O dil ki künc-i ğamînda ğamîn-i 'uzletdir

321. ki:

Gazel 81

Mısra: 10

T. Ki bağlacı.

9. Yokdur meccâl kimsede inkâra Sâlimâ
10. Hâkka ki penç bu gazeliñ şâ'irânedir

322. ki:

Gazel 93

Mısra: 5

T. Ki bağlacı.

5. Ben ki Kays-ı deşt-i şahrâ-yı cünün-ı 'aşkıñım
6. Câme-i şad pâre baña bir durur dîbâ da bir

323. ki:

Gazel 98

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Kan ağladiyor bizlere hicr ile o ĥün-rîz
8. Mey şun bize sâkî ki bu da bir demimizdir

324. ki:

Gazel 102

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Dil ki ğâhice ĥayâl-i ĥam-ı ebrû eyler
2. 'Aşk ile ğüşe-i mihrâba tekâpû eyler

325. ki:

Gazel 102

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

5. Ĥam olur aña devât etse ser-âĝâz-ı senâ
6. Vaşf-ı ğamzeñ ki şehâ ĥâmeyi cādû eyler

326. ki:

Gazel 106

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Gül-i bağ-ı vefâ şanmañ ki her yerde müheyyâdır
2. Vefâ bir bû durur zülf-i mu'anberde müheyyâdır

327. ki:

Gazel 107

Mısra: 4

T. Ki bağlacı.

3. Bize teccid-i ğam etmez yeñiden 'âlem-i hicrân
4. Keder vermez baña firqat ki me'lûf-ı ħadimimdir

328. ki:

Gazel 109

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

5. Ey dil çî sūd şimdi te'essûf eder iseñ
6. Derdâ ki ħadr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor

329. ki:

Gazel 123

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Miyân-ı leşker-i ĥatdan kesilmez fitne çıkmaz tiĝ
8. O ser-ĥad bir zamân olmaz ki ĥiç bi-Iĥtilâl olmaz

330. ki:

Gazel 128

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Ne mümkün eller ile ittihâd cânâna
8. Ki rûĥu bir kişiniñ ğayrıya ĥulûl etmez

331. ki:

Gazel 136

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

3. Degiliz gerçi ki mestâne-i mey-ĥâne velî
4. Neşve-i câm-ı meyi cümle feminden biliriz

332. ki:

Gazel 138

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Biz ki bir sâkî-i bezm-i 'işretiñ meftûnuyuz
2. Neşve-dâr-ı büse-çini-i leb-i mey-gûnuyuz

333. ki:

Gazel 138

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Ĥikmetin fehm etmedik mâhiyyeti-i cânâneniñ
8. Ĥüft (ü) ğüy-ı fenn-i 'aşkıñ biz ki Eflatun'uyuz

334. ki:

Gazel 139

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Seher ki bâğa şabâlar gider gelir tırmaz
2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir tırmaz

335. ki:

Gazel 139

Mısra: 11

T. Ki bağlacı.

11. Beni gözet ki efendi kâdimiyim saña
12. Kâpuñda hâşılı eller gider gelir tırmaz

336. ki:

Gazel 140

Mısra: 9

T. Ki bağlacı.

9. Hatt âyet-i cemâliñi güyâ ki şerh eder
10. Yokdur bu bâbda ser-i mü iştibâhımız

337. ki:

Gazel 147

Mısra: 11

T. Ki bağlacı.

11. Gör baht-ı siyeh-fâmı ki zülfünle bir olduk
12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez

338. ki:

Gazel 148

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niğâb etmez
2. Luţufdan gayrı şeyden sevdiğim aşlâ hicâb etmez

339. ki:

Gazel 161

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

5. Beynimizde var iken gamze-i efsün-sâzı
6. Nice kâbil ki ola benden ol âfet mahzûz

340. ki:

Gazel 162

Mısra: 9

T. Ki bağlacı.

9. Nola ki harf-i merâmı lisâna almaz isek
10. Zamâne kâmıma Sâlim be-her zamân mâni

341. ki:

Gazel 166

Mısra: 5

T. Ki bağlacı.

5. 'Uşşâka ne müşkil ki vişâl olmaya ihsân
6. Hübâna 'aceb lâzimedir tarh-ı tekellûf

342. ki:

Gazel 172

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

3. Naşib olur mu ki âyâ görüşmemiz Hâk'dan
4. Budur niyâzımız ey mâh-ı dil-sitân ancak

343. ki:

Gazel 176

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Sâki kerem-i lutf-ı benânıñla yapıldık
2. Hâkkâ ki seniñ şoħbetiñe cümle kapıldık

344. ki:

Gazel 180

Mısra: 5

T. Ki bağlacı.

5. Hayli demdir ki esir-i zülfün olmuşdur gönül
6. Bir sevâb etseñ n'olur ol zârî âzâd eyleseñ

345. ki:

Gazel 192

Mısra: 10

Ki bağlacı.

9. Sâlimâşâ taraf-ı şevka nigâh etmez hiç
10. Ol ki âlüde-i çirk-âb-ı elemidir ey dil

346. ki:

Gazel 205

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

3. Çok tolandım küyünü dil-berleriñ ammâ ki ben
4. Yine senden gayrı cânâ yâr-i hem-dem bulmadım

347. ki:

Gazel 205

Mısra: 10

T. Ki bağlacı.

9. Gönlümü bulduñ mu deyü eylesem Sâlim su'âl
10. Gamze-i hâzır-cevâbı der ki bilmem bulmadım

348. ki:

Gazel 207

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Şeb-i vuşlat ki oldu baña 'âzim
2. Dırâz-ı mâ-cerâ-yı dil ne lâzım

349. ki: -muş, -um

Gazel 208

Mısra: 10

T. Ki bağlacı.

9. Ben ol çâh-ı zaķanda olmuşum üftâde ey Sâlim
10. Ki görse reşk ederdi mâh-ı Ken'an behcet-i Sâlim

350. ki:

Gazel 234

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

7. Âmâde ol ki rıf'atiñ ardınca var zevâl
8. Ey dil esir-i devlet olup câha şâd olan

351. ki:

Gazel 236

Mısra: 5

T. Ki bağlacı.

5. Bizler ki şimdi kahr ile hem-derd-i 'âlemiz
6. Olmaz remide hâtırım ol bî-amândan

352. ki:

Gazel 256

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

3. Bilmez mi benim derd-i derūnum ki o dil-dār
4. Bir günde biñer yāre urur bu dil-i zāre

353. ki:

Gazel 264

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Hele bir bü'l-‘aceb ma‘nā dil-i şeydā ne meşrebdir
8. Ki bir yerde karar etmez gezer cānāne cānāne

354. ki:

Gazel 265

Mısra: 9

T. Ki bağlacı.

9. Gedālar Sālimā ‘ādet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümīd-i ‘afv ederler vaz‘-ı küstāhāneden şoñra

355. ki:

Gazel 267

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

1. Rūzgār öyle degildir ki demek mümkin ola
2. Yādigār öyle degildir ki demek mümkin ola

356. ki:

Gazel 267

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Rūzgār öyle degildir ki demek mümkin ola
2. Yādigār öyle degildir ki demek mümkin ola

357. ki:

Gazel 267

Mısra: 4

T. Ki bağlacı.

3. Sorma benden hele aḥvāl-i perīşān-ı dili
4. Bī-kārār öyle degildir ki demek mümkin ola

358. ki:

Gazel 267

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

5. Nice taḫrīr edeyim şive-i nā-dīdesini
6. Şimdi yār öyle degildir ki demek mümkin ola

359. ki:

Gazel 267

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

7. Güle bülbül edemez derdini bir hoş i‘lām
8. Zaḥm-ı ḥār öyle degildir ki demek mümkin ola

360. ki:

Gazel 267

Mısra: 10

T. Ki bağlacı.

9. Saña Sālim o fūsūn-sāzı nice añladayım
10. Yādigār öyle degildir ki demek mümkin ola

361. ki:

Gazel 276

Mısra: 13

T. Ki bağlacı.

13. Nūr-ı muṭlaḳ var idi gerçi ki ammā şāhid
14. Ser-be-ceyb idi daḥı ‘ālem-i inşā yoğidi

362. ki:

Gazel 289

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

1. Şafā-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. ‘Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

363. ki:

Gazel 289

Mısra: 4

T. Ki bağlacı.

3. Mürüvvet eyle şabā bir ḥaberle gel āyā
4. O māh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

kibār:

1. kibār:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 129

Büyükler, ulular.

129. Cā‘ize yerine kibār ekşer
130. Sāde bir āferīn der ise yeter

2. kibārīn:-iñ

Kaside 8

Mısra: 34

Büyükler, ulular.

33. Evā‘ilinde ederler mecālisi tezyīn
34. Kibārīn āyini hep maḳdem-i evāḥirdir

3. kibār:

Kaside 35

Mısra: 30

Büyükler, ulular.

29. Olduḡuñçün şu‘arānıñ şerefiyle ālūd
30. Seni el üzre tutar ‘izzet ile cümle kibār

kibār-ı şulaḥā vü fuḫalā:

1. kibār-ı şulaḥā vü fuḫalā:

Tarih 3

Mısra: 214

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Faziletli, salih zatların büyükleri, önde gidenleri.

213. Kat-be-kat eylediler tehniyet-i şevk u sürür
214. Cümle ḥaddince kibār-ı şulaḥā vü fuḫalā

kibār-zāde:

1. kibār-zāde:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 165

Kibar, zarif insan.

165. ‘An‘aneyle olup kibār-zāde
166. Söylene hep zekāsi dūnyāde

kibrivā:

1. kibriyā‘ya:-ya

Diğer 11

Mısra: 28

Allah, Cenābhak.

27. Şad sitāyiş Ḥudā‘ya sultānım
28. Ḥamd ola Kibriyā‘ya sultānım

k'ide:**1. k'ide:****Kaside 12**

Mısra: 117

Ki ede.

117. Cenāb-ı Hakk k'ide bir zāt-ı pāke tevkīri

118. Ne mümkün eylemek aña nezāre-i hūrī

kıl:**1. kıl:****Tarih 11**

Mısra: 10

Söz, kelām.

9. Hālesiz māh yakışmaz şeb-i deycūr içre

10. Sāde olsa kāmere olmaya bu kāl ile kıl

kıl ü kāl:**1. kıl ü kāl:****Tarih 10**

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Dedikodu, boş, asılsız söz.*

53. Fenn-i hüsn ile ezelden cānā

54. Kıl ü kāl olmasa bir ān olmaz

2. kıl ü kāl:**Gazel 80**

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Dedikodu, boş, asılsız söz.*

3. Vaşf-ı zülfün dillere düşdükçe olma dil-şikest

4. Kāküliçün dil-berin incinme kıl ü kāl olur

kilid-i kufl-i genc-i cüdu:**1. kilid-i kufl-i genc-i cüdu:-u****Tarih 1**

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Cömertlik hazinesinin kapısının kilidi.*

65. O şahenşeh ki kılmış Haş yedinde

66. Kilid-i kufl-i genc-i cüdu merhūn

kilk:**1. kilk:****Kaside 2**

Mısra: 90

Far. Kalem, kamış kalem.

89. Ne mümkün na't-i pākīn ede taqrīr

90. Kemālī ile şāhā kilk taqrīr

2. kilkim:-im**Kaside 4**

Mısra: 37

Far. Kalem, kamış kalem.

37. Ne ednāyım ki vasfında tekellüm-senc olur kilkim

38. Seniñ bir müyüñüñ evşāfi olmaz kabil-i iḫşā

3. kilkim:-im**Tarih 23**

Mısra: 5

Kalem || Şairlik yeteneği.

5. Ne mümkün Sālīmā evsāfın iḫşā eylemek kilkim

6. Zebānım 'āciz olmuşdur şenāsın etmede imlā

4. kılki:-i**Kaside 23**

Mısra: 110

Kalem, kamış kalem.

109. Edā-yı şīve-i güftārıma hüsn-i beyān meftūn

110. Eder peygām-ı mazmūnum yeridir kılki

sevdāyī

5. kilk:**Gazel 27**

Mısra: 1

Gönül bağlamak, severek bağlanmak.

1. Vaşf-ı müjeñ bu kilk ile taqrīr olur mu hiç

2. Tatlı diliñ zebān ile ta'bir olur mu hiç

6. kilkimi:-im, -i**Kaside 28**

Mısra: 30

Far. Kalem, kamış kalem.

29. Etdi çün tebyīz-i icmālī şenāsını felek

30. Kilkimi şehr-i belāgat içre defter-dār eder

kilk-i dil-güşā:**1. kilk-i dil-güşā:****Kaside 20**

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Gönül açıcı, güzel şeyler meydana getiren kalem.*

51. Etmede kilk-i dil-güşā ta'bir

52. Dā' imā böyle midḫatin taqrīr

kilk-i hod-ārāyī:**1. kilk-i hod-ārāyī:****Kaside 30**

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Kendini öven kalem || Övgü dolu sözler yazmak.*

1. Yine güftār-senc-i medḫ edip kilk-i hod-ārāyī

2. Şenāsıyla anıñ pür edelim biz güş-ı dünyāyī

kilk-i hod-fürüş-ı suḫan:**1. kilk-i hod-fürüş-ı suḫan:****Kaside 22**

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Kendini öven sözler kaleme almak.*

129. Yeter ey kilk-i hod-fürüş-ı suḫan

130. Hāzer eyle melāl-i sāmi'adan

kilk-i hoş-nüvīs:**1. kilk-i hoş-nüvīs:****Tarih 5**

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Güzel şeyler yazan kalem.*

25. Müjde-i itmâmını gûş eyleyince Sâlimâ
26. Yazdı bir beyt-i dü-târih aña kilik-i hoş-nüvîs

kilk-i hulûş:

1. **kilk-i hulûş:**
Kaside 32
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğruluk kalemi, doğru sözler yazan kalem.
37. Etmeye kilik-i hulûş ile cihân halkı müdâm
38. Şafha-i sinede hep hayr du'ânı inşâ

kilk-i kuşûr-âveri:

1. **kilk-i kuşûr-âveri:-i**
Tarih 22
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusurları gideren kalem || Kusursuz şairlik yeteneği.
15. Üstüne vâcib olan ed'ıye-i hayrını et
16. Sâlimâ kilik-i kuşûr-âveri gel etme hacil

kilk-i mu'ciz-raqam:

1. **kilk-i mu'ciz-raqam:**
Kaside 5
Mısra: 86
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mucizeler yazan kalem.
85. Böyle mi vaşf eder idi şenâ-yı zâtiñ
86. Kilik-i mu'ciz-raqam u hâme-i ma'nâ-pîrâ

2. **kilk-i mu'ciz-raqam:**

- Kaside 29**
Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mucizeler yazan kalem.
51. Lîk mümkün mi ede lâyıkı üzre medhiñ
52. Kilik-i mu'ciz-raqam u hâme-i i'câz-eşer

kilk-i pâkiñ:

1. **kilk-i pâkiñ:-iñ**
Kaside 33
Mısra: 90
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel, doğru sözler yazan kalem.
89. Ola her bâr cüda âmâde
90. Kilik-i pâkiñ serir-i fetvâde

kilk-i raqam-ı beyâna:

1. **kilk-i raqam-ı beyâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalemin beyanı, kalemin vasıfları dile getirmesi.
11. Ta'bir edemem beyân-ı zâtin
12. Kilik-i raqam-ı beyâna şıgmaz

kilk-i sâlim:

1. **kilk-i sâlim:**
Tahmis 2
Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim'in kalemi || Yazma yeteneği, vecizli söyleyişi.

23. Kilik-i Sâlim gibi güftârını i'câz etse
24. Her kaçan vaşf-ı leb-i la'liñe ağâz etse

kilk-i sâlim-i zâr:

1. **kilk-i sâlim-i zâr:**
Kaside 9
Mısra: 67
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyen Salim'in kalemi -şiiri, şiir yeteneği-.
67. Ne hâdidir ki kilik-i Sâlim-i zâr
68. Murâd üzre ede na'tiñde ref'târ

kilk-i sarîr-engîz:

1. **kilk-i sarîr-engîz:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ses çıkartan kalem || Güzel manalar ortaya çıkaran şairlik yeteneği.
9. Başla ey kilik-i sarîr-engîz sen
10. Bülbülâsâ demege râzımdan

2. **kilk-i sarîr-engîz:**

- Kaside 30**
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ses çıkartan kalem || Güzel manalar ortaya çıkaran şairlik yeteneği.
7. Yine tecdîd-i elhân eyleyip kilik-i sarîr-engîz
8. Perîşân-kerde etsin 'andelîb-i nâ-şikîbâyı

kilk-i sarîr-engîziñ:

1. **kilk-i sarîr-engîziñ:-iñ**
Kaside 31
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ses çıkartan kalem || Güzel manalar ortaya çıkaran şairlik yeteneği.
3. Bâğ u şuffe demidir kilik-i sarîr-engîziñ
4. Nağme-senc-i dem olur bülbül-i güyâ eyle

kilk-i şikest-zebâna:

1. **kilk-i şikest-zebâna:-a**
Kaside 7
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırık dilli kalem || Bir duygu ya da durumu beyan etmede yetersiz kalmak.
49. Memdûh-ı Hüdâ ki vaşf-ı pâki
50. Bu kilik-i şikest-zebâna şıgmaz

kilk-i takrîr olur:

1. **kilk-i takrîr olur:-ur**
Gazel 67
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyan eden -yazan- kalem olmak.
3. Olur her bir müjem bir kilik-i takrîr
4. Sırışkim mâ-cerâyı kılsa tañrîr

kilk-i taksir-âverim:

1. kilk-i takşir-âverim:-im

Kaside 28

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusurlu - Anlatılmak isteneni hakıyla anlatmaktan aciz- kalem.

53. Dünyede kābil degildir midhātini tafşili çün

54. Kilk-i takşir-âverim da‘vātī āhir-kār eder

kilk-i ter:

1. kilk-i ter:

Kaside 31

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni kalem || Yeni manalar yazan kalem.

69. Tāb-âver olur elbette dil-i bī-tāba

70. Vaşf-ı pākın hemān ey kilk-i ter imlā eyle

kilk-i teri:

1. kilk-i teri:-i

Tarih 12

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni kalem || Yeni manalar yazan kalem.

35. Ben de alıp destime kilk-i teri

36. Tā edem tāriḥ-i diger Sālīmā

kilk-i ter-i pāk-edāya:

1. kilk-i ter-i pāk-edāya:-ya

Rübai 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeli söyleyişli taze kalem || Güzeli manalar yazan kalem.

3. Sālīm haber et kilk-i ter-i pāk-edāya

4. Çār-ebürü-yı dil-dāra rübā‘ī yazsın

kilk-i vaşşāf-ı leb-i sultān-ı ḥübānım:

1. kilk-i vaşşāf-ı leb-i sultān-ı ḥübānım:-im

Gazel 263

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller sultanın (Sevgili) dudaklarını vafeden kalem || Aşğın sözleri, şiiirleri.

9. Benim kim kilk-i vaşşāf-ı leb-i sultān-ı ḥübānım

10. Eder bahşāy-i ḥüsn-i letāfet ney-şekerzāre

kim:

1. kim:

Kaside 1

Mısra: 130

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

129. Gül-i ümmidi fikr edip her ān

130. Şol arak kim kederle ola revān

2. kim:

Rübai 1

Mısra: 1

Soru zamiri.

1. Kim ki baña muḥibb-i şādıkdır

2. Heme kārım aña muvāfiqdır

3. kim:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 139

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

139. Öyle bir ḥāle girdi kim dünyā

140. Farq olunmaz e‘ālī vü ednā

4. kim:

Tedis 1

Mısra: 15

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

15. Bu vaẓ‘-ı nā-pesendiden demem kim der-ferāğ olsun

16. Helāk etmek ise kaşdı beni cānān sağ olsun

5. kim:

Terkib-bend 1

Mısra: 33

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

33. Fiğān kim ḥürd-bāzī-i mahabbet

34. Baña oldu delil-i küy-i zillet

6. kim:

Terkib-bend 1

Mısra: 35

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

35. Fiğān kim nāle-i pey-der-peyimden

36. Gözümden uçdu murğ-ı ḥvāb-ı rāḥat

7. kim:

Terkib-bend 1

Mısra: 37

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

37. Fiğān kim eşk-i ḥün-ālūd-ı dilden

38. ‘Araḥ-riz oldu ruḥsār-ı şeḫāret

8. kim:

Terkib-bend 1

Mısra: 39

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

39. Fiğān kim ‘illet-i baht-ı bedimden

40. Ser-ā-ser eyledim perhiz-i ülfet

9. kim:

Terkib-bend 1

Mısra: 41

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

41. Fiğān kim ḳalmamış bir cāy-ı me‘men

42. Dilin mülkün bütün etdim seyāḫat

10. kim:

Terkib-bend 1

Mısra: 43

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

43. Fiğān kim tiz-destdir kār-ı ḡamda

44. Ser-ā-pā taht-ı erbāb-ı tabī‘at

11. kim:

Terkib-bend 1

Mısra: 45

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

45. Fiğān kim inbisāt-ı ḥasret olduk
46. Ciger sūz u derūn hem-rāh-ı ūlfet

12. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 49

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

49. Şikāyet kim bu çarḥ-ı köhne-dāmān
50. Yeñi bir ārzū etdi nümāyān

13. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 51

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

51. Şikāyet kim melāl-i ḥātırımdan
52. Perişānım perişānım perişān

14. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 53

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

53. Şikāyet kim gönül der-fikr-i vuşlat
54. Hümā-yı dil esir-i zülf-i ḥübān

15. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 55

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

55. Şikāyet kim yine şad tāze dāğım
56. Derūn-ı sinede etdim çerāğān

16. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 57

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

57. Şikāyet kim yine bir mest-i nāzik
58. Hevāsiyla derūnum oldu vīrān

17. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 59

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

59. Şikāyet kim çek-ā-çekdir benimle
60. Hemīn baḥt-ı 'adū-yı ṭab'-ı nālān

18. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 61

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

61. Şikāyet kim şikenc-i kākülünde
62. Degil bŷy-ı vefā aşlā ḥīrāmān

19. **kim:**

Tahmis 1

Mısra: 1

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. O kim gülzār-ı ḥüsnuñ her dīraḥtın müntehā etmiş
2. Nihāl-i kāmēt-i 'uşşāķı derd ile dü-tā etmiş

20. **kim:**

Lugaz 1

Mısra: 21

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

21. Bu bir güne mu'ammādır o bir güne luğazdır kim
22. Ne izhār-ı kaşāyid ne teğazzül bu mahāretdir

21. **kim:**

Lugaz 1

Mısra: 33

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

33. Ne 'illet kim ola her sū muķārin ārzū ṭab'a
34. Bu ab'-ı pŷr-ğumūma çāremiz yok bu da ḥikmetdir

22. **kim:**

Tarih 1

Mısra: 3

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

3. Ne sŷr-ı behcet-efzādır kim olmuş
4. Cihān şevķ u ṭarabla cümle meşḥŷn

23. **kim:**

Tarih 1

Mısra: 59

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

59. Yegāne pādişeh kim etdi ḥāmēm
60. Senāsın dilde böyle hırz-ı meknŷn

24. **kim:**

Tarih 1

Mısra: 75

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

75. O sulṭān-ı mufahḥam kim sezādır
76. Temedduḥ eylese 'ahdiyle gerdŷn

25. **kim:**

Tarih 1

Mısra: 77

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

77. Nice faḥr etmesin kim gerdişinde
78. Felek olmuş mu böyle 'aşra maķrŷn

26. **kim:**

Tarih 2

Mısra: 4

Soru zamiri.

3. Baḥs-i ḥasretle mahāldir diķķat etmezse felek
4. Kim erişdi kuṭb-ı dehr-i ḥoş-edā ilzāmına

27. **kim:**

Tarih 2

Mısra: 7

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

7. Nice demdir ḳan aķardı çesm-i çarḥdan kim şabā
8. Nerkisi gözcŷ ḳodu teşrif-i isti 'lāmına

28. **kim:**

Tarih 2

Mısra: 9

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Şöyle durmuşdu şeb ŷ rŷz reh-gŷzārında o kim
10. Ḥvāb girmez nerkisiñi çesm-i siyeh-bādāmına

29. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 51

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

51. O kim nām-ı şerîfî halka cāndır
52. Be-her harfi hayāt-ı cāvidāndır

30. kim:

Kaside 2

Mısra: 53

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

53. O kim ser-tā-be-pā fahr-i cihāndır
54. Hümā-yı āşiyān-ı lā-mekāndır

31. kim:

Kaside 2

Mısra: 55

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

55. O kim nūr-ı İlāhî'dir cihāna
56. 'Aceb mi rahmet olsa bendegāna

32. kim:

Kaside 2

Mısra: 57

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

57. O kim şāh-ı serir-ı ıştıfādır
58. Cihāna maқdem-i pāki 'atādır

33. kim:

Kaside 2

Mısra: 59

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

59. O kim cümle çerāg-ı ḥāşıdır hep
60. Zemīn ü āsumān u heft kevkeḥ

34. kim:

Kaside 2

Mısra: 80

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

79. Muḥaşşal mu'cizāta yoқ nihāyet
80. Ne mümkin kim ola ta'dāda kудret

35. kime:-e

Diğer 2

Mısra: 39

Soru zamiri.

39. Kime rāzım diyem bu gurbetde
40. Ḥāl müşkil derün hayretde

36. kim:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 17

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

17. O zamān kim kerem-i Ḥazret-i Ḥaқ
18. Dehri etmişdi şehā pür-revnaқ

37. kim:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 26

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

25. Öyle bir vakt idi ol vakt-i sürür
26. Kim zemīn oldu ser-ā-pā ma'mūr

38. kim:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 45

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

45. Kim hezār gülşene başdıқça kadem
46. Қor buḥūr aña buḥūr-ı meryem

39. kim:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 67

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

67. Kim varıp 'azm-i Ḥisār eylediler
68. Celb-i eşvāқ-ı bahār eylediler

40. kim:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 97

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

97. Kim nezāre edüben deryāya
98. Baқalım āyine-i dünyāya

41. kim:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 132

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

131. O қadar medḥini etdi aḥḥāb
132. Kim gönül kākülüne etdi şitāb

42. kim:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 161

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

161. Ben demem Sālim için kim cānā
162. Eyle vaşlıñ ile anı ihyā

43. kim:

Lugaz 2

Mısra: 12

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

11. Müstevidir şufüfu ser-tā-pā
12. Rezmgehde şu rütbe kim farazā

44. kim:

Tarih 3

Mısra: 35

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

35. Öyle bir pādişeh-i 'ādil ü dānādır kim
36. Çeşm-i āfāk anıñ görmedi mişlin ḥāşā

45. kim:

Tarih 3

Mısra: 49

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

49. Öyle bir pādişeh-i taḥt-ı sa'ādetdir kim
50. Deḥşet-i nāmı ile olmada lertzān a'dā

46. kim:

Tarih 3

Mısra: 104

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

103. Deyücek cā'iz olur ḥazret-i şeyḥü'l-islām
104. 'Ulemā hep dediler kim ve 'aleyhi'l-fetvā

47. kim:

Tarih 3

Mısra: 108

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

107. Taraf-ı padişehiden aña tefvîz oldu
108. Kim vara düşmen-i dine ede li'llâhi gâzâ

48. **kimiñ:-iñ**

Tarih 3

Mısra: **149**

Soru zamiri.

149. Ya kimiñ tuhfê-i pâkidir o nûr-ı nüvvâr
150. Nola el üzre tutarsa anı 'âlem her câ

49. **kim:**

Tarih 3

Mısra: **197**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

197. Dediler kim kuluñuz bizleri âzâd eyle
198. Haddimiz bildik eyâ âşaf-ı ihsân-bahşâ

50. **kim:**

Tarih 3

Mısra: **203**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

203. Bildiler kim aña tākāt getirilmez cengde
204. Tîr-i dil-düz-ı işâbet-eşeri 'ayn-ı kazâ

51. **kim:**

Kaside 3

Mısra: **49**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

49. Komez nâşih beni kim edip işlâh
50. Söz ile qalrimi ol ede işrah

52. **kim:**

Kaside 3

Mısra: **64**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

63. Ne güçlük var durur dâr-ı fenâda
64. Kazâ bâbi huşûşâ kim güşâde

53. **kim:**

Kaside 3

Mısra: **72**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

71. Utanmadın nice diyem kulum ben
72. Ma'âşîye kim âlûde-dilim ben

54. **kim:**

Kaside 3

Mısra: **84**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

83. Fiğân ol gün ki ola rûz-ı mahşer
84. Gele meydâna ne kim var yek-ser

55. **kim:**

Diğer 3

Mısra: **83**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

83. Servler kim nice zibiş ile pişinde tûrur
84. Âlet-i sûr nahil ârâyişin el-hağ ki verir

56. **kim:**

Diğer 3

Mısra: **141**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me'vâsâdır
142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdır

57. **kim:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **73**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

73. O 'aşkıdır kim cihânda ola 'âşık
74. Cemî'-i vaqt endüh aña gâlib

58. **kim:**

Kıt'a 3

Mısra: **3**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

3. Gerçi kim 'âşiyim velî ammâ
4. Kesmem ümmidimi İllâhımdan

59. **kim:**

Lugaz 3

Mısra: **17**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

17. Gerçi kim kaddi gâyet-i bâlâ
18. Bir sümüklü cevândır ol ammâ

60. **kim:**

Lugaz 3

Mısra: **38**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

37. Ne o zerrîn külâh başında
38. Gūyiyâ kim on altı yaşında

61. **kim:**

Tarih 4

Mısra: **3**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

3. Odur ol şâh-ı ferhunde-şiyem kim
4. 'Adilin görmemiştir çeşm-i bînâ

62. **kim:**

Tarih 4

Mısra: **25**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

25. Odur ol âşaf-ı yek-tâ-reviş kim
26. Nazîrin görmemiş devletde dünyâ

63. **kim:**

Tarih 4

Mısra: **43**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

43. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim
44. Senâsî zübde-i ezkâr-ı havrâ

64. **kim:**

Tarih 4

Mısra: **60**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

59. Te'âla'llâh zihî nev-câmi'-i hûb
60. Kim olmuş zümre-i 'ubbâda me'vâ

65. **kim:**

Tarih 4

Mısra: 66

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

65. O mihrâbı nedir Allâhu ekber

66. Kim anda rû-nümâ şan'at ser-â-pâ

66. kim:

Kaside 4

Mısra: 2

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Te'âla'llâh ne şebdir ol şeb-i mevlüd-ı bî-hem-tâ

2. Şabâhu'l-hayr envârı kim andan aldı ser-tâ-pâ

67. kim:

Kaside 4

Mısra: 3

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

3. Ne şebdir ol şeb-i zînet-fezâ-yı revnak-ârâ kim

4. Bulupdur cânib-i Hâk'dan hezârân ni'met-i 'uzmâ

68. kim:

Kaside 4

Mısra: 12

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

11. Ne şebdir ol şeb-i baht-âşinâ taraf-ı İlâhî'den

12. Cihân içre kim olmuşdur zamân-ı haşre dek ihyâ

69. kim:

Kaside 4

Mısra: 13

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ âb-ı rüyundan

14. Qamu âteş-perestânıñ olupdur âteşi itfâ

70. kim:

Kaside 4

Mısra: 15

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim eyvânı Kısra'nıñ

16. Hârâb oldu o şebde yere geçdi Sâve ser-tâ-pâ

71. kim:

Kaside 4

Mısra: 17

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezâ kim etdi ferş ide

18. Zemîni atlasâsâ hüriyânıñ pâyına dünyâ

72. kim:

Kaside 4

Mısra: 19

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nür-ı İlâhî'niñ

20. Sezâ gördü sa'âdetle o şebde dogmasın Mevlâ

73. kim:

Diğer 4

Mısra: 49

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

49. İştîyâk hâşılı kim oldu tamâm

50. Vere vuşlat ile Allâh ârâm

74. kim:

Diğer 4

Mısra: 77

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

77. Ğibta olsa nola kim bu süde

78. Vech ederse derine fersüde

75. kim:

Diğer 4

Mısra: 85

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

85. Haccıñı etmegi kim ede yesir

86. Hâzret-i Hâlık-ı kevneyn-i Qadır

76. kim:

Tesdis 4

Mısra: 16

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

15. Qangı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz

16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

77. kim:

Tarih 5

Mısra: 5

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

5. Sensin ol yek-tâ dür-i baħr-i vezâret kim seniñ

6. Naẓm-ı medhiñde olur güftâr-ı vaşşâfân selis

78. kim:

Kaside 5

Mısra: 9

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Sen o şâhenşeh-i evreng-i risâletsin kim

10. Çekdi menşür-ı 'adilde iki qaşın tuğrâ

79. kim:

Kaside 5

Mısra: 43

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

43. Öyle bir eşheb-i nâzende-i tîz-revdir kim

44. Bir şitâb etse ğubârın ğöremez çeşm-i Hümâ

80. kim:

Kaside 5

Mısra: 67

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

67. Odur ol şâh-ı veliyyü'n-ni'am-ı 'âlem kim

68. Olmasa zât-ı lañifi olamazdı dünyâ

81. kim:

Kaside 5

Mısra: 91

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

91. Âh kim cürm ü zünübuma nihâyet yokdur

92. Âh kim geçdi hevâlarla zamânım hayfâ

82. kim:

Kaside 5

Mısra: 92

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

91. Âh kim cürm ü zünübuma nihâyet yokdur

92. Âh kim geçdi hevâlarla zamânım hayfâ

83. kim:

Kaside 5

- Mısra: 93
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
93. Āh kim niceye dek ola melālim efzūn
94. Āh kim hırmen-i şabrı heves etdi yağmā
84. **kim:**
Kaside 5
Mısra: 94
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
93. Āh kim niceye dek ola melālim efzūn
94. Āh kim hırmen-i şabrı heves etdi yağmā
85. **kim:**
Kaside 5
Mısra: 95
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
95. Āh kim baht-ı dil-i zār u nizārım kemdir
96. Āh kim ahter-i dūnum çatı pesdir şāhā
86. **kim:**
Kaside 5
Mısra: 96
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
95. Āh kim baht-ı dil-i zār u nizārım kemdir
96. Āh kim ahter-i dūnum çatı pesdir şāhā
87. **kim:**
Kaside 5
Mısra: 97
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
97. Āh kim lezzet-i reftārımı ehl-i tab'ın
98. Eyledi telh hūmūm-ı nazar-ı ehl-i hevā
88. **kim:**
Diğer 5
Mısra: 17
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Gehi kim etmeyesinüz teşrīf
18. Dil-i vīrānımı edip tal'tif
89. **kim:**
Tesdis 5
Mısra: 22
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Geh nihānī müjde-i vaşlıñla et def'-i keder
22. Böyle bil kim hāşılı ey verd-i gülzār-ı hüner
90. **kime:-e**
Gazel 5
Mısra: 2
Soru zamiri.
1. Yine bir zālimiñ zūlfüne bend oldu dil-i şeydā
2. Benim baht-i siyāhımdan kime etsem 'aceb şekvā
91. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Kazā böyle tecelli eylemişdir nola kim olsa
4. Cihān-süz u pūr-ateş nā-şikibā şem' ü pervāne
92. **kim:**
Kaside 6

- Mısra: 8
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Nola her rüz olurlarsa nihān-i hvābi-i 'uzlet
8. Qanı bir şeb kim etmez anı ihyā şem' ü pervāne
93. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 18
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Maḥabbet 'āşika ser-māye-i kālā-yı vuslatdır
18. Bu ma'nāyı nola kim etse icrā şem' ü pervāne
94. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 34
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
33. Nihān olmaz dil-i ma'sūk u 'āşıkda olan esrār
34. Nola kim birbirini olsa dānā şem' ü pervāne
95. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 41
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Cenāb-ı şāh-ı şadr-ı kāh-ı levlāke kim olmuş
42. Anıñ feyz-i ile maqbūl-i dünyā şem' ü pervāne
96. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 43
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. O feyz ile 'arūs-ı haclegāh-ı mekrūmetdir kim
44. O feyz ile cihānı oldu bīnā şem' ü pervāne
97. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 55
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'ālem-i a'yān
56. Henüz olmamış idiler şeb-ārā şem' ü pervāne
98. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 57
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. O feyz ol feyz-i Rabbānī idi kim yogıdı aşlā
58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne
99. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 59
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
59. O feyz ol feyz idi kim çarḥda dahı olmamışlardı
60. Ciger-süz u hem-āgūş-ı tesellā şem' ü pervāne
100. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 61
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn
62. Hırām-ı kumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne
101. **kim:**
Kaside 6

- Mısra: 64
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
63. O feyz ile cihāna lem'a-perdāz eyledi bir nūr
64. Kim andan oldu peydā pest ü bālā şem' ü pervāne
102. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 68
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Eger ol nūr olmasa cihāna lāmi'-i sātī'
68. Ne mümkün idi kim ola hüveydā şem' ü pervāne
103. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 71
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
71. Odur ol şāh-ı evreng-i risālet kim anıñ yek-ser
72. Çerāğ-ı hāşidır a'lā vü ednā şem' ü pervāne
104. **kim:**
Kaside 6
Mısra: 83
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
83. Sen ol sultān-ı evreng-i kulüb-ı 'āşikānsın kim
84. Seniñ feyzinle oldu meclis-ārā şem' ü pervāne
105. **kim:**
Tarih 7
Mısra: 5
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. O deñlü dil-nüvāzāna eder tatyīb-i hātır kim
6. Huzūr-ı 'izzetinden dūra hıvāhiş etmez aşlā dil
106. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 52
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
51. Medh eyle meded o zāt-ı pāki
52. Kim şevketi dāstāna şıgmaz
107. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 55
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. Medh anı kim be-kaavl-i şā'ir
56. Şevkıyla zebān dehāna şıgmaz
108. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 57
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Şāhenşeh-i taht-ı ıştıfā kim
58. Vaşfı kalem-i beyāna şıgmaz
109. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 63
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
63. Sultān-ı serir-i mekrümet kim
64. Vaşfı hıred-i cihāna şıgmaz
110. **kim:**
Kaside 7

- Mısra: 66
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
65. Sultān-ı serir-i kābe kavseyn
66. Kim midhati rakḫ-ı cāna şıgmaz
111. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 76
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
75. Luḫ eyle meded bu 'abd-i zāra
76. Kim derd-i dili cihāna şıgmaz
112. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 77
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
77. Cismim şu kadar günehle pür kim
78. Pīrāmen-i ḫalbe dāne şıgmaz
113. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 85
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
85. Cürm ile zebānım öyle pür kim
86. 'Özr etmege hiç bahāne şıgmaz
114. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 94
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
93. Redd etme beni şefā'atından
94. Kim ma'siyetim cihāna şıgmaz
115. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 99
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
99. Hātm-i suḫan eyle kim şenāsi
100. Şad defter-i āşiyāna şıgmaz
116. **kim:**
Kaside 7
Mısra: 106
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
105. Vāşıl ola aña şol taḫiyyet
106. Kim dāmen-i mürselāna şıgmaz
117. **kim:**
Tedis 7
Mısra: 6
Soru zamiri.
5. Güle gūş etdiremez yok yere bülbül inler
6. Varaḫ-ı mihr ü vefāyı kim okur kim diñler
118. **kim:**
Tedis 7
Mısra: 6
Soru zamiri.
5. Güle gūş etdiremez yok yere bülbül inler
6. Varaḫ-ı mihr ü vefāyı kim okur kim diñler
119. **kim:**
Tedis 7

- Mısra: 10
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Çarh keç-revligin etmekte kemâlin buldu
10. Bilmeziz kim eşer-i âh u fiğâna n'oldu
120. **kim:**
Tesdis 7
Mısra: 12
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
12. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
121. **kim:**
Tesdis 7
Mısra: 12
Soru zamiri.
11. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
12. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
122. **kim:**
Tesdis 7
Mısra: 18
Soru zamiri.
17. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
18. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
123. **kim:**
Tesdis 7
Mısra: 18
Soru zamiri.
17. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
18. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
124. **kim:**
Tesdis 7
Mısra: 24
Soru zamiri.
23. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
24. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
125. **kim:**
Tesdis 7
Mısra: 24
Soru zamiri.
23. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
24. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
126. **kim:**
Tesdis 7
Mısra: 30
Soru zamiri.
29. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
30. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
127. **kim:**
Tesdis 7
Mısra: 30
Soru zamiri.
29. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
30. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim oğur kim diñler
128. **kim:**
Tarih 8

- Mısra: 7
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Nola kim secde-i şükranê etse cümle-i mañlûk
8. Ki hürşid-i sa'âdet etdi yek-ser 'âleme işrâk
129. **kim:**
Tarih 8
Mısra: 17
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i kudret oldu kim nola
18. Hemîn olsa müretteb-sâzi-i âyîn-i istigrâk
130. **kim:**
Tarih 8
Mısra: 28
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
27. 'Arûs-ı şubha teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ
28. Nola kim al tutuk öterse çarha cümle-i âfâk
131. **kim:**
Tarih 8
Mısra: 33
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
33. Ki ya'nî nûr-ı 'ayn-i çeşm-i İbrâhîm Paşa kim
34. Münevver eyledi teşrîfi dünyâyı 'ale'l-'ıtlâk
132. **kim:**
Tarih 8
Mısra: 37
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim vâlidî olmuş
38. Tılsım-ı genc-i elçâf-ı cenâb-ı hazret-i Hâllâk
133. **kim:**
Tarih 8
Mısra: 42
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Ne kenz ol bir muşavver nûr-ı raşşândır cihânyâna
42. Hârîdârân nola kim âsitânın etseler mışrâk
134. **kim:**
Tarih 8
Mısra: 49
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
49. Dür-i deryâ-yı 'irfân ma'den-i elçâf u zî-şân kim
50. Gubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-yı dîde-i ahdâk
135. **kim:**
Tarih 8
Mısra: 53
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
53. O destûr-ı mükerrer kim senâ-yı zâtını etmiş
54. Cihân tûmâr-ı vaşf-ı zübdegân-ı 'âleme ilhâk
136. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 11
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. O tütüyâ-yı gubârı kim eyledik iksîr
12. Ki zerre zerresi dehre yeter Hudâ birdir

137. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 15
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. O âsitaneyi etdik melâz u me' men kim
16. Ki anda ullağ edenler bütün ekâbirdir
138. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 35
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
35. Odur o pâk nebî kim kerîm ü eşfağdır
36. Derinde her kese hâlince luftu hâzirdir
139. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 39
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Odur o pâk nebî kim şenâsına kalemim
40. Hezâr şevk ü mağabbet ile mübâşirdir
140. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 43
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Odur o fağr-i cihân kim sitâyişini kalem
44. Zebân-ı nâtiğadan almağa mübâşirdir
141. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 45
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
45. Odur o nûr-ı başar kim cihâda 'azm etse
46. Bile melâ'ike vü evliyâ 'asâkirdir
142. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 56
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. Bir iki beyt-i kalemime ederse şâyeste
56. Kalem bu şevk ile kim midhatine dâ'irdir
143. **kim:-er**
Kaside 8
Mısra: 67
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Siyâh câme giyer kim vesâğ tağammül eder
68. Ya neylesin ki kalem bunda bir misâfirdir
144. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 127
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşeghde baña
128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir
145. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 204
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
203. Neye erer 'aceb ahvâli bed-fi'âl olanıñ
204. Taraf taraf o zamân kim beden kuşâ'irdir

146. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 209
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
209. Tezekkür etmeye mi kim cihân-ı fâniniñ
210. Egerçi evveli şihhat şoñu mağâbirdir
147. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 211
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
211. Tefekkür eylememekler nedendir âyâ kim
212. Be-her gelen bu cihân-ı fenâyâ hâcirdir
148. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 217
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
217. Hâbîb-i muhteremiñ hürmetine kim cümle
218. Şefâ'ati o güne müddeğar zeğâ'irdir
149. **kim:**
Kaside 8
Mısra: 230
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
229. Ola şahâbi vü âl-i şerifine şalavât
230. Dağı o dâ'ireye kim o zâta dâ'irdir
150. **kim:**
Kıt'a 8
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Hâl-i zârım ben ne güne eyleyim tavsîf kim
2. Gündüzüm âteş gecem sermâ-yı derd-i iştiyâğ
151. **kim:**
Matla 8
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Üstühvân kim ol vücüd içre durur
2. Bağr-i hüsn ü ân güyâ mevc urur
152. **kim:**
Kaside 9
Mısra: 74
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
73. Ne haddim medh- i pâkiñ etme her gâh
74. O zâtiñ kim ola meddâhı Allâh
153. **kim:**
Tarih 10
Mısra: 50
Soru zamiri.
49. Müşğsây etdi dimâğım her mü
50. Kim demiş hatıña büyân olmaz
154. **kim:**
Tarih 10
Mısra: 55
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. Ya'ni kim behcet-i 'Abdu'llâh Beg
56. Kim anıñ zâtına akrân olmaz

155. **kim:**
Tarih 10
Mısra: 56
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. Ya'ni kim behcet-i 'Abdu'llāh Beg
56. Kim anıñ zātına aqrān olmaz
156. **kim:**
Tarih 10
Mısra: 57
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Zātı bir genc-i ma'ārifdir kim
58. Hiç anıñ üstüne 'irfān olmaz
157. **kim:**
Tarih 10
Mısra: 62
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
61. Öyle maḥdūm-ı melek-ḥaşletdir
62. Vaşlı kim qābil-i imkān olmaz
158. **kim:**
Tarih 10
Mısra: 63
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
63. Dünyede hiç meḥāsin yok kim
64. Şānına demege şāyān olmaz
159. **kim:**
Kaside 10
Mısra: 193
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
193. Bu idi kim melā'ik-i emcād
194. Etdiler emr-i Ḥaḫḫ ile imdād
160. **kim:**
Kaside 10
Mısra: 213
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
213. Olıcaḫ kim be-ḫikmet-i vālā
214. Bu gazā yine nāḫa-i Ḳaşvā
161. **kim:**
Kaside 10
Mısra: 349
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
349. Gördü kim mefhar-i be-her dü serā
350. Şuḡlū vardır şalāt ile tenhā
162. **kim:**
Kaside 10
Mısra: 357
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
357. Dedi kim vardığımda etdi zuhūr
358. Nārdan bir ḫafire-i maḫfūr
163. **kim:**
Kaside 10
Mısra: 370
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
369. Saña besdir bu mu'ciz-i ekmel
370. Ya'ni kim ḫarb-i Dümetü'l-cendel

164. **kim:**
Diğer 10
Mısra: 23
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Şu rütbe zār u nizārım fırāḫ ile ben kim
24. Kemine rütbesin etmek ne mümkin istinbā
165. **kim:**
Diğer 10
Mısra: 41
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. O 'İsi-dem o Mesīḫā-nefes kim olmuştur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u ḫaḫ iḫyā
166. **kim:**
Diğer 10
Mısra: 56
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. Edīb ü kāmīl-i 'irfān necib-i necl-i hīsān
56. Kim etdi ḫarb-ı megel nām-ı pākini şu 'arā
167. **kimdir:-dir**
Gazel 10
Mısra: 4
Soru zamiri.
3. Nihān oldu gözümde mihr-i rüyu nice demlerdir
4. Ḳarirü'l-'ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin āyā
168. **kim:**
Tarih 11
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Dür-i deryā-yı melāḫat 'Ali Beg kim Mevlā
2. Eylemiş zātını perverde-i eltāf-ı cezīl
169. **kim:**
Kaside 11
Mısra: 24
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Taḫiyyāt u selām olsun hemin ol zāt-ı 'ālīye
24. Kim oldur aḫdem ü evvel nebiyy-i Rabb-i Ḥannānī
170. **kim:**
Müfret 11
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Çerāḡāḫ-ı cihānda bir güzel yok kim gönül vermem
2. Dil-i divānemiz cānā ne meşrebdir hele bilmem
171. **kim:**
Tarih 12
Mısra: 4
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Öyle cāy-ı kıḫ'a-i mevzūndur
4. Kim aña bir dil-rübā dense sezā
172. **kim:**
Tarih 12
Mısra: 33
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
33. Her kes etmiş kim anıñ itmāmına
34. Hep birer tāriḫ-i ḫoş-lehce-edā

173. **kim:**
Kaside 12
Mısra: 89
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
89. Güzide nūr-ı Hüdā'dır kim eyledi temsil
90. Delāle tıynesine bu delil-i meysūri
174. **kim:**
Kaside 12
Mısra: 136
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
135. Budur o şun'-ı şanı'-i kemāl-i ünsiyet
136. Kim oldu cevher-i şulbūn vücūdu gencürü
175. **kim:**
Kaside 12
Mısra: 161
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
161. Zāmīr-i pākini bir kıblegāh kılmış kim
162. Döner o semte cihānıñ cebīn-i pūr-nūrü
176. **kim:**
Kaside 12
Mısra: 165
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
165. Benim o rū-siyeh ebnā-yı hāzretiñden kim
166. Edip şenā-yı şerifiñde bezl-i maqdūrü
177. **kim:**
Kaside 12
Mısra: 181
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
181. Benim ol haste-i nādir-'ilāc kim fırkat
182. Fu'āk-ı ye's ile işkeste etdi hancürü
178. **kim:**
Müfret 12
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Peyām-ı yāsemen dūş oldu gūşuna o şaḥşıñ kim
2. İştidi gülşen-i medhiñde ol vaşf-ı bināgūşuñ
179. **kim:**
Gazel 13
Mısra: 6
Günahlar ve yasaklara esir olmak.
5. Şu rütbe mest-i nūş-ā-nūş etdiñ ey beni sākī
6. Kim oldu dīde-i terden zemīn ü āsumān gā'ib
180. **kim:**
Tarih 13
Mısra: 5
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Mū-be-mū ḥüsnüñde şöyle dikkat etdim kim ḥatıñ
6. Ḥurde-bīnān 'āciz oldu görmede terkīmīni
181. **kimler:-ler**
Kaside 13
Mısra: 22
Her kim.

21. Şüret-i zāhirde lafz-ı kün idi mesmū' olan
22. Lık kimler istimā' etmiş bilinmez ḥāliyā
182. **kim:**
Kaside 13
Mısra: 41
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Öyle 'ālī-gevher-i kān-ı sa'ādet kim anıñ
42. Vaşf-ı pākin yazdı bu gūne debīr-i ḥoş-edā
183. **kim:**
Kaside 13
Mısra: 50
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
49. Gevher-i dīhīm-i şevket ḥāzret-i Maḥmūd Ḥān
50. Kim fūrūgundan eder çeşm-i zafer kesb-i ziyā
184. **kim:**
Kaside 13
Mısra: 66
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
65. Zāt-ı memdūḥu's-şifātı bir mücessem nūrdur
66. Kim o nūruñ 'aynıdır mir'āt-ı sırr-ı Muştafā
185. **kim:**
Kaside 13
Mısra: 68
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Ḥalkı yüz biñ sırra mazhar etmek ol āyineden
68. Şükr-i bī-pāyān u bī-ḥadd kim murād etdi Ḥudā
186. **kim:**
Kaside 13
Mısra: 89
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
89. Sensin ol şāyeste-i luṭf-ı İlāhī kim seniñ
90. Kıldı teşrifiñle Ḥaḳ a'lāya ednāya 'atā
187. **kim:**
Kaside 13
Mısra: 97
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
97. Sende ki bu sīret-i mahmūde var mā-dām kim
98. Ḥızr-ı tevfiḳ-ı Ḥudā olur her işde reh-nümā
188. **kim:**
Kaside 13
Mısra: 124
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
123. Sālimā re's-i ḥümāyūnuñ şaḳın taşdı'den
124. Ba'd-ez-īn ṭayy-ı suḥan kıll kim du'ādır müdde'ā
189. **kim:**
Gazel 14
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Tā ezelden ḳalma 'ādetdir bu kim
4. Ḥūblar eyler vefādan ictināb
190. **kimiñle:-iñ, -le**
Kaside 15

- Mısra: 45
Soru zamiri.
45. Kimiñle buldu 'ızam böyle saltanat hergiz
46. Kimiñle daħme-güşā oldu nusret-i şevket
191. **kim:**
Kaside 15
Mısra: 46
Soru zamiri.
45. Kimiñle buldu 'ızam böyle saltanat hergiz
46. Kimiñle daħme-güşā oldu nusret-i şevket
192. **kim:**
Kaside 15
Mısra: 80
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
79. Emīn ü salīm olup dergehiñde bendeleriñ
80. Kim anlara ola me'vā ħimāyet-i şevket
193. **kim:**
Tarih 16
Mısra: 2
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Habbezā nev suffe-i pākize cāy-ı dil-güşā
2. Kim görenler tarzını tercih eder Kaşr-ı Key'e
194. **kim:**
Tarih 16
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Öyle cāy-ı dil-güşā-yı rüh-efzā kim hemān
4. Görse Rıdvān tarh-ı pākin kaşr-ı cennetdir diye
195. **kim:**
Kaside 16
Mısra: 14
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Şāhid-i gonca 'aceb ħār ile ālūde olur
14. Nola kim eylese biñ dāğı hüveydā bülbül
196. **kim:**
Kaside 16
Mısra: 19
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Şanma kim bī-hude efgāna ser-āgāz eyler
20. Güllere etmededir süzişin inhā bülbül
197. **kim:**
Kaside 16
Mısra: 39
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Qand-i vaşfiyla o deñlü mütelezzizdir kim
40. Güyyiā bağda bir tūti-i güyā bülbül
198. **kim:**
Kaside 16
Mısra: 48
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
47. Eylemiş goncayı surħi-i devāt-ı la'li
48. Müjdesiyle kim ede vasfını imlā bülbül
199. **kim:**
Kaside 16

- Mısra: 53
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
53. Sen o şāhenşeh-i evreng-i sa'ādetsin kim
54. Vaşf-ı zātıñla olur her dil-i dānā bülbül
200. **kim:**
Matla 17
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Nola kim Taşçı-zādem kopsa 'ālemde dūr-i yektā
2. Ħudā kādirdir eyler seng-i ħārādan güher peydā
201. **kim:**
Tarih 17
Mısra: 87
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
87. Bir felāket-keş muşibet-dideyim 'ālemde kim
88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi gamin
202. **kim:**
Tarih 17
Mısra: 108
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
107. Şu ki ħudret var firāk-ı derd ile ben de hemān
108. Kim du 'ā-yı devletiñ edip hemin ħısn-ı ħaşin
203. **kim:**
Tarih 17
Mısra: 116
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
115. Bendeñiz de yokladım deryā-yı şıdk-ı fikretim
116. Qulzüm-i rıkkıyyetimden kim çıka dürr-i semin
204. **kim:**
Kaside 17
Mısra: 45
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
45. O pādişāh-ı Tehemten-neberd kim etse
46. Sa'ādet ile rikāba rezimde vaz'-ı qadem
205. **kim:**
Muamma 18
Mısra: 2
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Nūr-ı didem taşlar ile dögünürsem ben nola
2. Nice demdir kim firāk-ı çeşmiñi bu dil çeker
206. **kim:**
Tarih 18
Mısra: 23
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. 'Aziz-i Mısr-ı fitnat Yūsuf-ı şāhib-zekāvet kim
24. Ħuzūrunda fehīmān-ı cihān şirin-ħıtab oldu
207. **kim:**
Tarih 18
Mısra: 25
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. O deñlü zāt-ı ma'mūr u nazif ü şāf-dildir kim
26. Yanında şüh-meşrebler ser-ā-pā pür-ħicāb oldu

208. **kim:**
Tarih 18
Mısra: 27
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
27. Zihî maḥdüm-ı vâlâ-rütbe-i şîrîn-edâdır kim
28. Kelâmın güş eden cām-ı şafâdan neşve-yâb oldu
209. **kim:**
Tarih 18
Mısra: 29
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
29. Edîb ü şâf-dil maḥdüm-ı pākîze-şîyemdir kim
30. Vücûdu ḥüsn-i aḥlâka maḥall-i müstetâb oldu
210. **kim:**
Tarih 18
Mısra: 37
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. O dem kim oldu hem-pîster 'arûs-ı kām ile ey dil
38. Anı zann etme kim Zühre qarîn-i meh-cenâb oldu
211. **kim:**
Tarih 18
Mısra: 38
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. O dem kim oldu hem-pîster 'arûs-ı kām ile ey dil
38. Anı zann etme kim Zühre qarîn-i meh-cenâb oldu
212. **kim:**
Kaside 18
Mısra: 94
Soru zamiri.
93. Aşl u fer'în de hemîn tayyib ü pāk ü tâhir
94. Kim işitse şeref-i zâtîni eder ḥüsn-i kabûl
213. **kim:**
Kaside 19
Mısra: 20
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Bahâda şu'le-i elmâsa güyâ pertev-efkendir
20. O zerrin şemseler kim sebt olunmuş tâk-ı ḥalkâre
214. **kim:**
Kaside 19
Mısra: 22
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Olur lâle müşâbih çiftleriñ her reng-i gül-fâmı
22. O mercân-pârelerle kim dizilmiş tarḥ-ı zer-târe
215. **kim:**
Kaside 19
Mısra: 51
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
51. Seḥer kim goncalar bîdâr olmuş mehd-i gül-bünde
52. Olur reşk-âver-i ğayret bütân-ı Çîn ü Ferḥâr'e
216. **kim:**
Kaside 19
Mısra: 61
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezîr-i bî-nazîr-âşaf
62. Bu câyı böyle zînet eyledi şevketli ḥünkâre
217. **kim:**
Kaside 19
Mısra: 73
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
73. Cenâb-ı ḥazret-i Sultân Aḥmed Ḥân-ı Ğâzî kim
74. Nazîri gelmemişdir saltanatda çarḥ-ı devvâre
218. **kim:**
Kaside 19
Mısra: 75
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
75. O sultân-ı cihân şâhib-ı kırân-ı bezm-i 'âlî kim
76. Degil Rum'a sitân-ı mihrî besdir Hind ü Bulğar'e
219. **kim:**
Kaside 19
Mısra: 77
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
77. O sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin dâd-güster kim
78. Süleymân gibi cārî emri bâda deşt ü enhâre
220. **kim:**
Kaside 19
Mısra: 85
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
85. O vâlâ şâh-ı 'âlî-şân-ı 'âdil kim kıyâs eyler
86. Kef-i iḥsâmı bahşâyışde kâna cüdü emtâre
221. **kim:**
Gazel 20
Mısra: 5
Soru zamiri.
5. Kim eder cânın nişâne tîg-i ser-tîze o yâr
6. Geldi almış deste ḥançer şulḥ-düşmen ceng-düst
222. **kim:**
Kaside 20
Mısra: 107
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
107. Ya'ni kim büķ'a-i sarây-ı güzîn
108. O sarây-ı bihîn sûtüde-zemîn
223. **kim:**
Kaside 20
Mısra: 113
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
113. O sarây-ı cedîd kim her dem
114. Olur anda ḥalife-i 'âlem
224. **kim:**
Kaside 20
Mısra: 211
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
211. Biri ez-cümle kim bu 'abd-i fakîr
212. Görmüşüm dergehinde luḥf-ı vefîr
225. **kim:**
Kaside 20
Mısra: 220
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

219. Etdim iħrāz cāh-ı me' mülü
220. Ya'ni kim pāye-i Sitanbul'u

226. **kim:**
Kaside 20
Mısra: 336
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

335. Beñzer 'aynı ile bu destāna
336. Ya'ni kim ħazret-i Süleymān'a

227. **kim:**
Tarih 22
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ĥabbezā kāh-ı neşāt-āver-i rūh-efzā kim
4. Olmada ābı anıñ kevşer-i firdevse meşil

228. **kim:**
Tarih 22
Mısra: 5
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Beñzer 'aynı ile ol 'āşık-ı firkat-keşe kim
6. Eylemiş dideleri eşkini mānend-i sebil

229. **kim:**
Kaside 22
Mısra: 13
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Kim vücūdu keremde yek-tādir
14. Kef-i cūdu 'atāda deryādır

230. **kim:**
Kaside 22
Mısra: 67
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Qalması bir kimesne kim anıñ
68. Görmeye cūdun ol kerem-kāniñ

231. **kim:**
Kaside 23
Mısra: 33
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
33. Zülāl-i çeşmesār-ı cūd-ı İbrāhīm Paşa kim
34. Gülistān etdi re'yi āteş-i Nemrūd-ı a'dāyi

232. **kim:**
Kaside 23
Mısra: 37
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Ne destūr āşaf-ı Cem-rütbe kim taħkīr eder gerdūn
38. Der-i ħudretde derbāni ya Efrīdun u Dārāyi

233. **kim:**
Kaside 23
Mısra: 39
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Ne āşaf ħusrev-i şāhib-kırān Cemşid-i devrān kim
40. Kef-i ħükmünde kılmış baħtı dest-efşār-ı dünyāyi

234. **kim:**
Kaside 23
Mısra: 67
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

67. Tenūr-ı qahrı kim dāğ-ı dil-i sūzān-ı dūzaħdır
68. Zülāl-i luţfu kim dil-teşne etmiş bāğ-ı Tūbā'yi

235. **kim:**
Kaside 23
Mısra: 68
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

67. Tenūr-ı qahrı kim dāğ-ı dil-i sūzān-ı dūzaħdır
68. Zülāl-i luţfu kim dil-teşne etmiş bāğ-ı Tūbā'yi

236. **kim:**
Kaside 23
Mısra: 75
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
75. Cihāna verdi Rüstalis-i 'adliñ bir müferriħ kim
76. Eder āvāze-i Nüşirevān'a ħande-fermāyi

237. **kim:**
Kaside 23
Mısra: 107
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
107. Ben ol Māni-i āteş-dest-i Erjeng-ı Ĥitā'yım kim
108. Nigāristān-ı Çin etdim zemīn-i şir ü inşāyi

238. **kim:**
Tarih 24
Mısra: 17
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Ĥān Aħmed-i encüm-sipāh kim kıla nāgeh 'azm-i rāh
18. Fevz ü zafer çün mihr ü māh önünce zer-meş'al çeker

239. **kim:**
Tarih 24
Mısra: 29
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
29. Bir re'y kim ibdā eder tevfiķ-ı Ĥāq imzā eder
30. Her emrini icrā eder ħükm-i kazā şer'-i qader

240. **kim:**
Kaside 24
Mısra: 13
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Ĥacet olmazsa nola 'anbere kim etmişdir
14. Müjde-i maqđemi bu cümle cihāni ta'fir

241. **kim:**
Kaside 24
Mısra: 25
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. Odur ol Rüstem-i meydān-ı şecā'at kim
26. Qahramān olsa muķābil olamaz zūruna şir

242. **kim:**
Kaside 24
Mısra: 31
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi
32. Kevne nā-didesi bir kār-ı nühüfte tebsīr

243. **kim:**
Kaside 24
Mısra: 43
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Şu kadar lutf u kerem şāhibi mükrimdir kim
44. O olur dünyede cism olmak olursa tevķir
244. **kim:**
Kaside 24
Mısra: 57
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Sen o ihsān u kerem şāhibisin kim Hātem
58. Saña nisbetle sehā-hvānlığı bir şey'-i haķir
245. **kim:**
Matla 25
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Şanma kim 'aşkıımı cānāneye te'sir etmez
2. 'Aşkıñ āteşi cānā neye te'sir etmez
246. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 7
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ne zāt-ı pāk ya' nī kim vezir-i a'zam u ekrem
8. Ki nām-ı pāki devletli sa'ādetli Hāsan Paşa
247. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 11
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Odur ol āşaf-ı şāhib-himem kān-ı mekārim kim
12. 'Adilīn görmemişdir çeşm-i çarh u dīde-i dünyā
248. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 15
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Tarāvet-baḥş-ı devlet āşaf-ı şāhib-sa'ādet kim
16. Senā-yı zātını etmiş cihān ser-süre-i inşā
249. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 19
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Hıdīv-i mülk-i ihsān dāver-i Cem-ķadr-i zī-şān kim
20. Ğubār-ı dergehi kuḥl-i cilā-yı dīde-i bīnā
250. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 37
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Zihī kān-ı kerem kim bir kimesne tāb-ı lutfundan
38. Olur sencīde yāķūt-ı ter-i şehvār ile hārā
251. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 43
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Sen ol yek-tā dūr-i gencīne-i lutf u keremsin kim
44. Vücūd-ı pākiñe olmaz bahā dünyā vū mā-fihā
252. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 45
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
45. Sen ol dānā-dil-i şāhib-sa'ādetsin kim eylerler
46. Medih-i zātını ser-cümle 'ālem zīb-i şuĝl ammā
253. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 51
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
51. Senāñı ol kadar vird eyledim kim baña gelmez hīç
52. Du 'ā-gūy-ı devām-ı devletiñ olmaķdan istifā
254. **kim:**
Kaside 25
Mısra: 59
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
59. Recāmız dergeh-i Hāķdan budur kim tā dem-i maḥşer
60. Vücūd-ı pākiñ olsun zīb-baḥş-ı mesned-i zībā
255. **kim:**
Muamma 26
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. O 'abd-i tıfla kim Sübhān mürebbī ola ķudretten
2. Daḥı gehvārede eyler felekle baḥş ḥikmetden
256. **kim:**
Kaside 26
Mısra: 7
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Gülsitāna nazar etdikçe kıyās eyleme kim
8. Berf āĝartmış ruḥ-ı dil-cūy-ı nihāli her cā
257. **kim:**
Kaside 27
Mısra: 43
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Bir muḥālif hele şiddetli ķasırĝaydı o kim
44. Aķ köpüklenmiş idi baḥr-i emāni her cā
258. **kim:**
Kaside 27
Mısra: 59
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
59. Şad şükür kim o veziriñ sipeh-i tedbiri
60. Kıldı bu şaffi şikeste bizi etdi ihyā
259. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Māh-ı 'id kim mest-i cām-ı ḥasreti huşyār eder
2. 'Aşķān şavm-ı vişāle cümleten iftār eder
260. **kim:**
Kaside 28

- Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Māh-ı 'id kim cümle halk-ı 'ālemi mesrūr edip
4. Leyle-i zūlmāda dehri maḳdemi nūvvār eder
261. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 5
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Māh-ı 'id kim kāle-i ŧevḳın revācın arttırır
6. Tālibān-ı zevḳ için her yerde biñ bāzār eder
262. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 7
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Māh-ı 'id kim cām-ı ŧahbā-yı neŧāt-ı çarḳ olup
8. Cümleye āyın ü resm-i ülfeti der-kār eder
263. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 9
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Māh-ı 'id kim ḫayme-i ḫazrā-i vālā-menzilin
10. ŧan miyānı içre simin ḫançerin izhār eder
264. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 11
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Māh-ı 'id kim ŧā'imānı da'vet-i ḫāŧ eyleyip
12. Encümü simin ᧔abaḳla nuḳl için ihzār eder
265. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 13
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Māh-ı 'id kim piŧ-i destār-ı ŧeh-i ḫübān ile
14. Kendiniñ güyā ki hem-᧔avr olmasın iŧ'ār eder
266. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 15
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Māh-ı 'id kim nev-kumāŧ-ı vaŧlı ihzār eyleyip
16. 'Aŧıḳ-ı hicr-aŧināyı nā'il-i dil-dār eder
267. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 17
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Māh-ı 'id kim dil-berāna ḫil'at-i nāz giydirip
18. Resmini ebrūlarında güyiyā izhār eder
268. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 19
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Māh-ı 'id kim bir dilim nānına çarḳ mu᧔tāc iken
20. Ḫalka-i pāyına anıñ ŧu'lesin pergār eder

269. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 21
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Aŧaf-ı ŧāhib-sa'ādet kim ŧenāsiyla ḳalem
22. Serv-i gülzār-ı feŧāhat olmasın iŧ'ār eder
270. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 23
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Güŧen-i medḫinde kim kilc-i ŧarir-engizimiz
24. Kendüyü güyā ki bülbül ile hem-güftār eder
271. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 26
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. Ḳand-i vaŧfiñ ey 'aziz-i mıŧr-ı 'izz ü mekrümet
26. Kim zebānım tūti-i āyine-i esrār eder
272. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 35
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
35. Saḳf-ı beyt-i cūda kim mi'mār-ı himmet çarḫda
36. Eyler ise naḫl-i lu᧔fundan anıñ pālār eder
273. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 39
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Nola kim dārü'ŧ-ŧifā dense cihāna ḫasteyi
40. Baḫtı ŧimdi merhem-i lu᧔fuñ ile timār eder
274. **kim:**
Kaside 28
Mısra: 56
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. Mihr-i zātūñ dā'im olsun burc-ı rif'atde hemān
56. Kim cemāl-i māh-tābın dehri pür-envār eder
275. **kim:**
Kaside 29
Mısra: 19
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Ḫabbezā mihr-i cihān-zīb-i kerem-perver kim
20. Nūr alır pertev-i vechinden anıñ cirm-i Ḳamer
276. **kim:**
Kaside 29
Mısra: 37
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Sensin ol dürr-i girān-ḳadr-i yem-i ihŧān kim
38. ŧadr-ı fetvāya ḳudumuñ ile geldi ziver
277. **kim:**
Kaside 29
Mısra: 47
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
47. O ḳadar etmede ser-cümle cihān medḫiñ kim
48. Her kimi gördüm ise vaŧf-ı ŧerifiñ eyler

278. **kim:**
Kaside 30
Mısra: 23
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Cenâb-ı müftî-i 'allâme 'Abdu'llâh Efendi kim
24. Vücūd-ı pākî zîbende edip ol şadr-ı 'ulyâyı
279. **kim:**
Kaside 30
Mısra: 47
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
47. Ne yolda kim tecellî eylediyse şun '-ı Mevlâyı
48. Eder peydâ o yolda şab '-ı mahzûna tesellâyı
280. **kim:**
Kaside 30
Mısra: 67
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Ben ol 'abd-i kadîm-i bendeñim kim Tañrı 'âlimdir
68. Sa 'âdetli efendimle olup ekdâr-fersâyı
281. **kim:**
Kaside 30
Mısra: 81
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
81. Du 'âcimdir demeñ bile yeter baña sa 'âdet kim
82. Değişmem intisâbım verseler ger baña dünyâyı
282. **kim:**
Gazel 30
Mısra: 3
Ki.
3. Mevc-ber-mevc-i yem-i neş'e-i hikmetdir kim
4. Dil-pesendide-i 'âlem durur 'unvân-ı şabûh
283. **kim:**
Kaside 34
Mısra: 57
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Odur ol pāk-dâniş kim hayâl-i şâ'ib'i her bâr
58. Ser-â-pâ deşt-gird-i 'âlem-i mazmûn u ma 'nâdir
284. **kim:**
Gazel 34
Mısra: 7
Soru zamiri.
7. Zamânede 'acebâ şimdi kim durur bilsek
8. Karîn-i bezm-i şafâ hem-dem-i nedîm-i murâd
285. **kim:**
Kaside 35
Mısra: 25
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. Şâ'irân kim saña bahşende-i revnağdır hep
26. Cümle envâ '-ı ma 'ânîyi ederler ihzâr
286. **kim:**
Kaside 35
Mısra: 68
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Vaktidir gayrı du 'â eyleyelim ez-dil ü cân
68. Şu 'arâyı kim ede hazret-i Hâk ber-ğurdâr

287. **kim:**
Gazel 42
Mısra: 8
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Mâl-i dünyâ âdeme bir bârdır
8. Nola kim kıddin dü-tâ etse meger
288. **kim:**
Gazel 48
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Çeşm-i hvâb-âlûdumuz kim hvâbdan bîdâr olur
2. Şüst ü şû-yı rûya eşk-i dîde kıtra-bâr olur
289. **kim:**
Gazel 48
Mısra: 20
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Goncaveş Sâlim açılmaz gülşen-i takrîrde
20. Ol dehânîñ kim zebânı hem-dem-i esrâr olur
290. **kime:-e**
Matla 53
Mısra: 1
"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.
1. Kime derler eger derseñ cihânda 'ârif-i bi'llâh
2. Edendir terk dünyâyı vü 'uqbâyı li-vechi'llâh
291. **kim:**
Gazel 54
Mısra: 8
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Koyulma tâ bu rütbe câm-ı şahbâ-yı dil-âvize
8. Şaķın cânâ şaķın kim sâgar-ı rahşân âteşdir
292. **kim:**
Gazel 60
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Tahtgâh-ı kalbe kim mihrîñ seniñ teşrîf eder
2. Mağdemiyle gerd-i ğamdan hâtırım tanzîf eder
293. **kim:**
Gazel 63
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Resm-i müjgânîñ kaçan kim sînede pinhân olur
2. Bu dil-i hasret-keşe her biri bir peykân olur
294. **kim:**
Gazel 64
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Cihânda etmez idik istirahat ammâ kim
4. Bu istirahatata bâdî hevâ-yı hûsnûñdür
295. **kim:**
Müfret 65
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Nola reftârda dir eylese dil-ber hırâmın kim
2. Tolandı pâyına âhım gezerken reh-güzârında

296. **kim:**

Gazel 65

Mısra: 2

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Bî-kesânı nola ihlâk etse âlâm u keder
2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdiğin noqşân eder

297. **kim:**

Müfret 66

Mısra: 2

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Uyup dil gönlüme gitdi ser-i zülf-i dil-ârâya
2. Dirîğ ol reh-reve kim reh-nümâsı tıfl ola anıñ

298. **kim:**

Gazel 66

Mısra: 1

Soru zamiri.

1. Hasretiñle lâleveş ben dâğ-dârım kim bilir
2. Sînedede zaḥm-ı dil-i nâ-şâd u zârım kim bilir

299. **kim:**

Gazel 66

Mısra: 2

Soru zamiri.

1. Hasretiñle lâleveş ben dâğ-dârım kim bilir
2. Sînedede zaḥm-ı dil-i nâ-şâd u zârım kim bilir

300. **kim:**

Gazel 66

Mısra: 4

Soru zamiri.

3. Şaymayıp âh u figânım hâtırım kırma benim
4. Belki te'şîr ede cânâ inkisârım kim bilir

301. **kim:**

Gazel 66

Mısra: 6

Soru zamiri.

5. Cüst ü cüdan fâriğ olsunlar qarâr u 'aql u hüş
6. Kandıdır şimdî dil-i zâr u nizârım kim bilir

302. **kim:**

Gazel 66

Mısra: 8

Soru zamiri.

7. Bir haber al var gülistândan şabâ luḥf et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-'îzârım kim bilir

303. **kim:**

Gazel 66

Mısra: 10

Soru zamiri.

9. Hoḳka-i la'liñde güyum anlamazlarsa nola
10. Şâ'ir-i sıhr-âferinim ḥurde kârım kim bilir

304. **kim:**

Gazel 66

Mısra: 12

Soru zamiri.

11. Bilmedi gitdi o yâr-i serkeşim Sâlim beni
12. Bense derd-i ḥasretiyle bî-çarârim kim bilir

305. **kimdir:-dir**

Matla 67

Mısra: 1

Soru zamiri.

1. Kimdir ki ola muhân-ı devlet
2. Zevk ile gezer zamân-ı devlet

306. **kim:**

Matla 70

Mısra: 2

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Dürüg-ı va'de gerek ede vâ'izi o ylandıır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o ylandıır

307. **kim:**

Gazel 80

Mısra: 1

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Neş'e-i meyle o dem kim rüyu 'âlû'l-'âl olur
2. Gamze-i 'âşık-küşü qanlar şaçar ḳattâl olur

308. **kim:**

Gazel 86

Mısra: 8

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

7. Fesâd-ı 'âlem-i kevn ü fesâda cümle vâkıfıdır
8. Ḥaḳıḳat üzre ol kim seyr-i pehnâ-yı mecâz eyler

309. **kim:**

Gazel 89

Mısra: 1

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Lerziş-i teb kim şafâ-yı hâtırım teb 'id eder
2. Rüzgârıñ şevkı germ-â-germ olur teb 'id eder

310. **kim:**

Gazel 91

Mısra: 6

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

5. Âh-ı 'âşık deyü nâmıñ dilde olmuş dâstân
6. Biz de bilsek kim seniñ ey âh te'şîriñ nedir

311. **kim:**

Gazel 93

Mısra: 9

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. İntizâr-ı va'de-i vaşıyla giryân olma kim
10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a'lâda bir

312. **kim:**

Gazel 106

Mısra: 14

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zülfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır

313. **kim:**

Gazel 110

- Mısra: 6
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Kıpılma şeb-nemāsā tāze gülsün şöhret-i hüsne
6. Şaķın cānā şaķın kim 'ayn-ı şöhret maħz-ı āfetdir
314. **kim:**
Gazel 111
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Geh tebessüm rüyuña kim bā'ış-i taħsın olur
2. Cevher-i ferdi dehānıñ māye-i ta'yın olur
315. **kim:**
Gazel 112
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Etfāl-i rūh kim suħanıñ mektebindedir
2. 'İlm-i haķıķat-i ezeli meksebindedir
316. **kim:**
Gazel 114
Mısra: 13
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Cenāb-ı Muştafā Paşa o düstür-ı mükerrem kim
14. Cihān devletde zātın luḡf-ı hāş u 'ām için şaķlar
317. **kim:**
Gazel 115
Mısra: 2
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Hüs n o şūhuñ dil-esir-i pertev-i meh-rüsudur
2. Kim haķıķı ğarķ-ı nūr-ı 'arız-ı dil-cüsudur
318. **kim:**
Gazel 117
Mısra: 4
Soru zamiri.
3. Neşāt-ı yek-nefes-i dehre der-kaḡā ekdār
4. Bir ān şafāya bu derdi kim iltizām eyler
319. **kim:**
Gazel 123
Mısra: 14
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Qalır şaff-ı ni'āl-i meclis-i 'irfānda ey Sālim
14. O dil kim neşve-yāb-ı sāġar-ı ser-şār-ı bāl olmaz
320. **kim:**
Gazel 125
Mısra: 10
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Hemişe taħtgāh-ı qalbe ġayrıñ naķşı el vermez
10. Meşeldir kim bir iķlīm içre iki şehriyār olmaz
321. **kim:**
Gazel 125
Mısra: 13
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Derün-ı sine pür-dāġ-ı maħabbet olmaķ ister kim
14. Meşeldir Sālimā 'ālemde bir gülle bahār olmaz

322. **kim:**
Gazel 129
Mısra: 5
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ezelden böyledir kānūn-ı istiġnā-fürüşü kim
6. Ederse bir zamān raġbet ġaribe bir zamān etmez
323. **kim:**
Gazel 134
Mısra: 1
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez
2. O her-cāyī şehi sen de göñül terk eyle el vermez
324. **kim:**
Gazel 145
Mısra: 4
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şaķın bir hāle düş olmaya dil zülf-i dil-ārāda
4. Qatı vāfir zamāndır kim göñülden bir ġaber gelmez
325. **kim:**
Gazel 150
Mısra: 10
Soru zamiri.
9. Va 'de-i vuşlata incāzını ümmid ederiz
10. Sālimā dünyede kim eylemez iħsāne heves
326. **kim:-i**
Gazel 154
Mısra: 2
Soru zamiri.
1. Murādınca qanı 'ālemde bir zevķ u şafā sürmüş
2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevr ü cefā sürmüş
327. **kim:**
Gazel 161
Mısra: 11
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Sālimā halka-i rindānı qoma elden kim
12. Anlar ile olur elbet eden ülfet maħzūz
328. **kimde:-de**
Gazel 163
Mısra: 1
Soru zamiri.
1. Kimde kudret var ola vuşlat-ı dil-dāra şefi'
2. Bülbül erbāb-ı çemenzāri ne eyler taşdı'
329. **kim:**
Gazel 183
Mısra: 6
Soru zamiri.
5. Eylesem göñlüm nola pā-beste yāriñ zülfüne
6. Kim esir etdi dili hindü-yı ġāli Aħmed'iñ
330. **kim:**
Gazel 191
Mısra: 8
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Şöyle sür ey dil semend-i bād-pāy-ı himmeti
8. Kim 'inān-ı iħtiyārıñ ġāne-i dil-berde çek

331. **kim:**
Gazel 199
Mısra: 9
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Bir ğarībim kim perīṣān etdī ŧevkım rüzġār
10. Tār u mār etdī felek mecmū'a-i cem'iyetim
332. **kim:**
Gazel 208
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ben ol Kaıys-ı beyābān-gerd-i 'aŧkım kim bu vādide
4. Enīsim ġam celisim hicr ü ħayret derd hem-rāhım
333. **kim:**
Gazel 212
Mısra: 2
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ğam-ı 'aŧkıñla lāl oldum ħayālīñle ħayāl oldum
2. Teraħħım eyle sultānım meded kim bī-mecāl oldum
334. **kim:**
Gazel 213
Mısra: 6
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Metā'-ı naġd-i rāzım tāze dāġım hep müheyyādır
6. Gel ey bād-ı ŧabā gel kim bu ġün tārācdır sīnem
335. **kime:-e**
Gazel 220
Mısra: 10
Soru zamiri.
9. Bize raġmen yine bir ġayrı hem-dem bulmuş ol bī-dād
10. Kime dād eylesem Sālim 'aceb ol bī-mürüvvetden
336. **kim:**
Gazel 222
Mısra: 7
Soru zamiri.
7. Ser-firāz olsa 'aceb mi nāza ġamzeñ kim eder
8. Nāz ta'līm-i füsünü ġamze-i dellāleden
337. **kim:**
Gazel 223
Mısra: 8
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Vefāya ħāşılı bigāneyim bezm-i maħabbetde
8. Gel ey cevr ü cefā sen kim benim hem-ülfetim sensin
338. **kim:**
Gazel 227
Mısra: 12
Soru zamiri.
11. Mū-be-mū seyr eyleyip de cümleten endāmıñı
12. Kim durur zülfüñ gibi kendin perīṣān etmeyen
339. **kim:**
Gazel 229
Mısra: 1
Soru zamiri.
1. Kim der 'uŧŧākı ġam ile böyle nālān olmasın
2. Tek hemān āzürde-i endūh-ı hicrān olmasın
340. **kim:**
Gazel 236
Mısra: 12
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Sālim verāda menzili maħz-ı vuŧul olur
12. Bir tır-i serd kim çıka bir kez kemāndan
341. **kim:**
Gazel 238
Mısra: 10
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Görüp ħālın teraħħım etmediñ gitdiñ aña ħayfā
10. Demeziñ kim derimde Sālim-i bī-kes çerāġ olsun
342. **kim:**
Gazel 243
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Aŧınāyım ġam ile ŧol rütbe ben kim dünyede
4. Sebkat etmiş yok dil-i nā-ŧadı maħzūn olmada
343. **kim:**
Gazel 247
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Baġ ħāline bī-çāreleriñ kim neye dönmüş
4. Ğāhī der-i dil-dādeleriñden ġuzer eyle
344. **kim:**
Gazel 251
Mısra: 6
Soru zamiri.
5. Baħtdır ħalka ŧatan cümle metā'-ı suħanı
6. Kim alır yoħsa kelāmıñ dūr-i meknūn olsa
345. **kim:**
Gazel 251
Mısra: 7
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Cüy-ı eltāf-ı Ĥudā böylece cārīdir kim
8. Ğüldürür bir dil-i bī-çāreyi maħzūn olsa
346. **kim:**
Gazel 251
Mısra: 10
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mālī Sālim
10. Nola kim nāmı bu ŧehriñ Tarab-efzūn olsa
347. **kim:**
Gazel 253
Mısra: 3
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. ŧu rütbe nāliŧ ile ey hezār-ı bī-nevā sen kim
4. Cemende her ġül-i nāzik-mizācı bī-dimāġ eyle
348. **kim:**
Gazel 263

- Mısra: 9
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Benim kim kıl-k-i vaşşâf-ı leb-i sultân-ı hûbânım
10. Eder bahşâyîş-i hüs-n-i letâfet ney-şekerzâre

349. **kim:**
Gazel 266
Mısra: 2
Soru zamiri.

1. 'Aynına almazdı cânân dide giryân olmasa
2. Kim bakardı sîneme çäk-i giribân olmasa

350. **kimdir:-dir**
Gazel 272
Mısra: 12
Soru zamiri.

11. 'Aşıkânın dil-şikest olma nigâhına şakın
12. Söyle kimdir sır olan didâre Allâh 'aşkına

351. **kim:**
Gazel 272
Mısra: 14

- "Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Seng-i ta'n-ı düşmene bakmaz reh-i ma'sûkda
14. 'Aşık oldur kim ola pür-yâre Allâh 'aşkına

352. **kim:**
Gazel 276
Mısra: 1

- "Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bâlâ yoğidi
2. O bezimgâhda aşlâ gam-ı ferdâ yoğidi

353. **kim:**
Gazel 293
Mısra: 3

- "Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Hamdü li'llâh kim cemâlin şâdmân etdi beni
4. Tal'atın kıldı münevver külbe-i ahzânımı

kim bilir:

1. **kim bilir:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 182
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

181. Dâda dîvâna geldiginde bular
182. İsmi kim bilir nice derler

2. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

1. Sînesinde 'aşıkın râz-ı nihânın kim bilir
2. Bestedir gencinesi nâm u nişânın kim bilir

3. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

1. Sînesinde 'aşıkın râz-ı nihânın kim bilir
2. Bestedir gencinesi nâm u nişânın kim bilir

4. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

3. Nüşa-i mihr ü maḥabbet dâstânın kim bilir
4. Hâlini künc-i gamında 'aşıkânın kim bilir

5. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

3. Nüşa-i mihr ü maḥabbet dâstânın kim bilir
4. Hâlini künc-i gamında 'aşıkânın kim bilir

6. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

5. Gitdi dil zülf-i hevâsiyla mekânın kim bilir
6. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir

7. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

11. Gitdi dil zülf-i hevâsiyla mekânın kim bilir
12. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir

8. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

11. Gitdi dil zülf-i hevâsiyla mekânın kim bilir
12. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir

9. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

17. Gitdi dil zülf-i hevâsiyla mekânın kim bilir
18. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir

10. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

17. Gitdi dil zülf-i hevâsiyla mekânın kim bilir
18. Bir Hümâ'dır çıkdı elden âşiyânın kim bilir

11. **kim bilir:**

Tesdis 4
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilebilir, kim anlar.

23. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
24. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

12. **kim bilir:**

Tesdis 4

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

23. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
24. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

13. **kim bilir:**

Tesdis 4

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

29. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
30. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

14. **kim bilir:**

Tesdis 4

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

29. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
30. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

15. **kim bilir:**

Gazel 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

1. Dilde pinhân infî'âlim kim bilir
2. 'Âşıkım ölsem melâlim kim bilir

16. **kim bilir:**

Gazel 88

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

1. Dilde pinhân infî'âlim kim bilir
2. 'Âşıkım ölsem melâlim kim bilir

17. **kim bilir:**

Gazel 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

3. Vâkıf ancak bir Hudâ'dır derdime
4. Künc-i hasretde kelâlim kim bilir

18. **kim bilir:**

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

5. Kağı yerde kaldı yine söylesin
6. Ol dil-i âşüfte-âlim kim bilir

19. **kim bilir:**

Gazel 88

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

7. Şâ'ir-i dikkat-şinâsım dünyede

8. Vaşf-ı zülfünde hayâlim kim bilir

20. **kim bilir:**

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim bilebilir, kim anlar.

9. Görmeyince zâtımı Sâlim benim

10. Ehl-i 'irfândan kemâlim kim bilir

kimesne:

1. **kimesne:**

Kaside 22

Mısra: 67

Kimse.

67. Kalmadı bir kimesne kim anıñ

68. Görmeye cûdun ol kerem-kânıñ

kimi:

1. **kimi:**

Kaside 1

Mısra: 25

Belgisiz zamir, bazısı.

25. Kimi lutf-ı bahâr ile güyân

26. Kimi kaır-ı hazândan tersân

2. **kimi:**

Kaside 1

Mısra: 26

Belgisiz zamir, bazısı.

25. Kimi lutf-ı bahâr ile güyân

26. Kimi kaır-ı hazândan tersân

3. **kimi:**

Kaside 1

Mısra: 27

Belgisiz zamir, bazısı.

27. Kimi dil-dâde-i temennâdır

28. Kimi hûsn içre serv-i ra'nâdır

4. **kimi:**

Kaside 1

Mısra: 28

Belgisiz zamir, bazısı.

27. Kimi dil-dâde-i temennâdır

28. Kimi hûsn içre serv-i ra'nâdır

5. **kimi:**

Kaside 1

Mısra: 54

Belgisiz zamir, bazısı.

53. Vâkı' a şüretinde hulyâlar

54. Kimi zâhir kimi de sevdâlar

6. **kimi:**

Kaside 1

Mısra: 54

Belgisiz zamir, bazısı.

53. Vâkı' a şüretinde hulyâlar

54. Kimi zâhir kimi de sevdâlar

7. **kimi:**

Kaside 1

- Mısra: 57
Belgisiz zamir, bazısı.
57. Kimi de ğarķ-ı maķż-ı vehm-i serāb
58. Hem-ķü renc-i ğirān-ı ‘ālem-i ħvāb
8. **kimi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 85
Belgisiz zamir, bazısı.
85. Kimi hem-meşreb-i pākize-edā
86. Kimisi vā‘ız-i kürsi-i riyā
9. **kimi:**
Tahmis 2
Mısra: 8
Belgisiz zamir, bazısı.
7. Ruķ-ı pür-tābīna ħürşid-i cihāndır ğüyā
8. Anı ğuş eyleyip etdi kimi teslīm ammā
10. **kimi:**
Tahmis 3
Mısra: 16
Soru zamiri.
15. Bahār mevsimi fikr-i dem-i ħazān eyle
16. Cihānda sen kimi etdiñ murādca memnūn
11. **kimi:**
Diğer 3
Mısra: 117
Belgisiz zamir, bazısı.
117. Nefes açmaķ hevesiyle kimi yırtıdı ħulķūm
118. Kimi fatķ oldu olup renc-i boğazla mağmūm
12. **kimi:**
Diğer 3
Mısra: 118
Belgisiz zamir, bazısı.
117. Nefes açmaķ hevesiyle kimi yırtıdı ħulķūm
118. Kimi fatķ oldu olup renc-i boğazla mağmūm
13. **kimi:**
Matla 29
Mısra: 2
Belgisiz zamir, bazısı.
1. Cihānda ħiç bir şey görmedim ben i‘tidāl üzre
2. Ğülüñ de kimi dem-beste kimi ħandān nihāl üzre
14. **kimi:**
Matla 29
Mısra: 2
Belgisiz zamir, bazısı.
1. Cihānda ħiç bir şey görmedim ben i‘tidāl üzre
2. Ğülüñ de kimi dem-beste kimi ħandān nihāl üzre
15. **kimi:**
Gazel 97
Mısra: 1
Belgisiz zamir, bazısı.
1. Kimi meh-rū kimi dil-cū kimi ħoş-bū begler
2. Ādemi bende ederler bu perī-rū begler

16. **kimi:**
Gazel 97
Mısra: 1
Belgisiz zamir, bazısı.
1. Kimi meh-rū kimi dil-cū kimi ħoş-bū begler
2. Ādemi bende ederler bu perī-rū begler
17. **kimi:**
Gazel 97
Mısra: 1
Belgisiz zamir, bazısı.
1. Kimi meh-rū kimi dil-cū kimi ħoş-bū begler
2. Ādemi bende ederler bu perī-rū begler
- kimiñçün:**
1. **kimiñçün:**
Kaside 19
Mısra: 59
Kimin için.
59. Dedim āyā bu ğülzārı kimiñçün etdiler tertīb
60. Su‘āl etdim bu rāzı bād-ı subh-ı feyz-āşāre
- kimisi:**
1. **kimisi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 86
Belgisiz zamir.
85. Kimi hem-meşreb-i pākize-edā
86. Kimisi vā‘ız-i kürsi-i riyā
2. **kimisi:**
Tahmis 2
Mısra: 6
Belgisiz zamir.
5. Boynuma taķdı yine silsile-i sevdāyı
6. Dedi ‘uşşākınıñ ey meh kimisi bī-pervā
- kimse:**
1. **kimse:**
Kaside 1
Mısra: 105
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
105. Nefret etmezdi kimse ħiç andan
106. Etse cāy-ı hakīķati mesken
2. **kimse:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 115
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
115. Ĥāş mazmūna kimse bakmazlar
116. Şi‘ri her kes ‘avām-pesend ister
3. **kimse:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 134
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
133. Sır olurdu suĥandan ehl-i zamir
134. Kimse etmezdi cūduna te‘ĥir
4. **kimseler:-ler**
Diğer 2

- Mısra: 82
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
81. Hiç teselli-i hicr-i dîdâra
82. Kimseler bulmamış durur çâre
5. **kimseden:-den**
Tesdis 2
Mısra: 6
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
5. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
6. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
6. **kimseden:-den**
Tesdis 2
Mısra: 12
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
11. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
12. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
7. **kimseden:-den**
Tesdis 2
Mısra: 18
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
17. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
18. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
8. **kimseden:-den**
Tesdis 2
Mısra: 24
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
23. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
24. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
9. **kimseden:-den**
Tesdis 2
Mısra: 30
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
29. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
30. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
10. **kimse:**
Tarih 3
Mısra: 10
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
9. Öyle pâkîze fetihdir ki nazîr ü mişlin
10. Görmemiş kimse cihân içre ser-â-ser kat'â
11. **kimse:**
Tarih 3
Mısra: 60
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
59. Devletinde ne kadar etdiler 'âlem râhât
60. Kimse âzürde-dil olmaz o şarafdân farazâ
12. **kimse:**
Lugaz 3
Mısra: 24
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
23. Olmuş iken bu güne ol bed-hâl
24. Kimse etmez o şühu istişkâl
13. **kimseye:-ye**
Lugaz 4

- Mısra: 8
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
7. Alışır şanma şakın ol me'yûs
8. Kimseye olmaz o zâlim me'nûs
14. **kimseye:-ye**
Lugaz 4
Mısra: 10
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
9. Karadır aña mekân u me'vâ
10. Eylemez kimseye râğbet aşlâ
15. **kimse:**
Lugaz 4
Mısra: 14
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
13. İnzivâ üzere durur evkâtı
14. Kimse bilmez ne durur lezzâtı
16. **kimse:**
Kaside 5
Mısra: 46
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
45. Öyle bir esb-i şabâ-siret ü hûb-şüretidir
46. Ki rikâbına anıñ başmadı kimse hiç pâ
17. **kimseler:-ler**
Kaside 5
Mısra: 101
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
101. Şi'r-i pâkîzelere kimseler etmez râğbet
102. Cümle-i nükte-şinâsân olunmaz işgâ
18. **kimse:**
Tesdis 5
Mısra: 1
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
1. Kimse bilmez hâlet-i 'aşkın dil-i vîrâneniñ
2. Mestler añlar hemân keyfiyyetin mestâneniñ
19. **kimse:**
Tesdis 5
Mısra: 28
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
27. Tâ ezelden böyle kurmuşdur bunu dâñâ-yı 'aşk
28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kâlâ-yı 'aşk
20. **kimse:**
Lugaz 5
Mısra: 15
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
15. Ağzını açdıramaz kimse eger
16. Parmağın dîdesine şokmasalar
21. **kimse:**
Lugaz 6
Mısra: 5
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
5. Göremez kimse anı etse murâd
6. Bilir añlar anı ammâ ki 'ibâd
22. **kimse:**
Lugaz 6

- Mısra: 9
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
9. Kimse ta'yin edemez aña şudur
10. Ben de bilmem ki diyem işte budur
23. **kimse:**
Kaside 7
Mısra: 33
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
33. Vâkıf olamaz bu sırta kimse
34. Evhâm-ı muhâsibâna şıgmaz
24. **kimse:**
Tarih 10
Mısra: 20
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
19. Hatt-ı pâkizeden 'âlemde şehâ
20. Ser-i mü kimse gürizân olmaz
25. **kimse:**
Kaside 12
Mısra: 56
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
55. O 'arsagehde zuhûr etdi bir cesed ammâ
56. Ne idi bilmedi kimse bu râz-ı mestûri
26. **kimse:**
Kaside 15
Mısra: 57
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
57. Bu tavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir târih
58. Ne oldu güş bu ferhunde haşlet-i şevket
27. **kimse:**
Kaside 16
Mısra: 7
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
7. Gülşen-i 'âlem-i zibendede kimse el-hağ
8. Añlamaz râz-ı dil-i goncayı illâ bülbül
28. **kimse:**
Kaside 16
Mısra: 77
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
77. K'olamaz nûkte-i mestûruma kimse vâkıf
78. Añlamaz diğkat-i efkârımı hâşâ bülbül
29. **kimseye:-ye**
Tarih 17
Mısra: 92
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
91. Yâd ellerde neler çekdik şikâyet olmasın
92. Kimseye göstermesin 'âlemde Rabbü'l-'âlemîn
30. **kimse:**
Kaside 17
Mısra: 30
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
29. Nedir nedir bu lefâfet bu ma' deletkârî
30. Bu rütbe feyze dağı kimse olmamış mülhem

31. **kimseden:-den**
Kaside 18
Mısra: 73
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
73. Kimseden kimseye bir 'uğde bulunmaz şimdi
74. Bir iki 'uğde meger şaklaya zülf-i meftûl
32. **kimseye:-ye**
Kaside 18
Mısra: 73
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
73. Kimseden kimseye bir 'uğde bulunmaz şimdi
74. Bir iki 'uğde meger şaklaya zülf-i meftûl
33. **kimseniñ:-niñ**
Kaside 27
Mısra: 7
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
7. Kimseniñ şimdi 'adâletkede-i 'âlemde
8. Bî-hude kimseye yokdur sözü aşlâ kaç'â
34. **kimseye:-ye**
Kaside 27
Mısra: 8
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
7. Kimseniñ şimdi 'adâletkede-i 'âlemde
8. Bî-hude kimseye yokdur sözü aşlâ kaç'â
35. **kimse:**
Matla 36
Mısra: 1
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
1. Kimse görmüş degil ol şüh gibi dünyâda
2. Sürmeyi gözden alır al ile kahhâl-zâde
36. **kimseyi:-yi**
Müfret 45
Mısra: 2
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
1. Remide eyleme güncişk-i cânı dest-i kahrîñla
2. Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyâda
37. **kimseyi:-yi**
Gazel 56
Mısra: 15
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
15. Sâlim hemişe kimseyi Hağğ itmesün ğarîb
16. Âdem yerinde olur ise kâm-rân olur
38. **kimse:**
Gazel 66
Mısra: 8
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
7. Bir haber al var gülistândan şabâ lutf et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-'îzârım kim bilir
39. **kimseler:-ler**
Gazel 69
Mısra: 3
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
3. Kimseler olmaz tevâzu'dan cihânda münkesir
4. Rüy-i ğandân ile evzâ'-ı hodârâ bir midir

40. **kimsede:-de**
Gazel 81
Mısra: 9
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
9. Yokdur mecāl kimsede inkāra Sālimā
10. Hakkā ki penç bu gazeliñ şā'irānedir

41. **kimseler:-ler**
Gazel 141
Mısra: 5
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
5. Göñül çāh-ı zenaḥdānında n'işler kimseler bilmez
6. O nā-ḳā'r-ı felāketden 'aceb şıyt u şadā gelmez

42. **kimseler:-ler**
Gazel 158
Mısra: 4
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
3. Geh itābıñ geh nigāhıñ öldürür 'uşşāḳıñı
4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz ḫalāş

43. **kimse:**
Gazel 180
Mısra: 2
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
1. Cevrin efzūn eyler ol meh ḡamla feryād eyleseñ
2. Dādiña kimse yetişmez yārdan dād eyleseñ

44. **kimseler:-ler**
Gazel 182
Mısra: 8
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
7. Ḳatı ednā bahāneyle ḳişiye terk ederler ḫayf
8. 'Aceb ḫalkı vefāsız kimseler imiş Ṭrabzon'uñ

45. **kimseden:-den**
Gazel 203
Mısra: 4
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
3. Bī-muḫābā kūy-ı dil-dāra şitāb etmekdeyiz
4. Kimseden yokdur bu yolda bīm ü pervāmız bizim

46. **kimseler:-ler**
Gazel 229
Mısra: 4
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
3. Hiç siler yok dāmen-i luṭf ile eşk-i çeşmimi
4. Kimseler bī-hūde böyle zār u giryān olmasın

47. **kimse:**
Gazel 245
Mısra: 5
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
5. Hiç benim gibi felekde kimse giryān olmadı
6. Eşk-i ḡam ūlfet edelden dīde-i Ya'ḳūb ile

48. **kimse:**
Gazel 265
Mısra: 7
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
7. Bakılmaz rüyuna ḫatdan ser-i mū kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden soñra

49. **kimseden:-den**
Gazel 278
Mısra: 2
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
1. Görmez 'ālemde hemīn zevḳ u şafādan ḡayrı
2. Etmeyen kimseden ümmīd Ḥudā'dan ḡayrı

50. **kimse:**
Gazel 278
Mısra: 12
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
11. Bir peyām almaḡa imkān mı var ey Sālim
12. Varamaz dergehine kimse şabādan ḡayrı

kīmvā:

1. **kīmyā:**
Gazel 82
Mısra: 4
Bakır, kurşun vb. âdī mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.
3. Ṭılsım-ı genc-i maḡabbet ḫulūş-ı 'āşıḳdır
4. Du 'ā-yı şubḫ-demī kīmyā degil de nedir

kīmvā-vı rıf'atdır:

1. **kīmyā-yı rıf'atdır:-dir**
Kaside 20
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yücelik iksiri || Padişahın nazarı.
41. Der-i vālāsı maḡz-ı ni'metdir
42. Nazarı kīmyā-yı rıf'atdır

kīn:

1. **kīni:-i**
Rübai 13
Mısra: 3
Düşmanlık.
3. Çarḫıñ bize bir hayli kīni var ammā
4. Bā'is ne bu intikāma böyle bilmem

kīnedārgēh-i raḳīb-i cihānda:

1. **kīnedārgēh-i raḳīb-i cihānda:-da**
Müfret 56
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kinli dünya rakibi.
1. Bu kīnedārgēh-i raḳīb-i cihānda ādem
2. Ya öldürür ya ölür rezmgāh-ı düşmende

kīrās:

1. **kīrāsıyla:-ı, -yla**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 70
Kiraz || Sevgilinin dudağının kırmızılığı.
69. Añılıp la'l-i şeh-i māh-miḡāl
70. Pür ola al kīrāsıyla ḫayāl
2. **kīrāsıyla:-ı, -yla**
Diğer 3

Mısra: 131

Kiraz meyvesi

131. Nice biñ al kirâsıyla verip zîb ü bahâ
132. Hâşılı eyledi mañlûkuna şad luţf u 'aţâ

3. kirâs:

Gazel 153

Mısra: 4

Kiraz || Sevgilinin dudağının kırmızılığı.

3. Ser-i engüşt-i redd ile dirîğ etme ħaridâra
4. Ĥudâ la 'l-i lebiñ büstân-ı ħüsne ter kirâs etmiş

4. kirâsı:-ı

Gazel 286

Mısra: 4

Kiraz.

3. Ĥisâr'ın neyleyim sensiz olan zevkın baña şimdi
4. Şehâ her bir kirâsı resm-i dâğ-ı iştîyâk oldu

kirâs-ı âli:

1. kirâs-ı âli:

Kaside 19

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşhur kiraz.

49. Kirâs-ı âli yâkût-ı 'Aden kendisi 'adn olmuş
50. Nihâlistânı zeyn olmuş hezârân nev'-i eşmâre

kirâs-ı rengin evledi:

1. kirâs-ı rengin eyledi:-di

Diğer 3

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kiraz kırmızısı eylemek || Gönüldeki hayallerin, isteklerin sevgilinin dudaklarında yoğunlaşması.

41. Olalı fikr-i lebiñe emelim nahli karin
42. Eyledi meyvesini cümle kirâs-ı rengin

kirpigin yummaz:

1. kirpigin yummaz:-maz

Lugaz 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkmak.

17. Çâr-pâdir deyü nâmin derler
18. Kirpigin yummaz atılsa oğlar

kîse:

1. kîsemiz:-miz

Kaside 20

Mısra: 306

Kese, torba.

305. Biz birini degil hezârını ger
306. Dikseler kîsemiz de ser-tâ-ser

kişi:

1. kişiye:-ye

Kaside 3

Mısra: 61

İnsan, şahıs.

61. Kişiye güç buyurmadı o Sübhân
62. Qabûl-i 'özrüñü ol eder ihsân

2. kişiniñ:-niñ

Müfret 6

Mısra: 1

İnsan, şahıs.

1. Cihânda her kişiniñ bir gam-ı pinhâni var elbet
2. Ne mümkün görmemek Sâlim gamın bu dehr-i ġaddârıñ

3. kişi:

Diğer 10

Mısra: 51

İnsan, şahıs.

51. Cemî'-i vaktini şarf eylese kişi böyle
52. Olur mu kâmil-i her fen bu rütbe bilmem yâ

4. kişi:

Kaside 20

Mısra: 300

İnsan, şahıs.

299. Ne hünerdir bu şüret-i zîbâ

300. Nice etmez kişi o şâha du 'â

5. kişiniñ:-niñ

Gazel 28

Mısra: 2

İnsan, şahıs.

1. Tahammül etmege cevrine yâr ħüb olmağa muhtâc
2. Kişiniñ dil-beri mañbûb u merġûb olmağa muhtâc

6. kişi:

Gazel 28

Mısra: 5

İnsan, şahıs.

5. Cihânda kâmina nâ' il olam diyen kişi cânâ

6. Mücerrebdir zen-i dünyâya maġlûb olmağa muhtâc

7. kişi:

Matla 45

Mısra: 2

İnsan, şahıs.

1. Helâk olmağ ġamûñla 'aşıkâ devlet sa'âdetdir
2. Kişi cânın fedâ etmek yoluñda câna minnetdir

8. kişi:

Matla 71

Mısra: 2

İnsan, şahıs.

1. Bir âdem zür ile ġâyet ikiye intikâm eyler
2. Kişi tedbir ile ammâ bütün dünyâyı râm eyler

9. kişi:

Müfret 83

Mısra: 2

İnsan, şahıs.

1. Oturmañlıkda kalkmañda ħacâlet el verir yek-ser
2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmağ 'alil olmağ

10. kişiniñ:-niñ

Gazel 112

Mısra: 6

İnsan, şahıs.

5. Olsañ çi sūd mihr-i sipihr-i hüner göñül
6. İş t̄alı'indedir kişiniñ kevkebindedir

11. **kişiniñ:-niñ**

Gazel 128

Mısra: 8

İnsan, şahıs.

7. Ne mümkün eller ile ittiñād cānāna
8. Ki rūhu bir kişiniñ gayrıya hūlül etmez

12. **kişiy:-ye**

Gazel 134

Mısra: 6

İnsan, şahıs.

5. Ne deñlü olsa leb-tefside-i tab'-ı teb-i ğam dil
6. Yine deryā-yı luftundan kişiyē kaıra el vermez

13. **kişiniñ:-niñ**

Gazel 174

Mısra: 2

İnsan, şahıs.

1. Ne müşkilmiş göñül bend-i ğam-ı bī-ihtiyār olmağ
2. Ne derd imiş serinde kişiniñ sevdā-yı yār olmağ

14. **kişiy:-yi**

Gazel 182

Mısra: 7

İnsan, şahıs || Aşık.

7. Katı ednā bahāneye kişiyi terk ederler hayf
8. 'Aceb halkı vefāsız kimseler imiş Trabzon' uñ

15. **kişiy:-yi**

Gazel 215

Mısra: 8

İnsan, şahıs.

7. Felek tārāc edem derse eger ser-māye-i hūşun
8. Kişiyi 'ālem-i dünyāda bir mañbūba dūş etsin

16. **kişi:**

Gazel 230

Mısra: 1

İnsan, şahıs.

1. Kişi re'iyile dūr olmağ olur mu dil-sitānından
2. Ya ādem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cānından

kisrā:

1. **kisrā'nıñ:-niñ**

Kaside 4

Mısra: 15

Ar. Kadim İran şahlarına verilen unvan: kisrā-yı Acem. ("hüsrev" lâfzının muarrebidir.).

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim eyvānı Kisrā'nıñ
16. Hārāb oldu o şebde yere geçdi Sāve ser-tā-pā

kişt-i hidāyet:

1. **kişt-i hidāyet:**

Kaside 9

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk ekini.

47. Nüzül etdikçe vech-i arza rahmet
48. Kemālin bulmada kişt-i hidāyet

kişt-i ketānı:

1. **kişt-i ketānı:**

Kaside 9

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keten bitkisi tarlası.

71. Hemān kişt-i ketānı 'arz-ı mehdır
72. Gedādan şāha bir taze giyehdir

kişt-i 'ömr-i hasmdan:

1. **kişt-i 'ömr-i haşmdan:-dan-ı**

Kaside 13

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın ömür ekini.

75. Nevk-i rümhü cevşen-i baht-ı sipihre tügme-düz
76. Barğ-ı tığ kişt-i 'ömr-i haşmdan hüşe-rübā

kiştzār:

1. **kiştzāra:-a**

Kaside 23

Mısra: 45

Tarla.

45. Şehāb-ı himmeti bir kiştzāra feyz-bār olsa
46. Şikest eylerdi gendüm kıymet-i lü'lü-yi lālāyı

kişver-i ādābı:

1. **kişver-i ādābı:-ı**

Tarih 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Edepler yurdu || Yüz, çehre.

7. Hağ ile kişver-i ādābı musahhar kıldı
8. Etdi hep lāzime-i hūsnünü bir bir tekmiñ

kişver-i dile:

1. **kişver-i dile:-e**

Gazel 151

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ülkesi.

1. Kul olmağa aña baña o mäh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pādışāh besdir bes

kişver-i efkārı:

1. **kişver-i efkārı:-ı**

Gazel 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce ülkesi, -sıkıntı dert anlamında da kullanılmaktadır.

7. Hārē eder bād-ı hevā nağd-i metā'-ı şabrı
8. Eylemiş kişver-i efkārı musahhar ümmiz

kişver-i hüsne:

1. **kişver-i hüsne:-e**

Gazel 193

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesi.

1. Ey şeh-i mülk-i bahā vü nāzenin ü bî-bedel
2. Kişver-i hüsne haṭṭn bir vech ile vermez hālel

kitāb:

1. kitāb:

Kaside 10

Mısra: 473

Kitap || Kuran.

473. Sine hikmetle bir kitāb oldu
474. Bu havās ile penç bāb oldu

2. kitāb:

Kaside 20

Mısra: 196

Herhangî bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.

195. Pür edip enderünunu tā bāb
196. Toldu ol cāygāha cümle kitāb

3. kitābı:-ı

Kaside 34

Mısra: 70

Kitap || İlim irfan.

69. Umür-i pāk-i ḥalkı şer' ü kânün ile gördükçe
70. Kitābı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'alladır

4. kitāb:

Müfret 87

Mısra: 1

Herhangî bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.

1. Gehî şahhāflıga dūşuna aldıkda kitāb
2. Vā'iz-i ḥar-menişe hibe semerdir güyā

kitāb edelim:

1. kitāb edelim:-eli, -m

Gazel 200

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, ifade etmek.

7. Fikr-i tafşili eyleyip iḥrāc
8. 'Aqlı bir muḥtaşar kitāb edelim

kitāb etmek:

1. kitāb etmek:-mek

Gazel 188

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, ifade etmek.

9. Ederdim Sālimā şerḥ-i derünüm nakl-i bi'l-mıstar
10. Lisān-ı ḥāli mümkin olsa bir başka kitāb etmek

kitāb olur:

1. kitāb olur:-ur

Gazel 92

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kitap olmak, bir kitap oluşturacak kadar fazla anlamında.

3. Çokdur fezā-yı sinede envā'-ı vākı'āt
4. Yazsam derün 'ālemini bir kitāb olur

kitāb-ı ḡamdan:

1. kitāb-ı ḡamdan:-dan

Gazel 255

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder, üzüntü kitabı.

9. Ḥulūsu Sālim'in saña degil çün cāy-ı istişkāl
10. Kitāb-ı ḡamdan aña firḳatıñle ḥasb-i ḥāl etme

kitāb-ı naḥvde:

1. kitāb-ı naḥvde:-de

Müfret 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nahiv kitabı.

1. Cemāliñ muşḥafın yād etmedin sebkat eder aḥım
2. Kitāb-ı naḥvde "izmār ḳable'z-zıkr" cā'izdir

kitāb-ı naḥveti:

1. kitāb-ı naḥveti:-i

Gazel 257

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kibir kitabı.

5. Merāmıñ nāz ise ey baḥt-ı nā-rāmım ḳusūr etme
6. Kitāb-ı naḥveti ol ḥüsüne maḡrürdan başla

kitābü's-şifa-vı hikmetdir:

1. kitābü's-şifa-yı hikmetdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetler barındıran şifa kitabı (Gönül).

7. Derünümüz ki Kitābü's-şifa-yı hikmetdir
8. Cebnimizde ḥuṭṭ-ı şifa müzāhirdir

k'izā'e etdi:

1. k'izā'e etdi:-di

Kaside 12

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ki nurlandırdı, aydınlattı.

87. Münir-i bāriḳ-ı mişkāt-ı maşrıḳu'l-işrāk
88. K'izā'e etdi o nūr āyet-i nūrun 'alā nūr'ı

kizb:

1. kizbden:-den

Gazel 161

Mısra: 10

Ar. Yalan, hilāf, dürüg.

9. Vā'izā sāgara ḳulp taḳma te'ennī eyle
10. Kizbden ola mı hiç ehl-i şadāḳat maḥzüz

ko:

1. ko:

Tarih 1

Mısra: 117

Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

117. Ḳo lāfi Sālimā ḥayr-ı du'adır
118. Ḳaside āḫir olsa çünki kânün

2. **kor:-r**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 46
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.
45. Kim hezâr gülşene başdıkça kadem
46. Kor buhür aña buhür-i meryem
3. **komaz:-maz**
Kaside 3
Mısra: 49
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
49. Komaz nâşih beni kim edip işlâh
50. Söz ile kalbimi ol ede işrâh
4. **çodu:-du**
Kaside 5
Mısra: 16
Koymak, yapmak.
15. Etdi kevkeleri meş'al reh-i cânâna cihân
16. Şem'-i mâhî çodu meş'algeh-i çarha dünyâ
5. **ço:**
Matla 5
Mısra: 1
"bırak!, dursun!, değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.
1. Ço gitsin dil giderse tek seniñle âşinâ olsun
2. Yoluñda nâzeninim dil degil cânım fedâ olsun
6. **ço:**
Kaside 7
Mısra: 95
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
95. Sâlim ço şikâyeti o şâhiñ
96. Cüdu fem-i dâstâna şıgmaz
7. **çodu:-du**
Kaside 10
Mısra: 470
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.
469. Eylesin deyü luţfa istînâs
470. Çodu mecmü'a-i vücûda havâs
8. **çomadı:-ma, -dı**
Kaside 10
Mısra: 485
Komak, bırakmak.
485. Çomadı bir kuşür-ı kesb-i kemâl
486. Etdi bir bir netice istikmâl
9. **çomadı:-ma, -dı**
Kaside 10
Mısra: 488
Komak, bırakmak.
487. Hep rızâ-yı şerifin etdi beyân
488. Çomadı i'tizâre şey'-i nihân
10. **çodu:-du**
Kaside 12
Mısra: 29
Koymak, yapmak.
11. **komaz:-maz**
Kaside 15
Mısra: 16
Komak, bırakmak.
15. Verâ-yı ebre nihân olsa çeşm-i a'dâyı
16. Komaz ki hâba vara bu mehâbet-i şevket
12. **komaz:-maz**
Kaside 15
Mısra: 17
Komak, bırakmak.
17. Komaz çü şems ü nücüm ol siyâh kâseleri
18. Çü jâle mahv eder ednâyı tal'at-ı şevket
13. **ço:**
Kaside 23
Mısra: 88
Bırak!.
87. Olursañ 'âkıbet ğabğab-nevâz-ı şâhid-i maşşud
88. Kızıl elma seniñdir düşmene kıalsın ço ayvayı
14. **ço:**
Kaside 23
Mısra: 105
Bırak!.
105. Biraz olsun ko tãvüs-ı melih-i bâl-i endişe
106. Hıyâbânzâr-ı hod-binide per-cünbân-ı ra'nâyı
15. **ço:**
Tarih 24
Mısra: 4
Bırak!, dursun!, değme!;
3. Düşize-i ma'nâyı kıl reşk-âver-i hüsn-i Çigil
4. Gâretger-i ârâm-ı dil olsun ço ol nür-ı başar
16. **komaz:-maz**
Kaside 27
Mısra: 38
Bırakmak, izin vermek.
37. Söylemek istemez âdem anı ammâ tıramaz
38. Komaz imân u mürüvvet k'ola ebkem güyâ
17. **çodu:-du**
Gazel 147
Mısra: 13
Bırakmak.
13. Tãkat mı çodu bende cefâsiyla o hünî
14. Sâlim bize bu demde şakın 'âr gerekmez
18. **komaz:-maz**
Gazel 182
Mısra: 3
Komak, bırakmak.
3. Komaz nakş-ı sümün şahrâda bile rüzgâr örter
4. Şu rütbe nâ-müsâ'iddir mezâk-ı tab'ı gerdünüñ
19. **ço:**
Gazel 191
Mısra: 1
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

1. Ta'nı ko zâhid bir iki sāgar-ı hoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger humâr-ı şıkleti her yerde çek

20. **ko:**

Gazel 192

Mısra: 3

Bırak!

3. Ko biraz cām-ı muşaffâyı yürütsün sâkî
4. Ne kâdarsa yine mey dâfi'-i gâmdır ey dil

21. **ko:**

Gazel 215

Mısra: 1

Bırak!, dursun!, değme!;

1. Göñül bir baħr-i mevvc-ı tesellidir ko cüş etsin
2. Sırışk-i dide deryâlar gibi cüş u ħurüş etsin

22. **ko:**

Gazel 228

Mısra: 1

Bırak!, dursun!, değme!;

1. Ħayâl-i mü-miyânîñla kâdim cânâ ko nâl olsun
2. Ħayâlim fikr-i zülfüñle ħayâl-ender-ħayâl olsun

23. **ko:**

Gazel 241

Mısra: 5

Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

5. Fenâ dünyâda geçmem ħüblardan ta'nı ko zâhid
6. Geçilmez degme ħâl ile bu vâdiden güzeldir bu

24. **komaz:-maz**

Gazel 261

Mısra: 5

Komak, bırakmak.

5. Komaz 'aklı taħayyül etmege ol gâmzesi anîñ
6. Bakılsa dide-i inşâf ile ol gözler âdemde

k'o:

1. **k'o:**

Kaside 33

Mısra: 83

Ki o.

83. O tabîb-i cihân da bilse k'o zâr
84. Olmaz olmazsa ol devâ tîmâr

koca:

1. **koçadıñ:-dıñ**

Müfret 89

Mısra: 2

Kocamak, ihtiyarlamak.

1. Ezel vâ'iz zenâna ħayli mâ'ildiñ velî şimdi
2. Koçadıñ da 'ateh geldi saña rüsvâ-yı 'âm olduñ

k'ol:

1. **k'olunmaz:-un, -maz**

Terkib-bend 1

Mısra: 66

Ki olmak.

65. Benim ol 'âşık-ı maħzûn-ı dil-gîr
66. K'olunmaz süzişim takrîr u taşvîr

2. **k'oldu:-du**

Lugaz 2

Mısra: 2

Ki olmak.

1. Nedir ol sâha-i cihân-mişâl
2. K'oldu dâ'im maħarr-ı ceng ü cidâl

3. **k'oldu:-du**

Tarih 3

Mısra: 212

Ki olmak.

211. Müjdeler etdi tekaddüm bize geldi peygâm
212. K'oldu manşûr u muzaffer deyü erbâb-ı gazâ

4. **k'ol:**

Kaside 10

Mısra: 113

Ki o.

113. Buldular k'ol kerem ile tekrim
114. Ħânedân-ı şerîf-i Ümmi Selim

5. **k'olmuş:-muş**

Kaside 24

Mısra: 51

Ki olmak.

51. Sen o kân-ı kerem ü baħr-i himemsin k'olmuş
52. Bir nigâh-ı nazarıñ cümle cihâna iksîr

6. **k'olmuş:-muş**

Kaside 29

Mısra: 39

Ki olmak.

39. Sen o kân-ı kerem-i baħr-i keremsin k'olmuş
40. Dergeh-i 'âtfetiñ melce'-i 'âlem yek-ser

k'ola:

1. **k'ola:**

Kaside 3

Mısra: 4

Ki ola.

3. Seniñ yâ Rabb baña etdiğîñ cüd
4. Nice mümkün k'ola maħsûb u ma'düd

2. **k'ola:**

Diğer 11

Mısra: 72

Ki ola.

71. Beni neyler o güş-ı dil-keş-dem
72. K'ola âvâz-ı miħnete maħrem

3. **k'ola:**

Kaside 16

Mısra: 74

Ki ola.

73. Ede fâħriyyeye âğâze be-üslüb-ı kâdim
74. K'ola her lafzımı taħsîn ile güyâ bülbül

4. **k'ola:**

Kaside 20

Mısra: 156

Ki ola.

155. Bâ-ħuşuş öyle şâh-ı cüd-müyül
156. K'ola 'aşrında ma'rifet maħbül

5. **k'ola:**

Kaside 27

Mısra: **38**

Ki ola.

37. Söylemek istemez âdem anı ammâ turamaz

38. Kıomaz imân u mürüvvet k'ola ebkem güyâ

k'oldu:

1. **k'oldu:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **58**

Ki olmak.

57. Fülk-i dil olmuş idi hayli zamân

58. K'oldu lîmân-ı ferâgatde nihân

2. **k'oldu:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **94**

Ki olmak.

93. Bir şeb olmuş idi sâhil-hâne

94. K'oldu cā ba'zı hünermendâne

3. **k'oldu:**

Kaside 22

Mısra: **76**

Ki olmak.

75. O kadar eyledi cihâna kerem

76. K'oldu memnûn-ı lutfu hep 'âlem

k'olup:

1. **k'olup:**

Kaside 17

Mısra: **24**

Ki olup.

23. Bu müdde'âmıza hâricde bu delil yeter

24. K'olup qarîha-i pâki bu kârda mülhem

k'olur:

1. **k'olur:**

Kaside 30

Mısra: **90**

Ki olur.

89. Sezâ bu nazm-ı pâk-i çâr maṭla'zîb-i güş olsa

90. K'olur şâyeste zîrâ kırta etmek dürr-i yek-tâyı

kon:

1. **kondu:-du**

Terci-bend 1

Mısra: **27**

Konmak || Gönülde bir takım duyguların belirmesi.

27. Kondu bâzû-yı dile nev-nüşha-i şeyh-i kerem

28. Gitti derd-i rencişi tâb-ı teb-i hicrânımıñ

2. **konup:-up**

Kaside 19

Mısra: **34**

Konmak || Kuşun bir yere inmesi.

33. Şadâ-yı şür-efkenle ederler nağme-i şeh-nâz

34. Konup bülbülleri geh serve gâhî naḥl-i gül-nâre

3. **kondu:-du**

Kaside 20

Mısra: **266**

Koymak, bırakmak.

265. Meyl-i remy-i tûfeng edip bir rûz

266. Kondu pîşe nişân-ı zer-endüz

4. **konar:-ar**

Kaside 35

Mısra: **60**

Ulaşmak, kavuşmak.

59. Geçmedin hüsn-i bahâ-yı ruḥu yâriñ ya'nî

60. Konar elbette nihâl-i gülüne bülbülvâr

konak yeri:

1. **konak yeri:**

Gazel 288

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konak yeri || Sevgilinin saçları.

1. Sürdü çıkardı turradan ol mâh dilleri

2. Yandı kül oldu dilleri kaldı konak yeri

konuş:

1. **konuşduğum:-duk, -um**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **55**

Konuşmak, söyleşmek, sohbet etmek.

55. Konuşduğum benim hep cümle 'ârif

56. Nice nükte-şinâs ehl-i ma'ârif

kop:

1. **kopup:-up**

Tarih 3

Mısra: **119**

Bulunduğu yerden ayrılmak.

119. Lengerin aldı mehâbetle kopup baştarda

120. Ser fedâ etmege dîn ugruna gitti güyâ

2. **kopan:-an**

Gazel 15

Mısra: **8**

Ortaya çıkmak, zuhur etmek.

7. Gönül ol serv-қaddim seyr edip büy-ı vefâ umma

8. Benim gülzâr-ı mihrimden kopan naḥl-i cefâdır hep

3. **kopsa:-sa**

Matla 17

Mısra: **1**

Ortaya çıkmak, zuhur etmek.

1. Nola kim Taşçı-zâdem kopsa 'âlemde dür-i yektâ

2. Hudâ kâdirdir eyler seng-i hârâdan güher peydâ

4. **kopsa:-sa**

Gazel 142

Mısra: **4**

Ayrılmak || Bütünden küçük parçanın ayrılması, izini taşımak.

3. Melâhatle hemîn pürdür kerem vâdisi 'âlemde

4. Nemezkâr-ı keremden her ne kopsa bî-nemek olmaz

kopar:

1. **koparmış:-mış**

Kaside 30

Mısra: 91

Koparmak || Çiçek koparmak.

91. Koparmış gül-bününden bād-ı şubh ol verd-i hamrâyı

92. Şafağ sanma ciger-hün etdi bu ekdâr dünyâyı

korq:

1. **korqarım:-ar, -im**

Gazel 86

Mısra: 6

Kaygılanmak, endişelenmek.

5. Kadeh-ser-şâr-ı sāmânım ne rütbe eylesem pinhân

6. Fiğânım korqarım ol şūha bir gün keşf-i rāz eyler

2. **korqarsañ:-ar, -sañ**

Gazel 247

Mısra: 9

Kaygılanmak, endişelenmek.

9. Bakmaz deyü korqarsañ eger nāmeñe yāriñ

10. Sālim suhân-ı pāki biraz muhtasar eyle

korqak:

1. **korqak:**

Diğer 9

Mısra: 113

Korqak.

113. Qatı korqak olur imiş bunda

114. Her gelen hāşılı her efgende

kov:

1. **kovulursa:-ul, -ur, -sa**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 114

Kovmak, uzaklaştırmak.

113. Taleb etdikçe sipihri şeytân

114. Kovulursa nola andan her ān

2. **kov:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 158

Kovmak, uzaklaştırmak.

157. Sıkleti var ise ey gönca-dehen

158. Gönlümü kov kerem et küyuñdan

3. **kovup:-up**

Diğer 9

Mısra: 107

Kovmak, uzaklaştırmak.

107. Gülşeniniden kovup Sitanbul' uñ

108. Etdi ālūdesi bu medhūlūñ

kov:

1. **kovup:-up**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Bırakmak.

3. Ey öleydiñ seni kovup Ahmed

4. İhtiyār etmez idi ahireti

2. **kovdu:-du**

Kaside 10

Mısra: 298

Kovmak.

297. Mesh edip vechini sa'ādet ile

298. Rüyuna koydu destin 'izzet ile

3. **kovup:-up**

Kaside 10

Mısra: 399

Dokunmak.

399. Re' sime kovup 'izzet ile yedi

400. Bāreka'llāhu fike denmiş idi

4. **kovdu:-du**

Kaside 10

Mısra: 462

Bırakmak.

461. Seni iħrāc edip sa'ādet ile

462. Kovdu mehd-i zuhūra 'izzet ile

5. **kovdu:-du**

Kaside 12

Mısra: 12

İçine koymak || Özellikler vermek.

11. Vücūda zarf edip 'aklı hākīm-perverişi

12. 'Umūma koydu bu imkân-ı hāşş-ı mahşūrı

kovnuna girerdik:

1. **kovnuna girerdik:-er, -dik**

Gazel 173

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- kovnuna girmek.

9. Girerdik kovnuna bizler de o simin-teniñ Sālim

10. Olaydı ol şehin kâbil elinde dest-māl olmak

köçek olsa:

1. **köçek olsa:-sa**

Diğer 11

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kıymetli biri ile kıyas yapıldığında kişinin

değersizliği anlamında- köçek gibi basit insan olmak.

107. Mā' il olur cemālīñe insān

108. Köçek olsa sezā saña şeyhān

köhne:

1. **köhne:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 125

Eski, eskimiş.

125. Tāze vü köhne de olup maħlūt

126. Şi'r-i pākīze-gūyu nā-merbūt

2. **köhne:**

Kaside 5

Mısra: 48

Eski, eskimiş.

47. Öyle bir eşheb-i nāzik ki anıñ akrānı

48. Bir daħı gelmeye bu köhne cihāna aşlā

3. **köhne:**

Kaside 32

Mısra: 24

Eski, eskimiş.

23. Hızret-i vâlid-i mâcid ki vücûd-ı pâki
24. Köhne dîbâce-i گردûna verir zîb ü bahâ

4. köhne:

Kaside 32

Mısra: 43

Eski, eskimiş.

43. Köhne eyvân-ı felek şems ü kamer durduqça
44. Döne pervâne-şifât üstüne dâ'im dünyâ

5. köhne:

Müfret 60

Mısra: 1

Eski, eskimiş.

1. Başka bir 'âlemi var köhne bahârîñ tölmuş
2. Hât-ber-âverde güzeller ile Kâğıd-ğhâne

6. köhne:

Gazel 90

Mısra: 9

Eski, eskimiş.

9. Her ne rütbe köhne ta'bir eylesem Sâlim yine
10. Tâzeler vaşında nazm-ı dil-nişinim tâzedir

7. köhnedir:-dir

Gazel 122

Mısra: 6

Eski, eskimiş.

5. Kağ' olur mu nâzilâtu 'âlemiñ tedbir ile
6. Köhnedir sağı sipihriñ bâmi tamlar tamlamaz

köhne-esâs etmiş:

1. köhne-esâs etmiş:-miş

Gazel 153

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkık, köhne temelde yapmak.

5. Eden bünyân tāk-ı zer-nigâr-ı çetr-i hazırâyı
6. Binâ-yı 'ömrünü ser-tâ-be-pâ köhne-esâs etmiş

köpek:

1. köpek:

Kaside 27

Mısra: 50

Köpek || Davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü.

49. Patröna nâmına bir kâfir-i bi'llâh dağı
50. Bir iki nâmi bilinmez köpek ibni rüsvâ

köprü:

1. köprüler:-ler

Tarih 3

Mısra: 161

İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey, köprü.

161. Kurulup köprüler olduğda müheyyâ hâşıl
162. Cü gibi oldu revân cisrden erbâb-ı gâzâ

köpüklen:

1. köpüklenmiş:-miş

Kaside 27

Mısra: 44

Köpürmek.

43. Bir muhâlif hele şiddetli kasırgaydı o kim
44. Ağ köpüklenmiş idi baır-i emânî her câ

kör:

1. köre:-e

Lugaz 3

Mısra: 50

Görmez || Hakikat sırrını görmeyen, ferasetsiz.

49. Kati tırfa kaşarsı kanberdir
50. Köre düşmen başire yâverdir

körpe:

1. körpe:

Matla 66

Mısra: 1

Küçük || Aşık.

1. Ser-i küyüñda körpe 'aşkıñ nâ-çiz ü ednâdır
2. Reh-i 'aşkıñda ölmeklik seniñ ednâdan ednâdır

kubh:

1. kubhunu:-un, -u

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 155

Çirkinlik, kötülük.

155. Kubhunu bilmeyip sefihâne
156. Sühre olur cemî'-i yârâna

küdegân:

1. küdegâna:-a

Müfret 16

Mısra: 2

Çocuk, sabı.

1. Bim-i hicriñ vuşlatıñda güldürür mü dilleri
2. Fikr-i şenbe küdegâna telh eder âzîneyi

küdre:

1. küdreti:-i

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 169

Güç, kuvvet, takat.

169. Küdreti zâhir ola ser-tâ-pâ
170. Eyligin söyleye bütün dünyâ

2. küdre:

Kaside 2

Mısra: 80

İktidar, güç.

79. Muhaşşal mu'cizâta yok nihâyet
80. Ne mümkün kim ola ta'dâda küdre

3. küdrete:-e

Kaside 12

Mısra: 7

Küdre || Allah'ın küdreti.

7. Edince 'âlem-i nâsûtu küdrete mir'ât
8. Göründü kal'a-i lâhût-ı vağdetiñ sûri

4. küdre:

Tarih 17

Mısra: 107

Güç, kuvvet, takat.

107. Şu ki kudret var firāk-ı derd ile ben de hemān
108. Kim du 'ā-yı devletiñ edip hemīn hışn-ı haşin

5. **kudretten:-den**

Muamma 26

Mısra: 1

Kudret || Allah'ın kudreti.

1. O 'abd-i tıfla kim Sübhān mürebbī ola kudretten
2. Dağı gehvārede eyler felekle baḥş hikmetden

6. **kudret:**

Gazel 163

Mısra: 1

İktidar, güç.

1. Kimde kudret var ola vuşlat-ı dil-dāra şefi'
2. Bülbül erbāb-ı çemenzāri ne eyler taŝdī'

kudret-i pākiyle:

1. **kudret-i pākiyle:-i, -yle**

Kaside 12

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak kudret || Büyük, her şeyi yapmaya kadir olan güç.

81. Ki kendi kudret-i pākiyle eyledi icād
82. Bu güne oldu muqarrer ğenā-yı meŝhūri

kudret-i şun '-ı kibriyā'dır:

1. **kudret-i şun '-ı kibriyā'dır:-dır**

Kaside 7

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın sanatının kudreti.

29. Bu kudret-i şun '-ı Kibriyā'dır
30. şadr-ı dil-i kâŝirāna ŝıĝmaz

kudretu'llāh:

1. **kudretu'llāh:-ı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 38

Allah'ın kudreti, gücü.

37. Nola endüh-şıfat 'āŝık-ı zār
38. Kudretu'llāhi ederse efkār

kudsiyān:

1. **kudsiyān:**

Tarih 2

Mısra: 28

Far. Melâike, sekene-i âlem-i a'lâ.

27. Ben de ŝevk-ı maqdemiyile Sâlimā mesrūr iken
28. Ħamdü li'llāh nâ'il oldum kudsiyān ilhāmına

2. **kudsiyān:**

Tarih 5

Mısra: 24

Melekler.

23. Manzar-ı bāĝ-ı İrem'dir revzen-i pākizesi
24. Kudsiyān olmağda zā'ir anı her yevm-i ħamīs

3. **kudsiyān:**

Kaside 11

Mısra: 6

Melekler.

5. Muhātab oldu çün yā Ādemü'skūn ente emriyle

6. El üstünde tutardı kudsiyān ol zāt-ı zī-ŝāni

4. **kudsiyān:**

Gazel 18

Mısra: 3

Melekler.

3. Derin etse netice kudsiyān ile tavāf 'āŝık

4. Müselmāna baqar mı yā o ŝuḥ-ı kâfirin-'ādet

5. **kudsiyān:-ı**

Gazel 43

Mısra: 5

Melekler.

5. Kudsiyāni nâlem etse nola her ŝeb bî-ħuzūr

6. Ħasret-i kaddiñle āhim göklere peyvestedir

kudüm:

1. **kudümüñda:-uñ, -da**

Diğer 1

Mısra: 31

Bir makama gelme, göreve başlama.

31. Ħaḥ mübârek ede kudümüñda

32. Her ħuŝuŝuñ seniñ 'umümüñda

2. **kudümüñla:-uñ, -la**

Tarih 2

Mısra: 15

Bir makama gelme, göreve başlama.

15. Ħamdü li'llāh bu gün ol gündür kudümüñla seniñ

16. Müjde-senc-i nūr oldu her ŝubuḥ aḥŝamına

3. **kudümü:-u**

Tarih 2

Mısra: 29

Bir makama gelme, göreve başlama.

29. Her biri şadra kudümü tārîhin müjde edip

30. Dedi mühr-i āŝaf oldu naḥŝ-ı Aḥmed nāmına

4. **kudümüyla:-u, -yla**

Kaside 4

Mısra: 7

Gelme, geliş.

7. Ne şebdir ol şeb-i 'ālî-zemīn anıñ kudümüyla

8. Resül-i ekremiñ pâyına oldu atlas-ı hazrā

5. **kudümüñla:-uñ, -la**

Kaside 5

Mısra: 40

Gelme, geliş.

39. Gel buyur çarḥı bahā-sāzi-i behcet eyle

40. Gel buyur eyle kudümüñla sipihri zibā

6. **kudümüñ:-uñ**

Tesdis 5

Mısra: 15

Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.

15. Gel kudümüñ ile eyle ħānemi bāĝ-ı İrem

16. Ta'ne-i aĝyārdan etme ħazer ey gonca-fem

7. **ḳudūmiyle:-i, -yle**
Tarih 7
Mısra: **8**
Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.
7. Hezārān 'izz ü rıf'atle ne dem teşrîf edip etdi
8. ḳudūmiyle bu cāy-ı cennet-ābādānı zībā-dil
8. **ḳudūmun:-un**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.
3. ḳudūmun gūş edince ol suḫan-perverd-i eş'ārın
4. Derūn-ı dilden istikbāl etdi cümle şā'irler
9. **ḳudūmuñ:-uñ**
Tarih 17
Mısra: **62**
Bir makama gelme, göreve başlama.
61. Ye's-i küllî bir 'acāyib tesliyetmiş ādeme
62. Ḥaḳ bilir ol da ḳudūmuñ ile oldu der-kemîn
10. **ḳudūmuñla:-uñ, -la**
Gazel 21
Mısra: **2**
Geliş, gelme || Gönülde aşkın yer etmesi.
1. Derūnumda benim ey 'aşḳ cā et
2. ḳudūmuñla dile baḫş-ı safā et
11. **ḳudūmuñla:-uñ, -la**
Gazel 21
Mısra: **20**
Kötü bir şekilde ünlenmek, adı kötüye çıkmak.
9. Derūn-ı Sālime gāhî gel ey 'aşḳ
10. ḳudūmuñla dile baḫş-ı şafā et
12. **ḳudūmuñ:-uñ**
Kaside 29
Mısra: **38**
Bir makama gelme, göreve başlama.
37. Sensin ol dürr-i girān-ḳadr-i yem-i iḫsān kim
38. Şadr-ı fetvāya ḳudūmuñ ile geldi zīver
13. **ḳudūmu:-u**
Kaside 32
Mısra: **2**
Gelme,geliş.
1. Ḥākden ref edüben şāh-ı bahār ser-tā-pā
2. Çemenistānı ḳudūmu ile etdi ihyā
14. **ḳudūmuñla:-uñ, -la**
Gazel 146
Mısra: **5**
Gelme,geliş.
5. ḳudūmuñla sevindir 'āşık-ı zārı amān eyle
6. Ne yapısın künc-i ğamda bu gönül ey bi-amān sensiz
15. **ḳudūmunu:-un, -u**
Gazel 289
Mısra: **6**
Gelme,geliş.

5. O şūha söyle niyāzım benim meded ey āh
6. Gönül ḳudūmunu ister gelir mi gelmez mi

ḳudūm-ı hicre:

1. **ḳudūm-ı hicre:-e**

Diğer 11

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılgın gelişi || Ayrılık derdine düşme.

49. Olalı dil ḳudūm-ı hicre ḳarîn

50. Buldu ḫasret derūna rāh-ı rehîn

ḳudūm-ı makdem-i pāki:

1. **ḳudūm-ı makdem-i pāki:-i**

Kıt'a 15

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek, pak geliş || Gelişi ile bir yeri, makamı şereflelendirmek.

1. Sıtanbul'a Haleb'den Nābi-i üstād geldikde

2. ḳudūm-ı makdem-i pāki bizi şād etdi ser-tā-ser

ḳudūm-ı mevsim-i nev-rüz:

1. **ḳudūm-ı mevsim-i nev-rüz:**

Tesdis 6

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsiminin gelişi.

1. ḳudūm-ı mevsim-i nev-rüz ile dil neşve-yāb olsa

2. Bir elde sāğar-ı ḫālet-fezā-yı pür-şerāb olsa

ḳudūm-ı pāki:

1. **ḳudūm-ı pāki:-i**

Tarih 8

Mısra: **77**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek geliş || Doğum.

77. Odur ol dürr-i bi-hem-tā ḳudūm-ı pāki ser-tā-pā

78. Cihān-ı köhne-dāmāna eder sencide-i eşvāk

2. **ḳudūm-ı pāki:-i**

Kaside 25

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek, pak geliş || Gelişi ile bir yeri, makamı şereflelendirmek.

9. Zihî destūr-ı 'ālî-şān ki buldu revnaḳ-i tāze

10. ḳudūm-ı pāki ile mesned-i şadr-ı 'alā ḫaḳḳā

ḳudūm-ı pākine:

1. **ḳudūm-ı pākine:-in, -e**

Tarih 8

Mısra: **81**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek geliş || Doğum.

81. ḳudūm-ı pākine ben de du 'ā edip dedim tārîḫ

82. Mu'ammer ola İsmā'îl Beg iḫsān eyleye Rezzāk

2. **ḳudūm-ı pākine:-in, -e**

Gazel 106

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz geliş || Sevgilinin adımlarının paklığı.

3. Hemân nerkis midir ancak başkan teşrifine yârîñ
4. Kudüm-ı pâkine gülşen de güller de müheyyâdır

kudüm-ı yâre:

1. kudüm-ı yâre:-e

Gazel 174

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gelişi.

11. Vücuduñ mahv eder 'uşşâk-ı zârîñ Sâlimâ ancak
12. Hâbâbâsâ kudüm-ı yâre çeşm-i intizâr olmak

kuhl eder:

1. kuhl eder:-er

Gazel 243

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin ayağının tozunu- gözüne sürme olarak sürmek.

7. Hâk-i pâyiñ kuhl eder miyim deyü şâyed seniñ
8. Nür-ı dîdem dem-be-dem bu dîde pür-hün olmada

kuhl etmege:

1. kuhl etmege:-me, -ge

Matla 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin ayağının tozunu- gözüne sürme olarak sürmek.

1. Nola kuhl etmege etsem ayağı tozun âmâde
2. Benim tâb-âver-i 'ayn-ı 'alilimdir 'Arab-zâde

kuhl eyleyen:

1. kuhl eyleyen:-yen

Kaside 25

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürme yapmak.

33. Ğubâr-ı dergehin kuhl eyleyen çeşm-i dil ü câna
34. Müşârün bi'l-benân-ı i'tibâr olur hilâlâsâ

kuhl-i cilâsâ:

1. kuhl-i cilâsâ:

Kaside 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayağının tozu.

9. Eyledi çünkü Ğubâr-ı kadem-i şâh-ı bahâr
10. Nergisiñ dîdesini kuhl-i cilâsâ binâ

kuhl-i cilâ-vı dîde-i ahdâk:

1. kuhl-i cilâ-vı dîde-i ahdâk:

Tarih 8

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz sürmesi || Vezirin ayak tozu.

49. Dür-i deryâ-yı 'irfân ma'den-i eltâf u zî-şân kim
50. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-vı dîde-i ahdâk

kuhl-i cilâ-vı dîde-i binâ:

1. kuhl-i cilâ-vı dîde-i binâ:

Kaside 25

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gören gözlerin sürmesi.

19. Hıdîv-i mülk-i ihsân dâver-i Cem-kadr-i zî-şân kim

20. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-vı dîde-i binâ

kuhl-i dîde-i ahdâk:

1. kuhl-i dîde-i ahdâk:

Tarih 8

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz sürmesi || Vezirin ayak tozu.

31. Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hiç hıvâb-ı Ğafletden

32. Ğubâr-ı mağdemi olmasa kuhl-i dîde-i ahdâk

kuhl-i firkat çekenler:

1. kuhl-i firkat çekenler:-en, -ler

Gazel 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Göze- Ayrılık sürmesi çekmek.

3. Çekenler kuhl-i firkat dîde-i hün-bârıma yâ Rab

4. Miñen mîlin dem-â-dem çeşm-i giryânında bulsunlar

kuhl-i isfahânî:

1. kuhl-i isfahânî:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsfahan sürmesi.

13. Cemâl-i bâ-kemâli mâh-ı şânî

14. Siyeh çeşminde kuhl-i İsfahânî

kuhl-i tecellî:

1. kuhl-i tecellî:

Tarih 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tecelli sürmesi || İlahi hakikatleri görmeyi sağlayan.

1. Mefhâr- i cümle-i a'yan Hâsan Âġâ ki Hüdâ

2. Eyleyip kuhl-i tecellî ile çeşm-i rüşen

küh:

1. kühlar:-lar

Kaside 1

Mısra: 13

Far. Dağ, cebel.

13. Kühlar ser-firâz-ı ikrâmı

14. Her nişimen qarîn-i in'âmı

2. küh:

Tarih 12

Mısra: 20

Far. Dağ, cebel.

19. Çün görür âġûşuna almış anı

20. Küh mânend-i raķib-i bed-liķâ

3. **kühlar:-lar**
Tarih 17
Mısra: 7
Far. Dağ, cebel.
7. Kühlar ser çekdi eflâke sürür-ı berfden
8. Rû-sefid olsa 'aceb mi bu mehâretle zemîn

küh-ı hamûl:

1. **küh-ı hamûl:**
Kaside 18
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabır,metanet dağı || Şâir.
29. Germ ü serde nice tãkat getirirsek olsun
30. Ki çeker tağ kadar olsa keder küh-ı hamûl

küh-ı himmeti:

1. **küh-ı himmeti:**
Kaside 1
Mısra: 102
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himmet (lütuf, ihsan) dağı.
101. Anda yok bunu derke isti 'dâd
102. Ne bilir küh-ı himmeti Ferhâd

küh-ı şükühun:

1. **küh-ı şükühun:-un**
Kaside 14
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Heybet dağı || I. Mahmud.
11. Görüp küh-ı şükühun çarh u ahter
12. 'Aceb midir dese Allâhu ekber

kühsâr:

1. **kühsâr:**
Tarih 1
Mısra: 74
Dağlar.
73. Pür eylerdi bir ednâ himmetinden
74. Keremle dâmenin kühsâr u hâmun
2. **kühsâr:**
Diğer 3
Mısra: 59
Dağlar.
59. Yüz verip sebzeeye kühsâr u zeminler şimdi
60. Buldu 'âlem çemenistân ile zîver şimdi
3. **kühsâra:-a**
Tarih 12
Mısra: 22
Dağlar.
21. Sebzear gayret-keşân olup gider
22. Nev-be-nev kühsâra 'arz-ı ilticâ
4. **kühsâr:**
Müfret 61
Mısra: 2
Dağlar.
1. Şahn-ı Kâğıd-hâne dünyayı bütün cem' eylemiş
2. Kühsâr u cüybâr u mişezâr u lâlezâr

kühsâr-ı deşt-i sahrâ-yı ğamûn:

1. **kühsâr-ı deşt-i şahrâ-yı ğamûn:-iñ**
Gazel 132
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölünün dağları.
5. Kühsâr-ı deşt-i şahrâ-yı ğamûn Ferhâd'ıyız
6. Qalmazız a 'dâdan elde sağ olsun tişemiz

kul:

1. **ķuluñuz:-uñ, -uz**
Tarih 3
Mısra: 197
Köle, esir, tutsak.
197. Dediler kim ķuluñuz bizleri âzâd eyle
198. Haddimiz bildik eyâ âşaf-ı ihsân-bağşâ
2. **ķuluyuz:-u, -yuz**
Kaside 1
Mısra: 115
Allah'a itaat ve ibadet eden, köle.
115. Bir ķapunuñ ķuluyuz ey Sâlim
116. Nic'olur denmesin şaķın hâlim
3. **ķulum:-um**
Kaside 3
Mısra: 71
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.
71. Utanmadın nice diyem ķulum ben
72. Ma 'âşıye kim âlüde-dilim ben
4. **ķula:-a**
Kaside 17
Mısra: 75
Esir || Padişaha sıkı sıkıya bağlı olan şâir.
75. Qula da lâyıķ olan hep du 'â-yı devletdir
76. Nitekim 'âleme yek-ser senâsıdır elzem
5. **ķulların:-lar, -ın**
Kaside 17
Mısra: 86
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.
85. Muhammed-i 'Arabî hürmetine hazret-i Haķ
86. Ede 'adûsunu maķhûr u ķulların hürrem
6. **ķulları:-lar, -ı**
Kaside 20
Mısra: 317
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.
317. Qulları ķulluđunda pîr olsun
318. Düşmeni dâ' imâ haķîr olsun
7. **ķullarıñdan:-lar, -ıñ, -dan**
Kaside 30
Mısra: 58
Kul, köle.
57. Eger 'abd-i 'ubeyd-i halka-ber-güşuñ degilsem ben
58. Efendim ķullarıñdan 'add etme 'abd-i ednâyı
8. **ķulum:-um**
Müfret 50

Mısra: 1

Köle, esir || Aşık.

1. Dergehiñde boynu bağı bir kulum
2. Ben gedā sen şāh-ı hüsniñün benim

9. **kulunu:-un, -u**

Gazel 128

Mısra: 6

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

5. Verir merāmıñı bir gün murādıñ üzre Hudā
6. Cenāb-ı Hāq kulunu her zamān melül etmez

10. **kulundan:-un, -dan**

Gazel 152

Mısra: 7

Köle, esir || Aşık.

7. Geçmez idi ben kulundan anı ammā neyleyim
8. Neylemişe eylemiş ağıyar tekdür eylemiş

11. **kullarıñ:-lar, -ıñ**

Gazel 175

Mısra: 7

Köle, esir || Aşık.

7. Deriñden kullarıñ dūr etme luṭf et ḥayl-i ‘uşşāka
8. Felekte nāmı şāhāñıñ begim şevketledir ancak

kul ahmed:

1. **kul ahmed:**

Kaside 29

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özel isim.

31. Hıdmet-i dersi ile etmek için kesb-i şeref
32. Aña Kul Ahmed olur idi gülām-ı kemter

kul etdi:

1. **kul etdi:-di**

Kaside 17

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendine bağlamak.

73. Gülām-ı dergehidir gerçi cümle şāh u gedā
74. Kul etdi Sālim’i ol şāh gayrısın bilmem

kul oldu:

1. **kul oldu:-du**

Kaside 3

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulluk yapmak, hükmüne girmek.

33. Şeh-i ṭab’a benim kul oldu cismim
34. Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim

kul olmağa:

1. **kul olmağa:-a**

Gazel 151

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hükmüne girmek, bağlanmak, kulluk yapmak.

1. Kul olmağa aña baña o mäh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pādīşāh besdir bes

kul olsa:

1. **kul olsa:-sa**

Kaside 26

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulluk yapmak || Hizmette bulunmak.

45. Hāq bilir böyle veziriñ kapusunda ḥāşıl
46. ‘Ömrü oldukça kul olsa eger insān sezā

kul olup:

1. **kul olup:-up**

Kaside 14

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulluk yapmak || Hizmette bulunmak.

63. Kapıñda kul olup şāhāñ-ı ‘ālem
64. Felekte olsa da Cemşid ü ger Cem

kulagımıza tokundu:

1. **kulagımıza tokundu:-du**

Gazel 274

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşitmek, haber almak.

3. Raķibiñ ol mehe ḥalka-be-güş idiklerini
4. Tokundu bād-ı şabādan gece kulagımıza

kulakdan ‘aşık oldu:

1. **kulakdan ‘aşık oldu:-du**

Gazel 263

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin vasıflarını dinleyerek ona aşık olmak.

1. Çü vaşşāf eyledi vaşf-ı bünāgüş-ı dil-i zāre
2. Kulakdan ‘aşık oldu ol meh-i tābāna bī-çāre

kulkul-i mīnāyı:

1. **kulkul-i mīnāyı:-yı**

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şişenin sesi || Şişeden bir şey dökülürken çıkan ses.

7. Şevk-āver olur ise nola sıyt-ı cūyu
8. Şerḥ edip kulkul-i mīnāyı eder ol te’vīl

kulluğ:

1. **kulluğunda:-un, -da**

Tarih 12

Mısra: 26

Saygıyla hizmetinde olma.

25. Her çemenzāra raķib olup nihāl
26. Kulluğunda eylemiş ḳaddin dü-tā

2. **kulluğunla:-uñ, -la**

Matla 46

Mısra: 2

Saygıyla hizmetinde olma.

1. Sen şehe ṭa’n etmege cümle dehenler bestedir
2. Kulluğunla iftiḥāra ‘aşıkıñ şāyestedir

kulluk:

1. **kulluğundadır:-un, -da, -dır**

Kaside 12

Mısra: 129

Hizmet etmek.

129. Miyân-beste bütün kulluğundadır gılmân
130. Mağâm-ı hîdmet-i pâkinde şaf-be-şaf hürî

2. **kulluğunda:-un, -da**

Kaside 20

Mısra: 317

Padişahın emrinde olma.

317. Kulları kulluğunda pîr olsun
318. Düşmeni dâ`imâ haķîr olsun

kulluķ edenler:

1. **kulluķ edenler:-en, -ler**

Kaside 8

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kul olma hâli, Allah'a karşı vazifelerini ifa, ibadet, ubudiyet, tapınma.

15. O âsitaneyi etdik melâz u me'men kim
16. Ki anda kulluķ edenler bütün ekâbirdir

kulp takma:

1. **kulp takma:**

Gazel 161

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Kötüleyici sözler söylemek.

9. Vâ`izâ sâğara kulp takma te'ennî eyle
10. Kizbden ola mı hiç ehl-i şadâķat maħzûz

2. **kulp takma:-ma**

Gazel 161

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Kötüleyici sözler söylemek.

9. Vâ`izâ sâğara kulp takma te'ennî eyle
10. Kizbden ola mı hiç ehl-i şadâķat maħzûz

ķulüb:

1. **ķulübuna:-un, -a**

Kaside 15

Mısra: 44

Kalpler.

43. Mülük ederse nola dergehiñden istimdâd
44. Düşüp ķulübuna ru`b u mehâbet-i şevket

2. **ķulüba:-a**

Kaside 15

Mısra: 60

Kalpler.

59. Güşâd u ħurrem olur ser-be-ser cihân ħalkı
60. Verip ķulüba nevâziş meserret-i şevket

3. **ķulüba:-a**

Kaside 15

Mısra: 64

Kalpler.

63. Sürür-i ħalk fîrâvân bilâdîñ âbâdân
64. Ķulüba şevķ-resân istimâlet-i şevket

ķulüb-ı mü`minîn:

1. **ķulüb-ı mü`minîn:-in**

Kaside 9

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnananların kalpleri.

41. Beden `arz oldu ser güyâ semâdir
42. Ķulüb-ı mü`minîn `arş-ı Ĥudâ`dır

ķulüb-ı şâhâna:

1. **ķulüb-ı şâhâna:-a**

Kaside 20

Mısra: 184

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahların kalbi || İlahi tecellilerin bulunduğu

yer.

183. Müşkil olmaz mülük-i zî-şâna
184. Keşf eder Ĥaķ ķulüb-ı şâhâna

ķuluñ olmak:

1. **ķuluñ olmak:-maķ**

Matla 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hükümüne girmek, bağlanmak || Hizmette bulunmak.

1. Ķubâr olmak yoluñda mihr-i raħşân olmadan yegdir
2. Ķuluñ olmak seniñ bu dehre sultân olmadan yegdir

ķulüz-m-i hicr-i dil-ber:

1. **ķulüz-m-i hicr-i dil-ber:**

Gazel 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliden ayrı olma denizi || Ayrılık denizi.

7. El ermez sâhil-i vaşla hemîn garķ-âbi-i ģamda
8. Ķulüz-m-i hicr-i dil-ber `âlem içre baħr-i `ummândir

ķulüz-m-i ser-gerânâsâ:

1. **ķulüz-m-i ser-gerânâsâ:**

Gazel 213

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başı dönmüş deniz gibi.

9. Şumâr eyler görenler üstüħvânım Sâlimâ bir bir
10. Ķulüz-m-i ser-gerânâsâ benim mevvdırdır sinem

ķulzüm:

1. **ķulzümdür:-dür**

Kaside 7

Mısra: 2

Deniz || Yücelik, büyüklük.

1. Vaşfi fem-i şâ`irâna şıĝmaz
2. Ķulzümdür o nâvdâna şıĝmaz

2. **ķulzüm:**

Tarih 17

Mısra: 11

Deniz.

11. Cüş edip ya`ni ķulzüm himmetiñ bu şevķ ile
12. Şıyt-ı mevci güşe-baħş etsin nevâ-yı âferîn

ķulzüm-i hikmeti:

1. **ķulzüm-i hikmeti:-i**

Tarih 3

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bilgelik denizi || Sultan 3. Ahmed'in bilgeliğinin fazlalığı.

71. Kuzüm-i hikmeti bir bahr-i muhîti-hikmet

72. Nutk-ı cân-bağış birer lü'lü-i pâk-i lâlâ

kulzüm-i kudret:

1. **kulzüm-i kudret:**

Kaside 13

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kudret denizi.

9. Rüzgârîñ hâlidir deryâda nev'-i ıztırâb

10. Kulzüm-i kudret sükün üzre telâtum nâ-âšnâ

kulzüm-i rıkkıyyetimden:

1. **kulzüm-i rıkkıyyetimden:-im, -den**

Tarih 17

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kulluk denizi || Övülen kişi karşısında şairin pozisyonu.

115. Bendeñiz de yoğladım deryâ-yı şıdk-ı fikretim

116. Kulzüm-i rıkkıyyetimden kim çıka dürr-i semîn

kulzüm-i tab'da:

1. **kulzüm-i tab'da:-da**

Kaside 31

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yaradılış denizi.

51. Kulzüm-i tab'da bir dürr-i semîn oldu bedid

52. O güzîn şadr-ı bihîn-rütbeye imlâ eyle

kum sâ'ati:

1. **kum sâ'ati:**

Lugaz 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İçinde kum olan, altı üstü geniş, beli ince ve kum tanelerinin bir delikten geçerken daima aynı zamana ihtiyaç göstereceği ilkesine dayanarak çalışan zaman ölçme aracıdır.

23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz gayrı bir şeydir

24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka diğkâtîr

kumâş-ı cemenî:

1. **kumâş-ı cemenî:**

Diğer 3

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çimenlik, yeşillik.

61. Gele şâyed deyü gülzâr-ı temâşâyâ seni

62. Hep döşendi yine yollarda kumâş-ı cemenî

kumâş-ı hazrâ:

1. **kumâş-ı hazrâ:**

Kaside 32

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yeşil kumaş || Çimenlik.

13. Rû-nümâ şanma çemen şâh-ı bahârîñ gerdün

14. Eyledi pâyına ferşide kumâş-ı hazrâ

2. kumâş-ı hazrâ:

Kaside 35

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yeşil kumaş || Çimenlik.

43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı hazrâ

44. Şu'arâ eyleye şâyed deyü gülzâra güzâr

kumâş-ı nazmı:

1. **kumâş-ı nazmı:-ı**

Gazel 114

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şiir kumaşı.

11. Nice demdir kumâş-ı nazmı izhâr etmedi Sâlim

12. Anı var ise ol şadr-ı felek-huddâm için şaklar

kumâş-ı nazmîna:

1. **kumâş-ı nazmîna:-îñ, -a**

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şiir kumaşı.

9. Kumâş-ı nazmîna Sâlim neden pesend etsin

10. O nâzenin suhan-ı şâ'irân nedir bilmez

kumrî-i dil:

1. **kumrî-i dil:**

Kaside 30

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu.

95. Edelden 'aşk tavk-ı gerdenim zülfi semensâyı

96. Olup kumrî-i dil cüyende ol serv-i dil-ârâyı

kumrî-i sāğar:

1. **kumrî-i sāğar:**

Kaside 23

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kadeh kumrusu.

95. Olur kumrî-i sāğar gibi zâhid tavk-ber-gerdün

96. Görünce bāğ-ı Cem'de ihtirâz-ı serv-i minâyı

kur:

1. **kurulup:-ul, -up**

Tarih 3

Mısra: 161

Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.

161. Kurulup köprüler oldukça müheyyâ hâşıl

162. Cü gibi oldu revân cisrden erbâb-ı gâzâ

2. **kurulmuş:-ul, -muş**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 10

Kurma, hazır hale gelme.

9. Hezârân nağmeyi etmekte efvün

10. Kurulmuş güyiyâ sür-ı hümayün

3. **ķurmuřdur:-muş, -dur**
Tesdis 5
Mısra: 27
Kurmak || Bir meselenin kurallarını belirlemek.
27. Tā ezelden böyle ķurmuřdur bunu dānā-yı ‘ařķ
28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kālā-yı ‘ařķ

4. **kūrı:-ı**
Kaside 12
Mısra: 116
(Fa.) Kōr, āmā.
115. Ne rütbe olsa celī menzil-i cihān manzūr
116. Nezāre eyleme mümkün mi dīdeniñ kūrı

kūr olup:

1. **kūr olup:-up**
Tarih 24
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kōr olmak.
41. Hısn-ı revān mařřūr olup cūd-i ‘adū maķhur olup
42. Derdi revāfız kūr olup cigi cigi eyne’l-mefer

ķurbaĝa:

1. **ķurbaĝalar:-lar**
Diĝer 3
Mısra: 116
Kurbaĝa.
115. şaf-be-şaf durdu hucāt-ı ķemenistān aña
116. Cūdaki ķurbaĝalar oldu mü’ezzin güyā

ķurbān olduĝum:

1. **ķurbān olduĝum:-duk, -um**
Gazel 209
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Kurban olduĝum || Yalvarma yakarma sözü.
5. Dest-büsuñ rüze-dār-ı hicriñe eyle kerem
6. ‘İyd geldi gel sevindir imdi ķurbān olduĝum

ķurbāncı:

1. **ķurbāncı:**
Diĝer 3
Mısra: 105
Kurban kesenler.
105. Lik ķurbāncı dilencileri ādem paralar
106. Yañılıp ehl-i řafā seyre varırlarsa eger

ķurb-i bābına:

1. **ķurb-i bābına:-m, -a**
Kaside 10
Mısra: 333
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kapının yakını || Eve yaklaşmak.
333. Olıcak ķurb-i bābına vāřıl
334. Oldu peyk-i Cenāb-ı Hāķ nāzil

ķurb-ı devlet-i vařlıñ:

1. **ķurb-ı devlet-i vařlıñ:-ıñ**
Gazel 51
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye yakın olma saadeti.

1. Ne ķurb-ı devlet-i vařlıñ ne senden dūr olmaķdır
2. Derūnum fikr-i rüyūñla ĝaraź pūr-nūr olmaķdır

ķurb-ı hāsū’l-hāřdan:

1. **ķurb-ı hāsū’l-hāřdan:-dan**
Gazel 196
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En ĝüzel olana yakın olmak.
7. Zühd ile etmem temedduħ ķurb-ı hāsū’l-hāřdan
8. Yine baķsañ řüfiyā senden yaķınım neyleyim

ķurb-i ma’būd’uñ:

1. **ķurb-i ma’būd’uñ:-uñ**
Kaside 10
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah’a yakınlık.
31. Hāř mihmāni ķurb-i Ma’būd’uñ
32. Maħz-ı faħri maķām-ı maħmūdūñ

ķureys:

1. **ķureys:**
Kaside 10
Mısra: 135
Hız. Peygamber’in mensup olduĝu Arap kabilesi.
135. Cümle bildi Ķureys bi-inkār
136. Ķıldı o řāh ile ĝaylı ĝüftār

2. **ķureys’iñ:-iñ**

- Matla 49**
Mısra: 1
Hız. Peygamber’in mensup olduĝu Arap kabilesi.
1. Rütbe-i şi’re Ķureys’iñ güy-ı kızbi dāldir
2. şi’re teřbiħ eylemek nazmı güvāh-ı ĝāldir

ķurra-i ‘aynevn-i küldür:

1. **ķurra-i ‘aynevn-i küldür:-dür**
Kaside 9
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün gözlerin -bütün insanlıĝın- göz nuru.
27. Hıtām-ı enbiyā faħr-i rüsüldür
28. Netice ķurra-i ‘aynevn-i küldür

ķurretü’l- ‘aynevn-i cihānbāna:

1. **ķurretü’l- ‘aynevn-i cihānbāna:-a**
Tarih 3
Mısra: 64
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanların göz nuru olan padişah || Sultan 3.
Ahmed.

63. Farz-ı ‘ayn olduĝu nūr-ı bařarım gibi ‘ayān
64. Her dem ol ķurretü’l- ‘aynevn-i cihānbāna du’ā

ķurs-ı sīmīn-i sipihr-i vālā:

1. **ķurs-ı sīmīn-i sipihr-i vālā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 105
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce gökyüzünün parlak yüzü.

105. urş-ı sımın-i sipihr-i vālā
106. Etmedeydi yine ‘arz-ı kālā

kurta etmek:

1. **urta etmek:-mek**

Kaside 30

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küpe yapmak, kulağa takmak.

89. Sezā bu nazm-ı pāk-i çār maqla‘zīb-i gūş olsa
90. K’olur şāyeste zīrā urta etmek dürr-i yek-tāyı

kurtul:

1. **urtuldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 11

Sıkıntılı ve müşkül durumdan sıyrılmak, çıkmak.

11. Cihān urtuldu miñnetden ser-ā-ser oldular hāndān
12. Güher-ını-i şevk ile derūnlar feyz-yāb oldu

kuru:

1. **uru:**

Diğer 9

Mısra: 116

Kuru || Basit, küçük.

115. Biz de düşdük netice ol dāma
116. ā’ il idik uru bir ikrāma

kurul:

1. **uruldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 19

Hazırlanmak.

19. uruldu sofra-i h̄vān-ı kerem pīş-i suhan-dāna
20. Tenāvül eyleyip miñnet-esirān behre-yāb oldu

2. **uruldu:-du**

Kaside 34

Mısra: 15

Hazırlanmak.

15. uruldu sāha-i gülzāra bāzār-ı şafā yer yer
16. Yine vakt-i nevā-yı’andelīb-i hālet-efzādır

kuşür:

1. **kuşür:**

Kaside 2

Mısra: 86

Hatalı ve yanlış davranış.

85. Ne dikat la’l olur belki dehānım
86. Şumār edip kuşür u ‘acz ü şānım

2. **kuşürü:-u**

Kaside 12

Mısra: 132

Kasır(lar), köşk(ler).

131. Firāşı Sündüs ü zer-beft firāş-ı istebrak
132. uşürü aşr-ı mücevher binā-yı billürī

3. **kuşür:**

Kaside 12

Mısra: 134

Kasır(lar), köşk(ler).

133. Gezerdi zāt-ı şerifiyle hāzret-i Havvā

134. Cinān içinde ser-ā-ser kuşür u maşürī

4. **kuşürüm:-um**

Matla 41

Mısra: 2

Hatalı ve yanlış davranış.

1. Cihān cihān gāmımı hep bilir iken dil-dār
2. Cefāda var mı kuşürüm deyü eder tekrār

kuşür etdigini:

1. **kuşür etdigini:-di, -gin, -i**

Müfret 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatālı davranışta bulunmak.

1. Müdāhin zānn ederdim gā’ibāne medh-i vaşşāfi
2. Yüzün gördükde onlar da kuşür etdigini bildim

kuşür etme:

1. **kuşür etme:-me**

Gazel 257

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatālı davranışta bulunmak.

5. Merāmın nāz ise ey baht-ı nā-rāmım kuşür etme
6. Kitāb-ı naqveti ol h̄sününe mağrürdan başla

kuşür etmez:

1. **kuşür etmez:-mez**

Gazel 270

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatālı davranışta bulunmak.

1. uşür etmez felek tekdür-i erbāb-ı taḃī’atde
2. Şāfālar kesb eder bir nā-tırāşı görse devletde

kuşür eylemez:

1. **kuşür eylemez:-mez**

Kaside 16

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatālı davranışta bulunmak.

67. Nola müjgānımı ārüb eder ise bāga
68. H̄dmet-i güldde kuşür eylemez aqlā bülbül

kuşür eyler:

1. **kuşür eyler:-r**

Kaside 20

Mısra: 326

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hata eylemek, yanlış yapmak.

325. Ne adar hāme midḃat eylese ger
326. Yine elbette bir kuşür eyler

kuşür-ı kesb-i kemāl:

1. **kuşür-ı kesb-i kemāl:**

Kaside 10

Mısra: 485

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fazilet elde etmede eksiklik.

485. omadı bir uŐur-ı kesb-i kemāl

486. Etdi bir bir netice istikmāl

uŐur-ı re'y-i pākimden:

1. uŐur-ı re'y-i pākimden:-im, -den

Gazel 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz goruŐteki kusur. Hatalar.

1. İmtidād-ı gam uŐur-ı re'y-i pākimden midir

2. Yoşsa ey dil ol da başt-ı vābnākimden midir

uŐuruna bakmazız:

1. uŐuruna bakmazız:-maz, -ız

Gazel 218

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

EksikliŐini, kusurunu görmek.

7. Bakmazız bezm-i meyiŐ cümle uŐuruna hemān

8. Bir aç aŐbāb ile tek bāde-i gül-fām olsun

uŐ:

1. uŐdur:-dur

Gazel 269

Mısra: 3

Kuş.

3. Ne uŐdur bülbül ey gönca bizimle nālede bir mi

4. Öte ursun hele bizden hezārıŐ bezm-i gulŐende

uŐā'ir:

1. uŐā'irdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 204

Çıplaklık || Her Şeyin gün yüzüne çıkması.

203. Neye erer 'aceb aŐvālī bed-fi'āl olanıŐ

204. Taraf araf o zamān kim beden uŐā'irdir

kŐe-i gŐu:

1. kŐe-i gŐu:-u

Tarih 3

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

KulaŐının köşesi.

21. GŐ-sad-gŐ hezārān taşsın

22. KŐe-i gŐu leb-ā-leb bn eder ise sezā

kt:

1. kta:

Gazel 167

Mısra: 9

Azık, yiyecek.

9. Hemān Sālīm anā'at eyle kta

10. Yeter tā-key hevā inŐāf inŐāf

2. ktumuz:-umuz

Gazel 185

Mısra: 6

Azık, yiyecek.

5. Hep gdā-yı rŐ olup uvvet verirdi ā'ate

6. tumuz bezm-i cihānda cümleten ıb eylesek

uŐb-ı dehr-i oŐ-edā:

1. uŐb-ı dehr-i oŐ-edā:

Tarih 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş davranıŐlı dünyanın merkezi || Güzel dünyanın güzel mekanı.

3. BaŐs-i asretle maŐaldır dıŐkat etmezse felek

4. Kim erişdi uŐb-ı dehr-i oŐ-edā ilzāmına

uŐb-ı selātın-i cihān:

1. uŐb-ı selātın-i cihān:

Kaside 13

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya sultanlarının nderi || 1. Mahmud.

47. Mehdi-i devr-i zamān uŐb-ı selātın-i cihān

48. Hüsrev-i ŐāŐib-ırān hem-nām-ı faŐr'l-enbiyā

uŐr-ı pİRāmen-i mühr:

1. uŐr-ı pİRāmen-i mühr:

Gazel 242

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mhrn eteŐinin evresi || -Kişinin-, Şairin bulundu yerin dışında olması.

5. uŐr-ı pİRāmen-i mühr ile dolaşmaz aŐlā

6. Hric-i dā'iredir merkez-i ref-tār-ı 'ad

u'd ederdi:

1. u'd ederdi:-er, -di

Kaside 10

Mısra: 348

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oturmak.

347. Yine bir gün o bed-gümān-ı 'and

348. Hārem-i Mekke'de ederdi u'd

u'd edip:

1. u'd edip:-ip

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oturmak.

29. u'd edip katımda ol ruŐ-ı al

30. Velī ğayrı nigehten etdi 'uzzāl

uvvet:

1. uvvetdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 304

Ar. Kudret, zor, gŐ, zaaf mukabili.

303. ŐeŐmek altunu aylı dıŐkatdır

304. HneriŐ 'aynıdır ne uvvetdir

2. uvvetdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 310

Ar. Kudret, zor, gŐ, zaaf mukabili.

309. Bāreka'llāh zihī Şeca'atdır

310. Rstemāne ne zr u uvvetdir

3. uvvete:-e

Kaside 20

Mısra: 314

Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.

313. Göricek böyle şan'atı insân

314. Nice olmaz bu kuvvete hayrân

kuvvet verirdi:

1. **kuvvet verirdi:**-ir, -di

Gazel 185

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuvvetlendirmek, önceki durumdan daha iyi hale getirmek.

5. Hep gıdâ-yı rûh olup kuvvet verirdi tã'ate

6. Kütümüz bezm-i cihânda cümleten tîb eylesek

kuvvet-i 'akliyyede:

1. **kuvvet-i 'akliyyede:**-de

Kaside 12

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce kudreti.

97. Bunuñla kuvvet-i 'akliyyede bedîd oldu

98. Çü hürd-bâz iken şubh-ı şâm-ı deycürü

kuvvet-i hâfizayla:

1. **kuvvet-i hâfizayla:**-yla

Kaside 10

Mısra: 262

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebü Hüreyre'nin hafızasının çok kuvvetli olması anlatılmaktadır.

261. Oldu dillerde nâmi 'âlem-gîr

262. Kuvvet-i hâfizayla oldu şehîr

kuvvet-i kâhîr:

1. **kuvvet-i kâhîr:**

Kaside 20

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Galip gelen güç || Padişahın kudreti.

93. Bu nîzâm ile kuvvet-i kâhîr

94. Kañgi bir devlete müyesserdir

kuvvet-i şevket:

1. **kuvvet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik, ululuk kuvveti.

9. Verâ-yı Kâf'a nihân etse kendini a'dâ

10. Yeter irâdet-i Hakk ile kuvvet-i şevket

2. **kuvvet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanat (3. Ahmed) kuvveti.

41. Mülâhazam bu ki şevketli pâdişâhımdan

42. Bilâda hükme-resân oldu kuvvet-i şevket

küy:

1. **küyüñdan:**-uñ, -dan

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 158

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

157. Sıkleti var ise ey gonca-dehen

158. Göñlümü kov kerem et küyüñdan

2. **küyüñda:**-un, -da

Tesdis 3

Mısra: 25

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

25. Görüp küyüñda gâltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim

26. Cebînimden bilip bezm-i vişâle olan iqbâlim

3. **küyüñâ:**-uñ, -a

Tarih 9

Mısra: 8

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

7. Nola ayrılmazsa bir ân tal'atıñdan hüsn ü ân

8. Hatt ile geldi hüsn ey nâzeninim küyüñâ

4. **küyüñâ:**-uñ, -a

Rûbai 14

Mısra: 1

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

1. Matlûbum iken küyüñâ gâltân olmak

2. Piş-i deriñe hâk ile yeksân olmak

5. **küyüñâ:**-un, -a

Rûbai 17

Mısra: 1

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

1. Küyüñâ anıñ ben ki şitâbân oldum

2. Hâk-i rehine dil ile gâltân oldum

6. **küyüñda:**-un, -da

Gazel 86

Mısra: 14

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

13. Murâdın añlar üstâd-ı nigâhıñ bir nigâhında

14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyüñda dirâz eyler

7. **küyüñda:**-un, -da

Gazel 127

Mısra: 7

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

7. Bulmağ nic'olur göñlünü küyüñda garîbân

8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz

8. **küyüñda:**-un, -da

Gazel 136

Mısra: 1

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

1. Taleb etsek dili küyüñda gamından biliriz

2. Ya'ni kalbindeki hâliñ rakamından biliriz

9. **küyuñda:-uñ, -da**

Gazel 142

Mısra: 1

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

1. Neler çekdi gönül küyuñda ağıyara demek olmaz
2. Raķīb-i dūna ‘aşık sırr-ı ‘aşkı söylemek olmaz

10. **küyundan:-un, -dan**

Gazel 154

Mısra: 4

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

3. Gumūm-āver çıkageldi yine ğam hāne-i cisme
4. Dili besbelli küyundan o kāfir-mā-cerā sürmüş

11. **küyuñda:-uñ, -da**

Gazel 180

Mısra: 8

Köşe || Meyhane köşesi.

7. Gāv-tab‘-ı zāhid etmez idi ta‘n ey pīr-i mey
8. Anı da bizler gibi küyuñda irşād eyleseñ

12. **küyunda:-un, -da**

Gazel 196

Mısra: 1

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

1. Yād edip küyunda āh-ı āteşinim neyleyim
2. ‘Arz edip bī-hüde ben aña eninim neyleyim

13. **küyuña:-uñ, -a**

Gazel 211

Mısra: 1

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

1. ‘Arz edip nālelerim küyuña taķrīr edeyim
2. ‘Aşkıımız hāme-i müjgān ile taķrīr edeyim

14. **küyundaki:-un, -da, -ki**

Gazel 249

Mısra: 2

Köy, semt, mahalle || Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam.

1. Kapıldık zülfe ey dil taḅ‘-i Mecnūn’a selām eyle
2. Alıp küyundaki feryadı hāmūna selām eyle

küy-ı cānāna:

1. **küy-ı cānāna:-a**

Gazel 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin köyü, eşiği.

3. Binip esb-i nesime küy-ı cānāna şitāb eyler
4. Varır tā menzil-i dil-dārda ārām eder kāğaz

2. **küy-ı cānāna:-a**

Gazel 292

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin köyü, eşiği.

9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sālīmā

10. Küy-ı cānāna giden kāşid da el-ān gelmedi

küy-ı cānāndan:

1. **küy-ı cānāndan:-dan**

Gazel 100

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin köyü, eşiği.

5. Haber yok küy-ı cānāndan gelenlerden su‘āl etdik

6. Dil-i güm-geşteden hergiz peyām almak ne mümkündür

küy-ı dil-dāra:

1. **küy-ı dil-dāra:-a**

Tesdis 4

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eşiği, bulunduğu mekan.

19. Çin şehir gehvāre-i gül-bünden etdikde kıyām

20. Eyler iseñ ey şabā sen küy-ı dil-dāra hırām

2. **küy-ı dil-dāra:-a**

Gazel 203

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eşiği, bulunduğu mekan.

3. Bī-muḥābā küy-ı dil-dāra şitāb etmekdeyiz

4. Kimseden yokdur bu yolda bīm ü pervāmız bizim

küy-ı nigāra:

1. **küy-ı nigāra:-a**

Gazel 118

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili'nin bulunduğu yer, mahalle.

7. Görür müyüz bu şeb āyā o māh-ruḥsārı

8. Geceyle varmağa küy-ı nigāra niyyet var

küy-ı yārdan:

1. **küy-ı yārdan:-dan**

Matla 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin oturduğu yer.

1. Bir yādigār getirmez bize küy-ı yārdan

2. Çokdur bizim şikāyetimiz rüzgārdan

küyüñdan ayrılmaz:

1. **küyüñdan ayrılmaz:-maz**

Müfret 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süreklili bulunulan yeri terk etmek, ordan ayrılmak.

1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-hāneyi sākī

2. Şerāb-ı ‘aşkıñı içen seniñ küyüñdan ayrılmaz

küyunu dolassa:

1. **küyunu dolassa:-sa**

Matla 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşiğini dolaşmak || Sevgilinin bulunduğu yerde gidip gelmek.

1. Felek qadrin bilir demem o gūş-ı nāzikiñ cānā
2. Dolaşsa küyünü her şām

küyünü tolandım:

1. **küyünü tolandım:-dım**
Gazel 205
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çevresinde, eşiğinde gezmek.
3. Çok tolandım küyünü dil-berleriñ ammā ki ben
4. Yine senden gayrı cānā yār-i hem-dem bulmadım

kūze-i 'ibret:

1. **kūze-i 'ibret:**
Gazel 122
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İbret testisi.
3. Kūze-i 'ibret yeter kānī 'iseñ bu 'ālemiñ
4. Lüle-i ser-çeşme-i encāmı tamlar tamlamaz

küdüret:

1. **küdüretten:**
Lugaz 2
Mısra: 37
Üzüntü, kaygı.
37. Sālim ol tek hemān küdüretten
38. Hıfz ede Hāk seni her āfetden

küffār:

1. **küffāra:-a**
Tarih 3
Mısra: 87
Kāfiler. Müslüman olmayanlar.
87. Bildire haddini küffāra ser-ā-ser yer yer
88. Düşmene n'olduğunu añlada kendin her cā

küffār-ı nahīs:

1. **küffār-ı nahīs:**
Tarih 5
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saldıran kafirler, düşmanlar.
7. Şıy-ı tabl-ı haşmetiñ dehşetger-i şaff-ı 'adū
8. Darb-ı kūs-ı heybetiñle küşte küffār-ı nahīs

küfr:

1. **küfre:-e**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 208
Dinsizlik, iman'ın zıddı.
207. Nice sevdāları başına direr
208. Gehī küfre gehī günāha girer

kül oldu kalmadı:

1. **kül oldu kalmadı:-du**
Diğer 10
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan hale geldi, çok kötü oldu.

21. Firākıñ olmağ ile āteş-i derūna sebep
22. Kül oldu kalmadı hākisterimde hiç hālā

külbe-i ahzān olur:

1. **külbe-i ahzān olur:-ur**
Gazel 63
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakub peygamberin hüzünler evine benzemek.
9. Bir nazar et nāzeniniñ Sālim-i dil-ħasteye
10. Böyle qalırsa derūnum Külbe-i ahzān olur

külbe-i ahzāna:

1. **külbe-i ahzāna:-a**
Gazel 145
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzünler kulübesi; aşığın hüzünlü, kederli gönü.
7. O şūhu eyleriz da'vet düşüp pāyına bir kerre
8. Gerek teşrif eder bu külbe-i ahzāna ger gelmez
2. **külbe-i ahzāna:-a**
Gazel 197
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzünler kulübesi.
11. Qabül etdi ser-ā-ser dāğ-ı hicriñ ihtiyār ile
12. Efendim gamlarıñ bu külbe-i ahzāna 'arz etdim

külbe-i ahzānıma:

1. **külbe-i ahzānıma:-ım, -a**
Gazel 229
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın, sevgilinin hasretiyle acı çektiği ev.
11. Bir gelir var külbe-i ahzānıma biñ nāz ile
12. Sālimā bir hoş baq ol serv-i ħurāmān olmasın

külbe-i ahzānımı:

1. **külbe-i ahzānımı:-ım, -ı**
Gazel 293
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın, sevgilinin hasretiyle acı çektiği ev.
3. Ħamdü li'llāh kim cemāliñ şādmān etdi beni
4. Tal'atıñ kıldı münevver külbe-i ahzānımı

külhan:

1. **külhan:**
Diğer 2
Mısra: 46
Hamam ocağı || Azap, keder veren yer.
45. Var iken bende ihtirāk-ı vağan
46. Külhan olur gözüme hep gülşen
2. **külhan:**
Kaside 18
Mısra: 16
Hamam ocağı || Azap, keder veren yer.
15. Çeşmine süzen olur ħār hezārıñ gülsüz
16. Yārsız külhan olur 'aşıka bāğ-ı maqbül

3. **külhan:**

Gazel 269

Mısra: 6

Hamam ocağı || Azap, keder veren yer.

5. Ne mahzûn-ı firâkıñdır ne zevk-ı vaşlıña mağrûr

6. Gülistân-ı şafâ birdir dil-i 'uşşâka külhan da

külhan eyler:

1. **külhan eyler:-r**

Kaside 1

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak, mahvetmek.

73. Gül gibi bir güşâde 'âlem iken

74. Seni eyler hâzân ile külhan

külhan olmasın:

1. **külhan olmasın:-ma, -sın**

Kaside 1

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ocağa dönmek || Acı ve keder mekanına dönmek.

143. Olmasın sîne gam ile külhan

144. Söndür âteşlerim sirişkimden

külhan olmuşdur:

1. **külhan olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ocak olmak || Sevgilinin ayrılığının yakıcı etkisi.

1. Derûnum her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuşdur

2. Gülistân-ı cihân hicriñle baña külhan olmuşdur

küllü:

1. **küllisini:-si, -ni**

Diğer 10

Mısra: 66

Bütünüyle, tamamıyla.

65. Hâyâli hâvi-i eşkâl-i cüz' -i cüz' iyyât

66. Netice küllisini fehmedip de ol dâna

küllü emrin bi-vaktihî merhûn:

1. **küllü emrin bi-vaktihî merhûn:**

Matla 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Her iş vaktine bağlıdır" anlamında arapça ifade.

1. Olma te' hür-i kâmiña mahzûn

2. Küllü emrin bi-vaktihî merhûn

külüng:

1. **külüngünü:-ün, -ü**

Kaside 1

Mısra: 100

Far. Külünk, kazma.

99. 'Aşk ile çıkmamış iken başa

100. Neye urdu külüngünü taşa

kümevt-i hâme:

1. **kümevt-i hâme:**

Kaside 8

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalem atı.

69. Kümevt-i hâme gezinmiş bu yolda bir iz var

70. Degil nuqât dökülmüş o naqş-ı hâfirdir

kümevt-i tab'a:

1. **kümevt-i tab'a:-a**

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı şarap karakterli.

3. Gel kümevt-i tab'a tahmîl eyleme hicriñ yeter

4. Kalmadı bâr-ı girân-ı derde dermânım meded

kümevt-i tîz-reftâr evlesin:

1. **kümevt-i tîz-reftâr evlesin:-sın**

Kaside 30

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hızlı giden at haline getirmek || Söz ve mana ile istenilen amaca ulaşmak.

11. Yine gül-geşt-i meydân-ı suhanda fâris-i mazmûn

12. Kümevt-i tîz-reftâr evlesin her lafz u ma'nâyı

künbed-i mînâ:

1. **künbed-i mînâ:**

Kaside 35

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzü || Bütün insanlar.

63. Şâ' irân dehre nola lâzım olursa yek-ser

64. Şâ' irânla ögünür künbed-i mînâ her bâr

künc-i dâmân-ı dil-ârâda:

1. **künc-i dâmân-ı dil-ârâda:-da**

Gazel 228

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eşiği, sevgilinin hemen yakını.

5. Düşen kalkmaz yañar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda

6. Hemân 'âşık seniñ de tek vücuduñ bî-mecâl olsun

künc-i destâre almak:

1. **künc-i destâre almak:-e**

Kaside 19

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarığın köşesine -gül- takmak || Osmanlılar zamanındaki sarığa gül takma âdetine gönderme yapılmıştır.

45. Şerefde Farqadân'a hem-ser eyler kâdr ü miqdârı

46. Anıñ bir gonca-i ra'nâsın almak künc-i destâre

künc-i firkatde:

1. **künc-i firkatde:-de**

Gazel 37

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık köşesi.

9. Bî-tevaqquf baña luğ eyler idiñ görseñ eger

10. Künc-i firkatde dil-i zâra ne eyler ümmiz

2. **künc-i firkatde:-de**
Gazel 270
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık köşesi.
3. Benim bu giryemi cânân 'aceb nemden kıyās eyler
4. Benim bir hāl-i zārım görmemişken künc-i firkatde

künc-i gafletde:

1. **künc-i gafletde:-de**
Kaside 10
Mısra: 495
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gaflet köşesi.
495. Künc-i gafletde i'tiyādınca
496. Nevmeler eylediñ murādınca

künc-i ğamda:

1. **künc-i ğamda:-da**
Gazel 18
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü köşesi.
7. Saña ayın olduysa dil-i 'uşşāka cevri etmek
8. Bize de oldu künc-i ğamda āh ile enin 'ādet
2. **künc-i ğamda:-da**
Gazel 113
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü köşesi.
5. Ağyar-ı dünu eyleyip ihyā-yı şohbetiñ
6. Ben künc-i ğamda derd ile ölmek revā mıdır
3. **künc-i ğamda:-da**
Gazel 146
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü köşesi.
5. Kudümüñla sevindir 'āşık-ı zārı amān eyle
6. Ne yapsın künc-i ğamda bu gönül ey bî-amān sensiz
4. **künc-i ğamda:-da**
Gazel 182
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü köşesi.
9. Yolunda pāre pāre olduñ dil-dārı gör şimdi
10. Şorar mı künc-i ğamda Sālīmā hāl-i diger-günüñ

künc-i ğamında:

1. **künc-i ğamında:-ın, -da**
Tesdis 4
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü köşesi.
3. Nüşa-i mihr ü maḥabbet dāstānın kim bilir
4. Hālini künc-i ğamında 'āşıkānın kim bilir
2. **künc-i ğamında:-ın, -da**
Gazel 75
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü köşesi.

5. Şafāya ḥasret olur rüy-ı şohbete müştāk
6. O dil ki künc-i ğamında ğamın-i 'uzletdir

3. **künc-i ğamında:-ın, -da**

- Gazel 107**
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü köşesi.

5. Ayırma sineden yer yer kerem kıl ḥaçeriñ cânā
6. Benim künc-i ğamında dāğ-ı dil-düzum nedimimdir

künc-i ḥasretde:

1. **künc-i ḥasretde:-de**
Tesdis 2
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ḥasret köşesi.
9. Ğamıñla künc-i ḥasretde ederken nālemi tekrār
10. Fiğānım güş edip her şeb şikāyet şanmasın dil-dār
2. **künc-i ḥasretde:-de**
Gazel 88
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ḥasret köşesi.
3. Vākıf ancak bir Ḥudā'dır derdime
4. Künc-i ḥasretde kelālim kim bilir

künc-i kederde:

1. **künc-i kederde:-de**
Kaside 18
Mısra: 46
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam köşesi.
45. Olmaz āvāzesi kem-nām olur elbette
46. Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşğul

künc-i keşretde:

1. **künc-i keşretde:-de**
Gazel 200
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çokluk köşesi.
3. Künc-i keşretde tab'-ı çālāki
4. Mey-i vaḥdetle neşve-yāb edelim

künc-i miñnetde:

1. **künc-i miñnetde:-de**
Kaside 10
Mısra: 171
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Stkıntı köşesi.
171. Künc-i miñnetde dil-ḥırāş yatar
172. Renc-i şar'ayla der-fırāş yatar

künc-i şahrā-yı 'adem:

1. **künc-i şahrā-yı 'adem:**
Gazel 120
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yokluk çöñünün köşesi.
9. Ümid etmez ḥayāt-ı cāvidān-ı vaşlı ey Sālīm
10. Yerin bî-hüde 'āşık künc-i şahrā-yı 'adem etmez

künc-i 'uzletde:

1. künc-i 'uzletde:-de

Gazel 126

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnızlık köşesi.

7. Künc-i 'uzletde nişiniz merhamet kıl sevdiğim

8. Güşe-i çeşmiñle olsun bir nigâha kıâ'iliz

küngür-i evvân-ı kistrâ:

1. küngür-i evvân-ı kistrâ:

Kaside 2

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İran padişahı- Kistrâ'nın sarayının kubbesi(Hz. Muhammed'in doğduğu gece yıkılmıştır.).

73. O şebde şad 'alâmât oldu peydâ

74. Yıkıldı küngür-i Evvân-ı Kistrâ

kürsi:

1. kürsi:

Kaside 34

Mısra: 70

Taht, oturulacak yer.

69. Umür-ı pāk-i hālķı şer' ü kânün ile gördükçe

70. Kitâbı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'allâdır

kürsi-i ifrâñdan:

1. kürsi-i ifrâñdan:-iñ, -dan

Gazel 161

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haddin aşıldığı kürsü (Vaizin rinde hoş gelmeyen sözler söylediği kürsü).

7. Kesmeyinde ayağın kürsi-i ifrâñdan

8. Olamam senden eyâ vâ'iz-i nekbet mahzûz

kürsî-nişin-i çarh-ı evşâfi:

1. kürsî-nişin-i çarh-ı evşâfi:-ı

Kaside 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflar dünyasının kürsü sahibi || Övmek mevzusunda yüce konumda olan.

3. Yine kürsî-nişin-i çarh-ı evşâfi olup hâmem

4. Tamâm-ı sübhâ-i ezkâr etsin ol kerem-zâyı

kürsî-nişin-i zülfü:

1. kürsî-nişin-i zülfü:-ü

Gazel 216

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaçın -kişinin- kürsüde oturması.

5. Olalı kürsî-nişin-i zülfü şeyhî-zâdeniñ

6. Güy-ı vâ'iz gibi kaldı âh-ı dil te'sirden

küstâh:

1. küstâh:

Kaside 3

Mısra: 103

Terbiyesizlik, edepsizlik.

103. Yeter küstâh güyüñ etdiñ inşâd

104. Saña lâ-taknetü yetmez mi dil-şâd

küstâh etdi:

1. küstâh etdi:-di

Tarih 3

Mısra: 218

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küstahlaştırma.

217. Gerçi haddim degil ammâ bu sürürüñ şevķi

218. Etdi küstâh zarürî beni kıldı güyâ

küstâh u recâ olsam:

1. küstâh u recâ olsam:-sam

Tarih 17

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küstah ve ümitli olmak.

49. Ya'ni küstâh u recâ olsam deriñde ben nola

50. Luţfuña mu'tâd-ı dirineñ durur zâr u hâzin

küstâhane:

1. küstâhane:

Tarih 10

Mısra: 71

Küstahça, kendini bilmez şekilde.

71. Etdi târih aña küstâhane

72. Nazara gerçi ki şâyân olmaz

2. küstâhane:

Gazel 119

Mısra: 10

Küstahça, kendini bilmez şekilde.

9. Sarıl dâmânına bûs eyle destin Sâlimâ yoĥsa

10. Recâ-yı pây-bûsu yâre küstâhane söylenmez

küstâh-ı nazra:

1. küstâh-ı nazra:-a

Gazel 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Edebsizin bakışı.

1. Nola baĥtım remedden perde çekse dideme yer yer

2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nigeĥ yek-ser

küstâhlık:

1. küstâhlığın:-iñ

Kaside 31

Mısra: 75

Kabalık, saygısızlık.

75. 'Afv eder merĥameti ĥâşılı küstâhlığın

76. Sen hemân ĥâl-i diliñi şerĥini iţrâ eyle

küşte:

1. küşte:

Tarih 5

Mısra: 8

Ölü || Korkudan ölmek, çok korkmak.

7. Şıyţ-ı taĥl-ı ĥaşmetiñ dehşetger-i şaff-ı 'adû

8. Darb-ı kûs-ı heybetiñle küşte küffâr-ı nahîs

küştegân-ı ğamzeñe:

1. küştegân-ı ğamzeñe:-ñ, -e

Gazel 190

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin öldürücü bakışından dolayı ölen âşık.

9. 'İyd geldi merhabâ et küştegân-ı ğamzeñe

10. 'Âşıkñ yolunda kırbân olduğun bilmez misin

küşte-i zehr-âb-ı firkatîñ olursa:

1. küşte-i zehr-âb-ı firkatîñ olursa:-ur, -sa

Gazel 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık zehrinin öldürmesi.

7. Sâlim olursa küşte-i zehr-âb-ı firkatîñ

8. Hâk-i mezârı sürme-i 'ayn-i enin olur

kütüb-hâne:

1. kütüb-hâne:

Kaside 20

Mısra: 194

Far. Kitap vaz' ve hıfzına mahsus mahal.

193. Mazhar edip nigâh-ı şâhâne

194. Yaptı bir dil-güşâ kütüb-hâne

kütüb-hâne-i serâ'irdir:

1. kütüb-hâne-i serâ'irdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırlar kütüphanesi || Gönül.

5. Lisânımız ki bizim maskat-ı sitâyışdir

6. Derünümüz da kütüb-hâne-i serâ'irdir

2. 2. 14. L

lâ:

1. lâ'dır:-dır

Lugaz 5

Mısra: 3

La harfî || Makasın ağzının açılması ile şeklinin

"la" ya benzemesi.

3. Söylemez söylese lâ'dır suhanı

4. Cismi yok cümle dehendir bedeni

lâ-büd:

1. lâ-büd:

Kaside 8

Mısra: 25

Şüphesiz.

25. Mużî eder ğamı lâ-büd meşâdir-i keremi

26. Na'im-i pâkine hem-hâle lutfu gâbirdir

2. lâ-büd:

Kaside 8

Mısra: 151

Şüphesiz.

151. Fezâ-yı sinede lâ-büd geçer şafâ-yı sürür

152. Ne dem ki hüzn ü feraḥ kaşd ile müsâyirdir

3. lâ-büd:

Diğer 10

Mısra: 59

Şüphesiz.

59. Göreydi zâtını lâ-büd ederdi istihsân

60. O güne tab'ını etmiş 'ulûma Hâk me'vâ

4. lâ-büd:

Gazel 62

Mısra: 10

Şüphesiz.

9. Hâle-i âġuşa çekdim dün gece ol mâhi ben

10. Pehlevân-ı 'aşk lâ-büd zür-ı bâzû gösterir

5. lâ-büd:

Müfret 81

Mısra: 2

Şüphesiz.

1. Hevâ-âlûde olmak hıffet-i 'akla delâletdir

2. Hafif olsa olur lâ-büd hevâda keffe-i mizân

6. lâ-büd:

Gazel 246

Mısra: 7

Ar. Elbette, mutlaka, şüphesiz.

7. Bulur lâ-büd şikârın yine gül-geşt-i temâşâda

8. Hevâlandı gönül murġu süzöldü bezm-i pervâze

7. lâ-büd:

Gazel 285

Mısra: 6

Şüphesiz.

5. Hatt-ı dil-cüyuñ temâşâ eden olur bî-karâr

6. Artırır lâ-büd bahârñ maḡdemi sevdâları

lâf:

1. lâfı:-ı

Tarih 1

Mısra: 117

Söz || Şiir.

117. Kõ lâfi Sâlimâ hayr-ı du'âdır

118. Kaşide âhir olsa çünkü kânûn

2. lâf:

Gazel 47

Mısra: 1

Söz.

1. 'Âşıkâ va'de-i vaşlı da hemân lâf mıdır

2. Yoḡsa bî-çârelere bu reviş inşâf mıdır

lafz:

1. lafzını:-im, -ı

Kaside 16

Mısra: 74

Söz.

73. Ede faḡriyyeye âġâze be-üslûb-ı kadîm

74. K'ola her lafzını taḡsîn ile güyâ bülbül

lafz u ma'nâvı:

1. lafz u ma'nâvı:-yı

Kaside 30

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz ve anlam.

11. Yine gül-geşt-i meydân-ı suhanda fâris-i mazmûn
12. Kümeyt-i tîz-refîâr eylesin her lafz u ma'nâyı

lafzatu'llâh:

1. lafzatu'llâh:-a

Kaside 1

Mısra: 87

"Allah" kelimesinin lafzı.

87. Lafzatu'llâh dilde cā eyle
88. Cümle andan hemîn recā eyle

lafz-ı kün:

1. lafz-ı kün:

Kaside 13

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kün emri , Cenâb-ı Hakk'ın verdiği "Ol" mânasına gelen "Kün" emri ile yaratması.

21. Şüret-i zâhîrde lafz-ı kün idi mesmû' olan
22. Lîk kimler istimâ' etmiş bilinmez hâliyâ

lâğar:

1. lâğar:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 163

İnce, zarîf.

163. Çelebi lâğar u laţîf ister
164. Taḫ'ı âyînesi nazîf ister

lâhık ola:

1. lâhık ola:-a

Kaside 20

Mısra: 294

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetişen, kavuşan, erişen.

293. Saltanat bâ-meşîyyet-i Hâlîk
294. Ola tā ol 'adeldere lâhık

la'în:

1. la'în:

Kaside 10

Mısra: 354

Lânetlenmiş, kovulmuş, melun. Allah'ın rahmetinden mahrum || Ebu Cehil.

353. Tarfına oldu olmadı o yakîn
354. Ric'at-i kâhkar ile döndü la'în

2. la'în:

Kaside 12

Mısra: 119

Lânetlenmiş, kovulmuş, melun. Allahın rahmetinden mahrum.

119. Gözü çıkar aña böyle bakan la'în ü bedîñ
120. Olur nişestesi âhîr hafîr-i maḫhūrî

3. la'îni:-i

Kaside 20

Mısra: 319

Lânetlenmiş, kovulmuş, melun. Allah'ın rahmetinden mahrum.

319. Aña bed-hvâh olan la'îni Hudâ
320. Kahrına mazhar ede ser-tâ-pâ

la'l:

1. la'l:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 78

Dudak.

77. Yâd ola ortada gâhîce meyân
78. Geh ağızlarda geze la'l ü dehân

2. la'lîn:-îñ

Gazel 7

Mısra: 6

Ar. Yakut nev'inden pembe, kıymetli taş || Sevgilinin dudağı.

5. Her kaçan būs eylese dil tûti-i güyâ olur
6. Sâğarâsâ neş'e baḫş eyler o la'lîn leb baña

3. la'lindeki:-in, -de, -ki

Matla 22

Mısra: 1

Ar. Yakut nev'inden pembe, kıymetli taş || Sevgilinin dudağı.

1. Şaḫın zann etme tebḫâle durur la'lindeki yâre
2. Eşer etmiş şerâr-ı âhî 'uşşâkıñ leb-i yare

lâl:

1. lâlîñ:-iñ

Müfret 3

Mısra: 2

Dilsiz || Gül.

1. 'Aceb mi göncadan bülbül peyâm-ı vaşlı almazsa
2. Lisânından hemîşe añlamaz güyâ olan lâlîñ

2. lâl:

Kaside 22

Mısra: 109

Dilsiz.

109. Devletiñde ḫazîne-i dil lâl
110. Şeb-çerâğ-ı hünerle mâl-â-mâl

3. lâldir:-dir

Gazel 108

Mısra: 10

Dilsiz.

9. Tâzedir naḫş-ı ḫayâl-i kârimiz Sâlim bizim
10. Nâlelerle lâldir tañbürda mızrâblar

la'l eder:

1. la'l eder:-er

Kaside 1

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Susturmak.

71. Dâd dâdıñdan 'ârif-i suḫeniñ
72. Göncaveş la'l eder şaḫın deheniñ

lâl etdi:

1. lâl etdi:-di

Kaside 22

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Susturmak.

95. Beni za'f ile fikr edip çün nāl

96. Keder etdi nefice hāmemi lāl

lāl kıldı:

1. **lāl kıldı:-dı**

Kaside 14

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir şey söyleyemeyecek hale getirmek ||

Üstün gelmek.

13. Olalı zīb-baḥş-ı taḥt-ı iclāl

14. 'Adüyu kıldı ferr-i saṭveti lāl

lāl oldum:

1. **lāl oldum:-dum**

Gazel 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.

1. Gam-ı 'aşkıñla lāl oldum ḥayālīñle ḥayāl oldum

2. Teraḥḥum eyle sultānım meded kim bī-mecāl oldum

2. **lāl oldum:-dum**

Gazel 212

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.

7. Söz olmaz intizām-ı pāk-güftārına el-hāşıl

8. Nice medḥ eyleyim ṭatlı diliñ vaşfinda lāl oldum

lāl olmaz:

1. **lāl olmaz:-maz**

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.

5. Kafes zībende-i ārāyiş olmaz nālekārīde

6. Gülistān-ı cefānıñ bülbül-i güyāsı lāl olmaz

lāl olur:

1. **lāl olur:-ur**

Gazel 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.

5. 'Arz -i aḥvālın eder âmāde ma'sūka veli

6. Vaşla erince hemān bī-çāre 'āşık lāl olur

la'l olur:

1. **la'l olur:-ur**

Kaside 2

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilsizleşmek || Söz söyleyemez hale gelmek.

85. Ne diḳkat la'l olur belki dehānım

86. Şumār edip kuşur u 'acız ü şānım

lāl olurdu:

1. **lāl olurdu:-ur, -du**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.

55. Lāl olurdu Kelim-i Eyyübî

56. Tūr-ı kalbimde görse āşübî

lāl ü ebkem:

1. **lāl ü ebkem:**

Kaside 30

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilsiz || Hal diliyle bir şey ifade edememek.

45. Zebān-ı ḥāl lāl ü ebkem iken bezm-i ma'nāda

46. Getirdi yümn-i vasfı ḥātırı bu nazm-ı ḡarrāyı

lāle:

1. **lāle:**

Kaside 1

Mısra: 37

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

37. Lāle pür-dāğ-ı sīne hem-çü riyā

38. Sā'id-i zühde keyy olup güyā

2. **lāle:**

Tarih 2

Mısra: 21

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

21. Lāle dāğ-ı ḥasret ile sīne-süz iken bu dem

22. Bir ḳadeḥ mey elde ser-hoş rağm eder ālāmına

3. **lāle:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 40

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

39. Oldu şān bir mehe dil-beste yine

40. Lāle aldı ḳadeḥin deste yine

4. **lāle:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 43

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

43. Gülşeniñ lāle gönül micmeridir

44. Sīnesin dāğ ile yaḳsa yeridir

5. **lāle:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 50

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

49. Nola zerrin ḳadeḥ olsa düşmen

50. Lāle aldı ḳadeḥin destinden

6. **lāleler:-ler**

Diğer 3

Mısra: 71

Ortasında yanığı andıran siyahlık olan lale çiçeği.

71. Lâleler ise yakıp dâğ-ı derûnun yer yer
72. Güyiyâ şâh-ı bahâr yine çerâgân eyler

7. **lâle:**

Tarih 8

Mısra: 25

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

25. Gül-i zîbâ vü lâle sünbülân 'aks eylemiştir hep
26. Bakınca çarha şanma şubh-ı şâdik eyledi işrâk

8. **lâleler:-ler**

Tarih 17

Mısra: 3

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

3. Lâleler maḥv-ı vücûd etdi kederden dâğ ile
4. Olalı her bir giyeh gülzâra şekl-i yâsemîn

9. **lâle:**

Kaside 19

Mısra: 21

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

21. Olur lâle müsâbih çiftleriñ her reng-i gül-fâmı
22. O mercân-pârelerle kim dizilmiş tarḥ-ı zer-târe

10. **lâle:**

Kaside 32

Mısra: 3

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

3. Lâle leb-rîz-i mey-i şâdi edip sâğarını
4. 'Ays u nûş etmededir bâğda rindânâsâ

11. **lâle:**

Kaside 34

Mısra: 17

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek || Ortasında yanğı andıran şiyahlık olan lale çiçeği.

17. Urulmuş gibi lâle yine bir şûḥa derûnunda
18. O dâğ-ı dâğ-ber-dâğı delîl-i şübhe-fersâdır

12. **lâle:**

Gazel 244

Mısra: 11

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

11. Kadeḥ-nûşân-ı bezm-i gülşene her lâle bir sâğar
12. Be-her güşe müferriḥdir ser-â-pâ gülsitân içre

lâleāsâ:

1. **lâleāsâ:**

Gazel 69

Mısra: 7

Lale gibi || Renginden ötürü âşığın yaralarına benzetilmiştir.

7. Şaklamam dâğ-ı derûnum lâleāsâ sevdiğim
8. Şad hezârân derdimiz var derd cânâ bir midir

2. **lâleāsâ:**

Gazel 227

Mısra: 5

Lale gibi || Renginden ötürü âşığın yaralarına benzetilmiştir.

5. Lâleāsâ dâğlarla gül gül olmuş ser-te-ser

6. Sîneme etsin nigeḥ seyr-i gülîstân etmeyen

3. **lâleāsâ:**

Gazel 269

Mısra: 7

Lale gibi || Renginden ötürü âşığın yaralarına benzetilmiştir.

7. Derûnum lâleāsâ dâğ ber-dildir firâkıñdan

8. Nümâyândır ser-â-pâ dâğ-ı ḥasret cā-be-cā tende

lâle-had:

1. **lâle-had:**

Gazel 90

Mısra: 3

Lale yanaklı || Sevgili.

3. Gülsitânım seyre çık ey serv-ḳadd ü lâle-had

4. Sînedede dâğ-ı dil-i âteş-karınım tâzedir

2. **lâle-had:**

Gazel 258

Mısra: 1

Lale yanaklı || Sevgili.

1. Yeter ey lâle-had dâğ-ı derûnum pârelendirme

2. Oñulmaz zaḥmımı hicriñle yine yârelendirme

lâle-had periden:

1. **lâle-had periden:-den**

Gazel 206

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lale yanaklı sevgili.

9. Ben o lâle-had periden Sâlimâ bir vech ile

10. Gülşen-i 'âlemede büy-ı vuşlat ümmîd eylemem

lâle-i dil-süz:

1. **lâle-i dil-süz:**

Kaside 31

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül yakıcı lale.

59. Mîr-i gülşen gibi olmakda ser-efrâz şehâ

60. Dâğımı lâle-i dil-süz ile hem-pâ eyle

lâle-i ḥamrâyı:

1. **lâle-i ḥamrâyı:-yı**

Matla 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı lale.

1. Yoğ iken lâle-i ḥamrâyı edip medḥe sezâ

2. Ḥâki yâkût eder geh eger-i feyz-i Ḥudâ

lâle-sıfat:

1. **lâle-sıfat:**

Tarih 8

Mısra: 23

Lale gibi.

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay gibi güzel sevgilinin dudakları.

69. Añılıp la'l-i şeh-i mäh-miğâl

70. Pür ola al kirâsıyla hayâl

la'l-i şekker-efşânî:

1. **la'l-i şekker-efşânî:-iñ**

Tesdis 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeker saçan dudak || Sevgilinin dudakları.

9. Gezerken reh-güzârında anîñ bî-şabr u bî-sâmân

10. O la'l-i şekker-efşânî olup ikrâmına şâyân

lâmi'-i sâti':

1. **lâmi'-i sâti':**

Kaside 6

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur saçan parlaklık.

67. Eger ol nür olmasa cihâna lâmi'-i sâti'

68. Ne mümkün idi kim ola hüveydâ şem' ü pervâne

lâne-i devlet:

1. **lâne-i devlet:**

Kaside 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devlet, yurt.

9. Şu kadar emn ü emân lâne-i devlet şimdi

10. Bir tarîk ile heves kendüyü etse güyâ

lâ-şekk:

1. **lâ-şekk:**

Kaside 17

Mısra: 19

Ar. Şüphesiz, elbette, behemehâl.

19. Bu ihtirâm Resül-i Hudâ'yadır lâ-şekk

20. Ederse tehniye lâyıq bu ni'mete 'âlem

lât:

1. **lât:**

Gazel 24

Mısra: 10

İslamdan önce Arapların Kabe'de bulunan putlarından biri.

9. Zâhidâ ağıyâra meyliñ büt-perestlikdir saña

10. Añlasañ hubb-ı sivâ ma'nide Lât ile Menât

lâ-taknetü:

1. **lâ-taknetü:**

Kaside 3

Mısra: 104

Kur'an-ı Kerim (39/53). Zümer Suresi 53. ayetten 'ümidinizi kesmeyin' manasında Arapça söz."De ki: «Ey kendi aleyhlerine haddi aşmış kullarım, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah, bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.".

103. Yeter küstâh güyuñ etdiñ inşâd

104. Saña lâ-taknetü yetmez mi dil-şâd

latîf:

1. **latîf:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 163

Hoş, güzel.

163. Çelebi lâğar u latîf ister

164. Tab'ı âyinesi nazîf ister

2. **latîf:**

Lugaz 3

Mısra: 3

Hoş, güzel.

3. Bir ser-âmed latîf dil-berdir

4. Qalbi de 'aksi de ber-â-berdir

3. **latîfîñ:-iñ**

Kaside 8

Mısra: 144

Hoş, güzel.

143. Nebiyy-i müftehimâ çäre-sâz-ı hicrânâ

144. Ki nâm-ı pāk ü latîfîñ şefî' ü hâsirdir

4. **latîf:**

Kaside 8

Mısra: 180

Lütf edici || Allah.

179. Ra'ûf-ı bâtın u zâhir ve evvel ü âhîr

180. Latîf (u) Râfi' ü Kâhir Şefîk ü Câbir'dir

latîfe:

1. **latîfesi:-si**

Lugaz 3

Mısra: 57

Şaka, şaka yollu söylenen söz.

57. Gözüne girer ol latîfesi bed

58. Âciz olur elinden ol derdmend

lâyık:

1. **lâyık:**

Kaside 1

Mısra: 110

Yakışır, münasip, şâyân.

109. Ketm-i sırr-ı hâkîkat etme velî

110. Lîk lâyıq mı saña dene deli

2. **lâyık:**

Tesdis 1

Mısra: 13

Yakışır, münasip, şâyân.

13. Neden lâyıq ki a'dâ dergehiñde hep çerâğ olsun

14. Benim nâr-ı fırâkı ile gönlüm dâğ dâğ olsun

3. **lâyık:**

Tarih 1

Mısra: 91

Yakışır, münasip, şâyân.

91. Sen ol dâñâ şehenşehsin ki lâyıq

92. Kemine çakeriñ olsa Felañun

4. **lâyık:**

Tarih 3

- Mısra: 17
Yakışır, münasip, şâyân.
17. Böyle pākīze ğazā hākkına dense lāyık
18. Gecesi Qadr idi hem gündüzü 'id-ı azhā
5. **lāyık:**
Kaside 3
Mısra: 46
Yakışır, münasip, şâyân.
45. İlahī bunca luṭfu görmüş iken
46. Saña lāyık 'ibādet etmedim ben
6. **lāyık:**
Kaside 8
Mısra: 14
Yakışır, münasip, şâyân.
13. Ğubār-ı dergehine yüz süren 'ibādetkār
14. Teyemmüm etmege lāyık o ḥāk tāhirdir
7. **lāyık:**
Kıt'a 14
Mısra: 4
Yakışır, münasip, şâyân.
3. Ben perişān-tār-ı ekdār-ı hezārān-derd iken
4. Şormamağ bir kerre lāyık mı beni cānā baña
8. **lāyıkdır:-dır**
Tarih 14
Mısra: 5
Yakışır, münasip, şâyân.
5. Cināna bādī-i temsil ü teşbih olsa lāyıkdır
6. Hele mevcūd olandan bunda luṭf u ḥüsñüñ esbābı
9. **lāyıkdır:-dır**
Kaside 17
Mısra: 55
Yakışır, münasip, şâyân.
55. O pādīşāh-ı muzaffer ki dense lāyıkdır
56. Medīne-i ni'am-ı merḥamet cihān-ı kerem
10. **lāyığı:-ı**
Kaside 20
Mısra: 172
Yakışır, münasip, şâyân.
171. Yed-i cüdu eder hemişe müdām
172. Lāyığı üzre her kese ikrām
11. **lāyıkdır:-dır**
Kaside 22
Mısra: 42
Yakışır, münasip, şâyân.
41. Selefñ cümlesine fāyıkdır
42. Biñ cihetle o şadra lāyıkdır
12. **lāyıkñ:-ñ**
Kaside 24
Mısra: 60
Yakışır, münasip, şâyân.
59. Medḥ-i vaşfiñda ne deñlü suhan-endāz olsam
60. Lāyıkñ üzre zebānım edemez bir ta'bir

13. **lāyıkdır:-dır**
Kaside 25
Mısra: 5
Yakışır, münasip, şâyân.
5. Ne zāt-ı mekrümet-pirā ki lāyıkdır olurlarsa
6. Der-i devlet-me'āb-ı bendesi Cemşid ile Kısra
14. **lāyık:**
Kaside 25
Mısra: 25
Yakışır, münasip, şâyân.
25. Desem şad vech ile lāyık yüzüne neyyir-i devlet
26. Ki güm oldu ṭulū'uyla nücüm-ı şām-ı ğam-pirā
15. **lāyık:**
Gazel 188
Mısra: 2
Yakışır, münasip, şâyân.
1. Nedendir sīḥ-i ğamda hicr ile bağrım kebāb etmek
2. Saña lāyık mıdır cānā bizi pür-ıztırāb etmek
- lāyık ederse:**
1. **lāyık ederse:-er, -se**
Kaside 17
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun görmek.
19. Bu ihtirām Resül-i Ḥudā'yadır lā-şekk
20. Ederse tehniye lāyık bu ni'mete 'ālem
- lāyık mı:**
1. **lāyık mı:**
Rübai 14
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakışır mı, uygun mu.
3. Lāyık mı seniñ devlet-i ḥüsñünde şehā
4. Üftāde reh-i vādī-i hicrān olmak
- lāyık olan:**
1. **lāyık olan:-an**
Kaside 17
Mısra: 75
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Layık olmak, yaratmak.
75. Kula da lāyık olan hep du'ā-yı devletdir
76. Nitekim 'āleme yek-ser senāsıdır elzem
- lāyık olsa:**
1. **lāyık olsa:-sa**
Diğer 11
Mısra: 100
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun olmak, hak etmek.
99. Pençġāh-ı niyāz-ı her 'āşık
100. Olsa maḥşür-ı ülfetiñ lāyık
- lāyıkı:**
1. **lāyıkıdır:-dır**
Kaside 29
Mısra: 25
Denk, eş.

25. Hâtem-i Tâ'î o kân-ı keremiñ lâyıkıdır
26. Dergeh-i 'izzetine olsa kemîne-çâker

lâyık-ı eltfâf-ı şâhib-devlet ü ihsânsın:

1. **lâyık-ı eltfâf-ı şâhib-devlet ü ihsânsın:-sın**
Tarih 5
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güç ve cömertlik sahibinin -Sadrazam Damat İbrahim Paşa- lütuflara layık olması.
9. Lâyık-ı eltfâf-ı şâhib-devlet ü ihsânsın
10. Nola olsañ mazhar-ı cüd u 'atâyâ-yı nefis

lâyık-ı lutf-ı müstetâb:

1. **lâyık-ı lutf-ı müstetâb:**
Kaside 33
Mısra: 85
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deva olan iyiliklere layık olmak.
85. Lâyık-ı lutf-ı müstetâb nedir
86. Bunda bir re' y-i bâ-şavâb nedir

lâyık-ı lutfu:

1. **lâyık-ı lutfu:-u**
Kaside 20
Mısra: 179
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyiliğe layık olan, hak eden.
179. Lâyık-ı lutfu güm-sürâğ olmaz
180. Ne kadar dür ise ırâğ olmaz

lâyıkı üzre:

1. **lâyıkı üzre:**
Kaside 25
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Layıkıyla, uygun şekilde.
49. Ne mümkündür medîh-i zât-ı pâkiñ lâyıkı üzre
50. Garaz 'arz-ı du'âdır hem hülüş-ı kalbimi inhâ
2. **lâyıkı üzre:**
Kaside 29
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Layıkıyla, uygun şekilde.
51. Lîk mümkün mi ede lâyıkı üzre medhîñ
52. Kilk-i mu'ciz-raqam u hâme-i i'câz-eşer

lâzım:

1. **lâzımdır:-i, -dır**
Kaside 33
Mısra: 32
Gerekli.
31. İmtişâl emriniñ mülâzımıdır
32. Nehyiniñ ictinâb lâzımıdır
2. **lâzımsa:-sa**
Gazel 84
Mısra: 7
Gerekli.
7. Helâk etdi beni gâmeñ saña 'uşşâk lâzımsa
8. Beni lutfuñla ihyâ kıl bizim hoş olmamız yegdir

3. lâzım:

Gazel 174
Mısra: 8
Gerekli.

7. Sözüñden kasdın eylikse sen eyle bizi incitme
8. Neden lâzım saña zâhid bütün dünyâya yâr olmak

4. lâzım:

Gazel 177
Mısra: 9
Gerekli.

9. Esâmesin okumak Sâlimâ neden lâzım
10. Beyâza çekmede çarh defterin 'uķūķumuzun

lâzım olursa:

1. **lâzım olursa:-ur, -sa**
Kaside 35
Mısra: 63
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerekmek.
63. Şâ'irân dehre nola lâzım olursa yek-ser
64. Şâ'irânla ögünür künbed-i minâ her bâr

lâzıme:

1. **lâzımedir:-dir**
Gazel 166
Mısra: 1
Lazım olan, gerekli şey.
1. İhvâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
2. Yârâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
2. **lâzımedir:-dir**
Gazel 166
Mısra: 2
Lazım olan, gerekli şey.
1. İhvâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
2. Yârâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
3. **lâzımedir:-dir**
Gazel 166
Mısra: 4
Lazım olan, gerekli şey.
3. Evvel bize şunsun dediler câmî raķibân
4. Rindâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
4. **lâzımedir:-dir**
Gazel 166
Mısra: 6
Lazım olan, gerekli şey.
5. 'Uşşâka ne müşkil ki vişâl olmaya ihsân
6. Hübâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
5. **lâzımedir:-dir**
Gazel 166
Mısra: 8
Lazım olan, gerekli şey.
7. Teklifime bakmasa gehî hâneme gelse
8. Cânâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
6. **lâzımedir:-dir**
Gazel 166
Mısra: 10
Lazım olan, gerekli şey.

9. Sâlim gibi her kes suhâna kâdir olur mu
10. İnsâna 'aceb lâzimedir tarh-ı tekellûf

lâzime-i hüsn olsa:

1. lâzime-i hüsn olsa:-sa

Tarih 10

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gereği olmak.

45. Ne 'aceb lâzime-i hüsn olsa

46. Haç kadar hüsn nıgehbân olmaz

lâzime-i hüsnünü:

1. lâzime-i hüsnünü:-ün, -ü

Tarih 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gereği.

7. Haç ile kişver-i âdâbı musahhar kıldı

8. Etdi hep lâzime-i hüsnünü bir bir tekmi

lazistân:

1. lazistân'a:-a

Tarih 17

Mısra: 80

Osmanlı döneminde Rize ve civarına verilen ad.

79. Bir zamân zâl-i felek 'aksine devrân eyleyip

80. Atı Lazistân'a zâtım kahr ile zâr u hazîn

le'âli-i teslîm:

1. le'âli-i teslîm:

Diğer 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Emanet incileri.

5. Şad hezârân le'âli-i teslîm

6. Biñ hulûş ile eyleriz taqdîm

leb:

1. lebi:-i

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 23

F. Dudak.

23. Lebi bir büselik beste-nigârdır

24. Dile bahşende-i zevk-i kenârdır

2. leb:

Gazel 7

Mısra: 6

F. Dudak.

5. Her kaçan bûs eylese dil tûti-i güyâ olur

6. Sâgarâsâ neş'e bahş eyler o la'lin leb baña

3. lebin:-in

Muamma 17

Mısra: 1

F. Dudak.

1. Hübüt etdi hümâ-yı dil lebin kaşd eyleyip cânâ

2. Ne var ey fendi çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

4. lebin:-in

Gazel 265

Mısra: 1

F. Dudak.

1. Hayâl eyler lebin hâl-i ruh-ı cânânedden soñra

2. Çeker minâyı zâhid sübhâ-i şad-dânedden soñra

5. leb:

Gazel 278

Mısra: 4

F. Dudak.

3. Sıkletinden göremez rüy-ı merâmın tâlib

4. Leb nihâd-ı suhan olmazsa recâdan gayrı

leb-â-leb:

1. leb-â-leb:

Tarih 3

Mısra: 22

Ağzına kadar dolu.

21. Güş-sad-güş hezârân tahsîn

22. Kûşe-i güşu leb-â-leb bün eder ise sezâ

leb-i dil-ber:

1. lebi-i dil-ber:

Tarih 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin dudağı.

15. Nedir ol pāk şekerden hadîka

16. Leb-i dil-ber gibi matbû' u mevzûn

leb-i gül-fâmû:

1. lebi-i gül-fâmû:-iñ

Gazel 261

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin gül renkli dudağı || Âşığı sarhoş etmesi bağlamında gül renkli şarap olarak kullanılmıştır.

9. Leb-i gül-fâmû ile mest-i lâ-ya 'kıl iken gönülüm

10. Bu 'ayş u nüşu etmiş var mı âyâ devlet-i Cem'de

leb-i gülşende:

1. lebi-i gülşende:-de

Kaside 34

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül bahçesinin kenarı.

35. Bu mevsimde derûnun gill u gışdan eyledi hâlî

36. Leb-i gülşende havzın âb-ı şâfisi muşaffâdır

leb-i vare:

1. lebi-i vare:-e

Matla 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yarin dudağı.

1. Şakın zann etme tebhâle durur la'lindeki yâre

2. Eşer etmiş şerâr-ı âhî 'uşşâkıñ lebi-i yare

lebinden alamadık:

1. lebinden alamadık:-a, -ma, -dık

Gazel 184

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sözün ağızdan çıkması.

9. Harf-i vişali hayfâ lebinden
10. Alamadık ol şîrin dehânîñ

leb-rîz:

1. **leb-rîzdir:-dir**
Diğer 11
Mısra: **68**
Dolu, taşkın.
67. Güşlar nâle-i firâkımdan
68. Kâse leb-rîzdir çemen-be-çemen

leb-rîz eder:

1. **leb-rîz eder:-er**
Kaside 8
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doldurmak.
135. Enini güşumu leb-rîz eder hemân güyâ
136. Ne dem ki dârıma çeşm-i hayâl nâzırdır

leb-rîz eyledi:

1. **leb-rîz eyledi:-di**
Kaside 12
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doldurmak.
23. Zemîni ins ile doldu hâzâ'ir-i Kuds'ûñ
24. Cihânı eyledi leb-rîz hikmetiñ nûri

leb-rîz olsa:

1. **leb-rîz olsa:-sa**
Kaside 7
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzına kadar dolmak.
83. Leb-rîz de olsa vechi vardır
84. Cürmüm dil-i nâ-tüvâna şıgmar

leb-rîz-i âh-ı cân-güdâz oldu:

1. **leb-rîz-i âh-ı cân-güdâz oldu:-du**
Gazel 248
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can eriten "ah" sesiyle dolmak.
3. Şimâh-ı cânımız leb-rîz-i âh-ı cân-güdâz oldu
4. Te'evvühdan meger nevbet deger mi şimdi şekvâyâ

leb-rîz-i cüd etdi:

1. **leb-rîz-i cüd etdi:-di**
Kaside 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlikle doldurmak, çok fazla cömertlik göstermek.
1. Hoşâ zamân-ı müsâ'id hoşâ zamân-ı ni'am
2. Ki etdi 'âlemi leb-rîz-i cüd o kân-ı kerem

leb-rîz-i hün-ı miñnet olmazdı:

1. **leb-rîz-i hün-ı miñnet olmazdı:-maz, -dı**
Gazel 266
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder kanyla dolu olmak || Yüreği kanla dolu olmak, üzgün olmak.
7. Goncaveş leb-rîz-i hün-ı miñnet olmazdı gönül
8. La'l-i nâbîñdan 'adü gül-çîn-i ihsân olmasa

leb-rîz-i kâse olmasa:

1. **leb-rîz-i kâse olmasa:-ma, -sa**
Gazel 231
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzına kadar dolu olmak.
3. Tutmazdı berg kendini mecrâ-yı şeb-neme
4. Leb-rîz-i kâse olmasa feyz-i şabâh'dan

leb-rîz-i mey-i şâdi edip:

1. **leb-rîz-i mey-i şâdi edip:-ip**
Kaside 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk şarabıyla doldurmak.
3. Lâle leb-rîz-i mey-i şâdi edip sâgarını
4. 'Ays u nüş etmededir bâğda rindânâsâ

leb-rîz-i neş'e-i 'irfân oldu:

1. **leb-rîz-i neş'e-i 'irfân oldu:-du**
Kaside 20
Mısra: **250**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Zaman kadehinin- Marifet neşesi ile dolu olması || İnsanların huzur ve mutluluk içerisinde yaşaması.
249. Oldu 'aşrında kâse-i devrân
250. Cümle leb-rîz-i neş'e-i 'irfân

leb-rîz-i şafâ kıldı:

1. **leb-rîz-i şafâ kıldı:-dı**
Kaside 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlulukla dolmak, çok mutlu olmak.
3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temüz-ı gamdan
4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-rîz-i şafâ

leb-rîz-i sâha olsa:

1. **leb-rîz-i sâha olsa:-sa**
Gazel 231
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yerin -bir şeyle- dolu olması.
9. Sâlim inanma zibiş-i deryâ-yı devlete
10. Leb-rîz-i sâha olsa da fevz ü felâh'dan

leb-rîz-i sirişk-i dîdeden:

1. **leb-rîz-i sirişk-i dîdeden:-den**
Gazel 203
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşıyla dolu olmak.

7. Kāse leb-rîz-i sirişk-i dîdeden meclisde ben
8. Cümle bu hûn-âbedir bezminde şahbâmız bizim

leb-tefsîde olup:

1. **leb-tefsîde olup:-up**

Kaside 9
Mısra: 81
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanmak.

81. Ki leb-tefsîde olup pest ü bālā
82. Hicâb-ı nâr-ı cürm ile ser-â-pā

leb-tefsîde-i tab'ı teb-i gam olsa:

1. **leb-tefsîde-i tab'ı teb-i gam olsa:-sa**

Gazel 134
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ateşiyile yanmış olmak.

5. Ne deñlü olsa leb-tefsîde-i tab'ı teb-i gam dil
6. Yine deryâ-yı luftundan kişiyeye çatıra el vermez

leb-tefsîde-i tâb-ı teb-i hicrân:

1. **leb-tefsîde-i tâb-ı teb-i hicrân:**

Gazel 206
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşiyile yanmış olmak.

3. Böyle leb-tefsîde-i tâb-ı teb-i hicrân iken
4. Ey tabîb-i derd-i aşîk sıhhat ümmîd eylemem

leb-teşne:

1. **leb-teşne:**

Gazel 3
Mısra: 9
Susamış || Beğenilen bir şeyi özlemek.

9. Nesîc-i nazmına yemler de leb-teşne seniñ Sâlim
10. Görüp emvâc-ı satır-ı dil-nişîniñ mevc urur deryâ

lecc etme:

1. **lecc etme:-me**

Gazel 13
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnat etmek.

7. Nihânî rûh şîhhatde görölmez deyü lecc etme
8. Gözümlü gördüm oldu dîdeden ol dil-sitân gâ'ib

lehce-i nazma:

1. **lehce-i nazma:-a**

Gazel 159
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiir dili.

9. Verirler lehce-i nazma bu vâdî içre âb u tâb
10. Alanlar cüy-ı tab'ı Sâlim-i şîrin-edâdan feyz

lekad bānet tebaşîru's-şabāhi:

1. **lekad bānet tebaşîru's-şabāhi:**

Kaside 9
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Sabahın müjdeleri ortaya çıktı" (Farsça).

3. Lekad bānet tebaşîru's-şabāhi
4. Bi-envārin min-âşāri felāhi

leked-horde olan:

1. **leked-horde olan:-an**

Gazel 58
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tekme yemek.

1. Doğundukça dil-i mağmūmuma cānā nevā artar
2. Loked-horde olan fağfūrda elbet şadā artar

leked-küb etmez:

1. **leked-küb etmez:-mez**

Kaside 30
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayakları altında ezilmek.

27. Zamān-ı devletinde ol vücūd-ı bî-naẓîrin çarlı
28. Bi-ḥamdî'llāh leked-küb etmez oldu merd ü dānāyi

leked-küb evler:

1. **leked-küb evler:-r**

Gazel 73
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında ezilmek.

7. Geh semend-i nāz ile eyler leked-küb aşîkı
8. Geh licām-ı rahmı alıp deste şefkat gösterir

leked-küb olmaña:

1. **leked-küb olmaña:-ma, -ñ, -a**

Gazel 26
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak altında ezilmek.

5. Ḥasîrāsâ ayaklarda koduñ cām-ı meyi vā'iz
6. Loked-küb olmaña olur seniñ de bu riyā bā'is

leked-küb-ı gamım:

1. **leked-küb-ı gamım:-ım**

Gazel 263
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamın, kederin altında ezilmek.

5. Ümid-i ḥāk-i pāyıyla leked-küb-ı gamım şimdi
6. Kadem-rencide kılmaz oldu bilmem noldu dil-dāre

lem'a-i feyz-i ḥazret-i mevlā:

1. **lem'a-i feyz-i ḥazret-i mevlā:**

Kaside 10
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın feyzinin ışıkları || Aşığın gönül karanlığını aydınlatması.

9. Lem'a-i feyz-i ḥazret-i Mevlā
10. Vere zulmetgeh-i derūna ziyā

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Titremek.

5. Cihānı hiddet ile gark-ı hün etmektedir ğamzeñ
6. Nola lertzān olursak cümle tığ-ı hün-feşānından

lerze düşerdi:

1. **lerze düşerdi:**-er, -di

Kaside 17
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçine korku düşmek, yüreği titremek.

47. Siphre lerze düşerdi kemāl-i dehşetden
48. Ne semte ‘azm eder āyā deyü o bedr-i himem

lerze-ber-endām-ı vahşet:

1. **lerze-ber-endām-ı vahşet:**

Kaside 12
Mısra: 175
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkudan titreyen.

175. Benim o lerze-ber-endām-ı vahşet ü ekdār
176. Ki cāna yetdi hümüm-ı küdüret-i dūrī

lerziş-i teb:

1. **lerziş-i teb:**

Gazel 89
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşin titremesi.

1. Lerziş-i teb kim şafā-yı hātırım teb‘id eder
2. Rüzgārīñ şevki germ-ā-germ olur teb‘id eder

lerzişkārī:

1. **lerzişkārī:**

Gazel 100
Mısra: 8
Titreme, titreyiş.

7. Vücūdum rüzgārīñ germ ü serdi eyledi lertzān
8. Bu lerzişkārī ile deste cām almak ne mümkündür

leşker:

1. **leşkere:**-e

Kaside 10
Mısra: 190
Asker.

189. Ceng āhir olunca ser-tā-ser
190. Etdiler leşkere i‘ānetler

leşker-i bī-‘add ü haşā:

1. **leşker-i bī-‘add ü haşā:**

Tarih 3
Mısra: 160
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sayısız, çok fazla asker.

159. Kağ‘ edip merhale-i himmeti menzil menzil
160. Vardılar rezmege leşker-i bī-‘add ü haşā

leşker-i endüh:

1. **leşker-i endüh:**

Gazel 213
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam askeri.

3. Derip devşirmeden kaldım ğamıñla kendimi cānā
4. Hezārān leşker-i endüh ile tālācdır sinem

leşker-i ğam:

1. **leşker-i ğam:**

Terci-bend 1
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

19. Böyle olduğca şafā-yı ülfetinden behremend
20. Leşker-i ğam zāt-ı pākimden ederler ihtifā

2. **leşker-i ğam:**

Müfret 4
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

1. Bahtdan mıdır nedendir kanda varsa ehl-i dil
2. Leşker-i ğam anları elbette istikbāl eder

leşker-i ğamla:

1. **leşker-i ğamla:**-la

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 138
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

137. Pes gelip hānemi tenhā buldu
138. Leşker-i ğamla derūnum taldı

leşker-i güv-ı hūner-pīşe-i dehre:

1. **leşker-i güv-ı hūner-pīşe-i dehre:**-e

Kaside 35
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya hūnerlerinin söz askeri || Kalem.

21. Gele ey zābiğ-i aqvāl-i sipāh-ı ezhān
22. Leşker-i güv-ı hūner-pīşe-i dehre ser-dār

leşker-i hağ:

1. **leşker-i hağ:**

Tarih 13
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hat askerleri || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

13. Hep terāküm eylemişdi gamzeler tāraca lik
14. Leşker-i hağ geldi bozdu ğamzenin terķimini

leşker-i hağtı:

1. **leşker-i hağtı:**-ı

Gazel 134
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hat askerleri || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

7. İhāta eylemiş mülk-i ‘izārın leşker-i hağtı
8. ‘Adū zu‘m eyler ‘uşşākı o kâfir şimdi el vermez

leşker-i müjgān:

1. **leşker-i müjgān:**

Gazel 155
Mısra: 1

1. **levhâşa'llâh:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 98
Allah irak eylesin, vahşet vermesin! || Aferin.

97. Es'ada'llâh zihî tabî'at-i pâk
98. Levhâşa'llâh hoşâ dil-i çâlâk

2. **levhâşa'llâh:**
Terci-bend 1
Mısra: 31
Allah irak eylesin, vahşet vermesin! || Aferin.

31. Levhâşa'llâh ahterim 'ulvî imiş gerdünda
32. Bendesı etdi beni Hâk sen şeh-i hûbânımıñ

3. **levhâşa'llâh:**
Tarih 3
Mısra: 2
Allah irak eylesin, vahşet vermesin! || Aferin.

1. Habbezâ feth-i hoş-âyende-zafer pâk gâzâ
2. Levhâşa'llâh zihî kâr-i pesendide-nümâ

4. **levhâşa'llâh:**
Tarih 5
Mısra: 20
Allah irak eylesin, vahşet vermesin! || Aferin.

19. Bâreka'llâh câmi'-i Akşâ 'adil-i dil-güşâ
20. Levhâşa'llâh mescid-i pür-nür-ı rûhânî kenîs

5. **levhâşa'llâh:**
Kaside 29
Mısra: 2
Allah irak eylesin, vahşet vermesin! || Aferin.

1. Bâreka'llâh zihî zât-ı mekârim-perver
2. Levhâşa'llâh hoşâ melce'-i erbâb-ı hüner

levh-i çarha:

1. **levh-i çarha:-a**
Kaside 27
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Felek levhası.

13. Tabak-ı mihre ezip tûr-i tîlâ-yı mührü
14. Levh-i çarha eder elqâbımı böyle icrâ

levh-i derûn-ı dilden:

1. **levh-i derûn-ı dilden:-den**
Rûbai 19
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül levhası || Gönül.
1. Nakşın çıkararı levh-ı derûn-ı dilden
2. Seng-i dil-i zühhâda hayâliñ kazsın

levh-i dilde:

1. **levh-i dilde:-de**
Gazel 202
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül levhası.
9. Yazılmış gördüğümce levh-i dilde bu zemîn-i nev
10. Edip tahsîn ü sâbâşı saña Sâlim pesend etdim

levh-i dil-hâne:

1. **levh-i dil-hâne:**
Kaside 10
Mısra: 457
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül levhası || Gönül âlemi.
457. Bir zamân sâde levh-i dil-hâne
458. Bir zamân ise rûha bîgâne

levh-i felege:

1. **levh-i felege:-e**
Kaside 29
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın, âlemin levhası.
9. Böyle sebt eyledi evşâfını levh-i felege
10. Kâtib-i çarh-ı hüceste-eser-i sihr-âver

levh-i hâtırdan:

1. **levh-i hâtırdan:-dan**
Gazel 90
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül levhası.
7. Zâ'il olmaz naşş-ı hûbân levh-i hâtırdan hele
8. 'Akl ü fikr ü hvâhiş-i kalb-i hazînim tâzedir

levh-i m:

1. **levh-i m:**
Kaside 12
Mısra: 19
Levh-i mahfûz (Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.).
19. Kalemle levha arada eder iken tahtır
20. Murâd-ı gayr-ı tehlâf-pezir-i me'mûrî

levh-i mir'ât-ı dil-i zârî:

1. **levh-i mir'ât-ı dil-i zârî:-ı**
Kaside 31
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyen gönlün aynası.
27. Zeyl-i eltâfi ile def'-i gubâr et gamdan
28. Levh-i mir'ât-ı dil-i zârî müberrâ eyle

levm eder:

1. **levm eder:-er**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 210
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak.
209. Gehî taqdîre dahl eder câhil
210. Gehî bahtına levm eder bâtil

levm ederler:

1. **levm ederler:-er, -ler**
Gazel 268
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak.

- Mısra: 61
Leyla ve Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnûn
62. Hırâm-ı kumri vü serv-i dil-ârâ şem' ü pervâne

4. **leylî'den:-den**
Matla 26
Mısra: 2
Leyla ve Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı || Sevgili.

1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timsâli mahzûnuñ
2. Gece Leylî'den olmuşdu 'ibâret hvâbı Mecnûn'uñ

5. **leylî:**
Gazel 85
Mısra: 9
Leyla ve Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.
9. O Leylî añlamazken 'âşıkñ pā-mâli-i hicrin
10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim 'aceb neyler

6. **leylî:**
Gazel 138
Mısra: 10
Leyla ve Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.
9. Biz perîşân-târ olursak nola hergiz Sâlimâ
10. Bir saçı leylî bütûñ şad şekvıla Mecnûn'uyuz

leyli-i fikrime:

1. **leyli-i fikrime:-im, -e**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel fikirler, düşünceler.
49. Şâhid-i tab'ıma olup meftûn
50. Leyli-i fikrime ola mecnûn

leys-i şey' merdûdudur:

1. **leys-i şey' merdûdudur:-dur**
Tarih 24
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aslanın reddettiği -şey- || Yüce insanlar yanında dünyanın durumu.
27. Destûr-ı a'zam Hızr-pey mişli degil Dârâ vü Key
28. Dünyâ yanında leys-i şey' merdûdudur sîm ile zer

levvîn kademe:

1. **levvîn kademe:-e**
Kaside 10
Mısra: 432
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yumuşak adım atmak || Çekinmeden bir işi, günahı gerçekleştirme.
431. Destimiz hep dırâz olur nedeme
432. Pâyımız cürme o leyyîn kademe

lezîz:

1. **lezîz:**
Gazel 38

- Mısra: 1
Lezzetli, tatlı, hoş.
1. Fem-i niğârdan olsa nola 'itâb lezîz
2. Gelir derûnuna 'uşşâkıñ ıztırâb lezîz
2. **lezîzdir:-dir**
Gazel 39
Mısra: 10
Lezzetli, tatlı, hoş.
9. 'Aceb mi menzil-i kâma tehâlüküm Sâlim
10. Lezîzdir hele akrândan imtiyâz lezîz
3. **lezîz:**
Gazel 39
Mısra: 10
Lezzetli, tatlı, hoş.
9. 'Aceb mi menzil-i kâma tehâlüküm Sâlim
10. Lezîzdir hele akrândan imtiyâz lezîz

lezîz gelir:

1. **lezîz gelir:-ir**
Gazel 38
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı, hoş gelmek.
1. Fem-i niğârdan olsa nola 'itâb lezîz
2. Gelir derûnuna 'uşşâkıñ ıztırâb lezîz
2. **lezîz gelir:-ir**
Gazel 38
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı, hoş gelmek.
7. Ne denlü zâhid-i dūna olursa telh-â-telh
8. Gelir o mertebe baña şerâb-ı nâb lezîz

3. **lezîz gelir:-ir**
Gazel 39
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı, hoş gelmek.
1. Ne mertebe saña cânâ gelirse nâz lezîz
2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyâz lezîz

4. **lezîz gelir:-ir**
Gazel 39
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı, hoş gelmek.
7. Gelir hemîşe bün-i güş-ı şoħbete cânâ
8. Şafâ-yı meclis-i 'ayş u şarabda sâz lezîz

lezîz gelirse:

1. **lezîz gelirse:-ir, -se**
Gazel 39
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı, hoş gelmek.

1. Ne merteye saña cānā gelirse nāz lezīz
2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyāz lezīz

lezīz olur:

1. lezīz olur:-ur
Gazel 38
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Lezzetli olmak.
3. Sırışte çeşmimiz olmazsa sîr hicriñde
4. Olur harâret-i rencûr-ı tebdē āb lezīz
2. lezīz olur:-ur
Gazel 38
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Lezzetli olmak.
5. Be-her şeh̄er nola sāğar elimden olmasa dūr
6. Ħumār def ine cānā olur şerāb lezīz

3. lezīz olur:-ur
Gazel 38
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Lezzetli olmak.
9. Der-i nigāra nola sür'at eylesen Sālīm
10. Reh-i merāma hemîşe olur şitāb lezīz

4. lezīz olur:-ur
Gazel 39
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Lezzetli olmak.
3. Olur hemİN dil-i 'uşşāk-ı zār u şeydāya
4. Niyāz-ı dūr u dirāz u zamīme-sāz lezīz

5. lezīz olur:-ur
Gazel 39
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Lezzetli olmak.
5. Şerāb ādeme bir bir maħabbetin dedirir
6. Olur nigārina mestāne keşf-i rāz lezīz

lezīz olursa:

1. lezīz olursa:-ur, -sa
Gazel 105
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Lezzetli olmak.
3. Lezīz olursa sezā fikr-i la'li hem-çü ħand
4. Derūn Mışrı da Yūsufsitān-ı dil-berdir

lezzāt:

1. lezzāt:-ı
Lugaz 4
Mısra: 14
Lezzetler.

13. İnzivā üzre durur evĳāti
14. Kimse bilmez ne durur lezzātı

lezzet-i ħarf-i recā:

1. lezzet-i ħarf-i recā:
Gazel 156
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Umma, istek lezzeti.
9. Ėamiñla vaĳf-ı telāş olmayınca kāmı diliñ
10. Cihānda lezzet-i ħarf-i recā bilinmez imiş

lezzet-i reftrāmı:

1. lezzet-i reftrāmı:-ın, -ı
Kaside 5
Mısra: 97
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Olgunluk hali, olgun yaşayış.
97. Āh kim lezzet-i reftrāmı ehl-i tab'ıñ
98. Eyledi telĳ ħümüm-ı nazar-ı ehl-i hevā

lezzet-i ta'birден:

1. lezzet-i ta'birден:-den
Gazel 216
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yorum güzelliğı, mutluluğı.
3. Şanmañız ħarf-ı lebin āzürdedir tebĳāleden
4. Çāk çāk olmuş dehāmi lezzet-i ta'birден

lezzet-i ta'birine:

1. lezzet-i ta'birine:-iñ, -e
Kaside 31
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yorum güzelliğı, mutluluğı.
35. Gülşen-ārā-yı hezārān nağam-ı tāze olup
36. Bülbülü lezzet-i ta'birine şeydā eyle

lezzetiñi bulmadık:

1. lezzetiñi bulmadık:-ma, -dık
Kıt'a 17
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tat almak || Sevgiliye kavuşmak.
1. Bu cihān-ı fenāda biz cānā
2. Hiç seniñ lezzetiñi bulmadık

libās:

1. libāsın:-ın
Kaside 14
Mısra: 55
Elbise, giysi.
55. Libāsın emn edip devriñde tebdēd
56. Felekde etdi 'ālem 'id-ber-'id
2. libāsında:-ın, -da
Matla 34
Mısra: 2
Elbise. || İhsan elbisesi.
1. Encümle kıyās etme görüp zİN ola dūnyā
2. Bendideleri oldu libāsında hüveydā

3. libās:

Müfret 90

Mısra: 2

Elbise, giysi.

1. Libās-ı fâhîr ile olma âdem kendiñ âdem ol
2. Eger kıbîlse fâhîr etmek seniñ ile libās ile

libās etmiş:

1. libās etmiş:-miş

Gazel 153

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gıydirmek.

7. Geçer bûd (u) ne-bûd ile ser-â-ser vakt pey-der-pey

8. Kıbâ-yı mahv u işbâtı vücûda Hâk libās etmiş

libās-ı cedîd:

1. libās-ı cedîd:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni kıyafet.

143. Ergüvânî giyip libās-ı cedîd

144. Hep meħâdîme etmede taklîd

libās-ı fâhîr:

1. libās-ı fâhîr:

Müfret 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünç elbisesi.

1. Libās-ı fâhîr ile olma âdem kendiñ âdem ol

2. Eger kıbîlse fâhîr etmek seniñ ile libās ile

libās-ı müsteşnâ:

1. libās-ı müsteşnâ:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 175

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel kıyafet.

175. Var iken bir libās-ı müsteşnâ

176. Borç ile iki etmeye ammâ

libās-ı zî-şandır:

1. libās-ı zî-şandır:-dır

Kaside 15

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanlı libas || Padişah kaftanı.

47. Boyuñca dühte-i ra'nâ libās-ı zî-şandır

48. Yed-i hikemle zer-endüde hil'at-i şevket

licâm-ı rahmî:

1. licâm-ı rahmî:-ı

Gazel 73

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet gemi.

7. Geh semend-i nâz ile eyler leked-küb 'âşıkı

8. Geh licâm-ı rahmî alıp deste şefkât gösterir

lîk:

1. lîk:

Kaside 1

Mısra: 46

Lâkin, ancak, ama.

45. Gerçi fışkıyyedir aña şâ'ir

46. Lîk 'ibret de anda pek vâfir

2. lîk:

Kaside 1

Mısra: 48

Lâkin, ancak, ama.

47. Şîşe gerçi şarâba me'vâdır

48. Lîk gâhî de Zemzem'e câdır

3. lîk:

Kaside 1

Mısra: 78

Lâkin, ancak, ama.

77. Gerçi hıvâbı hâram eder ammâ

78. Lîk ancak helâl olur ma'nâ

4. lîk:

Kaside 1

Mısra: 110

Lâkin, ancak, ama.

109. Ketm-i sırr-ı hâkîkat etme velî

110. Lîk lâyıķ mı saña dene delî

5. lîk:

Lugaz 1

Mısra: 19

Lâkin, ancak, ama.

19. Şetâretdir şetâretdir egerçi lîk sevdâdır

20. Sevâd-ı şebde gûyâ şeb-çerâğ-ı rûy-ı zînetdir

6. lîk:

Lugaz 2

Mısra: 9

Lâkin, ancak, ama.

9. Lîk ammâ bularla hayvânât

10. Bile ceng etmek etdiler 'âdât

7. lîk:

Diğêr 3

Mısra: 32

Lâkin, ancak, ama.

31. Senden ayrı o kadar hıvâb ırağ oldu dile

32. Seni ümmîd ederim lîk anı ummam ki gele

8. lîk:

Diğêr 3

Mısra: 105

Lâkin, ancak, ama.

105. Lîk kırbâncı dilencileri âdem paralar

106. Yañılıp ehl-i şafâ seyre varırlarsa eger

9. **lîk:**

Diğer 3

Mısra: 109

Lâkin, ancak, ama.

109. Lîk okur yazar ile o da şimdi töldü

110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu

10. **lîk:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 53

Lâkin, ancak, ama.

53. Baña bî-hüde âdem lîk gelmez

54. Benim tab'im velî cühhâli bilmez

11. **lîk:**

Lugaz 3

Mısra: 25

Lâkin, ancak, ama.

25. Lîk ammâ ki bilmeyip o edeb

26. Etse icrâ bu tarz ile meşreb

12. **lîk:**

Lugaz 3

Mısra: 36

Lâkin, ancak, ama.

35. Bir yalın yüzlü şühür o cevân

36. Lîk ammâ edebsiz-i devrân

13. **lîk:**

Lugaz 3

Mısra: 52

Lâkin, ancak, ama.

51. Hele ne hâl ise bu istignâ

52. Lîk gör ki belâyı ol rüsvâ

14. **lîk:**

Diğer 4

Mısra: 33

Lâkin, ancak, ama.

33. Lîk bu dîde-i nemnâk ma'lüm

34. Hep gam-ı hâtır-ı gamnâk ma'lüm

15. **lîk:**

Diğer 4

Mısra: 60

Lâkin, ancak, ama.

59. Etmege başladı divân tertîb

60. Lîk ammâ ki ben etdim terğîb

16. **lîk:**

Diğer 9

Mısra: 31

Lâkin, ancak, ama.

31. Lîk ammâ ki n'ışlesin devrân

32. Etdi âhîr muğârin-i hicrân

17. **lîk:**

Diğer 9

Mısra: 122

Lâkin, ancak, ama.

121. Eyü manşîb netîce bu manşîb

122. Lîk ammâ ri'yâyı müstevcib

18. **lîk:**

Diğer 11

Mısra: 32

Lâkin, ancak, ama.

31. Gerçi zevk u şafâdadır yer yer

32. Lîk zâhir firâkımız yek-ser

19. **lîk:**

Kaside 12

Mısra: 59

Lâkin, ancak, ama.

59. Egerçi şüret-i zâhirde bir şebaḥ idi lîk

60. Mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi cism-i bihbûdi

20. **lîk:**

Tarih 13

Mısra: 9

Lâkin, ancak, ama.

9. Böyle görmek istemezdik biz cemâlîñ lîk âh

10. Rüzgâr ister mi kalb-i 'aşıkıñ termîmini

21. **lîk:**

Tarih 13

Mısra: 13

Lâkin, ancak, ama.

13. Hep terâküm eylemişdi gamzeler târâca lîk

14. Leşker-i ḥaṭ geldi bozdu gamzenîñ terkîmini

22. **lîk:**

Kaside 13

Mısra: 22

Lâkin, ancak, ama.

21. Şüret-i zâhirde lafz-ı kün idi mesmû' olan

22. Lîk kimler istimâ' etmiş bilinmez ḥâliyâ

23. **lîk:**

Gazel 22

Mısra: 5

Lâkin, ancak, ama.

5. Bir gece ḥaşr olmaz idik âh ile biz lîk âh

6. Âdemi nâ-çâr eder endûh-ı dünyâ âh-düst

24. **lîk:**

Kaside 22

Mısra: 114

Lâkin, ancak, ama.

113. Gerçi pür-gü bir ehl-i âşârim

114. Lîk bîzâr-ı baḥt-ı keç-kârim

25. **lîk:**

Kaside 22

Mısra: 125

Lâkin, ancak, ama.

125. Lık şevk-ı medâyihiñle derün
126. Kesb-i feyz eyler olsa da maḥzün

26. **lık:**

Kaside 29

Mısra: 51

Lâkin, ancak, ama.

51. Lık mümkün mi ede lâyıķı üzre medḥiñ
52. Kilk-i mu'ciz-raķam u ḥâme-i i'câz-eşer

27. **lık:**

Kaside 33

Mısra: 65

Lâkin, ancak, ama.

65. Lık gâhî be-de' b-i meşşâ'ın
66. Güft (ü) güy-ı niyâz olur taḥmîn

28. **lık:**

Kaside 35

Mısra: 52

Lâkin, ancak, ama.

51. Gerçi meh-rûları fikr eylemek 'uşşâķa gerek
52. Lık ammâ ğam-ı ruḥsâr-ı siyâh-ı aġyâr

29. **lık:**

Gazel 81

Mısra: 2

Lâkin, ancak, ama.

1. Gül-gonca farḥ-ı hüsn ile gerçi yegânedir
2. Bülbül de lık şâhid-i şîrin-fesânedir

30. **lık:**

Gazel 153

Mısra: 2

Lâkin, ancak, ama.

1. Dirîġ ey meh seniñ aġyâr mişliñ gül kıyâs etmiş
2. Kıyâsı lık bî-hüde degildir iktibâs etmiş

31. **lık:**

Gazel 211

Mısra: 5

Lâkin, ancak, ama.

5. Şarılıp dâmenine ağlamak âsân idi lık
6. O gül-i gülşen-i nazı nice tekdîr edeyim

li'llâhi:

1. **li'llâhi:**

Tarih 3

Mısra: 108

Allah'a mahsus, Allah için.

107. Ṭaraf-ı pâdişehîden aña tefvîz oldu
108. Kim vara düşmen-i dîne ede li'llâhi ġazâ

2. **li'llâhi:**

Tarih 5

Mısra: 17

Allah'a mahsus, Allah için.

17. Bi't-ṭabi' li'llâhi ḥayrât etmege mâ'il olup
18. Yaptı bu nev-câmi'-i pâki edip ḥayr-ı esis

lîmân-ı derûnumdan:

1. **lîmân-ı derûnumdan:-um, -dan**

Diġer 3

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül limanı || Şairin gönlü.

23. Gird-bâd-ı ġam-ı hicrânıñ ile fülk-i sürür
24. Kendini eyledi lîmân-ı derûnumdan dūr

lîmân-ı emâna:

1. **lîmân-ı emâna:-a**

Kaside 27

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güven limanı.

41. Düşdü lîmân-ı emâna süfün-i taḥta-i ten
42. Ṭalġalar boydan aşır görmüş iken nice belâ

lîmân-ı ferâġatde:

1. **lîmân-ı ferâġatde:-de**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferâġat limanı || Tokġözlü olmak.

57. Fülk-i dil olmuş idi ḥayli zamân
58. K'oldu lîmân-ı ferâġatde nihân

lisân:

1. **lisânından:-ın, -dan**

Müfret 3

Mısra: 2

Dil || Bülbülün ötüşü.

1. 'Aceb mi ġoncadan bülbül peyâm-ı vaşlı almazsa
2. Lisânından hemîşe añlamaz güyâ olan lâliñ

2. **lisânımız:-ı, -mız**

Kaside 8

Mısra: 4

Dil || Konuşma, şiir.

3. Zebânımız ki medîḥa-serâ-yı ḥikmetdir
4. Lisânımız ḥikem-ârâ-yı sırı-ı sâ'irdir

3. **lisânımız:-ı, -mız**

Kaside 8

Mısra: 5

Dil || Konuşma, şiir.

5. Lisânımız ki bizim maskâṭ-ı sitâyişdir
6. Derûnumuz da kütüb-ḥâne-i serâ'irdir

4. **lisân:**

Gazel 104

Mısra: 2

Dil.

1. Benim derûnumu saña nic'eyleyem taķrîr
2. Olur mu süzüñ-i 'âşık lisân ile ta'bir

lisâna almaz:

1. **lisâna almaz:-maz**

Gazel 162

Mısra: 9

- Mısra: 35
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
35. Bulur elbette ehlin cāh u luṭfun
36. Ziyā-yı şem'-i teftiş ile her cā
22. **luṭf:**
Diğer 4
Mısra: 91
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
91. Hele luṭf ile mürüvvet eyle
92. Geh du'ā ile 'ināyet eyle
23. **lutfuna:-un, -a**
Kaside 5
Mısra: 63
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hakk'ın
64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zāt-ı vālā
24. **luṭf:**
Tesdis 5
Mısra: 13
İyilik, iyi davranış || Sevgilinin âşiğâ iyi davranması.
13. Luṭf u ihsān u kerem kıl ey şeh-i 'ālī-himem
14. Geh telākī-i vişālīn ile edip def'-i gām
25. **luṭf:**
Tarih 8
Mısra: 5
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
5. Ki maḥzā feyz ü cūd u luṭf u ihsān-ı 'amīminden
6. Cihāmı eyledi şādān ser-ā-pā ḥazret-i Hāllāk
26. **luṭfu:-u**
Kaside 8
Mısra: 26
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
25. Muḥzā eder gāmı lā-būd meşādir-i keremi
26. Na'im-i pākine hem-ḥāle luṭfu gābirdir
27. **luṭfu:-u**
Kaside 8
Mısra: 36
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
35. Odur o pāk nebī kim kerīm ü eşfaḫdır
36. Derinde her kese ḥālince luṭfu ḥāzirdir
28. **luṭfuñ:-uñ**
Kaside 8
Mısra: 153
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
153. Eger şefā'at ü luṭfuñ olur ise munzam
154. Gider hümüm cenāb-ı Kerīm Ḳādir'dir
29. **luṭf:**
Kaside 8
Mısra: 214
İyilik, iyi davranış || Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.
213. O demde zātımı sen der-penāh-ı luṭf eyle
214. Ki luṭf u cūd-ı 'amīmiñ zünübü sātirdir
30. **luṭf:**
Diğer 8
Mısra: 30
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
29. Zāt-ı pākīñ cenāb-ı Rabb-i mu'in
30. Eylemiş luṭf u himmete ta'yin
31. **luṭfuña:-uñ, -a**
Diğer 8
Mısra: 49
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
49. Bir gedā olsa luṭfuña mu'tād
50. 'Ömrü olduḡça olur ol dil-şād
32. **luṭf:**
Diğer 8
Mısra: 72
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
71. Olmamışken seflelere bu kerem
72. Baña oldu bu luṭf u cūd u ni'am
33. **luṭfuñ:-uñ**
Kaside 9
Mısra: 85
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
85. Baña luṭfuñ o demde reh-ber eyle
86. Maḳāmım tarf-ı cüy-ı Kevşer eyle
34. **luṭfuñ:-uñ**
Diğer 9
Mısra: 96
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
95. İster iseñ gāribiñe kerem et
96. Yād edip luṭfuñ ile muḡtenem et
35. **luṭfuyla:-u, -yla**
Kaside 10
Mısra: 251
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
251. Oldu luṭfuyla keşret-i meşhūd
252. Mā'-i bi'r-i ḳabile-i ma'hūd
36. **luṭfuñla:-uñ, -la**
Kaside 10
Mısra: 410
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
409. Yā İlāhī be-nūr-ı feyz-i suḡan
410. Eyle luṭfuñla dīdemi ruşen
37. **luṭfa:-a**
Kaside 10
Mısra: 469
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
469. Eylesin deyü luṭfa istinās
470. Ḳodu mecmū'a-i vücūda ḥavās
38. **lutfuna:-un, -a**
Diğer 11
Mısra: 20
Ar. Yardım, inayet, ihsan.

19. Ede dā'im müdebbir-i devrân
20. Dāre-mā-dāre lutfuna şâyân

39. **luţfu:-u**

Kıt'a 11

Mısra: 2

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

1. Bu şiddet-i ğam-ı sermâ-yı iğtirâbımdan
2. O yârdan bize bu lutfu pek 'aceb geldi

40. **luţfuñ:-uñ**

Kaside 13

Mısra: 113

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

113. Şem'-i cem'-i tâli'im luţfuñ fūrūzân eyledi
114. Bahtıma Bircis-i gerdün etdi sâbâş u şenâ

41. **luţf:**

Tarih 14

Mısra: 6

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

5. Cinâna bâdi-i temsil ü teşbih olsa lâyıkdır
6. Hele mevcüd olandan bunda lutf u hüsnüñ esbâbı

42. **luţfuñ:-uñ**

Kaside 14

Mısra: 37

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

37. Nice bi-kesleri luţfuñ edip şād
38. Yıķılmış diller oldu cümle âbād

43. **luţfu:-u**

Kaside 16

Mısra: 41

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

41. Tesliyet etmese lufu dil-i mahzûnun eger
42. Rencis-i ħârı getirmez idi kaç'â bülbül

44. **luţfu:-u**

Kaside 16

Mısra: 43

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

43. Olmasa mekrümet ü lufu eger cümleye 'âm
44. Böyle evşâfına düşmezdi ser-â-pâ bülbül

45. **luţfuña:-uñ, -a**

Tarih 17

Mısra: 50

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

49. Ya'ni küstâh u recâ olsam deriñde ben nola
50. Luţfuña mu'tād-ı dırineñ durur zâr u ħazîn

46. **luţfuñ:-uñ**

Tarih 17

Mısra: 54

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

53. Tâli'imden ben şikâyet etmege ruşsat verip
54. 'Arz-ı ħâl-i dardime luţfuñ olursa ger zâmin

47. **luţf:**

Tarih 17

Mısra: 68

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

67. Kağı dil-ħaste devâ-cû oldu da ol dest-i pāk
68. Ĩākden ref' etmege olmadı lutf ile mu'în

48. **luţf:**

Tarih 17

Mısra: 74

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

73. Müflis-i ħurbet қаnâ'at eylemez bir bahşişe
74. Lutf u ihsânıñ mükerrer ister ol bi-ċâr hemîn

49. **luţf:**

Kaside 17

Mısra: 6

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

5. Zemîn-i köhneye taze bahâr-ı şevk oldu
6. Ĩayât buldu yeñiden bu lutf ile 'âlem

50. **lutfuna:-un, -a**

Kaside 17

Mısra: 65

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

65. 'Aceb mi lutfuna müstağrak olsa heft iklim
66. Yed-i kerimine vâ-beste cümle Rûm u 'Acem

51. **luţfa:-a**

Kaside 19

Mısra: 91

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

91. Benim 'indimde berterdir cihânda zerrece lufâ
92. Anıñ bir kaţra-i cüdun değışmem baħr-i zehñhare

52. **luţfu:-u**

Kaside 20

Mısra: 48

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

47. Dehri yek cüdu kâm-yâb eyler
48. Zerreyi lufu âfitâb eyler

53. **luţfuñ:-uñ**

Kaside 20

Mısra: 238

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

237. Ĩamdü li'llâh beni edip tatyib
238. İrş ile luţfuñ oldu baña naşib

54. **luţfuñ:-uñ**

Kaside 20

Mısra: 339

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

339. Luţfuñ olmasa nuţkumuñ mededi
340. Eylemek tezkire ne ħaddim idi

55. **luţfa:-a**

Kaside 22

Mısra: 70

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

69. Murğ-ı ihsânı âşiyâne arar
70. Her kese lufâ bir bahâne arar

56. **luţf:**

Kaside 24

- Mısra: 43
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
43. Şu kadar luğ u kerem şahibi mükrimdir kim
44. O olur dünyede cism olmak olursa tevķir
57. **luğfu:-u**
Kaside 27
Mısra: 31
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
31. Luğfu renc-i hem-i dehre tabib-i hāzık
32. Hāk-i dergāhını Hākķ eyledi her derde devā
58. **luğfuñ:-uñ**
Kaside 30
Mısra: 62
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
61. Mürüvvet-perverā bende-nüvāzā mekrümetkārā
62. İnān-ı esb-i kilke luğfuñ eyler ise irhāyı
59. **luğfuñ:-uñ**
Kaside 30
Mısra: 84
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
83. Çerāğın olmağile baña oglum imtinān eyler
84. Yetişdir baña da luğfuñ çerāğ et tab'-ı şeydāyı
60. **luğfuña:-uñ, -a**
Kaside 30
Mısra: 87
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
87. Eger ben luğfuña mağrūr olmasam kaşidemde
88. Getirmezdi hayālim hārice bu nazm-ı garrāyı
61. **luğfu:-u**
Kaside 30
Mısra: 114
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
113. Olup zāt-ı şerifi zinet-efzā şadr-ı devletde
114. Be-her-dem sīr ede luğfu dil-i a'lā vü ednāyı
62. **luğfuña:-uñ, -a**
Kaside 33
Mısra: 49
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
49. Luğfuña irtibāt-ı kalbimden
50. Eyledim ben bu gūne baş-ı suhan
63. **luğfu:-u**
Gazel 42
Mısra: 4
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
3. Hiç mülāyim-tab'-ı pākize-dile
4. Luğfu yokdur rüzgārın ser-te-ser
64. **luğfuñu:-uñ, -u**
Gazel 47
Mısra: 9
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
9. Sālim-i dil-şudeñe luğfuñu bezl et cānā
10. O ğaribe kerem-i vuşlatuñ itlāf mıdır

65. **luğf:**
Gazel 48
Mısra: 16
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
15. Kākülüñde kaldı dil gāhı kerem et sevdiğim
16. Çeşm-i ser-mesti ğaribiñ luğ ile hüşyār olur
66. **luğf:**
Gazel 69
Mısra: 9
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
9. Nice mümkün her birin tatyib etmek luğ ile
10. Dergeh-i dilberde Sālim zār u şeydā bir midir
67. **luğfuñla:-uñ, -la**
Gazel 84
Mısra: 8
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
7. Helāk etdi beni ğamzeñ saña 'uşşāk lāzımsa
8. Beni luğfuñla ihyā kıl bizim hoş olmamız yegdir
68. **luğfundan:-un, -dan**
Gazel 87
Mısra: 5
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
5. Ne luğfundan sipihriñ behre-yāb oldum cihān içre
6. Bu vaz'-ı nā-sezāyı çarğ-ı nā-hemvāre pek çokdur
69. **luğfuyla:-u, -yla**
Gazel 126
Mısra: 3
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
3. Her niğāhın ğamzeler luğfuyla istikbāle
4. Hāl-i a'zār-ı niğāh-ı 'özr-ıhvāha kā'iliz
70. **luğfunu:-un, -u**
Gazel 138
Mısra: 5
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
5. Luğfunu bī-cā eder hergiz 'itābın bī-sebeb
6. Ğamzeñiñ cānā hezārān vech ile mağzūnuyuz
71. **luğfa:-a**
Gazel 142
Mısra: 9
Yardım, inayet, ihsan.
9. Yine bir luğfa mebnī eylemişdir ğālibā Sālim
10. O şūh 'aşıkların bī-hūde tekdīr eylemek olmaz
72. **luğfu:-u**
Gazel 175
Mısra: 4
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
3. Eder ikrāmını teğşir-i mihnet ser-te-ser zāyı'
4. Sipihriñ var ise luğfu bize minnettedir ancak
73. **luğfa:-a**
Gazel 190
Mısra: 12
Yardım, inayet, ihsan.
11. Bunca demlerdir nedendir Sālim'e luğf etmemeñ
12. Yoğsa anıñ luğfa şāyān olduğun bilmez misiñ

74. **luţfuña:-uñ, -a**
Gazel 198
Mısra: 6
Yardım, inayet, ihsan.
5. Gurūr-ı luţfuñ etdikçe 'itāb etme dil-i zāra
6. Seniñ luţfuña çok mudur o mağrūr olsa sultānım

75. **luţf:**
Gazel 198
Mısra: 8
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
8. Çıkar teftişe gamzeñ dilleri luţf ile kākül de

76. **luţfuñdan:-uñ, -dan**
Gazel 259
Mısra: 1
Hoşluk, güzellik; iyi ve yumuşak davranma; kerem.
1. Ne luţfuñdan seniñ memnūnuñum ey bī-vefā söyle
2. Ne şādān etdiğñ vardır beni ey pūr-cefā söyle

- luţf eder:**
1. **luţf eder:-er**
Gazel 120
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlamak, vermek, ihsan etmek.
7. Varır ağıyāra tenhā bī-tekellūf luţf eder gāhī
8. Recā etsem o luţfu ben garibe et desem etmez

- luţf edip:**
1. **luţf edip:-ip**
Tarih 3
Mısra: 206
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek.
205. Qal'alar verdiler ol zāt(a) niyāz eyleyerek
206. Hāşılı verdi o da luţf edip şulha rızā

2. **luţf edip:-ip**
Diğer 4
Mısra: 101
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek.
101. Luţf edip bize işāret eyle
102. Varması ile bişāret eyle

3. **luţf edip:-ip**
Diğer 5
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek.
25. Hānemiz luţf edip müzeyyen ediñ
26. Da'vi-i ūlfeti müberhen ediñ

4. **luţf edip:-ip**
Müfret 8
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek.
1. Ebruvāññ çekseler tuğrā-yı vaşlı luţf edip
2. Mücebince hükümünü icrā ederdi nām-ı 'aşk

5. **luţf edip:-ip**
Gazel 41
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek.
1. Baqarsañ luţf edip cānā saña ifhām eder kāğaz
2. Derün-ı 'aşığı şerh eyleyip i' lām eder kāğaz

6. **luţf edip:-ip**
Gazel 41
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek.
9. Ne var Sālim o māha sen de kāğaz eylesen isāl
10. Aqarsa luţf edip rāz-ı derüññ rām eder kāğaz

- luţf et:**
1. **luţf et:**
Kaside 2
Mısra: 143
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilikte bulunmak, lütuf göstermek.
143. Baña luţf et kerem kıl eyle ihsān
144. Edem feyziñ ile tertīb-i dīvān
2. **luţf et:**
Müfret 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilikte bulunmak, lütuf göstermek.
1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevr et gerek luţf et
2. Seniñ cān ü gönüldeñ 'aşığıñdır Sālim-i şeydā

3. **luţf et:**
Tarih 3
Mısra: 200
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilikte bulunmak, lütuf göstermek.
199. Bir qaşık kanımızı bize mürüvvet eyle
200. Eyleme 'ālemiyāna bizi luţf et rüsvā

4. **luţf et:**
Kaside 4
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilikte bulunmak, lütuf göstermek.
39. Hemān rüz-ı kıyāmetde şefā'at eyleyip aña
40. Kerem bābın güşāde eyle luţf et Sālim'e şāhā

5. **luţf et:**
Diğer 8
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilikte bulunmak, lütuf göstermek.
57. Bāb-ı luţfuñ garibe bend etme
58. Beni luţf et netice redd etme

6. **luţf et:**
Müfret 26
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilikte bulunmak, lütuf göstermek.

1. Uzakdan geldi iklim-i şikenc-i zülfüne bu şeb
2. Efendim gönlüme luṭf et nedir hâli su'âl eyle

7. **luṭf et:**

Kaside 30

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, ihsanda bulunmak.

79. Beni akrânıma luṭf et ser-efrâz eyle cüdüñla
80. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı

8. **luṭf et:**

Müfret 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak, lütuṭ göstermek.

1. Toḡun ey bād-ı şabâ zülfüne luṭf et yârîñ
2. Hıvâb-ı râhatda uyur yâri nezâketle uyar

9. **luṭf et:**

Gazel 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak, lütuṭ göstermek.

7. Bir haber al var gülistândan şabâ luṭf et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-'îzârım kim bilir

10. **luṭf et:-a**

Gazel 175

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak, lütuṭ göstermek.

7. Deriñden kullarıñ dür etme luṭf et ḡayl-i 'uşşâka
8. Felekde nâmi şâhânîñ begim şevketledir ancak

11. **luṭf et:**

Gazel 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak, lütuṭ göstermek.

3. Pîç ü tâb-ı 'âşıka incinme luṭf et sevdiğim
4. Fikr-i zülfüñle perişân olduğun bilmez misîñ

12. **luṭf et:**

Gazel 232

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak, lütuṭ göstermek.

9. Sâlim'e luṭf et dirîğ etme peyâmîñ dem-be-dem
10. İltifâtîñ kesme cânâ 'âşık-ı dîdârdan

13. **luṭf et:**

Gazel 254

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak, lütuṭ göstermek.

5. Nice bir ârzü-yı zülf-i dirâzîñ luṭf et
6. Maḡdem-i pâkiñ ile ḡanemi pür-nür eyle

14. **luṭf et:**

Gazel 259

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak, lütuṭ göstermek.

7. Neden böyle açılmaz ḡoncaveş ol fem baña luṭf et
8. Açıl râz-ı derünüñ şaklama ey meh-liḡâ söyle

15. **luṭf et:**

Gazel 262

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak, lütuṭ göstermek.

7. Selâm eyle dil-i zâra ḡulusum eyleyip inhâ
8. Şabâ luṭf et güzârîñ dergeh-i cânâne düşdükçe

luṭf etmemeñ:

1. **luṭf etmemeñ:-me, -meñ**

Gazel 190

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vermek, ihsan etmek, baḡışlamak.

11. Bunca demlerdir nedendir Sâlim'e luṭf etmemeñ
12. Yoḡsa anıñ luṭfa şâyân olduğun bilmez misîñ

luṭf eyle:

1. **luṭf eyle:**

Kaside 1

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

149. İhtiyâcım saña olup mu 'tâd
150. Beni luṭf eyle ḡamdan et âzâd

2. **luṭf eyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 218

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

217. Beni sîr et hemîşe eyleme ac
218. Etme luṭf eyle ḡayrıya muḡtâc

3. **luṭf eyle:**

Muamma 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

1. Biraz ḡüş et şabâ luṭf eyle nâlem
2. Vesâte ola bün ḡüş-ı nigâha

4. **luṭf eyle:**

Kaside 7

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

75. Luṭf eyle meded bu 'abd-i zâra
76. Kim derd-i dili cihâna şıḡmaz

5. **luṭf eyle:**

Kaside 7

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

89. Luṭf eyle şefâ'at eyle yoḥsa

90. Mücrimler ol âsîtanâ şîgmaz

6. luṭf eyle:

Gazel 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

11. Luṭf eyle begim Sâlim-i dil-teng ü hâzîne

12. Bir pâre medet raġm-kün-i kalb-i ḥaşûd et

7. luṭf eyle:

Müfret 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

1. Âvâre olan gön'lüme luṭf eyle selâm et

2. Uġrarsa yoluñ bād-ı şabâ zülf-i nigâra

8. luṭf eyle:

Gazel 64

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

15. Kapuñdan eyleme luṭf eyle Sâlim'i mehcür

16. O derdmend deriñde gedâ-yı ḥüsünüdür

9. luṭf eyle:

Müfret 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

1. Sâkî bana luṭf eyle meded sâġarı töldur

2. Baġ ḥâlîme bir pâre benim merḥamet eyle

10. luṭf eyle:

Gazel 236

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

7. Ölmüş ġamıñla reh-güzeriñde ġarîbi ġör

8. Luṭf eyle şakla dâmeniñi böyle kıandan

11. luṭf eyle:

Gazel 237

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

1. Vaşlîñ ile nâ-kâm gönül kâmvir olsun

2. Olmaz deme luṭf eyle bu nâziñ yeter olsun

12. luṭf eyle:

Gazel 241

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

9. Perîşân etmesin zülfüñ şabâya söyle luṭf eyle

10. Nizâm-ı mülket-i ḥüsne bu el vermez ḥaleldir bu

13. luṭf eyle:

Gazel 247

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

5. Ey bād-ı şabâ uġrar iseñ zülf-i nigâra

6. Luṭf eyle benim derd-i serimden ḥaber eyle

14. luṭf eyle:

Gazel 249

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

3. Bulursañ gön'lümü bād-ı şabâ zülf-i dil-ârâda

4. Meded luṭf eyle benden var maḥzûna selâm eyle

luṭf eyler:

1. luṭf eyler:-r

Gazel 37

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

9. Bî-tevaġkuf baña luṭf eyler idiñ ġörseñ eġer

10. Künc-i firġatde dil-i zâra ne eyler ümmiz

luṭf eylerim:

1. luṭf eylerim:-rim

Diġer 3

Mısra: 152

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

151. Hem gözüm nûru Sa'îd'ime de da'vât-ı belîġ

152. Eylerim luṭf u mürüvvet edip eyle teblîġ

luṭf u 'atâ eyledi:

1. luṭf u 'atâ eyledi:-di

Diġer 3

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hediye etmek || Yaraticıñın, yarattıklarına nimetler bahşetmesi.

131. Nice biñ al kirâsıyla verip zîb ü bahâ

132. Ḥâşılı eyledi maḥlûkuna şad luṭf u 'atâ

luṭf u cüd-ı sa'y-i memdüdu:

1. luṭf u cüd-ı sa'y-i memdüdu:-u

Kaside 34

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çokça iyilik ve cömertlik.

49. Ne-büd u bûdu bilmez luṭf u cüd-ı sa'y-i memdüdu

50. Na'im-i zıll-ı maḥmüdu cezîl-i pest ü bâlâdır

luṭf u ihsān etmege:

1. luṭf u ihsān etmege:-e

Kaside 13

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi ve cömert davranmak.

61. Şıdk ile Allāh'a 'aşık bendedir Peyğamber'e

62. Luṭf u ihsān etmege halka be-gāyet mübtelā

luṭf u ihsānı:

1. luṭf u ihsānı:-ı

Gazel 235

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik ve eli açıklık.

9. Feyz-i Haḳ'dan nā-ümüd olmaz haḳıḳat-bın olan

10. Luṭf u ihsānı Ḥudā'nın 'āleme mebzül iken

luṭf u kerem edip:

1. luṭf u kerem edip:-ip

Tarih 3

Mısra: 209

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte, cömertlikte bulunmak.

209. Gele luṭf u kerem edip dil-i erbāb-ı veleh

210. Behre-yāb-ı kerem ü luṭf ola a'lā ednā

luṭf u mürüvvet eylemez:

1. luṭf u mürüvvet eylemez:-mez

Gazel 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, ihsan, cömertlik etmek.

7. Felek pāk-dāmene luṭf u mürüvvet eylemez hergiz

8. Nażar-kerde-i çarḫ olmaga ma'yüb olmaga muḫtāc

luṭf-ı bahār:

1. luṭf-ı bahār:

Kaside 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsiminin etrafı canlandırması.

25. Kimi luṭf-ı bahār ile güyān

26. Kimi kaḫr-ı ḫazāndan tersān

2. luṭf-ı bahār:

Kaside 1

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsiminin etrafı canlandırması.

33. Tāze tāze benefşeler der-pey

34. Gāh luṭf-ı bahār u geh ğam-ı dey

luṭf-ı bī-çün:

1. luṭf-ı bī-çün:

Tarih 1

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emsalsiz lütuf, büyük lütuf.

89. Keremkārā ḫıdīvā pādīşāhā

90. Eyā zātı cihāna luṭf-ı bī-çün

luṭf-ı bī-ğāyeñ:

1. luṭf-ı bī-ğāyeñ:-ñ

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 227

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sınırsız lütuf, iyilik.

227. Luṭf-ı bī-ğāyeñ ile ser-tā-pā

228. Görmeyim hiç şemātet-i a'dā

luṭf-ı bī-kıyās etdi:

1. luṭf-ı bī-kıyās etdi:-di

Kaside 22

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birçok lütuf, iyilikte bulunmak.

19. 'Āleme luṭf-ı bī-kıyās etdi

20. İ'tilāf-ı ḫulüb-ı nās etdi

luṭf-ı firāvānī ede:

1. luṭf-ı firāvānī ede:-e

Kaside 11

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla ihsanda, iyilikte bulunmak.

19. Nığāh-ı iltifātından umarız etmeye maḫrūm

20. Ede zürriyyetinden Sālim'e luṭf-ı firāvānī

luṭf-ı gāh gāha:

1. luṭf-ı gāh gāha:-a

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arada bir lütufia bulunma.

1. Ne ğam-ı cevve ne luṭf-ı gāh gāha ḳā'iliz

2. Biz hemān neylerse 'uşşāka o māha ḳā'iliz

luṭf-ı ğamze-i cānāne:

1. luṭf-ı ğamze-i cānāne:-e

Gazel 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bakışlarının lütü.

1. Raḳīb-i dūna luṭf-ı ğamze-i cānāne söylenmez

2. O bir sırr-ı nihāndır zümre-i nā-dāne söylenmez

luṭf-ı gülistān:

1. luṭf-ı gülistān:

Tarih 10

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesinin güzelliği || Sevgilinin yüzü.

47. Ḥaṭ gelirse ne 'aceb 'arızīña

48. Bī-giyeh luṭf-ı gülistān olmaz

luṭf-ı gün-ā-gün görürüm:

1. luṭf-ı gün-ā-gün görürüm:-ürüm

Kaside 20

Mısra: 236

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çeşit çeşit iyilikler, cömertlikler görmek.

235. Ben de olup nevaliñe maqrün
236. Görürüm nice luṭf-ı gün-â-gün

luṭf-ı ḥaḳ'dan:

1. luṭf-ı ḥaḳ'dan:-dan

Tarih 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfu, ilahi lütf.

5. Berfden şimdi döşendi gülşene kâliçalar
6. Hep hicâb altında kaldı luṭf-ı Ḥaḳ'dan nesterin

luṭf-ı ḥaḳk:

1. luṭf-ı ḥaḳk:

Tarih 21

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfu, ilahi lütf.

7. Luṭf-ı Ḥaḳk ile tamâm olduğu demde bu eğer
8. Dedi târihini yek-ser anıñ erbâb-ı suḥen

luṭf-ı ḥâş u 'âm:

1. luṭf-ı ḥâş u 'âm:

Gazel 114

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkesin lütfu.

13. Cenâb-ı Muştafâ Paşa o düstür-ı mükerrem kim
14. Cihân devletde zâtin luṭf-ı ḥâş u 'âm için şaklar

luṭf-ı hevâ:

1. luṭf-ı hevâ:

Gazel 156

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ihsanı.

3. Düşürmeyince kenâr-ı cefâya fülk-i dili
4. Neden imiş bize luṭf-ı hevâ bilinmez imiş

luṭf-ı ilâhâ:

1. luṭf-ı ilâhâ:

Kaside 9

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Allah'ın lütfu olan || Hz. Muhammed.

65. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ
66. Gürüh-ı ümmete luṭf-ı İlâhâ

luṭf-ı ilâhî:

1. luṭf-ı ilâhî:

Kaside 14

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfu, ikramı.

65. Olur luṭf-ı İlâhî saña yârî
66. 'Adüdan al dâd-ı çâr yârî

2. luṭf-ı ilâhî'ye:-ye

Kaside 13

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfu, ikramı.

37. Ḥânedân-ı Âl-i 'Osmân'a tecellî eyleyip
38. Çün ezelden eylemiş luṭf-ı İlâhî'ye sezâ

luṭf-ı me'âb oldu:

1. luṭf-ı me'âb oldu:-du

Tarih 18

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütufların sığnağı olmak || Çok fazla lütufta bulunmak.

31. Sezâdır ḥâdim-i dergâh-ı 'izz ü luṭf u cüd olsa
32. Ki zât-ı pâki maḥdümüyyete luṭf-ı me'âb oldu

luṭf-ı mevlâ:

1. luṭf-ı mevlâ:

Gazel 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfu.

9. Ḥilkatiñ câmi'-i aḥlâk-ı ḥamîde olmak
10. Luṭf-ı Mevlâ görünür ey çaşı mihrâb bana

luṭf-ı nâ-yâbı:

1. luṭf-ı nâ-yâbı:-ı

Kaside 10

Mısra: 311

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz lütf, ihsan.

311. İzdiyâd etdi luṭf-ı nâ-yâbı
312. Ḥudebiyye çehindeki âbı

luṭf-ı pâki:

1. luṭf-ı pâki:-i

Diğer 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu lütuflar, insanlara güzel lütuflarda bulunma.

11. Mevleviler niyâzına bir bir
12. Luṭf-ı pâki ola hemîn dâ'ir

luṭf-ı pâkiñ:

1. luṭf-ı pâkiñ:-iñ

Diğer 8

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu lütuflar, insanlara güzel lütuflarda bulunma.

23. Luṭf-ı pâkiñ sebep durur kâma
24. Her ğaribü'd-diyâra ikrâma

luṭf-ı rahmân:

1. luṭf-ı rahmân:

Kaside 14

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfu || 1. Mahmud.

27. Eyâ sulṭân-ı 'âlem faḥr-i şâhân
28. Vücüduñ oldu ḥalka luṭf-ı Rahmân

luṭf-ı şehensâhîye:

1. luṭf-ı şehensâhîye:-ye

Kaside 19

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahlar padişahının -3. Ahmed- iyiliği.

87. Nice deryâyı mişkâs eyleyem cüd-ı hümayûna

88. O da muhtâcdır lutf-ı şehenşâhiye hemvâre

lutf-ı teşîr-i dest-i pâkinden:

1. **lutf-ı teşîr-i dest-i pâkinden:-in, -den**

Kaside 10

Mısra: 401

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Hz. Muhammedin- pak elinin tesirinin lütfu.

401. Luṭf-ı teşîr-i dest-i pâkinden

402. Görmedim hiç şudâ' rencin ben

lutf-ı 'uzmâ:

1. **lutf-ı 'uzmâ:**

Tarih 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük lütuf.

5. Devâ-cüyâna cüdu bür'-i sâ'a

6. Ğaribâna nigâhı lutf-ı 'uzmâ

lutf-ı 'uzmâdır:

1. **lutf-ı 'uzmâdır:-dır**

Kaside 20

Mısra: 248

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük lütuf || 3. Ahmed.

247. Maḥz-ı nür-ı na'im-i Mevlâ'dır

248. Sırr-ı devrâna lutf-ı 'uzmâdır

2. **lutf-ı 'uzmâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük lütuf || İsmail Paşa.

55. Meh-i burc-ı keremdir neyyir-i tâbân-ı a'zamdır

56. Revernağ-baḥş-ı 'âlemdir vücüdu lutf-ı 'uzmâdır

lutf-ı va 'd-i şerîfîn:

1. **lutf-ı va 'd-i şerîfîn:-iñ**

Kaside 8

Mısra: 220

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfedilen şerefli söz || Peygamberin şefaati.

219. Be-ḥaḥḳ-ı feyz-i yesâr-i 'usâr-ı mazlûmîn

220. Ki lutf-ı va 'd-i şerîfîn bu güne şadırdır

lutf-ı vaşla:

1. **lutf-ı vaşla:-a**

Gazel 16

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma lütfu.

9. Bâ'îş-i hicrân hele 'âşıklıgımdır kendüye

10. Luṭf-ı vaşla ol perîde Sâlimâ yokdur sebep

lutf-ı vaşlın eder:

1. **lutf-ı vaşlın eder:-er**

Matla 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin, aşığa- kavuşma, vuslat lütfu göstermesi.

1. Dile ol mâh-ı evc-i istîgnâ

2. Luṭf-ı vaşlın eder mi hiç âyâ

lutf-ı vefîr görmüşüm:

1. **lutf-ı vefîr görmüşüm:-müş, -üm-müşüm**

Kaside 20

Mısra: 212

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Başkasından- çok fazla iyilik görmek.

211. Biri ez-cümle kim bu 'abd-i fakîr

212. Görmüşüm dergesinde lutf-ı vefîr

lutf-ı vefîr görürüz:

1. **lutf-ı vefîr görürüz:-ürüz**

Kaside 20

Mısra: 222

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla lütuf görmek.

221. Ger olursa meşîyyet ü takdîr

222. Görürüz devletinde lutf-ı vefîr

lutf-ı vişâli:

1. **lutf-ı vişâli:-i**

Kaside 1

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma lütuf ve ihsanı.

147. Eyle lutf-ı vişâli erzânî

148. Zâr-ı künc-i gamîn-i hicrânî

lutf-ı yârdan:

1. **lutf-ı yârdan:-dan**

Gazel 233

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin lütfu.

5. Bâğ-ı mihrîñ hep şabâ-yı şubḥu lutf-ı yârdan

6. Meyve-i naḥl-i meveddet telḥ olur düşünâmdan

lutfu:

1. **lutfu:**

Gazel 288

Mısra: 6

Hoşluk, güzellik; iyi ve yumuşak davranma; kerem.

5. Vardıkda dergesine garaż pâyın öpmedir

6. 'Uşşâka gayrı lutfu gerekmez ayak teri

lutfu et:

1. **lutfu et:**

Gazel 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vermek, ihsan etmek, bağışlamak.

7. Varrı agyâra tenhâ bî-tekellûf lutf eder gâhî

8. Recâ etsem o lutfu ben garibe et desem etmez

lutfu etmez:

1. lutfu etmez:-mez

Gazel 129

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vermek, ihsan etmek, bağışlamak.

11. Şikenc-i kâkülünde bend bend etmiş dil-i zârîñ

12. Bu lutfu saña Sâlim degme şüh-ı dil-sitân etmez

lutfu gördüğü:

1. lutfu gördüğü:-dük, -ü

Kaside 16

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik görmek, kendisine iyilik, lütuf edilmesi.

29. Nola her nâlede nev-rûza genâlar etse

30. Gördüğü lutfu bilir cümle hod-ârâ bülbül

lutfuñ umsa:

1. lutfuñ umsa:-sa

Gazel 261

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliden iyilik beklentisi içinde olma.

3. Ziyâd oldukça câh-ı hüsnü nola lutfuñ umsa dil

4. Şu 'â'ı sũ-be-sũ artar şu 'üd etdikçe meh yemde

lutfuñu gördüm:

1. lutfuñu gördüm:-düm

Terci-bend 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşışın, sevgiliden- iyilikler görmesi.

21. Şâdmân etdi vişâliñ bu dil-i nâlânımı

22. Lutfuñu gördüm boyumca ey meh-i burc-ı behâ

lutuf:

1. lutufdan:-dan

Gazel 148

Mısra: 2

İyilik, yumuşak davranış, kerem, güzel davranış.

1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zulfün niķâb etmez

2. Lutufdan ğayrı şeyden sevdiğim aşlâ hicâb etmez

2. lutfu:-u

Gazel 293

Mısra: 7

İyilik, yumuşak davranış, kerem, güzel davranış.

7. Lutfu var olsun ferâmüş etmeyip ben bendesin

8. Maķdemiyile etdi ğandân bu dil-i nâlânımı

2. 2. 15. M

mâ' benânından cerevân etdi:

1. mâ' benânından cerevân etdi:-di

Kaside 10

Mısra: 228

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parmaklardan suyun gelmesi ("Hz. Muhammed'in Hudebiye günü susuz kalan ashâbına parmakları arasından su akıtması" mucizesi anlatılmaktadır.).

227. Hudebiyye ğazâsın eyler iken

228. Cerevân etdi mâ' benânından

mâ hâzâ beşer:

1. mâ hâzâ beşer:

Tarih 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Bu beşer deĝil" manasına gelen Yusuf suresi 31. ayetten bir bölüm. Sevgilinin güzelliğini vurgulamak maksadıyla kullanılmıştır.

7. Görse anı Yûsuf eger der idi mâ hâzâ beşer

8. Tâvüs-ı kudsiye döner her ķanda olsa cilveger

mâ' adâ oldu:

1. mâ' adâ oldu:-du

Gazel 291

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz konusu eylemin ya da söylemin tersinin gerçekleşmesi.

9. Cefâ etmem vefâķarım der idi Sâlimâ dil-dâr

10. Bize her ne dediye hep vefâdan mâ' adâ oldu

ma' âni:

1. ma' âni:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 122

Manalar.

121. Her kes oldu bu vâdiye meftûn

122. Bî-kes oldu ma' âni vü mazmûn

2. ma' âniyi:-yi

Kaside 33

Mısra: 70

Manalar.

69. Eylemekle ğayâl-i bî-ârâm

70. Bu ma' âniyi hep tefakķuh-ı tām

ma' ârif:

1. ma' ârife:-e

Diĝer 10

Mısra: 53

Marifet, ilim, hüner.

53. Ya ol zarâfet ü nükhet ma' ârife raĝbet

54. Olursa böyle gerek o zâtlara ğakķâ

2. ma' ârif:

Diĝer 10

Mısra: 68

Marifet, ilim, hüner.

67. Cihâni añladı bildi muĝaşşal 'ilmi gibi

68. Bunuñla oldu ma' ârif içinde müsteşnâ

3. ma' ârife:-e

Diĝer 10

Mısra: 74

Marifet, ilim, hüner.

73. Cihânda zâtıñ baĝışlaya nice devrân

74. Ma' ârife veresin sen müdâm zîb ü bahâ

4. ma' ârifle:-le

Tarih 11

Mısra: 3

Marifet, ilim, hüner.

3. Zāt-ı vālāsı ma'ārifle mu'allā-pāye
 4. Edeb-i pāki gibi vech-i ferahsārı cemil
5. **ma'ārif:**
Gazel 15
 Mısra: 5
Marifet, ilim, hüner.
5. Ma'ārif ehli āzāde-ser olmaz bir felāketden
 6. Bu derde cümle erbāb-ı ṭabī'at mübtelādır hep

6. **ma'ārifle:-le**
Kaside 26
 Mısra: 38
Marifet, ilim, hüner.
37. Odur ol pāk vezir-i ḥasenü'l-istinās
 38. Ki der-i pāki ma'ārifle ṭolu ser-tā-pā

ma'āşī:

1. **ma'āşīye:-ye**
Kaside 3
 Mısra: 72
Günahlar.
71. Utanmadın nice diyem ḳulum ben
 72. Ma'āşīye kim ālūde-dilim ben

mā-beyn:

1. **mā-beyninde:-in, -de**
Gazel 40
 Mısra: 3
Ara, orta.
3. Gehī maḥv u gehī işbāt mā-beyninde dā'irdir
 4. Nola gāhī gūşāde olsa gāhī beste-ser kāğaz

mā-cerā:

1. **mā-cerāyı:-yı**
Gazel 67
 Mısra: 4
Baştan geçmiş olay.
3. Olur her bir müjem bir kilik-i taḳrır
 4. Sirişkim mā-cerāyı ḳılsa taḳrır

mā-cerā-yı ārzū:

1. **mā-cerā-yı ārzū:**
Gazel 240
 Mısra: 8
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgiliye karşı olan- arzu ve isteklerin serüveni.
7. Dil ile dırinedir gavğaları
 8. Hiç kesilmez mā-cerā-yı ārzū

mā-cerā-yı dīde-i girvānımı:

1. **mā-cerā-yı dīde-i girvānımı:-i, -m, -ı**
Gazel 23
 Mısra: 11
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan gözün macerası.
11. Mā-cerā-yı dīde-i girvānımı görüp dilā
 12. Baḥr acıyıp ağlaşlar hālime Nıl ü Fūrāt

mācerā-yı dil-i pūr-ālāma:

1. **mācerā-yı dil-i pūr-ālāma:-a**
Kısa Mesnevi 2
 Mısra: 8
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acılarla dolu gönlün macerası.
7. Başla ey zīb-nümā-yı nāme
 8. Mācerā-yı dil-i pūr-ālāma

mā-cerā-yı ḥüsnüñdür:

1. **mā-cerā-yı ḥüsnüñdür:-üñ, -dür**
Gazel 64
 Mısra: 12
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin serüveni || Aşığın, sevgilinin güzelliği ile olan ilgisi.
11. Cihānda ḡayrı bizi ağladır da güldürmez
 12. Bize netice şafā mā-cerā-yı ḥüsnüñdür

mādām:

1. **mādām:**
Gazel 4
 Mısra: 1
Daima.
1. Bāğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña
 2. Dil hezār u eşk cüy u rüy gülşendir baña

mā-dām:

1. **mā-dām:**
Kaside 13
 Mısra: 97
Oldukça, olduğu müddetçe.
97. Sende ki bu sīret-i mahmüde var mā-dām kim
 98. Hızr-ı tevḥīk-ı Ḥudā olur her işde reh-nümā

mādām:

1. **mādām:**
Gazel 4
 Mısra: 1
Daima.
1. Bāğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña
 2. Dil hezār u eşk cüy u rüy gülşendir baña

ma'deletkārī:

1. **ma'deletkārī:**
Kaside 17
 Mısra: 29
Adaletli kişi || 3. Ahmed.
29. Nedir nedir bu leṭāfet bu ma'deletkārī
 30. Bu rütbe feyze daḥı kimse olmamış mülhem

ma'den:

1. **ma'deni:-i**
Lugaz 5
 Mısra: 2
Maden, kaynak.
1. Nedir ol şey'-i ḡarībü'l-eşkal
 2. Ma'deni zāt-ı keşirü'l-emşāl
2. **ma'den:**
Kaside 7
 Mısra: 4
Maden, kaynak.

3. Dürr ü güher-i senâ-yı zâtı
4. Şad ma'den ü bahr-i kâna şıgımaz

ma'den-i cüd u kerem:

1. ma'den-i cüd u kerem:
Kaside 26
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik ve cömertlik madeni || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.
27. Mehbî-ı 'izz ü ni'am maskat-ı eltâf u himem
28. Ma'den-i cüd u kerem menba'-ı ihsân u 'atâ

ma'den-i eltâf:

1. ma'den-i eltâf:
Tarih 8
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilikler kaynağı || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
49. Dür-i deryâ-yı 'irfân ma'den-i eltâf u zî-şân kim
50. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-yı dîde-i ahdâk

ma'den-i feyz-i ni'met-i 'uzmâ:

1. ma'den-i feyz-i ni'met-i 'uzmâ:
Kaside 20
Mısra: 140
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En büyük nimetlerin feyiz kaynağı || Padişah sarayı.
139. Ne sarây ol mağarr-ı luğf-ı Hudâ
140. Ma'den-i feyz-i ni'met-i 'uzmâ

ma'den-i her kemâl:

1. ma'den-i her kemâl:
Kaside 20
Mısra: 132
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her olgunluğun kaynağı-öğrenildiği yer || Padişah sarayı.
131. Odur ol bihterin mekân-ı şerîf
132. Ma'den-i her kemâl ü cây-ı lañif

ma'den-i kân-ı hüner:

1. ma'den-i kân-ı hüner:
Kaside 24
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ustalık kaynağı || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.
23. Ma'den-i kân-ı hüner hâzret-i Ahmed Paşa
24. Bend-i hükümü ki eder Rüstem-i dehri teşhîr

ma'den-i luğf u 'atâ:

1. ma'den-i luğf u 'atâ:
Kaside 29
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik ve cömertlik kaynağı || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.
17. Ma'den-i luğf u 'atâ müfti-i dîn ü dünyâ
18. Seyyid-i Âl-i 'Abâ ya'ni semiy-yi Haydar

ma'den-i luğf-ı 'amîm-i hâzret-i mevlâ:

1. ma'den-i luğf-ı 'amîm-i hâzret-i mevlâ:
Kaside 4
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'un insanlara olan lütfunun sebebi, kaynağı.
25. Şefî 'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce-i halkâ
26. Eyâ ey ma'den-i luğf-ı 'amîm-i hâzret-i Mevlâ

ma'den-i nûr:

1. ma'den-i nûr:
Kaside 9
Mısra: 87
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nur kaynağı || Hz. Muhammed.
87. Şefâ'at eyleyip ol ma'den-i nûr
88. Civâr-ı rahmetinden eyleme dūr

ma'den-i şeb-çerâğ-ı 'irfâna:

1. ma'den-i şeb-çerâğ-ı 'irfâna:-a
Diğer 6
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilginin karanlığı aydınlatan kaynağı.
3. Mercî-i cümle-i suhan-dâna
4. Ma'den-i şeb-çerâğ-ı 'irfâna

mâder-i bu hüreyre:

1. mâder-i bu hüreyre:
Kaside 10
Mısra: 390
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ebu Hureyre'nin annesi (Ebu Hureyre'nin annesi islami kabul etmek istemiyordu, bu durum Ebu Hureyre'yi çok üzüyordu. Hz. Muhammed'den dua istemesi üzerine o da "Allah'ım, Ebu Hüreyre'nin annesine hidayet ver" diye dua etti ve annesi bu duanın tesiri ile müslüman oldu.
389. Mağz-ı luğfu degil mi in'âmı
390. Mâder-i Bu Hüreyre islâmı

mâdiḥ-i kâkül:

1. mâdiḥ-i kâkül:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- kakülünü öven || Kalem.
15. Başla ey mâdiḥ-i kâkül râza
16. Ne ise derd-i seriñ âğâza

mâdiḥ-i ṭab'-ı pâkim:

1. mâdiḥ-i ṭab'-ı pâkim:-im
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 96
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz, güzel mizaçlı övgücü şâir.
95. Rum içinde olan be-her şu'arâ
96. Mâdiḥ-i ṭab'-ı pâkim olsa revâ

ma'dūd:

1. ma'dūdum:-um
Tedis 2

Mısra: 15

Sayılmış || Arasında olma, bir grubun içerisinde sayılma.

15. Bi-ḥamdi'llāh ki 'uşşākı içinde ben de ma'dūdum
16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine hoşnūdum

2. ma'dūd:

Kaside 3

Mısra: 4

Sayılmış, sayılan şey.

3. Seniñ yā Rabb baña etdiğün cūd
4. Nice mümkün k'ola maḥsūb u ma'dūd

ma'dūm:

1. ma'dūm:

Gazel 276

Mısra: 23

Yok, var olmayan.

23. 'Adem-i muṭlaḳ idi gerçi 'ademde ma'dūm
24. Ṭarayān-ı 'adem-i ṭāriye ma'nā yoğidi

mā-fihā:

1. mā-fihā:

Kaside 4

Mısra: 10

Öteki dünya.

9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serāy-ı cümle-i 'ālem
10. Ki mesrūr oldu hep anıñ ile dünyā vü mā-fihā

2. mā-fihā:

Kaside 25

Mısra: 44

Öteki dünya.

43. Sen ol yek-tā dūr-i gencine-i luṭf u keremsin kim
44. Vücūd-ı pākife olmaz bahā dünyā vü mā-fihā

mā-fi'l-bāl:

1. mā-fi'l-bālīn:-iñ

Müfret 7

Mısra: 2

Kanatlar altında olan, koruma altında olan, gönülde olan.

1. Her varan nāme saña ḫulūş ile nola
2. 'Aks eder āyinesā kägeze mā-fi'l-bālīñ

mā-fi'z-zamīr:

1. mā-fi'z-zamīri:-i

Kaside 33

Mısra: 72

Gönülde olan, içinde gizlenen.

71. Bir su'āl ile eyleyip ta'bīr
72. Etdi mā-fi'z-zamīri dil tefsīr

mağfūr eyle:

1. mağfūr eyle:

Kaside 3

Mısra: 80

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Allah'ın günahları affetmesi.

79. 'Uyūbum luṭf ile mestūr eyle
80. Beni 'afviñ ile mağfūr eyle

mağlūb etme:

1. mağlūb etme:-me

Kaside 3

Mısra: 67

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Yenik düşürmek.

67. Beni yā Rabb nefse etme mağlūb
68. Anı 'ālemde baña etme maḥbūb

mağlūb oldum:

1. mağlūb oldum:-dum

Kaside 3

Mısra: 35

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Yenilmek.

35. Hevā-yı nefsimde mağlūb oldum
36. Bi-küllü cürm ile ma'yūb oldum

mağlūb olmağa:

1. mağlūb olmağa:-a

Gazel 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Yenilmek.

5. Cihānda kāmına nā'il olam diyen kişi cānā
6. Mücerrebdir zen-i dünyāya mağlūb olmağa muḫtāc

mağlūb-ı istignā-yı ğamze:

1. mağlūb-ı istignā-yı ğamze:

Terkib-bend 1

Mısra: 83

Kelime Tipi: Kalıp İfade

-Sevgilinin- nazlı bakışına mağlup olan.

83. Eyā mağlūb-ı istignā-yı ğamze
84. Be-her nāzı cihāna dāl ḫançer

mağlūb-ı lu'b-ı nerd olur:

1. mağlūb-ı lu'b-ı nerd olur:-ur

Gazel 61

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Tavla oyununda yenilmek || Aşkta üstad olanların dahi hezimete uğraması.

7. Baḫt-ı zārīñ ger müsā'id olmasa saña çi sūd
8. Gāh olur üstadlar mağlūb-ı lu'b-ı nerd olur

mağlūb-ı veğā eylediler:

1. mağlūb-ı veğā eylediler:-di, -ler

Tarih 3

Mısra: 186

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Büyük bozguna uğratmak.

185. Allah Allāh diyerek etdiler ikdām-ı belīğ
186. Ḥāsılı eylediler düşmeni mağlūb-ı veğā

mağmūm:

1. mağmūm:

Gazel 77

Mısra: 4

Gamlı, kederli.

3. Komaz ḫālī derūnum bir kederden gerdiş-i gerdūn
4. Beni mağmūm gördükçe felek güyā şafā eyler

109. Çıktı ol mäh felekde durdu
110. Şeh-i encüm idi divân kurdu
2. **māhiñ:-iñ**
Tesdis 3
Mısra: 7
Ay || Sevgili.
7. Olup zencir-i zülfünde o māhiñ vālih ü hayrân
8. Cünün-ı ‘aşk ile oldum cihāna şöhre-i devrân
3. **māha:-a**
Matla 9
Mısra: 2
Ay || Sevgili.
1. Turra inmiş sāye şalmış ruhlarıma ey gönül
2. Var o māha geceñiz hayr ola güyun yād kıl
4. **māh:**
Kaside 10
Mısra: 62
Ay, kamer.
61. İşba’-ı pākin eyleyip taqdim
62. Bir işâretle oldu mäh dü nīm
5. **māh:**
Tarih 11
Mısra: 9
Ay || Sevgili.
9. Hālesiz mäh yakışmaz şeb-i deycür içre
10. Sāde olsa kamere olmaya bu kāl ile kıl
6. **māh:**
Kaside 13
Mısra: 51
Ay, kamer.
51. Ol ki mäh u mihrveş her rüz ü şeb olmakdadır
52. Dergeh-i iclāline şāhān-ı ‘ālem çehre-sā
7. **māh:**
Tarih 24
Mısra: 18
Ay, kamer.
17. Hān Aḫmed-i encüm-sipāh kim kıla nāgeh ‘azm-i rāh
18. Fevz ü zafer çün mihr ü mäh öñünce zer-meş‘al çeker
8. **māhi:-ı**
Muamma 35
Mısra: 1
Ay || Sevgili.
1. Alsa āgūşuna ol māhi rakīb
2. Olur uşşākına bu vaz’-ı garīb
9. **māha:-a**
Gazel 41
Mısra: 9
Ay || Sevgili.
9. Ne var Sālim o māha sen de kāgaz eylesen isāl
10. Açarσα luḫf edip rāz-ı derünüñ rām eder kāgaz
10. **māhi:-ı**
Gazel 62
Mısra: 9
Ay || Sevgili.
9. Hāle-i āgūşa çekdim dün gece ol māhi ben
10. Pehlevān-ı ‘aşk lā-būd zūr-ı bāzū gösterir
11. **māha:-a**
Gazel 126
Mısra: 2
Ay || Sevgili.
1. Ne ḡam-ı çevre ne luḫf-ı ḡāh ḡāha kā‘iliz
2. Biz hemān neylerse ‘uşşāka o māha kā‘iliz
12. **māhiñ:-iñ**
Gazel 145
Mısra: 9
Ay || Sevgili.
9. Yolu düşdükçe ol māhiñ nedendir ḡanemi āyā
10. Tegāfül eyleyip biñ nāz u şiveyle geçer gelmez
13. **māh:**
Gazel 151
Mısra: 1
Ay || Sevgili.
1. Kıl olmaḡa aña baña o māh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pādişāh besdir bes
14. **māhiñ:-iñ**
Gazel 202
Mısra: 1
Ay || Sevgili.
1. O māhiñ zülf-i şeb-reng-i dil-āvizin kemend etdim
2. Dil-i sevdā-kārīn-i ‘aşkımı bir tāre bend etdim
15. **māh:**
Gazel 218
Mısra: 10
Ay || Sevgili.
9. Gün yüzüñ göster eyā kān-ı kerem Sālimi’ñe
10. Nice bir şubhumuz ey mäh bizim şām olsun
16. **māh:**
Gazel 283
Mısra: 7
Ay || Sevgili.
7. Va’de kılsa gece gelmeklige ol māh bize
8. Reh-güzārını gönül şubha deḡin bekler idi
17. **māh:**
Gazel 288
Mısra: 1
Ay || Sevgili.
1. Sürdü çıkardı turradan ol māh dilleri
2. Yandı kül oldu dilleri kaldı konaḡ yeri
18. **māh:**
Gazel 289
Mısra: 4
Ay || Sevgili.
3. Mürüvvet eyle şabā bir haberle gel āyā
4. O māh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

19. **māhîñ:-iñ**
Gazel 290
 Mısra: 9
Ay || Sevgili.
9. O māhîñ Sālīmā nāzın hemîşe ederek taḥsîn
10. Ḥaridāran anı gitdikçe istiğnā-fürüş etdi
- maḥabbet:**
1. **maḥabbet:**
Lugaz 1
 Mısra: 2
Aşk, sevgi.
1. 'Alilim gerçi ben ser-tā-be-bālîn-i maḥabbetdir
 2. Maḥabbet miḥnet-i 'ālemdir ammā başka 'illetdir
2. **maḥabbetim:-im**
Müseddes 2
 Mısra: 13
Aşk, sevgi.
13. Maḥabbetim saña ta'bir olur mu hiç kâbil
 14. Derinde bendeñi kemter gedā-yı ednā bil
3. **maḥabbet:**
Kaside 6
 Mısra: 5
Aşk, sevgi.
5. Maḥabbet 'arż-ı ruḥsâr edeli devrāna olmuşlar
 6. Şerer-pāşende şu 'le-pāş gūyā şem' ü pervāne
4. **maḥabbet:**
Kaside 6
 Mısra: 11
Aşk, sevgi.
11. Maḥabbet 'āşık u ma 'şūka te'sir eyler elbette
 12. 'Aceb mi olsalar ḥayrān u şeydā şem' ü pervāne
5. **maḥabbet:**
Kaside 6
 Mısra: 17
Aşk, sevgi.
17. Maḥabbet 'āşık ser-māye-i kālā-yı vuslatdır
 18. Bu ma'nāyı nola kim etse icrā şem' ü pervāne
6. **maḥabbet:**
Kaside 8
 Mısra: 40
Aşk, sevgi.
39. Odur o pāk nebî kim şenāsına kalemim
 40. Hezār şevk u maḥabbet ile mübādir
7. **maḥabbetinde:-in, -de**
Diğer 9
 Mısra: 82
Aşk, sevgi.
81. Böyle çekmiş netice ta'neleri
 82. Şovumayıp maḥabbetinde yeri
8. **maḥabbetinde:-iñ, -de**
Diğer 9
 Mısra: 91
Aşk, sevgi.

91. Hāşılı böyleyim maḥabbetinde seniñ
 92. Şābitim böyle ülfetinde seniñ
9. **maḥabbetim:-im**
Diğer 9
 Mısra: 98
Aşk, sevgi.
97. İster iseñ unut beni yārim
 98. Yine olmaz maḥabbetim yarım
10. **maḥabbetin:-in**
Gazel 39
 Mısra: 5
Aşk, sevgi.
5. Şerāb ādeme bir bir maḥabbetin dedirir
 6. Olur nigārına mestāne keşf-i rāz leziz
11. **maḥabbetiñle:-iñ, -le**
Gazel 104
 Mısra: 3
Aşk, sevgi.
3. Maḥabbetiñle gözüm nūru sevdiğim cānim
 4. Ḥayāl-i çeşmiñi didemde eyledim taşvir
12. **maḥabbetiñ:-iñ**
Gazel 104
 Mısra: 8
Aşk, sevgi.
7. Beni çıkarma efendim zāmir-i pākünden
 8. Derün-ı sineye etdi maḥabbetiñ te'sir
13. **maḥabbet:**
Gazel 118
 Mısra: 10
Aşk, sevgi.
9. Cefā ederse de eyle taḥammül ey Sālīm
 10. O pür-cefāya derünuñda çün maḥabbet var
14. **maḥabbetde:-de**
Gazel 164
 Mısra: 3
Aşk, sevgi.
3. Etmese ḥalk maḥabbetde nifākın iḥfā
 4. Böyle etmez idi hiç āteşin İzhār şemi'
15. **maḥabbetler:-ler**
Gazel 228
 Mısra: 10
Aşk, sevgi.
9. Bilinmekse ğarāz Sālīm benim de rütbe-i 'aşkım
 10. Ser-i küyunda dillerden maḥabbetler su'al olsun
- maḥabbet ehline:**
1. **maḥabbet ehline:-ne**
Müseddes 2
 Mısra: 2
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar.
1. Derüni 'aşık olan tālib-i vefā olmaz
 2. Maḥabbet ehline bîm-i ğam-ı cefā olmaz
2. **maḥabbet ehline:-ne**
Gazel 151

Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar.

9. Yeter 'izâr-ı taḥayyül de Sâlimâ saña
10. Maḥabbet ehline bir cilvegâh besdir bes

maḥabbet ehlini:

1. **maḥabbet ehlini:-ni**

Tahmis 3
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar.

25. Maḥabbet ehlini cevriñle imtiḥân eyle

maḥabbet kârına:

1. **maḥabbet kârına:-na**

Tahmis 1
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi işi, aşk meselesi.

5. Maḥabbet kârına naḫş-ı cefâdan ibtidâ etmiş
6. Edip bünyân ṭâḳ-ı zer-nigâr-ı ḫasr-ı ebdânı

maḥâ'il:

1. **maḥâ'il:**

Kaside 8
Mısra: 195
Hayal.

195. O dem ki ede maḥâ'il firâz-ı serde sükün
196. O dem ki her kesi maḥşer cemî' ü ḫâşirdir

maḥal:

1. **maḥaldir:-dir**

Tarih 2
Mısra: 3
Yer, yöre.

3. Baḫş-i ḫasretle maḥaldir diḫḫat etmezse felek
4. Kim erişdi ḫuṭb-ı dehr-i ḫoş-edâ ilzâmına

2. **maḥalde:-de**

Kaside 5
Mısra: 59
Yer, yöre.

59. Rûḫ-ı ekber o maḥalde ḫalıp ol şâh-ı rüsül
60. Oldu Refref'le revân-ı reh-i ṭarf-ı bālâ

3. **maḥalde:-de**

Kaside 13
Mısra: 85
Yer, yöre.

85. Bir maḥalde şaḫne-i ḫıfzı ki ḫükm icrâ eder
86. Eder ol yerde şu dibâsiyla âteş iktisâ

4. **maḥalde:-de**

Kaside 17
Mısra: 4
Yer, yöre.

3. Cihân cihân kereme oldu halk müstaḫrak
4. Felekde ḫalmadı hiç bir maḥalde fikret-i ḡam

5. **maḥaldir:-dir**

Kaside 32
Mısra: 20
Yer, yöre || Yeridir, uygundur.

19. Ḡoncalar da açılıp gül gibi ḫandân oldu
20. Bülbülân şâm u şeher olsa maḫaldir güyâ

6. **maḫaldir:-dir**

Kaside 32
Mısra: 30
Yer, yöre || Yeridir, uygundur.

29. Ḥızr-ı tebsir-i reh-i râst-ı telâmiz oldu

30. Gevher-i 'ilme şadef olsa maḫaldir zîrâ

maḥal-ḫvân-ı maḥabbet:

1. **maḥal-ḫvân-ı maḥabbet:**

Gazel 148
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muḥabbet sofrası.

7. Eder ser-mâye-i şabrın telef bezm-i maḥabbetde
8. Maḥal-ḫvân-ı maḥabbet degme ḡamdan ıztırâb

etmez

maḥall:

1. **maḥall:**

Müseddes 1
Mısra: 15
Yer, mekan || Yerinde, uygun.

15. Bir maḥall ile recâ etdim teraḫḫum etmedi

16. 'Arz-ı ḫâl etdim baña bir kez tekellüf etmedi

2. **maḥalline:-in, -e**

Kaside 10
Mısra: 164
Yer.

163. Eyleyip bir nice 'ubüdiyyet

164. Yine etdi maḥalline ric'at

3. **maḥalline:-in, -e**

Kaside 10
Mısra: 247
Yer.

247. Eyleyince maḥalline ric'at

248. Anda ol naḫl eyledi ḫıdmet

maḥall-i emn ü amân etdi:

1. **maḥall-i emn ü amân etdi:-di**

Diğer 8
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın bir kimsenin bulunduğu yeri- güvenilen yer haline getirmesi.

33. Ebr-i nev-rüzu eyleyen ḡaltân

34. Etdi keffiñ maḥall-i emn ü amân

maḥall-i fırsatına:

1. **maḥall-i fırsatına:-in, -a**

Gazel 177
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fırsat yeri, uygun maḫal.

5. İnanna 'arz-ı maḥabbet ederse de o reviş

6. Maḥall-i fırsatına dekdir eñ ḫalûḫumuzuñ

maḥall-i müstetâb:

1. **maḥall-i müstetâb:**

Tarih 18

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel yer || Yusuf Efendi'nin kişiliği.

29. Edib ü şâf-dil maḥdüm-ı pākize-şiyemdir kim
30. Vücüdü ḥüsn-i ahlâka maḥall-i müsteṭâb oldu

2. **maḥall-i müsteṭâb:-du**

Tarih 18

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel yer || Yusuf Efendi'nin kişiliği.

29. Edib ü şâf-dil maḥdüm-ı pākize-şiyemdir kim
30. Vücüdü ḥüsn-i ahlâka maḥall-i müsteṭâb oldu

maḥall-i recâya:

1. **maḥall-i recâya:-ya**

Kaside 8

Mısra: 222

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ümit alanı || Maḥşer günü peygamberden şefaât istenmesi.

221. Be-ṭarḥ-ı zib-i bisâṭ-ı Maḳâm-ı Maḥmüdü

222. Ki ol maḥall-i recâya kerem mu'âşırdır

maḥall-i redd-i cevâb:

1. **maḥall-i redd-i cevâb:**

Kaside 8

Mısra: 191

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cevap verilen mekan.

191. Fevâḳ-ı bîm-i günehle maḥall-i redd-i cevâb

192. O dem ki Sidre-i nuṭḳ-ı der-i ḥanâcirdir

maḥall-i rencişi:

1. **maḥall-i rencişi:-i**

Gazel 79

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İncinme durumu.

9. Çü açdıñ Sâlimâ aḥbâba bâb-ı mülket-i derdiñ

10. Maḥall-i rencişi yine felek yanında bulsunlar

maḥall-i terk-i lezzât-ı cihândır:

1. **maḥall-i terk-i lezzât-ı cihândır:-dur**

Gazel 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya lezzetlerini terk etme mekanı.

5. Ser ü pâdan geçer ehli ser-â-pâ bezm-i cüşişde

6. Maḥall-i terk-i lezzât-ı cihândır halka-i tevḥid

maḥall-i 'urve-i vüşkâdır:

1. **maḥall-i 'urve-i vüşkâdır:-dur**

Kaside 12

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sağlam kulpun (Müslümanlık) mekanı, yeri.

91. Maḥall-i 'urve-i vüşkâdır ol Şafıyyu'llâh

92. Cenân-ı pâki Medîne cenâbıdır sürü

mahâret:

1. **mahâret:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 22

Bir işteki ustalık, beceriklilik, mârifet, hüner, meleke.

21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne luğazdır kim

22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne teğazzül bu mahâretdir

2. **mahâretle:-le**

Tarih 1

Mısra: 18

Bir işteki ustalık, beceriklilik, mârifet, hüner, meleke.

17. Edip icrâ-yı şan'at anda üstâd

18. Mahâretle derûnun etdi meşḥûn

mâ-ḥaşal:

1. **mâ-ḥaşal:-i**

Diğer 3

Mısra: 16

Hâsil olan şey, netice.

15. Ger şorarsañ ḡam-ı hicrân ile aḥvâl-i dili

16. Ey birâder saña taḳrîr edeyim mâ-ḥaşalı

2. **mâ-ḥaşal:**

Kaside 13

Mısra: 29

Hâsil olan şey, netice.

29. Mâ-ḥaşal esrâr-ı Ḥaḳḳ olmaz nihân aşḡâbına

30. Her kes almış vüs'atince ḥişşesin ser-tâ-be-pâ

3. **mâ-ḥaşal:**

Tarih 18

Mısra: 16

Hâsil olan şey, netice.

15. Olup rüy-ı zemîn ḥün-kerde-i tâb-ı mey-i şâdi

16. Yine ḡülşen ser-â-pâ mâ-ḥaşal ḡarḳ-ı ḡül-âb oldu

4. **mâ-ḥaşal:**

Gazel 200

Mısra: 6

Hâsil olan şey, netice.

5. Pür edip çeşmimiz ḡayâliñ ile

6. Eşkimiz mâ-ḥaşal ḡül-âb edelim

mahber:

1. **mahber:**

Kaside 29

Mısra: 28

Ar. Mürekkep hokkası, devât.

27. Kaşabü's-sebḳ-ı himem ḡâme-i cüdüdur anıñ

28. Nola olursa sevâd-ı kerem aña mahber

mahbûb:

1. **mahbûba:-a**

Gazel 215

Mısra: 8

Sevilen, sevgili.

7. Felek târâc edem derse eger ser-mâye-i ḡüşun

8. Kişiyi 'âlem-i dünyâda bir mahbûba düş etsin

2. **mahbûb:**

Gazel 245

Mısra: 1

Sevilen, sevgili.

1. Bir zamān şöbet ederken 'āşık ol maḥbūb ile
2. Şimdi ḥasret-dīde ḥayfā söyleşir mektūb ile

maḥbūb etme:

1. **maḥbūb etme:-me**

Kaside 3

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili haline getirmek || Bir durum, olay veya kişinin etkisi altında olmak.

67. Beni yā Rabb nefse etme maḡlūb
68. Anı 'ālemde baña etme maḥbūb

maḥbūb u merḡūb olmaga:

1. **maḥbūb u merḡūb olmaga:-a**

Gazel 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevimli ve beğenilen olmak.

1. Tahammül etmege cevrine yār ḥūb olmaga muḥtāc
2. Kişiniñ dil-beri maḥbūb u merḡūb olmaga muḥtāc

maḥbūb-ı ḥudā'dır:

1. **maḥbūb-ı ḥudā'dır:-dır**

Kaside 9

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'un sevgilisi || Hz. Muhammed.

35. Muḥammed'dir bu maḥbūb-ı Ḥudā'dır
36. Gürūh-ı enbiyāda Muştafā'dır

maḥbūbu'l-kulūb:

1. **maḥbūbu'l-kulūb:**

Tarih 8

Mısra: 55

Kalplerin sevgilisi.

55. Te'āla'llāh ne maḥbūbu'l-kulūb u zāt-ı zī-şāndır
56. Gören müştāk zāt-ı pākini hem görmeyen müştāk

maḥcūb olmaz:

1. **maḥcūb olmaz:-maz**

Kaside 1

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak.

103. Ketm-i esrār edeydi ol ma'yūb
104. Olmaz idi nevālden maḥcūb

maḥdūm:

1. **maḥdūm:**

Diğer 9

Mısra: 155

Efendi.

155. Şu'arāya şeref veren maḥdūm
156. Nazmı ile senā eden manzūm

2. **maḥdūmlarıñ:-lar, -iñ**

Müfret 84

Mısra: 2

Erkek evlat, oğul.

1. 'Allāme-i 'aşr olsa yine sühre ederler
2. Maḥdūmlarıñ derdi hemān taze mezāmın

maḥdūm-ı dūr-i yek-tāya:

1. **maḥdūm-ı dūr-i yek-tāya:-ya**

Diğer 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz inci -gibi kıymetli- efendi || İshak Efendi.

5. Maḥfil-i zāt-ı ma'ārif-zāya
6. Ya'ni maḥdūm-ı dūr-i yek-tāya

maḥdūm-ı melek-ḥaşletdir:

1. **maḥdūm-ı melek-ḥaşletdir:-dir**

Tarih 10

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Melek huylu Efendi.

61. Öyle maḥdūm-ı melek-ḥaşletdir
62. Vaşfi kim kâbil-i imkân olmaz

maḥdūm-ı pākīze-şiyemdir:

1. **maḥdūm-ı pākīze-şiyemdir:-dir**

Tarih 18

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz ahlaklı Efendi || Yusuf Efendi.

29. Edīb ü şāf-dil maḥdūm-ı pākīze-şiyemdir kim
30. Vücūdu ḥüsn-i aḥlāka maḥall-i müsteṭāb oldu

maḥdūm-ı şehre:

1. **maḥdūm-ı şehre:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 142

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehir efendisi.

141. Dün gelen taşradan yeñi türkler
142. Eski maḥdūm-ı şehre daḡl eyler

maḥdūm-ı vālā-rütbe-i şirīn-edādır:

1. **maḥdūm-ı vālā-rütbe-i şirīn-edādır:-dır**

Tarih 18

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözlü, yüce rütbeli Efendi || Yusuf Efendi.

27. Zihī maḥdūm-ı vālā-rütbe-i şirīn-edādır kim
28. Kelāmın gūş eden cām-ı şafādan neşve-yāb oldu

maḥdūmiyyet:

1. **maḥdūmiyyete:-e**

Tarih 18

Mısra: 32

Efendilik.

31. Sezādır ḥādīm-i dergāh-ı 'izz ü luṭf u cūd olsa
32. Ki zāt-ı pāki maḥdūmiyyete luṭf-ı me'āb oldu

maḥfaz-ı fikr-i muḥālāt:

1. **maḥfaz-ı fikr-i muḥālāt:**

Kaside 2

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olmayan düşüncelerin kabı, kutusu ||

Gönül.

129. Derūnu maḥfaz-ı fikr-i muḥālāt
130. Gözü ālūd-ı evḥām u ḥayālāt

maḥfil-i ġark-ı kulzūm-i nūra:

1. **maḥfil-i ğarḳ-ı ḳulzüm-i nūra:-a**
Diğer 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur denizine ğark olmuş mekan.

1. Meclis-i reşk-i ravza-i ḥūra

2. Maḥfil-i ğarḳ-ı ḳulzüm-i nūra

maḥfil-i ma'rifet-bisâtimıza:

1. **maḥfil-i ma'rifet-bisâtimıza:-ımız, -a**

Diğer 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Marifetle dolu yer.

11. Maḥfil-i ma'rifet-bisâtimıza

12. Mâye-i mâ-bihi'n-neşâtimıza

maḥfil-i ravza-i cennetsâya:

1. **maḥfil-i ravza-i cennetsâya:-ya**

Diğer 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bahçesine benzeyen yer.

1. Meclis-i bâğ-ı İrem-hem-tâya

2. Maḥfil-i ravza-i cennetsâya

maḥfil-i 'umde-i eviddâya:

1. **maḥfil-i 'umde-i eviddâya:-ya**

Diğer 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadık dostların toplandığı yer.

1. Meclis-i zübde-i aḥibbâya

2. Maḥfil-i 'umde-i eviddâya

maḥfil-i zât-ı ma'arif-zâya:

1. **maḥfil-i zât-ı ma'arif-zâya:-ya**

Diğer 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgin insanların yeri, mekanı || Kadılık makamı.

5. Maḥfil-i zât-ı ma'arif-zâya

6. Ya'ni maḥdüm-ı dür-i yek-tâya

maḥfuz ede:

1. **maḥfuz ede:-e**

Kaside 20

Mısra: 315

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, kötü olandan sakınmak.

315. Ede maḥfuz ḥazret-i Zü'l-men

316. Zât-ı pâkin yavuz nazarlardan

2. **maḥfuz ede:-e**

Kaside 24

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, kötü olandan sakınmak.

69. Ḥaḳ vücudun ede âfât-ı dehirden maḥfuz

70. Dil-i vîrânemi pâyende ede dâmen-ġir

3. **maḥfuz ede:-e**

Kaside 26

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, kötü olandan sakınmak.

55. Ḥaḳ vücudun ede âfât-ı dehirden maḥfuz

56. Ola dil-şâd be-her dem o kerimü'l-küremâ

maḥfuz evlesin:

1. **maḥfuz evlesin:-sin**

Kaside 15

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak, gizlemek.

75. Ḥudâ vücud-ı hümâyünüñ evlesin maḥfuz

76. Durup yemin ü yesârîfida nuşret-i şevket

maḥfuz u maşun ede:

1. **maḥfuz u maşun ede:-e**

Tarih 3

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak.

65. Ḥaḳ ede zât-ı hümâyününü maḥfuz u maşun

66. Eyleye şevket ü iclâlini efzün Mevlâ

mâh-ı bälâya:

1. **mâh-ı bälâya:-ya**

Muamma 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce ay.

1. Mâh-ı bälâya yetişmez başı serv-i gülşeniñ

2. Ölmeyince almaz âġuşuna ol simîn-teni

mâh-ı dil-sitân:

1. **mâh-ı dil-sitân:**

Gazel 172

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alan sevgili.

3. Naşib olur mu ki âyâ görüşmemiz Ḥaḳ'dan

4. Budur niyâzımız ey mâh-ı dil-sitân ancak

mâh-ı evc-i istîgnâ:

1. **mâh-ı evc-i istîgnâ:**

Matla 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanaat zirvesinin ayı || Sevgili.

1. Dile ol mâh-ı evc-i istîgnâ

2. Luḫf-ı vaşlın eder mi hiç âyâ

mâh-ı 'îd:

1. **mâh-ı 'îd:**

Gazel 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram ayı || Bayramın habercisi hilal.

7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şâyed deyü

8. Bu cihân mülkünde mâh-ı 'îd düşmendir baña

2. **mâh-ı 'îd:**

Kaside 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

1. Māh-ı 'id kim mest-i cām-ı ḥasreti huşyār eder
2. 'Aşıkān şavm-ı vişāle cümleten iftār eder

3. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

3. Māh-ı 'id kim cümle ḥalk-ı 'ālemi mesrūr edip
4. Leyle-i zūlmāda dehri maḳdemi nüvvār eder

4. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

5. Māh-ı 'id kim kāle-i şevḳın revācın artırır
6. Tālibān-ı zevḳ için her yerde biñ bāzār eder

5. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

7. Māh-ı 'id kim cām-ı şahbā-yı neşāt-ı çarḫ olup
8. Cümleye āyīn ü resm-i ülfeti der-kār eder

6. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

9. Māh-ı 'id kim ḥayme-i ḥazrā-i vālā-menzilin
10. Şan miyānı içre simin ḥançerin izhār eder

7. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

11. Māh-ı 'id kim şā'imānı da'vet-i ḥāş eyleyip
12. Encümü simin ḫabaḳla nuḳl için ihzār eder

8. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

13. Māh-ı 'id kim piş-i destār-ı şeh-i ḥübān ile
14. Kendiniñ güyā ki hem-tavr olmasın iş'ār eder

9. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

15. Māh-ı 'id kim nev-kumāş-ı vaşlı ihzār eyleyip
16. 'Aşık-ı hicr-āşināyā nā'il-i dil-dār eder

10. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

17. Māh-ı 'id kim dil-berāna ḫil'at-i nāz giydirip
18. Resmini ebrūlarında güyiyā izhār eder

11. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

19. Māh-ı 'id kim bir dilim nānına çarḫ muḫtāc iken
20. Ḥalka-i pāyına anıñ şu'lesin pergār eder

12. **māh-ı 'id:**

Kaside 28
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram ayı.

47. Māh-ı 'id şanma felekde rü-nümā olsa şehā
48. Varmağa çün zātına şaḫş-ı şehā işrār eder

māh-ı ken'ān:

1. **māh-ı ken'ān:**

Gazel 208
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kenan'ın ayı || Hz. Yusuf.

9. Ben ol çāh-ı zaḳanda olmuşum üftāde ey Sālim
10. Ki görse reşk ederdi māh-ı Ken'ān behcet-i Sālim

māh-ı nev:

1. **māh-ı nev:**

Muamma 7
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal || Büyük kısmının boş bir görüntüye sahip olması bağlamında.

1. Māh-ı nev gibi tehidir kase meyden ḳatra yok
2. Gün-be-gün eksik mi yā başına rindānıñ elem

2. **māh-ı nev:**

Gazel 282
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal, yeni ay.

11. Dediler ḫal'atıña māh-ı nev etmiş taklid
12. Onda āyā bu güzel çeşm ile ebrū var mı

māh-ı nevdır:

1. **māh-ı nevdır:-dır**

Kaside 13
Mısra: 84
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal, yeni ay.

83. Nān-ı ḳurs-ı mühr-i re'yinden müdām abdāl-ı çarḫ
84. Māh-ı nevdır elde keḳkülü olur pertev gedā

māh-ı nev-i zînet-fezâ-yı revnak-ârâyı:

1. **māh-ı nev-i zînet-fezâ-yı revnak-ârâyı:-yı**

Tarih 8

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süsünü arttıran yeni ay || İsmail Bey.

75. Hem ol mäh-ı nev-i zînet-fezâ-yı revnak-ârâyı

76. Mu‘ammer eylesin devlet ile ol maḳsimü’l-erzâḳ

māh-ı sâni:

1. **māh-ı sâni:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkinci ay || Sevgili.

13. Cemâl-i bâ-kemâli mäh-ı sâni

14. Siyeh çeşminde kuḫl-i İşfahâni

māh-ı sipihr-i kerem-i ḫazret-i ḫak:

1. **māh-ı sipihr-i kerem-i ḫazret-i ḫak:**

Kaside 5

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratıcının cömertlik göğünün ayı || Hz.

Muhammed.

33. Dedi ey mäh-ı sipihr-i kerem-i ḫazret-i ḫak

34. Cilvegâhın ne revâdır ola rüy-i ḡabrâ

māh-ı tâbân:

1. **māh-ı tâbân:**

Diğer 9

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay ışığı.

69. Mäh-ı tâbân değil miyânesine

70. Dâḡ urdum derûn-ı ḫânesine

2. **māh-ı tâbân:**

Gazel 292

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

3. Tîre-baḫt imiş ümîdim gibi kâşânem benim

4. Şubḫa dek baḫdık bu şeb ol mäh-ı tâbân gelmedi

māh-ı tâbâni:

1. **māh-ı tâbâni:-ı**

Gazel 284

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

1. Ğam-ı hicri baña ol mäh-ı tâbâni unutturdu

2. Melâl-i ḫâtırım cânân değil cânı unutturdu

māh-ı tâbânsın:

1. **māh-ı tâbânsın:-sın**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

11. Āfitâb-ı ḫal’atın cânâ zevâle ermesin

12. Mäh-ı tâbânsın Ḥudâ eksikligin göstermesin

2. **māh-ı tâbânsın:-sın**

Terci-bend 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

23. Āfitâb-ı ḫal’atın cânâ zevâle ermesin

24. Mäh-ı tâbânsın Ḥudâ eksikligin göstermesin

3. **māh-ı tâbânsın:-sın**

Terci-bend 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

35. Āfitâb-ı ḫal’atın cânâ zevâle ermesin

36. Mäh-ı tâbânsın Ḥudâ eksikligin göstermesin

4. **māh-ı tâbânsın:-sın**

Terci-bend 1

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

47. Āfitâb-ı ḫal’atın cânâ zevâle ermesin

48. Mäh-ı tâbânsın Ḥudâ eksikligin göstermesin

5. **māh-ı tâbânsın:-sın**

Terci-bend 1

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

59. Āfitâb-ı ḫal’atın cânâ zevâle ermesin

60. Mäh-ı tâbânsın Ḥudâ eksikligin göstermesin

6. **māh-ı tâbânsın:-sın**

Terci-bend 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

67. Āfitâb-ı ḫal’atın cânâ zevâle ermesin

68. Mäh-ı tâbânsın Ḥudâ eksikligin göstermesin

māhiyân:

1. **māhiyân:**

Kaside 15

Mısra: 7

Balıklar.

7. Felekde ḳavs olur yemde māhiyân lerzân

8. Ḥaḳinsa ḡuş-ı cihâna bu heybet-i şevket

māhiyyet:

1. **māhiyyetin:-in**

Gazel 129

Mısra: 10

(Ar.) Bir şeyin aslı, nasıl olduğu.

9. Şikâyet eylemem ben mäh-rüyânın nesin gördüm

10. Bilen māhiyyetin bâzâr-ı ‘aşḳ içre ziyân etmez

māhiyyeti-i cânâneniñ:

1. **māhiyyeti-i cânâneniñ:-niñ**

Gazel 138

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ne olduğu, hakikati.

7. Hikmetin fehm etmedik mâhiyyeti-i cânäneniñ
8. Güft (ü) güy-ı fenn-i 'aşkıñ biz ki Eflaṭun'uyuz

maḥkeme-i faẓlında:

1. **maḥkeme-i faẓlında:-m, -da**

Kaside 29

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce mahkeme.

33. Kāzı nā'ib olamaz maḥkeme-i faẓlında
34. Hüccet-i 'ilmine ger eylese imzā-yı nazar

māh-likā:

1. **māh-likā:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 142

Ay yüzlü || Sevgili.

141. Sen imişsin haber aldım cânā
142. O gece medḥ olunan māh-likā

2. **māh-likā:**

Kıt'a 16

Mısra: 1

Ay yüzlü || Sevgili.

1. Saña ey māh-likā şad dil ü cânım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek olduğum 'aşık çokdur

3. **māh-likā:**

Gazel 254

Mısra: 9

Ay yüzlü || Sevgili.

9. Doğru bak Sâlim-i zâra şaşkın ey māh-likā
10. Gehi tatyib-i dil-i 'aşık-ı mehcür eyle

mahlük:

1. **mahlükuna:-un, -a**

Diğer 3

Mısra: 132

Ar. Halk olunmuş, yaratılmış.

131. Nice biñ al kirâsıyla verip zib ü bahā
132. Hâşılı eyledi mahlükuna şad luṭ u 'atā

2. **mahlük:**

Kaside 8

Mısra: 31

Ar. Halk olunmuş, yaratılmış.

31. O nūr-ı pāk idi evvel olan hele mahlük
32. Egerçi bi'set-i pāki cihāna āhirdir

mahlül:

1. **mahlül:**

Kaside 18

Mısra: 18

Çözülmüş || Perişan olmuş.

17. Terk-i ḥidmet diyerek aldı yerin gülşende
18. Aşiyânın bulcaç zâğ hezârîñ mahlül

mahlüt olup:

1. **mahlüt olup:-up**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karışmak.

125. Tāze vü köhne de olup maḥlüt
126. Şi'r-i pākize-güyu nā-merbüt

maḥmūd-ı sermāyı:

1. **maḥmūd-ı sermāyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soğukluğu övmek.

11. Ayaz ile yine âmiziş etdi şir ü şekkerveş
12. Şeb-i meh-tāb-ı deyde seyr kıl maḥmūd-ı sermāyı

maḥmūdü'l-ḥisāl:

1. **maḥmūdü'l-ḥisāl:-i**

Kaside 14

Mısra: 24

Güzel huylu || I. Mahmud.

23. Selāṭin-i cihānîñ bî-hemāli
24. Mekārimkārî maḥmūdü'l-ḥisālî

maḥmül olsa:

1. **maḥmül olsa:-sa**

Kaside 18

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsnat olunmak.

77. Dükenir şekl-i edā vaşî dükenmez o şehiñ
78. Olsa mevzû '-ı suḥan cümle beyāna maḥmül

maḥmür olmakdır:

1. **maḥmür olmakdır:-dır**

Gazel 51

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoşluğun verdiği sersemlik.

5. Şu rütbe sür'at eyler mevsim-i 'işret güzârında
6. Neşâṭı bādeniñ ancak hemān maḥmür olmakdır

maḥmürlük:

1. **maḥmürlükdan:-dan**

Gazel 265

Mısra: 5

Sarhoşluk sersemliği.

5. Görünmezken cihān maḥmürlükdan aña ser-tā-ser
6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymāneden şoñra

maḥrem:

1. **maḥrem:**

Diğer 11

Mısra: 72

Dost, sırdaş.

71. Beni neyler o gūş-ı dil-keş-dem
72. K'ola āvāz-ı miḥnete maḥrem

2. **maḥremdir:-dir**

Diğer 11

Mısra: 91

Yakın.

91. Şanma zevkî garîbe maḥremdir
92. Teng-tār-ı şafā-yı 'ālemdir

3. **maḥrem:**

Kaside 17

Mısra: 52

Gizli, saklı.

51. Tüfeng ü tiri dilirâne şaştı merdâne

52. Cemî'-i genc-i ma'ârifde zâtı hep maḥrem

4. **maḥrem:**

Gazel 205

Mısra: 6

Dost, sırdaş.

5. Mû-be-mû devr eyledim müjgân-ı çeşmiñ hâlîme

6. Ğamzeden ğayrı ser-i küyüñda maḥrem bulmadım

maḥrem etsin:

1. **maḥrem etsin:-sin**

Kaside 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırdaş etmek.

5. Yine zîb-i binâgüş-ı meh ü hürşid edip medhiñ

6. Harîm-i zîkr-i ḥayrı maḥrem etsin sakf-ı minâyi

maḥrem oldu:

1. **maḥrem oldu:-du**

Rûbai 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vâkıf olmak.

1. Sad-güne cefâ vü cevre oldu maḥrem

2. Etdi yine bu dil-i garîbi pür-gam

maḥrem olmasa:

1. **maḥrem olmasa:-masa**

Tesdis 6

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak, samimi olmak.

25. Tenezzül etmeyip yâr ülfete aġyâr ile bir dem

26. Cihân mülkünde benden ğayrı aña olmasa maḥrem

maḥrem olmazdı:

1. **maḥrem olmazdı:-maz, -dı**

Kaside 26

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak, sürekli gidip gelmek.

43. Ka'be-i küyuna yüz sürmese her şâm u seher

44. Maḥrem olmazdı dil-i ğoncalara bād-ı şabâ

maḥrem olsa:

1. **maḥrem olsa:-sa**

Kaside 20

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul olunmak.

39. Olsa ḥâk-i derinde ger maḥrem

40. Ğayrı iksîri neylesin âdem

maḥrem-i didâr olanlar:

1. **maḥrem-i didâr olanlar:-an, -lar**

Gazel 235

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye yakın olmak.

1. Maḥrem-i didâr olanlar bir zamân maḥbûl iken

2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşġûl iken

maḥrem-i esrâr-ı dem-i mülket-i derdiz:

1. **maḥrem-i esrâr-ı dem-i mülket-i derdiz:-iz**

Gazel 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ülkesinin surlarının sırdaşı.

3. Hep maḥrem-i esrâr-ı dem-i mülket-i derdiz

4. 'Âlem ğam-ı hicrânına bîġâne degildir

maḥrem-i esrâr-ı harîm-i gülzâr oldu:

1. **maḥrem-i esrâr-ı harîm-i gülzâr oldu:-du**

Kaside 16

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbaḥçesinin surlarına vakıf olmak.

11. Oldu çün maḥrem-i esrâr-ı harîm-i gülzâr

12. Sînesin etdi mekân-ı ğam-ı a'dâ bülbül

maḥrem-i harîm-i murâd olur:

1. **maḥrem-i harîm-i murâd olur:-ur**

Gazel 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Muradına, arzu ve isteklerine kavuşma anlamında

kullanılmıştır.-

3. Eder mi ḥâtırımı tesliyet felek âyâ

4. Olur muyuz 'acebâ maḥrem-i harîm-i murâd

maḥrem-i harîm-i velâ evlemişdir:

1. **maḥrem-i harîm-i velâ evlemişdir:-miş, -dir**

Kaside 20

Mısra: 186

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın kulunu- kendisine yakın eylemesi.

185. Eylemişdir cenâb-ı Ḥâk zîrâ

186. Şehleri maḥrem-i harîm-i velâ

maḥrem-i sırr-ı kemîn olur:

1. **maḥrem-i sırr-ı kemîn olur:-ur**

Gazel 112

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Surlara maḥrem olmak için pusuda beklemek || Her daim öğrenmeye iştîyaklı olmak.

9. Ḥuddâm-ı 'ilm maḥrem-i sırr-ı kemîn olur

10. Râz-ı derünü nüşhalarñ niḳlebindedir

maḥrem-i zamâ'irdir:

1. **maḥrem-i zamâ'irdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüllerin mahremi || Gönüldeki sırlara vakıf olan anlamında kalem.

65. Kalem ki muhürim-i ihram-ı ketm-i sırr oldu
66. Nedim-i hâtırdir mahrem-i zamâ'irdir

mâh-rû:

1. **mâh-rû:**

Gazel 239

Mısra: 1

Ay yüzlü || Sevgili.

1. Gamze eşkimle müjeñ ser-tiz edip ey mâh-rû
2. Kaşdı besbelli hisâr-ı câna etmekdir gülü

mâh-ruhsâr:

1. **mâh-ruhsâr:-ı**

Gazel 118

Mısra: 7

Ay yüzlü || Sevgili.

7. Görür müyüz bu şeb âyâ o mâh-ruhsârı
8. Geceyle varmağa küy-ı nigâra niyyet var

mahrûm etmeve:

1. **mahrûm etmeve:-me, -ye**

Kaside 11

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yoksun bırakmak.

19. Nigâh-ı iltifatından umarız etmeve mahrûm
20. Ede zürriyyetinden Sâlim'e luğf-ı firâvânî

mahrûm-ı bezm-i câhdir:

1. **mahrûm-ı bezm-i câhdir:-dır**

Gazel 233

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Makam meclisinden mahrum olmak || Kendini beğenenlerin dost meclisinden geri kalmaları.*
7. Hod-fürüşân-ı zamân mahrûm-ı bezm-i câhdir
8. Neyl-i kâmi ağız eder âdem olan hodgâmdan

mahrûrû'l-mizâc-ı fakr u iflâsa:

1. **mahrûrû'l-mizâc-ı fakr u iflâsa:-a**

Kaside 13

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Yokluğun hararetli mizacı || Yokluğun kişi üzerindeki olumsuz tesiri.*
63. Kandı dünyâ hep zülâl-i hoş-güvâr-ı cûduna
64. Geldi mahrûrû'l-mizâc-ı fakr u iflâsa gınâ

mâh-rüyâ:

1. **mâh-rüyânî:-nîñ**

Gazel 129

Mısra: 9

Ay yüzlüler, güzeller.

9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânîñ nesin gördüm
10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı 'aşk içre ziyân etmez

mâh-rüyân:

1. **mâh-rüyânna:-ın, -a**

Gazel 77

Mısra: 9

Ay yüzlüler, güzeller.

9. Sıtanbul'un kapılma mâh-rüyânına şehridir
10. Şebinde mihr ederse rûz elbette fedâ eyler

maşer:

1. **maşerde:-de**

Rübai 4

Mısra: 3

(Ar.) Maşer, kıyamet yeri.

3. Maşerde giribânîñ sen kırtaramazsın
4. Ol gün seni elbetde bulur 'aşık-ı şeydâ

2. **maşerde:-de**

Kaside 8

Mısra: 193

(Ar.) Maşer, kıyamet yeri.

193. Ne güne 'özt eder âyâ İlâhi maşerde
194. O hâti'in ki hacel-geşte-i evâmirdir

3. **maşer:**

Kaside 8

Mısra: 196

(Ar.) Maşer, kıyamet yeri.

195. O dem ki ede mağâ'il firâz-ı serde sükûn
196. O dem ki her kesi maşer cemî' ü hâşirdir

4. **maşerde:-de**

Kaside 10

Mısra: 524

(Ar.) Maşer, kıyamet yeri.

523. İztirâbım zamânı zâr etme
524. Beni maşerde dil-figâr etme

maşüb:

1. **maşüb:**

Kaside 3

Mısra: 4

Hesabı tutulmuş, sayılmış.

3. Seniñ yâ Rabb baña etdiğin cûd
4. Nice mümkün k'ola maşüb u ma'dûd

maşül-i dünyâdır:

1. **maşül-i dünyâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya nimetleri || Bütün manalar.

79. Sezâdır bir teğazzül etmek ile iktifâ etsek
80. Meşeldir 'arife bir gül bütün maşül-i dünyâdır

maşür:

1. **maşür:-ı**

Kaside 12

Mısra: 94

Kuşatılmış, sınırlandırılmış.

93. Zücâce zeyt ile mişbâhım eylemiş şecere
94. Talî'akâri-i mişkât olunca maşürü

maşür olup:

1. **maşür olup:-up**

Tarih 24

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuşatılmış olmak.

41. Hısn-ı revân maḥşür olup cünd-i 'adū maḥhur olup
42. Derdi revâfız kūr olup cigi cigi eyne'l-mefer

maḥşür-ı ülfetiñ:

1. **maḥşür-ı ülfetiñ:-iñ**

Diğer 11

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostlukla kuşatılmak || Birinin dostluğunu kazanmak, ona yakın olmak.

99. Pençgâh-ı niyâz-ı her 'âşık

100. Olsa maḥşür-ı ülfetiñ lâyıq

maḥşüs:

1. **maḥşüş:**

Kaside 3

Mısra: 95

Yalnız birine ait olan, hususi.

95. İlahî luḫf u iḥsân saña maḥşüş

96. Hemîn cüd u firāvân saña maḥşüş

2. **maḥşüş:**

Kaside 3

Mısra: 96

Yalnız birine ait olan, hususi.

95. İlahî luḫf u iḥsân saña maḥşüş

96. Hemîn cüd u firāvân saña maḥşüş

3. **maḥşüş:**

Kaside 5

Mısra: 38

Özel, has.

37. Saña bi'z-zât selâm eyledi Ḥallâk-ı cihân

38. Da'vet etdi saña maḥşüş cenâb-ı Mevlâ

4. **maḥşüş:**

Matla 69

Mısra: 1

Özel, has.

1. Terk edip varımı oldum aña maḥşüş şeydâ

2. Nazarımda degil ise nola dünyâ 'uqbâ

maḥşüs olan:

1. **maḥşüş olan:-an**

Gazel 89

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özel olmak, diğerlerinden ayrılmak.

9. Dünyede bir kendiyi maḥşüş olan ta'bir ile

10. Cümle eşyâ Ḥâlik'in tevḫid eder temcîd eder

mâh-tâb:

1. **mâh-tâb:**

Tarih 18

Mısra: 36

Ay ışığı || Parlaklık.

35. Dür-i yek-tâya elmâsi nigîn-i dil-keş oldu çün

36. Fürüg-ı 'aks-i rüy ile o da bir mâh-tâb oldu

mâh-tâb-ı fûnûn u âsâra:

1. **mâh-tâb-ı fûnûn u âsâra:-a**

Diğer 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eserler ve fenler - ilimlerin- parlak ayı || Çok bilgili kişi bağlamında Yusuf Efendi.

1. Āfitâb-ı sipihr-i eş'âra

2. Mâh-tâb-ı fûnûn u âsâra

mâh-tâb-ı fûnûn-ı âsârim:

1. **mâh-tâb-ı fûnûn-ı âsârim:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlimlerin parlayan ayı || Şâir.

1. Āfitâb-ı sipihr-i eş'ârim

2. Mâh-tâb-ı fûnûn-ı âsârim

mâh-tâb-ı rüyuña:

1. **mâh-tâb-ı rüyuña:-uñ, -a**

Muamma 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- ay gibi parlak yüzü.

1. Mâh-tâb-ı rüyuña âyine olsa âfitâb

2. Zülf-i müşginiñ aña 'anber saçardı bî-ḥesâb

maḥtûm:

1. **maḥtûm:**

Diğer 4

Mısra: 96

Mühürlenmiş, mühürlü.

95. Bundan evvel size manzûm mektûb

96. Ḥâtem-i hicr ile maḥtûm mektûb

mâhûr:

1. **mâhûr:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 64

Klasik Türk musikisinde bir makam.

63. Saña üç faşl edeyim baña destûr

64. Biri nikrîz bayâtı biri mâhûr

mahv:

1. **mahv:**

Gazel 40

Mısra: 3

Yok etmek.

3. Gehî mahv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir

4. Nola gâhî güşâde olsa gâhî beste-ser kâgaz

mahv eder:

1. **mahv eder:-er**

Kaside 15

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvetmek, yok etmek.

17. Ḳomaz çü şems ü nücûm ol siyâh kâseleri

18. Çü jâle mahv eder ednâyı tal'at-ı şevket

mahv ola:

1. **mahv ola:-a**

Kaside 1

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak, ortadan kalkmak.

123. Bir gün ola bu gördüğün tekdür
124. Mağv ola hep be-‘avn-i lutf-ı Kadir

mağv olupdur:

1. **mağv olupdur:**-up, -dur

Gazel 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak, mahvolmak.

1. Rüy-ı tevhide niğâb olmak ne mümkün kâ’inât
2. Mağv olupdur nūr-ı zât-ı Zü’l-celâl-i mümkünât

mahv u isbâti:

1. **mahv u isbâti:**-i

Gazel 175

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlık, yokluk.

5. Cihân mülkünde bî-hüde şanırdık mağv u isbâti
6. Esâs-ı devr-i pergâr-ı kazâ hikmetledir ancak

mahv-ı kamer:

1. **mahv-ı kamer:**

Gazel 159

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay’ın mahvedici olması || Sevgilinin âşık üzerindeki tesiri.

5. Degil mağv-ı kamer dil-gir edip müjgân çeşmini
6. Alıpdır câme-hvâbında hadeng-i meh-likâdan feyz

mahv-ı satr-ı rakîm-i rak-ı ‘uhûd:

1. **mahv-ı satr-ı rakîm-i rak-ı ‘uhûd:**

Kaside 10

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uhud kitabının satırlarının mahvolması || Uhud savaşında okçuların görevini aksatması sonucu savaşın kaybedilmesi.

65. Şun-ı taht-ı ruğ-ı a-i ma’hûd
66. Mağv-ı satr-ı rakîm-i rak-ı ‘Uhûd

mahv-ı vücûd et:

1. **mahv-ı vücûd et:**

Gazel 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benliğinden sıyrılmak, kurtulmak.

1. Şüfî gârañ tâ‘at ise bûd (u) ne-bûd et
2. Ya’nî ki der-i Hâk’da hemân mağv-ı vücûd et

mahv-ı vücûd etdi:

1. **mahv-ı vücûd etdi:**-di

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cismini yok etmek.

3. Lâleler mağv-ı vücûd etdi kederden dâğ ile
4. Olalı her bir gıyeh gülzâra şekl-i yâsemîn

mağv-ı vücûd etmeyecek:

1. **mağv-ı vücûd etmeyecek:**-me, -yicik

Rûbai 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benliğinden sıyrılmak, kurtulmak.

3. Pervâneyi gör nice erem vuşlat-ı şem’a
4. Tâ mağv-ı vücûd etmeyecek vaşla erilmaz

mağv-ı yâr ol:

1. **mağv-ı yâr ol:**

Gazel 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilide yok olma || Tasavvufta manevi derecelerde yükselerek Allah’da yok olma.

7. Terk-i dâreyn eyledim ben döymegi terk eyleyip
8. Mağv-ı yâr ol çık aradan kalmasın zât u şifât

mağzâ:

1. **mağzâ:**

Tarih 8

Mısra: 5

Yalnız, ancak, sadece, sırf.

5. Ki mağzâ feyz ü cûd u lutf u ihsân-ı ‘amîminden
6. Cihânı eyledi şadân ser-â-pâ hazret-i Hâllâk

mahzen:

1. **mahzen:**

Kaside 10

Mısra: 260

Hazine.

259. Gütmedi nesne hiç hıfzından
260. Oldu sadrı fezâ’ ile mahzen

2. **mahzeniniñ:**-in, -iñ

Kaside 12

Mısra: 14

Hazine || İlahi feyizlerin makamı olarak ruh.

13. Mücerredât-ı mücerred ‘anâşırın rûhu
14. Edince mahzeniniñ hârisi vü gencürü

mahzen-i esrâr-ı ‘âlem-i melekût:

1. **mahzen-i esrâr-ı ‘âlem-i melekût:**

Kaside 12

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Melekler âleminin surlar hazinesi || Hz. Âdem.

99. Odur o mahzen-i esrâr-ı ‘âlem-i melekût
100. Ki ‘arş edindi haķıķat o Beyt-i Ma ‘mür’ü

mahzen-i kalb-i beşerdir:

1. **mahzen-i kalb-i beşerdir:**-dir

Gazel 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsan kalbindeki hazinelerin olduğu yer.

5. Men ‘aref remzin tuyan ‘arif bulur Mevlâ’sını
6. Mahzen-i kalb-i beşerdir cilvegâh-ı nūr-ı zât

mağz-ı âfetdir:

1. **mağz-ı âfetdir:**-dir

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felaketin kendisi.

5. Kapılma şeb-nemāsā taze gülsün şöhret-i hüsnē
6. Şaķın cānā şaķın kim 'ayn-ı şöhret maḥz-ı āfetdir

maḥz-ı 'atā olur:

1. **maḥz-ı 'atā olur:-ur**

Tarih 3

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfün, ihsanın kendisi olmak.

75. Re'y ü tedbiri muvaffaķdır o şāh-ı 'ādil
76. Her ne tedbir eder ise olur maḥz-ı 'atā

maḥz-ı fahri:

1. **maḥz-ı fahri:-i**

Kaside 10

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünç sebebi || Hz. Muhammed.

31. Hāş mihmāni kurb-i Ma'būd'ün
32. Maḥz-ı fahri maķām-ı maḥmūdūn

maḥz-ı haṭāyız:

1. **maḥz-ı haṭāyız:-yız**

Rübai 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamıyla yanlış || Çok fazla hatalı, kusurlu olma.

3. Baķma kerem et cürmüme sen yoḥsa İlahi
4. Ser-tā-be-ķadem cürm ü güneḥ maḥz-ı haṭāyız

maḥz-ı hüsnüñ:

1. **maḥz-ı hüsnüñ:-üñ**

Tarih 10

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğın aslı, kendisi || Sevgilinin yüzü.

21. Maḥz-ı hüsnüñ sever 'aşık yoḥsa
22. Haṭṭ ile bende-i fermān olmaz

maḥz-ı kereminden:

1. **maḥz-ı kereminden:-in, -den**

Gazel 136

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliğın kendisi, özü; iyiliğın ta kendisi.

9. Siteminden dile bir zerre melālet gelmez
10. Sālimā cevri de maḥz-ı kereminden biliriz

maḥz-ı luṭfu:

1. **maḥz-ı luṭfu:-u**

Kaside 10

Mısra: 389

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf ve iyiliğın aslı, tıpkısı.

389. Maḥz-ı luṭfu degil mi in'āmı
390. Māder-i Bu Hüreyre islāmı

maḥz-ı luṭfudur:

1. **maḥz-ı luṭfudur:-u, -dur**

Kaside 10

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf sebebi ("Sen olmasaydın ālemleri yaratmazdım" hadis olduğuna inanılan söze gönderme yapılmıştır.).

29. O 'amimü'l-kerem şefi'-i ümem
30. Ki anıñ maḥz-ı luṭfudur 'ālem

maḥz-ı ni'metdir:

1. **maḥz-ı ni'metdir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetin aslı, kendisi.

41. Der-i vālāsı maḥz-ı ni'metdir
42. Nazarı ķımyā-yı rıf atdır

maḥz-ı ni'met-i rabb-i kerem-baḥşā oldu:

1. **maḥz-ı ni'met-i rabb-i kerem-baḥşā oldu:-du**

Kaside 25

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem baḥşeden Allah'ın nimetinin ta kendisi

olmak.

29. O destür-i himem-güster ki oldu 'āleme yek-ser
30. Vücüd-ı pāki maḥz-ı ni'met-i Rabb-i kerem-baḥşā

maḥz-ı nür:

1. **maḥz-ı nür:**

Gazel 150

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurun kendisi.

7. Maḥz-ı nür etdi beni ğarķ-ı tecell-i cemāl
8. Germ edelden niğehim 'arız-ı cānāne heves

maḥz-ı nür oldu:

1. **maḥz-ı nür oldu:-du**

Kaside 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur hazinesine dönmek || Kar yağışıyla her tarafın beyaz reñge bürünmesi.

9. Bāmlar caşş-ı sefidāc ile buldu zinet
10. Maḥz-ı Nür oldu bilād içre hemān İstanbul

maḥz-ı nür-ı cebin-i zibiş ü fer:

1. **maḥz-ı nür-ı cebin-i zibiş ü fer:**

Kaside 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın- alnındaki nurun saf parlaklığı.

9. Maḥz-ı nür-ı cebin-i zibiş ü fer

10. Ya'ni hem-nām-ı cedd-i Peyğamber

maḥz-ı nür-ı na'im-i mevlā'dır:

1. **maḥz-ı nür-ı na'im-i mevlā'dır:-dır**

Kaside 20

Mısra: 247

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nuru || 3. Ahmed.

247. Maḥz-ı nūr-ı na 'im-i Mevlā'dır

248. Sırr-ı devrāna luṭf-ı 'uzmādır

maḥz-ı tesellī oldu:

1. **maḥz-ı tesellī oldu:-du**

Gazel 170

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesellinin kendisi olmak.

9. İşte vuşlat dediğin maḥz-ı tesellī oldu

10. Bir bakışta dil-i āvāreyi eglerdi firāk

maḥz-ı tesliyet:

1. **maḥz-ı tesliyet:-su, -dur**

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesellinin saflığı.

5. Neylesin eşkāl-i dehr-i pür-fenāyı şāf-dil

6. Aña maḥz-ı tesliyet āyine-i zānūsudur

maḥz-ı vuşül olur:

1. **maḥz-ı vuşül olur:-ur**

Gazel 236

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmanın kendisi.

11. Sālim verāda menzili maḥz-ı vuşül olur

12. Bir tır-i serd kim çıka bir kez kemāndan

maḥzül:

1. **maḥzül:**

Kaside 18

Mısra: 26

Perişan, hakir olmak.

25. Şarılır dāmenine bulduğu şāhın ez-dil

26. Tā ki bī-kes ḳalalı bāğda zār u maḥzül

maḥzün:

1. **maḥzün:**

Tahmis 3

Mısra: 18

Hüzünlü, kederli.

17. Gedā vü şeh ḡamın ile ser-ā-sere dil-ḡün

18. Dü rüz güldürür iseñ hezār şeb maḥzün

2. **maḥzünüñ:-uñ**

Matla 26

Mısra: 1

Hüzünlü, kederli.

1. Gözün yumsa gelirdi pışine timsāli maḥzünüñ

2. Gece Leylī'den olmuşdu 'ibāret hvābı Mecnūn'uñ

3. **maḥzünüyuz:-uyuz**

Gazel 138

Mısra: 6

Hüzünlü, kederli.

5. Luṭfunu bī-cā eder hergiz 'itābın bī-sebeb

6. ḡamzeññ cāñ hezārān vech ile maḥzünüyuz

4. **maḥzünüñ:-uñ**

Gazel 182

Mısra: 1

Hüzünlü, kederli.

1. Gözün yumsa gelirdi pışine timsāli maḥzünüñ

2. Gece Leylī'den olmuşdu 'ibāret hvābı Mecnūn'uñ

5. **maḥzūna:-a**

Gazel 249

Mısra: 4

Hüzünlü, kederli || Gönül.

3. Bulursañ gönlümü bād-ı şabā zulf-i dil-ārāda

4. Meded luṭf eyle benden var maḥzūna selām eyle

6. **maḥzün:**

Gazel 272

Mısra: 5

Hüzünlü, kederli.

5. Dil şikeste ḡatırım maḥzün derūnum münkesir

6. Ben ḡarīb üftādeye bir çāre Allāh 'aşḡına

maḥzün olma:

1. **maḥzün olma:-ma**

Matla 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlenmek, üzölmek.

1. Olma te'ḡūr-i kāmıña maḥzün

2. Küllü emrin bi-vaḡtīhī merḡün

maḥzün olmada:

1. **maḥzün olmada:-ma, -da**

Gazel 243

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlenmek, üzölmek.

3. Aşınāyım ḡam ile şol rütbe ben kim dünyede

4. Sebḡat etmiş yoḡ dil-i nā-şādı maḥzün olmada

maḥzün olsa:

1. **maḥzün olsa:-sa**

Tarih 1

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlenmek, üzölmek.

97. Bulur medḡiñle envā' -ı tesellī

98. Dil-i zārım ne rütbe olsa maḥzün

2. **maḥzün olsa:-sa**

Kaside 22

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlenmek, üzölmek.

125. Lik şevḡ-ı medāyīñle derün

126. Kesb-i feyz eyler olsa da maḥzün

3. **maḥzün olsa:-sa**

Gazel 251

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlenmek, üzölmek.

7. Cüy-ı elṡāf-ı Ḥudā böylece cārīdir kim

8. Güldürür bir dil-i bī-çāreyi maḥzün olsa

mahzûn olur:

1. **maḥzûn olur:-ur**

Tarih 1

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlenmek, üzülmek.

113. Ḥazān-ı bâğa der-pey-der bahārı

114. Niçün bülbül olur bî-hüde maḥzûn

mahzûn-ı firâkıñdır:

1. **maḥzûn-ı firâkıñdır:-iñ, -dır**

Gazel 269

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın vermiş olduğu üzüntü.

5. Ne maḥzûn-ı firâkıñdır ne zevk-ı vaşlıña mağrûr

6. Gülistān-ı şafâ birdir dil-i 'uşşâka külḥan da

mahzûr:

1. **maḥzûr:**

Kaside 10

Mısra: 176

Kusur, özür.

175. Mess edip menḥir-i ğulāma o nûr

176. Gitdi necm-i püserden ol maḥzûr

2. **maḥzûrî:-ı**

Kaside 12

Mısra: 64

Kusur, özür.

63. Nücûmu vâlih ederdı o ahsen-i takvîm

64. Görünce rüyunu sa'd oldu cümle maḥzûrî

mahzûz:

1. **maḥzûz:**

Gazel 161

Mısra: 2

Memnun, hoşnut olmak.

1. Ḥaṭ-ı dil-berden olur 'âşıkı elbet maḥzûz

2. Âmed-i şeble durur ṭâlib-i vuşlat maḥzûz

mahzûz ola:

1. **maḥzûz ola:-a**

Gazel 161

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memnun, hoşnut olmak.

5. Beynimizde var iken ğamze-i efsûn-sâzı

6. Nice kâbil ki ola benden ol âfet maḥzûz

2. **maḥzûz ola:-a**

Gazel 161

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memnun, hoşnut olmak.

9. Vâ'izâ sâğara kulp takma te'ennî eyle

10. Kizbden ola mı hiç ehl-i şadâkat maḥzûz

mahzûz olamam:

1. **maḥzûz olamam:-a, -mam**

Gazel 161

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memnun, hoşnut olmak.

3. Kıdrim artarsa da sensiz bu fenâ dünyâda

4. Olamam ey gül-i gülsâr-ı tarâvet maḥzûz

2. **maḥzûz olamam:-a, -mam**

Gazel 161

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memnun, hoşnut olmak.

7. Kesmeyinde ayağın kürsi-i ifrâṭından

8. Olamam senden eyâ vâ'iz-i nekbet maḥzûz

mahzûz olur:

1. **maḥzûz olur:-ur**

Gazel 161

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memnun, hoşnut olmak.

1. Ḥaṭ-ı dil-berden olur 'âşıkı elbet maḥzûz

2. Âmed-i şeble durur ṭâlib-i vuşlat maḥzûz

2. **maḥzûz olur:-ur**

Gazel 161

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memnun, hoşnut olmak.

11. Sâlimâ halka-i rindânı çoma elden kim

12. Anlar ile olur elbet eden ülfet maḥzûz

mâ'-i bi'r-i kabîle-i ma'hûd:

1. **mâ'-i bi'r-i kabîle-i ma'hûd:**

Kaside 10

Mısra: 252

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinen kabilenin kuyusunun suyu || Hz. Muhammed dönemindeki "Rûme" kuyusu hadisesine gönderme yapılmıştır.

251. Oldu luṭfuyla keşret-i meşhûd

252. Mâ'-i bi'r-i kabîle-i ma'hûd

mâ-i mevşûl:

1. **mâ-i mevşûl:**

Kaside 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşan su.

5. Âzmâ eyledi terkib-i şitâya devrân

6. 'Â'idin eyledi pinhân çü mâ-i mevşûl

ma'-i mîz-âb-ı saḳf-ı dîvârî:

1. **ma'-i mîz-âb-ı saḳf-ı dîvârî:-ı**

Kaside 20

Mısra: 142

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Padişahın sarayının- damındaki oluktan akan su || Ab-ı hayata benzetilerek Padişahın yüceliğini vurgulanmıştır.

141. Olsa âb-ı hayâta ger cârî

142. Ma'-i mîz-âb-ı saḳf-ı dîvârî

mâ-i zülâl:

1. **mā-i zülāl:**

Tarih 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Safî, hafîf, soğuk, güzel su.

1. Dedi seyr eyleyip 'atşâna Sâlim sâl-i târihin
2. Bu dil-cü çeşmeden mâ-i zülâl iç nüş-i câm olsun

mā' il:

1. **mā'ildir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 119

Meyilli, istekli, hevesli.

119. Şu rütbe bizleri tekdire çarlı mâ'ildir
120. Ki cümle kârı bütün hemm-i tab'a dâ'irdir

2. **mā'iliz:-iz**

Tarih 9

Mısra: 4

Meyilli, istekli, hevesli.

3. Nola ger nüh-âsumâna çıksa âh u zârımız
4. Mâ'iliz hep nev-demîde hatt-ı 'anber-büyuña

3. **mā'il:**

Gazel 11

Mısra: 12

Meyilli, istekli, hevesli.

11. Riyâ ber-düş olup hergiz sakıl olmam cihân içre
12. Bisât-ı hüsne mâ'il Sâlim-i ferzâneym cânâ

4. **mā'ildir:-dir**

Gazel 77

Mısra: 11

Meyilli, istekli, hevesli.

11. 'Aceb mâ'ildir esrâr-ı derünüm keşfe ey Sâlim
12. Sırışkim dem-be-dem ol şûha nakl-i mâ-cerâ eyler

5. **mā'ildiñ:-diñ**

Müfret 89

Mısra: 1

İstekli, hevesli, düşkün.

1. Ezel vâ'iz zenâna hayli mâ'ildiñ velî şimdi
2. Kocadıñ da 'ateh geldi saña rüsvâ-yı 'âm olduñ

6. **mā'il:**

Gazel 186

Mısra: 9

Meyilli, istekli, hevesli.

9. Sırışk-i 'aşîka mâ'il gibi bu şeb Sâlim
10. O yâri hvâbda taraf-ı semt-i cü gördük

mā'il olalı:

1. **mā'il olalı:-a, -lı**

Gazel 37

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyletmek, yönelmek.

11. Saña mâ'il olalı Sâlim-i şeydâyı şehâ
12. Kays-ı miñnet-zededen eyledi berter ümmiz

mā'il olanıñ:

1. **mā'il olanıñ:-an, -ıñ**

Müfret 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hevesli, istekli olmak.

1. Hieve mâ'il olanıñ 'âkıbeti hayr olmaz
2. Noldu gördüñ soñunu sen bir iki heccâviñ

mā'il oldun:

1. **mā'il oldun:-dun**

Gazel 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hevesli, istekli olmak.

7. Bu televvün-kün-i 'uşşâkıña mâ'il oldun
8. Olalı 'aks-i ruñuñ eşk ile dürr-âb bana

mā'il olup:

1. **mā'il olup:-up**

Tarih 4

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hevesli, istekli olmak.

57. Yine bi't-tab' olup hayrâta mâ'il
58. Binâ etdi bu beytu'llâhi hâlâ

2. **mā'il olup:-up**

Tarih 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hevesli, istekli olmak.

17. Bi't-tab'i li'llâhi hayrât etmege mâ'il olup
18. Yapdı bu nev-câmi'-i pâki edip hayr-ı esis

mā'il olur:

1. **mā'il olur:-ur**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 160

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hevesli, istekli olmak.

159. Bilmeyip kendini yine bätül
160. Çelebi denmege olur mâ'il

2. **mā'il olur:-ur**

Diğer 11

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hevesli, istekli olmak.

107. Mâ'il olur cemâliñe insân
108. Köçek olsa sezâ saña şeyhân

mā'il olursa:

1. **mā'il olursa:-ur, -sa**

Gazel 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyletmek, yönelmek.

7. Medh-i ruhsârıñla tertib eyledim eş'arımı
8. Nazmıma mâ'il olursa vechi vardır âblar

mā'il-i 'aşk-ı cevânân olarak:

1. **mā'il-i 'aşk-ı cevânân olarak:-arağ**

Gazel 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Genç güzellerin aşkına meyletmek.

1. Mā'il-i 'aşk-ı cevānān olarak öldük biz
2. Tālib-i ḥasret-i cānān olarak öldük biz

mā'il-i bād-ı sabādır:

1. mā'il-i bād-ı sabādır:-*dur*

Gazel 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârına meyilli.

1. Ser-i zülfünde cānānıñ bizimle āşınadır hep
2. Anıñçün böyle diller mā'il-i bād-ı sabādır hep

mā'il-i kec-pend-i bāğbān:

1. mā'il-i kec-pend-i bāğbān:

Gazel 172

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçıvanın yanlışı,yalan öğüdüne meyletmek.

7. Bizim ile açılır idi kendine kalsa
8. O gül de mā'il-i kec-pend-i bāğbān ancak

mā'il-i keşmekeş-i renci-i hūbānız:

1. mā'il-i keşmekeş-i renci-i hūbānız:-*ız*

Gazel 143

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin ettiği eziyetlere istekli olmak.

3. Nola etmezse bizim gönlümüz ārām u sūkūn
4. Mā'il-i keşmekeş-i renci-i hūbānız biz

mā'il-i rüy-ı gül-i zibā olalı:

1. mā'il-i rüy-ı gül-i zibā olalı:-*alı*

Kaside 16

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel gülün yüzüne meyilli olmak.

61. Olalı mā'il-i rüy-ı gül-i zibā bülbül
62. Menzilin eyledi ārāmgeh-i sevdā bülbül

makābir:

1. makābirdir:-*ddir*

Kaside 8

Mısra: 210

Mezarlıklar.

209. Tezekkür etmeye mi kim cihān-ı fāniniñ
210. Egerçi evveli şihhat soñu makābirdir

makāl-i 'ārifān:

1. makāl-i 'ārifān:

Gazel 24

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ariflerin sözleri.

11. Mağz-ı ma'nā-yı netāyicdir makāl-i 'ārifān
12. Zübde-i akvāl budur pes gayrısı hep türrehāt

makām:

1. makāmı:-*da*

Kaside 8

Mısra: 73

Derece.

73. Makāmı Hacerü'l-esved'e müşābihdir
74. O noqtalar ki genāna medār u dā'irdir

2. makāmım:-*ım*

Kaside 9

Mısra: 86

Mekan, yer, derece.

85. Baña luftuñ o demde reh-ber eyle

86. Makāmım taraf-ı cüy-ı Kevşer eyle

3. makāmı:-*ı*

Matla 74

Mısra: 2

Makam || Kişinin ilmi seviyesi.

1. Hemîşe kaç'-ı cāh eyler olanlar 'ilmiden hālî

2. Makāmı pest olur olsa terāzünüñ kefi mālî

makām-ı dil-güşā:

1. makām-ı dil-güşā:

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül açan, iç açan, kalbe ferahlık veren makam.

9. Güzel tarh eylemiş üstād-ı kudret hāne-i cānı

10. Şeh-i 'aşka münāsib bir makām-ı dil-güşā etmiş

makām-ı dil-keş-i tanbūrdan:

1. makām-ı dil-keş-i tanbūrdan:-*dan*

Gazel 257

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanburun dil-keş makamı || Dilkeş-hāverān. Türk mûsikisinde bir birleşik makam.

1. Gel ey mutrıb makām-ı dil-keş-i tanbūrdan başla

2. Ser-āheng eyle ammā beste-i mähūrdan başla

makām-ı hizmet-i pākinde:

1. makām-ı hizmet-i pākinde:-*in, -de*

Kaside 12

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hizmet etme makamı.

129. Miyān-beste bütün kulluğundadır gılmān

130. Makām-ı hizmet-i pākinde şaf-be-şaf hūrî

makām-ı mahmūduñ:

1. makām-ı mahmūduñ:-*uñ*

Kaside 10

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hamd olunmuş, övülmeye layık makam ||

Peygamber efendimizin makamı.

31. Hāş mihmānı kurb-i Ma'būd'uñ

32. Mağz-ı fahri makām-ı mahmūduñ

makām-ı vālā:

1. makām-ı vālā:

Kaside 5

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce makam || Sidretü'l-Münteha.

57. Erdi tā Sidre'ye ol şāh-ı serir-i rıf'at

58. Oldu zātıyla müşerref o makām-ı vālā

makāmın bula:

1. **maḳāmın bula:-a**

Tarih 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Cennette- yüce makama erişmek.

3. Dâmen-keş olup bezm-i fenâdan sefer etdi

4. Zeyneb bula cennette murâdınca maḳâmın

makar evlemiş:

1. **makar eylemiş:-miş**

Kaside 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karar kılmak.

5. Öyle melce' ki odur maşdar-ı elṭâf u kerem

6. Eylemiş Haḳ anı envâ'-ı 'inâyâta maḳar

makarr:

1. **maḳarr:**

Diğer 3

Mısra: 99

Durulan, mesken edinilen yer.

99. Şeh-i hûbâna şehâ taht u maḳarr İstanbul

100. Meyl ederse nola 'âlem ki şafâsı pek bol

makarr-ı ceng ü cidâl:

1. **maḳarr-ı ceng ü cidâl:**

Lugaz 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mücadele ve savaş yeri || Satranç tahtası.

1. Nedir ol sâha-i cihân-mişâl

2. K'oldu dâ'im maḳarr-ı ceng ü cidâl

makarr-ı dâğ oldu:

1. **maḳarr-ı dâğ oldu:-du**

Muamma 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşin merkezi, ateş yeri olmak || Acı çekmek.

1. Kıyâm-ı kâmetiñi gördü bî-dimâğ oldu

2. Derûn-ı serv-i şikeste maḳarr-ı dâğ oldu

makarr-ı devletden:

1. **maḳarr-ı devletden:-den**

Kaside 20

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devletin başkenti || İstanbul.

103. Her taraf ol maḳarr-ı devletden

104. Olmuş ezhâr-ı kâma bir gülşen

makarr-ı kesb-i hüner:

1. **maḳarr-ı kesb-i hüner:**

Kaside 20

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Marifet kazanma yeri || Padişah sarayı.

121. Ne sarây ol maḳarr-ı kesb-i hüner

122. Mâye-i feyz-i her necâbet ü fer

makarr-ı lutf-ı hudâ:

1. **maḳarr-ı lutf-ı hudâ:**

Kaside 20

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfunun tecelli ettiği mekan || Padişah sarayı.

139. Ne sarây ol maḳarr-ı lutf-ı Hudâ

140. Ma'den-i feyz-i ni'met-i 'uzmâ

maḳbül:

1. **maḳbül:**

Kaside 20

Mısra: 156

Kabul olunmuş.

155. Bâ-huşûş öyle şâh-ı cüd-müyül

156. K'ola 'aşrında ma'rifet maḳbül

2. **maḳbül:**

Gazel 235

Mısra: 1

Kabul edilmiş, beğenilmiş.

1. Maḳrem-i didâr olanlar bir zamân maḳbül iken

2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşgûl iken

maḳbül edip:

1. **maḳbül edip:-ip**

Tarih 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek.

13. Hażret-i Bârî du 'â-yı 'âlemi maḳbül edip

14. Eyledi şâyân hezârân ni'met ü ikrâmına

maḳbül olur:

1. **maḳbül olur:-ur**

Kaside 18

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenilmek, kabul edilmek.

49. Dûd-ı mevzûnunu biz sünbüle teşbîh ederiz

50. Gülден artık olur âteş bu hevâda maḳbül

maḳbüle geçer:

1. **maḳbüle geçer:-er**

Tarih 24

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul edilmek.

11. Kad serve beñzer diş düre ben bildigim ol sâhire

12. Şâhenşeh-i baḫr ü bere verilse maḳbüle geçer

maḳbüle geçmez:

1. **maḳbüle geçmez:-mez**

Gazel 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul edilmek.

3. Zerrece maḳbüle geçmez hîdmeti üftâdeniñ

4. Tâ-be-key 'âşık rehinde pür-gubâr-ı gerd olur

maḳbül-i cânân olmasa:

1. **maḳbül-i cânân olmasa:-ma, -sa**

Gazel 266

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin makbulü olmak.

3. Zîb-i destâr mı olurdu gonca tek ol nazm-ı pāk
4. Ma'ni-i rengîni ger maqbûl-i cânân olmasa

maqbûl-i cihân oldu:

1. **maqbûl-i cihân oldu:-du**

Lugaz 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün herkesin sevmesi, itibar etmesi.

7. Oldu maqbûl-i cihân ser-tâ-pâ

8. Bi't-ı-tabî' anı sever şâh u gedâ

makbûl-i dünyâ olmuş:

1. **makbûl-i dünyâ olmuş:-muş**

Kaside 6

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın makbul kişisi olmak || Hz. Muhammed'in yaratılanların en şerefliisi olması.

41. Cenâb-ı şâh-ı şadr-ı kâh-ı levlâke kim olmuş

42. Anıñ feyz-i ile maqbûl-i dünyâ şem' ü pervâne

makdem:

1. **makdemiñle:-iñ, -le**

Tarih 2

Mısra: 17

Gelme, geliş.

17. Makdemiñle halk-ı 'âlem 'id-ı ekber etdiler

18. Muntazırlar ser-be-ser fermâniñiñ peygâmına

2. **makdemi:-i**

Kaside 13

Mısra: 60

Gelme, geliş.

59. 'Âleme ferr ü tülû' u matla' u'l-envâr-ı feyz

60. Makdemi gencine-efşân-ı ser-i bây u gedâ

3. **makdemiñle:-iñ, -le**

Kaside 13

Mısra: 99

Gelme, geliş.

99. Makdemiñle cümle sūr etdi Muḥammed ümmeti

100. Nikbet ü idbârına a'dâ-yı dîn etdi 'azâ

4. **makdemi:-i**

Kaside 28

Mısra: 4

Gelme, geliş.

3. Mâh-ı 'id kim cümle halk-ı 'âlemi mesrūr edip

4. Leyle-i zûlmâda dehri makdemi nüvvâr eder

5. **makdemi:-i**

Kaside 32

Mısra: 12

Gelme, geliş.

11. Ol daḡı sünbülü gülzâra revân etdirdi

12. Makdemi müjdesini eyledi bâğa inhâ

6. **makdemiyle:-i, -yle**

Gazel 60

Mısra: 2

Gelme, geliş.

1. Taḡtgâh-ı kalbe kim mihrin seniñ teşrif eder
2. Makdemiyle gerd-i ğamdan ḡatırım tanzif eder

7. **makdemi:-i**

Gazel 285

Mısra: 6

Gelme, geliş.

5. Ḥaḡḡ-ı dil-cüyuñ temâşâ eden olur bî-karâr

6. Artırır lâ-büd bahârniñ makdemi sevdaları

8. **makdemiyle:-i, -yle**

Gazel 293

Mısra: 8

Gelme, geliş.

7. Luḡfu var olsun ferâmüş etmeyip ben bendesin

8. Makdemiyle etdi ḡandân bu dil-i nâlânımı

makdem-i âġâzesin:

1. **makdem-i âġâzesin:**

Tarih 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemeye başlamak || Bülbülün ötüşü.

25. Makdem-i âġâzesin ġüş eyleyelden bülbülüñ

26. Gelmez oldu ġül ḡayâli hiç aniñ evḡâmına

makdem-i evâhirdir:

1. **makdem-i evâhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonradan gelmek, en son teşrif etmek || Hz. Muhammed'in geliş.

33. Evâ' ilinde ederler mecâlisi tezyîn

34. Kibârniñ âyini hep makdem-i evâhirdir

makdem-i faşl-ı şitâ:

1. **makdem-i faşl-ı şitâ:**

Tarih 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış mevsiminin geliş.

9. Düstânıñ hicrine bâ' iş idi

10. Çün muḡaddem makdem-ı faşl-ı şitâ

makdem-i ferruh-fâliñ:

1. **makdem-i ferruh-fâliñ:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek geliş.

5. ġüş edip tās-ı niġün makdem-i ferruh-fâliñ

6. Devr ederken o sūrūr ile be-her-şubḡ u mesâ

makdem-i ḡazret-i paşa-yı celilü'l-kadre:

1. **makdem-i ḡazret-i paşa-yı celilü'l-kadre:**

Kaside 26

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetli Paşa'nın (Baltacı Mehmet Paşa) geliş.

17. Makdem-i ḡazret-i paşa-yı celilü'l-kadre

18. Menba'-ı luḡf u kerem ya'ni Meḡammed Paşa

maḳdem-i meṣṣā'ıyyūn:

1. **maḳdem-i meṣṣā'ıyyūn:**

Gazel 276

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meṣṣailerin, bu düşünce nin gelişi (Meṣṣā'ıyyūn: Akılcuların (Aristocuların) yolundan gidenler.)

19. Hükme pā-beste idi maḳdem-i meṣṣā'ıyyūn

20. 'Azm-i gül-geşt-i cihān seyr ü temāṣā yoğidi

maḳdem-i pāki:

1. **maḳdem-i pāki:-i**

Kaside 2

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek adım,geliş || Hz. Muhammedin gelişi ile cihanı şereflendirmesi.

57. O kim ṣāh-ı serir-ı ıṣṫfādır

58. Cihāna maḳdem-i pāki 'aṫādır

maḳdem-i pākiñ:

1. **maḳdem-i pākiñ:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek adım,geliş || Hz. Muhammedin gelişi ile cihanı şereflendirmesi.

35. Çarḫ-ı vālāya buyur rüyuña müṣṫākāndır

36. Rüz u ṣeb maḳdem-i pākiñ gözedir ehl-i hevā

2. **maḳdem-i pākiñ:-iñ**

Diğer 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek, kutsal adımlar || Sevilen,saygı duyulan birinin teşri fi.

7. Gerçi zahmet durur amma kerem et

8. Maḳdem-i pākiñ ile def -i ḡam et

3. **maḳdem-i pākin:-in**

Tarih 8

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek geliş || Doğum.

79. Ḥalāyık maḳdem-i pākin anıñ ḡüṣ etdiginde hep

80. Du 'ā-yı zātın etdi her biri evrādıma ilḫāk

4. **maḳdem-i pākiñ:-iñ**

Gazel 254

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek, kutsal adımlar || Sevgilinin âşığın hanesine teşri fi.

5. Nice bir arzū-yı zülf-i dirāzıñ luṫf et

6. Maḳdem-i pākiñ ile ḥānemi pür-nūr eyle

maḳdem-i pākine:

1. **maḳdem-i pākine:-in, -e**

Kaside 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek adım,geliş || Hz. Muhammedin gelişi ile cihanı şereflendirmesi.

23. Maḳdem-i pākine yıldız kadar aḳça saçdı

24. Şevḳ-ı teşri fi ile ḥādim-i çarḫ-ı vālā

2. **maḳdem-i pākine:-in, -e**

Kaside 5

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek adım,geliş || Hz. Muhammedin gelişi ile cihanı şereflendirmesi.

29. Meger ol seyyid-i nāsa olup āmāde cihān

30. Maḳdem-i pākine müṣṫāk idi pest ü bālā

maḳdem-i ṣāh-ı bahāra:

1. **maḳdem-i ṣāh-ı bahāra:-a**

Kaside 32

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gelişi.

15. Uḳḫuvān ṣanma çemen üzre ṣaçıpdır zer ü sim

16. Maḳdem-i ṣāh-ı bahāra zen-i dūnyā ḡüyā

maḳdūr:

1. **maḳdūr:**

Kaside 20

Mısra: 337

Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.

337. Kendi ḥaddince ṣarf edip maḳdūr

338. Etdi pāy-ı cerādı ihdā mūr

maḳdūr ola:

1. **maḳdūr ola:-a**

Kıt'a 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasip olmak, kismet olmak.

3. Selāmetle yine 'avdet edip gelmek ola maḳdūr

4. Seni ben ḥāzret-i Ḥaḳḳ'a emānet eyledim cānā

maḳfūl:

1. **maḳfūl:**

Kaside 18

Mısra: 106

Kilitli.

105. Ḥāṣılı ṣevḳ-ı nevlāñle cihān hep handān

106. Bāb-ı ḡam ise zamāñında tamāmen maḳfūl

maḳhūr:

1. **maḳhūr:**

Kaside 17

Mısra: 86

Kahrolunmuş, helāk edilmiş.

85. Muhammed-i 'Arabī ḥürmetine ḥāzret-i Ḥaḳ

86. Ede 'adūsunu maḳhūr u ḳulların ḥürrem

maḳhūr etdi:

1. **maḳhūr etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahretmek, hezimete uğratmak.

45. Etdi yevm-i Ḥuneyn o ṣāh-ı ḡayūr

46. Şımf-ı a 'dāyı ser-te-ser maḳhūr

makhur olup:

1. **makhur olup:-up**

Tarih 24

Mısra: **41**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahrolunmak, helâk edilmek.

41. Hısn-ı revân mahşûr olup cünd-i 'adû makhur olup

42. Derdi revâfiz kûr olup cigi cigi eyne'l-mefer

makhûr-ı tîgûn:

1. **makhûr-ı tîgûn:-iñ**

Kaside 14

Mısra: **61**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcın kahri.

61. Olur makhûr-ı tîgûn haşm-ı evbâş

62. Sezâ vü lâyıkm bulur kızılbaş

makrûn etmiş:

1. **makrûn etmiş:-miş**

Tarih 1

Mısra: **100**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın, yaklaşmış.

99. Muvaffâksın umûruñda ser-â-pâ

100. Seni etmiş Hüdâ tevfiķa makrûn

makrûn ola:

1. **makrûn ola:-a**

Kaside 26

Mısra: **53**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakınlaşmak, yaklaşmak.

53. Nitekim ola cihân leyl ü nehâra makrûn

54. Nitekim ola zemîn muntazır-ı şayf u şitâ

makrûn olmuş:

1. **makrûn olmuş:-muş**

Tarih 1

Mısra: **78**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakınlaşmak || Denk gelmek.

77. Nice fâhr etmesin kim gerdişinde

78. Felek olmuş mu böyle 'aşra makrûn

makrûn olunca:

1. **makrûn olunca:-unca**

Kaside 20

Mısra: **275**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaklaşmak || Değmek, vurulmak.

275. Zarb olunca derûnuna makrûn

276. Ay nakşına döndü ol altun

makrûn olup:

1. **makrûn olup:-up**

Kaside 20

Mısra: **235**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak, yaklaşmak.

235. Ben de olup nevâliñe makrûn

236. Görürüm nice lutf-ı gün-â-gün

maksad:

1. **maksadım:-im**

Gazel 7

Mısra: **10**

Gaye, amaç.

9. Dâmen-i Sâlim bu çirk-âb-ı emelden pâk olup

10. Eyle cûduñla müyesser maksadım yâ Rab baña

2. **maksad:**

Gazel 98

Mısra: **1**

Gaye, amaç.

1. Maksad harem-i sîneye nâ-mahremimizdir

2. Negşüde-lebiz harf-i recâ mübhemimizdir

3. **maksadım:-ın**

Gazel 232

Mısra: **6**

Gaye, amaç.

5. Çin-i ebrûdan nümâyandır gazab 'uşşâkıña

6. Râstg(üy)ân fehm ederler maksadın bir târdan

maksad-ı hayl-i reh-i ezvâka:

1. **maksad-ı hayl-i reh-i ezvâka:-a**

Diğer 4

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk yolunun topluluğunun maksadı || Zevk ehlinin gayesi.

3. Maflab-ı kâfile-i eşvâka

4. Maksad-ı hayl-i reh-i ezvâka

maksad-ı nâlekâri-i şehere:

1. **maksad-ı nâlekâri-i şehere:-e**

Diğer 2

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti feryat edenlerin maksadı.

7. Dergeh-i hâk-i tütüvâ-eşere

8. Maksad-ı nâlekâri-i şehere

maksadlarına ermede:

1. **maksadlarına ermede:-me, -de**

Gazel 165

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu edilen, istenilen şeye ulaşmak.

9. Kâşırân ermede maksadlarına Sâlim hayf

10. Miñnet-i 'âlemi erbâb-ı himem çekdi dirig

maksim-i rızk-ı cümle-i 'ulemâ evlemiştir:

1. **maksim-i rızk-ı cümle-i 'ulemâ evlemiştir:-i-miş, -dir**

Kaside 33

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün alimlerin rızkının dağıtıldığı yer haline getirmek || Allah'ın kişiyi yüce konuma erdirmesi.

5. Eylemiştir o keffî Hâk zîrâ

6. Maksim-i rızk-ı cümle-i 'ulemâ

maksimü'l-erzâk:

1. **maḳsimü'l-erzāk:**

Tarih 8

Mısra: 76

Rızıkları bölüştürmek.

75. Hem ol mäh-i nev-i zînet-fezâ-yı revnaḳ-ārâyı

76. Mu'ammer eylesin devlet ile ol maḳsimü'l-erzāk

maḳsimü'l-erzāk etmiş:

1. **maḳsimü'l-erzāk etmiş:-miş**

Tarih 8

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rızıkları bölüştürmek.

39. Ne ılsım 'ayn-ı kenz-i luḳf u iḥsân-ı İlähî' dir

40. Kef-ı cüdüñ Hudâ etmiş cihâna maḳsimü'l-erzāk

maḳsüd:

1. **maḳsüdüñ:-uñ**

Kaside 14

Mısra: 57

Amaç, niyet, gaye.

57. Edip tevḳîḳ-ı Haḳ maḳsüdüñ is'âf

58. Cihânı feth edersin Kâf-tâ-Kâf

2. **maḳsüdüñ:-uñ**

Gazel 19

Mısra: 3

Amaç, niyet, gaye.

3. Maḳsüdüñ eger bilmek ise rütbe-i zühdün

4. Şüfî-i riyâ-menḳabete 'arz-ı sücüd et

3. **maḳsüd:**

Müfret 25

Mısra: 1

Amaç, niyet, gaye.

1. Güzergehiñde saña şıḳlet etmeden maḳsüd

2. Kerem ederseñ eger bir selâma muntazırız

4. **maḳsüd:**

Gazel 57

Mısra: 8

Amaç, niyet, gaye.

7. İhtilâf üzre olan bulmaya te'sîr-i ḥulûş

8. Cümleden ḥâşılı maḳsüd u murâd ülfetdir

5. **maḳsüdü:-u**

Gazel 81

Mısra: 6

Amaç, niyet, gaye.

5. Pâ-mâl-i râh-ı 'aşḳına bunca sitem ile

6. Maḳsüdü cevır ü nâz degil de yâ nedir

maḳsür:

1. **maḳsürü:-ı**

Kaside 12

Mısra: 134

Bir şey için ayrılmış, bir şeye hasır veya tahsis edilmiş.

133. Gezerdi zât-ı şerîfiyle ḥazret-i Havvâ

134. Cinân içinde ser-â-ser kuşur u maḳsürü

mâl:

1. **mâlingen:-in, -den**

Tarih 21

Mısra: 4

Varlık, servet.

3. Etdi bu ḥayra muvaffaḳ aña tevḳîḳ edip

4. Yapdı bu medreseyi kendi ḥelâl mâlingen

2. **mâlina:-ı, -na**

Gazel 94

Mısra: 7

Varlık, servet.

7. Hemîşe mâlina gelmez şahîleriñ noḳşân

8. Cihânda ḥarcı ḥasîsiñ daḥı ziyâde gider

mâl-â-mâl:

1. **mâl-â-mâl:**

Kaside 19

Mısra: 27

Far. Dopdolu, mel'ân.

27. Ruḥâm-ı pâki anıñ ḥurde şan'atlarla mâl-â-mâl

28. Ḥitâyî kâseler içre muşanna' tarz-ı fevvâre

2. **mâl-â-mâl:**

Kaside 20

Mısra: 100

Far. Dopdolu, mel'ân.

99. Câygâh-ı fuḥûl ü ehl-i kemâl

100. 'İlm ü fazl u hünlerle mâl-â-mâl

3. **mâl-â-mâl:**

Kaside 22

Mısra: 110

Far. Dopdolu, mel'ân.

109. Devletiñde ḥazîne-i dil lâl

110. Şeb-çerâğ-ı hünlerle mâl-â-mâl

mâl-â-mâl etdi:

1. **mâl-â-mâl etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 309

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamen doldurmak.

309. Güşu ḥayretle etdi mâl-â-mâl

310. 'Abd-i 'İzzî ḥikâyesindeki ḥâl

mâl-â-mâl olmasa:

1. **mâl-â-mâl olmasa:-ma, -sa**

Diğer 4

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolu olmak || Ayrılık derdiyle dolu olmak, acı çekmek.

47. Olmasa ḥâne-i ğam-ḥâne-i bâl

48. Ğam-ı hicrânıñ ile mâl-â-mâl

mâl-â-mâl olur:

1. **mâl-â-mâl olur:-ur**

Gazel 80

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolu olmak, dolmak || Çokça ağlamak.

9. Çeşm-i bādāmīn taşavvur eyledikçe Sâlim'in
10. Didesi hūn-ābe-i hasretle māl-ā-māl olur

mālī:

1. **mālī:**

Kaside 1

Mısra: 17

Dolu, çok fazla.

17. Ebr-i luḫfu na'im ile mālī

18. Kereminden bir ān degil ḫālī

2. **mālī:**

Kaside 20

Mısra: 261

Dolu, çok fazla.

261. Zāti 'irfān ile hemīn mālī

262. Ma'rifetden bir ān degil ḫālī

3. **mālī:**

Kaside 34

Mısra: 47

Dolu, çok fazla.

47. Gerek sifle gerek 'ālī nevāliyle cihān mālī

48. Keremden olmamış ḫālī kefi bir böyle deryādır

4. **mālī:**

Matla 51

Mısra: 1

Dolu, çok fazla.

1. Cihān mālī nevāliñle nevāliñle cihān mālī

2. Ne ḫālī bir nefes senden ne senden bir nefes ḫālī

5. **mālī:**

Matla 51

Mısra: 1

Dolu, çok fazla.

1. Cihān mālī nevāliñle nevāliñle cihān mālī

2. Ne ḫālī bir nefes senden ne senden bir nefes ḫālī

6. **mālī:**

Gazel 251

Mısra: 9

Dolu, çok fazla.

9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mālī Sâlim

10. Nola kim nāmī bu şehriñ Tarab-efzūn olsa

māl-ı dūnyā:

1. **māl-ı dūnyā:**

Gazel 42

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dūnya malı.

7. Māl-ı dūnyā ādeme bir bārdır

8. Nola kim ḫaddin dū-tā etse meger

māl-i ḫūlyādır:

1. **māl-i ḫūlyādır:-dır**

Matla 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vesvese, kuruntu, boş hayal.

1. Ümīd-i vaşl etmek 'āşık-ı zāra temāşādır

2. Hemīşe 'āşıkıñ sevdaları hep māl-i ḫūlyādır

mālī oldu:

1. **mālī oldu:-du**

Tarih 3

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolu olmak, dolmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

19. Müjdeler ile hemīn oldu be-her-cā mālī

20. Toldu gülbāng-i nūvīd ile cihān ser-tā-pā

māl-i şabrım:

1. **māl-i şabrım:-ım**

Muamma 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır sermayesi || Aşığın sevgilinin eziyetlerine sabretme kapasitesi.

1. Ḥarāmī ḫāl-i dil-ber māl-i şabrım eyledi yağmā

2. Ḳanā'at etmeyip tekrār bu gönlüm taleb eyler

mālīḫūlyā-yı vatan:

1. **mālīḫūlyā-yı vatan:**

Kaside 8

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vatan sevdası.

129. Ḥayāl-i fikr-i şebim mālīḫūlyā-yı vatan

130. Enin-i her seherim zıkr-i baḫt-ı gādirdir

mālīk:

1. **mālīk:**

Müfret 29

Mısra: 2

Sahip.

1. Bir vişāliñe fedā olsa nola

2. Her neye mālīk isem sultānım

mālīk oldu:

1. **mālīk oldu:-du**

Gazel 260

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahip olmak.

5. Berāt ile dediler mālīk oldu ḫüsn ü āna ol

6. Gören tuğrā-yı ebrusun ḫaṭ-ı 'ālī-nişān içre

mālīk olduñ:

1. **mālīk olduñ:-duñ**

Gazel 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahip olmak.

5. Şoñu mevt olıcak bezm-i fenāniñ

6. Tütalım mālīk olduñ dehre tā Ḳāf

mālīkāne:

1. **mālikānedir:-dir**
Müfret 80
Mısra: 2
Sahibi gibi.
1. Ümid-i resm-i vefā eyleme şakın Sâlim
2. Zamâne beglerine mālikānedir tekdir

mālik-i bahr ü ber:

1. **mālik-i bahr ü ber:**
Kaside 20
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tüm cihanın padişahı || 3. Ahmed.
53. Dāver-i Taht u baht-ı 'ālī-nām
54. Mālik-i bahr ü ber şeh-i islām

mālik-i hırka-i bihîn-berekāt:

1. **mālik-i hırka-i bihîn-berekāt:**
Kaside 20
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bereket hırkasının sahibi || 3. Ahmed.
15. Mālik-i hırka-i bihîn-berekāt
16. Hāmil-i maḥfil ü 'ilmdir o zāt

ma'lüm:

1. **ma'lüm:**
Diğer 4
Mısra: 33
Bilinen, belli.
33. Lık bu dīde-i nemnāk ma'lüm
34. Hep ğam-ı hātır-ı ğamnāk ma'lüm

2. **ma'lüm:**

- Diğer 4**
Mısra: 34
Bilinen, belli.
33. Lık bu dīde-i nemnāk ma'lüm
34. Hep ğam-ı hātır-ı ğamnāk ma'lüm

3. **ma'lüm:**

- Kaside 10**
Mısra: 426
Bilinen, belli.
425. Bārgāhında cümle ey Qayyüm
426. Nık ü bed kār u hālımız ma'lüm

4. **ma'lüm:**

- Kaside 33**
Mısra: 58
Bilinen, belli.
57. Mantıkımdan nefice hadd-i ğumüm
58. Şekl-i evvel gibi bütün ma'lüm

5. **ma'lüm:**

- Kaside 33**
Mısra: 64
Bilinen, belli.
63. Baḡ-ı işrāk-ı dil-i maġmüm
64. Söz götürmez kaızıye çün ma'lüm

ma'lüm eyler:

1. **ma'lüm eyler:-r**

- Kaside 3**
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilinir hale getirmek.
75. Kamu esrār u i'lānımı yek-ser
76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lüm eyler

ma'lüm olmaz:

1. **ma'lüm olmaz:-maz**
Lugaz 1
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilinmek, anlaşılacak.
39. Ne sâ'at kaşdıımız ma'lüm olmaz şimdilik tursun
40. Su'āl etmek eger kâbilse benden şor ne hāletdir

ma'lüm olsun:

1. **ma'lüm olsun:-sun**
Gazel 154
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesçe bilinen, bilinmiş.
5. Ğazā-yı ğamzesi ma'lüm olsun deyü ol kıttāl
6. Getirmiş tıġına hün-ı rakıbi cā-be-cā sürmüş

ma'lüm olurdu:

1. **ma'lüm olurdu:-ur, -du**
Gazel 274
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilinmek.
7. Olurdu rütbe-i süz u güdāzımız ma'lüm
8. Nazar edeyidi ol mihr-i cihān daġımıza

ma'lüm-ı fuhül olduġu:

1. **ma'lüm-ı fuhül olduġu:-duġ, -u**
Tarih 3
Mısra: 97
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üstünlüğü bilinmek.
97. 'Ahdı ma'lüm-ı fuhül olduġu gibi anıñ
98. Baqıldılar k'eylememiş 'ahdine bed-hvāh vefā

ma'lüm-ı şerîfîndir:

1. **ma'lüm-ı şerîfîndir:-iñ, -dir**
Gazel 255
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilgisi dahilinde olma.
7. Gel açdırma benim mecmü'a-yı dilde olan rāzım
8. Çü ma'lüm-ı şerîfîndir derünüm hiç su'āl etme

ma'mür:

1. **ma'mür:**
Tarih 8
Mısra: 74
Bayındır, imar edilmiş.
73. Mu'ammer eyleye zāt-ı şerîf-i mekrümet-baḡşıñ
74. Cihān ma'mür tırduqça cenāb-ı hāzret-i Hāllāk

ma'mür eyle:

1. ma' mür eyle:

Gazel 254

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılandırmak || Gönül almak.

3. Yıkıldığını var ise de dünyede beyt-i kalbim

4. Yaptığını eski binâdır yine ma' mür eyle

ma' mür kıldı:

1. ma' mür kıldı:-du

Tarih 3

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmar etmek, yapılandırmak, iyi hale getirmek.

55. 'Adl ü dâdi şu kadar kıldı cihânı ma' mür

56. İsmi var şimdi hemân dilde gumümüñ her cā

ma' mür oldu:

1. ma' mür oldu:-du

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayındır olmak || Güzelleşmek.

25. Öyle bir vakt idi ol vakt-i sürür

26. Kim zemîn oldu ser-â-pâ ma' mür

2. ma' mür oldu:-du

Kaside 14

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayındır olmak.

35. Olup feyz-i kudümüñ ile mesrür

36. Harâb-âbâd 'âlem oldu ma' mür

3. ma' mür oldu:-du

Kaside 20

Mısra: 206

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılmış olmak || Gönlü hoş olmak.

205. Kalmadı bir harâb-dil-i mağdûr

206. Oldu vaktinde cümleten ma' mür

4. ma' mür oldu:-du-du, -

Kaside 22

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayındır olmak.

71. Dil-harâbân olup hemîn mesrür

72. Oldu vaktinde dehr hep ma' mür

ma' mür olsa:

1. ma' mür olsa:-sa

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılmış olmak || Gönlü hoş olmak.

3. Yıkılır bir taraftan hâtırı 'âşıkların elbet

4. Temel tutmaz ne rûtbe kalbi ma' mür olsa sulţânım

ma' mür olur:

1. ma' mür olur:-ur

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılmış olmak || Gelişip güzelleşmek.

89. Zâtı ma' mür olur belâgat ile

90. Sebķ eder cümleyi feşâhat ile

ma' mür u âbâdân eyleyip:

1. ma' mür u âbâdân eyleyip:-yip

Tarih 14

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnşa edilip bayındır hale getirmek.

7. Cihân tırduķça yâ Rab eyleyip ma' mür u âbâdân

8. Derünun pür-ferâh görürün bu hânedânın aķbâbı

ma' mür u âbâdân olmuşdur:

1. ma' mür u âbâdân olmuşdur:-muş, -dur

Kaside 6

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnşa edilip bayındır hale gelmek.

45. O feyz ile cihân ma' mür u âbâdân olmuşdur

46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ şem' ü pervâne

ma' mür u şen olup:

1. ma' mür u şen olup:-up

Tarih 24

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayındır hale gelmek.

47. Olup Revân ma' mür u şen pāk oldu hep burc u beden

48. Süprüldü çıķdı kal'adan ol zümre-i dūzaķ-maķar

ma' müre oldukça:

1. ma' müre oldukça:-duķça

Kaside 19

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayındır olmak.

101. Hemîşe zeyn olup gülşen cihân oldukça ma' müre

102. Tezâyüd gelsin ikbâl-i şehensâh-ı keremkâre

ma' nâ:

1. ma' nâ:

Kaside 1

Mısra: 78

Mana || Hakikat.

77. Gerçi hıvâbı harâm eder ammâ

78. Lîk ancak helâl olur ma' nâ

2. ma' nâ:

Lugaz 3

Mısra: 12

Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlül, meşhum.

11. İsmi tahrîfe olmadı me'vâ

12. Ters okunsa da bir durur ma' nâ

3. ma' nâyı:-yı

Kaside 6

Mısra: 16

Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlül, meşhum.

15. Dil-i ma'şūku mūm eyler niyāz-ı 'āşık-ı ser-bāz
16. Bu ma'nāyı eder iş'ār hālā şem' ü pervāne

4. ma'nāyı:-yı

Kaside 6

Mısra: 18

Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

17. Maḥabbet 'āşıkā ser-māye-i kālā-yı vuslatdır

18. Bu ma'nāyı nola kim etse icrā şem' ü pervāne

5. ma'nā:

Kaside 12

Mısra: 49

Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

49. Duyuldu nükte-i kenzi-hafide bir ma'nā

50. Olunca nüshā-i 'ālem vücūd-ı manzûri

6. ma'nāyı:-yı

Kaside 31

Mısra: 17

Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

17. Dil-güşā mihr-i dirāşşān gibi şad ma'nāyı

18. Revnaḳ-ı gülşen-i güftār-ı dilāsā eyle

7. ma'nāyı:-yı

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

11. Belāgat-senc olur Sālim nigeḥ-sāzende-i diḳḳat

12. İḥāta eyledikçe fenn ü ma'nāyı edā artar

8. ma'nā:

Gazel 68

Mısra: 1

Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

1. Zebān-ı şā'ire ma'nā te'ākub üzre gelir

2. Kenāra mevce-i deryā te'ākub üzre gelir

9. ma'nāda:-da

Müfret 88

Mısra: 2

Mana || Hakikat.

1. Terk-i terkin mazḥarı olmak necāt-i ḥāldir

2. Āyet-i nüneccike ma'nāda buña işbātdir

10. ma'nā:

Gazel 110

Mısra: 4

Anlam, içyüz, hakikat.

3. Ḥudā'dan kesme 'ākılseñ ümūd-i maṭlebiñ zīrā

4. Taleb dedikleri ma'nā netice şarf-ı himmetdir

11. ma'nā:

Gazel 110

Mısra: 13

Mana || Hakikat.

13. Hele ben bildiğim ma'nā gözüm nūru ḥazer eyle

14. 'Adū bīdār-ı ḥvāb-ı bezm-i hengām-ı maḥabbetdir

12. ma'nā:

Gazel 264

Mısra: 7

Hakikat || Gönün hakikati, esası, manası.

7. Hele bir bü'l-'aceb ma'nā dil-i şeydā ne meşrebdir

8. Ki bir yerde karar etmez gezer cānāne cānāne

13. ma'nā:

Gazel 276

Mısra: 24

Mana || Hakikat.

23. 'Adem-i muṭlaḳ idi gerçi 'ademde ma'düm

24. Tarayān-ı 'adem-i ṭāriye ma'nā yoğidi

14. ma'nā:

Gazel 291

Mısra: 6

Mana || Gönül.

5. Nola bigāne-i zevḳ u şafā olsaḳ fırāḳıñla

6. Gönül dedikleri ma'nā ḡamiñla āşinā oldu

ma'nā verilmez:

1. ma'nā verilmez:-ilmez

Kaside 1

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlam vermek, değerlendirmek.

49. Ḥāl-i muḥtaş koyulmaz itlāka

50. Ya'ni ma'nā verilmez 'uşşāka

mānend:

1. mānendini:-in, -i

Kaside 27

Mısra: 18

Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.

17. Nice āşaf ki anıñ görmedi bir daḡı henüz

18. Re'y ü tedbirde mānendini çeşm-i dünyā

mānend ü misl olmaz:

1. mānend ü misl olmaz:-maz

Tarih 1

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denk ve benzer olmak.

85. Aña mānend ü misl olmaz felekde

86. Ne Dārāb u ne İskender ne Hārūn

mānend-i cū olsa:

1. mānend-i cū olsa:-sa

Gazel 239

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Irmak, akarsu gibi akmak || Gözyaşı.

9. Yine raḡm etmez o kāfir-mā-cerā Sālim saña

10. Olsa seyl-āb-ı sirişik-i dīdeler mānend-i cū

mānend-i gülzār-ı bahār:

1. mānend-i gülzār-ı bahār:

Gazel 258

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahardaki gül bahçesi gibi.

7. Bu şahrā-yı derūn mānend-i gülzār-ı bahār iken

8. Hāzān-ı nār-ı ğamla gel anı bīzārelendirme

mānend-i nigīn:

1. mānend-i nigīn:

Gazel 217

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzük misali || Yüzüğün insanlar tarafından el üstünde taşınmasıyla bağlantılı olarak saygınlık timsali olarak gösterilmiştir.

1. Alıgör bezm-i cihānda nām mānend-i nigīn

2. Eylesinler zātūna ikrām mānend-i nigīn

2. mānend-i nigīn:

Gazel 217

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzük misali || Yüzüğün insanlar tarafından el üstünde taşınmasıyla bağlantılı olarak saygınlık timsali olarak gösterilmiştir.

1. Alıgör bezm-i cihānda nām mānend-i nigīn

2. Eylesinler zātūna ikrām mānend-i nigīn

3. mānend-i nigīn:

Gazel 217

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzük misali || Yüzüğün insanlar tarafından el üstünde taşınmasıyla bağlantılı olarak saygınlık timsali olarak gösterilmiştir.

5. Yād olmaz idi Hātem cūd ile ihsāni ger

6. Gezmesellerde şubḥ u şām mānend-i nigīn

4. mānend-i nigīn:

Gazel 217

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzük misali || Yüzüğün insanlar tarafından el üstünde taşınmasıyla bağlantılı olarak saygınlık timsali olarak gösterilmiştir.

7. Naḳşın almaḳdır ğaraz el üzre tutmaḳdan seni

8. Eyleme bir ferde 'arz-ı kām mānend-i nigīn

5. mānend-i nigīn:

Gazel 217

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzük misali || Yüzüğün insanlar tarafından el üstünde taşınmasıyla bağlantılı olarak saygınlık timsali olarak gösterilmiştir.

9. Şerḫa şerḫa olmaz idi sīnemiz Sālim eger

10. Kılmasaydıḳ şöhrete ikdām mānend-i nigīn

mānend-i rakīb-i bed-likā:

1. mānend-i rakīb-i bed-likā:

Tarih 12

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevimsiz rakibe benzer || Saray etrafını saran

dağlar.

19. Çün görür āġūşuna almış anı

20. Kūh mānend-i rakīb-i bed-likā

mānend-i sebīl eylemiş:

1. mānend-i sebīl eylemiş:-miş

Tarih 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çokça su akıtmak || Aşığın çokça gözyaşı dökmesi.

5. Beñzer 'aynı ile ol 'āşık-ı firḳat-keşe kim

6. Eylemiş dīdeleri eşkini mānend-i sebīl

mānend-i tāk oldu:

1. mānend-i tāk oldu:-du

Gazel 286

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asma kütüğü gibi olmak.

1. Ne dem ol kaşı ya ile zarūrī iftirāk oldu

2. Firāk-ı kāmetiyle ḳaddimiz mānend-i tāk oldu

2. mānend-i tāk oldu:-du

Gazel 286

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asma kütüğü gibi olmak || Ayrılıktan dolayı aşığın belinin bükülmesi.

1. Ne dem ol kaşı ya ile zarūrī iftirāk oldu

2. Firāk-ı kāmetiyle ḳaddimiz mānend-i tāk oldu

ma'nī:

1. ma'nī:-de

Gazel 24

Mısra: 10

Özünde, aslında.

9. Zāhidā aġyāra meyliñ büt-perestlikdir saña

10. Añlasañ ḫubb-ı sivā ma'nīde Lāt ile Menāt

mānī':

1. mānī'im:-im

Diğer 6

Mısra: 12

Engel.

11. Bī-muḫābā egerçi cūr'etdir

12. Mānī'im bā'is-i cesāretdir

2. mānī':

Gazel 162

Mısra: 8

Engel.

7. Nihādeyiz ser-i teslīmi dāmen-i ḳadere

8. Gerek 'ayān u gerek tābiş-i nihān mānī'

3. **māni'**:

Gazel 162

Mısra: 10

Engel.

9. Nola ki harf-i merāmı lisāna almaz isek

10. Zamāne kāmıma Sālim be-her zamān māni'

4. **māni'**:

Gazel 194

Mısra: 5

Engel.

5. Gamzeden etseñ taraḥḥum bizlere māni' midir

6. Hālime kāfir de olsa şefkat eyler sen degil

māni':

1. **māni'**:

Gazel 76

Mısra: 6

Far. Meşhur bir nakkaşın ismidir.

5. Hevā-yi 'aşk ile eşkim götürdü 'unşur-ı ḥāki

6. Beni Māni fakat âteş yazardı etseler taşvîr

māni' oldu:

1. **māni' oldu:-du**

Diğer 3

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak.

109. Lik okur yazar ile o da şimdi töldü

110. Ya'ni anlar da şafâ ehline māni' oldu

māni' olmasa:

1. **māni' olmasa:-ma, -sa**

Gazel 162

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak.

3. Cemāl-i pākiñe didem ederdi nezzāre

4. Nigāha olmasa eşk-i revān hemān māni'

māni' olmaz:

1. **māni' olmaz:-maz**

Gazel 162

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak.

1. Olursa harf-i vişāle cihān cihān māni'

2. Ḥayāle olmaz a ey şāḥ-ı dil-sitān māni'

māni' olsa:

1. **māni' olsa:-sa**

Gazel 162

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak.

5. Metā'-ı himmete şāhib çıkar bulunmayalı

6. 'Aceb mi olsa cihān içre rāygān māni'

māni' olur:

1. **māni' olur:-ur**

Gazel 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak.

1. Baht olur māni' niyāzı kāma takrîb eylesek

2. Çarḥ eder tekdîr eger ümmîd-i tatyîb eylesek

māni' olursa:

1. **māni' olursa:-ur, -sa**

Gazel 162

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak.

1. Olursa harf-i vişāle cihān cihān māni'

2. Ḥayāle olmaz a ey şāḥ-ı dil-sitān māni'

māni-i âteş-dest-i erjeng-ı ḥitā'yım:

1. **māni-i âteş-dest-i erjeng-ı ḥitā'yım:-yım**

Kaside 23

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mani'nin (Meşhur ressam) Erjeng isimli kitabı.

107. Ben ol Māni-i âteş-dest-i Erjeng-ı Ḥitā'yım

kim

108. Nigāristān-ı Çin etdim zemîn-i şî'r ü inşāyî

māni'-i behcet-i cānān olmaz:

1. **māni'-i behcet-i cānān olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzelliğine engel olmak || Ayva

tüylerinin güzelliği gölgelemesi.

27. Ne kadar olsa ser-efrāz ḥaṭı

28. Māni'-i behcet-i cānān olmaz

ma'ni-i fāhir:

1. **ma'ni-i fāhir:**

Tarih 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gösterişli, güzel manalar.

3. Öyle pākîze fetihdir ki ḥurūfundan anıñ

4. Etmeye her biri bir ma'ni-i fāhir imā

ma'ni-i rengini:

1. **ma'ni-i rengini:-in, -i**

Gazel 266

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel anlam.

3. Zîb-i destār mı olurdu gönca tek ol nazm-ı pāk

4. Ma'ni-i rengini ger maqbûl-i cānān olmasa

māni'-i seyr-i cemāl olmasañ:

1. **māni'-i seyr-i cemāl olmasañ:-ma, -sañ**

Gazel 283

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzelliğini seyretmeye engel olmak ||

Âşığın uyukulu gözlerinin kapanması.

5. Māni'-i seyr-i cemāl olmasañ ey ḥvāb gözüm

6. Merdüm-i didede eşkimle seni besler idi

mansib:

1. mansıba:-a

Lugaz 2

Mısra: 32

Makam,rütbe, derece || Satrancın ilgi görmesinden dolayı üstün konumu.

31. Cāhınıñ ‘azlı yok hele ekşer

32. Mansıba halkı t̄alib olsa eger

2. mansıb:

Diğer 9

Mısra: 120

Makam.

119. Bunu evvel müderresin-i kirām

120. Eyü mansıb der idi cümle tamām

3. mansıb:

Diğer 9

Mısra: 121

Makam.

121. Eyü mansıb netice bu mansıb

122. Lik ammā riyâyı müstevcib

4. mansıb:

Diğer 9

Mısra: 121

Makam.

121. Eyü mansıb netice bu mansıb

122. Lik ammā riyâyı müstevcib

5. mansıb:

Tarih 24

Mısra: 54

Makam.

53. Ey āfitāb-ı meh-serir ol şadr-ı Eflātün-nazir

54. Olursa baña ger zahir bu tuhfe bir mansıb deger

mansib olunca:

1. mansıb olunca:-unca

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 179

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Makam sahibi olmak.

179. Şoñra mansıb olunca ol azlem

180. Gele dād u şikāyete ‘ālem

mansūr:

1. mansūr’u:-u

Kaside 1

Mısra: 108

"Enel-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvıf.

107. ‘Ākıbet hep kelām-ı menfüru

108. Gör ki başdan çıkardı Mansūr’u

2. mansūr:

Tarih 3

Mısra: 212

Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.

211. Müjdeler etdi tekaddüm bize geldi peygām

212. K’oldu mansūr u muzaffer deyü erbāb-ı gazā

3. mansūr’u:-u

Matla 24

Mısra: 2

"Enel-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvıf.

1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dāra

2. Oldu Mansūr’u sebab aşmaga bu dil dāra

4. mansūr’u:-u

Gazel 256

Mısra: 10

"Enel-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvıf.

9. Sālim bize bir derd-i ser oldu ğam-ı kākül

10. Mansūr’u budur işte çeken zirve-i dāre

mantık:

1. mantıka:-a

Diğer 10

Mısra: 61

Söz, kelim.

61. Ederdi mantıka nutkun ser-ā-sere perde

62. Öñünde bahş gelince hele ‘Alī Sīnā

2. mantıkımdan:-im, -dan

Kaside 33

Mısra: 57

Söz, kelim.

57. Mantıkımdan netice hadd-i ğumüm

58. Şekl-i evvel gibi bütün ma‘lūm

manzar-ı bağ-ı irem’dir:

1. manzar-ı bağ-ı irem’dir:-dir

Tarih 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cennet görüntüsü.

23. Manzar-ı bağ-ı İrem’dir revzen-i pākizesi

24. Kudsiyān olmağda zā’ir anı her yevm-i ğamīs

manzar-ı cümle-i cihānyāna:

1. manzar-ı cümle-i cihānyāna:-a

Diğer 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Herkesin baktığı yer || Tüm insanların teveccüh ettiği yer.

5. Şevk-bahş-ı dil-i suĥan-dāna

6. Manzar-ı cümle-i cihānyāna

manzar-ı firdev-i a’lā:

1. manzar-ı firdev-i a’lā:

Tarih 4

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cennet görüntüsü, cennet manzarası -gibi güzel-

69. Güşāde-revzen-i pākize-tarhı

70. Hemişe manzar-ı firdev-i a’lā

manzar-ı i’tibār-ı elbāba:

1. manzar-ı i’tibār-ı elbāba:-a

Diğer 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akl sahiplerinin ilgi gösterdiği mekan.

9. Mecma' -ı iştiyak-ı ahbâba

10. Manzar-ı i'tibâr-ı elbâba

manzar-ı nâhîd:

1. manzar-ı nâhîd:

Kaside 20

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zühre yıldızı görünüşlü || Padişah sarayı.

135. Şahn-ı vâlâsı manzar-ı Nâhîd

136. Dûde-i hâki sürme-i hürşîd

manzar-ı nahlân-ı gülistânından:

1. manzar-ı nahlân-ı gülistânından:-ın, -dan

Kaside 16

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesinin fidanı.

17. Gitmiyor manzar-ı nahlân-ı gülistânından

18. Bağbân olmağa tâlib gibi güyâ bülbül

manzûm:

1. manzûm:

Diğer 4

Mısra: 95

Şiir şeklinde.

95. Bundan evvel size manzûm mektûb

96. Hâtem-i hicr ile mahtûm mektûb

2. manzûm:

Diğer 9

Mısra: 156

Şiir şeklinde.

155. Şu'arâya şeref veren mahtûm

156. Nazmı ile şenâ eden manzûm

manzûr:

1. manzûr:

Kaside 12

Mısra: 115

Bakılan.

115. Ne rûtbe olsa celî menzil-i cihân manzûr

116. Nezâre eyleme mümkün mi dîdeniñ küri

manzûr olmağa:

1. manzûr olmağa:-mağ, -a

Matla 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazar edilmek, bakılmak.

1. Nefes erbâbını sa'y et cihânda olmağa manzûr

2. Şu söndürmez iken yine söner bir püf deseñ kâfûr

manzûr olmağıdır:

1. manzûr olmağıdır:-dır

Gazel 51

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazar edilmek, bakılmak.

11. Niyâzi dergehiñden Sâlim-i nâ-çiz ü mahtûnuñ

12. Nigâh-ı dîde-i luftuñ ile manzûr olmağıdır

manzûr-ı nigâh-ı 'âtfet olmasa:

1. manzûr-ı nigâh-ı 'âtfet olmasa:-ma, -sa

Kaside 6

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin karşılıksız bakışı, sevgisi.

37. Eger olmasa manzûr-ı nigâh-ı 'âtfet böyle

38. Olur muydu şafâ-bahşende her câ şem' ü pervâne

manzûri olmamağla:

1. manzûri olmamağla:-mağ, -la

Kaside 12

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmemek || Kör olmak.

113. Hâlel-pezîr-i melâhat eder mi hiç şemsi

114. Cihânda şebpereniñ olmamağla manzûri

manzûrum oldu:

1. manzûrum oldu:-du

Gazel 106

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazar edilmek, bakılmak.

11. Ne semte nazra-sâz olsam cemâliñ oldu manzûrum

12. Hâyalîñ sevdiğim bû dîde-i terde müheyyâdır

mâr:

1. mâr:-a

Kaside 18

Mısra: 39

Yılan.

39. Şekl-i tiryâk olur ebr-i siyehler mârâ

40. Eder ervâh-ı habîse gibi sūrâha hulûl

marâz:

1. marâzın:-ın

Kaside 10

Mısra: 331

Hastalık.

331. Marâzın güş edip o Fahr-i cihân

332. Oldu Bû Cehl'e 'izzet ile revân

marâz-ı müzmin-i 'azille:

1. marâz-ı müzmin-i 'azille:-le

Kaside 33

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli devam eden sıkıntı.

77. Olsa ger Zeyd-i 'âciz ü mahtûn

78. Marâz-ı müzmin-i 'azille zebûn

mâric-i asliyyesinde:

1. mâric-i asliyyesinde:-si, -nde

Kaside 12

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özdeki ateş || Şeytanın isyankarlığının özünden

kaynaklanan sebebi.

109. Hasedle mārīc-i asliyyesinde vardı bu nār
110. Ki etdi müşte' il āhīr şerāre-i şūri

ma'rifet:

1. **ma'rifet:**

Diğer 10

Mısra: 42

Marifet, hüner.

41. O 'İsi-dem o Mesīhā- nefes kim olmuşdur

42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u haş ihyā

2. **ma'rifet:**

Kaside 20

Mısra: 156

Marifet, hüner.

155. Bā-ħuşuş öyle şāh-ı cūd-müyül

156. K'ola 'aşırında ma'rifet mağbūl

3. **ma'rifet:**

Kaside 20

Mısra: 160

Marifet, hüner.

159. Olup ehl-i kemāl nā-muħtāc

160. Ma'rifet bulmada hemişe revāc

4. **ma'rifetden:-den**

Kaside 20

Mısra: 262

Marifet, hüner.

261. Zātı 'irfān ile hemīn mālī

262. Ma'rifetden bir ān degil ħālī

5. **ma'rifet:**

Gazel 107

Mısra: 2

Marifet, hüner.

1. Tabī'atler benim āvāre-i ṭab'-ı selīmimdir

2. Cihānda ma'rifet baña nedim-i 'an-şamīmimdir

6. **ma'rifetiñ:-iñ**

Gazel 112

Mısra: 4

Marifet, hüner.

3. Her bir sirişte māye-i kesb-i kemāl olur

4. Aşār-ı feyz ma'rifetiñ ķālebindedir

marīz:

1. **marīza:-a**

Gazel 68

Mısra: 8

Hasta, sāhib-i maraz: marīz-i aşk.

7. Şikeste-dillere etmez müsā'ade ṭālī'

8. Marīza nüks ser-ā-pā te'ākub üzre gelir

maşdar-ı eltāf u kerem:

1. **maşdar-ı eltāf u kerem:**

Kaside 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve lütuf kaynağı || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde

Ali Efendi.

5. Öyle melce' ki odur maşdar-ı eltāf u kerem

6. Eylemiş Ḥağ anı envā'-ı 'ināyāta mağar

maşdar-ı her keremdir:

1. **maşdar-ı her keremdir:-dir**

Kaside 33

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün cömertliklerin kaynağı.

17. Maşdar-ı her keremdir ol zī-şān

18. Buldu fetvā anıñla 'izzet ü şān

maşdar-ı sırr-ı bātın u zāhir:

1. **maşdar-ı sırr-ı bātın u zāhir:**

Kaside 33

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli ve açık sırların kaynağı olan kişi.

27. Maşdar-ı sırr-ı bātın u zāhir

28. Ḥāl-i ma'nā-yı māzi vü ġābir

mā-sivā:

1. **mā-sivā:**

Kaside 13

Mısra: 2

İnsanı Tanrı'dan uzaklaştıran dünyevi her şey.

1. Cāmi' iken enfüs ü āfākı sırr-ı evliyā

2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mā-sivā

mā-sivā-yı ħüsnüñdür:

1. **mā-sivā-yı ħüsnüñdür:-üñ, -dür**

Gazel 64

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın, sevgilinin güzelliğinden mahrum olması,

sevgilinin dışındaki herşey.

13. Ne mümkün eyleme ħüsnüñ ġarībini tekdİR

14. Bizi mükedder eden mā-sivā-yı ħüsnüñdür

ma'siyet:

1. **ma'siyetim:-im**

Kaside 7

Mısra: 94

Günah.

93. Redd etme beni şefā'atından

94. Kim ma'siyetim cihāna şığmaz

ma'siyetkār-ı zārī:

1. **ma'siyetkār-ı zārī:-ı**

Kaside 10

Mısra: 419

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen günahkar, günahlarından dolayı acı çeken.

419. Ma'siyetkār-ı zārī redd etme

420. Der-i luṭfuñ ħazine sedd etme

maskat-ı eltāf u himem:

1. **maskat-ı eltāf u himem:**

Kaside 26

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himmet ve lütufların bulunduğu yer || Sadrazam

Baltacı Mehmed Paşa.

27. Mehbiṭ-ı 'izz ü ni'am maskat-ı elṭāf u himem
28. Ma'den-i cüd u kerem menba'-i iḥsān u 'aṭā

maskat-ı güv-ı perīşān:

1. **maskat-ı güv-ı perīşān:**

Kaside 2

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü sözlerin olduğu yer || Ağz

127. Zebāni nükte-senc-i zülf-i ḥübān

128. Dehāni maskat-ı güv-ı perīşān

maskat-ı sitāyişdir:

1. **maskat-ı sitāyişdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgü yeri || Ağz. Kullanılan şiir dili.

5. Lisānımız ki bizim maskat-ı sitāyişdir

6. Derūnumuz da kütüb-ḥāne-i serā'irdir

maskit-ı 'izz:

1. **maskit-ı 'izz:**

Diğer 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce mekan.

7. Mehbiṭ-ı her kavāfil-i kereme

8. Maskit-ı 'izz ü zā'ir-i ni'ama

maskit-ı mihr-i evc-i ikbāle:

1. **maskit-ı mihr-i evc-i ikbāle:-e**

Diğer 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk göğünün güneşinin mekanı.

7. Mehbiṭ-ı mäh-i burc-i iclāle

8. Maskit-ı mihr-i evc-i ikbāle

maşūn edip:

1. **maşūn edip:-ip**

Tarih 24

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak.

31. Allāh edip ğamdan maşūn şāhenşehe bağışlasun

32. Yā Rab cihān ṭolsun bütūn ikbāli ile ser-te-ser

maşūn evleye:

1. **maşūn evleye:-ye**

Kaside 18

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak.

119. Eyleye zāt-ı hümāyūnunu Allāh maşūn

120. Devlet ü salṭanatu tā-be-kıyāmet mevşūl

maşrıḳ-ı ḥürşid-i zātı:

1. **maşrıḳ-ı ḥürşid-i zātı:-ı**

Kaside 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zatının- yüce özelliklerinin- doğuş yeri || Güzel vasıfların kaynağı.

5. Mehābet şū'le-i şem'-i şifāti

6. Celādet maşrıḳ-ı ḥürşid-i zātı

maşrıḳ-ı nūr-ı hidāyet-i ümmet:

1. **maşrıḳ-ı nūr-ı hidāyet-i ümmet:**

Kaside 8

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümmetin hidāyet nurunun doğuşu || Hz.

Muhammed güzelliği.

29. Cemāli maşrıḳ-ı nūr-ı hidāyet-i ümmet

30. Cebāni maṭla'-ı ḥürşid-i her serā'irdir

ma'sūk:

1. **ma'sūk:**

Kaside 6

Mısra: 1

Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.

1. Olaldan 'aşık u ma'sūk cānā şem' ü pervāne

2. Niyāz u nāz 'arz eyler ser-ā-pā şem' ü pervāne

2. **ma'sūka:-a**

Kaside 6

Mısra: 11

Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.

11. Maḥabbet 'aşık u ma'sūka te'sir eyler elbette

12. 'Aceb mi olsalar ḥayrān u şeydā şem' ü pervāne

3. **ma'sūk:**

Kaside 6

Mısra: 13

Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.

13. Olaldan rū-be-rāh-ı bezm-i ülfet 'aşık u ma'sūk

14. Cihānda etdi ḥaylī nām peydā şem' ü pervāne

4. **ma'sūk:**

Kaside 6

Mısra: 31

Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.

31. Biri ma'sūk u biri 'aşık-ı nā-çār olmuştur

32. Olaldan sākinān-ı rüy-i ḡabrā şem' ü pervāne

5. **ma'sūka:-a**

Gazel 80

Mısra: 5

Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.

5. 'Arz -i aḥvālin eder āmāde ma'sūka velī

6. Vaşla erince hemān bī-çāre 'aşık lāl olur

maṭāf etsin:

1. **maṭāf etsin:-sin**

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tavaf etmek.

5. Etsin maṭāf Ka'be-i 'ulyā-yı kūyunu

6. 'Aşık o bezmgeḥde du'ā müstecāb olur

maṭbū' u mevzūn:

1. **maṭbū' u mevzūn:**

Tarih 1

- Mısra: 16
 Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Düzenli ve tertipli || Güzel.
 15. Nedir ol pāk şekkerden hadīka
 16. Leb-i dil-ber gibi maṭbū' u mevzūn

mātem:

1. **mātem:**
Diğer 8
 Mısra: 48
Keder, üzüntü.
 47. Ğam u endūhu cümle dūr eyler
 48. Mātem iken ğamīni sūr eyler
2. **mātemde:-de**
Gazel 261
 Mısra: 8
Keder, üzüntü.
 7. Erişdim şādi-i vaşla 'acebdir bu dil-i şeydā
 8. Ḥayāl-i zūlf-i piç-ā-piçi ile daḥī mātemde

mātem-hāne:

1. **mātem-hāneler:-ler**
Gazel 135
 Mısra: 1
Üzüntü evi.
 1. Kederzār-ı tekellüfdür bu mātem-hāneler sensiz
 2. Netice olmasın bir dem dil-i sevdā-eşer sensiz

maṭlab:

1. **maṭlabıñ:-ıñ**
Kaside 1
 Mısra: 134
İstenilen, talep edilen şey, istek, meram, matlûp.
 133. Hemān iste Cevād-ı muṭlağdan
 134. Ne ise maṭlabıñ çemen-be-çemen
2. **maṭlab:**
Kaside 3
 Mısra: 74
İstenilen, talep edilen şey, istek, meram, matlûp.
 73. Murādım 'arz-ı hāldir saña yā Rab
 74. İki 'ālemde sensin baña maṭlab
3. **maṭlabı:-ı**
Diğer 4
 Mısra: 57
İstenilen, talep edilen şey, istek, meram, matlûp.
 57. Nā'il'ıñ maṭlabı neyl-i vuşlat
 58. Görmege rüyuñu eyler rağbet
4. **maṭlabı:-ı**
Kaside 24
 Mısra: 8
İstenilen, talep edilen şey, istek, meram, matlûp.
 7. Bir nazar eyleseler bu dil-i mir'āta hemān
 8. 'Aksi içre görünüñ maṭlabı olmuş taşvir

maṭlab-ı cümle-i suḥan-dāna:

1. **maṭlab-ı cümle-i suḥan-dāna:-a**
Diğer 5
 Mısra: 3
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Güzel söz söyleyen -Şairlerin- tümünün maksadı - ulaşmak istediği kişi- || Yusuf Efendi.*
 3. Maṭlab-ı cümle-i suḥan-dāna
 4. Menba' -ı cüybār-ı 'irfāna

maṭlab-ı kâfile-i eşvāka:

1. **maṭlab-ı kâfile-i eşvāka:-a**
Diğer 4
 Mısra: 3
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu topluluğun dileği, arzusu.
 3. Maṭlab-ı kâfile-i eşvāka
 4. Maḳşad-ı ḥayl-i reh-i ezvāka

matla' -ı ḥaşre:

1. **matla' -ı ḥaşre:-e**
Kaside 15
 Mısra: 77
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyametin doğuşu || Kıyamet gününe kadar, çok uzun süre.
 77. Beḳāñı Ḥaḳḳ ede vā-beste matla' -ı ḥaşre
 78. Reside ola o evḳāta müddet-i şevket

matla' -ı ḥürşid-i her serā'irdir:

1. **matla' -ı ḥürşid-i her serā'irdir:-dir**
Kaside 8
 Mısra: 30
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün sırlar güneşinin başlangıcı || Hz. Muhammed.
 29. Cemāli maşrıḳ-ı nūr-ı hidāyet-i ümmet
 30. Cebni maṭla' -ı ḥürşid-i her serā'irdir

matla' -ı pāki:

1. **matla' -ı pāki:-i**
Kaside 8
 Mısra: 57
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pak, güzel şiir.
 57. Eder bu maṭla' -ı pāki hemin faḥriyye
 58. Ki yümn-i na'tiñ ile kendiden o şādırdır

matla' -ı pākizedir:

1. **matla' -ı pākizedir:-dir**
Gazel 181
 Mısra: 2
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz, pak amaç.
 1. Yazsalar ser-nāme-i ḥüsne sezādir mülariñ
 2. Bir ser-āmed maṭla' -ı pākizedir ebrüleriñ

matla' u'l-envār-ı feyz:

1. **matla' u'l-envār-ı feyz:**
Kaside 13
 Mısra: 59
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feyz nurlarının ortaya çıkması || 1. Mahmud'un yüceliği.
 59. 'Āleme ferr ü ṭulū'u maṭla' u'l-envār-ı feyz
 60. Maḳdemi gencine-efşān-ı ser-i bāy u gedā

matla' zīb-i gūş olsa:

1. **maṭla' zīb-i gūş olsa:-sa**

Kaside 30

Mısra: **89**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiirin kulağa hoş gelmesi.

89. Sezā bu nazm-ı pāk-i çār maṭla' zīb-i gūş olsa

90. K' olur şâyeste zīrā kūrta etmek dürr-i yek-tāyı

matleb:

1. **maṭleb:**

Gazel 7

Mısra: **8**

İstek, istenilen şey.

7. Pādişāh-ı 'ālem olsam zevk-yāb olmam yine

8. Yār ile dil hem-'inān olmaç durur maṭleb baña

matlūb:

1. **maṭlūb:**

Kaside 1

Mısra: **4**

Talep edilen, istenilen, aranan şey.

3. Ki odur mecma'-ı deva-yı kılūb

4. Mültecā-yı 'arīza-i maṭlūb

2. **matlūbum:-um**

Rūbai 14

Mısra: **1**

Talep edilen, istenilen, aranan şey.

1. Matlūbum iken kūyuña galtān olmak

2. Pīş-i deriñe hāk ile yeksān olmak

3. **maṭlūbdur:-dur**

Tarih 24

Mısra: **10**

Talep edilen, istenilen, aranan şey.

9. İnşāf olunsa hūbdur bir böyle şeh-r-āşūbdur

10. 'Ariflere maṭlūbdur ol nazenin ü sim-ber

māve-bahşendekār-ı dil-rīşe:

1. **māve-bahşendekār-ı dil-rīşe:-e**

Diğer 1

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü yaralılara, dertlilere -mutluluk- bahşeden.

9. Çille-i her niyāz-ı dervīşe

10. Māve-bahşendekār-ı dil-rīşe

māve-i 'ayş u tarab:

1. **māve-i 'ayş u tarab:**

Terci-bend 1

Mısra: **63**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlencenin, mutluluğun özü-sebebi.

63. Şevk-ı nūş-ā-nūş-ı vaslīñ māve-i 'ayş u tarab

64. Zevk-ı lutf u elṭafīñ fersā-yı renc-i derd ü hem

māve-i cem'iyetdir:

1. **māve-i cem'iyetdir:-dir**

Gazel 57

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sermaye || Âşığın sevgiliye dair gönlünde olan düşünceler.

1. Cān u baş üzre gamiñ 'āşıkā gam rāhatdır

2. Fikr-i zūlfūñ baña bir māve-i cem'iyetdir

māve-i cem'iyetimiz:

1. **māve-i cem'iyetimiz:-imiz**

Gazel 137

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sermaye, sahip olunanlar topluluğu || Âşığın gönlü.

9. Uğrayıp bād-ı şabā zūlfüne yāriñ Sālim

10. Tār ü mār etmededir māve-i cem'iyetimiz

māve-i cūd u sehā:

1. **māve-i cūd u sehā:**

Kaside 29

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliğin özü || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

13. Mefhār-i fazl u tekā merci'-i erbāb-ı recā

14. Māve-i cūd u sehā dāver-i 'ālī-manzar

māve-i feyz-i her:

1. **māve-i feyz-i her:**

Kaside 20

Mısra: **122**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ihsanın, ilmin özü.

121. Ne sarāy ol maḥarr-ı kesb-i hüner

122. Māve-i feyz-i her necābet ü fer

māve-i her sürūra:

1. **māve-i her sürūra:-a**

Diğer 9

Mısra: **86**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün sevinçlerin kaynağı.

85. Eylemiş ol muḥibbini o ğarīb

86. Māve-i her sürūra ber-taḥrīb

māve-i idrāk kıldı:

1. **māve-i idrāk kıldı:-dı**

Kaside 10

Mısra: **483**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşüncenin temeli haline getirmek.

483. Nefsini kıldı māve-i idrāk

484. Fikriñi kıldı kâbil ü derrāk

māve-i inbisāt-ı devrāna:

1. **māve-i inbisāt-ı devrāna:-a**

Diğer 1

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın mutluluk cevheri, özü.

3. Māve-i inbisāt-ı devrāna

4. Arşagāh-ı cemī'-i ḥullāna

māve-i 'irfān olur:

1. **māye-i ‘irfān olur:-ur**
Gazel 237
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrfan cevheri, mayasının bulunması.
9. Sālim saña elbette olur māye-i ‘irfān
10. Sineñde hemān ‘aşk-ı bütān kārger olsun

māye-i ‘izz ü ‘alā:

1. **māye-i ‘izz ü ‘alā:**
Kaside 13
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzzet ve yücelik mayası, özü - taşıyan-.
87. Dāverā dānişverā dādār-ı çāker-perverā
88. Ey vücūdun sāye-i Hāk māye-i ‘izz ü ‘alā

māye-i kesb-i kemāl olur:

1. **māye-i kesb-i kemāl olur:-ur**
Gazel 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olgunluk kazanmanın esası olmak.
3. Her bir sirişte māye-i kesb-i kemāl olur
4. Āşār-ı feyz ma‘rifetiñ kālebindedir

māye-i mā-bihi’n-neşātımıza:

1. **māye-i mā-bihi’n-neşātımıza:-ımız, -a**
Diğer 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçteki mutluluğa sebep olan || Gönle mutluluk veren.
11. Maḥfil-i ma‘rifet-bisātımıza
12. Māye-i mā-bihi’n-neşātımıza

māye-i ta‘yīn olur:

1. **māye-i ta‘yīn olur:-ur**
Gazel 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tayın ekmeğinin mayası || Sevgilinin ağzı.
1. Geh tebessüm rüyūña kim bā‘iş-i taḥsīn olur
2. Cevher-i ferdi dehāniñ māye-i ta‘yīn olur

māye-i tebrīk eyleriz:

1. **māye-i tebrīk eyleriz:-riz**
Tarih 13
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tebrik etme.
23. Eylerez cāy-ı edāda māye-i tebrīk biz
24. Tuḥfe-i tāriḥ ile bu rütbeniñ ta‘zīmini

māye-i tefrīh edip:

1. **māye-i tefrīh edip:-ip**
Tarih 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk, ferahlık kaynağı olmak.

15. ‘Ālemin faşl-ı bahārın māye-i tefrīh edip
16. Būlbūl etsin bu sürürü ḥızne şevk-ı bihterin

māye-i tekdīrdir:

1. **māye-i tekdīrdir:-dir**
Gazel 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder kaynağı || Kederlenme sebebi.
1. Şaḥn-ı gülşen māye-i tekdīrdir sensiz baña
2. Būlbūlün feryādı gam-te‘şīrdir sensiz baña

ma‘yūb:

1. **ma‘yūb:**
Kaside 1
Mısra: **103**
Kusurlu, noksan.
103. Ketm-i esrār edeydi ol ma‘yūb
104. Olmaz idi nevālden maḥcūb

ma‘yūb oldum:

1. **ma‘yūb oldum:-dum**
Kaside 3
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplanmış olmak.
35. Hevā-yı nefsime maḡlūb oldum
36. Bi-küllü cūrm ile ma‘yūb oldum

ma‘yūb olmaga:

1. **ma‘yūb olmaga:-a**
Gazel 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplanmak.
7. Felek pāk-dāmene luṭf u mürüvvet eylemez hergiz
8. Nāzar-kerde-i çarḫ olmaga ma‘yūb olmaga muḥtāc

mazhar ede:

1. **mazhar ede:-e**
Kaside 20
Mısra: **320**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eriştirmek, ulaştırmak.
319. Aña bed-ḥvāh olan la‘īni Ḥudā
320. Kaḥrına mazhar ede ser-tā-pā

mazhar edip:

1. **mazhar edip:-ip**
Kaside 1
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaştırmak, eriştirmek, nail etmek.
137. Yā İlāhī be-feyz-i sır-ı şehir
138. Beni edip ‘ināyete mazhar
2. **mazhar edip:-ip**
Kaside 20
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eriştirmek, ulaştırmak.

193. Mazhar edip nigāh-ı şāhāne
194. Yapdı bir dil-güşā kütüb-hāne

mazhar etdi:

1. **mazhar etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 468

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eriştirmek, ulaştırmak.

467. Ceste ceste verip terakkiler
468. Etdi şad güne ni'mete mazhar

mazhar etmek:

1. **mazhar etmek:**

Kaside 13

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eriştirmek, ulaştırmak.

67. Halkı yüz biñ sırma mazhar etmek ol āyineden
68. Şükr-i bî-pāyān u bî-hadd kim murād etdi Hüdā

mazhar eylerse:

1. **mazhar eylerse:-r, -se**

Kaside 10

Mısra: 507

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaştırmak, eriştirmek, nail etmek.

507. Eger eylerse cüduna mazhar
508. Keremi kārīna yeter artar

mazhar oldu:

1. **mazhar oldu:-du**

Kaside 5

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nail olmak, iyi bir şeye erişmek.

63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hakk'ın
64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zāt-ı vālā

mazhar oldukça:

1. **mazhar oldukça:-duçça**

Diğer 3

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nail olmak, iyi bir şeye erişmek.

89. Nazar-ı lutfuna oldukça bahārīn mazhar
90. Goncalar da açılıp hānde eder ser-tā-ser

mazhar olmada:

1. **mazhar olmada:-ma, -da**

Kaside 20

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nail olmak, erişmek.

147. Olmada çākerānī şām u seher
148. Feyz-i na'mā-yı Hālīk'a mazhar

mazhar olmaz:

1. **mazhar olmaz:-maz**

Gazel 85

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi bir şeye ermek, ulaşmak.

7. Ruḥūn da revnākı ḥaṭṭ-ı siyāh-ı revnāk-efzādır
8. Kenārī olmasa bir nūḣha olmaz şöhrete mazhar

mazhar olsa:

1. **mazhar olsa:-sa**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nail olmak, iyi bir şeye erişmek.

103. 'Arz olunsa ḥuzūr-ı pākine ger
104. Şāyed olsa kabūlüne mazhar

mazhar olur:

1. **mazhar olur:-ur**

Tesdis 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nail olmak, erişmek.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafā-yı vuḣlata mazhar
22. Görüşmeklik muḳarrerdir olursa baḥt eger yāver

mazhar-ı cūd olsañ:

1. **mazhar-ı cūd olsañ:-sañ**

Tarih 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliklere nail olmak, ulaşmak.

9. Lāyık-ı elṭāf-ı şāhib-devlet ü iḣsānsın
10. Nola olsañ mazhar-ı cūd u 'atāyā-yı nefis

mazhar-ı kahrı eyler:

1. **mazhar-ı kahrı eyler:-r**

Kaside 10

Mısra: 384

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın azab etmesi.

383. Her ki olmaz muṭī'-i emr-i Resūl
384. Mazhar-ı kahrı eyler anı Hüdā

mazhar-ı lutf:

1. **mazhar-ı lutf:**

Tarih 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliklere, lütuflara erişen.

13. Zīb-i deryā-yı mekārimsin sezā olsañ müdām
14. Mazhar-ı lutf u 'atā-yı pādīşāh-ı 'adl-enīs

mazhar-ı lutf-ı bārī olup:

1. **mazhar-ı lutf-ı bārī olup:-up**

Kaside 27

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütuflarına nail olmak.

21. Nice āşaf ki olup mazhar-ı lutf-ı Bārī
22. Baḥr-i iḣsānına ğarḳ oldu ser-ā-ser dūnyā

mazhar-ı na'īmi evlevip:

1. **mazhar-ı na'īmi evlevip:-yip**

Kaside 20

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nimetlere kavuşturmak, nimetler vermek.

33. Odur ol pâdişâh-ı 'âlî-câh

34. Eyleyip mazhar-ı na'îmi İlâh

mazharı olmak:

1. **mazharı olmak:-mağ**

Müfret 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, nail olmak.

1. Terk-i terkin mazharı olmak necât-i hâldir

2. Âyet-i nüneccike ma'nâda buña işbâtdir

mazhar-ı zât u sıfât:

1. **mazhar-ı zât u sıfât:**

Gazel 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın- zat ve sıfatlarının görünmesi, izhar olunduğu yer.

3. Her neye bakşam görünen neş'e-i didâr-ı yâr

4. Çün te'ayyündür muhakkak mazhar-ı zât u sıfât

mazmûn:

1. **mazmûna:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 115

Nükteli, sanatlı, ince söz.

115. Hâş mazmûna kimse bakmazlar

116. Şi'ri her kes 'avâm-pesend ister

2. **mazmûn:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 122

Nükteli, sanatlı, ince söz.

121. Her kes oldu bu vâdiye meftûn

122. Bî-kes oldu ma'ânî vü mazmûn

3. **mazmûn:**

Tarih 1

Mısra: 96

Nükteli, sanatlı, ince söz.

95. Medâr-ı şevkdır vaşf-ı şerîfîn

96. Gelir tab'a hezârân tâze mazmûn

4. **mazmûn:**

Tarih 1

Mısra: 106

Nükteli, sanatlı, ince söz.

105. Neşât-ı kalb-i pâkimden degil mi

106. Tezâhüm eylemek şad tâze mazmûn

5. **mazmûn:**

Diğer 9

Mısra: 54

Nükteli, sanatlı, ince söz.

53. Gâh beytler sürüp gehî eş'âr

54. Gâh mazmûn u geh nice esrâr

6. **mazmûnlar:-lar**

Tarih 17

Mısra: 42

Nükteli, sanatlı, ince söz.

41. Ser-be-ceyb-i fikret-i gurbet iken baña yine

42. Dem-be-dem mazmûnlar vermekde tab'-ı bihterîn

7. **mazmûn:**

Kaside 34

Mısra: 77

Nükteli, sanatlı, ince söz.

77. Hâyâlim tâze tâze etmede mazmûn istihzâr

78. Kef-i destim k'elinden 'âciz-i tahrîr ü imlâdr

mazmûn-pîrâyî edip:

1. **mazmûn-pîrâyî edip:-ip**

Kaside 30

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mazmunlarla süslemek.

63. Huzûruñda degil haddim lisânen 'arz-ı hâl etmek

64. Zebân-ı hâl-i hâmeyle edip mazmûn-pîrâyî

ma'zûl:

1. **ma'zûl:**

Gazel 235

Mısra: 4

Makamundan azledilmek, çıkarılmak.

3. Hübâbdır ser-mâye-i yek şeb neşâta n'ışlesin

4. Ehl-i mansıb eglenir ru'yâ ile ma'zûl iken

me'âlî:

1. **me'âlîler:-ler**

Lugaz 3

Mısra: 29

Yüce şerefli kişiler.

29. Emr edip hâdime me'âlîler

30. Burnunu hep kırar e'âlîler

mebâdî edip:

1. **mebâdî edip:-ip**

Kaside 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

11. Edip nûrun vücûda Hâk mebâdî

12. Zuhûr-ı kâ'inâta kıldı bâdî

mebâdî-i cünûnun:

1. **mebâdî-i cünûnun:-un**

Gazel 54

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deliliğin ortaya çıkışı.

9. Mebâdî-i cünûnun hiç bilir yok Sâlimâ 'aşkın

10. Hâyâlimde netice ârzü pinhân âteşdir

2. **mebâdî-i cünûnun:-un**

Gazel 54

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deliliğin ortaya çıkışı.

9. Mebdâ-i cününun hiç bilir yok Sâlimâ 'aşkın
10. Hıyâlimde netice ârzü pinhân âteşdir

mebde' -i feyzi eyleyip:

1. **mebde' -i feyzi eyleyip:-yip**
Kaside 10
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feyizle- şiir yazmaya- başlamak.
27. Mebde' -i feyzi eyleyip kalemîñ
28. Eyle na'tin Resûl-i muhteremîñ

mebde' -i aşl-ı vücuduñ:

1. **mebde' -i aşl-ı vücuduñ:-uñ**
Gazel 23
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vücudun aslının temeli.
5. Mebde' -i aşl-ı vücuduñ iki kaatre âb iken
6. Gırr olma ey gönül şu üzre yok nakşa sebât

mebde' -i büngâh-ı fıtratıñ:

1. **mebde' -i büngâh-ı fıtratıñ:-iñ**
Kaside 12
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılışın başlangıcı.
17. Kurunca pâdişeh-i istiñâ'a dîvânı
18. Çalındı mebde' -i büngâh-ı fıtratıñ şûrı

mehhüt olup:

1. **mehhüt olup:-up**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 83
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayran olmak, şaşkınlığa düşmek.
83. Güş edeydi sözüm olup mehhüt
84. Nâtiğ eylerdi nuţku 'ayn-ı sükût

mebnî eylemişdir:

1. **mebnî eylemişdir:-miş, -dir**
Gazel 142
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
... den dolayı... e binâen.
9. Yine bir luţfa mebnî eylemişdir gâlibâ Sâlim
10. O şüh 'aşıkların bî-hüde tekdîr eylemek olmaz

mebzül:

1. **mebzül:**
Kaside 18
Mısra: 108
Bol.
107. Baır ü ber cevdet-i ihsânîña sîr ü reyyân
108. Ni'metiñ öyle bahâr içre cihâna mebzül
2. **mebzül:**
Gazel 235
Mısra: 10
Bol.

9. Feyz-i Haq'dan nâ-ümîd olmaz haqîkat-bîn olan
10. Luţf u ihsânî Hudâ'nıñ 'âleme mebzül iken

mebzül olmakda:

1. **mebzül olmakda:-da**
Kaside 18
Mısra: 66
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin çok fazla olması, bol bol bulunması.
65. Odur ol pâdişeh-i mün'im ü 'âdil şeb ü rüz
66. Ki anıñ ni'meti olmakda cihâna mebzül

mebzül olur:

1. **mebzül olur:-ur**
Kaside 18
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin çok fazla olması, bol bol bulunması.
55. Mü'miniñ 'ididir ol yevm-i melâ'ik-memdüh
56. Hıvân-ı ni'met olur ol günde cihâna mebzül

mecâl:

1. **mecâl:**
Gazel 81
Mısra: 9
Kuvvet, derman, takat.
9. Yokdur mecâl kimsede inkâra Sâlimâ
10. Haqkâ ki penç bu gazeliñ şa'irânedir

mecâlis:

1. **mecâlisi:-i**
Kaside 8
Mısra: 33
Meclisler.
33. Evâ'ilinde ederler mecâlisi tezyîn
34. Kibârîñ âyini hep maqdem-i evâhirdir

mecâz 'âlemi:

1. **mecâz 'âlemi:**
Gazel 128
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecazi olan durumlar.
3. Mecâz 'âlemi budur yalancı dünyâda
4. Haqîki şadıqımı dil-rübâ qabûl etmez

mecâzî:

1. **mecâzî:**
Kaside 20
Mısra: 225
Gerçek olmayanla ilgili.
225. Bu mecâzî cihânda bâ-tevfîk
226. Pâyemi cüdu eyleyip taḥkîk
- mecbül:**
1. **mecbül:**
Kaside 18
Mısra: 60
Yaratılmış, yaratılışında bir hal veya sıfat bulunan.
59. O şeref-baḥş-ı ḥilâfet o şeh-i pür-şevket
60. K'eylemiş zâtını Haq şefkat ü 'adle mecbül

mecî:

1. **mecî'yi:-yi**

Kaside 10

Mısra: 207

Ar. Gelmek.

207. Şordugunda Mecî'yi şahb-i kirâm

208. Bū Zer oldugun eyledi i'lâm

mecîd:

1. **mecîd:**

Kaside 8

Mısra: 174

Azametli, Şerefli, Galib || Allah.

173. Vahîd ü Vâhîd ü Evhâd Rahîm ü Ferd ü Ehad

174. Mecîd ü Hakk ü Şamed'dir ki zâtı Dâbir'dir

meclâ eyle:

1. **meclâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayna yapmak, yansıtma.

19. Neş'e-bağş ol diliñe şubh-ı bahârîāsâ

20. Feyz-i Mevlâ'ya hemîn tab'ını meclâ eyle

meclâ-yı kulüb-ı evliyâ:

1. **meclâ-yı kulüb-ı evliyâ:**

Kaside 13

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Evliya kalplerinin aynası.

125. Pertev-i şems-i hakîkat tâ ki tâb-endâz olup

126. Melma'-ı nûr ola meclâ-yı kulüb-ı evliyâ

meclis:

1. **meclise:-e**

Diğer 4

Mısra: 62

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

61. Hakk bu kim pâk-edâdır Nâ'il

62. Meclise rûh-fezâdır Nâ'il

2. **meclise:-e**

Müfret 5

Mısra: 2

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

1. Baht olmayınca çanda varsaç ey Yûsuf-şîfat

2. Meclise elbette şöhet baltası bir hâr gelir

3. **meclisden:-den**

Muamma 8

Mısra: 2

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

1. Kadim lâm oldu ey sâkî dem-â-dem şun mey-i nâbî

2. Ayağın kesme meclisden habâbı gözlerim görsün

4. **meclisiñde:-iñ, -de**

Diğer 9

Mısra: 46

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

45. Şalma ferdâya ğurbet-âlûdu

46. Gehi añ meclisiñde nâ-bûdu

5. **meclisiñde:-iñ, -de**

Diğer 9

Mısra: 47

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

47. Kani ol dem ki meclisiñde şebân

48. Cem' olup şem'iñe bütün yârân

6. **meclisde:-de**

Kaside 10

Mısra: 235

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

235. Geldi meclisde eyledi hîdmet

236. Yine etdi mekânna ric'at

7. **meclise:-e**

Kaside 10

Mısra: 246

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

245. Tesliyet vermege dem-i vahşet

246. Etdi bir nağlı meclise da'vet

8. **meclisde:-de**

Muamma 11

Mısra: 1

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

1. Şeb gelip meclisde tenhâ yanıma

2. Şundu ol meh-pâre destin bâdeye

9. **meclisde:-de**

Gazel 31

Mısra: 3

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

3. Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde

4. Etdi te'şîr muhaşşal dil-i cânâne kadeh

10. **meclis:**

Gazel 40

Mısra: 5

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

5. Hemân şöhet gibidir meclis içre âşînâlarla

6. Hücüm-ı vahşet-i dūrî-i yâri def' eder kâğaz

11. **meclisinde:-in, -de**

Gazel 51

Mısra: 8

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

7. Gerek nîk ü gerek bed yâd etsinler beni a'dâ

8. O şahın meclisinde ârzü mezkûr olmağdır

12. **meclis:**

Gazel 106

Mısra: 5

Sohbet etmek, eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

5. Dü çeşm-i hün-feşânım saña meclis eylemiş tertib

6. Degildir hün u çeşmim bâde sâgarda müheyyâdır

13. **meclisinde:-in, -de**

Gazel 114

Mısra: 6

Sohbet etmek, eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

5. Ne rütbe şevk-bahşâ olsa yine sâki-i devrân

6. Hümârı meclisinde rind-i i mey-âşâm için şaklar

14. **meclisinde:-de**

Gazel 132

Mısra: 4

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

3. Keyfimiz bulmaz tenezzül kâsemiz ser-şârdır

4. Râh-ı râhat-sâz ile meclisinde pürdür şîşemiz

15. **meclise:-e**

Gazel 141

Mısra: 3

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

3. Kalır bir meclise dahî beyân-ı hâlim elbette

4. Seni gördükçe yâd-ı tab'a nakl-i mâ-cerâ gelmez

16. **meclisinde:-de**

Gazel 141

Mısra: 8

Sohbet etmek, eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

7. Recâ etmez dil-i 'âşik merâmın bezm-i vahdetde

8. O meclisinde hârim-i kalbe fikr-i mâ-sivâ gelmez

17. **meclisinde:-de**

Gazel 164

Mısra: 9

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

9. Nola mumlar yakıp ararsa beni meclisde

10. Sâlimâsâ yoluña düşdü be-her bâr şemi'

18. **meclisinde:-de**

Gazel 169

Mısra: 1

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

1. Görünce sâki'i meclisde bî-misâl olarak

2. Ayağına düşeriz cümle pây-mâl olarak

19. **meclisinde:-de**

Gazel 169

Mısra: 9

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

9. Görünce bâdeyi meclisde Sâlimâ dil-dâr

10. 'İzârı döndü gül-i âle al al olarak

20. **meclisinde:-de**

Gazel 184

Mısra: 7

Sohbet etmek, eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

7. Sâgar be-kef çün meclisde sâki

8. Devr-i sürürü câm-ı şafânîñ

21. **meclisiñde:-iñ, -de**

Gazel 193

Mısra: 7

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

7. Vaşf-ı zülfüñ meclisiñde dün gece edip dirâz

8. Bilmezine 'âşik-ı bî-çâre kırmış gibi tel

22. **meclisinden:-im, -den**

Gazel 201

Mısra: 3

Sohbet etmek, eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

3. Seni ben meclisinden dür etmem der idiñ baña

4. Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım

23. **meclisinde:-de**

Gazel 203

Mısra: 7

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

7. Kâse leb-rîz-i sirişk-i dîdeden meclisde ben

8. Cümle bu hün-âbedir bezminde şahbâmız bizim

24. **meclisden:-den**

Gazel 204

Mısra: 7

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

7. 'Âzim oldu yâr meclisden göñül gitmeklige

8. Dûd-ı âh u eşk-i gül-âbile tevķir edelim

25. **meclise:-e**

Gazel 252

Mısra: 9

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

9. Gelir deyü o nür-ı dîde Sâlim meclise şâyed

10. Şu 'â'-ı bâşıram ferşide etdim reh-güzârında

26. **meclise:-e**

Gazel 275

Mısra: 4

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

3. Zülfünde diller etdiler andan şikâyeti

4. Etdik şabâyı meclise ihzâr dün gece

27. **meclis:**

Gazel 275

Mısra: 5

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

5. Meclis karin-i şevk-ı kudümü iken niçün
6. Bilmem ne oldu turmadı dil-dâr dün gece

28. **meclisde:-de**

Gazel 275

Mısra: 10

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teğâfülü

10. Meclisde turmamak o sitemkâr dün gece

29. **meclisde:-de**

Gazel 290

Mısra: 1

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

1. O meh-pâre ne dem meclisde kaşd-ı 'ayş u nüş etdi

2. Sebûda mey safâ-yı nüş ile cüş u hurüş etdi

30. **meclisde:-de**

Gazel 290

Mısra: 6

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

5. Binâgüşuñla çeşmiñ yâd ederken güş edip sâgar

6. Baña meclisde tâze her habâbun çeşm ü güş etdi

meclis-ârâ:

1. **meclis-ârâ:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 62

Meclisi süsleyen || Sevgili.

61. Baña döndü dedi ol şâh-ı zibâ

62. O yâr-ı hâlet-efzâ meclis-ârâ

meclis-ârâ oldu:

1. **meclis-ârâ oldu:-du**

Kaside 6

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meclisin -Kainatın- süslenmesi.

83. Sen ol sultân-ı evreng-i kulüb-ı 'âşıkânsın kim

84. Seniñ feyzîñle oldu meclis-ârâ şem' ü pervâne

meclis-girift-i şevk olsam:

1. **meclis-girift-i şevk olsam:-sam**

Kaside 17

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk meclisine düşkün olmak, mutlu-sevinçli olmak.

31. Sürür ile nola meclis-girift-i şevk olsam

32. Terennüm etmede zîrâ elimde nây-ı qalem

meclis-i bâğ-ı irem-hem-tâya:

1. **meclis-i bâğ-ı irem-hem-tâya:-ya**

Diğer 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrem cennetine benzer- onun kadar güzel- meclis.

1. Dergeh-i 'adn-i berinâsâya

2. Meclis-i bâğ-ı İrem-hem-tâya

2. **meclis-i bâğ-ı irem-hem-tâya:-ya**

Diğer 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennete benzeyen bahçedeki dost toplantısı.

1. Meclis-i bâğ-ı İrem-hem-tâya

2. Mañfil-i ravza-i cennetsâya

meclis-i ğamda:

1. **meclis-i ğamda:-da**

Tesdis 3

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam meclisi || Aşğın, aşka düştükten sonra daima içinde bulunduğu durum.

19. Nedîm-i bezm-i hâşû'l-hâs iken ben meclis-i ğamda

20. Ğam-âlûde yatarken pister-i endîşe vü hemde

meclis-i hâsa:

1. **meclis-i hâsa:-a**

Kaside 18

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hususi meclis, sohbet yeri.

47. Ğamdan âzâde olur deyde nebât-ı şohbet

48. Eylemez meclis-i hâsa meges ü mür duñul

meclis-i mey:

1. **meclis-i mey:**

Gazel 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bezm || Şarap meclisi.

1. Nüş edip meclis-i meyde bir iki dâne qadeh

2. Etdi âhir o şeh-i nañveti mestâne qadeh

meclis-i meyde:

1. **meclis-i meyde:-de**

Gazel 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bezm || Şarap meclisi.

5. Tolar peymâne-i şevkım ne dem ki meclis-i meyde

6. Şuna ol sâki-i gül-çehre bir câm-ı muşaffâ râh

2. **meclis-i meyde:-de**

Gazel 182

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bezm || Şarap meclisi.

5. Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derünundan

6. Şikâyet etmege fırsat bulaydı ger ciğer-ñunuñ

3. **meclis-i meyde:-de**

Gazel 193

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bezm || Şarap meclisi.

5. Meclis-i meyde otursağ kalksa ortadan hicâb

6. Baña bûs etmege verseñ geh ayag u gâh el

meclis-i nûşa:

1. **meclis-i nûşa:-a**

Gazel 223

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki, işret meclisi.

5. Getir rez duhterin sâkı kerem kııl meclis-i nüşa
6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin

meclis-i nüşunda:

1. **meclis-i nüşunda:-un, -da**

Gazel 205

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki, işret meclisi.

1. Hiç hümârın der-pey etmez zevk-ı bî-gam bulmadım
2. 'Älemiñ ben meclis-i nüşunda 'âlem bulmadım

meclis-i pāk(i):

1. **meclis-i pāk(i):-i**

Kaside 26

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek meclis.

47. Meclis-i pāk(i) hayât-ı dil-i her haste-i gam
48. Şohbeti kâd-i mükerrer suhanı 'ayn-ı şifâ

meclis-i pāk-i ehl-i 'irfâna:

1. **meclis-i pāk-i ehl-i 'irfâna:-a**

Diğer 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgun insanların kutlu meclisi.

1. Meclis-i pāk-i ehl-i 'irfâna
2. Tekyegâh-ı celîl-'unvâna

meclis-i pāk-i habîbimiz:

1. **meclis-i pāk-i habîbimiz:-imiz**

Diğer 10

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin -bulunduğu- kutlu meclis.

39. Ki ya'ni meclis-i pāk-i habîbimiz ki odur
40. Demiyle mürdeleri eyleyen hayât-bahşâ

meclis-i pākîze:

1. **meclis-i pākîze:**

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, pak dost meclisi.

7. Hârâb etmez felek bir meclis-i pākîze gördün mü
8. Yıkılmaz hâtır-ı 'âşık gibi bir encümen bilmem

meclis-i reşk-bahş-ı devrâna:

1. **meclis-i reşk-bahş-ı devrâna:-a**

Diğer 11

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın -insanları- kıskandırın meclisi.

9. Meclis-i reşk-bahş-ı devrâna
10. Ğıbta-fermâ-yı 'izz-i her şâna

meclis-i reşk-i ravza-i hûra:

1. **meclis-i reşk-i ravza-i hûra:-a**

Diğer 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bahçesini kıskandıracak mekan.

1. Meclis-i reşk-i ravza-i hûra
2. Mañfil-i ğarķ-ı kulzüm-i nûra

meclis-i ünse:

1. **meclis-i ünse:-e**

Lugaz 3

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahişkanlık meclisi.

59. Sâlim olmaz netice hiç kimse
60. Uydu ulaşdı meclis-i ünse

meclis-i vâ'izde:

1. **meclis-i vâ'izde:-de**

Kaside 6

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaizin -ikiyüzlülük gösterdiği, nutuk attığı- meclis.

99. Kozmaz elden riyâyı meclis-i vâ'izde olduğça
100. Olup âteş-revâ vü şu'le-püşâ şem' ü pervâne

meclis-i zübde-i ahibbâya:

1. **meclis-i zübde-i ahibbâya:-ya**

Diğer 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostların seçkin meclisi.

1. Meclis-i zübde-i ahibbâya
2. Mañfil-i 'umde-i eviddâya

mecma'-ı devâ-yı kulüb:

1. **mecma'-ı devâ-yı kulüb:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüllere şifanın toplandığı yer || Allah'ın kapısı, huzuru.

3. Ki odur mecma'-ı devâ-yı kulüb
4. Mültecâ-yı 'arîza-i mañlûb

2. **mecma'-ı devâ-yı kulüb:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüllerin ilaçlarının toplandığı yer.

3. Ki odur mecma'-ı devâ-yı kulüb
4. Mültecâ-yı 'arîza-i mañlûb

mecma'-ı istiyâk-ı ahibbâba:

1. **mecma'-ı istiyâk-ı ahibbâba:-a**

Diğer 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostların dileklerinin, isteklerinin toplandığı -gerçekleştiği- mekan.

9. Mecma'-ı istiyâk-ı ahibbâba
10. Manzar-ı i'tibâr-ı elbâba

mecma' u'l-bahreyn:

1. mecmâ' u'l-bahreyn:

Kaside 20

Mısra: 106

İki denizin birleştiği yer || İstanbul.

105. Bâ-ıhuşûş ol nişîmen-i pür-zeyn

106. Câmî'ü'n-ni' me mecmâ' u'l-bahreyn

mecmû' a-i 'avârif:

1. mecmû' a-i 'avârif:

Kaside 20

Mısra: 255

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Marifetlerin, bilgeliklerin toplandığı kişi || 3.

Ahmed.

255. Zâtu mecmû' a-i 'avârif iken

256. Şadıri şandûka-i ma'ârif iken

mecmû' a-i cem'iyetim:

1. mecmû' a-i cem'iyetim:-im

Gazel 199

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplu defter || Âşığın düzenli ruh hali bağlamında.

9. Bir ğaribim kim perişân etdi şevkım rûzgâr

10. Târ u mâr etdi felek mecmû' a-i cem'iyetim

mecmû' a-i dâstâna:

1. mecmû' a-i dâstâna:-a

Kaside 7

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Destan mecmuaları, kitaplar.

67. Sultân-ı verâ ki mu'cizâtı

68. Mecmû' a-i dâstâna şıgmaz

mecmû' a-i eşyâ-yı vücûd ola:

1. mecmû' a-i eşyâ-yı vücûd ola:-a

Kaside 18

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vücut eşyasının tamamı || İnsan vücudu.

115. Tâ ki 'âlem ola mecmû' a-i eşyâ-yı vücûd

116. Çâr mevsimde ola reh-güzer-i çâr fuşûl

mecmû' a-i hurûf etdi:

1. mecmû' a-i hurûf etdi:-di

Kaside 12

Mısra: 151

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilini zenginleştirmek || Allah'ın Hz. Âdem'e

kelimeler öğretmesi.

151. Lisân-ı pâkiñi mecmû' a-i hurûf etdi

152. Deriñe yüz süregeldi lugât-ı cumhûrî

mecmû' a-i nevâdirdir:

1. mecmû' a-i nevâdirdir:-dir

Kaside 33

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Az bulunan mecmua || Kişinin çok değerli biri

olması.

29. Cem' olup anda emr-i hâzırdır

30. Zâtu mecmû' a-i nevâdirdir

mecmû' a-i vücûda:

1. mecmû' a-i vücûda:-a

Kaside 10

Mısra: 470

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beden kitabı || İnsan vücudu.

469. Eylesin deyü lûfîa istinâs

470. Kõdu mecmû' a-i vücûda havâs

mecmû' a-yı dilde olan râzım:

1. mecmû' a-yı dilde olan râzım:-im

Gazel 255

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülden birikmiş sırlar.

7. Gel açdırma benim mecmû' a-yı dilde olan râzım

8. Çü ma'lûm-ı şerîfîñdir derûnum hiç su'âl etme

mecnûn:

1. mecnûn' uñ:-uñ

Kaside 1

Mısra: 93

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı,

Kays.

93. Ne siyeh bahtıdır bu Mecnûn' uñ

94. Vü ne Leylî' deki gül-efsûnuñ

2. mecnûn' a:-a

Tahmis 1

Mısra: 3

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı,

Kays.

3. Deme yâd eyleyip Leylâ'yı Mecnûn' a cefâ etmiş

4. O dem üstâd-ı hikmet vaz' -ı kânûn-ı vefâ etmiş

3. mecnûn:

Kaside 6

Mısra: 61

Leyla ve Mecnun anlatısının erkek kahramanı,

Kays.

61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnûn

62. Hıram-ı kumri vü serv-i dil-ârâ şem' ü pervâne

4. mecnûn:

Müfret 22

Mısra: 1

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı,

Kays.

1. Görüp nakş-ı süm-i Leylâ'yı şahrâda demiş Mecnûn

2. Yüzü gülmüş beyâbânîñ ser-â-pâ bunda bir iz var

5. mecnûn' uñ:-uñ

Matla 26

Mısra: 2

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı,

Kays.

1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timsâli mahzûnuñ

2. Gece Leylî' den olmuşdu 'ibâret hvâbı Mecnûn' uñ

6. mecnûn:

Gazel 78

Mısra: 1

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı,
Kays.

1. Deme Mecnûn göçüp 'aşk içre bir icâdı kalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmışdır

7. **mecnûn'uyuz:-uyuz**

Gazel 138

Mısra: 10

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı,
Kays.

9. Biz perişân-târ olursak nola hergiz Sâlimâ
10. Bir saçı leylî bütûn şad şekvîla Mecnûn'uyuz

8. **mecnûn'uñ:-uñ**

Gazel 182

Mısra: 2

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı,
Kays.

1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timşâli mañzûnuñ
2. Gece Leylî'den olmuşdu 'ibâret hñvâbı Mecnûn'uñ

mecnûn eyleyip:

1. **mecnûn eyleyip:-yip**

Gazel 85

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birini, Leyla ile Mecnun hikâyesinin erkek kahramanı Mecnun'a döndürmek, Mecnun gibi deli divane etmek.

9. O Leylî añlamazken 'aşkıñ pā-mâli-i hicrin
10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim 'aceb neyler

mecnûn ola:

1. **mecnûn ola:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun gibi olmak. || Delirmek.

49. Şâhid-i tab'ıma olup meftûn
50. Leyli-i fikrime ola mecnûn

mecnûn olmada:

1. **mecnûn olmada:-ma, -da**

Gazel 243

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Delirmek, aklını yitirmek.

9. Kâkülûñ sevdâsı ile Sâlim ey şîrîn-dehen
10. Kays'a gâlibdir hezârân rütbe mecnûn olmada

mecnûn-ı bî-sâmân olup:

1. **mecnûn-ı bî-sâmân olup:-up**

Tesdis 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzursuz, karasız Mecnun'a benzemek.

19. O gül-ruhsâr Leylî'ye olup Mecnûn-ı bî-sâmân
20. Sezâ olsam gülistân içre bülbüller ile nâlân

mecnûn-reviş etdi:

1. **mecnûn-reviş etdi:-di**

Tahmis 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun'a çevirmek || Sevgili yüzünden âşığıñ Mecnun gibi kendini kaybetmesi.

3. Beni Mecnûn-reviş etdi görûñ o Leylâ'yı
4. Halka halka edip ol zülf-i 'abîrâsâyı

mecrâ:

1. **mecrâsı:-sı**

Kaside 1

Mısra: 43

Suyun akacak yolu, yatağı, mahal-i cereyân.

43. Selsebilîñ hemîşe mecrâsı
44. Şâhid-i da'vi-i dil-ârâsı

2. **mecrâ:**

Kaside 20

Mısra: 82

Suyun akacak yolu, yatağı, mahal-i cereyân.

81. Etmese bād-ı himmeti icrâ
82. Sedd olur idi Nîl'e her mecrâ

mecrâ-yı şeb-neme:

1. **mecrâ-yı şeb-neme:-e**

Gazel 231

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiğ tanesinin -geldiği- yönü.

3. Tutmazdı berg kendini mecrâ-yı şeb-neme
4. Leb-rîz-i kâse olmasa feyz-i şabâhdan

mecrâ-yı süvül:

1. **mecrâ-yı süvül:**

Kaside 18

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sellerin akışı.

67. Kef-i cüduyla anıñ dolmadadır bañr-i muñt
68. İnzimâm eylese etrâfına mecrâ-yı süvül

me'cür:

1. **me'cür:**

Kaside 12

Mısra: 104

Yaptığı iyilik veya hizmetin karşılığını almış olan.

103. O nûru eyledi mihrâb-ı secde-i ikrâm
104. Ki secde eyleye aña müşâb u me'cür

me'cür edip:

1. **me'cür edip:-ip**

Tarih 21

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılan iyilik ve ya hizmetin karşılığını vermek.

5. Kendi fazlıñla İlahî anı me'cür edip
6. Eyle fîrdevs-i berin içre mekân aña da sen

meczî olursam:

1. **meczî olursam:-ur, -sam**

Kaside 3

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cezaya çarptırılmak.

93. Zünübüme göre meczî olursam

94. Cehennemlik eñ evvel ben olursam

medân-ı edvâre:

1. medân-ı edvâre:-e

Diğer 11

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devirlerin hareketi || Zamanın geçmesi.

89. Müsiķi de bulunmaya çäre

90. Dura çıķa medân-ı edvâre

medâr:

1. medâr:

Kaside 8

Mısra: 74

Sebep.

73. Maķâmda Hacerü'l-esved'e müşâbihdir

74. O noķtalar ki şenâna medâr u dâ'irdir

medâr-ı dârına:

1. medâr-ı dârına:-ın, -a

Tarih 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlığın sebebi || Allah.

7. Murâd-hâne-i devlet olup cihâna Hudâ

8. Medâr-ı dârına hayl-i murâdı bend etsin

medâr-ı ihşâna:

1. medâr-ı ihşâna:-a

Diğer 8

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliklere, lütuflara sebep-vesile olan.

25. Dergehiñ hâşılı ğarîbâna

26. Yeter ancak medâr-ı ihşâna

medâr-ı imkânı:

1. medâr-ı imkânı:-ı

Kaside 20

Mısra: 329

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkanlara vesile olma.

329. Var mıdır hiç medâr-ı imkânı

330. Mür vaşf eylemek Süleymân'ı

medâr-ı 'izzetdir:

1. medâr-ı 'izzetdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk, yücelik sebebi || İstanbul.

101. Kân-ı devlet medâr-ı 'izzetdir

102. Gülsitân-ı hezâr-ni'metdir

medâr-ı kâr-ı tâlib:

1. medâr-ı kâr-ı tâlib:

Gazel 49

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talib olunan işteki vesile.

13. Tevekküldür medâr-ı kâr-ı tâlib Sâlimâ hergiz

14. Murâd eylerse Bârî bir gedâyı kâm-rân eyley

medâr-ı şevkdır:

1. medâr-ı şevkdır:-dir

Tarih 1

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk sebebi.

95. Medâr-ı şevkdır vaşf-ı şerîfiñ

96. Gelir tab'a hezârân tâze mazmûn

medâr-ı tesliyet:

1. medâr-ı tesliyet:

Gazel 86

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli vesilesi.

15. Tevekküldür medâr-ı tesliyet ğam çekme ey Sâlim

16. Murâd eylerse Mevlâ bir gedâyı bi-niyâz eyley

2. medâr-ı tesliyet:

Gazel 110

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli vesilesi.

7. Melûl olmam melâmetden ser-i küyunda dil-dârîñ

8. Medâr-ı tesliyet bu yolda baña tarh-ı devletdir

3. medâr-ı tesliyet:

Gazel 185

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli vesilesi.

7. Bulmayız taķdırden ğayrı medâr-ı tesliyet

8. Zihnimizde büsbütün esbâbı tertîb eylesek

medâr-ı tesliyet olmaz:

1. medâr-ı tesliyet olmaz:-maz

Gazel 149

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli sebebi olmak.

11. Medâr-ı tesliyet olmaz mı Sâlimâ gerdün

12. Hâķîkat ehli olan 'âķilâna yoķ sözümüz

medâr-ı tevfiķ et:

1. medâr-ı tevfiķ et:

Kaside 10

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yardımına sebep olmak, nail olmak.

25. Medh-i pâkin beyân u taķķîķ et

26. Feyz-i na'tin medâr-ı tevfiķ et

medâ-yı başar:

1. medâ-yı başar:

Tarih 15

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görme mesafesi.

15. Taraf taraf okusunlar bu menzile tārīḥ

16. Hemīn bu cāya medā-yı baṣar pesend etsin

medā-yı bāṣıramız:

1. **medā-yı bāṣıramız:-mız**

Gazel 105

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmeye vesile olan.

1. Medā-yı bāṣıramız gülsitān-ı dil-berdir

2. Ḥayāl-i ṣubḥ u mesāmız miyān-ı dil-berdir

medā-yı ḥüsnüñdür:

1. **medā-yı ḥüsnüñdür:-üñ, -dür**

Gazel 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzelliğini övmek.

1. Neṣāṭ-ı āleme bā'is ṣenā-yı ḥüsnüñdür

2. Müdāmi her nazarımda medā-yı ḥüsnüñdür

medāyih:

1. **medāyihin:-in**

Kaside 10

Mısra: 6

Övme, övgü.

5. Varaḳ-ı fikreti edip pür-nür

6. Eyle dilde medāyihin mestür

meddāh:

1. **meddāhı:-ı**

Kaside 9

Mısra: 74

Öven, çok medh edici.

73. Ne ḥaddim medḥ- i pākiñ etme her gāḥ

74. O zātuñ kim ola meddāḥı Allāḥ

meddāḥı olsa:

1. **meddāḥı olsa:-sa**

Tarih 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övücü olmak, övmek.

3. Bu eyyāmıñ ḥalāyık olsa nola menḳabet-ḥvāmı

4. Bu eyyāmıñ nola meddāḥı olsa cümle-i āfāk

meded:

1. **meded:**

Terkib-bend 1

Mısra: 63

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

63. Yaman oldu meded ḥālim kerem kıl

64. Yetiṣdir cām-ı vaṣlūñ def -i ḡam kıl

2. **meded:**

Terkib-bend 1

Mısra: 95

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

95. Meded müjgānıñ ser-tiz eyle

96. İṣiñ rāst et helākim tiz eyle

3. **meded:**

Tahmis 1

Mısra: 15

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

15. Meded ey ḡamzekār-ı nāz 'afv eyle ḥatā etmiş

16. Erince mevsim-i 'iṣret çıkıp gül-geṣt-i ezhāre

4. **meded:**

Matla 3

Mısra: 1

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

1. Ey gözü ṣehlā meded merdümlük eyle el-ḥazer

2. Eyleme ḥaḳ-bīn olan 'uṣṣāḳ-ı zāra keḳ-nazar

5. **meded:**

Kaside 7

Mısra: 51

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

51. Medḥ eyle meded o zāt-ı pāki

52. Kim ṣevketi dāstāna ṣıḡmaz

6. **meded:**

Kaside 7

Mısra: 75

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

75. Luṭf eyle meded bu 'abd-i zāra

76. Kim derd-i dili cihāna ṣıḡmaz

7. **medediñden:-iñd, -den**

Kaside 10

Mısra: 416

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

415. Didemi bī-na'im-i nūr etme

416. Medediñden bu zāri dūr etme

8. **meded:**

Kaside 10

Mısra: 423

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

423. Meded eyle meded 'ināyet kıl

424. Def -i dil-tengi-i kıyāmet kıl

9. **meded:**

Kaside 10

Mısra: 506

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

505. Çāre yokdur o ṣāḥdan ḡayrı

506. Yok meded ol penāhdan ḡayrı

10. **meded:**

Kaside 10

Mısra: 521

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

521. Yāverim ol meded naṣīrim ol

522. Meded ol günde dest-gīrim ol

11. **meded:**

Kaside 10

Mısra: 522

Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

521. Yāverim ol meded naṣīrim ol

522. Meded ol günde dest-gīrim ol

12. **mededi:-i**
Kaside 20
Mısra: 339
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
339. Luṭfuñ olmasa nuṭkumuñ mededi
340. Eylemek tezkire ne ḥaddim idi
13. **meded:**
Gazel 26
Mısra: 1
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
1. Meded taḥrîk-i zülfe olmasın bād-ı şabā bā'is
2. Cünün-ı 'aşka olur nesim-i cān-fezā bā'is
14. **meded:**
Kaside 35
Mısra: 55
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
55. Yār 'uşşāka meded va'de-i vaşl eylemesin
56. İntizār āteşi eyler dil-i bî-hüşuna kār
15. **meded:**
Gazel 35
Mısra: 1
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
1. Verme ruḥşat ğamze-i cellāda sultānım meded
2. Kıl teraḥḥum dökmesin nā-ḥaḳ yere kanım meded
16. **meded:**
Gazel 35
Mısra: 2
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
1. Verme ruḥşat ğamze-i cellāda sultānım meded
2. Kıl teraḥḥum dökmesin nā-ḥaḳ yere kanım meded
17. **meded:**
Gazel 35
Mısra: 4
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
3. Gel kümeyt-i taḥ'a taḥmîl eyleme hicriñ yeter
4. Kalmadı bār-ı girān-ı derde dermānım meded
18. **meded:**
Gazel 35
Mısra: 6
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
5. Zümre-i üftādegān-ı 'aşkı esb-i miḥnete
6. Pāy-māl etme eyā āşüb-ı devrānım meded
19. **meded:**
Gazel 35
Mısra: 8
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
7. Bende-i efkendeñe ser-keşlik et tek kâ'ilim
8. Gayr ile şalınma ey serv-i ḥirāmānım meded
20. **meded:**
Gazel 35
Mısra: 10
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
9. Bî-ḥuzūr olmağla her dem nāle-i şeb-girden
10. Sālim'e etme 'itāb ey şüh-ı fettānım meded

21. **meded:**
Müfret 76
Mısra: 1
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
1. Sākî bana luṭf eyle meded sāğarı töldür
2. Baḳ ḥālime bir pāre benim merḥamet eyle
22. **meded:**
Gazel 193
Mısra: 9
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
9. Varma dā'im beyt-i aġyāra meded ey bî-vefā
10. Ḥānesine Sālim-i üftādeniñ ġāhice gel
23. **meded:**
Gazel 212
Mısra: 2
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
1. Ğam-ı 'aşkıñla lāl oldum ḥayālîñle ḥayāl oldum
2. Teraḥḥum eyle sultānım meded kim bî-mecāl oldum
24. **meded:**
Gazel 249
Mısra: 4
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
3. Bulursañ göñlümü bād-ı şabā zülf-i dil-ārāda
4. Meded luṭf eyle benden var maḥzūna selām eyle
25. **meded:**
Gazel 253
Mısra: 8
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
7. Yetişdir şerbet-i vaslñ helāk olmaḳ muḳarrerdir
8. Meded dil-ḥaste-i 'aşkı müdāvā eyle saġ eyle
26. **meded:**
Gazel 254
Mısra: 8
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
7. Sen şeh-i taḥt-ı melāḥatsin eyā şāh-ı ḥüsün
8. Şaff-ı aġyārı meded tu'me-i sātür eyle
27. **meded:**
Gazel 277
Mısra: 10
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
9. Metā'-ı vaşlıma naḳd-i revānın isterim dermiş
10. Meded bir cān için Sālim anıñla bozma bāzārı
28. **meded:**
Gazel 289
Mısra: 5
Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.
5. O şūha söyle niyāzım benim meded ey āh
6. Göñül kudūmunu ister gelir mi gelmez mi
- meded eyle:**
1. **meded eyle:**
Kaside 7
Mısra: 91
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek ve lütüfta bulunmak.

91. Baña meded eyle şorma cürmüm
92. Yoħsa günehim beyāna Őıġmaz

2. meded eyle:

Kaside 10

Mısra: 423

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek ve lütufta bulunmak.

423. Meded eyle meded 'ināyet kıl
424. Def -i dil-tengi-i kıyāmet kıl

meded-i Őāh-ı taħt-ı levlāk'e:

1. meded-i Őāh-ı taħt-ı levlāk'e:-e

Kaside 10

Mısra: 504

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Levlāk tahtının sultanının (Hz. Muhammed)

yardımı.

503. Rabı-ı kalb et Őefā'at-i pāke
504. Meded-i Őāh-ı taħt-ı levlāk'e

medet:

1. medet:

Gazel 19

Mısra: 12

Güzellik bağının fidanı || Sevgili.

11. Luıf eyle begim Sālim-i dil-teng ü ħazīne
12. Bir pāre medet raġm-kün-i kalb-i ħaşūd et

medet ħudāyā:

1. medet ħudāyā:

Gazel 207

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey ALLAH'ım yardım et manasında yakarış.

7. Medet ħıfz et Ĥudāyā bād-ı ġamdan
8. Füsūna baŐladı ol 'iŐve-bāzım

medħ:

1. medħiyle:-i, -yle

Tarih 1

Mısra: 64

Övme, övgü.

63. Şeh-i 'ālem-neberd-i Şir-efken
64. Ki medħiyle cihān memlū vü meŐħün

2. medħiñle:-iñ, -le

Tarih 1

Mısra: 97

Övme, övgü.

97. Bulur medħiñle envā'-ı teselli
98. Dil-i zārım ne rütbe olsa maħzün

3. medħiñi:-iñ, -i

Kaside 3

Mısra: 23

Övme, övgü.

23. Seniñ medħiñi yā Rab sen bilirsñ
24. Yine kendi Őenāñı sen kılarısn

4. medħi:-i

Kaside 7

Mısra: 7

Övme, övgü.

7. TaħrİR olunmaħ olsa medħi
8. Ser-süre-i āsumāna Őıġmaz

5. medħ:

Kaside 7

Mısra: 55

Övme, övgü.

55. Medħ anı kim be-ķavl-i Őā'ir
56. Őevķıyla zebān dehāna Őıġmaz

6. medħi:-i

Kaside 7

Mısra: 59

Övme, övgü.

59. Girmezse edāya nola medħi
60. Bir muşta o Şad hazāna sıġmaz

7. medħine:-in, -e

Tarih 12

Mısra: 31

Övme, övgü.

31. Meyl edince medħine olmaz mı ħiç
32. Bu dil-i tūti-reviŐ cilve-nümā

8. medħiñ:-iñ

Kaside 30

Mısra: 5

Övme, övgü.

5. Yine zīb-i bināġūŐ-ı meh ü ħürŐid edip medħiñ
6. Ĥarīm-i zıkr-i ħayrı maħrem etsin saķf-ı mināyı

9. medħiñ:-iñ

Kaside 33

Mısra: 42

Övme, övgü.

41. Da'vi-i incizāb-ı bāl ederim
42. Medħiñ ārayıŐ-i maķāl ederim

10. medħiñle:-iñ, -le

Kaside 34

Mısra: 76

Övme, övgü.

75. Beni de ķand-i luıfuñ Şöyle ġüyā etdi Őevķımdan
76. Derünüm ġüyiyā medħiñle bir deryā-yı ma'nādir

11. medħine:-in, -e

Kaside 35

Mısra: 24

Övme, övgü.

23. Gele ey yār-i ħayırķār-ı ħayāl-i Şu'arā
24. Őā'irān medħine sen ez-dil ü cān ol der-ķār

12. medħe:-e

Matla 37

Mısra: 1

Övme, övgü.

1. Nev-rüzda her-cāyī hele medħe sezādır
2. Őaħn-ı çemeniñ 'ālem-i ġül-ġeŐti Őafādır

13. medħe:-e

Matla 62

Mısra: 1

Övme, övgü.

1. Yoğ iken lāle-i hamrāyı edip medhe sezā
2. Hāki yāqūt eder geh eṣer-i feyz-i Hūdā

14. **medhinde:-in, -de**

Gazel 119

Mısra: 6

Övme, övgü.

5. Belāgatle zenāni ger ne rütbe eyleseñ tavşif
6. Ne hāletdir yine medhinde söz merdāne söylenmez

medh etmeklikden:

1. **medh etmeklikden:-likden**

Gazel 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek.

3. Naşihat şöyle tursun göz göz etseñ sīnemi vā'iz
4. Baña gelmez habābı medh etmeklikden istifā

medh eyle:

1. **medh eyle:**

Kaside 7

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

51. Medh eyle meded o zāt-ı pāki
52. Kim şevketi dāstāna şıgmaz

medh evlevim:

1. **medh evlevim:-yim**

Gazel 212

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Övmek.

7. Söz olmaz intizām-ı pāk-güftārına el-hāşıl
8. Nice medh evlevim tatlı diliñ vaşında lāl oldum

medh- i pākiñ etme:

1. **medh- i pākiñ etme:-me**

Kaside 9

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelce, layık şekilde övmek.

73. Ne hāddim medh- i pākiñ etme her gāh
74. O zātıñ kim ola meddāhı Allāh

medh olunan:

1. **medh olunan:-un, -an**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 142

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülmek.

141. Sen imişsin haber aldım cānā
142. O gece medh olunan māh-liķā

medh olunursa:

1. **medh olunursa:-un, -ur, -sa**

Tarih 22

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülmek.

13. Ne kadar medh olunursa nice kābil ki zebān

14. Eyleye vaşf-ı şerifin bi-kemālih taşfil

medhi:

1. **medhi:**

Diğer 10

Mısra: 58

Övgü.

57. Cihānda oldu eḥādīs-i midḥati meşhūr

58. Belīga medhi degildir sezā hemān fuķahā

medh-i gül-gonca-leb-i dil-ber-i tannāz etse:

1. **medh-i gül-gonca-leb-i dil-ber-i tannāz etse:-se**

Tahmis 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alaycı sevgilinin goncaya benzeyen dudağını

övmek.

21. Ney-i hāmeyle ne dem nağme-i şeh-nāz etse

22. Medh-i gül-gonca-leb-i dil-ber-i tannāz etse

medh-i halife:

1. **medh-i halife:**

Kaside 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halifeyi -3. Ahmed- övmek.

7. Ya 'ni bir nüşha-i bihīn-ımlā

8. Ola medh-i halife anda edā

medh-i ismā'ıl paşa'dır:

1. **medh-i ismā'ıl paşa'dır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsmail Paşa'yı övmek.

39. Şimāh-ı cān ile gūş eyledim elhānını gūyā

40. Be-her-tāze sitāyiş medh-i ismā'ıl Paşa'dır

medh-i 'izār ede:

1. **medh-i 'izār ede:-e**

Kaside 35

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanaklarını övmek.

37. Şā'irān medh-i 'izār ede ne dem cānāniñ

38. Olur elbet ruḥ-ı şāfında ziyāde envār

medh-i pākin:

1. **medh-i pākin:-in**

Kaside 10

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak övgü || Hz. Muhammed'i övme.

25. Medh-i pākin beyān u taḥkīk et

26. Feyz-i na'tin medār-ı tevfiķ et

medh-i ruhsārīñla:

1. **medh-i ruhsārīñla:-iñ, -la**

Gazel 108

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağını övme.

7. Medh-i ruhsârîñla tertîb eyledim eş'arımı
8. Nazmıma mâ'il olursa vechi vardır âblar

medh-i vaşfînda:

1. medh-i vaşfînda: -îñ, -da

Kaside 24

Mısra: **59**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özelliklerin, vasıfların övülmesi.

59. Medh-i vaşfînda ne deñlü suhan-endâz olsam
60. Lâyıķıñ üzre zebânım edemez bir ta'bir

medh-i vaşşâfi:

1. medh-i vaşşâfi: -ı

Müfret 72

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kişinin- vasıflarını öven.

1. Müdâhin zann ederdim gâ'ibâne medh-i vaşşâfi
2. Yüzün gördükde onlar da kuşur etdigini bildim

medh-i zât-ı pâki:

1. medh-i zât-ı pâki: -i

Kaside 7

Mısra: **69**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Hz. Muhammed'in- temiz zatını övmek.

69. Bir vechile medh-i zât-ı pâki
70. Efkâr-ı suhanverâna şığmaz

medh-i zât-ı pâkinden:

1. medh-i zât-ı pâkinden: -in, -den

Kaside 33

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek kişiyi övmek.

3. Feyz alıp medh-i zât-ı pâkinden
4. Hüsünün itmâm eder bahâda suhan

medh-in ede:

1. medh-in ede: -e

Kaside 20

Mısra: **32**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övüp yüceltmek.

31. Ki verip kavlı-pâki ile haber
32. Ede bi'z-zât medh-in ol server

2. medh-in ede: -e

Kaside 29

Mısra: **51**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övüp yüceltmek.

51. Lîk mümkün mi ede lâyıķı üzre medh-in
52. Kilk-i mu'ciz-raķam u hâme-i i'câz-eşer

medh-in etmede:

1. medh-in etmede: -me, -de

Kaside 29

Mısra: **47**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övüp yüceltmek.

47. O kadar etmede ser-cümle cihân medh-in kim
48. Her kimi gördüm ise vaşf-ı şerif-in eyler

medh-in uzata:

1. medh-in uzata: -a-iñ

Diğer 3

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgüye fazlasıyla devam etmek.

11. Medh-in uzata dilim bülbül-i güyâ-mänend
12. Sözüñ el-hâşıl ola her şeb-i yeldâ-mänend

medh-ini etdi:

1. medh-ini etdi: -di

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **131**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övüp yüceltmek.

131. O kadar medh-ini etdi aħbâb
132. Kim gönül kâkülüne etdi şitâb

medh-pîrâ:

1. medh-pîrâdır: -dır

Kaside 34

Mısra: **42**

Övmek.

41. Bu güne etmiş evşâfin müşemmat raķķ-ı imlâyâ
42. Zebân-ı hâl ile her dem hezârân medh-pîrâdır

medh-ül:

1. medh-ülün: -ün

Diğer 9

Mısra: **108**

Dile düşmüş || Şâir.

107. Gülşeninden kovup Sitanbul'uñ
108. Etdi âludesi bu medh-ülün

medh-in:

1. medh-in: -in

Tarih 1

Mısra: **107**

Övmek, sena.

107. Medh-in yâd ederken midhâtiñde
108. Ğazel-sencide etmek ta'b'-ı mevzün

medhâ-serâ-yı hikmetdir:

1. medhâ-serâ-yı hikmetdir: -dir

Kaside 8

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetin övgüsü || Hikmetlerin övülmesi.

3. Zebânımız ki medhâ-serâ-yı hikmetdir
4. Lisânımız hikem-ârâ-yı sır-ı sâ'irdir

medh-i zât-ı pâkiñ:

1. medh-i zât-ı pâkiñ: -in

Kaside 25

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek şahsı övmek.

49. Ne mümkündür medîh-i zât-ı pâkiñ lâıyıkı üzre
50. Ğaraż 'arż-ı du 'adır hem hulus-ı ğalbimi inhâ

medîh-i zâtîñ:

1. **medîh-i zâtîñ:**-tñ, -ı
Kaside 25
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mübârek şahsı övmek.
45. Sen ol dâñâ-dil-i şâhib-sa'âdetsin kim eylerler
46. Medîh-i zâtîñi ser-cümle 'âlem zîb-i şuğl ammâ

medîne:

1. **medîne:**
Kaside 12
Mısra: **92**
Büyük şehir || Kalp, gönül.
91. Maĥall-i 'urve-i vüşkâdır ol Şafıyyu'llâh
92. Cenân-ı pâki Medîne cenâbıdır sûri
2. **medîne:**
Kaside 17
Mısra: **15**
Ravza-i Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke. Medîne-i Münevvere, Yesrib.
15. Ki vech-i arzda ancak Medîne vü Mekke
16. Bu iki buğ'adır olan şerif ü müstahkem

medîne-i ni'am-ı merhamet:

1. **medîne-i ni'am-ı merhamet:**
Kaside 17
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet nimetlerinin şehri- çok merhametli- || 3.
Ahmed.
55. O pâdişâh-ı muzaffer ki dense lâıyıkdır
56. Medîne-i ni'am-ı merhamet cihân-ı kerem

medrese:

1. **medreseyi:**-yi
Tarih 21
Mısra: **4**
Ar. Talebe ve müderrislerin ders okudukları ve ikamet eyledikleri bina.
3. Etdi bu ĥayra muvaffaq aña tevfiĥ edip
4. Yapdı bu medreseyi kendi ĥelâl mâlinden
2. **medrese:**
Kaside 22
Mısra: **52**
Ar. Talebe ve müderrislerin ders okudukları ve ikamet eyledikleri bina.
51. Eyleyip 'ilme rağbetin müzdâd
52. Etdi bir pâk medrese bünyâd

medyün olmaya:

1. **medyün olmaya:**-ma, -ya
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Borçlu olmak.

173. Olmaya her hevâsına meftûn
174. Tâ sefâhetle olmaya medyün

mefâtîh-i eğâlîm-güşâ:

1. **mefâtîh-i eğâlîm-güşâ:**
Kaside 27
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ülkeler fetheden.
27. Pertev-i re'yi gül-i mihr-i sipihr-i ilhâm
28. Pençe-i ĥükmü mefâtîh-i eğâlîm-güşâ

mefhar- i cümle-i a'yan:

1. **mefhar- i cümle-i a'yan:**
Tarih 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesin iftihar vesilesi.
1. Mefhar- i cümle-i a'yan Ĥasan Āĝâ ki Ĥudâ
2. Eyleyip kuĥl-i tecelli ile çeşm-i rüşen

mefhar oldu:

1. **mefhar oldu:**-du
Kaside 29
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Övünç kaynaĝı olmak.
41. Öyle bir zât-ı mükerrermsin eyâ kân-ı kerem
42. Oldu ser-cümle cihânyâna vücûduñ mefhar

mefhar-i be-her dü serâ:

1. **mefhar-i be-her dü serâ:**
Kaside 10
Mısra: **349**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiretin övüncü || Hz. Muhammed.
349. Gördü kim mefhar-i be-her dü serâ
350. Şuğlü vardır şalât ile tenhâ

mefhar-i devletiyân:

1. **mefhar-i devletiyân:**
Kaside 26
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devletlerin iftihar vesilesi || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.
29. Mefhar-i devletiyân revnaĝ-ı Āl-i 'Osmân
30. Ĥâşıl-ı 'ömr-i cihân nâdire-i istiĥşâ

mefthû edip:

1. **mefthû edip:**-ip
Tarih 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ele geçirmek, zapt etmek.
9. Der-i murâdını sükkânına edip meftûh
10. Muĥîm-i bezmine zevĥımı bi-gezend etsin

mefthûn:

1. **mefthûn:**
Kaside 23
Mısra: **109**
Āşık, vurulmuş, mübtelâ.

109. Edā-yı şīve-i güftārıma hūsn-i beyān meftūn
110. Eder peygām-ı mazmūnum yeridir kilki
sevdāyī

2. **meftūn:**

Gazel 121

Mısra: 10

Âşık, vurulmuş, mübtelâ.

9. Cihān bāğında öyle dil-rübā var mıdır ey Sālim

10. K'anıñ meftūn u zārına ğam-ı bīm-i raķīb olmaz

3. **meftūnuyuz:-uyuz**

Gazel 138

Mısra: 1

Âşık, vurulmuş, mübtelâ.

1. Biz ki bir sākī-i bezm-i 'işretiñ meftūnuyuz

2. Neşve-dār-ı büse-çini-i leb-i mey-gūnuyuz

meftūn evler:

1. **meftūn eyler:-r**

Tarih 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyülemek, etkisi altına almak.

7. Müretteb tarḥ-ı lu'betgāhi eyler

8. Felekde Zühre'yi ol bezme meftūn

meftūn olan:

1. **meftūn olan:-an**

Müfret 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül vermek, tutulmak.

1. İfnā-yı vücūd eder cihānda

2. Meftūn olan ol dehān-ı pāke

meftūn oldu:

1. **meftūn oldu:-du**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül vermek.

121. Her kes oldu bu vādiye meftūn

122. Bī-kes oldu ma'āni vū mazmūn

2. **meftūn oldu:-du**

Kaside 22

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutkun, tutulmuş olmak.

53. O eser şöyle oldu hūsn-efzūn

54. Ki cihān oldu tarḥına meftūn

meftūn olmada:

1. **meftūn olmada:-ma, -da**

Gazel 243

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül vermek, âşık olmak, tutkun olmak.

1. Her niğāh etdikçe dil rüyuña meftūn olmada

2. Sevdiğim gündən güne hālim diger-gūn olmada

meftūn olmaya:

1. **meftūn olmaya:-ma, -ya**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 173

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutkun, tutulmuş olmak.

173. Olmaya her hevāsına meftūn

174. Tā sefāhetle olmaya medyūn

meftūn olmayam:

1. **meftūn olmayam:-ma, -yam**

Terci-bend 1

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül vermek.

43. Nice meftūn olmayam rüyuña cānā ben seniñ

44. Nice қаpılmaya gönülüm tār-ı zūlfüne şehā

meftūn olup:

1. **meftūn olup:-up**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutkun, tutulmuş olmak.

49. Şāhid-i ṭab'ıma olup meftūn

50. Leyli-i fikrime ola mecnūn

2. **meftūn olup:-up**

Gazel 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül vermek, âşık olmak, tutkun olmak.

3. Olur muydu esir-i bend-i zūlfūñ ey peri ammā

4. O dāma murğ-ı dil meftūn olup bī-çāre düşmüşdür

3. **meftūn olup:-up**

Matla 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutkun, tutulmuş olmak.

1. Bir iki ḥar-ı veled-i zinā olup buña meftūn

2. Қatırcı cerrine çıқdı nihāyet-i mazmūn

meftūn olur:

1. **meftūn olur:-ur**

Kaside 22

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutkun, tutulmuş olmak.

45. Şoḥbetine olur idi meftūn

46. Görse idi cemālin Eflāṭūn

meger:

1. **meger:**

Tarih 1

Mısra: 44

Demek ki.

43. Hıṭān etmeklige şeh-zādegānı

44. Murād etmiş meger ṭab'-ı hümāyūn

2. **meger:**

Tarih 1

Mısra: 87

Belki, belki de.

87. Meger āyine görmüş ola yoḥsa

88. Nazîrin görmemişdir çeşm-i gerdün

3. meger:

Kaside 5

Mısra: 29

Meğer, aslında.

29. Meger ol seyyid-i nâsa olup âmâde cihân

30. Maḳdem-i pâkine müştâk idi pest ü bālâ

4. meger:

Kaside 8

Mısra: 53

Açıkça, aslında, eger.

53. Meger ki bir ‘Arafât-ı sitâyiş olmuşdur

54. Ki ser-bürehne kıyâm-ı şenâda ḥâzırdır

5. meger:

Kaside 10

Mısra: 63

Bir tek, yalnızca.

63. Yalñuz şıkk-ı şakḳ-ı Meh mi meger

64. Buña hem-ser degil mi şakḳ-ı şecer

6. meger:

Kaside 16

Mısra: 15

Açıkça, aslında, eger.

15. Almasın kâse-i zerrîn-kaḏehi deste meger

16. Mest ü rüsvâ olur ‘âlemde çü Dârâ bülbül

7. meger:

Kaside 18

Mısra: 51

Bir tek, yalnızca.

51. Ḥânedden taşra çıkılmaz bu hevâlarda meger

52. Câmî’e cum’a için eyleye dil kaşd-ı vuşul

8. meger:

Kaside 18

Mısra: 69

Meger, ancak.

69. Biri baḥr ü birini kân ḥayâl ede meger

70. Kef-i iḥsânını taşvîr edenler me’ mül

9. meger:

Kaside 18

Mısra: 74

Belki, belki de.

73. Kimseden kimseye bir ‘uḳde bulunmaz şimdi

74. Bir iki ‘uḳde meger şaklaya zülf-i meftül

10. meger:

Kaside 20

Mısra: 109

Meger, ancak.

109. Var mı dünyâda bir nazîri meger

110. Âb ü ḥâk ü hevâda ser-tâ-ser

11. meger:

Kaside 20

Mısra: 321

Aslında, oysa ki.

321. Bulunur mu meger cihân içre

322. Böyle bir pâdişeh şehân içre

12. meger:

Kaside 20

Mısra: 328

Meger, ancak.

327. Setr ede zeyl-i luṭf u iḥsânı

328. Suḥanımda meger ki noḳşânı

13. meger:

Kaside 22

Mısra: 121

Meger, ancak.

121. Ede zeyl-i ‘inâyetiñle meger

122. Rûy-ı mir’ât-ı sîne def’-i keder

14. meger:

Kaside 23

Mısra: 84

Aslında, gerçi, açıkçası.

83. Bilip idbârını ḥvâhende-i şulḥ u şalâḥ oldu

84. Anıñün der-niyâm etdi meger şemşîr-i heycâyı

15. meger:

Kaside 23

Mısra: 94

Aslında, oysa ki.

93. Görürdü her nigâhında dü-bâlâ ‘aks-i sevdâyı

94. Meger āyine etdi baḥt-ı Mecnûn çeşm-i Leylâ’yı

16. meger:

Gazel 42

Mısra: 8

Açıkça, aslında, eger.

7. Mâl-ı dünyâ âdeme bir bârdır

8. Nola kim ḳaddin dü-tâ etse meger

17. meger:

Matla 61

Mısra: 3

Aslında, oysa ki.

3. Meger mengüş-ı mâḥ u mihri aña eyleye i’tâ

4. Bu çarḥ-ı inhidâm-encâm

18. meger:

Gazel 248

Mısra: 4

Meger, ancak.

3. Şimâḥ-ı cânımız leb-rîz-i âḥ-ı cân-güdâz oldu

4. Te’evvühdan meger nevbet deger mi şimdi şekvâyâ

19. meger:

Gazel 260

Mısra: 2

Açıkça, aslında.

1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir’ât-ı cihân içre

2. Baḳar mı naḳş-ı Bihzâd’a meger devr-i zamân içre

20. meger:

Gazel 266

Mısra: 5

Açıkça, aslında, eger.

5. Nazra-sāz oldukça 'uşşâkıñ meger ağlar m'idi
6. Rüy-ı pür-tâbıñ begim hürşid-i rahşân olmasa

meger ki:

1. **meger ki:**

Kaside 12

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meğer ki, oysa ki.

69. Meger ki geldi vücûda o mürsel-i aqdem

70. Binâ-yı bi'set ü ba'siñ esâs-ı ma'mûri

2. **meger ki:**

Kaside 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meğer ki, oysa ki.

5. Meger ki zâtıña vaşf-ı muqaddem olmak imiş

6. Zuhûr-yâfte olmakda hikmet-i şevket

meger kim:

1. **meger kim:**

Kaside 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meğer ki, oysa ki.

5. Toğdu hürşid-i cihân-tâb-ı sipihri-i ümmid

6. Zülf-i dil-berde meger kim girih-i 'uqde-güşâ

megeş:

1. **megeş:**

Kaside 18

Mısra: 48

Sinek.

47. Ğamdan âzâde olur deyde nebât-ı şöhbet

48. Eylemez meclis-i hâşa meges ü mür duhûl

meh:

1. **meh:**

Muamma 1

Mısra: 1

Ay || Sevgili, dilber.

1. Dem-i haţtin su'al etdi nuqaţ döküp o meh Salim

2. Yatırdıp şekli-lihyâni zamirin ile istihrâc

2. **meh:**

Tarih 1

Mısra: 83

1. Mah, ay.

83. Duğüle mihr ü meh nevbet-keşandır

84. Olunca dergeh-i pâkine me'zun

3. **mehe:-e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 39

Ay || Sevgili, dilber.

39. Oldu şan bir mehe dil-beste yine

40. Lâle aldı kadehin deste yine

4. **mehi:-i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 140

Ay || Sevgili, dilber.

139. O zamândan ser-i 'uşşâk oldum

140. Görmege ol mehi müştâk oldum

5. **meh:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Ay || Sevgili, dilber.

5. Boynuma taqdı yine silsile-i sevdâyı

6. Dedi 'uşşâkıñın ey meh kimisi bî-pervâ

6. **meh:**

Kaside 5

Mısra: 7

Ay || Hz. Muhammed.

7. Olmadı sîr nigâh-ı ruhuñ ey meh felegin

8. Kâmeti olsa 'aceb mi ğam-ı hicriñle dü tâ

7. **meh:**

Kaside 5

Mısra: 54

1. Mah, ay.

53. Oldu rıf atle o hürşid sipihre 'âzım

54. Müstefiz oldu ser-â-ser meh ü çarh-ı hağrâ

8. **meh:**

Tedis 6

Mısra: 4

Ay || Sevgili, dilber.

3. Bir elde dest-i yâr-i nâzik ü şîrin-çiţâb olsa

4. O meh de yâr-i ğâr-ı 'âşık-ı pür-ıztırâb olsa

9. **mehe:-e**

Tedis 6

Mısra: 13

Ay || Sevgili, dilber.

13. Olunca bir mehe dil-beste mümtâz-ı cihân olsa

14. Zarif u 'âkil ü dâñ-yı şüh-ı dil-sitân olsa

10. **mehin:-in**

Gazel 10

Mısra: 4

Ay || Sevgili, dilber.

3. Nihân oldu gözümden mihr-i rüyu nice demlerdir

4. Karîrü'l-'ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin âyâ

11. **mehe:-e**

Gazel 12

Mısra: 7

Ay || Sevgili, dilber.

7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyân-ı çarğda

8. Eylese her zerresin bir dide-i ter âfitâb

12. **mehiñ:-iñ**

Muamma 12

Mısra: 1

Ay || Sevgili, dilber.

1. Bâdeye düşmüş mehiñ 'aksi tenezzül eylemiş

2. Sâğar-ı billür yine seyr-i meh-tâb eylemiş

13. **meh:**

Muamma 13

- Mısra: 1
Ay || *Sevgili, dilber.*
1. O meh oldu rakīb ile yine zānū-be-zānū hayf
2. Melek şeytān ile ülfetde olmağ ağreb-i eşyā
14. **mehde:-de**
Rūbai 15
Mısra: 3
Ay || *Sevgili, dilber.*
3. Hüküm etmediler gönlüm o mehde kaldı
4. Tenhāda olan şey' i ne bilsin hākim
15. **meh:**
Muamma 21
Mısra: 2
Ay || *Sevgili, dilber.*
1. Olurdum çarḥ ile hem-pāye ey Sālim cihān içre
2. Dil-i me'lūf-ı şām-ı fırkate etse o meh teşrīf
16. **meh:**
Kaside 22
Mısra: 78
I. Mah, ay.
77. Rūz ü şeb oldu dīde-düz-ı ümīd
78. Kef-i ihsānına meh ü hūrşīd
17. **meh:**
Tarih 24
Mısra: 23
I. Mah, ay.
23. Hāḳ-i derin her kim öper çün mihr ü meh şām u seher
24. Her dem dehānın pür eder sīm ile zer dürr ü güher
18. **mehi:-i**
Kaside 24
Mısra: 15
I. Mah, ay.
15. Dür-bīn eyledi rūz ü şebe mihr ile mehi
16. Reh-güzārına felek bakmada etmez te'hīr
19. **mehiñ:-iñ**
Kaside 24
Mısra: 17
Ay || *Sadrızam Kalaylıkoz Ahmed Paşa.*
17. O mehiñ burc-ı vezāretde tülū'unu görüp
18. Ki meserretle ede cümle cihānı tebşīr
20. **meh:**
Kaside 35
Mısra: 57
Ay || *Sevgili, dilber.*
57. Çekilir hāle-i āgūşa o meh elbette
58. Sūbḥa-i mihrī tamām eylemedin 'āşīḳ-ı zār
21. **meh:**
Gazel 46
Mısra: 3
Ay || *Sevgili, dilber.*
3. Derūnī istemez ğayre nigāh etdiklerim ol meh
4. Bize bigāne bu vādī bütün kıskandığındandır

22. **meh:**
Müfret 53
Mısra: 2
Ay || *Sevgili, dilber.*
1. Ederdi da'vet anı dil hezār haclet ile
2. Tenezzül eylese ol meh bizim de ḥānemize
23. **meh:**
Gazel 53
Mısra: 2
Ay || *Sevgili, dilber.*
1. Derūnum āteş-i 'aşḳ ile her şeb dāğ dāğ eyler
2. Komaz üftādesin ḥālī o meh elbet çerāğ eyler
24. **meh:**
Gazel 64
Mısra: 6
Ay || *Sevgili, dilber.*
5. Neden olurdu nümāyān olmasa efgān
6. Seni de gösteren ey meh nevā-yı ḥüsünündür
25. **meh:**
Gazel 86
Mısra: 10
Ay || *Sevgili, dilber.*
9. Verā-yı ebr-i zūlfünde ruḥun pinhān eder görsem
10. Niçün āyā o meh bī-hūde bizden ihtirāz eyler
26. **meh:**
Gazel 108
Mısra: 1
Ay || *Sevgili, dilber.*
1. Çeşm-i ğurbet-dīdeme düşmendir ey meh hvāblar
2. Dīdeme reşḳ etmede her şeb benim meh-tāblar
27. **mehe:-e**
Gazel 113
Mısra: 9
Ay || *Sevgili, dilber.*
9. Sālim sebeb ne ol mehe āyā teğāfüle
10. Bilmem murādı bizlere bundan cefā mıdır
28. **meh:**
Gazel 128
Mısra: 1
Ay, ay yüzlü sevgili.
1. Kapumdan içre bir aydır o meh duḥūl etmez
2. Hümā-yı evc-i ḥüsün alçağa nüzūl etmez
29. **meh:**
Gazel 140
Mısra: 7
Ay yüzlü, güzel sevgili.
7. Bakdıḳça gāh ḥasret ile meh cemāliñe
8. Bir bār olur mu rüyūña āyā nigāhımız
30. **meh:**
Gazel 153
Mısra: 1
Ay || *Sevgili, dilber.*
1. Dirīğ ey meh seniñ āğyār mişliñ gül kıyās etmiş
2. Kıyāsı līk bī-hūde degildir iktibās etmiş

31. **mehiñ:-iñ**
Gazel 171
Mısra: 6
Ay || Sevgili, dilber.
5. Başdan aşdı imtinâmı gamzenîñ âyâ neden
6. Ol mehiñ bir şeb ham-ı zülfüne mihmân olmadık
32. **meh:**
Gazel 180
Mısra: 1
Ay || Sevgili, dilber.
1. Cevrin efvün eyler ol meh gamla feryâd eyleseñ
2. Dâdiña kimse yetişmez yârdan dâd eyleseñ
33. **meh:**
Gazel 188
Mısra: 4
Ay || Sevgili, dilber.
3. Ne gördüñ hâne-i hammârdan varmak neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile hâlim harâb etmek
34. **meh:**
Gazel 218
Mısra: 6
Ay || Sevgili, dilber.
5. Gece gelmeklige va'd etmiş idi hânemize
6. Belki teşrîf ede ol meh hele aḥşâm olsun
35. **meh:**
Gazel 222
Mısra: 2
1. Mah, ay.
1. Ruḥlarıñ gül gül olur tâb-ı mey-i seyyâleden
2. Ebr içinde güyyâ meh rû-nümâdır hâleden
36. **meh:**
Gazel 229
Mısra: 5
Ay || Sevgili, dilber.
5. Gâh rüyuñ gâh zülfüñ göster ey meh 'âşıka
6. Rüz ü şeb sevdâ-yı zülfüñle perişân olmasın
37. **meh:**
Gazel 248
Mısra: 7
Ay || Sevgili, dilber.
7. Bu gün de hâşıl aḥşam oldu ol meh etmedi teşrîf
8. Ümid-i diden-i ruḥsârı yâriñ kaldı ferdâya
38. **meh:**
Gazel 251
Mısra: 2
1. Mah, ay.
1. Tâb-ı meyden o şehiñ ruḥları gül-gün olsa
2. Reşk ile hüsñüne meh yine ciğer-hün olsa
39. **meh:**
Gazel 261
Mısra: 4
1. Mah, ay.
3. Ziyâd oldukça câh-ı hüsñü nola luḥfuñ umsa dil
4. Şu 'â'ı sũ-be-sũ artar şu 'ud etdikçe meh yemde

40. **mehe:-e**
Gazel 274
Mısra: 3
Ay || Sevgili, dilber.

3. Raḳîbiñ ol mehe ḥalka-be-güş idiklerini
4. Tõkundu båd-ı şabâdan gece ḳulagımıza

41. **mehiñ:-iñ**
Gazel 278
Mısra: 8
Ay || Sevgili, dilber.

7. Görmedim zerre kadar Ḥaḳ bilir etmem inkâr
8. Dergehinde o mehiñ mihr ü vefâdan ḡayrı

meh cebîniñ:

1. **meh cebîniñ:-iñ**
Terci-bend 1
Mısra: 46
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- ay gibi aydınlık,güzel alnı -yüzü-.

45. Yâd-ı mihr-i rüyuñ eyler yâdımı her rüz nür
46. Meh cebîniñ fikri her şeb tîre baḥtım rüşenâ

2. **meh cebîniñ:-iñ**

- Terci-bend 1**
Mısra: 66
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- ay gibi aydınlık,güzel alnı -yüzü-.

65. Mihr-i 'âlem-süz-ı hüsñüñ cümleye pertev-fiken
66. Meh cebîniñ nür u revnaḳ-baḥş-ı bezm-i 'ayş u dem

meh cemâliñ:

1. **meh cemâliñ:-iñ**

- Gazel 42**
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay yüz || Sevgilinin yüzü.

9. Meh cemâliñ fikr edip lâle-şîfat
10. Dâḡ-ı hicriñ sînem üzre yer eder

2. **meh cemâliñ:-iñ**

- Gazel 131**
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay yüz || Sevgilinin yüzü.

7. Ğamiñla der-şeb-i târik-i firḳatiñ olduk
8. O meh cemâliñ ile biz ziyâya muntazırız

3. **meh cemâliñ:-iñ**

- Gazel 282**
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay yüz || Sevgilinin yüzü.

1. Meh cemâliñ gibi âyâ ruḥ-ı dil-cũ var mı
2. Zât-ı pākîze-simâtiñ gibi meh-rũ var mı

meh 'izârîñ:

1. **meh 'izârîñ:-iñ**

- Terci-bend 1**
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- ay -gibi güzel- yanaḡı.

9. Hamdü li'llâh mihr-i rüyuñ şâdmân etdi beni
10. Meh 'izârñ tesliyet verdi dil-i nälânıma

meh ruhsârın:

1. **meh ruhsârın:-m**
Gazel 184
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay gibi parlak yanak, güzel yüz.
5. Devr eyleyip meh ruhsârın eyler
6. Her şeb temâşa ol meh-liķânıñ

meh rüyuñ:

1. **meh rüyuñ:-uñ**
Gazel 48
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay -gibi- yüz || Sevgilinin yüzü.
5. Sende bu hâşiyet-i te'şir-i behcet var iken
6. Her gören meh rüyuñ elbet 'aşık-ı dîdâr olur

mehâbet:

1. **mehâbetle:-le**
Tarih 3
Mısra: **119**
Azamet, ululuk.
119. Lengerin aldı mehâbetle kopup baştarda
120. Ser fedâ etmege dîn ugruna gitdi güyâ
2. **mehâbetden:-den**
Tarih 3
Mısra: **134**
Azamet, ululuk.
133. Neydi ol tûğ-ı zer-endüz-ı hümâyün-reh-ber
134. Ki bakılmazdı mehâbetden o tûğ-ı zibâ

3. **mehâbetle:-le**

- Tarih 3**
Mısra: **151**
Azamet, ululuk.
151. Bu mehâbetle giderken göricek halkı anı
152. Ez-derün eylediler dergah-i Bârî'ye du'â

4. **mehâbetle:-le**

- Tarih 3**
Mısra: **153**
Azamet, ululuk.
153. Piş-i rehde göricek böyle mehâbetle anı
154. Rıķkat-i ķalb edip cüş u hurüşu ibkâ

5. **mehâbetli:-li**

- Tarih 3**
Mısra: **192**
Azamet, ululuk.
191. Ya'ni bi'z-zât vezîr-a'zam-ı şâhib-devlet
192. O mehâbetli şecâ'atli vezîr-i dâñâ

6. **mehâbet:**

- Kaside 14**
Mısra: **5**
Azamet, ululuk.

5. Mehâbet şu'le-i şem'i şıfâtı
6. Celâdet maşrıķ-ı hürşid-i zâtı

7. **mehâbetiñle:-iñ, -le**

- Kaside 15**
Mısra: **62**
Azamet, ululuk.
61. 'Adâletiñle ğunüde felekde çeşm-i cihân
62. Mehâbetiñle hüveydâ selâmet-i şevket

mehâbet-i şevket:

1. **mehâbet-i şevket:**
Kaside 15
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ululuk, yücelik || Ulu kişi, 3. Ahmed.
15. Verâ-yı ebre nihân olsa çeşm-i a'dâyı
16. Kõmaz ki hâba vara bu mehâbet-i şevket

mehâdîm:

1. **mehâdîme:-e**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **144**
Oğullar.
143. Ergüvânî giyip libâs-ı cedîd
144. Hep mehâdîme etmede taklîd

mehâdîm-i zamâne:

1. **mehâdîm-i zamâne:**
Müfret 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın değerli insanları.
1. Derünun bilmediğinden niğâh-i i'tibâr etmez
2. Mehâdîm-i zamâne olmasa bir nüşâ zer cedvel

mehâret:

1. **mehâretle:-le**
Tarih 17
Mısra: **8**
Ustalık, beceriklilik, üstadlık.
7. Kûhlar ser çekdi eflâke sürür-ı berfden
8. Rû-sefid olsa 'aceb mi bu mehâretle zemîn

mehâsin:

1. **mehâsin:**
Tarih 10
Mısra: **31**
İyilikler || İyi, güzel vasıflar.
31. Hüsünüñ etdi mehâsin tekmîl
32. Bu hüsün degmege ihsân olmaz
2. **mehâsin:**
Tarih 10
Mısra: **63**
İyilikler || İyi, güzel vasıflar.
63. Dünyede hiç mehâsin yok kim
64. Şânına demege şâyân olmaz
3. **mehâsin:**
Tarih 11

Mısra: 26

İyilikler || İyi, güzel vasıflar.

25. Her gören dedi hañ ederek anı tañsın

26. Hüsn-i pākin 'Ali Beg kıldı mehāsin tekmiñ

mehbıt-ı her kavāfil-i kereme:

1. mehbıt-ı her kavāfil-i kereme:-e

Diğer 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün cömertlerin mekanı.

7. Mehbıt-ı her kavāfil-i kereme

8. Maskıt-ı 'izz ü zā'ir-i ni'ama

mehbıt-ı 'izz ü ni'am:

1. mehbıt-ı 'izz ü ni'am:

Kaside 26

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetlerin ve yüceliğın kendisinde mevcut olduğu kişi || Sadrazam Baaliacı Mehmed Paşa.

27. Mehbıt-ı 'izz ü ni'am maskıt-ı eltāf u himem

28. Ma'den-i cüd u kerem menba'-ı ihsān u 'atā

mehbıt-ı mäh-i burc-ı iclāle:

1. mehbıt-ı mäh-i burc-ı iclāle:-e

Diğer 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik burcunun ayının mekanı || Değerli kişi.

7. Mehbıt-ı mäh-i burc-ı iclāle

8. Maskıt-ı mihr-i evc-i ikbāle

meh-cebīn:

1. meh-cebīnim:-im

Gazel 90

Mısra: 1

Açık alınlı, alnı açık, temiz.

1. Bende 'aşkıñ sende gönüm meh-cebīnim tazedir

2. Nev-cevānım taze feryādım enīnim tazedir

2. meh-cebīnim:-im

Gazel 196

Mısra: 4

Ay alınlı, ay gibi parlak olan || Sevgili.

3. Saña kalsa kābil idi hālime etmeñ nazar

4. Tāli'im tāli' degildir meh-cebīnim neyleyim

meh-cemāl:

1. meh-cemālīn:-iñ

Tarih 13

Mısra: 7

Ay yüzü || Sevgili.

7. Hāle-dār olmuş seniñ de meh-cemālīñ sevdiğim

8. Gānzeler görsün niğāha fitneler ta'limini

meh-cemāl-i yāre:

1. meh-cemāl-i yāre:-e

Gazel 49

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ay -gibi- yüzü.

5. Hemīşe meh-cemāl-i yāre hasret etmedir kārı

6. Ne vech ile bize bu çarç ayā imtinān eyler

mehcür:

1. mehcür:

Diğer 9

Mısra: 41

Ayrı düşmüş || Şair.

41. Ya'ni dūr olmağıle bu mehcür

42. Olmaydı derūndan da o dūr

2. mehcür:-ı

Kaside 12

Mısra: 192

Ar. Hicr ve firāka uğramış, ayrı düşmüş, gurbette olan.

191. Tevessül eyledim Allāh'a na't-i pākiñle

192. Ümīddir ki yabānda kıomaz bu mehcür

mehcür eyleme:

1. mehcür eyleme:-me

Gazel 64

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terkolunmak, uzaklaşmak.

15. Kıpuñdan eyleme luř eyle Sālim'i mehcür

16. O dermend deriñde gedā-yı hüsnüñdür

mehcür olaldan:

1. mehcür olaldan:-aldan

Diğer 11

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak kalmak, ayrı düşmek.

35. Ya'ni mehcür olaldan ol derden

36. Hārdır dideme gül ü gülşen

mehd-i gül-bünde:

1. mehd-i gül-bünde:-de

Kaside 19

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül fidanının beşiği || Gülün kapalı hali, gonca.

51. Seher kim goncalar bīdār olmuş mehd-i gül-bünde

52. Olur reşk-āver-i gayret bütān-ı Çin ü Ferhār'e

mehd-i naħl-i güllerde:

1. mehd-i naħl-i güllerde:-ler, -de

Kaside 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül fidanının beşiği.

29. Goncalar mehd-i naħl-i güllerde

30. Hem-çü tıflān hemīşe perverde

mehd-i nihāline:

1. mehd-i nihāline:-in, -e

Müfret 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fidanların beşiği || Açılmamış çiçekler.

1. Tıkunup mehd-i nihāline nezāketle seher

2. Uyarır goncaları bād-ı şabā hıvābından

mehd-i zuhūra:

1. mehd-i zuhūra:-a

Kaside 10

Mısra: 462

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydandaki beşik.

461. Seni iħrāc edip sa'ādet ile

462. Koydu mehd-i zuhūra 'izzet ile

mehdi-i devr-i zamān:

1. mehd-i devr-i zamān:

Kaside 13

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın mehdisi-kurtarıcısı- || 1. Mahmud.

47. Mehdi-i devr-i zamān kuṭb-ı selātin-i cihān

48. Hüsrev-i şāhib-kırān hem-nām-ı fāhrü'l-enbiyā

2. mehd-i devr-i zamān:

Tarih 24

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın Mehdi'si, kurtarıcısı || Sultan 3. Ahmed.

51. Ol Mehdi-i devr-i zamān nuşretle olsun kām-rān

52. Eyle İlāhī her zamān a'dāsını zīr ü zeber

mehmed paşa:

1. mehmed paşa:

Tarih 3

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baltacı Mehmed Paşa.

81. Verdi mührü yine ol zāt-ı celilü's-şāna

82. Geldi devletle Sitanbul'a Mehemmed Paşa

2. mehmed paşa:

Tarih 3

Mısra: 224

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baltacı Mehmed Paşa.

223. Biri de düşdü murād üzre bu mısra' tārīḥ

224. Düşmeni bozdu murādınca Mehemmed Paşa

3. mehmed paşa:

Kaside 26

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baltacı Mehmed Paşa.

17. Maḳdem-i ḥāzret-i paşa-yı celilü'l-ḳadre

18. Menba'-ı luṭf u kerem ya'ni Mehemmed Paşa

meh-i burc-ı behā:

1. meh-i burc-ı behā:

Terci-bend 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik burcunun ayı || Sevgili.

21. Şādmān etdi vişālīn bu dil-i nālānımı

22. Luṭfuñu gördüm boyumca ey meh-i burc-ı behā

meh-i burc-ı 'iffet:

1. meh-i burc-ı 'iffet:

Kaside 26

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İffet burcunun ayı || Sadrazam Baltacı Mehmed

Paşa.

23. Şems-i rahşān-ı semāhat meh-i burc-ı 'iffet

24. Hātem-i luṭf u mürüvvet kerem-ārā-yı seḫā

meh-i burc-ı keremdir:

1. meh-i burc-ı keremdir:-dir

Kaside 34

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik burcunun ayı || İsmail Paşa.

55. Meh-i burc-ı keremdir neyyir-i tābān-ı a'zamdır

56. Revernaḳ-baḫş-ı 'ālemdir vücūdu luṭf-ı 'uzmādır

meh-i burc-ı şerefsin:

1. meh-i burc-ı şerefsin:-sin

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk burcunun dolunayı.

11. O meh-i burc-ı şerefsin ki şeb-i Mi'rāc'ın

12. Şeref-i zāt-ı şerīfne delil-i 'uzmā

meh-i burc-ı şevket:

1. meh-i burc-ı şevket:

Tarih 3

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik, haşmet burcunun ayı || Sultan 3. Ahmed.

43. Mihr-i iḫşān u mürüvvet meh-i burc-ı şevket

44. Hāmi-i şer' ü şerī'at şeh-i ferḫunde-liḳā

meh-i burc-ı ülfet:

1. meh-i burc-ı ülfet:

Diğer 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostluk burcunun ayı || Zemçī Efendi.

5. Ba'de-mā ey şeh-i taḫt-i behcet

6. Ğıbbe-zā ey meh-i burc-ı ülfet

meh-i evc-i kerem:

1. meh-i evc-i kerem:

Kaside 25

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik zirvesinin ayı || Sadrazam Damat Hasan

Paşa.

17. Meh-i evc-i kerem mihr-i cihān-ārā-yı ferruḫ-dem

18. Müşīr-i muḫterem zīb-efken-i şadr-ı himem-peymā

meh-i münevver-i çarḫ-ı seḫā:

1. meh-i münevver-i çarḫ-ı seḫā:

Kaside 17

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik göğünün parlayan ayı || 3. Ahmed.

57. Sipih-r-i ma'delet ü cüd Ka'be-i ḥācāt

58. Meh-i münevver-i çarḫ-ı seḫā vü mihr-i himem

meh-i nev:

1. meh-i nev:

Tahmis 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni ay, hilal II Sevgili.

7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşār-i benān

8. Hazer ki şöhrete āfet diyor zemīn ü zamān

meh-i neyden:

1. meh-i neyden:-den

Tarih 1

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilāl.

31. Meh-i neyden giribān şemse hürşīd

32. Şafağ bir cāme-i zer-beft-i gül-gūn

meh-i ra'nā:

1. meh-i ra'nā:

Kaside 4

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Hz. Muhammed.

21. Nice reşk etmesin sâ'ir şebān-ı dīgerān anı

22. Ki ol şebde sa'ādetle dogupdur ol meh-i ra'nā

meh-i revnak-güster:

1. meh-i revnak-güster:

Diğer 4

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklık saçan, yayan ay || Ay gibi parlak yüzü olan, nur yüzlü.

51. Ğıbbe-mā ey şeh-i iklīm-i hüner

52. İşre-zā ey meh-i revnak-güster

2. meh-i revnak-güster:

Kaside 29

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklık saçan, yayan ay || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

15. Neyyir-i evc-i şerāfet dūr-i baħr-i re'fet

16. Menba'-ı 'ayn-ı 'ināyet meh-i revnak-güster

meh-i ruhsārıñı:

1. meh-i ruhsārıñı:-ñı, -ı

Diğer 4

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay yüzlü.

37. Görmeyelden meh-i ruhsārıñı bāl

38. Etdi zulmetkede-i ğam pā-māl

meh-i tābān:

1. meh-i tābān:

Tarih 10

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Ay gibi parlak yüzlü sevgili.

35. Behcet-i hüsnuñe dā'irdir hağ

36. Hālesiz hiç meh-i tābān olmaz

2. meh-i tābān:

Kaside 30

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Şeyhülislam Ebe-zāde Abdullah Efendi.

111. Ede tā kim sipihri şahid-i hürşīd pūr-revnağ

112. Münevver eyleye tā-kim meh-i tābān dünyāyı

meh-i tābāna:

1. meh-i tābāna:-a

Gazel 197

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay.

9. Bu şeb āyinede gördüm ruğ-ı zībāñı sulţānım

10. Cemālīñ pertev-i mihrin meh-i tābāna 'arz etdim

2. meh-i tābāna:-a

Gazel 263

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

1. Çü vaşşāf eyledi vaşf-ı bünāğuş-ı dil-i zāre

2. Kulağdan 'aşık oldu ol meh-i tābāna bī-çāre

meh-i tābānıma:

1. meh-i tābānıma:-ım, -a

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

1. 'Aşık-ı nālān olaldan sen meh-i tābānıma

2. Mihr-i rüyuñ pertev-efgendir dil-i sūzānıma

meh-i tābānımı:

1. meh-i tābānımı:-ım, -ı

Gazel 293

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

9. Hāledir zān eylerim āğuşumu Sālīm hemān

10. Ben der-āğuş eyledikçe ol meh-i tābānımı

meh-i tābānına:

1. meh-i tābānına:-ım, -a

Gazel 59

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay || Sevgili.

5. Pā-best-i cihān olmağile dūr tutulmaz

6. Sāye meh-i tābānına bīgāne degildir

mehibāne:

1. mehibāne:

Tarih 3

Mısra: 169

Heybetli, azametli.

169. O mehībāne şufuñ göricek tertībın

170. Kendini kıldı perīşān ser-ā-ser a'dā

2. **mehîbâne:**

Tarih 3

Mısra: 187

Heybetli, azameli.

187. Bu mehîbâne hücümü göricek her dü taraf

188. Nice olmaya perişân u müdemmer a' dâ

meh-likâ:

1. **meh-likâ:**

Muamma 15

Mısra: 2

Ay yüzlü || Sevgili.

1. 'İzârı var iken hürşid doğmağa elem çekmiş

2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-likâ nola

2. **meh-likânî:**-nî

Gazel 184

Mısra: 6

Ay yüzlü || Sevgili.

5. Devr eyleyip meh ruhsârın eyler

6. Her şeb temâşa ol meh-likânî

3. **meh-likâ:**

Gazel 259

Mısra: 8

Ay yüzlü || Sevgili.

7. Neden böyle açılmaz goncaves ol fem baña luft et

8. Açıl râz-ı derünüň şaklama ey meh-likâ söyle

meh-päre:

1. **meh-päre:**

Muamma 11

Mısra: 2

Ay parçası. || Sevgili.

1. Şeb gelip meclisde tenhâ yanıma

2. Şundu ol meh-päre destin bâdeye

2. **meh-päre:**

Matla 33

Mısra: 1

Ay parçası. || Sevgili.

1. Bakmazsa o meh-päre eger 'âşık-ı zâre

2. Cânâna niyâz eylemeden gayrı ne care

3. **meh-pärenî:**-nî

Gazel 237

Mısra: 4

Ay parçası. || Sevgili.

3. Gelmezse de tek hâle-i âğuşuma bir şeb

4. Kalbinde o meh-pärenî 'uşşâka yer olsun

4. **meh-päre:**

Gazel 256

Mısra: 1

Ay parçası. || Sevgili.

1. Bakmazsa o meh-päre eger 'âşık-ı zâre

2. Cânâna niyâz eylemeden gayrı ne çäre

5. **meh-päre:**

Gazel 273

Mısra: 10

Ay parçası. || Sevgili.

9. Kendi eksikliğime mu'terifim hem-çü hilâl

10. Bakmasın gelsin o meh-päre bu gün nokşâne

6. **meh-päre:**

Gazel 290

Mısra: 1

Ay parçası. || Sevgili.

1. O meh-päre ne dem meclisde kaçd-ı 'ayş u nüş etdi

2. Sebûda mey safâ-yı nüş ile cüş u hurüş etdi

meh-rû:

1. **meh-rû:**

Diğer 10

Mısra: 29

Ay yüzlü || Sevgili.

29. Göñül muķarın-i hicrân olaldan ey meh-rû

30. Ķarın-i baht-i siyâhım olup bütün dünyâ

2. **meh-rûları:**-lar, -ı

Kaside 35

Mısra: 51

Ay yüzlü || Sevgili.

51. Gerçi meh-rûları fikr eylemek 'uşşâka gerek

52. Lîk ammâ gam-ı ruhsâr-ı siyâh-ı ağıâr

3. **meh-rû:**

Müfret 71

Mısra: 1

Ay yüzlü || Sevgili.

1. Ķoyup şehrin o meh-rû edicek 'azm-i reh-i Bağdâd

2. Ķıkıp cisminden uşşâkıñ refâkat etdiler ervâh

4. **meh-rû:**

Gazel 80

Mısra: 7

Ay yüzlü || Sevgili.

7. Olmasın dil-gîr o meh-rû piç ü tâbımdan benim

8. Kâkülün fikr eyleyen böyle perişân-ñâl olur

5. **meh-rû:**

Gazel 97

Mısra: 1

Ay yüzlü || Sevgili.

1. Kimi meh-rû kimi dil-cü kimi hoş-bü begler

2. Ādemi bende ederler bu perî-rû begler

6. **meh-rû:**

Gazel 219

Mısra: 5

Ay yüzlü || Sevgili.

5. Var iken arzû-yı kâkülün göñlümde ey meh-rû

6. Be-her-şeb-tâ-seher bu dil perişân olmasın n'olsun

7. **meh-rû:**

Gazel 282

Mısra: 2

Ay yüzlü || Sevgili.

1. Meh cemâlin gibi âyâ ruḥ-ı dil-cü var mı

2. Zât-ı pākîze-simâtin gibi meh-rû var mı

8. **meh-rû:**

Gazel 284

Mısra: 5

Ay yüzlü || Sevgili.

5. O meh-rü va'd-i vaşl etmişdi ammâ gamze-i cādū
6. Ne sihr etdiyse etdi 'ahd ü peymānı unutturdu

meh-rüy:

1. **meh-rüyüñü:-uñ, -u**

Kaside 28

Mısra: 37

Ay yüzlü || Sevgili.

37. Öyle bir zāt-ı mükerremsin gören meh-rüyüñü
38. Geceler tā şubh vaşf-ı pākini tekrār eder

meh-tāb:

1. **meh-tāblar:-lar**

Gazel 108

Mısra: 2

Ay aydınlığı, ay ışığı.

1. Çeşm-i ğurbet-dideme düşmendir ey meh hvāblar
2. Dideme reşk etmede her şeb benim meh-tāblar

mehves:

1. **mehveşe:-e**

Gazel 168

Mısra: 6

Güzel, dilber.

5. Bu gece hānesine 'āşık-ı siyeh-rūzuñ
6. Gelirdi şāyed olursa o mehveşe teklif

mekān:

1. **mekānın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 5

Yer, mahal.

5. Gitti dil zülf-i hevāsiyla mekānın kim bilir
6. Bir Hümā'dır çıktı elden āşiyānın kim bilir

2. **mekānın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 11

Yer, mahal.

11. Gitti dil zülf-i hevāsiyla mekānın kim bilir
12. Bir Hümā'dır çıktı elden āşiyānın kim bilir

3. **mekānın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 17

Yer, mahal.

17. Gitti dil zülf-i hevāsiyla mekānın kim bilir
18. Bir Hümā'dır çıktı elden āşiyānın kim bilir

4. **mekānın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 23

Yer, mahal.

23. Gitti dil zülf-i hevāsiyla mekānın kim bilir
24. Bir Hümā'dır çıktı elden āşiyānın kim bilir

5. **mekānın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 29

Yer, mahal.

29. Gitti dil zülf-i hevāsiyla mekānın kim bilir
30. Bir Hümā'dır çıktı elden āşiyānın kim bilir

6. **mekānına:-ın, -a**

Kaside 10

Mısra: 236

Yer, mahal.

235. Geldi meclisde eyledi hıdmet
236. Yine etdi mekānına ric'at

7. **mekānı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 278

Yer || Cehennem.

277. Hārb-i yevm-i Hüneyn ol zī-şān
278. Etdi şaḥş-ı saḡar mekānı beyān

8. **mekānına:-ın, -a**

Kaside 10

Mısra: 301

Yer || Yurt.

301. Vardığında mekānına o cevān
302. Oldular kavmi yek-sere hayrān

9. **mekānıdır:-ı, -dır**

Kaside 34

Mısra: 53

Yer, mahal.

53. Şehāvet kānıdır cūd-ı firāvānıñ mekānıdır
54. Cihāna rūḥ-ı s̄ānıdır vezir-i pāk ü dānādır

10. **mekānı:-ı**

Gazel 61

Mısra: 10

Yer, mahal.

9. Pāy-būs-ı zūll ile sevmem recāyı nā-kese
10. Ḥayf ol kāma mekānı dāmen-i nā-merd olur

mekān etmez:

1. **mekān etmez:-mez**

Gazel 129

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer tutmak, barınmak.

1. Gönül her serv-ḡaddiñ çin-i zülfünde mekān etmez
2. Hümā-yı evc-i ḡudsī degme yerde āşiyān etmez

mekān eyle:

1. **mekān eyle:**

Tarih 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer edinmek, yerleşmek.

5. Kendi faẓlıñla İlāhī anı me'cūr edip
6. Eyle firdevs-i berīn içre mekān aña da sen

mekān u me'vā:

1. **mekān u me'vā:**

Lugaz 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşanılan yer.

9. Ḳaradır aña mekān u me'vā
10. Eylemez kimseye raġbet aşlā

mekân-ı ğam-ı a' dâ etdi:

1. **mekân-ı ğam-ı a' dâ etdi:-di**

Kaside 16

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın gamının mekanı haline getirmek ||

Gönlün sürekliliği huzursuz olması.

11. Oldu çün mahrem-i esrâr-ı hârim-i gülzâr

12. Sinesin etdi mekân-ı ğam-ı a' dâ bülbül

mekân-ı şerîf:

1. **mekân-ı şerîf:**

Kaside 20

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübârek, kutsal mekan || Padişah sarayı.

131. Odur ol bihterîn mekân-ı şerîf

132. Ma'den-i her kemâl ü cây-ı laţîf

mekârimkâr:

1. **mekârimkâr:-ı**

Kaside 14

Mısra: 24

Cömertlik sahibi, iyilikte bulunan || I. Mahmud.

23. Selâţîn-i cihânîñ bî-hemâli

24. Mekârimkârî mahmûdü'l-hışâli

mekârim-perverâ:

1. **mekârim-perverâ:**

Kaside 25

Mısra: 39

Cömertliğı seven.

39. Mekârim-perverâ şadrâ keremkârâ cihân-dârâ

40. Eyâ destür-ı ekrem ey kerîm-i mekrümet-pîrâ

mekâşid:

1. **mekâşid:**

Gazel 139

Mısra: 7

Maksatlar || Âşığıñ sevgiliye kavuşma isteğı.

7. Mekâşid ile hemişe rehinde 'âşıklar

8. Niyâzlar ile yek-ser gider gelir tûrmaz

mekhûl ola:

1. **mekhûl ola:-a**

Kaside 18

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Göz) Sürmeli olmak.

117. Ede şeh-nâme-i evsâfi sîmâhı leb-rîz

118. Hâk-i pâyıyla ola çeşmi cihânîñ mekhûl

mekkâr:

1. **mekkâr:-e**

Gazel 87

Mısra: 10

Hilekar || Sevgili.

9. Bilirken Sâlimâ pâ-mâl-i gerd-i râhını yer yer

10. Bu güne 'âşıka cevır etmek ol mekkârê pek çokdur

mekkârê:

1. **mekkârê:**

Müseddes 1

Mısra: 2

Hilekar || Sevgili.

1. Eşiginde 'âşık-ı bî-çâre ölmüş ölmemiş

2. Bir baqar mı aña ol mekkârê ölmüş ölmemiş

2. **mekkârê:**

Gazel 272

Mısra: 4

Hilekar || Sevgili.

3. Dil esîr-i kâfir-i zülfündür âzâd eyleyip

4. Bir sevâb et sen de ey mekkârê Allâh 'âşığına

mekke:

1. **mekke:**

Kaside 17

Mısra: 15

Hiz. Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde

Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

15. Ki vech-i arzda ancak Medîne vü Mekke

16. Bu iki buğ'adır olan şerîf ü müstahkem

mekr:

1. **mekr:-in**

Kaside 10

Mısra: 183

Hile.

183. Naql edip mekrin eyledi ilzâm

184. Güy-ı pinhânın eyledi i'lâm

mekr ü hilesi eyledi:

1. **mekr ü hilesi eyledi:-di**

Kaside 10

Mısra: 351

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hile, kötülük yapmak.

351. Eyledi mekr ü hilesi hâlecân

352. Kaş edip cânibine oldu revân

mekr-i sihr-i lebid:

1. **mekr-i sihr-i lebid:**

Kaside 10

Mısra: 314

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lebid'in sihir hilesi (Lebid b. Asam yahudi sihirbazıdır. Hiz. Muhammed'e sihir yapmıştır.).

313. Edip i'câzını yine te' yid

314. Mużmahill oldu mekr-i sihr-i Lebid

mekrümet:

1. **mekrümet:**

Kaside 16

Mısra: 43

Cömertlik.

43. Olmasa mekrümet ü lutfu eger cümleye 'âm

44. Böyle evşâfına düşmezdi ser-â-pâ bülbül

mekrümet kânı:

1. **mekrümet kânı:**

Kaside 11

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik madeni, kaynağı || Hz. Âdem.

21. Ki ya'nî dest-gîr ola bize yarın Şafıyyu'llâh

22. Benim evlâdımı 'afv et diye ol mekrümet kânî

mekrûmet-bahş-ı derdmendâna:

1. mekrûmet-bahş-ı derdmendâna:-a

Diğer 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertli insanlara cömertlikte bulunan, onların sıkıntularını çözen.

5. Melce'-i rāhat-ı cihānyāna

6. Mekrûmet-bahş-ı derdmendâna

mekrûmetkārā:

1. mekrûmetkārā:

Kaside 30

Mısra: 61

Cömertlik sahibi || Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.

61. Mürüvvet-perverâ bende-nüvâzâ mekrûmetkārâ

62. 'İnân-ı esb-i kilke lutfuñ eyler ise irhâyı

mekrûmet-pîrâ:

1. mekrûmet-pîrâ:

Kaside 28

Mısra: 51

Cömert kişi || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

51. Mekrûmet-pîrâ vezîr-i 'âli-kadrâ hağ bu kim

52. Vaşf eden zât-ı şerîfîñ 'acziñi ikrâr eder

meks edip:

1. meks edip:-ip

Tarih 3

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bekleme, durma.

131. Meks edip anda sa'âdetle biraz gün anda

132. Çekdirip Çekmece'ye tûğunu kıldı inhâ

mekseb:

1. meksebindedir:-in, -den, -dir

Gazel 112

Mısra: 2

Kazanç, gelir.

1. Etffâl-i rûh kim suhânîñ mektebindedir

2. 'İlm-i hağkâat-i ezeli meksebindedir

meksür:

1. meksür:-ı

Kaside 12

Mısra: 196

Kırılmış, incinmiş kimse.

195. Vişâl ede şeb-i hicrânî rûz-ı iğbâlîñ

196. Sevindire keremîñ bu şikeste meksürî

mekteb:

1. mektebindedir:-in, -den, -dir

Gazel 112

Mısra: 1

Okul.

1. Etffâl-i rûh kim suhânîñ mektebindedir

2. 'İlm-i hağkâat-i ezeli meksebindedir

mekteb-i fazlında:

1. mekteb-i fazlında:-ın, -da

Kaside 23

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fazilet okulu.

41. Olurdu mekteb-i fazlında bir tilmîz-i ebced-hvân

42. Getirse 'İsi-i nuţku cihāna İbni Sînâ'yı

mektûb:

1. mektûb:

Diğer 4

Mısra: 95

Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name.

95. Bundan evvel size manzûm mektûb

96. Hâtem-i hicr ile mahtûm mektûb

2. mektûb:

Diğer 4

Mısra: 96

Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name.

95. Bundan evvel size manzûm mektûb

96. Hâtem-i hicr ile mahtûm mektûb

3. mektûbun:-un

Diğer 9

Mısra: 139

Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name.

139. Gehi mektûbun eyleyip taltîf

140. Şeref-i nâmeyi edip teşrîf

4. mektûb:

Gazel 245

Mısra: 2

Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name.

1. Bir zamân şoğbet ederken 'aşık ol mahtûb ile

2. Şimdi hasret-dîde hayfâ söyleşir mektûb ile

mektûb-ı mağabbet-üslûb:

1. mektûb-ı mağabbet-üslûb:

Diğer 4

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Samimi bir dil ile yazılmış mektup.

93. İki mektûb-ı mağabbet-üslûb

94. Geldi ey yâr-i güzîn-i mergûb

melâhat:

1. melâhatle:-le

Gazel 142

Mısra: 3
Güzellik.

3. Melâhatle hemîn pürdür kerem vâdîsi 'âlemde
4. Nemezkâr-ı keremden her ne kopsa bî-nemek olmaz

2. **melâhat:**
Gazel 175
Mısra: 2
Güzellik.

1. Le'tâfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancak
2. Bu 'âlemde melâhat ol şeh-i na'hetvedir ancak

melâhat-i şevket:

1. **melâhat-i şevket:**
Kaside 15
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ululuğun (3. Ahmed) güzelliği.
37. Peyâm-ı nâm-ı şerîfîñle düşdü her kalbe
38. Mişâl-i şahid-i ra'nâ melâhat-i şevket

melâ'ik:

1. **melâ'ik:**
Kaside 12
Mısra: 47
Melekler.
47. Tavâf ederdî o nûru melâ'ik ü ervâh
48. Eder degil iken ervâhımız bu hâkşûrî
2. **melâ'ik:**
Kaside 12
Mısra: 105
Melekler.
105. Melâ'ik eyledi ser-cümle secde-i ta'zîm
106. Bu emriñ olduğu demde gürüh-i me'mûrî

melâ'ike:

1. **melâ'ike:**
Kaside 8
Mısra: 46
Melekler.
45. Odur o nûr-ı başar kim cihâda 'azm etse
46. Bile melâ'ike vü evliyâ 'asâkirdir

melâ'ik-i emcâd:

1. **melâ'ik-i emcâd:**
Kaside 10
Mısra: 193
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şereflî melekler.
193. Bu idi kim melâ'ik-i emcâd
194. Etdiler emr-i Hâk ile imdâd

melâl:

1. **melâlîm:-im**
Terkib-bend 1
Mısra: 20
Ar. Sıkıntı, gam.
19. Fiğân ey düşmen-i ehl-i ma'ârif
20. Melâlîm eylediñ efzûn hayfâ
2. **melâlîm:-im**
Kaside 5

Mısra: 93
Ar. Sıkıntı, gam.

93. Âh kim niceye dek ola melâlîm efzûn
94. Âh kim hürmen-i şabrı heves etdi yağmâ

3. **melâlîm:-im**
Gazel 88
Mısra: 2
Ar. Sıkıntı, gam.

1. Dilde pinhân infi'âlim kim bilir
2. 'Âşıkım ölsem melâlîm kim bilir

melâlet:

1. **melâletden:-den**
Kaside 1
Mısra: 113
Sıkıntı, gam.
113. Şağın ammâ yine melâletden
114. Geçme dil-dârdan melâletden
2. **melâletden:-den**
Kaside 10
Mısra: 322
Sıkıntı, gam.
321. Zâr u bîmâr olup dâlâletden
322. Oldu dem-beste dil melâletden
3. **melâletle:-le**
Tarih 17
Mısra: 38
Sıkıntı, gam.
37. Hâşılı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midhâti
38. Bu melâletle yine olmağdadır feyze zâmin
4. **melâlet:**
Gazel 136
Mısra: 9
Sıkıntı, gam.
9. Siteminden dile bir zerre melâlet gelmez
10. Sâlimâ cevri de mağz-ı kereminden biliriz

melâl-i dile:

1. **melâl-i dile:-e**
Gazel 283
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül derdi, gönül gamı.
3. Vâkıf olsaydı melâl-i dile ol şah-ı hüstün
4. O gedâ 'âşık-ı nâ-çâra kerem eyler idi

melâl-i hâtırım:

1. **melâl-i hâtırım:-im**
Gazel 284
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül derdi.
1. Gam-ı hicri baña ol mâh-ı tâbânı unutturdu
2. Melâl-i hâtırım cânân degil cânı unutturdu

melâl-i hâtırımdan:

1. **melâl-i hâtırımdan:-im, -dan**
Terkib-bend 1
Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

51. Şikâyet kim melâl-i hâtırmıdan
52. Perişanım perişanım perişân

melâl-i sâmi'adan:

1. **melâl-i sâmi'adan:-dan**
Kaside 22
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinleyenlerin sıkıntıya girmesi, sıkılması.
129. Yeter ey kilk-i hüd-fürüş-ı suhan
130. Hazer eyle melâl-i sâmi'adan

melâl-i tab'ima:

1. **melâl-i tab'ima:-im, -a**
Gazel 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzünlü tabiat, yaratılış.
5. Zücâc-ı hâtırmı cevri ile şikest etdi
6. Melâl-i tab'ima bu inkisârdır bâ'is

melâmet:

1. **melâmetden:-den**
Kaside 1
Mısra: **114**
Kınanma, ayıplanma.
113. Şakın ammâ yine melâletden
114. Geçme dil-dârdan melâmetden
2. **melâmetden:-den**
Gazel 110
Mısra: **7**
Kınanma, ayıplanma.
7. Melül olmam melâmetden ser-i küyunda dil-dârîñ
8. Medâr-i tesliyet bu yolda baña tarh-ı devletdir

melâmetzâr-ı deşt-i aşkıdır:

1. **melâmetzâr-ı deşt-i aşkıdır:**
Gazel 227
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk çölünün kınanmışı || Aşk yolunda hakir görülmek.
13. Bu melâmetzâr-ı deşt-i aşkıdır ez-cân ü dil
14. Râhat olmaz bunda terk-i şabr u sâmân etmeyen

2. **melâmetzâr-ı deşt-i aşkıdır:**

- Gazel 227**
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk çölünün kınanmışı || Aşk yolunda hakir görülmek.
13. Bu melâmetzâr-ı deşt-i aşkıdır ez-cân ü dil
14. Râhat olmaz bunda terk-i şabr u sâmân etmeyen

3. **melâmetzâr-ı deşt-i aşkıdır:-dır**

- Gazel 227**
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk çölünün kınanmışı || Aşk yolunda hakir görülmek.

13. Bu melâmetzâr-ı deşt-i aşkıdır ez-cân ü dil
14. Râhat olmaz bunda terk-i şabr u sâmân etmeyen

melâz u me'men etdik:

1. **melâz u me'men etdik:-dik**
Kaside 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güvenilecek, sığınılacak yer olarak görmek || Hz. Muhammed'in eşiği.
15. O âsitâneyi etdik melâz u me'men kim
16. Ki anda kulluğ edenler bütün ekâbirdir

melce':

1. **melce'iyken:-iyken**
Tarih 17
Mısra: **97**
Sığınak.
97. Cümle erbâb-ı tarîkıñ melce'iyken dâmeniñ
98. Kağrı dergehden ümid-i luğf eder bâb-ı eniñ

2. **melce':**

- Kaside 29**
Mısra: **5**
Sığınak || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.
5. Öyle melce' ki odur maşdar-ı elâf u kerem
6. Eylemiş Hağ anı envâ'-i 'inâyâta mağar

melce'-i 'âlem:

1. **melce'-i 'âlem:**
Kaside 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün insanların sığınağı || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.
3. Hâbbezâ melce'-i 'âlem ki müdâm olmadadır
4. Cebhe-fersâ-yı der-i devleti ser-cümle beşer

2. **melce'-i 'âlem:**

- Kaside 29**
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün insanların sığınağı || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.
39. Sen o kân-ı kerem-i baħr-i keremsin k'olmuş
40. Dergeh-i 'âtuftetiñ melce'-i 'âlem yek-ser

melce'-i cümle cihândır:

1. **melce'-i cümle cihândır:-dır**
Kaside 9
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün kainatın, herkesin sığınağı || Hz. Muhammed.
63. Netice melce'-i cümle cihândır
64. Müdâvâ-sâz-ı derd-i ins ü cândır

melce'-i dünyâ eyle:

1. **melce'-i dünyâ eyle:**
Kaside 31
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün insanların sığınağı kulmak || Yüce bir konuma ulaştırmak.

41. Buldu zātıyla şeref mesned-i şadr-ı fetvā
42. Yā Rab ol şadrı hemîn melce'-i dünyā eyle

melce-i ehl-i dilā:

1. **melce-i ehl-i dilā:**

Tarih 17

Mısra: **51**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehlî insanların sığınağı || İsmail Bey.

51. Müftî-i 'ālî-tebārā melce-i ehl-i dilā

52. Ey keremkâr-ı mürüvvet-perver-i şadr-ı güzîn

melce'-i emr-i hatîr:

1. **melce'-i emr-i hatîr:**

Kaside 26

Mısra: **31**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tehlikeli işlerin sığınağı || Tehlikeli, zor işleri gerçekleştirebilen.

31. Melce'-i emr-i hatîr merci'-i emr ü tedbîr

32. Âşaf-ı pāk-zamîr dâver-i ferhunde-likā

melce'-i erbâb-ı hüner:

1. **melce'-i erbâb-ı hüner:**

Kaside 29

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hünerli insanların sığınağı || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

1. Bâreka'llâh zihî zât-ı mekârim-perver

2. Levhâşâ'llâh hoşâ melce'-i erbâb-ı hüner

melce'-i erbâb-ı niyâz ola:

1. **melce'-i erbâb-ı niyâz ola:-a**

Kaside 26

Mısra: **57**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek sahiplerinin sığınağı olmak.

57. Zât-ı 'âlîsi ola melce'-i erbâb-ı niyâz

58. İntisâbı ile fâhr eyleye ednâ a'lâ

melce-i halkâ:

1. **melce-i halkâ:**

Kaside 4

Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların sığınağı || Hz. Muhammed.

25. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce-i halkâ

26. Eyâ ey ma'den-i luţf-ı 'amîm-i hâzret-i Mevlâ

melce'-i halkâ:

1. **melce'-i halkâ:**

Kaside 6

Mısra: **77**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların sığınağı || Hz. Muhammed.

77. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce'-i halkâ

78. Eyâ feyziñle olan hâlet-efzâ şem' ü pervâne

melce'-i halk-ı cihân:

1. **melce'-i halk-ı cihân:**

Kaside 29

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların sığınağı || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

11. Seyyidü'l-kavm-i zamân menba'-ı 'ayn-ı ihşân

12. Melce'-i halk-ı cihân zât-ı merâhim-mazhar

melce'-i her kibâr-ı her şehre:

1. **melce'-i her kibâr-ı her şehre:-e**

Diğer 11

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün uluların ve şehirlerin sığınağı.

7. Kıblegâh-ı mevâli-i dehre

8. Melce'-i her kibâr-ı her şehre

melce'-i nâs ede:

1. **melce'-i nâs ede:-e**

Diğer 8

Mısra: **64**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın, bir zatın makamını- insanların sığınağı haline getirmesi.

63. Âsitânîñ hemîşe Rabb-i beşer

64. Melce'-i nâs ede bütün yek-ser

melce'-i râhat-ı cihânyâna:

1. **melce'-i râhat-ı cihânyâna:-a**

Diğer 8

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün insanların rahat bulduğu sığınak, tekke.

5. Melce'-i râhat-ı cihânyâna

6. Mekrûmet-bağş-ı derdmendâna

melek:

1. **melekler:-ler**

Kaside 9

Mısra: **33**

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

33. Ne ins ü cin feleklerde melekler

34. Vücûduyla ser-â-pâ fâhr ederler

2. **melek:**

Kaside 10

Mısra: **530**

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

529. Ede ol hıttaya be-rüz-ı kıyâm

530. Melek ü ins ü cin şâlât u selâm

3. **melek:**

Muamma 13

Mısra: **2**

Melek. || Sevgili.

1. O meh oldu rakîb ile yine zânü-be-zânü hayf

2. Melek şeytân ile ülfetde olmağ ağreb-i eşyâ

4. **melek:**

Kaside 14

Mısra: **48**

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

47. Felekdir dergehiñde päsbanıñ

48. Melek olsa sezä şäbäş-ıhvānıñ

5. **melek:**

Kaside 22

Mısra: 32

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

31. Görmemişdir cihānda çeşm-i felek

32. Bir beşer şüretinde böyle melek

6. **melekler:-ler**

Kaside 23

Mısra: 48

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

47. Tezerv-i büy-ı hülkü olsa bağ-ı 'adne bāl-efşān

48. Melekler dām ederdı hālka-i gīsü-yı hūrāyı

7. **melek:**

Müfret 74

Mısra: 1

Melek || Sevgili.

1. O melek 'azm edicek şavma'aya tenhā'ı

2. Kırdı tesbīhini zāhid göricek cānāmı

melek-hü:

1. **melek-hü:**

Kaside 14

Mısra: 25

Melek huylu.

25. Firişte-fer cihānbān u melek-hü

26. Hüner-ber şir-naħcır ü zafer-cü

melek-simā:

1. **melek-simāda:-da**

Gazel 93

Mısra: 4

Melek yüzlü.

3. Şad dil ü cān ile nice sevmeyem sultānımı

4. Ādemiñ gönölünce yoğdur biñ melek-simāda bir

2. **melek-simā:**

Gazel 124

Mısra: 6

Melek yüzlü || Sevgili.

5. Dideden cān gibi pinhān olmadır kārı anıñ

6. Bir melek-simā perī-ruħsāre düşdü gönölümüz

3. **melek-simāları:-lar, -ı**

Gazel 285

Mısra: 14

Melek yüzlü || Sevgili.

13. Āsumāna eyledi peyveste āh u zārımı

14. Şehr-i İstanbul'ıñ ey Sālīm melek-simāları

melhüz olmasavdı:

1. **melhüz olmasavdı:-ma, -sa, -ydı**

Kaside 6

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünülebilir olan.

85. Eger eşyāda melhüz olmasaydı zāt-ı zī-şānıñ

86. Ne kâbil idi etmek nām peydā şem' ü pervāne

melik-i 'ādil-i zemīn ü zamān:

1. **melik-i 'ādil-i zemīn ü zamān:**

Kaside 20

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın ve mekanın adil padişahı || 3. Ahmed.

11. O şeh-i pāk-i mülket-i devrān

12. Melik-i 'ādil-i zemīn ü zamān

melik-i gālib-i mutlak:

1. **melik-i gālib-i mutlak:**

Tarih 3

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesin galip olan hükümdar || Sultan 3. Ahmed.

41. Melik-i gālib-i mutlak şeh-i pāk ü aşdağ

42. Nūr-ı pākīze-nesak mihr-i sipihr-i küremā

melik-i hind:

1. **melik-i hind:**

Kaside 18

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hint padişahı.

85. Hışm ile baksañ eger haşyet-i şemşiriñden

86. Melik-i Hind olur tahtgehinde meslül

mellāhı olup:

1. **mellāhı olup:-up**

Tarih 4

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Cömertlik denizinin- kaptanı olmak.

45. Anıñ fülk-i yem-i cūdunda Hātem

46. Olup mellāhı etdi nām peydā

melma' -ı nūr ola:

1. **melma' -ı nūr ola:-a**

Kaside 13

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurun kaynağı olmak.

125. Pertev-i şems-i haķīkat tā ki tāb-endāz olup

126. Melma' -ı nūr ola meclā-yı kulüb-ı evliyā

me' lūf olmamışken:

1. **me' lūf olmamışken:-ma, -mış, -ken**

Diğer 9

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışmak.

103. Olmamışken o şöhbete me' lūf

104. Bizi dūr eyledi cihān şad yūf

me' lūf-ı kadīmimdir:

1. me'lüf-ı kadîmimdir:-im, -dir

Gazel 107

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eskiden beri alışılan.

3. Bize tecdîd-i gam etmez yeñiden 'âlem-i hicrân

4. Keder vermez baña firakat ki me'lüf-ı kadîmimdir

melül:

1. melül:

Kaside 18

Mısra: 44

Kederli, gamlı.

43. Bülbulün şıy u şadâsı kesilip gülşende

44. Qaldı bir güşe-i gamda olup âvâre melül

melül etmez:

1. melül etmez:-mez

Gazel 128

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlendirmek, mahzun etmek.

5. Verir merâmını bir gün murâdın üzre Hudâ

6. Cenâb-ı Hâk kulumu her zamân melül etmez

melül olma:

1. melül olma:-ma

Gazel 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Usanmak, mahzun olmak.

5. Cefâ-yı yâre melül olma ey gönül zîrâ

6. 'İtâb-ı gamzesine i'tizâr der-peydir

melül olmam:

1. melül olmam:-ma, -m-mam

Gazel 15

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzölmek, mahzun olmak.

9. Vefâ me'mül edip Sâlim melül olmam cefâlarla

10. Benim sevdiklerim bezm-i fenâda bî-vefâdır hep

2. melül olmam:-ma, -m

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Usanmak, mahzun olmak.

7. Melül olmam melâmetden ser-i kuyunda dil-dârîn

8. Medâr-ı tesliyet bu yolda baña tarh-ı devlettir

mel'ün:

1. mel'ün:

Tarih 3

Mısra: 176

Lanetlenmiş || Düşman.

175. El-amân na'râsi peyveste-i nüh-tâk oldu

176. Oldu nevmid hayâtından o mel'ün zîrâ

memât:

1. memât:

Kaside 28

Mısra: 43

Ölüm.

43. Cünbiş-i tîri nişânedir ki a'dâyı memât

44. Menziline da'vet üzre olmasın ihtâr eder

memdüh olmazsa:

1. memdüh olmazsa:-maz, -sa

Gazel 284

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övölmek.

9. Nola olmazsa Sâlim şimdilik eş'ârimiz memdüh

10. Bize bu çarh-ı keç-rev sü-yı 'îrfânı unutturdu

memdüh-ı hudâ:

1. memdüh-ı hudâ:

Kaside 7

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ı övmek.

49. Memdüh-ı Hudâ ki vaşf-ı pâki

50. Bu kilik-i şikest-zebâna şıgmaz

memdüh-ı zamân olmakda:

1. memdüh-ı zamân olmakda:-da

Gazel 271

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın övölen kişisi olmak, meşhur olmak.

5. Açılmış gül gibi ruhlar revnak-sâz ebrûlar

6. Muhaşşal yâr memdüh-ı zamân olmakda gitdikçe

memdühü's-şiyem:

1. memdühü's-şiyem:

Lugaz 1

Mısra: 11

Övölmeye değer huyu olan.

11. Refi' ü's-şân memdühü's-şiyem ol hazret-i memdüh

12. Sütüde-menkebeter âsitan-ı luḫfuna letdir

me'men:

1. me'men:

Tarih 3

Mısra: 62

Emin olunacak, sığınacak yer.

61. Qalsa bir mür anın pâ-yı semende eger

62. Na'li sûrahı aña me'men olur bî-pervâ

memlü:

1. memlü:

Tarih 1

Mısra: 64

Dolu, dopdolu.

63. Şeh-i 'âlem-neberd-i şîr-efken

64. Ki medhiyle cihân memlü vü meşhûn

memlü':

1. memlü':

Kaside 20

Mısra: 96

Dolu, dopdolu.

95. Yek-be-yek hep şuhûr u büldânı

96. Cümle memlü' fazl-ı Rabbânî

memnūn:

1. **memnūnuñum:-uñ, -um**

Gazel 259

Mısra: 1

Memnun, hoşnut.

1. Ne lutfuñdan seniñ memnūnuñum ey bī-vefā söyle

2. Ne şādān etdiğini vardır beni ey pūr-cefā söyle

memnūn etdiñ:

1. **memnūn etdiñ:-diñ**

Tahmis 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek, gönüncce yaşamasını sağlamak.

15. Bahār mevsimi fikr-i dem-i hāzān eyle

16. Cihānda sen kimi etdiñ murādca memnūn

memnūn-ı lutf-ı 'ayn-i bāğ-ı 'adl ü ihsānı:

1. **memnūn-ı lutf-ı 'ayn-i bāğ-ı 'adl ü ihsānı:**

Kaside 30

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adalet ve cömertlik bağının (Şeyhüislamlik makamı) lütuflarından -dolayı- memnun olmak.

31. Cihān memnūn-ı lutf-ı 'ayn-i bāğ-ı 'adl ü ihsānı

32. Zamān rıdvān-ı firdevs-i şenā-yı zāt-ı vālāyi

memnūn-ı lutfu:

1. **memnūn-ı lutfu:-u**

Kaside 22

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin kendisine yapılan iyiliklerden dolayı hoşnut olması.

75. O kadar eyledi cihāna kerem

76. K'oldu memnūn-ı lutfu hep 'ālem

me' mül:

1. **me' mül:**

Kaside 18

Mısra: 70

Umulan, ümit edilen.

69. Biri baħr ü birini kān hayāl ede meger

70. Kef-i ihsānını taşvīr edenler me' mül

2. **me' mül:**

Gazel 235

Mısra: 6

Umulan, ümit edilen.

5. Ādeme bī-hüde incinmek katı pek güç gelir

6. Ol periden 'āşıka insāniyet me' mül iken

me' mül edip:

1. **me' mül edip:-ip**

Gazel 15

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ummak, ümit etmek.

9. Vefā me' mül edip Sālim melül olmam cefālarla

10. Benim sevdiklerim bezm-i fenāda bī-vefādır hep

me' mūn:

1. **me' mūn:**

Tarih 1

Mısra: 70

Abbasi halifesi.

69. Sezā derbān olurlarsa o derde

70. Sikender Mu'taşım Behrām u Me' mūn

me' mūn-ı ġā' ile olma:

1. **me' mūn-ı ġā' ile olma:-ma**

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıttıdan emin olma.

7. Zinhār olma dünyede me' mūn-ı ġā' ile

8. Rāz-ı nihān-ı perde-i hikmet bilinmiyor

me' mūr:

1. **me' mūr:-ı**

Kaside 12

Mısra: 160

Herhangi bir işi yapmakla emrolunmuş kişi.

159. Olup muhātābı yā Ādemü'skün ente emriyle

160. Ta'allüm etdi münādī nidā vü me' mūr

2. **me' mūr:**

Gazel 198

Mısra: 9

Herhangi bir işi yapmakla emrolunmuş kişi.

9. Ederdi anları taşhīh me' mūr olsa sultānım

10. Yıkılmış hātırın yap Sālim-i dil-teng-i hicrānım

me' mūr edip:

1. **me' mūr edip:-ip**

Tarih 24

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görev vermek, bir iş için görevlendirmek.

37. Me' mūr edip bir aşafın bozdu kızılbaşın şafın

38. Söndürdü táb ile tefin sīl-áb-ı şemşīr ü teber

me' mūrī:

1. **me' mūrī:**

Kaside 12

Mısra: 2

Vazifeli, görevli.

1. Verince emr-i vücūda irāde destūrı

2. O emr gūş ile geldi vücūda me' mūrī

men 'aref remzin:

1. **men 'aref remzin:-n**

Gazel 24

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Men arefe nefsehu fekad arefe Rabbehu" –Kendini bilen rabbini bilir- hadisine gönderme yapılmıştır.

5. Men 'aref remzin tūyan 'ārif bulur Mevlā'sını

6. Maħzen-i kalb-i beşerdır cilvegāh-ı nūr-ı zāt

men 'etmez:

1. **men 'etmez:-mez**

Müfret 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engel olmak.

1. Sırışk-i dide söndürmez hemîşe âteş-i 'aşkı
2. Derûn-i âb men' etmez fûrûzânî-i kâfûrî

men' ü redd eyle:

1. **men' ü redd eyle:**

Gazel 246

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmemek, istememek.

3. Gerek cānā kabûl eyle gerekse men' ü redd eyle
4. Vişâle fâlib olmakdır düşen 'uşşâk-ı ser-bāze

menâbir:

1. **menâbirde:-de**

Kaside 18

Mısra: 57

Minberler, cami minberleri.

57. Bâ-huşûş ola menâbirde gürûh-ı huţabâ
58. Zıkr-i evşâf-ı şehensâh-ı cihâna meşgûl

menâre:

1. **menâresinde:-sin, -de**

Kaside 12

Mısra: 68

Minare || Üst kısım.

67. Şadâ-i na'ra-i Allâhu ekber etdi zuhûr
68. Menâresinde vücûduñ görünce bu nûri

menât:

1. **menât:**

Gazel 24

Mısra: 10

İslamdan önce Arapların Kabe'de bulunan putlarından biri.

9. Zâhidâ ağıyâra meyliñ büt-perestlikdir saña
10. Añlasañ hubb-ı sivâ ma'nide Lât ile Menât

menba'-ı 'ayn-ı ihsân:

1. **menba'-ı 'ayn-ı ihsân:**

Kaside 29

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kaynağı || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

11. Seyyidü'l-kavm-i zamân menba'-ı 'ayn-ı ihsân
12. Melce'-i halk-ı cihân zât-ı merâhim-mazhar

menba'-ı 'ayn-ı inâyet:

1. **menba'-ı 'ayn-ı inâyet:**

Kaside 29

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kaynağı || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

15. Neyyir-i evc-i şerâfet dür-i baħr-i re'fet
16. Menba'-ı 'ayn-ı inâyet meh-i revnağ-güster

menba'-ı 'ayn-ı şafâdır:

1. **menba'-ı 'ayn-ı şafâdır:-dır**

Tarih 16

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül huzuru, mutluluk kaynağı || Çeşme.

7. Menba'-ı 'ayn-ı şafâdır sāğarasâ lülesi
8. Âb-ı şâfi neşve-baħş olmağdadır cām-ı meye

menba'-ı cüybâr-ı 'irfâna:

1. **menba'-ı cüybâr-ı 'irfâna:-a**

Diğer 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgi ırmağının kaynağı || Yusuf Efendi.

3. Maţlab-ı cümle-i suħan-dâna
4. Menba'-ı cüybâr-ı 'irfâna

menba'-ı cüybâr-ı lutf u kerem:

1. **menba'-ı cüybâr-ı lutf u kerem:**

Kaside 22

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve cömertlik ırmağının kaynağı || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

11. Odur ol âşaf-ı sûtüde-şiyem
12. Menba'-ı cüybâr-ı lutf u kerem

menba'-ı ihsân u 'atâ:

1. **menba'-ı ihsân u 'atâ:**

Kaside 26

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, lütuf kaynağı || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

27. Mehbit-ı 'izz ü ni'am maskat-ı elţâf u himem
28. Ma'den-i cüd u kerem menba'-ı ihsân u 'atâ

menba'-ı lutf u kerem:

1. **menba'-ı lutf u kerem:**

Kaside 26

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ve kerem kaynağı padişah || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

17. Mağdem-i ĥazret-i paşa-yı celilü'l-kadre
18. Menba'-ı lutf u kerem ya'ni Meħemmed Paşa

menba'-ı lutf u keremâ:

1. **menba'-ı lutf u keremâ:**

Kaside 16

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ve kerem kaynağı padişah || 3. Ahmed.

51. Dâver-i pâdişehâ menba'-ı lutf u keremâ
52. Ey olan dergehiñe bende-i ednâ bülbül

menba'-ı lutfu:

1. **menba'-ı lutfu:-u**

Kaside 5

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kaynağı.

83. Dâverâ pâdişehâ şefkat ü ihsân-güherâ
84. Ey olan menba'-ı lutfu kerem ü cüd u şehâ

mengüş-ı mâh u miħri:

1. **mengüş-ı mâh u mihri:-i**

Matla 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay ve güneş küpesi.

3. Meger mengüş-ı mâh u mihri aña eyleye i'tâ

4. Bu çarḥ-ı inhidâm-encâm

menhîr-i ğulâma:

1. **menhîr-i ğulâma:-a**

Kaside 10

Mısra: 175

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Delikanlının burnu.

175. Mess edip menhîr-i ğulâma o nûr

176. Gıtdi necm-i püserden ol mahzûr

men'-i menî' eyler:

1. **men'-i menî' eyler:-r**

Kaside 33

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Men etmek || Ulaşılmaması güç olmak.

67. Aña da fikr-i hendesî-i refî'

68. Dâ' im eyler hicâbı men'-i menî'

menkabet-hvân:

1. **menkabet-hvânı:-ı**

Kaside 30

Mısra: 30

Hikâye söylemek.

29. Nizâm-ı 'adli gürg ü mişi hem-reh eyleyip etdi

30. Ser-â-pâ menkabet-hvânı dil-i a'lâ vü ednâyi

2. **menkabet-hvânı:-ı**

Kaside 32

Mısra: 22

Hikâye söylemek.

21. Ben de bülbül gibi ol zât-ı şerîfiñ olsam

22. Menkabet-hvânı hezârân vücûh ile sezâ

3. **menkabet-hvânı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 37

Hikâye söylemek.

37. Be-her-câ gülşenin olmuş hezârân menkabet-hvânı

38. Nişimen-ber-nişimen bülbül-i güyende güyâdır

menkabet-hvânı olsa:

1. **menkabet-hvânı olsa:-sa**

Tarih 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikâye anlatmak, söylemek.

3. Bu eyyâmıñ halâyık olsa nola menkabet-hvânı

4. Bu eyyâmıñ nola meddâhı olsa cümle-i âfâk

mennân:

1. **mennân:**

Kaside 33

Mısra: 7

Kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, sınırsız iyilik ve ihşanda bulunan || Allah.

7. Zâtını eylemiş anıñ Mennân

8. Kıble-i ihtiyâc-ı nâ-kâmân

mensî etse:

1. **mensî etse:-se**

Tarih 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutturmak.

11. Öyle pākize fetihdir ğazavât-ı selefi

12. Etse mensî varak-ı hâḫıradan cümle sezâ

menşür:

1. **menşürı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 4

Ferman || Allah'ın emri.

3. Döşendi zülfe-i tuğrâsı kâf-ı kâfınıñ

4. Kemâl-i kudret-i Hakk'ın yazıldı menşürı

2. **menşürı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 154

Manzum olmayan kelâm.

153. Mu'allim-i sebak-ı sırr-ı 'alleme'l-esmâ

154. Okutdu cevher-i zâtına nazm u menşürı

menşür-ı 'adilde:

1. **menşür-ı 'adilde:-de**

Kaside 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletli padişahın mühürsüz mektubu,fermanı.

9. Sen o şâhenşeh-i evreng-i risâletsin kim

10. Çekdi menşür-ı 'adilde iki kaşını tuğrâ

menşür-ı melâhatda:

1. **menşür-ı melâhatda:-da**

Tahmis 2

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik fermanı.

19. Halk-ı 'âlem ne 'aceb emriñe râm olsa şehâ

20. Çekdi menşür-ı melâhatda kaşını tuğrâyı

me'nüs olmaz:

1. **me'nüs olmaz:-maz**

Lugaz 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışmak.

7. Alışır şanma şakın ol me'yüs

8. Kimseye olmaz o zâlim me'nüs

menüt:

1. **menüt:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 212

Bağlı, vabeste.

211. Bunu bilmez mi yek-sere eşyâ

212. Fazl-ı Hakk'a menüt ser-tâ-pâ

menzil:

1. menzildir:-dir

Lugaz 2

Mısra: 30

Mekan || Satranç oyun alanı.

29. Cāh u zevkî neşāta bādīdir

30. Özge menzildir özge vādīdir

2. menziliñ:-iñ

Diğer 4

Mısra: 76

Varılacak yer.

75. Yoluñuz Ka'be-i hannān oldu

76. Menziliñ ravza-i Mennān oldu

3. menzile:-e

Tarih 15

Mısra: 15

Yer, mekân.

15. Taraf taraf okusunlar bu menzile tārīh

16. Hemīn bu cāya medā-yı başar pesend etsin

4. menzilin:-in

Kaside 16

Mısra: 62

Mekāan || 3. Ahmed'in makamı.

61. Olalı mā'il-i rüy-ı gül-i zībā bülbül

62. Menzilin eyledi ārāmgeh-i sevdā bülbül

5. menziline:-in, -e

Kaside 28

Mısra: 44

Varılacak yer.

43. Cünbiş-i tiri nişānedir ki a'dāyı memāt

44. Menziline da'vet üzre olmasın iḥtār eder

6. menzili:-i

Gazel 236

Mısra: 11

Varılacak yer.

11. Sālīm verāda menzili maḥz-ı vuşūl olur

12. Bir tır-i serd kim çıka bir kez kemāndan

menzil menzil kaç' edip:

1. menzil menzil kaç' edip:-ip

Tarih 3

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adım adım bitirmek || -Manevi yardımı- elde etmek, nail olmak.

159. Kaç' edip merhale-i himmeti menzil menzil

160. Vardılar rezmghe leşker-i bî-'add ü ḥaşā

menzil olup:

1. menzil olup:-up

Tarih 3

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konak, ikametgah, menzil edinmek.

127. Bu taraftan da çıkıp 'asker-i islām taşra

128. Evvelin menzil olup anlara Dāvūd Paşa

menzil ü maksūduna:

1. menzil ü maksūduna:-un, -a

Gazel 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hedef, maksat, gaye, amaç anlamında kullanılmıştır.

1. Olalı menzil ü maksūduna reh-ber ümmiz

2. Eyledi 'aşığı çak ḥāke berāber ümmiz

menzilgāh edinse:

1. menzilgāh edinse:-se

Kaside 1

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konak yeri yapmak.

69. Bulur ammā ki merkezin yine āh

70. Batn-ı ḥūtu edinse menzilgāh

menzilgeh:

1. menzilgehi:-i

Kaside 5

Mısra: 62

Menzil yeri, konak.

61. Şad hezārān ḥicābı geçip ol şāh-ı cihān

62. Oldu menzilgehi ol pādīşehiñ ev ednā

menzil-i cihān:

1. menzil-i cihān:

Kaside 12

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya.

115. Ne rütbe olsa celī menzil-i cihān manzūr

116. Nezāre eyleme mümkin mi dīdeniñ kūrī

menzil-i dil-dārda:

1. menzil-i dil-dārda:-da

Gazel 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bulunduğu muhit.

3. Binip esb-i neşīme kūy-ı cānāna şitāb eyler

4. Varrı tā menzil-i dil-dārda ārām eder kāğaz

menzil-i 'ibādetdir:

1. menzil-i 'ibādetdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadet mekanı || Padişah sarayı.

133. Ne güzel menzil-i 'ibādetdir

134. Cāy-ı her tā'at ü nezāfetdir

menzil-i kāma:

1. menzil-i kāma:-a

Kaside 22

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek mekanı.

133. Menzil-i kāma olmamış vāşıl

134. Gül-i maksūdun etmemiş ḥāşıl

2. **menzil-i kâma:-a**

Gazel 39

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek mekanı.

9. 'Aceb mi menzil-i kâma tehâlıküm Sâlim

10. Lezîzdir hele akrândan imtiyâz lezîz

menzilin bâlâ edinmiş:

1. **menzilin bâlâ edinmiş:-in-miş**

Gazel 240

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yükseklere doğru gitmek.

17. Menzilin bâlâ edinmiş çarhda

18. Yerlere inmez Hümâ-yı ârzü

merâ:

1. **merâ:**

Matla 75

Mısra: 2

(Fa.) (Men+ra) Bana, beni, benim.

1. Şevka pîr-i muğân olup bâdî

2. Mühmel-i kül merâ firistâdî

merâm:

1. **merâma:-a**

Kaside 8

Mısra: 159

Ar. Arzu, hâhiş, matlab, maksat.

159. Taşavvufâne bu şi'ri merâma tarh edelim

160. Ki bu nesic-i muraşsa' gôñülde hâzırdır

2. **merâma:-a**

Gazel 33

Mısra: 9

Ar. Arzu, hâhiş, matlab, maksat.

9. Erişdirmez merâma ehl-i tab'ı Sâlimâ gerdün

10. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muhaşşal bir belâdır çarh

3. **merâmın:-ın**

Gazel 141

Mısra: 7

Ar. Arzu, hâhiş, matlab, maksat.

7. Recâ etmez dil-i 'âşık merâmın bezm-i vahdetde

8. O meclisde harim-i kalbe fikr-i mâ-sivâ gelmez

4. **merâma:-a**

Gazel 181

Mısra: 9

Ar. Arzu, hâhiş, matlab, maksat.

9. İrgürürsün tîr-i ümmîdiñ merâma Sâlimâ

10. Pür ederse himmet-i taqdîr eger bâzularıñ

5. **merâmım:-ım**

Gazel 223

Mısra: 2

Ar. Arzu, hâhiş, matlab, maksat.

1. Benim bu 'âlem-i dünyâda cânâ râhatım sensin

2. Merâmım sevdiğim cânım efendim devletim sensin

6. **merâmıñ:-iñ**

Gazel 257

Mısra: 5

Ar. Arzu, hâhiş, matlab, maksat.

5. Merâmıñ nâz ise ey baht-ı nâ-râmım kusûr etme

6. Kitâb-ı nahtveti ol hüsüne mağrûrdan başla

merâm aldım:

1. **merâm aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna, isteğine kavuşmak.

3. Şabâdan vaqt-i teşrifin şorup bir peyâm aldım

4. Durup râhında dil-berden murâdımca merâm aldım

merâm almak:

1. **merâm almak:**

Gazel 100

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusuna, isteğine kavuşmak.

1. Murâdımca begim senden merâm almak ne mümkündür

2. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâm almak ne mümkündür

merâm-ı hâm-tab'âna:

1. **merâm-ı hâm-tab'âna:-a**

Gazel 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü huylunun isteği.

3. Eder naht-i ümidin nâ-kesiñ pür-bâr-ı kâm elbet

4. Merâm-ı hâm-tab'âna hemîşe reh-nümâdır çarh

merâm-ı sâlim-i zârı:

1. **merâm-ı sâlim-i zârı:-ı**

Gazel 131

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen Salim'in isteği -Salim: Şairin mahlası -.

11. Merâm-ı Sâlim-i zârı niyâza sultânım

12. Biraz müsâ'ade-i ilticâya muntâzırız

merâmıñ bul:

1. **merâmıñ bul:**

Kaside 1

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteğine, arzusuna kavuşmak.

83. Qâbil ol qâbil-i naşîhat ol

84. Anda her bir merâmıñ hep bul

merâmıñ verir:

1. **merâmıñ verir:-ir**

Gazel 128

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteğini vermek.

5. Verir merâmıñ bir gün murâdıñ üzre Hudâ

6. Cenâb-ı Haq kulunu her zamân melûl etmez

merâtib:

1. merâtib:

Tarih 3

Mısra: 78

Rütbeler, dereceler, mertebe'nin çoğulu.

77. Etmeye ehline her mesnedi tefvîz ü emir

78. Kılmada her kese haddince merâtib i'fâ

merâtible gidip:

1. merâtible gidip:-ip

Tarih 3

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzenli şekilde gitmek.

121. Çekdiriler de merâtible gidip işrinde

122. Her biri suyunu buldurmuş idi ser-tâ-pâ

mercân-pâre:

1. mercân-pârelerle:-ler, -le

Kaside 19

Mısra: 22

Kırmızı renkli parçalar.

21. Olur lâle müşâbih çiftlerin her reng-i gül-fâmı

22. O mercân-pârelerle kim dizilmiş târî-i zer-târe

merci'-i cümle-i suhan-dâna:

1. merci'-i cümle-i suhan-dâna:-a

Diğer 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözler söyleyenleri -şairlerin- toplandığı yer.

3. Mercî'-i cümle-i suhan-dâna

4. Ma'den-i şeb-çerâğ-i 'irfâna

merci'-i dünyâ:

1. merci'-i dünyâ:

Kaside 31

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm insanların iltifat göstereceği makam, kişi.

95. Kible-i maşad edip dergeh-i 'âlî-şânın

96. Dâ'imâ müteğem ü merci'-i dünyâ eyle

merci'-i emr ü tedbîr:

1. merci'-i emr ü tedbîr:

Kaside 26

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedbîr ve emir makamı || Sadrazam Baltacı

Mehmed Paşa.

31. Melce'-i emr-i haţîr merci'-i emr ü tedbîr

32. Aşaf-ı pāk-zamîr dâver-i ferhunde-likā

merci'-i erbâb-ı recâ:

1. merci'-i erbâb-ı recâ:

Kaside 29

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umut edenlerin -sığındığı- makam.

13. Mefhâr-i fazl u tekâ merci'-i erbâb-ı recâ

14. Mâye-i cüd u sehâ dâver-i 'âlî-manzar

merci'-i her gedây u her baya:

1. merci'-i her gedây u her baya:-a

Diğer 8

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zengin, fakir herkesin başvurduğu yer.

13. Hâk-i kâlîça-i dil-ârâya

14. Mercî'-i her gedây u her baya

merci'-i her kibâr-ı devrâna:

1. merci'-i her kibâr-ı devrâna:-a

Diğer 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın tüm ulu zatlarının müracaat ettiği yer.

3. Südde-i kân-ı luţf u ihsâna

4. Mercî'-i her kibâr-ı devrâna

merci'-i her mesa'il-i müşkil:

1. merci'-i her mesa'il-i müşkil:

Kaside 33

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün zor meselelerin çözüm makamı.

25. Mercî'-i her mesa'il-i müşkil

26. Reh-nümâ-yı teselli-i her dil

merci'-i her nigâh-ı müştâka:

1. merci'-i her nigâh-ı müştâka:-a

Diğer 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm istekli bakışların başvurduğu yer || İlgili

insanların gidip geldiği mekan.

3. Destgâh-ı niyâz-ı 'uşşâka

4. Mercî'-i her nigâh-ı müştâka

merci'-i kâ'inât-ı 'âlemdir:

1. merci'-i kâ'inât-ı 'âlemdir:-dir

Kaside 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm insanların iltifat göstereceği makam, kişi.

9. Mercî'-i kâ'inât-ı 'âlemdir

10. Deri her derd-i táb'a merhemdir

merci'-i nâle-i eşerkâra:

1. merci'-i nâle-i eşerkâra:-a

Diğer 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı çekenlerin müracaat ettiği mekan.

5. Gülşen-i bülbül-i dil-i zâra

6. Mercî'-i nâle-i eşerkâra

merci'-i râh-ı tesellidir:

1. merci'-i râh-ı tesellidir:-dir

Kaside 30

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli makamı.

59. Qadimī āsitānīn mercī'-i rāh-ı tesellīdir
60. Dil-efgārān bulur nāmın ile zīb-i tecellāy

mercī'-i şān u übühhēt-eser:

1. mercī'-i şān u übühhēt-eser:-di

Tarih 3

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce serlere sahip şanlı makam.

45. Mercī'-i şān u übühhēt-eser 'ālī-manzar
46. Şāh-ı memdūh-ı zafer pādīşeh-i pāk-edā

merd:

1. **merd:**

Tarih 11

Mısra: 5

Yiğit, cesur, kahraman.

5. Hıta-ı zibāterini eyleyip irsāl o merd
6. Hücet-i sünnet-i pākizeyi etdi tescil

2. **merd:**

Kaside 30

Mısra: 28

Yiğit, cesur, kahraman.

27. Zamān-ı devletinde ol vücūd-ı bī-nazīrin çarh
28. Bi-ḥamdı'llāh leked-küb etmez oldu merd ü dānāy

merd olur:

1. **merd olur:-ur**

Gazel 61

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yiğit ve cesur olmak.

5. Seyr ederdı destine girse eger Rüstem anıñ
6. Kahramān-ı 'aşk 'ālemde ne güne merd olur

merdāne:

1. **merdāne:**

Kaside 17

Mısra: 51

Mertçe, yigitçe.

51. Tüfeng ü tiri dilirāne şaştı merdāne
52. Cemī'-i genc-i ma'ārifde zātı hep mahrem

2. **merdāne:**

Gazel 119

Mısra: 6

Mertçe, yigitçe.

5. Belāgatle zenānı ger ne rütbe eyleseñ tavşif
6. Ne hāletdir yine medhinde söz merdāne söylenmez

merdāne merdāne:

1. **merdāne merdāne:**

Gazel 264

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mertçe || Şairliğe yakışır şekilde.

9. Tekellüf yoğ ise eş'arımızda Sālimā nola
10. Bu vādiye ayak başan başar merdāne merdāne

merd-i dānādan cihān içre zarar gelmez:

1. **merd-i dānādan cihān içre zarar gelmez:**

Gazel 145

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Atasözü**

Olgun insandan zarar gelmez.

1. Hākiķi āşinālardan dil-i dem-sāza şer gelmez
2. Meşeldir merd-i dānādan cihān içre zarar gelmez

merd-i nīkūyu:

1. **merd-i nīkūyu:-yu**

Gazel 136

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi insan.

7. Şāhş-ı nā-dāna baķıp fehmi ederiz dānāy
8. Merd-i nīkūyu cihān içre keminden biliriz

merdūd olmaz:

1. **merdūd olmaz:-maz**

Diğer 8

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kovulmak, reddedilmek.

53. Kaķuñ olmaz ğarībiñe mesdūd
54. Olmaz anıñ gedāları merdūd

merdümek-i çeşm-i ḥatūn:

1. **merdümek-i çeşm-i ḥatūn:-iñ**

Tarih 10

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz bebeğinin çizgisi.

25. Göremez merdümek-i çeşm-i ḥatūn
26. Perde-i dide nümāyān olmaz

merdüm-i 'avn-ı şulehā:

1. **merdüm-i 'avn-ı şulehā:**

Kaside 26

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salih insanların gözbebeği || Sadrazam Baltacı

Mehmed Paşa.

25. Nūr-ı çeşm-i 'ulemā merdüm-i 'avn-ı şulehā
26. Āb-ı rüy-ı vüzerā nūr-ı cebīn-i küremā

merdüm-i çeşmim:

1. **merdüm-i çeşmim:-im**

Gazel 201

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz bebeği.

7. Ezerdi merdüm-i çeşmim hicābından bir laḥza
8. Eger baķdıķça saña ḥā'il olmasaydı sultānım

merdüm-i didede:

1. **merdüm-i didede:-de**

Gazel 283

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözbebeği.

5. Mānī'-i seyr-i cemāl olmasañ ey ḥvāb gözüm
6. Merdüm-i didede eşkimle seni besler idi

merdüm-i dîdem:

1. merdüm-i dîdem:-m

Kıt'a 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözbebeği.

1. Yitirmiş merdüm-i dîdem remeden nakşını cānā
2. Nigāha cüst ü cūya nola sıklet etse müjgānım

merdümlük eyle:

1. merdümlük eyle:

Matla 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlık etmek; insana yaraşır biçimde davranmak.

1. Ey gözü şehlā meded merdümlük eyle el-hazer
2. Eyleme haq-bîn olan 'uşşāk-ı zāra keç-nazar

merg:

1. mergin:-in

Gazel 76

Mısra: 2

Far. (Kāf-ı Farisi ile) ölüm, mevt: merg-i şâdi, şâd-ı merg.

1. Eger te'şir-i gāmzeñ olmayaydı düşmen-i te'hîr
2. Nigāhın 'aşıkā mergin ederdi cāmesin tağyîr

merg olmayacak:

1. merg olmayacak:-mayıcaq

Rûbai 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek || Aşk yolunda benliğinden kurtulmak.

1. Tā ölmeyicek 'aşık-ı bî-çāre dirilmez
2. Merg olmayacak cennet-i a'lāya girilmez

merg-i rāhat-sāz:

1. merg-i rāhat-sāz:

Gazel 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat ettiren ölüm, huzura kavuşturan ölüm.

3. 'Aşık-ı bīmār-ı hicr-i ser-girān-ı miñnete
4. Merg-i rāhat-sāz cānā derdine tūmār olur

mergüb:

1. mergüb:

Kaside 10

Mısra: 255

Rağbet gösterilen.

255. Şāhid-i da'vi-i cihān mergüb
256. Kışsa-i Cābir ü Ebī Eyyüb

2. mergüb:

Gazel 71

Mısra: 4

İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (kimse veya şey).

3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevkı mergüb durur gelmez gāmı sevmem gelir

merhabā:

1. merhabā:

Tarih 2

Mısra: 11

Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.

11. Hayr-makdem ey şeh-i mülk-i şecā'at merhabā
12. Ey eden bend Kahramān u Rüstem'i ibrāmna

merhabā et:

1. merhabā et:

Gazel 190

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşgeldiniz demek, selamlamak.

9. 'İyd geldi merhabā et küşteğān-ı gāmzeñe
10. 'Aşıkın yolunda kurbān olduğun bilmez misin

merhabā eyler:

1. merhabā eyler:-r

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selamlamak.

5. Urur kendi eliyle hān (ü) mān-ı şabrına āteş
6. Kaçan bî-çāre 'aşık dil-beriyile merhabā eyler

merhale:

1. merhalede:-den

Kaside 20

Mısra: 267

Bir konak mesafe, menzil. Cem'i "merâhil"dir: kat'-ı merâhil.

267. Seksen adım mesāfe merhalede
268. O şehensāh-ı māhir-i her fen

2. merhalede:-de

Kaside 20

Mısra: 307

Bir konak mesafe, menzil. Cem'i "merâhil"dir: kat'-ı merâhil.

307. Birini görmeziz bu merhalede
308. Kanda kaldı aña işabet ede

merhale-i himmeti:

1. merhale-i himmeti:-i

Tarih 3

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Manevi yardım.

159. Kaç' edip merhale-i himmeti menzil menzil
160. Vardılar rezmege leşker-i bî-'add ü haşā

merhale-i kûsa:

1. merhale-i kûsa:-a

Kaside 18

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkisini kaybetme derecesi.

27. Sipeh-i berfe çerāgāh olup sahrālar
28. Etdi serd-i şitā merhale-i kûsa nüzül

merhamet:

1. **merhamet:**

Müseddes 2

Mısra: 22

Acıma şefkat gösterme, birini esirgeme II sevgilinin merhameti.

21. Deriñde hıvân-ı vişâli dil ihtimâl etmez

22. Çeker cefâñi gönül merhamet hayâl etmez

2. **merhameti:-i**

Kaside 31

Mısra: 75

Acıma.

75. 'Afv eder merhameti hâşılı küstâhlığıñ

76. Sen hemân hâl-i diliñ şerhini ıtrâ eyle

merhamet ede:

1. **merhamet ede:-e**

Gazel 272

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak.

1. 'Arz ediñ feryadı mı dil-dâre Allâh 'aşkına

2. Ede şâyed merhamet ben zâre Allâh 'aşkına

merhamet eden:

1. **merhamet eden:-mek**

Gazel 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak.

5. Çaribe dil-nüvâz olmak mürüvvettir cihân içre

6. Eden üftâdegân(a) merhamet aşlâ 'itâb etmez

merhamet et:

1. **merhamet et:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak.

159. Merhamet et baña ey sîmîn-ten

160. Hâzer et nâle vü efgânımdan

2. **merhamet et:**

Gazel 272

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak.

17. Şâf-dil bir 'aşkıñdır âsitânında seniñ

18. Merhamet et Sâlim-i nâ-çâre Allâh 'aşkına

merhamet etmedi:

1. **merhamet etmedi:-me, -di**

Tarih 17

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak.

69. Hâliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merhamet

70. 'Aleme ihsân ederken hâşıl ol şadr-ı güzün

merhamet eyle:

1. **merhamet eyle:**

Kaside 10

Mısra: 516

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak.

515. Nigeh-i luğf u 'âtuftet eyle

516. Sâlim-i zâra merhamet eyle

2. **merhamet eyle:**

Müfret 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak.

1. Sâkî bana luğf eyle meded sâğarı töldür

2. Bağ hâlime bir pâre benim merhamet eyle

merhamet eylemez:

1. **merhamet eylemez:-mez**

Tesdis 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak.

1. Bâğ-ı 'âlemde gönül ser-keş olur her dil-ber

2. Merhamet eylemez 'uşşâka ser-â-pâ hüblar

merhamet kıl:

1. **merhamet kıl:**

Gazel 126

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

7. Künc-i 'uzletde nişiniz merhamet kıl sevdiğim

8. Güşe-i çeşmiñle olsun bir nigâha kâ'iliz

merhamet-efzâ:

1. **merhamet-efzâ:**

Kaside 17

Mısra: 71

Çok merhametli kişi || 3. Ahmed.

71. Şehenşeh-i zafer-ârây merhamet-efzâ

72. Hizebr-i rüz-ı veğâ kâm-bağş-ı cümle ümem

merhem:

1. **merhem:**

Kaside 17

Mısra: 70

Merhem, ilaç.

69. Kemâl-i şefkati erbâb-ı dânişe vâfir

70. Nigâh-ı merhameti yâre-i dile merhem

2. **merhemdir:-dir**

Kaside 33

Mısra: 10

Merhem, ilaç || Derdin devası.

9. Merci'-i kâ'inât-ı 'âlemdir

10. Deri her derd-i tab'a merhemdir

3. **merhem:**

Gazel 87

Mısra: 7

Merhem, ilaç || Derdin devası.

7. Dil-i pür-dâğım merhem ümîd eyler iken andan

8. Dile tekrâr dâğ urmak dilâ dil-dâre pek çokdur

merhem olsa:

1. **merhem olsa:-sa**

Kaside 33

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir derde çare olmak.

79. Olsa da bir şâbîb dünyâde

80. K'anda her derde merhem âmâde

merhem-i kâfûr olur:

1. **merhem-i kâfûr olur:-ur**

Gazel 191

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâfûrdan merhem olmak || Sevgilinin âşığının yarasına derman olması.

11. Merhem-i kâfûr olur zaḥm-ı dil-i mecrûhuña

12. Sâlim ol sîmîn-teni bu sîne-i pür-derde çek

merhem-i lutfuñ:

1. **merhem-i lutfuñ:-uñ**

Kaside 28

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lutuf, ihsan merhemi.

39. Nola kim dârü'ş-şifâ dense cihâna ḥasteyi

40. Baḥtı şimdi merhem-i lutfuñ ile tîmâr eder

merhem-i yâre:

1. **merhem-i yâre:**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralara merhem (olan) - Allah-

7. Çâre-sâz-ı muḳârin-i hicrân

8. Merhem-i yâre her gama dermân

merhûm:

1. **merhûmu:-u**

Kaside 13

Mısra: 119

Rahmetli, rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuş, mütevaffâ.

119. Dâ'i-i dîrîn peder merhûmu ihyâ eyleyip

120. Çünki ḳadrin etdiler hem-pertev-i şems-i zuḥâ

merhûn kılmış:

1. **merhûn kılmış:-mış**

Tarih 1

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rehîn bırakmak || Nasip etmek.

65. O şâhenşeh ki kılmış Ḥaḳ yedinde

66. Kilîd-i ḳıfl-i genc-i cûdu merhûn

mer'î:

1. **mer'î:**

Lugaz 6

Mısra: 2

Riayet edilen, saygı gösterilen.

1. Nedir ol şey' -i ḥoş-âyende-vücûd

2. Gerçi mer'î degil ammâ mevcûd

merkez-i reftâr-ı 'adû:

1. **merkez-i reftâr-ı 'adû:**

Gazel 242

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanların bulunduğu yer, çevre.

5. Kuṭr-ı pîrâmen-i mühr ile dolaşmaz aşlâ

6. Ḥâric-i dâ'iredir merkez-i reftâr-ı 'adû

merkezin bulur:

1. **merkezin bulur:-ur**

Kaside 1

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek varlık olan Allaha ulaşmak.

69. Bulur ammâ ki merkezin yine âh

70. Baṭn-ı ḥütu edinse menzilgâh

mersûs olur:

1. **mersûs olur:-ur**

Lugaz 1

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirine yanaştırılmış, yapıştırılmış, kenetlenmiş.

35. Ne ḥikmetdir o bir ḥikmet ki ḥikmetle olur mersûs

36. Raşad-dârân-ı dehre kân-ı ṭab'im bâğ-ı cennetdir

mertebe:

1. **mertebeñi:-ñ, -i**

Gazel 163

Mısra: 8

Derece, basamak, rütbe.

7. Kendi eksikliğine mu'terif ol hem-çü hilâl

8. Ede tâ mertebeni ḥazret-i Allâh refi'

mertebe-i 'âliye:

1. **mertebe-i 'âliye:-ye**

Kaside 16

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek derece.

37. Gül-bün-i gülşen-i iḥsânımı mesken edeli

38. Eyledi mertebeni 'âliye peydâ bülbül

mertebesi bâlâda olur:

1. **mertebesi bâlâda olur:-ur**

Muamma 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Manevi anlamda- yüce konumda olmak.

1. Ḳaddiñ edegör zühd ile ifnâ-yı 'ibâdet

2. Bâlâda olur mertebesi sâlik-i Ḥaḳḳ'îñ

mervem:

1. **meryemidir:-i, -dir**

Muamma 30

Mısra: 2

Hız. Meryem || Hz. Meryem'in Hz. İsa'yı

doğururken çektiği acıdan dolayı tutunduğu çiçekten telmihen aşk acısı çekmek.

1. Çâresi 'aşkıñ 'âşıkâ gamıdır

2. Yâdigârîñ buḥûrını meryemidir

merz:

1. **merz:**

Kaside 23

Mısra: 90

Sınır, serhat.

89. Bu ikbâl-i Hüdâ-dâd ile bir gün neyyir-i tîgîn

90. Eder teşhîr yek-ser merz ü büm-ı 'ömr-i a'dâyı

merzâ:

1. **merzâyı:-yı**

Kaside 10

Mısra: 328

Hastalar.

327. Bilir idi bu de' b-i vâlâyı

328. Geh 'iyâdet ederdî merzâyı

mesâ:

1. **mesâ:**

Kaside 32

Mısra: 34

Akşam || Gece.

33. Görmege zât-ı şeref-bahşını hürşîd ü kamer

34. Dolaşîrlar der-i vâlâsını her şubh u mesâ

2. **mesâya:-ya**

Gazel 45

Mısra: 8

Akşam || Gece.

7. Mukaddimât-ı firâka netîce vuşlatdır

8. Kıyâs budur ki mesâya nehâr der-peydir

meşâdir-i keremi:

1. **meşâdir-i keremi:-i**

Kaside 8

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem masdarı || Hz. Muhammed'in iyilik-cömertlik ile alakalı sıfatları.

25. Mużî eder ğamı lâ-büd meşâdir-i keremi

26. Na'im-i pâkine hem-hâle luţfu ğâbirdir

mesâfe:

1. **mesâfe:**

Kaside 20

Mısra: 267

Uzaklık, mesafe.

267. Seksen adım mesâfe merhâleden

268. O şehenşâh-ı mâhir-i her fen

2. **mesâfeden:-den**

Kaside 20

Mısra: 302

Uzaklık, mesafe.

301. Şöyle tursun işâbet etmek aña

302. Seksen adım mesâfeden farazâ

mescid:

1. **mescidde:-de**

Müfret 24

Mısra: 1

Mescid, namaz kılınan yer.

1. İkâmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde

2. Toğunmasaydı şüfî güşuña gülbâng-i kad kâmet

mescid-i aksâ-yı kudret:

1. **mescid-i akşâ-yı kudret:**

Kaside 9

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce Mescid-i Aksa || Gönül.

37. Gönüldür Mescid-i Akşâ-yı kudret

38. Hâkîkat andadır mihrâb-ı hikmet

mescid-i pür-nür-ı rühânî:

1. **mescid-i pür-nür-ı rühânî:**

Tarih 5

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlarla dolu, nurlu mescid.

19. Bâreka'llâh câmi'-i Akşâ 'adil-i dil-güşâ

20. Levhaşa'llâh mescid-i pür-nür-ı rühânî kenîs

mescüd-ı gürüh-ı pür-bahâ evledi:

1. **mescüd-ı gürüh-ı pür-bahâ eyledi:-di**

Kaside 13

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kıymetli topluluk tarafından saygı duyulan hale getirmek.

31. 'Alleme'l-esmâ ile ikrâm u i'zâz eyleyip

32. Eyledi ol zâtı mescüd-ı gürüh-ı pür-bahâ

mesdud olmaz:

1. **mesdud olmaz:-maz**

Diğer 8

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapalı olmak || İhtiyaç sahiplerinin isteklerinin geri çevrilmesi.

53. Kapuñ olmaz ğarîbiñe mesdud

54. Olmaz anıñ gedâları merdud

mesel:

1. **meşeldir:-dir**

Kaside 34

Mısra: 80

Atasözü, darb-ı mesel.

79. Sezâdır bir teğazzül etmek ile iktifâ etsek

80. Meşeldir 'ârife bir gül bütün mahşül-i dünyâdır

2. **meşeldir:-dir**

Gazel 110

Mısra: 9

Atasözü, darb-ı mesel.

9. Meşeldir güç ile olmaz güzellik bezm-i 'âlemde

10. Qabâhat nâ-fehimlik âdeme 'ayn-ı qabâhatdır

3. **meşeldir:-dir**

Gazel 125

Mısra: 10

Atasözü, darb-ı mese.

9. Hemîşe tahtgâh-ı kalbe ğayrıñ naqşı el vermez

10. Meşeldir kim bir iklim içre iki şehriyâr olmaz

4. **meşeldir:-dir**
Gazel 125
Mısra: 14
Atasözü, darb-ı mesel.

13. Derün-ı sine pür-dâg-ı maḥabbet olmak ister kim
14. Meşeldir Sâlimâ 'âlemde bir gülle bahâr olmaz

5. **meşeldir:-dir**
Gazel 141
Mısra: 2
Atasözü, darb-ı mesel.

1. Baña hiç bir peyâm-ı vaşl ile bād-ı şabâ gelmez
2. Meşeldir ecnebilerden cihân içre vefâ gelmez

6. **meşeldir:-dir**
Gazel 145
Mısra: 2
Atasözü, darb-ı mesel.

1. Ḥakîkî aşînâlardan dil-i dem-sâza şer gelmez
2. Meşeldir merd-i dânanadan cihân içre zarar gelmez

7. **meşeldir:-dir**
Gazel 241
Mısra: 4
Atasözü, darb-ı mesel.
3. Zamân-ı ḥaṭṭı geldikde nola ersek vişâline
4. Gönül ḥarman şofu dervişleriñ derler meşeldir bu

8. **meşeldir:-dir**
Gazel 250
Mısra: 2
Atasözü, darb-ı mesel.
1. Da'vet etsek ol gözü şehbâzı bir mümtâz ile
2. Avla derlermiş meşeldir gâh bâzı bâz ile

meselâ:
1. **meselâ:**
Kaside 10
Mısra: 465
(Ar.) Misal olarak,şunun gibi, söz gelişi.
465. Toḥm-ı kişt-i ḥayâl iken meselâ
466. Şecer-i ḳaddiñ eyledi ber-pâ

mesel-i şadıḳdır:
1. **mesel-i şadıḳdır:-dır**
Gazel 242
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru, güvenilir söz.
3. Şu uyur düşmen uyumaz megel-i şadıḳdır
4. Olsa der-ḥvâb bile olma emîn dâr-ı 'adû

meserret:
1. **meserretten:-den**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 74
Sevinç.
73. Pîş-i naḥlân-ı Çubuklu'da bular
74. Bulalar gâhi meserretten eşer

2. **meserretle:-le**
Kaside 13

Mısra: 105
Sevinç.

105. Bu meserretle dimâğ-ı dehr olup ser-şâr-ı feyz
106. Güldü dünyânıñ yüzü gitdi keder geldi şafâ

3. **meserretle:-le**
Kaside 24
Mısra: 18
Sevinç.

17. O mehiñ burc-ı vezâretde tulû'unu görüp
18. Ki meserretle ede cümle cihânı tebşir

4. **meserretten:-den**
Kaside 24
Mısra: 19
Sevinç.

19. Ḥamdü li'llâh o meserretten erişdi dile zevḳ
20. Zâ'il etdi anıñ endîşesini peyk-i beşir

meserret-i şevket:

1. **meserret-i şevket:**
Kaside 15
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saltanat (3. Ahmed) mutluluğu || Padişahın sağladığı huzur ortamı.
59. Güşâd u ḥurrem olur ser-be-ser cihân ḥalkı
60. Verip ḳulûba nevâziş meserret-i şevket

mesh edince:

1. **mesh edince:-ince**
Kaside 10
Mısra: 101
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El sürme, dokunma.
101. Mesh edince gözün Resül-i Ḥudâ
102. Remed-i Bû Tûrâb buldu şifâ

2. **mesh edince:-ince**
Kaside 10
Mısra: 405
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El sürme, dokunma.
405. Mesh edince giderdi hep serden
406. Yed-i pâki tokunduğu yerden

mesh edip:

1. **mesh edip:-ip**
Kaside 10
Mısra: 297
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El sürme, dokunma.
297. Mesh edip vechini sa'âdet ile
298. Rûyuna koydu destin 'izzet ile

mesihâ-âyîn:

1. **mesihâ-âyîn:**
Kaside 16
Mısra: 65
Mesih'in adetlerine benzer || Hz. İsa'nın ölüleri diriltmesi.

65. Mürdegâna ne yapar böyle Mesihâ-âyîn
66. Bir şadâsiyla eder şad dili ihyâ bülbül

mesihā-dem:

1. mesihā-dem:

Gazel 29

Mısra: 1

Far. Mesīha nefesli, nefesi Mesīha gibi.

1. 'Aceb mi ey Mesihā-dem bize rüh olsa her cā rāh
2. Seniñ ruhsār-ı 'ālū'l-'ālīñ ile oldu hem-tā rāh

mesihā-nefes:

1. mesihā-nefes:

Diğer 10

Mısra: 41

Hz. İsa'nın nefesi gibi ölüyü canlandıran nefes || Sevgilinin aşık üzerindeki büyük tesiri.

41. O 'İsi-dem o Mesihā-nefes kim olmuştur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u haṭ ihyā

mesihāveş:

1. mesihāveş:

Kaside 25

Mısra: 23

Hz. İsa gibi.

23. Mesihāveş murād etse o kân-ı merḥamet eyler
24. Dem-i cān-baḥş-ı luṭfuyla hezārān mürdeyi ihyā

meşil olmada:

1. meşil olmada:-ma, -da

Tarih 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzemek.

3. Habbezā kāh-ı neşāṭ-āver-i rüh-efzā kim
4. Olmada ābı anıñ kevşer-i firdevse meşil

mesken:

1. meskendir:-dir

Gazel 4

Mısra: 1

İkamet edilen yer || Sürekli olarak gidilen mekan olarak sevgilini eşiği.

1. Bāğ-ı aşkı ol gülüñ mādām meskendir baña
2. Dil hezār u eşk cūy u rüy gülşendir baña

2. mesken:

Kaside 10

Mısra: 456

Sükun olunacak yer, barınak.

455. Sensin ol bir cenin-i müstehcen
456. K'eyledin rahm-i māderi mesken

mesken edeli:

1. mesken edeli:-eli

Kaside 16

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer etmek, sürekli olarak orada bulunmak.

37. Gül-bün-i gülşen-i ihsānımı mesken edeli
38. Eyledi mertebe-i 'āliye peydā bülbül

mesken etse:

1. mesken etse:-se

Kaside 1

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer edinmek || Sürekli hakikat üzere olmak.

105. Nefret etmezdi kimse hiç andan

106. Etse cāy-ı hakīkati mesken

mesken eyledi:

1. mesken eyledi:-di

Kaside 12

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yurt edinmek.

127. Cināni eyledi mesken o zāt-ı muḥtereme

128. Ki anda ede şafālar o ḥazretiñ nūri

mesken eylemiş:

1. mesken eylemiş:-miş

Müseddes 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yurt edinmek, yuva yapmak.

7. Şikenc-i zülfüñü ol dil ki eylemiş mesken

8. Görünmez aña cihān olsa her taraf gülşen

mesken eylesem:

1. mesken eylesem:-sem

Müfret 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yurt edinmek || Sürekli olarak bir mekanda bulunmak.

1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-ḥāneyi sākī

2. Şerāb-ı 'aşkıñı içen seniñ küyüñdan ayrılmaz

meskenet:

1. meskenetle:-le

Gazel 185

Mısra: 4

Ar. Miskinlik, fakr ve zillet, zaaf.

3. Behcet-i ser-levḥa-i teslīm olurdu rü-nümā

4. Meskenetle nüṣḥa-i aḥlākı tehzīb eylesek

meskenetsüde:

1. meskenetsüde:

Kaside 1

Mısra: 6

Miskinlikle ezilmiş.

5. Şefkatāmiz-i ḡurbet-ālüde

6. Günehāmürz-i meskenetsüde

meslül olur:

1. meslül olur:-ur

Kaside 18

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Verem olmak || Perişan hale gelmek, kötü duruma gelmek.

85. Hışm ile baksañ eger ḥaşyet-i şemşiriñden

86. Melik-i Hind olur taḥtgehinde meslül

mesmū' olan:

1. mesmū' olan:-an

Kaside 13

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşitilmek.

21. Şüret-i zâhirde lafz-ı kün idi mesmū' olan

22. Lîk kimler istimâ' etmiş bilinmez hâliyâ

mesned:

1. mesnedi:-i

Tarih 3

Mısra: 77

Makam.

77. Etmeye ehline her mesnedi tefvîz ü emir

78. Kılmada her kese haddince merâtib i' tã

2. mesnedine:-in, -e

Tarih 3

Mısra: 91

Makam.

91. Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine

92. Toldu hâkkâ ki anıñ ile o şadr-ı vâlâ

3. mesnediñ:-iñ

Tarih 17

Mısra: 111

Makam.

111. Güş edince mesnediñ erbâb-ı tab'-ı rûzgâr

112. Her biri tebrîk-nâmeyle edip bûs-ı zemîn

mesned-fürüz-ı kâr-fermâvî:

1. mesned-fürüz-ı kâr-fermâvî:

Kaside 23

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İş buyuran parlak makamlı vezir.

27. Yegâne şadr-ı a'zam iftîhâr-ı düde-i 'âlem

28. Vezîr-i Cem-şiyem mesned-fürüz-ı kâr-fermâvî

mesned-i fetvâya:

1. mesned-i fetvâya:-ya

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümlerinin dayanağı.

1. Zât-ı pâkiñ vericek mesned-i fetvâya şeref

2. 'Âlemiñ güldü yüzü şevk ile dünyâ taldı

mesned-i şadr-ı 'alâ:

1. mesned-i şadr-ı 'alâ:

Kaside 25

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu sadrazamın makamı.

9. Zihî destür-ı 'âlî-şân ki buldu revnağ-ı tãze

10. Kudüm-ı pâki ile mesned-i şadr-ı 'alâ hâkkâ

mesned-i şadr-ı fetvâ:

1. mesned-i şadr-ı fetvâ:

Kaside 31

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetva makamı || Şeyhülislamlık.

41. Buldu zâtıyla şeref mesned-i şadr-ı fetvâ

42. Yâ Rab ol şadrı hemîn melce'-i dünyâ eyle

mesned-i şer'-i maqbûl:

1. mesned-i şer'-i maqbûl:

Kaside 18

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul görmüş kanunların dayanağı.

103. Cümle erkân-ı şerifinde çü faşş-ı hâtem

104. Cevher-i zâtıñ ise mesned-i şer'-i maqbûl

mesned-nişini-i ahkâm:

1. mesned-nişini-i ahkâm:

Kaside 15

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüküm- verme- makamında oturan.

53. Olur mu bağı ile mesned-nişini-i ahkâm

54. Neseble dâd-ı Hudâ'dır itâ'at-i şevket

mesrûr:

1. mesrûr:

Tarih 2

Mısra: 27

Sevinçli.

27. Ben de şevk-ı maqdemiyile Sâlimâ mesrûr iken

28. Hâmdü li 'llâh nâ'il oldum qudsiyân ilhâmına

mesrûr ederse:

1. mesrûr ederse:-er, -se

Gazel 252

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevindirmek.

3. Gehî mesrûr ederse geh hezârân gam eder peydâ

4. Çekilmezmiş cihân içre belâsı rûzgârın da

mesrûr edip:

1. mesrûr edip:-ip

Kaside 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevindirmek.

3. Mâh-ı 'id kim cümle halk-ı 'âlemi mesrûr edip

4. Leyle-i zulmâda dehri maqdemî nüvvâr eder

mesrûr eyle:

1. mesrûr eyle:

Diğer 3

Mısra: 156

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevindirmek.

155. 'Aybımı dâmen-i 'afviñ ile mestür eyle

156. Ey birâder kerem et bu dili mesrûr eyle

2. **mesrūr eyle:**

Gazel 254

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevindirmek.

1. Dile rahm eyleyip ağıyarı şeyhā dūr eyle
2. Dūsta düşmene qarşu beni mesrūr eyle

mesrūr kıldı:

1. **mesrūr kıldı:-dı**

Kaside 14

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevindirmek.

43. Edip zāt-ı hümāyūnuñ Hūdā nūr

44. Cihānı behcetiñle kıldı mesrūr

mesrūr olam:

1. **mesrūr olam:-a, -m**

Gazel 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

3. Eger mesrūr olam derseñ neşātı etme der-hātır
4. Zuhūrāt-ı felek ser-cümle 'aks-i müdde'adır hep

mesrūr oldu:

1. **mesrūr oldu:-du**

Kaside 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serāy-ı cümle-i 'ālem
10. Ki mesrūr oldu hep anıñ ile dünyā vü mā-fihā

mesrūr olsa:

1. **mesrūr olsa:-sa**

Gazel 198

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

11. Ne var sāyeñde ol bir pāre mesrūr olsa sultānım

mesrūr olup:

1. **mesrūr olup:-up**

Kaside 14

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

35. Olup feyz-i kudūmuñ ile mesrūr
36. Hārāb-ābād 'ālem oldu ma'mūr

2. **mesrūr olup:-up**

Kaside 22

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevinmek, mutlu olmak.

71. Dil-hārābān olup hemin mesrūr
72. Oldu vaktinde dehr hep ma'mūr

mesrūr u handān olmadık:

1. **mesrūr u handān olmadık:-ma, -dık**

Gazel 171

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu,sevinçli olmak.

11. Şarf-ı himmet eyledik biñ kez veli Sālim henüz

12. Nā'il-i maksūd olup mesrūr u handān olmadık

mess edip:

1. **mess edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 175

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokunmak.

175. Mess edip menh̄ir-i gulāma o nūr

176. Gitdi necm-i pūserden ol maḥzūr

2. **mess edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 197

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokunmak.

197. Yed-i pākiyle mess edip o yeri

198. Mülte' im oldu cümle yāreleri

mest:

1. **mestler:-ler**

Tedis 5

Mısra: 2

Mestāne || Aşk sarhoşu olan âşık.

1. Kimse bilmez hālet-i 'aşkın dil-i vīrāneniñ
2. Mestler añlar hemān keyfiyyetin mestāneniñ

mest evleyen:

1. **mest eyleyen:-yen**

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.

7. Çeşmidir mest eyleyen zann eyleme 'uşşākım
8. Çeşm-i āhūsunda belki gamze-i cādūsudur

mest ü rüsvā olur:

1. **mest ü rüsvā olur:-ur**

Kaside 16

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rezil olmak.

15. Almasın kāse-i zerrin-ḳadeḫi deste meger

16. Mest ü rüsvā olur 'ālemde çü Dārā bülbül

mestāne:

1. **mestāne:**

Tahmis 1

Mısra: 14

Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.

13. Ḳazā nūş eyleyince bādeden bir cām-ı raḫşāniñ
14. Gönül mestāne fāş etmiş nigāh-ı germ ü pinhāniñ

2. **mestāneniñ:-niñ**

Tedis 5

Mısra: 2

Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.

1. Kimse bilmez hālet-i 'aşkın dil-i vīrāneniñ
2. Mestler añlar hemān keyfiyyetin mestāneniñ

3. **mestāneyim:-yim**

Gazel 11

Mısra: 10

Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.

9. Nola murğ-ı dilim kalsa ser-i zülfünde ey sâkî

10. Hübâb-ı sâğar-ı rahşân döker mestāneyim cānā

4. **mestāne:**

Kaside 23

Mısra: 17

Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.

17. Kanı pür-tâb iken mestāne evvel gögsü gürlendi

18. 'Aceb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i ğarrāyı

5. **mestāne:**

Gazel 39

Mısra: 6

Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.

5. Şerâb âdeme bir bir maḥabbetin dedirir

6. Olur nigârına mestāne keşf-i rāz lezîz

6. **mestāne:**

Gazel 40

Mısra: 11

Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.

11. Yazıp mestāne Sâlim 'arz-ı hâl-i renciş-i hicri

12. O şâh-ı tahtgâh-ı mülket-i hüsne şunar kâğaz

mestāne etdi:

1. **mestāne etdi:-di**

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş etmek.

1. Nüş edip meclis-i meyde bir iki dâne kadeh

2. Etdi âhîr o şeh-i naḥveti mestāne kadeh

mestāne mestāne:

1. **mestāne mestāne:**

Gazel 264

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

3. O mest-i nâzımı gördüm yine pür-neş'e-i bâde

4. Bakınca 'aqlım aldı gözleri mestāne mestāne

mestāne-i mey-hâne:

1. **mestāne-i mey-hâne:**

Gazel 136

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyhane sarhoşu, meyhanede sarhoş olan.

3. Degiliz gerçi ki mestāne-i mey-hâne velî

4. Neşve-i cām-ı meyi cümle feminden biliriz

mestāneves:

1. **mestāneves:**

Kaside 19

Mısra: 32

Sarhoş gibi, sarhoşçasına.

31. Derün-ı zâga her bir süsen olmuş nîze-i ser-tûz

32. Düşer mestāneves bi-hüş olup âvâre âvâre

mest-i 'aşk olmuş:

1. **mest-i 'aşk olmuş:-muş**

Gazel 220

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sarhoşu olmak.

1. Şu rütbe mest-i 'aşk olmuş gönül cām-ı maḥabbetden

2. Gelir cānān geçer görmem yüzün ben farḫ-ı ḥayretten

mest-i cām-ı ḥasreti:

1. **mest-i cām-ı ḥasreti:-i**

Kaside 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret kadehiyle sarhoş olmak.

1. Mâh-ı 'id kim mest-i cām-ı ḥasreti huşyâr eder

2. 'Aşıkân şavm-ı vişâle cümleten iftâr eder

mest-i lâ-ya'kıl:

1. **mest-i lâ-ya'kıl:**

Gazel 261

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, kendinden geçmek.

9. Leb-i gül-fâmîni ile mest-i lâ-ya'kıl iken gönülüm

10. Bu 'ayş u nüşu etmiş var mı âyâ devlet-i Cem'de

mest-i nâzik:

1. **mest-i nâzik:**

Terkib-bend 1

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Narin mestane || Sevgili.

57. Şikâyet kim yine bir mest-i nâzik

58. Hevâsıyla derünüm oldu vîrân

mest-i nâzımı:

1. **mest-i nâzımı:-ım, -i**

Gazel 264

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz sarhoşu; süzgün bakışlı güzel || Sevgili.

3. O mest-i nâzımı gördüm yine pür-neş'e-i bâde

4. Bakınca 'aqlım aldı gözleri mestāne mestāne

mest-i nüş-â-nüş etdiñ:

1. **mest-i nüş-â-nüş etdiñ:-diñ**

Gazel 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Defalarca içerek sarhoş olmak.

5. Şu rütbe mest-i nüş-â-nüş etdiñ ey beni sâkî

6. Kim oldu dîde-i terden zemîn ü âsumân gâ'ib

mestür evle:

1. **mestür evle:**

Kaside 3

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek.

79. 'Uyūbum luṭf ile mestūr eyle
80. Beni 'afviñ ile maḡfūr eyle

2. mestūr eyle:

Diğer 3

Mısra: 155

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek || Kusurları gizlemek.

155. 'Aybımı dāmen-i 'afviñ ile mestūr eyle
156. Ey birāder kerem et bu dili mesrūr eyle

3. mestūr eyle:

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazmak || Güzel manaların gönülde ortaya çıkması.

5. Varaq-ı fikreti edip pūr-nūr
6. Eyle dilde medāyihin mestūr

mestūr olalı:

1. mestūr olalı:-alı

Kaside 18

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtülü olmak, örtülmüş olmak.

41. Oldu murgān çemen-i hayret ile dem-beste
42. Perde-i berf ile mestūr olalı cins-i bukül

mestūr oldu:

1. mestūr oldu:-du

Kaside 10

Mısra: 292

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazılmak.

291. Yā bu mu 'ciz değil midir meşhūr
292. Ki siyerlerde oldu hep meşhūr

mes'ūd ede:

1. mes'ūd ede:-e

Tarih 10

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saādete erdirmek, mutlu kılmak.

67. Haṭ-ı pākin ede mes'ūd Hudā
68. Öyle bir zāt-ı suḡan-dān olmaz

mes'ūd u meymūn ola:

1. mes'ūd u meymūn ola:-a

Tarih 1

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu, mübarek olmak.

119. Ede şeh-zādegānın Haḡ mu 'ammer
120. Ola sūru hemīn mes'ūd u meymūn

meş'al etdi:

1. meş'al etdi:-di

Kaside 5

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşale yapmak.

15. Etdi kevkeleri meş'al reh-i cānāna cihān
16. Şem'-i māhı ḡodu meş'algeh-i çarḡa dünyā

meş'al oldu:

1. meş'al oldu:-du

Diğer 11

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşale olmak || "AH" ateşlerinin yol gösterici olması.

63. Şu'le-i āhımız olup sūzān
64. Oldu meş'al bize o şebde şebān

meş'ale:

1. meş'aleden:-den

Tarih 3

Mısra: 15

Ziyade aydınlık vermek için içinde çıra vesāire yakılan büyük demir çanak, meşale.

15. Geceler meş'aleden olmada 'ālem rüşen
16. Gündüzü ḡarḡa-i ḡün olmada yek-ser şahrā

meş'algeh-i çarḡa:

1. meş'algeh-i çarḡa:-a

Kaside 5

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya'nın önderi, ışık saçanı.

15. Etdi kevkeleri meş'al reh-i cānāna cihān
16. Şem'-i māhı ḡodu meş'algeh-i çarḡa dünyā

meşām-ı firāk:

1. meşām-ı firāk:

Diğer 2

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık burnu || Ayrılığı hissetme.

97. Büy-ı vaşlı bulā meşām-ı firāk
98. Şubḡ ola her sevād-ı şām-ı firāk

meşāmı:

1. meşāmı:-ı

Kaside 19

Mısra: 43

Burun.

43. Be-her büyüde leylāki meşāmı etmede ta 'tir
44. Şabā rūḡü'l-kulüb olmuş vezān oldukça yek bāre

meşḡül:

1. meşḡül:

Gazel 235

Mısra: 2

Meşgul olmak, uğraşmak.

1. Maḡrem-i didār olanlar bir zamān maḡbül iken
2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşḡül iken

meşḡül ola:

1. meşḡül ola:-a

Kaside 18

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşgul olmak, uğraşmak.

57. Bā-huşuş ola menābirde ḡürūh-ı ḡuṭabā
58. Zıkr-i evşāf-ı şehensāh-ı cihāna meşḡül

meşḡül olaldan:

1. **meşğul olaldan:**-al, -dan

Kaside 18

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşgul olmak, uğraşmak.

23. Döndü âb içre olan berg-i hazâna 'aşık

24. Giryekârî-i firâk ile olaldan meşğul

meşğul olalım:

1. **meşğul olalım:**-alım

Kaside 18

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşgul olmak, uğraşmak.

113. Biz de Sâlim o du 'ânîñ şerefin hâ'iz olup

114. Olalım zât-i hümâyûna du 'âya meşğul

meşğul olan:

1. **meşğul olan:**-an

Kaside 18

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşgul olmak, uğraşmak.

45. Olmaz âvâzesi kem-nâm olur elbette

46. Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşğul

meşğul olmuş:

1. **meşğul olmuş:**-muş

Gazel 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşgul olmak, uğraşmak.

5. Destine her kes alıp sâgarı olmuş meşğul

6. Biz de alsak ele cânâ yine rindâne kadeh

meşhûd:

1. **meşhûdu:**-u

Kaside 13

Mısra: 128

Görülmiş, göz ile görülen şey.

127. Zât-ı pâkin Hağ gubâr-ı mâ-sivâdan hıfz edip

128. Ola haşmında fenâ meşhûdu câhında beğâ

meşhûd edeydi:

1. **meşhûd edeydi:**-e, -ydi

Kaside 17

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmek, müşahade etmek.

59. Edeydi şevket ü dârât u haşmeti meşhûd

60. Derinde 'abd-i kemîne olurdu Hüsrev ü Cem

meşhûd et:

1. **meşhûd et:**

Kaside 1

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmek, müşahade etmek.

139. Eyle her bir gamımda sen şad cüd

140. Şiddetimde ferecler et meşhûd

meşhûd kılmağı:

1. **meşhûd kılmağı:**-mak, -ı

Kaside 10

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür kılmak, göz önüne getirmek.

149. Taleb etdiklerinde kavm-i 'anüd

150. Emr-i ihyâyı kılmağı meşhûd

meşhûn:

1. **meşhûn:**

Tarih 1

Mısra: 64

Dolu, dopdolu.

63. Şeh-i 'âlem-neberd-i şîr-efken

64. Ki medhiyle cihân memlû vü meşhûn

meşhûn etdi:

1. **meşhûn etdi:**-di

Tarih 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak || Gönlü güzel duygularla doldurmak.

17. Edip icrâ-yı şan'at anda üstâd

18. Mahâretle derûnun etdi meşhûn

meşhûn oldu:

1. **meşhûn oldu:**-du

Tarih 1

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolu olmak.

103. Şu rütbe zevkımız var devletiñde

104. Ferahla oldu diller cümle meşhûn

meşhûn olmuş:

1. **meşhûn olmuş:**-muş

Tarih 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolu olmak.

3. Ne sūr-ı behcet-efzâdır kim olmuş

4. Cihân şevk u tarabla cümle meşhûn

meşhûr:

1. **meşhûr:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 58

Herkesçe bilinir.

57. Nedimimden benim var zât-ı ma'mûr

58. Nişâbüri demekle ya'ni meşhûr

2. **meşhûr:**

Kaside 10

Mısra: 291

Herkesçe bilinir.

291. Yâ bu mu'ciz degil midir meşhûr

292. Ki siyerlerde oldu hep meşhûr

meşhûr oldu:

1. **meşhûr oldu:**-du

Diğer 10

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkesçe bilinen.

57. Cihānda oldu eḫādīs-i midḫati meşhūr
58. Belīga medḫi degildir sezā hemān fuḫahā

meşhūr olmaqdır:

1. **meşhūr olmaqdır:-dir**

Gazel 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşhur olmak, bilinmek.

3. Cihān zu 'munca ser-tā-ser seḫāda Bermekī'yim der
4. Hüner 'ālemdede ammā cüd ile meşhūr olmaqdır

meşhūr-ı cihān olmaқта:

1. **meşhūr-ı cihān olmaқта:-da**

Gazel 271

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes tarafından bilinmektedir, meşhur olmak.

1. Ğamım zülfüñle meşhūr-ı cihān olmaқта gitdikçe
2. Cihāna ser-güzeştım dāstān olmaқта gitdikçe

meşihat:

1. **meşihatıñiz:-iñiz**

Diğer 1

Mısra: 27

Bir tekkeye şeyh olma durumu, şeyhlik, mürşitlik.

27. Güş edip bunda biz meşihatıñiz

28. Ya'ni teşrifıñiz kerāmetıñiz

meşivvet ü takdīr olursa:

1. **meşivvet ü takdīr olursa:-ur, -sa**

Kaside 20

Mısra: 221

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstenilip takdir edilmek || Bir isteğin gerçekleşmesi.

221. Ger olursa meşivvet ü takdīr

222. Görürüz devletinde luḫ-ı vefīr

meşk-ı nutk-ı havāli:

1. **meşk-ı nutk-ı havāli:-i**

Lugaz 2

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünceleri yazma.

35. Meşk-ı nutk-ı havāli bā-tefhīm

36. Darılırsañ ger eylesem ta'lim

meşk-sāzī-i perīşān olarak:

1. **meşk-sāzī-i perīşān olarak:-araḫ**

Gazel 144

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan halde olmak.

3. Düşdük āḫir kaçarak dām-ı şikenc-i zülfe

4. Meşk-sāzī-i perīşān olarak öldük biz

meşreb:

1. **meşrebi:-i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 88

Yaratılış, huy, tabiat.

87. Pes uyup her birine bu dil-i zār

88. Eyledi meşrebi üzre refār

2. **meşreb:**

Lugaz 3

Mısra: 26

Yaratılış, huy, tabiat.

25. Lık ammā ki bilmeyip o edeb

26. Etse icrā bu tarz ile meşreb

3. **meşrebdır:-dir**

Müfret 11

Mısra: 2

Yaratılış, huy, tabiat.

1. Çerāğāh-ı cihānda bir güzel yok kim gönül vermem

2. Dil-i dīvānemiz cānā ne meşrebdır hele bilmem

4. **meşreb:**

Gazel 78

Mısra: 11

Yaratılış, huy, tabiat.

11. Bize hep būs-ı la'l-i dil-rübā idi ezel meşreb

12. O zevkiñ şimdi Sālim bendeñizde dadı ḫalmışdır

5. **meşrebdır:-dir**

Gazel 264

Mısra: 7

Yaratılış, huy, tabiat.

7. Hele bir bü'l-'aceb ma'nā dil-i şeydā ne meşrebdır

8. Ki bir yerde ḫarār etmez gezer cānāne cānāne

meşşāta:

1. **meşşāta:**

Gazel 234

Mısra: 3

(Ar.) Gelin gibi süsleyen kadın.

3. Meşşāta dest-i kütēh-i tedbīr-i zıştdır

4. Etmez ḫabül terbiyeti bed-nihād olan

meşşāta-i faẓl u hüner:

1. **meşşāta-i faẓl u hüner:**

Tarih 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fazilet ve hünerin süsleyicisi || Sultan 3. Ahmed.

1. Ey ḫāme-i mu'ciz-eşer meşşāta-i faẓl u hüner

2. Aç dürc-i yāḫūt u güher çek rişteye lülü-yi ter

meşveret etdi:

1. **meşveret etdi:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbet etme.

65. Meşveret etdi gönül anlar ile

66. Sözü bir yerde ḫodular güc ile

meşveret eylediler:

1. **meşveret eylediler:-di, -ler**

Tarih 3

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fikir alışverişinde bulunmak, danışmak.

93. Eyleyip ol dağı erkânı sarâya da 'vet

94. Meşveret eylediler hep 'ulemâ vü vüzerâ

metâ':

1. **metâ':**

Müfret 23

Mısra: 2

Mal, eşya.

1. Levendler yolda almışlar sebûyu sâkiden cebren

2. Harâm olan metâ' issisine derler ziyân eyler

2. **metâ'ı:**

Gazel 48

Mısra: 12

Mal, eşya.

11. Şehr-bend-i ârzûda deng-ber-deng-i heves

12. Hep metâ'ı bu diyârın tâze dâğ-ı yâr olur

metâf-ı midhat-i pâkinde:

1. **metâf-ı midhat-i pâkinde:-in, -de**

Kaside 8

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şekilde övmek || Hz. Muhammed'e övgü.

51. Metâf-ı midhat-i pâkinde eylemez vakfe

52. Kalem ki Ka'be-i küyunda bir mücâvirdir

metâ'-ı cevr-i hübân:

1. **metâ'-ı cevr-i hübân:**

Gazel 271

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eziyetleri, ceşfaları.

7. Bu bâzâr-ı maḥabbette bulunmaz kâle-i inşâf

8. Metâ'-ı cevr-i hübân râygân olmaḡda gitdikçe

metâ'-ı himmete:

1. **metâ'-ı himmete:-e**

Gazel 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himmet malı. || Bir manevi kudret sahibinden zuhur eden tasarruflar.

5. Metâ'-ı himmete şâhib çıkar bulunmayalı

6. 'Aceb mi olsa cihân içre râygân mâni'

metâ'-ı hüsne:

1. **metâ'-ı hüsne:-e**

Gazel 280

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik metaı, güzellik.

7. Metâ'-ı hüsne bakmazken bu dem ol ḥvâce-i 'uşşâk

8. Geçirdi nev-ḡumâş-ı hüsünü endâzelendirdi

metâ'-ı nakd-i râzım:

1. **metâ'-ı nakd-i râzım:-ım**

Gazel 213

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sır sermayesi || Âşığın gönlündeki aşk sırrı.

5. Metâ'-ı nakd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır

6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem

metâ'-ı şabr u sāmāni:

1. **metâ'-ı şabr u sāmāni:-ı**

Gazel 279

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ve dinçlik sermayesi.

7. Olaldan 'aşkıña dil müşterî ey ḥvâce-i naḥvet

8. Baña hep müfte şatdırdı metâ'-ı şabr u sāmāni

metâ'-ı soḡbet:

1. **metâ'-ı soḡbet:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soḡbet, muhabbet.

123. Geldi ḥvâna o şeb bir ḡâlet

124. Müşterî buldu metâ'-ı soḡbet

metâ'-ı suḡanı satan:

1. **metâ'-ı suḡanı satan:-an-ı**

Gazel 251

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözünü - halk indinde- muteber kılmak.

5. Baḡtdır ḡalka şatan cümle metâ'-ı suḡanı

6. Kim alır yoḡsa kelâmın dür-i meknün olsa

metâ'-ı vaşlı alınmak:

1. **metâ'-ı vaşlı alınmak:-ınmak**

Gazel 268

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşmak.

7. Reh-i vişâliñe 'âşık olurdu biñ pâre

8. Metâ'-ı vaşlı alınmak olaydı pâre ile

metâ'-ı vaşlıma:

1. **metâ'-ı vaşlıma:-ım, -a**

Gazel 277

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgiliye) kavuşma sermayesi.

9. Metâ'-ı vaşlıma nakd-i revânın isterim dermiş

10. Meded bir cân için Sâlim anıñla bozma bâzârı

metâ'ın açdı:

1. **metâ'ın açdı:-dı-ın**

Diğer 3

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlığını göstermek || Gül bahçesinin çiçeklerinin açılması.

63. Bülbülâna yine gülzâr metâ'ın açdı

64. Lâleveş dâğ-ı maḡabbette derünun yakdı

metâlibin buldu:

1. **metâlibin buldu:-du-in**

Kaside 20

Mısra: 209

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dileğine, arzusuna erişmek.

209. Kām-cūlar metālîbin buldu
210. Nice üftâdeler çerâğ oldu

metîn ede:

1. metîn ede:-e

Diğer 9

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlamlaştırmak || Bir durumun sürekliliğini sağlamak.

17. Āsitānîñ ede cenāb-ı Mu'în

18. Āb-ı rüy-i gül-i keremle metîn

metn-i münîr-i 'arızîñ:

1. metn-i münîr-i 'arızîñ:-iñ

Tarih 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzdeki parlak satırlar || Yüzde çıkan ayva tüyleri.

1. Hañ edince taşşıye metn-i münîr-i 'arızîñ

2. Müstetir etdi nikât-ı behcetın tefhîmini

me'vâ:

1. me'vâdır:-dır

Kaside 1

Mısra: 47

Yurt, mesken || Bir maddenin konulduğu yer.

47. Şişe gerçi şarāba me'vâdır

48. Lîk gâhî de Zemzem'e câdır

me'vâ etmiş:

1. me'vâ etmiş:-miş

Diğer 10

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mekan edinmek.

59. Göreydi zâtını lâ-büd ederdî istihsân

60. O güne tab'ını etmiş 'ulūma Hâk me'vâ

me'vâ eyle:

1. me'vâ eyle:

Kaside 31

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mesken edinmek.

91. Şadr-ı fetvâyı edip zâtı ile zîb-âver

92. Yâ Rab ol dergehi ihsânîña me'vâ eyle

me'vâ ola:

1. me'vâ ola:-a

Kaside 15

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mesken olmak.

79. Emîn ü sâlim olup dergehiñde bendeleriñ

80. Kim anlara ola me'vâ himâyet-i şevket

me'vâ oldu:

1. me'vâ oldu:-du

Kaside 27

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mesken olmak.

51. Aşlı dellâk iken eyledi bir güne zuhür

52. Ki cihân mülkü bütün oldu fesâda me'vâ

me'vâ olmadı:

1. me'vâ olmadı:-ma, -dı

Lugaz 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mesken olmak || Bir özelliği taşımak.

11. İsmi tañrife olmadı me'vâ

12. Ters okunsa da bir durur ma'nâ

me'vâ olmuş:

1. me'vâ olmuş:-muş

Tarih 4

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mesken olmak.

59. Te'âla'llâh zihî nev-câmi'-i hûb

60. Kim olmuş zümre-i 'ubbâda me'vâ

mevâli:

1. mevâliye:-ye

Diğer 8

Mısra: 28

Köle || Şâir.

27. Yetişir dâmeniñ bize sâye

28. Nazarıñdır mevâliye pâye

mevc:

1. mevc:-i

Kaside 13

Mısra: 12

Dalga.

11. Havz deryâ-beççedir ammâ yine deryâ degil

12. Anıñçün olmada hâddince mevc rû-nümâ

2. mevc:-i

Gazel 109

Mısra: 3

Dalga.

3. Şad çâr mevcı rañne-pezîr-i kaçâ eder

4. Rüz-ı hevâ-yı gerdiş-i miñnet bilinmiyor

mevc urur:

1. mevc urur:-ur

Gazel 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

1. Anıp her üstülvân-ı nâzenîniñ mevc urur deryâ

2. Ya gördü mevc-i zülf-i güzîniñ mevc urur deryâ

2. mevc urur:-ur

Gazel 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

1. Anıp her üstülvân-ı nâzenîniñ mevc urur deryâ

2. Ya gördü mevc-i zülf-i güzîniñ mevc urur deryâ

3. **mevc urur:-ur**

Gazel 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

3. Görüp her bir şikenc-i nāfe-i nāfa esir oldu

4. Temāşā etdi nāf-ı bihteriniñ mevc urur deryā

4. **mevc urur:-ur**

Gazel 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

5. Çıkınca seyr-i deryāya şehā deryāyı hāreyle

6. Görüp bu hālet-i behcet-kariniñ mevc urur deryā

5. **mevc urur:-ur**

Gazel 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

7. Cihānı kıldı lertzān tīg-i cevher-dār-ı müjgāniñ

8. Hāyāl edip o tīg-i āteşiniñ mevc urur deryā

6. **mevc urur:-ur**

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

9. Nesic-i nazmıña yemler de leb-teşne seniñ Sālim

10. Görüp emvāc-ı saṭr-ı dil-nişiniñ mevc urur deryā

7. **mevc urur:-ur**

Matla 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak || Kemiklerin deri altındaki dalgalı

görünümü.

1. Üstühvān kim ol vücūd içre durur

2. Bahr-i hüsniñ ü ān güyā mevc urur

mevc-ā-mevc edince:

1. **mevc-ā-mevc edince:-ince**

Kaside 34

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalandırmak.

13. Çemenzāri edince gird-bād-ı şubh mevc-ā-mevc

14. Bu hāletle zümürüdden fezā güyā ki deryādır

mevc-ber-mevc-i yem-i neş'e-i hikmetdir:

1. **mevc-ber-mevc-i yem-i neş'e-i hikmetdir:-dir**

Gazel 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetli neşe denizinin dalgası.

3. Mevc-ber-mevc-i yem-i neş'e-i hikmetdir kim

4. Dil-pesendide-i 'ālem durur 'unvān-ı şabūh

mevc-der-mevc kulzüm-i ma'nā:

1. **mevc-der-mevc kulzüm-i ma'nā:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana denizinin dalgası || Yeni, etkileyici manalar

üreten şair.

19. Mevc-der-mevc kulzüm-i ma'nā

20. Oldu ṭab'-ı selisime şeydā

mevce:

1. **mevcesi:-si**

Kaside 8

Mısra: 124

Dalga.

123. Telāṭum eyledi bahr-i siyāh-ı gam böyle

124. Kemine mevcesi ṭūfān-ı hemm-i dāşirdir

2. **mevcesi:-si**

Kaside 22

Mısra: 86

Dalga.

85. Fevc-ber-fevc fülküne her dem

86. Yüz sürer idi mevcesi ile yem

mevce-i dervā:

1. **mevce-i deryā:**

Gazel 68

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denizin dalgası.

1. Zebān-ı şā'ire ma'nā te'ākub üzre gelir

2. Kenāra mevce-i deryā te'ākub üzre gelir

mevce-i sāhilleri:

1. **mevce-i sāhilleri:-ler, -i**

Tarih 17

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahilin dalgaları.

13. Her felāketkāra bahriñ mevc-i sāhilleri

14. Sū-be-sū olsun hemişe bādi-i def'-i enin

mevce-i zülf-i güziniñ:

1. **mevce-i zülf-i güziniñ:**

Gazel 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzide saçların dalgası.

1. Añıp her üstühvān-ı nāzeniniñ mevc urur deryā

2. Ya gördü mevce-i zülf-i güziniñ mevc urur deryā

mevc-i āb-ı gevher:

1. **mevc-i āb-ı gevher:**

Kaside 13

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elmas suyunun titreşimi || Değerli padişah kılıcının

ses çıkarmaması.

71. Tīg-ı hün-pālāsı işbāt etdi elmās olduğun

72. Mevc-i āb-ı gevher olmazmış şadāya aşinā

mevc-i dervā:

1. **mevc-i deryā:**

Kaside 22

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deniz dalgası.

89. Mevc-i deryā gibi olup pā-māl

90. Sāhil-i gamda buldum izmihlāl

mevc-i deryāya:

1. **mevc-i deryāya:-ya**

Gazel 248

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deniz dalgası.

9. Bu kânūn-ı maḥabbet üzre cārīdir gözüm nūru

10. Sirişkim ta'ne etse vechi vardır mevc-i deryāya

mevc-i pey-der-pevini:

1. **mevc-i pey-der-pevini:-in, -i**

Kaside 5

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arka arkaya olan dalgalar.

71. Çemenistānını ferş ide eder miydi zemīn

72. Mevc-i pey-der-pevini gösteremezdi deryā

mevc-i şahbāyi:

1. **mevc-i şahbāyi:-yı**

Kaside 23

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap dalgası.

55. Mezāk-ı neş'eye ger hükmü zehr-efşān-ı nehy olsa

56. Eder sūhān-ı rūḥ ālüftegāna mevc-i şahbāyi

mevc-i sürür:

1. **mevc-i sürür:**

Kaside 19

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, sevinç dalgası || Denizin dalgasının

huzur vermesi.

55. Kenārında olan deryā edip mevc-i sürür izhār

56. Yüzün sürmek diler dāmān-ı sulṭān-ı kerem-dāre

mevc-i suṭūru:

1. **mevc-i suṭūru:-u**

Kaside 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Satırlar dalgası.

9. Yine baḥr-i midād-ı şā'irān cūş u ḥurūş etsin

10. Edip mevc-i suṭūru sāhil-i raḳqa temennāyi

mevc-i üstühvānımdan:

1. **mevc-i üstühvānımdan:-ım, -dan**

Kaside 30

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kemiklerin dalgası || Sinedeki kemiklerin çıkıntılı

oluşundan hareketle dalgaya benzetilmesi.

49. Fezā-yı sine-i lāğarda mevc-i üstühvānımdan

50. Dil-efgārāna göstersem nola ben şekl-i deryāyi

mevcūd:

1. **mevcūd:**

Diğer 3

Mısra: 28

Var olan, bulunan.

27. Şadef-i didede ger gevher-i zātūn nā-būd

28. Anda ammā ki ḥayālīn şeb ü rüzān mevcūd

2. **mevcūd:**

Lugaz 6

Mısra: 2

Var olan, bulunan.

1. Nedir ol şey'-i ḥoş-āyende-vücūd

2. Gerçi mer'ī değil ammā mevcūd

3. **mevcūd:**

Kaside 20

Mısra: 146

Var olan, bulunan.

145. Ne sarāy ol vesīle-i maḳşūd

146. Her kesin kāmı anda hep mevcūd

mevcūd bulundu:

1. **mevcūd bulundu:-du**

Kaside 12

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vücuda gelmek.

21. Bulundu ḥayl-i gürūh-ı sipāh-ı rūḥ mevcūd

22. Yedinden aldı Şanī'īn vücūd-ı memhūr

mevcūd olandan:

1. **mevcūd olandan:-an, -dan**

Tarih 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var olmak, bulunmak.

5. Cināna bādī-i temşil ü teşbih olsa lāyıkdır

6. Hele mevcūd olandan bunda luṭf u ḥüsnün esbābı

mevkı':

1. **mevkı':**

Kaside 10

Mısra: 215

Durulacak yer.

215. Mevkı' u ḥālīn eyledi ta'yīn

216. Yine bulundu ol o güne hemīn

mevkı'-ı inḥilāl-i her işkāl:

1. **mevkı'-ı inḥilāl-i her işkāl:**

Kaside 33

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her güçlüğü, sıkıntının çözüldüğü makam.

75. Ey bihīn-şadr-ı mesned-i iclāl

76. Mevkı'-ı inḥilāl-i her işkāl

mevlā:

1. **mevlā:**

Tarih 3

- Mısra: 30
Allah.
29. Ya'ni te'sîr-i du'âsıdır o şâhenşâhın
30. K'eyledi zir ü zeber düşmen-i dîni Mevlâ
2. mevlâ:
Tarih 3
Mısra: 66
Allah.
65. Hağ ede zât-ı hümâyûnunu maħfûz u maşûn
66. Eyleye şevket ü iclâlini efvn Mevlâ
3. mevlâ:
Tarih 3
Mısra: 70
Allah.
69. Odur ol pâdişeh-i şâhib ü re'y ü pergâr
70. Ki aña eyledi tedbiri musahğar Mevlâ
4. mevlâ:
Kaside 4
Mısra: 20
Allah.
19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nür-ı İlahî'niñ
20. Sezâ gördü sa 'âdetle o şebde dogmasın Mevlâ
5. mevlâ:
Diğer 8
Mısra: 35
Allah.
35. Âferîd-i cihân olan Mevlâ
36. Etdi zâtın ferîd-i cüd u 'ağ
6. mevlâ:
Diğer 8
Mısra: 74
Allah.
73. Dâ'im olsun 'inâyetin her câ
74. Devletin dâ'im eyleye Mevlâ
7. mevlâ:
Tarih 11
Mısra: 1
Allah.
1. Dür-i deryâ-yı melâhat 'Ali Beg kim Mevlâ
2. Eylemiş zâtını perverde-i elâf-ı cezîl
8. mevlâ:
Kaside 16
Mısra: 83
Allah.
83. Devlet ü 'ömrünü efvn ede dâ'im Mevlâ
84. Fahr ede cüd u şehâsıyla be-her câ bülbül
9. mevlâ:
Kaside 18
Mısra: 121
Allah.
121. Şevket ü 'ömrünü efvn ede dâ'im Mevlâ
122. Be-ğak-ı mühr-i nübüvvet be-ğak-ı sırr-ı Resûl

10. mevlâ'sını:-sı, -nı
Gazel 24
Mısra: 5
Allah.
5. Men 'aref remzin çuyan 'arif bulur Mevlâ'sını
6. Mağzen-i kalb-i beşerdir cilvegâh-ı nür-ı zât
11. mevlâ:
Kaside 27
Mısra: 1
Allah.
1. Cebhe-i tâli'imiz etdi güşâde Mevlâ
2. Bizi bir âşaf-ı devrân ile kıldı ihya
12. mevlâ:
Kaside 27
Mısra: 66
Allah.
65. 'Ömrünü devletini Hağğ ede anıñ efvn
66. Zâtını sâlim ede cümle kederden Mevlâ
13. mevlâ:
Kaside 30
Mısra: 39
Allah.
39. Harîm-i bezm-i ħasû'l-ħâsına şem'eylemiş Mevlâ
40. Be-her-şeb şeb-çerâğ-ı mâh-ı peyk-i sağf-ı minâyı
14. mevlâ:
Gazel 86
Mısra: 16
Allah.
15. Tevekküldür medâr-ı tesliyet gam çekme ey Sâlim
16. Murâd eylerse Mevlâ bir gedâyı bî-niyâz eyler
- mevlâ saklasın:**
1. mevlâ şaklasın:
Gazel 232
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah korusun || Olumsuz bir durumun gerçekleşmemesi için söylenen temenni ifadesi.
3. Cennetü'l-me'vâ iken her güşe bir düzağ olur
4. Şaklasın Mevlâ hemîşe âdemi idbârdan
- mevlâ-yı bî-cün:**
1. mevlâ-yı bî-cün:
Tarih 1
Mısra: 80
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zatından soru sorulması doğru olmayan, nasılsızlık ve sebepsizlik vasfını taşıyan || Allah.
79. Nefâz-ı emr-i 'âlisin cihânda
80. Şu rütbe eylemiş Mevlâ-yı bî-cün
2. mevlâ-yı bî-cün:
Tarih 1
Mısra: 102
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zatından soru sorulması doğru olmayan, nasılsızlık ve sebepsizlik vasfını taşıyan || Allah.

101. Söz olmaz intizâmın dâ'im olsun
102. Vücuduñ hıfz ede Mevlâ-yı bî-çün

3. **mevlâ-yı bî-çün:**

Kaside 14

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zatından soru sorulması doğru olmayan, nasılsızlık ve sebepsizlik vasfını taşıyan || Allah.

69. Murâd ise ne kim kalb-i hümayün

70. Anı ihsân ede Mevlâ-yı bî-çün

mevlevî:

1. **mevlevîler:-ler**

Diğer 11

Mısra: 11

Mevlevî tarikatına mensup kişiler.

11. Mevlevîler niyâzına bir bir

12. Luṭf-ı pâki ola hemîn dâ'ir

mevlevî-hâne:

1. **mevlevî-hânesi:-si**

Diğer 3

Mısra: 119

Mevlevî tarikatına mahsus olan tekkelere verilen isim.

119. Ğalaṭa Mevlevî-hânesi de güm-râh oldu

120. Dervîş 'Oşmân ile ârâyîş ü revnaḳ buldu

mevlûd:

1. **mevlûdu:-u**

Kaside 2

Mısra: 72

Doğum zamânı, özellikle Hz. Muhammed'in dünyâyâ geldiği zaman: "Mevlid-i Nebî (s. a. v.): Peygamberimizin doğum zamânı veya doğumu."

71. O şâh-ı tahtgâh-ı mülket ü dîn

72. Ki mevlûdu cihânı etdi tezyîn

mevrûs-ı peder:

1. **mevrûs-ı peder:**

Kaside 13

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baba mirası.

121. İntisâb ol hânedâna oldu mevrûs-ı peder

122. Düşdü ihlâş u 'übüdiyyet baña himmet saña

mevsim:

1. **mevsimde:-de**

Kaside 34

Mısra: 2

Senenin dört kısmından biri || Vakit, zaman.

1. Bahâr erdi çemenzârın şafası cennetâsâdır

2. Temâşası bu mevsimde gülistânın temâşâdır

2. **mevsimde:-de**

Kaside 34

Mısra: 35

Senenin dört kısmından biri || Vakit, zaman.

35. Bu mevsimde derûnun gîll u gîşdan eyledi hâlî

36. Leb-i gülşende havzın âb-ı şâfisi muşaffâdır

mevsim-i faşl-ı bahâr:

1. **mevsim-i faşl-ı bahâr:**

Diğer 3

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi, ilkbahar.

55. Mevsim-i faşl-ı bahâr u gül-i hândân geldi

56. Vakt-i nev-rüz u dem-i 'ayş-ı gülistân geldi

mevsim-i faşl-ı bahârında:

1. **mevsim-i faşl-ı bahârında:-m, -da**

Gazel 252

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi || Zevk, eğlence zamanı.

1. Ne 'âlem var cihânın mevsim-i faşl-ı bahârında

2. Ne hâlet kalmış âheng-i şadâ-yı cüybârında

mevsim-i gül-geşt-i gülzâr-ı sürür-efrüz:

1. **mevsim-i gül-geşt-i gülzâr-ı sürür-efrüz:**

Tarih 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk veren bahçe gezintisi zamanı || İlkbahar.

13. Erişdi mevsim-i gül-geşt-i gülzâr-ı sürür-efrüz

14. Yine yer yer figâna başladı her bülbül-i müştâk

mevsim-i gülzâr:

1. **mevsim-i gülzâr:**

Kaside 16

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül mevsimi, bahar mevsimi.

21. Kâtı pek tîz geçer mevsim-i gülzâr nola

22. Böyle efgânı dirâz eylese şeydâ bülbül

mevsim-i 'işret:

1. **mevsim-i 'işret:**

Tahmis 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence, yeme-içme mevsimi || Bahar.

15. Meded ey gamzekâr-ı nâz 'afv eyle ḫatâ etmiş

16. Erince mevsim-i 'işret çıkıp gül-geşt-i ezhâre

2. **mevsim-i 'işret:**

Gazel 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ve safa meclisi.

5. Şu rütbe sür'at eyler mevsim-i 'işret güzârında

6. Neşâti bâdeniñ ancak hemân maḫmûr olmaḫdır

mevsül:

1. **mevsül:**

Kaside 18

Mısra: 120

Vardırılmış, ulaştırılmış.

119. Eyleye zât-ı hümayûnunu Allâh maşûn

120. Devlet ü saltânatı tâ-be-kıyâmet mevsül

mevt:

1. **mevte:-e**

Kaside 10

Mısra: 75

Ölüm, ecel.

75. Etdi ta'yin mevte hâletini

76. Ba'zı aşhâbımın şehâdetini

2. **mevt:**

Gazel 167

Mısra: 5

Ölüm, ecel.

5. Şoñu mevte olıcağ bezm-i fenâniñ

6. Tıtalım mâlik olduñ dehre tâ Kâf

mevvâc:

1. **mevvâcdır:-dır**

Gazel 213

Mısra: 10

Pek dalgah, çok dalgalanan || Aşığım, aşk derdinden dolayı sayılan kemiklerini.

9. Şumâr eyler görenler üstühvânım Sâlimâ bir bir

10. Kılüzüm-i ser-gerânâsâ benim mevvâcdır sinem

mevzi'-i zibende-i pākizde:

1. **mevzi'-i zibende-i pākizde:-de**

Tarih 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yer.

1. Bu münâsib mevzi'-i zibende-i pākizde

2. Böyle tarh olduğda bu nev-câmi'-i dil-keş-zemîn

mevzü'-i suhan:

1. **mevzü'-i suhan:**

Kaside 18

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz mevzusu || Konuşulacak konu.

77. Dükenir şekl-i edâ vaşfi dükenmez o şehiñ

78. Olsa mevzü'-i suhan cümle beyâna mahmül

mey:

1. **mey:**

Tarih 2

Mısra: 22

Şarap.

21. Lâle dâğ-ı hasret ile sine-süz iken bu dem

22. Bir kadeh mey elde ser-hoş rağm eder âlâmina

2. **mevden:-den**

Muamma 7

Mısra: 1

Şarap.

1. Mâh-ı nev gibi tehdid kâse meyden kaıra yok

2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânıñ elem

3. **mevde:-de**

Gazel 29

Mısra: 3

Şarap.

3. Görüp meyde kıyâs etme habâbın eylemiş tertib

4. Donatmış sinesin dâğ-ı firâkıñla ser-â-pâ râh

4. **mey:**

Gazel 32

Mısra: 8

Şarap.

7. Çeşm-i mestinle cebiniñ seheri vaşft eddim

8. Mey kadar neş'e verir âdeme her feyz-i şabâh

5. **mey:**

Gazel 98

Mısra: 8

Şarap.

7. Kan ağladiyor bizlere hicr ile o hün-riz

8. Mey şun bize sâki ki bu da bir demimizdir

6. **mey:**

Gazel 192

Mısra: 4

Şarap.

3. Ko biraz câm-ı muşaffâyı yürütsün sâki

4. Ne kadarsa yine mey dâfi'-i gamdır ey dil

7. **mey:**

Gazel 224

Mısra: 9

Şarap.

9. Nola mey görmese Sâlim dem-i firkatde olduğca

10. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat harâm olsun

8. **mevden:-den**

Gazel 243

Mısra: 5

Şarap.

5. Farğ olunmazsa nola meyden tehi mi yoğsa pür

6. Elde sâğar tâb-ı ruhsârıñla gül-gün olmada

9. **mevîñ:-iñ**

Gazel 252

Mısra: 8

Şarap.

7. Firâk-ı la'l-i nâbiñda keder cânâ mukarrerdir

8. Nümâyândır hücüm-ı gam mevîñ elbet humârında

10. **mey:**

Gazel 290

Mısra: 2

Şarap.

1. O meh-pâre ne dem meclisde kaçd-ı 'ayş u nüş etdi

2. Sebûda mey safâ-yı nüş ile cüş u hurüş etdi

mevân:

1. **mevân:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 77

(Sevgili için) Bel.

77. Yâd ola ortada gâhice mevân

78. Geh ağızlarda geze la'l ü dehân

mevdân:

1. **meydānı:-ı**
Gazel 29
Mısra: 7
Meydan.
7. Bugün meydānı vā'iz hürmetiyle toptolu etmiş
8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirīgā rāh

meydāna gele:

1. **meydāna gele:-e**
Kaside 3
Mısra: 84
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak.
83. Fiğān ol gün ki ola rüz-ı mahşer
84. Gele meydāna ne kim var yek-ser

meydāne atdırır:

1. **meydāne atdırır:-dır, -ır**
Gazel 150
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya atmak, savunmasız bırakmak.
3. Der-miyān dāmene-i şabr u reviyet ber-düş
4. Atdırır zār-şifāt ādemi meydāne heves

meydān-ı hırāmiyāna:

1. **meydān-ı hırāmiyāna:-a**
Kaside 7
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınma meydanı || Söz meydanı.
13. Vaşında bu esb-i hāme dil-teng
14. Meydān-ı hırāmiyāna şıgımaz

mey-hāne:

1. **mey-hāneyi:-yi**
Müfret 73
Mısra: 1
İçki içilen yer.
1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-hāneyi sākī
2. Şerāb-ı 'aşkıñı içen seniñ küyuñdan ayrılmaz

mey-hāne meyhāne devr edeli:

1. **mey-hāne meyhāne devr edeli:-eli**
Gazel 264
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane meyhane dolaşmak.
1. Dil-i zārım benim devr edeli meyhāne meyhāne
2. Gezer oldu şehā dillerde ol bigāne bigāne

mey-hāne-i 'aşkı:

1. **mey-hāne-i 'aşkı:-ı**
Gazel 24
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meyhanesi.
13. Sālīmā meyhāne-i 'aşkı nişimen kıl müdām
14. Bulmak isterseñ eger ālām-ı dünyādan necāt

mey-hvāre:

1. **mey-hvāre:**
Matla 30

Mısra: 2

Şarap içen.

1. Etmesin rıtl-ı girānına deyü nezzāre
2. Çeşmine bülbüleniñ penbe koðu mey-hvāre

mey-i 'aşkı:

1. **mey-i 'aşkı:-ı**
Gazel 215
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şarābı.
5. Ne keyfiyyetdir işrāb eylemek olmaz mey-i 'aşkı
6. Hele bir sāgarın şabr-ı felāket-dide nüş etsin

mey-i ğam-hizini şunarken:

1. **mey-i ğam-hizini şunarken:-ar, -ken**
Tarih 18
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamlandırın, kederlendiren içki sunmak || Feleğin kişiye olumsuzluklar yaşatması.
7. Şunarken sākī-i devrān mey-i ğam-hizini şimdi
8. Derün-ı cām-ı gül-gün pür-şerāb-ı la'l-i nāb oldu

mey-i gül-gün:

1. **mey-i gül-gün:**
Gazel 224
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli şarap.
1. Kırılıns sāgar-ı işret derünüm ğam ile tolsun
2. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña kat kat haram olsun
2. **mey-i gül-gün:**
Gazel 224
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli şarap, Kırmızı şarap.
9. Nola mey görmese Sālīm dem-i firkatde oldukça
10. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña kat kat haram olsun

mey-i nābı:

1. **mey-i nābı:-ı**
Muamma 8
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halis şarap.
1. Qadim lām oldu ey sākī dem-ā-dem şun mey-i nābı
2. Ayağñ kesme meclisden hābābı gözlerim görsün

mey-i rāhat-resān:

1. **mey-i rāhat-resān:**
Gazel 146
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzur veren içki.
1. Baña zehr-āb-ı miñnetdir mey-i rāhat-resān sensiz
2. Qadeh-mālīde-i ğamdır netice her zamān sensiz

mey-i vahdetle:

1. **mey-i vahdetle:-le**
Gazel 200
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birlik şarabı.

3. Künc-i keşretde tab‘-ı çālāki
4. Mey-i vaḥdetle neşve-yāb edelim

mevl:

1. **meylīn:-iñ**
Gazel 24
Mısra: 9
Bir iki || Birkaç.
9. Zāhidā aḡyāra meylīn büt-perestlikdir saña
10. Añlasañ ḥubb-ı sivā ma‘nide Lāt ile Menāt

mevl eder:

1. **mevl eder:-er**
Gazel 96
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.
7. Mevl eder ḥāra güle mihr eden elbet ey gönül
8. Yoḥsa ikrāmım benim aḡyāre bākimden midir

2. **mevl eder:-er**

- Gazel 183**
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.
3. Mevl eder mi ḡonca-i ra‘nāya hergiz bu gönül
4. Var iken dest-i dilimde rüy-ı āli Aḥmed’iñ

mevl ederse:

1. **mevl ederse:-er, -se**
Diğer 3
Mısra: 100
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.
99. Şeh-i ḥübāna şehā taḥt u maḡarr İstanbul
100. Mevl ederse nola ‘ālem ki şafāsı pek bol

mevl edince:

1. **mevl edince:-ince**
Tarih 12
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.
31. Mevl edince medḥine olmaz mı ḥiç
32. Bu dil-i tūḡi-reviş cilve-nümā

mevl etmeve:

1. **mevl etmeve:-me, -ye**
Tarih 12
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.
29. Yā niçün mevl etmeye bu cāya dil
30. Olmaya mı cū ḡadar taḥ‘-āşinā

mevl etmez:

1. **mevl etmez:-mez**
Gazel 265
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.

7. Baḡılmaz rüyuna ḥaḡdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden şofıra

mevl etse:

1. **mevl etse:-se**
Kaside 28
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.
45. Ger tūfeng-i ḡahrı meyl etse helāk-i düşmene
46. Varmadın müjdesin ‘ayyār-ı ecel iḡbār eder

mevl eylesem:

1. **mevl eylesem:-se, -m**
Gazel 245
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yönelmek, eğilimli olmak.
3. Hep naşibim cevri-gün-ā-gün ile ḡam çekmedir
4. Her kime mevl eylesem bu baḡt-ı nā-merḡüb ile

mevl-i bāḡ eder:

1. **mevl-i bāḡ eder:-er**
Gazel 53
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baḡa ḡitmeye, orada bulunmaya hevesli olmak.
9. Hücüm-ı ḡamla ḡvāhiş ḡalmadı taḥ‘ımda ey Sālim
10. Ne mevl-i bāḡ eder ḡöñlüm ne ḡod ḡül-ḡeşti-rāḡ eyler

mevl-i irādet:

1. **mevl-i irādet:**
Kaside 13
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyar istek doğrultusunda hareket etmek.
27. Āşiyāb-ı nūh felek mevl-i irādet üzredir
28. Añla bu sırr-ı daḡıḡı bundadır sırr-ı Ḥudā

mevl-i mey ü sāḡar edeler:

1. **mevl-i mey ü sāḡar edeler:-e, -ler**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 80
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçki içmeye niyetlenmek, meyletmek.
79. Gehi taşmīm-i Kemerler edeler
80. Gehi mevl-i mey ü sāḡar edeler

mevl-i niḡāhı eder:

1. **mevl-i niḡāhı eder:-er**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmaya niyetlenmek, meyletmek.
15. Gören başındaki zūlf-i siyāhı
16. Eder mi sünbüle mevl-i niḡāhı

mevli olan:

1. **mevli olan:-an**
Gazel 281
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, yönelmek.

11. 'İrfâna olan meylî bizi âşaf-ı 'asrîñ
12. Sâlim yine hep vâdi-i 'irfâna düşürdü

mevl-i remy-i tûfeng edip:

1. meyl-i remy-i tûfeng edip:-ip
Kaside 20
Mısra: 265
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tûfeng ile atış yapmaya niyetlenmek.
265. Meyl-i remy-i tûfeng edip bir rûz
266. Kõndu pîşe nişân-ı zer-endûz

mevlin etmezdik:

1. mevlin etmezdik:-mez, -dik
Gazel 62
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Istemek, yönelmek.
5. Kıl kadar mevlin tırâş u hıvâhiş etmezdik velî
6. Bu reh-i nâ-râstî 'uşşâka ebrû gösterir

me'yûs:

1. me'yûs:
Lugaz 4
Mısra: 7
Ümitsizliğe düşmüş || Kirpi.
7. Alışır şanma şakın ol me'yûs
8. Kimseye olmaz o zâlim me'nûs

mevve:

1. mevvesini:-si, -ni
Diğer 3
Mısra: 42
Meyve || Gönüldeki istekler, hayaller.
41. Olalı fikr-i lebiñe emelim nañlı karın
42. Eyledi meyvesini cümle kirâs-ı rengin

2. meyveler:-ler

- Gazel 42**
Mısra: 6
Meyve.
5. Dil be-nâñun-dest deşt-i rahnedir
6. Peñçe-i berg üzre dâ'im meyveler

mevve-i bâğ-ı vefâ:

1. mevve-i bâğ-ı vefâ:
Gazel 291
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vefa bağının meyvesi || Aşığın sevgiliye karşı olan sevgisi, sadakati.
7. Buyur teşrîf-i gülşen eylemez misin benim cânım
8. Derûn-ı sinede her mevve-i bâğ-ı vefâ oldu

mevve-i nahl-i meveddet:

1. mevve-i nahl-i meveddet:
Gazel 233
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ağacının meyvesi.
5. Bâğ-ı mihrîñ hep şabâ-yı şubhu lutf-ı yârdan
6. Meyve-i nahl-i meveddet telh olur düşnâmdan

mevve-i ümmîd olur:

1. mevve-i ümmîd olur:-ur
Gazel 56
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümidin meyvesi, arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.
5. Âyâ olur mu mevve-i ümmîd dinmesin
6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur

mevve-i vasl-ı dil-ârâya:

1. mevve-i vasl-ı dil-ârâya:-a
Gazel 26
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan sevgiliye kavuşma meyvesi.
7. Ederdim nahl-i ümmîdi pür-evrâk-ı taleb ey dil
8. Olaydı mevve-i vasl-ı dil-ârâya recâ bâ'ış

mezâd etse:

1. mezâd etse:-se
Kaside 27
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değer verilmek.
29. Nühket-i hulkunu gülşende mezâd etse nesim
30. Gül verir cümle zerin gonca olur 'ukde-güşâ

mezâk:

1. mezâkdır:-dır
Diğer 4
Mısra: 70
Zevk, tat.
69. Şimdi bâzâr-ı cihânda ekşer
70. Şatılan cümle mezâkdır yer yer

mezâk-ı 'aşkı:

1. mezâk-ı 'aşkı:-ı
Kaside 23
Mısra: 101
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın verdiği mutluluk.
101. Mezâk-ı 'aşkı Sâlim mübhemân-ı hıvân-ı hüsn etmiş
102. Nemekdân-ı melâhat eyleyen la'l-i dil-ârâyı

mezâk-ı hicri:

1. mezâk-ı hicri:-i
Diğer 4
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın tadı.
45. Ne bilir idi mezâk-ı hicri
46. Ne bilir idi firâk-ı hicri

mezâk-ı nemekîn:

1. mezâk-ı nemekîn:-in
Diğer 4
Mısra: 68
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuzun lezzeti || Tuzun öneminden hareketle söz konusu şahsın değerli olduğu vurgulanmıştır.

67. Hişşe-yâb etmese Nâ' il ya 'nî
68. Ki mezâk-ı nemekîn ile beni

mezâk-ı neş'eye:

1. **mezâk-ı neş'eye:-ye**

Kaside 23

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlencenin vermiş olduğu mutluluk.

55. Mezâk-ı neş'eye ger hükümü zehr-efşân-ı nehy olsa

56. Eder sühân-ı rûh âlüftegâna mevc-i şahbâyı

mezâk-ı tab'ı:

1. **mezâk-ı tab'ı:-ı**

Gazel 182

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk zevki.

3. Kozak nakş-ı sümûn şahrâda bile rûzgâr örter

4. Şu rütbe nâ-müsâ'iddir mezâk-ı tab'ı gerdünuñ

mezâmî:

1. **mezâmîni:-ni**

Gazel 178

Mısra: 4

Mazmunlar.

3. Haşr etmek ile cümle dehânına hayâlim

4. Eş'arımıznıñ oldu mezâmîni de bârık

mezâmîn:

1. **mezâmîn:**

Müfret 84

Mısra: 2

Anlamlar, kavramlar.

1. 'Allâme-i 'aşr olsa yine sühre ederler

2. Mağdümlarınñ derdi hemân tâze mezâmîn

mezâmîn-i cihân-ârâvı:

1. **mezâmîn-i cihân-ârâvı:-yı**

Kaside 31

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyayı güzelleştiren mazmunlar.

15. Hoş-nümâ tâze mezâmîn-i cihân-ârâvı

16. Şeb-nemâsâ gül-i ma'nide hüveydâ eyle

mezâvâ:

1. **mezâyâdan:-dan**

Kaside 2

Mısra: 131

Fazilet manasına olan "meziyyet" in cem'i.

131. Mezâyâdan hemîşe güyu sâlim

132. Dem-â-dem tâli'i bed-kâr u zâlim

mezheb:

1. **mezhebindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 112

Mısra: 12

Yol, gidilen yol.

11. Âyini cevr iken yine izhâr-ı meyl eder

12. Sâlim taqiyye-dârâ cefâ mezhebindedir

mezîd eyle:

1. **mezîd eyle:**

Tarih 22

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzartmak, arttırmak.

17. Şevkıla dâ'im edip zevk u şafâsın efvün

18. Devletin eyle mezîd 'ömrünü yâ Rabb tavîl

mezîd olcak:

1. **mezîd olcak:-ıcağ**

Kaside 10

Mısra: 318

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğalmak, artmak.

317. Olcak şevket-i nebiyy-i sa'id

318. Ya'ni günden güne hemîşe mezîd

mezkür olmakdır:

1. **mezkür olmakdır:-dır**

Gazel 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zikredilmek, anılmak.

7. Gerek nîk ü gerek bed yâd etsinler beni a'dâ

8. O şahın meclisinde arzû mezkür olmakdır

mezmûm:

1. **mezmûm:**

Kaside 2

Mısra: 136

Yerilmiş.

135. Ne güy-i nâşihî güş eyledim ben

136. Yanımda yokdu mezmûm vâ'izândan

me'zun olunca:

1. **me'zun olunca:-unca**

Tarih 1

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin verilmek.

83. Duğüle mihr ü meh nevbet-keşândır

84. Olunca dergeh-i pâkine me'zun

mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi:

1. **mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi:-di**

Kaside 12

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Melekler topluluğunun çekincesi.

59. Egerçi şüret-i zâhirde bir şebağ idi lik

60. Mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi cism-i bihbüdi

mısbâh:

1. **mısbâhın:-ın**

Kaside 12

Mısra: 93

Kandil || Hz. Âdem'in yaratılışı ile varlık âleminin aydınlanması.

93. Zücâce zeyt ile mısbâhın eylemiş şecere

94. Tâli'akâri-i mişkât olunca maşşûri

mısdāk olsa:

1. **mısdāk olsa:-sa**

Tarih 8

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Delil olmak || Benzemek.

11. Bahār erdi cihān şimdi ser-ā-pā şād u ḥandāndır
12. Bu nükhetle 'aceb mi olsa dünyā cennete mısdāk

mısr:

1. **mısr'a:-a**

Diğer 4

Mısra: 98

Mısır ülkesi.

97. Der-i vālāñıza işāl oldu
98. Ya 'ni Mısr'a size irsāl oldu

mısr diyārında:

1. **mısr diyārında:-nda**

Diğer 3

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mısır ülkesi.

139. Ey birāder dem-i 'ayşına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mısr diyārında nazirini gözüñ

mısrā ':

1. **mısrā ':**

Tarih 3

Mısra: 223

Mısra, dize.

223. Biri de düşdü murād üzre bu mısrā ' tārīḥ
224. Düşmeni bozdu murādınca Mehemmed Paşa

mısrā:

1. **mısrā 'ın:-ın**

Tarih 11

Mısra: 16

Mısra, dize.

15. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahār
16. Mısrā 'ın eylese tazmīn sezādır temşil

mısrā '-ı tārīḥ etmiş:

1. **mısrā '-ı tārīḥ etmiş:**

Tarih 10

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tarih düşürmek.

73. Ya 'ni bñ mısrā '-ı tārīḥ etmiş
74. Saña hiç ḥatt ile nokşān olmaz

mısrā '-ı tazmīn:

1. **mısrā '-ı tazmīn:**

Müfret 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazmīn mısraı || Başkasına ait bir mısra veya beyti intihāl ve tevārüd olmaksızın kendi şiirine alma san'atı.

1. Miyān-ı dil-bere düşdü ḥayālīm ey Sālīm
2. Der-İN miyāne ğaribem çü mısrā '-ı tazmīn

mısrāk etseler:

1. **mısrāk etseler:-se, -ler**

Tarih 8

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneşlenilen yer haline getirmek || Lütuf ve ihsanların olduğu yerde durmak.

41. Ne kenz ol bir muşavver nūr-ı raḥşāndır cihānyāna
42. Ḥarīdārān nola kim āsitānın etseler mısrāk

mısr-ı dile:

1. **mısr-ı dile:-e**

Gazel 279

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül Mısır't, ülkesi.

1. Geçip Mısr-ı dile şeh oldu çün ol Yūsuf-ı sānī
2. Ḥaṭ-ı rüyuna bend oldum mişāl-i pīr-i Ken 'anı

mızrāb:

1. **mızrāblar:-lar**

Gazel 108

Mısra: 10

Tezene, zahme || Tellî sazları çalmaya yarayan alet.

9. Tāzedir nakş-ı ḥayāl-i kārımız Sālīm bizim
10. Nālelerle lāldir ṭanbūrda mızrāblar

mi:

1. **mi:**

Kaside 1

Mısra: 97

Soru eki.

97. Hele şor bak bilir mi ol şeydā
98. Ne imiş 'Āmir'i eden rüsvā

2. **mı:**

Kaside 1

Mısra: 110

Soru eki.

109. Ketm-i sırr-ı ḥaḳīkat etme velī
110. Lık lāyık mı saña dene deli

3. **mi:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 211

Soru eki.

211. Bunu bilmez mi yek-sere eşyā
212. Fazl-ı Ḥaḳḳ'a menūṭ ser-tā-pā

4. **mı:**

Müseddes 1

Mısra: 2

Soru eki.

1. Eşiginde 'āşık-ı bī-çāre ölmüş ölmemiş
2. Bir baqar mı aña ol mekkāre ölmüş ölmemiş

5. **mişin:-siñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Soru eki.

11. Dirîğ ey nâle-i tab´-ı hâzînim
12. Zebânım hiç etmez misiñ âzâd

6. **misiñ:-siñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Soru eki.

13. Dirîğ ey feyz-i da´vât-ı sehergâh
14. Beni etmez misiñ âlemde dil-şâd

7. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 47

Soru eki.

47. Erer mi dil gülîstân-ı şafâya
48. Kazâ-yı luţfu ecr-i mâ-mezâyâ

8. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Soru eki.

15. Kılır mı yoĥsa böyle bu dil-i zâr
16. Esîr-i kayd-bend-i dest-i efkâr

9. **mi:**

Tarih 1

Mısra: 19

Soru eki.

19. Güşâyîş bulmaga minnet mi vardır
20. Bu günlerde kederden tab´-ı mahzûn

10. **mi:**

Tarih 1

Mısra: 115

Soru eki.

115. Felek ruĥsat verir mi ´arz-ı kâma
116. Mûsâ´id olsa da bu baĥt-ı vârun

11. **mi:**

Diğer 2

Mısra: 86

Soru eki.

85. Nedir âyâ ´ilâc hicrâna
86. Şorsa ´aşîk bilir mi Loĥmân´a

12. **mi:**

Matla 2

Mısra: 2

Soru eki.

1. Dile ol mâh-ı evc-i istiĥnâ
2. Luţf-ı vaşlın eder mi hiç âyâ

13. **mi:**

Kaside 3

Mısra: 104

Soru eki.

103. Yeter küstâĥ güyuñ etdiñ inşâd
104. Saĥa lâ-taknetü yetmez mi dil-şâd

14. **mi:**

Diğer 3

Mısra: 143

Soru eki.

143. Üsküdar´a da sözüñ toĥrusu var mı hem-tâ
144. Ba´zılar der deñiz aşırır ol âh ammâ

15. **mi:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 16

Soru eki.

15. Gören başındaki zülf-i siyâhı
16. Eder mi sünbüle meyl-i nigâhı

16. **mi:**

Tahmis 3

Mısra: 21

Soru eki.

21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bârîñ
22. Miĥekk-i tecrübe ile cefâda etvârîñ

17. **mi:**

Tahmis 3

Mısra: 24

Soru eki.

23. Hülüşun aĥlamak ister iseñ dil-i zârîñ
24. Çeker mi cân ü gönülden cefâ vü âzârîñ

18. **mi:**

Diğer 4

Mısra: 99

Soru eki.

99. Vardı mı ya´ni size ol er ü giç
100. Hâberi gelmedi bilmem baĥa hiç

19. **mıdır:-dır**

Müfret 4

Mısra: 1

Soru eki.

1. Baĥtdan mıdır nedendir kanda varsa ehl-i dil
2. Leşker-i ĥam anları elbette istiĥbâl eder

20. **miydi:-ydi**

Kaside 5

Mısra: 71

Soru eki.

71. Çemenistânımı ferş ide eder miydi zemîn
72. Mevc-i pey-der-peyini gösteremezdi deryâ

21. **mi:**

Kaside 5

Mısra: 85

Soru eki.

85. Böyle mi vaşf eder idi şenâ-yı zâtîñ
86. Kilk-i mu´ciz-raĥam u ĥâme-i ma´nâ-pirâ

22. **mi:**

Kaside 5

Mısra: 106

Soru eki.

105. Yoĥsa dermânîña kâdir olamaz mı keremi
106. Yoĥsa zaĥmîña seniñ eyleyemez mi o devâ

23. **mi:**

Kaside 5

Mısra: 105

Soru eki.

105. Yoħsa dermāniña kād̄ir olamaz mı keremi
106. Yoħsa zaħmiña seniñ eyleyemez mi o devā

24. **mıdır:-dır**

Gazel 5

Mısra: 5

Soru eki.

5. Fenā dünyāda hiç bir vaqt ħālī var mıdır anda
6. Muqaddem etdigim zevkın ħumārın çekmeyem cānā

25. **mi:**

Rūbai 6

Mısra: 4

Soru eki.

3. Gör sille-ħor-ı dest-i kazā-yı ğam-ı dehri
4. Ādem mi döyer bunca ğam-ı derd ü belāya

26. **mi:**

Tesdis 7

Mısra: 25

Soru eki.

25. Sālīmā murġ-ı seher vuşlata şāyān mı degil
26. Yoħsa pervāne-i şem'-i ruħ-ı cānān mı degil

27. **mi:**

Tesdis 7

Mısra: 26

Soru eki.

25. Sālīmā murġ-ı seher vuşlata şāyān mı degil
26. Yoħsa pervāne-i şem'-i ruħ-ı cānān mı degil

28. **mi:**

Tesdis 7

Mısra: 27

Soru eki.

27. Şeb ü rüz āteş-i 'aşkı ile sūzān mı degil
28. O da bir bülbül-i ħoş-şavt-ı gülüstān mı degil

29. **mi:**

Tesdis 7

Mısra: 28

Soru eki.

27. Şeb ü rüz āteş-i 'aşkı ile sūzān mı degil
28. O da bir bülbül-i ħoş-şavt-ı gülüstān mı degil

30. **mi:**

Kaside 8

Mısra: 105

Soru eki.

105. Senāñı böyle mi ta'bir eder idim ammā
106. Dil-i şikeste kederden ħarāb u ħātırdır

31. **mi:**

Kaside 8

Mısra: 209

Soru eki.

209. Tezekkür etmeye mi kim cihān-ı fāniniñ
210. Egerçi evveli şıħhat şoñu maķābirdir

32. **mi:**

Kaside 8

Mısra: 75

Soru eki.

75. Zebān-ı nātıķa mīzāb-ı rahmet olmaz mı

76. Ne dem ki na't-i şerifiñ kelām-ı şā'irdir

33. **mıdır:-dır**

Muamma 10

Mısra: 2

Soru eki.

1. O ħurşidim kadem-rencide kılmaz oldu hiç baña
2. Beni böyle ayaklarda kırmak yāre sezā mıdır

34. **mi:**

Kaside 10

Mısra: 57

Soru eki.

57. Etmēdi mi nübüvvetin ikrār
58. İctimā'-ı kıvimde sūsmār

35. **mi:**

Kaside 10

Mısra: 63

Soru eki.

63. Yalñuz şıķķ-ı şaķķ-ı Meh mi meger
64. Buña hem-ser degil mi şaķķ-ı şecer

36. **mi:**

Kaside 10

Mısra: 281

Soru eki.

281. Yā bu mu'ciz degil mi dehşet-yāb
282. Ya'ni te' min-i 'ayn-ı ħāyıt u bāb

37. **mi:**

Kaside 10

Mısra: 287

Soru eki.

287. Eylemez mi 'ulüvvünü müzdād
288. Mu'ciz-i riħ-i ref' u nuţķ-ı zımmād

38. **mıdır:-dır**

Kaside 10

Mısra: 291

Soru eki.

291. Yā bu mu'ciz degil midir meşhūr
292. Ki siyerlerde oldu hep meşhūr

39. **mi:**

Kaside 10

Mısra: 55

Soru eki.

55. Āyet olmaz mı bu o zī-şāna
56. Nuţķ-ı aħras enīn-i ħannāna

40. **mi:**

Diğer 10

Mısra: 19

Soru eki.

19. Hiçāb-ı 'arz-ı maħabbet eder mi sultānım
20. Derünü 'arşa-i sultān-ı 'aşķ olan şeydā

41. **mi:**

Diğer 10

- Mısra: 26
Soru eki.
25. Hümār-ı fırkat-i serdir girāni-i hicriñ
26. Göz açdırır mı başım kaldırır mı ser-tā-pā
42. **mi:**
Diğer 10
Mısra: 26
Soru eki.
25. Hümār-ı fırkat-i serdir girāni-i hicriñ
26. Göz açdırır mı başım kaldırır mı ser-tā-pā
43. **mi:**
Gazel 10
Mısra: 12
Soru edatı.
11. Nice demdir ki kan aglar remeden çeşmim ey Sālim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zārın görmege āyā
44. **mi:**
Tarih 11
Mısra: 23
Soru eki.
23. Hāşılı hüsünü inkāra haṭıñ çāre mi var
24. O değil midir eden nüṣṣa-i hüsünü tekmil
45. **mi:**
Tarih 12
Mısra: 30
Soru eki.
29. Yā niçün meyl etmeye bu cāya dil
30. Olmaya mı cū kadar ṭab'-āşinā
46. **mi:**
Tarih 12
Mısra: 31
Soru eki.
31. Meyl edince medhine olmaz mı hiç
32. Bu dil-i ṭūṭi-reviş cilve-nümā
47. **mi:**
Kaside 12
Mısra: 113
Soru eki.
113. Hālel-pezīr-i melāḥat eder mi hiç şemsi
114. Cihānda şebpereniñ olmamağla manzūri
48. **mi:**
Tarih 13
Mısra: 10
Soru eki.
9. Böyle görmek istemezdik biz cemāliñ līk āh
10. Rūzgār ister mi kalb-i 'āşıkıñ termimini
49. **mi:**
Kıt'a 14
Mısra: 4
Soru eki.
3. Ben perīşān-tār-ı ekdār-ı hezārān-derd iken
4. Sormamağ bir kerre lāyık mı beni cānā baña

50. **mi:**
Kaside 15
Mısra: 13
Soru eki.
13. Sezā-yı ser-keşi vermekde bir nazīr mi var
14. Bulur zemīne de girse feṭānet-i şevket
51. **mi:**
Kaside 16
Mısra: 49
Soru eki.
49. Gūşuna dūş ola mı deyü be-her dem böyle
50. Şad tekellüfle olur nağme' i pīrā bülbül
52. **mi:**
Gazel 17
Mısra: 5
Soru eki.
5. Sevād-ı merdüm-i çeşmiñ mi eyler imtiḥān her dem
6. Dü didem geşt-i şahrā-yı gāzālān etmede her şeb
53. **mıdır:-dur**
Gazel 17
Mısra: 9
Soru eki.
9. Nazīriñ var mıdır deyü gezip Sālim cihān içre
10. Ser-ā-ser imtiḥān-ı Yūsufistān etmede her şeb
54. **mi:**
Tarih 17
Mısra: 39
Soru eki.
39. Cūy-ı ṭab' imda benim bir cūş-i himmet mi var
40. Hāşılı bilmem ne oldu ṭurmuıyor zihni-i bihīn
55. **mi:**
Tarih 17
Mısra: 69
Soru eki.
69. Hāliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merḥamet
70. 'Āleme ihsān ederken hāşıl ol şadr-ı gūzīn
56. **mi:**
Tarih 17
Mısra: 101
Soru eki.
101. Yalıñız sermā-yı deyle ḥātırım işkeste mi
102. Tāb-ı temmūz eyledi sīnem firāğ-ı āteşīn
57. **mi:**
Tarih 17
Mısra: 105
Soru eki.
105. Böyle mi tavşif ederdim zāt-ı 'ālī-gevheriñ
106. Olmasam şaff-ı ni'āl-i gāmda fırkatle ḥazīn
58. **mi:**
Gazel 18
Mısra: 4
Soru eki.

3. Derin etse netice kudsıyān ile tavāf ‘āşık
4. Müselmāna baqar mı yā o şūh-ı kāfirin-‘adet

59. **mi:**

Kaside 18

Mısra: 87

Soru eki.

87. Gayrı devletlere devlet mi denir ‘ālemde
88. Bir alay ehl-i bedi ‘-aşl-ı haqīkat-mechül

60. **mi:**

Kaside 19

Mısra: 57

Soru eki.

57. Bakıp bu reng ü büya hātıra firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nüzhetgāh-ı vālā cennet-āşāre

61. **misiñ:-siñ**

Kaside 19

Mısra: 61

Soru eki.

61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezir-i bī-nazir-āşaf
62. Bu cāyı böyle zinet eyledi şevketli hünkāre

62. **mi:**

Kaside 20

Mısra: 74

Soru eki.

73. Konmuş ihsān-ı Nıl’e bir miqyās
74. Bu ise hiç kabül eder mi kıyās

63. **mi:**

Kaside 20

Mısra: 111

Soru eki.

111. Bir mi böyle sarāy-ı sultānī
112. Her yeri bir cinān-ı rūhānī

64. **mi:**

Kaside 20

Mısra: 289

Soru eki.

289. Müjde-i şāygān degmez mi
290. Biñ harāc-ı cihān degmez mi

65. **mi:**

Kaside 20

Mısra: 290

Soru eki.

289. Müjde-i şāygān degmez mi
290. Biñ harāc-ı cihān degmez mi

66. **mi:**

Kaside 20

Mısra: 109

Soru eki.

109. Var mı dünyāda bir naziri meger
110. Āb ü hāk ü hevāda ser-tā-ser

67. **midir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 329

Soru eki.

329. Var mıdır hiç medār-ı imkānı

330. Mür vaşf eylemek Süleymān’ı

68. **mi:**

Kaside 22

Mısra: 61

Soru eki.

61. Bir mi böyle netice hayrāti

62. Var cihān içre şad müberrāti

69. **mi:**

Kaside 22

Mısra: 107

Soru eki.

107. Böyle cevlan mı eyler idi kalem

108. Deşt-i medhiñde olmasam ebkem

70. **miydım:-ydim**

Gazel 23

Mısra: 1

Soru eki.

1. Bu fenā miñnet-serādan istemez miydım necāt

2. Gayet-i za ‘fımdan ammā bulamaz çeşmim necāt

71. **mi:**

Kaside 23

Mısra: 23

Soru eki.

23. Hevā mı vaşf-ı deyd ebr-i kil-k-i dür-nişārımdan

24. Yağan berfi şarırlar şaḫanıñ reng-i semensāyı

72. **midir:-dir**

Kaside 31

Mısra: 63

Soru eki.

63. Müy-ı çini midir ol nize-i elmās mıdır

64. Hele bir diḫkat ile nazra-i minā eyle

73. **midir:-dir**

Kaside 31

Mısra: 63

Soru eki.

63. Müy-ı çini midir ol nize-i elmās mıdır

64. Hele bir diḫkat ile nazra-i minā eyle

74. **misiñ:-siñ**

Matla 32

Mısra: 1

Soru eki.

1. Beni vişālīñ ile kām-yāb etmez misiñ

2. Efendi dünyede bir şevāb etmez misiñ

75. **misiñ:-siñ**

Matla 32

Mısra: 2

Soru eki.

1. Beni vişālīñ ile kām-yāb etmez misiñ

2. Efendi dünyede bir şevāb etmez misiñ

76. **mi:**

Gazel 34

- Mısra: 1
Soru edatı.
1. Dimâğ-ı cāna gelir mi ‘aceb şemīm-i murād
  2. Eser mi gülşen-i ümmīdime nesīm-i murād
77. **mi:**
Gazel 34
Mısra: 2
Soru edatı.
1. Dimâğ-ı cāna gelir mi ‘aceb şemīm-i murād
  2. Eser mi gülşen-i ümmīdime nesīm-i murād
78. **mi:**
Gazel 34
Mısra: 3
Soru edatı.
3. Eder mi hâtırımı tesliyet felek āyā
  4. Olur mu yuz ‘acebā mahrem-i harīm-i murād
79. **mi:**
Gazel 34
Mısra: 6
Soru edatı.
5. Kenār-ı kılzüm-i kāmā nıgehdeyiz bilmem
  6. Çıkar mı bahr-i hevesden dür-i yetīm-i murād
80. **mi:**
Kaside 35
Mısra: 61
Soru eki.
61. Çekilir mi ğam-ı ğisū-yı nigār ey Sālim
  62. Çeker ancak anı ‘aşık olan elbet nā-çār
81. **mi:**
Matla 41
Mısra: 2
Soru eki.
1. Cihān cihān ğamımı hep bilir iken dil-dār
  2. Cefāda var mı kuşurum deyü eder tekrār
82. **midir:-dir**
Gazel 47
Mısra: 1
Soru eki.
1. ‘Aşıkā va ‘de-i vaşlı da hemān lāf mıdır
  2. Yoħsa bī-çārelere bu reviş inşāf mıdır
83. **midir:-dir**
Gazel 47
Mısra: 2
Soru eki.
1. ‘Aşıkā va ‘de-i vaşlı da hemān lāf mıdır
  2. Yoħsa bī-çārelere bu reviş inşāf mıdır
84. **midir:-dir**
Gazel 47
Mısra: 4
Soru eki.
3. Naşkıñı şaklayamaz āyine de olsa rakīb
  4. Her derūn ‘aşık-ı bī-çāre gibi şāf mıdır

85. **midir:-dir**
Gazel 47
Mısra: 6
Soru eki.
5. Baña geldikde neden böyle sükūtuñ āyā
  6. Yoħsa ey şeyh du ‘ā bizlere isrāf mıdır
86. **midir:-dir**
Gazel 47
Mısra: 8
Soru eki.
7. ‘Ayn-ı inşāf ile baħ ey büt-i nev-reste hele
  8. Böyle bir tāze ğazel vādī-i eslāf mıdır
87. **midir:-dir**
Gazel 47
Mısra: 10
Soru eki.
9. Sālim-i dil-şudeñe luţfuñu bezl et cānā
  10. O ğarībe kerem-i vuşlatıñ itlāf mıdır
88. **midir:-dir**
Gazel 65
Mısra: 2
Soru eki.
1. Bī-kesānı nola ihlāk etse ālām u keder
  2. Çarħ öyle çarħ mıdır kim etdigin noşşān eder
89. **midir:-dir**
Gazel 69
Mısra: 1
Soru eki.
1. Hicr-i cānān ile vasl-ı şevk-baħşā bir midir
  2. Şadme-i telh-ı ħumār u zevk-ı şahbā bir midir
90. **midir:-dir**
Gazel 69
Mısra: 2
Soru eki.
1. Hicr-i cānān ile vasl-ı şevk-baħşā bir midir
  2. Şadme-i telh-ı ħumār u zevk-ı şahbā bir midir
91. **midir:-dir**
Gazel 69
Mısra: 4
Soru eki.
3. Kimseler olmaz tevāzu ‘dan cihānda münkesir
  4. Rüy-ı ħandān ile evzā ‘-ı hodārā bir midir
92. **midir:-dir**
Gazel 69
Mısra: 6
Soru eki.
5. Bir iken biñ eylemezdi derdini ‘aşık larıñ
  6. Ğamze-i aşüb dilberlerde ammā bir midir
93. **midir:-dir**
Gazel 69
Mısra: 8
Soru eki.
7. Şaklamam dāğ-ı derūnum lāleāsā sevdiğim
  8. Şad hezārān derdimiz var derd cānā bir midir

94. **midir:-dir**
Gazel 69
Mısra: 10
Soru eki.
9. Nice mümkün her birin tatyîb etmek lutf ile
10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir
95. **midir:-dir**
Gazel 96
Mısra: 1
Soru eki.
1. İmtidâd-ı gam kuşûr-ı re`y-i pâkimden midir
2. Yoğsa ey dil ol da baht-ı hvâbnâkimden midir
96. **midir:-dir**
Gazel 96
Mısra: 2
Soru eki.
1. İmtidâd-ı gam kuşûr-ı re`y-i pâkimden midir
2. Yoğsa ey dil ol da baht-ı hvâbnâkimden midir
97. **midir:-dir, -**
Gazel 96
Mısra: 4
Soru eki.
3. Hiç kesilmez pây-ı gam dilden şehâ âyâ neden
4. Mihmân-ı sine-i şad çâk çâkimden midir
98. **midir:-dir**
Gazel 96
Mısra: 6
Soru eki.
5. Âfitâbım tâkatim yok zerre deñlü hasrete
6. Muktezâ-yı aşk mız bu yoğsa hâkimden midir
99. **midir:-dir**
Gazel 96
Mısra: 8
Soru eki.
7. Meyl eder hâra güle mihr eden elbet ey gönül
8. Yoğsa ikrâmım benim ağıyâre bâkimden midir
100. **midir:-dir**
Gazel 96
Mısra: 10
Soru eki.
9. Hasretiñle Sâlim`iñ çâk-i giribânın görüp
10. Hiç demezsin bu da cânâ sine-çâkimden midir
101. **mıdır:-dır**
Gazel 96
Mısra: 6
Soru eki.
5. Âfitâbım tâkatim yok zerre deñlü hasrete
6. Muktezâ-yı aşk mız bu yoğsa hâkimden midir
102. **mi:**
Gazel 99
Mısra: 9
Soru edatı.
9. Sezâdır (yâ) kabûl ü yâ mü`eddi-i şe`âmet mi
10. Suğanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler

103. **midir:-dir**
Gazel 106
Mısra: 3
Soru eki.
3. Hemân nerkis midir ancak bağan teşrifine yârîñ
4. Kudûm-ı pâkine gülşen de güller de müheyyâdır
104. **mıdır:-dır**
Gazel 113
Mısra: 1
Soru eki.
1. Sensiz cihânda hvâhiş-i râhat sezâ mızdır
2. Cânsız bedende `âşıkâ şîhhat şafâ mızdır
105. **mıdır:-dır**
Gazel 113
Mısra: 2
Soru eki.
1. Sensiz cihânda hvâhiş-i râhat sezâ mızdır
2. Cânsız bedende `âşıkâ şîhhat şafâ mızdır
106. **mıdır:-dır**
Gazel 113
Mısra: 4
Soru eki.
3. Her kim işitse nâmıñı bir hâlet el verir
4. `Âlem cihânda cümle saña mübtelâ mızdır
107. **mıdır:-dır**
Gazel 113
Mısra: 6
Soru eki.
5. Ağıyâr-ı dünü eyleyip ihyâ-yı şöhetîñ
6. Ben künc-i gamda derd ile ölmek revâ mızdır
108. **mıdır:-dır**
Gazel 113
Mısra: 8
Soru eki.
7. Hâl-i derünü `arza olursuñ şikeste-dil
8. Yoğsa ümid-i merhamet etmek haţâ mızdır
109. **mıdır:-dır**
Gazel 113
Mısra: 10
Soru eki.
9. Sâlim sebeb ne ol mehe âyâ tegâfüle
10. Bilmem murâdı bizlere bundan cefâ mızdır
110. **mıdır:-dır**
Gazel 121
Mısra: 9
Soru eki.
9. Cihân bâğında öyle dil-rübâ var mızdır ey Sâlim
10. K`anıñ meftûn u zârına gam-ı bîm-i rakîb olmaz
111. **mi:**
Gazel 135
Mısra: 6
Soru eki.
5. Niyâzım tâli`imle etmede şad bağş ü şad aşüb
6. Nizâm-ı mülket-i sinem mi vardır yer-be-yer sensiz

112. **mi:**
Gazel 147
Mısra: 13
Soru edati.
13. Tâkât mı kudu bende cefâsıyla o hûnî
14. Sâlim bize bu demde şaşkın 'âr gerekmez
113. **mi:**
Gazel 149
Mısra: 11
Soru eki.
11. Medâr-i tesliyet olmaz mı Sâlimâ gerdün
12. Hâkîkat ehli olan 'âkilâna yoç sözüümüz
114. **midir:-dir**
Gazel 152
Mısra: 3
Soru edati.
3. Kâkülünden hiç rehâ mümkün midir bir dâm ile
4. Murğ-ı gönlüm gamzeler tâ böyle teşhîr eylemiş
115. **misin:-sin**
Gazel 154
Mısra: 9
Soru eki.
9. Hemân sen misin ey Sâlim gumûm-âver olan fikr et
10. Murâdıma çanı 'âlemde bir zevk u şafâ sürmüş
116. **mi:**
Gazel 161
Mısra: 10
Soru eki.
9. Vâ 'izâ sâgara kulp takma te'ennî eyle
10. Kızbden ola mı hiç ehl-i şadâkat maḥzûz
117. **mi:**
Gazel 171
Mısra: 8
Soru eki.
7. Kâkül-i ḥam-der-ḥamîñ sevdâsı ile sevdiğim
8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perişân olmadık
118. **mi:**
Gazel 172
Mısra: 11
Soru eki.
11. Felek döner mi murâdıma Sâlimâ bilmem
12. Taḥbî at ehline hicrân cihân cihân ancaḳ
119. **mi:**
Gazel 173
Mısra: 4
Soru eki.
3. Ḥod-ârâ ḡirre etmez dest-mâl-i 'izzet ü câha
4. Düşer mi 'âkile dil-beste-i zıll-ı ḥayâl olmak
120. **mi:**
Gazel 182
Mısra: 10
Soru eki.
9. Yolunda pâre pâre olduḡuñ dil-dârı gör şimdi
10. Şorar mı künc-i gamda Sâlimâ ḥâl-i diğeri-günüñ

121. **mi:**
Gazel 183
Mısra: 3
Soru eki.
3. Meyl eder mi ḡonca-i ra'nâya hergiz bu gönül
4. Var iken dest-i dilimde rûy-ı âli Aḡmed'in
122. **mi:**
Gazel 188
Mısra: 4
Soru eki.
3. Ne gördüñ ḡâne-i ḡammârdan varmak neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile ḡalim ḡarâb etmek
123. **mıdır:-dır**
Gazel 188
Mısra: 2
Soru edati.
1. Nedendir sîḡ-i ḡamda hicr ile baḡrım kebâb etmek
2. Saña lâyıḳ mıdır cânâ bizi pür-ıztırâb etmek
124. **misîñ:-siñ**
Gazel 190
Mısra: 1
Soru eki.
1. Derdmenâñ zâr u giryân olduğun bilmez misîñ
2. 'Âşıkın aḡvâli cânâ n'olduḡun bilmez misîñ
125. **misîñ:-siñ**
Gazel 190
Mısra: 2
Soru eki.
1. Derdmenâñ zâr u giryân olduğun bilmez misîñ
2. 'Âşıkın aḡvâli cânâ n'olduḡun bilmez misîñ
126. **misîñ:-siñ**
Gazel 190
Mısra: 4
Soru eki.
3. Pîç ü tâb-ı 'âşıka incinme luḡ et sevdiğim
4. Fikr-i zülfünle perişân olduğun bilmez misîñ
127. **misîñ:-siñ**
Gazel 190
Mısra: 6
Soru eki.
5. Bî-ḡarâr olduğuma ta'n etme sultânım benim
6. Bendeñiñ bî-şabr u sâmân olduğun bilmez misîñ
128. **misîñ:-siñ**
Gazel 190
Mısra: 8
Soru eki.
7. Vuşlatıñla ḡalbimi ta'mir etmezsiñ benim
8. Ḥâḡırım hicriñle vîrân olduğun bilmez misîñ
129. **misîñ:-siñ**
Gazel 190
Mısra: 10
Soru eki.

9. 'İyd geldi merhabā et küştegān-ı gamzeñe
10. 'Aşıkñ yolunda kırbān olduğun bilmez misiñ

130. **misiñ:-siñ**

Gazel 190

Mısra: 12

Soru eki.

11. Bunca demlerdir nedendir Sālim'e luř etmemeñ
12. Yoşsa aniñ luşfa řāyān olduğun bilmez misiñ

131. **midir:-dir**

Gazel 194

Mısra: 5

Soru eki.

5. Gamzeden etseñ taraşhum bizlere māni' midir
6. Hālime kāfir de olsa şefkat eyler sen degil

132. **miydiñ:-ydiñ**

Gazel 226

Mısra: 10

Soru eki.

9. Va 'de-i vaşl etdiđiñ ferdāya şalma sevdiğim
10. Sen degil miydiñ benimle 'ahd ü peymān eyleyen

133. **mı:**

Gazel 230

Mısra: 2

Soru eki.

1. Kiři re'yiyle dūr olmak olur mu dil-sitānından
2. Ya ādem ayrılır mı göz göre hiç şatlı cānından

134. **mı:**

Gazel 230

Mısra: 3

Soru eki.

3. Teğāfülle helāk oldum buña encām olmaz mı
4. Garibe bir niğāh etmez geçersiñ cümle yanından

135. **mi:**

Gazel 234

Mısra: 5

Soru eki.

5. Kārın hulūs-ı řalbe muķārin eder mi hiç
6. Dil-bend-i naķş-ı 'ālem-i kevn ü fesād olan

136. **mi:**

Gazel 238

Mısra: 5

Soru eki.

5. Güřāyiř bulmağa minnet mi vardır ğonca-i ümmid
6. Hele hengām-ı murğān-ı řafā-pirā-yı bāđ olsun

137. **mi:**

Gazel 239

Mısra: 3

Soru eki.

3. Elde mi fikr etmemek būs-ı yed-i beyzāñı dil
4. Kıor mu şab'-ı 'āřıķı hālī efendim ārzü

138. **mi:**

Gazel 243

Mısra: 5

Soru eki.

5. Farķ olunmazsa nola meyden tehi mi yoşsa pür
6. Elde sāgar řāb-ı ruřsārıñla ğül-ğün olmada

139. **miyim:-yim**

Gazel 243

Mısra: 7

Soru eki.

7. Hāk-i pāyiñ kuşl eder miyim deyi řāyed seniñ
8. Nūr-ı didem dem-be-dem bu dide pür-hün olmada

140. **mi:**

Gazel 248

Mısra: 4

Soru eki.

3. řimāh-ı cānımız leb-riz-i āh-ı cān-ğüdāz oldu
4. Te' evvühdem meger nevbet deger mi şimdi řekvāya

141. **mi:**

Gazel 256

Mısra: 3

Soru eki.

3. Bilmez mi benim derd-i derünüm ki o dil-dār
4. Bir ğünde biñer yāre urur bu dil-i zāre

142. **mi:**

Gazel 259

Mısra: 9

Soru eki.

9. Hele bir kez niğāh-ı merħamet etdiñ mi inřāf et
10. Nedendir Sālim'e cevriñ a kāfir-mā-cerā söyle

143. **mı:**

Gazel 260

Mısra: 2

Soru eki.

1. Ğören bu řüretiñ bir kerre mir'āt-ı cihān içre
2. Baķar mı naķş-ı Bihzād'a meger devr-i zamān içre

144. **mı:**

Gazel 261

Mısra: 10

Soru eki.

9. Leb-i ğül-fāmiñ ile mest-i lā-ya'kıl iken ğöñlüm
10. Bu 'ayř u nūřu etmiř var mı āyā devlet-i Cem'de

145. **mı:**

Gazel 266

Mısra: 3

Soru eki.

3. Zīb-i destār mı olurdu ğonca tek ol naşm-ı pāk
4. Ma'ni-i rengini ger maķbül-i cānān olmasa

146. **mi:**

Gazel 269

Mısra: 3

Soru eki.

3. Ne kuşdur bülbül ey ğonca bizimle nālede bir mi
4. Öte şursun hele bizden hezārñ bezm-i ğülşende

147. **mi:**

Gazel 270

Mısra: 8

Soru eki.

7. Perişān eylemiş her tār-ı gīsūsun şabā gördük
8. Nihād-ı rūzgār ister mi dil olsun selāmetde

148. **mi:**

Gazel 278

Mısra: 11

Soru eki.

11. Bir peyām almağa imkân mı var ey Sâlim
12. Varamaz dergehine kimse şabādan gayrı

149. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 1

Soru eki.

1. Şafâ-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

150. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 1

Soru eki.

1. Şafâ-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

151. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 2

Soru eki.

1. Şafâ-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

152. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 2

Soru eki.

1. Şafâ-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

153. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 4

Soru eki.

3. Mürüvvet eyle şabā bir haberle gel āyā
4. O māh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

154. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 4

Soru eki.

3. Mürüvvet eyle şabā bir haberle gel āyā
4. O māh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

155. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 6

Soru eki.

5. O şūha söyle niyāzım benim meded ey āh
6. Gönül kudūmunu ister gelir mi gelmez mi

156. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 6

Soru eki.

5. O şūha söyle niyāzım benim meded ey āh
6. Gönül kudūmunu ister gelir mi gelmez mi

157. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 8

Soru eki.

7. Deyiñ o şūh-ı cefā-cūya sīnemiz şimdi
8. Donandı dāğ ile yer yer gelir mi gelmez mi

158. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 8

Soru eki.

7. Deyiñ o şūh-ı cefā-cūya sīnemiz şimdi
8. Donandı dāğ ile yer yer gelir mi gelmez mi

159. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 10

Soru eki.

9. Açıldı bāb-ı hayālīm ümīd ile Sâlim
10. Hārīm-i hāneme dil-ber gelir mi gelmez mi

160. **mi:**

Gazel 289

Mısra: 10

Soru eki.

9. Açıldı bāb-ı hayālīm ümīd ile Sâlim
10. Hārīm-i hāneme dil-ber gelir mi gelmez mi

161. **misin:-sin**

Gazel 291

Mısra: 7

Soru eki.

7. Buyur teşrīf-i gülşen eylemez misin benim cānım
8. Derūn-ı sīnede her meyve-i bāğ-ı vefā oldu

162. **mi:**

Gazel 292

Mısra: 9

Soru eki.

9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sâlimā
10. Kūy-ı cānāna giden kâşid da el-ān gelmedi

micmer:

1. **micmeridir:-i, -dir**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 43

Buhurdanlık.

43. Gülşeniñ lāle gönül micmeridir

44. Sīnesin dāğ ile yaksa yeridir

midād:

1. **midād:**

Kaside 20

Mısra: 344

Mürekkep, yazı mürekkebi.

343. Cūy-ı ihsāniñ etmese imdād

344. Cereyān eylemezdi böyle midād

2. **midādıyla:-ı, -yla**

Gazel 288

Mısra: 9

Mürekkep, yazı mürekkebi.

9. Sâlim mu'atfar etdi midādıyla 'âlemi

10. Yād eyleyip cihāna o zülf-i mu'anberi

midād ola:

1. **midād ola:-a**

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazıya dökülmek.

13. Eyleyip nuḡ-ı pākime imdād

14. Ola cüy-ı suḡan müdāmī midād

midād-ı 'anberin:

1. **midād-ı 'anberin:**

Tarih 17

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amber kokulu mürekkep.

95. Derdimiñ biñde birin tahrīre imkân olmaya

96. Olsa her bir dūd-ı āhim bir midād-ı 'anberin

midādı seyle döndür:

1. **midādı seyle döndür:-dür**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşkun, güzel manalar kaleme almak.

3. Eşk-i şādīyi eyleyip rīzān

4. Seyle döndür midādı ez-dil ü cān

midhat:

1. **midhatiñde:-iñ, -de**

Tarih 1

Mısra: 107

Övgü.

107. Mediñiñ yād ederken midhatiñde

108. Ğazel-sencide etmek taḡ'-ı mevzūn

2. **midhatiñde:-iñ, -de**

Kaside 2

Mısra: 84

Övgü.

83. Ne ḡaddim zāt-ı pākīñ midhat etmek

84. Ne şānım midhatiñde diḡkat etmek

3. **midhatiñle:-iñ, -le**

Diğer 2

Mısra: 26

Övgü.

25. N'ışlesin dūr olup bu bī-çāre

26. Eglenir midhatiñle hemvāre

4. **midhatidir:-i, -dir**

Tarih 3

Mısra: 144

Övgü.

143. Nedir ol sancaḡ-ı pākīze-i pāk ü ḡāhir

144. Ki aniñ midhatidir her suḡan-ı vaşf u senā

5. **midhati:-i**

Kaside 7

Mısra: 66

Övgü.

65. Sultān-ı serir-i kābe kavseyñ

66. Kim midhati raḡḡ-ı cāna şıḡmaz

6. **midhatine:-in, -e**

Kaside 8

Mısra: 56

Övgü.

55. Bir iki beyt-i ḡalemiye ederse şāyeste

56. Ḳalem bu şevḡ ile kim midhatine dā'irdir

7. **midhatleri:-ler, -i**

Tarih 17

Mısra: 43

Övgü.

43. Ğayrılar hengām-ı deyde toñdurur midhatleri

44. Ben ise etmekdeyim ḡurbetde fikr-i āteşin

8. **midhat:**

Kaside 20

Mısra: 9

Övgü.

9. Ḥüsnü itmām olur bu midhat ile

10. Pür olur enderünü ni'met ile

9. **midhatin:-in**

Kaside 20

Mısra: 52

Övgü.

51. Etmeye kilik-i dil-ḡuşā ta'bīr

52. Dā' imā böyle midhatin tahrīr

10. **midhatiñ:-iñ**

Kaside 22

Mısra: 128

Övgü.

127. Pertev-i āfitāb-ı iḡsāndır

128. Midhatiñ nūr-ı çeşm-i 'irfāndır

11. **midhatiñ:-iñ**

Kaside 28

Mısra: 53

Övgü.

53. Dünyede kābil degildir midhatiñ tafşili çün

54. Kilik-i taḡşir-āverim da'vātu āḡir-kār eder

12. **midhat:**

Kaside 29

Mısra: 53

Övgü.

53. Çünki mümkün degil ol zāt-ı şerifi midhat

54. Sālimā eyle du'ā eyleme taşdi' yeter

midhat ede:

1. **midhat ede:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Övmek, methetmek.

35. Şüret ü Şâ'ib ü Vefâ Şevket
36. Cümle zâtım ile ede midhat

midhat etmek:

1. **midhat etmek:**

Kaside 2

Mısra: **83**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek, methetmek.

83. Ne haddim zât-ı pâkiñ midhat etmek
84. Ne şanınm midhatiñde diğkat etmek

midhat eylese:

1. **midhat eylese:-se**

Kaside 20

Mısra: **325**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek, methetmek.

325. Ne kadar hâme midhat eylese ger
326. Yine elbette bir kuşur eyler

midhat-i hüsnüñü:

1. **midhat-i hüsnüñü:-üñ, -ü**

Tarih 10

Mısra: **38**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzelliğini övmek.

37. Gelmese rüyuña hat şâ'irler
38. Midhat-i hüsnüñü güyân olmaz

midhat-i pâdişâh-ı islâme:

1. **midhat-i pâdişâh-ı islâme:-e**

Kaside 20

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam padişahına -3. Ahmed- övgü.

1. Etsin âgâz vaktidir hâme
2. Midhat-i pâdişâh-ı islâme

midhat-i pâk-i şadr-ı a'zamdan:

1. **midhat-i pâk-i şadr-ı a'zamdan:-dan**

Kaside 22

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek sadrazamı övmek.

1. Başla ey hâme-i güzide-suñan
2. Midhat-i pâk-i şadr-ı a'zamdan

midhat-i pâk-i sevhü'l-islâme:

1. **midhat-i pâk-i şeyhü'l-islâme:-e**

Kaside 33

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeyhü'l-islâmı övmek.

1. Vaktidir 'azm ederse ger hâme
2. Midhat-i pâk-i şeyhü'l-islâme

midhat-i pâkizeniñ:

1. **midhat-i pâkizeniñ:-niñ**

Tarih 17

Mısra: **45**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel övgü.

45. Ya'ni her bir midhat-i pâkizeniñ behecetleri
46. Etmeye âvâze-i sem'-i kabülü pür-tanin

midhat-i vâlâ eyle:

1. **midhat-i vâlâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce övgüler haline getirmek.

9. Devha-i nâtikanıñ sec'-i tuiyür-ı nağamın
10. Velvele-sâz-ı be-her midhat-i vâlâ eyle

m'idi:

1. **m'idi:**

Gazel 266

Mısra: **5**

Soru eki.

5. Nazra-sâz olduça 'uşşakiñ meger ağlar m'idi
6. Rüy-ı pür-tabiñ begim hürşid-i raşşan olmasa

mihekk-i kurs-ı hulûş oldu:

1. **mihekk-i kurs-ı hulûş oldu:**

Kaside 20

Mısra: **124**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk tahtının mihengi || Sarayın, doğruluğu-hakikati belirleye temel yer olması.

123. Oldu ol hâne-i kerem-manşüş
124. Güyiyâ bir mihekk-i kurs-ı hulûş

mihen:

1. **mihen:**

Gazel 79

Mısra: **4**

Mihnet, dert.

3. Çekenler kuhl-i firkat dide-i hün-bârıma yâ Rab
4. Mihen milin dem-â-dem çeşm-i giryânında bulsunlar

mihmân:

1. **mihmân:-ı**

Kaside 10

Mısra: **31**

Allah'ın misafiri || Hz. Muhammed.

31. Hâş mihmânı kurb-i Ma'büd'uñ
32. Mağz-ı fañri mağâm-ı mañmüduñ

mihmân oldukdu:

1. **mihmân oldukdu:-duğ, -du**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **83**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak.

83. Çünkim oldukdu Hişâr'a mihmân
84. Gelmege başladı cümle yârân

mihmân olmadık:

1. **mihmân olmadık:-ma, -dık**

Gazel 171

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak.

5. Başdan aşdı imtinānı ğamzenin āyā neden
6. Ol mehin bir şeb ğam-ı zülfüne mihmān olmadık

mihmān olmasın:

1. **mihmān olmasın:-ma, -sin**
Gazel 219
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Misafir olmak.
3. Ğayāl-i zülf-i hoş-büyuñ derünüm içre müşğasā
4. Ey āhū-dide luţf et söyle mihmān olmasın
n'olsun

mihmān olur:

1. **mihmān olur:-ur**
Gazel 56
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Misafir olmak.
11. 'Aql u qarār u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanında hemān mihmān olur

mihmān-ı sīne-i şad çāk:

1. **mihmān-ı sīne-i şad çāk:**
Gazel 96
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüz parça olmuş gönlün misafiri.
3. Hiç kesilmez pāy-ı ğam dilden şehā āyā neden
4. Mihmān-ı sīne-i şad çāk çākimden midir

mihmiz-i ikdām eyleyip:

1. **mihmiz-i ikdām eyleyip:-yip**
Kaside 13
Mısra: 73
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*- İstikbal atını- hızlandırmaya gayret etmek ||
Başarılar, zaferler için uğraşmak.*
73. Eşheb-i ikbāline mihmiz-i ikdām eyleyip
74. Ğah eger olsa şüküh-endāz-ı meydān-ı vegā

mihnet:

1. **mihnetden:-den**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 215
Gam, keder, elem.
215. Eyle sālīm beni bu mihnetden
216. Ya' ni seng-i yed-i melāmetden

2. **mihnet:**

- Tarih 17**
Mısra: 100
Gam, keder, elem.
99. Kaldı bu hengām-ı deyde ğurbet ellerde dirğ
100. Derd ile mihnet ile bī-çāre dil-teng ü ğazın

3. **mihnetden:-den**

- Tarih 18**
Mısra: 11
Gam, keder, elem.

11. Cihān kırtuldu mihnetden ser-ā-ser oldular ğandān
12. Güher-çinī-i şevk ile derünler feyz-yāb oldu

4. **mihnetle:-le**

- Kaside 22**
Mısra: 124
Gam, keder, elem.
123. Yoğsa ğalim benim diger-ğündür
124. Ğam u mihnetle dide pür-ğündür

5. **mihnetdir:-dir**

- Kaside 34**
Mısra: 90
Gam, keder, elem.
89. Cefā gördükçe dil-berlerden 'aşıklar eder ümmid
90. Ne mihnetdir bu mihnetler bu sevdālar ne sevdādır

6. **mihnetler:-ler**

- Kaside 34**
Mısra: 90
Gam, keder, elem.
89. Cefā gördükçe dil-berlerden 'aşıklar eder ümmid
90. Ne mihnetdir bu mihnetler bu sevdālar ne sevdādır

7. **mihneti:-i**

- Gazel 56**
Mısra: 13
Gam, keder, elem.
13. Ğurbet deminde gördüğümüz derd ü mihneti
14. Yazsam netice 'āleme bir dāstān olur

mihnet-esirān:

1. **mihnet-esirān:**
Tarih 18
Mısra: 20
Gamlı, kederli insanlar.
19. Kıruıldı sofra-i ğvān-ı kerem piş-i suğan-dāna
20. Tenāvül eyleyip mihnet-esirān behre-yāb oldu

mihnet-i 'ālemdir:

1. **mihnet-i 'ālemdir:-dir**
Lugaz 1
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünyanın derdi, büyük dert-sıkıntı || Aşk derdi.
1. 'Alilim gerçi ben ser-tā-be-bālīn-i mağabbetdir
2. Mağabbet mihnet-i 'ālemdir ammā başka 'illetdir

mihnet-i 'ālemi çekdi:

1. **mihnet-i 'ālemi çekdi:-di**
Gazel 165
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünyanın dardını çekmek.
9. Kāşirān ermede mağşadlarına Sālīm ğayf
10. Mihnet-i 'ālemi erbāb-ı himem çekdi dirğ

mihnet-pāş olur:

1. **mihnet-pāş olur:-ur**
Gazel 193
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntü sağlamak.

3. Ellere gerçi vişâliñ fikri miñnet-pâş olur
4. Ârzü-yı pây-büsuñdur baña dâ'im kesel

miñnet-resân-ı dil-berdir:

1. **miñnet-resân-ı dil-berdir:-dir**

Gazel 105

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin keder getirişi || Sevgilinin âşığı kederlendirmesi.

9. Cemâl-i pâkine Sâlim hemîşe müştâkız
10. Bu iştiyâk bize miñnet-resân-ı dil-berdir

miñnet-serâ:

1. **miñnet-serâdan:-dan**

Gazel 23

Mısra: 1

Eziyet yeri || Dünya

1. Bu fenâ miñnet-serâdan istemez miydim necât
2. Gayet-i za'fimdân ammâ bulamaz çeşmim necât

mihr:

1. **mihr:**

Tarih 1

Mısra: 83

Güneş, şems, âfitâb.

83. Duñüle mihr ü meh nevbet-keşândır
84. Olunca dergeh-i pâkine me'zun

2. **mihr:**

Müseddes 2

Mısra: 27

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

27. Şu rütbe etdi eşer mihr ü ülfetiñ tende
28. Netice Sâlim'i güftârîñ eyledi bende

3. **mihr:-e**

Tarih 3

Mısra: 137

Güneş, şems, âfitâb.

137. Mihr'e ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri
138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña

4. **mihrîñ:-iñ**

Gazel 20

Mısra: 2

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

1. Olalı gâmzeñ ser-â-ser şulh-düşmen ceng-düst
2. Oldu mihrîñ içre diller şulh-düşmen ceng-düst

5. **mihrine:-in, -e**

Gazel 22

Mısra: 9

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

9. Mihrine mağrûr olma olsa ihvânîñ dağı
10. Âdemi gâhî hâşed eyler cihânda câh-düst

6. **mihrîñ:-iñ**

Kaside 23

Mısra: 43

Güneş, şems, âfitâb.

43. Giriñtâr-ı remeddîr çeşmi mihrîñ nûr-ı re'yinden
44. Arar her şeb anıñçün beyza-i Sî-murg-ı 'Ankâ'yı

7. **mihr:**

Tarih 24

Mısra: 18

Güneş, şems, âfitâb.

17. Hân Añmed-i encüm-sipâh kim kıla nâgeh 'azm-i râh
18. Fevz ü zafer çün mihr ü mâh öñünce zer-meş'al çeker

8. **mihr:**

Tarih 24

Mısra: 23

Güneş, şems, âfitâb.

23. Hâk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şâm u seher
24. Her dem dehânın pür eder sîm ile zer dürr ü güher

9. **mihr:**

Kaside 24

Mısra: 15

Güneş, şems, âfitâb.

15. Dür-bîn eyledi rûz ü şebe mihr ile mehi
16. Reh-güzârına felek bakmada etmez te'ñür

10. **mihr:**

Muamma 27

Mısra: 1

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

1. Bendedir aña çü mihr ile begim nâ-şâddır
2. Resm-i bülbül pîş-i güldede nâliş-i feryâddır

11. **mihrîñ:-iñ**

Gazel 53

Mısra: 8

Sevgi, muhabbet, aşk.

7. Degil bigâne -rû cümle degildir âşinâ cânâ
8. Şu rütbe râzını sînemde mihrîñ güm-sürâg eyler

12. **mihrîñ:-iñ**

Gazel 60

Mısra: 1

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

1. Tañtgâh-ı kalbe kim mihrîñ seniñ teşrîf eder
2. Mağdemikle gerd-i gâmdan hâtırım tanzîf eder

13. **mihrîñi:-iñ, -i**

Gazel 65

Mısra: 7

Güneş || Sevgili.

7. Nice gündür âfitâbım görmedim mihrîñi gel
8. Mihr-i 'âlem-süz-i hüsnuñle şeb-i hicrim gider

14. **mihr:**

Gazel 77

Mısra: 10

Güneş, şems, âfitâb.

9. Sitanbul'uñ kaçılma mâh-rüyânına şehridir
10. Şebinde mihr ederse rûz elbette fedâ eyler

15. **mihrimiz:-imiz, -**

Gazel 126

Mısra: 6

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

5. Rüz u şeb nâlem güvâh-ı müdde'â-yı 'aşkıdır

6. Ahdan şor mihrimiz cânâ bir âha kâ'iliz

16. **mihri:-in, -i**

Gazel 164

Mısra: 5

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

5. Bir yalın yüzlü cevâna ağıdıp mihriyi hayf

6. Eylemiş cümle gamı başına der-kâr şemi'

17. **mihriñle:-iñ, -le**

Gazel 213

Mısra: 8

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

7. Ser-â-pâ âşinâdır dâğ-ı hicriñ ile sultânım

8. Benim mihriñle hem-te' şîr-i isfidâcdır sinem

18. **mihri:**

Gazel 240

Mısra: 11

Güneş. || Sevgili.

11. Didesin 'uşşâk-ı zârîñ mihri ile

12. Rüşen eyler tütüyâ-yı ârzü

19. **mihrim:-im**

Gazel 268

Mısra: 2

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

1. Görünce âhımı cânân bu istinâre ile

2. Tafâttun eyledi mihrim hemân emâre ile

20. **mihri:-i**

Gazel 268

Mısra: 5

Güneş || Sevgi, muhabbet, aşk.

5. Bilir ne gûne belâ-yı siyeh imiş mihri

6. Rubûde-dilleri zülf-i siyâhkâre ile

mihri eden:

1. **mihri eden:-en**

Gazel 96

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi göstermek, dostluk etmek.

7. Meyl eder hâra güle mihri eden elbet ey gönül

8. Yoğsa ikrâmım benim âgyâre bâkimden midir

mihri etmesin:

1. **mihri etmesin:-me, -sin**

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi göstermek, dostluk etmek.

9. Nice mihri etmesin senden ziyâde dil hayâliñe

10. Firâkıñda benim bu çeşmimiñ hem-zâdı kalmışdır

mihri ü mahabbet gösterir:

1. **mihri ü mahabbet gösterir:-ir**

Gazel 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi ve muhabbet göstermek.

5. Etmeye gâhî perîşân zülfü gibi hâtırım

6. Geh ser-i mü 'âşîka mihri ü mahabbet gösterir

mihri ü mehsin:

1. **mihri ü mehsin:-sin**

Kaside 14

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay ve güneş || I. Mahmud.

41. Velî ibni velî bir pâdişehsin

42. Sipihri-i saltanatda mihri ü mehsin

mihri ü vefâdan görmedim:

1. **mihri ü vefâdan görmedim:-me, -dim**

Gazel 278

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi ve dostluk görmek.

7. Görmedim zerre kadar Hâk bilir etmem inkâr

8. Dergehinde o mehiñ mihri ü vefâdan gayrı

mihri ü vefâya:

1. **mihri ü vefâya:-ya**

Gazel 118

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi ve dostluk.

1. Ne sende zerrece mihri ü vefâya râğbet var

2. Ne bende bâr-ı girân-ı cefâyâ tâkât var

mihri ü vefâya:

1. **mihri ü vefâya:-ya**

Gazel 1

Mısra: 10

Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer || Sevgilinin kaşları.

9. Hilkatiñ câmi'-i ahlâk-ı hamîde olmak

10. Luţf-ı Mevlâ görünüñ ey çaşı mihri ü vefâya bana

2. **mihri ü vefâya:-ı**

Tarih 4

Mısra: 65

Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.

65. O mihri ü vefâya nedir Allâhu ekber

66. Kim anda rû-nümâ şan'at ser-â-pâ

3. **mihri ü vefâya:-a**

Tarih 4

Mısra: 68

Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.

67. Ne şan'at hikmet-i Feyyâz-ı muţlak

68. Tecellî etmiş ol mihri ü vefâya hâkâ

4. **mihri ü vefâya:-a**

Kaside 9

Mısra: 39

Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer || Hz. Muhammed.

39. O mihrāba dönüp āgāh-diller
40. Neler zıkr etdiler Allāhu ekber

5. **mihrāb:**

Diğer 10

Mısra: 13

Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer || Sevgilinin kaşları.

13. Firāk-ı tal'atın ey ebrusu bize mihrāb

14. Şeb-i hayālîmi tārîk eder ise nola

mihrāb-ı ebrusun:

1. **mihrāb-ı ebrusun:-sun**

Gazel 195

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kaşların mihrabı.

5. Kıblegāh etsek nola mihrāb-ı ebrusun anıñ

6. Zāhid-i nev-şiveyiz biz bu riyāmız çok degil

mihrāb-ı hikmet:

1. **mihrāb-ı hikmet:**

Kaside 9

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hikmet mihrabı || Hz. Muhammed.

37. Gönüldür Mescid-i Akşā-yı kudret

38. Haqīkat andadır mihrāb-ı hikmet

mihrāb-ı secde-i ikrām evledi:

1. **mihrāb-ı secde-i ikrām eyledi:-di**

Kaside 12

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Secde edilen mihrap yapmak || Allah'ın Hz. Âdem'i yarattıktan sonra meleklerin ona saygı göstermesini istemesi.

103. O nūru eyledi mihrāb-ı secde-i ikrām

104. Ki secde eyleye aña müşāb u me'cūrî

mihr-i 'ālem-i temyîz:

1. **mihr-i 'ālem-i temyîz:**

Kaside 33

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Üstün, seçilmiş dünyanın güneşi - Seçkin kişi.

33. Kendi bir mihr-i 'ālem-i temyîz

34. Kām-cüyān zerre-i nā-çîz

mihr-i 'ālem-süz-ı hüsnün:

1. **mihr-i 'ālem-süz-ı hüsnün:-üñ**

Terci-bend 1

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin cihanı yakan güzelliği.

65. Mihr-i 'ālem-süz-ı hüsnün cümleyle pertev-fiken

66. Meh cebiniñ nūr u revnaq-bağş-ı bezm-i 'ayş u dem

mihr-i 'ālem-süz-ı hüsnünle:

1. **mihr-i 'ālem-süz-ı hüsnünle:-üñ, -le**

Gazel 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin dünyayı yakan güneşi || Sevgilin güzelliği.

7. Nice gündür āfitābım görmedim mihrini gel

8. Mihr-i 'ālem-süz-ı hüsnünle şeb-i hicrim gider

mihr-i burc-ı ihsānım:

1. **mihr-i burc-ı ihsānım:-ım**

Diğer 8

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyilik burcunun güneşi || Kıymetli zat.

55. Ben de geldim çapuña sultānım

56. Ey benim mihr-i burc-ı ihsānım

mihr-i burc-ı rıf' atden:

1. **mihr-i burc-ı rıf' atden:-den**

Tesdis 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yücelik burcunun güneşi || Sevgili.

1. O mihr-i burc-ı rıf' atden gönül gördükçe āzārî

2. Perişān olma 'ālemde yine sen zerre miqdārî

mihr-i cihān:

1. **mihr-i cihān:**

Gazel 274

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cihanın güneşi || Sevgili.

7. Olurdu rütbe-i süz u güdāzımız ma'lūm

8. Nazar edeyidi ol mihr-i cihān dāğımıza

mihr-i cihān-ārāyı:

1. **mihr-i cihān-ārāyı:-yı**

Tahmis 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cihanı süsleyen güneş.

9. Ermesin şubh-ı vişāle şeb-i hicrim cānā

10. Beñzedirsem ruhuña mihr-i cihān-ārāyı

mihr-i cihān-ārā-yı ferruḥ-dem:

1. **mihr-i cihān-ārā-yı ferruḥ-dem:**

Kaside 25

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kutlu zamanların cihanı süsleyen güneşi ||

Sadrızam Damat Hasan Paşa.

17. Meh-i evc-i kerem mihr-i cihān-ārā-yı ferruḥ-dem

18. Müşîr-i muhterem zîb-efken-i şadr-ı himem-peymā

mihr-i cihān-ārā-yı rüyuñ:

1. **mihr-i cihān-ārā-yı rüyuñ:-uñ**

Gazel 260

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sevgilinin- yüzünün cihanı süsleyen aydınlığı.

7. Ba'id olmaz olursa hıyre-çeşm-i táb-ı ārāyiş

8. Gören mihr-i cihān-ārā-yı rüyuñ dil-berān içre

mihr-i cihān-süz:

1. **mihr-i cihān-süz:**

Gazel 178

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyayı yakan güneş.

1. Sensiz baña ey mihr-i cihān-süz Selanik
2. Hicrānî ile oldu hemān bir şeb-i tārîk

mihr-i cihān-zīb-i kerem-perver:

1. mihr-i cihān-zīb-i kerem-perver:

Kaside 29

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikleriyle cihani süsleyen güneş || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

19. Hābbeszā mihr-i cihān-zīb-i kerem-perver kim
20. Nūr alır pertev-i vechinden anıñ cirm-i Kamer

mihr-i dıraḫşān:

1. mihr-i dıraḫşān:

Tarih 10

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak güneş || Abdullah Bey.

65. Hāḫ ede kevkeb-i bahtın ‘ālî
66. Öyle bir mihr-i dıraḫşān olmaz

2. mihr-i dıraḫşān:

Kaside 31

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak güneş.

17. Dil-güşā mihr-i dıraḫşān gibi şad ma‘nāyı
18. Revnāḫ-ı gülşen-i güftār-ı dilāsā eyle

mihr-i dıraḫşānı:

1. mihr-i dıraḫşānı:-ı

Kaside 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak güneş || Hz. Adem.

9. Muḫaddem hāmid-i Maḫmūd muḫaddem tā‘ib-i Ğaffār
10. Olup oldu sa‘adet burcunuñ mihr-i dıraḫşānı

mihr-i her nokta-i bedīdārım:

1. mihr-i her nokta-i bedīdārım:-ım

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her noktada görünen güneş || Şâir.

37. Şems-i Tebrîzî görse eş‘ārım
38. Mihr-i her nokta-i bedīdārım

mihr-i himem:

1. mihr-i himem:

Kaside 17

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himmet güneşi || 3. Ahmed.

57. Sipih-r-i ma‘delet ü cüd Ka‘be-i hācāt
58. Meh-i münevver-i çarḫ-ı şehā vü mihr-i himem

mihr-i iḫsān u mürüvvet:

1. mihr-i iḫsān u mürüvvet:

Tarih 3

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mertlik ve cömertlik güneşi || Sultan 3. Ahmed.

43. Mihr-i iḫsān u mürüvvet meh-i burc-ı şevket
44. Hāmi-i şer‘ ü şer‘at şeh-i ferḫunde-likā

mihr-i iḫbālını ziyā-baḫşā eyleye:

1. mihr-i iḫbālını ziyā-baḫşā eyleye:-in, -i-ye

Diğer 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadet güneşini parlatmak, ışık saçtırmak || Allah‘ın, kişinin işlerini yoluna koyması, bahutını açık etmesi.

7. Mihr-i iḫbālını cenāb-ı Hudā
8. Gün-be-gün eyleye ziyā-baḫşā

mihr-i raḫşān olmadan:

1. mihr-i raḫşān olmadan:-ma, -dan

Matla 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak güneş olmak || Yüce konumlara ulaşmak.

1. Ğubār olmak yolunda mihr-i raḫşān olmadan yegdir
2. Ğuluñ olmak seniñ bu dehre sulṭān olmadan yegdir

mihr-i rıf‘at:

1. mihr-i rıf‘at:

Diğer 4

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik güneşi || Yüce bir konuma erişme.

23. Mihr-i rıf‘at ile dil-şād olasız
24. Ğam-ı şeb-beççeden āzād olasız

mihr-i ruḫsār-ı nigāra:

1. mihr-i ruḫsār-ı nigāra:-a

Gazel 209

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın, sevgilinin yüzüne, yanağına duyduğu aşk.

7. Mihr-i ruḫsār-ı nigāra nāzırān cümle bilir
8. Vechi neymiş sāḫa-i mihrinde giryān olduğum

mihr-i ruḫsārına:

1. mihr-i ruḫsārına:-ın, -a

Kaside 34

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güneş gibi parlak yanağı.

87. Ğapıldım şeb-nemāsā mihr-i ruḫsārına bir şūḫūñ
88. Fiğānım fikret-i ḫaddiyle hem-bezm-i Süreyyā‘dır

2. mihr-i ruḫsārına:-ın, -a

Gazel 278

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş gibi parlak yanak.

9. Mihr-i ruḫsārına ḫasret giden ‘aşıḫ cānā
10. Nerede bula seni rüz-ı cezādān ḡayrı

mihr-i ruḫūñ:

1. **mihr-i ruhuñ:-uñ**

Tahmis 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Sevgilinin güneş gibi parlayan yanağı.*)

9. 'İzâr-ı pâkiñe zülfün niķâb edip her ân

10. Verâ-yı ebrde mihr-i ruhuñ nihân eyle

mihr-i rüvu:

1. **mihr-i rüvu:-u**

Gazel 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Sevgilinin yüzünün güzelliği.*)

3. Nihân oldu gözümden mihr-i rüvu nice demlerdir

4. Karîrû'l-'ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin âyâ

mihr-i rüvuñ:

1. **mihr-i rüvuñ:-uñ**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Yanağın nuru || Sevgilinin yüzünün güzelliği.*)

1. 'Aşık-ı nâlân olaldan sen meh-i tâbânıma

2. Mihr-i rüvuñ pertev-efgendir dil-i süzânıma

2. **mihr-i rüvuñ:-uñ**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Yanağın nuru || Sevgilinin yüzünün güzelliği.*)

9. Hâmdu li'llâh mihr-i rüvuñ şâdmân etdi beni

10. Meh 'izârñ tesliyet verdi dil-i nâlânıma

3. **mihr-i rüvuñ:-uñ**

Muamma 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Yanağın nuru || Sevgilinin yüzünün güzelliği.*)

1. Mihr-i rüvuñ cânib-i maşrıkdan oldukda 'ayân

2. Etdi Behrâm-ı felek mağribde kendini nihân

4. **mihr-i rüvuñ:-uñ**

Kaside 13

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Yüzünün güneşi.*)

109. Āfitâb-ı şevketiñ ol gün ki nür-efşân olur

110. Mihr-i rüvuñ kâ'inâta eyledi bess-i ziyâ

5. **mihr-i rüvuñ:-uñ**

Gazel 191

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Yanağın nuru || Sevgilinin yüzünün güzelliği.*)

5. Mihr-i rüvuñ eyle zir-i ebr-i kâkülde nihân

6. Dide-i ağıyara zülfünden 'izâra perde çek

mihr-i rüvuñu:

1. **mihr-i rüvuñu:-uñ, -u**

Terci-bend 1

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Yanağın nuru (Sevgilinin yüzünün güzelliği).*)

57. Zülf-i müşğîniñle mihr-i rüvuñu yâd eyleyip

58. Saña her şeb Sâlim'in budur du'âsı tâ şeher

mihr-i sipihr-i hüner olsañ:

1. **mihr-i sipihr-i hüner olsañ:-sañ**

Gazel 112

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Hüner göğünün güneşi olmak.*)

5. Olsañ çi sūd mihr-i sipihr-i hüner göñül

6. İş 'âli'indedir kişiniñ kevkebindedir

mihr-i sipihr-i küremâ:

1. **mihr-i sipihr-i küremâ:**

Tarih 3

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Cömertlik göğünün güneşi || Sultan 3. Ahmed.*)

41. Melik-i gâlib-i muṭlaķ şeh-i pâk ü aşdaķ

42. Nür-ı pâkîze-nesak mihr-i sipihr-i küremâ

mihr-i tefakkud:

1. **mihr-i tefakkud:**

Kaside 30

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Arayan güneş.*)

43. Niğâh-ı luṭfuna mihr-i tefakkud dūr-bîn olmuş

44. 'Aceb mi zerreler eyleyse aña 'arz-ı kâlâyı

mihr-i zâtñ:

1. **mihr-i zâtñ:-iñ**

Kaside 28

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Mübarek kişiliğın güneşi.*)

55. Mihr-i zâtñ dâ'im olsun burc-ı rıf' atde hemân

56. Kim cemâl-i mâh-tâbiñ deheri pür-envâr eder

mihr-i ziyâ-bahşâ:

1. **mihr-i ziyâ-bahşâ:**

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Işık saçan güneş.*)

5. Ne şebdir ol şeb-i envâr-güster ez-derün-ı dil

6. Muķârin olmasın ister aña mihr-i ziyâ-bahşâ

mihrves:

1. **mihrves:**

Kaside 13

Mısra: 51

(*Güneş gibi.*)

51. Ol ki mâh u mihrves her rüz ü şeb olmaķdadır

52. Dergeh-i iclâline şâhân-ı 'âlem çeher-sâ

mikdâr:

1. **mikdâr:-ı**

Kaside 19

Mısra: 45

(*Ar.) Kıymet, değer.*)

45. Şerefde Farķadân'a hem-ser eyler kağr ü mikdârı

46. Anıñ bir gonca-i ra'nâsın almaķ künc-i destâre

mikleb:

1. **miklebindedir:**-in, -de, -dir

Gazel 112

Mısra: 10

Eski kitap ciltlerinin sol kenarındaki kapak.

9. Huddām-ı 'ilm mahrem-i sırr-ı kemīn olur

10. Rāz-ı derūnu nüshalarıñ miklebindedir

miknet bulmayıp:

1. **miknet bulmayıp:**-ma, -yıp

Kaside 10

Mısra: 323

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuvvet bulmak.

323. Ğayrı bir käre bulmayıp miknet

324. Etdi bu hileyi tūmānīnet

miknet verdi:

1. **miknet verdi:**-di

Kaside 10

Mısra: 489

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuvvet vermek.

489. Verdi miknet zamān-ı şihhatde

490. Vūs'at ü fırsat u selāmetde

mikrās-ı lā'dan:

1. **mikrās-ı lā'dan:**-dan

Kaside 12

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

La makası || Kelime-i tevhiddeki "LA" harfinin makasa benzerliğinden Allah dışındaki her şeyi kesip atmak.

75. Vücūda geldi çü mikrās-ı lā'dan ol hulle

76. Anıñla eyledi ilbās o zāt-ı meşküri

mikşir:

1. **mikşir:**

Gazel 53

Mısra: 5

Çok söyleyici, geveze.

5. 'Aceb mikşir durur vā'iz gibi bülbül de gülşende

6. Seher eñfāl-i bāğı nālesiyle bī-dimāğ eyler

mikyās evleyem:

1. **mikyās evleyem:**-yem

Kaside 19

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyas eylemek, karşılaştırmak.

87. Nice deryāyı mikyās evleyem cūd-ı hümāyūna

88. O da muhtācdır luğf-i şehensāhiye hemvāre

mikyās konmuş:

1. **mikyās konmuş:**-muş

Kaside 20

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sınır, ölçü belirlemek, sınırlı olmak.

73. Konmuş ihsān-ı Nīl'e bir miqyās

74. Bu ise hiç kabūl eder mi kıyās

mīl:

1. **mīl:**-in

Gazel 79

Mısra: 4

(Ar.) Mil, çelik kalem. Göze sürme çekmeye mahsūs alet.

3. Çekenler kuhl-i firkat dīde-i hūn-bārıma yā Rab

4. Miñen mīlin dem-ā-dem çeşm-i giryānında bulsunlar

mīl-i kible-nümā:

1. **mīl-i kible-nümā:**

Diğer 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pusula ibresi.

15. Firāk ile nazār etdikçe her yaña çeşmim

16. Döner müdāmi deriñe çü mīl-i kible-nümā

mī'mār-ı ezel:

1. **mī'mār-ı ezel:**

Tarih 18

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezel mimarı || Allah.

17. Esāsın kurdu mī'mār-ı ezel şevkīn bi-ħamdi'llāh

18. Du'ā-yı dil-ħarābān-ı maħabbet müstecāb oldu

mī'mār-ı himmet:

1. **mī'mār-ı himmet:**

Kaside 28

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, kerem mimarı || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

35. Sakf-ı beyt-i cūda kim mī'mār-ı himmet çarħda

36. Eyler ise naħl-i luğfundan anıñ pālār eder

mī'mār-zāde:

1. **mī'mār-zāde:**

Müfret 18

Mısra: 2

Öze isim || Sevgili.

1. Dil-i vīrānemi yıkmağa ne var dünyāda

2. Ğāne-i kalbimi yapısın baña Mī'mār-zāde

mīnāyı çeker:

1. **mīnāyı çeker:**-er

Gazel 265

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içmek.

1. Ğayāl eyler lebin ħāl-i ruħ-i cānāneden şöña

2. Çeker mīnāyı zāhid sübħa-i şad-dāneden şöña

mīn-ba'ad:

1. **mīn-ba'ad:**

Terci-bend 1

Mısra: 42

Bundan sonra, bundan böyle.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevkim benim

42. Min-ba'ad ayırmaya senden bizi Bārī Ĥudā

min-ba'd:

1. **min-ba'd:**

Tarih 24

Mısra: 25

Bundan sonra, bundan böyle.

25. Feṭḥ ü zaferdir şāh-rāh min-ba'd aña bī-iştibāh

26. İkbāline 'ādil güvāh ol şadr-ı dīn-perver yeter

minber:

1. **minbere:-e**

Diğer 3

Mısra: 113

Camilerde hutbe okunan merdivenli, yüksekçe yer.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-hāk

114. Bu fezālar da cevāmi'e olupdur mülhāk

minnet:

1. **minnet:**

Tarih 1

Mısra: 19

Zorluk, engel.

19. Güşāyiş bulmağa minnet mi vardır

20. Bu günlerde kederden ṭab'-ı maḥzūn

2. **minnetledir:-le, -dir**

Gazel 175

Mısra: 4

Yapılan iyiliği başa kakmak.

3. Eder ikrāmını teکشir-i mihnet ser-te-ser zāyi'

4. Siphriñ var ise luṭfu bize minnetledir ancak

3. **minnetim:-im**

Gazel 199

Mısra: 8

Boyun eğmek, yalvarmak.

7. Etmesin bizden şemim-i sūnbül-i zūlfün dirēg

8. Budur ancak bāg-ı 'ālemde o gülden minnetim

4. **minnet:**

Gazel 238

Mısra: 5

Zorluk, engel.

5. Güşāyiş bulmağa minnet mi vardır gonca-i ümmid

6. Hele hengām-ı murgān-ı şafā-pirā-yı bāg olsun

minnet mi var:

1. **minnet mi var:**

Gazel 124

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalıp İfade

-Sevgili için- zor mu , onun için çok kolay anlamında kullanılmıştır.

9. Gāret-i sāmāna Sālīm gamzeye minnet mi var

10. Āşinā yok bir yere bī-çāre düşdü gönlümüz

mi'rāc-ı beyt-i ma'mūr'ı:

1. **mi'rāc-ı beyt-i ma'mūr'ı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 32

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Yüce makamdaki Beyt-i Ma'mūr.

31. Bu keffe etdi ḥaziz-i esās-ı dehre nüzül

32. O keffe eyledi Mi'rāc-ı Beyt-i Ma'mūr'ı

mir'āt:

1. **mir'āta:-a**

Tarih 3

Mısra: 231

Ayna || Gönül aynası.

231. İntihā buldu zamirimde olan mir'āta

232. Altı biñ altıyüz altmış ile altıysa nola

2. **mir'āt:**

Kaside 23

Mısra: 54

Ayna.

53. Eger emrinden olsa müsta'idd-i ḥüsn-i istiklāl

54. Şorup mir'āt terkib eylemiş hergiz heyülāy

mir'āt edince:

1. **mir'āt edince:-ince**

Kaside 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Ayna yapmak (Bir durumu farklı şeyler ile ortaya koymak) - Allah'ın kudretinin yaratılış ile belli olması.

7. Edince 'ālem-i nāsūtu kudrete mir'āt

8. Göründü ḳal'a-i lāhūt-ı vaḥdetiñ sūri

mir'āt-ı 'ālem-i ceberūt:

1. **mir'āt-ı 'ālem-i ceberūt:**

Kaside 12

Mısra: 33

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Büyük âlemin aynası || Hz. Âdem'in yaratılarak insanoğlunun, âlemin özü olması.

33. O nūru eyledi mir'āt-ı 'ālem-i ceberūt

34. Göründü her şuveriñ hep vücūh-ı mestūri

mir'āt-ı 'avālim:

1. **mir'āt-ı 'avālim:-im**

Gazel 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Âlemlerin aynası.

9. Gösterir şüretini her kese Sālīm bī-reyb

10. Nola mir'āt-ı 'avālim ise devrāne ḳadeḥ

mir'āt-ı cihān:

1. **mir'āt-ı cihān:**

Kaside 25

Mısra: 41

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Dünyanın aynası.

41. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki mir'āt-ı cihān içre

42. Felek şām u şehër devr etse misliñ görmeye ḳat'ā

2. **mir'āt-ı cihān:**

Gazel 260

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyanın aynası.

1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir'ât-ı cihân içre
2. Bakar mı naş-ı Bihzâd'a meger devr-i zamân içre

mir'ât-ı isâbet:

1. **mir'ât-ı işâbet:**

Kaside 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doğruluk, hakikat aynası.

7. Fu'âd-ı pâkidir şems-i haqîkat
8. Zâmir-i şâfi mir'ât-ı işâbet

mir'ât-ı kudretdir:

1. **mir'ât-ı kudretdir:-dir**

Kaside 13

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kudret aynası.

25. Şüret-i zâhir ki bir mir'ât-ı kudretdir anîñ
26. Şekl ü timşâli olur râ'ye elbet rü-nümâ

mir'ât-ı mücellâlar:

1. **mir'ât-ı mücellâlar:-lar**

Kaside 19

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Parlak ayna.

25. Pesendide havuzlar tuhfe mir'ât-ı mücellâlar
26. Niğâh etdikçe âb u tâb bahş eyler nigeht-dâre

mir'ât-ı muşaffâ:

1. **mir'ât-ı muşaffâ:**

Gazel 125

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saf ayna.

1. Dil-i bî-kayd-ı 'âşıkda hevâ-yı i'tibâr olmaz
2. O mir'ât-ı muşaffâ pây-mâl-i her-gubâr olmaz

mir'ât-ı sırr-ı muştafâ:

1. **mir'ât-ı sırr-ı muştafâ:**

Kaside 13

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hz. Muhammed'in sır aynası.

65. Zât-ı memdûhu's-şifâti bir mücessem nürdür
66. Kim o nûruñ 'aynıdır mir'ât-ı sırr-ı Muştafâ

mîr-i 'âlem:

1. **mîr-i 'âlem:**

Kaside 17

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyanın sultanları.

63. Derinde Gâve'ye ceb-hâne hîdmeti düşmez
64. Sezâ olursa Feridün öñünce mîr-i 'âlem

mîr-i 'âlî-nijâd-ı müfteharîñ:

1. **mîr-i 'âlî-nijâd-ı müfteharîñ:-iñ**

Diğer 2

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İftihar edilen yüce soylu bey.

55. Bâ-huşûş sen vücūd-ı muhteremiñ
56. Mîr-i 'âlî-nijâd-ı müfteharîñ

mîr-i gülşen:

1. **mîr-i gülşen:**

Kaside 31

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül bahçesinin padişahu || Sevgili.

59. Mîr-i gülşen gibi olmakda ser-efrâz şehâ
60. Dâğımı lâle-i dil-süz ile hem-pâ eyle

misâfir:

1. **misâfirden:-den**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 50

Konuk, ziyaret eden.

49. Be-'avn-i luţf u Haq Sübhân u Yezdân
50. Misâfirden bulunur ya'ni her ân

2. **misâfirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 68

Konuk || Geçici, sürekli olmayan.

67. Siyâh câme giyer kim vesâh tahammül eder
68. Ya neylesin ki kalem bunda bir misâfirdir

mişâli:

1. **mişâli:-i**

Kaside 9

Mısra: 16

Misâl; örnek.

15. Bunun tefsiridir çün Âyet-i Nür
16. Mişâli oldu dilde sırr-ı mestür

2. **mişâl:**

Kaside 13

Mısra: 23

Benzer.

23. Sem'-i aşlîyi edenler güş dünyâyâ mişâl
24. Fi'l-aşil ta'lîm-i kaşd etmek gerekdir güyiyâ

3. **mişâl:**

Kaside 20

Mısra: 127

Benzer.

127. Ne nazîre kabûl eder ne mişâl
128. O sarây-ı defînetü'l-iqbâl

mişâl-i ebr-i bârân olmasa:

1. **mişâl-i ebr-i bârân olmasa:-ma, -sa**

Gazel 266

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yağmur bulutu gibi olmak || Kan ağlayan gözler.

9. Gonca-çin-i gül-bün-i ruhsarı olmazdı gönül
10. Çeşm-i hün-barı mişâl-i ebr-i bārân olmasa

mişâl-i gonca:

1. **mişâl-i gonca:**

Tarih 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gonca misali || Padişah düğününden dolayı-
Mahzunlu insanların gonca misali gönüllerinin açılması
mutluluk hissetmeleri, neşelenmeleri.*

5. Bu şevk-i tazedden buldu güşâyiş

6. Mişâl-i gonca her bir tab'-ı mahzûn

2. **mişâl-i gonca:**

Gazel 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gonca misali.

3. Mişâl-i gonca serim beste-i teveccühdür

4. Güşâyişim niğeh-i çeşm-i i'tibâr iledir

mişâl-i kâse-i işkeste-bâl-i fağfûri:

1. **mişâl-i kâse-i işkeste-bâl-i fağfûri:**

Kaside 12

Mısra: 190

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok ince-hassa kırılmış kanatlar misali || Gönül.

189. Kıvrıldı şîşe-i hâtır kened kabûl etmez

190. Mişâl-i kâse-i işkeste-bâl-i fağfûri

mişâl-i müv-ı sefid-i siyâh-ı semmürî:

1. **mişâl-i müv-ı sefid-i siyâh-ı semmürî:**

Kaside 12

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Siyah kürk içindeki beyaz tüy gibi || Farkındalığı
belirtmek için kullanılmıştır.*

45. Göründü nûru o zulmetde âfitâb gibi

46. Mişâl-i müv-ı sefid-i siyâh-ı semmürî

mişâl-i nây-ı mahabbet:

1. **mişâl-i nây-ı mahabbet:**

Diğer 10

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet ney'i gibi.

35. Mişâl-i nây-ı mahabbet gezip o perdeleri

36. Gehî nişîb-i ğamında gehî firâz-ı hevâ

mişâl-i pîr-i ken'ânî:

1. **mişâl-i pîr-i ken'ânî:**

Gazel 279

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kenanlı İhtiyar gibi || Hz. Yakup; Hz. Yusuf'un
babası.*

1. Geçip Mısr-ı dile şeh oldu çün ol Yûsuf-ı sâni

2. Hâç-ı rüyuna bend oldum mişâl-i pîr-i Ken'ânî

mişâl-i şahid-i ra'nâ:

1. **mişâl-i şahid-i ra'nâ:**

Kaside 15

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğe şahit olanlar gibi.

37. Peyâm-ı nâm-ı şerîfîne düşdü her kalbe

38. Mişâl-i şahid-i ra'nâ melâhat-i şevket

mişâl-i tām:

1. **mişâl-i tām:**

Gazel 114

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tam örnek, en iyi örnek.

7. Dehânın hânde-i la'liyle izhâr etmemekden yâr

8. Hakîme cevher-i ferde mişâl-i tām için şaklar

mişezâr:

1. **mişezâr:**

Müfret 61

Mısra: 2

Meşelik.

1. Şahn-ı Kâğıd-hâne dünyayı bütün cem' eylemiş

2. Kûhsâr u cüybâr u mişezâr u lâlezâr

mişl:

1. **mişlin:-in**

Tarih 3

Mısra: 9

Eş, denk.

9. Öyle pākîze fetihdir ki nazîr ü mişlin

10. Görmemiş kimse cihân içre ser-â-ser kaç'â

2. **mişlin:-in**

Tarih 3

Mısra: 36

Eş, denk.

35. Öyle bir pâdişeh-i 'âdil ü dānâdır kim

36. Çeşm-i âfâk anî görmedi mişlin hâşâ

3. **mişli:-i**

Diğer 3

Mısra: 142

Eş, denk.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me' vāsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdır

4. **mişli:-i**

Tarih 10

Mısra: 59

Eş, denk.

59. Cüst ü cü olsa felekde mişli

60. Çeşm-i dünyâya nümâyân olmaz

5. **mişli:-i**

Kaside 20

Mısra: 97

Eş, denk.

97. Var mı mişli o şeh-i maqbülün

98. Tahtgâhı olan Sitanbul'ufi

6. **mişli:-i**

Tarih 23

Mısra: 2
Eş, denk.

1. Hoşā kaşr-ı leb-i deryā neşāt-ārā-yı bî-hem-tâ
2. ‘Adilî nâ-şünûde mişli nâ-dîde ferah-sîmâ

7. **mişli:-i**

Tarih 24
Mısra: 27
Eş, denk.

27. Destür-ı a‘zam Hızr-pey mişli degil Dārâ vü Key
28. Dünyâ yanında leys-i şey‘ merdûdudur sîm ile zer

8. **mişliñ:-iñ**

Kaside 25
Mısra: 42
Eş, denk.

41. Sen ol zât-ı mükerrersin ki mir‘ât-ı cihân içre
42. Felek şâm u şehër devr etse misliñ görmeye kat‘â

9. **mişlini:-in, -i**

Kaside 26
Mısra: 50
Eş, denk.

49. Hâşılı zât-ı şerîfine du‘â vâcibdir
50. Mişlini görmedi zirâ anıñ a‘lâ ednâ

10. **mişlimi:-im, -i**

Kaside 28
Mısra: 28
Eş, denk.

27. Öyle güyâ eyledi vaşfiñ beni gülzârda
28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istiğfâr eder

11. **mişli:-i**

Kaside 31
Mısra: 40
Eş, denk.

39. Hücet-i fażlı müselleme ve ‘aleyhi’l-fetvâ
40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı imzâ eyle

12. **mişliñ:-iñ**

Gazel 153
Mısra: 1
Eş, denk.

1. Dirig ey meh seniñ ağıyar mişliñ gül kıyâs etmiş
2. Kıyâsı lik bî-hüde degildir iktibâs etmiş

miyâh:

1. **miyâh:**

Kaside 18
Mısra: 31
Sular.

31. Âhenin zirh ile efsürde miyâh oldu bedîd
32. Nâ-gehân leşker-i sermâ edicek bâğa duhûl

miyâh-ı kâzib-i ‘ayn-ı nifâk:

1. **miyâh-ı kâzib-i ‘ayn-ı nifâk:**

Gazel 177
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nifâkın yalancı suyu.

7. Miyâh-ı kâzib-i ‘ayn-ı nifâk degil mi bozan
8. Hâlâvetin nigeh-i dîde-i şadûkumuzuñ

miyâh-ı meymenetinden:

1. **miyâh-ı meymenetinden:-in, -den**

Kaside 12

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bereketli su || Denizlerin yaratılışı.

41. Buğârı etdi semâvât u keffî arz-ı bihîn
42. Miyâh-ı meymenetinden biğâr-ı mescûdi

miyân:

1. **miyâna:-a**

Kaside 10

Mısra: 454

Ortada.

453. Diñle da‘vî-i şıdkı müstahkem
454. Edeyim ben seni miyâna hâkem

2. **miyân:-ı**

Kaside 28

Mısra: 10

Ortada.

9. Mâh-ı ‘id kim hayme-i hazrâ-i vâlâ-menzilin
10. Şan miyânı içre simin hançerin izhâr eder

3. **miyânına:-in, -a**

Gazel 214

Mısra: 3

Bel.

3. Bî-şu‘ürâne miyânına şarıldım şad hayf
4. Nev-nihâl-i kad-i dil-dârına bâr oldum ben

4. **miyânın:-ın**

Gazel 230

Mısra: 8

Bel.

7. Nedir sevdâ-yı zülfüñle belâ-keşlik dil-i zâra
8. Geçilmezken miyânın bendegâna imtinânından

miyân-beste:

1. **miyân-beste:**

Kaside 12

Mısra: 129

"bel bağlamış" hemen işe hazır.

129. Miyân-beste bütün kulluğundadır gılmân
130. Mağâm-ı hîdmet-i pâkinde şaf-be-şaf hürî

miyân-beste-i felâketdir:

1. **miyân-beste-i felâketdir:-dir**

Diğer 11

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felaketlere, -üzüntülere- hazır olma.

85. Kârı naqş-ı hücüm-i miñnetdir
86. Hem miyân-beste-i felâketdir

miyâne:

1. **miyânede:-de**

Diğer 9

Mısra: 51

Ara, orta.

51. Gâh tavla miyânedede şatranc
52. Şimdi oldu bu zâra şad renc renc

2. miyânesine:-si, -ne

Diğer 9

Mısra: 69

Ara, orta.

69. Mâh-ı tâbân degil miyânesine
70. Dâğ urdum derûn-ı hânesine

3. miyânemizdeki:-miz, -de, -ki

Kıt'a 11

Mısra: 3

Ara || İki kişi arasındaki durum.

3. Miyânemizdeki germiyeti edip te'sis
4. Hediye bizlere yakmak için haţab geldi

miyâne-i fikre kodu:

1. miyâne-i fikre kodu:-du

Kaside 12

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünceler arasına almak || Aklında tutmak.

137. Bu resme güç edicek sem'-i pāk evşâfin
138. Kodu miyâne-i fikre bu raķķ-ı menşûri

miyâne-i helvâ:

1. miyâne-i helvâ:

Diğer 9

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Helva -sohbeti- arası.

57. Yandı âhir miyâne-i helvâ
58. Düşdü ortaya âteş-i sevdâ

miyâne-i teftişe:

1. miyâne-i teftişe:-e

Diğer 10

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Araştırma arasında, sırasında.

63. Döküp miyâne-i teftişe gâh uşurlâb
64. Bu nüh küre serine teng olur idi her câ

miyân-ı âteş-i firkatde:

1. miyân-ı âteş-i firkatde:-de

Kaside 12

Mısra: 187

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ateşinde -kalmak-.

187. Miyân-ı âteş-i firkatde eylerim her şeb
188. Daķıķa-perveriş-i şan'at-i semendüri

miyân-ı çarhda:

1. miyân-ı çarhda:-da

Gazel 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya içerisinde.

7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyân-ı çarhda
8. Eylese her zerresin bir dide-i ter âfitâb

miyân-ı dil-berdir:

1. miyân-ı dil-berdir:-dir

Gazel 105

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin arasında || Sevgilinin yanında olmak.

1. Medâ-yı başıramız gülsitân-ı dil-berdir
2. Hâyâl-i şubh u mesâmız miyân-ı dil-berdir

miyân-ı dil-bere:

1. miyân-ı dil-bere:-e

Müfret 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin arası || Sevgilinin yanı.

1. Miyân-ı dil-bere düşdü hayâlim ey Sâlim
2. Der-în miyâne ğarîbem çü mışra'-ı tazmîn

miyân-ı kadd-i dil-cüyuñ:

1. miyân-ı kadd-i dil-cüyuñ:-yuñ

Matla 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin, aşığı- cezbeden, kendine çeken boyu.

1. Miyân-ı kadd-i dil-cüyuñ hevâsı var iken dilde
2. Kıyâmetde bile olmaz geçinmeklik raķîb ile

miyân-ı leşker-i haţdan:

1. miyân-ı leşker-i haţdan:-dan

Gazel 123

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hat - Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri-askerlerinin arası.

7. Miyân-ı leşker-i haţdan kesilmez fitne çıķmaz tiğ
8. O ser-had bir zamân olmaz ki hiç bi-İhtilâl olmaz

miyân-ı luţf u tekdîr:

1. miyân-ı luţf u tekdîr:

Gazel 129

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ve keder arası.

3. Miyân-ı luţf u tekdîr üzre dâ'irdir hemîn tâli'
4. Murâd üzre felek erbâb-ı tab'ı kâm-rân etmez

miyân-ı nazmda:

1. miyân-ı nazmda:-da

Gazel 168

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiirler arasında, şiirler içerisinde.

9. Miyân-ı nazmda Sâlim edip zebânı drâz
10. Temedduh etse sezâdır bu taze tarh-ı laţif

miyânından geçmeklik:

1. miyânından geçmeklik:-lik-mek, -lik

Gazel 241

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arasından, yakınından geçmek || Sevgiliye yakın olma.

11. Miyânından ne mümkün dil-berîñ geçmeklik ey Sâlim

12. O vâdiden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu

mi'yâr:

1. mi'yâr:

Kaside 35

Mısra: 8

Bir kimseyi veya bir kavramı değerlendirebilmek yahut hakkında doğru hükme varabilmek için başvurulan, herkes tarafından kabul edilmiş, yerleşmiş prensip, ölçü, kıstas, kriter.

7. Gele ey bâ'îş-i icâd-î fûnûn-î şettâ

8. Dâniş-i ma'ni-i erbâb-ı kemâle mi'yâr

mizâb-ı rahmet olmaz:

1. mizâb-ı rahmet olmaz:-maz

Kaside 8

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahmet oluşuna dönmek || Peygamber övgüsünün önemi.

75. Zebân-ı nâtiqa mizâb-ı rahmet olmaz mı

76. Ne dem ki na't-i şerîfîñ kelâm-ı şâ'irdir

mizâc:

1. mizâc:

Diğer 4

Mısra: 15

Ar. Tabiat, huy.

15. Nicedir hâl-i şerîf nice mizâc

16. Bu taraftan ederiz istimizâc

2. mizâcım:-ım

Gazel 107

Mısra: 7

Ar. Tabiat, huy.

7. Bilir yek-ser mizâcım vaşf-ı kânûn-ı maḥabbetle

8. Benim ol dil-ber-i nabz-âşinâ-yı gam ḥakîmimdir

mizâc-ı dehre:

1. mizâc-ı dehre:-e

Kaside 14

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın bünyesi || Dünyanın tabiatı.

29. Cihân olmuşdu pür-şûr-ı kûdüret

30. Mizâc-ı dehre senden geldi sıḥḥat

mizâcın bozdu:

1. mizâcın bozdu:-du

Müfret 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlıksız hale getirmek.

1. Ḥurd-bâzî-i şitâ bozdu mizâcın bir gün

2. Şararıp şolsa da beñzi hele vechi vardır

mizân:

1. mizân:

Kaside 3

Mısra: 87

"Terazi" manasında olan mizan, ahiret âleminde hesap verme olayından sonra herkesin amellerinin tartılacağı adalet ölçüsüdür. Kur'anı Kerim'de mizanın kurulacağı A'raf, 7/8-9, el-Enbiya 21/47 ve(Karia, 101/6-9'da geçmektedir.

87. Fiğân ol gün gele ortaya mizân

88. Nic'etsin n'eylesin bi-çâre insân

mizân-ı zü'l-keffeyn:

1. mizân-ı zü'l-keffeyn:

Kaside 23

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mizanın terazi keffeleri || Adalet.

59. Feleklerden edip endîşe bir mizân-ı zü'l-keffeyn

60. Eger vezn etse temkîn ile top-ı arz-ı gabrâyı

mollâ olah:

1. mollâ olah:-alı

Diğer 9

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hocalık konumuna ulaşmak.

111. Olalı biz Selanik'e mollâ

112. Yüregimde Selanik oldu şehâ

2. mollâ olah:-alı

Diğer 9

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hocalık konumuna ulaşmak.

111. Olalı biz Selanik'e mollâ

112. Yüregimde Selanik oldu şehâ

moskov:

1. moskov:

Tarih 3

Mısra: 106

Rusya, Ruslar.

105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle qarâr

106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du'â

moskov-ı mezmûma:

1. moskov-ı mezmûma:-a

Tarih 3

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerilmiş, kötü Ruslar.

111. Berren ü bahren ede Moskov-ı mezmûma sefer

112. Yed-i beyzâ-yı qahir göstere yek-ser her câ

mu:

1. mu:

Tarih 1

Mısra: 78

Soru eki.

77. Nice fahr etmesin kim gerdişinde
78. Felek olmuş mu böyle 'aşra maqrûn

2. **mu:**

Müseddes 2

Mısra: 13

Soru eki.

13. Maḥabbetim saña ta'bir olur mu hiç kâbil
14. Deriñde bendeñi kemter gedâ-yı ednâ bil

3. **mu:**

Tarih 3

Mısra: 25

Soru eki.

25. Haḫ bilir böyle ğazâ güş-zed olmuş mu
26. Ki o ân rezm-i şulaḫ şulḫa nice ḳal'â fedâ

4. **mu:**

Tarih 3

Mısra: 101

Soru eki.

101. Böyle olunca 'adû(ya) sefer olur mu deyü
102. Taraf-ı pâdişehiden olıcaḫ istiftâ

5. **mü:**

Diğer 3

Mısra: 140

Soru eki.

139. Ey birâder dem-i 'ayşına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mış diyârında nazîrini gözüñ

6. **mu:**

Lugaz 3

Mısra: 31

Soru eki.

31. Mütenebbih olur mu yâ ammâ
32. Yine eyler taḫi'atin icrâ

7. **mudur:-dur**

Kaside 5

Mısra: 65

Soru eki.

65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz
66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ

8. **mudur:-dur**

Kaside 5

Mısra: 66

Soru eki.

65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz
66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ

9. **mudur:-dur**

Diğer 5

Mısra: 13

Soru eki.

13. Muḳtezâ-yı şadâḳatim bu mudur
14. Size yoḫsa ḫaḳîḳatim bu mudur

10. **mudur:-dur**

Diğer 5

Mısra: 14

Soru eki.

13. Muḳtezâ-yı şadâḳatim bu mudur
14. Size yoḫsa ḫaḳîḳatim bu mudur

11. **mudur:-dur**

Diğer 5

Mısra: 16

Soru eki.

15. Bize incinmege nedir bâdî

16. Yoḫsa ülfetde bu mudur vâdî

12. **muydu:-ydu**

Kaside 6

Mısra: 38

Soru eki.

37. Eger olmasa manzûr-ı nigâh-ı 'âtıfet böyle

38. Olur muydu şafâ-baḫşende her câ şem' ü pervâne

13. **mü:**

Tarih 9

Mısra: 1

Saç.

1. Mû degildir 'arız olmuş 'arız-ı dil-cüyuña
2. Ḳıl kalemle yazdılar evşâf-ı ḫüsnüñ rüyuña

14. **müyuña:-yuñ, -a**

Tarih 9

Mısra: 6

Saç.

5. Biñ ğaribiñ yoluña ser verse eylersiñ kabûl

6. Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzüñde müyuña

15. **mü:**

Tarih 9

Mısra: 10

Saç.

9. Sâlimâsâ güş edince nev-ḫaḫıñ târiḫler

10. Çıkdı her mü 'âlem-i ḫüsnüñde cüst ü cüyuña

16. **mu:**

Müfret 9

Mısra: 2

Soru eki.

1. Sevindir 'aşığı ğâhî vişâliñ ile sultânım

2. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı

17. **mü:**

Tarih 10

Mısra: 4

Ayva tüyleri.

3. Evvelin nazra göründükde ḫaḫıñ

4. Mû mudur bilmege imkân olmaz

18. **mudur:-dur**

Tarih 10

Mısra: 4

Soru eki.

3. Evvelin nazra göründükde ḫaḫıñ

4. Mû mudur bilmege imkân olmaz

19. **mü:**
Tarih 10
Mısra: **33**
Ayva tüyü.
33. Sünbül-i bāğ-ı cināndır her mū
34. Mülk-i ān ḥaṭṭ ile vīrān olmaz
20. **mü:**
Tarih 10
Mısra: **49**
Ayva tüyü.
49. Müşşāy etdi dimāğım her mū
50. Kim demiş ḥaṭṭına bŷyān olmaz
21. **mudur:-dur**
Kaside 10
Mısra: **253**
Soru eki.
253. Yalınuz bu mudur olan in'ām
254. Oldu teksīr mu 'cizeyle ṭa'ām
22. **mu:**
Kaside 10
Mısra: **373**
Soru eki.
373. Nola olsa helāk olur mu ba'īd
374. 'Āş u Esved Ṭulāṭıla ile Velīd
23. **mu:**
Diğer 10
Mısra: **52**
Soru eki.
51. Cemī'-i vaktini şarf eylese kişi böyle
52. Olur mu kāmīl-i her fen bu rütbe bilmem yā
24. **mūlar:-lar**
Tarih 11
Mısra: **20**
Ayva tüyü.
19. Sūziş ü zāv'ı ziyāde olur elbette anıñ
20. Olsa mūlar ile ḫandīl-i derŷn iḫre fetīl
25. **müsŷn:-sŷn**
Kaside 12
Mısra: **184**
Soru eki.
183. Ṭabīb-i ḥāzık-ı feyz-āşinā-yı luṭfuñla
184. Görŷr müsŷn 'acebā bu ŷikeste rencŷr
26. **mu:**
Kaside 15
Mısra: **51**
Soru eki.
51. Bu 'izz ŷ ŷevkete taḫlīd olur mu 'ālemde
52. Olur mu kesb ile taḫşīl-i ḫālet-i ŷevket
27. **mu:**
Kaside 15
Mısra: **52**
Soru eki.
51. Bu 'izz ŷ ŷevkete taḫlīd olur mu 'ālemde
52. Olur mu kesb ile taḫşīl-i ḫālet-i ŷevket
28. **mu:**
Kaside 15
Mısra: **53**
Soru eki.
53. Olur mu bağy ile mesned-nişini-i aḫkām
54. Neseble dād-ı Ḥudā'dır iṭā'at-i ŷevket
29. **mü:**
Kaside 15
Mısra: **71**
Saç.
71. Tenimde olsa da her mū zebān-ı ŷŷkr-i ni'am
72. Yine boyumdan aşar baḫr-i ni'met-i ŷevket
30. **mü:**
Müfret 16
Mısra: **1**
Soru eki.
1. Bīm-i hicriñ vuşlatında güldŷrŷr mŷ dilleri
2. Fikr-i ŷenbe küdegāna telḫ eder āzīneyi
31. **mu:**
Kaside 20
Mısra: **321**
Soru eki.
321. Bulunur mu meger cihān iḫre
322. Böyle bir pādīşeh ŷehān iḫre
32. **mu:**
Gazel 27
Mısra: **1**
Soru eki.
1. Vaşf-ı müjeñ bu kilik ile taḫrīr olur mu hiḫ
2. Ṭatlı diliñ zebān ile ta'bir olur mu hiḫ
33. **mu:**
Gazel 27
Mısra: **2**
Soru eki.
1. Vaşf-ı müjeñ bu kilik ile taḫrīr olur mu hiḫ
2. Ṭatlı diliñ zebān ile ta'bir olur mu hiḫ
34. **mu:**
Gazel 27
Mısra: **4**
Soru eki.
3. Biḫzād olursa 'āciz-i resm-i femi nola
4. Yāriñ dehān-ı ma'dumu taşvīr olur mu hiḫ
35. **mu:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Soru eki.
5. Bir kez 'izār-ı pākiñi görmekle biz seniñ
6. Çeşm-i gŷrisnemiz ey perī sīr olur mu hiḫ
36. **mu:**
Gazel 27

- Mısra: 8
Soru eki.
7. Bî-hüde dökme dâne-i eşkiñi ey gönül
8. Vaḥşî gâzâl âdeme teşhîr olur mu hiç
37. **mu:**
Gazel 27
Mısra: 10
Soru eki.
9. Āzürde olma ḥışmına sen Sâlimâ anıñ
10. 'Āşık itâb-ı yârine dil-gîr olur mu hiç
38. **mu:**
Kaside 30
Mısra: 80
Soru eki.
79. Beni akrânıma luḫ et ser-efrâz eyle cûduñla
80. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı
39. **mu:**
Kaside 33
Mısra: 82
Soru eki.
81. Ugrayıp ol vakitte umsa devâ
82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ
40. **muyuz:-yuz**
Gazel 34
Mısra: 4
Soru eki.
3. Eder mi ḥâtırımı tesliyet felek âyâ
4. Olur muyuz 'acebâ maḥrem-i ḥarîm-i murâd
41. **mu:**
Gazel 55
Mısra: 3
Soru eki.
3. Fırşat bulur mu düzd-i 'adû nakşın almağa
4. Genc-i derûn-ı âşık-ı pür-ğam emîn olur
42. **mu:**
Gazel 56
Mısra: 5
Soru eki.
5. Āyâ olur mu meyve-i ümmîd dinmesin
6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur
43. **mü:**
Gazel 66
Mısra: 8
Soru eki.
7. Bir ḥaber al var gülistândan şabâ luḫ et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül- 'izârım kim bilir
44. **mu:**
Gazel 68
Mısra: 9
Soru eki.
9. Niğâha ruḫşat olur mu o yâre ey Sâlim
10. Sirişk-i dide-i binâ te 'âkub üzre gelir

45. **muydu:-ydu**
Gazel 72
Mısra: 3
Soru eki.
3. Olur muydu esîr-i bend-i zülfûñ ey perî ammâ
4. O dâma murğ-ı dil meftûn olup bî-çâre düşmüşdür
46. **mü:**
Gazel 97
Mısra: 8
Saç.
7. Nâvek-i tîz-i müje ḥançere-i ğamze ile
8. Ḥün-âlûde durur sînede her mü begler
47. **mu:**
Gazel 104
Mısra: 2
Soru eki.
1. Benim derûnumu saña nic' eyleyem taḫrîr
2. Olur mu süziş-i 'âşık lisân ile ta 'bir
48. **müyüz:-yüz**
Gazel 118
Mısra: 7
Soru eki.
7. Görür müyüz bu şeb âyâ o mâh-ruḫsârı
8. Geceyle varmağa kûy-ı niğâra niyyet var
49. **mu:**
Gazel 122
Mısra: 5
Soru eki.
5. Kaḫ' olur mu nâzilâtı 'âlemiñ tedbîr ile
6. Köhnedir saḫfî sipihriñ bâmi ṭamlar ṭamlamaz
50. **mu:**
Gazel 139
Mısra: 5
Soru eki.
5. Muḫîm-i kûyum olur mu o böyle bād-ı hevâ
6. Vefâ-yı himmet-i dil-ber gider gelir ṭurmaz
51. **mü:**
Gazel 140
Mısra: 4
Soru eki.
3. Ebr-i siyâh-ı ḥaṭṭı nihân etdi rûyunu
4. Bir gün mü gösterir bize baḫt-ı siyâhımız
52. **mu:**
Gazel 140
Mısra: 8
Soru eki.
7. Baḫdıkça gâh ḥasret ile meh cemâliñe
8. Bir bâr olur mu rûyuña âyâ niğâhımız
53. **mu:**
Gazel 166
Mısra: 9
Soru eki.
9. Sâlim gibi her kes suḫana kâdir olur mu
10. İnsâna 'aceb lâzmedir ṭarḫ-ı tekellûf

54. **mu:**
Gazel 172
Mısra: 3
Soru eki.
3. Naşib olur mu ki âyâ görüşmemiz Hâk'dan
4. Budur niyâzımız ey mâh-ı dil-sitân ancak
55. **mu:**
Gazel 177
Mısra: 4
Soru eki.
3. Dirîğ şekl-i kıyâs-ı vefâyı nakz etdi
4. Neticesi bu mu idi olan hûkûkumuzun
56. **mûlarıñ:-lar, -iñ**
Gazel 181
Mısra: 1
Soru eki.
1. Yazsalar ser-nâme-i hüsne sezâdır mûlarıñ
2. Bir ser-âmed maṭla'-ı pâkizedir ebrûlarıñ
57. **mudur:-dur**
Gazel 198
Mısra: 6
Soru eki.
5. Gurûr-ı luṭfuñ etdikçe 'itâb etme dil-i zâra
6. Seniñ luṭfuña çok mudur o maḡrûr olsa sultânım
58. **mu:**
Gazel 205
Mısra: 9
Soru eki.
9. Gönümümü bulduñ mu deyü eylesem Sâlim su'âl
10. Ğamze-i hâzır-cevâbı der ki bilmem bulmadım
59. **mü:**
Gazel 210
Mısra: 7
Soru eki.
7. Hârâb etmez felek bir meclis-i pâkîze gördüñ mü
8. Yıkılmaz hâṭır-ı 'âşık gibi bir encümen bilmem
60. **mu:**
Gazel 239
Mısra: 4
Soru eki.
3. Elde mi fikr etmemek bûs-ı yed-i beyzâñ dil
4. Kôr mu ṭab'-ı 'âşıkı hâlî efendim ârzü
61. **mudur:-dur**
Gazel 261
Mısra: 12
Soru eki.
11. Ola pâ-bûsuña şâyeste eller olmaya Sâlim
12. Sezâ-yı cûd u ihsânı bu mudur resm-i Hâtem'de
- mu'âdil:**
1. **mu'âdil:**
Kaside 19
Mısra: 54
Denk, eşdeğer.

53. Müşâbih dürrer her bir dâne-i şeb-nem varaklarda
54. Mu'âdil sünbül-i büyâsı zülf-i 'anberin-yâre

mu'âhiz olma:

1. **mu'âhiz olma:-ma**

Kaside 3

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eleştirmek.

81. Dile noḡşân ile olma mu'âhiz

82. Bi-sü'i'l-fi'li rabbî lâ-tu'âhiz

mu'allâ:

1. **mu'allâ:**

Lugaz 1

Mısra: 10

Yüce, âli.

9. Eger râhat var ise var yine ol zât-ı 'âliden

10. Mu'allâ ser-te-ser ḡalkı vücûdu kân-ı rıf' atdır

2. **mu'allâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 30

Yüce, âli.

29. Düşürmez sâyesin rûy-ı zemîne ḡoncânın her berg

30. Şu rûtbe hânedân-ı ḡülşeniñ kadri mu'allâdır

mu'allâ eyle:

1. **mu'allâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek.

43. Bizi her bâr sezâ-yı kerem eyler yâ Rab

44. Zâtını devlet ü 'izzetle mu'allâ eyle

2. **mu'allâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek.

93. Şem'-i iḡbâli hemîn ola sirâc-ı ḡülşen

94. Zât-ı yek-tâsını hemvâre mu'allâ eyle

mu'allâ-pâye:

1. **mu'allâ-pâye:**

Tarih 11

Mısra: 3

Yüksek rütbeli.

3. Zât-ı vâlâsı ma'ârifle mu'allâ-pâye

4. Edeb-i pâki gibi vech-i feraḡsârı cemîl

mu'allâ-pâye etmiş:

1. **mu'allâ-pâye etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek rütbeli hale getirmek || Allah'ın insana yüce

bir değer vererek yaratması.

7. Mu'allâ-pâye etmiş şun'-ı Hâk envâ'-ı insânı

8. Bu tertibe sözüme yokdur te'âla'llâh zihî Bânî

mu'allim:

1. mu'allim:

Kaside 20

Mısra: 199

Öğretmen, hoca.

199. Ne mu'allim selim-ıtab' u derün

200. Râz-dân-ı fûn-ı gün-â-gün

mu'allim-hâne-i kudret:

1. mu'allim-hâne-i kudret:-miş

Tarih 8

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kudretinin görüldüğü mektep || Gül bahçesi.

15. Bu gülzârı Hudâ etmiş mu'allim-hâne-i kudret

16. Gülistân'ın hikâyâtından okur bülbülân evrâk

mu'allim-i âgâh eyledi:

1. mu'allim-i âgâh eyledi:

Kaside 20

Mısra: 198

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgili bir hocayı - makama- atamak.

197. Aña ta'yîn-i luğf edip ol şâh

198. Eyledi bir mu'allim-i âgâh

mu'allim-i sebak-ı sırr-ı 'alleme'l-esmâ:

1. mu'allim-i sebak-ı sırr-ı 'alleme'l-esmâ:

Kaside 12

Mısra: 153

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün isimlerin sırlarının hocası || Allah.

153. Mu'allim-i sebak-ı sırr-ı 'alleme'l-esmâ

154. Okutdu cevher-i zâtına nazm u menğürü

mu'ammâ:

1. mu'ammâdır:-dır

Lugaz 1

Mısra: 21

Bilmece.

21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne luğazdır kim

22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne teğazzül bu mahâretidir

mu'ammer ede:

1. mu'ammer ede:-e

Tarih 1

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür vermek.

119. Ede şeh-zâdegânın Hâk mu'ammer

120. Ola sûru hemîn mes'ûd u meymûn

2. mu'ammer ede:-e

Tarih 3

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür vermek.

67. 'İzz ü rif'atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet

68. Devletinde ola her bâr müdemmer a'dâ

mu'ammer eylesin:

1. mu'ammer eylesin:-sin

Tarih 8

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür vermek.

75. Hem ol mâh-ı nev-i zînet-fezâ-yı revnak-ârâyı

76. Mu'ammer eylesin devlet ile ol maqsimü'l-erzâk

2. mu'ammer eylesin:-sin

Kaside 19

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür vermek.

105. Şebîn şubh-ı bahâr etsin bahârın bî-hazân etsin

106. Mu'ammer eylesin zâtın Hudâ devletle hemvâre

mu'ammer evleye:

1. mu'ammer evleye:-ye

Tarih 8

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür vermek.

73. Mu'ammer evleye zât-ı şerîf-i mekrûmet-bahşın

74. Cihân ma'mûr tûrduqça cenâb-ı hazret-i Hâllâk

2. mu'ammer evleye:-ye

Kaside 17

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ömür vermek.

83. Mu'ammer evleye devletle şâh-zâdelerin

84. Hemîşe sâye-i hıfzında Hâlik-ı erham

mu'ammer ola:

1. mu'ammer ola:-a

Tarih 8

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun ve mutlu bir hayat sürmek.

81. Kudûm-ı pâkine ben de du'â edip dedim târih

82. Mu'ammer ola İsmâ'îl Beg ihsân evleye Rezzâk

mu'aşir:

1. mu'aşirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 42

Mu'aşeret eden ve birbiriyle iyi geçinir olan.

41. Resûl-i pâk-i Kureyşî Muhammed-i 'Arabî

42. Ki şâh-ı mekrûmeti enbiyâ mu'aşirdir

2. mu'aşirdir:-dır

Kaside 8

Mısra: 92

Dengi olmak.

91. Çarîn-i meclis-i pâki olan çarîn-i amân

92. Sa'âdet-i ebediyye ile mu'aşirdir

3. mu'aşirdir:-dır

Kaside 8

Mısra: 222

Denk.

221. Be-ṭarḥ-ı zīb-i bisāṭ-ı Maḳām-ı Maḥmūdī
222. Ki ol maḥall-i recāya kerem mu'āşırđır

mu'attar etdi:

1. **mu'attar etdi:-di**

Gazel 288

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kokulandırmak || Şairin sevgilinin saçlarından bahsetmesi.

9. Sâlim mu'attar etdi midâdıyla 'âlemi

10. Yâd eyleyip cihâna o zülf-i mu'anberi

mu'âviye:

1. **mu'âviye'ye:-ye**

Kaside 10

Mısra: 266

İslam Devleti'nin Hz. Ali'den sonraki halifesi ve Emevi Hanedanı'nın kurucusu.

265. Ya'ni tedbîr-i bîm-i Sâriye'ye

266. Ḥasan'ın şulhuna Mu'âviye'ye

mu'ciz:

1. **mu'ciziñ:-iñ**

Kaside 10

Mısra: 119

Mucize.

119. Biri de mu'ciziñ bu zîbâ sır

120. Kışsa-i zî'b ü emr-i râ'idir

2. **mu'ciz:**

Kaside 10

Mısra: 121

Mucize.

121. Bir de mu'ciz bu emr-i vâlâdır

122. Ya'ni emr-i libâs-ı Zehrâ'dır

3. **mu'ciz:**

Kaside 10

Mısra: 230

Mucize.

229. Ğazve-i Ṭâyif-i mu'allâda

230. Olmuş idi bu mu'ciz âmâde

4. **mu'ciz:**

Kaside 10

Mısra: 281

Mucize.

281. Yâ bu mu'ciz değil mi dehşet-yâb

282. Ya'ni te'mîn-i 'ayn-ı ḥâyıṭ u bâb

5. **mu'ciz:**

Kaside 10

Mısra: 291

Mucize.

291. Yâ bu mu'ciz değil midir meşhûr

292. Ki şiyerlerde oldu hep meşhûr

6. **mu'ciz:**

Kaside 10

Mısra: 315

Mucize.

315. Yâ bu mu'ciz ki şöhret-ârâdır

316. Emr-i 'âlî vü sırr-ı vâlâdır

7. **mu'ciziñ:-iñ**

Kaside 10

Mısra: 391

Mucize.

391. Biri de mu'ciziñ bu emr-i ḥatîr

392. Sereka töhmetinde nuṭḳ-ı ba'îr

mu'cizât:

1. **mu'cizâta:-a**

Kaside 2

Mısra: 79

Mu'cizeler. Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

79. Muḥaşşal mu'cizâta yok nihâyet

80. Ne mümkün kim ola ta'dâda kudret

2. **mu'cizâti:-ı**

Kaside 7

Mısra: 67

Mu'cizeler. Allah tarafından verilip, yalnız peygamberlerin gösterebilecekleri büyük harika işler.

67. Sulṭân-ı verâ ki mu'cizâti

68. Mecmû'a-i dâstâna şıgmaz

mu'cizât-ı şerîf ü bürhâna:

1. **mu'cizât-ı şerîf ü bürhâna:-a**

Kaside 10

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kutsal ve ispat mucizeleri.

39. Yok nihâyet 'atâ-yı Sübhân'a

40. Mu'cizât-ı şerîf ü bürhâna

mu'cizât-ı şerîfi:

1. **mu'cizât-ı şerîfi:-i**

Kaside 10

Mısra: 413

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kutsal mucizeler || Hz. Muhammed'in göstermiş olduğu mucizeler.

413. Mu'cizât-ı şerîfi ḥürmetine

414. Zâti-pâk ü laṭîfi ḥürmetine

mu'cize:

1. **mu'cizeyle:-yle**

Kaside 10

Mısra: 254

Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş, halkı hayrette bırakan ve ancak ilâhî müdâhaleyle açıklanan hârikulâde hal ve davranış.

253. Yalnız bu mudur olan in'âm

254. Oldu tekşir mu'cizeyle ta'âm

mu'ciz-i bâhir:

1. **mu'ciz-i bâhir:**

Kaside 10

Mısra: 393

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Apaçık, aşıkâr mucize.

393. Müttefikdir bu mu'ciz-i bâhir
394. O rivâyet ki kavli-i Hânzele'dir

mu'ciz-i bihîn-etvâr:

1. mu'ciz-i bihîn-etvâr:

Kaside 10

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel mucize.

117. Nedir ol mu'ciz-i bihîn-etvâr

118. Ya'ni güftâr-ı gürg-i merdüm-ıhvâr

mu'ciz-i ekmel:

1. mu'ciz-i ekmel:

Kaside 10

Mısra: 369

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusursuz mucize.

369. Saña besdir bu mu'ciz-i ekmel

370. Ya'ni kim harb-i Dümetü'l-cendel

mu'ciz-i emr-i şât-ı mesmüme:

1. mu'ciz-i emr-i şât-ı mesmüme:-e

Kaside 10

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zehirli koyunun mucizevi sözleri || Hz.

Muhammed'e verilmek istenen zehirli koyun etinin dile gelerek "Beni yeme" demesi hadisesine gönderme yapılmıştır. (Buhârî Cizye 58/7; Tıb 76/55; Daramî 1/34; Müsned 2/451; Beyhakî Delâil 4/256).

71. Bî-merâdır bu nakl-i ma'lûme

72. Mu'ciz-i emr-i şât-ı mesmüme

mu'ciz-i kavli-pâk-i inhezemü:

1. mu'ciz-i kavli-pâk-i inhezemü:

Kaside 10

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak sözünün mucizesi. "Inhezemü ve Rabbi'l-

ka'beti, Muhammed'in inhezemü: Kabe'nin Rabb'ına ve Muhammed'in Rabb'ına yemin olsun ki hezimete uğradılar." Hadis: Müslim b. El-Haccac, Cihad 76, 77; Ahmed b. Hanbel, I: 207.

49. Yine ol gazve zâhir oldu bu

50. Mu'ciz-i kavli-pâk-i inhezemü

mu'ciz-i nigâhı:

1. mu'ciz-i nigâhı:-ı

Kaside 10

Mısra: 407

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Hz. Muhammed'in- bakışındaki mucizevi tesir.

407. Eyleyip mu'ciz-i nigâhı devâ

408. Zağm-ı çeşm-i fütâde buldu şifâ

mu'ciz-i pâkdir:

1. mu'ciz-i pâkdir:-dir

Kaside 10

Mısra: 279

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu, açık mucize.

279. Mu'ciz-i pâkdir bu emr-i 'azîm

280. Kâr-ı kırş-ı cevîn-i Ümmi Selîm

mu'ciz-i rîh-i ref':

1. mu'ciz-i rîh-i ref':

Kaside 10

Mısra: 288

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüzgârın kalkması, esmesi mucizesi || Gökyüzü açikken rüzgâr esmesi şeklinde gerçekleşen mucize.

287. Eylemez mi 'ulüvvünü müzdâd

288. Mu'ciz-i rîh-i ref' u nuṭṭ-ı zîmâd

mu'ciz-i sütüde:

1. mu'ciz-i sütüde:

Kaside 10

Mısra: 386

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Medh edilmeye değer mucize.

385. Emr-i harb-i Tebük edince zühür

386. Etdi bu mu'ciz-i sütüde mürür

mu'ciz-i sütüde-penâh:

1. mu'ciz-i sütüde-penâh:

Kaside 10

Mısra: 305

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülen mucize.

305. Nedir ol mu'ciz-i sütüde-penâh

306. Sırr-ı İbni Selâm 'Abdu'llâh

mu'ciz-i vaq'a-i zafer-sâziñ:

1. mu'ciz-i vaq'a-i zafer-sâziñ:

Kaside 10

Mısra: 192

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zafer kazandıran mucize.

191. O gazâda biri de i'câziñ

192. Mu'ciz-i vaq'a-i zafer-sâziñ

muğâmir:

1. muğâmirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 148

Nefsini tehlikeye atan kişi.

147. Terahhüm etmeseñ ammâ tebâh olur hâlim

148. Felâket ile dil-i zârımız muğâmirdir

muğâyir:

1. muğâyirdir:-dir

Kaside 1

Mısra: 60

Uymaz, aykırı.

59. Rûh birdir bedense sayırdır

60. Neye baksañ bütün muğâyirdir

2. muğâyirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 122

Uymaz, aykırı.

121. Yine sevâhîl-i ğurbetde kaldı fülk-i ümîd
122. Ki rûzgâr muhâlif hevâ muġâyirdir

3. muġâyirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 170

Uymaz, aykırı.

169. Nedir ki cem' ola âteşle âb u hâk ü hevâ
170. Ki birbirine bu eşyâ bütün muġâyirdir

muġâvir hareket evlemis:

1. muġâyir hareket eylemiş:-miş

Tarih 3

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılması gerekenin aksi yönünde davranmak.

99. Bilmeyip rütbe-i haddini tecâvüz kılmış
100. Eylemiş şulha muġâyir hareket bed-fermâ

muġber:

1. muġber:

Gazel 74

Mısra: 5

Tozlanmış.

5. Gubâr-ı haţî ile muġber kıyâs etme beni
6. Ruhumda şüret-i efkâr gayrı yüzdendir

2. muġber:

Gazel 89

Mısra: 3

Tozlanmış.

3. Tab'ımız muġber degildir haţî-ı pâkiñden seniñ
4. Haţ berât-ı 'aşkıñı 'aşıklarıñ tecdîd eder

muġtenem et:

1. muġtenem et:

Diğer 9

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nail etmek, nimetlendirmek.

95. İster iseñ ġarîbiñe kerem et
96. Yâd edip luţfuñ ile muġtenem et

muġtenem-i luţfu:

1. muġtenem-i luţfu:-u

Kaside 31

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfü ganimeti || Kişiyeye yapılan iyilikler.

37. 'Âlemi muġtenem-i luţfu eden zî-şânıñ
38. Vaşf-ı 'âlî-güher-i midhatin i'lâ eyle

muhakkak:

1. muhakkak:

Kaside 8

Mısra: 82

Tahkik olunmuş, doğruluġu anlaşılmış, belli, müspet.

81. Resül-i hazret-i Haq âhîr -i vücüd esbak
82. Ki vaşf-ı pâki muhakkak bu sırâ dâ'irdir

2. muhakkak:

Kaside 9

Mısra: 46

Tahkik olunmuş, doğruluġu anlaşılmış, belli, müspet.

45. Vezân olmağda bād-ı kudret-i Haq

46. Nüzül-i rahmet-i Rahmân muhakkak

3. muhakkak:

Gazel 24

Mısra: 4

Tahkik olunmuş, doğruluġu anlaşılmış, belli, müspet.

3. Her neye bakşam görünen neş'e-i didâr-ı yâr

4. Çün te'ayyündür muhakkak mazhar-ı zât u şîfât

muhâl:

1. muhâl:

Gazel 234

Mısra: 9

Ar. Olmaz şey, imkânsız.

9. Yoğdur verâ-yı perdede tağdîr hiç muhâl

10. Budur nevâl-i mağdereden müstefâd olan

muhâl olmaz:

1. muhâl olmaz:-maz

Gazel 207

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçekleşmesi mümkün olmamak.

9. Nola Sâlim olursak yâre müştâk

10. Muhâl olmaz fikirde çâre-sâzım

muhâlif:

1. muhâlif:

Kaside 8

Mısra: 122

Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.

121. Yine sevâhîl-i ğurbetde kaldı fülk-i ümîd

122. Ki rûzgâr muhâlif hevâ muġâyirdir

2. muhâlif:

Diğer 11

Mısra: 112

Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.

111. Varsa bulur zemînine temkîn

112. Her muhâlif 'ırâkiyân-zemîn

3. muhâlif:

Kaside 27

Mısra: 43

Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.

43. Bir muhâlif hele şiddetli çasırğaydı o kim

44. Aq köpüklenmiş idi baħr-i emânî her câ

muhâlif rûzgâr esmekle:

1. muhâlif rûzgâr esmekle:-le

Tarih 4

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşlerin, beklentilerin arzu edilen doğrultuda ilerlememesi.

53. Şikeste zevrak-ı tedbîri kalmış

54. Muhâlif rûzgâr esmekle her câ

muhallā:

1. muhallā:

Kıt'a 1

Mısra: 3

Süslenmiş, donatılmış, tezyin edilmiş.

3. 'Älem-i âbın muhallā ile icrā etse ger

4. Pişgâhında olan deryâ gibi pür-cüş olur

muhamir:

1. muhamir:

Kaside 8

Mısra: 202

Sarhoş || Güç, kibir sarhoşu.

201. O 'arşageh ki kalıp cümle-i mülâhazadan

202. Ser-i ekâbir-i bî-hüş hep muhamir

muhammed:

1. muhammed'dir:-dir

Kaside 9

Mısra: 35

Hız. Muhammed, peygamber.

35. Muhammed'dir bu maḥbûb-ı Hüdâ'dır

36. Gürûh-i enbiyâda Muḥtafâ'dır

2. muhammed'dir:-dir

Kaside 9

Mısra: 54

Hız. Muhammed, peygamber.

53. Bu ḥvân-ı ni'mete dâ'î-i emced

54. Muhammed'dir Muhammed'dir Muhammed

3. muhammed'dir:-dir

Kaside 9

Mısra: 54

Hız. Muhammed, peygamber.

53. Bu ḥvân-ı ni'mete dâ'î-i emced

54. Muhammed'dir Muhammed'dir Muhammed

4. muhammed:

Kaside 9

Mısra: 54

Hız. Muhammed, peygamber.

53. Bu ḥvân-ı ni'mete dâ'î-i emced

54. Muhammed'dir Muhammed'dir Muhammed

muhammed paşa:

1. muhammed paşa:

Kaside 27

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrâzam Baltacı Mehmed Paşa.

19. Şadr-ı Cem-kevkibe destûr-ı felek-ḳadr-i cihân

20. Ya'ni devletli sa'âdetli Muhammed Paşa

muhammed ümmeti:

1. muhammed ümmeti:

Kaside 13

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed'e inanarak, onun yaptıklarını ve

söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan

Müslümanların tümü.

99. Maḳdemiñle cümle sūr etdi Muḥammed ümmeti

100. Nikbet ü idbârına a'dâ-yı dîn etdi 'azâ

muhammed-i 'arabî:

1. muhammed-i 'arabî:

Kaside 8

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arap Muhammed || Hız. Muhammed.

41. Resûl-i pâk-i Ḳureyşî Muḥammed-i 'Arabî

42. Ki şâh-ı mekrûmeti enbiyâ mu'âşirdir

2. muhammed-i 'arabî:

Kaside 17

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed.

85. Muhammed-i 'Arabî ḥürmetine ḥazret-i Hâḳ

86. Ede 'adûsunu maḳhûr u ḳulların ḥurrem

muḥân-ı devlet ola:

1. muḥân-ı devlet ola:-a

Matla 67

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devlete ḥainlik etmek.

1. Kimdir ki ola muḥân-ı devlet

2. Zevḳ ile geḳer zamân-ı devlet

muḥaşşal:

1. muḥaşşal:

Kaside 2

Mısra: 79

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

79. Muḥaşşal mu'cizâta yoḳ nihâyet

80. Ne mümkin kim ola ta'dâda ḳudret

2. muḥaşşal:-ı

Diğer 2

Mısra: 53

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

53. Her biriniñ muḥaşşalı ferdâ

54. Yeri vardır derûnda ser-tâ-pâ

3. muḥaşşal:

Tarih 3

Mısra: 155

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

155. Eyledi arz u semâvâtı muḥaşşal lertzân

156. Seyl-i eşk-i fuḳarâ âh u figân-ı zu'afâ

4. muḥaşşal:

Diğer 3

Mısra: 138

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

137. Yâr zevrakla gece yemde güzârân eyler

138. İki cânibe muḥaşşal gümüş efşân eyler

5. muḥaşşal:

Tesdis 6

Mısra: 10

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

9. Hezārāsā ser-āgāz etmedim şad hayf feryāda
10. Muhaşşal yok murādımca benim bir gonca dünyāda

6. **muhaşşal:**

Tesdis 6

Mısra: 34

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

33. Tabī'at-gir olup cevri etmese 'uşşāka ol āfet
34. Muhaşşal ey dil-i ḥasret-keş-i bī-tāb u bī-tāḫat

7. **muhaşşal:**

Matla 6

Mısra: 2

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

1. Ruḫ-ı āliñ gamı sinemde yüz biñ taze dāğ açdı
2. Muhaşşal āteş-i 'aşkıñ be-her dāğ üzre dāğ açdı

8. **muhaşşal:**

Kaside 9

Mısra: 26

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

25. Bede'ten oldu nūruyla mükemmel
26. Çerāğ-ı ḥāşşadır 'ālem muhaşşal

9. **muhaşşal:**

Diğer 10

Mısra: 67

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

67. Cihāni añladı bildi muhaşşal 'ilmi gibi
68. Bununla oldu ma'ārif içinde müsteşnā

10. **muhaşşal:**

Muamma 24

Mısra: 2

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

1. Ne çekdim çille-i 'aşkıñ çekince ey kemān-ebri
2. Muhaşşal sen kaşı yanıñ çekilmezmiş gam-ı hicri

11. **muhaşşal:**

Gazel 31

Mısra: 4

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

3. Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde
4. Etdi te'şir muhaşşal dil-i cānāne ḫadeḫ

12. **muhaşşal:**

Gazel 33

Mısra: 2

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

1. Hemīn cevri etmege ehl-i kemāle mübtelādır çarḫ
2. Ser-i erbāb-ı 'irfāna muhaşşal bir belādır çarḫ

13. **muhaşşal:**

Gazel 33

Mısra: 10

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

9. Erişdirmez merāma ehl-i tab'ı Sālimā gerdün
10. Ser-i erbāb-ı 'irfāna muhaşşal bir belādır çarḫ

14. **muhaşşal:**

Kaside 35

Mısra: 50

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

49. Gülsitān-ı deme revnaḫ-dih olur rüy-ı nigār
50. Añdırır serv-i dil-ārāmı muhaşşal ḫad-i yār

15. **muhaşşal:**

Gazel 103

Mısra: 4

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

3. Ne yapsın baña ḫālī' n'işlesin ḡamzeñ dil-i zāra
4. Ne olduysa baña cānā muhaşşal senden olmuşdur

16. **muhaşşal:**

Gazel 142

Mısra: 7

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

7. Muhaşşal naḫşıñ ey nūr-ı başar şaḫlar dü çeşminde
8. Ḥayālīñ dīde-i 'āşıkda bār-ı merdümek olmaz

17. **muhaşşal:**

Gazel 202

Mısra: 8

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

7. O naḫḫāş-ı cefā şad naḫş-ı cevri etdi ḫabül etdim
8. Muhaşşal dāğ-ı hicrin ben zerāsā sine-bend etdim

18. **muhaşşal:**

Gazel 271

Mısra: 6

Hasılı, sözün kısası, sonunda.

5. Açılmış gül gibi ruḫlar revernaḫ-sāz ebrūlar
6. Muhaşşal yār memdūh-ı zamān olmaḫda gitdikçe

muḫātab:

1. **muḫātabı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 159

Kendisine söz söylenen, kendisiyle konuşulan, hitap edilen.

159. Olup muḫātabı yā Ādemü'skūn ente emriyle

160. Ta'allüm etdi münādi nidā vü me'mürü

muḫātab oldu:

1. **muḫātab oldu:-du**

Kaside 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Kendisine söz söylemek, hitap etmek.

5. Muḫātab oldu çün yā Ādemü'skūn ente emriyle

6. El üstünde tutardı ḫudsiyān ol zāt-ı zī-şāni

muḫayyer:

1. **muḫayyerdir:-dir**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 43

(Ar.) Şaşkınlığa düşüren, şarkı makamı(tevriyeli.).

43. Dedi ādem muḫayyerdir işinden

44. İşin yegrek bilir her kes aşından

2. **muḫayyersiñ:-siñ**

Diğer 11

Mısra: 110

(Ar.) Şaşkınlığa düşüren, şarkı makamı(tevriyeli.).

109. Bir hümāyun-maḫāla serversin

110. Şāh-nāz eyleseñ muḫayyersiñ

muhayyer etse:

1. **muhayyer etse:-se**

Diğer 11

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Seçmek || Kişinin bahtının açık olması, dilediklerinin gerçekleşmesi.

95. Hele devrân muhayyer etse beni

96. Şeyhîm alır idim netice seni

muhh-ı üstühvânımda:

1. **muhh-ı üstühvânımda:-ım, -da**

Kaside 15

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kemiklerdeki ilik || En küçük zerreye kadar.

73. Nevâl-i Hakk görünür muhh-ı üstühvânımda

74. Şakîk-ı nâle-resimdir mürüvvet-i şevket

muhibbi:

1. **muhibbini:-ni**

Diğer 9

Mısra: 85

Muhabbet edici, eden, dost.

85. Eylemiş ol muhibbini o gârib

86. Mâye-i her sürûra ber-takrîb

muhibb-i kadîm:

1. **muhibb-i kadîm:**

Diğer 9

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eski dost.

75. Diyeler böyle bir muhibb-i kadîm

76. Yandı nâra çü şekl-i İbrâhîm

muhibb-i şadıkdır:

1. **muhibb-i şadıkdır:-dır**

Rûbai 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sadık seven, sadık dost.

1. Kim ki baña muhibb-i şadıkdır

2. Heme kârım aña muvâfiqdir

muhî-i bî-kerân-ı fazl u 'izz ü mekrümet:

1. **muhî-i bî-kerân-ı fazl u 'izz ü mekrümet:**

Tarih 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cömertlik, yücelik ve fazileti sınırsız olan || Mirzâ Mustafa Efendi (Şairin babası).

1. Muhî-i bî-kerân-ı fazl u 'izz ü mekrümet ya'nî

2. Cenâb-ı vâlid-i mâcid o şâhib-lutf u deryâ-dil

muhrim-i ihrâm-ı ketm-i sırr oldu:

1. **muhrim-i ihrâm-ı ketm-i sırr oldu:-du**

Kaside 8

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizli surların elbisesini giyinen || Kalem.

65. Kalem ki muhrim-i ihrâm-ı ketm-i sırr oldu

66. Nedim-i hâtıradır mahrem-i zamâ'irdir

muhtâc:

1. **muhtâc:-ı**

Kaside 1

Mısra: 10

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

9. Cüd u ihsânî şâmil-i her kes

10. Cümle muhtâcî hep nefes-be-nefes

2. **muhtâc:**

Lugaz 5

Mısra: 8

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

7. Kendisi gerçi ki çıplaktır aç

8. Aña amâ ki cihân hep muhtâc

3. **muhtâc:**

Kaside 10

Mısra: 173

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

173. Hânedânînda buldu her muhtâc

174. Çâresiz derdlerine cümle ilâc

4. **muhtâcîna:-îñ, -a**

Kaside 10

Mısra: 525

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

525. Zâr u muhtâcîna 'inâyet kıl

526. Bize ol günde sen şefâ'at kıl

5. **muhtâcdır:-dır**

Kaside 19

Mısra: 88

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

87. Nice deryâyı miqyâs eyleyem cüd-ı hümâyûna

88. O da muhtâcdır lutf-ı şehensâhiye hemvâre

6. **muhtâc:**

Gazel 28

Mısra: 1

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

1. Tahammül etmege cevrine yâr hûb olmağa muhtâc

2. Kişiniñ dil-beri mahbûb u mergûb olmağa muhtâc

7. **muhtâc:**

Gazel 28

Mısra: 2

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

1. Tahammül etmege cevrine yâr hûb olmağa muhtâc

2. Kişiniñ dil-beri mahbûb u mergûb olmağa muhtâc

8. **muhtâc:**

Gazel 28

Mısra: 4

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

3. Gönül ser-menzil-i maşşûduna elbet erer bir gün

4. Velî katlanmağa dil sabr-ı Eyyûb olmağa muhtâc

9. **muhtâc:**

Gazel 28

Mısra: 6

Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

5. Cihanda kâmina nâ' il olam diyen kişi cânâ

6. Mücerrebdir zen-i dünyâya mağlûb olmağa muhtâc

10. **muhtâc:**

Gazel 28

Mısra: 8

Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

7. Felek pâk-dâmene luţf u mürüvvet eylemez hergiz

8. Nazar-kerde-i çarĥ olmağa ma'yûb olmağa muhtâc

11. **muhtâc:**

Gazel 28

Mısra: 10

Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

9. Neşât-âver gazeller söylemek âsân idi ammâ

10. Derûnda Sâlimâ bir 'aşk-ı maĥbûb olmağa muhtâc

12. **muhtâc:**

Kaside 28

Mısra: 19

Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

19. Mâh-ı 'id kim bir dilim nânına çarĥ muhtâc iken

20. Ĥalka-i pâyına anıñ şu'lesin pergâr eder

13. **muhtâcdır:-dır**

Gazel 213

Mısra: 2

Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

1. Ĥadeng-i tîr-i çeşm-i dil-bere âmâcdır sînem

2. Hemîşe iltifât-ı ģamzeye muhtâcdır sînem

muhtâc etme:

1. **muhtâc etme:-me**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 218

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhtaç etmek.

217. Beni sîr et hemîşe eyleme ac

218. Etme luţf eyle ģayrıya muhtâc

muhtâc kaldı:

1. **muhtâc kaldı:-dı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gereksinim duymak.

113. Oldu mülk-i suĥanverân târâc

114. Kaldı erbâbı yek-sere muhtâc

muhtâc olduk:

1. **muhtâc olduk:-duĥ**

Diĝer 9

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhtaç olmak, gereksinim duymak.

125. Hele olduĥ du'âya biz muhtâc

126. Etmeye Ĥaĥ şafâmızı târâc

muhtâc-ı 'atâyız:

1. **muhtâc-ı 'atâyız:-yız**

Rûbai 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İlahi- lütuflara ihtiyaç duymak.

1. Ey Bâr-i Ĥudâ biz ki ĝürûh-ı ĝurabâyız

2. Üftâdeleriz ĥâşılı muhtâc-ı 'atâyız

muhtâc-ı medd-i säye-i râhat-resânîndır:

1. **muhtâc-ı medd-i säye-i râhat-resânîndır:-iñ, -dır**

Muamma 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahata kavuşturan gölgeye muhtaç olmak ||

İnsanların huzur bulmak için padişaha muhtaçlığı.

1. Cihân muhtâc-ı medd-i säye-i râhat-resânîndır

2. Ki sensin zıll-ı re'fet cümleten dünyâya sultânım

muhtâc-ı toĥm-ı iĥsânı:

1. **muhtâc-ı toĥm-ı iĥsânı:-ı**

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsan tohumlarına muhtaç olmak || Allah'ın inayetine ihtiyaç duymak.

11. Yem kemer-bend-i emr ü fermânı

12. Ber de muhtâc-ı toĥm-ı iĥsânı

muhtâr-ı rabb-i izid ü dâna:

1. **muhtâr-ı rabb-i izid ü dâna:**

Kaside 4

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın seçilmiş kulu || Hz. Muhammed.

23. Cenâb-ı ĥazret-i şâh-ı risâlet şâfi'-i ümmet

24. Nebiyy-i muĥterem muhtâr-ı Rabb-i İzid ü Dâna

muhtasar:

1. **muhtasar:**

Gazel 200

Mısra: 8

İhtisar olunmuş, kısaltılmış.

7. Fikr-i taşîli eyleyip iĥrâc

8. 'Aĥlı bir muhtasar kitâb edelim

muhtasar eyle:

1. **muhtasar eyle:**

Gazel 247

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısaltmak, uzatmamak.

9. Baĥmaz deyü korkarsañ eger nâmeñe yâriñ

10. Sâlim suĥan-ı pâki biraz muhtasar eyle

mu'îd:

1. **mu'îd:**

Kaside 8

Mısra: 175

Yardım eden || Allah.

175. 'Azîz ü Rabb ü Ĥamid ü Kerîm-i ĥalk u Mu'îd

176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaĥid ü Ĥadir ü Ĥadir'dir

mu'in:

1. mu'în:

Kaside 8

Mısra: 86

Yardım eden || Hz. Muhammed.

85. Resül-i luṭf-ḥazîne şefâ'a-gencine

86. Nizâm-ı dîn-i mübîne mu'în ü nâsırdır

2. mu'în:

Kaside 8

Mısra: 185

"Herkesin yardımcı, herkese yardım eden" anlamında Allah için kullanılır.

185. Qadîr ü Muktedirâ Mu'în ü Feyyâzâ

186. 'Înâyet-i ezeliyyeñ vefîr ü vâfîrdır

3. mu'în:

Kaside 10

Mısra: 365

"Herkesin yardımcı, herkese yardım eden" anlamında Allah için kullanılır.

365. Olıcaḡ hıfz-ı Hâḡ zahîr ü mu'în

366. Neye kâdir ḡasûd-ı bed-âyin

mu'în olmadı:

1. mu'în olmadı:-ma, -dı

Tarih 17

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

67. Kaḡı dil-ḡaste devâ-cû oldu da ol dest-i pāk

68. Hâkden ref' etmeḡe olmadı luṭf ile mu'în

mu'în ü zahîr olup:

1. mu'în ü zahîr olup:-up

Diğer 2

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak, yardımını hissettirmek.

95. Hâḡ te'âlâ olup mu'în ü zahîr

96. Etmeye bu kederde bizi eñir

mukâbil olamaz:

1. mukâbil olamaz:-amaz

Kaside 24

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

25. Odur ol Rüstem-i meydân-ı şecâ'at kim

26. Qahramân olsa mukâbil olamaz zûruna şîr

mukâbil olmaya:

1. mukâbil olmaya:-ma, -ya

Gazel 185

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

9. Olmaya Sâlim mukâbil yek nefes ekdârına

10. 'Âlemiñ eczâ-yı şevḡın cem' ü terkib eylesek

mukaddem:

1. muḡaddem:

Kaside 8

Mısra: 198

Önce || Dünya hayatı.

197. O 'arşagehde ki diller olup ḡumâr-âlûd

198. Muḡaddem etdiḡi şeyden vücûh-ı ḡâmirdir

2. muḡaddem:

Kaside 11

Mısra: 9

(Ar.) Önceki, erken.

9. Muḡaddem ḡâmîd-i Maḡmûd muḡaddem tâ'ib-i Gaffâr

10. Olup oldu sa'âdet burcunuñ mihr-i dıraḡşâni

3. muḡaddem:

Kaside 11

Mısra: 9

(Ar.) Önceki, erken.

9. Muḡaddem ḡâmîd-i Maḡmûd muḡaddem tâ'ib-i Gaffâr

10. Olup oldu sa'âdet burcunuñ mihr-i dıraḡşâni

4. muḡaddem:

Tarih 12

Mısra: 10

Önceki, erken || Eskiden beri.

9. Düstânıñ hicrine bâ'ış idi

10. Çün muḡaddem maḡdem-ı faşl-ı şitâ

5. muḡaddem:

Gazel 146

Mısra: 7

(Ar.) Önde olan, önden giden, değerli, üstün.

7. Muḡaddem tâlî-i her bezm-i 'âlemdir bize fikriñ

8. Neñice olmasın ḡâlî gönül bî-mîhmân sensiz

6. muḡaddem:

Gazel 154

Mısra: 8

Önceki, erken || Eskiden beri.

7. Hâḡ-âverlikde bile kıl kadar noḡşân cevri etmez

8. Muḡaddem devlet-i ḡüsnu o yâr-i pür-cefâ sürmüş

7. muḡaddem:

Gazel 239

Mısra: 8

Önce.

7. Kılmaḡ isteyen du'â-yı vaşl-ı yâr-i ser-keşi

8. Almaḡ ister ol muḡaddem eşk-i çeşm ile vuzû

mukaddem etdigim:

1. muḡaddem etdigim:-di, -gim-digim

Gazel 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önce yapılan.

5. Fenâ dünyâda hiç bir vaḡt ḡâlî var mıdır anda

6. Muḡaddem etdigim zevḡın ḡumârın çekmeyem cânâ

mukaddemât-ı tefekkür:

1. **mukaddemāt-ı tefekkür:**

Gazel 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erken düşünce - erken söylenen düşünce-

5. Mukaddemāt-ı tefekkür hayāl-i bātıldır

6. Neticekâri-i 'âlem hebâ degil de nedir

mukadder:

1. **mukadder:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 200

Takdir adılmış, uygun (reva)görölmüş kader, alın yazısı.

199. Farazâ baña da o meretebe ger

200. Pes mukadder ise zühür eyler

2. **mukadder:**

Tarih 2

Mısra: 6

Takdir adılmış, uygun (reva)görölmüş kader, alın yazısı.

5. Bu dili zehr-âb-nüş olmakdan 'azl et ey gönül

6. Naşb-ı nefis etdi mukadder çün anıñ ikrâmına

3. **mukadder:**

Tesdis 4

Mısra: 27

Takdir adılmış, uygun (reva)görölmüş kader, alın yazısı.

27. Böyle imiş çün mukadder hük-m-i fermân-ı kazâ

28. Cüst ü cüdan fâriğ ol deşt-i talebde Sâlimâ

mukaddimât-ı firâka:

1. **mukaddimât-ı firâka:-a**

Gazel 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın başlangıcı.

7. Mukaddimât-ı firâka netice vuşlatdır

8. Kıyâs budur ki mesâya nehâr der-peydir

mukaddime:

1. **mukaddime:**

Gazel 149

Mısra: 3

Başlangıç.

3. Nice mukaddime baş etmede kıyâsında

4. Netice diğkat-i ehl-i zamâna yok sözümüz

mukaffel:

1. **mukaffel:**

Tarih 3

Mısra: 181

Kilitlemiş || Askerlerle tutulmuş, kapalı.

181. Cānib-i rāhı mukaffel idi yek-ser anıñ

182. Taraf-ı erba'ası 'asker-i bî-'add ü hāşâ

mukahhal:

1. **mukahhal:**

Matla 52

Mısra: 1

Sürmelenmiş, üzerine sürme sürölmüş.

1. O kudretten mukahhal dideniñ endüh-i hicrānı

2. Dü çeşmimden bıraktırdı benim kuhl-i Şifāhān'ı

mukārin:

1. **mukārinine:-in, -e**

Kaside 8

Mısra: 93

Yakın olan.

93. Degil mukārinine belki gā'ibine bile

94. O hānedānda ihsān cümle hāzırdır

mukārin eder:

1. **mukārin eder:-er**

Gazel 234

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak.

5. Kārın hulūs-ı kalbe mukārin eder mi hiç

6. Dil-bend-i naqş-ı 'âlem-i kevn ü fesād olan

mukārin ola:

1. **mukārin ola:-a**

Lugaz 1

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak.

33. Ne 'illet kim ola her sū mukārin arzū tab'a

34. Bu ab'-ı pür-gümüme çaremiz yok bu da hikmetdir

mukārin olmasın:

1. **mukārin olmasın:-ma, -sın**

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak, ulaşmak.

5. Ne şebdir ol şeb-i envār-güster ez-derün-ı dil

6. Mukārin olmasın ister aña mihr-i ziyā-bahşâ

mukārin olsam:

1. **mukārin olsam:-sam**

Kaside 16

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak.

79. Nazar-ı lutf-ı şehensāha mukārin olsam

80. Gülşen-i şî're olurum hele yek-tâ bülbül

mukārin-i hicrān etdi:

1. **mukārin-i hicrān etdi:-di**

Diğer 9

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevilen birinden uzakta bırakmak, ayrı koymak.

31. Lık ammā ki n'ışlesin devrān

32. Etdi āhir mukārin-i hicrān

mukārin-i hicrān olaldan:

1. **mukārin-i hicrān olaldan:-aldan**

Diğer 10

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığa yakın olmak, sevilen birinden ayrı düşmek.

29. Gönül muḳārin-i hicrān olaldan ey meh-rū
30. Ḳarīn-i baḥt-i siyāhım olup bütün dünyā

muḳārin-i hicrān olalı:

1. **muḳārin-i hicrān olalı:-alı**

Diğer 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrıılığa yakın olmak, sevilen birinden ayrı düşmek.

21. Olalı ben muḳārin-i hicrān
22. Oldu 'ālem baña bütün zindān

muḳarrer:

1. **muḳarrerdir:-dir**

Tesdis 1

Mısra: 22

Kesin, süphesiz.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafā-yı vuşlata mazhar
22. Görüşmeklik muḳarrerdir olursa baḥt eger yāver

2. **muḳarrerdir:-dir**

Muamma 39

Mısra: 1

Kesin, süphesiz.

1. Muḳarrerdir tekāsül ḥidmetinde 'āşık-ı zārīn
2. Ḥıtāb āşüfte-sāmānıñ ḳadin āḫir dü-tā eyler

3. **muḳarrerdir:-dir**

Gazel 252

Mısra: 7

Kesin, süphesiz.

7. Firāk-ı la'l-i nābūnda keder cānā muḳarrerdir
8. Nümāyāndır hücüm-ı ḡam meyiñ elbet ḥumārında

4. **muḳarrerdir:-dir**

Gazel 253

Mısra: 7

Kesin, süphesiz.

7. Yetiştir şerbet-i vaslūñ helāk olmaḳ muḳarrerdir
8. Meded dil-ḥaste-i 'āşkı müdāvā eyle şaḡ eyle

muḳarrer oldu:

1. **muḳarrer oldu:-du**

Kaside 12

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açık, ortada olmak, kesinleşmek.

81. Ki kendi ḳudret-i pākiyle eyledi icād
82. Bu güne oldu muḳarrer ḡenā-yı meşhūrı

muḳīm-i bezmine:

1. **muḳīm-i bezmine:-in, -e**

Tarih 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecliste ikamet edenler.

9. Der-i murādını sükkānına edip meftūh
10. Muḳīm-i bezmine zevḳını bī-gezend etsin

muḳīm-i kūyum olur:

1. **muḳīm-i kūyum olur:-ur**

Gazel 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşığında- eşiginde beklemek.

5. Muḳīm-i kūyum olur mu o böyle bād-ı hevā
6. Vefā-yı himmet-i dil-ber gider gelir ḫurmac

muḳīm-i murād olur:

1. **muḳīm-i murād olur:-ur**

Gazel 34

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradın, arzu ve isteḡin bulunduğu yer olmak.

9. Olursa feyz-i Ḥudā Sālīmā bize reh-ber
10. Murādımızca olur baḥtımız muḳīm-i murād

muḳtedā-yı cemī'-i peyḡamber:

1. **muḳtedā-yı cemī'-i peyḡamber:**

Kaside 10

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün peyḡamberlerin öncüsü || Hz. Muhammed.

35. Rāst-miḫrāb-ı esved ü aḫmer
36. Muḳtedā-yı cemī'-i peyḡamber

muḳtedā-yı memālik-i islām:

1. **muḳtedā-yı memālik-i islām:**

Kaside 33

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam memleketlerinin önderi.

23. Muḳtedā-yı memālik-i islām
24. Ḳıbleḡāh-ı şerāyi' ü aḫkām

muḳtedir:

1. **muḳtedir:**

Kaside 8

Mısra: 181

Her şeye gücü yeten || Allah.

181. İläh u Muḳtedir ü Zü'l-celāli ve'l-ikrām
182. Ki bir de nām-ı şerīfi Mücib ü Nāşır'dır

muḳtedirā:

1. **muḳtedirā:**

Kaside 8

Mısra: 185

Ey her şeye gücü yeten || Allah.

185. Ḳadır ü Muḳtedirā Mu'in ü Feyyāzā
186. 'İnāyet-i ezeliyyeñ vefir ü vāfirdir

muḳtezā-yı 'aşk:

1. **muḳtezā-yı 'aşk:**

Gazel 96

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın gerektirdiği, aşkın icabı.

5. Āfitābım ḫākatim yok zerre deñlü ḥasrete
6. Muḳtezā-yı 'aşk mıdır bu yoḫsa ḫākimden midir

muḳtezā-yı ḫak-ı seyyāl-i suhen:

1. **muḳtezā-yı ḫak-ı seyyāl-i suhen:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıcı sözlerin doğruluğu gereğince.

127. Vâsıf-ı hübbân ile şöhbette iken
128. Muktezâ-yı hâk-ı seyyâl-i suhên

muktezâ-yı hâk-ı ülfet:

1. muktezâ-yı hâk-ı ülfet:

Diğer 4

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostluk hukukunun gereği.

25. Muktezâ-yı hâk-ı ülfet ya'nî
26. Eşer-i feyz-i şadâkat ya'nî

muktezâ-yı hüsnüdü:

1. muktezâ-yı hüsnüdü:-üñ, -dür

Gazel 64

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin gereği.

9. Ne deñlü bizleri tekdîr eder iseñ cânâ
10. Alınmazız aña biz muktezâ-yı hüsnüdü

muktezâ-yı ma'rifetdir:

1. muktezâ-yı ma'rifetdir:-dir

Gazel 158

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan sahibi olmanın gereği.

9. Muktezâ-yı ma'rifetdir gâlibâ bu Sâlimâ
10. Qanda varsa ğamdan erbâb-ı hüner olmaz ğalâş

muktezâ-yı şadâkatim:

1. muktezâ-yı şadâkatim:-im

Diğer 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakatin, sadık olmanın gereği.

13. Muktezâ-yı şadâkatim bu mudur
14. Size yoğsa ğaĳikatim bu mudur

müm eyler:

1. müm eyler:-r

Kaside 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Mum gibi yumuşatmak.

15. Dil-i ma'şûku müm eyler niyâz-ı 'âşık-ı ser-bâz
16. Bu ma'nâyı eder iş'âr hâlâ şem' ü pervâne

müm oldu:

1. müm oldu:-du

Diğer 9

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Deyim**

Mum gibi olmak || Gam ateşiyile yanmak, erimek.

67. Āteş-i ğamda oldu ten bir müm
68. Oldu yek-ser şerârı böyle nücüm

mü-miyânü:

1. mü-miyânü:-iñ

Gazel 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Far. 1. İnce belli. 2. Kıl gibi ince bel.

7. Sezâdir nâle dönsem mü-miyânüñ fikr edip cânâ
8. Ğayâlîñ 'âşık-ı zârî ğayâl-ender-ğayâl eyler

mumlar yakıp ararsa:

1. mumlar yakıp ararsa:-r, -sa

Gazel 164

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Zor bulunma, çokça aranma sonucunda bulunma.

9. Nola mumlar yakıp ararsa beni meclisde
10. Sâlimâsâ yoluña düşdü be-her bâr şemî

muntazam:

1. muntazam:

Kaside 10

Mısra: 188

Düzgün.

187. Görmemişdi dü dîde-i dünyâ
188. Muntazam öyle kâmet-i bâlâ

muntazır:

1. muntazırlar:-lar

Tarih 2

Mısra: 18

Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.

17. Maĳdemiñle ğaĳk-ı 'âlem 'îd-ı ekber etdiler
18. Muntazırlar ser-be-ser fermânîñiñ peygâmına

2. muntazırdır:-dır

Tarih 2

Mısra: 20

Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.

19. Her çemen giydi zümürüd câme şevkından gönül
20. Muntazırdır saf-be-saf fermânına aĳkâmına

3. muntazırdır:-dır

Tarih 17

Mısra: 28

Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.

27. Şanmañız bî-çâredir ğavz-ı tabî'at kâhr ile
28. Muntazırdır şems-i iĳsânına bu ĳalb-i ğazîn

4. muntazırız:-ız

Müfret 25

Mısra: 2

Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.

1. Güzgerhiñde saña şiklet etmeden maĳşüd
2. Kerem ederseñ eger bir selâma muntazırız

5. muntazırız:-ız

Gazel 131

Mısra: 1

Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.

1. Reh-i talebde nevâl-i Ğudâ'ya muntazırız
2. Dil-i şikeste-mizâca devâyâ muntazırız

6. muntazırız:-ız

Gazel 131

Mısra: 2

Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.

1. Reh-i talebde nevāl-i Hudā'ya muntazırız
2. Dil-i şikeste-mizāca devāya muntazırız
7. **muntazırız:-ız**
Gazel 131
Mısra: 4
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
3. Götürmege o şeh-i hüsne 'arz-ı hālimizi
4. Hemān mürüvvet-i bād-ı şabāya muntazırız

8. **muntazırız:-ız**
Gazel 131
Mısra: 6
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
5. Ümid-i būs-ı lebiñle seniñ perişānız
6. Devā-yı şerbet-i dāru'ş-şifāya muntazırız

9. **muntazırız:-ız**
Gazel 131
Mısra: 8
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
7. Gamiñla der-şeb-i tārık-i fırkatıñ olduk
8. O meh cemāliñ ile biz ziyāya muntazırız

10. **muntazırız:-ız**
Gazel 131
Mısra: 10
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
9. Zamāneniñ rü-yı bigānesin görerek
10. Teğarrub etmege bir ašināya muntazırız

11. **muntazırız:-ız**
Gazel 131
Mısra: 12
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
11. Merām-ı Sālim-i zāri niyāza sultānım
12. Biraz müsā'ade-i ilticāya muntazırız

12. **muntazırızdır:-dır**
Gazel 253
Mısra: 5
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
5. Ser-ā-pā muntazırızdır sen boyu serve dil-i 'uşşāk
6. Kerem kıl seyr-i gülzāra şalın gül-geşt-i bağ eyle

muntazır oldu:

1. **muntazır oldu:-du**
Kaside 32
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beklemek, gözlemek.
7. Çeşm-i bādāmına ol hıvābı ırağ eyleyüben
8. Şeb ü rüzān o kadar muntazır oldu cānā

muntazır-ı sayf u şitā ola:

1. **muntazır-ı sayf u şitā ola:-a**
Kaside 26
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaz ve kış mevsimini beklemek.
53. Nitekim ola cihān leyl ü nehāra mağrūn
54. Nitekim ola zemīn muntazır-ı sayf u şitā

munzam olmadan:

1. **munzam olmadan:-madan**
Kaside 17
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katılmak, ilave olmak.
25. Bu emr-i pāk şudūr u ku'ūd ede böyle
26. Sedid-i fikrine bir re'y olmadan munzam

munzam olur:

1. **munzam olur:-ur**
Kaside 8
Mısra: 153
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katılmak, ilave olmak.
153. Eger şefā'at ü lutfuñ olur ise munzam
154. Gider hümüm cenāb-ı Kerīm Kādir'dir

mür:

1. **mürum:-um**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 8
Karınca || Karıncanın küçüklüğü, acizliği.
7. Zāhiren kemterin-'unvānım
8. Mürum ammā ki ben Süleymān'ım

2. mür:

- Tarih 3**
Mısra: 61
Karınca || Karıncanın küçüklüğü, acizliği.
61. Kalsa bir mür aniñ pāy-ı semendinde eger
62. Na'li sūrāhı aña me'men olur bī-pervā

3. mürü:-ı

- Kaside 12**
Mısra: 170
Far. Karınca, naml. mürçe.
169. Bu oldu 'ādet-i dīrine hānedāmında
170. Sevindirirdi Süleymān keremle geh mürü

4. mür:

- Kaside 18**
Mısra: 48
Far. Karınca, naml. mürçe.
47. Ğamdan āzāde olur deyde nebāt-ı şoħbet
48. Eylemez meclis-i hāşa meges ü mür duħül

5. mür:

- Kaside 18**
Mısra: 83
Far. Karınca, naml. mürçe.
83. Nazar-ı lutfuña bir mür eger olsa qarın
84. Rütbe-i naml-i Süleymān'a bulur cāhı vuşül

6. mürü:-u

- Kaside 20**
Mısra: 43
Far. Karınca, naml. mürçe.
43. Etse bir mürü ger nigāha sezā
44. Aña şad reşk eder idi 'Ankā

7. mür:-ı

- Kaside 20**

- Mısra: 330
Far. Karınca, neml. mürçe.
329. Var mıdır hiç medâr-ı imkânı
330. Mür vaşf eylemek Süleymân'ı

8. mür:

- Kaside 20**
Mısra: 338
Far. Karınca, neml. mürçe.
337. Kendi haddince şarf edip mağdûr
338. Etdi pây-ı cerâdı ihdâ mür

9. mür:

- Kaside 26**
Mısra: 41
Far. Karınca, neml. mürçe.
41. Nazar-ı pâkine bir mür eger olsa qarîn
42. İltifât ile cihân içre olurdu 'Ankâ

murâd:

1. murâd:

- Tarih 3**
Mısra: 223
Maksat, meram, niyet.
223. Biri de düşdü murâd üzere bu mışra' târih
224. Düşmeni bozdu murâdıncı Mehemmed Paşa

2. murâdım:-im

- Kaside 3**
Mısra: 73
Maksat, meram, niyet.
73. Murâdım 'arz-ı hâldir saña yâ Rab
74. İki 'âlemde sensin baña mağlab

3. murâdımız:-i, -mız

- Kaside 7**
Mısra: 35
Maksat, meram, niyet.
35. Bilmek de murâdımız degildir
36. Zîrâ bu cihâniyâna şıgmaz

4. murâdımı:-im, -i

- Kaside 8**
Mısra: 223
Maksat, meram, niyet.
223. Murâdımı dü cihânda 'inâyet eyle baña
224. Eger ki kâm-ı muqaddem eger ki âhirdir

5. murâdıncı:-ınca

- Kaside 10**
Mısra: 496
Maksat, meram, niyet.
495. Künc-i gafletde i' tiyâdıncı
496. Nevmeler eylediñ murâdıncı

6. murâd:

- Kaside 14**
Mısra: 69
Maksat, meram, niyet.
69. Murâd ise ne kim çalb-i hümâyûn
70. Anı ihsân ede Mevlâ-yı bi-çün

7. murâdı:-ı

- Tarih 15**
Mısra: 14
Maksat, meram, niyet.
13. Sürür ile oturup şâhibi anıñ Sâlim
14. Murâdı üzre şafâdan müdâm hând etsin

8. murâdıncı:-ınca

- Tarih 20**
Mısra: 4
Maksat, meram, niyet.
3. Dâmen-keş olup bezm-i fenâdan sefer etdi
4. Zeyneb bula cennetde murâdıncı mağâmın

9. murâdıñ:-ıñ

- Gazel 23**
Mısra: 13
Maksat, meram, niyet.
13. Hâle ermekse murâdıñ Sâlimâ kâli koyup
14. Mürşid-i kâmil öñünde varlığıñ ardına at

10. murâd:

- Kaside 24**
Mısra: 10
Maksat, meram, niyet.
9. Yazılan vâkı' a levh üzere sürür olsa nola
10. Ki murâd üzere felek ediyor anı ta'bir

11. murâdımızca:-ı, -mız, -ca

- Gazel 34**
Mısra: 10
Maksat, meram, niyet.
9. Olursa feyz-i Hudâ Sâlimâ bize reh-ber
10. Murâdımızca olur bahtımız muqim-i murâd

12. murâd:

- Gazel 57**
Mısra: 8
Maksat, meram, niyet.
7. İhtilâf üzere olan bulmaya te'sür-i hülûş
8. Cümleden hâşılı mağşud u murâd ülfetdir

13. murâd:

- Gazel 58**
Mısra: 10
Maksat, meram, niyet.
9. Olur rüşen dil-i 'aşık fûrûzânî-i mihrinden
10. Fetil-i şem' yandıqça murâd üzere ziyâ artar

14. murâdı:-ı

- Gazel 81**
Mısra: 4
Maksat, meram, niyet.
3. Ğadr-i dirâz-ı dil-bere bâ'ış nedir deme
4. Gelmek hemân murâdı degil bir bahânedir

15. murâdım:-im

- Gazel 86**
Mısra: 13
Maksat, meram, niyet.
13. Murâdım añlar üstâd-ı nigâhın bir nigâhında
14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dirâz eyler

16. **murādımca:-ım, -ca**

Gazel 100

Mısra: 1

Maksat, meram, niyet.

1. Murādımca begim senden merām almağ ne mümkündür
2. Cihānda vefk-ı dil-ıhvāh üzre kām almağ ne mümkündür

17. **murād:**

Gazel 106

Mısra: 7

Maksat, meram, niyet.

7. Murād üzre ne mümkün kām almağ o bî-çāre
8. Ser-i erbāb-ı ‘aşka derd her yerde müheyyādır

18. **murādı:-ı**

Gazel 113

Mısra: 10

Maksat, meram, niyet.

9. Sālīm sebep ne ol mehe āyā tegāfüle
10. Bilmem murādı bizlere bundan cefā mıdır

19. **murādın:-ın**

Gazel 128

Mısra: 5

Maksat, meram, niyet.

5. Verir merāmın bir gün murādın üzre Hūdā
6. Cenāb-ı Hāk kulunu her zamān melūl etmez

20. **murād:**

Gazel 129

Mısra: 4

Maksat, meram, niyet.

3. Miyān-ı luğ u tekdır üzre dā’irdir hemīn tāli’
4. Murād üzre felek erbāb-ı tab’ı kām-rān etmez

21. **murādı:-ı**

Gazel 142

Mısra: 5

Maksat, meram, niyet.

5. Nedir āyā murādı cerb-i şirīnine sır olduk
6. Dil-i āzādeniñ bî-hüde dūšnāmın yemek olmaz

22. **murādınca:-ın, -ca**

Gazel 154

Mısra: 1

Maksat, meram, niyet.

1. Murādınca çanı ‘ālemde bir zevk u şafā sürmüş
2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevri ü cefā sürmüş

23. **murādınca:-ın, -ca**

Gazel 154

Mısra: 10

Maksat, meram, niyet.

9. Hemān sen misin ey Sālīm ğumūm-āver olan fikr et
10. Murādınca çanı ‘ālemde bir zevk u şafā sürmüş

24. **murādımca:-ım, -ca**

Gazel 172

Mısra: 11

Maksat, meram, niyet.

11. Felek döner mi murādımca Sālīmā bilmem

12. Tabī’at ehline hicrān cihān cihān ancak

murād almadı:

1. **murād almadı:-ma, -dı**

Kaside 16

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteğine, arzusuna, dileğine kavuşmak.

69. Nev-’arūsān-ı gülistān-ı cihānda Sālīm

70. Vefk-ı kām üzre murād almadı hayfā bülbül

murād almaz:

1. **murād almaz:-maz**

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteğine, arzusuna, dileğine kavuşmak.

7. Duğter-i rezden nola şūfī murād almaz ise

8. Edemez sultān-ı ceys şevk ile nā-dān ihtilāt

murād eden:

1. **murād eden:-en**

Diğer 10

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, arzu etmek.

45. Ki nağv-i pākini bilmek murād eden ‘ākil

46. Eder kelāmını tefsir de andan şofira

murād etdi:

1. **murād etdi:-dı**

Kaside 13

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, arzu etmek.

67. Halkı yüz biñ sırı mağhar etmek ol āyineden

68. Şükr-i bî-pāyān u bî-hadd kim murād etdi Hūdā

murād etmiş:

1. **murād etmiş:-miş**

Tarih 1

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, arzu etmek.

43. Hıtān etmeklige şeh-zādegānı

44. Murād etmiş meger tab’-ı hümāyūn

murād etse:

1. **murād etse:-se**

Lugaz 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilemek.

5. Göremez kimse anı etse murād

6. Bilir añlar anı ammā ki ‘ibād

2. **murād etse:-se**

Kaside 25

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilemek.

23. Mesihâveş murâd etse o kân-ı merhâmet eyler
24. Dem-i cân-bağş-ı luftuyla hezârân mürdeyi ihyâ

3. **murâd etse:-se**

Gazel 60

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilemek.

11. Hüsn-i hattıñ ol kadar efzûn durur etse murâd
12. Behcet-i hüsnünde Sâlim nüshalar te'lif eder

murâd eyle:

1. **murâd eyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 226

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istemek.

225. Der-i ihsânıñı güşâd eyle
226. Ya 'ni gül-çin-i her murâd eyle

murâd eyler:

1. **murâd eyler:-r**

Kaside 24

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istemek.

63. Gel dü 'â eyleyelim cân ü gönülden şeb ü rüz
64. Ne murâd eyler ise ede Hudâ cümle yesir

2. **murâd eyler:-r**

Gazel 129

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istemek.

7. Cihânda bulmamış büy-ı vefâ gitmek murâd eyler
8. Seriv bî-hüde gülşen içre dâmen-der-miyân etmez

murâd eylerse:

1. **murâd eylerse:-r, -se**

Gazel 49

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istemek.

13. Tevekküldür medâr-ı kâr-ı tâlib Sâlimâ hergiz
14. Murâd eylerse Bâri bir gedâyı kâm-rân eyler

2. **murâd eylerse:-r, -se**

Gazel 86

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istemek.

15. Tevekküldür medâr-ı tesliyet gam çekme ey Sâlim
16. Murâd eylerse Mevlâ bir gedâyı bî-niyâz eyler

murâd üzre refât ede:

1. **murâd üzre refât ede:-e**

Kaside 9

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşündüğünü dilediği şekilde gerçekleştirmek.

67. Ne haddidir ki kilk-i Sâlim-i zâr
68. Murâd üzre ede na 'tinde refât

murâd-bağş-ı mukîm ü be-her misâfirdir:

1. **murâd-bağş-ı mukîm ü be-her misâfirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkamet edenlere ve misâfirlere -herkese- isteklerini bahşeden || Hz. Muhammed.

87. Ta 'ab-keşâna rahîm ü taleb-künâna kerîm
88. Murâd-bağş-ı mukîm ü be-her misâfirdir

murâdca:

1. **murâdca:**

Tahmis 3

Mısra: 16

Dilediğince, arzu ettiği gibi.

15. Bahâr mevsimi fikr-i dem-i hâzân eyle
16. Cihânda sen kimi etdiñ murâdca memnûn

murâd-hâne-i devlet olup:

1. **murâd-hâne-i devlet olup:-up**

Tarih 15

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce isteklerin hanesi olmak || İstekleri gerçekleştirmesi bağlamında Allah.

7. Murâd-hâne-i devlet olup cihâna Hudâ
8. Medâr-ı dârına hayl-i murâdı bend etsin

murâd-ı ğayr-ı tehlâluf-pezir-i me' mürî:

1. **murâd-ı ğayr-ı tehlâluf-pezir-i me' mürî:-ı**

Kaside 12

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İlahi talepler doğrultusunda- emre uygun davranan meleğ.

19. Kalemle levha arada eder iken tahrîr
20. Murâd-ı ğayr-ı tehlâluf-pezir-i me' mürî

murâdımcâ:

1. **murâdımcâ:**

Tedis 3

Mısra: 4

Gönlümce, dilediğim gibi.

3. Şabâdan vaqt-i teşrifin şorup bir bir peyâm aldım
4. Durup râhında dil-berden murâdımcâ merâm aldım

2. **murâdımcâ:-ı**

Tedis 6

Mısra: 10

Gönlümce, dilediğim gibi.

9. Hezârâsâ ser-âğâz etmedim şad hayf feryâda
10. Muhaşşal yok murâdımcâ benim bir gonca dünyâda

murâdımdan geçen:

1. **murâdımdan geçen:**

Gazel 173

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu edilen, istenilen.

5. Derünüm şerha şerha oldu nağş-ı dest-mâliñden
6. Murâdımdan geçen cânâ yoluñda pây-mâl olmak

murādın üzre:

1. murādın üzre:

Gazel 117

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.

1. Murādın üzre seni şanma şād-kām eyler
2. Hüşül-i kāmın çarh intikāma dām eyler

murādınca:

1. murādınca:-inca

Tarih 3

Mısra: 224

İstenilen şekilde, arzu edildiğince.

223. Biri de düşdü murād üzre bu mısra' tārīh
224. Düşmeni bozdu murādınca Mehemmed Paşa

murğ:

1. murğ:-a

Gazel 147

Mısra: 4

Kuş.

3. Gurbetde olan zār aramaz kendine hem-dem
4. Äväre olan murğa kafes dār gerekmez

murğân:

1. murğân:

Tarih 17

Mısra: 18

Kuşlar.

17. 'Älemin hengāme-i deyde sürürün seyr edip
18. Eylesinler gülşeni murğân firdevs-i berîn

2. murğân:

Kaside 18

Mısra: 41

Kuşlar.

41. Oldu murğân çemen-i hayret ile dem-beste
42. Perde-i berf ile mestür olalı cins-i bukül

murğân-ı ezkäre:

1. murğân-ı ezkäre:-e

Kaside 19

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ötüşen kuşlar.

29. Hezārān nagme-i cān-süzun etmeklikde gül-bünde
30. Ser-āğāz eyledikçe her taraf murğân-ı ezkäre

murğân-ı gülşen:

1. murğân-ı gülşen:

Kaside 19

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin bülbülleri.

99. Du 'ā hengāmıdır ğayrı yeter taşdı' ey Sālim
100. Çemende başladı murğân-ı gülşen vird-i eşhäre

2. murğân-ı gülşen:

Gazel 277

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gün bahçesinin bülbülleri.

5. Şu rütbe nāle-i pey-der-peyinde eyler ifrāhı

6. Çemende bülbülün murğân-ı gülşen cümle bīzārı

murğ-ı bāğ-ı hezār-destānım:

1. murğ-ı bāğ-ı hezār-destānım:-im

Kaside 22

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce destan okuyan kuşun bulunduğu bahçenin kuşu || Şairler içerisindeki konumu.

111. Tūti-i kand-güy-ı 'irfānım

112. Murğ-ı bāğ-ı hezār-destānım

murğ-ı dil:

1. murğ-ı dil:

Gazel 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

11. Dü çeşmimden benim cān gibi ey Sālim nihān oldu
12. Ser-i zülfünde murğ-ı dil edelden āşiyān peydā

2. murğ-ı dil:

Gazel 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

3. Olur muydu esir-i bend-i zülfün ey perī ammā
4. O dāma murğ-ı dil meftün olup bī-çäre düşmüşdür

3. murğ-ı dil:

Gazel 214

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

7. Murğ-ı dil dāmgeh-i turrada naħciriñdir
8. O iki çeşm-i ğazālāne şikār oldum ben

murğ-ı dil-i ävāremizi:

1. murğ-ı dil-i ävāremizi:-miz, -i

Gazel 281

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derbeder gönül kuşu.

9. Murğ-ı dil-i ävāremizi bād-ı maħabbet
10. Şahn-ı harem-i gülşen-i ruħsäre düşürdü

murğ-ı dil-i nālāne:

1. murğ-ı dil-i nālāne:-e

Gazel 273

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen, acı çeken gönül kuşu.

1. Nice bend olmayayım zülf-i 'abir-efşāne
2. Yem döker ħāl-i siyeh murğ-ı dil-i nālāne

murğ-ı dilim:

1. murğ-ı dilim:-im

Kaside 3

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

37. Benim murğ-ı dilim yâ Rab ser-â-pâ

38. Zünûbu âşiyân etdi dirîgâ

2. murğ-ı dilim:-im

Gazel 11

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

9. Nola murğ-ı dilim kalsa ser-i zülfünde ey sâkî

10. Hâbâb-ı sâğar-ı raşşân döker mestaneyim cânâ

3. murğ-ı dilim:-im

Gazel 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

1. Benim murğ-ı dilim gül-geşt-i zülf-i ham-be-ham etmez

2. Ser-i âzâdemi bî-hüde bend-i târ-ı ğam etmez

murğ-ı diller:

1. murğ-ı diller:-ler

Gazel 67

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

9. Şikenc-i kâkülün dâm-ı kazâdır

10. ‘Aceb mi murğ-ı diller olsa nahcîr

murğ-ı gönülüm:

1. murğ-ı gönülüm:-üm

Gazel 152

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

3. Kâkülünden hiç rehâ mümkün midir bir dâm ile

4. Murğ-ı gönülüm ğamzeler tâ böyle teşhîr eylemiş

2. murğ-ı gönülüm:-m

Gazel 280

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

3. Hümâveş murğ-ı gönülüm dâne-i eşkimle hem-demken

4. Zuhûr-ı dâm-ı ‘aşkıyla bu dem pervâzelendirdi

murğ-ı gönül:

1. murğ-ı gönül:

Kaside 30

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

19. Yine murğ-ı gönül ser-der-hevâ-yı fikr olup olsun

20. Firâz-ı âşiyân-ı midhatinde rütbe-peymâyî

2. murğ-ı gönül:

Gazel 49

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

11. Hümâ-yı ‘aql erişmez evc-i esrâr-i İlâhî’ye

12. Niçün murğ-ı gönül bî-hüde dâmen der-miyân eyler

3. murğ-ı gönül:

Gazel 114

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

3. Şakın aldanmasın murğ-ı gönül pinhân görüp zülfün

4. Anı zîr-i külehe ol perî bir dâm için şaklar

4. murğ-ı gönül:

Gazel 287

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kuşu.

5. Gözet esîrîni dâm-ı şikenc-i kâkülde

6. Kazâ ile saña murğ-ı gönül şikâr oldu

murğ-ı gülşen:

1. murğ-ı gülşen:

Kaside 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesinin kuşu.

35. Güller açılmada leâfetden

36. Murğ-ı gülşen nevâda behcetden

murğ-ı gülşeni:

1. murğ-ı gülşeni:-i

Diğer 8

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesinin kuşu.

43. Eyleyen murğ-ı gülşeni güyâ

44. Kıldı vaşîñ samîme-sâz-ı du ‘â

murğ-ı hvâb-ı râhat:

1. murğ-ı hvâb-ı râhat:

Terkib-bend 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur uykusunun kuşu || Âşîğın feryat etmeden

huzurlu şekilde uykuya dalması.

35. Fiğân kim nâle-i pey-der-peyimden

36. Gözümden uçdu murğ-ı hvâb-ı râhat

murğ-ı ihsânı:

1. murğ-ı ihsânı:-i

Kaside 22

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik kuşu || Kişinin süreklî olarak iyilik yapmak

istemesi.

69. Murğ-ı ihsânı âşiyâne arar

70. Her kese luftâ bir bahâne arar

murğ-ı ishâk:

1. murğ-ı ishâk:

Diğer 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Farsça: زکشیبار, şebâviz)(Otus scops), uzun

kulak püskülleri olan, 19-21 cm uzunluğunda küçük bir

baykuş türüdür. || Âşîğın feryat edip inlemesi yönünden

benzerlik kurulmuştur.

17. Aşılıp naḥl-i firākūna seniñ etmede zār
18. Murğ-ı işhāk ile oldum hele şimdi hem-kār

murğ-ı rûha:

1. **murğ-ı rûha:-a**

Kaside 13

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruh kuşu.

15. Tā'ir-i evc-i ḥarīm-i rāḥat eyler ādemi
16. İki perdir murğ-ı rûha bāl-i teslim ü rızā

murğ-ı seher:

1. **murğ-ı seher:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti kuşu, bülbül.

29. Gülsitān içre ise murğ-ı seher
30. Şad hezārān fiğānlar eyler

2. **murğ-ı seher:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti kuşu, bülbül.

53. Gülşene murğ-ı seher vardıkça
54. Uḫhuvāndan şaçılır çil akça

3. **murğ-ı seher:**

Diğer 3

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti kuşu, bülbül.

69. Şāḥ-ı güllerde hezār nağme eder murğ-ı seher
70. Güyiyā ḥātır-ı 'uşşākı tesellî eyler

4. **murğ-ı seher:**

Tesdis 7

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti kuşu, bülbül.

25. Sālīmā murğ-ı seher vuşlata şāyān mı degil
26. Yoḥsa pervāne-i şem'-i ruḥ-ı cānān mı degil

5. **murğ-ı seher:**

Gazel 189

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti kuşu, bülbül.

1. Ey murğ-ı seher şabr edegör zaḥmına ḥārīñ
2. 'Aşık geçinen sine gerer tirine yārīñ

6. **murğ-ı seher:**

Gazel 288

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti kuşu, bülbül.

3. Büy-ı vefā-yı gülşeni teftiş ederek
4. Hep bāda verdi murğ-ı seher naḥl-i gülleri

murğ-ı sehere:

1. **murğ-ı sehere:-e**

Kaside 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti kuşu, bülbül.

3. Gele ey tūti-i āyine-i esrār-ı Ḥudā
4. Resm-i āgāzede murğ-ı sehere hem-güftār

murg-ı za'ifiñ:

1. **murg-ı za'ifiñ:-iñ**

Tarih 3

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf, güçsüz kuş.

53. Devletinde o şehiñ tā-be-kiyāmet hergiz
54. Teline degmege bir murg-ı za'ifiñ 'Anḳā

mür-naḳş-ı beyāza:

1. **mür-naḳş-ı beyāza:-a**

Kaside 19

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyaz nakış üzerinde karınca.

17. Geviz-gül-güne mür-naḳş-ı beyāza zī-baḥış
olmuş
18. Şafālar kesb eder baḳdıḳça ādem naḳş-ı jengāre

muşaffā:

1. **muşaffādır:-dir**

Kaside 34

Mısra: 36

Saf, duru, arı.

35. Bu mevsimde derūnun ḡll u ḡışdan eyledi ḥālī
36. Leb-i gülşende ḥavzın āb-ı şāfisi muşaffādır

musahḥar eyledi:

1. **musahḥar eyledi:-di**

Tarih 3

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun eğdirme.

69. Odur ol pādīşeh-i şāḥib ü re'y ü pergār
70. Ki aña eyledi tedbīri musahḥar Mevlā

musahḥar kıldı:

1. **musahḥar kıldı:-dı**

Tarih 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele geçirmek || Yüzde ayva tüylerinin belirmesi.

7. Ḥaḫ ile kişver-i ādābı musahḥar kıldı
8. Etdi hep lāzıme-i ḥüsnünü bir bir tekmiñ

musahḥer eylemiş:

1. **musahḥer eylemiş:-miş**

Gazel 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele geçirmek, istenilen hale getirmek.

7. Ḥarc eder bād-ı hevā naḳd-i metā'-ı şabrı
8. Eylemiş kişver-i efkārı musahḥer ümmiz

muşanna':

1. muşanna':

Kaside 19

Mısra: 28

(Ar.) Sanatlı , çok süslü.

27. Ruḥām-ı pāki anıñ ḥurde şan'atlarla māl-ā-māl

28. Ḥitāyi kāseler içre muşanna' tarz-ı fevväre

muşavver:

1. muşavver:

Tarih 8

Mısra: 41

Bir şekle, bir biçime konulmuş, şekil ve suret verilmiş.

41. Ne kenz ol bir muşavver nūr-ı raḥşandır cihānyāna

42. Ḥaridārān nola kim āsitānın etseler mışrāk

2. muşavver:

Kaside 22

Mısra: 23

(Ar.) Resimlenmiş.

23. O muşavver güzide rūḥ-ı revān

24. Kālib-ı cūda oldu güyā cān

muşaf:

1. muşafın:-ın

Müfret 82

Mısra: 1

Kuran || Sevgilinin yüzü.

1. Cemāliñ muşafın yād etmedin sebkat eder āhım

2. Kitāb-ı nahvde "izmār ḳable'z-zikr" cā'izdir

muşaf-ı 'arziña:

1. muşaf-ı 'arziña:-iñ, -a

Gazel 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağının muşafı - Divan şiirinde sevgilinin yüzündeki tüylerin harflere benzetilmesinden hareketle yüzün Kuran ile ilişkilendirilmesine gönderme bulunmaktadır.

5. Muşaf-ı 'arziña ḥāşiyedir ḥaṭṭ-ı siyeh

6. Vechi var diḳkat ederlerse o yerde şurrāḥ

mushaf-ı ḥüsnünde:

1. muşaf-ı ḥüsnünde:-iñ, -de

Tarih 13

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik kitabı || Sevgilinin yüzü.

17. Rāḥ-ı la'liñ görmeyenler belki istiḥlās ede

18. Muşaf-ı ḥüsnünde ḥaṭṭiñ āyet-i taḥrīmini

mushaf-ı pāk-i cemāliñde:

1. muşaf-ı pāk-i cemāliñde:-iñ, -de

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yüzdeki kitap || Sevgilinin yüzü.

3. Degildir çār ebrū muşaf-ı pāk-i cemāliñde

4. Yed-i ḳudret cemāliñ ḥıfza etdi çār gül taḥrīr

muşibet:

1. muşibet:

Kaside 3

Mısra: 13

Ar. İnsanın başına gelen kaza, belâ, felâket: muşibet-zede.

13. Ne deñlü gördüm ise bir muşibet

14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü ḥürmet

2. muşibet:

Gazel 211

Mısra: 4

Dert, bela || Sevgiliden ayrı olma.

3. Derd-i hicrānıñ bir vech ile izḥār edemem

4. Kāle gelmez o muşibet nice ta'bir edeyim

muşibet-dide:

1. muşibet-dideyim:-yim

Tarih 17

Mısra: 87

Sıkıntılar görmüş, yaşamış, tecrübe etmiş.

87. Bir felâket-keş muşibet-dideyim 'ālemde kim

88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi ḡamīn

mü-şikāf-ı sır-ı her:

1. mü-şikāf-ı sır-ı her:

Tesdis 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her sırrı kalı kırk yarmak.

13. Mü-şikāf-ı sır-ı her tār-ı evtār-ı niyāz

14. Eylemez ağāz edince naḡme-i efgāna āz

mü-şikāf-ı derün-ı zühhādım:

1. mü-şikāf-ı derün-ı zühhādım:-ım

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zahitlerin gönlünü araştıran, dikkatlice inceleyen.

9. Mü-şikāf-ı derün-ı zühhādım

10. Ser-be-ceyb-i hevā-yı irşādım

müsiķi:

1. müsiķi:

Diğer 11

Mısra: 89

Müziķ.

89. Müsiķi de bulunmaya çäre

90. Dura çıķa medān-ı edväre

2. müsiķidir:-dir

Diğer 11

Mısra: 122

Müziķ.

121. Oldu ḥāme bu 'arşagehde şamūt

122. Müsiķidir yerinde olsa süķüt

muştafa:

1. muştafa'dır:-ır

Kaside 9

Mısra: 36

Seçilmiş, güzide || Hz. Muhammed (s.a.v.).

35. Muḥammed'dir bu maḥbûb-ı Ḥudâ'dır
36. Gürûh-ı enbiyâda Muştafâ'dır

muşa'sa':

1. **muşa'sa':**
Kaside 23
Mısra: 30
Ar. Şa'saali, parlak, rûşen.
29. Hıdîv-i dâdger dâmâd-ı şâh-ı Baykara-çâker
30. Muşa'sa' şeb-çerâğ-i gevher-i iklîl-i lâlâyî

mušta:

1. **mušta:**
Kaside 7
Mısra: 60
Sevinç, mutluluk, muştı.
59. Girmezse edâya nola medḥi
60. Bir mušta o şad hazâna sığmaz

mutâbık-ı ḥakdır:

1. **mutâbık-ı ḥakdır:-dır**
Kaside 1
Mısra: 55
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakikate uygun, gerçek.
55. Ba'zî ru'yâ mutâbık-ı ḥakdır
56. Lübb-i sîdkâ qarîn ü mülḥakdır

mu'tâd:

1. **mu'tâd:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 95
Alışkanlık haline gelmiş, âdet edinilmiş, alışılmış.
95. Biz de yârân ile bir ay mu'tâd
96. Cümle revzenleri etdikdi güşâd
2. **mu'tâd:-ı**
Gazel 78
Mısra: 8
Alışmak, âdet edinmek.
7. Kesilmez nâleden etmekle 'aşkından ferâgat dil
8. Figâni tâ ezelden ey perî mu'tâdı ḳalmışdır

mu'tâd eyleyip:

1. **mu'tâd eyleyip:-yip**
Kaside 10
Mısra: 417
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alıştırmak.
417. Eyleyip 'izz ü ni'mete mu'tâd
418. Eyle ḳahr u ğumûmdan âzâd

mu'tâd olsa:

1. **mu'tâd olsa:-sa**
Diğer 8
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışmış olmak.
49. Bir gedâ olsa lutfuña mu'tâd
50. 'Ömrü olduḳça olur ol dil-şâd

mu'tâd olup:

1. **mu'tâd olup:-up**
Kaside 1
Mısra: 149
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışmak.
149. İhtiyâcım saña olup mu'tâd
150. Beni lutf eyle ğamdan et âzâd
2. **mu'tâd olup:-up**
Kaside 1
Mısra: 149
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışmak.
149. İhtiyâcım saña olup mu'tâd
150. Beni lutf eyle ğamdan et âzâd

mu'tâd-ı dîrîneñ:

1. **mu'tâd-ı dîrîneñ:**
Tarih 17
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eski alışkanlık.
49. Ya'ni küstâḥ u recâ olsam deriñde ben nola
50. Lutfuña mu'tâd-ı dîrîneñ durur zâr u ḥazîn

mutallâ eylerse:

1. **mutallâ eylerse:-r, -se**
Kaside 6
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaldızlamak, süslemek.
29. Daḥîl-i bezmdir nola ḳabâ-yı zer-nişân ber-düş
30. Olup eylerse destârın mutallâ şem'ü pervâne

mutarrâ eyle:

1. **mutarrâ eyle:**
Kaside 31
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel manalar ortaya koymak.
7. Lâlezâr-ı ḳalemiñ peyk-i bahâr et ey dil
8. Gülsitân-ı suḥaniñ şöyle mutarrâ eyle

mu'taşım:

1. **mu'taşım:**
Tarih 1
Mısra: 70
Abbasi Halifesi.
69. Sezâ derbân olurlarsa o derde
70. Sikender Mu'taşım Behrâm u Me'mûn

mu'teber olmaz:

1. **mu'teber olmaz:-maz**
Kaside 29
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtibarlı, sayılır, hatırlı olmak.
23. Nûkhet-i ḥulḳu cihânyânı çün etdi ta'fir
24. Mu'teber olmaz ise şimdi sezâdır 'anber

mu'teber-i ehl-i vefâ:

1. **mu'teber-i ehl-i vefâ:**

Kaside 26

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefalı, itibar sahibi || Sadrazam Baltacı Mehmed

Paşa.

35. Hikem-âmüz-ı suhan pāk-dil ü pāk-dehen

36. Hâzin-i dürr-i 'Aden mu'teber-i ehl-i vefâ

mu'tenâ:

1. **mu'tenâdır:-dır**

Kaside 31

Mısra: 31

Ar. Ehemmiyetli, itinaya şâyân.

31. Mu'tenâdır ne kadar olsa olur rûh-ı kulüb

32. Dil-firib-i suhan-ı pâkiñi itrâ eyle

mu'terif:

1. **mu'terifim:-im**

Gazel 273

Mısra: 9

Ar. İtirâf eden, ikrar eden.

9. Kendi eksikliğime mu'terifim hem-çü hilâl

10. Bakmasın gelsin o meh-pâre bu gün noşşâne

mu'terif ol:

1. **mu'terif ol:**

Gazel 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtirâfta bulunmak.

7. Kendi eksikliğine mu'terif ol hem-çü hilâl

8. Ede tâ mertebefi hâzret-i Allâh refi'

mu'ti'-i emr-i resül olmaz:

1. **mu'ti'-i emr-i resül olmaz:-maz**

Kaside 10

Mısra: 383

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiz. Muhammed'in emirlerine uymak.

383. Her ki olmaz mu'ti'-i emr-i Resül

384. Mazhar-ı kahrı eyler anı Hudâ

mutlak:

1. **mutlak:**

Kaside 20

Mısra: 87

Muhakkak, kesin.

87. Bahr ü ber de nevâline mutlak

88. Cümle halk-ı cihân müstağrak

mutlakâ:

1. **mutlakâ:**

Kaside 13

Mısra: 20

Kesin olan, kesin.

19. Çünkü aşlı kâ'inatın iki harf olmuş anı

20. Kâle gelmez ebced ü zâ'irçesi yok mutlakâ

mutrib:

1. **mutribim:-ım**

Diğer 11

Mısra: 48

Çalgıcı, çalgı çalan.

47. Bize her bir nişib firâz oldu

48. Mu'tribim âh-ı cân-güdâz oldu

2. **mutrib:**

Gazel 257

Mısra: 1

Çalgıcı.

1. Gel ey mutrib makâm-ı dil-keş-i tanbürdan başla

2. Ser-âheng eyle ammâ beste-i mâhürdan başla

muttasıl:

1. **muttasıl:**

Diğer 2

Mısra: 79

Sürekli, aralıksız.

79. Muttasıl vuşlat olsa 'âlemde

80. Olsa cümle neşâ't her demde

2. **muttasıl:**

Diğer 2

Mısra: 93

Sürekli, aralıksız.

93. Muttasıl sâz-ı ülfet-i hicriz

94. Sâz-bâzende-i 'illet-i hicriz

3. **muttasıl:**

Gazel 54

Mısra: 2

Sürekli, aralıksız.

1. Derün-ı sîne dâğ-ı 'aşk ile süzân âteşdir

2. Bu bâğün sebzezarı muttasıl cüşân âteşdir

muttasıl eder:

1. **muttasıl eder:-er**

Kaside 23

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli, aralıksız hale getirmek.

73. Sen ol gül-çin-i gülzâr-ı sa'âdetsin ki dâmânın

74. Eder şayf u şitâda muttasıl gül büse-peymâyî

muttasıl-sâz-ı iştivâk olsun:

1. **muttasıl-sâz-ı iştivâk olsun:-sun**

Diğer 11

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasret ile sürekli yanmak.

75. Muttasıl-sâz-ı iştivâk olsun

76. Sîne-çâk-i dem-i firâk olsun

muva'ffak:

1. **muva'ffaksın:-sın**

Tarih 1

Mısra: 99

Başarmış, yapabilmiş.

99. Muva'ffaksın umûruñda ser-â-pâ

100. Seni etmiş Hudâ tevfiķa maķrûn

2. **muva'ffakdır:-dır**

Tarih 3

Mısra: 75

Başarmış, yapabilmiş.

75. Re'y ü tedbiri muvaffaktır o şah-ı 'ādīl

76. Her ne tedbīr eder ise olur mahz-ı 'atā

3. **muvaffak:**

Kaside 19

Mısra: 82

Başarmış, yapabilmiş.

81. O 'ālī-şān ki Cem derbān u Dārā çākerin etmiş

82. Muvaffak zāt-ı vālāsın Hūdā her emr-i düşvāre

muvaffak etdi:

1. **muvaffak etdi:-ip**

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başarılı kılmak.

3. Etdi bu hayra muvaffak aña tevfiķ edip

4. Yaptı bu medreseyi kendi helāl mālinden

muvāfik:

1. **muvāfikdir:-dir**

Rūbai 1

Mısra: 2

Mūnasip, uygun.

1. Kim ki baña muḥibb-i şādīķdır

2. Heme kārım aña muvāfikdir

2. **muvāfik:**

Kıt'a 1

Mısra: 1

Mūnasip, uygun.

1. Bir muvāfik rūzgār ile muvāfik yār ile

2. Gelse bu nev-kaşra 'āşīķ şevķa hem-āgūş olur

3. **muvāfik:**

Kıt'a 1

Mısra: 1

Mūnasip, uygun.

1. Bir muvāfik rūzgār ile muvāfik yār ile

2. Gelse bu nev-kaşra 'āşīķ şevķa hem-āgūş olur

4. **muvāfikdir:-dir**

Tarih 4

Mısra: 27

Mūnasip, uygun.

27. Muvāfikdir şeh-i vālā-rikāba

28. Simāt-ı behcet-āmīzi ser-ā-pā

5. **muvāfik:**

Gazel 125

Mısra: 12

Mūnasip, uygun.

11. Hemīn gird-āb-ber-gird-āb-ı şad gamdır yem-i firķat

12. Bu yolda keşti-i şabra muvāfik rūzgār olmaz

muvāfik buldu:

1. **muvāfik buldu:-du**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun şekilde denk getirmek.

59. Çün hevā aña müsā'id oldu

60. Rūzgārımı muvāfik buldu

müy:

1. **müyüñu:-uñ, -u**

Diğer 3

Mısra: 13

Saç, saç teli.

13. Bi-kemālih yine bir müyuñu vaşf etmede dil

14. Olmaya ey şeh-i evreng-i melāḥat ķābil

2. **müyüñüñ:-uñ, -uñ**

Kaside 4

Mısra: 38

Saç, saç teli.

37. Ne ednāyım ki vasfında tekellüm-senc olur kilkim

38. Seniñ bir müyuñuñ evşāfi olmaz ķābil-i iḥşā

3. **müyüñ:-uñ**

Diğer 10

Mısra: 11

Saç, saç teli.

11. Firāk-ı rüyüñ ile eyleyip ḥayāl müyuñ

12. Kudu derūnumu özkes gamında kılcā şehā

mużi eder:

1. **mużi eder:-er**

Kaside 8

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok etmek.

25. Mużi eder gamı lā-būd meşādir-i keremi

26. Na'im-i pākine hem-ḥāle luḥfu gābirdir

mużmahill oldu:

1. **mużmahill oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 314

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Darmadağın olmak.

313. Edip i'cāzını yine te' yid

314. Mużmahill oldu mekr-i sihr-i Lebīd

mübādir:

1. **mübādirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 40

Bir işe hemen girişen.

39. Odur o pāk nebī kim şenāsına ķalemim

40. Hezār şevķ u maḥabbet ile mübādirdir

mübāhāt eyleye:

1. **mübāhāt eyleye:-ye**

Kaside 13

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övünmek.

131. Eyleyip re's-i hümāyün ile efser iftiḥār

132. Zāt-ı pākıyla mübāhāt eyleye tāt u ķabā

mübārek:

1. **mübârek:**

Kaside 4

Mısra: 32

Hayırlı, uğurlu.

31. Cenâb-ı Kibriyâ'dan hâk resûl olduğunu eyler

32. Seniñ zahr-ı şerîfînde mübârek hâtemiñ imzâ

mübârek ede:

1. **mübârek ede:-e**

Diğer 1

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu, bereketli kılmak.

31. Hâk mübârek ede kudümüñda

32. Her huşuşuñ seniñ 'umümüñda

mübâşir:

1. **mübâşirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 44

Müjdeleyen.

43. Odur o fâhr-i cihân kim sitâyişini kalem

44. Zebân-ı nâtiqâdan almağa mübâşirdir

mü-be-mü:

1. **mü-be-mü:**

Tarih 13

Mısra: 5

Tel tel, inceden inceye.

5. Mü-be-mü hüsnünde şöyle diğkât etdim kim hatıñ

6. Hürde-binân 'âciz oldu görmede terķimini

2. **mü-be-mü:**

Gazel 76

Mısra: 8

Tel tel, kıl kıl. Birer birer. İnceden inceye, çok dikkatle.

7. Beyâza çıkmaz idi müşkilât-ı âyet-i hüsnüñ

8. Sevâd-ı hatıñ anı etmeseydi mü-be-mü tefsîr

3. **mü-be-mü:**

Gazel 205

Mısra: 5

Tel tel, inceden inceye.

5. Mü-be-mü devr eyledim müjgân-ı çeşmiñ hâlime

6. Gamzeden gayrı ser-i küyuñda mahrem bulmadım

4. **mü-be-mü:**

Gazel 227

Mısra: 11

İnceden inceye, çok dikkatli.

11. Mü-be-mü seyr eyleyip de cümleten endâmıñı

12. Kim durur zülfüñ gibi kendin perîşân etmeyen

5. **mü-be-mü:**

Gazel 248

Mısra: 1

Tel tel, inceden inceye.

1. Şalınca mü-be-mü vech-i müniriñde hatıñ sâye

2. Şarıldı rişte-i cânım benân-ı dest-i sevdâya

müberhen ediñ:

1. **müberhen ediñ:-iñ**

Diğer 5

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıkça belli etmek, göstermek.

25. Hânemiz luţf edip müzeyyen ediñ

26. Da'vi-i ülfeti müberhen ediñ

müberra eyle:

1. **müberra eyle:**

Kaside 31

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgi alakayı kesmek.

27. Zeyl-i elţâfi ile def'-i gubâr et ğamdan

28. Levh-i mir'ât-ı dil-i zârı müberra eyle

müberra:

1. **müberra:-ı**

Kaside 22

Mısra: 62

Temiz, hayırlı || Güzel eserler.

61. Bir mi böyle netice hayrâtı

62. Var cihân içre şad müberra

mübhem:

1. **mübhemimizdir:-imiz, -dir**

Gazel 98

Mısra: 2

Belirsizlik, anlaşmazlık.

1. Mağşad harem-i sineye nâ-mahremimizdir

2. Negşüde-lebiz harf-i recâ mübhemimizdir

mübhemân-ı hvân-ı hüsn etmiş:

1. **mübhemân-ı hvân-ı hüsn etmiş:-miş**

Kaside 23

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sofrasını gizlemek || Sevgisini gizlemek.

101. Mezâk-ı 'aşkı Sâlim mübhemân-ı hvân-ı hüsn etmiş

102. Nemekdân-ı melâhat eyleyen la'l-i dil-ârâyı

mübrem:

1. **mübrem:**

Gazel 279

Mısra: 6

Kaçılmaz.

5. Şerâb-ı 'aşkı nûşa tevbekâr iken dil-i şeydâ

6. O mübrem sâki-i hüsn ile bozdu 'ahd ü peymânı

mübtelâ:

1. **mübtelâ:**

Kaside 13

Mısra: 62

Bağımlı, tutkun, düşkün.

61. Sıdk ile Allâh'a 'âşık bendedir Peyğamber'e

62. Luţf u ihşân etmege halka be-ğâyet mübtelâ

2. **mübtelâlardan:-lar, -dan**

Matla 14

Mısra: 1

İptilâlî, düşkün || Aşık.

1. Güşâd et sineñi cānā sakınma mübtelâlardan
2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

3. **mübtelâdır:-dur**

Gazel 15

Mısra: 6

İptilâli, düşkün || Âşık.

5. Ma'ârif ehli âzâde-ser olmaz bir felâketden
6. Bu derde cümle erbâb-ı tabî'at mübtelâdır hep

4. **mübtelâlardan:-lar, -dan**

Matla 15

Mısra: 1

İptilâli, düşkün || Âşık.

1. Niķâbîñ aç şakınma rüyuñu sen mübtelâlardan
2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

5. **mübtelâdır:-dur**

Gazel 33

Mısra: 1

İptilâli, düşkün.

1. Hemîn cevri etmege ehl-i kemâle mübtelâdır çarĥ
2. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muĥaşşal bir belâdır çarĥ

6. **mübtelâ:**

Gazel 113

Mısra: 4

Tutkun, âşık.

3. Her kim işitse nâmiñi bir ĥâlet el verir
4. 'Âlem cihânda cümle saña mübtelâ mıdır

mübtelâ olmak:

1. **mübtelâ olmak:-maķ**

Gazel 93

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutulmak.

7. Her perî-rüya ne mümkün mübtelâ olmak gönül
8. Bir olur insâniñ elbet sevdiği dünyâda bir

mübtelâ olmaz:

1. **mübtelâ olmaz:-maz**

Müseddes 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşık olmak, belaya uğramak.

5. Ğamiñla ĥasta olan dillere devâ olmaz
6. Ümid-i şîĥhat eden saña mübtelâ olmaz

2. **mübtelâ olmaz:-maz**

Müseddes 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşık olmak, belaya uğramak.

11. Ğamiñla ĥasta olan dillere devâ olmaz
12. Ümid-i şîĥhat eden saña mübtelâ olmaz

3. **mübtelâ olmaz:-maz**

Müseddes 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşık olmak, belaya uğramak.

17. Ğamiñla ĥasta olan dillere devâ olmaz
18. Ümid-i şîĥhat eden saña mübtelâ olmaz

4. **mübtelâ olmaz:-maz**

Müseddes 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşık olmak, belaya uğramak.

23. Ğamiñla ĥasta olan dillere devâ olmaz
24. Ümid-i şîĥhat eden saña mübtelâ olmaz

5. **mübtelâ olmaz:-maz**

Müseddes 2

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşık olmak, belaya uğramak.

29. Ğamiñla ĥasta olan dillere devâ olmaz
30. Ümid-i şîĥhat eden saña mübtelâ olmaz

mübtelâ-yı ârzu olanlar:

1. **mübtelâ-yı ârzu olanlar:-an, -lar**

Gazel 240

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu ve isteklerin esiri olmak.

1. Hep olanlar mübtelâ-yı ârzu
2. Ğamdadır ber-muķtezâ-yı ârzü

mübtelâ-yı dil-rübâ et:

1. **mübtelâ-yı dil-rübâ et:**

Gazel 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alana - sevgiliye- düşkün etmek.

7. Ğam-âlûde olursam da olam tek
8. Beni bir mübtelâ-yı dil-rübâ et

mübtelâ-yı hezâr âlâmız:

1. **mübtelâ-yı hezâr âlâmız:-ı**

Diğer 2

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce derde düşmüş olmak.

19. Pirehen-derr-i şabr u ârâmız
20. Mübtelâ-yı hezâr âlâmız

mübtelâ-yı laťife-i beddir:

1. **mübtelâ-yı laťife-i beddir:-dir**

Lugaz 3

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü sözlere alışkın.

53. Mübtelâ-yı laťife-i beddir
54. Bir sefâhet-dem-i mü'ebbeddir

mücâvir:

1. **mücâvirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 52

Komşu.

51. Meťâf-ı midĥat-i pâkinde eylemez vakfe
52. Kalem ki Ka'be-i küyunda bir mücâvirdir

mücebince:

1. mücebince:

Müfret 8

Mısra: 2

Lazım geldiği şekilde, uygun olarak.

1. Ebruvânî'nin çekseler tuğrâ-yı vaşlı lutf edip
2. Mücebince hükümünü icrâ ederdi nâm-ı 'aşk

mücellâ:

1. mücellâdır:-dır

Kaside 34

Mısra: 22

Parlak.

21. Şovuk çaldırmasın deyü şehir e'tfâl-i gülzâra
22. Elinde şeb-nem ile süseniñ tîğî mücellâdır

mücerreb:

1. mücerrebdir:-dir

Gazel 28

Mısra: 6

Tecrübe olunmuş, denenmiş.

5. Cihânda kâmina nâ'il olam diyen kişi cânâ
6. Mücerrebdir zen-i dünyâyâ mağlûb olmağa muhtâc

mücerredât-ı mücerred:

1. mücerredât-ı mücerred:

Kaside 12

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soyutun soyutu || Ruh.

13. Mücerredât-ı mücerred 'anâşırın rûhu
14. Edince mahzeniniñ hârisi vü gencürü

mücessem:

1. mücessem:

Kaside 13

Mısra: 65

Cisimleşmiş, hissedilen.

65. Zât-ı memdûhu'ş-şıfâtı bir mücessem nûrdur
66. Kim o nûruñ 'aynıdır mir'ât-ı sırr-ı Muştâfâ

2. mücessem:

Tarih 14

Mısra: 4

Gözle görülür, elle tutulur şekilde olan, cisim hâlinde bulunan.

3. Şafâ-yı dâ'imîsi 'adne telmîh etse olmaz mı
4. Mücessem nakş her dem tâze-i pür-zîb ü şâd-âbı

mücevher:

1. mücevher:

Kaside 34

Mısra: 23

Mücevher; cevher ile süslenmiş, çok kıymetli.

23. Mücevher tâc ile zerrîn çıkmış tahta sen seyre
24. Taçınmış kerr ü ferrin her taraf bir güne zîbâdır

müciib:

1. müciib:

Kaside 8

Mısra: 182

İsteyenlere cevap veren: Müciib, "İstekleri

karşılaman, ihtiyaçlara cevap veren, duâ ve niyazları kabul eden" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dir.

181. İlâh u Muktedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm

182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Müciib ü Nâşır'dır

mücrim:

1. mücrimler:-ler

Kaside 7

Mısra: 90

Günahkâr.

89. Lutf eyle şefâ'at eyle yoğsa

90. Mücrimler ol âsitâna şıgmaz

müctenib-i zillet-i kebâ'irdir:

1. müctenib-i zillet-i kebâ'irdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 190

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük günahların zilletinden çekinen.

189. Figân ki nefis-i zalûmum benim ne dânidir

190. Ne hüd ki müctenib-i zillet-i kebâ'irdir

müdâhin:

1. müdâhin:

Müfret 72

Mısra: 1

Dalkavuk, birisini yalandan öven.

1. Müdâhin zann ederdim gâ'ibâne medh-i vaşşâfi

2. Yüzüñ gördükde onlar da kuşur etdigini bildim

müdâm:

1. müdâm:

Diğer 3

Mısra: 1

Her zaman, daima, devamlı.

1. Hâme-i ney-şekerim etmededir saña müdâm

2. İştîyâk-ı dil-i mahzûn u firâkı i'lâm

2. müdâm:

Kaside 8

Mısra: 63

Her zaman, daima, devamlı.

63. Hâyâl-i gerden ü zülf ü ruhuñla eşk müdâm

64. Gehî sefid ü siyehdir gehî de bâhirdir

3. müdâm:

Kaside 10

Mısra: 294

Her zaman, daima, devamlı.

293. Vardı bir rû-siyeh kemine gülâm

294. Âb-keşlik eder idi o müdâm

4. müdâmi:-i

Diğer 10

Mısra: 16

Her zaman, daima, devamlı.

15. Firâk ile nazâr etdikçe her yaña çeşmim

16. Döner müdâmi deriñe çü mil-i kıble-nümâ

5. müdâm:

Diğer 10

- Mısra: 74
Her zaman, daima, devamlı.
73. Cihānda zātın bağışlaya nice devrān
74. Ma'ārifē veresin sen müdām zīb ü bahā
6. **müdām:**
Tarih 12
Mısra: 5
Her zaman, daima, devamlı.
5. Öyle cār u zenleri anıñ müdām
6. Etmeye düstāne 'arz-ı merhabā
7. **müdām:**
Kaside 13
Mısra: 83
Her zaman, daima, devamlı.
83. Nān-ı kırs-ı mühr-i re'yinden müdām abdāl-ı çarh
84. Māh-ı nevdır elde keçkülü olur pertev gedā
8. **müdām:**
Tarih 15
Mısra: 14
Her zaman, daima, devamlı.
13. Sürür ile oturup şahibi anıñ Sālim
14. Murādı üzre şafādan müdām hānd etsin
9. **müdām:**
Kaside 16
Mısra: 35
Her zaman, daima, devamlı.
35. Odur ol şah-ı himem-güster-i 'ālem ki müdām
36. Faḥr eder zāt-ı şerīfīyle be-her-cā bülbül
10. **müdām:**
Kaside 20
Mısra: 171
Her zaman, daima, devamlı.
171. Yed-i cüdu eder hemişe müdām
172. Lāyıkı üzre her kese ikrām
11. **müdām:**
Kaside 20
Mısra: 231
Her zaman, daima, devamlı.
231. Pederim de bu çākeriñ de müdām
232. Görmüşüzdür nice nice ikrām
12. **müdām:**
Gazel 24
Mısra: 13
Her zaman, daima, devamlı.
13. Sālimā mey-hāne-i 'aşkı nişimen kıl müdām
14. Bulmaḳ isterseñ eger ālām-ı dünyādan necāt
13. **müdām:**
Kaside 28
Mısra: 59
Her zaman, daima, devamlı.
59. Dā'im ol şadr-ı sa'ādetde cihān içre müdām
60. Bu du'āyı hülk-ı Sālim zübde-i ezkār eder
14. **müdām:**
Kaside 29

- Mısra: 59
Her zaman, daima, devamlı.
59. Budur ümmid ü recā dergeh-i Ḥaḳ'dan ki müdām
60. Şadr-ı fetvāya vere zāt-ı şerīfīñ ziver
15. **müdām:**
Kaside 32
Mısra: 37
Her zaman, daima, devamlı.
37. Etmeye kilik-i hülüş ile cihān halkı müdām
38. Şafḥa-i sinede hep ḥayr du'āñ inşā
16. **müdām:**
Gazel 258
Mısra: 10
Her zaman, daima, devamlı.
9. Peyām-ı vaşlñ ile hoş-dil eyle Sālim-i zārı
10. Anı bīgāne vāz' ile müdām efkärelendirme
- müdām olmadadır:**
1. **müdām olmadadır:-ma, -da, -dır**
Kaside 29
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devamlı olmak, sürüp gitmek.
3. Ḥabbezā melce'-i 'ālem ki müdām olmadadır
4. Cebhe-fersā-yı der-i devleti ser-cümle beşer
- müdām olsañ:**
1. **müdām olsañ:-sañ**
Tarih 5
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devam etmek.
13. Zīb-i deryā-yı mekārimsin sezā olsañ müdām
14. Mazhar-ı luḫf u 'atā-yı pādīşāh-ı 'adl-enīs
- müdāmī:**
1. **müdāmī:**
Kaside 10
Mısra: 14
(Ar.) Sürekli.
13. Eyleyip nuḫ-ı pākime imdād
14. Ola cūy-ı suḥan müdāmī midād
2. **müdāmī:**
Tarih 15
Mısra: 2
(Ar.) Sürekli.
1. Bu cāygāhı temāşa eden revernaḳdan
2. Müdāmī bāşirasın cümle feyzmend etsin
3. **müdāmī:**
Gazel 64
Mısra: 2
(Ar.) Sürekli.
1. Neşāt-ı 'āleme bā'is genā-yı ḥüsnüñdür
2. Müdāmī her nazarımda medā-yı ḥüsnüñdür
- müdāmī olsun:**

1. **müdāmī olsun:-sun**

Kaside 25

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli olmak.

57. Hemîşe hem-demiñ hıfz u emān-ı Hakk olup olsun

58. Müdāmī reh-berīñ tevfiķ-ı Rabb-i İzzid ü dānā

müdāvā:

1. **müdāvālar:-lar**

Kaside 34

Mısra: 46

Sıkıntular için çözüm, deva.

45. Tabīb-i illet-i her ser Felātūn-ı hikem-güster

46. Ğarībāna müdāvālar derinde hep müheyādır

müdāvā eyle:

1. **müdāvā eyle:**

Gazel 253

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hastayı iyileştirmek || Sevgiliye kavuşma.

7. Yetişdir şerbet-i vaslīñ helāk olmak muķarrerdir

8. Meded dil-ħaste-i 'aşkı müdāvā eyle sağ eyle

müdāvā-sāz-ı derd-i ins ü cāndır:

1. **müdāvā-sāz-ı derd-i ins ü cāndır:-dır**

Kaside 9

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların ve cinlerin dertlerine deva olan || Hz. Muhammed.

63. Netice melce' -i cümle cihāndır

64. Müdāvā-sāz-ı derd-i ins ü cāndır

müdāvāvı evler:

1. **müdāvāvı evler:-r**

Kaside 23

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dermanın sunmak, deva olmak.

15. Hezārīñ şu'le-i āvāzını berd etdi efsürde

16. Bahār eyler ederse āteş-i gülle müdāvāvı

müdāvīm olalı:

1. **müdāvīm olalı:-alı**

Kaside 16

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli olarak -övmek-.

31. Vaşf-ı şāhenşeh-i devrāna müdāvīm olalı

32. Bāğ-ı 'ālemde bahā eyledi peydā bülbül

müdde'ā:

1. **müdde'ā:**

Kaside 13

Mısra: 124

İddia olunan, savunulan şey.

123. Sālim re's-i hümāyūnuñ şaķın taşdı'den

124. Ba'd-ez-īñ tayy-ı suħan kıl kim du'adır müdde'ā

2. **müdde'āmıza:-mız, -a**

Kaside 17

Mısra: 23

İddia olunan, savunulan şey.

23. Bu müdde'āmıza ħāricde bu delil yeter

24. K'olup ķarıħa-i pāki bu ķārda mülhem

3. **müdde'āda:-da**

Kaside 33

Mısra: 53

İddia olunan, savunulan şey.

53. Müdde'āda bu nev-delil-i edā

54. Oldu bürhān-ı süllemī güyā

müdde'ā-yı 'aşkı:

1. **müdde'ā-yı 'aşkı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk, aşkıllık iddiası.

85. Ser-i kuyuñda hergiz müdde'ā-yı 'aşkı işbāta

86. Benim şahidlerim cānā iki zülf-i mutarrādır

2. **müdde'ā-yı 'aşkı:-ı**

Gazel 270

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk, aşkıllık iddiası.

5. Netice müdde'ā-yı 'aşkı işbāt eyler efgānım

6. Sirişkimle nişāba bāliğ olduķça şehādetde

müddehar:

1. **müddehar:**

Kaside 8

Mısra: 218

Biriktirilmiş iddihar edilmiş.

217. Ğabīb-i muķteremiñ ħürmetine kim cümle

218. Şefā'ati o güne müddehar zehā'irdir

müddet-i şevket:

1. **müddet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın süresi.

77. Beķāñı Hakk ede vā-beste matla' -ı ħaşre

78. Reside ola o evķāta müddet-i şevket

müdebbir-i devrān:

1. **müdebbir-i devrān:**

Diğer 11

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın müdebbiri || Müdebbir: Allah'ın isimlerinden (esmā-i hüsna) biri olup, idare eden, yöneten, bütün yaratılmışları düzenle ve dengeyle idare eden anlamlarına gelir.

19. Ede dā'im müdebbir-i devrān

20. Dāre-mā-dāre luţfuna şāyān

müdemmer ola:

1. müdemmer ola:-a

Tarih 3

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvolmak, yok olmak.

67. 'İzz ü rif' atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet

68. Devletinde ola her bār müdemmer a'dā

müderriis:

1. müderriis:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 178

Ders veren, hoca.

177. Hält edip ol ziyāde haddinden

178. Borca batar daħı müderriis iken

2. müderriis:

Kaside 22

Mısra: 57

Ders veren, hoca.

57. Ne müderriis 'ilimde Sa'dü'd-dīn

58. Fāzıl-ı Seyyid-i Şerif-i güzīn

müderriis-i fāzıl:

1. müderriis-i fāzıl:

Kaside 22

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Faziletli hoca.

55. Etdi ta'yīn o buk'aya hāşıl

56. Bir güzide müderriis-i fāzıl

müderriis-i kirām:

1. müderriis-i kirām:

Diğer 9

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük hocalar.

119. Bunu evvel müderriis-i kirām

120. Eyü manşib der idi cümle tamām

mü'ebbed:

1. mü'ebbed:

Tarih 3

Mısra: 202

Ebedi.

201. Bildirip anlara haddin yine āzād etdi

202. Oldular şulh mü'ebbed bizim ile zirā

mü'edd-i se'āmet:

1. mü'edd-i se'āmet:

Gazel 99

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uğursuzluğa neden olmak.

9. Sezādır (yā) qabūl ü yā mü'edd-i se'āmet mi

10. Suħanda bilsem ey Sālim baħa āyā nedir derler

mü'ezzin:

1. mü'ezzin:

Diğer 3

Mısra: 116

Ar. Ezan okuyan.

115. Şaf-be-şaf durdu hucāt-ı çemenistān aħa

116. Cūdaki kurbāgalar oldu mü'ezzin gūyā

müfākir:

1. müfākirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 138

Fakir, düşkün.

137. Be-her taraf baħa hep çeşm ü gūş zānn ederim

138. Ne dem ki ehl ü 'iyāli gönül müfākirdir

müferrah:

1. müferrah:

Kaside 19

Mısra: 15

Sıkıntıdan, üzüntüden kurtulmuş.

15. Niğāh-endāz olan her bir müferrah qaşr-ı vālāya

16. Eder şun '-i Hūdā'da dīde-i 'ibretle nezzāre

2. müferrah:

Kaside 19

Mısra: 24

Sıkıntıdan, üzüntüden kurtulmuş.

23. Ciger-pāre güzeller 'işve-bāz u nāz-perverler

24. Müferrah şeh-levendler gelmede nāzende reftāre

müferrih:

1. müferrihidir:-dir

Gazel 244

Mısra: 6

İç açıcı, ferahlatıcı, huzur verici.

5. 'Adil olmaz be-yek nūşa hezārān 'işret-i her cā

6. Müferrihidir şafā-yı cām-ı şahbā gūlsitān içre

2. müferrihidir:-dir

Gazel 244

Mısra: 12

İç açıcı, ferahlatıcı, huzur verici.

11. Qadeħ-nūşān-ı bezm-i gülşene her lāle bir sāğar

12. Be-her gūşe müferrihidir ser-ā-pā gūlsitān içre

müferrih verdi:

1. müferrih verdi:-di

Kaside 23

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferah, huzur vermek.

75. Cihāna verdi Rüstalis-i 'adliñ bir müferrih kim

76. Eder āvāze-i Nūşirevān'a hānde-fermāyī

müfid olmaz:

1. müfid olmaz:-maz

Matla 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda vermek, işe yaramak.

1. Müfid olmaz taleb taqdir-i pergār müzāhirdir

2. Hemīn reftāri qarħ-ı keç-reviñ hep baħta dā'irdir

müflisāne:

1. **müflisâne:**
Kaside 23
Mısra: 14
İflas etmişcesine.
13. Edince berg ü bār-ı 'aysını ceş-i hazān tārāç
14. Çemen giydi şitāda müflisāne aq yek-tāyı

müflis-i ğurbet:

1. **müflis-i ğurbet:**
Tarih 17
Mısra: 73
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gurbetten, ayrıktan dolayı her şeyini kaybetmiş.
73. Müflis-i ğurbet kanā at eylemez bir bahşişe
74. Luṭf u ihsānıñ mükerrer ister ol bî-çār hemîn

müflis-i şevkız:

1. **müflis-i şevkız:-ız**
Gazel 195
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşesini tamamen kaybetmiş, mutsuz.
9. Müflis-i şevkız ticāretgāh-ı tāli 'de bizim
10. Sālimā ser-māye-i naqd-i şafāmız çok degil

müfsid:

1. **müfsid:**
Kaside 27
Mısra: 57
Fesatlık eden, ara açan.
57. Hāşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihān
58. Hāşır-ı maḥşer gibi olmuşdu keder ser-tā-pā

müfte şatdırdı:

1. **müfte şatdırdı:-dır, -dı**
Gazel 279
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bedavaya satmak || Aşığıñ tek sermayesi olan sabrın bir işe yaramaması, sevgiliye ulaşamaması.
7. Olaldan 'aşkıña dil müşteri ey hıvāce-i naḥvet
8. Baña hep müfte şatdırdı metā'-ı şabr u sāmānı

müfti oldu:

1. **müfti oldu:-du**
Tarih 19
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müftülük makamına atanmak.
3. Bendeñ müjde-künān söylediler tārīhīñ
4. Sālimā Şadık Efendi yine müfti oldu

müfti-i 'ālī-güherā:

1. **müfti-i 'ālī-güherā:**
Kaside 29
Mısra: 35
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce yaratılışlı müftü || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.
35. Dāverā dādgerā müfti-i 'ālī-güherā
36. Ey olan vādī-i efzalde fezā' il-perver

müfti-i 'ālī-tebārā:

1. **müfti-i 'ālī-tebārā:**
Tarih 17
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soyu yüce müftü || İsmail Bey.
51. Müfti-i 'ālī-tebārā melce-i ehl-i dilā
52. Ey keremkār-ı mürüvvet-perver-i şadr-ı güzīn

müfti-i dānā:

1. **müfti-i dānā:**
Kaside 33
Mısra: 62
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alim müftü.
61. Hikmet-āmüzgārda zirā
62. Hey'et-i zihn müfti-i dānā

müfti-i dīn:

1. **müfti-i dīn:**
Tarih 17
Mısra: 118
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din müftüsü. Fıkha dair mes'elelerin şeriattaki hükümlerini beyan ve açıklamaya memur olan zat.
117. Çıkdı bu tārīḥ ile seb'-i semāvāta peyām
118. Oldu İsmā' il Efendi yümn ile müfti-i dīn

müfti-i dīn ü dünyā:

1. **müfti-i dīn ü dünyā:**
Kaside 29
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve dünya müftüsü || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.
17. Ma'den-i luṭf u 'atā müfti-i dīn ü dünyā
18. Seyyid-i Āl-i 'Abā ya'ni semiyi-yi Ḥaydar

mühendis:

1. **mühendisler:-ler**
Diğer 10
Mısra: 49
Mesleği mühendislik olan kimse.
49. Ne hey'et üzre eder baḥş mühendisler
50. Zekāsı hikmet-i maḥz-ı Ḥudā durur haqḳā

müheyyā:

1. **müheyyādır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 8
Hazır, hazırlanmış olan.
7. Şabā silmiş süpürmüş şeb-nem ile sahn-ı gülzārı
8. Şeh-i nev-rūza besbelli yine güşen müheyyādır
2. **müheyyādır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 20
Hazır, hazırlanmış olan.
19. Şafāsı güşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyre
20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrī müheyyādır

3. **müheyyâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 46
Hazır, hazırlanmış olan.
45. Tabîb-i 'illet-i her ser Felâtûn-ı hikem-güster
46. Ğarîbâna müdâvâlar derinde hep müheyyâdır
4. **müheyyâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 60
Hazır, hazırlanmış olan.
59. Hâyâli güyyiâ pîşinde bir taqvîm-i küllîdir
60. Umûrun 'âkıbet kârî zamîrinde müheyyâdır
5. **müheyyâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 68
Hazır, hazırlanmış olan.
67. Cîger-hûn olmasın deyü re'âyâya şafakâsâ
68. Şabâh-ı şefkat-i pey-der-pey-i luţfû müheyyâdır
6. **müheyyâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 94
Hazır, hazırlanmış olan.
93. Teğazzûlden ğarâz 'arz-ı du'âdır Sâlimâ çünkim
94. Dem-i âmîne bülbüller de güller de müheyyâdır
7. **müheyyâdır:-dır**
Gazel 106
Mısra: 1
Hazır, hazırlanmış olan.
1. Gül-i bâğ-ı vefâ şanmañ ki her yerde müheyyâdır
2. Vefâ bir bû durur zülf-i mu'anberde müheyyâdır
8. **müheyyâdır:-dır**
Gazel 106
Mısra: 2
Hazır, hazırlanmış olan.
1. Gül-i bâğ-ı vefâ şanmañ ki her yerde müheyyâdır
2. Vefâ bir bû durur zülf-i mu'anberde müheyyâdır
9. **müheyyâdır:-dır**
Gazel 106
Mısra: 4
Hazır, hazırlanmış olan.
3. Hemân nerkis midir ancak bağan teşrifine yârîñ
4. Kudûm-ı pâkine gülşen de güller de müheyyâdır
10. **müheyyâdır:-dır**
Gazel 106
Mısra: 6
Hazır, hazırlanmış olan.
5. Dü çeşm-i hûn-feşânım saña meclis eylemiş tertîb
6. Degildir hûn u çeşmim bâde sâğarda müheyyâdır
11. **müheyyâdır:-dır**
Gazel 106
Mısra: 8
Hazır, hazırlanmış olan.

7. Murâd üzre ne mümkün kâim almak o bî-çâre
8. Ser-i erbâb-ı 'aşka derd her yerde müheyyâdır
12. **müheyyâdır:-dır**
Gazel 106
Mısra: 10
Hazır, hazırlanmış olan.
9. Anı bî-hüde tekdîr etmesin taħrîk edip zülfüñ
10. Göñül murġu hemân pervâza o serde müheyyâdır
13. **müheyyâdır:-dır**
Gazel 106
Mısra: 12
Hazır, hazırlanmış olan.
11. Ne semte nazra-sâz olsam cemâliñ oldu manzûrum
12. Hâyâliñ sevdiğim bû dîde-i terde müheyyâdır
14. **müheyyâdır:**
Gazel 106
Mısra: 14
Hazır, hazırlanmış olan.
13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çîn-i zülfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır
15. **müheyyâdır:-dır**
Gazel 213
Mısra: 5
Hazır, hazırlanmış olan.
5. Metâ'-ı naqd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem

müheyyâ etmiş:

1. **müheyyâ etmiş:-miş**
Tarih 1
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak, hazır etmek.
27. Nücûmundan felek etmiş müheyyâ
28. Nişâra bir tabağda dürr-i meknûn

müheyyâ eyle:

1. **müheyyâ eyle:**
Kaside 31
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.
1. Kendüñ ey hâme ser-âgâze müheyyâ eyle
2. İhtîşâşîñ o bihîñ dergehe inhâ eyle

müheyyâ oldu:

1. **müheyyâ oldu:-du**
Kaside 16
Mısra: 82
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazır hâle getirme, tertip etme.
81. Sâlimâ emr-i tefâhür de nihâyet buldu
82. Oldu gayrı dem-i âmîne müheyyâ bülbül

müheyyâ oldukda:

1. **müheyyâ oldukda:-duğ, -da**
Tarih 3
Mısra: 161

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır hâle getirme, tertip etme.

161. Kurulup köprüler olduğda müheyyâ hâşıl
162. Cü gibi oldu revân cisrden erbâb-ı gâzâ

müheyyâ oldular:

1. **müheyyâ oldular:-du, -lar**

Tarih 3

Mısra: 164

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır hâle getirme, tertip etme.

163. Şu gibi akın edip leşker-i Tatar-ı bihîn
164. Bir taraf oldular anlar da müheyyâ ammâ

mühimmât-ı veğâ:

1. **mühimmât-ı veğâ:**

Tarih 3

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş mühimmâtı.

109. Re'yine oldu havâle seferiñ ahvâli
110. Nice isterse göre öyle mühimmât-ı veğâ

mühhmel-i kül:

1. **mühhmel-i kül:**

Matla 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm haramlar.

1. Şevka pîr-i muğân olup bâdî
2. Mühhmel-i kül merâ firistâdî

mühh-i âşaf:

1. **mühh-i âşaf:**

Tarih 2

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vezir mührü.

29. Her biri şadra kudümü târihîñ müjde edip
30. Dedi mühh-i âşaf oldu naqş-ı Aħmed nâmına

mühhü ala:

1. **mühhü ala:-a-ü**

Kaside 24

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göreve gelmek.

33. Ne demekdir ki Sitanbul'a gele bir âşaf
34. Mühhü ala otura şöñra ola nâs-ı habîr

mühhü verdi:

1. **mühhü verdi:-di**

Tarih 3

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetki vermek, bir makama getirmek.

81. Verdi mühhü yine ol zât-ı celilü's-şâna
82. Geldi devletle Sitanbul'a Meħmed Paşa

müjde:

1. **müjdeler:-ler**

Tarih 3

Mısra: 19

Sevinç haberi, beşaret.

19. Müjdeler ile hemîn oldu be-her-câ mâli
20. Toldu gülbâñ-i nüvid ile cihân ser-tâ-pâ

2. **müjdeler:-ler**

Tarih 3

Mısra: 211

Sevinç haberi, beşaret.

211. Müjdeler etdi teħaddüm bize geldi peygâñ
212. K'oldu manşûr u muzaffer deyü erbâb-ı gâzâ

3. **müjdesiyle:-si, -yle**

Kaside 16

Mısra: 48

Sevinç haberi, beşaret.

47. Eylemiş goncayı surhî-i devât-ı la'li
48. Müjdesiyle kim ede vafşını imlâ bülbül

4. **müjdeler:-ler**

Tarih 24

Mısra: 56

Sevinç haberi, beşaret.

55. Sâlim gibi bendeñ dedi teşhîriniñ târihîni
56. Aldı Revân'ın sürünü Sulţân Aħmed müjdeler

5. **müjdesin:-sin**

Kaside 28

Mısra: 46

Sevinç haberi, beşaret.

45. Ger tüfeng-i ķahrı meyl etse helâk-i düşmene
46. Varmadın müjdesin 'ayyâr-ı ecel iħbâr eder

6. **müjdesini:-si, -ni**

Kaside 32

Mısra: 12

Sevinç haberi, beşaret.

11. Ol daħı sünbülü gülzâra revân etdirdi
12. Maķdemi müjdesini eyledi bâġa inhâ

müjde edince:

1. **müjde edince:-in, -ce**

Tarih 18

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müjdelemek.

41. Şabâ Sâlim edince ġüşuma müjde zifâfını
42. Der-i târihi dil açdı Hüdâ'dan fetħ-i bâb oldu

müjde edip:

1. **müjde edip:-ip**

Tarih 2

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müjdelemek.

29. Her biri şadra kudümü târihîñ müjde edip
30. Dedi mühh-i âşaf oldu naqş-ı Aħmed nâmına

2. **müjde edip:-ip**

Kaside 24

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müjdelemek.

21. Şadr-ı ‘ālīye kadem başdı deyü müjde edip
22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezîr

müjde-bahşân:

1. müjde-bahşâne:-e

Kaside 20

Mısra: **286**

Müjde verenler.

285. Kâbil olsa verirdi şükrâne
286. Cümle varımı müjde-bahşâne

müjdegân-ı bî-tevakküfdir:

1. müjdegân-ı bî-tevakküfdir:-dur

Gazel 2

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süreklî müjdelemek.

9. Sezâvâr-ı hezârân müjdegân-ı bî-tevakküfdir
10. Eden dilden ser-i küyunda bir nâm u nişân peydâ

müjde-i feth u zafer:

1. müjde-i feth u zafer:

Kaside 13

Mısra: **129**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetih ve zafer müjdesi.

129. Müjde-i feth u zafer etsin te‘âkub birbirin
130. Her şehir bir neyyir-i nuşret ola şüret-nümâ

müjde-i itmâminı:

1. müjde-i itmâminı:-ın, -ı

Tarih 5

Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlama, bitirme müjdesi.

25. Müjde-i itmâminı gûş eyleyince Sâlimâ
26. Yazdı bir beyt-i dü-târîh âña kilk-i hoş-nüvîs

müjde-i maqdemı:

1. müjde-i maqdemı:-ı

Kaside 24

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sadrazamın- geliş müjdesi.

13. Hâcet olmazsa nola ‘anbere kim etmişdir
14. Müjde-i maqdemı bu cümle cihânı ta‘îr

müjde-i pâk:

1. müjde-i pâk:

Kaside 17

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu müjde.

9. Semâ‘-ı hayrın eden havl-i ‘arş-ı vâlâda
10. Olup bu müjde-i pâk ile büsbütün hürrem

müjde-i şaygân:

1. müjde-i şaygân:

Kaside 20

Mısra: **289**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun, yaraysır müjde || Güzel haber.

289. Müjde-i şaygân degmez mi
290. Bîñ harâc-ı cihân degmez mi

müjde-i vaşlıñla:

1. müjde-i vaşlıñla:-ıñ, -la

Tesdis 5

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma müjdesi.

21. Geh nihânî müjde-i vaşlıñla et def‘-i keder
22. Böyle bil kim hâşlı ey verd-i gülzâr-ı hüner

müjde-künân:

1. müjde-künân:

Tarih 19

Mısra: **3**

Müjdeleyerek.

3. Bendeñe müjde-künân söylediler târîhiñ
4. Sâlimâ Şadık Efendi yine müftü oldu

müjdeler olsun:

1. müjdeler olsun:

Gazel 163

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırı sevinç bildirmek için kullanılan kelime grubu.

3. Geliyor müjdeler olsun yine gam kâfilesi
4. Eylesin hâne-i kalbin dil-i ‘aşık tevsî‘

müjde-senc-i nûr oldu:

1. müjde-senc-i nûr oldu:-du

Tarih 2

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nuruyla - Bir makama geliş- müjdeler saçmak.

15. Hâmdu li‘llâh bu gün ol gündür kudümüñla seniñ
16. Müjde-senc-i nûr oldu her şubuh aşığamına

müjdesin etmeklik:

1. müjdesin etmeklik:-mek, -lik

Kaside 32

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müjdelemek.

5. Nev-bahârın kâdemi müjdesin etmeklik için
6. Nergisi gözcü konuş idi gülistâna şabâ

müje:

1. müjeñ:-ñ

Kaside 31

Mısra: **57**

Kirpik.

57. Her müjeñ sinde bir hañçer-i gül-gün oldu
58. Çeşm-i hünîn-nigeh-i mestîñe inhâ eyle

2. müjem:-m

Gazel 67

Mısra: **3**

Kirpik.

3. Olur her bir müjem bir kilk-i takrîr
4. Sırışkim mâ-cerâyı kılsa tahrîr

3. **müjeñ:-ñ**
Gazel 103
Mısra: 6
Kirpik.

5. Bilinmez keşretinden ğamzeniñ āyīn ü erkānı
6. Müjeñ fehm-i nigāh-ı āhuvāna reh-zen olmuşdur

4. **müjeñ:-ñ**
Gazel 172
Mısra: 10
Kirpik.

9. Derūn-ı sīnemı deldi ħadeng-i müjgānıñ
10. Müjeñ de ğamzeleriñ gibi bī-amān ancak

5. **müjeñ:-ñ**
Gazel 239
Mısra: 1
Kirpik.

1. Ğamze eşkimle müjeñ ser-tiz edip ey mäh-rū
2. Kaşdı besbelli ħisār-ı cāna etmekdir gülü

müjgān:

1. **müjgānı:-ı**
Terkib-bend 1
Mısra: 81
Kirpikler.

81. Eyā müjgānı cāna dāl ħançer
82. Nigāhı 'āşıkāna dāl ħançer

2. **müjgānıñ:-ıñ, -ı**
Terkib-bend 1
Mısra: 95
Kirpikler.

95. Meded müjgānıñ ser-tiz eyle
96. İşiñ rāst et helākim tiz eyle

3. **müjgānım:-ım**
Kıt'a 9
Mısra: 2
Kirpikler.

1. Yitirmiş merdüm-i dīdem remedden naqşıñı cānā
2. Nigāha cüst ü cūya nola sıklet etse müjgānım

4. **müjgān:**
Rübai 10
Mısra: 3
Kirpik || Kalem.

3. Müjgān u şirişkimle edip rıķ'amı tesvīd
4. Tā almağıçün ħaqqımı dīvānına girdim

5. **müjgānım:-ım**
Gazel 10
Mısra: 9
Kirpikler.

9. Sevād-ı fikr-i zülfūñ ile müjgānın niķāb etmiş
10. Siyeh-püşidedir sanma görüp ey 'āşık-ı şeydā

6. **müjgānı:-ı**
Gazel 13
Mısra: 1
Kirpikler.

1. Yine müjgānı cāna erdi āşüb-ı nihān ğā'ib
2. Eder tır-i sitem te'sir 'uşşāķa kemān ğā'ib

7. **müjgānımı:-ım, -ı**
Kaside 16
Mısra: 67
Kirpikler.

67. Nola müjgānıñı çārüb eder ise bāģa
68. Ħidmet-i gülde kuşūr eylemez aşlā bülbül

8. **müjgānımla:-ım, -la**
Gazel 50
Mısra: 3
Kirpikler.

3. Sirişk-i çeşm ü müjgānımla āha yazdırıp nāme
4. Derūnum pādīşāh-ı mülķ-i ħüsne 'arż-ı ħāl eyler

9. **müjgānlarıñ:-lar, -ıñ**
Gazel 67
Mısra: 1
Kirpikler.

1. Kemān ebrularıñ müjgānlarıñ tır
2. Każā ğamzen nigāhıñ 'ayn-ı te'sir

10. **müjgānı:-ı**
Gazel 86
Mısra: 2
Kirpikler.

1. Ne dem kim ğamzeler sāmān u şabra türk-tāz eyler
2. İner tā rüyuna müjgānı istikbāl-i nāz eyler

11. **müjgān:**
Gazel 159
Mısra: 5
Kirpikler.

5. Degil maĥv-ı kamer dil-gir edip müjgān çeşmini
6. Alıpdır cāme-ĥvābında ħadeng-i meh-liķādan feyz

12. **müjgānımıñ:-ım, -ıñ**
Gazel 222
Mısra: 3
Kirpikler.

3. Sūzenīdir işleri müjgānımıñ ser-tā-be-pā
4. Mülket-i ruĥsār-ı dil-ber de aransa kaleden

müjgān-ı çeşmīñ:

1. **müjgān-ı çeşmīñ:-ıñ**
Gazel 205
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözdeki kirpikler.

5. Mū-be-mū devr eyledim müjgān-ı çeşmīñ ħālīme
6. Ğamzeden ğayrı ser-i kūyuñda maĥrem bulmadım

mükedder:

1. **mükedder:**
Kaside 8
Mısra: 150
Kederli.

149. Kesildi pāyı neşātıñ keselse ħaliminde
150. Zāmīr ü bāl mükedder taḫī'a ħādirdir

mükedder eden:

1. **mükedder eden:-en**

Gazel 64

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlendirmek, hüznlendirmek.

13. Ne mümkün eyleme hüsnüñ ğaribiñi tekdır

14. Bizi mükedder eden mā-sivā-yı hüsnüñdür

mükedder etdi:

1. **mükedder etdi:-di**

Gazel 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlendirmek, hüznlendirmek.

3. Cānımı tā ser-i hūlkūma getirdi cānā

4. Hālimi ğāyet ile etdi mükedder ümmiz

mükedder olma:

1. **mükedder olma:-ma**

Rübai 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli, üzüntülü olmak.

3. Gördükçe keder çarhdan ey Sālim-i nā-çār

4. Sen dāmen-i teslime yapış olma mükedder

mükedder olmam:

1. **mükedder olmam:-ma, -m**

Gazel 50

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli, üzüntülü olmak.

9. Mükedder olmam aḥvāl-i zamāna şabrdır kārım

10. Derünüm fikr-i elṭāf-ı Cenāb-ı Zü'l-celāl eyler

mükedder olmaz:

1. **mükedder olmaz:-maz**

Gazel 85

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli, üzüntülü olmak.

5. O bir āyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden

6. Cemāl-i pākine vermez naḳısa ḥatṭ-ı tābişger

mükedder olunca:

1. **mükedder olunca:-un, -ca**

Gazel 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli, üzüntülü olmak.

3. Cünün-ı aşk ile 'aqlım serimde tırılmaz hiç

4. Hıred olunca mükedder gider gelir tırılmaz

mükemmel:

1. **mükemmel:**

Lugaz 4

Mısra: 2

Kusursuz, eksiksiz.

1. Nedit ol cānever-i tırfa-nümā

2. Cümle a'zāsı mükemmel ammā

mükemmel oldu:

1. **mükemmel oldu:-du**

Kaside 9

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusursuz olmak.

25. Bede'ten oldu nüruyla mükemmel

26. Çerāğ-ı ḥāşşıdır 'ālem muḥaşşal

mükerrer:

1. **mükerrer:**

Tarih 17

Mısra: 74

Sürekli, her daim.

73. Müflis-i ğurbet kanā'at eylemez bir baḥşişe

74. Luṭf u iḥsānıñ mükerrer ister ol bī-çār hemİN

mükrem ola:

1. **mükrem ola:-a**

Kaside 17

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkram edilmek.

17. Zamān-ı vālıdi Baḥḥā'ya olsa ger ta'zım

18. Anıñ zamānı da Yeşrib ola hemİN mükrem

mükrem oldu:

1. **mükrem oldu:-du**

Kaside 17

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkram edilmek.

11. Müsebbihān-ı felek yek-ser etdiler tekbır

12. ZemİNde oldu deyü ravza-i Nebi mükrem

mükrim:

1. **mükrimdir:-dir**

Kaside 24

Mısra: 43

İkram eden, ikramı bol.

43. Şu kadar luṭf u kerem şāḥibi mükrimdir kim

44. O olur dünyede cism olmağ olursa tevḫir

mükrim-i ihtişām-ı 'ömr olsun:

1. **mükrim-i ihtişām-ı 'ömr olsun:-sun**

Diğer 9

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömrün ihtişamlı cömertliği || Çok fazla cömertlikte bulunma.

15. Dā'imā müstedām-ı 'ömr olsun

16. Mükrim-i ihtişām-ı 'ömr olsun

mülāhaza:

1. **mülāhaza:**

Kaside 8

Mısra: 126

İyice düşünme.

125. Ne deñlü dā'ire-i fikri eylesem tevsī'

126. BütÜN mülāhaza dār u diyāra da'irdir

2. **mülāhazam:-m**

Kaside 15

Mısra: 41

Düşünce, fikir.

41. Mülâhazam bu ki şevketli pâdişâhımdan
42. Bilâda hük-m-resân oldu kuvvet-i şevket

mülâhaza-i çâr-ebru-yı dil-dâr:

1. **mülâhaza-i çâr-ebru-yı dil-dâr:**

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alan sevgilinin düşünülmesi.

7. Degil mülâhaza-i çâr-ebru-yı dil-dâr
8. Felâket-i dil-i nâ-çâr gayrı yüzdendir

mülâkat ede:

1. **mülâkat ede:-e**

Kaside 11

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Buluşturup görüştürmek.

13. Temâşâ-yı cemâliñ hak müyesser eyleyip yarın
14. Mülâkat ede cennetde bizim ile o sultânı

mülâyim-tab´-ı pākîze-dile:

1. **mülâyim-tab´-ı pākîze-dile:**

Gazel 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mülâyim yaratılış saf gönül || Ulvi,yüce gönül.

3. Hiç mülâyim-tab´-ı pākîze-dile
4. Luftu yokdur rûzgârın ser-te-ser

mülâzım:

1. **mülâzımır:-ı, -dır**

Kaside 33

Mısra: 31

Bağlılık gösteren kimse, hizmetkâr, bağlı köle.

31. İmtişâl emrinin mülâzımıdır
32. Nehyinin ictinâb lâzımıdır

mülhak:

1. **mülhakdır:-dır**

Kaside 1

Mısra: 56

Bağlı, tâbi.

55. Ba´zı ru´yâ mutâbık-ı hakdır
56. Lübb-i şıdka qarîn ü mülhakdır

mülhak olupdur:

1. **mülhak olupdur:-up, -dur**

Diğer 3

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Katılmak, dahil olmak.

113. Her ağaç dibi hele minbere döndü el-hak
114. Bu fezâlar da cevâmi´e olupdur mülhak

mülhem:

1. **mülhem:**

Kaside 17

Mısra: 24

İlhâm edilmiş.

23. Bu müdde´âmıza hâricde bu delil yeter

24. K´olup qarîha-i pâki bu kârda mülhem

mülhem olmamış:

1. **mülhem olmamış:-ma, -mış**

Kaside 17

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlham almak, içine doğmak.

29. Nedir nedir bu leţâfet bu ma´deletkârı

30. Bu rütbe feyze dağı kimse olmamış mülhem

mülket:

1. **mülketinde:-in, -de**

Kaside 17

Mısra: 42

Ülke, yurt.

41. O rütbe ´adline dil-beste cins-i maḥlûkât

42. Ki emr olunsa eder gürk mülketinde ra´y ganem

mülket-i hüsnünde:

1. **mülket-i hüsnünde:-ün, -de**

Gazel 216

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzü.

7. Mülket-i hüsnünde âşüb etmesin peydâ deyü

8. Hep geçirdi ḥattın ol âfet ser-i şemşirden

mülket-i ruhsâr-ı dil-ber:

1. **mülket-i ruhsâr-ı dil-ber:**

Gazel 222

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzü || Güzellik ülkesi.

3. Süzenidir işleri müjgânının ser-tâ-be-pâ

4. Mülket-i ruhsâr-ı dil-ber de aransa kâleden

mülk-i ân:

1. **mülk-i ân:**

Tarih 10

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mülkü || Sevgilinin yüzü.

33. Sünbül-i bâğ-ı cinândır her mü

34. Mülk-i ân ḥatt ile virân olmaz

mülk-i cihânda:

1. **mülk-i cihânda:-da**

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya yurdu, dünya.

5. Beni mülk-i cihânda ´âkil etdin

6. Beni Âdem´de yâ Rab dâḥil etdin

mülk-i dile:

1. **mülk-i dile:-e**

Rûbai 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ülkesi || Aşğın gönlü.

1. Mülk-i dile hicrânı ki şeb-hûn etdi
2. Ahvâl-i perîşânı diger-gûn etdi

mülk-i dili:

1. **mülk-i dili:-i**

Gazel 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ülkesi.

3. Âh-ı cân-süz degil bâng-i ezân zâhir olur
4. Yağdı âteşlere mülk-i dili ol âfetimiz

2. **mülk-i dili:-i**

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ülkesi.

3. Hârâb etdi sipâh-ı gamzesi mülk-i dili çünkim
4. Yed-i şekvâyı ol şâha gönül ben de bülend etdim

mülk-i hicr-i yârâna düşeli:

1. **mülk-i hicr-i yârâna düşeli:-eli**

Diğer 11

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostlardan ayrı düşmek, sevilen kişilerden uzak kalmak.

45. Düşeli mülk-i hicr-i yârâna

46. Tekye-i gam bize semâ'-hâne

mülk-i hüsnünde:

1. **mülk-i hüsnünde:-ün, -de**

Gazel 195

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesi.

7. Gamzeler bigânedir etmez niğeh 'âşıklara
8. Mülk-i hüsnünde garîbiz âşinâmız çok degil

mülk-i 'izârın:

1. **mülk-i 'izârın:**

Gazel 134

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanak ülkesi || Sevgilinin yanağı.

7. İhâta eylemiş mülk-i 'izârın leşker-i hattu
8. 'Adû zu'm eyler 'uşşâkı o kâfir şimdi el vermez

mülk-i keyhusrev:

1. **mülk-i keyhusrev:**

Kaside 22

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keyhusrev'in ülkesi, ordaki herkes. (Keyhusrev: İran Keyaniyan sülalesinin ilki olup Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğludur. Mecazi olarak derecesi pek yüksek padişah manasına da kullanılmıştır.).

47. Anî ednâ nizâmına yek-ser

48. Mülk-i Keyhusrev olsa reşk eyler

mülk-i nevistânı:

1. **mülk-i nevistânı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kamışlık, sazlık.

61. Kalem ki mülk-i neyistânı eyledi teşhîr

62. Kalem-revi o şehîñ mülket-i hayâzirdir

mülk-i suhanverân:

1. **mülk-i suhanverân:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözler söyleyenlerin memleketi.

113. Oldu mülk-i suhanverân târâc

114. Kaldı erbâbı yek-sere muhtâc

mülk-i vücüd:

1. **mülk-i vücüd:**

Tarih 3

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlık ülkesi.

31. Ya 'ni şâhenşeh-i devrân ki nazîrin bu felek

32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her câ

mülte' im oldu:

1. **mülte' im oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 198

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaranın iyileşmesi.

197. Yed-i pâkiyle mess edip o yeri

198. Mülte' im oldu cümle yâreleri

mültecâ-vı 'arîza-i matlûb:

1. **mültecâ-yı 'arîza-i matlûb:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiklikler, talepler için sığınılacak yer -Allah'ın kapısı, huzuru-

3. Ki odur mecma'-ı devâ-yı kulûb

4. Mültecâ-yı 'arîza-i matlûb

mültecâ-vı ârzümendân-ı şeydâyi:

1. **mültecâ-yı ârzümendân-ı şeydâyi:-yı**

Kaside 30

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteklilerin sığınağı.

75. Yeter bu 'abd-i zâra bir nigâh-ı şefkat-âmiziñ

76. Deriñde mültecâ-yı ârzümendân-ı şeydâyi

mültecâ-vı dilân-ı şeyhâna:

1. **mültecâ-yı dilân-ı şeyhâna:-a**

Diğer 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeyhlerin gönüllerinin sığınağı.

3. Çillegâh-ı niyâz mendâna

4. Mültecâ-yı dilân-ı şeyhâna

mültefet-i şâh-ı ekâlîm-i dehir:

1. **mültefet-i şah-ı eḳālīm-i dehir:**

Kaside 24

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya padişahlarının iltifat edileni || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.

29. Habbetzâ mültefet-i şah-ı eḳālīm-i dehir

30. Şadr-ı a'lâyâ münâsib odur ahrâ vü cedir

mülteşem:

1. **mülteşem:**

Kaside 31

Mısra: 96

Ar. Öpülür, bûs olunur.

95. Kıble-i maḳşad edip dergeh-i 'ālî-şânın

96. Dâ'imâ mülteşem ü merci'-i dünyâ eyle

mülük:

1. **mülük:**

Kaside 15

Mısra: 43

(Ar.) Melikler, hükümdarlar.

43. Mülük ederse nola dergehiñden istimdâd

44. Düşüp ḳulübuna ru'b u mehâbet-i şevket

mülük-i zî-şâna:

1. **mülük-i zî-şâna:-a**

Kaside 20

Mısra: 183

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şanlı hükümdarlar.

183. Müşkil olmaz mülük-i zî-şâna

184. Keşf eder Hâḳ ḳulüb-ı şâhâna

mülzem:

1. **mülzemimizdir:-imiz, -dir**

Gazel 98

Mısra: 4

Ar. İlzâm edilmiş, sükûta mecbur edilmiş, susturulmuş, mahbût.

3. Da'vî-i kemâl eylemesin bizlere ḡamzeñ

4. Ârâm-ı taḡammülle o da mülzemimizdir

mülzem eder:

1. **mülzem eder:-er**

Tarih 17

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ar. İlzâm edilmiş, sükûta mecbur edilmiş, susturulmuş, mahbût.

65. Ḳandasın ḳanda telâfî deyü etdikçe ḡayâl

66. Nuḳkumu mülzem eder hep bu cevâb-ı âteşin

mülzem edip:

1. **mülzem edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ar. İlzâm edilmiş, sükûta mecbur edilmiş, susturulmuş, mahbût.

89. Etdi taḡşil Bû Cehil'den hem

90. Semen-i üştürü edip mülzem

mü'min:

1. **mü'miniñ:-iñ**

Kaside 18

Mısra: 55

İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.

55. Mü'miniñ 'iddid ol yevm-i melâ'ik-memdüh

56. Hıvân-ı ni'met olur ol günde cihâna mebzûl

mümkün:

1. **mümkün:**

Gazel 152

Mısra: 3

İmkan dahilinde.

3. Kâkülünden hiç rehâ mümkün midir bir dâm ile

4. Murḡ-ı ḡöñlüm ḡamzeler tâ böyle teşhîr eylemiş

mümkün değil:

1. **mümkün değil:**

Kaside 29

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İmkan dahilinde olmayan.

53. Çünki mümkün değil ol zât-ı şerîfi midḡat

54. Sâlimâ eyle du'â eyleme taşdı' yeter

mümkün mi:

1. **mümkün mi:**

Kaside 12

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.

115. Ne rütbe olsa celî menzil-i cihân manzûr

116. Nezâre eyleme mümkün mi dideniñ küri

2. **mümkün mi:**

Kaside 29

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.

51. Lîk mümkün mi ede lâyıḳı üzre medḡiñ

52. Kilk-i mu'ciz-raḡam u ḡâme-i i'câz-eşer

3. **mümkün mi:**

Gazel 178

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.

9. Sâlim bize her şâ'ir olan etmeye tanzîr

10. Mümkün mi ede bâz ile bâziçe be-her dik

mümkün ola:

1. **mümkün ola:-a**

Gazel 267

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İmkan dahilinde olmak.

1. Rüzgâr öyle degildir ki demek mümkün ola
2. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

2. **mümkün ola:-a**

Gazel 267

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkan dahilinde olmak.

1. Rüzgâr öyle degildir ki demek mümkün ola
2. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

3. **mümkün ola:-a**

Gazel 267

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkan dahilinde olmak.

3. Sorma benden hele ahvâl-i perîşân-ı dili
4. Bî-kârâr öyle degildir ki demek mümkün ola

4. **mümkün ola:-a**

Gazel 267

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkan dahilinde olmak.

5. Nice takrîr edeyim şive-i nâ-didesini
6. Şimdi yâr öyle degildir ki demek mümkün ola

5. **mümkün ola:-a**

Gazel 267

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkan dahilinde olmak.

7. Güle bülbül edemez dardını bir hoş i'lâm
8. Zaḥm-ı hâr öyle degildir ki demek mümkün ola

6. **mümkün ola:-a**

Gazel 267

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkan dahilinde olmak.

9. Saña Sâlim o füsûn-sâzi nice añladayım
10. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

mümkün olmayan:

1. **mümkün olmayan:-ma, -yan**

Lugaz 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkan dahilinde olmak.

15. Bu hâlet Sâlimâ takrîri mümkün olmayan şeydir
16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretdir

mümkün olsa:

1. **mümkün olsa:-sa**

Gazel 188

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkan dahilinde olmak.

9. Ederdim Sâlimâ şerḥ-i derûnum nakl-i bi'l-mıstar
10. Lisân-ı hâli mümkün olsa bir başka kitâb etmek

mümtâz:

1. **mümtâz:**

Kaside 19

Mısra: 5

Gözde, seçkin.

5. Güzide her taraf mümtâz u zibâ kıt'a-i cennet
6. Ki kesb-i feyz eder 'âdem aña etdikde nezzâre

2. **mümtâz:**

Gazel 250

Mısra: 1

Güzel || Güzelce davet.

1. Da'vet etsek ol gözü şehbâzı bir mümtâz ile
2. Avla derlermiş meşeldir gâh bâzı bâz ile

mümtâz eyleyip:

1. **mümtâz eyleyip:-yip**

Diğer 9

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrıcalık tanımak, ayrı tutmak.

87. Gurbetinde bile edip i'zâz
88. Düstânından eyleyip mümtâz

mümtâz-ı cihân:

1. **mümtâz-ı cihân:**

Tesdis 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya seçkini , çok özel || Sevgili.

13. Olunca bir mehe dil-beste mümtâz-ı cihân olsa
14. Zarîf u 'âkil ü dâne-yı şüh-ı dil-sitân olsa

mümtâzi:

1. **mümtâzi'dir:-dir**

Kaside 3

Mısra: 77

Mümkün olmayan, imkânsız.

77. Şerîkiñ mümtâzi'dir yâ İlahî
78. Kerem kıl pâdişehler pâdişâhı

mümtâzi:

1. **mümtâzi'dir:-dir**

Kaside 34

Mısra: 62

İmzalı || Onaylanmış.

61. Sirişt-i pâki anıñ tîn-i maḥtûm-ı zekâvetdir
62. Bu söz erbâb-ı 'irfânıñ yanında cümle mümtâzi'dir

mümtâz-ı tab'-ı 'âlemdir:

1. **mümtâz-ı tab'-ı 'âlemdir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın aydınlığının imzası || 3. Ahmed.

117. Hüsnü mümtâz-ı tab'-ı 'âlemdir
118. Revnaḥ u zibe faşş-ı Hâtem'dir

mümtâzi:

1. **mümtâzi:**

Kaside 12

Mısra: 160

Ar. Nidâ edici, çağırıcı, dellâl.

159. Olup muhâtabı yâ Âdemü'skün ente emriyle
160. Ta'allüm etdi münâdî nidâ vü me'mûrî

münâfık:

1. **münâfıkdır:-dır**
Rübai 1
Mısra: 4
Münâfık || Düşman.
3. Ğam yemem ben kelâm-ı a'dāya
4. Kendi de kavli de münâfıkdır

2. **münâfık:**

- Kaside 10**
Mısra: 148
Zahiren müslim ve bâtinen kâfir olan.
147. Bâd ile eylemişdi yevm-i riḥâl
148. Bir münâfık helâkin istidlâl

münâsib:

1. **münâsib:**
Tahmis 1
Mısra: 10
Yaraşır, uygun.
9. Güzel tarḥ eylemiş üstâd-ı kudret ḥâne-i cânı
10. Şeh-i 'aşka münâsib bir makâm-ı dil-güşâ etmiş

2. **münâsib:**

- Tarih 6**
Mısra: 1
Yaraşır, uygun.
1. Bu münâsib mevzi'-i zîbende-i pākîzede
2. Böyle tarḥ olduğda bu nev-câmî'-i dil-keş-zemîn

3. **münâsib:**

- Kaside 24**
Mısra: 30
Yaraşır, uygun.
29. Ḥabbezâ mültefet-i şâh-ı eḳālîm-i dehir
30. Şadr-ı a'lâya münâsib odur aḥrâ vü cedîr

münâsib görmedik:

1. **münâsib görmedik:-me, -dik**
Gazel 194
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun görmek || Ummak.
3. İntizâr-ı şevḳ-ı vaşl etmeñ münâsib görmedik
4. İhtiyâr-ı ğam da etseñ 'âşıkâ ehven degil

müncemid olmuş:

1. **müncemid olmuş:-muş**
Tarih 17
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Donmak.
31. Müncemid olmuş çü dey şimdi şafâ-yı ḥâtır
32. Şem'-i ârâmin püf etmiş rüzgâr-ı sülḥreğîn

münevver:

1. **münevverlik:-lik**
Muamma 15
Mısra: 2
Nurlu, parlak.

1. 'İzârî var iken ḥürşid doğmağa elem çekmiş
2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-liḳâ nola

münevver etdi:

1. **münevver etdi:-di**
Kaside 12
Mısra: 102
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak, nurlandırmak.
101. Vedî'a eyledi nür-ı Muḥammediyyi aña
102. Münevver etdi şu 'â'ı zemîn ü deyhürî

münevver eyledi:

1. **münevver eyledi:-di**
Tarih 8
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak || İnsanları mutlu etmek.
33. Ki ya'nî nür-ı 'ayn-i çeşm-i İbrâhîm Paşa kim
34. Münevver eyledi teşrîfi dünyâyı 'ale'l-'ıtlâk

münevver eyleye:

1. **münevver eyleye:-ye**
Kaside 30
Mısra: 112
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nurlandırmak, aydınlatmak.
111. Ede tâ kim sipihri şâhid-i ḥürşid pür-revnaḳ
112. Münevver eyleye tâ-kim meh-i tâbân dünyâyı

münevver kıldı:

1. **münevver kıldı:-dı**
Kaside 30
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak.
25. 'Adâletle esâs-ı devleti ihkâm edip zâtı
26. Sürür-ı maḳdem-i pâki münevver kıldı dünyâyı

2. **münevver kıldı:-dı**

- Gazel 293**
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak || Sevgilinin güzelliğinin âşığı mutlu etmesi.

3. Ḥamdü li'llâh kim cemâliñ şâdmân etdi beni
4. Ṭal'atın kıldı münevver külbe-i aḥzânımı

münevver olmuşdur:

1. **münevver olmuşdur:-muş, -dur**
Gazel 260
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nurlanmak, ışık ile dolmak.
11. Göñül pervâneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tâ
12. Desinler Sâlim olmuşdur münevver 'âşıkân içre

münfa'il oldu:

1. **münfa'il oldu:-du**
Gazel 287
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ar. gücenmek, kırılmak, alınmak.

9. Nezâremizden o şüh oldu münfa'îl Sâlim
10. Niğâhımız o gül-endâma hayf bâr oldu

münfa'îl olmamanî:

1. **münfa'îl olmamanî:**-*ma, -ma, -n, -nî*
Gazel 57
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnfial gösterme, gücenme, alınma.
5. Olma âlüde eger ister iseñi râhâtını
6. Münfa'îl olmamanî çâresi çün 'uzletdir

münfekk olup:

1. **münfekk olup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: 234
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılmak.
233. 'Arz-ı şevk eyleyip çemen-be-çemen
234. Şâhî münfekk olup 'urûkundan

münhal olamaz:

1. **münhal olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 242
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş olmak.
7. Dest-i ihsân ile münhal olamaz 'uğdeleri
8. 'İkd-ı sad-'uğde durur sübha-i ezkâr-ı 'adû

münhasır:

1. **münhasırdır:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: 26
Özel; has.
25. Cihânda şevket ü devlet demekte odur
26. Ki münhasırdır aña şân-ı devlet-i şevket

münhezim olmuş:

1. **münhezim olmuş:**-*muş*
Tarih 3
Mısra: 177
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hezimate uğramak.
177. Münhezim olmuş idi iki taburu anî
178. Evvelin hamlende olmuş idi yek-ser yağmâ

münîr-i bârîk-ı mişkât-ı maşrıku'l-işrâk:

1. **münîr-i bârîk-ı mişkât-ı maşrıku'l-işrâk:**
Kaside 12
Mısra: 87
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğan ışığın parlak nuru || Hz. Âdem'in yaratılış nuru.
87. Münîr-i bârîk-ı mişkât-ı maşrıku'l-işrâk
88. K'izâ'e etdi o nür âyet-i nûrun 'alâ nür'ı

münkesir:

1. **münkesirine:**-*în, -e*
Kaside 8
Mısra: 158
Kırılan, kurgın.

157. Bir az da ağlalım bârgâh-ı Mevlâ'ya
158. Ki cebri münkesirine devâ-yı câbirdir

2. **münkesir:**

- Gazel 272**
Mısra: 5
Kurgın || Gönül.
5. Dil şikeste hâtırım mañzûn derûnum münkesir
6. Ben garîb üftâdeye bir çâre Allâh 'aşkına

münkesir olmaz:

1. **münkesir olmaz:**-*maz*
Gazel 69
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırılmak.
3. Kimseler olmaz tevâzu'dan cihânda münkesir
4. Rüy-ı hândân ile evzâ'-ı hodârâ bir midir

münkesirâne:

1. **münkesirâne:**
Kaside 8
Mısra: 95
Kurgın bir şekilde.
95. Derûnu münkesirâne o şâha 'arz edelim
96. Ki derdmendlere anîna 'îmi vâfirdir

münkesirü'l-bâl-i dühür-ı hasret:

1. **münkesirü'l-bâl-i dühür-ı hasret:**
Kaside 12
Mısra: 179
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılıktan dolayı kanadı kırılmak, perişan olmak.
179. Benim ol münkesirü'l-bâl-i dühür-ı hasret
180. Ki özledim yine ehl ü 'iyâl-ı mehcürü

münkir olmuş:

1. **münkir olmuş:**-*muş*
Gazel 31
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnkâr eden olmak, inkâr etmek.
7. Vâ'iz eşvâk-ı neşât-ı meyi olmuş münkir
8. Ele alsa getirirdi anı îmâne kadeh

müntec:

1. **müntec:**
Gazel 192
Mısra: 7
Neticelenmiş, sonu belli olmuş.
7. Bâ'îş-i miñnet olur ol neyi müntec gayrı
8. 'Aşrımızda kerem ummağ katı kemdir ey dil

müntec-i lutf olur:

1. **müntec-i lutf olur:**-*ur*
Kaside 33
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyiliklerin neticesi olmak.
55. Kâma baş-ı muqaddimât-ı terim
56. Müntec-i lutf olur kıyâs ederim

müntehâ etmiş:

1. **müntehā etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonlandırmak.

1. O kim gülnâr-ı hüsnuñ her dirahıtın müntehā etmiş
2. Nihâl-i kâmet-i 'uşşâkı derd ile dü-tâ etmiş

müntehî-i kabz-ı hâricdir:

1. **müntehî-i kabz-ı hâricdir:-dir**

Matla 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölümün her şeyi sona erdirmesi.

1. Reml eden dünyâ için her şahs-ı keç-rev imtihân
2. Seyr-i nokta müntehî-i kabz-ı hâricdir hemân

mürâci':

1. **mürâci' dir:-dir**

Kaside 1

Mısra: 66

Kendisine müracaat edilen || Allah.

65. Kârlar hikmetine râci' dir
66. Cümleten hükümüne mürâci' dir

mürde:

1. **mürde:**

Tarih 1

Mısra: 54

Ölü; bitkin, perişan.

53. Yeñiden eyledi güyâ ki ihyâ
54. Bu mürde 'âlemi sür-ı hümayün

2. **mürdeleri:-ler, -i**

Diğer 10

Mısra: 40

Ölü || Gönlü ölü olan, hissiz, duygusuz (kimse).

39. Ki ya'ni meclis-i pâk-i habîbimiz ki odur
40. Demiyle mürdeleri eyleyen hayât-bağşâ

3. **mürdeyi:-yi**

Kaside 25

Mısra: 24

Ölü; bitkin, perişan.

23. Mesîhâveş murâd etse o kân-ı merhamet eyler
24. Dem-i cân-bağş-ı luţfuyla hezârân mürdeyi ihyâ

mürdegân:

1. **mürdegâna:-a**

Kaside 16

Mısra: 65

Ölüler.

65. Mürdegâna ne yapar böyle Mesîhâ-âyîn
66. Bir şadâsıyla eder şad dili ihyâ bülbül

mürde-i yûsuf ibni ka' b-ı şehîr:

1. **mürde-i yûsuf ibni ka' b-ı şehîr:**

Kaside 10

Mısra: 152

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed'den ölüyü diriltmesi istendiğinde

Allah'ın izni ile yahudi alim Yusuf bin Ka'b'ı diriltmesi anlatılmaktadır.

151. Oldu ihyâ sözüyle bî-te' hîr

152. Mürde-i Yûsuf İbni Ka' b-ı şehîr

mürebba:

1. **mürebba'dır:-dir**

Kaside 6

Mısra: 46

Terbiye olunmuş.

45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbâdân olmuştur

46. O feyz ile mürebba'dır ser-â-pâ şem' ü pervâne

mürebbi' ola:

1. **mürebbi' ola:-a**

Muamma 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğretici olmak.

1. O 'abd-i tıfla kim Sübhân mürebbi' ola kudretten
2. Dağı gehvârede eyler felekke bağş hikmetden

müretteb:

1. **müretteb:-i**

Tarih 1

Mısra: 7

Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.

7. Müretteb tarh-ı lu' betgâhı eyler

8. Felekde Zühre'yi ol bezme meftûn

2. **müretteb:**

Kaside 2

Mısra: 146

Düzenlenmiş || Tamamen.

145. Gülistân-ı cihân durduçça yâ Rab

146. Oğunsun dünyede şî'rim müretteb

3. **müretteb:**

Kaside 5

Mısra: 19

Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.

19. Görünür idi sipîhr içre müretteb encüm

20. Şan çiçekliydi o dîbâ-yı müferrih güyâ

4. **müretteb:**

Gazel 155

Mısra: 1

Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.

1. Müretteb leşker-i müjgân nîgehler bî-amân olmuş

2. Ne mümkün söyleşilmek yâr fettân-ı cihân olmuş

5. **müretteb:**

Gazel 220

Mısra: 5

Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.

5. Derûn-ı sînesin almış müretteb dügmeler yâriñ

6. Girîbân-çâk olur âdem aña bağıdıkça gayretten

müretteb-sâz-ı bezm-i sohbetim:

1. **müretteb-sâz-ı bezm-i sohbetim:-im**

Gazel 223

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sohbet arkadaşı.

9. Ayağın kesme sâkı Sâlim-i âşüfte-dilden gel
10. Benim hergiz müretteb-sâz-ı bezm-i şoşbetim sensin

müretteb-sâzi-i âvîn-i istigrâk olsa:

1. müretteb-sâzi-i âvîn-i istigrâk olsa:-sa

Tarih 8

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Coşma -manevi coşkunluk- meclisinin

düzenleyicisi olmak.

17. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i kudret oldu kim nola

18. Hemîn olsa müretteb-sâzi-i âvîn-i istigrâk

mürsel-i akdem:

1. mürsel-i akdem:

Kaside 12

Mısra: **69**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Evvelki peygamber || Hz. Âdem.

69. Meger ki geldi vücûda o mürsel-i akdem

70. Binâ-yı bi'şet ü ba'siñ esâs-ı ma'mûri

mürşid-i kâmil:

1. mürşid-i kâmil:

Gazel 23

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici. Şeyh ile aynı manaya gelir.

13. Hâle ermekse murâdın Sâlimâ kâli koyup

14. Mürşid-i kâmil öñünde varlığın ardına at

mürtekib-i cümle-i sağâ'irdir:

1. mürtekib-i cümle-i sağâ'irdir:-dir

Kaside 8

Mısra: **188**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bütün günahların günahkarı || Bütün günahları işleyen, işlemeğe meyilli.

187. Fiğân ki nefs-i cehülüm benim Hudâvendâ

188. Hemîşe mürtekib-i cümle-i sağâ'irdir

mürür etdi:

1. mürür etdi:-di

Kaside 10

Mısra: **362**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Geçmek, gitmek.

361. Kâti çok ecniha zühür etdi

362. Piş ü pesden geçip mürür etdi

2. mürür etdi:-di

Kaside 10

Mısra: **386**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir olayın gerçekleşmesi.

385. Emr-i harb-i Tebük edince zühür

386. Etdi bu mu'ciz-i sûtüde mürür

mürüvvet:

1. mürüvvet:

Kaside 27

Mısra: **38**

Cömertlik, ihsan, lutuf.

37. Söylemek istemez âdem anı ammâ tıramaz

38. Kõmaz îmân u mürüvvet k'ola ebkem güyâ

2. mürüvvetdir:-dir

Gazel 148

Mısra: **5**

Cömertlik, ihsan, lutuf.

5. Ğaribe dil-nüvâz olmak mürüvvetdir cihân içre

6. Eden üftâdegân(a) merhâmet aşlâ 'itâb etmez

mürüvvet edip:

1. mürüvvet edip:-ip

Diğer 3

Mısra: **152**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyilikte bulunmak, cömertlik göstermek.

151. Hem gözüm nûru Sa'id'ime de da'vât-ı belîğ

152. Eylerim lutf u mürüvvet edip eyle teblîğ

mürüvvet eyle:

1. mürüvvet eyle:

Diğer 4

Mısra: **91**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyilikte bulunmak, cömertlik göstermek.

91. Hele lutf ile mürüvvet eyle

92. Geh du'â ile 'inâyet eyle

2. mürüvvet eyle:

Gazel 289

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyilikte bulunmak, cömertlik göstermek.

3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ

4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

mürüvvet eylemek:

1. mürüvvet eylemek:

Gazel 226

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyilikte bulunmak, cömertlik göstermek.

13. Nâ-kese Sâlim mürüvvet eylemek bî-hüdedir

14. Eyligin zâyi' eder nâ-merde ihsân eyleyen

mürüvvet kıl:

1. mürüvvet kıl:

Gazel 249

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyilik etmek, cömertlikle bulunmak.

5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nûru mürüvvet kıl

6. Añıp giryânlığım hicriñle Ceyhûn'a selâm eyle

mürüvvet-i bād-ı şabâya:

1. mürüvvet-i bād-ı şabâya:-ya

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher yelinin lütfü.

3. Götürmege o şeh-i hüsn'e arz-ı hâlimizi
4. Hemân mürüvvet-i bād-ı şabāya muntazırız

mürüvvet-i şevket:

1. **mürüvvet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişinin (3. Ahmet) iyilikleri.

73. Nevâl-i Hakk görünür muh̄h-ı üstühvânımda
74. Şakîk-i nâle-resimdir mürüvvet-i şevket

mürüvvet-perverâ:

1. **mürüvvet-perverâ:**

Kaside 30

Mısra: 61

Cömert || Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.

61. Mürüvvet-perverâ bende-nüvâzâ mekrümetkârâ
62. İnân-ı esb-i kilke lütfüñ eyler ise irhâyı

müsâ'ade etmez:

1. **müsâ'ade etmez:-mez**

Gazel 68

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek.

7. Şikeste-dillere etmez müsâ'ade tâli
8. Marîza nüks ser-â-pâ te'âkub üzre gelir

müsâ'ade-i ilticâya:

1. **müsâ'ade-i ilticâya:-ya**

Gazel 131

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sığınma izni || Sevgiliye yakın olma izni.

11. Merâm-ı Sâlim-i zârî niyâza sultânım
12. Biraz müsâ'ade-i ilticâya muntazırız

müşâb:

1. **müşâb:**

Kaside 12

Mısra: 104

Ar. Ecir ve sevaba nâil olan, me'cür.

103. O nûru eyledi mihrâb-ı secde-i ikrâm
104. Ki secde eyleye aña müşâb u me'cürî

müşâbih:

1. **müşâbihdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 73

Ar. Benzer, şebîh, mümâsil, nazîr.

73. Maqâmıda Hacerü'l-esved'e müşâbihdir
74. O noqtalar ki şenâna medâr u dâ'irdir

2. **müşâbih:**

Kaside 19

Mısra: 53

Ar. Benzer, şebîh, mümâsil, nazîr.

53. Müşâbih dürre her bir dâne-i şeb-nem varâklarda
54. Mu'âdil sünbül-i büyâsı zülf-i anberîn-yâre

müşâbih kıldı:

1. **müşâbih kıldı:-dı**

Kaside 15

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

65. 'Ale'l-huşûş Sitanbul'u vaqt-i pâkiñde
66. Cinâna kıldı müşâbih semâhat-i şevket

müşâbih olur:

1. **müşâbih olur:-ur**

Kaside 19

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

21. Olur lâle müşâbih çiftleriñ her reng-i gül-fâmı
22. O mercân-pârelerle kim dizilmiş târî-ı zer-târe

müsâ'id oldu:

1. **müsâ'id oldu:-du**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun, elverişli olmak.

59. Çün hevâ aña müsâ'id oldu
60. Rûzgârımı muvâfîk buldu

müsâ'id olmasa:

1. **müsâ'id olmasa:-ma, -sa**

Gazel 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her şeyin yolunda gitmesi, olumsuzlukla karşılaşmaması.

7. Baht-ı zârîñ ger müsâ'id olmasa saña çi sūd
8. Gâh olur üstâdlar mağlûb-ı lu'b-ı nerd olur

müsâ'id olsa:

1. **müsâ'id olsa:-sa**

Tarih 1

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun, elverişli olmak.

115. Felek ruhsat verir mi arz-ı kâma
116. Müsâ'id olsa da bu baht-ı vârun

müsâ'id-i câh:

1. **müsâ'id-i câh:**

Kaside 20

Mısra: 214

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Yeteneklerine - uygun bir makam -verilmesi-

213. Tahta devletle geçdiğinde o şâh
214. Baña tâli olup müsâ'id-i câh

müşâr:

1. **müşâr:**

Kaside 34

Mısra: 52

Seçkin kişi.

51. Vezîr-i şaf-şikendir Qahramân-ı şîr-efgendir
52. Müşâr ü mü'temendir Rüstem-i bî-bâk ü pervâdir

müşār-i benān olmasın:

1. müşār-i benān olmasın:-ma, -sın

Tahmis 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parmakla gösterilen, seçkin kişi olmak.

7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşār-i benān

8. Hazer ki şöhrete āfet diyor zemīn ü zamān

müşārün bi'l-benān-ı i'tibār olur:

1. müşārün bi'l-benān-ı i'tibār olur:-ün-ur

Kaside 25

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parmakla gösterilen, seçkin biri olmak.

33. Ğubār-ı dergehin kuhl eyleyen çeşm-i dil ü cāna

34. Müşārün bi'l-benān-ı i'tibār olur hilālāsā

müsāvir:

1. müsāyirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 152

Birbirine yol arkadaşı olan.

151. Fezā-yı sinede lā-būd geçer şafā-yı sürür

152. Ne dem ki hüzn ü ferah kaşd ile müsāyirdir

müsebbihān-ı felek:

1. müsebbihān-ı felek:

Kaside 12

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kainatın dua okuyanları || Melekler.

65. Müsebbihān-ı felek etdiler bütün tekbir

66. Duyunca şun '-ı Hudā'dan bu sırr-ı me'sūri

2. müsebbihān-ı felek:

Kaside 17

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kainatın dua okuyanları || Melekler.

11. Müsebbihān-ı felek yek-ser etdiler tekbir

12. Zemīnde oldu deyü ravza-i Nebī mükrem

müsellem:

1. müsellem:

Kaside 31

Mısra: 39

Herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez.

39. Hüccet-i fāzlı müsellem ve 'aleyhi'l-fetvā

40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı imzā eyle

müselmān:

1. müselmān:-a

Gazel 18

Mısra: 4

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

3. Derin etse netice qudsiyān ile tavāf 'āşık

4. Müselmānı bakar mı yā o şūh-ı kāfirin-'ādet

müsemmat etmiş:

1. müsemmat etmiş:-miş

Kaside 34

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Musammat tarzında şiir yazmak.

41. Bu güne etmiş evşāfin müsemmat rakḳ-ı imlāya

42. Zebān-ı ḥāl ile her dem hezārān medḥ-pirādır

müsennā:

1. müsennā:

Gazel 276

Mısra: 16

İkilik || Çokluk.

15. Ferd ferd idi tekāsür de ferāgatde idi

16. Vahādāt u 'aşere belki müsennā yoğidi

müstağrak:

1. müstağrak:

Kaside 20

Mısra: 88

Gark olmak || Nasiplenmek.

87. Bahr ü ber de nevāline muḥlak

88. Cümle ḥalk-ı cihān müstağrak

müstağrak eden:

1. müstağrak eden:-en

Diğer 8

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gark etmek || Bir şeyleri çok fazla ihsan eden, bolca veren.

21. Dehri eden na'ime müstağrak

22. Kıldı zātın 'ināyet-i muḥlak

müstağrak oldu:

1. müstağrak oldu:-du

Kaside 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Batmak || Çok fazla lütufluk, iyilik görmek.

3. Cihān cihān kereme oldu halk müstağrak

4. Felekde kalmadı hiç bir maḥalde fikret-i ğam

müstağrak olsa:

1. müstağrak olsa:-sa

Kaside 17

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Batmak || Çok fazla lütufluk, iyilik görmek.

65. 'Aceb mi lutfuna müstağrak olsa heft iklim

66. Yed-i kerimine vā-beste cümle Rüm u 'Acem

müstağrak-ı dervā-vı cūdudur:

1. müstağrak-ı dervā-yı cūdudur:-u, -dur

Kaside 19

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik denizine gark olmak, çok fazla cömertlik görmek.

93. Bütün 'ālem anıñ müstağrak-ı dervā-yı cūdudur

94. Du'āsı farz-ı 'ayn olmuş durur büldān u emşāre

müstağrak-ı dervā-vı nūr-ı kibrivā:

1. müstağrak-ı deryâ-yı nûr-ı kibriyâ:

Kaside 13

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nur denizine gark olan.

115. Cedd-i firdevs-âşiyân u vâlid-i cennet-mekân

116. Ol iki müstağrak-ı deryâ-yı nûr-ı Kibriyâ

müstaḥkem:

1. müstaḥkem:

Diğer 9

Mısra: 78

Sağlamlaştırılmış, istihkâm edilmiş.

77. Ya'ni yakmış rakib-i Nemrüd-dem

78. Nâr-ı ta'n içre anı müstaḥkem

2. müstaḥkem:

Kaside 10

Mısra: 453

Sağlam || Doğru, gerçek.

453. Diñle da'vî-i şıdkı müstaḥkem

454. Edeyim ben seni miyâna ḥakem

müstaḥkem ede:

1. müstaḥkem ede:-e

Diğer 9

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlamlaştırmak || Sürekli hale getirmek.

149. Ede Bârî seniñ ile her dem

150. Nazar-ı pâki ile müstaḥkem

müstaḥsen olmayınca:

1. müstaḥsen olmayınca:-ma, -yınca

Tesdis 6

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel olmak.

19. Netice olmayınca ḥüsnü gibi ḥulku müstaḥsen

20. Qapılma gördüğün her şüḥ-ı gül-ruḥsâra ey dil sen

müsta'idd-i ḥüsn-i istiklâl:

1. müsta'idd-i ḥüsn-i istiklâl:

Kaside 23

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel olan bağımsızlık kabiliyeti.

53. Eger emrinden olsa müsta'idd-i ḥüsn-i istiklâl

54. Şorup mir'ât terkib eylemiş hergiz heyülâyi

müstecâb oldu:

1. müstecâb oldu:-du

Tarih 18

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(duası) kabul olmak.

17. Esâsın kurdı mi'mâr-ı ezel şevḫın bi-ḥamdi'llâh

18. Du â-yı dil-ḥarâbân-ı maḥabbet müstecâb oldu

müstecâb olur:

1. müstecâb olur:-ur

Gazel 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(duası) kabul olmak.

5. Etsin maṭâf Ka'be-i 'ulyâ-yı küyünü

6. 'Âşık o bezmgehde du'â müstecâb olur

müstedâm olsun:

1. müstedâm olsun:-sun

Kaside 22

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Daim olmak, sürekli olmak.

145. Zâtiñ 'izzetle ber-devâm olsun

146. 'Ömr ü devletle müstedâm olsun

müstedâm-ı 'ömr olsun:

1. müstedâm-ı 'ömr olsun:-sun

Diğer 9

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömrü sürekli olsun || Ömrü uzun olsun.

15. Dâ'imâ müstedâm-ı 'ömr olsun

16. Mükrim-i iḥtişâm-ı 'ömr olsun

müstedâm-ı 'ömr-i devletde:

1. müstedâm-ı 'ömr-i devletde:-de

Kaside 34

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devletin sürekliliği, bekası.

95. Ola hemvâre zâti müstedâm-ı 'ömr-i devletde

96. Cihân tâ kim qarîn-i iltifât-ı luṭf-ı Mevlâ'dır

müstefâd olan:

1. müstefâd olan:-an

Gazel 234

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Faydalanmak.

9. Yokdur verâ-yı perdede takdîr hiç muḥâl

10. Budur nevâl-i maḳdreden müstefâd olan

müstefîz oldu:

1. müstefîz oldu:-du

Kaside 5

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyizlenmek, feyz almak.

53. Oldu rıf'atle o ḥürşid sipihre 'âzîm

54. Müstefîz oldu ser-â-ser meh ü çarḥ-ı ḥadrâ

müstenîr:

1. müstenîr:

Tarih 5

Mısra: 3

Aydınlatmak || Mutlu etmek.

3. Pertev-i ḥürşid-i iclâlñle 'âlem müstenîr

4. Sâye-i luṭfuñ ruḥ-ı dünyâya bir ḥâl-i esîs

müstenîr ede:

1. müstenîr ede:-e

Kaside 33

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak || Mutlu etmek.

35. Budur ayın-i mihr-i şu 'leverli

36. Ki ede müstenir zerreleri

müsterih:

1. **müsterihdir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 202

Gönlü rahat, emin.

201. 'Aşr-ı pâkinde ol şehin her dem

202. O kadar müsterihdir 'âlem

müstenâ:

1. **müstenâ:**

Diğer 3

Mısra: 79

İstisna edilmiş, ayrılmış, mümtaz || Sevgili.

79. Gülsitân içre bu zînet ile ol müstenâ

80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ

müstenâ oldu:

1. **müstenâ oldu:-du**

Diğer 10

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin bir konuma ulaşmak.

67. Cihânı ahladı bildi muhaşşal 'ilmi gibi

68. Bunuñla oldu ma'ârif içinde müstenâ

müstetir etdi:

1. **müstetir etdi:-di**

Tarih 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlemek.

1. Hatt edince taşşîye metn-i münir-i 'arızın

2. Müstetir etdi nikât-ı behcetini tefhîmini

müstevcib:

1. **müstevcib:**

Diğer 9

Mısra: 122

Gerektiren, icap eden.

121. Eyü manşib nefice bu manşib

122. Lik ammâ riyyâyı müstevcib

müstevî:

1. **müstevîdir:-dir**

Lugaz 2

Mısra: 11

Her tarafı bir, doğru.

11. Müstevidir şufûfu ser-tâ-pâ

12. Rezmgehde şu rütbe kim farazâ

müstevî olsa:

1. **müstevî olsa:-sa**

Lugaz 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru olmak, düz olmak.

11. Müstevî olsa o ham-geşte 'acib

12. Olur ol hâşılı bir şekl-i şalib

müsvedde:

1. **müsveddemi:-m, -i**

Gazel 197

Mısra: 2

İlk yazılan, acele ile temiz yazılmayan yazı.

1. Hâyâl edip o zülfü ahımı cânâna 'arz etdim

2. Seher tebyiz edip müsveddemi sultâna 'arz etdim

müserref oldu:

1. **müserref oldu:-du**

Kaside 5

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflemek.

57. Erdi tâ Sidre'ye ol şâh-ı serir-i rıf'at

58. Oldu zâtıyla müserref o makâm-ı vâlâ

müşgâsâ:

1. **müşgâsâ:**

Gazel 219

Mısra: 3

Misk kokusuna benzer || Sevgilinin saçları.

3. Hâyâl-i zülf-i hoş-büyüñ derünüm içre müşgâsâ

4. Ey ahû-dide lutf et söyle mihmân olmasın n'olsun

müşgsây etdi:

1. **müşgsây etdi:-di**

Tarih 10

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mis gibi kokmak.

49. Müşgsây etdi dimâğım her mü

50. Kim demiş hattınâ büyân olmaz

müşir-i muhterem:

1. **müşir-i muhterem:**

Kaside 25

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygıdeğer vezir || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

17. Meh-i evc-i kerem mihr-i cihân-ârâ-yı ferruḥ-dem

18. Müşir-i muhterem zîb-efken-i şadr-ı himem-peymâ

müşir-i remz-i istişkal:

1. **müşir-i remz-i istişkal:**

Gazel 260

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşnutsuzluk göstergesi || Sevgilinin yüzünde ayva tüylerinin belirmesi.

9. Ruḥunda ol haṭı şanmañ müşir-i remz-i istişkal

10. Nigâh etmekdedir 'uşşâka 'ayn-ı imtihân içre

müşk:

1. **müşkü:-ü**

Kaside 15

Mısra: 11

Misk; güzel koku.

11. Haḫā edip düşürdü Ḥoten'de müşkü gazāl
12. Görünse āyinede aña şüret-i şevket

müşkil:

1. müşkil:

Diğer 2

Mısra: 37

Zor, güç.

37. Müşkil imiş netice kār-ı firāk
38. Çekilir iş degil bu bār-ı firāk

2. müşkil:

Diğer 2

Mısra: 40

Zor, güç.

39. Kime rāzım diyem bu ğurbetde
40. Ḥāl müşkil derün ḫayretde

3. müşkil:

Diğer 4

Mısra: 39

Zor, güç.

39. Firḫat-i yār-i ḫaḫīḫ müşkil imiş
40. Hicr-i aḫbāb-ı şadīḫ müşkil imiş

4. müşkil:

Diğer 4

Mısra: 40

Zor, güç.

39. Firḫat-i yār-i ḫaḫīḫ müşkil imiş
40. Hicr-i aḫbāb-ı şadīḫ müşkil imiş

5. müşkildir:-dir

Lugaz 5

Mısra: 17

Zor, güç.

17. Anı nerm eyleme pek müşkildir
18. Serddir ol ḫatı āhen-dildir

6. müşkildir:-dir

Müfret 83

Mısra: 2

Zor, güç.

1. Oturmaḫlıḫda ḫaḫmaḫda ḫacālet el verir yek-ser
2. Ne müşkildir ḫişi dūnyāda pīr olmaḫ 'alil olmaḫ

7. müşkilmiş:-miş

Gazel 174

Mısra: 1

Zor, güç.

1. Ne müşkilmiş göñül bend-i ğam-ı bī-iḫtiyār olmaḫ
2. Ne derd imiş serinde ḫişiniñ sevdā-yı yār olmaḫ

8. müşkildir:-dir

Gazel 221

Mısra: 9

Zor, güç.

9. Güzel da 'vet anı Sālim veli ikrāmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol āfet-i devrāne neylersin

müşkil olmaz:

1. müşkil olmaz:

Kaside 20

Mısra: 183

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zor olmamak.

183. Müşkil olmaz mülük-i zī-şāna

184. Keşf eder Ḥaḫ ḫulüb-ı şāhāna

müşkilât-ı āyet-i ḫüsnün:

1. müşkilât-ı āyet-i ḫüsnün:-üñ

Gazel 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin hat ile benzerlik kurularak okunmasındaki zorluğu belirtmek için kullanılmıştır.

7. Beyāza çıḫmaz idi müşkilât-ı āyet-i ḫüsnün

8. Sevād-ı ḫaḫḫñ anı etmeseydi mū-be-mū tefsīr

müşkil-güşā-yı 'uḫde-i 'uşşāk-ı zār olsam:

1. müşkil-güşā-yı 'uḫde-i 'uşşāk-ı zār olsam:-sa, -m

Gazel 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen āşıkların sıkıntılarını çözen olmak.

3. Nola müşkil-güşā-yı 'uḫde-i 'uşşāk-ı zār olsam

4. Ser-i zülfi dil-āviz-i nigāra şāneyim cānā

müştaş:

1. müştaş:

Kıt'a 2

Mısra: 2

Şevkli, büyük bir şevkle istemek.

1. Te 'āla'llāh ne ḫaşr-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır

2. Ki ḫarḫ-ı bī-'adilin kāḫ-ı cennet görmege müştaş

2. müştaş:

Kaside 5

Mısra: 30

Şevkli, büyük bir şevkle istemek.

29. Meger ol seyyid-i nāsa olup āmāde cihān

30. Maḫdem-i pākine müştaş idi pest ü bālā

3. müştaş:

Tarih 8

Mısra: 56

Şevkli, büyük bir şevkle istemek.

55. Te 'āla'llāh ne maḫbūbu'l-ḫulüb u zāt-ı zī-şāndır

56. Gören müştaş zāt-ı pākini hem görmeyen müştaş

4. müştaş:

Tarih 8

Mısra: 56

Şevkli, büyük bir şevkle istemek.

55. Te 'āla'llāh ne maḫbūbu'l-ḫulüb u zāt-ı zī-şāndır

56. Gören müştaş zāt-ı pākini hem görmeyen müştaş

5. müştaş:

Gazel 75

Mısra: 5

Şevkli, büyük bir şevkle istemek.

5. Şafâya hasret olur rûy-ı şoĥbete müştâk
6. O dil ki künc-i ġamînda ġamîn-i 'uzletdir

6. müştâkız:-iz

Gazel 105

Mısra: 9

Şevkli, büyük bir şevkle istemek.

9. Cemâl-i pâkine Sâlim hemîşe müştâkız
10. Bu iştîyâk bize miĥnet-resân-ı dil-berdir

müştâk oldum:

1. müştâk oldum:-dum

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İştîyaklı olmak.

139. O zamândan ser-i 'uşşâk oldum
140. Görmege ol mehi müştâk oldum

müştâk olsa:

1. müştâk olsa:-sa

Tarih 8

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İştîyaklı olmak.

35. Nola dünyâ ser-â-ser şâd-ı teşrifî olurlarsa
36. Nola 'âlem ser-â-pâ olsa rûy-ı pâkine müştâk

müştâk olursak:

1. müştâk olursak:-ur, -saĥ

Gazel 207

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu etmek; âşık olmak.

9. Nola Sâlim olursak yâre müştâk
10. Muĥâl olmaz fikirde çâre-sâzım

müştâkân:

1. müştâkândır:-dır

Kaside 5

Mısra: 35

Sevenler, şevkle isteyenler.

35. Çarĥ-ı vâlâya buyur rûyuĥa müştâkândır
36. Rüz u şeb maĥdem-i pâkiĥ gözedir ehl-i hevâ

müşte' il etdi:

1. müşte' il etdi:-di

Kaside 12

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şulelenmek, parlamak || Şeytanın hasetliġi.

109. Hasedle mâric-i asliyyesinde vardı bu nâr
110. Ki etdi müşte' il âĥir şerâre-i şûri

müşterî:

1. müşterî:

Kaside 2

Mısra: 68

Jüpiter gezegeni (Güneş sisteminin en büyük ve en etkili gezegenidir, gücü temsil eder.).

67. Hevâ-yı âsitânın etdi te'nîs
68. Anıĥçün Müşterî nâm oldu Bircîs

müşterî buldu:

1. müşterî buldu:-du

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talep edilmek.

123. Geldi ihvâna o şeb bir hâlet
124. Müşterî buldu metâ'-ı şoĥbet

müşterî olaldan:

1. müşterî olaldan:-aldan

Gazel 279

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alıcı, talip olma.

7. Olaldan 'aşkıĥa dil müşterî ey hvâce-i naĥvet
8. Baĥa hep müfte şatdırdı metâ'-ı şabr u sâmânı

müşterî olursa:

1. müşterî olursa:-ur, -sa

Tarih 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alıcı olmak, talip olmak.

5. 'Arz etse ruĥsâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aĥa müşterî gökde nola şems ü kâmer

mütecâsir:

1. mütecâsir:

Kaside 10

Mısra: 492

Cesaretlenen.

491. Görelim n'îşlediĥ sen ey bî-zâd
492. Mütecâsir ġarîb-i sifle-nihâd

müte' essir:

1. müte' essir:

Diġer 2

Mısra: 36

Bir olaydan etkilenmiş; hüznlenmiş.

35. Saĥa aĥlatmak olmaya ġâbil
36. Müte' essir şu rütbe ya'nî dil

mütekeddir olmam:

1. mütekeddir olmam:-ma, -m

Gazel 98

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederli olmak, kederlenmek.

9. Sâlim keder-i hicr ile olmam mütekeddir
10. 'Âlemde bizim derd ü firâĥ 'âlemimizdir

mütelezziz:

1. mütelezzizdir:-dir

Kaside 16

Mısra: 39

Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.

39. Ķand-i vaşfiyla o deĥlü mütelezzizdir kim
40. Güyiyâ bâġda bir tütî-i güyâ bülbül

mü'temen:

1. mü'temendir:-dir

Kaside 34

Mısra: 52

İnanılır, güvenilir, itimad edilir.

51. Vezir-i şaf-şikendir Kahramân-ı şir-efgendir

52. Müşâr ü mü'temendir Rüstem-i bî-bâk ü pervâdır

mütenebbih olur:

1. mütenebbih olur:-ur

Lugaz 3

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, farkına varmak.

31. Mütenebbih olur mu yâ ammâ

32. Yine eyler tabî'atin icrâ

müttakî:

1. müttakîne:-n, -e

Gazel 32

Mısra: 1

1. İttika eden, sakınan, çekinen. 2. Allah'tan korkup menâhîden içtinap eden, âbid, pâk-sîret. Cem'i "müttakîn" gelir.

1. Müttakîne nola tã'atde olur ise felâh

2. Âdemî zühd ü çanâ'at eder elbet işlâh

müttefik:

1. müttefikdir:-dır

Kaside 10

Mısra: 393

İttifak eden, birbiriyle aynı fikirde olan.

393. Müttefikdir bu mu'ciz-i bâhir

394. O rivâyet ki kavli-i Hanzele'dir

mütün-ı hikmetdir:

1. mütün-ı hikmetdir:-dir

Diğer 10

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetli metinler.

47. Bilir ne güne yegâne mütün-ı hikmetdir

48. O fâzıl-ı dür-i yek-tâ-yı kulzüm-i ma'nâ

müyesser:

1. müyesserdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 94

Nasip olmak.

93. Bu nizâm ile kuvvet-i kâhir

94. Kanğı bir devlete müyesserdir

müyesser ede:

1. müyesser ede:-e

Diğer 4

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolaylaştırmak, kolay hale getirmek.

87. Yüzümü sürmegi ben ol câda

88. Hağ müyesser ede bu dünyâda

müyesser etdi:

1. müyesser etdi:-di

Kaside 12

Mısra: 157

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolaylaştırmak, kolay hale getirmek.

157. Müyesser etdi tehecçiyi Rabbi yessirden

158. Olunca ebcede mazhar o şadr-ı pür-nürü

müyesser eyle:

1. müyesser eyle:

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolaylaştırmak, kolay hale getirmek.

9. Dâmen-i Sâlim bu çirk-âb-ı emelden pâk olup

10. Eyle cüduñla müyesser mağşadım yâ Rab baña

müyesser evleyp:

1. müyesser evleyp:-yip

Kaside 11

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolaylaştırmak || Nasip etmek.

13. Temâşâ-yı cemâliñ hağ müyesser evleyp yarın

14. Mülâkat ede cennetde bizim ile o sultânı

müyesser oldu:

1. müyesser oldu:-du

Tahmis 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolaylaştırmak || Nasip etmek.

21. Ederken Sâlimâ gülşengeh-i fikretde refârı

22. Bi-ğamdi'llâh o gül-rüyuñ müyesser oldu didârı

muzaffer:

1. muzaffer:

Tarih 3

Mısra: 212

Galip gelen, üstün.

211. Müjdeler etdi teğaddüm bize geldi peygâm

212. K'oldu manşür u muzaffer deyü erbâb-ı ğazâ

müzâhir:

1. müzâhirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 8

Zahir olan.

7. Derûnumuz ki Kitâbü'ş-şifâ-yı hikmetdir

8. Cebînimizde huñû-ı şifâ müzâhirdir

2. müzâhirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 162

Zahir olan.

161. Şuver ki nazra-i ülâda cümle zâhirdir

162. Hağkâat üzre nigâh olsa hep müzâhirdir

3. muzâhir:

Kaside 9

Mısra: 13

Zahir olan.

13. Olup pür-feyż andan hep muzāhir
14. Lisāna geldi evvel ile āhir

4. **müzāhirdir:-dir**

Matla 23

Mısra: 1

Zahir olan.

1. Müfid olmaz taleb takdir-i pergār müzāhirdir
2. Hemīn reftārı çarḫ-ı keç-reviñ hep bahta dā'irdir

müzdād eylemez:

1. **müzdād eylemez:-mez**

Kaside 10

Mısra: 287

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Attırmak, çoğaltmak.

287. Eylemez mi 'ulüvvünü müzdād
288. Mu'ciz-i rīḫ-i ref' u nuṭḫ-i žimād

müzdād eylese:

1. **müzdād eylese:-se**

Kaside 8

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Attırmak, çoğaltmak.

103. Ne rütbe eylese hāmem belāğatin müzdād
104. Edā-yı rütbe-i şānında yine kāşırdr

müzdād eyleyip:

1. **müzdād eyleyip:-yip**

Kaside 22

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Attırmak, çoğaltmak.

51. Eyleyip 'ilme rağbetin müzdād
52. Etdi bir pāk medrese bünyād

müzeyyen ediñ:

1. **müzeyyen ediñ:-iñ**

Diğer 5

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek || Gelişi ile bir mekanı şereflendirmek.

25. Hānemiz luṭf edip müzeyyen ediñ
26. Da'vi-i ülfeti müberhen ediñ

müzeyyen-sāzi-i āfāk:

1. **müzeyyen-sāzi-i āfāk:**

Tarih 8

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ufukları süsleyen || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

45. Vezir-i ma' delet-güster hüdāvend-i kerem-perver
46. Celilü'l-kadr ü Dārā-fer müzeyyen-sāzi-i āfāk

müzill:

1. **müzill:**

Kaside 8

Mısra: 178

Dilediğini zelil kılıcı olan Bârî Te'âlâ hazretleri.

Esmâ-yı hüsnādandır: Mu'izz ve müzill. Ar. İzlâl edici, eden, ayak kaydırıcı.

177. Vedūd u Berr ü Hakīm (ü) Veliyy ü Nür u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Kāhir'dir

2. 2. 16. N

nā-āšnā:

1. **nā-āšnā:**

Kaside 13

Mısra: 10

Aşına olmayan, bilinmedik.

9. Rüzgārīñ ḫālidir deryāda nev'-i ıztırāb

10. Kūlzüm-i kudret sükün üzre telāṭum nā-āšnā

nā-ber-cā:

1. **nā-ber-cā:**

Gazel 10

Mısra: 2

Alevi hareketlendirmek.

1. Görünmez oldu ser-tā-ser remeden çeşmime dünyā
2. Baña şām-ı firāk u rüz-ı vaşlñ şimdi nā-ber-cā

nābi-i nakkād:

1. **nābi-i nakkād:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlayış sahibi Nabi.

101. Ṭab'-ı çālāk ḫazret-i üstād

102. Zihni-vekkād Nābi-i nakkād

nābi-i üstād:

1. **nābi-i üstād:**

Kıt'a 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üstad, büyük şair Nabi.

1. Sitanbul'a Haleb'den Nābi-i üstād geldikde

2. Kudüm-ı maḫdem-i pāki bizi şād etdi ser-tā-ser

nā-būd:

1. **nā-būd:**

Diğer 3

Mısra: 27

Far. Mevcut değil, yok, ma'dum, gaip.

27. Şadef-i didede ger gevher-i zātın nā-būd

28. Anda ammā ki ḫayālīñ şeb ü rüzān mevcūd

2. **nā-būdu:-u**

Diğer 9

Mısra: 46

Far. Mevcut değil, yok, ma'dum, gaip || Âşık.

45. Şalma ferdāya gurbet-ālūdu

46. Gehi añ meclisiñde nā-būdu

nā-būd olurlardı:

1. **nā-būd olurlardı:-ur, -lar, -dı**

Kaside 6

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak.

75. Eger şāyān-ı ḫahrı olsalar nār-ı mezelletde

76. Yanıp nā-būd olurlardı ser-ā-pā şem' ü pervāne

nā-çār:

1. nā-çārız:-ız

Tesdis 2

Mısra: 2

Çaresiz || *Âşık.*

1. Dirîğ 'âlemde bir yâr-i kerem-mu' tādımız yokdur

2. Fenâ bezminde nā-çārız dile imdādımız yokdur

2. nā-çār:

Kaside 35

Mısra: 62

Far. Çaresiz.

61. Çekilir mi ğam-ı gîsü-yı nigâr ey Sâlim

62. Çeker ancak anı 'âşık olan elbet nā-çār

nā-çār eder:

1. nā-çār eder:-er

Gazel 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz bırakmak.

5. Bir gece haşr olmaz idik âh ile biz lîk âh

6. Âdemi nā-çār eder endüh-ı dünyâ âh-düst

nā-çîz:

1. nā-çîz:

Matla 66

Mısra: 1

*Hiç hükmünde olan, değersiz, önemsiz, küçük ||
Âşık.*

1. Ser-i küyünda körpe 'âşıkıñ nā-çîz ü ednâdır

2. Reh-i 'aşkıñda ölmeklik seniñ ednâdan ednâdır

nā-dân:

1. nā-dân:

Gazel 160

Mısra: 8

Cahil, akılsız.

7. Duğter-i rezden nola şüfi murâd almaz ise

8. Edemez sulţân-ı ceys şevk ile nā-dân ihtilâţ

nā-dân olanıñ:

1. nā-dân olanıñ:-an, -iñ

Müfret 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cahil olmak.

1. Kalb-i cāhilde nola olmasa nūr-ı 'irfân

2. Kendi nā-dân olanıñ kalbi de olur nā-dân

nā-dân olur:

1. nā-dân olur:-ur

Müfret 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cahil olmak.

1. Kalb-i cāhilde nola olmasa nūr-ı 'irfân

2. Kendi nā-dân olanıñ kalbi de olur nā-dân

nā-dîde:

1. nā-dîde:

Tarih 23

Mısra: 2

Görülmemiş.

1. Hoşâ kaşr-ı leb-i deryâ neşât-ârâ-yı bî-hem-tâ

2. 'Adilî nā-şünüde mişli nā-dîde ferah-sîmâ

2. nā-dîdesi:-si

Kaside 24

Mısra: 32

Görülmemiş.

31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi

32. Kevne nā-dîdesi bir kâr-ı nühüfte tebsîr

nâdir:

1. nâdiri:-i

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 60

Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.

59. Baña hergiz be-ihtimâl-i ba'îd

60. Nâdiri az ola ede taqlîd

2. nâdir:

Diğer 11

Mısra: 51

Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.

51. Şavb nâdir şavâb ekdârî

52. Etdi firqat delilden 'ârî

nâdire-i istikşâ:

1. nâdire-i istikşâ:

Kaside 26

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Farkına varmanın nadirliği || Ömrün geçiciliğini
az sayıda insan fark etmesi.*

29. Meñhar-i devletiyân revnağ-ı Âl-i 'Osmân

30. Hâşıl-ı 'ömr-i cihân nâdire-i istikşâ

nâ-fehimlik:

1. nâ-fehimlik:

Gazel 110

Mısra: 10

Anlayışsızlık.

9. Meşeldir güç ile olmaz güzellik bezm-i 'âlemde

10. Qabâhat nâ-fehimlik âdeme 'ayn-ı qabâhatdır

nâf-ı bihteriniñ:

1. nâf-ı bihteriniñ:-iñ

Gazel 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel koku || Sevgilinin saçları.

3. Görüp her bir şikenc-i nâfe-i nâfa esîr oldu

4. Temâşâ etdi nâf-ı bihteriniñ mevc urur deryâ

nâf-ı sîm:

1. nâf-ı sîm:

Müfret 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sim gibi göbek || Miskin ceylan göbeğinden elde edilmesinden hareketle sevgilinin güzel kokusu.

1. Degildir hâl-i müşğiniñ o nâf-ı sim üstünde
2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış hoşka ağzıdır

nağam:

1. **nağam:**

Kaside 17

Mısra: 44

Nağme.

43. Zamân-ı devlet-i pâkinde Hakk'a hamd olsun
44. Ğam oldu cümle nağam cevri-rüzgâr 'adem

nağam-ı tâze:

1. **nağam-ı tâze:**

Kaside 31

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni nağmeler.

35. Gülşen-ârâ-yı hezârân nağam-ı tâze olup
36. Bülbülü lezzet-i ta'birine şeydâ eyle

nâgeh:

1. **nâgeh:**

Tarih 24

Mısra: 17

Far. ansızın, apansız.

17. Hân Aħmed-i encüm-sipâh kim kıla nâgeh 'azm-i râh
18. Fevz ü zafer çün mihr ü mâh öñünce zer-meş'al çeker

nâ-gehân:

1. **nâ-gehân:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 3

Ansızın, birdendire.

3. Erişdi nâ-gehân gönlüm Hişâr'a
4. Güzârı verdim anda ben çarâra

2. **nâ-gehân:**

Kaside 18

Mısra: 32

Ansızın, birdendire.

31. Ğhenin zirh ile efsürde miyâh oldu bedid
32. Nâ-gehân leşker-i sermâ edicek bâğa duħul

nâgehân:

1. **nâgehân:**

Gazel 124

Mısra: 3

Ansızın, birdendire.

3. Evc-i istiğnâda pervâz eyler iken nâgehân
4. Dâmgâh-ı kâkül-i dil-dâre düşdü gönlümüz

nağme:

1. **nağmesini:-si, -ni**

Diğer 3

Mısra: 86

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi. || Bülbülün ötüşü.

85. Şevk-ı sūrî ile bülbüller ise ser-tâ-pâ

86. Her biri nağmesini etmede yer yer icrâ

2. **nağmeyi:-yi**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 9

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

9. Hezârân nağmeyi etmekte efzün

10. Ğurulmuş güyyiâ sūr-ı hümâyün

3. **nağmesi:-si**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 35

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

35. Rehâvî nağmesi gibi ben ey yâr

36. Esirim kâfir-i âlâma her bâr

4. **nağmeyi:-yi**

Kaside 16

Mısra: 6

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

5. Göricek rüy-ı gülü şad-ferâh ile eyler

6. Bir şadâsında hezâr nağmeyi icrâ bülbül

5. **nağme'i:-i**

Kaside 16

Mısra: 50

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

49. Güşuna düş ola mı deyü be-her dem böyle

50. Şad tekellüfle olur nağme'i pirâ bülbül

6. **nağmeye:-ye**

Kaside 16

Mısra: 58

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

57. Ben de evşâfîni zikr eyler iken hâme-i dil

58. Etdi bir nağmeye âğâze çü güyâ bülbül

nağme eder:

1. **nağme eder:-er**

Diğer 3

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sesler çıkarmak || Bülbülün şakıması.

69. Şâh-ı güllerde hezâr nağme eder murğ-ı seher

70. Güyyiâ hâtır-ı 'uşşâkı tesellî eyler

nağme-endâz olur:

1. **nağme-endâz olur:-ur**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nağmeler söylemek.

5. O demde olur idim nağme-endâz

6. Nevâ-yı 'aşkda eylerdim ser-âgâz

nağme-i âb-ı revânın:

1. **nağme-i âb-ı revânın:-in**

Tarih 16

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akarsunun sesi.

9. Nağme-i āb-ı revānın gūş edenler dem-be-dem
10. Diñlemezciler ‘andelibi gūş tūtmazlar neye

nağme-i cān-sūzun etmeklikde:

1. nağme-i cān-sūzun etmeklikde:-mek, -lik, -de

Kaside 19

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can yakan, gönle dokunan nağmeler söylemek.

29. Hezārān nağme-i cān-sūzun etmeklikde gül-bünde
30. Ser-āğāz eyledikçe her taraf murgān-ı ezkäre

nağme-i efgāna:

1. nağme-i efgāna:-a

Tesdis 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat nağmeleri, sesleri.

13. Mū-şikāfān-ı sır-ı her tār-ı evtār-ı niyāz
14. Eylemez āğāz edince nağme-i efgāna āz

nağme-i nāzikterin-i ‘uzletdir:

1. nağme-i nāzikterin-i ‘uzletdir:-dir

Gazel 75

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnızlığın nazik sesleri.

7. Şarir-i kilik-i belāgat-ķarānımız şimdi
8. Hemīşe nağme-i nāzikterin-i ‘uzletdir

nağme-i şeh-nāz ederler:

1. nağme-i şeh-nāz ederler:-er, -ler

Kaside 19

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehnaz (Mūsikimizin en eski birleşik makamlarından biri) makamında terennüm etmek.

33. Şadā-yı şūr-efkenle ederler nağme-i şeh-nāz
34. Ķonup bülbülleri geh serve gāhī naħl-i gül-nāre

nağme-i şeh-nāz etse:

1. nağme-i şeh-nāz etse:-se

Tahmis 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehnaz (Mūsikimizin en eski birleşik makamlarından biri) makamında terennüm etmek.

21. Ney-i hāmeyle ne dem nağme-i şeh-nāz etse
22. Medħ-i gül-gonca-leb-i dil-ber-i tannāz etse

nağme-i şevk-ı bahār etmegi:

1. nağme-i şevk-ı bahār etmegi:-i

Kaside 31

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsiminin mutluluğundan şarki söylemek.

13. Eyle elhānıñ ile bāğ-ı diliñ gülşen-i zib
14. Nağme-i şevk-ı bahār etmegi bālā eyle

nağme-i vaşfiñ:

1. nağme-i vaşfiñ:-iñ

Kaside 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflarını (3. Ahmed) söylemek.

1. Nağme-i vaşfiñ ile hep şeh-ārā bülbül
2. Anıñ için hoş eder şavtı ser-ā-pā bülbül

nağme-pirā-vı gülistān olarak:

1. nağme-pirā-vı gülistān olarak:-arak

Gazel 144

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesinin süslü nağmeleri olmak.

5. Bülbülāsā düşüp ey gonca-dehen efgāna
6. Nağme-pirā-vı gülistān olarak öldük biz

nağme-sāz olunur:

1. nağme-sāz olunur:-un, -ur

Diğer 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terennüm etmek || Kamış kalemden hareketle güzel manalar ortaya koymak bağlamında.

13. Ney-i hāmeyle nağme-sāz olunur
14. Bizleri ‘afviñiz niyāz olunur

nağme-senc-i dem olur:

1. nağme-senc-i dem olur:-ur

Kaside 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın ahenkli sesi olmak || Bülbülün ötüşü.

3. Bāğ u şuffe demidir kilik-i şarir-engiziñ
4. Nağme-senc-i dem olur bülbül-i güyā eyle

nā-ħak vere:

1. nā-ħak vere:

Gazel 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haksız yere, haksız olarak.

1. Verme ruħşat ģamze-i cellāda sultānım meded
2. Ķıl teraħħum dökmesin nā-ħak yere ķanım meded

2. nā-ħak vere:

Gazel 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haksız yere, haksız olarak.

1. Verme ruħşat ģamze-i cellāda sultānım meded
2. Ķıl teraħħum dökmesin nā-ħak yere ķanım meded

3. nā-ħak vere:

Gazel 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haksız yere, haksız olarak.

1. Verme ruħşat ģamze-i cellāda sultānım meded
2. Ķıl teraħħum dökmesin nā-ħak yere ķanım meded

nahcır:

1. nahcırin:-iñ

Gazel 91

Mısra: 8

Av.

7. Şāhbāz-ı evc-i ‘aşk-ı dil-berim dersin bana
8. Ey gönül söyle ser-i küyunda naḥciriñ nedir

2. **naḥciriñdir:-iñ, -dir**

Gazel 214

Mısra: 7

Av || *Âşığın sevgilinin saçlarına kapılarak onun avı olması.*

7. Murğ-ı dil dāmgeh-i tırrada naḥciriñdir
8. O iki çeşm-i ğazālāne şikār oldum ben

naḥcır olsa:

1. **naḥcır olsa:-sa**

Gazel 67

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Av olmak, avlanmak || Sevgilinin âşığını kendisine tutkun etmesi.

9. Şikenc-i kākülün dām-ı kazādır
10. ‘Aceb mi murğ-ı diller olsa naḥcır

naḥcır olup:

1. **naḥcır olup:**

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Av olmak, avlanmak || Sevgilinin âşığını kendisine tutkun etmesi.

5. Gözümde pır pır uçar naḥş-ı didesi yāriñ
6. Olup o çeşm-i ğazāle tezerv-i dil naḥcır

2. **naḥcır olup:-up**

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Av olmak, avlanmak || Sevgilinin âşığını kendisine tutkun etmesi.

5. Gözümde pır pır uçar naḥş-ı didesi yāriñ
6. Olup o çeşm-i ğazāle tezerv-i dil naḥcır

naḥcır-i usārāyı:

1. **naḥcır-i usārāyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirleri avlamak.

85. Hizebrān-ı veğā ḥamyāze-riz-i ārzū olsun
86. Güzel şayd eylesin vaktinde naḥcır-i usārāyı

nāhīd-i devrān:

1. **nāhīd-i devrān:**

Kaside 2

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın zühre yıldızı.

65. Ser-āğāz eylese Nāhīd-i devrān
66. Senā-yı zāt-i pākın eyler i ‘lān

naḥīf olur:

1. **naḥīf olur:-ur**

Lugaz 2

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güçsüz, etkisiz olmak.

23. Gāh olur bir piyāde naḥīf
24. Bir süvārī eder rezimde za ‘if

naḥil:

1. **naḥil:**

Diğer 3

Mısra: 84

Fidan.

83. Servler kim nice zībiş ile pīşinde tırrur
84. Ālet-i sūr naḥil ārāyişin el-ḥaḥ ki verir

2. **naḥıllar:-lar**

Diğer 3

Mısra: 58

Fidan.

57. Sāye-i devlet-i teşrif-i bahārda yek-ser
58. Sāyeler saldı cihān içre naḥıllar yer yer

naḥl:

1. **naḥle:-e**

Kaside 10

Mısra: 232

Hurma ağacı.

231. Oldugunda o şaḥs-ı mu ‘ciz-ıhvāh
232. Emr edip naḥle ol Resūl-i İlāh

2. **naḥli:-i**

Kaside 10

Mısra: 246

Hurma ağacı || Allah Resulü (asm) kâfirlerin yalanlamalarından dolayı hüznü olduğu bir zamanda dedi ki: “Ey Rabbim, bana öyle bir âyet (mucize) göster ki, bundan böyle beni yalanlayanlara aldırmaayım.” Hazreti Enes’in rivayetinde, bu hadise vuku bulmadan evvel Hazreti Cebrâil de oradaydı. Vadi kenarında bir ağaç vardı. Hazreti Cebrâil’in haber vermesiyle Allah Resulü (asm) o ağacı çağırır, ağaç yanına geldi. Sonra “Git” dedi. Tekrar gitti, yerine yerleşti.

245. Tesliyet vermege dem-i vaḥşet
246. Etdi bir naḥli meclise da ‘vet

3. **naḥl:**

Kaside 10

Mısra: 248

Hurma ağacı.

247. Eyleyince maḥalline ric ‘at
248. Anda ol naḥl eyledi ḥıdmet

4. **nahleriñ:-ler, -iñ**

Kaside 26

Mısra: 10

Fidan.

9. Ḳaddini dāl edip bār-ı firāḳ-ı nev-rüz
10. Kahr ile nahleriñ rişi sefid oldu dilā

5. **naḥle:-e**

Gazel 244

Mısra: 8

Fidan.

7. Cünün-ı 'aşk ile bülbül nihâl-i verdi fark etmez

8. Nola her naḥle eylerse temennâ gülsitân içre

naḥlân olur:

1. **naḥlân olur:-ur**

Gazel 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fidan olmak || Büyümek, serpilmek.

3. Tarâvet-yâb olursa nola eşkimden kaç-i hübân

4. Olur ser-sebz ü ter naḥlân alıp neşv ü nemâdan feyz

naḥlân-ı çubuklu:

1. **naḥlân-ı çubuklu:**

Diğer 3

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çubuklu'daki -İstanbul'da bir mekan- fidanlar.

133. Tâze naḥlân-ı Çubuklu ise dîvân tırmuş

134. Şan selâm almağa züvvârına hâzır olmuş

naḥl-i cefâdır:

1. **naḥl-i cefâdır:-dır**

Gazel 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa ağacı.

7. Gönül ol serv-қaddim seyr edip büy-ı vefâ umma

8. Benim gülzâr-ı mihrimden қopan naḥl-i cefâdır hep

naḥl-i emelin:

1. **naḥl-i emelin:-in**

Gazel 237

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek fidanı-ağacı.

7. Eşk-i terini etmesin eksik hele 'aşık

8. Naḥl-i emelin dirse eger bârver olsun

naḥl-i firâkıña asılıp:

1. **naḥl-i firâkıña asılıp:-ıp**

Diğer 3

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık fidanına asılmak || Ayrılıktan dolayı şairin

feryat etmesi.

17. Aşılıp naḥl-i firâkıña seniñ etmede zâr

18. Murğ-ı işhâk ile oldum hele şimdi hem-kâr

naḥl-i gül:

1. **naḥl-i gül:**

Diğer 3

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül fidanı.

81. Naḥl-ı gül taḥt-ı revân olsa olurdu a'lâ

82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyâ

naḥl-i gül-bün:

1. **naḥl-i gül-bün:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül fidanı.

23. Naḥl-i gül-bün sezâdır olsa hemân

24. Âşiyân-ı dil-i suḥan-dânân

naḥl-i güllerde:

1. **naḥl-i güllerde:-ler, -de**

Kaside 34

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül fidanı.

9. Yine gül-geşt-i gülzâra şalâdır ehl-i 'irfâna

10. Hezârân naḥl-i güllerde fiğân u nâle-pîrâdır

naḥl-i gülleri:

1. **naḥl-i gülleri:-ler, -i**

Gazel 288

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül fidanı.

3. Büy-ı vefâ-yı gülşeni teftiş ederek

4. Hep bâda verdi murğ-ı seher naḥl-i gülleri

naḥl-i gül-nâre:

1. **naḥl-i gül-nâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nar çiçeğinin fidanı.

33. Şadâ-yı şür-efkenle ederler nağme-i şeh-nâz

34. Қonup bülbülleri geh serve gâhî naḥl-i gül-nâre

naḥl-i gülüm:

1. **naḥl-i gülüm:-üm**

Gazel 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül fidanı.

1. Hezâr-ı bâğ-ı 'aşkıñ rüy-ı dil-ber gülsitânımdır

2. Benim naḥl-i gülüm ol serv-қadd-i dil-sitânımdır

naḥl-i gülzârı:

1. **naḥl-i gülzârı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül fidanı.

11. Serin taḥrîk eder şanma şabâdan naḥl-i gülzârı

12. Nihâlîñ inḥinâsı ehl-i 'irfâna temennâdır

naḥl-i hurmâya:

1. **naḥl-i hurmâya:-ya**

Kaside 10

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hurma fidanı.

105. Naḥl-i hurmâya bir du'â etdi

106. Câbir'in deynine vefâ etdi

naḥl-i lutfundan:

1. **naḥl-i luṭfundan:-un, -dan**

Kaside 28

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ağacı.

35. Sakf-ı beyt-i cūda kim mi'mār-ı himmet çarḥda

36. Eyler ise naḥl-i luṭfundan anıñ pālār eder

naḥl-i muṭarrā:

1. **naḥl-i muṭarrā:**

Kaside 16

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze fidan.

25. Germi-i 'aşk ile bī-hüş olalı gülşende

26. Oldu üftāde-i her naḥl-i muṭarrā bülbül

naḥl-i sāde-rū:

1. **naḥl-i sāde-rū:**

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yüzlü fidan || Yüzünde tüy bitmemiş sevgili.

1. Ne bāğ-ı kāmda bir naḥl-i sāde-rū gördük

2. O gülşeniñ ne bahārında reng ü bü gördük

naḥl-i tāzeler:

1. **naḥl-i tāzeler:-ler**

Gazel 89

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze fidan || Sevgili.

11. Serlerin tahrik etdikçe şabādan Sālimā

12. Gāfilān-ı bāğ-ı naḥl-i tāzeler tehdid eder

naḥl-i ümīdin:

1. **naḥl-i ümīdin:-in**

Gazel 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit ağacı || İstek ve arzular, beklentiler.

3. Eder naḥl-i ümīdin nā-kesiñ pür-bār-ı kām elbet

4. Merām-ı hām-tab'āna hemişe reh-nümādır çarḥ

naḥl-i ümmīdi:

1. **naḥl-i ümmīdi:-i**

Gazel 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit ağacı.

7. Ederdim naḥl-i ümmīdi pür-evrāk-ı taleb ey dil

8. Olaydı meyve-i vaşl-ı dil-ārāya recā bā'ış

naḥvet:

1. **naḥvet:**

Gazel 18

Mısra: 6

İlahi nur, Allah'ın ihsan ettiği manevi aydınlık, ilim.

5. Yıkıldık pāy-māl olduğ derinde ḥāk-i rāh olduğ

6. Edelden naḥvet ü nāzı bize ol nāzenin 'ādet

naḥv-i kāma:

1. **naḥv-i kāma:-a**

Kaside 33

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk sözleri.

59. Naḥv-ı kāma ne nuṭku şarf edelim

60. Zıkr-i maḥşadda ṭayy-ı ḥarf edelim

naḥv-i pākini:

1. **naḥv-i pākini:-in, -i**

Diğer 10

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek sözler.

45. Ki naḥv-i pākini bilmek murād eden 'ākil

46. Eder kelāmını tefsir de andan şofra

nā'ib:

1. **nā'ib:**

Kaside 29

Mısra: 33

Vekil.

33. Kāzı nā'ib olamaz maḥkeme-i fazlında

34. Ḥüccet-i 'ilmine ger eylese imzā-yı nazar

nā'il:

1. **nā'il'in:-iñ**

Tedis 6

Mısra: 22

17.yüzyıl Sebki-Hindi akımının önemli temsilcisi.

21. Budur semt-i maḥabbetde hemişe 'āşıkā ehven

22. Ki bu nükte bilindi Nā'il'in bu beyt-i pākinden

nā'il:

1. **nā'il:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 81

17.yüzyıl Sebki-Hindi akımının önemli temsilcisi.

81. Nā'il ü Nā'ilī vü Neylī hep

82. Reşk ederse şî'rime ne 'aceb

2. **nā'il'in:-iñ**

Diğer 4

Mısra: 57

Şairle çağdaş bir zat.

57. Nā'il'in maṭlabı neyl-i vuşlat

58. Görmege rüyuñu eyler rağbet

3. **nā'il:**

Diğer 4

Mısra: 61

Şairle çağdaş bir zat.

61. Ḥaḥ bu kim pāk-edādır Nā'il

62. Meclise rüh-fezādır Nā'il

4. **nā'il:**

Diğer 4

Mısra: 62

Şairle çağdaş bir zat.

61. Ḥaḥ bu kim pāk-edādır Nā'il

62. Meclise rüh-fezādır Nā'il

5. **nā' il:**

Diğer 4

Mısra: 67

Şairle çağdaş bir zat.

67. Hişşe-yâb etmese Nā' il ya' nî

68. Ki mezâk-ı nemekîn ile beni

6. **nā' il:**

Gazel 266

Mısra: 13

*İstedîği şeye erişen, arzu ettiğini ele geçiren,
murâdına eren.*

13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nā' il göncalar

14. Bülbülün kârı hemişe Sâlim efgân olmasa

nā' il olam:

1. **nā' il olam:-a, -m**

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, Muradına ermek.

5. Cihânda kâmina nā' il olam diyen kişi cānâ

6. Mücerredir zen-i dünyâya mağlûb olmağa muhtâc

nā' il oldular:

1. **nā' il oldular:-lar**

Gazel 16

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, Muradına ermek.

7. Zülfüne agyâr nā' il oldular bî-renc hayf

8. Anlara bu şefkatin bād-ı hevâdan çıktığı hep

nā' il oldum:

1. **nā' il oldum:-dum**

Tarih 2

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, elde etmek, ulaşmak.

27. Ben de şevk-ı mağdemiyile Sâlimâ mesrûr iken

28. Hâmdü li' llâh nā' il oldum kudsiyân ilhâmına

nā' il olsak:

1. **nā' il olsak:-sak**

Diğer 9

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, elde etmek, ulaşmak.

141. Nā' il olsak nevâl-i ikrâma

142. Gelse dahı bize Şeref-nâme

nā' ilî:

1. **nā' ilî:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 81

17.yüzyıl Sebki-Hindi akımının önemli temsilcisi.

81. Nā' il ü Nā' ilî vü Neylî hep

82. Reşk ederse şî'rime ne' aceb

nā' il-i bezm-i bikr-i ma' nîvim:

1. **nā' il-i bezm-i bikr-i ma' nîyim:-yim**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç kullanılmamış manalara ulaşan şâir.

3. Baħr-i zehhâr-ı fikr-i ma' nîyim

4. Nā' il-i bezm-i bikr-i ma' nîyim

nā' il-i dil-dâr eder:

1. **nā' il-i dil-dâr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye ulaştırmak.

15. Mâh-ı 'id kim nev-kumâş-ı vaşlı ihzâr eyleyip

16. 'Aşık-ı hicr-âşinâyı nā' il-i dil-dâr eder

nā' il-i feyezân oldukça:

1. **nā' il-i feyezân oldukça:-dukça**

Kaside 10

Mısra: 497

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bolluk, berekete ulaşmak.

497. Eller oldukça nā' il-i feyezân

498. Ğaflet etdi seni tehî-dâmân

nā' il-i 'id-i vişâliñ olmak:

1. **nā' il-i 'id-i vişâliñ olmak:-mağ**

Gazel 199

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma bayramına nail olmak || Sevgiliye kavuşma mutluluğuna erişebilmek.

5. Nā' il-i 'id-i vişâliñ olmak olmaz her zamân

6. Bir zamân da rûze-dâr-ı hicriñ olmak niyyetim

nā' il-i maksûd olup:

1. **nā' il-i maksûd olup:-up**

Gazel 171

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amacına, isteklerine ulaşmak.

11. Şarf-ı himmet eyledik biñ kez velî Sâlim henüz

12. Nā' il-i maksûd olup mesrûr u ħandân olmadık

na' im:

1. **na' im:**

Kaside 1

Mısra: 17

Nimetler.

17. Ebr-i luţfu na' im ile mâlî

18. Kereminden bir ân degil ħâlî

2. **na' imi:-i**

Kaside 8

Mısra: 96

Nimetler.

95. Derünü münkesirâne o şâha 'arz edelim

96. Ki dermendlere anıñ na' imi vâfirdir

3. **na' ime:-e**

Diğer 8

Mısra: 21
Nimetler.

21. Dehri eden na'ime müstağrak
22. Kıldı zātūn 'ināyet-i muṭlak

na'īm-i hakk:

1. na'īm-i ḥaḫḫ:

Tarih 1

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nimetleri.

45. Na'īm-i Ḥaḫḫ edip perverde-i feyz
46. Ede her birinin 'ömrünü efzün

na'īm-i ḥazret-i bārī:

1. na'īm-i ḥazret-i bārī:

Tahmis 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nimetleri || Allah'ın yardımı.

23. Ne ğam oldu baña reh-ber na'īm-i ḥazret-i Bārī
24. Ḥudā'ya 'İşmeti şad şükr ü minnet dāmen-i yāri

na'īm-i pākine:

1. na'īm-i pākine:-in, -e

Kaside 8

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu, mübarek nimetler.

25. Mużi eder ğamı lā-büd meşādir-i keremi
26. Na'īm-i pākine hem-ḥāle luṭfu ğābirdir

na'īm-i şefkatden:

1. na'īm-i şefkatden:-den

Diğer 8

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat nimetleri || İyilikler, lütuflar.

59. Behre-dār et na'īm-i şefkatden
60. Beni dūr eyleme ḥimāyetden

na'īm-i zıll-ı maḥmūdu:

1. na'īm-i zıll-ı maḥmūdu:

Kaside 34

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülmüş gölgesinin nimetleri || Kişinin çokça yaptığı iyilikler.

49. Ne-büd u būdu bilmez luṭf u cūd-ı sa'y-i memdūdu
50. Na'īm-i zıll-ı maḥmūdu cezil-i pest ü bālādır

nāka-i kaşvā:

1. nāka-i kaşvā:

Kaside 10

Mısra: 214

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberimizin Kasvā isimli devesi. (Cennete gireceğine inanılan on hayvandan biri).

213. Olıcaḫ kim be-ḫikmet-i vālā
214. Bu gazā yine nāka-i Kaşvā

nā-kām:

1. nā-kāmı:-ı

Kaside 22

Mısra: 131

Muradına erişmemiş; yoksun kalmış, mahrum.

131. Kaḫk nā-kāmı ḫaldı devrānūn

132. Devletinde o şadr-ı zī-şānūn

2. nā-kām:

Kaside 22

Mısra: 142

Muradına erişmemiş; yoksun kalmış, mahrum.

141. Ola iḫyā deriñde şubḫ ile şām

142. Şad hezārān benim gibi nā-kām

3. nā-kām:

Gazel 237

Mısra: 1

Muradına eremeyen.

1. Vaşlūn ile nā-kām gönül kāmver olsun

2. Olmaz deme luṭf eyle bu nāziñ yeter olsun

nā-ka'r-ı felāketden:

1. nā-ka'r-ı felāketden:-den

Gazel 141

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dipsiz felaket || Sevgilinin çene çukuru.

5. Gönül çāh-ı zenaḫdānında n'ışler kimseler bilmez

6. O nā-ka'r-ı felāketden 'aceb şıyṭ u şadā gelmez

nakd-i dili verip:

1. nakd-i dili verip:-ip

Tesdis 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Áşığın sevgiliye gönül vermesi, sevgiliye feda etmesi.

1. Verip nakd-i dili bir dil-ber-i nāzik-ḫırām aldım

2. Bī-ḫamdi'llāh ki gönülümden bu yüzden intikām aldım

nakd-i eşk-i 'āşıkān-ı bī-edep:

1. nakd-i eşk-i 'āşıkān-ı bī-edep:

Gazel 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Edepsiz aşıkların gözyaşı sermayesi.

1. Çār-sū-yı 'ālem içre kām alırdıḫ bī-ta'ab

2. Rāyic olsa nakd-i eşk-i 'āşıkān-ı bī-edep

nakd-i fikretim:

1. nakd-i fikretim:-im

Kaside 30

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce sermayesi.

73. Faḫriñ şimdi sultānım o deñlü ārzümendim

74. Ki nakd-i fikretim ṭoldurdu ceyb-i māl-i ḫülyāyı

nakd-i hün-ābe-i çeşmiñ:

1. **naqd-i hün-âbe-i çeşmiñ:-iñ**

Gazel 218

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı sermayesi.

1. Derseñ ey dil o cefâ-pişemizi râm olsun
2. Naqd-i hün-âbe-i çeşmiñ ile ibrâm olsun

naqd-i metâ'-ı şabrı:

1. **naqd-i metâ'-ı şabrı:**

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır sermayesi.

7. Hârc eder bād-ı hevâ naqd-i metâ'-ı şabrı
8. Eylemiş kişver-i efkârı musahher ümmiz

naqd-i revânı:

1. **naqd-i revânı:-in**

Gazel 277

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi, can.

9. Metâ'-ı vaşlıma naqd-i revânı isterim dermiş
10. Meded bir cân için Sâlim anıfla bozma bâzârı

naqd-i şevkı:

1. **naqd-i şevkı:-ı**

Gazel 83

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek sermayesi.

9. Naqd-i şevkı bahş-ı kâlâ-yı hümüm etdim neden
10. Hıvâce-i çarhı dañı benden rağbet ümmidindedir

naqd-i şikîbi alr:

1. **naqd-i şikîbi alr:-ır**

Kaside 23

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammülü yok etmek, kişinin tahammül sınırını zorlamak.

99. Alr naqd-i şikîbi hem yine ser-rişte vermez hiç
100. Nigâhın çeşmiñe ta'lim edelden 'ilm-i ahfâyı

naqd-i taleb:

1. **naqd-i taleb:**

Kaside 30

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taleb sermayesi.

53. Eger naqd-i taleb kâlâ-yı kâmi eylese taşşıl
54. Ederdi hıvâce-i dil sūd-ı bâzâr-ı tesellâyı

naqdîne-i emel:

1. **naqdîne-i emel:**

Kaside 20

Mısra: 218

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstekler hazinesi.

217. Heşt ü deh sâlde olup vâşıl

218. Oldu naqdîne-i emel hâşıl

nâ-kes:

1. **nâ-kesiñ:-iñ**

Gazel 33

Mısra: 3

Alçak, soysuz, düzenbaz.

3. Eder nañl-i ümidin nâ-kesiñ pür-bâr-ı kâm elbet
4. Merâm-ı hâam-tab'âna hemişe reh-nümâdır çarh

2. **nâ-kese:-e**

Gazel 61

Mısra: 9

Alçak, soysuz, düzenbaz.

9. Pây-büs-ı züll ile sevmem recâyı nâ-kese
10. Hayf ol kâma mekânı dâmen-i nâ-merd olur

3. **nâ-kese:-e**

Gazel 226

Mısra: 13

Alçak, soysuz, düzenbaz.

13. Nâ-kese Sâlim mürüvvet eylemek bi-hüdedir
14. Eyligin zâyî' eder nâ-merde ihsân eyleyen

nâ-kes-i bed-ahlâkıñ:

1. **nâ-kes-i bed-ahlâkıñ:-iñ**

Gazel 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü ahlaklı soysuz.

5. Yüzünü görme gönül nâ-kes-i bed-ahlâkıñ
6. Hâtem'in şöhretiniñ vechi keremdir ey dil

nâkıd-ı naqd-i himmet:

1. **nâkıd-ı naqd-i himmet:**

Kaside 26

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, iyilik hususunu çok iyi bilen || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

39. Dâniş-i pâki anıñ nâkıd-ı naqd-i himmet
40. Tab'-ı 'âlî-güheri kenz-i fûn-ı şettâ

naķisa vermez:

1. **naķisa vermez:-mez**

Tarih 17

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiklik vermek.

75. Cerre çıkşa cüduña vermez naķisa şânına
76. İsteriz hep âsitân-ı pâkiñe olmaķ yakîn

2. **naķisa vermez:-mez**

Gazel 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiklik vermek.

3. Şânına vermez naķisa ülfetiñ ednâ ile
4. Keh-rübâ kıymetden inmez olmaģile kâh-düst

3. **naķsa vermez:-mez**

Gazel 85

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiklik vermek.

5. O bir āyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden

6. Cemāl-i pākine vermez naķsa ḥaṭṭ-ı tābişger

4. **naķsa vermez:-mez**

Gazel 116

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiklik vermek.

9. Naķsa vermez o şūḥa fiğānı 'uşşāķıñ

10. Gültüñ de revnaķı Sālim hezār-ı zār iledir

naķiyv-i ḥadle:

1. **naķiyv-i ḥadle:-le**

Gazel 74

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz olan kimse.

13. Naķiyv-i ḥadle düşer baḥt-ı zār ṭāli'de

14. Tefe' 'ülümde de eṭvār gayrı yüzdendir

naķkād-ı hikmet:

1. **naķkād-ı hikmet:**

Tarih 4

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetten anlayan.

33. Ki fikr-i sâ'ibi naķkād-ı hikmet

34. Ḥayāli deş-gerd-i bezm-i iḥşā

naķkâş-ı cefâ:

1. **naķkâş-ı cefâ:**

Gazel 202

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefâ nakkâşı || Eziyet eden sevgili.

7. O naķkâş-ı cefâ şad naķş-ı cevri etdi kabül etdim

8. Muḥaşşal dâğ-ı hicrin ben zerāsâ sîne-bend etdim

naķl edip:

1. **naķl edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 183

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, aktarmak.

183. Naķl edip mekrin eyledi ilzām

184. Güy-ı pinḥānın eyledi i'lām

naķl etsem:

1. **naķl etsem:-sem**

Gazel 293

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, aktarmak.

1. Ey kemān-ebri yapardıñ ḥāṭır-ı vîrānımı

2. Saña naķl etsem neler çekdim dem-i hicrānımı

naķl oldu:

1. **naķl oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 165

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözlerin aktarılması.

165. Bu da naķl oldu böyle Ya'lî'den

166. O seferde gelip yine bir zen

naķl-i bi'l-mıstar ederdim:

1. **naķl-i bi'l-mıstar ederdim:-er, -dim**

Gazel 188

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saturlarla nakletmek, anlatmak.

9. Ederdim Sālimā şerḥ-i derūnum naķl-i bi'l-mıstar

10. Lisān-ı ḥāli mümkin olsa bir başka kitāb etmek

naķl-i firāk u ālāma girdi:

1. **naķl-i firāk u ālāma girdi:-di**

Diğer 11

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elem ve ayrılık sözlerine giriş yapmak.

57. İḥtiyār-ı beyān edip ḥāme

58. Girdi naķl-i firāk u ālāma

naķl-i mā-cerā:

1. **naķl-i mā-cerā:**

Gazel 141

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başından geçenleri anlatmak.

3. Kalır bir meclise daḥı beyān-ı ḥālim elbette

4. Seni gördükçe yād-ı ṭab'a naķl-i mā-cerā gelmez

naķl-i mā-cerā eyler:

1. **naķl-i mā-cerā eyler:-r**

Gazel 77

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başından geçenleri anlatmak, hikāyesini nakletmek.

11. 'Aceb mā'ildir esrār-ı derūnum keşfe ey Sālim

12. Sırışkim dem-be-dem ol şūḥa naķl-i mā-cerā eyler

naķl-i ma'lūme:

1. **naķl-i ma'lūme:**

Kaside 10

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinen anlatılar, olaylar.

71. Bî-merādır bu naķl-i ma'lūme

72. Mu'ciz-i emr-i şāt-ı mesmūme

naķs:

1. **naķs:**

Tarih 14

Mısra: 4

Nakış, resim.

3. Şafā-yı dā'imisi 'adne telmiḥ etse olmaz mı

4. Mücessem naķş her dem tāze-i pür-zib ü şād-ābı

2. **naķsa:-a**

Gazel 23

Mısra: 6

Süs, nakış.

5. Mebde'-i aşı-ı vücuduñ iki kaçre āb iken
6. Gırre olma ey gönül şu üzre yok nakşa sebāt

3. **nakşın:-iñ, -ı**

Gazel 47

Mısra: 3

Süs, nakış || Güzellik

3. Nakşın şaklayamaz āyine de olsa rakīb
4. Her derün 'aşıq-ı bī-çäre gibi şāf mıdır

4. **nakşın:-iñ**

Gazel 55

Mısra: 3

Süs, nakış || Güzellik

3. Fırşat bulur mu düzd-i 'adū nakşın almağa
4. Genc-i derün-ı aşıq-ı pür-ğam emīn olur

5. **nakşın:-iñ**

Gazel 60

Mısra: 3

Süs, nakış || Güzellik

3. Yādıma geldikçe nakşın eylemem bī-hüde āh
4. Nālemiz a 'yān-ı şehir-i 'aşıqımız ta 'rīf eder

6. **nakşı:-ı**

Gazel 102

Mısra: 7

Süs, nakış || Güzellik

7. Tāzedir nakşı be-her-kār hayāl-i çeşmiñ
8. Dil-i sevdā-zedeyi dide-i āhū eyler

7. **nakşı:-ı**

Gazel 125

Mısra: 9

Resim.

9. Hemişe tahtgāh-ı kalbe gayrın nakşı el vermez
10. Meşeldir kim bir iklīm içre iki şehriyār olmaz

8. **nakşın:-iñ**

Gazel 142

Mısra: 7

Süs, nakış || Güzellik

7. Muhaşşal nakşın ey nūr-ı başar şaklar dü çeşminde
8. Hayāl-i dide-i 'aşıqda bār-ı merdümek olmaz

9. **nakşın:-iñ, -ı**

Gazel 242

Mısra: 10

Süs, nakış || Güzellik

9. Hāşılı olsa iki gözü de a 'mā kaṭ'ā
10. Eylemez nakşın güm dide-i bīdār-ı 'adū

nakş kıldı:

1. **nakş kıldı:-dı**

Kaside 12

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nakşetmek || Gönle etki etmek.

139. Suṭūr-ı pākini kıldı derūna nakş hācer
140. Görünce şafha-i dilde bu ḥaṭṭ-ı meşṭūrı

nakş-ı ahmed oldu:

1. **nakş-ı ahmed oldu:-du**

Tarih 2

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahmed imzasını taşımaması || Vezirlik mührünün Kalaylı Ahmed Paşa nakşını taşımaması.

29. Her biri şadra kudūmu tārihin müjde edip

30. Dedi mühr-i āşaf oldu nakş-ı Ahmed nāmına

nakş-ı bihzād'a:

1. **nakş-ı bihzād'a:-a**

Gazel 260

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bihzād'ın resmi (İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkarı.) || Sevgilinin güzelliğinin kıyasının zor olması.

1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir'āt-ı cihān içre

2. Baqar mı nakş-ı Bihzād'a meger devr-i zamān içre

nakş-ı cefā gösterirdi:

1. **nakş-ı cefā gösterirdi:-ir, -di**

Kaside 13

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek.

107. Gitdi ol günler ki hep erbāb-ı fazl u dānişe

108. Gösterirdi çarḥ bir sâ'atde biñ nakş-ı cefā

nakş-ı cefādan:

1. **nakş-ı cefādan:-dan**

Tahmis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek.

5. Maḥabbet kārına nakş-ı cefādan ibtidā etmiş

6. Edip bünyān ṭāk-ı zer-nigār-ı kaşr-ı ebdānı

nakş-ı cevri etdi:

1. **nakş-ı cevri etdi:-di**

Gazel 202

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek || Sevgilinin aşığına sürekli, kalıcı olarak eziyet etmesi.

7. O nakşkāş-ı cefā şad nakş-ı cevri etdi kabül etdim

8. Muhaşşal dāğ-ı hicrin ben zerāsā sīne-bend etdim

nakş-ı dest-mālinden:

1. **nakş-ı dest-mālinden:-iñ, -den**

Gazel 173

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mendilin nakışları.

5. Derünüm şerḥa şerḥa oldu nakş-ı dest-mālinden

6. Murādımdan geçen cānā yoluñda pāy-māl olmak

nakş-ı dīdesi:

1. **nakş-ı dīdesi:-si**

Gazel 104

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- gözlerinin güzelliği.

5. Gözümde pır pır uçar nağş-ı didesi yârîñ

6. Olup o çeşm-i gâzâle tezerv-i dil nağcîr

nağş-ı engüştün:

1. nağş-ı engüştün:-üñ

Gazel 152

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- elinin süsleri.

1. Nağş-ı engüştün kazâ kalbimde taşvîr eylemiş

2. Sineye Hağ neyleyim biñ şerha tağdır eylemiş

nağş-ı ğarîb:

1. nağş-ı ğarîb:

Gazel 160

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlginç sıs || Gariplikler, ilginçlikler.

9. Bilmeziz Sâlim nedendir çarhda bu nağş-ı ğarîb

10. Eylemez ehl-i ma'ârif ile hübân ihtilât

nağş-ı hâfîrdîr:

1. nağş-ı hâfîrdîr:-dir

Kaside 8

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazınmış nağşlar || Kalemin bıraktığı izler.

69. Kümeyt-i hâme gezinmiş bu yolda bir iz var

70. Degil nuğât dökülmüş o nağş-ı hâfîrdîr

nağş-ı havâl-i kârimîz:

1. nağş-ı havâl-i kârimîz:-ımız

Gazel 108

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşin -şairlik- hayalinin güzelliği.

9. Tâzedir nağş-ı havâl-i kârimîz Sâlim bizim

10. Nâlelerle lâldir tanbûrda mızrâblar

nağş-ı havâlîñ:

1. nağş-ı havâlîñ:-iñ

Gazel 204

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayalin güzelliği || Sevgilinin hayali.

3. Didemiz pür olsun eşk-i hasret ile sevdiğim

4. Çeşmimiz nağş-ı havâlîñ ile tenvîr edelim

nağş-ı hübân:

1. nağş-ı hübân:

Gazel 90

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin süsleri, güzellikleri.

7. Zâ' il olmaz nağş-ı hübân levh-i hâtırdan hele

8. 'Akl ü fikr ü hvâhiş-i kalb-i hâzinim tâzedir

nağş-ı hübânî:

1. nağş-ı hübânî:-ı

Gazel 284

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin süsleri, güzellikleri.

3. Havâl-i kâkül-i dil-ber ile derd-i serim yokdur

4. Felek baña ser-â-pâ nağş-ı hübânı unutturdu

nağş-ı hücüm-i miñnetdir:

1. nağş-ı hücüm-i miñnetdir:-dir

Diğer 11

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlerin saldırsı || Çokça gam,keder içinde olmak.

85. Kârî nağş-ı hücüm-i miñnetdir

86. Hem miyân-beste-i felâketdir

nağş-ı jengâre:

1. nağş-ı jengâre:-e

Kaside 19

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşilin- Bahçenin- nağşları, süsleri.

17. Geviz-gül-güne mür-nağş-ı beyâza zî-bağış olmuş

18. Şafâlar kesb eder bağıdıkça âdem nağş-ı jengâre

nağş-ı nağşkâr:

1. nağş-ı nağşkâr:

Gazel 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nakkaşın nağşı, sanatkarın eseri.

3. Cemâl-i pâkine her bir giyâh-i tâze güvâh

4. Egerçi nağş-ı nağşkâr gayrı yüzdendir

nağş-ı süm-i leylâ'yı:

1. nağş-ı süm-i leylâ'yı:-yı

Müfret 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla'nın atının ayak izi.

1. Görüp nağş-ı süm-i Leylâ'yı şahrâda demiş Mecnûn

2. Yüzü gülmüş beyâbânîñ ser-â-pâ bunda bir iz var

nağş-ı sümün:

1. nağş-ı sümün:-üñ

Gazel 182

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Turnak izi.

3. Çomaz nağş-ı sümün şahrâda bile rûzgâr örter

4. Şu rütbe nâ-müsâ' iddir mezâk-ı tab'ı gerdünüñ

nağş-ı zîbâdır:

1. nağş-ı zîbâdır:-dır

Kaside 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel olan resim, sıs.

5. Bahâra etdi pây-endâz cular bir şu dîbâsı

6. Be-her tâze habâbî güyiyâ bir nağş-ı zîbâdır

nağş-ı almakdır:

1. **nağşın almağdır:-dır**

Gazel 217

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstifade etmek, faydalanmak.

7. Nağşın almağdır ğarağ el üzre tutmağdan seni

8. Eyleme bir ferde 'arz-ı kām mānend-i niğın

nağşın çıkarar:

1. **nağşın çıkarar:-an**

Rübai 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süsleri çıkarmak || Sevgilinin hayalinin gönülden

gitmesi.

1. Nağşın çıkarar levh-ı derün-ı dilden

2. Seng-i dil-i zühhāda hayālīñ kazsın

nağşını yitirmiş:

1. **nağşını yitirmiş:-miş**

Kıt'a 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklığını kaybetmek || Gözün görmesinin

azalması.

1. Yitirmiş merdüm-i dīdem remeden nağşını cānā

2. Niğāha cüst ü cūya nola sıklet etse müjgānım

nağz etdi:

1. **nağz etdi:-di**

Gazel 177

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bozmağ, hālel verme.

3. Dirīğ şekl-i kıyās-ı vefāyı nağz etdi

4. Neticesi bu mu idi olan huğūğumuzuñ

nāl:

1. **nāl:**

Kaside 22

Mısra: 95

Kamış kalemin içindeki lifler.

95. Beni za'f ile fikr edip çün nāl

96. Keder etdi netice hāmemi lāl

na'l:

1. **na'l:**

Kaside 2

Mısra: 64

Nal || Yara.

63. Kamer ger olmasaydı aña şeydā

64. Derünunda o na'l olmazdı peydā

2. **na'li:-i**

Tarih 3

Mısra: 62

Ar. 1. Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları

demir.

61. Kalsa bir mūr anıñ pāy-ı semendinde eger

62. Na'li sūrāhı aña me'men olur bī-pervā

nāl oldu:

1. **nāl oldu:-du**

Diğer 11

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Üzüntüden- kamışın içindeki teller gibi incelmek.

37. Ğamla oldu vücūdumuz çün nāl

38. Tekye-i hicre olalı abdāl

nāl olsun:

1. **nāl olsun:-sun**

Gazel 228

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok zayıflamak, ipince bir hal almak.

1. Ğayāl-i mü-miyānıñla kādım cānā ço nāl olsun

2. Ğayālīm fikr-i zülfüñle Ğayāl-ender-ğayāl olsun

nālān:

1. **nālān:**

Tahmis 2

Mısra: 11

İnleyen || Aşık.

11. Bezm-i Ğasretde benim ney gibi her dem nālān

12. Nola bülbül-şifāt etsem heme şeb āh u figān

2. **nālānı:-ı**

Matla 27

Mısra: 1

İnleyen || Aşık.

1. Sevindir pāy-būsuñla deyü bu zār u nālānı

2. Şarıldı pāyınā yāriñ şefā'at etdi dāmānı

nālān olmasın:

1. **nālān olmasın:-ma, -sın**

Gazel 229

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnlemek, sızlamak.

1. Kim der 'uşşākı Ğam ile böyle nālān olmasın

2. Tek hemān āzürde-i endüh-ı hicrān olmasın

nālān olsam:

1. **nālān olsam:-sam**

Tedis 2

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnlemek, sızlamak.

19. O gül-ruğsār Leylī'ye olup Mecnūn-ı bī-sāmān

20. Sezā olsam gülistān içre bülbüller ile nālān

nālān olursak:

1. **nālān olursak:-ur, -sak**

Gazel 49

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnlemek, sızlamak.

9. Ruğunda Ğağ belirdikçe nola nālān olursak biz

10. Bahār erdikçe gülşen içre bülbüller figān eyler

nālānı-i dilden:

1. **nālānı-i dilden:-den**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün inlemesi.

1. Ne dem nālāni-i dilden ola sūz-ı nihān peydā
2. Olur farkımda āhımdan hemān bir sāyebān peydā

nālāsā etdiñ:

1. **nālāsā etdiñ:-diñ**

Terkib-bend 1

Mısra: **24**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kamışın liflerine döndürmek || Aşğın vücudunun hasretten dolayı zayıflığı sebebiyle kamış tellerine benzemesi.

23. Fiğān ey tiz-dest-i kār-ı ḥasret
24. Tenim za' f ile etdiñ nālāsā

nālçe:

1. **nālçesi:-si**

Kaside 28

Mısra: **49**

Daha fazla dayanması için ayakkabıların ökçesine çakılan demir.

49. Nālçesi düşdü Sitanbul'da felek alıp anı
50. 'Āleme izhār edip kadr-i 'alāñ iş'ār eder

nālçesi düşdü:

1. **nālçesi düşdü:-dü-si**

Kaside 28

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nalı düşmek || At nalının şans getirmesinden hareketle, daha iyi duruma ulaşmak.

49. Nālçesi düşdü Sitanbul'da felek alıp anı
50. 'Āleme izhār edip kadr-i 'alāñ iş'ār eder

nāle:

1. **nālem:-m**

Terkib-bend 1

Mısra: **72**

İnilti, feryat.

71. Benim ol 'āşık-ı ser-mest ü rüsvā
72. Dil-i zārım ki nālem etdi tekdİR

2. **nāle:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **160**

İnilti, feryat.

159. Merḥamet et baña ey simin-ten
160. Ḥazer et nāle vü efgānımdan

3. **nālemi:-m, -i**

Tesdis 2

Mısra: **9**

İnilti, feryat.

9. Ğamīla künc-i ḥasretde ederken nālemi tekrār
10. Fiğānım güş edip her şeb şikāyet şanmasın dil-dār

4. **nālem:-m**

Muamma 5

Mısra: **1**

İnilti, feryat.

1. Biraz güş et şabā luḥf eyle nālem
2. Vesāte ola bün güş-ı nigāha

5. **nālelerden:-ler, -den**

Kıt'a 8

Mısra: **3**

İnilti, feryat.

3. Nāle döndüm nālelerden bezm-i hicrānında ḥayf
4. Ṭākatım şabrım gibi etdi bu ğurbet kahrı ṭāk

6. **nālede:-de**

Kaside 16

Mısra: **24**

İnilti, feryat.

23. Ermeden vaşl-ı gülistāna erer vakt-i hazān
24. Çāk çāk olsa nola nālede zībā bülbül

7. **nālede:-de**

Kaside 16

Mısra: **29**

İnilti, feryat.

29. Nola her nālede nev-rūza şenālar etse
30. Gördüğü luḥfu bilir cümle ḥod-ārā bülbül

8. **nāle:**

Gazel 19

Mısra: **9**

İnilti, feryat.

9. Ey nāle ğarāz 'arz-ı maḥabbet ise yāre
10. Var sen de der-i dil-bere iğbāt-ı vücüd et

9. **nālem:-m**

Gazel 43

Mısra: **5**

İnilti, feryat.

5. KudsİYānı nālem etse nola her şeb bī-ḥuzūr
6. Ḥasret-i kaddiñle āhım göklere peyvestedir

10. **nālesiyle:-si, -yle**

Gazel 53

Mısra: **6**

İnilti, feryat.

5. 'Aceb miğşİR durur vā'iz gibi bülbül de güşende
6. Şeḥer eṭfāl-i bāĝı nālesiyle bī-dimāĝ eyler

11. **nālemiz:-miz**

Gazel 60

Mısra: **4**

İnilti, feryat.

3. Yādıma geldikçe nağşın eylemem bī-hüde āh
4. Nālemiz a'yān-ı şehr-i 'aşkımız ta'rif eder

12. **nāleden:-den**

Gazel 78

Mısra: **7**

İnilti, feryat.

7. Kesilmez nāleden etmekle 'aşkımdan ferāĝat dil
8. Fiğānı tā ezelden ey perī mu'tādı kalmışdır

13. **nāle:**

Gazel 91

Mısra: **2**

İnilti, feryat.

1. Yār bakmaz saña ey dil āh-ı şeb-ĝiriñ nedir
2. Nāle te'şİR eylemez bī-hüde tekdİRİñ nedir

14. **nâlelerle:-ler, -le**

Gazel 108

Mısra: 10

İnilti, feryat.

9. Tâzedir nakş-ı hayâl-i kârimiz Sâlim bizim

10. Nâlelerle lâldir şanbûrda mızrâblar

15. **nâlem:-m**

Gazel 126

Mısra: 5

İnilti, feryat.

5. Rûz u şeb nâlem güvâh-ı müdde'â-yı 'aşkıdır

6. Âhdan şor mihrimiz cânâ bir âha kâ'iliz

16. **nâledir:-dir**

Gazel 132

Mısra: 2

İnilti, feryat.

1. Pür edelden fikr-i rûyu gülşen-i endişemiz

2. Bülbül-i bâğ-i cününüz nâledir hep pîşemiz

17. **nâleñle:-ñle**

Gazel 187

Mısra: 4

İnilti, feryat.

3. Nedir sende bu te'sîr-i fiğân ey 'âşık-ı şeydâ

4. Hezârî bâğda nâleñle hâmuş eylediñ gittiñ

18. **nâlem:-m**

Gazel 189

Mısra: 9

İnilti, feryat.

9. Erbâb-ı nefes nâlem ederler neye teşbîh

10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zârîñ

19. **nâlelerim:-ler, -im**

Gazel 211

Mısra: 1

İnilti, feryat.

1. 'Arz edip nâlelerim küyuña takrîr edeyim

2. 'Aşkımız hâme-i müjgân ile tañrîr edeyim

20. **nâleden:-den**

Gazel 222

Mısra: 10

İnilti, feryat.

9. Eylemem Sâlim fiğânım ile teksîr-i sevâd

10. Kılmazam dil-gîr o şulhu ben enîñ ü nâleden

21. **nâlede:-de**

Gazel 269

Mısra: 3

İnilti, feryat.

3. Ne kuşdur bülbül ey gönca bizimle nâlede bir mi

4. Öte şursun hele bizden hezârîñ bezm-i gülşende

nâle döndüm:

1. **nâle döndüm:-düm**

Kıt'a 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ney gibi olmak || Çektiği acılardan dolayı ney gibi inlemek.

3. Nâle döndüm nâlelerden bezm-i hicrânında hayf

4. Tâkatım şabrım gibi etdi bu gurbet kahrı tāk

nâle döndürdü:

1. **nâle döndürdü:-dür, -dü**

Diğer 11

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ney gibi olmak || Çektiği acılardan dolayı ney gibi inlemek.

33. Şöyle zâr etdi iştiyâk beni

34. Nâle döndürdü gam bu cism ü teni

nâle dönsem:

1. **nâle dönsem:-sem**

Gazel 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ney gibi olmak || İnlemek.

7. Sezâdir nâle dönsem mü-miyânîñ fikr edip cânâ

8. Hayâlîñ 'âşık-ı zârî hayâl-ender-hayâl eyler

nâle vü efgân etse:

1. **nâle vü efgân etse:-se**

Tesdis 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat etmek, inlemek.

13. Fikr-i ruhsârîñ ile nâle vü efgân etse

14. Göncaveş hasret ile çâk-i girîbân etse

nâle vü zârî:

1. **nâle vü zârî:**

Tesdis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnilti ve ağlayıp sızlama.

3. Be-her-şeb yâd edip âh etme ey dil kâkül-i yârî

4. Cihânî bî-ñuzûr etdiñ nedir bu nâle vü zârî

nâle-i bîdârdan:

1. **nâle-i bîdârdan:-dan**

Gazel 232

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykusuz olanın iniltisi || Dertten uyuyamayan âşıkın iniltisi.

7. El-ñazer olma esîr-i ñvâb-ı gâflet câh ile

8. Gâfil olma sevdiğim sen nâle-i bîdârdan

nâle-i firâkımdan:

1. **nâle-i firâkımdan:-ım, -dan**

Diğer 11

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılıktan kaynaklı feryat etme.

67. Güşlar nâle-i firâkımdan

68. Kâse leb-rîzdir çemen-be-çemen

nâle-i mutrîb-ı vuslat:

1. nâle-i muṭrīb-ı vuşlat:

Tesdis 7

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuşlat çalgıcısının inleyişleri.

15. Dideden jāle gibi eşkini eṣṣān etse
16. Nâle-i muṭrīb-ı vuşlat ile elḥān etse

nâle-i pey-der-peyimden:

1. **nâle-i pey-der-peyimden:-im, -den**

Terkib-bend 1

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Âşığm- gitgide artan feryatları, inlemeleri.

35. Fiğān kim nâle-i pey-der-peyimden
36. Gözümden uçdu murğ-ı ḥvâb-ı rāhat

nâle-i pey-der-peyinde:

1. **nâle-i pey-der-peyinde:-in, -de**

Gazel 277

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Âşığm- yavaş yavaş, giderek artan şekilde inlemesi.

5. Şu rütbe nâle-i pey-der-peyinde eyler ifrâṭı
6. Çemende bülbülün murğān-ı gülşen cümle bizāri

nâle-i şeb-gürden:

1. **nâle-i şeb-gürden:-den**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykusuz aşıkların iniltisi.

9. Bî-ḥuzūr olmağla her dem nâle-i şeb-gürden
10. Sâlim'e etme 'itâb ey şūḫ-ı fettānım meded

nâle-i şubḫ u mesāmız:

1. **nâle-i şubḫ u mesāmız:-mız**

Gazel 195

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz inleme.

3. Hasret-i ruḥsâr-ı zülfün çekmedir hep kârimız
4. 'Âşıkız biz nâle-i şubḫ u mesāmız çok degil

nâle-i ṭab'-ı ḥazīnim:

1. **nâle-i ṭab'-ı ḥazīnim:-im**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Âşığm- üzgün mizacının feryatları, inlemeleri.

11. Dirîğ ey nâle-i ṭab'-ı ḥazīnim
12. Zebānım hiç etmez misiñ āzād

nâlekârî:

1. **nâlekârîde:-de**

Gazel 123

Mısra: 5

İnleyen, feryat eden.

5. Kafes zībende-i ārâyiş olmaz nâlekârîde
6. Gülistān-ı cefānîñ bülbül-i güyāsı lâl olmaz

nâlekâr-ı hevâ-yı mihnet olur:

1. **nâlekâr-ı hevâ-yı mihnet olur:-ur**

Diğer 11

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamdan, kederden dolayı inlemek, feryat etmek.

81. Nâlekâr-ı hevâ-yı mihnet olur
82. Perde-derrîde-i şetâret olur

nâleler etdim:

1. **nâleler etdim:-dim**

Gazel 290

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat etmek, inlemek.

3. Şu rütbe nâleler etdim gāmiñla gülsitān içre
4. Benim bülbülleri feryād u zārım hep ḥamūş etdi

2. **nâleler etdim:-dim**

Gazel 290

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat etmek, inlemek.

3. Şu rütbe nâleler etdim gāmiñla gülsitān içre
4. Benim bülbülleri feryād u zārım hep ḥamūş etdi

nâleler etmez:

1. **nâleler etmez:-mez**

Kaside 16

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inlemek.

9. Bāğbāni ile yek-dil olabilseydi eger
10. Nâleler etmez idi bāğda her cā bülbül

nâleler etseñ:

1. **nâleler etseñ:-se, -ñ**

Gazel 97

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inlemek.

9. Vechi var Kays-şifāt nâleler etseñ Sâlim
10. 'Aqlımı aldı benim gāmezci cādü begler

nâle-pîrâ:

1. **nâle-pîrâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 10

Inlemek, feryat etmek.

9. Yine gül-geşt-i gülzāra şalâdır ehl-i 'irfāna
10. Hezārān naḫl-i güllerde fiğān u nâle-pîrâdır

nâliš:

1. **nâliš:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 152

İnilti, inleme, fiğan.

151. Dil de bir 'âciz-i tedbîrimdir
152. Nâliš ü āh ile dil-gîrimdir

2. **nâliš:-e**

Gazel 25

Mısra: 4

İnilti, inleme, figan.

3. Komaz huzûra şabâ kâkülünde dilleri hiç

4. Bu rütbe nâlişe hep rûzgârdır bâ'ış

3. **nâlişler:-ler**

Gazel 46

Mısra: 5

İnilti, inleme, figan.

5. O şûhu der-kenâr etmek hevâsıyla bu nâlişler

6. Yem-i fırkatde fülk-i ârzü çalkandıgındandır

4. **nâliş:**

Gazel 253

Mısra: 3

İnilti, inleme, figan.

3. Şu rütbe nâliş ile ey hezâr-ı bî-nevâ sen kim

4. Çemende her gül-i nâzik-mizâcı bî-dimâg eyle

nâliş-i bülbül-i nâlân olmaz:

1. **nâliş-i bülbül-i nâlân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbülün - aşîğm-feryat etmesi.

39. Etmeye hâr der-âgüş gülü

40. Nâliş-i bülbül-i nâlân olmaz

nâliş-i feryâddır:

1. **nâliş-i feryâddır:-dır**

Muamma 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat ederek inlemek.

1. Bendedir aña çü mihr ile begim nâ-şâddır

2. Resm-i bülbül pîş-i gülde nâliş-i feryâddır

nâm:

1. **nâmımdır:-ım, -dır**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 44

Ad || Şan,şöhret.

43. Fahra fâhr etdiren kelâmımdır

44. Şevk-bahş-ı cihân nâmımdır

2. **nâmı:-ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 162

Ad.

161. Görmesin dünyede ruğ-ı kâmi

162. Ol da aña diyende bu nâmı

3. **nâmımı:-ım, -ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 230

Ad || Şan,şöhret.

229. Zât ile zâtımı 'ayân eyle

230. Nâmımı dilde dâstân eyle

4. **nâmın:-ın**

Lugaz 4

Mısra: 17

Ad || Şan,şöhret.

17. Çâr-pâdır deyü nâmın derler

18. Kırpigin yummaz atılsa oğlar

5. **nâm:**

Kaside 6

Mısra: 14

Ad || Şan,şöhret.

13. Olaldan rû-be-râh-ı bezm-i ülfet 'aşîk u ma'sûk

14. Cihânda etdi haylî nâm peydâ şem' ü pervâne

6. **nâmıyla:-ı, -yla**

Kaside 9

Mısra: 58

Ad || Şan,şöhret.

57. Tevessül etdi ism-i Muştafa'ya

58. Anıñ nâmıyla yüz tıtdı Hüdâ'ya

7. **nâm:**

Kaside 13

Mısra: 91

Ad || Şan,şöhret.

91. Senden evvel çünki ecdâd-ı 'izâmından bu nâm

92. Olmadı bir pâdişâha zîb-i tâc-ı ıstıfâ

8. **nâmı:-ı**

Kaside 15

Mısra: 3

Ad.

3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nâmı

4. Velik zâtıñ ile oldu şöhret-i şevket

9. **nâmına:-ın, -a**

Kaside 27

Mısra: 49

Ad || Şan,şöhret.

49. Patrâna nâmına bir kâfir-i bi'llâh dağı

50. Bir iki nâmı bilinmez köpek ibni rüsvâ

10. **nâmı:-ı**

Kaside 27

Mısra: 50

Ad.

49. Patrâna nâmına bir kâfir-i bi'llâh dağı

50. Bir iki nâmı bilinmez köpek ibni rüsvâ

11. **nâmıñ:-ıñ**

Kaside 30

Mısra: 60

Ad || Şan,şöhret.

59. Qadimî âsitânıñ merci'-i râh-ı tesellidir

60. Dil-efgârân bulur nâmıñ ile zîb-i tecellâyı

12. **nâmı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 81

Ad || Şan,şöhret.

81. Sitanbul'un güzeller ile nâmı şöhret-ârâdır

82. Bu bağın gâlibâ servi ser-â-pâ serv-i ra'nâdır

13. **nâmıñ:-ı, -ñi**

Gazel 113

Mısra: 3

Ad || Şan,şöhret.

3. Her kim işitse nāmın bir hālet el verir
4. 'Alem cihānda cümle saña mübtelā mīdır

14. **nām:**

Gazel 114

Mısra: 16

Ad || Şan,şöhret.

15. Niğın-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle
16. Anı Rüstem gibi Zāl-i felek bir nām için şaklar

15. **nāmı:-ı**

Gazel 175

Mısra: 8

Ad || Şan,şöhret.

7. Deriñden kullarıñ dūr etme luţf et hayl-i 'uşşāka
8. Felekde nāmı şāhānıñ begim şevketledir ancak

16. **nāmı:-ı**

Gazel 251

Mısra: 10

Ad.

9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mālī Sālīm
10. Nola kim nāmı bu şehriñ Tarab-efzūn olsa

nām algör:

1. **nām algör:-ıgör**

Gazel 217

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nam kazanmak, insanlar arasında tanınan, saygı duyulan biri olma.

1. Algör bezm-i cihānda nām mānend-i niğın
2. Eylesinler zātına ikrām mānend-i niğın

nām oldu:

1. **nām oldu:-du**

Kaside 2

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

.... şeklinde isimlendirilmek.

67. Hevā-yı āsitānın etdi te'nīs
68. Anıñçün Müşterī nām oldu Bircīs

nām peydā etdi:

1. **nām peydā etdi:-di**

Tarih 4

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şöhret sahibi olmak.

45. Anıñ fülk-i yem-i cūdunda Hātem
46. Olup mellāhı etdi nām peydā

nām peydā etmek:

1. **nām peydā etmek:**

Kaside 6

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşhur olmak, adı bilinmek.

85. Eger eşyāda melhūz olmasaydı zāt-ı zī-şānıñ
86. Ne kâbil idi etmek nām peydā şem' ü pervāne

nām u nişān:

1. **nām u nişān:**

Gazel 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ün, şan, şöhret.

9. Sezāvār-ı hezārān müjdegān-ı bī-tevaqqıfıdır
10. Eden dilden ser-i küyunda bir nām u nişān peydā

nām u nişānın:

1. **nām u nişānın:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ün, şan, şöhret.

1. Sīnesinde 'āşıkıñ rāz-ı nihānın kim bilir
2. Bestedir gencinesi nām u nişānın kim bilir

nām verdi:

1. **nām verdi:-di**

Kaside 22

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

Ünlenmek, meşhur olmak.

25. Nām verdi keremle devrāna
26. Hātem oldu niğın-i ihsāna

na'mā:

1. **na'māmū:-nū**

Kaside 3

Mısra: 29

İhsan, nimet.İnsanı refaha kavuşturan şey.

29. Hemān şükürünü na'māmū 'aţā kıl
30. Tegāfülden bizi yā Rab cüdā kıl

nā-mahrem:

1. **nā-mahremimizdir:-imiz, -dir**

Gazel 98

Mısra: 1

Yabancı.

1. Mağşad harem-i sīneye nā-mahremimizdir
2. Negşüde-lebiz harf-i recā mübhemimizdir

nā-ma'lüm:

1. **nā-ma'lüm:**

Gazel 273

Mısra: 13

Bilinmez || Gizli, saklı.

13. Der-i cānānda ne sihr olduğu hep nā-ma'lüm
14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermāne

namāz:

1. **namāza:-a**

Kaside 3

Mısra: 66

Far. Beş vakitte icrası müminine farz olan kıyām ve kuūd ve rükū ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salāt.

65. Bu sözle kaçdımı ol bātıl eyler
66. Beni ya'nī namāza kāhil eyler

nāme:

1. **nāme:**

Müfret 7

Mısra: 1

Mektup.

1. Her varan nāme saña tolsa hülüş ile nola
2. 'Aks eder āyinesā kāgeze mā-fi'l-bālīn

2. nāme:

Gazel 50

Mısra: 3

Mektup.

3. Sırışk-i çeşm ü müjgānımla āha yazdırıp nāme
4. Derūnum pādīşāh-ı mülk-i hüsne 'arz-ı hāl eyler

3. nāme:

Gazel 178

Mısra: 6

Mektup.

5. Hāḡ geldi kıyās etme şakın rüyuna hüsnuñ
6. Bir nāme ile şāh-ı hüsün eyledi tebrīk

4. nāmeñe:-ñ, -e

Gazel 247

Mısra: 9

Mektup.

9. Bakmaz deyü korķarsañ eger nāmeñe yāriñ
10. Sālim suḡan-ı pāki biraz muḡtasar eyle

nāme-i sulhunu:

1. nāme-i sulhunu:-un, -u

Tarih 3

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Barış, uzlaşma mektubu.

95. Nāme-i sulhunu ibrāz edip eṣrāfa

96. Yek-be-yek ḡarf-be-ḡarf eylediler istikrā

nā-merbūt:

1. nā-merbūt:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 126

Bağlantısız.

125. Tāze vü köhne de olup maḡlūt

126. Şi'r-i pākīze-gūyu nā-merbūt

nā-merd:

1. nā-merde:-e

Gazel 226

Mısra: 14

İnsanlıktan nasibini almamış, mert olmayan.

13. Nā-kese Sālim mürüvvet eylemek bī-hüdedir

14. Eyligin zāyi' eder nā-merde iḡsān eyleyen

nā-merd olayım:

1. nā-merd olayım:-a, -yım

Gazel 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözünün eri olmamak.

3. Değişirsem ġamıñı 'āleme nā-merd olayım

4. Derdiñ 'uşşāka begim ḡaşılı bir devletdir

nā-mesbük:

1. nā-mesbük:

Kaside 13

Mısra: 93

Başkalarından geri kalmayan.

93. 'Āleme bir mişli nā-mesbük iḡsānın ḡaḡ'ıñ

94. Bu kerem ḡünkārıma ben bildigim eyler edā

nām-ı 'aşk:

1. nām-ı 'aşk:

Müfret 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın şöḡreti.

1. Ebruvāniñ çeḡseler tuḡrā-yı vaşlı luḡf edip

2. Mücebince ḡükmünü icrā ederdi nām-ı 'aşk

nāmı dillerde 'ālem-gİR oldu:

1. nāmı dillerde 'ālem-gİR oldu:-du-ler, -de

Kaside 10

Mısra: 261

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Namı tüm insanlar tarafından bilinmek.

261. Oldu dillerde nāmı 'ālem-gİR

262. Ḳuvvet-i ḡāfızayla oldu şehir

nām-ı pāk:

1. nām-ı pāk:

Kaside 8

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz, yüce isim || Hz. Muhammed.

143. Nebiyy-i müfteḡimā çāre-sāz-ı hicrānā

144. Ki nām-ı pāk ü latifiñ şefi' ü ḡāsirdir

2. nām-ı pāk:

Kaside 10

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz, yüce isim || Hz. Muhammed.

67. Nām-ı pāk ile dād-gİR oldu

68. Reh-nümā-yı seḡne şİR oldu

nām-ı pākī:

1. nām-ı pākī:-i

Kaside 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz isim.

7. Ne zāt-ı pāk ya'nī kim vezİR-i a'zam u ekrem

8. Ki nām-ı pākī devletli sa'ādetli ḡasan Paşa

nām-ı pākīñdir:

1. nām-ı pākīñdir:-iñ, -dir

Diğer 2

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yüce isim.

31. Dilde tesbīḡi nām-ı pākīñdir

32. Firḡatiñ ile sine-çākīñdir

nām-ı pākini:

1. nām-ı pākini:-in, -i

Diğer 10

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz yüce isim.

55. Edib ü kâmil-i 'irfân necib-i necl-i hisân
56. Kim etdi çarb-ı meşel nâm-ı pâkini şu 'arâ

nâm-ı şerîfi:

1. **nâm-ı şerîfi:-i**

Kaside 2
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şereflî isim, mübarek ad.

51. O kim nâm-ı şerîfi halka cândır
52. Be-her harfî hayât-ı câvidândır

2. **nâm-ı şerîfi:-i**

Kaside 8
Mısra: 182
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şereflî isim, mübarek ad.

181. İlâh u Muktedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm
182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Mücib ü Nâşır'dır

nâmım kala:

1. **nâmım kala:-a**

Diğer 9
Mısra: 74
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendisinden sonra insanlar arasında anılmak, bilinmek.

73. O da yansın benimle hicrâna
74. Tâ ki nâmım çala cihânyâna

nâmın dilde dâstân olmuş:

1. **nâmın dilde dâstân olmuş:-muş**

Gazel 91
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
İsmi dillerde dolaşmak, dillere düşmek, halkın konuştuğu kişi haline gelmek.

5. Âh-ı 'âşık deyü nâmın dilde olmuş dâstân
6. Biz de bilsek kim seniñ ey âh te'şîriñ nedir

nâmına:

1. **nâmına:**

Tarih 2
Mısra: 30
Adına.

29. Her biri şadra kudümü târihin müjde edip
30. Dedî mühr-i âşaf oldu nakş-ı Aşmed nâmına

nâmıyla töldü:

1. **nâmıyla töldü:-du**

Kaside 9
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meşhur olunmak, hakkında çok söylenmek.

19. Veliyy-i ni'met-i kevineyn oldu
20. İki 'âlem anıñ nâmıyla töldü

nâ-muhtâc olup:

1. **nâ-muhtâc olup:-up**

Kaside 20

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimseye muhtaç olmamak.

159. Olup ehl-i kemâl nâ-muhtâc
160. Ma'rifet bulmada hemîşe revâc

nâ-murâd olan:

1. **nâ-murâd olan:-an**

Gazel 234
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzusuna, isteğine kavuşamamak.

1. Olmaz karin-i şevk gumüm-i'tiyâd olan
2. Bilmez şafâ-yı bâl nedir nâ-murâd olan

nâ-müsâ'id:

1. **nâ-müsâ'ididir:-dir**

Gazel 182
Mısra: 4
Elverişsiz, müsaid olmayan.

3. Komaz nakş-ı sümün şahrâda bile rüzgâr örter
4. Şu rütbe nâ-müsâ'ididir mezâk-ı tab'ı gerdünüñ

nân:

1. **nânında:-ın, -da**

Gazel 79
Mısra: 8
Far. Ekmek (etmek), hubz.

7. Edenler bu dili zehr-âb-nüş-ı câm-ı hicrânîñ
8. O kâr-ı kesb-i destin cümlesi nânında bulsunlar

nân u ni'met gözeden:

1. **nân u ni'met gözeden:-en**

Kaside 27
Mısra: 64
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şükretmek, kıymet bilmek.

63. Şâm u rüz ed'îye-i hayrî bütün farz oldu
64. Nân u ni'met gözeden 'abde budur şart-ı vefâ

nân-ı kurs-ı mühr-i re'yinden:

1. **nân-ı kurs-ı mühr-i re'yinden:-in, -den**

Kaside 13
Mısra: 83
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüküm mührünün yuvarlak şekli.

83. Nân-ı kurs-ı mühr-i re'yinden müdâm abdâl-ı çarç
84. Mâh-ı nevdir elde keçkülü olur pertev gedâ

nâ-peydâ ederdi:

1. **nâ-peydâ ederdi:**

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek.

31. İştilâh ile 'örfü ser-tâ-pâ
32. Hayretinden ederdi nâ-peydâ

nâ-peydâ oldu:

1. **nâ-peydâ oldu:-du**

Kaside 27
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak, ortadan kaybolmak.

35. Һamdü li'llâh hele teşrif-i kudûmundan anıñ
36. Oldu bed-hvâh u erâzil müteşân nâ-peydâ

nâr:

1. **nârı:-ı**

Kaside 9

Mısra: 60

Ateş, od.

59. Edip Ya'küb çeşmin nûru rüşen

60. Һalîlü'llâh'a kıldı nârî gülşen

2. **nârdan:-dan**

Kaside 10

Mısra: 358

Ateş, od.

357. Dedi kim vardığımda etdi zühür

358. Nârdan bir hafire-i mahfûr

3. **nâr:**

Kaside 12

Mısra: 109

Ateş || Haset, şeytanın hasetliğı.

109. Hasedle mâric-i asliyyesinde vardı bu nâr

110. Ki etdi müşte'il âhîr şerâre-i şûri

na'ra:

1. **na'rası:-sı**

Tarih 3

Mısra: 175

Yüksek sesle bağırma.

175. El-amân na'rası peyveste-i nüh-tâk oldu

176. Oldu nevmid hayâtından o mel'un zirâ

2. **na'rasını:-sı, -nı**

Tarih 3

Mısra: 193

Yüksek sesle bağırma.

193. El-amân na'rasını vird-i zebân eylediler

194. Ne ile 'afv eder âyâ bizi deyip her câ

nâra yandı:

1. **nâra yandı:-dı**

Diğer 9

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşe yanmak || Acı çekmek.

75. Diyeler böyle bir muhibb-i kadim

76. Yandı nâra çü şekl-i İbrâhîm

na'ra-i tahsîn:

1. **na'ra-i tahsîn:**

Gazel 248

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çığlık, yüksek ses.

13. Sezâdir na'ra-i tahsîn etse 'âlemi lertzân

14. Yetilmez hâşılı Sâlim bu tab'-ı 'âlem-ârâya

nâre düşmüştür:

1. **nâre düşmüştür:-e-müş, -dür**

Gazel 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşe düşmek || Aşığım, sevgiliden kaynaklı çektiğı acılar.

1. Göñül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüştür

2. Yakılmış âteş-i 'aşk ile bir âvâre düşmüştür

2. **nâre düşmüştür:-müş, -dür**

Gazel 72

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşe düşmek || Aşığım, sevgiliden kaynaklı çektiğı acılar.

9. Yanıp yakılsa bu dil âteş-i 'aşka nola Sâlim

10. Göñül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüştür

nâr-ı 'aşkıñla:

1. **nâr-ı 'aşkıñla:-ıñ, -la**

Gazel 248

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi.

5. Şarardı şoldu beñzim nâr-ı 'aşkıñla hazân oldu

6. Hemân 'aynıyla döndüm bāğ-ı gâmda verd-i zîbâya

nâr-ı firâkı:

1. **nâr-ı firâkı:-ı**

Tesdis 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ateşi || Ayrılığın vermiş olduğu acı, ızdırap.

13. Neden lâyıq ki a'dâ dergehiñde hep çerâğ olsun

14. Benim nâr-ı firâkı ile göñlüm dāğ dāğ olsun

nâr-ı firâkıña:

1. **nâr-ı firâkıña:-ıñ, -a**

Gazel 268

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ateşi.

3. Ne hâcet 'aşıkı nâr-ı firâkıña süziş

4. Alır fetîli o bî-çâre bir nezâre ile

nâr-ı hicre yanıp:

1. **nâr-ı hicre yanıp:-ıp**

Diğer 11

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ateşine yanmak || Ayrılık acısı çekmek.

41. Nâr-ı hicre yanıp çü şekl-i çerâğ

42. Pâlehangim derûn-ı sinede dāğ

nâr-ı mezelletde:

1. **nâr-ı mezelletde:-de**

Kaside 6

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açaklık, zillet ateşi.

75. Eger şâyân-ı kahrı olsalar nâr-ı mezelletde

76. Yanıp nâ-bûd olurlardı ser-â-pâ şem' ü pervâne

nâr-ı ta'n:

1. **nâr-ı ta'n:**

Diğer 9

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınama ateşi.

77. Ya'ni yakmış rakib-i Nemrüd-dem
78. Nār-ı ta'n içre anı müstahkem

nā-şād:

1. **nā-şāddır:-dir**
Muamma 27
Mısra: 1
Mutsuz, üzüntülü.
1. Bendedir aña çü mihr ile begim nā-şāddır
2. Resm-i bülbül pîş-i gülde nâliş-i feryāddır

naşb:

1. **naşbında:-ın, -da**
Gazel 167
Mısra: 7
İşe alma.
7. Ne naşbında ne 'azlinde feraḥ var
8. Feraḥ verse yine ḡam eyler irdāf

naşb-ı nefis etdi:

1. **naşb-ı nefis etdi:-di**
Tarih 2
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini bir şeye adamak, bir şeye yönelmek, azmetmek, kalkışmak.
5. Bu dili zehr-āb-nüş olmaḡdan 'azl et ey göñül
6. Naşb-ı nefis etdi muḡadder çün anıñ ikrāmına

nās-ı habir ola:

1. **nās-ı habir ola:-a**
Kaside 24
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilgili hale gelmek.
33. Ne demekdir ki Sitanbul'a gele bir āşaf
34. Mührü ala otura şoñra ola nās-ı habir

naşib:

1. **naşib:**
Kaside 10
Mısra: 447
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
447. Yed-i vicdāndan naşib gitmez
448. Rızq-ı maḡşüm infikāk etmez
2. **naşibim:-im**
Gazel 245
Mısra: 3
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
3. Hep naşibim cevr-i gūn-ā-gūn ile ḡam çekmedir
4. Her kime meyl eylesem bu baḡt-ı nā-merḡüb ile

naşib alsam:

1. **naşib alsam:-sam**
Kaside 6
Mısra: 103
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Faydalanmak, nasiplenmek.

103. O taḡvādan sezā ben de salāt ile naşib alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellā şem' ü pervāne

naşib ola:

1. **naşib ola:-a**
Kaside 1
Mısra: 89
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet olmak, uygun düşmek.
89. Kāmiñi eşke dersēñ ola naşib
90. Şuyu ḡaşıl başından ola ḡarib

naşib olan ayaḡımıza gelir:

1. **naşib olan ayaḡımıza gelir:-ir**
Gazel 274
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
"Bir şey Allah tarafından nasip edilmişse mutlaka gerçekleşecektir" şeklindeki düşünce.
5. Göñül dırāzi-i dest-i recādan eyle ḡazer
6. Naşib olan gelir elbet bizim ayaḡımıza

naşib oldu:

1. **naşib oldu:-du**
Kaside 20
Mısra: 238
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet olmak, uygun düşmek.
237. Ḥamdü li'llāh beni edip tatyib
238. İrş ile luḡfuñ oldu baña naşib

naşib olmaz:

1. **naşib olmaz:-maz**
Gazel 121
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun düşmek, yakışmak.
5. Nedendir zaḡm-ı tiḡñndan rakibe iḡtirāz etmek
6. O devlet degme bir şaḡsa cihān içre naşib olmaz

naşib olsa:

1. **naşib olsa:-sa**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 149
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet olmak.
149. Bu keremler aña naşib olsa
150. Yine ḡardır ne deñlü zib olsa

nāşih:

1. **nāşih:**
Kaside 3
Mısra: 49
Nasihah eden, öğüt veren.
49. Ḳomaz nāşih beni kim edip işlāḡ
50. Söz ile ḡalbimi ol ede işrāḡ

naşihat:

1. **naşihat:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 46

Öğüt, tavsiye.

45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen

46. Velikin bir naşihat isterim ben

2. **naşihat:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 77

Öğüt, tavsiye.

77. Dileyen Sâlimâ benden naşihat

78. Cihânda eylesin bu 'aşka râğbet

3. **naşihat:**

Gazel 5

Mısra: 3

Öğüt, tavsiye.

3. Naşihat şöyle tursun göz göz etseñ sînemi vâ'iz

4. Baña gelmez habâbı medh etmeklikden istifâ

4. **naşihat:**

Gazel 236

Mısra: 9

Öğüt, tavsiye.

9. Benden naşihat ister iseñ sevdiğim hele

10. Pek şakla cevri ü nâziñı ğurbet-keşândan

naşihat kıl:

1. **naşihat kıl:**

Gazel 262

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nasihah etmek, öğüt vermek.

5. Terahhüm eylesin gâhî yeter öldürdü 'uşşâkı

6. Naşihat kıl şehâ ol ğamze-i fettâne düşdükçe

nâsır:

1. **nâsırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 86

(Ar.) Yardımçı, yardım eden || Hz. Muhammed.

85. Resül-i luţf-ħazîne şefâ'a-gencine

86. Nizâm-ı dîn-i mübine mu'în ü nâsırdır

2. **nâsırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 156

(Ar.) Yardımçı, yardım eden || Allah.

155. Tevessül eyleyelim biz seniñle Rahmân'a

156. Cenâb-ı Ğağ seniñ ile olana nâsırdır

3. **nâsır'dır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 182

(Ar.) Yardımçı, yardım eden || Allah.

181. İlâh u Muğtedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm

182. Ki bir de nâm-ı şerifi Mücib ü Nâsır'dır

naşirim ol:

1. **naşirim ol:**

Kaside 10

Mısra: 521

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yardımcı olmak, yardım etmek.

521. Yâverim ol meded naşirim ol

522. Meded ol günde dest-ğirim ol

naşir:

1. **naşir:-iñ**

Kaside 14

Mısra: 32

Yardım.

31. Nizâ'ı kaç' edip şemşir-i ğahrın

32. Bütün ağtâra şâmil oldu naşirñ

nâ-şikîbâ:

1. **nâ-şikîbâ:**

Tarih 4

Mısra: 20

Sabırsızlık.

19. Felâtün 'âciz-i tedğik-ı fikri

20. Ğired evvel ğademde nâ-şikîbâ

2. **nâ-şikîbâ:**

Tarih 4

Mısra: 74

Sabırsızlık.

73. Ne yapsınlar buña târiğ-güyân

74. Tekellüm ğaşır u dil nâ-şikîbâ

3. **nâ-şikîbâ:**

Kaside 6

Mısra: 4

Sabırsızlık.

3. Ğazâ böyle tecellî eylemişdir nola kim olsa

4. Cihân-süz u pür-âteş nâ-şikîbâ şem' ü pervâne

4. **nâ-şikîbâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 92

Sabırsızlık.

91. Ğarâr etmezse bir şâh üzre bülbüller n'ola her dem

92. Gülistân-ı maħabbette hezârân nâ-şikîbâdır

nâ-şikîbâ oldu:

1. **nâ-şikîbâ oldu:-du**

Kaside 6

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabırsızlanmak.

23. 'Arağ-rizân u pür-dâğ olsa nola ehl-i meclisde

24. Olup şermende oldu nâ-şikîbâ şem' ü pervâne

nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet:

1. **nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet:**

Gazel 140

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnsanîyetlik adetinîn cahilî || Sevgiliye lütufta bulunma konusunda cahil davranan sevgili.
5. Ey nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet yeter cefâ
6. Bilesek seniñ yanînda nedir bir günâhımız

nâ-şünûde:

1. **nâ-şünûde:**

Tarih 23

Mısra: 2

İşitilmemiş.

- Hoşâ kaşr-ı leb-i deryâ neşât-ârâ-yı bî-hem-tâ
- 'Adilî nâ-şünûde mişli nâ-dîde ferah-simâ

na't:

1. **na'tiñi:-iñ, -i**

Kaside 5

Mısra: 99

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

99. Na'tiñi etmek için şî'ri ederler taşşil

100. Ne revâdır kıla bî-çäre gürüh-ı şu'arâ

2. **na'tiñde:-iñ, -de**

Kaside 9

Mısra: 68

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

67. Ne haddidir ki kilik-i Sâlim-i zâr

68. Murâd üzre ede na'tiñde refîâr

nâ-tevân:

1. **nâ-tevândır:**

Gazel 36

Mısra: 10

Güçsüz, etkisiz.

9. Nola erbâb-ı zikru'llâh olsa zinde ey Sâlim

10. Tevânâyî-dih-i her nâ-tevândır halka-i tevîhîd

na't-hvân:

1. **na't-hvânı:-i**

Kaside 2

Mısra: 70

Naat okuyan, öven.

69. 'Uğârid 'âciz -i terkîm-i şânî

70. Heme Behrâm u Keyvân na't-hvânî

na't-ı âsâviş edip:

1. **na't-ı âsâviş edip:-ip**

Kaside 19

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adalet, güvenlik yaymak.

83. Zemîni na't-ı âsâviş edip halka zamânında

84. Taşaddî etmemiş bâzâr-ı 'adlinde sitemkâre

na't-ı muhammed'i:

1. **na't-ı muhammed'i:-i**

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed'i övmek amacıyla yazılan kaside.

- Demdir ey hâme-i bihîn-ta'bir
- Eyle na't-ı Muḥammed'i taḥrîr

na't-i pâke:

1. **na't-i pâke:-e**

Kaside 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şekilde övme.

- Kelâmımız ki bizim na't-i pâke dâ'irdir
- Zebân-ı nâḥkımız nüṣḥa-i mefâḥirdir

2. **na't-i pâke:-e**

Kaside 8

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şekilde övme.

101. Bir 'arz-ı hâle vesile olur deyiş etdim

102. Bu na't-i pâke de ben ictirâ Ḥudâ birdir

na't-i pâkiñ:

1. **na't-i pâkiñ:-iñ**

Kaside 2

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şekilde övme.

89. Ne mümkün na't-i pâkiñ ede taḥrîr

90. Kemâli ile şâhâ kilik taḥrîr

2. **na't-i pâkiñ:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şekilde övme.

3. Na't-i pâkiñ pes ü bâlâ eder işbât seniñ

4. Vaşf eder zât-ı şerîfiñi ser-â-pâ eşyâ

na't-i pâkiñle:

1. **na't-i pâkiñle:-iñ, -le**

Kaside 12

Mısra: 191

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şekilde övme.

191. Tevessül eyledim Allâh'a na't-i pâkiñle

192. Ümîddir ki yabânda kıomaz bu meḥcûrî

na't-i şerîfiñ:

1. **na't-i şerîfiñ:-iñ**

Kaside 8

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed övgüsü.

75. Zebân-ı nâḥka mîzâb-ı rahmet olmaz mı

76. Ne dem ki na't-i şerîfiñ kelâm-ı şâ'irdir

na't-ı zâta:

1. **na't-ı zâta:-a**

Kaside 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ı methetme, övme.

23. Gülsitân içre gül-bün-i taze
24. Etmeye na't-i zâta âgâze

nâṭık evlerdi:

1. **nâṭık eylerdi:-r, -di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşturmak, dile getirmek.
83. Güş edeydi sözüm olup mebhüt
84. Nâṭık eylerdi nuṭku 'ayn-ı süküt

na'tin eyle:

1. **na'tin eyle:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Muhammed'i öven kaside yazmak.
27. Mebde' -i feyzi eyleyip kâlemiñ
28. Eyle na'tin Resül-i muhteremiñ

nâ-tırâsı:

1. **nâ-tırâsı:-ı**
Gazel 270
Mısra: **2**
Yontulmamış || Terbiye görmemiş, ham kişi.
1. Kuşur etmez felek tekdîr-i erbâb-ı ṭabî' atde
2. Şafâlar kesb eder bir nâ-tırâsı görse devletde

na'ti-zâde:

1. **na'ti-zâde:**
Matla 19
Mısra: **2**
Özel isim.
1. Vaşlıña biñ dil ü cân ile olur dil-dâde
2. Güş eden ehl-i suhan vaşlıñı Na'ti-zâde

nâ-tüvân olur:

1. **nâ-tüvân olur:-ur**
Gazel 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıf, güçsüz çaresiz olmak.
1. 'Arz eyleyince râzını dil nâ-tüvân olur
2. Yâ Rab o ṭıfl-ı 'işve ne şüh-ı cihân olur

nâ-ümîd olmaz:

1. **nâ-ümîd olmaz:-maz**
Gazel 235
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümitsiz olmak, ümitsizliğe düşmek.
9. Feyz-i Hâk'dan nâ-ümîd olmaz hâkîkat-bîn olan
10. Luṭf u ihsânı Hüdâ'nıñ 'âleme mebzül iken

nâvdân:

1. **nâvdâna:-a**
Kaside 7
Mısra: **2**
Oluk.
1. Vaşlı fem-i şâ'irâna şıgmaz
2. Kulzümdür o nâvdâna şıgmaz

nâvdân-ı neyl-i murâd eyleye:-ye

1. **nâvdân-ı neyl-i murâd eyleye:-ye**
Kaside 33
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Kalemi,şîirleri vasıtasıyla- muradına erdirmek.
87. Eyleye dâ' imâ Hüdâ-yı cevâd
88. Kâlemin nâvdân-ı neyl-i murâd

nâvek-endâz-ı dil-i zâr:

1. **nâvek-endâz-ı dil-i zâr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyen gönle ok atan || Felek.
25. Fiğân ey nâvek-endâz-ı dil-i zâr
26. Nişân-ı tîr-i hicr oldum ser-â-pâ

nâvek-i müjgâni:

1. **nâvek-i müjgâni:-ı**
Gazel 176
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kirpiğin okları.
7. Gördük geliyor nâvek-i müjgâni gâzabkâr
8. Râhından o hünî-nigehiñ biz de şapıldığ

nâvek-i tîz-i müje:

1. **nâvek-i tîz-i müje:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kirpiğin keskin oku.
7. Nâvek-i tîz-i müje hançere-i gamze ile
8. Hün-âlûde durur sîne de her mü begler

nây-ı kalem:

1. **nây-ı kalem:**
Kaside 17
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalem.
31. Sürür ile nola meclis-girift-i şevk olsam
32. Terennüm etmeye zîrâ elimde nây-ı kalem

nâz:

1. **nâz:-ı**
Terkib-bend 1
Mısra: **84**
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
83. Eyâ mağlûb-ı istiğnâ-yı gamze
84. Be-her nâzi cihâna dâl hançer
2. **nâz:**
Tahmis 1
Mısra: **17**
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
17. Şalındı ol seriv-kağ nâz u refâr ile gülzâre
18. Edince cüybâra dide-i 'ibretle nezzâre

3. **nāz:**
Muamma 2
Mısra: 1
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
1. Rağş eder gördüm o servi şad hezārān nāz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervāzında ol şebbāz ile
4. **nāz:**
Diğer 3
Mısra: 65
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
65. Serv-ğadler salınıp nāz ile gülşenlerde
66. Bülbülāsā dil-i 'uşşāk ise süsenlerde
5. **nāz:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 37
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
37. O şeh nāz ile tahrik-i fem etdi
38. Beni luţfıyla şād u ĥurrem etdi
6. **nāz:**
Kaside 6
Mısra: 2
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
1. Olaldan 'āşık u ma'sūk cānā şem' ü pervāne
2. Niyāz u nāz 'arz eyler ser-ā-pā şem' ü pervāne
7. **nāz:**
Tarih 13
Mısra: 15
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
15. Perde çekdi 'ayn-ı süya güyyā ĥattıñla nāz
16. Eyledi ĥıfz u ĥirāset levĥiniñ tetmimini
8. **nāzı:-ı**
Gazel 18
Mısra: 6
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
5. Yıkıldığ pāy-māl olduğ derinde ĥāk-i rāh olduğ
6. Edelden naĥvet ü nāzı bize ol nāzenin 'ādet
9. **nāz:**
Gazel 39
Mısra: 1
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
1. Ne meretebe saña cānā gelirse nāz leziz
2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyāz leziz
10. **nāz:**
Gazel 81
Mısra: 6
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.

5. Pā-māl-i rāh-ı 'aşkına bunca sitem ile
6. Mağşūdu cevır ü nāz degil de yā nedir
11. **nāzıñ:-ıñ**
Gazel 86
Mısra: 3
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
3. Göñül dil-dāde-i cevır ü 'itābıñdır hemin nāzıñ
4. Derünī sevdiğim senden recā eyler niyāz eyler
12. **nāza:-a**
Gazel 222
Mısra: 7
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
7. Ser-firāz olsa 'aceb mi nāza ģamzeñ kim eder
8. Nāz ta'lim-i füsünü ģamze-i dellāleden
13. **nāz:**
Gazel 222
Mısra: 8
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
7. Ser-firāz olsa 'aceb mi nāza ģamzeñ kim eder
8. Nāz ta'lim-i füsünü ģamze-i dellāleden
14. **nāz:**
Gazel 229
Mısra: 11
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
11. Bir gelir var külbe-i aĥzānıma biñ nāz ile
12. Sālimā bir ĥoş bağ ol serv-i ĥirāmān olmasın
15. **nāzıñ:-ıñ, -ı**
Gazel 236
Mısra: 10
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
9. Benden naşīĥat ister iseñ sevdiğim hele
10. Pek şakla cevır ü nāzıñı ģurbet-keşāndan
16. **nāzıñ:-ıñ**
Gazel 237
Mısra: 2
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
1. Vaşlıñ ile nā-kām göñül kāmver olsun
2. Olmaz deme luţf eyle bu nāzıñ yeter olsun
17. **nāz:**
Gazel 257
Mısra: 5
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâli tavır, cilve.
5. Merāmıñ nāz ise ey baĥt-ı nā-rāmım ģusūr etme
6. Kitāb-ı naĥveti ol ĥüsnüne magrürdan başla
18. **nāz:**
Gazel 285
Mısra: 4

*Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır,
cilve.*

3. Her perî-rûya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz
4. Dil-berîñ nâzik gerekdir nâz u istîgnâları

19. **nâzın:-ın**

Gazel 290
Mısra: 9

*Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır,
cilve.*

9. O mâhîñ Sâlimâ nâzın hemîşe ederek taḥsîn
10. Ḥarîdâran anı gitdikçe istîgnâ-fürüş etdi

nâz eden:

1. **nâz eden:-en**

Gazel 235
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlanmak.

7. Çeşmine girmeklige şimdi bahâne-cüydür
8. Nâz eden dünyâ karîñ-i dîde-i Behlül iken

nâz ederse:

1. **nâz ederse:-er, -se**

Gazel 195
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlanmak.

1. ‘Âşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil

nâz u şiveyle:

1. **nâz u şiveyle:-yle**

Gazel 145
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz ve cilve.

9. Yolu düşdükçe ol mâhîñ nedendir ḥânemi âyâ
10. Tegâfîl eyleyip biñ nâz u şiveyle geçer gelmez

nâzân:

1. **nâzân:**

Gazel 233
Mısra: 9
Nazlı.

9. Âl al olmuş ruḥ-ı ḥoy-kerdesi nâzân gelir
10. Şimdi çıkmış gibi Sâlim ol perî ḥammâmdan

nazar:

1. **nazarından:-îñ, -dan**

Rübai 2
Mısra: 2
Bakmak || İlgilenmek.

1. Dür etme beni başıñ için reh-güzeriñden
2. Redd etme gözüm nûru efendim nazarıñdan

2. **nazarıñdır:-îñ, -dır**

Diğer 8
Mısra: 28
Bakış || Lütuf bakışı.

27. Yetişir dâmeniñ bize sâye
28. Nazarıñdır mevâliye pâye

3. **nazara:-a**

Tarih 10
Mısra: 72
Bakmak, nazar eyle-.

71. Etdi târiḥ aña küstâḥane
72. Nazara gerçi ki şâyân olmaz

4. **nazarı:-ı**

Kaside 10
Mısra: 168
Bakış || Lütuf bakışı.

167. Getirip derdmend bir püseri
168. İstedi ol fütâdeye nazarı

5. **nazarı:-ı**

Kaside 20
Mısra: 42
Bakmak, nazar eyle-.

41. Der-i vâlâsı maḥz-ı ni‘metdir
42. Nazarı kîmyâ-yı rıf atdir

6. **nazarımda:-ım, -da**

Gazel 64
Mısra: 2
Bakmak, nazar eyle-.

1. Neşât-ı ‘âleme bâ‘iş genâ-yı ḥüsnüñdür
2. Müdâmi her nazarımda medâ-yı ḥüsnüñdür

7. **nazarımda:-ım, -da**

Matla 69
Mısra: 2
Bakış || Bakış açısı.

1. Terk edip varımı oldum aña maḥşûş şeydâ
2. Nazarımda degil ise nola dünyâ ‘uḳbâ

8. **nazar:**

Gazel 158
Mısra: 1
Bakmak, nazar eyle-.

1. Tâ ki ümmîd-i cemâliñden nazar olmaz ḥalâş
2. Nev-be-nev ḥün-âbelerden çeşm-i ter olmaz ḥalâş

nazar buldu:

1. **nazar buldu:-du**

Diğer 11
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakış açısı kazanmak || Bir şeyin mümkün olması.

55. Çünkü etdi derün bu hâle nazar
56. Buldu ḥâmem derünü şerḥa nazar

nazar ede:

1. **nazar ede:-e**

Kaside 20
Mısra: 176
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hak nuru ile bakış, lutufkar ve keremli bakış,
teveccüh ile bakma.*

175. Ede her kâmile kemâli ḳadar
176. Dür-bîn-i ‘inâyetinde nazar

nazar eder:

1. **nazar eder:-er**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, seyretmek.
117. Olmuş idi gece dūr-bīni kâmer
118. Felek aḥbāba eder idi nazar
- nazar edeyidi:**
1. **nazar edeyidi:-e, -ydi**
Gazel 274
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak || Anlamak, bilmek.
7. Olurdu rütbe-i sūz u güdāzımız ma'lūm
8. Nazar edeyidi ol mihr-i cihān dāgımıza
- nazar et:**
1. **nazar et:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
9. Bir nazar et nāzenīnim Sālim-i dil-ḥasteye
10. Böyle ḳalırsa derūnum Kūlbe-i aḥzān olur
2. **nazar et:**
Gazel 282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
5. Nazar et 'āleme ey teṣne-i feyz-i ümmid
6. Çeşmesār-ı kereminde bir içim şū var mı
- nazar etdi:**
1. **nazar etdi:-di**
Diğer 11
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak || Hissetmek.
55. Çünkü etdi derūn bu ḥāle nazar
56. Buldu ḥāmem derūnu şerḫa nazar
- nazar etdikçe:**
1. **nazar etdikçe:-dikçe**
Diğer 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
15. Firāk ile nazar etdikçe her yaña çeşmim
16. Döner müdāmi deriñe çü mil-i ḳible-nümā
2. **nazar etdikçe:-dikçe**
Kaside 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
7. Gülsitāna nazar etdikçe kıyās eyleme kim
8. Berf ağartmış ruḫ-ı dil-cüy-ı nihāli her cā
- nazar etmeñ:**
1. **nazar etmeñ:-meñ**
Gazel 196

- Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
3. Saña ḳalsa ḳābil idi ḥālime etmeñ nazar
4. Ṭālī'im ṭālī' degildir meh-cebīnim neyleyim
- nazar eyle:**
1. **nazar eyle:**
Kaside 1
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
141. Şerer-i āhı pūr-eşer eyle
142. Çeşm-i giryānıma nazar eyle
2. **nazar eyle:**
Gazel 247
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
1. Āh-ı şeḫerimden kerem eyle ḫazer eyle
2. Aḥvāl-i dil-i zār u ḫazīne nazar eyle
- nazar eylemez:**
1. **nazar eylemez:-mez**
Tesdis 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, ilgilenmek.
3. Eylemez zār u nizār-ı dil-i 'uşşāka nazar
4. Boşuna 'āşık-ı bī-çāreler efgān eyler
2. **nazar eylemez:-mez**
Tesdis 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, ilgilenmek.
3. Eylemez zār u nizār-ı dil-i 'uşşāka nazar
4. Boşuna 'āşık-ı bī-çāreler efgān eyler
- nazar eyleseler:**
1. **nazar eyleseler:-se, -ler**
Kaside 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak || Dikkatle, hikmet gözüyle bakmak.
7. Bir nazar eyleseler bu dil-i mir'āta hemān
8. 'Aksi içre görünür maṭlabı olmuş taşvīr
- nazar olsa:**
1. **nazar olsa:-sa**
Kaside 20
Mısra: **287**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakılmak.
287. Dīde-i 'ibret ile olsa nazar
288. Ḥurde bir zerde böyle pāk hüner
- nazar-ı kīmyā-eser etdi:**
1. **nazar-ı kīmyā-eser etdi:-di**
Kaside 12
Mısra: **35**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cisimlere etki eden bakış || Etkili bakış.

35. Vücudu ol nazar-ı kîmyâ-eşer etdi
36. Bir aḥzar-âyine pâkîze-cevher-i şüri

nazar-ı lutf-ı şehensâha:

1. **nazar-ı lutf-ı şehensâha:-a**

Kaside 16

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahlar padişahının (3. Ahmed) lütfuna mazhar olmak.

79. Nazar-ı lutf-ı şehensâha muḳârin olsam
80. Gülşen-i şî're olurum hele yek-tâ bülbül

nazar-ı lutfuna:

1. **nazar-ı lutfuna:-un, -a**

Diğer 3

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf bakışı.

89. Nazar-ı lutfuna oldukça bahârîñ mazhar
90. Goncalar da açılıp ḥande eder ser-tâ-ser

2. **nazar-ı lutfuña:-uñ, -a**

Kaside 18

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf bakışı.

83. Nazar-ı lutfuña bir mür eger olsa ḳarîn
84. Rütbe-i neml-i Süleymân'a bulur câhı vuşul

nazar-ı pâdişâh-ı rüy-ı zemîn:

1. **nazar-ı pâdişâh-ı rüy-ı zemîn:**

Kaside 20

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzünün padişahının (3. Ahmed) bakışı.

45. Nazar-ı pâdişâh-ı rüy-ı zemîn
46. Sengi eyler netice dürr-i semîn

nazar-ı pâki:

1. **nazar-ı pâki:-i**

Diğer 9

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek bakış.

149. Ede Bârî seniñ ile her dem
150. Nazar-ı pâki ile müstahkem

nazar-ı pâk-i şerîfîñ:

1. **nazar-ı pâk-i şerîfîñ:-iñ**

Kaside 24

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek bakış.

53. Nazar-ı pâk-i şerîfîñ ile inşâ'allâh
54. Bâli işkestelerin ḥâtırı olur ta'mür

nazar-ı pâkine:

1. **nazar-ı pâkine:-in, -e**

Kaside 26

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek bakış.

41. Nazar-ı pâkine bir mür eger olsa ḳarîn
42. İltifât ile cihân içre olurdu 'Ankâ

nazar-kerde-i çarḥ olmaga:

1. **nazar-kerde-i çarḥ olmaga:-a**

Gazel 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin nazar ettiği kişi olmak, kişinin işlerinin yolunda gitmesi, her şeyin gönlünce olması.

7. Felek pâk-dâmene luṭf u mürüvvet eylemez hergiz
8. Nazar-kerde-i çarḥ olmaga ma'yûb olmaga muḥtâc

nâzende:

1. **nâzende:**

Kaside 19

Mısra: 24

Nazlı.

23. Ciger-pâre güzeller 'işve-bâz u nâz-perverler
24. Müferrah şeh-levendler gelmede nâzende refâre

nâzenîn:

1. **nâzenînimden:-im, -den**

Tedis 3

Mısra: 16

Narin, ince yapılı || Sevgili.

15. Bu rütbe luṭfu ummazken o yâr-i meh-cebînimden
16. Bu gün ikrâmını gördüm boyumca nâzenînimden

2. **nâzenînim:-im**

Matla 5

Mısra: 2

Narin, ince yapılı || Sevgili.

1. Ḳo gitsin dil giderse tek seniñle âşinâ olsun
2. Yoluñda nâzenînim dil degil cânım fedâ olsun

3. **nâzenînim:-im**

Tarih 9

Mısra: 8

Narin, ince yapılı || Sevgili.

7. Nola ayrılmazsa bir ân tal'atıñdan ḥüsn ü ân
8. Ḥatı ile geldi ḥüsün ey nâzenînim küyuña

4. **nâzenîn:**

Gazel 18

Mısra: 6

Narin, ince yapılı || Sevgili.

5. Yıkıldık pây-mâl olduğ derinde ḥâk-i râh olduğ
6. Edelden naḥvet ü nâzı bize ol nâzenîn 'âdet

5. **nâzenîn:**

Tarih 24

Mısra: 10

Narin, ince yapılı || Sevgili.

9. İnşâf olunsa ḥübdür bir böyle şeh-r-âşübdür
10. 'Âriflere maṭlûbdür ol nâzenîn ü sim-ber

6. **nāzenīnim:-im**

Gazel 63

Mısra: 4

Narin, ince yapılı || Sevgili.

3. Rāzı olmam sen gözü şebbāzı ağyār şaydına

4. Cünbişin böyle giderse nāzenīnim kıan olur

7. **nāzenīnim:-im**

Gazel 63

Mısra: 9

Narin, ince yapılı || Sevgili.

9. Bir nazār et nāzenīnim Sālim-i dil-ḥasteye

10. Böyle kıalırsa derūnum Kūlbe-i aḥzān olur

8. **nāzenīnim:-im**

Gazel 90

Mısra: 6

Narin, ince yapılı || Sevgili.

5. Zerrece incinmeziz vaż'ına biz ol āfetiñ

6. Bizlere neylerse etsin nāzenīnim tāzedir

9. **nāzenīn:**

Gazel 130

Mısra: 10

Narin, ince yapılı || Sevgili.

9. Kıumāş-ı nazmıña Sālim neden pesend etsin

10. O nāzenīn suḥan-ı şā'irān nedir bilmez

10. **nāzenīn:**

Gazel 168

Mısra: 8

Narin, ince yapılı || Sevgili.

7. Gönūlde kıalmadı şabrım serimde ārāmım

8. Edince ḥāneme tenḥā o nāzenīn teşrīf

11. **nāzenīn:**

Gazel 193

Mısra: 1

Narin, ince yapılı || Sevgili.

1. Ey şeh-i mülk-i bahā vū nāzenīn ü bī-bedel

2. Kışver-i ḥüsne ḥatūñ bir vech ile vermez ḥalel

nazīf:

1. **nazīf:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 164

Temiz, pak.

163. Çelebi lāğar u laḥīf ister

164. Ṭab'ı āyīnesi nazīf ister

2. **nazīf:**

Tarih 18

Mısra: 25

Temiz, pak.

25. O deñlü zāt-ı ma'mūr u nazīf ü şāf-dıldir kim

26. Yanında şūḥ-meşrebler ser-ā-pā pūr-ḥicāb oldu

nāzık:

1. **nāzık:**

Gazel 285

Mısra: 4

Ince, narin.

3. Her perī-rūya yakışmaz cilve-i nāz u niyāz

4. Dil-berin nāzık gerekdir nāz u istiğnāları

nāzil oldu:

1. **nāzil oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 334

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnmek.

333. Olıcaḳ kıurb-i bābına vāşıl

334. Oldu peyk-i Cenāb-ı Hāḳ nāzil

nāzil olmazdı:

1. **nāzil olmazdı:-maz, -dı**

Kaside 10

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnmek || Ulaşmak.

97. Olmasa zātı ümmete ni'met

98. Nāzil olmazdı kıatra-i rahmet

nāzilāt:

1. **nāzilāt:-ı**

Gazel 122

Mısra: 5

Belalar, Sıkıntılar.

5. Kıaḳ' olur mu nāzilātı 'ālemiñ tedbir ile

6. Köhnedir saḳfı sipihriñ bāmi ḫamlar ḫamlamaz

nāzım-ı dürr-i şehvār:

1. **nāzım-ı dürr-i şehvār:**

Kaside 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci şiir, değerli sözler.

5. Gele ey zīb-nümā-yı varaḳ-ı şad pāre

6. Reh-ber-i sırr-ı suḥan nāzım-ı dürr-i şehvār

nāzım-ı elfāz bī-hem-tā:

1. **nāzım-ı elfāz bī-hem-tā:**

Gazel 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz sözlerden oluşan şiir.

9. Benim ol nāzım-ı elfāz-ı bī-hem-tā ki şī'rimden

10. Eder kesb-i ḫarāvet sü-be-sü yek-ser dūr-i yek-tā

nazīr:

1. **nazīrin:-in**

Tarih 1

Mısra: 88

Ar. Eş, misl, manend.

87. Meger āyine görmüş ola yoḥsa

88. Nazīrin görmemiştir çeşm-i gerdūn

2. **nazīr:**

Tarih 3

- Mısra: 9
Ar. Eş, misl, manend.
9. Öyle pākize fetihdir ki nazîr ü mişlin
10. Görmemiş kimse cihân içre ser-â-ser kat'â
3. **nazîrin:-in**
Tarih 3
Mısra: 31
Ar. Eş, misl, manend.
31. Ya'ni şâhenşeh-i devrân ki nazîrin bu felek
32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her câ
4. **nazîrini:-in, -i**
Diğer 3
Mısra: 140
Ar. Eş, misl, manend.
139. Ey birâder dem-i 'ayşına anıñ var mı sözüñ
140. Gördü mü Mısr diyârında nazîrini gözüñ
5. **nazîrin:-in**
Tarih 4
Mısra: 26
Ar. Eş, misl, manend.
25. Odur ol aşaf-ı yek-tâ-reviş kim
26. Nazîrin görmemiş devletde dünyâ
6. **nâzırdır:-dır**
Kaside 8
Mısra: 24
Bakan, nazar eden.
23. Harim-i gülşen-i lutfu cinân-ı ni'metdir
24. Güşâde revzen-i cûdu cihâna nâzırdır
7. **nâzırdır:-dır**
Kaside 8
Mısra: 136
Bakan, nazar eden.
135. Enini güşumu leb-rîz eder hemân güyâ
136. Ne dem ki dârıma çeşm-i hayâl nâzırdır
8. **nazîriñ:-iñ**
Kaside 14
Mısra: 39
Ar. Eş, misl, manend.
39. Nazîriñ gelmemişdir bu cihâne
40. Ki sensin şehriyâr-ı bî-bahâne
9. **nazîr:**
Kaside 15
Mısra: 13
Ar. Eş, misl, manend.
13. Sezâ-yı ser-keşi vermekde bir nazîr mi var
14. Bulur zemine de girse feţânet-i şevket
10. **nazîriñ:-iñ**
Gazel 17
Mısra: 9
Ar. Eş, misl, manend.
9. Nazîriñ var mıdır deyü gezip Sâlim cihân içre
10. Ser-â-ser imtiñhân-ı Yûsufistân etmede her şeb

11. **nazîri:-i**
Kaside 19
Mısra: 74
Ar. Eş, misl, manend.
73. Cenâb-ı hazret-i Sultân Añmed Hân-ı Gâzi kim
74. Nazîri gelmemişdir saltanatda çarñ-ı devvâre
12. **nazîri:-i**
Kaside 20
Mısra: 109
Ar. Eş, misl, manend.
109. Var mı dünyâda bir nazîri meger
110. Âb ü hâk ü hevâda ser-tâ-ser
13. **nazîriñ:-iñ**
Gazel 186
Mısra: 7
Ar. Eş, misl, manend.
7. Nazîriñ ey şeh-i hûn-rîz görmedik bir dem
8. Bu 'arşeghehe hezârân tünd-hû gördük
- nazîr olan:**
1. **nazîr olan:-an**
Kaside 24
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzer, eş, misil olmak.
49. Dâverâ dâdgerâ devlet ü haşmet-güherâ
50. Ey olan vâdi-i ferde şeh-i Dârâ'ya nazîr
- nâzırân:**
1. **nâzırân:**
Gazel 209
Mısra: 7
Nazar edenler, bakanlar.
7. Mihr-i ruşsâr-ı niğâra nâzırân cümle bilür
8. Vechi neymiş sâha-i mihrinde giryân olduğum
- nazîre:**
1. **nazîre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 52
Bir şairin manzum eserine başka bir şair tarafından aynı vezin, kaftiye ve edayla yazılan benzer manzume.
51. Bâki-i Rum olaydı ger bâki
52. Pür ederdî nazîre âfâki
2. **nazîre:**
Kaside 20
Mısra: 127
Benzer, eş.
127. Ne nazîre kabûl eder ne mişâl
128. O sarây-ı defînetü'l-iqbâl
- nâzır-ı mecmû'a-i 'anâşırđır:**
1. **nâzır-ı mecmû'a-i 'anâşırđır:-dır**
Kaside 8
Mısra: 168
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tüm unsurların - her şeyin- nazar edildiği yer ||
Gönül*

167. Şanî-i kudretin añlar bedî-i ef'âlin
168. Şu dil ki nâzır-ı mecmû'a-i 'anâşırdir

nazm:

1. nazmım:-ım

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 53

Şiir, nazım.

53. Görse nazmım Rızâyi bâ-ta'zîm

54. Şi'r-i pâkim eder idi teslim

2. nazmı:-ı

Diğer 9

Mısra: 156

Şiir, nazım.

155. Şu'arâya şeref veren maḥdûm

156. Nazmı ile şenâ eden manzûm

3. nazm:

Kaside 12

Mısra: 154

Şiir, nazım.

153. Mu'allim-i sebaḳ-ı sırr-ı 'allem'e'l-esmâ

154. Okutdu cevher-i zâtuña nazm u menşûrı

4. nazmına:-ın, -a

Kaside 32

Mısra: 32

Şiir, nazım.

31. Defter-i ehl-i hünerde denilir ol zâtuñ

32. Neşrine âb-ı hayât nazmına dürr-i yek-tâ

5. nazmı:-ı

Matla 49

Mısra: 2

Şiir, nazım.

1. Rûtbe-i şî're Ḳureyş'in güy-i kızbi dâldir

2. Şi're teşbîh eylemek nazmı güvâh-ı ḥâldir

6. nazmıma:-ım, -a

Gazel 108

Mısra: 8

Şiir, nazım.

7. Medḥ-i ruḥsârınla tertîb eyledim eş'arımı

8. Nazmıma mâ'il olursa vechi vardır âblar

nazm eden:

1. nazm eden:-en

Kaside 28

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıralamak, tertip etmek || Övülecek özellikleri sıralamak.

31. Nazm eden vaşf-ı şerîfin sübḥa-i ta'dâdına

32. Anıñ elbette şenâsın zübde-i ezḳâr eder

nazm-ı dil-nişînim:

1. nazm-ı dil-nişînim:-im

Gazel 90

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülde yer tutan, güzel şiir.

9. Her ne rûtbe köhne ta'bir eylesem Sâlim yine

10. Tâzeler vaşfında nazm-ı dil-nişînim tâzedir

nazm-ı ğarrâyı:

1. nazm-ı ğarrâyı:-yı

Kaside 23

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, parlak şiir.

91. Dil-i şürîdemi teşvîḳ edip taḳrîb-i medḥiñle

92. Okutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı ğarrâyı

2. nazm-ı ğarrâyı:-yı

Kaside 30

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, parlak şiir.

45. Zebân-ı ḥâl lâl ü ebkem iken bezm-i ma'nâda

46. Getirdi yümn-i vasfı ḥâtıra bu nazm-ı ğarrâyı

3. nazm-ı ğarrâyı:-yı

Kaside 30

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, parlak şiir.

87. Eger ben luḥfuña maḡrûr olmasam kaşîdemde

88. Getirmezdi ḥayâlim ḥârice bu nazm-ı ğarrâyı

nazm-ı medḥiñde:

1. nazm-ı medḥiñde:-iñ, -de

Tarih 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgü şiirleri.

5. Sensin ol yek-tâ dür-i baḥr-i vezâret kim seniñ

6. Nazm-ı medḥiñde olur güftâr-ı vaşşâfân selis

nazm-ı pâk:

1. nazm-ı pâk:

Gazel 266

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusursuz şiir.

3. Zîb-i destâr mı olurdu ḡonca tek ol nazm-ı pâk

4. Ma'ni-i rengini ger maḳbûl-i cânân olmasa

nazm-ı pâk-i çâr:

1. nazm-ı pâk-i çâr:

Kaside 30

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört güzel şiir.

89. Sezâ bu nazm-ı pâk-i çâr maḥla'zîb-i güş olsa

90. K'olur şâyeste zirâ ḳurḥa etmek dürr-i yek-tâyı

nazm-ı pâkîzemi:

1. nazm-ı pâkîzemi:-m, -i

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel şiirler.

67. Nazm-ı pākizemi edip evrād
68. Sübhā-i mihrine eder ta'dād

nāz-perver:

1. **nāz-perverler:-ler**

Kaside 19

Mısra: **23**

Naz eden, nazlı.

23. Ciger-pāre güzeller 'işve-bāz u nāz-perverler
24. Müferrāh şeh-levendler gelmede nāzende refitāre

nazra:

1. **nazra:**

Tarih 10

Mısra: **3**

(Bir tek) bakış, bakma.

3. Evvelin nazra göründükde hatün
4. Mū mudur bilmege imkān olmaz

nazra-i mīnā eyle:

1. **nazra-i mīnā eyle:**

Kaside 31

Mısra: **64**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şeffaf bir bakışla bakmak || Dikkatli bakmak.

63. Mūy-ı çini midir ol nīze-i elmās mıdır
64. Hele bir dikkat ile nazra-i mīnā eyle

nazra-i ūlāda:

1. **nazra-i ūlāda:-da**

Kaside 8

Mısra: **161**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüce bakış.

161. Şuver ki nazra-i ūlāda cümle zāhirdir
162. Haqīkat üzre nigāh olsa hep müzāhirdir

nazra-sāz oldukça:

1. **nazra-sāz oldukça:-dukça**

Gazel 266

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bakmak.

5. Nazra-sāz oldukça 'uşşākiñ meger ağlar m'idi
6. Rūy-ı pūr-tābiñ begim hūrşid-i raşşān olmasa

nazra-sāz olsam:

1. **nazra-sāz olsam:-sa, --sa, -m**

Gazel 106

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bakmak.

11. Ne semte nazra-sāz olsam cemāliñ oldu manzūrum
12. Hayāliñ sevdiğim bū dīde-i terde müheyyādır

ne:

1. **ne:-ye**

Kaside 1

Mısra: **60**

Hangi şey.

59. Rūh birdir bedense sāyirdir

60. Neye baksañ bütün muğāyirdir

2. **ne:**

Kaside 1

Mısra: **98**

Hangi şey.

97. Hele şor bak bilir mi ol şeydā

98. Ne imiş 'Āmir'i eden rüsvā

3. **ne:-ye**

Kaside 1

Mısra: **100**

Neden.

99. 'Aşk ile çıkmamış iken başa

100. Neye urdu külüngünü taşā

4. **ne:**

Kaside 1

Mısra: **102**

Nasıl.

101. Anda yok bunu derke isti'dād

102. Ne bilir küh-ı himmeti Ferhād

5. **ne:**

Kaside 1

Mısra: **134**

Her ne.

133. Hemān iste Cevād-ı mutlakdan

134. Ne ise maṭlabıñ çemen-be-çemen

6. **ne:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **151**

Nasıl bir?.

151. Hele ne hāl ise gam-ı etrāk

152. Āh illā ki ba'zı bī-idrāk

7. **ne:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **189**

Nasıl.

189. Hażm ederdim bunu ne hāl ise ben

190. Dād ammā ki ba'zı cāhilden

8. **ne:**

Lugaz 1

Mısra: **3**

Nasıl.

3. Ne 'illet 'illet-i devrān be-her dem devr-i pey-der-pey

4. Bu pey irsāl-i devr-i tekye-i şeyh-i sa'adetdir

9. **ne:**

Lugaz 1

Mısra: **16**

Nasıl.

15. Bu hālet Sālīmā takriri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretdir

10. **ne:**

Lugaz 1

Mısra: **17**

Nasıl.

17. Ne 'ibret gāh desti gāh pāyı olmada zāhir
18. Ne zāhir belki aḥfā belki bir şūḥ-ı şetāretidir

11. **ne:**

Lugaz 1
Mısra: 18
Nasıl.

17. Ne 'ibret gāh desti gāh pāyı olmada zāhir
18. Ne zāhir belki aḥfā belki bir şūḥ-ı şetāretidir

12. **ne:**

Lugaz 1
Mısra: 28
Nasıl.

27. O āteş tağa gūyā başmamağla pāların silker
28. Ocağında taḥarrük etmede her dem ne diḳkatdir

13. **ne:**

Lugaz 1
Mısra: 33
Nasıl.

33. Ne 'illet kim ola her sū muḳārin ārzū ṭab'a
34. Bu ab'-ı pür-ğümüma çāremiz yok bu da ḥikmetdir

14. **ne:**

Lugaz 1
Mısra: 35
T. Öyle bir.

35. Ne ḥikmetdir o bir ḥikmet ki ḥikmetle olur merşüş
36. Raşad-dārān-ı dehre kân-ı ṭab'im bāğ-ı cennetdir

15. **ne:**

Lugaz 1
Mısra: 39
Nasıl.

39. Ne sâ'at kâsdımız ma'lûm olmaz şimdilik ṭursun
40. Su'âl etmek eger kâbilse benden şor ne ḥâletdir

16. **ne:**

Lugaz 1
Mısra: 40
Nasıl.

39. Ne sâ'at kâsdımız ma'lûm olmaz şimdilik ṭursun
40. Su'âl etmek eger kâbilse benden şor ne ḥâletdir

17. **ne:**

Tarih 1
Mısra: 3
T. Öyle bir.

3. Ne sūr-ı behcet-efzâdır kim olmuş
4. Cihān şevḳ u ṭarabla cümle meşḥûn

18. **ne:**

Tarih 1
Mısra: 55
Ne güzel, ne kadar güzel!

55. Ne sūr ol sur-ı şāhenşāh-ı a'zam
56. Şeh-i fermān-revā-yı rub'-ı meskûn

19. **ne:**

Kaside 2
Mısra: 83
Nasıl.

83. Ne ḥaddim zāt-ı pākiñ midḥat etmek
84. Ne şānım midḥatiñde diḳkat etmek

20. **ne:**

Kaside 2
Mısra: 84
Nasıl.

83. Ne ḥaddim zāt-ı pākiñ midḥat etmek
84. Ne şānım midḥatiñde diḳkat etmek

21. **ne:**

Kaside 2
Mısra: 85
Nasıl.

85. Ne diḳkat la'l olur belki dehānım
86. Şumār edip ḳuşūr u 'acız ü şānım

22. **ne:**

Kaside 2
Mısra: 135
"ne ... ne" bağlama edatı.

135. Ne gūy-ı nāşihı gūş eyledim ben
136. Yanımda yokdu mezmûm vâ'izāndan

23. **ne:**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: 16
Her ne.

15. Başla ey mādiḥ-i kākül rāza
16. Ne ise derd-i seriñ āğāza

24. **ne:**

Kıt'a 2
Mısra: 1
Ne güzel, ne kadar güzel!

1. Te'āla'llāh ne ḳaşr-ı cān-fezā-yı behcet-efzâdır
2. Ki ṭarḥ-ı bi-'adilñ kâḥ-ı cennet görmege müştāk

25. **ne:**

Tarih 3
Mısra: 139
Nedir ki (Küçümser bir eda ile).

139. O 'alemler ne idi pīşgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şir gūyā

26. **ne:**

Tarih 3
Mısra: 194
Nasıl.

193. El-amān na'rasını vird-i zebān eylediler
194. Ne ile 'afv eder āyā bizi deyip her cā

27. **ne:**

Kaside 3
Mısra: 34
Her ne.

33. Şeh-i ṭab'a benim ḳul oldu cismim
34. Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim

28. **ne:**

Kaside 3
Mısra: 63
Nasıl.

63. Ne güçlük var durur dâr-ı fenâda
64. Qazâ bâbî huşûşâ kim güşâde

29. ne:

Kaside 3
Mısra: 69
Her ne.

69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen
70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden

30. ne:

Kaside 3
Mısra: 84
Her ne.

83. Fiğân ol gün ki ola rûz-ı mahşer
84. Gele meydâna ne kim var yek-ser

31. ne:

Diğer 3
Mısra: 111
Nasıl.

111. Hele ne hâl ise anlar huţabâ yek-sere âh
112. Huţbe ta'limi için seyre gelirler her gâh

32. ne:

Lugaz 3
Mısra: 37
Nedir?.

37. Ne o zerrîn külâh başında
38. Güyyâ kim on altı yaşında

33. ne:

Lugaz 3
Mısra: 40
Nedir?.

39. Nedir ol kâmet-i mu'allâsı
40. Ne o destâri-i muţallâsı

34. ne:

Lugaz 3
Mısra: 51
Nasıl.

51. Hele ne hâl ise bu istiğnâ
52. Lîk gör ki belâyı ol rûsvâ

35. ne:

Tarih 4
Mısra: 67
Ne güzel, ne kadar güzel!

67. Ne şan'at hikmet-i Feyyâz-ı muţlak
68. Tecellî etmiş ol mihrâba haqqâ

36. ne:

Kaside 4
Mısra: 1
Nasıl.

1. Te 'âla'llâh ne şebdir ol şeb-i mevlüd-ı bî-hem-tâ
2. Şabâhu'l-hayr envârı kim andan aldı ser-tâ-pâ

37. ne:

Kaside 4
Mısra: 3
Nasıl.

3. Ne şebdir ol şeb-i zînet-fezâ-yı revnağ-ârâ kim
4. Bulupdur cânib-i Hâk'dan hezârân ni'met-i 'uzmâ

38. ne:

Kaside 4
Mısra: 5
Nasıl.

5. Ne şebdir ol şeb-i envâr-güster ez-derûn-ı dil
6. Muķârin olmasın ister aña mihr-i ziyâ-bahşâ

39. ne:

Kaside 4
Mısra: 7
Nasıl.

7. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî-zemîn anıñ kudümüyla
8. Resûl-i ekremiñ pâyına oldu atlas-ı hazrâ

40. ne:

Kaside 4
Mısra: 9
Nasıl.

9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serây-ı cümle-i 'âlem
10. Ki mesrûr oldu hep anıñ ile dünyâ vü mâ-fihâ

41. ne:

Kaside 4
Mısra: 11
Nasıl.

11. Ne şebdir ol şeb-i baht-âşinâ taraf-ı İlahî'den
12. Cihân içre kim olmuşdur zamân-ı haşre dek ihyâ

42. ne:

Kaside 4
Mısra: 13
Nasıl.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ âb-ı rüyundan
14. Kamu âteş-perestâniñ olupdur âteşi itfâ

43. ne:

Kaside 4
Mısra: 15
Nasıl.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim eyvânı Kisrâ'nıñ
16. Hârâb oldu o şebde yere geçdi Sâve ser-tâ-pâ

44. ne:

Kaside 4
Mısra: 17
Nasıl.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezâ kim etdi ferş ide
18. Zemîni atlasâsâ hüriyâniñ pâyına dünyâ

45. ne:

Kaside 4
Mısra: 19
Nasıl.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nûr-ı İlahî'niñ
20. Sezâ gördü sa'âdetle o şebde dogmasın Mevlâ

46. ne:

Kaside 4

- Mısra: 37
Nasıl.
37. Ne ednāyım ki vasfında tekellüm-senc olur kilkim
38. Seniñ bir müyüñüñ evşāfi olmaz kâbil-i iḥşā
47. ne:
Kaside 6
Mısra: 35
Nasıl.
35. Te'āla'llāh ne te'sīr-i maḥabbetdir şeb ü rüzān
36. Cüdā olmaz biri birinden aḥlā şem' ü pervāne
48. ne:
Tarih 8
Mısra: 1
Ne güzel, ne kadar güzel!
1. Te'āla'llāh ne eyyām-ı meserretür 'ale'l-ı'tlāk
2. Ki gülbāng-i nüvid-i ḥayr ile ṭoldu bütün āfāk
49. ne:
Tarih 8
Mısra: 39
Ne güzel, ne kadar güzel!
39. Ne ṭılsım 'ayn-ı kenz-i luṭf u iḥsān-ı İlahi'dir
40. Kef-ı cüdüñ Ḥudā etmiş cihāna maḥsimü'l-erzāk
50. ne:
Tarih 8
Mısra: 41
T. Öyle bir.
41. Ne kenz ol bir muşavver nūr-ı raḥşāndır cihānyāna
42. Ḥaridārān nola kim āsitānım etseler mişrāk
51. ne:
Tarih 8
Mısra: 55
Ne güzel, ne kadar güzel!
55. Te'āla'llāh ne maḥbūbu'l-kulūb u zāt-ı zī-şāndır
56. Gören müştāk zāt-ı pākini hem görmeyen müştāk
52. ne:
Kaside 8
Mısra: 100
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.
99. Resül-i muḥteremā pādişāh-ı levlākā
100. Saña kemāl-i şenāya dilim ne kâdirdir
53. nedir:-dir
Kaside 8
Mısra: 169
Niye,neden?.
169. Nedir ki cem' ola āteşle āb u ḥāk ü hevā
170. Ki birbirine bu eşyā bütün muḡāyirdir
54. ne:
Kaside 8
Mısra: 189
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
189. Fiḡān ki nefsi-zalūmum benim ne dānīdır
190. Ne ḥod ki müctenib-i zillet-i kebā'irdir
55. ne:
Kaside 8

- Mısra: 190
T. Öyle bir.
189. Fiḡān ki nefsi-zalūmum benim ne dānīdır
190. Ne ḥod ki müctenib-i zillet-i kebā'irdir
56. ne:
Kaside 8
Mısra: 193
Nasıl.
193. Ne gūne 'özü eder āyā İlahi maḥşerde
194. O ḥāṭi'in ki ḥacel-geşte-i evāmirdir
57. ne:
Kaside 9
Mısra: 33
De/da, bile, dahi.
33. Ne ins ü cin feleklerde melekler
34. Vücūduyla ser-ā-pā faḥr ederler
58. neler:-ler
Kaside 9
Mısra: 40
Soru zarfi.
39. O miḥrāba dönüp āḡāh-diller
40. Neler zikr etdiler Allāhu ekber
59. neye:-ye
Diğer 9
Mısra: 118
Niye,neden?.
117. O da yok akça ise şad ḥāşā
118. Ya neye bunca renciş ü ḡavḡā
60. nedir:-dir
Kaside 10
Mısra: 117
Nedir?.
117. Nedir ol mu'ciz-i biḥin-eṭvār
118. Ya'ni ḡüftār-ı ḡürg-i merdüm-ḡvār
61. ne:
Kaside 10
Mısra: 221
Nedir?.
221. Ne imiş aña etdi iḡbārı
222. Zīr-i a'rābī-i nihānkārı
62. nedir:-dir
Kaside 10
Mısra: 305
Nedir?.
305. Nedir ol mu'ciz-i sūtūde-penāh
306. Sırr-ı İbni Selām 'Abdu'llāh
63. neye:-ye
Kaside 10
Mısra: 366
Nasıl.
365. Olıcaḡ ḡıfz-ı Ḥāk zahīr ü mu'in
366. Neye kâdir ḡasūd-ı bed-āyīn
64. ne:
Kaside 10

- Mısra: 375
Ne kadar, çok.
375. Ne güzel nuḡk-ı pākdir bu edā
376. Gül-i Şad-berg'de demiş Yahyā
65. ne:
Kaside 10
Mısra: 444
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
443. Bu revişler 'aceb temāşadır
444. Bu heves dem-be-dem ne sevdādır
66. ne:
Kaside 10
Mısra: 445
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
445. Ne belādır hayāl-i müstakbel
446. Şeb-i yeldā-mişāl tül-i emel
67. ne:
Kaside 10
Mısra: 499
Ne kadar çok, ne büyük.
499. Bu ne ğaflet bu ne hamākattır
500. Böyle kārñ şoñu nedāmetdir
68. ne:
Kaside 10
Mısra: 499
Ne kadar çok, ne büyük.
499. Bu ne ğaflet bu ne hamākattır
500. Böyle kārñ şoñu nedāmetdir
69. ne:
Diğer 10
Mısra: 49
Ne, ne de.
49. Ne hey'et üzre eder baḡş mühendisler
50. Zekāsı ḡikmet-i maḡz-ı Ḥudā durur ḡaḡkā
70. ne:
Müfret 11
Mısra: 2
Nasıl.
1. Çerāġah-ı cihānda bir güzel yok kim gönül vermem
2. Dil-i divānemiz cānā ne meşrebdir hele bilmem
71. ne:
Kaside 12
Mısra: 56
Her ne.
55. O 'arsagehde zuhūr etdi bir cesed ammā
56. Ne idi bilmedi kimse bu rāz-ı mestūr
72. neymiş:-ymiş
Tarih 13
Mısra: 20
Nedir?.
19. Hıfz edermiş rüyuñu aġyārdan ḡaḡ-ı şerif
20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna taḡdimini
73. ne:
Rübai 13

- Mısra: 4
Nedir?.
3. Çarḡñ bize bir hayli kīni var ammā
4. Bā'is ne bu intikāma böyle bilmem
74. ne:
Kaside 15
Mısra: 58
Ne, ne de.
57. Bu ḡavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir tārīḡ
58. Ne oldu ġüş bu ferhunde ḡaşlet-i şevket
75. ne:
Kıt'a 17
Mısra: 3
Niye, neden?.
3. Ne bu cevriñ yeter gel inşāf et
4. 'Aşık olduksa kāfir olmadık
76. neler:-ler
Tarih 17
Mısra: 91
Soru zamiri.
91. Yād ellerde neler çekdik şikāyet olmasın
92. Kimseye göstermesin 'ālemd e Rabbü'l-'ālemīn
77. ne:
Kaside 17
Mısra: 35
T. Öyle bir.
35. Ne şeh sipihr-i 'aḡā rūḡ-ı 'ālem-i dünyā
36. Penāh-ı şāh u gedā şehriyār-i 'İsī-dem
78. ne:
Kaside 17
Mısra: 48
Hangi.
47. Sipihr e lerze düşerdi kemāl-i dehşetden
48. Ne semte 'azm eder āyā deytü o bedr-i himem
79. ne:
Kaside 19
Mısra: 3
Ne güzel, ne kadar güzel!.
3. Ne ġüşen dil-firīb ü dil-ġüşā bir ravza-i şirīn
4. Ki ḡarḡ-ı lā-naḡiri gelmemişdir çarḡ-ı devvāre
80. ne:
Kaside 20
Mısra: 30
Ne kadar, oldukça fazla.
29. Bāreka'llāh zihī sa'ādetdir
30. Dünyevī uḡrevī ne devletdir
81. ne:
Kaside 20
Mısra: 121
Ne güzel, ne kadar güzel!.
121. Ne sarāy ol maḡarr-ı kesb-i hüner
122. Māye-i feyz-i her necābet ü fer

82. **ne:**
Kaside 20
Mısra: 139
Ne güzel, ne kadar güzel!
139. Ne sarây ol mağarr-ı lutf-ı Hudâ
140. Ma'den-i feyz-i ni'met-i 'uzmâ

83. **ne:**
Kaside 20
Mısra: 145
Ne güzel, ne kadar güzel!
145. Ne sarây ol vesîle-i maşûd
146. Her kesin kâmi anda hep mevcûd

84. **ne:**
Kaside 20
Mısra: 173
Ne güzel, ne kadar güzel!
173. Bâreka'llâh ne zihni-zibâdır
174. Ne hümâyün-hayâl-i ra'nâdır

85. **ne:**
Kaside 20
Mısra: 174
Ne güzel, ne kadar güzel!
173. Bâreka'llâh ne zihni-zibâdır
174. Ne hümâyün-hayâl-i ra'nâdır

86. **ne:**
Kaside 20
Mısra: 199
Ne güzel, ne kadar güzel!
199. Ne mu'allim selim-tab' u derûn
200. Râz-dân-ı fûnûn-ı gün-â-gün

87. **ne:**
Kaside 20
Mısra: 299
Ne güzel, ne kadar güzel!
299. Ne hünerdir bu şüret-i zibâ
300. Nice etmez kişi o şâha du'â

88. **ne:**
Kaside 20
Mısra: 304
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
303. Seçmek altunu hayli dikkatdir
304. Hüneriñ 'aynıdır ne kuvvetdir

89. **ne:**
Kaside 20
Mısra: 310
Ne kadar, oldukça fazla.
309. Bâreka'llâh zihî şeca'atdır
310. Rüstemâne ne zür u kuvvetdir

90. **ne:**
Kaside 22
Mısra: 57
Ne güzel, ne kadar güzel!
57. Ne müderris 'ilimde Sa'dü'd-din
58. Fâzıl-ı Seyyid-i Şerîf-i güzün

91. **ne:**
Kaside 23
Mısra: 39
Ne güzel, ne kadar güzel!
39. Ne âşaf husrev-i şâhib-kırân Cemşid-i devrân kim
40. Kef-i hükmünde kılmış bahtı dest-efşâr-ı dünyâyı

92. **ne:**
Muamma 24
Mısra: 1
Ne kadar, oldukça fazla.
1. Ne çekdim çille-i 'aşkıñ çekince ey kemân-ebri
2. Muhaşşal sen kaçşı yanıñ çekilmezmiş gam-ı hicri

93. **ne:**
Kaside 24
Mısra: 64
Her ne.
63. Gel dü'â eyleyelim cân ü gönülünden şeb ü rüz
64. Ne murâd eyler ise ede Hudâ cümle yesir

94. **ne:-ye**
Matla 25
Mısra: 2
Soru zamiri.
1. Şanma kim 'aşkıñı cânâneye te'sir etmez
2. 'Aşkıñı âteşi cânâ neye te'sir etmez

95. **ne:**
Kaside 25
Mısra: 5
Ne güzel, ne kadar güzel!
5. Ne zât-ı mekrümet-pirâ ki lâyıkdır olurlarsa
6. Der-i devlet-me'âb-ı bendesi Cemşid ile Kısra

96. **ne:**
Kaside 25
Mısra: 7
Ne güzel, ne kadar güzel!
7. Ne zât-ı pâk ya'nî kim vezîr-i a'zam u ekrem
8. Ki nâm-ı pâki devletli sa'âdetli Hasan Paşa

97. **nedir:-dir**
Müfret 26
Mısra: 2
Nedir?.
1. Uzağdan geldi iklim-i şikenc-i zülfüne bu şeb
2. Efendim gönülüne lutf et nedir hâli su'al eyle

98. **ne:**
Kaside 27
Mısra: 39
Soru zamiri.
39. Ne idi çekdiğimiz bañr-i felâketde bizim
40. Hamdü li'llâh ki yitip zembeme-i yâ Mevlâ

99. **ne:**
Kaside 30
Mısra: 47
Hangi.

47. Ne yolda kim tecellî eylediye şun '-ı Mevlâyî
48. Eder peydâ o yolda tab '-ı maḥzûna tesellâyî

100. ne:

Kaside 31

Mısra: 23

Neden.

23. Ne bu aşüb-ı keder bâğ-ı derûnuñda seniñ
24. Rûḥ-baḥş-ı suḥan ol tab 'ıñı ihyâ eyle

101. ne:

Kaside 31

Mısra: 87

Bağlama unsuru.

87. Ne bu taşdı' yeter bârgeh-i Mevlâ'dan
88. Sâlimâ şıdk ile sen böyle temennâ eyle

102. ne:

Kaside 33

Mısra: 59

Niye,neden?

59. Naḥv-ı kâma ne nuḥku şarf edelim
60. Zıkr-i maḥşadda tayy-ı harf edelim

103. ne:

Kaside 34

Mısra: 90

Nasıl.

89. Cefâ gördükçe dil-berlerden 'aşıklar eder ümmid
90. Ne miḥnetdir bu miḥnetler bu sevdâlar ne sevdâdır

104. ne:

Kaside 34

Mısra: 90

Nasıl.

89. Cefâ gördükçe dil-berlerden 'aşıklar eder ümmid
90. Ne miḥnetdir bu miḥnetler bu sevdâlar ne sevdâdır

105. ne:

Gazel 37

Mısra: 10

Ne.

9. Bî-tevaḥḥuf baña luḥf eyler idiñ görseñ eger
10. Künc-i fırkatde dil-i zâra ne eyler ümmiz

106. ne:

Matla 42

Mısra: 1

Ne kadar, oldukça fazla.

1. Tâbiş-i mihr-i ruḥuñ cânâ ne tiz-efrüz olur
2. Şem '-i ḥüsnuñle cihân pervâneveş pür-süz olur

107. ne:

Gazel 49

Mısra: 6

Hangi.

5. Hemîşe meh-cemâl-i yâre ḥasret etmedir kârî
6. Ne vech ile bize bu çarḥ âyâ imtinân eyler

108. ne:

Gazel 53

Mısra: 10

Ne, ne de.

9. Hücüm-ı ğamla ḥvâhiş kalmadı tab 'ımda ey Sâlim
10. Ne meyl-i bâğ eder gönülüm ne ḥod gül-geşt-i râğ eyler

109. ne:

Gazel 53

Mısra: 10

Ne, ne de.

9. Hücüm-ı ğamla ḥvâhiş kalmadı tab 'ımda ey Sâlim
10. Ne meyl-i bâğ eder gönülüm ne ḥod gül-geşt-i râğ eyler

110. ne:

Gazel 56

Mısra: 2

Ne kadar, oldukça fazla.

1. 'Arz eyleyince râzımı dil nâ-tüvân olur
2. Yâ Rab o ḥıfl-ı işve ne şüḥ-ı cihân olur

111. neler:-ler

Gazel 60

Mısra: 6

Her ne.

5. Dîdelerde başlamış tarḥ-ı girişme cünbişe
6. Ğamze-i bî-dâdıña bilmem neler teklif eder

112. neler:-ler

Gazel 74

Mısra: 15

Ne kadar, oldukça fazla.

15. Ḥudâ bilir aña Sâlim neler demiş a'dâ
16. Yine bize revîş-i yâr ğayrı yüzdendir

113. nedir:-dir

Gazel 81

Mısra: 3

Nedir?.

3. Ğadr-i dırâz-ı dil-bere bâ' iş nedir deme
4. Gelmek hemân murâdı degil bir bahânedir

114. nedir:-dir

Gazel 81

Mısra: 6

Nedir?.

5. Pâ-mâl-i râh-ı 'aşkına bunca sitem ile
6. Maḥşûdu cevri ü nâz degil de yâ nedir

115. nedir:-dir

Gazel 82

Mısra: 1

Nedir?.

1. Şafâ-yı ḥâḥır-ı 'aşık vefâ degil de nedir
2. Cefâ dedikleri 'ayn-ı ezâ degil de nedir

116. nedir:-dir

Gazel 82

Mısra: 2

Nedir?.

1. Şafâ-yı ḥâḥır-ı 'aşık vefâ degil de nedir
2. Cefâ dedikleri 'ayn-ı ezâ degil de nedir

117. **nedir:-dir**
Gazel 82
Mısra: 4
Nedir?.
3. Tılsım-ı genc-i mahabbet hülüş-ı 'âşıkdır
4. Du'â-yı şubh-demî kîmyâ değil de nedir
118. **nedir:-dir**
Gazel 82
Mısra: 6
Nedir?.
5. Mukaddemât-ı tefekkür hayâl-i bâtıldır
6. Neticekâri-i 'âlem hebâ değil de nedir
119. **nedir:-dir**
Gazel 82
Mısra: 8
Nedir?.
7. Çarık-ı baht-ı günâhız buña güvâh du'â
8. Dırâz-ı dest-i temennâ recâ değil de nedir
120. **nedir:-dir**
Gazel 82
Mısra: 10
Nedir?.
9. O gâmzeden niğeh-i lutf ümidi ey Sâlim
10. Bakılsa 'âşıkâ 'ayn-ı hatâ değil de nedir
121. **ne:**
Müfret 83
Mısra: 2
Ne || Oldukça fazla.
1. Oturmaklıkda kalkmakta hacâlet el verir yek-ser
2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmak 'alil olmak
122. **ne:**
Gazel 87
Mısra: 5
Ne.
5. Ne lutfundan sipihriñ behre-yâb oldum cihân içre
6. Bu vaz'-ı nâ-sezâyî çarh-ı nâ-hemvâre pek çokdur
123. **nedir:-dir**
Gazel 91
Mısra: 1
Nedir?.
1. Yâr bakmaz saña ey dil âh-ı şeb-giriñ nedir
2. Nâle te'sîr eylemez bî-hüde tekdîriñ nedir
124. **nedir:-dir**
Gazel 91
Mısra: 2
Nedir?.
1. Yâr bakmaz saña ey dil âh-ı şeb-giriñ nedir
2. Nâle te'sîr eylemez bî-hüde tekdîriñ nedir
125. **nedir:-dir**
Gazel 91
Mısra: 4
Nedir?.
3. Hîdmet etsem yâr gelse der imişsiñ hâneme
4. Sen nesin ey 'âşık-ı küstâh tevkiñ nedir
126. **nedir:-dir**
Gazel 91
Mısra: 6
Nedir?.
5. Âh-ı 'âşık deyü nâmiñ dilde olmuş dâstân
6. Biz de bilsek kim seniñ ey âh te'sîriñ nedir
127. **nedir:-dir**
Gazel 91
Mısra: 8
Nedir?.
7. Şâhbâz-ı evc-i 'aşk-ı dil-berim dersin bana
8. Ey gönül söyle ser-i küyunda naheciñ nedir
128. **nedir:-dir**
Gazel 91
Mısra: 10
Nedir?.
9. Sâlim-i zâr helâk etmek dilermiş gamzeler
10. Ey tabîb-i 'aşk bunda baña tedbiriñ nedir
129. **ne:**
Gazel 92
Mısra: 2
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
1. Zülf-i siyâhî rüyuna her şeb niğâb olur
2. Ol pâdişâh-ı 'işve ne ehl-i hicâb olur
130. **ne:**
Gazel 95
Mısra: 9
Ne, ne de.
9. Ne semt-i lutfu bilir ol ne hüd su'âl eyler
10. Hemîşe Sâlim o dil-ber reh-i cefâyâ gider
131. **nedir:-dir**
Gazel 99
Mısra: 10
Ne.
9. Sezâdır (yâ) kabûl ü yâ mü'eddî-i şe'âmet mi
10. Suhandâ bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler
132. **ne:**
Gazel 106
Mısra: 11
Hangi.
11. Ne semte nazra-sâz olsam cemâliñ oldu manzûrum
12. Hayâliñ sevdiğim bû dîde-i terde müheyyâdır
133. **ne:**
Gazel 106
Mısra: 13
Neden, niçin.
13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zülfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır
134. **ne:**
Gazel 113

- Mısra: 9
Nedir?
9. Sâlim sebeb ne ol mehe âyâ tegâfûle
10. Bilmem murâdı bizlere bundan cefâ mıdır

135. **ne:**
Gazel 118
Mısra: 1
Ne, ne de.
1. Ne sende zerrece mihr ü vefâya rağbet var
2. Ne bende bâr-ı girân-ı cefâya tâkat var

136. **ne:**
Gazel 118
Mısra: 2
Ne, ne de.
1. Ne sende zerrece mihr ü vefâya rağbet var
2. Ne bende bâr-ı girân-ı cefâya tâkat var

137. **ne:**
Gazel 128
Mısra: 9
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.
9. Çeker cefâ gehi Sâlim ne hâldir geçmez
10. Bu güne şabrı da hiç degme bir hamûl etmez

138. **nesin:-sin**
Gazel 129
Mısra: 9
Her ne.
9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânîñ nesin gördüm
10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı 'aşk içre ziyân etmez

139. **nedir:-dir**
Gazel 130
Mısra: 1
Nedir?
1. Enîn-i dil-şudegân figân nedir bilmez
2. O tıfl-ı mehd-i melâhat amân nedir bilmez

140. **nedir:-dir**
Gazel 130
Mısra: 2
Nedir?
1. Enîn-i dil-şudegân figân nedir bilmez
2. O tıfl-ı mehd-i melâhat amân nedir bilmez

141. **nedir:-dir**
Gazel 130
Mısra: 4
Nedir?
3. Göñülde âteş-i 'aşkıñ nüहुfte eylemeyen
4. Derûn-ı sinede süz-ı nihân nedir bilmez

142. **nedir:-dir**
Gazel 130
Mısra: 6
Nedir?
5. Cihân cihân gamını çekmeyen bu devrânîñ
6. Bu rüzgârda hâşıl cihân nedir bilmez

143. **nedir:-dir**
Gazel 130

- Mısra: 8
Nedir?
7. Esir-i gamze-i tatarı olmayan diller
8. Efendi yahşı ne imiş yaman nedir bilmez

144. **nedir:-dir**
Gazel 130
Mısra: 10
Nedir?
9. Kumâş-ı nazmıña Sâlim neden pesend etsin
10. O nâzenin suhan-ı şâ'irân nedir bilmez

145. **nedir:-dir**
Gazel 140
Mısra: 6
Nedir?
5. Ey nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet yeter cefâ
6. Bilek seniñ yanında nedir bir günâhımız

146. **nedir:-dir**
Gazel 142
Mısra: 5
Nedir?
5. Nedir âyâ murâdı cerb-i şirinine sir olduk
6. Dil-i âzâdeniñ bî-hüde düşünâmın yemek olmaz

147. **ne:**
Gazel 155
Mısra: 9
Ne.
9. Ne 'âlem var cihânın gülşeninde böyle ey Sâlim
10. Temâşâ-yı gülistâna tutalım bir zamân olmuş

148. **ne:**
Gazel 173
Mısra: 1
Nedendir.
1. Ne idi bûs edip destin şeref-yâb-ı vişâl olmak
2. Olaydı ol şehin kâbil elinde dest-mâl olmak

149. **ne:**
Gazel 174
Mısra: 1
Ne kadar, oldukça fazla.
1. Ne müşkilmiş göñül bend-i gam-ı bî-ihtiyâr olmak
2. Ne derd imiş serinde kişiniñ sevdâ-yı yâr olmak

150. **ne:**
Gazel 174
Mısra: 2
Nasıl.
1. Ne müşkilmiş göñül bend-i gam-ı bî-ihtiyâr olmak
2. Ne derd imiş serinde kişiniñ sevdâ-yı yâr olmak

151. **neydi:-ydi**
Gazel 182
Mısra: 5
Neden.
5. Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derûnundan
6. Şikâyet etmege fırsat bulaydı ger ciger-hûnuñ

152. **neye:-ye**
Gazel 189

- Mısra: 10
Her ne.
9. Erbâb-ı nefes nâlem ederler neye teşbîh
10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zârîñ
153. neyi:-i
Gazel 192
Mısra: 7
Ne, her ne.
7. Bâ'îş-i miñnet olur ol neyi müntec ğayrı
8. 'Aşırımızda kerem ummak katı kemdir ey dil
154. neler:-ler
Gazel 197
Mısra: 3
Ne kadar, oldukça.
3. Neler çekdim hevâ-yı zülfü ile bezm-i fırkatde
4. Deyip her ser-güzeştım cümle-i yârâna 'arz etdim
155. neymiş:-ymış
Gazel 209
Mısra: 8
Nedir?.
7. Mihr-i ruhsâr-ı nigâra nâzırân cümle bilür
8. Vechi neymiş sâha-i mihrinde giryân olduğum
156. ne:
Gazel 215
Mısra: 5
Nasıl.
5. Ne keyfiyyetdir işrâb eylemek olmaz mey-i 'aşkı
6. Hele bir sâgarın sabr-ı felâket-dide nüş etsin
157. neñ:-ñ
Gazel 231
Mısra: 6
Hangi şey.
5. Gamze kuşandı tır-keşini işte gelmede
6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydâ silâhdan
158. neñ:-ñ
Gazel 236
Mısra: 2
Soru zamiri.
1. Geçdik gumûm-ı ğurbet ile biz cevândan
2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinândan
159. ne:
Gazel 252
Mısra: 1
Nasıl bir?.
1. Ne 'âlem var cihâniñ mevsim-i faşl-ı bahârında
2. Ne hâlet kalmış âheng-i şadâ-yı cüybârında
160. ne:
Gazel 252
Mısra: 2
Nasıl.
1. Ne 'âlem var cihâniñ mevsim-i faşl-ı bahârında
2. Ne hâlet kalmış âheng-i şadâ-yı cüybârında
161. ne:
Gazel 259

- Mısra: 1
Ne...ne bağlama edati.
1. Ne lutfuñdan seniñ memnûnuñum ey bî-vefâ söyle
2. Ne şadân etdiğñ vardır beni ey pür-cefâ söyle
162. ne:
Gazel 259
Mısra: 2
Ne...ne bağlama edati.
1. Ne lutfuñdan seniñ memnûnuñum ey bî-vefâ söyle
2. Ne şadân etdiğñ vardır beni ey pür-cefâ söyle
163. ne:
Gazel 259
Mısra: 6
Soru zamiri.
5. Yeter kaldıñ gel ey dil dâmgâh-ı zülf-i dil-berde
6. Havâdigden ne var zülf-i dil-ârâda baña söyle
164. ne:
Gazel 264
Mısra: 7
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.
7. Hele bir bü'l-'aceb ma'nâ dil-i şeydâ ne meşrebirdir
8. Ki bir yerde karar etmez gezer cânâne cânâne
165. ne:
Gazel 269
Mısra: 3
Nasıl.
3. Ne kuşdur bülbül ey gönca bizimle nâlede bir mi
4. Öte tursun hele bizden hezarîñ bezm-i gülşende
166. ne:
Gazel 273
Mısra: 13
Nasıl.
13. Der-i cânânda ne sihr olduğu hep nâ-ma'lûm
14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermâne
167. ne:
Gazel 275
Mısra: 9
Nedir?.
9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teğâfülü
10. Meclisde tırmamağ o sitemkâr dün gece
168. nem:-m
Gazel 282
Mısra: 3
Ne.
3. Nem kalır âb-ı revândan benim ey nür-ı başar
4. Eşk-i hüninter-i çeşmim gibi bir cû var mı
169. ne:
Gazel 284
Mısra: 6
Nasıl.
5. O meh-rû va'd-i vaşl etmişdi ammâ gamze-i cādū
6. Ne sihr etdiyse etdi 'ahd ü peymâni unutturdu
170. ne:
Gazel 285

Mısra: 8
Nedir?.

7. Bu teğâfûl-güne vaz'-ı nâ-pesendide neden
8. Böyle nisyâna sebep ne 'âşık-ı şeydâları

171. ne:

Gazel 291
Mısra: 2
Her ne.

1. Ser-i zülfûn dil-i bî-çâreye cây-ı şafâ oldu
2. Gönül dür olmuyor senden ne olduysa baña oldu

172. ne:

Gazel 95
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Ne, ne de.

9. Ne semt-i luftu bilir ol ne hod su'âl eyler
10. Hemîşe Sâlim o dil-ber reh-i cefâya gider

ne 'aceb:

1. ne 'aceb:

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 82
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olmuş, şaşılacak ne var.

81. Nâ' il ü Nâ' ilî vü Neylî hep
82. Reşk ederse şî'rime ne 'aceb

2. ne 'aceb:

Tahmis 2
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olmuş, şaşılacak ne var.

19. Halk-ı 'âlem ne 'aceb emriñe râm olsa şehâ
20. Çekdi menşür-ı melâhatda kaşîñ tuğrâyı

3. ne 'aceb:

Lugaz 3
Mısra: 41
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olmuş, şaşılacak ne var.

41. Üşümezse şitâda ol ne 'aceb
42. Giydi gömlekleri içinden hep

4. ne 'aceb:

Tesdis 7
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olmuş, şaşılacak ne var.

7. Dünyeden resm-i mürüvvet ne 'aceb dür oldu
8. Dâmen-i gonca-i kâm-ı dile hârlar töldü

5. ne 'aceb:

Tesdis 7
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neden acaba?.

19. Ne 'aceb 'âşık-ı bî-çâreye ihşân etmez
20. Haber-i vaşlı ile gâhice şādān etmez

6. ne 'aceb:

Tarih 10

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olmuş, şaşılacak ne var.

45. Ne 'aceb lâzime-i hüsn olsa

46. Hâf kadar hüsne nigebân olmaz

7. ne 'aceb:

Tarih 10

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olmuş, şaşılacak ne var.

47. Hâf gelirse ne 'aceb 'arızîña

48. Bî-giyeh luft-ı gülistān olmaz

8. ne 'aceb:

Kaside 10

Mısra: 343

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne biçim! nasıl bir!; ne denli!

343. Ne 'aceb nuḡk-ı pākdir bu kelām

344. Ki demiş şâ'ir-i bihîn-ilhām

9. ne 'aceb:

Matla 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne garip, ne tuhaf.

1. Görmüyor dideleriñ 'âşık-ı zârı ne 'aceb

2. Böyle der-kâr-ı gâzab olduğūña noldu sebep

10. ne 'aceb:

Kaside 16

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olmuş, şaşılacak ne var.

63. Gülsitānda ne 'aceb şevkîmî ezfûn etmiş

64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi hâlâ bülbül

11. ne 'aceb:

Kaside 18

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olmuş, şaşılacak ne var.

37. Daḡk edip etdi nigün anı dökülse ne 'aceb

38. Hâven-i çarḡdan incü-yı sefid-i maḡlûl

12. ne 'aceb:

Gazel 281

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olmuş, şaşılacak ne var.

3. Olsam ne 'aceb eşk-i revānîm gibi pâ-māl

4. Gözden beni ol şüh-ı sitemkâre düşürdü

ne bilem:

1. ne bilem:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl, nereden bileyim? (Çaresizlik ve acziyet ifadesi).

149. Ne bilem böyle cefākār idigin

150. Böyle bir dil-ber-i hûn-hvâr idigin

ne bilir:

1. **ne bilir:-ir**

Diğer 4

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl bilebilir, bilemez.

45. Ne bilir idi mezāk-ı hicri

46. Ne bilir idi firāk-ı hicri

2. **ne bilir:-ir**

Diğer 4

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl bilebilir, bilemez.

45. Ne bilir idi mezāk-ı hicri

46. Ne bilir idi firāk-ı hicri

ne bilsin:

1. **ne bilsin:**

Rübai 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilsin. || Bilmez.

3. Hükm etmediler gönüm o mehde kaldı

4. Tenhâda olan şey' i ne bilsin hâkim

ne care:

1. **ne care:**

Matla 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi yok, elden ne gelir.

1. Bakmazsa o meh-pâre eger 'âşık-ı zâre

2. Cânâna niyâz eylemeden gayrı ne care

2. **ne çäre:**

Gazel 256

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi yok, elden ne gelir.

1. Bakmazsa o meh-pâre eger 'âşık-ı zâre

2. Cânâna niyâz eylemeden gayrı ne çäre

ne dem:

1. **ne dem:**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Her ne zaman.

1. Ne dem nâlâni-i dilden ola süz-ı nihân peydâ

2. Olur farkımda âhimdan hemân bir sâye bân peydâ

2. **ne dem:**

Tahmis 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

21. Ney-i hâmeyle ne dem nağme-i şeh-nâz etse

22. Medh-i gül-gonca-leb-i dil-ber-i tannâz etse

3. **ne dem:**

Diğer 3

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

125. Hâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ

126. Hüsni-i şavt ile şarîr ede ne dem ol güyâ

4. **ne dem:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

17. Ne dem ol zülfün etse zir-efgend

18. Olur 'adn-i bahâya hür-mânend

5. **ne dem:**

Tarih 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

3. Hümâ-yı bî-hübût olur 'ağıllar eylemez idrâk

4. Ne dem cevlân-ı pervâz-ı 'ulûm etse o dâ nâ-dil

6. **ne dem:**

Tarih 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

7. Hezârân 'izz ü rıf atle ne dem teşrîf edip etdi

8. Kudümiyle bu cây-ı cennet-âbâdânı zîbâ-dil

7. **ne dem:**

Muamma 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

1. Ne dem gîsûsu düşse dil-rübânîñ ruhları üzre

2. Gelir Rum ehliniñ kara haber Çîn'den semâ'ına

8. **ne dem:**

Kaside 35

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

37. Şâ'irân medh-i 'izâr ede ne dem cânânîñ

38. Olur elbet ruh-ı şâfında ziyâde envâr

9. **ne dem:**

Gazel 157

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

7. Çeşm-i bādām-ı hun-âlüduñ ne dem görsem seniñ

8. Nür-ı dîdem eyler elbet dîde-i binâ rakış

10. **ne dem:**

Gazel 286

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

1. Ne dem ol kaşı ya ile zarûri iftirāk oldu

2. Firāk-ı kâmetiyle kıddimiz mânend-i tāk oldu

11. **ne dem:**

Gazel 290

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Her ne zaman.

1. O meh-pâre ne dem meclisde kaçd-ı 'ays u nüş etdi
2. Sebûda mey safâ-yı nüş ile cüş u hürüş etdi

ne dem ki:

1. **ne dem ki:**

Kaside 8

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

75. Zebân-ı nâtiqa mîzâb-ı rahmet olmaz mı

76. Ne dem ki na't-i şerîfîn kelâm-ı şâ'irdir

2. **ne dem ki:**

Kaside 8

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

135. Enîni güşümü leb-rîz eder hemân güyâ

136. Ne dem ki dârıma çeşm-i hayâl nâzırdır

3. **ne dem ki:**

Kaside 8

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

137. Be-her taraf baña hep çeşm ü güş zann ederim

138. Ne dem ki ehl ü 'iyâli gönül müfâkirdir

4. **ne dem ki:**

Kaside 8

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

139. Görür harâb u perişân 'iyâl ü evlâdı

140. Ne dem ki hânemi fikr ü hayâl zâ'irdir

5. **ne dem ki:**

Kaside 8

Mısra: 152

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

151. Fezâ-yı sinede lâ-büd geçer şafâ-yı sürür

152. Ne dem ki hüzn ü ferâh kaçd ile müsâyirdir

6. **ne dem ki:**

Gazel 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

5. Tolar peymâne-i şevkım ne dem ki meclis-i meyde

6. Şuna ol sâkı-i gül-çehre bir câm-ı muşaffâ râh

7. **ne dem ki:**

Gazel 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

9. Ne dem ki yâre gide Sâlim-i bihîn-ta'bir

10. Yanınca bir gazel-i âb-dâr der-peydir

ne dem kim:

1. **ne dem kim:**

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruhlar tarâvetde

10. Ne dem kim gül 'izârın ide Sâlim reng-i bâlâ-râh

2. **ne dem kim:**

Gazel 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruhlar tarâvetde

6. Ne dem kim bir iki sâgarla kendin âl âl eyler

3. **ne dem kim:**

Gazel 86

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne zaman ki.

1. Ne dem kim gamzeler sâ mân u şabra türk-tâz eyler

2. İner tâ rüyuna müjgâni istikbâl-i nâz eyler

ne demekdir:

1. **ne demekdir:-dir**

Diğer 8

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hiç mümkün mü?

67. Ne demekdir bu hâki ref etmek

68. Vetr-i ihsân-ı pâki şef etmek

2. **ne demekdir:-dir**

Kaside 24

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hiç mümkün mü?

33. Ne demekdir ki Sitanbul'a gele bir âşaf

34. Mührü ala otura şofra ola nâs-ı habîr

ne deñlü:

1. **ne deñlü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

149. Bu keremler aña naşib olsa

150. Yine hârdır ne deñlü zîb olsa

2. **ne deñlü:**

Tesdis 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

7. Ne deñlü setr-i râz etse dil-i ser-mest ü nâ-huşyâr

8. Yine etbette eyler anı bu süz u güdâz izhâr

3. **ne deñlü:**

Tesdis 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

15. Bi-ḥamdi'llāh ki 'uṣṣākı içinde ben de ma'dūdum

16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine hoşnüdum

4. **ne deñlü:**

Tesdis 2

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyām-ı mâtemde

28. Şikāyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde

5. **ne deñlü:**

Kaside 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

13. Ne deñlü gördüm ise bir muşîbet

14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü hürmet

6. **ne deñlü:**

Kaside 8

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

125. Ne deñlü dā'ire-i fikri eylesem tevsî'

126. Bütün mülâhaza dār u diyāra da'irdir

7. **ne deñlü:**

Kaside 12

Mısra: 171

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

171. Ne deñlü aḥḩar u ednā isem de sultānım

172. Degil miyim seniñ 'ırḩ-ı şerifiniñ pürü

8. **ne deñlü:**

Kaside 23

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

19. Şovuḩdan ḩavfı var âteş derün-ı sengden çıkımaz

20. Ne deñlü ḩar' ederse dest-i âhen bāb-ı ibrāyı

9. **ne deñlü:**

Kaside 24

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

59. Medḩ-i vaşfında ne deñlü suhan-endāz olsam

60. Lāyıḩıñ üzre zebānım edemez bir ta'bır

10. **ne denlü:**

Gazel 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

7. Ne denlü zāhid-i dūna olursa telḩ-â-telḩ

8. Gelir o mertebe baña şerāb-ı nāb lezīz

11. **ne deñlü:**

Gazel 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

5. Nezzāreden ne deñlü ba'ıd olsa dil yine

6. Sen çeşm-i dūr-bın ile bakşañ yakın olur

12. **ne deñlü:**

Gazel 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

9. Ne deñlü bizleri tekdır eder iseñ cānā

10. Alınmazız aña biz muktezā-yı ḩüsnüñdür

13. **ne deñlü:**

Gazel 134

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

5. Ne deñlü olsa leḩ-tefsıde-i tab'-ı teb-i ḩam dil

6. Yine deryā-yı luḩfundan kişiyeye ḩatra el vermez

14. **ne deñlü:**

Gazel 279

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar, ne ölçüde.

3. Hevā-yı rāḩ-ı zülfünde ne deñlü setri-rāz etsem

4. Yine izḩār eder elbet diliñ ḩāl-i perişānı

ne destür:

1. **ne destür:**

Kaside 23

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün mü?

37. Ne destür āşaf-ı Cem-rütbe kim taḩḩır eder gerdün

38. Der-i ḩudretde derbānı ya Efrıdun u Dārāyı

ne durur:

1. **ne durur:**

Lugaz 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nedir, nasıldır.

13. İnzivā üzre durur evḩātı

14. Kimse bilmez ne durur lezzātı

ne evler:

1. **ne evler:**

Gazel 163

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne yapar, ne yapsın ki.

1. Kimde ḩudret var ola vuşlat-ı dil-dāra şefı'

2. Bülbül erbāb-ı çemenzārı ne evler taşdı'

ne ḩam:

1. **ne ğam:**
Tahmis 1
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gam değil, dert değil.
23. Ne ğam oldu baña reh-ber na'ım-i ħazret-i Bārī
24. Ħudā'ya 'İşmeti şad şükr ü minnet dāmen-i yāri

ne gördüm:

1. **ne gördüm:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir de ne göreyim! anlamında şaşkınlık bildiren söz.
7. Ne gördüm kaplamış bir bû cihānı
8. Ħicāzāsā şemim-i bī-ṭarānī

ne gördün:

1. **ne gördün:**
Gazel 188
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne faydasını gördün anlamında eleştiri içeren soru.
3. Ne gördün ħāne-i ħammārdan varmak neden āyā
4. Düşer mi saña ey meh derd ile ħālim ħarāb etmek

ne güne:

1. **ne güne:**
Kıt'a 8
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
1. Ħāl-i zārım ben ne güne eyleyim tavşif kim
2. Gündüzüm āteş gecem sermā-yı derd-i iştiyāk
2. **ne güne:**
Diğer 10
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
47. Bilir ne güne yegāne mütün-ı ħikmetdir
48. O fāzıl-ı dūr-i yek-tā-yı kılzüm-i ma'nā
3. **ne güne:-e**
Gazel 61
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne zaman.
5. Seyr ederdı destine girse eger Rüstem anıñ
6. Kahramān-ı 'aşk 'ālemde ne güne merd olur
4. **ne güne:**
Gazel 268
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
5. Bilir ne güne belā-yı siyeh imiş mihri
6. Rubūde-dilleri zūlf-i siyāhkāre ile
5. **ne güne:-e**
Gazel 277
Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ne tür, ne çeşit, nasıl.

7. Bilirler bahtı ne güne dü şeşdir şeş der-i ṭālī
8. Yek-ā-yek seyr edenler dīde-i 'ibret ile zārī

ne güzel:

1. **ne güzel:**
Diğer 3
Mısra: 103
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çok güzel.
103. Ne güzel ħazret-i Eyyüb'u temāşā ammā
104. Şir ü kaymağı da anıñ katı a'lā ammā
2. **ne güzel:**
Kaside 20
Mısra: 133
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çok güzel.
133. Ne güzel menzil-i 'ibādetdir
134. Cāy-ı her tā'at ü nezāfetdir

ne hācet:

1. **ne hācet:**
Gazel 268
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne gerek, ne lüzumu var!.
3. Ne hācet 'āşıkı nār-ı firāķıña sūziş
4. Alır fetili o bī-çāre bir nezāre ile

ne hācetdir:

1. **ne hācetdir:-dir**
Kaside 4
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Neden, ne sebepten.
29. Cihānda zerre deñlü 'aklı olan saña şekk etmez
30. Ne hācetdir seniñ ħaķķıñda şāhid istemek a'dā

ne haddidir:

1. **ne haddidir:-dir**
Kaside 9
Mısra: 67
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Haddi değildir; ona mı düşer/düşmüş?.
67. Ne haddidir ki kilk-i Sālim-i zār
68. Murād üzre ede na'tiñde reftār

ne haddim:

1. **ne haddim:-m**
Kaside 9
Mısra: 73
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"Ne haddime" manasında acizlik belirtir.
73. Ne haddim medħ- i pākiñ etme her ğāh
74. O zātıñ kim ola meddāħı Allāh
2. **ne haddim:**
Kaside 20
Mısra: 340
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"Ne haddime" manasında acizlik belirtir.

339. Luṭfūn olmasa nuṭḡumuñ mededi
340. Eylemek tezkire ne ḥaddim idi

ne ḥāletdir:

1. **ne ḥāletdir:--dir**
Gazel 110
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl bir hal, nasıl bir durum.
15. Ne rütbe cevrin efvün eylese bezm-i tegāfūlde
16. Geçilmez ol periden Sālimā bilmem ne ḥāletdir
2. **ne ḥāletdir:--dir**
Gazel 119
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl bir hal, nasıl bir durum.
5. Belāğatle zenānı ger ne rütbe eyleseñ tavşif
6. Ne ḥāletdir yine medḥinde söz merdāne söylenmez

ne ḥāşıl:

1. **ne ḥāşıl:**
Müseddes 1
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne çıkar!, ne olur!.
3. Fā'ide etmez ġarīb ü zāra ölmüş ölmemiş
4. Derdmenlerden ne ḥāşıl yāre ölmüş ölmemiş

ne ḥikmetdir:

1. **ne ḥikmetdir:**
Müfret 70
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılacak şeydir ki!.
1. Ne ḥikmetdir girince bu dükāna zümre-i ḥübān
2. Nihāde eyler elbette serin zānū-yı teslīme

ne imiş:

1. **ne imiş:**
Gazel 130
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nedir?.
7. Esir-i ġamze-i tatarı olmayan diller
8. Efendi yaḥşı ne imiş yaman nedir bilmez

ne imkân:

1. **ne imkân:**
Kaside 3
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne mümkün. Mümkün mü?.
25. Ger olsa Nūḥ deñlü 'ömr-i insān
26. Edā-yı şükri-i islāma ne imkân

ne kābil:

1. **ne kābil:**
Kaside 3
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil.

59. Ki ya'ni der baña ol nefsi-kāhil
60. Edā-yı farz bu tāb ile ne kābil

2. **ne kābil:**

- Tarih 4**
Mısra: 77
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil.
77. Ne kābil aña şayeste tekellüm
78. Ğaraz 'arz-ı 'ubūdiyyettir ammā

3. **ne kābil:**

- Kaside 6**
Mısra: 86
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil.
85. Eger eşyāda melḥūz olmasaydı zāt-ı zī-şānıñ
86. Ne kābil idi etmek nām peydā şem' ü pervāne

ne kadar:

1. **ne kadar:**
Tarih 3
Mısra: 59
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar || Çok fazla
59. Devletinde ne kadar etdiler 'ālem rāḥat
60. Kimse āzürde-dil olmaz o ṭarafdan farazā

2. **ne kadar:**

- Lugaz 6**
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.
11. Sālimā ḥāşılı sırr-ı Ḥaḡ'dır
12. Ne kadar olsa şenā elyaḡdır

3. **ne kadar:**

- Tarih 10**
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.
23. Ne kadar etse terāküm zerre
24. Ḥā' il-i mihr-i dirāḡşān olmaz

4. **ne kadar:**

- Tarih 10**
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.
27. Ne kadar olsa ser-efrāz ḥaṭı
28. Māni'-i behcet-i cānān olmaz

5. **ne kadar:**

- Kaside 20**
Mısra: 180
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.
179. Lāyık-ı luṭfu güm-sürāğ olmaz
180. Ne kadar dūr ise ırağ olmaz

6. **ne kadar:**

- Kaside 20**
Mısra: 325

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.

325. Ne kadar hâme midhât eylese ger
326. Yine elbette bir kuşur eyle

7. **ne kadar:**

Tarih 22

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.

13. Ne kadar medh olunursa nice kâbil ki zebân
14. Eyleye vaşf-ı şerîfin bi-kemâlih tafşil

8. **ne kadar:**

Kaside 22

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.

35. Ne kadar olsa izdihâm-ı ricâl
36. Şefkati etmez anıñ istişkâl

9. **ne kadar:**

Kaside 31

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.

31. Mu'tenâdır ne kadar olsa olur rûh-ı kulüb
32. Dil-firîb-i suhan-ı pâkiñi itrâ eyle

10. **ne kadar:**

Gazel 278

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar || Her ne kadar, ne ölçüde.

5. Ne kadar sille-hor-ı dest-i 'itâbı olsağ
6. Ne gelir elden ona hayr du'adan gayrı

ne kadarsa:

1. **ne kadarsa:-sa**

Gazel 192

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

3. Ko biraz cām-ı muşaffâyı yürütsün sâkî
4. Ne kadarsa yine mey dâfi' -i gamdır ey dil

ne kâdir:

1. **ne kâdir:**

Kaside 17

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün değil.

53. Anıñ kemânını Rüstem ne kâdir ala ele
54. Kemân-ı sahtına nisbet kepâdedir Rüstem

ne kim:

1. **ne kim:**

Kaside 14

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne.

69. Murâd ise ne kim kalb-i hümâyün
70. Anı ihsân ede Mevlâ-yı bî-çün

ne lâzım:

1. **ne lâzım:**

Gazel 207

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne gerek var, ne lüzumu var.

1. Şeb-i vuşlat ki oldu baña 'âzim
2. Dırâz-ı mâ-cerâ-yı dil ne lâzım

ne mertebe:

1. **ne mertebe:**

Gazel 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar || Çok fazla.

1. Ne mertebe saña cânâ gelirse nâz lezîz
2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyâz lezîz

ne mümkün:

1. **ne mümkün:**

Kaside 2

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün değil, mümkün mü?

79. Muhaşşal mu'cizâta yok nihâyet
80. Ne mümkün kim ola ta'dâda kudret

2. **ne mümkün:**

Kaside 2

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün değil, mümkün mü?

89. Ne mümkün na't-i pâkiñ ede takrîr
90. Kemâli ile şâhâ kilik tahtîr

3. **ne mümkün:**

Tarih 4

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün değil, mümkün mü?

71. Bu vâlâ câmi' -i bî-misliñ el-hâk
72. Ne mümkün eylemek evsâfin ihsâ

4. **ne mümkün:**

Kaside 6

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün değil, mümkün mü?

67. Eger ol nûr olmasa cihâna lâmi' -i sâti'
68. Ne mümkün idi kim ola hüveydâ şem' ü pervâne

5. **ne mümkün:**

Kaside 6

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün değil, mümkün mü?

87. Eger vaşfîla ben güyâter olmasam kaşidemde
88. Ne mümkün idi beslenmek ser-â-pâ şem' ü pervâne

6. **ne mümkün:**

Müfret 6

Mısra: 2

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
1. Cihanda her kişinin bir gam-ı pinhānı var elbet
  2. Ne mümkün görmemek Sālim gamın bu dehr-i gaddārın
7. **ne mümkün:**
Gazel 9
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
9. Bilirse qadr-i eş'arı yine 'āşık olan bilir
  10. Riyā ehli ne mümkün Sālimā şî'r eylemek ışgā
8. **ne mümkün:**
Diğer 10
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
23. Şu rütbe zār u nizārım firāk ile ben kim
  24. Kemine rütbesin etmek ne mümkün istinbā
9. **ne mümkün:**
Kaside 12
Mısra: 118
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
117. Cenāb-ı Hakk k'ide bir zāt-ı pāke tevķiri
  118. Ne mümkün eylemek aña nezāre-i hūrī
10. **ne mümkün:**
Gazel 18
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
9. Garibe dil-nüvāz olmak ne mümkün Sālimā eller
  10. Yaқыp kül eyledi ekser bizi bu āteşin- 'ādet
11. **ne mümkün:**
Kaside 19
Mısra: 95
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
95. Ne mümkün eylemek bir qatıra ihsānın anın tahrir
  96. Bütün seyl-āb imdād eylese ger baħr-i efkäre
12. **ne mümkün:**
Tarih 23
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
5. Ne mümkün Sālimā evsāfin iħşā eylemek kilkim
  6. Zebānım 'āciz olmuşdur ğenāsın etmede imlā
13. **ne mümkün:**
Gazel 24
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
1. Rüy-ı tevħide niķāb olmak ne mümkün kā'ināt
  2. Maħv olupdur nūr-ı zāt-ı Zü'l-celāl-i mümkünāt

14. **ne mümkün:**
Gazel 64
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
13. Ne mümkün eyleme ħüsnüñ ğaribiñi tekdir
  14. Bizi mükedder eden mā-sivā-yı ħüsnüñdür
15. **ne mümkün:**
Gazel 93
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
7. Her perī-rüya ne mümkün mübtelā olmak gönül
  8. Bir olur insānıñ elbet sevdiği dünyāda bir
16. **ne mümkün:**
Gazel 94
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
3. Ne mümkün 'aql u kararı refik etmeklik
  4. Giderse rühum o şāha gönül piyāde gider
17. **ne mümkün:**
Gazel 106
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
7. Murād üzre ne mümkün kām almak o bī-çāre
  8. Ser-i erbāb-ı 'aşka derd her yerde müheyyadır
18. **ne mümkün:**
Gazel 128
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
7. Ne mümkün eller ile ittihād cānāna
  8. Ki rühu bir kişiniñ ğayrıya ħulül etmez
19. **ne mümkün:**
Gazel 155
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
1. Müretteb leşker-i müjğān nigeħler bī-amān olmuş
  2. Ne mümkün söyleşilmek yār fettān-ı cihān olmuş
20. **ne mümkün:**
Gazel 212
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
3. Ne mümkün vuşlat ile āşinā olmak bu 'ālemde
  4. Ümid-i şevķle bī-ħüde hemān ben pür-melāl oldum
21. **ne mümkün:**
Gazel 241
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?

11. Miyânından ne mümkün dil-berin geçmeklik ey Sâlim
12. O vâdiden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu

ne mümkindi:

1. **ne mümkindi:-di**
Kaside 30
Mısra: 85
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
85. Eger fahr etmesem dünyâya zâtıyla ne mümkindi
86. Ümid-i intisâbın eylemek hergiz temennâyı

ne mümkindir:

1. **ne mümkindir:-dir**
Tarih 8
Mısra: 62
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
61. Sen ol zât-ı mükerremsin ki fikr-i hâmesin Sâlim
62. Ne mümkindir hayâl-i vaşf-ı pâkinde ede idkâk

2. **ne mümkindir:-dir**

- Kaside 25**
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
49. Ne mümkindir medih-i zât-ı pâkin lâyıkı üzre
50. Ğaraz 'arz-ı du'adır hem hulûs-ı kalbimi inhâ

3. **ne mümkindir:-dir**

- Gazel 100**
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
1. Murâdıma begim senden merâm almak ne mümkindir
2. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâm almak ne mümkindir

4. **ne mümkindir:-dir**

- Gazel 100**
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
1. Murâdıma begim senden merâm almak ne mümkindir
2. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâm almak ne mümkindir

5. **ne mümkindir:-dir**

- Gazel 100**
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
3. Yolunda sâyeveş pâ-mâl-i hâk-i gerd-i râh olsağ
4. Yine ol gönca-femden bir selâm almak ne mümkindir

6. **ne mümkindir:-dir**

- Gazel 100**
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?

5. Haber yok küy-ı cânândan gelenlerden su'âl etdik
6. Dil-i güm-geşteden hergiz peyâm almak ne mümkindir

7. **ne mümkindir:-dir**

- Gazel 100**
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
7. Vücudum rûzgârın germ ü serdi eyledi lertzân
8. Bu lerzişkâri ile deste câm almak ne mümkindir

8. **ne mümkindir:-dir**

- Gazel 100**
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?
9. Bedin fikr eyleyip nîke kanâ'at eyle ey Sâlim
10. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâm almak ne mümkindir

ne müşkil:

1. **ne müşkil:**
Gazel 166
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zor, çok güç.
5. 'Uşşâka ne müşkil ki vişâl olmaya ihşân
6. Hübâna 'aceb lâzmedir tarh-ı tekellûf

ne ne:

1. **ne ne:**
Kaside 1
Mısra: 91
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
91. Ne gedâdan ne tab'-ı şehdendir
92. Bu olan şiveler bütün bir bir

2. **ne ne:**

- Kaside 1**
Mısra: 94
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
93. Ne siyeh bahtıdır bu Mecnûn'uñ
94. Vü ne Leyli'deki gül-efsünüñ

3. **ne ne:**

- Lugaz 1**
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
7. Zârâfetdir ser-â-ser kâr-ı âyin-i dil-i âgeh
8. Ne âgeh olsa râhat var ne dünyâ cây-ı râhatdır

4. **ne ne:**

- Lugaz 1**

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne lügazdır kim
22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne tegazzül bu mahâretidir

5. ne ne:

Kaside 2

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

137. Ne hüd çille-nişin-i tã'at oldum
138. Ne hüd Dârâ-yı künc-i 'uzlet oldum

6. ne ne:

Diğer 2

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

41. Ne nedimim ne ğam-güsârım var
42. Ne taħammül ne ihtiyârım var

7. ne ne:

Diğer 2

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

41. Ne nedimim ne ğam-güsârım var
42. Ne taħammül ne ihtiyârım var

8. ne ne:

Lugaz 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

7. 'Askerisi be-her- taraf her ân
8. Ne ziyâde olur ne hüd nokşân

9. ne ne:

Lugaz 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

21. Ne kılıç var bu rezmgehde ne tîr
22. Tarafeyniñ silâhı hep tedbîr

10. ne ne:

Tahmis 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan

aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne yâre râzîñi keşf et ne hüd nihân eyle
2. Lisân-ı hâl-i dili kâle tercemân eyle

11. ne ne:

Tahmis 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

19. Bu imtinân ile luţfuñ gerekmez ey gerdün
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinân eyle

12. ne ne:

Kaside 5

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

79. Ne hırâmâni-i servi görür idi gülzâr
80. Ne kad ü kâmet-i şimşâd olur idi peydâ

13. ne ne:

Kaside 5

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

103. Sâlimâ gayrı du'â vakti bedidâr oldu
104. Ne bu iksâr-ı kelâmîñ ne bu 'arz-ı şekvâ

14. ne ne:

Tedis 6

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

15. Ne kayd-ı renciş ü derd-i rakîb-i bed-zebân olsa
16. Ne ol hem-ülfet-i agyâr-ı endîşe-resân olsa

15. ne ne:

Lugaz 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

3. Ne 'anâşır var o şeyde ne beden
4. Ne vücûdunda terâkîb ne ten

16. ne ne:

Lugaz 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

3. Ne 'anâsır var o şeyde ne beden

4. Ne vücūdunda terākīb ne ten

17. ne ne:

Kaside 10

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

83. Ne verir üstürün ne hoş şemenin

84. Taleb etdikçe bāz eder dehenin

18. ne ne:

Kaside 10

Mısra: 427

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

427. Ne 'ibâdet ne emr-i tâ'at var

428. Dürlü dürlü nice kabâhat var

19. ne ne:

Kaside 12

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

111. Sa'âdet olmayıcağ ser-nüvişte kâr-ı ezel

112. Ne 'ilm-i münci'-i şerdir ne zühd-i Tayfûri

20. ne ne:

Kaside 15

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

57. Bu tavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir târih

58. Ne oldu güş bu ferhunde haşlet-i şevket

21. ne ne:

Kaside 17

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

27. Ne re'y-i pāk-i mu'allâdır ol hezâr ahsent

28. Ne zât-ı pāk-i ser-âmeddir ol sütüde-şiyem

22. ne ne:

Kaside 20

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

127. Ne nazîre kabûl eder ne mişâl

128. O sarây-ı definetü'l-ikbâl

23. ne ne:

Gazel 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne kurb-ı devlet-i vaşlîñ ne senden dūr olmağdır

2. Derūnum fikr-i rüyuñla ğaraz pür-nūr olmağdır

24. ne ne:

Gazel 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne kurb-ı devlet-i vaşlîñ ne senden dūr olmağdır

2. Derūnum fikr-i rüyuñla ğaraz pür-nūr olmağdır

25. ne ne:

Matla 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Cihân mâli nevâliñle nevâliñle cihân mâli

2. Ne hâlî bir nefes senden ne senden bir nefes hâlî

26. ne ne:

Gazel 110

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

11. Hemân bir şöhbete 'aşıkdır ancak tâlib-i didâr

12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne hoş hayrân-ı ülfetdir

27. ne ne:

Gazel 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne farf-ı hafv için ne haşyet-i encâm için şaklar

2. Zebân-ı ta'nı 'âkil haşmını ilzâm için şaklar

28. ne ne:

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne ğam-ı çevre ne luţf-ı gâh gâha kâ'iliz

2. Biz hemân neylese 'uşşâka o mâha kâ'iliz

29. ne ne:

Gazel 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

5. Ne per ü bâli ne hod şabr u sükünü kaldı
6. Vuşlat-ı şem 'i edelden dil-i pervâne heves

30. **ne ne:**

Gazel 167

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

7. Ne naşbında ne 'azlinde ferah var
8. Ferah verse yine gam eyler irdâf

31. **ne ne:**

Gazel 186

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne bâğ-ı kâmda bir nahl-i sâde-rû gördük
2. O gülşeniñ ne bahârında reng ü bü gördük

32. **ne ne:**

Gazel 269

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

5. Ne mahzûn-ı firâkıñdır ne zevk-ı vaşlıña mağrûr
6. Gülistân-ı şafâ birdir dil-i 'uşşâka külhan da

33. **ne ne:**

Gazel 269

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

5. Ne mahzûn-ı firâkıñdır ne zevk-ı vaşlıña mağrûr
6. Gülistân-ı şafâ birdir dil-i 'uşşâka külhan da

ne ne ne:

1. **ne ne ne:**

Tarih 1

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

85. Aña mânend ü mişl olmaz felekde
86. Ne Dârâb u ne İskender ne Hârûn

2. **ne ne ne:**

Matla 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne rûzgâra ne bahta ne hod nigâra tayan
2. Hemân hulûs-ı sadâkatle sâzkâra tayan

ne oldu:

1. **ne oldu:**

Tarih 17

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne oldu?, Sebebi nedir ?.

39. Cüy-ı tab'imda benim bir cüşîş-i himmet mi var

40. Hâşılı bilmem ne oldu tırmuyor zihni-i bihîn

2. **ne oldu:**

Gazel 275

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne oldu?, Sebebi nedir ?.

5. Meclis qarîn-i şevk-ı kudümü iken niçün

6. Bilmem ne oldu tırmadı dil-dâr dün gece

ne olduysa:

1. **ne olduysa:**

Gazel 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olduysa || Başıma ne geldiysen.

3. Ne yapsın baña tâli ' n' işlesin gamzeñ dil-i zâra

4. Ne olduysa baña cânâ muhâşşal senden olmuşdur

ne pes:

1. **ne pes:**

Gazel 265

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artık, bundan böyle.

3. Ne pes tertîb-i dündür âsitân-ı çarh-ı keç-revde

4. Ser-â-pâ âşinâlar yâd olur bigânededen şoñra

ne revâ:

1. **ne revâ:**

Kaside 10

Mısra: 241

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reva mıdır?.

241. Ne revâ kavli-i müşrik-i bed-dil

242. Eyleye zâtına keder hâşıl

ne revâdır:

1. **ne revâdır:**

Kaside 5

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reva mıdır?.

33. Dedi ey mâh-ı sipihr-i kerem-i hazret-i Hâk

34. Cilvegâhıñ ne revâdır ola rüy-i gâbrâ

2. **ne revâdır:-dır**

Kaside 5

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reva mıdır?.

99. Na'tıñı etmek için şî'ri ederler taşşıl

100. Ne revâdır kıla bî-çäre gürûh-ı şu'arâ

ne rütbe:

1. ne rütbe:

Tarih 1

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar || Çok fazla.

97. Bulur medhiñle envā'-ı tesellî

98. Dil-i zārım ne rütbe olsa maḥzūn

2. ne rütbe:

Kaside 8

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar || Çok fazla.

103. Ne rütbe eylese ḥāmem belāğatin müzdād

104. Edā-yı rütbe-i şāniñda yine kāşırđır

3. ne rütbe:

Matla 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

1. Ne rütbe kāmili olsañ cihāniñ

2. Olur seng-i mezār āḥir nişāniñ

4. ne rütbe:

Kaside 12

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

115. Ne rütbe olsa celî menzil-i cihān manzūr

116. Nezāre eyleme mümkin mi dīdeniñ küri

5. ne rütbe:

Müfret 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar || Çok fazla.

1. Teğāfül eyleme cānā görüp yoluñda beni dilde

2. Ḥudā bilir ki seniñ ben ne rütbe 'āşıkıñım

6. ne rütbe:

Matla 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar || Çok fazla.

1. Ḥudā bilir ki efendim ne rütbe 'āşıkıñım

2. Geçerse ger beni eller inanma sultānım

7. ne rütbe:

Gazel 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar.

5. Kadeḥ-ser-şār-ı sāmānım ne rütbe eylesem pinhān

6. Fiğānım korkarım ol şūḥa bir gün keşf-i rāz eyler

8. ne rütbe:

Gazel 110

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar.

15. Ne rütbe cevrin efzūn eylese bezm-i teğāfülde

16. Geçilmez ol periden Sālimā bilmem ne ḥāletdir

9. ne rütbe:

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar.

5. Ne rütbe şevk-baḥşā olsa yine sāki-i devrān

6. Ḥumārı meclisinde rind-i i mey-āşām için şaklar

10. ne rütbe:

Gazel 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar.

5. Belāğatle zenāni ger ne rütbe eyleseñ tavşif

6. Ne ḥāletdir yine medḥinde söz merdāne söylenmez

11. ne rütbe:

Gazel 135

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar.

3. Keder vermez ne rütbe kākülün dür u dirāz olsa

4. Hemān diller perişān olmasınlar ser-te-ser sensiz

12. ne rütbe:

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne derece, ne kadar || Çok fazla.

3. Yıkılır bir taraftan ḥāṭırı 'āşıkların elbet

4. Temel tutmaz ne rütbe kalbi ma' mūr olsa sultānım

ne var:

1. ne var:

Lugaz 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

29. Revāc-ı ma' rifet var neyleyim bī-gāne oldum ben

30. Ne var sultānıma bu bendeñe luṭfuñ kerāmetdir

2. ne var:

Muamma 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olur ki.

1. Hübüt etdi ḥümā-yı dil lebin kaşd eyleyip cānā

2. Ne var ey fendî çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

3. ne var:

Müfret 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne var ki, sebebi nedir?.

1. Dil-i vīrānemi yıkmağa ne var dünyāda

2. Ḥāne-i kalbimi yapısın baña Mi' mār-zāde

4. ne var:

Gazel 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

9. Ne var Sâlim o mâha sen de kâgaz eylesen isâl

10. Açarsa luğf edip râz-ı derûnuñ râm eder kâgaz

5. **ne var:**

Gazel 67

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olur ki.

7. Tabîb-i hâzîk-ı üftâdegânsın

8. Ne var kılsañ dil-i bîmâra tedbîr

6. **ne var:**

Gazel 198

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olur ki.

11. Ne var sâyeñde ol bir pâre mesrûr olsa sulţânım

7. **ne var:**

Gazel 269

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne olur ki.

1. ‘Adûlar ‘id ederlermiş görüp hicrânıñı bende

2. Ne var bir dest-bûsuñla sevindirsen beni sen de

ne yapar:

1. **ne yapar:**

Kaside 16

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne yapar?, ne yapabilir ki?.

65. Mürdegâna ne yapar böyle Mesîhâ-âyîn

66. Bir şadâsıyla eder şad dili ihyâ bülbül

ne yapısın:

1. **ne yapısın:**

Gazel 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne yapısın?.

3. Ne yapısın baña tâlî‘ n’işlesin ğamzeñ dil-i zâra

4. Ne olduysa baña cânâ muhaşşal senden olmuşdur

2. **ne yapısın:**

Gazel 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne yapısın?.

5. Kudûmuñla sevindir ‘âşık-ı zârı amân eyle

6. Ne yapısın künc-i ğamda bu gönül ey bî-amân sensiz

ne yapısınlar:

1. **ne yapısınlar:-lar**

Tarih 4

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne yapılabilir ki? anlamında bir durum karşısında

çaresizlik bildiren söz.

73. Ne yapısınlar buña târîh-ğüyân

74. Tekellüm kâşır u dil nâ-şikîbâ

ne yüzdendir:

1. **ne yüzdendir:-dir**

Kaside 13

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi nedenle.

13. Vech-i arzıñ zîneti cümle sipihriñ ‘aksidir

14. Gör ki bu âyîne şüret ne yüzdendir saña

ne zahmet:

1. **ne zahmet:**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne gereği var?.

3. Ne zahmet ‘işveler etmek o ğamze-i fettân

4. Dil-i ğamînimize bir nigâh besdir bes

nebât-ı sohbet:

1. **nebât-ı şöhbet:**

Kaside 18

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbet bitkileri.

47. Ğamdan âzâde olur deyde nebât-ı şöhbet

48. Eylemez meclis-i hâşa meges ü mür duhûl

nebî:

1. **nebî:**

Kaside 8

Mısra: 35

H. Muhammet.

35. Odur o pâk nebî kim kerîm ü eşfağdır

36. Derinde her kese hâlince luğfu hâzirdır

2. **nebî:**

Kaside 8

Mısra: 39

H. Muhammet.

39. Odur o pâk nebî kim şenâsına kalemim

40. Hezâr şevk u mağabbet ile mübâdirdir

nebiyy-i aqdem-i ba‘şâ:

1. **nebiyy-i aqdem-i ba‘şâ:**

Kaside 12

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlk gönderilen peygamber || H. Âdem.

147. Nebiyy-i aqdem-i ba‘şâ şefîk-ı evlâdâ

148. Eyâ cenâb-ı Hudâ’ññ Resûl-i meşhûrî

nebiyy-i aqdem-i şâfi:

1. **nebiyy-i aqdem-i şâfi:**

Kaside 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlk Safî peygamber (Safiyullah: Bu isim ilk olarak

Hz. Âdem için kullanılmıştır. Hz. Muhammed'e de Safiyullah denmektedir.

1. Elâ ey cedd-i a'lâ-yı gürûh-ı nev'-i insânî
2. Nebiyy-i aqdem-i şâfi Şafiyi-i Rabb-i Hännânî

nebiyy-i aqdemidir:

1. **nebiyy-i aqdemidir:-i, -dir**

Kaside 11

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlk Peygamber || Hz. Âdem.

15. Nebiyy-i aqdemidir hâzret-i Bârî te'âlânî
16. Olur elbet recâsından kabûlu'llâha erzânî

nebiyy-i hâşirdir:

1. **nebiyy-i hâşirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Maşer gününün Peygamberi || Hz. Muhammed'in şefaati vasfını belirtmek için kullanılmıştır.

83. Şeh-i serîr-i keremdir şefî' ü erhamdır
84. Amân-ı cürm-i ümemdir nebiyy-i hâşirdir

nebiyy-i mağfûri:

1. **nebiyy-i mağfûri:-i**

Kaside 12

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Affedilmiş peygamber || Hz. Âdem.

79. Bu güne cyledi tavşîf hâtif-i gaybî
80. Budur o hâzret-i Hakk'ın nebiyy-i mağfûri

nebiyy-i müfthemâ:

1. **nebiyy-i müfthemâ:-â**

Kaside 8

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey yüksek anlayışlı Peygamber || Hz. Muhammed.

143. Nebiyy-i müfthemâ çâre-sâz-ı hicrânâ
144. Ki nâm-ı pāk ü latîfîñ şefî' ü hâşirdir

nebiyy-i muhtâr:

1. **nebiyy-i muhtâr:**

Kaside 32

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hz. Muhammed.

45. Be-'amîm-i kerem-i Hakk'ı nebiyy-i muhtâr
46. Bir nefes etmeye senden bizi Allâh cüdâ

nebiyy-i muhterem:

1. **nebiyy-i muhterem:**

Kaside 4

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saygın peygamber || Hz. Muhammed.

23. Cenâb-ı hâzret-i şâh-ı risâlet şâfi'-i ümmet
24. Nebiyy-i muhterem muhtâr-ı Rabb-i İzîd ü Dâñâ

nebiyy-i pāk-kadem:

1. **nebiyy-i pāk-kadem:**

Kaside 12

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Temiz adımlı || Yaratılışıyla dünyayı şerefleştiren

Hz. Âdem.

83. Nebiyy-i pāk-kadem ya'ni hâzret-i Âdem

84. Şafiyi-i şâfi-i dem Nür-ı hâzretiñ Tūr'ı

nebiyy-i rabb-i hännânî:

1. **nebiyy-i rabb-i hännânî:**

Kaside 11

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Merhametli olan Allah'ın peygamberi || Hz. Âdem.

23. Tahiyât u selâm olsun hemîn ol zât-ı 'âlîye

24. Kim oldur aqdem ü evvel nebiyy-i Rabb-i Hännânî

ne-büd olmaz:

1. **ne-büd olmaz:-maz**

Tarih 17

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Olmamak || İnkâr edilememek.

47. Da'vi-i şâhid ne-büd olmaz bu güne iddi'â

48. Câ'ize olsa sezâdır şi'rime şad âferîn

ne-büd u būdu:

1. **ne-büd u būdu:-u**

Kaside 34

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yokluk- varlık.

49. Ne-büd u būdu bilmez lutf u cüd-ı sa'y-i memdüdu

50. Na'im-i zıll-ı maşmüdu cezîl-i pest ü bälâdır

necâbet:

1. **necâbet:**

Kaside 20

Mısra: 122

Ar. Soy paklığı, ırk kerimliği, asalet.

121. Ne sarây ol maqarr-ı kesb-i hüner

122. Mâye-i feyz-i her necâbet ü fer

necât:

1. **necât:**

Gazel 23

Mısra: 1

Kurtuluş.

1. Bu fenâ mişnet-serâdan istemez miydîm necât

2. Gayet-i za'fımdan ammâ bulamaz çeşmim necât

necât bulamaz:

1. **necât bulamaz:-amaz**

Gazel 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kurtulmak.

1. Bu fenâ mişnet-serâdan istemez miydîm necât

2. Gayet-i za'fımdan ammâ bulamaz çeşmim necât

necât bulmak:

1. **necât bulmaq:**

Gazel 24

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

13. Sālīmā mey-hāne-i 'aşkı nişimen kıl müdām

14. Bulmaq isterseñ eger ālām-ı dünyādan necāt

necāt-i hāldir:

1. **necāt-i hāldir:-dir**

Müfret 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halin kurtuluşu || Kurtulmak.

1. Terk-i terkin mazharı olmak necāt-i hāldir

2. Āyet-i nüneccike ma'nāda buña işbātdir

necib-i necl-i hısān:

1. **necib-i necl-i hısān:**

Diğer 10

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin, saygın kişilerin soyundan olan.

55. Edib ü kāmīl-i 'irfān necib-i necl-i hısān

56. Kim etdi đarb-ı meşel nām-ı pākini şu'arā

necm:

1. **necmler:-ler**

Diğer 9

Mısra: 63

Yıldız.

63. Şererin necmler kıyās eyler

64. Ateşim necme iktibās eyler

2. **necme:-e**

Diğer 9

Mısra: 64

Yıldız.

63. Şererin necmler kıyās eyler

64. Ateşim necme iktibās eyler

necm-i püserden:

1. **necm-i püserden:-den**

Kaside 10

Mısra: 176

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çocuğun yıldızı (talih, bahtı).

175. Mess edip menhir-i gulāma o nūr

176. Gıtdi necm-i püserden ol maħzūr

necm-i seherāsā:

1. **necm-i seherāsā:**

Kaside 19

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vaktindeki yıldızlar misali.

41. Tūlū' edip çemenden uķhuvān necm-i seherāsā

42. 'Acab revnaķ-füzūn olmuş bu hāletle çemenzāre

nedāmet:

1. **nedāmetdir:-dir**

Kaside 10

Mısra: 500

Pişmanlık.

499. Bu ne ğaflet bu ne ħamākatdir

500. Böyle kārın şoñu nedāmetdir

nedem:

1. **nedeme:-e**

Kaside 10

Mısra: 431

Pişmanlık.

431. Destimiz hep dirāz olur nedeme

432. Pāyımız cürme o leyīn ħademe

nedem:

1. **nedem:**

Tesdis 1

Mısra: 13

Niçin, hangi sebepten.

13. Neden lāyık ki a'dā dergahiñde hep çerāğ olsun

14. Benim nār-ı fırāķı ile göñlüm dāğ dāğ olsun

2. **nedendir:-dir**

Tarih 1

Mısra: 41

Niçin, hangi sebepten.

41. Tefahħus eyledim āyā nedendir

42. Bu güne 'ālem olmak şevķ-ı meşhūn

3. **nedendir:-dir**

Müfret 4

Mısra: 1

Niçin, hangi sebepten.

1. Baħtdan mıdır nedendir ħanda varsa ehl-i dil

2. Leşker-i ğam anları elbette istikbāl eder

4. **nedem:**

Kıt'a 5

Mısra: 1

Niçin, hangi sebepten.

1. Dil-i ğamīnime ey çarħ neden bu güne cefā

2. Ger imtiħān ise ħaşdıñ bu imtiħān çoķdur

5. **nedendir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 163

Niçin, hangi sebepten.

163. Kıyās böyle nedendir anı bu şekle koyan

164. Netice rūħumuz aşlında tīb ü tāhirdir

6. **nedendir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 211

Niçin, hangi sebepten.

211. Tefekkūr eylememekler nedendir āyā kim

212. Be-her gelen bu cihān-ı fenāya hācirdir

7. **nedem:**

Matla 20

Mısra: 1

Niçin, hangi sebepten.

1. Neden ki Tırşucu-zādem ğazab ile yine tōldu

2. Yüzün gözün bize eķşitmege āyā sebeb oldu

8. **nedem:**

Gazel 47

- Mısra: 5
Niçin, hangi sebepten.
5. Baña geldikde neden böyle sükütuñ āyā
6. Yoħsa ey şeyħ du 'ā bizlere isrāf mıdır
9. **neden:**
Gazel 49
Mısra: 1
Niçin, hangi sebepten.
1. Neden dāğ-ı derūnun 'āşık-ı pür-ğam nihān eyler
2. Anı ħod çāk-şad-çāk-i girībāni 'ayān eyler
10. **neden:**
Gazel 50
Mısra: 2
Niçin, hangi sebepten.
1. Niçün bī-çāre 'āşık vaşl-ı yāri İhtimāl eyler
2. Neden bī-ħüde böyle fikr-i ümmīd-i muħāl eyler
11. **neden:**
Gazel 83
Mısra: 9
Niçin, hangi sebepten.
9. Nağd-i şevkı baħş-ı kālā-yı ħümūm etdim neden
10. Ĥvāce-i çarħ daħı benden rağbet ümmīdindedir
12. **neden:**
Gazel 96
Mısra: 3
Niçin, hangi sebepten.
3. Ĥiç kesilmez pāy-ı ğam dilden şehā āyā neden
4. Mihmān-ı sine-i şad çāk çākimden midir
13. **nedendir:-dir**
Gazel 121
Mısra: 5
Niçin, hangi sebepten.
5. Nedendir zaħm-ı tıġnıdan rakībe ihtirāz etmek
6. O devlet degme bir şaħsa cihān içre naşib olmaz
14. **neden:**
Gazel 125
Mısra: 5
Niçin, hangi sebepten.
5. Neden sākī bize çāh-ı zekanla imtinān etmek
6. Tehī sāġarla bezm-i meyde hergiz iftiħār olmaz
15. **neden:**
Gazel 130
Mısra: 9
Niçin, hangi sebepten.
9. Ĥumāş-ı nazmıña Sālīm neden pesend etsin
10. O nāzenīn suħan-ı şā'irān nedir bilmez
16. **neden:**
Gazel 140
Mısra: 11
Niçin, hangi sebepten.
11. Ölseñ da Sālīmā heves-i nev-ħaṭā neden
12. Bir bŷy-ı tāze vere yine her giyāhımız

17. **nedendir:-dir**
Gazel 145
Mısra: 9
Niçin, hangi sebepten.
9. Yolu düşdükçe ol māhiñ nedendir ħānemi āyā
10. Tegāfŷl eyleyip biñ nāz u şiveyle geçer gelmez
18. **neden:**
Gazel 156
Mısra: 4
Niçin, hangi sebepten.
3. Düşürmeyince kenār-ı cefāya fŷlk-i dili
4. Neden imiş bize luṭf-ı hevā bilinmez imiş
19. **nedendir:-dir**
Gazel 160
Mısra: 9
Niçin, hangi sebepten.
9. Bilmeziz Sālīm nedendir çarħda bu nağş-ı ġarīb
10. Eylemez ehl-i ma'ārif ile ħŷbān ihtilāṭ
20. **neden:**
Gazel 171
Mısra: 5
Niçin, hangi sebepten.
5. Başdan aşdı imtinānı ġamzenīñ āyā neden
6. Ol mehiñ bir şeb ħam-ı zŷlfüne miħmān olmadık
21. **neden:**
Gazel 173
Mısra: 8
Niçin, hangi sebepten.
7. Gözüm yaşını silsin dest-māliyle deme cānān
8. Neden tā böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muħāl olmak
22. **neden:**
Gazel 174
Mısra: 8
Niçin, hangi sebepten.
7. Sözüñden kaşdıñ eylikse sen eyle bizi incitme
8. Neden lāzım saña zāhid bütün dŷnyāya yār olmak
23. **neden:**
Gazel 177
Mısra: 9
Niçin, hangi sebepten.
9. Esāmesin oġumak Sālīmā neden lāzım
10. Beyāza çekmede çarħ defterin 'uġŷkumuzuñ
24. **nedendir:-dir**
Gazel 188
Mısra: 1
Niçin, hangi sebepten.
1. Nedendir siħ-i ġamda hicr ile baġrım kebāb etmek
2. Saña lāyık mıdır cānā bizi pür-ıztırāb etmek
25. **neden:**
Gazel 188
Mısra: 3
Niçin, hangi sebepten.
3. Ne gördŷñ ħāne-i ħammārdan varmak neden āyā
4. Düşer mi saña ey meh derd ile ħālim ħarāb etmek

26. **nedendir:-dir**
Gazel 188
Mısra: 6
Niçin, hangi sebepten.
5. Niçün böyle gidersiñ hâne-i ağıyāra bî-hüde
6. Tekellüf ber-ṭaraf bizden nedendir ictināb etmek
27. **nedendir:-dir**
Gazel 190
Mısra: 11
Niçin, hangi sebepten.
11. Bunca demlerdir nedendir Sâlim'e luṭf etmemeñ
12. Yoḥsa anıñ luṭfa şâyân olduğun bilmez misiñ
28. **neden:**
Gazel 259
Mısra: 7
Niçin, hangi sebepten.
7. Neden böyle açılmaz göncaveş ol fem baña luṭf et
8. Açıl rāz-ı derünüñ şaklama ey meh-liḳā söyle
29. **nedendir:-dir**
Gazel 259
Mısra: 10
Niçin, hangi sebepten.
9. Hele bir kez nigāh-ı merḫamet etdiñ mi inşāf et
10. Nedendir Sâlim'e cevriñ a kāfir-mā-cerā söyle
30. **neden:**
Gazel 265
Mısra: 8
Niçin, hangi sebepten.
7. Bakılmaz rüyuna ḫatdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden soñra
31. **neden:**
Gazel 285
Mısra: 7
Niçin, hangi sebepten.
7. Bu teğāfül-güne vaz'-ı nā-pesendide neden
8. Böyle nişyāna sebep ne 'āşık-ı şeydāları
32. **nedendir:-dir**
Gazel 286
Mısra: 7
Niçin, hangi sebepten.
7. Dil-i şeydāya bî-hüde nedendir böyle incinmek
8. Seniñle beynimizde gālibā yine nifāḳ oldu
- neden olurdu:**
1. **neden olurdu:-ur, -du**
Gazel 64
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sebep olmak.
5. Neden olurdu nümāyān olmasa efgān
6. Seni de gösteren ey meh nevā-yı ḫüsnüñdür
- nedim:**
1. **nedimim:-im**
Diğer 2
Mısra: 41
Arkadaş, dost.

41. Ne nedimim ne ğam-güsārım var
42. Ne taḫammül ne ihtiyārım var
2. **nedimimden:-im, -den**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 57
Arkadaş, dost.
57. Nedimimden benim var zāt-ı ma' mür
58. Nişābüri demekle ya'ni meşhür
3. **nedimimidir:-im, -dir**
Gazel 107
Mısra: 6
Arkadaş, dost.
5. Ayırma sineden yer yer kerem kıl ḫançeriñ cānā
6. Benim künc-i ğamıñda dāğ-ı dil-düzum nedimimidir
- nedim-i 'an-şamimimidir:**
1. **nedim-i 'an-şamimimidir:-im, -dir**
Gazel 107
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Halisinden arkadaş, halis arkadaş.
1. Ṭabī'atler benim āvāre-i ṭab'-ı selimimidir
2. Cihānda ma'rifet baña nedim-i 'an-şamimimidir
- nedim-i bezm-i ḫāşü'l-hās:**
1. **nedim-i bezm-i ḫāşü'l-hās:**
Tedis 3
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Has insanların -âşıkların- bulunduğu meclisin nedimi, dostu.
19. Nedim-i bezm-i ḫāşü'l-hās iken ben meclis-i ğamda
20. Ğam-ālüde yatarken pister-i endişe vü hemde
- nedim-i bezm-i rindandır:**
1. **nedim-i bezm-i rindandır:-dir**
Kaside 6
Mısra: 92
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Rindler meclisinin dostu.
91. Nola revnaḳ-fezā olsa ser-ā-pā şem' ü pervāne
92. Nedim-i bezm-i rindandır be-her-cā şem' ü pervāne
- nedim-i bezm-i sevdā etdiñ:**
1. **nedim-i bezm-i sevdā etdiñ:-diñ**
Terkib-bend 1
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevda meclisinin dostu -müdavimi- haline getirmek.
17. Fiğān ey rüzgār-ı kine-pirā
18. Beni etdiñ nedim-i bezm-i sevdā
- nedim-i hātradır:**
1. **nedim-i hātradır:-dir**
Kaside 8
Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatıralar dostu.

65. Kalem ki muh'rim-i ih'rām-ı ketm-i sırr oldu

66. Nedīm-i hāṭıradır maḥrem-i zamā'irdir

nedir:

1. **nedir:**

Tesdis 1

Mısra: 4

Nedendir?.

3. Be-her-şeb yād edip āh etme ey dil kākül-i yāri

4. Cihānı bî-ḥuzūr etdiñ nedir bu nāle vü zārī

2. **nedir:**

Müseddes 1

Mısra: 27

Nedir?.

27. Bilmedi gitdi nedir 'ālemde tertīb-i vefā

28. Etmiyor te'şir ašlā bir niyāz ile recā

3. **nedir:**

Tarih 1

Mısra: 15

Nedir?.

15. Nedir ol pāk şekkerden ḥadıqa

16. Leb-i dil-ber gibi maṭbū' u mevzūn

4. **nedir:**

Diğer 2

Mısra: 85

Nedir?.

85. Nedir āyā 'ilāc hicrāna

86. Şorsa 'aşık bilir mi Loḫmān'a

5. **nedir:**

Lugaz 2

Mısra: 1

Nedir?.

1. Nedir ol sāḫa-i cihān-mişāl

2. K'oldu dā'im maḫarr-ı ceng ü cidāl

6. **nedir:**

Lugaz 2

Mısra: 3

Nedir?.

3. Nedir ol rezmgāh-ı bî-pāyān

4. Hep ahālisi cümle bir akrān

7. **nedir:**

Tarih 3

Mısra: 143

Nedir nasıldır şeklinde kullanılan hayranlık

bildiren ifade.

143. Nedir ol sancaḫ-ı pākīze-i pāk ü ṭāhīr

144. Ki anıñ midḥatidir her suḫan-ı vaşf u senā

8. **nedir:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 39

Nedir?.

39. Dedi söyle baña nedir ḥıṭābıñ

40. Bilirsem aşlını verem cevābın

9. **nedir:**

Lugaz 3

Mısra: 1

Nedir?.

1. Nedir ol dil-ber-i seriv-refīār

2. Dāḫil-i meclis-i gürūh-ı kibār

10. **nedir:**

Lugaz 3

Mısra: 39

Nedir?.

39. Nedir ol kāmēt-i mu'allāsı

40. Ne o destāri-i muṭallāsı

11. **nedir:**

Tarih 4

Mısra: 65

Nedir nasıldır şeklinde kullanılan hayranlık

bildiren ifade.

65. O miḫrābı nedir Allāhu ekber

66. Kim anda rū-nümā şan'at ser-ā-pā

12. **nedir:**

Lugaz 4

Mısra: 1

Nedir?.

1. Nedir ol cānever-i ṭurfa-nümā

2. Cümle a'zāsı mükemmel ammā

13. **nedir:**

Diğer 5

Mısra: 15

Nedir?.

15. Bize incinmege nedir bādī

16. Yoḫsa ülfetde bu mudur vādī

14. **nedir:**

Tesdis 5

Mısra: 28

Nedir?.

27. Tā ezelden böyle ḫurmuşdur bunu dānā-yı 'aşk

28. Veci vardır kimse bilmezse nedir kālā-yı 'aşk

15. **nedir:**

Lugaz 5

Mısra: 1

Nedir?.

1. Nedir ol şey'-i ḡarībū'l-eşkāl

2. Ma'deni zāt-ı keşirü'l-emşāl

16. **nedir:**

Lugaz 6

Mısra: 1

Nedir?.

1. Nedir ol şey'-i ḫoş-āyende-vücüd

2. Gerçi mer'î değil ammā mevcüd

17. **nedir:**

Tarih 17

Mısra: 56

Nedir?.

55. Ağlayım baht-ı siyahımdan ümîd-i lutf ile
56. Söyleyim hâl-i perişânım nedir saña hemîn

18. **nedir:**

Kaside 33

Mısra: 85

Nedir?

85. Lâyık-ı lutf-ı müstetâb nedir
86. Bunda bir re' y-i bâ-şavâb nedir

19. **nedir:**

Kaside 33

Mısra: 86

Nedir?

85. Lâyık-ı lutf-ı müstetâb nedir
86. Bunda bir re' y-i bâ-şavâb nedir

20. **nedir:**

Gazel 85

Mısra: 3

Nedir?

3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'âlemde
4. Bilen der dâstân-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der

21. **nedir:**

Gazel 187

Mısra: 3

Nedir?

3. Nedir sende bu te'sîr-i figân ey 'âşık-ı şeydâ
4. Hezârî bâğda nâleñle hâmuş eylediñ gittiñ

22. **nedir:**

Gazel 230

Mısra: 7

Nedendir ?

7. Nedir sevdâ-yı zülfüñle belâ-keşlik dil-i zâra
8. Geçilmezken miyânın bendegâna imtinânından

23. **nedir:**

Gazel 234

Mısra: 2

Nedir?

1. Olmaz qarîn-i şevk gumüm-i 'tiyâd olan
2. Bilmez şafâ-yı bâl nedir nâ-murâd olan

nedir nedir:

1. **nedir nedir:**

Kaside 17

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nedir ? (Manayı güçlendirmek adına ikileme şeklinde kullanılmıştır.)

29. Nedir nedir bu le'tâfet bu ma' delectkârî
30. Bu rütbe feyze dahı kimse olmamış mülhem

nef ü zar:

1. **nef ü zar:**

Gazel 145

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda ve zarar.

11. Tekâpü eyleme vehmiñden 'âkilseñ beni nev'e
12. Hüdâ'dan gayrıdan insâna gâfil nef ü zar gelmez

nefâz-ı emr-i 'âlisin:

1. **nefâz-ı emr-i 'âlisin:-sin**

Tarih 1

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce emirler sahibi || Padişah.

79. Nefâz-ı emr-i 'âlisin cihânda

80. Şu rütbe eylemiş Mevlâ-yı bî-çün

nefes:

1. **nefes:**

Gazel 32

Mısra: 10

Soluk || Bir nefeslik süre, an.

9. Şu kadar haste-i firkat durur âvâre göñül

10. Her nefes olsa ta'ib olmaya Sâlim iflâh

2. **nefes:**

Müfret 46

Mısra: 2

Nefes, soluk.

1. Esâme okumağ olmaz sipâhî-zâdeniñ biri mâli

2. Şerâb-ı vaşl ile tîmâr edüben zârî şag etdi nefes hâlî

3. **nefes:**

Matla 51

Mısra: 2

Soluk || Bir nefeslik süre, an.

1. Cihân mâli nevâliñle nevâliñle cihân mâli

2. Ne hâlî bir nefes senden ne senden bir nefes hâlî

4. **nefes:**

Matla 51

Mısra: 2

Soluk || Bir nefeslik süre, an.

1. Cihân mâli nevâliñle nevâliñle cihân mâli

2. Ne hâlî bir nefes senden ne senden bir nefes hâlî

nefes açmak:

1. **nefes açmak:-mak**

Diğer 3

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nefeslenmek.

117. Nefes açmak hevesiyle kimi yırttı hulküm

118. Kimi fatk oldu olup renc-i bogazla mağmüm

nefes erbâbını:

1. **nefes erbâbını:-nı**

Matla 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nefes sahibi || Kıymetli, yüce kişi.

1. Nefes erbâbını sa'y et cihânda olmağa manzûr

2. Şu söndürmez iken yine söner bir püf deseñ

kâfûr

nefes-be-nefes:

1. **nefes-be-nefes:**

Kaside 1

Mısra: 10

Her nefes, soluk; duman dumana, toz duman ||

Tamamen.

9. Cüd u ihsânı şâmil-i her kes

10. Cümle muhtâcî hep nefes-be-nefes

nefha-i medhi:

1. **nefha-i medhi:-i**

Gazel 211

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sevgilinin sümbül kokulu saçının- methedilen, meşhur kokusu.

9. Yâd edip sümbül-i gîsüsunu yâriñ Sâlim

10. Nefha-i medhi ile 'âlemi ta'tîr edeyim

nef i:

1. **nef i:**

Kaside 7

Mısra: 103

Fayda, menfaat.

103. Şuğl eyle şalâtına ki nef i

104. Hiç 'âkl-ı kıyâsiyâna şıgmaz

nefret etmezdi:

1. **nefret etmezdi:-mez, -di**

Kaside 1

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak.

105. Nefret etmezdi kimse hiç andan

106. Etse cây-ı hakîkati mesken

nefs:

1. **nefs:-e**

Kaside 3

Mısra: 67

Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.

67. Beni yâ Rabb nefse etme mağlûb

68. Anı 'âlemde baña etme mağbûb

2. **nefsim:-im**

Kaside 3

Mısra: 69

Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.

69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen

70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden

3. **nefs:**

Kaside 10

Mısra: 438

Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.

437. Dide pür-hvâb-ı künc-i gafletdir

438. Bu'l-heves nefis ise kıyâmetdir

4. **nefs:**

Kaside 10

Mısra: 451

Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.

451. Beni ey nefis eyleme tağdîş

452. Edeyim zâtıñı biraz tefîş

5. **nefsiñi:-iñ, -i**

Kaside 10

Mısra: 483

Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.

483. Nefsini kıldı mâye-i idrâk

484. Fikriñi kıldı kâbil ü derrâk

6. **nefsiñ:-iñ**

Matla 55

Mısra: 2

Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.

1. Hemîşe cân atar 'âşık olan bûs etmege pâyâ

2. Tenezzül eylemez vâ'iz seniñ nefsiñ bu sevdâya

nefs-i bed:

1. **nefs-i bed:**

Kaside 3

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Düşman nefis.

47. Beni bu nefis-i bed bîzâr etdi

48. Baña cürm ü zünûbu kâr etdi

nefs-i bedden:

1. **nefs-i bedden:-den**

Kaside 3

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Düşman nefis.

39. Şikâyet yâ İlâhî nefis-i bedden

40. Elinden dil-figâr u 'âcizim ben

nefs-i bed-tıyne:

1. **nefs-i bed-tıyne:**

Kaside 10

Mısra: 441

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kötü karakterli nefis.

441. Nefs-i bed-tıyne kendi kârında

442. 'Ömrümüz cü gibi güzârende

nefs-i cehülüm:

1. **nefs-i cehülüm:-iim**

Kaside 8

Mısra: 187

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cahil, kötülükleri emreden nefis.

187. Fiğân ki nefis-i cehûlüm benim Hudâvendâ
188. Hemîşe mürtekib-i cümle-i sağâ'irdir

nefs-i kâhil:

1. **nefs-i kâhil:**

Kaside 3

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tembel, gayretsiz nefis.

59. Ki ya'ni der baña ol nefis-i kâhil

60. Edâ-yı farz bu tâb ile ne kâbil

nefs-i zalûmum:

1. **nefs-i zalûmum:-um**

Kaside 8

Mısra: 189

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zalim nefis || Kötülüğü, günahı emreden nefis.

189. Fiğân ki nefis-i zalûmum benim ne dânidir

190. Ne hüd ki müctenib-i zillet-i kebâ'irdir

neşsüde-leb:

1. **neşsüde-lebiz:-iz**

Gazel 98

Mısra: 2

Açılmamış dudak || Söz söylememek.

1. Mağsad harem-i sineye nâ-mağremimizdir

2. Neşsüde-lebiz harf-i recâ mübhemimizdir

nehâr:

1. **nehâr:**

Diğer 10

Mısra: 32

Gündüz || Aydınlık günler, mutlu zamanlar.

31. Duğûl-i bezmiñe hâ'il olur sevâd-ı firâk

32. Hüsûf u kesfîni leyl ü nehâr eder icrâ

2. **nehâr:**

Gazel 45

Mısra: 8

Gün, gündüz.

7. Mukaddimât-ı firâka netice vuşlatdır

8. Kıyâs budur ki mesâya nehâr der-peydir

nehr-i firât:

1. **nehr-i firât:**

Tarih 1

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fırat Nehri || Gözyaşının çokluğu.

109. Firâkıñla sirîşk-i çeşm pür-hûn

110. Biri nehr-i Firât u biri Ceyhûn

nehr-i şağır:

1. **nehr-i şağır:**

Kaside 20

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük ırmak.

85. Hiç Bahr-i Muhi't'e nehr-i şağır

86. Nice kâbildir olunsa tanzîr

nehv:

1. **nehviniñ:-i, -niñ**

Kaside 33

Mısra: 32

Yasak etmek, men.

31. İmtiğâl emriniñ mülâzımıdır

32. Nehviniñ ictinâb lâzımıdır

neler:

1. **neler:**

Gazel 142

Mısra: 1

Çok ve çeşitli şeyler.

1. Neler çekdi gönül küyüñde ağıyâra demek olmaz

2. Raķib-i dūna 'aşık sırr-ı 'aşkı söylemek olmaz

neler çekdim:

1. **neler çekdim:-dim-l**

Gazel 293

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güç durumlara dayanmak, katlanmak; zahmet ve meşakkate, dert ve kedere uğrayıp bunlara katlanmak.

1. Ey kemân-ebürü yapardıñ hâtır-ı vîrânımı

2. Saña nakl etsem neler çekdim dem-i hicrânımı

nem:

1. **nem:**

Gazel 71

Mısra: 1

Gözyaşı.

1. Fikr edersen ser-güzeştim didelerden nem gelir

2. Zağmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir

nemâ:

1. **nemâ:**

Kaside 29

Mısra: 21

Gelişme, büyüme.

21. Feyz-i ebr-i himeminden erişir verde nemâ

22. Tâb-ı mihr-i keremiyle açılır gönca-i ter

nemden:

1. **nemden:**

Gazel 270

Mısra: 3

Neyimden.

3. Benim bu giryemi cânân 'aceb nemden kıyâs eyler

4. Benim bir hâl-i zârım görmemişken künc-i firâkde

nemekdân-ı melâhat eyleyen:

1. **nemekdân-ı melâhat eyleyen:-yen**

Kaside 23

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tuzluğu -Sevgilinin dudakları- haline getirme.

101. Mezâk-ı 'aşkı Sâlim mübhemân-ı h'vân-ı hüsn etmiş

102. Nemekdân-ı melâhat eyleyen la'l-i dil-ârâyı

nemekzâr-ı keremden:

1. **nemekzâr-ı keremden:-den**

Gazel 142

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyilik, cömertlik tuzu - iyilik kaynağı.

3. Melâhatle hemîn pürdür kerem vâdîsi ‘âlemde
4. Nemekzâr-ı keremden her ne kopsa bî-nemek olmaz

nem-i lutfuñdur:

1. **nem-i lutfuñdur:**-uñ, -dur

Kaside 20

Mısra: 342

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyilik, lütuf suyu || Şairin kalemine kuvvet veren güç.

341. Kalem-i huşküm ey şeh-i nâ-yâb
342. Nem-i lutfuñdur eyleyen şâd-âb

nerdübân-ı niyâza vaz’-ı kadem eyler:

1. **nerdübân-ı niyâza vaz’-ı kadem eyler:**-a-r

Kaside 33

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dua merdivenine ayak basmak || Duaya başlamak.

51. Nerdübân-ı niyâza vaz’-ı kadem
52. Eyler elbette celb-i nef’-i kerem

nerede:

1. **nerede:**

Gazel 278

Mısra: 10

Hangi yerde?.

9. Mihr-i ruhsârîna hasret giden ‘âşık cânâ
10. Nerede bula seni rûz-ı cezâdan gayrı

nereye:

1. **nereye:**

Kaside 24

Mısra: 27

"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.

27. Nereye ‘avdet ederse olur ‘avn ü nusret
28. Himmeti esbine çâker o berây-ı takdır

nergis:

1. **nergisîñ:-iñ**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 32

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.

31. Hicr-i nev-rûzu çekip biñ gam ile
32. Nergisîñ doldu gözü şeb-nem ile

2. **nergisler:-ler**

Diğer 3

Mısra: 44

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı çiçek || Yol gözleme.

43. Çeşmiññ resmi kaçan bu dile ‘azmi eyler
44. Donanır gülşen-i kalbimde benim nergisler

3. **nergisi:-i**

Kaside 32

Mısra: 6

Sevgilinin baygın ve şehla bakan gözlerine benzetilen iri papatya biçiminde sarı bir çiçek.

5. Nev-bahârın kâdemi müjdesin etmeklik için
6. Nergisi gözcü komuş idi gülistâna şabâ

4. **nergisîñ:-iñ**

Kaside 32

Mısra: 10

Sevgilinin baygın ve şehla bakan gözlerine benzetilen iri papatya biçiminde sarı bir çiçek.

9. Eyledi çünkü ğubâr-ı kadem-i şâh-ı bahâr
10. Nergisîñ dîdesini kuhl-i cilâsâ binâ

nergisî:

1. **nergisî:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 85

17. yüzyılda yaşamış divan edebiyatı şairi ve yazarı.

85. Nergisî Kâf-zâde Rühîler
86. Hep pesend eyler idi ser-tâ-ser

nergis-i zârîñ:

1. **nergis-i zârîñ:-iñ**

Diğer 3

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnleyen nergis çiçeği || Nergis çiçeğinin göze benzeyen yapısından hareketle ağlaması.

73. Hvbâb girmez geceler nergis-i zârîñ gözüne
74. Cebhe-fersâ olalım deyü ayağı tozuna

nerkis:

1. **nerkisi:-i**

Tarih 2

Mısra: 8

Nergis çiçeği || Nergis çiçeğinin üzerinde gözü andıran şekilden yol gözlemek bağlamında.

7. Nice demdir kan akardı çeşm-i çarhıdan kim şabâ
8. Nerkisi gözcü kudu teşrîfi isti ‘lâmına

2. **nerkisiñ:-iñ**

Tarih 2

Mısra: 10

Nergis çiçeği || Nergis çiçeğinin üzerinde gözü andıran şekilden yol gözlemek bağlamında.

9. Şöyle durmuşdu şeb ü rûz reh-güzârında o kim
10. Hvbâb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh-bâdâmına

3. **nerkis:**

Tarih 8

Mısra: 29

Nergis çiçeği || Nergis çiçeğinin üzerinde gözü andıran şekilden yol gözlemek bağlamında.

29. Gülistâna hele nerkis gibi bir dîdebân olmak
30. ‘Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña ‘uşşâk

4. **nerkisiñ:-iñ**

Tarih 8

Mısra: 31

Nergis çiçeği || Nergis çiçeğinin üzerinde gözü andıran şekilden yol gözlemek bağlamında.

31. Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hiç hvâb-ı gafletden
32. Ğubâr-ı mağdemi olmasa kuhl-i dîde-i ahdâk

5. **nerkis:**

Kaside 19

Mısra: 48

Nergis çiçeği || Nergis çiçeğinin üzerinde gözü andıran şekilden yol gözlemek bağlamında.

47. Şakāyıklar yetişmiş her tarafda olmuş 'ālū'l-'āl

48. İşaret etmede nerkis şafāya çeşm-i bîdāre

6. **nerkis:**

Gazel 106

Mısra: 3

Nergis çiçeği || Nergis çiçeğinin üzerinde gözü andıran şekilden yol gözlemek bağlamında.

3. Hemān nerkis midir ancak başkan teşrifine yāriñ

4. Kudūm-ı pākine gülşen de güller de müheyyādır

7. **nerkis:**

Gazel 292

Mısra: 7

Nergis çiçeği || Nergis çiçeğinin üzerinde gözü andıran şekilden yol gözlemek bağlamında.

7. Dīde-dūz-ı intizār etdi bizi nerkis gibi

8. Noldu āyā bāga ol serv-i hūrāmān gelmedi

nerm eyleme:

1. **nerm eyleme:-me**

Lugaz 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yumuşatmak.

17. Anı nerm eyleme pek müşkildir

18. Serddir ol katı āhen-dildir

nermī-i lafz:

1. **nermī-i lafz:**

Kaside 23

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözün yumuşaklığı || Etkileyici ve kolay söyleyiş.

111. Şarılmış penbeye āteş şanır dürc-i kelāmımda

112. Gören nermī-i lafz u şu 'le-i yāķūt-ı mīnāy

nesā:

1. **nesā:**

Gazel 177

Mısra: 1

Üslup.

1. Nesā vü tıynetü bu devħa-i 'urūķumuzūñ

2. Şemār u bārını telh eyledi vüşūķumuzūñ

neseb:

1. **neseb:-le**

Kaside 15

Mısra: 54

Soy, nesil, sülale.

53. Olur mu bağı ile mesned-nişini-i ahkām

54. Neseble dād-ı Hūdā'dır itā'at-i şevket

nesic-i muraşsa':

1. **nesic-i muraşsa':**

Kaside 8

Mısra: 160

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mücevherlerle kaplı kumaş || Şiir.

159. Taşavvufāne bu şī'ri merāma tarh edelim

160. Ki bu nesic-i muraşsa' gönülde hāzırdır

nesic-i nazmīna:

1. **nesic-i nazmīna:-mñ, -a**

Gazel 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokunmuş şiir || Etkili, güzel şiir.

9. Nesic-i nazmīna yemler de leb-teşne seniñ Sālim

10. Görüp emvāc-ı satr-ı dil-nişiniñ mevc urur deryā

nesim:

1. **nesim:**

Kaside 27

Mısra: 29

Rüzgār.

29. Nükhet-i hulķunu gülşende mezād etse nesim

30. Gül verir cümle zerin gonca olur 'ukde-güşā

2. **nesim:**

Gazel 77

Mısra: 1

Rüzgār.

1. Nesim ile dırāz eyler kadiñ gāhī dü-tā eyler

2. Nihāl-i tazelere gülşende ta'lim-i cefā eyler

nesim-i cān-fezā:

1. **nesim-i cān-fezā:**

Gazel 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönle ferahlık veren rüzgār.

1. Meded tahrik-i zülfe olmasın bād-ı şabā bā'is

2. Cünün-ı 'āşıkā olur nesim-i cān-fezā bā'is

nesim-i kerem-i hāzret-i haķ:

1. **nesim-i kerem-i hāzret-i haķ:**

Diğer 3

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütf rüzgārı || Allah'ın bahşettiği iyilikler, nimetler.

129. Feyz-i cān-bahşı nesim-i kerem-i hāzret-i Haķ

130. Verdi cün rişe nihālān-ı Hışār'a revnak

nesim-i lutf:

1. **nesim-i lutf:**

Kaside 25

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf, iyilik rüzgārı.

53. Açıldıķça nesim-i lutf ile gül-gonca-i 'izziñ

54. Kapanıñ rencişi-i derd-i hāsedle dīde-i a'dā

nesim-i murād:

1. nesīm-i murād:

Gazel 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muradın, arzu ve isteğin rüzgârı.

1. Dimâğ-ı cāna gelir mi ‘aceb şemīm-i murād

2. Eser mi gülşen-i ümmīdime nesīm-i murād

nesīm-i na ‘īm-i nāzāne:

1. nesīm-i na ‘īm-i nāzāne:

Kaside 20

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet rüzgârlarının esmesi || Padişahın geçişi.

61. Ger nesīm-i na ‘īm-i nāzāne

62. Güzerān eylese gülistāne

nesīm-i subh-ı vuslatdan:

1. nesīm-i şubh-ı vuslatdan:-dan

Tarih 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma sabahının esintisi.

3. Nesīm-i şubh-ı vuslatdan şeb-i ğam zülf-i yārāsā

4. Perişān-hāl iken şevk u ferahla neşve-yāb oldu

nesin:

1. nesin:-sin

Gazel 91

Mısra: 4

Nesin, kimsin, ne haddine anlamında.

3. Hıdmet etsem yār gelse der imişsiñ hāneme

4. Sen nesin ey ‘aşık-ı küstāh tevķiriñ nedir

nesl-i pāki:

1. nesl-i pāki:-i

Kaside 20

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek nesil || Osmanlı hanedanlığı.

19. Nür-ı çeşmi aşil vekķādñ

20. Nesl-i pāki şerif ecdādñ

nesl-i şerifñ:

1. nesl-i şerifñ:-iñ

Kaside 18

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli soy.

95. Fahr eder nesl-i şerifñ ile ehl-i islām

96. Silsileñ eyleyeli saltanat-ı dehre duħul

nesne:

1. nesne:

Kaside 10

Mısra: 259

Şey, herhangi bir şey.

259. Gitmedi nesne hiç hıfzından

260. Oldu sadrı fezā ile mahzen

nesr:

1. nesrine:-in, -e

Kaside 32

Mısra: 32

Düz yazı.

31. Defter-i ehl-i hünerde denilir ol zātñ

32. Nesrine āb-ı hayāt nazmına dürr-i yek-tā

nesterin:

1. nesterin:

Tarih 17

Mısra: 6

Far. Ak gül.

5. Berfden şimdi döşendi gülşene kālīçalar

6. Hep hicāb altında kaldı luṭf-ı Hāk dan nesterin

neşat:

1. neşatı:-ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 61

Sevinç, ferah, şâdlık.

61. Her neşatı Neşatı’ye ekser

62. Şi’r-i pākım benim kerem eyler

2. neşat:

Diğer 2

Mısra: 80

Sevinç, ferah, şâdlık.

79. Muṭtasıl vuslat olsa ‘ālemde

80. Olsa cümle neşat her demde

3. neşata:-a

Lugaz 2

Mısra: 29

Sevinç, ferah, şâdlık.

29. Cāh u zevkī neşata bādīdir

30. Özge menzildir özge vādīdir

4. neşatñ:-iñ

Kaside 8

Mısra: 149

Sevinç, ferah, şâdlık.

149. Kesildi pāyı neşatñ keselse kalbimde

150. Zāmīr ü bāl mükedder ṭabī’a ḥādīdir

5. neşatı:-ı

Gazel 15

Mısra: 3

Sevinç, ferah, şâdlık.

3. Eger mesrūr olam derseñ neşatı etme der-ḥātır

4. Zuhūrāt-ı felek ser-cümle ‘aks-i müdde’ādır hep

6. neşatı:-ı

Gazel 51

Mısra: 6

Sevinç, ferah, şâdlık.

5. Şu rütbe sür’at eyler mevsim-i ‘işret güzārında

6. Neşatı bādeniñ ancak hemān maḥmūr olmaḥdır

7. neşat:

Gazel 65

Mısra: 4

Sevinç, ferah, şâdlık.

3. Gülsitân-ı dünyeden bād-ı ferah gitmiş gönül
4. Şimdi yerinde neşât u ülfetiñ yeller eser

8. **neşâta:-a**

Gazel 235

Mısra: 3

Sevinç, ferah, şâdlık.

3. Hıvâbdır ser-mâye-i yek şeb neşâta n'ışlesin
4. Ehl-i manşıb eglenir ru'yâ ile ma'zül iken

neşât-ârâ-yı bî-hem-tâ:

1. **neşât-ârâ-yı bî-hem-tâ:**

Tarih 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz mutluluk veren, mutlu eden, çok güzel.

1. Hoşâ kaşr-ı leb-i deryâ neşât-ârâ-yı bî-hem-tâ
2. 'Adîli nâ-şünüde mişli nâ-dîde ferah-simâ

neşât-âver:

1. **neşât-âver:**

Gazel 28

Mısra: 9

Mutluluk getiren || Mutlu eden.

9. Neşât-âver gazeller söylemek âsân idi ammâ
10. Derûnda Sâlimâ bir 'aşk-ı maḥbûb olmaga muhtâc

neşâti:

1. **neşâti'ye:-ye**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 61

Gazelleriyle meşhur 17. yy divan şairi.

61. Her neşâti Neşâti'ye ekşer
62. Şi'r-i pâkim benim kerem eyler

neşât-ı 'âleme:

1. **neşât-ı 'âleme:-e**

Gazel 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın sevinci || Yeryüzünün baharın gelişi ile canlanması.

1. Neşât-ı 'âleme faşl-ı bahârdır bâ'ış
2. Güşâyiş-i dile zevk-ı kenârdır bâ'ış

2. **neşât-ı 'âleme:-e**

Gazel 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın sevinci || İnsanları mutlu edenler tüm sebepler.

1. Neşât-ı 'âleme bâ'ış senâ-yı ḥüsnüñdür
2. Müdâmi her nazarımda medâ-yı ḥüsnüñdür

neşât-ı bâl-i murâdım:

1. **neşât-ı bâl-i murâdım:-ım**

Gazel 116

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu ve isteklere ulaşmanın mutluluğu.

7. Neşât-ı bâl-i murâdım gehî tehi-destim

8. Ḥayâl ü 'âkl u tefekkür o gamzekâr iledir

neşât-ı cām-ı şerâba:

1. **neşât-ı cām-ı şerâba:-a**

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap kadehinin verdiği mutluluk || Şarabın verdiği mutluluk.

1. Şafâ-yı ḥâtıra bir inkisâr der-peydir
2. Neşât-ı cām-ı şerâba ḥumâr der-peydir

neşât-ı hâtırdır:

1. **neşât-ı hâtırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül hoşluğu.

37. Ğaribe dergehi kehfû'l-emân-ı râḥatdır

38. Ğamîne bâbı penâh u neşât-ı hâtırdır

neşât-ı hâtırım:

1. **neşât-ı hâtırım:-ım**

Tarih 17

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül hoşluğu.

29. Eylemiş gül-berg-i ikbâlin perîşân rûzgâr

30. Târ ü mâr etmiş neşât-ı hâtırım çarḥ-ı mihîn

neşât-ı kalb-i pâkimden:

1. **neşât-ı kalb-i pâkimden:-ım, -den**

Tarih 1

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf gönlün mutluluğu.

105. Neşât-ı kalb-i pâkimden degil mi

106. Tezâḥum eylemek şad tâze mazmûn

neşât-ı külb-i ahzânıma:

1. **neşât-ı külb-i ahzânıma:-ım, -a**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünler Kulübesi'nin neşeyle dolması || Aşığın sevgiliden dolayı gamlı gönlünün neşeyle dolması.

5. Ḥamdü li'llâh ḥürd-bâzi-i nesim-i şefkatiñ

6. Tâb-baḥş oldu neşât-ı külb-i ahzânıma

neşât-ı külb-i ahzânımıñ:

1. **neşât-ı külb-i ahzânımıñ:-ım, -iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünler Kulübesi'nin neşeyle dolması || Aşığın sevgiliden dolayı gamlı gönlünün neşeyle dolması.

29. Vefk-ı âmâlim muvaffak oldu vaqt-i kuṭbuna

30. Sâ'ati geldi neşât-ı külb-i ahzânımıñ

neşât-ı yek- nefes-i dehre:

1. **neşât-ı yek- nefes-i dehre:-e**

Gazel 117

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömrün bir nefeslik mutluluğu.

3. Neşâ-ı yek-nefes-i dehre der-kafâ ekdâr
4. Bir ân şafâya bu derdi kim iltizâm eyler

neş'e:

1. neş'e:

Gazel 7

Mısra: 6

Neşe, mutluluk.

5. Her kaçan būs eylese dil tūti-i gūyâ olur
6. Sâgarāsâ neş'e baħş eyler o la'lin leb baña

2. neş'eniñ:-niñ

Gazel 187

Mısra: 7

Neşe, mutluluk.

7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikriyim hâlâ
8. Egerçi sâkiyâ ber-hîzi sen nüş eylediñ gittiñ

neş'e ile toldu:

1. neş'e ile toldu:-du

Gazel 288

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok mutlu olmak, sevinmek.

7. Hep neş'e ile toldu derün-ı kadeh-keşân
8. Sâki alınca destine billür sâgarı

neş'e verir:

1. neş'e verir:-ir

Gazel 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşe vermek, neşelendirmek.

7. Çeşm-i mestiñle cebiniñ seheri vaşft eddim
8. Mey kadar neş'e verir âdeme her feyz-i şabâh

neş'e-baħş ol:

1. neş'e-baħş ol:

Kaside 31

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşe vermek.

19. Neş'e-baħş ol diline şubh-ı bahârāsâ
20. Feyz-i Mevlâ'ya hemîn tab'ını meclâ eyle

neş'e-i didâr-ı vâre:

1. neş'e-i didâr-ı vâre:

Gazel 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzünün neşesi.

3. Her neye baħsam görünen neş'e-i didâr-ı vâre
4. Çün te'ayyündür muħaħkaħ mazhar-ı zât u şifât

neş'e-i her:

1. neş'e-i her:

Gazel 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her neşe.

1. Feyzdir neş'e-i her sâgar-ı raħşân-ı şabûh
2. Genc-i naħdine-i devrân durur ihsân-ı şabûh

neş'e-i meyle:

1. neş'e-i meyle:-le

Gazel 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki neşesi, içkiden kaynaklı neşe.

1. Neş'e-i meyle o dem kim rüyu 'âlû'l-'âl olur
2. Gamze-i 'aşık-küşü kanlar şaçar kıttâl olur

2. neş'e-i meyle:-le

Gazel 255

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçkinin vermiş olduğu mutluluk.

1. Gel ey gül neş'e-i meyle 'izârîñ âl al etme
2. Dil-i maħmûr-ı 'aşkıñ bülbül-i âşüfte-hâl etme

neş'emend eyledi:

1. neş'emend eyledi:-di

Gazel 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşe sahibi eylemek, neşelendirmek.

3. Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde
4. Etdi te'şir muħaşşal dil-i cânâne kadeh

neşv ü nemâdan:

1. neşv ü nemâdan:-dan

Gazel 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelişme, büyüme, gelişim.

3. Tarâvet-yâb olursa nola eşkimden kad-i hûbân
4. Olur ser-sebz ü ter naħlân alıp neşv ü nemâdan feyz

neşv ü nemâ-vı temkîni bulmasa:

1. neşv ü nemâ-vı temkîni bulmasa:-ma, -sa

Kaside 15

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvende olmak.

33. Kapuñda bulmasa neşv ü nemâ-vı temkîni

34. Cihâna dest-res olmazdı himmet-i şevket

neşve-baħş olmaktadır:

1. neşve-baħş olmaktadır:-mağ, -da, -dır

Tarih 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keyif ve neşe veren. Neşelendiren.

7. Menba'-ı 'ayn-ı şafâdır sâgarāsâ lûlesi
8. Âb-ı şâfi neşve-baħş olmaktadır câm-ı meye

neşve-dâr-ı büse-çîni-i leb-i mey-günüyuz:

1. neşve-dâr-ı büse-çîni-i leb-i mey-günüyuz:-uyuz

Gazel 138

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap renkli dudaktan öpücük almakla neşelenen.

1. Biz ki bir sâkî-i bezm-i 'işretin meftûnuyuz
2. Neşve-dâr-ı büse-çinî-i leb-i mey-günuyuz

neşve-i cām-ı meyi:

1. neşve-i cām-ı meyi:-i

Gazel 136

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçkinin verdiği keyif.

3. Degiliz gerçi ki mestâne-i mey-hâne velî
4. Neşve-i cām-ı meyi cümle feminden biliriz

neşve-yâb edelim:

1. neşve-yâb edelim:-eli, -m

Gazel 200

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşelenmek.

3. Künc-i keşretde tab'-ı çâlâki
4. Mey-i vahdetle neşve-yâb edelim

neşve-yâb oldu:

1. neşve-yâb oldu:-du

Tarih 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşelenmek, keyiflenmek.

3. Nesim-i şubh-ı vuslatdan şeb-i gam zulf-i yârâsâ
4. Perişân-hâl iken şevk u ferahla neşve-yâb oldu

2. neşve-yâb oldu:-du

Tarih 18

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşelenmek, keyiflenmek.

27. Zihî maḥdüm-ı vâlâ-rütbe-i şîrin-edâdır kim
28. Kelâmın güş eden cām-ı şafâdan neşve-yâb oldu

neşve-yâb olsa:

1. neşve-yâb olsa:-sa

Tesdis 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşelenmek, keyiflenmek.

1. Kudüm-ı mevsim-i nev-rüz ile dil neşve-yâb olsa
2. Bir elde sâgar-ı hâlet-fezâ-yı pür-şerâb olsa

neşve-yâb-ı sâgar-ı ser-şâr-ı bâl olmaz:

1. neşve-yâb-ı sâgar-ı ser-şâr-ı bâl olmaz:-maz

Gazel 123

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağzına kadar dolu kadehin mutluluğunu yaşamak.

13. Kalır şaff-ı ni'âl-i meclis-i 'irfânda ey Sâlim
14. O dil kim neşve-yâb-ı sâgar-ı ser-şâr-ı bâl olmaz

netice:

1. netice:

Kaside 1

Mısra: 81

Netice, hülâsa.

81. Sen de ey dil netice eyle ḥurûş
82. Ede tâ baḥr-i kâbiliyyet cüş

2. netice:

Müseddes 1

Mısra: 10

Netice, hülâsa.

9. Eyledim bir bir fetil-i dâğ-ı hicrin âşikâr
10. Pâyına düşdüm netice eyledim feryâd u zâr

3. netice:

Diğer 2

Mısra: 37

Sonuç, son || Sözü'n kısası.

37. Müşkil imiş netice kâr-ı firâk
38. Çekilir iş değil bu bâr-ı firâk

4. netice:

Müseddes 2

Mısra: 28

Sonuç, son || Sözü'n kısası.

27. Şu rütbe etdi eşer mihr ü ülfetiñ tende
28. Netice Sâlim'i güftârîñ eyledi bende

5. netice:

Lugaz 2

Mısra: 16

Netice, hülâsa.

15. Biriniñ nevbetin o tã'ifeden
16. Biri alsa kıpar netice fiten

6. netice:

Lugaz 3

Mısra: 13

Netice, hülâsa.

13. Yaz u kış bir giyer netice kabâ
14. Hem zemistân ile bahârî sevâ

7. netice:

Lugaz 3

Mısra: 59

Netice, hülâsa.

59. Sâlim olmaz netice hiç kimse
60. Uydu ulaşdı meclis-i ünse

8. netice:

Tesdis 6

Mısra: 19

Sonuç, son || Sözü'n kısası.

19. Netice olmayınca ḥüsnü gibi ḥulku müstaḥsen
20. Kapılma gördüğün her şüh-ı gül-ruḥsâra ey dil sen

9. netice:

Kaside 8

Mısra: 164

Netice, hülâsa.

163. Kıyās böyle nedendir anı bu şekle koyan

164. Netice rūhumuz aşlında tīb ü t̄ahirdir

10. netice:

Diğer 8

Mısra: 58

Sonuç, son || Sözüün kısası.

57. Bâb-ı luṭfuñ ğaribe bend etme

58. Beni luṭf et netice redd etme

11. netice:

Kaside 9

Mısra: 28

Sonuç, son || Sözüün kısası.

27. Hıtâm-ı enbiyâ faḫr-i rüsüldür

28. Netice ḳurra-i ‘ayneyn-i küldür

12. netice:

Kaside 9

Mısra: 63

Sonuç, son || Sözüün kısası.

63. Netice melce’-i cümle cihândır

64. Müdāvâ-sâz-ı derd-i ins ü cândır

13. netice:

Diğer 9

Mısra: 81

Sonuç, son || Sözüün kısası.

81. Böyle çekmiş netice ta’neleri

82. Şovumayıp maḫabbetinde yeri

14. netice:

Diğer 9

Mısra: 93

Sonuç, son || Sözüün kısası.

93. Dönmezem ben netice el-ḫâşıl

94. Dergehiñden seniñ begim ez-dil

15. netice:

Diğer 9

Mısra: 115

Sonuç, son || Sözüün kısası.

115. Biz de düşdük netice ol dâma

116. Ḳâ’il idik ḳuru bir ikrâma

16. netice:

Diğer 9

Mısra: 121

Sonuç, son || Sözüün kısası.

121. Eyü manşıb netice bu manşıb

122. Lik ammâ riyâyı müstevcib

17. netice:

Diğer 9

Mısra: 163

Sonuç, son || Sözüün kısası.

163. Seniñ ile netice ḫatm etmiş

164. Ğayrı esrârı cümle ketm etmiş

18. netice:

Kaside 10

Mısra: 51

Netice, hülâsa.

51. Hıfz-ı Ḥak’dır netice bî-minnet

52. Şeb-i Hicret’deki olan ḫâlet

19. netice:

Kaside 10

Mısra: 203

Netice, hülâsa.

203. Ḳalmamışken netice dermânı

204. Cereyân etdi şîr-i pistânı

20. netice:

Kaside 10

Mısra: 268

Netice, hülâsa.

267. Ḥafr-i ḫandek’de ğazve-i aḫzâb

268. ‘Aciz oldu netice hep aşḫâb

21. netice:

Kaside 10

Mısra: 319

Netice, hülâsa.

319. Düşüp âteş netice bu vehle

320. Ḥân ü mân-ı şaḳıyy-i Bū Cehl’e

22. netice:

Kaside 10

Mısra: 360

Netice, hülâsa.

359. Bu ‘alâmet tarîḳ-ı redd oldu

360. Baña ḫandek netice sedd oldu

23. netice:

Kaside 10

Mısra: 459

Netice, hülâsa.

459. Olmuş iken netice sen ol ğâh

460. Zulumât-ı şelâşeden âĝâh

24. netice:

Kaside 10

Mısra: 486

Netice, hülâsa.

485. Ḳomadı bir ḳuşür-ı kesb-i kemâl

486. Etdi bir bir netice istikmâl

25. netice:

Diğer 10

Mısra: 18

Sonuç, son || Sözüün kısası.

17. Ki oldu dide-i âĝâhmız bile vâlih

18. Netice etmede fehm-i muḳaddemât-ı vefâ

26. netice:

Diğer 10

- Mısra: 66
Sonuç, son || Sözüün kıyası.
65. Hıyālî hâvî-i eşkâl-i cüz'-i cüz' iyyât
 66. Netîce küllisini fehî edip de ol dâna
27. **netîce:**
Diğer 11
 Mısra: 96
Sonuç, son || Sözüün kıyası.
95. Hele devrân muhayyer etse beni
 96. Şeyhîm alır idim netîce seni
28. **netîce:**
Kaside 12
 Mısra: 124
Netice, hülâsa.
123. O bârgehde yeri yok tekebbürüñ zirâ
 124. Netîce sevmez o nûru's-şudûr mağrûrî
29. **netîce:**
Kıt'a 13
 Mısra: 1
Sonuç, son || Sözüün kıyası.
1. Netîce emriñe râmız bu 'arşagehde seniñ
 2. Deriñde bilmege şıdkım nişân gönderdik
30. **netîce:**
Kaside 15
 Mısra: 21
Netice, hülâsa.
21. Netîce oldu celâdet derinde halka-be-güş
 22. Refî'-i şanı nühustîn işâret-i şevket
31. **netîce:**
Gazel 18
 Mısra: 3
Sonuç, son || Sözüün kıyası.
3. Derin etse netîce kudsiyân ile tavâf 'aşık
 4. Müselmâna baqar mı yâ o şûh-ı kâfirîn-'âdet
32. **netîce:**
Kaside 20
 Mısra: 46
Netice, hülâsa.
45. Nazar-ı pâdişâh-ı rûy-ı zemîn
 46. Sengi eyler netîce dürr-i semîn
33. **netîce:**
Kaside 20
 Mısra: 242
Netice, hülâsa.
241. Nuşret-i devlete şabâh u mesâ
 242. Eylemekdir netîce hayr du'â
34. **netîce:**
Kaside 22
 Mısra: 61
Sonuç, son || Sözüün kıyası.

61. Bir mi böyle netîce hayrâtı
 62. Var cihân içre şad müberrâtı
35. **netîce:**
Kaside 22
 Mısra: 96
Netice, hülâsa.
95. Beni za'f ile fikr edip çün nâl
 96. Keder etdi netîce hâmemi lâl
36. **netîce:**
Kaside 33
 Mısra: 57
Netice, hülâsa.
57. Mantıkımdan netîce hadd-i gumûm
 58. Şekl-i evvel gibi bütün ma'lûm
37. **netîce:**
Gazel 45
 Mısra: 7
Netice, hülâsa.
7. Muqaddimât-ı firâka netîce vuşlatdır
 8. Kıyâs budur ki mesâya nehâr der-peydir
38. **netîce:**
Gazel 54
 Mısra: 10
Netice, hülâsa.
9. Mebâdî-i cününun hiç bilir yok Sâlimâ 'aşkın
 10. Hıyâlimde netîce ârzü pinhân âteşdir
39. **netîce:**
Gazel 56
 Mısra: 14
Netice, hülâsa.
13. Ğurbet deminde gördüğümüz derd ü miñneti
 14. Yazsam netîce 'âleme bir dâstân olur
40. **netîce:**
Gazel 64
 Mısra: 12
Netice, hülâsa.
11. Cihânda gayrı bizi ağladır da güldürmez
 12. Bize netîce şafâ mâ-cerâ-yı hüsniñdür
41. **netîce:**
Gazel 85
 Mısra: 3
Netice, hülâsa.
3. Yine şorsañ nedir bilmez netîce bezm-i 'âlemde
 4. Bilen der dâstân-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der
42. **netîce:**
Gazel 110
 Mısra: 4
Netice, hülâsa.
3. Hudâ'dan kesme 'âkilseñ ümîd-i mañlebiñ zirâ
 4. Taleb dedikleri ma'nâ netîce şarf-ı himmetdir

43. **netice:**

Gazel 145

Mısra: 5

Netice, hülâsa.

5. Hirâsim gâmezlerdendir netice sevdiğim yoğsa

6. Seniñ ol çeşm-i şühûndan bize havf ü hañar gelmez

44. **netice:**

Gazel 146

Mısra: 2

Netice, hülâsa.

1. Baña zehr-âb-ı miñnetdir mey-i râhat-resân sensiz

2. Kadeh-mâlîde-i gâmdir netice her zamân sensiz

45. **netice:**

Gazel 146

Mısra: 8

Netice, hülâsa.

7. Muqaddem tâlî-i her bezm-i 'âlemdir bize fikriñ

8. Netice olmasın hâlî gönül bî-mihmân sensiz

46. **netice:**

Gazel 149

Mısra: 4

Netice, hülâsa.

3. Nice muqaddime baş etmede kıyâsında

4. Netice diğkat-i ehl-i zamâna yok sözümüz

47. **netice:**

Gazel 156

Mısra: 6

Netice, hülâsa.

5. Kederle olmayıcağ bezm-i şevka bîgâne

6. Netice kıymet-i her âşinâ bilinmez imiş

48. **neticesi:-si**

Gazel 177

Mısra: 4

Netice, hülâsa.

3. Dirîğ şekl-i kıyâs-ı vefâyı nakz etdi

4. Neticesi bu mu idi olan hûkûkumuzuñ

49. **netice:**

Gazel 270

Mısra: 5

Sonuç, son || Sözüñ kısası.

5. Netice müdde 'â-yı 'aşkı isbât eyler efğânım

6. Sirişkimle nişâba bâliğ olduğça şehâdetde

netice olmasın:

1. **netice olmasın:-ma, -sın**

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalmak, olmak.

1. Kederzâr-ı tekellüfdür bu mâtem-hâneler sensiz

2. Netice olmasın bir dem dil-i sevdâ-eşer sensiz

neticekâri-i 'âlem:

1. **neticekâri-i 'âlem:**

Gazel 82

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âlemin sonu.

5. Muqaddemât-ı tefekkür hayâl-i bâtıldır

6. Neticekâri-i 'âlem hebâ degil de nedir

ne' üzü:

1. **ne' üzü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 185

-Olumsuz bir durum karşısında- "Sığırmırız"

mealindeki fîl.

185. Şad hezârân ne' üzü ser-tâ-pâ

186. Böyle olmak bu şehrdede rüsvâ

nev':

1. **nev'e:-e**

Gazel 145

Mısra: 11

Çeşit, cins.

11. Tekâpü eyleme vehmiñden 'âkilseñ beni nev'e

12. Hudâ'dan gayrıdan insâna gâfil nef ü zar gelmez

nev:

1. **nev:**

Tarih 14

Mısra: 10

Yeni.

9. Sezâ Sâlim görenler tarh-ı zîbâsın dese târih

10. Bu nev kâşâne 'aynıyla cinândır selsebil âbî

2. **nev:**

Tarih 16

Mısra: 1

Yeni.

1. Habbezâ nev suffe-i pākîze cāy-ı dil-güşâ

2. Kim görenler tarzını tercîh eder Kaşr-ı Key'e

nevâ:

1. **nevâ:-da**

Kaside 1

Mısra: 36

Ezgi, ses, sada.

35. Güller açılmada leţâfetden

36. Murğ-ı gülşen nevâda behcetden

2. **nevâsında:-sın, -da**

Kaside 1

Mısra: 39

Ezgi, ses, sada.

39. Bülbülân ise hep nevâsında

40. Rüzgâr esmede hevâsında

3. **nevâ:**

Gazel 58

Mısra: 1

Ezgi, ses, sada.

1. Dokundukça dil-i mağmûmuma cānâ nevâ artar

2. Leked-ğorde olan fağfûrda elbet şadâ artar

4. **nevālar:-lar**

Gazel 58

Mısra: 4

Ezgi, ses, sada.

3. Fiğān eyler görünce hatt-ı ruhsārīnī 'āşıklar

4. Bahār erdikçe bülbül den nevālar cā-be-cā artar

nevā etmede:

1. **nevā etmede:-me, -de**

Kaside 16

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ses çıkarmak || Bülbülün ötmesi.

27. Şevk-i teşrif-i bahār ile be-her şubh u mesā

28. Şad nevā etmede her şāhda ra'nā bülbül

nevāl:

1. **nevālden:-den**

Kaside 1

Mısra: 104

Bağış, ihsan.

103. Ketm-i esrār edeydi ol ma'yüb

104. Olmaz idi nevālden maḥcüb

2. **nevālīne:-iñ, -e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 224

Bağış, ihsan.

223. Şād edip tab'ımı şeb ü rüzān

224. Beni eyle nevālīne şāyān

3. **nevāline:-in, -e**

Kaside 8

Mısra: 21

Bağış, ihsan.

21. O şeh-süvārīñ olanlar nevāline şāyān

22. Emīn-i ḥāṭıra-i 'arız-ı ḥavāṭırdır

4. **nevālīne:-iñ, -e**

Diğer 8

Mısra: 32

Bağış, ihsan.

31. Eyleyen her şüküfeyi şād-āb

32. Qıldı ḥalkı nevālīne sīr-āb

5. **nevāl:**

Tarih 17

Mısra: 72

Bağış, ihsan.

71. Bu cevāb-ı pākī aḥz edip zebān-ı kām dan

72. Reh-güzārīñda nevāl ü cūda açdım āstīn

6. **nevāline:-in, -e**

Kaside 20

Mısra: 87

Bağış, ihsan.

87. Bahr ü ber de nevāline muṭlaḳ

88. Cümle ḥalk-ı cihān müstağraḳ

7. **nevāline:-in, -e**

Kaside 20

Mısra: 208

Bağış, ihsan.

207. Keremiyle cihān olur şād-āb

208. Her kes oldu nevālīne sīr-āb

8. **nevālīne:-iñ, -e**

Kaside 20

Mısra: 235

Bağış, ihsan.

235. Ben de olup nevālīne maḥrūn

236. Görürüm nice luṭf-ı gün-ā-gün

9. **nevāliyle:-i, -yle**

Kaside 34

Mısra: 47

Bağış, ihsan.

47. Gerek sifle gerek 'ālī nevāliyle cihān māli

48. Keremden olmamış ḥālī kefi bir böyle deryādr

10. **nevālīñle:-iñ, -le**

Matla 51

Mısra: 1

Bağış, ihsan.

1. Cihān māli nevālīñle nevālīñle cihān māli

2. Ne ḥālī bir nefes senden ne senden bir nefes ḥālī

11. **nevālīñle:-iñ, -le**

Matla 51

Mısra: 1

Bağış, ihsan.

1. Cihān māli nevālīñle nevālīñle cihān māli

2. Ne ḥālī bir nefes senden ne senden bir nefes ḥālī

nevālar eyler:

1. **nevālar eyler:-r**

Matla 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat etmek || Bülbülün ötüşü.

1. Ağlar hemişe 'aşık hatt-ı nigāra karşı

2. Bülbül nevālar eyler evvel bahāra karşı

nevāle-i 'asker:

1. **nevāle-i 'asker:**

Kaside 10

Mısra: 212

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Askerlerin yiyecekleri.

211. Eyledi bir du'ā o Peygamber

212. Hep yetişdi nevāle-i 'asker

nevāl-i cūd u re'fet vermekde:

1. **nevāl-i cūd u re'fet vermekde:-de**

Kaside 9

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın yarattıklarına- cömertlik ve merhametini ihsan etmesi.

49. 'Umūm-ı feyzi vermekde cihāne

50. Nevāl-i cūd u re'fet bī-bahāne

nevāl-i hakk:

1. **nevāl-i hakk:**

Kaside 15

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Allah'ın nimetleri.

73. Nevâl-i Hakk görünür muh̄h-ı üstühvânımda

74. Şaķık-ı nâle-resimdir mürüvvet-i şevket

nevâl-i hudâ'ya:

1. nevâl-i hudâ'ya:-ya

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Allah'ın ihsanı.

1. Reh-i talebde nevâl-i Hudâ'ya muntaẓırız

2. Dil-i şikeste-mizâca devâya muntaẓırız

nevâl-i ikrâma:

1. nevâl-i ikrâma:-a

Diğer 9

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İkram, ihsan.

141. Nâ'il olsaķ nevâl-i ikrâma

142. Gelse dahı bize Şeref-nâme

nevâl-i lutfuñ:

1. nevâl-i lutfuñ:-uñ

Terci-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Lütuf ihsanı || Sevgilinin âşığa iyilikte bulunması.

13. Böyle olduğça nevâl-i lutfuñ ile âşinâ

14. Fikr-i dūr-â-dūr-ı hicriñ hâtura gelmez şehâ

2. nevâl-i lutfuñ:-uñ

Kıt'a 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Lütuf ihsanı || Sevgilinin âşığa iyilikte bulunması.

3. Nevâl-i lutfuñ ile sır olmadık bir kez

4. Felek felek saña bu rütbe imtinân çokdur

nevâl-i makdereden:

1. nevâl-i makdereden:-den

Gazel 234

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kısmette nasipte olanlar.

9. Yokdur verâ-yı perdede taķdîr hiç muhâl

10. Budur nevâl-i makdereden müstefâd olan

nevâl-i na'îmiñ:

1. nevâl-i na'îmiñ:-iñ

Kaside 12

Mısra: 199

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nimetler ihsan etme.

199. Edip nevâl-i na'îmiñ dile telâfîler

200. Hâlâş ede bu ğamından o zâr-ı mağdûri

nev-'arūsân-ı gülîstân-ı cihânda:

1. nev-'arūsân-ı gülîstân-ı cihânda:-da

Kaside 16

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya bahçesinin yeni gelini.

69. Nev-'arūsân-ı gülîstân-ı cihânda Sâlim

70. Vefķ-ı kâim üzre murâd almadı hayfâ bülbül

nevâya gider:

1. nevâya gider:-er

Gazel 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şarkı söylemek || Bülbülün ötmesi.

5. Şitâb ile yine gül-geşt-i bâğa oldu revân

6. Çemende bülbül-i hâlet-fezâ nevâya gider

nevâ-yı âferîn:

1. nevâ-yı âferîn:-sin

Tarih 17

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yaratıcının ezgileri || Dalga sesleri.

11. Cüş edip ya'ni kulzüm himmetiñ bu şevķ ile

12. Şıyt-ı mevci ğuşe-bahş etsin nevâ-yı âferîn

nevâ-yı 'aşkda:

1. nevâ-yı 'aşkda:-da

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ezgisi.

5. O demde olur idim nağme-endâz

6. Nevâ-yı 'aşkda eylerdim ser-âĝâz

nevâ-yı hüsnüñdür:

1. nevâ-yı hüsnüñdür:-üñ, -dür

Gazel 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ġüzelliĝin sadası || Sevgilinin âşık üzerindeki tesiri.

5. Neden olurdu nümâyân olmasa eĝĝân

6. Seni de gösteren ey meh nevâ-yı hüsnüñdür

nevâziş:

1. nevâzişler:-ler

Tesdis 1

Mısra: 9

Gönül almak, iltifat.

9. Kanı lutf u nevâzişler kanı ol va'd-i sâbıklar

10. Yazıklar saña el-hâşıl be hey her-câyi yazıklar

2. nevâzişi:-i

Gazel 74

Mısra: 10

Gönül almak, iltifat.

9. Yüzüme bakmadı cânân deme gönül yâriñ

10. Nevâzişi saña her bâr gayrı yüzdendir

nevâziş verip:

1. nevâziş verip:-ip

Kaside 15

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül alma, iltifat.

59. Ġuşâd u hurrem olur ser-be-ser cihân halkı

60. Verip kulûba nevâziş meserret-i şevket

nevâzîşkâr:

1. **nevâzîşkârîni:-iñ, -i**

Gazel 174

Mısra: 3

Gönül alan, iltifat eden.

3. Nevâzîşkârîni kesme ser-i küyünda dillerden

4. Sevâb-ı hacca gâlibdir garîbe gam-güsâr olmak

nev-bahâr:

1. **nev-bahârîni:-in**

Kaside 32

Mısra: 5

İlkbahar. (Mart, Nisan. Mayıs ayları).

5. Nev-bahârîni kademi müjdesin etmeklik için

6. Nergisi gözcü komuş idi gülistâna şabâ

nev-be-nev:

1. **nev-be-nev:**

Diğer 9

Mısra: 90

Yeniden yeniye.

89. Bâreka'llâh deyip bütün begler

90. Nev-be-nev eylesin tekâpular

2. **nev-be-nev:**

Tarih 12

Mısra: 22

Yeniden yeniye.

21. Sebzezâr gayret-keşân olup gider

22. Nev-be-nev kühsâra 'arz-ı ilticâ

3. **nev-be-nev:**

Gazel 78

Mısra: 3

Yeniden yeniye.

3. Nigâhî nev-be-nev hâşâ tehî olmak derûnumda

4. Ser-i peykân-ı tîr-i gamze-i bî-dâdî kalmışdır

4. **nev-be-nev:**

Gazel 158

Mısra: 2

Yeniden yeniye.

1. Tâ ki ümmîd-i cemâliñden nazar olmaz halâş

2. Nev-be-nev hûn-âbelerden çeşm-i ter olmaz halâş

5. **nev-be-nev:**

Gazel 164

Mısra: 2

Yeniden yeniye.

1. Tutuşup süz-ı firâkıñ ile her bâr şemi'

2. Nev-be-nev dâğ-ı serin etmede tekrâr şemi'

6. **nev-be-nev:**

Gazel 228

Mısra: 7

Yeniden yeniye.

7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağıyar düşdükçe

8. O vaz'a kalmazız bizden yaña kat kat helâl olsun

nevbet:

1. **nevbeti:-i**

Tarih 8

Mısra: 23

Sıra, devir.

23. Sakınmaz nevbeti lâle-sıfat buhl eylemez halka

24. 'Aceb mi gül-bünü eyler ise Hâk goncaya ser-tâk

2. **nevbet:**

Kaside 18

Mısra: 75

Sıra, devir.

75. Her sene nevbet ile pâyına yüz sürmekte

76. Dergeh-i pâkine hîdmet ederek çâr fuşûl

3. **nevbet:**

Kaside 20

Mısra: 138

Sıra, devir.

137. Hıfza güyâ sarâyı şâm u seher

138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer

4. **nevbette:-le**

Gazel 189

Mısra: 7

Sıra, devir.

7. Nebvette eder hil'atı her sebzeyle ilbâs

8. Âyîni budur 'askerine şâh-ı bahârîñ

nevbet deger:

1. **nevbet deger:-er**

Gazel 248

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıra gelmek.

3. Şimâh-ı cânımız leb-rîz-i âh-ı cân-güdâz oldu

4. Te'evvühdend meger nevbet deger mi şimdi şekvâyâ

nevbet-i kûs-ı kudümüñ:

1. **nevbet-i kûs-ı kudümüñ:-uñ**

Kaside 13

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudümün, davulun çalınması || Padişahın otoritesini hissettirmesi, padişahlığı ile âleme düzen vermesi.

103. Halk-ı 'âlem herc ü merc-i sebseb-i hirmân iken

104. Nebbet-i kûs-ı kudümüñ çarhı etdi pür-şadâ

nevbetin alsa:

1. **nevbetin alsa:-sa**

Lugaz 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sirasını almak.

15. Biriniñ nevbetin o tã'ifeden

16. Biri alsa kopar netice fiten

nevbet-keşân:

1. **nevbet-keşândır:-dır**

Tarih 1

Mısra: 83

Nöbet sırası beklemek.

83. Duñüle mihr ü meh nevbet-keşândır

84. Olunca dergeh-i pâkine me'zun

nev-bülbül-i bâğ-ı firâkıñ oldu:

1. **nev-bülbül-i bāğ-ı firākıñ oldu:-du**

Gazel 262

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık bağı'nın bülbülü olmak.

9. Yeter nev-bülbül-i bāğ-ı firākıñ oldu rahm eyle

10. Gehî Sâlim recâ-yı vaşl ile dāmâne düşdükçe

nev-câmi'-i dil-keş-zemîn:

1. **nev-câmi'-i dil-keş-zemîn:**

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül çekici, güzel zeminde -inşa edilen- yeni cami.

1. Bu münâsib mevzi'-i zîbende-i pākîzede

2. Böyle tarh olduğda bu nev-câmi'-i dil-keş-zemîn

nev-câmi'-i hûb:

1. **nev-câmi'-i hûb:**

Tarih 4

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, yeni cami.

59. Te'âla'llâh zihî nev-câmi'-i hûb

60. Kim olmuş zümre-i 'ubbâda me'vâ

nev-câmi'-i pâki:

1. **nev-câmi'-i pâki:-i**

Tarih 5

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek, yeni cami.

17. Bi't-tabî' li'llâhi hayrât etmege mâ'il olup

18. Yapdı bu nev-câmi'-i pâki edip hayr-ı esîs

nev-câmi'-i takvâ-me'âb-ı dil-keşi:

1. **nev-câmi'-i takvâ-me'âb-ı dil-keşi:**

Tarih 5

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü cezbeden, takvalıların sığınağı olan yeni cami.

27. Yapdı bu nev-câmi'-i takvâ-me'âb-ı dil-keşi

28. Kıpudan-ı ekrem İbrâhîm Paşa-yı enîs

nev-cevân:

1. **nev-cevânîñ:-îñ**

Gazel 67

Mısra: 13

Genç, delikanlı.

13. Hayâl-i kākülü bir nev-cevânîñ

14. Beni Sâlim cihânda eyledi pîr

2. **nev-cevânîm:-îm**

Gazel 90

Mısra: 2

Genç, delikanlı.

1. Bende 'aşkıñ sende gönüm meh-cebînim tâzedir

2. Nev-cevânîm tâze feryâdım enînim tâzedir

nev-cevânân-ı 'aşırdan:

1. **nev-cevânân-ı 'aşırdan:-dan**

Gazel 206

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın güzelleri.

1. Yârdan 'uşşâk-ı zâra ruşsat ümmîd eylemem

2. Nev-cevânân-ı 'aşırdan şefkat ümmîd eylemem

nev-delîl-i edâ:

1. **nev-delîl-i edâ:**

Kaside 33

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik delilleri.

53. Müdde'âda bu nev-delîl-i edâ

54. Oldu bürhân-ı süllemî güyâ

nev-demîde:

1. **nev-demîde:**

Tarih 9

Mısra: 4

Yeni yetişmiş, yeni bitmiş.

3. Nola ger nüh-âsumâna çıksa âh u zârımız

4. Mâ'iliz hep nev-demîde haţt-ı 'anber-büyüña

neved penc:

1. **neved penc:**

Tarih 3

Mısra: 227

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doksan beş.

227. Oldu târih neved penc ü hezâr u sî şad

228. Bu ise dört yüz doksan ikidir ser-tâ-pâ

nev-eser-i pāk ü hasen:

1. **nev-eser-i pāk ü hasen:**

Tarih 21

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel ve kutlu yeni eser.

9. Sâlimâ ben dağı şad şevkîla dedim târih

10. Buldu encâmını bu nev-eser-i pāk ü hasen

nev-ğazel-i pāk ü laţfi:

1. **nev-ğazel-i pāk ü laţfi:-i**

Kaside 35

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, yeni gazel.

47. Şâ'irândır eden aħbâb-ı şadâkatkâra

48. Böyle bir nev-ğazel-i pāk ü laţfi izhâr

nev-ğonca-i feraħ:

1. **nev-ğonca-i feraħ:**

Gazel 186

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gonca || Sevgili.

5. Yanaşmadı dağı nev-ğonca-i feraħ sâkî

6. Egerçi âb-ı rezînden nice kedü gördük

nev-hat:

1. nev-hatûn:-îñ

Tarih 9

Mısra: 9

Ayva tüyleri yeni çıkmış sevgili.

9. Sâlimâsâ güş edince nev-hatûn târihler

10. Çıkdı her mü 'âlem-i hüsünüde cüst ü cüyüña

nev'-i esmâre:

1. nev'-i esmâre:-e

Kaside 19

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı meyve türleri, çeşitli meyveler.

49. Kirâs-ı âli yâkût-ı 'Aden kendisi 'adn olmuş

50. Nihâlistâni zeyn olmuş hezârân nev'-i esmâre

nev'-i ıztırâb:

1. nev'-i ıztırâb:

Kaside 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir çeşit ıztırab, acı.

9. Rüzgârîñ hâlidir deryâda nev'-i ıztırâb

10. Qılzüm-i qudret sükün üzre telâtum nâ-âşnâ

nev-kaşr:

1. nev-kaşra:-a

Kıt'a 1

Mısra: 2

Yeni saray.

1. Bir muvâfık rüzgâr ile muvâfık yâr ile

2. Gelse bu nev-kaşra 'âşık şevka hem-âgüş olur

nevk-i müjgâna:

1. nev-k-i müjgâna:-a

Gazel 257

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpiklerin sivri ucu.

3. Eger tertib-i 'uşşâk etdirirsen nev-k-i müjgâna

4. Eñ evvel defter-i 'aşka dil-i mehcürdan başla

nevk-i rümhü:

1. nev-k-i rümhü:-ü

Kaside 13

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mızrağın ucu.

75. Nevk-i rümhü cevşen-i baht-ı sipihre tügme-düz

76. Barq-ı tîği kişt-i 'ömr-i haşmdan hüşe-rübâ

nev-kumâş-ı hüsünü:

1. nev-kumâş-ı hüsünü:-ün, -ü

Gazel 280

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik kumaşı, güzellik.

7. Metâ'-i hüsne bakmazken bu dem ol hvâce-i 'uşşâk

8. Geçirdi nev-kumâş-ı hüsünü endâzelendirdi

nev-kumâş-ı vaşlı:

1. nev-kumâş-ı vaşlı:-ı

Kaside 28

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma kumaşı.

15. Mâh-ı 'id kim nev-kumâş-ı vaşlı ihzâr eyleyip

16. 'Âşık-ı hicr-âşinâyı nâ'il-i dil-dâr eder

nev-lîka-i ârâmı:

1. nev-lîka-i ârâmı:-ı

Gazel 122

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzurun yeni yüzü.

7. Zevkına nisbetledir refâtâr-ı kilik-i hoş-edâ

8. Kâmilîñ nev-lîka-i ârâmı tamlar tamlamaz

nevm:

1. nevmesinde:-e, -sin, -de

Kaside 10

Mısra: 178

Uyhu, hâb.

177. Güş ederdî çü hâlet-i yakazân

178. Nevmesinde kelâmî Fağr-i cihân

nevmeler eylediñ:

1. nevmeler eylediñ:-diñ

Kaside 10

Mısra: 496

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyumak, uykuda olmak || Gaflet uykusu.

495. Künc-i gafletde i 'tiyâdiñca

496. Nevmeler eylediñ murâdiñca

nevmîd etme:

1. nevmîd etme:-me

Kaside 1

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümitsiz etmek.

145. Şehere çıkdıñca şem'-i ümîd

146. Beni etme 'inâyet et nevmîd

nevmîd oldu:

1. nevmîd oldu:-du

Tarih 3

Mısra: 176

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümitsiz olmak.

175. El-amân na'rası peyveste-i nüh-tâk oldu

176. Oldu nevmîd hayâtından o mel'un zirâ

nev-nihâl-i dilim:

1. nev-nihâl-i dilim:-im

Diğer 3

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün yeni fidanı || Sevgili.

19. Nev-nihâl-i dilim âzürde-i hicrânlıkda

20. Farkı yok turra-i dil-berle perîşanlıkda

nev-nihāl-i kad-i dil-dārıma:

1. **nev-nihāl-i kad-i dil-dārıma:-ım, -a**

Gazel 214

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin fidan boyu.

3. Bî-şu 'ürâne miyânına şarıldım şad hayf

4. Nev-nihāl-i kad-i dil-dārıma bār oldum ben

nev-nüşa-i sevh-i kerem:

1. **nev-nüşa-i şeyh-i kerem:**

Terci-bend 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem sahibi şeyhin yeni nüshası, eseri.

27. Kõndu bāzū-yı dile nev-nüşa-i şeyh-i kerem

28. Gıtdi derd-i rencişi táb-ı teb-i hicrānımın

nev-reste:

1. **nev-restesin:-sin**

Kaside 30

Mısra: 104

Yeni yetişmiş || Sevgili.

103. Hāzer et ey nihāl-i tāze gird-i bād-ı āhımdan

104. Dağı nev-restesin yıkma derūn-ı 'arş-peymāyı

2. **nev-reste:**

Müfret 31

Mısra: 1

Yeni yetişmiş || Sevgili.

1. Perişān eylemiş kendin hicābından o nev-reste

2. Nihāl-i kāmetsi bāğ-ı bahāda serv-i ra'nādır

3. **nev-restedir:-dir**

Gazel 208

Mısra: 8

Yeni yetişmiş, genç, gonca || Sevgili.

7. Verir āyine-i ruhsārına jeng-i keder bir gün

8. Dağı nev-restedir cānān şakınsın almasın āhım

nev-rüz:

1. **nev-rüz:**

Tarih 8

Mısra: 9

Baharın ilk günü.

9. Bu eyyām-ı sūrū ile refākat eyledi nev-rüz

10. Sezādır gülşen olsa bülbülāna Ka'betü'l-'uşşāk

2. **nev-rüzumuz:-umuz**

Tarih 13

Mısra: 3

Bahar mevsimi || Güzel yüz.

3. Bir şeb-i tārıke döndü hāşılı nev-rüzumuz

4. Aşıkār etdikde hāttın bahtımın taqvimini

3. **nev-rūza:-a**

Kaside 16

Mısra: 29

Baharın ilk günü.

29. Nola her nālede nev-rūza şenālar etse

30. Gördüğü lutfu bilir cümle hõd-ārā bülbül

4. **nev-rūzda:-da**

Matla 37

Mısra: 1

Baharın ilk günü.

1. Nev-rūzda her-cāyi hele medhe sezādır

2. Şahñ-ı çemeniñ 'ālem-i gül-geşti şafādır

nev-tarh:

1. **nev-tarh:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 124

Yeni düzenli, yeni tarz.

123. Bir nice hālt eyleyip ezber

124. Tāze nev-tarh tazedir derler

nev:

1. **nev:**

Tahmis 2

Mısra: 11

Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli

çalgi.

11. Bezm-i hāsetde benim ney gibi her dem nālān

12. Nola bülbül-şıfat etsem heme şeb āh u figān

2. **nev:**

Diğer 3

Mısra: 125

Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli

çalgi.

125. Hāme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemā

126. Hüsñ-i şavt ile şarır ede ne dem ol güyā

3. **neye:-e**

Tarih 16

Mısra: 10

Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli

çalgi.

9. Nağme-i āb-ı revānın gūş edenler dem-be-dem

10. Diñlemezler 'andelibi gūş tıtmazlar neye

4. **neye:-e**

Gazel 189

Mısra: 9

Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli

çalgi.

9. Erbāb-ı nefes nālem ederler neye teşbīh

10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zārın

nevdi:

1. **nevdi:**

Tarih 3

Mısra: 133

Nasıldı? anlamında şaşkınlık ve hayranlık

bildirmek için kullanılmıştır.

133. Nevdi ol tūğ-ı zer-endüz-ı hümāyün-reh-ber

134. Ki bakılmazdı mehābetden o tūğ-ı zībā

neve:

1. **neve:**

Kaside 8

Mısra: 203

Nereye.

203. Neye erer 'aceb ahvâli bed-fi 'âl olanın
204. Taraf taraf o zamân kim beden kuşâ' irdir

neve dönmüş:

1. **neye dönmüş:-miş-ye**
Gazel 247
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ney çalgısına benzemek || Âşıkların iniltileri, feryatları.
3. Bağ hâline bî-çâreleriñ kim neye dönmüş
4. Gâhî der-i dil-dâdeleriñden güzer eyle

nev-i hâmeyle:

1. **nev-i hâmeyle:-yle**
Diğer 6
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kamış kalem || Güzel manalar yazan kalem.
13. Ney-i hâmeyle nağme-sâz olunur
14. Bizleri 'afvîñiz niyâz olunur

neyle:

1. **neyleyem:-yem**
Gazel 57
Mısra: 10
Ne eylemek, ne yapmak.
9. Gelmedi gitdi benim serv-i çemânım bâğa
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naḥvetdir
2. **neyleyem:-yem**
Gazel 65
Mısra: 9
Ne eylemek, ne yapmak.
9. Neyleyem şâdî-i vaşlı Sâlimâ verdi baña
10. Firqati ârâyiş-i ḥüsn ü bahâ vü zib ü fer
3. **neyleyim:-yim**
Gazel 70
Mısra: 9
Ne eylemek, ne yapmak.
9. Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim
10. Benim ol serv-kaḍ rûh-ı revânım baña cânımdır
4. **neyleyem:-r**
Gazel 85
Mısra: 10
Ne eylemek, ne yapmak.
9. O Leylî añlamazken 'âşıkıñ pâ-mâli-i hicrin
10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim 'aceb neyley
5. **neyleyem:-r, -se**
Gazel 90
Mısra: 6
Ne eylemek, ne yapmak.
5. Zerrece incinmeziz vaz'ına biz ol âfetîñ
6. Bizlere neyleyem etsin nâzenînim tâzedir
6. **neylemeli:-me, -li**
Gazel 105
Mısra: 5
Ne eylemek, ne yapmak.

5. Cihânı neylemeli sine-i dil-ârâsız
6. Cihân dedikleri ancak cihân-ı dil-berdir
7. **neyleyem:-r, -se**
Gazel 126
Mısra: 2
Ne eylemek, ne yapmak.
1. Ne ğam-ı cevre ne luḥf-ı gâh gâha kâ'iliz
2. Biz hemân neyleyem 'uşşâka o mâha kâ'iliz
8. **neyleyem:-sin**
Gazel 146
Mısra: 10
Ne eylemek, ne yapmak.
9. Nola dünyâyâ firkatde nigâh etmez isek cânâ
10. Cihânı neyleyem Sâlim a şûḥ-ı dil-sitân sensiz
9. **neylemişse:-miş, -se**
Gazel 152
Mısra: 8
Ne eylemek, ne yapmak.
7. Geçmez idi ben ḳulundan anı ammâ neyleyim
8. Neylemişse eylemiş agyâr tekdîr eylemiş
- neyleyem:**
1. **neyleyem:**
Diğer 11
Mısra: 71
Ne yapar! || Zor durumdaki çaresizlik.
71. Beni neyley o gûş-ı dil-keş-dem
72. K'ola âvâz-ı miḥnete maḥrem
2. **neyleyem:-di**
Gazel 170
Mısra: 8
Ne yapar! || Zor durumdaki çaresizlik.
7. Süzen-i ḥâr-ı cefâsın yine ser-tîz etdi
8. Böyle bî-çâre edip bizleri neyleydi firâḳ
3. **neyleyem:**
Gazel 289
Mısra: 4
Ne işi var! || Bulunmamalı.
3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ
4. O mâh orada ki neyleyem gelir mi gelmez mi
- neyleyem:**
1. **neyleyem:**
Gazel 221
Mısra: 1
Ne eyleyem, ne yapacaksın?.
1. Dilâ karşı durup ol ğamze-i fettâne neyleyem
2. Hedefâsâ siper edip teniñ peykâne neyleyem
2. **neyleyem:**
Gazel 221
Mısra: 2
Ne eyleyem, ne yapacaksın?.
1. Dilâ karşı durup ol ğamze-i fettâne neyleyem
2. Hedefâsâ siper edip teniñ peykâne neyleyem
3. **neyleyem:**
Gazel 221

- Mısra: 4
Ne eylersin, ne yapacaksın?
3. Beni zencir-i zülfü ile esir-i 'aşkıñ etme gel
4. Dil-i aşüfsemi cânâ edip dīvâne neylersin
4. neylersin:
Gazel 221
Mısra: 6
Ne eylersin, ne yapacaksın?
5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey süzi
6. Cemâliñ şem'ine göñlüm edip pervâne neylersin
5. neylersin:
Gazel 221
Mısra: 8
Ne eylersin, ne yapacaksın?
7. Dağıdıp kâkülün yârini perîşân etme lutf eyle
8. Benim ol rişte-i 'aklım çözüp ey şâne neylersin
6. neylersin:
Gazel 221
Mısra: 10
Ne eylersin, ne yapacaksın?
9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrâmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin
- n'eylesin:**
1. n'eylesin:
Kaside 3
Mısra: 88
Ne eylesin, ne yapısın.
87. Fiğân ol gün gele ortaya mizân
88. Nic'etsin n'eylesin bî-çâre insân
- neylesin:**
1. neylesin:
Gazel 1
Mısra: 4
Ne eylesin, ne yapısın.
3. Eyledi kesr-i dil-i nâziki ğurbet itmam
4. Neylesin başt-dil-i hâtır-ı ahbâb bana
2. neylesin:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 154
Ne eylesin, ne yapısın.
153. Dünyede kında olur çâre baña
154. Neylesin bir dil-i bî-çâre baña
3. neylesin:
Kaside 8
Mısra: 68
Ne eylesin, ne yapısın.
67. Siyâh câme giyer kim vesah taħammül eder
68. Ya neylesin ki kalem bunda bir misâfirdir
4. neylesin:
Kaside 20
Mısra: 40
Ne eylesin, ne yapısın.
39. Olsa hâk-i derinde ger maħrem
40. Ğayrı iksiri neylesin âdem

5. neylesin:
Kaside 22
Mısra: 116
Ne eylesin, ne yapısın.
115. N' işlesin şad hâdenge yek sâmân
116. Neylesin biñ cefâyâ bir insân
6. neylesin:
Gazel 23
Mısra: 9
Ne eylesin, ne yapısın.
9. Neylesin huld-i berini 'arif-i bi'llâh olup
10. Yârini bugün bulan âğyâra etmez iltifât
7. neylesin:
Gazel 111
Mısra: 9
Ne eylesin, ne yapısın.
9. Neylesin deryâ-yı şabrım etmesin böyle hürüş
10. Rüzgârıñ kahrı Sâlim düşmen-i temkîn olur
8. neylesin:
Gazel 115
Mısra: 5
Ne eylesin, ne yapısın.
5. Neylesin eşkâl-i dehr-i pür-fenâyı şâf-dil
6. Aña maħz-ı tesliyet âyine-i zânûsudur
9. neylesin:
Gazel 269
Mısra: 9
Ne eylesin, ne yapısın.
9. Bizi yoklardı ey Sâlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zülf-i pür-ħamda dil-i âvâre biñ bende
- neyleyim:**
1. neyleyim:
Lugaz 1
Mısra: 29
Ne yapayım.
29. Revâc-ı ma'rifet var neyleyim bî-gâne oldum ben
30. Ne var sultânıma bu bendeñe lutfuñ kerâmetdir
2. neyleyim:
Gazel 7
Mısra: 3
Ne yapayım.
3. Ğşinâ-yı vaşl olurdum âfitâbım neyleyim
4. Ğsumân-ı dilde tâli' bir 'adü kevkab baña
3. neyleyim:
Gazel 8
Mısra: 3
Ne yapayım.
3. Neyleyim bağ u bahârın gülsitân-ı 'âlemiñ
4. Verdi güyâ bir gül-i taşvirdir sensiz baña
4. neyleyim:
Gazel 152
Mısra: 2
Ne yapayım.

1. Nağş-ı engüştün kazâ kalbimde taşvîr eylemiş
2. Sineye Hâk neyleyim biñ şerha taqdîr eylemiş
5. **neyleyim:**
Gazel 152
Mısra: 7
Ne yapayım.
7. Geçmez idi ben kûlundan anı ammâ neyleyim
8. Neylemişe eylemiş ağıyâr tekdîr eylemiş
6. **neyleyim:**
Gazel 196
Mısra: 1
Ne yapayım.
1. Yâd edip kûyunda âh-ı âteşinim neyleyim
2. 'Arz edip bî-hûde ben aña enînim neyleyim
7. **neyleyim:**
Gazel 196
Mısra: 2
Ne yapayım.
1. Yâd edip kûyunda âh-ı âteşinim neyleyim
2. 'Arz edip bî-hûde ben aña enînim neyleyim
8. **neyleyim:**
Gazel 196
Mısra: 4
Ne yapayım.
3. Saña kâlsa kâbil idi hâlîme etmeñ nazar
4. Tâli'im tâli' degildir meh-cebînim neyleyim
9. **neyleyim:**
Gazel 196
Mısra: 6
Ne yapayım.
5. Âh geldikçe dehâna buhl edip ketm eylemem
6. Şaklayıp sinemde âvâz-ı hâzînim neyleyim
10. **neyleyim:**
Gazel 196
Mısra: 8
Ne yapayım.
7. Zühd ile etmem temedduh kurb-ı hâsü'l-hâşdan
8. Yine bakşañ şüfiyâ senden yakînim neyleyim
11. **neyleyim:**
Gazel 196
Mısra: 10
Ne yapayım.
9. Hîdmetinde ben anıñ beste-miyânım Sâlimâ
10. Kadrimi bilmez o yâr-i nâzenînim neyleyim
12. **neyleyim:**
Gazel 199
Mısra: 11
Ne yapayım.
11. Ben anıñ beste-miyânım hîdmetinde neyleyim
12. Bilmedi gitti o yâr-i nâzenînim kıymetim
13. **neyleyim:**
Gazel 286

- Mısra: 3
Ne yapayım.
3. Hisâr'ın neyleyim sensiz olan zevkîn baña şimdi
4. Şehâ her bir kirası resm-i dâğ-ı iştiyâk oldu
- nevlî:**
1. **neylî:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 81
Neylî, Mîrzâ-zâde Ahmet Efendi, (d.1084/1673-ö.1161/1748), 18. yüzyılın ilim ve irfan sahibi şairlerindendir Neylî'nin çeşitli kaynaklarda Arapça tasnifat ve te'lîfat, haşiye ve fıkıh konusunda altmışa yakın çalışmaları olduğu zikredilir. İki tercüme, bir şerh ile birlikte Türkçe Divan'ı vardır.
81. Nâ'il ü Nâ'ilî vü Neylî hep
82. Reşk ederse şî'rime ne 'aceb
- nevl-i kâmi:**
1. **neyl-i kâmi:-ı**
Gazel 233
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluğa ulaşma.
7. Hûd-fürüşân-ı zamân mahrûm-ı bezm-i câhdır
8. Neyl-i kâmi ahz eder âdem olan hûdgâmdan
- nevl-i vuslat:**
1. **neyl-i vuslat:**
Diğer 4
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vuslata ulaşma, ayrı olunan sevilen kişiye kavuşma.
57. Nâ'il'in maṭlabı neyl-i vuslat
58. Görmege rüyuñu eyler rağbet
- nevl-seker-i hokka-i erbâb-ı kemâl:**
1. **neyl-seker-i hokka-i erbâb-ı kemâl:**
Kaside 35
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olgun insanların hokkasındaki şeker kamışı || Kalem.
19. Gele ey neyl-seker-i hokka-i erbâb-ı kemâl
20. Kaşabü's-sebk-ı fezâ-yı suḥan-ı âyine-dâr
- nevl-sekerzâr:**
1. **neyl-sekerzâre:-e**
Gazel 263
Mısra: 10
Şeker kamışının yetiştiği yer || Sevgilinin dudağı.
9. Benim kim kîlk-i vaşşâf-ı leb-i sultân-ı hûbânım
10. Eder bahşâyîş-i hûsn-i letâfet neyl-sekerzâre
- nevl-sekerzâr-ı tab'a:**
1. **neyl-sekerzâr-ı tab'a:-a**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 99
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karakter, mizaç güzelliği.
99. Neyl-sekerzâr-ı tab'a ez-dil ü cân
100. N'ola Şehdî ederse istihsân

neyyir-i devlet:

1. neyyir-i devlet:

Kaside 25

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın nuru || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

25. Desem şad vech ile lâyıķ yüzüne neyyir-i devlet

26. Ki güm oldu tulu' uyla nücüm-i şâm-ı ğam-pîrâ

neyyir-i evc-i serâfet:

1. neyyir-i evc-i şerâfet:

Kaside 29

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeref göğünün nuru || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

15. Neyyir-i evc-i şerâfet dür-i baħr-i re'fet

16. Menba'-ı 'ayn-ı 'inâyet meh-i revnaķ-güster

neyyir-i evc-i übbebet:

1. neyyir-i evc-i übbebet:

Kaside 13

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk zirvesinin nuru || Padişah.

43. Hırz-ı bâzû-bend-i emniyyet zahîr-i saltanat

44. Neyyir-i evc-i übbebet efser-i fermân-revâ

neyyir-i nusret:

1. neyyir-i nuşret:

Kaside 13

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zafer nuru.

129. Müjde-i feth u zafer etsin te'âķub birbirin

130. Her şeh̄er bir neyyir-i nuşret ola şüret-nümâ

neyyir-i tâbân-ı a'zamdır:

1. neyyir-i tâbân-ı a'zamdır:-dir

Kaside 34

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce nur || İsmail Paşa.

55. Meh-i burc-ı keremdir neyyir-i tâbân-ı a'zamdır

56. Revernaķ-baħş-ı 'âlemdir vücüdu luţf-ı 'uzmâdır

neyyir-i tîğnî:

1. neyyir-i tîğnî:-îñ

Kaside 23

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcın parlaklığı || Kuvvetin büyüklüğü, devamı.

89. Bu ikbâl-i Ħudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tîğnî

90. Eder teşhîr yek-ser merz ü büm-ı 'ömr-i a' dâyı

ney-zenāsâ:

1. ney-zenāsâ:

Diğer 3

Mısra: 87

Neyzen gibi.

87. Ney-zenāsâ da benefşe aña pey-rev olmuş

88. Çalmaĝa hâzır olup ol dağı boynun egmiş

nezâfet:

1. nezâfetdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 134

Temiz.

133. Ne güzel menzil-i 'ibâdetdir

134. Cây-ı her tâ'at ü nezâfetdir

nezâket:

1. nezâket:

Tahmis 3

Mısra: 3

Naziklik, incelik, zariflik.

3. Nezâket ile derün 'âlemin beyân eyle

4. Niyâz-ı vuşlatı ol şulha bî-zebân eyle

2. nezâketle:-le

Müfret 40

Mısra: 1

Nazik || Yumuşak bir şekilde.

1. Toķunup mehd-i nihâline nezâketle şeh̄er

2. Uyarır goncaları bād-ı şabâ hvâbından

3. nezâketle:-le

Gazel 49

Mısra: 4

Naziklik, incelik, zariflik.

3. Sebâtın fehm için silker döker her târ-ı ğisûsun

4. Nezâketle dil-i 'uşşâķı dil-ber imtiĥân eyler

4. nezâketle:-le

Müfret 58

Mısra: 2

Naziklik, incelik, zariflik.

1. Toķun ey bād-ı şabâ zülfüne luţf et yâriñ

2. Ħvâb-ı râhatda uyur yâri nezâketle uyar

nezâre:

1. nezâre:

Gazel 268

Mısra: 4

Seyretmek, bakmak, bakış.

3. Ne hâcet 'aşıkı nâr-ı firâķına süziş

4. Alır fetili o bî-çâre bir nezâre ile

nezâre edüben:

1. nezâre edüben:-üben

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

97. Kim nezâre edüben deryâya

98. Baķalım âyine-i dünyâya

nezâre eyledikçe:

1. nezâre eyledikçe:-dik, -çe

Gazel 62

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

7. Yâd-ı rüyûñla nezâre eyledikçe cismime

8. Dâĝ-ı sinem baña kendin verd-i ĥod-rû gösterir

nezzāre eyleme:

1. **nezzāre eyleme:-me**

Kaside 12

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

115. Ne rütbe olsa celî menzil-i cihân manzûr

116. Nezzāre eyleme mümkün mi dîdeniñ küri

nezzāregāh-ı mahabbet:

1. **nezzāregāh-ı mahabbet:**

Gazel 287

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi penceresi.

1. Cemāl-i pâkiñe haṭ revnaḡ-ı 'izār oldu

2. Nezzāregāh-ı mahabbet benefşeżār oldu

nezzāre-i hürî eylemek:

1. **nezzāre-i hürî eylemek:-mek**

Kaside 12

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hurin'in bakması.

117. Cenāb-ı Haḡḡ k'ide bir zāt-ı pâke tevḡkîri

118. Ne mümkün eylemek aña nezzāre-i hürî

nezzāre-sāzi-i etrāf-ı ihtimāl olarak:

1. **nezzāre-sāzi-i etrāf-ı ihtimāl olarak:-arak**

Gazel 169

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir görenin olması ihtimali.

5. Kalır niyāzi ser-ā-beste 'āşık-ı zārîñ

6. Nezzāre-sāzi-i etrāf-ı ihtimāl olarak

nezzāre:

1. **nezzāreden:-den**

Gazel 55

Mısra: 5

Seyretmek.

5. Nezzāreden ne deñlü ba'id olsa dil yine

6. Sen çeşm-i dūr-bîn ile baksañ yakîn olur

nezzāre eden:

1. **nezzāre eden:-en**

Gazel 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

7. Nezzāre eden seyr ede tā şun '-ı Hūdā'yı

8. Kākülleriñi ber-ṡaraf-ı çeşm-i kebūd et

nezzāre eder:

1. **nezzāre eder:-er**

Kaside 19

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, izlemek.

15. Niğāh-endāz olan her bir müferraḡ ḡaşr-ı vālāya

16. Eder şun '-ı Hūdā'da dîde-i 'ibretle nezzāre

nezzāre ederdi:

1. **nezzāre ederdi:-er, -di**

Gazel 162

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

3. Cemāl-i pâkiñe dîdem ederdi nezzāre

4. Niğāha olmasa eşk-i revān hemān māni'

nezzāre etdikde:

1. **nezzāre etdikde:-dik, -de**

Kaside 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, izlemek.

5. Güzîde her ṡaraf mümtāz u zibā kıṡ'a-i cennet

6. Ki kesb-i feyz eder 'ādem aña etdikde nezzāre

nezzāre etmesin:

1. **nezzāre etmesin:-me, -sin**

Matla 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, izlemek.

1. Etmesin rıṡl-ı girānıma deyü nezzāre

2. Çeşmine bülbüleriñ penbe ḡodu mey-ḡvāre

nezzāre evledikçe:

1. **nezzāre evledikçe:-dikçe**

Gazel 92

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

7. Nezzāre evledikçe o ḡurşid-ṡal'ata

8. Nūr-ı şu 'ā'-ı başıramız feyz-yāb olur

nezzāre evlediñ:

1. **nezzāre evlediñ:-diñ**

Gazel 249

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

9. Yine šşküfedāna evlediñ nezzāre ey Sālīm

10. Bu renge reng edip rüyunda ḡül-ḡüna selām eyle

ni'am:

1. **ni'am:**

Diğer 8

Mısra: 72

Nimetler.

71. Olmamışken seflere bu kerem

72. Baña oldu bu luṡ u cūd u ni'am

nice:

1. **nice:**

Diğer 1

Mısra: 34

T. Pek çok.

33. Āsitāneñ himem ile ṡolsun

34. Nice šftādeler çerāḡ olsun

2. **nice:**

Kısa Mesnevi 1

- Mısra: **182**
Nasıl, soru zarfı.
- 181.** Dāda dīvāna geldiğinde bular
182. İsmi kim bilir nice derler
3. **nice:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **207**
T. Pek çok.
- 207.** Nice sevdāları başına direr
208. Gehī küfre gehī günāha girer
4. **nice:**
Terci-bend 1
Mısra: **43**
Nasıl? "aksini yapmak mümkün mü?".
- 43.** Nice meftūn olmayam rüyuña cānā ben seniñ
44. Nice kapılmaya gönlüm tār-ı zülfüñe şehā
5. **nice:**
Terci-bend 1
Mısra: **44**
Nasıl? "aksini yapmak mümkün mü?".
- 43.** Nice meftūn olmayam rüyuña cānā ben seniñ
44. Nice kapılmaya gönlüm tār-ı zülfüñe şehā
6. **nice:**
Tarih 1
Mısra: **12**
T. Pek çok.
- 11.** Hemān güyā ki rakş eyler ferahdan
12. Edip izhār nice sihr ü efsün
7. **nice:**
Tarih 1
Mısra: **77**
Nasıl? "aksini yapmak mümkün mü?".
- 77.** Nice fahr etmesin kim gerdişinde
78. Felek olmuş mu böyle 'aşra maqrūn
8. **nice:**
Tarih 3
Mısra: **26**
T. Pek çok.
- 25.** Hağ bilir böyle ğazā güş-zed olmuş mu
26. Ki o ān rezm-i şulha şulha nice çal'ā fedā
9. **nice:**
Tarih 3
Mısra: **110**
Nasıl.
- 109.** Re'yine oldu havāle seferiñ ahvāli
110. Nice isterse göre öyle mühimmāt-ı vegā
10. **nice:**
Tarih 3
Mısra: **115**
T. Pek çok.
- 115.** Donanıp ol dağı bahri nice biñ zevrak ile
116. Çıldı berren gidecek 'asker-i pāki peydā
11. **nice:**
Tarih 3

- Mısra: **183**
T. Pek çok.
- 183.** Bir tarafından nice biñ top u tüfeng ü şāhi
184. Bir tarafından ise şad güne hücum-ı bālā
12. **nice:**
Tarih 3
Mısra: **188**
Nasıl, mümkün mü?.
- 187.** Bu mehibāne hücumu göricek her dü taraf
188. Nice olmaya perişān u müdemmer a'dā
13. **nice:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Nasıl.
- 21.** Seniñ envā'-ı ni'met verdigine
22. Nice şükrün getireyim yerine
14. **nice:-im**
Kaside 3
Mısra: **71**
Nasıl.
- 71.** Utanmadın nice diyem kulum ben
72. Ma'āşīye kim ālüde-dilim ben
15. **nice:**
Diğer 3
Mısra: **35**
T. Pek çok.
- 35.** Nice ezhār ile bu sineyi tezyin etdi
36. Bāğ-ı cennet gibi şimdi anı şir'in etdi
16. **nice:**
Diğer 3
Mısra: **48**
T. Pek çok.
- 47.** Dil ki gāhice hayāl-i ham-ı kākül eyler
48. Nice sünbülleri gülzār-ı derünümde açar
17. **nice:**
Diğer 3
Mısra: **83**
T. Pek çok.
- 83.** Servler kim nice zıbiş ile pişinde turur
84. Ālet-i sūr nahil ārāyişin el-hağ ki verir
18. **nice:**
Diğer 3
Mısra: **101**
Nasıl, mümkün mü?.
- 101.** Ey birāder bu vilāyet nice inkār olunur
102. Hāşılı āb u hevāsı hele ikrār olunur
19. **nice:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **56**
T. Pek çok.
- 55.** Konuşduğum benim hep cümle 'arīf
56. Nice nükte-şinās ehl-i ma'arīf

20. **nice:**
Kaside 4
Mısra: 21
Nasıl, mümkün mü?
21. Nice reşk etmesin sâ'ir şebân-ı dîgerân anı
22. Ki ol şebde sa'âdetle dogupdur ol meh-i ra'nâ
21. **nicedir:-dir**
Diğer 4
Mısra: 15
Nasıl?
15. Nicedir hâl-i şerîf nice mizâc
16. Bu taraftan ederiz istizmâc
22. **nice:**
Diğer 4
Mısra: 15
Nasıl?
15. Nicedir hâl-i şerîf nice mizâc
16. Bu taraftan ederiz istizmâc
23. **nice:**
Rûbai 5
Mısra: 3
Nasıl, mümkün mü?
3. Pervâneyi gör nice erem vuşlat-ı şem'a
4. Tâ mahv-ı vücüd etmeyicek vaşla erilmaz
24. **nice:**
Kaside 5
Mısra: 88
T. Pek çok.
87. Olmasa bâr-i hümüm ile kadim dâl benim
88. Görmesem şafha-i âlemdede nice derd ü belâ
25. **nice:**
Diğer 5
Mısra: 11
T. Pek çok.
11. Esb-i teşrîfîñiz nice eyyâm
12. Etmedi hiç bu semte 'atf-ı licâm
26. **nice:**
Kaside 7
Mısra: 9
Nasıl.
9. Anı nice vaşf eder bu hâme
10. Evşâfî o keç-dehâna şıgmaz
27. **nice:**
Kaside 9
Mısra: 7
T. Pek çok.
7. Girip ser-revzen-i dilden nice nür
8. Sarây-ı kalb oldu Beyt-i Ma'mûr
28. **nice:**
Diğer 9
Mısra: 54
T. Pek çok.
53. Gâh beytler sürüp gehî eş'âr
54. Gâh maẓmûn u geh nice esrâr
29. **nice:**
Kaside 10
Mısra: 223
Nasıl.
223. Nice dediyse çıkdı öyle peyâm
224. Ser-güzeşt-i Zübeyr İbni 'Avâm
30. **nice:**
Kaside 10
Mısra: 428
T. Pek çok.
427. Ne 'ibâdet ne emr-i tâ'at var
428. Dürlü dürlü nice qabâhat var
31. **nice:**
Diğer 10
Mısra: 73
Pek çok.
73. Cihânda zâtıñı bağışlaya nice devrân
74. Ma'ârifeye veresin sen müdâm zîb ü bahâ
32. **nice:**
Gazel 12
Mısra: 5
Nasıl.
5. Âfitâba ben cemâliñ nice teşbîh eyleyim
6. Zerre olmaz hüsnuñe nisbetle kemter âfitâb
33. **nice:**
Gazel 13
Mısra: 9
Nasıl.
9. Nice fehm eylesin harf-i vişâli Sâlimâ âdem
10. Tekellümde suhan gerçi 'ayân ammâ dehân gâ'ib
34. **nice:**
Kaside 13
Mısra: 118
T. Pek çok.
117. Vâlidim ol hânedân-ı devlet ü iqbâlde
118. Nice eyyâm eyledi ikâ vü mişkât-ı du'â
35. **nice:**
Kaside 14
Mısra: 37
Birçok, hayli.
37. Nice bî-kesleri luţfuñ edip şâd
38. Yıkılmış diller oldu cümle âbâd
36. **nice:**
Kaside 17
Mısra: 49
Nasıl.
49. Nice tefekkür ü haşyetle olmasun zirâ
50. Yegâne zâtı hünerlerde hep be-vech-i etem
37. **nice:**
Kaside 18
Mısra: 29
T. Pek çok.
29. Germ ü serde nice tākāt getirirsek olsun
30. Ki çeker tağ kadar olsa keder küh-ı hamûl

38. nice:
Kaside 18
Mısra: 54
Pek çok.
53. Cum'ayı hâşılı terk eyleyemez pây-ı şalâh
54. Anda cem' olmuş iken nice rivâyât u nuķül
39. nice:
Kaside 18
Mısra: 90
Birçok, hayli.
89. Devlet ü nâm-ı Sikender ki hemîn olmadadır
90. Hâşıl-ı devlet-i pâkiñ nice eşrâf u fuķül
40. nice:
Kaside 19
Mısra: 87
Nasıl, mümkün mü?.
87. Nice deryâyı miķyâs eyleyem cüd-ı hümayûna
88. O da muhtâcdır luţf-ı şehenşâhiye hemvâre
41. nice:
Kaside 19
Mısra: 89
Nasıl, mümkün mü?.
89. Nice teşbih edem kâna anıñ in'âm u ihsânın
90. Anı tahmîn kıbildir bu gelmez 'add ü miķdâre
42. nice:
Kaside 20
Mısra: 38
T. Pek çok.
37. Eylemiş sâyesin hemîn Allâh
38. Nice düşmüş fütâdegâna penâh
43. nice:
Kaside 20
Mısra: 163
T. Pek çok.
163. Nice âşâr-ı tayyib ü fâhîr
164. Oldu vaķtinde ol şehiñ zâhîr
44. nice:
Kaside 20
Mısra: 190
T. Pek çok.
189. Edip 'ilm-i şerîfe raĝbet-i tām
190. Etdi erbâbına nice ikrâm
45. nice:
Kaside 20
Mısra: 210
T. Pek çok.
209. Kâm-cûlar metâlibin buldu
210. Nice üftâdeler çerâĝ oldu
46. nice:
Kaside 20
Mısra: 216
T. Pek çok.
215. Dâhîl oldum tarîķ-ı vâlâya
216. Kaţ' edip hâşılı nice pâyeye
47. nice:
Kaside 20
Mısra: 230
Nasıl, mümkün mü?.
229. Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice gitsin derûn-ı enverden
48. nice:
Kaside 20
Mısra: 234
T. Pek çok.
233. Pederim ceddine edip hîdmet
234. Görmüş andan berü nice rıf' at
49. nice:
Kaside 20
Mısra: 236
T. Pek çok.
235. Ben de olup nevâliñe maķrûn
236. Görürüm nice luţf-ı gün-â-gün
50. nice:
Kaside 20
Mısra: 282
T. Pek çok.
281. O da zeyn eyleyip cevâhîr ile
282. Nice şun'-ı bihîñ ü fâhîr ile
51. nice:
Kaside 20
Mısra: 300
Nasıl, mümkün mü?.
299. Ne hünerdir bu şûret-i zîbâ
300. Nice etmez kişi o şâha du'â
52. nice:
Kaside 20
Mısra: 314
Nasıl, mümkün mü?.
313. Göricek böyle şan'atı insân
314. Nice olmaz bu kuvvete hayrân
53. nice:
Kaside 22
Mısra: 15
T. Öyle bir, nasıl.
15. Nice deryâ keremde bâ-tahķik
16. Kaţra olmaz yanında baķr-i 'amîķ
54. nice:
Müfret 24
Mısra: 1
Pek çok.
1. İķâmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde
2. Őoķunmasaydı şüfi ĝuşuña ĝülbâñ-i kağ kâmet
55. nice:
Kaside 27
Mısra: 17
T. Öyle bir, nasıl.
17. Nice âşaf ki anıñ görmedi bir daķı hentüz
18. Re'y ü tedbirde mânendini çeşm-i dünyâ

56. **nice:**
Kaside 27
Mısra: 21
T. Öyle bir, nasıl.
21. Nice aşaf ki olup mazhar-ı luḫf-ı Bārī
22. Baḫr-i iḫsānına ḡarḫ oldu ser-ā-ser dūnyā
57. **nice:**
Kaside 27
Mısra: 42
T. Pek çok.
41. Düşdü limān-ı emāna sūfün-i taḫta-i ten
42. Taḫḫalar boydan aşp görmüş iken nice belā
58. **nice:**
Kaside 27
Mısra: 62
T. Pek çok.
61. Bir veliyyu'llāh şehiñ aldı du'ā-yı ḫayrın
62. Eyledi dīn-i mübīne nice ḫıdmet ki aña
59. **nice:**
Muamma 34
Mısra: 1
Nasıl, mümkün mü?.
1. Cemāle nice sır olsun cihān mülkünde ey Sālim
2. O serve bir iki üç def'a bakmaḫ ile 'aşıkḫlar
60. **nice:**
Gazel 41
Mısra: 7
T. Pek çok.
7. Derūnunda nice esrārı cānı gibi ḫıfz eyler
8. Hele peygām-ı aḫbāba 'aceb ikrām eder kāḡaz
61. **nice:**
Gazel 70
Mısra: 5
Nasıl.
5. Dil-i şeydā nice ḫābil ki rū-gerdān-ı cevri ola
6. Beni dil-ḡir eden rüz u şebān āh u fiḡānımdır
62. **nice:**
Gazel 78
Mısra: 9
T. Öyle bir, nasıl.
9. Nice mihr etmesin senden ziyāde dil ḫayālīñe
10. Firāḫiñda benim bu çeşmimiñ hem-zādı ḫalmışdır
63. **nice:**
Gazel 93
Mısra: 3
Neden.
3. Şad dil ü cān ile nice sevmeyem sultānımı
4. Ādemiñ ḡöñlünce yoḫdur biñ melek-sīmāda bir
64. **nice:**
Gazel 97
Mısra: 5
Nasıl.

5. Dām-ı tedbīr-i ḫazāyı nice inkār eyler
6. Beni rem-kerde eden gözleri āhū begler
65. **nice:**
Gazel 122
Mısra: 11
T. Pek çok.
11. Kalb-i āḡāha nice ilhām eder feyz-i ezel
12. Ādemiñ ḫalbinde Sālim kāmı ḫamlar ḫamlamaz
66. **nice:**
Gazel 149
Mısra: 3
T. Pek çok.
3. Nice muḫaddime baş etmede ḫıyāsında
4. Neḫice diḫḫat-i ehl-i zamāna yoḫ sözümüz
67. **nice:**
Gazel 152
Mısra: 6
Öyle bir, nasıl.
5. Ḥalka-i ümmide bend et rişte-i āhıñ dilā
6. Seng-i çāha baḫ resīmen nice te'sīr eylemiş
68. **nice:**
Gazel 165
Mısra: 1
T. Pek çok.
1. Dil-i bī-çāre cihānda nice ḡam çekdi dirīḡ
2. Ermedi kāma hezārān sitem çekdi dirīḡ
69. **nice:**
Gazel 167
Mısra: 4
Pek çok.
3. Bu çeḫr-i aḫzara geldi vü gitdi
4. Nice ḫayl-i kibār u nice eḫrāf
70. **nice:**
Gazel 167
Mısra: 4
Pek çok.
3. Bu çeḫr-i aḫzara geldi vü gitdi
4. Nice ḫayl-i kibār u nice eḫrāf
71. **nice:**
Gazel 186
Mısra: 6
T. Pek çok.
5. Yanaşmadı daḫı nev-ḡonca-i feraḫ sākī
6. Egerçi āb-ı reziñden nice kedū ḡördük
72. **nice:**
Gazel 204
Mısra: 2
Nasıl.
1. Derdimiz çok ḫangı birin saña taḫrīr edelim
2. Renciş-i derd-i firāḫiñ nice ta'bīr edelim
73. **nice:**
Gazel 211

- Mısra: 4
Nasıl.
3. Derd-i hicrânîni bir vech ile izhâr edemem
4. Kâle gelmez o muşibet nice ta'bir edeyim
74. **nice:**
Gazel 211
Mısra: 6
Nasıl.
5. Sarılıp dâmenine ağlamak âsân idi lîk
6. O gül-i gülşen-i nâzî nice tekdîr edeyim
75. **nice:**
Gazel 212
Mısra: 8
Nasıl.
7. Söz olmaz intizâm-ı pāk-güftârîna el-hâşıl
8. Nice medh eyleyim tatlı dilin vaşında lâl oldum
76. **nice:**
Gazel 267
Mısra: 5
Nasıl.
5. Nice takrîr edeyim şive-i nâ-dîdesini
6. Şimdi yâr öyle degildir ki demek mümkün ola
77. **nice:**
Gazel 267
Mısra: 9
Nasıl.
9. Saña Sâlim o füsün-sâzî nice aňladayım
10. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola
78. **nice:**
Gazel 268
Mısra: 9
Nasıl.
9. O dil-berin nice tākāt çeker cefâlarına
10. Sitem-keşide-i hicrânî bunca yâre ile
79. **nice:**
Gazel 273
Mısra: 1
Nasıl.
1. Nice bend olmayayım zülf-i 'abîr-efşâne
2. Yem döker hâl-i siyeh murğ-ı dil-i nâlâne
- nice biñ:**
1. **nice biñ:**
Diğer 3
Mısra: 131
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Binlerce, çok fazla.
131. Nice biñ al kirâsıyla verip zîb ü bahâ
132. Hâşılı eyledi mañlûkuna şad lutf u 'atâ
- nice bir:**
1. **nice bir:**
Gazel 218
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne vakta kadar, daha ne kadar.

3. Elimizde bir ayağı bize çok görme şehâ
4. Nice bir dest-i felekden gam u âlâm olsun
2. **nice bir:**
Gazel 218
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.
9. Gün yüzün göster eyâ kân-ı kerem Sâlimi'ne
10. Nice bir şubhumuz ey mâh bizim şâm olsun
3. **nice bir:**
Gazel 254
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.
5. Nice bir arzû-yı zülf-i dirâzîñ lutf et
6. Mağdem-i pâkiñ ile hânemi pür-nür eyle
- nice demdir:**
1. **nice demdir:-dir**
Tarih 2
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nicedir, nice zamandır.
7. Nice demdir kan akardı çeşm-i çarhdan kim şabâ
8. Nerkisi gözcü kodu teşrifi isti'lâmına
2. **nice demdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 226
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nicedir, nice zamandır.
225. Be-feyz-i na't derünüm kederden et sâlim
226. Ki gönlümüz nice demdir hâzîn-i hâtırdır
3. **nice demdir:-dir**
Kaside 10
Mısra: 170
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nicedir, nice zamandır.
169. Dedi ey çâre-sâz-ı her gamgîn
170. Nice demdir bu dil-şikest ü hâzîn
4. **nice demdir:-dir**
Gazel 10
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nicedir, nice zamandır.
11. Nice demdir ki kan aklar remedden çeşmim ey Sâlim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmege âyâ
5. **nice demdir:-dir**
Muamma 18
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nicedir, nice zamandır.
1. Nür-ı didem taşlar ile döğünürsem ben nola
2. Nice demdir kim firâk-ı çeşmiñi bu dil çeker
6. **nice demdir:-dir**
Kaside 30
Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nicedir, nice zamandır.

69. Ümid-i intisâb-ı aşyân-ı âsitânıyla
70. Hümâ-yı dil nice demdir ki oldu bād-peymâyî

7. **nice demdir:-dir**

Gazel 114

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nicedir, nice zamandır.

11. Nice demdir kumâş-ı nazmı izhâr etmedi Sâlim
12. Anı var ise ol şadr-ı felek-huddâm için şaklar

8. **nice demdir:-dir**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nicedir, nice zamandır.

3. Dîdemiz kan ağlayıp gâmgîn ü zâr olsağ nola
4. Nice demdir iltifât-ı yâre şâyân olmadık

nice demlerdir:

1. **nice demlerdir:-ler, -dir**

Gazel 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pekçok zaman.

3. Nihân oldu gözümünden mihr-i rûyu nice demlerdir
4. Qarîrû'l-'ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin âyâ

nice gündür:

1. **nice gündür:-dür**

Gazel 65

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaç gün.

7. Nice gündür âfitâbım görmedim mihrîni gel
8. Mihr-i 'âlem-süz-ı hüsnüfle şeb-i hicrim gider

nice kâbil:

1. **nice kâbil:**

Gazel 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl mümkün olsun, mümkün mü.

11. Vuşlatı der-hâtır etmek nice kâbil Sâlimâ
12. Qanda kaldı kâm-ı dil ümmîd düşmendir baña

2. **nice kâbil:**

Kaside 20

Mısra: 323

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl mümkün olsun, mümkün mü.

323. Nice kâbil ki vaşfın ede beyân
324. Hâme-i Sâlim-i şikeste-zebân

3. **nice kâbil:**

Tarih 22

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl mümkün olsun, mümkün mü.

13. Ne kadar medh olunursa nice kâbil ki zebân
14. Eyleye vaşf-ı şerîfin bi-kemâlih tafşil

4. **nice kâbil:**

Gazel 161

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl mümkün olsun, mümkün mü.

5. Beynimizde var iken gâmze-i efsün-sâzı
6. Nice kâbil ki ola benden ol âfet mahzûz

nice kâbil ola:

1. **nice kâbil ola:-a**

Kaside 20

Mısra: 332

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl olsun, hiç mümkün mü? manasında.

331. Nice kâbil bu şi'r-i pür-noğşân
332. Ola şâyân-ı vaşf-ı şâh-ı cihân

nice kâbildir:

1. **nice kâbildir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl mümkün olsun, mümkün mü.

85. Hiç Bahr-i Muhi't'e nehr-i şağır
86. Nice kâbildir olursa tanzîr

nice kez:

1. **nice kez:**

Gazel 71

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok kere, pekçok defa.

7. Tâ ezelden bu vücüdüm hâne-i derd ü elem
8. Günde şaysañ nice kez şad kârbân-ı gam gelir

nice mümkün:

1. **nice mümkün:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün mü ?.

3. Seniñ yâ Rabb baña etdiğin cüd
4. Nice mümkün k'ola mahsûb u ma'düd

2. **nice mümkün:**

Gazel 69

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün mü ?.

9. Nice mümkün her birin tatıyb etmek lutf ile
10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir

nice nice:

1. **nice nice:**

Kaside 20

Mısra: 232

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok, birçok, hayli.

231. Pederim de bu çâkeriñ de müdâm
232. Görmüşüzdür nice nice ikrâm

nice olmaya:

1. **nice olmaya:**
Tarih 3
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasil olmasın, mümkün mü?, şaşılır mı?.
27. Nice olmaya bu güne ki teveccüh yek-ser
28. Cünd-i islâma olur idi be-her-şubh u mesâ

- nice olmaz:**
1. **nice olmaz:**
Kaside 20
Mısra: 245
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasil olmaz. Hiç mümkün mü?.
245. Nice olmaz derüni aña du'â
246. O güzide şeh-i kerem-fermâ

- nice olsun:**
1. **nice olsun:**
Kaside 20
Mısra: 71
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasil olsun.
71. Nice olsun bu cümle pür-feyezân
72. Nîl ise geh ziyâde geh noğşân

- nice olur:**
1. **nice olur:-ur**
Kaside 3
Mısra: 91
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasil olmak, ne hale gelmek.
91. Nice olur o dem hâl-i günehkâr
92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr

- nice yıllar:**
1. **nice yıllar:-lar**
Gazel 202
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıllardan beri.
5. Nola fenn-âşinâ-yı gāvta-i deryâ-yı mihr olsam
6. Dili zevrakçe-i 'aşka nice yıllar levend etdim

- nicet:**
1. **nicetsin:-sin**
Gazel 269
Mısra: 9
Ne etsin, neylesin.
9. Bizi yoklardı ey Sâlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zülf-i pür-hamda dil-i âvâre biñ bende

- nic'etsin:**
1. **nic'etsin:**
Kaside 3
Mısra: 88
Ne etsin, ne eylesin manalarında kullanılan, çaresizlik bildiren bir ifade.
87. Fiğân ol gün gele ortaya mizân
88. Nic'etsin n'eylesin bî-çâre insân

niceve dek:

1. **niceye dek:**
Kaside 5
Mısra: 93
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.
93. Âh kim niceye dek ola melâlim efzûn
94. Âh kim hırmen-i şabri heves etdi yağmâ

- nic'olur:**
1. **nic'olur:**
Kaside 1
Mısra: 116
Nasil olur.
115. Bir çapunuñ kulu yuz ey Sâlim
116. Nic'olur denmesin şağın hâlim

2. **nic'olur:**
Kaside 7
Mısra: 87
Nasil olur?.
87. Hâlim nic'olur bu deñlü 'ışyân
88. Ümmid dil-i remâna şıgmaz

3. **nic'olur:**
Diğer 9
Mısra: 124
Nasil olur.
123. Bilmez etmekligi riyâ Sâlim
124. Nic'olur bunda bilmezem hâlim

4. **nic'olurmuş:-muş**
Kaside 18
Mısra: 22
Nasil olur?.
21. Çehre-i zerdine bak 'aşık-ı bî-çâreleriñ
22. Nic'olurmuş bileyim derseñ eger şüret-i kul

5. **nic'olur:**
Gazel 127
Mısra: 7
Nasil olur.
7. Bulmağ nic'olur göñlünü küyunda garîbân
8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz

6. **nic'olur:**
Gazel 247
Mısra: 7
Nasil olur.
7. Görstün nic'olur 'aşıkına cevri eziyyet
8. Yâ Rab o cefâkârı da benden beter eyle

- niçün:**
1. **niçün:**
Tarih 1
Mısra: 114
Neden, niçin, hangi sebeble.
113. Hâzân-ı bâğa der-pey-der bahârı
114. Niçün bülbül olur bî-hüde mahzûn

2. **niçün:**
Tarih 12
Mısra: 29
Neden, niçin, hangi sebeble.

29. Yā niçün meyl etmeye bu cāya dil
30. Olmaya mı cū kadar tab'-āşinā

3. niçün:

Gazel 49

Mısra: 12

Neden, niçin, hangi sebeble.

11. Hümā-yı 'aql erişmez evc-i esrār-ı İlahî'ye

12. Niçün murğ-ı gönül bî-hüde dâmen der-miyân eyler

4. niçün:

Gazel 50

Mısra: 1

Neden, niçin, hangi sebeble.

1. Niçün bî-çāre 'āşık vaşl-ı yāri ihtimāl eyler

2. Neden bî-hüde böyle fikr-i ümmîd-i muhāl eyler

5. niçün:

Gazel 86

Mısra: 10

Neden, niçin, hangi sebeble.

9. Verā-yı ebr-i zülfünde ruḥun pinhān eder görsem

10. Niçün āyā o meh bî-hüde bizden ihtirāz eyler

6. niçün:

Gazel 86

Mısra: 14

Neden, niçin, hangi sebeble.

13. Murādın añlar üstād-ı nigāhın bir nigāhında

14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dırāz eyler

7. niçün:

Gazel 188

Mısra: 5

Neden, niçin, hangi sebeble.

5. Niçün böyle gidersiñ ḥāne-i āgyāra bî-hüde

6. Tekellüf ber-ṭaraf bizden nedendir ictināb etmek

8. niçün:

Gazel 275

Mısra: 5

Neden, niçin, hangi sebeble.

5. Meclis qarīn-i şevḫ-ı kudūmu iken niçün

6. Bilmem ne oldu ṭurmadı dil-dār dün gece

nidā:

1. nidā:

Kaside 12

Mısra: 160

Ses, seda.

159. Olup muḥātabı yā Ādemü'skūn ente emriyle

160. Ta'allūm etdi münādī nidā vü me'mūrī

nifāk:

1. nifākın:-ın

Gazel 164

Mısra: 3

Münafıklık, iki yüzlülük.

3. Etmese ḥalk mahabbetde nifākın ihfā

4. Böyle etmez idi hiç āteşin İzhār şemi'

nifāk oldu:

1. nifāk oldu:-du

Gazel 286

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nifak sokmak, arayı bozmak.

7. Dil-i şeydāya bî-hüde nedendir böyle incinmek

8. Seniñle beynimizde gālibā yine nifāk oldu

nigāh:

1. nigāhı:-ı

Terkib-bend 1

Mısra: 82

Bakış, nazar.

81. Eyā müjgānı cāna dāl ḥançer

82. Nigāhı 'āşıkāna dāl ḥançer

2. nigāhı:-ı

Tarih 4

Mısra: 6

Bakış, nazar.

5. Devā-cüyāna cüdu bür'-i sâ'a

6. Ğaribāna nigāhı luṭf-ı 'uzmā

3. nigāha:-a

Diğer 8

Mısra: 46

Bakış, nazar.

45. Āb-ı şüyüde-pāy-ı iḥsānıñ

46. Hāşılı bir nigāha şāyānıñ

4. nigāha:-a

Kıt'a 9

Mısra: 2

Bakış, nazar.

1. Yitirmiş merdüm-i didem remedden naqşını cānā

2. Nigāha cüst ü cüya nola sıklet etse müjgānım

5. nigāha:-a

Tarih 13

Mısra: 8

Bakış, nazar.

7. Hāle-dār olmuş seniñ de meh-cemāliñ sevdigim

8. Ğamzeler görsün nigāha fitneler ta'limini

6. nigāha:-a

Kaside 20

Mısra: 43

Bakış, nazar.

43. Etse bir mūru ger nigāha sezā

44. Aña şad reşk eder idi 'Ankā

7. nigāhında:-ın, -da

Kaside 23

Mısra: 93

Bakış, nazar.

93. Görürdü her nigāhında dü-bālā 'aks-i sevdāyı

94. Meger āyine etdi baḥt-ı Mecnūn çeşm-i Leylā'yı

8. nigāhın:-in

Kaside 23

Mısra: 100

Bakış, nazar.

99. Alır nakd-i şikîbi hem yine ser-rişte vermez hiç
100. Nigâhın çeşmiñe ta'lim edelden 'ilm-i ahfâyı

9. **nigâhın:-ın**

Kaside 30

Mısra: 52

Bakış, nazar.

51. Be-ħvâb-âlûde şanma bahtımı gördükçe za'findan
52. Nigâhın edip istişkâl yummuş çeşm-i bînâyı

10. **nigâhı:-ı**

Gazel 48

Mısra: 17

Bakış, nazar.

17. Yek nigâhı kaldırır ednaları a'lâlara
18. İltifât-ı mihr ile zerre Süreyyakâr olur

11. **nigâhın:-ın**

Gazel 67

Mısra: 2

Bakış, nazar.

1. Kemân ebrûlarıñ müjgânlarıñ tîr
2. Kazâ ğamzen nigâhın 'ayn-ı te'sîr

12. **nigâha:-a**

Gazel 68

Mısra: 9

Bakış, nazar.

9. Nigâha ruḥşat olur mu o yâre ey Sâlim
10. Sırışk-i dîde-i binâ te'ākub üzre gelir

13. **nigâhın:-ın**

Gazel 76

Mısra: 2

Bakış, nazar.

1. Eger te'sîr-i ğamzeñ olmayaydı düşmen-i te'hîr
2. Nigâhın 'âşıkâ mergin ederdi câmesin tağyîr

14. **nigâhı:-ı**

Gazel 78

Mısra: 3

Bakış, nazar.

3. Nigâhı nev-be-nev hâşâ tehî olmak derûnumda
4. Ser-i peykân-ı tîr-i ğamze-i bî-dâdı qalmışdır

15. **nigâhında:-ın, -da**

Gazel 86

Mısra: 13

Bakış, nazar.

13. Murâdın añlar üstâd-ı nigâhın bir nigâhında
14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dîrâz eyler

16. **nigâhın:-ın**

Gazel 126

Mısra: 3

Bakış, nazar.

3. Her nigâhın ğamzeler luḥfuyla istiḳbâlde
4. Hâl-i a'zâr-ı nigâh-ı 'özü-ħvâha kâ'iliz

17. **nigâha:-a**

Gazel 126

Mısra: 8

Bakış, nazar.

7. Künc-i 'uzletde nişiniz merḥamet kıl sevdiğim
8. Güşe-i çeşmiñle olsun bir nigâha kâ'iliz

18. **nigâhımız:-ımız**

Gazel 140

Mısra: 8

Bakış, nazar.

7. Bakdıqça ğâh ḥasret ile meh cemâliñe
8. Bir bâr olur mu rüyuña âyâ nigâhımız

19. **nigâh:**

Gazel 151

Mısra: 4

Bakış, nazar.

3. Ne zaḥmet 'işveler etmek o ğamze-i fettân
4. Dil-i ğamînimize bir nigâh besdir bes

20. **nigâhın:-ın**

Gazel 158

Mısra: 3

Bakış, nazar.

3. Geh itâbın geh nigâhın öldürür 'uşşâkıñı
4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz ḥalâş

21. **nigâha:-a**

Gazel 162

Mısra: 4

Bakış, nazar.

3. Cemâl-i pâkiñe dîdem ederdi nezzâre
4. Nigâha olmasa eşk-i revân hemân mâni'

22. **nigâhına:-ın, -a**

Gazel 272

Mısra: 11

Bakış, nazar.

11. 'Âşıkânın dil-şikest olma nigâhına şakın
12. Söyle kimdir sîr olan dîdâre Allâh 'aşkına

23. **nigâhın:-ın**

Gazel 285

Mısra: 10

Bakış, nazar.

9. Sen şehenşâh-ı serîr-i mekrümetsin cümleye
10. Bir nigâhın kâm-rân eyler bütün ednaları

24. **nigâhımız:-ımız**

Gazel 287

Mısra: 10

Bakış, nazar.

9. Nezâremizden o şüh oldu münfa'il Sâlim
10. Nigâhımız o gül-endâma ḥayf bâr oldu

nigâh etdikçe:

1. **nigâh etdikçe:-dikçe**

Kaside 19

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

25. Pesendide ḥavuzlar tuḥfe mir'ât-ı mücellâlar
26. Nigâh etdikçe âb u tâb baḥş eyler nigeh-dâre

2. **nigāh etdikçe:-dik, -çe**
Gazel 243
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
1. Her nigāh etdikçe dil rūyuña meftūn olmada
2. Sevdigim günden güne ḥālim dige-gūn olmada

nigāh etdiklerim:

1. **nigāh etdiklerim:-dik, -leri, -m**
Gazel 46
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak || İlgilenmek.
3. Derūnı istemez ḡayre nigāh etdiklerim ol meh
4. Bize bigāne bu vādī bütūn kıskandıḡındandır

nigāh etmekdedir:

1. **nigāh etmekdedir:-mek, -de, -dir**
Gazel 260
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak || İlgilenmek.
9. Ruḡunda ol ḥaṭı şanmañ müşīr-i remz-i istişkāl
10. Nigāh etmekdedir ‘uşşāka ‘ayn-ı imtiḥān içre

nigāh etmez:

1. **nigāh etmez:-mez**
Kaside 13
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak || İlgilenmek.
17. Bezm-i ikbālīñ nigāh etmez fūrūzān şem‘ine
18. Pertev-i şems-i ḥaḡīkatden olanlar pūr-zıyā

2. **nigāh etmez:-mez**

- Gazel 192**
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak || İlgilenmek.
9. Sālīmāsā ṭaraf-ı şevḡa nigāh etmez ḡiç
10. Ol ki ālūde-i çirk-āb-ı elemdir ey dil

3. **nigāh etmez:-mez**

- Gazel 230**
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
3. Teḡāfülle helāk oldum buña encām olmaz mı
4. ḡaribe bir nigāh etmez geçersiñ cümle yanından

nigāh olsa:

1. **nigāh olsa:-sa**
Kaside 8
Mısra: 162
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
161. Şuver ki naḡra-i ūlāda cümle zāhirdir
162. Ḥaḡīkat ūze nigāh olsa hep müzāhirdir

nigāh-endāz olan:

1. **nigāh-endāz olan:-an**

- Kaside 19**
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
15. Nigāh-endāz olan her bir müferraḡ ḡaşr-ı vālāya
16. Eder şun‘-ı Ḥudā‘da dīde-i ‘ibretle nezzāre

nigāh-endāz-ı çeşm-i rahm olup:

1. **nigāh-endāz-ı çeşm-i rahm olup:-up**
Kaside 11
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet nazarıyla bakmak, merhamet etmek.
11. Nigāh-endāz-ı çeşm-i rahm olup zūrriyyetine ol
12. Olur rüz-ı kıyāmetde delīl-i nev‘-i insānī

nigāh-endāz-ı rahm ol:

1. **nigāh-endāz-ı rahm ol:**
Gazel 262
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin āşıḡa- merhametli şekilde bakması.
3. Dil-i ‘aşḡ-āşināña kıydı ḡayfā ḡamze-i fettān
4. Nigāh-endāz-ı rahm ol baña ey bigāne düşdüḡçe

nigāh-ı ‘ābis eyler:

1. **nigāh-ı ‘ābis eyler:-r**
Gazel 207
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Asık suratlı olmak, yüzünü ekşitmek.
3. Beşüş olsa ‘aceb mi yār ḡāḡī
4. Nigāh-ı ‘ābis eyler serv-i nāzım

nigāh-ı ‘ātıfet kıl:

1. **nigāh-ı ‘ātıfet kıl:**
Kıt‘a 10
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet nazarıyla bakmak || Sevgilinin āşıḡına iyi davranması.
3. Sālīm-i dil-ḡasteye gel kıl nigāh-ı ‘ātıfet
4. Bir gözü baḡlı ḡarībim āsitānında şehā

nigāh-ı çeşme:

1. **nigāh-ı çeşme:-e**
Diḡer 10
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakış || Sevilen kişinin, dostun yüzü.
3. Firāk-ı rūyuñ ile ‘azm-i büstān etsem
4. Görünmeye baña güller nigāh-ı çeşme sezā

nigāh-ı dīde-i lutfuñ:

1. **nigāh-ı dīde-i lutfuñ:-uñ**
Gazel 51
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf gözüyle bakmak.
11. Niyāzı derḡeḡiñden Sālīm-i nā-çiz ü maḡzūnuñ
12. Nigāh-ı dīde-i lutfuñ ile manzūr olmaḡdır

nigāh-ı fitne-reh-ber:

1. **nigāh-ı fitne-reh-ber:**

Gazel 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitneye götüren, fitne yolu gösteren bakış.

3. 'Älemi āsude etmez tā-be-rüz-ı rüstaḥiz

4. Bu nigāh-ı fitne-reh-ber şulḥ-düşmen ceng-düst

nigāh-ı germ ü pinhānū:

1. **nigāh-ı germ ü pinhānū:-iñ**

Tahmis 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli, sevgi dolu bakış.

13. Kaḏā nüş eyleyince bādeden bir cām-ı raḥşānū

14. Gönül mestāne fāş etmiş nigāh-ı germ ü pinhānū

nigāh-ı hasret-āmüzum:

1. **nigāh-ı hasret-āmüzum:-um**

Gazel 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özlem çekmeye alışmış bakış.

9. Her nigāh-ı hasret-āmüzum o şūḥ-ı 'işyenin

10. Sālimā rüyunda şad hüsn ü leḫāfet gösterir

nigāh-ı iltifātından:

1. **nigāh-ı iltifātından:-m, -dan**

Kaside 11

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenme bakışı.

19. Nigāh-ı iltifātından umarız etmeye mahrūm

20. Ede zürriyyetinden Sālim'e luḫf-ı firāvānī

nigāh-ı i'tibār etmez:

1. **nigāh-ı i'tibār etmez:-mez**

Müfret 86

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikkatli şekilde bakmak || Farkında olmak.

1. Derūnun bilmediğinden nigāh-ı i'tibār etmez

2. Meḫādīm-i zamāne olmasa bir nüşḫa zer cedvel

nigāh-ı lutfuna:

1. **nigāh-ı lutfuna:-un, -a**

Kaside 30

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lutuf, ihsan bakışı.

43. Nigāh-ı lutfuna mihr-i tefakḫud dūr-bīn olmuş

44. 'Aceb mi zerrelere eylerse āña 'arż-ı kālāy

nigāh-ı merhamet etdiñ:

1. **nigāh-ı merhamet etdiñ:-diñ**

Gazel 259

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet nazarıyla bakmak, acımak.

9. Hele bir kez nigāh-ı merhamet etdiñ mi inşāf et

10. Nedendir Sālim'e cevriñ a kāfir-mā-cerā söyle

nigāh-ı merhamet etmezse:

1. **nigāh-ı merhamet etmezse:-mez, -se**

Gazel 277

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet nazarıyla bakmak, acımak.

1. Nigāh-ı merhamet etmezse etsin 'āşık-ı zārı

2. O āhū-didenin etmez remide şekl-i āzārı

nigāh-ı merhameti:

1. **nigāh-ı merhameti:-i**

Kaside 17

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet nazarıyla bakmak, acımak.

69. Kemāl-i şefḫati erbāb-ı dānişe vāfir

70. Nigāh-ı merhameti yāre-i dile merhem

nigāh-ı nazarıñ:

1. **nigāh-ı nazarıñ:-iñ**

Kaside 24

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakış.

51. Sen o kām-ı kerem ü baḫr-i himemsin k'olmuş

52. Bir nigāh-ı nazarıñ cümle cihāna iksir

nigāh-ı 'özü-hvāha:

1. **nigāh-ı 'özü-hvāha:-a**

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özür dileyici bakış.

7. Dil-i mecrūḫa ḡamzeñ her nighde biñ 'itāb eyler

8. Nigāh-ı 'özü-hvāha bundan a'lā i'tizār olmaz

nigāh-ı pāke:

1. **nigāh-ı pāke:-e**

Kaside 10

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak nazar || Hz. Muhammed'in nazarı.

69. Olmağ ile nigāh-ı pāke sezā

70. Etdi tenvīr-i rāh nūr-ı 'asa

nigāh-ı ruḫūñ:

1. **nigāh-ı ruḫūñ:-uñ**

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Hayranlıkla- yüze bakmak.

7. Olmadı sīr nigāh-ı ruḫūñ ey meh felegin

8. Ḳāmeti olsa 'aceb mi ḡam-ı hicriñle dü tā

nigāh-ı rüy-ı cānāna:

1. **nigāh-ı rüy-ı cānāna:-a**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bakışı.

1. Sedd-i rāh oldu nigāh-ı rüy-ı cānāna remed

2. Gözüme görünmeye dünyā benim şimdi şehā

nigāh-ı şāhāne:

1. nigāh-ı şāhāne:

Kaside 20

Mısra: 193

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel nazarda bulunan || 3. Ahmed.

193. Maẓhar edip nigāh-ı şāhāne

194. Yapdı bir dil-güşā kütüb-ḥāne

nigāh-ı şefkat-āmīziñ:

1. nigāh-ı şefkat-āmīziñ:-iñ

Kaside 30

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkatli bakış.

75. Yeter bu 'abd-i zāra bir nigāh-ı şefkat-āmīziñ

76. Deriñde mültecā-yı arzümendān-ı şeydāyı

nigār:

1. nigārım:-ım

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 69

Güzel yüzlü sevgili.

69. O üç faşlı tamām etdi nigārım

70. Baba Tāhir bunu okudu yārım

2. nigāra:-a

Matla 10

Mısra: 1

Güzel yüzlü sevgili.

1. Ne rüzgāra ne bahta ne hod nigāra tayan

2. Hemān hulūs-ı sadākatle sāzkāra tayan

3. nigārına:-ın, -a

Gazel 39

Mısra: 6

Güzel yüzlü sevgili.

5. Şerāb ādeme bir bir maḥabbetin dedirir

6. Olur nigārına mestāne keşf-i rāz lezīz

nigār-ı şun'una:

1. nigār-ı şun'una:-un, -a

Tarih 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanatın güzelliği.

3. Nigār-ı şun'una taḥsīn eden şenā-güyān

4. Ḥalāvet-i şuḥanın reşk-i bāl-i ḳand etsin

nigeh:

1. nigehden:-den

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 30

Bakış, bakma.

29. Ḳu'ūd edip katımda ol ruḥ-ı al

30. Velī ḡayrı nigehden etdi 'uzzāl

2. nigehin:-in

Kaside 18

Mısra: 63

Bakış, nazar.

63. O imām-ı ḥaḳiñ etmiş nigehin şun'-ı Ḥudā

64. Dosta ni'met ü a'dāsına seyf-i meslül

3. nigehdeyiz:-de, -yiz

Gazel 34

Mısra: 5

Bakış, nazar.

5. Kenār-ı ḳulzüm-i kāma nigehdeyiz bilmem

6. Çıkar mı baḥr-i hevesden dür-i yetīm-i murād

4. nigeh:

Gazel 85

Mısra: 2

Bakış, nazar.

1. Nola baḥtım remedden perde çekse dideme yer yer

2. Beni küstāḥ-ı nazra eyledi her bir nigeh yek-ser

5. nigehde:-de

Gazel 125

Mısra: 7

Bakış, nazar.

7. Dil-i mecrūḥa ḡamzeñ her nigehde biñ 'itāb eyler

8. Nigāh-ı 'özü-ḥvāha bundan a'lā i'tizār olmaz

6. nigehim:-im

Gazel 150

Mısra: 8

Bakış, nazar.

7. Maḥz-ı nūr etdi beni ḡarḳ-ı tecelli-i cemāl

8. Germ edelden nigehim 'arız-ı cānāne heves

7. nigehler:-ler

Gazel 155

Mısra: 1

Bakış, nazar.

1. Müretteb leşker-i müjgān nigehler bī-amān olmuş

2. Ne mümkün söyleşilmek yār fettān-ı cihān olmuş

nigeh etdikçe:

1. nigeh etdikçe:-dikçe

Tarih 10

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, temaşa etmek.

43. Nürsun sen saña etdikçe nigeh

44. Dideler bī-hude ḡayrān olmaz

nigeh etmez:

1. nigeh etmez:-mez

Gazel 195

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenmek || Sevgilinin aşıklarına ilgi göstermesi.

7. Ḡamzeler biḡānedir etmez nigeh 'aşıklara

8. Mülk-i ḥüsünde ḡarībiz āşināmız çok degil

nigeh etsin:

1. nigeh etsin:-sin

Gazel 227

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, temaşa etmek.

5. Läleāsā dāğlarla gül gül olmuş ser-te-ser
6. SİNEME etsin nıgeh seyr-i gülistān etmeyen

nıgeh-bān:

1. **nıgeh-bān:**

Tarih 10

Mısra: 46

Bekçi || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

45. Ne ‘aceb lâzıme-i hüsn olsa

46. Hıa kadar hüsn nıgeh-bān olmaz

nıgeh-bān olsa:

1. **nıgeh-bān olsa:-sa**

Kaside 23

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözetmek, kollamak.

65. Hıfzı nıgeh-bān olsa görmez çeşm-i pervāne

66. Şabādan dūd-ı āh-ı şem‘-i cem‘-i meclis-ārāyı

nıgeh-bānāsā:

1. **nıgeh-bānāsā:**

Kaside 5

Mısra: 22

Bekçi misali, bekçi gibi.

21. Aldı pervāneler etrāfını şem‘-i māhūn

22. Şaf-be-şaf leşker-i ‘uşşāk nıgeh-bānāsā

nıgeh-dār:

1. **nıgeh-dāre:-e**

Kaside 19

Mısra: 26

(Fa.) Gözcü, bekçi.

25. Pesendide havuzlar tuhfē mir‘āt-ı mücellālar

26. Nıgāh etdikçe āb u tāb bahş eyler nıgeh-dāre

nıgeh-dār-i fikr-i gerden-i kāfūr-ı dil-dāra:

1. **nıgeh-dār-i fikr-i gerden-i kāfūr-ı dil-dāra:-a**

Kaside 23

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel kokulu gerdanının fikrinin koruyucusu || Övülen kişiyi sürekli olarak düşünmek.

97. Nıgeh-dār-i fikr-i gerden-i kāfūr-ı dil-dāra

98. Gönül bir fülful eyler dāne-i hāl-i süveydāyı

nıgeh-i çeşm-i i‘tibār:

1. **nıgeh-i çeşm-i i‘tibār:**

Gazel 116

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtibarlı gözün bakışı.

3. Mişāl-i gonca serim beste-i teveccühdür

4. Güşāyışim nıgeh-i çeşm-i i‘tibār iledir

nıgeh-i dīde-i şadükumuzūn:

1. **nıgeh-i dīde-i şadükumuzūn:-umuz, -uñ**

Gazel 177

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadık gözün bakışı, sadık bakış.

7. Miyāh-ı kâzib-i ‘ayn-ı nıfāk degil mi bozan

8. Hālāvetin nıgeh-i dīde-i şadükumuzūn

nıgeh-i lutf:

1. **nıgeh-i lutf:**

Kaside 10

Mısra: 515

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf bakışı, lütufla bakmak.

515. Nıgeh-i lutf u ‘ātıfet eyle

516. Sālīm-i zāra merhāmet eyle

2. **nıgeh-i lutf:**

Gazel 82

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf bakışı, lütufla bakmak.

9. O ğamzeden nıgeh-i lutf ümīdi ey Sālīm

10. Bakılssa ‘āşıkā ‘ayn-ı hıta degil de nedir

nıgeh-sāzende-i dikkat:

1. **nıgeh-sāzende-i dikkat:**

Gazel 58

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikkatli bir şekilde bakmak.

11. Belāğat-senc olur Sālīm nıgeh-sāzende-i dikkat

12. İhāta eyledikçe fenn ü ma‘nāyı edā artar

nıgeh-sāzende-i lutf oldu:

1. **nıgeh-sāzende-i lutf oldu:-du**

Tedis 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf bakışıyla bakmak, merhamet etmek.

13. Bilinmezken bilip ben bendesin āh u enīnimden

14. Nıgeh-sāzende-i lutf oldu āvāz-ı hāzīnimden

nıgīn-i dil-keş:

1. **nıgīn-i dil-keş:**

Tarih 18

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül çeken güzel yüzük.

35. Dür-i yek-tāya elmāsī nıgīn-i dil-keş oldu çün

36. Fūrūğ-ı ‘aks-i rüy ile o da bir māh-tāb oldu

nıgīn-i ihsāna:

1. **nıgīn-i ihsāna:-a**

Kaside 22

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, cömertlik yüzüğü.

25. Nām verdi keremle devrāna

26. Hātem oldu nıgīn-i ihsāna

nıgīn-i şadr-ı devletde:

1. **nıgīn-i şadr-ı devletde:-de**

Gazel 114

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devletin başının mührü, yüzüğü.

15. Niğin-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle
16. Anı Rüstem gibi Zâl-i felek bir nâm için şaklar

niğün etdi:

1. **niğün etdi:-di**
Kaside 18
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş aşığı çevirmek, tersine döndürmek.
37. Dağ edip etdi niğün anı dökülse ne 'aceb
38. Hâven-i çarğdan incü-yı sefid-i mañlül

nihâde:

1. **nihâdeyiz:-yiz**
Gazel 162
Mısra: 7
Hazır olmak.
7. Nihâdeyiz ser-i teslîmi dâmen-i kadere
8. Gerek 'ayân u gerek tâbiş-i nihân mâni'

nihâd-ı kalbe:

1. **nihâd-ı kalbe:-e**
Kaside 9
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönüldeki duygular.
17. Vücûdu zât-ı bahta oldu bürhân
18. Nihâd-ı kalbe kalıb kâlîba cân

nihâd-ı rûzgâr:

1. **nihâd-ı rûzgâr:**
Gazel 270
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Rûzgârın tabiatı || Sürekli olarak sevgilinin saçları
dağıtmasından dolayı âşığı perişan eden rûzgâr.*
7. Perişân eylemiş her târ-ı gîsûsun şabâ gördük
8. Nihâd-ı rûzgâr ister mi dil olsun selâmetde

nihâd-ı suhan olmazsa:

1. **nihâd-ı suhan olmazsa:-maz, -sa**
Gazel 278
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylemeye hazır olmak.
3. Şıkletinden göremez rûy-ı merâmın tâlib
4. Leb nihâd-ı suhan olmazsa recâdan gayrı

nihâl:

1. **nihâl:**
Kaside 10
Mısra: 100
Fidan.
99. Redd ederdi selâm verse eger
100. 'İzz ü tevķir ile nihâl ü ħacer
2. **nihâl:**
Tarih 12
Mısra: 25
Fidan.

25. Her çemenzâra rakîb olup nihâl
26. Kulluğunda eylemiş ħaddin dü-tâ

3. nihâl:

Matla 29
Mısra: 2
Fidan.

1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre
2. Gülün de kimi dem-beste kimi ħandân nihâl üzre

4. nihâlîñ:-iñ

Kaside 34
Mısra: 12
Fidan.

11. Serin tahrîk eder şanma şabâdan nañl-i gülzârı
12. Nihâlîñ inĥinâsı ehl-i 'irfâna temennâdir

5. nihâle:-e

Gazel 45
Mısra: 4
Fidan.

3. Teb-i firâk ile beñzim şarardı şoldu deme
4. ħazân-reside nihâle bahâr der-peydir

nihâlân-ı ĥişâr'a:

1. **nihâlân-ı ĥişâr'a:-a**
Diğer 3
Mısra: 130
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hisar'da bulunan fidanlar.

129. Feyz-i cân-baĥşı nesîm-i kerem-i ĥazret-i Ĥak
130. Verdi çün rişe nihâlân-ı Ĥişâr'a revnaĥ

nihâl-i bî-misâl:

1. **nihâl-i bî-mişâl:**
Gazel 123
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzersiz fidan || Sevgilinin boyunun uzunluğu.
11. Nihâl-i ħaddîne nola kıyâmet ser-fürû etse
12. Bu gülşende ħadiñ gibi nihâl-i bî-mişâl olmaz

nihâl-i gülüne:

1. **nihâl-i gülüne:-ün, -e**
Kaside 35
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili.

59. Geçmedin ĥüsn-i bahâ-yı ruĥu yâriñ ya'nî
60. Ķonar elbette nihâl-i gülüne bülbülvâr

nihâl-i ĥadîka-i maĥşûd:

1. **nihâl-i ĥadîka-i maĥşûd:**
Kıt'a 7
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İstekler bahçesinin fidanı || Gönülde istekler,
gayeler.*
1. Bu ĥaĥt-ı feyz-ı şehâb-ı şehâ 'âlemde
2. Ĥazâna erdi nihâl-i ĥadîka-i maĥşûd

nihāl-i kaddiñe:

1. **nihāl-i kaddiñe:**-iñ, -e

Gazel 123

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzun boy || Sevgilinin uzun boyu.

11. Nihāl-i kaddiñe nola kıyāmet ser-fürü etse

12. Bu gülşende kađiñ gibi nihāl-i bî-miṣāl olmaz

nihāl-i kâmeti:

1. **nihāl-i kâmeti:**-i

Müfret 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Düzgün, güzel boy.

1. Perişān eylemiş kendin hiçābindan o ney-reste

2. Nihāl-i kâmeti bāğ-ı bahāda serv-i ra' nādır

nihāl-i kâmet-i ham-gestemiz:

1. **nihāl-i kâmet-i ham-gestemiz:**-miz

Gazel 228

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bükülmüş düzgün boy.

3. Hevā-yı 'aşkıñā za'fım görenler etsin istidlāl

4. Nihāl-i kâmet-i ham-gestemiz kaddiñe dāl olsun

nihāl-i kâmet-i 'uşşākı:

1. **nihāl-i kâmet-i 'uşşākı:**-i

Tahmis 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âşıkların fidan boyu.

1. O kim gülzâr-ı hüsnüñ her dirahıtın müntehā etmiş

2. Nihāl-i kâmet-i 'uşşākı derd ile dü-tā etmiş

nihāl-i kurbivvet:

1. **nihāl-i kurbivvet:**

Kaside 10

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yakınlık fidanı || İslamiyet'in öncüsü olarak Hz.

Muhammed.

37. Gül-i şad-berg-i gülşen-i rahmet

38. Bir ser-āmed nihāl-i kurbivvet

nihāl-i nahl-bendde:

1. **nihāl-i nahl-bendde:**-de

Gazel 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ağaç budayan güzel, sevgili.

3. Kalmaz nihāl-i nahl-bendde ser-keşidelik

4. Gül-berg-i bāğ-ı mihr ü maḥabbet ḥazān olur

nihāl-i servāsā:

1. **nihāl-i servāsā:**

Kaside 30

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Servi fidanı gibi.

109. Nihāl-i servāsā istiḳāmet eyleyip eyle

110. Çenār-ı bāğveş bālā hemİN dest-i temennāyı

nihāl-i taze:

1. **nihāl-i taze:**

Kaside 30

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Taze fidan. II Sevgili.

103. Ḥazer et ey nihāl-i taze gird-i bād-ı āhımdan

104. Daḥı ney-restesin yıḳma derÜN-ı 'arş-peymāyı

nihāl-i tazedden:

1. **nihāl-i tazedden:**-den

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Taze fidan || Sevgili.

5. El ermez bār-ı vaşla ol nihāl-i tazedden zīrā

6. Göñül bir serv-kadd ü ser-keşİN dil-dāre düşmüşdür

nihāl-i tazelere:

1. **nihāl-i tazelere:**-ler

Gazel 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Taze fidan || Sevgili.

1. NesİM ile dırāz eyler kađiñ gāhİ dü-tā eyler

2. Nihāl-i tazelere gülşende ta'lim-i cefā eyler

nihāl-i verdi:

1. **nihāl-i verdi:**-i

Gazel 244

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül fidanı.

7. CünÜN-ı 'aşk ile bülbül nihāl-i verdi fark etmez

8. Nola her naḥle eyleyse temennā gülsitān içre

nihāl-i vuşlatın:

1. **nihāl-i vuşlatın:**-ın

Gazel 79

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kavuşma fidanı || Sevgiliye kavuşma.

5. Olanlar bād-ı fırkatle ḥazān-ı şevḳıma bā'ış

6. HemİN ecrin nihāl-i vuşlatın şānında bulsunlar

nihāl-i zībāsın:

1. **nihāl-i zībāsın:**-sın

Kaside 10

Mısra: 218

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel, süslü fidan.

217. Döküp āb-ı vuzü'-ı vālāsın

218. Etdi ihyā nihāl-i zībāsın

nihālistān:

1. **nihālistān:**-ı

Kaside 19

Mısra: 50

Far. Fidanlık.

49. Kirās-ı āli yākūt-ı ‘Aden kendisi ‘adn olmuş
50. Nihālistānı zeyn olmuş hezārān nev’-i esmāre

nihān:

1. **nihāndır:-dır**
Gazel 10
Mısra: 7
Mücevher kutusunun kokusu.
7. Nihāndır şem’-i ruhsārīñ gözümde şem’e hācet yok
8. Degil şem’i remedden etmek istişkāl biz cānā

nihān etdi:

1. **nihān etdi:-di**
Muamma 9
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.
1. Mihr-i rüyuñ cānib-i maşrıqdan olduĸda ‘ayān
2. Etdi Behrām-ı felek maĸribde kendini nihān
2. **nihān etdi:-di**
Gazel 140
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.
3. Ebr-i siyāh-ı ĸaḫḫı nihān etdi rüyunu
4. Bir gün mü gösterir bize baḫt-ı siyāhımız

nihān etme:

1. **nihān etme:-me**
Tesdis 5
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.
9. Gül açıl ‘uşşāk-ı zārı eyle yek-ser şādmān
10. Şaklayıp rāz-ı derūnuñ etme bizlerden nihān

nihān etse:

1. **nihān etse:-se**
Kaside 15
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.
9. Verā-yı Kāf’a nihān etse kendini a‘dā
10. Yeter irādet-i Ḥaḫḫ ile kuvvet-i şevket

nihān eyle:

1. **nihān eyle:**
Tahmis 3
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.
1. Ne yāre rāzıñı keşf et ne ḫod nihān eyle
2. Lisān-ı ḫāl-i dili ḫāle tercemān eyle
2. **nihān eyle:**
Tahmis 3
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.
9. ‘İzār-ı pākīñe zūlfūñ niḫāb edip her ān
10. Verā-yı ebrde mihr-i ruḫuñ nihān eyle

3. **nihān eyle:**

- Gazel 191**
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.

5. Mihr-i rüyuñ eyle zīr-i ebr-i kākülde nihān
6. Dīde-i aĸyāra zūlfūñden ‘izāra perde çek

nihān eyler:

1. **nihān eyler:-r**
Gazel 49
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek.
1. Neden dāĸ-ı derūnun ‘āşık-ı pūr-ĸam nihān eyler
2. Anı ḫod çāk-şad-çāk-i giribānı ‘ayān eyler

nihān oldu:

1. **nihān oldu:-du**
Gazel 2
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlenmek, görünmez olmak.
11. Dü çeşmimden benim cān gibi ey Sālim nihān oldu
12. Ser-i zūlfünde murĸ-ı dil edelden āşiyān peydā
2. **nihān oldu:-du**
Gazel 10
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlenmek.
3. Nihān oldu gözümde mihr-i rüyu nice demlerdir
4. Karirü’l-‘ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin āyā

nihān olmaz:

1. **nihān olmaz:-maz**
Kaside 6
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlenmek, saklanmak.
33. Nihān olmaz dil-i ma‘şūk u ‘āşıkda olan esrār
34. Nola kim birbirini olsa dānā şem’ ü pervāne
2. **nihān olmaz:-maz**
Kaside 13
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlenmek, görünmez olmak.
29. Mā-ḫaşal esrār-ı Ḥaḫḫ olmaz nihān aşḫābına
30. Her kes almış vūs‘atince ḫişşesin ser-tā-be-pā

nihān olmuş:

1. **nihān olmuş:-muş**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlenmek, saklanmak.
57. Fülk-i dil olmuş idi ḫayli zamān
58. K’oldu līmān-ı ferāĸatde nihān

nihān olsa:

1. **nihān olsa:-sa**
Kaside 15

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlenmek, saklanmak.

15. Verā-yı ebre nihān olsa çeşm-i a' dāyı
16. Kōmaz ki hāba vara bu mehābet-i şevket

nihānī:

1. **nihānī:**

Tesdis 5

Mısra: 21

Gizlilik, sır.

21. Geh nihānī müjde-i vaşlñla et def'-i keder
22. Böyle bil kim hāşılı ey verd-i gülzār-ı hüner

2. **nihānī:**

Gazel 13

Mısra: 7

Gizlilik, sır.

7. Nihānī rūh şihhatde görölmez deyü lecc etme
8. Gözümlle gördüm oldu dideden ol dil-sitān gā'ib

nihān-ı hvābi-i 'uzlet olurlarsa:

1. **nihān-ı hvābi-i 'uzlet olurlarsa:-ur, -lar, -sa**

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnızlık uykusunda olmak.

7. Nola her rüz olurlarsa nihān-ı hvābi-i 'uzlet
8. Kanı bir şeb kim etmez anı ihyā şem' ü pervāne

nihāvendī:

1. **nihāvendī:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 27

Nihāvendli. Nihāvend şehrinden olan.

27. Nihāvendī gibi ol şāh-ı ra'nā
28. Ki eşvābı anñ zīrā 'acemsā

nihāvāt:

1. **nihāvāt:**

Kaside 18

Mısra: 62

Sınır, sınırlı.

61. Şeh-i şāhān-ı felek-mertebe Sultān Ahmed
62. K'etmez evşāfı bu kevn içre nihāvāt kabül

nihāyet:

1. **nihāyet:**

Kaside 2

Mısra: 79

Son, sınır.

79. Muşaşşal mu' cizāta yoğ nihāyet
80. Ne mümkün kim ola ta'dāda kudret

2. **nihāyetde:-de**

Lugaz 3

Mısra: 16

Sonunda.

15. Ayağı bir durur kıyāfetde
16. Tabanı yaşşdır nihāyetde

2. **nihāyet:**

Kaside 5

Mısra: 91

Son, sınır.

91. Ah kim cürm ü zünübuma nihāyet yoğdur
92. Ah kim geçdi hevālarla zamānım hayfā

3. **nihāyetde:-de**

Kaside 10

Mısra: 269

Son, sınır.

269. Bir hācer var idi nihāyetde
270. Kātı bālā idi şalābetde

nihāyet buldu:

1. **nihāyet buldu:-du**

Kaside 16

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Son bulmak, neticeye ulaşmak.

81. Sālīmā emr-i tefāhür de nihāyet buldu
82. Oldu gayrı dem-i āmine müheyyā bülbül

nihāyet yok:

1. **nihāyet yoğ:**

Kaside 10

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonu, nihāyeti olmamak.

39. Yoğ nihāyet 'atā-yı Sübhān'a
40. Mu' cizāt-ı şerif ü bürhāna

nīk:

1. **nīk:**

Gazel 51

Mısra: 7

İyi, güzel, olumlu.

7. Gerek nīk ü gerek bed yād etsinler beni a'dā
8. O şāhñ meclisinde ārzü mezkür olmağdır

2. **nīke:-e**

Gazel 100

Mısra: 9

İyi, güzel, olumlu.

9. Bedin fikr eyleyip nīke kanā'at eyle ey Sālīm
10. Cihānda vefk-ı dil-hvāh üzre kām almak ne mümkündür

nīk ü bed:

1. **nīk ü bed:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi ve kötü.

127. Nīk ü bed 'arz olursa ser-tā-ser
128. Fehm eden etmeyen pesend eyler

2. **nīk ü bed:**

Kaside 10

Mısra: 426

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi ve kötü.

425. Bârgâhında cümle ey Kıyyüm

426. Nîk ü bed kâr u hâlimiz ma'lûm

nikâb edip:

1. **nikâb edip:-ip**

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek, kaplamak.

9. 'İzâr-ı pâkiñe zülfün nikâb edip her ân

10. Verâ-yı ebrde mihr-i ruhuñ nihân eyle

nikâb etmez:

1. **nikâb etmez:-mez**

Gazel 148

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtünmüş, kapanmış.

1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün nikâb etmez

2. Luţufdan ğayrı şeyden sevdiğim aşlâ hiçâb etmez

nikâb etmiş:

1. **nikâb etmiş:-miş**

Gazel 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtünmüş, kapanmış.

9. Sevâd-ı fikr-i zülfün ile müjgânın nikâb etmiş

10. Siyeh-püşidedir sanma görüp ey 'âşık-ı şeydâ

nikâb ola:

1. **nikâb ola:-a**

Muamma 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perde olmak || Gizlemek.

1. Şafâyla bûs-ı femi serde yazı ise eger

2. O zülf-i zâl aralıkda ne kâdir ola nikâb

nikâb oldu:

1. **nikâb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perde olmak, saklamak.

33. Kemâl-i hüsn-i hulkun hıfz için güyâ siyâh-ı şeb

34. O hürşid-i cihân-ârâ-yı eltâfa nikâb oldu

nikâb olmak:

1. **nikâb olmak:-mağ**

Gazel 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perde olmak || Gizlemek.

1. Rüy-ı tevhide nikâb olmak ne mümkün kâ'inât

2. Maıv olupdur nûr-ı zât-ı Zü'l-celâl-i mümkünât

nikâb olur:

1. **nikâb olur:-ur**

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perde olmak, saklamak.

1. Zülf-i siyâhı rüyuna her şeb nikâb olur

2. Ol pâdişâh-ı 'işve ne ehl-i hiçâb olur

nikâb-ı zülfü:

1. **nikâb-ı zülfü:-ü**

Kaside 8

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzü örten saçlar.

79. O âfitâb-ı hüsündür nikâb-ı zülfü kalem

80. Hezâr şerm ü hiçâb ile şöyle zâkirdir

nikâbın aç:

1. **nikâbın aç:**

Matla 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtüsünü kaldırmak || Sevgilini yüzünü örten peçeyi kaldırması.

1. Nikâbın aç şakınma rüyunu sen mübtelâlardan

2. Eliñden geldiği ğayrı dirîğ etme gedâlardan

nikât-ı behcetin:

1. **nikât-ı behcetin:-in**

Tarih 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Yüzdeki- Güzelliğin ayrıntıları.

1. Hatt edince taşkiye metn-i münir-i 'arızın

2. Müstetir etdi nikât-ı behcet'in tefhîmini

nikbet:

1. **nikbet:**

Kaside 13

Mısra: 100

Talihsizlik.

99. Mağdemiñle cümle sür etdi Muhammed ümmeti

100. Nikbet ü idbârına a'dâ-yı dîn etdi 'azâ

nîk-hışâl:

1. **nîk-hışâl:**

Diğer 11

Mısra: 26

İyi yaratılıştı, huyu iyi.

25. Taraf-ı muhlîşi ederse su'âl

26. O kerîmü'l-hışâl ü nîk-hışâl

nîkrîz:

1. **nîkrîz:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 64

Klasik Türk müziği makamlarından biri.

63. Saña üç faşl edeyim baña destür

64. Biri nîkrîz bayâtı biri mähür

nîl:

1. **nîl:**

Kaside 20

Mısra: 70
Nil nehri.

69. Kef-i cüduna nisbet ü temşil
70. Kaṭra-i kemterini olmaz Nıl

2. nıl:

Kaside 20
Mısra: 72
Nil nehri.

71. Nice olsun bu cümle pür-feyezân
72. Nıl ise geh ziyâde geh nokşân

3. nıl:

Kaside 20
Mısra: 75
Nil nehri.

75. Nıl cüdü dem-i yesir eyler
76. Bu ise hep cihâmı sır eyler

4. nıl'în:-iñ

Kaside 20
Mısra: 77
Nil nehri.

77. Nıl'în olmaz şehâsı deryâda
78. Berr ü bahre bu cüda âmâde

5. nıl:

Kaside 20
Mısra: 79
Nil nehri.

79. Nıl anıñ yem-i şehâsından
80. Olur aḳdıǵı yerde şaǵ u esen

6. nıl'e:-e

Kaside 20
Mısra: 82
Nil nehri.

81. Etmese bād-ı himmeti icrâ
82. Sedd olur idi Nıl'e her mecrâ

7. nıl:

Kaside 20
Mısra: 83
Nil nehri.

83. Nıl bir cüy-ı endek-icrâdır
84. Bunuñ ihsânı 'ayn-ı deryâdır

8. nıl:

Gazel 23
Mısra: 12
Nil nehri.

11. Mâ-cerâ-yı dîde-i giryânımı görüp dilâ
12. Bahır acıyıp ağlaşır lar hâlime Nıl ü Fürât

nîm-bismil olur:

1. nîm-bismil olur:-ur

Kaside 7
Mısra: 41
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyice boğazlanmayıp yarı kesilmiş olan || Tam teslimiyetin olmayışı.

41. Nîm-bismil olur şikâr-ı taşdıǵ
42. Şübhe dil-i 'aşıkâna şıǵmaz

nî met:

1. nî met:

Tarih 2
Mısra: 14
İyilik, lütuf, ihsan.

13. Hâzret-i Bârî du 'â-yı 'âlemi maḳbûl edip
14. Eyledi şâyân hezârân nî met ü ikrâmına

2. nî mete:-e

Kaside 10
Mısra: 417
İyilik, lütuf, ihsan.

417. Eyleyip 'izz ü nî mete mu 'tād
418. Eyle ḳahr u ḡumûmdan âzād

3. nî mete:-e

Kaside 10
Mısra: 468
Nimet, bahşedilmiş rızık.

467. Ceste ceste verip teraḳḳiler
468. Etdi şad ḡüne nî mete maḫzar

4. nî mete:-e

Kaside 17
Mısra: 20
İyilik, lütuf, ihsan.

19. Bu ihtirâm Resûl-i Hüdâ'yadır lâ-şekk
20. Ederse tehniye lâyıḳ bu nî mete 'âlem

5. nî met:

Kaside 18
Mısra: 64
İyilik, lütuf, ihsan.

63. O imâm-ı ḫaḳıñ etmiş nigeḫin şun'-ı Hüdâ
64. Dosta nî met ü a 'dâsına seyf-i meslûl

6. nî meti:-i

Kaside 18
Mısra: 66
İyilik, lütuf, ihsan.

65. Odur ol pâdişeh-i mün'im ü 'âdil şeb ü rüz
66. Ki anıñ nî meti olmaḳda cihâna mebzûl

7. nî metiñ:-iñ

Kaside 18
Mısra: 108
İyilik, lütuf, ihsan.

107. Bahr ü ber cevdet-i ihsânıña sır ü reyyân
108. Nî metiñ öyle bahâr içre cihâna mebzûl

8. nî met:

Kaside 20
Mısra: 10
İyilik, lütuf, ihsan.

9. Hüsnü itmâm olur bu midḫat ile
10. Pür olur enderûnu nî met ile

nî met olmasa:

1. **ni' met olmasa:-masa**

Kaside 10

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlara her açıdan fayda sağlamak.

97. Olmasa zātı ümmete ni' met

98. Nâzil olmazdı kaçra-i rahmet

ni' met-i tām:

1. **ni' met-i tām:**

Kaside 10

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün nimetler.

133. Bereketle toplu o ni' met-i tām

134. Yediler sır olunca şahb-ı kirām

ni' met-i 'uzmā bulupdur:

1. **ni' met-i 'uzmā bulupdur:-up, -dur**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En büyük lütfâ, ihsana ulaşmak.

3. Ne şebdir ol şeb-i zînet-fezâ-yı revnağ-ārâ kim

4. Bulupdur cânib-i Hâk'dan hezārân ni' met-i 'uzmā

ni' met-i yāre ermeve:

1. **ni' met-i yāre ermeve:-me, -ye**

Gazel 256

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşmak.

5. 'Aşık o durur eyleye her derde tahammül

6. Bâr olmayacak ermeye dil ni' met-i yāre

nişāba bālîğ oldukça:

1. **nişāba bālîğ oldukça:-duğ, -ça**

Gazel 270

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin nazarında- belirli bir kıymete ulaşmak, değerli olmak.

5. Netice müdde 'â-yı 'aşkı isbât eyler efgânım

6. Sırışkimle nişāba bālîğ oldukça şehâdetde

nişābürî:

1. **nişābürî:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 58

Nişaburlu olan.

57. Nedimimden benim var zāt-ı ma'mûr

58. Nişābürî demekle ya'ni meşhûr

nişān:

1. **nişān:**

Kıt'a 13

Mısra: 2

İz, işaret, belirti.

1. Netice emriñe râmız bu 'arşagehde seniñ

2. Deriñde bilmege şıdkım nişān gönderdik

2. **nişānı:-ı**

Kaside 20

Mısra: 273

İz, işaret, belirti.

273. Bir atışda urup nişānı o şāh

274. Oldu altun pür-kelef bir māh

3. **nīsāna:-a**

Kaside 27

Mısra: 26

Nisan ayı || Sedeflerin inci ile dolması için gerekli olan Nisan yağmurları.

25. Ol ki dest-i keremi dehere güher-pāş olsa

26. Dağı nīsāna sadeplerden el açmaz deryā

4. **nişān:**

Gazel 172

Mısra: 6

İz, işaret, belirti.

5. Egerçi güdi dem-i vuslat ey kemān-ebrū

6. Deründa kaldı şafāya yeri nişān ancak

nişān olmuş:

1. **nişān olmuş:-muş**

Gazel 155

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İz, işaret taşımak.

5. Koparmış şahid-i gül-bergi yer yer bād yerinden

6. Hārāb-ābād olup gülşen kıyāmetden nişān olmuş

nişāne:

1. **nişānedir:-dir**

Kaside 28

Mısra: 43

Far. Hedef, eser, iz, alamet.

43. Cünbiş-i tür-i nişānedir ki a'dāyı memāt

44. Menziline da'vet üzre olmasın iñtār eder

nişāne eder:

1. **nişāne eder:-er**

Gazel 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hedef olmak.

5. Kim eder cānın nişāne tîğ-i ser-tîze o yār

6. Geldi almış deste hançer şulh-düşmen ceng-düst

nişān-ı tîr-i hier oldum:

1. **nişān-ı tîr-i hier oldum:-dum**

Terkib-bend 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık oklarının hedefi olmak || Âşığın sürekli olarak ayrılığa maruz kalması.

25. Fiğān ey nāvek-endāz-ı dil-i zār

26. Nişān-ı tîr-i hier oldum ser-ā-pā

nişān-ı zer-endüz:

1. **nişān-ı zer-endüz:**

Kaside 20

Mısra: 266

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Altın kazanmanın alameti, işareti.
265. Meyl-i remy-i tüfeng edip bir rüz
266. Kõndu pişen nişân-ı zer-endüz

nişânın olur:

1. nişânın olur:-ur

Matla 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İz, işaret taşımak.

1. Ne rütbe kâmilî olsañ cihânın
2. Olur seng-i mezâr âhîr nişânın

nişâr:

1. nişâra:-a

Tarih 1

Mısra: 28

Saçmak.

27. Nücûmundan felek etmiş müheyyâ
28. Nişâra bir tabağda dürr-i meknûn

nişâr etmekde:

1. nişâr etmekde:-mek, -de

Tarih 1

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçmak, serpmek || Gökyüzünde yıldızların dağınık duruşundan hareketle, feleğin altın saçması bağlamında.

39. Degül encüm sürüründen bu süra
40. Felek her şeb nişâr etmekde altun

nisbet:

1. nisbet:

Tarih 1

Mısra: 71

Göre, nazaran, nisbetle.

71. Aña nisbet ile bir kıtra olmaz
72. Eger cüduyla hem-vezn olsa Ceyhün

2. nisbetle:-le

Gazel 12

Mısra: 6

Göre, nazaran, nisbetle.

5. Āfitāba ben cemālîñ nice teşbîh eyleyim
6. Zerre olmaz hüsnuñe nisbetle kemter āfitāb

3. nisbet:

Kaside 17

Mısra: 54

Göre, nazaran, nisbetle.

53. Anıñ kemânını Rüstem ne kâdir ala ele
54. Kemân-ı sahtına nisbet kepâdedir Rüstem

4. nisbet:

Kaside 20

Mısra: 69

Göre, nazaran, nisbetle.

69. Kef-i cüduna nisbet ü temsîl
70. Kıtra-i kemterini olmaz Nîl

5. nisbetle:-le

Kaside 24

Mısra: 58

Göre, nazaran, nisbetle.

57. Sen o ihsân u kerem şahibisin kim Hâtem
58. Saña nisbetle sehä-ıhvânıñ bir şey'-i haķır

6. nisbetledir:-le, -dir

Gazel 122

Mısra: 7

Göre, nazaran, nisbetle.

7. Zevkına nisbetledir refâir-ı kilik-i hoş-edâ
8. Kâmilîñ nev-lika-i ārâmı tamlar tamlamaz

nisbetle:

1. nisbetle:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 72

Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.

71. Cihânda 'aşkın eyüsü olur mu
72. Velikin ehveni nisbetle tãlib

2. nisbetle:

Matla 4

Mısra: 1

Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.

1. Eşkime nisbetle kıtra degilken bārân
2. Baña yol vermiyor olmaķlığa cânâna revân

nişeste:

1. nişestesi:-si

Kaside 12

Mısra: 120

Oturacak yer.

119. Gözü çıkar aña böyle baķan la'în ü bediñ
120. Olur nişestesi âhîr hafîr-i maķhûrî

nisyân:

1. nisyâna:-a

Gazel 285

Mısra: 8

Ar. Unutma, unutkanlık.

7. Bu tegâfûl-güne vaz'-ı nâ-pesendide neden
8. Böyle nisyâna sebep ne 'aşık-ı şeydâları

nişîb:

1. nişîb:

Diğer 11

Mısra: 47

İniş || Kolaylık.

47. Bize her bir nişîb firâz oldu
48. Muıtrıbm âh-ı cân-güdâz oldu

nişîb-i ğamında:

1. nişîb-i ğamında:-ın, -da

Diğer 10

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gamın derine inmesi || Gönlün kederlenmesi.

35. Mişâl-i nây-ı maħabbet gezip o perdeleri
36. Gehî nişîb-i ğamında gehî firâz-ı hevâ

nişîmen:

1. nişimen:

Kaside 1

Mısra: 14

Oturma yeri || Düz alanlar, yerleşim yerleri.

13. Kùhlar ser-firâz-ı ikrâmı

14. Her nişimen qarîn-i in'âmı

2. nişimenler:-ler

Kaside 19

Mısra: 11

Oturma yeri || Düz alanlar, yerleşim yerleri.

11. Feraḥ-e fzâ feraḥ-perver nişimenler ki zeyn olmuş

12. Tesellî-hâne-i feyz-i tecellîdir dil-i zâre

nişimen kıll:

1. nişimen kıll:

Gazel 24

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oturulacak yer haline getirmek || Sürekli gidilen mekan haline getirmek.

13. Sâlimâ mey-hâne-i 'aşkı nişimen kıll müdâm

14. Bulmak isterseñ eger âlâm-ı dünyâdan necât

nişimen-ber-nişimen:

1. nişimen-ber-nişimen:

Kaside 34

Mısra: 38

Yuva üstüne yuva.

37. Be-her-câ gülşenin olmuş hezârân menkabet-hvânı

38. Nişimen-ber-nişimen bülbül-i güyende güyâdır

nişimenger-i bâzû evler:

1. nişimenger-i bâzû evler:-r

Gazel 102

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Koluna takmak.

9. Varaq-ı vaşf-ı şafâ-güster-i yâri Sâlim

10. Hırz-ı peymânçe nişimenger-i bâzû evler

nişimen-i pür-zeyn:

1. nişimen-i pür-zeyn:

Kaside 20

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldukça süslü, güzel yer || İstanbul.

105. Bâ-ḥuşûş ol nişimen-i pür-zeyn

106. Câmi 'ü'n-ni 'me mecma 'u'l-bahreyn

nişin:

1. nişiniz:-iz

Gazel 126

Mısra: 7

Oturmak.

7. Künc-i 'uzletde nişiniz merḥamet kıll sevdigim

8. Güşe-i çeşmiñle olsun bir nigâha kâ'iliz

n'isle:

1. n'ışlediñ:-diñ

Kaside 10

Mısra: 491

Ne işlemek, ne yapmak.

491. Görelim n'ışlediñ sen ey bî-zâd

492. Mütecâsir garîb-i sifle-nihâd

2. n'ışler:-r

Gazel 141

Mısra: 5

Ne işlesin, ne yapsın.

5. Göñül çâh-ı zenaḥdânında n'ışler kimseler bilmez

6. O nâ-ka'r-ı felâketden 'aceb şıyṭ u şadâ gelmez

3. n'ışlerler:-r, -ler

Gazel 235

Mısra: 2

Ne işlemek, ne yapmak.

1. Maḥrem-i didâr olanlar bir zamân maḥbûl iken

2. Şimdi n'ışlerler 'aceb hicriñ ile meşgûl iken

4. n'ışlesin:-sin

Gazel 235

Mısra: 3

Ne işlemek, ne yapmak.

3. Ḥvâbdır ser-mâye-i yek şeb neşâta n'ışlesin

4. Ehl-i manşib eglenir ru'yâ ile ma'zûl iken

n'ışlesin:

1. n'ışlesin:

Diğer 2

Mısra: 25

Ne işlesin, ne yapsın.

25. N'ışlesin dür olup bu bî-çâre

26. Eglenir midḥatîñle hemvâre

2. n'ışlesin:

Diğer 9

Mısra: 31

Ne işlesin, ne yapsın.

31. Lîk ammâ ki n'ışlesin devrân

32. Etdi âḥir muḥârin-i hicrân

3. n'ışlesin:

Kaside 22

Mısra: 115

Ne işlesin, ne yapsın.

115. N'ışlesin şad ḥadenge yek sâmân

116. Neylesin biñ cefâya bir insân

4. n'ışlesin:

Gazel 103

Mısra: 3

Ne işlesin, ne yapsın.

3. Ne yapsın baña tâlî' n'ışlesin ḡamzeñ dil-i zâra

4. Ne olduysa baña cânâ muḥaşşal senden olmuşdur

nitekim:

1. nitekim:

Kaside 17

Mısra: 76

Sonuç olarak.

75. Kula da lāyık olan hep du'ā-yı devletdir
76. Nitekim 'āleme yek-ser senāsıdır elzem

2. nitekim:

Kaside 20

Mısra: 240

Sonuç olarak.

239. Kārım ancağ benim be-her cāda
240. Nitekim sağ olam bu dünyāda

3. nitekim:

Kaside 26

Mısra: 53

Sonuç olarak.

53. Nitekim ola cihān leyl ü nehāra maqrūn
54. Nitekim ola zemīn muntazır-ı şayf u şitā

4. nitekim:

Kaside 26

Mısra: 54

Sonuç olarak.

53. Nitekim ola cihān leyl ü nehāra maqrūn
54. Nitekim ola zemīn muntazır-ı şayf u şitā

niyāz:

1. niyāz:

Müseddes 1

Mısra: 28

Yalvarma, rica, istirham.

27. Bilmedi gıtdi nedir 'ālemede tertīb-i vefā
28. Etmiyor te'sİR aşlā bir niyāz ile recā

2. niyāz:

Kaside 6

Mısra: 2

Yalvarma, rica, istirham.

1. Olaldan 'āşık u ma'sūk cānā şem' ü pervāne
2. Niyāz u nāz 'arz eyler ser-ā-pā şem' ü pervāne

3. niyāzına:-in, -a

Diğer 11

Mısra: 11

Yalvarma, rica, istirham.

11. Mevleviler niyāzına bir bir
12. Luṭf-ı pāki ola hemīn dā'ir

4. niyāza:-a

Matla 47

Mısra: 1

Yalvarma, rica, istirham.

1. Niyāza ruḥşat olsa bu dil-i bī-tākat el vermez
2. Eger güyālīgim ṭutsa niyāza ruḥşat el vermez

5. niyāza:-a

Matla 47

Mısra: 2

Yalvarma, rica, istirham.

1. Niyāza ruḥşat olsa bu dil-i bī-tākat el vermez
2. Eger güyālīgim ṭutsa niyāza ruḥşat el vermez

6. niyāzi:-ı

Gazel 51

Mısra: 11

Yalvarma, rica, istirham.

11. Niyāzi dergehiñden Sālim-i nā-çiz ü maḥzūnuñ
12. Nigāh-ı dīde-i luṭfuñ ile manzūr olmağdır

7. niyāza:-a

Gazel 131

Mısra: 11

Yalvarma, rica, istirham.

11. Merām-ı Sālim-i zārı niyāza sultānım
12. Biraz müsā'ade-i ilticāya muntazırız

8. niyāzım:-ım

Gazel 135

Mısra: 5

Yalvarma, rica, istirham.

5. Niyāzım ṭālī'imle etmede şad baḥş ü şad āşüb
6. Nizām-ı mülket-i sinem mi vardır yer-be-yer sensiz

9. niyāzlar:-lar

Gazel 139

Mısra: 8

Yalvarma, rica, istirham.

7. Mekāşid ile hemişe rehinde 'āşıklar
8. Niyāzlar ile yek-ser gider gelir ṭurmaz

10. niyāzi:-ı

Gazel 169

Mısra: 5

Yalvarma, rica, istirham.

5. Kalır niyāzi ser-ā-beste 'āşık-ı zārıñ
6. Nezāre-sāzi-i eṭrāf-ı ihtimāl olarak

11. niyāzıñ:-ıñ

Gazel 169

Mısra: 7

Yalvarma, rica, istirham.

7. Ederdi belki niyāzıñ kabül ol şāhiñ
8. Düşülse pāyına bir ṭālib-i vişāl olarak

12. niyāzımız:-ımız

Gazel 172

Mısra: 4

Yalvarma, rica, istirham.

3. Naşib olur mu ki āyā görüşmemiz Ḥağ'dan
4. Budur niyāzımız ey mäh-ı dil-sitān ancağ

13. niyāzi:-ı

Gazel 185

Mısra: 1

Yalvarma, rica, istirham.

1. Baḥt olur māni' niyāzi kāma taqrīb eylesek
2. Çarḥ eder tekdİR eger ümmid-i taṭyīb eylesek

14. niyāzım:-ım

Gazel 289

Mısra: 5

Yalvarma, rica, istirham.

5. O şüha söyle niyāzım benim meded ey āh
6. Göñül kudūmunu ister gelir mi gelmez mi

niyāz etdikçe:

1. **niyāz etdikçe:-dikçe**

Müseddes 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarıp yakarmak.

25. Derdine bir çare var mıdır derinde Sâlimâ
26. Sen niyāz etdikçe lutfun eyler ol zâlim cefâ

niyāz etdim:

1. **niyāz etdim:-dim**

Diğer 5

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarıp yakarmak.

23. Hele ibrâmı ben dırâz etdim
24. Şimdi teşrîfiñiz niyāz etdim

niyāz etmekte:

1. **niyāz etmekte:-mek, -de**

Gazel 67

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarıp yakarmak.

5. Niyāz etmekte ey dil etme te' hîr
6. Ede şâyed dil-i dildâra te' şîr

niyāz evlemeden:

1. **niyāz evlemeden:-me, -den**

Matla 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak, ricada bulunmak.

1. Baĥmazsa o meh-pâre eger 'âşık-ı zâre
2. Cânâna niyāz evlemeden ġayrı ne care

2. **niyāz evlemeden:-me, -den**

Gazel 256

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak, yakarmak; ricada bulunmak.

1. Baĥmazsa o meh-pâre eger 'âşık-ı zâre
2. Cânâna niyāz evlemeden ġayrı ne çäre

niyāz evler:

1. **niyāz evler:-r**

Gazel 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak.

3. Gönül dil-dâde-i cevri ü 'itâbıñdır hemîn nâziñ
4. Derûni sevdiğim senden recâ eyler niyāz eyler

niyāz eyleriz:

1. **niyāz eyleriz:-riz**

Diğer 9

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak, ricada bulunmak.

129. Eyleriz hep teveccühünü niyāz
130. Ede Haĥ cümlesini ser-efrâz

niyāz eyleyerek:

1. **niyāz eyleyerek:-yerek**

Tarih 3

Mısra: 205

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak, ricada bulunmak.

205. Kal' alar verdiler ol zât(a) niyāz eyleyerek
206. Hâşılı verdi o da lutf edip şulha rızâ

niyāz olunur:

1. **niyāz olunur:-ur**

Diğer 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua edilmek, yalvarmak.

13. Ney-i hâmeyle naġme-sâz olunur
14. Bizleri 'afviñiz niyāz olunur

niyāz u nâleden:

1. **niyāz u nâleden:-den**

Gazel 148

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarma ve feryat.

9. Olur elbette ey Sâlim bize bâr-ı emel bir gün
10. Niyāz u nâleden 'âşık olanlar ictinâb etmez

niyāz-ı 'âşık-ı ser-bâz:

1. **niyāz-ı 'âşık-ı ser-bâz:-r**

Kaside 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cesur âşıkların yalvarışları.

15. Dil-i ma'şûku mûm eyler niyāz-ı 'âşık-ı ser-bâz
16. Bu ma'nâyı eder iş'âr hâlâ şem' ü pervâne

niyāz-ı dervîşe:

1. **niyāz-ı dervîşe:-e**

Diğer 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dervîşin yalvarıp yakarması.

9. Çille-i her niyāz-ı dervîşe
10. Mâye-baĥşendekâr-ı dil-rîşe

niyāz-ı dūr u dırâz u zamîme-sâz:

1. **niyāz-ı dūr u dırâz u zamîme-sâz:**

Gazel 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artıp uzayan yalvarma - Durmadan devam eden anlamında-

3. Olur hemîn dil-i 'uşşâk-ı zâr u şeydâya
4. Niyāz-ı dūr u dırâz u zamîme-sâz lezîz

niyāzi eyle:

1. **niyāzi eyle:**

Kaside 31

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak, ricada bulunmak.

89. İltizâm eyle du 'âsın o 'adimü'l-mişlin
90. Bu niyāzi şeb ü rüzân u be-her-câ eyle

niyâz-ı kuyuñdur:

1. **niyâz-ı kuyuñdur:-uñ, -dur**

Diğer 11

Mısra: **105**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua edilen eşik,kapı.

105. Şevkler bir niyâz-ı kuyuñdur

106. Tâ'ifân-ı hicâz-ı kuyuñdur

niyâz-ı vuşlatı:

1. **niyâz-ı vuşlatı:-ı**

Tahmis 3

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma yakarışı.

3. Nezâket ile derûn 'âlemin beyân eyle

4. Niyâz-ı vuşlatı ol şûha bî-zebân eyle

niye:

1. **niye:**

Gazel 204

Mısra: **6**

Niçin, neden?.

5. Biz ümîd-i vuşlat ile hiç sıklet etmeziz

6. Ol perî-rûyu niye bî-hûde tekdîr edelim

niyyet:

1. **niyyeti:-ı**

Kaside 8

Mısra: **71**

Kasıt, maksat.

71. Sebûl-i Ka'be-i na't-i Resûl'e niyyeti var

72. Ki dil-harâb-ı zamîrin bu sa'ya 'âmirdir

2. **niyyet:**

Gazel 118

Mısra: **8**

Kasıt, maksat.

7. Görür müyüz bu şeb âyâ o mâh-ruhsârı

8. Geceyle varmağa kûy-ı nigâra niyyet var

3. **niyyetim:-im**

Gazel 199

Mısra: **6**

Kasıt, maksat.

5. Nâ'il-i 'îd-i vişâliñ olmağ olmaz her zamân

6. Bir zamân da rûze-dâr-ı hicriñ olmağ niyyetim

nizâ':

1. **nizâ'ı:-ı**

Kaside 14

Mısra: **31**

Tartışma, çekişme.

31. Nizâ'ı kaç edip şemşîr-i kahrîñ

32. Bütün aqtâra şâmil oldu naşriñ

nizâm:

1. **nizâm:**

Lugaz 2

Mısra: **19**

Düzen.

19. Bu kadar hâşılı nizâm üzre

20. İşleri cümle intizâm üzre

2. **nizâm:**

Kaside 20

Mısra: **93**

Düzen.

93. Bu nizâm ile kuvvet-i kâhir

94. Kağı bir devlete müyesserdir

3. **nizâmına:-ın, -a**

Kaside 22

Mısra: **47**

Düzen.

47. Anıñ ednâ nizâmına yek-ser

48. Mülk-i Keyhüsrev olsa reşk eyler

4. **nizâmı:-ı**

Gazel 111

Mısra: **6**

Düzen.

5. Eskidikçe 'âşıkın kem-pâye eyler dil-berân

6. Devlet-i hüsnün nizâmı cümle bu âyîn olur

nizâm üzre:

1. **nizâm üzre:**

Gazel 120

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzenli, toplu.

3. Ser-i zülfün gehî eyler perişân geh nizâm üzre

4. Dil-i 'uşşâk-ı zâra cevz eder ol şûh hem etmez

nizâm-ı 'adli:

1. **nizâm-ı 'adli:-ı**

Kaside 30

Mısra: **29**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletli düzen.

29. Nizâm-ı 'adli gürg ü mişi hem-reh eyleyip etdi

30. Ser-â-pâ menkabet-hvânı dil-i a'lâ vü ednâyı

nizâm-ı dîn-i mübîne:

1. **nizâm-ı dîn-i mübîne:-e**

Kaside 8

Mısra: **86**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam'ın nizâmı.

85. Resûl-i luţf-hazine şefâ'a-gencine

86. Nizâm-ı dîn-i mübîne mu'in ü nâşırdır

nizâm-ı mülket-i devlet:

1. **nizâm-ı mülket-i devlet:**

Tarih 8

Mısra: **47**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devletin nizâmını sağlayan || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

47. Nizâm-ı mülket-i devlet vezîr-i Kahramân-şavlet

48. Sebât-efkende-i himmet kerîm-i kâmilü'l-ağlâk

nizâm-ı mülket-i hüсне:

1. **nizām-ı mülket-i hüsne:-e**

Gazel 241

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesinin düzeni.

9. Perişân etmesin zülfüñ şabāya söyle luft eyle

10. Nizām-ı mülket-i hüsne bu el vermez haledir bu

nizām-ı mülket-i sînem:

1. **nizām-ı mülket-i sînem:**

Gazel 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yürek ülkesinin düzeni -içi-

5. Niyâzım tâlî'imle etmede şad bahş ü şad aşüb

6. Nizām-ı mülket-i sînem mi vardır yer-be-yer sensiz

nizâmın buldu:

1. **nizâmın buldu:-du**

Kaside 13

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzene girmek.

33. Halk edip halkı nizâmın buldu cümle kâ'inât

34. Gâh şüret eyledi emr-i halâkat iktizâ

nizâmü'l-mülk-i 'osmânî:

1. **nizâmü'l-mülk-i 'osmânî:**

Kaside 25

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Osmanlı'nın Nizâmü'l-mülk'ü || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

21. Vezîr-i ma'delet-pîrâ Nizâmü'l-mülk-i 'Osmânî

22. Zihî Hâtem-şiyem düstür-ı ekrem âşaf-ı dānâ

nizâr:

1. **nizârım:-ım**

Diğer 10

Mısra: 23

Zayıf, aciz, düşkün.

23. Şu rütbe zâr u nizârım firâk ile ben kim

24. Kemîne rütbesin etmek ne mümkün istinbâ

2. **nizâr:**

Tarih 17

Mısra: 81

Zayıf, aciz, düşkün.

81. Şimdi Türkistân-ı mihnetde kalıp zâr u nizâr

82. Hâlime bakdıkça ben olmakdayım hayret-ğarîn

nizâr kalmazız:

1. **nizâr kalmazız:-maz, -ız**

Gazel 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf, bitkin kalmak.

5. Kalmazız biz şeb-i deycür-ı mahabbetde nizâr

6. Hâle-âğuş-ı şafâ-yı meh-i tâbânız biz

nîze-i elmâs:

1. **nîze-i elmâs:**

Kaside 31

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elmas mızrak.

63. Mûy-ı çinî midir ol nîze-i elmâs mıdır

64. Hele bir diğkat ile nazra-i minâ eyle

nîze-i ğamze-i gül-gününu:

1. **nîze-i ğamze-i gül-gününu:-uñ, -u**

Kaside 31

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli gamze mızrağı || Âşığın kanından hareketle öldürücü etkisi olması.

61. Dil şikâr etmede şeh-bâz-ı nigâhıñ besdir

62. Nîze-i ğamze-i gül-gününu ihfâ eyle

nîze-i ser-tîz olmuş:

1. **nîze-i ser-tîz olmuş:-muş**

Kaside 19

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Ucu- sivri mızrağa dönüşmek, benzemek || Susen çiçeği.

31. Derûn-ı zâğa her bir süsen olmuş nîze-i ser-tîz

32. Düşer mestâneveş bi-hüş olup âvâre âvâre

noğşân:

1. **noğşânna:-ın, -a**

Terci-bend 1

Mısra: 34

(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.

33. Zerrece cevri ü 'itâb etmezsiñ aşlâ benedeñ

34. Cürm ü noğşânına bakmazsiñ dil-i nâlânımıñ

2. **noğşân:**

Lugaz 2

Mısra: 8

Eksik, az.

7. 'Askerîsi be-her-ıaraf her ân

8. Ne ziyâde olur ne hod noğşân

3. **noğşân:**

Kaside 3

Mısra: 81

(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.

81. Dile noğşân ile olma mu'âhiz

82. Bi-sû'î'l-fi'li rabbî lâ-tu'âhiz

4. **noğşân:**

Tahmis 3

Mısra: 6

Eksik || Cahil insan, ham kişi.

5. Edâya kâdir iseñ ey gönül hemân eyle

6. Cihânda dâ'ireme gelmesin diyen noğşân

5. **noğşân:**

Kaside 20

Mısra: 72

Eksik, az.

71. Nice olsun bu cümle pür-feyezân
72. Nîl ise geh ziyâde geh noqşân

6. **noqşân:-ı**

Kaside 20

Mısra: 328

(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.

327. Setr ede zeyl-i luţf u ihsânı

328. Suhanımda meger ki noqşâmı

7. **noqşân:**

Gazel 154

Mısra: 7

Eksik, az.

7. Hât-âverlikde bile kıl kadar noqşân cevri etmez

8. Muqaddem devlet-i hüsnü o yâr-i pür-cefâ sürmüş

8. **noqşân:**

Gazel 263

Mısra: 12

Eksik || Cahil insan, ham kişi.

11. Bakılmaz Sâlimâ kâlâ-yı ehl-i ma'rifet çarhda

12. Hemîşe gün-be-gün noqşân gelmekte haridâre

noqşân eder:

1. **noqşân eder:-er**

Gazel 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik yapmak, tam bitirmemek.

1. Bî-kesânı nola ihlâk etse âlâm u keder

2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdiğin noqşân eder

noqşân gelmez:

1. **noqşân gelmez:-mez**

Tarih 10

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksilmek.

29. Hüsnüne hâtt ile gelmez noqşân

30. Şun'ı Hâkk kâbil-i noqşân olmaz

2. **noqşân gelmez:-mez**

Gazel 94

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksilmek.

7. Hemîşe mâlîna gelmez şahîleriñ noqşân

8. Cihânda hârcı hâsîsiñ dahı ziyâde gider

noqşân olmaz:

1. **noqşân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiklik, kusur oluşturmak.

1. Rüyüña hâtt ile noqşân olmaz

2. Hârsız hiç gülîstân olmaz

2. **noqşân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiklik, kusur oluşturmak.

11. Dil-hırâşide olurduk andan

12. Andan ammâ saña noqşân olmaz

3. **noqşân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik olmak, eksilmek.

73. Ya 'ni bû mısra '-ı târih etmiş

74. Saña hiç hâtt ile noqşân olmaz

noqsâne bakması:

1. **noqsâne bakması:-ma, -sın**

Gazel 273

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiklik, kusur görmek.

9. Kendi eksikliğime mu'terifim hem-çü hilâl

10. Bakmasıñ gelsin o meh-pâre bu gün noqşâne

noqta:

1. **noqtalar:-lar**

Kaside 8

Mısra: 74

Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.

73. Maqâmda Hacerü'l-esved'e müşâbihdir

74. O noqtalar ki şenâna medâr u dâ'irdir

2. **noqta:**

Gazel 276

Mısra: 3

Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.

3. 'Âlem ol 'âlem idi noqta ser-â-beste idi

4. Kalem-i nâdire-perdâzda imlâ yoğidi

noqta-i hamrâ:

1. **noqta-i hamrâ:**

Kaside 10

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı noqta || Kanlı gözyaşları.

19. Şâf-ı eşkim ola sütür-ı edâ

20. Eşk-i hün-pâş noqta-i hamrâ

noqta-i şekdir:

1. **noqta-i şekdir:-dir**

Tarih 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şüpheli, belirsiz noqta || Yüzdeki ayva tüyleri.

5. Güyyâ noqta-i şekdir ser-i hâtt

6. Hâttîñi yek nîgeh 'irfân olmaz

noqta-i tev'em:

1. **noqta-i tev'em:**

Kaside 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki, çift noqta || Bir çift göz.

67. Gerek 'âlem gerek benî Âdem
68. Kâse-i nûna nokta-i tev'em

n'ol:

1. **n'olduğunu:** -duğ, -un, -u
Tahmis 3
Mısra: 14
Ne olmak, ne hale gelmek.
13. Bu reng-i rüyu temâşâ edip gül-i terde
14. Bekâsı n'olduğunu aıla devletin serde

nola:

1. **nola:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 37
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
37. Nola endüh-şifat 'âşık-ı zâr
38. Kudretü'llâhı ederse efkâr
2. **nola:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 47
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
47. Şeb-nem-i gül nola saçarsa gül-âb
48. Sevdigi etdi gülistâna şitâb
3. **nola:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 49
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
49. Nola zerrin kadeh olsa düşmen
50. Lâle aldı kadehin destinden
4. **nola:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 114
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
113. Taleb etdikçe sipihri şeytân
114. Kuvulursa nola andan her ân
5. **nola:**
Tesdis 2
Mısra: 25
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
25. Perîşân-târ ederse nola hergiz dilleri gamda
26. Velî bend eyleyen dildir yine Sâlim o perçemde
6. **nola:**
Kıt'a 2
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Nola züvvâr ederse şüsten-i pâ cümle-i gamdan
4. Be-her fevvâre-i havzı eder rencide-i eşvâk
7. **nola:**
Gazel 2
Mısra: 6
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Tezâhüm eyledikçe düd-ı âhı halka-ber-halka
6. Nola olsa ser-i 'âşıkda şekl-i âsumân peydâ
8. **nola:**
Tahmis 2

Mısra: 12

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

11. Bezm-i hasretde benim ney gibi her dem nâlân
12. Nola bülbül-şifat etsem heme şeb âh u figân

9. **nola:**

Tarih 3

Mısra: 146

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

145. Sebz olurdu kadem-i pâk-i Nebî başdığı yer
146. Dest-i pâki tokunan yer nola olsa hazrâ

10. **nola:**

Tarih 3

Mısra: 147

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

147. Nûru pür-nür eder ise nola dideleri
148. Bir yeşil nûr-ı mücessemdir o sancak güyâ

11. **nola:**

Tarih 3

Mısra: 150

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

149. Ya kimiñ tuhf-e-i pâkidir o nûr-ı nüvvâr
150. Nola el üzre tutarsa anı 'âlem her câ

12. **nola:**

Diğer 3

Mısra: 100

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

99. Şeh-i hübâna şehâ taht u makarr İstanbul
100. Meyl ederse nola 'âlem ki şafâsı pek bol

13. **nola:**

Diğer 4

Mısra: 77

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

77. Gıbta olsa nola kim bu süde
78. Vech ederse derine fersüde

14. **nola:**

Gazel 4

Mısra: 5

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

5. Nola bulmazsam rehâ tîr-i müjeñden bahtveş
6. Gamze-i cellâd-ı bî-rahmîñ da düşmendir baña

15. **nola:**

Gazel 4

Mısra: 9

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Nola cânı gibi hıfz eyleser Sâlim yäreñi
10. Ber-güzâr-ı dâg-ı sinem cümle sendendir baña

16. **nola:**

Tarih 5

Mısra: 10

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Lâyık-ı eltfâf-ı şâhib-devlet ü ihsânsın
10. Nola olsañ mazhar-ı cüd u 'atâyâ-yı nefis

17. **nola:**

Kaside 6

- Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Kazâ böyle tecellî eylemiştir nola kim olsa
4. Cihân-süz u pür-âteş nâ-şikibâ şem' ü pervâne
18. **nola:**
Kaside 6
Mısra: 7
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Nola her rüz olurlarsa nihân-ı hıvâbi-i 'uzlet
8. Kanı bir şeb kim etmez anı ihyâ şem' ü pervâne
19. **nola:**
Kaside 6
Mısra: 18
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
17. Maḥabbet 'âşıkâ ser-māye-i kālâ-yı vuslatdır
18. Bu ma'nâyı nola kim etse icrâ şem' ü pervâne
20. **nola:**
Kaside 6
Mısra: 23
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
23. 'Araḡ-rizân u pür-dâḡ olsa nola ehl-i meclisde
24. Olup şermende oldu nâ-şikibâ şem' ü pervâne
21. **nola:**
Kaside 6
Mısra: 29
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
29. Daḡıl-i bezmdir nola şabâ-yı zer-nişân ber-düş
30. Olup eylerse destârın muṡallâ şem' ü pervâne
22. **nola:**
Kaside 6
Mısra: 34
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
33. Nihân olmaz dil-i ma'sûḡ u 'âşıkda olan esrâr
34. Nola kim birbirini olsa dâna şem' ü pervâne
23. **nola:**
Kaside 6
Mısra: 91
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
91. Nola revnaḡ-fezâ olsa ser-â-pâ şem' ü pervâne
92. Nedim-i bezm-i rindândır be-her-câ şem' ü pervâne
24. **nola:**
Kaside 7
Mısra: 59
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
59. Girmezse edāya nola medḡi
60. Bir muşta o şad hazâna sıḡmaz
25. **nola:**
Rûbai 7
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Eylerse nola şem'i hemin cây-ı 'ibâdet
2. Bu nûr ile buldu o tecellâ-yı 'ibâdet

26. **nola:**
Müfret 7
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Her varan nâme saña ḡolsa ḡulûş ile nola
2. 'Aks eder âyinesâ kâḡeze mâ-fî'l-bâliñ
27. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Bu eyyâmîñ ḡalâyık olsa nola menḡabet-ḡvânı
4. Bu eyyâmîñ nola meddâḡı olsa cümle-i âfâḡ
28. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 4
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Bu eyyâmîñ ḡalâyık olsa nola menḡabet-ḡvânı
4. Bu eyyâmîñ nola meddâḡı olsa cümle-i âfâḡ
29. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 7
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Nola kim secde-i şükrâne etse cümle-i maḡlûḡ
8. Ki ḡürşid-i sa'âdet etdi yek-ser 'âleme işrâḡ
30. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 17
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
17. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i ḡudret oldu kim nola
18. Hemin olsa müretteb-sâzi-i âyîn-i istigrâḡ
31. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 22
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
21. Görür ḡâr u ḡası dâmân-ı ḡülde ḡülsitân içre
22. Nola süsen ederse şeb-nem ile tıḡını berrâḡ
32. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 28
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
27. 'Arûs-ı şubḡa teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ
28. Nola kim al ṡutuk örterse çarḡa cümle-i âfâḡ
33. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 35
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
35. Nola dünyâ ser-â-ser şâd-ı teşrîfi olurlarsa
36. Nola 'âlem ser-â-pâ olsa rûy-ı pâkine müştâḡ
34. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 36
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
35. Nola dünyâ ser-â-ser şâd-ı teşrîfi olurlarsa
36. Nola 'âlem ser-â-pâ olsa rûy-ı pâkine müştâḡ

35. **nola:**
Tarih 8
Mısra: 42
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
41. Ne kenz ol bir muşavver nūr-ı raḥşāndır cihānyāna
42. Ḥarīdārān nola kim āsitānım etseler mıṣrāk
36. **nola:**
Tarih 9
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Nola ger nūh-āsumāna çıksa āh u zārımız
4. Mā'iliz hep nev-demīde ḥaṭṭ-ı 'anber-būyuña
37. **nola:**
Tarih 9
Mısra: 7
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Nola ayrılmazsa bir ān ṭal'atından ḥüsn ü ān
8. Ḥaṭṭ ile geldi ḥüsün ey nāzeninim kūyuña
38. **nola:**
Kıt'a 9
Mısra: 2
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Yitirmiş merdüm-i dīdem remedden naḫşını cānā
2. Niḡāha cüst ü cūya nola sıklet etse müjgānım
39. **nola:**
Gazel 9
Mısra: 2
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Yeñi başdan döşendim rāh-ı 'aşka ey dil-i şeydā
2. Ḥayāl-i yārime nola edersem cebhemi fersā
40. **nola:**
Gazel 9
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Ḥayāl-i nāzeninimle nola eşkim revān etsem
6. Kenār-ı vaşla el ermez sirişk olmayıcaḡ deryā
41. **nola:**
Kaside 10
Mısra: 373
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
373. Nola olsa helāk olur mu ba'id
374. 'Aş u Esved Ṭulāṭıla ile Velīd
42. **nola:**
Diğer 10
Mısra: 14
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
13. Firāk-ı ṭal'atın ey ebrusu bize miḥrāb
14. Şeb-i ḥayālimi tārīk eder ise nola
43. **nola:**
Gazel 10
Mısra: 6
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Ḥayāl-iñ etdi pinhān kendini cānā dü çeşmimden
6. Nola çengāller ile aransa dīdemiz her cā

44. **nola:**
Gazel 11
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Nola müşkil-güşā-yı 'uḡde-i 'uşşāk-ı zār olsam
4. Ser-i zūlf-i dil-āviz-i niḡāra şāneyim cānā
45. **nola:**
Gazel 11
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Nola murḡ-ı dilim kalsa ser-i zūlfünde ey sākī
10. Ḥabāb-ı sāḡar-ı raḥşān döker mestāneyim cānā
46. **nola:**
Muamma 15
Mısra: 2
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. 'İzārı var iken ḥürşid doğmaḡa elem çekmiş
2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-liḡā nola
47. **nola:**
Kaside 15
Mısra: 43
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
43. Mülük ederse nola dergehiñden istimdād
44. Düşüp ḡulübuna ru'b u mehābet-i şevket
48. **nola:**
Kaside 16
Mısra: 14
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
13. Şāhid-i gonca 'aceb ḡār ile ālūde olur
14. Nola kim eylese biñ dāḡı ḥüveydā bülbül
49. **nola:**
Kaside 16
Mısra: 21
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
21. Ḳatı pek tiz gezer mevsim-i ḡülzār nola
22. Böyle eḡāmı dirāz eylese şeydā bülbül
50. **nola:**
Kaside 16
Mısra: 24
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
23. Ermeden vaşl-ı ḡülistāna erer vaḡt-i hazān
24. Çāk çāk olsa nola nālede zībā bülbül
51. **nola:**
Kaside 16
Mısra: 29
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
29. Nola her nālede nev-rūza senālar etse
30. Gördüḡü luṭfu bilir cümle ḡod-ārā bülbül
52. **nola:**
Kaside 16
Mısra: 67
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
67. Nola müjgānını çārüb eder ise bāḡa
68. Ḥidmet-i ḡülde kuşūr eylemez aşlā bülbül

53. **nola:**
Matla 17
Mısra: **1**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Nola kim Taşçı-zâdem kıpsa 'âlemde dür-i yektâ
2. Hüdâ kâdirdir eyler seng-i hârâdan güher peydâ
54. **nola:**
Tarih 17
Mısra: **49**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
49. Ya 'ni küstâh u recâ olsam derînde ben nola
50. Luţfuña mu 'tâd-ı dirîneñ durur zâr u hâzîn
55. **nola:**
Kaside 17
Mısra: **31**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
31. Sürür ile nola meclis-girift-i şevk olsam
32. Terennüm etmede zîrâ elimde nây-ı kalem
56. **nola:**
Matla 18
Mısra: **1**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Nola kuhl etmege etsem ayağı tozun âmâde
2. Benim tâb-âver-i 'ayn-ı 'alilimdir 'Arab-zâde
57. **nola:**
Muamma 18
Mısra: **1**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Nür-ı dîdem taşlar ile dögünürsem ben nola
2. Nice demdir kim firâk-ı çeşmiñi bu dil çeker
58. **nola:**
Tarih 22
Mısra: **7**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Şevk-âver olur ise nola şıyt-ı cüyu
8. Şerh edip kulkul-i minâyı eder ol te'vîl
59. **nola:**
Tarih 22
Mısra: **9**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Eli degneklî olursa nola derbânı ferah
10. Kadem-i şah-ı zemîn eyledi hüsnün tekmiñ
60. **nola:**
Kaside 23
Mısra: **104**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
103. Gazel-perdâzi-i ney-pâre-i kilik-i şeker-rîzim
104. Nola tûti-i tab 'a olsa ders-âmüz-ı güyâyî
61. **nola:**
Tarih 24
Mısra: **6**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. 'Arz etse ruhsâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşterî gökde nola şems ü kamer
62. **nola:**
Kaside 24
Mısra: **9**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Yazılan vâkı 'a levh üzre sürür olsa nola
10. Ki murâd üzre felek ediyor anı ta 'bir
63. **nola:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
13. Hâcet olmazsa nola 'anbere kim etmişdir
14. Müjde-i maqdemî bu cümle cihânı ta 'fir
64. **nola:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Bihzâd olursa 'âciz-i resm-i femî nola
4. Yârîñ dehân-ı ma 'dumu taşvîr olur mu hiç
65. **nola:**
Kaside 28
Mısra: **39**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
39. Nola kim dârü 'ş-şifâ dense cihâna hasteyî
40. Bahtı şimdi merhem-i luţfuñ ile tîmâr eder
66. **nola:**
Kaside 29
Mısra: **28**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
27. Kaşabü 's-sebk-ı himem hâme-i cüdudur anıñ
28. Nola olursa sevâd-ı kerem aña mahber
67. **nola:**
Müfret 29
Mısra: **1**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Bir vişâliñe fedâ olsa nola
2. Her neye mâlik isem sultânım
68. **nola:**
Kaside 30
Mısra: **50**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
49. Fezâ-yı sine-i lâgarda mevc-i üstühvânımdan
50. Dil-efgârâna göstersem nola ben şekl-i deryâyı
69. **nola:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Cüşîş-i gerdiş-i gird-âb-ı gâma olsa nola
8. Sâhil-i emn ü emân güşe-i dâmân-ı şabûh
70. **nola:**
Gazel 31

- Mısra: 10
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Gösterir şüretini her kese Sâlim bî-reyb
10. Nola mir'ât-ı 'avâlim ise devrâne kadeh
71. **nola:**
Gazel 32
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Müttaķine nola tã'atde olur ise felâh
2. Âdemi zühd ü kanâ'at eder elbet işlâh
72. **nola:**
Gazel 33
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Der-i devlet-me'âbindan nola bigâne olsaķ biz
6. Gürüh-ı bî-dilân ile ezelden âşinâdır çarh
73. **nola:**
Kaside 35
Mısra: 53
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
53. Nola âlâm-ı dilim zevķa olursa tebdîl
54. Geceyi gündüze kıtıp geliyor faşl-ı bahâr
74. **nola:**
Kaside 35
Mısra: 63
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
63. Şâ'irân dehre nola lâzım olursa yek-ser
64. Şâ'irânla ögünür künbed-i minâ her bâr
75. **nola:**
Gazel 36
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. 'Araķ-rîzân olursa nola aşhâb-ı ciger-süzu
4. Dür-i nâ-yâb-ı nür-ı şıdk-ı kândır halka-i tevḥîd
76. **nola:**
Gazel 36
Mısra: 7
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Nola zencir-i pây-ı fikr-i âlâm-ı cihân olsa
8. Sebîb-i dest-res-yâb-ı emândır halka-i tevḥîd
77. **nola:**
Gazel 36
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Nola erbâb-ı zikru'llâh olsa zinde ey Sâlim
10. Tevânâyî-dih-i her nâ-tevândır halka-i tevḥîd
78. **nola:**
Müfret 37
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Kalb-i câhilde nola olmasa nür-ı 'irfân
2. Kendi nâ-dân olanıñ kalbi de olur nâ-dân

79. **nola:**
Gazel 38
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Fem-i nigârdan olsa nola 'itâb lezîz
2. Gelir derûnuna 'uşşâķıñ ızırâb lezîz
80. **nola:**
Gazel 38
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Be-her seḥer nola sâġar elimden olmasa dūr
6. Ḥumâr def'ine cânâ olur şerâb lezîz
81. **nola:**
Gazel 38
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Der-i nigâra nola sür'at eylesen Sâlim
10. Reh-i merâma hermişse olur şitâb lezîz
82. **nola:**
Gazel 40
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Sırış ile nola âlûde olsa ser-te-ser kâġaz
2. Ser-i müjġanı ile 'aşık-ı şeydâ yazar kâġaz
83. **nola:**
Gazel 40
Mısra: 4
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Gehî mahv u gehî işbât mâ-beyninde dâ'irdir
4. Nola gâhî ġuşâde olsa gâhî beste-ser kâġaz
84. **nola:**
Gazel 42
Mısra: 8
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Mâl-ı dünyâ âdeme bir bârdır
8. Nola kim kıaddin dü-tâ etse meger
85. **nola:**
Gazel 43
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Kıdsiyâmı nâlem etse nola her şeb bî-ḥuzūr
6. Ḥasret-i kıaddiñle âhım göklere peyvestedir
86. **nola:**
Gazel 49
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Ruḥunda ḥaṭ belirdikçe nola nâlân olursak biz
10. Bahâr erdikçe ġülşen içre bülbüller fiġân eyler
87. **nola:**
Gazel 52
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Çin-ber-çin-i cebin-i ḥayret olsaķ biz nola
10. Şevķ düşmen Sâlim-i bî-çâreye efķâr yâr

88. **nola:**
Gazel 58
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Vişâle toymasam nola be-ğavl-i Bâki-i merhûm
6. Kerem gördükçe sultânım gedâlardan recâ artar
89. **nola:**
Matla 58
Mısra: 2
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. 'Arûs eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyâ
2. Nola engüştüne yaksa şafağdan her gece hınnâ
90. **nola:**
Müfret 65
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Nola refîrâda dîr eylese dil-ber hırâmın kim
2. Tolandı pâyına âhım gezerken reh-güzârında
91. **nola:**
Gazel 65
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Bî-kesâni nola ihlâk etse âlâm u keder
2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdigin noğşân eder
92. **nola:**
Gazel 66
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Hoğka-i la'liñde güyum anlamazlarsa nola
10. Şâ'ir-i sihr-âferînim hürde kârım kim bilir
93. **nola:**
Matla 69
Mısra: 2
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Terk edip varımı oldum aña mağşûş şeydâ
2. Nazarımda degil ise nola dünyâ 'uqbâ
94. **nola:-i**
Gazel 72
Mısra: 7
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Nola dil zevrağı eylese sîm-i çeşmi efşânî
8. Şeb-i zülfünde cânâ lücc-e-i efkâre düşmüşdür
95. **nola:**
Gazel 72
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Yanıp yakılma bu dil âteş-i 'aşka nola Sâlim
10. Göñül pervâneves şem'-i ruhuyla nâre düşmüşdür
96. **nola:**
Müfret 73
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-hâneyi sâkî
2. Şerâb-ı 'aşkıñı içen seniñ küyüñdan ayrılmaz

97. **nola:**
Gazel 75
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Ğarîb olursa nola her edâsı ey Sâlim
10. Bu penç beyt-i ğazel bu zemîn-i 'uzletdir
98. **nola:**
Gazel 78
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Nola sî-murğa teşbih eylesem göñlüm benim zirâ
6. Der-i küyunda cânânîñ hemân bir adı ğalmışdır
99. **nola:**
Gazel 84
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Nola endîşe-i zülfü baña hoş gelse ey Sâlim
10. Bize âsüdelikten bir ğama düş olmamız yegdir
100. **nola:**
Gazel 85
Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Nola bahtım remeden perde çekse dideme yer yer
2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nigeç yek-ser
101. **nola:**
Gazel 123
Mısra: 11
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
11. Nihâl-i ğaddîñe nola kıyâmet ser-fürü etse
12. Bu ğülşende ğadiñ gibi nihâl-i bî-mişâl olmaz
102. **nola:**
Gazel 138
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. ğaddimiz dâl olsa nola cevri- ğün-â-ğün ile
4. Bir ğül-endâmîñ esîr-i ğâmet-i mevzûnuyuz
103. **nola:**
Gazel 138
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Biz perişân-târ olursağ nola herğiz Sâlimâ
10. Bir şaçı leylî bütûñ şad şekvîla Mecnûn'uyuz
104. **nola:**
Gazel 143
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Nola etmezse bizim göñlümüz ârâm u sükûn
4. Mâ'il-i keşmekeş-i rencîş-i hûbâniz biz
105. **nola:**
Gazel 146
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Nola dünyāya firkatde nigāh etmez isek cānā
10. Cihānı neylesin Sālīm a şūh-ı dil-sitān sensiz

106. **nola:**

Gazel 157

Mısra: 1

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

1. Fikr-i ruhsārīnla etse nola dil cānā rakış
2. Gül hayālī ile eyler bülbül-i şeydā rakış

107. **nola:**

Gazel 157

Mısra: 10

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Şādmān etdi peyām-ı vaşlı ey Sālīm beni
10. Etsək ifrāt-ı ferahdan biz nola her cā rakış

108. **nola:**

Gazel 159

Mısra: 3

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

3. Tarāvet-yāb olursa nola eşkimden kad-i hūbān
4. Olur ser-sebz ü ter nahlān alıp neşv ü nemādan feyż

109. **nola:**

Gazel 160

Mısra: 1

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

1. Nola etmezse gamīnla cism-i ‘uryān ihtilāt
2. Edemez hiç penbe āteş ile bir ān ihtilāt

110. **nola:**

Gazel 160

Mısra: 3

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

3. Alamazsañ resm-i müjgāmīñ şehā benden nola
4. Etdi şandük-ı derūnum ile peykān ihtilāt

111. **nola:**

Gazel 160

Mısra: 7

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

7. Duğter-i rezden nola şūfī murād almaz ise
8. Edemez sultān-ı ceyš şevk ile nā-dān ihtilāt

112. **nola:**

Gazel 162

Mısra: 9

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Nola ki harf-i merāmī lisāna almaz isek
10. Zamāne kāmıma Sālīm be-her zamān mānī

113. **nola:**

Gazel 163

Mısra: 9

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Olsa Sālīm nola bu şi’r-i belāgat-üslüb
10. Başka hālet verir insāna be-her tarh-ı bedī

114. **nola:**

Gazel 164

Mısra: 9

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Nola mumlar yakıp ararsa beni meclisde
10. Sālīmāsā yoluña düşdü be-her bār şemi

115. **nola:**

Gazel 171

Mısra: 3

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

3. Dīdemiz kan ağlayıp ğamgīn ü zār olsağ nola
4. Nice demdir iltifāt-ı yāre şāyān olmadık

116. **nola:**

Gazel 181

Mısra: 5

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

5. Şāhbāz-ı dilleri āvāre eylerse nola
6. ‘Ayn-ı nāz u mest-nigehdir dīde-i āhūların

117. **nola:**

Gazel 183

Mısra: 5

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

5. Eylesem gönüm nola pā-beste yāriñ zūlfüne
6. Kim esir etdi dili hindū-yı hālī Aḥmed’iñ

118. **nola:**

Gazel 183

Mısra: 9

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Nola tūtīves tekellüm-senc olursam Sālīmā
10. Eyledi gūyā beni şīrīn maḳālī Aḥmed’iñ

119. **nola:** -, -

Gazel 195

Mısra: 5

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

5. Kiblegāh etsek nola mihrāb-ı ebrūsın anıñ
6. Zāhid-i nev-şiveyiz biz bu riyāmız çok degil

120. **nola:**

Gazel 202

Mısra: 5

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

5. Nola fenn-āşinā-yı ğavṭa-i deryā-yı mihr olsam
6. Dili zevrakçe-i ‘aşka nice yıllar levend etdim

121. **nola:**

Gazel 206

Mısra: 5

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

5. Ārzūmend-i şafā-yı hātır olmazsam nola
6. Sāye-i zūlfünde bñy-ı rāhat ümmīd eylemem

122. **nola:**

Gazel 207

Mısra: 9

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

9. Nola Sālīm olursak yāre müştāk
10. Muḥāl olmaz fikirde çāre-sāzım

123. **nola:**

Gazel 224

- Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Nola mey görmese Sâlim dem-i firkatde oldukça
10. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat haram olsun
124. **nola:**
Gazel 230
Mısra: 6
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Cihânı hiddet ile gark-ı hün etmekdedir gamzeñ
6. Nola lerzân olursak cümle tığ-ı hün-feşânından
125. **nola:**
Gazel 240
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Nola bigâne-rev-i ârâm isek
4. Olmuşuzdur âşinâ-yı ârzü
126. **nola:**
Gazel 241
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Zamân-ı haftı geldikde nola ersek vişâline
4. Göñül hârmân şofu dervişleriñ derler meşeldir bu
127. **nola:**
Gazel 243
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Farq olunmazsa nola meyden tehî mi yoşsa pür
6. Elde sâgar tâb-ı ruhsârîñla gül-gün olmada
128. **nola:**
Gazel 244
Mısra: 8
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Cünûn-ı aşk ile bülbül nihâl-i verdi farq etmez
8. Nola her nañle eylerse temennâ gülsitân içre
129. **nola:**
Gazel 246
Mısra: 2
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Dağı bazar-ı mihrîñde seniñ cânâ heves taze
2. Nola alsak metâ'-ı fikri biz endâze endâze
130. **nola:**
Gazel 246
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Nola diller perîşân-târ olursa Sâlimâ şimdi
10. Döşendi târ u püd-ı nağmeler dîbâce-i sâze
131. **nola:**
Gazel 251
Mısra: 10
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâli Sâlim
10. Nola kim nâmı bu şehriñ Tarab-efzûn olsa
132. **nola:**
Gazel 261

- Mısra: 1
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Be-her şeb âh-ı serdim nola efzûn etsem 'âlemde
2. Perîşân göñlümün sevdâsı kalmışdır o perçemde
133. **nola:**
Gazel 261
Mısra: 3
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Ziyâd oldukça câh-ı hüsnu nola luftuñ umsa dil
4. Şu 'â' sî-be-sî artar şu 'üd etdikçe meh yemde
134. **nola:**
Gazel 264
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Tekellûf yoğ ise eş 'ârımızda Sâlimâ nola
10. Bu vâdiye ayak başan başar merdâne merdâne
135. **nola:**
Gazel 274
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Çürükdür ekşeri kalbi zamâneniñ nola ger
10. Bakılmaz ise cihânda bizim de şağımıza
136. **nola:**
Gazel 284
Mısra: 9
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Nola olmazsa Sâlim şimdilik eş 'ârımız memdûh
10. Bize bu çarh-ı keç-rev sî-yı 'irfânı unutturdu
137. **nola:**
Gazel 286
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Nola eşk-i revân deryâ gibi cüş u hurûş etse
6. Gamiñla fülk-i dil pâ-bend-i gird-âb-ı firâk oldu
138. **nola:**
Gazel 291
Mısra: 5
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. Nola bigâne-i zevk u şafâ olsağ firâkıñla
6. Göñül dedikleri ma 'nâ gamiñla âşinâ oldu
- n'ola:**
1. **n'ola:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 63
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
63. Balsa Vecdî vü Hâletî n'ola
64. Nutq-ı pâkimle hâlet-i 'uzmâ
2. **n'ola:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 88
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
87. Feyz-i Feyzilere sözüñ her câ
88. Feyezân etse n'ola ser-tâ-pâ

3. n'ola:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 93

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

93. N'ola bu şî'r-i pāk-i feyz-nihād

94. Rāşid'e olsa bā'ış-i irşād

4. n'ola:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 100

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

99. Ney-şekerzār-ı tab'a ez-dil ü cān

100. N'ola Şehdī ederse istihsān

5. n'ola:

Kaside 5

Mısra: 2

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

1. Nūr-ı pertev-fikenîñ hürmetine oldu binā

2. N'ola pervāne-i şem'-i ruḥuñ olsa dünyā

6. n'ola:

Kaside 10

Mısra: 381

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

381. N'ola elden çıkıp olursa helāk

382. Da'vetinden ibā eden cühelā

7. n'ola:

Kaside 34

Mısra: 91

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

91. Karār etmezse bir şāḥ üzre bülbüller n'ola her dem

92. Gülistān-ı mahabbetde hezārān nā-şikībādır

n'olaydı:

1. n'olaydı:

Kaside 4

Mısra: 34

Ne olurdu, keşke.

33. Sen ol şāḥ-ı serîr-i mekrümetsin Tūr-ı Sînā'da

34. N'olaydı ümmet olsam aña" dedi ḥazret-i Mūsā

noldu:

1. noldu:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 137

Ne olurdu?

137. Noldu bilmem tenezzül etdi cihān

138. Böyle birden tebeddül etdi cihān

2. noldu:

Matla 13

Mısra: 2

Ne olurdu?

1. Görmüyor dîdeleriñ 'āşık-ı zārı ne 'aceb

2. Böyle der-kār-ı gāzab olduḡuña noldu sebep

3. noldu:

Kıt'a 14

Mısra: 2

Ne olurdu?

1. İştîyākım berter oldu saña ḥayfā gelmediñ

2. Şormadıñ ḥāl-i perişānım 'aceb noldu saña

4. noldu:

Matla 20

Mısra: 2

Ne olurdu?

1. Neden ki Tūrşucu-zādem gāzab ile yine taldı

2. Yüzün gözün bize ekşitmege āyā sebep noldu

5. noldu:

Müfret 85

Mısra: 2

Ne olurdu?

1. Hicve mā'il olanıñ 'ākıbeti ḥayr olmaz

2. Noldu gördüñ şoñunu sen bir iki heccāviñ

6. noldu:

Gazel 263

Mısra: 6

Ne olurdu?

5. Ümîd-i ḥāk-i pāyıyla leked-küb-ı ḡamım şimdi

6. Kadem-rencide kılmaz oldu bilmem noldu dil-dāre

7. noldu:

Gazel 283

Mısra: 9

Ne olurdu?

9. Böyle ser-keşlige Sālim sebep āyā noldu

10. Bir zamān zülf-i siyeh üstümüze ditrer idi

8. noldu:

Gazel 292

Mısra: 8

Ne olurdu?

7. Dîde-düz-ı intizār etdi bizi nerkis gibi

8. Noldu āyā bāḡa ol serv-i ḥurāmān gelmedi

n'oldu:

1. n'oldu:

Tesdis 7

Mısra: 10

Ne olurdu?

9. Çarḥ keç-revligin etmekte kemālin buldu

10. Bilmeziz kim eşer-i āḥ u fiḡāna n'oldu

2. n'oldu:

Kaside 10

Mısra: 356

Ne olurdu?

355. Şorup emsāli bir ağızdan hep

356. Dediler fesh-i 'azme n'oldu sebep

n'olduḡu:

1. n'olduḡu:

Lugaz 2

Mısra: 34

Ne olduḡunu || Nasıl olduḡu.

33. Kendi fikriñle eyleyip efkār

34. N'olduḡun bunu eyle istiḥzār

2. n'olduḡunu:

Tarih 3

Mısra: 88

Ne olduğun, ne halde olduğun.

87. Bildire haddini küffara ser-â-ser yer yer

88. Düşmene n'olduğunu ahlada kendin her cā

3. n'oldugun:-n

Tarih 3

Mısra: 90

Ne olduğunu || Nasıl olduğu.

89. Devlet ü şevket ü şân u şeref-i dîn-i mübîn

90. N'oldugun bildire bed-hvâhlara ser-tâ-pā

n'oldugun:

1. n'oldugun:-gun

Gazel 190

Mısra: 2

Ne olduğun, ne halde olduğun.

1. Derdmendân zâr u giryân oldugun bilmez misiñ

2. 'Aşkın ahvâli cânâ n'oldugun bilmez misiñ

n'olsun:

1. n'olsun:

Gazel 219

Mısra: 1

...da ne olsun, ne yapsın.

1. Şehâ didem ğam-ı hicriñle giryân olmasın n'olsun

2. Ciger süz-i firâkıñ ile biryân olmasın n'olsun

2. n'olsun:

Gazel 219

Mısra: 2

...da ne olsun, ne yapsın.

1. Şehâ didem ğam-ı hicriñle giryân olmasın n'olsun

2. Ciger süz-i firâkıñ ile biryân olmasın n'olsun

3. n'olsun:

Gazel 219

Mısra: 4

...da ne olsun, ne yapsın.

3. Hayâl-i zülf-i hoş-büyuñ derûnum içre müşğāsâ

4. Ey âhû-dide luţf et söyle mihmân olmasın n'olsun

4. n'olsun:

Gazel 219

Mısra: 6

...da ne olsun, ne yapsın.

5. Var iken ârzü-yi kâkülüñ gönülümde ey meh-rû

6. Be-her-şeb-tâ-seher bu dil perişân olmasın n'olsun

5. n'olsun:

Gazel 219

Mısra: 8

...da ne olsun, ne yapsın.

7. Dil-i atşân-ı leb-tefsidegâna hoşka-i la'liñ

8. Devâ-yi bür'-i sâ'a derde dermân olmasın n'olsun

6. n'olsun:

Gazel 219

Mısra: 10

...da ne olsun, ne yapsın.

9. Şu rûtbe piç ü tâb-ı hasret ile Sâlimâ her dem

10. Ser-i küyuñda dil üftân ü galţân olmasın n'olsun

nolsun:

1. nolsun:

Gazel 224

Mısra: 6

...da ne olsun, ne yapsın.

5. Benim vâdî-i 'aşkıñda perişân-hâli cânânıñ

6. Benim her şeb hayâlim zülf-i pür-ham olmasın nolsun

nolur:

1. nolurdu:-du

Gazel 263

Mısra: 4

Ne olurdu, ne vardı?.

3. Yeter oldu ğam-ı firkat vişâliyle o hün-hvârıñ

4. Sevindirse bizi bir kez nolurdu dehr-i ğaddäre

n'olur:

1. n'olur:

Gazel 180

Mısra: 6

Ne olur ki.

5. Hayli demdir ki esir-i zülfüñ olmuşdur gönül

6. Bir gevâb etseñ n'olur ol zârî âzâd eyleseñ

nuhustîn:

1. nuhustîn:

Tarih 4

Mısra: 48

Birinci, ilk.

47. Ağartdı rüyunu Bahr-i Sefid'iñ

48. Nuhustîn hatvede ol zât-ı vâlâ

2. nuhustîn:

Kaside 15

Mısra: 22

Birinci, ilk.

21. Netice oldu celâdet derinde halka-be-ğüş

22. Refi'-i şâni nuhustîn işâret-i şevket

nukât:

1. nukât:

Kaside 8

Mısra: 70

Noktalar; "nokta"nın cem'idir.

69. Kümeyt-i hâme gezinmiş bu yolda bir iz var

70. Degil nukât dökülmüş o naş-ı hâfirdir

nukat döküp:

1. nukât döküp:-ın-üp

Muamma 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Noktalar dökme || Yazmak.

1. Dem-i hatıñ su'âl etdi nukât döküp o meh Sâlim

2. Yatırdıp şekl-i lihyâni zamirin ile istihârâc

nukl:

1. nukl:

Kaside 28

Mısra: 12

(Ar.) Meze, çerez.

11. Mâh-ı 'id kim şâ'imânî da'vet-i hâş eyleyip
12. Encümü sîmîn tabakla nuql için ihzâr eder

nuql et:

1. **nuql et:**

Gazel 133

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meze yapmak.

5. La'l-i nâb-ı leb-i dil-dâra 'izârın nuql et
6. Sâde şahbâ-yı gül-endâma tarâvet gelmez

nukra-i ma'yüb:

1. **nukra-i ma'yüb:**

Gazel 245

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusurlu gümüş || Aşğın sevgili uğruna döktüğü gözyaşları eğer samimiyetten uzak olursa geçersiz akçe gibidir ve aşk pazarından geçerliliği yoktur.

7. Gül u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sükda
8. Kâle-i ümmid alınmaz nukra-i ma'yüb ile

nukûl:

1. **nukûl:**

Kaside 18

Mısra: 54

Nakiller, nakledilen sözler.

53. Cum'ayı hâşılı terk eyleyemez pây-ı şalâh
54. Anda cem' olmuş iken nice rivâyât u nukûl

nukûş-ı dünyâvî:

1. **nukûş-ı dünyâvî:-yı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 205

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın nakışları, süsleri.

205. Her fikirde nukûş-ı dünyâyı
206. Gezdiren 'aql-ı nâ-şikîbâyı

nûn:

1. **nûnuñ:-nuñ**

Kaside 12

Mısra: 5

Hurûf-ı Osmâniyyenin yirmi sekizinci harfi olan "n"nin ismi. || "Kün" ifadesindeki -nun- harfi.

5. Göründü beyzası nûnuñ fezâ-yı hîlkatde
6. Açıldı genc-i vücûduñ defîn-i mestûri

nûr:

1. **nûr:**

Terci-bend 1

Mısra: 66

Işık, ziya, aydınlık, nur.

65. Mîhr-i 'âlem-süz-ı hüsnuñ cümleye pertev-fiken
66. Meh cebîniñ nûr u revnağ-bağş-ı bezm-i 'aış u dem

2. **nûru:-u**

Tarih 3

Mısra: 147

Nur || Hz. Muhammed'in nuru.

147. Nûru pür-nûr eder ise nola dideleri

148. Bir yeşil nûr-ı mücessemdir o sancak güyâ

3. **nûr:**

Kaside 3

Mısra: 27

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahî.

27. Seniñ envâ'-ı ihsânîniñ ey nûr

28. Edâ-yı şükürü bir bir kanda olur

4. **nûr:**

Kaside 5

Mısra: 14

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahî.

13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk

14. Nûr ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ

5. **nûr:**

Kaside 6

Mısra: 63

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahî.

63. O feyz ile cihâna lem'a-perdâz eyledi bir nûr

64. Kim andan oldu peydâ pest ü bâlâ şem' ü pervâne

6. **nûr:**

Kaside 6

Mısra: 65

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahî.

65. Girip ser-revzen-i inşâdan oldu rû-nümâ ol nûr

66. Gubâr u zerresinden oldu peydâ şem' ü pervâne

7. **nûr:**

Kaside 6

Mısra: 67

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahî.

67. Eger ol nûr olmasa cihâna lâmi'-i sâti'

68. Ne mümkün idi kim ola hüveydâ şem' ü pervâne

8. **nûr:**

Kaside 6

Mısra: 69

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahî.

69. Eger ol nûr olmasa sipihre şa'ş'a-perdâz

70. Cihân olmazdı kanda kaldı cânâ şem' ü pervâne

9. **nûr:**

Rübai 7

Mısra: 2

Işık ve aydınlık.

1. Eylerse nola şem' i hemîn cây-ı 'ibâdet

2. Bu nûr ile buldu o tecellâ-yı 'ibâdet

10. **nûr:**

Kaside 8

Mısra: 177

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahî.

177. Vedūd u Berr ü Hākīm (ü) Veliyy ü Nūr u ‘Azīm
178. ‘Afüvv -i cürm ü Hālīm ü Müzill ü Kāhir’ dir

11. **nūr:**

Kaside 9

Mısra: 7

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

7. Girip ser-revzen-i dilden nice nūr
8. Sarāy-ı çalb oldu Beyt-i Ma'mūr

12. **nūrun:-un**

Kaside 9

Mısra: 11

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

11. Edip nūrun vücūda Hāḫ mebdāi
12. Zuhūr-ı kâ'ināta kıldı bādī

13. **nūru:-u**

Kaside 9

Mısra: 22

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

21. Füyüzātın kılıp kevneyne şāmil
22. Şu'unāta o nūru etdi hāmīl

14. **nūruyla:-u, -yla**

Kaside 9

Mısra: 25

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

25. Bede'ten oldu nūruyla mükemmel
26. Çerāğ-ı hāşşıdır 'ālem muḫāşşal

15. **nūrsun:-sun**

Tarih 10

Mısra: 43

Aydınlık, parlıt, parlaklık, ışık, ziya || Sevgili güzelliği.

43. Nūrsun sen saña etdikçe niğeh
44. Dīdeler bī-hude hayrān olmaz

16. **nūr:**

Kaside 10

Mısra: 21

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

21. Leme'ān eyledikçe dilde bu nūr
22. Görüne cedvel-i zehble sūtūr

17. **nūr:**

Kaside 10

Mısra: 141

Nur || Hz. Muhammed'in nuru.

141. Şu kadar şu'le-senc idi ol nūr
142. Ki bedihī cihāna etse zuhūr

18. **nūrandan:-un, -dan**

Kaside 10

Mısra: 143

Nur || Hz. Muhammed'in nuru.

143. Bulunurdu cemāli nūrandan

144. Zülmet-i şebde güm olan sūzen

19. **nūr:**

Kaside 10

Mısra: 175

Nur || Hz. Muhammed.

175. Mess edip menḫir-i gūlāma o nūr
176. Gıtdi necm-i pūserden ol maḫzūr

20. **nūra:-a**

Diğer 11

Mısra: 43

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

43. Nūr-ı ḫasretle ğarḫ olup nūra
44. Āteş-i iştıyāk-ı tennūra

21. **nūru:-ı**

Kaside 12

Mısra: 24

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

23. Zemīni ins ile doldu ḫazā'ir-i Ḳuds'ūñ
24. Cihāni eyledi leb-rīz ḫikmetiñ nūri

22. **nūru:-u**

Kaside 12

Mısra: 33

Nur || Hz. Ādem'in nuru.

33. O nūru eyledi mir'āt-ı 'ālem-i ceberūt
34. Göründü her şuveriñ hep vücūh-ı mestūr

23. **nūru:-ı**

Kaside 12

Mısra: 44

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

43. Firāze eyledi tāb-ı ḫarāreti sūr'at
44. Selāma turdu 'anāşır görünce bu nūri

24. **nūru:-u**

Kaside 12

Mısra: 45

Nur || Hz. Ādem'in nuru.

45. Göründü nūru o zülmetde āfitāb gibi
46. Mişāl-i müy-ı sefid-i siyāh-ı semmūri

25. **nūru:-u**

Kaside 12

Mısra: 47

Nur || Hz. Ādem'in nuru.

47. Tavāf ederdı o nūru melā'ik ü ervāḫ
48. Eder degil iken ervāḫımız bu ḫāḫşūri

26. **nūru:-ı**

Kaside 12

Mısra: 68

Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.

67. Şadā-i na'ra-i Allāhu ekber etdi zuhūr
68. Menāresinde vücūduñ görünce bu nūri

27. **nūr:-di**
Kaside 12
Mısra: **88**
Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.
87. Münir-i bārık-ı mişkāt-ı maşrıku'l-işrāk
88. K'izā'e etdi o nūr āyet-i nūrun 'alā nūr'ı
28. **nūru:-u**
Kaside 12
Mısra: **103**
Nur || Hz. Âdem'in nuru.
103. O nūru eyledi mihrāb-ı secde-i ikrām
104. Ki secde eyleye aña müşāb u me'cūrı
29. **nūrı:-ı**
Kaside 12
Mısra: **128**
Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.
127. Cināni eyledi mesken o zāt-ı muhtereme
128. Ki anda ede şafālar o hāzretiñ nūrı
30. **nūrı:-ı**
Kaside 12
Mısra: **146**
Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.
145. Teşebbüş etmege zātı kadar penāh olmaz
146. Ki ibtidā aña vaz' oldu hāzretiñ nūrı
31. **nūrı:-ı**
Kaside 12
Mısra: **194**
Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.
193. Be-nūr-ı pāk-i Muḥammed emīn ü sālīm ola
194. Gürūh-ı gerd-i kederden cebīnimiñ nūrı
32. **nūrdur:-dur**
Kaside 13
Mısra: **65**
Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.
65. Zāt-ı memdūḥu'ş-şıfātı bir mücessem nūrdur
66. Kim o nūruñ 'aynıdır mir'āt-ı sırr-ı Muştafā
33. **nūruñ:-uñ**
Kaside 13
Mısra: **66**
Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.
65. Zāt-ı memdūḥu'ş-şıfātı bir mücessem nūrdur
66. Kim o nūruñ 'aynıdır mir'āt-ı sırr-ı Muştafā
34. **nūrdan:-dan**
Kaside 19
Mısra: **36**
Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.
35. Çerāḡān eylemişler şad hezārān şem' ile şahın
36. Çekilmiş nūrdan bir perde ruḡsār-ı şeb-i tāre

35. **nūra:-a**
Kaside 20
Mısra: **152**
Aydınlık, ziyâ || Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nūr: nūr-ı İlahi.
151. Vech-i pāk-i ḡalīfeden her bār
152. Ğarḡ olup nūra dīde-i enzār
36. **nūr:**
Gazel 226
Mısra: **11**
Işık ve aydınlık.
11. Nūr çeşminden nümāyāndır cihān içre anıñ
12. Ḥāk-i pāyın tütüyā-yı dīde-i cān eyleyen
- nūr alır:**
1. **nūr alır:-ır**
Kaside 29
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlık ve ışık almak.
19. Ḥabbezā mihr-i cihān-zīb-i kerem-perver kim
20. Nūr alır pertev-i vechinden anıñ cirm-i Ḳamer
- nūr edip:**
1. **nūr edip:-ip**
Kaside 14
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydın etmek, nur etmek.
43. Edip zāt-ı hümāyūnuñ Ḥudā nūr
44. Cihāni behcetiñle kıldı mesrūr
- nūr evler:**
1. **nūr evler:-r**
Terci-bend 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak.
45. Yād-ı mihr-i rüyuñ evler yādımı her rüz nūr
46. Meh cebīniñ fikri her şeb türe baḡtım rüşenā
- nūrānī etmekde:**
1. **nūrānī etmekde:-de**
Kaside 20
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak || İnsanlara cömertlik ve iyilik ile yarar sağlamak.
167. Pertev-i mihr-i cūd u iḡsāni
168. Da'im etmekde kevnı nūrānī
- nūr-efşān olur:**
1. **nūr-efşān olur:-ur**
Kaside 13
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nurlar saçmak, manevi olarak aydınlatmak.
109. Āfītāb-ı şevketiñ ol gün ki nūr-efşān olur
110. Mihr-i rüyuñ kā'ināta eyledi bess-i ziyā
- nūr-ı 'asa:**

1. **nūr-ı 'asa:**

Kaside 10

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asa'nın nuru || Peygamberin yol göstericiliği.

69. Olmağ ile niğāh-ı pāke sezā

70. Etdi tenvīr-i rāh nūr-ı 'asa

nūr-ı 'aşk-ı dil-dāra:

1. **nūr-ı 'aşk-ı dil-dāra:-a**

Kaside 6

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilini aşkının nuru.

93. Fedā-sāzī-i cān olmağda nūr-ı 'aşk-ı dil-dāra

94. Tarāvet-yāb-ı meclisdir ser-ā-pā şem' ü pervāne

nūr-ı 'avn-i çeşm-i ibrahīm paşa:

1. **nūr-ı 'avn-i çeşm-i ibrahīm paşa:**

Tarih 8

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbrahim Paşa'nın göz nuru || İnsanları mutlu etmesi bağlamında.

33. Ki ya'nī nūr-ı 'avn-i çeşm-i İbrāhīm Paşa kim

34. Münevver eyledi teşrīfī dünyāyı 'ale'l-'ıtlāk

nūr-ı 'avn-i dīn:

1. **nūr-ı 'avn-i dīn:**

Tarih 5

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinin -İslam'ın- göz nuru || Cami.

21. Şem'-i mihrāb-ı cihān-tenvīri nūr-ı 'avn-i dīn

22. Žav'-ı kändili fūrūğ-ı mihr-i islām-ı 'arīs

nūr-ı başarı:

1. **nūr-ı başarı:**

Kaside 8

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz nuru || Hz. Muhammed.

45. Odur o nūr-ı başarı kim cihāda 'azm etse

46. Bile melā' ike vü evliyā 'asākirdir

2. **nūr-ı başarı:**

Tarih 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz nuru || Sevgili.

3. Düşīze-i ma'nāyī kıl reşk-āver-i hūsn-i Çigil

4. Gāretger-i ārām-ı dil olsun ço ol nūr-ı başarı

3. **nūr-ı başarı:**

Gazel 142

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz nuru.

7. Muhaşşal nakşīñ ey nūr-ı başarı şaklar dü çeşminde

8. Hayālīñ dīde-i 'āşıkda bār-ı merdümek olmaz

4. **nūr-ı başarı:**

Gazel 282

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz nuru || Sevgili.

3. Nem kalır āb-ı revāndan benim ey nūr-ı başarı

4. Eşk-i hūnīter-i çeşmim gibi bir cū var mı

nūr-ı başarıım:

1. **nūr-ı başarıım:-ım**

Tarih 3

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz nuru.

63. Farz-ı 'ayn olduğu nūr-ı başarıım gibi 'ayān

64. Her dem ol kūrretü'l-'ayneyn-i cihānbāna du 'ā

nūr-ı cebīn-i küremā:

1. **nūr-ı cebīn-i küremā:**

Kaside 26

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlerin yüz akı, alın nuru || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

25. Nūr-ı çeşm-i 'ulemā merdüm-i 'avn-ı şulehā

26. Āb-ı rüy-ı vüzerā nūr-ı cebīn-i küremā

nūr-ı çeşmi:

1. **nūr-ı çeşmi:-i**

Kaside 20

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz nuru.

19. Nūr-ı çeşmi aşil vekḳādīñ

20. Nesl-i pāki şerīf ecdādīñ

nūr-ı çeşm-i cihāndır:

1. **nūr-ı çeşm-i cihāndır:-dır**

Kaside 10

Mısra: 377

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kainatın göz nuru || Hz. Muhammed.

377. Nūr-ı çeşm-i cihāndır o ḥabīb

378. Bed -nazar eyleyen olur a'mā

nūr-ı çeşm-i cihāniyān oldu:

1. **nūr-ı çeşm-i cihāniyān oldu:-du**

Kaside 22

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın göz nuru olmak || Bütün insanlar için çok önemli bir konumda olmak.

73. Zāti anıñ cihāna cān oldu

74. Nūr-ı çeşm-i cihāniyān oldu

nūr-ı çeşm-i 'irfāndır:

1. **nūr-ı çeşm-i 'irfāndır:-dır**

Kaside 22

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Marifetin göz nuru, özü || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

127. Pertev-i âfîtab-ı ihşândır
128. Midhâtiñ nür-ı çeşm-i 'irfândır

nür-ı çeşm-i 'ulemâ:

1. nür-ı çeşm-i 'ulemâ:

Kaside 26

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alimlerin gözünün nuru || Sadrazam Baltacı

Mehmed Paşa.

25. Nür-ı çeşm-i 'ulemâ merdüm-i 'ayn-ı şulehâ

26. Âb-ı rüy-i vüzerâ nür-ı cebîn-i küremâ

nür-ı cihân-ı keremiñ:

1. nür-ı cihân-ı keremiñ:-iñ

Kaside 31

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik dünyasının nuru.

33. Şeyhü'l-islâm-ı güzîn nür-ı cihân-ı keremiñ

34. Kandı-i vaşfıyla diliñ tüti-i güyâ eyle

nür-ı cinân:

1. nür-ı cinân:

Kaside 31

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennetlerin nuru.

21. Sânihañ nür-ı cinân gibi firüzende iken

22. Şem'-i zer-püş-i hayâl-i gamı itfâ eyle

nür-ı dîde:

1. nür-ı dîde:

Gazel 252

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye bir tür hitap şekli || Göz nuru.

9. Gelir deyü o nür-ı dîde Sâlim meclise şâyed

10. Şu 'â'-ı başıram ferşide etdim reh-güzârında

nür-ı dîde-i âfâk:

1. nür-ı dîde-i âfâk:

Tarih 8

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ufukların göz nuru || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

59. Vezîr-i ma'delet-bahşâ keremkârâ cihân-dârâ

60. Eyâ zât-ı kerimü'ş-şânı nür-ı dîde-i âfâk

nür-ı dîdem:

1. nür-ı dîdem:

Muamma 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözümün nuru || Sevgili.

1. Nür-ı dîdem taşlar ile döğünürsem ben nola

2. Nice demdir kim firâk-ı çeşmiñi bu dil çeker

2. nür-ı dîdem:

Gazel 157

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözümün nuru || Sevgili.

7. Çeşm-i bādām-ı ħun-âlüduñ ne dem görsem seniñ

8. Nür-ı dîdem eyler elbet dîde-i binâ raķış

3. nür-ı dîdem:

Gazel 243

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye bir tür hitap şekli || Göz nuru.

7. Ħāk-ı pāyiñ kuĦl eder miyim deyü şâyed seniñ

8. Nür-ı dîdem dem-be-dem bu dîde pür-Ħün olmada

nür-ı feyzi:

1. nür-ı feyzi:-i

Kaside 33

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bereket nuru.

37. Zerreym ben de zerre-i nâ-çiz

38. Edeyim nür-ı feyzi dest-āviz

nür-ı hasretle:

1. nür-ı hasretle:-le

Diğer 11

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık nuru || Ayrılık ateşi, ayrılığın yakıcı etkisi.

43. Nür-ı hasretle ġarķ olup nûra

44. Ateş-i iştiyāk-ı tennûra

nür-ı hazretiñ:

1. nür-ı hazretiñ:-iñ

Kaside 12

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce nur || Hz. Âdem.

83. Nebiyy-i pāk-kadem ya'ni hazret-i Âdem

84. Şafiy-i şâfi-i dem Nür-ı hazretiñ Tûr'ı

nür-ı ħudâ'dan:

1. nür-ı ħudâ'dan:-dan

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nuru.

5. Dolup ħavz-ı beden nür-ı Ħudâ'dan

6. Döküldü taşdı feyzi-i Kibriyâ'dan

nür-ı ħudâ'dır:

1. nür-ı ħudâ'dır:-dır

Kaside 12

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nuru || Hz. Âdem.

89. Güzide nür-ı Ħudâ'dır kim eyledi temsil

90. Delâle tıynesine bu delil-i meysûri

nür-ı ilâhî'dir:

1. nür-ı ilâhî'dir:-dir

Kaside 2

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlahi Nur || Hz. Muhammed.

55. O kim nūr-ı İlahî'dir cihāna

56. 'Aceb mi rahmet olsa bendegāna

nūr-ı ilāhî'niñ:

1. **nūr-ı ilāhî'niñ:-niñ**

Kaside 4

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlahi nur, Allah'ın nuru.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'ālî kim ol nūr-ı İlahî'niñ

20. Sezā gördü sa 'âdetle o şebde dogmasın Mevlā

nūr-ı İmān:

1. **nūr-ı İmān:**

Kaside 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İman nuru.

9. Kanādîli o beytiñ çeşm-i insān

10. Fetîli nūr-ı İmān zarfıdır cān

nūr-ı 'irfān:

1. **nūr-ı 'irfān:**

Müfret 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlim ışığı.

1. Kalb-i cāhilde nola olmasa nūr-ı 'irfān

2. Kendi nā-dān olanıñ kalbi de olur nā-dān

nūr-ı kalb-i zühhād:

1. **nūr-ı kalb-i zühhād:**

Tarih 4

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zahitlerin gönlündeki nur.

63. Be-her kândîli nūr-ı kalb-i zühhād

64. Fūrüg-i şem'idir 'ayn-ı tecellā

nūr-ı mahz-ı 'ālemiyān:

1. **nūr-ı mahz-ı 'ālemiyān:**

Kaside 10

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ālemlerin asıl nuru || Hz. Muhammed.

139. Odur ol nūr-ı mahz-ı 'ālemiyān

140. Āfitāb-ı cemāl-i kevn ü mekān

nūr-ı mücessemdir:

1. **nūr-ı mücessemdir:-dir**

Tarih 3

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cisimleşmiş nur || Sancak.

147. Nūru pūr-nūr eder ise nola dîdeleri

148. Bir yeşil nūr-ı mücessemdir o sancak güyā

nūr-ı muhammedîyi:

1. **nūr-ı muhammedîyi:-i, -yi**

Kaside 12

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hz. Muhammed'in nuru || Mutasavvıflara göre yüce Allah, önce Hz. Muhammed'in nurunu yarattı.

101. Vedî'a eyledi nūr-ı Muhammedîyi aña

102. Münevver etdi şu 'ā'ı zemîn ü deyhürî

nūr-ı mustafā'dan:

1. **nūr-ı muşafā'dan:-dan**

Kaside 9

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hz. Muhammed'in nuru || Mutasavvıflara göre yüce Allah, önce Hz. Muhammed'in nurunu yarattı.

23. Tecellî eyleyip sır-ı Hūdā'dan

24. Cihān halk oldu nūr-ı Muşafā'dan

nūr-ı mutlak:

1. **nūr-ı mutlak:**

Gazel 276

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutlak nūr || Allah'ın nūru.

13. Nūr-ı mutlak var idi gerçi ki ammā şāhid

14. Ser-be-ceyb idi dağı 'ālem-i inşā yoğidi

nūr-ı nüvvār:

1. **nūr-ı nüvvār:**

Tarih 3

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aydınlatan nur || Sancak.

149. Ya kimiñ tuhf-e-i pākidir o nūr-ı nüvvār

150. Nola el üzre tutarsa anı 'ālem her cā

nūr-ı pāk:

1. **nūr-ı pāk:**

Kaside 8

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hz. Muhammed'in temiz nūru, nūr-ı Muhammedî.

31. O nūr-ı pāk idi evvel olan hele maḥlūk

32. Egerçi bi'set-i pākî cihāna āhirdir

nūr-ı pākî:

1. **nūr-ı pākî:-i**

Kaside 12

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Pak,temiz nur || Hz. Adem'in nuru.

29. O nūr-ı pākî ḳodu keffe-i terāzüya

30. Ḳılınca vezni irāde zāmîr-i uşṭürî

nūr-ı pāk-i ḥabîb:

1. **nūr-ı pāk-i ḥabîb:**

Kaside 10

Mısra: 411

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin pak nuru || Hz. Muhammed'in nuru.

411. Nür-ı pāk-i ḥabīb ḥürmetine
412. O Resül-i necīb ḥürmetine

nür-ı pākīze-nesak:

1. nür-ı pākīze-nesak:

Tarih 3

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz, nurlu usul, üslup.

41. Melik-i gâlib-i mutlak şeh-i pāk ü aşdağ

42. Nür-ı pākīze-nesak mihr-i sipihr-i küremā

nür-ı pertev-fikenî:

1. nür-ı pertev-fikenî:-iñ

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık saçan, aydınlatan nur.

1. Nür-ı pertev-fikenî ḥürmetine oldu binā

2. N'ola pervâne-i şem'-i ruḥuñ olsa dünyā

nür-ı rahmānî:

1. nür-ı rahmānî:

Kaside 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nuru || Hz. Âdem.

3. Şeh-i evreng-i sırr-ı 'alleme'l-esmā olup oldu

4. Sezāvār-ı sücüd-i kudsiyān ol nür-ı Rahmānî

nür-ı rahşāndır:

1. nür-ı rahşāndır:-dır

Tarih 8

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak nur || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

41. Ne kenz ol bir muşavver nür-ı rahşāndır cihānyāna

42. Ḥarīdārān nola kim âsitānın etseler mişrāk

nür-ı şu 'â'-ı bāşıramız:

1. nür-ı şu 'â'-ı bāşıramız:-mız

Gazel 92

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünen ışıkların nuru, aydınlığı.

7. Nezzāre eyledikçe o ḥurşid-ṭal'ata

8. Nür-ı şu 'â'-ı bāşıramız feyz-yāb olur

nür-ı şu 'â'-ı çeşme:

1. nür-ı şu 'â'-ı çeşme:

Diğer 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İnsanların- gözünün nuru || İshak Paşa.

9. Ḥazret-i rūḥ-ı revān-ı cisme

10. Ya'ni ol nür-ı şu 'â'-ı çeşme

nür-ı şubḥ-ı cebīn-i gönca-i cüd:

1. nür-ı şubḥ-ı cebīn-i gönca-i cüd:

Kaside 20

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik goncasının (3. Ahmet) alınındaki sabah nuru.

55. Nür-ı şubḥ-ı cebīn-i gönca-i cüd

56. Feyz-i iqbāl-i bād-ı gülşen-i sūd

nür-ı zāt-ı zü'l-celāl-i mümkināt:

1. nür-ı zāt-ı zü'l-celāl-i mümkināt:

Gazel 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nuru.

1. Rüy-ı tevḥide niḳāb olmak ne mümkin kā'ināt

2. Maḥv olupdur nür-ı zāt-ı Zü'l-celāl-i mümkināt

nūru's-sudūr:

1. nūru's-sudūr:

Kaside 12

Mısra: 124

Nur kaynağı || Allah.

123. O bāgehde yeri yok tekebbürün zirā

124. Netice sevmez o nūru's-sudūr mağrūrī

nūs:

1. nūs:-a

Gazel 244

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak.

5. 'Adil olmaz be-yek nūşa hezārān 'işret-i her cā

6. Müferriḥdir şafā-yı cām-ı şahbā gülsitān içre

2. nūs:-a

Gazel 279

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak.

5. Şerāb-ı 'aşkı nūşa tevbekār iken dil-i şeydā

6. O mübrem sāki-i ḥüsn ile bozdu 'ahd ü peymānı

nüş edip:

1. nüş edip:-ip

Gazel 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek || Mutluluk kadehinden içmek.

3. Cām-ı devlet nüş edip şoñra ḥumārın çekmeden

4. Güşe-i 'uzlet-nişin olmaklık ehvendir baña

2. nüş edip:-ip

Gazel 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

1. Nüş edip meclis-i meyde bir iki dāne kadeḥ

2. Etdi āḥir o şeh-i naḥveti mestāne kadeḥ

nüş etsin:

1. nüş etsin:-sin

Gazel 215

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

İçmek.

5. Ne keyfiyettir işrâb eylemek olmaz mey-i 'aşkı
6. Hele bir sāğarın şabr-ı felâket-dîde nüş etsin

nüş evlediñ:

1. **nüş eylediñ:-diñ**

Gazel 187

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikriyim hâlâ

8. Egerçi sâkiyâ ber-hîzi sen nüş eylediñ gittiñ

nüş eylemek:

1. **nüş eylemek:**

Gazel 176

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek || Sevgilinin dudaklarını öpmek.

3. Nüş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin

4. Bî-hüde hemân Ka'be-i küyunda tapıldık

nüş evleyince:

1. **nüş evleyince:-yince**

Tahmis 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek || Aşk şarabından içmek.

13. Kaza nüş evleyince bâdeden bir câm-ı raşşânıñ

14. Gönül mestâne fâş etmiş nigâh-ı germ ü pinhânıñ

nüş-ı câm olsun:

1. **nüş-ı câm olsun:-sun**

Tarih 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içmiş gibi olmak || Çeşmeden akan suyun güzelliğini belirtmek maksadıyla kullanılmıştır.

1. Dedi seyr evleyip 'atşâna Sâlim sâl-i târih'in

2. Bu dil-cü çeşmeden mâ-i zülâl iç nüş-ı câm olsun

nüş-ı karâbe-i zemzem:

1. **nüş-ı karâbe-i zemzem:**

Kaside 17

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zemzem testisinden içmek, zemzem suyu içmek.

77. Hemîşe tâ edeler hâciyân-ı Beyt-i Şerîf

78. Tavâf-ı Ka'be vü nüş-ı karâbe-i Zemzem

nusret:

1. **nuşretin:-in**

Kaside 14

Mısra: 72

Yardım, muavenet, medet.

71. Günüñ günden Hudâ a'lâter etsin

72. Her emre nuşretin Hâk reh-ber etsin

2. **nuşretle:-le**

Tarih 24

Mısra: 51

Zafer.

51. Ol Mehdi-i devr-i zamân nuşretle olsun kâm-rân

52. Eyle İlahî her zamân a'dâsını zir ü zeber

nusret-i devlete:

1. **nuşret-i devlete:-e**

Kaside 20

Mısra: 241

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devletin -Osmanlı Devletinin- zafer kazanması.

241. Nuşret-i devlete şabâh u mesâ

242. Eylemekdir netîce hayr du'â

nusret-i pâke:

1. **nuşret-i pâke:-e**

Tarih 3

Mısra: 215

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek, kutlu başarı.

215. Ben de ey Sâlim edip nuşret-i pâke târih

216. Eyledim dergeh-i luğ u keremine inhâ

nusret-i şevket:

1. **nuşret-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Ahmed) zaferi.

45. Kimiñle buldu 'ızam böyle saltanat hergiz

46. Kimiñle dağme-güşâ oldu nusret-i şevket

2. **nuşret-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Ahmed) zaferi.

75. Hudâ vücüd-ı hümâyünüñ evlesin mahfûz

76. Durup yemin ü yesârında nuşret-i şevket

nutk:

1. **nutku:-u**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 84

Konuşma yeteneği.

83. Güş edeydi sözüml olup mebhüt

84. Nâttık eylerdi nutku 'ayn-ı sükût

2. **nutkumuz:-umuz**

Kaside 10

Mısra: 435

Söz, kelâm.

435. Nutkumuz vakf-ı güy-ı çün u çerâ

436. Tab'imız bend-i hvâhiş-i dünyâ

3. **nutk:**

Kaside 10

Mısra: 478

Söz, kelâm.

477. Deheniñ hoşka-i beyân etdi

478. Nutk u ta'biri tercemân etdi

4. **nutkun:-un**

Diğer 10

Mısra: 61

Söz, kelâm.

61. Ederdi mantıka nuṭkun ser-ā-sere perde
62. Öñünde baḡse gelince hele 'Alī Sīnā

5. **nuṭkumu:-um, -u**

Tarih 17

Mısra: 66

Konuşma yeteneği.

65. Kandasın kanda telāfī deyü etdikçe hayāl

66. Nuṭkumu mülzem eder hep bu cevāb-ı āteşin

6. **nuṭkumuñ:-um, -uñ**

Kaside 20

Mısra: 339

Söz, kelām.

339. Luṭfuñ olmasa nuṭkumuñ mededi

340. Eylemek tezkire ne ḥaddim idi

7. **nuṭka:-a**

Kaside 22

Mısra: 99

Söz, kelām.

99. Sedd olur nuṭka dil-ḥırāşımdan

100. Bulamam bir suḡan telāşımdan

8. **nuṭku:-u**

Kaside 33

Mısra: 59

Söz, kelām.

59. Naḡv-ı kāma ne nuṭku şarf edelim

60. Zıkr-i maḡşadda ṭayy-ı ḡarf edelim

nuṭk-ı aḡras:

1. **nuṭk-ı aḡras:**

Kaside 10

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilsizlerin nutku || Mazlumların savunucusu olarak

Hz. Muhammed.

55. Āyet olmaz mı bu o zī-şāna

56. Nuṭk-ı aḡras enin-i ḡannāna

nuṭk-ı ba'ır:

1. **nuṭk-ı ba'ır:**

Kaside 10

Mısra: 392

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devenin konuşması.

391. Biri de mu'ciziñ bu emr-i ḡaṭır

392. Sereka töhmetinde nuṭk-ı ba'ır

nuṭk-ı cān-baḡşı:

1. **nuṭk-ı cān-baḡşı:-ı**

Tarih 3

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırıcı sözler.

71. Kūlzüm-i hikmeti bir baḡr-i muḡīṭ-i ḡikmet

72. Nuṭk-ı cān-baḡşı birer lü'lü-i pāk-i lālā

nuṭk-ı cān-baḡşım:

1. **nuṭk-ı cān-baḡşım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırıcı sözler.

73. Nuṭk-ı cān-baḡşım ile etse sezā

74. Rūḡ-ı Yahyā ḡayāt-ı nev peydā

nuṭk-ı cān-baḡşıñ:

1. **nuṭk-ı cān-baḡşıñ:-iñ**

Gazel 250

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can baḡışlayan söz.

9. Sālīmā söz yok şī'irde ṭab'īna şad āferin

10. Nuṭk-ı cān-baḡşıñ ber-ā-ber rütbe-i i'cāz ile

nuṭk-ı ḡālī:

1. **nuṭk-ı ḡālī:-i**

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halin konuşması || İçinde bulunduğu halin söz

kullanmadan belli olması.

5. Nuṭk-ı ḡālī bī-makāl-i kāle kıldım ben bedel

6. Ārzü sedd-i reh-i ta'bīrdir sensiz baña

nuṭk-ı pākdir:

1. **nuṭk-ı pākdir:-dir**

Kaside 10

Mısra: 343

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, güzel sözler.

343. Ne 'aceb nuṭk-ı pākdir bu kelām

344. Ki demiş şā'ir-i biḡin-ilḡām

2. **nuṭk-ı pākdir:-dir**

Kaside 10

Mısra: 375

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, güzel sözler.

375. Ne güzel nuṭk-ı pākdir bu edā

376. Gül-i Şad-berg'de demiş Yahyā

nuṭk-ı pāki:

1. **nuṭk-ı pāki:-i**

Kaside 10

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua.

107. Nuṭk-ı pāki edip yine te'şīr

108. Oldu ḡurmā-yı Bū Hüreyre vefīr

nuṭk-ı pākime:

1. **nuṭk-ı pākime:-im, -e**

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, güzel sözler.

13. Eyleyip nuṭk-ı pākime imdād

14. Ola cūy-ı suḡan müdāmī midād

nuṭk-ı pākimle:

1. **nuṭḡ-ı pākımle:-im, -le**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, güzel sözler.

63. Balsa Vecdī vü Hāletī n'ola

64. Nuṭḡ-ı pākımle hālet-i 'uzmā

nuṭḡ-i pākiyle:

1. **nuṭḡ-i pākiyle:-i, -yle**

Kaside 10

Mısra: 181

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, güzel sözler.

181. Nuṭḡ-i pākiyle olmuş idi beyān

182. Cümleten vaḡ'a-i Ebī Süfyān

nuṭḡum gider:

1. **nuṭḡum gider:-er**

Kaside 30

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Deyim**

Dili tutulmak, bir hadise karşısında konuşamamak.

93. Gider nuṭḡum görünce sīne-i yār-i ḡod-ārāyı

94. Egerçi āyine ḡüyā eder tūṭi-i bebgāyı

nübüvvet:

1. **nübüvvetin:-in**

Kaside 10

Mısra: 57

Nebilik, peygamberlik.

57. Etmedi mi nübüvvetin ikrār

58. İctimā'-ı ḡavimde sūsmār

nücüm:

1. **nücümundan:-un, -dan**

Tarih 1

Mısra: 27

Yıldızlar.

27. Nücümundan felek etmiş müheyyā

28. Nişāra bir tabaḡda dürr-i meknūn

2. **nücüm:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 103

Yıldızlar.

103. Geh nücüm ile felek ser-tā-pā

104. Kendine vermiş idi zīb ü bahā

3. **nücüm:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 119

Yıldızlar.

119. Şanma bī-hüde nücüm u aḡter

120. Dizilirler felege ser-tā-ser

4. **nücüm:**

Diğer 9

Mısra: 68

Yıldızlar.

67. Āteş-i ḡamda oldu ten bir mūm

68. Oldu yek-ser şerārı böyle nücüm

5. **nücümü:-u**

Kaside 12

Mısra: 63

Yıldızlar.

63. Nücümü vālih ederci o ahsen-i takvīm

64. Görünce rüyunu sa'd oldu cümle maḡzūrī

6. **nücüm:**

Kaside 15

Mısra: 17

Yıldızlar.

17. ḡomaz çü şems ü nücüm ol siyāh kāseleri

18. Çü jāle maḡv eder ednāyı ṭal'at-ı şevket

7. **nücüm:**

Gazel 33

Mısra: 8

Yıldızlar.

7. Erer erbāb-ı dil kāma deyü pür-dāḡ olmuşdur

8. Nücüm ile ḡıyās etme görüp revnaḡ-fezādır çarḡ

nücüm-ı şām-ı ḡam-pirā:

1. **nücüm-ı şām-ı ḡam-pirā:**

Kaside 25

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamlı gecenin yıldızları.

25. Desem şad vech ile lāyık yüzüne neyyir-i devlet

26. Ki ḡüm oldu ṭulū'uyla nücüm-ı şām-ı ḡam-pirā

nüh:

1. **nüh:**

Kaside 3

Mısra: 25

Nüh Peygamber, Kur'an'daki kronolojik sıraya göre yirmi beş peygamberin baştan üçüncüsü. Divan şiirinde daha çok Hz. Nüh'a, gemisine ve tûfāna işaret edilir. Ayrıca, yedi yüz veya bin sene yaşadığı hakkındaki rivayet başlıca mazmûnlardandır.

25. Ger olsa Nüh deñlü 'ömr-i insān

26. Edā-yı şükri-i islāma ne imkān

2. **nüh:**

Gazel 122

Mısra: 9

Far. Dokuz adedi.

9. Geh ṭolar geh aḡdırır nüh kāsesein çarḡ-ı felek

10. Dest-i lerzişkār-ı dehrīñ cāmı ṭamlar tamlamaz

nüh kıbāb-ı kürevi:

1. **nüh kıbāb-ı kürevi:**

Gazel 276

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokuz küre şeklinde kubbe || Dokuz felek.

21. Şarṭ-ı mebsūta cezā olmamış idi der-pey

22. Nüh kıbāb-ı kürevi hesti-i ḡabrā yoḡıdı

nüh küre:

1. **nüh küre:**

Diğer 10

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokuz gök || Her yer.

63. Döküp miyâne-i teftiše gâh uşturlâb
64. Bu nüh küre serine teng olur idi her cā

nüh-âsumâna çıkısa:

1. **nüh-âsumâna çıkısa:-sa**

Tarih 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok uzaklara ulaşmak.

3. Nola ger nüh-âsumâna çıkısa âh u zârımız
4. Mâ'iliz hep nev-demîde hâtt-ı 'anber-büyüña

nühüfte:

1. **nühüfte:**

Kaside 10

Mısra: 326

Far. Gizli olarak, gizlice, saklı.

325. Hâfir edip etdi hilesin tahkîk
326. Pes-i derde nühüfte bi'r-i 'amîk

2. **nühüfte:**

Gazel 287

Mısra: 7

Far. Gizli olarak, gizlice, saklı.

7. Nühüfte âteş-i 'aşkı bilindi âhımdan
8. Gamiñla dâğ-ı derün cümle âşikâr oldu

nühüfte eylemeyen:

1. **nühüfte eylemeyen:-me, -yen**

Gazel 130

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

3. Göñülde âteş-i 'aşkıñ nühüfte eylemeyen
4. Derün-ı sinede süz-ı nihân nedir bilmez

nükhet:

1. **nükhetle:-le**

Tarih 8

Mısra: 12

Güzel koku.

11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şâd u hândandır
12. Bu nükhetle 'aceb mi olsa dünyâ cennete mışdâk

2. **nükhet:**

Diğer 10

Mısra: 53

Güzel koku.

53. Ya ol zarâfet ü nükhet ma'ârife rağbet
54. Olursa böyle gerek o zâtlara haqqâ

3. **nükhete:-e**

Tarih 17

Mısra: 20

Güzel koku.

19. Kâkül-i dil-ber gibi hâtır-perişân olmasın
20. Gül-bünü bu nükhete hâzırlasın rüy-ı zemîn

4. **nükhet:**

Tarih 17

Mısra: 23

Güzel koku.

23. Toldu nükhet ile bağın sâha-i 'âlemleri
24. Oldu revnaqla debistân-ı cihân hâlet-ğarîn

nükhet-i hulku:

1. **nükhet-i hulku:-u**

Kaside 29

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahlakın kokusu || Kişinin karakterinin güzelliği.

23. Nükhet-i hulku cihânyânı çün etdi ta'ûr
24. Mu'teber olmaz ise şimdi sezâdır 'anber

nükhet-i hulkuunu:

1. **nükhet-i hulkuunu:-un, -u**

Kaside 27

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huy kokusu.

29. Nükhet-i hulkuunu gülşende mezâd etse nesîm
30. Gül verir cümle zerin gonca olur 'ukde-güşâ

nükhet-ğarîn olmakda:

1. **nükhet-ğarîn olmakda:-mağ, -da**

Tarih 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel kokulu olmak.

1. Vaktidir olsa şitâdan pür-bahâ rüy-ı zemîn
2. Berfden olmakda her bir gülsitân nükhet-ğarîn

nüks:

1. **nüks:**

Gazel 68

Mısra: 8

Hastalık geri tepmek.

7. Şikeste-dillere etmez müsâ'ade tâli'
8. Marîza nüks ser-â-pâ te'âkub üzre gelir

nükte:

1. **nükte:**

Tesdis 6

Mısra: 22

Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.

21. Budur semt-i mağabbetde hemîşe 'aşıkâ ehven
22. Ki bu nükte bilindi Nâ'il'in bu beyt-i pâkinden

nükte-dân-ı ehl-i hüner:

1. **nükte-dân-ı ehl-i hüner:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnce manaları anlayan hünerli kişiler || Şairler.

109. Qadr-i eş'âr-ı pâki ser-tâ-ser
110. Bilir ol nükte-dân-ı ehl-i hüner

nükte-dân-ı selef:

1. **nükte-dân-ı selef:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnce manaları anlayan önceki insanlar.

111. Oldu ser-māye-i neşāṭ telef

112. Çekilip gitti nükte-dān-ı selef

nükte-i dil-ārānī:

1. **nükte-i dil-ārānī:-niñ**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönle hoş gelen manalar.

91. Vāşılı bezmgāh-ı ma'nānīñ

92. Pey-revi nükte-i dil-ārānīñ

nükte-i kenz-i hafide:

1. **nükte-i kenz-i hafide:-de**

Kaside 12

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli sırrın manası || Kenz-i hafī: Ben gizli bir hazine idim, bilinmeye muhabbet ettim, bilineyim diye mahlūkatı yarattım.” hadisine gönderme yapılmaktadır.

49. Duyuldu nükte-i kenz-i hafide bir ma'nā

50. Olunca nüshā-i 'ālem vücūd-ı manzūri

nükte-i mestüruma:

1. **nükte-i mestüruma:-um, -a**

Kaside 16

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli mana.

77. K'olamaz nükte-i mestüruma kimse vākıf

78. Añlamaz dıkkat-i efkārımı hāşā bülbül

nükte-senc-i zülf-i hūbān:

1. **nükte-senc-i zülf-i hūbān:**

Kaside 2

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin saçlarından bahseden sözler.

127. Zebānı nükte-senc-i zülf-i hūbān

128. Dehānı maskat-ı güy-ı perişān

nükte-şinās:

1. **nükte-şinās:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 56

İnce manaları anlayanlar.

55. Konuşduğum benim hep cümle 'ārif

56. Nice nükte-şinās ehl-i ma'ārif

nükte-şinās-ı kalem-i revnak-bahs:

1. **nükte-şinās-ı kalem-i revnak-bahs:**

Kaside 35

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözler yazan kalemin ince manalarını kavrayan.

13. Gele ey nükte-şinās-ı kalem-i revnak-bahş

14. Varak-ı şā'ir-i pür-ma'niye rūh-ı tūmār

nümāyān:

1. **nümāyāndır:-dır**

Gazel 226

Mısra: 11

Görünen, açık, âşikâr.

11. Nür çeşminden nümāyāndır cihān içre anıñ

12. Hāk-i pāyın tütüyā-yı dide-i cān eyleyen

2. **nümāyāndır:-dır**

Gazel 232

Mısra: 5

Görünen, açık, âşikâr.

5. Çin-i ebrūdan nümāyāndır ğazab 'uşşākıñıa

6. Rāstg(üy)ān fehmi ederler maşşadın bir tārđan

3. **nümāyāndır:-dır**

Gazel 252

Mısra: 8

Görünen, açık, âşikâr.

7. Firāk-ı la'l-i nābīñda keder cānā muqarrerdir

8. Nümāyāndır hücüm-ı ğam meyiñ elbet ğumārında

4. **nümāyāndır:-dır**

Gazel 269

Mısra: 8

Görünen, açık, âşikâr.

7. Derūnum lāleāsā dāğ ber-dildir firākıñdan

8. Nümāyāndır ser-ā-pā dāğ-ı ğasret cā-be-cā tende

nümāyān edince:

1. **nümāyān edince:-ince**

Kaside 12

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak çıkarmak, görünür kılmak.

39. İzābe etdi celādet o gevheri cümle

40. Buĥār u keffī nümāyān edince tennūri

nümāyān etdi:

1. **nümāyān etdi:-di**

Terkib-bend 1

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, âşikâr olmak.

49. Şikāyet kim bu çarĥ-ı köhne-dāmān

50. Yeñi bir arzū etdi nümāyān

nümāyān etmede:

1. **nümāyān etmede:-me, -de**

Gazel 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, âşikâr olmak.

1. Derūn-ı sīne dāğımla çerāğān etmede her şeb

2. Gönülde āteş-i 'aşkıñ nümāyān etmede her şeb

nümāyān etmeye:

1. **nümāyān etmeye:-me, -ye**

Gazel 227

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, âşikâr olmak.

15. Rütbe-i derd-i teb-i 'aşkıñ nümāyān etmeye

16. Ol periniñ Sālimā hicrinde hicrān etmeyen

nümâyân olmasa:

1. **nümâyân olmasa:-ma, -sa**
Gazel 64
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Görölmek, açığa çıkmak.
5. Neden olurdu nümâyân olmasa efgân
6. Seni de gösteren ey meh nevâ-yı hüsniüdür

nümâyân olmaz:

1. **nümâyân olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Görönmek, açığa çıkmak.
13. Görmesek taze haññ biz der idik
14. Cevher-i ferd nümâyân olmaz
2. **nümâyân olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Görönmek, açığa çıkmak.
25. Göremez merdümek-i çeşm-i haññ
26. Perde-i dide nümâyân olmaz
3. **nümâyân olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Görönmek, açığa çıkmak.
59. Cüst ü cü olsa felekde mişli
60. Çeşm-i dünyâya nümâyân olmaz

nümâyân-ı şabüh:

1. **nümâyân-ı şabüh:**
Gazel 30
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sabah içkisinin ortaya çıkışı.
5. Şu kadar hâleti var belki keder cism olsa
6. 'Ayn-ı şevk eyler idi anı nümâyân-ı şabüh

nümâyîş:

1. **nümâyîşden:-den**
Tarih 1
Mısra: 35
Gösteriş, görünüş.
35. Nümâyîşden o şan'atlı fişekler
36. Ki ola sürgehden zib-i gerdün

nümâyîş buldu:

1. **nümâyîş buldu:-du**
Diğer 3
Mısra: 124
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şöhret bulmak.
123. Dervîş 'Abdi'yle Beşiktaş ise cânâ ammâ
124. O kadar buldu nümâyîş ki olunmaz inhâ

nümüne-nümâ-yı te' yîdi:

1. **nümüne-nümâ-yı te' yîdi:-i**

Kaside 20

Mısra: 278

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Numune olarak gösterilen şeyin onaylanması.

277. Gönderip ol zer-i hüner dedi

278. O nümüne-nümâ-yı te' yîdi

nüşa:

1. **nüşa:**

Gazel 40

Mısra: 9

1. Yazılı bir şey. 2. Kitabın bir küt'a sureti.

9. Bu nüşa 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çareye beñzer

10. Şarılmaz rişte-i cân ile ser-tâ-ser be-her kâgaz

2. **nüşalar:-lar**

Gazel 60

Mısra: 12

1. Yazılı bir şey. 2. Kitabın bir küt'a sureti.

11. Hüsni haññ ol kadar efzün durur etse murâd

12. Behcet-i hüsniünde Sâlim nüşalar te'lif eder

3. **nüşa:**

Gazel 85

Mısra: 8

1. Yazılı bir şey. 2. Kitabın bir küt'a sureti.

7. Ruñuñ da revnakı haññ-ı siyâh-ı revnak-efzâdır

8. Kenârı olmasa bir nüşa olmaz şöhrete mazhar

4. **nüşalarıñ:-lar, -iñ**

Gazel 112

Mısra: 10

1. Yazılı bir şey. 2. Kitabın bir küt'a sureti.

9. Huddâm-ı 'ilm mahrem-i sırr-ı kemîn olur

10. Râz-ı derünü nüşalarıñ miñlebindedir

nüşa-i ahlâkı:

1. **nüşa-i ahlâkı:-ı**

Gazel 185

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ahlak kitabı.

3. Behcet-i ser-levha-i teslim olurdu rü-nümâ

4. Meskenetle nüşa-i ahlâkı tehziib eylesek

nüşa-i 'âlem:

1. **nüşa-i 'âlem:**

Kaside 12

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kainat kitabı || Yarattılışa dair her şeyi kendinde barındırması itibarıyla Hz. Âdem.

49. Duyuldu nükte-i kenz-i hafide bir ma'nâ

50. Olunca nüşa-i 'âlem vücüd-ı manzûri

nüşa-i bihîn-ımlâ:

1. **nüşa-i bihîn-ımlâ:**

Kaside 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

En güzel şekilde yazılan eser.

7. Ya'ni bir nüsha-i bihîn-implâ
8. Ola medh-i halife anda edâ

nüsha-i câmi:

1. **nüsha-i câmi:-ı**
Gazel 200
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh kitabı.
9. Devşirip her habâbımı Sâlim
10. Nüsha-i câmi intihâb edelim

nüsha-i dilden:

1. **nüsha-i dilden:-den**
Gazel 280
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kitabı.
9. Tağılmaz nüsha-i dilden keder Sâlim anı zîrâ
10. Felek desti ile Sâlim anı şîrâzelendirdi

nüsha-i güya:

1. **nüsha-i güya:-a**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözün, ifadenin bir kısmı.
75. Gehi bir dil-beri vaşf eyleyeler
76. Vereler nüsha-i güya zîver

nüsha-i hüsnü:

1. **nüsha-i hüsnü:-ü**
Tarih 11
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik nüshası || Sevgilinin yüzü.
23. Hâşılı hüsnünü inkâra hañîñ çâre mi var
24. O degil midir eden nüsha-i hüsnü tekmiñ

nüsha-i mefâhirdir:

1. **nüsha-i mefâhirdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Övgü nüshaları || Övgü sözleri.
1. Kelâmımız ki bizim na't-i pâke dâ'irdir
2. Zebân-ı nâñıkamız nüsha-i mefâhirdir

nüsha-i mihr ü mahabbet:

1. **nüsha-i mihr ü mahabbet:**
Tesdis 4
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve muhabbet nüshası, örneği.
3. Nüsha-i mihr ü mahabbet dâstânın kim bilir
4. Hâlini künc-i gamında 'aşıkânın kim bilir

nüsha-i nâzi:

1. **nüsha-i nâzi:-ı**
Müfret 34
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- naz nüshası || Sevgilinin gamzeleri.

1. Fen-i âşüb-ı fitende katı üstâd oldu
2. Gamzelerden görelî nüsha-i nâzi çeşmiñ

nüsha-i sifâ eyler:

1. **nüsha-i sifâ eyler:-r**
Gazel 112
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa kitabı eylemek.
7. Hañ-ı şerîfiñ eyler imiş nüsha-i şifâ
8. Ol kim firâğ-ı hicr ile tâb-ı tebindedir

nüsha-i şifâsâ:

1. **nüsha-i şifâsâ:**
Diğer 9
Mısra: 143
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa olan nüsha || Kişiyi mutlu den bir şeyin örneğinin vermiş olduğu mutluluk.
143. Şaklasak nüsha-i şifâsâ
144. Eylesek her bakışda cümle şafâ

nüsha-i tâze:

1. **nüsha-i tâze:**
Tarih 10
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki yeni bitmiş ayva tüyleri.
15. Nüsha-i tâze hatıñdan gayrı
16. Haste-i hicriñe dermân olmaz

nüsha-i ümmîde:

1. **nüsha-i ümmîde:-e**
Gazel 215
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emel kitabı.
9. Yazan evşâf-ı 'aşkı nüsha-i ümmîde ey Sâlim
10. Eñ ednâ hâletın ser-defter-i tûmâr-ı hüş etsin

nüvâzişkâr:

1. **nüvâzişkârıñ:-ıñ, -ı**
Matla 64
Mısra: 1
İltifat.
1. Garîbân-ı mahabbetden nüvâzişkârıñ kesme
2. Amân ey pâdişâh-ı mülk-i istignâ amân eyle

nüvvâr eder:

1. **nüvvâr eder:-er**
Kaside 28
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak, nurlandırmak.
3. Mâh-ı 'id kim cümle halk-ı 'âlemi mesrûr edip
4. Leyle-i zulmâda dehri mağdemi nüvvâr eder
2. **nüvvâr eder:-er**
Kaside 28
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak, nurlandırmak.

3. Mäh-ı 'ıd kim cümle halk-ı 'alemi mesrür edip
4. Leyle-i zulmâda dehri maqđemi nüvvâr eder

nüzhetgâh-ı vâlâ:

1. **nüzhetgâh-ı vâlâ:**

Kaside 19

Mısra: **58**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel mesire yeri, bahçe.

57. Bakıp bu reng ü büya hâtırâ firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nüzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre

nüzül etdi:

1. **nüzül etdi:-di**

Kaside 5

Mısra: **64**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnmek.

63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hâkık'ın
64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zât-ı vâlâ

2. **nüzül etdi:-di**

Kaside 12

Mısra: **31**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnmek || Ulaşmak, Allah'ın rahmetinin ulaşması.

31. Bu keffe etdi hâzîz-i esâs-ı dehre nüzül
32. O keffe eyledi Mî'râc-ı Beyt-i Ma'mûr'ı

3. **nüzül etdi:- di**

Kaside 18

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnmek || Yağmur ve kar tanelerinin yeryüzüne ulaşması.

1. Etdi çil akça gibi berf ile bārân nüzül
2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duhül

4. **nüzül etdi:-di**

Kaside 18

Mısra: **28**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnmek || Yağmur ve kar tanelerinin yeryüzüne ulaşması.

27. Sipeh-i berfe çerâgâh olup sahrâlar
28. Etdi serdi-i şitâ merhale-i kûsa nüzül

nüzül etdikçe:

1. **nüzül etdikçe:-dik, -çe**

Kaside 9

Mısra: **47**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnmek || Ulaşmak, Allah'ın rahmetinin ulaşması.

47. Nüzül etdikçe vech-i arzâ rahmet
48. Kemâlin bulmada kişt-i hidâyet

nüzül etmez:

1. **nüzül etmez:-mez**

Gazel 128

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnmek.

1. Kapumdan içre bir aydır o meh duhül etmez
2. Hümâ-yı evc-i hüsün alçağa nüzül etmez

nüzül-i rahmet-i rahmân:

1. **nüzül-i rahmet-i rahmân:**

Kaside 9

Mısra: **46**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın rahmetinin inmesi (tüm kainatı kuşatması).

45. Vezân olmağda bād-ı kudret-i Hâk
46. Nüzül-i rahmet-i Rahmân muhâkkağ

2. 2. 17. 'O/O

o:

1. **odur:-dur**

Kaside 1

Mısra: **3**

Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Allah.

3. Ki odur mecma'-ı devâ-yı kulüb
4. Mültecâ-yı 'arîza-i matlûb

2. **o:**

Kaside 1

Mısra: **64**

O, işaret sıfatı.

63. Geh güşâde gehî de derhemdir
64. Gerçi 'âlem yine o 'âlemdir

3. **o:**

Kaside 1

Mısra: **119**

O, işaret sıfatı.

119. 'Arz-ı hâlîñ o bāba eyle revān
120. Eyle derdiñ derinde cümle 'ayān

4. **o:**

Tesdis 1

Mısra: **1**

O, işaret sıfatı.

1. O mihr-i burc-ı rıf'atden gönül gördükçe āzārı
2. Perişân olma 'âlemde yine sen zerre miğdārı

5. **o:**

Müseddes 1

Mısra: **5**

O, işaret sıfatı.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
6. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

6. **o:**

Müseddes 1

Mısra: **7**

O, işaret sıfatı.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yāre bî-ğarār
8. Hâylice yandım yakıldım firkatinden şu 'levār

7. **o:**

Müseddes 1

Mısra: **11**

O, işaret sıfatı.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
12. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş
8. o:
Müseddes 1
Mısra: 13
O, işaret sıfatı.
13. Hiç o hüniden baña şefkat tekdüm etmedi
14. Qaldı gitti dil vişâliyle tena‘‘um etmedi
9. o:
Müseddes 1
Mısra: 17
O, işaret sıfatı.
17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
18. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş
10. o:
Müseddes 1
Mısra: 23
O, işaret sıfatı.
23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
24. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş
11. o:
Müseddes 1
Mısra: 29
O, işaret sıfatı.
29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
30. Hâcetim mi bir gedâ bi-çâre ölmüş ölmemiş
12. o:
Tahmis 1
Mısra: 22
O, işaret sıfatı.
21. Ederken Sâlimâ gülşengeh-i fikretde reftârı
22. Bi-ğamdî'llâh o gül-rüyuñ müyesser oldu didârı
13. **odur:-dur**
Kaside 1
Mısra: 3
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri.
3. Ki odur mecma‘-ı deva-yı kulüb
4. Mültecâ-yı ‘arîza-i mañlûb
14. o:
Muamma 1
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Dem-i hañtın su‘âl etdi nuqañ döküp o meh Sâlim
2. Yatırdıp şekl-i lihyâni zamirin ile istihrâc
15. o:
Lugaz 1
Mısra: 13
O, işaret sıfatı.
13. O bigâne revişden güş-mâli-i dil-i zârım
14. Şarâb-ı güş güşfende dâ‘idir ne hâletdir
16. o:
Lugaz 1

- Mısra: 21
O, işaret zamiri.
21. Bu bir güne mu‘ammâdır o bir güne luğazdır kim
22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne teğazzül bu mahâretdir
17. o:
Lugaz 1
Mısra: 24
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.
23. Buña kum sâ‘ati dense yakışmaz gayrı bir şeydir
24. Çalar çağır lisânınca o da bir başka diğkatdir
18. o:
Lugaz 1
Mısra: 27
O, işaret sıfatı.
27. O âteş tağa güyâ başmamagla pâların silker
28. Ocağında tağarrük etmede her dem ne diğkatdir
19. o:
Lugaz 1
Mısra: 35
O, işaret zamiri.
35. Ne hikmetdir o bir hikmet ki hikmetle olur merşüş
36. Raşad-dârân-ı dehre kân-ı tañ‘ım bâğ-ı cennetdir
20. o:
Tarih 1
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. O bezme hvâhişinden turma ditrer
10. Serinde dil-berânîñ zülfi şeb-gün
21. o:
Tarih 1
Mısra: 35
O, işaret sıfatı.
35. Nümâyışden o şan‘atlı fişekler
36. Ki ola sürgeden zîb-i gerdün
22. o:
Tarih 1
Mısra: 65
O, işaret sıfatı.
65. O şâhenşeh ki kılmış Hağ yedinde
66. Kilid-i kufl-i genc-i cüdu merhün
23. o:
Tarih 1
Mısra: 69
O, işaret sıfatı.
69. Sezâ derbân olurlarsa o derde
70. Sikender Mu‘taşım Behrâm u Me‘mün
24. o:
Tarih 1
Mısra: 75
O, işaret sıfatı.
75. O sultân-ı mufahham kim sezâdır
76. Temedduh eylese ‘ahdiyle gerdün
25. o:
Tarih 2

- Mısra: 9
Üçüncü teklik şahıs zamiri || Nergis çiçeği
 9. Şöyle durmuşdu şeb ü rüz reh-güzârında o kim
 10. Hıvâb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh-bādāmına
26. o:
Kaside 2
 Mısra: 51
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed
 51. O kim nām-ı şerîfî halka cāndır
 52. Be-her harfî hayât-ı cāvidāndır
27. o:
Kaside 2
 Mısra: 53
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed
 53. O kim ser-tā-be-pā fahr-i cihāndır
 54. Hümā-yı aşıyān-ı lā-mekāndır
28. o:
Kaside 2
 Mısra: 55
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed
 55. O kim nūr-ı İlähî'dir cihāna
 56. 'Aceb mi rahmet olsa bendegāna
29. o:-dır
Kaside 2
 Mısra: 57
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed
 57. O kim şāh-ı serîr-ı ıstıfādır
 58. Cihāna maqdem-i pākî 'aţādır
30. o:
Kaside 2
 Mısra: 59
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed
 59. O kim cümle çerāg-ı hāşıdır hep
 60. Zemîn ü āsumān u heft kevkeb
31. o:
Kaside 2
 Mısra: 64
O, işaret sıfatı.
 63. Kamer ger olmasaydı aña şeydā
 64. Derününde o na'l olmazdı peydā
32. o:
Kaside 2
 Mısra: 71
O, işaret sıfatı.
 71. O şāh-ı tahtgāh-ı mülket ü dîn
 72. Ki mevlüdu cihāmı etdi tezyîn
33. o:-di
Kaside 2
 Mısra: 73
O, işaret sıfatı.
 73. O şebde şad 'alāmāt oldu peydā
 74. Yıkıldı küngür-i Eyvān-ı Kısra
34. o:
Kaside 2

- Mısra: 78
O, işaret sıfatı.
 77. Kemāl-i ihtirāmen ol beşire
 78. O şebde Baħr-i Sāve geçdi yire
35. o:-uñ
Kaside 2
 Mısra: 125
O, işaret sıfatı.
 125. O pür-cürm-i haţā-sāz-ı 'uyūbuñ
 126. O şeyh-i tekve-i züll ü zünūbuñ
36. o:
Kaside 2
 Mısra: 126
O, işaret sıfatı.
 125. O pür-cürm-i haţā-sāz-ı 'uyūbuñ
 126. O şeyh-i tekve-i züll ü zünūbuñ
37. o:
Kısa Mesnevi 2
 Mısra: 55
O, işaret sıfatı.
 55. Hāşılı vakt-i Hışār idi o dem
 56. Gitmege seyre iverdi ādem
38. o:
Kısa Mesnevi 2
 Mısra: 61
O, işaret sıfatı.
 61. Dil o eyyām-ı sürür içre şehā
 62. Gitmege seyre olup cilve-nümā
39. o:
Kısa Mesnevi 2
 Mısra: 116
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
 115. Şaħş-ı şirret çıkamaz divāna
 116. Uğrar etbette o bir hicrāna
40. o:
Kısa Mesnevi 2
 Mısra: 123
O, işaret sıfatı.
 123. Geldi ihvāna o şeb bir hālet
 124. Müşterî buldu metā'-ı şoħbet
41. o:
Kısa Mesnevi 2
 Mısra: 133
O, işaret sıfatı.
 133. Pes o dāma varuban bend oldu
 134. Dil-i şeydāya 'aceb fend oldu
42. o:
Kısa Mesnevi 2
 Mısra: 142
O, işaret sıfatı.
 141. Sen imişsin haber aldım cānā
 142. O gece medh olunan māh-liķā
43. o:
Kısa Mesnevi 2

- Mısra: **164**
O, işaret sıfatı.
- 163.** Reh-güzârînda gehî durdukça
164. O dil-efgârîni geh gördükçe
44. o:
Tesdis 2
Mısra: **19**
O, işaret sıfatı.
- 19.** O gül-ruhsâr Leyli'ye olup Mecnûn-ı bî-sâmân
20. Sezâ olsam gülîstân içre bülbüller ile nâlân
45. o:
Tesdis 2
Mısra: **26**
O, işaret sıfatı.
- 25.** Perîşân-târ ederse nola hergiz dilleri gamda
26. Velî bend eyleyen dildir yine Sâlim o perçemde
46. o:
Tahmis 2
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
- 3.** Beni Mecnûn-reviş etdi görûn o Leylâ'yı
4. Halka halka edip ol zülf-i 'abîrâsâyı
47. o:
Muamma 2
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
- 1.** Rağş eder gördüm o servi şad hezârân nâz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervâzında ol şehbâz ile
48. o:
Lugaz 2
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
- 15.** Biriniñ nevbetin o tã'ifeden
16. Biri alsa kıpar netîce fiten
49. o:
Lugaz 2
Mısra: **25**
O, işaret sıfatı.
- 25.** Bir şehirdir o sâha şan güyâ
26. Ki büyüt ile toptolu her cã
50. o:
Tarih 3
Mısra: **29**
O, işaret sıfatı.
- 29.** Ya'ni te'sîr-i du'âsıdır o şâhenşâhîñ
30. K'eyledi zir ü zeber düşmen-i dîni Mevlâ
51. o:
Tarih 3
Mısra: **53**
O, işaret sıfatı.
- 53.** Devletinde o şehîñ tâ-be-kıyâmet hergiz
54. Teline degmege bir murg-ı za'ifîñ 'Ankâ

52. o:
Tarih 3
Mısra: **60**
O, işaret sıfatı.
- 59.** Devletinde ne kadar etdiler 'âlem râhat
60. Kimse âzürde-dil olmaz o tarafdan farazâ
53. odur:-dur
Tarih 3
Mısra: **69**
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.
- 69.** Odur ol pâdişeh-i şâhib ü re'y ü pergâr
70. Ki aña eyledi tehbîri musahhar Mevlâ
54. o:
Tarih 3
Mısra: **75**
O, işaret sıfatı.
- 75.** Re'y ü tehbîri muvaffakdır o şâh-ı 'âdil
76. Her ne tehbîr eder ise olur mağz-ı 'atâ
55. o:
Tarih 3
Mısra: **92**
O, işaret sıfatı.
- 91.** Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu haqqâ ki anıñ ile o şadr-ı vâlâ
56. o:
Tarih 3
Mısra: **129**
O, işaret sıfatı.
- 129.** Kırup alayını çıktı o vezîr otağa
130. Kıldı teşyî' ser-â-ser 'ulemâ vü şulahâ
57. o:
Tarih 3
Mısra: **134**
O, işaret sıfatı.
- 133.** Neydi ol tûğ-ı zer-endüz-ı hümâyün-reh-ber
134. Ki bakılmazdı mehâbetden o tûğ-ı zibâ
58. o:
Tarih 3
Mısra: **139**
O, işaret sıfatı.
- 139.** O 'alemler ne idi pîşgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şîr güyâ
59. o:
Tarih 3
Mısra: **148**
O, işaret sıfatı.
- 147.** Nûru pür-nûr eder ise nola dîdeleri
148. Bir yeşil nûr-ı mücessemdir o sancağ güyâ
60. o:
Tarih 3
Mısra: **149**
O, işaret sıfatı.
- 149.** Ya kimiñ tuhf-e-i pâkidir o nûr-ı nüvvâr
150. Nola el üzre tutarsa anı 'âlem her cã

61. o:

Tarih 3

Mısra: 169

O, işaret sıfatı.

169. O mehibâne şüfüfün göricek tertibin

170. Kendini kıldı perîşân ser-â-ser a'dâ

62. o:

Tarih 3

Mısra: 176

O, işaret sıfatı.

175. El-amân na'rası peyveste-i nüh-tâk oldu

176. Oldu nevmid hayâtından o mel'un zirâ

63. o:

Tarih 3

Mısra: 192

O, işaret sıfatı.

191. Ya'ni bi'z-zât vezîr-a'zam-ı şâhib-devlet

192. O mehâbetli şecâ'atli vezîr-i dâna

64. o:

Tarih 3

Mısra: 206

T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

205. Çal'alar verdiler ol zât(a) niyâz eyleyerek

206. Hâşılı verdi o da lutf edip şulha rızâ

65. o:

Kaside 3

Mısra: 61

O, işaret sıfatı.

61. Kişiyeye güç buyurmadı o Sübhân

62. Qabûl-i 'özüñü ol eder ihsân

66. o:

Kaside 3

Mısra: 91

O, işaret sıfatı.

91. Nice olur o dem hâl-i günehkâr

92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr

67. o:

Kaside 3

Mısra: 92

T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri.

91. Nice olur o dem hâl-i günehkâr

92. Benim gibi ki cürm ede o her bâr

68. o:

Diğer 3

Mısra: 78

Üçüncü teklîk şahıs zamiri || Sevgili.

77. Gül-i ebrî ise ruhsârına haller yazmış

78. 'Arz-ı kâlâ-yı bahâra o da kendin düzmüş

69. o:

Diğer 3

Mısra: 109

İşaret zamiri || Kâğıthane ilçesi.

109. Lik okur yazar ile o da şimdi töldü

110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu

70. o:

Diğer 3

Mısra: 122

O, işaret zamiri.

121. Tolmabâgçe ise yârân ile şimdi töldü

122. O da teşrîf-i bahâr ile şeref-yâb oldu

71. o:

Diğer 3

Mısra: 141

O, işaret sıfatı.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me'vâsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdır

72. o:

Diğer 3

Mısra: 142

O, işaret zamiri.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me'vâsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdır

73. o:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 22

Üçüncü teklîk şahıs zamiri || Sevgili.

21. Ruğ-ı pür-tâbı olmuş reng-i bâlâ

22. 'Irâkdan teşne-yâb olmuş o güyâ

74. o:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 37

O, işaret sıfatı.

37. O şeh nâz ile tahrik-i fem etdi

38. Beni lutfuyla şâd u hürrem etdi

75. o:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 60

T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.

59. Huşûşâ dün bu söz anıfla oldu

60. O da baña cevâbın böyle verdi

76. o:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 62

O, işaret sıfatı.

61. Baña döndü dedi ol şâh-ı zîbâ

62. O yâr-ı hâlet-efzâ meclis-ârâ

77. o:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 69

O, işaret sıfatı.

69. O üç faşlı tamâm etdi nigârim

70. Baba Tâhir bunu okudu yârim

78. o:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 73

O, işaret sıfatı.

73. O 'aşkıdır kim cihānda ola 'aşık
74. Cemī '-i vakt endüh aña gālib

79. o:

Tesdis 3

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım
6. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

80. o:

Tesdis 3

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Olup zencir-i zülünde o māhiñ vālih ü hayrān
8. Cünün-ı 'aşk ile oldum cihāna şöhre-i devrān

81. o:

Tesdis 3

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Gezerken reh-güzārında anıñ bî-şabr u bî-sāmān
10. O la'l-i şekker-efşāniñ olup ikrāmına şāyān

82. o:

Tesdis 3

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım
12. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

83. o:

Tesdis 3

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

15. Bu rütbe luḫfu ummazken o yār-i meh-cebinimden
16. Bu gün ikrāmını gördüm boyumca nāzeninimden

84. o:

Tesdis 3

Mısra: 18

O, işaret sıfatı.

17. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım
18. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

85. o:

Tesdis 3

Mısra: 24

O, işaret sıfatı.

23. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım
24. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

86. o:

Tesdis 3

Mısra: 30

O, işaret sıfatı.

29. Açıldı 'akd-i bahtım 'ālem-i dünyāda kām aldım
30. Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

87. o:

Gazel 3

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Cihāni kıldı lertzān tığ-ı cevher-dār-ı müjgāniñ
8. Ḥayāl edip o tığ-ı āteşiniñ mevc urur deryā

88. o:

Lugaz 3

Mısra: 24

O, işaret sıfatı.

23. Olmuş iken bu güne ol bed-ḥāl
24. Kimse etmez o şūhu istiḡkāl

89. o:

Lugaz 3

Mısra: 25

İşaret zamiri || Mum

25. Lık ammā ki bilmeyip o edeb
26. Etse icrā bu tarz ile meşreb

90. o:

Lugaz 3

Mısra: 35

O, işaret sıfatı.

35. Bir yalın yüzlü şūhdır o cevān
36. Lık ammā edebsiz-i devrān

91. o:

Lugaz 3

Mısra: 37

O, işaret sıfatı.

37. Ne o zerrin külāh başında
38. Güyiyā kim on altı yaşında

92. o:

Lugaz 3

Mısra: 40

O, işaret sıfatı.

39. Nedir ol kāmēt-i mu'allāsı
40. Ne o destāri-i mutallāsı

93. onda:-nda

Lugaz 3

Mısra: 47

İşaret zamir || Mum.

47. Zāhir olsa ger onda ol ḥālet
48. Fil gibi eder bize şıkklet

94. odur:-dur

Tarih 4

Mısra: 3

Üçüncü teklık şahıs zamiri || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

3. Odur ol şāh-ı ferḫunde-şiyem kim
4. 'Adilin görmemişdir çeşm-i bīnā

95. odur:-dur

Tarih 4

Mısra: 17

T. Üçüncü teklık şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.

17. Odur ol pādīşāh-ı 'aql-ı evvel
18. Ki tedbiri ḥayāle şıgmaz aşlā

96. odur:-dur

Tarih 4

Mısra: 25
Üçüncü teklik şahıs zamiri || Sadrazam Damat
İbrahim Paşa.

25. Odur ol âşaf-ı yek-tâ-reviş kim
26. Nazir in görmemiş devlette dünyâ

97. o:

Tarih 4

Mısra: 31

O, işaret sıfatı.

31. O şadr-ı mültecâ-yı nâsa ancak
32. Olursa böyle olur zât-ı dânâ

98. o:

Tarih 4

Mısra: 40

O, işaret sıfatı.

39. Çerâğ-ı hâşîdır ez-cümle anîñ
40. O zât-ı gül-bün-i gülzâr-ı taqvâ

99. odur:-dur

Tarih 4

Mısra: 43

Üçüncü teklik şahıs zamiri || Sadrazam Damat
İbrahim Paşa.

43. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim
44. Senâsı zübde-i ezkâr-ı havrâ

100. o:

Tarih 4

Mısra: 65

O, işaret sıfatı.

65. O mihrâbı nedir Allâhu ekber
66. Kim anda rû-nümâ şan'at ser-â-pâ

101. o:

Kaside 4

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim evvânı Kısra'niñ
16. Harâb oldu o şebde yere geçdi Sâve ser-tâ-pâ

102. o:

Kaside 4

Mısra: 20

O, işaret sıfatı.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nûr-ı İlâhî'niñ
20. Sezâ gördü sa'âdetle o şebde dogmasın Mevlâ

103. o:

Diğer 4

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. O aḥ-ı 'ilm-i hüner-pîrâya
8. O şadâkatli himem-peymâya

104. o:

Diğer 4

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. O aḥ-ı 'ilm-i hüner-pîrâya
8. O şadâkatli himem-peymâya

105. o:

Lugaz 4

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Aşır şanma şakın ol me'yûs
8. Kimseye olmaz o zâlim me'nûs

106. o:

Lugaz 4

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Âbı sevmez şuya etme ilkâ
12. Şıklılır cânı o işden cânâ

107. o:

Kaside 5

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Güş edip tās-ı nigûn maqdem-i ferruḥ-fâliñ
6. Devr ederken o sürür ile be-her-şubḥ u mesâ

108. o:

Kaside 5

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Sen o şâhenşeh-i evreng-i risâletsin kim
10. Çekdi menşür-ı 'adilde iki kaşîñ tuğrâ

109. o:

Kaside 5

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. O meh-i burc-ı şerefsin ki şeb-i Mi'râc'niñ
12. Şeref-i zât-ı şerîfiñe delîl-i 'uzmâ

110. o:

Kaside 5

Mısra: 20

O, işaret sıfatı.

19. Görünür idi sipihr içre müretteb encüm
20. Şan çiçekliydi o dîbâ-yı müferriḥ güyâ

111. o:

Kaside 5

Mısra: 32

O, işaret sıfatı.

31. Ümmihânî evine vardı şitâbân Cibrîl
32. İştîyâkı o şehe eyledi 'arz u inhâ

112. o:

Kaside 5

Mısra: 50

O, işaret sıfatı.

49. Binip ol esbe hemân pâdişeh-i heft-iḳlîm
50. Vardı bir laḥzada Akşâ'ya o sultân-ı verâ

113. o:

Kaside 5

Mısra: 52

O, işaret sıfatı.

51. Etdi ervâh-ı nebiyyîne imâmet anda
52. İktidâ etdi ser-â-ser o gürûh-ı vâlâ

114. o:

Kaside 5

Mısra: 53

O, işaret sıfatı.

53. Oldu rıf atle o hürşid sipihre 'azim

54. Müstefiz oldu ser-â-ser meh ü çarh-ı hâdrâ

115. o:

Kaside 5

Mısra: 58

O, işaret sıfatı.

57. Erdi tâ Sidre'ye ol şâh-ı serir-i rıf'at

58. Oldu zâtıyla müşerref o maķâm-ı vâlâ

116. o:

Kaside 5

Mısra: 59

O, işaret sıfatı.

59. Rûh-ı ekber o maķalde ķalıp ol şâh-ı rüstül

60. Oldu Refref'le revân-ı reh-i ĩarf-ı bâlâ

117. o:

Kaside 5

Mısra: 64

O, işaret sıfatı.

63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hâķķ'ın

64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zât-ı vâlâ

118. odur:-dur

Kaside 5

Mısra: 67

Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.

67. Odur ol şâh-ı veliyyü'n-ni'am-ı 'âlem kim

68. Olmasa zât-ı laĩfî olamazdı dünyâ

119. o:

Kaside 5

Mısra: 106

O, işaret sıfatı.

105. Yoĩsa dermâniña ķâdir olamaz mı keremi

106. Yoĩsa zaĩmiña seniñ eyleyemez mi o devâ

120. o:

Lugaz 5

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Müstevî olsa o ĩam-geşte 'acib

12. Olur ol ĩâşılı bir ũekl-i ũalib

121. o:

Kaside 6

Mısra: 43

O, işaret sıfatı.

43. O feyz ile 'arûs-ı ĩaclegâh-ı mekrümetdir kim

44. O feyz ile cihânı oldu bînâ ũem' ü pervâne

122. o:

Kaside 6

Mısra: 44

O, işaret sıfatı.

43. O feyz ile 'arûs-ı ĩaclegâh-ı mekrümetdir kim

44. O feyz ile cihânı oldu bînâ ũem' ü pervâne

123. o:

Kaside 6

Mısra: 45

O, işaret sıfatı.

45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbâdân olmuũdur

46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ ũem' ü pervâne

124. o:-dir

Kaside 6

Mısra: 46

O, işaret sıfatı.

45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbâdân olmuũdur

46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ ũem' ü pervâne

125. o:

Kaside 6

Mısra: 47

O, işaret sıfatı.

47. O feyz ile serâyir revnaķ-ı bezm-i ĩavâdiũdir

48. O feyz ile tecellî buldu cânâ ũem' ü pervâne

126. o:

Kaside 6

Mısra: 48

O, işaret sıfatı.

47. O feyz ile serâyir revnaķ-ı bezm-i ĩavâdiũdir

48. O feyz ile tecellî buldu cânâ ũem' ü pervâne

127. o:

Kaside 6

Mısra: 49

O, işaret sıfatı.

49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzâ-yı ĩaĩı-ı nûn

50. O feyz ile lisâna geldi her câ ũem' ü pervâne

128. o:

Kaside 6

Mısra: 50

O, işaret sıfatı.

49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzâ-yı ĩaĩı-ı nûn

50. O feyz ile lisâna geldi her câ ũem' ü pervâne

129. o:

Kaside 6

Mısra: 51

O, işaret sıfatı.

51. O feyz ile döũendi zülfe-i tuĩrâ-yı ķâf-ı kûn

52. O feyz ile olupdur bezm-iĩhyâ ũem' ü pervâne

130. o:

Kaside 6

Mısra: 52

O, işaret sıfatı.

51. O feyz ile döũendi zülfe-i tuĩrâ-yı ķâf-ı kûn

52. O feyz ile olupdur bezm-iĩhyâ ũem' ü pervâne

131. o:

Kaside 6

Mısra: 55

O, işaret sıfatı.

55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'âlem-i a'yân

56. Henüz olmamiũ idiler ũeb-ârâ ũem' ü pervâne

132. o:

Kaside 6

Mısra: 57

O, işaret sıfatı.

57. O feyz ol feyz-i Rabbānī idi kim yogīdi ašlā

58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne

133. o:

Kaside 6

Mısra: 59

O, işaret sıfatı.

59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dahı olmamışlardı

60. Ciger-süz u hem-âğūş-ı tesellā şem' ü pervāne

134. o:

Kaside 6

Mısra: 61

O, işaret sıfatı.

61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn

62. Hırām-ı kumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne

135. o:

Kaside 6

Mısra: 63

O, işaret sıfatı.

63. O feyz ile cihāna lem'a-perdāz eyledi bir nūr

64. Kim andan oldu peydā pest ü bālā şem' ü pervāne

136. odur:-dur

Kaside 6

Mısra: 71

O, işaret zamiri.

71. Odur ol şāh-i evreng-i risālet kim anıñ yek-ser

72. Çerāğ-ı h̄şādır a'lā vü ednā şem' ü pervāne

137. o:

Kaside 6

Mısra: 73

O, işaret sıfatı.

73. O şāhñ ger sezā-yı luţf-ı cāvīdi olurlarsa

74. Şafā-baḫşende olurlar be-her-cā şem' ü pervāne

138. o:

Kaside 6

Mısra: 101

O, işaret sıfatı.

101. Hemīşe Sālīmā böyle senāsiyla o sultānñ

102. Cihānda etmede icrā-yı taḫvā şem' ü pervāne

139. o:

Kaside 6

Mısra: 103

O, işaret sıfatı.

103. O taḫvādan sezā ben de salāt ile naşib alsam

104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellā şem' ü pervāne

140. o:

Tesdis 6

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Bir elde dest-i yār-i nāzik ü şīrīn-ḫitāb olsa

4. O meh de yār-i ğār-ı 'āşık-ı pūr-ıztūrāb olsa

141. o:

Kıt'a 6

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Şad dirīğ ey cihān-ı fānī ḫayf

2. Ḥasret olduk o şāha 'āḫıbeti

142. o:

Lugaz 6

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Ne 'anāşır var o şeyde ne beden

4. Ne vücūdunda terākīb ne ten

143. o:

Tarih 7

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Muḫīṭ-i bī-kerān-ı fażl u 'izz ü mekrūmet ya'nī

2. Cenāb-ı vālid-i mācid o şāhib-luţf u deryā-dil

144. o:

Tarih 7

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Hümā-yı bī-hübūt olur 'aḫıllar eylemez idrāk

4. Ne dem cevlān-ı pervāz-ı 'ulūm etse o dānā-dil

145. o:

Tarih 7

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Sürürumdan dedim tāriḫ-i teşrifin anıñ Sālīm

10. Bu dil-keş cāygāhı eyledi rūşen o dānā-dil

146. o:

Kaside 7

Mısra: 2

Üçüncü teklık şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.

1. Vaşfi fem-i şā' irāna şıgımaz

2. Ḳulzūmdür o nāvdāna şıgımaz

147. o:

Kaside 7

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Anı nice vaşf eder bu ḫāme

10. Evşāfı o keç-dehāna şıgımaz

148. o:

Kaside 7

Mısra: 51

O, işaret sıfatı.

51. Medḫ eyle meded o zāt-ı pāki

52. Kim şevketi dāstāna şıgımaz

149. o:

Kaside 7

Mısra: 60

Üçüncü teklık şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.

59. Girmezse edāya nola medḫi

60. Bir muşta o şad hazāna şıgımaz

150. o:
Kaside 7
Mısra: 95
O, işaret sıfatı.
95. Sâlim ço şikâyeti o şâhiñ
96. Cüdu fem-i dâstâna şıgmaz
151. o:
Kaside 7
Mısra: 97
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
97. Etmez seni de o dūr zîrâ
98. Buñl ol harem-i amâna şıgmaz
152. o:
Rübai 7
Mısra: 2
Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri || Pervane.
1. Eylerse nola şem'i hemîn cây-ı 'ibâdet
2. Bu nūr ile buldu o tecellâ-yı 'ibâdet
153. o:
Tesdis 7
Mısra: 28
Üçüncü teklik şahıs zamiri || Aşık.
27. Şeb ü rüz âteş-i 'aşkı ile sūzân mı degil
28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülistân mı degil
154. o:
Gazel 7
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Her kaçan būs eylese dil tūti-i güyâ olur
6. Sâgarasâ neş'e bañş eyle o la'lin leb baña
155. o:
Matla 7
Mısra: 1
O, işaret zamiri.
1. Şanma o şîrâze-i dendân imiş
2. Dürç-i la'ide dūrü pinhân imiş
156. odur:-dur
Tarih 8
Mısra: 37
Üçüncü teklik şahıs zamiri || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
37. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim vâliidi olmuş
38. Tılsım-ı genc-i eltfâf-ı cenâb-ı hâzret-i Hâllâk
157. o:
Tarih 8
Mısra: 53
O, işaret sıfatı.
53. O destūr-ı mükerrerem kim genâ-yı zâtını etmiş
54. Cihân tūmâr-ı vaşf-ı zübdegân-ı 'âleme ilhâk
158. odur:-dur
Tarih 8
Mısra: 77
Üçüncü teklik şahıs zamiri || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
77. Odur ol dürr-i bi-hem-tâ kudüm-ı pâki ser-tâ-pâ
78. Cihân-ı köhne-dâmâna eder sencide-i eşvâk
159. o:
Kaside 8
Mısra: 11
O, işaret sıfatı.
11. O tūtiyâ-yı gūbarı kim eyledik iksir
12. Ki zerre zerresi dehre yeter Hūdâ birdir
160. o:
Kaside 8
Mısra: 14
O, işaret sıfatı.
13. Gūbâr-ı dergehine yüz süren 'ibâdetkâr
14. Teyemmüm etmege lâyık o hâk tâhirdir
161. o:
Kaside 8
Mısra: 15
O, işaret sıfatı.
15. O âsitâneyi etdik melâz u me'men kim
16. Ki anda kulluk edenler bütün ekâbirdir
162. o:
Kaside 8
Mısra: 17
O, işaret sıfatı.
17. O şehenşeh anı ednâ nigâha etse qarîn
18. Ki şâh eylemege bir gedâyı kâdirdir
163. o:
Kaside 8
Mısra: 19
O, işaret sıfatı.
19. O pâdişahiñ olanlar sezâ-yı ikrâmı
20. Emîn-i gâ'iledir hem emîn-i hâtırdır
164. o:
Kaside 8
Mısra: 21
O, işaret sıfatı.
21. O şeh-süvârîñ olanlar nevâline şâyân
22. Emîn-i hâtıra-i 'arız-ı havâtırdır
165. o:
Kaside 8
Mısra: 28
O, işaret sıfatı.
27. Vişâl eder şeb-i hicrânı tâbiş-i ni'amı
28. O şems-i dîn-i semâvât cüdu dâ'irdir
166. o:
Kaside 8
Mısra: 31
O, işaret sıfatı.
31. O nūr-ı pâk idi evvel olan hele mañlûk
32. Egerçi bi'set-i pâki cihâna âhirdir
167. odur:-dur
Kaside 8

- Mısra: 35
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
35. Odur o pāk nebī kim kerīm ü eşfağdır
36. Derinde her kese hālince luṭfu hāzırdır
168. o:
Kaside 8
Mısra: 35
O, işaret sıfatı.
35. Odur o pāk nebī kim kerīm ü eşfağdır
36. Derinde her kese hālince luṭfu hāzırdır
169. odur:-dur
Kaside 8
Mısra: 39
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
39. Odur o pāk nebī kim şenāsına kalemim
40. Hezār şevk u maḥabbet ile mübādirir
170. o:
Kaside 8
Mısra: 39
O, işaret sıfatı.
39. Odur o pāk nebī kim şenāsına kalemim
40. Hezār şevk u maḥabbet ile mübādirir
171. odur:-dur
Kaside 8
Mısra: 43
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
43. Odur o faḥr-i cihān kim sitāyişini kalem
44. Zebān-ı nātıkadan almağa mübāşirdir
172. o:
Kaside 8
Mısra: 43
O, işaret sıfatı.
43. Odur o faḥr-i cihān kim sitāyişini kalem
44. Zebān-ı nātıkadan almağa mübāşirdir
173. odur:-dur
Kaside 8
Mısra: 45
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
45. Odur o nūr-ı başar kim cihāda ‘azm etse
46. Bile melā’ike vü evliyā ‘asākirdir
174. o:
Kaside 8
Mısra: 45
O, işaret sıfatı.
45. Odur o nūr-ı başar kim cihāda ‘azm etse
46. Bile melā’ike vü evliyā ‘asākirdir
175. o:
Kaside 8
Mısra: 58
O, işaret zamiri.
57. Eder bu maṭla’-ı pāki hemīn faḥriyye
58. Ki yümn-i na’tiñ ile kendiden o şādırdır
176. o:
Kaside 8

- Mısra: 62
O, işaret sıfatı.
61. Kalem ki mülk-i neyistāni eyledi teşhür
62. Kalem-revi o şehiñ mülket-i ḥayāzirdir
177. o:
Kaside 8
Mısra: 70
O, işaret zamiri.
69. Kümeyt-i ḥāme gezinmiş bu yolda bir iz var
70. Degil nuḳāt dökülmüş o naḳş-ı ḥāfirdir
178. o:
Kaside 8
Mısra: 74
O, işaret sıfatı.
73. Maḳāmda Ḥacerü’l-esved’e müşābihdir
74. O noḳtalar ki şenāña medār u dā’irdir
179. o:
Kaside 8
Mısra: 79
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
79. O āfitāb-ı ḥüsündür niḳāb-ı zülfü kalem
80. Hezār şerm ü hicāb ile şöyle zākirdir
180. o:
Kaside 8
Mısra: 94
O, işaret sıfatı.
93. Degil muḳārinine belki gā’ibine bile
94. O ḥānedānda iḥşān cümle hāzırdır
181. o:
Kaside 8
Mısra: 95
O, işaret sıfatı.
95. Derünü münkesirāne o şāha ‘arz edelim
96. Ki derdmendlere anıñ na’imi vāfirdir
182. o:
Kaside 8
Mısra: 116
O, işaret sıfatı.
115. Görüp şaḳın anı bī-hüdedir kıyās etme
116. O riştelere ile engüştümüz ki zāhirdir
183. o:
Kaside 8
Mısra: 127
O, işaret sıfatı.
127. Benim o şifte-dil kim bu ‘arşagehde baña
128. Bu günki günde şafā cümle ems-i dābirdir
184. o:
Kaside 8
Mısra: 165
O, işaret sıfatı.
165. O zāt-ı baḥt ile kā’im ḳadīmedir evşāf
166. Velī ki Vāşıf-ı şāni’de ḥadş zāhirdir
185. o:
Kaside 8

- Mısra: **194**
O, işaret sıfatı.
- 193.** Ne güne 'özü eder āyā İllāhi mahşerde
194. O hāṭı'ın ki ḥacel-geşte-i evāmirdir
186. o:
Kaside 8
Mısra: **197**
O, işaret sıfatı.
- 197.** O 'arşagehde ki diller olup ḥumār-ālūd
198. Muḳaddem etdiği şeyden vücūh-ı ḥāmirdir
187. o:
Kaside 8
Mısra: **199**
O, işaret sıfatı.
- 199.** O 'arşagehde ki ser-mest üştürān gibi
200. Gürūh-ı şāh-ı selātın hep hevādirdir
188. o:
Kaside 8
Mısra: **201**
O, işaret sıfatı.
- 201.** O 'arşagehde ki kalıp cümle-i mülāḥazadan
202. Ser-i ekābir-i bī-hüş hep muḥāmirdir
189. o:
Kaside 8
Mısra: **204**
O, işaret sıfatı.
- 203.** Neye erer 'aceb aḥvāli bed-fi 'āl olanıñ
204. Taraf taraf o zamān kim beden kuşā'irdir
190. o:
Kaside 8
Mısra: **205**
O, işaret sıfatı.
- 205.** O bārghehde ki zulm eyleyen cebābirden
206. Ḥakīm-i 'adli telāfī edip de Cābir'dir
191. o:
Kaside 8
Mısra: **216**
O, işaret sıfatı.
- 215.** Bedenden eyle girībānımı benim taḥlīş
216. O 'arşagehde ki ehl-i ḥuḳūḳ ḥāzırdır
192. o:
Kaside 8
Mısra: **218**
O, işaret sıfatı.
- 217.** Ḥabīb-i muḥteremiñ ḥürmetine kim cümle
218. Şefā'ati o güne müddeḥar zeḥā'irdir
193. o:
Kaside 8
Mısra: **230**
O, işaret sıfatı.
- 229.** Ola saḥābi vü āl-i şerīfine şalavāt
230. Daḥı o dā'ireye kim o zāta dā'irdir

194. o:
Kaside 8
Mısra: **230**
O, işaret sıfatı.
- 229.** Ola saḥābi vü āl-i şerīfine şalavāt
230. Daḥı o dā'ireye kim o zāta dā'irdir
195. o:
Diğer 8
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
- 15.** Yüz sürüp bu kemīne-i çāker
16. Ḥidmet eyler o cāha ser-tā-ser
196. o:
Diğer 8
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
- 17.** Yüz sürüp pāyına ğarībāne
18. Ḥidmet eyler o zāt-ı zī-şāna
197. o:
Diğer 8
Mısra: **38**
O, işaret sıfatı.
- 37.** Ğayrı ol şadr ile eden zībā
38. Seniñ ile o şadra verdi bahā
198. o:
Matla 9
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
- 1.** Turra inmiş sāye şalmış ruḥlarına ey gönül
2. Var o māha geceñiz ḥayr ola ğūyun yād kıll
199. o:
Kaside 9
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
- 9.** Kanādīli o beytiñ çeşm-i insān
10. Fetīli nūr-ı imān zarfıdır cān
200. o:
Kaside 9
Mısra: **22**
O, işaret sıfatı.
- 21.** Füyüzātın kıllıp kevineye şāmil
22. Şu 'ünāta o nūru etdi ḥāmīl
201. o:
Kaside 9
Mısra: **39**
O, işaret sıfatı.
- 39.** O miḥrāba dönüp āġāh-diller
40. Neler zıkr etdiler Allāhu ekber
202. o:
Kaside 9
Mısra: **69**
O, işaret sıfatı.
- 69.** Ğarāz 'arz-ı tevessüldür o bāba
70. Der-i devlet-medāra intisāba

203. o:
Kaside 9
Mısra: 74
O, işaret sıfatı.
73. Ne haddim medh- i pâkiñ etme her gâh
74. O zâtñ kim ola meddâhı Allâh
204. o:
Kaside 9
Mısra: 80
O, işaret sıfatı.
79. Dem-i maşşerde hevl-i cân u serde
80. O vâdî-i tahayyürde o yerde
205. o:
Kaside 9
Mısra: 80
O, işaret sıfatı.
79. Dem-i maşşerde hevl-i cân u serde
80. O vâdî-i tahayyürde o yerde
206. o:
Diğer 9
Mısra: 42
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
41. Ya 'ni dūr olmağile bu mehcūr
42. Olmayaydı deründan da o dūr
207. onu:-nu
Diğer 9
Mısra: 65
İşaret zamiri || Aşk ateşi.
65. Onu encüm kıyās etmeñ siz
66. Böyle bî-hüde iktibās etmeñ siz
208. o:
Diğer 9
Mısra: 73
O, işaret zamiri || Şairin gönlü.
73. O da yansın benimle hicrāna
74. Tā ki nāmım kıala cihānyāna
209. o:
Diğer 9
Mısra: 79
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
79. O da yanmış o firkıate er ü giç
80. Dönmemiş yine bildiginden hiç
210. o:
Diğer 9
Mısra: 79
O, işaret sıfatı.
79. O da yanmış o firkıate er ü giç
80. Dönmemiş yine bildiginden hiç
211. o:
Diğer 9
Mısra: 85
O, işaret sıfatı.

85. Eylemiş ol muhibbini o ğarib
86. Māye-i her sürūra ber-takrīb
212. o:
Diğer 9
Mısra: 103
O, işaret sıfatı.
103. Olmamışken o şöhbete me'lūf
104. Bizi dūr eyledi cihān şad yūf
213. o:
Diğer 9
Mısra: 117
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
117. O da yok aqça ise şad hāşā
118. Ya neye bunca renciş ü ğavġā
214. o:
Diğer 9
Mısra: 134
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
133. Hābeşi-zāde-i dil-ārāya
134. O bize bakmayan ğod-ārāya
215. o:
Diğer 9
Mısra: 137
O, işaret sıfatı.
137. Ya ne var bizlere o her-cāyī
138. Etmese dar böyle her cāyī
216. o:
Diğer 9
Mısra: 146
O, işaret sıfatı.
145. Didedimiz aġvel oldu bakmağdan
146. O kerem-nāmeye be-cümle beden
217. o:
Gazel 9
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. O zūlf-i ejderi etdi beni zehr-i firāka dūş
8. 'Aceb mi istesem tiryāk-i vaslñ olmaga ihyā
218. o:
Muamma 10
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. O ħürşidim kadem-rencide kılmaz oldu hiç baña
2. Beni böyle ayaklarda kıomak yāre sezā mıdır
219. o:
Kaside 10
Mısra: 29
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
29. O 'amimü'l-kerem şeff'-i ümem
30. Ki anıñ maşş-ı luţfudur 'ālem
220. o:
Kaside 10

- Mısra: 45
O, işaret sıfatı.
45. Etdi yevm-i Hüneyn o şâh-ı ğayür
46. Şinf-ı a' dâyi ser-te-ser maḫhür
221. o:
Kaside 10
Mısra: 55
O, işaret sıfatı.
55. Āyet olmaz mı bu o zî-şāna
56. Nuṭṭ-ı aḫras enîn-i ḥannāna
222. o:
Kaside 10
Mısra: 77
O, işaret sıfatı.
77. O Resûl-i muḫikḫ-ı ḫaḫḫ-ı ḫuṣûm
78. Dād-baḫşā-yı 'âciz ü maẓlûm
223. o:
Kaside 10
Mısra: 91
O, işaret sıfatı.
91. Kâf'dan Kâf'a şâh iken o Resûl
92. Bir gedāniñ umûruna gide ol
224. o:
Kaside 10
Mısra: 132
O, işaret sıfatı.
131. Bereketle du'â edince hemân
132. Enes'in ḫaysına o Fahr-i cihân
225. o:
Kaside 10
Mısra: 133
O, işaret sıfatı.
133. Bereketle ṭolup o ni'met-i tām
134. Yediler sır olunca şâhb-ı kirām
226. o:
Kaside 10
Mısra: 136
O, işaret sıfatı.
135. Cümle bildi Kureyş bî-inkâr
136. Kıldı o şâh ile ḫayli ḡüttâr
227. odur:-dur
Kaside 10
Mısra: 139
Üçüncü teklik şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
139. Odur ol nûr-ı maḫz-ı 'âlemiyân
140. Āfitâb-ı cemâl-i kevn ü mekân
228. o:
Kaside 10
Mısra: 166
O, işaret sıfatı.
165. Bu da naḫl oldu böyle Ya'li'den
166. O seferde gelip yine bir zen
229. o:
Kaside 10

- Mısra: 175
O, işaret sıfatı.
175. Mess edip menḫir-i ğulāma o nûr
176. Gitdi necm-i püserden ol maḫzûr
230. o:
Kaside 10
Mısra: 191
O, işaret sıfatı.
191. O ğazāda biri de i' cāziñ
192. Mu'ciz-i vaḫ'a-i zafer-sāziñ
231. o:
Kaside 10
Mısra: 197
O, işaret sıfatı.
197. Yed-i pâkiyle mess edip o yeri
198. Mülte'im oldu cümle yâreleri
232. o:
Kaside 10
Mısra: 211
O, işaret sıfatı.
211. Eyledi bir du'â o Peyġamber
212. Hep yetişdi nevâle-i 'asker
233. o:
Kaside 10
Mısra: 216
O, işaret sıfatı.
215. Mevki' u ḫâlin eyledi ta'yin
216. Yine bulundu ol o ğüne hemîn
234. o:
Kaside 10
Mısra: 231
O, işaret sıfatı.
231. Oldugunda o şâhs-ı mu'ciz-ḫvâh
232. Emr edip naḫle ol Resûl-i İlâh
235. o:
Kaside 10
Mısra: 274
O, işaret sıfatı.
273. Târ ü mâr oldu izmiḫlâl
274. Seng-i ma'hûd o ḫıttadan fi'l-ḫâl
236. o:
Kaside 10
Mısra: 283
O, işaret sıfatı.
283. K'eylemişdi o ğün Resûl-i Ḥudâ
284. İbni 'Abbâs ḫânesinde du'â
237. o:
Kaside 10
Mısra: 294
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.
293. Vardı bir rû-siyeh kemine ğulām
294. Āb-keşlik eder idi o müdām
238. o:
Kaside 10

- Mısra: **301**
O, işaret sıfatı.
- 301.** Vardığımda mekânıma o cevân
302. Oldular kavmi yek-sere hayrân
239. o:
Kaside 10
Mısra: **331**
O, işaret sıfatı.
- 331.** Maraşın güş edip o Faḥr-i cihân
332. Oldu Bū Cehl'e 'izzet ile revân
240. o:
Kaside 10
Mısra: **336**
O, işaret sıfatı.
- 335.** Vahy ile hâl-i bi'ri etdi beyân
336. Ric'at etdi o server-i zî-şân
241. o:
Kaside 10
Mısra: **337**
O, işaret sıfatı.
- 337.** Tıyıcak Bū Cehil o hâli tamâm
338. Da'vet ü i'tizâra etdi kıyâm
242. o:
Kaside 10
Mısra: **347**
O, işaret sıfatı.
- 347.** Yine bir gün o bed-gümân-ı 'anûd
348. Harem-i Mekke'de ederdî ku'üd
243. o:
Kaside 10
Mısra: **353**
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri.
- 353.** Tarfına oldu olmadı o yakîn
354. Ric'at-i kaḥḥar ile döndü la'în
244. o:
Kaside 10
Mısra: **371**
O, işaret sıfatı.
- 371.** Hâfızı Ḥaḥ' dır o şehiñ her câ
372. Aña kem-bîn olur qarîn-i cezâ
245. o:
Kaside 10
Mısra: **377**
O, işaret sıfatı.
- 377.** Nür-ı çeşm-i cihândır o ḥabîb
378. Bed -naẓar eyleyen olur a'mâ
246. o:
Kaside 10
Mısra: **394**
O, işaret sıfatı.
- 393.** Müttefikdir bu mu'ciz-i bâhir
394. O rivâyet ki ḳavl-i Ḥanzele'dir
247. o:
Kaside 10

- Mısra: **412**
O, işaret sıfatı.
- 411.** Nür-ı pāk-i ḥabîb ḥürmetine
412. O Resûl-i necîb ḥürmetine
248. o:
Kaside 10
Mısra: **432**
O, işaret sıfatı.
- 431.** Destimiz hep dirâz olur nedeme
432. Pâyımız cürme o leyyîn ḳademe
249. o:
Kaside 10
Mısra: **505**
O, işaret sıfatı.
- 505.** Çäre yokdur o şâhdan ḡayrı
506. Yok meded ol penâhdan ḡayrı
250. o:
Kaside 10
Mısra: **511**
Üçüncü teklîk şahıs şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
- 511.** Saña eylerse ger o ḥüsn-i naẓar
512. Ḥavf yokdur o rehde zerre ḳadar
251. o:
Kaside 10
Mısra: **512**
O, işaret sıfatı.
- 511.** Saña eylerse ger o ḥüsn-i naẓar
512. Ḥavf yokdur o rehde zerre ḳadar
252. o:
Rûbai 10
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
- 1.** Gönlüm o şehenşâha emânet verdim
2. Derdim bu ki anı yine alam derdim
253. o:
Diğer 10
Mısra: **35**
O, işaret sıfatı.
- 35.** Mişâl-i nây-ı maḥabbet gezip o perdeleri
36. Gehî nişîb-i ḡamında gehî firâz-ı hevâ
254. o:
Diğer 10
Mısra: **38**
O, işaret sıfatı.
- 37.** Ḥayâlim olmada cüyende-i dem-i vaşlıñ
38. Yeter o bezmde ḥvânende âh-ı şubḥ u mesâ
255. odur:-dur
Diğer 10
Mısra: **39**
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Sevgilinin bulunduğu meclis.
- 39.** Ki ya'ni meclis-i pāk-i ḥabîbimiz ki odur
40. Demiyle mürdeleri eyleyen ḥayât-baḥşâ

256. o:
Diğer 10
Mısra: 41
O, işaret sıfatı.
41. O 'İsi-dem o Mesihā- nefes kim olmuşdur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u haṭ ihyā
257. o:
Diğer 10
Mısra: 41
O, işaret sıfatı.
41. O 'İsi-dem o Mesihā- nefes kim olmuşdur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u haṭ ihyā
258. o:
Diğer 10
Mısra: 44
O, işaret sıfatı.
43. Cenāb-ı hażret-i maḥdüm-ı ma'rifet-ḥādim
44. O zāt-ı pāk-i maḳādir-şinās u müsteşnā
259. o:
Diğer 10
Mısra: 48
O, işaret sıfatı.
47. Bilir ne güne yegāne mütün-ı hikmetdir
48. O fāzil-ı dūr-i yek-tā-yı kulzüm-i ma'nā
260. o:
Diğer 10
Mısra: 54
O, işaret sıfatı.
53. Ya ol zarāfet ü nükhet ma'āriife rağbet
54. Olursa böyle gerek o zātlara ḥaḳḳā
261. o:
Tarih 11
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.
5. Haṭ-ı zibāterini eyleyip irsāl o merd
6. Ḥüccet-i sünnet-i pākizeyi etdi tescil
262. o:
Tarih 11
Mısra: 24
O, işaret zamiri. || Yüzde çıkan ayva tüyleri.
23. Ḥāşılı ḥüsnünü inkāra haṭıñ çāre mi var
24. O degil midir eden nüṣḥa-i ḥüsnü tekmil
263. o:
Kaside 11
Mısra: 14
O, işaret sıfatı.
13. Temāşā-yı cemāliñ ḥaḳ müyesser eyleyip yarın
14. Mülāḳat ede cennetde bizim ile o sultāni
264. o:
Diğer 11
Mısra: 26
O, işaret sıfatı.
25. Ṭaraf-ı muḥlişi ederse su'āl
26. O kerimü'l-ḥiṣāl ü nik-ḥiṣāl

265. o:
Diğer 11
Mısra: 64
O, işaret sıfatı.
63. Şu'le-i āhımız olup sūzān
64. Oldu meş'al bize o şebde şebān
266. o:
Diğer 11
Mısra: 71
O, işaret sıfatı.
71. Beni neyler o gūş-ı dil-keş-dem
72. K'ola āvāz-ı miḥnete maḥrem
267. o:
Diğer 11
Mısra: 103
O, işaret sıfatı.
103. Ya 'ni derviş olanlara o zemīn
104. Rāst-kār olmağa sebīl-i rehīn
268. o:
Kıt'a 11
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Bu şiddet-i ğam-ı sermā-yı iğtirābımdan
2. O yārdan bize bu luṭfu pek 'aceb geldi
269. o:
Kaside 12
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Verince emr-i vücūda irāde destūri
2. O emr gūş ile geldi vücūda me'mūrı
270. o:
Kaside 12
Mısra: 29
O, işaret sıfatı.
29. O nūr-ı pāki ḳodu keffe-i terāzüya
30. Ḳılınca vezni irāde zamīr-i uşṭuri
271. o:
Kaside 12
Mısra: 32
O, işaret sıfatı.
31. Bu keffe etdi ḥazīz-i esās-ı dehre nüzul
32. O keffe eyledi Mi'rāc-ı Beyt-i Ma'mūrı
272. o:
Kaside 12
Mısra: 33
O, işaret sıfatı.
33. O nūru eyledi mir'āt-ı ālem-i ceberūt
34. Göründü her şuveriñ hep vücūh-ı mestūrı
273. o:
Kaside 12
Mısra: 37
O, işaret sıfatı.
37. Edip o gevher-i pāki celāline der-piş
38. Eritdi tāb-ı mehābet çü şem'-i kāfuri

274. o:
Kaside 12
Mısra: 39
O, işaret sıfatı.
39. İzābe etdi celādet o gevheri cümle
40. Buḥār u keffī nümāyān edince tennūri
275. o:
Kaside 12
Mısra: 45
O, işaret sıfatı.
45. Göründü nūru o zūlmetde āfitāb gibi
46. Miṣāl-i müy-i sefid-i siyāh-ı semmūri
276. o:
Kaside 12
Mısra: 47
O, işaret sıfatı.
47. Tavāf ederdi o nūru melā'ik ü ervāḥ
48. Eder degil iken ervāḥımız bu ḥākṣūri
277. o:
Kaside 12
Mısra: 55
O, işaret sıfatı.
55. O 'arsagehde zuhūr etdi bir cesed ammā
56. Ne idi bilmedi kimse bu rāz-ı mestūri
278. o:
Kaside 12
Mısra: 57
O, işaret sıfatı.
57. O 'arsagehde hezārān ṣuhūr ile ṣad sāl
58. Tevaḫḫuf etdi o ḳālīb verince destūri
279. o:
Kaside 12
Mısra: 58
O, işaret sıfatı.
57. O 'arsagehde hezārān ṣuhūr ile ṣad sāl
58. Tevaḫḫuf etdi o ḳālīb verince destūri
280. o:
Kaside 12
Mısra: 63
O, işaret sıfatı.
63. Nücūmu vālih ederdi o ahsen-i takvīm
64. Görünce rüyunu sa'd oldu cümle maḥzūri
281. o:
Kaside 12
Mısra: 69
O, işaret sıfatı.
69. Meger ki geldi vücūda o mürsel-i aḳdem
70. Binā-yı bi'ṣet ü ba'ṣiñ esās-ı ma'mūri
282. o:
Kaside 12
Mısra: 73
O, işaret sıfatı.
73. Getirdi rūḥ gelince o sūra bir ḥulle
74. Ki çār ṣemsesi idi 'anāṣır-ı ṣūri

283. o:
Kaside 12
Mısra: 76
O, işaret sıfatı.
75. Vücūda geldi çü miḳrāṣ-ı lā'dan ol ḥulle
76. Anıñla eyledi ilbās o zāt-ı meṣḳūri
284. o:
Kaside 12
Mısra: 78
O, işaret sıfatı.
77. Biri birine girip tehniyet için ervāḥ
78. Su'āl edindiği demde o zāt-ı pūr-nūri
285. o:
Kaside 12
Mısra: 80
O, işaret sıfatı.
79. Bu güne eyledi tavṣif ḥātif-i ḡaybī
80. Budur o ḥazret-i Ḥaḳḳ'ıñ nebiyy-i maḡfūri
286. o:
Kaside 12
Mısra: 86
O, işaret sıfatı.
85. Ebu'l-beṣer ve ūlū'l-ḳadr peyḡamber
86. Ki cümle esved ü aḡmer o ḥazretiñ pūri
287. o:
Kaside 12
Mısra: 88
O, işaret sıfatı.
87. Münir-i bārıḳ-ı miṣḳāt-ı maṣriḳu'l-iṣrāk
88. K'izā'e etdi o nūr āyet-i nūrun 'alā nūr'ı
288. odur:-dur
Kaside 12
Mısra: 99
T. Üçüncü teklık şahıs zamiri || Hz. Âdem.
99. Odur o maḡzen-i esrār-ı 'ālem-i melekūt
100. Ki 'arṣ edindi ḥaḳiḳat o Beyt-i Ma'mūr'ı
289. o:
Kaside 12
Mısra: 99
O, işaret sıfatı.
99. Odur o maḡzen-i esrār-ı 'ālem-i melekūt
100. Ki 'arṣ edindi ḥaḳiḳat o Beyt-i Ma'mūr'ı
290. o:
Kaside 12
Mısra: 100
O, işaret sıfatı.
99. Odur o maḡzen-i esrār-ı 'ālem-i melekūt
100. Ki 'arṣ edindi ḥaḳiḳat o Beyt-i Ma'mūr'ı
291. o:
Kaside 12
Mısra: 103
O, işaret sıfatı.
103. O nūru eyledi miḡrāb-ı secde-i ikrām
104. Ki secde eyleye aña müṣāb u me'cūri

292. o:
Kaside 12
Mısra: 107
O, işaret sıfatı.
107. O emre etmemiş İblis itâ'atin der-pîş
108. Anıñçün oldu Hudâ'nıñ recim ü menfûri
293. o:
Kaside 12
Mısra: 123
O, işaret sıfatı.
123. O bārghe yeri yok tekebbürüñ zîrâ
124. Netice sevmez o nûru's-şudûr mağrûri
294. o:
Kaside 12
Mısra: 124
O, işaret sıfatı.
123. O bārghe yeri yok tekebbürüñ zîrâ
124. Netice sevmez o nûru's-şudûr mağrûri
295. o:
Kaside 12
Mısra: 125
O, işaret sıfatı.
125. Budur o şâfi-i şâfi-ka-dem ki hazret-i Haq
126. Vücûd-ı pākini etdi esās-ı ma'mûri
296. o:
Kaside 12
Mısra: 127
O, işaret sıfatı.
127. Cināni eyledi mesken o zāt-ı muhtereme
128. Ki anda ede şafālar o hazretin nûri
297. o:
Kaside 12
Mısra: 128
O, işaret sıfatı.
127. Cināni eyledi mesken o zāt-ı muhtereme
128. Ki anda ede şafālar o hazretin nûri
298. o:
Kaside 12
Mısra: 135
O, işaret sıfatı.
135. Budur o şun'-ı şanı'-i kemāl-i ünsiyyet
136. Kim oldı cevher-i şulbûñ vücûdu gencûri
299. o:
Kaside 12
Mısra: 158
O, işaret sıfatı.
157. Müyesser etdi tehecciyi Rabbi yessirden
158. Olunca ebcede mazhar o şadr-ı pür-nûri
300. o:
Kaside 12
Mısra: 162
O, işaret sıfatı.

161. Zāmir-i pākini bir kıblegāh kılmış kim
162. Döner o semte cihānıñ cebin-i pür-nûri
301. o:
Kaside 12
Mısra: 165
O, işaret sıfatı.
165. Benim o rû-siyeh ebnā-yı hazretiñden kim
166. Edip şenā-yı şerifinde bezl-i maqdûri
302. o:
Kaside 12
Mısra: 175
Üçüncü tekil şahıs zamiri.
175. Benim o lerze-ber-endām-ı vahşet ü ekdār
176. Ki cāna yetdi hümüm-ı küdüret-i dūri
303. o:
Kaside 12
Mısra: 198
O, işaret sıfatı.
197. Verip yem-i kedere feyz-i inşirāh sükün
198. Haşire döne o baħr-i felāke-dürdürü
304. o:
Kaside 12
Mısra: 200
O, işaret sıfatı.
199. Edip nevāl-i na'imiñ dile telāfiler
200. Haşāş ede bu gamından o zār-ı maqdûri
305. o:
Müfret 12
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Peyām-ı yāsemen dūş oldu gūşuna o şahşın kim
2. İştidi gülşen-i medhiñde ol vaşf-ı bināgūşun
306. o:
Muamma 13
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. O meh oldu raķib ile yine zānū-be-zānū hayf
2. Melek şeytān ile ülfede olmaķ ağreb-i eşyā
307. o:
Kaside 13
Mısra: 66
O, işaret sıfatı.
65. Zāt-ı memdūhu's-şifātu bir mücessem nūrdur
66. Kim o nūruñ 'aynıdır mir'āt-ı sırr-ı Muştafā
308. o:
Rübai 15
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Hükmetmediler gönlüm o mehde kaldı
4. Tenhāda olan şey'i ne bilsin hākim
309. o:
Kaside 15

- Mısra: 24
O, işaret sıfatı.
23. Düşüp rikâbına emn ü amân u 'adl ü kerem
24. O pîşgehd e sezâ çekse rāyet-i şevket
310. **odur:-dur**
Kaside 15
Mısra: 25
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.
25. Cihânda şevket ü devlet demekde odur
26. Ki münhasırdır aña şân-ı devlet-i şevket
311. **o:**
Kaside 15
Mısra: 78
O, işaret sıfatı.
77. Beķāñı Hakk ede vâ-beste matla' -ı haşre
78. Resîde ola o evķāta müddet-i şevket
312. **odur:-dur**
Kaside 16
Mısra: 35
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.
35. Odur ol şâh-ı himem-güster-i 'âlem ki müdām
36. Fahr eder zāt-ı şerîfiyle be-her-câ bülbül
313. **o:**
Kaside 16
Mısra: 53
O, işaret sıfatı.
53. Sen o şāhenşeh-i evreng-i sa'âdetsin kim
54. Vaşf-ı zātıyla olur her dil-i dānā bülbül
314. **o:**
Kaside 17
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Hoşā zamān-ı müsā'id hoşā zamān-ı ni'am
2. Ki etdi 'âlemi leb-rîz-i cüd o kân-ı kerem
315. **o:**
Kaside 17
Mısra: 39
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.
39. O pâdişāh-ı şeref-bağş-ı taht-ı 'Osmānî
40. Ki buldu vaķt-i şerîfinde rāhatın 'âlem
316. **o:**
Kaside 17
Mısra: 45
O, işaret sıfatı.
45. O pâdişāh-ı Tehemten-neberd kim etse
46. Sa'âdet ile rikāba rezimde vaz' -ı ķadem
317. **o:**
Kaside 17
Mısra: 48
O, işaret sıfatı.
47. Sipihre lerze düşerdi kemāl-i dehşetden
48. Ne semte 'azm eder āyā deyü o bedr-i himem
318. **o:**
Kaside 17

- Mısra: 55
O, işaret sıfatı.
55. O pâdişāh-ı muzaffer ki dense lâyıķdır
56. Medîne-i ni'am-ı merķamet cihān-ı kerem
319. **o:**
Kaside 17
Mısra: 67
O, işaret sıfatı.
67. O pâdişeh ki zamānında cümle kām aldı
68. Gürüh-ı ehl-i ma'ārif efāzıl-ı 'âlem
320. **o:**
Gazel 18
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Derin etse netîce ķudsiyān ile tavāf 'āşık
4. Müselmāna baķar mı yā o şüh-ı kâfirin-'âdet
321. **o:**
Tarih 18
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Gönül kaşr-ı merāma şeh olup çün kām-yāb oldu
2. O baht-ı dil-nüvāzî de felekden behre-yāb oldu
322. **o:**
Tarih 18
Mısra: 6
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.
5. Felek vaz' -ı ķadîmin terk etdi 'ahd-i mişākı
6. Sürürundan bu bezm içre o da hoş inķilāb oldu
323. **o:**
Tarih 18
Mısra: 34
O, işaret sıfatı.
33. Kemāl-i hüsni hulkun hıfz için gūyā siyāh-ı şeb
34. O hürşid-i cihān-ārā-yı elķāfa niķāb oldu
324. **o:**
Tarih 18
Mısra: 36
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.
35. Dür-i yek-tāya elmāsî nigini dil-keş oldu çün
36. Fürüg-ı 'aks-i rüy ile o da bir māh-tāb oldu
325. **o:**
Kaside 18
Mısra: 59
O, işaret sıfatı.
59. O şeref-bağş-ı hîlāfet o şeh-i pür-şevket
60. K'eylemiş zātını Hakk şefķat ü 'adle mecbül
326. **o:**
Kaside 18
Mısra: 59
O, işaret sıfatı.
59. O şeref-bağş-ı hîlāfet o şeh-i pür-şevket
60. K'eylemiş zātını Hakk şefķat ü 'adle mecbül

327. o:

Kaside 18

Mısra: 63

O, işaret sıfatı.

63. O imâm-ı hakîñ etmiş nıgehin şun'-ı Hudâ

64. Dosta ni'met ü a'dāsına seyf-i meslûl

328. **odur:-dur**

Kaside 18

Mısra: 65

T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.

65. Odur ol pâdişeh-i mün'im ü 'âdil şeb ü rûz

66. Ki anıñ ni'meti olmağda cihâna mebzûl

329. o:

Kaside 18

Mısra: 77

O, işaret sıfatı.

77. Dükenir şekl-i edâ vaşfi dükenmez o şehiñ

78. Olsa mevzû'-ı suhan cümle beyâna mahmûl

330. o:

Kaside 18

Mısra: 113

O, işaret sıfatı.

113. Biz de Sâlim o du'ânıñ şerefin hâ'iz olup

114. Olalım zât-ı hümâyûna du'âya meşgûl

331. o:

Kaside 19

Mısra: 20

O, işaret sıfatı.

19. Bahâda şu'le-i elmâsa güyâ pertev-efkendir

20. O zerrin şemseler kim şebt olunmuş tāk-ı halkâre

332. o:

Kaside 19

Mısra: 22

O, işaret sıfatı.

21. Olur lâle müşâbih çiftleriñ her reng-i gül-fâmı

22. O mercân-pârelerle kim dizilmiş tarh-ı zer-târe

333. o:

Kaside 19

Mısra: 75

O, işaret sıfatı.

75. O sultân-ı cihân şahib-kırân-ı bezm-i 'âlî kim

76. Degil Rum'a sitân-ı mihri besdir Hind ü Bulğar'e

334. o:

Kaside 19

Mısra: 77

O, işaret sıfatı.

77. O sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin dâd-güster kim

78. Süleymân gibi cārî emri bâda deşt ü enhâre

335. o:

Kaside 19

Mısra: 81

O, işaret sıfatı.

81. O 'âlî-şân ki Cem derbân u Dārâ çâkerin etmiş

82. Muvaffâk zât-ı vâlâsın Hudâ her emr-i düşvâre

336. o:

Kaside 19

Mısra: 85

O, işaret sıfatı.

85. O vâlâ şâh-ı 'âlî-şân-ı 'âdil kim kıyâs eyler

86. Kef-i ihsânı bahşâyışde kâna cüdu emtâre

337. o:

Kaside 19

Mısra: 88

O, işaret zamiri.

87. Nice deryâyı miqyâs eyleyem cüd-ı hümâyûna

88. O da muhtâcdır luţf-ı şehensâhiye hemvâre

338. o:

Müfret 19

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Yokdur akrânı cihân içre o simîn teniñ

2. Gözü ardında kalır seyr eden uncu güzelin

339. o:

Gazel 20

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Kim eder cânın nişâne tiğ-i ser-tîze o yâr

6. Geldi almış deste hançer şulh-düşmen ceng-düst

340. o:

Gazel 20

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Kâkülünde dil ederdi istirâhat dâ'imâ

10. Olmasa Sâlim o dil-ber şulh-düşmen ceng-düst

341. o:

Kaside 20

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. O şeh-i pāk-i mülket-i devrân

12. Melik-i 'âdil-i zemîn ü zamân

342. o:

Kaside 20

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

15. Mâlik-i hırka-i bihîn-berekât

16. Hâmil-i maḥfil ü 'ilmdir o zât

343. **odur:-dur**

Kaside 20

Mısra: 25

T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.

25. Odur ol pâdişâh-ı pāk-haseb

26. Tayyibü'l-menḳabe sûtüde-neseb

344. **odur:-dur**

Kaside 20

Mısra: 33

T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.

33. Odur ol pâdişâh-ı 'âlî-câh

34. Eyleyip maḳhar-ı na'îmi İlâh

345. **odur:-dur**
Kaside 20
Mısra: **49**
T. Üçüncü teklük şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.
49. Odur ol pâdişâh-ı rüy-ı cihân
50. Revnağ-efzâ-yı taht-ı 'âlî-şân
346. **odur:-dur**
Kaside 20
Mısra: **59**
T. Üçüncü teklük şahıs işaret zamiri || 3. Ahmed.
59. Odur ol şâh-ı mekrümet-mu'tâd
60. Pâdişâh-ı kerem-nihâd u cevâd
347. **o:**
Kaside 20
Mısra: **65**
O, işaret sıfatı.
65. Düşse bir zıll o câygâha seher
66. Sâye-i kahrı şüretinde eger
348. **o:**
Kaside 20
Mısra: **97**
O, işaret sıfatı.
97. Var mı mişli o şeh-i maqbülün
98. Tahtgâhı olan Sitanbul'uñ
349. **o:**
Kaside 20
Mısra: **108**
O, işaret sıfatı.
107. Ya'ni kim bük'a-i sarây-ı güzîn
108. O sarây-ı bihîn sûtüde-zemîn
350. **o:**
Kaside 20
Mısra: **113**
O, işaret sıfatı.
113. O sarây-ı cedid kim her dem
114. Olur anda halife-i 'âlem
351. **o:**
Kaside 20
Mısra: **128**
O, işaret sıfatı.
127. Ne nazîre kabûl eder ne mişâl
128. O sarây-ı definetü'l-iqbâl
352. **odur:-dur**
Kaside 20
Mısra: **131**
O, işaret zamiri.
131. Odur ol bihterin mekân-ı şerif
132. Ma'den-i her kemâl ü cây-ı laţif
353. **o:**
Kaside 20
Mısra: **213**
O, işaret sıfatı.

- 213.** Tahta devletle geçdiginde o şâh
214. Baña ğali' olup müsâ'id-i câh
354. **o:**
Kaside 20
Mısra: **246**
O, işaret sıfatı.
245. Nice olmaz derüni aña du'â
246. O güzide şeh-i kerem-fermâ
355. **o:**
Kaside 20
Mısra: **251**
O, işaret sıfatı.
251. O leţâfet ki var şifâtında
252. O hüneler ki kendi zâtında
356. **o:**
Kaside 20
Mısra: **252**
O, işaret sıfatı.
251. O leţâfet ki var şifâtında
252. O hüneler ki kendi zâtında
357. **o:**
Kaside 20
Mısra: **264**
O, işaret sıfatı.
263. Cümle-i ma'rifetden ol şeh-i pâk
264. O şehensâh-ı çâpük ü çalâk
358. **o:**
Kaside 20
Mısra: **268**
O, işaret sıfatı.
267. Seksen adım mesâfe merhâleden
268. O şehensâh-ı mâhir-i her fen
359. **o:**
Kaside 20
Mısra: **271**
O, işaret sıfatı.
271. Deste alıp tûfengini o dilir
272. Atdı taraf-ı nişâna bî-te' hîr
360. **o:**
Kaside 20
Mısra: **273**
O, işaret sıfatı.
273. Bir atışda urup nişâni o şâh
274. Oldu altun pür-kelef bir mâh
361. **o:**
Kaside 20
Mısra: **281**
T. Üçüncü teklük şahıs zamiri.
281. O da zeyn eyleyip cevâhir ile
282. Nice şun'-ı bihîn ü fâhîr ile
362. **o:**
Kaside 20
Mısra: **283**
O, işaret sıfatı.

283. Şād olup bu sürür ile o vezîr
284. Eyledi 'arz-ı bendegî-i vefîr

363. o:

Kaside 20

Mısra: 300

O, işaret sıfatı.

299. Ne hünerdir bu şüret-i zîbâ
300. Nice etmez kişi o şâha du 'â

364. o:

Gazel 21

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Dil-i mahzûn-ı firkatkârımı sen
6. O bigâneyle yâ Rab âşinâ et

365. o:

Muamma 21

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Olurdum çarh ile hem-pâye ey Sâlim cihân içre
2. Dil-i me'lûf-ı şâm-ı firâte etse o meh teşrîf

366. o:

Kaside 22

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. O keremver güzîde-i devrân
4. Kân-ı ihsân vezîr-i 'âlî-şân

367. **odur:-dur**

Kaside 22

Mısra: 11

Üçüncü teklik şahıs zamiri || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

11. Odur ol aşaf-ı sûtüde-şiyem
12. Menba'-ı cüybâr-ı luft u kerem

368. o:

Kaside 22

Mısra: 23

O, işaret sıfatı.

23. O muşavver güzîde rûh-ı revân
24. Qalib-ı cûda oldu güyâ cân

369. o:

Kaside 22

Mısra: 42

O, işaret sıfatı.

41. Selefîñ cümlesine fâyıkdır
42. Biñ cihetle o şadra lâyıkdır

370. o:

Kaside 22

Mısra: 49

O, işaret sıfatı.

49. O vezîr-i muhibb-i 'ilm-i şerîf
50. Şâhib-i hilm ü cûd u tab'-ı laţîf

371. o:

Kaside 22

Mısra: 53

O, işaret sıfatı.

53. O eşer şöyle oldu hüsn-efzûn

54. Ki cihân oldu tarhına meftûn

372. o:

Kaside 22

Mısra: 55

O, işaret sıfatı.

55. Etdi ta'yîn o buk'aya hâşıl

56. Bir güzîde müderris-i fâzıl

373. o:

Kaside 22

Mısra: 132

O, işaret sıfatı.

131. Kankı nâ-kâmı qaldı devrânîñ

132. Devletinde o şadr-ı zî-şânîñ

374. o:

Kaside 22

Mısra: 138

O, işaret sıfatı.

137. Hemân ey hâme-i sûtüde-edâ

138. Dâ'imâ kıl o zâta böyle du'â

375. o:

Kaside 23

Mısra: 35

O, işaret sıfatı.

35. O destür-ı kerem-perver ki şıyt-ı luft-ı cûdundan

36. Yanar reşk ile rûh-ı Bermekî vü Hâtem-i Tâyi

376. o:

Tarih 24

Mısra: 50

O, işaret sıfatı.

49. İklîm-i Âzerbâycân olmuşdu bî-cân bir zamân

50. Alıp Revân'ı verdi cân şimdi o rûhu'llâh-eşer

377. o:

Kaside 24

Mısra: 17

O, işaret sıfatı.

17. O mehiñ burc-ı vezâretde tulû'unu görüp

18. Ki meserretle ede cümle cihânı tebşîr

378. o:

Kaside 24

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

19. Hâmdü li'llâh o meserretten erişdi dile zevk

20. Zâ'il etdi anıñ endişesini peyk-i beşîr

379. o:

Kaside 24

Mısra: 22

O, işaret sıfatı.

21. Şadr-ı 'âlîye kadem başdı deyü müjde edip

22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezîr

380. **odur:-dur**
Kaside 24
Mısra: 25
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmed Paşa.
25. Odur ol Rüstem-i meydân-ı şecâ'at kim
26. Kâhramân olsa muqâbil olamaz zûruna şîr
381. **o:**
Kaside 24
Mısra: 28
O, işaret sıfatı.
27. Nereye 'avdet ederse olur 'avn ü nusret
28. Himmeti esbine çâker o berây-ı taqdîr
382. **odur:-dur**
Kaside 24
Mısra: 30
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmed Paşa.
29. Hâbbezâ mültefet-i şâh-ı eķâlîm-i dehir
30. Şadr-ı a'lâyâ münâsib odur ahrâ vü cedîr
383. **o:**
Kaside 24
Mısra: 36
O, işaret sıfatı.
35. Bâreka'llâh zihî şâh-ı hüd-ârâ-yı zemîn
36. Ki o şadrîñ erini 'aql ile etdi tedbîr
384. **o:**
Kaside 24
Mısra: 40
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmed Paşa.
39. Hâbbezâ öyle vezîr-i şeh-i Cem-câh-ı cihân
40. Cebhe-i devlete ancak o durur zîb-i münîr
385. **o:**
Kaside 24
Mısra: 44
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmed Paşa.
43. Şu kadar lutf u kerem şâhibi mükrimdir kim
44. O olur dünyede cism olmak olursa tevķîr
386. **o:**
Kaside 24
Mısra: 51
O, işaret sıfatı.
51. Sen o kân-ı kerem ü baħr-i himemsin k'olmuş
52. Bir nigâh-ı nazarıñ cümle cihâna iksîr
387. **o:**
Kaside 24
Mısra: 55
O, işaret sıfatı.
55. Sen o Rüstem-reviş-i âşafisin eyler ümîd
56. Dehr-i virâne zamânında ki ola ta'mîr

388. **o:**
Kaside 24
Mısra: 57
O, işaret sıfatı.
57. Sen o ihsân u kerem şâhibisin kim Hâtem
58. Saña nisbetle sehâ-hvânlığı bir şey'-i hâķîr
389. **o:**
Muamma 25
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Dil-i mâhî-i deryâ-yı ferâģi şayd eder refîâr
2. Suħan-sencide etdikçe o yâr-i âteşin-ruħşâr
390. **odur:-dur**
Kaside 25
Mısra: 11
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Sadrazam Damat Hasan Paşa.
11. Odur ol âşaf-ı şâhib-himem kân-ı mekârim kim
12. 'Adîlin görmemişdir çeşm-i çarħ u dîde-i dünyâ
391. **o:**
Kaside 25
Mısra: 23
O, işaret sıfatı.
23. Mesîhâveş murâd etse o kân-ı merħamet eyler
24. Dem-i cân-baħş-ı lutfuyla hezârân mürdeyi ihyâ
392. **o:**
Kaside 25
Mısra: 29
O, işaret sıfatı.
29. O destûr-ı himem-güster ki oldu 'âleme yek-ser
30. Vücûd-ı pâki maħz-ı ni'met-i Rabb-i kerem-baħşâ
393. **o:**
Gazel 26
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. O seng-dil zâlîme Sâlim eşer etmege feryâdım
10. Olur elbet dü çeşmimden aķan seyl-i cefâ bâ'îş
394. **o:**
Muamma 26
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. O 'abd-i tıfla kim Sübhân mürebbe ola kudretten
2. Daħı gehvârede eyler felekle baħş ħikmetden
395. **odur:-dur**
Kaside 26
Mısra: 19
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.
19. Odur ol pâk vezîr-i melekîyyü'l-eťvâr
20. Ki 'adîlin göremez bir daħı çeşm-i dünyâ
396. **odur:-dur**
Kaside 26
Mısra: 37

T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

37. Odur ol pāk vezir-i ḥasenü'l-istînās

38. Ki der-i pāki ma'ārifle ṭolu ser-tā-pā

397. o:

Kaside 26

Mısra: 51

O, işaret sıfatı.

51. Sālimā cümleye vācibdir o zāt-ı pāke

52. Eylemek şıdk ile her şām u seḥer ḥayr du 'ā

398. o:

Kaside 26

Mısra: 56

O, işaret sıfatı.

55. Ḥaḳ vüçüduñ ede āfāt-ı dehirden maḥfuz

56. Ola dil-şād be-her dem o kerimü'l-küremā

399. o:

Kaside 26

Mısra: 59

O, işaret sıfatı.

59. Kanda 'azm eyler ise ola o zāt-ı pāke

60. Reh-nümā ḥıfz-ı Hudā reh-beri 'avn-i Mevlā

400. o:

Kaside 27

Mısra: 43

T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.

43. Bir muḥālif hele şiddetli ḳasırgaydı o kim

44. Aḳ köpüklenmiş idi baḥr-i emānī her cā

401. o:

Kaside 27

Mısra: 54

O, işaret sıfatı.

53. Ḳanına şuşadı gūyā bir iki arnābūd

54. Şandı telḥ-āb-ı fesādı o zülāl-i ma'nā

402. o:

Kaside 27

Mısra: 59

O, işaret sıfatı.

59. Şad şükür kim o veziriñ sipeh-i tedbiri

60. Ḳıldı bu şaffı şikeste bizi etdi iḥyā

403. odur:-dur

Kaside 29

Mısra: 5

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

5. Öyle melce' ki odur maşdar-ı eltāf u kerem

6. Eylemiş Ḥaḳ anı envā'-ı 'ināyāta maḳar

404. odur:-dur

Kaside 29

Mısra: 7

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

7. Odur ol zīb-dih-i mesned-i fetvā ki anıñ

8. Buldu ser-cümle cihān zātı ile zinet ü fer

405. o:

Kaside 29

Mısra: 25

O, işaret sıfatı.

25. Ḥātem-i Ṭā'ı o kân-ı keremiñ lâyıkıdır

26. Dergeh-i 'izzetine olsa kemine-çāker

406. o:

Kaside 29

Mısra: 39

O, işaret sıfatı.

39. Sen o kân-ı kerem-i baḥr-i keremsin k'olmuş

40. Dergeh-i 'aṭifetiñ melce'-i 'ālem yek-ser

407. o:

Kaside 29

Mısra: 43

O, işaret sıfatı.

43. Sen o yek-tā güher-i baḥr-i keremsin ki felek

44. Görmedi zāt-ı şeref-baḥşıña beñzer gevher

408. o:

Kaside 29

Mısra: 49

O, işaret sıfatı.

49. Ben o şad-şevḳ u sürür ile eyā kân-ı kerem

50. Eyledim gerçi şıfātında kelāmım berter

409. o:

Kaside 30

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

13. Yine bu ḥāme-i mızrāb-ı evtār-ı suṭūr-ı nazm

14. Ser-āğāz-ı terennüm-sāz-ı medḥ etsin o dānāyı

410. o:

Kaside 30

Mısra: 22

O, işaret sıfatı.

21. Yine āhū-yı dil ekdārına cā-yı güriş etsin

22. O dāmān-ı mu'allāyı cenāb-ı şadr-ı a'lāyı

411. o:

Kaside 30

Mısra: 41

O, işaret sıfatı.

41. Degil encüm ümüd-i intisāb eyler o şem'e hep

42. Dil-i pervānehā-yı tārem-i vālā-yı 'ulyāyı

412. o:

Kaside 30

Mısra: 48

O, işaret sıfatı.

47. Ne yolda kim tecellī eylediyse şun'-ı Mevlāyī

48. Eder peydā o yolda ṭab'-ı maḥzūna tesellāyı

413. o:

Kaside 30

Mısra: 115

O, işaret sıfatı.

115. O zāt-ı pāki Ḥaḳ ḥıfz u emānında edip ede

116. Anıñla zīb ü revnaḳ-dih hemin ol sadr-ı a'lāyı

414. o:

Kaside 31

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Kendüñ ey hâme ser-âgâze müheyyâ eyle
2. İhtişâşîñ o bihîn dergehe inhâ eyle

415. o:

Kaside 31

Mısra: 52

O, işaret sıfatı.

51. Kızlüm-i şab'da bir dürr-i semîn oldu bedid
52. O güzîn şadr-ı bihîn-rütbeyle imlâ eyle

416. o:

Kaside 31

Mısra: 89

O, işaret sıfatı.

89. İltizâm eyle du'âsın o 'adimü'l-mişlin
90. Bu niyâzi şeb ü rüzân u be-her-câ eyle

417. o:

Müfret 31

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Perişân eylemiş kendin hiçâbindan o nev-reste
2. Nihâl-i kâmeti bâğ-ı bahâda serv-i ra'nâdır

418. o:

Gazel 31

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Nüş edip meclis-i meyde bir iki dâne çadeh
2. Etdi âhir o şeh-i naḥveti mestâne çadeh

419. o:

Gazel 32

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Muşaf-ı 'arızına hâşiyedir hatt-ı siyeh
6. Vechi var dikkat ederlerse o yerde şurrâh

420. o:

Kaside 33

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Eylemişdir o keffî Hâk zîrâ
6. Maḫsim-i rızq-ı cümle-i 'ulemâ

421. odur:-dur

Kaside 33

Mısra: 21

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

21. Odur ol şadr-ı mekrümet-perver
22. Ki cihân anı böyle vaşf eyler

422. o:

Kaside 33

Mısra: 82

O, işaret sıfatı.

81. Ugrayıp ol vakitte umsa devâ
82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ

423. o:

Kaside 33

Mısra: 83

O, işaret sıfatı.

83. O şabîb-i cihân da bilse k'o zâr
84. Olmaz olmazsa ol devâ timâr

424. o:

Matla 33

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Bakmazsa o meh-pâre eger 'âşık-ı zâre
2. Cânâna niyâz eylemeden ḡayrı ne care

425. o:

Muamma 34

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Cemâle nice sîr olsun cihân mülkünde ey Sâlim
2. O serve bir iki üç def'a bakmak ile 'âşıklar

426. o:

Kaside 34

Mısra: 18

O, işaret sıfatı.

17. Urulmuş gibi lâle yine bir şûha derûnunda
18. O dâğ-ı dâğ-ber-dâğ delîl-i şübhe-fersâdir

427. odur:-dur

Kaside 34

Mısra: 57

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri || İsmail Paşa.

57. Odur ol pāk-dāniş kim ḡayâl-i şâ'ib'i her bār
58. Ser-â-pâ deşt-gird-i 'âlem-i maẓmûn u ma'nâdır

428. o:

Kaside 34

Mısra: 65

O, işaret sıfatı.

65. Egerçi zâtı 'âlidir o şâhib-ḡaşmetin ammâ
66. Ser-â-ser himmet-i pākizesi a'lâdan a'lâdır

429. o:

Kaside 35

Mısra: 57

O, işaret sıfatı.

57. Çekilir hâle-i âḡûşa o meh elbette
58. Sübhâ-i mihri tamâm eylemedin 'âşık-ı zâr

430. o:

Muamma 36

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Şafâyla bûs-ı femi serde yazı ise eger
2. O zülfi-zâl aralıkda ne kâdir ola niḡâb

431. o:

Müfret 36

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Degildir ḡâl-i müşḡiniñ o nâf-ı sîm üstünde
2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış ḡokka aḡzıdır

432. o:

Gazel 40

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Yazıp mestâne Sâlim 'arz-ı hâl-i renciç-i hicri

12. O şah-ı tahtgâh-ı mülket-i hüsne şunar kâğaz

433. o:

Gazel 41

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Ne var Sâlim o mâha sen de kâğaz eylesen isâl

10. Açarsa luğ edip râz-ı derünüñ râm eder kâğaz

434. o:

Gazel 44

Mısra: 10

O, işaret zamiri.

9. Şakınma Sâlim-i âzâr-keşden tuhfe-i cevriñ

10. Efendim sevdiğim cânım bu ikrâma o şâyandır

435. o:

Gazel 46

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. O şühû der-kenâr etmek hevâsıyla bu nâlişler

6. Yem-i firkañde fülk-i ârzü çalkandıgındandır

436. o:

Gazel 46

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Dil-i bi-çäreye böyle hücum-ı nâ-gehân etmek

8. O kâfir gamzeler hün-ı şehide kandıgındandır

437. o:

Gazel 47

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Sâlim-i dil-şudeñe luğfuñu bezl et cânâ

10. O ğaribe kerem-i vuşlatñ itlâf mıdır

438. o:

Gazel 51

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Gerek nîk ü gerek bed yâd etsinler beni a'dâ

8. O şahıñ meclisinde ârzü mezkûr olmağdır

439. o:

Matla 52

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. O kudretden mukahhal dideniñ endüh-ı hicrânı

2. Dü çeşmimden bıraktırdı benim kuşl-i Şifâhân'ı

440. o:

Gazel 53

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Derünüm âteş-i 'aşk ile her şeb dâğ dâğ eyler
2. Komaz üftâdesin hâlî o meh elbet çerâğ eyler

441. o:

Müfret 55

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Bu tarâvetle o hün-rizi bulunca tenhâ

2. Ya nice ölmesin Allâh'ı severseñ âdem

442. o:

Gazel 56

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. 'Arz eyleyince râzımı dil nâ-tüvân olur

2. Yâ Rab o tıfl-ı 'işve ne şüh-ı cihân olur

443. o:

Matla 59

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Kaşın tuğrâ cebiniñ kâğıd-ı âbâdi-i ğarrâ

2. O tuğrâya seriñde zülfüñ oldu zülfeler cânâ

444. o:

Gazel 60

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Hañına ta'lîk edip vaşlıñ o şüh-ı kîne-cü

10. 'Aşıkıñ ferdâ-yı şubh-ı maşşere tevkiñ eder

445. o:

Matla 61

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Felek qadrin bilir demem o güş-ı nâzikiñ cânâ

2. Dolâşa küyünü her şâm

446. o:

Gazel 63

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Ben ki pür-hicrim o şah-ı tahtgâh-ı behcetiñ

8. Bir selâm-ı vaşl-encâmıyla dil şadân olur

447. o:

Gazel 64

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

15. Kapuñdan eyleme luğ eyle Sâlim'i mehcür

16. O derdmend deriñde gedâ-yı hüsünüñdür

448. o:

Gazel 66

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Bir haber al var gülistândan şabâ luğ et baña

8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-'izârım kim bilir

449. o:

Gazel 66

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Bilmedi gitdi o yār-i serkeşim Sâlim beni
12. Bense derd-i hasretiyle bî-çarârim kim bilir

450. o:

Gazel 67

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Gönül şabr eyle düşnâm-ı nigâha
12. 'İtâbindan o şühûn olma dil-gîr

451. o:

Gazel 68

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Nigâha ruşat olur mu o yâre ey Sâlim
10. Sırışk-i dide-i binâ te 'âkub üzre gelir

452. o:

Matla 70

Mısra: 1

O, üçüncü tekil şahıs zamiri || Vaiz.

1. Dürüg-ı va 'de gerek ede vâ 'izi o yılandır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır

453. o:

Matla 70

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Dürüg-ı va 'de gerek ede vâ 'izi o yılandır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır

454. o:

Matla 70

Mısra: 2

O, üçüncü tekil şahıs zamiri || Vaiz.

1. Dürüg-ı va 'de gerek ede vâ 'izi o yılandır
2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır

455. o:

Müfret 71

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

1. Koyup şehrin o meh-rû edicek 'azm-i reh-i Bağdâd
2. Çıkip cisminden uşşâkıñ refâkat etdiler ervâh

456. o:

Gazel 72

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Olur muydu esir-i bend-i zülfüñ ey perî ammâ
4. O dâma murğ-ı dil meftûn olup bî-çâre düşmüşdür

457. o:

Gazel 73

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Her nigâh-ı hasret-âmüzum o şüh-ı 'işvenîñ
10. Sâlimâ rüyunda şad hüsn ü lefâfet gösterir

458. o:

Müfret 74

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. O melek 'azm edicek şavma 'aya tenhâ 'î
2. Kırdı tesbîhini zâhid göricek cânânı

459. o:

Gazel 75

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Şafâya hasret olur rûy-ı şohbete müştâk
6. O dil ki künc-i gamıñda gamîn-i 'uzletdir

460. o:

Gazel 76

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Tolar ilhâm-ı feyz-â-feyz ile şî 'rim benim Sâlim
12. Cebînde o şühûn eylesem pâkîze bir ta 'bir

461. o:

Gazel 78

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Deme Mecnûn göçüp 'aşk içre bir icâdı kalmışdır
2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmışdır

462. o:

Gazel 78

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Bize hep bûs-ı la 'l-i dil-rübâ idi ezel meşreb
12. O zevkıñ şimdi Sâlim bendeñizde dadı kalmışdır

463. o:

Gazel 79

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Edenler bu dili zehr-âb-nüş-ı câm-ı hicrânîñ
8. O kâr-ı kesb-i destin cümlesi nânında bulsunlar

464. o:

Gazel 80

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Olmasın dil-gîr o meh-rû piç ü tábımdan benim
8. Kâkülün fikr eyleyen böyle perîşân-hâl olur

465. o:

Matla 80

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Dehâna sırr-ı 'aşkıñ hep derûn-ı sineden söyler
2. O tütîdir gönül cânâ pes-i âyineden söyler

466. o:

Gazel 82

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. O gamzeden nîgeh-i lutf ümîdi ey Sâlim
10. Bakılssa 'aşıkâ 'ayn-ı hâta degil de nedir

467. o:

Gazel 85

- Mısra: 5
O, işaret zamiri.
5. O bir âyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden
6. Cemâl-i pâkine vermez nakîsa hatt-ı tâbişger

468. o:
Gazel 85
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. O Leylî aňlamazken ‘âşıkıñ pā-māli-i hicrin
10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim ‘aceb neyler

469. o:
Gazel 86
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Verâ-yı ebr-i zülfünde ruħun pinhân eder görsem
10. Niçün âyâ o meh bî-hüde bizden ihtirâz eyler

470. o:
Gazel 92
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Etsin matâf Ka‘be-i ‘ulyâ-yı küyünü
6. ‘Âşik o bezmgehde du‘â müstecâb olur

471. o:
Gazel 92
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Nezzâre eyledikçe o ħurşid-‘tal‘ata
8. Nür-i şu‘â‘-ı bāşiramız feyz-yâb olur

472. o:
Gazel 92
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. Ben agladıkça Sâlim o gül-rüyu yâd edip
10. Her bir sirişk-i dîde-i giryân gül-âb olur

473. o:
Gazel 94
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Ne mümkün ‘aql u karârı refîk etmeklik
4. Giderse rûħum o şâha gönül piyâde gider

474. o:
Gazel 94
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Sinân-ı gamzesini böyle etmeden ser-tîz
6. O fitne-cû yine besbellidir cihâda gider

475. o:
Gazel 94
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Recâ-yı vaşl ile ğayra cihânda dil gitmez
10. Giderse Sâlim o zât-ı kerem-nihâda gider

476. o:
Gazel 95
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Yüzünü sürmege bî-çâre ħâk-i pâyâ gider
2. Bu piç ü tâb ile ‘âşik o dil-rübâya gider

477. o:
Gazel 95
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Tayansın ol kaşı yanîñ ħadengine ağyâr
4. O şâh-ı mülket-i behcet bugün ğazâyâ gider

478. o:
Gazel 95
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Terahħum et gehi ‘uşşâka git deseñ gitmez
8. O yâr ħâne-i ağyâr-ı nâ-sezâyâ gider

479. o:
Gazel 95
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Ne semt-i luţfu bilir ol ne ħod su‘âl eyler
10. Hemîşe Sâlim o dil-ber reh-i cefâyâ gider

480. o:-le
Gazel 98
Mısra: 4
O, işaret zamiri.
3. Da‘vî-i kemâl eylemesin bizlere ğamzeñ
4. Ârâm-ı taħammülle o da mülzemimizdir

481. o:
Gazel 98
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Kan agladıyor bizlere hicr ile o ħûn-rîz
8. Mey şun bize sâkî ki bu da bir demimizdir

482. o:
Gazel 99
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Cemâl-i pâkini bir kerre anıñ âh görseydik
4. O şûhu dil-berân içre hemân bir dânedir derler

483. o:
Gazel 101
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Eger recâ ile vaşla raķib bîdāsâ
6. Bize gelince o ħaddi seriv te‘azzum eder

484. o:
Gazel 104
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Gözümde pır pır uçar naķş-ı dîdesi yârîñ
6. Olup o çeşm-i ğazâle tezerv-i dil naĥcîr

485. o:

Gazel 104

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Garib olur der-i dil-berde Sâlimâ 'âşık
10. Olunmaz ise o bî-çâreye eger tevķir

486. o:

Gazel 105

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. O ğamze 'âşık-ı zâra ser-â-sere böyle
8. Belâ-yı tâze-rev-i nâgehân-ı dil-berdir

487. o:

Gazel 106

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Murâd üzere ne mümkün kâm almağ o bî-çâre
8. Ser-i erbâb-ı 'aşka derd her yerde müheyyâdır

488. o:

Gazel 106

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Anı bî-hüde tekdîr etmesin taħrîk edip zülfün
10. Gönül murġu hemân pervâza o serde müheyyâdır

489. o:

Gazel 109

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz seriñ dirîġ
12. Sâlim o şûha cân ile ġidmet bilinmiyor

490. o:

Gazel 114

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. Cenâb-ı Muştafâ Paşa o düstür-ı mükerrrem kim
14. Cihân devletde zâtın luţf-ı ġaş u 'âm için şaklar

491. o:

Gazel 115

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Hüsn o şûhuñ dil-esir-i pertev-i meh-rüsudur
2. Kim ġakîkî ġarğ-ı nür-ı 'ârız-ı dil-cüsudur

492. o:

Gazel 116

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Hezâr-ı gülşen-i 'aşkım demim bahâr iledir
2. Şafâ-yı ġâtırım ancak o gül-'izâr iledir

493. o:

Gazel 116

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Neşât-ı bâl-i murâdım gehî tehi-destim
8. ġayâl ü 'ağl u tefekkür o ġamzekâr iledir

494. o:

Gazel 116

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Naķışa vermez o şûha figânı 'uşşakıñ
10. Gülün de revnaķı Sâlim hezâr-ı zâr iledir

495. o:

Gazel 117

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. O yâri ġvâbda görmek dilersem ey Sâlim
10. Felek dü dideme ġvâbı benim ġarâm eyler

496. o:

Gazel 118

Mısra: 7

T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.

7. Görür müyüz bu şeb âyâ o mâh-ruhsârı
8. Geceyle varmaġa kûy-ı nigâra niyyet var

497. o:

Gazel 118

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Cefâ ederse de eyle taħammül ey Sâlim
10. O pür-cefâya derünuñda çün maħabbet var

498. o:

Gazel 119

Mısra: 2

O, işaret zamiri.

1. Raķib-i dūna luţf-ı ġamze-i cânâne söylenmez
2. O bir sırr-ı nihândır zümre-i nâ-dâne söylenmez

499. o:

Gazel 119

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Ser-i kûyunda dil-dârıñ şikâyet etme firķatden
8. O şâhıñ âsitânında gönül insâne söylenmez

500. o:

Gazel 120

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Varrı aġyâra tenhâ bî-tekellüf luţf eder ġâhî
8. Recâ etsem o luţfu ben ġaribe et desem etmez

501. onda:-nda

Gazel 121

Mısra: 3

T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.

3. Dil onda ġâtır onda cümle 'ağl ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bî-dil ġarib olmaz

502. onda:-nda

Gazel 121

- Mısra: 3
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.
3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bî-dil garîb olmaz
503. **onda:-nda**
Gazel 121
Mısra: 3
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.
3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bî-dil garîb olmaz
504. **o:**
Gazel 121
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Nedendir zaḥm-ı tîğünden rakîbe ihtirâz etmek
6. O devlet degme bir şahsa cihân içre naşib olmaz
505. **o:**
Gazel 123
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Miyân-ı leşker-i ḥatdan kesilmez fitne çıkmaz tîğ
8. O ser-ḥad bir zamân olmaz ki hiç bî-lḥtilâl olmaz
506. **o:**
Gazel 123
Mısra: 14
O, işaret sıfatı.
13. Kalır şaff-ı ni 'âl-i meclis-i 'irfânda ey Sâlim
14. O dil kim neşve-yâb-ı sâgar-ı ser-şâr-ı bâl olmaz
507. **o:**
Gazel 125
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Dil-i bî-kayd-ı 'âşıkda hevâ-yı i'tibâr olmaz
2. O mir'ât-ı muşaffâ pây-mâl-i her-ğubâr olmaz
508. **o:**
Gazel 126
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Ne ğam-ı çevre ne luḥf-ı gâh gâha kâ'iliz
2. Biz hemân neylerse 'uşşâka o mâha kâ'iliz
509. **o:**
Gazel 128
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Kapumdan içre bir aydır o meh duḥûl etmez
2. Hümâ-yı evc-i hüsün alçağa nüzûl etmez
510. **o:**
Gazel 130
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Enîn-i dil-şudegân figân nedir bilmez
2. O tıfl-ı mehd-i melâḥat amân nedir bilmez

511. **o:**
Gazel 130
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Kumâş-ı nazmîna Sâlim neden pesend etsin
10. O nâzenîn suḥan-ı şâ'irân nedir bilmez
512. **o:**
Gazel 131
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Götürmege o şeh-i hüsne 'arz-ı hâlimizi
4. Hemân mürüvvet-i bād-ı şabâya munḫazırız
513. **o:**
Gazel 131
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Ğamîla der-şeb-i târik-i firḫatîñ olduk
8. O meh cemâliñ ile biz ziyâya munḫazırız
514. **o:**
Gazel 133
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Umma teşrifini yâriñ şakin ey 'âşık-ı zâr
10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naḥvet gelmez
515. **o:**
Gazel 134
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Raḫibe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez
2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez
516. **o:**
Gazel 134
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. İḥâta eylemiş mülk-i 'izârın leşker-i ḥatı
8. 'Adû zu'm eyler 'uşşâkı o kâfir şimdi el vermez
517. **o:**
Gazel 134
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Seni eyleser Sâlim hicre ğayrı vaşla şâyeste
10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez
518. **o:**
Gazel 136
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Va'de-i vaşl-ı dil-i zâra vefâ etmesini
6. O bütûñ farḫ-ı 'uluvv-i himeminden biliriz
519. **o:**
Gazel 139
Mısra: 5
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri.
5. Muḫim-i küyum olur mu o böyle bād-ı hevâ
6. Vefâ-yı himmet-i dil-ber gider gelir ḫuramaz

520. o:

Gazel 139

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Gönül seniñle 'itâbın benimle dil 'aciz
10. O hâl 'aşıkça yer yer gider gelir tırmaz

521. o:

Gazel 141

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Gönül çâh-ı zenañdânında n'ışler kimseler bilmez
6. O nâ-ka' r-ı felâketden 'aceb şıyt u şadâ gelmez

522. o:

Gazel 141

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Recâ etmez dil-i 'aşık merâmın bezm-i vañdetde
8. O meclisde ħarım-i kalbe fikr-i mâ-sivâ gelmez

523. o:

Gazel 142

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Yine bir luftâ mebnî eylemişdir gâlibâ Sâlim
10. O şüh 'aşıkların bî-hüde tekdîr eylemek olmaz

524. o:

Gazel 145

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. O şüh eyleriz da'vet düşüp pâyına bir kerre
8. Gerek teşrif eder bu külbe-i aħzâna ger gelmez

525. o:

Gazel 147

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. Tâkât mı ħodu bende cefâsıyla o ħünî
14. Sâlim bize bu demde şaħın 'âr gerekmez

526. o:

Gazel 148

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Ya firħatdir kelâmı yâ peyâm-ı sūziş-i hicrân
4. O ħamze bundan özge biz ħaribe bir cevâb etmez

527. o:

Gazel 149

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. O cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna yok sözümüz
2. Güzel yaratdı anı Ħaħ zebâna yok sözümüz

528. o:

Gazel 149

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Beni gönülde ara tıymadan o ħamze beni
8. Bilirse yaħşı bilir ol yamâna yok sözümüz

529. o:

Gazel 151

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Kul olmaħa aña baña o mâh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pâdişâh besdir bes

530. o:

Gazel 151

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Ne zaħmet 'işveler etmek o ħamze-i fettân
4. Dil-i ħamînimize bir niħâh besdir bes

531. o:

Gazel 154

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. ħumûm-âver çıkageldi yine ħam ħâne-i cisme
4. Dili besbelli küyundan o kâfir-mâ-cerâ sürmüş

532. o:

Gazel 154

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Ħat-âverlikde bile kıl kadar noħşân cevri etmez
8. Muħaddem devlet-i ħüsnü o yâr-i pür-cefâ sürmüş

533. o:

Gazel 156

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Sürür ile geçen evħatımız ħanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafâ bilinmez imiş

534. o:

Gazel 156

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Güzeşte zevkımızñ bilmedik idi ħadrin
12. O günlerin keremi Sâlimâ bilinmez imiş

535. o:

Gazel 159

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. 'Aceb mi bâr-ı vaşlına el ermezse o ser-kîşin
8. Alınmaz ħâşılı ey dil dıraħt-ı muntehâdan feyz

536. o:

Gazel 168

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Bu gece ħânesine 'aşık-ı siyeh-rûzuñ
6. Gelirdi şâyed olunsa o mehveşe teklîf

537. o:

Gazel 168

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Gönülde kalmadı şabrım serimde ârâmım
8. Edince ħâneme tenhâ o nâzenin teşrif

538. o:

Gazel 172

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Bizim ile açılır idi kendine çalsa
8. O gül de mâ'il-i keç-pend-i bâğbân ancak

539. o:

Gazel 173

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Girdik koyununa bizler de o sîmîn-teniñ Sâlim
10. Olaydı ol şehin kâbil elinde dest-mâl olmak

540. o:

Gazel 176

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Gördük geliyor nâvek-i müjgâni ğazabkâr
8. Râhından o hünî-nigehiñ biz de şapıldık

541. o:

Gazel 177

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. İnanma 'arz-ı maħabbet ederse de o reviş
6. Maħall-i firşatına dekdir eñ ħalûkumuzıñ

542. o:

Gazel 179

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Şanma inşâfından olmuş hâneme 'âzım o şeh
10. Bu kerem teşhîr-i vird-i "yâ Vedûd" olmak gerek

543. o:

Gazel 186

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Ne bâğ-ı kâmda bir naħl-i sâde-rû gördük
2. O gülşeniñ ne bahârında reng ü bü gördük

544. o:

Gazel 186

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Sîrişk-i 'âşıkâ mâ'il gibi bu şeb Sâlim
10. O yâri ħvâbda ħarf-ı semt-i cû gördük

545. o:

Gazel 194

Mısra: 10

O, işaret zamiri.

9. Gülsitâna seyde gitdik yârsız biz Sâlimâ
10. Güyyiâ 'âlem o 'âlem gülşen ol gülşen degil

546. o:

Gazel 196

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Ĥidmetinde ben anıñ beste-miyânım Sâlimâ
10. Ĥadrimi bilmez o yâr-i nâzeninim neyleyim

547. o:

Gazel 197

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Ĥayâl edip o zülfü âhımî cânâna 'arz etdim
2. Seħer tebyîz edip müsveddemi sultâna 'arz etdim

548. o:

Gazel 197

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. O ħaşî yanıñ endüh-ı firâķın söyleyip yer yer
14. Benim çekdiklerim Sâlim varıp cânâna 'arz etdim

549. o:

Gazel 198

Mısra: 6

T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri.

5. Ĥurûr-ı luţfuñ etdikçe 'itâb etme dil-i zâra
6. Seniñ luţfuña çok mudur o mağrûr olsa sultânım

550. o:

Gazel 199

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Etmesin bizden şemim-i sünbül-i zülfün dirîğ
8. Budur ancak bâğ-ı 'âlemde o gülden minnetim

551. o:

Gazel 199

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Ben anıñ beste-miyânım ĥidmetinde neyleyim
12. Bilmedi gitdi o yâr-i nâzeninim kıymetim

552. o:

Gazel 202

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. O mâhiñ zülf-i şeb-reng-i dil-âvizin kemend etdim
2. Dil-i sevdâ-ķarîn-i 'aşkıımı bir târe bend etdim

553. o:

Gazel 202

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. O naķķâş-ı cefâ şad naķş-ı cevri etdi ķabûl etdim
8. Muħaşşal dâğ-ı hicrin ben zerâsâ sine-bend etdim

554. o:

Gazel 206

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Ben o lâle-ħad periden Sâlimâ bir vech ile
10. Gülşen-i 'âlemde büy-ı vuşlat ümmid eylemem

555. o:

Gazel 208

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Kozmaz tedbire bir yer zaħm-ı Şemşir-i nigāhında
6. Şu rŭtbe kāmīl-ŭlfetdir o çeşm-i kār-āgāhım

556. o:

Gazel 211

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Derd-i hicrānıñı bir vech ile izhār edemem
4. Kāle gelmez o muşibet nice ta'bir edeyim

557. o:

Gazel 211

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Şarılıp dāmenine ağlamak āsān idi lık
6. O gŭl-i gŭlŐen-i nāzı nice tekdİR edeyim

558. o:

Gazel 214

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Murg-ı dil dāmgeh-i tırrada naħcİRİndir
8. O iki çeşm-i gāzālāne Őikār oldum ben

559. o:

Gazel 218

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Derseñ ey dil o cefā-pıŐemizi rām olsun
2. Nağd-i hŭn-ābe-i çeŐmiñ ile ibrām olsun

560. o:

Gazel 222

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Eylemem Sālīm fiđānım ile teksİR-i sevād
10. Kılmazam dil-gİR o Őŭhu ben enİN ŭ nāleden

561. o:

Gazel 228

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ađyār dŭŐdŭke
8. O vaz'a kalmazız bizden yaña kat kat helāl olsun

562. o:

Gazel 231

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Geçmem o Őŭhdan baña geç deyu vāhime
8. Bİ-hŭde tab'a sIKlet eder iktİRāhdan

563. o:

Gazel 237

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Gelmezse de tek hāle-i āđŭŐuma bir Şeb
4. Kālbinde o meh-pāreniñ 'uŐŐāka yer olsun

564. o:

Gazel 239

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Yine raħm etmez o kāfir-mā-cerā Sālīm saña
10. Olsa seyl-āb-ı sirişk-i dideler mānend-i cŭ

565. o:

Gazel 241

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Miyanından ne mŭmkin dil-berİñ geçmeklik ey Sālīm
12. O vādiden geçilmez degme bir hāl ile beldir bu

566. o:

Gazel 247

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. GÖrsün nic'olur 'āŐıkına cevri eziyyet
8. Yā Rab o cefākārı da benden beter eyle

567. o:

Gazel 251

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Tāb-ı meyden o Őehiñ ruħları gŭl-gŭn olsa
2. Reşk ile hŭsnŭne meh yine ciger-hŭn olsa

568. o:

Gazel 252

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Gelir deyu o nŭr-ı dİde Sālīm meclise Őāyed
10. Şu'ā'-ı bāŐıram ferşide etdim reh-gŭzārında

569. o:

Gazel 255

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Helāk etdi seni ŭn tiğ-ı hışm-ı çeşmi dil-dārıñ
4. O hŭn-hvār-ı cefākāra gŭñŭl kanın helāl etme

570. o:

Gazel 256

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Bağmazsa o meh-pāre eger 'āŐık-ı zāre
2. Cānāna niyāz eylemeden gayrı ne çāre

571. o:

Gazel 256

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Bilmez mi benim derd-i derŭnum ki o dil-dār
4. Bir gŭnde biñer yāre urur bu dil-i zāre

572. o:

Gazel 256

Mısra: 5

T. Ŭŭncŭ teklik Şahıs işaret zamiri.

5. 'āŐık o durur eyleye her derde taħammŭl
6. Bār olmayıcağ ermeye dil ni'met-i yāre

573. o:
Gazel 261
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Be-her şeb âh-ı serdim nola efvün etsem 'âlemde
2. Perişân gönlümüñ sevdâsı kalmışdır o perçemde

574. o:
Gazel 263
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Yeter oldu ğam-ı firkat vişâliyle o hün-hvârîñ
4. Sevdirse bizi bir kez nolurdu dehr-i ğaddäre

575. o:
Gazel 264
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. O mest-i nazımı gördüm yine pür-neş'e-i bâde
4. Baķınca 'aklım aldı gözleri mestâne mestâne

576. o:
Gazel 267
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. Saña Sâlim o füsün-sâzı nice añladayım
10. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

577. o:
Gazel 268
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Ne hâcet 'aşıkı nâr-ı firâkıña süziş
4. Alır fetili o bî-çäre bir nezäre ile

578. o:
Gazel 268
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. O dil-berin nice tākāt çeker cefâlarına
10. Sitem-keşide-i hicrânı bunca yäre ile

579. o:
Gazel 273
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Kendi eksikliğime mu'terifim hem-çü hilâl
10. Baķmasın gelsin o meh-päre bu gün noķşâne

580. o:
Gazel 274
Mısra: 12
O, işaret sıfatı.
11. Ederdi bîdi perişân sirişik-i cüy-ı revân
12. O serv-ķad yine Sâlim geleydi bāğımıza

581. o:
Gazel 275
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Zülfünde dil fiğâna ser-āğâz eyleyip
8. Etmiş o yâri âh ile bîdâr dün gece

582. o:
Gazel 275
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teğâfülü
10. Meclisde tırmamak o sitemķâr dün gece

583. o:
Gazel 276
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bälâ yoğidi
2. O bezimgâhda aşlâ ğam-ı ferdâ yoğidi

584. o:
Gazel 277
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Nigâh-ı merĥamet etmezse etsin 'aşık-ı zârı
2. O âhü-didenin etmez remide şekl-i âzârı

585. o:
Gazel 277
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Duçâr olmak ümidiyle o gül-ruĥsâr cânâna
4. Tılandık bülbülân ile tavâf etdik çemenzârı

586. ona:-na
Gazel 278
Mısra: 6
O.
5. Ne ķadar sille-ĥor-ı dest-i 'itâbı olsaķ
6. Ne gelir elden ona ĥayr du'âdan ğayrı

587. o:
Gazel 278
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Görmedim zerre ķadar Ħaķ bilir etmem inkâr
8. Dergehinde o mehiñ mihr ü vefâdan ğayrı

588. o:
Gazel 279
Mısra: 6
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.
5. Şerâb-ı 'aşkı nûşa tevbekâr iken dil-i şeydâ
6. O mübrem sâķi-i ĥüsn ile bozdu 'ahd ü peymânı

589. o:
Gazel 279
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. Beni zevķ-âşinâ-yı vaşl edip Sâlim o Yûsuf-fem
10. 'Adü-yı kîne-ĥvâhım eyledi ser-cümle ihvânı

590. onda:-nda
Gazel 282
Mısra: 12
T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.
11. Dediler tâl'atüña mâh-ı nev etmiş taklîd
12. Onda âyâ bu güzel çeşm ile ebrü var mı

591. o:

Gazel 283

Mısra: 4

T. Üçüncü teklîk şahıs işaret zamiri.

3. Vâkıf olsaydı melâl-i dile ol şâh-ı hüsün
4. O gedâ 'âşık-ı nâ-çâra kerem eyler idi

592. o:

Gazel 284

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. O meh-rû va 'd-i vaşl etmişdi ammâ gamze-i cādû
6. Ne sih'r etdiyse etdi 'ahd ü peymânı unutturdu

593. o:

Gazel 284

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Senâ-hvânı durur şimdi ser-â-ser 'arız-ı yâriñ
8. O ruhlar bülbülâna verd-i ħandânı unutturdu

594. o:

Gazel 287

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Nezâremizden o şüh oldu münfa' il Sâlim
10. Nigâhımız o gül-endâma ħayf bâr oldu

595. o:

Gazel 287

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Nezâremizden o şüh oldu münfa' il Sâlim
10. Nigâhımız o gül-endâma ħayf bâr oldu

596. o:

Gazel 288

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Sâlim mu 'aţtar etdi midâdıyla 'âlemi
10. Yâd eyleyip cihâna o zülf-i mu 'anberi

597. o:

Gazel 289

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Mürüvvet eyle şabâ bir ħaberle gel âyâ
4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

598. o:

Gazel 289

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. O şüha söyle niyâzım benim meded ey âh
6. Gönül kudûmunu ister gelir mi gelmez mi

599. o:

Gazel 289

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Deyiñ o şüh-ı cefâ-cüya sînemiz şimdi
8. Donandı dâğ ile yer yer gelir mi gelmez mi

600. o:

Gazel 290

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. O meh-pâre ne dem meclisde kaçd-ı 'ayş u nüş etdi
2. Sebûda mey safâ-yı nüş ile cüş u ħurüş etdi

601. o:

Gazel 290

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. O mâhiñ Sâlimâ nâzın hemişe ederek taĥsîn
10. Ĥaridâran anı gıtdikçe istiğnâ-fürüş etdi

o ân:

1. o ân:

Tarih 3

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz konusu olayın gerçekleştiği an, o anda.

25. Ĥak bilir böyle gazâ güş-zed olmuş mu
26. Ki o ân rezm-i şulâh şulĥa nice ħal'â fedâ

o dem:

1. o dem:

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman, o vakit.

3. Deme yâd eyleyip Leylâ'yı Mecnûn'a cefâ etmiş
4. O dem üstâd-ı ħikmet vaz'-ı kânûn-ı vefâ etmiş

2. o dem:

Diğer 3

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman, o vakit.

49. Añıcak kâmet-i mevzûnuñu etdi cânâ
50. Serv-i hemvâr-ı gülistânı o dem dil peydâ

3. o dem:

Kaside 10

Mısra: 257

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman, o vakit.

257. Şevbine Bû Hüreyre'niñ ki o dem
258. Etdi Faĥr-i cihân vaz'-ı ħadem

4. o dem:

Tarih 18

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman, o vakit.

37. O dem kim oldu hem-pister 'arûs-ı kâim ile ey dil
38. Anı zann etme kim Zühre ħarîn-i meh-cenâb oldu

5. o dem:

Gazel 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman, o vakit.

1. Neş'e-i meyle o dem kim rûyu 'âlû'l-'âl olur
2. Ĥamze-i 'âşık-küşü ħanlar şaçar ħattâl olur

o dem ki:

1. **o dem ki:**

Kaside 8

Mısra: 192

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman ki, o zaman.

191. Fevâk-ı bîm-i günehle maḥall-i redd-i cevâb

192. O dem ki Sidre-i nuṭk-ı der-i ḥanâcirdir

2. **o dem ki:**

Kaside 8

Mısra: 195

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman ki, o zaman.

195. O dem ki ede maḥâ'il firâz-ı serde sükûn

196. O dem ki her kesi maḥşer cemî' ü ḥâşirdir

3. **o dem ki:**

Kaside 8

Mısra: 196

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman ki, o zaman.

195. O dem ki ede maḥâ'il firâz-ı serde sükûn

196. O dem ki her kesi maḥşer cemî' ü ḥâşirdir

o demde:

1. **o demde:-de**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman.

5. O demde olur idim nağme-endâz

6. Nevâ-yı 'aşkda eylerdim ser-âgâz

2. **o demde:-de**

Kaside 8

Mısra: 213

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman.

213. O demde zâtımı sen der-penâh-ı luṭf eyle

214. Ki luṭf u cûd-ı 'amîmiñ zûnûbu sâtirdir

3. **o demde:-de**

Kaside 9

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman.

85. Baña luṭfuñ o demde reh-ber eyle

86. Maḳâmım tarf-ı cûy-ı Kevşer eyle

o deñlü:

1. **o deñlü:**

Tarih 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ölçüde || Çok fazla.

5. O deñlü dil-nüvâzâna eder tatyîb-i ḥâṭır kim

6. Ḥuzûr-ı 'izzetinden dûra ḥvâhiş etmez aşlâ dil

2. **o deñlü:**

Kaside 16

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ölçüde || Çok fazla.

39. Ḳand-i vaşfiyla o deñlü mütelezzizdir kim

40. Gûyiyâ bâğda bir tûṭi-i gûyâ bülbül

3. **o deñlü:**

Tarih 18

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ölçüde || Çok fazla.

25. O deñlü zât-ı ma'mûr u nazîf ü şâf-dildir kim

26. Yanında şüh-meşrebler ser-â-pâ pür-ḥicâb oldu

4. **o deñlü:**

Kaside 30

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ölçüde || Çok fazla.

73. Faḳîriñ şimdi sultânım o deñlü ârzümendim

74. Ki naḳd-i fikretim ṭoldurdu ceyb-i mâl-i ḥülyâyı

o güne:

1. **o güne:**

Diğer 10

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar, o denli.

59. Göreydi zâtını lâ-bûd ederdi istihsân

60. O güne ṭab'ını etmiş 'ulûma Ḥaḳ me'vâ

o kadar:

1. **o kadar:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla.

101. Şeb de ol mertebe behcetde idi

102. O kadar zibiş ü zînetde idi

2. **o kadar:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla.

131. O kadar medḥini etdi aḥbâb

132. Kim gönül kâkülüne etdi şitâb

3. **o kadar:**

Diğer 3

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla.

31. Senden ayru o kadar ḥvâb ırağ oldu dile

32. Seni ümmîd ederim lik anı ummam ki gele

4. **o kadar:**

Diğer 3

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla.

75. O kadar dâd u şehâda geceler rûza şehâ

76. Ḳâdir ola ede idi aña kendini fedâ

5. o kadar:
Diğer 3
Mısra: 91
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
91. O kadar revnaķı var Şehr-i Sitanbul'umuzun
92. Her adım başına bir huri yatar yolumuzun
6. o kadar:
Diğer 3
Mısra: 124
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
123. Derviş 'Abdi'yle Beşiktaş ise cānā ammā
124. O kadar buldu nūmāyiŐ ki olunmaz inhā
7. o kadar:
Kaside 5
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
27. O kadar Şafveti var iki sipihriñ ki çemen
28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i hadrā gūyā
8. o kadar:
Kaside 18
Mısra: 71
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
71. 'AŞr-ı pāki o kadar emn ü amāndır ki hamām
72. Hvbāı geldikde eder Şeh-per-i Őāhine duhul
9. o kadar:
Kaside 20
Mısra: 202
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
201. 'AŞr-ı pākinde ol Őehiñ her dem
202. O kadar mūsteriħdir 'ālem
10. o kadar:
Kaside 22
Mısra: 75
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
75. O kadar eyledi cihāna kerem
76. K'oldu memnūn-ı luťfu hep 'ālem
11. o kadar:
Kaside 24
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
5. Dāmeni ref -i gubār edeli āyine-i dil
6. O kadar Őāf olupdur ki olunmaz taķrır
12. o kadar:
Kaside 29
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
47. O kadar etmede ser-cümle cihān medhiñ kim
48. Her kimi gördüm ise vaş-ı Őerifiñ eyler

13. o kadar:
Kaside 32
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
7. Çeşm-i bādāmına ol hvābı ırāğ eyleyüben
8. Şeb ü rüzān o kadar muntazır oldu cānā
14. o kadar:
Kaside 32
Mısra: 35
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
35. Bende etdiñ o kadar cümle cihānyāni seniñ
36. Ey kerem-kān u himem-hūy u fazilet-peymā
- o mertebe:**
1. o mertebe:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 199
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece.
199. Farazā baña da o mertebe ger
200. Pes muķadder ise zuhūr eyler
2. o mertebe:
Gazel 38
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece.
7. Ne denlü zāhid-i dūna olursa telh-ā-telh
8. Gelir o mertebe baña Őerāb-ı nāb leziz
- o rütbe:**
1. o rütbe:
Kaside 17
Mısra: 41
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece || Çok fazla.
41. O rütbe 'adline dil-beste cins-i maħlūkāt
42. Ki emr olursa eder gürk mülketinde ra'y ğanem
2. o rütbe:
Gazel 39
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece || Çok fazla.
1. Ne mertebe saña cānā gelirse nāz leziz
2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyāz leziz
- o zamān:**
1. o zamān:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O vakit, işte o vakit.
17. O zamān kim kerem-i Hażret-i Haķ
18. Dehri etmişdi Őehā pür-revnaķ
- o zamāndan:**
1. o zamāndan:-dan
Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 139
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ondan sonra, işte o zaman.
139. O zamandan ser-i 'uşşāk oldum
140. Görmege ol mehi müştāk oldum

ocağı şen ola:

1. **ocağı şen ola:-a**

Kaside 23

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

21. Ocağı şen ola pîr-i meyiñ bu kaçıt-ı âteşde
22. Verir sermâ-keşâna şu'le-i mahlûl-i şahbâyı

ogul:

1. **oglum:-um**

Kaside 30

Mısra: 83

Cinsiyeti erkek olan evlât.

83. Çerâğîñ olmağile baña oglum imtinân eyler
84. Yetişdir baña da lutfuñ çerâğ et tab'-ı şeydâyı

ok:

1. **oklar:-lar**

Lugaz 4

Mısra: 18

Silah, savaş aleti.

17. Çâr-pâdır deyü nâmin derler
18. Kirpigin yummaz atılsa oklar

2. **ok:**

Kaside 30

Mısra: 35

Silah, savaş aleti.

35. Ok ermezken serî'-i zihnine ermek hayâliyle
36. Bu efkâr-ı keç eyler kad-hamîde kâmet-i yayı

oku:

1. **okuyayım:-yayım**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 66

Okumak, söylemek.

65. Baba tâhirde şoñra bir semâ'î
66. Okuyayım aña pek tüt semâ'î

2. **okudu:-du**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 70

Okumak, söylemek.

69. O üç faşlı tamâm etdi nigârim
70. Baba Tâhir bunu okudu yârim

3. **okur:-r**

Tesdis 7

Mısra: 6

Okumak, söylemek.

5. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
6. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim okur kim diñler

4. **okur:-r**

Tesdis 7

Mısra: 12

Okumak, söylemek.

11. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
12. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim okur kim diñler

5. **okur:-r**

Tesdis 7

Mısra: 18

Okumak, söylemek.

17. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
18. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim okur kim diñler

6. **okur:-r**

Tesdis 7

Mısra: 24

Okumak, söylemek.

23. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
24. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim okur kim diñler

7. **okur:-r**

Tesdis 7

Mısra: 30

Okumak, söylemek.

29. Güle güş etdiremez yok yere bülbül inler
30. Varağ-ı mihr ü vefâyı kim okur kim diñler

8. **okur:-r**

Tarih 8

Mısra: 16

Okumak || Bülbülün nağme ile ötmesi.

15. Bu gülzârı Hudâ etmiş mu'allim-hâne-i kudret
16. Gülistân'ın hikâyâtından okur bülbülân evrâk

9. **okutdum:-t, -dum**

Kaside 23

Mısra: 92

Okumak, söylemek.

91. Dil-i şürîdemi teşvîk edip takrîb-i medhiñle
92. Okutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı garrâyı

okun:

1. **okunsun:-sun**

Kaside 2

Mısra: 146

Okuma işine konu olmak.

145. Gülistân-ı cihân durduçça yâ Rab
146. Okunsun dünyede şî'rim müretteb

2. **okunsa:-sa**

Kaside 15

Mısra: 30

Okuma işine konu olmak.

29. Düşer tabî'ata şad feyz vaşf-ı pâkinde
30. Okunsa ismi çıkar ger'ibâret-i şevket

okur yazar:

1. **okur yazar:**

Diğer 3

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgili insanlar.

109. Lik okur yazar ile o da şimdi töldü
110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu

okut:

1. **okutdu:-du**

Kaside 12

Mısra: 154

Okumasını, öğrenmesini sağlamak.

153. Mu'allim-i sebak-ı sırr-ı 'alleme'l-esmā

154. Okutdu cevher-i zātūña nazm u menğürü

ol:

1. **olan:-an**

Kaside 1

Mısra: 92

Olmak.

91. Ne gedādan ne tab'-ı şehdendir

92. Bu olan şiveler bütün bir bir

2. **ol:**

Kaside 1

Mısra: 97

O, işaret sıfatı.

97. Hele şor baķ bilir mi ol şeydā

98. Ne imiş 'Āmir'i eden rüsvā

3. **ol:**

Kaside 1

Mısra: 103

O, işaret sıfatı.

103. Ketm-i esrār edeydi ol ma'yüb

104. Olmaz idi nevālden maħcüb

4. **ola:-a**

Kaside 1

Mısra: 123

Olmak.

123. Bir gün ola bu gördüğün tekdır

124. Maħv ola hep be-'avn-i luţf-ı Kādir

5. **ola:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 60

Olmak.

59. Baña hergiz be-ihtimāl-i ba'īd

60. Nādiri az ola ede taķlīd

6. **olan:-an**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 95

Olmak.

95. Rum içinde olan be-her şu'arā

96. Mādiḥ-i tab'-ı pākım olsa revā

7. **ol:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 110

O, işaret sıfatı.

109. Kādr-i eş'ār-ı pāki ser-tā-ser

110. Bilir ol nükte-dān-ı ehl-i hüner

8. **olur:-ur**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 146

Olmak.

145. Ādem olsa kabā ile ādem

146. Hep olur idi cümle-i 'ālem

9. **ol:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 162

O, kişi zamiri.

161. Görmesin dünyede ruḥ-ı kāmı

162. Ol da aña diyende bu nāmı

10. **olup:-up**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 165

Olmak.

165. 'An'aneyle olup kibār-zāde

166. Söylene hep zekāsı dünyāde

11. **ol:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 177

T. Üçüncü teklık şahıs zamiri, O.

177. Ḥalt edip ol ziyāde hāddinden

178. Borca batar daḥı müderris iken

12. **ol:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 179

O, işaret sıfatı.

179. Şoñra mañsıb olunca ol azlem

180. Gele dād u şikāyete 'ālem

13. **oldukça:-dukça**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 204

Olmak.

203. Kendüye vaķ'ı eyleyip 'ādet

204. 'Ömrü oldukça görmez ol rāḥat

14. **ol:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 204

T. Üçüncü teklık şahıs zamiri, O.

203. Kendüye vaķ'ı eyleyip 'ādet

204. 'Ömrü oldukça görmez ol rāḥat

15. **olup:-up**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 219

Olmak.

219. Baña luţfuñ olup penāh-ı rehā

220. Verme ruḥşat 'adūlara her cā

16. **ol:**

Tesdis 1

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Kanı luţf u nevāzişler kanı ol va'd-i sābıklar

10. Yazıkklar saña el-ḥāşıl be hey her-cāyi yazıkklar

17. **ol:**

Tesdis 1

Mısra: 25

O, işaret sıfatı.

25. Gönül gitdi hevâ-yı zülfü sevdâsıyla ol yârîñ
26. Reh-i hicrânda oldum ben perîşân-ğâli dil-dârîñ

18. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 1

Ölmek, yok olmak.

1. Eşiginde 'âşık-ı bî-çâre ölmüş ölmemiş
2. Bir baqar mı aña ol mekkâre ölmüş ölmemiş

19. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 1

Ölmek, yok olmak.

1. Eşiginde 'âşık-ı bî-çâre ölmüş ölmemiş
2. Bir baqar mı aña ol mekkâre ölmüş ölmemiş

20. **ol:**

Müseddes 1

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Eşiginde 'âşık-ı bî-çâre ölmüş ölmemiş
2. Bir baqar mı aña ol mekkâre ölmüş ölmemiş

21. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 2

Ölmek, yok olmak.

1. Eşiginde 'âşık-ı bî-çâre ölmüş ölmemiş
2. Bir baqar mı aña ol mekkâre ölmüş ölmemiş

22. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 2

Ölmek, yok olmak.

1. Eşiginde 'âşık-ı bî-çâre ölmüş ölmemiş
2. Bir baqar mı aña ol mekkâre ölmüş ölmemiş

23. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 3

Ölmek, yok olmak.

3. Fâ' ide etmez ğarîb ü zâra ölmüş ölmemiş
4. Derdmendlerden ne ħâşıl yâre ölmüş ölmemiş

24. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 3

Ölmek, yok olmak.

3. Fâ' ide etmez ğarîb ü zâra ölmüş ölmemiş
4. Derdmendlerden ne ħâşıl yâre ölmüş ölmemiş

25. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 4

Ölmek, yok olmak.

3. Fâ' ide etmez ğarîb ü zâra ölmüş ölmemiş
4. Derdmendlerden ne ħâşıl yâre ölmüş ölmemiş

26. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 4

Ölmek, yok olmak.

3. Fâ' ide etmez ğarîb ü zâra ölmüş ölmemiş
4. Derdmendlerden ne ħâşıl yâre ölmüş ölmemiş

27. **öldüm:-düm**

Müseddes 1

Mısra: 5

Ölmek, yok olmak.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
6. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

28. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 6

Ölmek, yok olmak.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
6. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

29. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 6

Ölmek, yok olmak.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
6. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

30. **öldüm:-düm**

Müseddes 1

Mısra: 11

Ölmek, yok olmak.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
12. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

31. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 12

Ölmek, yok olmak.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
12. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

32. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 12

Ölmek, yok olmak.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
12. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

33. **öldüm:-düm**

Müseddes 1

Mısra: 17

Ölmek, yok olmak.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
18. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

34. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 18

Ölmek, yok olmak.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
18. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

35. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 18

Ölmek, yok olmak.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

18. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

36. **öldüm:-düm**

Müseddes 1

Mısra: 23

Ölmek, yok olmak.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

24. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

37. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 24

Ölmek, yok olmak.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

24. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

38. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 24

Ölmek, yok olmak.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

24. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

39. **ol:**

Müseddes 1

Mısra: 26

O, işaret sıfatı.

25. Derdîñe bir çâre var mıdır derinde Sâlimâ

26. Sen niyâz etdikçe luţfun eyler ol zâlim cefâ

40. **öldüm:-düm**

Müseddes 1

Mısra: 29

Ölmek, yok olmak.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

30. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

41. **ölmüş:-müş**

Müseddes 1

Mısra: 30

Ölmek, yok olmak.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

30. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

42. **ölmemiş:-me, -miş**

Müseddes 1

Mısra: 30

Ölmek, yok olmak.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr

30. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

43. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 65

O, işaret sıfatı.

65. Benim ol 'âşık-ı mahzûn-ı dil-gîr

66. K'olunmaz süzişim takrîr u taşvîr

44. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 67

O, işaret sıfatı.

67. Benim ol 'âşık-ı bî-bâk ü pervâ

68. Ki ser-cümle revernağdan gözüm sîr

45. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 69

O, işaret sıfatı.

69. Benim ol 'âşık-ı bed-baht u nâ-kâm

70. Beni saña ki 'âşık etdi tağdır

46. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 71

O, işaret sıfatı.

71. Benim ol 'âşık-ı ser-mest ü rüsvâ

72. Dil-i zârım ki nâlem etdi tekdîr

47. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 73

O, işaret sıfatı.

73. Benim ol 'âşık-ı nâ-çâr u şeydâ

74. Ki kaç'â olamaz zaḥmıma tedbîr

48. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 75

O, işaret sıfatı.

75. Benim ol 'âşık-ı ser-defter-i 'aşk

76. Ki zâtım görse Kays eylerdi tevķîr

49. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 77

O, işaret sıfatı.

77. Benim ol 'âşık-ı sevdâ-ķarîniñ

78. Ki bir dem etmedim ḥidmetde taķşîr

50. **ol:**

Tahmis 1

Mısra: 17

O, işaret sıfatı.

17. Şalındı ol seriv-ķad nâz u reftâr ile gülzâre

18. Edince cüybâra dîde-i 'ibretle nezzâre

51. **ol:**

Lugaz 1

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Eger râḥat var ise var yine ol zât-ı 'âlîden

10. Mu'allâ ser-te-ser ḥalkı vücûdu kân-ı rıf atdır

52. **ol:**

Lugaz 1

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Refi'ü'ş-şān memdūhü'ş-şiyem ol hāzret-i memdūh
12. Sütüde-menkabetler āsitān-ı lutfuna letdir

53. **ol:**

Lugaz 1

Mısra: 16

İşaret zamiri.

15. Bu hālet Sālimā takriri mümkün olmayan şeydir
16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibredir

54. **ol:**

Tarih 1

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Müretteb tarh-ı lu'betgāhı eyler
8. Felekde Zühre'yi ol bezme meftūn

55. **ol:**

Tarih 1

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

15. Nedir ol pāk şekkerden hadıka
16. Leb-i dil-ber gibi maṭbū' u mevzūn

56. **olur:-ur**

Tarih 1

Mısra: 22

Olmak.

21. Hediye eylemek ister rikāba
22. Eger olur ise İzn-i hümāyūn

57. **ol:**

Tarih 1

Mısra: 55

O, işaret sıfatı.

55. Ne sūr ol sur-ı şāhenşāh-ı a'zam
56. Şeh-i fermān-revā-yı rub'-ı meskūn

58. **ola:-a**

Tarih 1

Mısra: 87

Olmak.

87. Meger āyine görmüş ola yoḥsa
88. Naẓirin görmemişdir çeşm-i gerdūn

59. **ol:**

Tarih 1

Mısra: 91

O, işaret sıfatı.

91. Sen ol dānā şehenşehsin ki lāyık
92. Kemine çākereiñ olsa Felatun

60. **olsa:-sa**

Tarih 1

Mısra: 118

Olmak.

117. Kō lāfi Sālimā ḥayr-ı du'adır
118. Kāsīde āḥir olsa çünki kânūn

61. **ol:**

Tarih 2

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

15. Ḥamdü li'llāh bu gün ol gündür kudūmuñla seniñ
16. Müjde-senc-i nūr oldu her şubuh aḥşamına

62. **oldu:-du**

Tarih 2

Mısra: 26

Olmak.

25. Maḳdem-i āgāzesin gūş eyleyelden bülbülün
26. Gelmez oldu gül ḥayāli hiç anıñ evhāmına

63. **oldur:-dur**

Kaside 2

Mısra: 49

O, işaret sıfatı.

49. Ki oldur bā'ış-i icād-ı dünyā
50. Sebeb dünyāyı ḥalka pest ü bālā

64. **ol:**

Kaside 2

Mısra: 77

O, işaret sıfatı.

77. Kemāl-i ihtirāmen ol beşire
78. O şebde Baḥr-i Sāve geçdi yire

65. **ola:-a**

Kaside 2

Mısra: 80

Olmak.

79. Muḥaşşal mu'cizāta yoḳ nihāyet
80. Ne mümkün kim ola ta'dāda ḳudret

66. **ol:**

Diğer 2

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Ya'ni ol şāh-ı mülk-i temkine
12. Yūsuf-ı Mısr-ı ḥüsñ ü taḥşine

67. **olur:-ur**

Diğer 2

Mısra: 46

Olmak |ş Dönüşmek.

45. Var iken bende ihtirāk-ı vaṭan
46. Külḥan olur gözüme hep gülşen

68. **olmasa:-ma, -sa**

Diğer 2

Mısra: 77

Mevcut olmak, var olmak.

77. Rūzgārıñ bu ḥāli olmasa āḥ
78. Firḳat olmasa ḥāşılı her gāḥ

69. **olmasa:-ma, -sa**

Diğer 2

Mısra: 78

Mevcut olmak, var olmak.

77. Rūzgārıñ bu ḥāli olmasa āḥ
78. Firḳat olmasa ḥāşılı her gāḥ

70. **olsa:-sa**

Diğer 2

- Mısra: 79
Mevcut olmak, var olmak.
79. Muhtasıl vuşlat olsa 'âlemde
80. Olsa cümle neşât her demde
71. **olsa:-sa**
Diğer 2
Mısra: 80
Mevcut olmak, var olmak.
79. Muhtasıl vuşlat olsa 'âlemde
80. Olsa cümle neşât her demde
72. **olsa:-sa**
Diğer 2
Mısra: 84
Mevcut olmak, var olmak.
83. Yine bilmez devâyi tıb tolsa
84. Derd-i hicrâna biñ tabîb olsa
73. **ola:-a**
Diğer 2
Mısra: 100
Olmak.
99. Hıfz edip Hâk vücûduñu her gâh
100. Hâfiziñ ola hazret-i Allâh
74. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 25
O, işaret sıfatı.
25. Öyle bir vakt idi ol vakt-i sürür
26. Kim zemîn oldu ser-â-pâ ma'mûr
75. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 51
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
51. Kadehin almağa ol dağı hemân
52. Süseni tîgi ile etdi revân
76. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 63
O, işaret sıfatı.
63. Pes derûn-hânesine ol fevrî
64. Cem' edip 'aql u qarâr u şabri
77. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 109
O, işaret sıfatı.
109. Çıkdı ol mâh felekde durdu
110. Şeh-i encüm idi divân kurdu
78. **olmuş:-muş**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 117
Olmak.
117. Olmuş idi gece dür-bîni kâmer
118. Felek aħbâba eder idi nazar
79. **olmağa:-mağ, -a**
Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 126
Olmak.
125. Vaşf-ı mâhı eder iken ihvân
126. Olmağa başladı zıkr-i hûbân
80. **oldu:-du**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 134
Olmak.
133. Pes o dâma varuban bend oldu
134. Dil-i şeydâya 'aceb fend oldu
81. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 140
O, işaret sıfatı.
139. O zamândan ser-i 'uşşâk oldum
140. Görmege ol mehi müştâk oldum
82. **ol:**
Tesdis 2
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.
5. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
6. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
83. **ol:**
Tesdis 2
Mısra: 11
O, işaret sıfatı.
11. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
12. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
84. **ol:**
Tesdis 2
Mısra: 17
O, işaret sıfatı.
17. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
18. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
85. **ol:**
Tesdis 2
Mısra: 23
O, işaret sıfatı.
23. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
24. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
86. **olsa:-sa**
Tesdis 2
Mısra: 27
Olmak.
27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyâm-ı mâtemde
28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde
87. **ol:**
Tesdis 2
Mısra: 29
O, işaret sıfatı.
29. Belâ dildendir ol dil-dâr elinden dâdımız yokdur
30. Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yokdur
88. **olmaz:-maz**
Müseddes 2

- Mısra: 4
Mevcut olmak, bulunmak.
3. Esir-i derdiñe bir rāhat u şafā olmaz
4. Firāş-ı 'aşka düşen zāra hiç şifā olmaz
89. **olmaz:-maz**
Müseddes 2
Mısra: 5
Mevcut olmak, bulunmak.
5. Ğamiñla Ğasta olan dillere devā olmaz
6. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz
90. **ol:**
Müseddes 2
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Şikenc-i zülfünü ol dil ki eylemiş mesken
8. Görünmez aña cihān olsa her taraf gülşen
91. **olsa:-sa**
Müseddes 2
Mısra: 8
Olmak.
7. Şikenc-i zülfünü ol dil ki eylemiş mesken
8. Görünmez aña cihān olsa her taraf gülşen
92. **ol:**
Müseddes 2
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Ğarāb-ı 'aşkıña şihhatden özge yok düşmen
10. Tabibe söyle ki el çeksin ol belā-keşden
93. **olmaz:-maz**
Müseddes 2
Mısra: 11
Mevcut olmak, bulunmak.
11. Ğamiñla Ğasta olan dillere devā olmaz
12. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz
94. **olmaz:-maz**
Müseddes 2
Mısra: 17
Mevcut olmak, bulunmak.
17. Ğamiñla Ğasta olan dillere devā olmaz
18. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz
95. **olmaz:-maz**
Müseddes 2
Mısra: 23
Mevcut olmak, bulunmak.
23. Ğamiñla Ğasta olan dillere devā olmaz
24. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz
96. **ol:**
Müseddes 2
Mısra: 25
O, işaret sıfatı.
25. Kapıldı gönlümüz ol şüha olduk efgende
26. Yer etdi kār-ı mahabbet yeri ile bende

97. **olmaz:-maz**
Müseddes 2
Mısra: 29
Mevcut olmak, bulunmak.
29. Ğamiñla Ğasta olan dillere devā olmaz
30. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz
98. **ol:**
Tahmis 2
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Beni Mecnün-reviş etdi görüñ o Leylā'ı
4. Halka Ğalka edip ol zülf-i 'abirāsāyı
99. **ol:**
Matla 2
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Dile ol mäh-ı evc-i istignā
2. Luţf-ı vaşlın eder mi hiç āyā
100. **ol:**
Muamma 2
Mısra: 2
O, işaret zamiri || Sevgili.
1. Raş eder gördüm o servi şad hezārān nāz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervāzında ol şebbāz ile
101. **ol:**
Lugaz 2
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Nedir ol sāĞa-i cihān-mişāl
2. K'oldu dā'im maĞarr-ı ceng ü cidāl
102. **ol:**
Lugaz 2
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Nedir ol rezmgāh-ı bī-pāyān
4. Hep ahālisi cümle bir akrān
103. **ol:**
Lugaz 2
Mısra: 37
Olmak.
37. Sālim ol tek hemān küdüretten
38. Hıfz ede ĞaĞ seni her āfetden
104. **olmamışdır:-ma, -miş, -dir**
Tarih 3
Mısra: 14
Olmak.
13. Öyle pākize fetihdir ki görenler tarzın
14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzre Ğazā
105. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 64
O, işaret sıfatı.
63. Farz-ı 'ayn olduğu nūr-ı başarım gibi 'ayān
64. Her dem ol kurretü'l-'ayneyn-i cihānbāna du 'ā

106. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 69
O, işaret sıfatı.
69. Odur ol pâdişeh-i şâhib ü re'y ü pergâr
70. Ki aña eyledi tehbîri musahhar Mevlâ
107. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 73
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri, O.
73. Bulur elbette be-her rütbenîñ erbâbını ol
74. Aña göre eder ikrâmların ser-tâ-pâ
108. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 81
O, işaret sıfatı.
81. Verdi mührü yine ol zât-ı celîlü's-şâna
82. Geldi devletle Sitanbul'a Mehemmed Paşa
109. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 85
O, işaret sıfatı.
85. Etdi ol âşaf-ı pākîze-simâtı da'vet
86. Ki ede düşmen-i bed-hvâh u bed-âyîne gâzâ
110. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 93
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri, O.
93. Eyleyip ol dağı erkâmı sarâya da'vet
94. Meşveret eylediler hep 'ulemâ vü vüzerâ
111. **olunca:-unca**
Tarih 3
Mısra: 101
Olmak.
101. Böyle olunca 'adū(ya) sefer olur mu deyü
102. Taraf-ı pâdişehiden olıcağ istiftâ
112. **oldu:-du**
Tarih 3
Mısra: 106
Olmak.
105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle karar
106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du'â
113. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 115
O, üçüncü teklîk şahıs zamiri || Baltacı Mehmed Paşa.
115. Donanıp ol dağı bahri nice biñ zevrak ile
116. Kıldı berren gidecek 'asker-i pâki peydâ
114. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 133
O, işaret sıfatı.
133. Neydi ol tûğ-ı zer-endüz-ı hümâyün-reh-ber
134. Ki bakılmazdı mehâbetden o tûğ-ı zibâ

115. **olan:-an**
Tarih 3
Mısra: 137
Mevcut olmak, bulunmak.
137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri
138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña
116. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 143
O, işaret sıfatı.
143. Nedir ol sancağ-ı pākîze-i pāk ü tâhir
144. Ki anîñ midhatidir her suhan-ı vaşf u genâ
117. **oldu:-du**
Tarih 3
Mısra: 158
Olmak.
157. Bu teveccühle gidip hâşılı taraf-ı rezme
158. Rû-be-râh oldu reh-i düşmene cünd-i vâlâ
118. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 179
T. Teklîk üçüncü şahıs zamiri (Düşman yerine).
179. Kamanıp ol yerine bîm ü hirâsıyla fağat
180. Ber-taraf olmuş idi semt-i emel râh-ı rehâ
119. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 205
O, işaret sıfatı.
205. Kâl'alar verdiler ol zât(a) niyâz eyleyerek
206. Hâşılı verdi o da luğf edip şulha rızâ
120. **ol:**
Tarih 3
Mısra: 207
O, işaret sıfatı.
207. Gördü bu işleri ber-vefk-ı murâd ol âşaf
208. Yine devletle Sitanbul'a 'azim kıldı ki tâ
121. **oldu:-du**
Tarih 3
Mısra: 227
Olmak.
227. Oldu târih neved penc ü hezâr u sî şad
228. Bu ise dört yüz doksan ikidir ser-tâ-pâ
122. **olmaz:-maz**
Kaside 3
Mısra: 10
Bulunmak.
9. Resûlüne beni eylediñ ümmet
10. Buñâ hem-tâ cihânda olmaz 'izzet
123. **olsa:-sa**
Kaside 3
Mısra: 25
Olmak.
25. Ger olsa Nüh deñlü 'ömr-i insân
26. Edâ-yı şükr-i islâma ne imkân

124. **olur:-ur**
Kaside 3
Mısra: **28**
Olmak.
27. Seniñ envā‘-ı ihsānıñ ey nūr
28. Edā-yı şükrü bir bir kanda olur
125. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **50**
T. Üçüncü teklük şahıs zamiri, O.
49. Komas nāşih beni kim edip işlāh
50. Söz ile kalbimi ol ede işrāh
126. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **52**
O, işaret sıfatı.
51. Seniñ farzıñ edā etmekde yek-ser
52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler
127. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **53**
O, işaret sıfatı.
53. Gelince sem‘ime bāng-i ezān ol
54. Baña rāhāt verir ol dem hemān ol
128. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **54**
O, işaret sıfatı.
53. Gelince sem‘ime bāng-i ezān ol
54. Baña rāhāt verir ol dem hemān ol
129. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **54**
İşaret zamiri.
53. Gelince sem‘ime bāng-i ezān ol
54. Baña rāhāt verir ol dem hemān ol
130. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **55**
İşaret zamiri.
55. Ki ya‘ni artırır ol inbisātim
56. Keser āb-ı vuzūdan ihtilātim
131. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **57**
İşaret zamiri.
57. Şurū‘ etsem şalāta ben hemān ol
58. Baña bāb-ı kazzādan gösterir yol
132. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **59**
O, işaret sıfatı.
59. Ki ya‘ni der baña ol nefis-i kähil
60. Edā-yı farz bu tāb ile ne kähil

133. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **62**
O, işaret sıfatı || Allah.
61. Kişiyē güç buyurmadı o Sübhān
62. Kābul-i ‘özüñü ol eder ihsān
134. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **65**
T. Üçüncü teklük şahıs zamiri, O.
65. Bu sözle kaşdı mı ol bātıl eyler
66. Beni ya‘nī namāza kähil eyler
135. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **83**
O, işaret sıfatı.
83. Figān ol gün ki ola rüz-ı mahşer
84. Gele meydāna ne kim var yek-ser
136. **ola:-a**
Kaside 3
Mısra: **83**
Olmak.
83. Figān ol gün ki ola rüz-ı mahşer
84. Gele meydāna ne kim var yek-ser
137. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **85**
O, işaret sıfatı.
85. Figān ol gün denile kāl bir bir
86. Cevāb-ı cümle-i a‘māl bir bir
138. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **87**
O, işaret sıfatı.
87. Figān ol gün gele ortaya mizān
88. Nic’etsin n’eylesin bi-çāre insān
139. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **89**
O, işaret sıfatı.
89. Figān ol gün Şirāt ortaya gele
90. Zünüb ehli cehennemlikde ola
140. **ola:-a**
Kaside 3
Mısra: **90**
Bulunmak.
89. Figān ol gün Şirāt ortaya gele
90. Zünüb ehli cehennemlikde ola
141. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **98**
O, işaret sıfatı.
97. İlāhī ism-i Gaffār’ın hākıyçün
98. Seniñ ol ism-i Settār’ın hākıyçün

142. **ol:**
Diğer 3
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.
5. Evvel ol Yüsuf-ı hüsnün edelim istifsâr
6. Tab'-ı pâkini anıñ hâtırını istiḥbâr
143. **ol:**
Diğer 3
Mısra: 79
O, işaret sıfatı.
79. Gülsitân içre bu zînet ile ol müstegnâ
80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ
144. **olsa:-sa**
Diğer 3
Mısra: 81
Olmak.
81. Naḥl-ı gül taḥt-ı revân olsa olurdu a'lâ
82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyâ
145. **ol:**
Diğer 3
Mısra: 88
İşaret zamiri.
87. Ney-zenâsâ da benefşe aña pey-rev olmuş
88. Çalmağa hâzır olup ol daḥı boynun egmiş
146. **oldu:-du**
Diğer 3
Mısra: 116
Olmak. gibi olmak, bir şeye benzemek.
115. Şaf-be-şaf durdu hucât-ı çemenistân aña
116. Cüdaki kurbâğalar oldu mü'ezzin güyâ
147. **ol:**
Diğer 3
Mısra: 126
O, işaret zamiri.
125. Hâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ
126. Hüsn-i şavt ile şarîr ede ne dem ol güyâ
148. **ol:**
Diğer 3
Mısra: 144
O, işaret sıfatı.
143. Üsküdar'a da sözüñ toğrusu var mı hem-tâ
144. Ba'zılar der deñiz aşırır ol âh ammâ
149. **ol:**
Diğer 3
Mısra: 145
O, işaret sıfatı.
145. Geçemem bendeñiz ol cây-ı feraḥ-efzâdan
146. Luḫtu çok hâşılı anıñ hele gayrı câdan
150. **oldum:-dum**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 12
Olmak.
11. Hüseyñi bir emire râst geldim
12. Yüzün gördükde 'uşşâkıñdan oldum
151. **ol:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 17
O, işaret sıfatı.
17. Ne dem ol zülfün etse zîr-efgend
18. Olur 'adn-i bahâya hür-mânend
152. **ol:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 19
O, işaret sıfatı.
19. Hümâsâ evc-i istignâda ol yâr
20. Şabâveş bî-raḥim ya'ni cefâkâr
153. **ol:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 27
O, işaret sıfatı.
27. Nihâvendî gibi ol şâh-ı ra'nâ
28. Ki eşvâbı anıñ zîrâ 'acemsâ
154. **ol:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 29
O, işaret sıfatı.
29. Ku'üd edip katımda ol ruḫ-ı al
30. Velî gayrı nigeḥden etdi 'uzzâl
155. **ol:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 47
O, işaret sıfatı.
47. Dedi ol şâh-ı mümtâz u müselleḥ
48. Cevâbım vereyim pek diñle âdem
156. **ol:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 61
O, işaret sıfatı.
61. Baña döndü dedi ol şâh-ı zîbâ
62. O yâr-ı hâlet-efzâ meclis-ârâ
157. **ol:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 67
O, işaret sıfatı.
67. Ki zîrâ ol semâ'iyile verem ben
68. Cevâbım anı bir hoş diñle gel sen
158. **olan:-an**
Tesdis 3
Mısra: 26
Olmak.
25. Görüp küyunda gâltân bu dil-i üftân u pâ-mâlim
26. Cebînimden bilip bezm-i vişâle olan iḫbâlim
159. **ol:**
Kıt'a 3
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Luḫf u iḫsânını umarım ben
2. Ol kerem-kânı pâdişâhımdan

160. **ol:**
Tahmis 3
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Nezâket ile derûn 'âlemin beyân eyle
4. Niyâz-ı vuşlatı ol şûha bî-zebân eyle
161. **olsa:-sa**
Tahmis 3
Mısra: 21
Mevcut olmak, bulunmak.
21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bâriñ
22. Mihekk-i tecrübe ile cefâda etvârîñ
162. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Nedir ol dil-ber-i seriv-reftâr
2. Dâhil-i meclis-i gürûh-ı kibâr
163. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 18
O, işaret zamiri.
17. Gerçi kim kıddi gâyet-i bālâ
18. Bir sümüklü cevândır ol ammâ
164. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 23
O, işaret sıfatı.
23. Olmuş iken bu gûne ol bed-ğâl
24. Kimse etmez o şûhu istişkâl
165. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 39
O, işaret sıfatı.
39. Nedir ol kâmet-i mu'allâsı
40. Ne o destâri-i mu'allâsı
166. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 41
İşaret zamiri.
41. Üşümezse şitâda ol ne 'aceb
42. Giydi gömlekleri içinden hep
167. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 43
O, işaret zamiri.
43. Anıñ için bu gûne ol kemdir
44. Âteşiyü'l-mizâc-ı 'âlemdir
168. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 47
O, işaret sıfatı.
47. Zâhir olsa ger onda ol hâlet
48. Fîl gibi eder bize şıket

169. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 52
O, işaret sıfatı.
51. Hele ne hâl ise bu istignâ
52. Lik gör ki belâyı ol rüsvâ
170. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 57
O, işaret sıfatı.
57. Gözüne girer ol lañfesi bed
58. Âciz olur elinden ol derdmend
171. **ol:**
Lugaz 3
Mısra: 58
O, işaret sıfatı.
57. Gözüne girer ol lañfesi bed
58. Âciz olur elinden ol derdmend
172. **ol:**
Tarih 4
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Odur ol şâh-ı ferhunde-şiyem kim
4. 'Adilîn görmemiştir çeşm-i binâ
173. **ol:**
Tarih 4
Mısra: 17
O, işaret sıfatı.
17. Odur ol pâdişâh-ı 'aql-ı evvel
18. Ki tedbiri hayâle sığmaz aşlâ
174. **ol:**
Tarih 4
Mısra: 25
O, işaret sıfatı.
25. Odur ol âşaf-ı yek-tâ-reviş kim
26. Nañirin görmemiş devletde dünyâ
175. **olursa:-ur, -sa**
Tarih 4
Mısra: 32
Olmak.
31. O şadr-ı mültecâ-yı nâsa ancak
32. Olursa böyle olur zât-ı dâñâ
176. **olur:-ur**
Tarih 4
Mısra: 32
Olmak.
31. O şadr-ı mültecâ-yı nâsa ancak
32. Olursa böyle olur zât-ı dâñâ
177. **ol:**
Tarih 4
Mısra: 37
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri || Sadrazam İbrahim Paşa.
37. Bulup erbâbını her rütbeniñ ol
38. Çerâğ etmededir devletde hâlâ

178. ol:

Tarih 4

Mısra: 43

O, işaret sıfatı.

43. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim

44. Şenâsı zübde-i ezkâr-ı havrâ

179. ol:

Tarih 4

Mısra: 48

O, işaret sıfatı.

47. Ağartdı rüyunu Bahr-i Sefîd'in

48. Nuḥustîn ḥatvede ol zât-ı vâlâ

180. ol:

Tarih 4

Mısra: 68

O, işaret sıfatı.

67. Ne şan'at ḥikmet-i Feyyâz-ı muṭlak

68. Tecellî etmiş ol mihrâba ḥakkâ

181. ol:

Kaside 4

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Te'âla'llâh ne şebdir ol şeb-i mevlüd-ı bî-hem-tâ

2. Şabâhu'l-ḥayr envârî kim andan aldı ser-tâ-pâ

182. ol:

Kaside 4

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Ne şebdir ol şeb-i zînet-fezâ-yı revnaḳ-ârâ kim

4. Bulupdur cânib-i Ḥaḳ'dan hezârân ni'met-i 'uzmâ

183. ol:

Kaside 4

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Ne şebdir ol şeb-i envâr-güster ez-derûn-ı dil

6. Muḳârin olmasın ister aña mihr-i ziyâ-baḥşâ

184. ol:

Kaside 4

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî-zemîn anıñ kudümüyla

8. Resûl-i ekremiñ pâyına oldu atlas-ı hazrâ

185. ol:

Kaside 4

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serây-ı cümle-i 'âlem

10. Ki mesrûr oldu hep anıñ ile dünyâ vü mâ-fihâ

186. ol:

Kaside 4

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Ne şebdir ol şeb-i baḥt-âşinâ taraf-ı İlähî'den

12. Cihân içre kim olmuşdur zamân-ı ḥaşre dek ihyâ

187. ol:

Kaside 4

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ âb-ı rüyundan

14. Kâmu âteş-perestânıñ olupdur âteşi itfâ

188. ol:

Kaside 4

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim evvânî Kisrâ'niñ

16. Ḥarâb oldu o şebde yere geçdi Sâve ser-tâ-pâ

189. ol:

Kaside 4

Mısra: 17

O, işaret sıfatı.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezâ kim etdi ferş ide

18. Zemîni atlasâsâ ḥürîyânıñ pâyına dünyâ

190. ol:

Kaside 4

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nûr-ı İlähî'niñ

20. Sezâ gördü sa'âdetle o şebde dogmasın Mevlâ

191. ol:

Kaside 4

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nûr-ı İlähî'niñ

20. Sezâ gördü sa'âdetle o şebde dogmasın Mevlâ

192. ol:

Kaside 4

Mısra: 22

O, işaret sıfatı.

21. Nice reşk etmesin sâ'ir şebân-ı dîgerân anı

22. Ki ol şebde sa'âdetle dogupdur ol meh-i ra'nâ

193. ol:

Kaside 4

Mısra: 22

O, işaret sıfatı.

21. Nice reşk etmesin sâ'ir şebân-ı dîgerân anı

22. Ki ol şebde sa'âdetle dogupdur ol meh-i ra'nâ

194. olan:-an

Kaside 4

Mısra: 29

Bulunmak.

29. Cihânda zerre deñlü 'aklı olan saña şekk etmez

30. Ne ḥâcetdir seniñ ḥaḳkıñda şâhid istemek a'dâ

195. olduĝunu:-duk, -un, -u

Kaside 4

- Mısra: 31
Olmak.
31. Cenâb-ı Kibriyâ'dan hâk resûl olduğunu eyler
32. Seniñ zâhr-ı şerîfînde mübârek hâtemiñ imzâ
196. ol:
Kaside 4
Mısra: 33
O, işaret sıfatı.
33. Sen ol şâh-ı serîr-i mekrûmetsin Tûr-ı Sînâ'da
34. N'olaydı ümmet olsam aña" dedi hâzret-i Mûsâ
197. ol:
Kaside 4
Mısra: 35
O, işaret sıfatı.
35. Sen ol hâdî-i râh-ı râstıñ yâ Resûla'llâh
36. Gürûh-ı ümmete şer'-i şerîfîñ genc-i lâ-yüfnâ
198. ol:
Diğer 4
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Hâzret-i rûh-ı revân-ı cisme
10. Ya'ni ol nûr-ı şu'â'-i çeşme
199. oldu:-du
Diğer 4
Mısra: 75
Olmak.
75. Yoluñuz Ka'be-i hânnân oldu
76. Menziliñ ravza-i Mennân oldu
200. oldu:-du
Diğer 4
Mısra: 76
Olmak.
75. Yoluñuz Ka'be-i hânnân oldu
76. Menziliñ ravza-i Mennân oldu
201. ol:
Diğer 4
Mısra: 80
O, işaret sıfatı.
79. Bu şevâb dünyede insâna kefâf
80. Şeb ü rüz eyleye ol beyti tavâf
202. ol:
Diğer 4
Mısra: 87
O, işaret sıfatı.
87. Yüzümü sürmegi ben ol câda
88. Hâk müyesser ede bu dünyâda
203. ol:
Diğer 4
Mısra: 99
İşaret zamiri.
99. Vardı mı ya'ni size ol er ü giç
100. Haberî gelmedi bilmem baña hiç
204. ol:
Tesdis 4

- Mısra: 15
O, işaret sıfatı.
15. Kağrı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz
16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz
205. ol:
Gazel 4
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Bâğ-ı aşkı ol gülûñ mādâm meskendir baña
2. Dil hezâr u eşk cüy u rüy gülşendir baña
206. ol:
Muamma 4
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Hamd etdi 'âşık subh-ı vişâle
2. Ol gönca-femle bî-hâd görüştü
207. ol:
Lugaz 4
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Nedir ol cânever-i turfa-nümâ
2. Cümle a'zâsı mükemmel ammâ
208. olmaz:-maz
Lugaz 4
Mısra: 4
Olmak.
3. Ser ü pâyı yine zâhir olmaz
4. Pâkdir dense de tâhir olmaz
209. ol:
Lugaz 4
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Alışır şanma şakın ol me'yûs
8. Kimseye olmaz o zâlim me'nûs
210. olan:-an
Lugaz 4
Mısra: 20
Olmak.
19. Sâlimiz hâşılı tedbîrinden
20. Ya'ni cildinde olan tîrinden
211. ol:
Tarih 5
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.
5. Sensin ol yek-tâ dîr-i baħr-i vezâret kim seniñ
6. Naẓm-ı medhînde olur güftâr-ı vaşşâfân selis
212. ölmeyicek:-me, -yicek
Rûbai 5
Mısra: 1
Ölmek || Aşk yolunda benliğinden kurtulmak.
1. Tâ ölmeyicek 'âşık-ı bî-çâre dirilmez
2. Merg olmayacak cennet-i a'lâya girilmez
213. ol:
Kaside 5

- Mısra: 13
O, işaret sıfatı.
13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk
14. Nür ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ
214. **oldu:-du**
Kaside 5
Mısra: 28
Olmak.
27. O kadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen
28. 'Aks edip oldu çemen hayme-i hadrâ güyâ
215. **ol:**
Kaside 5
Mısra: 29
O, işaret sıfatı.
29. Meger ol seyyid-i nâsa olup âmâde cihân
30. Mağdem-i pâkine müştâk idi pest ü bâlâ
216. **ola:-a**
Kaside 5
Mısra: 34
Olmak.
33. Dedi ey mâh-ı sipihr-i kerem-i hazret-i Hâk
34. Cilvegâhiñ ne revâdir ola rüy-i gâbrâ
217. **ol:**
Kaside 5
Mısra: 49
O, işaret sıfatı.
49. Binip ol esbe hemân pâdişeh-i heft-içlîm
50. Vardı bir lahzada Akşâ'ya o sultân-ı verâ
218. **ol:**
Kaside 5
Mısra: 57
O, işaret sıfatı.
57. Erdi tâ Sidre'ye ol şâh-ı serîr-i rıf'at
58. Oldu zâtıyla müşerref o mağâm-ı vâlâ
219. **ol:**
Kaside 5
Mısra: 59
O, işaret sıfatı.
59. Rûh-ı ekber o mağalde kalıp ol şâh-ı rüsûl
60. Oldu Refref'le revân-ı reh-i taraf-ı bâlâ
220. **ol:**
Kaside 5
Mısra: 61
O, işaret sıfatı.
61. Şad hezârân hicâbı geçip ol şâh-ı cihân
62. Oldu menzilgehi ol pâdişehiñ ev ednâ
221. **oldu:-du**
Kaside 5
Mısra: 62
Olmak.
61. Şad hezârân hicâbı geçip ol şâh-ı cihân
62. Oldu menzilgehi ol pâdişehiñ ev ednâ
222. **ol:**
Kaside 5

- Mısra: 62
O, işaret sıfatı.
61. Şad hezârân hicâbı geçip ol şâh-ı cihân
62. Oldu menzilgehi ol pâdişehiñ ev ednâ
223. **ol:**
Kaside 5
Mısra: 67
O, işaret sıfatı.
67. Odur ol şâh-ı veliyyü'n-ni'am-ı 'âlem kim
68. Olmasa zât-ı lañifi olamazdı dünyâ
224. **olmasa:-ma, -sa**
Kaside 5
Mısra: 68
Dünyaya gelmek.
67. Odur ol şâh-ı veliyyü'n-ni'am-ı 'âlem kim
68. Olmasa zât-ı lañifi olamazdı dünyâ
225. **olamazdı:-a, -maz, -dı**
Kaside 5
Mısra: 68
Meydana gelmek.
67. Odur ol şâh-ı veliyyü'n-ni'am-ı 'âlem kim
68. Olmasa zât-ı lañifi olamazdı dünyâ
226. **ol:**
Kaside 5
Mısra: 81
O, işaret sıfatı.
81. Cümle ol zât-ı leñâfet-dihe ta'zîmendir
82. Bu kadar zibiş ü zînet bu kadar ferr ü bahâ
227. **olan:-an**
Kaside 5
Mısra: 84
Olmak.
83. Dâverâ pâdişehâ şefkat ü ihşân-güherâ
84. Ey olan menba'-ı lutfu kerem ü cüd u şehâ
228. **ol:**
Kaside 5
Mısra: 108
O.
107. Ravza-i pâkine şad-güne tañiyyât olsun
108. Şad selâm eyleye ol zâta cenâb-ı Mevlâ
229. **olmayınca:-ma, -yınca**
Müfret 5
Mısra: 1
Olmak.
1. Bañt olmayınca kanda varsañ ey Yûsuf-şîfat
2. Meclise elbette şöñbet baltası bir har gelir
230. **ol:**
Tedis 5
Mısra: 26
O, teklîk üçüncü kişi zamiri || Âşık; şâir.
25. Âteş-i 'aşka yanarken dem-be-dem şeydâ-yı 'aşk
26. Sâlimâ elbette eyler yine ol ihfâ-yı 'aşk
231. **ol:**
Gazel 5

- Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Benim ol rind-i ser-mest-i mey-i 'aşkıñ cihân içre
8. Elimden düşmemişdir sāğar-ı hicr-i keder-peymā
232. ol:
Gazel 5
Mısra: 9
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
9. Benim ol nazım-ı elfāz-ı bī-hem-tā ki şî'rimden
10. Eder kesb-i tarāvet sū-be-sū yek-ser dūr-i yek-tā
233. ol:
Gazel 5
Mısra: 11
O, işaret sıfatı.
11. Benim ol rind-i bī-kayd-ı tekāpū-yı taleb Sālim
12. K'akan hūn-ābe-i çeşmimden aldı rengini sahbā
234. ol:
Lugaz 5
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Nedir ol şey'-i ğarībū'l-eşkāl
2. Ma'deni zāt-ı keşirū'l-emşāl
235. ol:
Lugaz 5
Mısra: 12
O, işaret zamiri.
11. Müstevī olsa o ham-geşte 'acīb
12. Olur ol hāşılı bir şekl-i şālīb
236. ol:
Lugaz 5
Mısra: 18
O, işaret zamiri.
17. Anı nerm eyleme pek müşkildir
18. Serddir ol katı āhen-dildir
237. olan:-an
Kaside 6
Mısra: 33
Bulunmak.
33. Nihān olmaz dil-i ma'sūk u 'āşıkda olan esrār
34. Nola kim birbirini olsa dānā şem' ü pervāne
238. ol:
Kaside 6
Mısra: 55
O, işaret sıfatı.
55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'ālem-i a'yān
56. Henüz olmamış idiler şeb-ārā şem' ü pervāne
239. ol:
Kaside 6
Mısra: 57
O, işaret sıfatı.
57. O feyz ol feyz-i Rabbānī idi kim yogıdi ašlā
58. Gedā vū şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne

240. ol:
Kaside 6
Mısra: 59
O, işaret sıfatı.
59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dahı olmamışlardı
60. Çiger-süz u hem-āğuş-ı tesellā şem' ü pervāne
241. ol:
Kaside 6
Mısra: 61
O, işaret sıfatı.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn
62. Hırām-ı kumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne
242. ol:
Kaside 6
Mısra: 65
O, işaret sıfatı.
65. Girip ser-revzen-i inşādan oldu rū-nümā ol nūr
66. Ğubār u zerresinden oldu peydā şem' ü pervāne
243. ol:
Kaside 6
Mısra: 67
O, işaret sıfatı.
67. Eger ol nūr olmasa cihāna lāmi'-i sātı'
68. Ne mümkün idi kim ola hüveydā şem' ü pervāne
244. olmasa:-ma, -sa
Kaside 6
Mısra: 67
Olmak.
67. Eger ol nūr olmasa cihāna lāmi'-i sātı'
68. Ne mümkün idi kim ola hüveydā şem' ü pervāne
245. ol:
Kaside 6
Mısra: 69
O, işaret sıfatı.
69. Eger ol nūr olmasa sipihre şa'sa'a-perdāz
70. Cihān olmazdı kında kıaldı cānā şem' ü pervāne
246. olmazdı:-maz, -dı
Kaside 6
Mısra: 70
O, işaret sıfatı.
69. Eger ol nūr olmasa sipihre şa'sa'a-perdāz
70. Cihān olmazdı kında kıaldı cānā şem' ü pervāne
247. ol:
Kaside 6
Mısra: 71
O, işaret sıfatı.
71. Odur ol şāh-ı evreng-i risālet kim anıñ yek-ser
72. Çerāğ-ı hāşıdır a'lā vü ednā şem' ü pervāne
248. ol:
Kaside 6
Mısra: 79
O, işaret sıfatı.
79. Sen ol şāhenşeh-i taht-ı risāletsin ki cūduñla
80. Cihānda buldular yek-ser tecellā şem' ü pervāne

249. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **81**
O, işaret sıfatı.
81. Sen ol zāt-ı mükerremsin ki cūduñdan şeb ü rüzān
82. Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervāne
250. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **83**
O, işaret sıfatı.
83. Sen ol sultān-ı evreng-i kulüb-ı 'āşıkānsın kim
84. Seniñ feyziñle oldu meclis-ārā şem' ü pervāne
251. **oldukça:-dukça**
Kaside 6
Mısra: **99**
Bulunmak.
99. Komez elden riyāyı meclis-i vā'izde oldukça
100. Olup āteş-revā vü şu'le-püşā şem' ü pervāne
252. **olsa:-sa**
Tesdis 6
Mısra: **2**
Mevcut olmak, bulunmak.
1. Kudüm-ı mevsim-i nev-rüz ile dil neşve-yāb olsa
2. Bir elde sāgar-ı hālet-fezā-yı pür-şerāb olsa
253. **olsa:-sa**
Tesdis 6
Mısra: **3**
Mevcut olmak, bulunmak.
3. Bir elde dest-i yār-i nāzik ü şirīn-hiṭāb olsa
4. O meh de yār-i gār-ı 'āşık-ı pür-ıztırāb olsa
254. **olsa:-sa**
Tesdis 6
Mısra: **13**
Olmak.
13. Olunca bir mehe dil-beste mümtāz-ı cihān olsa
14. Zārīf u 'ākīl ü dānā-yı şüh-ı dil-sitān olsa
255. **olsa:-sa**
Tesdis 6
Mısra: **14**
Olmak.
13. Olunca bir mehe dil-beste mümtāz-ı cihān olsa
14. Zārīf u 'ākīl ü dānā-yı şüh-ı dil-sitān olsa
256. **olsa:-sa**
Tesdis 6
Mısra: **15**
Olmak.
15. Ne kayd-ı renciş ü derd-i rakīb-i bed-zebān olsa
16. Ne ol hem-ülfet-i āgyār-ı endişe-resān olsa
257. **ol:**
Tesdis 6
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
15. Ne kayd-ı renciş ü derd-i rakīb-i bed-zebān olsa
16. Ne ol hem-ülfet-i āgyār-ı endişe-resān olsa

258. **olsa:-sa**
Tesdis 6
Mısra: **16**
Olmak.
15. Ne kayd-ı renciş ü derd-i rakīb-i bed-zebān olsa
16. Ne ol hem-ülfet-i āgyār-ı endişe-resān olsa
259. **ol:**
Tesdis 6
Mısra: **27**
O, işaret sıfatı.
27. Kerem kılsa açılsa goncaveş ol yār-i nāzik-fem
28. Hāyā etse cefā etmeklige ol 'āşıkından hem
260. **ol:**
Tesdis 6
Mısra: **28**
O, teklik üçüncü kişi zamiri. || Sevgili.
27. Kerem kılsa açılsa goncaveş ol yār-i nāzik-fem
28. Hāyā etse cefā etmeklige ol 'āşıkından hem
261. **ol:**
Tesdis 6
Mısra: **33**
O, işaret sıfatı.
33. Tabī'at-gir olup cevri etmese 'uşşāka ol āfet
34. Muḥaşşal ey dil-i hasret-keş-i bī-tāb u bī-ṭākat
262. **öleydiñ:-e, -ydiñ**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Ölmek.
3. Ey öleydiñ seni koyup Aḥmed
4. İhtiyār etmez idi āhireti
263. **ol:**
Lugaz 6
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Nedir ol şey'-i hoş-āyende-vücüd
2. Gerçi mer'ī degil ammā mevcüd
264. **olur:-ur**
Tarih 7
Mısra: **3**
Olmak.
3. Hümā-yı bī-hübüt olur 'akıllar eylemez idrāk
4. Ne dem cevlan-ı pervāz-ı 'ulüm etse o dānā-dil
265. **olsa:-sa**
Kaside 7
Mısra: **7**
Olmak.
7. Tahriir olunmağ olsa medḥi
8. Ser-süre-i āsumāna şıgmaz
266. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.

17. A 'dā bile zemme kādir olmaz
18. Ol hüsne gönül bahāne şıgmaz

267. ol:

Kaside 7

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

19. Ol hüsni Muḥammedī ki aşlā

20. Efkār-ı kıyāsiyāna şıgmaz

268. ol:

Kaside 7

Mısra: 38

O, işaret sıfatı.

37. Bā-ḳavl-i rızāyi-i ḥod-ārā

38. 'Ankā'dır ol āşiyāna şıgmaz

269. ol:

Kaside 7

Mısra: 62

O, işaret sıfatı.

61. Ḥaḳḳında zebān-dırāzi olmaz

62. Ol güne suḥan zebāna şıgmaz

270. ol:

Kaside 7

Mısra: 90

O, işaret sıfatı.

89. Luḫ eyle şefā'at eyle yoḥsa

90. Mücrimler ol āsitāna şıgmaz

271. ol:

Kaside 7

Mısra: 98

O, işaret sıfatı.

97. Etmez seni de o dūr zīrā

98. Buḫl ol ḥarem-i amāna şıgmaz

272. olsa:-sa

Tarih 8

Mısra: 10

Olmak || Gibi olmak, bir şeye benzemek.

9. Bu eyyām-ı sürür ile refākat eyledi nev-rüz

10. Sezādır gülşen olsa bülbülāna Ka'betü'l-'uşşāk

273. olmasa:-ma, -sa

Tarih 8

Mısra: 32

Olmak.

31. Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hiç ḥvāb-ı ḡafletden

32. Ğubār-ı maḳdemi olmasa kuḫl-i dīde-i aḫdāk

274. ol:

Tarih 8

Mısra: 37

O, işaret sıfatı.

37. Odur ol dūr-i deryā-yı kerem kim vāliidi olmuş

38. Tılsım-ı genc-i elṫāf-ı cenāb-ı ḥazret-i Ḥallāk

275. ol:

Tarih 8

Mısra: 41

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri || Sadrazam İbrahim Paşa.

41. Ne keniz ol bir muşavver nūr-ı raḫşandır cihānyāna

42. Ḥaridārān nola kim āsitānın etseler mişrāk

276. ol:

Tarih 8

Mısra: 61

O, işaret sıfatı.

61. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki fikr-i ḥāmesin Sālim

62. Ne mümkündür ḥayāl-i vaşf-ı pākiñde ede idḳāk

277. ol:

Tarih 8

Mısra: 75

O, işaret sıfatı.

75. Hem ol māh-ı nev-i zīnet-fezā-yı revnaḳ-ārāyı

76. Mu'ammer eylesin devlet ile ol maḳsimü'l-erzāk

278. ol:

Tarih 8

Mısra: 76

O, işaret sıfatı.

75. Hem ol māh-ı nev-i zīnet-fezā-yı revnaḳ-ārāyı

76. Mu'ammer eylesin devlet ile ol maḳsimü'l-erzāk

279. ol:

Tarih 8

Mısra: 77

O, işaret sıfatı.

77. Odur ol dūr-i bi-hem-tā ḳudüm-ı pāki ser-tā-pā

78. Cihān-ı köhne-dāmāna eder sencide-i eşvāk

280. olan:-an

Kaside 8

Mısra: 31

Olmak.

31. O nūr-ı pāk idi evvel olan hele maḫlūk

32. Egerçi bi'set-i pāki cihāna āhirdir

281. ol:

Kaside 8

Mısra: 48

O, işaret sıfatı.

47. Gelir olunsa taḫaddī ḳabā'il-i bürhān

48. Gürüh-ı mu'cize ol dergehe 'aşā'irdir

282. ola:-a

Kaside 8

Mısra: 142

Olmak.

141. Ki ben bu güne firāk u diyār-ı ḡurbetde

142. Ola 'ilāclar anda ḥazīn ü ḥāsirdir

283. olana:-an, -a

Kaside 8

Mısra: 156

(Birlikte) olmak.

155. Tevessül eyleyelim biz seniñle Raḫmān'a

156. Cenāb-ı Ḥaḳ seniñ ile olana nāşirdir

284. **ol:**
Kaside 8
Mısra: 222
O, işaret sıfatı.

221. Be-ṭarḥ-ı zīb-i bisāṭ-ı Maḳām-ı Maḥmūdī
222. Ki ol maḥall-i recāya kerem mu 'āşırdır

285. **ol:**
Kaside 8
Mısra: 228
O, işaret sıfatı.
227. Şalāt-ı pākini eyle teselli-i dil ü cān
228. Ki ol vesile-i her kām-ı zār u ḳāşırdır

286. **ola:-a**
Kaside 8
Mısra: 229
Olmak.
229. Ola saḥābi vü āl-i şerifine şalavāt
230. Daḥı o dā'ireye kim o zāta dā'irdir

287. **olsa:-sa**
Rübai 8
Mısra: 1
Olmak.
1. Taḳdire 'ilāc eyleyemez olsa Felātün
2. Elbette olur her ne ise kār-ı muḳadder

288. **olur:-ur**
Rübai 8
Mısra: 2
Olmak, yuku bulmak, gerçekleşmek.
1. Taḳdire 'ilāc eyleyemez olsa Felātün
2. Elbette olur her ne ise kār-ı muḳadder

289. **olan:-an**
Diğer 8
Mısra: 35
Olmak.
35. Āferid-i cihān olan Mevlā
36. Etdi zātın ferid-i cūd u 'atā

290. **ol:**
Diğer 8
Mısra: 37
O, işaret sıfatı.
37. Gayrı ol şadr ile eden zībā
38. Seniñ ile o şadra verdi bahā

291. **olduḳça:-duḳça**
Diğer 8
Mısra: 50
Mevcut olmak, var olmak.
49. Bir gedā olsa luṭfuña mu 'tād
50. 'Ömrü olduḳça olur ol dil-şād

292. **ol:**
Diğer 8
Mısra: 50
T. Üçüncü teklük şahıs zamiri, O.
49. Bir gedā olsa luṭfuña mu 'tād
50. 'Ömrü olduḳça olur ol dil-şād

293. **olmamışken:-ma, -mış, -ken**
Diğer 8
Mısra: 71
Olmak || Nasip olmak.

71. Olmamışken seflelere bu kerem
72. Baña oldu bu luṭf u cūd u ni'am

294. **oldu:-du**
Diğer 8
Mısra: 72
Olmak || Nasip olmak.
71. Olmamışken seflelere bu kerem
72. Baña oldu bu luṭf u cūd u ni'am

295. **ol:**
Matla 8
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Üstühvān kim ol vücūd içre durur
2. Baḥr-i ḥüsn ü ān güyā mevc urur

296. **oldu:-du**
Kaside 9
Mısra: 41
Olmak.
41. Beden 'arz oldu ser güyā semādır
42. Ḳulüb-ı mü'minñ 'arş-ı Ḥudā'dır

297. **ola:-a**
Kaside 9
Mısra: 74
Olmak.
73. Ne ḥaddim medḥ- i pākini etme her gāh
74. O zātın kim ola meddāḥı Allāh

298. **ol:**
Kaside 9
Mısra: 87
O, işaret sıfatı.
87. Şefā'at eyleyip ol ma'den-i nūr
88. Civār-ı rahmetiñden eyleme dūr

299. **ol:**
Diğer 9
Mısra: 23
O, işaret sıfatı.
23. Ya'ni edip temevvüc ol deryā
24. Olur ise ḳarın-i istinbā

300. **olmayaydı:-ma, -ya, -ydi**
Diğer 9
Mısra: 39
Olmak.
39. Olmayaydı bolay ki sultānım
40. Dūr olmaḡla ṭab'-ı nālānım

301. **oldu:-du**
Diğer 9
Mısra: 68
Olmak. gibi olmak, bir şeye benzemek.
67. Āteş-i ḡamda oldu ten bir mūm
68. Oldu yek-ser şerārı böyle nücüm

302. **ol:**
Diğer 9
Mısra: **85**
O, işaret sıfatı.
85. Eylemiş ol muhibbini o ğarīb
86. Māye-i her sūrūra ber-takrīb
303. **olur:-ur**
Diğer 9
Mısra: **113**
Olmak.
113. Kātı korkak olur imiş bunda
114. Her gelen hāşılı her efgende
304. **ol:**
Diğer 9
Mısra: **115**
O, işaret sıfatı.
115. Biz de düşdük netice ol dāma
116. Kā'il idik quru bir ikrāma
305. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **2**
Mevcut olmak, bulunmak.
1. Rüyūna haṭṭ ile noḡşān olmaz
2. Hārsız hiç gülistān olmaz
306. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **36**
Mevcut olmak, bulunmak.
35. Behcet-i hüsnuñe dā'irdir haṭ
36. Hālesiz hiç meh-i tābān olmaz
307. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **46**
Mevcut olmak, bulunmak.
45. Ne 'aceb lāzime-i hüsñ olsa
46. Haṭ kadar hüsne niġehbān olmaz
308. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **48**
Mevcut olmak, bulunmak.
47. Haṭ gelirse ne 'aceb 'arizīña
48. Bī-giyeh luṭf-ı gülistān olmaz
309. **olmasa:-ma, -sa**
Tarih 10
Mısra: **54**
Mevcut olmak, bulunmak.
53. Fenn-i hüsñ ile ezelden cānā
54. Kīl ü kāl olmasa bir ān olmaz
310. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **54**
Mevcut olmak, bulunmak.
53. Fenn-i hüsñ ile ezelden cānā
54. Kīl ü kāl olmasa bir ān olmaz

311. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **58**
Mevcut olmak, bulunmak.
57. Zātı bir genc-i ma'ārifdir kim
58. Hiç anıñ üstüne 'irfān olmaz
312. **olsa:-sa**
Tarih 10
Mısra: **59**
Olmak.
59. Cüst ü cū olsa felekde mişli
60. Çeşm-i dünyāya nümāyān olmaz
313. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **66**
Mevcut olmak, bulunmak.
65. Haṭ ede kevkeb-i baḥtın 'ālī
66. Öyle bir mihr-i dirāḡşān olmaz
314. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **68**
Mevcut olmak, bulunmak.
67. Haṭ-ı pākin ede mes'ūd Ḥudā
68. Öyle bir zāt-ı suḡan-dān olmaz
315. **olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: **70**
Mevcut olmak, bulunmak.
69. Güş edince haṭ-ı pākin Sālīm
70. Kalem-i nādire-sencān olmaz
316. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **47**
O, işaret sıfatı.
47. Galebe etdi ol gürūh ile ol
48. Ayet-i şāheti'l-vücutūh ile ol
317. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **47**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
47. Galebe etdi ol gürūh ile ol
48. Ayet-i şāheti'l-vücutūh ile ol
318. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **48**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
47. Galebe etdi ol gürūh ile ol
48. Ayet-i şāheti'l-vücutūh ile ol
319. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **49**
O, işaret sıfatı.
49. Yine ol ġazve zāhir oldu bu
50. Mu'ciz-i kavlı-i pāk-i İnhezemū

320. **olan:-an**
Kaside 10
Mısra: 52
Olmak.
51. Hıfz-ı Hâk'dır netice bî-minnet
52. Şeb-i Hicret'deki olan hâlet
321. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 85
O, işaret sıfatı.
85. Gelip ol derdmend-i bî-yâver
86. Etdi Peyğamber'e şikâyetler
322. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 87
O, işaret sıfatı.
87. Edip ol dil-şikesteşe şefkat
88. Beyt-i Bû Cehl'e eyledi sür'at
323. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 92
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri, O.
91. Kâf'dan Kâf'a şâh iken o Resûl
92. Bir gedânîñ umûruna gide ol
324. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 93
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri, O.
93. Cümleñiñ ol veliyy-i ni'metidir
94. Sebeb-i devlet ü sa'âdetidir
325. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 117
O, işaret sıfatı.
117. Nedir ol mu'ciz-i bihîn-eşvâr
118. Ya'ni güftâr-ı gürg-i merdüm-hvâr
326. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 139
O, işaret sıfatı.
139. Odur ol nûr-ı mahz-ı âlemiyân
140. Âfitâb-ı cemâl-i kevn ü mekân
327. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 141
O, işaret sıfatı.
141. Şu kadar şu'le-senc idi ol nûr
142. Ki bedîhî cihâna etse zühûr
328. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 168
O, işaret sıfatı.
167. Getirip derdmend bir püseri
168. İstedi ol fütâdeye nazarı

329. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 176
O, işaret sıfatı.
175. Mess edip menhîr-i gülâma o nûr
176. Gitdi necm-i püserden ol mahzûr
330. **olunca:-unca**
Kaside 10
Mısra: 189
Olmak.
189. Ceng âhîr olunca ser-tâ-ser
190. Etdiler leşkere i'ânetler
331. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 196
O, işaret sıfatı.
195. Kesr edince gürûh-ı ehl-i hevâ
196. Sâkımnı İbnî Evka'ın ol câ
332. **oldugun:-duk, -un**
Kaside 10
Mısra: 208
Olmak.
207. Şordugunda Mecî'yi şahb-i kirâm
208. Bû Zer oldugun eyledi i'lâm
333. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 216
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri, O.
215. Mevki' u hâlin eyledi ta'yîn
216. Yine bulundu ol o güne hemîn
334. **oldugunda:-duk, -un, -da**
Kaside 10
Mısra: 231
Olmak.
231. Oldugunda o şahs-ı mu'ciz-hvâh
232. Emr edip naħle ol Resûl-i İlâh
335. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 232
O, işaret sıfatı.
231. Oldugunda o şahs-ı mu'ciz-hvâh
232. Emr edip naħle ol Resûl-i İlâh
336. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 248
O, işaret sıfatı.
247. Eyleyince maħalline ric'at
248. Anda ol naħl eyledi hîdmet
337. **olan:-an**
Kaside 10
Mısra: 253
Olmak.
253. Yalñuz bu mudur olan in'âm
254. Oldu tekşir mu'cizeyle ta'âm

338. **oldu:-du**
Kaside 10
Mısra: 260
Olmak.
259. Gitmedi nesne hiç hıfzından
260. Oldu sadrı fezâ' ile mahzen
339. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 272
O, işaret sıfatı.
271. Rahm edip şahb-i ma' delet gühere
272. Etdi ilkâ lü' âbin ol hacere
340. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 277
O, işaret sıfatı.
277. Harb-i yevm-i Huneyn ol zî-şân
278. Etdi şahş-ı saçar mekânı beyân
341. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 305
O, işaret sıfatı.
305. Nedir ol mu' ciz-i sütüde-penâh
306. Sırr-ı İbni Selâm 'Abdu'llâh
342. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 329
O, işaret sıfatı.
329. Ya'ni geldikte ol Resûl-i Hudâ
330. Ola üftân derûnuna hâşâ
343. **oldu:-du**
Kaside 10
Mısra: 353
Olmak.
353. Tarfına oldu olmadı o yakîn
354. Ric'at-i kaħkar ile döndü la'în
344. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 387
O, işaret sıfatı.
387. Eyledi ol Resûl-i Rabb-i mu'în
388. Emr-i bād-ı vezîdeni ta'yîn
345. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 396
O, işaret sıfatı.
395. Eyleyip böyle bu sözü taħkik
396. Ki demiş ol şadük u 'adl ü şadik
346. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 455
O, işaret sıfatı.
455. Sensin ol bir cenîn-i müstehcen
456. K'eyledin rahm-i mâderi mesken

347. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 459
O, işaret sıfatı.
459. Olmuş iken netice sen ol gâh
460. Zulumât-ı selâşeden âgâh
348. **oldu:-du**
Kaside 10
Mısra: 473
Olmak.
473. Sine hikmetle bir kitâb oldu
474. Bu havâs ile penç bâb oldu
349. **oldu:-du**
Kaside 10
Mısra: 474
Olmak.
473. Sine hikmetle bir kitâb oldu
474. Bu havâs ile penç bâb oldu
350. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 506
O, işaret sıfatı.
505. Çäre yokdur o şahdan gayrı
506. Yok meded ol penâhdan gayrı
351. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 522
O, işaret sıfatı.
521. Yâverim ol meded naşirim ol
522. Meded ol günde dest-girim ol
352. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 526
O, işaret sıfatı.
525. Zâr u muhtâcına 'inâyet kıl
526. Bize ol günde sen şefâ'at kıl
353. **ol:**
Kaside 10
Mısra: 529
O, işaret sıfatı.
529. Ede ol hıttaya be-rüz-ı kıyâm
530. Melek ü ins ü cin şalât u selâm
354. **ola:-a**
Kaside 10
Mısra: 531
Olmak.
531. Kabr-i pâkine ola bî-gâyât
532. Şalavât-ı şerîf ü teslimât
355. **olan:-an**
Diğer 10
Mısra: 20
Olmak.

19. Hicāb-ı 'arz-ı mahabbet eder mi sultānım
20. Derünü 'arşa-i sultān-ı 'aşk olan şeydā

356. ol:

Diğer 10

Mısra: 53

O, işaret sıfatı.

53. Ya ol zarāfet ü nükhet ma'ārifē rağbet
54. Olursa böyle gerek o zātlara hakkā

357. ol:

Diğer 10

Mısra: 66

O, işaret sıfatı.

65. Hāyālī hāvi-i eşkāl-i cüz'-i cüz'ıyyāt
66. Netice küllisini fehm edip de ol dānā

358. ol:

Gazel 10

Mısra: 4

Bekleyen göz.

3. Nihān oldu gözümde mihr-i rüyü nice demlerdir
4. Karirü'l-'ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin āyā

359. ol:

Muamma 11

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Şeb gelip meclisde tenhā yanıma
2. Şundu ol meh-pāre destin bādeye

360. olmaya:-ma, -ya

Tarih 11

Mısra: 10

Mevcut olmak, bulunmak.

9. Hālesiz māh yakışmaz şeb-i deycür içre
10. Sāde olsa kāmere olmaya bu kāl ile kıl

361. olsa:-sa

Tarih 11

Mısra: 20

Olmak.

19. Sūziş ü zāv'ı ziyāde olur elbette anıñ
20. Olsa mülār ile kändil-i derün içre fetil

362. oldu:-du

Tarih 11

Mısra: 21

Olmak.

21. Ser-te-ser faşl-ı bahār oldu gülistān içre
22. 'Ālemiñ emzice-i şevkın eden hep ta'dil

363. ol:

Kaside 11

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Şeh-i evreng-i sırr-ı 'alleme'l-esmā olup oldu
4. Sezāvār-ı sücüd-i kudsiyān ol nūr-ı Rahmānī

364. ol:

Kaside 11

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Muhātab oldu çün yā Ādemü'skün ente emriyle

6. El üstünde tutardı kudsiyān ol zāt-ı zī-şānı

365. olan:-an

Kaside 11

Mısra: 7

Olmak.

7. Sa'ādetle te'āfus eylediginde olan oldur
8. Hicāb-ı yerhamüke Rabbüke hamid hamd-i Sübhānī

366. oldur:-dur

Kaside 11

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

7. Sa'ādetle te'āfus eylediginde olan oldur
8. Hicāb-ı yerhamüke Rabbüke hamid hamd-i Sübhānī

367. olup:-up

Kaside 11

Mısra: 10

Olmak.

9. Muqaddem hāmid-i Maḥmūd muqaddem tā'ib-i Ğaffār
10. Olup oldu sa'ādet burcunuñ mihr-i dıraḥşānı

368. oldu:-du

Kaside 11

Mısra: 10

Olmak.

9. Muqaddem hāmid-i Maḥmūd muqaddem tā'ib-i Ğaffār
10. Olup oldu sa'ādet burcunuñ mihr-i dıraḥşānı

369. ol:

Kaside 11

Mısra: 11

T. Teklik üçüncü şahıs zamiri || Hz. Ādem.

11. Niğāh-endāz-ı çeşm-i raḥm olup zürriyyetine ol
12. Olur rüz-ı kıyāmetde delil-i nev'-i insānī

370. oldur:-dur

Kaside 11

Mısra: 18

O, işaret zamiri.

17. Yeter evlādıñıa kalben teveccüh eylemek bir kez
18. Ümid oldur göre andan dil-i nālān ihsānı

371. ol:

Kaside 11

Mısra: 22

O, işaret sıfatı.

21. Ki ya'nī dest-gir ola bize yarın Şafıyyu'llāh
22. Benim evlādımı 'afv et diye ol mekrümet kāmı

372. ol:

Kaside 11

Mısra: 23

O, işaret sıfatı.

23. Tahıyyāt u selām olsun hemin ol zāt-ı 'āliye
24. Kim oldur aqdem ü evvel nebiyy-i Rabb-i Ḥannānī

373. **oldur:-dur**
Kaside 11
Mısra: **24**
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri || Hz. Âdem.
23. Tahıyyât u selâm olsun hemîn ol zât-ı ‘âliye
24. Kim oldur aqdem ü evvel nebiyy-i Rabb-i Hännâni
374. **ol:**
Diğer 11
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
13. Ya ‘ni ol hânkâh-ı zibâyâ
14. Südde-i Sidre-i cinânsâyâ
375. **ol:**
Diğer 11
Mısra: **35**
O, işaret sıfatı.
35. Ya ‘ni mehcür olaldan ol derden
36. Hârdır dideme gül ü gülşen
376. **oldu:-du**
Diğer 11
Mısra: **48**
Olmak.
47. Bize her bir nişib firâz oldu
48. Muṭrıbm âh-ı cân-güdâz oldu
377. **ol:**
Diğer 11
Mısra: **69**
O, işaret sıfatı.
69. Tolmağın ol şadâ ile dünyâ
70. Geldi benden cihâna istignâ
378. **olanlara:-an, -lar, -a**
Diğer 11
Mısra: **103**
Olmak.
103. Ya ‘ni derviş olanlara o zemîn
104. Râst-kâr olmağa sebîl-i rehîn
379. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **35**
O, işaret sıfatı.
35. Vücûdu ol nazar-ı kîmyâ-eşer etdi
36. Bir aḫzar-âyine pākîze-cevher-i şûrı
380. **olunca:-unca**
Kaside 12
Mısra: **50**
Olmak.
49. Duyuldu nükte-i kenz-i hafide bir ma ‘nâ
50. Olunca nüşâ-i ‘âlem vücûd-ı manzûrı
381. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **62**
O, işaret sıfatı.
61. Bedî ‘-i şun ‘-ı Celîl-i ğarîbetü’l-âsâr
62. Şu rütbe yapmış idi ol vücûd-ı mezbûrı
382. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **75**
O, işaret sıfatı.
75. Vücûda geldi çü miḳrâş-ı lâ ‘dan ol hulle
76. Anıñla eyledi ilbâs o zât-ı meşkûrı
383. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **91**
O, işaret sıfatı.
91. Maḫall-i ‘urve-i vüşkâdır ol Şafıyyu’lîlâh
92. Cenân-ı pâki Medîne cenâbıdır sûrı
384. **oldu:-du**
Kaside 12
Mısra: **95**
Olmak.
95. İşâret oldu havâssa edille-i ḫamse
96. Edince bâṭını zâhir bu sır-ı mestûrı
385. **olduğu:-duk, -u**
Kaside 12
Mısra: **106**
Olmak.
105. Melâ ‘ik eyledi ser-cümle secde-i ta ‘zîm
106. Bu emriñ olduğı demde ğurûh-ı me ‘mûrı
386. **olmayacağı:-ma, -yıcak**
Kaside 12
Mısra: **111**
Olmak.
111. Sa ‘âdet olmayıcak ser-nüvişte kâr-ı ezel
112. Ne ‘ilm-i münci ‘-i şerdır ne zühd-i Ṭayfûrı
387. **olur:-ur**
Kaside 12
Mısra: **120**
Olmak.
119. Gözü çıkar aña böyle bağan la ‘in ü bediñ
120. Olur nişestesi âḫir ḫafîr-i maḫhûrı
388. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **121**
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri || Hz. Âdem.
121. Hemîşe dür olur ol dergeh-i mu ‘allâdan
122. Bu vaqt-i nâ-mütenâhî-i ḫasret-i dūrî
389. **oldı:-dı**
Kaside 12
Mısra: **136**
Olmak.
135. Budur o şun ‘-ı şanı ‘-i kemâl-i ünsiyyet
136. Kim oldu cevher-i şulbûñ vücûdu gencûrı
390. **ol:**
Kaside 12

- Mısra: 149
O, işaret sıfatı.
149. Sen ol şehenşeh-i rāmūzsun ki Hakkı etdi
150. Vücūd-ı pākīñi esrāra rāh-ı Çinür'ı
391. **olup:-up**
Kaside 12
Mısra: 159
Olmak.
159. Olup muhātābı yā Ādemü'skūn ente emriyle
160. Ta'allūm etdi münādī nidā vü me'mūri
392. **oldu:-du**
Kaside 12
Mısra: 169
Olmak.
169. Bu oldu 'ādet-i dīrīne hānedānīnda
170. Sevindirirdi Süleymān keremle geh mūri
393. **ol:**
Kaside 12
Mısra: 179
O, işaret sıfatı.
179. Benim ol münkesirü'l-bāl-i dühūr-ı hāset
180. Ki özledim yine ehl ü 'ıyāl-ı mehcūri
394. **ol:**
Kaside 12
Mısra: 181
O, işaret sıfatı.
181. Benim ol haste-i nādīr-'ilāc kim firkat
182. Fu'āk-ı ye's ile işkeste etdi hāncūri
395. **oldu:-du**
Kaside 12
Mısra: 185
Olmak.
185. Be-her gün oldu su'āl-i su'āl-i semt-i vaṭān
186. Şudūr-ı 'illet-i şadra delīl-i maşdüri
396. **ol:**
Müfret 12
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Peyām-ı yāsemen dūş oldu gūşuna o şahşīñ kim
2. İştīdī gülşen-i medhīinde ol vaşf-ı bināgūşuñ
397. **ol:**
Gazel 13
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Nihānī rūh şıhhatde görölmez deyü lecc etme
8. Gözümlle gördüm oldu dīdeden ol dil-sitān gā'ib
398. **olunca:-un, -ca**
Tarih 13
Mısra: 21
Olmak.
21. Böyle olunca ser-i mü haṭṭıña gelmez girān
22. Hep edā etmek gerek ta'zīmīni tekrīmīni

399. **olmuş:-muş**
Kaside 13
Mısra: 19
Olmak.
19. Çünkü aşlı kâ'inātūñ iki harf olmuş anıñ
20. Kāle gelmez ebced ü zā'ırçesi yok muṭlakā
400. **ol:**
Kaside 13
Mısra: 32
O, işaret sıfatı.
31. 'Alleme'l-esmā ile ikrām u i'zāz eyleyip
32. Eyledi ol zātı mescūd-ı gürüh-ı pūr-bahā
401. **ol:**
Kaside 13
Mısra: 39
O, işaret sıfatı.
39. Eyledi ol hānedān-ı ma'delet-peymāndan
40. Şimdi bir 'ālī güherle çeşm-i dehri rüşenā
402. **ol:**
Kaside 13
Mısra: 51
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
51. Ol ki mäh u mihrveş her rüz ü şeb olmaḡdadır
52. Dergeh-i iclāline şāhān-ı 'ālem çeḡre-sā
403. **ol:**
Kaside 13
Mısra: 53
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
53. Ol ki ebr-i himmeti dūnyāya olsa kaṭra-pāş
54. Bāğ-ı 'ālemde biter yer yer giyāh-ı kimyā
404. **ol:**
Kaside 13
Mısra: 55
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
55. Ol ki dā'im şevr-i gerdūn gelle-i Cedy ü Ḥamel
56. Terrezār-ı rıf atinden etmede ra'y u çerā
405. **ol:**
Kaside 13
Mısra: 67
O, işaret sıfatı.
67. Ḥalkı yüz biñ sırra mazhar etmek ol āyineden
68. Şükr-i bī-pāyān u bī-hadd kim murād etdi Ḥudā
406. **olduğun:-duk, -un**
Kaside 13
Mısra: 71
Olmak.
71. Tiğ-ı hūn-pālāsı işbāt etdi elmās olduğun
72. Mevc-i āb-ı gevher olmazmış şadāya āşīnā
407. **ol:**
Kaside 13
Mısra: 86
O, işaret sıfatı.
85. Bir maḡalde şāhne-i hıfzı ki ḡükm icrā eder
86. Eder ol yerde şu dībāsıyla āteş iktisā

408. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **89**
O, işaret sıfatı.
89. Sensin ol şâyeste-i luṭf-ı İlâhî kim seniñ
90. Kıldı teşrîfînle Ḥaḳ a'lâya ednâya 'atâ
409. **olmadı:-ma, -dı**
Kaside 13
Mısra: **92**
Olmak.
91. Senden evvel çünki ecdâd-ı 'izâmından bu nâm
92. Olmadı bir pâdişâha zîb-i tâc-ı ıstîfâ
410. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **107**
O, işaret sıfatı.
107. Gıtdi ol günler ki hep erbâb-ı fazl u dânişe
108. Gösterirdi çarḫ bir sâ'atde biñ naḳş-ı cefâ
411. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **116**
O, işaret sıfatı.
115. Cedd-i firdevs-âşiyân u vâlid-i cennet-mekân
116. Ol iki müstaḡrak-ı deryâ-yı nûr-ı Kibriyâ
412. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **117**
O, işaret sıfatı.
117. Vâlidim ol ḥânedân-ı devlet ü iḳbâlde
118. Nice eyyâm eyledi iḳâ vü mişkât-ı du'â
413. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **121**
O, işaret sıfatı.
121. İntisâb ol ḥânedâna oldu mevrûs-ı peder
122. Düşdü iḫlâş u 'ubüdiyyet baña himmet saña
414. **ola:-a**
Kaside 13
Mısra: **130**
Olmak || Gibi olmak, bir şeye benzemek.
129. Müjde-i fetḫ u zafer etsin te'âḳub birbirin
130. Her şehir bir neyyir-i nuşret ola şüret-nümâ
415. **ol:**
Müfret 13
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. Erer keşti-i dil elbet kenâr-ı kâmina bir gün
2. Hemân ol bâdbân-ı sa'yı elden ḳoymasın cânâ
416. **oldu:-du**
Kaside 14
Mısra: **28**
Olmak.
27. Eyâ sultân-ı 'âlem faḫr-i şâhân
28. Vücûduñ oldu ḫalka luṭf-ı Raḫmân

417. **olsa:-sa**
Kaside 14
Mısra: **48**
Olmak.
47. Felekdir dergehiñde pâsbânîñ
48. Melek olsa sezâ şâbâş-ḫvânîñ
418. **olsa:-da**
Kaside 14
Mısra: **64**
Olmak.
63. Ḳapında ḳul olup şâhân-ı 'âlem
64. Felekte olsa da Cemşid ü ger Cem
419. **ol:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Ḳudûmun güş edince ol suḫan-perverd-i eş'ârın
4. Derûn-ı dilden istiḳbâl etdi cümle şâ'irler
420. **ol:**
Gazel 15
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
7. Göñül ol serv-ḳaddim seyr edip büy-ı vefâ umma
8. Benim gülzâr-ı mihrimden ḳopan naḫl-i cefâdır hep
421. **ol:**
Muamma 15
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. 'İzârı var iken ḫürşid doğmağa elem çekmiş
2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-liḳâ nola
422. **olan:-an**
Rûbai 15
Mısra: **4**
Bulunmak.
3. Hükm etmediler göñlüm o mehde kaldı
4. Tenhâda olan şey'i ne bilsin hâkim
423. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
17. Ḳomaz çü şems ü nücüm ol siyâh kâseleri
18. Çü jâle maḫv eder ednâyı tal'at-ı şevket
424. **olur:-ur**
Kaside 15
Mısra: **52**
Olmak.
51. Bu 'izz ü şevkete taḳlîd olur mu 'âlemde
52. Olur mu kesb ile taḫşîl-i ḫâlet-i şevket
425. **olur:-ur**
Kaside 15
Mısra: **53**
Olmak.
53. Olur mu baḡy ile mesned-nişini-i ahkâm
54. Neseble dâd-ı Ḥudâ'dır iṭâ'at-i şevket

426. **ol:**
Gazel 16
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
9. Bâ'îs-i hicrân hele 'aşıklığımdır kendüye
10. Luṭf-ı vaşla ol perîde Sâlimâ yokdur sebep
427. **ol:**
Tarih 16
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
11. Kâtib-i a'mâl-i hayr ol şuffeyi rûz-ı kıyâm
12. Ḥayr edip Beykozlular bünyâd etdiler diye
428. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **35**
O, işaret sıfatı.
35. Odur ol şâh-i himem-güster-i 'âlem ki müdâm
36. Faḥr eder zât-ı şerîfiyle be-her-câ bülbül
429. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **75**
O, işaret sıfatı.
75. Benim ol şâ'ir-i siḥr-âver-i maẓmûn-perver
76. Benim ol gülşen-i ma'nâda ḥod-ârâ bülbül
430. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **76**
O, işaret sıfatı.
75. Benim ol şâ'ir-i siḥr-âver-i maẓmûn-perver
76. Benim ol gülşen-i ma'nâda ḥod-ârâ bülbül
431. **olsa:-sa**
Tarih 17
Mısra: **48**
Olmak.
47. Da'vi-i şâhid ne-bûd olmaz bu güne iddi'â
48. Câ'ize olsa sezâdır şî'rime şad âferîn
432. **ol:**
Tarih 17
Mısra: **62**
O, işaret zamiri.
61. Ye's-i küllî bir 'acâyib tesliyetmiş âdeme
62. Ḥaḫ bilir ol da kudûmuñ ile oldu der-kemîn
433. **olmada:-ma, -da**
Tarih 17
Mısra: **64**
Olmak.
63. Cânib-i ye'si tefekkür eyledikçe şefkatiñ
64. Dest-i me'mûlümde kâma olmada ḥabl-i meṭîn
434. **ol:**
Tarih 17
Mısra: **67**
O, işaret sıfatı.
67. Kaḅî dil-ḥaste devâ-cû oldu da ol dest-i pâk
68. Ḥâkden ref' etmege olmadı luṭf ile mu'în

435. **ol:**
Tarih 17
Mısra: **70**
O, işaret sıfatı.
69. Ḥâliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merḥamet
70. 'Âleme iḥsân ederken ḥâşıl ol şadr-ı güzîn
436. **ol:**
Tarih 17
Mısra: **74**
O, işaret sıfatı.
73. Müflis-i ḡurbet kanâ'at eylemez bir baḫşişe
74. Luṭf u iḥsânıñ mükerrer ister ol bî-çâr hemîn
437. **olmasın:-ma, -sın**
Tarih 17
Mısra: **91**
Olmak.
91. Yâd ellerde neler çekdik şikâyet olmasın
92. Kimseye göstermesin 'âlemde Rabbü'l-'âlemîn
438. **olsa:-sa**
Tarih 17
Mısra: **96**
Olmak.
95. Derdimiñ biñde birin taḥrîre imkân olmaya
96. Olsa her bir düd-ı âhım bir midâd-ı 'anberîn
439. **oldu:-du**
Tarih 17
Mısra: **118**
Olmak || Bir görev, makam, san veya nitelik kazanmak.
117. Çıkdı bu târiḫ ile seb'-i semâvâta peyâm
118. Oldu İsmâ'îl Efendi yümn ile müftî-i dîn
440. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **27**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
27. Ne re'y-i pâk-i mu'allâdır ol hezâr aḫşent
28. Ne zât-ı pâk-i ser-âmeddir ol sûtüde-şiyem
441. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **28**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
27. Ne re'y-i pâk-i mu'allâdır ol hezâr aḫşent
28. Ne zât-ı pâk-i ser-âmeddir ol sûtüde-şiyem
442. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **74**
O, işaret sıfatı.
73. Ḡulâm-ı dergehidir gerçi cümle şâh u gedâ
74. Kûl etdi Sâlim'i ol şâh gayrısın bilmem
443. **ol:**
Gazel 18
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.

5. Yıkıldık pây-mâl olduk derinde hâk-i râh olduk
6. Edelden naḥvet ü nâzı bize ol nâzenîn 'âdet

444. **oldu:-du**
Tarih 18
Mısra: 14
Olmak.

13. Dil-i âhû-meniş rem-kerde-i envâ'-ı derd iken
14. Sürür-ı meclis-i 'âlem de cây-ı müşg-i nâb oldu

445. **oldu:-du**
Tarih 18
Mısra: 30
Olmak.

29. Edîb ü şâf-dil maḥdüm-ı pākîze-şiyemdir kim
30. Vücûdu ḥüsn-i aḥlâka maḥall-i müsteṭâb oldu

446. **oldu:-du**
Tarih 18
Mısra: 35
Olmak.

35. Dür-i yek-tâya elmâsi nigîn-i dil-keş oldu çün
36. Fürüg-ı 'aks-i rüy ile o da bir mâh-tâb oldu

447. **oldu:-du**
Tarih 18
Mısra: 36
Olmak.

35. Dür-i yek-tâya elmâsi nigîn-i dil-keş oldu çün
36. Fürüg-ı 'aks-i rüy ile o da bir mâh-tâb oldu

448. **olur:-ur**
Kaside 18
Mısra: 15
Olmak, haline gelmek, dönüşmek.

15. Çeşmine süzen olur ḥâr hezârîñ gülsüz
16. Yârsız külḥan olur 'âşîka bâğ-ı maḥbûl

449. **olur:-ur**
Kaside 18
Mısra: 16
Olmak, haline gelmek, dönüşmek.

15. Çeşmine süzen olur ḥâr hezârîñ gülsüz
16. Yârsız külḥan olur 'âşîka bâğ-ı maḥbûl

450. **olan:-an**
Kaside 18
Mısra: 23
Mevcut olmak, bulunmak.

23. Döndü âb içre olan berg-i ḥazâna 'âşîk
24. Giryekâri-i firâk ile olaldan meşgûl

451. **olsun:-sun**
Kaside 18
Mısra: 29
Olmak.

29. Germ ü serde nice tākāt getirirsek olsun
30. Ki çeker tağ kadar olsa keder küh-ı ḥamûl

452. **olsa:-sa**
Kaside 18
Mısra: 30
Olmak.

29. Germ ü serde nice tākāt getirirsek olsun
30. Ki çeker tağ kadar olsa keder küh-ı ḥamûl

453. **olur:-ur**
Kaside 18
Mısra: 45
Olmak.

45. Olmaz âvâzesi kem-nâm olur elbette
46. Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşgûl

454. **ol:**
Kaside 18
Mısra: 55
O, işaret sıfatı.

55. Mü'miniñ 'ididir ol yevm-i melâ'ik-memdûḥ
56. Ḥvân-ı ni'met olur ol günde cihâna mebzûl

455. **ol:**
Kaside 18
Mısra: 56
O, işaret sıfatı.

55. Mü'miniñ 'ididir ol yevm-i melâ'ik-memdûḥ
56. Ḥvân-ı ni'met olur ol günde cihâna mebzûl

456. **ol:**
Kaside 18
Mısra: 65
O, işaret sıfatı.

65. Odur ol pâdişeh-i mün'im ü 'âdil şeb ü rüz
66. Ki anıñ ni'meti olmaḥda cihâna mebzûl

457. **oldu:-du**
Kaside 18
Mısra: 82
Olmak.

81. Himmetiñle şu kadar oldu cihân emn ü amân
82. 'Äleme oldu bütün cây-ı şafâ ḥüzn ü sühûl

458. **olan:-an**
Kaside 18
Mısra: 98
Olmak.

97. Bu kadar ferr ü ḥaşemle yine her şâm u seḥer
98. Saña tâ'atdır olan cümle ahıbb-i mes'ûl

459. **ol:**
Kaside 19
Mısra: 14
O, işaret sıfatı.

13. Zümürüdden yeşil kâlîça ferş olmuş kıyâs eyler
14. Baḥan ol rûḥ-perver bâğda rüy-ı çemenzâre

460. **olmuş:-muş**
Kaside 19
Mısra: 37
Olmak.

37. Şabâya şeş kadem bir süllem olmuş târi ṭanbûruñ
38. Şu 'ûda güyiyâ evc-i maḥâm-ı 'ilm-i edvâre

461. **olan:-an**
Kaside 19
Mısra: 55
Mevcut olmak, var olmak.

55. Kenârında olan deryâ edip mevc-i sürür izhâr
56. Yüzün sürmek diler dâmân-ı sultân-ı kerem-dâre

462. **olalı:-alı**

Gazel 20

Mısra: 1

Olmak.

1. Olalı gâmezî ser-â-ser şulh-düşmen ceng-düst
2. Oldu mihrîñ içre diller şulh-düşmen ceng-düst

463. **oldu:-du**

Gazel 20

Mısra: 2

Olmak.

1. Olalı gâmezî ser-â-ser şulh-düşmen ceng-düst
2. Oldu mihrîñ içre diller şulh-düşmen ceng-düst

464. **ol:**

Gazel 20

Mısra: 7

Feyz tacının süsü (Meşhur olmak, bilinmek bağlamında).

7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsün-sâzda
8. 'Akl u sevdâyı ederler sulh-düşmen ceng-düst

465. **olmasa:-ma, -sa**

Gazel 20

Mısra: 10

Olmak.

9. Kâkülünde dil ederdi istirâhat dâ'imâ
10. Olmasa Sâlim o dil-ber şulh-düşmen ceng-düst

466. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 25

O, işaret sıfatı.

25. Odur ol pâdişâh-ı pâk-haseb
26. Tayyibü'l-menkabe sûtüde-neseb

467. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 32

O, işaret sıfatı.

31. Ki verip kavî-i pâki ile haber
32. Ede bi'z-zât medhîn ol server

468. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 33

O, işaret sıfatı.

33. Odur ol pâdişâh-ı 'âlî-câh
34. Eyleyip mazhar-ı na'îmi İlâh

469. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 49

O, işaret sıfatı.

49. Odur ol pâdişâh-ı rüy-ı cihân
50. Revnağ-efzâ-yı taht-ı 'âlî-şân

470. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 59

O, işaret sıfatı.

59. Odur ol şâh-ı mekrûmet-mu'tâd

60. Pâdişâh-ı kerem-nihâd u cevâd

471. **olmaz:-maz**

Kaside 20

Mısra: 77

Mevcut olmak, bulunmak.

77. Nîl' in olmaz seğâsı deryâda

78. Berr ü bahre bu cüda âmâde

472. **olan:-an**

Kaside 20

Mısra: 98

Olmak.

97. Var mı mişli o şehri makbülün

98. Tahtgâhı olan Sitanbul'un

473. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 103

O, işaret sıfatı.

103. Her taraf ol mağarr-ı devletden

104. Olmuş ezhâr-ı kâma bir gülşen

474. **olmuş:-muş**

Kaside 20

Mısra: 104

Olmak, haline gelmek, dönüşmek.

103. Her taraf ol mağarr-ı devletden

104. Olmuş ezhâr-ı kâma bir gülşen

475. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 105

O, işaret sıfatı.

105. Bâ-ğuş ol nişîmen-i pür-zeyn

106. Câmî'ü'n-ni'me mecma'u'l-bahreyn

476. **olur:-ur**

Kaside 20

Mısra: 114

Mevcut olmak, bulunmak.

113. O sarây-ı cedîd kim her dem

114. Olur anda hâlîfe-i 'âlem

477. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 121

O, işaret zamiri.

121. Ne sarây ol mağarr-ı kesb-i hüner

122. Mâye-i feyz-i her necâbet ü fer

478. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 123

O, işaret sıfatı.

123. Oldu ol hâne-i kerem-mansûş

124. Güyiyâ bir mihekk-i kurs-ı hülûş

479. **ol:**

Kaside 20

Mısra: 131

O, işaret sıfatı.

131. Odur ol bihterîn mekân-ı şerîf
132. Ma'den-i her kemâl ü cāy-ı laţîf

480. ol:

Kaside 20

Mısra: 139

O, işaret sıfatı.

139. Ne sarāy ol maḳarr-ı luţf-ı Ḥudā
140. Ma'den-i feyz-i ni'met-i 'uzmā

481. ol:

Kaside 20

Mısra: 145

O, işaret sıfatı.

145. Ne sarāy ol vesîle-i maḳşüd
146. Her kesin kāmı anda hep mevcüd

482. ol:

Kaside 20

Mısra: 164

O, işaret sıfatı.

163. Nice āşār-ı tayyib ü fâḫîr
164. Oldu vaktinde ol şehîñ zāḫîr

483. ol:

Kaside 20

Mısra: 196

O, işaret sıfatı.

195. Pür edip enderūnunu tā bāb
196. Toldu ol cāygāha cümle kitāb

484. ol:

Kaside 20

Mısra: 197

O, işaret sıfatı.

197. Aña ta'yîn-i luţf edip ol şāḫ
198. Eyledi bir mu'allim-i āgāḫ

485. ol:

Kaside 20

Mısra: 201

O, işaret sıfatı.

201. 'Aşr-ı pākinde ol şehîñ her dem
202. O kadar müsterîḫdir 'ālem

486. ol:

Kaside 20

Mısra: 229

O, işaret sıfatı.

229. Bu keremler ki gördük ol derden
230. Nice gitsin derūn-ı enverden

487. ol:

Kaside 20

Mısra: 263

O, işaret sıfatı.

263. Cümle-i ma'rifetden ol şeh-i pāk
264. O şehensāḫ-ı çāpük ü çālāk

488. ol:

Kaside 20

Mısra: 276

O, işaret sıfatı.

275. Zarb olunca derūnuna maḳrūn
276. Ay naḳşına döndü ol altun

489. ol:

Kaside 20

Mısra: 294

O, işaret sıfatı.

293. Saltanat bā-meşîyyet-i Ḥālîk
294. Ola tā ol 'adedlere lâḫîk

490. ola:-a

Kaside 20

Mısra: 298

Olmak.

297. Be-Resūl-i mümecced-i Ḥallāk
298. Etmiş ola bu ḳavli Ḥaḳ intāk

491. ol:

Kaside 20

Mısra: 333

O, işaret sıfatı.

333. Bu eger 'arz olunmaḳ ol bāba
334. Dergeh-i pāk-i şāḫ-ı nā-yāba

492. olmasa:-ma, -sa

Kaside 20

Mısra: 339

Mevcut olmak, bulunmak.

339. Luţfuñ olmasa nuţḳumuñ mededi
340. Eylemek tezkire ne ḫaddim idi

493. olurdu:-ur, -du

Müfret 20

Mısra: 1

Olmak.

1. Şāḫîñ ile āḫüyu şîkār etmek olurdu
2. Çakırcıbaşı-zādeyi da'vet edebilsek

494. olam:-a, -m

Gazel 21

Mısra: 7

Olmak.

7. Ğam-ālūde olursam da olam tek
8. Beni bir mübtelā-yı dil-rübā et

495. ol:

Müfret 21

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Ḥāşılı sikkeyi mermerde ḳazar 'ālemde
2. Çeken ol taşçı bütü sinesine bir kerre

496. olsa:-sa

Gazel 22

Mısra: 9

Olmak.

9. Mihrine maḡrūr olma olsa iḫvānîñ daḫı
10. Ādemi gāḫî ḫased eyler cihānda cāḫ-düst

497. ol:

Tarih 22

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Beñzer 'aynı ile ol 'aşıq-ı firqat-keşe kim
6. Eylemiş dideleri eşkini mænend-i sebîl

498. ol:

Tarih 22

Mısra: 8

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.

7. Şevk-âver olur ise nola şıyt-ı cüyu
8. Şerh edip kullul-i minâyı eder ol te'vîl

499. ol:

Tarih 22

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Ya'ni ol zıll-ı Hudâ şâh-ı 'adâlet-pîrâ
12. Hem semiy-y-i şeh-i nür-ı şeb-i Mi'râc-ı celîl

500. ol:

Kaside 22

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Odur ol âşaf-ı sütüde-şiyem
12. Menba'-ı cüybâr-ı luft u kerem

501. olmaz:-maz

Kaside 22

Mısra: 16

Olmak.

15. Nice deryâ keremde bâ-tahkîk
16. Kaçra olmaz yanında baħr-i 'amîk

502. ol:

Kaside 22

Mısra: 33

O, işaret sıfatı.

33. Çıksa dîvâna ol vezîr-i güzîn
34. 'Ad lü ihşân şurur yesâr u yemîn

503. olsa:-sa

Kaside 22

Mısra: 48

Olmak.

47. Anîñ ednâ nizâmına yek-ser
48. Mülk-i Keyħusrev olsa reşk eyler

504. ol:

Kaside 22

Mısra: 68

O, işaret sıfatı.

67. Kalmadı bir kimesne kim anîñ
68. Görmeye cüdü ol kerem-kânîñ

505. ol:

Kaside 22

Mısra: 87

O, işaret sıfatı.

87. Ben de yem gibi ol kerem-kâne
88. 'Arz-ı hâl eyleyem fakîrâne

506. olsa:-sa

Kaside 22

Mısra: 94

Olmak.

93. Rüşen olmak şebim ki emr-i ba'id

94. Olsa cirm-i felek bütün hürşîd

507. olan:-an

Müfret 23

Mısra: 2

Olmak.

1. Levendler yolda almışlar sebüyu sâkiden cebren
2. Hârâm olan metâ' ıssisine derler ziyân eyler

508. ol:

Kaside 23

Mısra: 25

O, işaret sıfatı.

25. Degildir berf edip taklîd ol şadr-ı keremkârı
26. Çil aççayla felek pür eyledi dâmân-ı dünyâyı

509. olsa:-sa

Kaside 23

Mısra: 47

Olmak.

47. Tezerv-i büy-ı hülku olsa bâğ-ı 'adne bâl-efşân
48. Melekler dâm ederdî halka-i gîsü-yı hürâyı

510. olsa:-sa

Kaside 23

Mısra: 53

Olmak.

53. Eger emrinden olsa müsta'idd-i hüsni istiklâl
54. Şorup mir'ât terkib eylemiş hergiz heyülâyı

511. olsa:-sa

Kaside 23

Mısra: 55

Olmak.

55. Mezâk-ı neş'eye ger hükümü zehr-efşân-ı nehy olsa
56. Eder sühân-ı rûh âlüftegâna mevc-i şahbâyı

512. ol:

Kaside 23

Mısra: 73

O, işaret sıfatı.

73. Sen ol gül-çîn-i gülzâr-ı sa'adetsin ki dâmânîñ
74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyı

513. ol:

Kaside 23

Mısra: 92

O, işaret sıfatı.

91. Dil-i şürîdemi teşvîk edip taķrîb-i medħiñle
92. Oķutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı ğarrâyı

514. olur:-ur

Kaside 23

Mısra: 95

Olmak.

95. Olur kumrî-i sâğar gibi zâhid tavķ-ber-gerdün
96. Görünce bâğ-ı Cem'de ihtirâz-ı serv-i minâyı

515. **olsun:-sun**
Kaside 23
Mısra: **105**
Olmak.
105. Biraz olsun ko tāvūs-ı melih-i bāl-i endişe
106. Hıyābānzār-ı hod-bīnide per-cūnbān-ı ra'nāyī
516. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **107**
O, işaret sıfatı.
107. Ben ol Mānī-i āteş-dest-i Erjeng-ı Hıtā'yım kim
108. Nigāristān-ı Çin etdim zemīn-i şī'r ü inşāyī
517. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Düşize-i ma'nāyī kıl reşk-āver-i hūsn-i Çigil
4. Gāretger-i ārām-ı dil olsun ço ol nūr-ı başar
518. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
5. 'Arz etse ruhsār ol perī fīrdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşterī gökde nola şems ü kamer
519. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
9. İnşāf olursa hūbdur bir böyle şeh-r-āşūbdur
10. 'Ariflere matlūbdur ol nazenin ü sim-ber
520. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
11. Kad serve beñzer diş düre ben bildigim ol sāhire
12. Şāhenşeh-i bahr ü bere verilse maqbüle geçer
521. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **34**
O, işaret sıfatı.
33. Kadrin bilip dād eyledi kendüye dāmād eyledi
34. Dünyāyī ābād eyledi ol dāver-i ferhunde-fer
522. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **35**
O, işaret sıfatı.
35. Ol hūsev-i Fārūq-rā hāmī-i şer'-i Muştāfā
36. Fetvā ile bi'l-iktizā çün kıldı İrān'a sefer
523. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **48**
O, işaret sıfatı.
47. Olup Revān ma'mūr u şen pāk oldu hep burc u beden
48. Süprüldü çıkdı kal'adan ol zümre-i düzaḥ-maḥar

524. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **51**
O, işaret sıfatı.
51. Ol Mehdi-i devr-i zamān nuşretle olsun kām-rān
52. Eyle İlahī her zamān a'dāsını zir ü zeber
525. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **53**
O, işaret sıfatı.
53. Ey āfitāb-ı meh-serir ol şadr-ı Eflātūn-nażir
54. Olursa baña ger zahir bu tuḥfe bir manşib deger
526. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Ben de pervāneyim ol şem'-i murād üzre henüz
4. K'eyledim sūz-ı derūna dil-i şeydāyī esir
527. **olsa:-sa**
Kaside 24
Mısra: **9**
Olmak.
9. Yazılan vākı'a levḥ üzre sürür olsa nola
10. Ki murād üzre felek ediyor anı ta'bir
528. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **25**
O, işaret sıfatı.
25. Odur ol Rüstem-i meydān-ı şecā'at kim
26. Kahramān olsa muḳābil olamaz zūruna şir
529. **olsa:-sa**
Kaside 24
Mısra: **26**
Olmak.
25. Odur ol Rüstem-i meydān-ı şecā'at kim
26. Kahramān olsa muḳābil olamaz zūruna şir
530. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **31**
O, işaret sıfatı.
31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi
32. Kevne nā-dīdesi bir kār-ı nühüfte tebşir
531. **olursa:-ur, -sa**
Kaside 24
Mısra: **42**
Olmak.
41. Halka ikrāmını vaşf eylemege tālib olan
42. Şu kadar ancak eder etmek olursa ta'bir
532. **olursa:-ursa**
Kaside 24
Mısra: **44**
Olmak.

43. Şu kadar lutf u kerem şâhibi mükrimdir kim
44. O olur dünyede cism olmak olursa tevķir
533. **olsa:-sa**
Kaside 24
Mısra: 48
Olmak.
47. Püte-i himmetine Rüstem'in ermez tiri
48. Çarĥ destinde kemân olsa hilâli zihgîr
534. **ol:**
Kaside 25
Mısra: 11
O, işaret sıfatı.
11. Odur ol âşaf-ı şâhib-himem kân-ı mekârim kim
12. 'Adilın görmemişdir çeşm-i çarĥ u dide-i dünyâ
535. **ol:**
Kaside 25
Mısra: 41
O, işaret sıfatı.
41. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki mir'ât-ı cihân içre
42. Felek şâm u şehër devr etse mislin görmeye kat'â
536. **ol:**
Kaside 25
Mısra: 43
O, işaret sıfatı.
43. Sen ol yek-tâ dür-i gencîne-i lutf u keremsin kim
44. Vücüd-ı pâkiñe olmaz bahâ dünyâ vü mâ-fihâ
537. **ol:**
Kaside 25
Mısra: 45
O, işaret sıfatı.
45. Sen ol dâñâ-dil-i şâhib-sa'âdetsin kim eylerler
46. Medih-i zâtiñ ser-cümle 'âlem zib-i şugl ammâ
538. **olup:-up**
Kaside 25
Mısra: 57
Olmak.
57. Hemîşe hem-demiñ hıfz u emân-ı Hakk olup olsun
58. Müdâmî reh-berin tevfiķ-ı Rabb-i İzid ü dâñâ
539. **ol:**
Kaside 26
Mısra: 19
O, işaret sıfatı.
19. Odur ol pāk vezir-i melekiiyü'l-etvâr
20. Ki 'adilın göremez bir daĥı çeşm-i dünyâ
540. **ol:**
Kaside 26
Mısra: 37
O, işaret sıfatı.
37. Odur ol pāk vezir-i hasenü'l-istinâs
38. Ki der-i pākî ma'ârifle tolu ser-tâ-pâ
541. **olduķça:-duķça**
Kaside 26

- Mısra: 46
Olmak.
45. Hakk bilir böyle vezirin kapusunda hâşıl
46. 'Ömrü olduķça kul olsa eger insân sezâ
542. **olur:-ur**
Kaside 27
Mısra: 12
Olmak.
11. Gözün üstünde kaşın var dese kebg-i bâĥa
12. Kendi şeh-perleri şâhine olur tığ-ı kazâ
543. **ol:**
Kaside 27
Mısra: 23
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
23. Ol ki tedbir ile iklim-i hayât-ı haşma
24. Cüy-ı şemşir-i gultuv-girini etdi icrâ
544. **ol:**
Kaside 27
Mısra: 25
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
25. Ol ki dest-i keremi dehre güher-pâş olsa
26. Daĥı nisâna sadeflerden el açmaz deryâ
545. **olmuşdu:-muş, -du**
Kaside 27
Mısra: 58
Olmak || Gibi olmak, bir şeye benzemek.
57. Hâşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihân
58. Haşr-ı maşher gibi olmuşdu keder ser-tâ-pâ
546. **ölmeyince:-me, -yince**
Muamma 28
Mısra: 2
Ölmek.
1. Mâh-ı bâlâya yetişmez başı serv-i gülşeniñ
2. Ölmeyince almaz âĥuşuna ol simin-teni
547. **ol:**
Muamma 28
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Mâh-ı bâlâya yetişmez başı serv-i gülşeniñ
2. Ölmeyince almaz âĥuşuna ol simin-teni
548. **olup:-up**
Kaside 28
Mısra: 7
Olmak.
7. Mâh-ı 'id kim câm-ı şahbâ-yı neşât-ı çarĥ olup
8. Cümleye âyin ü resm-i ülfeti der-kâr eder
549. **ol:**
Kaside 28
Mısra: 34
O, işaret sıfatı.
33. Eyleyen tahkik cüst ü cüy-ı bahr-i fikrini
34. Ol dür-i yek-tâniñ elbet kadrini ikrâr eder

550. **olmasın:-ma, -sın**

Kaside 28

Mısra: 44

Olmak.

43. Cünbiş-i tiri nişānedir ki a'dāyı memāt
44. Menziline da'vet üzre olmasın iḥtār eder

551. **ol:**

Kaside 29

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Odur ol zīb-dih-i mesned-i fetvā ki anī
8. Buldu ser-cümle cihān zātı ile zīnet ü fer

552. **olursa:-ur, -sa**

Kaside 29

Mısra: 28

Olmak.

27. Kaşabü's-sebķ-i himem hāme-i cüdüdur anī
28. Nola olursa sevād-ı kerem aña maḥber

553. **olamaz:-amaz**

Kaside 29

Mısra: 33

Olmak.

33. Kāzı nā'ib olamaz maḥkeme-i fazlında
34. Hüccet-i 'ilmine ger eylese imzā-yı nazar

554. **ol:**

Kaside 29

Mısra: 37

O, işaret sıfatı.

37. Sensin ol dürr-i girān-ķadr-i yem-i iḥsān kim
38. Şadr-ı fetvāya ķudümüñ ile geldi zīver

555. **olmada:-ma, -da**

Kaside 29

Mısra: 45

Olmak.

45. Olmada her şeb ü rüz 'āleme vaşf-ı zātūñ
46. Zübde-i vird-i mesā'umde-i ezķār-ı seher

556. **ol:**

Kaside 29

Mısra: 53

O, işaret sıfatı.

53. Çünkü mümkün degil ol zāt-ı şerifi midḥat
54. Sālimā eyle du 'ā eyleme taşdı' yeter

557. **ol:**

Gazel 29

Mısra: 6

T. Üçüncü teklık şahıs zamiri, O.

5. Tolar peymāne-i şevķim ne dem ki meclis-i meyde
6. Şuna ol sākı-i gül-ķehre bir cām-ı muşaffā rāḥ

558. **olup:-up**

Kaside 30

Mısra: 3

Olmak.

3. Yine kürsī-nişin-i çarḥ-ı evşāfi olup ḥāmem
4. Tamām-ı sübhā-i ezķār etsin ol kerem-zāyı

559. **ol:**

Kaside 30

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Yine kürsī-nişin-i çarḥ-ı evşāfi olup ḥāmem
4. Tamām-ı sübhā-i ezķār etsin ol kerem-zāyı

560. **ol:**

Kaside 30

Mısra: 24

O, işaret sıfatı.

23. Cenāb-ı müfti-i 'allāme 'Abdu'llāh Efendi kim
24. Vücūd-ı pāki zībende edip ol şadr-ı 'ulyāyı

561. **ol:**

Kaside 30

Mısra: 27

O, işaret sıfatı.

27. Zamān-ı devletinde ol vücūd-ı bī-nażirin çarḥ
28. Bi-ḥamdı'llāh leked-küb etmez oldu merd ü dānāyı

562. **oldu:-du**

Kaside 30

Mısra: 28

Olmak.

27. Zamān-ı devletinde ol vücūd-ı bī-nażirin çarḥ
28. Bi-ḥamdı'llāh leked-küb etmez oldu merd ü dānāyı

563. **ol:**

Kaside 30

Mısra: 67

O, işaret sıfatı.

67. Ben ol 'abd-i ķadīm-i bendeñim kim Tañrı 'ālimdir
68. Sa'ādetli efendimle olup ekdār-fersāyı

564. **ol:**

Kaside 30

Mısra: 91

O, işaret sıfatı.

91. Kõparmış gül-bününden bād-ı şubḥ ol verd-i ḥamrāyı
92. Şafaķ sanma ciger-ḥün etdi bu ekdār dünyāyı

565. **ol:**

Kaside 30

Mısra: 96

O, işaret sıfatı.

95. Edelden 'aşķ taḅķ-ı gerdenim zülf-i semensāyı
96. Olup ķumrī-i dil cüyende ol serv-i dil-ārāyı

566. **olmuş:-muş**

Kaside 30

Mısra: 101

Olmak. gibi olmak, bir şeye benzemek.

101. Sevād-ı şebde güyā şeb-ķerāğ olmuş kıyās eyler
102. Görenler şu'le-i āh-ı dil-i 'uşşāk-ı şeydāyı

567. **ol:**

Kaside 30

Mısra: 116

O, işaret sıfatı.

115. O zāt-ı pāki Hāḳ hıfz u emānında edip ede
116. Anıñla zīb ü revnaḳ-dih hemīn ol sadr-ı a'lāyı

568. **olsa:-sa**

Gazel 30

Mısra: 7

Olmak.

7. Cüşiş-i gerdiş-i gird-āb-ı ğama olsa nola
8. Sāhil-i emn ü emān gūşe-i dāmān-ı şabūh

569. **ol:**

Kaside 31

Mısra: 30

O, işaret sıfatı.

29. Cāzibü'l-yümn olan şāfi olur şevḳ-engiz
30. Vaşfın ol şadr-ı kerem-güsteriñ inbā eyle

570. **olsa:-sa**

Kaside 31

Mısra: 31

Olmak.

31. Mu'tenādır ne kadar olsa olur rūh-ı kulüb
32. Dil-firīb-i suḡan-ı pākiñi iṭrā eyle

571. **olur:-ur**

Kaside 31

Mısra: 31

Olmak.

31. Mu'tenādır ne kadar olsa olur rūh-ı kulüb
32. Dil-firīb-i suḡan-ı pākiñi iṭrā eyle

572. **olup:-up**

Kaside 31

Mısra: 35

Olmak.

35. Gülşen-ārā-yı hezārān naḡam-ı tāze olup
36. Bülbülü lezzet-i ta'biriñe şeydā eyle

573. **ol:**

Kaside 31

Mısra: 42

O, işaret sıfatı.

41. Buldu zātıyla şeref mesned-i şadr-ı fetvā
42. Yā Rab ol şadı hemīn melce'-i dünyā eyle

574. **oldu:-du**

Kaside 31

Mısra: 57

Olmak.

57. Her müjeñ sinede bir ḡançer-i gül-gün oldu
58. Çeşm-i hūnīn-nigeh-i mestiñe inhā eyle

575. **ol:**

Kaside 31

Mısra: 63

O, işaret zamiri.

63. Mūy-ı çinī midir ol nīze-i elmās mıdır
64. Hele bir diḡkat ile nazra-i mīnā eyle

576. **olan:-an**

Kaside 31

Mısra: 67

Olmak.

67. Sine pūr-zaḡm-ı sinān-ı ğam olan ḡatırñı

68. Yümn-i evşāf-ı şerīfi ile ihyā eyle

577. **ol:**

Kaside 31

Mısra: 72

O, işaret sıfatı.

71. Ğam degil her ne kadar penbe-be-dāğ-ı ğam iseñ

72. Rāziñ ol dergeh-i pūr-şefḳate inhā eyle

578. **oluyor:-uyor**

Kaside 31

Mısra: 83

Olmak.

83. Bir sene içre efendim iki şa'bān oluyor

84. Zeyl-i ihsānıñ ile birini ihfā eyle

579. **ol:**

Kaside 31

Mısra: 92

O, işaret sıfatı.

91. Şadr-ı fetvāyı edip zātı ile zīb-āver

92. Yā Rab ol dergehi ihsānıña me'vā eyle

580. **ol:**

Gazel 31

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde

4. Etdi te'şir muḡaşşal dil-i cānāne ḳadeh

581. **ol:**

Kaside 32

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Çeşm-i bādāmına ol hvābı ırağ eyleyüben

8. Şeb ü rüzān o kadar munṭazır oldu cānā

582. **ol:**

Kaside 32

Mısra: 11

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.

11. Ol daḡı sünbülü gülzāra revān etdirdi

12. Maḡdemi müjdesini eyledi bāğā inhā

583. **olsa:-sa**

Kaside 32

Mısra: 20

Olmak.

19. Ğoncalar da açılıp gül gibi ḡandān oldu

20. Bülbülān şām u şeher olsa mahaldir güyā

584. **ol:**

Kaside 32

Mısra: 21

O, işaret sıfatı.

21. Ben de bülbül gibi ol zāt-ı şerīfiñ olsam

22. Menḳabet-hvānı hezārān vücūh ile sezā

585. **ol:**

Kaside 32

- Mısra: 26
O, işaret sıfatı.
25. Ya'ni ser-levha-i erbāb-ı dil-i revnaq-zā
26. Ya'ni ol zāt-ı kerim şān-ı re'isü'l-'ulemā
586. **oldur:-dur**
Kaside 32
Mısra: 29
T. Üçüncü teklük şahıs zamiri, O.
29. Hızr-ı tebsir-i reh-i rāst-ı telāmiz oldur
30. Gevher-i 'ilme şādef olsa mahaldir zīrā
587. **ol:**
Kaside 32
Mısra: 31
O, işaret sıfatı.
31. Defter-i ehl-i hünerde denilir ol zātūñ
32. Neşrine āb-ı hayāt nazmına dürr-i yek-tā
588. **ola:-a**
Gazel 32
Mısra: 3
Olmak.
3. Olma der-beste-i ümmid gönül bir gün ola
4. Açıla bāb-ı emel saña kerimdir Fettāh
589. **ol:**
Kaside 33
Mısra: 11
O, işaret sıfatı.
11. Etmiş ol dergehiñ Hüdā-yı mecīd
12. Hākin iksir-i püte-i ümmid
590. **ol:**
Kaside 33
Mısra: 17
O, işaret sıfatı.
17. Maşdar-ı her keremdir ol zī-şān
18. Buldu fetvā anıñla 'izzet ü şān
591. **ol:**
Kaside 33
Mısra: 21
O, işaret sıfatı.
21. Odur ol şadr-ı mekrümet-perver
22. Ki cihān anı böyle vaşf eyler
592. **ol:**
Kaside 33
Mısra: 46
O, işaret sıfatı.
45. Ehl-i dil ehl-i fazl u 'irfānı
46. Bilir ol cüd u merhamet kāmı
593. **oldu:-du**
Kaside 33
Mısra: 54
Olmak.
53. Müdde'āda bu nev-delil-i edā
54. Oldu bürhān-ı süllemī güyā

594. **olur:-ur**
Kaside 33
Mısra: 66
Olmak.
65. Lik gāhī be-de' b-i meşşā'ın
66. Güft (ü) güy-i niyāz olur tahmīn
595. **olsa:-sa**
Kaside 33
Mısra: 77
Olmak.
77. Olsa ger Zeyd-i 'āciz ü mahzūn
78. Marāz-ı müzmin-i 'azille zebūn
596. **ol:**
Kaside 33
Mısra: 81
O, işaret sıfatı.
81. Ugrayıp ol vākitde umsa devā
82. 'Ayb olur mu o zāre böyle recā
597. **olmaz:-maz**
Kaside 33
Mısra: 84
Olmak.
83. O ṭabīb-i cihān da bilse k'o zār
84. Olmaz olmazsa ol devā timār
598. **ol:**
Kaside 33
Mısra: 84
O, işaret sıfatı.
83. O ṭabīb-i cihān da bilse k'o zār
84. Olmaz olmazsa ol devā timār
599. **olmuş:-muş**
Kaside 34
Mısra: 37
Olmak.
37. Be-her-cā gülşenin olmuş hezārān menkabet-ḥvānı
38. Nişimen-ber-nişimen bülbül-i güyende güyādır
600. **ol:**
Kaside 34
Mısra: 57
O, işaret sıfatı.
57. Odur ol pāk-dāniş kim hayāl-i şā'ib'i her bār
58. Ser-ā-pā deşt-gird-i 'ālem-i mazmūn u ma'nādır
601. **ol:**
Kaside 34
Mısra: 83
O, işaret sıfatı.
83. Gözüm kıble-nümāāsā döner ol şūh döndükçe
84. Hayāliyle hayālim güyiyā fānūs-ı minādır
602. **ola:-a**
Matla 34
Mısra: 1
Olmak.
1. Encümle kıyās etme görüp zīn ola dünyā
2. Bendideleri oldu libāsında hüveydā

603. ol:

Muamma 35

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Alsa ağuşuna ol mâhî rakîb
2. Olur uşşâkına bu vaz'-ı garîb

604. ol:

Matla 36

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Kimse görmüş değil ol şüh gibi dünyâda
2. Sürmeyi gözden alır al ile kahhâl-zâde

605. ol:

Muamma 37

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Fem-be-fem olmağ olurdu eger ol cismime rûh
2. Geh tenezzül edip etse der-i vaşlın meftûh

606. olmasa:-ma, -sa

Müfret 37

Mısra: 1

Mevcut olmak, var olmak.

1. Kalb-i câhilde nola olmasa nûr-ı 'irfân
2. Kendi nâ-dân olanın kalbi de olur nâ-dân

607. ol:

Gazel 43

Mısra: 2

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.

1. Dest-mâl ile cebîn-i pâk-i dil-ber bestedir
2. Yine besbelli ki far'-ı nâzdan ol hastedir

608. ol:

Gazel 46

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Derûnî istemez gayre nigâh etdiklerim ol meh
4. Bize bigâne bu vâdî bütün kışkandıgındandır

609. olmaz :-maz

Müfret 46

Mısra: 1

Olmak.

1. Esâme okumağ olmaz sipâhî-zâdenin biri mâlî
2. Şerâb-ı vaşl ile tîmâr edüben zârî şag etdi nefes hâlî

610. olsa:-sa

Gazel 47

Mısra: 3

Olmak.

3. Nakşını şaklayamaz âyine de olsa rakîb
4. Her derûn 'aşık-ı bî-çâre gibi şâf mıdır

611. olsa:-sa

Matla 47

Mısra: 1

Mevcut olmak, var olmak.

1. Niyâza ruşşat olsa bu dil-i bî-tâkat el vermez
2. Eger güyâlığım çutsa niyâza ruşşat el vermez

612. ol:

Müfret 47

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. İfnâ-yı vücûd eder cihânda
2. Meftûn olan ol dehân-ı pâke

613. olur:-ur

Gazel 48

Mısra: 12

Olmak.

11. Şehr-bend-i ârzûda deng-ber-deng-i heves
12. Hep metâ'ı bu diyârın tâze dâğ-ı yâr olur

614. ol:

Gazel 48

Mısra: 20

O, işaret sıfatı.

19. Goncaveş Sâlim açılmaz gülşen-i takrîrde
20. Ol dehânın kim zebânı hem-dem-i esrâr olur

615. ol:

Müfret 53

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Ederdi da'vet anı dil hezâr haclet ile
2. Tenezzül eylese ol meh bizim de hânemize

616. ol:

Gazel 53

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Bahâr-ı hüsnünü fikr eyleyip ol çâr-ebrûnuñ
4. Hayâlin yine dil reşk-i fezâ-yı çâr-bâğ eyler

617. ol:

Müfret 54

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Añıp ol kâkülü giryân olup ey dil
2. Hemân kenâra şalın hevâ da sünbülîdir

618. ölmesin:-me, -sin

Müfret 55

Mısra: 2

Ölmek || Perişan olmak.

1. Bu tarâvetle o hûn-rîzi bulunca tenhâ
2. Ya nice ölmesin Allâh'ı severseñ âdem

619. ölü:-ür

Müfret 56

Mısra: 2

Ölmek.

1. Bu kinedârgeh-i rakîb-i cihânda âdem
2. Ya öldürür ya ölü rezmgâh-ı düşmende

620. olmaz:-maz

Gazel 56

Mısra: 6

Olmak.

5. Āyā olur mu meyve-i ümmîd dinmesin
6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur

621. **olur:-ur**
Gazel 56
Mısra: 6
Olmak.

5. Āyā olur mu meyve-i ümmîd dinmesin
6. Ger bir zamân olmaz ise bir zamân olur

622. **olan:-an**
Gazel 56
Mısra: 7
Olmak.

7. Dîdâr-ı yâre dilde olan şevk u hÿvâhişi
8. Tursun ifâde etmeyelim imtinân olur

623. **olmasa:-ma, -sa**
Matla 56
Mısra: 1
Olmak.

1. Olmasa efgânî böyle bulmaz idi imtiyâz
2. 'Âşîka 'ayb olmaz etmek âh-ı serd-i cân-güdâz

624. **ol:**
Gazel 57
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.

9. Gelmedi gitdi benim serv-i çemânım bâğa
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naÿvetdir

625. **olurdu:-ur, -du**
Gazel 57
Mısra: 11
Olmak.

11. Bize hÿşyâr-ı şafâ olmak olurdu Sâlim
12. Beni ser-mest-i gurûr eyleyen ol âfetdir

626. **ol:**
Gazel 57
Mısra: 12
O, işaret sıfatı.

11. Bize hÿşyâr-ı şafâ olmak olurdu Sâlim
12. Beni ser-mest-i gurûr eyleyen ol âfetdir

627. **ol:**
Gazel 59
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.

1. Dil ol şeh-i hÿbânına bîgâne degildir
2. Zerre hÿr-ı rahşânına bîgâne degildir

628. **ol:**
Gazel 59
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.

7. Vâkıf durur esrâr-ı dil-i dil-bere şâne
8. Ol zülf-i perişânına bîgâne degildir

629. **ol:**
Gazel 59
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.

9. Ol gül-ruÿa Sâlim degiliz dÿr cihânda
10. Bÿlbÿl çemenistânına bîgâne degildir

630. **oldu:-du**
Matla 59
Mısra: 2
Olmak.

1. Kaşın tuğrâ cebiniñ kâğıd-ı âbâdi-i garrâ
2. O tuğrâya seriñde zÿlfÿñ oldu zÿlfeler cânâ

631. **ol:**
Gazel 61
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.

9. Pây-bÿs-ı zÿll ile sevmem recâyı nâ-kese
10. Hâyf ol kâma mekânı dâmen-i nâ-merd olur

632. **olur:-ur**
Gazel 61
Mısra: 10
Olmak.

9. Pây-bÿs-ı zÿll ile sevmem recâyı nâ-kese
10. Hâyf ol kâma mekânı dâmen-i nâ-merd olur

633. **ol:**
Gazel 62
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.

9. Hâle-i âğÿşa çekdim dÿn gece ol mâhî ben
10. Pehlevân-ı 'aşk lâ-bÿd zÿr-ı bâzÿ gösterir

634. **olur:-ur**
Gazel 63
Mısra: 2
Olmak.

1. Resm-i müjgânîñ kaçan kim sinede pinhân olur
2. Bu dil-i hasret-keşe her biri bir peykân olur

635. **olmaz:-maz**
Matla 63
Mısra: 2
Olmak.

1. Miyân-ı kadd-i dil-cÿyuñ hevâsı var iken dilde
2. Kıyâmetde bile olmaz geçinmeklik raqîb ile

636. **ol:**
Müfret 66
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.

1. Uyup dil gönÿlüme gitdi ser-i zÿlf-i dil-ârâya
2. Dirîğ ol reh-reve kim reh-nümâsı tıfl ola anıñ

637. **ola:-a**
Müfret 66
Mısra: 2
Olmak.

1. Uyup dil gönÿlüme gitdi ser-i zÿlf-i dil-ârâya
2. Dirîğ ol reh-reve kim reh-nümâsı tıfl ola anıñ

638. **ölmeklik:-mek, -lik**
Matla 66
Mısra: 2
Ölmek || Sevgili uğruna kendini feda etmek.

1. Ser-i küyuñda körpe ‘aşıkñ nâ-çiz ü ednâdır
2. Reh-i ‘aşkıñda ölmeklik seniñ ednâdan ednâdır

639. ol:

Gazel 70

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Hezâr-ı bağ-ı ‘aşkım rüy-ı dil-ber gülsitânımdır
2. Benim nañl-i gülüm ol serv-ğadd-i dil-sitânımdır

640. ol:

Gazel 70

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Cihân mülküde ansız neyleyim cân u teni Sâlim
10. Benim ol serv-ğad rüh-ı revânım baña cânımdır

641. olur:-ur

Gazel 72

Mısra: 3

Olmak.

3. Olur muydu esîr-i bend-i zülfüñ ey perî ammâ
4. O dâma murğ-ı dil meftûn olup bî-çâre düşmüşdür

642. ol:

Gazel 72

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. El ermez bâr-ı vaşla ol nihâl-i tâzeden zirâ
6. Gönül bir serv-ğadd ü ser-keşin dil-dâre düşmüşdür

643. ol:

Gazel 77

Mısra: 12

T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri, O.

11. ‘Aceb mâ’ildir esrâr-ı derûnum keşfe ey Sâlim
12. Sırışkim dem-be-dem ol şûha nañl-i mâ-cerâ eyler

644. olmaz:-maz

Matla 79

Mısra: 1

Olmak.

1. Esâme okumağ olmaz sipâhî-zâdeniñ biri
2. Şerâb-ı vaş ile tîmâr edüben zârı şag etdi

645. olur:-ur

Gazel 80

Mısra: 4

Olmak.

3. Vaşf-ı zülfüñ dillere düşdükçe olma dil-şikest
4. Kâkûliyçün dil-berin incinme kîl ü kâl olur

646. olur:-ur

Müfret 81

Mısra: 2

Olmak.

1. Hevâ-âlûde olmak hîffet-i ‘akla delâletdir
2. Hafif olsa olur lâ-büd hevâda keffe-i mîzân

647. ol:

Gazel 86

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Kadeh-ser-şâr-ı sâmanım ne rütbe eylesem pinhân
6. Fiğânım korkarım ol şûha bir gün keşf-i râz eyler

648. ol:

Gazel 87

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Hele incindigim yerler gönül ol yâre pek çokdur
2. Bilinmez dâğ-ı sinem gerçi ammâ yâre pek çokdur

649. ol:

Gazel 87

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Taşaddur eylemiş şadr-ı mu ‘allâ-yı zenañdâna
4. Bu rütbe bî-edeblik ol hañ-ı jengâre pek çokdur

650. ol:

Gazel 87

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Bilirken Sâlimâ pâ-mâl-i gerd-i râhını yer yer
10. Bu güne ‘âşıka cevri etmek ol mekkâre pek çokdur

651. ölsem:-se, -m

Gazel 88

Mısra: 2

Ölmek.

1. Dilde pinhân infî ‘âlim kim bilir
2. ‘Âşıkım ölsem melâlim kim bilir

652. ol:

Gazel 88

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Kağı yerde kaldı yine söylesin
6. Ol dil-i âşüfte-ñâlim kim bilir

653. ol:

Gazel 90

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Zerrece incinmeziz vaz’ına biz ol âfetin
6. Bizlere neylerse etsin nâzeninim tâzedir

654. ol:

Gazel 92

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Zülf-i siyâhî rüyuna her şeb niğâb olur
2. Ol pâdişâh-ı ‘işve ne ehl-i hicâb olur

655. olur:-ur

Gazel 93

Mısra: 8

Olmak.

7. Her perî-rüya ne mümkün mübtelâ olmağ gönül
8. Bir olur insânın elbet sevdiği dünyâda bir

656. olmaz:-maz

Gazel 93

- Mısra: 10
Olmak.
9. İntizâr-ı va 'de-i vaşlıyla giryân olma kim
10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a 'lâda bir
657. **olur:-ur**
Gazel 93
Mısra: 10
Olmak.
9. İntizâr-ı va 'de-i vaşlıyla giryân olma kim
10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a 'lâda bir
658. **ol:**
Gazel 94
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Dil-i gâminimiz ol şâh-ı hüsne dâda gider
2. Hemîşe hayl-i emel cânib-i murâda gider
659. **ol:**
Gazel 95
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Tayansın ol kaşı yanın hadengine ağıyâr
4. O şâh-ı mülket-i behcet bugün gazâyâ gider
660. **ol:**
Gazel 95
Mısra: 9
T. Üçüncü teklîk şahıs zamiri, O.
9. Ne semt-i lutfu bilir ol ne hod su 'âl eyler
10. Hemîşe Sâlim o dil-ber reh-i cefâyâ gider
661. **ol:**
Gazel 96
Mısra: 2
O.
1. İmtidâd-ı gam kuşûr-ı re 'y-i pâkimden midir
2. Yoğsa ey dil ol da baht-ı hvâbnâkimden midir
662. **ol:**
Gazel 100
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Yolunda sâyeveş pâ-mâl-i hâk-i gerd-i râh olsağ
4. Yine ol gonca-femden bir selâm almak ne mümkündür
663. **ol:**
Gazel 107
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Bilir yek-ser mizâcım vaşf-ı kânûn-ı maḥabbetle
8. Benim ol dil-ber-i nabz-âşinâ-yı gam ḥakîmindir
664. **ol:**
Gazel 110
Mısra: 16
O, işaret sıfatı.
15. Ne rütbe cevrin efzûn eylese bezm-i tegâfüle
16. Geçilmez ol periden Sâlimâ bilmem ne ḥâletdir
665. **olsa:-sa**
Gazel 111

- Mısra: 4
Bulunmak.
3. Giryê def` eyler hemîşe sūziş-i derd ü gamı
4. Âb-rîzân olsa hergiz âteşe teskîn olur
666. **ol:**
Gazel 113
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. Sâlim sebep ne ol mehe âyâ tegâfüle
10. Bilmem murâdı bizlere bundan cefâ mıdır
667. **ol:**
Gazel 114
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Şaḥın aldanmasın murğ-ı gönül pinhân görüp zülfün
4. Anı zîr-i külehdê ol perî bir dâm için şaḥlar
668. **ol:**
Gazel 114
Mısra: 12
O, işaret sıfatı.
11. Nice demdir kumâş-ı nazmı izhâr etmedi Sâlim
12. Anı var ise ol şadr-ı felek-ḥuddâm için şaḥlar
669. **olsa:-sa**
Gazel 115
Mısra: 3
Olmak.
3. Sünbül-i cennet de olsa eylemez şarf-ı hayâl
4. 'Âşıkîñ sevdâsı yâriñ zülf-i 'anber-būsudur
670. **ol:**
Gazel 120
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Ser-i zülfün gehî eyler perîşân geh nizâm üzre
4. Dil-i 'uşşâk-ı zâra cevê eder ol şüh hem etmez
671. **olmaz:-maz**
Gazel 121
Mısra: 1
Bulunmak.
1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz
2. Benim gibi de ammâ bâğ-ı hüsne 'andelîb olmaz
672. **olmaz:-maz**
Gazel 121
Mısra: 2
Bulunmak.
1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz
2. Benim gibi de ammâ bâğ-ı hüsne 'andelîb olmaz
673. **olmaz:-maz**
Gazel 121
Mısra: 8
Bulunmak.
7. Çerâğân eylerim her şeb benim sînemde dâğımla
8. Fezâ-yı gülşen-i 'âşıkda bundan gayrı zîb olmaz

674. ol:

Gazel 123

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Gönül ol bî-vefâ şehden recâmend-i vişâl olmaz
2. Haķikât-bin olan pâ-bend-i fikr-i her-muħâl olmaz

675. olmaz:-maz

Gazel 123

Mısra: 5

Bulunmak.

5. Kafes zîbende-i ârâyiş olmaz nâlekârîde
6. Gülistân-ı cefânîñ bülbül-i güyâsî lâl olmaz

676. ol:

Gazel 133

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Ceys-i müjgâni şehîd etmede 'âşıklarını
4. Tâ-be-key ol şeh-i hün-rîze 'adâlet gelmez

677. ol:

Gazel 133

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Eşiği taşını yadsansa ser-â-ser 'uşşâķ
8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez

678. ol:

Gazel 137

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Âh-i cân-süz degil bâng-i ezân zâhir olur
4. Yaķdı âteşlere mülk-i dili ol âfetimiz

679. ol:

Gazel 140

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Zülfün taģıtdı rüyuna ol pâdişâhımız
2. Hep târ ü mâr etdi felek cilvegâhımız

680. ölseñ:-se, -ñ

Gazel 140

Mısra: 11

Ölmek, yok olmak.

11. Ölseñ da Sâlimâ heves-i nev-ħaťâ neden
12. Bir bü-yî tâze vere yine her giyâhımız

681. öldük:-dük

Gazel 144

Mısra: 1

Ölmek || Çok acı ve ızdırap çekmek, mahvolmak.

1. Mâ'il-i 'aşķ-ı cevânân olarak öldük biz
2. Tâlib-i ĥasret-i cânân olarak öldük biz

682. öldük:-dük

Gazel 144

Mısra: 2

Ölmek || Çok acı ve ızdırap çekmek, mahvolmak.

1. Mâ'il-i 'aşķ-ı cevânân olarak öldük biz
2. Tâlib-i ĥasret-i cânân olarak öldük biz

683. öldük:-dük

Gazel 144

Mısra: 4

Ölmek || Çok acı ve ızdırap çekmek, mahvolmak.

3. Düşdük âhîr kaçarak dâm-ı şikenc-i zülfe
4. Meşķ-sâzî-i perîşân olarak öldük biz

684. öldük:-dük

Gazel 144

Mısra: 6

Ölmek || Çok acı ve ızdırap çekmek, mahvolmak.

5. Bülbülâ düşüp ey ģonca-dehen eģânâ
6. Naģme-pîrâ-yı gülistân olarak öldük biz

685. öldük:-dük

Gazel 144

Mısra: 8

Ölmek || Çok acı ve ızdırap çekmek, mahvolmak.

7. Dâhîl-i bezmgeh-i 'âşık olup zâr olduk
8. Sâkin-i tırfa-nişinân olarak öldük biz

686. ol:

Gazel 144

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Sâlimâ eyleriz ol şûħa senâ her dâ'im
10. Zât-ı pâkine senâ-ħvân olarak öldük biz

687. öldük:-dük

Gazel 144

Mısra: 10

Ölmek || Çok acı ve ızdırap çekmek, mahvolmak.

9. Sâlimâ eyleriz ol şûħa senâ her dâ'im
10. Zât-ı pâkine senâ-ħvân olarak öldük biz

688. ol:

Gazel 145

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Hirâsım ģamzelerdendir netîce sevdiğim yoħsa
6. Seniñ ol çeşm-i şûħuñdan bize ĥavf ü ĥaťar gelmez

689. ol:

Gazel 145

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Yolu düşdükçe ol mâhîñ nedendir ĥanemi âyâ
10. Teģâfûl eyleyip biñ nâz u şiveyle geçer gelmez

690. ol:

Gazel 149

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Beni gönülde ara tuymadan o ģamze beni
8. Bilirse yaħşî bilir ol yamâna yoķ sözüñüz

691. ol:

Gazel 150

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Düşeli fikr-i dil-i 'âşık-ı nâlâne heves
2. Etdi ol dil-şudeyi 'aşķ ile divâne heves

692. **ol:**
Gazel 153
Mısra: 10
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
9. Dili gördüm şarılmış kâkül-i dil-dâra ey Sâlim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yâs etmiş
693. **ol:**
Gazel 154
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.
5. Gazâ-yı ğamzesi ma'lûm olsun deyü ol kıttâl
6. Getirmiş tığına hûn-ı rakîbi câ-be-câ sürmüş
694. **olsa:-sa**
Gazel 158
Mısra: 6
Bulunmak, sahip olmak.
5. Ğamzelerden gâfil olma ey dil-i güm-geşte-nâm
6. Olsa biñ cânîñ eger kim el-hâzer olmaz hâlâş
695. **ol:**
Gazel 161
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Beynimizde var iken ğamze-i efsûn-sâzı
6. Nice kâbil ki ola benden ol âfet mahzûz
696. **olsa:-sa**
Gazel 163
Mısra: 9
Olmak.
9. Olsa Sâlim nola bu şî'r-i belâgat-üslûb
10. Başka hâlet verir insâna be-her tarh-ı bedî'
697. **olcağ:-ıcağ**
Gazel 167
Mısra: 5
Olmak.
5. Şoñu mevt olcağ bezm-i fenânîñ
6. Tatalım mâlik olduñ dehre tâ Kâf
698. **ol:**
Gazel 169
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Ederdi belki niyâzîñ kabûl ol şâhîñ
8. Düşülse pâyına bir tâlib-i vişâl olarak
699. **ol:**
Gazel 171
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Başdan aşdı imtinânı ğamzeniñ âyâ neden
6. Ol mehiñ bir şeb hâm-ı zülfüne mihmân olmadık
700. **ol:**
Gazel 173
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Ne idi bûs edip destin şeref-yâb-ı vişâl olmak
2. Olaydı ol şehîñ kâbil elinde dest-mâl olmak

701. **ol:**
Gazel 173
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Gireddik koynuna bizler de o sîmîn-teniñ Sâlim
10. Olaydı ol şehin kâbil elinde dest-mâl olmak
702. **ol:**
Gazel 175
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Leţâfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancak
2. Bu 'âlemde melâhat ol şeh-i nahtvetledir ancak
703. **ol:**
Gazel 175
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Leţâfet gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancak
2. Bu 'âlemde melâhat ol şeh-i nahtvetledir ancak
704. **olmadı:-ma, -dı**
Gazel 176
Mısra: 3
Olmak.
3. Nüş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin
4. Bî-hüde hemân Ka'be-i küyunda tapıldık
705. **ol:**
Gazel 176
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Bir çap eder elbette saña ğamze inanma
6. Olmaz hele ol ğamzesi tatara çapıldık
706. **ol:**
Gazel 179
Mısra: 12
O, işaret sıfatı.
11. Pertev-i mihr-i kerem 'uşşâka te'sir etmiyor
12. 'Âlem-i endişemizde ol vücûd olmak gerek
707. **ol:**
Gazel 180
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Cevrin efvün eyler ol meh ğamla feryâd eyleseñ
2. Dâdıña kimse yetişmez yârdan dâd eyleseñ
708. **ol:**
Gazel 180
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Hayli demdir ki esir-i zülfüñ olmuşdur göñül
6. Bir gevâb etseñ n'olur ol zârî âzâd eyleseñ
709. **ol:**
Gazel 184
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Devr eyleyip meh ruhsârın eyler
6. Her şeb temâşa ol meh-liqânîñ

710. **ol:**
Gazel 184
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Harf-i vişâli hayfâ lebinden
10. Alamadık ol şîrîn dehânîñ
711. **ol:**
Gazel 187
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikriyim hâlâ
8. Egerçi sâkiyâ ber-hîzi sen nüş eylediñ gittiñ
712. **ol:**
Gazel 191
Mısra: 12
O, işaret sıfatı.
11. Merhem-i kâfir olur zaħm-ı dil-i mecrûhuña
12. Sâlim ol sîmîn-teni bu sîne-i pür-derde çek
713. **ol:**
Gazel 192
Mısra: 7
1. O, işaret sıfatı.
7. Bâ 'iş-i miñnet olur ol neyi müntec ğayrı
8. 'Aşrımızda kerem ummak katı kemdir ey dil
714. **ol:**
Gazel 192
Mısra: 10
O, işaret zamiri.
9. Sâlimâsâ taraf-ı şevka niğâh etmez hiç
10. Ol ki âlüde-i çirk-âb-ı elemdir ey dil
715. **olsa:-sa**
Gazel 194
Mısra: 6
Olmak.
5. Ğamzeden etseñ taraħħum bizlere mâni' midir
6. Hâlime kâfir de olsa şefkat eyler sen degil
716. **ol:**
Gazel 194
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.
9. Gülsitâna seyre gitdik yârsız biz Sâlimâ
10. Güyiyâ 'âlem o 'âlem gülşen ol gülşen degil
717. **ol:**
Gazel 195
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. 'Aşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil
718. **olsa:-sa**
Gazel 198
Mısra: 9
Olmak.
9. Ederdi anları taşhîh me'mûr olsa sultânım
10. Yıkılmış hâtırın yap Sâlim-i dil-teng-i hicrânîñ

719. **ol:**
Gazel 198
Mısra: 11
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
11. Ne var sâyeñde ol bir pâre mesrûr olsa sultânım
720. **ol:**
Gazel 199
Mısra: 13
1. O, işaret sıfatı.
13. Harf-i vaşlı ol dehenden almağa etmem ümîd
14. Yoğ yere şarf eylemem bî-hüde Sâlim himmetim
721. **ol:**
Gazel 202
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Harâb etdi sipâh-ı ğamzesi mülk-i dili çüñkim
4. Yed-i şekvâyı ol şâha gönül ben de bülend etdim
722. **ol:**
Gazel 204
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Biz ümîd-i vuşlat ile hiç şiklet etmeziz
6. Ol perî-rüyu niye bî-hüde tekdîr edelim
723. **ol:**
Gazel 204
Mısra: 11
O, işaret sıfatı.
11. Şerbet-i la'lin dirîğ etdi fakîre ol tabîb
12. Sâlim-i dil-ħasteye bir ğayrı tedbîr edelim
724. **ol:**
Gazel 207
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Medet hıfz et Ğudâyâ bād-ı ğamdan
8. Füsûna başladı ol 'işve-bâzım
725. **ol:**
Gazel 208
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Ben ol Kays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkım kim bu vâdide
4. Enîsim ğam celîsim hicr ü hayret derd hem-râhım
726. **ol:**
Gazel 208
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. Ben ol çâh-ı zağanda olmuşum üftâde ey Sâlim
10. Ki görse reşk ederdi mâh-ı Ken 'ân behcet-i Sâlim
727. **olsa:-sa**
Gazel 214
Mısra: 9
Bulunmak.
9. Eylemez bâğ-ı bihişt olsa da gönülüm rağbet
10. Sâlimâ 'aşk ile bî-şabr u qarâr oldum ben

728. **ol:**

Gazel 216

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Mülket-i hüsnünde aşüb etmesin peydâ deyü

8. Hep geçirdi hattın ol âfet ser-i şemşirden

729. **ol:**

Gazel 216

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Ol kemân-ebriyü Sâlim ger der-âgüş etmesem

10. Kâ'il olmazdım güzâr-ı tîr ile zih-gürden

730. **ol:**

Gazel 218

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Gece gelmeklige va'd etmiş idi hânemize

6. Belki teşrîf ede ol meh hele aḥşâm olsun

731. **olsun:-sun**

Gazel 218

Mısra: 8

Bulunmak.

7. Baḥmazız bezm-i meyiñ cümle kuşûruna hemân

8. Bir kaç aḥbâb ile tek bâde-i gül-fâm olsun

732. **ol:**

Gazel 220

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Haber ver ey şabâ ol serv-ḳâmet 'azm-i bâğ etmiş

4. Açılınsın çeşm-i nerkis gülşen içre ḥvâb-ı gâfletden

733. **ol:**

Gazel 220

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Bize rağmen yine bir gayrı hem-dem bulmuş ol bî-dâd

10. Kime dâd eylesem Sâlim 'aceb ol bî-mürüvvetden

734. **ol:**

Gazel 220

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Bize rağmen yine bir gayrı hem-dem bulmuş ol bî-dâd

10. Kime dâd eylesem Sâlim 'aceb ol bî-mürüvvetden

735. **ol:**

Gazel 221

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Dilâ karşı durup ol gamze-i fettâne neylersin

2. Hedefâsâ siper edip teniñ peykâne neylersin

736. **ol:**

Gazel 221

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Dağıdıp kâkülün yâriñ perişân etme lutf eyle

8. Benim ol rişte-i 'aḳlım çözüp ey şâne neylersin

737. **ol:**

Gazel 221

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrâmı müşkildir

10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin

738. **ol:**

Gazel 227

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

15. Rütbe-i derd-i teb-i 'aşkın nümâyân etmeye

16. Ol perîniñ Sâlimâ hicrinde hicrân etmeyen

739. **ol:**

Gazel 229

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Bir gelir var külbe-i aḥzânıma biñ nâz ile

12. Sâlimâ bir hoş baḳ ol serv-i ḥurâmân olmasın

740. **olmasın:-ma, -sın**

Gazel 229

Mısra: 12

Olmak.

11. Bir gelir var külbe-i aḥzânıma biñ nâz ile

12. Sâlimâ bir hoş baḳ ol serv-i ḥurâmân olmasın

741. **olmaz:-maz**

Gazel 230

Mısra: 3

Olmak.

3. Teğâfülle helâk oldum buña encâm olmaz mı

4. Garîbe bir nigâh etmez geçersiñ cümle yanından

742. **olsa:-sa**

Gazel 233

Mısra: 2

Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.

1. Tâb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-âşâmdan

2. Olsa ger bir hânede âteş görünür câmdan

743. **olan:-an**

Gazel 233

Mısra: 8

Olmak.

7. Ḥod-fürüşân-ı zamân mahrûm-ı bezm-i câhdır

8. Neyl-i kâmi aḥz eder âdem olan ḥodgâmdan

744. **ol:**

Gazel 233

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Âl al olmuş ruḥ-ı hoy-kerdesi nâzân gelir

10. Şimdi çıkmış gibi Sâlim ol perî hammâmdan

745. **ol:**

Gazel 235

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Âdeme bî-hüde incinmek katı pek güç gelir

6. Ol perîden 'âşıka insâniyet me'mül iken

746. **oldu:-du**
Gazel 235
Mısra: 11
Olmak.
11. Yerimiz şaff-ı ni 'âl-i ğurbet oldu Sâlimâ
12. Bir zamân ser-ħalka-i yârân-ı İstanbul iken
747. **ol:**
Gazel 236
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Bizler ki şimdi kahr ile hem-derd-i 'âlemiz
6. Olmaz remîde ħâtırım ol bî-amândan
748. **ölmüş:-müş**
Gazel 236
Mısra: 7
Çok acı ve ıztırâb çekmek.
7. Ölmüş ğamîla reh-güzeriñde ğarîbi gör
8. Lutf eyle şakla dâmeniñi böyle kandan
749. **olsun:-sun**
Gazel 238
Mısra: 2
Bulunmak.
1. Der iseñ gezdigiñ yerler eger tag üstü bağ olsun
2. Yaniñda sâki-i gül-çehre destiñde ayağ olsun
750. **ol:**
Gazel 239
Mısra: 8
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
7. Kılmağ isteyen du'â-yı vaşl-ı yâr-i ser-keşi
8. Almağ ister ol muqaddem eşk-i çeşm ile vuzû
751. **olur:-ur**
Gazel 242
Mısra: 11
Mümkün olmak.
11. Başa çıkmaklık olur idi anîla Sâlim
12. Hile vü ħud'a ile olmasa peygâr-ı 'adû
752. **olmasa:-ma, -sa**
Gazel 242
Mısra: 12
Olmak, vuku bulmak, gerçekleşmek.
11. Başa çıkmaklık olur idi anîla Sâlim
12. Hile vü ħud'a ile olmasa peygâr-ı 'adû
753. **ol:**
Gazel 244
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Kopup yek-ser yerinden serviler düşdü ayağına
4. Ħurâmân eyledikçe ol dil-ârâ gülsitân içre
754. **ol:**
Gazel 245
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Bir zamân şöhbet ederken 'âşik ol maĥbûb ile
2. Şimdi ħasret-dîde ħayfâ söyleşir mektûb ile

755. **ol:**
Gazel 248
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Bu gün de ħâşıl aĥşam oldu ol meh etmedi teşrif
8. Ümîd-i diden-i ruĥsârı yârîñ kaldı ferdâya
756. **ol:**
Gazel 249
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Seyâĥatkâr-ı mülketsin ser-â-ser kâkül-i yâri
8. Görürseñ ey gönül ol baĥt-ı vâruna selâm eyle
757. **ol:**
Gazel 250
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Da'vet etsek ol gözü şehbâzı bir mümtâz ile
2. Avla derlermiş meşeldir ğah bâzı bâz ile
758. **olsa:-sa**
Gazel 251
Mısra: 4
Bulunmak.
3. Firĥat-i yâr ile bîmâr olan dil-şudeniñ
4. Çäre-sâz olmaya derdine Felâṭun olsa
759. **olsa:-sa**
Gazel 251
Mısra: 6
Olmak.
5. Baĥtdır ĥalka şatan cümle metâ'-ı suĥanı
6. Kim alır yoĥsa kelâmîñ dür-i meknûn olsa
760. **olsa:-sa**
Gazel 251
Mısra: 10
Olmak.
9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâlî Sâlim
10. Nola kim nâmı bu şehriñ Tarab-efzûn olsa
761. **ol:**
Gazel 252
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.
5. Alıp âĝûşa çekseñ sîneye ol verd-i ra'nâyı
6. Ħasedden dâĝ dâĝ olsa derûnu lâlezârın da
762. **olmayacak:-ma, -yıcak**
Gazel 256
Mısra: 6
Bulunmak.
5. 'Âşik o durur eyleye her derde taĥammül
6. Bâr olmayıcak ermeye dil ni'met-i yâre
763. **ol:**
Gazel 257
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Merâmîñ nâz ise ey baĥt-ı nâ-râmım kusûr etme
6. Kitâb-ı naĥveti ol ĥüsnüne maĝrûrdan başla

764. **ol:**
Gazel 259
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Neden böyle açılmaz goncaveş ol fem baña luţf et
8. Açıl rāz-ı derünüñ şaklama ey meh-likā söyle
765. **ol:**
Gazel 260
Mısra: 5
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
5. Berāt ile dediler mālİK oldu hüsN ü āna ol
6. Gören tuğrā-yı ebrūsun haţ-ı 'ālī-nişān içre
766. **ol:**
Gazel 260
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. Ruḥunda ol haţı şanmañ müşİR-i remz-i istişkāl
10. Nigāh etmekdedir 'uşşāka 'ayn-ı imtiḥān içre
767. **ol:**
Gazel 261
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.
5. Kōmaz 'aklı taḥayyül etmege ol ğamzesi anıñ
6. Bakılsa dīde-i inşāf ile ol gözler ādemde
768. **ol:**
Gazel 261
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Kōmaz 'aklı taḥayyül etmege ol ğamzesi anıñ
6. Bakılsa dīde-i inşāf ile ol gözler ādemde
769. **olmaya:-ma, -ya**
Gazel 261
Mısra: 11
Nail olmak.
11. Ola pā-būsufā şāyeste eller olmaya Sālim
12. Sezā-yı cūd u iḥsāmı bu mudur resm-i Ḥātem'de
770. **ol:**
Gazel 262
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Teraḥḥum eylesin gāhī yeter öldürdü 'uşşākı
6. Naşihat kıl şehā ol ğamze-i fettāne düşdükçe
771. **ol:**
Gazel 263
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.
1. Çü vaşşāf eyledi vaşf-ı bünāğüş-ı dil-i zāre
2. Kulakdan 'aşık oldu ol meh-i tābāna bī-çāre
772. **oldu:-du**
Gazel 263
Mısra: 6
Olmak.

5. Ümid-i ḥāk-i pāyıyla leked-küb-ı ğamım şimdi
6. Kadem-rencide kılmaz oldu bilmem noldu dil-dāre
773. **ol:**
Gazel 264
Mısra: 2
O, üçüncü tekil şahıs zamiri || Aşğın gönlü.
1. Dil-i zārım benim devr edeli mey-ḥāne mey-ḥāne
2. Gezer oldu şehā dillerde ol bīgāne bīgāne
774. **ol:**
Gazel 266
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Zīb-i destār mı olurdu gonca tek ol nazm-ı pāk
4. Ma'ni-i rengini ger maḳbül-i cānān olmasa
775. **olmasa:-ma, -sa**
Gazel 266
Mısra: 14
Olmak.
13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nā'il goncalar
14. Bülbülün kārı hemişe Sālim efgān olmasa
776. **ol:**
Gazel 270
Mısra: 9
O, işaret sıfatı.
9. Görünmez oldu Sālim ol perī biz rağbet etdikçe
10. Ser-i küyunda ḳaldık 'Abdiyā bī-hüde da'vetde
777. **ol:**
Gazel 271
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. 'Adūlar ḥārveş şayd etmede ol verd-i ra'nāyı
4. Hezārāsā benim virdim fiġān olmaḳda gitdikçe
778. **oldur:-dur**
Gazel 272
Mısra: 14
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
13. Seng-i ta'n-ı düşmene bakmaz reh-i ma'sūḳda
14. 'Aşık oldur kim ola pūr-yāre Allāh 'aşkına
779. **ol:**
Gazel 273
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Haţ-ber-āverde olaldan berü ol cānāne
4. Cümleden baña güzel gelmede Kāġıd-ḥāne
780. **ol:**
Gazel 273
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.
5. Varaḳ-ı vaşf-ı ruḥun 'arz edelim cānāne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervişāne
781. **olduğu:-duk, -u**
Gazel 273

- Mısra: 13
Bulunmak.
13. Der-i cânānda ne sihr olduğu hep nā-ma'lüm
14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermāne
782. ol:
Gazel 274
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Raķibiñ ol mehe halka-be-güş idiklerini
4. Toķundu bād-ı şabādan gece kulagımıza
783. ol:
Gazel 274
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.
7. Olurdu rütbe-i sūz u güdāzımız ma'lüm
8. Nazar edeyidi ol mihr-i cihān dāgımıza
784. ol:
Gazel 276
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bālā yoğidi
2. O bezimgāhda aślā ğam-ı ferdā yoğidi
785. ol:
Gazel 276
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. 'Ālem ol 'ālem idi noķta ser-ā-beste idi
4. Kalem-i nādire-perdāzda imlā yoğidi
786. ol:
Gazel 276
Mısra: 25
O, işaret sıfatı.
25. 'Ālem ol 'ālem-i vaħdet idi Sālim anda
26. Güft ü gūy-ı keder ü renci-i ğavġā yoğidi
787. ol:
Gazel 279
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Geçip Mısr-ı dile şeh oldu çün ol Yūsuf-ı sānī
2. Hıta-ı rüyuna bend oldum mişāl-i pīr-i Ken 'ānī
788. ol:
Gazel 280
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Metā'-ı hüsne bakmazken bu dem ol hvāce-i 'uşşāk
8. Geçirdi nev-ķumāş-ı hüsünü endāzelendirdi
789. ol:
Gazel 281
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.
3. Olsam ne 'aceb eşk-i revānım gibi pā-māl
4. Gözden beni ol şüh-ı sitemkäre düşürdü
790. ol:
Gazel 283

- Mısra: 3
O, işaret sıfatı.
3. Vāķif olsaydı melāl-i dile ol şāh-ı hüsün
4. O gedā 'āşık-ı nā-çāra kerem eyler idi
791. ol:
Gazel 283
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.
7. Va'de kılsa gece gelmeklige ol māh bize
8. Reh-güzārını göñül şubha deġin bekler idi
792. ol:
Gazel 284
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Ğam-ı hicri baña ol māh-ı tābānı unutturdu
2. Melāl-i hātırım cânān deġil cānı unutturdu
793. ol:
Gazel 286
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Ne dem ol kaşı ya ile zarūri iftirāk oldu
2. Firāk-ı ķāmetiyle ķaddimiz mānend-i tāk oldu
794. oldu:-du
Gazel 286
Mısra: 1
Olmak.
1. Ne dem ol kaşı ya ile zarūri iftirāk oldu
2. Firāk-ı ķāmetiyle ķaddimiz mānend-i tāk oldu
795. olan:-an
Gazel 286
Mısra: 3
Olmak.
3. Hısār'ın neyleyim sensiz olan zevķın baña şimdi
4. Şehā her bir kirası resm-i dāġ-ı iştiyāk oldu
796. ol:
Gazel 288
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.
1. Sürdü çıkardı tırradan ol māh dilleri
2. Yandı kül oldu dilleri ķaldı ķonaķ yeri
797. oldu:-du
Gazel 291
Mısra: 1
Olmak.
1. Ser-i zūlfūñ dil-i bī-çāreye cāy-ı şafā oldu
2. Göñül dūr olmuyor senden ne olduysa baña oldu
798. olduysa:-du, -ysa
Gazel 291
Mısra: 2
İstenmeyen şeylerin gerçekteşmesi, acı çekmek.
1. Ser-i zūlfūñ dil-i bī-çāreye cāy-ı şafā oldu
2. Göñül dūr olmuyor senden ne olduysa baña oldu
799. oldu:-du
Gazel 291

Mısra: 2
Olmak || İstenmeyen şeylerin gerçekleşmesi, acı çekmek.

1. Ser-i zülfüñ dil-i bî-çäreye cäy-ı şafâ oldu
2. Göñül dür olmuyor senden ne olduysa baña oldu

800. **oldu:-du**
Gazel 291
Mısra: 8
Bulunmak.

7. Buyur teşrif-i gülşen eylemez misin benim cânım
8. Derün-ı sinede her meyve-i bāğ-ı vefâ oldu

801. **ol:**
Gazel 292
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.

1. Da'vet etdik bezme ol hürşid-i raḥşān gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben ḥāke cânān gelmedi

802. **ol:**
Gazel 292
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.

3. Tire-baht imiş ümüdüm gibi kâşānem benim
4. Şubḥa dek bakdık bu şeb ol mäh-ı tábān gelmedi

803. **ol:**
Gazel 292
Mısra: 8
O, işaret sıfatı.

7. Dide-düz-ı intizār etdi bizi nerkis gibi
8. Noldu āyā bāğa ol serv-i ḥurāmān gelmedi

804. **ol:**
Gazel 293
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.

9. Hāledir zann eylerim āğūşumu Sālim hemān
10. Ben der-āğūş eyledikçe ol meh-i tábānımı

ol dem:
1. **ol dem:**
Diğer 9
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman.

47. Kanı ol dem ki meclisiñde şebān
48. Cem' olup şem'ine bütün yārān

ol demde:
1. **ol demde:-de**
Diğer 3
Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O vakit, o zaman.

51. Ḥaṭ-ı ruḥsārīñ ile dil ki ola cilve-nümā
52. Açılır gül gibi ol demde benefşe cânā

ol gün:
1. **ol gün:**
Rübai 4
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O gün || Maḥşer günü.

3. Maḥşerde giribānıñı sen kırtaramazsın
4. Ol gün seni elbetde bulur 'āşık-ı şeydā

2. **ol gün:**
Kaside 13
Mısra: 109
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O gün.

109. Āfītāb-ı şevketiñ ol gün ki nūr-efşān olur
110. Mihr-i rüyüñ kâ'ināta eyledi bess-i ziyā

ol kadar:
1. **ol kadar:**
Kaside 25
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.

51. Senāñı ol kadar vird eyledim kim baña gelmez hiç
52. Du'ā-güy-ı devām-ı devletiñ olmağdan istifā

2. **ol kadar:**
Gazel 60
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o ölçüde.

11. Hüsn-i ḥaṭṭıñ ol kadar efzün durur etse murād
12. Behcet-i hüsnünde Sālim nüshalar te'lif eder

ol ki:
1. **ol ki:**
Gazel 83
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki.

5. Ğarḳ eder fülk-i dilin baḥr-i ğumüm-ı çarḥda
6. Rüzgārdan ol ki ey dil himmet ümmidindedir

ol kim:
1. **ol kim:**
Gazel 83
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki.

1. Dehr-i dün-meşrebden ol kim devlet ümmidindedir
2. Güyyā zehr-ābdan ḥāşıyyet ümmidindedir

2. **ol kim:**
Gazel 83
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki.

11. İntizār āteşlerine yansın ol kim Sālimā
12. Bir periyi ḥānesine da'vet ümmidindedir

3. **ol kim:**
Gazel 112
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki.

7. Haṭṭ-ı şerîfîñ eyler imiş nüṣḥa-i şifâ
8. Ol kim firâk-ı hicr ile tâb-ı tebindedir

4. **ol kim:**

Gazel 263

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ki.

7. Benim ol kim suṭür-ı nazm-ı pāk-i bî-nazîrimle
8. Temedduḥ eylese şâyeste tûṭî-i şeker-ḥvâre

ol mertebe:

1. **ol mertebe:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O derece, çok fazla.

101. Şeb de ol mertebe behcetde idi
102. O kadar zîbiş ü zînetde idi

ola:

1. **ola:**

Kaside 1

Mısra: 1

Olmak.

1. Ola dergâh-ı Haḫḫa şubḥ u mesâ
2. Hamd ü şükr ü şenâ-yılâ-yuḫşâ

2. **ola:**

Gazel 163

Mısra: 1

Diyeğim.

1. Kimde kudret var ola vuşlat-ı dil-dâra şefî
2. Bülbül erbâb-ı çemenzârı ne eyler taşdı

olan:

1. **olan:**

Gazel 177

Mısra: 4

Var olan, bulunan.

3. Dirîğ şekl-i kıyâs-ı vefâyı nakz etdi
4. Neticesi bu mu idi olan ḥuḫûkumuzun

2. **olan:**

Gazel 178

Mısra: 9

...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

9. Sâlim bize her şâ'ir olan etmeye tanzîr
10. Mümkün mi ede bâz ile bâzîçe be-her dik

olaydı:

1. **olaydı:**

Gazel 268

Mısra: 8

Olsaydı, mümkün olsaydı.

7. Reh-i vişâliñe 'âşık olurdu biñ päre
8. Metâ'-ı vaşlı alınmak olaydı päre ile

olmak:

1. **olmak:**

Kaside 15

Mısra: 5

Olmak.

5. Meger ki zâtiña vaşf-ı muḫaddem olmak imiş
6. Zuhûr-yâfte olmakda ḥikmet-i şevket

olmak gerek:

1. **olmak gerek:**

Gazel 179

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmalı.

11. Pertev-i mihr-i kerem 'uşşâka te'sir etmiyor
12. 'Älem-i endişemizde ol vücüd olmak gerek

2. **olmak gerek:**

Gazel 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmalı.

7. Bâğ-ı ḥüsnün her boyu servine bakmam dil-berin
8. Zülfü sünbül rüyu gül çeşmi kebüd olmak gerek

olmaz:

1. **olmaz:**

Kaside 12

Mısra: 145

Yoktur.

145. Teşebbüs etmege zâtı kadar penâh olmaz
146. Ki ibtidâ aña vaz' oldu ḥazretin nûrı

2. **olmaz:**

Gazel 121

Mısra: 10

Olmaz.

9. Cihân bâğında öyle dil-rübâ var mıdır ey Sâlim
10. K'anın meftün u zârına gam-ı bîm-i raḫîb olmaz

3. **olmaz:**

Gazel 123

Mısra: 1

Mümkün değil.

1. Göñül ol bî-vefâ şehden recâmend-i vişâl olmaz
2. Ḥaḫîḫat-bîn olan pâ-bend-i fikr-i her-muḫâl olmaz

4. **olmaz:**

Gazel 123

Mısra: 4

Yoktur.

3. Bakıp taḫkîr etme peykerin rind-i mey-âşâmiñ
4. Şaḫın bundan kebîre zâhidâ vizr-i vebâl olmaz

5. **olmaz:**

Gazel 123

Mısra: 8

Olmaz.

7. Miyân-ı leşker-i ḫatdan kesilmez fitne çıkmaz tiğ
8. O ser-ḫad bir zamân olmaz ki hiç bî-İḫtilâl olmaz

6. **olmaz:**

Gazel 123

Mısra: 12

Yoktur.

11. Nihāl-i qaddiñe nola kıyāmet ser-fürü etse
12. Bu gülşende qadiñ gibi nihāl-i bî-misāl olmaz

7. **olmaz:**

Gazel 125

Mısra: 1

Yoktur.

1. Dil-i bî-kayd-ı 'aşıkda hevā-yı i'tibār olmaz
2. O mir'āt-ı muşaffā pāy-māl-i her-ğubār olmaz

8. **olmaz:**

Gazel 125

Mısra: 6

Uygun olmaz.

5. Neden sākī bize çāh-ı zekanla imtinān etmek
6. Tehi sāgarla bezm-i meyde hergiz iftiḥār olmaz

9. **olmaz:**

Gazel 125

Mısra: 8

Olmaz.

7. Dil-i mecrūha ğamzeñ her nighde biñ 'itāb eyler
8. Niğāh-ı 'ōzr-ḥvāha bundan a'lā i'tizār olmaz

10. **olmaz:**

Gazel 125

Mısra: 12

Yoktur.

11. Hemīn gird-āb-ber-gird-āb-ı şad gamdır yem-i firqat
12. Bu yolda keşti-i şabra muvāfiq rüzgār olmaz

11. **olmaz:**

Gazel 142

Mısra: 1

Uygun olmaz.

1. Neler çekdi gönül küyuñda ağıyāra demek olmaz
2. Raqīb-i dūna 'aşık sırr-ı 'aşkı söylemek olmaz

12. **olmaz:**

Gazel 142

Mısra: 2

Uygun olmaz.

1. Neler çekdi gönül küyuñda ağıyāra demek olmaz
2. Raqīb-i dūna 'aşık sırr-ı 'aşkı söylemek olmaz

13. **olmaz:**

Gazel 142

Mısra: 4

Mümkün değil.

3. Melāhatle hemīn pürdür kerem vādisi 'ālemde
4. Nemekzār-ı keremden her ne kıpsa bî-nemek olmaz

14. **olmaz:**

Gazel 142

Mısra: 6

Uygun olmaz.

5. Nedir āyā murādı cerb-i şirinine sir olduk
6. Dil-i āzādeniñ bî-hüde düşünmın yemek olmaz

15. **olmaz:**

Gazel 142

Mısra: 10

Uygun olmaz.

9. Yine bir luḫfa mebnī eylemişdir ğālibā Sālim

10. O şūḫ 'aşıkların bî-hüde tekdīr eylemek olmaz

16. **olmaz:**

Gazel 176

Mısra: 6

Mümkün değil.

5. Bir çap eder elbette saña ğamze inanma

6. Olmaz hele ol ğamzesi tatara çapıldık

17. **olmaz:**

Gazel 181

Mısra: 3

Mümkün değil.

3. Dil rehā-yāb olmağ olmaz piçiş-i mergülünden

4. Rişte-i cāndır ser-ā-pā ğuşe-i ğisūlarıñ

18. **olmaz:**

Gazel 199

Mısra: 5

Mümkün değil.

5. Nā'il-i 'id-i vişāliñ olmağ olmaz her zamān

6. Bir zamān da rüze-dār-ı hicriñ olmağ niyyetim

19. **olmaz:**

Gazel 215

Mısra: 5

Mümkün değil.

5. Ne keyfiyyetdir işrāb eylemek olmaz mey-i 'aşkı

6. Hele bir sāgarın şabr-ı felāket-dide nüş etsin

20. **olmaz:**

Gazel 225

Mısra: 5

Mümkün değil.

5. Cāme-ḥvāba girmek olmaz sen şeh ile 'aşkıñ

6. Penbeniñ āteşle oynu olmaz ey şūḫ-ı cihān

21. **olmaz:**

Gazel 237

Mısra: 2

Mümkün değil.

1. Vaşlıñ ile nā-kām gönül kāmver olsun

2. Olmaz deme luḫf eyle bu nāziñ yeter olsun

olmaz mı:

1. **olmaz mı:**

Tarih 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olmaz mı! Elbette olur!.

3. Şafā-yı dā'imisi 'adne telmīḫ etse olmaz mı

4. Mücessem naqş her dem tāze-i pür-zīb ü şād-ābı

olsun:

1. **olsun:**

Gazel 126

Mısra: 8

Bile.

7. Künc-i 'uzletde nişiniz merhamet kıl sevdiğim
8. Güşe-i çeşmiñle olsun bir nigâha kâ'iliz

olur mu:

1. **olur mu:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olur mu? Mümkün mü hiç ?.

71. Cihânda 'aşkın eyüsi olur mu
72. Velikin ehveni nisbetle tâlib

2. **olur mu:**

Gazel 230

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olur mu? Mümkün mü hiç ?.

1. Kişi re'yiyle dūr olmak olur mu dil-sitânından
2. Ya âdem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cânından

on altı:

1. **on altı:**

Lugaz 3

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

On altı.

37. Ne o zerrîn külâh başında
38. Güyiyâ kim on altı yaşında

onlar:

1. **onlar:**

Diğer 9

Mısra: 83

Üçüncü çoğul şahıs zamiri.

83. Onlar etdikçe böyle hep tekdir
84. Dağı berter edip aña tevķir

2. **onlar:**

Müfret 72

Mısra: 2

Üçüncü çoğul şahıs zamiri.

1. Müdâhin zann ederdim gâ'ibâne medh-i vaşşâfi
2. Yüzün gördükde onlar da kuşur etdiğini bildim

oñulmaz:

1. **oñulmaz:**

Gazel 258

Mısra: 2

Şifa bulmaz, çâresiz.

1. Yeter ey lüle-ğad dâğ-ı derûnum pârelendirme
2. Oñulmaz zahmımı hicriñle yine yârelendirme

ora:

1. **orada:-da**

Gazel 289

Mısra: 4

İşaret zamiri, orası.

3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ
4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

orta:

1. **ortada:-da**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 77

Meydanda, görünür halde.

77. Yâd ola ortada gâhice meyân

78. Geh ağızlarda geze la'l ü dehân

ortadan kalksa:

1. **ortadan kalksa:-sa**

Gazel 193

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak, gitmek.

5. Meclis-i meyde otursağ kalksa ortadan hiccâb

6. Baña būs etmege verseñ geh ayag u gâh el

ortalğ:

1. **ortalğ:-ı**

Tarih 3

Mısra: 114

Ortalğ || Savaş Meydanı.

113. Zülmet-i küfrü tebâşir-i himem ede beyâz

114. Kese seyf ortalğı kalmaya şübhe kaç'â

ortaya düşdü:

1. **ortaya düşdü:-dü**

Diğer 9

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, bilinmek.

57. Yandı âhir miyâne-i helvâ

58. Düşdü ortaya âteş-i sevdâ

ortaya gele:

1. **ortaya gele:-e**

Kaside 3

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, meydana gelmek.

87. Fiğân ol gün gele ortaya mizân

88. Nic'etsin n'eylesin bi-çâre insân

2. **ortaya gele:-e**

Kaside 3

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek, ortaya çıkmak, oluşmak.

89. Fiğân ol gün Şirât ortaya gele

90. Zünüb ehli cehennemlikde ola

otağa çıkdı:

1. **otağa çıkdı:-dı**

Tarih 3

Mısra: 129

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çadıra girmek.

129. Kırup alayını çıkdı o vezîr otağa

130. Kıldı teşyî' ser-â-ser 'ulemâ vü şulahâ

otur:

1. **oturup:-up**

Tarih 15

Mısra: 13

Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek.

13. Sürür ile oturup şâhibi anıñ Sâlim
14. Murâdı üzre şafâdan müdâm hând etsin

2. **otura:-a**

Kaside 24

Mısra: 34

Bir makama atanmak.

33. Ne demektir ki Sitanbul'a gele bir âşaf

34. Mührü ala otura şoñra ola nâs-ı habîr

3. **oturmaklıqda:-mak, -lık, -da**

Müfret 83

Mısra: 1

Oturmak.

1. Oturmaqlıqda kalkmaqda hacâlet el verir yek-ser

2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmak 'alil olmak

4. **otursağ:-sağ**

Gazel 193

Mısra: 5

Oturmak.

5. Meclis-i meyde otursağ kalksa ortadan hicâb

6. Baña bûs etmege verseñ geh ayag u gâh el

otuz iki:

1. **otuz iki:**

Lugaz 2

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Otuz iki || Satranç oyunu başlangıcında taşların yer aldığı kare sayısı.

17. Her biriniñ otuz iki iklim

18. Güyiyâ oldu destine teslîm

ovna:

1. **oynar:-r**

Tarih 1

Mısra: 13

Oynamak || Gece ve gündüzün arka arkaya gelişi, güneş ve ayın gökyüzünde belirmesi.

13. İki top ile oynar sürgehde

14. Birin gündüz birini gece gerdün

2. 2. 18. 'Ö/Ö

ögün:

1. **ögünür:-ür**

Tarih 3

Mısra: 24

Övünmek.

23. Bu havâdisle cinân içre be-her-mağşûra

24. Hüriyâna ögünür ise sezâdır şühedâ

2. **ögünür:-ür**

Kaside 35

Mısra: 64

Övünmek.

63. Şâ'irân dehre nola lâzım olursa yek-ser

64. Şâ'irânla ögünür künbed-i minâ her bâr

öldür:

1. **öldür:**

Müfret 2

Mısra: 1

Öldürmek || Sevgilinin aşığına kötü davranması.

1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevr et gerek lutf et

2. Seniñ cân ü gönülden 'aşığıñdır Sâlim-i şeydâ

2. **öldürür:-ür**

Müfret 56

Mısra: 2

Bir canlının hayatına son vermek.

1. Bu kinedârgeh-i rakîb-i cihânda âdem

2. Ya öldürür ya ölür rezmgâh-ı düşmende

3. **öldürür:-ür**

Gazel 158

Mısra: 3

Öldürmek || Çok üzme.

3. Geh itâbıñ geh nigâhıñ öldürür 'uşşâkıñı

4. Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz halâş

4. **öldürdü:-dü**

Gazel 262

Mısra: 5

Öldürmek || çok üzme, perişân etmek.

5. Terahhum eylesin gâhî yeter öldürdü 'uşşâkı

6. Naşîhat kıl şehâ ol gamze-i fettâne düşdüğe

ölmek:

1. **ölmege:-e**

Gazel 23

Mısra: 4

Ölmek.

3. Remz-i mevtü'dan hayât-ı câvidânî fehm edip

4. Ölmege cânlar verir cism-i nizârımda hayât

2. **ölmek:**

Gazel 113

Mısra: 6

Ölmek.

5. Ağyar-ı dünu eyleyip ihyâ-yı şohbetiñ

6. Ben künc-i gamda derd ile ölmek revâ mıdır

'ömr:

1. **'ömrü:-ü**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 204

Hayat, yaşama süresi.

203. Kendüye vaq'ı eyleyip 'âdet

204. 'Ömrü oldukça görmez ol râhat

2. **'ömrünü:-ün, -ü**

Tarih 1

Mısra: 46

Hayat, yaşama süresi.

45. Na'im-i Haqq edip perverde-i feyz

46. Ede her birinin 'ömrünü ezfün

3. **'ömrü:-ü**

Diğer 8

Mısra: 50

Hayat, yaşam süresi.

49. Bir gedâ olsa lutfuña mu'tad

50. 'Ömrü oldukça olur ol dil-şad

4. 'ömrümüz:-ümüz

Kaside 10

Mısra: 442

Hayat, yaşam süresi.

441. Nefs-i bed-ıyne kendi kârında

442. 'Ömrümüz cü gibi güzârende

5. 'ömrünü:-ün, -ü

Kaside 16

Mısra: 83

Hayat, yaşam süresi.

83. Devlet ü 'ömrünü efvün ede dâ'im Mevlâ

84. Fahr ede cüd u şehâsıyla be-her câ bülbül

6. 'ömrünü:-ün, -ü

Kaside 18

Mısra: 121

Hayat, yaşam süresi.

121. Şevket ü 'ömrünü efvün ede dâ'im Mevlâ

122. Be-ħağ-ı mühr-i nübüvvet be-ħağ-ı sırr-ı Resül

7. 'ömrünü:-ün, -ü

Tarih 22

Mısra: 18

Hayat, yaşama süresi.

17. Şevkıla dâ'im edip zevk u şafâsın efvün

18. Devletin eyle mezîd 'ömrünü yâ Rabb tavîl

8. 'ömr:

Kaside 22

Mısra: 146

Hayat, yaşam süresi.

145. Zâtıñ 'izzetle ber-devâm olsun

146. 'Ömr ü devletle müstedâm olsun

9. 'ömrü:-ü

Kaside 26

Mısra: 46

Hayat, yaşam süresi.

45. Ğağ bilir böyle vezîriñ Ğapusunda Ğâsıl

46. 'Ömrü olduĞa kul olsa eger insân sezâ

10. 'ömrünü:-ün, -ü

Kaside 27

Mısra: 65

Hayat, yaşam süresi.

65. 'Ömrünü devletini Ğağğ ede anıñ efvün

66. Zâtını sâlim ede cümle kederden Mevlâ

11. 'ömrüm:-üm

Gazel 241

Mısra: 7

Hayat, yaşam süresi.

7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firâkıñ ile sulţânım

8. Dükenez kâkülüñ fikri 'aceb tül-i emeldir bu

'ömr-i 'azîzim:

1. 'ömr-i 'azîzim:-im

Diğer 4

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce, muhterem ömür.

89. Geçmedin 'ömr-i 'azîzim ya'nî

90. Ğacı Sâlim ede Allâh beni

'ömr-i insân:

1. 'ömr-i insân:

Kaside 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanın ömrü, ömür uzunluğu.

25. Ger olsa Nüh deñlü 'ömr-i insân

26. Edâ-yı şükr-i islâma ne imkân

ön:

1. önünde:-ü, -nde

Diğer 10

Mısra: 62

Huzurunda, önünden, öñü sıra.

61. Ederdi mantıĞa nuţkun ser-â-sere perde

62. Öñünde bahşge gelince hele 'Alî Sînâ

2. önünde:-ün, -de

Gazel 23

Mısra: 14

Huzurunda, önünden, öñü sıra.

13. Ğâle ermekse murâdıñ Sâlimâ kâli koyup

14. Mürşid-i kâmil önünde varlıĞıñ ardına at

önünce:

1. önünce:

Kaside 17

Mısra: 64

Huzurunda, önünden, öñü sıra.

63. Derinde Ğâve'ye ceb-Ğâne Ğidmeti düşmez

64. Sezâ olursa Ferîdün önünce mîr-i 'alem

2. önünce:

Tarih 24

Mısra: 18

Huzurunda, önünden, öñü sıra.

17. Ğân AĞmed-i encüm-sipâh kim kıla nâgeh 'azm-i râh

18. Fevz ü zafer çün mihr ü mâh önünce zer-meş'al çeker

önüne koyup:

1. önüne koyup:-up

Kaside 5

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öñüne, ön tarafa almak.

25. Zen-i dünyâ koyup âyîne-i mâhı önüne

26. Cevher-i encüm ile kendi(yi) etdi zîbâ

öpmek:

1. öpmege:-e

Gazel 133

Mısra: 1

Öpmek.

1. Öpmege 'arız-ı gül-günunu tãkat gelmez

2. Göz göre âteşe el şunmaĞa cür'et gelmez

'örf:

1. **örfü:-ü**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 31

Âdet, eskiden beri gelen bir gelenek || Alışılmış ve bilinen bir şey.

31. İştlâh ile 'örfü ser-tâ-pâ

32. Hayretinden ederdi nâ-peydâ

ört:

1. **örterse:-er, -se**

Tarih 8

Mısra: 28

Üzerini kapatmak.

27. 'Arüs-ı şubha teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ

28. Nola kim al tutuk öterse çarha cümle-i âfâk

2. **örter:-er**

Gazel 182

Mısra: 3

Gizlemek, saklamak.

3. Komaz nakş-ı sümûñ şahrâda bile rûzgâr örter

4. Şu rütbe nâ-müsâ' iddir mezâk-ı tab'ı gerdünüñ

öte tursun:

1. **öte tursun:-sun**

Gazel 269

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Uzak dur-.

3. Ne kuşdur bülbül ey gönca bizimle nâlede bir mi

4. Öte tursun hele bizden hezârîñ bezm-i gülşende

öyle:

1. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 3

"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.

3. Öyle pākīze fetihdir ki hurūfundan anıñ

4. Etmede her biri bir ma'ni-i fâhîr imâ

2. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 7

"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.

7. Öyle pākīze fetihdir ki olunca zâhir

8. Pür-šanin eyledi âfâkı peyâmı her cā

3. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 9

"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.

9. Öyle pākīze fetihdir ki nazîr ü mişlin

10. Görmemiş kimse cihân içre ser-â-ser kaç'â

4. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 11

"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.

11. Öyle pākīze fetihdir gazavât-ı selefî

12. Etse mensî varak-ı hâtırardan cümle sezâ

5. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 13

"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.

13. Öyle pākīze fetihdir ki görenler tarzın

14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzere gazâ

6. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 35

Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.

35. Öyle bir pādīşeh-i 'âdil ü dānâdır kim

36. Çeşm-i âfâk anıñ görmedi mişlin hâşâ

7. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 37

Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.

37. Öyle şāhenşeh-i devrān ki debîr-i kudret

38. Etdi bu gūne anıñ vaşf-ı şerîfin imlâ

8. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 49

Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.

49. Öyle bir pādīşeh-i taht-ı sa'âdetdir kim

50. Dehşet-i nāmı ile olmada lertzān a'dâ

9. **öyle:**

Tarih 3

Mısra: 110

"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.

109. Re'yine oldu havāle seferiñ ahvālî

110. Nice isterse göre öyle mühimmât-ı veğâ

10. **öyle:**

Kaside 5

Mısra: 13

Öyle, o şekilde.

13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflāk

14. Nūr ile dolmuş idi rûz-ı münevverāsâ

11. **öyle:**

Kaside 5

Mısra: 43

O şekilde, tarzda.

43. Öyle bir eşheb-i nāzende-i tîz-revdir kim

44. Bir şitâb etse ğubārın göremez çeşm-i Hümâ

12. **öyle:**

Kaside 5

Mısra: 45

O şekilde, tarzda.

45. Öyle bir esb-i şabâ-sîret ü hûb-şüretdir

46. Ki rikâbına anıñ başmadı kimse hiç pā

13. **öyle:**

Kaside 5

Mısra: 47

Öyle, o şekilde.

47. Öyle bir eşheb-i nāzik ki anıñ akrānı

48. Bir dağı gelmeye bu köhne cihāna aşlâ

14. **öyle:**
Kaside 7
Mısra: **85**
O kadar, çok fazla.
85. Cürm ile zebânım öyle pür kim
86. 'Özr etmege hiç bahâne şıgmaz
15. **öyle:**
Tarih 10
Mısra: **61**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
61. Öyle maḥdüm-ı melek-ḥaşletdir
62. Vaşfı kim kâbil-i imkân olmaz
16. **öyle:**
Tarih 10
Mısra: **66**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
65. Haḫ ede kevkeb-i baḥtın 'âlî
66. Öyle bir mihr-i draḥşân olmaz
17. **öyle:**
Tarih 10
Mısra: **68**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
67. Haḫ-ı pâkin ede mes'ûd Ḥudâ
68. Öyle bir zât-ı suḥan-dân olmaz
18. **öyle:**
Kaside 10
Mısra: **188**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
187. Görmemişdi dü dîde-i dünyâ
188. Muntazam öyle kâmet-i bâlâ
19. **öyle:**
Kaside 10
Mısra: **223**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
223. Nice dediye çıktı öyle peyâm
224. Ser-güzeşt-i Zübeyr İbni 'Avâm
20. **öyle:**
Tarih 12
Mısra: **3**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
3. Öyle cây-ı kıt'a-i mevzündür
4. Kim aña bir dil-rübâ dense sezâ
21. **öyle:**
Tarih 12
Mısra: **5**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
5. Öyle câr u zenleri anîñ müdâm
6. Etmede düstâne 'arz-ı merḥabâ
22. **öyle:**
Kaside 13
Mısra: **41**
O kadar, çok fazla.
41. Öyle 'âlî-gevher-i kân-ı sa'âdet kim anîñ
42. Vaşf-ı pâkin yazdı bu güne debîr-i ḥoş-edâ
23. **öyle:**
Tarih 16
Mısra: **3**
Bu şekilde, böyle anlamlarına gelen işaret sıfatı.
3. Öyle cây-ı dil-güşâ-yı rûḥ-efzâ kim hemân
4. Görse Rıḫvân tarḫ-ı pâkin ḫaşr-ı cennetdir diye
24. **öyle:**
Kaside 18
Mısra: **108**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
107. Baḫr ü ber cevdet-i iḥsânîña sîr ü reyyân
108. Ni'metiñ öyle bahâr içre cihâna mebzûl
25. **öyle:**
Kaside 20
Mısra: **155**
O kadar, çok fazla.
155. Bâ-ḫuşûş öyle şâḫ-ı cüd-müyül
156. K'ola 'aşrında ma'rifet maḫbûl
26. **öyle:**
Kaside 24
Mısra: **39**
"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.
39. Ḥabbezâ öyle vezîr-i şeh-i Cem-câḫ-ı cihân
40. Cebhe-i devlete ancak o durur zîb-i münîr
27. **öyle:**
Kaside 28
Mısra: **27**
O kadar, çok fazla.
27. Öyle güyâ eyledi vaşfîñ beni gülzârda
28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istiğfâr eder
28. **öyle:**
Kaside 28
Mısra: **37**
"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.
37. Öyle bir zât-ı mükerremsin gören meh-rüyuñu
38. Geceler tâ şubḫ vaşf-ı pâkiñi tekrâr eder
29. **öyle:**
Kaside 29
Mısra: **5**
"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.
5. Öyle melce' ki odur maşdar-ı eltâf u kerem
6. Eylemiş Ḥaḫ anı envâ'-ı 'inâyâta maḫar
30. **öyle:**
Kaside 29
Mısra: **41**
"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.
41. Öyle bir zât-ı mükerremsin eyâ kân-ı kerem
42. Oldu ser-cümle cihânyâna vücûduñ meḫar
31. **öyle:**
Kaside 32
Mısra: **27**
"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.
27. Öyle bir zât-ı hünermend-i melek-ḫaşletdir
28. Ki 'adilin göremez bir daḫı çeşm-i dünyâ

32. öyle:

Gazel 65

Mısra: 2

O şekilde, tarzda.

1. Bî-kesâni nola ihlâk etse âlâm u keder
2. Çarh öyle çarh mıdır kim etdiğin noğşân eder

33. öyle:

Gazel 118

Mısra: 6

O şekilde, ona benzer, onun gibi.

5. Sırışk-i çeşmimi âteş gelir kıyâs ederim
6. Derûn-ı dilde firâkıñla öyle hâlet var

34. öyle:

Gazel 121

Mısra: 9

O şekilde, ona benzer, onun gibi.

9. Cihân bâğında öyle dil-rübâ var mıdır ey Sâlim
10. K'anîñ meftûn u zârına ğam-ı bîm-i rağîb olmaz

öyle bir:

1. öyle bir:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu tarzda, bu şekilde.

139. Öyle bir hâle girdi kim dünyâ
140. Farq olunmaz e'âli vü ednâ

2. öyle bir:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu tarzda, bu şekilde.

25. Öyle bir vakt idi ol vakt-i sürûr
26. Kim zemîn oldu ser-â-pâ ma'mûr

öyle degildir:

1. öyle degildir:-dir

Gazel 267

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilindiği gibi değil || Anlatılması kabil değil.

1. Rûzgâr öyle degildir ki demek mümkün ola
2. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

2. öyle degildir:-dir

Gazel 267

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilindiği gibi değil || Anlatılması kabil değil.

1. Rûzgâr öyle degildir ki demek mümkün ola
2. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

3. öyle degildir:-dir

Gazel 267

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilindiği gibi değil || Anlatılması kabil değil.

3. Sorma benden hele ahvâl-i perîşân-ı dili
4. Bî-kârâr öyle degildir ki demek mümkün ola

4. öyle degildir:-dir

Gazel 267

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilindiği gibi değil || Anlatılması kabil değil.

5. Nice takrîr edeyim şive-i nâ-dîdesini
6. Şimdi yâr öyle degildir ki demek mümkün ola

5. öyle degildir:-dir

Gazel 267

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilindiği gibi değil || Anlatılması kabil değil.

7. Güle bülbül edemez derdini bir hoş i'lâm
8. Zağm-ı hâr öyle degildir ki demek mümkün ola

6. öyle degildir:-dir

Gazel 267

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilindiği gibi değil || Anlatılması kabil değil.

9. Saña Sâlim o fûsûn-sâzi nice ahladayım
10. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

özge:

1. özge:

Müseddes 2

Mısra: 9

Başkası, gayrı.

9. Harâb-ı 'aşkıña şîhhatden özge yok düşmen
10. Tabîbe söyle ki el çeksin ol belâ-keşden

2. özge:

Lugaz 2

Mısra: 30

Değişik, kendine has.

29. Câh u zevkı neşâta bādîdir
30. Özge menzildir özge vādîdir

3. özge:

Lugaz 2

Mısra: 30

Değişik, kendine has.

29. Câh u zevkı neşâta bādîdir
30. Özge menzildir özge vādîdir

özkes:

1. özkes:

Diğer 10

Mısra: 12

Kendisi.

11. Firāk-ı rûyuñ ile eyleyip hayâl müyuñ
12. Kudu derûnumu özkes ğamıñda kılca şehâ

özle:

1. özledim:-dim

Kaside 12

Mısra: 180

Özlemek, hasret duymak.

179. Benim ol münkesirü'l-bâl-i dühür-ı hasret
180. Ki özledim yine ehl ü 'iyâl-ı mehcûri

‘özü eder:

1. **‘özü eder:-er**

Kaside 8

Mısra: 193

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özrünü beyan etmek, özür dilemek.

193. Ne güne ‘özü eder āyā İlähi mahşerde

194. O hâti’in ki hacel-geşte-i evâmirdir

‘özü etmege:

1. **‘özü etmege:-e**

Kaside 7

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özrünü beyan etmek, özür dilemek.

85. Cürm ile zebânım öyle pür kim

86. ‘Özü etmege hiç bahâne şıgmaz

2. 2. 19. P

pā başmadı:

1. **pā başmadı:-ma, -dı**

Kaside 5

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak basmak.

45. Öyle bir esb-i şabā-siret ü hūb-şüretdir

46. Ki rikābına anıñ başmadı kimse hiç pā

pā-bend-i fikr-i her-muhāl olmaz:

1. **pā-bend-i fikr-i her-muhāl olmaz:-maz**

Gazel 123

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her olmaz fikri -kendine- ayakbağı etmek.

1. Göñül ol bî-vefā şehden recāmend-i vişāl olmaz

2. Haķıkat-bîn olan pā-bend-i fikr-i her-muhāl olmaz

pā-bend-i gird-āb-ı firāk oldu:

1. **pā-bend-i gird-āb-ı firāk oldu:-du**

Gazel 286

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık girdabına düşmek, tutumak.

5. Nola eşk-i revān deryā gibi cūş u hūrūş etse

6. Gamñıla fülk-i dil pā-bend-i gird-āb-ı firāk oldu

pā-beste:

1. **pā-beste:**

Gazel 276

Mısra: 19

Ayağı bağı || Bağı, bir şeye kayıtlı olmak.

19. Hükme pā-beste idi maķdem-i meşşā’iyyūn

20. ‘Azm-i gül-geşt-i cihān seyr ü temāşā yogıdı

pā-beste evleşem:

1. **pā-beste evleşem:-sem**

Gazel 183

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağını bağlamak, bağlamak.

5. Eylesem göñlüm nola pā-beste yāriñ zülfüne

6. Kim esir etdi dili hindü-yı hāli Aħmed’in

pā-best-i cihān olmağıle:

1. **pā-best-i cihān olmağıle:-ile**

Gazel 59

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyaya ayağı bağı olmak || Dünyanın etkisi altında olmak

5. Pā-best-i cihān olmağıle dūr tutulmaz

6. Sāye meh-i tābānna biğāne degildir

pā-būs:

1. **pā-būsuna:-un, -a**

Tarih 12

Mısra: 27

Ayak öpme.

27. Şu gibi aķardı cū pā-būsuna

28. Balsa idi ger çemenlerden rehā

pā-būsuna şāveste ola:

1. **pā-būsuna şāveste ola:-a**

Gazel 261

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- ayağını öpmeye nail olmak.

11. Ola pā-būsuna şāveste eller olmaya Sālim

12. Sezā-yı cūd u ihsāni bu mudur resm-i Hātem’de

pādāş-ı cevr eyler:

1. **pādāş-ı cevr eyler:-r**

Kaside 23

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek, acı çektirmek.

51. Dehān-ı ğonçayı seyli-i ğor pādāş-ı cevr eyler

52. Siler bīmiden eşk-i ‘andelīb-i zār u şeydāyı

pādişāh:

1. **pādişāhımdan:-ım, -dan**

Kıt'a 3

Mısra: 2

Sultan, padişah || Allah.

1. Luţf u ihsānını umarım ben

2. Ol kerem-kāni pādişāhımdan

2. **pādişāhıñ:-ıñ**

Kaside 8

Mısra: 19

Hükümdar || Hz. Muhammed.

19. O pādişāhıñ olanlar sezā-yı ikrāmı

20. Emīn-i gā’ iledir hem emīn-i ğatırdır

3. **pādişāha:-a**

Kaside 13

Mısra: 92

Sultan, padişah.

91. Senden evvel çünki ecdād-ı ‘izāmıñdan bu nām

92. Olmadı bir pādişāha zīb-i tāc-ı ıştıfā

4. **pādişāhım:-ım**

Kaside 13

Mısra: 95

Hükümdar || 1. Mahmud.

95. Pâdişâhim sende bu iğbâl-i rüz-efzûn ki var
96. İnşâa'llâh rub'-ı meskûna olur hükümüñ revâ

5. **pâdişâhimdan:-ım, -dan**

Kaside 15

Mısra: 41

Hükümdar || 3. Ahmed.

41. Mülâhazam bu ki şevketli pâdişâhimdan
42. Bilâda hüküm-resân oldu kuvvet-i şevket

6. **pâdişâha:-a**

Kaside 20

Mısra: 166

Hükümdar || 3. Ahmed.

165. Hâmdü li'llâh zamân-ı 'adl-âyîn
166. Böyle bir pâdişâha oldu qarîn

7. **pâdişâhûn:-ıñ**

Kaside 22

Mısra: 6

Hükümdar || 3. Ahmed.

5. Eshyânıñ keremde esbakıdır
6. Pâdişâhıñ vekil-i muṭlakıdır

8. **pâdişâhımız:-ımız**

Gazel 140

Mısra: 1

Padişah || *Sevgili*.

1. Zülfün tağıtdı rüyuna ol pâdişâhımız
2. Hep târ ü mâr etdi felek cilvegâhımız

9. **pâdişâh:**

Gazel 151

Mısra: 2

Padişah || *Sevgili*.

1. Kûl olmağa aña baña o mâh besdir bes
2. Bu kişver-i dile bir pâdişâh besdir bes

pâdişâhâ:

1. **pâdişâhâ:**

Tarih 1

Mısra: 89

Ey ulu Padişah || 3. Ahmed.

89. Keremkârâ hıdvâ pâdişâhâ
90. Eyâ zâti cihâna lutf-ı bî-çün

2. **pâdişâhâ:**

Kaside 2

Mısra: 81

Ey ulu Padişah || Hz. Muhammed.

81. Şefî'ü'l-müznibinâ pâdişâhâ
82. Eyâ şefkat-resân-ı ehl-i belvâ

3. **pâdişâhâ:**

Kaside 4

Mısra: 25

Ey ulu Padişah || Hz. Muhammed.

25. Şefî'ü'l-müznibinâ pâdişâhâ melce-i ḥalkâ
26. Eyâ ey ma'den-i lutf-ı 'amîm-i ḥazret-i Mevlâ

4. **pâdişâhâ:**

Kaside 6

Mısra: 77

Ey ulu Padişah || Hz. Muhammed.

77. Şefî'ü'l-müznibinâ pâdişâhâ melce'-i ḥalkâ
78. Eyâ feyziñle olan ḥâlet-efzâ şem' ü pervâne

5. **pâdişâhâ:**

Kaside 9

Mısra: 65

Ey ulu Padişah || Hz. Muhammed.

65. Şefî'ü'l-müznibinâ pâdişâhâ
66. Gürûh-ı ümmete lutf-ı İllâhâ

pâdişâh-ı 'akl-ı evvel:

1. **pâdişâh-ı 'akl-ı evvel:**

Tarih 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En akullı padişah || Sultan 3. Ahmed.

17. Odur ol pâdişâh-ı 'akl-ı evvel
18. Ki tedbiri ḥayâle sığmaz aşlâ

pâdişâh-ı 'âlem olsam:

1. **pâdişâh-ı 'âlem olsam:-sam**

Gazel 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın padişahı olmak.

7. Pâdişâh-ı 'âlem olsam zevk-yâb olmam yine
8. Yâr ile dil hem-'inân olmak durur maṭleb baña

pâdişâh-ı 'âlî-câh:

1. **pâdişâh-ı 'âlî-câh:**

Kaside 20

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makamı yüce olan padişah || 3. Ahmed.

33. Odur ol pâdişâh-ı 'âlî-câh
34. Eyleyip maḫzar-ı na'îmi İllâh

pâdişâh-ı ârzü:

1. **pâdişâh-ı ârzü:**

Gazel 132

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek padişahı.

7. Biz sipeh-sâlâr-ı ḥayl-i 'âşîkânız sevdiğim
8. Pâdişâh-ı ârzü destinden aldık rişemiz

2. **pâdişâh-ı ârzü:**

Gazel 132

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek padişahı.

7. Biz sipeh-sâlâr-ı ḥayl-i 'âşîkânız sevdiğim
8. Pâdişâh-ı ârzü destinden aldık rişemiz

pâdişâh-ı bahr ü ber:

1. **pâdişâh-ı bahr ü ber:**

Kaside 19

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denizin ve karanın padişahı. || Âlemin padişahı.

67. Şehensâh-ı memâlik pâdişâh-ı baħr ü ber k'etmiş
68. Bu güne ğebt evşâfin cihân ser-levh-i rüzgâre

pâdişâh-ı bî-akrân:

1. pâdişâh-ı bî-akrân:

Kaside 15

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz, dengi olmayan padişah || 3. Ahmed.

27. Şeh-i şehân-ı cihân pâdişâh-ı bî-akrân

28. K'aniñla devr-i zamân buldu 'izzet-i şevket

pâdişâh-ı bî-mu'âdil:

1. pâdişâh-ı bî-mu'âdil:

Tarih 4

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz Padişah || Sultan 3. Ahmed.

15. Yegâne pâdişâh-ı bî-mu'âdil

16. Ki şâhân dergesinde 'abd-i ednâ

pâdişâh-ı heft kişver:

1. pâdişâh-ı heft kişver:

Kaside 13

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi iklimin padişahı || 3. Ahmed.

45. Pâdişâh-ı heft kişver şehriyâr-ı baħr ü ber

46. Dâver-i hürşid-fer şâhenşeh-i nuşret-livâ

pâdişâh-ı hüsüne:

1. pâdişâh-ı hüsüne:-ün, -e

Müseddes 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sultanı || Sevgili.

21. Şerh edip hâl-i derûnum âh u feryâd eyledim

22. Ğamzelerden pâdişâh-ı hüsüne dâd eyledim

pâdişâh-ı işve:

1. pâdişâh-ı işve:

Gazel 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sultanı || Sevgili.

1. Zülf-i siyâhı rûyuna her şeb niķâb olur

2. Ol pâdişâh-ı işve ne ehl-i hicâb olur

pâdişâh-ı kerem-nihâd u cevâd:

1. pâdişâh-ı kerem-nihâd u cevâd:

Kaside 20

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliği huy edinmiş padişah || 3. Ahmed.

59. Odur ol şâh-ı mekrûmet-mu 'tâd

60. Pâdişâh-ı kerem-nihâd u cevâd

pâdişâh-ı levlākâ:

1. pâdişâh-ı levlākâ:

Kaside 8

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Levlâke padişahı "Levlâke levlak lema halaktül eflak: Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." hadis olduğu söylenen ifadedden ictibastur.

99. Resül-i muhteremâ pâdişâh-ı levlākâ

100. Saña kemâl-i şenâya dilim ne ķadirdir

pâdişâh-ı mülk-i hüsne:

1. pâdişâh-ı mülk-i hüsne:-e

Gazel 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesinin padişahı || Sevgili.

3. Sırışk-i çeşm ü müğânımla âha yazdırıp nâme

4. Derûnum pâdişâh-ı mülk-i hüsne 'arz-ı hâl eyler

pâdişâh-ı mülk-i istiġnâ:

1. pâdişâh-ı mülk-i istiġnâ:

Matla 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşve ülkesinin padişahı || Sevgili.

1. Ğaribân-ı maħabbetden nüvâzişkârını kesme

2. Amân ey pâdişâh-ı mülk-i istiġnâ amân eyle

pâdişâh-ı muzaffer:

1. pâdişâh-ı muzaffer:

Kaside 17

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zafer kazanan padişah || 3. Ahmed.

55. O pâdişâh-ı muzaffer ki dense lâyıķdır

56. Medîne-i ni'am-ı merħamet cihân-ı kerem

pâdişâh-ı pāk-haseb:

1. pâdişâh-ı pāk-haseb:

Kaside 20

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asaletli padişah || 3. Ahmed.

25. Odur ol pâdişâh-ı pāk-haseb

26. Tâyyibü'l-menķabe sûtüde-neseb

pâdişâh-ı rûy-ı cihân:

1. pâdişâh-ı rûy-ı cihân:

Kaside 20

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın padişahı || 3. Ahmed.

49. Odur ol pâdişâh-ı rûy-ı cihân

50. Revnaķ-efzâ-yı taħt-ı 'âlî-şân

pâdişâh-ı şeref-baħş-ı taħt-ı 'osmânî:

1. pâdişâh-ı şeref-baħş-ı taħt-ı 'osmânî:

Kaside 17

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Osmanlı tahtının şerefli sultanı || 3. Ahmed.

39. O pâdişâh-ı şeref-baħş-ı taħt-ı 'Osmânî

40. Ki buldu vaķt-i şerifinde râħatın 'âlem

pādişāh-ı serîr-i merhametâ:

1. **pādişāh-ı serîr-i merhametâ:**

Kaside 10

Mısra: 513

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey merhamet tahtının sahibi || Hz. Muhammed.

513. Pādişāh-ı serîr-i merhametâ

514. Çäre-perdâz-ı ehl-i ma'şiyetâ

pādişāh-ı tehemten-neberd:

1. **pādişāh-ı tehemten-neberd:**

Kaside 17

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yiğit, savaştı padişah || 3. Ahmed.

45. O pādişāh-ı Tehemten-neberd kim etse

46. Sa'adet ile rikāba rezimde vaz'-ı qadem

pādişeh:

1. **pādişeh:**

Tarih 1

Mısra: 59

Padişah || 3. Ahmed.

59. Yegāne pādişeh kim etdi hāmem

60. Şenāsin dilde böyle hırz-ı meknün

2. **pādişehiñ:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 62

Padişah || Hz. Muhammed.

61. Şad hezārān hicābı geçip ol şāh-ı cihān

62. Oldu menzilgehi ol pādişehiñ ev ednā

3. **pādişehsin:-sin**

Kaside 14

Mısra: 41

Hükümdar || 1. Mahmud.

41. Velî ibni velî bir pādişehsin

42. Sipihri saltanatda mihr ü mehsin

4. **pādişeh:**

Kaside 17

Mısra: 67

Padişah || 3. Ahmed.

67. O pādişeh ki zamānında cümle kām aldı

68. Gürüh-i ehl-i ma'ārif efāzıl-ı 'ālem

5. **pādişeh:**

Kaside 20

Mısra: 322

Padişah || 3. Ahmed.

321. Bulunur mu meger cihān içre

322. Böyle bir pādişeh şehān içre

pādişehā:

1. **pādişehā:**

Kaside 5

Mısra: 83

Ey Padişah || Hz. Muhammed.

83. Dāverā pādişehā şefkat ü ihsān-güherā

84. Ey olan menba'-ı luftu kerem ü cüd u şehā

2. **pādişehā:**

Kaside 18

Mısra: 79

Ey padişah || 3. Ahmed.

79. Dāverā pādişehā haşmet ü şevket-güherā

80. Ey olan her keremî hāvi-i aqtār-ı şümül

pādişeh-i 'ādil ü dānādır:

1. **pādişeh-i 'ādil ü dānādır:-dır**

Tarih 3

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Adil ve bilge padişah || Sultan 3. Ahmed.

35. Öyle bir pādişeh-i 'ādil ü dānādır kim

36. Çeşm-i āfāk anıñ görmedi mişlin hāşā

pādişeh-i bī-akrān:

1. **pādişeh-i bī-akrān:**

Tarih 3

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dengi olmayan, eşsiz padişah || Padişah 3. Ahmed.

39. Şāh-ı şāhān-ı cihān pādişeh-i bī-akrān

40. Hātemü'l-vaqt-i zamān şāhib-i zühd ü takvā

pādişeh-i bī-mu'ādil:

1. **pādişeh-i bī-mu'ādil:**

Kaside 17

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşsiz padişah || 3. Ahmed.

37. Cenāb-ı hāzret-i Sultān Ahmed-i Gāzī

38. Yegāne pādişeh-i bī-mu'ādil ü ekrem

pādişeh-i heft-iklīm:

1. **pādişeh-i heft-iklīm:**

Kaside 5

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yeryüzünün padişahı || Hz. Muhammed.

49. Binip ol esbe hemān pādişeh-i heft-iklīm

50. Vardı bir lahzada Akşā'ya o sultān-ı verā

pādişeh-i istitā'a:

1. **pādişeh-i istitā'a:**

Kaside 12

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kudret padişahı || Allah.

17. Qurunca pādişeh-i istitā'a divānı

18. Çalındı mebbe'-i büngāh-ı fıtratıñ şürı

pādişeh-i mülket-i cevāzirdir:

1. **pādişeh-i mülket-i cevāzirdir:-dır**

Kaside 8

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ruhsat ülkesinin padişahı || Her şeyi yazabilmesi bağlamında kalem.

59. Kālem ki pādişeh-i mülket-i cevāzirdir

60. Be-dest-bürdü bütün sāhil ü cezā'irdir

pādişeh-i mün'im:

1. **pādişeh-i mün'im:**

Kaside 18

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömert padişah 3. Ahmed.

65. Odur ol pādişeh-i mün'im ü 'ādil şeb ü rüz

66. Ki anıñ ni'meti olmağda cihāna mebzül

pādişeh-i pāk-edā:

1. **pādişeh-i pāk-edā:**

Tarih 3

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz, kusursuz söyleyişli padişah || Sultan 3.

Ahmed.

45. Mercî'-i şān u übühhet-eşer 'ālî-manzar

46. Şāh-ı memdüh-ı zafer pādişeh-i pāk-edā

pādişeh-i şāhib ü re'y ü pergār:

1. **pādişeh-i şāhib ü re'y ü pergār:**

Tarih 3

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru kararlar sahibi padişah || Sultan 3. Ahmed.

69. Odur ol pādişeh-i şāhib ü re'y ü pergār

70. Ki aña eyledi tedbiri musahhar Mevlā

pādişeh-i taht-ı sa'adetdir:

1. **pādişeh-i taht-ı sa'adetdir:-dir**

Tarih 3

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanat tahtının padişahı || Sultan 3. Ahmed.

49. Öyle bir pādişeh-i taht-ı sa'adetdir kim

50. Dehşet-i nāmı ile olmada lertzān a'dā

pādişehler pādişāhı:

1. **pādişehler pādişāhı:**

Kaside 3

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah.

77. Şerikiñ mümteni'dir yā İlāhî

78. Kerem kıl pādişehler pādişāhı

pā-fersüde olmaz:

1. **pā-fersüde olmaz:-maz**

Gazel 123

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağı aşınmak, ayağı incinmek.

9. Reh-i Mevlā'da pā-fersüde olmaz t̄alib-i vuşlat

10. Derünü sālikiñ vaqf-ı telāş-ı infî'al olmaz

pāk:

1. **pākdir:-dir**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 105

Güzel, mübarek, kutlu.

105. Tab'ı zırā ki pākdir gāyet

106. Güy-ı pāke hemin eder rağbet

2. **pāk:**

Tarih 3

Mısra: 1

Güzel, mübarek, kutlu.

1. Habbezā fetḥ-i hoş-âyende-zafer pāk gāzā

2. Levhaşa'llāh zihî kār-ı pesendide-nümā

3. **pākdir:-dir**

Lugaz 4

Mısra: 4

Güzel, mübarek, kutlu.

3. Ser ü pāyı yine zāhir olmaz

4. Pākdir dense de t̄ahir olmaz

4. **pāk:**

Kaside 8

Mısra: 35

Güzel, mübarek, kutlu.

35. Odur o pāk nebî kim kerîm ü eşfağdır

36. Derinde her kese ḥalince luḥfu ḥāzırdır

5. **pāk:**

Kaside 8

Mısra: 39

Güzel, mübarek, kutlu.

39. Odur o pāk nebî kim şenāsına kalemim

40. Hezār şevk u maḥabbet ile mübādirdir

6. **pāk:**

Kaside 18

Mısra: 93

Güzel, mübarek, kutlu.

93. Aşl u fer'in de hemin t̄ayyib ü pāk ü t̄ahir

94. Kim işitse şeref-i zātñ eder ḥüsn-i ḫabül

7. **pāk:**

Kaside 20

Mısra: 288

Güzel, mübarek, kutlu.

287. Dide-i 'ibret ile olsa nazar

288. Ḥurde bir zerde böyle pāk hüner

8. **pāk:**

Kaside 22

Mısra: 52

Güzel, mübarek, kutlu.

51. Eyleyip 'ilme rağbetin müzdād

52. Etdi bir pāk medrese bünyād

9. **pāk:**

Kaside 26

Mısra: 19

Güzel, mübarek, kutlu.

19. Odur ol pāk vezir-i melekiyyü'l-eṭvār

20. Ki 'adilin göremez bir daḫı çeşm-i dünyā

10. **pāk:**

Kaside 26

Mısra: 37

Güzel, mübarek, kutlu.

37. Odur ol pāk vezir-i ḥasenü'l-istinās
38. Ki der-i pāki ma'ārifle tolu ser-tā-pā

11. pāk:

Kaside 34

Mısra: 4

Güzel, mübarek, kutlu.

3. Döşendi şāh-ı nev-rūza firāş-ı atlas-ı ḥazrā
4. Şüküfeyle çemenler bir çiçekli pāk kemhādır

pāk oldu:

1. pāk oldu:-du

Tarih 24

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bir yerin düşmandan- temizlenmesi.

47. Olup Revān ma'mūr u şen pāk oldu hep burc u beden
48. Süprüldü çıkdı kal'adan ol zümre-i düzaḥ-makar

pāk olup:

1. pāk olup:-up

Gazel 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz olmak.

9. Dāmen-i Sālīm bu çirk-āb-ı emelden pāk olup
10. Eyle cūduñla müyesser maḫşadım yā Rab baña

pāk-dāmen:

1. pāk-dāmene:-e

Gazel 28

Mısra: 7

Temiz etekli, namuslu, affı.

7. Felek pāk-dāmene luḫf u mürüvvet eylemez hergiz
8. Naẓar-kerde-i çarḫ olmaga ma'yüb olmaga muḫtāc

pāk-dāniş:

1. pāk-dāniş:

Kaside 34

Mısra: 57

Mübarek alim || İsmail Paşa.

57. Odur ol pāk-dāniş kim ḥayāl-i şā'ib'i her bār
58. Ser-ā-pā deşt-gird-i 'ālem-i maẓmūn u ma'nādır

pāk-dehen:

1. pāk-dehen:

Kaside 26

Mısra: 35

Güzel konuşan.

35. Ḥikem-āmūz-ı suḥan pāk-dil ü pāk-dehen
36. Ḥāzin-i dürr-i 'Aden mu'teber-i ehl-i vefā

pāk-dil:

1. pāk-dil:

Kaside 26

Mısra: 35

Gönlü temiz.

35. Ḥikem-āmūz-ı suḥan pāk-dil ü pāk-dehen
36. Ḥāzin-i dürr-i 'Aden mu'teber-i ehl-i vefā

pāk-edā:

1. pāk-edādır:-dır

Diğer 4

Mısra: 61

Temiz söyleyiş, terennüm.

61. Ḥaḫ bu kim pāk-edādır Nā'il

62. Meclise rüh-fezādır Nā'il

pākīze:

1. pākīze:

Tarih 3

Mısra: 3

Mübarek, kutlu.

3. Öyle pākīze fetihdir ki ḥurūfundan anıñ

4. Etmeye her biri bir ma'ni-i fāḫir imā

2. pākīze:

Tarih 3

Mısra: 7

Mübarek, kutlu.

7. Öyle pākīze fetihdir ki olunca zāhir

8. Pür-ḫanin eyledi āfākı peyāmı her cā

3. pākīze:

Tarih 3

Mısra: 9

Mübarek, kutlu.

9. Öyle pākīze fetihdir ki naẓir ü mişlin

10. Görmemiş kimse cihān içre ser-ā-ser kaḫ'ā

4. pākīze:

Tarih 3

Mısra: 11

Mübarek, kutlu.

11. Öyle pākīze fetihdir gazavāt-ı selefi

12. Etse mensi varak-ı ḥāḫıradan cümle sezā

5. pākīze:

Tarih 3

Mısra: 13

Mübarek, kutlu.

13. Öyle pākīze fetihdir ki görenler tarzın

14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzere gazā

6. pākīze:

Tarih 3

Mısra: 17

Mübarek, kutlu.

17. Böyle pākīze gazā ḥaḫkına dense lāyık

18. Gecesi Ḳadr idi hem gündüzü 'id-ı azḫā

7. pākīze:

Gazel 76

Mısra: 12

Mübarek, kutlu.

11. Tolar ilhām-ı feyz-ā-feyz ile ş'i'rim benim Sālīm

12. Cebbinde o şūhuñ eylesem pākīze bir ta'bir

pālār eder:

1. pālār eder:-er

Kaside 28

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çatı direği haline getirmek || İyilik ve lütufları ayakta tutma, sürekli hale getirme.
35. Sakf-ı beyt-i cüda kim mi' mār-ı himmet çarhda
36. Eyler ise nahl-i lutfundan anıñ pālār eder

pāleheng:

1. **pālehengim:-im**

Diğer 11

Mısra: 42

Yular, dizgin.

41. Nār-ı hicre yanıp çü şekl-i çerāğ

42. Pālehengim derün-i sinede dāğ

pā-māl etdi:

1. **pā-māl etdi:-di**

Diğer 4

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayaklar altına almak, çiğnemek.

37. Görmeyelden meh-i ruhsarıñ bāl

38. Etdi zulmetkede-i ğam pā-māl

pā-māl kıldı:

1. **pā-māl kıldı:-dı**

Diğer 2

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak altında bırakmak || Perişan etmek.

51. Başka başka fırakı yārāñıñ

52. Beni pā-māl kıldı aħzāñıñ

pā-māl olsam:

1. **pā-māl olsam:-sam**

Gazel 281

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayaklar altında ezilmek.

3. Olsam ne 'aceb eşk-i revānım gibi pā-māl

4. Gözden beni ol şüh-i sitemkäre düşürdü

pā-māl olup:

1. **pā-māl olup:-up**

Kaside 22

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayaklar altında kalmak, çiğnemek.

89. Mevc-i deryā gibi olup pā-māl

90. Sāhil-i ğamda buldum izmihlāl

pā-māl-i cevri ü nāz etmekden:

1. **pā-māl-i cevri ü nāz etmekden:-den**

Gazel 238

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz ve cefa ile -aşığın gönünü- perişan etmek.

3. Dil-i zārı hemin pā-māl-i cevri ü nāz etmekden

4. Helāk etmek ise kaşdı bizi cānān şağ olsun

pā-māl-i gerd-i rāhını:

1. **pā-māl-i gerd-i rāhını:-ın, -ı**

Gazel 87

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yürüdüğü yolun tozu.

9. Bilirken Sālīmā pā-māl-i gerd-i rāhını yer yer

10. Bu güne 'aşıka cevri etmek ol mekkäre pek çokdur

pā-māl-i hāk-i gerd-i rāh olsak:

1. **pā-māl-i hāk-i gerd-i rāh olsak:-sak**

Gazel 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- ayağının altındaki toprağın tozu olmak.

3. Yolunda sāyeveş pā-māl-i hāk-i gerd-i rāh olsak

4. Yine ol ğonca-femden bir selām almak ne mümkündür

pā-māl-i rāh-ı 'aşkına:

1. **pā-māl-i rāh-ı 'aşkına:-ın, -a**

Gazel 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolunda ayaklar altında kalmak.

5. Pā-māl-i rāh-ı 'aşkına bunca sitem ile

6. Mağşudu cevri ü nāz degil de yā nedir

pā-māl-i hicrin:

1. **pā-māl-i hicrin:-in**

Gazel 85

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın altında çiğnenmiş - ayrılıktan kaynaklı horlanmış-

9. O Leyli añlamazken 'aşkıñ pā-māl-i hicrin

10. Beni bī-hüde Mecnūn eyleyip Sālīm 'aceb neyler

pā-māl-iñ olsun:

1. **pā-māl-iñ olsun:-sun**

Kaside 14

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayaklar altında ezilmek.

73. Cihān ser-keşleri pā-māl-iñ olsun

74. Felekler şıyt-ı iqbāl-iñle tolsun

pancar biçer gibi biçer:

1. **pancar biçer gibi biçer:-er**

Tarih 24

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Deyim**

Savaşta düşmanı bozguna uğratmak, rahat galibiyet kazanmak.

39. Birbirine vermiş hāzer ey rāfizi sad el-hāzer

40. Surh-ı seri bu sünniler pancar biçer gibi biçer

parala:

1. **paralar:-r**

Diğer 3

Mısra: 105

Para vermek.

105. Lik kurbāncı dilencileri ādem paralar

106. Yañılıp ehl-i şafā seyre varırlarsa eger

pāre:

1. **pāre:**

Gazel 268

Mısra: 7

Para.

7. Reh-i vişâliñe 'âşık olurdu biñ päre
8. Metâ '-ı vaşlı alınmağ olaydı päre ile

2. päre:

Gazel 268

Mısra: 8

Para.

7. Reh-i vişâliñe 'âşık olurdu biñ päre
8. Metâ '-ı vaşlı alınmağ olaydı päre ile

päre päre eyleşem:

1. päre päre eyleşem:-sem

Muamma 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça etmek.

1. Päre päre eyleşem mâhı eger
2. Yine her bir päre bir burca düşer

päre päre olduguñ:

1. päre päre olduguñ:-duk, -uñ

Gazel 182

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça olmak, çok üzölmek.

9. Yolunda päre päre olduguñ dil-dârı gör şimdi
10. Şorar mı künc-i ğamda Sâlimâ hâl-i diger-günüñ

pärelendir:

1. pärelendirme:-me

Gazel 258

Mısra: 1

Parça, parça etmek, yara açmak.

1. Yeter ey lâle-had dâğ-ı derünüm pärelendirme
2. Oñulmaz zaħmımı hicriñle yine yärelendirme

parmağın dîdesine şokmasalar:

1. parmağın dîdesine şokmasalar:-ma, -sa, -lar

Lugaz 5

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parmağı göze sokmak || Makasla kesme işlemi yapabilmek için parmakların göze benzeyen deliklere girmesi.

15. Ağzını açdıramaz kimse eger

16. Parmağın dîdesine şokmasalar

paşa-yı şâhib-müñr ü takvâ:

1. paşa-yı şâhib-müñr ü takvâ:

Tarih 4

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takvalt, yetkili sadrazam || Sadrazam İbrahim

Paşa.

23. Vezîr-i nâm-dâr-ı cüd-verziş

24. 'Alî Paşa-yı şâhib-müñr ü takvâ

päsban:

1. päsbanıñ:-iñ

Kaside 14

Mısra: 47

Nöbetçi, bekçi.

47. Felekdir dergehiñde päsbanıñ
48. Melek olsa sezâ şâbâş-ıhvânıñ

päsban oldu:

1. päsban oldu:-du

Kaside 35

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bekçi olmak.

41. Şâ'irân eyledigiçün gül-i gülzârı senâ

42. Päsban oldu gülistâna ser-â-pâ eşcâr

päs-dâr-ı südre-i iclâlidir:

1. päs-dâr-ı südre-i iclâlidir:-i, -dir

Kaside 13

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce makamın koruyucusu.

57. Päs-dâr-ı südre-i iclâlidir 'izz ü şeref

58. Hâk-rüb-ı dergeh-i iqbâlidir bâl-i Hümâ

patrona:

1. patrona:

Kaside 27

Mısra: 49

Patrona Halil.

49. Patrona nâmına bir kâfir-i bi'llâh dağı

50. Bir iki nâmı bilinmez köpek ibni rüsvâ

pây:

1. pâyı:-ı

Lugaz 1

Mısra: 17

Far. Ayak, kadem.

17. Ne 'ibret gâh desti gâh pâyı olmada zâhir

18. Ne zâhir belki aħfâ belki bir şüh-ı şetâretdir

2. pâyı:-ı

Lugaz 1

Mısra: 26

Far. Ayak, kadem.

25. Gerek diğğat gerek riğğat hele kalbim gibi hâşıl

26. Anıñ her pâyı yek-ser rişte-i dâğ-ı maħabbetdir

3. pâyına:-ın, -a

Kaside 4

Mısra: 18

Far. Ayak, kadem.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezâ kim etdi ferş ide

18. Zemîni atlasâsâ hürîyânıñ pâyına dünyâ

4. pâyı:-ı

Lugaz 4

Mısra: 3

Far. Ayak, kadem.

3. Ser ü pâyı yine zâhir olmaz

4. Pâkdir dense de tâhir olmaz

5. pâyında:-ın, -da

Lugaz 5

Mısra: 14

Far. Ayak, kadem || Makasın elle tutulan kısmı.

13. Bî-kesinde bulunur bayında
14. Çeşmi var ikisi de pâyında

6. **pâyımız:-ımız**

Kaside 10

Mısra: 432

Far. Ayak, kadem.

431. Destimiz hep dirâz olur nedeme
432. Pâyımız cürme o leyyîn kâdeme

7. **pâyın:-ın**

Kaside 22

Mısra: 80

Far. Ayak, kadem.

79. Kaşd-ı 'azm eyleyip sa'âdet ile
80. Başşa pâyın rikâba devlet ile

8. **pâyına:-ın, -a**

Kaside 26

Mısra: 16

Far. Ayak, kadem.

15. Anı teşrîf ede şâyed deyü seyr-i bâğa
16. Eyledi pâyına ferşide felek bir dibâ

9. **pâyına:-ın, -a**

Kaside 32

Mısra: 14

Far. Ayak, kadem.

13. Rû-nümâ şanma çemen şâh-ı bahârîñ gerdün
14. Eyledi pâyına ferşide kumâş-ı hazrâ

pâva bûs etmege:

1. **pâya bûs etmege:-me, -ge**

Matla 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağını öpmek || Çok fazla hürmet göstermek.

1. Hemîşe cân atar 'aşık olan bûs etmege pâya
2. Tenezzül eylemez vâ'iz seniñ nefsiñ bu sevdâya

pâyân:

1. **pâyân:**

Kaside 3

Mısra: 1

Nihayet, son.

1. İlâhî lutfuña pâyân yokdur
2. Edâ-yı şükrüne imkân yokdur

pây-bûs:

1. **pây-bûsuñla:-uñ, -la**

Matla 27

Mısra: 1

Ayak öpme || Âşığın sevgilinin ayağını öpmesi, aşırı saygı ve sevgi göstergesi.

1. Sevindir pây-bûsuñla deyü bu zâr u nâlânı
2. Şarıldı pâyınâ yâriñ şefâ'at etdi dâmânı

2. **pây-bûsa:-a**

Gazel 42

Mısra: 11

Far. Ayak öpme.

11. Şunma destîñ pây-bûsa Sâlimâ
12. Gâmezlerden gâfil olma el-ğazer

pây-bûs-ı züill:

1. **pây-bûs-ı züill:**

Gazel 61

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak öpme rezilliği || Herhangi bir şeyi elde etmek için küçük duruma düşmek.

9. Pây-bûs-ı züill ile sevmem recâyı nâ-kese
10. Hayf ol kâma mekânı dâmen-i nâ-merd olur

pâve:

1. **pâve:**

Diğer 8

Mısra: 28

Makam, rütbe, derece.

27. Yetişir dâmeniñ bize sâye
28. Nazarıñdır mevâliye pâve

2. **pâyemiz:-miz**

Kaside 20

Mısra: 223

Makam, rütbe, derece.

223. Pâyemiz 'ayna eyleyip tahvil
224. Şân-ı tahkîkın eyleye tekmil

3. **pâyemi:-m, -i**

Kaside 20

Mısra: 226

Makam, rütbe, derece.

225. Bu mecâzî cihânda bâ-tevfîk
226. Pâyemi cüdu eyleyip tahkîk

pâve kat' edip:

1. **pâve kat' edip:-ip**

Kaside 20

Mısra: 216

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makam-mevki atlamak, daha iyi konuma gelmek.

215. Dâhil oldum tarîk-ı vâlâya
216. Kaţ' edip hâşılı nice pâve

pâve-i sıtanbul'u:

1. **pâve-i sıtanbul'u:-u**

Kaside 20

Mısra: 220

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makamın, görevin İstanbul'da olması.

219. Etdim ikrâz câh-ı me' mülü
220. Ya'ni kim pâve-i Sıtanbul'u

pây-endâz edip:

1. **pây-endâz edip:-ip**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayaklar altına almak.

145. Gûş etmekle şenâñ ey şeh-nâz
146. Göñlümü saña edip pây-endâz

pây-endâz etdi:

1. **pây-endâz etdi:-di**

Kaside 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sermek.

5. Bahâra etdi pây-endâz cûlar bir şu dîbâsı

6. Be-her tâze hâbâbî gûyiyâ bir naqş-ı zîbâdır

pây-endâz eylerdi:

1. **pây-endâz eylerdi:-r, -di**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir hükümdârın, büyük bir kimsenin geçeceği yere serilen halı veya çuha, kadife gibi değerli kumaş. Saygı göstermek.

33. Zâtını görse Hâfız-ı Şîrâz

34. Kendin eylerdi baña pây-endâz

pâyende ede:

1. **pâyende ede:-e**

Kaside 24

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süreklî olmak, kalıcı olmak.

69. Hağ vücûdun ede âfât-ı dehirden maḥfûz

70. Dil-i vîrânemi pâyende ede dâmen-gîr

pâ-yı ârzü:

1. **pâ-yı ârzü:**

Gazel 240

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu kademî, ayağı || Arzu ve isteklerin etkisi.

15. Kaḫ'-ı dest eyler ümîd-i cândan

16. Sîneye başdıqça pâ-yı ârzü

pây-ı cerâdı:

1. **pây-ı cerâdı:-ı**

Kaside 20

Mısra: 338

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çekirge ayağı || Hz. Süleyman bir karıncanın çekirge ayağı getirmesine telmihte bulunulmuştur.

337. Kendi ḥaddince şarf edip maḥdûr

338. Etdi pây-ı cerâdı ihdâ mûr

pây-ı ğam:

1. **pây-ı ğam:**

Gazel 96

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamin ayağı, gam ayağı || Süreklî gamlanmak.

3. Hiç kesilmez pây-ı ğam dilden şehâ âyâ neden

4. Mîhmân-ı sîne-i şad çâk çâkimden midir

pâyı kesildi:

1. **pâyı kesildi:-di**

Kaside 8

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Deyim**

Daima uğranılan yere artık uğramamak.

149. Kesildi pâyı neşâtın keselse ḳalbimde

150. Zâmîr ü bâl mükedder ḫabî'a ḫâdirdir

pây-ı şalâh:

1. **pây-ı şalâh:**

Kaside 18

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salih kişi, dindar kişi.

53. Cum'ayı ḫâşılı terk eyleyemez pây-ı şalâh

54. Anda cem' olmuş iken nice rivâyât u nuḳûl

pây-ı semendinde ḳalsa:

1. **pây-ı semendinde ḳalsa:-sa**

Tarih 3

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Atın ayağı altında kalmak.

61. ḳalsa bir mûr anın pây-ı semendinde eger

62. Na'li sūrâhı aña me'men olur bî-pervâ

pây-ı semendine düşüp:

1. **pây-ı semendine düşüp:-üp**

Tarih 3

Mısra: 195

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağının altına düşmek || Yalvarmak.

195. Elçiler çıktık düşüp pây-ı semendine anın

196. El-amân dediler ey âşaf-ı pâk ü dâna

pâyın öpmedir:

1. **pâyın öpmedir:-dir-in**

Gazel 288

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak öpme.

5. Vardıkda dergehine ğaraż pâyın öpmedir

6. 'Uşşâka ğayrı luḫfu gerekmez ayak teri

pâyına atlas-ı hazrâ oldu:

1. **pâyına atlas-ı hazrâ oldu:-du-in, -a**

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağının altına kumaş olmak, serilmek.

7. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî-zemîn anın kudümüyla

8. Resûl-i ekremîn pâyına oldu atlas-ı hazrâ

pâyına düşdüm:

1. **pâyına düşdüm:-düm**

Müseddes 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- peşine takılmak, eşiğinden ayrılmamak.

9. Eyledim bir bir fetûl-i dâğ-i hicrin âşikâr

10. Pâyına düşdüm netice eyledim feryâd u zâr

pâyına düşülse:

1. **pâyına düşülse:-ül, -se**

Gazel 169

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayağına düşmek, ayağına kapanmak.

7. Ederdi belki niyâzın kabûl ol şâhîn
8. Düşülse pâyına bir tâlib-i vişâl olarak

pâyına düşüp:

1. **pâyına düşüp:-üp**
Tesdis 4
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- peşine takılmak, eşiğinden ayrılmamak.
15. Kağı gülşengehedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz
16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

2. **pâyına düşüp:-üp**

- Gazel 145**
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağına düşmek, ayağına kapanmak.
7. O şûhu eyleriz da 'vet düşüp pâyına bir kerre
8. Gerek teşrif eder bu külbe-i ahzâna ger gelmez

pâyınâ sarıldı:

1. **pâyınâ sarıldı:-dı**
Matla 27
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağına kapanmak, yalvarmak.
1. Sevindir pây-bûsuñla deyü bu zâr u nâlânı
2. Şarıldı pâyınâ yâriñ şefâ 'at etdi dâmânı

pâyına tolandı:

1. **pâyına tolandı:-dı**
Müfret 65
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eteğine dolanmak || Şaşırıp kalmak.
1. Nola refâarda dîr eylese dil-ber hîrâmın kim
2. Tolandı pâyına âhım gezerken reh-güzârında

2. **pâyına tolandı:-dı**

- Gazel 207**
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgilinin aşığı çektiydiklerinden dolayı aşığın ettiği "ah" ların sevgiliyi rahat bırakmaması.
5. Ayağı sürçmesin yolunda anıñ
6. Tolandı pâyına âh-ı dirâzım

pâyına yüz sürmekde:

1. **pâyına yüz sürmekde:-de**
Kaside 18
Mısra: 75
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağına yüz sürmek, saygı ve sevgi ifadesi olarak ayaklarına kapanmak.
75. Her sene nevbet ile pâyına yüz sürmekde
76. Dergeh-i pâkine hîdmet ederek çâr fuşûl

pâyına yüz sürüp:

1. **pâyına yüz sürüp:-üp**
Diğer 8
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklarına kapanmak || Hüürmet göstermek.

17. Yüz sürüp pâyına ğarîbâne

18. Hîdmet eyler o zât-ı zî-şâna

pâyına yüzün sürmeyen:

1. **pâyına yüzün sürmeyen:-me, -yen**
Kaside 10
Mısra: 379
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*-Hz Muhammed'in- ayağına yüz sürmek ||
Peygambere sayı göstermek.*
379. Pâyına sürmeyen yüzün ey dil
380. Başdan ayağa cürm olur haqqâ

pây-mâl:

1. **pây-mâliz:-iz**
Diğer 2
Mısra: 15
Ayaklar altında olmak || Saygılı olmak, hüürmet göstermek.

15. Pây-mâliz rehinde ğaltânız

16. Hicr ile dil-şikest-i hicrânız

pây-mâl etme:

1. **pây-mâl etme:-me**
Gazel 35
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altına almak.
5. Zümre-i üftâdegân-ı 'aşkı esb-i miñnete
6. Pây-mâl etme eyâ aşüb-i devrânım meded

pây-mâl eyler:

1. **pây-mâl eyler:-r**
Gazel 73
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak altında ezmek, mahvetmek.
3. Ele alır hâtırım ğâhî de eyler pây-mâl
4. Bu sipih-r-i tās-bâz biñ dürlü şan 'at gösterir

pây-mâl olarak:

1. **pây-mâl olarak:-arağ**
Gazel 169
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.

1. Görünce sâki' i meclisde bî-misâl olarak

2. Ayağına düşeriz cümle pây-mâl olarak

pây-mâl olduk:

1. **pây-mâl olduk:-duğ**
Gazel 18
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında kalmak || Perişan olmak.
5. Yıkıldığ pây-mâl olduk derinde hâk-i râh olduk
6. Edelden nañvet ü nâzı bize ol nâzenin 'âdet

pây-mâl-i gerd-i râh-ı 'aşkıñım:

1. **pây-mâl-i gerd-i râh-ı 'aşkıñım:-iñ, -im**
Gazel 14
Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolunun toprağında ayaklar altında kalmak, ezilmek.

7. Pây-mâl-i gerd-i râh-ı 'aşkıñım
8. Etme şâhım ben gedâdan ictinâb

pây-mâl-i her-ğubâr olmaz:

1. pây-mâl-i her-ğubâr olmaz:-maz

Gazel 125

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toz toprak altında kalmak.

1. Dil-i bî-ğayd-ı 'aşıkda hevâ-yı i'tibâr olmaz
2. O mir'ât-ı muşaffâ pây-mâl-i her-ğubâr olmaz

peder:

1. peder:

Kaside 13

Mısra: 119

2. *Mustafa (1. Mahmud'un babası).*

119. Dâ'i-i dirin peder merhûmu ihyâ eyleyip
120. Çünkü kadrin etdiler hem-pertev-i şems-i zuhâ

2. pederim:-im

Kaside 20

Mısra: 231

Baba (Şairin babası Mirza Mustafa Efendi).

231. Pederim de bu çâkeriñ de müdâm
232. Görmüşüzdür nice nice ikrâm

3. pederim:-im

Kaside 20

Mısra: 233

Baba (Şairin babası Mirza Mustafa Efendi).

233. Pederim ceddine edip hîdmet
234. Görmüş andan berü nice rif'at

pehlevân-ı 'aşk:

1. pehlevân-ı 'aşk:

Gazel 62

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk pehlivanı.

9. Hâle-i âğûşa çekdim dün gece ol mâhı ben
10. Pehlevân-ı 'aşk lâ-büd zür-ı bâzû gösterir

pehlü:

1. pehlüda:-da

Gazel 225

Mısra: 4

Göğüs, gerdan.

3. Çıkmağa cânım firâk-ı yâr ile her dem benim
4. Üstühvânım eylemiş pehlüda çifte nerdübân

pehnâ-yı mihr-i 'aşıka:

1. pehnâ-yı mihr-i 'aşıka:-a

Gazel 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın ışığının, güneşinin genişliği.

7. Vâdi-i gamdır gönül pehnâ-yı mihr-i 'aşıka
8. Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-râh düst

pejmürde:

1. pejmürde:

Kaside 27

Mısra: 3

Dağınık, perişan.

3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temüz-ı gamdan
4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-rîz-i şafâ

pek:

1. pek:

Kaside 1

Mısra: 46

Çok fazla, öyle.

45. Gerçi fışkıyyedir aña şâ'ir
46. Lîk 'ibret de anda pek vâfir

2. pek:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 48

Çok iyi.

47. Dedi ol şâh-ı mümtâz u müselleme
48. Cevâbın vereyim pek diñle âdem

3. pek:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 66

Çok sağlam, çok iyi.

65. Baba tâhirde soñra bir semâ'î
66. Okuyayım aña pek tut semâ'î

4. pek:

Lugaz 5

Mısra: 17

Çok fazla, öyle pek.

17. Anı nerm eyleme pek müşkildir
18. Serddir ol katı âhen-dildir

5. pek:

Kıt'a 11

Mısra: 2

Çok, çok fazla.

1. Bu şiddet-i ğam-ı sermâ-yı iğtirâbımdan
2. O yârdan bize bu luftu pek 'aceb geldi

6. pek:

Kaside 16

Mısra: 21

Çok fazla, öyle pek.

21. Katı pek tîz geçer mevsim-i gülzâr nola
22. Böyle efgânı dirâz eylese şeydâ bülbül

7. pek:

Gazel 211

Mısra: 7

Çok fazla, öyle.

7. Tûl-i hicrân ile pek eskimedîn yâreleri
8. Vaktidir derd-i dil-i hasteye tedbîr edeyim

8. pek:

Gazel 236

Mısra: 10

Çok fazla, öyle pek.

9. Benden naşîhat ister iseñ sevdiğim hele
10. Pek şakla cevri ü nâziñı ğurbet-keşândan

pek bol:

1. **pek bol:**

Diğer 3

Mısra: **100**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla.

99. Şeh-i hübāna şehā taht u maḳarr İstanbul

100. Meyl ederse nola 'ālem ki şafāsı pek bol

pek çokdur:

1. **pek çokdur:-dur**

Gazel 87

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla, oldukça fazla.

1. Hele incindigim yerler gönül ol yāre pek çokdur

2. Bilinmez dāğ-ı sīnem gerçi ammā yāre pek çokdur

2. **pek çokdur:-dur**

Gazel 87

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla, oldukça fazla.

1. Hele incindigim yerler gönül ol yāre pek çokdur

2. Bilinmez dāğ-ı sīnem gerçi ammā yāre pek çokdur

3. **pek çokdur:-dur**

Gazel 87

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla, oldukça fazla.

3. Taşaddur eylemiş şadr-ı mu'allā-yı zenaḥdāna

4. Bu rütbe bī-edeblik ol ḥaṭ-ı jengāre pek çokdur

4. **pek çokdur:-dur**

Gazel 87

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla, oldukça fazla.

5. Ne lutfundan sipihriñ behre-yāb oldum cihān içre

6. Bu vaz'-ı nā-sezāyī çarḥ-ı nā-hemvāre pek çokdur

5. **pek çokdur:-dur**

Gazel 87

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla, oldukça fazla.

7. Dil-i pür-dāğima merhem ümīd eyler iken andan

8. Dile tekrār dāğ urmaḳ dilā dil-dāre pek çokdur

6. **pek çokdur:-dur**

Gazel 87

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla, oldukça fazla.

9. Bilirken Sālīmā pā-māl-i gerd-i rāhını yer yer

10. Bu güne 'āşıḳa cevır etmek ol mekkāre pek çokdur

pek güç gelir:

1. **pek güç gelir:-ir**

Gazel 235

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herhangi bir durumu gerçekleştirmenin zor olması.

5. Ādeme bī-hüde incinmek ḳatı pek güç gelir

6. Ol perīden 'āşıḳa insāniyet me'mül iken

pek yeg:

1. **pek yeg:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **45**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok iyi, çok güzel.

45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen

46. Velikin bir naşihat isterim ben

penāh:

1. **penāh:**

Kaside 8

Mısra: **38**

Sığınma, sığınacak yer.

37. Ğaribe dergehi kehfü'l-emān-ı rāḥatdır

38. Ğamīne bābı penāh u neşāṭ-ı ḥāṭırdır

2. **penāh:**

Diğer 8

Mısra: **75**

Sığınma, sığınacak yer.

75. Dāmeniñdir cihāniyāna penāh

76. Devletiñ dā'im eylesin Allāh

3. **penāhdan:-dan**

Kaside 10

Mısra: **506**

Sığınma, sığınacak yer.

505. Çāre yokdur o şāhdan ḡayrı

506. Yok meded ol penāhdan ḡayrı

4. **penāh:**

Kaside 12

Mısra: **145**

Sığınma, sığınacak yer.

145. Teşebbüs etmege zātı ḳadar penāh olmaz

146. Ki ibtidā aña vaz' oldu ḥazretiñ nūrı

5. **penāh:**

Gazel 151

Mısra: **6**

Sığınma, sığınacak yer.

5. Dil-i ḡarīb-i remāni-nigāhına cānā

6. Girih girih ḥam-ı zülfüñ penāh besdir bes

penāh et:

1. **penāh et:**

Kaside 1

Mısra: **117**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sığınak edinmek.

117. Sen hemān et ḥulūs-ı ḳalbi penāh

118. Ğam yeme kāmıñı verir Allāh

penāh eyledi:

1. **penāh eyledi:-di**

Kaside 10

Mısra: **199**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sığınmak.

199. Eyledi bu 'ināyetini penāh

200. Yine 'aynıyla sāk-ı 'Abdu'llāh

penāh eylemiş:

1. **penāh eylemiş:-miş**

Kaside 20

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sığınmak.

37. Eylemiş sāyesin hemīn Allāh

38. Nice düşmüş fütādegāna penāh

penāh-ı 'irfānı:

1. **penāh-ı 'irfānı:-ı**

Kaside 33

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilginlik sığınmağı.

13. Halka-i bāb-ı beyt-i ihsānı

14. Ehl-i ṭab'ın penāh-ı 'irfānı

penāh-ı merḥametiñe:

1. **penāh-ı merḥametiñe:-iñ, -e**

Kaside 12

Mısra: 173

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet sığınmağı || Hz Adem'in makamı.

173. Penāh-ı merḥametiñe bir 'arz-ı ḥālim var

174. Eger ki izn-i şerifin verirse destürü

penāh-ı rehā:

1. **penāh-ı rehā:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 219

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtuluş sığınmağı || Allah'a güvenmek, yardım istemek.

219. Baña lūṭfuñ olup penāh-ı rehā

220. Verme ruḥşat 'adūlara her cā

penāh-ı şāh u gedā:

1. **penāh-ı şāh u gedā:**

Kaside 17

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahların ve dilencilerin -herkesin- sığınmağı olan kişi || 3. Ahmed.

35. Ne şeh sipihr-i 'atā rūḥ-ı 'ālem-i dünyā

36. Penāh-ı şāh u gedā şehriyār-i 'İsī-dem

penāh-ı vālā-nām:

1. **penāh-ı vālā-nām:**

Kaside 33

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sığınılacak şanı yüce kişi-makam.

19. Şadr-ı fetvā penāh-ı vālā-nām

20. Şeyḫü'l-islām-ı Bū Ḥanife-makām

penbe:

1. **penbeniñ:-niñ**

Gazel 83

Mısra: 4

Pamuk.

3. Vaşl-ı yār ile tesellī bulmaga ṭālib olan

4. Penbeniñ āteşle bī-şek ülfet ümmidindedir

2. **penbe:**

Gazel 160

Mısra: 2

Pamuk.

1. Nola etmezse ḡamiñla cism-i 'uryān iḥtilāt

2. Edemez hiç penbe āteş ile bir ān iḥtilāt

penbe kodu:

1. **penbe kodu:-du**

Matla 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pamuk tıkamak.

1. Etmesin rıṭl-ı girānına deyü nezzāre

2. Çeşmine bülbüeniñ penbe ḡodu mey-ḥvāre

penbe-be-dāğ-ı ḡam:

1. **penbe-be-dāğ-ı ḡam:**

Kaside 31

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam yaralarıyla dolu olmak.

71. Ḡam degil her ne kadar penbe-be-dāğ-ı ḡam iseñ

72. Rāzıñ ol dergeh-i pür-şefkate inhā eyle

penbeniñ āteşle oynu olmaz:

1. **penbeniñ āteşle oynu olmaz:-niñ-u**

Gazel 225

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Atasözü**

Āşık ile sevgilinin bir arada olmasının imkansızlığı ve tehlikesi.

5. Cāme-ḥvāba girmek olmaz sen şeh ile 'āşıkıñ

6. Penbeniñ āteşle oynu olmaz ey şūḥ-ı cihān

penç:

1. **penç:**

Gazel 81

Mısra: 10

Beş adedi.

9. Yoḡdur mecāl kimsede inkāra Sālimā

10. Ḥaḡḡā ki penç bu gazeliñ şā'irānedir

penç bāb:

1. **penç bāb:**

Kaside 10

Mısra: 474

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beş bölüm || İslamiyetin temel esasları.

473. Sine ḥikmetle bir kitāb oldu

474. Bu ḥavās ile penç bāb oldu

penç beyt-i ḡazel:

1. **penç beyt-i ḡazel:**

Gazel 75

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gazelin beş beyiti.

9. Ğarib olursa nola her edâsı ey Sâlim
10. Bu penç beyt-i ğazel bu zemîn-i 'uzletdir

penç beyt-i tâzeye:

1. **penç beyt-i tâzeye:-ye**

Gazel 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni yazılmış beş beyit.

9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penç beyt-i tâzeye
10. Vâkı 'â taħmîs olursa bu ğazel şâyestedir

pençe-i berg:

1. **pençe-i berg:**

Gazel 42

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaprağın pençesi.

5. Dil be-nâhûn-dest deşt-i rahnedir
6. Pençe-i berg üzre dâ'im meyveler

pençe-i hükümü:

1. **pençe-i hükümü:-ü**

Kaside 27

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüküm pençesi.

27. Pertev-i re'yi gül-i mihr-i sipihr-i ilhâm
28. Pençe-i hükümü mefâtîh-i eķâlîm-güşâ

pençe-i şîr-i muşîbet:

1. **pençe-i şîr-i muşîbet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muşîbet aslanın pençesi || Âşığın sürekli olarak belalardan dolayı gönlünün yaralı olması.

27. Fiğân ey pençe-i şîr-i muşîbet
28. Terahhüm etmediñ hiç baña kať 'â

pençgâh:

1. **pençgâhım:-im**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 34

Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır.

33. Ki bu derd ile ben her bâr şâhım
34. Geçirdim ğam elemle pençgâhım

pençgâh-ı niyâz-ı her 'âşık:

1. **pençgâh-ı niyâz-ı her 'âşık:**

Diğer 11

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istekte bulunan bütün âşıkların sığınağı.

99. Pençgâh-ı niyâz-ı her 'âşık
100. Olsa maħşûr-ı ülfetiñ lâyıķ

pendimi ğuş evlemedi:

1. **pendimi ğuş evlemedi:-me, -di**

Gazel 237

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Verilen öğüdü dinlemek, ciddiye almak.

5. Ğuş evlemedi pendimi hiç bu dil-i bî-ķayd
6. Ğaķdan dilerim 'aşķ ile benden beter olsun

per:

1. **perdir:-dir**

Kaside 13

Mısra: 16

Kanat.

15. Tâ'ir-i evc-i Ğarîm-i rāĞat eyler ādemî
16. İki perdir murğ-ı rûĞa bâl-i teslim ü rîzâ

per ü bâli:

1. **per ü bâli:-i**

Gazel 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kol kanat.

5. Ne per ü bâli ne Ğod sabr u sükûnu kaldı
6. Vuşlat-ı şem'î edelden dil-i pervâne heves

per ü bâl-i hümâ-yı dâd-hvâhı:

1. **per ü bâl-i hümâ-yı dâd-hvâhı:-ı**

Kaside 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adalet Hüma'sının kolu kanadı || 1. Mahmud.

3. Ber ü bahriñ hümâyün-naĞl-i şâhı
4. Per ü bâl-i Hümâ-yı dâd-hvâhı

perçem:

1. **perçemde:-de**

Tesdis 2

Mısra: 26

Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

25. Perişân-târ ederse nola hergiz dilleri ğamda
26. Velî bend eyleyen dildir yine Sâlim o perçemde

2. **perçemde:-de**

Gazel 261

Mısra: 2

Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

1. Be-her şeb âh-ı serdim nola efzûn etsem 'âlemde
2. Perişân gönlümüñ sevdâsı kalmışdır o perçemde

perde çek:

1. **perde çek:**

Gazel 191

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek, gizlemek.

5. Mihr-i rüyuñ eyle zîr-i ebr-i kâkülde nihân
6. Dide-i aĞyâra zülfünden 'izâra perde çek

perde çekdi:

1. **perde çekdi:-di**

Tarih 13

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek, gizlemek.

15. Perde çekdi 'ayn-ı süya güyyâ haţtıñla nâz

16. Eyledi hıfz u hırâset levhîniñ tetmîmini

perde çekilmiş:

1. perde çekilmiş:-il, -miş

Kaside 19

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek, perde çekmek.

35. Çerâğân eylemişler şad hezârân şem' ile şahnın

36. Çekilmiş nürdan bir perde ruhsâr-ı şeb-i târe

perde çekse:

1. perde çekse:-se

Gazel 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek, perde çekmek.

1. Nola bahtım remeden perde çekse dideme yer yer

2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nigh yek-ser

perde ederdî:

1. perde ederdî:-er, -di

Diğer 10

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek || Engellemek.

61. Ederdi mantıka nuţkun ser-â-sere perde

62. Önünde bahşge gelince hele 'Alî Sînâ

perde oldu:

1. perde oldu:-du

Kaside 10

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmelerini engellemek (Hz. Muhammed'in hicreti

esnasında onu yakalamaya gelen düşmanlarına Hz.

Muhammed yerden bir avuç toprak alıp savurdu. Allah

Teâlâ'nın hikmetiyle lânetlilerin gözlerine bir perde

çekildiğinden düşmanlar görmeden aralarından geçti.).

53. Perde oldu 'adū-yı bed-gühere

54. 'Ankebüt u hamâme vü şecere

perde-derrîde-i şetâret olur:

1. perde-derrîde-i şetâret olur:-ur

Diğer 11

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk perdesini yırtmak || Gamlanmak, kederlenmek.

81. Nâlekâr-ı hevâ-yı miñnet olur

82. Perde-derrîde-i şetâret olur

perde-i berf:

1. perde-i berf:

Kaside 18

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kar örtüsü.

41. Oldu murğân çemen-i hayret ile dem-beste

42. Perde-i berf ile mestür olalı cins-i bukûl

perde-i dîde:

1. perde-i dîde:

Tarih 10

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz perdesi.

25. Göremez merdümek-i çeşm-i haţıñ

26. Perde-i dîde nümâyân olmaz

perdeleri gezip:

1. perdeleri gezip:-ip

Diğer 10

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Ney'de- farklı perdelerde sesler çıkarmak.

35. Mişâl-i nây-ı maħabbet gezip o perdeleri

36. Gehî nişîb-i ğamında gehî firâz-ı hevâ

perestisler ederler:

1. perestisler ederler:-er, -ler

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı göstermek.

79. Görseler idi zâtımı yek-ser

80. Hep ederler idi perestisler

pergâr eder:

1. pergâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pergel -gibi- olmak || Pergel gibi merkezde olmak.

19. Mâh-ı 'îd kim bir dilim nânına çarğ muhtâc iken

20. Halka-i pâyına anıñ şu 'lesin pergâr eder

perhîz-i ülfet evledim:

1. perhîz-i ülfet evledim:-dim

Terkib-bend 1

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye yakın olmaktan kaçınmak.

39. Fiğân kim 'illet-i baht-ı bedimden

40. Ser-â-ser eyledim perhîz-i ülfet

perî:

1. perî:

Gazel 16

Mısra: 3

Peri || Güzel, Sevgili.

3. Ārzū-yı gül-'izâr u kâkülünle ey perî

4. Göñlün egler bu dil-i aşüfte-hâlin rüz u şeb

2. perîde:-de

Gazel 16

Mısra: 10

Peri || Güzel, Sevgili.

9. Bâ'îs-i hicrân hele 'aşıklığımdır kendüye
10. Luṭf-ı vaşla ol perîde Sâlimâ yokdur sebep
3. **perî:**
Tarih 24
Mısra: 5
Peri || Güzel, Sevgili.
5. 'Arz etse ruḥsâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşteri gökde nola şems ü kâmer
4. **perî:**
Gazel 27
Mısra: 6
Peri || Güzel, Sevgili.
5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ
6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sir olur mu hiç
5. **perî:**
Gazel 71
Mısra: 6
Peri || Güzel, Sevgili.
5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu ğam-ḥâneme
6. Ey perî ammâ ḥayâlin ḳalbime her dem gelir
6. **perî:**
Gazel 72
Mısra: 3
Peri || Güzel, Sevgili.
3. Olur muydu esîr-i bend-i zülfüñ ey perî ammâ
4. O dâma murğ-ı dil meftûn olup bî-çâre düşmüşdür
7. **perî:**
Gazel 78
Mısra: 8
Peri || Güzel, Sevgili.
7. Kesilmez nâleden etmekle 'aşkıñdan ferâğat dil
8. Fiĝânı tâ ezelden ey perî mu 'tâdı ḳalmışdır
8. **perîyi:-yi**
Gazel 83
Mısra: 12
Peri || Güzel, Sevgili.
11. İntizâr âteşlerine yansın ol kim Sâlimâ
12. Bir perîyi ḥânesine da'vet ümmîdindedir
9. **perîden:-den**
Gazel 110
Mısra: 16
Peri || Güzel, Sevgili.
15. Ne rütbe cevrin efzûn eylese bezm-i teĝâfülde
16. Geçilmez ol perîden Sâlimâ bilmem ne ḥâletdir
10. **perî:**
Gazel 114
Mısra: 4
Peri || Güzel, Sevgili.
3. Şaḳın aldanmasın murğ-ı gönül pinhân görüp zülfün
4. Anı zir-i küleḥde ol perî bir dâm için şaḳlar

11. **perîniñ:-niñ**
Gazel 227
Mısra: 16
Peri || Güzel, Sevgili.
15. Rütbe-i derd-i teb-i 'aşkın nümâyân etmeye
16. Ol perîniñ Sâlimâ hicrinde hicrân etmeyen
12. **perî:**
Gazel 233
Mısra: 10
Peri || Güzel, Sevgili.
9. Āl al olmuş ruḥ-ı ḥoy-kerdesi nâzân gelir
10. Şimdi çıkmış gibi Sâlim ol perî ḥammâmdan
13. **perîden:-den**
Gazel 235
Mısra: 6
Peri || Güzel, Sevgili.
5. Ādeme bî-ḥüde incinmek ḳatı pek güç gelir
6. Ol perîden 'aşıḳa insâniyet me'mül iken
14. **perî:**
Gazel 270
Mısra: 9
Peri || Güzel, Sevgili.
9. Görünmez oldu Sâlim ol perî biz raĝbet etdikçe
10. Ser-i küyunda ḳaldıḳ 'Abdiyâ bî-ḥüde da'vetde
- perî-rü:**
1. **perî-rü:**
Gazel 97
Mısra: 2
Peri yüzlü || Peri kadar güzel yüzlü sevgili.
1. Kimi meh-rü kimi dil-cü kimi ḥoş-bü begler
2. Ādemi bende ederler bu perî-rü begler
- perî-ruhsâr:**
1. **perî-ruhsâre:-e**
Gazel 124
Mısra: 6
Peri yüzlü || Peri kadar güzel yüzlü sevgili.
5. Dideden cân gibi pinhân olmadır ḳarı anıñ
6. Bir melek-simâ perî-ruhsâre düşdü gönülümüz
- perî-rüy:**
1. **perî-rüya:-a**
Gazel 93
Mısra: 7
Peri yüzlü || Peri kadar güzel yüzlü sevgili.
7. Her perî-rüya ne mümkün mübtelâ olmaḳ gönül
8. Bir olur insâniñ elbet sevdiği dünyâda bir
2. **perî-rüya:-u**
Gazel 204
Mısra: 6
Peri yüzlü || Peri kadar güzel yüzlü sevgili.
5. Biz ümîd-i vuşlat ile hiç şıḳlet etmeziz
6. Ol perî-rüyü niye bî-ḥüde tekdîr edelim

3. **perî-rûya:-a**
Gazel 285
Mısra: 3
Peri yüzlü || Peri kadar güzel yüzlü sevgili.
3. Her perî-rûya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz
4. Dil-berîñ nâzik gerekdir nâz u istîgnâları

perî-rûvân:

1. **perî-rûyândan:-dan**
Gazel 212
Mısra: 9
Peri yüzlüler || Peri kadar güzel yüzlüler.
9. Perî-rûyândan aşlâ görmedim insâniyet ben hayf
10. Bu 'arşagâhda bî-hûde vakf-ı infî'âl oldum

perîşân:

1. **perîşânım:-ım**
Terkîb-bend 1
Mısra: 52
Kötü, kederli, üzgün.
51. Şikâyet kim melâl-i hâtırımdan
52. Perîşânım perîşânım perîşân

2. **perîşânım:-ım**

- Terkîb-bend 1**
Mısra: 52
Kötü, kederli, üzgün.
51. Şikâyet kim melâl-i hâtırımdan
52. Perîşânım perîşânım perîşân

3. **perîşân:**

- Terkîb-bend 1**
Mısra: 52
Kötü, kederli, üzgün.
51. Şikâyet kim melâl-i hâtırımdan
52. Perîşânım perîşânım perîşân

4. **perîşân:**

- Kaside 8**
Mısra: 134
Kötü, kederli, üzgün.
133. Gamiyla hasret-i ehl ü 'iyâl ü evlâdîñ
134. Göñül hârâb u perîşân fu'âd fâtirdir

5. **perîşân:**

- Kaside 8**
Mısra: 139
Bozuk, kötü durumda.
139. Görür hârâb u perîşân 'iyâl ü evlâdı
140. Ne dem ki hânemi fikr ü hayâl zâ'irdir

6. **perîşânız:-ız**

- Gazel 131**
Mısra: 5
Kötü, kederli, üzgün.
5. Ümid-i bûs-ı lebiñle seniñ perîşânız
6. Devâ-yı şerbet-i dârü's-şifâya muntâzırız

7. **perîşân:**

- Gazel 261**
Mısra: 2
Kötü, kederli, üzgün.
1. Be-her şeb âh-ı serdim nola efzûn etsem 'âlemde
2. Perîşân göñlümün sevdâsı kalmışdır o perçemde

perîşân ederdi:

1. **perîşân ederdi:-er, -di**
Gazel 274
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağınık duruma getirmek, düzenini bozmak.
11. Ederdi bîdi perîşân sirişk-i cüy-ı revân
12. O serv-quad yine Sâlim geleydi bāğımıza

perîşân et:

1. **perîşân et:**
Gazel 262
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak || Saçlarını dağıtmak.
1. Tehî koyma hām-ı gîsü-yı yâri şâne düşdükçe
2. Perîşân et anı hem-çü dil-i dîvâne düşdükçe

perîşân etdi:

1. **perîşân etdi:-di**
Gazel 199
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak, düzenini bozmak, karmakarışık duruma getirmek.
9. Bir garîbim kim perîşân etdi şevkîm rûzgâr
10. Târ u mâr etdi felek mecmû'a-i cem'iyetim

perîşân etme:

1. **perîşân etme:-me**
Gazel 221
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Dağıtmak, düzenini bozmak, karmakarışık duruma getirmek.
7. Dağıdıp kâkülün yâriñ perîşân etme luţf eyle
8. Benim ol rişte-i 'aqlım çözüp ey şâne neylersin

perîşân etmede:

1. **perîşân etmede:-me, -de**
Gazel 73
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak, düzenini bozmak, karmakarışık duruma getirmek.
5. Etmede gâhî perîşân zülfü gibi hâtırım
6. Geh ser-i mü 'aşîka mihr ü mahabbet gösterir

perîşân etmesin:

1. **perîşân etmesin:-me, -sin**
Gazel 241
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak || Saçlarını dağıtmak.

9. Perişan etmesin zülfün şabâya söyle luğf eyle
10. Nizâm-ı mülket-i hüsnâ bu el vermez hâleldir bu

perişan etmeyen:

1. **perişan etmeyen:-me, -yen**
Gazel 227
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak, düzenini bozmak, karmakarışık duruma getirmek.

1. Kayd-ı zülfün anlamaz kendin perişan etmeyen
2. Bilmeye subh-ı vişâli şâmı hicrân etmeyen

2. **perişan etmeyen:-me, -yen**

- Gazel 227**
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak, düzenini bozmak, karmakarışık duruma getirmek.

11. Mü-be-mû seyr eyleyip de cümleten endâmûnı
12. Kim durur zülfün gibi kendin perişan etmeyen

perişan eylemiş:

1. **perişan eylemiş:-miş**

Tarih 17
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak || Mahvetmek.

29. Eylemiş gül-berg-i ikbâlin perişan rûzgâr
30. Târ ü mâr etmiş neşât-ı hâtırın çarh-ı mihîn

2. **perişan eylemiş:-miş**

Müfret 31
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntılı ve kederli eylemek.

1. Perişan eylemiş kendin hicâbından o nev-reste
2. Nihâl-i kâmeti bâğ-ı bahâda serv-i ra'nâdir

3. **perişan eylemiş:-miş**

Gazel 270
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak.

7. Perişan eylemiş her târ-ı gîsûsun şabâ gördük
8. Nihâd-ı rûzgâr ister mi dil olsun selâmetde

perişan eyler:-r

1. **perişan eyler:-r**
Müfret 42
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntılı ve kederli eylemek.

1. Bu bî-tâbâne etvârım benim 'afv eyle sultânım
2. Hevâ-yı kâkülün elbet perişan eyler 'uşşâkı

2. **perişan eyler:-r**

Gazel 120
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak.

3. Ser-i zülfün gehî eyler perişan geh nizâm üzre
4. Dil-i 'uşşâk-ı zâra cevz eder ol şüh hem etmez

perişan evleyen:

1. **perişan evleyen:-yen**

Gazel 70
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Sıkıntılı ve kederli eylemek.

3. Perişan evleyen 'aqlım gibi her şeb dil-i zârım
4. Hâyâl-i kâkül-i ser-der-hevâ-yı mihrîbânımdır

perişan kıldı:

1. **perişan kıldı:-dı**

Tarih 3
Mısra: 170
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acınacak duruma getirmek, altüst etmek, mahvetmek.

169. O mehbâne şufufuñ göricek tertîbin

170. Kendini kıldı perişan ser-â-ser a'dâ

perişan kıldı:

1. **perişan kıldı:-dı**

Gazel 18
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan etmek.

1. Anıp zülfün baña âh etmedir her şeb hemîn 'âdet
2. Beni kıldı perişan tâli '-i nâdir-bihîn- 'âdet

perişan olduğum:

1. **perişan olduğum:-duk, -um**

Gazel 209
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Altüst olmak, kendini kaybetmek.

1. Her gören 'ayb etmede bî-şabr u sâmân olduğum
2. Bilmiyorlar gibi zülfünle perişan olduğum

perişan olduğum:

1. **perişan olduğum:-duk, -un**

Gazel 190
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağınık olmak || Çok üzölmek, kederlenmek, alt üst olmak.

3. Piç ü tâb-ı 'aşîka incinme luğf et sevdiğim
4. Fikr-i zülfünle perişan olduğun bilmez misîñ

perişan olduk:

1. **perişan olduk:-duk**

Gazel 170

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altüst olmak, kendini kaybetmek.

5. Görmeyelden ruḥ u zülfünü perişân olduk

6. Gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi firâk

perişân olma:

1. **perişân olma:-ma**

Tesdis 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzülme.

1. O mihr-i burc-ı rıf'atden gönül gördükçe âzârı

2. Perişân olma 'âlemdede yine sen zerre miqdârı

perişân olmadık:

1. **perişân olmadık:-ma, -dık**

Gazel 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık olmak || Çok üzülme, kederlenme, alt üst olmak.

7. Kâkül-i ḥam-der-ḥamın sevdâsı ile sevdiğim

8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perişân olmadık

perişân olmaga:

1. **perişân olmaga:-a**

Gazel 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık olmak.

3. Perişân olmaga ḥâli dil-i âşüftenin her şeb

4. Ḥayâl-i kâkülün oldu seniñ ey dil-rübâ bâ'is

perişân olmasın:

1. **perişân olmasın:-ma, -sın**

Gazel 229

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altüst olmak, kendini kaybetmek.

5. Gâh rüyuñ gâh zülfün göster ey meh 'âşıka

6. Rüz ü şeb sevdâ-yı zülfünle perişân olmasın

perişân olmasınlar:

1. **perişân olmasınlar:-ma, -sın, -lar**

Gazel 135

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık olmak.

3. Keder vermez ne rütbe kâkülün dür u dırâz olsa

4. Hemân diller perişân olmasınlar ser-te-ser sensiz

perişân olmaz:

1. **perişân olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık olmak || Güzelliğin kaybolması.

17. Vaşf-ı mü bâ'ış-i cem'iyetdir

18. Ḥaṭṭ ile ḥüsn perişân olmaz

perişân olur:

1. **perişân olur:-ur**

Tarih 1

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altüst olmak, kendini kaybetmek.

111. Dil-i 'âşık gibi olur perişân

112. Serinde dil-berânın zülf-i şeb-gün

perişân u müdemmer olmaya:

1. **perişân u müdemmer olmaya:-ma, -ya**

Tarih 3

Mısra: 188

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan olup, yok olmak.

187. Bu mehibâne hücumu göricek her dü taraf

188. Nice olmaya perişân u müdemmer a'dâ

perişân-hâl:

1. **perişân-hâl:**

Tarih 18

Mısra: 4

Hali perişan, kederli.

3. Nesim-i şubḥ-ı vuşlatdan şeb-i ḡam zülf-i yârâsâ

4. Perişân-hâl iken şevk u feraḥla neşve-yâb oldu

2. **perişân-hâli:-i**

Gazel 224

Mısra: 5

Hali perişan, hamlı, kederli.

5. Benim vâdi-i 'âşkında perişân-hâli cânânın

6. Benim her şeb ḥayâlim zülf-i pür-ḥam olmasın nolsun

perişân-hâl etdi:

1. **perişân-hâl etdi:-di**

Kaside 22

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamlı, kederli hale getirmek.

103. Şöyle tursun hicâb-ı ehl ü 'iyâl

104. Gayret etdi beni perişân-hâl

perişân-hâl olur:

1. **perişân-hâl olur:-ur**

Gazel 80

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acınacak durumda olmak, durumu perişan olmak.

7. Olmasın dil-gir o meh-rü piç ü tâbımdan benim

8. Kâkülün fikir eyleyen böyle perişân-hâl olur

perişân-hâli oldum:

1. **perişân-hâli oldum:-dum**

Tesdis 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acınacak durumda olmak, durumu perişan olmak.

25. Gönül gitdi hevâ-yı zülfü sevdâsıyla ol yârîñ
26. Reh-i hicrânda oldum ben perişân-ğâli dil-dârîñ

perişân-kâkül olmuş:

1. perişân-kâkül olmuş:-muş

Kaside 34

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçmek.

33. Şafâsından perişân-kâkül olmuş sünbül-i terler
34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şüh-ı ra'nâdir

perişân-kerde etsin:

1. perişân-kerde etsin:-sin

Kaside 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan hale getirmek, mahvetmek.

7. Yine tecdîd-i elhân eyleyip kilik-i şarîr-engîz

8. Perişân-kerde etsin 'andelîb-i nâ-şikîbâyı

perişânlık:

1. perişânlıkda:-da

Diğer 3

Mısra: 20

*Dağınıklık, karışıklık; ıztırâp, eziyet, sıkıntı ||
Sevgilinin saçının dağınıklığı; sevgilinin saçının âşıktâ
neden olduğu sıkıntı, ıztırâp.*

19. Nev-nihâl-i dilim âzürde-i hicrânlıkda

20. Farkı yok tûrra-i dil-berle perişânlıkda

perişân-târ ederse:

1. perişân-târ ederse:-er, -se

Tesdis 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin aşığı- perişan hale getirmesi.

25. Perişân-târ ederse nola hergiz dilleri ğamda

26. Velî bend eyleyen dildir yine Sâlim o perçemde

perişân-târ olursa:

1. perişân-târ olursa:-ur, -sa

Gazel 246

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan halde olmak.

9. Nola diller perişân-târ olursa Sâlimâ şimdi

10. Döşendi târ u püd-ı nağmeler dibâce-i sâze

perişân-târ olursak:

1. perişân-târ olursak:-ur, -sak

Gazel 138

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalğın, düşünceli.

9. Biz perişân-târ olursak nola hergiz Sâlimâ

10. Bir saçı leylî bütüñ şad şekvîla Mecnûn'uyuz

perişân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd:

1. perişân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd:

Kıt'a 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce derdin vermiş olduğu kederler ile perişan hale gelmek.

3. Ben perişân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd iken

4. Şormamağ bir kerre lâyığ mı beni cânâ baña

perişân-târ-ı fikr-i zülfüñ oldukça:

1. perişân-târ-ı fikr-i zülfüñ oldukça:-duk, -ça

Gazel 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının düşüncesiyle dağınık halde olmak.

7. Perişân-târ-ı fikr-i zülfüñ oldukça gönül cânâ

8. Hemîn gül-geşt-i etrâf-ı gülistân etmede her şeb

perişân-târ-ı hicrim:

1. perişân-târ-ı hicrim:-im

Gazel 210

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılıktan dolayı aşığın perişan halde olması.

1. Perişân-târ-ı hicrim şöhet-i bezm-i çemen bilmem

2. Ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm zevk-ı semen bilmem

perr ü bâlim:

1. perr ü bâlim:-im

Gazel 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanat || Muhabbet ateşi karşısında aşığın canı.

7. Şaķınmam perr ü bâlim şu 'le-i nâr-ı maħabbetden

8. Cemâliñ şem'ine ez-dil seniñ pervâneyim cânâ

pertev:

1. pertev:

Kaside 13

Mısra: 84

Işık.

83. Nân-ı kûrs-ı mühr-i re'yinden müdâm abdâl-ı çarğ

84. Mâh-ı nevdir elde keçkülü olur pertev gedâ

pertev-efgen:

1. pertev-efgendir:-dir

Terci-bend 1

Mısra: 2

Işık salan.

1. 'Aşık-ı nâlân olaldan sen meh-i tâbânıma

2. Mihr-i rüyuñ pertev-efgendir dil-i süzânıma

pertev-efken:

1. pertev-efken:

Tarih 3

Mısra: 142

Işık saçan || Manevi anlamda aydınlatma.

141. Bâ-ħuşûş zîneti Sancağ-ı Resûlu'llâh'ın
142. Pertev-efken idi dünyâda ser-â-ser her câ

2. **pertev-efkendir:-dir**

Gazel 4

Mısra: 8

Uzaklaşmak.

7. Rûz-ı 'ide olsa şâyeste şeb-i vaşlîn 'adil
8. Âfitâbım ħüsni ü âniñ pertev-efkendir baña

3. **pertev-efkendir:-dir**

Kaside 19

Mısra: 19

Işık saçmak, parlamak.

19. Bahâda şu'le-i elmâsa güyâ pertev-efkendir
20. O zerrin şemseler kim şebt olunmuş tāk-ı ħalkâre

pertev-fiken:

1. **pertev-fiken:**

Terci-bend 1

Mısra: 65

Ateş saçan || Sevgilinin yakıcı güzelliği.

65. Mihr-i 'âlem-süz-ı ħüsniñ cümleye pertev-fiken
66. Meh cebîniñ nûr u revnağ-bağş-ı bezm-i 'ayş u dem

2. **pertev-fikendir:-dir**

Gazel 233

Mısra: 1

Ateş saçmak.

1. Tâb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-âşâmdan
2. Olsa ger bir ħânedâ âteş görünüñ câmdan

pertev-i âfitâb-ı ihsandır:

1. **pertev-i âfitâb-ı ihsandır:-dir**

Kaside 22

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik güneşinin ışığı || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

127. Pertev-i âfitâb-ı ihsandır
128. Midhâtiñ nûr-ı çeşm-i 'irfândır

pertev-i envâr-ı ħağ'dan:

1. **pertev-i envâr-ı ħağ'dan:-dan**

Kaside 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın nurunun ışığı.

3. Pertev-i envâr-ı ħağ'dan ser-bülend-i feyz olan
4. Bir dem olmaz zerreves şems-i ħağ'ıktan cüdâ

pertev-i ħürşid-i iclâlîle:

1. **pertev-i ħürşid-i iclâlîle:-iñ, -le**

Tarih 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk güneşinin ışıkları || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa'nın insanlar faydası.

3. Pertev-i ħürşid-i iclâlîle 'âlem müstenir
4. Sâye-i lutfiñ ruğ-ı dünyâya bir ħâl-i esis

pertev-i ħüsniñle:

1. **pertev-i ħüsniñle:-iñ, -le**

Gazel 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğın aydınlığı || Sevgilinin yüzünün güzelliği.

3. Âsitâniñ tâ şeb olunca be-her gün devr eder
4. Pertev-i ħüsniñle kesb-i nûr eyler âfitâb

pertev-i mihr-i cüd u ihsânı:

1. **pertev-i mihr-i cüd u ihsânı:-ı**

Kaside 20

Mısra: 167

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve cömertlik güneşinin - Padişah 3. Ahmed-ışığı.

167. Pertev-i mihr-i cüd u ihsânı

168. Da'im etmekde kevnî nûrânî

pertev-i mihr-i kerem:

1. **pertev-i mihr-i kerem:**

Gazel 179

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik güneşinin ışığı.

11. Pertev-i mihr-i kerem 'uşşâka te'sir etmiyor
12. 'Âlem-i endişemizde ol vücüd olmak gerek

2. **pertev-i mihr-i kerem:**

Gazel 179

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik güneşinin ışığı.

11. Pertev-i mihr-i kerem 'uşşâka te'sir etmiyor
12. 'Âlem-i endişemizde ol vücüd olmak gerek

3. **pertev-i mihr-i kerem:**

Gazel 179

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik güneşinin ışığı.

11. Pertev-i mihr-i kerem 'uşşâka te'sir etmiyor
12. 'Âlem-i endişemizde ol vücüd olmak gerek

pertev-i mihrin:

1. **pertev-i mihrin:-in**

Gazel 197

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş ışıltısı || Sevgilinin yüzünün güzelliği.

9. Bu şeb âyinede gördüm ruğ-ı zibânî sultânım

10. Cemâlîñ pertev-i mihrin meh-i tâbâna 'arz etdim

pertev-i re'vi:

1. **pertev-i re'vi:-i**

Kaside 27

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fikir parlaklığı.

27. Pertev-i re'vi gül-i mihr-i sipihr-i ilhâm

28. Pençe-i ħükmü mefâtiħ-i ekâlîm-güşâ

pertev-i şems-i hakikat:

1. **pertev-i şems-i hakikat:**

Kaside 13

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakikat güneşinin ışıkları.

125. Pertev-i şems-i hakikat tā ki tāb-endāz olup

126. Melma‘-ı nūr ola meclā-yı kulüb-ı evliyā

pertev-i şems-i hakikatden:

1. **pertev-i şems-i hakikatden:-den**

Kaside 13

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakikat güneşinin ışığı.

17. Bezm-i ikbālīn nigāh etmez fūrūzān şem‘ine

18. Pertev-i şems-i hakikatden olanlar pūr-ziyā

pertev-i vechinden:

1. **pertev-i vechinden:-in, -den**

Kaside 29

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzün ışığı.

19. Habbazā mihr-i cihān-zīb-i kerem-perver kim

20. Nūr alır pertev-i vechinden anıñ cirm-i Kamer

pervā:

1. **pervāmız:-mız**

Gazel 203

Mısra: 4

Far. Korku, ihtiraz.

3. Bî-muḥābā kūy-ı dil-dāra şitāb etmekdeyiz

4. Kimseden yokdur bu yolda bîm ü pervāmız bizim

pervāne:

1. **pervāneleri:-ler, -i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 122

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

121. Çarḥ yakdı yine şem‘-i kameri

122. Aldı etrafını pervāneleri

2. **pervāneyi:-yi**

Rübai 5

Mısra: 3

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

3. Pervāneyi gör nice erem vuşlat-ı şem‘a

4. Tā maḥv-ı vücūd etmeyicek vaşla erilmez

3. **pervāneler:-ler**

Kaside 5

Mısra: 21

İşğın etrafında dönmeyi seven gece keleşği ||

Âşık.

21. Aldı pervāneler etrafını şem‘-i māhīn

22. Şaf-be-şaf leşker-i ‘uşşāk nıgehbānāsā

4. **pervāneniñ:-niñ**

Tesdis 5

Mısra: 6

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

5. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

6. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

5. **pervāneniñ:-niñ**

Tesdis 5

Mısra: 12

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

11. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

12. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

6. **pervāneniñ:-niñ**

Tesdis 5

Mısra: 18

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

17. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

18. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

7. **pervāneniñ:-niñ**

Tesdis 5

Mısra: 24

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

23. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

24. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

8. **pervāneniñ:-niñ**

Tesdis 5

Mısra: 30

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

29. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

30. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

9. **pervāne:**

Kaside 6

Mısra: 2

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

1. Olaldan ‘āşık u ma‘şūk cānā şem‘ ü pervāne

2. Niyāz u nāz ‘arz eyler ser-ā-pā şem‘ ü pervāne

10. **pervāne:**

Kaside 6

Mısra: 4

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

3. Każā böyle tecellî eylemişdir nola kim olsa

4. Cihān-süz u pūr-āteş nā-şikibā şem‘ ü pervāne

11. **pervāne:**

Kaside 6

Mısra: 6

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

5. Maḥabbet ‘arz-ı ruḥsār edeli devrāna olmuşlar

6. Şerer-pāşende şu‘le-pāş güyā şem‘ ü pervāne

12. **pervāne:**

Kaside 6

Mısra: 8

Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

7. Nola her rüz olurlarsa nihān-ı ḥvābi-i ‘uzlet

8. Kanı bir şeb kim etmez anı ihyā şem‘ ü pervāne

13. **pervāne:**

Kaside 6

- Mısra: 10
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
9. Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'âşık u ma'sûk
10. Olur süzende vü süzân be-her-câ şem' ü pervâne
14. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 12
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
11. Maḥabbet 'âşık u ma'sûka te'sîr eyler elbette
12. 'Aceb mi olsalar ḥayrân u şeydâ şem' ü pervâne
15. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 14
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
13. Olaldan rû-be-râh-ı bezm-i ülfet 'âşık u ma'sûk
14. Cihânda etdi ḥaylî nâm peydâ şem' ü pervâne
16. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 16
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
15. Dil-i ma'sûku mûm eyler niyâz-ı 'âşık-ı ser-bâz
16. Bu ma'nâyı eder iş'âr ḥâlâ şem' ü pervâne
17. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 18
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
17. Maḥabbet 'âşık ser-mâye-i kâlâ-yı vuslatdır
18. Bu ma'nâyı nola kim etse icrâ şem' ü pervâne
18. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 20
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
19. Zuhûr-ı 'aşk olaldan 'âlem-i dünyâda olmuşlar
20. Ḥumâr-âlûd u mest-i câm-ı sevdâ şem' ü pervâne
19. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 22
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
21. Şerer-pâşende' i erḳâm-ber-şeh-per kıyâs etme
22. 'Araḳ-rîz oldu dâğ etdi hüveydâ şem' ü pervâne
20. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 24
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
23. 'Araḳ-rîzân u pür-dâğ olsa nola ehl-i meclisde
24. Olup şermende oldu nâ-şikîbâ şem' ü pervâne
21. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 26
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
25. Gülistân-ı maḥabbetde sezâdir kendini etse
26. Hezârâsâ vü gül sâ reng-i bâlâ şem' ü pervâne
22. **pervâne:**
Kaside 6

- Mısra: 28
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
27. Vişâl-i vuşlat-ı ma'sûk-ı 'âşık süzdur elbet
28. Buña oldu delîl-i şübhe-fersâ şem' ü pervâne
23. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 30
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
29. Daḥîl-i bezmdir nola ḳabâ-yı zer-nişân ber-düş
30. Olup eylerse destârın muṭallâ şem' ü pervâne
24. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 32
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
31. Biri ma'sûk u biri 'âşık-ı nâ-çâr olmuşdur
32. Olaldan sâkinân-ı rüy-ı ḡabrâ şem' ü pervâne
25. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 34
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
33. Nihân olmaz dil-i ma'sûk u 'âşıkda olan esrâr
34. Nola kim birbirini olsa dâñâ şem' ü pervâne
26. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 36
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
35. Te'âla'llâh ne te'sîr-i maḥabbetdir şeb ü rûzân
36. Cüdâ olmaz biri birinden aşlâ şem' ü pervâne
27. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 38
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
37. Eger olmasa manzûr-ı nigâh-ı 'âṭıfet böyle
38. Olur muydu şafâ-baḥşende her câ şem' ü pervâne
28. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 40
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
39. Eger olmasalardı dâḥîl-i bezm-i şeh-i 'âlem
40. Sezâ-yı iltifât olmazdı ḳaṭ'â şem' ü pervâne
29. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 42
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
41. Cenâb-ı şâh-ı şadr-ı kâḥ-ı levlâke kim olmuş
42. Anıñ feyzî ile maḳbûl-i dünyâ şem' ü pervâne
30. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 44
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
43. O feyz ile 'arûs-ı ḥaclegâh-ı mekrümetdir kim
44. O feyz ile cihânı oldu binâ şem' ü pervâne
31. **pervâne:**
Kaside 6

- Mısra: 46
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
45. O feyz ile cihân ma'mûr u âbâdân olmuşdur
46. O feyz ile mürebbâdır ser-â-pâ şem' ü pervâne
32. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 48
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
47. O feyz ile serâyir revnağ-ı bezm-i havâdişdir
48. O feyz ile tecellî buldu cânâ şem' ü pervâne
33. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 50
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzâ-yı haţt-ı nûn
50. O feyz ile lisâna geldi her câ şem' ü pervâne
34. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 52
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrâ-yı kâf-ı kûn
52. O feyz ile olupdur bezm-i hyâ şem' ü pervâne
35. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 54
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
53. Hırâm-âmûz-ı mihristân-ı ülfet olup olmuşlar
54. Sezâ-yı meclis-i a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne
36. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 56
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'âlem-i a'yân
56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem' ü pervâne
37. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 58
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
57. O feyz ol feyz-i Rabbâni idi kim yogüdi aşlâ
58. Gedâ vü şeh hezâr u verd-i ra'nâ şem' ü pervâne
38. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 60
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
59. O feyz ol feyz idi kim çarhda dahı olmamışlardı
60. Ciger-süz u hem-âgüş-ı tesellâ şem' ü pervâne
39. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 62
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnûn
62. Hırâm-ı kumri vü serv-i dil-ârâ şem' ü pervâne
40. **pervâne:**
Kaside 6

- Mısra: 64
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
63. O feyz ile cihâna lem'a-perdâz eyledi bir nûr
64. Kim andan oldu peydâ pest ü bâlâ şem' ü pervâne
41. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 66
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
65. Girip ser-revzen-i inşâdan oldu rû-nümâ ol nûr
66. Ğubâr u zerresinden oldu peydâ şem' ü pervâne
42. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 68
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
67. Eger ol nûr olmasa cihâna lâmi'-i sâti'
68. Ne mümkün idi kim ola hüveydâ şem' ü pervâne
43. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 70
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
69. Eger ol nûr olmasa sipihre şa' şa'a-perdâz
70. Cihân olmazdı kanda kaldı cânâ şem' ü pervâne
44. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 72
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
71. Odur ol şâh-ı evreng-i risâlet kim anıñ yek-ser
72. Çerâğ-i hâşidır a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne
45. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 74
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
73. O şâhñ ger sezâ-yı luţf-ı cāvîdi olurlarsa
74. Şafâ-bahşende olurlar be-her-câ şem' ü pervâne
46. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 76
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
75. Eger şâyân-ı kahrı olsalar nâr-ı mezelletde
76. Yanıp nâ-büd olurlardı ser-â-pâ şem' ü pervâne
47. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 78
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
77. Şefî'ü'l-müznibinâ pâdişâhâ melce'-i halkâ
78. Eyâ feyziñle olan hâlet-efzâ şem' ü pervâne
48. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 80
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
79. Sen ol şâhensh-i taht-ı risâletsin ki cüdüñla
80. Cihânda buldular yek-ser tecellâ şem' ü pervâne
49. **pervâne:**
Kaside 6

- Mısra: 82
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
81. Sen ol zât-ı mükerrerimsin ki cüduñdan şeb ü rüzân
82. Olurlar behremend a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne
50. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 84
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
83. Sen ol sultân-ı evreng-i kulüb-ı 'aşıkânsın kim
84. Seniñ feyzîñle oldu meclis-ârâ şem' ü pervâne
51. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 86
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
85. Eger eşyâda melhûz olmasaydı zât-ı zî-şâniñ
86. Ne kâbil idi etmek nâm peydâ şem' ü pervâne
52. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 88
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
87. Eger vaşfiñla ben güyâter olmasam kaşidemde
88. Ne mümkün idi beslenmek ser-â-pâ şem' ü pervâne
53. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 90
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
89. Eger hâlet-dih olmasa suhan mülküne evşâfiñ
90. Ğazel-senc olmaz idi Sâlim'âsâ şem' ü pervâne
54. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 91
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
91. Nola revnağ-fezâ olsa ser-â-pâ şem' ü pervâne
92. Nedîm-i bezm-i rindândır be-her-câ şem' ü pervâne
55. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 92
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
91. Nola revnağ-fezâ olsa ser-â-pâ şem' ü pervâne
92. Nedîm-i bezm-i rindândır be-her-câ şem' ü pervâne
56. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 94
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
93. Fedâ-sâzî-i cân olmağda nûr-ı 'aşk-ı dil-dâra
94. Tarâvet-yâb-ı meclisdir ser-â-pâ şem' ü pervâne
57. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 96
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
95. Enîs-i hâlvet-i şeb-zinde-dârân-ı maħabbetdir
96. Olaldan sâkinân-ı deşt-i sevdâ şem' ü pervâne
58. **pervâne:**
Kaside 6

- Mısra: 98
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
97. Dil-i süzendemiz şu 'le-feşân-ı nâr-ı 'aşkıñken
98. Dağı hem-ülfet olmamışdı cânâ şem' ü pervâne
59. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 100
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
99. Ğomaz elden riyâyı meclis-i vâ'izde olduğça
100. Olup âteş-revâ vü şu 'le-püşâ şem' ü pervâne
60. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 102
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
101. Hemîşe Sâlimâ böyle senâsıyla o sultânîñ
102. Cihânda etmede icrâ-yı tağvâ şem' ü pervâne
61. **pervâne:**
Kaside 6
Mısra: 104
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
103. O tağvâdan sezâ ben de salât ile naşib alsam
104. Ki bulmuşlar anîñ ile tesellâ şem' ü pervâne
62. **pervâne:**
Rûbai 7
Mısra: 4
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
3. Kâl etdi ten-i zerdin eritdi Ğam-ı hicri
4. Pervâne eder her gece ihyâ-yı 'ibâdet
63. **pervâneyim:-yim**
Gazel 11
Mısra: 8
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek
|| *Âşık*
7. Şaķınmam perr ü bâlim şu 'le-i nâr-ı maħabbetden
8. Cemâliñ şem' ine ez-dil seniñ pervâneyim cânâ
64. **pervâneyim:-yim**
Kaside 24
Mısra: 3
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek
|| *Âşık*
3. Ben de pervâneyim ol şem' -i murâd üzre henüz
4. K'eyledim süz-ı derûna dil-i şeydâyı esîr
65. **pervâneniñ:-niñ**
Gazel 227
Mısra: 7
Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.
7. Añlamaz keyfiyyetin pervâneniñ bir vech ile
8. Kendini vaķf-ı telâş-ı süz-ı Ğirmân etmeyen
- pervâne edip:**
1. **pervâne edip:-ip**
Gazel 221
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Sevgilinin âşığıñ kendisine, aşkına müptela hale getirmesi.

5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey sūzī
6. Cemālīñ şem'ine gönlüm edip pervâne neylersin

pervâne-i bî-ṭākatīndir:

1. **pervâne-i bî-ṭākatīndir:-dir**
Gazel 9
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takatsız, güçsüz pervane || Aşık.
3. Cemālīñ şem'ine pervâne-i bî-ṭākatīndir dil
4. Yanaldan âteş-i 'aşk-ı 'izārınla seniñ cānā

pervâne-i şem'-i ruh-i cānān:

1. **pervâne-i şem'-i ruh-i cānān:**
Tesdis 7
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanak mumunun pervanesi || Sevgilinin peşinde koşma, etrafında bulunma yönüyle aşık.
25. Sālīmā murğ-ı seher vuşlata şāyān mı değil
26. Yoğsa pervâne-i şem'-i ruh-i cānān mı değil

pervâne-i şem'-i ruhuñ olsa:

1. **pervâne-i şem'-i ruhuñ olsa:**
Kaside 5
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının mumuna pervane olmak, tutkun olmak || Hz. Muhammed'i çok sevmek.
1. Nūr-ı pertev-fikenīñ hürmetine oldu binā
2. N'ola pervâne-i şem'-i ruhuñ olsa dünyā
2. **pervâne-i şem'-i ruhuñ olsa:-sa**
Kaside 5
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının mumuna pervane olmak, tutkun olmak || Hz. Muhammed'i çok sevmek.
1. Nūr-ı pertev-fikenīñ hürmetine oldu binā
2. N'ola pervâne-i şem'-i ruhuñ olsa dünyā

pervâne-şifāt:

1. **pervâne-şifāt:**
Kaside 32
Mısra: 44
Pervane gibi.
43. Köhne eyvān-ı felek şems ü kamer durdukça
44. Döne pervâne-şifāt üstüñe dā'im dünyā

pervâneveş:

1. **pervâneveş:**
Matla 42
Mısra: 2
Kelebek gibi.
1. Tābiş-i mihr-i ruhuñ cānā ne tiz-efrüz olur
2. Şem'-i hüsnuñle cihān pervâneveş pür-süz olur
2. **pervâneveş:**
Gazel 72
Mısra: 1
Kelebek gibi.
1. Gönül pervâneveş şem'-i ruhuyla nāre düşmüşdür
2. Yakılmış âteş-i 'aşk ile bir āvāre düşmüşdür

3. **pervâneveş:**

Gazel 72
Mısra: 10
Kelebek gibi.

9. Yanıp yakılsa bu dil âteş-i 'aşka nola Sālīm
10. Gönül pervâneveş şem'-i ruhuyla nāre düşmüşdür

4. **pervâneveş:**

Gazel 260
Mısra: 11
Pervane gibi.

11. Gönül pervâneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tā
12. Desinler Sālīm olmuşdur münevver 'aşıkān içre

pervāz:

1. **pervāzında:-m, -da**
Muamma 2
Mısra: 2
Uçmak.

1. Rağş eder gördüm o servi şad hezārān nāz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervāzında ol şebbāz ile

2. **pervāza:-a**

Gazel 106
Mısra: 10
Uçmak.

9. Anı bî-hüde tekdır etmesin taḥrīk edip zülfüñ
10. Gönül murğū hemān pervāza o serde müheyyādır

3. **pervāza:-a**

Gazel 108
Mısra: 3
Uçmak.

3. Hāzır u āmādeyiz pervāza zülfi yārda
4. Kendini görsün şikenc-i ṭurrada bî-tāblar

pervāz evler:

1. **pervāz eyler:-r**
Gazel 124
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uçmak.

3. Evc-i istignāda pervāz eyler iken nāgehān
4. Dāmgāh-ı kākül-i dil-dāre düşdü gönlümüz

pervāz eylese:

1. **pervāz eylese:-se**
Kaside 23
Mısra: 63
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yükselmek || Gücün, kudretin artması.
63. Firāz-ı küh-ı Ḳāf-ı şavletinden eylese pervāz
64. Şikest eyler piristü-beççe rüyün-i 'Ankā'yı

pervāzelen:

1. **pervāzeldirdi:-dir, -di**
Gazel 280
Mısra: 4
Uçmak || Gönül kuşunun uçması, mutluluğu.
3. Hümāveş murğ-ı gönlüm dāne-i eşkimle hem-demken
4. Zuhūr-ı dām-ı 'aşkıyla bu dem pervāzeldirdi

perverde:

1. **perverde:**

Kaside 1

Mısra: 30

Büyütülmüş.

29. Goncalar mehd-i naḥl-i güllerde

30. Hem-çü tıflān hemişe perverde

perverde edip:

1. **perverde edip:-ip**

Gazel 114

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Besleyip büyütmek.

15. Niḡin-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle

16. Am Rüstem gibi Zāl-i felek bir nām için şaḡlar

perverde etdi:

1. **perverde etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 464

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beslemek, büyütmek.

463. Enfüs-i rızkın edip äverde

464. Etdi şîr-i keremle perverde

perverde-i eltâf-ı cezîl evlemiş:

1. **perverde-i eltâf-ı cezîl evlemiş:-miş**

Tarih 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın- kişiye bol lütuflar nasip etmesi.

1. Dür-i deryâ-yı melâḡat 'Ali Beg kim Mevlâ

2. Eylemiş zâtını perverde-i eltâf-ı cezîl

perverde-i feyz edip:

1. **perverde-i feyz edip:-ip**

Tarih 1

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın- feyizleriyle büyüme.

45. Na'im-i Ḥaḡḡ edip perverde-i feyz

46. Ede her birinin 'ömrünü eفزün

perverde-i nîsân-ı iḡsân etmede:

1. **perverde-i nîsân-ı iḡsân etmede:-me, -de**

Kaside 25

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsan daḡutmak, iyiliklerde bulunmak.

31. Hemîn perverde-i nîsân-ı iḡsân etmede Bârî

32. Vücüd-ı şâhvârına sezâ dense dür-i yek-tâ

perverdi olmasa:

1. **perverdi olmasa:-ma, -sa**

Gazel 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yetiştirilmek.

1. Ḥānkāḡh-i kederiñ olmasa perverdi firāk

2. 'Aşîḡ-ı zâra vişâl ile ber-â-berdi firāk

perveris:

1. **perveris:**

Diğer 2

Mısra: 75

Yetiştirme, eğitime.

75. Perveris bunda ṡurfa ṡurfa meniş

76. Yaḡdı âteş gibi beni bu reviş

pes:

1. **pes:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 200

Bundan böyle, artık.

199. Farazâ baña da o mertebe ger

200. Pes muḡadder ise zuḡūr eyler

2. **pes:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 63

Bundan böyle, artık.

63. Pes derün-ḡānesine ol fevrî

64. Cem' edip 'aḡl u ḡarâr u şabrî

3. **pes:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 82

Bundan böyle, artık.

81. Biz bu endişeyi edip itmâm

82. Pes Ḥişâr semtine etdikdi ḡurâm

4. **pes:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 87

Bundan böyle, artık.

87. Pes uyup her birine bu dil-i zâr

88. Eyledi meşrebi üzre refâr

5. **pes:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 133

Bundan böyle, artık.

133. Pes o dâma varuban bend oldu

134. Dil-i şeydâya 'aceb fend oldu

6. **pes:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 137

Bundan böyle, artık.

137. Pes gelip ḡānemi tenhâ buldu

138. Leşker-i ḡamla derünüm ṡoldu

7. **pes:**

Kaside 5

Mısra: 55

Bundan böyle, artık.

55. Pes sa'âdetle şu'üd eyledi çarḡ-ı düvüme

56. Geçdi eflâki bu vech ile ḡabîb-i Mevlâ

8. **pesdir:-dir**

Kaside 5

Mısra: 96

Aşâḡı || Kötü durumda olma.

95. Āḡ kim baḡt-ı dil-i zâr u nizârım kemdir

96. Āḡ kim aḡter-i dünüm ḡatı pesdir şâḡā

9. **pesden:-den**

Kaside 10

Mısra: 362

Arka, arka taraf.

361. Katı çok ecniha zühür etdi

362. Piş ü pesden geçip mürür etdi

10. **pes:**

Gazel 24

Mısra: 12

Bundan böyle, artık.

11. Mağz-ı ma'nā-yı netāyicdir maḳāl-i 'ārifān

12. Zübde-i aḳvāl budur pes ğayrısı hep türrehāt

pes ü bālā:

1. **pes ü bālā:**

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer ve gök.

3. Na't-i pākiñ pes ü bālā eder işbāt seniñ

4. Vaşf eder zāt-ı şerifiñi ser-ā-pā eşyā

pesend:

1. **pesend:**

Kaside 24

Mısra: 31

Aferin!, bravo!, ne güzel!. Beğenme, takdir, tahsin ifade eder.

31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi

32. Kevne nā-didesi bir kār-ı nühüfte tebşir

2. **pesend:**

Gazel 156

Mısra: 8

Aferin!, bravo!, ne güzel!. Beğenme, takdir, tahsin ifade eder.

7. Sürür ile geçen evḳātımız ḳanı ey dil

8. Pesend o demlere anda şafā bilinmez imiş

pesend etdim:

1. **pesend etdim:-dim**

Gazel 202

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek.

9. Yazılmış gördüğümce levḫ-i dilde bu zemīn-i nev

10. Edip tahsīn ü sābāşı saña Sālim pesend etdim

pesend etsin:

1. **pesend etsin:-sin**

Tarih 15

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek.

15. Taraf taraf okusunlar bu menzile tāriḫ

16. Hemīn bu cāya medā-yı başar pesend etsin

2. **pesend etsin:-sin**

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek.

9. Ḳumāş-ı nazmıña Sālim neden pesend etsin

10. O nāzenīn suḫan-ı şā'irān nedir bilmez

pesend eyler:

1. **pesend eyler:-r**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek.

85. Nergisī Ḳāf-zāde Rūḫiler

86. Hep pesend eyler idi ser-tā-ser

2. **pesend eyler:-r**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek.

127. Nīk ü bed 'arz olunsa ser-tā-ser

128. Fehm eden etmeyen pesend eyler

pesendide:

1. **pesendide:**

Kaside 19

Mısra: 25

Beğenilmiş, makbul.

25. Pesendide ḫavuzlar tuḫfe mir'āt-ı mücellālar

26. Niğāḫ etdikçe āb u tāb baḫş eyler niğeh-dāre

pes-i āyineden:

1. **pes-i āyineden:-den**

Matla 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynanın arkası.

1. Dehāna sırr-ı 'aşkıñ hep derūn-ı sīneden söyler

2. O tūḫīdir gönül cānā pes-i āyineden söyler

pes-i derde:

1. **pes-i derde:-de**

Kaside 10

Mısra: 326

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapının arkası.

325. Ḫafr edip etdi ḫilesin taḫḫīḳ

326. Pes-i derde nühüfte bi'r-i 'amīḳ

pest:

1. **pest:**

Gazel 276

Mısra: 1

Alçak, aşağı, hor görülmek, gözden düşmek.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bālā yoğidi

2. O bezimgāḫda aşlā ğam-ı ferdā yoğidi

pest olur:

1. **pest olur:-ur**

Matla 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşük olmak || Kişinin makamının ilmi rütbesinin düşük olması.

1. Hemîşe kaṭ'ı cāh eyler olanlar 'ilmiden ḥālî
2. Maḳāmı pest olur olsa terāzünüñ kefi mālî

pest ü bālā:

1. **pest ü bālā:**

Kaside 2

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşağı yukarı, yer-gök || Her yer.

49. Ki oldur bā'ış-i icād-ı dünyā
50. Sebeb dünyāyı ḥalḳa pest ü bālā

2. **pest ü bālā:**

Kaside 5

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alt ve üst || Kainatın altı ve üstü, her şey.

29. Meger ol seyyid-i nāsa olup āmāde cihān
30. Maḳdem-i pākine müştāk idi pest ü bālā

3. **pest ü bālā:**

Kaside 6

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alt ve üst || Kainatın altı ve üstü, her şey.

63. O feyz ile cihāna lem'a-perdāz eyledi bir nūr
64. Kim andan oldu peydā pest ü bālā şem' ü pervāne

4. **pest ü bālā:**

Kaside 9

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alt ve üst || Kainatın altı ve üstü, her şey.

43. Tecellî eyleyip envār-ı Mevlā
44. Tesellî buldu 'ālem pest ü bālā

5. **pest ü bālā:-up**

Kaside 9

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alt ve üst || Kainatın altı ve üstü, her şey.

81. Ki leb-tefside olup pest ü bālā
82. Ḥicāb-ı nār-ı cürm ile ser-ā-pā

pey:

1. **pey:**

Lugaz 1

Mısra: 4

İz, işaret, nişan.

3. Ne 'illet 'illet-i devrān be-her dem devr-i pey-der-pey
4. Bu pey irsāl-i devr-i tekye-i şeyḥ-i sa'ādetdir

pevām:

1. **pevām:-i**

Tarih 3

Mısra: 8

Haber.

7. Öyle pākize fetihdir ki olunca zāhir
8. Pür-ṭanin eyledi āfākı peyāmı her cā

2. **peyām:**

Kaside 10

Mısra: 223

Haber.

223. Nice dediyse çıkdı öyle peyām

224. Ser-güzeşt-i Zübeyr İbni 'Avām

3. **peyām:**

Tarih 17

Mısra: 117

Haber.

117. Çıkdı bu tārīḥ ile seb'-i semāvāta peyām

118. Oldu İsmā'il Efendi yümñ ile müfti-i dīn

4. **peyāmūñ:-iñ**

Gazel 232

Mısra: 9

Haber.

9. Sālīm'e luṭf et dirīḡ etme peyāmūñ dem-be-dem

10. İltifātūñ kesme cānā 'āşık-ı dīdārdan

pevām aldım:

1. **peyām aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haber almak.

3. Şabādan vaḳt-i teşrīfīñ sorup bir bir peyām aldım

4. Durup rāḥında dil-berden murādımca merām aldım

pevām almağa:

1. **peyām almağa:-a**

Gazel 278

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haber almak.

11. Bir peyām almağa imkān mı var ey Sālīm

12. Varamaz dergehine kimse şabādan ḡayrı

pevām almak:

1. **peyām almaḡ:**

Gazel 100

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haber almak.

5. Ḥaber yoḡ kūy-ı cānāndan gelenlerden su'āl etdik

6. Dil-i güm-geşteden hergiz peyām almaḡ ne mümkündür

pevām-ı nām-ı şerīfīñle:

1. **peyām-ı nām-ı şerīfīñle:-iñ, -le**

Kaside 15

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek ismin haberi, bilgisi.

37. Peyām-ı nām-ı şerīfīñle düşdü her ḳalbe

38. Mişāl-i şāhid-i ra'nā melāḥat-i şevket

pevām-ı nev-be-nev ü ter:

1. **peyām-ı nev-be-nev ü ter:**

Gazel 139

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze, yeni haberler.

1. Seher ki bāğa şabâlar gider gelir tırmaz
2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir tırmaz

pevâm-ı süziş-i hicrân:

1. **peyâm-ı süziş-i hicrân:**

Gazel 148

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yanışının haberi.

3. Ya firkatdır kelâmı yâ peyâm-ı süziş-i hicrân
4. O ğamze bundan özge biz ğaribe bir cevâb etmez

pevâm-ı vaşl:

1. **peyâm-ı vaşl:**

Gazel 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma haberi.

1. Baña hiç bir peyâm-ı vaşl ile bād-ı şabâ gelmez
2. Meşeldir ecnebilerden cihân içre vefâ gelmez

pevâm-ı vaşlı:

1. **peyâm-ı vaşlı:-ı**

Gazel 157

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma haberi.

9. Şadmân etdi peyâm-ı vaşlı ey Sâlim beni
10. Etsék ifrâ-ı ferahdan biz nola her câ rakış

pevâm-ı vaşl almazsa:

1. **peyâm-ı vaşl almazsa:-maz, -sa**

Müfret 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma haberi almak.

1. 'Aceb mi ğoncadan bülbül peyâm-ı vaşlı almazsa
2. Lisânından hemişe aňlamaz güyâ olan lâliñ

pevâm-ı vaşlıñ:

1. **peyâm-ı vaşlıñ:-iñ**

Gazel 258

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma haberi.

9. Peyâm-ı vaşlıñ ile hoş-dil eyle Sâlim-i zârı
10. Anı bigâne vaz' ile müdâm efkârelendirme

pevâm-ı vaşlıñ:

1. **peyâm-ı vaşlıñ:-iñ, -ı**

Matla 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma haberi.

1. Peyâm-ı vaşlıñ cânâ şakınma âşinâlardan
2. Diliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

pevâm-ı yâsemem:

1. **peyâm-ı yâsemem:**

Müfret 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasemin çiçeğinin haberi.

1. Peyâm-ı yâsemem düş oldu ğuşuna o şahşın kim
2. İşıtdi ğülşen-i medhiñde ol vaşf-ı binâğuşuñ

pevdâ:

1. **peydâ:**

Gazel 2

Mısra: 12

Ortaya çıkmak, görünmek.

11. Dü çeşmimden benim cân gibi ey Sâlim nihân oldu
12. Ser-i zülfünde murğ-ı dil edelden âşiyân peydâ

2. **peydâ:**

Gazel 216

Mısra: 7

Ortaya çıkmak, görünmek.

7. Mülket-i hüsnünde âşüb etmesin peydâ deyü
8. Hep geçirdi hañtın ol âfet ser-i şemşirden

pevdâ eden:

1. **peydâ eden:-en**

Gazel 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, görünür kılmak.

9. Sezâvâr-ı hezârân müjdegân-ı bî-tevañkufdur
10. Eden dilden ser-i küyunda bir nâm u nişân peydâ

pevdâ eder:

1. **peydâ eder:-er**

Kaside 30

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

47. Ne yolda kim tecellî eylediyse şun'-ı Mevlâyî
48. Eder peydâ o yolda tañ'-ı mañzûna tesellâyî

pevdâ edipdir:

1. **peydâ edipdir:-ip, -dir**

Diğer 3

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

37. Fikr-i ruhsârın ile bāğ-ı derünüm cânâ
38. Şad hezârân gül-i hoş-bûlar edipdir peydâ

pevdâ etdi:

1. **peydâ etdi:-di**

Diğer 3

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

49. Añıcağ kâmet-i mevzûnuñu etdi cânâ
50. Serv-i hemvâr-ı ğülistânı o dem dil peydâ

2. **peydâ etdi:-di**

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

13. Olaldan rü-be-râh-ı bezm-i ülfet 'âşık u ma'sûk
14. Cihânda etdi haylî nâm peydâ şem' ü pervâne

peydâ etmek:

1. **peydâ etmek:**

Gazel 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, görünür kılmak.

3. Şerî'at zâhire hüküm etmeniñ timsâlidir güyâ
4. Dil-i mir'atı râ'îye göre etmek cihân peydâ

peydâ eyledi:

1. **peydâ eyledi:-di**

Kaside 16

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak, âşikâr etmek.

31. Vaşf-ı şahenşeh-i devrâna müdâvim olalı
32. Bâğ-ı 'âlemde bahâ eyledi peydâ bülbül

2. **peydâ eyledi:-di**

Kaside 16

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak, âşikâr etmek.

37. Gül-bün-i gülşen-i ihsânını mesken edeli
38. Eyledi mertebe-i 'âliye peydâ bülbül

peydâ eyler:-r

1. **peydâ eyler:-r**

Diğer 5

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek, ortaya çıkmak.

19. Buña ülfet denilmez ey dâna
20. Ülfet eyler görüşmemiz peydâ

2. **peydâ eyler:-r**

Matla 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek, ortaya çıkmak.

1. Nola kim Taşçı-zâdem kopsa 'âlemde dür-i yektâ
2. Hüdâ kâdirdir eyler seng-i hârâdan güher peydâ

peydâ kıldı:

1. **peydâ kıldı:-dı**

Tarih 3

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

115. Donanıp ol dağı bahri nice biñ zevrağ ile
116. Kıldı berren gidecek 'asker-i pâki peydâ

peydâ ola:

1. **peydâ ola:-a**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

1. Ne dem nâlâni-i dilden ola süz-ı nihân peydâ
2. Olur farkımda âhımdan hemân bir sâye bân peydâ

peydâ oldu:

1. **peydâ oldu:-du**

Kaside 2

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, meydana gelmek.

73. O şebde şad 'alâmât oldu peydâ
74. Yıkıldı küngür-i Eyvân-ı Kısra

2. **peydâ oldu:-du**

Kaside 6

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, meydana gelmek.

63. O feyz ile cihâna lem'a-perdâz eyledi bir nür
64. Kim andan oldu peydâ pest ü bâlâ şem' ü pervâne

3. **peydâ oldu:-du**

Kaside 6

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, meydana gelmek.

65. Girip ser-revzen-i inşâdan oldu rü-nümâ ol nür
66. Gubâr u zerresinden oldu peydâ şem' ü pervâne

peydâ olmazdı:

1. **peydâ olmazdı:-maz, -dı**

Kaside 2

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

63. Kamer ger olmasaydı aña şeydâ
64. Derûnunda o na'l olmazdı peydâ

peydâ olsa:

1. **peydâ olsa:-sa**

Gazel 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

5. Tezâhum eyledikçe dūd-ı âhî halka-ber-halka
6. Nola olsa ser-i 'âşıkda şekl-i âsumân peydâ

peydâ olur:

1. **peydâ olur:**

Gazel 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

7. Hayâl-i 'arızınla rü-nümâ oldukça her dâgım
8. Olur gülşen-fezâ-yı sinede bir gülsitân peydâ

2. **peydâ olur:-ur**

Gazel 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

1. Ne dem nâlâni-i dilden ola süz-ı nihân peydâ
2. Olur farkımda âhımdan hemân bir sâye bân peydâ

3. **peydâ olur:-ur**

Kaside 5

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, belirtmek, görünmek.

79. Ne hıramāni-i servi görür idi gülzār
80. Ne kad ü kâmet-i şimşād olur idi peydā

pey-der-pey:

1. **pey-der-pey:**

Kaside 15

Mısra: 35

Yavaş yavaş.

35. Şu vermese himemiñ cüybārı pey-der-pey
36. Bülend olmaz idi böyle kâmet-i şevket

2. **pey-der-pey:**

Gazel 153

Mısra: 7

Yavaş yavaş.

7. Geçer bûd (u) ne-bûd ile ser-â-ser vaqt pey-der-pey
8. Kabā-yı mahv u işbâtı vücûda Hâk libās etmiş

peygām:

1. **peygāmına:-ın, -a**

Tarih 2

Mısra: 18

Haber, bilgi.

17. Maqdeimle halk-ı 'âlem 'id-ı ekber etdiler
18. Muntazırlar ser-be-ser fermāniñ peygāmına

2. **peygām:**

Tarih 3

Mısra: 211

Haber, bilgi.

211. Müjdeler etdi tekaddüm bize geldi peygām
212. K'oldu manşūr u muzaffer deyü erbāb-ı gāzā

peygām geldi:

1. **peygām geldi:-di**

Müfret 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haberin ulaşması.

1. Şovuk almış gece yāri deyü geldi peygām
2. Bu şovuk sözü işitdikde hemān tōndum ben

peygamber:

1. **peygamber'e:-e**

Kaside 10

Mısra: 86

Peygamber || Hz. Muhammed.

85. Gelip ol dermend-i bī-yāver
86. Etdi Peygamber'e şikāyetler

2. **peygamber:**

Kaside 10

Mısra: 201

Peygamber || Hz. Muhammed.

201. Ümmi Ma'bed evinde Peygamber
202. Etdi bir gūsfende hūsn-i nāzar

3. **peygamber:**

Kaside 10

Mısra: 211

Peygamber || Hz. Muhammed.

211. Eyledi bir du'ā o Peygamber

212. Hep yetişdi nevāle-i 'asker

4. **peygamber'e:-e**

Kaside 13

Mısra: 61

Peygamber || Hz. Muhammed.

61. Şıdk ile Allāh'a 'āşık bendedir Peygamber'e
62. Luṭf u ihsān etmege halka be-gāyet mübtelā

5. **peygamber:**

Kaside 20

Mısra: 28

Peygamber || Hz. Muhammed.

27. Ceddi hākkında dedi böyle eser
28. Ve le-ni 'me'l-emīru Peygamber

peygām-ı aḥbāba:

1. **peygām-ı aḥbāba:-a**

Gazel 41

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostların haberi.

7. Derūnunda nice esrārı cānı gibi hıfz eyler
8. Hele peygām-ı aḥbāba 'aceb ikrām eder kāgaz

peygām-ı maẓmūnum eder:

1. **peygām-ı maẓmūnum eder:-er**

Kaside 23

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mazmunların haberini vermek || Bir takım manaları anlatmak.

109. Edā-yı şive-i güftārıma hūsn-i beyān meftūn

110. Eder peygām-ı maẓmūnum yeridir kilki

sevdāyī

peygār-ı 'adū:

1. **peygār-ı 'adū:**

Gazel 242

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın (Rakibin) savaşı, mücadelesi.

11. Başa çıkmaklık olur idi anıñla Sālim

12. Hile vü ḥud'a ile olmasa peygār-ı 'adū

peygār-ı ğamda:

1. **peygār-ı ğamda:-da**

Gazel 250

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam savaşı.

7. Var iken destinde tīg-ı ḥāme şahş-ı şā'iriñ

8. Söyleşir peygār-ı ğamda düşmen-i nā-sāz ile

peykān:

1. **peykān:**

Gazel 63

Mısra: 2

Far. Ok temreni.

1. Resm-i müjgānıñ kaçan kim sinede pinhān olur

2. Bu dil-i ḥasret-keşe her biri bir peykān olur

2. **peykân:**
Gazel 160
Mısra: 4
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
3. Alamazsañ resm-i müjgâniñ şehâ benden nola
4. Etdi şandük-ı derûnum ile peykân ihtilâf

3. **peykâne:-e**
Gazel 221
Mısra: 2
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
1. Dilâ karşı durup ol gamze-i fettâne neylersin
2. Hedefâsâ siper edip teniñ peykâne neylersin

peyker:

1. **peykerin:-in**
Gazel 74
Mısra: 11
Yüz, çehre.
11. Cemâli zişt ise de etme peykerin tahkîr
12. Cebîn-i şun 'da envâr gayrı yüzdendir

2. **peykeriñ:-iñ**
Gazel 123
Mısra: 3
Yüz, çehre.
3. Baqıp tahkîr etme peykeriñ rind-i mey-âşâmiñ
4. Şaқın bundan kebîre zâhidâ vizri-i vebâl olmaz

peyk-i bahâr et:

1. **peyk-i bahâr et:**
Kaside 31
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar habercisi eylemek.
7. Lâlezâr-ı kâlemiñ peyk-i bahâr et ey dil
8. Gülsitân-ı suhanıñ şöyle muţarrâ eyle

peyk-i beşîr:

1. **peyk-i beşîr:**
Kaside 24
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müjde veren haberci.
19. Hâmdü li'llâh o meserretten erişdi dile zevk
20. Zâ' il etdi anıñ endişesini peyk-i beşîr

peyk-i cenâb-ı hak:

1. **peyk-i cenâb-ı hak:**
Kaside 10
Mısra: 334
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın habercisi.
333. Olıcak kurb-i bâbına vâşıl
334. Oldu peyk-i Cenâb-ı Hâk nâzil

peymâne:

1. **peymânen:-den**
Gazel 265
Mısra: 6
Far. Kadeh.

5. Görünmezken cihân mahmûrluқdan aña ser-tâ-ser
6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymânenen şofra

peymâne peymâne çekdiğim:

1. **peymâne peymâne çekdiğim:-dik, -im**
Gazel 264
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh kadeh içmek || Ayrılık tortusu, ayrılık içkisi.
5. Unutdum zevk-ı nüş-â-nüş-ı vaşlıñ şimdilik cânâ
6. Seniñ dürd-i gamıñdır çekdiğim peymâne peymâne

peymâne-i şevkîm:

1. **peymâne-i şevkîm:-im**
Gazel 29
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstek kadehi.
5. Tolar peymâne-i şevkîm ne dem ki meclis-i meyde
6. Şuna ol sâki-i gül-çehre bir câm-ı muşaffâ râh

peymâne-i takdîrden:

1. **peymâne-i takdîrden:-den**
Gazel 216
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takdir kadehi || Yarattıcının yazmış olduğu kader.
1. Neş'emend-i feyz olan peymâne-i takdîrden
2. Kâm-yâb-ı şevk olur keyfiyyet-i tedbîrden

pey-rev:

1. **pey-revi:-i**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 92
Ardı sıra giden, tâbi olan, izinden giden, uyan.
91. Vâşılı bezmgâh-ı ma'nânıñ
92. Pey-revi nükte-i dil-ârânıñ

pey-rev edip:

1. **pey-rev edip:-ip**
Diğer 11
Mısra: 93
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takip etmek.
93. Pey-rev edip enini zembûra
94. Uydurur her uşûlü tanbûra

pey-rev eyler:

1. **pey-rev eyler:-r**
Kaside 30
Mısra: 72
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takip etmek.
71. Ser-âgâz-ı gülistân-ı genâñ etdikçe dil murğu
72. Du'âna pey-rev eyler 'andelib-i nâ-şikîbâyı

2. **pey-rev eyler:-r**

- Kaside 30**
Mısra: 72
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takip etmek.

71. Ser-âgâz-ı gülîstân-ı senâñ etdikçe dil murğû
72. Du'âña pey-rev eyler 'andelîb-i nâ-şîkîbâyı

pev-rev olmuş:

1. **pey-rev olmuş:-muş**

Diğer 3

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin ardı sıra gitmek.

87. Ney-zenâsâ da benefşe aña pey-rev olmuş
88. Çalmağa hâzır olup ol dağı boynun egmiş

pev-revlik edip:

1. **pey-revlik edip:-ip**

Gazel 62

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arkasından, peşinden gitmek. Tabi olmak, izinden gitmek.

11. Hâzret-i maḥdûma pey-revlik edip aḥbâbına
12. Sâlim-i şîrin-edâ bir şî'r-i dil-cû gösterir

peyveste:

1. **peyvestedir:-dir**

Gazel 43

Mısra: 6

(Fa.) Bitişik, birbirine ulaşmış.

5. Kudsiyânı nâlem etse nola her şeb bî-ḥuzûr
6. Hâsret-i kaddîfle âhim göklere peyvestedir

peyveste eyledi:

1. **peyveste eyledi:-di**

Gazel 285

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitişik hale getirmek, ulaştırmak.

13. Âsumâna eyledi peyveste âh u zârımı
14. Şehr-i İstanbul'un ey Sâlim melek-sîmâları

peyveste olsa:

1. **peyveste olsa:-sa**

Tesdis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşmak, erişmek.

9. Rûy u zülfün yâd etdikçe be-her şubḥ u mesâ
10. Âsumâna olsa peyveste benim âhim sezâ

peyveste olur:

1. **peyveste olur:-ur**

Kaside 23

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitişmek.

61. Olur tahte's-şerâya keffe-i temkîni peyveste
62. Eder güy-ı zemîn taḫbîl-i sâḫ-ı 'arş-ı a'lâyı

peyveste-i nüh-tâk oldu:

1. **peyveste-i nüh-tâk oldu:-du**

Tarih 3

Mısra: 175

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokuz kat göğe ulaşmak.

175. El-amân na'rası peyveste-i nüh-tâk oldu
176. Oldu nevmîd ḥayâtından o mel'un zirâ

pîç ü tâb:

1. **pîç ü tâb:**

Gazel 95

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.

1. Yüzünü sürmege bî-çâre ḥâk-i pâya gider
2. Bu pîç ü tâb ile 'âşîk o dil-rübâya gider

2. **pîç ü tâb:**

Gazel 157

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.

3. Pîç ü tâb u cünbişin bî-hüde şanma ey göñül
4. Eşk-i çeşm-i 'âşîka rağmen eder deryâ raḫış

pîç ü tâb-ı 'âşîka:

1. **pîç ü tâb-ı 'âşîka:-a**

Gazel 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşîğın ıztırap ve sıkıntısı.

3. Pîç ü tâb-ı 'âşîka incinme luḫ et sevdiğim
4. Fîkr-i zülfüñle perîşân olduğun bilmez misîñ

pîç ü tâb-ı ḥasret:

1. **pîç ü tâb-ı ḥasret:**

Gazel 219

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın ıztırap ve sıkıntısı.

9. Şu rütbe pîç ü tâb-ı ḥasret ile Sâlimâ her dem
10. Ser-i küyüñda dil üftân ü galṭân olmasın n'olsun

pîç ü tâbımdan:

1. **pîç ü tâbımdan:-ım, -dan**

Gazel 80

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.

7. Olmasın dil-gîr o meh-rû pîç ü tâbımdan benim
8. Kâkülün fikr eyleyen böyle perîşân-ḥâl olur

pîçide:

1. **pîçide:**

Gazel 43

Mısra: 7

Far. Bükülmüş, dolanmış, sarılmış, dolaşmış.

7. 'Uḫdelerle şanma pîçide şikenc-i kâkülün
8. Va'deler ile refime zülfe reste restedir

pîçis-i merğülden:

1. **pîçis-i merğülden:-den**

Gazel 181

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- kıvrık saçının bükümü.

3. Dil rehâ-yâb olmak olmaz piçiş-i mergülden
4. Rişte-i cândır ser-â-pâ güşe-i gisuların

pinhân:

1. **pinhân:**

Matla 7

Mısra: 2

Saklı, gizli.

1. Şanma o şîrâze-i dendân imiş
2. Dürc-i la'ide dürrü pinhân imiş

2. **pinhân:**

Diğer 9

Mısra: 12

Saklı, gizli.

11. Şad hezârân hulus-ı bî-pâyân
12. Eder irsâl bu gam ile pinhân

3. **pinhândır:-dır**

Gazel 44

Mısra: 6

Saklı, gizli.

5. Vefâ şeklinde tebdil olsa gezse bulmaya gamzeñ
6. Harim-i sinede dâg-ı nihânım şöyle pinhândır

4. **pinhân:**

Gazel 54

Mısra: 10

Saklı, gizli.

9. Mebdî-i cünunun hiç bilir yok Sâlimâ 'aşkın
10. Hayâlimde netice ârzü pinhân âteşdir

5. **pinhân:**

Gazel 88

Mısra: 1

Saklı, gizli.

1. Dilde pinhân infî'âlim kim bilir
2. 'Aşıkım ölsem melâlim kim bilir

6. **pinhân:**

Gazel 114

Mısra: 3

Saklı, gizli.

3. Şağın aldanmasın murğ-ı gönül pinhân görüp zülfün
4. Anı zîr-i külehte ol perî bir dâm için şağlar

pinhân eder:

1. **pinhân eder:-er**

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlemek.

9. Verâ-yı ebr-i zülfünde ruğun pinhân eder görsem
10. Niçün âyâ o meh bî-hüde bizden ihtirâz eyler

pinhân etdi:

1. **pinhân etdi:-di**

Gazel 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlemek.

5. Hayâlîñ etdi pinhân kendini cânâ dü çeşmimden
6. Nola çengâller ile aransa didemiz her câ

pinhân eyledi:

1. **pinhân eyledi:-di**

Kaside 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

5. Âzmâ eyledi terkib-i şitâya devrân
6. 'Â'idin eyledi pinhân çü mâ-i mevşül

pinhân eylerdi:

1. **pinhân eylerdi:-r, -di**

Kaside 20

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

67. Kendin eylerdi gonca-i hândân
68. Şiken-i zülf-i sünbüle pinhân

pinhân eyleşem:

1. **pinhân eyleşem:-se, -m**

Gazel 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

5. Kadeh-ser-şâr-ı sâmanım ne rütbe eyleşem pinhân
6. Figânım korkarım ol şûha bir gün keşf-i râz eyler

pinhân olmadır:

1. **pinhân olmadır:-ma, -dır**

Gazel 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli, saklı olmak.

5. Dideden cân gibi pinhân olmadır kârî anıñ
6. Bir melek-sîmâ perî-ruhsâre düşdü gönülümüz

pinhân olur:

1. **pinhân olur:-ur**

Kaside 20

Mısra: 177

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli, saklı olmak.

177. Olur aqşâ-yı garbda pinhân
178. Bilir ehl-i kemâli şâh-ı cihân

2. **pinhân olur:-ur**

Gazel 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli, saklı olmak.

1. Resm-i müjgânıñ kaçan kim sinede pinhân olur
2. Bu dil-i hasret-keşe her biri bir peykân olur

pîr:

1. **pîr:**

Tarih 1

Mısra: 47

Yaşlı, ihtiyar || Uzun ömürlü.

47. Cenâb-ı pâdişâha göstere pîr

48. Be-her birin Hüdâ-yı Hayy-ı bî-çün

pîr etsin:

1. pîr etsin:-sin

Kaside 19

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgunlaştırmak.

103. Hüdâ şeh-zâdegânın sâyesinde cümle pîr etsin

104. Bu cem 'iyyetle göstere hemîşe çarh-ı devvâre

pîr eyledi:

1. pîr eyledi:-di

Gazel 67

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşlandırmak, ihtiyâr etmek.

13. Hayâl-i kâkülü bir nev-cevânîñ

14. Beni Sâlim cihânda eyledi pîr

pîr evleve:

1. pîr evleve:-ye

Kaside 20

Mısra: 346

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşlandırmak || Uzun ömür vermek.

345. Eyleye hazret-i Hüdâ-yı kadîr

346. Zâtuñi devlet ü şafâ ile pîr

pîr olmak:

1. pîr olmak:-mak

Müfret 83

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşlı olmak.

1. Oturmaçlığda kalçmaçda hacâlet el verir yek-ser

2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmak 'alil olmak

pîr olsun:

1. pîr olsun:-sun

Kaside 20

Mısra: 317

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşlanmak.

317. Kulları kulluğunda pîr olsun

318. Düşmeni dâ' imâ hâkîr olsun

pîr pîr uçar:

1. pîr pîr uçar:-ar

Gazel 104

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli gözükme, her zaman göz önünde olmak.

5. Gözümde pîr pîr uçar naqş-ı didesi yâriñ

6. Olup o çeşm-i gâzâle tezerv-i dil nahcîr

pîrâ olur:

1. pîrâ olur:-ur

Kaside 16

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel hale getirmek.

49. Güşuna düş ola mı deyü be-her dem böyle

50. Şad tekellüfle olur nağme' i pîrâ bülbül

pîrâmen-i gül-bünde:

1. pîrâmen-i gül-bünde:-de

Gazel 285

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül fidanının çevresi.

11. Her seher pîrâmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ

12. Goncayı bîdâr ederler bülbül-i güyâları

pîrâmen-i kalbe:

1. pîrâmen-i kalbe:-e

Kaside 7

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbin çevresi -içi-

77. Cismim şu kadar günehle pîr kim

78. Pîrâmen-i kalbe dâne şıgmaz

pîrâmen-i tîh-i 'iffetine:

1. pîrâmen-i tîh-i 'iffetine:-in, -e

Kaside 7

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İffet çölinün çevresi || Temizlik, paklık.

47. Pîrâmen-i tîh-i 'iffetine

48. Hiç zerre kadar bahâne şıgmaz

pîrehe-derr-i şabr u ârâmız:

1. pîrehe-derr-i şabr u ârâmız:-iz-miz

Diğer 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ve karar gömleğini yırtan || Şair (Yusuf suresinde geçen Hz. Yusuf'un gömleğinin yırtılması hadisesine gönderme yapılmıştır.).

19. Pîrehe-derr-i şabr u ârâmız

20. Mübtelâ-yı hezâr âlâmız

pîr-i dehrîñ:

1. pîr-i dehrîñ:-iñ

Tarih 1

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhtiyar, yaşlı.

51. Dü-tâ olmuşdu kaddi pîr-i dehrîñ

52. Keselle hâli olmuşdu dige-gün

pîr-i mev:

1. **pîr-i mey:**

Gazel 180

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İçkinin yaşlısı || Meyhanenin ihtiyarı, piri.

7. Gāv-ṭab ‘-ı zâhid etmez idi ta ‘n ey pîr-i mey

8. Anı da bizler gibi küyuñda irşād eyleseñ

pîr-i meviñ:

1. **pîr-i meviñ:-iñ**

Kaside 23

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İçkinin yaşlısı || Meyhanenin ihtiyarı, piri.

21. Ocağı ŧen ola pîr-i meviñ bu kaht-ı âteşde

22. Verir sermā-keşāna ŧu ‘le-i maḥlül-i ŧahbāyı

pîr-i muġān:

1. **pîr-i muġān:**

Matla 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhaneci.

1. ŧevka pîr-i muġān olup bādī

2. Mühmel-i kül merā firistādī

pîr-i muġāna:

1. **pîr-i muġāna:-a**

Gazel 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhaneci || Sevgili.

3. Ğumūm-ālūde olmaġdan ḥumār-ı dehri çekmekden

4. Varıp pîr-i muġāna yine ser-ḥoş olmamız yegdir

piristū-beççe:

1. **piristū-beççe:**

Kaside 23

Mısra: 64

Kırlangıç yavrusu.

63. Firāz-ı kūḥ-ı Kāf-ı ŧavletinden eylese pervāz

64. ŧikest eyler piristū-beççe rüyīn-i ‘Ankā’yı

pîrlük:

1. **pîrlük:**

Müfret 15

Mısra: 2

İhtiyarlık, kocalık.

1. Fişka ḳalmaz táb u ṭāḳat Bāri etmezse ŧalāḥ

2. Ādeme ‘ayn-ı sa ‘âdetdir cihānda pîrlük

pister-i endîse vü hemde:

1. **pister-i endîse vü hemde:-de**

Tesdis 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Endîse dōşeġi.

19. Nedīm-i bezm-i ḥāşū’l-hās iken ben meclis-i ġamda

20. Ğam-ālūde yatarken pister-i endîse vü hemde

pîs:

1. **pîsinde:-in, -de**

Diġer 3

Mısra: 83

Ön, ileri, ön taraf.

83. Servler kim nice zibiş ile pîsinde ṭurur

84. Ālet-i sūr naḥil ārāyişin el-ḥaḳ ki verir

2. **pîs:**

Kaside 10

Mısra: 362

Ön, ileri, ön taraf.

361. Kati çok ecniḥa zuhūr etdi

362. Piş ü pesden geçip mürūr etdi

3. **pîse:-e**

Kaside 20

Mısra: 266

Ön, ileri, ön taraf.

265. Meyl-i remy-i tüfeng edip bir rüz

266. Ḳondu pîşe nişān-ı zer-endüz

4. **pîsinde:-in, -de**

Kaside 34

Mısra: 59

Ön, ileri, ön taraf.

59. Ḥayāli ġuyiyā pişinde bir taḳvīm-i küllidir

60. Umūrun ‘ākıbet kāri zamīrinde müheyyādır

pîse:

1. **pîsemiz:-miz**

Gazel 132

Mısra: 2

Sanat, meslek.

1. Pür edelden fikr-i rüyü ġülşen-i endişemiz

2. Bülbul-i bāġ-ı cününüz nâledir hep pişemiz

pîşġāḥ-ı devlete:

1. **pîşġāḥ-ı devlete:-e**

Tarih 17

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Makam, huzur.

113. Cümlesi ḥaddince ḥāşıl pîşġāḥ-ı devlete

114. Ḳıldılar ser-cümle ‘arz-ı nev-ḳumāş-ı ‘ārifin

pîşġeh:

1. **pîşġehde:-de**

Kaside 15

Mısra: 24

Huzur || Padişahın huzuru, makamı.

23. Düşüp rikābına emn ü amān u ‘adl ü kerem

24. O pîşġehde sezā çekse rāyet-i ŧevket

pîşġeh-i leşkerde:

1. **pîşġeh-i leşkerde:-de**

Tarih 3

Mısra: 139
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Askerlerin huzuru, asker karşısında.

139. O 'alemler ne idi pîşgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şîr güyâ

pîşgeh-i revzene:

1. **pîşgeh-i revzene:-e**
Kaside 18
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pencere önü.
3. Görünür ebr-i şitâ eyledi bâm üzre kıyâm
4. Etdi her pîşgeh-i revzene dey hayli vuşul

pîş-i deriñe:

1. **pîş-i deriñe:-iñ, -e**
Rübai 14
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- eşiğinin önü.
1. Matlûbum iken küyuña galtân olmak
2. Pîş-i deriñe hâk ile yeksân olmak

pîş-i destâr-ı şeh-i hûbân:

1. **pîş-i destâr-ı şeh-i hûbân:**
Kaside 28
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzeller padişahının sarığımn arkası.
13. Mâh-ı 'id kim pîş-i destâr-ı şeh-i hûbân ile
14. Kendiniñ güyâ ki hem-ıavr olmasın iş'âr eder

pîş-i gülde:

1. **pîş-i gülde:-de**
Muamma 27
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülün huzuru, makamı.
1. Bendedir aña çü mihr ile begim nâ-şâddır
2. Resm-i bülbül pîş-i gülde nâliş-i feryâddır

pîş-i nahlân-ı çubuklu'da:

1. **pîş-i nahlân-ı çubuklu'da:-da**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 73
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çubuklu'daki -İstanbul'da bir mekan- fidanların önü.
73. Pîş-i nahlân-ı Çubuklu'da bular
74. Bulalar gâhi meserretten eşer

pîş-i nigâhûndan:

1. **pîş-i nigâhûndan:-iñ, -dan**
Gazel 12
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz önünden || Yanı başından.

1. Gitmiyor pîş-i nigâhûndan ser-â-ser âfitâb
2. Saña cânâ 'aşık-ı didâra beizer âfitâb

pîş-i rehde:

1. **pîş-i rehde:-de**
Tarih 3
Mısra: 153
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yol üstünde, yolda.
153. Pîş-i rehde göricek böyle mehâbetle anı
154. Rikât-i kalb edip cüş u huruşu ibkâ

pîş-i suhan-dâna:

1. **pîş-i suhan-dâna:-a**
Tarih 18
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözden anlayanların huzuru.
19. Kuruldu sofrâ-i hÿvân-ı kerem pîş-i suhan-dâna
20. Tenâvül eyleyip miñnet-esîrân behre-yâb oldu

pîşine gelirdi:

1. **pîşine gelirdi:-ir, -di**
Matla 26
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Gözünün- önüne gelmek.
1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timsâli mahzûnuñ
2. Gece Leylî'den olmuşdu 'ibâret hvâbı Mecnûn`uñ
2. **pîşine gelirdi:-ir, -di**
Gazel 182
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Gözünün- önüne gelmek.
1. Gözün yumsa gelirdi pîşine timsâli mahzûnuñ
2. Gece Leylî'den olmuşdu 'ibâret hvâbı Mecnûn`uñ

piyâde:

1. **piyâde:**
Lugaz 2
Mısra: 23
Satranç taşlarından biri.
23. Gâh olur bir piyâde nahîf
24. Bir süvârî eder rezimde za'îf

piyâde gider:

1. **piyâde gider:-er**
Gazel 94
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaya olarak yürümek.
3. Ne mümkün 'aql u kararî refîk etmeklik
4. Giderse rûhum o şâha gönül piyâde gider

püşiş-i dîbâ etmekle:

1. **püşiş-i dîbâ etmekle:-le**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elbise giymek.

147. Hara etmekle püşiş-i dibā
148. Anı hāşā ki eylemez zībā

pusu:

1. **pusudan:-dan**

Kaside 27

Mısra: 47

Gizli, görünmeyecek yer.

47. Tonanıp çıkdı tonanma-yı hābāşet pusudan
48. Sekdirip çekdiri-i mel'aneti bī-pervā

2. **pusuda:-da**

Gazel 170

Mısra: 4

Gizli, görünmeyecek yer.

3. Rüzgārın görüp eyyāmını 'arz etdi yüzün
4. Çok zamāndi pusuda kendini beslerdi firāk

püte-i himmetine:

1. **püte-i himmetine:-in, -e**

Kaside 24

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik, lütuf hedefi || Çok fazla iyilik yapmak.

47. Püte-i himmetine Rüstem'in ermez tiri
48. Çarh destinde kemān olsa hilālî zihgîr

püte-i nev-külāh-ı ma'nāda:

1. **püte-i nev-külāh-ı ma'nāda:-da**

Diğer 11

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana külāhının potası || Mevlevi külāhından

hareketle, tarikatın, mana sırlarını içinde barındırması anlatılmak istenmiştir.

17. Püte-i nev-külāh-ı ma'nāda
18. Oldu iksîr-i şevk āmāde

püyān olur:

1. **püyān olur:-ur**

Kaside 10

Mısra: 341

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Koşmak.

341. Sür'at ile olur iken püyān
342. Oldu hāfir-i hāfirine gāltān

püf deseñ:

1. **püf deseñ:-señ**

Matla 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üfleme.

1. Nefes erbābını sa'y et cihānda olmağa manzûr
2. Şu söndürmez iken yine söner bir püf deseñ
kāfûr

püf etmiş:

1. **püf etmiş:-miş**

Tarih 17

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söndürmek || Olumlu duyguları gidermek, yok etmek.

31. Müncemid olmuş çü dey şimdi şafā-yı hātır

32. Şem'-i ārāmın püf etmiş rüzgār-ı sühregîn

pür:

1. **pür:**

Kaside 1

Mısra: 16

Çok, dolu, pek çok.

15. Gülsitān pür-ni'am çemen-be-çemen

16. Sāhalar sāha pür revernaçden

2. **pürdür:-dür**

Tesdis 1

Mısra: 8

Çok, dolu, pek çok.

7. Çarın-i iltifāt olmaz der-i dil-berde 'aşıklar

8. Dürüg-āmiz güftār ile pürdür cümle şadıklar

3. **pür:**

Kaside 7

Mısra: 77

Çok, dolu, pek çok.

77. Cismim şu kadar günehle pür kim

78. Pīrāmen-i kalbe dāne şığmaz

4. **pür:**

Kaside 7

Mısra: 85

Çok, dolu, pek çok.

85. Cürm ile zebānım öyle pür kim

86. 'Özr etmege hiç bahāne şığmaz

5. **pür:-i**

Kaside 12

Mısra: 86

Evlāt || Hz. Ādem'in soyundan gelmesi bağlamında tüm insanlar.

85. Ebu'l-beşer ve ūlü'l-kādr peygamber

86. Ki cümle esved ū ahmer o hāzretin pür

6. **pür:-i**

Kaside 12

Mısra: 172

Oğul.

171. Ne deñlü aħkar u ednā isem de sulţānım

172. Degil miyim seniñ 'ırk-ı şerifiniñ pür

7. **pürdür:-dür**

Gazel 101

Mısra: 3

Çok, dolu, pek çok.

3. Cevāb-ı ye's ile pürdür verā-yı ma'nā hep

4. Egerçi harf-i vişālî femi tekellüm eder

8. **pürdür:-dür**

Gazel 132

Mısra: 4

Çok, dolu, pek çok.

3. Keyfimiz bulmaz tenezzül kâsemiz ser-şârdır
4. Râh-ı râhat-sâz ile meclisde pühdür şîşemiz

9. **pühdür:-dür**

Gazel 142

Mısra: 3

Çok, dolu, pek çok.

3. Melâhatle hemîn pühdür kerem vâdîsi 'âlemde
4. Nemekzâr-ı keremden her ne kıpsa bî-nemek olmaz

10. **pür:**

Gazel 243

Mısra: 5

Çok, dolu, pek çok.

5. Farık olunmazsa nola meyden tehî mi yoħsa pür
6. Elde sâgar tâb-ı ruħsârîla gül-gün olmada

pür ede:

1. **pür ede:-e**

Kaside 30

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

107. Edip şahn-ı du'âsında 'azîmet bezm-i terkîme
108. Ser-â-ser pür ede âmîn-güyân çetr-i hazırâyı

pür edelden:

1. **pür edelden:-el, -den**

Gazel 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

1. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz
2. Bülbül-i bâğ-ı cününuz nâledir hep pîşemiz

2. **pür edelden:-el, -den**

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

9. Şad gül-i sad-berg ile tıldu derünüm Sâlimâ
10. Pür edelden fikr-i rüyu gülşen-i endişemiz

pür eder:

1. **pür eder:-er**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

41. Pür eder idi câmını Câmî
42. Bulsa cüy-ı dil-i dil-ârâmı

pür ederdi:

1. **pür ederdi:-er, -di**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

51. Bâkî-i Rum olaydı ger bâkî
52. Pür ederdi nazîre âfâkı

pür ederse:

1. **pür ederse:-er, -se**

Gazel 181

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arttırmak || Güçlendirmek.

9. İrgürürsün tır-i ümmîdîñ merâma Sâlimâ

10. Pür ederse himmet-i taqdîr eger bâzuların

pür edip:

1. **pür edip:-ip**

Kaside 9

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurma.

51. Cihânı pür edip feyz-i İlähî

52. Bizi sır eyledi cümle kemâhî

2. **pür edip:-ip**

Kaside 20

Mısra: 195

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurma.

195. Pür edip enderününü tâ bâb

196. Tıldu ol câygâha cümle kitâb

3. **pür edip:-ip**

Gazel 200

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurma.

5. Pür edip çeşmimiz hayâliñ ile

6. Eşkimiz mâ-ھاşal gül-âb edelim

pür etdi:

1. **pür etdi:-di**

Diğer 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurma.

5. Firâk-ı rüyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revân

6. Pür etdi dâmen-i çeşmim gibi benim her câ

pür eyledi:

1. **pür eyledi:-di**

Kaside 23

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

25. Degildir berf edip taqlîd ol şadr-ı keremkârı

26. Çil aççayla felek pür eyledi dâman-ı dünyâyı

pür eylemiş:

1. **pür eylemiş:-miş**

Kaside 10

Mısra: 155

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak || İnsanlar tarafından bilinmek.

155. Şehre pür eylemiş hikâyetini

156. Âhu vü nâkânîñ şikâyetini

pür ola:

1. **pür ola: -a**
Kısa Mesnevi 2
 Mısra: 70
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak, dolu olmak.
 69. Añılıp la'l-i şeh-i mäh-miğâl
 70. Pür ola al kirâsıyla hayâl

pür olar:

1. **pür olar: -ur**
Kaside 19
 Mısra: 66
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak, dolu olmak.
 65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vâlâsında devletle
 66. Vücûduyla bu gülşen pür olar envâ'-ı envâre

pür olmuş:

1. **pür olmuş: -muş**
Kaside 16
 Mısra: 55
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak.
 55. Zıkr-i evşâf-ı şerîfîñle pür olmuş dünyâ
 56. Olmada vaşf-ı şerîfîñle be-her-câ bülbül

pür olsun:

1. **pür olsun: -sun**
Gazel 204
 Mısra: 3
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak.
 3. Didemiz pür olsun eşk-i hasret ile sevdiğim
 4. Çeşmimiz nağş-ı hayâliñ ile tenvîr edelim

pür olur:

1. **pür olur: -ur**
Kaside 20
 Mısra: 10
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak.
 9. Hüsnu itmâm olur bu midhat ile
 10. Pür olur enderünu ni' met ile

pür-bahâ olsa:

1. **pür-bahâ olsa: -sa**
Tarih 17
 Mısra: 1
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parıldamak.
 1. Vaktidir olsa şitâdan pür-bahâ rüy-ı zemin
 2. Berfden olmakda her bir gülsitân nükheth-ı karîn

pür-bâr-ı kâm eder:

1. **pür-bâr-ı kâm eder: -er**
Gazel 33
 Mısra: 3
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk meyvesiyle doldurmak.
 3. Eder nañl-i ümîdin nâ-kesiñ pür-bâr-ı kâm elbet
 4. Merâm-i hâm-tab'âna hemîşe reh-nümâdır çarh

pür-cefâ:

1. **pür-cefâyâ: -ya**
Gazel 118
 Mısra: 10
Cefası çok || Sevgili.
 9. Cefâ ederse de eyle tahammül ey Sâlim
 10. O pür-cefâyâ derünüñda çün mahabbet var

2. pür-cefâ:

- Gazel 259**
 Mısra: 2
Cefası çok || Sevgili.
 1. Ne luftuñdan seniñ memnûnuñum ey bî-vefâ söyle
 2. Ne şâdân etdiğün vardır beni ey pür-cefâ söyle

pür-çin kılşa:

1. **pür-çin kılşa: -sa**
Kaside 14
 Mısra: 17
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çatmak || Kaşları çatmak.
 17. Kemânî ebruvânın kılşa pür-çin
 18. Eder bir tiri fetih-i Çin (ü) Mâçin

pür-çin-i ebrü-vı ğarîbân:

1. **pür-çin-i ebrü-vı ğarîbân:**
Terkib-bend 1
 Mısra: 85
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Garip kişilerin kıvrımlı kaşları || Âşıkların çaresizliği.
 85. Eyâ pür-çin-i ebrü-vı ğarîbân
 86. Heme vaz'ı dilâna dâl hançer

pür-cünbân-ı ra'nâyî:

1. **pür-cünbân-ı ra'nâyî:**
Kaside 23
 Mısra: 106
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın hareketliliği || Güzellik katmak.
 105. Biraz olsun ko tãvüs-ı melih-i bâl-i endişe
 106. Hıyâbânzâr-ı hod-binide pür-cünbân-ı ra'nâyî

pür-cürm-i hatâ-sâz-ı 'uyübuñ:

1. **pür-cürm-i hatâ-sâz-ı 'uyübuñ: -uñ**
Kaside 2
 Mısra: 125
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hataları, kusurları çok olan.
 125. O pür-cürm-i hatâ-sâz-ı 'uyübuñ
 126. O şeyh-i tekye-i züll ü zünübuñ

pür-cüş eylediñ:

1. **pür-cüş eylediñ: -diñ**
Gazel 187
 Mısra: 2
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak, taşmak || Gözyaşı.
 1. Diritğ ey bî-vefâ zârñ ferâmüş eylediñ gittiñ
 2. Belâ tufânını çeşimde pür-cüş eylediñ gittiñ

pür-cüş olmamız:

1. pür-cüş olmamız:-ma, -miz

Gazel 84

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşku dolu olmak.

5. Olur şafvet hemin 'ayn-ı küdüret bu cihân içre

6. Yem-i mhriz bize 'aşk ile pür-cüş olmamız yegdir

pür-cüş olur:

1. pür-cüş olur:-ur

Kıt'a 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşku dolu olmak.

3. 'Älem-i äbin muhallâ ile icrâ etse ger

4. Pişgâhında olan deryâ gibi pür-cüş olur

pür-dâğ olmuşdur:

1. pür-dâğ olmuşdur:-muş, -dur

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çokça yara almak, yaralanmak.

7. Erer erbâb-ı dil kâma deyü pür-dâğ olmuşdur

8. Nücüm ile kıyâs etme görüp revnağ-fezâdır çarh

pür-dâğ-ı mahabbet olmak:

1. pür-dâğ-ı mahabbet olmak:

Gazel 125

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın verdiği ızraplardan dolayı yaralar içinde kalmak.

13. Derûn-ı sine pür-dâğ-ı mahabbet olmak ister kim

14. Meşeldir Sâlimâ 'âlemde bir gülle bahâr olmaz

pür-dâğ-ı sine:

1. pür-dâğ-ı sine:

Kaside 1

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralarla dolu gönül.

37. Lâle pür-dâğ-ı sine hem-çü riyâ

38. Sâ'id-i zühde keyy olup güyâ

pür-dâmen oldu:

1. pür-dâmen oldu:-du

Gazel 171

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eteği dolu, eteğine doldurmuş.

9. Gayrılar pür-dâmen oldu kâm-ı dilden biz hemân

10. Hırmen-i maşşüddan gül-çîn-i ihsân olmadık

pür-derd:

1. pür-derd:

Gazel 273

Mısra: 14

Çok dertli.

13. Der-i cânânda ne sih'r olduğu hep nâ-ma'lûm

14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermâne

pür-efkâr eylemez:

1. pür-efkâr eylemez:-mez

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlendirmek, üzmek.

107. Setr edip hakkı eylemez inkâr

108. Eylemez ehl-i tab'ı pür-efkâr

pür-envâr eder:

1. pür-envâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurla doldurmak, nur saçmak.

55. Mihr-i zâtın dâ'im olsun burc-ı rıf'atde hemân

56. Kim cemâl-i mâh-tâbın dehr-i pür-envâr eder

pür-eser eyle:

1. pür-eser eyle:

Kaside 1

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkâr etmek.

141. Şerer-i âhi pür-eser eyle

142. Çeşm-i giryânıma nazar eyle

pür-evrâk:

1. pür-evrâk:

Diğer 4

Mısra: 32

Çokça yaprak || Mutluluk fidanının yaprakları.

31. Gülşen-i dehr-i nihâl-i eşvâk

32. Görmedi bād-ı hâzân pür-evrâk

pür-evrâk-ı taleb ederdim:

1. pür-evrâk-ı taleb ederdim:-er, -di, -m

Gazel 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talep yapraklarını istemek.

7. Ederdim naḥl-i ümmîdi pür-evrâk-ı taleb ey dil

8. Olaydı meyve-i vaşl-ı dil-ârâya recâ bâ'îş

pür-ferah görsün:

1. pür-ferah görsün:-sün

Tarih 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, sevinç yaşamak.

7. Cihân ūrdukça yâ Rab eyleyip ma'mûr u âbâdân

8. Derûnün pür-ferah görsün bu hânedânın aḥbâbı

pür-feyezân:

1. pür-feyezân:

Kaside 20

Mısra: 71

Bolluk ve bereketle dolu || Padişahın cömertliği.

71. Nice olsun bu cümle pür-feyezân

72. Nil ise geh ziyâde geh noḳşân

pür-feyż olup:

1. **pür-feyż olup:-up**

Kaside 9

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyz ile dolmak.

13. Olup pür-feyż andan hep muzāhir

14. Lisāna geldi evvel ile āhır

pür-gam:

1. **pür-gamız:-iz**

Tesdis 2

Mısra: 3

Çok dertli.

3. Ser-ā-pā pür-gamız gamdan bizim āzādımız yokdur

4. Biz 'āşıklardanız cānā bizim hiç şādımız yokdur

pür-gam etdi:

1. **pür-gam etdi:-di**

Rübai 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla dertli hale getirmek, kederlendirmek.

1. Sad-güne cefā vü çevre oldu mahrem

2. Etdi yine bu dil-i garîbi pür-gam

pür-gü:

1. **pür-gü:**

Kaside 22

Mısra: 113

Çokça söyleyen.

113. Gerçi pür-gü bir ehl-i āsarım

114. Lik bîzâr-ı baht-ı keç-kârım

2. **pür-gü:**

Gazel 282

Mısra: 14

Çokça söyleyen.

13. Vaşf-ı zülfûñ ile güyā gececi bülbüldür

14. Sâlim'in hāme-i pâki gibi pür-gü var mı

pür-gubâr etdi:

1. **pür-gubâr etdi:-di**

Tarih 13

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tozlandırmak || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

11. Pür-gubâr etdi felek āyine-i ruhsârıñı

12. Bahtımız yine siyeh-fām eyledi taşmimini

pür-gubâr eylemez:

1. **pür-gubâr eylemez:-mez**

Tarih 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tozlandırmak || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

7. Pür-gubâr eylemez āyinemi haç

8. Hâ'il-i sāñihakârân olmaz

pür-gubâr-ı gerd olur:

1. **pür-gubâr-ı gerd olur:-ur**

Gazel 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toza toprağa bulanmak, toz toprak içinde kalmak.

3. Zerrece maqbüle geçmez hîdmeti üftâdeniñ

4. Tā-be-key 'āşık rehinde pür-gubâr-ı gerd olur

pür-hicâb oldu:

1. **pür-hicâb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak.

25. O deñlü zāt-ı ma'mûr u nazîf ü şâf-dildir kim

26. Yanında şüh-meşrebler ser-ā-pā pür-hicâb oldu

pür-hicr:

1. **pür-hicrim:-im**

Gazel 63

Mısra: 7

Yoğun ayrılık acısı çekmek.

7. Ben ki pür-hicrim o şâh-ı tahtgâh-ı behcetiñ

8. Bir selâm-ı vaşl-encâmıyla dil şādân olur

pür-hüre eyler:

1. **pür-hüre eyler:-r**

Tarih 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşkınlık içerisinde bırakmak.

1. Bu kaşr-ı cān-fezā-yı nükheth-ārânın hemin ey dil

2. Dü çeşm-i hayreti pür-hüre eyler tarh-ı nā-yâbi

pür-hün:

1. **pür-hün:**

Tarih 1

Mısra: 109

Kan içinde kalmak || Kan ağlamak.

109. Firâkıñla sirişk-i çeşm pür-hün

110. Birî nehr-i Firât u birî Ceyhün

2. **pür-hündur:-dur**

Kaside 22

Mısra: 124

Kan içinde kalmak || Kan ağlamak.

123. Yoḥsa ḥālîm benim diger-gündur

124. Gam u miñnetle dîde pür-hündur

pür-hün etdi:

1. **pür-hün etdi:-di**

Rübai 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanla doldurmak, kanlı hâle getirmek.

3. Kanlar akıdıp dîde-i pür-hünümün

4. Fassād-ı kazâ taşını pür-hün etdi

pür-hün olmada:

1. **pür-hün olmada:-ma, -da**

Gazel 243

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan içinde kalmak || Kan ağlamak.

7. Hāk-i pāyīñ kuhl eder miyim deyü şāyed seniñ
8. Nūr-ı dīdem dem-be-dem bu dīde pür-hūn olmada

pür-hvāb-ı künc-i ğafletdir:

1. **pür-hvāb-ı künc-i ğafletdir:-dir**

Kaside 10

Mısra: 437

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğaflet köşesinde uykuda olmak || Ğafletten uyanamamak.

437. Dīde pür-hvāb-ı künc-i ğafletdir

438. Bu'l-heves nefis ise kıyāmetdir

pür-iztirāb etmek:

1. **pür-iztirāb etmek:**

Gazel 188

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla adı çektiirmek.

1. Nedendir sih-i ğamda hicr ile baĝrım kebāb etmek

2. Saña lāyık mıdır cānā bizi pür-iztirāb etmek

pür-jāle:

1. **pür-jāle:**

Kaside 30

Mısra: 38

Su damlacıklarıyla dolu.

37. Du 'ā-yı zātını girye-künān her subh etmekde

38. Görüp pür-jāle zann etme 'izār-ı verd-i ğamrāyı

pür-katarāt olduğunda:

1. **pür-katarāt olduğunda:-duk, -unda**

Kaside 10

Mısra: 519

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Gözleri- yaşlarla dolmak || Sıkıntı içerisinde olmak.

519. Olduğunda dü dīde pür-katarāt

520. Cān dil-teng-i vahşet-i 'araşāt

pür-kelef oldu:

1. **pür-kelef oldu:-du**

Kaside 20

Mısra: 274

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benek benek olmak || Delinmek, delik delik olmak.

273. Bir atışda urup nişānı o şāh

274. Oldu altun pür-kelef bir māh

pür-melāl etmez:

1. **pür-melāl etmez:-mez**

Müseddes 2

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlendirmek.

19. Hākīkat üzre seven hvāhiş-i vişāl etmez

20. Derün-ı pākini bī-hüde pür-melāl etmez

pür-melāl oldum:

1. **pür-melāl oldum:-dum**

Gazel 212

Mısra: 4

Kelime Tipi: Dua İfadesi

Ğamla ve kederle dolu olmak.

3. Ne mümkün vuşlat ile aşınā olmağ bu 'ālemde

4. Ümid-i şevkle bī-hüde hemān ben pür-melāl oldum

pür-neş'e-i bāde:

1. **pür-neş'e-i bāde:**

Gazel 264

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçkiden dolayı çok neşeli olmak, içkinin vermiş olduğu mutluluk.

3. O mest-i nāzımı gördüm yine pür-neş'e-i bāde

4. Baĝınca 'aklım aldı gözleri mestāne mestāne

pür-ni'am:

1. **pür-ni'am:**

Kaside 1

Mısra: 15

Nimetlerle dolu.

15. Gülsitān pür-ni'am çemen-be-çemen

16. Sāhalar sāha pür revernağden

pür-nür edelden:

1. **pür-nür edelden:-el, -den**

Tarih 24

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlandırmak.

21. Pür-nür edelden 'ālemi kaldırdı tārīk-i ğamı

22. Re'y-i Mesīhā hem-demi hūrşīdi kıldı der-be-der

pür-nür eder:

1. **pür-nür eder:-er**

Tarih 3

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlandırmak.

147. Nūru pür-nür eder ise nola dīdeleri

148. Bir yeşil nūr-ı mücessemidir o sancağ güyā

pür-nür edip:

1. **pür-nür edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlandırmak || Güzel ifadelerin zihinde-gönülde oluşmasını sağlamak.

5. Varağ-ı fikreti edip pür-nür

6. Eyle dilde medāyihın mestür

pür-nür eyle:

1. **pür-nür eyle:**

Gazel 254

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurla doldurmak, (manevi anlamda) aydınlatmak.

5. Nice bir arzū-yı zülf-i dirāzın luţf et

6. Mağdem-i pākini ile ğanemi pür-nür eyle

pür-nür olmaktadır:

1. **pür-nür olmakdır:-dır**

Gazel 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur ile dolmak.

1. Ne kırb-ı devlet-i vaşlın ne senden dür olmakdır
2. Derünüm fikr-i rüyühla ğaraz pür-nür olmakdır

pür-piç:

1. **pür-piç:**

Gazel 37

Mısra: 5

Çok kıvrımlı saç, kıvrım kıvrım, büklüm büklüm saç.

5. Göricek târ-ı ser-i zülfünü yâriñ pür-piç

6. Rişte-i cânıma şarıldı ser-â-ser ümmiz

pür-revnağ ede:

1. **pür-revnağ ede:-e**

Kaside 30

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

111. Ede tâ kim sipihri şâhid-i hürşid pür-revnağ

112. Münevver eyleye tâ-kim meh-i tâbân dünyâyı

pür-revnağ etmişdi:

1. **pür-revnağ etmişdi:-miş, -di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

17. O zamân kim kerem-i Hâzret-i Hâk

18. Dehri etmişdi şehâ pür-revnağ

pür-sadâ etdi:

1. **pür-sadâ etdi:-di**

Kaside 13

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ses, seda ile dolu hale getirmek.

103. Halk-ı 'âlem herc ü merc-i sebseb-i hirmân iken

104. Nevbet-i kūs-ı kudümüñ çarhı etdi pür-sadâ

pür-serâb-ı la'l-i nâb oldu:

1. **pür-serâb-ı la'l-i nâb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf dudaklı şarap olmak.

7. Şunarken sâki-i devrân mey-i gam-hizini şimdi

8. Derün-ı cām-ı gül-gün pür-serâb-ı la'l-i nâb oldu

pür-şür-ı küdüret olmuşdu:

1. **pür-şür-ı küdüret olmuşdu:-muş, -du**

Kaside 14

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karışıklık fitnessi ile dolu olmak.

29. Cihân olmuşdu pür-şür-ı küdüret

30. Mizâc-ı dehre senden geldi sihhat

pür-süz olur:

1. **pür-süz olur:-ur**

Matla 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşk ateşiyle- yanmak.

1. Tâbiş-i mihr-i ruhuñ cânâ ne tiz-efrüz olur

2. Şem'-i hüsünüle cihân pervâneveş pür-süz olur

pür-tâb:

1. **pür-tâb:**

Kaside 23

Mısra: 17

Ateşli, hararetili || Sarhoşluğun etkisi ile

kendinden geçmek.

17. Kanı pür-tâb iken mestâne evvel gögsü gülerdi

18. 'Acéb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i ğarrâyı

pür-tanîn etmede:

1. **pür-tanîn etmede:-me, -de**

Tarih 17

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sesle doldurmak, çınlatmak.

45. Ya'ni her bir midhat-i pâkizeniñ behcetleri

46. Etmede âvâze-i sem'-i kabülü pür-tanîn

pür-tanîn eyledi:

1. **pür-tanîn eyledi:-di**

Tarih 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sesle doldurmak, çınlatmak.

7. Öyle pâkize fetihdir ki olunca zâhir

8. Pür-tanîn eyledi âfâkı peyâmı her câ

pür-tezelzül etdi:

1. **pür-tezelzül etdi:-di**

Kaside 23

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerinden oynatmak, sarsmak.

81. Hâlılu'llâh ile hem-nâm u şöhret olduguñdandır

82. Zuhuruñ pür-tezelzül etdi kavm-i Lât u 'Uzzâ'yı

pür-yâre ola:

1. **pür-yâre ola:-a**

Gazel 272

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir çok yara almak, aşk yolunda yaralarla dolu olmak.

13. Seng-i ta'n-ı düşmene bakmaz reh-i ma'sûkda

14. 'Âşık oldur kim ola pür-yâre Allâh 'aşkına

pür-zahm-ı sinân-ı ğam:

1. **pür-zahm-ı sinân-ı ğam:**

Kaside 31

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- gamze oklarından -dolayı- fazlaca yara almak.

67. Sine pür-zaḥm-ı sinān-ı gam olan ḥātırını
68. Yümn-i evşāf-ı şerifi ile ihyā eyle

pür-ziyā olanlar:

1. **pür-ziyā olanlar:**-an, -lar

Kaside 13

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak || Manevi olarak aydınlanmak.

17. Bezm-i ikbālīn nigāh etmez fūrūzān şem'ine
18. Pertev-i şems-i ḥaḳīḳatden olanlar pür-ziyā

püser:

1. **püseri:**-i

Kaside 10

Mısra: 167

Oğul, erkek çocuk.

167. Getirip dermend bir püseri
168. İstedi ol fütādeye nazarı

2. 2. 20. R

rab:

1. **rab:**

Kaside 3

Mısra: 6

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

5. Beni mülk-i cihānda 'āḳil etdin
6. Beni Ādem'de yā Rab dāḫil etdin

2. **rab:**

Kaside 3

Mısra: 23

Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

23. Seniñ medḫiñi yā Rab sen bilirsün
24. Yine kendi şenāñı sen kılarısun

3. **rab:**

Kaside 3

Mısra: 30

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

29. Hemān şükrünü na'māniñ 'aḫā kıl
30. Tegāfölden bizi yā Rab cüdā kıl

4. **rab:**

Kaside 3

Mısra: 37

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

37. Benim murğ-ı dilim yā Rab ser-ā-pā
38. Zünūbu aşıyan etdi dirigā

5. **rab:**

Kaside 3

Mısra: 73

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

73. Murādım 'arz-ı ḫāldir saña yā Rab
74. İki 'ālemde sensin baña maḫlab

6. **rab:**

Gazel 79

Mısra: 3

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

3. Çekenler kuḫl-i firḳat dīde-i ḫün-bārıma yā Rab

4. Miḫen milin dem-ā-dem çeşm-i giryanında bulsunlar

rabb:

1. **rabb:**

Kaside 3

Mısra: 3

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

3. Seniñ yā Rabb baña etdiğin cūd

4. Nice mümkün k'ola maḫsüb u ma'dūd

2. **rabb:**

Kaside 3

Mısra: 67

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

67. Beni yā Rabb nefse etme maḫlūb

68. Anı 'ālemde baña etme maḫbūb

3. **rabb:**

Kaside 3

Mısra: 70

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen

70. Bilirsün yeg anı yā Rabb benden

4. **rab:**

Kaside 8

Mısra: 175

Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

175. 'Aziz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḫalḳ u Mu'īd

176. Ganiyy ü Vitr ü Vahīd ü Ḳadir ü Ḳadir'dir

rabbī:

1. **rabbī:**

Kaside 3

Mısra: 107

Bütün mahlūkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenabıhak, Allah, Tanrı.

107. Cihān mülkünde yā Rabbī be-her gāh

108. Ḥaḫālar kılmışız estaḡfiru'llāh

rabb-i beser:

1. **rabb-i beşer:**

Diğer 8

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların rabbī || Allah.

63. Āsitāniñ hemişe Rabb-i beşer

64. Melce'-i nās ede bütün yek-ser

rabb-i 'ibād:

1. **rabb-i 'ibād:**

Diğer 4

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulların Rabbi, Allah.

21. Gonca-i kāmîñızı Rabb-i 'ibād
22. Ede bād-ı ferah u zevkle güşād

rabb-i mu'în:

1. rabb-i mu'în:

Kaside 10

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım edici olan Allah.

73. Sāyebān etmiş idi Rabb-i mu'în
74. Bir şehābı edip aña ta'yîn

rabb-i naşîr:

1. rabb-i naşîr:

Kaside 24

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım eden Allah.

65. Ter-i gül-gonca-i 'izzini güşād ede Hudā
66. Aça güller gibi bahtını hemîn Rabb-i naşîr

rabb-i vessirden:

1. rabb-i vessirden:-den

Kaside 12

Mısra: 157

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Allah'ım kolaylaştır."

157. Müyesser etdi teheccîyi Rabbi yessirden
158. Olunca ebcede mazhar o şadr-ı pür-nürî

rabb-i zü'l-men:

1. rabb-i zü'l-men:

Kaside 14

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasak koyucu olan Allah.

75. Emîn ü sālîm etsin Rabb-i Zü'l-men
76. Hemîşe zātını yavuz nazardan

rabbü'l-'âlemîn:

1. rabbü'l-'âlemîn:

Tarih 17

Mısra: 92

Âlemlerin rabbi, var olan her şeyin yaratıcısı.

91. Yād ellerde neler çekdik şikâyet olmasın
92. Kimseye göstermesin 'âlemde Rabbü'l-'âlemîn

rabbü'l-'izzet:

1. rabbü'l-'izzet:

Tarih 3

Mısra: 67

Yücelik sahibi Allah.

67. 'İzz ü rıf'atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet
68. Devletinde ola her bār müdemmer a'dā

rabt evler:

1. rabt evler:-r

Matla 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağlamak || Kontrol altına almak.

1. Bahādır zūr ile gāyet bir iki şahsı rabt eyler
2. Bir ādem 'aql ile ammā bütün dünyāyı zabt eyler

rabt-ı kalb et:

1. rabt-ı kalb et:

Kaside 10

Mısra: 503

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülden bağlanmak.

503. Rabt-ı kalb et şefā'at-i pāke
504. Meded-i şāh-ı taht-ı levlāk'e

rabt-ı kalb-i hulūş edip:

1. rabt-ı kalb-i hulūş edip:-ip

Kaside 1

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül bağlamak.

85. Rabt-ı kalb-i hulūş edip her gāh
86. Zıkr ü fikriñi eyle hep Allāh

rāci':

1. rāci' dir:-dir

Kaside 1

Mısra: 65

Rāci', rācia: münāsebeti, ilgisi olan.

65. Kārlar hikmetine rāci' dir
66. Cümleten hükümüne mürāci' dir

rāfi':

1. rāfi':

Kaside 8

Mısra: 180

Dilediğinin derecesini yükselten || Allah.

179. Ra'ūf-ı bātm u zāhir ve evvel ü āhir
180. Laṭif (u) Rāfi' ü Kāhir Şefiḫ u Cābir' dir

rāfiẓi:

1. rāfiẓi:

Tarih 24

Mısra: 39

Hız. Ebū Bekir, Ömer ve Osman'un hilâfetlerini kabul etmeyen Şii fırkası.

39. Birbirine vermiş hāzer ey rāfiẓi sad el-hāzer
40. Surḫ-ı seri bu sünniler pancar biçer gibi biçer

rağbet:

1. rağbet:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 135

İstek, ilgi, talep.

135. Çanı eş'āra h'āhiş ü rağbet
136. Çanı evvelki bahşiş ü bereket

2. rağbetim:-im

Gazel 11

Mısra: 5

İstek, ilgi, talep.

5. Benim bāzār-ı mihr içre vişāle rağbetim yokdur
6. Hüridār-ı nigāh-ı 'ārız-ı cānāneyim cānā

3. **rağbetin:-in**
Kaside 22
Mısra: 51
İstek, ilgi, talep.
51. Eyleyip ‘ilme rağbetin müzdād
52. Etdi bir pāk medrese bünyād
4. **rağbet:**
Gazel 83
Mısra: 10
İstek, ilgi, talep.
9. Nağd-i şevkī baḡş-ı kālā-yı hümüm etdim neden
10. Hıvāce-i çarḡ daḡı benden rağbet ümmīdindedir

5. **rağbet:**
Gazel 118
Mısra: 1
İstek, ilgi, talep.
1. Ne sende zerrece mihr ü vefāya rağbet var
2. Ne bende bār-ı girān-ı cefāya ṭākāt var

- rağbet eder:**
1. **rağbet eder:-er**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 106
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlgi göstermek, lütufta bulunmak.
105. Ṭab‘ı zīrā ki pākdir gāyet
106. Gūy-ı pāke hemīn eder rağbet

- rağbet ederse:**
1. **rağbet ederse:-er, -se**
Gazel 129
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlgi göstermek, lütufta bulunmak.
5. Ezelden böyledir ḡānūn-ı istīgnā-fürūşī kim
6. Ederse bir zamān rağbet ḡarībe bir zamān etmez

- rağbet etdikçe:**
1. **rağbet etdikçe:-dikçe**
Gazel 270
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlgi göstermek, ilgilenmek.
9. Görünmez oldu Sālim ol perī biz rağbet etdikçe
10. Ser-i kūyunda ḡaldık ‘Abdiyā bī-hūde da‘vetde

- rağbet etmez:**
1. **rağbet etmez:-mez**
Kaside 5
Mısra: 101
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlgi göstermek, ilgilenmek.
101. Şi‘r-i pākizelere kimseler etmez rağbet
102. Cümle-i nükte-şināsān olunmaz işḡā

- rağbet eylemem:**
1. **rağbet eylemem:-me, -m**
Gazel 75
Mısra: 3

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek.
3. Hezār bülbül-i bāḡ olsa eylemem rağbet
4. Bizim terānemiz ey gül enīn-i ‘uzletdir

- rağbet eylemez:**
1. **rağbet eylemez:-mez**
Lugaz 4
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
9. Ḳaradır aña mekān u me‘vā
10. Eylemez kimseye rağbet aḡlā

2. **rağbet eylemez:-mez**
Gazel 179
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
5. Aşık-ı bī-baḡta her dem yār rağbet eylemez
6. Gāhi dil bī-iltifāt-ı semt-i sūd olmaḡ gerek

- rağbet eyler:**
1. **rağbet eyler:-r**
Diğer 4
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek.
57. Nā‘il‘iñ maṭlabı neyl-i vuşlat
58. Görmege rüyūnu eyler rağbet

- rağbet eylesin:**
1. **rağbet eylesin:-sin**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 78
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
77. Dileyen Sālimā benden naşīḡat
78. Cihānda eylesin bu ‘aşḡa rağbet

- rağbet olursa:**
1. **rağbet olursa:-ur, -sa**
Diğer 10
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
53. Ya ol zarāfet ü nūkhēt ma‘ārifē rağbet
54. Olursa böyle gerek o zātlara ḡakkā

- rağbet-i tām edip:**
1. **rağbet-i tām edip:-ip**
Kaside 20
Mısra: 189
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tam yönelmek, ilgi gösterip rağbet etmek.
189. Edip ‘ilm-i şerīfe rağbet-i tām
190. Etdi erbābına nice ikrām

- rağm eder:**
1. **rağm eder:-er**
Tarih 2
Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nispet yapmak.

21. Lâle dâğ-ı hâşret ile sîne-süz iken bu dem
22. Bir kadeh mey elde ser-hoş rağm eder âlâmina

rağmen:

1. **rağmen:**

Gazel 157

Mısra: 4

Rağmen.

3. Piç ü táb u cünbişin bî-hüde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i 'aşıkâ rağmen eder deryâ rakış

2. **rağmen:**

Gazel 220

Mısra: 9

Rağmen.

9. Bize rağmen yine bir gayrı hem-dem bulmuş ol bî-dâd
10. Kime dâd eylesem Sâlim 'aceb ol bî-mürüvvetden

rağm-kün-i kalb-i hasûd et:

1. **rağm-kün-i kalb-i haşûd et:**

Gazel 19

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasetli gönüllerin - Kötü kişilerin- isteklerinin tersini yapmak.

11. Luţf eyle begim Sâlim-i dil-teng ü hâzine
12. Bir pâre medet rağm-kün-i kalb-i haşûd et

râh:

1. **râh:**

Muamma 6

Mısra: 2

Ar. şarap.

1. Hâbâb-ı meyledir tertîb-i ülfet bezm-i 'işretde
2. Kıyâs etme ki bî-hüde donanmışdır ser-â-pâ râh

2. **râh:**

Gazel 29

Mısra: 1

Yol, tarik.

1. 'Aceb mi ey Mesîhâ-dem bize rûh olsa her câ râh
2. Seniñ ruhsâr-ı 'âlû'l-'âliñ ile oldu hem-tâ râh

3. **râh:**

Gazel 29

Mısra: 2

Yol, tarik.

1. 'Aceb mi ey Mesîhâ-dem bize rûh olsa her câ râh
2. Seniñ ruhsâr-ı 'âlû'l-'âliñ ile oldu hem-tâ râh

4. **râh:**

Gazel 29

Mısra: 4

Yol, tarik.

3. Görüp meyde kıyâs etme hâbâbın eylemiş tertîb
4. Donatmış sînesin dâğ-ı fîrâkıñla ser-â-pâ râh

5. **râh:**

Gazel 29

Mısra: 6

Yol, tarik.

5. Tolar peymâne-i şevkım ne dem ki meclis-i meyde
6. Şuna ol sâki-i gül-çehre bir câm-ı muşaffâ râh

6. **râh:**

Gazel 29

Mısra: 8

Yol, tarik.

7. Bugün meydâni vâ'iz hürmetiyle toptolu etmiş
8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirîgâ râh

7. **râhım:-ım**

Gazel 70

Mısra: 8

Yol, tarik.

7. Şikest olsun sebû bâde baña sensiz hâram olsun
8. Benim fîrkatde râhım eşk-i çeşm-i hün-feşânımdır

râhat:

1. **râhat:**

Lugaz 1

Mısra: 8

Istrapsız, kedersiz olma.

7. Zârâfetdir ser-â-ser kâr-ı âyîn-i dil-i âgeh
8. Ne âgeh olsa râhat var ne dünyâ cây-ı râhatdır

2. **râhat:**

Lugaz 1

Mısra: 9

Istrapsız, kedersiz olma.

9. Eger râhat var ise var yine ol zât-ı 'âliden
10. Mu'allâ ser-te-ser halkı vücûdu kân-ı rîf'atdır

3. **râhat:**

Kaside 9

Mısra: 30

Istrapsız, kedersiz olma.

29. Zamân-ı fetrete oldu sekînet
30. Cihâna bi'şetiyle geldi râhat

4. **râhat:**

Kaside 10

Mısra: 449

Istrapsız, kedersiz olma.

449. Hûbb-ı câh ile serde râhat yok
450. Dilde bir zerrece kanâ'at yok

5. **râhatda:-da**

Kaside 20

Mısra: 204

Istrapsız, kedersiz olma.

203. Ki cihân cümle istirahatda
204. Her kes 'adlinde emn ü râhatda

6. **râhat:**

Gazel 22

Mısra: 1

Istrapsız, kedersiz olma.

1. Râhat istersen eger olma cihânda câh-düst
2. Câha bakmazlar olanlar şıdk ile Allâh-düst

7. **râhatdır:-dır**

Gazel 57

Mısra: 1

Istrapsız, kedersiz olma.

1. Cân u baş üzre ğamiñ 'âşıkâ gam râhatdır
2. Fikr-i zülfüñ baña bir mâye-i cem'iyyetdir

8. **râhatıñ:-ıñ, -ı**

Gazel 57

Mısra: 5

Istrapsız, kedersiz olma.

5. Olma âlûde eger ister iseñ râhatıñı
6. Münfa'il olmamanıñ çâresi çün 'uzletdir

9. **râhatı:**

Gazel 147

Mısra: 5

Istrapsız, kedersiz olma.

5. Zâhid bizi sen şimdi arar râhatı şanma
6. Bu güne riyâ bizlere her bâr gerekmez

10. **râhatladır:-la, -dır**

Gazel 175

Mısra: 10

Istrapsız, kedersiz olma.

9. Cihân bâğında Sâlim istirâhat etmediñ aşlâ
10. Degil devletle 'âlemde şafâ râhatladır ancak

11. **râhat:**

Gazel 179

Mısra: 13

Istrapsız, kedersiz olma.

13. Sâlimâ dünyâda râhat ister iseñ h'vâhişiñ
14. Bî-ğam-ı endişe-i бүd (u) ne-bүd olmak gerek

12. **râhatım:-ım**

Gazel 223

Mısra: 1

Istrapsız, kedersiz olma.

1. Benim bu 'âlem-i dünyâda cânâ râhatım sensin
2. Merâmım sevdiğim cânım efendim devletim sensin

râhat buyuruñ:

1. **râhat buyuruñ:-uñ**

Diğer 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat olmak, çekinmemek, huzurlu olmak.

9. Buyuruñ yâhıda râhat buyuruñ
10. Da'vet-i hâşşa icâbet buyuruñ

râhat etdiler:

1. **râhat etdiler:-di, -ler**

Tarih 3

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzurlu olmak, mutlu olmak.

59. Devletinde ne kadar etdiler 'âlem râhat
60. Kimse âzürde-dil olmaz o tarafdan farazâ

râhat görmez:

1. **râhat görmez:-mez**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 204

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur bulmak.

203. Kendüye vaq'ı eyleyip 'âdet

204. 'Ömrü oldukça görmez ol râhat

râhat olmaz:

1. **râhat olmaz:-maz**

Gazel 227

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu ve huzurlu olmak.

13. Bu melâmetzâr-ı deşt-i 'aşkıdır ez-cân ü dil
14. Râhat olmaz bunda terk-i şabr u sâmân etmeyen

râhat u şafâ olmaz:

1. **râhat u şafâ olmaz:-maz**

Müseddes 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk ve huzur içerisinde olmak.

3. Esir-i derdiñe bir râhat u şafâ olmaz
4. Firâş-ı 'aşka düşen zâra hiç şifâ olmaz

râhat verir:

1. **râhat verir:-ir**

Kaside 3

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur vermek, rahatlatmak.

53. Gelince sem'ime bäng-i ezân ol
54. Baña râhat verir ol dem hemân ol

râhatın buldu:

1. **râhatın buldu:-du**

Kaside 17

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur.

39. O pâdişâh-ı şeref-bağş-ı taht-ı 'Osmanî

40. Ki buldu vaqt-i şerifinde râhatın 'âlem

râhat-karîn-i bezm olagör:

1. **râhat-karîn-i bezm olagör:-agör**

Gazel 231

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki meclisinde rahat olmak, kendini rahat

hissetmek.

1. Ümmid-i neş'e eyley isek inşirâhdan

2. Râhat-karîn-i bezm olagör feyz-i râhdan

râhatü'l-ervâh:

1. **râhatü'l-ervâh:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 25

Ruhu rahatlatan || Mûsikîmizde bir birleşik makam.

25. Ya hüd bir râhatü'l-ervâh sahbâ

26. Femi güyâ aña bir câm-ı minâ

râh-ı 'aşka dөşendim:

1. **rāh-ı ‘aşka dōşendim:-dim**
Gazel 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk yoluna girmek.

- Yeñi başdan dōşendim rāh-ı ‘aşka ey dil-i şeydā
- Ḥayāl-i yārim nola edersen cebbemi fersā

rāh-ı cihāda:

1. **rāh-ı cihāda:-a**

Tarih 4

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cihat yolu.

55. Vücūdun bezl ile rāh-ı cihāda

56. Cihāda olmuş iken ‘ayn-ı taqvā

rāh-ı çinür’ı:

1. **rāh-ı çinür’ı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çinür yolu.

149. Sen ol şehenşeh-i rāmüzsun ki Ḥakk etdi

150. Vücūd-ı pākiñi esrāra rāh-ı Çinür’ı

rāh-ı la’līñ:

1. **rāh-ı la’līñ:-iñ**

Tarih 13

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dudağın yolu || Sevgilinin dudakları.

17. Rāh-ı la’līñ görmeyenler belki istiḥlās ede

18. Muşhaf-ı ḥüsnuñde ḥatṭıñ āyet-i taḥrīmını

rāh-ı rāhat-sāz:

1. **rāh-ı rāhat-sāz:**

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Rahatlık veren, rahat ettiren yol || Rahatlık veren

hal.

3. Keyfimiz bulmaz tenezzül kāsemiz ser-şārdır

4. Rāh-ı rāhat-sāz ile meclisde pürdür şışemiz

rāh-ı rehā:

1. **rāh-ı rehā:**

Tarih 3

Mısra: 180

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kurtuluş yolu.

179. Kamanıp ol yerine bīm ü hirāsıyla faḫat

180. Ber-ṭaraf olmuş idi semt-i emel rāh-ı rehā

rāh-ı rehīn buldu:

1. **rāh-ı rehīn buldu:-du**

Diğer 11

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tutsaklık yoluna girmek || Sevilen kişinin etkisinde olmak.

49. Olalı dil kudüm-ı hicre qarīn

50. Buldu ḥasret derūna rāh-ı rehīn

rahīm:

1. **rahīm:**

Kaside 8

Mısra: 87

Merhamet edici || Hz. Muhammed.

87. Ta‘ab-keşāna rahīm ü taleb-künāna kerīm

88. Murād-baḥş-ı muḫīm ü be-her misāfirdir

2. **rahīm:**

Kaside 8

Mısra: 173

Bütün canlıları koruyan ve esirgeyen Allah.

173. Vahid ü Vāhid ü Evḫad Raḫīm ü Ferd ü Eḫad

174. Mecid ü Ḥakk ü Şamed’dır ki zātı Dābir’dır

rahīmā:

1. **rahīmā:**

Kaside 9

Mısra: 76

Ey Rahim olan Allah.

75. İlahā çāre-sāzā Zū’l-celālā

76. Raḫīmā kām-baḥşā bi-zevālā

rāhında durup:

1. **rāhında durup:-up**

Tedis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yollarında durmak, beklemek.

3. Şabādan vaḫt-i teşrīfın şorup bir bir peyām aldım

4. Durup rāhında dil-berden murādımca merām aldım

rāhından şapıldık:

1. **rāhından şapıldık:-dıḫ-ım, -dan**

Gazel 176

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yoldan şapmak || Sevgilinin yolundan ayrılmak.

7. Gördük geliyor nāvek-i müjgāni gāzabkār

8. Rāhından o ḥünī-niḡeñiñ biz de şapıldık

rahm edip:

1. **rahm edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 271

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Merhamet etmek.

271. Rahm edip şaḫb-i ma’delet gühere

272. Etdi ilkā lū‘ābın ol ḫacere

rahm et:

1. **rahm et:**

Müfret 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Merhamet etmek.

1. Bin semend-i nāza ammā yine rahm et ‘āşığa.

2. Düst gibi baḫ ata düşmen gibi bin derler şehā

rahm etmez:

1. **rahm etmez:-mez**

Gazel 239

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

9. Yine rahm etmez o kâfir-mâ-cerâ Sâlim saña

10. Olsa seyl-âb-ı sirişk-i dîdeler mânend-i cû

rahm etsin:

1. **rahm etsin:-sin**

Matla 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

1. 'Avâm-ı nâsa rahm etsin demek 'ayn-ı kıbâhatdır

2. Cihân içre hemân beglik ta 'addîden 'ibâretdir

rahm eyle:

1. **rahm eyle:**

Gazel 262

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek, acımak.

9. Yeter nev-bûlbûl-i bâğ-ı firâkıñ oldu rahm eyle

10. Gehî Sâlim recâ-yı vaşl ile dâmâne düşdükçe

rahm evleyip:

1. **rahm evleyip:-yip**

Gazel 254

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak, merhamet göstermek.

1. Dile rahm evleyip ağyârı şehâ dür eyle

2. Düsta düşmene qarşu benî mesrûr eyle

rahmân:

1. **rahmân'a:-a**

Kaside 8

Mısra: 155

Bütün canlılara merhamet eden Allah.

155. Tevessül eyleyelim biz seniñle Rahmân'a

156. Cenâb-ı Haş seniñ ile olana nâşıdır

rahmet:

1. **rahmet:**

Kaside 9

Mısra: 47

Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi.

47. Nüzül etdikçe vech-i arzâ rahmet

48. Kemâlin bulmada kışt-i hidâyet

2. **rahmetle:-le**

Kaside 18

Mısra: 2

Esirgeme, kollama, merhamet.

1. Etdi çil açka gibi berf ile bârân nüzül

2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duhûl

rahmet oldu:

1. **rahmet oldu:-du**

Kaside 9

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahmete vesile olmak || Hz. Muhammed'in dünyaya gelişi.

61. Anıñla evliyâ buldu kerâmet

62. Vücûdu 'âlemine oldu rahmet

rahmet olsa:

1. **rahmet olsa:-sa**

Kaside 2

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

55. O kim nür-ı İlâhî'dir cihâna

56. 'Aceb mi rahmet olsa bendegâna

rahm-i mâderi:

1. **rahm-i mâderi:-i**

Kaside 10

Mısra: 456

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ana rahmi.

455. Sensin ol bir cenîn-i müstehecen

456. K'eyledin rahm-i mâderi mesken

rahne-pezir-i kazâ eder:

1. **rahne-pezir-i kazâ eder:-er**

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar ve ziyân vermek.

3. Şad çâr mevci rahne-pezir-i kazâ eder

4. Rüz-ı hevâ-yı gerdiş-i miñnet bilinmiyor

rahs:

1. **rahşın:-in**

Kaside 13

Mısra: 77

At.

77. Sürse rahşın haşmı bād-ı şavleti eyler helâk

78. Şem'-i vaqt-i şubha 'Azrâ'il'dir bād-ı şabâ

rahş-ı tedbîrini:

1. **rahş-ı tedbîrini:-in, -i**

Kaside 24

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedbir atı.

45. Sür'at-i semt-i isâbetde revân-ı Nef'î

46. Raşş-ı tedbîrini bu vech ile etmiş taşvîr

raht-ı mücellâyı:

1. **raht-ı mücellâyı:-yı**

Kaside 23

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak at takımı.

57. Degildir Keh-keşân 'arz etdi gerdün-ı siyeh-ţâli'

58. Semend-i câhına bir sîmden raht-ı mücellâyı

rā'ī:

1. rā'īye:-ye

Gazel 2

Mısra: 4

Gören, görücü.

3. Şerī' at zāhire hüküm etmeniñ timsālidir gūyā

4. Dil-i mir'atı rā'īye göre etmek cihān peydā

2. rā'īye:-ye

Kaside 13

Mısra: 26

Gören, görücü.

25. Şüret-i zāhir ki bir mir'at-ı kudretdir anıñ

26. Şekil ü timsālî olur rā'īye elbet rü-nümā

rakam:

1. rakamından:-in, -dan

Gazel 136

Mısra: 2

Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri. (mec. Nişan, işaret,iz).

1. Taleb etsek dili kuyunda gamından biliriz

2. Ya'ni kalbindeki hālîñ rakamından biliriz

rakam-ı beyāna:

1. rakam-ı beyāna:-a

Kaside 7

Mısra: 74

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Sayıyla ifade etmek, miktarını belirtmek.

73. Kān-ı keremā keşir-luţfā

74. Cüduñ rakam-ı beyāna şıgmaz

rakīb:

1. rakīb:

Muamma 13

Mısra: 1

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

1. O meh oldu rakīb ile yine zānū-be-zānū hayf

2. Melek şeytān ile ülfetde olmağ ağreb-i eşyā

2. rakīb:

Muamma 35

Mısra: 1

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

1. Alsa ağuşuna ol māhı rakīb

2. Olur uşşākına bu vaz'-ı garīb

3. rakīb:

Gazel 47

Mısra: 3

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

3. Nakşını şaklayamaz āyine de olsa rakīb

4. Her derün 'aşık-ı bî-çāre gibi şāf mıdır

4. rakīb:

Matla 63

Mısra: 2

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

1. Miyān-ı kıdd-i dil-cüyuñ hevāsı var iken dilde

2. Kıyāmetde bile olmaz geçinmeklik rakīb ile

5. rakīb:

Gazel 101

Mısra: 5

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

5. Eger recā ile vaşla rakīb bīdāsā

6. Bize gelince o kıddi seriv te'azzum eder

6. rakībe:-e

Gazel 121

Mısra: 5

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

5. Nedendir zaħm-ı tıgıñdan rakībe ihtirāz etmek

6. O devlet degme bir şaħsa cihān içre naşib olmaz

7. rakībe:-e

Gazel 134

Mısra: 1

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

1. Rakībe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez

2. O her-cāyī şehi sen de gönül terk eyle el vermez

8. rakīb:

Gazel 205

Mısra: 7

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

7. Ğam-fezādır deyü 'aşkıñ zemm eder imiş rakīb

8. Ben seniñ sevdā-yı mihriñ sevdiğim kem bulmadım

9. rakībîñ:-iñ

Gazel 274

Mısra: 3

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

3. Rakībîñ ol mehe halka-be-güş idiklerini

4. Toķundu bād-ı şabādan gece kulagımıza

rakīb olup:

1. **rakīb olup:-up**
Tarih 12
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aynı işi yapmak, aynı şekilde sevmek.
25. Her çemenzâra rakīb olup nihâl
26. Kulluğunda eylemiş kıdâdin dü-tâ

rakībân:

1. **rakībân:**
Gazel 166
Mısra: **3**
Rakipler.
3. Evvel bize şunsun dediler cāmı rakībân
4. Rindāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf

rakīb-i bed-evzâ’:

1. **rakīb-i bed-evzâ’:**
Müfret 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü rakip.
1. Yâri seyrân cāna minnetidi
2. Ah illâ rakīb-i bed-evzâ’

rakīb-i bed-likā:

1. **rakīb-i bed-likā:**
Terci-bend 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suratsız, çirkin rakip.
39. Bendeñi ihyâ edelden şevk-ı vaşlıñ sevdiğim
40. Öldü gıtdi ğıbtadan baña rakīb-i bed-likā

rakīb-i dūna:

1. **rakīb-i dūna:-a**
Gazel 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak rakip.
1. Rakīb-i dūna luţf-ı ğamze-i cānāne söylenmez
2. O bir sırr-ı nihāndır zümre-i nā-dāne söylenmez
2. **rakīb-i dūna:-a**
Gazel 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak rakip.
1. Neler çekdi gönül küyuñda ağyāra demek olmaz
2. Rakīb-i dūna ‘aşık sırr-ı ‘aşkı söylemek olmaz

rakīb-i nemrüd-dem:

1. **rakīb-i nemrüd-dem:**
Diğer 9
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nemrud -gibi acı veren- rakip.
77. Ya ‘ni yakmış rakīb-i Nemrüd-dem
78. Nār-ı ta ‘n içre anı müstahkem

rakīb-i rü-siveh:

1. **rakīb-i rü-siveh:-dir**
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara yüzlü rakip.
1. Rakīb-i rü-siveh hattnı için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i hūbānım incinme ser-i mü aña eldir bu

rakıs eder:

1. **rakıs eder:-er**
Gazel 157
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oynamak, dans etmek.
3. Piç ü táb u cünbişin bî-hüde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i ‘aşıkı rağmen eder deryâ rakıs

rakıs etmede:

1. **rakıs etmede:-me, -de**
Gazel 157
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oynamak, dans etmek.
5. Kākül-i yāre toğundukça hezār reftār eder
6. Etmede bād-ı şabā-yı ğülsitān ğüyā rakıs

rakıs etse:

1. **rakıs etse:-se**
Gazel 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oynamak, dans etmek.
1. Fikr-i ruhsārınla etse nola dil cānā rakıs
2. Gül hayāli ile eyler bülbul-i şeydā rakıs

rakıs etsek:

1. **rakıs etsek:-sek**
Gazel 157
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oynamak, dans etmek.
9. Şādmān etdi peyām-ı vaşlı ey Sālim beni
10. Etsek ifrāt-ı ferehādan biz nola her cā rakıs

rakıs eyler:

1. **rakıs eyler:-r**
Gazel 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oynamak, dans etmek.
1. Fikr-i ruhsārınla etse nola dil cānā rakıs
2. Gül hayāli ile eyler bülbul-i şeydā rakıs
2. **rakıs eyler:-r**
Gazel 157
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oynamak, dans etmek.
7. Çeşm-i bādām-ı ğun-ālūduñ ne dem görsem seniñ
8. Nūr-ı didem eyler elbet dide-i binā rakıs

rakk-ı cāna:

1. **rağğ-ı cāna:-a**

Kaside 7

Mısra: **66**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can tulumu, can.

65. Sultān-ı serir-i kabe kavseyn

66. Kim midhātı rağğ-ı cāna şığmaz

rakk-ı imlāya:

1. **rağğ-ı imlāya:-ya**

Kaside 34

Mısra: **41**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kitap, sahife.

41. Bu gūne etmiş evşāfin müşemmat rağğ-ı imlāya

42. Zebān-ı hāl ile her dem hezārān medh-pīrādır

rakk-ı menşūri:

1. **rağğ-ı menşūri:-i**

Kaside 12

Mısra: **138**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fermanın yazıldığı deri, ferman || İlahi ferman.

137. Bu resme gūş edicek sem'-i pāk evşāfin

138. Kōdu miyāne-i fikre bu rağğ-ı menşūri

raks eder:

1. **rağş eder:-er**

Muamma 2

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oynamak, dans etmek.

1. Rağş eder gördüm o servi şad hezārān nāz ile

2. Tev'em olmuş şanki pervāzında ol şehbāz ile

raks evler:

1. **rağş evler:-r**

Tarih 1

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dans etmek.

11. Hemān gūyā ki rağş evler ferahdan

12. Edip izhār nice sihr ü efsūn

rām:

1. **rāmız:-iz**

Kıt'a 13

Mısra: **1**

Far. Uyan, buyruk altına giren.

1. Netice emriñe rāmız bu 'arşagehde seniñ

2. Deriñde bilmege sıdkım nişān gönderdik

rām eder:

1. **rām eder:-er**

Gazel 41

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtaat etmek, boyun eğmek.

9. Ne var Sālim o māha sen de kāğaz eylesen isāl

10. Açarsa luğf edip rāz-ı derūnuñ rām eder kāğaz

rām evler:

1. **rām evler:-r**

Matla 71

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun eğdirmek, itaat ettirmek.

1. Bir ādem zūr ile gāyet ikiye intikām evler

2. Kişi tedbīr ile ammā bütün dünyāyı rām evler

rām olsun:

1. **rām olsun:-sun**

Gazel 218

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Boyun eğmek, itaat etmek.

1. Derseñ ey dil o cefā-pişemizi rām olsun

2. Nakd-i hūn-ābe-i çeşmiñ ile ibrām olsun

ramazān:

1. **ramazān:**

Kaside 31

Mısra: **79**

Ramazān ayı.

79. Geliyor şehri kerem-şöhre-i ni'met ramazān

80. Destiñi bāz-ı kerem-hāne-i na'mā eyle

2. **ramazānım:-ım**

Kaside 31

Mısra: **85**

Ramazān ayı.

85. Ramazānım keremiñ ile benim 'id olsun

86. 'Id-ber-'id edeyim bendeñi ihyā eyle

ra'nā:

1. **ra'nā:**

Kaside 16

Mısra: **28**

Hoş, güzel, parlak.

27. Şevk-i teşrif-i bahār ile be-her şubh u mesā

28. Şad nevā etmede her şāhda ra'nā bülbül

rasad-dārān-ı dehre:

1. **rasad-dārān-ı dehre:-e**

Lugaz 1

Mısra: **36**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın, zamanın gözetleyicisi.

35. Ne hikmetdir o bir hikmet ki hikmetle olur
merşüş

36. Raşad-dārān-ı dehre kān-ı tab'im bāğ-ı
cennetdir

rāst geldim:

1. **rāst geldim:-dim**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denk gelmek.

11. Hüseyin bir emire rāst geldim

12. Yüzün gördükde 'uşşākından oldum

rāstg(üv)ān:

1. rāstg(üy)ān:

Gazel 232

Mısra: 6

Doğru söyleyenler, doğru sözlüler.

5. Çin-i ebrüdan nümâyandır ğazab 'uşşâkıña

6. Rāstg(üy)ān fehmederler maqşadın bir târdan

rāst-kār olmağa:

1. **rāst-kār olmağa:-mağ, -a**

Diğer 11

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstikamet üzere olmak || Doğru, iyi insan olmak.

103. Ya 'ni derviş olanlara o zemîn

104. Rāst-kār olmağa sebil-i rehîn

rāst-mihrāb-ı esved ü ahmer:

1. **rāst-mihrāb-ı esved ü ahmer:**

Kaside 10

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı ve siyah -renkli insanların- doğruyu gösteren mihrabı || Hz. Muhammed.

35. Rāst-mihrāb-ı esved ü ahmer

36. Muqtedā-yı cemī' -i peygamber

rāsid:

1. **rāsid'e:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 94

Vak'a-nüvis Mehmed Rāsid Efendi. 17. yy Divan şairi.

93. N'ola bu şi'r-i pāk-i feyz-nihād

94. Rāsid'e olsa bā'ış-i irşād

ra'üf-ı bātın u zāhir:

1. **ra'üf-ı bātın u zāhir:**

Kaside 8

Mısra: 179

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünen ve görünmeyene merhamet eden (Allah).

179. Ra'üf-ı bātın u zāhir ve evvel ü āhîr

180. Latîf (u) Rāfi' ü Kāhîr Şefîk u Cābir'dir

ravza-i 'adn-i berîn-i feraḥ-efzāya:

1. **ravza-i 'adn-i berîn-i feraḥ-efzāya:-ya**

Tarih 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlık veren cennet bahçesi.

1. Habbezā kaşr-ı leb-i ḥavz-ı şafā-bahş-ı cemîl

2. Ravza-i 'adn-i berîn-i feraḥ-efzāya 'adîl

ravza-i mennān:

1. **ravza-i mennān:**

Diğer 4

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın cenneti || Cennet.

75. Yoluñuz Ka'be-i ḥannān oldu

76. Menziliñ ravza-i Mennān oldu

ravza-i nebî:

1. **ravza-i nebî:**

Kaside 17

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in mezarı.

11. Müsebbihān-ı felek yek-ser etdiler tekbir

12. Zemîninde oldu deyü ravza-i Nebî mükrem

ravza-i pākine:

1. **ravza-i pākine:-in, -e**

Kaside 5

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in mübarek türbesi.

107. Ravza-i pākine şad-güne taḥiyyāt olsun

108. Şad selām eyleye ol zāta cenāb-ı Mevlā

2. **ravza-i pākine:-iñ, -e**

Kaside 10

Mısra: 527

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in mübarek türbesi.

527. Ravza-i pākine cenāb-ı Vedūd

528. Rüz ü şeb eylesin hezār dürüd

ravza-i şîrîn:

1. **ravza-i şîrîn:**

Kaside 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel bahçe.

3. Ne gülşen dil-fîrîb ü dil-güşā bir ravza-i şîrîn

4. Ki tarḥ-ı lâ-nażîri gelmemişdir çarḥ-ı devvāre

ra'y ḡanem eder:

1. **ra'y ḡanem eder:-er**

Kaside 17

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Koyun otlatmak.

41. O rütbe 'adline dil-beste cins-i maḥlūkāt

42. Ki emr olunsa eder gürk mülketinde ra'y ḡanem

ra'y u çerā etmede:

1. **ra'y u çerā etmede:-me, -de**

Kaside 13

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Otlamak || Her şeyin kıymetinin padişahın gelmesi.

55. Ol ki dā'im sevr-i gerdün gelle-i Cedy ü Ḥamel

56. Terrezār-ı rıf'atinden etmede ra'y u çerā

rāvegān:

1. **rāvegāna:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 92

Pek çok, pek bol.

91. Eyā cellād-ı çeşm-i ḥün-feşānî

92. Dilāna rāvegāna dāl ḥançer

rāyet-i şevket çekse:

1. **rāyet-i şevket çekse:-se**

Kaside 15

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik bayrağını çekmek.

23. Düşüp rikābına emn ü amān u ‘adl ü kerem

24. O pîşgehde sezā çekse rāyet-i şevket

rāygān:

1. **rāygān:**

Gazel 162

Mısra: 6

Far. Bedava, ıvazsız caba, zahmetsiz ele geçen şey.

5. Metā ‘-i himmete şāhib çıkar bulunmayalı

6. ‘Aceb mi olsa cihān içre rāygān māni‘

rāygān olmakda:

1. **rāygān olmakda:-da**

Gazel 271

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bedava olmak || Sevginin eziyetlerinin çok fazla olması, sıradanlaşması.

7. Bu bāzār-ı maḥabbette bulunmaz kāle-i inşāf

8. Metā ‘-i cevri-ḥübān rāygān olmakda gıtdikçe

rāyic olsa:

1. **rāyic olsa:-sa**

Gazel 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Revaçta olmak, rağbet bulmak.

1. Çār-sū-yi ‘ālem içre kām alırdık bī-ta‘ab

2. Rāyic olsa naḳd-i eşk-i ‘āşıkān-ı bī-edep

rāzı:

1. **rāzım:-ım**

Diğer 2

Mısra: 39

Sır.

39. Kime rāzım diyem bu ḡurbette

40. Ḥāl müşkil derūn ḥayrette

2. **rāzımdan:-ım, -dan**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 10

Sır.

9. Başla ey kilk-i şarīr-engīz sen

10. Bülbülāsā demege rāzımdan

3. **rāza:-a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 15

Sır.

15. Başla ey mādiḥ-i kākül rāza

16. Ne ise derd-i seriñ āḡāza

4. **rāzıñ:-ıñ, -ı**

Tahmis 3

Mısra: 1

Sır.

1. Ne yāre rāzıñı keşf et ne ḥod nihān eyle

2. Lisān-ı ḥāl-i dili kāle tercemān eyle

5. **rāzın:-ın**

Tesdis 5

Mısra: 5

Sır.

5. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

6. Çıkmadı gitdi dehānından ḥaber pervāneniñ

6. **rāzın:-ın**

Tesdis 5

Mısra: 11

Sır.

11. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

12. Çıkmadı gitdi dehānından ḥaber pervāneniñ

7. **rāzın:-ın**

Tesdis 5

Mısra: 17

Sır.

17. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

18. Çıkmadı gitdi dehānından ḥaber pervāneniñ

8. **rāzın:-ın**

Tesdis 5

Mısra: 23

Sır.

23. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

24. Çıkmadı gitdi dehānından ḥaber pervāneniñ

9. **rāzın:-ın**

Tesdis 5

Mısra: 29

Sır.

29. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

30. Çıkmadı gitdi dehānından ḥaber pervāneniñ

10. **rāzı:-ı**

Diğer 9

Mısra: 99

Sır.

99. Sorar ise bu rāzı yārānım

100. Deyiver cümlesine sultānım

11. **rāzı:-ı**

Kaside 19

Mısra: 60

Sır.

59. Dedim āyā bu ḡüzlārı kimiñçün etdiler tertīb

60. Su ‘āl etdim bu rāzı bād-ı subh-ı feyz-āşāre

12. **rāzıñ:-ıñ**

Kaside 31

Mısra: 72

Sır.

71. Ğam degil her ne kadar penbe-be-dāḡ-ı ḡam iseñ

72. Rāzıñ ol dergeh-i pūr-şefkate inhā eyle

13. **rāzımı:-ı, -n, -ı**

Gazel 53

Mısra: 8

Sır.

7. Degil bîgâne -rû cümle degildir âşinâ cānâ
8. Şu rütbe rāzını sīnemde mihriñ güm-sürāg eyler

14. **rāzım:-ım, -ı**

Gazel 56

Mısra: 1

Str.

1. ‘Arz eyleyince rāzını dil nā-tüvān olur
2. Yā Rab o tıfl-ı ‘işve ne şūh-ı cihān olur

15. **rāzım:-im**

Gazel 197

Mısra: 6

Str.

5. Şikāyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser
6. Varıp şahrāya rāzım ays-ı bī-sāmāna ‘arz etdim

rāz-dān-ı fūnūn-ı gūn-ā-gūn:

1. **rāz-dān-ı fūnūn-ı gūn-ā-gūn:**

Kaside 20

Mısra: 200

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı ilimlerin sırlarına vakıf olan kişi, çok bilgili kişi.

199. Ne mu ‘allim selīm-tab’ u derūn

200. Rāz-dān-ı fūnūn-ı gūn-ā-gūn

rāz-dārān olsa:

1. **rāz-dārān olsa:-sa**

Tesdis 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Str saklamak.

5. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
6. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

2. **rāz-dārān olsa:-sa**

Tesdis 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Str saklamak.

11. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
12. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

3. **rāz-dārān olsa:-sa**

Tesdis 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Str saklamak.

17. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
18. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

4. **rāz-dārān olsa:-sa**

Tesdis 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Str saklamak.

23. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
24. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

5. **rāz-dārān olsa:-sa**

Tesdis 5

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Str saklamak.

29. Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ

30. Çıkmadı gitdi dehānından haber pervāneniñ

rāzı:

1. **rāzıyız:-yız**

Müseddes 2

Mısra: 16

Rıza gösteren, boyun eğen.

15. Fedā durur saña cānım yoluñda el-hāşıl

16. Helāk olursa da ‘aşkıñla rāzıyız bu dil

rāz-ı derūnu:

1. **rāz-ı derūnu:-u**

Gazel 112

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalpteki sırlar.

9. Huddām-ı ‘ilm mahrem-i sırr-ı kemīn olur

10. Rāz-ı derūnu nūşhalarıñ mīklebindedir

rāz-ı derūnum:

1. **rāz-ı derūnum:-um**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalpteki sırlar.

1. Başla ey hāme-i mu ‘ciz-āşār

2. Etmeye rāz-ı derūnum izhār

rāz-ı derūnuñ:

1. **rāz-ı derūnuñ:-uñ**

Tesdis 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül sırrı.

9. Gül açıl ‘uşşāk-ı zārı eyle yek-ser şādmān

10. Şaklayıp rāz-ı derūnuñ etme bizlerden nihān

2. **rāz-ı derūnuñ:-uñ**

Gazel 259

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün sırrı.

7. Neden böyle açılmaz gönçaveş ol fem baña luţf et

8. Açıl rāz-ı derūnuñ şaklama ey meh-liķā söyle

rāz-ı derūnuñ açarsa:

1. **rāz-ı derūnuñ açarsa:-ar, -sa**

Gazel 41

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçindeki sırları ifşa etmek.

9. Ne var Sālim o māha sen de kāğaz eylesen isāl

10. Açarsa luţf edip rāz-ı derūnuñ rām eder kāğaz

rāz-ı dil-i gönçayı:

1. **rāz-ı dil-i gönçayı:-yı**

Kaside 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gonçanın gönül sırrı.

7. Gülşen-i 'âlem-i zibendede kimse el-ḥaḳ
8. Añlamaz rāz-ı dil-i ğoncayı illā bülbül

rāz-ı mestürü:

1. **rāz-ı mestürü:-ı**

Kaside 12

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli sır || Yaratılış sırrı.

55. O 'arsagehde zuhūr etdi bir cesed ammā
56. Ne idi bilmedi kimse bu rāz-ı mestürü

rāz-ı nihān-ı perde-i ḥikmet:

1. **rāz-ı nihān-ı perde-i ḥikmet:-ma**

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmet perdesinin gizli sırrı.

7. Zinhār olma dünyede me'mūn-ı ğā'ile
8. Rāz-ı nihān-ı perde-i ḥikmet bilinmiyor

rāz-ı nihānı:

1. **rāz-ı nihānı:-ın**

Tesdis 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli sır || Aşığıın sevgilinin güzelliği karşısında hissettiği hayranlık, sevgi.

1. Sinesinde 'aşıkıñ rāz-ı nihānı kim bilir
2. Bestedir gencinesi nām u nişānı kim bilir

rāzı olmam:

1. **rāzı olmam:-ma, -m**

Gazel 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rıza göstermek, kabullenmek.

3. Rāzı olmam sen gözü şehbāzı aġyār şaydına
4. Cünbişin böyle giderse nāzeninim ḳan olur

rāz-ı pinhānımı:

1. **rāz-ı pinhānımı:-ım, -ı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli surlar.

13. Başla aḫvālimi takrīre benim
14. Rāz-ı pinhānımı taḫrīre benim

rāzık:

1. **rāzık'ım:-ım**

Kaside 1

Mısra: 22

Ar. razık "rıztık vermek"ten rāzık) Rızık veren || Allah.

21. Cümle eşyā dilince bā-temcid
22. Ḥālik'in Rāzık'ın eder tevḫid

re' sime:

1. **re' sime:-ım, -e**

Kaside 10

Mısra: 399

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş.

399. Re' sime koyup 'izzet ile yedi
400. Bāreka'llāhu fike denmiş idi

re' y:

1. **re' y:**

Kaside 20

Mısra: 259

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görüş, düşünce, mütalaa.

259. Re' y ü tedbīr ü 'ilm-i fersānī
260. Hep ḳarīn-i ḫayāl-i zī-şānı

re' v-i bā-şavāb:

1. **re' y-i bā-şavāb:**

Kaside 33

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevabı bol olan fikir.

85. Lāyık-ı luḫf-ı müstetāb nedir
86. Bunda bir re' y-i bā-şavāb nedir

re' āvā:

1. **re' āyāya:-ya**

Kaside 34

Mısra: 67

Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk.

67. Ciger-ḫün olmasın deyü re' āyāya şafākāsā
68. Şabāḫ-ı şefḳat-i pey-der-pey-i luḫfu müheyyādır

recā:

1. **recā:**

Müseddes 1

Mısra: 28

İstek, dilek.

27. Bilmedi gitdi nedir 'ālemdede tertīb-i vefā
28. Etmiyor te'sīr aşlā bir niyāz ile recā

2. **recā:**

Diğer 4

Mısra: 84

İstek, dilek.

83. Yād edip daḫı du'ā ile beni
84. Geh ḫavāfında recā ile beni

3. **recām:-m**

Tesdis 4

Mısra: 21

İstek, dilek.

21. Çin-i zülfünde bulandan gönlümü budur recām
22. Dāmenin būs eyleyenler eylesin benden selām

4. **recāsından:-sı, -ndan**

Kaside 11

Mısra: 16

İstek, dilek.

15. Nebiyy-i akdemidir ḫazret-i Bārī te'ālānıñ
16. Olur elbet recāsından ḳabūlu'llāha erzānı

5. **recāmız:-mız**

Kaside 25

- Mısra: 59
İstek, dilek.
59. Recamız dergeh-i Hâkdan budur kim tâ dem-i maḥşer
60. Vücūd-ı pākîñ olsun zîb-baḥş-ı mesned-i zîbâ

6. **recâ:**

Gazel 26

Mısra: 8

İstek, dilek.

7. Ederdim naḥl-i ümmîdi pür-evrâk-ı taleb ey dil
8. Olaydı meyve-i vaşl-ı dil-ârâya recâ bâ'is

7. **recâ:**

Kaside 29

Mısra: 59

İstek, dilek.

59. Budur ümmîdi ü recâ dergeh-i Hâk'dan ki müdâm
60. Şadr-ı fetvâya vere zât-ı şerîfîñ zîver

8. **recâ:**

Kaside 33

Mısra: 82

İstek, dilek.

81. Ugrayıp ol vakitte umsa devâ
82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ

9. **recâ:**

Gazel 58

Mısra: 6

İstek, dilek.

5. Vişâle toymasam nola be-ḳavl-i Bâki-i merḥûm
6. Kerem gördükçe sulṭânım gedâlardan recâ artar

10. **recâyı:-yı**

Gazel 61

Mısra: 9

İstek, dilek.

9. Pây-büs-ı züll ile sevmem recâyı nâ-kese
10. Ḥayf ol kâma mekânı dâmen-i nâ-merd olur

11. **recâ:**

Gazel 82

Mısra: 8

İstek, dilek.

7. Ğarîḳ-ı baḥr-i günâhız buña güvâh du 'â
8. Durâz-ı dest-i temennâ recâ degil de nedir

12. **recâ:**

Gazel 101

Mısra: 5

İstek, dilek.

5. Eger recâ ile vaşla raḳîb bîdâsâ
6. Bize gelince o ḳaddi seriv te'azzum eder

13. **recâmız:-mız**

Gazel 195

Mısra: 1

İstek, dilek.

1. 'Âşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil

14. **recâdan:-dan**

Gazel 278

Mısra: 4

İstek, dilek.

3. Sıkletinden göremez rüy-ı merâmın tâlib
4. Leb nihâd-ı suḥan olmazsa recâdan ḡayrı

recâ ederim:

1. **recâ ederim:-erim**

Diğer 6

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarma.

15. Ḥâṭırñ ḳalmasın recâ ederim
16. Dâmen-i 'afve ilticâ ederim

recâ etdim:

1. **recâ etdim:-dim**

Müseddes 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak.

15. Bir maḥall ile recâ etdim teraḥḥum etmedi
16. 'Arz-ı ḥâl etdim baña bir kez tekellüf etmedi

recâ etmez:

1. **recâ etmez:-mez**

Gazel 141

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek.

7. Recâ etmez dil-i 'âşîḳ merâmın bezm-i vaḥdetde
8. O meclisde ḥarim-i ḳalbe fikr-i mâ-sivâ gelmez

recâ etsem:

1. **recâ etsem:-se, -m**

Gazel 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak.

7. Varır aḡyâra tenhâ bî-tekellüf luṭf eder ḡahî
8. Recâ etsem o luṭfu ben ḡarîbe et desem etmez

recâ eyle:

1. **recâ eyle:**

Kaside 1

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Allah'tan) yalvararak istemek.

87. Lafzatu'llâha dilde câ eyle
88. Cümle andan hemîn recâ eyle

recâ eyler:

1. **recâ eyler:-r**

Gazel 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umut etmek.

3. Göñül dil-dâde-i cevr ü 'itâbıñdır hemîn nâziñ
4. Derünî sevdiğim senden recâ eyler niyâz eyler

recâmend-i visâl:

1. recāmend-i vişāl:

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmayı istemek.

1. Gönül ol bî-vefâ şehden recāmend-i vişāl olmaz
2. Hâkikat-bîn olan pâ-bend-i fikr-i her-muḥāl olmaz

recā-yı ârzü eyleme:

1. recā-yı ârzü eyleme:-me

Gazel 240

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek, gönül meyli dilemek.

19. Âdemiñ düşvâr eder aḥvâlini
20. Eyleme Sâlim recā-yı ârzü

recā-yı pâ-y-büsu:

1. recā-yı pâ-y-büsu:-su-u

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak öpme isteği || Âşığın sevgilisinin ayağını öpmeye arzusu.

9. Sarıl dāmânına būs eyle destin Sâlimâ yoḥsa
10. Recā-yı pâ-y-büsu yâre küstâhâne söylenmez

recā-yı vaşl:

1. recā-yı vaşl:

Gazel 94

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma isteği.

9. Recā-yı vaşl ile ğayra cihānda dil gitmez
10. Giderse Sâlim o zât-ı kerem-nihāda gider

2. recā-yı vaşl:

Gazel 94

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma isteği.

9. Recā-yı vaşl ile ğayra cihānda dil gitmez
10. Giderse Sâlim o zât-ı kerem-nihāda gider

3. recā-yı vaşl:

Gazel 262

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma isteği.

9. Yeter nev-bülbül-i bāğ-ı firākîñ oldu raḥm eyle
10. Gehî Sâlim recā-yı vaşl ile dāmâne düşdükçe

recīm ü menfūrı oldu:

1. recīm ü menfūrı oldu:-du

Kaside 12

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nefret edilip taşlanmak || Şeytanın Hz. Âdem'e saygı göstermemesi üzerine dışlanması.

107. O emre etmemiş İblis itâ'atin der-piş
108. Anıñçün oldu Ḥudâ'nıñ recīm ü menfūrı

redd:

1. redd:-e

Diğer 8

Mısra: 51

Kabul etmeme, geri çevirme.

51. Bâb-ı luṭfuñda redde yok imkân
52. Ḥaşyetiñden bütün cihân lerzân

redd ederdi:

1. redd ederdi:-er, -di

Kaside 10

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reddetmek || Karşılık vermek, cevap vermek.

99. Redd ederdi selâm verse eger
100. 'İzz ü tevķir ile nihâl ü ḥacer

redd etme:

1. redd etme:-me

Rübai 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin dileklerini, isteklerini kabul etmemek.

1. Dür etme beni başıñ için reh-güzeriñden
2. Redd etme gözüm nûru efendim nazarıñdan

2. redd etme:-me

Kaside 7

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin dileklerini, isteklerini kabul etmemek.

93. Redd etme beni şefâ'atıñdan
94. Kim ma'siyetim cihāna şıgmaz

3. redd etme:-me

Diğer 8

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin dileklerini, isteklerini kabul etmemek.

57. Bâb-ı luṭfuñ ğaribe bend etme
58. Beni luṭf et nefice redd etme

4. redd etme:-me

Kaside 10

Mısra: 419

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin dileklerini, isteklerini kabul etmemek.

419. Ma'siyetkâr-ı zârı redd etme
420. Der-i luṭfuñ ḥazîne sedd etme

redd olunmadı:

1. redd olunmadı:-ma, -dı

Lugaz 3

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reddedilmek, geri çevrilmek.

21. Yine böyle iken dimâğından
22. Redd olunmadı dehr bāğından

redd-i şems:

1. redd-i şems:-di

Kaside 10

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneşin reddi || İkinci namazını kılmayan Hz. 'Alî için güneşin geri dönmesi ve Hz. 'Alî'nin namazını kılmaması hikâyesi anlatılmaktadır.

123. Geçmeğin vakt-i 'aşr-ı emr-i niyâm

124. Redd-i Şems eyledi 'Alî'ye tamâm

ref edüben:

1. ref edüben:-üben

Kaside 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaldırma,yüceltme.

1. Hâkden ref edüben şâh-ı bahâr ser-tâ-pâ

2. Çemenistâni kudümü ile etdi ihyâ

ref etmek:

1. ref etmek:-mek

Diğer 8

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaldırmak.

67. Ne demekdir bu hâki ref etmek

68. Vetr-i ihsân-ı pâki şef etmek

ref evleyip:

1. ref evleyip:-yip

Kaside 13

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaldırmak.

111. Hâkden ref evleyip bu zerre-i nâ-çiziñi

112. İltifâtıñ kıldı 'ayn-ı âfîtâba tütüyâ

refâkat etdiler:

1. refâkat etdiler:-di, -ler

Müfret 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arkadaşlık, yoldaşlık etmek.

1. Koyup şehrin o meh-rü edicek 'azm-i reh-i Bağdâd

2. Çıkıp cisminden uşşâkıñ refâkat etdiler ervâh

refâkat eyledi:

1. refâkat eyledi:-di

Tarih 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arkadaşlık etmek || Aynı zamana denk gelmek.

9. Bu eyyâm-ı sürür ile refâkat eyledi nev-rüz

10. Sezâdir gülşen olsa bülbülâna Ka'betü'l-'uşşâk

ref-i derecât etmesine:

1. ref-i derecât etmesine:-me, -si, -ne

Gazel 189

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makamın, derecenin yükselmesi.

3. Ref-i derecât etmesine bâ'îş ü bâdi

4. Yüzü şuyunuñ rahmetidir ebr-i bahârîñ

refî' ede:

1. refî' ede:-e

Gazel 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek.

7. Kendi eksikliğine mu'terif ol hem-çü hilâl

8. Ede tâ mertebeñi hâzret-i Allâh refî'

refî'-i şanı:

1. refî'-i şanı:-ı

Kaside 15

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanın, namın yüceliği.

21. Netice oldu celâdet derinde halka-be-güş

22. Refî'-i şanı nühuştın işâret-i şevket

refik etmeklik:

1. refik etmeklik:-mek, -lik

Gazel 94

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arkadaş etmek, bir araya getirmek.

3. Ne mümkün 'aql u qarârı refik etmeklik

4. Giderse rûhum o şâha gönül piyâde gider

refik olsun:

1. refik olsun:-sun

Kaside 14

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yoldaş olmak.

67. Hudâ yâver olup emrinde her câ

68. Refik olsun saña tevfiğ-i Mevlâ

refî' ü's-şân:

1. refî' ü's-şân:

Lugaz 1

Mısra: 11

Şöhreti yüce.

11. Refî' ü's-şân memdühü's-şiyem ol hâzret-i memdüh

12. Sütüde-mençabetler âsitân-ı luţfuna letdir

refref:

1. refref'le:-le

Kaside 5

Mısra: 60

Peygamberimizi Mîraçta en yüksek makama götüren binek.

59. Rûh-ı ekber o maħalde kalıp ol şâh-ı rüsül

60. Oldu Refref'le revân-ı reh-i taraf-ı bâlâ

reftar:

1. reftar:

Tahmis 1

Mısra: 17

Yürüyüş, salınarak edalı yürüyüş.

17. Şalındı ol seriv-ğad nâz u reftar ile gülzâre

18. Edince cüybâra dide-i 'ibretle nezzâre

2. **reftârî:-ı**

Matla 23

Mısra: 2

Yürüme || Feleğin dönüşü.

1. Müfid olmaz taleb taqdir-i pergâr müzâhirdir
2. Hemîn reftârî çarh-ı keç-reviñ hep bahta dâ'irdir

3. **reftâr:**

Muamma 25

Mısra: 1

Yürüyüş, salınarak edalı yürüyüş.

1. Dil-i mâhî-i deryâ-yı ferâğı şayd eder reftâr
2. Suhan-sencide etdikçe o yâr-i âteşin-ruhsâr

4. **reftârda:-da**

Müfret 65

Mısra: 1

Far. Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.

1. Nola reftârda dir eylese dil-ber hırâmın kim
2. Tolandı pâyına âhım gezerken reh-güzârında

5. **reftârdan:-dan**

Gazel 180

Mısra: 10

Yürüyüş || Tarz, üslub.

9. Bir halâvet bahş eder şî'riñden ey Sâlim suhan
10. Bellidir reftârdan taqlid-i üstâd eyleseñ

reftâr eder:

1. **reftâr eder:-er**

Gazel 157

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yürümek.

5. Kâkül-i yâre tokundukça hezâr reftâr eder
6. Etmede bād-ı şabâ-yı gülsitân güyâ rakış

reftâr etdikçe:

1. **reftâr etdikçe:-dikçe**

Lugaz 3

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hareket etmek || Mumun yanması.

27. Ya'ni etdikçe böylece reftâr
28. Burun ucuyla böylece etvâr

reftâr eyledi:

1. **reftâr eyledi:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hareket etmek || Bir anlayış, düşünce, duygu doğrultusunda davranmak.

87. Pes uyup her birine bu dil-i zâr
88. Eyledi meşrebi üzre reftâr

reftâre gelmede:

1. **reftâre gelmede:-me, -de**

Kaside 19

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınmaya/yürümeye başlamak.

23. Ciger-pâre güzeller 'işve-bâz u nâz-perverler

24. Müferraḥ şeh-levendler gelmede nâzende reftâre

reftâr-ı kilk-i hoş-edâ:

1. **reftâr-ı kilk-i hoş-edâ:**

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalemin güzel hareketleri || Güzel sözler yazmak.

7. Zevkına nisbetledir reftâr-ı kilk-i hoş-edâ
8. Kâmilîñ nev-lîka-i ârâmı tamlar tamlamaz

reh:

1. **rehinde:-in, -de**

Diğer 2

Mısra: 15

Yol || Yüce bir zatın yolunda, uğrunda.

15. Pây-mâlîz rehinde galâtânız

16. Hicr ile dil-şikest-i hicrânîz

2. **rehde:-de**

Kaside 10

Mısra: 512

Yol || Hz. Muhammed'in göstermiş olduğu islamiyet yolu.

511. Saña eylerse ger o hüsn-i nazar

512. Ḥavf yokdur o rehde zerre kadar

3. **rehinde:-inde**

Gazel 61

Mısra: 4

Yol || Sevgilinin yolunda.

3. Zerrece maqbüle geçmez hîdmeti üftâdeniñ

4. Tâ-be-key 'âşık rehinde pür-gubâr-ı gerd olur

4. **rehinde:-in, -de**

Gazel 139

Mısra: 7

Yol || Sevgilinin yolunda.

7. Meḳâşid ile hemîşe rehinde 'âşıklar

8. Niyâzlar ile yek-ser gider gelir çurmaz

rehâ:

1. **rehâ:**

Gazel 152

Mısra: 3

Far. Kurtulma, halâs. ("rehâyî" dahi kullanılır).

3. Kâkülüñden hiç rehâ mümkün midir bir dâm ile

4. Murg-ı gönlüm gamzeler tâ böyle teşhîr eylemiş

rehâ bulmazsam:

1. **rehâ bulmazsam:-maz, -, -m-maz, -sam**

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

5. Nola bulmazsam rehâ tîr-i müjeñden bahtveş

6. Gamze-i cellâd-ı bî-raḥmîñ da düşmendir baña

rehâ bulsa:

1. **rehâ bulsa:-sa**

Tarih 12

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer bulmak.

27. Şu gibi akardı cü pâ-büsuna
28. Balsa idi ger çemenlerden rehâ

reh-âverd-nümâ-yı reh-i 'irfânız:

1. reh-âverd-nümâ-yı reh-i 'irfânız: -iz

Gazel 143

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan yolunun klavuzu.

7. Biz sebük-pây-ı reh-i vâdi-i iz'ân olduk
8. Her reh-âverd-nümâ-yı reh-i 'irfânız biz

rehâvî:

1. rehâvî:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 35

Türk musikisinde bir makam.

35. Rehâvî nağmesi gibi ben ey yâr
36. Esirim kâfir-i âläma her bâr

rehâ-yâb olmak:

1. rehâ-yâb olmak:

Gazel 181

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntudan kurtulmak.

3. Dil rehâ-yâb olmak olmaz piçiş-i mergülden
4. Rişte-i cândır ser-â-pâ güşe-i gîsülarıñ

rehâ-yâb olmaz:

1. rehâ-yâb olmaz: -maz

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntudan kurtulmak.

7. Rehâ-yâb olmaz endüh-ı fenâdan şâh-ı 'asr olsa
8. Bu dehrîñ 'âlemin eyleyse 'âlemdede gedâ eyle

rehâ-yâb olmazız:

1. rehâ-yâb olmazız: -ma, -ız

Gazel 232

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntudan kurtulmak.

1. Rüzgâr etmez bizi âsüde bir âzârdan
2. Biz rehâ-yâb olmazız böyle enîn ü zârdan

reh-ber:

1. reh-berîñ: -mî

Kaside 25

Mısra: 58

Kılavuz, yol gösterici.

57. Hemîşe hem-demiñ hıfz u emân-ı Hakk olup olsun
58. Müdâmî reh-berîñ tevfiğ-ı Rabb-i İzzid ü dâñâ

2. reh-beri: -i

Kaside 26

Mısra: 60

Kılavuz, yol gösterici.

59. Kanda 'azm eyler ise ola o zât-ı pâke

60. Reh-nümâ hıfz-ı Hudâ reh-beri 'avn-i Mevlâ

reh-ber etsin:

1. reh-ber etsin: -sin

Kaside 14

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı, yol gösterici kalmak.

71. Günün günden Hudâ a'lâter etsin

72. Her emre nuşretin Hakk reh-ber etsin

reh-ber eyle:

1. reh-ber eyle:

Kaside 9

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol gösterici, kılavuz etmek.

85. Baña luftuñ o demde reh-ber eyle

86. Mağâmım tarf-ı cüy-ı Kevşer eyle

reh-ber olalı:

1. reh-ber olalı: -a, -lı

Gazel 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol göstermek.

1. Olalı menzil ü maşşüduna reh-ber ümmîz
2. Eyledi 'aşığı çak hâke berâber ümmîz

reh-ber oldu:

1. reh-ber oldu: -du

Tahmis 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol göstermek.

23. Ne ğam oldu baña reh-ber na'im-i hazret-i Bârî

24. Hudâ'ya 'İşmeti şad şükr ü minnet dâmen-i yârî

reh-ber olursa:

1. reh-ber olursa: -ur, -sa

Gazel 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol göstermek.

9. Olursa feyz-i Hudâ Sâlimâ bize reh-ber

10. Murâdımızca olur bahtımız muķim-i murâd

reh-ber-i cüd u kerem-i hâtem-i tay:

1. reh-ber-i cüd u kerem-i hâtem-i tay:

Kaside 35

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hâtem-i Tay'ın cömertliğine rehberlik eden.

17. Gele ey reh-ber-i cüd u kerem-i Hâtem-i Tay

18. Hânde-i ğonca-i ümmîd-i dile ebr-i bahâr

reh-ber-i sırr-ı suhan:

1. reh-ber-i sırr-ı suhan:

Kaside 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırlı sözler rehberi.

5. Gele ey zīb-nümā-yı varak-ı şad pāre
6. Reh-ber-i sırr-ı suhan nāzım-ı dürr-i şehvār

reh-güzār:

1. **reh-güzārın:-iñ**
Müseddes 1
Mısra: 20
Geçecek yol, geçit.
19. Cüy-ı eşke bād-ı āhım ile imdād eyledim
20. Göz yaşıyla reh-güzārın seyl-i bi-dād eyledim

2. **reh-güzārında:-ın, -da**

- Tarih 2**
Mısra: 9
Geçecek yol, geçit.
9. Şöyle durmuşdu şeb ü rüz reh-güzārında o kim
10. Hvb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh-bādāmına

3. **reh-güzārında:-iñ, -da**

- Kısa Mesnevi 2**
Mısra: 163
Geçecek yol, geçit.
163. Reh-güzārında gehi durdukça
164. O dil-efgārın geh gördükçe

4. **reh-güzārında:-ın, -da**

- Tesdis 3**
Mısra: 9
Geçecek yol, geçit.
9. Gezerken reh-güzārında anıñ bi-şabr u bi-sāmān
10. O la'l-i şekker-efşānıñ olup ikrāmına şāyān

5. **reh-güzārında:-iñ, -da**

- Tarih 17**
Mısra: 72
Geçecek yol, geçit.
71. Bu cevāb-ı pāki aḥz edip zebān-ı kāmıdan
72. Reh-güzārında nevāl ü cūda açdım āstīn

6. **reh-güzārında:-ın, -a**

- Kaside 24**
Mısra: 16
Geçilen yol, geçit.
15. Dür-bin eyledi rüz ü şebe mihr ile mehi
16. Reh-güzārına felek bakmada etmez te'hīr

7. **reh-güzārında:-ın, -da**

- Kaside 31**
Mısra: 77
Geçilen yol, geçit.
77. Reh-güzārında tırup būs-ı rikāb et böyle
78. Kāmıñı 'arz-ı bihīn-dergeh-i vāl eyle

8. **reh-güzārında:-ın, -da**

- Müfret 65**
Mısra: 2
Geçilen yol, geçit.
1. Nola refārda dir eylese dil-ber hīrāmın kim
2. Tolandı pāyına āhım gezerken reh-güzārında

9. **reh-güzārında:-ın, -da**

- Müfret 78**

Mısra: 1

Geçilen yol, geçit.

1. Reh-güzārında tıran zāre teğāfıl etme
2. Saña 'āşık olanıñ hāline bak sultānım

10. **reh-güzārında:-ın, -da**

Gazel 252
Mısra: 10
Geçilen yol, geçit.

9. Gelir deyü o nūr-ı dīde Sālim meclise şāyed
10. Şu 'ā' -ı başıram ferşide etdim reh-güzārında

reh-güzārında ferşide etdim:

1. **reh-güzārında ferşide etdim:-dim**

Gazel 252
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
-Gözlerini- yola dikmek || Yol gözlemek.

9. Gelir deyü o nūr-ı dīde Sālim meclise şāyed
10. Şu 'ā' -ı başıram ferşide etdim reh-güzārında

reh-güzārını bekler:

1. **reh-güzārını bekler:-r**

Gazel 283
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
-Sevgilinin- Yolunu gözlemek.

7. Va' de kılsa gece gelmeklige ol mäh bize
8. Reh-güzārını gönül şubha degin bekler idi

reh-güzer:

1. **reh-güzeriñden:-iñ, -den**

Rübai 2
Mısra: 1
Geçit, geçecek yol || Sevgilinin geçtiği yol.

1. Dür etme beni başıñ için reh-güzeriñden
2. Redd etme gözüm nūru efendim nazarıñdan

2. **reh-güzeriñde:-iñ, -de**

Gazel 236
Mısra: 7
Geçit, geçecek yol || Sevgilinin geçtiği yol.

7. Ölmüş ğamıñla reh-güzeriñde ğaribi gör
8. Luḥ eyle şakla dāmeniñi böyle kıandan

reh-güzer olsa:

1. **reh-güzer olsa:-sa**

Tarih 16
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Geçit, yol olmak, uğranılan mekan olmak.

5. Çeşme-i şafvet-karini olsa Hızr'a reh-güzer
6. İçmedin āb-ı hayātından toyunca geçmeye

reh-güzer-i çār fuşül ola:

1. **reh-güzer-i çār fuşül ola:-a**

Kaside 18
Mısra: 116
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dört mevsimin geçmesi.

115. Tā ki 'ālem ola mecmū'a-i eşyā-yı vücūd
116. Çār mevsimde ola reh-güzer-i çār fuşül

reh-i 'aşkında:

1. **reh-i 'aşkında:-iñ, -da**

Matla 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolu || Sevgili için, sevgili uğruna.

1. Ser-i küyuñda körpe 'aşıkıñ nâ-çiz ü ednâdır

2. Reh-i 'aşkıñda ölmeklik seniñ ednâdan ednâdır

reh-i cânâna:

1. **reh-i cânâna:-a**

Kaside 5

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yolu || Hz Muhammed'in Miraç yolculuğu.

15. Etdi kevkeleri meş'al reh-i cânâna cihân

16. Şem'-i mâñı qodu meş'algeh-i çarha dünyâ

reh-i cefâya gider:

1. **reh-i cefâya gider:-er**

Gazel 95

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa yoluna gitmek, eziyet etmeyi seçmek.

9. Ne semt-i luftu bilir ol ne hüd su'âl eyler

10. Hemîşe Sâlim o dil-ber reh-i cefâya gider

reh-i düşmene:

1. **reh-i düşmene:-e**

Tarih 3

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın yolu.

157. Bu teveccühle gidip hâşılı taraf-ı rezme

158. Rû-be-râh oldu reh-i düşmene cünd-i vâlâ

reh-i hicrânda:

1. **reh-i hicrânda:-da**

Tesdis 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık yolu || Sevgiliden ayrı düşme.

25. Gönül gitti hevâ-yı zülfü sevdâsıyla ol yâriñ

26. Reh-i hicrânda oldum ben perîşân-ñâli dil-dârîñ

reh-i maksûda:

1. **reh-i maksûda:-a**

Tesdis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.

5. Olur hâdî reh-i maksûda bir gün hazret-i Bârî

6. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

2. **reh-i maksûda:-a**

Tesdis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.

11. Olur hâdî reh-i maksûda bir gün hazret-i Bârî

12. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

3. **reh-i maksûda:-a**

Tesdis 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.

17. Olur hâdî reh-i maksûda bir gün hazret-i Bârî

18. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

4. **reh-i maksûda:-a**

Tesdis 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.

23. Olur hâdî reh-i maksûda bir gün hazret-i Bârî

24. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

5. **reh-i maksûda:-a**

Tesdis 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.

29. Olur hâdî reh-i maksûda bir gün hazret-i Bârî

30. Bu yâd ellerde qalmaz dâmgâh-ı gam giriftârî

reh-i ma 'şukda:

1. **reh-i ma 'şukda:-da**

Gazel 272

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yolu || Sevgili uğrunda .

13. Seng-i ta'n-ı düşmene bakmaz reh-i ma 'şukda

14. 'Aşık oldur kim ola pür-yâre Allâh 'aşkına

reh-i merâma:

1. **reh-i merâma:-a**

Gazel 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyet, maksat yolu.

9. Der-i nigâra nola sür'at eylesen Sâlim

10. Reh-i merâma hemîşe olur şitâb lezîz

reh-i mevlâ'da:

1. **reh-i mevlâ'da:-da**

Gazel 123

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak yolu.

9. Reh-i Mevlâ'da pâ-fersûde olmaz tâlib-i vuşlat

10. Derûnu sâlikiñ vaqf-ı telâş-ı infi'âl olmaz

reh-i nâ-râstî:

1. **reh-i nâ-râstî:-i**

Gazel 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru olmayan yol.

5. Kıl kadar meylin tırâş u hvâhiş etmezdid velî

6. Bu reh-i nâ-râstî 'uşşâka ebrû gösterir

reh-i talebde:

1. **reh-i talebde:-de**

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilek, istek yolu || Dilemek, istemek.

1. Reh-i talebde neval-i Hudā'ya muntazırız
2. Dil-i şikeste-mizaca devāya muntazırız

reh-i vādi-i hicrān olmak:

1. **reh-i vādi-i hicrān olmak:-mak**

Rübai 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık vadisinin yolunda olmak || Sevgiliden ayrı düşmek.

3. Lâyük mı seniñ devlet-i hüsnünde şehā
4. Üftāde reh-i vādi-i hicrān olmak

reh-i vişālīne:

1. **reh-i vişālīne:-iñ, -e**

Gazel 268

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma yolu.

7. Reh-i vişālīne 'aşık olurdu biñ pāre
8. Metā'-ı vaşlı alınmak olaydı pāre ile

reh-i yāre ğubār oldum:

1. **reh-i yāre ğubār oldum:-dum**

Gazel 214

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gittiği yolun tozu olma -arzusu, isteği.

5. Süm-i esbini dirîğ eyleyicek rüyumdan
6. Reh-i yāre yine bî-hüde ğubār oldum ben

rehīn-i tekve:

1. **rehīn-i tekve:**

Diğer 11

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tekkeyi kaplamak || Bir sesin tüm mekana dolması.

101. Büselikler rehīn-i tekve gider
102. Bu segāh-ı zemīn-i tekve gider

reh-nümā:

1. **reh-nümādır:-dır**

Gazel 33

Mısra: 4

Yol gösteren, rehber.

3. Eder naḥl-i ümīdin nā-kesiñ pür-bār-ı kām elbet
4. Merām-ı ḥām-tab'āna hemişe reh-nümādır çarḥ

2. **reh-nümāsı:-sı**

Müfret 66

Mısra: 2

Yol gösteren, rehber.

1. Uyup dil gönüme gitdi ser-i zülf-i dil-ārāya
2. Dirîğ ol reh-reve kim reh-nümāsı tıfl ola anıñ

reh-nümā ola:

1. **reh-nümā ola:-a**

Kaside 26

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol göstermek.

59. Kanda 'azm eyler ise ola o zāt-ı pāke
60. Reh-nümā ḥıfz-ı Hudā reh-beri 'avn-i Mevlā

reh-nümā olur:

1. **reh-nümā olur:-ur**

Kaside 13

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol gösterici olmak, rehber olmak.

97. Sende ki bu sîret-i mahmüde var mā-dām kim
98. Ḥızr-ı tevḫ-ı Hudā olur her işde reh-nümā

reh-nümā-yı sefine:

1. **reh-nümā-yı sefine:**

Kaside 10

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gemilerin yol göstericisi || Hz. Muhammed.

67. Nām-ı pāk ile dād-gır oldu
68. Reh-nümā-yı sefine şır oldu

reh-nümā-yı teselli-i her dil:

1. **reh-nümā-yı teselli-i her dil:**

Kaside 33

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün gönüllerin teselli bulması için yol gösteren.

25. Mercî'-i her mesa'il-i müşkil
26. Reh-nümā-yı teselli-i her dil

reh-rev:

1. **reh-reve:-e**

Gazel 22

Mısra: 8

Yola giden, yolcu.

7. Vādi-i ğamdır gönül pehnā-yı mihr-i 'aşıkā
8. Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-rāh düst

2. **reh-reve:-e**

Müfret 66

Mısra: 2

Yolcu || Akıl.

1. Uyup dil gönüme gitdi ser-i zülf-i dil-ārāya
2. Dirîğ ol reh-reve kim reh-nümāsı tıfl ola anıñ

reh-rev olup:

1. **reh-rev olup:-up**

Matla 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolcu olmak, yola çıkmak.

1. Olup reh-rev cihānda baña cānānım vedā' etdi
2. Hemān şan ḳālīb-ı fersüde cānım vedā' etdi

reh-rev-i hayāl olarak:

1. **reh-rev-i hayāl olarak:-arak**

Gazel 169

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal yolcusu olmak.

3. Şikenc-i kâkül-i yâre şarıldı sevdâmız
4. Belâyâ uğramışız reh-rev-i hayâl olarak

reh-zen olmuşdur:

1. **reh-zen olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol kesen olmak, eşkiya olmak.

5. Bilinmez keşretinden gâmzeniñ âyîn ü erkânı
6. Müjeñ fehm-i nigâh-ı âhuvâna reh-zen olmuşdur

reh-zen olur:

1. **reh-zen olur:-ur**

Gazel 188

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol kesen olmak, engel olmak.

7. Geçer şanma beni geçdikçe cânâ tîr-i hicrânıñ
8. Olur 'uşşâka reh-zen 'ârî dil-dâra hicâb etmek

re'îs eyledi:

1. **re'îs eyledi:-di**

Tarih 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reis, yönetici yapmak.

11. Şadr-ı 'âlî-şân 'Alî Paşa-yı 'âlî eyledi
12. Fülk-i 'izz ü devlete zât-ı keremkârıñ re'îs

re'îs-i halka-i devr-i dem-i peymāneyim:

1. **re'îs-i halka-i devr-i dem-i peymāneyim:-yim**

Gazel 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadeh zamanındaki - içki içilen zaman- halkanın en başında bulunan kişi.

1. Gamıñla ser-girân-ı meclis-i rindāneyim cânâ
2. Re'îs-i halka-i devr-i dem-i peymāneyim cânâ

remed:

1. **remedden:-den**

Kıt'a 9

Mısra: 1

Ar. Göz ağrım, göz ağrısı.

1. Yitirmiş merdüm-i didem remedden nakşını cânâ
2. Nigâha cüst ü cüya nola sıklet etse müjgânım

2. **remed:**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Ar. Göz ağrım, göz ağrısı.

1. Sedd-i rāh oldu nigâh-ı rüy-ı cânâna remed
2. Gözümde görünmeye dünyâ benim şimdi şehâ

3. **remedden:-den**

Gazel 10

Mısra: 1

Ar. Göz ağrım, göz ağrısı.

1. Görünmez oldu ser-tâ-ser remedden çeşmime dünyâ
2. Baña şâm-ı firâk u rüz-ı vaşlıñ şimdi nâ-ber-câ

4. **remedden:-den**

Gazel 10

Mısra: 8

Ar. Göz ağrım, göz ağrısı.

7. Nihândır şem'-i ruhsârîñ gözümde şem'e hâcet yok
8. Degil şem'i remedden etmek istişkâl biz cânâ

5. **remedden:-den**

Gazel 10

Mısra: 11

Göz ağrısı || Sevgiliyi görme isteği.

11. Nice demdir ki kan aklar remedden çeşmim ey Sâlim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmege âyâ

6. **remedden:-den**

Gazel 52

Mısra: 7

Ar. Göz ağrım, göz ağrısı.

7. Ğark-ı hün oldu remedden dideler hicrân ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'âr yar

7. **remedden:-den**

Gazel 85

Mısra: 1

Ar. Göz ağrım, göz ağrısı.

1. Nola bahtım remedden perde çekse dideme yer yer
2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nigh yek-ser

remed-i bû türâb:

1. **remed-i bû türâb:**

Kaside 10

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiz. Ali'nin göz ağrısı (Hayber Kalesi'nin fethi esnasında Peygamber Efendimiz (sav) sancağı vermek için Hiz. Ali'yi yanına çağırmişti. Hiz. Ali (ra) o sırada şiddetli bir göz ağrısı çekiyordu. Bunun üzerine Hiz. Muhammed elini gözüne sürerek dua okumuştur ve Hiz. Ali şifa bulmuştur.).

101. Mesh edince gözün Resül-i Hudâ

102. Remed-i Bû Türâb buldu şifâ

remedkâr:

1. **remedkâr:-ı**

Lugaz 3

Mısra: 56

Göz ağrısı bulunan kimse.

55. 'Aciz oldu elinde hep zârı

56. İncidir ekserî remedkârı

remide etmez:

1. **remide etmez:-mez**

Gazel 277

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ürkütmek.

1. Nigâh-ı merhamet etmezse etsin 'âşık-ı zârı

2. O âhü-dideniñ etmez remide şekl-i âzârı

remîde eyleme:

1. remîde eyleme:-me

Müfret 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ürkütmek.

1. Remîde eyleme güncişk-i cânî dest-i kahrînla
2. Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyâda

rem-kerde eden:

1. rem-kerde eden:-en

Gazel 97

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Titretmek.

5. Dâm-ı tedbîr-i kazâyı nice inkâr eyler
6. Beni rem-kerde eden gözleri âhû begler

rem-kerde-i envâ'-ı derd:

1. rem-kerde-i envâ'-ı derd:

Tarih 18

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Türlü türlü dertlerden -dolayı- korkmuş.

13. Dil-i âhû-meniş rem-kerde-i envâ'-ı derd iken
14. Sürür-i meclis-i 'âlem de cây-ı müşg-i nâb oldu

reml eden:

1. reml eden:-en

Matla 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nokta ve çizgilere dayanarak gaybî keşfetme, gelecekteki haber verme [Özellikle kum üzerinde yapılırdı].

1. Reml eden dünyâ için her şahş-ı keç-rev imtihân
2. Seyr-i nokta müntehî-i kabz-ı hâricidir hemân

remv:

1. remv:

Kaside 20

Mısra: 257

Ar. Atma, her nevi mermiyi ağıdırma, endacht.

257. Hatt u remy ü tüfeng ü her tertib
258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb

remz:

1. remz:

Kaside 24

Mısra: 12

Ar. Gizlice işaret, ima.

11. Cümle ta'bîri havâdisle bedîdâr oldu
12. Güyiyâ remz ile hâlka eder iş'âr-ı zamîr

remz-i mevtü'dan:

1. remz-i mevtü'dan:-dan

Gazel 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"MUTU KABLE ENTEMÛTU" "ÖLMEDEN EVVEL ÖLÜN" hadisine gönderme yapılmaktadır.

3. Remz-i mevtü'dan hayât-ı câvidânî fehm edip
4. Ölmege cânlar verir cism-i nizârımda hayât

renc:

1. rencin:-inn

Kaside 10

Mısra: 402

Eziyet, ağırlık.

401. Luṭf-ı teşîr-i dest-i pâkinden
402. Görmedim hiç şudâ' rencin ben

renc renc oldu:

1. renc renc oldu:-du

Diğer 9

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla eziyet olmak.

51. Gâh tavla miyânedede şatranc
52. Şimdi oldu bu zâra şad renc renc

renc-i boğazla:

1. renc-i boğazla:-la

Diğer 3

Mısra: 118

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boğaz ağrısı.

117. Nefes açmak hevesiyle kimi yırttı hulkûm
118. Kimi fatk oldu olup renc-i boğazla mağmûm

renc-i girân-ı 'âlem-i hvâb:

1. renc-i girân-ı 'âlem-i hvâb:

Kaside 1

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağır uykunun verdiği sıkıntı || Gaflet uykusunun olumsuz etkisi.

57. Kimi de garq-ı mahz-ı vehm-i serâb
58. Hem-çü renc-i girân-ı 'âlem-i hvâb

renc-i hem-i dehre:

1. renc-i hem-i dehre:-e

Kaside 27

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın bütün dertleri, sıkıntıları.

31. Luṭfu renc-i hem-i dehre tabîb-i hâzîk
32. Hâk-i dergâhını Hâk eyledi her derde devâ

renc-i kadem-i hazret-i şeyh:

1. renc-i kadem-i hazret-i şeyh:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeyhin gelişinin vermiş olduğu rahatsızlık, kurgunluk.

89. Gehi hamyâze-keş-i sıklet-i şeyh
90. Gehi renc-i kadem-i hazret-i şeyh

renc-i şar'ayla:

1. renc-i şar'ayla:-la

Kaside 10

Mısra: 172

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarayın eziyeti.

171. Künc-i miñnetde dil-hıraş yatar
172. Renc-i şar'ayla der-firâş yatar

rencide-i eşvâk eder:

1. **rencide-i eşvâk eder:-er**
Kıt'a 2
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dikenlerin verdiği eziyet.
3. Nola züvvâr ederse şüsten-i pâ cümle-i gamdan
4. Be-her fevvâre-i havzı eder rencide-i eşvâk

renciş:

1. **renciş:**
Tahmis 3
Mısra: 21
Eziyet.
21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bâriñ
22. Miñhekk-i tecrübe ile cefâda etvârñ

2. **renciş:**

- Diğer 9**
Mısra: 118
Sızlanış.
117. O da yok akça ise şad hâşâ
118. Ya neye bunca renciş ü ğavġâ

renciş ü derd-i firâkıñdan:

1. **renciş ü derd-i firâkıñdan:-iñ, -dan**
Diğer 4
Mısra: 66
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılıktan kaynaklı dert ve sıkıntı.
65. Ağzımıñ dâdını bulmazdım ben
66. Renciş ü derd-i firâkıñdan

renciş-i derd-i firâkıñ:

1. **renciş-i derd-i firâkıñ:-iñ**
Gazel 204
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliden ayrı olmaktan kaynaklı eziyet, keder.
1. Derdimiz çok çangı birin saña tañrır edelim
2. Renciş-i derd-i firâkıñ nice ta'bir edelim

renciş-i derd-i hasedle:

1. **renciş-i derd-i hasedle:-le**
Kaside 25
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıskançlığın vermiş olduğu sıkıntı.
53. Açıldıķça nesim-i luř ile gül-gonca-i 'izziñ
54. Qapansın renciş-i derd-i hasedle dide-i a'dâ

renciş-i efkâr:

1. **renciş-i efkâr:**
Gazel 147
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşüncelerin - vermiş olduğu- kederi.

7. Bî-ķayd-ı vişâliñ olalım ey saçı leylî
8. Āzâde-sere renciş-i efkâr gerekmez

renciş-i ğavġâ:

1. **renciş-i ğavġâ:**
Gazel 276
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavganın vermiş olduğu eziyet || Dünyevi mücadeleler.
25. 'Älem ol 'âlem-i vahdet idi Sâlim anda
26. Güft ü güy-ı keder ü renciş-i ğavġâ yoġidi

renciş-i hârî:

1. **renciş-i hârî:-ı**
Kaside 16
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dikenin incitmesi.
41. Tesliyet etmese luşfu dil-i mahzûnun eger
42. Renciş-i hârî getirmez idi kaş'â bülbül

renciş-i nükte-şinâsân olmaz:

1. **renciş-i nükte-şinâsân olmaz:-maz**
Tarih 10
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnce manaları anlayanların eziyeti.
9. Ya 'ni tekdîr-i taḃî'at kılmaz
10. Renciş-i nükte-şinâsân olmaz

rencür:

1. **rencür:-ı**
Kaside 12
Mısra: 184
(Fa.) Hasta, dertli.
183. Taḃîb-i hâziķ-ı feyż-âşinâ-yı luřfuñla
184. Görür müsüñ 'acebâ bu şikeste rencürü

rencür olsa:

1. **rencür olsa:-sa**
Kaside 10
Mısra: 403
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta olmak.
403. Olsa bir 'arızayla dil rencür
404. Farazâ bir veca'da etse zühür

reng:

1. **rengini:-in, -i**
Gazel 5
Mısra: 12
Renk.
11. Benim ol rind-i bî-ķayd-ı tekâpü-yı taleb Sâlim
12. K'aķan hûn-âbe-i çeşmimden aldı rengini sahbâ
2. **reng:**
Kaside 19
Mısra: 57
Renk.
57. Baķıp bu reng ü bûya hâḃıra firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nüzhetġâh-ı vâlâ cennet-âşâre

3. **renginden:-in, -den**

Gazel 29

Mısra: 8

Renk.

7. Bugün meydānı vā'iz hürmetiyle toptolu etmiş

8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirîgā rāh

4. **reng:-e**

Gazel 249

Mısra: 10

Renk.

9. Yine üşkūfedāna eylediñ nezzāre ey Sālim

10. Bu renge reng edip rüyunda gül-gūna selām eyle

reng alıp:

1. **reng alıp:-ip**

Gazel 244

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı renge bürünmek, aynı renk olmak.

1. Ruḥūñdan reng alıp güller ser-ā-pā gülsitān içre

2. Hezārāna fiğān etdirdi her cā gülsitān içre

reng edip:

1. **reng edip:-ip**

Gazel 249

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyamak || Yanağın, gülün kırmızı rengini alması.

9. Yine üşkūfedāna eylediñ nezzāre ey Sālim

10. Bu renge reng edip rüyunda gül-gūna selām eyle

reng ü bü:

1. **reng ü bü:**

Gazel 186

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Renk ve koku.

1. Ne bāğ-ı kāmdaya bir naḥl-i sāde-rū gördük

2. O gülşeniñ ne bahārında reng ü bü gördük

reng-i bālā etse:

1. **reng-i bālā etse:-se**

Kaside 6

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce renge dönüşmek, kavuşmak.

25. Gülistān-ı mahābetde sezādır kendini etse

26. Hezārāsā vü gül sā reng-i bālā şem' ü pervāne

reng-i bālā olmus:

1. **reng-i bālā olmus:-muş**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel renk almak || Sevgilinin yanağının güzelliği.

21. Ruḥ-ı pūr-tābı olmuş reng-i bālā

22. İrākdan teşne-yāb olmuş o gūyā

reng-i bālā-rāh ide:

1. **reng-i bālā-rāh ide:-e**

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce yol renginde etmek - Mübalağa ile en üst seviyeye taşımak.

9. Gül-i şad-berg ile tev' em olur ruḥlar tarāvetde

10. Ne dem kim gül 'izārın ide Sālim reng-i bālā-rāh

reng-i gül-fāmı:

1. **reng-i gül-fāmı:-ı**

Kaside 19

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli, gül gibi rengi kızıl olan.

21. Olur lāle müşābih çiftleriñ her reng-i gül-fāmı

22. O mercān-pārelerle kim dizilmiş tarḥ-ı zer-tāre

reng-i ḥinā:

1. **reng-i ḥinā:**

Kaside 13

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kına renginde.

81. Açaş bāl ü per 'uḳāb-ı çeşm-i ḥışmından uçar

82. Tūṭiveş keffü'l-ḥasib-i çarḥdan reng-i ḥinā

reng-i rüvy:

1. **reng-i rüvy:-u**

Tahmis 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünün rengi.

13. Bu reng-i rüvy temāşā edip gül-i terde

14. Bekāsı n'olduğunu añla devletin serde

reng-i semensāyi:

1. **reng-i semensāyi:-yı**

Kaside 23

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasemin renginde.

23. Hevā mı vaşf-ı deyde ebr-i kilk-i dūr-nişārımdan

24. Yağın berfi şarırlar şaḥānıñ reng-i semensāyi

re's-i ḥümāyün:

1. **re's-i ḥümāyün:**

Kaside 13

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah || I. Mahmud.

131. Eyleyip re's-i ḥümāyün ile efser iftiḥār

132. Zāt-ı pākıyla mübāhāt eyleye tāc u kabā

re's-i ḥümāyünüñ:

1. **re's-i ḥümāyünüñ:-uñ**

Kaside 13

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah || I. Mahmud.

123. Sālimā re's-i ḥümāyünüñ şaḥın taşdı'den

124. Ba'd-ez-in ṭayy-ı şuḥan kıll kim du'adır müdde'ā

resid:

1. **resid:**

Kaside 26

Mısra: 3
Varmak.

3. Gird-bād etdi gūzeşte varak-ı bāğı resid
4. Halka geçdi gül-i ebrīye çekildikde şafā

resid etmege:

1. **resid etmege:-e**

Kaside 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ulaşmak, yetişmek.

1. Çemenistānı resid etmege geldikde şabā
2. Şoḥbetiñ defterini eyledi tebyiz şitā

reside ola:

1. **reside ola:-a**

Kaside 15

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Erişmiş, vasıl olmuş.

77. Bekānı Hakk ede vā-beste matla'-ı haşre
78. Reside ola o evkāta müddet-i şevket

resm:

1. **resmi:-i**

Diğer 3

Mısra: 43

Görüntü, şekil, fiziksel yapı.

43. Çeşmiñ resmi kaçan bu dile 'azmi eyler
44. Donanır gülşen-i kalbimde benim nergisler

2. **resme:-e**

Diğer 3

Mısra: 53

Şekil, tarz, suret.

53. Ey birāder dil-i maḥzūn bu resme ya'nī
54. Oldu bī-şekk ü gümān bāğ-ı beḥiştīñ 'aynı

3. **resme:-e**

Kaside 12

Mısra: 137

Usul, erkan, merasim.

137. Bu resme gūş edicek sem'-i pāk evşāfın
138. Kōdu miyāne-i fikre bu raḥk-ı menşūrı

4. **resme:-e**

Kaside 19

Mısra: 69

Usul, adet.

69. Bu resme yād ederdı zıkr-i evşāf-ı şehensāhı
70. Derūn-ı ḥavzda āb-ı muşāffā gelse güftāre

5. **resmini:-in, -i**

Kaside 28

Mısra: 18

Şekil, tarz, suret.

17. Māh-ı 'id kim dil-berāna ḥil'at-i nāz giydirip
18. Resmini ebrūlarında güyiyā izhār eder

resm-i āgāzede:

1. **resm-i āgāzede:-de**

Kaside 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şarkı söylemek || Güzel sözler-sesler terennüm etmek.

3. Gele ey tūti-i āyine-i esrār-ı Hūdā

4. Resm-i āgāzede murğ-ı seḥere hem-güftār

resm-i 'ālem-ārāyī:

1. **resm-i 'ālem-ārāyī:**

Kaside 23

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Alemi süsleyen tören, merasim.

71. Hıdīv-i kām-baḥşā āfītāb-ı āsumān-raḥşā

72. Eyā āyīn-tırāz-ı rāh u resm-i 'ālem-ārāyī

resm-i bülbül:

1. **resm-i bülbül:**

Muamma 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bülbülün adeti.

1. Bendedir aña çü mihr ile begim nā-şāddır

2. Resm-i bülbül piş-i güldē nālīş-i feryāddır

resm-i dāğ-ı iştivāk oldu:

1. **resm-i dāğ-ı iştivāk oldu:-du**

Gazel 286

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İstek yarasının şekli olmak.

3. Hīsār'ın neyleyim sensiz olan zevkın baña şimdi

4. Şehā her bir kirası resm-i dāğ-ı iştivāk oldu

resm-i hātem'de:

1. **resm-i hātem'de:-de**

Gazel 261

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hatem'in usulü (Hatem: Arapların Tayy

kabilesinden ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı olup

cömertlik timsali olarak anılmıştır.) - Cömertlik

hususunda Hatem ile sevgili arasında bağlantı

kurulmuştur yalnız sevgilinin cömertliğinden bir tek âşık

nasiplenemez.-.

11. Ola pā-būsūña şāyeste eller olmaya Sālim

12. Sezā-yı cūd u iḥsānı bu mudur resm-i Hātem'de

resm-i müjgānū:

1. **resm-i müjgānū:-iñ**

Gazel 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sevgilinin- kirpiklerinin sureti.

1. Resm-i müjgānūñ kaçan kim sinede pinhān olur

2. Bu dil-i ḥasret-keşe her biri bir peykān olur

2. **resm-i müjgānū:-iñ**

Gazel 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- kirkiklerinin sureti.

3. Alamazsañ resm-i müjgânîñ şehâ benden nola
4. Etdi şandük-ı derünüm ile peykân ihtilâf

resm-i mürüvvet:

1. **resm-i mürüvvet:**

Tesdis 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsaniyet kanunu, adeti.

7. Dünyeden resm-i mürüvvet ne 'aceb dür oldu
8. Dâmen-i gonca-i kâmi dile hârlar töldü

resm-i ülfeti:

1. **resm-i ülfeti:-i**

Diğer 9

Mısra: 162

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostluk adeti, kanunu.

161. İştıyâkıñ edip 'arîza saña
162. Eylemiş resm-i ülfeti icrâ

reste restedir:

1. **reste restedir:-dir**

Gazel 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Far. Kurtulmuş, halâs olmuş. Cem'i "restegân"dir.

7. 'Ukdelerle şanma pîçide şikenc-i kâkülün
8. Va' deler ile refime zülfe reste restedir

resül:

1. **resülüñe:-iüñ, -e**

Kaside 3

Mısra: 9

H. Muhammed.

9. Resülüñe beni eylediñ ümmet
10. Buñâ hem-tâ cihânda olmaz 'izzet

2. **resül:**

Kaside 4

Mısra: 31

H. Muhammed.

31. Cenâb-ı Kibriyâ'dan hâk resül olduğunu eyler
32. Seniñ zahr-ı şerifinde mübârek hâtemiñ imzâ

3. **resül:**

Kaside 10

Mısra: 91

H. Muhammed.

91. Kâf'dan Kâf'a şâh iken o Resül
92. Bir gedânîñ umûruna gide ol

4. **resül:**

Kaside 18

Mısra: 92

H. Muhammed.

91. Ceddiniñ hâk-ı şerifinde eşerde bi'z-zâ't
92. ve le-ni'mel suhânı ile şenâ etdi Resül

resûla'llâh:

1. **resûla'llâh:**

Kaside 4

Mısra: 35

Allah'ın resülû, Hz. Muhammed.

35. Sen ol hâdî-i râh-ı râstısın yâ Resûla'llâh

36. Gürüh-ı ümmete şer'-i şerifîñ genc-i lâ-yüfnâ

resül-i ekremiñ:

1. **resül-i ekremiñ:-iñ**

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

H. Muhammed.

7. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî-zemîn anıñ kudümüyla

8. Resül-i ekremiñ pâyına oldu atlas-ı hazrâ

resül-i faşih:

1. **resül-i faşih:**

Kaside 10

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel konuşan peygamber || Hz. Muhammed.

137. Alıcağ destine Resül-i faşih

138. Şübhesiz eyledi haşı tesbih

resül-i hâzret-i hâk:

1. **resül-i hâzret-i hâk:**

Kaside 8

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın Resülû || Hz. Muhammed.

81. Resül-i hâzret-i Hâk âhir -i vücüd esbak

82. Ki vaşf-ı pâki muhâkkağ bu sırâ dâ'irdir

resül-i hudâ:

1. **resül-i hudâ:**

Kaside 10

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah resülû, Hz. Muhammed.

101. Mesh edince gözün Resül-i Hudâ

102. Remed-i Bû Tûrâb buldu şifâ

2. **resül-i hudâ:**

Kaside 10

Mısra: 283

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah resülû, Hz. Muhammed.

283. K'eylemişdi o gün Resül-i Hudâ

284. İbni 'Abbâs hânesinde du'â

3. **resül-i hudâ:**

Kaside 10

Mısra: 295

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah resülû, Hz. Muhammed.

295. Alıp âbın anıñ Resül-i Hudâ

296. Bir sefer etdi 'askeri irvâ

4. **resül-i hudâ:**

Kaside 10

Mısra: 329

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah resulü, Hz. Muhammed.

329. Ya'ni geldikde ol Resül-i Hudâ

330. Ola üftân derünuna hâşâ

resül-i hudâ'yadır:

1. **resül-i hudâ'yadır:**-ya, -dır

Kaside 17

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah resulü, Hz. Muhammed.

19. Bu ihtirâm Resül-i Hudâ'yadır lâ-şekk

20. Ederse tehniye lâyık bu ni'mete 'âlem

resül-i ilâh:

1. **resül-i ilâh:**

Kaside 10

Mısra: **232**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın peygamberi || Hz. Muhammed.

231. Oldugunda o şahs-ı mu'ciz-hyâh

232. Emr edip na'hle ol Resül-i İlâh

resül-i kibriyâ'dır:

1. **resül-i kibriyâ'dır:**-dır

Kaside 7

Mısra: **71**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın peygamberi || Hz. Muhammed.

71. Tahkik Resül-i Kibriyâ'dır

72. Hakkında anıñ fesâne sığmaz

resül-i lutf-hazîne:

1. **resül-i lutf-hazîne:**

Kaside 8

Mısra: **85**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütf hazinelerinin Resülü || Hz. Muhammed.

85. Resül-i lutf-hazîne şefâ'a-gencîne

86. Nizâm-ı dîn-i mübine mu'in ü nâşırđır

resül-i meşhür:

1. **resül-i meşhür:**-ı

Kaside 12

Mısra: **148**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinen peygamber || Hz. Âdem.

147. Nebiyy-i akdem-i ba'sâ şefik-ı evlādā

148. Eyâ cenâb-ı Hudâ'nıñ Resül-i meşhür

resül-i muhikk-ı hakk-ı huşüm:

1. **resül-i muhikk-ı hakk-ı huşüm:**

Kaside 10

Mısra: **77**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanlarına -karşı bile- hakkı yerine getiren peygamber || Hz. Muhammed.

77. O Resül-i muhikk-ı hakk-ı huşüm

78. Dād-bahşâ-yı 'âciz ü mazlüm

resül-i muhteremâ:

1. **resül-i muhteremâ:**

Kaside 8

Mısra: **99**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey saygıdeğer Resul || Hz. Muhammed.

99. Resül-i muhteremâ pâdişâh-ı levlākā

100. Saña kemâl-i şenâya dilim ne kâdirdir

resül-i muhteremiñ:

1. **resül-i muhteremiñ:**-iñ

Kaside 10

Mısra: **28**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygıdeğer, şerefli peygamber || Hz. Muhammed.

27. Mebde' -i feyzi eyleyip kâlemiñ

28. Eyle na'tin Resül-i muhteremiñ

resül-i necib:

1. **resül-i necib:**

Kaside 10

Mısra: **412**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soylu peygamber || Hz. Muhammed.

411. Nür-ı pāk-i ħabib ħürmetine

412. O Resül-i necib ħürmetine

resül-i pāk-i kurevşî:

1. **resül-i pāk-i kurevşî:**

Kaside 8

Mısra: **41**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurevşli temiz resul || Hz. Muhammed.

41. Resül-i pāk-i Kurevşî Muhammed-i 'Arabî

42. Ki şâh-ı mekrümeti enbiyâ mu'âşirdir

resül-i rabb-i mu'in:

1. **resül-i rabb-i mu'in:**

Kaside 10

Mısra: **387**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kullarına yardım eden Allah'ın peygamberi || Hz.

Muhammed.

387. Eyledi ol Resül-i Rabb-i mu'in

388. Emr-i bād-ı vezideni ta'yin

reşha:

1. **reşhası:**-sı

Kaside 23

Mısra: **69**

Damla.

69. Bunun her reşhası şad şürezârî gülsitân eyler

70. Anıñ kemter şirârı ħuşk eder bu heft deryâyı

reşk:

1. **reşk:**

Tarih 2

Mısra: **2**

Gıpta, imrenme.

1. Ħamdü li'llâh keşti-i ümmid erişdi kâmina

2. Rüzgârıñ şad hezârân reşk bu eyyâmına

2. **reşk:**

Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 155
Gıpta, imrenme.
155. Gönlüme reşk ki seniñle hürrem
156. Baña yazık ki firâkıñ çekerem

3. reşk:

Kaside 20

Mısra: 129

Kıskançlık.

129. Reşk anıñ qarın-i ni'metine
130. Terbiyet-kerde-i sa'âdetine

4. reşk:

Kaside 23

Mısra: 36

Kıskançlık.

35. O destür-ı kerem-perver ki şıyt-ı luţf-ı cüdündan
36. Yanar reşk ile rûh-ı Bermekî vü Hâtem-i Tâyi

5. reşk:

Gazel 251

Mısra: 2

Kıskançlık.

1. Tâb-ı meyden o şehiñ ruĥları gül-gün olsa
2. Reşk ile hüsñüne meh yine ciger-hün olsa

6. reşk:

Gazel 293

Mısra: 5

Kıskançlık.

5. Dâğ-ber-dil olur idiñ hüsñüne şad reşk ile
6. Ey kamer seyr eylesen ger behcet-i cânânımı

reşk eder:

1. reşk eder:-er

Terci-bend 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak.

37. Olalı göñlüm hayâliñ ile cânâ aşınâ
38. Reşk eder biġâneler ahvâlime ser-tâ-be-pâ

2. reşk eder:-er

Kaside 18

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak.

99. Hâne-i Hırka'daki zühdüñü vaqt-i temcîd
100. Reşk eder idi eger etse temâşâ Behlül

3. reşk eder:-er

Kaside 20

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak.

43. Etse bir mürü ger niġâha sezâ
44. Aña şad reşk eder idi 'Ankâ

reşk ederdi:

1. reşk ederdi:-er, -di

Gazel 208

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kıskanmak.

9. Ben ol çâh-ı zaķanda olmuşum üftâde ey Sâlim
10. Ki görse reşk ederdi mâh-ı Ken'ân behcet-i

Sâlim

reşk ederse:

1. reşk ederse:-er, -se

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak, haset etmek.

81. Nâ'il ü Nâ'ilî vü Neylî hep
82. Reşk ederse şî'rime ne 'aceb

2. reşk ederse:-erse

Kaside 17

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak, haset etmek.

13. Bu ihtirâma sezâ reşk ederse hemvâre
14. Qarıĥa-i ĥikem-ârâ-yı her şeh-i aķdem

reşk etmede:

1. reşk etmede:-me, -de

Gazel 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak.

1. Çeşm-i ġurbet-dîdeme düşmendir ey meh ĥvâblar
2. Dîdeme reşk etmede her şeb benim meh-tâblar

reşk etmesin:

1. reşk etmesin:-me, -sin

Kaside 4

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak.

21. Nice reşk etmesin sa'ir şebân-ı dîġerân anı
22. Ki ol şebde sa'âdetle dogupdur ol meh-i ra'nâ

reşk eyler:

1. reşk eyler:-r

Kaside 22

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskanmak.

47. Anıñ ednâ niġâmına yek-ser
48. Mülk-i Keyĥusrev olsa reşk eyler

reşk-âver-i ġayret olur:

1. reşk-âver-i ġayret olur:-ur

Kaside 19

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasede düşürme, kıskançlık uyandırma.

51. Seher kim ġoncalar bîdâr olmuş mehd-i gül-bünde
52. Olur reşk-âver-i ġayret bütân-ı Çin ü Ferĥâr'e

reşk-âver-i hüsñ-i çigil:

1. reşk-âver-i hüsñ-i çigil:

Tarih 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiğil güzellerinde kıskançlık uyandırmak || Çok güzel manalar.

3. Düşize-i ma'nâyı kıl reşk-âver-i hüsn-i Çiğil

4. Gâretger-i ârâm-ı dil olsun ço ol nūr-ı başâr

reşk-fermâ-yı rıf'at-i bedrevn:

1. reşk-fermâ-yı rıf'at-i bedrevn:

Kaside 20

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mekke ve ve Medine'nin kıskançlık uyandıracak kadar güzel olması.

13. Ya'ni sultân-ı hâdimü'l-Hârameyn

14. Reşk-fermâ-yı rıf'at-i Bedrevn

reşk-i bâl-i kand etsin:

1. reşk-i bâl-i kand etsin:-sin

Tarih 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel boyu kıskanmak.

3. Nigâr-ı şun'una tahsin eden şenâ-güyân

4. Hâlâvet-i suhanın reşk-i bâl-i kand etsin

reşk-i ferîdün:

1. reşk-i ferîdün:

Tarih 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feridun'u kıskandıran. (Feridun: Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.).

61. Şeh-i 'âdil kerim-i bî-mu'âdil

62. Ki şân u şöhreti reşk-i Ferîdün

reşk-i fezâ-yı çâr-bâğ eyler:

1. reşk-i fezâ-yı çâr-bâğ eyler:-r

Gazel 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uçsuz bucaksız kıskanılacak dört bağ eylemek || Sevgiliyi düşünerek âşığın mutlu olması.

3. Bahâr-ı hüsnünü fikr eyleyip ol çâr-ebrûnuñ

4. Hayâlin yine dil reşk-i fezâ-yı çâr-bâğ eyler

reşk-sâz-ı şafâ-yı hikmetsiñ:

1. reşk-sâz-ı şafâ-yı hikmetsiñ:-siñ

Diğer 11

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmete sahip olanın mutluluğunu kıskanan.

97. Reşk-sâz-ı şafâ-yı hikmetsiñ

98. Tâ'ir-i evc-i istikâmetiñ

retîme:

1. retîmedir:-dir

Kaside 8

Mısra: 117

Bir hususu hatıra getirmek için parmağa bağlanan iplik.

117. Retîmedir gam için eyledi felek ta'lik

118. Ki bend-i cümle-i engüş ü her hanâşırır

2. retîme:

Gazel 43

Mısra: 8

Bir hususu hatıra getirmek için parmağa bağlanan iplik.

7. 'Ukdelerle şanma pîçide şikenc-i kâkülün

8. Va'deler ile retîme zülfe reste restedir

retîme evler:

1. retîme eyler:-r

Kaside 17

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir hususu hatıra getirmek için parmağa ip bağlamak.

61. Zamân-ı cüdunu görse retîme eyler idi

62. Benân-ı hayret-i naklinde hâtemin Hâtem

revâ:

1. revâ:

Gazel 113

Mısra: 6

Layık, uygun, yaraşır.

5. Ağyar-ı dünu eyleyip ihyâ-yı şöbetiñ

6. Ben künc-i gamda derd ile ölmek revâ mıdır

revâ görme:

1. revâ görme:-me

Rübai 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun görmek, yakıştırmak, kötü bir duruma layık bulmak.

3. Gözden düşürüp eşk-i revânım gibi cânâ

4. Bu cevri baña görme revâ dîdeleriñden

revâ kıldı:

1. revâ kıldı:-dı

Kaside 13

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun bulmak, layık görmek.

35. Bir güzide 'abdin istiğnâ edip her bir devir

36. Kıldı anı efser-i innâ ca'alnâ'ya revâ

revâ olsa:

1. revâ olsa:-sa

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uymak.

95. Rum içinde olan be-her şu'arâ

96. Mâdiñ-i tab'-ı pâkim olsa revâ

revâ olur:

1. revâ olur:-ur

Kaside 13

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lâyık, uygun, yerinde, münâsip olmak.

95. Pâdişâhim sende bu ikbâl-i rüz-efzûn ki var
96. İnşâa'llâh rub'-ı meskûna olur hükmüñ revâ

revâc bulmada:

1. **revâc bulmada:**-ma, -da

Kaside 20

Mısra: 160

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer bulma, rağbet görme.

159. Olup ehl-i kemâl nâ-muhtâc
160. Ma'rifet bulmada hemîşe revâc

revâc-ı ma'rifet:

1. **revâc-ı ma'rifet:**

Lugaz 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlmin kıymeti.

29. Revâc-ı ma'rifet var neyleyim bî-gâne oldum ben
30. Ne var sultânıma bu bendeñe luţfuñ kerâmetdir

revâcın artırır:

1. **revâcın artırır:**-ın-ır

Kaside 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talep görmek.

5. Mâh-ı 'îd kim kâle-i şevqın revâcın artırır
6. Tâlibân-ı zevk için her yerde biñ bâzâr eder

revâcın bulsun:

1. **revâcın bulsun:**-sun

Diğer 4

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rağbet görmek.

71. Hivâce-i naqd-i mezâk sağ olsun
72. Kâle-i şevkı revâcın bulsun

revâfız:

1. **revâfız:**

Tarih 24

Mısra: 42

Şia mezhebinin ifrata kaçan koluna mensup kişiler.

41. Hısn-ı revân maşşûr olup cünd-i 'adû mağhur olup
42. Derdi revâfız kûr olup cigi cigi eyne'l-mefer

revân:

1. **revân:**

Tarih 24

Mısra: 47

Revan kalesi.

47. Olup Revân ma'mûr u şen pāk oldu hep burc u beden
48. Süprüldü çıkdı kal'adan ol zümre-i düzağ-mağar

2. **revân'ı:**-ı

Tarih 24

Mısra: 50

Azerbaycan'da bir şehir.

49. İklîm-i Āzerbâycân olmuşdu bî-cân bir zamân
50. Alıp Revân'ı verdi cân şimdi o rûhu'llâh-eser

3. **revân'ın:**-ın

Tarih 24

Mısra: 56

Azerbaycan'da bir şehir.

55. Sâlim gibi bendeñ dedi teşhîriniñ târihîni
56. Aldı Revân'ın sürunu Sultân Aĥmed müjdeler

revân etdi:

1. **revân etdi:**-di

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol almak, ilerlemek, yürütmek.

51. Çadehın almağa ol dağı hemân
52. Süseni tığı ile etdi revân

revân etdirdi:

1. **revân etdirdi:**-dir, -di

Kaside 32

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol almak, ilerlemek.

11. Ol dağı sünbülü gülzâra revân etdirdi
12. Mağdemi müjdesini eyledi bâğa inhâ

revân etsem:

1. **revân etsem:**-se, -m-sem

Gazel 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıtmak || Gözyaşı akıtmak.

5. Hâyâl-i nâzeninimle nola eşkim revân etsem
6. Kenâr-ı vaşla el ermez sirişk olmayıcak deryâ

revân eyle:

1. **revân eyle:**

Kaside 1

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak.

119. 'Arz-ı hâliñ o bâba eyle revân
120. Eyle derdiñ derinde cümle 'ayân

revân eylerim:

1. **revân eylerim:**-rim

Tahmis 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıtmak || Gözyaşı akıtmak.

13. Serdi-i bād-ı firâkıñla eyâ cân-ı cihân
14. Eylerim cüy gibi eşk-i firâvânı revân

revân ola:

1. **revân ola:**-a

Kaside 1

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

129. Gül-i ümmîdi fikr edip her ân
130. Şol arağ kim kederle ola revân

revân oldu:

1. revân oldu:-du

Kaside 10

Mısra: 332

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yürümek.

331. Maraşın güş edip o Faḫr-i cihân

332. Oldu Bū Cehl'e 'izzet ile revân

2. revân oldu:-du

Kaside 10

Mısra: 352

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitmek.

351. Eyledi mekr ü hilesi ḫalecân

352. Kaşad edip cânibine oldu revân

3. revân oldu:-du

Gazel 95

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek. Salınmak.

5. Şitâb ile yine gül-geşt-i bâğa oldu revân

6. Çemende bülbül-i ḫâlet-fezâ nevâya gider

revân olmaklığa:

1. revân olmaklığa:-mağ, -lîğ, -a

Matla 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek || Yola koyulmak.

1. Eşkime nisbetle kaḫra degilken bârân

2. Baña yol vermiyor olmaklığa cânâna revân

revân olsun:

1. revân olsun:-sun

Kaside 12

Mısra: 201

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akmak || Benimsemek, güzel olana doğru gitmek.

201. Revân-ı pâkiñe olsun revân be-her sâ'at

202. Cenâb-ı ḫâzret-i Ḥaḫḫ'ın dürüd-ı meşkürî

revân olup:

1. revân olup:-up

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek || Sevgilinin salınarak gitmesi.

35. Serv-kadler de olup bâğa revân

36. 'İşret ârâste vü diller şadân

revân-ı nef'î:

1. revân-ı nef'î:

Kaside 24

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Faydalı gidüş || Hedefe doğru gitmek.

45. Sür'at-i semt-i isâbetde revân-ı Nef'î

46. Raḫş-ı tedbirini bu vech ile etmiş taşvîr

revân-ı pâkiñe:

1. revân-ı pâkiñe:-iñ, -e

Kaside 12

Mısra: 201

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz ruh.

201. Revân-ı pâkiñe olsun revân be-her sâ'at

202. Cenâb-ı ḫâzret-i Ḥaḫḫ'ın dürüd-ı meşkürî

revân-ı reh-i taraf-ı bâlâ oldu:

1. revân-ı reh-i taraf-ı bâlâ oldu:-du

Kaside 5

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelere doğru yol almak.

59. Rûḫ-ı ekber o maḫalde ḫalıp ol şâh-ı rüsül

60. Oldu Refref'le revân-ı reh-i taraf-ı bâlâ

revernak:

1. revernakden:-den

Kaside 1

Mısra: 16

Parlaklık, güzellik.

15. Gülsitân pür-ni'am çemen-be-çemen

16. Sâḫalar sâḫa pür revernakden

revernak-baḫş-ı 'âlemdir:

1. revernak-baḫş-ı 'âlemdir:-dir

Kaside 34

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âleme güzellik bahşeden || İsmail Paşa.

55. Meh-i burc-ı keremdir neyyir-i tâbân-ı a'zamdır

56. Revernak-baḫş-ı 'âlemdir vücûdu luḫf-ı 'uzmâdir

revernaktan gözüm sır:

1. revernakdan gözüm sır:-dan

Terkib-bend 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözü parlaklığa doymuş olmak || Dünya zevklerine doymuş olmak.

67. Benim ol 'âşık-ı bî-bâk ü pervâ

68. Ki ser-cümle revernakdan gözüm sır

revernak-sâz:

1. revernak-sâz:

Gazel 271

Mısra: 5

Göz alıcı, güzel.

5. Açılmış gül gibi ruḫlar revernak-sâz ebrûlar

6. Muḫaşşal yâr memdûḫ-ı zamân olmakda gitdikçe

reviş:

1. revişden:-den

Lugaz 1

Mısra: 13

Tarz, üslup.

13. O bîgâne revişden güş-mâli-i dil-i zârım

14. Şarâb-ı güş güşfende dâ'idir ne ḫâletdir

2. reviş:

Diğer 2

Mısra: 76

Tarz, üslup.

75. Perveriş bunda turfa turfa meniş

76. Yağdı âteş gibi beni bu reviş

3. revişler:-ler

Kaside 10

Mısra: 443

Tutum, hal, tavır.

443. Bu revişler 'aceb temâşâdır

444. Bu heves dem-be-dem ne sevdâdır

4. reviş:

Gazel 47

Mısra: 2

Tutum, hal, tavır.

1. 'Âşîka va' de-i vaşlı da hemân lâf mıdır

2. Yoğsa bî-çârelere bu reviş inşâf mıdır

5. reviş:

Gazel 177

Mısra: 5

Far. Gidiş, tarz, tavır, üslup || Sevgili.

5. İnanma 'arz-ı mağabbet ederse de o reviş

6. Mağall-i fırsatına dekdir eñ ħalûkumuzun

6. revişlerle:-ler, -le

Gazel 238

Mısra: 8

Tutum, hal, tavır.

7. Siyeh-fâm eylediñ rûzum firâk-ı zülf-i dil-berle

8. Seniñ de bu revişlerle yüzün ey baht ağ olsun

reviş-i 'âlem ü dem:

1. reviş-i 'âlem ü dem:

Diğer 4

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın ve âlemin gidişati.

53. Olur ise bu taraf istiğbâr

54. Reviş-i 'âlem ü dem istifsâr

reviş-i vār:

1. reviş-i yār:

Gazel 74

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gidişi, tavır-tarzi.

15. Ĥudâ bilir aña Sâlim neler demiş a' dâ

16. Yine bize reviş-i yār gayrı yûzdendir

revnak:

1. revnakı:-ı

Diğer 3

Mısra: 91

Çekicilik, güzellik, zarafet.

91. O kadar revnakı var şehri-i Sitanbul'umuzuñ

92. Her adım başına bir ħürî yatar yolumuzuñ

2. revnakın:-ın

Kaside 10

Mısra: 127

Parlaklık || İyilik, lütuf.

127. Revnakın himmet-i Resül-i mecîd

128. Etdi 'Amr İbni Aĥṭab'ın cävîd

3. revnakla:-la

Tarih 17

Mısra: 24

Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.

23. Toldu nûkhet ile bâğın sâha-i 'âlemleri

24. Oldu revnakla debistân-ı cihân ħâlet-ğarîn

4. revnak:

Kaside 20

Mısra: 118

Parlaklık, letafet.

117. Ĥüsnü mûmzâ-yı ṭab'-ı 'âlemdir

118. Revnak u zibe faşş-ı Ĥâtem'dir

5. revnakı:-ı

Gazel 85

Mısra: 7

Parlaklık, letafet.

7. Ruĥun da revnakı ĥatt-ı siyâh-ı revnak-efzâdır

8. Kenârî olmasa bir nûşha olmaz şöhrete mağzar

6. revnakı:-ı

Gazel 89

Mısra: 5

Parlaklık, letafet.

5. Tül-i 'ömrün sâye-dârî-i keremdir revnakı

6. Tarf-ı cûda anın için bîdi Ĥağ te' bîd eder

7. revnakı:-ı

Gazel 116

Mısra: 10

Parlaklık, letafet.

9. Nakîşa vermez o şûha figâmî 'uşşakın

10. Gülüñ de revnakı Sâlim hezâr-ı zâr iledir

revnak verdi:

1. revnak verdi:-di

Diğer 3

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklık, güzellik vermek.

129. Feyz-i cân-bağşî nesim-i kerem-i ĥazret-i Ĥağ

130. Verdi çün rişe nihâlân-ı Ĥişâr'a revnak

revnak-bağş-ı bezm-i 'ayş u dem:

1. revnak-bağş-ı bezm-i 'ayş u dem:

Terci-bend 1

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence meclisine güzellik katan,renklendiren ||

Sevgilinin yüzü.

65. Mihr-i 'âlem-süz-ı ĥüsnün cümleye pertev-fiken

66. Meh cebîniñ nûr u revnak-bağş-ı bezm-i 'ayş u dem

revnak-dih olur:

1. revnak-dih olur:-ur

Kaside 35

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlaklık vermek.

49. Gülsitân-ı deme revnak-dih olur rüy-ı nigâr
50. Añdırır serv-i dil-ârâmı muhaşşal kad-i yâr

revnak-efzâ oldu:

1. revnak-efzâ oldu:-du

Tarih 16

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklık kazanmak, güzelleşmek.

13. Seyr edip Sâlim dedi itmâmına târîhini
14. Revnak-efzâ oldu bu zîbende şuffe çeşmeye

revnak-efzâ-yı taht-ı 'âlî-şân:

1. revnak-efzâ-yı taht-ı 'âlî-şân:

Kaside 20

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanı yüce tahtın parlaklığını -ihtişamını- arttıran ||

3. Ahmed.

49. Odur ol pâdişâh-ı rüy-ı cihân
50. Revnak-efzâ-yı taht-ı 'âlî-şân

revnak-fezâ:

1. revnak-fezâdır:-dir

Gazel 33

Mısra: 8

Güzelleştiren, bir şeyin parlaklığını arttıran.

7. Erer erbâb-ı dil kâma deyü pür-dâğ olmuşdur
8. Nücüm ile kıyâs etme görüp revnak-fezâdır çarh

revnak-fezâ olsa:

1. revnak-fezâ olsa:-sa

Kaside 6

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelleşmek.

91. Nola revnak-fezâ olsa ser-â-pâ şem' ü pervâne
92. Nedim-i bezm-i rindandır be-her-câ şem' ü pervâne

revnak-fezâ-yı hüsnün:

1. revnak-fezâ-yı hüsnün:-sün

Gazel 48

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliği artan.

13. Zîb-i âb u tâb ile revnak-fezâ-yı hüsnün
14. Kağı dil-ber tâ bu rûtbe âteşin-ruhsâr olur

revnak-füzün olmuş:

1. revnak-füzün olmuş:-muş

Kaside 19

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelleştirmek.

41. Tülü' edip çemenden uķhuvân necm-i şehersâ
42. 'Aceb revnak-füzün olmuş bu hâletle çemenzâre

revnak-ı âl-i 'osmân:

1. revnak-ı âl-i 'osmân:

Kaside 26

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Osmanlı Hanedanlığının parlaklığı -güzellik katan

|| *Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.*

29. Mefhâr-i devletiyân revnak-ı Âl-i 'Osmân

30. Hâşıl-ı 'ömr-i cihân nâdire-i istikşâ

revnak-ı bezm-i havâdisdir:

1. revnak-ı bezm-i havâdisdir:-dir

Kaside 6

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni -güzel- sözlerin söylendiği meclisin parlaklığı.

47. O feyz ile serâyir revnak-ı bezm-i havâdisdir
48. O feyz ile tecellî buldu cânâ şem' ü pervâne

revnak-ı gülşen-i güftâr-ı dilâsâ:

1. revnak-ı gülşen-i güftâr-ı dilâsâ:

Kaside 31

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ferahlatan söz bahçesinin parlaklığı.

17. Dil-güşâ mihr-i dıraşşân gibi şad ma' nâyı
18. Revnak-ı gülşen-i güftâr-ı dilâsâ eyle

revnak-ı 'izâr oldu:

1. revnak-ı 'izâr oldu:-du

Gazel 287

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yüze güzellik katmak, güzelliğini arttırmak ||
Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin yüze kattığı
güzellik.*

1. Cemâl-i pâkiye haç revnak-ı 'izâr oldu
2. Nezâregâh-ı maħabbet benefşeşâr oldu

revnak-ı nev-rüz:

1. revnak-ı nev-rüz:

Kaside 5

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baharın güzelliği, göz alıcılığı.

73. Gülsitân revnak-ı nev-rüz ile bulmaz idi zîb
74. Bülbülân ħurrem-i vuşlat olamazdı kaç'â

revnak-i tâze buldu:

1. revnak-i tâze buldu:-du

Kaside 25

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlanmak, tazelik bulmak.

9. Zihî destür-ı 'âlî-şân ki buldu revnak-i tâze
10. Kudüm-ı pâki ile mesned-i şadr-ı 'alâ ħaķķâ

revzen:

1. revzenleri:-ler, -i

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 96

Pencere || Gönüldeki istekler.

95. Biz de yârân ile bir ay mu' tâd
96. Cümle revzenleri etdikdi güşâd

revzen-i cüdu:

1. revzen-i cüdu:-u

Kaside 8

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cömertlik bahçesi.

23. Harim-i gülşen-i lütfü cinân-ı ni'metdir

24. Güşâde revzen-i cüdu cihâna nâzırdır

revzen-i pākizesi:

1. revzen-i pākizesi:-si

Tarih 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Caminin- güzel penceresi.

23. Manzar-ı bağ-ı İrem'dir revzen-i pākizesi

24. Kudsîyân olmağda zâ'ir anı her yevm-i hamîs

re'y:

1. re'yine:-in, -e

Tarih 3

Mısra: 109

Görüş, düşünce, mütalaa.

109. Re'yine oldu havâle seferiñ ahvâli

110. Nice isterse göre öyle mühimmât-ı vegâ

2. re'yiñle:-iñ, -le

Kaside 14

Mısra: 46

Görüş, düşünce, mütalaa.

45. Seniñle taht buldu baht-ı cavid

46. Karîrü'l'-ayn olup re'yiñle hürşid

3. re'y:

Kaside 17

Mısra: 26

Görüş, düşünce, mütalaa.

25. Bu emr-i pāk şudür u ku'üd ede böyle

26. Sedîd-i fikrine bir re'y olmadan munzam

4. re'yi:-i

Kaside 23

Mısra: 34

Görüş, düşünce, mütalaa.

33. Zülâl-i çeşmesâr-ı cüd-ı İbrâhîm Paşa kim

34. Gülistân etdi re'yi âteş-i Nemrüd-ı a'dâyı

5. re'y:

Tarih 24

Mısra: 29

Görüş, düşünce, mütalaa.

29. Bir re'y kim ibdâ eder tevfiğ-ı Hâk imzâ eder

30. Her emrini icrâ eder hükmi-ı kazâ şer'-i kader

6. re'y:

Kaside 27

Mısra: 18

Görüş, düşünce, mütalaa.

17. Nice âşaf ki anıñ görmedi bir dağı henüz

18. Re'y ü tedbirde mânendini çeşm-i dünyâ

7. re'yiyle:-i, -yle

Gazel 230

Mısra: 1

Görüş, düşünce, mütalaa.

1. Kişi re'yiyle dür olmak olur mu dil-sitânından

2. Ya âdem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cânından

re'y ü tedbiri:

1. re'y ü tedbiri:-i

Tarih 3

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Düşünüp önlem almak.

75. Re'y ü tedbiri muvaffakdır o şâh-ı 'ādîl

76. Her ne tedbir eder ise olur mağz-ı 'atâ

re'y-i mesihâ:

1. re'y-i mesihâ:

Tarih 24

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mesih düşünceli, fikirlî.

21. Pür-nür edelden 'âlemi kaldırdı târik-i gamı

22. Re'y-i Mesihâ hem-demi hürşidi kıldı der-be-der

re'y-i pâki:

1. re'y-i pâki:-i

Tarih 3

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kutlu düşünce.

83. Re'y-i pâki anı vü ani de re'y-i pâki

84. Gördü bu kâr-ı bülendi de zühûra ahrâ

2. re'y-i pâki:-i

Tarih 3

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kutlu düşünce.

83. Re'y-i pâki anı vü ani de re'y-i pâki

84. Gördü bu kâr-ı bülendi de zühûra ahrâ

re'y-i pāk-i mu'allâdır:

1. re'y-i pāk-i mu'allâdır:-dir

Kaside 17

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kutlu düşünce.

27. Ne re'y-i pāk-i mu'allâdır ol hezâr aştent

28. Ne zât-ı pāk-i ser-âmeddir ol sûtüde-şiyem

revvân:

1. reyyân:

Kaside 18

Mısra: 107

Kanmuş, doymuş || Çok fazla iyilik, lütuf görmek.

107. Bahr ü ber cevdet-i ihsânîña sır ü reyyân

108. Ni'metiñ öyle bahâr içre cihâna mebzûl

rez duhterin:

1. rez duhterin:-n

Gazel 223

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüm kıızı, şarap.

5. Getir rez duhterin sâkı kerem kııl meclis-i nûşa
6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin

rezim:

1. **rezimde:-de**

Lugaz 2

Mısra: 24

Savaş meydanı || Satranç tahtası.

23. Gâh olur bir piyâde nañif

24. Bir süvârî eder rezimde za'if

2. **rezimde:-de**

Kaside 17

Mısra: 46

Savaş meydanı.

45. O pâdişâh-ı Tehemten-neberd kim etse

46. Sa'âdet ile rikâba rezimde vaz'-ı qâdem

rezmgâh-ı bî-pâyân:

1. **rezmgâh-ı bî-pâyân:**

Lugaz 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz savaş meydanı || Satranç tahtası.

3. Nedir ol rezmgâh-ı bî-pâyân

4. Hep ahâlisi cümle bir akrân

rezmgâh-ı düşmende:

1. **rezmgâh-ı düşmende:-de**

Müfret 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın savaş meydanı.

1. Bu kinedârgeh-i rakîb-i cihânda âdem

2. Ya öldürür ya ölür rezmgâh-ı düşmende

rezmgâh-ı düşmende:-de

1. **rezmgâh-ı düşmende:-de**

Lugaz 2

Mısra: 12

Savaş yeri, harp meydanı || Satranç tahtası.

11. Müstevidir şufûfu ser-tâ-pâ

12. Rezmgehde şu rûtbe kim farazâ

2. **rezmgâh-ı düşmende:-de**

Lugaz 2

Mısra: 21

Savaş yeri, harp meydanı || Satranç tahtası.

21. Ne kılıç var bu rezmgehde ne tîr

22. Tarafeyniñ silâhı hep tedbîr

3. **rezmgâh-ı düşmende:-e**

Tarih 3

Mısra: 160

Savaş yeri, harp meydanı.

159. Kaţ' edip merhale-i himmeti menzil menzil

160. Vardılar rezmgehe leşker-i bî-'add ü haşâ

rezm-i şalah:

1. **rezm-i şalah:**

Tarih 3

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bariş -getiren- savaş.

25. Haq bilir böyle gazâ gûş-zed olmuş mu

26. Ki o ân rezm-i şalah şulha nice kal'â fedâ

rezzâk:

1. **rezzâk:**

Tarih 8

Mısra: 82

Ar. Cümlelerin rızkını veren Cenabıhak.

81. Kudûm-ı pâkine ben de du'â edip dedim târih

82. Mu'ammer ola İsmâ'il Beg ihsân eyleye Rezzâk

rıdvân:

1. **rıdvân:**

Tarih 16

Mısra: 4

Cennetin kapısını bekleyen melek.

3. Öyle cây-ı dil-güşâ-yı rûh-efzâ kim hemân

4. Görse Rıdvân tarh-ı pâkin kaşr-ı cennetdir diye

rıdvân-ı firdevs-i senâ-yı zât-ı vâlâyî:

1. **rıdvân-ı firdevs-i senâ-yı zât-ı vâlâyî:**

Kaside 30

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişinin övgü cennetinin meleği.

31. Cihân memnûn-ı luţf-i 'ayn-i bâğ-ı 'adl ü ihsânı

32. Zamân rıdvân-ı firdevs-i senâ-yı zât-ı vâlâyî

rıf'at:

1. **rıf'atle:-le**

Tarih 3

Mısra: 67

Yücelik.

67. 'İzz ü rıf'atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet

68. Devletinde ola her bâr müdemmer a'dâ

2. **rıf'atle:-le**

Kaside 5

Mısra: 53

Yücelik.

53. Oldu rıf'atle o hürşid sipihre 'âzîm

54. Müstefîz oldu ser-â-ser meh ü çarh-ı hağrâ

3. **rıf'at:**

Kaside 20

Mısra: 234

Makam ve mertebe yüksekliği.

233. Pederim ceddine edip hidmet

234. Görmüş andan berü nice rıf'at

4. **rıf'at:**

Gazel 73

Mısra: 1

Yücelik.

1. Ehl-i 'aşka gâh zillet gâh rıf'at gösterir
2. Her devirde bu felek bir başka hâlet gösterir

5. rıf'atî:-iñ

Gazel 234

Mısra: 7

Makam ve mertebe yüksekliği.

7. Âmade ol ki rıf'atîni ardınca var zevâl
8. Ey dil esîr-i devlet olup câha şâd olan

rıf'at-i zâtına:

1. rıf'at-i zâtına:-in, -a

Kaside 10

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zatının yüceliği, büyüklüğü || Hz. Muhammed'in makamının büyüklüğü.

43. Rıf'at-i zâtına güvâh-ı 'ayân
44. Emr-i Mi'râc-ı vâcibü'l-îmân

rıf'atli:

1. rıf'atli:-li

Diğer 3

Mısra: 153

Saygıdeğer, yüce.

153. Bûs edip destini rıf'atli efendiye şehâ
154. Biñ hiçâb ile hûlûş-ı dilim eyle inhâ

rık'a:

1. rık'amı:-m, -ı

Rûbai 10

Mısra: 3

Kâğıtlar, mektuplar; "rik'a'nın cem'idir.

3. Müjgân u şirişkimle edip rık'amı tesvîd
4. Tâ almağičün hâkkımı dîvânına girdim

rıf'at girânına:

1. rıf'at girânına:-in, -a

Matla 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar.Far. büyük dolu kadeh.

1. Etmesin rıf'at girânına deyü nezzâre
2. Çeşmine bülbüleniñ penbe kôdu mey-hvâre

rızâ:

1. rızâ:

Kaside 19

Mısra: 98

Ar. Razi olma, razılık, istek, hoşnutluk.

97. Ğaraż 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ancak bir vesîleyle
98. Huzûr-ı pâdişâhide rızâ yok böyle iksâre

rızâ verdi:

1. rızâ verdi:-di

Tarih 3

Mısra: 206

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek, onaylamak.

205. Kâl'alar verdiler ol zât(a) niyâz eyleyerek
206. Hâşılı verdi o da lûtf edip şulha rızâ

rızâvi:

1. rızâvi:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 53

Özel isim.

53. Görse nazmım Rızâvi bâ-ta'zîm
54. Şi'r-i pâkim eder idi teslîm

rızâ-vı şerîfin:

1. rızâ-yı şerîfin:-in

Kaside 10

Mısra: 487

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, ulu rıza || Allah'ın rızası.

487. Hep rızâ-yı şerîfin etdi beyân
488. Kômadı i'tizâre şey'-i nihân

rızâ-ı maksûm:

1. rızâ-ı maksûm:

Kaside 10

Mısra: 448

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kişinin- payına düşen rızık.

447. Yed-i vicdândan naşîb gitmez
448. Rızâ-ı maksûm infikâk etmez

ric'at etdi:

1. ric'at etdi:-di

Kaside 10

Mısra: 164

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geri dönmek.

163. Eyleyip bir nice 'ubüdiyyet
164. Yine etdi maħalline ric'at

2. ric'at etdi:-di

Kaside 10

Mısra: 236

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geri dönmek.

235. Geldi meclisde eyledi hıdmet
236. Yine etdi mekânına ric'at

3. ric'at etdi:-di

Kaside 10

Mısra: 336

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geri dönmek.

335. Vaħy ile hâl-i bi'ri etdi beyân
336. Ric'at etdi o server-i zî-şân

ric'at evlevince:

1. ric'at evlevince:-yince

Kaside 10

Mısra: 247

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geri dönmek.

247. Eyleyince maħalline ric'at
248. Anda ol naħl eyledi hıdmet

ric'at-i kahkar:

1. ric 'at-i kâhkar:

Kaside 10

Mısra: 354

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geriye dönme.

353. Tarfına oldu olmadı o yakîn

354. Ric 'at-i kâhkar ile döndü la 'în

rikâb:

1. rikâba:-a

Tarih 1

Mısra: 21

Büyük bir kimsenin katı, huzuru.

21. Hediyeye eylemek ister rikâba

22. Eger olur ise İzn-i hümâyûn

2. rikâbına:-ın, -a

Kaside 5

Mısra: 46

Üzengi.

45. Öyle bir esb-i şabâ-siret ü hûb-şüretidir

46. Ki rikâbına anîñ başmadı kimse hiç pâ

3. rikâba:-a

Kaside 17

Mısra: 46

Üzengi.

45. O pâdişâh-ı Tehemten-neberd kim etse

46. Sa 'âdet ile rikâba rezimde vaz '-ı qâdem

4. rikâba:-a

Kaside 22

Mısra: 80

Üzengi.

79. Kaşd-ı 'azm eyleyip sa 'âdet ile

80. Başşa pâyın rikâba devlet ile

rikâb-ı pâdişâha:

1. rikâb-ı pâdişâha:-a

Tarih 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahın huzuru, makamı.

23. Rikâb-ı pâdişâha eylesin 'arz

24. Hedâyâsın felek ber-vech-i kânûn

rikâbına düşüp:

1. rikâbına düşüp:-üp

Kaside 15

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzuruna çıkmak.

23. Düşüp rikâbına emn ü amân u 'adl ü kerem

24. O pîşgehde sezâ çekse râyet-i şevket

rikkat:

1. rikkat:

Lugaz 1

Mısra: 25

Ar. incelik, hassaslık.

25. Gerek dikkat gerek rikkat hele qalbim gibi hâşıl

26. Anîñ her pâyı yek-ser rişte-i dâğ-ı maħabbetdir

rikkat-i kalb:

1. rikkat-i kalb:

Tarih 3

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbin merhameti, yufka yüreklilik.

153. Piş-i rehde göricek böyle mehâbetle anı

154. Rikkat-i kalb edip cûş u huruşu ibkâ

rind:

1. rind:

Gazel 93

Mısra: 2

Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.

1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i minâda bir

2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir

2. rindiñ:-iñ

Gazel 265

Mısra: 6

Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.

5. Görünmezken cihân maħmurluqdan aña ser-tâ-ser

6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymânenen şöıra

rindân:

1. rindânîñ:-iñ

Muamma 7

Mısra: 2

Kalenderler, dünya işlerini hoş görenler.

1. Mâh-ı nev gibi tehîdir kâse meyden qatra yok

2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânîñ elem

2. rindâna:-a

Gazel 166

Mısra: 4

Kalenderler, dünya işlerini hoş görenler.

3. Evvel bize şunsun dediler câmı rakîbân

4. Rindâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellûf

rindânâsâ:

1. rindânâsâ:

Kaside 32

Mısra: 4

Rindler gibi.

3. Lâle leb-rîz-i mey-i şâdi edip sâğarını

4. 'Ays u nûş etmededir bâğda rindânâsâ

rindâne:

1. rindâne:

Gazel 31

Mısra: 6

Rintlere yakışır tarzda.

5. Destine her kes alıp sâğarı olmuş meşğûl

6. Biz de alsak ele cânâ yine rindâne kadeh

rind-i bezmiñ:

1. rind-i bezmiñ:-iñ

Gazel 122

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki meclisinin rindleri.

1. Tâbdan germ-âbeniñ her câmi tamlar tamlamaz
2. Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-âşamı tamlar tamlamaz

rind-i bî-kayd-ı tekâpü-yı taleb:

1. rind-i bî-kayd-ı tekâpü-yı taleb:

Gazel 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteklerin peşinde giden kayıtsız rind || Şâir.

11. Benim ol rind-i bî-kayd-ı tekâpü-yı taleb Sâlim
12. K'akan hûn-âbe-i çeşmimden aldı rengini sahbâ

rind-i mey-âşâm:

1. rind-i mey-âşâm:

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içen rind.

5. Ne rûbe şevk-bahşâ olsa yine sâki-i devrân
6. Hûmârı meclisinde rind-i i mey-âşâm için şaklar

rind-i mey-âşâmî:

1. rind-i mey-âşâmî:-iñ

Gazel 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içen rind.

3. Bakıp tahkîr etme peykeriñ rind-i mey-âşâmî
4. Şakın bundan kebîre zâhidâ vizr-i vebâl olmaz

rind-i ser-mest-i mey-i 'aşkıñ:

1. rind-i ser-mest-i mey-i 'aşkıñ:-iñ

Gazel 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk şarabından sarhoş olan rind.

7. Benim ol rind-i ser-mest-i mey-i 'aşkıñ cihân içre
8. Elimden düşmemişdir sâgar-ı hicr-i keder-peymâ

rîş:

1. rîş:-i

Kaside 26

Mısra: 10

Saçak, püskül.

9. Kaddini dâl edip bâr-ı firâk-ı nev-rûz
10. Kahr ile nahleriñ rîşi sefid oldu dilâ

rîşe:

1. rîşe:

Diğer 3

Mısra: 130

Saçak, püskül || Ağaç dallarının baharın gelişi ile birlikte çiçeklenmesi.

129. Feyz-i cân-bahşî nesîm-i kerem-i hazret-i Hâk
130. Verdi çün rîşe nihâlân-ı Hîşâr'a revnaç

2. rîşemiz:-miz

Gazel 132

Mısra: 8

Saçak, püskül.

7. Biz sipeh-sâlâr-ı hayl-i 'âşıkânız sevdiğim
8. Pâdişâh-ı ârzü destinden aldık rîşemiz

rîsmân:

1. rîsmân:

Gazel 172

Mısra: 1

İp || Saç.

1. Bes oldu şayd-ı dile zülûf rîsmân ancak
2. Ğarîb olanlara ğurbet yeter hemân ancak

rîste:

1. rîsteler:-ler

Kaside 8

Mısra: 116

İp.

115. Görüp şakın anı bî-hüdedir kıyâs etme
116. O rîsteler ile engüstümüz ki zâhirdir

rîste-i âhûñ:

1. rîste-i âhûñ:-iñ

Gazel 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âh ipi.

5. Halka-i ümmîde bend et rîste-i âhûñ dilâ
6. Seng-i çaha bak resîmen nice te'sîr eylemiş

rîste-i 'aklım çözüp:

1. rîste-i 'aklım çözüp:-iip

Gazel 221

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akil ipliğini çözmek -Akli başından gitmek-.

7. Dagıdıp kâkülün yâriñ perişân etme luţf eyle
8. Benim ol rîste-i 'aklım çözüp ey şâne neylersen

rîste-i cân:

1. rîste-i cân:

Gazel 40

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ipi.

9. Bu nüsha 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çâreye beñzer
10. Şarılmaz rîste-i cân ile ser-tâ-ser be-her kâğaz

rîste-i cândır:

1. rîste-i cândır:-dur

Gazel 181

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ipi.

3. Dil rehâ-yâb olmaç olmaz piçiş-i mergûlden
4. Rîste-i cândır ser-â-pâ güşe-i gîsûlarñ

rîste-i cânım:

1. rîste-i cânım:-ım

Gazel 248

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ipi.

1. Şalınca mû-be-mû vech-i müniriñde haññ sâye
2. Şarıldı rişte-i cânım benân-ı dest-i sevdâya

rişte-i cânıma:

1. **rişte-i cânıma:**-ım, -a
Gazel 37
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ipi.

5. Göricek târ-ı ser-i zülfünü yâriñ pür-piç
6. Rişte-i cânıma şarıldı ser-â-ser ümmîz

rişte-i dâğ-ı maħabbetdir:

1. **rişte-i dâğ-ı maħabbetdir:**-dir
Lugaz 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muħabbet yarasının ipi || Aşk yarası.
25. Gerek dikkat gerek rıkkat hele kâlbim gibi hâşıl
26. Anıñ her pâyı yek-ser rişte-i dâğ-ı maħabbetdir

rişte-i ğarâ'irdir:

1. **rişte-i ğarâ'irdir:**-dir
Kaside 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çuvaldaki ip || Çok az, pek az.
113. Ğumûmu hâşılı ħabl-i metindir ammâ
114. Sürûru şanki hemân rişte-i ğarâ'irdir

rişteye lülü-yi ter çek:

1. **rişteye lülü-yi ter çek:**
Tarih 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İpe yeni inciler dizmek || Güzel manalar ortaya çıkarmak, yazmak.
1. Ey hâme-i mu'ciz-eşer meşşâta-i fażl u hüner
2. Aç dürc-i yâkût u güher çek rişteye lülü-yi ter

rivâyât:

1. **rivâyât:**
Kaside 18
Mısra: **54**
Rivâyetler, nakledilen sözler.
53. Cum'ayı hâşılı terk eyleyemez pây-ı şalâh
54. Anda cem' olmuş iken nice rivâyât u nuķül

rivâyet:

1. **rivâyeti:-i**
Kaside 10
Mısra: **157**
Ar. Haber nakletmek, edilmek.
157. Bu da Ya'li rivâyeti üzere
158. Sâbit oldu taħarrük-i şecere
2. **rivâyet:**
Kaside 10
Mısra: **394**
Ar. Haber nakletmek, edilmek.
393. Müttefikdir bu mu'ciz-i bâhir
394. O rivâyet ki kavlı-i Ħanzele'dir

rivâyet-i pâki:

1. **rivâyet-i pâki:-i**
Kaside 10
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel rivâyet.
179. İbni Mes'ûd'uñ oldu çün ħâki
180. Bu kelâmı rivâyet-i pâki

rivâ:

1. **riyâ:**
Kaside 1
Mısra: **37**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
37. Lâle pür-dâğ-ı sine hem-çü riyâ
38. Sâ'id-i zühde keyy olup gūyâ
2. **riyâyı:-yı**
Kaside 6
Mısra: **99**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
99. Komez elden riyâyı meclis-i vâ'izde olduķça
100. Olup âteş-revâ vü şu'le-püşâ şem' ü pervâne
3. **riyâyı:-yı**
Diğer 9
Mısra: **122**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
121. Eyü manşib nefice bu manşib
122. Lik ammâ riyâyı müstevcib
4. **riyâdan:-dan**
Gazel 14
Mısra: **6**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
5. Elde tesbîh ü 'asâsı var iken
6. Eylemez şüfî riyâdan ictinâb
5. **riyâ:**
Gazel 26
Mısra: **6**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
5. Ħasirâsâ ayaklarda ķoduñ câm-ı meyi vâ'iz
6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riyâ bâ'is
6. **riyâ:**
Gazel 44
Mısra: **3**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
3. Egerçi tâli'in şimdi riyâ burcunda dâ'irdir
4. Döner bir gün seniñ de baħtiñ ey zâhid bu devrândır
7. **riyâ:**
Gazel 147
Mısra: **6**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
5. Zâhid bizi sen şimdi arar râħatı şanma
6. Bu güne riyâ bizlere her bâr gerekmez
8. **riyâımız:-mız**
Gazel 195

Mısra: 6

İki yüzölçüm, gösteriş yapma.

5. Kıblegâh etsek nola mihrâb-ı ebrusun anıñ
6. Zâhid-i nev-şiveyiz biz bu riyamız çok degil

riyâ ber-düş olup:

1. riyâ ber-düş olup:-up

Gazel 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzerinde riya taşımak, riyakar olmak.

11. Riyâ ber-düş olup hergiz sakıl olmam cihân içre
12. Bisât-ı hüsne mâ'il Sâlim-i ferzâneym cânâ

riyâ ehli:

1. riyâ ehli:

Gazel 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki yüzölçüm, gösteriş meraklısı kişi.

9. Bilirse kâdr-i eş'ârı yine 'âşık olan bilir
10. Riyâ ehli ne mümkün Sâlimâ şî'r eylemek ılgâ

riyâ etmekliği:

1. riyâ etmekliği:-mek, -liğ, -i

Diğer 9

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kibirlenmek, gösteriş taslamak.

123. Bilmez etmekliği riyâ Sâlim
124. Nic' olur bunda bilmezem hâlim

riyâzî:

1. riyâzî:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 65

XVII. yy divan edebiyatı şairi.

65. Şad Riyâzî riyâz-ı cennetde
66. Biñ Füyûzî sarây-ı şîhhatde

riyâz-ı cennetde:

1. riyâz-ı cennetde:-de

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bahçeleri.

65. Şad Riyâzî riyâz-ı cennetde
66. Biñ Füyûzî sarây-ı şîhhatde

rîzân et:

1. rîzân et:

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dökmek || İhsan yağmuru.

15. Ya'ni ebr-i nevâli rîzân et
16. Eşk-i hünîn-i şevkî bârân et

rîzân evlevip:

1. rîzân eyleyip:-yip

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Gözyaşı- dökmek.

3. Eşk-i şâdiyi eyleyip rîzân
4. Seyle döndür midâdı ez-dil ü cân

rîzân olmada:

1. rîzân olmada:-ma, -da

Kaside 18

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dökülmek.

11. Âsiyâb-ı feleğin çarlı döner döndükçe
12. Berf şanma dökülen olmada rîzân burgül

ru'b u mehâbet-i şevket:

1. ru'b u mehâbet-i şevket:

Kaside 15

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Ahmed) korku ve heybeti.

43. Mülük ederse nola dergehiñden istimdâd
44. Düşüp kulübuna ru'b u mehâbet-i şevket

rû-be-râh:

1. rû-be-râh:

Tarih 3

Mısra: 158

Yüzü yola doğru, gitmeye hazır.

157. Bu teveccühle gidip hâşılı taraf-ı rezme
158. Rû-be-râh oldu reh-i düşmene cünd-i vâlâ

rû-be-râh-ı bezm-i ülfet olaldan:

1. rû-be-râh-ı bezm-i ülfet olaldan:-al, -dan

Kaside 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostluk meclisine doğru gitmek.

13. Olaldan rû-be-râh-ı bezm-i ülfet 'âşık u ma'sûk
14. Cihânda etdi haylî nâm peydâ şem' ü pervâne

rû-be-reh-i cânib-i hengâm-ı gâzâ oldular:

1. rû-be-reh-i cânib-i hengâm-ı gâzâ oldular:-du, -lar

Tarih 3

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşın olduğu tarafa yüzünü dönmek, savaş alanına doğru gitmek.

125. Allah Allâh diyerek etdiler içdâm-ı belîğ
126. Oldular rû-be-reh-i cânib-i hengâm-ı gâzâ

rub'-ı meskûna:

1. rub'-ı meskûna:-a

Kaside 13

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meskende yaşayanların çeyreği || Osmanlı devleti

sınırlarında yaşayanlar.

95. Pâdişâhım sende bu içbâl-i rûz-efzûn ki var
96. İnşâa'llâh rub'-ı meskûna olur hükümün revâ

rûbüde olmaz:

1. **rübüde olmaz:-maz**

Diğer 2

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapılmak || Etkilenmek, etkisi altında olmak.

63. Gayra olmaz rübüde el-hâşıl

64. Gayra bend olmuyor efendi bu dil

rubüde-dil:

1. **rubüde-dilleri:-ler, -i**

Gazel 268

Mısra: 6

Gönlünü kaptırmiş, meftun.

5. Bilir ne güne belâ-yı siyeh imiş mihiri

6. Rubüde-dilleri zülf-i siyâhkâre ile

rû-gerdân-ı cevri ola:

1. **rû-gerdân-ı cevri ola:-a**

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyetten yüz çevirmek, uzak durmak.

5. Dil-i şeydâ nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola

6. Beni dil-gir eden rûz u şebân âh u figânımdır

rûh:

1. **rûh:**

Kaside 1

Mısra: 59

İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

59. Rûh birdir bedense sayırdır

60. Neye baksañ bütün muğâyirdir

2. **rûh:**

Diğer 2

Mısra: 23

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

23. Yûsuf'um görmeyip rûh u âniñ

24. Çâhdır baña câhi dünyânıñ

3. **ruhlarıñ:-lar, -ıñ**

Diğer 2

Mısra: 59

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

59. Ruhlarıñ yâd eyledikçe derün

60. Olmada sine gûlsitân-nümün

4. **ruhuña:-uñ, -a**

Tahmis 2

Mısra: 10

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

9. Ermesin şubh-ı vişâle şeb-i hicrim cânâ

10. Beñzedirsem ruhuña mihr-i cihân-ârâyı

5. **ruhuñ:-uñ**

Diğer 3

Mısra: 10

Yanak.

9. Kandı vaşfıñ dili bir tütü-i güyâ eyler

10. Gül ruhuñ fikri anı bülbül-i şeydâ eyler

6. **rûhumuz:-umuz**

Kaside 8

Mısra: 164

İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

163. Kıyâs böyle nedendir anı bu şekle koyan

164. Netice rûhumuz aşlında tîb ü tâhirdir

7. **ruhlarına:-lar, -ın, -a**

Matla 9

Mısra: 1

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

1. Turra inmiş sâye şalmış ruhlarına ey gönül

2. Var o mâha geceñiz hayr ola güyun yâd kıll

8. **rûha:-a**

Kaside 10

Mısra: 458

İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

457. Bir zamân sâde levh-i dil-hâne

458. Bir zamân ise rûha bigâne

9. **rûhu:-u**

Kaside 12

Mısra: 13

İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

13. Mücerredât-ı mücerred 'anâşır-ı rûhu

14. Edince mañzeniniñ hârisi vü gencürü

10. **rûh:**

Kaside 12

Mısra: 73

Can, ruh || Cebrail isimli melek.

73. Getirdi rûh gelince o sūra bir hulle

74. Ki çâr şemsesi idi 'anâşır-ı şürî

11. **rûh:**

Gazel 13

Mısra: 7

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

7. Nihâni rûh şıñhatde görölmez deyü lecc etme

8. Gözümle gördüm oldu dâdeden ol dil-sitân gâ'ib

12. **ruhlar:-lar**

Gazel 29

Mısra: 9

Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruhlar tarâvetde

10. Ne dem kim gül 'izârın ide Sâlim reng-i bâlâ-rağ

13. **ruhları:-lar, -ı**

Muamma 33

Mısra: 1

Yanak.

1. Ne dem gîsûsu düşse dil-rübânıñ ruhları üzre

2. Gelir Rum ehliniñ kara haber Çîn'den semâ'ına

14. **ruhun:-un**
Kaside 34
Mısra: 27
Yanak.

27. Yed-i kudret ruhun gül-gün halle eylemiş tahrir
28. Bu zinetli gül-i ebrî 'arūs-ı behcet-efzâdır

15. **ruhunda:-un, -da**
Gazel 49
Mısra: 9
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

9. Ruhunda hat belirdikçe nola nālân olursak biz
10. Bahâr erdikçe gülşen içre bülbüller figân eyler

16. **ruhlar:-lar**
Gazel 50
Mısra: 5
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruhlar tarâvetde
6. Ne dem kim bir iki sāgarla kendin āl āl eyler

17. **ruhūmda:-um, -da**
Gazel 74
Mısra: 6
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

5. Gubâr-ı haṭṭ ile muğber kıyās etme beni
6. Ruhūmda şūret-i efkâr gayrı yüzdendir

18. **ruhūñ:-uñ**
Gazel 85
Mısra: 7
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

7. Ruhūñ da revnaḳı haṭṭ-ı siyāh-ı revnaḳ-efzâdır
8. Kenârî olmasa bir nūşha olmaz şöhrete mazhar

19. **ruhun:-un**
Gazel 86
Mısra: 9
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

9. Verâ-yı ebr-i zülfünde ruhun pinhân eder görsem
10. Niçün âyâ o meh bi-hüde bizden ihtirâz eyler

20. **rūhum:-um**
Gazel 94
Mısra: 4
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

3. Ne mümkün 'aql u kararî refik etmeklik
4. Giderse rūhum o şāha gönül piyâde gider

21. **rūhu:-u**
Gazel 128
Mısra: 8
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

7. Ne mümkün eller ile ittihād cānāna
8. Ki rūhu bir kişiniñ gayrıya hūlül etmez

22. **ruhu:-u**
Gazel 155
Mısra: 4
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

3. Çekilmiş cūylar her sū ferāgat üzre bülbüller
4. Ruhu solmuş gül-i zibālariñ vaḳt-i ḥazān olmuş

23. **ruh:**
Gazel 170
Mısra: 5
Yanak.

5. Görmeyelden ruh u zülfüñü perîşān olduk
6. Gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi firāk

24. **ruhūñuñ:-uñ, -uñ**
Gazel 186
Mısra: 3
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

3. Sırışkimizde temāşāsın eyledik ruhūñuñ
4. Hele cemāliñi ber-vech-i ārzū gördük

25. **ruhlarıñ:-lar, -ñ**
Gazel 222
Mısra: 1
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

1. Ruhlarıñ gül gül olur tāb-ı mey-i seyyāleden
2. Ebr içinde güyyā meh rü-nümâdır hāleden

26. **ruhūñdan:-uñ, -dan**
Gazel 244
Mısra: 1
Yanak.

1. Ruhūñdan reng alıp güller ser-ā-pā gülsitān içre
2. Hezārāna figân etdirdi her cā gülsitān içre

27. **ruhları:-lar, -ı**
Gazel 251
Mısra: 1
Yanak.

1. Tāb-ı meyden o şehiñ ruhları gül-gün olsa
2. Reşk ile hüsñüne meh yine ciger-hūn olsa

28. **ruhunda:-un, -da**
Gazel 260
Mısra: 9
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

9. Ruhunda ol haṭṭı şanmañ müşîr-i remz-i istişkāl
10. Nigāh etmekdedir 'uşşāka 'ayn-ı imtiḥān içre

29. **ruhlar:-lar**
Gazel 271
Mısra: 5
Yanak.

5. Açılmış gül gibi ruhlar revernaḳ-sāz ebrūlar
6. Muḥaşşal yār memdūh-ı zamān olmaḳda gitdikçe

30. **ruhlar:-lar**
Gazel 284

Mısra: 8
Yanak.

7. Şenâ-hvânî durur şimdi ser-â-ser 'ârîz-ı yâriñ
8. O ruğlar bülbülâna verd-i ħandânî unutturdu

rûh olsa:

1. **rûh olsa:-sa**

Gazel 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can olmak.

1. 'Aceb mi ey Mesîhâ-dem bize rûh olsa her cā rāh
2. Seniñ ruğsâr-ı 'âlû'l-'âliñ ile oldu hem-tā rāh

rûh olurdu:

1. **rûh olurdu:-ur, -du**

Muamma 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can olmak, tazelenmek, yeniden hayat bulmak.

1. Fem-be-fem olmak olurdu eger ol cismime rûh
2. Geh tenezzül edip etse der-i vaşlın meftûh

ruhâm-ı pâki:

1. **ruhâm-ı pâki:-i**

Kaside 19

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak mermer.

27. Ruğâm-ı pâki anıñ ħurde şan 'atlarla māl-â-māl
28. Ĥitâyî kâseler içre muşanna 'tarz-ı fevvâre

rûh-bağş-ı suhan ol:

1. **rûh-bağş-ı suhan ol:**

Kaside 31

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözleriyle- şîir- can bağışlamak-canlandırmak.

23. Ne bu aşûb-ı keder bâğ-ı derînuñda seniñ
24. Rûh-bağş-ı suhan ol ta'îñiñ ihyâ eyle

rûh-fezâ:

1. **rûh-fezâdır:-dır**

Diğere 4

Mısra: 62

Cana can katan.

61. Ĥağ bu kim pāk-edâdır Nâ'il
62. Meclise rûh-fezâdır Nâ'il

rûhî:

1. **rûhîler:-ler**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 85

Rûhî (?-1014/1605-1606). XVI. yüzyıl şairi. Eldeki tek eseri divanıdır.

85. Nergisî Kâf-zâde Rûhîler

86. Hep pesend eyler idi ser-tā-ser

ruh-ı al:

1. **ruh-ı al:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı yanak.

29. Ĥu'ūd edip katımda ol ruğ-ı al
30. Velî ħayrı nigeħden etdi 'uzzāl

rûh-ı 'âlem-i dünüvâ:

1. **rûh-ı 'âlem-i dünüvâ:**

Kaside 17

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âlemin canı, özü || 3. Ahmed.

35. Ne şeh sipihri 'atâ rûh-ı 'âlem-i dünüvâ
36. Penâh-ı şâh u gedâ şehriyâr-i 'İsî-dem

ruh-ı âliñ:

1. **ruh-ı âliñ:-iñ**

Matla 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı yanak.

1. Ruğ-ı âliñ ħamı sînemde yüz biñ tâze dâğ açdı
2. Muğaşşal âteş-i 'aşkıñ be-her dâğ üzre dâğ açdı

rûh-ı âşaf:

1. **rûh-ı âşaf:**

Kaside 25

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşaf'ın (Hz. Süleyman'ın veziri) ruhu.

35. İçeydi rûh-ı Âşaf şerbet-i cām-ı 'atâ-bağşın
36. Olurdu devr-i luğfunda zamân-ı ħaşre dek ihyâ

rûh-ı bermekî:

1. **rûh-ı bermekî:**

Kaside 23

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Abbâsî halîfesi Harun Reşid'in önde gelen devlet adamlarından Cafer el-Bermekî (Ö.187/803), üstün bir alim, zarif bir edip ve pek cömert bir zengin olarak tanınıp sevilmisti.

35. O destûr-ı kerem-perver ki şıyt-ı luğf-ı cūdundan
36. Yanar reşk ile rûh-ı Bermekî vü Ĥâtem-i Tâyi

ruh-ı dil-cü:

1. **ruh-ı dil-cü:**

Gazel 282

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü cezbeden yüz.

1. Meh cemâliñ gibi âyâ ruğ-ı dil-cü var mı
2. Zât-ı pākîze-simâtiñ gibi meh-rü var mı

ruh-ı dil-cüy-ı nihâli:

1. **ruh-ı dil-cüy-ı nihâli:-i**

Kaside 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağacın gönlü cezbedici yüzü.

7. Gülsitâna nâzar etdikçe kıyâs eyleme kim
8. Berf ağartmış ruğ-ı dil-cüy-ı nihâli her cā

ruh-ı dünyāya:

1. **ruh-ı dünyāya:-da**

Tarih 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın ruhu, özü.

3. Pertev-i hürşid-i iclālîle 'ālem müstenîr

4. Sāye-i luṭṫuñ ruh-ı dünyāya bir ḫāl-i esīs

ruh-ı ekber:

1. **ruh-ı ekber:**

Kaside 5

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En büyük, yüce ruh || Hz. Muhammed'in ruhu,

ruhaniyeti.

59. Rūḫ-ı ekber o maḫalde ḫalıp ol şāḫ-ı rūsül

60. Oldu Refref'le revān-ı reh-i ṫarf-ı bālā

ruh-ı firdevsi've:

1. **ruh-ı firdevsi'ye:-ye**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Firdevsi -Meşhur İran şairi- nin ruhu.

45. Gūş edeydi olurdu bî-minnet

46. Rūḫ-ı Firdevsi'ye suḫan cennet

ruh-ı hoy-kerde:

1. **ruh-ı hoy-kerde:**

Gazel 99

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terlemiş yanak.

7. Ruḫ-ı hoy-kerde ḫāl-i 'arızın çekdi dili zīrā

8. Cihānda gezdiren insāni āb u dānedir derler

ruh-ı hoy-kerdesi:

1. **ruh-ı hoy-kerdesi:-si**

Gazel 233

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terlemiş yanak.

9. Āl al olmuş ruḫ-ı hoy-kerdesi nāzān gelir

10. Şimdi çıkmış gibi Sālim ol perī ḫammāmdan

ruh-ı kāmı görmesin:

1. **ruh-ı kāmı görmesin:-me, -sin**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 161

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk yüzü görmek, mutluluğa ulaşmak,

kavuşmak.

161. Görmesin dünyede ruḫ-ı kāmı

162. Ol da aña diyende bu nāmı

ruh-ı kulüb:

1. **ruh-ı kulüb:**

Kaside 31

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalplerin özü.

31. Mu'tenādır ne ḫadar olsa olur rūḫ-ı ḫulüb

32. Dil-firīb-i suḫan-ı pākīni iṫrā eyle

ruh-ı maḫşūd-ı zībāyi:

1. **ruh-ı maḫşūd-ı zībāyi:-yı**

Kaside 30

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik maksadının yanağı || İsteklere kavuşma, ulaşma durumu.

55. Eger şāyeste-i luṭṫuñ degilsem āsitānıñdan

56. Beni dūr eyle gösterme ruḫ-ı maḫşūd-ı zībāyi

ruh-ı ma'nādan:

1. **ruh-ı ma'nādan:-dan**

Kaside 10

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Şiirin- mana ruhu || Mananın, söz kalıbının ruhu olması.

23. Āşinā ola sırr-ı vālādan

24. Ḫālīb-ı lafz rūḫ-ı ma'nādan

ruh-ı pāki:

1. **ruh-ı pāki:-i**

Kaside 13

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek ruh.

79. Çār yāriñ rūḫ-ı pāki cevşen-i çār āyine

80. Ser-penāhi ḫimmet-i merd-i masāf-ı lā-fetā

2. **ruh-ı pāki:-i**

Kaside 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek ruh.

5. Vaşfidır rūḫ-ı pāki her eşeriñ

6. Yüzünü güldüren şāḫifelerii

ruh-ı pūr-tābı:

1. **ruh-ı pūr-tābı:-ı**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak yanak || Sevgilinin parlak yanağı.

21. Ruḫ-ı pūr-tābı olmuş reng-i bālā

22. 'Irāḫdan teşne-yāb olmuş o güyā

ruh-ı pūr-tābıña:

1. **ruh-ı pūr-tābıña:-ıñ, -a**

Tahmis 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin pırl pırl parlayan yüzü.

7. Ruḫ-ı pūr-tābıña ḫürşid-i cihāndır güyā

8. Anı gūş eyleyip etdi kimi teslīm ammā

ruh-ı revān:

1. **ruh-ı revān:**

Kaside 22

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayat, yaşam kaynağı || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

23. O muşavver güzide rûh-ı revân

24. Kâlib-ı cûda oldu güyâ cân

rûh-ı revânım:

1. **rûh-ı revânım:-ım**

Gazel 70

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili.

9. Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim

10. Benim ol serv-quad rûh-ı revânım baña cânımdır

ruh-ı rüy-i zarâ'at:

1. **ruh-ı rüy-i zarâ'at:**

Kaside 30

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevazu yüzünün yanağı || Alçak gönüllülük.

33. Rûh-ı rüy-i zarâ'at hâk-i pây-ı gerd-i pür-yümnü

34. Vücûd-ı bendegân ser-tâ-quadem ez-dil cebîn-sâyî

ruh-ı şâfında:

1. **ruh-ı şâfında:-ım, -da**

Kaside 35

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yüz-yanak.

37. Şâ'irân medh-i 'izâr ede ne dem cânânîñ

38. Olur elbet ruh-ı şâfında ziyâde envâr

ruh-ı sânidir:

1. **ruh-ı sânidir:-dir**

Kaside 34

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkinci ruh || Çok sevilen, önemli kişi.

53. Sehâvet kânıdır cûd-ı firâvânîñ mekânıdır

54. Cihâna rûh-ı sânidir vezîr-i pâk ü dânadır

ruh-ı tûmâr:

1. **ruh-ı tûmâr:**

Kaside 35

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Kağıt- tomarının ruhu || Şâirin yazdıkları ile değerlendirilen kağıt.

13. Gele ey nükte-şinâs-ı kalem-i revnak-bahş

14. Varaq-ı şâ'ir-i pür-ma'niye rûh-ı tûmâr

ruh-ı yahyâ:

1. **ruh-ı yahyâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Şair- Yahya'nın canı.

73. Nutk-ı cân-bahşım ile etse sezâ

74. Rûh-ı Yahyâ hayât-ı nev peydâ

rûh-ı yâre:

1. **rûh-ı yâre:-e**

Gazel 281

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağı.

1. Eşk-i terimi dide rûh-ı yâre düşürdü

2. Üftâdeligi şeb-nemi gülzâre düşürdü

ruh-ı zîbâñi:

1. **ruh-ı zîbâñi:-ñ, -ı**

Gazel 197

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yüz.

9. Bu şeb âyinede gördüm ruh-ı zîbâñi sulţânım

10. Cemâlîñ pertev-i mihrin meh-i tâbâna 'arz etdim

ruh-perver:

1. **ruh-perver:**

Kaside 19

Mısra: 14

Far. Ruha kuvvet verici, ruh besleyici.

13. Zümürüdden yeşil kâliça ferş olmuş kıyâs eyler

14. Bağan ol ruh-perver bâğda rüy-ı çemenzâre

ruhsâr:

1. **ruhsârına:-ım, -a**

Diğer 3

Mısra: 77

Yanak.

77. Gül-i ebrî ise ruhsârına haller yazmış

78. 'Arz-ı kâlâ-yı bahâra o da kendin düzmüş

2. **ruhsâr:**

Tarih 24

Mısra: 5

Yanak || Yüz.

5. 'Arz etse ruhsâr ol perî firdevs eder büm u beri

6. Olursa aña müşterî gökde nola şems ü kamer

3. **ruhsârîñ:-îñ**

Gazel 43

Mısra: 3

Yanak || Yüz.

3. Tüde tüde kâkülün ruhsârîñ üzre rû-nümâ

4. Sünbül ile gönecalar güyâ ki deste destedir

4. **ruhsârîña:-îñ, -a**

Matla 65

Mısra: 2

Yanak || Yüz.

1. Seven cânâ seni cânım fedâdır der bilâ-şübhe

2. Bağan ruhsârîña şem'-i Hudâ'dır der bilâ-şübhe

5. **ruhsârîñi:-îñ, -ı**

Gazel 233

Mısra: 3

Yanak || Yüz.

3. Ehl-i dil ruhsârîñi tercih ederler zülfüñe

4. Rüşenâdır behceti rûzuñ sevâd-ı şâmdan

ruhsâr-ı 'âlû'l-'âlîñ:

1. ruhsâr-ı 'âlû'l-'âlîñ:-iñ

Gazel 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelerin yücesi çehre, yüz, yanak.

1. 'Acab mi ey Mesîhâ-dem bize rûh olsa her cā rāh
2. Seniñ ruhsâr-ı 'âlû'l-'âlîñ ile oldu hem-tâ rāh

ruhsâr-ı seb-i târe:

1. ruhsâr-ı seb-i târe:-e

Kaside 19

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karanlık gecenin yüzü, gecenin karanlığı.

35. Çerâgân eylemişler şad hezârân şem' ile şahınn
36. Çekilmiş nürdan bir perde ruhsâr-ı seb-i târe

ruhsâr-ı şetâret:

1. ruhsâr-ı şetâret:

Terkib-bend 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevinçli, neşeli yüz.

37. Figân kim eşk-i hûn-âlûd-ı dilden
38. 'Arağ-rîz oldu ruhsâr-ı şetâret

ruhsât:

1. ruhsât:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 144

Ar. İzin, icazet, cevaz.

143. Sende ise eşer-i şefkat yok
144. Dil-i divâneme hiç ruhsât yok

2. ruhsât:

Matla 47

Mısra: 1

Ar. İzin, icazet, cevaz.

1. Niyâza ruhsât olsa bu dil-i bî-tâkat el vermez
2. Eger güyâlığım çutsa niyâza ruhsât el vermez

3. ruhsât:

Matla 47

Mısra: 2

Ar. İzin, icazet, cevaz.

1. Niyâza ruhsât olsa bu dil-i bî-tâkat el vermez
2. Eger güyâlığım çutsa niyâza ruhsât el vermez

4. ruhsât:

Gazel 206

Mısra: 1

Ar. İzin, icazet, cevaz.

1. Yârdan 'uşşâk-ı zâra ruhsât ümmîd eylemem
2. Nev-cevânân-ı 'aşırdan şefkat ümmîd eylemem

ruhsât olur:

1. ruhsât olur:-ur

Gazel 68

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek, müsaade etmek.

9. Nigâha ruhsât olur mu o yâre ey Sâlim

10. Sirişk-i dide-i binâ te'âkub üzre gelir

ruhsât verip:

1. ruhsât verip:-ip

Tarih 17

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek, müsaade etmek.

53. Tâli'imden ben şikâyet etmege ruhsât verip

54. 'Arz-ı hâl-i derdime lutfuñ olursa ger zâmin

ruhsât verir:

1. ruhsât verir:-ir

Tarih 1

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek, müsaade etmek.

115. Felek ruhsât verir mi 'arz-ı kâma

116. Müsâ'id olsa da bu baht-ı vârun

ruhsât verme:

1. ruhsât verme:-me

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 220

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek, müsaade etmek.

219. Baña lutfuñ olup penâh-ı rehâ

220. Verme ruhsât 'adûlara her cā

2. ruhsât verme:-me

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek, müsaade etmek.

1. Verme ruhsât gâmze-i cellâda sultânım meded

2. Kıl teraħħum dökmesin nâ-ħağ yere kanım meded

ruhsât vermiyor:

1. ruhsât vermiyor:-mi, -yor

Müfret 79

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek, müsaade etmek.

1. Cihân çü ülfet-i cānâna vermiyor ruhsât

2. Bir az da hırkaya çek başını gönül sen de

rühü'l-kulüb olmuş:

1. rühü'l-kulüb olmuş:-muş

Kaside 19

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak.

43. Be-her büyende leylâkı meşâmmı etmede ta'tir

44. Şabâ rühü'l-kulüb olmuş vezân oldukça yek bâre

rühü'llâh-eser:

1. rühü'llâh-eser:

Tarih 24

Mısra: 50

Hz İsa gibi etki etki bırakan || Perişan halde olanı

yeniden mamur etmek canlandırmak.

49. İklīm-i Āzerbāycān olmuşdu bī-cān bir zamān
50. Alıp Revān'ı verdi cān şimdi o rūhu'llāh-eşer

rum:

1. **rum:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **95**

Ar. Anadolu bölgesi.

95. Rum içinde olan be-her şu 'arā
96. Mādiḥ-i ṭab'-ı pākım olsa revā

2. **rūm:**

Kaside 17

Mısra: **66**

Ar. Anadolu bölgesi.

65. 'Acēb mi lutfuna müstağrak olsa heft iklīm
66. Yed-i kerīmine vā-beste cümle Rūm u 'Acem

3. **rum'a:-a**

Kaside 19

Mısra: **76**

Ar. Anadolu bölgesi.

75. O sultān-ı cihān şahib-kırān-ı bezm-i 'ālī kim
76. Degil Rum'a sitān-ı mihrī besdir Hind ü Bulğar'e

4. **rum:**

Kaside 19

Mısra: **79**

Anadolu'da oturan.

79. Olup fermān-ber-i hükümü 'Arab Rum u 'Acem anıñ
80. Hemīn cāridir aḥkām-ı şerīfī cümle aḳtāre

5. **rum:**

Muamma 33

Mısra: **2**

Anadolu'da oturan.

1. Ne dem gisüsü düşse dil-rübāniñ ruḥları üzre
2. Gelir Rum ehliniñ ğara ḥaber Çin'den semā'ına

rumeli:

1. **rumeli:**

Gazel 6

Mısra: **7**

Sevgili olmak || Dost olmak.

7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şāyed deyi
8. Bu cihān mülkünde māh-ı 'id düşmendir baña

rū-nümā:

1. **rū-nümā:**

Tarih 4

Mısra: **66**

Yüz gösterici zahir olucu.

65. O mihrābı nedir Allāhu ekber
66. Kim anda rū-nümā şan'at ser-ā-pā

2. **rū-nümā:**

Kaside 32

Mısra: **13**

Yüz gösterici zahir olucu.

13. Rū-nümā şanma çemen şah-ı bahārīñ gerdün
14. Eyledi pâyına ferşide ḳumāş-ı ḥazrā

3. **rū-nümā:**

Gazel 43

Mısra: **3**

Meydana çıkmak.

3. Tüde tüde kākülün ruḥsārīñ üzre rū-nümā
4. Sünbül ile ḡoncalar ḡüyā ki deste destedir

4. **rū-nümā:**

Gazel 185

Mısra: **3**

Yüz gösterici zahir olucu.

3. Behcet-i ser-levḥa-i teslīm olurdu rū-nümā
4. Meskenetle nüṣḥa-i aḥlākı teḥzīb eylesek

5. **rū-nümādır:-dır**

Gazel 222

Mısra: **2**

Yüz gösterici zahir olucu.

1. Ruḥlarıñ gül gül olur tāb-ı mey-i seyyāleden
2. Ebr içinde ḡüyyā meh rū-nümādır häleden

rū-nümā oldu:

1. **rū-nümā oldu:-du**

Kaside 6

Mısra: **65**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkmak.

65. Giriş ser-revzen-i inşādan oldu rū-nümā ol nūr
66. Ğubār u zerresinden oldu peydā şem'ü pervāne

rū-nümā oldukça:

1. **rū-nümā oldukça:-duḳça**

Gazel 2

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkmak.

7. Ḥayāl-i 'arızıñla rū-nümā oldukça her dāḡım
8. Olur ḡülşen-fezā-yı sinede bir ḡülsitān peydā

rū-nümā olmada:

1. **rū-nümā olmada:-ma, -zda**

Kaside 13

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkmak.

11. Ḥavz deryā-beççedir ammā yine deryā degil
12. Anıñçün olmada ḥaddince mevci rū-nümā

rū-nümā olsa:

1. **rū-nümā olsa:-sa**

Kaside 28

Mısra: **47**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkmak.

47. Māh-ı 'id şanma felekde rū-nümā olsa şehā
48. Varmağa çün zātına şahş-ı şehā işrār eder

rū-nümā olur:

1. **rū-nümā olur:-ur**

Kaside 13

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana çıkmak.

25. Şüret-i zâhir ki bir mir'ât-ı kudretdir anıñ
26. Şekl ü timşâli olur râ'îye elbet rû-nümâ

rû-sefid olsa:

1. **rû-sefid olsa:-sa**
Tarih 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyaz yüzlü olmak || Kar yağışıyla birlikte yeryüzünün beyaz renge bürünmesi.
7. Kûhlar ser çekdi eflâke sürür-ı berfden
8. Rû-sefid olsa 'aceb mi bu mehâretle zemîn

rüşen eder:

1. **rüşen eder:-er**
Müfret 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak || Sevgilinin güzelliği ile herkesi etkilemesi.
1. Eder rüşen sarây-ı dehri hüsniñ
2. Yedümü'z-zav'u mâ-dâme's-sirâcu

rüşen edip:

1. **rüşen edip:-ip**
Kaside 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak || Hz Yakub'un kapalı olan gözlerinin açılması.
59. Edip Ya'kûb çeşmin nûru rüşen
60. Hâlîlu'llâh'a kıldı nârî gulşen

rüşen eyle:

1. **rüşen eyle:**
Kaside 10
Mısra: **410**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak.
409. Yâ İlâhî be-nûr-ı feyz-i suhan
410. Eyle luţfuñla dîdemi rüşen

rüşen eyledi:

1. **rüşen eyledi:-di**
Tarih 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak || Şenlendirmek, gelişiyile gönli hoş etmek.
9. Sürürumdan dedim târîh-i teşrifin anıñ Sâlim
10. Bu dil-keş câygâhı eyledi rüşen o dâñâ-dil

rüşen eyler:

1. **rüşen eyler:-r**
Gazel 240
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak.
11. Dîdesin 'uşşâk-ı zârîñ mihr ile
12. Rüşen eyler tütüyâ-yı ârzü

rüşen olmada:

1. **rüşen olmada:-ma, -da**

Tarih 3

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanma.

15. Geceler meş'aleden olmada 'âlem rüşen

16. Gündüzü gârka-i hûn olmada yek-ser şahrâ

rüşen olmak:

1. **rüşen olmak:**

Kaside 22

Mısra: **93**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak.

93. Rüşen olmak şebim ki emr-i ba'id

94. Olsa cirm-i felek bütün hürşid

rüşen olur:

1. **rüşen olur:-ur**

Gazel 58

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanma.

9. Olur rüşen dil-i 'âşık fûrûzânî-i mihrinden

10. Fetil-i şem' yandıqça murâd üzre ziyâ artar

rüşenâ:

1. **rüşenâ:**

Terci-bend 1

Mısra: **46**

Aydınlatan || Sevgili.

45. Yâd-ı mihr-i rüyüñ eyler yâdımı her rûz nûr

46. Meh cebiniñ fikri her şeb tîre bahtım rüşenâ

2. **rüşenâdır:-dır**

Gazel 233

Mısra: **4**

Parlak, Işıklı.

3. Ehl-i dil ruhsârıñı terciñ ederler zülfüñe

4. Rüşenâdır behceti rûzuñ sevâd-ı şâmdan

rüşenâ eyledi:

1. **rüşenâ eyledi:-di**

Kaside 13

Mısra: **40**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak, insanlığın ilerlemesine katkıda bulunmak.

39. Eyledi ol hânedân-ı ma' delet-peymândan

40. Şimdi bir 'âlî güherle çeşm-i dehri rüşenâ

rû-siyâh etdi:

1. **rû-siyâh etdi:-di**

Tesdis 4

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzü kara yapmak, utanılacak duruma getirmek.

7. Kâddimi etdi hayâl-i kâkül-i dil-ber dü-tâ

8. Rû-siyâh etdi beni baht-ı siyâh-ı bî-vefâ

rû-siveh:

1. **rū-siyeh:**

Kaside 10

Mısra: 293

Karayüz, karayüzlü.

293. Vardı bir rū-siyeh kemîne gulām

294. Āb-keşlik eder idi o müdām

2. **rū-siyeh:**

Kaside 12

Mısra: 165

Karayüz, karayüzlü.

165. Benim o rū-siyeh ebnā-yı hazretiñden kim

166. Edip şenā-yı şerifinde bezl-i mağdūr

3. **rū-siyehler:-ler**

Gazel 217

Mısra: 3

Kara yüzlü || Kötü kimse.

3. Rū-siyehler ile hem-bezm olma lāleveş seni

4. Dāğ- ber-dāğ etmesin eyyām mānend-i niğîn

rüstem:

1. **rüstem'i:-i**

Tarih 2

Mısra: 12

Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

11. Hayr-mağdem ey şeh-i mülk-i şecā'at merhabā

12. Ey eden bend Qahramān u Rüstem'i ibrāmına

2. **rüstem:**

Kaside 17

Mısra: 53

Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

53. Anıñ kemānını Rüstem ne kâdir ala ele

54. Kemān-ı sahtına nisbet kepādedir Rüstem

3. **rüstem:**

Kaside 17

Mısra: 54

Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

53. Anıñ kemānını Rüstem ne kâdir ala ele

54. Kemān-ı sahtına nisbet kepādedir Rüstem

4. **rüstem'iñ:-iñ**

Kaside 24

Mısra: 47

Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

47. Püte-i himmetine Rüstem'iñ ermez tiri

48. Çarç destinde kemān olsa hilālî zihgîr

5. **rüstem'i:-i**

Kaside 34

Mısra: 63

Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

63. Yed-i tülā-yı qahrı Rüstem'i zîr ü zeber eyler

64. 'Ulüvv-i himmet-i zātı Süreyyā'dan da bālādır

6. **rüstem:**

Gazel 61

Mısra: 5

Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

5. Seyr ederdî destine girse eger Rüstem anıñ

6. Qahramān-ı 'aşk 'ālemde ne güne merd olur

7. **rüstem:**

Gazel 114

Mısra: 16

Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

15. Niğîn-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle

16. Anı Rüstem gibi Zāl-i felek bir nām için şaklar

rüstemâne:

1. **rüstemâne:**

Kaside 20

Mısra: 310

Rüstem gibi. bkz.: Rüstem.

309. Bāreka'llāh zihî şecā'atdır

310. Rüstemâne ne zür u kuvvetdir

rüstem-i bî-bāk ü pervādır:

1. **rüstem-i bî-bāk ü pervādır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkusuz kahraman || İsmail Paşa.

51. Vezîr-i şaf-şikendir Qahramān-ı şîr-efgendir

52. Müşār ü mü'temendir Rüstem-i bî-bāk ü pervādır

rüstem-i dehri:

1. **rüstem-i dehri:-i**

Kaside 24

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

23. Ma'den-i kân-ı hüner hazret-i Ahmed Paşa

24. Bend-i hükmü ki eder Rüstem-i dehri teşhîr

rüstem-i meydān-ı şecā'at:

1. **rüstem-i meydān-ı şecā'at:**

Kaside 24

- Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yığıtlık meydanının Rüstem'i.
25. Odur ol Rüstem-i meydân-ı şecâ'at kim
26. ahramân olsa muabil olamaz zûruna şir

rüstem-reviş-i âşafisin:

1. **rüstem-reviş-i âşafisin:-i, -sin**
Kaside 24
Mısra: 55
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Rüstem karakterli vezir || Sadrazam Kalaylıkoz
Ahmed Paşa.*
55. Sen o Rüstem-reviş-i âşafisin eyler ümîd
56. Dehr-i vîrâne zamânında ki ola ta'mîr

rüsvâ:

1. **rüsvâ:**
Lugaz 3
Mısra: 52
Rezil, muhakkar.
51. Hele ne hâl ise bu istignâ
52. Lîk gör ki belâyı ol rüsvâ

rüsvâ eden:

1. **rüsvâ eden:-en**
Kaside 1
Mısra: 98
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Rezil etmek, insanların diline düşürmek.
97. Hele şor ba bilir mi ol şeydâ
98. Ne imiş 'Âmir'i eden rüsvâ

rüsvâ eyleme:

1. **rüsvâ eyleme:-me**
Tarih 3
Mısra: 200
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Rezil etmek.
199. Bir ası kanımızı bize mürüvvet eyle
200. Eyleme 'âlemiyâna bizi lu et rüsvâ

rüsvâ olmak:

1. **rüsvâ olmak:-ma**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 186
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Rezil olmak.
185. Şad hezârân ne'üzü ser-tâ-pâ
186. Böyle olmak bu şehirde rüsvâ

rüsvâ-vı 'âm olduñ:

1. **rüsvâ-yı 'âm olduñ:-duñ**
Müfret 89
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Herkese karşı rezil olmak.
1. Ezel vâ'iz zenâna hayli mâ'ildin veli şimdi
2. Kocadın da 'ateh geldi saña rüsvâ-yı 'âm olduñ

rütbe:

1. **rütbeniñ:-niñ**
Tarih 3

Mısra: 73

Makam, paye.

73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbâbını ol
74. Aña göre eder ikrâmın ser-tâ-pâ

2. **rütbeniñ:-niñ**

Tarih 4

Mısra: 37

Makam, mevki, aşama.

37. Bulup erbâbını her rütbeniñ ol
38. Çerâğ etmekdedir devletde hâlâ

3. **rütbeniñ:-niñ**

Tarih 13

Mısra: 24

Makam, paye.

23. Eyleriz cây-ı edâda mâye-i tebrîk biz
24. Tuhf-e-i târih ile bu rütbeniñ ta'zîmini

4. **rütbe:**

Gazel 58

Mısra: 8

Makam, paye.

7. Zamân-ı devlet-i neşv ü nemâyâ i'tibâr olmaz
8. Ziyâd oldukça câh u rütbe hergiz âşinâ artar

rütbe-i 'aşkım:

1. **rütbe-i 'aşkım:-ım**
Gazel 228
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk yolunda ulaşılan makam.
9. Bilinmekse ğarâz Sâlim benim de rütbe-i 'aşkım
10. Ser-i küyunda dillerden maabbetler su'al olsun

rütbe-i derd-i teb-i 'aşkım:

1. **rütbe-i derd-i teb-i 'aşkım:-ın**
Gazel 227
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*-Aşğın- Aşk derdinde, aşk yolunda sahip olduğu
rütbesi, makamı.*
15. Rütbe-i derd-i teb-i 'aşkın nümâyân etmeye
16. Ol periniñ Sâlimâ hicrinde hicrân etmeyen

rütbe-i fazlını:

1. **rütbe-i fazlını:-ın, -ı**
Kaside 29
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cömertliğin derecesi.
29. Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü cemâd
30. Rütbe-i fazlını güş etse idi İbni Hacer

rütbe-i haddini bilmeyip:

1. **rütbe-i haddini bilmeyip:-in, -i-me, -yip**
Tarih 3
Mısra: 99
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Haddini bilmek, haddinin sınırını bilmek.
99. Bilmeyip rütbe-i haddini tecâvüz kılmış
100. Eylemiş şulha muğâyir hareket bed-fermâ

rütbe-i i'câz:

1. **rütbe-i i' cāz:**

Gazel 250

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mucize makam || Şairin sanatının etkileyciliği.

9. Sālīmā söz yok şi'irde ṭab'īna şad āferin

10. Nuṭṭ-ı cān-baḥşın ber-ā-ber rütbe-i i' cāz ile

rütbe-i mecnūn u leylā'yı:

1. **rütbe-i mecnūn u leylā'yı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla ve Mecnun aşkının derecesinin büyüklüğü.

99. Be-her-şeb yād-ı zūlfūn ile āhım cevri-bi-ḥaddim

100. 'Ayān eyler cihāna rütbe-i Mecnūn u Leylā'yı

rütbe-i nemi-i süleymān'a:

1. **rütbe-i nemi-i süleymān'a:-a**

Kaside 18

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Süleyman'ın karıncasının rütbesi || Yüce bir makama ulaşmak.

83. Naẓar-ı luṭfuña bir mūr eger olsa ḫarın

84. Rütbe-i nemi-i Süleymān'a bulur cāhi vuşul

rütbe-i niyāz:

1. **rütbe-i niyāz:**

Gazel 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarıp yakarma makamı.

1. Ne mertebe saña cānā gelirse nāz lezīz

2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyāz lezīz

rütbe-i şi' re:

1. **rütbe-i şi' re:-e**

Matla 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiirin derecesi.

1. Rütbe-i şi' re Ḫureyş'in gūy-ı kızbi dāldir

2. Şi' re teşbīh eylemek nazmı güvāh-ı ḥāldir

rütbe-i sūz u güdāzımız:

1. **rütbe-i sūz u güdāzımız:-ımız**

Gazel 274

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşk uğruna- yanıp yakılmanın derecesi.

7. Olurdu rütbe-i sūz u güdāzımız ma'lūm

8. Naẓar edeyidi ol mihr-i cihān dāgımız

rütbe-i zūhdün:

1. **rütbe-i zūhdün:-ün**

Gazel 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dindarlığın derecesi.

3. Maḫşūduñ eger bilmek ise rütbe-i zūhdün

4. Şūf-i-riyā-menḳabete 'arz-ı sücūd et

rütbe-peymāyī olsun:

1. **rütbe-peymāyī olsun:-sun**

Kaside 30

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rütbeli olmak || Övmek hususunda önde

gelenlerden olmak.

19. Yine murğ-ı göñül ser-der-hevā-yı fikr olup olsun

20. Firāz-ı āşiyān-ı miḫhatinde rütbe-peymāyī

rüy:

1. **rüyūña:-uñ, -a**

Terci-bend 1

Mısra: 43

Yüz.

43. Nice meftūn olmayam rüyūña cānā ben seniñ

44. Nice ḫapılmaya göñlüm tār-ı zūlfūne şehā

2. **rüyūñu:-uñ, -u**

Diğer 4

Mısra: 58

Yüz.

57. Nā'il'ın maṭlabı neyl-i vuşlat

58. Görmege rüyūñu eyler rağbet

3. **rüy:**

Tedis 4

Mısra: 9

Yüz.

9. Rüy u zūlfün yād etdikçe be-her şubḫ u mesā

10. Āsumāna olsa peyveste benim āhım sezā

4. **rüy:**

Gazel 4

Mısra: 2

Yüz.

1. Bāğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña

2. Dil hezār u eşk cüy u rüy gülşendir baña

5. **rüyūña:-uñ, -a**

Kaside 5

Mısra: 35

Yüz.

35. Çarḫ-ı vālāya buyur rüyūña müştākāndır

36. Rüz u şeb maḫdem-i pākiñ gözedir ehl-i hevā

6. **rüyūña:-uñ, -a**

Tarih 9

Mısra: 2

Yüz.

1. Mū degildir 'ārız olmuş 'ārız-ı dil-cüyūña

2. Ḫıl kalemle yazdılar evşāf-ı ḫüsnün rüyūña

7. **rüyūña:-uñ, -a**

Tarih 10

Mısra: 1

Yüz.

1. Rüyūña ḫaṭṭ ile noḫşān olmaz

2. Ḫārsız ḫiç gülüstān olmaz

8. **rūyuña:-uñ, -a**

Tarih 10

Mısra: 37

Yüz.

37. Gelmese rüyuña hat şa'irler

38. Midhat-i hüsnüñü güyân olmaz

9. **rüyuna:-un, -a**

Kaside 10

Mısra: 298

Yüz.

297. Mesh edip vechini sa'adet ile

298. Rüyuna koydu destin 'izzet ile

10. **rüyunu:-un, -u**

Kaside 12

Mısra: 64

Yüz.

63. Nücümü vâlih ederdi o ahsen-i takvîm

64. Görünce rüyunu sa'd oldu cümle mahzûri

11. **rüyunu:-uñ, -u**

Tarih 13

Mısra: 19

Yüz.

19. Hıfz edermiş rüyunu agyârdan hatt-ı şerîf

20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna taqdimini

12. **rüyuna:-un, -a**

Tarih 13

Mısra: 20

Yüz.

19. Hıfz edermiş rüyunu agyârdan hatt-ı şerîf

20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna taqdimini

13. **rüyunu:-uñ, -u**

Matla 15

Mısra: 1

Yüz.

1. Niķabiñ aç şakınma rüyunu sen mübtelâlardan

2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

14. **rüyunda:-un, -da**

Gazel 73

Mısra: 10

Yüz.

9. Her nigâh-ı hasret-âmüzum o şüh-ı 'işveniñ

10. Sâlimâ rüyunda şad hüsn ü leţâfet gösterir

15. **rüyü:-u**

Gazel 80

Mısra: 1

Yüz.

1. Neş'e-i meyle o dem kim rüyu 'âlû'l-'âl olur

2. Gamze-i 'aşık-küşü kanlar şaçar kıttâl olur

16. **rüyuna:-un, -a**

Gazel 86

Mısra: 2

Yüz.

1. Ne dem kim gamzeler sâmân u şabra türk-tâz eyler

2. İner tâ rüyuna müjgâni istikbâl-i nâz eyler

17. **rüyuna:-un, -a**

Gazel 92

Mısra: 1

Yüz.

1. Zülf-i siyâhî rüyuna her şeb nikâb olur

2. Ol pâdişâh-ı 'işve ne ehl-i hicâb olur

18. **rüyuna:-uñ, -a**

Gazel 111

Mısra: 1

Yüz.

1. Geh tebessüm rüyuna kim bâ'îs-i taşsîn olur

2. Cevher-i ferdi dehânîñ mâye-i ta'yîn olur

19. **rüyuna:-un, -a**

Gazel 140

Mısra: 1

Yüz.

1. Zülfün tağıtdı rüyuna ol pâdişâhımız

2. Hep târ ü mâr etdi felek cilvegâhımız

20. **rüyunu:-un, -u**

Gazel 140

Mısra: 3

Yüz.

3. Ebr-i siyâh-ı hattı nihân etdi rüyunu

4. Bir gün mü gösterir bize baht-ı siyâhımız

21. **rüyuna:-uñ, -a**

Gazel 140

Mısra: 8

Yüz.

7. Baqdıķça gâh hasret ile meh cemâliñe

8. Bir bâr olur mu rüyuna âyâ nigâhımız

22. **rüyumdan:-um, -dan**

Gazel 214

Mısra: 5

Yüz.

5. Süm-i esbini dirîğ eyleyicek rüyumdan

6. Reh-i yâre yine bî-hüde ğubâr oldum ben

23. **rüyun:-uñ**

Gazel 229

Mısra: 5

Yüz.

5. Gâh rüyun gâh zülfün göster ey meh 'aşık

6. Rüz ü şeb sevdâ-yı zülfünle perîşân olmasın

24. **rüyuna:-uñ, -a**

Gazel 243

Mısra: 1

Yüz.

1. Her nigâh etdikçe dil rüyuna meftûn olmada

2. Sevdigim günden güne hâlim diger-gün olmada

25. **rüyunda:-un, -da**

Gazel 249

Mısra: 10

Yüz.

9. Yine üşkûfedâna eylediñ nezzâre ey Sâlim

10. Bu reñge reng edip rüyunda gül-güna selâm eyle

26. **rüyuna:-un, -a**
Gazel 265
Mısra: 7
Yüz.
7. Bakılmaz rüyuna hatdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden şofra

ru'yā:

1. **ru'yā:**
Kaside 1
Mısra: 55
Rüya || Tasavvufi bağlamda ileride olabilecek bazı hadiselerin kişiye malum olması, öngörü.
55. Ba'zı ru'yā muṭābık-ı ḥaḳdır
56. Lübb-i şıdka ḳarīn ü mülḥaḳdır

2. **ru'yā:**

- Gazel 235**
Mısra: 4
Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.
3. Ḥvābdır ser-māye-i yek şeb neşāta n'ışlesin
4. Ehl-i manşib eglendir ru'yā ile ma'zül iken

rüy-ı āli:

1. **rüy-ı āli:-i**
Gazel 183
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı yüz (yanak).
3. Meyl eder mi gönca-i ra'nāya hergiz bu gönül
4. Var iken dest-i dilimde rüy-ı āli Aḥmed'in

rü-yı bigānesin:

1. **rü-yı bigānesin:-sin**
Gazel 131
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlgisiz, umursamaz yüz || Alakadar olmamak.
9. Zamāneniñ rü-yı bigānesin görerek
10. Teḳarrub etmege bir āşināya muntazırız

rüy-ı çemenzāre:

1. **rüy-ı çemenzāre:-e**
Kaside 19
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimenliğin, bahçenin üstü.
13. Zümürüdden yeşil ḳālīça ferş olmuş ḳıyās eyler
14. Bakan ol rūḥ-perver bāğda rüy-ı çemenzāre

rüy-ı dil-ber:

1. **rüy-ı dil-ber:**
Gazel 70
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelin(sevgilinin) yüzü.
1. Hezār-ı bāğ-ı aşkım rüy-ı dil-ber gülsitānımdır
2. Benim naḥl-i gülüm ol serv-ḳadd-i dil-sitānımdır

rüy-ı ehl-i keyf:

1. **rüy-ı ehl-i keyf:**
Kıt'a 7
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keyif ehli olanların yüzü.

3. Tütün tütün diyerek rüy-ı ehl-i keyf dirēğ
4. Şarardı şoldu çü berg-i duḥān-ı nā-mevcūd

rüy-ı ḡabrā:

1. **rüy-ı ḡabrā:**
Tarih 3
Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
51. Yerlere girse sezā ḥaşyet-i şemşirinden
52. Teng (ü) tār oldu ser-i Mosḳov'a rüy-ı ḡabrā

2. **rüy-ı ḡabrā:**

- Kaside 5**
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
33. Dedi ey māh-ı sipihri kerem-i ḥazret-i Ḥaḳ
34. Cilvegāḥiñ ne revādır ola rüy-ı ḡabrā

rüy-ı gülü:

1. **rüy-ı gülü:-ü**
Kaside 16
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülün yüzü.
5. Göricek rüy-ı gülü şad-ferah ile eyler
6. Bir şadāsında hezār nağmeyi icrā bülbül

rüy-ı ḥandān:

1. **rüy-ı ḥandān:**
Gazel 69
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güler yüz.
3. Kimseler olmaz tevāzu'dan cihānda münkesir
4. Rüy-ı ḥandān ile evzā'-ı hodārā bir midir

rüy-ı ḥandāniñ:

1. **rüy-ı ḥandāniñ:-iñ**
Kaside 28
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güler yüz.
57. Gönca-i baḥtiñ açılısın gün-be-gün güller gibi
58. Rüy-ı ḥandāniñ seniñ çün 'ālemi gülzār eder

rüy-ı merāmım görünmedi:

1. **rüy-ı merāmım görünmedi:-ım-ün, -me, -di**
Gazel 56
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsteklerine kavuşmak.
9. Gör baḥt-ı şümü rüy-ı merāmım görünmedi
10. Biz agladıkça ḫālī'imiz şādmān olur

rüy-ı merāmın göremez:

1. **rüy-ı merāmın göremez:-e, -mez**
Gazel 278
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsteklerine kavuşmak.

3. Şıkletinden göremez rüy-ı merâmın t̄alib
4. Leb nihād-ı suhan olmazsa recādan ğayrı

rüy-ı mir'āt-ı sîne:

1. rüy-ı mir'āt-ı sîne:
Kaside 22
Mısra: 122
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül aynasının yüzü || Şairin gönlü.
121. Ede zeyl-i 'ināyetiñle meger
122. Rüy-ı mir'āt-ı sîne def'-i keder

rüy-ı nigār:

1. rüy-ı nigār:
Kaside 35
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzü.
49. Gülsitān-ı deme revnak-dih olur rüy-ı nigār
50. Añdırır serv-i dil-ārāmı muhaşşal kad-i yār

rüy-ı pākine:

1. rüy-ı pākine:-in, -e
Tarih 8
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz, saf, parlak yüz.
35. Nola dünyā ser-ā-ser şād-ı teşrifi olurlarsa
36. Nola 'ālem ser-ā-pā olsa rüy-ı pākine müştāk

rüy-ı pür-tāb-ı ziyā-bahşın:

1. rüy-ı pür-tāb-ı ziyā-bahşın:
Gazel 6
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işık saçan çok parlak yüz.
9. Rüy-ı pür-tāb-ı ziyā-bahşın hayāl eyler deyü
10. Āfitābım gökdeki hurşid düşmendir baña

rüy-ı pür-tābın:

1. rüy-ı pür-tābın:-iñ
Gazel 266
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak yüz || Sevgilinin güzel yüzü.
5. Nazra-sāz oldukça 'uşşākın meger ağlar m'idi
6. Rüy-ı pür-tābın begim hürşid-i raşşān olmasa

rüy-ı şahbāya:

1. rüy-ı şahbāya:-ya
Gazel 248
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap.
11. Derünunda firākınla habābın etmede şad dāğ
12. Bağılmaz idi çeşm-i 'ibret ile rüy-ı şahbāya

rüy-ı siyāhım:

1. rüy-ı siyāhım:-im
Kaside 2
Mısra: 140
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara yüz || Yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder.

139. Hata vü cürmüme bakma İlah'im
140. Baña yā Rab yeter rüy-ı siyāhım

rüy-ı şöhbete:

1. rüy-ı şöhbete:-e
Gazel 75
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sohbetin yüzü || Sohbet zamanları.
5. Şafāya hasret olur rüy-ı şöhbete müştāk
6. O dil ki künc-i ğamıñda ğamın-i 'uzletdir

rüy-ı tevhide:

1. rüy-ı tevhide:-e
Gazel 24
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Tevhidin yüzü || Allah'ın birliği.
1. Rüy-ı tevhide niķāb olmak ne mümkün kā'ināt
2. Maħv olupdur nūr-ı zāt-ı Zü'l-celāl-i mümkünāt

rüy-ı zemin:

1. rüy-ı zemin:
Tarih 17
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
1. Vaķtidir olsa şitādan pür-bahā rüy-ı zemin
2. Berfden olmakda her bir gülsitān nükhet-ķarın
2. rüy-ı zemīn:
Tarih 17
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
19. Kākül-i dil-ber gibi hātır-perişān olmasın
20. Gül-bünü bu nükhete hāzırulasın rüy-ı zemīn
3. rüy-ı zemīn:
Tarih 18
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
15. Olup rüy-ı zemīn hūn-kerde-i tāb-ı mey-i şādī
16. Yine gülşen ser-ā-pā mā-ħaşal ğark-ı gül-āb oldu

rüy-ı zemīne:

1. rüy-ı zemīne:-e
Kaside 34
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
29. Düşürmez sāyesin rüy-ı zemīne ğoncanın her berg
30. Şu rütbe hānedān-ı gülşeniñ kadri mu'allādır

rüy-ı ankā'vı:

1. rüy-ı ankā'vı:-yı
Kaside 23

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tunç -Çok güçlü- Anka kuşu.

63. Firâz-ı küh-ı Kâf-ı şavletinden eylese pervâz

64. Şikest eyler piristü-beççe rüyîn-i 'Ankâ'yı

rüyuna hat geldi:

1. rüyuna hat geldi:-di

Gazel 178

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünde ayva tüylerinin çıkması.

5. Hat geldi kıyâs etme şakın rüyuna hüsnüñ

6. Bir nâme ile şâh-ı hüsnüñ eyledi tebrîk

rüyunu ağartdı:

1. rüyunu ağartdı:-di

Tarih 4

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüzünü ağartmak || Gururlandırmak.

47. Ağartdı rüyunu Bahr-i Sefîd'in

48. Nuḥustîn hatvede ol zât-ı vâlâ

rüz:

1. rüza:-a

Diğer 3

Mısra: 75

Gündüz.

75. O kadar dâd u şehâda geceler rüza şehâ

76. Kâdir ola ede idi aña kendini fedâ

2. rüz:

Tahmis 3

Mısra: 18

Gündüz.

17. Gedâ vü şeh gamnî ile ser-â-sere dil-hün

18. Dû rüz güldürür iseñ hezâr şeb maḥzûn

3. rüz:

Kaside 20

Mısra: 265

Gündüz.

265. Meyl-i remy-i tûfeng edip bir rüz

266. Kõndu pîşe nişân-ı zer-endüz

4. rüz:

Kaside 24

Mısra: 15

Gündüz.

15. Dür-bîn eyledi rüz ü şebe mihr ile mehi

16. Reh-güzârına felek bakmada etmez te'hîr

5. rüz:

Gazel 70

Mısra: 6

Gündüz.

5. Dil-i şeydâ nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola

6. Beni dil-gîr eden rüz u şebân âh u figânımdır

6. rüzüñ:-uñ

Gazel 233

Mısra: 4

Gündüz.

3. Ehl-i dil ruḥsârınî terciḥ ederler zülfüñe

4. Rüşenâdır behceti rüzüñ sevâd-ı şâmdan

7. rüzum:-um

Gazel 238

Mısra: 7

Gündüz.

7. Siyeh-fâm eylediñ rüzum firâk-ı zülf-i dil-berle

8. Seniñ de bu revişlerle yüzüñ ey baht ağ olsun

rüz ederse:

1. rüz ederse:-er, -se

Gazel 77

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüze çevirmek.

9. Sıtanbul'uñ kapılma mâh-rüyânına şehridir

10. Şebinde mihr ederse rüz elbette fedâ eyler

rüz ile şeb:

1. rüz ile şeb:

Kaside 20

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüz (Daima).

119. Eylemiş Hâk sarâyı rüz ile şeb

120. Kân-ı envâ'-ı 'ilm ü fazl u edeb

rüz ü şeb:

1. rüz ü şeb:

Diğer 2

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

29. Seni söyler seni şenâ eyler

30. Her ne söylerse rüz ü şeb yek-ser

2. rüz u şeb:

Kaside 5

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

35. Çarḥ-ı vâlâya buyur rüyüña müştakândır

36. Rüz u şeb maḥdem-i pâkiñ gözedir ehl-i hevâ

3. rüz ü şeb:

Kaside 10

Mısra: 528

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

527. Ravza-i pâkiñe cenâb-ı Vedüd

528. Rüz ü şeb eylesin hezâr dürüd

4. rüz ü şeb:

Kaside 13

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

51. Ol ki mâh u mihrveş her rüz ü şeb olmaḥdadır

52. Dergeh-i iclâlîne şâhân-ı 'âlem çehre-sâ

5. **rüz u şeb:**

Gazel 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

3. Ārzū-yı gül-‘izār u kākülūñle ey perī

4. Göñlün eglar bu dil-i āşüfte-ḥālin rüz u şeb

6. **rüz u şeb:**

Kaside 18

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

111. ‘Arz-ı Yeşrib ile Baḥḥā’da du‘āñ eyleyeler

112. Rüz u şeb ez-dil ü cān ḥāşılı hep Āl-i Betül

7. **rüz ü şeb:**

Kaside 22

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

77. Rüz ü şeb oldu dīde-düz-ı ümīd

78. Kef-i iḥsānına meh ü ḥürşīd

8. **rüz u şeb:**

Gazel 126

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

5. Rüz u şeb nālem güvāḥ-ı müdde‘ā-yı ‘aşkıdır

6. Āhdan şor mihrimiz cānā bir āha kâ‘iliz

9. **rüz ü şeb:**

Gazel 229

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gündüz ve gece || Daima.

5. Gāḥ rüyūñ gāḥ zülfüñ göster ey meh ‘aşıka

6. Rüz ü şeb sevdā-yı zülfüñle perişān olmasın

rüzān:

1. **rüzān:**

Kaside 6

Mısra: 35

Günler.

35. Te‘āla‘llāḥ ne te‘şīr-i maḥabbetdir şeb ü rüzān

36. Cüdā olmaz biri birinden aşlā şem‘ ü pervāne

2. **rüzān:**

Kaside 6

Mısra: 81

Günler.

81. Sen ol zāt-ı mükerreremsin ki cüduñdan şeb ü rüzān

82. Olurlar behremend a‘lā vü ednā şem‘ ü pervāne

rüze-dār-ı hicriñ olmak:

1. **rüze-dār-ı hicriñ olmak:-mağ**

Gazel 199

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık orucunda olmak, sevgiliden uzaktakta

bulunmak.

5. Nā‘il-i ‘īd-i vişālīñ olmak olmaz her zamān

6. Bir zamān da rüze-dār-ı hicriñ olmak niyyetim

rüze-dār-ı hicriñe:

1. **rüze-dār-ı hicriñe:**

Gazel 209

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık orucunda olmak, sevgiliden uzaktakta bulunmak.

5. Dest-büsuñ rüze-dār-ı hicriñe eyle kerem

6. ‘İyd geldi gel sevindir imdi ḫurbān olduğum

rüzgār:

1. **rüzgār:**

Kaside 1

Mısra: 40

Esinti, yel.

39. Bülbülān ise hep nevāsında

40. Rüzgār esmede hevāsında

2. **rüzgār:**

Kıt'a 1

Mısra: 1

Devir, zaman.

1. Bir muvāfiḫ rüzgār ile muvāfiḫ yār ile

2. Gelse bu nev-kaşra ‘aşık şevka hem-āğūş olur

3. **rüzgārıñ:-iñ**

Tarih 2

Mısra: 2

Devir, zaman.

1. Ḥamdü li‘llāḥ keşti-i ümmīd erişdi kāmına

2. Rüzgārıñ şad hezārān reşk bu eyyāmına

4. **rüzgārıñ:-iñ**

Diğer 2

Mısra: 77

Devir, zaman.

77. Rüzgārıñ bu ḥāli olmasa āḥ

78. Firḫat olmasa ḥāşılı her gāḥ

5. **rüzgārını:-ın, -ı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 60

Esinti, yel.

59. Çün hevā āña müsā‘id oldu

60. Rüzgārını muvāfiḫ buldu

6. **rüzgārdan:-dan**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 99

Devir, zaman.

99. Rüzgārdan geh edelim şekvā

100. Geh āña eyleyelim ḥamd ü genā

7. **rüzgār:**

Kaside 8

Mısra: 122

Esinti, yel.

121. Yine sevāḫil-i ḡurbetde kaldı fülk-i ümīd

122. Ki rüzgār muḫālīf hevā muḡāyirdir

8. rüzgâr:

Diğer 9

Mısra: 36

Rüzgâr || Devran, felek.

35. Fülk-i dil çıkmadın kenâra dağı

36. Rüzgâr atdı bir diyâra dağı

9. rüzgâra:-a

Matla 10

Mısra: 1

Devir, zaman.

1. Ne rüzgâra ne bahta ne hod nigâra tayan

2. Hemân hulûs-ı sadâkatle sâzkâra tayan

10. rüzgârda:-da

Kaside 12

Mısra: 163

Devir, zaman.

163. Bu rüzgârda şad germ ü serd seyr etdik

164. Bilirseñ âlem-i vaşlı ğumûm-ı mehcûri

11. rüzgâr:

Tarih 13

Mısra: 10

Rüzgâr || Devran, felek.

9. Böyle görmek istemezdik biz cemâliñ lik âh

10. Rüzgâr ister mi kalb-i âşıkñ termîmini

12. rüzgârîñ:-îñ

Kaside 13

Mısra: 9

Esinti, yel.

9. Rüzgârîñ hâlidir deryâda nev'-i ıztırâb

10. Kûlûm-i kudret sükûn üzre telâtum nâ-âşnâ

13. rüzgâr:

Tarih 17

Mısra: 29

Devir, zaman.

29. Eylemiş gül-berg-i iqbâlin perişân rüzgâr

30. Târ ü mâr etmiş neşât-ı hâtırın çarh-ı mihîn

14. rüzgârdır:-dır

Gazel 25

Mısra: 4

Esinti, yel.

3. Komaz huzûra şabâ kâkülünde dilleri hiç

4. Bu rûtbe nâlişe hep rüzgârdır bâ'îş

15. rüzgârdan:-dan

Matla 31

Mısra: 2

Devir, zaman.

1. Bir yâdigâr getirmez bize kûy-ı yârdan

2. Çokdur bizim şikâyetimiz rüzgârdan

16. rüzgârî:-î

Müfret 33

Mısra: 2

Esinti, yel.

1. Getirirsin deyü sen hep dil-i uşşâka haber

2. Rüzgârî ser-i zülfüñ biri birine kıtar

17. rüzgârîñ:-îñ

Gazel 42

Mısra: 4

Devir, zaman.

3. Hiç mülâyim-ıtab'-ı pâkîze-dile

4. Lutfu yokdur rüzgârın ser-te-ser

18. rüzgârdan:-dan

Gazel 68

Mısra: 3

Devir, zaman.

3. Hâzer hâzer ki şakın rüzgârdan ey dil

4. Sitemleri bize her câ te'âkub üzre gelir

19. rüzgârdan:-dan

Gazel 83

Mısra: 6

Devir, zaman.

5. Ğarķ eder fülk-i dilin baħr-i ğumûm-ı çarhda

6. Rüzgârdan ol ki ey dil himmet ümmîindedir

20. rüzgârîñ:-îñ

Gazel 89

Mısra: 2

Rüzgâr, yel.

1. Lerziş-i teb kim şafâ-yı hâtırım teb'id eder

2. Rüzgârîñ şevkı germ-â-germ olur teb'id eder

21. rüzgârîñ:-îñ

Gazel 100

Mısra: 7

Devir, zaman.

7. Vücûdum rüzgârîñ germ ü serdi eyledi lerzân

8. Bu lerzişkârî ile deste câm almak ne mümkündür

22. rüzgârîñ:-îñ

Gazel 111

Mısra: 10

Devir, zaman.

9. Neylesin deryâ-yı şabrım etmesin böyle hürüş

10. Rüzgârîñ kahrı Sâlim düşmen-i temkîn olur

23. rüzgâr:

Gazel 125

Mısra: 12

Rüzgâr, yel.

11. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı şad gamdır yem-i firķat

12. Bu yolda keşti-i şabra muvâfiķ rüzgâr olmaz

24. rüzgârda:-da

Gazel 130

Mısra: 6

Devir, zaman.

5. Cihân cihân ğamını çekmeyen bu devrânîñ

6. Bu rüzgârda hâşıl cihân nedir bilmez

25. rüzgârîñ:-îñ

Gazel 170

Mısra: 3

Devir, zaman.

3. Rüzgârîñ görüp eyyâmını 'arz etdi yüzün

4. Çok zamandı pusuda kendini beslerdi firāk

26. **rūzgār:**
Gazel 182
Mısra: 3
Esinti, yel.
3. Komaz nakş-ı sümüñ şahrâda bile rūzgār örter
4. Şu rütbe nâ-müsâ'iddir mezâk-ı tab'ı gerdünüñ

27. **rūzgār:**
Gazel 199
Mısra: 9
Devir, zaman.
9. Bir ğaribim kim perişân etdi şevkım rūzgār
10. Târ u mâr etdi felek mecmû'a-i cem'iyetim

28. **rūzgār:**
Gazel 232
Mısra: 1
Devir, zaman.
1. Rūzgār etmez bizi âsüde bir âzârdan
2. Biz rehâ-yâb olmazız böyle enîn ü zârdan

29. **rūzgârın:-ın**
Gazel 252
Mısra: 4
Rūzgâr, yel || Felek.
3. Gehî mesrûr ederse geh hezârân ğam eder peydâ
4. Çekilmezmiş cihân içre belâsı rūzgârın da

30. **rūzgār:**
Gazel 267
Mısra: 1
Rūzgâr, yel || Felek.
1. Rūzgār öyle degildir ki demek mümkün ola
2. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola

rūzgâr-ı bî-vefâ:

1. **rūzgâr-ı bî-vefâ:**
Gazel 224
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün arzu ettiği istikamette olmayan vefasız baht, talih.
3. Erişdirmedi dil fülkün kenâr-ı vuşlata şad hayf
4. Hemân bu rūzgâr-ı bî-vefâ Allâh'dan bulsun

rūzgâr-ı kîne-pîrâ:

1. **rūzgâr-ı kîne-pîrâ:**
Terkib-bend 1
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kindar, intikam almaya çalışan zaman.
17. Fiğân ey rūzgâr-ı kîne-pîrâ
18. Beni etdiñ nedim-i bezm-i sevdâ

rūzgâr-ı nâ-be-amân:

1. **rūzgâr-ı nâ-be-amân:**
Diğer 9
Mısra: 59
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acımasız zaman, felek.
59. Şimdi bu rūzgâr-ı nâ-be-amân
60. Ateşim âsumâna etdi revân

rūzgâr-ı sühregîn:

1. **rūzgâr-ı sühregîn:**
Tarih 17
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher vakti zamanı.
31. Müncemid olmuş çü dey şimdi şafâ-yı hâtırı
32. Şem'-i ârâmın püf etmiş rūzgâr-ı sühregîn

rüz-ı cezâdan:

1. **rüz-ı cezâdan:-dan**
Gazel 278
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamet günü.
9. Mihr-i ruhsârîña hasret giden 'âşık cânâ
10. Nerede bula seni rüz-ı cezâdan ğayrı

rüz-ı hevâ-yı gerdiş-i miñnet:

1. **rüz-ı hevâ-yı gerdiş-i miñnet:**
Gazel 109
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı döngüsünün havasının günü || Dertli, kederli zamanlar.
3. Şad çâr mevci rañne-pezîr-i kazâ eder
4. Rüz-ı hevâ-yı gerdiş-i miñnet bilinmiyor

rüz-ı 'ide:

1. **rüz-ı 'ide:-e**
Gazel 4
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram günü.
7. Rüz-ı 'ide olsa şâyeste şeb-i vaşlın 'adil
8. Âfitâbım hüsn ü âniñ pertev-efkendir baña

rüz-ı iqbâlîñ:

1. **rüz-ı iqbâlîñ:-iñ**
Kaside 12
Mısra: 195
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk günü.
195. Vişâl ede şeb-i hicrânı rüz-ı iqbâlîñ
196. Sevindire keremiñ bu şikeste meksûrı

rüz-ı kıyâm:

1. **rüz-ı kıyâm:**
Tarih 16
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamet günü.
11. Kâtib-i a'mâl-i hayr ol şuffeyi rüz-ı kıyâm
12. Hayr edip Beykozlular bünyâd etdiler diyer

rüz-ı kıyâmetde:

1. **rüz-ı kıyâmetde:-de**
Kaside 4
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamet günü.

39. Hemān rüz-ı kıyāmetde şefā'at eyleyip aña
40. Kerem bâbin güşāde eyle lutf et Sâlim'e şāhā

2. rüz-ı kıyāmetde:-de

Kaside 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamet günü.

11. Nigāh-endāz-ı çeşm-i rahm olup zürriyyetine ol

12. Olur rüz-ı kıyāmetde delil-i nev'-i insānī

rüz-ı mahşer:

1. rüz-ı mahşer:

Kaside 3

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahşer günü.

83. Fiğān ol gün ki ola rüz-ı mahşer

84. Gele meydāna ne kim var yek-ser

rüz-ı mahşerde:

1. rüz-ı mahşerde:-de

Kaside 10

Mısra: 517

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamet günü.

517. Rüz-ı mahşerde vaqt-i hācetde

518. Hālet-i hayret-i kıyāmetde

rüz-ı münevverāsā:

1. rüz-ı münevverāsā:

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlanmış, aydınlanmış gün.

13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemīn ü eflāk

14. Nür ile dolmuş idi rüz-ı münevverāsā

rüz-ı vaşlū:

1. rüz-ı vaşlū:-iñ

Gazel 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma günü.

1. Görünmez oldu ser-tā-ser remedden çeşmimē dünyā

2. Baña şām-ı firāk u rüz-ı vaşlū şimdi nā-ber-cā

2. 2. 21. S/Ş/Ş

sa'adet:

1. sa'adettir:-dir

Lugaz 1

Mısra: 5

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

5. Sa'adettir egerçi tarh-ı nev-vādī-i gün-ā-gün

6. Bu gün vādī-i bezm-i sāķi-i meclis zarāfetdir

2. sa'adette:-le

Tarih 3

Mısra: 131

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

131. Mekş edip anda sa'adette biraz gün anda

132. Çekdirip Çekmece'ye tūgunu kıldı inhā

3. sa'adette:-le

Kaside 4

Mısra: 20

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'ālī kim ol nūr-ı İlāhī'niñ

20. Sezā gördü sa'adette o şebde dogmasın Mevlā

4. sa'adette:-le

Kaside 4

Mısra: 22

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

21. Nice reşk etmesin sā'ir şebān-ı dīgerān anı

22. Ki ol şebde sa'adette dogupdur ol meh-i ra'nā

5. sa'adette:-le

Kaside 5

Mısra: 55

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

55. Pes sa'adette şu'ūd eyledi çarh-ı düvüme

56. Geçdi eflāki bu vech ile hābīb-i Mevlā

6. sa'adet:

Kaside 10

Mısra: 297

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

297. Mesh edip vechini sa'adet ile

298. Rüyuna koydu destin 'izzet ile

7. sa'adet:

Kaside 10

Mısra: 461

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

461. Seni iħrāc edip sa'adet ile

462. Koydu mehd-i zuhūra 'izzet ile

8. sa'adette:-le

Kaside 11

Mısra: 7

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

7. Sa'adette te'ātus eylediginde olan oldur

8. Hicāb-ı yerhāmūke Rabbūke hāmīd hāmīd-i Sübhānī

9. sa'adet:

Kaside 12

Mısra: 111

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

111. Sa'adet olmayıcağ ser-nüvişte kār-ı ezel

112. Ne 'ilm-i münci'-i şerdir ne zühd-i Tayfūrī

10. sa'adet:

Kaside 17

Mısra: 46

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

45. O pādīşāh-ı Tehemten-neberd kim etse

46. Sa'adet ile rikāba rezimde vaz'-ı kadem

11. sa'adette:-le

Kaside 19

Mısra: 63

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

63. Bu devletle sa'adette edip teşrīfe erzānī

64. Şeref-bahşende ola sāye-i 'adli bu gülzāre

12. **sa'adetdir:-dir**
Kaside 20
Mısra: 29
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
29. Bäreka'llāh zihī sa'adetdir
30. Dünyevī uḥrevī ne devletdir
13. **sa'adette:-le**
Kaside 20
Mısra: 116
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
115. Zāt-ı vālāsı 'izz ü devletle
116. Cāygāh eylemiş sa'adette
14. **sa'adet:**
Kaside 22
Mısra: 79
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
79. Kaşd-ı 'azm eyleyip sa'adet ile
80. Başsa pâyın rikāba devlet ile
15. **sa'adet:**
Kaside 30
Mısra: 81
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
81. Du 'acımdır demeñ bile yeter baña sa'adet kim
82. Değişmem intisābım verseler ger baña dünyāyı
16. **sa'adetdir:-dir**
Matla 45
Mısra: 1
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
1. Helāk olmağ gamıñla 'aşıka devlet sa'adetdir
2. Kişi cānın fedā etmek yoluñda cāna minnetdir
- sa'adet burcunuñ:**
1. **sa'adet burcunuñ:-nuñ**
Kaside 11
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk göğü.
9. Muḳaddem ḥāmid-i Maḥmūd muḳaddem tā'ib-i Gaffār
10. Olup oldu sa'adet burcunuñ mihr-i dıraḫşānı
- sa'adet-i ebediyye:**
1. **sa'adet-i ebediyye:**
Kaside 8
Mısra: 92
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonsuz mutluluk.
91. Ḳarīn-i meclis-i pāki olan ḳarīn-i amān
92. Sa'adet-i ebediyye ile mu'aşırđır
- sa'adetli:**
1. **sa'adetli:**
Kaside 25
Mısra: 8
Mutlu, şanslı, talihli.
7. Ne zāt-ı pāk ya'nī kim vezīr-i a'zam u ekrem
8. Ki nām-ı pāki devletli sa'adetli Ḥasan Paşa

2. **sa'adetli:-li**
Kaside 27
Mısra: 20
Mutlu, şanslı, talihli.
19. Şadr-ı Cem-kevkibe destūr-ı felek-ḳadr-i cihān
20. Ya'nī devletli sa'adetli Muḥammed Paşa
3. **sa'adetli:**
Kaside 30
Mısra: 68
Mutlu, şanslı, talihli.
67. Ben ol 'abd-i ḳadīm-i bendeñim kim Tañrı 'ālimdir
68. Sa'adetli efendimle olup ekdār-fersāyi
- sā'at:**
1. **sā'atdir:-dir**
Lugaz 1
Mısra: 38
Vakit, zaman; günün hangi anı olduğunu gösteren alet.
37. Cinān ile cenānım tev'em oldu şimdilik Sālim
38. Ḥudā yāver olursa bu da ḳalmaz şanki sā'atdir
2. **sā'at:**
Lugaz 1
Mısra: 39
Vakit, zaman; günün hangi anı olduğunu gösteren alet.
39. Ne sā'at ḳaşdımız ma'lūm olmaz şimdilik ḫursun
40. Su'āl etmek eger ḳābilse benden şor ne ḫāletdir
3. **sā'atde:-de**
Kaside 13
Mısra: 108
Saat || Zaman.
107. Gitdi ol günler ki hep erbāb-ı fazl u dānişe
108. Gösterirdi ḳarḫ bir sā'atde biñ naḳş-ı cefā
- sā'ati geldi:**
1. **sā'ati geldi:-di**
Terci-bend 1
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakti gelmek.
29. Vefḳ-ı āmālim muvaffaḳ oldu vaḳt-i ḳuḫbuna
30. Sā'ati geldi neşāt-ı külbe-i aḫzānımñ
- şabā:**
1. **şabālar:-lar**
Terci-bend 1
Mısra: 53
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgār.
53. Ditreşin üstüne hırşından şabālar zülfüññ
54. Her ḳazāña eylesin 'aşıklarñ göñlün siper
2. **şabā:**
Tarih 2
Mısra: 7
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgār.
7. Nice demdir ḳan aḳardı çeşm-i ḳarḫdan kim şabā
8. Nerkisi gözcü ḳodu teşriḫi isti'lāmına
3. **şabā:**
Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 23
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
23. Eyledi aña gülistânda şabâ
24. Haberin şâh-ı bahârîñ inhâ
4. **şabâdan:-dan**
Tesdis 3
Mısra: 3
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
3. Şabâdan vaqt-i teşrîfîn sorup bir bir peyâm aldım
4. Durup râhında dil-berden murâdımca merâm aldım
5. **şabâ:**
Tesdis 4
Mısra: 20
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
19. Çin seher gehvâre-i gül-bünden etdikde kıyâm
20. Eyler iseñ ey şabâ sen kûy-ı dil-dâra hırâm
6. **şabâ:**
Kaside 5
Mısra: 78
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
77. Gîsu-yı sünbülü çârüb edemezdi bâgâ
78. Gülsitânıma tarâvet veremez idi şabâ
7. **şabâ:**
Muamma 5
Mısra: 1
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
1. Biraz gûş et şabâ luft eyle nâlem
2. Vesâte ola bün gûş-ı nigâha
8. **şabâdan:-dan**
Gazel 14
Mısra: 2
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
1. Kâkülün etmez hevâdan ictinâb
2. Eylemez sünbül şabâdan ictinâb
9. **şabâ:**
Tarih 18
Mısra: 41
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr || Haberci.
41. Şabâ Sâlim edince gûşuma müjde zifâfını
42. Der-i târîhi dil açdı Hudâ'dan feth-i bâb oldu
10. **şabâya:-ya**
Kaside 19
Mısra: 37
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
37. Şabâya şeş kadem bir süllem olmuş târi tanbüruñ
38. Şu'ûda güyiyâ evc-i maķâm-ı 'ilm-i edvâre
11. **şabâ:**
Kaside 19
Mısra: 44
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
43. Be-her büyende leylâkı meşâmı etmede ta'îr
44. Şabâ rûhü'l-kulüb olmuş vezân oldukça yek bâre
12. **şabâdan:-dan**
Kaside 23

- Mısra: 66
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
65. Hıfzı nigehbân olsa görmez çeşm-i pervâne
66. Şabâdan dūd-ı âh-ı şem'-i cem'-i meclis-ârâyi
13. **şabâ:**
Gazel 25
Mısra: 3
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
3. Komaz huzûra şabâ kâkülünde dilleri hiç
4. Bu rütbe nâlişe hep rüzgârdır bâ'îş
14. **şabâ:**
Kaside 26
Mısra: 1
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
1. Çemenistânı resid etmege geldikde şabâ
2. Şoĥbetiñ defterini eyledi tebyîz şitâ
15. **şabâ:**
Kaside 32
Mısra: 6
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
5. Nev-bahârın kâdemi müjdesin etmeklik için
6. Nergisi gözcü komuş idi gülistâna şabâ
16. **şabâ:**
Kaside 32
Mısra: 41
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
41. Gülşen-i dehr ü şabâ sağ u esen oldukça
42. Gonca-i baĥtıñı ĥandân ede gül gibi Hudâ
17. **şabâ:**
Kaside 34
Mısra: 7
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
7. Şabâ silmiş süpürmüş şeb-nem ile saĥn-ı gülzârı
8. Şeh-i nev-rûza besbelli yine gülşen müheyyâdır
18. **şabâdan:-dan**
Kaside 34
Mısra: 11
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
11. Serin taĥrik eder şanma şabâdan naĥl-i gülzârı
12. Nihâliñ inĥinâsı ehl-i 'irfâna temennâdır
19. **şabâ:**
Gazel 66
Mısra: 7
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
7. Bir ĥaber al var gülistândan şabâ luft et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-'îzârım kim bilir
20. **şabâdan:-dan**
Gazel 89
Mısra: 11
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
11. Serlerin taĥrik etdikçe şabâdan Sâlimâ
12. Ėâfilân-ı bâğı naĥl-i tâzeler teĥdid eder

21. **şabâlar:-lar**
Gazel 139
Mısra: 1
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
1. Seher ki bâğa şabâlar gider gelir tırılmaz
2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir tırılmaz
22. **şabâ:**
Gazel 141
Mısra: 10
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
9. Dimâg-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk ey Sâlim
10. Diyârimdan şabâ geldikçe bü-y-i âşinâ gelmez
23. **şabâ:**
Gazel 220
Mısra: 3
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr || Haberci.
3. Haber ver ey şabâ ol serv-kâmet 'azm-i bâğ etmiş
4. Açılınsın çeşm-i nerkis gülşen içre hıvâb-ı ğafletden
24. **şabâya:-ya**
Gazel 241
Mısra: 9
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
9. Perişân etmesin zülfün şabâya söyle lutf eyle
10. Nizâm-ı mülket-i hüsne bu el vermez hâleldir bu
25. **şabâ:**
Gazel 259
Mısra: 4
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
3. Terahhüm eyleye şâyed yolun düşdükde cânâna
4. Benim hâl-i perişânım kerem kıl ey şabâ söyle
26. **şabâ:**
Gazel 262
Mısra: 8
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
7. Selâm eyle dil-i zâra hulusum eyleyip inhâ
8. Şabâ lutf et güzârın derghe-i cânâne düşdükçe
27. **şabâ:**
Gazel 270
Mısra: 7
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
7. Perişân eylemiş her târ-ı gîsûsun şabâ gördük
8. Nihâd-ı rüzgâr ister mi dil olsun selâmetde
28. **şabâ:**
Gazel 272
Mısra: 9
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
9. Ey şabâ hikmet-şinâs-ı hâtır-ı 'uşşâksın
10. Derd-i dilden bir haber ver yâre Allâh 'aşkına
29. **şabâyı:-yı**
Gazel 275
Mısra: 4
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
3. Zülfünde diller etdiler andan şikâyeti
4. Etdik şabâyı meclise ihzâr dün gece

30. **şabâdan:-dan**
Gazel 278
Mısra: 12
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr.
11. Bir peyâm almağa imkân mı var ey Sâlim
12. Varamaz dergheine kimse şabâdan gayrı
31. **şabâ:**
Gazel 289
Mısra: 3
Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgâr || Haberci.
3. Mürüvvet eyle şabâ bir haberle gel âyâ
4. O mâh orada ki neyler gelir mi gelmez mi
- şabâh oluncaya:**
1. **şabâh oluncaya:-unca, -ya**
Kaside 8
Mısra: 110
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş doğup ortalık aydınlanmak.
109. Hücüm-ı hâtırâ ile dü didemiz her şeb
110. Şabâh oluncaya dek der-enîn ü sâhirdir
- şabâh u mesâ:**
1. **şabâh u mesâ:**
Kaside 20
Mısra: 241
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah akşam || Daima, sürekli.
241. Nusret-i devlete şabâh u mesâ
242. Eylemekdir netice hayr du'â
- şabâh-ı haşre:**
1. **şabâh-ı haşre:-e**
Gazel 201
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplanma sabahı, mahşer günü.
1. Şu rütbe şu 'le-perverdir benim dâğ-ı fûrûzânım
2. Şabâh-ı haşre dek sönmez fetil-i şem'-i sûzânım
- şabâh-ı şefkat-i pev-der-pev-i lutfu:**
1. **şabâh-ı şefkat-i pev-der-pev-i lutfu:-u**
Kaside 34
Mısra: 68
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik, şefkat sabahının yavaş yavaş doğması.
67. Ciger-hün olmasın deyü re'âyâya şafakâsâ
68. Şabâh-ı şefkat-i pev-der-pev-i lutfu müheyyâdir
- şabâhu'l-hayr:**
1. **şabâhu'l-hayr:**
Kaside 4
Mısra: 2
Hayırlı, güzel sabahlar.
1. Te'âla'llâh ne şebdir ol şeb-i mevlüd-ı bî-hem-tâ
2. Şabâhu'l-hayr envârı kim andan aldı ser-tâ-pâ
- sâbâş u senâ etdi:**
1. **sâbâş u senâ etdi:-di**
Kaside 13
Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takdir edip övmek.

113. Şem'-i cem'-i tâlî'im luṭfuñ fūrüzân eyledi

114. Bahtıma Bircis-i gerdün etdi sâbâş u senâ

sabâves:

1. şabâves:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 20

Saba rüzgârı gibi.

19. Hümâsâ evc-i istiğnâda ol yâr

20. Şabâves bî-raḥım ya'nî cefâkâr

sabâ-vı subḥu:

1. şabâ-yı şubḥu:-u

Gazel 233

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgârı.

5. Bâğ-ı mihrin hep şabâ-yı şubḥu luṭf-ı yârdan

6. Meyve-i naḥl-i meveddet telḥ olur düşnâmdan

sabîr:

1. şabîr:

Kaside 8

Mısra: 146

Ar. Sabredici, eden, sabırlı.

145. Egerçi cânib-i Ḥaḳ'dan gelen belâyâya

146. Dil-i yakîn ü ta'abbüd şabîr ü şabirdir

2. şabirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 146

Ar. Sabredici, eden, sabırlı.

145. Egerçi cânib-i Ḥaḳ'dan gelen belâyâya

146. Dil-i yakîn ü ta'abbüd şabîr ü şabirdir

sâbit:

1. sâbitim:-im

Diğer 9

Mısra: 92

Kararlı, sebat eden.

91. Hâşılı böyleyim maḥabbetiñde seniñ

92. Şâbitim böyle ülfetiñde seniñ

sâbit oldu:

1. sâbit oldu:-du

Kaside 10

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerinde durmak, kımıldamamak.

157. Bu da Ya'lı rivâyeti üzere

158. Şâbit oldu taḥarrük-i şecere

sabr:

1. şabrı:-ı

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 64

Sabır, dayanma, katlanma.

63. Pes derün-ḥânesine ol fevrî

64. Cem' edip 'aql u ḳarâr u şabrı

2. şabr:

Tesdis 4

Mısra: 26

Sabır, dayanma, katlanma.

25. Olalı dil gamze-i cânâne ile âşinâ

26. Eyledi benden ḳarâr u şabr u ârâmım cüdâ

3. şabrım:-ım

Kıt'a 8

Mısra: 4

Sabır, dayanma, katlanma.

3. Nâle döndüm nâlelerden bezm-i hicrânıñda ḳayf

4. Ṭâḳatım şabrım gibi etdi bu ḡurbet ḳahrı ṭâḳ

4. şabrdır:-dır

Gazel 50

Mısra: 9

Sabır, dayanma, katlanma.

9. Mükedder olmam aḳvâl-i zamâna şabrdır ḳarım

10. Derûnum fikr-i elṭâf-ı Cenâb-ı Zü'l-celâl eyler

5. şabra:-a

Gazel 86

Mısra: 1

Sabır, dayanma, katlanma.

1. Ne dem kim ḡamzeler sâ mân u şabra türk-tâz eyler

2. İner tâ rüyuna müjgânı istikbâl-i nâz eyler

6. şabrı:-ı

Gazel 128

Mısra: 10

Sabır, dayanma, katlanma.

9. Çeker cefâ gehi Sâlim ne ḥâldir geçmez

10. Bu güne şabrı da hiç degme bir ḥamül etmez

7. şabrım:-ım

Gazel 168

Mısra: 7

Sabır, dayanma, katlanma.

7. Gönülde ḳalmadı şabrım serimde ârâmım

8. Edince ḥâneme tenhâ o nâzenin teşrif

8. şabra:-a

Gazel 290

Mısra: 7

Sabır, dayanma, katlanma.

7. Gönülde şabra ṭâḳat yok serimde zerre ârâmım

8. Beni sevdâ-yı zülfüñ sevdigim bî-şabr u ḥüş etdi

sabr edegör:

1. şabr edegör:-e, -gör

Gazel 189

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabretmek, dayanmak.

1. Ey murğ-ı seḳer şabr edegör zaḥmına ḥârîñ

2. 'Âşık geçinen sine gerer tîrine yârîñ

sabr edemezdi:

1. şabr edemezdi:-emez, -di

Müfret 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabırlı davranmak.

1. Zâhirdе saña zâhidîn evzâ'ı yalandır
2. Hâlvette yüzün görse eger şabr edemezdi

şabr et:

1. **şabr et:**

Gazel 226

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabretmek, dayanmak.

3. Ağlama ey dîde-i gâ-m-dîde şabr et ağlama
4. Güldürür bir gün seni elbette giryân eyleyen

şabr eyle:

1. **şabr eyle:-le**

Gazel 67

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabretmek, dayanmak.

11. Gönül şabr eyle düşnâm-ı nigâha
12. 'İtâbindan o şühû olma dil-gîr

şabr u ârâm-ı dil-i bî-tâkatim:

1. **şabr u ârâm-ı dil-i bî-tâkatim:-im**

Gazel 223

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takatsız gönülün sabır ve huzuru.

3. Beni ferdâlara şalma gidip lutf eyle sultânım
4. Şebâtim şabr u ârâm-ı dil-i bî-tâkatim sensin

şabr u hüşum:

1. **şabr u hüşum:-um**

Gazel 240

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ve akıl.

9. 'Akl ü fikr ü şabr u hüşum sevdiğim
10. Sendedir hep bir belâ-yı arzû

şabr u kararım:

1. **şabr u kararım:-im**

Müfret 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ve tahammül.

1. Bir hırmen-i nâ-güfte idi şabr u kararım
2. Etdi anı da bād-ı heves hâk ile yeksân

şabr u sükûnu:

1. **şabr u sükûnu:-u**

Gazel 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır ve huzur.

5. Ne per ü bâli ne hod şabr u sükûnu kaldı
6. Vuşlat-ı şem'î edelden dil-i pervâne heves

sabr-ı evyüb olmağa:

1. **sabr-ı evyüb olmağa:-a**

Gazel 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eyüp peygamberin sabrına sahip olmak -Eyüp peygamberin birçok sıkıntılara rağmen göstermiş olduğu sabrına gönderme yapılmaktadır.

3. Gönül ser-menzil-i maşşüduna elbet erer bir gün
4. Velî katlanmağa dil sabr-ı Eyyüb olmağa muhtâc

sabr-ı felâket-dîde:

1. **sabr-ı felâket-dîde:**

Gazel 215

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felaketlere şahit olmuş gözün sabrı.

5. Ne keyfiyettir işrâb eylemek olmaz mey-i 'aşkı
6. Hele bir sâgarın şabr-ı felâket-dîde nüş etsin

sabrı kalmazdı:

1. **sabrı kalmazdı:-dı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Deyim**

Dayanamamak.

75. Şabrı kalmazdı Cem'î-i zârîñ
76. Cüşîñ görse böyle güftârîñ

sabri-i zârîñ:

1. **sabri-i zârîñ:-iñ**

Tesdis 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen Sabri - Şair ismi.

27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın
28. Tesellî eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

şac:

1. **şaçarsa:-ar, -sa**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 47

T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.

47. Şeb-nem-i gül nola saçarsa gül-âb
48. Sevdigi etdi gülistâna şitâb

2. **şaçsa:-sa**

Kaside 14

Mısra: 19

T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.

19. Yem-i ihsânî şaçsa dehre gevher
20. Olur ber-bâd Genc-i Bâd-âver

3. **şaçı:-ı**

Gazel 138

Mısra: 10

Saç.

9. Biz perişân-târ olursak nola hergiz Sâlimâ
10. Bir şaçı leyli bütûñ şad şekvıla Mecnûn'uyuz

4. **şaçı:-ı**

Gazel 282

Mısra: 10

Saç.

9. Bir seniñ gibi bu vâd-i melâhatde 'aceb
10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri âhû var mı

saçı levli:

1. **saçı leylî:**

Gazel 147

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece - gibi karanlık- saçlı.

7. Bî-kaýd-ı vişâliñ olalım ey saçı leylî

8. Âzâde-sere renciş-i efkâr gerekmez

saçı leyliden:

1. **saçı leyliden:-den**

Gazel 197

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla'nın saçı gibi saçı olan sevgili.

5. Şikâyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser

6. Varıp şahrâya râzım Kıays-ı bî-sâmâna 'arz etdim

saçılı:

1. **saçılır:-ır**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 54

Serpmek, dökmek.

53. Gülşene murg-ı şehir vardıkça

54. Ukhuvândan saçılır çil akça

sacıp:

1. **saçıpdır:-dır**

Kaside 32

Mısra: 15

Dağıtmak, saçmak.

15. Ukhuvân şanma çemen üzre saçıpdır zer ü sim

16. Mağdem-i şâh-ı bahâra zen-i dünyâ güyâ

sad:

1. **şad:**

Kaside 1

Mısra: 139

100 || Pek çok.

139. Eyle her bir gamımda sen şad cüd

140. Şiddetimde ferecler et meşhüd

2. **şad:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 65

100 || Pek çok.

65. Şad Riyâzî riyâz-ı cennetde

66. Biñ Füyûzî sarây-ı şihhatde

3. **şad:**

Terkib-bend 1

Mısra: 55

100 || Pek çok.

55. Şikâyet kim yine şad tâze dâğım

56. Derûn-ı sinede etdim çerâğân

4. **şad:**

Tarih 1

Mısra: 106

100 || Pek çok.

105. Neşât-ı kalb-i pâkimden degil mi

106. Tezâhüm eylemek şad tâze mazmûn

5. **şad:**

Kaside 2

Mısra: 73

100 || Pek çok.

73. O şebde şad 'alâmât oldu peydâ

74. Yıkıldı küngür-i Eyvân-ı Kisrâ

6. **şadımız:-ımız**

Tesdis 2

Mısra: 4

Muthuluk.

3. Ser-â-pâ pür-ğamız gamdan bizim âzadımız yokdur

4. Biz 'aşıklardanız cânâ bizim hiç şadımız yokdur

7. **şad:**

Tarih 3

Mısra: 184

100 || Pek çok.

183. Bir taraftan nice biñ top u tüfeng ü şâhî

184. Bir taraftan ise şad güne hücüm-ı bâlâ

8. **şad:**

Diğer 3

Mısra: 132

100 || Pek çok.

131. Nice biñ al kirâsiyla verip zib ü bahâ

132. Hâşılı eyledi mañlûkuna şad lutf u 'atâ

9. **şad:**

Kaside 5

Mısra: 108

100 || Pek çok.

107. Ravza-i pâkine şad-güne tañiyyât olsun

108. Şad selâm eyleye ol zâta cenâb-ı Mevlâ

10. **şad:**

Kıt'a 6

Mısra: 1

100 || Pek çok.

1. Şad dirîğ ey cihân-ı fânî hayf

2. Hâsret olduk o şâha 'âkıbeti

11. **şad:**

Kaside 7

Mısra: 4

100 || Pek çok.

3. Dürr ü güher-i senâ-yı zâti

4. Şad ma' den ü bañr-i kâna şığmaz

12. **şad:**

Kaside 7

Mısra: 60

100 || Pek çok.

59. Girmezse edâya nola medhî

60. Bir muşta o şad hazâna sığmaz

13. **şad:**

Kaside 7

Mısra: 100

100 || Pek çok.

99. Hıtm-i suhan eyle kim senâsı
100. Şad defter-i âşiyâna şıgmaz

14. şad:

Tesdis 7

Mısra: 22

100 || *Pek çok.*

21. Gül gibi bülbülünü hurrem u handân etmez

22. Şad dirîğ vaşlına gül bülbülü şâyân etmez

15. şād:

Tarih 8

Mısra: 11

Mutluluk.

11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şād u handândır

12. Bu nükhetle ‘aceb mi olsa dünyâ cennete mişdāk

16. şad:

Diğer 9

Mısra: 52

100 || *Pek çok.*

51. Gâh tavla miyânede şatranc

52. Şimdi oldu bu zâra şad renc renc

17. şad:

Diğer 9

Mısra: 104

100 || *Pek çok.*

103. Olmamışken o şöhbete me’lûf

104. Bizi dūr eyledi cihân şad yûf

18. şad:

Kaside 10

Mısra: 468

100 || *Pek çok.*

467. Ceste ceste verip terakķiler

468. Etdi şad güne ni‘mete mazhar

19. şad:

Diğer 11

Mısra: 27

100 || *Pek çok.*

27. Şad sitâyiş Hudâ’ya sultânım

28. Hamd ola Kibriyâ’ya sultânım

20. şad:

Kaside 12

Mısra: 57

100 || *Pek çok.*

57. O ‘arşagehde hezârân şuhûr ile şad sâl

58. Tevaķkuf etdi o ķalib verince destûri

21. şad:

Kaside 12

Mısra: 163

100 || *Pek çok.*

163. Bu rûzgârda şad germ ü serd seyr etdik

164. Bilirseñ ‘âlem-i vaşlı gumûm-ı mehcûri

22. şad:

Kaside 15

Mısra: 29

100 || *Pek çok.*

29. Düşer tabi‘ata şad feyz vaşf-ı pâkinde

30. Oķunsa ismi çıkar ger ‘ibâret-i şevket

23. şad:

Kaside 16

Mısra: 28

100 || *Pek çok.*

27. Şevķ-ı teşrif-i bahâr ile be-her şubh u mesâ

28. Şad nevâ etmede her şâhda ra’nâ bülbül

24. şad:

Kaside 16

Mısra: 50

100 || *Pek çok.*

49. Güşuna düş ola mı deyü be-her dem böyle

50. Şad tekellüfle olur nağme’i pirâ bülbül

25. şad:

Kaside 16

Mısra: 66

100 || *Pek çok.*

65. Mürdegâna ne yapar böyle Mesihâ-âyîn

66. Bir şadâsıyla eder şad dili ihyâ bülbül

26. şad:

Tarih 17

Mısra: 48

100 || *Pek çok.*

47. Da‘vi-i şâhid ne-büd olmaz bu güne iddi‘â

48. Câ‘ize olsa sezâdır şi‘rime şad âferîn

27. şad:

Kaside 19

Mısra: 1

100 || *Pek çok.*

1. Şebângeh ‘azm edip şad şevķ ile gül-geşt-i kühsâre

2. Duçar oldu dü çeşmim bir ‘adimü’l-misl gülzâre

28. şad:

Kaside 20

Mısra: 44

100 || *Pek çok.*

43. Etse bir mûru ger nigâha sezâ

44. Aña şad reşk eder idi ‘Anķâ

29. şad:

Tarih 21

Mısra: 9

100 || *Pek çok.*

9. Sâlimâ ben daħı şad şevķıla dedim târih

10. Buldu encâmını bu nev-eşer-i pāk ü ḥasen

30. şad:

Kaside 22

Mısra: 62

100 || *Pek çok.*

61. Bir mi böyle netice ḥayrâtı

62. Var cihân içre şad müberrâtı

31. şad:

Kaside 22

- Mısra: 115
100 || *Pek çok.*
115. N'ışlesin şad hadenge yek sāmān
116. Neylesin biñ cefāya bir insān
32. **şad:**
Kaside 23
Mısra: 69
100 || *Pek çok.*
69. Bunuñ her reşhası şad şürezārī gülsitān eyler
70. Anıñ kemter şirārī huşk eder bu heft deryāyı
33. **şad:**
Kaside 24
Mısra: 31
100 || *Pek çok.*
31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi
32. Kevne nā-didesi bir kār-ı nühüfte tebsīr
34. **şad:**
Kaside 25
Mısra: 25
100 || *Pek çok.*
25. Desem şad vech ile lāyık yüzüne neyyir-i devlet
26. Ki güm oldu tülū'uyla nücüm-ı şām-ı gam-pirā
35. **şad:**
Gazel 30
Mısra: 10
Mutluluk.
9. Sālīmā dā'ire-i bezmine hīç gam girmez
10. Dā'imā şad durur cümle-i yārān-ı şabūh
36. **şad:**
Kaside 31
Mısra: 17
100 || *Pek çok.*
17. Dil-güşā mihr-i dirahşān gibi şad ma'nāyı
18. Revnaq-ı gülşen-i güftār-ı dilāsā eyle
37. **şad:**
Gazel 71
Mısra: 8
100 || *Pek çok.*
7. Tā ezelden bu vücūdum hāne-i derd ü elem
8. Günde şaysañ nice kez şad kārban-ı gam gelir
38. **şad:**
Gazel 73
Mısra: 10
100 || *Pek çok.*
9. Her nigāh-ı hasret-āmūzum o şūh-ı işvenīñ
10. Sālīmā rüyunda şad hüsn ü leţāfet gösterir
39. **şad:**
Gazel 93
Mısra: 3
100 || *Pek çok.*
3. Şad dil ü cān ile nice sevmeyem sultānımı
4. Ādemiñ gönölünce yoqdur biñ melek-simāda bir
40. **şad:**
Gazel 132

- Mısra: 9
100 || *Pek çok.*
9. Şad gül-i sad-berg ile tıldu derūnum Sālīmā
10. Pür edelden fikr-i rüyü gülşen-i endişemiz
41. **şad:**
Gazel 135
Mısra: 5
100 || *Pek çok.*
5. Niyāzım tāli'imle etmede şad baḡs ü şad āşüb
6. Nizām-ı mülket-i sinem mi vardır yer-be-yer sensiz
42. **şad:**
Gazel 135
Mısra: 5
100 || *Pek çok.*
5. Niyāzım tāli'imle etmede şad baḡs ü şad āşüb
6. Nizām-ı mülket-i sinem mi vardır yer-be-yer sensiz
43. **şad:**
Gazel 135
Mısra: 7
100 || *Pek çok.*
7. Açılsa şad hāzine 'ālem-i hicrinde sultānım
8. Hāzef-pāre olur baña yine her bir güher sensiz
44. **şad:**
Gazel 138
Mısra: 10
100 || *Pek çok.*
9. Biz perişān-tār olursaq nola hergiz Sālīmā
10. Bir şaçı leylī bütüñ şad şekvıla Mecnūn'uyuz
45. **şad:**
Gazel 202
Mısra: 7
100 || *Pek çok.*
7. O naḡkāş-ı cefā şad naḡş-ı cevri etdi ḡabül etdim
8. Muḡaşşal dāğ-ı hicrin ben zerāsā sine-bend etdim
46. **şad:**
Gazel 293
Mısra: 5
100 || *Pek çok.*
5. Dāğ-ber-dil olur idiñ hüsnüne şad reşk ile
6. Ey kamer seyr eyleseñ ger behcet-i cānānımı
- şad āferin:**
1. **şad āferin:**
Gazel 250
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzlerce kez āferin || Tebrik ederim.
9. Sālīmā söz yoq şirde ḡab'ınā şad āferin
10. Nuḡk-ı cān-baḡşın ber-ā-ber rütbe-i i'cāz ile
- şad cār:**
1. **şad cār:**
Gazel 109
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dört yüz.

3. Şad çār mevci raḥne-pezīr-i kazā eder
4. Rūz-ı hevā-yı gerdiş-i miḥnet bilinmiyor

şad dāğ etmede:

1. **şad dāğ etmede:**-me, -de
Gazel 248
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birçok yara açmak.
11. Derünunda firākıñla ḥabābıñ etmede şad dāğ
12. Bakılmaz idi çeşm-i 'ibret ile rüy-ı şahbāya

şad dil ü cânım ile:

1. **şad dil ü cânım ile:**
Kıt'a 16
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzlerce, pek çok gönül ve can ile || Gönülden, büyük bir heves ile.
1. Saña ey mäh-liķā şad dil ü cânım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek olduğum 'aşık çokdur

şad el-ḥazer:

1. **şad el-ḥazer:**
Tarih 24
Mısra: 39
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz defa sakın, çekin.
39. Birbirine vermiş ḥazer ey rāfizi şad el-ḥazer
40. Surḥ-ı seri bu sünniler pancar biçer gibi biçer

şad ḥaşā:

1. **şad ḥaşā:**
Diğer 9
Mısra: 117
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzlerce kez ḥaşa, Allah göstermesin.
117. O da yok akça ise şad ḥaşā
118. Ya neye bunca renciş ü gavgā

şad ḥayf:

1. **şad ḥayf:**
Tesdis 6
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzlerce kez yazık -Edât-ı teessüf. Vah, yazık! -.
9. Hezārāsā ser-âğāz etmedim şad ḥayf feryāda
10. Muḥaşşal yok murādımca benim bir gonca dünyāda
2. **şad ḥayf:**
Gazel 214
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzlerce kez yazık -Edât-ı teessüf. Vah, yazık! -.
3. Bî-şu 'ürāne miyānına şarıldım şad ḥayf
4. Nev-nihāl-i ḳad-i dil-dārıma bār oldum ben
3. **şad ḥayf:**
Gazel 224
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzlerce kez yazık -Edât-ı teessüf. Vah, yazık! -.

3. Erişdirmedi dil fülkün kenār-ı vuşlata şad ḥayf
4. Hemān bu rüzgār-ı bî-vefā Allāh'dan bulsun

şad hezārān:

1. **şad hezārān:**
Diğer 1
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
13. Şad hezārān iḥtirām olunur
14. Ya'ni 'arz-ı selām-ı tām olunur
2. **şad hezārān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 185
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
185. Şad hezārān ne'üzü ser-tā-pā
186. Böyle olmak bu şehirde rüsvā
3. **şad hezārān:**
Tarih 2
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
1. Ḥamdü li'llāh keşti-i ümmid erişdi kāmına
2. Rüzgārıñ şad hezārān reşk bu eyyāmına
4. **şad hezārān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
29. Gülsitān içre ise murğ-ı şehir
30. Şad hezārān figānlar eyler
5. **şad hezārān:**
Muamma 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
1. Raşş eder gördüm o servi şad hezārān nāz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervāzında ol şebbāz ile
6. **şad hezārān:**
Diğer 3
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
7. Gül-i ḫab'ını su'al cümleye taḳdīm olunur
8. Şad hezārān tuḫaf-ı ed'ıye ihdā ḳılınır
7. **şad hezārān:**
Diğer 3
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
37. Fikr-i ruḥsārıñ ile bağ-ı derünüm cānā
38. Şad hezārān gül-i ḫoş-būlar edipdir peydā
8. **şad hezārān:**
Diğer 4
Mısra: 11

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
11. Şad hezārān gül-i gülzār-ı şenā
12. Bî-қыās ğonca-i hoş-büy-i du'ā
9. **şad hezārān:**
Kaside 5
Mısra: 61
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
61. Şad hezārān hicābı geçip ol şāh-ı cihān
62. Oldu menzilgehi ol pādīshehīn ev ednā
10. **şad hezārān:**
Diğer 5
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
5. Şad hezārān ihtirām olunur
6. Siz birāderlere selām olunur
11. **şad hezārān:**
Diğer 6
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
5. Şad hezārān le'āli-i teslīm
6. Biñ hūlūş ile eyleriz taqđim
12. **şad hezārān:**
Diğer 9
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
11. Şad hezārān hūlūs-ı bî-pāyān
12. Eder irsāl bu ğam ile pinhān
13. **şad hezārān:**
Kaside 19
Mısra: 35
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
35. Çerāğān eylemişler şad hezārān şem' ile şahın
36. Çekilmiş nūrdan bir perde ruhsār-ı şeb-i tāre
14. **şad hezārān:**
Kaside 22
Mısra: 142
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
141. Ola ihyā deriñde şubh ile şām
142. Şad hezārān benim gibi nā-kām
15. **şad hezārān:**
Gazel 69
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
7. Şaklamam dāğ-ı derünüm lāleāsā sevdiğim
8. Şad hezārān derdimiz var derd cānā bir midir

sa'd oldu:

1. **sa'd oldu:-du**
Kaside 12
Mısra: 64
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu, uğurlu hale gelmek.
63. Nücümü vālih ederdı o ahsen-i takvīm
64. Görünce rüyunu sa'd oldu cümle maḥzūrı
- şad şükür:**
1. **şad şükür:**
Kaside 27
Mısra: 59
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzlerce şükürler olsun.
59. Şad şükür kim o vezirīñ sipeh-i tedbiri
60. Kıldı bu şaffi şikeste bizi etdi ihyā
- şadā:**
1. **şadā:**
Diğer 11
Mısra: 69
Ses || Ayrıltıktan kaynaklı feryatlar.
69. Tolmağın ol şadā ile dünyā
70. Geldi benden cihāna istiğnā
2. **şadāya:-ya**
Kaside 13
Mısra: 72
Ses, avaz, yankı.
71. Tīğ-ı hūn-pālāsı iğbāt etdi elmās olduğun
72. Mevc-i āb-ı gevher olmazmış şadāya āşinā
3. **şadāsında:-sın, -da**
Kaside 16
Mısra: 6
Ses || Bülbülün ötüşü.
5. Göricek rüy-ı gülü şad-ferah ile eyler
6. Bir şadāsında hezār nağmeyi icrā bülbül
4. **şadāsıyla:-sı, -yla**
Kaside 16
Mısra: 66
Ses || Bülbülün ötüşü.
65. Mürdegāna ne yapar böyle Mesihā-āyın
66. Bir şadāsıyla eder şad dili ihyā bülbül
5. **şadā:**
Gazel 58
Mısra: 2
Ses, avaz, yankı.
1. Doğundukça dil-i mağmūmuma cānā nevā artar
2. Leked-ħorde olan fağfūrda elbet şadā artar
- şadā-i na'ra-i allāhu ekber:**
1. **şadā-i na'ra-i allāhu ekber:**
Kaside 12
Mısra: 67
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allāhu ekber sesleri (Allāhu ekber: Allah'ın büyüklüğünü dile getirmek).
67. Şadā-i na'ra-i Allāhu ekber etdi zuhūr
68. Menāresinde vücūduñ görünce bu nūrı

sadakat:

1. şadâkatli:-li

Diğer 4

Mısra: 8

Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.

7. O aḥ-ı 'ilm-i hüner-pîrâya

8. O şadâkatli himem-peymâya

2. sadâkatin:-in

Diğer 11

Mısra: 117

Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.

117. Ya'ni olup sadâkatın der-kâr

118. Eder iseñ ğarîbi istifsâr

sadâ-yı enînimiz:

1. şadâ-yı enînimiz:-imiz

Diğer 10

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Ayrılıktan kaynaklı- inleme, feryat sesleri.

33. Hemîşe tekye-i ğamda enînimiz besdir

34. Bu tîz tîz şadâ-yı enînimiz farazâ

sadâ-yı şevket ü iclâli:

1. şadâ-yı şevket ü iclâli:-i

Tarih 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heybetli ses.

7. Şadâ-yı şevket ü iclâli ile

8. Ser-â-pâ olmada lertzân a'dâ

şadâ-yı şûr-efkenle:

1. şadâ-yı şûr-efkenle:-le

Kaside 19

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kargaşa çıkaran ses, ötüş.

33. Şadâ-yı şûr-efkenle ederler nağme-i şeh-nâz

34. Qonup bülbülleri geh serve ğahî naḥl-i gül-nâre

sadâ-yı vahdetde:

1. şadâ-yı vahdetde:-de

Kaside 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birlik (Allah'ın birliği) sesleri.

41. Havz-ı gülşen şadâ-yı vahdetde

42. Başka bir zevkı var bu keşretde

sâde:

1. sâde:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 120

Sadece, yalnızca.

119. Bunu taklîd ede ede şu'arâ

120. Sâde elfâz kaldı bî-ma'nâ

2. sâde:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 130

Sadece, yalnızca.

129. Câ'ize yerine kibâr ekşer

130. Sâde bir âferin der ise yeter

3. sâde:

Kaside 10

Mısra: 457

Süsten arınmış, ziynetsiz.

457. Bir zamân sâde levḥ-i dil-hâne

458. Bir zamân ise rûḥa bîğâne

4. sâde:

Gazel 133

Mısra: 6

Sadece, yalnızca.

5. La'l-i nâb-ı leb-i dil-dâra 'izârın nuḳl et

6. Sâde şahbâ-yı gül-endâma tarâvet gelmez

sâde olsa:

1. sâde olsa:-sa

Tarih 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süsten arınmış olmak || Güzel yüzde ayva tüylerinin olmaması.

9. Hâlesiz mâḥ yakışmaz şeb-i deycür içre

10. Sâde olsa kâmere olmaya bu kâl ile kîl

sadef:

1. sadeflerden:-ler, -den

Kaside 27

Mısra: 26

Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.

25. Ol ki dest-i keremî dehre güher-pâş olsa

26. Daḥı nîsâna sadeflerden el açmaz deryâ

sadef olsa:

1. sadef olsa:-sa

Kaside 32

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaplamak, değerli bir şeyi barındırmak.

29. Hızr-ı tebsîr-i reh-i râst-ı telâmîz oldur

30. Gevher-i 'ilme sadef olsa mahaldir zîrâ

sadef-i dîdede:

1. sadef-i dîdede:-de

Diğer 3

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz sedefi || Kıymetli zata bakan, onu gören şairin gözü.

27. Şadef-i dîdede ger gevher-i zâtın nâ-bûd

28. Anda ammâ ki ḥayâlîñ şeb ü rûzân mevcûd

sadef-i lafz:

1. sadef-i lafz:

Gazel 276

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz sedefi.

5. Güy-i esrârı bün-i gûşa getirmek degil a
6. Şadef-i lafz u dür-i zîver-i ma'nâ yogidi

şadef-i lafz u dür-i zîver-i ma'nâ:

1. **şadef-i lafz u dür-i zîver-i ma'nâ:**

Gazel 276

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz sedefi ve mana incisi.

5. Göricek rûy-ı gülü şad-ferah ile eyler
6. Şadef-i lafz u dür-i zîver-i ma'nâ yogidi

şad-ferah:

1. **şad-ferah:**

Kaside 16

Mısra: 5

Çok huzurlu.

5. Göricek rûy-ı gülü şad-ferah ile eyler
6. Bir şadâsında hezâr nağmeyi icrâ bülbül

şad-güne:

1. **şad-güne:**

Kaside 5

Mısra: 107

Yüz türlü, yüz çeşit || Çok fazla.

107. Ravza-i pâkine şad-güne tahîyyât olsun
108. Şad selâm eyleye ol zâta cenâb-ı Mevlâ

2. **şad-güne:**

Rûbai 13

Mısra: 1

Yüz türlü, yüz çeşit || Çok fazla.

1. Sad-güne cefâ vü çevre oldu mahrem
2. Etdi yine bu dil-i garîbi pür-gam

şad-hazer:

1. **şad-hazer:**

Gazel 20

Mısra: 7

Yüz bin || Pek çok.

7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsûn-sâzda
8. 'Akl u sevdâyı ederler sulh-düşmen ceng-düst

şadık:

1. **şadıklar:-lar**

Tesdis 1

Mısra: 8

Sadakatli || Âşıklar.

7. Karin-i iltifât olmaz der-i dil-berde 'âşıklar
8. Dürûğ-âmiz güftâr ile pürdür cümle şadıklar

2. **şadık:**

Kaside 10

Mısra: 396

Sadık olan || Hz. Muhammed.

395. Eyleyip böyle bu sözü tahkik
396. Ki demiş ol şadük u 'adl ü şadık

3. **şadıkânım:-nî, -im**

Rûbai 12

Mısra: 3

Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren, sadâkatli (kimse).

3. Biñ kez de eger şadıkânım derse yine

4. Ebnâ-yı zamâna i'timâd etmem

4. **şadıkını:-im, -i**

Gazel 128

Mısra: 4

Sadakatli || Âşıklar.

3. Mecâz 'âlemi budur yalancı dünyâda

4. Hâkîki şadıkını dil-rübâ kabûl etmez

şadık efendi:

1. **şadık efendi:**

Tarih 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairin yaşadığı dönemde müftülük yapan zat.

3. Bendeñe müjde-künân söylediler târihîñ

4. Sâlimâ Şadık Efendi yine müftî oldu

şadır:

1. **şadırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 58

Ortaya çıkan.

57. Eder bu mañla '-ı pâki hemîn fañriyye

58. Ki yümn-i na'tiñ ile kendiden o şadırdır

2. **şadırdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 220

Çıkan, meydana gelen.

219. Be-ħağğ-ı feyz-i yesâr-i 'usâr-ı mazlûmîn

220. Ki luñf-ı va'd-i şerifiñ bu güne şadırdır

şadme-i telh-ı humâr:

1. **şadme-i telh-ı humâr:**

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahmurluğun acı çarpıntısı || Mahmurluktan

kaynaklı hal.

1. Hicr-i cânân ile vasl-ı şevk-bağşâ bir midir

2. Şadme-i telh-ı humâr u zevk-ı şahbâ bir midir

şadır:

1. **şadra:-a**

Tarih 2

Mısra: 29

Makam.

29. Her biri şadra kudümü târihîn müjde edip

30. Dedi mühr-i âşaf oldu nağş-ı Aħmed nâmına

2. **şadr:**

Diğer 8

Mısra: 37

Makam.

37. Gayrı ol şadr ile eden zibā
38. Seniñ ile o şadra verdi bahā

3. şadra:-a

Diğer 8

Mısra: 38

Makam.

37. Gayrı ol şadr ile eden zibā
38. Seniñ ile o şadra verdi bahā

4. sadrı:-ı

Kaside 10

Mısra: 260

Makam.

259. Gitmedi nesne hiç hıfzından
260. Oldu sadrı fezā' ile mahzen

5. şadra:-a

Tarih 17

Mısra: 60

Makam || Müftülük makamı.

59. Haste-i nâdir-'ilâc iken huzûrum var idi
60. Şadra teşriñile oldum bezm-i ümmide yakîn

6. sadrı:-ı

Kaside 20

Mısra: 256

Gönül.

255. Zâtu mecmû'a-i 'avârif iken
256. Şadrı şandûka-i ma'ârif iken

7. şadra:-a

Kaside 22

Mısra: 42

Makam.

41. Selefiñ cümlesine fâyıkdır
42. Biñ cihetle o şadra lâyıkdır

8. şadrîñ:-iñ

Kaside 24

Mısra: 36

Makam || Sadrazamlık makamı.

35. Bâreka'llâh zihî şâh-ı hod-ârâ-yı zemîn
36. Ki o şadrîñ erini 'aql ile etdi tedbir

9. sadrı:-ı

Kaside 31

Mısra: 42

Makam.

41. Buldu zâtıyla şeref mesned-i şadr-ı fetvâ
42. Yâ Rab ol şadrı hemîn melce'-i dünyâ eyle

sadrâ:

1. şadrâ:

Kaside 25

Mısra: 39

Ey sadrazam! anlamında seslenme.

39. Mekârim-perverâ şadrâ keremkârâ cihân-dârâ
40. Eyâ destür-ı ekrem ey kerîm-i mekrümet-pîrâ

sadr-ı a'lâya:

1. şadr-ı a'lâya:-ya

Kaside 24

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazamlık.

29. Hâbbezâ mültefet-i şâh-ı ekalîm-i dehir
30. Şadr-ı a'lâya münâsib odur ahrâ vü cedîr

sadr-ı a'lâyı:

1. sadr-ı a'lâyı:-yı

Kaside 30

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazamlık.

115. O zât-ı pâki Hâk hıfz u emânında edip ede
116. Anıñla zib ü revnağ-dih hemîn ol sadr-ı a'lâyı

sadr-ı 'âlî-şân:

1. şadr-ı 'âlî-şân:

Tarih 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanı yüce sadrazam || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

11. Şadr-ı 'âlî-şân 'Alî Paşa-yı 'âlî eyledi
12. Fülk-i 'izz ü devlete zât-ı keremkârîñ re'is

sadr-ı 'âlîye:

1. şadr-ı 'âlîye:-ye

Kaside 24

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazamlık.

21. Şadr-ı 'âlîye kadem başdı deyü müjde edip
22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezîr

sadr-ı a'zam:

1. şadr-ı a'zam:

Kaside 23

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazam.

27. Yegâne şadr-ı a'zam iftiñâr-ı düde-i 'âlem
28. Vezîr-i Cem-şiyem mesned-fürüz-ı kâr-fermâyî

sadr-ı bihîn-rütbe:

1. şadr-ı bihîn-rütbe:-ye

Kaside 31

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin makam || Şeyhülislamlık.

51. Kûlzüm-i tab'da bir dürr-i şemin oldu bedîd
52. O güzîn şadr-ı bihîn-rütbeyle imlâ eyle

sadr-ı cem-kevkebe:

1. şadr-ı cem-kevkebe:-e

Kaside 27

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cem gösterişli Vezir || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

19. Şadr-ı Cem-kevkibe destür-ı felek-ıqadr-i cihân
20. Ya'ni devletli sa'adetli Muhammed Paşa

şadr-ı devletde:

1. şadr-ı devletde:-de

Kaside 30

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devlet makamı || Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.

113. Olup zât-ı şerîfi zînet-efzâ şadr-ı devletde

114. Be-her-dem sîr ede luţfu dil-i a'lâ vü ednâyi

şadr-ı dil-i kâşırâna:

1. şadr-ı dil-i kâşırâna:-a

Kaside 7

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusurlu insanların gönülleri.

29. Bu kudret-i şun'-ı Kibriyâ'dır

30. Şadr-ı dil-i kâşırâna şıgmaz

şadr-ı dîn-perver:

1. şadr-ı dîn-perver:

Tarih 24

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dine hizmet makamı || Padişahlık.

25. Feth ü zaferdir şâh-râh min-ba'd aña bî-iştibâh

26. İqbâline 'âdil güvâh ol şadr-ı dîn-perver yeter

şadr-ı eflâtûn-nazîr:

1. şadr-ı eflâtûn-nazîr:

Tarih 24

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eflatun'a benzer - Bilgelik makamı- makamı olan || Sultan 3. Ahmed.

53. Ey âfîtab-ı meh-serîr ol şadr-ı Eflâtûn-nazîr

54. Olursa baña ger zahîr bu tuhfê bir manşıb deger

şadr-ı felek-huddâm:

1. şadr-ı felek-huddâm:

Gazel 114

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzü hizmetçilerinin başı || Sevgili.

11. Nice demdir kumâş-ı nazmı izhâr etmedi Sâlim

12. Anı var ise ol şadr-ı felek-huddâm için şaklar

şadr-ı fetvâ:

1. şadr-ı fetvâ:

Kaside 33

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetva makamı || Şeyhülislam makamı.

19. Şadr-ı fetvâ penâh-ı vâlâ-nâm

20. Şeyhü'l-islâm-ı Bû Hanîfe-makâm

şadr-ı fetvâya:

1. şadr-ı fetvâya:-ya

Kaside 29

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetva makamı || Şeyhülislam makamı.

37. Sensin ol dürr-i girân-ıqadr-i yem-i ihsân kim

38. Şadr-ı fetvâya kudümüñ ile geldi zîver

2. şadr-ı fetvâya:-ya

Kaside 29

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetva makamı || Şeyhülislam makamı.

59. Budur ümmîd ü recâ dergeh-i Hağ'dan ki müdâm

60. Şadr-ı fetvâya vere zât-ı şerîfiñ zîver

şadr-ı fetvâvı:

1. şadr-ı fetvâvı:-yı

Kaside 31

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetva makamı (Şeyhülislam makamı).

91. Şadr-ı fetvâvı edip zâtı ile zîb-âver

92. Yâ Rab ol dergehi ihsânına me'vâ eyle

şadr-ı güzîn:

1. şadr-ı güzîn:

Tarih 17

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin/soylu sadrazam.

69. Hâliñi 'arz eylediñ de etmedi mi merhamet

70. 'Aleme ihsân ederken hâşıl ol şadr-ı güzîn

şadr-ı kerem-güsteriñ:

1. şadr-ı kerem-güsteriñ:-iñ

Kaside 31

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik yayan makam || Şeyhülislam makamı.

29. Câzibü'l-yümn olan şâfi olur şevk-engiz

30. Vaşfın ol şadr-ı kerem-güsteriñ inbâ eyle

şadr-ı keremkârı:

1. şadr-ı keremkârı:-ı

Kaside 23

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömert sadrazam || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

25. Degildir berf edip taklid ol şadr-ı keremkârı

26. Çil aççayla felek pür eyledi dâmân-ı dünyâyı

şadr-ı mekrümet-perver:

1. şadr-ı mekrümet-perver:

Kaside 33

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliği seven Şeyhülislam.

21. Odur ol şadr-ı mekrümet-perver
22. Ki cihân anı böyle vaşf eyler

şadr-ı mu'allāya:

1. **şadr-ı mu'allāya:-ya**

Kaside 27

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce makam || Sadrazamlık.

33. Geleli şadr-ı mu'allāya fūrūg-ı dehri
34. Etdi hürşid-şıfat 'alemi ser-şār-ı ziyā

şadr-ı mu'allā-yı zenaḥdāna:

1. **şadr-ı mu'allā-yı zenaḥdāna:-a**

Gazel 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin çene çukurunda bulunma.

3. Taşaddur eylemiş şadr-ı mu'allā-yı zenaḥdāna
4. Bu rütbe bî-edeblik ol ḥaṭ-ı jengāre pek çoḡdur

şadr-ı mülteçā-yı nāsa:

1. **şadr-ı mülteçā-yı nāsa:-a**

Tarih 4

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların sığınacağı makam.

31. O şadr-ı mülteçā-yı nāsa ancak
32. Olursa böyle olur zāt-ı dānā

şadr-ı nişin olup:

1. **şadr-ı nişin olup:-up**

Kaside 19

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş köşede oturmak.

65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vālāsında devletle
66. Vücūduyla bu gülşen pür olar envā'-ı envāre

şadr-ı pāk-i maḥall-i in'āma:

1. **şadr-ı pāk-i maḥall-i in'āma:-a**

Diğer 8

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetler yerinin mübarek makamı || İnsanlara çokça lütufta bulunma bağlamında tekke için kullanılmıştır.

11. Ḥāk-i pāy-ı medār-ı ikrāma
12. Şadr-ı pāk-i maḥall-i in'āma

şadr-ı pür-nürü:

1. **şadr-ı pür-nürü:-ı**

Kaside 12

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlu baş || Hz Adem.

157. Müyesser etdi tehecciyi Rabbi yessirden
158. Olunca ebcede mazhar o şadr-ı pür-nürü

şadr-ı sa'ādetde:

1. **şadr-ı sa'ādetde:-de**

Kaside 25

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk makamı (sadrazamlık).

55. Kemāl-i lutf u re'fetle seni şadr-ı sa'ādetde
56. Ede bākī ilā yevmi'l-kıyāme ḥazret-i Mevlā

2. **şadr-ı sa'ādetde:-de**

Kaside 28

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk makamı || Sadrazamlık.

59. Dā'im ol şadr-ı sa'ādetde cihān içre müdām
60. Bu du'āyı ḥulḡ-ı Sālim zübde-i ezkār eder

şadr-ı 'ulyāyü:

1. **şadr-ı 'ulyāyü:-yü**

Kaside 30

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce makam || Şeyhülislamlık.

23. Cenāb-ı müfti-i 'allāme 'Abdu'llāh Efendi kim
24. Vücūd-ı pāki zībende edip ol şadr-ı 'ulyāyü

şadr-ı vālā:

1. **şadr-ı vālā:**

Tarih 3

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce makam.

91. Geldi şān u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu ḥaḡḡā ki anıñ ile o şadr-ı vālā

şadr-ı vālāsında:

1. **şadr-ı vālāsında:-sı, -nda**

Kaside 19

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce makam.

65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vālāsında devletle
66. Vücūduyla bu gülşen pür olar envā'-ı envāre

şadr-ı zī-şānū:

1. **şadr-ı zī-şānū:-iñ**

Kaside 22

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanlı makam || Sadrazamlık.

131. Ḳankı nā-kāmı ḡaldı devrānıñ
132. Devletinde o şadr-ı zī-şānū

şad-şevḡ:

1. **şad-şevḡ:**

Kaside 29

Mısra: 49

Büyük mutluluk.

49. Ben o şad-şevḡ u sürür ile eyā kân-ı kerem
50. Eyledim gerçi şifāṭında kelāmım berter

sa'dü'd-din:

1. **sa'dü'd-din:**

Kaside 22

Mısra: 57

Dinin saadeti || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

57. Ne müderris 'ilimde Sa'dü'd-din
58. Fâzıl-ı Seyyid-i Şerîf-i güzîn

şadük:

1. **şadük:**

Kaside 10

Mısra: 396

Pek sadık || Hz. Muhammed.

395. Eyleyip böyle bu sözü taḥkîk

396. Ki demiş ol şadük u 'adl ü şadık

şâf:

1. **şâf:**

Gazel 47

Mısra: 4

Saf, halis | temiz.

3. Naḫşîmî şaklayamaz âyine de olsa raḳîb

4. Her derün 'aşîk-ı bî-çâre gibi şâf mıdır

şâf olupdur:

1. **şâf olupdur:-up, -dur**

Kaside 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz olan.

5. Dâmeni ref'-i gubâr edeli âyine-i dil

6. O kadar şâf olupdur ki olunmaz taḳrîr

şaf şaf:

1. **şaf şaf:**

Lugaz 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saflar meydana getirecek şekilde, dizi dizi, sıra sıra.

5. Şaf şaf olmaḳda cenge kıyâm

6. Ḥabeşîlerle ehl-i Rum tamâm

şafâ:

1. **şafâdır:-dır**

Diğer 2

Mısra: 65

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

65. Cümle vaz'ın baña şafâdır hep

66. Ğayrısıdır baña tenük-meşreb

2. **şafâdan:-dan**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 20

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

19. Gönderip şâh-ı bahârî dehre

20. 'Âleme verdi şafâdan behre

3. **şafâ:**

Diğer 3

Mısra: 93

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

93. Vefk-ı kâm üzre şafâ zevk ile 'işret bunda

94. Ey birâder şeh-i ḥübân ile ülfet bunda

4. **şafâsı:-sı**

Diğer 3

Mısra: 100

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

99. Şeh-i ḥübâna şehâ taht u maḳarr İstanbul

100. Meyl ederse nola 'âlem ki şafâsı pek bol

5. **şafâ:**

Kaside 8

Mısra: 128

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşagehde baña

128. Bu günki günde şafâ cümle ems-i dâbirdir

6. **şafâmızı:-mız, -ı**

Diğer 9

Mısra: 126

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

125. Hele olduḳ du'âya biz muḥtâc

126. Etmeye Ḥaḳ şafâmızı târâc

7. **şafâsı:-sı**

Tarih 11

Mısra: 13

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

13. Artırır ḥüsn ü şafâsı giderir endühu

14. Geceler uzamasa olmaya vaḳt-i taḥvîl

8. **şafâya:-ya**

Diğer 11

Mısra: 78

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

77. Yârdan dür olan dil-i mehcür

78. Olmasın bir şafâya hiç maḡrûr

9. **şafâsı:-sı**

Diğer 11

Mısra: 115

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

115. Hep yeñidir şafâsı her demde

116. Yokdur anıñ beyânı 'âlemde

10. **şafâ:**

Kaside 13

Mısra: 106

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

105. Bu meserretle dimâḡ-ı dehr olup ser-şâr-ı feyz

106. Güldü dünyânın yüzü gitdi keder geldi şafâ

11. **şafâdan:-dan**

Tarih 15

Mısra: 14

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

13. Sürür ile oturup şâḫibi anıñ Sâlim

14. Murâdı üzre şafâdan müdâm ḥand etsin

12. **şafâlar:-lar**

Kaside 19

Mısra: 18

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

17. Geviz-gül-güne mür-naḳş-ı beyâza zî-baḫış olmuş

18. Şafâlar kesb eder baḳdıḳça âdem naḳş-ı jengâre

13. **şafâya:-ya**

Kaside 19

- Mısra: 48
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
47. Şakâyiıklar yetişmiş her tarafda olmuş 'âlû'l-'âl
48. İşâret etmede nerkis şafâya çeşm-i bidâre
14. şafâ:
Kaside 20
Mısra: 346
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
345. Eyleye hazret-i Hudâ-yı kâdir
346. Zâtını devlet ü şafâ ile pîr
15. şafâsı:-sı
Kaside 34
Mısra: 1
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Bahâr erdi çemenzârın şafâsı cennetâsâdır
2. Temâşası bu mevsimde gülistânın temâşâdır
16. şafâsı:-sı
Kaside 34
Mısra: 19
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
19. Şafâsı gülşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyre
20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrî müheyâyâdır
17. şafâsından:-sı, -ndan
Kaside 34
Mısra: 33
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
33. Şafâsından perîşân-kâkül olmuş sünbül-i terler
34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şüh-ı ra'nâdır
18. şafâyı:-yla
Muamma 36
Mısra: 1
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Şafâyı bûs-ı femi serde yazı ise eger
2. O zülf-i zâl aralıkda ne kâdir ola niķâb
19. şafâdır:-dır
Matla 37
Mısra: 2
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Nev-rûzda her-câyî hele medhe sezâdır
2. Şahn-ı çemeniñ 'âlem-i gül-geşti şafâdır
20. şafâyı:-yı
Matla 38
Mısra: 2
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Cihânda görmege şun'-ı Hudâyı isterseñ
2. Çemensitâna buyur gel şafâyı isterseñ
21. şafâsın:-sın
Müfret 41
Mısra: 1
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Gerçi bu câyîñ şafâsın etmeziz inkâr biz
2. Şahn-ı Kâğıd-hâne'niñ zevkı temâşâdır hele
22. şafâ:
Gazel 64

- Mısra: 12
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
11. Cihânda gayrı bizi ağladır da güldürmez
12. Bize netice şafâ mâ-cerâ-yı hüsniñdür
23. şafâyı:-ya
Gazel 75
Mısra: 5
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
5. Şafâyı hasret olur rûy-ı şöhbete müştâk
6. O dil ki künc-i ğamînda ğamîn-i 'uzletdir
24. şafâ:
Gazel 113
Mısra: 2
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Sensiz cihânda hvâhiş-i râhat sezâ mîdır
2. Cânsız bedende 'aşîka şîhhat şafâ mîdır
25. şafâyı:-ya
Gazel 117
Mısra: 4
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
3. Neşât-ı yek-nefes-i dehre der-ķafâ ekdâr
4. Bir ân şafâyı bu derdi kim iltizâm eyler
26. şafâ:
Gazel 156
Mısra: 8
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
7. Sürür ile geçen evķâtmız kanı ey dil
8. Pesend o demlere anda şafâ bilinmez imiş
27. şafâyı:-ya
Gazel 172
Mısra: 6
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
5. Egerçi gitti dem-i vuslat ey kemân-ebri
6. Derûnda kaldı şafâyı yeri nişan ancak
28. şafâ:
Gazel 175
Mısra: 10
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
9. Cihân bāğında Sâlim istirahat etmediñ aslâ
10. Degil devletle 'âlemde şafâ râhatladır ancak
29. şafâlar:-lar
Gazel 270
Mısra: 2
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Kuşür etmez felek tekdîr-i erbâb-ı tabî'atde
2. Şafâlar kesb eder bir nâ-trâşî görse devletde
- şafâ çekildikde:**
1. şafâ çekildikde:-il, -dik, -de
Kaside 26
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak.
3. Gird-bâd etdi güzeşte varak-ı bāğî resîd
4. Halka geçdi gül-i ebrîye çekildikde şafâ

şafâ ehline:

1. şafâ ehline:-ne

Diğer 3

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence, sohbet erbabı.

109. Lik okur yazar ile o da şimdi tıldu

110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu

şafâ etdikde:

1. şafâ etdikde:-dik, -de

Tarih 1

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

123. Şafâ etdikde kalbim haşmetinden

124. Derûnu olsun a'dâniñ ciger-hûn

şafâ etmekdedir:

1. şafâ etmekdedir:-de, -dir

Kaside 25

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak.

27. Hezâr el-hamdü li'llâh sâye-i luţfunda hep 'âlem

28. Firâş-ı istirahatde şafâ etmekdedir her câ

şafâ eyler:

1. şafâ eyler:-r

Diğer 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül şenliği vermek, neşelendirmek.

23. Sıhhat üzre gönül şafâ eyler

24. Cümle ahhâba hep du'â eyler

2. şafâ eyler:-r

Gazel 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk kazanmak, zevk almak.

3. Komaz hâlî derûnum bir kederden gerdiş-i gerdün

4. Beni mağmûm gördükçe felek güyâ şafâ eyler

şafâ eylesek:

1. şafâ eylesek:-sek

Diğer 9

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk almak, neşelenmek.

143. Şaklasak nüşâ-i şifââsâ

144. Eylesek her bakışda cümle şafâ

şafâ-bahşende olur:

1. şafâ-bahşende olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk bahşetmek.

37. Eger olmasa manzûr-ı nigâh-ı 'ârifet böyle

38. Olur muydu şafâ-bahşende her câ şem' ü pervâne

şafâ-bahşende olurlar:

1. şafâ-bahşende olurlar:-ur, -lar

Kaside 6

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk bahşetmek.

73. O şâhîñ ger sezâ-yı luţf-ı câvîdi olurlarsa

74. Şafâ-bahşende olurlar be-her-câ şem' ü pervâne

şafâlar ede:

1. şafâlar ede:-e

Kaside 12

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşelenmek, mutlu olmak.

127. Cinânı eyledi mesken o zât-ı muhtereme

128. Ki anda ede şafâlar o hâzretiñ nûrı

şafâ-vı bâl:

1. şafâ-yı bâl:

Gazel 234

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül huzuru.

1. Olmaz karin-i şevk gumûm-i 'tiyâd olan

2. Bilmez şafâ-yı bâl nedir nâ-murâd olan

şafâ-vı câm-ı şahbâ:

1. şafâ-yı câm-ı şahbâ:

Gazel 244

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki kadehinin (şarabın) vermiş olduğu mutluluk.

5. 'Adil olmaz be-yek nüşâ hezârân 'işret-i her câ

6. Müferrihdir şafâ-yı câm-ı şahbâ gülsitân içre

şafâ-vı cinân ola:

1. şafâ-yı cinân ola:-a

Kaside 1

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet huzuruna benzer bir huzur bulmak.

127. Dîde derd-i remedle olduğu kan

128. Ola güller gibi şafâ-yı cinân

şafâ-yı dâ'imîsi:

1. şafâ-yı dâ'imîsi:-si

Tarih 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli mutluluk.

3. Şafâ-yı dâ'imîsi 'adne telmiş etse olmaz mı

4. Mücessem nakş her dem tâze-i pür-zib ü şâd-âbı

şafâ-vı gülsene:

1. şafâ-yı gülsene:-e

Gazel 289

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesinin eğlencesi, zevki.

1. Şafâ-yı gülsene diller gelir mi gelmez mi

2. 'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

şafâ-yı hâtıra:

1. şafâ-yı hâtıra:-a

Gazel 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün sefası.

1. Şafâ-yı hâtıra bir inkisâr der-peydir
2. Neşât-ı câm-ı şerâba hûmâr der-peydir

şafâ-yı hâtırı:

1. şafâ-yı hâtırı:-ı

Tarih 17

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül rahatlığı, gönül huzuru.

31. Müncemid olmuş çü dey şimdi şafâ-yı hâtırı
32. Şem'-i ârâmin püf etmiş rüzgâr-ı sühregîn

şafâ-yı hâtır-ı 'aşık:

1. şafâ-yı hâtır-ı 'aşık:

Gazel 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gönlünün sefası.

1. Şafâ-yı hâtır-ı 'aşık vefâ değil de nedir
2. Cefâ dedikleri 'ayn-ı ezâ değil de nedir

şafâ-yı hâtırım:

1. şafâ-yı hâtırım:-ım

Gazel 89

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün sefası.

1. Lerziş-i teb kim şafâ-yı hâtırım teb'id eder
2. Rüzgârîñ şevkı germ-â-germ olur teb'id eder

2. şafâ-yı hâtırım:-ım

Gazel 116

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün sefası.

1. Hezâr-ı gülşen-i 'aşkıñ demim bahâr iledir
2. Şafâ-yı hâtırım ancak o gül-'izâr iledir

şafâ-yı hâtırımız:

1. şafâ-yı hâtırımız:-ımız

Gazel 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün sefası.

1. Gönül firâkıñ ile hem-nişin-i 'uzletdir
2. Şafâ-yı hâtırımız der-kemîn-i 'uzletdir

şafâ-yı 'işret:

1. şafâ-yı 'işret:

Gazel 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence, eğlenme.

1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i mînâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir

şafâ-yı meclis-i 'ayş u tarabda:

1. şafâ-yı meclis-i 'ayş u tarabda:-da

Gazel 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeme içme ve eğlence meclisinin sefası.

7. Gelir hemîşe bün-i güş-ı şohbete cânâ
8. Şafâ-yı meclis-i 'ayş u tarabda sâz lezîz

şafâ-yı nüş:

1. şafâ-yı nüş:

Gazel 290

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçilme zevki || Sevğilinin şarabı içmek istemesinin şaraptaki etkisi.

1. O meh-pâre ne dem meclisde kaçd-ı 'ayş u nüş etdi
2. Sebûda mey şafâ-yı nüş ile cüş u hurûş etdi

şafâ-yı sāğar-ı billürdan:

1. şafâ-yı sāğar-ı billürdan:-dan

Gazel 257

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Billur kadehin (Şarabın) vermiş olduğu mutluluk.

7. 'İlâc-ı bür'-i sâ'a ister iseñ hüzn ü ekdâra
8. Hemân ey dil şafâ-yı sāğar-ı billürdan başla

şafâ-yı şevkı:

1. şafâ-yı şevkı:-ı

Kaside 8

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, isteklerin vermiş olduğu mutluluk.

111. Şafâ-yı şevkı eķall-i ķalil-i bî-encâm
112. 'Aceb ğumümü bu dehrîñ ki dehr dâhirdir

şafâ-yı sürür:

1. şafâ-yı sürür:

Kaside 8

Mısra: 151

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk sefası.

151. Fezâ-yı sinede lâ-büd geçer şafâ-yı sürür
152. Ne dem ki hüzn ü feraķ kaçd ile müsâyirdir

şafâ-yı ülfetiñden:

1. şafâ-yı ülfetiñden:-iñ, -den

Terci-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgiliye- yakın olmanın vermiş olduğu mutluluk.

19. Böyle oldukça şafâ-yı ülfetiñden behremend
20. Leşker-i ğam zât-ı pâkimden ederler ihtifâ

şafâ-yı vuşlata:

1. şafâ-yı vuşlata:-a

Tesdis 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmanın mutluluĝu.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafâ-yı vuşlata mazhar
22. Görüşmeklik muqarrerdir olursa baht eger yâver

şâf-âyîne-i şerî at ü dîn:

1. **şâf-âyîne-i şerî at ü dîn:**
Kaside 20
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İslamın tüm özelliklerini birebir kendinde taşıyan
(3. Ahmed).
57. Şâf-âyîne-i şerî at ü dîn
58. Sebeb-i intizâm-ı şerî-i mübîn

saf-be-saf:

1. **saf-be-saf:**
Tarih 2
Mısra: 20
Sıra sıra.
19. Her çemen giydi zümürd câme şevkından göñül
20. Muntazırdır saf-be-saf fermânına ahkâmına
2. **saf-be-şaf:**
Kaside 5
Mısra: 22
Sıra sıra.
21. Aldı pervâneler etrâfını şem'-i mâhûn
22. Şaf-be-şaf leşker-i 'uşşâk nıgehbânâsâ
3. **saf-be-şaf:**
Tarih 12
Mısra: 18
Sıra sıra.
17. Boynu bağı kıl gibi cümle çemen
18. Şaf-be-şaf divân turur şubh u mesâ
4. **saf-be-şaf:**
Kaside 12
Mısra: 130
Sıra sıra.
129. Miyân-beste bütün kulluğundadır gılmân
130. Mağâm-ı hîdmet-i pâkinde şaf-be-şaf hürî
5. **saf-be-şaf:**
Kaside 12
Mısra: 143
Sıra sıra.
143. Yapışsa zeyline şâyeste şaf-be-şaf evlâd
144. Görünce zâl-i felekden vehâmet-i zürî

şaf-be-şaf durdu:

1. **şaf-be-şaf durdu:-du**
Diğer 3
Mısra: 115
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıra sıra dizilmek.
115. Şaf-be-şaf durdu hucât-ı çemenistân aña
116. Cüdaki kurbâgalar oldu mü'ezzin güyâ

şâf-dil:

1. **şâf-dildir:**
Tarih 18
Mısra: 25
Temiz kalpli.

25. O deñlü zât-ı ma'mûr u nazîf ü şâf-dildir kim
26. Yanında şüh-meşrebler ser-â-pâ pür-hicâb oldu

2. şâf-dil:

Tarih 18
Mısra: 29
Temiz kalpli.

29. Edib ü şâf-dil mağdûm-ı pâkîze-şiyemdir kim
30. Vücûdu hüsni ahlâka mahall-i müstetâb oldu

3. şâf-dil:

Gazel 115
Mısra: 5
Temiz yürekli.

5. Neylesin eşkâl-i dehr-i pür-fenâyı şâf-dil
6. Aña mahz-ı tesliyet âyîne-i zânûsudur

4. şâf-dil:

Gazel 272
Mısra: 17
Temiz yürekli.

17. Şâf-dil bir 'aşkıñdır âsitânında seniñ
18. Merhamet et Sâlim-i nâ-çâre Allâh 'aşkına

şaff:

1. **şaffi:-ı**
Kaside 27
Mısra: 60
Asker sırası.

59. Şad şükür kim o vezîriñ sipeh-i tedbîri
60. Kıldı bu şaffi şikeste bizi etdi ihyâ

şaff-ı ağıyarı:

1. **şaff-ı ağıyarı:-ı**
Gazel 254
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşman, rakip sırası.
7. Sen şeh-i taht-ı melâhatsin eyâ şâh-ı hüsün
8. Şaff-ı ağıyarı meded tu'me-i sâtür eyle

şaff-ı ni'âl-i gâmda:

1. **şaff-ı ni'âl-i gâmda:-da**
Tarih 17
Mısra: 106
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ayakkabularının düzeni || Ayrılıktan dolayı dağımk halde olmak.
105. Böyle mi tavşif ederdim zât-ı 'âlî-gevheriñ
106. Olmasam şaff-ı ni'âl-i gâmda firqatle hâzîn

şaff-ı ni'âl-i gurbet:

1. **şaff-ı ni'âl-i gurbet:**
Gazel 235
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gurbet ayakkabılığında olma || Gurbette, dostlardan ayrı olma.
11. Yerimiz şaff-ı ni'âl-i gurbet oldu Sâlimâ
12. Bir zamân ser-halka-i yârân-ı İstanbul iken

şaff-ı ni'âl-i meclis-i 'irfânda kalır:

1. **şaff-ı ni'âl-i meclis-i 'irfânda çalır:-ır**
Gazel 123
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrfan meclisinin en alt tabakasunda bulunmak, oturmak.
13. alır şaff-ı ni'âl-i meclis-i 'irfânda ey Sâlim
14. O dil kim neşve-yâb-ı sâgar-ı ser-şâr-ı bâl olmaz

safha:

1. **şafhanî:-nîñ**
Kaside 23
Mısra: 24
Sayfa, levha.
23. Hevâ mı vaşf-ı deyde ebr-i kilik-i dür-nişârımdan
24. Yağan berfî şarırlar şafhanî reng-i semensâyı

safha-i 'âlemde:

1. **şafha-i 'âlemde:-de**
Kaside 5
Mısra: 88
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âlem sayfası.
87. Olmasa bâr-ı hümüm ile adim dâl benim
88. Görmesem şafha-i 'âlemde nice derd ü belâ

safha-i çarha:

1. **şafha-i çarha:-a**
Kaside 25
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya sayfası.
13. Bu güne etdi evşâf-ı şerifin şafha-i çarha
14. Debîr-i çarh-ı mu'ciz-gü-yı zibende-edâ imlâ

safha-i dilde:

1. **şafha-i dilde:-de**
Kaside 12
Mısra: 140
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sayfası, levhası.
139. Sütür-ı pâkini kıldı derûna nakş hâcer
140. Görünce şafha-i dilde bu hâtt-ı meşûri

safha-i gerdân-kitâb-ı hasretim:

1. **şafha-i gerdân-kitâb-ı hasretim:-im**
Gazel 183
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret kitabının sayfaları || Şâir.
7. Şafha-i gerdân-kitâb-ı hasretim çün kim baña
8. Cây-ı istişkâñdır bâb-ı vişâli Ahmed'iñ

safha-i nukumu:

1. **şafha-i nukumu:-um, -u**
Kaside 10
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz sayfası.
17. Gehi şâfi sirişik ü geh hünin
18. Şafha-i nukumu edip tezyin

safha-i sinede:

1. **şafha-i sinede:-de**

- Kaside 32**
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sayfası.
37. Etmeye kilik-i hülüş ile cihân halkı müdâm
38. Şafha-i sinede hep hayr du 'ânî inşâ

şâfi:

1. **şâfi:**
Kaside 10
Mısra: 17
Saf, halis.
17. Gehi şâfi sirişik ü geh hünin
18. Şafha-i nukumu edip tezyin

şâf-ı eskim:

1. **şâf-ı eskim:-im**
Kaside 10
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf gözyaşı.
19. Şâf-ı eskim ola sütür-ı edâ
20. Eşik-i hün-pâş nokta-i hamrâ

şâfi olur:

1. **şâfi olur:-ur**
Kaside 31
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf ve temiz olmak.
29. Câzibü'l-yümn olan şâfi olur şevk-engiz
30. Vaşfin ol şadr-ı kerem-güsteriñ inbâ eyle

şâfi-i şâfi-adem:

1. **şâfi-i şâfi-adem:**
Kaside 12
Mısra: 125
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz, saf adımlı (geliş,dünyayı şereflendirme) kişi
|| Hz. Adem.

125. Budur o şâfi-i şâfi-adem ki hâzret-i Hâk
126. Vücüd-ı pâkini etdi esâs-ı ma' mürî

şafin bozdu:

1. **şafin bozdu:-du**
Tarih 24
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Düşman- saflarını bozmak, üstünlük sağlamak.
37. Me' mür edip bir aşafin bozdu kızılbaşın şafin
38. Söndürdü tâb ile tefin sil-âb-ı şemşir ü teber

şafiviy-i rabb-i hannânî:

1. **şafiviy-i rabb-i hannânî:**
Kaside 11
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhameti bol olan Allah'ın saf kulu || Hz Adem.

1. Elā ey cedd-i a' lā-yı gürūh-ı nev'-i insānī
2. Nebiyy-i aḳdem-i šāfi Şafiiyy-i Rabb-i Ḥannānī

şafiiyy-i şāfi-i dem:

1. şafiiyy-i şāfi-i dem:

Kaside 12

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanının en temizi || Hz. Adem.

83. Nebiyy-i pāk-ḳadem ya'ni ḥazret-i Ādem
84. Şafiiyy-i şāfi-i dem Nūr-ı ḥazretiñ Tūr'ı

şafiiyyu'llāh:

1. şafiiyyu'llāh:

Kaside 9

Mısra: 55

Hız. Adem'in isimlerinden biri.

55. Edip Ādem Şafiiyyu'llāh anı yād
56. Ḳabūl-i tevbesiyle oldu dil-şād

2. şafiiyyu'llāh:

Kaside 11

Mısra: 21

Hız. Adem'in isimlerinden biri.

21. Ki ya'ni dest-gir ola bize yarın Şafiiyyu'llāh
22. Benim evlādımı 'afv et diye ol mekrūmet kānı

3. şafiiyyu'llāh:

Kaside 12

Mısra: 91

Hız. Adem'in isimlerinden biri.

91. Maḥall-i 'urve-i vüſḳādır ol Şafiiyyu'llāh
92. Cenān-ı pākī Medīne cenābıdır sūri

şafiiyyu' bağlayıp:

1. şafiiyyu' bağlayıp:-yıp

Tarih 3

Mısra: 167

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dizilmek, sıralanmak.

167. Bağlayıp şafiiyyu' asker-i ehl-i islām
168. Ŧurdular yerli yerinde vūzerā vū ūmerā

şafvet:

1. şafveti:-i

Kaside 5

Mısra: 27

Saflık.

27. O ḳadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen
28. 'Aks edip oldu çemen ḥayme-i ḥadrā güyā

şafvet olur:

1. şafvet olur:-ur

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf olmak.

5. Olur şafvet hemin 'ayn-ı kūdūret bu cihān içre
6. Yem-i mihriz bize 'aşḳ ile pūr-cūſ olmamız yegdir

şag:

1. şagımıza:-ımız, -a

Gazel 274

Mısra: 10

Sağlam || Kalbin kötülük barındırmaması.

9. Çürükdür ekşeri ḳalbi zamāneniñ nola ger
10. Bakılmaz ise cihānda bizim de şağımıza

şag etdi:

1. şag etdi:-di

Müfret 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyileştirmek.

1. Esāme okumaḳ olmaz sipāhī-zādeniñ biri māli
2. Şerāb-ı vaſl ile tīmār edūben zārı şag etdi nefes ḥālī

2. şag etdi:-di

Matla 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyileştirmek.

1. Esāme okumaḳ olmaz sipāhī-zādeniñ biri
2. Şerāb-ı vaſl ile tīmār edūben zārı şag etdi

şag eyle:

1. şag eyle:

Gazel 253

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyileştirmek, hayatta kalmasını sağlamak.

7. Yetişdir şerbet-i vaſliñ helāk olmaḳ muḳarrerdir
8. Meded dil-ḥaste-i 'aşḳı müdāvā eyle şag eyle

şag ol:

1. şag ol:

Kıt'a 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

1. Cihān mülkünde şag ol ḳanda 'azm eyler iseñ hergiz
2. Hemişe dest-giriñ olsun eltāf-ı Ḥudā her cā

şag olam:

1. şag olam:-am

Kaside 20

Mısra: 240

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

239. Kārım ancak benim be-her cāda
240. Nitekim şag olam bu dünyāda

şag olsun:

1. şag olsun:-sun

Tesdis 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

15. Bu vaz'-ı nā-pesendiden demem kim der-ferāğ olsun
16. Helāk etmek ise ḳaşdı beni cānān şag olsun

2. şag olsun:-sun

Diğer 4

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

71. Hıvâce-i nağd-i mezāk sağ olsun
72. Kâle-i şevkı revâcın bulsun

3. **şâğ olsun:-sun**

Gazel 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var olmak, bulunmak.

5. Kühsâr-ı deşt-i şahrâ-yı ğamın Ferhâd'ıyız
6. Qalmazız a' dâdan elde şâğ olsun tîşemiz

4. **şâğ olsun:-sun**

Gazel 238

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

3. Dil-i zârî hemîn pâ-mâl-i cevri ü nâz etmekden
4. Helâk etmek ise kaçdı bizi cânân şâğ olsun

şâğ oluñ:

1. **şâğ oluñ:-uñ**

Gazel 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

3. Tırmayıp 'ahde beni ğamla helâk eylediñiz
4. Şâğ oluñ sizleri şimden gerü yâ hü begler

şâğ u esen oldukça:

1. **şâğ u esen oldukça:-duğça**

Kaside 32

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selamette olmak.

41. Gülşen-i dehr ü şabâ şâğ u esen oldukça
42. Ğonca-i bahtıñı ğandân ede gül gibi Ğudâ

şâğ u esen olur:

1. **şâğ u esen olur:-ur**

Kaside 20

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selamette olmak.

79. Nîl anıñ yem-i şehâsından
80. Olur ağıdı yerde şâğ u esen

sâğar:

1. **sâğarı:-ı**

Gazel 31

Mısra: 5

Kadeh.

5. Destine her kes alıp sâğarı olmuş meşğül
6. Biz de alsak ele cânâ yine rindâne kadeh

2. **sâğarını:-ın, -ı**

Kaside 32

Mısra: 3

Kadeh.

3. Lâle leb-rîz-i mey-i şâdi edip sâğarını
4. 'Ays u nüş etmededir bâğda rindânâsâ

3. **sâğar:**

Gazel 38

Mısra: 5

Kadeh || Şarap.

5. Be-her şehir nola sâğar elimden olmasa dūr
6. Ğumâr def'ine cânâ olur şerâb lezîz

4. **sâğarla:-la**

Gazel 50

Mısra: 6

Kadeh || Şarap.

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruğlar tarâvetde
6. Ne dem kim bir iki sâğarla kendin âl âl eyler

5. **sâğarı:-ı**

Müfret 76

Mısra: 1

Kadeh.

1. Sâkî bana lutf eyle meded sâğarı töldür
2. Bağ ğalime bir pâre benim merğamet eyle

6. **sâğarda:-da**

Gazel 106

Mısra: 6

Kadeh.

5. Dû çeşm-i ğün-feşânım saña meclis eylemiş tertîb
6. Degildir ğün u çeşmim bâde sâğarda müheyyâdır

7. **sâğarla:-la**

Gazel 125

Mısra: 6

Kadeh.

5. Neden sâkî bize çâh-ı zekanla imtinân etmek
6. Tehî sâğarla bezm-i meyde hergiz iftiĦâr olmaz

8. **sâğara:-a**

Gazel 161

Mısra: 9

Kadeh || Şarap.

9. Vâ'izâ sâğara kulp tağma te'enni eyle
10. Kizbden ola mı hiç ehl-i şadâkat mahzûz

9. **sâğar:**

Gazel 184

Mısra: 7

Kadeh || Şarap.

7. Sâğar be-kef çün meclisde sâkî
8. Devr-i sürürü câm-ı şafânıñ

10. **sâğarın:-ın**

Gazel 215

Mısra: 6

Kadeh || Şarap.

5. Ne keyfiyyetdir işrâb eylemek olmaz mey-i 'aşkı
6. Hele bir sâğarın şabr-ı felâket-dide nüş etsin

11. **sâğar:**

Gazel 243

Mısra: 6

Kadeh.

5. Farğ olunmazsa nola meyden tehî mi yoğsa pür
6. Elde sâğar tâb-ı ruşsârıñla gül-ğün olmada

12. **sāgar:**
Gazel 244
Mısra: 11
Kadeh.
11. Kadeh-nüşân-ı bezm-i gülşene her lāle bir sāgar
12. Be-her güşe müferrihdir ser-â-pâ gülsitân içre

13. **sāgarı:-ı**
Gazel 288
Mısra: 8
Kadeh.
7. Hep neş'e ile tıldu derün-ı kadeh-keşân
8. Sâkî alınca destine billür sāgarı
14. **sāgar:**
Gazel 290
Mısra: 5
Kadeh.
5. Binâgüşuñla çeşmiñ yâd ederken güş edip sāgar
6. Baña meclisde tâze her hâbâbın çeşm ü güş etdi

- sāgarāsâ:**
1. **sāgarāsâ:**
Gazel 7
Mısra: 6
Kadeh gibi.
5. Her kaçan būs eylese dil tūti-i gūyâ olur
6. Sāgarāsâ neş'e bahş eyler o la 'lîn leb baña

2. **sāgarāsâ:**
Tarih 16
Mısra: 7
Kadeh gibi.
7. Menba'-ı 'ayn-ı şafâdır sāgarāsâ lülesi
8. Âb-ı şâfi neşve-bahş olmağdadır cām-ı meye

- sāgar-ı billür:**
1. **sāgar-ı billür:**
Muamma 12
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Billurdan kadeh.
1. Bâdeye düşmüş mehiñ 'aksi tenezzül eylemiş
2. Sāgar-ı billür yine seyr-i meh-tâb eylemiş

- sāgar-ı hâlet-fezâ-yı pür-şerâb:**
1. **sāgar-ı hâlet-fezâ-yı pür-şerâb:**
Tedis 6
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk veren şarap.
1. Kudüm-ı mevsim-i nev-rüz ile dil neşve-yâb olsa
2. Bir elde sāgar-ı hâlet-fezâ-yı pür-şerâb olsa

- sāgar-ı hicr-i keder-peymâ:**
1. **sāgar-ı hicr-i keder-peymâ:**
Gazel 5
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın vermiş olduğı kederden dolayı ele alınan kadeh.
7. Benim ol rind-i ser-mest-i mey-i 'aşkıñ cihân içre
8. Elimden düşmemişdir sāgar-ı hicr-i keder-peymâ

sāgar-ı hoy-kerde:

1. **sāgar-ı hoy-kerde:**
Gazel 191
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terlemiş kadeh || İçkiyle dolu kadeh.
1. Tâ'nı ço zâhid bir iki sāgar-ı hoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger humâr-ı şıketi her yerde çek

sāgar-ı 'işret:

1. **sāgar-ı 'işret:**
Gazel 224
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçki kadehi.
1. Kırılın sāgar-ı 'işret derünüm gam ile tılsun
2. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat hâram olsun

sāgar-ı rahşân:

1. **sāgar-ı rahşân:**
Gazel 54
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak kadeh.
7. Koyulma tâ bu rütbe cām-ı şahbâ-yı dil-âvize
8. Şakın cânâ şakın kim sāgar-ı rahşân âteşdir

sāgar-ı rahşân-ı şabûh:

1. **sāgar-ı rahşân-ı şabûh:**
Gazel 30
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah içkisinin parlak kadehi.
1. Feyzdir neş'e-i her sāgar-ı rahşân-ı şabûh
2. Genc-i nağdine-i devrân durur ihsân-ı şabûh

şagîr:

1. **şagîr:**
Kaside 22
Mısra: 66
Ar. Asgar'lar, şeref cihetiyle küçük sayılan adamlar.
65. 'Alemler eyleyip şehâsı esîr
66. Keremin görmeye şagîr ü kebîr

2. **şagîr:**

- Kaside 24**
Mısra: 68
Ar. Asgar'lar, şeref cihetiyle küçük sayılan adamlar.
67. Hâşre dek devletini dâ'im edip Ferd ü Şamed
68. Behre-yâb ola zamânında şagîr ile kebîr

sâha:

1. **sâhalar:-den**
Kaside 1
Mısra: 16
Mekan.
15. Gülsitân pür-ni'am çemen-be-çemen
16. Sâhalar sâha pür revernağden

2. **sâha:**

Kaside 1

Mısra: 16

Mekan.

15. Gülsitân pür-ni'am çemen-be-çemen

16. Sâhalar sâha pür revernağden

3. **şâhâ:**

Kaside 2

Mısra: 90

Ey şâh, ey gönül sultanı || Hz. Muhammed.

89. Ne mümkün na't-i pâkiñ ede taqrîr

90. Kemâlî ile şâhâ kilik taqrîr

4. **sâha:**

Lugaz 2

Mısra: 25

Meydan || Satranç oyun sahası.

25. Bir şehirdir o sâha şan güyâ

26. Ki büyüt ile toptolu her câ

5. **şâhâ:**

Kaside 4

Mısra: 40

Ey şâh, ey gönül sultanı || Hz. Muhammed.

39. Hemân rûz-ı kıyâmetde şefâ'at eyleyip aña

40. Kerem bâbın güşâde eyle luţf et Sâlim'e şâhâ

6. **şâhâ:**

Kaside 5

Mısra: 96

Ey şâh, ey gönül sultanı (Hz. Muhammed yerine).

95. Âh kim baht-ı dil-i zâr u nizârım kemdir

96. Âh kim ahter-i dünüm katı pesdir şâhâ

sahâbe:

1. **şahâbi:**

Kaside 8

Mısra: 229

Hz. Muhammed zamanında yaşayıp, onunla sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.

229. Ola şahâbi vü âl-i şerîfine şalavât

230. Dağı o dâ'ireye kim o zâta dâ'irdir

sâha-i 'âlemleri:

1. **sâha-i 'âlemleri:**-ler, -i

Tarih 17

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın meydanı, dünya.

23. Toldu nûkhet ile bâğın sâha-i 'âlemleri

24. Oldu revnağla debistân-ı cihân hâlet-ğarîn

sâha-i cihân-misâl:

1. **sâha-i cihân-mişâl:**

Lugaz 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyaya benzeyen meydan || Satranç Tahtası.

1. Nedir ol sâha-i cihân-mişâl

2. K'oldu dâ'im mağarr-ı ceng ü cidâl

sâha-i gülzâra:

1. **sâha-i gülzâra:-a**

Kaside 34

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin avlusu.

15. Kuruldu sâha-i gülzâra bâzâr-ı şafâ yer yer

16. Yine vakt-i nevâ-yı andelib-i hâlet-efzâdır

sâha-i mihrinde:

1. **sâha-i mihrinde:-in, -de**

Gazel 209

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik meydanı.

7. Mihr-i ruhsâr-ı nigâra nâzırân cümle bilür

8. Vechi neymiş sâha-i mihrinde giryân olduğum

sahbâ:

1. **sahbâ:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 25

Şarap.

25. Ya hüd bir râhatü'l-ervâh sahbâ

26. Femi güyâ aña bir câm-ı mînâ

2. **sahbâ:**

Gazel 5

Mısra: 12

Şarap.

11. Benim ol rind-i bî-kaş-ı tekâpü-yı taleb Sâlim

12. K'ağan hün-âbe-i çeşmimden aldı rengini sahbâ

3. **şahbâ:**

Gazel 93

Mısra: 2

Şarap.

1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i mînâda bir

2. Gerçi sâki bir kadeğ bir rind bir şahbâ da bir

4. **şahbâmız:-mız**

Gazel 203

Mısra: 8

Şarap.

7. Kâse leb-rîz-i sirişk-i dîdeden meclisde ben

8. Cümle bu hün-âbedir bezminde şahbâmız bizim

sahbâ-yı gül-endâma:

1. **şahbâ-yı gül-endâma:-a**

Gazel 133

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli şarap.

5. La'l-i nâb-ı leb-i dil-dâra 'izârın nuğl et

6. Sâde şahbâ-yı gül-endâma tarâvet gelmez

sahb-ı kirâm:

1. **şahb-ı kirâm:**

Kaside 10

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahabeler.

133. Bereketle toplu o ni‘met-i tām
134. Yediler sır olunca şahb-ı kirām

2. **şahb-i kirām:**

Kaside 10
Mısra: 207
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahabeler.

207. Şordugunda Mecī’yi şahb-i kirām
208. Bū Zer oldugun eyledi i‘lām

sahb-i ma‘delet:

1. **şahb-i ma‘delet:**

Kaside 10
Mısra: 271
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adalet sahibi || Hz. Muhammed.

271. Raḥm edip şahb-i ma‘delet gühere
272. Etdi ilkā lü‘ābın ol ḥacere

sahhāf:

1. **şahhāflıga:-lg, -a**

Müfret 87
Mısra: 1
Eski kitap alıp satan kimse, kitapçı.

1. Gehī şahhāflıga dūşuna aldıḳda kitāb
2. Vā‘iz-i ḥar-menişe ḥibe semerdir güyā

sāhib:

1. **şāhibine:-in, -e**

Tarih 3
Mısra: 79
Birtakım özellikleri kendisinde taşıyan.

79. Etdi ez-cümle sipāriş bu işi şāhibine
80. Yeniden eyledi bu ‘ālemi güyā ihyā

2. **şāhibi:-i**

Tarih 15
Mısra: 13
Birtakım özellikleri kendisinde taşıyan.

13. Sürür ile oturup şāhibi anıñ Sālīm
14. Murādı üzre şafādan müdām ḥand etsin

3. **şāhibi:-i**

Kaside 24
Mısra: 43
Birtakım özellikleri kendisinde taşıyan.

43. Şu ḳadar luṭf u kerem şāhibi mükrimdir kim
44. O olur dünyede cism olmaḳ olursa tevḳir

4. **şāhibisin:-i, -sin**

Kaside 24
Mısra: 57
Birtakım özellikleri kendisinde taşıyan.

57. Sen o iḥsān u kerem şāhibisin kim Ḥātem
58. Saña nisbetle seḥā-ḥvānlıḳı bir şey’-i ḥāḳir

şāhib çıkar:

1. **şāhib çıkar:**
Gazel 162
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahiplenmek, desteklemek.

5. Metā’-ı himmete şāhib çıkar bulunmayalı
6. ‘Aceb mi olsa cihān içre rāygān māni‘

2. **şāhib çıkar:-ar**

Gazel 203
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahiplenmek, desteklemek.

5. Ḥüsnüne şāhib çıkar ‘ālem şikāyet eylesem
6. Sevdigim dīvān-ı ḥaşre ḳaldı da‘vāmız bizim

sāhib-ḥaşmet:

1. **şāhib-ḥaşmetin:-in**

Kaside 34
Mısra: 65
Yücelik, ihtişam sahibi.

65. Egerçi zātı ‘ālidir o şāhib-ḥaşmetin ammā
66. Ser-ā-ser himmet-i pākizesi a‘lādan a‘lādır

sāhib-i ḥilm ü cūd:

1. **şāhib-i ḥilm ü cūd:**

Kaside 22
Mısra: 50
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yumuşak huy ve cömertlik sahibi || Sadrazam
Damat İbrahim Paşa.*

49. O vezir-i muḥibbi-i ‘ilm-i şerif
50. Şāhib-i ḥilm ü cūd u ṭab’-ı laṭif

sāhib-i zühd ü taḳvā:

1. **şāhib-i zühd ü taḳvā:**

Tarih 3
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sofu ve dindarlık sahibi || Sultan 3. Ahmed.

39. Şāh-ı şāhān-ı cihān pādīşeh-i bī-aḳrān
40. Ḥātemü’l-vaḳt-i zamān şāhib-i zühd ü taḳvā

sāhib-ḳırān-ı bezm-i ‘ālī:

1. **şāhib-ḳırān-ı bezm-i ‘ālī:**

Kaside 19
Mısra: 75
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce meclisin padişahı || 3. Ahmed.

75. O sultān-ı cihān şāhib-ḳırān-ı bezm-i ‘ālī kim
76. Degil Rum’a sitān-ı mihrî besdir Hind ü Bulḡar’e

sāhib-ḳırān-ı şark u garb:

1. **şāhib-ḳırān-ı şark u garb:**

Tarih 24
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğu ve batının hükümdarı || 3. Ahmed.

13. Şāhib-ḳırān-ı şark u garb ḥürşid-i şubḥ-ı rüz-ı ḥarb
14. Şir ü hizebr-i ṭa’n u zarb hem Ḳahramān hem dāđer

sāhib-luṭf:

1. **şāhib-luṭf:**
Tarih 7
Mısra: 2
Lütuṭf sahibi.

1. Muhi̇t-i bî-kerân-ı fazl u 'izz ü mekrûmet ya 'nî
2. Cenâb-ı vâlid-i mâcid o şâhib-lutf u deryâ-dil

şahîfe:

1. **şahîfeleriñ:-ler, -iñ**
Kaside 20
Mısra: 6
Sayfa.
5. Vaşfidır rûh-ı pâki her eşeriñ
6. Yüzünü güldüren şahîfeleriñ

sâhil:

1. **şahîhi:-i**
Gazel 149
Mısra: 5
Gerçek, doğru.
5. Seçildi şimdi şahîhi saķimden cümle
6. Yerindedir hele bu imtiĥâna yok sözüümüz

sâhil:

1. **sâhile:-e**
Kaside 12
Mısra: 27
Sahil || Varlık âlemi.
27. Bırakdı sâhile deryâ-yı maķderet bir dür
28. Edince heybet-i 'ayn-ı celâdeti zürî

sâhil edip:

1. **şahîl edip:-ip**
Kaside 31
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Kalem atının- kişnemesi || Yazmak, yazmaya başlamak.
47. Edhem-i ĥâme şarîr ile edip yine şahîl
48. Güş-ı taĥsinleri velvele-ârâ eyle

sâhil ü cezâ'irdir:

1. **sâhil ü cezâ'irdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deniz ve kara || Her yer.
59. Kâlem ki pâdişeh-i mülket-i cevâzirdir
60. Be-dest-bürdü bütün sâhil ü cezâ'irdir

sâhil-hâne:

1. **sâhil-hâne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 93
Şairin babasının yalısı.
93. Bir şeb olmuş idi sâhil-hâne
94. K'oldu câ ba'zı hünermendâne

sâhil-i efkâre düşürdü:

1. **sâhil-i efkâre düşürdü:-dü**
Gazel 281
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünceler, kederler sahiline bırakmak || Âşığın emel gemisinin keder sahiline düşmesi.

7. Dil baĥr-i maĥabbetde şinâverlik ederken
8. Fülk-i emelin sâhil-i efkâre düşürdü

sâhil-i emn ü emân:

1. **sâhil-i emn ü emân:**
Gazel 30
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzur ve güven sahili.
7. Cüşiş-i gerdiş-i gird-âb-ı ĥama olsa nola
8. Sâhil-i emn ü emân güşe-i dâmân-ı şabûĥ

sâhil-i ĥamda:

1. **sâhil-i ĥamda:-da**
Kaside 22
Mısra: 90
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam sahili.
89. Mevc-i deryâ gibi olup pâ-mâl
90. Sâhil-i ĥamda buldum izmiĥlâl
2. **sâhil-i ĥamda:-da**
Gazel 197
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam sahili.
7. Ėam-ı 'aşkıñla giryân olduğumca sâhil-i ĥamda
8. Dür-i eşkim ser-â-pâ lücce-i 'ummâna 'arz etdim

sâhil-i iĥsân kıldı:

1. **sâhil-i iĥsân kıldı:-dı**
Diğer 8
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik sahiline dönüştürmek || Allah'ın kulunu, insanlara çokça iyilik yapacağı konuma ulaştırması.
41. Eyleyen baĥr-i lutfu bî-pâyân
42. Dâmeniñ kıldı sâhil-i iĥsân

sâhil-i rakka:

1. **sâhil-i rakka:**
Kaside 30
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahildeki yer.
9. Yine baĥr-i midâd-ı şâ'irân cüş u ĥurüş etsin
10. Edip mevc-i suťuru sâhil-i rakka temennâyı

sâhil-i vaşla:

1. **sâhil-i vaşla:-a**
Gazel 44
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma sahili.
7. El ermez sâhil-i vaşla hemîn garķ-âbi-i ĥamda
8. Kûlûzm-i hicr-i dil-ber 'âlem içre baĥr-i 'ummândır

sâhir:

1. **sâhirdir:-dir**
Kaside 8
Mısra: 110
Sahir yapıcı.

109. Hücüm-ı hâtırâ ile dü didemiz her şeb
110. Şabâh oluncaya dek der-enîn ü sâhirdir

2. **sâhire:-e**

Tarih 24

Mısra: 11

Sihirbaz, büyücü || Gözleyle âşıkları büyüleyen sevgili.

11. Kad serve beñzer diş düre ben bildigim ol sâhire
12. Şahenshah-i bañr ü bere verilse mañbüle geçer

sahn:

1. **şahnın:-ın**

Kaside 19

Mısra: 35

Mekânın ortası, orta yer.

35. Çerâğân eylemişler şad hezârân şem' ile şahnın
36. Çekilmiş nûrdan bir perde ruhsâr-ı şeb-i târe

sahn-ı bağı:

1. **şahn-ı bağı:-ı**

Kaside 20

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçe meydanı.

63. Cümle eyler idi bu bû-yı kerem
64. Hâkin iksir ü şahn-ı bağı İrem

sahn-ı çemeniñ:

1. **şahn-ı çemeniñ:-iñ**

Matla 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çimenlik, bahçe.

1. Nev-rûzda her-câyi hele medhe sezâdır
2. Şahn-ı çemeniñ 'âlem-i gül-geşti şafâdır

sahn-ı du'âsında:

1. **şahn-ı du'âsında:-sın, -da**

Kaside 30

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua bahçesi.

107. Edip şahn-ı du'âsında 'azîmet bezm-i terkîme
108. Ser-â-ser pür ede âmin-güyân çetr-i hazrâyı

sahn-ı gird-âb-ı ğamla:

1. **şahn-ı gird-âb-ı ğamla:-la**

Diğer 2

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntü girdabının meydanı, ortası.

91. Bâdbân-der-i rûzgâr olduk
92. Şahn-ı gird-âb-ı ğamla zâr olduk

sahn-ı gülşen:

1. **şahn-ı gülşen:**

Gazel 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin olduğu yer.

1. Şahn-ı gülşen mâye-i tekdirdir sensiz baña
2. Bülbülün feryadı ğam-te' şirdir sensiz baña

şahn-ı gülzâre:

1. **şahn-ı gülzâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin meydanı || Gül bahçesi.

9. Çerâğ-ı gülşen olmuş her ferid-i âl-i zîbende
10. 'İzâr-ı dil-berâsâ tâb-âver şahn-ı gülzâre

şahn-ı gülzârı:

1. **şahn-ı gülzârı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesi.

7. Şabâ silmiş süpürmüş şeb-nem ile sahn-ı gülzârı
8. Şeh-i nev-rûza besbelli yine gülşen müheyyâdır

şahn-ı harem-i gülşen-i ruhsâre düşürdü:

1. **şahn-ı harem-i gülşen-i ruhsâre düşürdü:-ür, -dü**

Gazel 281

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Âşığın gönül kuşunun- Sevgilinin gülbahçesine benzeyen yanağına düşmesi.

9. Murğ-ı dil-i âvâremizi bād-ı mahabbet
10. Şahn-ı harem-i gülşen-i ruhsâre düşürdü

şahn-ı kâğıd-hâne:

1. **şahn-ı kâğıd-hâne:**

Müfret 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâğıthane meydanı.

1. Şahn-ı Kâğıd-hâne dünyâyı bütün cem' eylemiş
2. Kühsâr u cüybâr u mişezâr u lâlezâr

2. **şahn-ı kâğıd-hâne:**

Müfret 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâğıthane meydanı.

1. Hürî vü ğılmân ile birdir ser-â-ser her biri
2. Şahn-ı Kâğıd-hâne cennetden hemân bir kıt'adır

şahn-ı kâğıd-hâne'niñ:

1. **şahn-ı kâğıd-hâne'niñ:-niñ**

Müfret 41

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâğıthane meydanı.

1. Gerçi bu câyıñ şafâsın etmeziz inkâr biz
2. Şahn-ı Kâğıd-hâne'niñ zevkî temâşâdır hele

şahn-ı sıhhatde:

1. **şahn-ı sıhhatde:-de**

Diğer 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esenli, sağlık mekanı, yeri.

15. Ede Bārī vücūdunu dā'im
16. Şahn-ı sıhhatde dā'im ü kâ'im

şahn-ı vālâsı:

1. **şahn-ı vālâsı:-sı**
Kaside 20
Mısra: 135
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyük meydan || Padişahın sarayı.
135. Şahn-ı vālâsı manzar-ı Nâhîd
136. Düde-i hâki sürme-i hürşid

şahn-ı vişâle:

1. **şahn-ı vişâle:-e**
Gazel 226
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vuslat mekanı, sevgiliye kavuşma.
1. Fikr-i zulfûn ile kalmaz böyle efgân eyleyen
2. İrgürür şahn-ı vişâle şâmı hicrân eyleyen

şahrâ:

1. **şahrâ:**
Tarih 3
Mısra: 16
Çöl || Savaş alanı.
15. Geceler meş'aleden olmada 'âlem rüşen
16. Gündüzü garğa-i hün olmada yek-ser şahrâ

2. **şahrâlar:-lar**

- Kaside 18**
Mısra: 27
Çöl.
27. Sipeh-i berfe çerâgâh olup şahrâlar
28. Etdi serdi-i şitâ merhale-i kûsa nüzül

3. **şahrâda:-da**

- Müfret 22**
Mısra: 1
Çöl.
1. Görüp nakş-ı süm-i Leylâ'yı şahrâda demiş Mecnûn
2. Yüzü gülmüş beyâbânî ser-â-pâ bunda bir iz var

4. **şahrâlara:-lar, -a**

- Tarih 24**
Mısra: 44
Çöl || Savaş alanı.
43. Âhir amân-hvâh oldular etdiklerini buldular
44. Kal'ayı verip töldular şahrâlara bî-pâ vü ser

5. **şahrâ:**

- Kaside 26**
Mısra: 12
Çöl.
11. Tölular beyza-i elmâs gibi oldu vezân
12. Ceyb ü dâmânımı toldursa sezâdır şahrâ

6. **şahrâda:-da**

- Gazel 182**
Mısra: 3
Çöl.
3. Komez nakş-ı sümün şahrâda bile rüzgâr örter
4. Şu rütbe nâ-müsâ'iddir mezâk-ı tab'ı gerdünüñ

7. **şahrâya:-ya**

- Gazel 197**
Mısra: 6
Çöl.
5. Şikâyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser
6. Varıp şahrâya râzım Kays-ı bî-sâmâna 'arz etdim

şahrâ-vı derün:

1. **şahrâ-yı derün:**
Gazel 258
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ovası.
7. Bu şahrâ-yı derün mânend-i gülzâr-ı bahâr iken
8. Hâzân-ı nâr-ı gamla gel anı bîzârelendirme

şahrâ-vı ümîde düsdü:

1. **şahrâ-yı ümîde düsdü:-dü**
Tarih 17
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümit sahrasına düşmek || Birinden beklenti içerisinde olmak, bir şeyler ummak.
57. Bir zamân fülk-i vücüdüm garğa-i gird-âb idi
58. Şimdi şahrâ-yı ümîde düsdü endüh-ı hâzîn

şâ'ib:

1. **şâ'ib:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 35
İran Tebriz'li şâir. Öl.1676.
35. Şüret ü Şâ'ib ü Vefâ Şevket
36. Cümle zâtım ile ede midhat

sa'id:

1. **sa'id'ime:-im, -e**
Diğer 3
Mısra: 151
Şâirin muhitinden bir zat.
151. Hem gözüm nûru Sa'id'ime de da'vât-ı belîğ
152. Eylerim lutf u mürüvvet edip eyle teblîğ

sâ'id-i zühde:

1. **sâ'id-i zühde:-e**
Kaside 1
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takvanın vermiş olduğu mutluluk.
37. Lâle pür-dâg-ı sine hem-çü riyâ
38. Sâ'id-i zühde keyy olup güyâ

sâ'ik-ı takdîr:

1. **sâ'ik-ı takdîr:**
Gazel 281
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ar. Sevk edici, eden.
5. Derd-i dil-i dil-dâdeyi gör sâ'ik-ı takdîr
6. Âzâde iken tûrra-i tarrâra düşürdü

sā'imān:

1. **şā'imān:-ı**

Kaside 28

Mısra: 11

Oruçlular.

11. Māh-ı 'id kim şā'imānı da'vet-i hāş eyleyip

12. Encümü sīmīn ŧabakla nuql için ihzār eder

sā'ir:

1. **sā'ir:**

Kaside 4

Mısra: 21

Başka, gayrı.

21. Nice reşk etmesin sā'ir şebān-ı dīgerān anı

22. Ki ol şebde sa'ādetle dogupdur ol meh-i ra'nā

sāk:

1. **sākım:-ın, -ı**

Kaside 10

Mısra: 196

Baldır.

195. Kesr edince gürüh-ı ehl-i hevâ

196. Sākım İbni Evka'nın ol câ

sakf:

1. **sakfı:-ı**

Gazel 122

Mısra: 6

(Ar.) Tavan, çatı.

5. Kaŧ' olur mu nāzilātı 'ālemin tedbīr ile

6. Köhnedir sakfı sipihriñ bāmi ŧamlar ŧamlamaz

sakf-ı beyt-i cūda:

1. **sakf-ı beyt-i cūda:**

Kaside 28

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık evinin çatısı.

35. Sakf-ı beyt-i cūda kim mi'mār-ı himmet çarħda

36. Eyleyir ise naħl-i luŧfundan anıñ pālār eder

sakf-ı mīnāvı:

1. **sakf-ı mīnāvı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzü.

5. Yine zīb-i bināgüş-ı meh ü hürşid edip medhīñ

6. Harīm-i zikr-i ħayrı mahrem etsin sakf-ı mīnāvı

sakın:

1. **şakın:**

Kaside 1

Mısra: 113

Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

113. Şakın ammā yine melāletden

114. Geçme dil-dārdan melāmetden

2. **şakın:**

Kaside 1

Mısra: 116

Asla.

115. Bir çapunuñ kuluyuz ey Sālim

116. Nic' olur denmesin şakın hālim

3. **şakın:**

Gazel 1

Mısra: 5

Asla.

5. Gözlerim nuru şakın ŧa'n u melamet etme

6. 'Aşkıñ olsa ħarām olmaz 'aceb ħ'āb bana

4. **şakın:**

Lugaz 4

Mısra: 7

Asla.

7. Alışır şanma şakın ol me'yūs

8. Kimseye olmaz o zālīm me'nūs

5. **şakınmaz:-maz**

Tarih 8

Mısra: 23

Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

23. Şakınmaz nevbeti lāle-şıfat buħl eylemez ħalkā

24. 'Aceb mi gül-bünü eyleyir ise Ħaħ ğoncaya ser-ŧāk

6. **şakın:**

Kaside 8

Mısra: 115

Asla.

115. Görüp şakın anı bī-hüdedir kıyās etme

116. O riştelere ile engüştümüz ki zāhirdir

7. **şakın:**

Matla 11

Mısra: 1

Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

1. Buħl etme şakın va'deleriñ etmede tekrār

2. İncāzına Allāh seni eyleye ikrār

8. **şakınmam:-ma, -m**

Gazel 11

Mısra: 7

Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

7. Şakınmam perr ü bālim şu'le-i nār-ı maħabbetden

8. Cemālīñ şem'ine ez-dil seniñ pervāneyim cānā

9. **şakın:**

Kaside 13

Mısra: 123

Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

123. Sālimā re's-i hümayūnuñ şakın taşdı'den

124. Ba'd-ez-in ŧayy-ı şuħan kıl kim du'ādır müdde'ā

10. **şakınma:-ma**

Matla 14

Mısra: 1

Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

1. Güşād et sineñi cānā şakınma mübtelālardan

2. Eliñden geldiği hayrı dirīg etme gedālardan

11. **şakınma:-ma**

Matla 15

- Mısra: 1
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
1. Niķābîñ aç şaķınma rüyuñu sen mübtelâlardan
  2. Eliñden geldiği ĥayrı dirîĝ etme gedâlardan
12. **şakinma:-ma**
Matla 16
Mısra: 1
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
1. Peyâm-ı vaşlıñ cānâ şaķınma âşinâlardan
  2. Diliñden geldiği ĥayrı dirîĝ etme gedâlardan
13. **şakin:**
Matla 22
Mısra: 1
Asla.
1. Şaķın zann etme tebhâle durur la 'lindeki yâre
  2. Eşer etmiş şerâr-ı âhi 'uşşâķıñ leb-i yare
14. **şakinma:-ma**
Gazel 44
Mısra: 9
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
9. Şaķınma Sâlim-i âzâr-keşden tuĥfe-i cevriñ
  10. Efendim sevdiğim cânım bu ikrâma o şâyândır
15. **şakin:**
Gazel 54
Mısra: 8
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
7. Koyulma tâ bu rütbe cām-ı şahbâ-yı dil-âvize
  8. Şaķın cānâ şaķın kim sâġar-ı raĥşân âteşdir
16. **şakin:**
Gazel 54
Mısra: 8
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
7. Koyulma tâ bu rütbe cām-ı şahbâ-yı dil-âvize
  8. Şaķın cānâ şaķın kim sâġar-ı raĥşân âteşdir
17. **şakin:**
Gazel 68
Mısra: 3
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
3. Hazer ĥazer ki şaķın rüzġardan ey dil
  4. Sitemleri bize her cā te' âķub üzre gelir
18. **şakin:**
Müfret 80
Mısra: 1
Asla.
1. Ümid-i resm-i vefâ eyleme şaķın Sâlim
  2. Zamâne beglerine mâlikânedir tekdîr
19. **şakin:**
Gazel 101
Mısra: 7
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
7. Şaķın ĥapılma sūrûra ġurûrdan ĥazer et
  8. Gözüne almadığın zerreler teccsüm eder
20. **şakin:**
Gazel 110

- Mısra: 6
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Ĥapılma şeb-nemāsâ tâze ġülsün şöhret-i ĥüsne
  6. Şaķın cānâ şaķın kim 'ayn-ı şöhret maĥz-ı âfetdir
21. **şakin:**
Gazel 110
Mısra: 6
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Ĥapılma şeb-nemāsâ tâze ġülsün şöhret-i ĥüsne
  6. Şaķın cānâ şaķın kim 'ayn-ı şöhret maĥz-ı âfetdir
22. **şakin:**
Gazel 114
Mısra: 3
Asla.
3. Şaķın aldanmasın murġ-ı gönül pinĥân ġörüp zülfün
  4. Anı zir-i küleĥde ol perî bir dām için şaķlar
23. **şakin:**
Gazel 120
Mısra: 5
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Şaķın idbârdan maġrûr-ı Iķbâl olma dünyâda
  6. Felek erbâb-ı 'izzü cāha bî-hüde kerem etmez
24. **şakin:**
Gazel 123
Mısra: 4
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
3. Baķıp taĥķîr etme peykeriñ rind-i mey-âşamiñ
  4. Şaķın bundan kebîre zâhidâ vizr-i vebâl olmaz
25. **şakin:**
Gazel 133
Mısra: 9
Asla.
9. Umma teşrifini yâriñ şaķın ey 'âşık-ı zâr
  10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naĥvet gelmez
26. **şakin:**
Gazel 145
Mısra: 3
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
3. Şaķın bir ĥâle dūş olmaya dil zülf-i dil-ârâda
  4. Ĥatı vâfir zamândır kim ġöñülden bir ĥaber gelmez
27. **şakin:**
Gazel 147
Mısra: 14
Asla.
13. Tâķat mı ġodu bende cefâsıyla o ĥünî
  14. Sâlim bize bu demde şaķın 'âr gerekmez
28. **şakin:**
Gazel 178
Mısra: 5
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Ĥaĥ geldi kıyâs etme şaķın rüyuna ĥüsniñ
  6. Bir nâme ile şâh-ı ĥüsün eyledi tebrîk

29. **şakımsın:-sın**
Gazel 208
Mısra: 8
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
7. Verir âyine-i ruhsârına jeng-i keder bir gün
8. Dağı nev-restedir cânân şakınsın almasın âhım
30. **şakın:**
Gazel 227
Mısra: 3
Asla.
3. El-hazer mağrûr-ı câh-ı hüsn ü ân olma şakın
4. Ey benim derdim görüp de baña dermân etmeyen
31. **şakın:**
Gazel 254
Mısra: 9
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
9. Doğru bak Sâlim-i zâra şakın ey mâh-liqâ
10. Gehi tatyîb-i dil-i 'âşık-ı mehcür eyle
32. **şakın:**
Gazel 272
Mısra: 11
Asla.
11. 'Âşıkânîñ dil-şikest olma nigâhına şakın
12. Söyle kimdir sîr olan didâre Allâh 'aşkına
- sâkî:**
1. **sâkî:**
Muamma 8
Mısra: 1
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Kadim lâm oldu ey sâkî dem-â-dem şun mey-i nâbî
2. Ayağıñ kesme meclisden hâbâbı gözlerim görsün
2. **sâkî:**
Gazel 11
Mısra: 9
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
9. Nola murg-ı dilim kalsa ser-i zülfünde ey sâkî
10. Hâbâb-ı sâgar-ı rahşân döker mestâneyim cânâ
3. **sâkî:**
Gazel 13
Mısra: 5
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
5. Şu rütbe mest-i nüş-â-nüş etdiñ ey beni sâkî
6. Kim oldu dide-i terden zemîn ü âsumân gâ'ib
4. **sâkiden:-den**
Müfret 23
Mısra: 1
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Levendler yolda almışlar sebûyu sâkiden cebren
2. Hârâm olan metâ' ıssisine derler ziyân eyler
5. **sâkî:**
Müfret 73
Mısra: 1
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-hâneyi sâkî
2. Şerâb-ı 'aşkıñı içen seniñ küyüñdan ayrılmaz
6. **sâkî:**
Müfret 76
Mısra: 1
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Sâkî bana lutf eyle meded sâgarı toldur
2. Bak hâlime bir pâre benim merhamet eyle
7. **sâkî:**
Gazel 93
Mısra: 2
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Her şafâ-yı 'işret olmaz gerdiş-i minâda bir
2. Gerçi sâkî bir kadeh bir rind bir şahbâ da bir
8. **sâkî:**
Gazel 98
Mısra: 8
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
7. Kan ağlıyor bizlere hicr ile o hün-rîz
8. Mey şun bize sâkî ki bu da bir demimizdir
9. **sâkî:**
Gazel 125
Mısra: 5
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse || Sevgili.
5. Neden sâkî bize çâh-ı zekanla imtinân etmek
6. Tehî sâgarla bezm-i meyde hergiz iftîhâr olmaz
10. **sâkî'i:-i**
Gazel 169
Mısra: 1
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Görünce sâkî'i meclisde bî-misâl olarak
2. Ayağına düşeriz cümle pây-mâl olarak
11. **sâkî:**
Gazel 176
Mısra: 1
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Sâkî kerem-i lutf-ı benânîñla yapıldık
2. Hâkqâ ki seniñ şohbetiñe cümle kâpıldık
12. **sâkî:**
Gazel 176
Mısra: 10
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
9. Sâlim gibi gördük keremiñ derd-i serimde
10. Sâkî kerem-i lutf-ı benânîñla yapıldık
13. **sâkî:**
Gazel 184
Mısra: 7
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
7. Sâgar be-kef çün meclisde sâkî
8. Devr-i sürûru câm-ı şafânîñ

14. **sākī:**
Gazel 186
Mısra: 5
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

5. Yanaşmadı dahı nev-gonca-i ferah sākī
6. Egerçi āb-ı reziñden nice kedü gördük

15. **sākī:**
Gazel 192
Mısra: 3
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

3. Kıo biraz cām-ı muşaffāyı yürütsün sākī
4. Ne kıadarsa yine mey dāfi'-i ğamdır ey dil

16. **sākī:**
Gazel 223
Mısra: 5
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

5. Getir rez duĥterin sākī kerem kııl meclis-i nūşa
6. Cihān içre benim hem-rāz u hem-keyfiyyetim sensin

17. **sākī:**
Gazel 223
Mısra: 9
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

9. Ayāĥn kesme sākī Sālim-i āşüfte-dilden gel
10. Benim hergiz müretteb-sāz-ı bezm-i şohbetim sensin

18. **sākī:**
Gazel 288
Mısra: 8
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

7. Hep neş'e ile töldü derün-ı kıadeh-keşān
8. Sākī alınca destine billür sāĥarı

sāk-ı 'abdu'llāh:

1. **sāk-ı 'abdu'llāh:**

Kaside 10

Mısra: 200

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Abdu'llāh'ın baldırı (Sahabeden biri olan

Abdu'llāh'ın savaştı yara almısı anlatılmaktadır.).

199. Eyledi bu 'ināyetini penāh

200. Yine 'aynıyla sāk-ı 'Abdu'llāh

sāk-i bezm-i 'işretin:

1. **sāk-i bezm-i 'işretin:-iñ**

Gazel 138

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eĥence meclisinin içki dağıtanı || Sevgili.

1. Biz kı bir sāk-i bezm-i 'işretin meftünuyuz

2. Neşve-dār-ı büse-çin-i leb-i mey-günuyuz

sāk-i devrān:

1. **sāk-i devrān:**

Tarih 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felek sakisi.

7. Şunarken sāk-i devrān mey-i ğam-hızını şimdi
8. Derün-ı cām-ı gül-gün pür-şerāb-ı la'l-i nāb oldu

2. sāk-i devrān:

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felek sakisi.

5. Ne rütbe şevk-bahşā olsa yine sāk-i devrān

6. Ĥumārı meclisinde rind-i i mey-āşām için şaklar

3. sāk-i devrān:

Gazel 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felek sakisi.

3. Şunmada sāk-i devrān ele cām-ı mey-i şevk

4. Dil ise kāse-i zehr-āb-ı sitem çekdi dirig

sāk-i gül-cehre:

1. **sāk-i gül-cehre:**

Gazel 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yüzlü içki dağıtan.

5. Tolar peymāne-i şevkim ne dem kı meclis-i meyde

6. Şuna ol sāk-i gül-cehre bir cām-ı muşaffā rāĥ

2. **sāk-i gül-cehre:**

Gazel 238

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yüzlü saki.

1. Der iseñ gezdigin yerler eger taĥ üstü bāĥ olsun

2. Yanında sāk-i gül-cehre destinde ayāĥ olsun

sāk-i hüsn:

1. **sāk-i hüsn:**

Gazel 279

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sakisi || Sevgili.

5. Şerāb-ı 'aşkı nūşa tevbekār iken dil-i şeydā

6. O mübrem sāk-i hüsn ile bozdu 'ahd ü peymāni

sakıl olman:

1. **sakıl olman:-ma, -m**

Gazel 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sıkıcı olmak.

11. Riyā ber-düş olup hergiz sakıl olman cihān içre

12. Bisāt-ı hüsn mā'il Sālim-i ferzāneyim cānā

sakıl olur:

1. **sakıl olur:-ur**

Diğer 11

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sıkıcı olmak.

87. Bulamaz ĥiffet-i merām edā

88. Her uşülü şakıl olur her cā

sakim:

1. **saķimden:-den**

Gazel 149

Mısra: 5

Yanlış, hatâli, bozuk, sakat.

5. Seçildi şimdi şahîhi saķimden cümle

6. Yerindedir hele bu imtiĥana yoķ sözüme

sakinân-ı deşt-i sevdâ olaldan:

1. **sakinân-ı deşt-i sevdâ olaldan:-al, -dan**

Kaside 6

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevda çölnün sakini olmak.

95. Enis-i ĥalvet-i şeb-zinde-dârân-ı maĥabbetdir

96. Olaldan sakinân-ı deşt-i sevdâ şem' ü pervâne

sakinân-ı rüy-ı ġabrâ olaldan:

1. **sakinân-ı rüy-ı ġabrâ olaldan:-al, -dan**

Kaside 6

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzünün sakinleri olmak.

31. Biri ma' şük u biri 'aşık-ı nâ-çâr olmuşdur

32. Olaldan sakinân-ı rüy-ı ġabrâ şem' ü pervâne

sakin-i târem-i 'uzlet:

1. **sakin-i târem-i 'uzlet:**

Gazel 276

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnızlık evinin sakini || Vahdet inancını kabul

etmediğinden yalnız kalanlar.

17. Sakin-i târem-i 'uzlet idi işrâkıyyün

18. Güft ü güy-ı ĥikem-i ĥikmet-i vâlâ yoğidi

sakin-i turfa-nişînân olarak:

1. **sakin-i turfa-nişînân olarak:-araķ**

Gazel 144

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız, garip oturanlardan olmak.

7. Dâĥil-i bezmgheh-i 'aşık olup zâr olduk

8. Sakin-i turfa-nişînân olarak öldük biz

sakivâ:

1. **sakivâ:**

Gazel 187

Mısra: 8

Ey saki.

7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikriyim ĥâlâ

8. Egerçi sakivâ ber-ĥizi sen nüş eylediñ gittiñ

sakla:

1. **şaklayıp:-yıp**

Tesdis 5

Mısra: 10

Gizlemek || Aşkın gizlenmesi.

9. Gül açıl 'uşşâķ-ı zârı eyle yek-ser şadmân

10. Şaklayıp râz-ı derünuñ etme bizlerden nihân

2. **şaklasak:-sak**

Diğer 9

Mısra: 143

Gizlemek || Korumak, muhafaza etmek.

143. Şaklasak nüşha-i řifâāsâ

144. Eylesek her bakışda cümle şafâ

3. **şaklaya:-ya**

Kaside 18

Mısra: 74

Saklamak.

73. Kimseden kimseye bir 'uķde bulunmaz şimdi

74. Bir iki 'uķde meger şaklaya zülf-i meftül

4. **şaklayamaz:-ya, -maz**

Gazel 47

Mısra: 3

Saklamak.

3. Naķşını şaklayamaz âyine de olsa raķib

4. Her derün 'aşık-ı bî-çâre gibi şâf mıdır

5. **şaklamam:-ma, -m**

Gazel 69

Mısra: 7

Saklamak.

7. Şaklamam dâğ-ı derünüm lâleāsâ sevdigim

8. Şad hezârân derdimiz var derd cânâ bir midir

6. **şaklar:-r**

Gazel 114

Mısra: 1

Saklamak.

1. Ne fâr-ı ĥavf için ne ĥaşyet-i encâm için şaklar

2. Zebân-ı ta'nı 'âķil ĥaşmını ilzâm için şaklar

7. **şaklar:-r**

Gazel 114

Mısra: 2

Saklamak.

1. Ne fâr-ı ĥavf için ne ĥaşyet-i encâm için şaklar

2. Zebân-ı ta'nı 'âķil ĥaşmını ilzâm için şaklar

8. **şaklar:-r**

Gazel 114

Mısra: 4

Saklamak.

3. Şaķın aldanmasın murğ-ı gönül pinĥân görüp zülfün

4. Anı zîr-i küleĥde ol perî bir dâm için şaklar

9. **şaklar:-r**

Gazel 114

Mısra: 6

Saklamak.

5. Ne rütbe řevķ-baĥşâ olsa yine sâķi-i devrân

6. Ĥumârı meclisinde rind-i i mey-âşâm için şaklar

10. **şaklar:-r**

Gazel 114

Mısra: 8

Saklamak.

7. Deĥânın ĥande-i la'liyle izĥâr etmemekden yâr

8. Ĥakîme cevher-i ferde mişâl-i tām için şaklar

11. **şaklar:-r**
Gazel 114
Mısra: 10
Saklamak.
9. Temennâ-yı vişâle bir vesîle eyleyip 'aşık
10. Dü çeşmi gibi eşkin yâre 'arz-ı kâm için şaklar
12. **şaklar:-r**
Gazel 114
Mısra: 12
Saklamak.
11. Nice demdir kumâş-ı nazmı izhâr etmedi Sâlim
12. Anı var ise ol şadr-ı felek-huddâm için şaklar
13. **şaklar:-r**
Gazel 114
Mısra: 14
Saklamak.
13. Cenâb-ı Muştâfâ Paşa o düstür-ı mükerrer kim
14. Cihân devletde zâtın lutf-ı hâş u 'âm için şaklar
14. **şaklar:-r**
Gazel 114
Mısra: 16
Saklamak.
15. Niğîn-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle
16. Anı Rüstem gibi Zâl-i felek bir nâm için şaklar
15. **şaklar:-r**
Gazel 142
Mısra: 7
Saklamak.
7. Muhaşşal nakşîñ ey nür-ı başar şaklar dü çeşminde
8. Hayâlîñ dîde-i 'aşıkda bâr-ı merdümek olmaz
16. **şakla:**
Gazel 236
Mısra: 10
Saklamak.
9. Benden naşîhat ister iseñ sevdiğim hele
10. Pek şakla cevri ü nâzîñı gurbet-keşândan
17. **şaklama:-ma**
Gazel 259
Mısra: 8
Saklamak.
7. Neden böyle açılmaz goncaveş ol fem baña lutf et
8. Açıl râz-ı derüñü şaklama ey meh-likâ söyle
- sâl:**
1. **sâl:**
Kaside 12
Mısra: 57
Yıl.
57. O 'arşagehde hezârân şuhûr ile şad sâl
58. Tevakkûf etdi o kâlib verince destürü
2. **sâl:**
Kaside 18
Mısra: 110
Yıl.
109. Haremeyn ehli olup sîr-i gîlâl-i ni'amîñ
110. Keremiñ bulmadadır anda be-her sâl vuşûl

3. **sâlde:-de**
Kaside 20
Mısra: 217
Yıl.
217. Heşt ü deh sâlde olup vâşıl
218. Oldu nakdîne-i emel hâşıl
4. **sâl:**
Kaside 22
Mısra: 101
Yıl.
101. Heft sâl eyledi kederle güzer
102. Ki gönül haml-i bâr-ı 'azli çeker
- şalâ:**
1. **şalâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 9
Çağrı, davet.
9. Yine gül-geşt-i gülzâra şalâdır ehl-i 'irfâna
10. Hezârân nañl-i güllerde figân u nâle-pîrâdır
- şalâbet:**
1. **şalâbetde:-de**
Kaside 10
Mısra: 270
Sağlamlık.
269. Bir hacir var idi nihâyetde
270. Kâti bâlâ idi şalâbetde
- şalâh etmezse:**
1. **şalâh etmezse:-mez, -se**
Müfret 15
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtuluşa erdirmek.
1. Fıska çalmaz tâb u tākāt Bâri etmezse şalâh
2. Âdeme 'ayn-ı sa'âdetdir cihânda pîrlik
- şalâr:**
1. **sâlârı:-ı**
Kaside 20
Mısra: 17
Reis.
17. Şehleriñ hep yegâne sâlârı
18. Zıll-ı Mevlâ hâlîfe-i Bârî
- şalât:**
1. **şalâta:-a**
Kaside 3
Mısra: 57
Namaz.
57. Şurû' etsem şalâta ben hemân ol
58. Baña bâb-ı kâzâdan gösterir yol
2. **salât:**
Kaside 6
Mısra: 103
Hiz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ. Daha çok "salât ü selâm" şeklinde kullanılır.

103. O ʃakvādan sezā ben de salāt ile naʃīb alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellā ʃem´ ü pervāne

3. **ʃalātına:-m, -a**

Kaside 7

Mısra: **103**

Hız. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, ʃeʃāatine erişmek amacıyla okunan duā. Daha çok "salāt ü selām" şeklinde kullanılır.

103. ʃuġl eyle ʃalātına ki nef´i
104. Hiç ´aql-ı kıyāsiyāna ʃıgmaz

4. **ʃalāt:**

Kaside 10

Mısra: **350**

Namaz.

349. Gördü kim mefhar-i be-her dü serā
350. ʃuġlü vardır ʃalāt ile tenhā

salāt u selām ede:

1. **ʃalāt u selām ede:-e**

Kaside 10

Mısra: **530**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua etmek.

529. Ede ol hıttaya be-rüz-ı kıyām
530. Melek ü ins ü cin ʃalāt u selām

salāt-ı pākini:

1. **ʃalāt-ı pākini:-in, -i**

Kaside 8

Mısra: **227**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Peygamberin- pak temiz övgüsü, peygamberi güzelce övme.

227. ʃalāt-ı pākini eyle teselli-i dil ü cān
228. Ki ol vesile-i her kām-ı zār u k̄āşırdır

salavāt:

1. **ʃalavāt:**

Kaside 8

Mısra: **229**

Dualar, salatlar.

229. Ola saḥābı vü āl-i ʃerifine ʃalavāt
230. Daḥı o dā'ireye kim o zāta dā'irdir

salavāt-ı şerif:

1. **ʃalavāt-ı şerif:**

Kaside 10

Mısra: **532**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed'e ve Onun soyundan gelenlere okunan dua.

531. Qabr-i pākine ola bi-gāyāt
532. ʃalavāt-ı şerif ü teslīmāt

sāl-i tārīhin dedi:

1. **sāl-i tārīhin dedi:-di**

Tarih 25

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tarih düşmek.

1. Dedi seyr eyleyip ´aʃāna Sālim sāl-i tārīhin
2. Bu dil-cū çeşmeden mā-i zülāl iç nüş-ı cām olsun

şalın:

1. **şalındı:-dı**

Tahmis 1

Mısra: **17**

Naz ve eda ile yürümek.

17. Şalındı ol seriv-quad nāz u refār ile gülzāre
18. Edince cüybāra dide-i ´ibretle nezzāre

2. **şalınıp:-ıp**

Diğer 3

Mısra: **65**

Naz ve eda ile yürümek.

65. Serv-quadler şalınıp nāz ile gülşenlerde
66. Bülbülāsā dil-i ´uşşāk ise süsenlerde

3. **şalınıp:-ıp**

Kaside 31

Mısra: **55**

Şalınmak, sallanmak.

55. Şeh levendim şalınıp bāġı temāşā eyle
56. Şevk-baḥş ol çemeni ġarḳ-ı tecellā eyle

4. **şalınıp:-ıp**

Kaside 32

Mısra: **18**

Şalınmak, sallanmak.

17. Çıkdı gülzāra anı her biri istikbāle
18. Servler de şalınıp her biri hūbānāsā

5. **şalınmış:-muş**

Kaside 34

Mısra: **31**

Şalınmak, sallanmak.

31. Şalınmış seyr-i bāġa servler berçide-dāmān hep
32. Zārifāne be-her-cāyı gülistānıñ temāşādır

6. **şalınma:-ma**

Gazel 35

Mısra: **8**

Naz ve eda ile yürümek.

7. Bende-i efkendeñe ser-keşlik et tek kā' ilim
8. ġayr ile şalınma ey serv-i hırāmānım meded

7. **şalındı:-dı**

Gazel 116

Mısra: **5**

Gönderilmek, yollanmak.

5. Şalındı zevraḳ-ı dil yine baḥr-i ümmide
6. Bizim selāmetimiz feyz-i rüzgār iledir

8. **şalın:-ın**

Gazel 253

Mısra: **6**

Naz ve eda ile yürümek.

5. Ser-ā-pā muntazırdır sen boyu serve dil-i ´uşşāk
6. Kerem kıl seyr-i gülzāra şalın gül-geşt-i bāġ eyle

9. **şalınmamış:-ma, -muş**

Gazel 276

Mısra: 7

Salınmak || Mevcut olmak.

7. Tarh-ı nev kâlib-i icâda şalınmamış idi
8. Gülşen-i nâzda hiç serv-i dil-ârâ yogıdi

sâlik:

1. **sâlikîñ:-iñ**

Gazel 123

Mısra: 10

Derviş.

9. Reh-i Mevlâ' da pâ-fersüde olmaz t̄alib-i vuşlat
10. Derünu sâlikîñ vaqf-ı telâş-ı infî'âl olmaz

sâlik-i haqq'îñ:

1. **sâlik-i haqq'îñ:-iñ**

Muamma 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak yolda süluk eden, Hak yolcusu.

1. Kaddîñ edegör zühd ile ifnâ-yı 'ibâdet
2. Bâlâda olur mertebesi sâlik-i Haqq'îñ

sâlik-i rāh-ı hevâdir:

1. **sâlik-i rāh-ı hevâdir:-dır**

Kaside 2

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heves-nefis- yolunun yolcusu.

133. Dili ğavvâş-ı deryâ-yı haţâdır
134. Ser-â-pâ sâlik-i rāh-ı hevâdir

sâlim:

1. **sâlim:**

Kaside 1

Mısra: 115

Şairin mahlası.

115. Bir çapunuñ kulu yuz ey Sâlim
116. Nic' olur denmesin şağın hâlim

2. **sâlim:**

Tesdis 1

Mısra: 27

Şairin mahlası.

27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın
28. Tesellî eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

3. **sâlim'îñ:-iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 58

Şairin mahlası.

57. Zülf-i müşğimîñle mihr-i rüyuñu yâd eyleyip
58. Saña her şeb Sâlim'îñ budur du'âsı tâ seher

4. **sâlim:**

Muamma 1

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Dem-i haţtın su'âl etdi nuqaţ döküp o meh Sâlim
2. Yatırdıp şekl-i lihyâñı zamirin ile istihrâc

5. **sâlim:**

Lugaz 1

Mısra: 37

Şairin mahlası.

37. Cinân ile cenânım tev'em oldu şimdilik Sâlim
38. Hudâ yâver olursa bu da qalmaz şanki sâ'atdir

6. **sâlim:**

Kaside 2

Mısra: 131

Uzak olmak, etkilememek.

131. Mezâyâdan hemişe güyu sâlim
132. Dem-â-dem t̄ali'i bed-kâr u zâlim

7. **sâlim:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 161

Şairin mahlası.

161. Ben demem Sâlim için kim cânâ
162. Eyle vaşlñ ile anı ihyâ

8. **sâlim:**

Tesdis 2

Mısra: 26

Şairin mahlası.

25. Perişân-târ ederse nola hergiz dilleri ğamda
26. Velî bend eyleyen dildir yine Sâlim o perçemde

9. **sâlim'i:-i**

Müseddes 2

Mısra: 28

Şairin mahlası.

27. Şu rütbe etdi eğer mihr ü ülfetiñ tende
28. Netice Sâlim'i güftârîñ eyledi bende

10. **sâlim:**

Gazel 2

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Dü çeşmimden benim cân gibi ey Sâlim nihân oldu
12. Ser-i zülfünde murğ-ı dil edelden aşiyân peydâ

11. **sâlim:**

Lugaz 2

Mısra: 37

Şairin mahlası.

37. Sâlim ol tek hemân küdüretden
38. Hıfz ede Haq seni her âfetden

12. **sâlim:**

Tarih 3

Mısra: 215

Şairin mahlası.

215. Ben de ey Sâlim edip nuşret-i pâke târih
216. Eyledim dergeh-i luţf u keremine inhâ

13. **sâlim:**

Kaside 3

Mısra: 106

Şairin mahlası.

105. Zünübuna gel istiğfâr eyle
106. Yeter tevbâti Sâlim kâr eyle

14. **sâlim:**

Tesdis 3

- Mısra: 28
Şairin mahlası.
27. Şikeste hâtırım aldı ele cânân şorup hâlim
28. Sezâ şıgmazsa kendi kendine cânım benim Sâlim
15. **sâlim:**
Gazel 3
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Nesic-i nazmıña yemler de leb-teşne seniñ Sâlim
10. Görüp emvâc-ı satır-ı dil-nişiniñ mevc urur deryâ
16. **sâlim:**
Tarih 4
Mısra: 79
Şairin mahlası.
79. Hezârân şerm ü haclet ile Sâlim
80. İnânın esb-i kilkin edip irhâ
17. **sâlim'e:-e**
Kaside 4
Mısra: 40
Şairin mahlası.
39. Hemân rüz-ı kıyâmetde şefâ'at eyleyip aña
40. Kerem bâbın güşâde eyle lutf et Sâlim'e şâhâ
18. **sâlim:**
Diğer 4
Mısra: 90
Şairin mahlası.
89. Geçmedin 'ömr-i 'azîzim ya'nî
90. Hâcı Sâlim ede Allâh beni
19. **sâlim:**
Gazel 4
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Nola cânı gibi hıfz eyleser Sâlim yâreñi
10. Ber-güzâr-ı dâg-ı sinem cümle sendendir baña
20. **sâlimiz:-iz**
Lugaz 4
Mısra: 19
Korku, endişe ve sıkıntıdan uzak, güvenli (kimse), emin.
19. Sâlimiz hâşılı tedbirinden
20. Ya'nî cildinde olan tîrinden
21. **sâlim:**
Gazel 5
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Benim ol rind-i bî-kayd-ı tekâpü-yı taleb Sâlim
12. K'ağan hün-âbe-i çeşmimden aldı rengini sahbâ
22. **sâlim:**
Müfret 6
Mısra: 2
Şairin mahlası.
1. Cihânda her kişiniñ bir gam-ı pinhâni var elbet
2. Ne mümkün görmemek Sâlim gamın bu dehr-i gaddârıñ
23. **sâlimveş:**
Tesdis 6
Mısra: 32
Şairin mahlası.
31. Gönül bir âfet-i dün-meşreb ile etmese ülfet
32. Dil-i şeydâya Sâlimveş cihânda vermese zahmet
24. **sâlim:**
Tarih 7
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sürürumdan dedim târih-i teşrifin anıñ Sâlim
10. Bu dil-keş câygâhı eyledi rüşen o dâñâ-dil
25. **sâlim:**
Kaside 7
Mısra: 95
Şairin mahlası.
95. Sâlim ço şikâyeti o şâhıñ
96. Cüdu fem-i dâstâna şıgmaz
26. **sâlim:**
Tarih 8
Mısra: 61
Şairin mahlası.
61. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki fikr-i hâmesin Sâlim
62. Ne mümkündür hayâl-i vaşf-ı pâkiñde ede idkâk
27. **sâlim:**
Diğer 9
Mısra: 123
Şairin mahlası.
123. Bilmez etmekligi riyyâ Sâlim
124. Nic'olur bunda bilmezem hâlim
28. **sâlim:**
Diğer 9
Mısra: 158
Şairin mahlası.
157. Gelir ise size deyiñ yek-ser
158. Saña Sâlim selâmın 'arz eyleser
29. **sâlim:**
Tarih 10
Mısra: 69
Şairin mahlası.
69. Güş edince hat-ı pâkin Sâlim
70. Kalem-i nâdire-sencân olmaz
30. **sâlim:**
Gazel 10
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Nice demdir ki kan aklar remedden çeşmim ey Sâlim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmege âyâ
31. **sâlim'e:-e**
Kaside 11
Mısra: 20
Şairin mahlası.
19. Nigâh-ı iltifâtından umarız etmeye maħrûm
20. Ede zürriyyetinden Sâlim'e lutf-ı firâvâni

32. **sālim:**

Gazel 14

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Eylemem Sālim bu ṭab‘-ı pāk ile

10. Tāze ṭarḥ-ı hoş-edādan ictināb

33. **sālim:**

Tarih 14

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Sezā Sālim görenler ṭarḥ-ı zībāsın dese tāriḥ

10. Bu nev kāşāne ‘aynıyla cināndır selsebīl ābī

34. **sālim:**

Gazel 15

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Vefā me‘mūl edip Sālim melūl olmam cefālarla

10. Benim sevdiklerim bezm-i fenāda bī-vefādır hep

35. **sālim:**

Tarih 15

Mısra: 13

Şairin mahlası.

13. Sūrūr ile oturup şāhibi anī Sālim

14. Murādī üzre şafādan mūdām ḥand etsin

36. **sālim:**

Rūbai 15

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Tenhā dilimi dil-ber-e verdim Sālim

2. Kāzīlara vardıkça danışdım hālim

37. **sālim:**

Tarih 16

Mısra: 13

Şairin mahlası.

13. Seyr edip Sālim dedi itmāmına tāriḥini

14. Revnaḥ-efzā oldu bu zībende şuffe çeşmeye

38. **sālim:**

Kaside 16

Mısra: 69

Şairin mahlası.

69. Nev-‘arūsān-ı gülistān-ı cihānda Sālim

70. Vefḥ-ı kām üzre murād almadı ḥayfā bülbül

39. **sālim:**

Gazel 17

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Nazīriñ var mıdır deyü gezip Sālim cihān içre

10. Ser-ā-ser imtiḥān-ı Yūsufistān etmede her şeb

40. **sālim’i:-i**

Kaside 17

Mısra: 74

Şairin mahlası.

73. Gulām-ı dergehidir gerçi cümle şāh u gedā

74. Kūl etdi Sālim’i ol şāh ḡayrısın bilmem

41. **sālim:**

Tarih 18

Mısra: 41

Şairin mahlası.

41. Şabā Sālim edince ḡuşuma müjde zifāfını

42. Der-i tāriḥi dil açdı Ḥudā’dan fetḥ-i bāb oldu

42. **sālim:**

Kaside 18

Mısra: 113

Şairin mahlası.

113. Biz de Sālim o du‘ānıñ şerefin ḥā’iz olup

114. Olalım zāt-ı hümāyūna du‘āya meşḡul

43. **sālim:**

Kaside 19

Mısra: 99

Şairin mahlası.

99. Du‘ā hengāmıdır ḡayrı yeter taşdı‘ ey Sālim

100. Çemende başladı murgān-ı gülşen vird-i eşḡare

44. **sālim:**

Gazel 20

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Kākülünde dil ederdi istirāḥat dā’imā

10. Olmasa Sālim o dil-ber şulḥ-düşmen ceng-düst

45. **sālim:**

Muamma 21

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Olurdum çarḥ ile hem-pāye ey Sālim cihān içre

2. Dil-i me’lūf-ı şām-ı firḡate etse o meh teşrif

46. **sālim:**

Kaside 23

Mısra: 101

Şairin mahlası.

101. Mezāk-ı ‘aşkı Sālim mübhemān-ı ḥvān-ı hüsn etmiş

102. Nemekdān-ı melāḥat eyleyen la’l-i dil-ārāyı

47. **sālim:**

Tarih 24

Mısra: 55

Şairin mahlası.

55. Sālim gibi bendeñ dedi teşḥiriniñ tāriḥini

56. Aldı Revān’ıñ sürünü Sultān Aḥmed müjdeler

48. **sālim:**

Gazel 25

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Şikāyet eyleme Sālim cefā-yı dil-berden

10. Bu rütbe çevre de bu baḥt-ı zārdır ba’is

49. **sālim:**

Tarih 25

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Dedi seyr eyleyip ‘atşāna Sālim sāl-i tāriḥin

2. Bu dil-cū çeşmeden mā-i zülāl iç nūş-ı cām olsun

50. **sālim:**

Kaside 25

Mısra: 47

Şairin mahlası.

47. Hezār ihlāş ile Sālim du'acıñ etmede her dem

48. Du'ā-yı zāt-ı pākîñ ile faḥr ey āşaf-ı dānā

51. **sālim:**

Gazel 26

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. O seng-dil zālîme Sālim eşer etmege feryādım

10. Olur elbet dü çeşminden akan seyl-i cefā bā'is

52. **sālim:**

Gazel 29

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruḥlar tarāvetde

10. Ne dem kim gül 'izārın ide Sālim reng-i bālā-rāḥ

53. **sālim:**

Kaside 30

Mısra: 106

Şairin mahlası.

105. Teğazzül de tamām oldu du'ā hengāmıdır gayrı

106. Yeter Sālim 'inān-ı esb-i kilke etdiñ irḥāyı

54. **sālim:**

Kaside 31

Mısra: 65

Şairin mahlası.

65. Lālezār-ı suḥan et tarḥ-ı laṭifiñ Sālim

66. Tab'-ı nāzendeñi zib-āver-i ma'nā eyle

55. **sālim:**

Gazel 31

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Gösterir şüretini her kese Sālim bî-reyb

10. Nola mir'āt-ı 'avālim ise devrāne ḳadeḥ

56. **sālim:**

Muamma 31

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Cihāna olmamağın çeşm-āşinā Sālim

2. Hilāl-i bî-dil olur olsa ibtidā ṭālī'

57. **sālim:**

Gazel 32

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Şu ḳadar ḥaste-i fırḳat durur āvāre gönül

10. Her nefes olsa ṭabīb olmaya Sālim iflāḥ

58. **sālim:**

Muamma 34

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Cemāle nice sir olsun cihān mülkünde ey Sālim

2. O serve bir iki üç def'a bakmaḳ ile 'āşıḳlar

59. **sālim:**

Kaside 35

Mısra: 61

Şairin mahlası.

61. Çekilir mi ḡam-ı ḡisū-yı nigār ey Sālim

62. Çeker ancak anı 'āşıḳ olan elbet nā-çār

60. **sālim'e:-e**

Gazel 35

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Bî-ḥuzūr olmaḡla her dem nāle-i şeb-gürden

10. Sālim'e etme 'itāb ey şūḥ-ı fettānım meded

61. **sālim:**

Gazel 36

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Nola erbāb-ı zıḳru'llāḥ olsa zinde ey Sālim

10. Tevānāyī-dih-i her nā-tevāndır ḥalka-i tevḥīd

62. **sālim:**

Gazel 38

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Der-i nigāra nola sür'at eylesen Sālim

10. Reh-i merāma hemişe olur şitāb lezīz

63. **sālim:**

Müfret 39

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Miyān-ı dil-bere düşdü ḥayālīm ey Sālim

2. Der-İN miyāne ḡarībem çü mışra'-ı tazmīn

64. **sālim:**

Gazel 39

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. 'Aceb mi menzil-i kāma tehālūküm Sālim

10. Lezīzdir hele aḳrāndan imtiyāz lezīz

65. **sālim:**

Gazel 40

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Yazıp mestāne Sālim 'arz-ı ḥāl-i renciş-i hicri

12. O şāḥ-ı taḥṭḡāḥ-ı mülket-i ḥüsne şunar kāḡaz

66. **sālim:**

Gazel 41

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Ne var Sālim o māḥa sen de kāḡaz eylesen isāl

10. Açarsa luṭf edip rāz-ı derūnuñ rām eder kāḡaz

67. **sālimā:-ā**

Gazel 42

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Şunma destiñ pây-bûsa Sâlimâ
12. Gânzelerden gâfil olma el-ğazer

68. **sâlimâ:-â**

Gazel 43

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penc beyt-i tâzeye

10. Vâkı' â tahmîs olunsa bu gâzel şâyestedir

69. **sâlim:**

Gazel 46

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Dil-i pâkîzeye böyle ferâgat gâlibâ Sâlim

10. Gönül âb-ı nedemle cümleten yıkandığındandır

70. **sâlim:**

Gazel 48

Mısra: 19

Şairin mahlası.

19. Gönçaveş Sâlim açılmaz gülşen-i takrîrde

20. Ol dehânîñ kim zebânı hem-dem-i esrâr olur

71. **sâlim:**

Gazel 50

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Felekden gördüğüm çevre tahammül eylerim Sâlim

12. Hudâ elbet beni bir gün ferâh-bağış-ı vişâl eyler

72. **sâlim:**

Gazel 53

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Hücûm-ı gâmla hıvâhiş kâlmadı tab'imda ey Sâlim

10. Ne meyl-i bâğ eder gönülüm ne hod gül-geşt-i râğ eyler

73. **sâlimâ:-â**

Gazel 54

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Mebâdî-i cününun hiç bilir yok Sâlimâ 'aşkın

10. Hayâlimde netice ârzü pinhân âteşdir

74. **sâlim:**

Gazel 55

Mısra: 7

Şairin mahlası.

7. Sâlim olursa küşte-i zehr-âb-ı fırkatîñ

8. Hâk-i mezârı sürme-i 'ayn-i enîn olur

75. **sâlim:**

Gazel 56

Mısra: 15

Şairin mahlası.

15. Sâlim hemişe kimseyi Haqq itmesün garîb

16. Âdem yerinde olur ise kâm-rân olur

76. **sâlim:**

Gazel 57

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Bize hüşyâr-ı şafâ olmağ olurdu Sâlim

12. Beni ser-mest-i gurûr eyleyen ol âfetdir

77. **sâlim:**

Gazel 58

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Belâgat-senc olur Sâlim nigeş-sâzende-i diğkat

12. İhâta eyledikçe fenn ü ma'nâyı edâ artar

78. **sâlim:**

Gazel 59

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Ol gül-ruha Sâlim degiliz dür cihânda

10. Bülbül çemenistânına bigâne degildir

79. **sâlim:**

Gazel 60

Mısra: 12

Şairin mahlası.

11. Hüsn-i haţţîñ ol kadar efzûn durur etse murâd

12. Behcet-i hüsnünde Sâlim nüşhalar te'lîf eder

80. **sâlim'i:-i**

Gazel 64

Mısra: 15

Şairin mahlası.

15. Kapuñdan eyleme luţf eyle Sâlim'i mehcûr

16. O dermden derinde gedâ-yı hüsnüñdür

81. **sâlim:**

Gazel 66

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Bilmedi gitdi o yâr-i serkeşim Sâlim beni

12. Bense derd-i hasretiyile bî-çarârim kim bilir

82. **sâlim:**

Gazel 67

Mısra: 14

Şairin mahlası.

13. Hayâl-i kâkülü bir nev-cevânîñ

14. Beni Sâlim cihânda eyledi pîr

83. **sâlim:**

Müfret 68

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Varan boş dönmeye dergâh-ı Haqq'a şıdk ile Sâlim

2. Tehî-dest-i ümîd etmez Hudâ 'aşıkların hâşâ

84. **sâlim:**

Gazel 68

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Niğâha ruşşat olur mu o yâre ey Sâlim

10. Sirişk-i dide-i binâ te'âkub üzre gelir

85. **sâlim:**

Gazel 69

- Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Nice mümkün her birin tatyib etmek lutf ile
10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir
86. **sâlim:**
Gazel 70
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim
10. Benim ol serv-quad rûh-ı revânım baña cânımdır
87. **sâlim:**
Gazel 71
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun baña
10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir
88. **sâlim:**
Gazel 72
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Yanıp yakılsa bu dil âteş-i 'aşka nola Sâlim
10. Gönül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüştür
89. **sâlimâ:-â**
Gazel 73
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Her nigâh-ı hasret-âmûzum o şûh-ı 'işveniñ
10. Sâlimâ rüyunda şad hüsn ü le'tâfet gösterir
90. **sâlim:**
Gazel 74
Mısra: 15
Şairin mahlası.
15. Hudâ bilir aña Sâlim neler demiş a'dâ
16. Yine bize revîş-i yâr gayrı yüzdendir
91. **sâlim:**
Gazel 75
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ğarîb olursa nola her edâsı ey Sâlim
10. Bu penç beyt-i ğazel bu zemîn-i 'uzletdir
92. **sâlim:**
Gazel 76
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Tolar ilhâm-ı feyz-â-feyz ile şî'rim benim Sâlim
12. Cebînde o şühuñ eylesem pâkîze bir ta'bîr
93. **sâlim:**
Gazel 77
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. 'Acab mâ'ildir esrâr-ı derûnum keşfe ey Sâlim
12. Sirişkim dem-be-dem ol şûha naql-i mâ-cerâ eyler
94. **sâlim:**
Gazel 78

- Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Bize hep bûs-ı la'l-i dil-rübâ idi ezel meşreb
12. O zevkîñ şimdi Sâlim bendeñizde dadı kalmışdır
95. **sâlimâ:-â**
Gazel 79
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Çü açdıñ Sâlimâ aħbâba bâb-ı mülket-i derdiñ
10. Maħall-i rencişi yine felek yanında bulsunlar
96. **sâlim'iñ:-'iñ**
Gazel 80
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Çeşm-i bādâmiñ taşavvur eyledikçe Sâlim'iñ
10. Didesi hün-âbe-i hasretle mâl-â-mâl olur
97. **sâlim:**
Müfret 80
Mısra: 1
Şairin mahlası.
1. Ümid-i resm-i vefâ eyleme şakın Sâlim
2. Zamâne beglerine mâlikânedir tekdîr
98. **sâlimâ:-â**
Gazel 81
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Yokdur mecâl kimsede inkâra Sâlimâ
10. Hakkâ ki penç bu ğazeliñ şâ'irânedir
99. **sâlim:**
Gazel 82
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. O ğamzeden nigeħ-i lutf ümîdi ey Sâlim
10. Bakılsa 'âşîka 'ayn-ı ğaťâ deĝil de nedir
100. **sâlimâ:-â**
Gazel 83
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. İntizâr âteşlerine yansın ol kim Sâlimâ
12. Bir perîyi hânesine da'vet ümmîdindedir
101. **sâlim:**
Gazel 84
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Nola endîşe-i zülfü baña hoş gelse ey Sâlim
10. Bize âsüdelikden bir gama düş olmamız yegdir
102. **sâlim:**
Gazel 85
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. O Leylî aňlamazken 'âşîkîñ pâ-mâli-i hicrin
10. Beni bî-hüde Mecnûn eyleyip Sâlim 'acab neyler

103. **sālim:**
Gazel 86
Mısra: 15
Şairin mahlası.
15. Tevekküldür medār-ı tesliyet gam çekme ey Sālim
16. Murād eylerse Mevlā bir gedāyı bî-niyāz eyler
104. **sālimā:-ā**
Gazel 87
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Bilirken Sālimā pā-māl-i gerd-i rāhını yer yer
10. Bu gūne ‘āşıkā cevri etmek ol mekkāre pek çokdur
105. **sālim:**
Gazel 88
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Görmeyince zātını Sālim benim
10. Ehl-i ‘irfāndan kemālim kim bilir
106. **sālimā:-ā**
Gazel 89
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Serlerin tahrik etdikçe şabādan Sālimā
12. Gāfilān-ı bāğı naḥl-i tazelere tehdid eder
107. **sālim:**
Gazel 90
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Her ne rütbe köhne ta’bir eylesem Sālim yine
10. Tazelere vaşında nazm-ı dil-nişinim tazedir
108. **sālim:**
Gazel 92
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ben agladıḫça Sālim o gül-rūyu yād edip
10. Her bir sirişik-i dide-i giryān gül-āb olur
109. **sālim:**
Gazel 94
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Recā-yı vaşl ile gayra cihānda dil gitmez
10. Giderse Sālim o zāt-ı kerem-nihāda gider
110. **sālim:**
Gazel 95
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Ne semt-i luḫfı bilir ol ne ḫod su’āl eyler
10. Hemişe Sālim o dil-ber reh-i cefāya gider
111. **sālim’iñ:-iñ**
Gazel 96
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Hasretiñle Sālim’iñ çāk-i giribānın görüp
10. Hiç demezsin bu da cānā sīne-çākimden midir

112. **sālim:**
Gazel 97
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Vechi var Kays-şıfat nāleler etseñ Sālim
10. ‘Aqlımı aldı benim gānzesi cādū begler
113. **sālim:**
Gazel 98
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sālim keder-i hicri ile olmam mütekeddir
10. ‘Alemden bizim derd ü firāk ‘ālemimizdir
114. **sālim:**
Gazel 99
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Sezādır (yā) kabūl ü yā mü’eddī-i şe’āmet mi
10. Suḫanda bilsem ey Sālim baña āyā nedir derler
115. **sālim:**
Gazel 100
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Bedin fikri eyleyip nīke kanā’at eyle ey Sālim
10. Cihānda vefk-ı dil-ḫvāh üzre kām almak ne mümkündür
116. **sālim:**
Gazel 102
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Varaq-ı vaşf-ı şafā-güster-i yāri Sālim
10. Hırz-ı peymānçe nişimenger-i bāzū eyler
117. **sālim:**
Gazel 103
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Kapıldım şeb-nemāsā bir şükūfeyle aña Sālim
10. Derūnum her taraf ezḫār-ı dāğā gülşen olmuşdur
118. **sālim:**
Gazel 105
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Cemāl-i pākine Sālim hemişe müştākız
10. Bu iştiyāk bize miḫnet-resān-ı dil-berdir
119. **sālim:**
Gazel 106
Mısra: 13
Şairin mahlası.
13. Dile Sālim selām eyle ne bekler çin-i zūlfünde
14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyādir
120. **sālim’i:-i**
Gazel 107
Mısra: 9
Şairin mahlası.

9. Komaz bu Sâlim'i gâmgîn ü giryân böyle hicrinde
10. Hudâ kâdirdir elbette efendimdir kerimimdir

121. **sâlim:**

Gazel 108

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Tâzedir naqş-ı hayâl-i kârimız Sâlim bizim
10. Nâlelerle lâldir tãnbürda mızrâblar

122. **sâlim:**

Gazel 109

Mısra: 12

Şairin mahlası.

11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz seriñ dirîg
12. Sâlim o şûha cân ile hîdmet bilinmiyor

123. **sâlim:**

Gazel 111

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Neylesin deryâ-yı şabrım etmesin böyle hürüş
10. Rüzgârîñ qahrı Sâlim düşmen-i temkîn olur

124. **sâlim:**

Gazel 112

Mısra: 12

Şairin mahlası.

11. Âyîni cevr iken yine izhâr-ı meyl eder
12. Sâlim taqıyye-dârsa cefâ mezhebindedir

125. **sâlim:**

Gazel 113

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Sâlim sebeb ne ol mehe âyâ tegâfûle
10. Bilmem murâdı bizlere bundan cefâ mıdır

126. **sâlim:**

Gazel 114

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Nice demdir qumâş-ı nazmı izhâr etmedi Sâlim
12. Anı var ise ol şadr-ı felek-huddâm için şaklar

127. **sâlim:**

Gazel 115

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Vechi var düşdükçe tanzîr etse erbâb-ı dile
10. Bezm-i 'irfânîñ da Sâlim şâ'ir-i pür-güsudur

128. **sâlim:**

Gazel 116

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Naqîşa vermez o şûha figâni 'uşşâkıñ
10. Gülün de revnakı Sâlim hezâr-ı zâr iledir

129. **sâlim:**

Gazel 117

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. O yâri hvâbda görmek dilersem ey Sâlim
10. Felek dü dideme hvâbı benim haram eyler

130. **sâlim:**

Gazel 118

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Cefâ ederse de eyle tahammül ey Sâlim
10. O pür-cefâya derünüñda çün mahabbet var

131. **sâlim:**

Gazel 120

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Ümid etmez hayât-ı câvidân-ı vaşlı ey Sâlim
10. Yerin bi-hüde 'âşık künc-i şahrâ-yı 'adem etmez

132. **sâlim:**

Gazel 121

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Cihân bâğında öyle dil-rübâ var mıdır ey Sâlim
10. K'anîñ meftûn u zârına gam-ı bîm-i rakîb olmaz

133. **sâlim:**

Gazel 122

Mısra: 12

Şairin mahlası.

11. Kalb-i âgâha nice ilhâm eder feyz-i ezel
12. Âdemiñ kalbinde Sâlim kâmi tamlar tamlamaz

134. **sâlim:**

Gazel 123

Mısra: 13

Şairin mahlası.

13. Qalır şaff-ı ni 'âl-i meclis-i 'irfânda ey Sâlim
14. O dil kim neşve-yâb-ı sâgar-ı ser-şâr-ı bâl olmaz

135. **sâlim:**

Gazel 124

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Gâret-i sâmana Sâlim gamzeye minnet mi var
10. Aşinâ yok bir yere bi-çâre düşdü gönlümüz

136. **sâlim:**

Gazel 126

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Etmeziz Sâlim şikâyet dehrden bir vech ile
10. Her ne taqdîr etse taqdîr-i İlâh'a kâ'iliz

137. **sâlim:**

Gazel 127

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Devletlilerin cümle hebâdır işi Sâlim
10. Ceybin arasañ hâşılı bir pâre bulunmaz

138. **sâlim:**

Gazel 128

- Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Çeker cefâ gehî Sâlim ne hâldir geçmez
10. Bu güne şabrî da hiç degme bir hamûl etmez
139. **sâlim:**
Gazel 129
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Şikenc-i kâkülünde bend bend etmiş dil-i zârîñ
12. Bu luţfu saña Sâlim degme şüh-ı dil-sitân etmez
140. **sâlim:**
Gazel 130
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Kumâş-ı nazmîna Sâlim neden pesend etsin
10. O nâzenîn suhan-ı şâ'irân nedir bilmez
141. **sâlim:**
Gazel 134
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Seni eyleser Sâlim hirc e ğayrı vaşla şâyeste
10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez
142. **sâlim:**
Gazel 135
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ser-â-ser şem'-i ümmidin fûrûzân eyleyip Sâlim
10. Ararsın âteşin-rüyu gezerken der-be-der sensiz
143. **sâlim:**
Gazel 137
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Uğrayıp bād-ı şabâ zülfüne yârîñ Sâlim
10. Târ ü mâr etmededir mâye-i cem'iyetimiz
144. **sâlim:**
Gazel 141
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Dimâg-efsürde-i endüh-ı ğurbet olduk ey Sâlim
10. Diyârımdan şabâ geldikçe bûy-ı aşinâ gelmez
145. **sâlim:**
Gazel 142
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Yine bir luţfa mebnî eylemişdir ğâlibâ Sâlim
10. O şüh 'aşıkların bî-hüde tekdîr eylemek olmaz
146. **sâlim:**
Gazel 143
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Fırkat-i yâr ile ğam çekmeziz ey Sâlim hiç
10. Ülfet-ârâ-yı ğam-ı miñnet-i hicrânız biz

147. **sâlim:**
Gazel 145
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. Eger yâver olursa feyz-i Hâk hengâm-ı ğurbetde
14. Bu tül-i meksimiz Sâlim bize bir gün kadar gelmez
148. **sâlim:**
Gazel 146
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Nola dünyâya fırkatde nigâh etmez isek cânâ
10. Cihânı neylesin Sâlim a şüh-ı dil-sitân sensiz
149. **sâlim:**
Gazel 147
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. Tâkat mı kodu bende cefâsıyla o hünî
14. Sâlim bize bu demde şaşkın 'âr gerekmez
150. **sâlim:**
Gazel 148
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Olur elbette ey Sâlim bize bâr-ı emel bir gün
10. Niyâz u nâleden 'âşık olanlar ictinâb etmez
151. **sâlim:**
Gazel 153
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Dili gördüm şarılmış kâkül-i dil-dâra ey Sâlim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yâs etmiş
152. **sâlim:**
Gazel 154
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Hemân sen misin ey Sâlim ğumûm-âver olan fıkır et
10. Murâdınca şam 'âlemde bir zevk u şafâ sürmüş
153. **sâlim:**
Gazel 155
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ne 'âlem var cihânın ğülşeninde böyle ey Sâlim
10. Temâşâ-yı ğülistâna tutalım bir zamân olmuş
154. **sâlim:**
Gazel 157
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Şâdmân etdi peyâm-ı vaşlı ey Sâlim beni
10. Etsek ifrât-ı ferahdan biz nola her câ rakış
155. **sâlim:**
Gazel 160
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Bilmeziz Sâlim nedendir çarhda bu naş-ı ğarîb
10. Eylemez ehl-i ma'ârif ile hûbân ihtilâf

156. **sālim:**
Gazel 162
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Nola ki harf-i merāmı lisāna almaz isek
10. Zamāne kāmıma Sālim be-her zamān māni`
157. **sālim:**
Gazel 163
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Olsa Sālim nola bu şi`r-i belāgat-üslüb
10. Başka hālet verir insāna be-her tarh-ı bedi`
158. **sālim:**
Gazel 165
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Kāşırān ermede maqşadlarına Sālim hayf
10. Miñnet-i `ālemi erbāb-ı himem çekdi dirig`
159. **sālim:**
Gazel 166
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sālim gibi her kes suhāna kādır olur mu
10. İnsāna `aceb lāzımedir tarh-ı tekellüf
160. **sālim:**
Gazel 167
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Hemān Sālim kanā`at eyle kûta
10. Yeter tā-key hevā inşāf inşāf
161. **sālim:**
Gazel 168
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Miyān-ı nazmda Sālim edip zebānı dırāz
10. Temedduh etse sezādır bu tāze tarh-ı laţif
162. **sālime:-e**
Gazel 170
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Bulmadı bu gazel-i tāze-i şeş-beyt gibi
12. Şeş cihātı götürü Sālime gösterdi firāk
163. **sālim:**
Gazel 171
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Şarf-ı himmet eyledik biñ kez veli Sālim henüz
12. Nā`il-i maksüd olup mesrūr u hāndān olmadık
164. **sālim:**
Gazel 173
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Girerdik çoynuna bizler de o sīm-in-teniñ Sālim
10. Olaydı ol şehin kâbil elinde dest-māl olmak

165. **sālim:**
Gazel 175
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Cihān bāğında Sālim istirāhat etmediñ aşlā
10. Degil devletle `ālemde şafā rāhatladır ancak
166. **sālim:**
Gazel 176
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sālim gibi gördük keremiñ derd-i serimde
10. Sākī kerem-i luţf-ı benāmiñla yapıldık
167. **sālim:**
Gazel 178
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sālim bize her şā`ir olan etmeye tanzir
10. Mümkin mi ede bāz ile bāziçe be-her dik
168. **sālim:**
Gazel 180
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Bir hālāvet bahş eder şi`riñden ey Sālim suhān
10. Bellidir reftārdan taqlid-i üstād eyleseñ
169. **sālim:**
Gazel 184
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Zahm açmada yār üstād Sālim
12. Bilmez tarikın ammā devāniñ
170. **sālim:**
Gazel 185
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Olmaya Sālim mukābil yek nefes ekdārına
10. `Ālemiñ eczā-yı şevqın cem` ü terkib eylesek
171. **sālim:**
Gazel 186
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sirişk-i `aşıka mā`il gibi bu şeb Sālim
10. O yāri hūvābda tarf-ı semt-i cū gördük
172. **sālim:**
Gazel 187
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Bu gurbet ellerinde kaldı Sālim şormadıñ hāl-in
10. Dirig ey bī-vefā zārın ferāmüş eylediñ gittiñ
173. **sālim:**
Gazel 189
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Sālim suhānım `arz edip hāzret-i şeyh
12. İrsāl edelim tuhfesini semt-i Hişār`ın

174. **sālim'e:-e**
Gazel 190
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Bunca demlerdir nedendir Sālim'e luṭf etmemeñ
12. Yoḥsa anıñ luṭfa şāyān olduğun bilmez misin
175. **sālim:**
Gazel 191
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Merhem-i kāfūr olur zaḥm-ı dil-i mecrūḥuña
12. Sālim ol sīmīn-teni bu sīne-i pūr-derde çek
176. **sālim:**
Gazel 197
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. O kaşı yanın endūh-ı firāḳın söyleyip yer yer
14. Benim çekdiklerim Sālim varıp cānāna 'arz etdim
177. **sālim:**
Gazel 199
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. Ḥarf-i vaşlı ol dehenden almağa etmem ümīd
14. Yok yere şarf eylemem bī-hūde Sālim himmetim
178. **sālim:**
Gazel 200
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Devşirip her ḥabābımı Sālim
10. Nüşa-i cāmı intihāb edelim
179. **sālim:**
Gazel 202
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Yazılmış gördüğümce levḥ-i dilde bu zemīn-i nev
10. Edip taḥsīn ü sābāşı saña Sālim pesend etdim
180. **sālim:**
Gazel 205
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Gönlümü bulduñ mu deyu eylesem Sālim su'āl
10. Ğamze-i ḥāzır-cevābı der ki bilmem bulmadım
181. **sālim:**
Gazel 207
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Nola Sālim olursaḳ yāre müştāk
10. Muḥāl olmaz fikirde çāre-sāzım
182. **sālim:**
Gazel 208
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ben ol çāh-ı zakanda olmuşum üftāde ey Sālim
10. Ki görse reşk ederdi māh-ı Ken'an behcet-i Sālim

183. **sālim:**
Gazel 209
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Vādi-i 'aşḳ içre Sālim ben bu baḥt-ı zār ile
10. Gördüğün varsa kerem kıl söyle şādān olduğum
184. **sālim'i:-i**
Gazel 210
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Tegāfūl-ğüne ğamzeñ her ne rütbe eylese inkār
10. Kerem kıl Sālim'i bārī efendim deme sen bilmem
185. **sālim:**
Gazel 211
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Yād edip sūnbūl-i ğīsūsunu yāriñ Sālim
10. Nefḥa-i medḥi ile 'ālemi ta'tir edeyim
186. **sālim:**
Gazel 215
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Yazan evşāf-ı 'aşḳı nüşa-i ümmīde ey Sālim
10. Eñ ednā ḥāletın ser-defter-i tūmār-ı hūş etsin
187. **sālim:**
Gazel 216
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ol kemān-ebürüyu Sālim ger der-āğūş etmesem
10. Kā'il olmazdım ğüzār-ı tır ile zih-ğürden
188. **sālim:**
Gazel 217
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Şerḥa şerḥa olmaz idi sīnemiz Sālim eger
10. Kılmasaydıḳ şöhrete ikdām mānend-i niğīn
189. **sālimi'ne:-i'ñ, -e**
Gazel 218
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Gün yüzüñ göster eyā kān-ı kerem Sālimi'ñe
10. Nice bir şubḥumuz ey māh bizim şām olsun
190. **sālim:**
Gazel 220
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Bize rağmen yine bir ğayrı hem-dem bulmuş ol bī-dād
10. Kime dād eylesem Sālim 'aceb ol bī-mürüvvetden
191. **sālim:**
Gazel 221
Mısra: 9
Şairin mahlası.

9. Güzel da'vet anı Sâlim velî ikrâmı müşkildir
10. Gelirse bir gece ol âfet-i devrâne neylersin

192. **sâlim:**

Gazel 222

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Eylemem Sâlim figânım ile teksîr-i sevâd
10. Kılmazam dil-gîr o şûhu ben enîn ü nâleden

193. **sâlim:**

Gazel 224

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Nola mey görmese Sâlim dem-i firkatde oldukça
10. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat harâm olsun

194. **sâlim:**

Gazel 225

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Bî-vücûd ol vâdi-i 'aşk içre Sâlim şöyle kim
12. Güft (ü) güy-i sırr-ı 'aşka vâkıf olmaya zebân

195. **sâlim:**

Gazel 226

Mısra: 13

Şairin mahlası.

13. Nâ-kese Sâlim mürüvvet eylemek bî-hüdedir
14. Eyligin zâyi' eder nâ-merde ihsân eyleyen

196. **sâlim:**

Gazel 228

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Bilinmekse garaz Sâlim benim de rütbe-i 'aşkım
10. Ser-i küyunda dillerden maḥabbetler su'âl olsun

197. **sâlim:**

Gazel 230

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Duḫâr olan şikenc-i kâkülünde göñlüme Sâlim
10. Bilir 'uşşâk içinde derdmendi âh u figânından

198. **sâlim:**

Gazel 231

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Sâlim inanma zibiş-i deryâ-yı devlete
10. Leb-rîz-i sâha olsa da fevz ü felâhdan

199. **sâlim'e:-e**

Gazel 232

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Sâlim'e lutf et dirîğ etme peyâmîñ dem-be-dem
10. İltifâtñ kesme cânâ 'âşık-ı dîdârdan

200. **sâlim:-dir**

Gazel 233

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Âl al olmuş ruḫ-ı ḫoy-kerdesi nâzân gelir
10. Şimdi çıkmış gibi Sâlim ol perî ḫammâmdan

201. **sâlim:**

Gazel 236

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Sâlim verâda menzili maḫz-ı vuşûl olur
12. Bir tîr-i serd kim çıka bir kez kemândan

202. **sâlim:**

Gazel 237

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Sâlim saña elbette olur mâye-i 'irfân
10. Sineñde hemân 'aşk-ı bütân kârger olsun

203. **sâlim:**

Gazel 239

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Yine raḫm etmez o kâfir-mâ-cerâ Sâlim saña
10. Olsa seyl-âb-ı sirişk-i dîdeler mânend-i cû

204. **sâlim:**

Gazel 240

Mısra: 20

Şairin mahlası.

19. Âdemiñ düşvâr eder aḫvâlini
20. Eyleme Sâlim recâ-yı arzû

205. **sâlim:**

Gazel 241

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Miyânından ne mümkin dil-berîñ geçmeklik ey
Sâlim
12. O vâdiden geçilmez degme bir ḫâl ile beldir bu

206. **sâlim:**

Gazel 242

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Başa çıkmaklık olur idi anıñla Sâlim
12. Hîle vü ḫud'a ile olmasa peygâr-ı 'adû

207. **sâlim:**

Gazel 243

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Kâkülüñ sevdâsı ile Sâlim ey şîrîn-dehen
10. Ḳays'a gâlibdir hezârân rütbe mecnûn olmada

208. **sâlim:**

Gazel 244

Mısra: 13

Şairin mahlası.

13. Tesellî bulmayan diller hücum-ı ḡamdan ey Sâlim
14. Bulur 'azm eylese elbet tesellâ ḡülsitân içre

209. **sālim:**
Gazel 247
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Bakmaz deyü kırkarsañ eger nâmeñe yârîñ
10. Sâlim suhan-ı pâki biraz muhtasar eyle
210. **sālim:**
Gazel 248
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. Sezâdir na'ra-i tahsîn etse 'âlemi lertzân
14. Yetilmez hâşılı Sâlim bu tab'-ı 'âlem-ârâya
211. **sālim:**
Gazel 249
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Yine üşkûfedâna eylediñ nezzâre ey Sâlim
10. Bu renge reng edip rüyunda gül-gûna selâm eyle
212. **sālim:**
Gazel 251
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâli Sâlim
10. Nola kim nâmi bu şehriñ Tarab-efzûn olsa
213. **sālim:**
Gazel 252
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Gelir deyü o nûr-ı dîde Sâlim meclise şâyed
10. Şu 'â'-ı bâşıram ferşide etdim reh-güzârında
214. **sālim:**
Gazel 253
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Yakışmaz gayrı bir yerde eylemek ârâm ey Sâlim
10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cây-ı ferâğ eyle
215. **sālim'in:-iñ**
Gazel 255
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Hülûsu Sâlim'in saña degil çün cây-ı istişkâl
10. Kitâb-ı ğamdan aña fırkatiñle hasb-i hâl etme
216. **sālim:**
Gazel 256
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sâlim bize bir derd-i ser oldu ğam-ı kâkül
10. Manşür'u budur işte çeken zirve-i dâre
217. **sālim'e:-e**
Gazel 259
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Hele bir kez nigâh-ı merhâmet etdiñ mi inşâf et
10. Nedendir Sâlim'e cevriñ a kâfir-mâ-cerâ söyle

218. **sālim:**
Gazel 260
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Gönül pervâneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tâ
12. Desinler Sâlim olmuşdur münevver 'aşıkân içre
219. **sālim:**
Gazel 261
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Ola pâ-bûsuña şâyeste eller olmaya Sâlim
12. Sezâ-yı cüd u ihsânı bu mudur resm-i Hâtem'de
220. **sālim:**
Gazel 262
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Yeter nev-bülbül-i bâğ-ı firâkıñ oldu raħm eyle
10. Gehî Sâlim recâ-yı vaşl ile dâmâne düşdükçe
221. **sālimâ:-â**
Gazel 263
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Bakılmaz Sâlimâ kâlâ-yı ehl-i ma'rifet çarħda
12. Hemîşe gün-be-gün nokşân gelmekde ħaridâre
222. **sālim:**
Gazel 266
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nâ'il ğoncalar
14. Bülbülün kârı hemîşe Sâlim efğân olmasa
223. **sālim:**
Gazel 267
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Saña Sâlim o fûsûn-sâzi nice añladayım
10. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola
224. **sālim:**
Gazel 268
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Hemîşe tâli'ine levem ederler ey Sâlim
12. Belâya uğramış ehl-i suhan sitâre ile
225. **sālim:**
Gazel 269
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Bizi yoklardı ey Sâlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zülf-i pür-ħamda dil-i âvâre biñ bende
226. **sālim:**
Gazel 270
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Görünmez oldu Sâlim ol perî biz rağbet etdikçe
10. Ser-i küyunda ħaldık 'Abdiyâ bî-hüde da'vetde

227. **sālim:**
Gazel 271
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Bu baht-ı nā-sitāyişkardan 'ālemde ey Sālim
10. Tekellūf ber-ṭaraf ḥālīm yamān olmakda gitdikçe
228. **sālim:**
Gazel 273
Mısra: 15
Şairin mahlası.
15. Geşt edip kân-ı ḥayālî yine biz ey Sālim
16. Böyle bir tāze zemīn gösterelim yārâne
229. **sālim:**
Gazel 274
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Ederdi bîdi perîşān sirişk-i cüy-ı revān
12. O serv-kād yine Sālim geleydi bāğımıza
230. **sālim:**
Gazel 275
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sālim ne idi bizlere āyā teğāfūlū
10. Meclisde ṭurmamak o sitemkār dūn gece
231. **sālim:**
Gazel 276
Mısra: 25
Şairin mahlası.
25. 'Ālem ol 'ālem-i vaḥdet idi Sālim anda
26. Güft ü güy-ı keder ü renci-ş-i ḡavḡā yoḡidi
232. **sālim:**
Gazel 277
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Metā '-ı vaşlıma naqd-i revānın isterim dermiş
10. Meded bir cān için Sālim anıñla bozma bāzārı
233. **sālim:**
Gazel 278
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Bir peyām almağa imkān mı var ey Sālim
12. Varamaz dergehine kimse şabādan ḡayrı
234. **sālim:**
Gazel 279
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Beni zevk-āşinā-yı vaşl edip Sālim o Yūsuf-fem
10. 'Adū-yı kīne-ḥvāhım eyledi ser-cümle iḥvānı
235. **sālim:**
Gazel 280
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Tağılmaz nüşha-i dilden keder Sālim anı zīrā
10. Felek desti ile Sālim anı şīrāzelendirdi

236. **sālim:**
Gazel 280
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Tağılmaz nüşha-i dilden keder Sālim anı zīrā
10. Felek desti ile Sālim anı şīrāzelendirdi
237. **sālim:**
Gazel 281
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. 'İrfāna olan meyli bizi āşaf-ı 'asrın
12. Sālim yine hep vādi-i 'irfāna düşürdü
238. **sālim'in:-iñ**
Gazel 282
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. Vaşf-ı zūlfün ile güyā gececi bülbüldür
14. Sālim'in ḥāme-i pāki gibi pür-gü var mı
239. **sālim:**
Gazel 283
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Böyle ser-keşlige Sālim sebep āyā noldu
10. Bir zamān zūlf-i siyeh üstümüze ditrer idi
240. **sālim:**
Gazel 284
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Nola olmazsa Sālim şimdilik eş'arımız memdūḥ
10. Bize bu çarḥ-ı keç-rev sū-yı 'irfānı unutturdu
241. **sālim:**
Gazel 285
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. Āsumāna eyledi peyveste āh u zārımı
14. Şehr-i İstanbul'un ey Sālim melek-sīmāları
242. **sālim:**
Gazel 286
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Fūrüzān etmede dāmān-ı şabrım āteş-i ḥasret
10. Var ise kevkeb-i bahtımla Sālim iḥtirāk oldu
243. **sālim:**
Gazel 287
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Nežāremizden o şūḥ oldu münfā'il Sālim
10. Nigāhımız o gül-endāma ḥayf bār oldu
244. **sālim:**
Gazel 288
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sālim mu'aṭtar etdi midādıyla 'ālemi
10. Yād eyleyip cihāna o zūlf-i mu'anberi

245. **sālim:**

Gazel 289

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Açıldı bāb-ı hayālīm ümīd ile Sālim

10. Hārim-i hāneme dil-ber gelir mi gelmez mi

246. **sālim:**

Gazel 293

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Hāledir zann eylerim āgūşumu Sālim hemān

10. Ben der-āgūş eyledikçe ol meh-i tābānımı

sālim ede:

1. **sālim ede:-e**

Kaside 27

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvende kılmak, korumak.

65. 'Ömrünü devletini Hakk ede anıñ efvün

66. Zātını sālim ede cümle kederden Mevlā

sālim et:

1. **sālim et:**

Kaside 8

Mısra: 225

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtarmak, selamete kavuşturmak.

225. Be-feyz-i nā't derünüm kederden et sālim

226. Ki gönülmüz nice demdir hāzīn-i hātırdır

sālim eyle:

1. **sālim eyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 215

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhafaza etmek, korumak.

215. Eyle sālim beni bu miñnetden

216. Ya'ni seng-i yed-i melāmetden

sālim olmaz:

1. **sālim olmaz:-maz**

Lugaz 3

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emin olmak.

59. Sālim olmaz netice hiç kimse

60. Uydu ulaşdı meclis-i ünse

sālim olsun:

1. **sālim olsun:-sun**

Tarih 17

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvende olmak.

109. Zāt-ı pākiñ hāzret-i Hakkā emānet eyledik

110. Devletiñde sālim olsun hep kederden her gamın

2. **sālim olsun:-suñ**

Kaside 22

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvende olmak.

143. Olup āzāde-dil figendeleriñ

144. Sālim olsun deriñde bendeleriñ

sālim olur:

1. **sālim olur:-ur**

Gazel 245

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvende olmak.

9. Kendi hāliyle taqayyüd eyleyen sālim olur

10. Tolsa da bezm-i cihān ger fitne vü āşüb ile

sālimā:

1. **sālimā:**

Müseddes 1

Mısra: 25

Şairin mahlası.

25. Derdiñe bir çāre var mıdır derinde Sālimā

26. Sen niyāz etdikçe luḫfun eyler ol zālim cefā

2. **sālimā:**

Gazel 1

Mısra: 13

Şairin mahlası.

13. Sālimā şarf-ı irādet durur ancak yoḫsa

14. Cümle bir tavḫ'adır hāşılı esbāb baña

3. **sālimā:**

Tahmis 1

Mısra: 21

Şairin mahlası.

21. Ederken Sālimā gülşengeh-i fikretde reftāri

22. Bi-ḫamdī'llāh o gül-rūyuñ müyesser oldu dīdāri

4. **sālimā:**

Lugaz 1

Mısra: 15

Şairin mahlası.

15. Bu ḫālet Sālimā takriri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretdir

5. **sālimā:**

Tarih 1

Mısra: 117

Şairin mahlası.

117. Kō lāfi Sālimā ḫayr-ı du'adır

118. Kaşīde āḫir olsa çünki kānūn

6. **sālimā:**

Tarih 2

Mısra: 27

Şairin mahlası.

27. Ben de şevk-ı maḫdemiyle Sālimā mesrūr iken

28. Ḥamdü li'llāh nā'il oldum kuḫsiyān ilhāmına

7. **sālimā:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 77

Şairin mahlası.

77. Dileyen Sālimā benden naşīḫat

78. Cihānda eylesin bu 'aşka raḡbet

8. **sālimā:**
Tesdis 4
Mısra: **28**
Şairin mahlası.
27. Böyle imiş çün mukadder hüküm-i fermân-ı kazâ
28. Cüst ü cüdan fâriğ ol deşt-i talebde Sâlimâ
9. **sālimā:**
Tarih 5
Mısra: **25**
Şairin mahlası.
25. Müjde-i itmâmını gûş eyleyince Sâlimâ
26. Yazdı bir beyt-i dü-târîh aña kil-k-i hoş-nüvîs
10. **sālimā:**
Kaside 5
Mısra: **103**
Şairin mahlası.
103. Sâlimâ gayrı du'â vaqti bedîdâr oldu
104. Ne bu ikşâr-ı kelâmın ne bu 'arz-ı şekvâ
11. **sālimā:**
Tesdis 5
Mısra: **26**
Şairin mahlası.
25. Ateş-i 'aşka yanarken dem-be-dem şeydâ-yı 'aşk
26. Sâlimâ elbette eyler yine ol ihfâ-yı 'aşk
12. **sālimā:**
Tarih 6
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Her görenler dediler târîhin anıñ Sâlimâ
4. Câmi'-i ra'nâ-yı İbrâhîm Paşa-yı emîn
13. **sālimā:**
Kaside 6
Mısra: **101**
Şairin mahlası.
101. Hemîşe Sâlimâ böyle senâsıyla o sultânın
102. Cihânda etmede icrâ-yı taqvâ şem' ü pervâne
14. **sālimā:**
Gazel 6
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Vuşlatı der-hâtır etmek nice kâbil Sâlimâ
12. Qanda kaldı kâm-ı dil ümmîd düşmendir baña
15. **sālimā:**
Lugaz 6
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Sâlimâ hâşılı sırr-ı Hâk'dır
12. Ne kadar olsa şenâ elyâkdır
16. **sālimā:**
Tesdis 7
Mısra: **25**
Şairin mahlası.
25. Sâlimâ murğ-ı seher vuşlata şâyân mı degil
26. Yoşsa pervâne-i şem'-i ruḥ-ı cânân mı degil

17. **sālimā:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Bilirse kadr-i eş'ârı yine 'âşık olan bilir
10. Riyâ ehli ne mümkün Sâlimâ şî'r eylemek ışgâ
18. **sālimā:**
Tarih 12
Mısra: **36**
Şairin mahlası.
35. Ben de alıp destime kil-k-i teri
36. Tâ edem târîh-i diger Sâlimâ
19. **sālimā:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nice fehm eylesin harf-i vişâli Sâlimâ âdem
10. Tekellümde suḥan gerçi 'ayân ammâ dehân gâ'ib
20. **sālimā:**
Kaside 13
Mısra: **123**
Şairin mahlası.
123. Sâlimâ re's-i hümayûnuñ şakin taşdı'den
124. Ba'd-ez-în tayy-ı suḥan kıl kim du'âdır müdde'â
21. **sālimā:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Bâ'is-i hicrân hele 'âşıklıgımdır kendüye
10. Luṭf-ı vaşla ol perîde Sâlimâ yokdur sebep
22. **sālimā:**
Kaside 16
Mısra: **81**
Şairin mahlası.
81. Sâlimâ emr-i tefâhür de nihâyet buldu
82. Oldu gayrı dem-i âmîne müheyyâ bülbül
23. **sālimā:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ğarîbe dil-nüvâz olmağ ne mümkün Sâlimâ eller
10. Yakıp kül eyledi ekser bizi bu âteşin-'âdet
24. **sālimā:**
Tarih 19
Mısra: **4**
Şairin mahlası.
3. Bendeñe müjde-künân söylediler târîhin
4. Sâlimâ Şadıḳ Efendi yine müftî oldu
25. **sālimā:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Şairin mahlası.

9. Sâlimâ ben dağı şad şevkıla dedim târih
10. Buldu encâmını bu nev-eşer-i pāk ü ḥasen

26. **sâlimâ:**

Gazel 22

Mısra: 11

Şairin mahlası.

11. Vaz'-ı nâ-şâyeste-i iḥvâna baqma Sâlimâ
12. Böyledir de 'b-i zamâne gâh düşmen gâh düst

27. **sâlimâ:**

Tarih 22

Mısra: 16

Şairin mahlası.

15. Üstüne vâcib olan ed' iye-i ḥayrını et
16. Sâlimâ kilik-i kuşur-âveri gel etme ḥacil

28. **sâlimâ:**

Gazel 23

Mısra: 13

Şairin mahlası.

13. Hâle ermekse murâdın Sâlimâ kâli koyup
14. Mürşid-i kâmil öñünde varlığını ardına at

29. **sâlimâ:**

Tarih 23

Mısra: 5

Şairin mahlası.

5. Ne mümkün Sâlimâ evsâfin iḥşâ eylemek kilkim
6. Zebânım 'âciz olmuşdur genâsın etmede imlâ

30. **sâlimâ:**

Gazel 24

Mısra: 13

Şairin mahlası.

13. Sâlimâ mey-ḥâne-i 'aşkı nişîmen kıl müdâm
14. Bulmak isterseñ eger âlâm-ı dünyâdan necât

31. **sâlimâ:**

Kaside 24

Mısra: 61

Şairin mahlası.

61. Sâlimâ gayrı du 'â vaḫti bedîdâr oldu
62. Yetişir evc-i kuşuruñda bu tekşir-i keşir

32. **sâlimâ:**

Kaside 26

Mısra: 51

Şairin mahlası.

51. Sâlimâ cümleyle vâcibdir o zât-ı pâke
52. Eylemek şıdk ile her şâm u şehër ḥayr du 'â

33. **sâlimâ:**

Gazel 27

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Azürde olma ḥışmına sen Sâlimâ anıñ
10. 'Aşık itâb-ı yârine dil-gir olur mu hiç

34. **sâlimâ:**

Gazel 28

Mısra: 10

Şairin mahlası.

9. Neşât-âver gazeller söylemek âsân idi ammâ
10. Derûnda Sâlimâ bir 'aşk-ı maḥbûb olmaga muḫtâc

35. **sâlimâ:**

Kaside 29

Mısra: 54

Şairin mahlası.

53. Çünki mümkün degil ol zât-ı şerîfi midḫat
54. Sâlimâ eyle du 'â eyleme taşdı' yeter

36. **sâlimâ:**

Gazel 30

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Sâlimâ dâ'ire-i bezmine hiç ḡam girmez
10. Dâ'imâ şad durur cümle-i yârân-ı şabûḫ

37. **sâlimâ:**

Kaside 31

Mısra: 88

Şairin mahlası.

87. Ne bu taşdı' yeter bârgeh-i Mevlâ'dan
88. Sâlimâ şıdk ile sen böyle temennâ eyle

38. **sâlimâ:**

Kaside 32

Mısra: 40

Şairin mahlası.

39. Ben de ḡüyâter edip ḥâme-i mu'ciz-demimi
40. Sâlimâ eyleyelim ḥayr du 'âsın inşâ

39. **sâlimâ:**

Gazel 33

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Erişdirmez merâma ehl-i ḫab'ı Sâlimâ gerdün
10. Ser-i erbâb-ı 'irfâna muḫaşşal bir belâdır çarḫ

40. **sâlimâ:**

Kaside 34

Mısra: 93

Şairin mahlası.

93. Teğazzülden ḡarâz 'arz-ı du 'âdır Sâlimâ çünkim
94. Dem-i âmîne bülbüller de güller de müheyyâdır

41. **sâlimâ:**

Gazel 34

Mısra: 9

Şairin mahlası.

9. Olursa feyz-i Ḥudâ Sâlimâ bize reh-ber
10. Murâdımızca olur baḫtımız muḫîm-i murâd

42. **sâlimâ:**

Matla 40

Mısra: 1

Şairin mahlası.

1. Ḥayâlimden dü çeşmi Sâlimâ çıkamaz anıñ her câ
2. Kebûdî çeşmi cânânın sirişkim eyledi deryâ

43. **sâlimâ:**

Gazel 49

- Mısra: 13
Şairin mahlası.
13. Tevekküldür medâr-ı kâr-ı t̄alib Sâlimâ hergiz
14. Murâd eylerse Bârî bir gedâyı kâm-rân eyler
44. **sâlimâ:**
Gazel 61
Mısra: 1
Şairin mahlası.
1. Fikr-i ebrû 'âşıkâna Sâlimâ hep derd olur
2. Çille-i 'aşk u maḥabbet tâ ezelden serd olur
45. **sâlimâ:**
Gazel 65
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Neyleyem şâdî-i vaşlı Sâlimâ verdi baña
10. Firḫatî ârâyiş-i ḫüsn ü bahâ vü zîb ü fer
46. **sâlimâ:**
Gazel 93
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. İntizâr-ı va 'de-i vaşlıyla giryân olma kim
10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a' lâda bir
47. **sâlimâ:**
Gazel 104
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ğarîb olur der-i dil-berde Sâlimâ 'âşık
10. Olunmaz ise o bî-çâreye eger tevḫîr
48. **sâlimâ:**
Gazel 110
Mısra: 16
Şairin mahlası.
15. Ne rütbe cevrin efzûn eylese bezm-i teğâfûlde
16. Geçilmez ol perîden Sâlimâ bilmem ne ḫâletdir
49. **sâlimâ:**
Gazel 119
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sarıl dâmânına bûs eyle destin Sâlimâ yoḫsa
10. Recâ-yı pây-bûsu yâre küstâhâne söylenmez
50. **sâlimâ:**
Gazel 125
Mısra: 14
Şairin mahlası.
13. Derûn-ı sîne pür-dâg-ı maḥabbet olmaḫ ister kim
14. Meşeldir Sâlimâ 'âlemde bir gülle bahâr olmaz
51. **sâlimâ:**
Gazel 132
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Şad gül-i sad-berg ile t̄oldu derûnum Sâlimâ
10. Pür edelden fikr-i rûyu gülşen-i endîşemiz

52. **sâlimâ:**
Gazel 133
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Bu diyârîñ güzelinden geçelim ser-tâ-pâ
12. Sâlimâ ḫâk-i Sıtanbul'a ḫaḫîḫat gelmez
53. **sâlimâ:**
Gazel 136
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Siteminden dile bir zerre melâlet gelmez
10. Sâlimâ cevri de maḫz-ı kereminden biliriz
54. **sâlimâ:**
Gazel 138
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Biz perişân-târ olursaḫ nola hergiz Sâlimâ
10. Bir saçı leyli bütûñ şad şekvîla Mecnûn'uyuz
55. **sâlimâ:**
Gazel 140
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Ölseñ da Sâlimâ heves-i nev-ḫaḫâ neden
12. Bir bûy-ı tâze vere yine her giyâhımız
56. **sâlimâ:**
Gazel 144
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sâlimâ eyleriz ol şûḫa senâ her dâ'im
10. Zât-ı pâkine senâ-ḫvân olarak öldük biz
57. **sâlimâ:**
Gazel 149
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Medâr-ı tesliyet olmaz mı Sâlimâ gerdûn
12. ḫaḫîḫat ehli olan 'âḫilâna yoḫ sözümüz
58. **sâlimâ:**
Gazel 150
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Va 'de-i vuşlata incâzını ümmîd ederiz
10. Sâlimâ dünyede kim eylemez iḫsâne heves
59. **sâlimâ:**
Gazel 151
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Yeter 'izâr-ı taḫayyül de Sâlimâ saña
10. Maḥabbet ehline bir cilvegâḫ besdir bes
60. **sâlimâ:**
Gazel 152
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Gerçi döymez vaşla deyü eylemiş hirci ḫarîñ
10. Sâlimâ ḫaḫkımızda baḫtım sũ'-i tedbîr eylemiş

61. **sālimā:**
Gazel 156
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Güzeşte zevkımızñ bilmedik idi kıdrin
12. O günlerin keremi Sālimā bilinmez imiş
62. **sālimā:**
Gazel 158
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Muktezā-yı ma'rifetdir gālībā bu Sālimā
10. Kında varsa ğamdan erbāb-ı hüner olmaz ħalāş
63. **sālimā:**
Gazel 161
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Sālimā ħalka-i rindānı kıma elden kim
12. Anlar ile olur elbet eden ülfet maĥzūz
64. **sālimā:**
Gazel 169
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Görünce bādeyi meclisde Sālimā dil-dār
10. 'İzārı döndü gül-i āle al al olarak
65. **sālimā:**
Gazel 172
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Felek döner mi murādımca Sālimā bilmem
12. Tabī'at ehline hicrān cihān cihān ancak
66. **sālimā:**
Gazel 174
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Vücūdñ maĥv eder 'uşşāk-ı zārñ Sālimā ancak
12. Ħabābāsā kıdüm-ı yāre çeşm-i intizār olmak
67. **sālimā:**
Gazel 177
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Esāmesin okumak Sālimā neden lāzım
10. Beyāza çekmede çarĥ defterin 'ukūkumuzuñ
68. **sālimā:**
Gazel 179
Mısra: 13
Şairin mahlası.
13. Sālimā dünyāda rāĥat ister iseñ ħvāhişñ
14. Bī-ğam-ı endişe-i būd (u) ne-būd olmak gerek
69. **sālimā:**
Gazel 181
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. İrgürürsün tır-i ümmidiñ merāma Sālimā
10. Pür ederse himmet-i taķdır eger bāzularñ
70. **sālimā:**
Gazel 182
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Yolunda pāre pāre olduĥ dil-dārı gör şimdi
10. Şorar mı künc-i ğamda Sālimā ħāl-i diĥer-günüñ
71. **sālimā:**
Gazel 183
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Nola tūtīveş tekellüm-senc olursam Sālimā
10. Eyledi ğüyā beni şirīn maķālī Aĥmed'iñ
72. **sālimā:**
Gazel 188
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ederdim Sālimā şerĥ-i derünüm naķl-i bi'l-mıstar
10. Lisān-ı ħālī mümkün olsa bir başka kitāb etmek
73. **sālimā:**
Gazel 194
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Gülsitāna seyre gitdik yārsız biz Sālimā
10. Ħüyyā 'ālem o 'ālem ğülşen ol ğülşen degil
74. **sālimā:**
Gazel 195
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Müflis-i şevkız ticāretĥ-ı tālī 'de bizim
10. Sālimā ser-māye-i naķd-i şafāmız çok degil
75. **sālimā:**
Gazel 196
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ħidmetinde ben anñ beste-miyānım Sālimā
10. Kıdrimi bilmez o yār-i nāzeninim neyleyim
76. **sālimā:**
Gazel 203
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sālimā ħāl-i dil-i nā-şādı biz 'arz eyleriz
10. Dergehinde diñlenirse dād u şevvāmız bizim
77. **sālimā:**
Gazel 206
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Ben o lāle-ĥad periden Sālimā bir vech ile
10. Ħülşen-i 'ālemde bü-yı vuşlat ümmid eylemem
78. **sālimā:**
Gazel 213
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Şumār eyler görenler üstühvānım Sālimā bir bir
10. Kılüzüm-i ser-gerānāsā benim mevvcādir sinem

79. **sālimā:**
Gazel 214
Mısra: 10
Şairin mahlası.
9. Eylemez bāğ-ı bihişt olsa da gönüm rağbet
10. Sālimā 'aşk ile bî-şabr u qarār oldum ben
80. **sālimā:**
Gazel 219
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Şu rütbe piç ü táb-ı hasret ile Sālimā her dem
10. Ser-i küyünda dil üftān ü galţān olmasın n'olsun
81. **sālimā:**
Gazel 227
Mısra: 16
Şairin mahlası.
15. Rütbe-i derd-i teb-i 'aşkın nümāyān etmeye
16. Ol periniñ Sālimā hicrinde hicrān etmeyen
82. **sālimā:**
Gazel 229
Mısra: 12
Şairin mahlası.
11. Bir gelir var külbe-i aĥzānıma biñ nāz ile
12. Sālimā bir hoş baĥ ol serv-i ĥırāmān olmasın
83. **sālimā:**
Gazel 235
Mısra: 11
Şairin mahlası.
11. Yerimiz şaff-ı ni'āl-i ĥurbet oldu Sālimā
12. Bir zamān ser-ĥalka-i yārān-ı İstanbul iken
84. **sālimā:**
Gazel 246
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Nola diller perişān-tār olursa Sālimā şimdi
10. Döşendi tār u pūd-ı naĥmeler dībāce-i sāze
85. **sālimā:**
Gazel 250
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Sālimā söz yok şi'irde táb'ıña şad āferin
10. Nuţĥ-ı cān-baĥşın ber-ā-ber rütbe-i i'cāz ile
86. **sālimā:**
Gazel 264
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Tekellüf yoĥ ise eş'arımızda Sālimā nola
10. Bu vādiye ayak başan başar merdāne merdāne
87. **sālimā:**
Gazel 265
Mısra: 9
Şairin mahlası.

9. Gedālar Sālimā 'ādet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümüd-i 'afv ederler vaz'-ı küstāĥāneden şoñra
88. **sālimā:**
Gazel 290
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. O māĥiñ Sālimā nāzın hemişe ederek taĥsin
10. Ĥarīdāran anı ĥitdikçe istignā-fürüş etdi
89. **sālimā:**
Gazel 291
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Cefā etmem vefākārim der idi Sālimā dil-dār
10. Bize her ne dediyse hep vefādan mā'adā oldu
90. **sālimā:**
Gazel 292
Mısra: 9
Şairin mahlası.
9. Keyfimiz bu intizār ile gelir mi Sālimā
10. Küy-ı cānāna giden kāşid da el-ān gelmedi
- sālimāsā:**
1. **sālim'āsā:**
Kaside 6
Mısra: 90
Salim gibi - Şairin mahlası.
89. Eger ĥalet-dih olmasa suĥan mülküne evşāfiñ
90. Ėzel-senc olmaz idi Sālim'āsā şem' ü pervāne
2. **sālimāsā:**
Gazel 8
Mısra: 9
Salim gibi - Şairin mahlası.
9. Sālimāsā def'-i sevdā eylemem gülşende ben
10. Gerdiş-i cū ĥalka-i zencirdir sensiz baña
3. **sālimāsā:**
Tarih 9
Mısra: 9
Salim gibi - Şairin mahlası.
9. Sālimāsā ĥuş edince nev-ĥatın tārĥler
10. Çıkdı her mū 'ālem-i ĥüsnünde cüst ü cūyūña
4. **sālimāsā:**
Gazel 164
Mısra: 10
Salim gibi - Şairin mahlası.
9. Nola mumlar yaĥıp ararsa beni meclisde
10. Sālimāsā yoluña düşdü be-her bār şemi'
5. **sālimāsā:**
Gazel 192
Mısra: 9
Salim gibi - Şairin mahlası.
9. Sālimāsā taraf-ı şevka nigāh etmez ĥiç
10. Ol ki ālüde-i çirk-āb-ı elemdir ey dil
- sālim-i āşüfte-dilden:**
1. **sālim-i āşüfte-dilden:-den**
Gazel 223

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü perişan Salim (SALİM: Şairin mahlası).

9. Ayagın kesme sâkî Sâlim-i âşüfte-dilden gel

10. Benim hergiz müretteb-sâz-ı bezm-i şoḥbetim sensin

sâlim-i âzâr-keşden:

1. **sâlim-i âzâr-keşden:-den**

Gazel 44

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet çekmiş salim - SALİM: Şairin mahlası.

9. Şaḫınma Sâlim-i âzâr-keşden tuḥfe-i cevriñ

10. Efendim sevdiğim cânım bu ikrâma o şâyândır

sâlim-i bî-câreye:

1. **sâlim-i bî-câreye:-ye**

Gazel 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz Salim - SALİM: Şairin mahlası.

9. Çin-ber-çin-i cebin-i ḫayret olsaḫ biz nola

10. Şevḫ düşmen Sâlim-i bî-câreye efkâr yâr

sâlim-i bihîn-ta'bir:

1. **sâlim-i bihîn-ta'bir:**

Gazel 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yorumlayan Salim - SALİM: Şairin mahlası.

9. Ne dem ki yâre gide Sâlim-i bihîn-ta'bir

10. Yanınca bir ḡazel-i âb-dâr der-peydir

sâlim-i bî-kes:

1. **sâlim-i bî-kes:**

Gazel 238

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız, kimsesiz Salim - SALİM: Şairin mahlası.

9. Görüp ḫâlin teraḫḫum etmediñ gitdiñ aña ḫayfâ

10. Demeziñ kim derimde Sâlim-i bî-kes çerâḡ olsun

sâlim-i dil-hasteye:

1. **sâlim-i dil-hasteye:-ye**

Kıt'a 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü hasta Salim - SALİM: Şairin mahlası.

3. Sâlim-i dil-hasteye gel kıl nigâh-ı 'âḫfîf

4. Bir gözü baḡlı ḡarîbim âsitâniñda şehâ

2. **sâlim-i dil-hasteye:**

Gazel 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü hasta Salim - SALİM: Şairin mahlası.

9. Bir naḫar et nâzenînim Sâlim-i dil-hasteye

10. Böyle ḫalırsa derûnum Külbe-i aḫzân olur

3. **sâlim-i dil-hasteye:-ye**

Gazel 204

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü hasta Salim - SALİM: Şairin mahlası.

11. Şerbet-i la'lin dirîḡ etdi faḫîre ol ḫabîb

12. Sâlim-i dil-hasteye bir ḡayrı tedbîr edelim

sâlim-i dil-şudeñe:

1. **sâlim-i dil-şudeñe:-e**

Gazel 47

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü alan Salim - SALİM: Şairin mahlası.

9. Sâlim-i dil-şudeñe luḫfuñu bezl et cânâ

10. O ḡarîbe kerem-i vuşlatıñ itlâf mıdır

sâlim-i dil-teng ü ḫazîne:

1. **sâlim-i dil-teng ü ḫazîne:-e**

Gazel 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü kederli ve ḫüzünlü Salim- Salim şairin mahlası.

11. Luḫf eyle begim Sâlim-i dil-teng ü ḫazîne

12. Bir pâre medet raḡm-kün-i ḫalb-i ḫaşûd et

sâlim-i dil-teng-i hicrânîñ:

1. **sâlim-i dil-teng-i hicrânîñ:-iñ**

Gazel 198

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılıktan dolayı gönlü daralmış Salim (Salim: Şairin mahlası).

9. Ederdi anları taşḫîḫ me'mûr olsa sulḫânım

10. Yıkılmış ḫâḫırın yap Sâlim-i dil-teng-i hicrânîñ

sâlim-i ferzânevim:

1. **sâlim-i ferzânevim:-yim**

Gazel 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıllı Salim'im (SALİM: Şairin mahlası).

11. Riyâ ber-düş olup hergiz saḫîl olmam cihân içre

12. Bisât-ı ḫüsne mâ'il Sâlim-i ferzânevim cânâ

sâlim-i ḡarîb:

1. **sâlim-i ḡarîb:**

Diḡer 10

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Garip Salim (SALİM: Şairin mahlası).

69. Bunuñla oldu ḫarâ'ir saña bütün bende

70. Bunuñla oldu saña Sâlim-i ḡarîb şeydâ

sâlim-i mîrzâ-zâde:

1. **sâlim-i mîrzâ-zâde:**

Diḡer 4

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mîrzâ-zâde Sâlim, şâir.

103. Keşûra'l-vüddü lekûm ve'zdâde

104. El-faḫîr Sâlim-i Mîrzâ-zâde

sâlim-i nâ-çâr:

1. **sâlim-i nâ-çâr:**

Rübâi 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz Salim - SALİM: Şairin mahlası-

3. Gördükçe keder çarh'dan ey Sâlim-i nâ-çâr

4. Sen dâmen-i teslime yapış olma mükedder

sâlim-i nâ-çâre:

1. **sâlim-i nâ-çâre:-e**

Gazel 272

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz Salim - SALİM: Şairin mahlası-

17. Şâf-dil bir 'âşıkıñdır âsitânıñda seniñ

18. Merhâmet et Sâlim-i nâ-çâre Allâh 'âşkıña

sâlim-i nâ-çîz ü mahzûnuñ:

1. **sâlim-i nâ-çîz ü mahzûnuñ:**

Gazel 51

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz ve hüznülü Salim - SALİM: Şairin mahlası-

11. Niyâzı dergehiñden Sâlim-i nâ-çîz ü mahzûnuñ

12. Nigâh-ı dide-i luftuñ ile manzûr olmağdır

sâlim-i şeydâ:

1. **sâlim-i şeydâ:**

Müfret 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Divane Salim - SALİM: Şairin mahlası -

1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevri et gerek luft et

2. Seniñ cân ü gönülden 'âşıkıñdır Sâlim-i şeydâ

sâlim-i şeydâvı:

1. **sâlim-i şeydâvı:-yı**

Gazel 37

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Divane Salim - SALİM: Şairin mahlası -

11. Saña mâ'il olalı Sâlim-i şeydâvı şehâ

12. Kays-ı miñnet-zededen eyledi berter ümmiz

sâlim-i şîrin-edâ:

1. **sâlim-i şîrin-edâ:**

Gazel 62

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sözlü Salim - SALİM: Şairin mahlası-

11. Hâzret-i mağdûma pey-revlik edip aħbâbına

12. Sâlim-i şîrin-edâ bir şî'r-i dil-cü gösterir

sâlim-i üftâdeniñ:

1. **sâlim-i üftâdeniñ:-niñ**

Gazel 193

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşkün Salim (Salim: Şairin mahlası).

9. Varma dâ'im beyt-i ağıyâra meded ey bî-vefâ

10. Hânesine Sâlim-i üftâdeniñ gâhice gel

sâlim-i zâra:

1. **sâlim-i zâra:-a**

Kaside 2

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen Salim - SALİM: Şairin mahlası-

123. Amân et Sâlim-i zâra amân et

124. Zülâl-i Kevşer-i luftuñ feşân et

2. **sâlim-i zâra:-a**

Kaside 10

Mısra: 516

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen Salim - SALİM: Şairin mahlası-

515. Nigeñ-i luft u 'ârifet eyle

516. Sâlim-i zâra merhâmet eyle

3. **sâlim-i zâra:-a**

Gazel 254

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen Salim - SALİM: Şairin mahlası-

9. Doğru bağ Sâlim-i zâra şağın ey mâh-liğâ

10. Gehi taṭyib-i dil-i 'âşık-ı mehcür eyle

sâlim-i zârı:

1. **sâlim-i zârı:-ı**

Gazel 91

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen Salim - SALİM: Şairin mahlası-

9. Sâlim-i zârı helâk etmek dilermiş gamzeler

10. Ey ṭabîb-i 'aşk bunda baña tedbiriñ nedir

2. **sâlim-i zârı:-ı**

Gazel 258

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen Salim - SALİM: Şairin mahlası-

9. Peyâm-ı vaşlıñ ile hoş-dil eyle Sâlim-i zârı

10. Anı bîgâne vaz' ile müdâm efkârelendirme

saltanat:

1. **saltanat:**

Kaside 15

Mısra: 45

Hükümdarlık, sultanlık | hakimiyet, güç.

45. Kimiñle buldu 'ızam böyle saltanat hergiz

46. Kimiñle dağme-güşâ oldu nusret-i şevket

2. **saltanatı:-ı**

Kaside 18

Mısra: 120

Hükümdarlık, padişahlık.

119. Eyleye zât-ı hümâyününü Allâh maşûn

120. Devlet ü saltanatı tâ-be-kiyâmet mevşül

3. **saltanatda:-da**

Kaside 19

Mısra: 74

Hükümdarlık, padişahlık.

73. Cenâb-ı hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Gâzi kim

74. Nazîri gelmemişdir saltanatda çarh-ı devvâre

4. **salâtanat:**

Kaside 20

Mısra: 293

Sultanlık, padişahlık, hükümlerlik.

293. Saltanat bâ-meşîyyet-i Hâlık

294. Ola tâ ol 'adedlere lâhık

salâtanat-ı dehre:

1. **salâtanat-ı dehre:-e**

Kaside 18

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya saltanatı.

95. Faır eder nesl-i şerifin ile ehl-i islâm

96. Silsile-i eyleyeli saltanat-ı dehre duhûl

sâmân:

1. **sâmân:**

Kaside 22

Mısra: 115

Dinçlik.

115. N'ışlesin şad hadenge yek sâmân

116. Neylesin biñ cefâya bir insân

2. **sâmân:**

Gazel 86

Mısra: 1

Sükun, sakinlik.

1. Ne dem kim gamzeler sâmân u şabra türk-tâz eyler

2. İner tâ rüyuna müjgânı istikbâl-i nâz eyler

samed:

1. **şamed'dir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 174

*Son derecede âli olmakla beraber daim olan:
Allahü's-samed.*

173. Vañid ü Vâñid ü Evñad Rañim ü Ferd ü Eñad

174. Mecid ü Haññ u Şamed'dir ki zâtı Dâbir'dir

2. **şamed:**

Kaside 24

Mısra: 67

*Son derecede âli olmakla beraber daim olan:
Allahü's-samed.*

67. Haşre dek devletini dâ'im edip Ferd ü Şamed

68. Behre-yâb ola zamânında şağir ile kebîr

samîme-sâz-ı du'â kıldı:

1. **samîme-sâz-ı du'â kıldı:-di**

Diğer 8

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Samimi şekilde dua etmek.

43. Eyleyen murğ-ı gülşeni güyâ

44. Kıldı vaşfiñ samîme-sâz-ı du'â

şamsâm-ı tedbîr:

1. **şamsâm-ı tedbîr:**

Kaside 14

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedbir kılıcı || Kötülüklerle önceden mücadele.

33. Kırıp bāğileri şamsâm-ı tedbîr

34. Gürüh-i hâ'inini kıldı tedmîr

şamût oldu:

1. **şamût oldu:-du**

Diğer 11

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Az konuşmak, susmak || Acizlikten çok şey ifade
edememek.*

121. Oldu hâme bu 'arşagehde şamût

122. Müsiki'dir yerinde olsa sükût

şan'at:

1. **şan'atlı:**

Tarih 1

Mısra: 35

Ustalık isteyen iş.

35. Nümâyişden o şan'atlı fişekler

36. Ki ola sürgehden zib-i gerdün

2. **şan'at:**

Tarih 4

Mısra: 66

Ustalık isteyen iş.

65. O mihrâbı nedir Allâhu ekber

66. Kim anda rû-nümâ şan'at ser-â-pâ

3. **şan'at:**

Tarih 4

Mısra: 67

Ustalık isteyen iş.

67. Ne şan'at hikmet-i Feyyâz-ı mutlak

68. Tecellî etmiş ol mihrâba haññâ

4. **şan'atlarla:-lar, -la**

Kaside 19

Mısra: 27

Ustalık isteyen iş.

27. Ruñâm-ı pâki anıñ hurde şan'atlarla mâl-â-mâl

28. Hıtâyî kâseler içre muşanna' tarz-ı fevvâre

5. **şan'atı:-ı**

Kaside 20

Mısra: 313

Ustalık isteyen iş.

313. Göricek böyle şan'atı insân

314. Nice olmaz bu kuvvete hayrân

şan'at gösterir:

1. **şan'at gösterir:-ir**

Gazel 73

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüner göstermek.

3. Ele alır hâtırım gâhî de eyler pây-mâl
4. Bu sipîhr-i tās-bâz biñ dürlü şan'at gösterir

şan'at-ı tezhîb:

1. **şan'at-ı tezhîb:**
Kaside 20
Mısra: 258
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaldızlama işi, yaldızlama sanatı.
257. Hatt u remy ü tüfeng ü her tertîb
258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb

sancağ:

1. **sancağ:**
Tarih 3
Mısra: 148
Bayrak, liva.
147. Nûru pür-nûr eder ise nola dîdeleri
148. Bir yeşil nûr-ı mücessemdir o sancak güyâ

sancak-ı pākîze-i pāk ü tâhir:

1. **sancak-ı pākîze-i pāk ü tâhir:**
Tarih 3
Mısra: 143
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pak, kutlu sancak.
143. Nedir ol sancak-ı pākîze-i pāk ü tâhir
144. Ki anîñ midhâtidir her suhan-ı vaşf u senâ

sancak-ı resûlu'llâh'îñ:

1. **sancak-ı resûlu'llâh'îñ:-iñ**
Tarih 3
Mısra: 141
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peygamberin sancağı.
141. Bâ-ħuşûş zîneti Sancak-ı Resûlu'llâh'îñ
142. Pertev-efken idi dünyâda ser-â-ser her câ

sandûka-i ma'ârif:

1. **sandûka-i ma'ârif:**
Kaside 20
Mısra: 256
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlim, marifet sandığı || Padişahın gönlü.
255. Zâti mecmû'a-i 'avârif iken
256. Şadri sandûka-i ma'ârif iken

şandük-ı derûnum:

1. **şandük-ı derûnum:-um**
Gazel 160
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül, yürek.
3. Alamazsañ resm-i müjgâniñ şehâ benden nola
4. Etdi şandük-ı derûnum ile peykân ihtilâf

sanemâ:

1. **sanemâ:**
Diğer 3
Mısra: 125
Ey güzel, ey dilber.

125. Hâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ
126. Hüsni-i şavt ile şarîr ede ne dem ol güyâ

şanî:

1. **şanî'îñ:-iñ**
Kaside 12
Mısra: 22
Yaratan, halkeden" anlamında Allah için kullanılır.
21. Bulundu hayl-i gürüh-i sipâh-ı rûh mevcûd
22. Yedinden aldı Şanî'îñ vücûd-ı memhûri

sâniha:

1. **sânihañ:-ñ**
Kaside 31
Mısra: 21
Zihne gelen fikir. Mütâlâa.
21. Sânihañ nûr-ı cinân gibi firûzende iken
22. Şem'-i zer-püş-i hayâl-i gamı itfâ eyle

sânî-i hürşid:

1. **sânî-i hürşid:**
Kaside 20
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
2. sıradaki güneş || Yeryüzü halkı.
21. Evvelin-'akl ü sâni-i hürşid
22. Aħmed-i Sâliḡ-i zafer-te' yid

şanî'-i kudretiñ:

1. **şanî'-i kudretiñ:-iñ**
Kaside 8
Mısra: 167
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kudretli Allah.
167. Şanî'-i kudretiñ añlar bedi'-i ef'âlin
168. Şu dil ki nâzır-ı mecmû'a-i 'anâşırdir

şanki:

1. **şanki:**
Lugaz 1
Mısra: 38
Sanki, güya.
37. Cinân ile cenânım tev'em oldu şimdilik Sâlim
38. Hüdâ yâver olursa bu da kalmar şanki sâ'atdir

2. **şanki:**

Muamma 2
Mısra: 2
Adeta, tıpkı.

1. Rağş eder gördüm o servi şad hezârân nâz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervâzında ol şebbâz ile

3. **şanki:**

Kaside 8
Mısra: 78
Sanki, güya.

77. Senâ-yı zülfünü Bürde edip be-her beytim
78. Siyâh câme ile şanki beyt-i fâhirdir

4. **şanki:**

Kaside 8

Mısra: 114
Şanki, güya.

113. Gumūmu hāşılı hābl-i metindir ammā
114. Sürūru şanki hemān rişte-i ğarā' irdir

5. şanki:

Diğer 10
Mısra: 8
Adeta, tıpkı.

7. Firāk-ı kāmēt-i serv-āzmāyişin yer yer
8. Derūnu huld-i berin etdi şanki ser-tā-pā

şanmañ:

1. şanmañ:

Gazel 106
Mısra: 1
Sanmamak.

1. Gül-i bāğ-ı vefā şanmañ ki her yerde müheyyādır
2. Vefā bir bū durur zülf-i mu'anberde müheyyādır

şarardı şoldu:

1. şarardı şoldu:

Gazel 45
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Olumsuz, üzücü bir durum karşısında yüzün sararıp

solması.

3. Teb-i firāk ile beñzim şarardı şoldu deme
4. Hāzān-reside nihāle bahār der-peydir

2. şarardı şoldu:-du

Gazel 248
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olumsuz, üzücü bir durum karşısında yüzün sararıp
solması.

5. Şarardı şoldu beñzim nār-ı 'aşkıñla hāzān oldu
6. Hemān 'aynıyla döndüm bāğ-ı ğamda verd-i zībāya

şararıp şoldum:

1. şararıp şoldum:-dum

Diğer 2
Mısra: 88
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntüden dolayı kötüleşmek.

87. Hele ben hāste-i firāk oldum
88. Şararıp hāsetiñ ile şoldum

şararıp şolsa:

1. şararıp şolsa:-sa

Müfret 1
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kişinin yüzünün sararıp solması.

1. Hurd-bāzī-i şitā bozdu mizācın bir gün
2. Şararıp şolsa da beñzi hele vechi vardır

sarāv:

1. sarāya:-a

Tarih 3
Mısra: 93
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı maruf mekan.

93. Eyleyip ol dahı erkānı sarāya da'vet
94. Meşveret eylediler hep 'ulemā vü vüzerā

2. sarāyı:-ı

Kaside 20
Mısra: 119
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı maruf mekan.

119. Eylemiş Hāķ sarāyı rüz ile şeb
120. Kān-ı envā'-ı 'ilm ü fażl u edeb

3. sarāy:

Kaside 20
Mısra: 121
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı maruf mekan.

121. Ne sarāy ol maķarr-ı kesb-i hüner
122. Māye-i feyz-i her necābet ü fer

4. sarāyı:-ı

Kaside 20
Mısra: 137
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı maruf mekan.

137. Hıfza güyā sarāyı şām u seher
138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer

5. sarāy:

Kaside 20
Mısra: 139
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı maruf mekan.

139. Ne sarāy ol maķarr-ı luţf-ı Hudā
140. Ma'den-i feyz-i ni'met-i 'uzmā

6. sarāy:

Kaside 20
Mısra: 145
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı maruf mekan.

145. Ne sarāy ol vesīle-i maķşūd
146. Her kesin kāmı anda hep mevcūd

sarāv-ı bihīn:

1. sarāv-ı bihīn:

Kaside 20
Mısra: 108
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En güzel saray || Osmanlı sarayı.

107. Ya'ni kim buķ'a-i sarāv-ı güzīn
108. O sarāv-ı bihīn sūtüde-zemīn

sarāv-ı cedīd:

1. sarāv-ı cedīd:

Kaside 20
Mısra: 113
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni saray || Padişah sarayı.

113. O sarāv-ı cedīd kim her dem
114. Olur anda hālīfe-i 'ālem

sarāv-ı defīnetü'l-iķbāl:

1. sarāv-ı defīnetü'l-iķbāl:

Kaside 20
Mısra: 128

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk hazinesi olan saray || Padişah sarayı.
127. Ne nazîre kabûl eder ne mişâl
128. O sarây-ı defînetü'l-ikbâl

sarây-ı dehri:

1. **sarây-ı dehri:-i**
Müfret 44
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya sarayı || Dünya.
1. Eder rûşen sarây-ı dehri hüsnüñ
2. Yedümü'z-zav'u mâ-dâme's-sirâcu

sarây-ı dilden:

1. **sarây-ı dilden:-den**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 135
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sarayı.
135. Çü gönül gitti sarây-ı dilden
136. Eyledi 'aql u qarâr terk-i vaţan

sarây-ı kalb:

1. **sarây-ı kalb:**
Kaside 9
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sarayı.
7. Girip ser-revzen-i dilden nice nür
8. Sarây-ı kalb oldu Beyt-i Ma' mür

sarây-ı şihhatde:

1. **sarây-ı şihhatde:-de**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 66
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk sarayı.
65. Şad Riyâzî riyâz-ı cennetde
66. Biñ Füyûzî sarây-ı şihhatde

sarây-ı sultânî:

1. **sarây-ı sultânî:**
Kaside 20
Mısra: 111
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah sarayı.
111. Bir mi böyle sarây-ı sultânî
112. Her yeri bir cinân-ı rûhânî

şarf edelim:

1. **şarf edelim:-e, -lim**
Kaside 33
Mısra: 59
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak.
59. Naḥv-ı kâma ne nuţku şarf edelim
60. Zıkr-i maşşadda tayy-ı ḥarf edelim

şarf edip:

1. **şarf edip:-ip**
Kaside 20

- Mısra: 337
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaba harcamak.
337. Kendi ḥaddince şarf edip maḥdûr
338. Etdi pây-ı cerâdı ihdâ mür

şarf eylemem:

1. **şarf eylemem:-me, -m**
Gazel 199
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, tüketmek.
13. Ḥarf-i vaşlı ol dehenden almağa etmem ümîd
14. Yoḡ yere şarf eylemem bî-hüde Sâlim himmetim

şarf eylese:

1. **şarf eylese:-se**
Diğer 10
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, tüketmek || Tüm zamanını harcamak.
51. Cemî'-i vaktini şarf eylese kişi böyle
52. Olur mu kâmil-i her fen bu rütbe bilmem yâ

şarf-ı hayâl eylemez:

1. **şarf-ı hayâl eylemez:-mez**
Gazel 115
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayal etmek.
3. Sünbül-i cennet de olsa eylemez şarf-ı hayâl
4. 'Âşıkñ sevdâsı yâriñ zülf-i 'anber-büsudur

şarf-ı himmet eyledik:

1. **şarf-ı himmet eyledik:-dik**
Gazel 171
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf,kerem,yardım etmek.
11. Şarf-ı himmet eyledik biñ kez velî Sâlim henüz
12. Nâ'il-i maksûd olup mesrûr u ḥandân olmadık

şarf-ı himmetdir:

1. **şarf-ı himmetdir:-dir**
Gazel 110
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etme.
3. Ḥudâ'dan kesme 'âkilseñ ümîd-i maṭlebiñ zîrâ
4. Ṭaleb dedikleri ma'nâ netice şarf-ı himmetdir

şarf-ı irâdet:

1. **şarf-ı irâdet:**
Gazel 1
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrade kullanma.
13. Sâlimâ şarf-ı irâdet durur ancak yoḡsa
14. Cümle bir tavṫ'adır ḥaşlı esbâb baña

şarf-ı 'irfân evleven:

1. **şarf-ı 'irfân eyleyen:-yen**
Gazel 226

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlim, irfan öğrenmekle meşgul olmak.

5. Kalmaya hâşâ tenük-dest-i miyân-ı arzû
6. Vaktin eyyâm-ı talebde şarf-ı 'irfân eyleyen

sarı:

1. **şarı:**

Kaside 23

Mısra: 9

Sarı.

9. Felek bir şarı yâkûtu şanır faşş-ı nigîn etmiş
10. Gören yah-beste 'ayn-ı âfitâb-ı 'âlem-ârâyı

şarıl:

1. **şarılmışdır:-miş, -dir**

Tarih 12

Mısra: 23

Dolanmak.

23. Şanma bî-hüde şarılmışdır çemen
24. Dâmen-i kühsâra ey dil câ-be-câ

2. **şarıldı:-dı**

Gazel 37

Mısra: 6

Dolanmak.

5. Göricek târ-ı ser-i zülfünü yâriñ pür-piç
6. Rişte-i cânıma şarıldı ser-â-ser ümmîz

3. **şarılmaz:-maz**

Gazel 40

Mısra: 10

Dolanmak.

9. Bu nüsha 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çâreye beñzer
10. Şarılmaz rişte-i cân ile ser-tâ-ser be-her kâgaz

4. **sarıl:**

Gazel 119

Mısra: 9

Dolanmak.

9. Sarıl dâmânına bûs eyle destin Sâlimâ yoḥsa
10. Recâ-yı pây-bûsu yâre küstâhâne söylenmez

5. **şarılmış:-miş**

Gazel 153

Mısra: 9

Dolanmak.

9. Dili gördüm şarılmış kâkül-i dil-dâra ey Sâlim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yâs etmiş

6. **şarıldı:-dı**

Gazel 169

Mısra: 3

Dolanmak.

3. Şikenc-i kâkül-i yâre şarıldı sevdâmız
4. Belâya uğramışız reh-rev-i ḥayâl olarak

7. **şarıldı:-dı**

Gazel 203

Mısra: 1

Dolanmak || Sevgilinin boyunun sürekli aşığın hayalinde olması.

1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdâmız bizim
2. 'Ar'aristân-ı ḥüsündür cümle ḥülyâmız bizim

8. **şarıldım:-dım**

Gazel 214

Mısra: 3

Dolanmak.

3. Bî-şu 'ürâne miyânına şarıldım şad ḥayf
4. Nev-nihâl-i kad-i dil-dârıma bâr oldum ben

9. **şarıldı:-dı**

Gazel 248

Mısra: 2

Sarılmak || Gönül vermek.

1. Şalınca mü-be-mü vech-i müniriñde ḥatîñ sâye
2. Şarıldı rişte-i cânım benân-ı dest-i sevdâya

şarîr:

1. **şarîr:**

Kaside 31

Mısra: 47

Cızırtı, gıcırtı.

47. Edhem-i ḥâme şarîr ile edip yine şahîl
48. Gûş-ı taḥsinleri velvele-ârâ eyle

şarîr ede:

1. **şarîr ede:-e**

Diğer 3

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cızırtı çıkarmak || Yazmak.

125. Ḥâme-i ney-şekerim ney gibi her dem sanemâ
126. Ḥüsn-i şavt ile şarîr ede ne dem ol güyâ

şarîr-i kilk-i belâgat-şarîrimiz:

1. **şarîr-i kilk-i belâgat-şarîrimiz:-imiz**

Gazel 75

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Konuşan kalemin çıkardığı ses,cızırtı.

7. Şarîr-i kilk-i belâgat-şarîrimiz şimdi
8. Hemîşe nağme-i nâzikterin-i 'uzletdir

şat:

1. **şatılan:-ıl, -an**

Diğer 4

Mısra: 70

Satmak || İlgî gösterilen.

69. Şimdi bâzâr-ı cihânda ekşer
70. Şatılan cümle mezâḳdır yer yer

sâtir:

1. **sâtirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 214

Kusurları,günahları örten.

213. O demde zâtımı sen der-penâh-ı luḫ eyle
214. Ki luḫ u cüd-ı 'amîmiñ zünûbu sâtirdir

şavâb:

1. **şavāb:**

Diğer 11

Mısra: 51

Doğru, yanlış değil.

51. Şavb nâdir şavāb ekdārī

52. Etdi firkat delilden 'ārī

şavb:

1. **şavb:**

Diğer 11

Mısra: 51

Taraf, yön || Kurtuluş yönü.

51. Şavb nâdir şavāb ekdārī

52. Etdi firkat delilden 'ārī

sāve:

1. **sāve:**

Kaside 4

Mısra: 16

Iran sınırları içinde bulunan ve Mecusiler için kutsal sayılan göl. Bu göl peygamberimizin doğduğu gece kurumuştur.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim eyvānı KISRĀ'nıñ

16. Hārāb oldu o şebde yere geçdi Sāve ser-tā-pā

şavma'a:

1. **şavma'a:**

Müfret 74

Mısra: 1

Tekke, zaviye.

1. O melek 'azm edicek şavma'a aya tenhā'ī

2. Kırdı tesbîhini zāhid göricek cānānı

şavm-ı vişāle:

1. **şavm-ı vişāle:-e**

Kaside 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma, vuslat orucu.

1. Māh-ī 'īd kim mest-i cām-ı ḥasreti huşyār eder

2. 'Aşıkān şavm-ı vişāle cümleten iftār eder

şavt:

1. **şavt:-ı**

Kaside 16

Mısra: 2

Ses, şarki, civiltı, ötüşme.

1. Nağme-i vaşfiñ ile hep seher-ārā bülbül

2. Anıñ için hoş eder şavtı ser-ā-pā bülbül

sa'y:

1. **sa'ya:-a**

Kaside 8

Mısra: 72

Çalışmak, çabalamak.

71. Sebül-i Ka'be-i na't-i Resül'e niyyeti var

72. Ki dil-ḥarāb-ı zāmīrin bu sa'ya 'āmirdir

2. **sa'y:**

Gazel 204

Mısra: 9

Çalışmak, çabalamak.

9. Ger bulursak ḥāk-ī pāy-ı yāri sa'y ile gönül

10. Dide-i ḥasret-keşe biz anı iksir edelim

şay:

1. **şaymayıp:-ma, -yıp**

Gazel 66

Mısra: 3

Ciddiye almak.

3. Şaymayıp āh u figānım ḥātırım kırma benim

4. Belki te'şir ede cānā inkisārım kim bilir

2. **şaysañ:-sa, -ñ**

Gazel 71

Mısra: 8

Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak.

7. Tā ezelden bu vücudum ḥāne-i derd ü elem

8. Günde şaysañ nice kez şad kārban-ı ḡam gelir

sa'y et:

1. **sa'y et:**

Matla 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uğraşmak, gayret etmek.

1. Nefes erbābını sa'y et cihānda olmaḡa manzūr

2. Şu söndürmez iken yine söner bir püf deseñ kāfūr

şayd:

1. **şaydına:-ın, -a**

Gazel 63

Mısra: 3

Avlama.

3. Rāzi olmam sen gözü şebbāzı aḡyār şaydına

4. Cünbişin böyle giderse nāzeninim ḡan olur

şayd eder:

1. **şayd eder:-er**

Muamma 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak || Sevgilinin aşığı tesiri altına alması.

1. Dil-i māhī-i deryā-yı ferāḡı şayd eder reftār

2. Suḡan-sencide etdikçe o yār-i āteşin-ruḡsār

şayd ederdim:

1. **şayd ederdim:-er, -dim**

Matla 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak || Aşığın sevgiliyi ikna etmesi.

1. Cevānı şayd ederdim ben elimde ihtiyār olsa

2. Benimle yār olurdu yār baḡtım baña yār olsa

şayd etmede:

1. **şayd etmede:-me, -de**

Gazel 271

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak, ele geçirmek.

3. 'Adūlar ḡarveş şayd etmede ol verd-i ra'nāy

4. Hezārāsā benim virdim figān olmaḡda gitdikçe

savd eylesin:

1. şayd eylesin:-sin

Kaside 23

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlanmak.

85. Hizebrân-ı veğâ hamyâze-riz-i ârzü olsun

86. Güzel şayd eylesin vaktinde naḥcîr-i usârâyı

savd-ı dile:

1. şayd-ı dile:-e

Gazel 172

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün avlanması.

1. Bes oldu şayd-ı dile zülf rîsmân ancak

2. Garîb olanlara ğurbet yeter hemân ancak

sâye:

1. sâyesinde:-si, -nde

Kaside 19

Mısra: 103

Gölge || Himaye, gözetme.

103. Hudâ şeh-zâdegânın sâyesinde cümle pîr etsin

104. Bu cem'iyyetle göstereceğin hemîşe çarḥ-ı devvâre

2. sâyeñi:-ñ, -i

Kaside 20

Mısra: 243

Gölge || Himaye, gözetme.

243. Sâyeñi ḥazret-i Hudâ-yı Ğayûr

244. Etmesin üstümüzden aşlâ dūr

3. sâye:

Gazel 59

Mısra: 6

Far.Gölge.

5. Pâ-best-i cihân olmağile dūr tutulmaz

6. Sâye meh-i tâbânına bigâne degildir

4. sâyeñde:-ñ, -de

Gazel 198

Mısra: 11

Gölge || Vesile olmak, sebep olmak.

11. Ne var sâyeñde ol bir pâre mesrûr olsa sultânım

sâye şalınca:

1. sâye şalınca:-ınca

Gazel 248

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gölge yapmak, gölgelendirmek.

1. Şalınca mü-be-mü vech-i münîrînde ḥatîñ sâye

2. Şarıldı rişte-i cânım benân-ı dest-i sevdâyâ

sâye şalmış:

1. sâye şalmış:-mış

Matla 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gölge yapmak, gölgelendirmek.

1. Turra inmiş sâye şalmış ruḥlarına ey gönül
2. Var o mâha geceñiz ḥayr ola ğuyun yâd kıl

sâiebân:

1. sâiebân:

Gazel 2

Mısra: 2

Gölgelik || Âşığın "ah" etmeleri.

1. Ne dem nâlâni-i dilden ola süz-ı nihân peydâ

2. Olur farkımda âhımdan hemân bir sâiebân peydâ

sâiebân etmiş:

1. sâiebân etmiş:-miş

Kaside 10

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gölgelik yapmak || Sadece Hz. Muhammed'i gölgelendiren bir bulut olduğu mucizesine atıfta bulunulmuştur.

73. Sâiebân etmiş idi Rabb-i mu'în

74. Bir şehâbı edip aña ta'yîn

sâye-dârî-i keremdir:

1. sâye-dârî-i keremdir:-dir

Gazel 89

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem, cömertlik gölgesi.

5. Tül-i 'ömrün sâye-dârî-i keremdir revnakı

6. Tarf-ı cüda anıñ için bîdi Ḥaḫ te'bîd eder

sâye-i 'adli:

1. sâye-i 'adli:-i

Kaside 19

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletin gölgesi -olan padişah- || 3. Ahmed.

63. Bu devletle sa'âdetle edip teşrîfe erzânî

64. Şeref-baḥşende ola sâye-i 'adli bu ğülzâre

sâye-i bâl-i hümâ düşdüğü:

1. sâye-i bâl-i hümâ düşdüğü:-düğ, -ün

Kaside 13

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüma kuşunun kanadının gölgesi düşmek

|| Talihli, bahtlı olmak.

101. Ḥamdü li'llâh ferr-i teşrîfiñle gördük düşdüğü

102. Târek-i erbâb-ı fazla sâye-i bâl-i Hümâ

sâye-i devlet-i teşrîf-i bahârda:

1. sâye-i devlet-i teşrîf-i bahârda:-da

Diğer 3

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsiminin gelişi sayesinde.

57. Sâye-i devlet-i teşrîf-i bahârda yek-ser

58. Sâyeler saldı cihân içre naḥıllar yer yer

sâye-i ḥak:

1. sāye-i ḥaḳ:

Kaside 13

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın gölgesi || Padişah 1. Mahmud.

87. Dāverā dānişverā dādār-ı çāker-perverā

88. Ey vücūduñ sāye-i Ḥaḳ māye-i 'izz ü 'alā

sāye-i hıfzında:

1. sāye-i hıfzında:-ın, -da

Kaside 17

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumasında, gölgesinde olmak || Allah'ın koruması altında olmak.

83. Mu'ammer eyleye devletle şāh-zādelerin

84. Hemîşe sāye-i hıfzında Ḥālîk-ı erḥam

sāye-i kahır:

1. sāye-i kahır:-ı

Kaside 20

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudret gölgesi || Padişahın gücü, kuvveti.

65. Düşse bir zıll o cāygāha şeh̄er

66. Sāye-i kahır şüretinde eger

sāye-i lutfuñ:

1. sāye-i lutfuñ:-uñ

Tarih 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lutfunun gölgesi.

3. Pertev-i hürşid-i iclālñle 'ālem müstenir

4. Sāye-i lutfuñ ruḥ-ı dünyāya bir ḥāl-i esis

sāye-i lutfunda:

1. sāye-i lutfunda:-un, -da

Kaside 25

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfun gölgesi. || Himaye.

27. Hezār el-ḥamdü li'llāh sāye-i lutfunda hep 'ālem

28. Firāş-ı istirahatde safā etmektedir her cā

sāye-i zülfünde:

1. sāye-i zülfünde:-üñ, -de

Gazel 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın gölgesi.

1. Ğamze-i ser-tizden kaç'-ı nazar

2. Sāye-i zülfünde diller hoş geçer

2. sāye-i zülfünde:-ün, -de

Gazel 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın gölgesi.

5. Ārzümeñ-i şafā-yı ḥātır olmazsam nola

6. Sāye-i zülfünde bñy-ı rāḥat ümmid eylemem

sāyeler saldı:

1. sāyeler saldı:-dı

Diğer 3

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gölge yapmak || Ağacın gölge yapacak büyümesi.

57. Sāye-i devlet-i teşrīf-i bahārda yek-ser

58. Sāyeler saldı cihān içre naḥıllar yer yer

sāye-pirā-yı zıll-ı memdūda:

1. sāye-pirā-yı zıll-ı memdūda:-a

Diğer 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun gölgenin süsleyicisi || İnsanlara iyilikte buluna kişi.

5. Zāt-ı pirāye-baḥş-ı maḳşūda

6. Sāye-pirā-yı zıll-ı memdūda

sāyesin düşmüs:

1. sāyesin düşmüs:-müş

Kaside 20

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Deyim**

Gölgesi düşmek || Koruması altına almak, iyiliği dokunmak.

37. Eylemiş sāyesin hemin Allāh

38. Nice düşmüş fütādegāna penāh

sāyesin düşürmez:

1. sāyesin düşürmez:-mez

Kaside 34

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin değerini veya ününü azaltacak işler yapmak.

29. Düşürmez sāyesin rüy-ı zemine goncanññ her berg

30. Şu rütbe ḥānedān-ı gülşeniñ kadri mu'allādir

sāyesinde gezerken:

1. sāyesinde gezerken:-er, -ken

Diğer 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gölgesinde gezmek || Sevilen kişinin saçlarını düşünmek.

9. Firāk-ı zülf ile şol rütbe olmuşuz bñ-tāb

10. Ki sāyesinde gezerken senābilññ şeydā

sāyeves:

1. sāyeves:

Gazel 100

Mısra: 3

Gölge gibi.

3. Yolunda sāyeveş pā-māl-i ḥāk-i gerd-i rāḥ olsaḳ

4. Yine ol gönca-femden bir selām almak ne mümkündür

sayf:

1. sayf:

Kaside 23

Mısra: 74

Yaz mevsimi.

73. Sen ol gül-çin-i gülzâr-ı sa'âdetsin ki dâmânîñ
74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyî

sâyir:

1. **sâyirdir:-dir**

Kaside 1

Mısra: 59

Diğer.

59. Rûh birdir bedense sâyirdir
60. Neye baksañ bütün muğâyirdir

sâz:

1. **sâz:**

Gazel 39

Mısra: 8

Çalgı aleti.

7. Gelir hemîşe bün-i gûş-ı şöhbete cânâ
8. Şafâ-yı meclis-i 'aış u tarabda sâz lezîz

sâz-bâzende-i 'illet-i hicriz:

1. **sâz-bâzende-i 'illet-i hicriz:-iz**

Diğer 2

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık derdinin çalgıcısı || Şâir.

93. Muttaşıl sâz-ı ülfet-i hicriz
94. Sâz-bâzende-i 'illet-i hicriz

sâz-ı ülfet-i hicriz:

1. **sâz-ı ülfet-i hicriz:-iz**

Diğer 2

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın alışkanlık sazı, çalgısı.

93. Muttaşıl sâz-ı ülfet-i hicriz
94. Sâz-bâzende-i 'illet-i hicriz

sâzkâr:

1. **sâzkâra:-a**

Matla 10

Mısra: 2

Uygun, muvafık.

1. Ne rûzgâra ne bahta ne hod nigâra tayan
2. Hemân hulûs-ı sadâkatle sâzkâra tayan

sebât:

1. **sebât:**

Gazel 23

Mısra: 6

Sabit olma, bir hâlde, bir mahalde ber-karâr olma.

5. Mebde' -i aşl-ı vücûduñ iki kaşre âb iken
6. Gurre olma ey gönül şu üzre yok nakşa sebât

2. **sebâtın:-ın**

Gazel 49

Mısra: 3

Kararlılık göstermek.

3. Sebâtın fehm için silker döker her târ-ı gîşusun
4. Nezâketle dil-i 'uşşâkı dil-ber imtiñân eyler

3. **sebâtım:-ım**

Gazel 223

Mısra: 4

Sabit olma, bir hâlde, bir mahalde ber-karâr olma.

3. Beni ferdâlara şalma gidip luğ eyle sultânım
4. Sebâtım şabr u ârâm-ı dil-i bi-tâkâtım sensin

sebât-efkende-i himmet:

1. **sebât-efkende-i himmet:**

Tarih 8

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütufta bulunmaya, iyilikler yapmaya düşkün olan

|| *Sadrâzam Damat İbrahim Paşa.*

47. Nizâm-ı mülket-i devlet vezîr-i Kahramân-şavlet
48. Sebât-efkende-i himmet kerîm-i kâmilü'l-ağlâk

sebeb:

1. **sebeb:**

Kaside 2

Mısra: 50

Neden, gerekçe.

49. Ki oldur bâ'îs-i icâd-ı dünyâ
50. Sebeb dünyâyı halka pest ü bâlâ

2. **sebeb:**

Diğer 8

Mısra: 23

Neden, gerekçe.

23. Luğ-ı pâkiñ sebeb durur kâma
24. Her garîbü'd-diyâra ikrâma

3. **sebeb:**

Matla 13

Mısra: 2

Neden, gerekçe.

1. Görmüyor dideleriñ 'âşık-ı zârı ne 'aceb
2. Böyle der-kâr-ı gâzab olduğña noldu sebeb

4. **sebeb:**

Matla 20

Mısra: 2

Neden, gerekçe.

1. Neden ki Turşucu-zâdem gâzab ile yine töldü
2. Yüzün gözün bize ekşitmege âyâ sebeb noldu

5. **sebeb:**

Kaside 35

Mısra: 27

Neden, gerekçe.

27. Şâ'irândır saña bu devlet-i câvide sebeb
28. Şâ'irândır seni eden şeh-i şehri esrâr

6. **sebeb:**

Gazel 113

Mısra: 9

Neden, gerekçe.

9. Sâlim sebeb ne ol mehe âyâ teğâfüle
10. Bilmem murâdı bizlere bundan cefâ mıdır

7. **sebeb:**

Gazel 283

Mısra: 9

Neden, gerekçe.

9. Böyle ser-keşlige Sâlim sebep âyâ noldu
10. Bir zamân zülf-i siyeh üstümüze dîtrer idi

8. sebep:

Gazel 285

Mısra: 8

Neden, gerekçe.

7. Bu tegâfûl-güne vaz'-ı nâ-pesendide neden

8. Böyle nisyâna sebep ne 'âşık-ı şeydâları

sebeb oldu:

1. **sebeb oldu:-du**

Matla 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neden olmak, yol açmak.

1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dâra
2. Oldu Manşûr'u sebep aşmaga bu dil dâra

2. **sebeb oldu:-du**

Gazel 274

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neden olmak, yok açmak.

1. Tenezzül etmedi bü-yü vefâ dimâgımıza
2. Sebeb bu oldu cihândan bizim ferâgımıza

sebeb olmağ:

1. **sebeb olmağ:-mağ**

Diğer 10

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neden olmak, yol açmak.

21. Firâkıñ olmağ ile âteş-i derûna sebep
22. Kül oldu kalmadı hâkisterimde hiç hâlâ

sebeb-i devlet ü sa'âdetidir:

1. **sebeb-i devlet ü sa'âdetidir:-i, -dir**

Kaside 10

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk ve talih sebebi || Hz. Muhammed.

93. Cümleñiñ ol veliyy-i ni'metidir

94. Sebeb-i devlet ü sa'âdetidir

sebeb-i feyz-i câvidân oldu:

1. **sebeb-i feyz-i câvidân oldu:-du**

Kaside 22

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz bereketin,ihsanın sebebi haline gelmek ||

Çok fazla iyilikte bulunmak.

29. Sebeb-i feyz-i câvidân oldu

30. Beden-i luţfa tâze cân oldu

sebeb-i intizâm-ı şer'-i mübîn:

1. **sebeb-i intizâm-ı şer'-i mübîn:**

Kaside 20

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslamın nizam bulmasının sebebi (3. Ahmed).

57. Şâf-âyine-i şer'at ü dîn

58. Sebeb-i intizâm-ı şer'-i mübîn

sebeb-i zevk-ı gülistân-ı cihân:

1. **sebeb-i zevk-ı gülistân-ı cihân:**

Kaside 35

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya bahçesindeki mutluluk sebebi.

33. Şâ'irândır sebep-i zevk-ı gülistân-ı cihân

34. Bâ'ış-i neşv ü nemâ-yı gül-i gülzâr u bahâr

sebeb:

1. **sebeb:**

Kaside 10

Mısra: 356

Sebeb, gerekçe.

355. Şorup emsâli bir ağızdan hep

356. Dediler fesh-i 'azme n'oldu sebep

2. **sebeb:**

Gazel 16

Mısra: 10

Sebeb, gerekçe.

9. Bâ'ış-i hicrân hele 'âşıklığımdır kendüye

10. Luţf-ı vaşla ol perîde Sâlimâ yokdur sebep

seb'-i semâvâta:

1. **seb'-i semâvâta:-a**

Tarih 17

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi kat gök.

117. Çıkdı bu târih ile seb'-i semâvâta peyâm

118. Oldu İsmâ'îl Efendi yümn ile müftî-i dîn

sebîb-i dest-res-yâb-ı emândır:

1. **sebîb-i dest-res-yâb-ı emândır:-dir**

Gazel 36

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emin bir şekilde isteğine ulaşma sebebi, vasıtası - isteklerine vesile olan-.

7. Nola zencîr-i pây-ı fikr-i âlâm-ı cihân olsa

8. Sebîb-i dest-res-yâb-ı emândır halka-i tevhid

sebîl-i ka'be-i na't-i resûl'e:

1. **sebîl-i ka'be-i na't-i resûl'e:-e**

Kaside 8

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberi övme maksadı, amacı.

71. Sebîl-i Ka'be-i na't-i Resûl'e niyyeti var

72. Ki dil-harâb-ı zamîrin bu sa'ya 'âmirdir

sebîl-i rehîn:

1. **sebîl-i rehîn:**

Diğer 11

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsaklık yolu.

103. Ya 'ni dervîş olanlara o zemîn
104. Râst-kâr olmağa sebil-i rehîn

sebk eder:

1. **sebk eder:-er**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 90
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmek, bir konuda diğerlerinden daha iyi olmak.
89. Zâti ma' mür olur belâgat ile
90. Sebk eder cümleyi feşâhat ile

sebkât eder:

1. **sebkât eder:-er**
Müfret 82
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmek.
1. Cemâliñ muşhafın yâd etmedin sebkât eder âhım
2. Kitâb-ı nahvde "izmâr kable'z-zıkr" câ' izdir

sebkât etmiş:

1. **sebkât etmiş:-miş**
Gazel 243
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmek, bir konuda diğerlerinden daha iyi olmak.
3. Âşinâyım gâm ile şol rütbe ben kim dünyede
4. Sebkât etmiş yok dil-i nâ-şâdı maḥzûn olmada

sebk-ı akrân edem:

1. **sebk-ı akrân edem:-em**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 222
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-İlim, hünere, fazilet vb. konularda- akranlarından önde olmak.
221. Luḫfûñ ile hünerverân içre
222. Sebk-ı akrân edem cihân içre

sebt:

1. **sebt:-e**
Kaside 19
Mısra: 68
Yazma, kaydetme.
67. Şehenşâh-ı memâlik pâdişâh-ı baḫr ü ber k' etmiş
68. Bu gûne sebt evşâfın cihân ser-levḫ-i rüzgâre

sebt eyledi:

1. **sebt eyledi:-di**
Kaside 29
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak, kaydetmek.
9. Böyle sebt eyledi evşâfım levḫ-i felege
10. Kâtib-i çarḫ-ı ḫuceste-eşer-i siḫr-âver

sebt eylemiş:

1. **sebt eylemiş:-miş**
Kaside 26
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak, kaydetmek.

21. Böyle sebt eylemiş evşâf-ı şerîf-i zâtın
22. Levḫa-i medḫe debîrân-ı sitâyîş-pîrâ

sebû:

1. **sebûyu:-yu**
Müfret 23
Mısra: 1
Şarap kabı, testi.
1. Levendler yolda almışlar sebûyu sâkiden cebren
2. Ḥarâm olan metâ' issisine derler ziyân eyler
2. **sebû:**
Gazel 70
Mısra: 7
Şarap kabı, testi.
7. Şikest olsun sebû bâde baña sensiz ḫarâm olsun
8. Benim firḫatde râḫım eşk-i çeşm-i ḫûn-feşânımdır

3. **sebûda:-da**

- Gazel 290**
Mısra: 2
Şarap kabı, testi.
1. O meh-pâre ne dem meclisde kaşd-ı 'ayş u nûş etdi
2. Sebûda mey safâ-yı nûş ile cûş u ḫurûş etdi

sebûk-pây-ı reh-i vâdi-i iz'ân olduk:

1. **sebûk-pây-ı reh-i vâdi-i iz'ân olduk:-duk**
Gazel 143
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlayış vadisinin yolunda yürümek.
7. Biz sebûk-pây-ı reh-i vâdi-i iz'ân olduk
8. Her reh-âverd-nümâ-yı reh-i 'irfânız biz

sebûk-rûḫ:

1. **sebûk-rûḫ:**
Tesdis 6
Mısra: 6
Hoşsohbet, şen.
5. Güzel kıymet-şinâs-ı ḫüsn olup 'âlî-cenâb olsa
6. Sebûk-rûḫ u gûşâde-meşreb ü ehl-i ḫicâb olsa

2. **sebûk-rûḫ:**

- Tesdis 6**
Mısra: 12
Hoşsohbet, şen.
11. Güzel kıymet-şinâs-ı ḫüsn olup 'âlî-cenâb olsa
12. Sebûk-rûḫ u gûşâde-meşreb ü ehl-i ḫicâb olsa

3. **sebûk-rûḫ:**

- Tesdis 6**
Mısra: 18
Hoşsohbet, şen.
17. Güzel kıymet-şinâs-ı ḫüsn olup 'âlî-cenâb olsa
18. Sebûk-rûḫ u gûşâde-meşreb ü ehl-i ḫicâb olsa

4. **sebûk-rûḫ:**

- Tesdis 6**
Mısra: 24
Hoşsohbet, şen.
23. Güzel kıymet-şinâs-ı ḫüsn olup 'âlî-cenâb olsa
24. Sebûk-rûḫ u gûşâde-meşreb ü ehl-i ḫicâb olsa

5. **sebük-rüh:**

Tesdis 6

Mısra: 30

Hoşsohbet, şen.

29. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa

30. Sebük-rüh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

6. **sebük-rüh:**

Tesdis 6

Mısra: 36

Hoşsohbet, şen.

35. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa

36. Sebük-rüh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

sebz olurdu:

1. **sebz olurdu:-ur, -du**

Tarih 3

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşillenmek || Manevi anlamda canlanma, hayat bulma.

145. Sebz olurdu kadem-i pāk-i Nebī başdığı yer

146. Dest-i pāki tōkunan yer nola olsa hāzrā

sebze:

1. **sebze:-ye**

Gazel 189

Mısra: 7

Çimen, yeşillik.

7. Nevbetle eder hil'atı her sebzeyle ilbās

8. Āyini budur 'askerine şāh-ı bahārīn

sebzeve yüz verip:

1. **sebzeve yüz verip:-ip**

Diğer 3

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Baharın gelişi ile birlikte yeryüzünün-yeşillenmesi.

59. Yüz verip sebzeyle kühsār u zeminler şimdi

60. Buldu 'ālem çemenistān ile zīver şimdi

sebzezār:

1. **sebzezār:**

Tarih 12

Mısra: 21

(Fa.) Yeşillik, çayırılık, çimenlik yer.

21. Sebzezār ğayret-keşān olup gider

22. Nev-be-nev kühsāra 'arz-ı ilticā

2. **sebzezārı:-ı**

Gazel 54

Mısra: 2

(Fa.) Yeşillik, çayırılık, çimenlik yer.

1. Derün-i sīne dāğ-ı 'aşk ile sūzān āteşdir

2. Bu bāğīn sebzezārı muttaşıl cūşān āteşdir

secde eyleye:

1. **secde eyleye:-ye**

Kaside 12

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtaat ve tevâzu içinde eğilmek, boyun eğmek, yere kapanmak, yüzü yere sürmek.

103. O nūru eyledi mihrāb-ı secde-i ikrām

104. Ki secde eyleye aña müsāb u me'cūr

secde-i şükkrāne etse:

1. **secde-i şükkrāne etse:-se**

Tarih 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şükür secdesi yapmak.

7. Nola kim secde-i şükkrāne etse cümle-i maḥlūk

8. Ki hūrşid-i sa'ādet etdi yek-ser 'āleme işrāk

secde-i ta'zīm eyledi:

1. **secde-i ta'zīm eyledi:-di**

Kaside 12

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygıyla eğilmek, başını öne eğmek.

105. Melā'ik eyledi ser-cümle secde-i ta'zīm

106. Bu emriñ olduđu demde gürüh-ı me'mūr

secencel:

1. **secencelle:-le**

Kaside 34

Mısra: 74

Ayna.

73. Senā-yı pāki hālet-baḥş olur erbāb-ı 'irfāna

74. Secencelle dil-i tūṭi-i hoş-güftār güyādır

sec'-i tuvūr-ı nağamın:

1. **sec'-i tuvūr-ı nağamın:-ın**

Kaside 31

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nağmeler söyleyen kuşların sesleri.

9. Devḥa-i nāṭıkanīn sec'-i tuvūr-ı nağamın

10. Velvele-sāz-ı be-her midḥat-i vālā eyle

secil:

1. **secildi:-di**

Gazel 149

Mısra: 5

Seçme işine konu olmak.

5. Seçildi şimdi şahīhi sakīmden cümle

6. Yerindedir hele bu imtiḥāna yok sözüümüz

secmek:

1. **secmek:**

Kaside 20

Mısra: 303

Fark etmek, görebilmek.

303. Seçmek altunu ḥayli dikkatdir

304. Hüneriñ 'aynıdır ne kuvvetdir

sedd etme:

1. **sedd etme:-me**

Kaside 10

Mısra: 420

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapamak.

419. Ma'şiyetkâr-ı zârı redd etme
420. Der-i lutfuñ hazîne sedd etme

sedd oldu:

1. **sedd oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 360

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak, engellenmek.

359. Bu 'alâmet tarîk-ı redd oldu

360. Baña hândeک netîce sedd oldu

sedd olur:

1. **sedd olur:-ur**

Kaside 20

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önüme durmak, engel olmak.

81. Etmese bād-ı himmeti icrâ

82. Sedd olur idi Nîl'e her mecrâ

2. **sedd olur:-ur**

Kaside 22

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engel olmak, engellenmek.

99. Sedd olur nuṭka dil-hırâşımdan

100. Bulamam bir suhan telâşımdan

sedd-i rāh oldu:

1. **sedd-i rāh oldu:-du**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yola set çekmek || Göz ağrısının aşığın bakışına engel olması.

1. Sedd-i rāh oldu nigāh-ı rüy-ı cānāna remed

2. Gözüme görünmeye dünyā benim şimdi şehā

sedd-i reh-i ta' bîrdir:

1. **sedd-i reh-i ta' bîrdir:-dir**

Gazel 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tabir yolunun engeli.

5. Nuṭk-ı hâli bî-makāl-i kâle kıldım ben bedel

6. Ārzü sedd-i reh-i ta' bîrdir sensiz baña

sedd-i sedîd:

1. **sedd-i sedîd:**

Diğer 9

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlam set || Feleğın yaşattığı olumsuzluklar.

43. Etmek ile felek beni teb'îd

44. Olmaydı bahâne sedd-i sedîd

sedîd-i fikrine:

1. **sedîd-i fikrine:-in, -e**

Kaside 17

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşüncenin şiddeti.

25. Bu emr-i pāk şudür u ḳu'üd ede böyle

26. Sedîd-i fikrine bir re'y olmadan munzam

sefâhet:

1. **sefâhetle:-le**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 174

Akulsızlık.

173. Olmaya her hevâsına meftûn

174. Tâ sefâhetle olmaya medyûn

sefâhet-dem-i mü'ebbedir:

1. **sefâhet-dem-i mü'ebbedir:-dir**

Lugaz 3

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömür boyu zevk ve eğlence içerisinde olmak.

53. Mübtelâ-yı laṭîfe-i beddir

54. Bir sefâhet-dem-i mü'ebbedir

sefer:

1. **seferiñ:-iñ**

Tarih 3

Mısra: 109

Savaş yolculuğu.

109. Re'yine oldu havâle seferiñ ahvâli

110. Nice isterse göre öyle mühimmât-ı veğâ

2. **seferde:-de**

Kaside 10

Mısra: 159

Yolculuk, seyahat.

159. Ya'ni bir gün seferde bir şecere

160. Geldi dergâh-ı efdalü'l-beşere

3. **seferde:-de**

Kaside 10

Mısra: 166

Yolculuk, seyahat.

165. Bu da naḳl oldu böyle Ya'li'den

166. O seferde gelip yine bir zen

4. **sefer:**

Kaside 10

Mısra: 296

Defa, kere.

295. Alıp âbın anıñ Resûl-i Hudâ

296. Bir sefer etdi 'askeri irvâ

sefer ede:

1. **sefer ede:-e**

Tarih 3

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş yolculuğu.

111. Berren ü bahren ede Mosḳov-ı mezmûma sefer

112. Yed-i beyzâ-yı ḳahrır göstere yek-ser her cā

sefer etdi:

1. **sefer etdi:-di**

Tarih 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Öbür dünyaya*) yolculuk etmek || Ölmek.

3. Dâmen-keş olup bezm-i fenâdan sefer etdi
4. Zeyneb bula cennetde murâdınca maķâmın

sefer kıldı:

1. sefer kıldı: -dı

Tarih 24

Mısra: **36**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşıa çıkımak.

35. Ol hüsrev-i Fârûk-râ hâmi-i şer' -i Muştafâ
36. Fetvâ ile bi'l-iktizâ çün kıldı İrân'a sefer

sefer olmağa:

1. sefer olmağa: -mağ, -a

Tarih 3

Mısra: **106**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman üzerine sefere çıkımak.

105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle karâr
106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du'â

sefer olur:

1. sefer olur: -ur

Tarih 3

Mısra: **101**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman üzerine sefere çıkımak.

101. Böyle olunca 'adü(ya) sefer olur mu deyü
102. Taraf-ı pâdişehiden olıcağ istiftâ

sefid:

1. sefid:

Kaside 8

Mısra: **64**

Beyaz, ak.

63. Hayâl-i gerden ü zülf ü ruhuñla eşk müdâm
64. Gehî sefid ü siyehdir gehî de bâhirdir

sefid oldu:

1. sefid oldu: -du

Kaside 10

Mısra: **299**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyazlamak || Nurlanmak.

299. Siyeh iken dü rüyu oldu sefid
300. Şu'le şaldı cemâli çün hürşid

2. sefid oldu: -du

Kaside 26

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyaz olmak.

9. Kaddini dâl edip bâr-ı firâk-ı nev-rüz
10. Kahr ile nahleriñ rişi sefid oldu dilâ

sefidâc:

1. sefidâc:

Tarih 17

Mısra: **21**

Üstübeç. Boyacılıkta kullanılan beyaz, madeni bir madde; pudra, beyaz pudra.

21. Çâr divârın sefidâc ile bâğın kıldı zîn

22. Caşsa hâcet kalmadı olmağlığa zînet zâmîn

sefhâne:

1. sefhâne:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **155**

Akulsızca.

155. Kubbunu bilmeyip sefhâne

156. Sühre olur cemî' -i yârâna

segâh:

1. segâhı: -ı

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **51**

Klasik Türk müziğinde si perdesi ve bu perdedeki makam.

51. Benim hânemde düğâhı segâhı

52. Gelir çârgâhıca penç baña gâhı

segâh-ı zemîn-i tekve:

1. segâh-ı zemîn-i tekve: -ler

Diğer 11

Mısra: **102**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tekkede çalınan segah makamında musiki.

101. Büselikler rehîn-i tekve gider

102. Bu segâh-ı zemîn-i tekve gider

sehâb:

1. sehâbı: -ı

Kaside 10

Mısra: **74**

Bulut.

73. Sâyebân etmiş idi Rabb-i mu'în

74. Bir sehâbı edip aña ta'yîn

sehâb-ı himmeti:

1. sehâb-ı himmeti: -i

Kaside 23

Mısra: **45**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, ihsan bulutu.

45. Sehâb-ı himmeti bir kiştzâra feyz-bâr olsa

46. Şikest eylerdi gendüm kıymet-i lü'lü-yi lâlâyı

sehâ-hvân:

1. sehâ-hvânlığı: -lık, -ı

Kaside 24

Mısra: **58**

Padişahlık.

57. Sen o ihsân u kerem şahibisin kim Hâtem

58. Saña nisbetle sehâ-hvânlığı bir şey' -i haķır

sehâvet:

1. sehâvet:

Kaside 34

Mısra: **53**

(Ar.) Cömertlik.

53. Sehâvet kânıdır cüd-ı firāvânîñ mekânıdır
54. Cihâna rûh-ı şânîdir vezîr-i pâk ü dâñadır

seher:

1. **seher:**

Gazel 285

Mısra: 11

Sabah olmağa başladığı vakit.

11. Her seher pîrâmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ
12. Gönçayı bîdâr ederler bülbül-i güyâları

2. **seherim:-im**

Kaside 8

Mısra: 130

Sabah olmağa başladığı vakit.

129. Hâyâl-i fikr-i şebim mâlihülyâ-yı vâtan
130. Enîn-i her seherim zîkr-i baht-ı gâdirdir

3. **seher:**

Kaside 13

Mısra: 130

Sabah olmağa başladığı vakit.

129. Müjde-i feth ü zafer etsin te'âkub birbirin
130. Her seher bir neyyir-i nuşret ola şüret-nümâ

4. **seher:**

Kaside 19

Mısra: 51

Sabah olmağa başladığı vakit.

51. Seher kim gönçalar bîdâr olmuş mehd-i gül-bünde
52. Olur reşk-âver-i gayret bütân-ı Çîn ü Ferhâr'e

5. **seher:**

Kaside 20

Mısra: 65

Sabah olmağa başladığı vakit.

65. Düşse bir zıll o câygâha seher
66. Sâye-i kahrı şüretinde eger

6. **seherî:-i**

Gazel 32

Mısra: 7

Sabah olmağa başladığı vakit.

7. Çeşm-i mestiñle cebîniñ seheri vaşf etdim
8. Mey kadar neş'e verir âdeme her feyz-i şabâh

7. **seher:**

Kaside 34

Mısra: 21

Sabah olmağa başladığı vakit.

21. Şovuk çaldırmasın deyü seher eţfâl-i gülzâra
22. Elinde şeb-nem ile süseniñ tîği mücellâdır

8. **seher:**

Müfret 40

Mısra: 1

Seher vakti || Seher yeli.

1. Tokunup mehd-i nihâline nezâketle seher
2. Uyarır gönçaları bād-ı şabâ hıvâbından

9. **seher:**

Gazel 41

Mısra: 6

Sabah olmağa başladığı vakit.

5. Hevâ-yı rüy u zülfüñle çü erbâb-ı sefer güyâ
6. Seher kalkıp yerinden Çîn'de aştam eder kâgaz

10. **seher:**

Gazel 53

Mısra: 6

Sabah olmağa başladığı vakit.

5. 'Aceb mişîr durur vâ'iz gibi bülbül de gülşende
6. Seher eţfâl-i bâğı nâlesiyle bî-dimâğ eyler

11. **seher:**

Gazel 139

Mısra: 1

Sabah olmağa başladığı vakit.

1. Seher ki bâğa şabâlar gider gelir tırmaz
2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir tırmaz

12. **seher:**

Gazel 197

Mısra: 2

Sabah olmağa başladığı vakit.

1. Hâyâl edip o zülfü âhımı cânâna 'arz etdim
2. Seher tebyîz edip müsveddemi sulţâna 'arz etdim

13. **seher:**

Gazel 285

Mısra: 11

Sabah olmağa başladığı vakit.

11. Her seher pîrâmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ
12. Gönçayı bîdâr ederler bülbül-i güyâları

seher vaktinde:

1. **seher vaktinde:-n, -de**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah olmağa başladığı vakit.

1. Seher vaktinde eylerken temâşâ
2. Cihâni geşt edip bu dil ser-â-pâ

seher-ârâ:

1. **seher-ârâ:**

Kaside 16

Mısra: 1

Seher vaktini süsleyen || Bülbülün ötüşünün güzelliği.

1. Nağme-i vaşfiñ ile hep seher-ârâ bülbül
2. Anıñ için hoş eder şavtı ser-â-pâ bülbül

sehere çıkdığınca:

1. **sehere çıkdığınca:-dık, -ınca**

Kaside 1

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabaha ulaşmak.

145. Sehere çıkdığınca şem'-i ümîd
146. Beni etme 'inâyet et nevmîd

sekdir:

1. **sekdirip:-ip**

Kaside 27

Mısra: **48**

Sektirmek || Bir tehlikeyi yok etmek ortadan kaldırmak.

47. Tonanıp çıktı tonanma-yı habâşet pusudan

48. Sekdirip çekdiri-i mel'aneti bî-pervâ

sekînet buldu:

1. **sekînet buldu:-du**

Diğer 4

Mısra: **64**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sükun bulmak, sakinleşmek.

63. Tesliyetkâr-ı firâkım oldu

64. Vahşet anîla sekînet buldu

sekînet oldu:

1. **sekînet oldu:-du**

Kaside 9

Mısra: **29**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sükûn bulmak.

29. Zamân-ı fetrete oldu sekînet

30. Cihâna bi'şetiyle geldi râhat

seksen:

1. **seksen:**

Kaside 20

Mısra: **267**

Seksen.

267. Seksen adım mesâfe merhâleden

268. O şehensâh-ı mâhir-i her fen

2. **seksen:**

Kaside 20

Mısra: **302**

Seksen.

301. Şöyle tursun işâbet etmek aña

302. Seksen adım mesâfeden farazâ

selâm:

1. **selâmî:-îñ**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **165**

Esenlik dileme sözü.

165. Bir selâmî ile şadân eyle

166. Yetişir baña bu ihsân eyle

2. **selâma:-a**

Müfret 25

Mısra: **2**

Esenlik dileme sözü.

1. Güzergehiñde saña sıklet etmeden maşşüd

2. Kerem ederseñ eger bir selâma muntazırız

selâm aldım:

1. **selâm aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığı selam göndermesi.

5. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâim aldım

6. Bi-ğamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

2. **selâm aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığı selam göndermesi.

11. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâim aldım

12. Bi-ğamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

3. **selâm aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığı selam göndermesi.

17. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâim aldım

18. Bi-ğamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

4. **selâm aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: **24**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığı selam göndermesi.

23. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâim aldım

24. Bi-ğamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

5. **selâm aldım:-dım**

Tesdis 3

Mısra: **30**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığı selam göndermesi.

29. Açıldı 'ağd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâim aldım

30. Bi-ğamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

selâm almağa:

1. **selâm almağa:-mağ, -a**

Diğer 3

Mısra: **134**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selâm veren birine selâmla karşılık vermek.

133. Tâze nahlân-ı Çubuğu ise divân tırmuş

134. Şan selâm almağa züvvârına hâzır olmuş

selâm almak:

1. **selâm almak:-mağ**

Gazel 100

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin selâmına karşılık vermek, "ve aleyküm selâm" diyerek, cevap vermek. || Sevgilinin aşığı karşı kayıtsızlığı.

3. Yolunda sāyeveş pâ-mâl-i hâk-i gerd-i râh olsağ

4. Yine ol gönca-femden bir selâm almak ne mümkündür

selâm et:

1. **selâm et:**

Müfret 30

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam etmek, esenlik dilemek.

1. Āvāre olan gönlüme luṭf eyle selām et
2. Uğrarsa yoluñ bād-ı şabā zülfi nigāra

selām etmiş:

1. selām etmiş:-miş

Diğer 9

Mısra: 160

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzakta olan birine bir kimse ya da mektup

aracılığıyla esenlik dilemek.

159. Kāğıdı içre ihtirām etmiş

160. Size bir ḥaylice selām etmiş

selām eyle:

1. selām eyle:

Gazel 106

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

13. Dile Sālīm selām eyle ne bekler çin-i zülfünde

14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyādır

2. selām eyle:

Gazel 249

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

1. Kapıldık zülfe ey dil ṭab'-ı Mecnūn'a selām eyle

2. Alıp küyündaki feryādı hāmūna selām eyle

3. selām eyle:

Gazel 249

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

1. Kapıldık zülfe ey dil ṭab'-ı Mecnūn'a selām eyle

2. Alıp küyündaki feryādı hāmūna selām eyle

4. selām eyle:

Gazel 249

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

3. Bulursañ göñlümü bād-ı şabā zülfi dil-ārāda

4. Meded luṭf eyle benden var maḥzūna selām eyle

5. selām eyle:

Gazel 249

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nūru mürüvvet kııl

6. Añıp giryānlığım hicriñle Ceyḥūn'a selām eyle

6. selām eyle:

Gazel 249

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

7. Seyāḥatkār-ı mülketsin ser-ā-ser kākül-i yāri

8. Görürseñ ey göñül ol baḥt-ı vārūna selām eyle

7. selām eyle:

Gazel 249

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

9. Yine üşkūfedāna eylediñ nezzāre ey Sālīm

10. Bu renge reng edip rüyunda gül-gūna selām eyle

8. selām eyle:

Gazel 262

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

7. Selām eyle dil-i zāra ḥuḷuşum eyleyip inhā

8. Şabā luṭf et güzārıñ dergeh-i cānāne düşdükçe

selām eyledi:

1. selām eyledi:-di

Kaside 5

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

37. Saña bi'z-zāt selām eyledi Ḥallāk-ı cihān

38. Da'vet etdi saña maḥşuş cenāb-ı Mevlā

selām evler:

1. selām evler:-r

Diğer 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam etmek, esenlik dilemek.

17. Ṭarf-ı da'vāta kıyām evler dil

18. Ez-derūn saña selām evler dil

2. selām evler:-r

Diğer 9

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam etmek, esenlik dilemek.

131. Ḥaşşaten dayı beglere yek-ser

132. Dil-i aşūftemiz selām evler

selām evlesin:

1. selām evlesin:-sin

Tesdis 4

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzakta olan birine bir kimse ya da mektup

aracılığıyla esenlik dilemek.

21. Çin-i zülfünde bulandan göñlümü budur recām

22. Dāmenin būs eyleyenler eylesin benden selām

selām evleve:

1. selām evleve:-ye

Kaside 5

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selam vermek; selam etmek.

107. Ravza-i pākine şad-güne taḥiyyāt olsun

108. Şad selām evleve ol zāta cenāb-ı Mevlā

selām olunur:

1. selām olunur:-un, -ur

Diğer 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Saygım, esenlik dileklerin ona ulaşsın" anlamında bir iyi dilek sözü.

5. Şad hezārān ihtirām olunur
6. Siz birāderlere selām olunur

2. **selām olunur**:-un, -ur

Diğer 11

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Saygım, esenlik dileklerin ona ulaşsın" anlamında bir iyi dilek sözü.

119. Şoran aḥbāba ihtirām olunur
120. Cümleye ḥāşılı selām olunur

selām verse:

1. **selām verse**:-se

Kaside 10

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selamlama durumu.

99. Redd ederdi selām verse eger
100. 'İzz ü tevķir ile nihāl ü ḥacer

selāma turdu:

1. **selāma turdu**:-du

Kaside 12

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı gösterir halde durmak.

43. Firāze eyledi tāb-ı ḥarāreti sūr'at
44. Selāma turdu 'anāşır görüncü bu nūrī

selāmet:

1. **selāmetle**:-le

Kıt'a 4

Mısra: 3

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

3. Selāmetle yine 'avdet edip gelmek ola maḳdūr
4. Seni ben ḥazret-i Ḥaḳḳ'a emānet eyledim cānā

2. **selāmetde**:-de

Kaside 10

Mısra: 490

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

489. Verdi miknet zamān-ı şihḥatde
490. Vüs'at ü firşat u selāmetde

3. **selāmetimiz**:-i, -miz

Gazel 116

Mısra: 6

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

5. Şalındı zevraḳ-ı dil yine baḥr-i ümmide
6. Bizim selāmetimiz feyz-i rüzgār iledir

selāmetde olsun:

1. **selāmetde olsun**:-sun

Gazel 270

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim olmak || Kurtulmak.

7. Perişān eylemiş her tār-ı gīsusun şabā gördük
8. Nihād-ı rüzgār ister mi dil olsun selāmetde

selāmet-i şevket:

1. **selāmet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Ahmed) -saḡladıḡı- güvenlik.

61. 'Adāletihle ḡunūde felekde çeşm-i cihān
62. Mehābetihle hüveydā selāmet-i şevket

selām-ı vaşl-encāmıyla:

1. **selām-ı vaşl-encāmıyla**:-ı, -yla

Gazel 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma ile neticelenen selam.

7. Ben ki pūr-hicrim o şāh-ı taḥḡāh-ı behcetih
8. Bir selām-ı vaşl-encāmıyla dil şādān olur

selāmın 'arz eyler:

1. **selāmın 'arz eyler**:-r

Diğer 9

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine selam göndermek.

157. Gelir ise size deyiñ yek-ser
158. Saña Sālim selāmın 'arz eyler

selānik:

1. **selānik'e**:-e

Diğer 9

Mısra: 111

Selānik şehri (Mirzazade Salim orada kadılık yapmıştır.).

111. Olalı biz Selānik'e mollā

112. Yüregimde Selānik oldu şehā

2. **selānik:**

Diğer 9

Mısra: 112

Selānik şehri (Mirzazade Salim orada kadılık yapmıştır.).

111. Olalı biz Selānik'e mollā

112. Yüregimde Selānik oldu şehā

3. **selānik:**

Gazel 178

Mısra: 1

Selānik şehri (Mirzazade Salim orada kadılık yapmıştır.).

1. Sensiz baña ey mihr-i cihān-süz Selānik

2. Hicrānıñ ile oldu hemān bir şeb-i tārīk

selāfın-i cihānıñ:

1. **selāfın-i cihānıñ**:-ıñ

Kaside 14

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya sultanları.

23. Selāfın-i cihānıñ bī-hemāli

24. Mekārimkāri maḥmūdū'l-ḥişāli

selef:

1. **seleflere**:-ler, -3

Diğer 8

Mısra: 71

Bir görevde, bir makamda kendinden önce bulunmuş olan kimse, öncel, halef karıştı.

71. Olmamışken seleflere bu kerem

72. Baña oldu bu luğ'u cüd u ni'am

2. selefde:-de

Kaside 17

Mısra: 8

Bizden öncekiler, bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.

7. 'Aceb mi gıpta ederse bu emr-i tevfiqa

8. Selefde her güzērān eyleyen dil-i mülhem

3. selefde:-de

Kaside 20

Mısra: 253

Bizden öncekiler, bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.

253. Etmemiştir selefde hiç güzērān

254. İşte tārīh-i sālīf-i devrān

4. selefīn:-iñ

Kaside 22

Mısra: 41

Bir görevde, bir makamda kendinden önce bulunmuş olan kimse, öncel, halef karıştı.

41. Selefīn cümlesine fāyıkdır

42. Biñ cihetle o şadra lāyıkdır

selīm-tab' :

1. selīm-ṭab' :

Kaside 20

Mısra: 199

Kusursuz yaratılışlı.

199. Ne mu'allim selīm-ṭab' u derūn

200. Rāz-dān-ı fūnūn-ı gūn-ā-gūn

selīs olur:

1. selīs olur:-ur

Tarih 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Şiirlerin- akıcı olması.

5. Sensin ol yek-tā dūr-i baħr-i vezāret kim seniñ

6. Naẓm-ı medħiinde olur güftār-ı vaşşāfān selīs

selmān:

1. selmān'a:-a

Kaside 10

Mısra: 110

Sahabeden olan Selman-ı Farisi: Selman-ı Farisi Resulullah'a sadakadır diyerek hurma getirdi. Resulullah onlardan hiç yemedi. Hediye dir diye bir tabakta yirmibeş kadar hurma getirdi. Resulullah efendimiz ondan yedi. Bütün Eshab-ı kiram da yediler. Yenilen hurma çekirdekleri bin kadardı. Resulullahın bu mucizesini de gördü.

109. 'Aql ü derki eder hele hayrān

110. Ya'ni Selmān'a etdigi ihsān

selsebīl:

1. selsebīlīn:-iñ

Kaside 1

Mısra: 43

Çeşme, ırmak.

43. Selsebīlīn hemişe mecrāsı

44. Şāhid-i da'vi-i dil-ārāsı

2. selsebīl:

Tarih 14

Mısra: 10

İçimi boğaza dokunmayacak surette tatlı su.

9. Sezā Sālīm görenler tarħ-ı zībāsın dese tārīh

10. Bu nev kāşāne 'aynıyla cināndır selsebīl ābı

sem' :

1. sem'ime:-im, -e

Kaside 3

Mısra: 53

Kulak.

53. Gelince sem'ime bāng-i ezān ol

54. Baña rāħat verir ol dem hemān ol

semā' :

1. semā' :

Diğer 11

Mısra: 22

Gök.

21. Hāber-i şıħħatiñ ile Bārī

22. Toldura her semā' her bārī

2. semā'ına:-ın, -a

Muamma 33

Mısra: 2

Gök || Sevgilinin yüzü.

1. Ne dem gīsüsü düşse dil-rübāniñ ruħları üzre

2. Gelir Rum ehliniñ kara hāber Çin'den semā'ına

semā:

1. semādır:-dır

Kaside 9

Mısra: 41

Gök, āsmān.

41. Beden 'arz oldu ser gūyā semādır

42. Kulüb-ı mü'min'in 'arş-ı Hūdā'dır

semā'-hāne:

1. semā'-hāne:

Diğer 11

Mısra: 46

Mevlevihane || Şairin ayrılık derdinden dolayı gam tekkesinde sema etmesi bağlamında.

45. Düşeli mülk-i hicr-i yārāna

46. Tekye-i gam bize semā'-hāne

semāhat-i sevket:

1. semāhat-i sevket:

Kaside 15

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın (3. Mahmud) cömertliği.

65. 'Ale'l-ħuşūş Sitanbul'u vaqt-i pākīnde

66. Cināna kıldı müşābih semāhat-i sevket

semâ'î:

1. semâ'î:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 65

Türk Müziği'nde kullanılan, Ağır Semai ve Yörük Semai olmak üzere ikiye ayrılan Usül.

65. Baba tâhırde şöıra bir semâ'î

66. Okuyayım aña pek tüt semâ'î

2. semâ'îyle:-yle

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 67

Türk Müziği'nde kullanılan, Ağır Semai ve Yörük Semai olmak üzere ikiye ayrılan Usül.

67. Ki zirâ ol semâ'îyle verem ben

68. Cevâbın anı bir hoş diñle gel sen

semâ'-ı hayrın eden:

1. semâ'-ı hayrın eden:-en

Kaside 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı işler işitmek, güzel haberler almak.

9. Semâ'-ı hayrın eden havl-i 'arş-ı vâlâda

10. Olup bu müjde-i pâk ile büsbütün hurrem

semâ'ı tüt:

1. semâ'ı tüt:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sema etmek.

65. Baba tâhırde şöıra bir semâ'î

66. Okuyayım aña pek tüt semâ'î

semâr:

1. semâr:

Gazel 177

Mısra: 2

Meyva, yemiş.

1. Nesâ vü tıyneti bu devhâ-i 'urûkumuzun

2. Semâr u bârını telh eyledi vüşûkumuzun

semâvât etdi:

1. semâvât etdi:

Kaside 12

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göklerin yaratılışı.

41. Buhârı etdi semâvât u keffî arz-ı bihîn

42. Miyâh-ı meymenetinden bihâr-ı mescûdi

semen:

1. semenin:-in

Kaside 10

Mısra: 83

Ar. Paha, satılan şeyin parası.

83. Ne verir üstürün ne hüd semenin

84. Taleb etdikçe bâz eder dehenin

semender-i zârı:

1. semender-i zârı:-ı

Diğer 9

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen semender || Gönül ateşine dayanan şâir.

71. Yakdım âteşlere ten-i yârı

72. Da'vet etdim semender-i zârı

semend-i bād-pāy-ı himmeti:

1. semend-i bād-pāy-ı himmeti:-i

Gazel 191

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himmet ayağı hızlı at || Yardımı, lütfu bol.

7. Şöyle sür ey dil semend-i bād-pāy-ı himmeti

8. Kim 'inân-ı ihtiyârın hâne-i dil-berde çek

semend-i cāhına:

1. semend-i cāhına:-ın, -a

Kaside 23

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makam atı.

57. Degildir Keh-keşân 'arz etdi gerdün-ı siyeh-tâli'

58. Semend-i cāhına bir sîmden raht-ı mücellâyı

semend-i nāz:

1. semend-i nāz:

Gazel 73

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz atı.

7. Geh semend-i nāz ile eyler leked-küb 'âşıkı

8. Geh licām-ı rahmı alıp deste şefkat gösterir

semend-i nāza bin:

1. semend-i nāza bin:

Müfret 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz atına binmek || Sevgilinin nazlanması.

1. Bin semend-i nāza ammā yine rahm et 'âşıkı

2. Düst gibi bak ata düşmen gibi bin derler şehā

semen-i üstürü:

1. semen-i üstürü:-ip-ü

Kaside 10

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devenin parası || Satılmış olan devenin parası.

89. Etdi tahşil Bū Cehil'den hem

90. Semen-i üstürü edip mülzem

semer:

1. semerdir:-dir

Müfret 87

Mısra: 2

Eşegin sırtındaki semer.

1. Gehî şahhâflığa düşuna aldıkda kitâb

2. Vâ'iz-i har-menişe hibe semerdir güyâ

sem'-i aslivi:

1. **sem'-i aşlıyi:-yi**
Kaside 13
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçeği,hakikati işitmek || Zahiri değil batını idrak edebilmek.
23. Sem'-i aşlıyi edenler güş dünyāya mişāl
24. Fi'l-aşıl ta'lim-i kaşd etmek gerekdir güyiyā

sem'-i pāk:

1. **sem'-i pāk:**
Kaside 12
Mısra: 137
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pak kulak || Söylenenleri anlayabilecek, idrak edebilecek kulak, anlayış.
137. Bu resme güş edicek sem'-i pāk evşāfın
138. Qodu miyāne-i fikre bu rakḡ-ı menşūri

semivy-i haydar:

1. **semivy-i haydar:**
Kaside 29
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hız. Ali'nin adaşı || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.
17. Ma'den-i luḡf u 'aḡā müfti-i dīn ü dünyā
18. Seyyid-i Āl-i 'Abā ya'ni semivy-i Haydar

semivy-i şeh-i nūr-ı seb-i mi'rāc-ı celil:

1. **semivy-i şeh-i nūr-ı seb-i mi'rāc-ı celil:**
Tarih 22
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mübarek Miraç gecesinin nurlu şahıyla aynı isimde olmak.
11. Ya'ni ol zıll-ı Hūdā şāh-ı 'adālet-pirā
12. Hem semivy-i şeh-i nūr-ı seb-i Mi'rāc-ı celil

semt:

1. **semt:-e**
Diğer 5
Mısra: 12
Taraf, yön, yol.
11. Esb-i teşrifîñiz nice eyyām
12. Etmedi hiç bu semte 'atf-ı licām

2. **semt:-e**

- Kaside 12**
Mısra: 162
Taraf, yön, yol.
161. Zāmîr-i pākini bir kıblegāh kılmış kim
162. Döner o semte cihāñiñ cebîn-i pür-nürü

3. **semt:-e**

- Kaside 17**
Mısra: 48
Taraf, yön, yol.
47. Sipihre lerze düşerdi kemāl-i dehşetden
48. Ne semte 'azm eder āyā deyü o bedr-i himem

4. **semt:-e**

- Gazel 106**
Mısra: 11
Taraf, yön, yol.
11. Ne semte nazra-sāz olsam cemālîñ oldu manzūrum
12. Hāyālîñ sevdiğim bû dīde-i terde müheyyādır

semt-i emel:

1. **semt-i emel:**
Tarih 3
Mısra: 180
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümit semti, beklentiler, ümitler.
179. Kamanıp ol yerine bīm ü hirāsıyla faḡat
180. Ber-ḡaraf olmuş idi semt-i emel rāh-ı rehā

semt-i hişār'îñ:

1. **semt-i hişār'îñ:-îñ**
Gazel 189
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hisar semti.
11. Sālîm şuḡanım 'arz edip ḡazret-i şeyḡe
12. İrsāl edelim tuḡfesini semt-i Hîşār'îñ

semt-i lutfu:

1. **semt-i lutfu:-u**
Gazel 95
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf semti, lütuf.
9. Ne semt-i lutfu bilir ol ne ḡod su'āl eyler
10. Hemîşe Sālîm o dil-ber reh-i cefāya gider

semt-i mahabbetde:

1. **semt-i mahabbetde:-de**
Tedis 6
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk semti, aşk yurdu.
21. Budur semt-i mahabbetde hemîşe 'āşîka ehven
22. Ki bu nükte bilindi Nā'il'îñ bu beyt-i pākinden

sen:

1. **seni:-i**
Kaside 1
Mısra: 74
İkinci tekil şahıs zamiri.
73. Gül gibi bir güşāde 'ālem iken
74. Seni eyler ḡazān ile külḡan

2. **seni:-i**

- Kaside 1**
Mısra: 75
İkinci tekil şahıs zamiri.
75. Seni eyler çü cüy-ı bî-ārām
76. Çeşmiñe ḡvāb-ı rāḡatıñı ḡarām

3. **sen:**

- Kaside 1**
Mısra: 81
İkinci tekil şahıs zamiri || Gönül.

81. Sen de ey dil netice eyle hürüş
82. Ede tā baħr-i kābiliyyet cüş

4. saña:-a

Kaside 1

Mısra: 110

İkinci tekil şahıs zamiri.

109. Ketm-i sırr-ı haķıķat etme velī
110. Lık lāyık mı saña dene deli

5. sen:

Kaside 1

Mısra: 117

İkinci tekil şahıs zamiri.

117. Sen hemān et hūlūş-ı ķalbi penāh
118. Ğam yeme kāmiñı verir Allāh

6. sen:

Kaside 1

Mısra: 139

İkinci tekil şahıs zamiri.

139. Eyle her bir ğamımda sen şad cūd
140. Şiddetimde ferecler et meşhūd

7. saña:-a

Kaside 1

Mısra: 149

İkinci tekil şahıs zamiri.

149. İhtiyācım saña olup mu tād
150. Beni luţf eyle ğamdan et āzād

8. seniñ:-iñ

Diğer 1

Mısra: 32

İkinci tekil şahıs zamiri.

31. Haķ mübārek ede ķudūmuñda
32. Her hūşūşuñ seniñ umūmuñda

9. sen:

Tesdis 1

Mısra: 2

İkinci teklik şahıs zamiri || Aşık.

1. O mihr-i burc-ı rıf'atden gönül gördükçe āzārı
2. Perişān olma ālemdede yine sen zerre miķdārı

10. saña:-a

Tesdis 1

Mısra: 10

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

9. Kanı luţf u nevāzişler kanı ol va'd-i sābıķlar
10. Yazıķlar saña el-hāşıl be hey her-cāyi yazıķlar

11. sen:

Müseddes 1

Mısra: 26

İkinci teklik şahıs zamiri || Aşık.

25. Derdiñe bir çāre var mıdır derinde Sālīmā
26. Sen niyāz etdikçe luţfun eyler ol zālīm cefā

12. sen:

Terci-bend 1

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. 'Aşık-ı nālān olaldan sen meh-i tābānıma
2. Mihr-i rüyüñ pertev-efgendir dil-i sūzānıma

13. sen:

Terci-bend 1

Mısra: 32

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

31. Levhaşa'llāh aħterim 'ulvi imiş ğerdūnda
32. Bendesi etdi beni Haķ sen şeh-i hūbānımiñ

14. sen:

Terci-bend 1

Mısra: 41

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevķım benim
42. Min-ba'ad ayırmaya senden bizi Bārī Ğudā

15. senden:-den

Terci-bend 1

Mısra: 42

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevķım benim
42. Min-ba'ad ayırmaya senden bizi Bārī Ğudā

16. seniñ:-iñ

Terci-bend 1

Mısra: 43

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

43. Nice meftūn olmayam rüyüña cānā ben seniñ
44. Nice ķapılmaya gönlüm tār-ı zūlfüne şehā

17. saña:-a

Terci-bend 1

Mısra: 58

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

57. Zūlf-i müşġiñiñle mihr-i rüyüñü yād eyleyip
58. Saña her şeb Sālīm'iñ budur du'āsı tā şehar

18. saña:-a

Terkib-bend 1

Mısra: 6

İkinci teklik şahıs zamiri || Felek.

5. Dirig ey aħter-i pes-pāye vü şüm
6. Ki saña i'timādım etdiñ ifsād

19. sen:

Terkib-bend 1

Mısra: 31

İkinci teklik şahıs zamiri || Felek.

31. Beni dil-şād u mesrūr etmediñ sen
32. Uşandım hāşıl sūz-ı dilimden

20. saña:-a

Terkib-bend 1

Mısra: 70

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

69. Benim ol 'aşık-ı bed-baħt u nā-kām
70. Beni saña ki 'aşık etdi taķdır

21. sen:

Tarih 1

Mısra: 91

İkinci tekil şahıs zamiri || 3. Ahmed.

91. Sen ol dānā şehenşehsin ki lāyık
92. Kemīne çākeriñ olsa Felatun

22. sende:-de

Tarih 1

Mısra: 93

İkinci tekil şahıs zamiri || 3. Ahmed.

93. Zekā sende sehā vü lutf sende
94. Vücūdun eylemiş Hāk kenz-i maḥzūn

23. sende:-de

Tarih 1

Mısra: 93

İkinci tekil şahıs zamiri || 3. Ahmed.

93. Zekā sende sehā vü lutf sende
94. Vücūdun eylemiş Hāk kenz-i maḥzūn

24. seni:-i

Tarih 1

Mısra: 100

İkinci tekil şahıs zamiri || 3. Ahmed.

99. Muvaffāksın umūruñda ser-ā-pā
100. Seni etmiş Hudā tevfiḳa maḥrūn

25. seniñ:-iñ

Tarih 2

Mısra: 15

İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Kalaylıkoz

Ahmet Paşa.

15. Ḥamdü li'llāh bu gün ol gündür kudūmuñla seniñ
16. Müjde-senc-i nūr oldu her şubuh aḥşamına

26. sen:

Kaside 2

Mısra: 87

İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed.

87. Ki sen şāhenşeh-i taht-ı risālet
88. Dil-i nālān ḡarḳ-ı baḥr-i zillet

27. seni:-i

Diğer 2

Mısra: 29

İkinci tekil şahıs zamiri.

29. Seni söyler seni ḡenā eyler
30. Her ne söylerse rüz ü şeb yek-ser

28. seni:-i

Diğer 2

Mısra: 29

İkinci tekil şahıs zamiri.

29. Seni söyler seni ḡenā eyler
30. Her ne söylerse rüz ü şeb yek-ser

29. saña:-a

Diğer 2

Mısra: 35

İkinci tekil şahıs zamiri.

35. Saña añlatmak olmaya kābil
36. Mute'essir şu rütbe ya'nī dil

30. saña:-a

Diğer 2

Mısra: 48

İkinci tekil şahıs zamiri.

47. Bir devā biñ ḡam-ı firākım var

48. Hāşılı saña iştiyākım var

31. sen:

Diğer 2

Mısra: 55

İkinci tekil şahıs zamiri.

55. Bā-ḥuşūş sen vücūd-ı muḥteremiñ

56. Mūr-i 'ālī-nijād-ı müfteḥarīñ

32. sen:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 9

İkinci tekil şahıs zamiri || Kalem.

9. Başla ey kilik-i şarīr-engiz sen

10. Bülbülāsā demege rāzımdan

33. sen:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 141

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

141. Sen imişsin ḥaber aldım cānā

142. O gece medḥ olunan māh-liḳā

34. sende:-de

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 143

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

143. Sende ise eḡer-i şefkat yok

144. Dil-i dīvāneme hiç ruḡşat yok

35. saña:-a

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 146

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

145. Gūş etmekle ḡenāñ ey şeh-nāz

146. Gönlümü saña edip pāy-endāz

36. saña:-a

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 148

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

147. Eyledim ben yoluña cānı fedā

148. 'Āşık oldum saña 'āşık cānā

37. seniñle:-iñ, -le

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 155

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

155. Gönlüme reşk ki seniñle ḥurrem

156. Baña yazık ki firākıñ çekerem

38. seniñ:-iñ

Müfret 2

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Gerek öldür gerek güldür gerek cevri et gerek lutf et

2. Seniñ cān ü gönülden 'āşıkıñdır Sālim-i şeydā

39. saña:-a

Müseddes 2

Mısra: 6

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

5. Ğamiñla ğasta olan dillere devā olmaz
6. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz

40. **saña:-a**

Müseddes 2

Mısra: 12

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

11. Ğamiñla ğasta olan dillere devā olmaz
12. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz

41. **saña:-a**

Müseddes 2

Mısra: 13

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

13. Maĥabbetim saña ta'bir olur mu hiç kâbil
14. Deriñde bendeñi kemter gedā-yı ednā bil

42. **saña:-a**

Müseddes 2

Mısra: 15

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

15. Fedā durur saña cânım yoluñda el-ĥâşıl
16. Helāk olursa da 'aşkıñla rāziyız bu dil

43. **saña:-a**

Müseddes 2

Mısra: 18

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

17. Ğamiñla ğasta olan dillere devā olmaz
18. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz

44. **saña:-a**

Müseddes 2

Mısra: 24

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

23. Ğamiñla ğasta olan dillere devā olmaz
24. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz

45. **saña:-a**

Müseddes 2

Mısra: 30

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

29. Ğamiñla ğasta olan dillere devā olmaz
30. Ümid-i şihhat eden saña mübtelā olmaz

46. **sen:**

Tahmis 2

Mısra: 15

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

15. Der-kenār etmege sen serv-i semen-simāyı
16. Olup ez-cân u gönül ĥāk-i rehiñ hep dünyā

47. **sensin:-sin**

Tahmis 2

Mısra: 18

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

17. Olsa fermān-berin 'ālem yeridir ser-tā-pā
18. Efser-i ĥüsn ile sensin şeh-i iklim-i bahā

48. **seni:-i**

Lugaz 2

Mısra: 38

İkinci tekil zamiri || Şâir.

37. Sâlim ol tek hemān küdüretden

38. Ĥıfz ede Ĥaĥ seni her âfetden

49. **seniñ:-iñ**

Kaside 3

Mısra: 3

İkinci tekil şahıs zamiri.

3. Seniñ yā Rabb baña etdiğin cūd

4. Nice mümkün k'ola maĥsüb u ma'dūd

50. **sen:**

Kaside 3

Mısra: 11

İkinci tekil şahıs zamiri.

11. Beni dünyāda sen devletde etdiñ

12. Ğinā-yı ĥürmet ü 'izzetde etdiñ

51. **seniñ:-iñ**

Kaside 3

Mısra: 20

İkinci tekil şahıs zamiri.

19. Daĥil-i sūr-ı islām olmama ben

20. Seniñ şüküründe 'aciz olmuş iken

52. **seniñ:-iñ**

Kaside 3

Mısra: 21

İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.

21. Seniñ envā'-ı ni'met verdigine

22. Nice şükürün getireyim yerine

53. **seniñ:-iñ**

Kaside 3

Mısra: 23

İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.

23. Seniñ medĥiñi yā Rab sen bilirsin

24. Yine kendi ğenāñı sen kıłarsin

54. **sen:**

Kaside 3

Mısra: 23

İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.

23. Seniñ medĥiñi yā Rab sen bilirsin

24. Yine kendi ğenāñı sen kıłarsin

55. **sen:**

Kaside 3

Mısra: 24

İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.

23. Seniñ medĥiñi yā Rab sen bilirsin

24. Yine kendi ğenāñı sen kıłarsin

56. **seniñ:-iñ**

Kaside 3

Mısra: 27

İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.

27. Seniñ envā'-ı iĥsānıñın ey nūr

28. Edā-yı şükürü bir bir kanda olur

57. **saña:-a**

Kaside 3

- Mısra: 46
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
45. İlahî bunca luṭfu görmüş iken
46. Saña lâyıḳ 'ibâdet etmedim ben
58. seniñ:-iñ
Kaside 3
Mısra: 51
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
51. Seniñ farzıñ edâ etmekte yek-ser
52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler
59. sen:
Kaside 3
Mısra: 69
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen
70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden
60. saña:-a
Kaside 3
Mısra: 73
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
73. Murâdım 'arz-ı hâldir saña yâ Rab
74. İki 'âlemde sensin baña maṭlab
61. sensin:-sin
Kaside 3
Mısra: 74
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
73. Murâdım 'arz-ı hâldir saña yâ Rab
74. İki 'âlemde sensin baña maṭlab
62. seniñ:-iñ
Kaside 3
Mısra: 76
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
75. Kamu esrâr ü i'lânımı yek-ser
76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lûm eyler
63. saña:-a
Kaside 3
Mısra: 95
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
95. İlahî luṭf ü ihsân saña maḥşüş
96. Hemîn cüd ü firāvân saña maḥşüş
64. saña:-a
Kaside 3
Mısra: 96
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
95. İlahî luṭf ü ihsân saña maḥşüş
96. Hemîn cüd ü firāvân saña maḥşüş
65. seniñ:-iñ
Kaside 3
Mısra: 98
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
97. İlahî ism-i Ğaffâr'ın haḳıyçün
98. Seniñ ol ism-i Settâr'ın haḳıyçün
66. saña:-a
Kaside 3

- Mısra: 104
İkinci tekil şahıs zamiri.
103. Yeter küstâḥ güyüñ etdiñ inşâd
104. Saña lâ-taknetü yetmez mi dil-şâd
67. saña:-a
Diğer 3
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
1. Hâme-i ney-şekerim etmededir saña müdâm
2. İştîyâḳ-ı dil-i maḥzûn u firâḳı i'lâm
68. saña:-a
Diğer 3
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
3. Ey şeh-i Mısr-ı belâgat saña ez-cân ü derûn
4. 'Arz-ı eşniyye eder bu dil-i ḥasret-efzûn
69. saña:-a
Diğer 3
Mısra: 16
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
15. Ger şorarsañ ğam-ı hicrân ile aḥvâl-i dili
16. Ey birâder saña taḳrîr edeyim mâ-ḥaşalı
70. seniñ:-iñ
Diğer 3
Mısra: 17
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
17. Aşılıp naḥl-i firâḳına seniñ etmede zâr
18. Murğ-ı işhâḳ ile oldum hele şimdi hem-kâr
71. senden:-den
Diğer 3
Mısra: 31
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
31. Senden ayru o kadar ḥvâb irâğ oldu dile
32. Seni ümmîd ederim lik anı ummam ki gele
72. seni:-i
Diğer 3
Mısra: 32
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
31. Senden ayru o kadar ḥvâb irâğ oldu dile
32. Seni ümmîd ederim lik anı ummam ki gele
73. seni:-i
Diğer 3
Mısra: 61
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
61. Gele şâyed deyü gülzâr-ı temâşâyâ seni
62. Hep döşendi yine yollarda kumâş-ı çemeni
74. sensiz:-siz
Diğer 3
Mısra: 148
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
147. Gerçi dünyâda ferâḥ zevḳ ü şafâdır ammâ
148. Bir yanım ḥâşılı eksik gibi sensiz cânâ
75. sen:
Kısa Mesnevi 3

- Mısra: 45
İkinci tekil şahıs zamiri.
45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen
46. Velikin bir naşihat isterim ben
76. **saña:-a**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 63
İkinci tekil şahıs zamiri.
63. Saña üç faşl edeyim baña destür
64. Biri nikriz bayâtı biri mâhûr
77. **sen:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 68
İkinci tekil şahıs zamiri.
67. Ki zîrâ ol semâ'iyile verem ben
68. Cevâbın anı bir hoş diñle gel sen
78. **seniñ:-iñ**
Gazel 3
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Şâir.
9. Nesic-i nazmıña yemler de leb-teşne seniñ Sâlim
10. Görüp emvâc-ı saır-ı dil-nişiniñ mevc urur deryâ
79. **sen:**
Tahmis 3
Mısra: 16
İkinci tekil şahıs zamiri || Dünya.
15. Bahâr mevsimi fikr-i dem-i hazân eyle
16. Cihânda sen kimi etdiñ murâdca memnûn
80. **sen:**
Tahmis 3
Mısra: 20
İkinci tekil şahıs zamiri || Dünya.
19. Bu imtinân ile luţfuñ gerekmez ey gerdün
20. Ne sen bize kerem eyle ne imtinân eyle
81. **sen:**
Rûbai 4
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Maşşerde giribâniñiñ sen kırtaramazsın
4. Ol gün seni elbetde bulur 'âşık-ı şeydâ
82. **seni:-i**
Rûbai 4
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Maşşerde giribâniñiñ sen kırtaramazsın
4. Ol gün seni elbetde bulur 'âşık-ı şeydâ
83. **saña:**
Kaside 4
Mısra: 29
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
29. Cihânda zerre deñlü 'aklı olan saña şekk etmez
30. Ne hâcetdir seniñ haqqıñda şahid istemek a'dâ

84. **seniñ:-iñ**
Kaside 4
Mısra: 30
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
29. Cihânda zerre deñlü 'aklı olan saña şekk etmez
30. Ne hâcetdir seniñ haqqıñda şahid istemek a'dâ
85. **seniñ:-iñ**
Kaside 4
Mısra: 32
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
31. Cenâb-ı Kibriyâ'dan haq resül olduğunu eyler
32. Seniñ zâhr-ı şerifiñde mübârek hâtemiñ imzâ
86. **sen:**
Kaside 4
Mısra: 33
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
33. Sen ol şâh-ı serir-i mekrümetsin Tûr-ı Sînâ'da
34. N'olaydı ümmet olsam aña" dedi hâzret-i Mûsâ
87. **sen:**
Kaside 4
Mısra: 35
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
35. Sen ol hâdi-i râh-ı râstısın yâ Resûla'llâh
36. Gürûh-ı ümmete şer'-i şerifiñ genc-i lâ-yüfnâ
88. **seniñ:-iñ**
Kaside 4
Mısra: 38
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
37. Ne ednâyım ki vasfiñde tekellüm-senc olur kilkim
38. Seniñ bir müyüñüñ evşâfi olmaz kâbil-i ihşâ
89. **saña:-a**
Diğer 4
Mısra: 18
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
17. Tarf-ı da'vâta kıyâm eyler dil
18. Ez-derûn saña selâm eyler dil
90. **senden:-den**
Diğer 4
Mısra: 81
İkinci tekil şahıs zamiri || İshak Efendi.
81. Ey birâder dilerim ben senden
82. Bûs edip dâmen-i beyti benden
91. **sen:**
Tesdis 4
Mısra: 20
İkinci tekil şahıs zamiri || Saba rüzgârı.
19. Çin seher gehvâre-i gül-bünden etdikde kıyâm
20. Eyler iseñ ey şabâ sen küy-ı dil-dâra hırâm
92. **seni:-i**
Kıt'a 4
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Selâmetle yine 'avdet edip gelmek ola maqdûr
4. Seni ben hâzret-i Haqq'a emânet eyledim cânâ

93. **sensin:-sin**
Tarih 5
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
5. Sensin ol yek-tâ dūr-i baħr-i vezāret kim seniñ
6. Nazm-ı medħiñde olur güftār-ı vaşşāfān selis
94. **seniñ:-iñ**
Tarih 5
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
5. Sensin ol yek-tâ dūr-i baħr-i vezāret kim seniñ
6. Nazm-ı medħiñde olur güftār-ı vaşşāfān selis
95. **seniñ:-iñ**
Kaside 5
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
3. Na't-ı pākīñ pes ü bālā eder işbāt seniñ
4. Vaşf eder zāt-ı şerifini ser-ā-pā eşyā
96. **sen:**
Kaside 5
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
9. Sen o şāhenşeh-i evreng-i risāletsin kim
10. Çekdi menşūr-ı 'adilde iki kaşñ tuğrā
97. **saña:-a**
Kaside 5
Mısra: 37
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
37. Saña bi'z-zāt selām eyledi Ĥallāk-ı cihān
38. Da'vet etdi saña maħşüş cenāb-ı Mevlā
98. **saña:-a**
Kaside 5
Mısra: 38
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
37. Saña bi'z-zāt selām eyledi Ĥallāk-ı cihān
38. Da'vet etdi saña maħşüş cenāb-ı Mevlā
99. **saña:-a**
Kaside 5
Mısra: 41
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
41. Saña bir eşheb-i nā-dīde getirdim işte
42. Gel süvār ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nā
100. **seniñ:-iñ**
Kaside 5
Mısra: 106
İkinci teklik zamiri || Şâir.
105. Yoħsa dermāniña kâdir olamaz mı keremi
106. Yoħsa zaħmıña seniñ eyleyemez mi o devā
101. **saña:-a**
Kıt'a 5
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Felek.
3. Nevāl-i luţfuñ ile sİR olmadık bir kez
4. Felek felek saña bu rütbe imtinān çokdur
102. **seniñle:-iñ, -le**
Matla 5
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Ķo ğitsin dil giderse tek seniñle āşinā olsun
2. Yoluñda nāzeninim dil degil cānım fedā olsun
103. **sen:**
Kaside 6
Mısra: 79
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
79. Sen ol şāhenşeh-i taħt-ı risāletsin ki cūduñla
80. Cihānda buldular yek-ser tecellā şem' ü pervāne
104. **sen:**
Kaside 6
Mısra: 81
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
81. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki cūduñdan şeb ü rüzān
82. Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervāne
105. **sen:**
Kaside 6
Mısra: 83
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
83. Sen ol sultān-ı evreng-i kulüb-ı 'āşıkānsın kim
84. Seniñ feyziñle oldu meclis-ārā şem' ü pervāne
106. **seniñ:-iñ**
Kaside 6
Mısra: 84
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed
83. Sen ol sultān-ı evreng-i kulüb-ı 'āşıkānsın kim
84. Seniñ feyziñle oldu meclis-ārā şem' ü pervāne
107. **sen:**
Tesdis 6
Mısra: 20
İkinci tekil şahıs zamiri || Gönül.
19. Netice olmayınca ĥüsnü gibi ĥulku müstaħsen
20. Ķapılma gördüğün her şüh-ı gül-ruħsāra ey dil sen
108. **seni:-i**
Kıt'a 6
Mısra: 3
İkinci teklik zamiri || Şâir.
3. Ey öleydiñ seni koyup Aħmed
4. İhtiyār etmez idi āhireti
109. **sen:**
Gazel 6
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şāyed deyü
8. Bu cihān mülkünde māh-ı 'id düşmendir baña
110. **seni:-i**
Kaside 7
Mısra: 97
İkinci teklik zamiri || Şâir.

97. Etmez seni de o dūr zīrā

98. Buḥl ol ḥarem-i amāna şıḡmaz

111. saña:-a

Müfret 7

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Her varan nāme saña ḫolsa ḫulūş ile nola

2. ‘Aks eder āyinesā kāḡeze mā-fi’l-bālīñ

112. sen:

Tarih 8

Mısra: 61

İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

61. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki fikr-i ḫāmesin Sālim

62. Ne mümkindir ḫayāl-i vaşf-ı pākiñde ede idkāk

113. saña:-a

Kaside 8

Mısra: 100

İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed

99. Resül-i muḫteremā pādişāh-ı levlākā

100. Saña kemāl-i ḡenāya dilim ne kādirdir

114. seniñle:-iñ, -le

Kaside 8

Mısra: 155

İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed

155. Tevessül eyleyelim biz seniñle Raḫmān’a

156. Cenāb-ı Ḥaḫ seniñ ile olana nāşırdır

115. seniñ:-iñ

Kaside 8

Mısra: 156

İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed

155. Tevessül eyleyelim biz seniñle Raḫmān’a

156. Cenāb-ı Ḥaḫ seniñ ile olana nāşırdır

116. sen:

Kaside 8

Mısra: 213

İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.

213. O demde zātımı sen der-penāh-ı luḫf eyle

214. Ki luḫf u cūd-ı ‘amīmiñ zünübu sātirdir

117. sen:

Rübai 8

Mısra: 4

İkinci tekil şahıs zamiri || Şâir.

3. Gördükçe keder çarḫdan ey Sālim-i nā-çār

4. Sen dāmen-i teslime yapış olma mükedder

118. seniñ:-iñ

Diğer 8

Mısra: 38

İkinci tekil şahıs zamiri.

37. Ğayrı ol şadr ile eden zībā

38. Seniñ ile o şadra verdi bahā

119. sensiz:-siz

Gazel 8

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Saḫn-ı ḡüşen māye-i tekdirdir sensiz baña

2. Bülbülün feryadı ḡam-te’şirdir sensiz baña

120. sensiz:-siz

Gazel 8

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Saḫn-ı ḡüşen māye-i tekdirdir sensiz baña

2. Bülbülün feryadı ḡam-te’şirdir sensiz baña

121. sensiz:-siz

Gazel 8

Mısra: 4

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

3. Neyleyim bāḡ u bahārın ḡülsitān-ı ‘ālemiñ

4. Verdi ḡüyā bir ḡül-i taşvirdir sensiz baña

122. sensiz:-siz

Gazel 8

Mısra: 6

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

5. Nuḫḫ-ı ḫāli bī-makāl-i kāle kıldım ben bedel

6. Ārzü sedd-i reh-i ta’bırdır sensiz baña

123. sensiz:-siz

Gazel 8

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

7. Kaḫ-ı ümmid eyledim hicriñle seyr-i bāḡdan

8. Berg-i süsen şüret-i şemşirdir sensiz baña

124. sensiz:-siz

Gazel 8

Mısra: 10

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

9. Sālimāsā def’-i sevdā eylemem ḡüşende ben

10. Gerdiş-i cū ḫalka-i zencirdir sensiz baña

125. sen:

Rübai 9

Mısra: 3

İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.

3. Baḫma kerem et cürmüme sen yoḫsa İlāhī

4. Ser-tā-be-ḫadem cürm ü ḡüneḫ maḫz-ı ḫaḫāyız

126. seniñ:-iñ

Diğer 9

Mısra: 91

İkinci tekil şahıs zamiri.

91. Hāşılı böyleyim maḫabbetiñde seniñ

92. Şābitim böyle ülfetiñde seniñ

127. seniñ:-iñ

Diğer 9

Mısra: 92

İkinci tekil şahıs zamiri.

91. Hāşılı böyleyim maḫabbetiñde seniñ

92. Şābitim böyle ülfetiñde seniñ

128. **seniñ:-iñ**
Diğer 9
Mısra: **94**
İkinci tekil şahıs zamiri.
93. Dönmezem ben netice el-haşıl
94. Dergehiñden seniñ begim ez-dil
129. **seniñ:-iñ**
Diğer 9
Mısra: **149**
İkinci tekil şahıs zamiri.
149. Ede Bārī seniñ ile her dem
150. Nazar-ı pāki ile müstaḥkem
130. **saña:-a**
Diğer 9
Mısra: **158**
İkinci tekil şahıs zamiri || Aşık, şâir.
157. Gelir ise size deyiñ yek-ser
158. Saña Sâlim selâmın ‘arz eyler
131. **saña:-a**
Diğer 9
Mısra: **161**
İkinci tekil şahıs zamiri.
161. İştıyâkın edip ‘arîza saña
162. Eylemiş resm-i ülfeti icrâ
132. **seniñ:-iñ**
Diğer 9
Mısra: **163**
İkinci tekil şahıs zamiri.
163. Seniñ ile netice ḥatm etmiş
164. Gayrı esrârı cümle ketm etmiş
133. **saña:-a**
Müfret 9
Mısra: **2**
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Sevindir ‘âşıkı gâhî vişâliñ ile sultânım
2. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki ‘abd-i ednâyı
134. **seniñ:-iñ**
Gazel 9
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Cemâliñ şem‘ine pervâne-i bî-tâkatiñdir dil
4. Yanaldan âteş-i ‘aşk-ı ‘izârınla seniñ cânâ
135. **saña:-a**
Tarih 10
Mısra: **12**
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
11. Dil-hırâşide olurduḡ andan
12. Andan ammâ saña noḡşân olmaz
136. **sen:**
Tarih 10
Mısra: **43**
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
43. Nürsun sen saña etdikçe nıgeh
44. Dîdeler bî-hude ḥayrân olmaz
137. **saña:-a**
Tarih 10
Mısra: **43**
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
43. Nürsun sen saña etdikçe nıgeh
44. Dîdeler bî-hude ḥayrân olmaz
138. **saña:-a**
Tarih 10
Mısra: **74**
İkinci tekil şahıs zamiri || Abdullah Bey.
73. Ya‘ni bû mısra‘-ı târiḡ etmiş
74. Saña hiç ḥatḡ ile noḡşân olmaz
139. **saña:-a**
Kaside 10
Mısra: **129**
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
129. Saña besdir bu emr-i dehşet-ḥız
130. Tâḡ-ı Kısra vü Vak‘a-i Pervîz
140. **saña:-a**
Kaside 10
Mısra: **369**
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
369. Saña besdir bu mu‘ciz-i ekmel
370. Ya‘ni kim ḥarb-i Dümetü‘l-cendel
141. **seni:-i**
Kaside 10
Mısra: **454**
İkinci tekil zamiri || Şair
453. Diñle da‘vî-i şıdkı müstaḥkem
454. Edeyim ben seni miyâna ḥakem
142. **sensin:-sin**
Kaside 10
Mısra: **455**
İkinci tekil zamiri || Şair
455. Sensin ol bir cenîn-i müstehcen
456. K‘eyledin raḡm-i mâderi mesken
143. **sen:**
Kaside 10
Mısra: **459**
İkinci tekil zamiri || Şair
459. Olmuş iken netice sen ol gâḡ
460. Zulumât-ı selâgeden âgâḡ
144. **seni:-i**
Kaside 10
Mısra: **461**
İkinci tekil zamiri || Şair
461. Seni iḡrâc edip sa‘âdet ile
462. Qoydu mehd-i zuhûra ‘izzet ile
145. **sen:**
Kaside 10
Mısra: **491**
İkinci tekil şahıs zamiri.

491. Görelim n'ışlediñ sen ey bî-zād
492. Mütecāsir ğarîb-i sifle-nihād

146. **seni:-i**

Kaside 10

Mısra: 498

İkinci tekil şahıs zamiri.

497. Eller oldukça nā'il-i feyezān
498. Ğaflet etdi seni tehî-dāmān

147. **saña:**

Kaside 10

Mısra: 510

İkinci tekil şahıs zamiri.

509. Kerem eylerse ger şeh-i levlāk
510. Saña ferdā çî germ ü serd çî bāk

148. **saña:-a**

Kaside 10

Mısra: 511

İkinci tekil şahıs zamiri.

511. Saña eylerse ger o ħüsni-naẓar
512. Ğavf yokdur o rehde zerre qadar

149. **sen:**

Kaside 10

Mısra: 526

İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed

525. Zār u muhtāciña 'ināyet kıl
526. Bize ol günde sen şefā'at kıl

150. **saña:-a**

Diğer 10

Mısra: 69

İkinci tekil şahıs zamiri.

69. Bunuñla oldu ħarā'ir saña bütün bende
70. Bunuñla oldu saña Sālim-i ğarîb şeydā

151. **saña:-a**

Diğer 10

Mısra: 70

İkinci tekil şahıs zamiri.

69. Bunuñla oldu ħarā'ir saña bütün bende
70. Bunuñla oldu saña Sālim-i ğarîb şeydā

152. **sen:**

Diğer 10

Mısra: 71

İkinci tekil şahıs zamiri.

71. Bilirseñ ey dil-i dānā benim de qadrimi sen
72. Seniñ de qadriñi berter ede hemişe Ğudā

153. **seniñ:-iñ**

Diğer 10

Mısra: 72

İkinci tekil şahıs zamiri.

71. Bilirseñ ey dil-i dānā benim de qadrimi sen
72. Seniñ de qadriñi berter ede hemişe Ğudā

154. **sen:**

Diğer 10

Mısra: 74

İkinci tekil şahıs zamiri.

73. Cihānda zātıñı bağışlaya nice devrān

74. Ma'ārifte veresin sen müdām zîb ü bahā

155. **seni:-i**

Matla 11

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Buñl etme saķın va'deleriñ etmede tekrār
2. İncāzına Allāh seni eyleye ikrār

156. **seni:-i**

Diğer 11

Mısra: 96

İkinci tekil şahıs zamiri.

95. Hele devrān muḥayyer etse beni
96. Şeyḫim alır idim netice seni

157. **saña:-a**

Diğer 11

Mısra: 108

İkinci tekil şahıs zamiri.

107. Mā'il olur cemāliñe insān
108. Köçek olsa sezā saña şeyḫān

158. **seniñ:-iñ**

Gazel 11

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

7. Şaķınmam perr ü bālim şu'le-i nār-ı maḥabbetden
8. Cemāliñ şem'ine ez-dil seniñ pervāneyim cānā

159. **saña:-a**

Gazel 12

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Gitmiyor piş-i niğāñıñdan ser-ā-ser āfitāb
2. Saña cānā 'aşık-ı didāra beñzer āfitāb

160. **sen:**

Gazel 12

Mısra: 7

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyān-ı çarḫda
8. Eylese her zerresin bir dide-i ter āfitāb

161. **sen:**

Kaside 12

Mısra: 149

İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Adem.

149. Sen ol şehenşeh-i rāmūzsun ki Ḥaķķ etdi
150. Vücūd-ı pākiñi esrāra rāh-ı Çinūr'ı

162. **seniñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 172

İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Adem.

171. Ne deñlü aḫķar u ednā isem de sulṫānım
172. Degil miyim seniñ 'ırķ-ı şerifiniñ pūrı

163. **seniñ:-iñ**
Tarih 13
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Hâle-dâr olmuş seniñ de meh-cemâliñ sevdiğim
8. Gamzeler görsün nigâha fitneler ta'limini
164. **saña:-a**
Kaside 13
Mısra: 14
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
13. Vech-i arzıñ zineti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu âyinede şüret ne yüzdendir saña
165. **sensin:-sin**
Kaside 13
Mısra: 89
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
89. Sensin ol şâyeste-i luṭf-ı İlahî kim seniñ
90. Kıldı teşrifinle Haḫ a'lâya ednâya 'atâ
166. **seniñ:-iñ**
Kaside 13
Mısra: 89
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
89. Sensin ol şâyeste-i luṭf-ı İlahî kim seniñ
90. Kıldı teşrifinle Haḫ a'lâya ednâya 'atâ
167. **senden:-den**
Kaside 13
Mısra: 91
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
91. Senden evvel çünki ecdâd-ı 'izâmından bu nâm
92. Olmadı bir pâdişâha zib-i tâc-ı ıstıfâ
168. **sende:-de**
Kaside 13
Mısra: 95
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
95. Pâdişâhım sende bu iḫbâl-i rüz-efzün ki var
96. İnşâa'llâh rub'-ı meskûna olur hükmün revâ
169. **sende:-de**
Kaside 13
Mısra: 97
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
97. Sende ki bu sîret-i mahmûde var mâ-dâm kim
98. Hızır-ı tevfiḫ-ı Hudâ olur her işde reh-nümâ
170. **saña:-a**
Kaside 13
Mısra: 122
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
121. İntisâb ol hânedâna oldu mevrûs-ı peder
122. Düşdü ihlâş u 'ubüdiyyet baña himmet saña
171. **seniñ:-iñ**
Kıt'a 13
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri.

1. Netice emriñe râmız bu 'arşagehde seniñ
2. Deriñde bilmege sıdķım nişân gönderdik
172. **saña:-a**
Kıt'a 14
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. İştıyâķım berter oldu saña hayfâ gelmediñ
2. Şormadıñ hâl-i perişânım 'aceb noldu saña
173. **saña:-a**
Kıt'a 14
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. İştıyâķım berter oldu saña hayfâ gelmediñ
2. Şormadıñ hâl-i perişânım 'aceb noldu saña
174. **seniñ:-iñ**
Rübai 14
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Lâyık mı seniñ devlet-i hüsnünde şehâ
4. Üftâde reh-i vâdi-i hicrân olmak
175. **senden:-den**
Kaside 14
Mısra: 30
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
29. Cihân olmuşdu pür-şür-ı küdüret
30. Mizâc-ı dehre senden geldi sıhḫat
176. **sensin:-sin**
Kaside 14
Mısra: 40
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
39. Nazîriñ gelmemişdir bu cihâne
40. Ki sensin şehriyâr-ı bî-bahâne
177. **seniñle:-iñ, -le**
Kaside 14
Mısra: 45
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
45. Seniñle taḫt buldu baḫt-ı cāvîd
46. Qarîrû'l-'ayn olup re'yiñle hürşîd
178. **senden:-den**
Kaside 14
Mısra: 51
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
51. Cihân senden hayât-ı tâze buldu
52. Göñüller şevḫ-ı bî-endâze buldu
179. **saña:-a**
Kaside 14
Mısra: 53
İkinci tekil şahıs zamiri || I. Mahmud.
53. Saña Haḫ verdi i'câz-ı Mesîhâ
54. Ki şer'-i Muştafa'yı kıldıñ ihyâ
180. **saña:-a**
Kaside 14

- Mısra: 65
İkinci tekil şahıs zamiri || 1. Mahmud.
65. Olur luğf-ı İllâhî saña yârî
66. 'Adûdan al dâd-ı çâr yârî
181. saña:-a
Kaside 14
Mısra: 68
İkinci tekil şahıs zamiri || 1. Mahmud.
67. Hüdâ yâver olup emriñde her câ
68. Refîk olsun saña tevfiğ-i Mevlâ
182. sen:
Matla 15
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Niğâbîñ aç şakınma rüyuñu sen mübtelâlardan
2. Eliñden geldigi hayrı dirîğ etme gedâlardan
183. seniñledir:-iñ, -le, -dir
Kaside 15
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || 3. Ahmed.
1. Eyâ şehenşeh-i evreng-i mülket-i şevket
2. Seniñledir bu cihân içre şevket-i şevket
184. saña:-a
Kıt'a 16
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Saña ey mâh-likâ şad dil ü cânım ile ben
2. Bilmemek bu güne dek oldugum 'aşık çokdur
185. seni:-i
Kıt'a 16
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Gerçi diller ser-i zülfüñde bilirlir ammâ
4. Seni ben sevdiğime şâhide hâcet yokdur
186. seniñ:-iñ
Gazel 16
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Gayrılar sünnet bilirse vaşlıñı farzâ seniñ
6. Baña vâcibdir vişâliñ eylemek cânâ talep
187. sen:
Kaside 16
Mısra: 53
İkinci tekil şahıs zamiri || 3. Ahmed.
53. Sen o şâhenşeh-i evreng-i sa'âdetsin kim
54. Vaşf-ı zâtıñla olur her dil-i dâñâ bülbül
188. seniñ:-iñ
Kıt'a 17
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Bu cihân-ı fenâda biz cânâ
2. Hiç seniñ lezzetiñi bulmadık
189. saña:-a
Tarih 17
Mısra: 56

- İkinci tekil şahıs zamiri || İsmail Efendi (Şairin yaşadığı dönemde müftü olan zat).
55. Ağlayım baht-ı siyâhımdan ümîd-i luğf ile
56. Söyleyim hâl-i perîşânım nedir saña hemîn
190. saña:-a
Gazel 18
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Saña âyîn olduysa dil-i 'uşşâka cevri etmek
8. Bize de oldu künc-i ğamda âh ile enîn 'âdet
191. saña:-a
Kaside 18
Mısra: 98
İkinci tekil şahıs zamiri || 3. Ahmed.
97. Bu kadar ferr ü haşemle yine her şâm u şehîr
98. Saña tâ'atdır olan cümle ahıbb-i mes'ûl
192. sen:
Gazel 19
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Ey nâle ğarâz 'arz-ı maħabbet ise yâre
10. Var sen de der-i dil-bere iğbât-ı vücûd et
193. sen:
Kaside 19
Mısra: 61
İkinci tekil şahıs zamiri.
61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezîr-i bî-nazîr-âşaf
62. Bu câyî böyle zînet eyledi şevketli hünkâre
194. sen:
Gazel 21
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
5. Dil-i maħzûn-ı firçatkârımı sen
6. O bigâneyle yâ Rab âşinâ et
195. sen:
Tarih 21
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Allah.
5. Kendi fazlıñla İllâhî anı me'cûr edip
6. Eyle firdevs-i berîn içre mekân aña da sen
196. sen:
Kaside 22
Mısra: 135
İkinci tekil şahıs zamiri || Âşık.
135. Sen de bir gün edersin ey dil-i zâr
136. Gül-i mağşûdu zîver-i destâr
197. seniñ:-iñ
Muamma 23
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Hüdâ hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan
2. Gözüm nûru kemân ebrûlarıñ hıfz eyle düşmeden

198. **sen:**
Kaside 23
Mısra: 73
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
73. Sen ol gül-çin-i gülzâr-ı sa'âdetsin ki dâmânîñ
74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyî
199. **seniñdir:-iñ, -dir**
Kaside 23
Mısra: 88
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
87. Olursañ 'âkıbet gâbgab-nevâz-ı şâhid-i maqşûd
88. Kızıl elma seniñdir düşmene qalsın ço ayvayı
200. **saña:-a**
Gazel 24
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Zâhid.
9. Zâhidâ ağıyâra meylîñ büt-perestlikdir saña
10. Añlasañ hubb-ı sivâ ma'nide Lât ile Menât
201. **sen:**
Muamma 24
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Ne çekdim çille-i 'aşkıñ çekince ey kemân-ebürü
2. Muhaşşal sen kaşı yanıñ çekilmezmiş ğam-ı hicri
202. **sen:**
Kaside 24
Mısra: 51
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
51. Sen o kân-ı kerem ü baħr-i himemsin k'olmuş
52. Bir niĝâh-ı nazarıñ cümle cihâna iksir
203. **sen:**
Kaside 24
Mısra: 55
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.
55. Sen o Rüstem-reviş-i âşafisin eyler ümid
56. Dehr-i virâne zamânında ki ola ta'mir
204. **sen:**
Kaside 24
Mısra: 57
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.
57. Sen o ihsân u kerem şâhibisin kim Hâtem
58. Saña nisbetle seħâ-ıhvânlığı bir şey'-i ĥakir
205. **saña:-a**
Kaside 24
Mısra: 58
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.
57. Sen o ihsân u kerem şâhibisin kim Hâtem
58. Saña nisbetle seħâ-ıhvânlığı bir şey'-i ĥakir

206. **saña:-a**
Müfret 25
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Güzergehiñde saña şıklet etmeden maqşûd
2. Kerem ederseñ eger bir selâma muntazırız
207. **sen:**
Kaside 25
Mısra: 41
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat Hasan Paşa.
41. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki mir'ât-ı cihân içre
42. Felek şâm u seħer devr etse misliñ görmeye kaç'â
208. **sen:**
Kaside 25
Mısra: 43
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat Hasan Paşa.
43. Sen ol yek-tâ dür-i gencine-i luğf u keremsin kim
44. Vücûd-ı pâkiñe olmaz bahâ dünyâ vü mâ-fihâ
209. **sen:**
Kaside 25
Mısra: 45
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat Hasan Paşa.
45. Sen ol dâna-dil-i şâhib-sa'âdetsin kim eylerler
46. Medih-i zâtıñ ser-cümle 'âlem zib-i şuĝl ammâ
210. **seni:-i**
Kaside 25
Mısra: 55
İkinci tekil şahıs zamiri || Sadrazam Damat Hasan Paşa.
55. Kemâl-i luğf u re'fetle seni şadr-ı sa'âdetde
56. Ede bâki ilâ yevmi'l-ıkıyâme ĥazret-i Mevlâ
211. **seniñ:-iñ**
Gazel 26
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Perişân olmaga ĥâlî dil-i âşüftenin her şeb
4. Hâyâl-i kâkülün oldu seniñ ey dil-rübâ bâ'is
212. **seniñ:-iñ**
Gazel 26
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Zâhid.
5. Ĥasirâsâ ayaklarda ĥoduñ câm-ı meyi vâ'iz
6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riyâ bâ'is
213. **seniñ:-iñ**
Gazel 27
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ
6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sir olur mu hiç
214. **sen:**
Gazel 27

- Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || *Âşıkî şâir.*
9. Āzürde olma hışmına sen Sâlimâ anıñ
10. 'Âşık itâb-ı yârine dil-gır olur mu hiç
215. **seniñ:-iñ**
Kaside 28
Mısra: 58
İkinci tekil şahıs zamiri || *Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.*
57. Gonca-i bahtıñ açılıñ gün-be-gün güller gibi
58. Rüy-ı handânıñ seniñ çün 'âlemi güzâr eder
216. **sensin:-sin**
Kaside 29
Mısra: 37
İkinci teklik şahıs zamiri || *Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.*
37. Sensin ol dürr-i girân-ı kadr-i yem-i ihsân kim
38. Şadr-ı fetvâya kudümüñ ile geldi ziver
217. **sen:**
Kaside 29
Mısra: 39
İkinci teklik şahıs zamiri || *Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.*
39. Sen o kân-ı kerem-i baħr-i keremsin k'olmuş
40. Dergeh-i 'âtfetiñ melce'-i 'âlem yek-ser
218. **sen:**
Kaside 29
Mısra: 43
İkinci teklik şahıs zamiri || *Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.*
43. Sen o yek-tâ güher-i baħr-i keremsin ki felek
44. Görmedi zât-ı şeref-baħşıña beñzer gevher
219. **seniñ:-iñ**
Gazel 29
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || *Sevgili.*
1. 'Aceb mi ey Mesîhâ-dem bize rûh olsa her câ râh
2. Seniñ ruhsâr-ı 'âlû'l-'âliñ ile oldu hem-tâ râh
220. **saña:-a**
Kaside 30
Mısra: 80
İkinci teklik şahıs zamiri || *Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.*
79. Beni akrânıma luţf et ser-efrâz eyle cüduñla
80. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı
221. **seniñ:-iñ**
Kaside 31
Mısra: 23
İkinci tekil şahıs zamiri.
23. Ne bu âşüb-ı keder bâğ-ı derünuñda seniñ
24. Rûh-baħş-ı suħan ol taħ'ıñı ihyâ eyle
222. **sen:**
Kaside 31
Mısra: 73
İkinci teklik zamiri || *Şair*
73. 'Arz-ı hâl eyle der-i luţfuna sen de ey dil
74. Kâm-cüy-ı keremi olduğun inbâ eyle
223. **sen:**
Kaside 31
Mısra: 76
İkinci teklik zamiri || *Şair*
75. 'Afv eder merhameti hâşılı küstâhlıgıñ
76. Sen hemân hâl-i diliñ şerhini itrâ eyle
224. **sen:**
Kaside 31
Mısra: 88
İkinci teklik zamiri || *Şair*
87. Ne bu taşdı' yeter bârgeh-i Mevlâ'dan
88. Sâlimâ şıdık ile sen böyle temennâ eyle
225. **seniñ:-iñ**
Kaside 32
Mısra: 35
İkinci tekil şahıs zamiri || *Mirzâ Mustafa Efendi.*
35. Bende etdiñ o kadar cümle cihânyâni seniñ
36. Ey kerem-kân u himem-hüy u fazîlet-peymâ
226. **senden:-den**
Kaside 32
Mısra: 46
İkinci tekil şahıs zamiri || *Mirzâ Mustafa Efendi.*
45. Be-'amim-i kerem-i Haĸk nebiyy-i muhtâr
46. Bir nefes etmeye senden bizi Allâh cüdâ
227. **saña:-a**
Gazel 32
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || *Gönül.*
3. Olma der-beste-i ümmid gönül bir gün ola
4. Açıla bâb-ı emel saña kerimdir Fettâh
228. **sen:**
Müfret 33
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || *Sevgili.*
1. Getirirsin deyü sen hep dil-i 'uşşâka haber
2. Rüzgârı ser-i zülfüñ biri birine ĸatar
229. **sen:**
Kaside 34
Mısra: 23
İkinci tekil şahıs zamiri || *İsmail Paşa.*
23. Mücevher tâc ile zerrin çıkmış taħta sen seyre
24. Taħınmış kerr ü ferrin her taraf bir güne zibâdır
230. **sen:**
Kaside 35
Mısra: 24
İkinci tekil şahıs zamiri.
23. Gele ey yâr-i hayırkâr-ı hayâl-i şu'arâ
24. Şâ'irân medhine sen ez-dil ü cân ol der-kâr
231. **saña:-a**
Kaside 35

- Mısra: 25
İkinci tekil şahıs zamiri.
25. Şā'irān kim saña bahşende-i revnaqdır hep
26. Cümle envā'-ı ma'āniyi ederler ihzār
232. **saña:-a**
Kaside 35
Mısra: 27
İkinci tekil şahıs zamiri.
27. Şā'irāndır saña bu devlet-i cāvīde sebeb
28. Şā'irāndır seni eden şeh-i şeh-r-i esrār
233. **seni:-i**
Kaside 35
Mısra: 28
İkinci tekil şahıs zamiri.
27. Şā'irāndır saña bu devlet-i cāvīde sebeb
28. Şā'irāndır seni eden şeh-i şeh-r-i esrār
234. **seni:-i**
Kaside 35
Mısra: 30
İkinci tekil şahıs zamiri.
29. Olduğuñçün şu'arānñ şerefiyle ālūd
30. Seni el üzere tutar 'izzet ile cümle kibār
235. **saña:-a**
Kaside 35
Mısra: 66
İkinci tekil şahıs zamiri || Şair
65. Hvāhiş-i emr-i teğazzül de tamām oldu gönül
66. Şā'iriyet olur ise saña ahsent hezār
236. **saña:-a**
Gazel 37
Mısra: 11
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
11. Saña mā'il olalı Sālim-i şeydāyı şehā
12. Qays-ı miñnet-zededen eyledi berter ümmiz
237. **sensin:-sin**
Muamma 38
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Hz. Muhammed.
1. Cihān muhtāc-ı medd-i sāye-i rāḥat-resānñdır
2. Ki sensin zıll-ı re'fet cümleten dünyāya sultānım
238. **saña:-a**
Gazel 39
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Ne mertebe saña cānā gelirse nāz leziz
2. O rütbe baña gelir rütbe-i niyāz leziz
239. **seniñ:-iñ**
Matla 39
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri.
1. Gubār olmak yoluñda mihr-i raḥşān olmadan yegdir
2. Kuluñ olmak seniñ bu dehre sultān olmadan yegdir
240. **saña:-a**
Gazel 41

- Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Baķarsañ lutf edip cānā saña ifhām eder kāgaz
2. Derün-ı 'āşıkı şerḥ eyleyip i'lām eder kāgaz
241. **sen:**
Gazel 41
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Şair.
9. Ne var Sālim o māha sen de kāgaz eylesen isāl
10. Açarsa lutf edip rāz-ı derünüñ rām eder kāgaz
242. **seniñ:-iñ**
Gazel 44
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Egerçi ṭālī' iñ şimdi riyā burcunda dā'irdir
4. Döner bir gün seniñ de baḥtñ ey zāhid bu devrāndır
243. **sen:**
Matla 46
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Sen şehe ṭā'n etmege cümle dehenler bestedir
2. Kulluğuñla iftiḥāra 'āşıkñ şāyestedir
244. **sende:-de**
Gazel 48
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Sende bu ḥāşiyet-i te'sir-i behcet var iken
6. Her gören meh rüyuñ elbet 'āşık-ı didār olur
245. **sen:**
Müfret 50
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Dergehiñde boynu bağlı bir kulum
2. Ben gedā sen şāh-ı ḥüsnümsün benim
246. **senden:-den**
Gazel 51
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Ne kurb-ı devlet-i vaşlñ ne senden dūr olmađdır
2. Derünüm fikr-i rüyuñla ğaraż pür-nür olmađdır
247. **senden:-den**
Matla 51
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri.
1. Cihān māli nevaliñle nevaliñle cihān māli
2. Ne ḥālī bir nefes senden ne senden bir nefes ḥālī
248. **senden:-den**
Matla 51
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri.
1. Cihān māli nevaliñle nevaliñle cihān māli
2. Ne ḥālī bir nefes senden ne senden bir nefes ḥālī

249. **saña:-a**
Müfret 52
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Aşık, şâir.
1. Saña gayrı ben cefâ etmem deyü edip yemin
2. Yine yüzden Şolağ-zâdem baña cevr eyledi
250. **sen:**
Gazel 55
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Nezzâreden ne deñlü ba'îd olsa dil yine
6. Sen çeşm-i dür-bîn ile bakşañ yañın olur
251. **seniñ:-iñ**
Matla 55
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Vaiz.
1. Hemîşe cân atar 'aşık olan būs etmege pāya
2. Tenezzül eylemez vā'iz seniñ nefsiñ bu sevdāya
252. **sendedir:-de, -dir**
Gazel 56
Mısra: 11
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
11. 'Akl u karar u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanıñda hemān mihmān olur
253. **seniñ:-iñ**
Müfret 57
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Teğāfūl eyleme cânā görüp yoluñda beni dilde
2. Hūdā bilir ki seniñ ben ne rütbe 'aşıkıñım
254. **seniñ:-iñ**
Gazel 60
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Tahtgāh-ı kalbe kim mihrin seniñ teşrif eder
2. Maqdemiyel gerd-i gamdan hātırım tanzif eder
255. **saña:-a**
Gazel 61
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Baht-ı zārın ger müsā'id olmasa saña çi sūd
8. Gāh olur üstādlar mağlūb-ı lu'b-ı nerd olur
256. **saña:-a**
Müfret 63
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Saña 'aşık bakamaz diğkat ile
2. Tāb-ı ruhsārına tākāt gelmez
257. **sen:**
Gazel 63
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Rāzi olmam sen gözü şehbāzi ağıyar şaydına
4. Cünbişin böyle giderse nāzeninim kan olur
258. **seni:-i**
Gazel 64
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Neden olurdu nümāyān olmasa efgān
6. Seni de gösteren ey meh nevā-yı hūsniñdür
259. **seni:-i**
Matla 65
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Seven cânā seni cânım fedādır der bilā-şübhe
2. Bağan ruhsārına şem'-i Hūdā'dır der bilā-şübhe
260. **seniñ:-iñ**
Matla 66
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Ser-i küyuñda körpe 'aşıkın nā-çiz ü ednādır
2. Reh-i 'aşkıñda ölmeklik seniñ ednādan ednādır
261. **sensiz:-siz**
Gazel 70
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Şikest olsun sebū bāde baña sensiz harām olsun
8. Benim firqatde rāhım eşk-i çeşm-i hūn-feşānımdır
262. **sen:**
Gazel 71
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu gam-hāneme
6. Ey perī ammā hayālin kalbime her dem gelir
263. **seniñ:-iñ**
Müfret 73
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sâki.
1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-hāneyi sâkī
2. Şerāb-ı 'aşkıñı içen seniñ küyuñdan ayrılmaz
264. **saña:-a**
Gazel 74
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Yüzüme bakmadı cânān deme gönül yāriñ
10. Nevāzişi saña her bār gayrı yüzdendir
265. **saña:**
Müfret 75
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Zāhirde saña zāhidiñ evzā'ı yalandır
2. Hālvette yüzün görse eger şabr edemezdi
266. **senden:-den**
Gazel 78
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Nice mihr etmesin senden ziyāde dil hayāliñe
10. Firākıñda benim bu çeşmimiñ hem-zādı kalmışdır

267. **saña:-a**
Müfret 78
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Reh-güzârında turan zâre tegâfûl etme
2. Saña 'âşık olanın hâline bak sultânım
268. **sen:**
Müfret 79
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Gönül.
1. Cihân çü ülfet-i cânâna vermiyor ruhsat
2. Bir az da hırkaya çek başını gönül sen de
269. **saña:-a**
Gazel 84
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Helâk etdi beni gâmzeñ saña 'uşşâk lâzımsa
8. Beni lutfuñla ihyâ kıl bizim hoş olmamız yegdir
270. **sen:**
Müfret 85
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri.
1. Hicve mâ'il olanın 'âkıbeti hayr olmaz
2. Noldu gördüñ soñunu sen bir iki heccâviñ
271. **senden:-den**
Gazel 86
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Gönül dil-dâde-i cevri ü 'itâbıñdır hemin nâziñ
4. Derünî sevdiğim senden recâ eyler niyâz eyler
272. **saña:-a**
Müfret 89
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Vaiz.
1. Ezel vâ'iz zenâna hayli mâ'ildiñ velî şimdi
2. Kocadıñ da 'ateh geldi saña rüsvâ-yı 'âm olduñ
273. **seniñ:-iñ**
Gazel 89
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Tab'imız muğber degildir hañt-ı pâkiñden seniñ
4. Hañ berât-ı 'aşkıñı 'âşıklarıñ tecdîd eder
274. **seniñ:-iñ**
Müfret 90
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri.
1. Libâs-ı fâhîr ile olma âdem kendiñ âdem ol
2. Eger kâbilse fañr etmek seniñ ile libâs ile
275. **sende:-de**
Gazel 90
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Bende 'aşkıñ sende gönüm meh-cebinim tâzedir
2. Nev-cevânım tâze feryâdım eninim tâzedir
276. **saña:-a**
Gazel 91
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Yâr bakmaz saña ey dil âh-ı şeb-giriñ nedir
2. Nâle te'sîr eylemez bi-hüde tekdiriñ nedir
277. **sen:**
Gazel 91
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Hîdmet etsem yâr gelse der imişsiñ hâneme
4. Sen nesin ey 'âşık-ı küstâh tevkiñiñ nedir
278. **seniñ:-iñ**
Gazel 91
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Âh-ı 'âşık deyü nâmiñ dilde olmuş dâstân
6. Biz de bilsek kim seniñ ey âh te'sîriñ nedir
279. **sen:**
Gazel 99
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Hârâbâta var ey zâhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kâşânedir derler
280. **senden:-den**
Gazel 100
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Murâdımca begim senden merâm almak ne mümkündür
2. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâm almak ne mümkündür
281. **saña:-a**
Gazel 101
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Defindedir dil-i Sâlim'de eylemez izhâr
10. Derünü 'âşık olan saña 'aşkıñı güm eder
282. **saña:-a**
Gazel 103
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. İnanma sevdiğim a'dâ geçerlerse beni saña
8. Seniñçün düstum 'âlem baña hep düşmen olmuşdur
283. **saña:-a**
Gazel 104
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Benim derünümü saña nic'eyleyem tañrîr
2. Olur mu süziş-i 'âşık lisân ile ta'bir
284. **saña:-a**
Gazel 106
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

5. Dü çeşm-i hün-feşânım saña meclis eylemiş tertib
6. Degildir hün u çeşmim bâde sâgarda müheyyâdir

285. **seniñ:-iñ**

Gazel 110

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Hâyâl-i zülfi yârîñ gerçi 'âşık 'ayn-ı rıf' atdır
2. Seniñ hâliñden âgâh olmak ammâ serde devletdir

286. **sensiz:-siz**

Gazel 113

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Sensiz cihânda hÿvâhiş-i râhat sezâ mıdır
2. Cânsız bedende 'âşıkâ şîhhat şafâ mıdır

287. **saña:-a**

Gazel 113

Mısra: 4

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

3. Her kim işitse nâmiñi bir hâlet el verir
4. 'Âlem cihânda cümle saña mübtelâ mıdır

288. **seni:-i**

Gazel 117

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Murâdîñ üzere seni şanma şâd-kâm eyler
2. Huşul-i kâmiñi çarh intikâma dâm eyler

289. **sende:-de**

Gazel 118

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Ne sende zerrece mihr ü vefâya râbet var
2. Ne bende bâr-ı girân-ı cefâya tâkat var

290. **seniñ:-iñ**

Gazel 121

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firîb olmaz
2. Benim gibi de ammâ bâğ-ı hüsne 'andelîb olmaz

291. **sen:**

Gazel 127

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

7. Bulmak nic' olur gönünkü küyunda gâribân
8. Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz

292. **saña:-a**

Gazel 129

Mısra: 12

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

11. Şikenc-i kâkülünde bend bend etmiş dil-i zârîñ
12. Bu luţfu saña Sâlim degme şîh-ı dil-sitân etmez

293. **seniñ:-iñ**

Gazel 131

Mısra: 5

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

5. Ümid-i bûs-ı lebiñle seniñ perîşânız
6. Devâ-yı şerbet-i dârü'ş-şifâya muntazırız

294. **saña:-a**

Gazel 134

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez
2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

295. **sen:**

Gazel 134

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez
2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

296. **seni:-i**

Gazel 134

Mısra: 9

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

9. Seni eylerse Sâlim hirci gayrı vaşla şâyeste
10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

297. **sen:**

Gazel 134

Mısra: 10

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

9. Seni eylerse Sâlim hirci gayrı vaşla şâyeste
10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

298. **sensiz:-siz**

Gazel 135

Mısra: 6

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

5. Niyâzım tâli'imle etmede şâd bahş ü şâd âşüb
6. Nizâm-ı mülket-i sinem mi vardır yer-be-yer sensiz

299. **seniñle:-iñ, -le**

Gazel 139

Mısra: 9

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

9. Gönül seniñle 'itâbıñ benimle dil 'âciz
10. O hâl 'âşıkâ yer yer gider gelir tırmaz

300. **saña:-a**

Gazel 139

Mısra: 11

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

11. Beni gözet ki efendi kadîmiyim saña
12. Kapuñda hâşılı eller gider gelir tırmaz

301. **seniñ:-iñ**

Gazel 140

Mısra: 6

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

5. Ey nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet yeter cefâ
6. Bilsen seniñ yanıñda nedir bir günâhımız

302. **seni:-i**

Gazel 141

- Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Kâlır bir meclise dahı beyân-ı hâlim elbette
4. Seni gördükçe yâd-ı tab‘a nakl-i mâ-cerâ gelmez
303. **seniñ:-iñ**
Gazel 145
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Hirâsım ğamzelerdendir netice sevdiğim yoğsa
6. Seniñ ol çeşm-i şūhūndan bize ħavf ü ħaţar gelmez
304. **sen:**
Gazel 146
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Açılmam sen gül-i ra‘nâsız ey ğonca bu gülşende
4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz
305. **sen:**
Gazel 147
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Zâhid bizi sen şimdi arar râĥatı şanma
6. Bu ğüne riyâ bizlere her bâr gerekmez
306. **saña:-a**
Gazel 151
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Yeter ‘izâr-ı taĥayyül de Sâlimâ saña
10. Maĥabbet ehline bir cilvegâh besdir bes
307. **seniñ:-iñ**
Gazel 153
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Dirîĝ ey meh seniñ aĝyâr mişliñ gül kıyâs etmiş
2. Kıyâsı lîk bî-hüde degildir iktibâs etmiş
308. **sen:**
Gazel 154
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Hemân sen misin ey Sâlim ğumûm-âver olan fikr et
10. Murâdıncâ kanı ‘âlemde bir zevk u şafâ sürmüş
309. **seniñ:-iñ**
Gazel 157
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Çeşm-i bādâm-ı ħun-âlüduñ ne dem görsem seniñ
8. Nūr-ı didem eyler elbet dide-i binâ raķış
310. **sensiz:-siz**
Gazel 161
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Kâdrim artarsa da sensiz bu fenâ dünyâda
4. Olamam ey gül-i gülzâr-ı tarâvet maĥzûz
311. **senden:-den**
Gazel 161

- Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Kesmeyinde ayaĝıñ kürsi-i ifrâtıñdan
8. Olamam senden eyâ vâ‘iz-i nekbet maĥzûz
312. **sen:**
Gazel 174
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Sözüñden kasdıñ eylikse sen eyle bizi incitme
8. Neden lâzım saña zâhid bütün dünyâya yâr olmak
313. **saña:-a**
Gazel 174
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Sözüñden kasdıñ eylikse sen eyle bizi incitme
8. Neden lâzım saña zâhid bütün dünyâya yâr olmak
314. **saña:-a**
Gazel 174
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Degildir cây-ı istiĝrâb ey ğonca bu ‘âlemde
10. Bu gülşende saña ‘âşik benim gibi hezâr olmak
315. **seniñ:-iñ**
Gazel 176
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Sâķi kerem-i luţf-ı benânıñla yapıldık
2. Ħaĥkâ ki seniñ şoĥbetiñe cümle kaşıldık
316. **saña:-a**
Gazel 176
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Bir çap eder elbette saña ğamze inanma
6. Olmaz hele ol ğamzesi tatarâ çapıldık
317. **sensiz:-siz**
Gazel 178
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Sensiz baña ey mihr-i cihân-süz Selanik
2. Hicrânıñ ile oldu hemân bir şeb-i târik
318. **seniñ:-iñ**
Gazel 179
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Âh-ı ‘âşik âfitâbım yâd-ı rüyuñla seniñ
4. Âteş-endâz-ı dil-i çarĥ-ı ‘anüd olmak gerek
319. **saña:-a**
Gazel 182
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derûnundan
6. Şikâyet etmege fırsat bulaydı ger ciger-ĥunuñ
320. **sende:-de**
Gazel 187

- Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Nedir sende bu te'sîr-i figân ey 'âşık-ı şeydâ
4. Hezârî bâğda nâleñle hâmuş eylediñ gittiñ
321. **sen:**
Gazel 187
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikriyim hâlâ
8. Egerçi sâkiyâ ber-hîzi sen nûş eylediñ gittiñ
322. **saña:-a**
Gazel 188
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Nedendir sîh-i gamda hicr ile bağrım kebâb etmek
2. Saña lâyiğ midir cânâ bizi pür-ıztırâb etmek
323. **saña:-a**
Gazel 188
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Ne gördüñ hâne-i hammârdan varmak neden âyâ
4. Düşer mi saña ey meh derd ile hâlim hârâb etmek
324. **senden:-den**
Gazel 194
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. 'Âlem oldu şâd bezm-i şoñbetiñden ben degil
2. Bu da cânâ tâli'imdendir benim senden degil
325. **sen:**
Gazel 194
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Gamzeden etseñ taraññum bizlere mâni'midir
6. Hâlime kâfir de olsa şefkat eyler sen degil
326. **saña:-a**
Gazel 196
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Saña kâlsa kâbil idi hâlime etmeñ nazar
4. Tâli'im tâli' degildir meh-cebñnim neyleyim
327. **senden:-den**
Gazel 196
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Zühd ile etmem temedduh kurb-ı hâsü'l-hâşdan
8. Yine bakşañ şüfiyâ senden yakñnim neyleyim
328. **sen:**
Gazel 197
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Şikâyet eyleyip sen saçı leyliñden bugün yek-ser
6. Varıp şahrâya râzım Kays-ı bî-sâmâna 'arz etdim
329. **seniñ:-iñ**
Gazel 198
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Gurûr-ı luţfuñ etdikçe 'itâb etme dil-i zâra
6. Seniñ luţfuña çok mudur o mağrûr olsa sultânım
330. **seni:-i**
Gazel 201
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Seni ben meclisimden dür etmem der idiñ baña
4. Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sultânım
331. **saña:-a**
Gazel 201
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Ezerdi merdüm-i çeşmim hicâbından bir lahza
8. Eger bakdıkça saña hâ'il olmasaydı sultânım
332. **saña:-a**
Gazel 202
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Yazılmış gördüğümce levh-i dilde bu zemîn-i nev
10. Edip tahsîn ü sâbâşı saña Sâlim pesend etdim
333. **saña:-a**
Gazel 204
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Derdimiz çok kangı birin saña takrîr edelim
2. Renciş-i derd-i firâkıñ nice ta'bir edelim
334. **senden:-den**
Gazel 205
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Çok tolandım küyünü dil-berleriñ ammâ ki ben
4. Yine senden gayrı cânâ yâr-i hem-dem bulmadım
335. **seniñ:-iñ**
Gazel 205
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Gam-fezâdır deyü 'aşkıñ zemm eder imiş rakîb
8. Ben seniñ sevdâ-yı mihrîñ sevdiğim kem bulmadım
336. **sen:**
Gazel 210
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Tegâfûl-güne gamzeñ her ne rütbe eylese inkâr
10. Kerem kıl Sâlim'i bâri efendim deme sen bilmem
337. **seni:-i**
Gazel 217
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Rû-siyehler ile hem-bezm olma lâleveş seni
4. Dâğ- ber-dâğ etmesin eyyâm mânend-i niğñ

338. **seni:-i**
Gazel 217
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Nakşın almağdır ğaraż el üzre tütmağdan seni
8. Eyleme bir ferde 'arz-ı kām mānend-i nigin
339. **sensin:-sin**
Gazel 223
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Benim bu 'ālem-i dünyāda cānā rāhatım sensin
2. Merāmım sevdigim cānım efendim devletim sensin
340. **sensin:-sin**
Gazel 223
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Benim bu 'ālem-i dünyāda cānā rāhatım sensin
2. Merāmım sevdigim cānım efendim devletim sensin
341. **sensin:-sin**
Gazel 223
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Beni ferdālara şalma gidip luğ eyle sultānım
4. Şebātım şabr u ārām-ı dil-i bī-tākatim sensin
342. **sensin:-sin**
Gazel 223
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Getir rez duğterin sākī kerem kıl meclis-i nūşa
6. Cihān içre benim hem-rāz u hem-keyfiyyetim sensin
343. **sen:**
Gazel 223
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Vefāya hāşılı bigāneyim bezm-i mağabbetde
8. Gel ey cevr ü cefā sen kim benim hem-ülfetim sensin
344. **sensin:-sin**
Gazel 223
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Vefāya hāşılı bigāneyim bezm-i mağabbetde
8. Gel ey cevr ü cefā sen kim benim hem-ülfetim sensin
345. **sensin:-sin**
Gazel 223
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sāki.
9. Ayağın kesme sākī Sālim-i āşifte-dilden gel
10. Benim hergiz müretteb-sāz-ı bezm-i şoğbetim sensin
346. **sensiz:-siz**
Gazel 224
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri.
1. Kırılısın sāgar-ı 'işret derūnum ğam ile tōlsun
2. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña kat kat hāram olsun

347. **sensiz:-siz**
Gazel 224
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Nola mey görmese Sālim dem-i firkatde olduğça
10. Şehā sensiz mey-i gül-gün baña kat kat hāram olsun
348. **sen:**
Gazel 225
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Cāme-hvāba girmek olmaz sen şeh ile 'āşıkın
6. Penbenin āteşle oynu olmaz ey şūh-ı cihān
349. **seni:-i**
Gazel 226
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Ağlama ey dīde-i ğam-dīde şabr et ağlama
4. Güldürür bir gün seni elbette giryān eyleyen
350. **sen:**
Gazel 226
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Gönlümü kılmış hezār-ı nāle-perdāz-ı fiğān
8. Sen gül-i ra'nāyı zib-i gülşen-i ān eyleyen
351. **sen:**
Gazel 226
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Va'de-i vaşl etdiğin ferdāya şalma sevdigim
10. Sen degil miydiñ benimle 'ahd ü peymān eyleyen
352. **seniñ:-iñ**
Gazel 228
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Düşen kākılmaz yañar hep künc-i dāmān-ı dil-ārāda
6. Hemān 'āşık seniñ de tek vücūduñ bī-mecāl olsun
353. **saña:-a**
Gazel 228
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağıyār düşdükçe
8. O vaz'a kalmazız bizden yaña kat kat helāl olsun
354. **seniñ:-iñ**
Gazel 231
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Ğamze kuşandı tūr-keşini işte gelmede
6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydā silāhdan
355. **sen:**
Gazel 232
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. El-hāzer olma esir-i hvāb-ı ğaflet cāh ile
8. Ğāfil olma sevdigim sen nāle-i bīdārdan

356. **saña:-a**
Gazel 237
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Sâlim saña elbette olur mâye-i 'irfân
10. Sineñde hemân 'aşk-ı bütân kârger olsun
357. **seniñ:-iñ**
Gazel 238
Mısra: 8
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Siyeh-fâm eylediñ rûzum firâk-ı zülf-i dil-berle
8. Seniñ de bu revişlerle yüzüñ ey baht ağ olsun
358. **sen:**
Gazel 239
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Sen de var seyr et hayâl-i rûy-ı yâri ey sirişk
6. Hep çekildi gülsitâna şimdi cûlar sũ-be-sũ
359. **saña:-a**
Gazel 239
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Yine rahm etmez o kâfir-mâ-cerâ Sâlim saña
10. Olsa seyl-âb-ı sirişk-i dîdeler mânend-i cũ
360. **sendedir:-de, -dir**
Gazel 240
Mısra: 10
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. 'Akl ü fikr ü sabr u hüşum sevdiğim
10. Sendedir hep bir belâ-yı arzũ
361. **seniñ:-iñ**
Gazel 243
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Hâk-i pâyiñ kuhl eder miyim deyũ şâyed seniñ
8. Nür-i dîdem dem-be-dem bu dîde pür-hũn olmadı
362. **seniñ:-iñ**
Gazel 246
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Dağı bazar-ı mihrinde seniñ cânâ heves tâze
2. Nola alsağ metâ'-ı fikri biz endâze endâze
363. **sen:**
Gazel 253
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Şu rütbe nâliş ile ey hezâr-ı bî-nevâ sen kim
4. Çemende her gül-i nâzik-mizâci bî-dimâğ eyle
364. **sen:**
Gazel 253
Mısra: 5
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Ser-â-pâ muntazırdır sen boyu serve dil-i 'uşşâk
6. Kerem kıl seyr-i gülzâra şalın gül-geşt-i bâğ eyle

365. **sen:**
Gazel 254
Mısra: 7
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
7. Sen şeh-i taht-ı melâhatsin eyâ şâh-ı hüsün
8. Şaff-ı âgyârı meded tu 'me-i sâfûr eyle
366. **seni:-i**
Gazel 255
Mısra: 3
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Helâk etdi seni çün tîğ-ı hışm-ı çeşmi dil-dârıñ
4. O hũn-hvâr-ı cefâkâra gönũl kanın helâl etme
367. **saña:**
Gazel 255
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Hulusu Sâlim'iñ saña degil çün cây-ı istişkâl
10. Kitâb-ı ğamdan aña firqatıñle hasb-i hâl etme
368. **seniñ:-iñ**
Gazel 259
Mısra: 1
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. Ne luţfuñdan seniñ memnũnuñum ey bî-vefâ söyle
2. Ne şadân etdiğün vardır beni ey pür-cefâ söyle
369. **seniñ:-iñ**
Gazel 264
Mısra: 6
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
5. Unutdum zevk-ı nüş-â-nüş-ı vaşlñ şimdilik cânâ
6. Seniñ dũrd-i ğamıñdır çekdiğim peymâne peymâne
370. **saña:-a**
Gazel 267
Mısra: 9
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
9. Saña Sâlim o fũsũn-sâzi nice añladayım
10. Yâdigâr öyle degildir ki demek mümkün ola
371. **sen:**
Gazel 269
Mısra: 2
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
1. 'Adũlar 'id ederlermiş görüp hicrânıñı bende
2. Ne var bir dest-bũsuñla sevindirsen beni sen de
372. **sen:**
Gazel 272
Mısra: 4
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
3. Dil esir-i kâfir-i zũlfündür âzâd eyleyip
4. Bir gevâb et sen de ey mekkâre Allâh 'aşkıña
373. **seniñ:-iñ**
Gazel 272
Mısra: 17
İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.
17. Şâf-dil bir 'aşkıñdır âsitânıñda seniñ
18. Merhamet et Sâlim-i nâ-çâre Allâh 'aşkıña

374. **sen:**

Gazel 273

Mısra: 7

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi

8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane

375. **seni:-i**

Gazel 273

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi

8. Beni bir yana felek atdı seni bir yane

376. **seni:-i**

Gazel 278

Mısra: 10

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

9. Mihr-i ruhsârîna hasret giden 'âşık cânâ

10. Nerede bula seni rûz-ı cezâdan gayrı

377. **sen:**

Gazel 282

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

7. Yüsufistân-ı bahâ hüsnüfne hem-vezn olmaz

8. İşte sen cümle güzel işte terâzû var mı

378. **seniñ:-iñ**

Gazel 282

Mısra: 9

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

9. Bir seniñ gibi bu vâdî-i melâhatde 'aceb

10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri âhû var mı

379. **seni:-i**

Gazel 283

Mısra: 6

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

5. Mâni'-i seyr-i cemâl olmasañ ey hvâb gözüm

6. Merdüm-i didede eşkimle seni besler idi

380. **sen:**

Gazel 285

Mısra: 9

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

9. Sen şehenşâh-ı serîr-i mekrümetsin cümleye

10. Bir nigâhıñ kâm-rân eyler bütün ednâları

381. **sensiz:-siz**

Gazel 286

Mısra: 3

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

3. Hisâr'ın neyleyim sensiz olan zevkâr baña şimdi

4. Şehâ her bir kirası resm-i dâğ-ı iştiyâk oldu

382. **seniñle:-iñ, -le**

Gazel 286

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

7. Dil-i şeydâya bi-hüde nedendir böyle incinmek

8. Seniñle beynimizde gâlibâ yine nifâk oldu

383. **saña:-a**

Gazel 287

Mısra: 6

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

5. Gözet esîriñi dâm-ı şikenc-i kâkülde

6. Kazâ ile saña murğ-ı gönül şikâr oldu

384. **senden:-den**

Gazel 291

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Ser-i zülfüñ dil-i bi-çâyeye cây-ı şafâ oldu

2. Gönül dür olmuyor senden ne olduysa baña oldu

385. **seni:-i**

Gazel 291

Mısra: 4

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

3. Hayâl-i mü-miyânından yine ben geçmedim hergiz

4. Seni geçmeklige 'âlem baña hep bir yaña oldu

386. **saña:-a**

Gazel 293

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri || Sevgili.

1. Ey kemân-ebürü yapardıñ hâtır-ı vîrânımı

2. Saña nakl etsem neler çekdim dem-i hicrânımı

senâ:

1. **senâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 130

Ar. Medih, övme.

129. Olmağa başladı bir bi-hem-tâ

130. Dehen-i cümle-i ahhâbda senâ

2. **senâsı:-sı**

Tarih 4

Mısra: 44

Ar. Medih, övme.

43. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim

44. Senâsı zübde-i ezkâr-ı havrâ

3. **senâsıyla:-sı, -yla**

Kaside 6

Mısra: 101

Ar. Medih, övme.

101. Hemîşe Sâlimâ böyle senâsıyla o sultânıñ

102. Cihânda etmede icrâ-yı taqvâ şem' ü pervâne

4. **senâsı:-sı**

Kaside 7

Mısra: 99

Ar. Medih, övme.

99. Hatm-i suhan eyle kim senâsı

100. Şad defter-i âşiyâna şıgımaz

5. **senâsına:-sın, -a**

Kaside 8

Mısra: 39

Ar. Medih, övme.

39. Odur o pāk nebī kim ṣenāsına kalemim
40. Hezār ṣevk u maḥabbet ile mübādirdir

6. **ṣenāña:-ñ, -a**

Kaside 8

Mısra: 74

Ar. Medih, övme.

73. Maḳāmda Ḥacerü'l-esved'e müṣābihdir
74. O noḳtalar ki ṣenāña medār u dā'irdir

7. **ṣenāñi:-n, -ı**

Kaside 8

Mısra: 105

Ar. Medih, övme.

105. Ṣenāñi böyle mi ta'bir eder idim ammā
106. Dil-i ōikeste kederden ḥarāb u ḥātırdır

8. **ṣenāsiyla:-sı, -yla**

Kaside 16

Mısra: 34

Ar. Medih, övme.

33. Ḥazret-i ōāh-ı felek-meretebe Sulṭān Aḥmed
34. Ki ṣenāsiyla olur her dil-i dānā bülbül

9. **ṣenāsıdır:-sı, -dır**

Kaside 17

Mısra: 76

Ar. Medih, övme.

75. Kula da lāyık olan hep du'ā-yı devletdir
76. Nitekim 'āleme yek-ser ṣenāsıdır elzem

10. **ṣenāsın:-sın**

Tarih 23

Mısra: 6

Ar. Medih, övme.

5. Ne mümkün Sālimā evsāfin iḥṣā eylemek kilkim
6. Zebānım 'āciz olmuṣdur ṣenāsın etmede imlā

11. **ṣenāñi:-ñ, -ı**

Kaside 25

Mısra: 51

Ar. Medih, övme.

51. Ṣenāñi ol ḳadar vird eyledim kim baña gelmez hiç
52. Du'ā-güy-ı devām-ı devletiñ olmaḳdan istifā

12. **ṣenāsiyla:-sı, -yla**

Kaside 28

Mısra: 21

Ar. Medih, övme.

21. Aṣaf-ı ōāhib-sa'ādet kim ṣenāsiyla kalem
22. Serv-i gülzār-ı fesāhat olmasın iō'ār eder

13. **ṣenāsını:-sını, -ı**

Kaside 28

Mısra: 29

Ar. Medih, övme.

29. Etdi çün tebyiz-i icmāli ṣenāsını felek
30. Kil kimi ōehr-i belāgat içre defter-dār eder

14. **ṣenāsiyla:-sı, -yla**

Kaside 30

Mısra: 2

Ar. Medih, övme.

1. Yine güftār-senc-i medḥ edip kil-k-i ḥod-ārāyī
2. Ṣenāsiyla anıñ pür edelim biz güō-ı dünyāyī

ṣenā eden:

1. **ṣenā eden:-en**

Diğer 9

Mısra: 156

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Medhetmek, övmek.

155. Şu'arāya ōeref veren maḥdüm

156. Nazmı ile ṣenā eden manzüm

ṣenā etdi:

1. **ṣenā etdi:-di**

Kaside 18

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takdir edip övmek.

91. Ceddiniñ ḥaḳḳ-ı ōerifinde eōerde bi'z-zāt

92. ve le-ni'mel suḥanı ile ṣenā etdi Resül

ṣenā eylediğiçün:

1. **ṣenā eylediğiçün:-diğiçün**

Kaside 35

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Medhetmek, övmek.

41. Őā'irān eylediğiçün gül-i gülzārı ṣenā

42. Pāsbān oldu gülistāna ser-ā-pā eōçār

ṣenā eyler:

1. **ṣenā eyler:-r**

Diğer 2

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Medhetmek, övmek.

29. Seni söyler seni ṣenā eyler

30. Her ne söylerse rüz ü ōeb yek-ser

ṣenā eyleriz:

1. **ṣenā eyleriz:-riz**

Gazel 144

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Medhetmek, övmek.

9. Sālimā eyleriz ol ōūḥa ṣenā her dā'im

10. Zāt-ı pākine ṣenā-ḥvān olarak öldük biz

ṣenā olsa:

1. **ṣenā olsa:-sa**

Lugaz 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülmek.

11. Sālimā ḥāōılı sırr-ı Ḥaḳ'dır

12. Ne ḳadar olsa ṣenā elyaḳdır

ṣenā olsun:

1. **ṣenā olsun:-sun**

Diğer 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgü olsun.

19. H zret-i Haqq'a bi  sen  olsun
20. G şlar zikr   şükr ile  olsun

sen bil:

1. **sen bili :**-i 
Diğer 10
Mısra: 10
S mb ller || Sevilen kişinin saçları.
9. Fir k-ı zülf ile şol rütbe olmuşuz b -t b
10. Ki s yesinde gezerken sen bili  şeyd 

sen -g y n:

1. **sen -g y n:**
Tarih 15
Mısra: 3
 vg de bulunanlar,  v c ler.
3. Nig r-ı şun'una taħs n eden sen -g y n
4. H l vet-i suħanın reşk-i b l-i k nd etsin

sen -hv n:

1. **sen -hv n:-ı**
Tarih 4
Mısra: 10
 v c ,  ven.
9. Cih n sir-i nev l-i c d u luftu
10. Sen -hv nı hem n edn  v  a'l 
2. **sen -hv n:-ı**
Gazel 284
Mısra: 7
 v c ,  ven.
7. Sen -hv nı durur şimdi ser- -ser ' r z-ı y ri 
8. O ruħlar b lb l na verd-i h nd nı unutturdu

sen -hv n olarak:

1. **sen -hv n olarak:-arak, -**
Gazel 144
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 v c  olmak, övmek || Aşığın sevgiliyi övmesi.
9. S lim  eyleriz ol ş ħa sen  her d 'im
10. Z t-ı p kine sen -hv n olarak öldük biz

sen lar etse:

1. **sen lar etse:-se**
Kaside 16
Mısra: 29
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 vmek, methetmek.
29. Nola her n lede nev-r za sen lar etse
30. G rd g  luftu bilir cümle h d- r  bülbül

sen lar olunur:

1. **sen lar olunur:-ur**
Diğer 3
Mısra: 150
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Bir kişi için- dua etmek.
149. H zret-i Luft  Efendi'ye du'alar olunur
150. Hem daħı Es'ad Efendi'ye sen lar olunur

sen n:

1. **sen n:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 145

Övgü.

145. G ş etmekle sen n ey şeh-n z
146. Gönlümü saħa edip p y-end z

sen nı kıları n:

1. **sen nı kıları n:-ar, -s n**
Kaside 3
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 vmek.
23. Seni  medhi nı y  Rab sen bilirsün
24. Yine kendi sen nı sen kıları n

sen sın eder:

1. **sen sın eder:-er**
Kaside 28
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Medhetmek,  vmek.
31. Nazm eden vaşf-ı şerifin s bħa-i ta' d dına
32. Anı  elbette sen sın zübde-i ezk r eder

sen sın etdi:

1. **sen sın etdi:-di**
Tarih 1
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
 vmek.
59. Yeg ne p dişeh kim etdi h mem
60. Sen sın dilde böyle h z-ı mekn n

sen -vı devlet-i şehdir:

1. **sen -vı devlet-i şehdir:-dir**
Kaside 17
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahın (3. Ahmed)  v lmesi.
33. Ki ya'ni zemzeme-perd z-ı vaşfıyım zir 
34. Sen -vı devlet-i şehdir bu cümleden a dem

sen -vı h sn nd r:

1. **sen -vı h sn nd r:- n, -d r**
Gazel 64
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın  vg s .
1. Neş t-ı ' leme b 'iğ sen -vı h sn nd r
2. M d mi her nazarımda med -vı h sn nd r

sen -vı meşh r:

1. **sen -vı meşh r:-ı**
Kaside 12
Mısra: 82
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilinen, meşhur  vg  || Hz. Adem.
81. Ki kendi kudret-i p kiyle eyledi ic d
82. Bu güne oldu mu arrer sen -vı meşh r

sen -vı p ki:

1. **sen -vı p ki:-ı**
Kaside 34

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mübarek övgü.

73. Senā-yı pākī hālet-baḥş olur erbāb-ı 'irfāna

74. Secencelle dil-i tūṭī-i ḥoş-gūftār gūyādır

senā-vı şerīfīnde:

1. senā-yı şerīfīnde: -iñ, -de

Kaside 12

Mısra: 166

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel övgü.

165. Benim o rū-siyeh ebnā-yı ḥazretiñden kim

166. Edip senā-yı şerīfīnde bezl-i maḥdūrı

senā-vı vaşfīni:

1. senā-yı vaşfīni: -iñ, -ı

Kaside 15

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Özelliklerini (3. Ahmed) övmek.

69. Senā-yı vaşfīni ḥaddim degil edem ta 'bir

70. Düşen baña der-i 'adliñde ḥidmet-i şevket

senā-vı zāt-i pākīn:

1. senā-yı zāt-i pākīn: -in

Kaside 2

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saf, temiz yaratılışı övmek || Hz. Muhammed'i övmek.

65. Ser-āgāz eylese Nāhīd-i devrān

66. Senā-yı zāt-i pākīn eyler i 'lān

senā-vı zāt-i zī-şānīn:

1. senā-yı zāt-i zī-şānīn: -iñ

Tarih 8

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şanlı kişinin övgüsü.

43. Bu gūne yazdılar yek-ser senā-yı zāt-i zī-şānīn

44. Debīrān-ı zamān u kātībān-ı sūdde-i nūh-tāk

2. senā-yı zāt-i zī-şānīn: -in

Kaside 19

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şanlı kişinin -3. Ahmed- övgüsü.

71. Senā-yı zāt-i zī-şānīn bu gūne etmede icrā

72. Lisān-ı ḥāl ile gūyā aḳan her āb-ı fevvāre

senā-vı zātūn:

1. senā-yı zātūn: -iñ

Kaside 5

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zatını övmek || Hz. Muhammed'i övmek.

85. Böyle mi vaşf eder idi senā-yı zātūn

86. Kilk-i mu 'ciz-raḳam u ḥāme-i ma 'nā-pīrā

senā-vı zātını:

1. senā-yı zātını: -in, -ı

Tarih 8

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mübarek şahsın övgüsü.

53. O destūr-ı mükerrerem kim senā-yı zātını etmiş

54. Cihān tūmār-ı vaşf-ı zūbdegān-ı 'āleme ilḥāk

2. senā-yı zātını: -in, -ı

Kaside 25

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mübarek şahsı (Sadrazam Damat Hasan Paşa) övmek.

15. Ṭarāvet-baḥş-ı devlet āşaf-ı şāḥib-sa 'ādet kim

16. Senā-yı zātını etmiş cihān ser-sūre-i inşā

senā-vı zūlfünü:

1. senā-yı zūlfünü: -ün, -ü

Kaside 8

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın övgüsü.

77. Senā-yı zūlfünü Bürde edip be-her beytim

78. Siyāḥ cāme ile şanki beyt-i fāḥirdir

sencide olur:

1. sencide olur: -ur

Kaside 25

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tartılmak, ölçülmek.

37. Zihī kān-ı kerem kim bir kimesne tāb-ı luṭfundan

38. Olur sencide yāḳūt-ı ter-i şehvār ile ḥārā

senden:

1. sendendir: -dir

Gazel 4

Mısra: 10

Senin yüzünden.

9. Nola cāmī gibī ḥıfz eyleser Sālim yāreñi

10. Ber-gūzār-ı dāg-ı sīnem cümle sendendir baña

senden olmuşdur:

1. senden olmuşdur: -muş, -dur

Gazel 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Senin yüzünden.

3. Ne yapısın baña ṭālī ' n' işleşin ḡamzeñ dil-i zāra

4. Ne olduysa baña cānā muḥāşşal senden olmuşdur

sene:

1. sene:

Kaside 18

Mısra: 75

Yıl, sene.

75. Her sene nevbet ile pāyına yüz sürmekte

76. Dergeh-i pākine ḥidmet ederek çār fuşul

2. sene:

Kaside 31

Mısra: 83

Yıl, sene.

83. Bir sene içre efendim iki şa'bân oluyor

84. Zeyl-i ihsânî ile birini ihfâ eyle

seng:

1. **sengi:-i**

Kaside 20

Mısra: 46

Taş.

45. Nazar-ı pâdişâh-ı rüy-ı zemîn

46. Sengi eyler netice dürr-i semîn

seng-dil:

1. **seng-dil:**

Muamma 19

Mısra: 2

Taş kalpli, acımasız || Sevgili.

1. Ebruvânîñ baña biñ kez tîr-i müjgân atmada

2. Taş olsa buña tâkat edemez ey seng-dil

2. **seng-dili:-i**

Gazel 31

Mısra: 3

Taş kalpli, acımasız || Sevgili.

3. Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde

4. Etdi te'sîr muhaşşal dil-i cânâne kadeh

3. **seng-dile:-e**

Gazel 133

Mısra: 8

Taş kalpli, acımasız || Sevgili.

7. Eşiği taşını yadansa ser-â-ser 'uşşâk

8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez

seng-dil zâlîme:

1. **seng-dil zâlîme:-e**

Gazel 26

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taş kalpli zalim || Sevgili.

9. O seng-dil zâlîme Sâlim eşer etmege feryâdım

10. Olur elbet dü çeşmimden akan seyl-i cefâ bâ'is

seng-i çâha:

1. **seng-i çâha:-a**

Gazel 152

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuyunun taşı.

5. Halka-i ümmide bend et rişte-i âhîñ dilâ

6. Seng-i çâha bak resîmen nice te'sîr eylemiş

seng-i cevriñ:

1. **seng-i cevriñ:-iñ**

Gazel 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa taşı.

5. Seng-i cevriñ atma cânâ gel zücâc-ı hâtıra

6. İnkisâr-ı 'âşîkândan gâfil olma el-hâzer

seng-i dil-i zühhâda:

1. **seng-i dil-i zühhâda:-a**

Rûbai 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zahitlerin gönül taşı, taş gönlü.

1. Nakşîñ çıkarın levh-ı derûn-ı dilden

2. Seng-i dil-i zühhâda hayâlîñ kazsın

seng-i hârâdan:

1. **seng-i hârâdan:-dan**

Matla 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Far. Pek sert taş, kaya.

1. Nola kim Taşçı-zâdem kopsa 'âlemde dür-i yektâ

2. Hüdâ kâdiridir eyler seng-i hârâdan güher peydâ

seng-i ma'hüd:

1. **seng-i ma'hüd:**

Kaside 10

Mısra: 274

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adı geçen taş (Hendek savaşı için yapılan çalışma sırasında ashabın parçalayıp çıkaramadığı kaya, daha Hz. Muhammed dua okuyup kazmayla vurarak parçalamıştır.).

273. Târ ü mâr oldu buldu izmihlâl

274. Seng-i ma'hüd o hıttadan fi'l-hâl

seng-i mezâr:

1. **seng-i mezâr:**

Matla 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mezar taşı.

1. Ne rûtbe kâmilî olsañ cihânîñ

2. Olur seng-i mezâr âhir nişânîñ

seng-i ta'n-ı düşmene:

1. **seng-i ta'n-ı düşmene:-e**

Gazel 272

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın ayıplama taşı || Kınama, ayıplama.

13. Seng-i ta'n-ı düşmene bakmaz reh-i ma'sûkda

14. 'Âşîk oldur kim ola pür-yâre Allâh 'aşkına

seng-i yed-i melâmetden:

1. **seng-i yed-i melâmetden:-den**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 216

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kınayıcı ellerin attığı taş || İnsanların kınayıcı sözleri.

215. Eyle sâlim beni bu miñnetden

216. Ya'ni seng-i yed-i melâmetden

seng-i zendde:

1. **seng-i zendde:-de**

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çakmak taşı.

3. 'İtâbîñ görmeyen etmez şikâyet süz-ı miñnetden
4. Toğunmadıkça seng-i zendde âteş âşikâr olmaz

seniñçün:

1. **seniñçün:**

Kaside 4

Mısra: 28

Senin için.

27. Cemî'-i enbiyâya 'illet-i gâ'iyedir zâtiñ

28. Seniñçün halk olundu cümle-i dünyâ vü mâ-fihâ

2. **seniñçün:**

Gazel 103

Mısra: 8

Senin için.

7. İnanma sevdiğim a'dâ geçerlerse beni saña

8. Seniñçün düstum 'âlem baña hep düşmen olmuştur

sensiz:

1. **sensiz:**

Gazel 135

Mısra: 1

Sen olmadan.

1. Kederzâr-ı tekellüfdür bu mâtem-hâneler sensiz

2. Netice olmasın bir dem dil-i sevdâ-eşer sensiz

2. **sensiz:**

Gazel 135

Mısra: 2

Sen olmadan.

1. Kederzâr-ı tekellüfdür bu mâtem-hâneler sensiz

2. Netice olmasın bir dem dil-i sevdâ-eşer sensiz

3. **sensiz:**

Gazel 135

Mısra: 4

Sen olmadan.

3. Keder vermez ne rütbe kâkülün dür u dirâz olsa

4. Hemân diller perişân olmasınlar ser-te-ser sensiz

4. **sensiz:**

Gazel 135

Mısra: 8

Sen olmadan.

7. Açılsa şad hazine 'âlem-i hicrinde sultânım

8. Hazef-pâre olur baña yine her bir güher sensiz

5. **sensiz:**

Gazel 135

Mısra: 10

Sen olmadan.

9. Ser-â-ser şem'-i ümmidin fûrüzân eyleyip Sâlim

10. Ararsın âteşin-rüyu gezerken der-be-der sensiz

6. **sensiz:**

Gazel 146

Mısra: 1

Sen olmadan.

1. Baña zehr-âb-ı miñnetdir mey-i râhat-resân sensiz

2. Kadeh-mâlîde-i gâmdir netice her zamân sensiz

7. **sensiz:**

Gazel 146

Mısra: 2

Sen olmadan.

1. Baña zehr-âb-ı miñnetdir mey-i râhat-resân sensiz

2. Kadeh-mâlîde-i gâmdir netice her zamân sensiz

8. **sensiz:**

Gazel 146

Mısra: 4

Sen olmadan.

3. Açılmam sen gül-i ra'nâsız ey gönca bu gülşende

4. Baña bir deşt-i sevdâdır fezâ-yı gülsitân sensiz

9. **sensiz:**

Gazel 146

Mısra: 6

Sen olmadan.

5. Kudümüñla sevindir 'âşık-ı zârî amân eyle

6. Ne yapsın künc-i gâmda bu gönül ey bi-amân sensiz

10. **sensiz:**

Gazel 146

Mısra: 8

Sen olmadan.

7. Muqaddem tâlî-i her bezm-i 'âlemdir bize fikriñ

8. Netice olmasın hâlî gönül bi-mihmân sensiz

11. **sensiz:**

Gazel 146

Mısra: 10

Sen olmadan.

9. Nola dünyâya firkatde nigâh etmez isek cânâ

10. Cihânı neylesin Sâlim a şüh-ı dil-sitân sensiz

ser:

1. **serinde:-in, -de**

Tarih 1

Mısra: 10

Far. Baş, kaşa.

9. O bezme hvâhişinden turma ditrer

10. Serinde dil-berânîñ zülf-i şeb-gün

2. **serinde:-in, -de**

Tarih 1

Mısra: 112

Far. Baş, kaşa.

111. Dil-i 'âşık gibi olur perişân

112. Serinde dil-berânîñ zülf-i şeb-gün

3. **serde:-de**

Tarih 3

Mısra: 137

Baş uç kısım || Savaş tuğunun üst kısmı.

137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri

138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña

4. **serleri:-ler, -i**

Diğer 3

Mısra: 98

Far. Baş uç nihayet, zirve, tepe.

97. Ekserî gayrı şehir dâmen-i kûha şığınır

98. Yedi taş şehrimizi serleri üzre götürür

5. ser:

Lugaz 4

Mısra: 3

Far. Baş, kafa.

3. Ser ü pâyı yine zâhir olmaz

4. Pâkdir dense de tâhir olmaz

6. ser:

Kaside 9

Mısra: 41

Far. Baş, kafa.

41. Beden 'arz oldu ser gūyâ semâdır

42. Kûlûb-ı mü'minîn 'arş-ı Hudâ'dır

7. serden:-den

Kaside 10

Mısra: 405

Far. Baş, kafa.

405. Mesh edince giderdi hep serden

406. Yed-i pâki tokunduğu yerden

8. serde:-de

Kaside 10

Mısra: 430

Baş || Düşünce, fikir.

429. Dilde bâr-ı girân-ı renc-i 'anâ

430. Serde derd-i hayâl-i fikr-i sivâ

9. serde:-de

Kaside 10

Mısra: 449

Baş || Düşünce, fikir.

449. Hubb-ı câh ile serde râhat yok

450. Dilde bir zerrece kanâ'at yok

10. seriñi:-iñ, -i

Kaside 10

Mısra: 482

Baş || Düşünce, fikir.

481. Kalbi 'ilm ü irâde kân etdi

482. Seriñi 'aqla âşiyân etdi

11. serimde:-im, -de

Matla 28

Mısra: 2

Baş || Düşünce, fikir.

1. Gönülde arzû-yı la'l-i dil-sitânîndir

2. Serimde dağdağa-i zülf-i bi-amânîndir

12. serin:-in

Kaside 34

Mısra: 11

Far. Baş uç nihayet, zirve, tepe.

11. Serin tahrik eder şanma şabâdan naḥl-i gülzârı

12. Nihâlîñ inḥinâsı ehl-i 'irfâna temennâdır

13. serinde:-in, -de

Gazel 40

Mısra: 8

Far. Baş uç nihayet, zirve, tepe.

7. Delil-i süzi-i hicrân yeter bu âyet-i vâziḥ

8. Ki ḥamrâ şem'-i süzâna serinde etdi yer kâgaz

14. seriñde:-iñ, -de

Matla 59

Mısra: 2

Far. Baş, kafa.

1. Kaşîñ tuğrâ cebiniñ kâğıd-ı âbâdi-i ğarrâ

2. O tuğrâya seriñde zülfüñ oldu zülfeler cânâ

15. serlerin:-ler, -in

Gazel 89

Mısra: 11

Far. Baş, kafa.

11. Serlerin tahrik etdikçe şabâdan Sâlimâ

12. Ğâfilân-ı bağ-ı naḥl-i tâzeler tehdid eder

16. serde:-de

Gazel 106

Mısra: 10

Far. Baş, kafa.

9. Anı bi-hüde tekdir etmesin tahrik edip zülfüñ

10. Gönül murğu hemân pervâza o serde müheyyâdır

17. seriñ:-iñ

Gazel 109

Mısra: 11

Far. Baş, kafa.

11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz seriñ dirîğ

12. Sâlim o şûḥa cân ile ḥidmet bilinmiyor

18. serim:-im

Gazel 116

Mısra: 3

Far. Baş, kafa.

3. Mişâl-i gonca serim beste-i teveccühdür

4. Güşâyişim niğeh-i çeşm-i i'tibâr iledir

19. serimde:-im, -de

Gazel 168

Mısra: 7

Baş || Düşünce, fikir.

7. Gönülde kalmadı şabrım serimde ârâmım

8. Edince ḥâneme tenhâ o nâzenîn teşrif

20. serinde:-in, -de

Gazel 184

Mısra: 2

Uç.

1. Ülfetde zülfıyla dil-rübânîñ

2. Devlet serinde bād-ı şabânîñ

21. serimde:-im, -de

Gazel 290

Mısra: 7

Baş || Düşünce, fikir.

7. Gönülde şabra tākāt yok serimde zerre ârâmım

8. Beni sevdâ-yı zülfüñ sevdiğim bi-şabr u hüş etdi

ser çekdi:

1. ser çekdi:-di

Tarih 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok yükselmek, yukarı çıkmak.

7. Kûhlar ser çekdi eflâke sürür-ı berfden
8. Rû-sefid olsa 'aceb mi bu mehâretle zemîn

ser fedâ etmege:

1. ser fedâ etmege:-e

Tarih 3

Mısra: **120**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bir amaç için- canını ortaya koymak.

119. Lengerin aldı mehâbetle kopup başlarda
120. Ser fedâ etmege dîn ugruna gitti güyâ

ser fedâ eyler:

1. ser fedâ eyler:-r

Gazel 250

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolunda , sevgili uğrunda kendini feda etmek.

3. Ser fedâ eyler yolunda dil-ber-i mümtâzınıñ
4. Hâşılı başa çıkılmaz 'âşık-ı ser-bâz ile

ser ü pâdan geçer:

1. ser ü pâdan geçer:-er

Gazel 36

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**

Baştan ayaktan geçmek || Her şeyini feda etmek

5. Ser ü pâdan geçer ehli ser-â-pâ bezm-i cüşişde
6. Mağall-i terk-i lezzât-ı cihândır halka-i tevhîd

ser-â-beste:

1. ser-â-beste:

Gazel 169

Mısra: **5**

Örtülü, gizli.

5. Kalır niyâzı ser-â-beste 'âşık-ı zârîñ
6. Nezâre-sâzi-i etrâf-ı ihtimâl olarak

2. ser-â-beste:

Gazel 276

Mısra: **3**

Örtülü, gizli.

3. 'Âlem ol 'âlem idi nokta ser-â-beste idi
4. Kalem-i nâdire-perdâzda imlâ yogıdı

ser-âğâz:

1. ser-âğâz:-e

Kaside 31

Mısra: **1**

Başlamak.

1. Kendüñ ey hâme ser-âğâze müheyyâ eyle
2. İhtişâşını o bihîn dergehe inhâ eyle

ser-âğâz etmedim:

1. ser-âğâz etmedim:-me, -dim

Tesdis 6

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak, yeni baştan başlamak.

9. Hezârâsâ ser-âğâz etmedim şad hayf feryâda
10. Muhaşşal yok murâdımca benim bir gonca dünyâda

ser-âğâz etse:

1. ser-âğâz etse:-se

Kaside 16

Mısra: **60**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak, yeni baştan başlamak.

59. Diñledim bir gazel-i nev ile elhân eyler
60. Ki sezâ etse ser-âğâz anı şâha bülbül

ser-âğâz eyledikçe:

1. ser-âğâz eyledikçe:-dikçe

Kaside 19

Mısra: **30**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

29. Hezârân nagme-i cân-süzun etmeklikde gül-bünde
30. Ser-âğâz eyledikçe her taraf murğân-ı ezkâre

ser-âğâz eyler:

1. ser-âğâz eyler:-r

Kaside 16

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

19. Şanma kim bî-hude efgâna ser-âğâz eyler
20. Güllere etmededir süzişin inhâ bülbül

ser-âğâz eylerdim:

1. ser-âğâz eylerdim:-r, -dim

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

5. O demde olur idim nağme-endâz
6. Nevâ-yı 'aşkıda eylerdim ser-âğâz

ser-âğâz eylese:

1. ser-âğâz eylese:-se

Kaside 2

Mısra: **65**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

65. Ser-âğâz eylese Nâhîd-i devrân
66. Senâ-yı zât-i pâkin eyler i'lân

ser-âğâz eyleyip:

1. ser-âğâz eyleyip:-yip

Gazel 275

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

7. Zülfünde dil figâna ser-âğâz eyleyip
8. Etmîş o yâri âh ile bîdâr dün gece

ser-âğâz-ı gülistân-ı senân etdikçe:

1. ser-âğâz-ı gülistân-ı senân etdikçe:-dikçe

Kaside 30

Mısra: **71**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgüye başlamak.

71. Ser-âğâz-ı gülistân-ı senân etdikçe dil murğû
72. Du'âna pey-rev eyler 'andelib-i nâ-şikîbâyı

ser-âgâz-ı senâ etse:

1. ser-âgâz-ı senâ etse:-se

Gazel 102

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmeye, methetmeye yeniden başlamak.

5. Ham olur aña devât etse ser-âgâz-ı senâ

6. Vaşf-ı gamzeñ ki şehâ hâmeyi cādū eyler

ser-âgâz-ı terennüm-sâz-ı medh etsin:

1. ser-âgâz-ı terennüm-sâz-ı medh etsin:-sin

Kaside 30

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgüye başlamak.

13. Yine bu hâme-i mızrâb-ı evtâr-ı suţür-ı nazm

14. Ser-âgâz-ı terennüm-sâz-ı medh etsin o dâñâyı

ser-âheng eyile:

1. ser-âheng eyile:

Gazel 257

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahenkli şekilde başlamak.

1. Gel ey muţrîb maķâm-ı dil-keş-i ũanbûrdan başla

2. Ser-âheng eyile ammâ beste-i mâhûrdan başla

ser-âmed:

1. ser-âmed:

Lugaz 3

Mısra: 3

İleri gelen, önde gelen.

3. Bir ser-âmed laţîf dil-berdir

4. Kâlbi de 'aksi de ber-â-berdir

2. ser-âmed:

Kaside 10

Mısra: 38

İleri, önde gelen || Hz. Muhammed.

37. Gül-i şad-berg-i gülşen-i raĥmet

38. Bir ser-âmed nihâl-i ħurbiyyet

3. ser-âmed:

Kaside 31

Mısra: 53

İleri gelen, önde gelen.

53. Bu ĥoş-âyende ser-âmed ĥazel-i zibâñı

54. 'Arz-ı dergâh-ı felek-rûtbe-i vâlâ eyle

4. ser-âmed:

Gazel 181

Mısra: 2

İleri gelen, önde gelen.

1. Yazsalar ser-nâme-i ĥüsne sezâdır mûlarıñ

2. Bir ser-âmed maţla'-ı pākizedir ebrûlarıñ

5. ser-âmed:

Gazel 214

Mısra: 2

İleri gelen, önde gelen.

1. Bülbül-i şifteveş 'aşk ile zâr oldum ben

2. Bir ser-âmed gül-i ra'nâya hezâr oldum ben

ser-â-pâ:

1. ser-â-pâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 26

Baştan ayağa, tamamen.

25. Fiĥan ey nâvek-endâz-ı dil-i zâr

26. Nişân-ı tîr-i hier oldum ser-â-pâ

2. ser-â-pâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 44

Baştan ayağa, tamamen.

43. Fiĥan kim tîz-destdir kâr-ı ĥamda

44. Ser-â-pâ taĥt-ı erbâb-ı taĥi'at

3. ser-â-pâ:

Tarih 1

Mısra: 99

Baştan ayağa, tamamen.

99. Muvaffâksın umûruñda ser-â-pâ

100. Seni etmiş Ĥudâ tevfiķa maķrûn

4. ser-â-pâ:

Kaside 2

Mısra: 134

Baştan ayağa, tamamen.

133. Dili ĥavvâş-ı deryâ-yı ĥatâdır

134. Ser-â-pâ sâlik-i râh-ı hevâdır

5. ser-â-pâ:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 26

Baştan ayağa, tamamen.

25. Öyle bir vaķt idi ol vaķt-i sūrur

26. Kim zemîn oldu ser-â-pâ ma'mûr

6. ser-â-pâ:

Tesdis 2

Mısra: 3

Baştan ayağa, tamamen.

3. Ser-â-pâ pür-ĥamız ĥamdan bizim âzâdımız yoķdur

4. Biz 'aşĥlardanız cânâ bizim hiç şâdımız yoķdur

7. ser-â-pâ:

Kaside 3

Mısra: 37

Baştan ayağa, tamamen.

37. Benim murĥ-ı dilim yâ Rab ser-â-pâ

38. Zûnûbu âşiyân etdi dirîĥâ

8. ser-â-pâ:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 2

Baştan ayağa, tamamen.

1. Seĥer vaķtinde eylerken temâşâ

2. Cihânı ĥeşt edip bu dil ser-â-pâ

9. ser-â-pâ:

Tarih 4

Mısra: 8

Baştan ayağa, tamamen.

7. Şadā-yı şevket ü iclālî ile
8. Ser-ā-pā olmada lertzān a'dā

10. **ser-ā-pā:**

Tarih 4

Mısra: 28

Baştan ayağa, tamamen.

27. Muvāfiğdir şeh-i vālā-rikāba
28. Simāt-ı behcet-āmīzi ser-ā-pā

11. **ser-ā-pā:**

Tarih 4

Mısra: 66

Baştan ayağa, tamamen.

65. O mihrābı nedir Allāhu ekber
66. Kim anda rū-nümā şan'at ser-ā-pā

12. **ser-ā-pā:**

Tarih 4

Mısra: 76

Baştan ayağa, tamamen.

75. Egerçi her kes itmāmına etmiş
76. Birer tārīh-i pākīze ser-ā-pā

13. **ser-ā-pā:**

Kaside 5

Mısra: 4

Baştan ayağa, tamamen.

3. Na't-i pākīn pes ü bālā eder işbāt seniñ
4. Vaşf eder zāt-ı şerīfīni ser-ā-pā eşyā

14. **ser-ā-pā:**

Kaside 6

Mısra: 2

Baştan ayağa, tamamen.

1. Olaldan 'aşık ü ma'sūk cānā şem' ü pervāne
2. Niyāz ü nāz 'arz eyler ser-ā-pā şem' ü pervāne

15. **ser-ā-pā:**

Kaside 6

Mısra: 46

Baştan ayağa, tamamen.

45. O feyz ile cihān ma'mūr ü ābādān olmuşdur
46. O feyz ile mürebbādır ser-ā-pā şem' ü pervāne

16. **ser-ā-pā:**

Kaside 6

Mısra: 76

Baştan ayağa, tamamen.

75. Eger şāyān-ı qahrı olsalar nār-ı mezelletde
76. Yanıp nā-būd olurlardı ser-ā-pā şem' ü pervāne

17. **ser-ā-pā:**

Kaside 6

Mısra: 88

Baştan ayağa, tamamen.

87. Eger vaşfīnla ben güyāter olmasam kaşīdemde
88. Ne mümkün idi beslenmek ser-ā-pā şem' ü pervāne

18. **ser-ā-pā:**

Kaside 6

Mısra: 91

Baştan ayağa, tamamen.

91. Nola revnağ-fezā olsa ser-ā-pā şem' ü pervāne

92. Nedīm-i bezm-i rindāndır be-her-cā şem' ü pervāne

19. **ser-ā-pā:**

Kaside 6

Mısra: 94

Baştan ayağa, tamamen.

93. Fedā-sāzi-i cān olmağda nūr-ı 'aşk-ı dil-dāra

94. Tarāvet-yāb-ı meclisdir ser-ā-pā şem' ü pervāne

20. **ser-ā-pā:**

Muamma 6

Mısra: 2

Baştan ayağa, tamamen.

1. Hābāb-ı meyledir tertīb-i ülfet bezm-i 'işretde

2. Kıyās etme ki bī-hüde donanmışdır ser-ā-pā rāh

21. **ser-ā-pā:**

Tesdis 7

Mısra: 2

Baştan ayağa, tamamen.

1. Bāğ-ı 'ālemde gönül ser-keş olur her dil-ber

2. Merhāmet eylemez 'uşşāka ser-ā-pā hūblar

22. **ser-ā-pā:**

Tarih 8

Mısra: 6

Baştan ayağa, tamamen.

5. Ki mağzā feyz ü cüd u luft ü ihsān-ı 'amīminden

6. Cihānı eyledi şādān ser-ā-pā hazret-i Hāllāk

23. **ser-ā-pā:**

Tarih 8

Mısra: 11

Baştan ayağa, tamamen.

11. Bahār erdi cihān şimdi ser-ā-pā şād ü hāndāndır

12. Bu nūkhetle 'aceb mi olsa dünyā cennete mişdāk

24. **ser-ā-pā:**

Tarih 8

Mısra: 36

Baştan ayağa, tamamen.

35. Nola dünyā ser-ā-ser şād-ı teşrīfī olurlarsa

36. Nola 'ālem ser-ā-pā olsa rüy-ı pākine müştāk

25. **ser-ā-pā:**

Kaside 9

Mısra: 34

Baştan ayağa, tamamen.

33. Ne ins ü cin feleklerde melekler

34. Vücūduyla ser-ā-pā fahr ederler

26. **ser-ā-pā:**

Kaside 9

Mısra: 82

Baştan ayağa, tamamen.

81. Ki leb-tefside olup pest ü bālā

82. Hicāb-ı nār-ı cürm ile ser-ā-pā

27. **ser-ā-pā:**

Kaside 16

- Mısra: 2
Baştan ayağa, tamamen.
1. Nağme-i vaşfîñ ile hep seher-ārā bülbül
2. Anıñ için hoş eder şavtı ser-ā-pā bülbül
28. **ser-ā-pā:**
Kaside 16
Mısra: 44
Baştan ayağa, tamamen.
43. Olmasa mekrümet ü luţfu eger cümleye ‘ām
44. Böyle evşāfına düşmezdi ser-ā-pā bülbül
29. **ser-ā-pā:-up**
Tarih 18
Mısra: 16
Baştan ayağa, tamamen.
15. Olup rüy-ı zemîn hūn-kerde-i tāb-ı mey-i şādī
16. Yine gülşen ser-ā-pā mā-ḥaşal ğark-ı gül-āb oldu
30. **ser-ā-pā:**
Tarih 18
Mısra: 26
Baştan ayağa, tamamen.
25. O deñlü zāt-ı ma‘mūr u nazîf ü şāf-dildir kim
26. Yanında şūḥ-meşrebler ser-ā-pā pür-hicāb oldu
31. **ser-ā-pā:**
Müfret 22
Mısra: 2
Baştan ayağa, tamamen.
1. Görüp naqş-ı sūm-i Leylā’yı şahrāda demiş Mecnūn
2. Yüzü gülmüş beyābānıñ ser-ā-pā bunda bir iz var
32. **ser-ā-pā:**
Gazel 29
Mısra: 4
Baştan ayağa, tamamen.
3. Görüp meyde kıyās etme ḥabābın eylemiş tertīb
4. Donatmış sinesin dāġ-ı firāķıñla ser-ā-pā rāḥ
33. **ser-ā-pā:**
Kaside 30
Mısra: 16
Baştan ayağa, tamamen.
15. Yine ḥuccāc-ı efkār-ı sulḥan-dānān ṭavāf etsin
16. Bu şevķ ile ser-ā-pā Ka‘be-i mazmūn-ı ‘ulyāyı
34. **ser-ā-pā:**
Kaside 30
Mısra: 30
Baştan ayağa, tamamen.
29. Nizām-ı ‘adli gürg ü mīşi hem-reh eyleyip etdi
30. Ser-ā-pā menķabet-ḥvānı dil-i a‘lā vü ednāyı
35. **ser-ā-pā:**
Kaside 34
Mısra: 58
Baştan ayağa, tamamen.
57. Odur ol pāk-dāniş kim ḥayāl-i şā‘ib’i her bār
58. Ser-ā-pā deşt-gird-i ‘ālem-i mazmūn u ma‘nādır
36. **ser-ā-pā:**
Kaside 34

- Mısra: 82
Baştan ayağa, tamamen.
81. Sitanbul’un güzeller ile nāmı şöret-ārādır
82. Bu bāġın ġālībā servi ser-ā-pā serv-i ra‘nādır
37. **ser-ā-pā:**
Kaside 35
Mısra: 42
Baştan ayağa, tamamen.
41. Şā‘irān eylediġiçün gül-i gülzārı senā
42. Pāsbān oldu gülistāna ser-ā-pā eşcār
38. **ser-ā-pā:**
Gazel 36
Mısra: 5
Baştan ayağa, tamamen.
5. Ser ü pādan geçer ehli ser-ā-pā bezm-i cūşişde
6. Maḥall-i terk-i lezzāt-ı cihāndır halka-i tevḥid
39. **ser-ā-pā:**
Gazel 68
Mısra: 8
Baştan ayağa, tamamen.
7. Şikeste-dillere etmez müsā‘ade tāli‘
8. Marīza nüks ser-ā-pā te‘ākub üzre gelir
40. **ser-ā-pā:**
Gazel 76
Mısra: 9
Baştan ayağa, tamamen.
9. Ser-ā-pā dest-bürd-i şāḥ-ı gamzeñdir dil-i ‘āşık
10. ‘Aceb mi etseñ iklim-i derūnu kendiñi teshir
41. **ser-ā-pā:**
Gazel 119
Mısra: 3
Baştan ayağa, tamamen.
3. Ser-ā-pā āşinālar yād olurlar āsitānıñda
4. Ser-i küyuñda ammā bu dil-i biġāne söylenmez
42. **ser-ā-pā:**
Gazel 127
Mısra: 3
Baştan ayağa, tamamen.
3. Hasretle geçer ‘āşıkın evķātı ser-ā-pā
4. Dil-berde vefā ‘āşıkā bir çāre bulunmaz
43. **ser-ā-pā:**
Gazel 181
Mısra: 4
Baştan ayağa, tamamen.
3. Dil rehā-yāb olmaķ olmaz pīçiş-i mergüliden
4. Rişte-i cāndır ser-ā-pā ġuşe-i ġisūlarıñ
44. **ser-ā-pā:**
Gazel 197
Mısra: 8
Baştan ayağa, tamamen.
7. ġam-ı ‘āşıkıñla giryān olduġumca sāḥil-i ġamda
8. Dür-i eşkim ser-ā-pā lücce-i ‘ummāna ‘arz etdim
45. **ser-ā-pā:**
Gazel 201

- Mısra: 5
Baştan ayağa, tamamen.
5. Ser-â-pâ sinede her tâze dâğım hâle şâhiddir
6. Derûnum añlasın bilsin gören çâk-i giribânım
46. **ser-â-pâ:**
Gazel 213
Mısra: 7
Baştan ayağa, tamamen.
7. Ser-â-pâ âşinâdır dâğ-ı hicriñ ile sultânım
8. Benim mihrinle hem-te'şir-i isfidâcdır sînem
47. **ser-â-pâ:**
Gazel 244
Mısra: 1
Baştan ayağa, tamamen.
1. Ruñuñdan reng alıp güller ser-â-pâ gülsitân içre
2. Hezârâna figân etdirdi her câ gülsitân içre
48. **ser-â-pâ:**
Gazel 244
Mısra: 12
Baştan ayağa, tamamen.
11. Kadeh-nüşân-ı bezm-i gülşene her lâle bir sâğar
12. Be-her güşe müferrihdir ser-â-pâ gülsitân içre
49. **ser-â-pâ:**
Gazel 253
Mısra: 5
Baştan ayağa, tamamen.
5. Ser-â-pâ muntaızdır sen boyu serve dil-i 'uşşâk
6. Kerem kıl seyr-i gülzâra şalın gül-geşt-i bâğ eyle
50. **ser-â-pâ:**
Gazel 265
Mısra: 4
Baştan ayağa, tamamen.
3. Ne pes tertîb-i dündür âsitân-ı çarh-ı keç-revde
4. Ser-â-pâ âşinâlar yâd olur bigânededen şofira
51. **ser-â-pâ:**
Gazel 269
Mısra: 8
Baştan ayağa, tamamen.
7. Derûnum lâleâsâ dâğ ber-dildir firâkıñdan
8. Nümâyândır ser-â-pâ dâğ-ı hasret câ-be-câ tende
52. **ser-â-pâ:**
Gazel 284
Mısra: 4
Baştan ayağa, tamamen.
3. Hâyâl-i kâkül-i dil-ber ile derd-i serim yokdur
4. Felek baña ser-â-pâ nakş-ı hûbânı unutturdu
- ser-â-ser:**
1. **ser-â-ser:**
Terkib-bend 1
Mısra: 4
Baştan başa, tamamıyla.
3. Dirig ey çarh-ı bed-evzâ' u keç-rev
4. Ser-â-ser etmediñ bu zâra imdâd

2. **ser-â-ser:**
Terkib-bend 1
Mısra: 40
Baştan başa, tamamıyla.
39. Figân kim 'illet-i baht-ı bedimden
40. Ser-â-ser eyledim perhîz-i ülfet
3. **ser-â-ser:**
Lugaz 1
Mısra: 7
Baştan başa, tamamıyla.
7. Zârâfetdir ser-â-ser kâr-ı âyin-i dil-i âgeh
8. Ne âgeh olsa râhat var ne dünyâ cây-ı râhatdır
4. **ser-â-ser:**
Tarih 3
Mısra: 10
Baştan başa, tamamıyla.
9. Öyle pâkîze fetihdir ki nazîr ü mişlin
10. Görmemiş kimse cihân içre ser-â-ser kaç'â
5. **ser-â-ser:**
Tarih 3
Mısra: 87
Baştan başa, tamamen.
87. Bildire haddini küffâra ser-â-ser yer yer
88. Düşmene n'olduğunu añlada kendin her câ
6. **ser-â-ser:**
Tarih 3
Mısra: 130
Baştan başa, tamamıyla.
129. Kırup alayını çıkıdı o vezîr otağa
130. Kıldı teşyî' ser-â-ser 'ulemâ vü şulahâ
7. **ser-â-ser:**
Tarih 3
Mısra: 142
Baştan başa, tamamıyla.
141. Bâ-ñuşuş zîneti Sancağ-ı Resûlu'llâh'ın
142. Pertev-efken idi dünyâda ser-â-ser her câ
8. **ser-â-ser:**
Tarih 3
Mısra: 170
Baştan başa, tamamıyla.
169. O mehîbâne şufufuñ göricek tertîbin
170. Kendini kıldı perîşân ser-â-ser a'dâ
9. **ser-â-sere:-e**
Tahmis 3
Mısra: 17
Baştan başa, tamamıyla.
17. Gedâ vü şeh gamıñ ile ser-â-sere dil-hün
18. Dü rüz güldürür iseñ hezâr şeb mahzûn
10. **ser-â-ser:**
Kaside 5
Mısra: 52
Baştan başa, tamamıyla.
51. Etdi ervâh-ı nebiyyine imâmet anda
52. İktidâ etdi ser-â-ser o gürûh-ı vâlâ

11. **ser-â-ser:**
Kaside 5
Mısra: 54
Baştan başa, tamamıyla.
53. Oldu rıf'atle o hürşid sipihre 'âzım
54. Müstefiz oldu ser-â-ser meh ü çarh-ı hâdrâ
12. **ser-â-ser:**
Tarih 8
Mısra: 35
Baştan başa, tamamıyla.
35. Nola dünyâ ser-â-ser şâd-ı teşrîfi olurlarsa
36. Nola 'âlem ser-â-pâ olsa rûy-ı pâkine müştâk
13. **ser-â-sere:-e**
Diğer 10
Mısra: 61
Baştan başa, tamamıyla.
61. Ederdi mantıka nuṭkun ser-â-sere perde
62. Önünde bahçe gelince hele 'Alî Sinâ
14. **ser-â-ser:**
Gazel 12
Mısra: 1
Zenginlerin yardımcısı.
1. Gitmiyor pîş-i nigâhından ser-â-ser âfitâb
2. Saña cânâ 'âşık-ı didâra beñzer âfitâb
15. **ser-â-ser:**
Kaside 12
Mısra: 134
Baştan başa, tamamıyla.
133. Gezerdi zât-ı şerîfiyle hâzret-i Havvâ
134. Cinân içinde ser-â-ser kuşûr u maḳşûrî
16. **ser-â-ser:**
Gazel 17
Mısra: 10
Baştan başa, tamamıyla.
9. Naẓîriñ var mıdır deyü gezip Sâlim cihân içre
10. Ser-â-ser imtiḥân-ı Yûsufistân etmede her şeb
17. **ser-â-ser:**
Tarih 18
Mısra: 11
Baştan başa, tamamıyla.
11. Cihân kırtuldu miñnetden ser-â-ser oldular ḥandân
12. Güher-çînî-i şevḳ ile derûnlar feyz-yâb oldu
18. **ser-â-ser:**
Gazel 20
Mısra: 1
Baştan başa, tamamıyla.
1. Olalı ğamzeñ ser-â-ser şulḥ-düşmen ceng-düst
2. Oldu mihrîñ içre diller şulḥ-düşmen ceng-düst
19. **ser-â-ser:**
Kaside 27
Mısra: 22
Baştan başa, tamamıyla.
21. Nice âşaf ki olup mazhar-ı luṭf-ı Bârî
22. Baḥr-i iḥsânına ğarḳ oldu ser-â-ser dünyâ
20. **ser-â-ser:**
Kaside 28
Mısra: 41
Baştan başa, tamamıyla.
41. Ḥvâb girmezse ser-â-ser çeşm-i a'dâya anıñ
42. Ḥaşyet-i şemşiri elbet düşmeni bîdâr eder
21. **ser-â-ser:**
Kaside 30
Mısra: 108
Baştan başa, tamamıyla.
107. Edip şahn-ı du'âsında 'azîmet bezm-i terkîme
108. Ser-â-ser pür ede âmîn-güyân çetr-i ḥazrâyı
22. **ser-â-ser:**
Kaside 34
Mısra: 66
Baştan başa, tamamıyla.
65. Egerçi zâtı 'âlidir o şâhib-ḥaşmetin ammâ
66. Ser-â-ser himmet-i pâkîzesi a'lâdan a'lâdır
23. **ser-â-ser:**
Gazel 37
Mısra: 6
Baştan başa, tamamıyla.
5. Göricek târ-ı ser-i zülfünü yârîñ pür-pîç
6. Rişte-i cânma şarıldı ser-â-ser ümmîz
24. **ser-â-ser:**
Müfret 62
Mısra: 1
Baştan başa, tamamıyla.
1. Ḥürî vü ğılmân ile birdir ser-â-ser her biri
2. Şahn-ı Kâğıd-ḥâne cennetden hemân bir kıṭ'adır
25. **ser-â-sere:-e**
Gazel 105
Mısra: 7
Baştan başa, tamamıyla.
7. O ğamze 'âşık-ı zâra ser-â-sere böyle
8. Belâ-yı tâze-rev-i nâgehân-ı dil-berdir
26. **ser-â-ser:**
Gazel 133
Mısra: 7
Baştan başa, tamamıyla.
7. Eşigi taşını yasdansa ser-â-ser 'uşşâk
8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez
27. **ser-â-ser:**
Gazel 135
Mısra: 9
Baştan başa, tamamıyla.
9. Ser-â-ser şem'-i ümmîdin fûrûzân eyleyip Sâlim
10. Ararsın âteşin-rüyu gezerken der-be-der sensiz
28. **ser-â-ser:**
Gazel 153

- Mısra: 7
Baştan başa, tamamıyla.
7. Geçer bûd (u) ne-bûd ile ser-â-ser vaqt pey-der-pey
8. Kabâ-yı mahv u işbâtı vücûda Hâk libâs etmiş
29. **ser-â-ser:**
Gazel 197
Mısra: 11
Baştan başa, tamamıyla.
11. Qabûl etdi ser-â-ser dâğ-ı hicriñ ihtiyâr ile
12. Efendim ğamların bu külbe-i ahzâna 'arz etdim
30. **ser-â-ser:**
Gazel 249
Mısra: 7
Baştan başa, tamamıyla.
7. Seyâhât-kâr-ı mülketsin ser-â-ser kâkül-i yâri
8. Görürseñ ey göñül ol baht-ı vâruna selâm eyle
31. **ser-â-ser:**
Gazel 284
Mısra: 7
Baştan başa, tamamıyla.
7. Senâ-hvânî durur şimdi ser-â-ser 'arız-ı yâriñ
8. O ruhlar bûlbûlâna verd-i ğandânı unutdurdu

serâyir:

1. **serâyir:**
Kaside 6
Mısra: 47
Sırlar.
47. O feyz ile serâyir revnağ-ı bezm-i havâdisdir
48. O feyz ile tecellî buldu cânâ şem' ü pervâne

ser-be-ceyb:

1. **ser-be-ceyb:**
Gazel 276
Mısra: 14
Başını önüne indirmiş olan || Anlamak nazarıyla bakmayanlar, ilgisizler.
13. Nür-ı mutlak var idi gerçi ki ammâ şahid
14. Ser-be-ceyb idi dağı 'âlem-i inşâ yoğidi

ser-be-ceyb olmuş:

1. **ser-be-ceyb olmuş:-muş**
Kaside 34
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı yakasında olmak.
25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengâm-ı sürür içre
26. 'Acab keşretde vahdet etmeniñ sırrı hüveydâdir

ser-be-ceyb-i fikret-i ğurbet:

1. **ser-be-ceyb-i fikret-i ğurbet:**
Tarih 17
Mısra: 41
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık düşüncesinden başı önünde olmak, düşünceli olmak.
41. Ser-be-ceyb-i fikret-i ğurbet iken baña yine
42. Dem-be-dem mazmûnlar vermekde tab'-ı bihterîn

ser-be-ceyb-i fikr-i kudret oldu:

1. **ser-be-ceyb-i fikr-i kudret oldu:-du**

Tarih 8

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın- kudretinin düşüncesinden başı önde olmak, düşünceli olmak.

17. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i kudret oldu kim nola

18. Hemîn olsa müretteb-sâzi-i âyîn-i istigrâk

ser-be-ser:

1. **ser-be-ser:**

Tarih 2

Mısra: 18

Baştan başa, büsbütün.

17. Mağdemiñle halk-ı 'âlem 'îd-ı ekber etdiler

18. Muntazırlar ser-be-ser fermânîñ peygâmına

2. **ser-be-ser:**

Kaside 15

Mısra: 59

Baştan başa, büsbütün.

59. Güşâd u hürrem olur ser-be-ser cihân halkı

60. Verip kulûba nevâziş meserret-i şevket

3. **ser-be-ser:**

Kaside 23

Mısra: 8

Baştan başa, büsbütün.

7. Şikest etdi başında beyza-i kâfûru çarhın şubh

8. Dağıldı kışrı tutdu ser-be-ser bu deşt-i minâyı

ser-bülend-i feyz olan:

1. **ser-bülend-i feyz olan:-an**

Kaside 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsan, nimete kavuşmak.

3. Pertev-i envâr-ı Hâk'dan ser-bülend-i feyz olan

4. Bir dem olmaz zerreveş şems-i haqqatden cüdâ

ser-bürehne:

1. **ser-bürehne:**

Kaside 8

Mısra: 54

Başı açık.

53. Meger ki bir 'Arafât-ı sitâyiş olmuşdur

54. Ki ser-bürehne kıyâm-ı şenâda hâzırdır

ser-cümle:

1. **ser-cümle:**

Terkib-bend 1

Mısra: 68

Hepsi, tamamı, bütün.

67. Benim ol 'âşık-ı bî-bâk ü pervâ

68. Ki ser-cümle revernağdan gözüm sîr

2. **ser-cümle:**

Kaside 3

Mısra: 18

Hepsi, tamamı, bütün.

17. Baña etdiñ eyâ lutfu firâvân

18. Cemî'-i 'uzvumu ser-cümle ihsân

3. **ser-cümle:**
Kaside 5
Mısra: 70
Hepsi, tamamı, bütün.
69. Kevser'i kında görürdü dil-i 'aşşân-ı ümem
70. Cennet'i kında bulurlar idi ser-cümle verâ
4. **ser-cümle:**
Kaside 12
Mısra: 105
Hepsi, tamamı, bütün.
105. Melâ'ik eyledi ser-cümle secde-i ta'zîm
106. Bu emriñ olduğu demde gürüh-ı me'mürî
5. **ser-cümle:**
Gazel 15
Mısra: 4
Hepsi, tamamı, bütün.
3. Eger mesrür olam derseñ neşâti etme der-hâtır
4. Zuhûrât-ı felek ser-cümle 'aks-i müdde'adır hep
6. **ser-cümle:-dı**
Tarih 17
Mısra: 114
Hepsi, tamamı, bütün.
113. Cümlesi haddince hâsıl pîşgâh-ı devlete
114. Kıldılar ser-cümle 'arz-ı nev-kumâş-ı 'arîfin
7. **ser-cümle:**
Kaside 25
Mısra: 46
Hepsi, tamamı, bütün.
45. Sen ol dâna-dil-i şâhib-sa'âdetsin kim eylerler
46. Medîh-i zâtıñı ser-cümle 'âlem zîb-i şügl ammâ
8. **ser-cümle:**
Kaside 29
Mısra: 4
Hepsi, tamamı, bütün.
3. Hâbbezâ melce'-i 'âlem ki müdâm olmadadır
4. Cebhe-fersâ-yı der-i devleti ser-cümle beşer
9. **ser-cümle:**
Kaside 29
Mısra: 8
Hepsi, tamamı, bütün.
7. Odur ol zîb-dih-i mesned-i fetvâ ki anıñ
8. Buldu ser-cümle cihân zâtı ile zînet ü fer
10. **ser-cümle:**
Kaside 29
Mısra: 42
Hepsi, tamamı, bütün.
41. Öyle bir zât-ı mükerremsin eyâ kân-ı kerem
42. Oldu ser-cümle cihânyâna vücuduñ mefhar
11. **ser-cümle:**
Kaside 29
Mısra: 47
Hepsi, tamamı, bütün.

47. O kadar etmede ser-cümle cihân medhiñ kim
48. Her kimi gördüm ise vaşf-ı şerîfiñ eyler

12. **ser-cümle:**

Gazel 279

Mısra: 10

Hepsi, tamamı, bütün.

9. Beni zevk-âşinâ-yı vaşl edip Sâlim o Yûsuf-fem

10. 'Adü-yı kîne-hvâhım eyledi ser-cümle ihvânı

ser-çeşme-i eşkim:

1. **ser-çeşme-i eşkim:-im**

Gazel 249

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pınar gibi akan gözyaşı || Çok fazla ağlamak.

5. Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nûru mürüvvet kı

6. Anıp giryânlığım hicriñle Ceyhûn'a selâm eyle

serd:

1. **serddir:-dir**

Lugaz 5

Mısra: 18

Sert, katı.

17. Anı nerm eyleme pek müşkildir

18. Serddir ol katı âhen-dildir

2. **serdi:-i**

Tarih 17

Mısra: 104

Soğukluk.

103. Hâsılı teşhîn ü tebrîd etmede eţrafımı

104. Germ ü serdi 'âlemiñ çün tâli'-i nâdir-bihîn

serd olur:

1. **serd olur:**

Gazel 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sert ve şiddetli olmak.

1. Fikr-i ebrû 'âşıkâna Sâlimâ hep derd olur

2. Çille-i 'aşk u maħabbet tâ ezelden serd olur

ser-dâr:

1. **ser-dârız:-ız**

Diğer 4

Mısra: 30

Komutan.

29. Şehr-i şîhhatde bu gün şeh-kârız

30. Leşker-i şevk-ı deme ser-dârız

2. **ser-dâr:**

Kaside 35

Mısra: 22

Komutan.

21. Gele ey zâbiṭ-i akvâl-i sipâh-ı ezhân

22. Leşker-i güy-ı hüner-pîşe-i dehre ser-dâr

serde devletdir:

1. **serde devletdir:-dir**

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Başta devlet || Büyük mutluluk, büyük talih.

1. Hâyâl-i zülfi yârîñ gerçi 'aşık 'ayn-ı rıf atdır
2. Seniñ hâliñden âgâh olmak ammâ serde devletdir

serde yazı:

1. serde yazı:

Muamma 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alın yazısı, kader.

1. Şafâyla būs-ı femi serde yazı ise eger
2. O zülf-i zâl aralıkda ne qâdir ola niqâb

ser-defter-i tûmâr-ı hûş etsin:

1. ser-defter-i tûmâr-ı hûş etsin:-sin

Gazel 215

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Akıllı dolu defterin başına yazmak.

9. Yazan evşâf-ı 'aşkı nüsha-i ümmide ey Sâlim
10. Eñ ednâ hâletin ser-defter-i tûmâr-ı hûş etsin

ser-der-hevâ-yı fikr olup:

1. ser-der-hevâ-yı fikr olup:-up

Kaside 30

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Birinin, bir şeyin- düşüncesinde olmak, onu düşünmek.

19. Yine murğ-i gönül ser-der-hevâ-yı fikr olup olsun
20. Firâz-ı âşiyân-ı midhatinde rütbe-peymâyî

ser-der-hevâ-yı fikrivim:

1. ser-der-hevâ-yı fikrivim:-i, -yim

Gazel 187

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- düşüncesinde,hevesinde olmak.

7. Henüz ol neş'eniñ ser-der-hevâ-yı fikrivim hâlâ
8. Egerçi sâkiyâ ber-hîzi sen nûş eylediñ gittiñ

serdi-i bād-ı firâkıñla:

1. serdi-i bād-ı firâkıñla:-ıñ, -la

Tahmis 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık rüzgârının şiddeti || Sevgiliden ayrı olmanın verdiği şiddetli acı.

13. Serdi-i bād-ı firâkıñla eyâ cân-ı cihân
14. Eylerim cüy gibi eşk-i firâvânı revân

serdi-i dey:

1. serdi-i dey:

Kaside 23

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış soğuşu.

17. Kanı pür-tâb iken mestâne evvel gögsü gürlendi
18. 'Aceb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i garrâyı

serdi-i reşk:

1. serdi-i reşk:-ın, -ı

Kaside 29

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıskançlığın soğukluğu.

29. Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü cemâd
30. Rütbe-i fazlını güş etse idi İbni Hacer

serdî-i şitâ:

1. serdî-i şitâ:

Kaside 18

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kışın soğukluğu, sertliği.

27. Sipeh-i berfe çerâgâh olup sahrâlar
28. Etdi serdî-i şitâ merhale-i kûsa nüzül

ser-efrâz ede:

1. ser-efrâz ede:-e

Diğer 9

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek.

129. Eyleriz hep teveccühünü niyâz
130. Ede Haq cümlesini ser-efrâz

ser-efrâz eyle:

1. ser-efrâz eyle:

Kaside 30

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek.

79. Beni akrânıma luft et ser-efrâz eyle cüdüñla
80. Çerâg etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı

ser-efrâz olmakda:

1. ser-efrâz olmakda:-mağ, -da

Kaside 31

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek.

59. Mîr-i gülşen gibi olmakda ser-efrâz şehâ
60. Dâğımı lâle-i dil-süz ile hem-pâ eyle

ser-efrâz olsa:

1. ser-efrâz olsa:-sa

Tarih 10

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yükselmek, çoğalmak.

27. Ne kadar olsa ser-efrâz haçı
28. Mâni' -i behcet-i cânân olmaz

sereka:

1. sereka:

Kaside 10

Mısra: 392

Hırsızlar.

391. Biri de mu'ciziñ bu emr-i haçır
392. Sereka töhmetinde nuçk-ı ba'ir

ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm:

1. ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm:-üm

Gazel 210

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının arzusuyla sarhoş olmak.

1. Perişân-târ-ı hicrim şoğbet-i bezm-i çemen bilmem
2. Ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm zevk-ı semen bilmem

ser-firâz olsa:

1. ser-firâz olsa:-sa

Gazel 222

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Önde/ileride gelmek, seçkin olmak.

7. Ser-firâz olsa 'aceb mi nâza ġamzeñ kim eder
8. Nâz ta'lim-i füsünü ġamze-i dellâleden

ser-firâz oluruz:

1. ser-firâz oluruz:-uruz

Kaside 20

Mısra: 228

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önde/ileride gelmek, seçkin olmak.

227. Cüd-ı pâkiyele bî-niyâz oluruz
228. Cümle akrâna ser-firâz oluruz

ser-firâz-ı ikrâmı:

1. ser-firâz-ı ikrâmı:-ı

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkramın yücelere uzanması || Allah'ın yüce dağları yaratması.

13. Kûhlar ser-firâz-ı ikrâmı
14. Her nişîmen qarîn-i in'âmı

ser-fürü etse:

1. ser-fürü etse:-se

Gazel 123

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş eğmek.

11. Nihâl-i kaddiñe nola kıyâmet ser-fürü etse
12. Bu ġülşende kadîñ gibi nihâl-i bî-mişâl olmaz

ser-girân-ı meclis-i rindânevim:

1. ser-girân-ı meclis-i rindânevim:-yim

Gazel 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rindler -dünyayı önemsemeyenler- meclisinin sarhoşu.

1. Gamîñla ser-girân-ı meclis-i rindânevim cânâ
2. Re'is-i Ėalka-i devr-i dem-i peymânevim cânâ

ser-güzeşt:

1. ser-güzeştim:-im

Gazel 71

Mısra: 1

Macera, baştan geçen haller.

1. Fıkr edersem ser-güzeştim didelerden nem gelir
  2. Zağmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir
2. ser-güzeştim:-im

Gazel 197

Mısra: 4

Macera, baştan geçen haller.

3. Neler çekdim hevâ-yı zülfü ile bezm-i firkatde
4. Deyip her ser-güzeştim cümle-i yârâna 'arz etdim

3. ser-güzeştim:-im

Gazel 225

Mısra: 10

Macera, baştan geçen haller.

9. Çin-i zülfünde gönül fâş etmede esrârımı
10. Vechi var dillerde olsa ser-güzeştim dâstân

4. ser-güzeştim:-im

Gazel 271

Mısra: 2

Macera, baştan geçen haller.

1. ġamım zülfüñle meşhûr-ı cihân olmakda ġitdikçe
2. Cihâna ser-güzeştim dâstân olmakda ġitdikçe

ser-güzeşt-i dil-i bî-çâremden:

1. ser-güzeşt-i dil-i bî-çâremden:-m, -den

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz gönülün hikâyesi.

3. Başla ey bülbül-i ġülzâr-ı suhan
4. Ser-güzeşt-i dil-i bî-çâremden

ser-güzeşt-i hicri:

1. ser-güzeşt-i hicri:-i

Gazel 86

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık hikâyesi, ayrılık vakası.

13. Murâdın añlar üstâd-ı nigâhıñ bir nigâhında
14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dırâz eyler

ser-güzeşt-i zübeyr ibni 'avâm:

1. ser-güzeşt-i zübeyr ibni 'avâm:

Kaside 10

Mısra: 224

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zübeyr bin Avvam'ın (Sahabedendir) hikâyesi.

223. Nice dediye çıkdı öyle peyâm
224. Ser-güzeşt-i Zübeyr İbni 'Avâm

ser-had:

1. ser-had:

Gazel 123

Mısra: 8

Hudut, sınır.

7. Miyân-ı leşker-i Ėatdan kesilmez fitne çıkılmaz tîğ
8. O ser-had bir zamân olmaz ki hiç bî-İhtilâl olmaz

ser-halka-i yârân-ı istanbul:

1. ser-halka-i yârân-ı istanbul:

Gazel 235

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstanbulu dostlar halkasının başı - Dost meclisinin önde geleni-

11. Yerimiz şaff-ı ni'âl-i Ėurbet oldu Sâlimâ
12. Bir zamân ser-halka-i yârân-ı İstanbul iken

ser-hoş:

1. ser-hoş:

Tarih 2

Mısra: 22

Sarhoş.

21. Lâle dâğ-ı hasret ile sîne-süz iken bu dem

22. Bir kadeh mey elde ser-hoş rağm eder âlâmına

ser-hoş olmamız:

1. ser-hoş olmamız:-ma, -mız

Gazel 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş olmak.

3. Gümüm-âlûde olmakdan humâr-ı dehri çekmekden

4. Varıp pîr-i muğâna yine ser-hoş olmamız yegdir

ser-i âşıkda:

1. ser-i âşıkda:-da

Gazel 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın başı.

5. Tezâhum eyledikçe dūd-ı âhî halka-ber-halka

6. Nola olsa ser-i âşıkda şekl-i âsumân peydâ

ser-i âzâdemi:

1. ser-i âzâdemi:-m, -i

Gazel 120

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kattsız baş, dertsiz.

1. Benim murğ-ı dilim gül-geşt-i zülf-i ham-be-ham etmez

2. Ser-i âzâdemi bî-hüde bend-i târ-ı ğam etmez

ser-i ekâbir-i bî-hüş:

1. ser-i ekâbir-i bî-hüş:

Kaside 8

Mısra: 202

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kibirden sarhoş olanların düşünceleri.

201. O 'arşageh ki kalıp cümle-i mülâhazadan

202. Ser-i ekâbir-i bî-hüş hep muhâmirdir

ser-i engüşt-i redd:

1. ser-i engüşt-i redd:

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parmağın ucuyla onaylamamak.

3. Ser-i engüşt-i redd ile dirîğ etme haridâra

4. Hudâ la 'l-i lebiñ büstân-ı hüsne ter kirâs etmiş

ser-i erbâb-ı aşka:

1. ser-i erbâb-ı aşka:-a

Gazel 106

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk erbabının başı.

7. Murâd üzre ne mümkün kâm almak o bî-çâre

8. Ser-i erbâb-ı aşka derd her yerde müheyâyâdır

ser-i erbâb-ı irfâna:

1. ser-i erbâb-ı irfâna:-a

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan sahibi insanların başı.

1. Hemîn cevr etmege ehl-i kemâle mübtelâdır çarh

2. Ser-i erbâb-ı irfâna muhâşşal bir belâdır çarh

2. ser-i erbâb-ı irfâna:-a

Gazel 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan sahibi insanların başı.

9. Erişdirmez merâma ehl-i tab'ı Sâlimâ gerdün

10. Ser-i erbâb-ı irfâna muhâşşal bir belâdır çarh

ser-i hat:

1. ser-i hat:

Tarih 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin ucu.

5. Güyyâ nokta-i şekdir ser-i hat

6. Hatıñı yek nigeh 'irfân olmaz

ser-i ikbâlîme:

1. ser-i ikbâlîme:-im, -e

Tahmis 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkbal başı || Kişinin talihi, şansı.

25. Ser-i ikbâlîme çün sâye-i perr-i Hümâ etmiş

ser-i küyunda:

1. ser-i küyunda:-un, -da

Gazel 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.

9. Sezâvâr-ı hezârân müjdeğân-ı bî-tevaşkufdur

10. Eden dilden ser-i küyunda bir nâm u nişân peydâ

2. ser-i küyunda:-uñ, -da

Kaside 34

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.

85. Ser-i küyunda hergiz müdde 'â-yı 'aşkı işbâta

86. Benim şahidlerim cânâ iki zülf-i mutarrâdır

3. ser-i küyunda:-uñ, -da

Matla 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.

1. Ser-i küyunda körpe 'aşkıñ nâ-çiz ü ednâdır

2. Reh-i 'aşkıñda ölmeklik seniñ ednâdan ednâdır

4. **ser-i küyunda:-un, -da**
Gazel 86
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
11. Geçinmekte ser-i küyunda zahmet çekmez aväre
12. Gönül dâğ-ı gamın ser-mäye-i süz u güdâz eyler
5. **ser-i küyunda:-un, -da**
Gazel 91
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
7. Şâhbâz-ı evc-i 'aşk-ı dil-berim dersin bana
8. Ey gönül söyle ser-i küyunda nahcîriñ nedir
6. **ser-i küyunda:-un, -da**
Gazel 110
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
7. Melül olman melâmetden ser-i küyunda dil-dârîñ
8. Medâr-ı tesliyet bu yolda baña tarh-ı devletdir
7. **ser-i küyunda:-uñ, -da**
Gazel 119
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
3. Ser-â-pâ âşinâlar yâd olurlar âsitânında
4. Ser-i küyunda ammâ bu dil-i bigâne söylenmez
8. **ser-i küyunda:-un, -da**
Gazel 119
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
7. Ser-i küyunda dil-dârîñ şikâyet etme fırkatden
8. O şâhîñ âsitânında gönül insâne söylenmez
9. **ser-i küyunda:-un, -da**
Gazel 153
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
9. Dili gördüm şarılmış kâkül-i dil-dâra ey Sâlim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yâs etmiş
10. **ser-i küyunda:-uñ, -da**
Gazel 174
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
3. Nevâzişkârîñ kesme ser-i küyunda dillerden
4. Sevâb-ı hacca gâlibdir garîbe gam-güsâr olmak
11. **ser-i küyunda:-uñ, -da**
Gazel 205
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
5. Mû-be-mû devr eyledim müjgân-ı çeşmiñ hâlime
6. Gamzeden gayrı ser-i küyunda mahrem bulmadım

12. **ser-i küyunda:-uñ, -da**
Gazel 219
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
9. Şu rütbe pîç ü tâb-ı hasret ile Sâlimâ her dem
10. Ser-i küyunda dil üftân ü galân olmasın n'olsun
13. **ser-i küyunda:-un, -da**
Gazel 228
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
9. Bilinmekse garâz Sâlim benim de rütbe-i 'aşkıñ
10. Ser-i küyunda dillerden mahabbetler su'âl olsun
14. **ser-i küyunda:-un, -da**
Gazel 270
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.
9. Görünmez oldu Sâlim ol perî biz râğbet etdikçe
10. Ser-i küyunda kaldık 'Abdiyâ bî-hüde da 'vetde
- ser-i moskov'a teng (ü) târ oldu:**
1. **ser-i moskov'a teng (ü) târ oldu:-du**
Tarih 3
Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rusların başına -yeryüzünü- dar etmek.
51. Yerlere girse sezâ haşyet-i şemşirinden
52. Teng (ü) târ oldu ser-i Moskov'a rüy-ı gâbrâ
- ser-i mü:**
1. **ser-i mü:**
Tarih 10
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıl ucu || Ayva tüyünün başı.
19. Hatt-ı pākizeden 'âlemde şehâ
20. Ser-i mü kimse gürizân olmaz
2. **ser-i mü:**
Tarih 13
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıl ucu.
21. Böyle olunca ser-i mü hattıña gelmez girân
22. Hep edâ etmek gerek ta'zîmini tekrîmini
3. **ser-i mü:**
Gazel 73
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıl ucu, saç kılı.
5. Etmeye gâhî perîşân zülfü gibi hattıñı
6. Geh ser-i mü 'âşıka mihr ü mahabbet gösterir
4. **ser-i mü:**
Gazel 137
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıl ucu, saç kıtl.

1. Zülf-i yâr ile olaydı ser-i mü ülfetimiz
2. Leyle-i Qadr'e ererdi dil-i bî-tâkatımız

5. **ser-i mü:**

Gazel 140

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıl ucu, saç kıtl.

9. Hatt âyet-i cemâliñi güyâ ki şerh eder
10. Yokdur bu bâbda ser-i mü iştibâhımız

6. **ser-i mü:**

Gazel 241

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıl ucu.

1. Raqib-i rû-siyeh hattın için dermiş keseldir bu
2. Şeh-i hûbânım incinme ser-i mü aña eldir bu

7. **ser-i mü:**

Gazel 265

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıl ucu.

7. Bakılmaz rüyuna hatdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cânân bize ammâ neden şofıra

ser-i müjgânı:

1. **ser-i müjgânı:-i**

Gazel 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpiğin ucu.

1. Sırışk ile nola âlüde olsa ser-te-ser kâgaz
2. Ser-i müjgânı ile 'âşık-ı şeydâ yazar kâgaz

ser-i peykân-ı tîr-i gamze-i bî-dâdı:

1. **ser-i peykân-ı tîr-i gamze-i bî-dâdı:-i**

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- acımasız gamze okunun ucu.

3. Nigâhı nev-be-nev hâşâ tehî olmak derûnumda
4. Ser-i peykân-ı tîr-i gamze-i bî-dâdı kalmışdır

ser-i şemşîrden geçirdi:

1. **ser-i şemşîrden geçirdi:-di**

Gazel 216

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıçtan geçirmek - Kesmek, sevgilinin yüzündeki tüyler için kullanılmıştır.

7. Mülket-i hüsünde âşüb etmesin peydâ deyü
8. Hep geçirdi hattın ol âfet ser-i şemşîrden

ser-i süre-i meddâha:

1. **ser-i süre-i meddâha:-a**

Kaside 35

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övenlerin suresinin başı || Şâirlerin çok fazla övdüğü kişi.

35. Şâ'ırân cümle ser-i süre-i meddâha verir

36. Şüret-i 'adn-i berin hâlet-i resm-i gülzâr

ser-i teslîmi:

1. **ser-i teslîmi:-i**

Gazel 162

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başını teslim etmek || Uymak, itiraz etmemek.

7. Nihâdeyiz ser-i teslîmi dâmen-i kâdere

8. Gerek 'ayân u gerek tâbiş-i nihân mâni'

ser-i 'uşşâk oldum:

1. **ser-i 'uşşâk oldum:-dum**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların önderi olmak.

139. O zamândan ser-i 'uşşâk oldum

140. Görmege ol mehi müştâk oldum

ser-i zülf-i dil-ârâya:

1. **ser-i zülf-i dil-ârâya:-ya**

Müfret 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının ucu.

1. Uyup dil gönülme gitdi ser-i zülf-i dil-ârâya

2. Dirîg ol reh-reve kim reh-nümâsı tıfl ola anıñ

ser-i zülf-i dil-âvîz-i nigâra:

1. **ser-i zülf-i dil-âvîz-i nigâra:-a**

Gazel 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül açıcı sevgilinin saçının ucu.

3. Nola müşkil-güşâ-yı 'ukde-i 'uşşâk-ı zâr olsam

4. Ser-i zülf-i dil-âvîz-i nigâra şaneyim cânâ

ser-i zülfün:

1. **ser-i zülfün:-iñ**

Müfret 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- saçının ucu.

1. Getirirsin deyü sen hep dil-i 'uşşâka haber

2. Rüzgârı ser-i zülfün biri birine kıtar

2. **ser-i zülfün:-ün**

Gazel 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) saçının ucu.

3. Ser-i zülfün gehî eyler perîşân geh nizâm üzre

4. Dil-i 'uşşâk-ı zâra cevır eder ol şüh hem etmez

3. **ser-i zülfün:-iñ**

Gazel 291

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*sevgilinin*) *saçının ucu*.

1. Ser-i zülfün dil-i bi-çareye cāy-ı şafā oldu
2. Göñül dūr olmuyor senden ne olduysa baña oldu

ser-i zülfünde:

1. **ser-i zülfünde:**-ün, -de

Gazel 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Sevgilinin*) *Saçının ucu*.

11. Dü çeşmimden benim cān gibi ey Sālim nihān oldu
12. Ser-i zülfünde murğ-ı dil edelden āşiyān peydā

2. **ser-i zülfünde:**-üñ, -de

Gazel 11

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zülfün ucu.

9. Nola murğ-ı dilim kalsa ser-i zülfünde ey sākī
10. Hābāb-ı sāgar-ı rahşān doker mestāneyim cānā

3. **ser-i zülfünde:**-ün, -de

Gazel 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zülfün ucu.

1. Ser-i zülfünde cānānıñ bizimle āşinādır hep
2. Anıñçün böyle diller mā'il-i bād-ı sabādır hep

4. **ser-i zülfünde:**-üñ, -de

Kıt'a 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*sevgilinin*) *saçının ucu*.

3. Gerçi diller ser-i zülfünde bilirlir ammā
4. Seni ben sevdigime şāhide hācet yokdur

serī'-i efkārī:

1. **serī'-i efkārī:**-i

Kaside 22

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hızlı düşünme.

37. Görür anıñ serī'-i efkārī
38. Ān-ı lā-yenkasimde biñ kārī

serī'-i zihnine:

1. **serī'-i zihnine:**-in, -e

Kaside 30

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşüncenin üst noktası.

35. Oğ ermezken serī'-i zihnine ermek hayāliyle
36. Bu efkār-ı keç eyler kad-ḥamīde kāmēt-i yayı

serin nihāde evler:

1. **serin nihāde evler:**-r

Müfret 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını koymak.

1. Ne ḥikmetdir girince bu dükāna zümre-i ḥübān
2. Nihāde eyler elbette serin zānū-yı teslīme

serinde sevdā-yı vār olmak:

1. **serinde sevdā-yı vār olmak:**

Gazel 174

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdine düşmüş olmak.

1. Ne müşkilmiş göñül bend-i ḡam-ı bī-iḥtiyār olmak
2. Ne derd imiş serinde kişiniñ sevdā-yı vār olmak

serine teng olur:

1. **serine teng olur:**-ur

Diğer 10

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başına dar olmak || Kişinin potansiyelinin, bilgisinin fazlalığını vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.

63. Döküp miyāne-i teftiše ḡah uşurlāb
64. Bu nüh küre serine teng olur idi her cā

serīr-i fetvāde:

1. **serīr-i fetvāde:**-de

Kaside 33

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fetva makamı.

89. Ola her bār cūda āmāde
90. Kilk-i pākīñ serīr-i fetvāde

serīr-i saltanat:

1. **serīr-i saltanat:**

Kaside 17

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hükümdarlık makamı, saltanat tahtı.

81. Cenāb-ı ḥāzret-i Allāh eylesin zātın
82. Serīr-i saltanat üstünde kām-baḡş-ı ümem

seriv:

1. **seriv:**

Gazel 101

Mısra: 6

Selvi || Sevgilinin boyu.

5. Eger recā ile vaşla rakīb bīdāsā
6. Bize gelince o ḡaddi seriv te'azzum eder

2. **seriv:**

Gazel 129

Mısra: 8

Selvi.

7. Cihānda bulmamış büy-ı vefā gitmek murād eyler
8. Seriv bī-hūde ḡülşen içre dāmen-der-miyān etmez

seriv-kad:

1. **seriv-kad:**

Tahmis 1

Mısra: 17

Servi boyulu || Sevgili.

17. Şalındı ol seriv-kađ nāz u refitār ile gūlzāre
18. Edince cūybāra dide-i 'ibretle nezzāre

ser-kes:

1. ser-keşleri:-ler, -i

Kaside 14

Mısra: 73

Far. İnatçı, dik başlı.

73. Cihān ser-keşleri pā-māliñ olsun

74. Felekler şıyt-ı iqbāliñle tolsun

2. ser-keşin:-in

Gazel 72

Mısra: 6

Far. İnatçı, dik başlı.

5. El ermez bār-ı vaşla ol nihāl-i tāzeden zirā

6. Gönül bir serv-kağ ü ser-keşin dil-dāre düşmüşdür

ser-keş olur:

1. ser-keş olur:-ur

Tesdis 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dik başlı, inatçı ve itaatsiz olmak || Yüz vermemek, ilgi göstermemek.

1. Bāğ-ı 'ālemdede gönül ser-keş olur her dil-ber

2. Merhāmet eylemez 'uşşāka ser-ā-pā hūblar

serkeşide:

1. ser-keşidelik:-lik

Gazel 56

Mısra: 3

İnatçılık, itaatsizlik, serkeşlik.

3. Kalmaz nihāl-i naḥl-bendde ser-keşidelik

4. Gül-berg-i bāğ-ı mihr ü maḥabbet ḥazān olur

ser-keşlik:

1. ser-keşlige:-e

Gazel 283

Mısra: 9

İnatçılık, asilik.

9. Böyle ser-keşlige Sālim sebep āyā noldu

10. Bir zamān zūlf-i siyeh üstümüze ditrer idi

ser-keşlik et:

1. ser-keşlik et:

Gazel 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İtaat etmemek, dik başlılık göstermek.

7. Bende-i efkendenē ser-keşlik et tek kâ' ilim

8. Gayr ile şalınmā ey serv-i ḥirāmānım meded

ser-keşlik etdi:

1. ser-keşlik etdi:-di

Gazel 275

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnatçılık, isyan etmek || Aştığım talihinin kötü olması.

1. Ferdāya şaldı kendi bizi yār dün gece

2. Ser-keşlik etdi baḥt-ı siyehkār dün gece

ser-kış:

1. ser-kışin:-in

Gazel 159

Mısra: 7

İnatçı, dikbaşlı || Sevgili.

7. 'Aceb mi bār-ı vaşlına el ermezse o ser-kışin

8. Alınmaz ḥaşılı ey dil dıraḥt-ı müntehādan feyz

serlerinde yer ederlerse:

1. serlerinde yer ederlerse:-er, -ler, -se-ler, -in, -de

Tarih 8

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Başı üstünde taşımak.

29. Gülistāna hele nerkis gibi bir dīdebān olmak

30. 'Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña 'uşşāk

ser-levḥa-i erbāb-ı dil-i revnaḥ-zā:

1. ser-levḥa-i erbāb-ı dil-i revnaḥ-zā:

Kaside 32

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül ehli insanların başı || Mirzā Mustafa Efendi.

25. Ya 'ni ser-levḥa-i erbāb-ı dil-i revnaḥ-zā

26. Ya 'ni ol zāt-ı kerīm şān-ı re'īsü'l-'ulemā

ser-levḥa-i mecmū'a-i imlā eder:

1. ser-levḥa-i mecmū'a-i imlā eder:-er

Kaside 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mecmuaların -her eserini- başına yazmak.

3. Zihī zāt-ı kerimü'ş-şān ki vaşf-ı pākini her dem

4. Suhan-sencān eder ser-levḥa-i mecmū'a-i imlā

ser-levḥ-i rüzgāre:

1. ser-levḥ-i rüzgāre:-e

Kaside 19

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zaman levhası || Padişahın vasıflarının kalıcılığı, bilinirliği.

67. Şehensāh-ı memālik pādişāh-ı baḥr ü ber k'etmiş

68. Bu güne sebt evşāfin cihān ser-levḥ-i rüzgāre

sermā:

1. sermāy:-ı

Gazel 199

Mısra: 2

Far. Kış, kış mevsimi, soğuk.

1. Ḥasret-i cānān tağyir edeli keyfiyyetim

2. Tāb-ı temmüz etmede sermāy sūz-ı firḫatim

sermā-keşān:

1. sermā-keşāna:-a

Kaside 23

Mısra: 22

Üşüyenler.

21. Ocağı şen ola pīr-i meyiñ bu kaḥt-ı āteşde

22. Verir sermā-keşāna şu 'le-i maḥlül-i şahbāy

ser-māye-i cān:

1. **ser-māye-i cān:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi || Sevgili.

31. Dedim ben aña ey ser-māye-i cān

32. Su' ālim var cevābın eyle ihsān

ser-māye-i dīrīnekārıdır:

1. **ser-māye-i dīrīnekārıdır:-ı, -dır**

Gazel 48

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eski sermaye, eskiden beri sahip olduğu.

9. 'Aşkın ser-māye-i dīrīnekārıdır elem

10. Teng teng-i hıvāce-i 'aşkı ğam-ı dil-dār olur

ser-māye-i hūşun:

1. **ser-māye-i hūşun:-un**

Gazel 215

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıl sermayesi || Aşğın sükun içerisinde olduğu hal.

7. Felek tārāc edem derse eger ser-māye-i hūşun

8. Kişiyi 'ālem-i dünyāda bir maḥbūba düş etsin

ser-māye-i kalā-vı vuslatdır:

1. **ser-māye-i kalā-vı vuslatdır:-dır**

Kaside 6

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma metaı, sermayesi.

17. Maḥabbet 'aşıka ser-māye-i kalā-vı vuslatdır

18. Bu ma'nāyı nola kim etse icrā şem' ü pervāne

ser-māye-i nakd-i şafāmız:

1. **ser-māye-i nakd-i şafāmız:-mız**

Gazel 195

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, neşe sermayesi.

9. Müflis-i şevkız ticāretgāh-ı ṭālī' de bizim

10. Sālīmā ser-māye-i nakd-i şafāmız çok degil

ser-māye-i neşāt:

1. **ser-māye-i neşāt:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk sermayesi.

111. Oldu ser-māye-i neşāt telef

112. Çekilip gitdi nükte-dān-ı selef

ser-māye-i şabrın:

1. **ser-māye-i şabrın:-ın**

Gazel 148

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabır sermayesi.

7. Eder ser-māye-i şabrın telef bezm-i maḥabbetde

8. Maḥal-hıvān-ı maḥabbet degme ğamdan ıztırāb etmez

ser-māye-i süz u güdāz eyler:

1. **ser-māye-i süz u güdāz eyler:-r**

Gazel 86

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin çektiydiklerinden dolayı- ağlama ve inlemelerin birikmesi.

11. Geçinmekte ser-i küyunda zahmet çekmez āvāre

12. Gönül dāğ-ı ğamıñ ser-māye-i süz u güdāz eyler

ser-māye-i vek seb:

1. **ser-māye-i yek şeb:**

Gazel 235

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gecenin sermayesi || Bir gece süresince elde edilen.

3. Hıvābdır ser-māye-i yek şeb neşāta n'ışlesin

4. Ehl-i mansıb eglenir ru'yā ile ma'zül iken

sermā-vı derd-i iştivāk:

1. **sermā-vı derd-i iştivāk:**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasretlik derdinin soğukluğu || Sevgiliden uzakta olmanın vermiş olduğu keder.

1. Hāl-i zārım ben ne güne eyleyim tavşif kim

2. Gündüzüm āteş gecem sermā-vı derd-i iştivāk

sermā-vı deyle:

1. **sermā-vı deyle:-le**

Tarih 17

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış soğluğu.

101. Yalnız sermā-vı deyle hātırım işkeste mi

102. Tāb-ı temmüz eyledi sīnem firāk-ı āteşin

sermā-vı hicrān:

1. **sermā-vı hicrān:**

Tarih 17

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın soğukluğu.

89. Teng-desti vü keder hālīm dige-gün eyledi

90. Gündüzüm sermā-vı hicrān her gecem süz u enin

ser-meclis-i revnağ-güster:

1. **ser-meclis-i revnağ-güster:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklı veren meclis || İnsanları mutlu olduğu ortam.

91. Gehi hem-şoḥbet-i fe'm-i sāğar

92. Gehi ser-meclis-i revnağ-güster

sermed eyleyip:

1. **sermed eyleyip:-yip**

Terci-bend 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devamlı hale getirmek.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevkim benim
42. Min-ba' ad ayırmaya senden bizi Bārī Hūdā

ser-menzil-i maḫşūduna:

1. **ser-menzil-i maḫşūduna:-un, -a**
Gazel 28
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amaç, gaye, niyet.

3. Göñül ser-menzil-i maḫşūduna elbet erer bir gün
4. Velī katlanmağa dil sabr-ı Eyyüb olmağa muhtāc

ser-mest:

1. **ser-mest:**
Kaside 8
Mısra: 199
Sarhoş, kendinden geçme.
199. O 'arşagehde ki ser-mest üştürān gibi
200. Gürüh-i şāh-ı selātin hep hevādir

ser-mest-i gurūr eyleyen:

1. **ser-mest-i gurūr eyleyen:-yen**
Gazel 57
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gurur sarhoşu eylemek.
11. Bize hüşyār-ı şafā olmağ olurdu Sālim
12. Beni ser-mest-i gurūr eyleyen ol āfetdir

ser-mest-i mey-i nahvetdir:

1. **ser-mest-i mey-i nahvetdir:-dir**
Gazel 57
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşve içkisinin sarhoşu.
9. Gelmedi gitdi benim serv-i çemānım bāğa
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i nahvetdir

ser-mest-i mey-i sāğar-ı sevdā oldu:

1. **ser-mest-i mey-i sāğar-ı sevdā oldu:-du**
Rübai 11
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kadehinin şarabı ile sarhoş olmak.
1. Bülbül ki güle 'āşık-ı şeydā oldu
2. Ser-mest-i mey-i sāğar-ı sevdā oldu

ser-nāme-i hüsne:

1. **ser-nāme-i hüsne:-e**
Gazel 181
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik kitabının başı, önsözü.
1. Yazsalar ser-nāme-i hüsne sezādır mülārın
2. Bir ser-āmed maḫla' -ı pākizedir ebrūların

ser-nih oldukça:

1. **ser-nih oldukça:-dukça**
Diğer 3
Mısra: 95
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını koymak.

95. Ser-nih oldukça fezā-yı çemene şubḫ u mesā
96. Yem ayağımı oğar çāker-i ednāāsā

ser-nüvişte:

1. **ser-nüvişte:**
Kaside 12
Mısra: 111
Başta yazılmış.
111. Sa'ādet olmayıcağ ser-nüvişte kār-ı ezel
112. Ne 'ilm-i münci'-i şerdir ne zühd-i Ṭayfūrī

ser-nüvişt-i 'āşık u ma'sūk:

1. **ser-nüvişt-i 'āşık u ma'sūk:**
Kaside 6
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Āşık ve sevgilinin kaderi.
9. Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'āşık u ma'sūk
10. Olur süzende vü süzān be-her-cā şem' ü pervāne

ser-penāh:

1. **ser-penāh:-ı**
Kaside 13
Mısra: 80
Baştaki miğfer.
79. Çār yārın rūḫ-ı pāki cevşen-i çār āyine
80. Ser-penāhı himmet-i merd-i masāf-ı lā-fetā

ser-pence-i efkäre düşdü:

1. **ser-pence-i efkäre düşdü:-dü**
Gazel 124
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederlerin pençe ucuna düşmek, kederle dolu olmak.
7. Kısmet etdikde ğamı ḫassām-ı taḫdīr-i ezel
8. Ğālibā ser-pence-i efkäre düşdü göñlümüz

ser-revzen-i dilden girip:

1. **ser-revzen-i dilden girip:-ip**
Kaside 9
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül penceresinden girmek || İlahi nurların gönle girmesi.
7. Girip ser-revzen-i dilden nice nūr
8. Sarāy-ı ḫalib oldu Beyt-i Ma'mūr

ser-revzen-i inşādan girip:

1. **ser-revzen-i inşādan girip:-ip**
Kaside 6
Mısra: 65
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Nur'un- pencereden içeri girmesi || Hz. Muhammed'in Nur'unun varlık âlemini aydınlatması.
65. Girip ser-revzen-i inşādan oldu rü-nümā ol nūr
66. Ğubār u zerresinden oldu peydā şem' ü pervāne

ser-rişte vermez:

1. **ser-rişte vermez:-mez**
Kaside 23
Mısra: 99
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İpucu vermek; aranan şeyi bulmaya yarayan işareti, onu açıklamaya yarayan bilgiyi vermek.

99. Alır nakd-i şikîbi hem yine ser-rişte vermez hiç

100. Nigâhın çeşmiñe ta'lim edelden 'ilm-i ahfâyı

ser-şâr:

1. **ser-şârdır:-dır**

Gazel 132

Mısra: 3

Ağzına kadar dolu.

3. Keyfimiz bulmaz tenezzül kâsemiz ser-şârdır

4. Râh-ı râhat-sâz ile meclisde püzdür şişemiz

ser-şâr olsun:

1. **ser-şâr olsun:-sun**

Kaside 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolup taşmak || Kalbin güzel manalar ile dolu olması.

5. Havz-ı şâfi-i derünüñ yine ser-şâr olsun

6. Âb u tâb-ı suhan-ı pâkiñi icrâ eyle

ser-şâr-ı feyż olup:

1. **ser-şâr-ı feyż olup:**

Kaside 13

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bereketle dolup taşmak.

105. Bu meserretle dimâğ-ı dehr olup ser-şâr-ı feyż

106. Güldü dünyânın yüzü gitti keder geldi şafâ

ser-şâr-ı zivâ etdi:

1. **ser-şâr-ı zivâ etdi:-di**

Kaside 27

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nur ile doldurmak.

33. Geleli şadr-ı mu'allâyâ fûrûğ-ı dehri

34. Etdi hürşid-şifâ 'âlemi ser-şâr-ı zivâ

ser-sebz:

1. **ser-sebz:**

Gazel 159

Mısra: 4

Yemyeşil.

3. Tarâvet-yâb olursa nola eşkimden kad-i hübân

4. Olur ser-sebz ü ter nahlân alıp neşv ü nemâdan feyż

ser-suhan-ı hamd ü senâ:

1. **ser-suhan-ı hamd ü senâ:**

Tarih 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şükür ve övgü sözlerinin en önemlisi || Başarıdan dolayı Allah'a şükretmek.

5. Evvelin harfî fütüvvet vasaatı tâze haber

6. Âhîrîn harfî anıñ ser-suhan-ı hamd ü senâ

ser-süre-i âsumâna:

1. **ser-süre-i âsumâna:-a**

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzünün baş kısmı || Gökler gibi genişlik.

7. Tahîr olunmak olsa medhî

8. Ser-süre-i âsumâna şıgmaz

ser-süre-i inşâ etmiş:

1. **ser-süre-i inşâ etmiş:**

Kaside 25

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En başa yazmak.

15. Tarâvet-bağış-ı devlet âşaf-ı şâhib-sa'âdet kim

16. Senâ-yı zâtını etmiş cihân ser-süre-i inşâ

ser-tâ-be-bâlin-i mahabbetdir:

1. **ser-tâ-be-bâlin-i mahabbetdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbetin baştan yastığa kadar olması || Muhabbete aşırı düşkünlük.

1. 'Alilim gerçi ben ser-tâ-be-bâlin-i mahabbetdir

2. Mahabbet miñnet-i 'âlemdir ammâ başka

'illettir

ser-tâ-be-kadem:

1. **ser-tâ-be-kadem:**

Kaside 7

Mısra: 81

Baştan ayağa kadar.

81. Ser-tâ-be-kadem günâhkârım

82. Takrîri anıñ beyâna şıgmaz

2. **ser-tâ-be-kadem:**

Rûbai 9

Mısra: 4

Baştan ayağa kadar.

3. Bağma kerem et cürmüme sen yoğsa İlâhî

4. Ser-tâ-be-kadem cürm ü güneñ mañz-ı hañâyız

3. **ser-tâ-be-kadem:**

Kaside 24

Mısra: 2

Baştan ayağa kadar.

1. Yağdı erbâb-ı diliñ şem'-i murâdını Kadîr

2. Etdi ser-tâ-be-kadem dehri anıñla tenvîr

ser-tâ-be-pâ:

1. **ser-tâ-be-pâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 38

Baştan ayağa, tamamen.

37. Olalı gönüm hayâlîñ ile cânâ âşinâ

38. Reşk eder bigâneler ahvâlîme ser-tâ-be-pâ

2. **ser-tâ-be-pâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 62

Baştan ayağa, tamamen.

61. Dâ'imâ 'uşşâka kârîñ lutf u ihsân u kerem

62. 'Âdetiñ ser-tâ-be-pâ âyîñ-i elîf u himem

3. **ser-tā-be-pā:**
Kaside 2
Mısra: 53
Baştan ayağa, tamamen.
53. O kim ser-tā-be-pā fâhr-i cihândır
54. Hümā-yı âşiyân-ı lâ-mekândır
4. **ser-tā-be-pā:**
Kaside 13
Mısra: 30
Baştan ayağa, tamamen.
29. Mā-ḥaşal esrâr-ı Ḥaḫḫ olmaz nihân aşḥâbına
30. Her kes almış vüs' atince ḥişşesin ser-tā-be-pā
5. **ser-tā-be-pā:**
Gazel 153
Mısra: 6
Baştan ayağa, tamamen.
5. Eden bünyân ṭâk-ı zer-nigâr-ı çetr-i ḥazrâyı
6. Binâ-yı 'ömrünü ser-tā-be-pā köhne-esâs etmiş
6. **ser-tā-be-pā:**
Gazel 215
Mısra: 4
Baştan ayağa, tamamen.
3. Donatsın yârelerle sine-i bî-kînesin 'âşık
4. Tenin ser-tā-be-pā dâğ-ı cefâña çeşm ü gûş etsin
7. **ser-tā-be-pā:**
Gazel 222
Mısra: 3
Baştan ayağa, tamamen.
3. Süzenîdir işleri müjgânının ser-tā-be-pā
4. Mülket-i ruḥsâr-ı dil-ber de aransa kâleden
- ser-tā-pā:**
1. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 31
Baştan ayağa, tamamen.
31. İştilâh ile 'örfü ser-tā-pā
32. Ḥayretinden ederdi nâ-peydâ
2. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 39
Baştan ayağa, tamamen.
39. Kesb-i nûr eyler idi ser-tā-pā
40. Her sözümden benim hilâlâsâ
3. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 88
Baştan ayağa, tamamen.
87. Feyz-i Feyzîlere sözüm her câ
88. Feyezân etse n'ola ser-tā-pā
4. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 169
Baştan ayağa, tamamen.
169. Kudreti zâhir ola ser-tā-pā
170. Eyligin söyleye bütün dünyâ

5. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 185
Baştan ayağa, tamamen.
185. Şad hezârân ne'üzü ser-tā-pā
186. Böyle olmak bu şehre rüsvâ
6. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 212
Baştan ayağa, tamamen.
211. Bunu bilmez mi yek-sere eşyâ
212. Fazl-ı Ḥaḫḫ'a menûṭ ser-tā-pā
7. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 227
Baştan ayağa, tamamen.
227. Luṭf-ı bî-gâyeñ ile ser-tā-pā
228. Görmeyim hiç şemâtet-i a' dâ
8. **ser-tā-pā:**
Diğer 2
Mısra: 54
Baştan ayağa, tamamen.
53. Her biriniñ muḥaşşalı ferdâ
54. Yeri vardır derûnda ser-tā-pā
9. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 21
Baştan ayağa, tamamen.
21. Her çemen giydi şehâ ser-tā-pā
22. Yeñiden câme-i ḥazrâ zirâ
10. **ser-tā-pā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 103
Baştan ayağa, tamamen.
103. Geh nücüm ile felek ser-tā-pā
104. Kendine vermiş idi zîb ü bahâ
11. **ser-tā-pā:**
Tahmis 2
Mısra: 17
Baştan ayağa, tamamen.
17. Olsa fermân-berin 'âlem yeridir ser-tā-pā
18. Efser-i ḥüsn ile sensin şeh-i iklim-i bahâ
12. **ser-tā-pā:**
Lugaz 2
Mısra: 11
Baştan ayağa, tamamen.
11. Müstevidir şufûfu ser-tā-pā
12. Rezmgehde şu rûtbe kim farazâ
13. **ser-tā-pā:**
Tarih 3
Mısra: 20
Baştan ayağa, tamamen.

19. Müjdeliler ile hemin oldu be-her-cā māli
20. Toldu gülbāng-i nūvid ile cihān ser-tā-pā

14. **ser-tā-pā:**

Tarih 3

Mısra: 74

Baştan ayağa, tamamen.

73. Bulur elbette be-her rütbeniñ erbābını ol
74. Aña göre eder ikrāmların ser-tā-pā

15. **ser-tā-pā:**

Tarih 3

Mısra: 90

Baştan ayağa, tamamen.

89. Devlet ü sevket ü şān u şeref-i dīn-i mübīn
90. N'oldugun bildire bed-hvāhlara ser-tā-pā

16. **ser-tā-pā:**

Tarih 3

Mısra: 122

Baştan ayağa, tamamen.

121. Çekdiriler de merātibile gidip işrinde
122. Her biri suyunu buldurmuş idi ser-tā-pā

17. **ser-tā-pā:**

Tarih 3

Mısra: 174

Baştan ayağa, tamamen.

173. Yüzünü yerlere sürdü be-hezārān tevķir
174. Kendiniñ n'oldugunu bildi 'adū ser-tā-pā

18. **ser-tā-pā:**

Tarih 3

Mısra: 228

Baştan ayağa, tamamen.

227. Oldu tāriḥ neved penc ü hezār u sī şad
228. Bu ise dört yüz doksan ikidir ser-tā-pā

19. **ser-tā-pā:**

Diğer 3

Mısra: 85

Baştan ayağa, tamamen.

85. Şevķ-ı sūrī ile bülbüller ise ser-tā-pā
86. Her biri nağmesini etmede yer yer icrā

20. **ser-tā-pā:**

Kaside 4

Mısra: 2

Baştan ayağa, tamamen.

1. Te 'āla' llāh ne şebdir ol şeb-i mevlūd-ı bī-hem-tā
2. Şabāhu'l-hayr envāri kim andan aldı ser-tā-pā

21. **ser-tā-pā:**

Kaside 4

Mısra: 16

Baştan ayağa, tamamen.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim evvāni Kistrā'nıñ
16. Ḥarāb oldu o şebde yere geçdi Sāve ser-tā-pā

22. **ser-tā-pā:**

Lugaz 6

Mısra: 7

Baştan ayağa, tamamen.

7. Oldu maḳbūl-i cihān ser-tā-pā
8. Bi't-tābi' anı sever şāh u gedā

23. **ser-tā-pā:**

Tarih 8

Mısra: 19

Baştan ayağa, tamamen.

19. Alay göstermek isterler şeh-i nev-rūza ser-tā-pā
20. Sezā her ğonca-i nevreste giyse başına baḥtāk

24. **ser-tā-pā:**

Tarih 8

Mısra: 77

Baştan ayağa, tamamen.

77. Odur ol dürr-i bī-hem-tā kudūm-ı pāki ser-tā-pā
78. Cihān-ı köhne-dāmāna eder sencide-i eşvāk

25. **ser-tā-pā:**

Diğer 10

Mısra: 8

Baştan ayağa, tamamen.

7. Firāk-ı kāmēt-i serv-āzmāyişin yer yer (?)
8. Derünü ḥuld-i berin etdi şanki ser-tā-pā

26. **ser-tā-pā:**

Diğer 10

Mısra: 26

Baştan ayağa, tamamen.

25. Ḥumār-ı firakat-i serdir girāni-i hicriñ
26. Göz açdırır mı başım kaldırır mı ser-tā-pā

27. **ser-tā-pā:**

Kaside 20

Mısra: 320

Baştan ayağa, tamamen.

319. Aña bed-hvāh olan la'ini Ḥudā
320. Ḳahrına mazhar ede ser-tā-pā

28. **ser-tā-pā:**

Kaside 26

Mısra: 38

Baştan ayağa, tamamen.

37. Odur ol pāk vezir-i ḥasenü'l-istinās
38. Ki der-i pāki ma'ārifle tolu ser-tā-pā

29. **ser-tā-pā:**

Kaside 27

Mısra: 58

Baştan ayağa, tamamen.

57. Ḥāşılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihān
58. Ḥaşr-ı maḥşer gibi olmuşdu keder ser-tā-pā

30. **ser-tā-pā:**

Kaside 32

Mısra: 1

Baştan ayağa, tamamen.

1. Ḥākden ref edüben şāh-ı bahār ser-tā-pā
2. Çemenistāni kudümü ile etdi ihyā

31. **ser-tā-pā:**

Gazel 133

- Mısra: 11
Baştan ayağa, tamamen.
11. Bu diyârîñ güzelinden geçelim ser-tâ-pâ
12. Sâlimâ hâk-i Sitanbul'a hâkîkat gelmez

ser-tâ-ser:

1. **ser-tâ-ser:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 86

Baştan başa, tamamen.

85. Nergisî Kâf-zâde Rûhîler
86. Hep pesend eyler idi ser-tâ-ser

2. **ser-tâ-ser:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 109

Baştan başa, tamamen.

109. Kâdr-i eş'âr-ı pâki ser-tâ-ser
110. Bilir ol nükte-dân-ı ehl-i hüner

3. **ser-tâ-ser:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 127

Baştan başa, tamamen.

127. Nîk ü bed 'arz olunsa ser-tâ-ser
128. Fehm eden etmeyen pesend eyler

4. **ser-tâ-ser:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 120

Baştan başa, tamamen.

119. Şanma bî-hüde nücüm u ahter
120. Dizilirler felege ser-tâ-ser

5. **ser-tâ-ser:**

Diğer 3

Mısra: 90

Baştan başa, tamamen.

89. Nazar-ı lûtfuna oldukça bahârîñ mazhar
90. Göncalar da açılıp hânde eder ser-tâ-ser

6. **ser-tâ-ser:**

Diğer 8

Mısra: 16

Baştan başa, tamamen.

15. Yüz sürüp bu kemîne-i çâker
16. Hizmet eyler o câha ser-tâ-ser

7. **ser-tâ-ser:**

Kaside 10

Mısra: 189

Baştan başa, tamamen.

189. Ceng âhir olunca ser-tâ-ser
190. Etdiler leşkere i'ânetler

8. **ser-tâ-ser:**

Gazel 10

Mısra: 1

Baştan başa, tamamen.

1. Görünmez oldu ser-tâ-ser remedden çeşmime dünyâ
2. Baña şâm-ı firâk u rûz-ı vaşlîñ şimdi nâ-ber-câ

9. **ser-tâ-ser:**

Kıt'a 15

Mısra: 2

Baştan başa, tamamen.

1. Sitanbul'a Haleb'den Nâbi-i üstâd geldikde
2. Kudüm-ı mağdem-i pâki bizi şâd etdi ser-tâ-ser

10. **ser-tâ-ser:**

Kaside 20

Mısra: 110

Baştan başa, tamamen.

109. Var mı dünyâda bir nazîri meger
110. Âb ü hâk ü hevâda ser-tâ-ser

11. **ser-tâ-ser:**

Kaside 20

Mısra: 306

Baştan başa, tamamen.

305. Biz birini degil hezârını ger
306. Dikseler kîsemiz de ser-tâ-ser

12. **ser-tâ-ser:**

Kaside 20

Mısra: 312

Baştan başa, tamamen.

311. Kâhramânân-ı 'âlemi bu hüner
312. Hâyet-âlûde etdi ser-tâ-ser

13. **ser-tâ-ser:**

Kaside 29

Mısra: 58

Baştan başa, tamamen.

57. Tâ dem-i mağşer olup zîb-dih-i şadr-ı kerem
58. Behre-yâb-ı keremi ola cihân ser-tâ-ser

14. **ser-tâ-ser:**

Kaside 33

Mısra: 44

Baştan başa, tamamen.

43. Kâlb-i âgâhîñ ey kerem-perver
44. Bilir ehl-i kemâli ser-tâ-ser

15. **ser-tâ-ser:**

Gazel 40

Mısra: 10

Baştan başa, tamamen.

9. Bu nüşâ 'arz-ı hâl-i 'âşık-ı bî-çâreye beñzer
10. Şarılmaz rişte-i cân ile ser-tâ-ser be-her kâğaz

16. **ser-tâ-ser:**

Gazel 51

Mısra: 3

Baştan başa, tamamen.

3. Cihân zu 'munca ser-tâ-ser şehâda Bermekî'yim der
4. Hüner 'âlemde ammâ cüd ile meşhûr olmağdır

17. **ser-tâ-ser:**

Gazel 54

Mısra: 3

Baştan başa, tamamen.

3. Yağar erbâb-ı 'aşkı bülbülün feryadı ser-tâ-ser
4. Dehân-ı 'aşık-ı süzânda elhân âteşdir

18. **ser-tā-ser:**
Gazel 265
Mısra: 5
Baştan başa, tamamen.
5. Görünmezken cihān maḥmūrluḡdan aña ser-tā-ser
6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymāneden şofıra

ser-te-ser:

1. **ser-te-ser:**
Terci-bend 1
Mısra: 50
Baştan başa, büsbütün.
49. Gülşene esdikçe geh bād-ı şabā-yı kārger
50. Böyle bī-tāb etmesin kāküllerini ser-te-ser
2. **ser-te-ser:**
Lugaz 1
Mısra: 10
Baştan başa, büsbütün.
9. Eger rāhat var ise var yine ol zāt-ı ‘āliden
10. Mu‘allā ser-te-ser ḡalkı vücūdu kān-ı rıf‘atdır
3. **ser-te-ser:**
Kaside 10
Mısra: 46
Baştan başa, büsbütün.
45. Etdi yeym-i Ḥuneyn o şāh-ı ḡayūr
46. Şinf-ı a‘dāyı ser-te-ser maḡhūr
4. **ser-te-ser:**
Tarih 11
Mısra: 21
Baştan başa, büsbütün.
21. Ser-te-ser faşl-ı bahār oldu gülistān içre
22. ‘Ālemiñ emzice-i şevkīn eden hep ta‘dil
5. **ser-te-ser:**
Tarih 24
Mısra: 32
Baştan başa, büsbütün.
31. Allāh edip ḡamdan maşūn şāhenşehe baḡışlasun
32. Yā Rab cihān ḡolsun bütün iḡbāli ile ser-te-ser
6. **ser-te-ser:**
Gazel 40
Mısra: 1
Baştan başa, büsbütün.
1. Sirişk ile nola ālūde olsa ser-te-ser kāḡaz
2. Ser-i müjgāni ile ‘āşık-ı şeydā yazar kāḡaz
7. **ser-te-ser:**
Gazel 42
Mısra: 4
Baştan başa, büsbütün.
3. Hiç mülāyim-ḡab‘-ı pākīze-dile
4. Luḡfu yokdur rüzḡarın ser-te-ser
8. **ser-te-ser:**
Gazel 135
Mısra: 4
Baştan başa, büsbütün.
3. Keder vermez ne rütbe kākülūñ dūr u dirāz olsa
4. Hemān diller perişān olmasınlar ser-te-ser sensiz

9. **ser-te-ser:**
Gazel 175
Mısra: 3
Baştan başa, büsbütün.
3. Eder ikrāmını teḡsīr-i mihnet ser-te-ser zāyī‘
4. Sipihriñ var ise luḡfu bize minnetledir ancak

10. **ser-te-ser:**
Gazel 227
Mısra: 5
Baştan başa, büsbütün.
5. Lāleāsā dāḡlarla gül gül olmuş ser-te-ser
6. Sīneme etsin nigh seyr-i gülistān etmeyen

ser-tīz edip:

1. **ser-tīz edip:-ip**
Gazel 239
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keskinleştirmek || Āşığın gözyaşlarıyla sevgilinin ok gibi kirpikleri ıslatılıp keskinleşmesi bağlamında kullanılmıştır- (Çeliğe su verip onu keskinleştirerek daha ölümcül yapma bağlamı bulunmaktadır.).
1. Ġamze eşkimle müjeñ ser-tīz edip ey māh-rū
2. Kaşdı besbelli ḡisār-ı cāna etmekdir ḡülü

ser-tīz etdi:

1. **ser-tīz etdi:-di**
Gazel 170
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keskinleştirmek, sivriltmek.
7. Süzen-i ḡār-ı cefāsın yine ser-tīz etdi
8. Böyle bī-çāre edip bizleri neyderdi firāk

ser-tīz etmeden:

1. **ser-tīz etmeden:-me, -den**
Gazel 94
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keskinleştirmek, sivriltmek.
5. Sinān-ı gamzesini böyle etmeden ser-tīz
6. O fitne-cū yine besbellidir cihāda gider

ser-tīz eyle:

1. **ser-tīz eyle:**
Terkib-bend 1
Mısra: 95
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keskinleştirmek || Sevgilinin āşığı öldüren kirpikleri.
95. Meded müjgānını ser-tīz eyle
96. İşiñ rāst et helākim tīz eyle

servi:

1. **servi:-i**
Muamma 2
Mısra: 1
Servi || Sevgili.

1. Rağş eder gördüm o servi şad hezārān nāz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervāzında ol şehbāz ile
2. **servler:-ler**
Diğer 3
Mısra: **83**
Servi ağacı.
- 83.** Servler kim nice zībiş ile pīşinde turur
84. Ālet-i sūr naḥil ārāyişin el-ḥağ ki verir
3. **servler:-ler**
Kaside 18
Mısra: **13**
Servi ağacı.
- 13.** Servler ḫaldı ḫīrām eylemeden gülşende
14. Çekdi zencir anıñ ayagına gūyā ki süyül
4. **serve:-e**
Kaside 19
Mısra: **34**
Selvi ağacı.
- 33.** Şadā-yı şūr-efkenle ederler nağme-i şeh-nāz
34. Ḳonup bülbülleri geh serve gāhī naḥl-i gül-nāre
5. **serve:-e**
Tarih 24
Mısra: **11**
Selvi ağacı.
- 11.** Ḳad serve beñzer diş düre ben bildigim ol sāḫire
12. Şāhenşeh-i baḫr ü bere verilse maḫbūle geçer
6. **servler:-ler**
Kaside 32
Mısra: **18**
Selvi ağacı.
- 17.** Çıkdı gülzāra anı her biri istikbāle
18. Servler de şalınp her biri ḫübānāsā
7. **serve:-e**
Muamma 34
Mısra: **2**
Servi || Sevgili.
- 1.** Cemāle nice sīr olsun cihān mülkünde ey Sālim
2. O serve bir iki üç def'a baḫmak ile 'āşıklar
8. **servler:-ler**
Kaside 34
Mısra: **31**
Servi ağacı.
- 31.** Şalınmış seyr-i bāğa servler berçide-dāmān hep
32. Zariḫāne be-her-cāyı gülistānıñ temāşādır
- server:**
1. **serversin:-sin**
Diğer 11
Mısra: **109**
Başkan, reis || Tekke şeyhi.
- 109.** Bir hümāyun-maḫāla serversin
110. Şāh-nāz eyleseñ muḫayyersiñ
2. **server:**
Kaside 20

- Mısra: **32**
Baş, ileri gelen kimse || Hz. Muhammed.
- 31.** Ki verip ḫavl-i pāki ile ḫaber
32. Ede bi'z-zāt medḫin ol server
- server-i zī-şān:**
1. **server-i zī-şān:**
Kaside 10
Mısra: **336**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uluların önderi || Hz. Muhammed.
- 335.** Vaḫy ile ḫāl-i bi'ri etdi beyān
336. Ric'at etdi o server-i zī-şān
- servi:**
1. **servi:**
Kaside 34
Mısra: **82**
Servi || Servi boylu güzel.
- 81.** Sitanbul'un güzeller ile nāmı şöhret-ārādır
82. Bu bāğın gālibā servi ser-ā-pā serv-i ra'nādır
2. **serviler:-ler**
Gazel 244
Mısra: **3**
Servi ağacı.
- 3.** Ḳopup yek-ser yerinden serviler düşdü ayağına
4. ḫīrāmān eyledikçe ol dil-ārā gülsitān içre
- serv-i cemānım:**
1. **serv-i cemānım:-ım**
Gazel 57
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çemenin servisi || Uzun boylu sevgili.
- 9.** Gelmedi gitdi benim serv-i cemānım bāğa
10. Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naḫvetdir
- serv-i dil-ārā:**
1. **serv-i dil-ārā:**
Kaside 6
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül süsleyen servi.
- 61.** O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn
62. ḫīrām-ı ḫumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne
2. **serv-i dil-ārā:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül süsleyen servi || Sevgili.
- 7.** Tarḫ-ı nev ḫālib-ı icāda şalınmamış idi
8. Gülşen-i nāzda hiç serv-i dil-ārā yogıdi
- serv-i dil-ārāmı:**
1. **serv-i dil-ārāmı:-ı**
Kaside 35
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönle huzur veren servi.
- 49.** Gülsitān-ı deme revnak-dih olur rüy-ı nigār
50. Añdırır serv-i dil-ārāmı muḫaşşal ḫad-i yār

serv-i dil-ārāvi:

1. serv-i dil-ārāvi:-yu

Kaside 30

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göze hoş görünen servi || Uzun boylu alımlı güzel.

95. Edelden 'aşk tavk-ı gerdenim zülf-i semensâyı

96. Olup kumrî-i dil cüyende ol serv-i dil-ārāvi

serv-i gülistân-ı me'ânî vü bevân:

1. serv-i gülistân-ı me'ânî vü bevân:

Kaside 35

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana ve söz bahçesinin servisi.

15. Gele ey serv-i gülistân-ı me'ânî vü bevân

16. Kâmet-i dil-ber-i mümtâz ile hem-ref'târ

serv-i gülşen:

1. serv-i gülşen:

Tarih 17

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin servisi.

33. Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi

34. Bir 'acâyib hâle dūş oldum ki ben cümle zemîn

serv-i gülşeniñ:

1. serv-i gülşeniñ:-iñ

Muamma 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin servisi.

1. Mâh-ı bälâyâ yetişmez başı serv-i gülşeniñ

2. Ölmeyince almaz ağuşuna ol simin-teni

serv-i gülzâr-ı fesâhat olmasın:

1. serv-i gülzâr-ı fesâhat olmasın:-ma, -sın

Kaside 28

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel konuşma bahçesinin servisi olmak || Sözü güzel söyleyen.

21. Aşaf-ı şâhib-sa'âdet kim şenâsıyla kâlem

22. Serv-i gülzâr-ı fesâhat olmasın iş'âr eder

serv-i hemvâr-ı gülistânı:

1. serv-i hemvâr-ı gülistânı:-ı

Diğer 3

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin düzgün servisi || Uzun boylu sevgili.

49. Añıcağ kâmet-i mevzünüñü etdi cânâ

50. Serv-i hemvâr-ı gülistânı o dem dil peydâ

serv-i hürâmân:

1. serv-i hürâmân:

Gazel 229

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınarak yürüyen servi boylu sevgili.

11. Bir gelir var külbe-i ahzânıma biñ nâz ile

12. Sâlimâ bir hoş bak ol serv-i hürâmân olmasın

2. serv-i hürâmân:

Gazel 292

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlı nazlı salınan güzel, sevgili.

7. Dide-düz-ı intizâr etdi bizi nerkis gibi

8. Noldu âyâ bâğa ol serv-i hürâmân gelmedi

serv-i hürâmânım:

1. serv-i hürâmânım:-ım

Gazel 35

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlı nazlı salınan dülber.

7. Bende-i efkendeñe ser-keşlik et tek kâ'elim

8. Gayr ile şalınma ey serv-i hürâmânım meded

serv-i kadim:

1. serv-i kadim:-im

Muamma 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi boy. || Servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

1. Hübüt etdi hümâ-yı dil lebin kaşd eyleyip cânâ

2. Ne var ey fendi çok serv-i kadim aña kerem kılsañ

serv-i nâz:

1. serv-i nâz:

Tedis 4

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlı, işveli selvi || Nazlı, işveli, uzun boylu sevgili.

15. Kağı gülşengehdedir bilmem 'aceb ol serv-i nâz

16. Kim düşüp pâyına ben de eylesem bir keşf-i râz

serv-i nâzım:

1. serv-i nâzım:-ım

Gazel 207

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz servisi || Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili.

3. Beşüş olsa 'aceb mi yâr gâhî

4. Nigâh-ı 'âbis eyler serv-i nâzım

serv-i ra'nâ:

1. serv-i ra'nâ:

Tarih 3

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel servi, servi boylu || Tuğ boyunun uzunluğu.

135. Zülfe-i zülfleri kâkül-i dil-ber gibi hûb

136. Kâmeti kâmet-i hûbân gibi serv-i ra'nâ

serv-i ra'nâdır:

1. serv-i ra'nâdır:-dır

Kaside 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel servi.

27. Kimi dil-dāde-i temennādır
28. Kimi hūsn içre serv-i ra'nādır

2. **serv-i ra'nādır:-dır**

Müfret 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, hoş servi || Servi boylu sevgili.

1. Perişān eylemiş kendin hiçābindan o nev-reste
2. Nihāl-i kāmetsi bāğ-ı bahāda serv-i ra'nādır

3. **serv-i ra'nādır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel servi || Servi boylu sevgili.

81. Sitanbul'un güzeller ile nāmı şöhet-ārādır
82. Bu bāğın gālībā servi ser-ā-pā serv-i ra'nādır

serv-i semen-sīmāvi:

1. **serv-i semen-sīmāvi:-yı**

Tahmis 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasemin yüzlü güzel.

15. Der-kenār etmege sen serv-i semen-sīmāvi
16. Olup ez-cān u gönül hāk-i rehiñ hep dünyā

servine boyu:

1. **servine boyu:-u**

Gazel 179

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi gibi uzun boy.

7. Bāğ-ı hūsnün her boyu servine bakmam dil-berin
8. Zülfü sünbül rüyu gül çeşmi kebūd olmak gerek

serv-kad:

1. **serv-kaddiñ:-diñ**

Terci-bend 1

Mısra: 51

Servi boylu || Sevgili.

51. Serv-kaddiñ eyleyip hıfz u hirāset feyz-i Hāk
52. Gülşen-i hūsnün hemişe eylesin şād-ābter

2. **serv-kadler:-ler**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 35

Servi boylu || Sevgili.

35. Serv-kadler de olup bāga revān
36. 'İşret ārāste vü diller şādān

3. **serv-kadler:-ler**

Diğer 3

Mısra: 65

Servi boylu || Sevgili.

65. Serv-kadler salımp nāz ile gülşenlerde
66. Bülbülāsā dil-i 'uşşāk ise süsenlerde

4. **serv-kad:**

Gazel 70

Mısra: 10

Servi boylu || Sevgili.

9. Cihān mülkünde ansız neyleyim cān u teni Sālim
10. Benim ol serv-kad rüh-ı revānım baña cānımdır

5. **serv-kad:**

Gazel 274

Mısra: 12

Servi boylu || Sevgili.

11. Ederdi bēdi perişān sirişk-i cūy-ı revān
12. O serv-kad yine Sālim geleydi bāğımıza

serv-kadd:

1. **serv-kaddim:-im**

Gazel 15

Mısra: 7

Servi boylu || Sevgili.

7. Gönül ol serv-kaddim seyr edip būy-ı vefā umma
8. Benim gülzār-ı mihrimden çopan naḥl-i cefādır hep

2. **serv-kadd:**

Gazel 72

Mısra: 6

Servi boylu || Sevgili.

5. El ermez bār-ı vaşla ol nihāl-i tazedem zīrā
6. Gönül bir serv-kadd ü ser-keşin dil-dāre düşmüşdür

3. **serv-kadd:**

Gazel 90

Mısra: 3

Servi boylu || Sevgili.

3. Gülsitānım seyre çık ey serv-kadd ü lāle-ḥad
4. Sinede dāğ-ı dil-i āteş-karınım tazedir

4. **serv-kaddiñ:-iñ**

Gazel 129

Mısra: 1

Servi boylu || Sevgili.

1. Gönül her serv-kaddiñ çin-i zülfünde mekān etmez
2. Hümā-yı evc-i kudsi degme yerde āşiyān etmez

serv-kadd-i dil-sitānımdır:

1. **serv-kadd-i dil-sitānımdır:-ım, -dır**

Gazel 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uzun boylu, gönül alıcı sevgili.

1. Hezār-ı bāğ-ı aşkım rüy-ı dil-ber gülsitānımdır
2. Benim naḥl-i gülüm ol serv-kadd-i dil-sitānımdır

serv-kāmet:

1. **serv-kāmet:**

Gazel 220

Mısra: 3

Servi boylu (güzel) || Sevgili.

3. Haber ver ey şabā ol serv-kāmet 'azm-i bāğ etmiş
4. Açılınsın çeşm-i nerkis gülşen içre ḥvāb-ı gāfletden

setr ede:

1. **setr ede:-e**

Kaside 20

Mısra: 327

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örtmek, gizlemek.

327. Setr ede zeyl-i lutf u ihsānı
328. Suḥānımda meger ki noḡşānı

setr edip:

1. **setr edip:-ip**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 107
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Örtmek, gizlemek.
107. Setr edip ḡaḡkı eylemez inkār
108. Eylemez ehl-i ṡab'ı pür-efkār

setr olalı:

1. **setr olalı:-alı**
Gazel 127
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Örtünmek, gizlenmek.
5. Destārın ile setr olalı dedi görenler
6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkäre bulunmaz

setr-i rāz etse:

1. **setr-i rāz etse:-se**
Tesdis 2
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sırrı saklamak, gizlemek.
7. Ne deñlü setr-i rāz etse dil-i ser-mest ü nā-huşyār
8. Yine etbette eyler anı bu süz u güdāz izhār

setr-i rāz etsem:

1. **setr-i rāz etsem:-sem**
Gazel 279
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sırrı saklamak, gizlemek.
3. Hevā-yı rāh-ı zülfünde ne deñlü setr-i rāz etsem
4. Yine izhār eder elbet diliñ ḡāl-i perişānı

setr-i rāz eyler:

1. **setr-i rāz eyler:-r**
Tesdis 5
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sırları gizlemek || Aşk sırlarını gizlemek.
3. Sırr-ı 'aşḡa vāḡıf olmaz diḡḡatı biḡāneniñ
4. Setr-i rāz eyler dehānı 'aşıḡ-ı divāneniñ

sev:

1. **seven:-en**
Müseddes 2
Mısra: 19
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
19. ḡaḡıḡat üzre seven ḡvāḡiḡ-i vişāl etmez
20. Derün-ı pākini bī-hüde pür-melāl etmez
2. **sevmez:-mez**
Lugaz 4
Mısra: 11
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

11. Ābı sevmez şuya etme ilkā
12. Şıklılır cānı o işden cānā

3. **sever:-er**

- Lugaz 5**
Mısra: 5
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
5. ḡatı çoḡdur sever anı zīrā
6. Ağzı vardır dili yoḡdur aslā

4. **sever:-er**

- Lugaz 6**
Mısra: 8
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
7. Oldu maḡbül-i cihān ser-tā-pā
8. Bi't-ṡabi' anı sever şāh u gedā

5. **sever:-er**

- Tarih 10**
Mısra: 21
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
21. Maḡz-ı ḡüsnüñ sever 'aşıḡ yoḡsa
22. ḡaṡṡ ile bende-i fermān olmaz

6. **sevmez:-mez**

- Kaside 12**
Mısra: 124
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
123. O bārgehde yeri yoḡ tekebbürüñ zīrā
124. Netice sevmez o nūru 'ş-şudūr maḡrūrı

7. **sevdiklerim:-dik, -ler, -im**

- Gazel 15**
Mısra: 10
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
9. Vefā me'mül edip Sālim melül olmam cefālarla
10. Benim sevdiklerim bezm-i fenāda bī-vefādır hep

8. **sevdigime:-dig, -im, -e**

- Kıt'a 16**
Mısra: 4
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
3. Gerçi diller ser-i zülfünde bilirler ammā
4. Seni ben sevdigime şāhide ḡācet yoḡdur

9. **sevdigim:-diğim, -**

- Gazel 44**
Mısra: 10
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
9. Şaḡınma Sālim-i āzār-keşden tuḡfe-i cevriñ
10. Efendim sevdigim cānım bu ikrāma o şāyāndır

10. **sevmem:-me, -m**

- Gazel 61**
Mısra: 9

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

9. Pây-büs-ı züll ile sevmem recâyı nâ-kese

10. Hıyaf ol kâma mekânı dâmen-i nâ-merd olur

11. **seven:-en**

Matla 65

Mısra: 1

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

1. Seven cânâ seni cânım fedâdır der bilâ-şübhe

2. Bağan ruhsârîna şem'-i Hüdâ'dır der bilâ-şübhe

12. **sevdigim:-dig, -im**

Gazel 69

Mısra: 7

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

7. Şaklamam dâğ-ı derûnum lâleâsâ sevdiğim

8. Şad hezârân derdimiz var derd cânâ bir midir

13. **sevmem:-me, -m**

Gazel 71

Mısra: 4

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile

4. Zevki mergüb durur gelmez gamı sevmem gelir

14. **sevdigim:-digim, -**

Gazel 71

Mısra: 10

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun baña

10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir

15. **sevdigim:-dig, -im**

Gazel 86

Mısra: 4

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

3. Göñül dil-dâde-i cevri ü 'itâbıdır hemîn nâzîñ

4. Derûnî sevdiğim senden recâ eyler niyâz eyler

16. **sevmeyem:-me, -yem**

Gazel 93

Mısra: 3

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

3. Şad dil ü cân ile nice sevmeyem sultânımı

4. Âdemiñ göñlünce yokdur biñ melek-sîmâda bir

17. **sevdiği:-digi**

Gazel 93

Mısra: 8

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

7. Her perî-rûya ne mümkün mübtelâ olmağ göñül

8. Bir olur insânîñ elbet sevdiği dünyâda bir

18. **sevdigim:-dig, -im**

Gazel 103

Mısra: 7

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde
(ona karşı) bir muhabbet beslemek.

7. İnanma sevdiğim a'dâ geçerlerse beni saña

8. Seniñçün düstum 'âlem baña hep düşmen olmuşdur

sevâ:

1. **sevâ:**

Lugaz 3

Mısra: 14

Denk, müsavî.

13. Yaz u kış bir giyer netîce kabâ

14. Hem zemistân ile bahârî sevâ

sevâb:

1. **sevâb:**

Diğer 4

Mısra: 79

*Hayırlı bir davranış karşısında Tanrı tarafından
verileceğine inanılan ödül.*

79. Bu sevâb dünyede insâna kefâf

80. Şeb ü rüz eyleye ol beyti tavâf

sevâb et:

1. **sevâb et:**

Gazel 272

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak.

3. Dil esîr-i kâfir-i zülfündür âzâd eyleyip

4. Bir sevâb et sen de ey mekkâre Allâh 'aşkına

sevâb etmez:

1. **sevâb etmez:-mez**

Matla 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak.

1. Beni vişâliñ ile kâm-yâb etmez misiñ

2. Efendi dünyede bir sevâb etmez misiñ

sevâb etseñ:

1. **sevâb etseñ:-señ**

Gazel 180

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikte bulunmak.

5. Hayli demdir ki esîr-i zülfün olmuşdur göñül

6. Bir sevâb etseñ n'olur ol zârî âzâd eyleseñ

sevâb-ı hacca:

1. **sevâb-ı hacca:-a**

Gazel 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hac sevabı.

3. Nevâzişkârıñ kesme ser-i küyüñda dillerden

4. Sevâb-ı hacca gâlibdir garîbe gam-güsâr olmak

sevâd-ı fikr-i zülfün:

1. **sevâd-ı fikr-i zülfün:-üñ**

Gazel 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah saçlarının düşüncesi, hayali.

9. Sevād-ı fikr-i zülfün ile müjgânın nişkâb etmiş
10. Siyeh-püşidedir sanma görüp ey 'âşik-ı şeydâ

sevād-ı firāk:

1. sevād-ı firāk:

Diğer 10

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın karanlığı.

31. Duḥūl-i bezmiñe ḥā' il olur sevād-ı firāk
32. Ḥüsūf u kesfini leyl ü nehār eder icrā

sevād-ı ḥattūn:

1. sevād-ı ḥattūn:-iñ

Gazel 76

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzündeki tüylerin siyahlığı.

7. Beyāza çıkmaz idi müşkilât-ı āyet-i ḥüsniñ
8. Sevād-ı ḥattūn anı etmeseydi mü-be-mü tefsir

sevād-ı kerem:

1. sevād-ı kerem:

Kaside 29

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik mürekkebi.

27. Kaşabü's-sebk-ı himem ḥāme-i cüdudur anıñ
28. Nola olursa sevād-ı kerem aña maḥber

sevād-ı merdüm-i çeşmiñ:

1. sevād-ı merdüm-i çeşmiñ:-iñ

Gazel 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz bebeğinin siyahı.

5. Sevād-ı merdüm-i çeşmiñ mi eyler imtiḥān her dem
6. Dü didem geşt-i şahrā-yı gāzālān etmede her şeb

sevād-ı şāmdan:

1. sevād-ı şāmdan:-dan

Gazel 233

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gecenin karanlığı.

3. Ehl-i dil ruḥsārını tercih ederler zülfüne
4. Rüşenādır behceti rüzūñ sevād-ı şāmdan

sevād-ı şām-ı firāk:

1. sevād-ı şām-ı firāk:

Diğer 2

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecesinin karanlığı.

97. Büy-ı vaşlı bulā meşām-ı firāk
98. Şubḥ ola her sevād-ı şām-ı firāk

sevād-ı şebde:

1. sevād-ı şebde:-dir

Lugaz 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gecenin karanlığı, karanlık gece.

19. Şetāretdir şetāretdir egerçi lik sevādır
20. Sevād-ı şebde gūyā şeb-çerāğ-ı rüy-ı zinetdir

2. sevād-ı şebde:-de

Kaside 30

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gecenin karanlığı.

101. Sevād-ı şebde gūyā şeb-çerāğ olmuş kıyās eyler
102. Görenler şu'le-i āh-ı dil-i 'uşşāk-ı şeydāyı

sevāhil-i ğurbetde kaldı:

1. sevāhil-i ğurbetde kaldı:-dı

Kaside 8

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gurbet, ayrılık sahillerinde kalmak.

121. Yine sevāhil-i ğurbetde kaldı fülk-i ümüd
122. Ki rüzgār muḥālif hevā muğāyirdir

sevb:

1. sevbine:-in, -e

Kaside 10

Mısra: 257

Elbise.

257. Şevbine Bū Hüreyre'niñ ki o dem
258. Etdi Fahr-i cihān vaz'-ı ḫadem

sevdā:

1. sevdālar:-lar

Kaside 1

Mısra: 54

Şiddetli sevgi duygusu, aşk.

53. Vākı' a şüretinde ḥülyālar
54. Kimi zāhir kimi de sevdālar

2. sevdāları:-lar, -ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 207

Şiddetli sevgi duygusu, aşk.

207. Nice sevdāları başına direr
208. Gehi küfre gehi günāha girer

3. sevdāsiyla:-sı, -yla

Tesdis 1

Mısra: 25

Şiddetli sevgi duygusu, aşk.

25. Gönül gitdi hevā-yı zülfü sevdāsiyla ol yāriñ
26. Reh-i hicrānda oldum ben perişān-ḥāli dil-dārıñ

4. sevdādır:-dır

Lugaz 1

Mısra: 19

Şiddetli sevgi duygusu, aşk.

19. Şetāretdir şetāretdir egerçi lik sevdādır
20. Sevād-ı şebde gūyā şeb-çerāğ-ı rüy-ı zinetdir

5. sevdādır:-dır

Kaside 10

- Mısra: 444
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
443. Bu revişler 'aceb temâşadır
444. Bu heves dem-be-dem ne sevdâdır
6. **sevdâyi:-yı**
Gazel 20
Mısra: 8
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsün-sâzda
8. 'Akl u sevdâyi ederler sulh-düşmen ceng-düst
7. **sevdâlar:-lar**
Kaside 34
Mısra: 90
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
89. Cefâ gördükçe dil-berlerden 'âşıklar eder ümmid
90. Ne miñnetdir bu miñnetler bu sevdâlar ne sevdâdır
8. **sevdâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 90
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
89. Cefâ gördükçe dil-berlerden 'âşıklar eder ümmid
90. Ne miñnetdir bu miñnetler bu sevdâlar ne sevdâdır
9. **sevdâya:-ya**
Matla 55
Mısra: 2
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
1. Hemîşe cân atar 'âşık olan bûs etmege pâyâ
2. Tenezzül eylemez vâ 'iz seniñ nefsiñ bu sevdâya
10. **sevdâları:-lar, -ı**
Matla 76
Mısra: 2
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
1. Ümid-i vaşl etmek 'âşık-ı zâra temâşadır
2. Hemîşe 'âşıkñ sevdâları hep mâl-i hûlyâdır
11. **sevdâsı:-sı**
Gazel 115
Mısra: 4
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
3. Sünbül-i cennet de olsa eylemez şarf-ı hayâl
4. 'Âşıkñ sevdâsı yâriñ zülf-i 'anber-bûsudur
12. **sevdâmız:-mız**
Gazel 169
Mısra: 3
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
3. Şikenc-i kâkül-i yâre şarıldı sevdâmız
4. Belâyâ uğramışız reh-rev-i hayâl olarak
13. **sevdâsı:-sı**
Gazel 171
Mısra: 7
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
7. Kâkül-i ham-der-hamñ sevdâsı ile sevdigim
8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perişân olmadık
14. **sevdâmız:-mız**
Gazel 203

- Mısra: 1
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdâmız bizim
2. 'Ar'aristân-ı hüsündür cümle hûlyâmız bizim
15. **sevdâsı:-sı**
Gazel 243
Mısra: 9
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
9. Kâkülñ sevdâsı ile Sâlim ey şîrin-dehen
10. Kays'a gâlibdir hezârân rütbe mecnûn olmada
16. **sevdâları:-lar, -ı**
Gazel 285
Mısra: 6
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
5. Hatt-ı dil-cüyuñ temâşâ eden olur bî-karâr
6. Artırır lâ-büd bahârîñ maqdemo sevdâları
- sevdâsı kalmışdır:**
1. **sevdâsı kalmışdır:-mış, -dır**
Gazel 261
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye olan muhabbeti etkisinden kurtulamamak.
1. Be-her şeb âh-ı serdim nola efzûn etsem 'âlemde
2. Perişân gönülümñ sevdâsı kalmışdır o perçemde
- sevdâvî:**
1. **sevdâvî:**
Kaside 23
Mısra: 110
Sevdalanmış.
109. Edâ-yı şive-i güftârıma hüsni beyân meftûn
110. Eder peygâm-ı mazmûnum yeridir kilki sevdâyî
- sevdâ-vı mihriñ:**
1. **sevdâ-vı mihriñ:-iñ**
Gazel 205
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk.
7. Gam-fezâdır deyu 'âşıkñ zemm eder imiş rakîb
8. Ben seniñ sevdâ-yı mihriñ sevdigim kem bulmadım
- sevdâ-vı zülfün:**
1. **sevdâ-vı zülfün:-üñ**
Gazel 206
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının sevdası.
7. Eyledi sevdâ-yı zülfün dil-perişân şöyle kim
8. Hâtırında bir dahı cem'iyet ümmid eylemem
2. **sevdâ-vı zülfün:-üñ**
Gazel 290
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçına karşı olan sevgi, muhabbet.

7. Gönülde şabra tākāt yok serimde zerre ārāmım
8. Beni sevdā-yı zülfün sevdiğim bî-şabr u hüş etdi

sevdā-yı zülfünle:

1. sevdā-yı zülfünle:-üñ, -le

Gazel 229

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçına karşı olan sevgi, muhabbet.

5. Gāh rüyūñ gāh zülfün göster ey meh 'āşıka
6. Rüz ü şeb sevdā-yı zülfünle perişān olmasın

2. sevdā-yı zülfünle:-üñ, -le

Gazel 230

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçına karşı olan sevgi, muhabbet.

7. Nedir sevdā-yı zülfünle belā-keşlik dil-i zāra
8. Geçilmezken miyānın bendegāna imtinānından

sevdigi:

1. sevdigi:-, -i

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 48

Sevgili.

47. Şeb-nem-i gül nola saçarsa gül-āb
48. Sevdigi etdi gülistāna şitāb

sevdigim:

1. sevdigim:

Terci-bend 1

Mısra: 39

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

39. Bendeñi ihyā edelden şevk-ı vaşlñ sevdiğim
40. Öldü gitti ğıbtadan baña rakīb-i bed-liqā

2. sevdigim:

Tarih 13

Mısra: 7

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

7. Hāle-dār olmuş seniñ de meh-cemāliñ sevdiğim
8. Ğamzeler görsün nigāha fitneler ta'limini

3. sevdigim:

Gazel 48

Mısra: 15

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

15. Kākülünde kaldı dil gāhī kerem et sevdiğim
16. Çeşm-i ser-mesti ğaribñ lutf ile hüşyār olur

4. sevdigim:

Müfret 64

Mısra: 2

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

1. Cevriñ ile yād eyle gāh gāh
2. İltifātñ kesme benden sevdiğim

5. sevdigim:

Gazel 104

Mısra: 3

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

3. Maħabbetiñle gözüm nūru sevdiğim cānım
4. Ğayāl-i çeşmiñi didemde eyledim taşvır

6. sevdigim:

Gazel 106

Mısra: 12

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

11. Ne semte nazra-sāz olsam cemāliñ oldu manzūrum
12. Ğayālñ sevdiğim bū dīde-i terde müheyyādır

7. sevdigim:

Gazel 126

Mısra: 7

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

7. Künc-i 'uzletde nişiniz merħamet kıl sevdiğim
8. Güşe-i çeşmiñle olsun bir nigāha kâ'iliz

8. sevdigim:

Gazel 132

Mısra: 7

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

7. Biz sipih-sālār-ı Ğayl-i 'āşikānız sevdiğim
8. Pādīşāh-ı arzū destinden aldık rişemiz

9. sevdigim:

Gazel 145

Mısra: 5

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

5. Hirāsım Ğamzelerdendir netice sevdiğim yoħsa
6. Seniñ ol çeşm-i şūħuñdan bize Ğavf ü Ğatar gelmez

10. sevdigim:

Gazel 148

Mısra: 2

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

1. Kānı bir dem ki gördükçe beni zülfün nikāb etmez
2. Luţufdan Ğayrı şeyden sevdiğim aşlā Ğicāb etmez

11. sevdigim:

Gazel 171

Mısra: 7

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

7. Kākül-i Ğam-der-Ğamiñ sevdāsı ile sevdiğim
8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perişān olmadık

12. sevdigim:

Gazel 190

Mısra: 3

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

3. Piç ü táb-ı 'āşıka incinme luţf et sevdiğim
4. Fikr-i zülfünle perişān olduğun bilmez misiñ

13. sevdigim:

Gazel 203

Mısra: 6

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

5. Ğüsüne şāhib çıkar 'ālem şikāyet eylesem
6. Sevdiğim dīvān-ı Ğaşre kaldı da 'vāmız bizim

14. sevdigim:

Gazel 204

- Mısra: 3
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
3. Didemiz pür olsun eşk-i hasret ile sevdiğim
4. Çeşmimiz nakş-ı hayâlîñ ile tenvîr edelim
15. **sevdiğim:**
Gazel 205
Mısra: 8
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
7. Gam-fezâdır deyü 'aşkıñ zemm eder imiş rakîb
8. Ben seniñ sevdâ-yı mihrîñ sevdiğim kem bulmadım
16. **sevdiğim:**
Gazel 223
Mısra: 2
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Benim bu 'âlem-i dünyâda cânâ râhatım sensin
2. Merâmım sevdiğim cânım efendim devletim sensin
17. **sevdiğim:**
Gazel 226
Mısra: 9
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
9. Va 'de-i vaşl etdiğin ferdâya şalma sevdiğim
10. Sen degil miydiñ benimle 'ahd ü peymân eyleyen
18. **sevdiğim:**
Gazel 229
Mısra: 7
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
7. Sevdiğim güldür beni gâhî terahhüm eyleyip
8. Agladıkça ben 'adûlar şâd u hândân olmasın
19. **sevdiğim:**
Gazel 232
Mısra: 8
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
7. El-hâzer olma esîr-i hâvâb-ı gaflet câh ile
8. Gâfil olma sevdiğim sen nâle-i bîdârdan
20. **sevdiğim:**
Gazel 236
Mısra: 9
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
9. Benden naşîhat ister iseñ sevdiğim hele
10. Pek şakla cevri ü nâzîñi gurbet-keşândan
21. **sevdiğim:**
Gazel 240
Mısra: 9
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
9. 'Akl ü fikr ü şabr u hûşum sevdiğim
10. Sendedir hep bir belâ-yı ârzü
22. **sevdiğim:**
Gazel 243
Mısra: 2
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Her nigâh etdikçe dil rûyuña meftûn olmada
2. Sevdiğim günden güne hâlim diğeri-gün olmada

23. **sevdiğim:**
Gazel 290
Mısra: 8
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
7. Göñülde şabra tākāt yok serimde zerre ârāmım
8. Beni sevdâ-yı zülfüñ sevdiğim bî-şabr u hûş etdi
- sevindir:**
1. **sevindir:**
Müfret 9
Mısra: 1
Mutlu etmek.
1. Sevindir 'âşıkı gâhî vişâlîñ ile sultânım
2. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı
2. **sevindirirdi:-di**
Kaside 12
Mısra: 170
Mutlu etmek.
169. Bu oldu 'âdet-i dîrîne hânedânîñda
170. Sevindirirdi Süleymân keremle geh mûrî
3. **sevindire:-e**
Kaside 12
Mısra: 196
Mutlu etmek.
195. Vişâl ede şeb-i hicrânî rûz-ı iqbâlîñ
196. Sevindire keremiñ bu şikeste meksûrî
4. **sevindir:**
Matla 27
Mısra: 1
Mutlu etmek.
1. Sevindir pây-bûsuñla deyü bu zâr u nâlânî
2. Şarıldı pâyınâ yâriñ şefâ 'at etdi dâmânî
5. **sevindir:**
Gazel 146
Mısra: 5
Mutlu etmek.
5. Kudümüñla sevindir 'âşık-ı zârî amân eyle
6. Ne yapsın künc-i gâmda bu göñül ey bî-amân sensiz
6. **sevindir:**
Gazel 209
Mısra: 6
Mutlu etmek.
5. Dest-bûsuñ rûze-dâr-ı hicriñe eyle kerem
6. 'Iyd geldi gel sevindir imdi çurbân olduğum
7. **sevindirise:-se**
Gazel 263
Mısra: 4
Mutlu etmek.
3. Yeter oldu gam-ı firkat vişâliyle o hün-hvârîñ
4. Sevindirise bizi bir kez nolurdu dehr-i gaddâre
8. **sevindirseñ:-señ**
Gazel 269
Mısra: 2
Mutlu etmek.
1. 'Adûlar 'id ederlermiş görüp hicrânîñı bende
2. Ne var bir dest-bûsuñla sevindirseñ beni sen de

sevr-i gerdün:

1. sevr-i gerdün:

Kaside 13

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin öküzü || Burç.

55. Ol ki dā'im sevr-i gerdün gelle-i Cedy ü Hāmel

56. Terrezār-ı rıf'atinden etmede ra'y u çerā

seyāhat:

1. seyāhatda:-da

Diğer 11

Mısra: 40

Şehirden şehire, ülkeden ülkeye yapılan yolculuk, uzak yerlere yapılan gezi.

39. Cümle teftiş-i düstan etdim

40. Bu seyāhatda imtiḥān etdim

seyāhatkār-ı mülketsin:

1. seyāhatkār-ı mülketsin:-sin

Gazel 249

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mülkte seyāhat eden || Aşığın gönlü.

7. Seyāhatkār-ı mülketsin ser-ā-ser kākül-i yāri

8. Görürseñ ey göñül ol baht-ı vārūna selām eyle

sevf:

1. sevf:

Tarih 3

Mısra: 114

Ar. Kılıç.

113. Zülmet-i küfrü tebāşir-i himem ede beyāz

114. Kese sevf ortalığı kalmaya şübhe kaṭ'ā

sevf-i meslül:

1. sevf-i meslül:

Kaside 18

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kınından çıkarılmış kılıç || Düşmana galip gelme, onu kahretme.

63. O imām-ı ḥaḳıñ etmiş nigeḥin şun'-ı Hūdā

64. Dosta ni'met ü a'dāsına sevf-i meslül

seyl-āb:

1. seyl-āb:

Kaside 19

Mısra: 96

Sel || Düşünce, fikir.

95. Ne mümkün eylemek bir kaṭra iḥsānın anıñ taḥrİR

96. Bütün seyl-āb imdād eylese ger baḥr-i efkäre

seyl-āb-ı sirişk-i dİdeler:

1. seyl-āb-ı sirişk-i dİdeler:-ler

Gazel 239

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşının sel gibi akması.

9. Yine raḥm etmez o kāfir-mā-cerā Sālim saña

10. Olsa seyl-āb-ı sirişk-i dİdeler mānend-i cū

seyl-i bİ-dād eyledim:

1. seyl-i bİ-dād eyledim:-dim

Müseddes 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın, sevgili uğruna gözyaşı dökmesi.

19. Cüy-ı eşke bād-ı āhım ile imdād eyledim

20. Göz yaşıyla reh-güzārıñ seyl-i bİ-dād eyledim

sevl-i cefā:

1. sevl-i cefā:

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa seli.

9. O seng-dil zālime Sālim eğer etmege feryādım

10. Olur elbet dü çeşnimden aḳan seyl-i cefā bā'ış

sevl-i eşk-i fuḳarā:

1. sevl-i eşk-i fuḳarā:

Tarih 3

Mısra: 156

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fakirlerin çokça aḳan gözyaşları.

155. Eyledi arz u semāvāti muḥaşşal lertzān

156. Seyl-i eşk-i fuḳarā āh u figān-ı zu'afā

sevl-i miḥnet-ālūdu:

1. sevl-i miḥnet-ālūdu:-u

Kaside 1

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederden dolayı aḳan gözyaşı.

125. Çeşmiñiñ seyl-i miḥnet-ālūdu

126. Ola bāğ-ı şetāretin rūdu

sevl-i şamsāmı:

1. sevl-i şamsāmı:-ı

Kaside 13

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıç seli || Savaş, kötülükle mücadele.

69. Cüybār-ı tİğİ taḥrİR etdi levs-i fitneyi

70. Seyl-i şamsāmı ḥurūş etdi fe-ammā bİ-şadā

sevl-i ḥor:

1. sevl-i ḥor:

Kaside 23

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakirlik seli.

51. Dehān-ı ḡonçayı seyl-i ḥor pādāş-ı cevri eyler

52. Siler bİmiden eşk-i 'andelib-i zār u şeydāyİ

sevr:

1. seyre:-e

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 56

Eğlence, gezme.

55. Ḥāşılı vakt-i Ḥişār idi o dem

56. Gitmege seyre iverdi ādem

2. **seyre:-e**

Kaside 34

Mısra: 19

Eğlence, gezme.

19. Şafâsı gülşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyre

20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrî müheyyâdır

3. **seyre:-e**

Kaside 34

Mısra: 23

Temaşa.

23. Mücevher tâc ile zerrîn çıkmış tahta sen seyre

24. Taķınmış kerr ü ferrin her taraf bir güne zibâdır

4. **seyre:-e**

Gazel 194

Mısra: 9

Temaşa.

9. Gülsitâna seyre gıtdik yârsız biz Sâlimâ

10. Güyiyâ 'âlem o 'âlem gülşen ol gülşen degil

seyr ede:

1. **seyr ede:-e**

Gazel 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Izlemek.

7. Nezzâre eden seyr ede tâ şun '-ı Hüdâ'yı

8. Kâküllerini ber-taraf-ı çeşm-i kebûd et

seyr eden:

1. **seyr eden:-en**

Müfret 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak || Hayranlıkla izlemek.

1. Yokdur akrânı cihân içre o simîn teniñ

2. Gözü arında qalır seyr eden uncu güzelin

seyr edenler:

1. **seyr edenler:-en, -ler**

Diğer 9

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Izlemek, bakmak, gözlemek.

61. Cümle bu âteş-i şebân içre

62. Seyr edenler bu âsumân içre

seyr ederdi:

1. **seyr ederdi:-er, -di**

Gazel 61

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

5. Seyr ederdi destine girse eger Rüstem anıñ

6. Kahramân-ı 'aşk 'âlemde ne güne merd olur

seyr edip:

1. **seyr edip:-ip**

Gazel 15

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, izlemek.

7. Göñül ol serv-қaddim seyr edip bü-yı vefâ umma

8. Benim gülzâr-ı mihrimden qopan naḥl-i cefâdır hep

2. **seyr edip:-ip**

Tarih 16

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Izlemek, bakmak, gözlemek; hayranlıkla algılamak.

13. Seyr edip Sâlim dedi itmâmına târîhini

14. Revnaқ-efzâ oldu bu zibende şuffe çeşmeye

3. **seyr edip:-ip**

Tarih 17

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Izlemek, bakmak, gözlemek; hayranlıkla algılamak.

17. 'Âlemin hengâme-i deyde sürürün seyr edip

18. Eylesinler gülşeni murğân firdevs-i berîn

seyr et:

1. **seyr et:**

Gazel 239

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, temaşa etmek.

5. Sen de var seyr et ḥayâl-i rüy-ı yâri ey sirişk

6. Hep çekildi gülsitâna şimdi cûlar sü-be-sü

seyr etdik:

1. **seyr etdik:-dik**

Kaside 12

Mısra: 163

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, temaşa etmek.

163. Bu rüzgârda şad germ ü serd seyr etdik

164. Bilirseñ 'âlem-i vaşlı gumûm-ı mehcûri

seyr etmege:

1. **seyr etmege:-me, -ge**

Tarih 12

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, temaşa etmek.

15. Gün yüzün seyr etmege zülfü ile

16. Hep zümürüd câme ile dâ'imâ

seyr evleseñ:

1. **seyr evleseñ:-eñ**

Gazel 293

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

5. Dâğ-ber-dil olur idiñ ḥüsnüne şad reşk ile

6. Ey qamer seyr evleseñ ger behcet-i cânânımı

seyr evleyip:

1. **seyr evleyip:-yip**

Tarih 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, temaşa etmek.

1. Dedi seyr eyleyip ‘atşāna Sālim sāl-i tāriḥin
2. Bu dil-cū çeşmeden mā-i zülāl iç nüş-ı cām olsun

2. **seyr eyleyip:-yip**

Gazel 227

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, temaşa etmek.

11. Mū-be-mū seyr eyleyip de cümleten endāmıñı
12. Kim durur zülfüñ gibi kendin perişān etmeyen

seyr kıl:

1. **seyr kıl:**

Kaside 23

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

11. Ayaz ile yine āmiziş etdi şir ü şekkerveş
12. Şeb-i meh-tāb-ı deyde seyr kıl maḥmūd-ı sermāyi

seyr ü temāşā:

1. **seyr ü temāşā:**

Gazel 276

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakıp seyretme || Hikmet nazarıyla bakmak.

19. Hükme pā-beste idi maḥdem-i meşşā’iyyūn
20. ‘Azm-i gül-geşt-i cihān seyr ü temāşā yogıdi

seyrān:

1. **seyrān:**

Müfret 77

Mısra: 1

Bakmak, izlemek.

1. Yāri seyrān cāna minnetidi
2. Ah illā raḳīb-i bed-evzā’

seyrān eyler:

1. **seyrān eyler:-r**

Tesdis 2

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gezmek, dolaşmak, temaşa etmek.

21. Bahār eyyāmı faşl-ı goncada eyler iken seyrān
22. Görüp çāk-i girībānım tenük-dil olmasın cānān

seyrān ola:

1. **seyrān ola:-a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gezinecek yer olmak.

71. Ḳad-i yāri añuban girye-künān
72. Gehi deryā ile ola seyrān

seyre çık:

1. **seyre çık:**

Gazel 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gezintiye çıkmak, dolaşmak.

3. Gülsitānım seyre çık ey serv-ḳadd ü lāle-ḥad
4. Sinede dāğ-i dil-i āteş-ḳarınım tāzedir

seyre gelirler:

1. **seyre gelirler:-ir, -ler**

Diğer 3

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzlemeye gelmek.

111. Hele ne hāl ise anlar ḥuṭabā yek-sere āh
112. Ḥuṭbe ta’līmı için seyre gelirler her gāh

seyre gitmege:

1. **seyre gitmege:-me, -ge**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolaşmaya çıkmak.

61. Dil o eyyām-ı sürür içre şehā
62. Gitmege seyre olup cilve-nümā

seyre varırlarsa:

1. **seyre varırlarsa:-ır, -lar, -sa**

Diğer 3

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak, izlemek.

105. Lik ḳurbāncı dilencileri ādem paralar
106. Yañılıp ehl-i şafā seyre varırlarsa eger

seyr-i bāğa:

1. **seyr-i bāğa:-a**

Kaside 26

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ gezintisi.

15. Anı teşrif ede şāyed deyü seyr-i bāğa
16. Eyledi pāyına ferşide felek bir dībā

2. **seyr-i bāğa:-a**

Kaside 34

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ gezintisi.

31. Şalınmış seyr-i bāğa servler berçide-dāmān hep
32. Zarıfāne be-her-cāyi gülistānıñ temāşādır

seyr-i bāğdan:

1. **seyr-i bāğdan:-dan**

Gazel 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ gezmesi.

7. Ḳaṭ-ı ümmid eyledim hicriñle seyr-i bāğdan
8. Berg-i süsen şüret-i şemşirdir sensiz baña

seyr-i deryāya çıkınca:

1. **seyr-i deryāya çıkınca:-ınca**

Gazel 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denizi seyretmek.

5. Çıkınca seyr-i deryāya şehā deryāyi ḥāreyle
6. Görüp bu ḥālet-i behcet-ḳarınıñ mevc urur deryā

sevr-i gülüstân ede:

1. **sevr-i gülüstân ede:-e**

Diğer 3

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesini izlemek.

67. Sû-be-sû sevr-i gülüstân ede cümle yârân

68. Cû gibi akmada anlar da temâşâyâ hemân

sevr-i gülüstân etmeyen:

1. **sevr-i gülüstân etmeyen:-me, -yen**

Gazel 227

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesini temaşa etmek, seyretmek.

5. Lâleasâ dâğlarla gül gül olmuş ser-te-ser

6. Sîneme etsin nigeh sevr-i gülüstân etmeyen

sevr-i gülzâra:

1. **sevr-i gülzâra:-a**

Gazel 253

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesini gezme, seyretme.

5. Ser-â-pâ muntazırdır sen boyu serve dil-i 'uşşâk

6. Kerem kıl sevr-i gülzâra şalın gül-geşt-i bâğ eyle

sevr-i meh-tâb evlemiş:

1. **sevr-i meh-tâb evlemiş:-miş**

Muamma 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mehtabı -Sevgiliyi- seyretmek, görmek.

1. Bâdeye düşmüş mehiñ 'aksi tenezzül evlemiş

2. Sâğar-ı billür yine sevr-i meh-tâb evlemiş

sevr-i nokta:

1. **sevr-i nokta:**

Matla 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Noktaları seyretme || Kum falındaki -reml- noktalara bakma.

1. Reml eden dünyâ için her şahs-ı keç-rev imtihân

2. Seyr-i nokta müntehî-i kabz-ı hâricdir hemân

sevvid-i âl-i 'abâ:

1. **sevvid-i âl-i 'abâ:**

Kaside 29

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ehl-i Beyt Seyyidi || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

17. Ma'den-i luţf u 'atâ müfti-i dîn ü dünyâ

18. Seyyid-i Âl-i 'Abâ ya'ni semiyî-yi Haydar

sevvid-i nâsa:

1. **sevvid-i nâsa:-a**

Kaside 5

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların önderi || Hz. Muhammed.

29. Meger ol seyyid-i nâsa olup âmâde cihân

30. Mağdem-i pâkine müştâk idi pest ü bâlâ

sevvid-i pâk-fitnat-âlüdum:

1. **sevvid-i pâk-fitnat-âlüdum:-um**

Diğer 9

Mısra: 153

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmetli mübarek kişi.

153. Seyyid-i pâk-fitnat-âlüdum

154. Taḅ'-ı çâlak ü zât-ı bihbüdum

sevvidü'l-kavm-i zamân:

1. **sevvidü'l-kavm-i zamân:**

Kaside 29

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönemin kavim önderi || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

11. Seyyidü'l-kavm-i zamân menba'-ı 'ayn-ı ihsân

12. Melce'-i halk-ı cihân zât-ı merâhim-mazhar

sezâ:

1. **sezâdır:-dır**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 23

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

23. Naḅl-i gül-bün sezâdır olsa hemân

24. Âşiyân-ı dil-i suḅan-dânân

2. **sezâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 73

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

73. Nuḅk-ı cân-baḅşım ile etse sezâ

74. Rûḅ-ı Yahyâ hayât-ı nev peydâ

3. **sezâ:**

Tarih 1

Mısra: 69

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

69. Sezâ derbân olurlarsa o derde

70. Sikender Mu'taşım Behrâm u Me'mûn

4. **sezâdır:-dır**

Tarih 1

Mısra: 75

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

75. O sultân-ı mufahḅam kim sezâdır

76. Temedduḅ eylese 'ahdiyle gerdün

5. **sezâ:**

Tesdis 2

Mısra: 20

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

19. O gül-ruḅsâr Leyli'ye olup Mecnûn-ı bî-sâmân

20. Sezâ olsam gülüstân içre bülbüller ile nâlân

6. **sezâ:**

Tarih 3

Mısra: 12

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

11. Öyle pâkize fetihdir gazavât-ı selefi

12. Etse mensî varak-ı ḅâḅıradan cümle sezâ

7. sezâ:

Tarih 3

Mısra: 22

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

21. Güş-sad-güş hezârân tahsîn

22. Kûşe-i güşü leb-â-leb bün eder ise sezâ

8. sezâdır:-dır

Tarih 3

Mısra: 24

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

23. Bu havâdisle cinân içre be-her-mağşûra

24. Hüriyâna ögünür ise sezâdır şühedâ

9. sezâ:

Tarih 3

Mısra: 51

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

51. Yerlere girse sezâ haşyet-i şemşirinden

52. Teng (ü) târ oldu ser-i Moskov'a rüy-ı gâbrâ

10. sezâ:

Diğer 3

Mısra: 33

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

33. Bâğ-ı cennet deseler sineye yârân sezâ

34. Bâğbân-ı gam-ı âlâm-ı firâkıñ zîrâ

11. sezâ:

Tesdis 3

Mısra: 28

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

27. Şikeste hâtırım aldı ele cânân sorup hâlim

28. Sezâ şıgmazsa kendi kendine cânım benim Sâlim

12. sezâ:

Tesdis 4

Mısra: 10

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

9. Rüy u zülfün yâd etdikçe be-her şubh u mesâ

10. Âsumâna olsa peyveste benim âhım sezâ

13. sezâ:

Tarih 5

Mısra: 13

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

13. Zîb-i deryâ-yı mekârimsin sezâ olsañ müdâm

14. Mağhar-ı luğ u 'atâ-yı pâdişâh-ı 'adl-enîs

14. sezâ:

Tarih 5

Mısra: 16

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

15. Devletinde hazret-i şâh-ı 'adâlet-verzişin

16. Böyle âşâfdır sezâ olmak hemân bâlâ-celis

15. sezâdır:-dır

Kaside 6

Mısra: 25

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

25. Gülistân-ı mağabbetde sezâdır kendini etse

26. Hezârâsâ vü gül sâ reng-i bâlâ şem' ü pervâne

16. sezâ:

Kaside 6

Mısra: 103

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

103. O şakvâdan sezâ ben de salât ile naşib alsam

104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellâ şem' ü pervâne

17. sezâdır:-dır

Tarih 8

Mısra: 10

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

9. Bu eyyâm-ı sürür ile refâkat eyledi nev-rüz

10. Sezâdır gülşen olsa bülbülâna Ka'betü'l-'uşşâk

18. sezâ:

Tarih 8

Mısra: 20

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

19. Alay göstermek isterler şeh-i nev-rûza ser-tâ-pâ

20. Sezâ her gonca-i nevrete giyse başına bahtâk

19. sezâ:

Muamma 10

Mısra: 2

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

1. O hürşidim kadem-rencide kılmaz oldu hiç baña

2. Beni böyle ayaklarda kırmak yâre sezâ mıdır

20. sezâ:-e

Diğer 10

Mısra: 4

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

3. Firâk-ı rüyüñ ile 'azm-i büstân etsem

4. Görünmeye baña güller nigâh-ı çeşme sezâ

21. sezâ:

Diğer 10

Mısra: 58

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

57. Cihânda oldu ehadîs-i midhâti meşhûr

58. Belîga medhi degildir sezâ hemân fukahâ

22. sezâdır:-dır

Tarih 11

Mısra: 12

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

11. Kıl kadar şübhe götürmez hañin istihsânı

12. Gün gibi olsa sezâdır cihet-i hüsne delil

23. sezâdır:-dır

Tarih 11

Mısra: 16

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

15. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahâr

16. Mısra'ın eylese tazmîn sezâdır temsil

24. sezâ:

Diğer 11

Mısra: 108

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

107. Mā'il olur cemālîne insân
108. Kõçek olsa sezâ saña şeyhân
25. **sezâ:**
Tarih 12
Mısra: 4
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Öyle cāy-ı kıt'a-i mevzündür
4. Kim aña bir dil-rübâ dense sezâ
26. **sezâ:**
Tarih 14
Mısra: 9
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
9. Sezâ Sâlim görenler tarh-ı zîbâsın dese târîh
10. Bu nev kâşâne 'aynıyla cinândır selsebîl âbî
27. **sezâ:**
Kaside 14
Mısra: 48
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
47. Felekdir dergehiñde pâsbânîñ
48. Melek olsa sezâ şâbâş-ıhvânîñ
28. **sezâ:**
Kaside 15
Mısra: 24
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
23. Düşüp rikâbına emn ü amân u 'adl ü kerem
24. O pîşgehde sezâ çekse râyet-i şevket
29. **sezâ:**
Kaside 16
Mısra: 60
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
59. Diñledim bir ğazel-i nev ile elhân eyler
60. Ki sezâ etse ser-âĝâz anı şâha bülbül
30. **sezâdır:-dır**
Tarih 17
Mısra: 48
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
47. Da'vi-i şâhid ne-büd olmaz bu ğüne iddi'â
48. Cā'ize olsa sezâdır şî'rime şad âferîn
31. **sezâ:**
Kaside 17
Mısra: 13
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
13. Bu ihtirâma sezâ reşk ederse hemvâre
14. Qariha-i hikem-ârâ-yı her şeh-i aqdem
32. **sezâ:**
Kaside 17
Mısra: 21
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
21. Bu ihtirâma sezâ dergeh-i Muhammed de
22. Qabûl-i ğazret-i Hakk olduğunda yok şübhem
33. **sezâdır:-dır**
Tarih 18
Mısra: 31
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
31. Sezâdır ğâdim-i dergâh-ı 'izz ü luţf u cüd olsa
32. Ki zât-ı pâki maĝdûmiyyete luţf-ı me'âb oldu
34. **sezâ:**
Kaside 25
Mısra: 32
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
31. Hemîn perverde-i nisân-i ihsân etmede Bârî
32. Vücûd-ı şâhvârına sezâ dense dür-i yek-tâ
35. **sezâdır:-dır**
Kaside 26
Mısra: 12
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
11. Tolular beyza-i elmâs gibi oldu vezân
12. Ceyb ü dâmânını toldursa sezâdır şâhrâ
36. **sezâ:**
Kaside 26
Mısra: 46
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
45. Hakk bilir böyle veziriñ qapusunda ğâşıl
46. 'Ömrü olduğça kul olsa eger insân sezâ
37. **sezâdır:-dır**
Kaside 29
Mısra: 24
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
23. Nûkhet-i ğulku cihânyânı çün etdi ta'fir
24. Mu'teber olmaz ise şimdi sezâdır 'anber
38. **sezâ:**
Kaside 30
Mısra: 89
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
89. Sezâ bu nazm-ı pâk-i çâr maţla'zîb-i ğuş olsa
90. K'olur şâyeste zîrâ kurtâ etmek dürri yek-tâyı
39. **sezâdır:-dır**
Kaside 34
Mısra: 79
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
79. Sezâdır bir teĝazzül etmek ile iktifâ etsek
80. Meşeldir 'ârife bir ğül bütün maĝşûl-i dünyâdır
40. **sezâdır:-dır**
Matla 37
Mısra: 1
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
1. Nev-rûzda her-câyî hele medĝe sezâdır
2. Şahn-ı çemeniñ 'âlem-i ğül-geşti şafâdır
41. **sezâdır:-dır**
Gazel 50
Mısra: 7
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
7. Sezâdır nâle dönsem mü-miyânîñ fikr edip cânâ
8. Ğayâlîñ 'âşık-ı zârî ğayâl-ender-ğayâl eyler
42. **sezâdır:-dır**
Gazel 99
Mısra: 9
Yaraşır, uygun, münasip, layık.

9. Sezâdır (yâ) kabûl ü yâ mü'eddî-i şe'âmet mi
10. Suhanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler

43. **sezâ:**

Gazel 105

Mısra: 3

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

3. Lezîz olursa sezâ fikr-i la'li hem-çü kand
4. Derûn Mısrı da Yûsufsîtân-ı dil-berdir

44. **sezâ:**

Gazel 113

Mısra: 1

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

1. Sensiz cihânda hıvâhiş-i râhat sezâ mıdır
2. Cânsız bedende 'âşıkâ şîhhat şafâ mıdır

45. **sezâdır:-dır**

Gazel 168

Mısra: 10

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

9. Miyân-ı nazmda Sâlim edip zebânı dirâz
10. Temedduh etse sezâdır bu tâze tarh-ı laţîf

46. **sezâdır:-dır**

Gazel 181

Mısra: 1

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

1. Yazsalar ser-nâme-i hüsne sezâdır mûlarıñ
2. Bir ser-âmed maţla'-ı pâkizedir ebrûlarıñ

47. **sezâdır:-dır**

Gazel 248

Mısra: 13

Yaraşır, uygun, münasip, layık.

13. Sezâdır na'ra-i tahsîn etse 'âlemi lertzân
14. Yetilmez hâşılı Sâlim bu tab'-ı 'âlem-ârâya

sezâ edip:

1. **sezâ edip:-ip**

Matla 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık, uygun görmek.

1. Yoğ iken lâle-i hamrâyı edip medhe sezâ
2. Hâki yâkût eder geh eger-i feyz-i Hudâ

sezâ etmek:

1. **sezâ etmek:-mek**

Diğer 8

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık görmek, münasip bulmak.

69. Ya'ni etmek sezâ bu in'âme
70. Tarafından gele kerem-nâme

sezâ etse:

1. **sezâ etse:-se**

Kaside 20

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık görmek, münasip bulmak.

43. Etse bir mûru ger nigâha sezâ

44. Aña şad reşk eder idi 'Ankâ

sezâ eylemiş:

1. **sezâ eylemiş:-miş**

Kaside 13

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun görmek, münasip görmek.

37. Hânedân-ı Âl-i 'Osmân'a tecellî eyleyip

38. Çün ezelden eylemiş luf-ı İlhâhî'ye sezâ

sezâ gördü:

1. **sezâ gördü:-dü**

Kaside 4

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun görmek.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nûr-ı İlhâhî'niñ

20. Sezâ gördü sa'âdetle o şebde dogmasın Mevlâ

sezâ olmağ:

1. **sezâ olmağ:-mak**

Kaside 10

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

69. Olmağ ile nigâh-ı pâke sezâ

70. Etdi tenvir-i râh nûr-ı 'asa

sezâ olsam:

1. **sezâ olsam:-sam**

Kaside 32

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

21. Ben de bülbül gibi ol zât-ı şerîfîñ olsam

22. Menkâbet-hıvânı hezârân vücûh ile sezâ

sezâ olursa:

1. **sezâ olursa:-ur, -sa**

Diğer 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

1. Firâk-ı tâze-dem-i yâr ile olursa sezâ

2. Dü çeşm-i zâr-ı mağâbet bu demde hün-pîrâ

2. **sezâ olursa:-ur, -sa**

Kaside 17

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

63. Derinde Gâve'ye ceb-hâne hîdmeti düşmez

64. Sezâ olursa Ferîdün öñünce mîr-i 'alem

sezâ vü lâyıķın bulur:

1. **sezâ vü lâyıķın bulur:-ın-ur**

Kaside 14

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak ettiğini bulmak, yaptıklarının cezasını görmek.

61. Olur maḳhūr-ı tiḡn ḥaşm-ı evbâş
62. Sezâ vü lâyıḳın bulur kızılbaş

sezâvâr:

1. sezâvâr:

Gazel 164

Mısra: 8

Lâyık, ("sezâvâr" hüsniyatta kullanılır).

7. Āteş-i 'aşkın ile aldı fetilî cânâ
8. Şubḥa dek âteşe yanarsa sezâvâr şemi'

sezâvâr-ı hezârân:

1. sezâvâr-ı hezârân:

Gazel 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binlerce kez layık olmak.

9. Sezâvâr-ı hezârân müjdegân-ı bî-tevaḳḳıfdu
10. Eden dilden ser-i küyunda bir nâm u nişân peydâ

sezâvâr-ı sücüd-ı kudsiyân oldu:

1. sezâvâr-ı sücüd-ı kudsiyân oldu:-du

Kaside 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meleklerin secdesine layık olan || Hz. Âdem.

3. Şeh-i evreng-i sırr-ı 'alleme'l-esmâ olup oldu
4. Sezâvâr-ı sücüd-ı kudsiyân ol nûr-ı Rahmânî

sezâ-vı 'afv-i kerem:

1. sezâ-vı 'afv-i kerem:

Kaside 17

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Affedilmeye, günahların bağışlanmasına layık olmak || 3. Ahmed.

79. Hemîşe tâ olalar zâ'irân-ı Ravza-i pāk
80. Ḳarîn-i rahmet-i Rahmân sezâ-vı 'afv-i kerem

sezâ-vı cüd u ihsânı:

1. sezâ-vı cüd u ihsânı:-ı

Gazel 261

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik ve lütfâ layık olmak.

11. Ola pâ-bûsuña şâyeste eller olmaya Sâlim
12. Sezâ-vı cüd u ihsânı bu mudur resm-i Hâtem'de

sezâ-vı ikrâmı olanlar:

1. sezâ-vı ikrâmı olanlar:-an, -lar

Kaside 8

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkrâmda bulunulmayı hak etmek, iyiliklere mazhar olmak.

19. O pâdişâhın olanlar sezâ-vı ikrâmı
20. Emîn-i gâ'iledir hem emîn-i ḥâḫırdır

sezâ-vı iltifât olmazdı:

1. sezâ-vı iltifât olmazdı:-maz, -dı

Kaside 6

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgiye layık olmak.

39. Eger olmasalardı dâhil-i bezm-i şeh-i 'âlem

40. Sezâ-vı iltifât olmazdı ḳat'â şem'ü pervâne

sezâ-vı kerem eyler:

1. sezâ-vı kerem eyler:-r

Kaside 31

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliklere layık kılmak.

43. Bizi her bār sezâ-vı kerem eyler yâ Rab

44. Zâtını devlet ü 'izzetle mu'allâ eyle

sezâ-vı kerem evlevip:

1. sezâ-vı kerem evlevip:-yip

Diğer 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliklere layık kılmak.

21. Ki bizi evlevip sezâ-vı kerem

22. Etdi şâyân-ı luḫf u cüd u ni'am

sezâ-vı luḫf-ı câvîdi olurlarsa:

1. sezâ-vı luḫf-ı câvîdi olurlarsa:-ur, -lar, -sa

Kaside 6

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Daima lüḫfu hak eder olmak || Hz. Muhammed'e yaraşır ümmet olmak.

73. O şâhın ger sezâ-vı luḫf-ı câvîdi olurlarsa

74. Şafâ-baḫşende olurlar be-her-câ şem'ü pervâne

sezâ-vı meclis-i a'lâ vü ednâ olmuşlar:

1. sezâ-vı meclis-i a'lâ vü ednâ olmuşlar:-muş, -lar

Kaside 6

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve kötülük meclisine uygun hale gelmek.

53. Ḥırâm-âmûz-ı mihristân-ı ülfet olup olmuşlar

54. Sezâ-vı meclis-i a'lâ vü ednâ şem'ü pervâne

sezâ-vı ni'am evlevip:

1. sezâ-vı ni'am evlevip:-yip

Kaside 22

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetlere -lüḫf, cömertlik- ulaşıp kılmak.

17. Her kesi evlevip sezâ-vı ni'am

18. Buldu güyâ ḫayât-ı tâze kerem

sezâ-vı ser-keşi vermekde:

1. sezâ-vı ser-keşi vermekde:-de

Kaside 15

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asi kişinin hak ettiḡi -cezayı- vermek.

13. Sezâ-vı ser-keşi vermekde bir naḫîr mi var

14. Bulur zemîne de girse feḫânet-i şevket

şıdk:

1. şıdk:

Kaside 13

Mısra: 61

İçten bağlılık, sadakat.

61. Şıdk ile Allāh'a 'āşık bendedir Peyğamber'e
62. Luṭf u ihsān etmeğe ḥalka be-gāyet mübtelā

2. **şıdkım:-ım**

Kıt'a 13

Mısra: 2

İçten bağlılık, sadakat.

1. Netice emriñe rāmız bu 'arşagehde seniñ
2. Deriñde bilmeğe şıdkım nişān gönderdik

3. **şıdk:**

Kaside 26

Mısra: 52

İçten bağlılık, sadakat.

51. Sālīmā cümleyle vācibdir o zāt-ı pāke
52. Eylemek şıdk ile her şām u seher ḥayr du 'ā

4. **şıdk:**

Kaside 31

Mısra: 88

İçten bağlılık, sadakat.

87. Ne bu taşdı' yeter bārgēh-i Mevlā'dan
88. Sālīmā şıdk ile sen böyle temennā eyle

5. **şıdk:**

Müfret 68

Mısra: 1

İçten bağlılık, sadakat.

1. Varan boş dönmeye dergāh-ı Ḥakk'a şıdk ile Sālīm
2. Tehi-dest-i ümīd etmez Ḥudā 'āşıkların ḥāşā

şıdk ile allāh-düst olanlar:

1. **şıdk ile allāh-düst olanlar:-an, -lar**

Gazel 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakatle ALLAH'a dost olmak.

1. Rāḥat istersen eger olma cihānda cāh-düst
2. Cāha bakmazlar olanlar şıdk ile Allāh-düst

şifāt:

1. **şifātında:-ın, -da**

Kaside 20

Mısra: 251

Yüz, çehre.

251. O letāfet ki var şifātında
252. O hūnerler ki kendi zātında

2. **şifātında:-ın, -da**

Kaside 29

Mısra: 50

Vasıf, özellik.

49. Ben o şad-sevḳ u sürür ile eyā kân-ı kerem
50. Eyledim gerçi şifātında kelāmım berter

şığ:

1. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 1

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

1. Vaşfi fem-i şā'irāna şığmaz
2. Kūlzümdür o nāvdāna şığmaz

2. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 2

Bir yere bütünüyle girebilmek.

1. Vaşfi fem-i şā'irāna şığmaz
2. Kūlzümdür o nāvdāna şığmaz

3. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 4

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

3. Dürr ü güher-i senā-yı zātı
4. Şad ma'den ü baḥr-i kāna şığmaz

4. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 6

Bir işi layığıyla yerine getirmek.

5. Engüşt ü fem-i 'adīm-i mişli
6. Evhām-ı kalem-revāna şığmaz

5. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 8

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

7. Tahrīr olunmağ olsa medḥi
8. Ser-süre-i āsumāna şığmaz

6. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 10

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

9. Anı nice vaşf eder bu ḥāme
10. Evşāfi o keç-dehāna şığmaz

7. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 12

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

11. Ta 'bir edemem beyān-ı zātın
12. Kilk-i raqam-ı beyāna şığmaz

8. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 14

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

13. Vaşfında bu esb-i ḥāme dil-teng
14. Meydān-ı ḥırāmiyāna şığmaz

9. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 16

Bir yere bütünüyle girebilmek.

15. Ṭab'ıma bu yolda cevri etmem
16. Zevrakçeye tāziyāne şığmaz

10. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: 18

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

17. A 'dā bile zemme kādir olmaz
18. Ol ḥüsne gönül bahāne şığmaz

11. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **20**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
19. Ol hüsn-i Muhammedî ki aşlâ
20. Efkâr-ı kıyâsiyâna şığmaz
12. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **22**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
21. Yûsuf aña beñzemez ki zîrâ
22. Esrâr-ı Hâk imtihâna şığmaz
13. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **24**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
23. Bâr-ı suhan-ı nihâl-i kudret
24. Bir vech ile hiç dehâna şığmaz
14. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **26**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
25. Gencîne-i dikkat-i tecellî
26. Fülk-i yem-i dâstâna şığmaz
15. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **28**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
27. Ebhâs-ı nizâm-ı Kirdigârî
28. Âyîn-i şeh-i cihâna şığmaz
16. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **30**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
29. Bu kudret-i şun'-i Kibriyâ'dır
30. Şadr-ı dil-i kâşırâna şığmaz
17. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **32**
Yakışmak, uygun düşmek.
31. Esrâra zebân-dırâzi etmek
32. Taşdıĳ-ı muvâhhidâna şığmaz
18. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **34**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
33. Vâkif olamaz bu sırâ kimse
34. Evhâm-ı muhâsibâna şığmaz
19. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **36**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
35. Bilmek de murâdımız degildir
36. Zîrâ bu cihâniyâna şığmaz
20. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **38**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
37. Bâ-ı kavî-i rızâyi-i ĳod-ârâ
38. 'Ankâ'dır ol âşiyâna şığmaz
21. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **40**
Yakışmak, uygun düşmek.
39. Âmâr-ı matîr-i ebr-i teftîş
40. Fikr-i dil-i müslümâna şığmaz
22. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **42**
Yakışmak, uygun düşmek.
41. Nîm-bismil olur şikâr-ı taşdıĳ
42. Şübhe dil-i 'âşıkâna şığmaz
23. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **44**
Yakışmak, uygun düşmek.
43. Zerre kadar aña şübhe etmek
44. İslâm-ı muşaddıkâna şığmaz
24. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **46**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
45. Bî-hüde cevâhir-i tefekkür
46. Gencîne-i şâyegâna şığmaz
25. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **48**
Yakışmak, uygun düşmek.
47. Pîrâmen-i tih-i 'iffetine
48. Hiç zerre kadar bahâne şığmaz
26. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **50**
Bir işi layıkıyla yerine getirmek.
49. Memdûĳ-ı Hudâ ki vaşf-ı pâki
50. Bu kilk-i şikest-zebâna şığmaz
27. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **52**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
51. Medĳ eyle meded o zât-ı pâki
52. Kim şevketi dâstâna şığmaz
28. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **54**
Bir işi layıkıyla yerine getirmek.
53. Eşvâĳ-ı senâsi ile cânım
54. Cism-i dil-i nâ-tüvâna şığmaz

29. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **58**
Bir işi layıkıyla yerine getirmek.
57. Şāhenşeh-i taht-ı ıstıfā kim
58. Vaşfi kalem-i beyāna şığmaz
30. **sığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **60**
Bir işi layıkıyla yerine getirmek.
59. Girmezse edāya nola medhi
60. Bir mušta o şad hazāna sığmaz
31. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **64**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
63. Sultān-ı serir-i mekrümet kim
64. Vaşfi hıred-i cihāna şığmaz
32. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **66**
Bir işi layıkıyla yerine getirmek.
65. Sultān-ı serir-i kâbe kavseyn
66. Kim midhati rakḫ-ı cāna şığmaz
33. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **68**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
67. Sultān-ı verā ki mu' cizāti
68. Mecmū' a-i dāstāna şığmaz
34. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **70**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
69. Bir vechile medh-i zāt-ı pāki
70. Efkār-ı suhanverāna şığmaz
35. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **72**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
71. Tahkik Resul-i Kibriyā' dır
72. Hakkında anıñ fesāne şığmaz
36. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **74**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
73. Kān-ı keremā keşir-luḫfā
74. Cüduñ rakam-ı beyāna şığmaz
37. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **76**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
75. Luḫf eyle meded bu 'abd-i zāra
76. Kim derd-i dili cihāna şığmaz
38. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **78**
Bir yere bütünüyle girebilmek.
77. Cismim şu kadar günehle pür kim
78. Pirāmen-i ḫalbe dāne şığmaz
39. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **84**
Bir yere bütünüyle girebilmek.
83. Leb-riz de olsa vechi vardır
84. Cürmüm dil-i nā-tüvāna şığmaz
40. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **86**
Mevcut olmak, bulunmak.
85. Cürm ile zebānım öyle pür kim
86. 'Özr etmege hiç bahāne şığmaz
41. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **88**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
87. Hālim nic' olur bu deñlü 'ışyān
88. Ümmid dil-i remāna şığmaz
42. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **90**
Bir yere bütünüyle girebilmek.
89. Luḫf eyle şefā' at eyle yoḫsa
90. Mücrimler ol āsitāna şığmaz
43. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **94**
Doldurmak, kaplamak.
93. Redd etme beni şefā' atından
94. Kim ma' şiyetim cihāna şığmaz
44. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **96**
Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.
95. Sālim ḫo şikāyeti o şāhiñ
96. Cüdu fem-i dāstāna şığmaz
45. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **98**
Yakışmak, uygun düşmek.
97. Etmez seni de o dūr zirā
98. Buḫl ol ḫarem-i amāna şığmaz
46. **şığmaz:-maz**
Kaside 7
Mısra: **100**
Doldurmak, kaplamak.
99. Hātım-i suhan eyle kim senāsi
100. Şad defter-i āşiyāna şığmaz

47. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: **102**

Yakışmak, uygun düşmek.

101. Bu zıkr-i şenâ-yı Muştafâ'dır

102. Bunda dem-i şâ'irâne şığmaz

48. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: **104**

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

103. Şuğl eyle şalâtına ki nef'i

104. Hiç 'akl-ı kıyâsiyâna şığmaz

49. **şığmaz:-maz**

Kaside 7

Mısra: **106**

Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.

105. Vâsıl ola aña şol tahiyet

106. Kim dâmen-i mürselâna şığmaz

şığ olmağla:

1. **şığ olmağla:-mağ, -la**

Tarih 4

Mısra: **52**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüzeysel olmak.

51. Oturtdu keşti-i ümmîdi düşmen

52. Şığ olmağla hayâl-i vehm-bahşâ

şıgın:

1. **şıgın:-ır**

Diğer 3

Mısra: **97**

Tehlikeden korunmak için emin ve güvenilir bir yere sokulmak.

97. Ekşeri gayrı şehir dâmen-i kûha şıgınır

98. Yedi tağ şehrimizi serleri üzre götürür

şıhhat:

1. **şıhhat:**

Diğer 1

Mısra: **23**

Sağlık, afiyet.

23. Şihhat üzre gönül şafâ eyler

24. Cümle ahhâba hep du'â eyler

2. **şıhhatden:-den**

Müseddes 2

Mısra: **9**

Sağlık, afiyet.

9. Harâb-ı 'aşkıña şihhatden özge yok düşmen

10. Tabîbe söyle ki el çeksin ol belâ-keşden

3. **şıhhat:**

Kaside 8

Mısra: **210**

Sağlık, afiyet.

209. Tezekkür etmeye mi kim cihân-ı fânîniñ

210. Egerçi evveli şihhat şoñu maķâbirdir

4. **şıhhat:**

Diğer 11

Mısra: **29**

Sağlık, afiyet.

29. Şihhat üzre durur vücüd-ı nahîf

30. 'Āfiyetde olup bu 'abd-i za'îf

5. **şıhhatde:-de**

Gazel 13

Mısra: **7**

Sağlık, afiyet.

7. Nihâni rûh şihhatde görölmez deyu lecc etme

8. Gözümle gördüm oldu dâdeden ol dil-sitân gâ'ib

6. **şıhhat:**

Gazel 113

Mısra: **2**

Sağlık, afiyet.

1. Sensiz cihânda hvâhiş-i râhat sezâ mıdır

2. Cânsız bedende 'âşık şihhat şafâ mıdır

7. **şıhhatimiz:-imiz**

Gazel 137

Mısra: **8**

Sağlık, afiyet.

7. Çünkü 'aşkın ile bîmâr-ı şikeste-bâliz

8. Bize derdiñle helâk olma durur şihhatimiz

8. **şıhhat:**

Gazel 206

Mısra: **4**

Sağlık, afiyet.

3. Böyle leb-tefsîde-i tâb-ı teb-i hicrân iken

4. Ey tabîb-i derd-i 'âşık şihhat ümmîd eylemem

şıhhat geldi:

1. **şıhhat geldi:-di**

Kaside 14

Mısra: **30**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sağlıklı olmak || Dünyanın düzene, nizama kavuşması.

29. Cihân olmuşdu pür-şür-ı küdüret

30. Mizâc-ı dehre senden geldi şihhat

şıhhat ü zevkde olasız:

1. **şıhhat ü zevkde olasız:-asız**

Diğer 4

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutlu ve sağlıklı olmak.

19. Dâ'imâ şihhat ü zevkde olasız

20. 'İzzet ü devlet ü şevkde olasız

şih-i ğamda:

1. **şih-i ğamda:-da**

Gazel 188

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam demiri, şişi.

1. Nedendir şih-i ğamda hicr ile bağrım kebâb etmek

2. Saña lâyıķ mıdır cânâ bizi pür-ıztırâb etmek

sıklet:

1. **sıkleti:-i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 157

Ağırlık || Sıkıntı.

157. Sıkleti var ise ey gönca-dehen

158. Gönlümü koy kerem et küyüñdan

2. **sıkletinden:-in, -den**

Gazel 278

Mısra: 3

Ağırlık || Sıkıntı.

3. Sıkletinden göremez rüy-ı merâmın t̄alib

4. Leb nihâd-ı suhân olmazsa recâdan ğayrı

sıklet eder:

1. **sıklet eder:-er**

Gazel 231

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağırlık yapmak, sıkıntı oluşturmak.

7. Geçmem o şühdan baña geç deyü vâhime

8. Bî-hüde tab'a sıklet eder iktirâhdan

sıklet etmeden:

1. **sıklet etmeden:-me, -den**

Müfret 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağırlık yapmak || Engellemek.

1. Güzergehiñde saña sıklet etmeden maşşüd

2. Kerem ederseñ eger bir selâma muntazırız

sıklet etmeziz:

1. **sıklet etmeziz:-me, -ziz**

Gazel 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntıya girmek.

5. Biz ümîd-i vuşlat ile hiç sıklet etmeziz

6. Ol perî-rüyu niye bî-hüde tekdîr edelim

sıklet etse:

1. **sıklet etse:-se**

Kıt'a 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağırlık yapmak || Engellemek.

1. Yitirmiş merdüm-i didem remedden nakşını cānā

2. Niğāha cüst ü cūya nola sıklet etse müjgānım

şimâh-ı cān:

1. **şimâh-ı cān:**

Kaside 34

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can kulağı.

39. Şimâh-ı cān ile güş eyledim elhānını güyā

40. Be-her-tāze sitāyiş medh-i ismā'il Paşa'dır

şimâh-ı cānımız:

1. **şimâh-ı cānımız:-du**

Gazel 248

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can kulağı.

3. Şimâh-ı cānımız leb-rîz-i âh-ı cān-güdāz oldu

4. Te'evvühden meger nevbet deger mi şimdi şekvāya

şimâhı leb-rîz ede:

1. **şimâhı leb-rîz ede:-e-i**

Kaside 18

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulağı doldurmak || Kişinin çok fazla övülecek vasıflarının olması.

117. Ede şeh-nāme-i evsāfi şimâhı leb-rîz

118. Hāk-i pāyıyla ola çeşmi cihānîñ mekhlûl

şinf-ı a'dāvı:

1. **şinf-ı a'dāvı:-yı**

Kaside 10

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşman topluluğu.

45. Etdi yevm-i Hüneyn o şāh-ı ğayūr

46. Şinf-ı a'dāvı ser-te-ser mağhūr

şirāt:

1. **şirāt:**

Kaside 3

Mısra: 89

Cehennem üzerine kurulmuş ve bütün insanların geçmek zorunda oldukları köprü.

89. Fiğān ol gün Şirāt ortaya gele

90. Zünüb ehli cehennemlikde ola

sırr:

1. **sırra:-a**

Kaside 13

Mısra: 67

İlahi sır.

67. Halkı yüz biñ sırta mazhar etmek ol āyineden

68. Şükr-i bî-pāyān u bî-hadd kim murād etdi Hūdā

2. **sırrı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 26

Gizli husus.

25. Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengām-ı sürür içre

26. 'Aceb keşretde vahdet etmeniñ sırrı hüveydādır

sırr-ı 'aşka:

1. **sırr-ı 'aşka:-a**

Tedis 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk sırrı.

3. Sırr-ı 'aşka vākıf olmaz diğkātı bîğāneniñ

4. Setr-i rāz eyler dehānı 'aşığ-ı dîvāneniñ

sırr-ı 'aşkı:

1. **sırr-ı aşkı:-ı**
Gazel 142
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sırrı.
1. Neler çekdi gönül küyünde ağyara demek olmaz
2. Raķīb-i dūna 'aşıķ sırr-ı aşķı söylemek olmaz

sırr-ı aşķn:

1. **sırr-ı aşķn:-ıñ**
Matla 80
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sırrı.
1. Dehāna sırr-ı aşķn hep derūn-ı sineden söyler
2. O tūtüdir gönül cānā pes-i āyineden söyler

sırr-ı dakıķı:

1. **sırr-ı dakıķı:-ı**
Kaside 13
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnce (derin) sır.
27. Āsiyāb-ı nūh felek meyl-i irādet üzredir
28. Añla bu sırr-ı dakıķı bundadır sırr-ı Hūdā

sırr-ı devrāna:

1. **sırr-ı devrāna:-a**
Kaside 20
Mısra: 248
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın sırrı.
247. Maķz-ı nūr-ı na'im-i Mevlā'dır
248. Sırr-ı devrāna luķf-ı 'uzmādır

sırr-ı eş'arı:

1. **sırr-ı eş'arı:-ı**
Müfret 49
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiirlerin sırrı || Şiirlerdeki derin manalar.
1. Suķan sihr-i ĥalāl-i zevķ-ı rūķānī-i ma'nādır
2. Ĥarām olsun ger añlarsa zāhid sırr-ı eş'arı

sırr-ı evliyā:

1. **sırr-ı evliyā:**
Kaside 13
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Veli kişilerin sırları.
1. Cāmi' iken enfüs ü āfāķı sırr-ı evliyā
2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mā-sivā

sırr-ı ĥak'dır:

1. **sırr-ı ĥak'dır:-dır**
Lugaz 6
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlahi sır.
11. Sālimā ĥāşılı sırr-ı Ĥak'dır
12. Ne ķadar olsa ŷenā elyāķdır

sırr-ı ĥudā:

1. **sırr-ı ĥudā:**
Kaside 13
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın hikmeti | ilahī sır.
27. Āsiyāb-ı nūh felek meyl-i irādet üzredir
28. Añla bu sırr-ı dakıķı bundadır sırr-ı Hūdā

sırr-ı ĥudā'dan:

1. **sırr-ı ĥudā'dan:-dan**
Kaside 9
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın hikmeti | ilahī sır.
23. Tecellī eyleyip sırr-ı Hūdā'dan
24. Cihān ĥalk oldu nūr-ı Muşţafā'dan

sırr-ı ibni selām 'abdu'llāh:

1. **sırr-ı ibni selām 'abdu'llāh:**
Kaside 10
Mısra: 306
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Abdullah ibn-i Selām'ın sırrı, (Abdullah ibn-i Selām, Yesrib'deki yahudi alimlerinden birisiydi. Hz. Yusuf (a.s.) soyundandır. Abdullah İn-i Selam'ın ismini müslüman olunca bizzat Rasūlullah (s.a.v.) koymuştur.).
305. Nedir ol mu 'ciz-i sūtüde-penāh
306. Sırr-ı İbni Selām 'Abdu'llāh

sırr-ı mestür oldu:

1. **sırr-ı mestür oldu:-du**
Kaside 9
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli sırta benzemek.
15. Bununı tefsiridir çün Āyet-i Nūr
16. Mişāli oldu dilde sırr-ı mestür

sırr-ı mestürü:

1. **sırr-ı mestürü:-ı**
Kaside 12
Mısra: 96
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli sır.
95. İşāret oldu ĥavāssa edille-i ĥamse
96. Edince bātmı zāhir bu sırr-ı mestürü

sırr-ı me'sürü:

1. **sırr-ı me'sürü:-ı**
Kaside 12
Mısra: 66
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haber verilen sır.
65. Müsebbihān-ı felek etdiler bütün tekbir
66. Duyunca şun '-ı Hudā'dan bu sırr-ı me'sürü

sırr-ı mevtü'dan:

1. **sırr-ı mevtü'dan:-dan**
Gazel 24
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"MUTU KABLE ENTEMÛTU" "ÖLME DEN
EVVEL ÖLÜN" hadisine gönderme yapılmaktadır.
7. Sırr-ı mevtü'dan eger olduñsa ağāh ey göñül
8. Zulmet-i zātında bulduñ şübhesiz āb-ı hayāt

sırr-ı nihāndır:

1. **sırr-ı nihāndır:-dır**

Gazel 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli sır.

1. Raķib-i dūna luŗf-ı ğamze-i cānāne söylenmez
2. O bir sırr-ı nihāndır zümre-i nā-dāne söylenmez

sırr-ı vālādan:

1. **sırr-ı vālādan:-dan**

Kaside 10

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce sırlar.

23. Aşınā ola sırr-ı vālādan
24. Kālīb-ı lafz rūh-ı ma'nādan

sırr-ı vālādır:

1. **sırr-ı vālādır:-dır**

Kaside 10

Mısra: 316

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce sır.

315. Yā bu mu 'ciz ki şöhret-ārādır
316. Emr-i 'ālī vü sırr-ı vālādır

sıtanbul:

1. **sıtanbul'uñ:-uñ**

Diğer 2

Mısra: 49

İstanbul şehri.

49. Dile fikri Sıtanbul'uñ töldü
50. Gözüme hāki tütüyā oldu

2. **sıtanbul'a:-a**

Tarih 3

Mısra: 82

İstanbul şehri.

81. Verdi mührü yine ol zāt-ı celilü'ş-şāna
82. Geldi devletle Sıtanbul'a Mehemmed Paşa

3. **sıtanbul'a:-a**

Tarih 3

Mısra: 208

İstanbul şehri.

207. Gördü bu işleri ber-vefķ-ı murād ol āşaf
208. Yine devletle Sıtanbul'a 'azim kıldı ki tā

4. **sıtanbul'uñ:-uñ**

Diğer 9

Mısra: 107

İstanbul şehri.

107. Gülşeniniden kovup Sıtanbul'uñ
108. Etdi ālūdesi bu medhülūñ

5. **sıtanbul'a:-a**

Kıt'a 15

Mısra: 1

İstanbul şehri.

1. Sıtanbul'a Haleb'den Nābi-i üstād geldikde
2. Kudüm-ı maķdem-i pāki bizi şād etdi ser-tā-ser

6. **sıtanbul'u:-u**

Kaside 15

Mısra: 65

İstanbul şehri.

65. 'Ale'l-ħuşuş Sıtanbul'u vaķt-i pākiñde
66. Cināna kıldı müşābih semāhat-i şevket

7. **sıtanbul'uñ:-uñ**

Kaside 20

Mısra: 98

İstanbul şehri.

97. Var mı mişli o şehri-i makbülūñ
98. Tahtġāhi olan Sıtanbul'uñ

8. **sıtanbul'a:-a**

Kaside 24

Mısra: 33

İstanbul şehri.

33. Ne demekdir ki Sıtanbul'a gele bir āşaf
34. Mührü ala otura şoñra ola nās-ı ġabir

9. **sıtanbul'da:-da**

Kaside 28

Mısra: 49

İstanbul şehri.

49. Nālçesi düşdü Sıtanbul'da felek alıp anı
50. 'Aleme izhār edip ķadr-i 'alāñ iş'ār eder

10. **sıtanbul'uñ:-uñ**

Kaside 34

Mısra: 81

İstanbul şehri.

81. Sıtanbul'uñ güzeller ile nāmı şöhret-ārādır
82. Bu bāġın ġālībā servi ser-ā-pā serv-i ra'nādır

11. **sıtanbul'uñ:-uñ**

Gazel 77

Mısra: 9

İstanbul şehri.

9. Sıtanbul'uñ ķapılma māh-rüyānına şehridir
10. Şebinde mihr ederse rüz elbette fedā eyler

sıvt u şadā gelmez:

1. **şıyţ u şadā gelmez:**

Gazel 141

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ses sedanın bulunmaması.

5. Göñül çāh-ı zenaġdānında n'işler kimseler bilmez
6. O nā-ķa'r-ı felāketden 'aceb şıyţ u şadā gelmez

sıvt u şadāsı kesilip:

1. **şıyţ u şadāsı kesilip:-ip**

Kaside 18

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sessizleşmek, suskun hale gelmek.

43. Bülbülūñ şıyţ u şadāsı kesilip gülşende
44. Kıldı bir ġuşe-i ġamda olup āvāre melül

şıvt-1 cüvu:

1. **şıvt-1 cüvu:-u**

Tarih 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Irmağın sesi.

7. Şevk-âver olur ise nola şıvt-ı cüvu

8. Şerh edip kul-kul-i minâyı eder ol te'vîl

şıvt-1 el-amâni:

1. **şıvt-1 el-amâni:**

Kaside 14

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Medet dileme, bağışlanma sesi.

59. Çıkar eflâke şıvt-ı el-amâni

60. Eder teşhîr tîğni el-amâni

şıvt-1 ikbâliñle:

1. **şıvt-1 ikbâliñle:-iñ, -le**

Kaside 14

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk sesi.

73. Cihân ser-keşleri pâ-mâliñ olsun

74. Felekler şıvt-ı ikbâliñle tolsun

şıvt-1 lutf-ı cüdundan:

1. **şıvt-1 lutf-ı cüdundan:-un, -dan**

Kaside 23

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Sadrazamın- Cömerliğinin şöhreti.

35. O destür-ı kerem-perver ki şıvt-ı lutf-ı cüdundan

36. Yanar reşk ile rûh-ı Bermekî vü Hâtem-i Tâyi

şıvt-1 mevcî:

1. **şıvt-1 mevcî:-i**

Tarih 17

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dalga sesi.

11. Cüş edip ya'ni kulzüm himmetiñ bu şevk ile

12. Şıvt-ı mevcî güşe-bahş etsin nevâ-yı âferin

şıvt-1 tabl-ı haşmetiñ:

1. **şıvt-1 tabl-ı haşmetiñ:-iñ**

Tarih 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ululuk davulunun sesi || Düşmanı korkuya düşüren azamet.

7. Şıvt-ı tabl-ı haşmetiñ dehşetger-i şaff-ı 'adü

8. Darb-ı kûs-ı heybetiñle küşte küffâr-ı nañis

sî:

1. **sî:**

Tarih 3

Mısra: 227

Otuz, sayı.

227. Oldu târih neved penc ü hezâr u sî şad

228. Bu ise dört yüz doksan ikidir ser-tâ-pâ

sidre:

1. **sidre'ye:-ye**

Kaside 5

Mısra: 57

Hz. Muhammed'in mîraç gecesinde Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci kat semâda bir makam.

57. Erdi tâ Sidre'ye ol şâh-ı serir-i rıf'at

58. Oldu zâtıyla müşerref o makâm-ı vâlâ

sidre-i bâğ-ı 'adnäsäya:

1. **sidre-i bâğ-ı 'adnäsäya:-ya**

Diğer 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cennet bağı gibi -güzel- yer.

5. Südde-i Sidre-âşiyänsäya

6. Sidre-i bâğ-ı 'adnäsäya

sidre-i nutk-ı der-i hanäcirdir:

1. **sidre-i nutk-ı der-i hanäcirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 192

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Konuşmanın, sözlerin çıkış makamı.

191. Fevâk-ı bîm-i günehle mahall-i redd-i cevâb

192. O dem ki Sidre-i nutk-ı der-i hanäcirdir

sifle:

1. **sifle:**

Kaside 34

Mısra: 47

Alçak.

47. Gerek sifle gerek 'âlî nevâliyle cihân mâli

48. Keremden olmamış hâlî kefi bir böyle deryâdır

sihâm-ı 'â'irdir:

1. **sihâm-ı 'â'irdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Göze gelen ok || Kederlendiren, ağlatan düşünceler.

107. Gamımla her şebim encüm-şumâr-ı bîmâri

108. Be-her günümde kederler sihâm-ı 'â'irdir

sihr:

1. **sihr:**

Gazel 273

Mısra: 13

Büyü, efsun.

13. Der-i cânânda ne sihr olduğu hep nâ-ma'lüm

14. Cümle pür-derd gelir aña giden dermâne

sihr etdiyse:

1. **sihr etdiyse:-di, -yse**

Gazel 284

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Büyü yapmak, büyülemek, sihirlemek.

5. O meh-rū va 'd-i vaşl etmişdi ammā gamze-i cādū
6. Ne sih'r etdiyse etdi 'ahd ü peymānı unutturdu

sihr ü efsün:

1. **sihr ü efsün:**

Tarih 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sihir yapmak (Eğlence amaçlı).

11. Hemān güyā ki rakş eyler ferahdan

12. Edip izhār nice sih'r ü efsün

sihr-i halāl-i zevk-ı rūhānī-i ma' nādır:

1. **sihr-i halāl-i zevk-ı rūhānī-i ma' nādır:-dur**

Müfret 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Manası ile ruhani zevk veren helal sihir || Şiir.

1. Suhan sih'r-i halāl-i zevk-ı rūhānī-i ma' nādır

2. Hārām olsun ger añlarsa zāhid sırr-ı eş'arı

sikender:

1. **sikender:**

Tarih 1

Mısra: 70

1. Padişah. 2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

69. Sezā derbān olurlarsa o derde

70. Sikender Mu'tasım Behrām u Me'mün

sikkevi mermerde kıazar:

1. **sikkevi mermerde kıazar:-ar-de-yi**

Müfret 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Atasözü**

İşini çok sağlama almak manasına gelen Osmanlı dönemi atasözü.

1. Hāşılı sikkevi mermerde kıazar 'ālemde

2. Çeken ol taşçı bütü sinesine bir kerre

sil:

1. **siler:-er**

Kaside 23

Mısra: 52

Silmek || Gözyaşı silmek.

51. Dehān-ı goncaıy seyli-i ħor pādāş-ı cevri eyler

52. Siler bīmiden eşk-i 'andelīb-i zār u şeydāyı

2. **silsin:-sin**

Gazel 173

Mısra: 7

Silmek || Gözyaşı silmek.

7. Gözüm yaşını silsin dest-māliyle deme cānān

8. Neden tā böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muhāl olmak

3. **siler:-er**

Gazel 229

Mısra: 3

Silmek || Gözyaşı silmek.

3. Hiç siler yok dāmen-i luḫ ile eşk-i çeşmimi

4. Kimseler bī-hüde böyle zār u giryān olmasın

sil-āb-ı semsīr ü teber:

1. **sil-āb-ı semsīr ü teber:**

Tarih 24

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teber ve kılıcın suyu || Ordunun güçlü oluşu.

37. Me'mür edip bir āşafın bozdu kızılbaşın şafın

38. Söndürdü tāb ile tefin sil-āb-ı semsīr ü teber

silāh:

1. **silāh:-ı**

Lugaz 2

Mısra: 22

Silah, savaş aleti.

21. Ne kılıç var bu rezmghe de ne tır

22. Tarafeyniñ silāhı hep tedbir

2. **silāhdan:-dan**

Gazel 231

Mısra: 6

Çenk aleti -Sevgilinin öldürücü bakışlarına karşı aşığın kendini savunacağı herhangi bir şey-.

5. Gamze kuşandı tır-keşini işte gelmede

6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydā silāhdan

silke:

1. **silke:-er**

Lugaz 1

Mısra: 27

İp || Bir şeyle olan bağlantı.

27. O āteş tağa güyā başmamagla pāların silke

28. Ocağında taharrük etmede her dem ne diğkatdir

2. **silke:-er**

Gazel 49

Mısra: 3

(Üzerindekileri düşürmek için bir şeyi) Sallamak, sarsmak, silkelemek.

3. Şebātın fehm için silke döker her tār-ı gīsüsün

4. Nezāketle dil-i 'uşşākı dil-ber imtiḫān eyler

sille-ħor-ı dest-i 'itābı olsak:

1. **sille-ħor-ı dest-i 'itābı olsak:-sağ**

Gazel 278

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- Azar, tersleme elinden tokat yemek ||

Sevgili tarafından rencide edilmek.

5. Ne kıadar sille-ħor-ı dest-i 'itābı olsak

6. Ne gelir elden ona ħayr du'ādan ħayrı

sille-ħor-ı dest-i kıazā-vı ħam-ı dehri:

1. **sille-ħor-ı dest-i kıazā-vı ħam-ı dehri:-i**

Rübai 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya kaygısından -dolayı- kaza tokadı yiyen ||

Sürekli olarak dert ve belaya düşer olma.

3. Gör sille-ħor-ı dest-i kıazā-vı ħam-ı dehri

4. Adem mi döyer bunca ħam-ı derd ü belāya

silmış süpürmüş:

1. silmış süpürmüş:-müş

Kaside 34

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Temizlemek.

7. Şabā silmiş süpürmüş şeb-nem ile sahn-ı gülzārı

8. Ŝeh-i nev-rūza besbelli yine gülŝen müheyyadır

silsile:

1. silsileñ:-ñ

Kaside 18

Mısra: 96

Zincir || Soy, sop.

95. Fahr eder nesl-i şerifin ile ehl-i islām

96. Silsileñ eyleyeli saltanat-ı dehre duhul

silsile-i sevdāy:

1. silsile-i sevdāy:-y

Tahmis 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk zinciri || Sevgilinin saçları.

5. Boynuma taqdı yine silsile-i sevdāy

6. Dedi 'uŝŝakınıñ ey meh kimisi bī-pervā

sīm:

1. sīmden:-den

Kaside 23

Mısra: 58

Ar. Gümüş, fidda.

57. Degildir Keh-keŝān 'arz etdi gerdün-ı siyeh-tālī'

58. Semend-i cāhına bir sīmden raht-ı mücellāy

2. sīm:

Tarih 24

Mısra: 24

Ar. Gümüş, fidda.

23. Hāk-i derin her kim öper çün mihr ü meh ŝām u şeher

24. Her dem dehānın pür eder sīm ile zer dürr ü güher

3. sīm:

Tarih 24

Mısra: 28

Ar. Gümüş, fidda.

27. Destür-ı a'zam Hızr-pey mişli degil Dārā vü Key

28. Dünyā yanında leys-i ŝey' merdūdudur sīm ile zer

simāt-ı behcet-āmizi:

1. simāt-ı behcet-āmizi:-i

Tarih 4

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik içeren sofrā || Güzellikler sofrası.

27. Muvāfiqdir şeh-i vālā-rikāba

28. Simāt-ı behcet-āmizi ser-ā-pā

sīm-ber:

1. sīm-ber:

Tarih 24

Mısra: 10

Gümüş gibi beyaz göğüslü || Sevgili.

9. İnŝāf olunsa hūbdur bir böyle ŝehr-āŝūbdur

10. 'Ariflere matlūbdur ol nazenin ü sim-ber

sīm-i çeşmi:

1. sīm-i çeşmi:-i

Gazel 72

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Göz incisi - Göz yaşı-.

7. Nola dil zevrağı eylerse sīm-i çeşmi eŝāni

8. Şeb-i zulfünde cānā lücce-i efkäre düşmüşdür

sīm-in:

1. sīm-in:

Kaside 28

Mısra: 10

Gümüş.

9. Māh-ı 'id kim hayme-i haızrā-i vālā-menzilin

10. Şan miyānı içre sīm-in hañcerin izhār eder

2. sīm-in:

Kaside 28

Mısra: 12

Gümüş.

11. Māh-ı 'id kim ŝā'imāni da 'vet-i hāŝ eyleyip

12. Encümü sīm-in ŝabaqla nuql için ihzār eder

sīm-in teniñ:

1. sīm-in teniñ:-iñ

Müfret 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gümüş -gibi beyaz- ten || Sevgili.

1. Yoğdur akrāni cihān içre o sīm-in teniñ

2. Gözü ardında qalır seyr eden uncu güzelin

sīm-in-ten:

1. sīm-in-ten:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 159

Gümüş tenli sevgili.

159. Merhāmet et baña ey sīm-in-ten

160. Hāzer et nāle vü efgānımdan

2. sīm-in-teni:-i

Muamma 28

Mısra: 2

Gümüş tenli sevgili.

1. Māh-ı bālāya yetişmez başı serv-i gülŝeniñ

2. Ölmeyince almaz āgūŝuna ol sīm-in-teni

3. sīm-in-teniñ:-iñ

Gazel 173

Mısra: 9

Gümüş tenli sevgili.

9. Girerdik koynuna bizler de o sîmîn-teniñ Sâlim
10. Olaydı ol şehin kâbil elinde dest-mâl olmak

4. **sîmîn-teni:-i**

Gazel 191

Mısra: 12

Gümüş tenli sevgili.

11. Merhem-i kâfûr olur zaħm-ı dil-i mecrûhuña
12. Sâlim ol sîmîn-teni bu sîne-i pür-derde çek

sî-murğ:

1. **sî-murğa:-a**

Gazel 78

Mısra: 5

Eski İnan efsanelerinde Kaf dağında duran anka kuşu veya masal kuşu.

5. Nola sî-murğa teşbîh eylesem gönüm benim zirâ
6. Der-i küyunda cânânîñ hemân bir adı çalmışdır

sinân-ı gamzesini:

1. **sinân-ı gamzesini:-si, -ni**

Gazel 94

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gamze oku.

5. Sinân-ı gamzesini böyle etmeden ser-tîz
6. O fitne-cû yine besbellidir cihâda gider

sîne:

1. **sîne:**

Kaside 1

Mısra: 143

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

143. Olmasın sîne ğam ile külhan
144. Söndür âteşlerim sirişkimden

2. **sîne:**

Diğer 2

Mısra: 60

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

59. Ruhlarıñ yâd eyledikçe derûn
60. Olmada sîne gülsitân-nümün

3. **sînemiz:-miz**

Diğer 2

Mısra: 61

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

61. Fikr-i rüyuñla sînemiz töldü
62. Kaçra-i eşkimiz gül-âb oldu

4. **sînesin:-sin**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 41

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

41. Sînesin dağ ile süzân etdi
42. Güyiyâ bağda çerâğân etdi

5. **sînesin:-sin**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 44

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

43. Gülşeniñ lüle gönül micmeridir
44. Sînesin dağ ile yağsa yeridir

6. **sîneye:-ye**

Diğer 3

Mısra: 33

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

33. Bâğ-ı cennet deseler sîneye yârân sezâ
34. Bâğbân-ı ğam-ı âlâm-ı firâkıñ zirâ

7. **sîneyi:-yi**

Diğer 3

Mısra: 35

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

35. Nice ezhâr ile bu sîneyi tezyîn etdi
36. Bâğ-ı cennet gibi şimdi anı şîrîn etdi

8. **sîne:-de**

Diğer 3

Mısra: 46

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

45. Her kaçan fikr-i binâğüşunu etsem derkâr
46. Sîne de yâsemenin bir gün eder dil ihzâr

9. **sînesinde:-sin, -de**

Tesdis 4

Mısra: 1

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

1. Sînesinde 'aşkıñ râz-ı nihânın kim bilir
2. Bestedir gencinesi nâm u nişânın kim bilir

10. **sînemi:-m, -i**

Gazel 5

Mısra: 3

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

3. Naşihat şöyle çursun göz göz etseñ sînemi vâ'iz
4. Baña gelmez habâbı medh etmeklikden istîfâ

11. **sînemde:-m, -de**

Matla 6

Mısra: 1

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

1. Ruh-ı âliñ ğamı sînemde yüz biñ tâze dağ açdı
2. Muhaşşal âteş-i 'aşkıñ be-her dağ üzre dağ açdı

12. **sîne:**

Kaside 10

Mısra: 471

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

471. Etdi sîne 'anâşırı güyâ
472. Çâr evrâk-ı nüşa-i kübrâ

13. **sîne:**

Kaside 10

Mısra: 473

Göğüs, bağır || Gönül yürek.

473. Sine hikmetle bir kitâb oldu
474. Bu havâs ile penç bâb oldu
14. **sîneñi:-ñ, -i**
Kaside 10
Mısra: 479
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
479. Sineñi eyledi hazîne-i nür
480. Qalb-i pâkiñ defin-i genc-i umür
15. **sînesin:-sin**
Kaside 16
Mısra: 12
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
11. Oldu çün maħrem-i esrâr-ı ħarim-i gülzâr
12. Sînesin etdi mekân-ı ħam-ı a‘dâ bülbül
16. **sînem:-m**
Tarih 17
Mısra: 102
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
101. Yalñız sermâ-yı deyle ħâtırım işkeste mi
102. Tâb-ı temmüz eyledi sînem firâk-ı âteşin
17. **sînesin:-sin**
Gazel 29
Mısra: 4
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
3. Görüp meyde kıyâs etme ħabâbın eylemiş tertîb
4. Donatmış sînesin dâĝ-ı firâkıñla ser-â-pâ râħ
18. **sîned:-de**
Kaside 31
Mısra: 57
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
57. Her müjeñ sîned bir ħaçer-i gül-gün oldu
58. Çeşm-i ħünin-nigeh-i mestiñe inhâ eyle
19. **sîne:**
Kaside 31
Mısra: 67
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
67. Sîne pür-zaħm-ı sinân-ı ħam olan ħâtırını
68. Yümn-i evşâf-ı şerifi ile ihyâ eyle
20. **sînem:-m**
Gazel 42
Mısra: 10
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
9. Meh cemâliñ fikr edip lâle-şifât
10. Dâĝ-ı hicriñ sînem üzre yer eder
21. **sînemde:-m, -de**
Gazel 53
Mısra: 8
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
7. Degil bigâne -rû cümle degildir âşinâ cânâ
8. Şu rütbe râzını sînemde miħriñ güm-sürâĝ eyler

22. **sîned:-de**
Gazel 63
Mısra: 1
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
1. Resm-i müjgânîñ kaçan kim sîned pinhân olur
2. Bu dil-i ħasret-keşe her biri bir peykân olur
23. **sîned:-de**
Gazel 66
Mısra: 2
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
1. ħasretiñle lâleveş ben dâĝ-dârim kim bilir
2. Sîned zaħm-ı dil-i nâ-şâd u zârım kim bilir
24. **sîned:-de**
Gazel 90
Mısra: 4
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
3. Gülsitânım seyre çık ey serv-ğadd ü lâle-ħad
4. Sîned dâĝ-ı dil-i âteş-karînim tâzedir
25. **sîned:-de**
Gazel 97
Mısra: 8
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
7. Nâvek-i tîz-i müje ħaçere-i ħamze ile
8. ħün-âlûde durur sîned her mü begler
26. **sîned:-den**
Gazel 107
Mısra: 5
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
5. Ayırma sîned yer yer kerem kıl ħaçeriñ cânâ
6. Benim künc-i ħamında dâĝ-ı dil-düzum nedimimdir
27. **sînemde:-m, -de**
Gazel 121
Mısra: 7
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
7. Çerâĝan eylerim her şeb benim sînemde dâĝımla
8. Fezâ-yı gülşen-i ‘âşıkda bundan ħayı zîb olmaz
28. **sîned:-de**
Gazel 127
Mısra: 1
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
1. Dâĝıñ gibi hiç sîned bir yâre bulunmaz
2. Sînem gibi de ‘aşk ile efgâre bulunmaz
29. **sînem:-m**
Gazel 127
Mısra: 2
Göğüs, bağır || Gönül yürek.
1. Dâĝıñ gibi hiç sîned bir yâre bulunmaz
2. Sînem gibi de ‘aşk ile efgâre bulunmaz

30. **sîneye:-ye**
Gazel 152
Mısra: 2
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
1. Nakş-ı engüştüñ kazâ kalbimde taşvîr eylemiş
2. Sîneye Hâk neyleyim biñ şerha takdîr eylemiş
31. **sîne:-de**
Gazel 201
Mısra: 5
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
5. Ser-â-pâ sîne de her tâze dâğım hâle şâhiddir
6. Derûnun añlasın bilsin gören çâk-i giribânım
32. **sînem:-m**
Gazel 213
Mısra: 1
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
1. Hâdeng-i tîr-i çeşm-i dil-bere âmâcdır sînem
2. Hemîşe iltifât-ı gâmezeye muhtâcdır sînem
33. **sînem:-m**
Gazel 213
Mısra: 2
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
1. Hâdeng-i tîr-i çeşm-i dil-bere âmâcdır sînem
2. Hemîşe iltifât-ı gâmezeye muhtâcdır sînem
34. **sînem:-m**
Gazel 213
Mısra: 4
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
3. Derip devşirmeden kaldım gâmiñla kendimi cânâ
4. Hezârân leşker-i endüh ile tâlâcdır sînem
35. **sînem:-m**
Gazel 213
Mısra: 6
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
5. Metâ '-ı naqd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem
36. **sînem:-m**
Gazel 213
Mısra: 8
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
7. Ser-â-pâ âşinâdır dâğ-ı hicriñ ile sultânım
8. Benim mihrîñle hem-te' sîr-i isfidâcdır sînem
37. **sînem:-m**
Gazel 213
Mısra: 10
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
9. Şumâr eyler görenler üstühvânım Sâlimâ bir bir
10. Kûlûzm-i ser-gerânâsâ benim mevvâcdır sînem
38. **sînemiz:-miz**
Gazel 217

- Mısra: 9
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
9. Şerha şerha olmaz idi sînemiz Sâlim eger
10. Kılmasaydık şöhrete ikdâm mânend-i nigîn
39. **sîneme:-me**
Gazel 227
Mısra: 6
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
5. Lâleâsâ dâğlarla gül gül olmuş ser-te-ser
6. Sîneme etsin nîgeh seyr-i gülîstân etmeyen
40. **sîne:-de**
Gazel 227
Mısra: 10
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
9. Bilmeye zîb-i gülîstân-ı derûnun 'âlemin
10. Dâğlarla sîne de bir şeb çerâğân etmeyen
41. **sîneñde:-ñ, -de**
Gazel 237
Mısra: 10
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
9. Sâlim saña elbette olur mâye-i 'irfân
10. Sîneñde hemân 'aşk-ı bütân kârger olsun
42. **sîneye:-ye**
Gazel 240
Mısra: 16
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
15. Kaç '-ı dest eyler ümîd-i cândan
16. Sîneye başdıkaça pâ-yı ârzü
43. **sîneme:-me**
Gazel 266
Mısra: 2
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
1. 'Aynına almazdı cânân dîde giryân olmasa
2. Kim bakardı sîneme çâk-i giribân olmasa
44. **sînemiz:-miz**
Gazel 289
Mısra: 7
Göğüs, bağız || Gönül yürek.
7. Deyiñ o şüh-ı cefâ-cüya sînemiz şimdi
8. Donandı dâğ ile yer yer gelir mi gelmez mi
- sîne gerer:**
1. **sîne gerer:-er**
Gazel 189
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın sevgiliden gelen ezizletlere karşı kendini sakınmaması, gövdesini ondan gelen cefa oklarına tutması.
1. Ey murğ-ı seher şabr edegör zaħmına hârîñ
2. 'Aşık geçinen sine gerer tirine yârîñ
- sîne-bend etdim:**

1. **sîne-bend etdim:-dim**

Gazel 202

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok kıymetli -altın gibi- görerek sinesinde tutmak || Çok değer vermek.

7. O nakkâş-ı cefâ şad nakş-ı cevri etdi kabûl etdim

8. Muhaşşal dâğ-ı hicrin ben zerâsâ sîne-bend etdim

sîne-çâk:

1. **sîne-çâkiñdir:-iñ, -dir**

Diğer 2

Mısra: 32

Yaralı, paramparça olmuş gönül.

31. Dilde tesbîhi nâm-ı pâkiñdir

32. Firkatîñ ile sîne-çâkiñdir

2. **sîne-çâkimden:-im, -den**

Gazel 96

Mısra: 10

Yaralı sine (paramparça olmuş yaka).

9. Hasretiñle Sâlim'iñ çâk-i giribânın görüp

10. Hiç demezsin bu da cânâ sîne-çâkimden midir

sîne-çâk-i dem-i firâk olsun:

1. **sîne-çâk-i dem-i firâk olsun:-sun**

Diğer 11

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılıktan dolayı gönlü yaralı olmak.

75. Muttaşıl-sâz-ı iştîyâk olsun

76. Sîne-çâk-i dem-i firâk olsun

sîne-i bî-kînesin:

1. **sîne-i bî-kînesin:-sin**

Gazel 215

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kin taşımayan güzel gönül || Âşığın gönlü.

3. Donatsın yârelerle sîne-i bî-kînesin 'âşık

4. Tenin ser-tâ-be-pâ dâğ-ı cefâña çeşm ü güş etsin

sîne-i dil-ârâsız:

1. **sîne-i dil-ârâsız:-sız**

Gazel 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin sinesi.

5. Cihânı neylemeli sîne-i dil-ârâsız

6. Cihân dedikleri ancak cihân-ı dil-berdir

sîne-i pür-dâğ-ı sâlim:

1. **sîne-i pür-dâğ-ı sâlim:**

Gazel 12

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim'in çokça yaralı yüreği -SALİM şairin mahlası-.

11. Âfitâb-ı âsumâna bakmağa hâcet mi var

12. Sîne-i pür-dâğ-ı Sâlim şimdi yer yer âfitâb

sîne-i pür-derde:

1. **sîne-i pür-derde:-e**

Gazel 191

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertli gönül.

11. Merhem-i kâfur olur zağm-ı dil-i mecrûhuña

12. Sâlim ol sîmîn-teni bu sîne-i pür-derde çek

sîne-i süzânımda:

1. **sîne-i süzânımda:-im, -da**

Diğer 3

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanmış gönül || Hasretlikten dolayı perişan hale olan gönül.

39. Deheniñ fikri benim bu dil-i vîrânımda

40. Goncalar hâşıl eder sîne-i süzânımda

sîne-i yâr-i hod-ârâyı:

1. **sîne-i yâr-i hod-ârâyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini beğenmiş sevgilinin sinesi.

93. Gider nuţkum görünce sîne-i yâr-i hod-ârâyı

94. Egerçi âyine güyâ eder tütü-i bebğâyı

sînemde saklayıp:

1. **sînemde şaklayıp:-yıp**

Gazel 196

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlüden geçen düşünceleri açığa çıkarmamak, ifade etmemek.

5. Âh geldikçe dehâna buhl edip ketm eylemem

6. Şaklayıp sînemde âvâz-ı hazînim neyleyim

sîneñi güşâd et:

1. **sîneñi güşâd et:**

Matla 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlünü açmak || Sevgilinin âşığa sıcak davranması.

1. Güşâd et sineñi cânâ sakınma mübtelâlardan

2. Eliñden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

sînesine çeken:

1. **sînesine çeken:-en**

Müfret 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Âşığın sevgiliyi- sinesine doğru çekmesi.

1. Hâşılı sikkeyi mermerde kıazar ‘âlemde
2. Çeken ol taşçı bütü sinesine bir kerre

sîne-süz:

1. sîne-süz:

Tarih 2

Mısra: 21

Yüreği yanan.

21. Lâle dâğ-ı hâşret ile sîne-süz iken bu dem
22. Bir kadeh mey elde ser-hoş rağm eder âlâmina

sîne-süz-ı ğarīb-i dâr u diyâr:

1. sîne-süz-ı ğarīb-i dâr u diyâr:

Diğer 9

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vatanından ayrı düşüp yüreği yanmış olan.

101. Biz ki olduk bu ğurbet içre figâr
102. Sîne-süz-ı ğarīb-i dâr u diyâr

sîneve çekseñ:

1. sîneve çekseñ:-señ

Gazel 252

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağrına basmak, kucaklamak.

5. Alıp ağuşa çekseñ sîneve ol verd-i ra ‘nâyı
6. Hasedden dâğ dâğ olsa derünü lâlezârın da

sîneve destin kıoyup:

1. sîneve destin kıoyup:-up

Tarih 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostane yakınlık göstermek.

7. Hem-çü dil-ber sîneve destin kıoyup
8. Aşınalık eyler izhâr güyyiâ

sipâh-ı ğamzesi:

1. sipâh-ı ğamzesi:-si

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamze ordusu || Sevgilinin bakışının âşık üzerindeki yıkıcı etkisi.

3. Hârâb etdi sipâh-ı ğamzesi mülk-i dili çünkim
4. Yed-i şekvâyı ol şâha gönül ben de bülend etdim

sipâhî-zâde:

1. sipâhî-zâdeniñ:-niñ

Müfret 46

Mısra: 1

Sipahi (süvari) oğlu.

1. Esâme okumağ olmaz sipâhî-zâdeniñ biri mâli
2. Şerâb-ı vaşl ile tûmâr edüben zârı şağ etdi nefes hâlî

2. sipâhî-zâdeniñ:-niñ

Matla 79

Mısra: 1

Sipahi (süvari) oğlu.

1. Esâme okumağ olmaz sipâhî-zâdeniñ biri
2. Şerâb-ı vaşl ile tûmâr edüben zârı şağ etdi

sipâriş etdi:

1. sipâriş etdi:-di

Tarih 3

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsmarlamak || Bir makamı, işi uygun kişiye vermek.

79. Etdi ez-cümle sipâriş bu işi şâhibine
80. Yeñiden eyledi bu ‘âlemi güyâ ihyâ

sipeh-i berfe:

1. sipeh-i berfe:-e

Kaside 18

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kar ordusu || Kar yağışı.

27. Sipeh-i berfe çerâğâh olup şahrâlar
28. Etdi serdi-i şitâ merhale-i kûsa nüzül

sipeh-i tedbiri:

1. sipeh-i tedbiri:-i

Kaside 27

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedbir -alan- askerler.

59. Şad şükür kim o vezîriñ sipeh-i tedbiri
60. Kıldı bu şaffi şikeste bizi etdi ihyâ

sipeh-sâlâr-ı hayl-i ‘âşıkânız:

1. sipeh-sâlâr-ı hayl-i ‘âşıkânız:-ız

Gazel 132

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşıklar askerlerinin başkomutanı || Âşıkların önderi.

7. Biz sipeh-sâlâr-ı hayl-i ‘âşıkânız sevdiğim
8. Pâdişâh-ı ârzü destinden aldık rişemiz

sipend etsin:

1. sipend etsin:-sin

Tarih 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzerlik yapmak || Koku vermek.

5. İsbet eylemesin deyü bed-nazar her şeb
6. Buğâr-ı şem’-i fûrûzânımı sipend etsin

siper edip:

1. siper edip:-ip

Gazel 221

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Bir şeyin önüne set olma.

1. Dilâ karşı durup ol ğamze-i fettâne neylersin
2. Hedefâsâ siper edip teniñ peykâne neylersin

siper evle:

1. **siper eyle:**
Kıt'a 13
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.
3. Derün-ı sîne-i 'uşşâkıñı siper eyle
4. Hâdeng-i ğamzeñe cânâ kemân gönderdik

siper eylesin:

1. **siper eylesin:-sin**
Terci-bend 1
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siper, kalkan eylemek, korunmak.
53. Ditreşin üstüne hırşından şabâlar zülfüñüñ
54. Her kızâña eylesin 'âşıkların göñlün siper

sipihri:

1. **sipihri:-i**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 113
Far. Gök, sema.
113. Taleb etdikçe sipihri şeytân
114. Kõvulursa nola andan her ân
2. **sipihri:**
Kaside 5
Mısra: 19
Far. Gök, sema.
19. Görünür idi sipihri içre müretteb encüm
20. Şan çiçekliydi o dîbâ-yı müferrih güyâ

3. **sipihri:-i**
Kaside 5
Mısra: 40
Far. Gök, sema.
39. Gel buyur çarhı bahâ-sâzi-i behcet eyle
40. Gel buyur eyle kudümüñla sipihri zibâ

4. **sipihre:-e**
Kaside 5
Mısra: 53
Far. Gök, sema.
53. Oldu rıf atle o hürşid sipihre 'âzim
54. Müstefiz oldu ser-â-ser meh ü çarh-ı hâdrâ

5. **sipihre:-e**
Kaside 6
Mısra: 69
Far. Gök, sema.
69. Eger ol nür olmasa sipihre şa'şâ'a-perdâz
70. Cihân olmazdı kanda kaldı cânâ şem' ü pervâne

6. **sipihriñ:-iñ**
Kaside 13
Mısra: 13
Far. Gök, sema.
13. Vech-i arzîñ zîneti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu âyinede şüret ne yüzdendir saña

7. **sipihre:-e**
Kaside 17
Mısra: 47
Far. Gök, sema.
47. Sipihre lerze düşerdi kemâl-i dehşetden
48. Ne semte 'azm eder âyâ deyü o bedr-i himem

8. **sipihri:-i**
Kaside 30
Mısra: 111
Far. Gök, sema.
111. Ede tâ kim sipihri şâhid-i hürşid pür-revnağ
112. Münevver eyleye tâ-kim meh-i tâbân dünyâyı

9. **sipihriñ:-iñ**
Gazel 87
Mısra: 5
Far. Gök, sema || Felek, talih.
5. Ne luţfundan sipihriñ behre-yâb oldum cihân içre
6. Bu vaz'-ı nâ-sezâyî çarh-ı nâ-hemvâre pek çokdur

10. **sipihriñ:-iñ**
Gazel 122
Mısra: 6
Far. Gök, sema || Felek, talih.
5. Kağ' olur mu nâzilâtı 'âlemiñ tedbir ile
6. Köhnedir sakfı sipihriñ bâmı tamlar tamlamaz

11. **sipihriñ:-iñ**
Gazel 175
Mısra: 4
Far. Gök, sema || Felek, talih.
3. Eder ikrâmını teğşir-i mihnet ser-te-ser zâyî'
4. Sipihriñ var ise luţfu bize minnettedir ancak

sipihri-i 'atâ:

1. **sipihri-i 'atâ:**
Kaside 17
Mısra: 35
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf göğü.
35. Ne şeh sipihri-i 'atâ rûh-ı 'âlem-i dünyâ
36. Penâh-ı şâh u gedâ şehriyâr-i 'İsi-dem

sipihri-i ma' delet ü cüd:

1. **sipihri-i ma' delet ü cüd:**
Kaside 17
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik ve adalet göğü - Çok cömert, çok adaletli- || 3. Ahmed.
57. Sipihri-i ma' delet ü cüd Ka'be-i hâcât
58. Meh-i münevver-i çarh-ı şehâ vü mihr-i himem

sipihri-i saltanatda:

1. **sipihri-i saltanatda:-da**
Kaside 14
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saltanat göğü, padişahlık âlemi.
41. Velî ibni velî bir pâdişehsin
42. Sipihri-i saltanatda mihr ü mehsin

sipih-r-i tās-bāz:

1. sipih-r-i tās-bāz:

Gazel 73

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durumları değiştiren dünya, sihirbaz dünya anlamında - tās-bāz: Türk seyirlik oyunlarında, geniş entarisinin altına sakladığı boş ya da yemek dolu tasları, tencereleri çıkararak gözbağcılık ve el çabukluğu yapan beceri oyuncusu.-.

3. Ele alır hātırım gāhī de eyler pāy-māl

4. Bu sipih-r-i tās-bāz biñ dürlü şan'at gösterir

sīr ede:

1. sīr ede:-e

Kaside 30

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanları mutlu etme.

113. Olup zāt-ı řerifī zīnet-efzā şadr-ı devletde

114. Be-her-dem sīr ede luşfu dil-i a'lā vü ednāyı

sīr et:

1. sīr et:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 217

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doymak.

217. Beni sīr et hemişe eyleme ac

218. Etme luşf eyle gayrıya muřtāc

sīr eyledi:

1. sīr eyledi:-di

Kaside 9

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doymak.

51. Cihānı pūr edip feyz-i İlāhī

52. Bizi sīr eyledi cümle kemāhī

sīr eyler:

1. sīr eyler:-r

Kaside 20

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doymak.

75. Nīl cūdun dem-i yesīr eyler

76. Bu ise hep cihānı sīr eyler

sīr olan:

1. sīr olan:-an

Gazel 272

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doymak || Sevgilinin yüzüne doymak.

11. 'Ařıkānīñ dil-şikest olma nigāhına şakın

12. Söyle kimdir sīr olan dīdāre Allāh 'aşkına

sīr olduk:

1. sīr olduk:-duķ

Gazel 142

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karın doymak.

5. Nedir āyā murādı cerb-i şirinine sīr olduk

6. Dil-i āzādeniñ bī-hüde dūřnāmın yemek olmaz

sīr olmadı:

1. sīr olmadı:-ma, -dı

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doymamak || Bir işi sürekli yapma isteği.

7. Olmadı sīr nigāh-ı ruřuñ ey meh felegin

8. Kāmeti olsa 'aceb mi gam-ı hicriñle dü tā

sīr olmadık:

1. sīr olmadık:-ma, -dıķ

Kıt'a 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doymak || Sevgiliden beklenen derecede iyilik görmek.

3. Nevāl-i luřfuñ ile sīr olmadık bir kez

4. Felek felek saña bu rütbe imtinān çokdur

sīr olmazsa:

1. sīr olmazsa:-maz, -sa

Gazel 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doymak.

3. Sirişke çeşmimiz olmazsa sīr hicriñde

4. Olur harāret-i rencūr-ı tebbe āb lezīz

sīr olsun:

1. sīr olsun:-sun

Muamma 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doymak || Sevgilinin yüzüne doymak.

1. Cemāle nice sīr olsun cihān mülkünde ey Sālīm

2. O serve bir iki üç def'a baķmak ile 'aşıkılar

sīr olunca:

1. sīr olunca:-un, -ca

Kaside 10

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karın doymak.

133. Bereketle şolup o ni'met-i tām

134. Yediler sīr olunca řaħb-ı kirām

sīr olur:

1. **sîr olur:-miz-ur**

Gazel 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doymak || Sevgiliyi uzun süre görmek, hasretlik gidermek.

5. Bir kez 'izâr-ı pâkiñi görmekle biz seniñ

6. Çeşm-i gürisnemiz ey perî sîr olur mu hiç

sîr olurdu:

1. **sîr olurdu:-ur, -du**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doymak.

133. Sîr olurdu suñandan ehl-i zâmîr

134. Kimse etmezdi cûduna te'hîr

2. **sîr olurdu:-ur, -du**

Kaside 20

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doymak.

143. Âb-ı hayvân olurdu hâlka 'ayân

144. Sîr olurdu anıñla cümle cihân

sîr-âb kıldı:

1. **sîr-âb kıldı:-dı**

Diğer 8

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Suya kandırmak || Bolca ihsan etmek.

31. Eyleyen her şüküfeyi şâd-âb

32. Kıldı hâlki nevâliñe sîr-âb

sîr-âb oldu:

1. **sîr-âb oldu:-du**

Kaside 20

Mısra: 208

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doymak || Çok fazla lütuf, iyilik görmek.

207. Keremiyle cihân olur şâd-âb

208. Her kes oldu nevâline sîr-âb

sîr-âb-ı lüle-i kalemi:

1. **sîr-âb-ı lüle-i kalemi:-i**

Kaside 33

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kalem lülesinin doyması || Kişinin iyiliklerini, lütuflarını bolca yazmak.

15. Halk ümmîd-cüy-ı her keremi

16. Cümle sîr-âb-ı lüle-i kalemi

sîrâc-ı gülşen ola:

1. **sîrâc-ı gülşen ola:-a**

Kaside 31

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gülbahçesinin mumuna benzemek.

93. Şem'-i ikbâli hemîn ola sîrâc-ı gülşen

94. Zât-ı yek-tâsını hemvâre mu'allâ eyle

sîret-i mahmûde:

1. **sîret-i mahmûde:**

Kaside 13

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Övülmeye değer ahlak.

97. Sende ki bu sîret-i mahmûde var mâ-dâm kim

98. Hızr-ı tevîk-ı Hudâ olur her işde reh-nümâ

sîr-i gülâl-i ni'amûñ:

1. **sîr-i gülâl-i ni'amûñ:-iñ**

Kaside 18

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nimetlere doymak, kanmak.

109. Haremeyn ehli olup sîr-i gülâl-i ni'amûñ

110. Keremiñ bulmadadır anda be-her sâl vuşûl

sîr-i na'imîdir:

1. **sîr-i na'imîdir:-i, -dir**

Kaside 10

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nimetlere doymuş, kanmış.

95. Cümleten Ehl-i Şuffa gibi cihân

96. Heme sîr-i na'imîdir her ân

sîr-i nevâl-i cûd u lutfu:

1. **sîr-i nevâl-i cûd u lutfu:-u**

Tarih 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Lütuf ve ihsana doymak, çok fazla iyilik görmek.

9. Cihân sîr-i nevâl-i cûd u lutfu

10. Senâ-hvânı hemîn ednâ vü a'lâ

sirişk:

1. **sirişkimden:-im, -den**

Kaside 1

Mısra: 144

Gözyaşı.

143. Olmasın sine gam ile külhan

144. Söndür âteşlerim sirişkimden

2. **sirişk:**

Tarih 4

Mısra: 61

Gözyaşı.

61. Gil ü âbı sirişk ü dürdi-i eşk
62. Esâsıdır hülûş-ı zühhd ü taqvâ
3. **sirişk:**
Gazel 9
Mısra: 6
Gözyaşı.
5. Hayâl-i nâzeninimle nola eşkim revân etsem
6. Kenâr-ı vaşla el ermez sirişk olmayıcak deryâ
4. **sirişk:**
Kaside 10
Mısra: 17
Gözyaşı.
17. Gehi şâfi sirişk ü geh hünin
18. Şafha-i nuţkumu edip tezyin
5. **şirişkimle:-im, -le**
Rûbai 10
Mısra: 3
Gözyaşı || Mürekkep.
3. Müjgân u şirişkimle edip rıķ'amı tesvîd
4. Tâ almağičün haķkı mı dîvânına girdim
6. **sirişke:-e**
Gazel 38
Mısra: 3
Gözyaşı.
3. Sirişke çeşmimiz olmazsa sîr hicriñde
4. Olur harâret-i rencür-ı tebbe âb lezîz
7. **sirişk:**
Gazel 40
Mısra: 1
Gözyaşı.
1. Sirişk ile nola âlûde olsa ser-te-ser kâğaz
2. Ser-i müjgânı ile 'âşık-ı şeydâ yazar kâğaz
8. **sirişkim:-im**
Gazel 67
Mısra: 4
Gözyaşı.
3. Olur her bir müjem bir kîlk-i taķrîr
4. Sirişkim mâ-cerâyı kılsa taķrîr
9. **sirişkim:-im**
Gazel 77
Mısra: 12
Gözyaşı.
11. 'Aceb mâ' ildir esrâr-ı derûnum keşfe ey Sâlim
12. Sirişkim dem-be-dem ol şûha naql-i mâ-cerâ eyler
10. **sirişkimizde:-imiz, -de**
Gazel 186
Mısra: 3
Gözyaşı.
3. Sirişkimizde temâşâsın eyledik ruĥuñuñ
4. Hele cemâliñi ber-vech-i ârzü gördük
11. **sirişk:**
Gazel 239

- Mısra: 5
Gözyaşı.
5. Sen de var seyr et hayâl-i rüy-ı yâri ey sirişk
6. Hep çekildi gülsitâna şimdi cûlar sũ-be-sũ
12. **sirişkim:-im**
Gazel 248
Mısra: 10
Gözyaşı.
9. Bu kânûn-ı maĥabbet üzre cârîdir gözüm nûru
10. Sirişkim ta'ne etse vechi vardır mevc-i deryâya
13. **sirişkimle:-im, -le**
Gazel 270
Mısra: 6
Gözyaşı.
5. Netice müdde 'â-yı 'aşkı isbât eyler efgânım
6. Sirişkimle nişâba bâliğ oldukça şehâdetde
- sirişk-i 'âşık:**
1. **sirişk-i 'âşık:-a**
Gazel 186
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Âşığın gözyaşı.
9. Sirişk-i 'âşık mā' il gibi bu şeb Sâlim
10. O yâri ĥvâbda tarf-ı semt-i cü gördük
- sirişk-i çeşm:**
1. **sirişk-i çeşm:**
Tarih 1
Mısra: 109
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.
109. Fırâkıñla sirişk-i çeşm pür-hün
110. Biri nehr-i Fırât u biri Ceyhün
2. **sirişk-i çeşm:**
Gazel 50
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.
3. Sirişk-i çeşm ü müjgânımla âha yazdırıp nâme
4. Derûnum pâdişâh-ı mülk-i ĥusne 'arz-ı ĥâl eyler
- sirişk-i çeşmimi:**
1. **sirişk-i çeşmimi:-im, -i**
Gazel 118
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.
5. Sirişk-i çeşmimi âtes gelir kıyâs ederim
6. Derûn-ı dilde fırâkıñla öyle ĥalet var
- sirişk-i cüy-ı revân:**
1. **sirişk-i cüy-ı revân:**
Gazel 274
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı ırmağı || Çok fazla ağlamak.
11. Ederdi bîdi perîşân sirişk-i cüy-ı revân
12. O serv-ı kad yine Sâlim geleydi bāğımıza

sirişk-i dide:

1. sirişk-i dide:

Müfret 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

1. Sirişk-i dide söndürmez hemîşe âteş-i 'aşkı
2. Derûn-ı âb men' etmez fûrûzânî-i kâfûrî

2. sirişk-i dide:

Gazel 54

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

5. Sirişk-i dide söndürmez fetîl-i dâğ-ı hicrâmî
6. Derûn-ı 'aşık-ı bî-çârede hicrân âteşdir

3. sirişk-i dide:

Gazel 215

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

1. Gönül bir baħr-i mevvâc-ı tesellîdir ço cûş etsin
2. Sirişk-i dide deryâlar gibi cûş u ħurûş etsin

sirişk-i dide-i binâ:

1. sirişk-i dide-i binâ:

Gazel 68

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz binasının yaşı || Gözden akan yaş.

9. Nigâha ruĥşat olur mu o yâre ey Sâlim
10. Sirişk-i dide-i binâ te' âkub üzre gelir

sirişk-i dide-i giryân:

1. sirişk-i dide-i giryân:

Gazel 92

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan gözden dökülen gözyaşları.

9. Ben agladıkça Sâlim o gül-rüyu yâd edip
10. Her bir sirişk-i dide-i giryân gül-âb olur

sirişkim deryâ eyledi:

1. sirişkim deryâ eyledi:

Matla 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denizler gibi çokça gözyaşı dökmeye sebep olmak.

1. Ĥayâlimden dü çeşmi Sâlimâ çıkamaz anîñ her câ
2. Kebûdî çeşmi cânânîñ sirişkim eyledi deryâ

sirist:

1. siristî:-i

Kaside 12

Mısra: 15

Yaratılış, huy, mizaç.

15. Siristî naħl-i vücûd u baķıyye naħl oldu
16. Edince devĥa-i feyzîñ zühûr bâkûrî

2. siristî:-e

Gazel 112

Mısra: 3

Yaratılış, huy, mizaç.

3. Her bir siristî mâye-i kesb-i kemâl olur
4. Âsar-ı feyz ma'rifetîñ ĥâlebindedir

sirist(e) edip:

1. sirist(e) edip:-ip

Kaside 12

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yoğurmak || Hz. Âdem'in Allah tarafından yaratılması.

53. Edip ĥamîre-i pâkin sirişt(e) dest-i ĥader
54. Tamâm yapıdî yoğurdu vücûd-ı mezkûrî

sirist-i pâki:

1. sirist-i pâki:-i

Kaside 34

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübârek yaratılış.

61. Sirist-i pâki anîñ tîn-i maħtûm-ı zekâvetdir
62. Bu söz erbâb-ı 'irfânîñ yanında cümle mümzâdr

sitân-ı mihri:

1. sitân-ı mihri:-i

Kaside 19

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş ülkesi.

75. O sultân-ı cihân şâĥib-ı kırân-ı bezm-i 'âlî kim
76. Degil Rum'a sitân-ı mihri besdir Hind ü Bulğar'e

sitâre:

1. sitâre:

Gazel 268

Mısra: 12

Yıldız || Kötü şans.

11. Hemîşe tâli'îne lev m ederler ey Sâlim
12. Belâya uğramış ehl-i suĥan sitâre ile

sitâyiş:

1. sitâyişini:-in, -i

Kaside 8

Mısra: 43

Far. Methediş, öğüş.

43. Odur o faħr-i cihân kim sitâyişini ĥalem
44. Zebân-ı nâṭıķadan almağa mübâşirdir

2. sitâyiş:

Diğer 11

Mısra: 27

Far. Methediş, öğüş.

27. Şad sitâyiş Ĥudâ'ya sultânım
28. Ĥamd ola Kibriyâ'ya sultânım

3. sitâyiş:

Kaside 34

Mısra: 40

Far. Methediş, öğüş.

39. Şimâh-ı cân ile güş eyledim elhânını güyâ

40. Be-her-tâze sitâyiş medh-i ismâ'îl Paşa'dır

4. **sitâyiş:**

Kaside 34

Mısra: 71

Far. Methediş, öğüş.

71. Sitâyiş zât-ı pâkiyle temeddüh etse şâyeste

72. Vücüd-i 'âlem-ârâsı anıñ zîrâ ki yek-tâdır

sitem:

1. **sitem:**

Rûbai 4

Mısra: 1

Eziyet, zulüm, ceфа.

1. Tâ-key dil-i 'uşşâka sitem cevr-i ser-â-pâ

2. İnşâf gerek âdeme bir pâre de cânâ

2. **sitem:**

Kaside 14

Mısra: 16

Zulüm, eza, ceфа.

15. Himem şâd-âb-ı luţf-ı bî-dirîği

16. Sitem hırmen-ğarâb-ı miğ-ı tîği

3. **sitemleri:-ler, -i**

Gazel 68

Mısra: 4

Far. Zulüm, cevr, eza: "Hasmın sitemin anlamamak, hasma sitemdir." -Lâ. sitem-dîde sitem görmüş olan. sitem-kâr, sitem-ger zalim, cebbâr. sitem-keş sitem çekici, siteme giriftar olan.

3. Hâzer hâzer ki şâkın rûzgârdan ey dil

4. Sitemleri bize her câ te'âkub üzre gelir

4. **sitem:**

Gazel 81

Mısra: 5

Far. Zulüm, cevr, eza: "Hasmın sitemin anlamamak, hasma sitemdir." -Lâ. sitem-dîde sitem görmüş olan. sitem-kâr, sitem-ger zalim, cebbâr. sitem-keş sitem çekici, siteme giriftar olan.

5. Pâ-mâl-i râh-ı 'aşkına bunca sitem ile

6. Mağşûdu cevr ü nâz degil de yâ nedir

5. **siteminden:-in, -den**

Gazel 136

Mısra: 9

Zulüm, eza, ceфа.

9. Siteminden dile bir zerre melâlet gelmez

10. Sâlimâ cevri de mağz-ı kereminden biliriz

sitem çekdi:

1. **sitem çekdi:-di**

Gazel 165

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kötülük görmek.

1. Dil-i bî-çâre cihânda nice gam çekdi dirîğ

2. Ermedi kâma hezârân sitem çekdi dirîğ

sitemkâr:

1. **sitemkâr:-e**

Kaside 19

Mısra: 84

Sitem eden, eziyet eden, ceфа eden, haksızlık eden.

83. Zemîni naţ'-ı âsâyiş edip halka zamânında

84. Taşaddî etmemiş bâzâr-ı 'adlînde sitemkâre

2. **sitemkâr:**

Gazel 275

Mısra: 10

Eziyet, ceфа ve zulüm eden || Sevgili.

9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teğâfulü

10. Meclisde tırmamak o sitemkâr dün gece

sitem-keşide-i hicrânı:

1. **sitem-keşide-i hicrânı:**

Gazel 268

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliden ayrı olmanın vermiş olduğu sıkıntı.

9. O dil-berîñ nice tākāt çeker cefâlarına

10. Sitem-keşide-i hicrânı bunca yâre ile

sitiz etme:

1. **sitiz etme:**

Gazel 242

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kavgâ etmek.

1. Kaşd-ı cân etme durur zübde-i efkâr-ı 'adû

2. Der-keminâne sitiz etme durur kâr-ı 'adû

siyâh:

1. **siyâh:**

Kaside 8

Mısra: 67

Siyah (renk).

67. Siyâh câme giyer kim vesâh tahammül eder

68. Ya neylesin ki çâlem bunda bir misâfirdir

2. **siyâh:**

Kaside 8

Mısra: 78

Siyah (renk).

77. Senâ-yı zülfünü Bürde edip be-her beytim

78. Siyâh câme ile şanki beyt-i fâhirdir

siyâh kâseleri:

1. **siyâh kâseleri:-ler, -i**

Kaside 15

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Siyah kase || Karanlık noktalar.

17. Çomaz çü şems ü nücüm ol siyâh kâseleri

18. Çü jâle mağv eder ednâyı tal'at-ı şevket

siyâh-ı seb:

1. **siyâh-ı seb:**

Tarih 18

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gecenin siyahlığı || Saklama, gizleme bağlamında.

33. Kemâl-i hüsn-i hulkun hıfz için güyâ siyâh-ı şeb

34. O hürşid-i cihân-ârâ-yı elâfa nişâb oldu

siyâh-rüvi-i 'uşşâk olmağa:

1. siyâh-rüvi-i 'uşşâk olmağa:-a

Gazel 151

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzü kara âşıklar olmak.

7. Siyâh-rüvi-i 'uşşâk olmağa bâ'is

8. Şikenc-i zülf-i siyâhıyla âh besdir bes

siyeh:

1. siyehdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 64

Siyah, kara.

63. Hâyâl-i gerden ü zülf ü ruhuñla eşk müdâm

64. Gehî sefid ü siyehdir gehî de bâhirdir

2. siyeh:

Kaside 10

Mısra: 299

Siyah, kara.

299. Siyeh iken dü rüyu oldu sefid

300. Şu'le şaldı cemâlî çün hürşid

3. siyeh:

Kaside 20

Mısra: 269

Siyah, kara.

269. Bir siyeh şey'e dikdirip bir zer

270. Kıldı vaz'-ı nişân-ı dest-i hüner

siyeh bahtıdır:

1. siyeh bahtıdır:-ı, -dır

Kaside 1

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihsizlik.

93. Ne siyeh bahtıdır bu Mecnûn'ün

94. Vü ne Leyli'deki gül-efsünüñ

siyeh çeşminde:

1. siyeh çeşminde:-in, -de

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara göz.

13. Cemâl-i bâ-kemâlî mâh-ı şânî

14. Siyeh çeşminde kuhl-i İşfahânî

siyeh-fâm eyledi:

1. siyeh-fâm eyledi:-di

Tarih 13

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karartmak || Talihin kötüye gitmesi.

11. Pür-ğubâr etdi felek âyine-i ruhsârıñı

12. Bahtımız yine siyeh-fâm eyledi taşmîmini

siyeh-fâm eylediñ:

1. siyeh-fâm eylediñ:-diñ

Gazel 238

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karartmak.

7. Siyeh-fâm eylediñ rûzum firâk-ı zülf-i dil-berle

8. Seniñ de bu revişlerle yüzüñ ey baht ağ olsun

siyeh-fâm eyleyen:

1. siyeh-fâm eyleyen:-yen

Gazel 194

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karartmak.

7. Boynuna alırdı 'âşık gerdeniñ ammâ çi sūd

8. Bahtı hâliñdir siyeh-fâm eyleyen gerden degil

siyeh-kâse-i her çeşm-i cevânânız:

1. siyeh-kâse-i her çeşm-i cevânânız:-ız

Gazel 143

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm gençlerin (Güzellerin) gözünün siyah çukuru

|| *Âşıklar.*

1. Hep siyeh-kâse-i her çeşm-i cevânânız biz

2. Böyle yek-pâre gedâ-yı der-i cânânız biz

siyehler giydi:

1. siyehler giydi:-di

Kıt'a 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Üzülme || Göz ağrısından dolayı karartılı görme.

3. Degil bihbûda bend olmak siyeh-püşî ile çeşmim

4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultânım

siyeh-püşî:

1. siyeh-püşî:

Kıt'a 9

Mısra: 3

Siyahla örtülme || Göz ağrısının olması.

3. Degil bihbûda bend olmak siyeh-püşî ile çeşmim

4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultânım

siyeh-püşîde:

1. siyeh-püşîdedir:-dir

Gazel 10

Mısra: 10

Siyahla örtülmüş.

9. Sevâd-ı fikr-i zülfüñ ile müjgânın nişâb etmiş

10. Siyeh-püşîdedir sanma görüp ey 'âşık-ı şeydâ

siyer:

1. siyerlerde:-ler, -de

Kaside 10

Mısra: 292

Hız. Muhammed'in hayatı, ahlakı, yaşayışından

bahsedilen kitap.

291. Yâ bu mu'ciz degil midir meşhûr

292. Ki siyerlerde oldu hep meşhûr

siz:

1. **size:-e**

Diğer 4

Mısra: 95

İkinci çoğul şahıs zamiri || İshak Efendi.

95. Bundan evvel size manzûm mektûb

96. Hâtem-i hicr ile mahtûm mektûb

2. **size:-e**

Diğer 4

Mısra: 98

İkinci çoğul şahıs zamiri || İshak Efendi.

97. Der-i vâlâñıza işâl oldu

98. Ya'ni Mısr'a size irsâl oldu

3. **size:-e**

Diğer 4

Mısra: 99

İkinci çoğul şahıs zamiri || İshak Efendi.

99. Vardı mı ya'ni size ol er ü giç

100. Haberî gelmedi bilmem baña hiç

4. **siz:**

Diğer 5

Mısra: 6

İkinci çoğul şahıs zamiri || Yusuf Efendi.

5. Şad hezârân ihtirâm olunur

6. Siz birâderlere selâm olunur

5. **size:-e**

Diğer 5

Mısra: 14

İkinci çoğul şahıs zamiri || Yusuf Efendi.

13. Muhteżâ-yı şadâkatim bu mudur

14. Size yoğsa haqîkatim bu mudur

6. **siz:**

Diğer 9

Mısra: 65

Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.

65. Onu encüm kıyâs etmeñ siz

66. Böyle bî-hüde iktibâs etmeñ siz

7. **siz:**

Diğer 9

Mısra: 66

Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.

65. Onu encüm kıyâs etmeñ siz

66. Böyle bî-hüde iktibâs etmeñ siz

8. **size:-e**

Diğer 9

Mısra: 157

Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.

157. Gelir ise size deyiñ yek-ser

158. Saña Sâlim selâmın 'arz eyler

9. **size:-e**

Diğer 9

Mısra: 160

Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.

159. Kâğıdı içre ihtirâm etmiş

160. Size bir haylice selâm etmiş

10. **sizleri:-ler, -i**

Gazel 97

Mısra: 4

Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.

3. Turmayıp 'ahde beni gamla helâk eylediñiz

4. Şag oluñ sizleri şimden gerü yâ hü begler

sofra-i hvân-ı kerem:

1. **sofra-i hvân-ı kerem:**

Tarih 18

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik sofrası.

19. Kuruldu sofrâ-i hvân-ı kerem pîş-i suhan-dâna

20. Tenâvül eyleyip miñnet-esîrân behre-yâb oldu

sofu:

1. **şofu:**

Tarih 1

Mısra: 30

Yün || Güzel.

29. Degil ebr-i rakîk âmâde etmiş

130. Hevâyî-reng bir top şofu gerdün

sohbet:

1. **şohbetde:-de**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 127

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

127. Vâsf-ı hûbân ile şohbetde iken

128. Muhteżâ-yı haq-ı seyyâl-i suhen

2. **şohbetinden:-in, -den**

Diğer 9

Mısra: 38

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

37. Ya'ni zâr-ı gam-ı firâkız biz

38. Sohbetinden dirig irâkız biz

3. **şohbete:-e**

Diğer 9

Mısra: 103

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

103. Olmamışken o şohbete me'lûf

104. Bizi dür eyledi cihân şad yûf

4. **şohbetine:-in, -e**

Kaside 22

Mısra: 45

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

45. Şohbetine olur idi meftûn

46. Görse idi cemâlin Eflâtûn

5. **şoĥbeti:-i**

Kaside 26

Mısra: 48

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

47. Meclis-i pâk(i) hayât-ı dil-i her ĥaste-i ġam

48. Şoĥbeti kıand-i mükerrer suĥanı 'ayn-ı şifâ

6. **şoĥbet:**

Gazel 40

Mısra: 5

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

5. Hemân şoĥbet gibidir meclis içre âşinâlarla

6. Hücüm-ı vahşet-i dūr-i yâri def' eder kâğaz

7. **şoĥbete:-e**

Gazel 110

Mısra: 11

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

11. Hemân bir şoĥbete 'âşıkdır ancak tâlib-i didâr

12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne ĥod hayrân-ı ülfetdir

8. **şoĥbetiñe:-iñ, -e**

Gazel 176

Mısra: 2

İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

1. Sâkî kerem-i luĥf-ı benâniñla yapıldık

2. Ĥakkâ ki seniñ şoĥbetiñe cümle ĥapıldık

şoĥbet baltası:

1. **şoĥbet baltası:-sı**

Müfret 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbet meclisine tavırları ile zarar veren kişi.

1. Baĥt olmayınca ĥanda varsaĥ ey Yûsuf-şifat

2. Meclise elbette şoĥbet baltası bir ĥar gelir

şoĥbet ederken:

1. **şoĥbet ederken:-er, -ken**

Gazel 245

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbet etmek.

1. Bir zamân şoĥbet ederken 'âşık ol maĥbûb ile

2. Şimdi ĥasret-dîde hayfâ söyleşir mektûb ile

şoĥbet eylerdik:

1. **şoĥbet eylerdik:-r, -dik**

Diğer 9

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbet etmek, söyleşmek, hasbihal etmek.

55. Yâd olup cümle şoĥbet eylerdik

56. Ĥatı şâhâne ülfet eylerdik

şoĥbet-i bezm-i cemen:

1. **şoĥbet-i bezm-i cemen:**

Gazel 210

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çemen sohbeti, dost meclisinde bulunma.

1. Perişân-târ-ı hicrim şoĥbet-i bezm-i cemen bilmem

2. Ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm zevĥ-ı semen bilmem

2. **şoĥbet-i bezm-i cemen:**

Gazel 210

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çemen sohbeti, dost meclisinde bulunma.

1. Perişân-târ-ı hicrim şoĥbet-i bezm-i cemen bilmem

2. Ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm zevĥ-ı semen bilmem

şoĥbet-i dil-ârâdan:

1. **şoĥbet-i dil-ârâdan:-dan**

Diğer 11

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alıcı sohbet || Kişiyi mutlu eden sohbet.

79. Ayrılan şoĥbet-i dil-ârâdan

80. Ĥaldırır zevĥ u şevĥı aradan

şoĥbetiñ defterini:

1. **şoĥbetiñ defterini:-iñ-ni**

Kaside 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sohbetler, dostlarla yapılmış olan muhabbetler.

1. Çemenistânı resîd etmege geldikde şabâ

2. Şoĥbetiñ defterini eyledi tebyîz şitâ

sol:

1. **şolmaz:-maz**

Lugaz 4

Mısra: 5

Solmak || Eskimek, yıpranmak.

5. Tâzedir berg ü bahârı şolmaz

6. Ĥissine ĥâşılı ĥiç söz olmaz

2. **solmuş:-muş**

Gazel 155

Mısra: 4

Solmak, sararmak.

3. Çekilmiş cûylar her sū ferâġat üzre bülbüller

4. Ruĥu solmuş gül-i zibâlarıñ vaĥt-i ĥazân olmuş

3. **şolsun:-sun**

Gazel 224

Mısra: 8

Solmak, sararmak.

7. Hezâr-ı bî-nevâya şefĥat-endâz olmayan verdiñ

8. Hemîşe ġonca-i ser-bestesi açılmasın şolsun

şolak-zâde:

1. **şolak-zâdem:-m**

Müfret 52

Mısra: 2

Özel isim.

1. Saña gayrı ben cefâ etmem deyü edip yemin
2. Yine yüzden Şolağ-zâdem baña cevri eyledi

şoñ:

1. **şoñunda:-un, -da**

Kaside 3

Mısra: 14

En sonu, nihayet.

13. Ne deñlü gördüm ise bir muşîbet
14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü hürmet

2. **şoñu:-u**

Kaside 8

Mısra: 210

Bitiş, nihayet.

209. Tezekkür etmeye mi kim cihân-ı fânîniñ
210. Egerçi evveli şıhhat şoñu maķâbirdir

3. **şoñu:-u**

Kaside 10

Mısra: 500

Bitiş, nihayet.

499. Bu ne ğaflet bu ne hamâkatdır
500. Böyle kârîñ şoñu nedâmetdir

4. **sönmez:-mez**

Kıt'a 12

Mısra: 3

Sönmek || Gönül yangının sönmesi.

3. Haşre dek sönmez idi hiç bu çerâğ-ı hâşîñ
4. Şem'-i ümmîdimi yaķsaydı Yeñişehriftenâr

5. **şoñunu:-un, -u**

Müfret 85

Mısra: 2

Bitiş, nihayet.

1. Hicve mâ'il olanıñ 'âķıbeti hayr olmaz
2. Noldu gördüñ şoñunu sen bir iki heccâviñ

6. **şoñu:-u**

Gazel 167

Mısra: 5

Bitiş, nihayet.

5. Şoñu mevt olıcak bezm-i fenâniñ
6. Tıtalım mâlik olduñ dehre tâ Kâf

7. **sönmez:-mez**

Gazel 201

Mısra: 2

Aşk ateşinin etkisinin azalaması.

1. Şu rütbe şu 'le-perverdir benim dâğ-ı fûrüzânım
2. Şabâh-ı haşre dek sönmez fetil-i şem'-i süzânım

söndür:

1. **söndür:**

Kaside 1

Mısra: 144

Söndürmek || Aşk ateşi.

143. Olmasın sine ğam ile külhan
144. Söndür âteşlerim sirişkimden

2. **söndürmez:-mez**

Müfret 51

Mısra: 1

Söndürmek || Aşk acısını gidermek.

1. Sirişk-i dide söndürmez hemîşe âteş-i 'aşkı
2. Derün-ı âb men' etmez fûrüzânî-i kâfûrî

3. **söndürmez:-mez**

Gazel 54

Mısra: 5

Söndürmek || Ayrılık derdinin sona ermesi.

5. Sirişk-i dide söndürmez fetil-i dâğ-ı hicrânî
6. Derün-ı 'aşıķ-ı bî-çârede hicrân âteşdir

şoñra:

1. **şoñra:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 179

Sonra.

179. Şoñra manşıb olunca ol âzlem
180. Gele dâd u şikâyete 'âlem

2. **şoñra:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 65

Sonra.

65. Baba tâhirde şoñra bir semâ'î
66. Oķuyayım aña pek tüt semâ'î

3. **şoñra:**

Gazel 4

Mısra: 3

Sonra.

3. Câm-ı devlet nüş edip şoñra humârın çekmeden
4. Güşe-i 'uzlet-nişin olmaķlık ehvendir baña

4. **şoñra:**

Kaside 24

Mısra: 34

Sonra.

33. Ne demekdir ki Sıtanbul'a gele bir aşaf
34. Mührü ala otura şoñra ola nâs-ı habîr

5. **şoñra:**

Gazel 265

Mısra: 1

Sonra.

1. Hayâl eyler lebin hâl-i ruķ-i cânâneden şoñra
2. Çeker minâyı zâhid sübha-i şad-dâneden şoñra

6. **şoñra:**

Gazel 265

Mısra: 2

Sonra.

1. Hayâl eyler lebin hâl-i ruķ-i cânâneden şoñra
2. Çeker minâyı zâhid sübha-i şad-dâneden şoñra

7. **şoñra:**

Gazel 265

Mısra: 4

Sonra.

3. Ne pes tertib-i dündür āsitān-ı çarḥ-ı keç-revde
4. Ser-ā-pā āşınalar yād olur biġāneden şoñra

8. şoñra:

Gazel 265

Mısra: 6

Sonra.

5. Görünmezken cihān maḥmūrluġdan aña ser-tā-ser
6. Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymāneden şoñra

9. şoñra:

Gazel 265

Mısra: 8

Sonra.

7. Bakılmaz rüyuna ḥatdan ser-i mü kimse meyl etmez
8. Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden şoñra

10. şoñra:

Gazel 265

Mısra: 10

Sonra.

9. Gedālar Sālimā ‘ādet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümīd-i ‘afv ederler vaz’-ı küstāḥāneden şoñra

şor:

1. şor:

Kaside 1

Mısra: 97

Sormak, araştırmak.

97. Hele şor bak bilir mi ol şeydā
98. Ne imiş ‘Āmir’i eden rüsvā

2. şorar:-ar

Diğer 1

Mısra: 17

Sormak || Hatırını Sormak, sual etmek.

17. Şorar iseñ bu zārı sultānım
18. Ey benim şeyḥ-i mekrūmet-şānım

3. şorarsañ:-ar, -sañ

Lugaz 1

Mısra: 16

Sormak, araştırmak.

15. Bu ḥālet Sālimā taḥriri mümkin olmayan şeydir
16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem ‘ibretidir

4. şor:

Lugaz 1

Mısra: 40

Sormak, sual etmek.

39. Ne sâ‘at kâsdımız ma‘lūm olmaz şimdilik ḥursun
40. Su‘āl etmek eger kâbilse benden şor ne ḥāletdir

5. şorsa:-sa

Diğer 2

Mısra: 86

Sormak, sual etmek.

85. Nedir āyā ‘ilāc hicrāna
86. Şorsa ‘aşık bilir mi Loġmān’a

6. şorarsañ:-ar, -sañ

Diğer 3

Mısra: 15

Sormak || Hatırını Sormak, sual etmek.

15. Ger şorarsañ ġam-ı hicrān ile aḥvāl-i dili
16. Ey birāder saña taḥrīr edeyim mā-ḥaşalı

7. şorup:-up

Tedis 3

Mısra: 3

Sormak, sual etmek.

3. Şabādan vaġt-i teşrīfın şorup bir bir peyām aldım
4. Durup rāhında dil-berden murādımca merām aldım

8. şorup:-up

Tedis 3

Mısra: 27

Sormak, sual etmek.

27. Şikeste ḥāḫırım aldı ele cānān şorup ḥālim
28. Sezā şıġmazsa kendi kendine cānım benim Sālim

9. şorma:-ma

Kaside 7

Mısra: 91

Sormak, sual etmek.

91. Baña meded eyle şorma cürmüm
92. Yoḥsa günehim beyāna şıġmaz

10. şorulursa:-ul, -ur, -sa

Diğer 9

Mısra: 22

Sormak || Hatırını Sormak, sual etmek.

21. Cüş eder ise baḫr-i istifsār
22. Şorulursa ġarīb-i zār u nizār

11. şorar:-ar

Diğer 9

Mısra: 99

Sormak, sual etmek.

99. Şorar ise bu rāzı yārānım
100. Deyiver cümlesine sultānım

12. şordugunda:-duk, -unda

Kaside 10

Mısra: 207

Sormak, sual etmek.

207. Şordugunda Mecī‘yi şaḫb-i kirām
208. Bū Zer oldugun eyledi i‘lām

13. şorup:-up

Kaside 10

Mısra: 355

Sormak, sual etmek.

355. Şorup emsāli bir aġızdan hep
356. Dediler feşḥ-i ‘azme n’oldu sebep

14. şoran:-an

Diğer 11

Mısra: 119

Sormak || Hatırını Sormak, sual etmek.

119. Şoran aḫbāba iḥtirām olunur
120. Cümleye ḥaşılı selām olunur

15. şormadıñ:-ma, -dıñ

Kıt’a 14

- Mısra: 2
Sormak || *Haturını Sormak, sual etmek.*
1. İştîyâkım berter oldu saña hayfâ gelmediñ
  2. Şormadıñ hâl-i perişânım ‘aceb noldu saña
16. **şormamağ:-ma, -mağ**
Kıt'a 14
Mısra: 4
Sormak || Haturını Sormak, sual etmek.
3. Ben perişân-târ-ı ekdâr-ı hezârân-derd iken
  4. Şormamağ bir kerre lâyıķ mı beni cânâ baña
17. **şor:**
Gazel 19
Mısra: 5
Mutsuz, gamlı gönül.
5. Zülfünde olan dillere şor gönlümü cânâ
  6. Keyfiyyet-i ahvâlimi tezķir-i şuhûd et
18. **şorup:-up**
Kaside 23
Mısra: 54
Sormak, araştırmak.
53. Eger emrinden olsa müsta‘idd-i hüsn-i istiklâl
  54. Şorup mir‘ât terkib eylemiş hergiz heyülâyı
19. **şorsañ:-sa, -ñ**
Gazel 85
Mısra: 3
Sormak, sual etmek.
3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i ‘âlemde
  4. Bilen der dâstân-ı sırr-ı ‘aşķı bilmeyen de der
20. **şorduk:-duk**
Gazel 99
Mısra: 6
Sormak, sual etmek.
5. Hârâbâta var ey zâhid yapılmak ister iseñ sen
  6. Anıñ keyfiyyetin şorduk ‘aceb kâşânedir derler
21. **şor:**
Gazel 126
Mısra: 6
Sormak, sual etmek.
5. Rüz u şeb nâlem güvâh-ı müdde‘â-yı ‘aşķdır
  6. Âhdan şor mihrimiz cânâ bir âha kâ‘iliz
22. **şorduk:-duk**
Gazel 154
Mısra: 2
Sormak, sual etmek.
1. Murâdınca ķanı ‘âlemde bir zevķ u şafâ sürmüş
  2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevri ü cefâ sürmüş
23. **şorar:-ar**
Gazel 182
Mısra: 10
Sormak, sual etmek.
9. Yolunda pâre pâre olduķuñ dil-dârı gör şimdi
  10. Şorar mı künc-i ğamda Sâlimâ hâl-i diger-güñüñ
24. **sorma:-ma**
Gazel 267

- Mısra: 3
Sormak, sual etmek.
3. Sorma benden hele ahvâl-i perişân-ı dili
  4. Bî-ķârâr öyle degildir ki demek mümkün ola

şovu:

1. **şovucağdır:-cağ, -dır**
Diğer 2
Mısra: 73
Soğuk || Söz, üslup.
73. Şovucağdır hele edâ bunda
74. Anı da bilmeyor belâ bunda

2. edâ:

- Diğer 2**
Mısra: 73
Tarz || Üslup.
73. Şovucağdır hele edâ bunda
74. Anı da bilmeyor belâ bunda

şovuk:

1. **şovuğdan:-dan**
Kaside 23
Mısra: 19
Soğuk.
19. Şovuğdan havfı var âteş derün-ı sengden çıkmaz
20. Ne deñlü ķar‘ ederse dest-i âhen bâb-ı ibrâyı

2. şovuğ:

- Kaside 34**
Mısra: 21
Soğuk.
21. Şovuğ çaldırmasın deyü seher etfâl-i gülzâra
22. Elinde şeb-nem ile süseniñ tıķı mücellâdır

şovuk almış:

1. **şovuğ almış:-mış**
Müfret 27
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soğuk almak, üşütmek.
1. Şovuğ almış gece yâri deyü geldi peyğâm
2. Bu şovuğ sözü işitdikde hemân toñdum ben

şovuk geçirdi:

1. **şovuğ geçirdi:-di**
Gazel 168
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Donmak, soğumak.
1. ‘Aceb mi gül-bünü hemm ü ğam eyler ise za‘if
2. Şovuğ geçirdi şitâ tab‘ın eyledi taħrîf

şovuk sözü:

1. **şovuğ sözü:-ü**
Müfret 27
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşa ğitmeyen, can sıkan söz.
1. Şovuğ almış gece yâri deyü geldi peyğâm
2. Bu şovuğ sözü işitdikde hemân toñdum ben

şöyle:

1. **söyleye:-ye**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **170**
Demek, söylemek.
169. Kudreti zâhir ola ser-tâ-pâ
170. Eyligin söyleye bütün dünyâ
2. **şöyle:**
Tarih 2
Mısra: **9**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
9. Şöyle durmuşdu şeb ü rüz reh-güzârında o kim
10. Hıvâb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh-bâdâmına
3. **söyler:-r**
Diğer 2
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
29. Seni söyler seni genâ eyler
30. Her ne söylerse rüz ü şeb yek-ser
4. **söylerse:-r, -se**
Diğer 2
Mısra: **30**
Demek, söylemek.
29. Seni söyler seni genâ eyler
30. Her ne söylerse rüz ü şeb yek-ser
5. **söyle:**
Müseddes 2
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Harâb-ı 'aşkıña şîhhatden özge yok düşmen
10. Tabîbe söyle ki el çeksin ol belâ-keşden
6. **söyle:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **39**
Demek, söylemek.
39. Dedi söyle baña nedir hıttâbıñ
40. Bilirsem aşlını verem cevâbın
7. **söylediñ:-diñ**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **45**
Demek, söylemek.
45. Dedim bu sözü pek yeg söylediñ sen
46. Velikîn bir naşîhat isterim ben
8. **söylemez:-mez**
Tesdis 5
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
6. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ
9. **söylemez:-mez**
Tesdis 5
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
12. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ
10. **söylemez:-mez**
Tesdis 5
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
17. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
18. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ
11. **söylemez:-mez**
Tesdis 5
Mısra: **23**
Demek, söylemek.
23. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
24. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ
12. **söylemez:-mez**
Tesdis 5
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
29. Râz-dârân olsa râzın söylemez cânâneniñ
30. Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneniñ
13. **söylemez:-mez**
Lugaz 5
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Söylemez söylese lâ'dır suhanı
4. Cismi yok cümle dehendir bedeni
14. **söylese:-se**
Lugaz 5
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Söylemez söylese lâ'dır suhanı
4. Cismi yok cümle dehendir bedeni
15. **şöyle:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
79. O âfitâb-ı hüsündür niķâb-ı zülfü kalem
80. Hezâr şerm ü hicâb ile şöyle zâkirdir
16. **şöyle:**
Diğer 11
Mısra: **33**
Öyle bir, o kadar çok.
33. Şöyle zâr etdi iştiyâk beni
34. Nâle döndürdü gam bu cism ü teni
17. **şöyle:**
Tarih 13
Mısra: **5**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
5. Mû-be-mû hüsnünde şöyle diķkat etdim kim haıtñ
6. Hürde-binân 'âciz oldu görmede terkîmini
18. **söyleyim:-yim**
Tarih 17
Mısra: **56**
Demek, söylemek.
55. Ağlayım baıt-ı siyâhımdan ümîd-i luţf ile
56. Söyleyim hâl-i perîşânım nedir saña hemîn

19. **söylesin:-sin**

Tarih 17

Mısra: 88

Demek, söylemek.

87. Bir felâket-keş muşibet-dideyim 'âlemde kim

88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi gamin

20. **şöyle:**

Kaside 22

Mısra: 53

Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.

53. O eser şöyle oldu hüsn-efzün

54. Ki cihân oldu tarhına meftün

21. **söylemek:-mek**

Kaside 27

Mısra: 37

Demek, söylemek.

37. Söylemek istemez âdem anı ammâ tıramaz

38. Kozmaz imân u mürüvvet k'ola ebkem güyâ

22. **şöyle:**

Kaside 31

Mısra: 8

Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

7. Lâlezâr-ı kalemin peyk-i bahâr et ey dil

8. Gülsitân-ı suhanın şöyle mu'tarrâ eyle

23. **şöyle:**

Kaside 34

Mısra: 75

Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.

75. Beni de kand-i lutfuñ şöyle güyâ etdi şevkımdan

76. Derünüm güyiyâ medhiñle bir deryâ-yı ma'nâdır

24. **şöyle:**

Gazel 44

Mısra: 6

Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.

5. Vefâ şeklinde tebdil olsa gezse bulmaya gamzeñ

6. Harîm-i sinede dâğ-ı nihânım şöyle pinhândır

25. **söyler:-r**

Matla 80

Mısra: 1

Demek, söylemek.

1. Dehâna sırr-ı 'aşkıñ hep derün-ı sineden söyler

2. O tütüdir gönül cânâ pes-i âyineden söyler

26. **söyler:-r**

Matla 80

Mısra: 2

Demek, söylemek.

1. Dehâna sırr-ı 'aşkıñ hep derün-ı sineden söyler

2. O tütüdir gönül cânâ pes-i âyineden söyler

27. **söylesin:-sin**

Gazel 88

Mısra: 5

Söylemek, demek.

5. Kangı yerde kaldı yine söylesin

6. Ol dil-i aşüfte-hâlim kim bilir

28. **söyle:**

Gazel 91

Mısra: 8

Söylemek.

7. Şâhbâz-ı evc-i 'aşk-ı dil-berim dersin bana

8. Ey gönül söyle ser-i küyunda na'hciriñ nedir

29. **söylenmez:-n, -mez**

Gazel 119

Mısra: 1

Demek, söylemek.

1. Raqib-i duna lutf-ı gamze-i cânâne söylenmez

2. O bir sırr-ı nihândır zümre-i nâ-dâne söylenmez

30. **söylenmez:-n, -mez**

Gazel 119

Mısra: 2

Demek, söylemek.

1. Raqib-i duna lutf-ı gamze-i cânâne söylenmez

2. O bir sırr-ı nihândır zümre-i nâ-dâne söylenmez

31. **söylenmez:-n, -mez**

Gazel 119

Mısra: 6

Demek, söylemek.

5. Belâgatle zenânı ger ne rütbe eyleseñ tavşif

6. Ne hâletdir yine medhinde söz merdâne söylenmez

32. **söylenmez:-n, -mez**

Gazel 119

Mısra: 8

Demek, söylemek.

7. Ser-i küyunda dil-dârın şikâyet etme fırkatden

8. O şahın âsitânında gönül insâne söylenmez

33. **söylenmez:-n, -mez**

Gazel 119

Mısra: 10

Demek, söylemek.

9. Sarıl dâmânına bûs eyle destin Sâlimâ yo'hsa

10. Recâ-yı pây-bûsu yâre küstâhâne söylenmez

34. **şöyle:**

Gazel 191

Mısra: 7

Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.

7. Şöyle sür ey dil semend-i bād-pây-ı himmeti

8. Kim 'inân-ı ihtiyârın hâne-i dil-berde çek

35. **söyleyip:-yip**

Gazel 197

Mısra: 13

Demek, söylemek.

13. O kaşı yanın endüh-ı firâkın söyleyip yer yer

14. Benim çekdiklerim Sâlim varıp cânâna 'arz etdim

36. **söyle:**

Gazel 209

Mısra: 10

Demek, söylemek.

9. Vâdi-i 'aşk içre Sâlim ben bu baht-ı zâr ile

10. Gördüğün varsa kerem kıl şöyle şadân olduğum

37. **söyle:**
Gazel 219
Mısra: 4
Demek, söylemek.
3. Hayâl-i zülf-i hoş-büyuñ derûnum içre müşgâsâ
4. Ey âhû-dîde lutf et söyle mihmân olmasın n'olsun
38. **söyle:**
Gazel 241
Mısra: 9
Demek, söylemek.
9. Perişân etmesin zülfüñ şabâya söyle lutf eyle
10. Nizâm-ı mülket-i hüsne bu el vermez hâleldir bu
39. **söyle:**
Gazel 259
Mısra: 1
Demek, söylemek.
1. Ne lutfuñdan seniñ memnûnuñum ey bî-vefâ söyle
2. Ne şādān etdiğñ vardır beni ey pür-cefâ söyle
40. **söyle:**
Gazel 259
Mısra: 2
Demek, söylemek.
1. Ne lutfuñdan seniñ memnûnuñum ey bî-vefâ söyle
2. Ne şādān etdiğñ vardır beni ey pür-cefâ söyle
41. **söyle:**
Gazel 259
Mısra: 4
Demek, söylemek.
3. Teraħħum eyleye şâyed yoluñ düşdükte cânāna
4. Benim hâl-i perişānım kerem kıl ey şabâ söyle
42. **söyle:**
Gazel 259
Mısra: 6
Demek, söylemek.
5. Yeter kaldıñ gel ey dil dāmgāh-ı zülf-i dil-berde
6. Havādışden ne var zülf-i dil-ārāda baña söyle
43. **söyle:**
Gazel 259
Mısra: 8
Demek, söylemek.
7. Neden böyle açılmaz goncaveş ol fem baña lutf et
8. Açıl rāz-ı derûnuñ şaklama ey meh-liķâ söyle
44. **söyle:**
Gazel 259
Mısra: 10
Demek, söylemek.
9. Hele bir kez nigāh-ı merħamet etdiñ mi inşāf et
10. Nedendir Sālim'e cevriñ a kâfir-mā-cerā söyle
45. **söyle:**
Gazel 272
Mısra: 12
Dile getirmek, söylemek.
11. 'Aşıkānıñ dil-şikest olma nigāhına şakın
12. Söyle kimdir sır olan didāre Allāh 'aşkına

46. **söyle:**
Gazel 289
Mısra: 5
Demek, söylemek.
5. O şūha söyle niyāzım benim meded ey āh
6. Gönül kudūmunu ister gelir mi gelmez mi
47. **şöyle:**
Gazel 292
Mısra: 5
Şunun gibi, şuna benzer biçimde.
5. Eylemiş şöyle hirāsān bîdi ğamzeñ bāğda
6. Bellidir hālā yüzünden beñzine kan gelmedi
- söylemek:**
1. **söylemek:**
Gazel 28
Mısra: 9
Söylemek.
9. Neşāt-āver ğazeller söylemek āsān idi ammā
10. Derūnda Sālimā bir 'aşk-ı maħbūb olmaga muħtāc
2. **söylemek:**
Gazel 142
Mısra: 2
Söylemek.
1. Neler çekdi gönül kūyuñda āğyāra demek olmaz
2. Raķib-i dūna 'aşık sırr-ı 'aşkı söylemek olmaz
- söylen:**
1. **söylene:-e**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 166
Anılmak.
165. 'An 'aneyle olup kibār-zāde
166. Söylene hep zekāsı dūnyāde
2. **söylenmez:-mez**
Gazel 119
Mısra: 4
Anılmak.
3. Ser-ā-pā āşinālar yād olurlar āsitānıñda
4. Ser-i kūyuñda ammā bu dil-i bigāne söylenmez
- söyleş:**
1. **söyleşilmek:-il, -mek**
Gazel 155
Mısra: 2
Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.
1. Müretteb leşker-i müjgān nıgehler bî-amān olmuş
2. Ne mümkün söyleşilmek yār fettān-ı cihān olmuş
2. **söyleşir:-ir**
Gazel 245
Mısra: 2
Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.
1. Bir zamān şöhet ederken 'aşık ol maħbūb ile
2. Şimdi ħasret-dîde hayfā söyleşir mektūb ile
3. **söyleşir:-ir**
Gazel 250

Mısra: 8

Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.

7. Var iken destinde tîg-i hâme şahş-ı şâ'iriñ
8. Söyleşir peygâr-ı gamda düşmen-i nâ-sâz ile

söyletmez olur:

1. söyletmez olur:-ur

Tahmis 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairin vecizli, güzel anlatımı karşısında başkalarının söyleyemez olması, susması.

25. Fehmi söyletmez olur tûti-i şeker-hâyı

söyün:

1. söyündü:-dü

Kaside 2

Mısra: 76

Sönmek.

75. Zülâl-i âb-ı lutfu oldu efsân
76. Söyündü âteş-i âteş-perestân

söz:

1. sözümden:-üm, -den

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 40

Söz, söylem || Şiir.

39. Kesb-i nûr eyler idi ser-tâ-pâ
40. Her sözümden benim hilâlâsâ

2. sözümlü:-ümm

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 83

Söz, söylem || Şiir.

83. Güş edeydi sözümlü olup mebhût
84. Nâtiq eylerdi nuţku 'ayn-ı sükût

3. sözümlü:-üm

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 87

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

87. Feyz-i Feyzilere sözümlü her câ
88. Feyezân etse n'ola ser-tâ-pâ

4. sözcü:-e

Kaside 3

Mısra: 50

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

49. Kõmaz nâşih beni kim edip işlâh
50. Söz ile kalbimi ol ede işrâh

5. sözcü:-le

Kaside 3

Mısra: 65

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

65. Bu sözcü kaçdımı ol bâtil eyler
66. Beni ya'nî namâza kâhil eyler

6. sözümlü:-üm

Diğer 3

Mısra: 12

Söz, söylem || Şiir.

11. Medhiñ uzata dilim bülbül-i güyâ-mânend
12. Sözümlü el-hâşıl ola her şeb-i yeldâ-mânend

7. sözcü:-ü

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 45

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

45. Dedim bu sözcü pek yeg söyledim sen
46. Velikin bir nâşih isterim ben

8. sözcüden:-ün, -den

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 75

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

75. Cevâbı çünkü aldım ben sözcüden
76. Cemâli gâ'ib oldu bu gözümden

9. sözcüyle:-ü, -yle

Kaside 10

Mısra: 151

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

151. Oldu ihyâ sözcüyle bî-te' hîr
152. Mürde-i Yûsuf İbni Ka'b-ı şehîr

10. sözcü:-ü

Kaside 10

Mısra: 395

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

395. Eyleyip böyle bu sözcü tahtik
396. Ki demiş ol şadük u 'adl ü şadik

11. sözcü:-e

Tarih 17

Mısra: 86

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

85. Eskiden kârım du'adır zâtuña her vechile
86. Bu sözcü şâhid gerekmez Hâk bilir kalbim hemin

12. sözcü:-ü

Kaside 27

Mısra: 8

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

7. Kimseniñ şimdi 'adâletkede-i 'âlemde
8. Bî-hude kimseye yokdur sözcü aslâ kaç'â

13. sözcü:

Kaside 34

Mısra: 62

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

61. Sırışt-i pâki anıñ tîn-i mahtûm-ı zekâvetdir
62. Bu sözcü erbâb-ı 'irfânîñ yanında cümle mümzâdır

14. **söz:**

Gazel 93

Mısra: 10

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

9. İntizâr-ı va'de-i vaşlıyla giryân olma kim

10. İki olmaz Sâlimâ söz bir olur a'lâda bir

15. **söz:**

Gazel 119

Mısra: 6

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

5. Belâgatle zenânı ger ne rütbe eyleseñ tavşif

6. Ne hâletdir yine medhinde söz merdâne söylenmez

16. **sözünden:-üñ, -den**

Gazel 174

Mısra: 7

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

7. Sözünden kâsdñ eylikse sen eyle bizi incitme

8. Neden lâzım saña zâhid bütün dünyâya yâr olmak

söz götürmez:

1. **söz götürmez:-mez**

Kaside 33

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluğu ve gerçekliği tartışılabilir olmak.

63. Bahş-i işrâkı-i dil-i mağmûm

64. Söz götürmez kazıyye çün ma'lûm

söz oldu:

1. **söz oldu:-du**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki kişi arasında konuşmanın gerçekleşmesi.

59. Huşûşâ dün bu söz anıla oldu

60. O da baña cevâbın böyle verdi

söz olmaz:

1. **söz olmaz:**

Tarih 1

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Laf yok, eleştirilmez, -kusursuz anlamında kullanılmıştır.

101. Söz olmaz intizâmñ dâ'im olsun

102. Vücüdñ hıfz ede Mevlâ-yı bî-çün

2. **söz olmaz:**

Lugaz 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Laf yok, eleştirilmez, -kusursuz.

5. Tâzedir berg ü bahârî şolmaz

6. Hissine hâşılı hiç söz olmaz

3. **söz olmaz:**

Gazel 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Laf yok, eleştirilmez, -kusursuz.

9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penc beyt-i tâzeye

10. Vâkı'â tahmîs olunsa bu gazel şâyestedir

4. **söz olmaz:**

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Laf yok, eleştirilmez, -kusursuz.

7. Söz olmaz intizâm-ı pāk-güftârîña el-hâşıl

8. Nice medh eyleyim tatlı diliñ vaşında lâl oldum

söz yok:

1. **söz yok:**

Gazel 250

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusur yok!, laf yok.

9. Sâlimâ söz yok şî'irde tab'îña şad âferin

10. Nutq-ı cân-bahşñ ber-â-ber rütbe-i i'câz ile

sözü bir yerde kodular:

1. **sözü bir yerde kodular:-du, -lar**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir süre muhabbet ettikten sonra konuşmayı bitirmek.

65. Meşveret etdi gönül anlar ile

66. Sözü bir yerde kodular güc ile

sözüm yokdur:

1. **sözüm yokdur:-dur**

Tahmis 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük bir saygı ve hayranlıkla kabul etme, eleştirecek hiçbir şey bulamamak.

7. Mu'allâ-pâye etmiş şun'-ı Hâk envâ'-i insânı

8. Bu tertibe sözüm yokdur te'âla'llâh zihî Bâni

2. **sözüm yokdur:**

Müfret 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük bir saygı ve hayranlıkla kabul etme, eleştirecek hiçbir şey bulamamak.

1. Sözüm yokdur lisân-ı pākine bir vech ile anıñ

2. Fem-i zibâsına böyle zebân ister idi hâkka

sözümüz yok:

1. **sözümüz yok:**

Gazel 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz yok, diyecek bir şey yok.

1. O cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna yok sözümüz

2. Güzel yaratdı anı Hâk zebâna yok sözümüz

2. **sözümüz yok:**

Gazel 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz yok, diyecek bir şey yok.

1. O cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna yok sözümüz
2. Güzel yaratdı anı Hâk zebâna yok sözümüz

3. **sözümüz yok:**

Gazel 149

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz yok, diyecek bir şey yok.

3. Nice muqaddime baş etmede kıyâsında
4. Netice dikkat-i ehl-i zamâna yok sözümüz

4. **sözümüz yok:**

Gazel 149

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz yok, diyecek bir şey yok.

5. Seçildi şimdi şahîhi sakîmden cümle
6. Yerindedir hele bu imtihâna yok sözümüz

5. **sözümüz yok:**

Gazel 149

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz yok, diyecek bir şey yok.

7. Beni gönülde ara tuymadan o gamze beni
8. Bilirse yahşî bilir ol yamâna yok sözümüz

6. **sözümüz yok:**

Gazel 149

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz yok, diyecek bir şey yok.

9. Bütün tecessüs-i aḥbâr bize fesâne gelir
10. Bu inḳilâbda aslâ cihâna yok sözümüz

7. **sözümüz yok:**

Gazel 149

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz yok, diyecek bir şey yok.

11. Medâr-ı tesliyet olmaz mı Sâlimâ gerdün
12. Hâkîkat ehli olan 'âkilâna yok sözümüz

sözün toḡrusu:

1. **sözün toḡrusu:**

Diğer 3

Mısra: 143

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Açıkça söylemek gerekirse" manasına gelen, bir durumun kesinliğini bildiren ifade.

143. Üsküdar'a da sözün toḡrusu var mı hem-tâ
144. Ba'zılar der deñiz aşırıdır ol âh ammâ

sözün var mı:

1. **sözün var mı:**

Diğer 3

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz yok, söz söylenemez.

139. Ey birâder dem-i 'aşşına anî var mı sözün
140. Gördü mü Mısr diyârında nazîrini gözün

su:

1. **şu:**

Tarih 3

Mısra: 163

Su || Suyun akıcılığından hareketle "hızlı" bağlamında.

163. Şu gibi akın edip leşker-i Tatar-ı bihîn

164. Bir taraf oldular anlar da müheyyâ ammâ

2. **şuya:-ya**

Lugaz 4

Mısra: 11

T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

11. Âbı sevmez şuya etme ilkâ

12. Şıklılır cânı o işden cânâ

3. **şudur:-dur**

Lugaz 6

Mısra: 9

T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.

9. Kimse ta'yîn edemez aña şudur

10. Ben de bilmem ki diyem işte budur

4. **şu:**

Kaside 8

Mısra: 168

İşaret sıfati, şu.

167. Şanî'-i kudretîñ añlar bedî'-i ef'âlin

168. Şu dil ki nâzır-ı mecmû'a-i 'anâşırdır

5. **şu:**

Kaside 13

Mısra: 86

T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

85. Bir maḥalde şahne-i hıfzı ki ḥüküm icrâ eder

86. Eder ol yerde şu dîbâsıyla âteş iktisâ

6. **şu:**

Kaside 15

Mısra: 35

T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

35. Şu vermese himemiñ cüybârı pey-der-pey

36. Bülend olmaz idi böyle kâmet-i şevket

7. **şuyu:-yu**

Muamma 16

Mısra: 2

T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

1. Şerâbı âb ile içmek tabîbâne durur her dem

2. Şuyu âteşle cem' etmek yine bir başka ḥikmetdir

8. **şu:**

Tarih 17

Mısra: 107

T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.

107. Şu ki kudret var firâk-ı derd ile ben de hemân

108. Kim du'â-yı devletiñ edip hemin hışn-ı haşin

9. **şu:**

Gazel 23

Mısra: 6

T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

5. Mebde'-i aşl-ı vücuduñ iki kaçre âb iken

6. Gırre olma ey gönül şu üzre yok naqşa sebât

10. **sü:**

Gazel 155

Mısra: 3

T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

3. Çekilmiş cüyler her sü ferâgat üzre bülbüller

4. Ruhu solmuş gül-i zibâlarıñ vaqt-i hâzân olmuş

şu dîbâsı:

1. **şu dîbâsı:**

Kaside 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çiçek desenli ipeklî kumaş gibi akan sular.

5. Bahâra etdi pây-endâz cûlar bir şu dîbâsı

6. Be-her tâze hâbâbı güyiyâ bir naqş-ı zîbâdır

su dîbâsıyla:

1. **su dîbâsıyla:-yla**

Tarih 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Su eteği || Güzel, hoş.

25. Degildir Kehkeşân gelmiş bu sūra

26. Çiçekli bir su dîbâsıyla gerdün

şu gibi akardı:

1. **şu gibi akardı:-ar, -dı**

Tarih 12

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Akın akın gitmek || Çok rahat ve hızlı gitmek.

27. Şu gibi akardı cü pâ-büsuna

28. Balsa idi ger çemenlerden rehâ

su uyur düşmen uyumaz:

1. **şu uyur düşmen uyumaz:**

Gazel 242

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Asker uyur fakat düşman uyumaz" manasındaki atasözü.

3. Şu uyur düşmen uyumaz meşel-i şâdıkdır

4. Olsa der-hvâb bile olma emîn dâr-ı 'adû

su'âl:

1. **su'âl:**

Diğer 3

Mısra: 7

Sormak || Hatır Sormak, sual etmek.

7. Gül-i tab'ını su'âl cümleye taqdîm olunur

8. Şad hezârân tuhaf-ı ed'îye ihdâ kılmır

2. **su'âlim:-im**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 32

Ar. soru.

31. Dedim ben aña ey ser-mâye-i cân

32. Su'âlim var cevâbın eyle ihsân

3. **su'âl:**

Kaside 33

Mısra: 71

Ar. soru.

71. Bir su'âl ile eyleyip ta'bir

72. Etdi mâ-fi'z-zamîri dil tefsîr

su'âl ederse:

1. **su'âl ederse:-er, -se**

Diğer 11

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sormak || Halini Sormak, sual etmek.

25. Taraf-ı muhlîşi ederse su'âl

26. O kerîmü'l-hîşâl ü nîk-hîşâl

su'âl edindiği:

1. **su'âl edindiği:-in, -dik, -i**

Kaside 12

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sormak, araştırmak.

77. Biri birine girip tehniyet için ervâh

78. Su'âl edindiği demde o zât-ı pür-nürü

su'âl etdi:

1. **su'âl etdi:-di**

Muamma 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sormak, araştırmak.

1. Dem-i haţtın su'âl etdi nuqaţ döküp o meh Sâlim

2. Yatırdıp şekl-i lihyâmî zamîrin ile istihrâc

su'âl etdik:

1. **su'âl etdik:-dil**

Gazel 100

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sormak, sual etmek.

5. Haber yok küy-ı cânândan gelenlerden su'âl etdik

6. Dil-i güm-geşteden hergiz peyâm almağ ne mümkündür

su'âl etdim:

1. **su'âl etdim:-dim**

Kaside 19

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sormak, araştırmak.

59. Dedim āyā bu gülzārı kimiñçün etdiler tertīb
60. Su'āl etdim bu rāzı bād-ı subh-ı feyz-āşāre

su'āl etme:

1. **su'āl etme:-me**
Gazel 255
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sormak || Halini Sormak, sual etmek.
7. Gel açdırma benim mecmū'a-yı dilde olan rāzım
8. Çü ma'lūm-ı şerifñdir derūnum hiç su'āl etme

su'āl etmek:

1. **su'āl etmek:-mek**
Lugaz 1
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sormak, araştırmak.
39. Ne sā'at kasdımız ma'lūm olmaz şimdilik tursun
40. Su'āl etmek eger kābilse benden şor ne hāletdir

su'āl eyle:

1. **su'āl eyle:**
Müfret 26
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sormak, sual etmek.
1. Uzakdan geldi iklim-i şikenc-i zülfüne bu şeb
2. Efendim gönlüme luş et nedir hāli su'āl eyle

su'āl eyler:

1. **su'āl eyler:-r**
Gazel 95
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sormak, sual etmek.
9. Ne semt-i luşfu bilir ol ne ĥod su'āl eyler
10. Hemīşe Sālīm o dil-ber reh-i cefāya gider

su'āl eylerse:

1. **su'āl eylerse:-r, -se**
Diğer 4
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sormak, sual etmek.
27. Taraf-ı muşlışı eylerse su'āl
28. Ĥamdü li'llāh Kerīmü'l-müte'āl

su'āl eylesem:

1. **su'āl eylesem:-sem**
Gazel 205
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sormak, sual etmek.
9. Gönlümü bulduñ mu deyü eylesem Sālīm su'āl
10. Ėamze-i ĥāzır-cevābı der ki bilmem bulmadım

su'āl olsun:

1. **su'āl olsun:-sun**
Gazel 228
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sorulmak.

9. Bilinmekse garaž Sālīm benim de rütbe-i 'aşkıñ
10. Ser-i kūyunda dillerden mahabbetler su'āl olsun

su'āl-i su'āl-i semt-i vaşan:

1. **su'āl-i su'āl-i semt-i vaşan:**
Kaside 12
Mısra: 185
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vatanı(Cenneti) sormak, sual etmek.
185. Be-her gün oldu su'āl-i su'āl-i semt-i vaşan
186. Şudūr-ı 'illet-i şadra delil-i maşdūrı

sū-be-sū:

1. **sū-be-sū:**
Diğer 3
Mısra: 67
Taraf taraf, her taraf, her yan.
67. Sū-be-sū seyr-i gülistān ede cümle yārān
68. Cū gibi akmada anlar da temāşāya hemān

2. **sū-be-sū:**

- Gazel 5**
Mısra: 10
Taraf taraf, her taraf, her yan.
9. Benim ol nazım-ı elfāz-ı bī-hem-tā ki şı'rimden
10. Eder kesb-i tarāvet sū-be-sū yek-ser dūr-i yek-tā

3. **sū-be-sū:**

- Gazel 239**
Mısra: 6
Taraf taraf, her taraf, her yan.
5. Sen de var seyr et ĥayāl-i rüy-ı yāri ey sirişk
6. Hep çekildi gülsitāna şimdi cūlar sū-be-sū

sū-be-sū artar:

1. **sū-be-sū artar:-ar**
Gazel 261
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her tarafa yayılmak.
3. Ziyād olduĥca cāh-ı ĥüsñü nola luřfuñ umsa dil
4. Şu'a'ı sū-be-sū artar şu'ud etdikçe meh yemde

sū-be-sū olsun:

1. **sū-be-sū olsun:-sun**
Tarih 17
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her tarafa yayılmak.
13. Her felāketkāra baĥriñ mevce-i sāhilleri
14. Sū-be-sū olsun hemīşe bādi-i def-i enīn

şubh:

1. **şubh:**
Kaside 23
Mısra: 7
Sabah.
7. Şikest etdi başında beyza-i kāfūru çarĥıñ şubĥ
8. Dağıldı kışrı tıtdu ser-be-ser bu deşt-i mīnāyi

2. **subh:**
Kaside 30
Mısra: 37
Sabah.
37. Du'ā-yı zātını girye-künān her subh etmekde
38. Görüp pür-jāle zann etme 'izār-ı verd-i hāmra'yı

3. **subh:**
Kaside 32
Mısra: 34
Sabah.
33. Görmege zāt-ı şeref-bahşını hūrşid ü kamer
34. Dolaşirlar der-i vālāsını her şubh u mesā

4. **subhā:-a**
Gazel 164
Mısra: 8
Sabah.
7. Āteş-i 'aşkın ile aldı fetilī cānā
8. Şubhā dek āteşe yanarsa sezāvār şemi'

5. **subhā:-a**
Gazel 283
Mısra: 8
Sabah.
7. Va'de kılsa gece gelmeklige ol māh bize
8. Reh-güzārını gönül şubhā degin bekler idi

6. **subhā:-a**
Gazel 292
Mısra: 4
Sabah.
3. Tīre-baht imiş ümīdim gibi kāşānem benim
4. Şubhā dek bağıdık bu şeb ol māh-ı tābān gelmedi

subh ile şām:

1. **subh ile şām:**
Kaside 22
Mısra: 141
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah akşam || Sürekli olarak.
141. Ola ihyā deriñde şubh ile şām
142. Şad hezārān benim gibi nā-kām

subh ola:

1. **subh ola:-a**
Diğer 2
Mısra: 98
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlanmak || Ayrılık gecesinden vuslat aydınlığına ulaşmak.
97. Būy-ı vaşlı bulā meşām-ı firāk
98. Şubh ola her sevād-ı şām-ı firāk

subh u mesā:

1. **subh u mesā:**
Kaside 1
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah akşam || Sürekli olarak.
1. Ola dergāh-ı Hakk'a şubh u mesā
2. Hām ü şükr ü şenā-yı lā-yuhşā

2. subh u mesā:

- Kaside 1**
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah akşam || Sürekli olarak.
1. Ola dergāh-ı Hakk'a şubh u mesā
2. Hām ü şükr ü şenā-yılā-yuhşā

3. subh u mesā:

- Diğer 3**
Mısra: 95
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah akşam || Sürekli olarak.
95. Ser-nih oldukça fezā-yı çemene şubh u mesā
96. Yem ayağımı oğar çāker-i ednāāsā

4. subh u mesā:

- Tesdis 4**
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah akşam || Sürekli olarak.
9. Rūy u zülfün yād etdikçe be-her şubh u mesā
10. Āsumāna olsa peyveste benim āhım sezā

5. subh u mesā:

- Tarih 12**
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah akşam || Sürekli olarak.
17. Boynu bağı kul gibi cümle çemen
18. Şaf-be-şaf dīvān turur şubh u mesā

subh u şām:

1. **subh u şām:**
Gazel 217
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah akşam || Sürekli olarak.
5. Yād olmaz idi Hātem cūd ile ihsānı ger
6. Gezmese ellerde şubh u şām mānend-i niğın

subh-ı bahār etsin:

1. **subh-ı bahār etsin:-sin**
Kaside 19
Mısra: 105
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar sabahına dönüştürmek (Kötü günleri iyi zamanlara tebdil etmek).
105. Şebın şubh-ı bahār etsin bahārın bī-hazān etsin
106. Mu'ammer eylesin zātın Hūdā devletle hemvāre

subh-ı bahārīāsā:

1. **subh-ı bahārīāsā:**
Kaside 31
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar sabahı misali.
19. Neş'e-bahş ol diliñe şubh-ı bahārīāsā
20. Feyz-i Mevlā'ya hemīn tab'ını meclā eyle

subh-ı bevāz-ı falak-ı sevk evlevip:

1. **şubh-ı beyâz-ı falağ-ı şevk eyleyip:-yip**

Kaside 31

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk fecrinin beyaz ışıklarına döndürmek ||

Olumsuzlukları gidermek.

25. Eyleyip şubh-ı beyâz-ı falağ-ı şevk şebîñ

26. Ğıbta-fermâ-yı dil-i Zühre-i zehrâ eyle

subh-ı şâdık:

1. **şubh-ı şâdık:**

Tarih 8

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk sabahı.

25. Gül-i zîbâ vü lâle sünbülân 'aks eylemiştir hep

26. Baqınca çarha şanma şubh-ı şâdık eyledi işrâk

subh-ı şâm-ı deycürü:

1. **şubh-ı şâm-ı deycürü:-ı**

Kaside 12

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karanlık gecenin sabahı.

97. Bunuñla kuvvet-i 'akliyyede bedîd oldu

98. Çü hürd-bâz iken şubh-ı şâm-ı deycürü

subh-ı vaşlîn:

1. **şubh-ı vaşlîn:-tîñ**

Gazel 258

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma sabahı.

3. Umarken şubh-ı vaşlîn tıfl-ı dil şeb-reng-i zülfünle

4. Esîr-i derd edip gamla anı gehvârelendirme

subh-ı vişâle:

1. **şubh-ı vişâle:-e**

Muamma 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma sabahı.

1. Hamd etdi 'âşık subh-ı vişâle

2. Ol gönca-femle bî-ğad görüşdü

subh-ı vişâle ermesin:

1. **şubh-ı vişâle ermesin:-me, -sin**

Tahmis 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Ayrılık gecesinden- kavuşma sabahına ulaşmak.

9. Ermesin şubh-ı vişâle şeb-i hicrim cânâ

10. Beñzedirsem ruhuña mihr-i cihân-ârâyı

subh-ı vişâli:

1. **şubh-ı vişâli:-ı**

Gazel 227

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslat sabahı.

1. Kayd-ı zülfün anılmaz kendin perîşân etmeyen

2. Bilmeye subh-ı vişâli şâmı hicrân etmeyen

subhumuz şâm olsun:

1. **şubhumuz şâm olsun:-sun**

Gazel 218

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Gündüzü geceye dönmek || Sürekli olarak olumsuz

bir durum içerisinde bulunmak.

9. Gün yüzün göster eyâ kân-ı kerem Sâlimi'ñe

10. Nice bir şubhumuz ey mâh bizim şâm olsun

subuh:

1. **şubuh:**

Tarih 2

Mısra: 16

Sabah vakti.

15. Hamdû li'llâh bu gün ol gündür kudümüñla seniñ

16. Müjde-senc-i nür oldu her şubuh aşşamına

süd:

1. **süde:-e**

Diğer 4

Mısra: 77

Kazanç, fayda, kâr, menfaat.

77. Ğıbta olsa nola kim bu süde

78. Vech ederse derine fersüde

süd etdi:

1. **süd etdi:-di**

Kaside 20

Mısra: 162

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarar sağlamak, kazançlı olmak.

161. 'Aşr-ı pâki olup hızâne-i cüd

162. Etdi kâlâ-yı ma' rifet hep süd

sudâ':

1. **şudâ':**

Kaside 10

Mısra: 402

Baş ağrısı || Rahatsızlık.

401. Luğf-ı teşîr-i dest-i pâkinden

402. Görmedim hiç şudâ' rencin ben

süd-ı bâzâr-ı tesellâvî ederdi:

1. **süd-ı bâzâr-ı tesellâvî ederdi:-er, -di**

Kaside 30

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli pazarından kar elde etmek || Dileğine kavuşmak.

53. Eger nağd-i taleb kâlâ-yı kâmi eylese taşîl

54. Ederdi hvâce-i dil süd-ı bâzâr-ı tesellâvî

sudür u ku'üd ede:

1. **şudür u ku'üd ede:-e**

Kaside 17

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak.

25. Bu emr-i pâk şudür u ku'üd ede böyle

26. Sedîd-i fikrine bir re'y olmadan munzam

sudür-ı 'illet-i şadra:

1. şudür-ı 'illet-i şadra:-a

Kaside 12

Mısra: 186

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül derdinin ortaya çıkması.

185. Be-her gün oldu su 'âl-i su 'âl-i semt-i vatan

186. Şudür-ı 'illet-i şadra delil-i maşdûrî

suffe:

1. şuffeyi:-yi

Tarih 16

Mısra: 11

Sofa.

11. Kâtib-i a 'mâl-i hayr ol şuffeyi rüz-ı kıyâm

12. Hayr edip Beykozlular bünyâd etdiler diye

2. şuffe:

Tarih 16

Mısra: 14

Sofa.

13. Seyr edip Sâlim dedi itmâmına târîhini

14. Revnak-efzâ oldu bu zibende şuffe çeşmeye

3. şuffe:

Kaside 31

Mısra: 3

Sofa.

3. Bâg u şuffe demidir kilik-i şarîr-engiziñ

4. Nağme-senc-i dem olur bülbül-i güyâ eyle

suffe-i pâkîze:

1. şuffe-i pâkîze:

Tarih 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sofa.

1. Hâbbezâ nev şuffe-i pâkîze cây-ı dil-güşâ

2. Kim görenler tarzını tercîh eder Kaşr-ı Key'e

şüfi:

1. şüfi:

Gazel 14

Mısra: 6

A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.

5. Elde tesbîh ü 'asâsı var iken

6. Eylemez şüfi riyâdan ictinâb

2. şüfi:

Gazel 19

Mısra: 1

A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.

1. Şüfi ğarazîñ tâ'at ise bûd (u) ne-bûd et

2. Ya'nî ki der-i Hâk'da hemân maḥv-ı vücûd et

3. şüfi:

Müfret 24

Mısra: 2

A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.

1. İkâmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde

2. Tokunmasaydı şüfi güşuña gülbâng-i kad kâmet

4. şüfi:

Gazel 160

Mısra: 7

A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.

7. Duḥter-i rezden nola şüfi murâd almaz ise

8. Edemez sultân-ı ceşş şevk ile nâ-dân ihtilât

şüfi-i riyâ-menkâbete:

1. şüfi-i riyâ-menkâbete:

Gazel 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Riya hikâyelerinin Sufisi.

3. Maḫşüduñ eger bilmek ise rütbe-i zühdün

4. Şüfi-i riyâ-menkâbete 'arz-ı sücûd et

şüfiyâ:

1. şüfiyâ:

Gazel 196

Mısra: 8

Ey dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.

7. Zühd ile etmem temedduḫ kurb-ı ḫâsü'l-ḫâşdan

8. Yine baksañ şüfiyâ senden yaḫînim neyleyim

şufûf:

1. şufûfu:-u

Lugaz 2

Mısra: 11

Sıralar.

11. Müstevidir şufûfu ser-tâ-pâ

12. Rezmgehde şu rütbe kim farazâ

2. şufûfuñ:-uñ

Tarih 3

Mısra: 169

Sıra || Savaş pozisyonu almış Osmanlı askerleri.

169. O meḫîbâne şufûfuñ göricek tertîbin

170. Kendini kıldı perişân ser-â-ser a 'dâ

şufûf-ı dâğ-ı siyeh:

1. şufûf-ı dâğ-ı siyeh:

Kaside 8

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kararmış yara sıraları.

131. Ḥarîm-i sine-i süzânı eyledim gülşen

132. Şufûf-ı dâğ-ı siyeh güyiyâ ezâhirdir

şüfün-i tahta-i ten:

1. şüfün-i tahta-i ten:

Kaside 27

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bedenin tahta gemisi.

41. Düşdü limân-ı emâna şüfün-i tahta-i ten

42. Tağalar boydan aşır görmüş iken nice belâ

suhan:

1. **suhan:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 46

Far. Söz, kelâm.

45. Güş edeydi olurdu bî-minnet
46. Rûh-ı Firdevsi'ye suhan cennet

2. **suhandan:-dan**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 133

Far. Söz, kelâm.

133. Sîr olurdu suhandan ehl-i zamîr
134. Kimse etmezdi cûduna te'ħîr

3. **suhanı:-ı**

Lugaz 5

Mısra: 3

Far. Söz, kelâm.

3. Söylemez söylese lâ'dır suhanı
4. Cismi yok cümle dehendir bedeni

4. **suhan:**

Gazel 13

Mısra: 10

Far. Söz, kelâm.

9. Nice fehm eylesin harf-i vişâli Sâlimâ âdem
10. Tekellümde suhan gerçi 'ayân ammâ dehân gâ'ib

5. **suhanı:-ı**

Kaside 18

Mısra: 92

Far. Söz, kelâm.

91. Ceddiniñ haqq-ı şerîfnde eşerde bi'z-zât
92. ve le-ni'mel suhanı ile şenâ etdi Resûl

6. **suhanlarıñ:-lar, -ıñ**

Kaside 20

Mısra: 4

Far. Söz, kelâm.

3. Vaşf-ı pāk-i ħalîfe-i islām
4. Ĥüsün eyler suhanlarıñ itmâm

7. **suhanımda:-ım, -da**

Kaside 20

Mısra: 328

Far. Söz, kelâm.

327. Setr ede zeyl-i luţf u ihsânı
328. Suhanımda meger ki noqşâmı

8. **suhan:**

Kaside 22

Mısra: 100

Far. Söz, kelâm.

99. Sedd olur nuţka dil-ħırâşımdan
100. Bulamam bir suhan telâşımdan

9. **suhanda:-da**

Kaside 22

Mısra: 117

Far. Söz, kelâm.

117. Bu qadar da suhanda tâb-ı mecâl
118. Feyz-i medħiñledir bilâ-eşkal

10. **suhanı:-ı**

Kaside 26

Mısra: 48

Far. Söz, kelâm.

47. Meclis-i pāk(i) ħayât-ı dil-i her ħaste-i ħam
48. Şoħbeti qand-i mükerrer suhanı 'ayn-ı şifâ

11. **suhan:**

Kaside 33

Mısra: 4

Far. Söz, kelâm.

3. Feyz alıp medħ-i zât-ı pākinden
4. Ĥüsün itmâm eder bahâda suhan

12. **suhan:**

Müfret 49

Mısra: 1

Far. Söz, kelâm || Şiir.

1. Suhan sihr-i ħalâl-i zevk-i rûĥânî-i ma'nâdır
2. Ĥarâm olsun ger añlarsa zâhid sırr-ı eş'ârı

13. **suhanda:-da**

Gazel 99

Mısra: 10

Far. Söz, kelâm || Şiir.

9. Sezâdır (yâ) qabûl ü yâ mü'eddî-i şe'âmet mi
10. Suhanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler

14. **suhanıñ:-ıñ**

Gazel 112

Mısra: 1

Far. Söz, kelâm.

1. Eţfâl-i rûĥ kim suhanıñ mektebindedir
2. 'İlm-i ħaĥîqat-i ezeli meksebindedir

15. **suhana:-a**

Gazel 166

Mısra: 9

Far. Söz, kelâm || Şiir.

9. Sâlim gibi her kes suhana qâdir olur mu
10. İnsâna 'aceb lâzımedir tarĥ-ı tekellûf

16. **suhan:**

Gazel 180

Mısra: 9

Far. Söz, kelâm || Şiir.

9. Bir ħalâvet baĥş eder şi'riñden ey Sâlim suhan
10. Bellidir reftârdan taqlid-i üstâd eyleseñ

17. **suhanım:-ım**

Gazel 189

Mısra: 11

Far. Söz, kelâm || Şiir.

11. Sâlim suhanım 'arz edip ħazret-i şeyĥe
12. İrsâl edelim tuĥfesini semt-i Ĥişâr'ıñ

suhan mülküne:

1. **suhan mülküne:-n, -e**

Kaside 6

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz mülkü, şiir ülkesi.

89. Eger hâlet-dih olmasa suhan mülküne evşâfiñ
90. Gazel-senc olmaz idi Sâlim'âsâ şem' ü pervâne

suhan zebâna şıgmaz:

1. **suhan zebâna şıgmaz:**

Kaside 7

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözlerin bir mevzuyu ifade etmekte yetersiz kalması.

61. Hakkında zebân-dırâzi olmaz

62. Ol güne suhan zebâna şıgmaz

suhan-endâz olsam:

1. **suhan-endâz olsam:-sam**

Kaside 24

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Maksada uygun sözler söylemek.

59. Medh-i vaşfiñda ne deñlü suhan-endâz olsam

60. Lâyiküñ üzre zebânım edemez bir ta'bir

suhan-ı pâki:

1. **suhan-ı pâki:-i**

Gazel 247

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz, güzel sözler || Âşığın sevgiliye yazdığı ifadeler.

9. Bakmaz deyü korğarsañ eger nâmeñe yâriñ

10. Sâlim suhan-ı pâki biraz muhtasar eyle

sühân-ı rûh:

1. **sühân-ı rûh:**

Kaside 23

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sözü || Etkileyici ifade.

55. Mezâk-ı neş'eye ger hükümü zehr-efşân-ı nehy
olsa

56. Eder sühân-ı rûh âlüftegâna mevc-i şahbâyı

suhan-ı şâ'irân:

1. **suhan-ı şâ'irân:**

Gazel 130

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlerin sözleri.

9. Kumâş-ı nazmıña Sâlim neden pesend etsin

10. O nâzenin suhan-ı şâ'irân nedir bilmez

suhan-ı vaşf u senâ:

1. **suhan-ı vaşf u senâ:**

Tarih 3

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflardan bahseden ve öven sözler.

143. Nedir ol sancak-ı pâkîze-i pâk ü tâhir

144. Ki anıñ midhatıdır her suhan-ı vaşf u senâ

suhan-perverd-i eş'ârın:

1. **suhan-perverd-i eş'ârın:-in**

Kıt'a 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlere güzel sözler söylemeyi öğreten, şairlerin üstadı.

3. Kudûmun güş edince ol suhan-perverd-i eş'ârın

4. Derûn-ı dilden istiğbâl etdi cümle şâ'irler

suhan-sencân:

1. **suhan-sencân:**

Kaside 25

Mısra: 4

Sözden anlayanlar.

3. Zihî zât-ı kerîmü'ş-şân ki vaşf-ı pâkini her dem

4. Suhan-sencân eder ser-levha-i mecmû'a-i imlâ

suhan-sencide etdikçe:

1. **suhan-sencide etdikçe:-dikçe**

Muamma 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölçülü, uygun söz söylemek.

1. Dil-i mâhî-i deryâ-yı ferâğı şayd eder reftâr

2. Suhan-sencide etdikçe o yâr-i âteşin-ruhsâr

sü'-i tedbir evlemiş:

1. **sü'-i tedbir evlemiş:-miş**

Gazel 152

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü tedbirde bulunmak.

9. Gerçi döyemez vaşla deyü eylemiş hicre karin

10. Sâlimâ hakkımda bahtım sü'-i tedbir evlemiş

sûk:

1. **sûka:-a**

Kaside 10

Mısra: 81

Ar. Çarşı, pazar. Mezat yeri.

81. Bey' için sûka 'arz u sevğ eyler

82. Yed-i Bû Cehl-i bed-fi'âle düşer

2. **sûkda:-da**

Gazel 245

Mısra: 7

Ar. Çarşı, pazar. Mezat yeri.

7. Gıll u gışdan eşk-i ter hâlis gerek bu sûkda

8. Kâle-i ümmid alınmaz nuğra-i ma'yûb ile

şulahâ:

1. **şulahâ:**

Tarih 3

Mısra: 130

Salih kimseler, büyük zatlar.

129. Çurup alayını çıkıdı o vezîr otağa

130. Kıldı teşyî' ser-â-ser 'ulemâ vü şulahâ

şulh:

1. **şulha:-a**

Tarih 3

Mısra: 26

Barış.

25. Hağ bilir böyle gazâ güş-zed olmuş mu

26. Ki o ân rezm-i şulah şulha nice çal'â fedâ

2. **şulha:-a**

Tarih 3

Mısra: **100**

Barış.

99. Bilmeyip rütbe-i haddini tecävüz kılmış

100. Eylemiş şulha muğayir hareket bed-fermâ

3. **şulha:-a**

Tarih 3

Mısra: **206**

Barış.

205. Kal'alar verdiler ol zât(a) niyâz eyleyerek

206. Hâşılı verdi o da luţf edip şulha rızâ

4. **şulhuna:-un, -a**

Kaside 10

Mısra: **266**

Barış.

265. Ya'ni tedbîr-i bîm-i Sâriye'ye

266. Hâsan'ın şulhuna Mu'âviye'ye

şulh oldular:

1. **şulh oldular:-du, -lar**

Tarih 3

Mısra: **202**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Barışmak, uyuşmak, uzlaşmak.

201. Bildirip anlara haddin yine âzâd etdi

202. Oldular şulh mü'ebbed bizim ile zirâ

şulh-düşmen:

1. **şulh-düşmen:**

Gazel 20

Mısra: **1**

Barış düşmanı.

1. Olalı gamzeñ ser-â-ser şulh-düşmen ceng-düst

2. Oldu mihriñ içre diller şulh-düşmen ceng-düst

2. **şulh-düşmen:**

Gazel 20

Mısra: **2**

Barış düşmanı.

1. Olalı gamzeñ ser-â-ser şulh-düşmen ceng-düst

2. Oldu mihriñ içre diller şulh-düşmen ceng-düst

3. **şulh-düşmen:**

Gazel 20

Mısra: **4**

Barış düşmanı.

3. 'Âlemi âsude etmez tâ-be-rüz-ı rüstañîz

4. Bu nigâh-ı fitne-reh-ber şulh-düşmen ceng-düst

4. **şulh-düşmen:**

Gazel 20

Mısra: **6**

Barış düşmanı.

5. Kim eder cânın nişâne tîğ-i ser-tîze o yâr

6. Geldi almış deste hançer şulh-düşmen ceng-düst

5. **şulh-düşmen:**

Gazel 20

Mısra: **8**

Barış düşmanı.

7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsün-sâzda

8. 'Akl u sevdâyı ederler sulh-düşmen ceng-düst

6. **şulh-düşmen:**

Gazel 20

Mısra: **10**

Barış düşmanı.

9. Kâkülünde dil ederdî istirahat dâ'imâ

10. Olmasa Sâlim o dil-ber şulh-düşmen ceng-düst

sultân:

1. **sultânım:-ım**

Diğer 1

Mısra: **17**

Padişah || Tekke şeyhi.

17. Şorar iseñ bu zârı sultânım

18. Ey benim şeyh-i mekrümet-şânım

2. **sultânıma:-ım, -a**

Lugaz 1

Mısra: **30**

Padişah.

29. Revâc-ı ma'rifet var neyleyim bî-gâne oldum ben

30. Ne var sultânıma bu bendeñe luţfuñ kerâmetdir

3. **sultânın:-ın**

Kaside 6

Mısra: **101**

Sultan || Hz. Muhammed (sav).

101. Hemîşe Sâlimâ böyle senâsıyla o sultânın

102. Cihânda etmede icrâ-yı tañvâ şem' ü pervâne

4. **sultânım:-ım**

Diğer 8

Mısra: **55**

Padişah || Kıymetli zat.

55. Ben de geldim kapuña sultânım

56. Ey benim mihr-i burc-ı ihsânım

5. **sultânım:-ım**

Diğer 9

Mısra: **39**

Padişah || Kıymetli zat.

39. Olmayaydı bolay ki sultânım

40. Dür olmağla tañvâ-ı nâlânım

6. **sultânım:-ım**

Diğer 9

Mısra: **100**

Padişah || Kıymetli zat.

99. Şorar ise bu râzî yârânım

100. Deyiver cümlesine sultânım

7. **sultânı:-ı**

Kaside 11

Mısra: **14**

Sultan || Hz. Âdem.

13. Temâşâ-yı cemâliñ hağ müyesser eyleyip yarın

14. Mülâkat ede cennetde bizim ile o sultânı

8. **sultânım:-ım**

Diğer 11

- Mısra: 27
Padişah || *Kıymetli zat.*
27. Şad sitâyiş Hudâ'ya sultânım
28. Hamd ola Kibriyâ'ya sultânım
9. **sultânım:-ım**
Diğer 11
Mısra: 28
Padişah || *Kıymetli zat.*
27. Şad sitâyiş Hudâ'ya sultânım
28. Hamd ola Kibriyâ'ya sultânım
10. **sultânım:-ım**
Kaside 12
Mısra: 171
Hız. Âdem.
171. Ne deñlü aħkar u ednâ isem de sultânım
172. Degil miyim seniñ 'ırk-ı şerîfiniñ pürü
11. **sultânım:-ım**
Kaside 30
Mısra: 66
Padişah || *Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.*
65. Der-i devlet-medâr-ı luţfuña ħâlim edem taķrîr
66. Benim devletli sultânım bir az güş eyle ednâyı
12. **sultânım:-ım**
Kaside 30
Mısra: 73
Padişah || *Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.*
73. Faķiriñ şimdi sultânım o deñlü ârzümendim
74. Ki naķd-i fikretim taldurdu ceyb-i mâl-i ħülyâyı
13. **sultânım:-ım**
Kaside 30
Mısra: 77
Padişah || *Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.*
77. Ümidim dergehiñden bu durur devletli sultânım
78. Açıp keff-i nevâl-i cüd-ı luţf-ı mekrümet-zâyı
14. **sultânım:-ım**
Gazel 35
Mısra: 1
Padişah || *Sevgili.*
1. Verme ruşşat ġamze-i cellâda sultânım meded
2. Kıl teraħħum dökmesin nâ-ħaķ yere kanım meded
15. **sultânım:-ım**
Muamma 38
Mısra: 2
Padişah || *Hız. Muhammed (sav).*
1. Cihân muħtâc-ı medd-i sâye-i râħat-resâniñdir
2. Ki sensin zıll-ı re' fet cümleten dünyâyâ sultânım
16. **sultânım:-ım**
Gazel 58
Mısra: 6
Padişah || *Sevgili.*
5. Vişâle toymasam nola be-ķavl-i Bâķi-i merħûm
6. Kerem gördükçe sultânım gedâlardan recâ artar
17. **sultânımı:-ım, -ı**
Gazel 93

- Mısra: 3
Padişah || *Sevgili.*
3. Şad dil ü cân ile nice sevmeyem sultânımı
4. Âdemiñ ġönlünce yoķdur biñ melek-simâda bir
18. **sultâna:-a**
Gazel 197
Mısra: 2
Padişah || *Sevgili.*
1. Ĥayâl edip o zülfü âhımı cânâna 'arz etdim
2. Seher tebyüz edip müsveddemi sultâna 'arz etdim
- sultân ahmed:**
1. **sultân ahmed:**
Tarih 3
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sultan Ahmed II Osmanlı Padişahlarından III. Ahmed.
33. Ĥazret-i şâh-ı bîhîn-debdebe Sultân Aħmed
34. Ki aniñ bende-i ednâsı hezrân Dârâ
2. **sultân ahmed:**
Tarih 4
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sultan Ahmed II Osmanlı Padişahlarından III. Ahmed.
13. Şehenşâh-ı cihân Sultân Aħmed
14. Şeh-i fermanın-rân-ı rüy-ı ġabrâ
3. **sultân ahmed:**
Kaside 16
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sultan Ahmed II Osmanlı Padişahlarından III. Ahmed.
33. Ĥazret-i şâh-ı felek-mertebe Sultân Aħmed
34. Ki şenâsıyla olur her dil-i dâna bülbül
4. **sultân ahmed:**
Kaside 18
Mısra: 61
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sultan Ahmed II Osmanlı Padişahlarından III. Ahmed.
61. Şeh-i şâhân-ı felek-mertebe Sultân Aħmed
62. K'etmez evşâfi bu kevn içre nihâyât ġabül
5. **sultân ahmed:**
Tarih 24
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sultan Ahmed II Osmanlı Padişahlarından III. Ahmed.
55. Sâlim gibi bendeñ dedi teşhîriniñ târiħini
56. Aldı Revân'ın sürunu Sultân Aħmed müjdelers
- sultân ahmed-i ġazî:**
1. **sultân ahmed-i ġazî:**
Kaside 20
Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah 3. Ahmed.

23. Şehlerin şâh-ı cüd-perdâzi
24. Ya'ni Sultân Ahmed-i Gâzi

sultân olmadan:

1. **sultân olmadan:-ma, -dan**

Matla 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah olmak, hükmeder olmak.

1. Gubâr olmak yoluñda mihr-i rahşân olmadan yegdir
2. Kuluñ olmak seniñ bu dehre sultân olmadan yegdir

sultân-ı 'âlem:

1. **sultân-ı 'âlem:**

Kaside 14

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âlemin sultanı || 1. Mahmud.

27. Eyâ sultân-ı 'âlem fahr-i şâhân
28. Vücuduñ oldu halka lutf-ı Rahmân

sultân-ı ceys:

1. **sultân-ı ceys:**

Gazel 160

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ordu sultanı || Sevgili.

7. Duhter-i rezden nola şüfi murâd almaz ise
8. Edemez sultân-ı ceys şevk ile nâ-dân ihtilâf

sultân-ı cihân:

1. **sultân-ı cihân:**

Kaside 19

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihan padişahı || 3. Ahmed.

75. O sultân-ı cihân şâhib-kırân-ı bezm-i 'âlî kim
76. Degil Rum'a sitân-ı mihrî besdir Hind ü Bulğar'e

sultân-ı evreng-i kulüb-ı 'âşikânsın:

1. **sultân-ı evreng-i kulüb-ı 'âşikânsın:-sın**

Kaside 6

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların gönül tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

83. Sen ol sultân-ı evreng-i kulüb-ı 'âşikânsın kim
84. Seniñ feyziñle oldu meclis-ârâ şem' ü pervâne

sultân-ı hâdimü'l-harameyn:

1. **sultân-ı hâdimü'l-harameyn:**

Kaside 20

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mekke ve Medine'nin hizmetçisi olan padişah || 3. Ahmed.

13. Ya'ni sultân-ı hâdimü'l-Harameyn

14. Reşk-fermâ-yı rıf'at-i Bedreyn

sultân-ı mufahham:

1. **sultân-ı mufahham:**

Tarih 1

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulu Sultan || 3. Ahmed.

75. O sultân-ı mufahham kim sezâdir
76. Temedduh eylese 'ahdiyle gerdün

sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin:

1. **sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin:**

Kaside 19

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahlar padişahı || 3. Ahmed.

77. O sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin dâd-güster kim
78. Süleymân gibi câri emri bâda deşt ü enhâre

sultân-ı serir-i kâbe kavseyn:

1. **sultân-ı serir-i kâbe kavseyn:**

Kaside 7

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâbe kavseyn tahtının sultanı (kâbe kavseyn:iki yay aralığı kadar yakınlık. Kur'ânda Hz. Muhammed'in Mirac gecesi Allâh'a yaklaşması tarif edilirken kullanılmıştır: "Araları iki yay ucu kadar veya daha az kaldı", Necm suresi, 9. ayet).

65. Sultân-ı serir-i kâbe kavseyn
66. Kim midhati raşk-ı câna şıgmaz

sultân-ı serir-i mekrümet:

1. **sultân-ı serir-i mekrümet:**

Kaside 7

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

63. Sultân-ı serir-i mekrümet kim
64. Vaşfi hıred-i cihâna şıgmaz

sultân-ı verâ:

1. **sultân-ı verâ:**

Kaside 5

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halkın sultanı || Hz. Muhammed

49. Binip ol esbe hemân pâdişeh-i heft-i İklim
50. Vardı bir lahzada Akşâ'ya o sultân-ı verâ

2. **sultân-ı verâ:**

Kaside 7

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halkın sultanı || Hz. Muhammed.

67. Sultân-ı verâ ki mu'cizâtı
68. Mecmü'a-i dâstâna şıgmaz

sultânım:

1. **sultânımıñ:-iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 25

Sevgiliye bir tür hitap şekli.

25. Şevk-i nüş-â-nüş-ı vaşlıñda gönül sultânımıñ
26. Zevkı vardır devletiñde bu dil-i şâdânımıñ

2. **sultānım:**
Müfret 9
Mısra: 1
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Sevindir 'aşıkı gāhī vişālīñ ile sultānım
2. Çerāğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednāyı
3. **sultānım:**
Kıt'a 9
Mısra: 4
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
3. Degil bihbüda bend olmak siyeh-püşī ile çeşmim
4. Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sultānım
4. **sultānım:**
Diğer 10
Mısra: 19
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
19. Hicāb-ı 'arz-ı mahabbet eder mi sultānım
20. Derünü 'arşa-i sultān-ı 'aşk olan şeydā
5. **sultānım:**
Kıt'a 12
Mısra: 1
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Zulmet-i dağdağa-fermā-yı heves sultānım
2. Teng ü tār etmededir hāne-i kalbim her bār
6. **sultānım:**
Müfret 29
Mısra: 2
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Bir vişālīñe fedā olsa nola
2. Her neye mālīk isem sultānım
7. **sultānım:**
Müfret 42
Mısra: 1
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Bu bī-tābāne eṭvārım benim 'afv eyle sultānım
2. Hevā-yı kākülün elbet perişān eyler 'uşşākı
8. **sultānım:**
Matla 60
Mısra: 2
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Hūdā bilir ki efendim ne rütbe 'aşıkıñım
2. Geçerse ger beni eller inanma sultānım
9. **sultānım:**
Müfret 78
Mısra: 2
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Reh-güzārında ṭuran zāre teğāfül etme
2. Saña 'aşık olanıñ hālīne bak sultānım
10. **sultānım:**
Gazel 131
Mısra: 11
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
11. Merām-ı Sālim-i zārı niyāza sultānım
12. Biraz müsā'ade-i ilticāya muntazırız
11. **sultānım:**
Gazel 135
Mısra: 7
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
7. Açılsa şad hāzīne 'ālem-i hicrinde sultānım
8. Hāzef-pāre olur baña yine her bir güher sensiz
12. **sultānım:**
Gazel 190
Mısra: 5
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
5. Bī-ḳarār olduğuma ṭa'n etme sultānım benim
6. Bendeñiñ bī-şabr u sāmān olduğun bilmez misiñ
13. **sultānım:**
Gazel 197
Mısra: 9
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
9. Bu şeb āyīnede gördüm ruḥ-ı zībāñı sultānım
10. Cemālīñ pertev-i mihrin meh-i tābāna 'arz etdim
14. **sultānım:**
Gazel 198
Mısra: 1
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Teselli olmaz 'uşşāka cihān sūr olsa sultānım
2. Ḳapılmaz şevḳa 'aşık yārdan dūr olsa sultānım
15. **sultānım:**
Gazel 198
Mısra: 2
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Teselli olmaz 'uşşāka cihān sūr olsa sultānım
2. Ḳapılmaz şevḳa 'aşık yārdan dūr olsa sultānım
16. **sultānım:**
Gazel 198
Mısra: 6
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
5. Gurūr-ı luṭfuñ etdikçe 'itāb etme dil-i zāra
6. Seniñ luṭfuña çok mudur o mağrūr olsa sultānım
17. **sultānım:**
Gazel 198
Mısra: 9
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
9. Ederdi anları taşhīh me'mūr olsa sultānım
10. Yıķılmış ḥāṭırın yap Sālim-i dil-teng-i hicrāñı
18. **sultānım:**
Gazel 198
Mısra: 11
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
11. Ne var sāyeñde ol bir pāre mesrūr olsa sultānım
19. **sultānım:**
Gazel 201
Mısra: 4
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
3. Seni ben meclisimden dūr etmem der idiñ baña
4. Kerem kıl 'ahd ü peymāne vefā et etme sultānım

20. **sultānım:**
Gazel 201
Mısra: 8
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
7. Ezerdi merdüm-i çeşmim hicâbından bir lahza
8. Eger bakdıqça saña hâ' il olmasaydı sultānım
21. **sultānım:**
Gazel 212
Mısra: 2
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Gam-ı 'aşkıñla lâl oldum hayâliñle hayâl oldum
2. Terahhüm eyle sultānım meded kim bî-mecâl oldum
22. **sultānım:**
Gazel 213
Mısra: 7
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
7. Ser-â-pâ aşınadır dâğ-ı hicriñ ile sultānım
8. Benim mihrinle hem-te'sir-i isfidâcdır sinem
23. **sultānım:**
Gazel 223
Mısra: 3
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
3. Beni ferdälara şalma gidip luğf eyle sultānım
4. Şebātım şabr u arām-ı dil-i bî-tâkatim sensin
24. **sultānım:**
Gazel 241
Mısra: 7
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
7. Dükendi 'ömrüm endüh-ı firâkıñ ile sultānım
8. Dükemmez kâkülün fikri 'aceb tül-i emeldir bu
25. **sultānım:**
Gazel 253
Mısra: 2
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
1. Dil-i 'uşşâkı süz-ı 'aşkıñ ile dâğ dâğ eyle
2. Zamân-ı devlet-i hüsnünde sultānım çerâğ eyle
26. **sultānım:**
Gazel 198
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye bir tür hitap şekli.
3. Yıkılır bir taraftan hâtırı 'aşıkların elbet
4. Temel tutmaz ne rütbe kalbi ma'mür olsa sultānım
- sun:**
1. **şun:**
Muamma 8
Mısra: 1
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
1. Kadim lām oldu ey sâkı dem-â-dem şun mey-i nâbi
2. Ayagın kesme meclisden habâbı gözlerim görsün
2. **şundu:-du**
Muamma 11
Mısra: 2
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

1. Şeb gelip meclisde tenhâ yanıma
2. Şundu ol meh-pâre destin bâdeye
3. **şuna:-a**
Gazel 29
Mısra: 6
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
5. Tolar peymâne-i şevkım ne dem ki meclis-i meyde
6. Şuna ol sâkı-i gül-çehre bir cām-ı muşaffâ rāh
4. **şunar:-ar**
Gazel 40
Mısra: 12
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
11. Yazıp mestâne Sâlim 'arz-ı hâl-i renciş-i hicri
12. O şâh-ı tahtgâh-ı mülket-i hüsnе şunar kâgaz
5. **şunma:-ma**
Gazel 42
Mısra: 11
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
11. Şunma destin pây-büsa Sâlimâ
12. Gamzelerden gâfil olma el-hazer
6. **şun:**
Gazel 98
Mısra: 8
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
7. Kan ağlıyor bizlere hicr ile o hün-riz
8. Mey şun bize sâkı ki bu da bir demimizdir
7. **şunsun:-sun**
Gazel 166
Mısra: 3
Sunmak || İkrâm etmek.
3. Evvel bize şunsun dediler cāmı rakibân
4. Rindâna 'aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
8. **şunalım:-alım**
Gazel 273
Mısra: 6
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
5. Varağ-ı vaşf-ı ruğun 'arz edelim cānâne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervişâne
- şun'-ı bihîn:**
1. **şun'-ı bihîn:**
Kaside 20
Mısra: 282
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En güzel şekilde yapma.
281. O da zeyn eyleyip cevâhir ile
282. Nice şun'-ı bihîn ü fâhîr ile
- şun'-ı hağ:**
1. **şun'-ı hağ:**
Tahmis 1
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın yaratıcılığı.
7. Mu'allâ-päye etmiş şun'-ı Hağ envâ'-ı insânı
8. Bu tertibe sözüme yokdur te'âla'llâh zihî Bânî

şun´-ı hakk:

1. şun´-ı haqq:

Tarih 10

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yaratıcılığı.

29. Hüsnüñe haqq ile gelmez noqşân

30. Şun´-ı Haqq kâbil-i noqşân olmaz

şun´-ı hudâ:

1. şun´-ı hudâ:

Kaside 18

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yaratması.

63. O imâm-ı hakîñ etmiş nıgehin şun´-ı Hudâ

64. Dosta ni´met ü a´dâsına seyf-i meslül

şun´-ı hudâ´da:

1. şun´-ı hudâ´da:-da

Kaside 19

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yaratması.

15. Nigâh-endâz olan her bir müferrağ qaşr-ı vâlâyâ

16. Eder şun´-ı Hudâ´da dide-i ´ibretle nezzâre

şun´-ı hudâ´dan:

1. şun´-ı hudâ´dan:-dan

Kaside 12

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yaratması.

65. Müsebbihân-ı felek etdiler bütün tekbîr

66. Duyunca şun´-ı Hudâ´dan bu sırr-ı me´şûri

şun´-ı hudâ´yı:

1. şun´-ı hudâ´yı:-yı

Gazel 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yaratması.

7. Nezzâre eden seyr ede tâ şun´-ı Hudâ´yı

8. Kâkülleriñi ber-ţaraf-ı çeşm-i kebûd et

şun´-ı hudâyı:

1. şun´-ı hudâyı:-yı

Matla 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yaratması.

1. Cihânda görmege şun´-ı Hudâyı isterseñ

2. Çemensitâna buyur gel şafâyı isterseñ

şun´-ı mevlâyı:

1. şun´-ı mevlâyı:

Kaside 30

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kudreti.

47. Ne yolda kim tecelli eylediyse şun´-ı Mevlâyı

48. Eder peydâ o yolda tab´-ı mañzûna tesellâyı

şun´-ı şanı´-i kemâl-i ünsiyet:

1. şun´-ı şanı´-i kemâl-i ünsiyet:

Kaside 12

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kemal derecesinde-güzel- eseri || Hz.

Âdem.

135. Budur o şun´-ı şanı´-i kemâl-i ünsiyet

136. Kim oldu cevher-i şulbûñ vücûdu gencûri

şun´-ı tahvîl-i ruķ´a-i ma´hüd:

1. şun´-ı tahvîl-i ruķ´a-i ma´hüd:

Kaside 10

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaat edilen mektubun değiştirilmesi || Ma´hüd facia

olarak bilinen Uhud savaşında okçuların görevlerini aksatması.

65. Şun´-ı tahvîl-i ruķ´a-i ma´hüd

66. Mañv-ı satr-ı rakîm-i rakķ-ı ´Uhüd

şunkûr-ı şamsâmîñ:

1. şunkûr-ı şamsâmîñ:-iñ-yı

Kaside 23

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keskin kılıç.

79. Bürüz etmezden evvel beyzadan şunkûr-ı şamsâmîñ

80. Baţ-ı ervâh-ı a´dâya düşürdü şûr-ı gavğâyı

sûr:

1. sûra:-a

Tarih 1

Mısra: 25

Düğün, şölen.

25. Degildir Kehkeşân gelmiş bu sûra

26. Çiçekli bir su dîbâsıyla gerdün

2. sûra:-a

Tarih 1

Mısra: 34

Düğün, şölen.

33. Eger topu nigünsâr olmayaydı

34. Olur idi bu sûra nañl-ı mevzûn

3. sûra:-a

Tarih 1

Mısra: 39

Düğün, şölen.

39. Degül encüm sürûrundan bu sûra

40. Felek her şeb nişâr etmekte altun

4. sûr:

Tarih 1

Mısra: 55

Düğün, şölen.

55. Ne sûr ol sur-ı şâhenşâh-ı a´zam

56. Şeh-i fermân-revâ-yı rub´-ı meskûn

5. **sūru:-u**

Tarih 1

Mısra: 120

Düğün, şölen.

119. Ede şeh-zâdegânın Hâk mu'ammer

120. Ola sūru hemîn mes'ūd u meymün

6. **sūra:-a**

Tarih 1

Mısra: 125

Düğün, şölen.

125. Du'ā edip dedim bu sūra târîh

126. Ola bu sūr-ı Hân Aḥmed hümâyün

7. **şūru:-ı**

Kaside 12

Mısra: 18

Düğün, şölen.

17. Qurunca pâdişeh-i istiṭā'a dīvânı

18. Çalındı mebde'-i büngâh-ı fîṭratıñ şūru

8. **sūra:-a**

Kaside 12

Mısra: 73

Beden || Hz. Âdem'in vücudu.

73. Getirdi rûh gelince o sūra bir ḥulle

74. Ki çâr şemsesi idi 'anâşır-ı şūru

9. **sūru:-ı**

Kaside 12

Mısra: 92

Kale || Hz. Âdem'in mübarekliği.

91. Maḥall-i 'urve-i vüşkâdır ol Şafıyyu'llâh

92. Cenân-ı pâki Medîne cenâbıdır sūru

10. **sūrse:-se**

Kaside 13

Mısra: 77

İleri doğru götürmek; binmek || Ata binmek.

77. Sūrse rahşın ḥaşmı bād-ı şavleti eyler helâk

78. Şem'-i vaqt-i şubḥa 'Azrâ'il'dir bād-ı şabâ

11. **sūrunu:-un, -u**

Tarih 24

Mısra: 56

Hisar, kale: dâhil-i sūr.

55. Sâlim gibi bendeñ dedi teşhîriniñ târîhini

56. Aldı Revân'ın sūrunu Sultân Aḥmed müjdeler

12. **sürmüş:-müş**

Gazel 154

Mısra: 4

Kovmak, uzaklaştırmak.

3. Gumüm-âver çıkageldi yine gam ḥâne-i cisme

4. Dili besbelli kūyundan o kâfir-mâ-cerâ sürmüş

13. **sürmüş:-müş**

Gazel 154

Mısra: 6

Sürmek.

5. Ğazâ-yı gamzesi ma'lûm olsun deyü ol kattâl

6. Getirmiş tığına ḥün-ı rakîbi cā-be-cā sürmüş

14. **sürmüş:-müş**

Gazel 154

Mısra: 8

Sürmek || Geçirmek, hayat yaşamak.

7. Ḥat-âverlikde bile kıl kadar nokşân cevri etmez

8. Muḥaddem devlet-i ḥüsnu o yâr-i pür-cefâ sürmüş

15. **sūr:**

Gazel 191

Mısra: 7

İleri doğru götürmek; binmek || Ata binmek.

7. Şöyle sūr ey dil semend-i bād-pây-ı himmeti

8. Kim 'inân-ı ihtiyârıñ ḥâne-i dil-berde çek

16. **sürdü:-dü**

Gazel 288

Mısra: 1

Kovmak, uzaklaştırmak.

1. Sürdü çıkardı turradan ol mâh dilleri

2. Yandı kül oldu dilleri kaldı konağ yeri

sūr eyler:

1. **sūr eyler:-r**

Diğer 8

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevinmek, mutlu olmak.

47. Ğam u endühu cümle dūr eyler

48. Mâtem iken gamîni sūr eyler

sūr olsa:

1. **sūr olsa:-sa**

Gazel 198

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Düğün, şenliğin olması.

1. Tesellî olmaz 'uşşâka cihân sūr olsa sultânım

2. Çapılmaz şevka 'âşık yârdan dūr olsa sultânım

sūrâh:

1. **sūrâhı:-ı**

Tarih 3

Mısra: 62

Delik, gedik || At nalının orta boşluğu.

61. Kalsa bir mūr anıñ pây-ı semendinde eger

62. Na'li sūrâhı aña me'men olur bî-pervâ

2. **sūrâha:-a**

Kaside 18

Mısra: 40

Delik, gedik.

39. Şekl-i tiryâk olur ebr-i siyehler mârâ

40. Eder ervâh-ı ḥabîse gibi sūrâha ḥulûl

şüret:

1. **şüretinde:-in, -de**

Kaside 1

Mısra: 53

Şekil, biçim.

53. Vâkı'a şüretinde ḥülyâlar

54. Kimi zâhir kimi de sevdâlar

2. **şüret:**

Kaside 13

Mısra: 14

Şekil, biçim.

13. Vech-i arzın zîneti cümle sipihriñ 'aksidir

14. Gör ki bu âyinede şüret ne yüzdendir saña

3. **şüret:**

Kaside 13

Mısra: 34

Şekil, biçim.

33. Halk edip halkı nizâmın buldu cümle kâ'inât

34. Gâh şüret eyledi emr-i halâkat iktizâ

4. **şüretinde:-in, -de**

Kaside 20

Mısra: 66

Şekil, biçim.

65. Düşse bir zıll o câygâha seher

66. Sâye-i kahrı şüretinde eger

5. **şüretinde:-in, -de**

Kaside 22

Mısra: 32

Şekil, biçim.

31. Görmemiştir cihânda çeşm-i felek

32. Bir beşer şüretinde böyle melek

6. **şüretini:-in, -i**

Gazel 31

Mısra: 9

Şekil, biçim.

9. Gösterir şüretini her kese Sâlim bî-reyb

10. Nola mir'ât-ı 'avâlim ise devrâne kadeh

7. **şüretiñ:-iñ**

Gazel 260

Mısra: 1

Yüz || Sevgilin'in yüzü.

1. Gören bu şüretiñ bir kerre mir'ât-ı cihân içre

2. Bakar mı nakş-ı Bihzâd'a meger devr-i zamân içre

şüret-i 'adn-i berîn:

1. **şüret-i 'adn-i berîn:**

Kaside 35

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cennete benzer.

35. Şâ'irân cümle ser-i süre-i meddâha verir

36. Şüret-i 'adn-i berîn hâlet-i resm-i gülzâr

şüret-i 'aşkıñ:

1. **şüret-i 'aşkıñ:-iñ**

Gazel 256

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşkın hali.

7. Bilmekse garaz vechini her şüret-i 'aşkıñ

8. Âyine-i kalbiñde anıñ kalbini are

şüret-i efkâr:

1. **şüret-i efkâr:**

Gazel 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Fikirlerin sureti, fikirlerin görüntüsü.

5. Gubâr-ı hañt ile muğber kıyas etme beni

6. Ruğumda şüret-i efkâr gayrı yüzdendir

şüret-i kul:

1. **şüret-i kul:**

Kaside 18

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşıkların yüzü.

21. Çehre-i zerdine bak 'âşik-ı bî-çäreleriñ

22. Nic'olurmuş bileyim derseñ eger şüret-i kul

şüret-i şemşirdir:

1. **şüret-i şemşirdir:-dir**

Gazel 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kılıç şekli.

7. Kağ-ı ümmid eyledim hicriñle seyr-i bağdan

8. Berg-i süsen şüret-i şemşirdir sensiz baña

şüret-i şevket:

1. **şüret-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Heybetin görüntüsü, heybetli şekil.

11. Hañt edip düşürdü Hoten'de müşkü gazâl

12. Görünse âyinede aña şüret-i şevket

şüret-i zâhir:

1. **şüret-i zâhir:**

Kaside 13

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dış görünüş.

25. Şüret-i zâhir ki bir mir'ât-ı kudretdir anıñ

26. Şekl ü timsâli olur râ'îye elbet rû-nümâ

şüret-i zâhirde:

1. **şüret-i zâhirde:-de**

Kaside 12

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dış görünüş.

59. Egerçi şüret-i zâhirde bir şebañ idi lîk

60. Mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi cism-i bihbûdi

2. **şüret-i zâhirde:-de**

Kaside 13

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dış görünüş.

21. Şüret-i zâhirde lafz-ı kün idi mesmû' olan

22. Lîk kimler istimâ' etmiş bilinmez hâliyâ

şüret-i zîbâ:

1. ūret-i zibā:

Kaside 20

Mısra: **299**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yüz.

299. Ne hünerdir bu ūret-i zibā

300. Nice etmez kişi o ŝāha du ‘ā

ūret-nümā:

1. ūret-nümā:

Kaside 13

Mısra: **130**

Görünüş.

129. Müjde-i feth u zafer etsin te‘ākub birbirin

130. Her ŝeher bir neyyir-i nuŝret ola ūret-nümā

sürgeh:

1. sürgehde:-de

Tarih 1

Mısra: **13**

Düğün yeri.

13. İki top ile oynar sürgehde

14. Birin gündüz birini gece gerdün

2. sürgehden:-den

Tarih 1

Mısra: **36**

Düğün yeri.

35. Nümāyiŝden o şan‘atlı fişekler

36. Ki ola sürgehden zib-i gerdün

surh-i seri:

1. surh-ı seri:-i

Tarih 24

Mısra: **40**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kızılbaşlar.

39. Birbirine vermiş hāzer ey rāfīzī sad el-hāzer

40. Surh-ı seri bu sünniler pancar biçer gibi biçer

surh-i devāt-ı la‘li eylemiş:

1. surh-i devāt-ı la‘li eylemiş:-miş

Kaside 16

Mısra: **47**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilsizlik divitinin mürekkebi haline getirmek ||

Sessizleŝtirmek, dilsiz eylemek.

47. Eylemiş goncayı surh-i devāt-ı la‘li

48. Müjdesiyle kim ede vasfını imlā bülbül

sür-ı behcet-efzādır:

1. sür-ı behcet-efzādır:-dır

Tarih 1

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşe veren, sevindiren düğün.

3. Ne sür-ı behcet-efzādır kim olmuş

4. Cihān şevk u tarabla cümle meşhün

sür-ı cüdu:

1. sür-ı cüdu:-u

Kaside 22

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik surları || İyilik cömertlik konusundan sağlam olmak.

21. Eyleyip sür-ı cüdu hışn-ı haşin

22. ‘Aşr-ı pākinde her kes oldu emin

sür-ı dil-fezādan:

1. sür-ı dil-fezādan:-dan

Tarih 1

Mısra: **49**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönle mutluluk veren düğün.

49. Bi hāmdı’llāh bu sür-ı dil-fezādan

50. Hāyāt-ı cāvidāni buldu gerdün

sür-ı hān ahmed:

1. sür-ı hān ahmed:

Tarih 1

Mısra: **126**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sultan 3. Ahmed’in çocuklarının sünnet düğünü.

125. Du ‘ā edip dedim bu sūra tārīh

126. Ola bu sür-ı Hān Aḥmed hümāyün

sür-ı hümāyün:

1. sür-ı hümāyün:

Tarih 1

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahlık düğünü/ziyafeti/ŝenliğı.

1. Te ‘āla’llāh zihī sür-ı hümāyün

2. Ki gülbāng-i ŝafādan tıldu gerdün

2. sür-ı hümāyün:

Tarih 1

Mısra: **54**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahın düğünü.

53. Yeñiden eyledi güyā ki ihyā

54. Bu mürde ‘ālemi sür-ı hümāyün

3. sür-ı hümāyün:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahın düğünü.

9. Hezārān nağmeyi etmekte efzün

10. Őurulmuş güyiyā sür-ı hümāyün

sürı kuruldu:

1. sürı kuruldu:-du

Kaside 12

Mısra: **72**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevinç, eğlence töreni || Hz. Muhammed’in ruhunun

yaratılışı.

71. Te ‘ātus eyledi bīdār oldu hıvābindan

72. Őuruldu leyle-i mevlūd-ı Aḥmed’iñ sürı

sur-ı ŝāhensāh-ı a‘zam:

1. sur-ı ŝāhensāh-ı a‘zam:

Tarih 1

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Padişahlar padişahının sünnet düğünü || Sultan Ahmed'in şehzadelerinin sünnet töreni.

55. Ne sūr ol sur-ı şāhenşāh-ı a' zām

56. Şeh-i fermān-revā-yı rub'-ı meskūn

sūsen:

1. **sūseni:-i**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 52

Susen çiçeği || Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi.

51. Kadehin almağa ol dağı hemān

52. Sūseni tıgı ile etdi revān

2. **sūsenlerde:-ler, -de**

Diğer 3

Mısra: 66

Susen çiçeği || Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi.

65. Serv-kadler salmıp nāz ile gülşenlerde

66. Būlbūlāsā dil-i 'uşşāk ise sūsenlerde

3. **sūsen:**

Tarih 8

Mısra: 22

Susen çiçeği || Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi.

21. Görür hār u hāsī dāmān-ı gülde gülsitān içre

22. Nola sūsen ederse şeb-nem ile tıgını berrāk

4. **sūsen:-muş**

Kaside 19

Mısra: 31

Susen çiçeği || Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi.

31. Derūn-ı zāgā her bir sūsen olmuş nīze-i ser-tīz

32. Düşer mestāneveş bī-hūş olup āvāre āvāre

5. **sūseniñ:-iñ**

Kaside 34

Mısra: 22

Far. Susam denilen çiçek.

21. Şovuk çaldırmasın deyū şehir eṭfāl-i gülzāra

22. Elinde şeb-nem ile sūseniñ tıgı mücellādır

6. **sūsen:**

Gazel 155

Mısra: 8

Far. Susam denilen çiçek.

7. Şeh-i nev-rūza gūyā 'arz-ı hāl-i rencişi-hiere

8. Dehān-ı gönca-i nev-resteye sūsen zebān olmuş

7. **sūseniñ:-iñ**

Gazel 244

Mısra: 9

Susen çiçeği || Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi.

9. Cilā-dādende-i tıgı olurken sūseniñ şeb-nem

10. Kesilmez gün-be-gün āheng-i gāvḡā gülsitān içre

sūsmār:

1. **sūsmār:**

Kaside 10

Mısra: 58

Kertenkele || Hz. Muhammed'in peygamberliğini

ikrar eden ve bu şekilde inanmayan sahibini imana

getiren kertenkele (el-Heysemī, Mecmeu'z-Zevāid,

8:293-294; el-Hindī, Kenzū'l-Ummāl, 12:358; İbni

Kesir, el-Bidāye ve'n-Nihāye, 6:149-160; Ali el-Kari,

Şerhu's-Şifā, 1:632; Hafācī, Şerhu's-Şifā, 3:79.).

57. Etmedi mi nübüvvetin ikrār

58. İctimā'-ı kavimde sūsmār

suṭūr-ı nazm-ı pāk-i bī-nazirime:

1. **suṭūr-ı nazm-ı pāk-i bī-nazirime:-im, -le**

Gazel 263

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Benzersiz saf şiirin satırları || Şairin kendi sanatını yüceltmesi.

7. Benim ol kim suṭūr-ı nazm-ı pāk-i bī-nazirime

8. Temedduh eylese şāyeste tūṭi-i şeker-hvāre

suṭūr-ı pākini:

1. **suṭūr-ı pākini:-in, -i**

Kaside 12

Mısra: 139

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mübarek satırlar.

139. Suṭūr-ı pākini kıldı derūna naqş hācer

140. Görünce şafḡa-i dilde bu ḡaṭṭ-ı mestūri

şu'ūd:

1. **şu'ūda:-a**

Kaside 19

Mısra: 38

Merdivene çıkma.

37. Şabāya şeş kadem bir süllem olmuş tāri ṭanbūruñ

38. Şu'ūda güyiyā evc-i maḡām-ı 'ilm-i edvāre

şu'ūd etdikçe:

1. **şu'ūd etdikçe:-dik, -çe**

Gazel 261

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yükselmek.

3. Ziyād oldukça cāh-ı hūsnū nola luṭfuñ umsa dil

4. Şu'ā'ı sū-be-sū artar şu'ūd etdikçe meh yemde

şu'ūd eyledi:

1. **şu'ūd eyledi:-di**

Kaside 5

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yükselmek.

55. Pes sa'ādetle şu'ūd eyledi çarḡ-ı düvüme

56. Geçdi eflāki bu vech ile ḡabīb-i Mevlā

suver:

1. **şuver:**

Kaside 8

Mısra: 161

Suretler.

161. Şuver ki nazra-i ülâda cümle zâhirdir
162. Hâkikat üzre nigâh olsa hep müzâhirdir

2. **şuveriñ:-iñ**

Kaside 12

Mısra: 34

Suretler.

33. O nûru eyledi mir'ât-ı 'âlem-i ceberût
34. Göründü her şuveriñ hep vücûh-ı mestûri

sû-vı ferahdan:

1. **sû-yı ferahdan:-dan**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk yönü.

9. Dirig ey arzû-yı şab'-ı pür-ğam
10. Beni sū-yı ferahdan eylediñ yâd

sū-vı 'irfānı:

1. **sū-yı 'irfānı:-ı**

Gazel 284

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgelik yönü.

9. Nola olmazsa Sâlim şimdilik eş'ârımız memdûh
10. Bize bu çarh-ı keç-rev sū-yı 'irfānı unutturdu

sū-vı rûy-ı deryâya:

1. **sū-yı rûy-ı deryâya:-ya**

Kaside 22

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denizin yüzeyi, denizin suyu.

83. Binse ger zevrak-ı sebük-pâya
84. 'Azm edip sū-yı rûy-ı deryâya

şuvu hâsil ola:

1. **şuvu hâşıl ola:-a**

Kaside 1

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı akıtmak, ağlamak.

89. Kâmiñ eşke derseñ ola naşib
90. Şuvu hâşıl başından ola gârîb

suyunu buldurmuş:

1. **suyunu buldurmuş:-dur, -muş**

Tarih 3

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gemilerin rotaları istikametinde doğru şekilde ilerleyebilmesi.

121. Çekdiriler de merâtible gidip işrinde
122. Her biri suyunu buldurmuş idi ser-tâ-pâ

süz:

1. **süzdur:-dur**

Kaside 6

Mısra: 27

Yanma, yanık || Acı, keder.

27. Vişâl-i vuşlat-ı ma'sûk-ı 'âşık süzdur elbet
28. Buña oldu delil-i şübhe-fersâ şem' ü pervâne

2. **süz:**

Tarih 17

Mısra: 90

Yanma, yanık || Acı, keder.

89. Teng-desti vü keder hâlim diğer-gün eyledi
90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn

süz u güdâz:

1. **süz u güdâz:**

Tedis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşk acısıyla- yanmak, perişan olmak.

7. Ne deñli setr-i râz etse dil-i ser-mest ü nâ-huşyâr
8. Yine etbette eyler anı bu süz u güdâz izhâr

süzân:

1. **süzân:**

Tedis 7

Mısra: 27

Yanmak || Aşk ateşi ile yanmak.

27. Şeb ü rüz âteş-i 'âşk ile süzân mı degil
28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülistân mı degil

2. **süzân:**

Gazel 54

Mısra: 1

Yanmak || Aşk ateşi ile yanmak.

1. Derün-ı sine dâğ-ı 'âşk ile süzân âteşdir
2. Bu bâğın sebzezârı muttaşıl cüşân âteşdir

süzân etdi:

1. **süzân etdi:-di**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak || Aşk ateşi ile yakmak.

41. Sinesin dâğ ile süzân etdi
42. Güyiyâ bâğda çerâğân etdi

süzân olup:

1. **süzân olup:-up**

Diğer 11

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanmak || Aşk ateşi ile yanmak.

63. Şu'le-i âhımız olup süzân
64. Oldu meş'al bize o şebde şebân

süzen:

1. **süzen:**

Kaside 10

Mısra: 144

Far. İğne.

143. Bulunurdu cemâli nûrundan
144. Zülmet-i şebde güm olan süzen

2. **süzen:**

Kaside 18

Mısra: 15

Far. İğne.

15. Çeşmine süzen olur hâr hezârîñ gülsüz
16. Yârsız küllhan olur 'âşıkâ bâğ-ı mağbûl

süzende vü süzân olur:

1. **süzende vü süzân olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanıp yakılmak.

9. Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'âşık u ma'sûk
10. Olur süzende vü süzân be-her-câ şem' ü pervâne

süzeni:

1. **süzeni:-dir**

Gazel 222

Mısra: 3

İğneli || Sevgilinin kirpiklerinin âşık üzerindeki yakıcı tesiri.

3. Süzeni'dir işleri müjgânının ser-tâ-be-pâ
4. Mülket-i ruhsâr-ı dil-ber de aransa kâleden

süz-en-i hâr-ı cefâsın:

1. **süz-en-i hâr-ı cefâsın:-sın**

Gazel 170

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet dikeninin iğnesi.

7. Süz-en-i hâr-ı cefâsın yine ser-tîz etdi
8. Böyle bî-çâre edip bizleri neylerdi firâk

süzî:

1. **süzî:**

Gazel 221

Mısra: 5

Yakan || Aşk ateşine yakan sevgili.

5. Kerem kıl âteş-i 'aşka beni yandırma ey süzî
6. Cemâlîñ şem'ine gönülüm edip pervâne neylerdin

süz-ı 'aşkıñ:

1. **süz-ı 'aşkıñ:-iñ**

Gazel 253

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşi, aşk acısı.

1. Dil-i 'uşşakı süz-ı 'aşkıñ ile dâğ dâğ eyle
2. Zamân-ı devlet-i hüsnuñde sultânım çerâğ eyle

süz-ı derûna:

1. **süz-ı derûna:-a**

Kaside 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül yangını.

3. Ben de pervaneyim ol şem'-i murâd üzre henüz
4. K'eyledim süz-ı derûna dil-i şeydâyı esir

süz-ı dilimden:

1. **süz-ı dilimden:-im, -den**

Terkib-bend 1

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül yangını.

31. Beni dil-şâd u mesrûr etmediñ sen
32. Uşandım hâşılı süz-ı dilimden

süz-ı firâkıñ:

1. **süz-ı firâkıñ:-iñ**

Gazel 164

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ateşi, ayrılık yakışı.

1. Tutuşup süz-ı firâkıñ ile her bâr şemi'
2. Nev-be-nev dâğ-ı serin etmede tekrâr şemi'

2. **süz-ı firâkıñ:-iñ**

Gazel 219

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık ateşi.

1. Şehâ didem gam-ı hicriñle giryân olmasın n'olsun
2. Ciger süz-ı firâkıñ ile biryân olmasın n'olsun

süz-ı firkatim:

1. **süz-ı firkatim:-im**

Gazel 199

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın yakıcılığı.

1. Hâsret-i cânân tagyir edeli keyfiyyetim
2. Tâb-ı temmüz etmede sermâyı süz-ı firkatim

süz-ı mihnetden:

1. **süz-ı mihnetden:-den**

Gazel 125

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımın, gamın yakışı.

3. 'İtâbiñ görmeyen etmez şikâyet süz-ı mihnetden
4. Tokunmadıkça seng-i zendde âteş âşikâr olmaz

süz-ı nihân:

1. **süz-ı nihân:**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli ateş || Yürek yangını.

1. Ne dem nâlâni-i dilden ola süz-ı nihân peydâ
2. Olur farkımda âhimdan hemân bir sâyebân peydâ

2. **süz-ı nihân:**

Gazel 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli ateş.

3. Gönülde âteş-i 'aşkıñ nüहुfte eylemeyen
4. Derûn-ı sinede süz-ı nihân nedir bilmez

süzis:

1. **süzisim:-im**

Terkib-bend 1

Mısra: 66

Yanış, yanma || Yürek yangını.

65. Benim ol 'âşık-ı mağzûn-ı dil-gir

66. K'olunmaz süzisim takrir u taşvir

2. **sūzişim:-im**

Diğer 2

Mısra: 34

Yanış, yanma || Yürek yangını.

33. Tutuşur hāme-i bihîn-ta 'bîr

34. Sūzişim etmek istesem taḥrîr

3. **sūziş:**

Tarih 11

Mısra: 19

Yanma, yanış || Yüzün parlaklığı.

19. Sūziş ü zav'ı ziyāde olur elbette anî

20. Olsa mûlar ile ḳandîl-i derûn içre fetîl

4. **sūzişin:-in**

Kaside 16

Mısra: 20

Yanış, yanma || Yürek yangını.

19. Şanma kim bî-hude efgāna ser-āgāz eyler

20. Güllere etmededir sūzişin inhā bülbül

5. **sūzişimi:-im, -i**

Müfret 17

Mısra: 1

Yanma, yanış || Acı çekme.

1. Fikr-i ruḥsān ile sūzişimi görmek için

2. Beni germ-ābe-i hicre ḳodu Dellāk-zāde

6. **sūziş:**

Gazel 268

Mısra: 3

Yanış, yanma II yürek yangını.

3. Ne ḥacet 'āşıkı nār-ı firāḳıña sūziş

4. Alır fetîli o bî-çāre bir nezāre ile

sūziş-i 'āşık:

1. **sūziş-i 'āşık:**

Gazel 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āşığın yanışı.

1. Benim derūnumu saña nic'eyleyem taḳrîr

2. Olur mu sūziş-i 'āşık lisān ile ta'bîr

sūziş-i derd ü gamı:

1. **sūziş-i derd ü gamı:-ı**

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ve gamın yakışı.

3. Giryeye def' eyler hemîşe sūziş-i derd ü gamı

4. Āb-rîzān olsa hergiz āteşe teskîn olur

sūr etdi:

1. **sūr etdi:-di**

Kaside 13

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevinmek, mutlu olmak.

99. Maḳdemiñle cümle sūr etdi Muḥammed ümmeti

100. Nikbet ü idbārına a'dā-yı dîn etdi 'azā

sübha-i ezḳār-ı 'adū:

1. **sübha-i ezḳār-ı 'adū:**

Gazel 242

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın zikir tespihi || Düşmanın süreklı tekrarladığı, gerçekleşmesini istediği dilekleri.

7. Dest-i iḥsān ile münḥal olamaz 'uḳdeleri

8. 'İḳd-ı sad-'uḳde durur sübha-i ezḳār-ı 'adū

sübha-i mihrine:

1. **sübha-i mihrine:-in, -e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik taneleri || Şiirler.

67. Naẓm-ı pākîzemi edip evrād

68. Sübha-i mihrine eder ta'dād

sübha-i şad-dāneden:

1. **sübha-i şad-dāneden:-den**

Gazel 265

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzlük teşbih || Sevgilinin yüzündeki ben.

1. Ḥayāl eyler lebin ḥāl-i ruḥ-ı cānāneden şoñra

2. Çeker mināyı zāhid sübha-i şad-dāneden şoñra

sübha-i ta'dādına:

1. **sübha-i ta'dādına:-ın, -a**

Kaside 28

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesbih || Övülmeye layık vasıfların dile getirildiği

şiiir.

31. Naẓm eden vaşf-ı şerîfin sübha-i ta'dādına

32. Anî elbette şenāsın zübde-i ezḳār eder

sübḥān:

1. **sübḥān:**

Kaside 3

Mısra: 61

"Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindedir.

61. Kişiyeye güç buyurmadı o Sübḥān

62. Ḳabül-i 'özrüñü ol eder iḥsān

2. **sübḥān:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 49

"Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindedir.

49. Be-'avn-i luḥf u Ḥaḳ Sübḥān u Yezdān

50. Misāfirden bulunur ya'ni her ān

3. **sübḥān:**

Muamma 26

Mısra: 1

"Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindedir.

1. O ‘abd-i tıfla kim Sübhān mürebbī ola kudretten
2. Dağı gehvārede eyler felekle baḥş ḥikmetden

sübhān-ı ‘amīmü’l-iḥsān:

1. **sübhān-ı ‘amīmü’l-iḥsān:**

Kaside 35

Mısra: **69**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Allah.

69. Şā‘irānıñ ede Sübhān-ı ‘amīmü’l-iḥsān

70. Her nefes kām-ı dilin zaḥmet ü ğamsız der-kār

südde-i kân-ı lutf u iḥsāna:

1. **südde-i kân-ı lutf u iḥsāna:**

Diğer 8

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyiliğin, ihsanın kaynağı olan eşik, dergâh.

3. Südde-i kân-ı lutf u iḥsāna

4. Mercı‘-i her kibār-ı devrāna

südde-i sidre-āşiyānsāya:

1. **südde-i sidre-āşiyānsāya:-ya**

Diğer 9

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sidre makamı gibi -ulu- yer.

5. Südde-i Sidre-āşiyānsāya

6. Sidre-i bāğ-ı ‘adnāsāya

südde-i sidre-i cinānsāya:

1. **südde-i sidre-i cinānsāya:-ya**

Diğer 11

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sidre makamı gibi -yüce,ulu- eşik || Tekke.

13. Ya ‘ni ol ḥānḳāh-ı zībāya

14. Südde-i Sidre-i cinānsāya

sühre ederler:

1. **sühre ederler:-er, -ler**

Müfret 84

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Maskara etmek.

1. ‘Allāme-i ‘aşr olsa yine sühre ederler

2. Maḥdūmlarıñ derdi hemān tāze mezmāmın

sühre olur:

1. **sühre olur:-ur**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **156**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Maskara olmak.

155. Kubḥunu bilmeyip sefihāne

156. Sühre olur cemī‘-i yārāna

sühül:

1. **sühül:**

Kaside 18

Mısra: **82**

Kolaylık.

81. Himmetiñle şu kadar oldu cihān emn ü amān

82. ‘Āleme oldu bütün cāy-ı şafā ḥüzn ü sühül

sükkān:

1. **sükkānına:-ın, -a**

Tarih 15

Mısra: **9**

Bir yerde oturanlar, ikāmet edenler.

9. Der-i murādını sükkānına edip meftūḥ

10. Muḳīm-i bezmine zevḳını bī-gezend etsin

sükün:

1. **sükün:**

Kaside 13

Mısra: **10**

Sakinlik, huzur.

9. Rüzgārıñ ḥālidir deryāda nev‘-i ıztırāb

10. Ḳulzüm-i kudret sükün üzre telāṭum nā-āşnā

2. **sükündan:-dan**

Gazel 287

Mısra: **3**

Sakinlik, huzur.

3. Göñülde ḳalmadı aşlā sükündan behre

4. Hevā-yı kākül-i dil-berle bī-ḳarār oldu

sükün ede:

1. **sükün ede:-e**

Kaside 8

Mısra: **195**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sakin olmak, huzur bulmak.

195. O dem ki ede maḥā‘il firāz-ı serde sükün

196. O dem ki her kesi maḥşer cemī‘ ü ḥāşirdir

sükün verip:

1. **sükün verip:-ip**

Kaside 12

Mısra: **197**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sakinlik, huzur vermek.

197. Verip yem-i kedere feyż-i inşirāḥ sükün

198. Ḥaşire döne o baḥr-i felāke-dürdürü

süküni-i naḳḳād:

1. **süküni-i naḳḳād:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **78**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tenkitçi Sükuni || Özel isim.

77. ‘İşmeti vü Bahāyi-i üstād

78. ‘İzzeti vü Süküni-i naḳḳād

süküt:

1. **sükütüñ:-uñ**

Gazel 47

Mısra: **5**

Susmak.

5. Baña geldikde neden böyle sükütüñ āyā

6. Yoḥsa ey şeyḫ du‘ā bizlere isrāf mıdır

süküt olsa:

1. **sükût olsa:-sa**

Diğer 11

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Susmak.

121. Oldu hâme bu 'arşagehde şamût

122. Müsiqîdir yerinde olsa sükût

süleymân:

1. **süleymân'ım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 8

Hız. Süleyman || Hz Süleyman gibi güçlü.

7. Zâhiren kemterin-'unvânım

8. Mürum ammâ ki ben Süleymân'ım

2. **süleymân:**

Kaside 12

Mısra: 170

Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu. On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.

169. Bu oldu 'âdet-i dîrine hânedânında

170. Sevindirirdi Süleymân keremle geh mûri

3. **süleymân:**

Kaside 19

Mısra: 78

Hız. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgâra ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.

77. O sultân-ı ser-efrâz-ı selâtin dâd-güster kim

78. Süleymân gibi câri emri bâda deşt ü enhâre

4. **süleymân'ı:-ı**

Kaside 20

Mısra: 330

Hız. Süleyman (as) peygamber.

329. Var mıdır hiç medâr-ı imkânı

330. Mür vaşf eylemek Süleymân'ı

süleymân-rütbe:

1. **süleymân-rütbe:**

Kaside 14

Mısra: 2

Süleyman (Kanuni Sultan Süleyman) derecesinde-kudretli,güçlü-

1. Şehenşâh-ı cihân dâdâr-ı devrân

2. Süleymân-rütbe 'âlem-gîr-i şâhân

süm-i esbini:

1. **süm-i esbini:-in, -i**

Gazel 214

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- atının ayağı, turnağı.

5. Süm-i esbini dirîğ eyleyicek rüyumdan

6. Reh-i yâre yine bî-hüde gubâr oldum ben

sümük:

1. **sümüklü:**

Lugaz 3

Mısra: 18

Sümük || Mumun yanışı ile birlikte erimesi.

17. Gerçi kim kıddi gâyet-i bâlâ

18. Bir sümüklü cevândır ol ammâ

2. **sümük:**

Lugaz 3

Mısra: 19

Sümük || Mumun yanışı ile birlikte erimesi.

19. Dâmenin yaş eder sümük yer yer

20. Gehi çip çip sümükleri tamlar

3. **sümükleri:-ler, -i**

Lugaz 3

Mısra: 20

Sümük || Mumun yanışı ile birlikte erimesi.

19. Dâmenin yaş eder sümük yer yer

20. Gehi çip çip sümükleri tamlar

sünbül:

1. **sünbül:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 34

Far. Maruf çiçek, sünbül.

33. Gül için etdi figânın bülbül

34. Çekdi tuğrâ-yı vişâli sünbül

2. **sünbüle:-e**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 16

Far. Maruf çiçek, sünbül.

15. Gören başındaki zülf-i siyâhı

16. Eder mi sünbüle meyl-i nigâhı

3. **sünbül:**

Gazel 14

Mısra: 2

Sünbül || Sevgilinin sünbüle benzeyen saçları.

1. Kâkülün etmez hevâdan ictinâb

2. Eylemez sünbül şabâdan ictinâb

4. **sünbüle:-e**

Kaside 18

Mısra: 49

Far. Maruf çiçek, sünbül.

49. Dûd-ı mevzûnunu biz sünbüle teşbîh ederiz

50. Gülден artık olur âteş bu hevâda mağbûl

5. **sünbülü:-ü**

Kaside 32

Mısra: 11

Far. Maruf çiçek, sünbül.

11. Ol dağı sünbülü gülzâra revân etdirdi

12. Mağdemi müjdesini eyledi bâğa inhâ

6. **sünbül:**

Gazel 43

Mısra: 4

Far. Maruf çiçek, sünbül.

3. Tüde tüde kâkülün ruhsârın üzre rû-nümâ

4. Sünbül ile goncalar güyâ ki deste destedir

7. sünbül:

Gazel 282

Mısra: 10

Sünbül || Sevgilinin sünbüle benzeyen saçları.

9. Bir seniñ gibi bu vâdî-i melâhatde ‘aceb

10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri âhû var mı

sünbül zülfü:

1. sünbül zülfü:-ü

Gazel 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sünbül kokulu saç.

7. Bâğ-ı hüsnuñ her boyu servine bakmam dil-berin

8. Zülfü sünbül rüyu gül çeşmi kebüd olmak gerek

sünbülân:

1. sünbülân:

Tarih 8

Mısra: 25

Sünbüller.

25. Gül-i zibâ vü lâle sünbülân ‘aks eylemişdir hep

26. Baqınca çarha şanma şubh-ı şâdık eyledi işrâk

sünbülü:

1. sünbülüdür:-dir

Müfret 54

Mısra: 2

Sünbül çiçeği || Sevgilinin sünbül gibi güzel kokulu olan saçı.

1. Añıp ol kâkülü giryân olup ey dil

2. Hemân kenâra şalın hevâ da sünbülüdür

sünbül-i bâğ-ı cinândır:

1. sünbül-i bâğ-ı cinândır:-dır

Tarih 10

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bağının sünbülü || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

33. Sünbül-i bâğ-ı cinândır her mü

34. Mülk-i ân hañt ile vîrân olmaz

2. sünbül-i bâğ-ı cinândır:-dır

Gazel 181

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bahçesinin sünbülü.

7. Eyleyen gül-geşt-i dehri bulmamış aña ‘adil

8. Sünbül-i bâğ-ı cinândır kâkül-i hoş-buların

sünbül-i büvâsı:

1. sünbül-i büvâsı:-sı

Kaside 19

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel kokan sünbül çiçeği.

53. Müşâbih düre her bir dâne-i şeb-nem varaklarda

54. Mu ‘adil sünbül-i büvâsı zülf-i ‘anberin-yâre

sünbül-i cennet:

1. sünbül-i cennet:

Gazel 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet sünbülü.

3. Sünbül-i cennet de olsa eylemez şarf-ı hayâl

4. ‘Aşıkñ sevdâsı yâriñ zülf-i ‘anber-büsudur

sünbül-i gîsûsunu:

1. sünbül-i gîsûsunu:-su, -nu

Gazel 211

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin sünbül kokulu saçı.

9. Yâd edip sünbül-i gîsûsunu yâriñ Sâlim

10. Nefha-i medhî ile ‘âlemi ta ‘îr edeyim

sünbül-i terler:

1. sünbül-i terler:-ler

Kaside 34

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze sünbül.

33. Şafâsından perîşân-kâkül olmuş sünbül-i terler

34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şüh-ı ra ‘nâdır

sünbülîstân:

1. sünbülîstân:

Kaside 1

Mısra: 32

Sünbül bahçesi.

31. Bir bölük zülf-i dil-rübâsâ

32. Sünbülîstân qarîn-i zib ü bahâ

sünbülleri açar:

1. sünbülleri açar:-ar

Diğer 3

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönülde -sevgiliyi, saçlarını hayal etmekten kaynaklı- güzel duyguların oluşması.

47. Dil ki gâhice hayâl-i ham-ı kâkül eyler

48. Nice sünbülleri gülzâr-ı derûnumda açar

sündüs:

1. sündüs:

Kaside 12

Mısra: 131

Bir nevi ince ve lâtif dibâ. Atlas.

131. Firâşı Sündüs ü zer-beft firâş-ı istebrâk

132. Kûşûru kaçır-ı mücevher binâ-yı billürî

sünnet:

1. sünnet:

Gazel 16

Mısra: 5

Kıvılcımlarla dolu ah.

5. Gayrılar sünnet bilirse vaşlıñı farzâ seniñ

6. Baña vâcibdir vişâliñ eylemek cânâ talep

sünni:

- Mısra: **73**
Padişah, hükümdar || Hz. Muhammed.
- 73.** O şāhın ger sezā-yı luṭf-ı cāvīdi olurlarsa
74. Şafā-baḥşende olurlar be-her-cā şem‘ ü pervāne
- 3. şāha:-a**
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Padişah.
- 1.** Şad dirîğ ey cihān-ı fānî ḥayf
2. Ḥasret olduk o şāha ‘ākıbeti
- 4. şāh:**
Lugaz 6
Mısra: **8**
Padişah.
- 7.** Oldu maḳbūl-i cihān ser-tā-pā
8. Bi'ṭ-ṭabi' anı sever şāh u gedā
- 5. şāhūn:-iñ**
Kaside 7
Mısra: **95**
Padişah, hükümdar || Hz. Muhammed.
- 95.** Sālim ḳo şikāyeti o şāhın
96. Cūdu fem-i dāstāna şıgmaz
- 6. şāha:-a**
Kaside 8
Mısra: **95**
Padişah, hükümdar || Hz. Muhammed.
- 95.** Derūnu münkesirāne o şāha ‘arz edelim
96. Ki derdmendlere anıñ na'īmi vāfirdir
- 7. şāha:-a**
Kaside 9
Mısra: **72**
Şah, sultan.
- 71.** Hemān kiş-t-i ketānî ‘arz-ı mehdir
72. Gedādan şāha bir tāze giyehdir
- 8. şāh:**
Kaside 10
Mısra: **91**
Padişah, hükümdar || Hz. Muhammed.
- 91.** Kāf'dan Kāf'a şāh iken o Resūl
92. Bir gedānıñ umūruna gide ol
- 9. şāh:**
Kaside 10
Mısra: **136**
Padişah, hükümdar || Hz. Muhammed.
- 135.** Cümle bildi Ḳureyş bî-inkār
136. Ḳıldı o şāh ile ḥayli ḡüftār
- 10. şāhı:-ı**
Kaside 10
Mısra: **234**
Dal, budak.
- 233.** ‘Arz-ı şevḳ eyleyip çemen-be-çemen
234. Şāhı münfekḳ olup ‘urūkundan
- 11. şāhdan:-dan**
Kaside 10

- Mısra: **505**
Padişah, hükümdar || Hz. Muhammed.
- 505.** Çāre yokdur o şāhdan ḡayrı
506. Yok meded ol penāhdan ḡayrı
- 12. şāhım:-ım**
Gazel 14
Mısra: **8**
Padişah, hükümdar || Sevgili.
- 7.** Pāy-māl-i gerd-i rāh-ı ‘aşḳıñım
8. Etme şāhım ben gedādan ictināb
- 13. şāhda:-da**
Kaside 16
Mısra: **28**
Dal, budak.
- 27.** Şevḳ-ı teşrif-i bahār ile be-her şubḥ u mesā
28. Şad nevā etmede her şāhda ra'nā bülbül
- 14. şāha:-a**
Kaside 16
Mısra: **60**
Padişah || 3. Ahmed.
- 59.** Diñledim bir ḡazel-i nev ile elḥān eyler
60. Ki sezā etse ser-āḡāz anı şāha bülbül
- 15. şāh:**
Kaside 17
Mısra: **73**
Şah, sultan.
- 73.** Ḡulām-ı dergehidor gerçi cümle şāh u gedā
74. Ḳul etdi Sālim'i ol şāh ḡayrısın bilmem
- 16. şāh:**
Kaside 17
Mısra: **74**
Padişah || 3. Ahmed.
- 73.** Ḡulām-ı dergehidor gerçi cümle şāh u gedā
74. Ḳul etdi Sālim'i ol şāh ḡayrısın bilmem
- 17. şāhūn:-iñ**
Kaside 18
Mısra: **25**
Padişah.
- 25.** Şarılır dāmenine bulduḡu şāhın ez-dil
26. Tā ki bī-kes ḳalalı bāḡda zār u maḡzül
- 18. şāh:**
Kaside 20
Mısra: **197**
Padişah || 3. Ahmed
- 197.** Aña ta'yīn-i luṭf edip ol şāh
198. Eyledi bir mu'allim-i āḡāh
- 19. şāh:**
Kaside 20
Mısra: **213**
Padişah || 3. Ahmed
- 213.** Taḡta devletle geçdiginde o şāh
214. Baña ṭāli' olup müsā'id-i cāh
- 20. şāh:**
Kaside 20

- Mısra: 273
Padişah || 3. Ahmed
273. Bir atışda urup nişanı o şāh
274. Oldu altun pür-kelef bir māh
21. **şāha:-a**
Kaside 20
Mısra: 300
Padişah || 3. Ahmed
299. Ne hünerdir bu şūret-i zībā
300. Nice etmez kişi o şāha du'ā
22. **şāh:**
Kaside 34
Mısra: 91
(Fa.) Dal, budak.
91. Qarār etmezse bir şāh üzre bülbüller n'ola her dem
92. Gülistān-ı mahabbetde hezārān nā-şikībādır
23. **şāhūn:-iñ**
Gazel 51
Mısra: 8
Padişah, hükümdar || Sevgili.
7. Gerek nīk ü gerek bed yād etsinler beni a'dā
8. O şāhūn meclisinde ārzū mezkūr olmaqdır
24. **şāha:-a**
Gazel 94
Mısra: 4
Padişah, hükümdar || Sevgili.
3. Ne mümkin 'aql u qarārı refīk etmeklik
4. Giderse rūḥum o şāha goñul piyāde gider
25. **şāhūn:-iñ**
Gazel 119
Mısra: 8
Padişah, hükümdar || Sevgili.
7. Ser-i kuyunda dil-dāriñ şikāyet etme firḳatden
8. O şāhūn āsitānında goñul insāne söylenmez
26. **şāhūn:-iñ**
Gazel 169
Mısra: 7
Padişah, hükümdar || Sevgili.
7. Ederdi belki niyāziñ kabūl ol şāhūn
8. Düşülse pâyına bir şālib-i vişāl olarak
27. **şāha:-a**
Gazel 202
Mısra: 4
Padişah, hükümdar || Sevgili.
3. Hāreb etdi sipāh-ı ḡamzesi mülk-i dili çünkim
4. Yed-i şekvāyı ol şāha goñul ben de bülend etdim
- şāh eylemege:**
1. **şāh eylemege:-e**
Kaside 8
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Konumunu yüceltmek.
17. O şehenşeh anı ednā nigāha etse qarān
18. Ki şāh eylemege bir gedāyı qādirdir

şāhān:

1. **şāhān:**
Tarih 4
Mısra: 16
Şahlar, padişahlar.
15. Yegāne pādişāh-ı bi-mu'ādil
16. Ki şāhān dergehinde 'abd-i ednā
2. **şāhān:**
Tarih 11
Mısra: 17
Şahlar, padişahlar.
17. Bir berāta çekicek ḥatt-ı şerīfī şāhān
18. İmtiḡāl etmege emrine olunur ta'cīl
3. **şāhāniñ:-iñ**
Gazel 175
Mısra: 8
Şahlar, padişahlar.
7. Deriñden kullarıñ dūr etme luḡ et ḥayl-i 'uşşāka
8. Felekde nāmı şāhāniñ begim şevketledir ancak

şāhāne:

1. **şāhāne:**
Diğer 9
Mısra: 56
Harika, çok güzel.
55. Yād olup cümle şöḡbet eylerdik
56. Qatı şāhāne ülfet eylerdik

şāhān-ı 'ālem:

1. **şāhān-ı 'ālem:**
Kaside 13
Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Tüm dünyanın sultanları.
51. Ol ki māh u mihrveş her rüz ü şeb olmaqdadır
52. Dergeh-i iclāline şāhān-ı 'ālem çehre-sā
2. **şāhān-ı 'ālem:**
Kaside 14
Mısra: 63
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Tüm dünyanın sultanları.
63. Qarıñda kul olup şāhān-ı 'ālem
64. Felekde olsa da Cemşid ü ger Cem

şāhbāz-ı dilleri:

1. **şāhbāz-ı dilleri:-ler, -i**
Gazel 181
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu.
5. Şāhbāz-ı dilleri āvāre eylerse nola
6. 'Ayn-ı nāz u mest-nigehdir dīde-i āhūların

şāhbāz-ı evc-i 'aşk-ı dil-berim:

1. **şāhbāz-ı evc-i 'aşk-ı dil-berim:-im**
Gazel 91
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
-Sevgiliye olan- Aşkın gökyüzündeki avcı.

7. Şāhbāz-ı evc-i 'aşk-ı dil-berim dersin bana
8. Ey gönül söyle ser-i küyunda haçcürin nedir

şāhensāh:

1. **şāhensāhūn:-iñ**

Tarih 3

Mısra: **29**

Padişahlar padişahu || Sultan 3. Ahmed.

29. Ya 'ni te 'şir-i du 'asıdır o şāhensāhūn

30. K 'eyledi zir ü zeber düşmen-i dīni Mevlā

şāhensēh:

1. **şāhensēh:**

Tarih 1

Mısra: **65**

En büyük padişah, şahlar şahı, padişahlar padişahu

|| 3. Ahmed.

65. O şāhensēh ki kılmış Hāk yedinde

66. Kild-i kufl-i genc-i cüdu merhūn

2. **şāhensēhe:-e**

Tarih 24

Mısra: **31**

En büyük padişah, şahlar şahı, padişahlar padişahu

|| 3. Ahmed.

31. Allāh edip ğamdan maşūn şāhensēhe bağışlasun

32. Yā Rab cihān tolsun bütün iqbāli ile ser-te-ser

şāhensēh-i baħr ü bere:

1. **şāhensēh-i baħr ü bere:-e**

Tarih 24

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara ve denizler padişahu.

11. Kad serve beñzer diş düre ben bildiğim ol sāhire

12. Şāhensēh-i baħr ü bere verilse maqbüle geçer

şāhensēh-i devrān:

1. **şāhensēh-i devrān:**

Tarih 3

Mısra: **31**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın en yüce sultanı || Sultan 3. Ahmed.

31. Ya 'ni şāhensēh-i devrān ki nazirin bu felek

32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her cā

2. **şāhensēh-i devrān:**

Tarih 3

Mısra: **37**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın en yüce sultanı || Sultan 3. Ahmed.

37. Öyle şāhensēh-i devrān ki debir-i kudret

38. Etdi bu güne anıñ vaşf-ı şerifin imlā

şāhensēh-i devr-i zamān:

1. **şāhensēh-i devr-i zamān:**

Tarih 24

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanının padişahlar padişahu || Sultan 3. Ahmed.

15. Āb-i ruħ-ı 'Osmāniyān zıll-ı Hūdā cān-i cihān

16. Şāhensēh-i devr-i zamān dādār-ı İskender-zafer

şāhensēh-i evreng-i risāletsin:

1. **şāhensēh-i evreng-i risāletsin:-sin**

Kaside 5

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlik tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

9. Sen o şāhensēh-i evreng-i risāletsin kim

10. Çekdi menşür-ı 'adilde iki kaşın tuğrā

şāhensēh-i evreng-i sa 'ādetsin:

1. **şāhensēh-i evreng-i sa 'ādetsin:-sin**

Kaside 16

Mısra: **53**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadet tahtının padişahlar padişahu || 3. Ahmed.

53. Sen o şāhensēh-i evreng-i sa 'ādetsin kim

54. Vaşf-ı zātınla olur her dil-i dānā bülbül

şāhensēh-i nusret-livā:

1. **şāhensēh-i nusret-livā:**

Kaside 13

Mısra: **46**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Galibiyet sancağının padişahu || 1. Mahmud.

45. Pādīşāh-ı heft kişver şehriyār-ı baħr ü ber

46. Dāver-i hürşid-fer şāhensēh-i nusret-livā

şāhensēh-i taht-ı ıstıfā:

1. **şāhensēh-i taht-ı ıstıfā:**

Kaside 7

Mısra: **57**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyz tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

57. Şāhensēh-i taht-ı ıstıfā kim

58. Vaşfı kalem-i beyāna şıgma

şāhensēh-i taht-ı risālet:

1. **şāhensēh-i taht-ı risālet:**

Kaside 2

Mısra: **87**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlik tahtının sultanı.

87. Ki sen şāhensēh-i taht-ı risālet

88. Dil-i nālān ğark-ı baħr-i zillet

şāhensēh-i taht-ı risāletsin:

1. **şāhensēh-i taht-ı risāletsin:-sin**

Kaside 6

Mısra: **79**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlik tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

79. Sen ol şāhensēh-i taht-ı risāletsin ki cüduñla

80. Cihānda buldular yek-ser tecellā şem' ü pervāne

şāhī:

1. **şāhī:**

Tarih 3

Mısra: **183**

Eski topların bir çeşidi.

183. Bir taraftan nice biñ top u tüfeng ü şāhī

184. Bir taraftan ise şad güne hücüm-ı bālā

2. **şahîlerin:**-ler, -iñ

Gazel 94

Mısra: 7

Cömert.

7. Hemîşe mâlına gelmez şahîlerin nokşân

8. Cihânda hârcı hâsîsîñ dağı ziyâde gider

şâh-ı 'adâlet-pîrâ:

1. **şâh-ı 'adâlet-pîrâ:**

Tarih 22

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adalet düzenleyici, adil padişah.

11. Ya'ni ol zıll-ı Hudâ şâh-ı 'adâlet-pîrâ

12. Hem semiyî-i şeh-i nûr-ı şeb-i Mî'râc-ı celil

şâh-ı 'âdil:

1. **şâh-ı 'âdil:**

Tarih 3

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletli Padişah || Sultan 3. Ahmed.

75. Re'y ü tedbîri muvaffâkdır o şâh-ı 'âdil

76. Her ne tedbîr eder ise olur mahz-ı 'atâ

şâh-ı 'âlî-şân-ı 'âdil:

1. **şâh-ı 'âlî-şân-ı 'âdil:**

Kaside 19

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletli, şanlı Padişah || 3. Ahmed

85. O vâlâ şâh-ı 'âlî-şân-ı 'âdil kim kıyâs eyler

86. Kef-i ihşânı bahşâyîşde kâna cüdu emtâre

şâh-ı 'asr olsa:

1. **şâh-ı 'asr olsa:-sa**

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asrın padişahı olmak || Çok güçlü olmak.

7. Rehâ-yâb olmaz endüh-ı fenâdan şâh-ı 'asr olsa

8. Bu dehrîñ 'âlemin eylerse 'âlemdede gedâ eyler

şâh-ı bahâr:

1. **şâh-ı bahâr:**

Diğer 3

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar sultanı || İlkbahar.

71. Lâleler ise yakıp dâğ-ı derûnun yer yer

72. Güyyâ şâh-ı bahâr yine çerâğân eyler

2. **şâh-ı bahâr:**

Kaside 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baharın sultanı || Sevgili.

1. Hâkden ref edüben şâh-ı bahâr ser-tâ-pâ

2. Çemenistânı kudümü ile etdi ihyâ

şâh-ı bahâra:

1. **şâh-ı bahâra:-a**

Diğer 3

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar sultanı || İlkbahar.

79. Gûlsitân içre bu zînet ile ol müsteşnâ

80. Gelin olmuş gideyor şâh-ı bahâra güyâ

şâh-ı bahârî:

1. **şâh-ı bahârî:-ı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi.

19. Gönderip şâh-ı bahârî dehr

20. 'Âleme verdi şafâdan behre

şâh-ı bahârîñ:

1. **şâh-ı bahârîñ:-iñ**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baharın sultanı || Sevgili.

23. Eyledi aña gülistânda şabâ

24. Hâberin şâh-ı bahârîñ inhâ

2. **şâh-ı bahârîñ:-iñ**

Kaside 32

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baharın sultanı || Sevgili.

13. Rû-nümâ şanma çemen şâh-ı bahârîñ gerdün

14. Eyledi pâyına fersîde kumâş-yı hâzrâ

3. **şâh-ı bahârîñ:-iñ**

Gazel 189

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar sultanı. || Padişah.

7. Nevbetle eder hil'atı her sebzeğe ilbâs

8. Âyîni budur 'askerine şâh-ı bahârîñ

şâh-ı cihân:

1. **şâh-ı cihân:**

Kaside 5

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya'nın hükümdarı || Hz. Muhammed.

61. Şad hezârân hicâbı geçip ol şâh-ı cihân

62. Oldu menzilgehi ol pâdişehîñ ev ednâ

2. **şâh-ı cihân:**

Kaside 20

Mısra: 178

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihan padişahı || 3. Ahmed.

177. Olur akşâ-yı garbda pinhân

178. Bilir ehl-i kemâlî şâh-ı cihân

şâh-ı cüd-müyül:

1. **şâh-ı cüd-müyül:**

Kaside 20

Mısra: 155

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik yapmaya meyilli padişah || 3. Ahmed.

155. Bâ-ḥuşûş öyle şâh-ı cüd-müyül

156. K'ola 'aşrında ma'rifet maḳbül

şâh-ı cüd-perdâzi:

1. **şâh-ı cüd-perdâzi:-ı**

Kaside 20

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik gösteren Padişah || 3. Ahmed

23. Şehlerin şâh-ı cüd-perdâzi

24. Ya'ni Sultân Ahmed-i Gâzi

şâh-ı dil-sitân:

1. **şâh-ı dil-sitân:**

Gazel 162

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alan padişah || Sevgili.

1. Olursa harf-i vişâle cihân cihân mâni'

2. Ḥayâle olmaz a ey şâh-ı dil-sitân mâni'

şâh-ı evreng-i risâlet:

1. **şâh-ı evreng-i risâlet:**

Kaside 6

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlik tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

71. Odur ol şâh-ı evreng-i risâlet kim anıñ yek-ser

72. Çerâğ-ı ḥâsıdır a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne

şâh-ı ferhunde-şiyem:

1. **şâh-ı ferhunde-şiyem:**

Tarih 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek tabiatlı padişah || Sultan 3. Ahmed.

3. Odur ol şâh-ı ferhunde-şiyem kim

4. 'Adîlin görmemiştir çeşm-i bînâ

şâh-ı ğayūr:

1. **şâh-ı ğayūr:**

Kaside 10

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gayretlilerin -mücadele edenlerin- şahı || Hz.

Muhammed

45. Etdi yevm-i Ḥuneyn o şâh-ı ğayūr

46. Şımf-ı a'dâyı ser-te-ser maḳhūr

şâh-ı güllerde:

1. **şâh-ı güllerde:-ler, -de**

Diğer 3

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül dalı.

69. Şâh-ı güllerde hezâr nağme eder murğ-ı seher

70. Güyiyâ ḥâtır-ı 'uşşâkı tesellî eyler

şâh-ı himem-güster-i 'âlem:

1. **şâh-ı himem-güster-i 'âlem:**

Kaside 16

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âleme himmeti yayılmış padişah || 3. Ahmed.

35. Odur ol şâh-ı himem-güster-i 'âlem ki müdâm

36. Fahr eder zât-ı şerîfiyle be-her-câ bülbül

şâh-ı hod-ârâ-vı zemîn:

1. **şâh-ı hod-ârâ-yı zemîn:**

Kaside 24

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzünün kendini beğenen şahı || Sadrazam

Kalaylıkoz Ahmet Paşa.

35. Bâreka'llâh zihî şâh-ı hod-ârâ-yı zemîn

36. Ki o şadriñ erini 'aql ile etdi tedbir

şâh-ı hüsün:

1. **şâh-ı hüsün:**

Gazel 260

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ve iyilik padişahı.

3. Şanırlar şâh-ı hüsün emriyle gelmiş kaşd-ı ihlâke

4. Görenler ğamze-i cellâdi çeşm-i hün-feşân içre

şâh-ı hüsne:

1. **şâh-ı hüsne:-e**

Gazel 94

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik padişahı.

1. Dil-i ğamînimiz ol şâh-ı hüsne dâda gider

2. Hemîşe ḥayl-i emel cânib-i murâda gider

şâh-ı hüsünümün:

1. **şâh-ı hüsünümün:-üm, -sün**

Müfret 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sultanı || Sevgili.

1. Dergehiñde boynu bağı bir ḳulum

2. Ben gedâ sen şâh-ı hüsünümün benim

şâh-ı hüsün:

1. **şâh-ı hüsün:**

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sultanı || Sevgili.

5. Ḥaḫ geldi kıyâs etme şaḳın rüyuna hüsünñ

6. Bir nâme ile şâh-ı hüsün eyledi tebrîk

2. **şâh-ı hüsün:**

Gazel 254

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sultanı || Sevgili.

7. Sen şeh-i taḫt-ı melâḫatsin eyâ şâh-ı hüsün

8. Şaff-ı ağyârı meded tu'me-i sâtür eyle

3. **şâh-ı hüsün:**

Gazel 283

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sultanı || Sevgili.

3. Vâkıf olsaydı melâl-i dile ol şâh-ı hüstün
4. O gedâ 'âşık-ı nâ-çâra kerem eyler idi

şâh-ı mekrümeti:

1. **şâh-ı mekrümeti:-i**

Kaside 8

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem padişahı || Hz. Muhammed.

41. Resül-i pâk-i Kureyşî Muhammed-i 'Arabî
42. Kî şâh-ı mekrümeti enbiyâ mu 'âşirdir

şâh-ı mekrümet-mu 'tâd:

1. **şâh-ı mekrümet-mu 'tâd:**

Kaside 20

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik yapmaya alışkın Padişah || 3. Ahmed

59. Odur ol şâh-ı mekrümet-mu 'tâd
60. Pâdişâh-ı kerem-nihâd u cevâd

şâh-ı memdüh-ı zafer:

1. **şâh-ı memdüh-ı zafer:**

Tarih 3

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaferlerin övülen padişahı || Sultan 3. Ahmed.

45. Mercî 'i şân u übühhet-eşer 'âlî-manzar
46. Şâh-ı memdüh-ı zafer pâdişeh-i pâk-edâ

şâh-ı mülket-i behcet:

1. **şâh-ı mülket-i behcet:**

Gazel 95

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesinin padişahı || Sevgili.

3. Tayansın ol kaşı yanîñ hadengine ağıâr
4. O şâh-ı mülket-i behcet bugün gazâyâ gider

şâh-ı mülket-i ma 'nâ:

1. **şâh-ı mülket-i ma 'nâ:**

Kaside 10

Mısra: 239

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana ülkesinin sultanı || Hz. Muhammed.

239. Dedi ey şâh-ı mülket-i ma 'nâ
240. Şeh-i fermân-revâ-yı ev ednâ

şâh-ı mülk-i behcetden:

1. **şâh-ı mülk-i behcetden:-den**

Tesdis 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mülkünün sultanı || Sevgili.

5. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım
6. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

2. **şâh-ı mülk-i behcetden:-den**

Tesdis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mülkünün sultanı || Sevgili.

11. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım

12. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

3. **şâh-ı mülk-i behcetden:-den**

Tesdis 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mülkünün sultanı || Sevgili.

17. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım

18. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

4. **şâh-ı mülk-i behcetden:-den**

Tesdis 3

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mülkünün sultanı || Sevgili.

23. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım

24. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

5. **şâh-ı mülk-i behcetden:-den**

Tesdis 3

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mülkünün sultanı || Sevgili.

29. Açıldı 'akd-i bahtım 'âlem-i dünyâda kâm aldım

30. Bi-hamdi'llâh o şâh-ı mülk-i behcetden selâm aldım

şâh-ı mülk-i temkîne:

1. **şâh-ı mülk-i temkîne:-e**

Diğer 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur mülkünün padişahı.

11. Ya 'ni ol şâh-ı mülk-i temkîne

12. Yüsf-ı Mısr-ı hüsn ü taḥsîne

şâh-ı mümtâz u müselleme:

1. **şâh-ı mümtâz u müselleme:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin ve kabul görmüş şah || Sevgili.

47. Dedi ol şâh-ı mümtâz u müselleme

48. Cevâbın vereyim pek diñle âdem

şâh-ı nev-rûza:

1. **şâh-ı nev-rûza:-a**

Kaside 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsimi.

3. Döşendi şâh-ı nev-rûza fırâş-ı atlas-ı ḥazrâ

4. Şüküfeyle çemenler bir çiçekli pâk kemḥâdır

şâh-ı ra 'nâ:

1. **şâh-ı ra 'nâ:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sultan || Sevgili.

27. Nihâvendî gibi ol şâh-ı ra 'nâ

28. Kî eşvâbı anıñ zîrâ 'acemsâ

şāh-ı rūsūl:

1. **şāh-ı rūsūl:**

Kaside 5

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberler sultanı || Hz. Muhammed.

59. Rūh-ı ekber o maħalde kalıp ol şāh-ı rūsūl

60. Oldu Refref'le revān-ı reh-i ħarf-ı bālā

şāh-ı şāhān-ı cihān:

1. **şāh-ı şāhān-ı cihān:**

Tarih 3

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya padişahlarının padişahu || Sultan 3. Ahmed.

39. Şāh-ı şāhān-ı cihān pādīşeh-i bī-akrān

40. Hātemü'l-vaħt-i zamān şāhib-i zūhd ü taħvā

şāh-ı serīr-ı iştifādır:

1. **şāh-ı serīr-ı iştifādır:-dır**

Kaside 2

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin padişah || Hz. Muhammed.

57. O kim şāh-ı serīr-ı iştifādır

58. Cihāna maħdem-i pāki 'atādır

şāh-ı serīr-i mekrümetsin:

1. **şāh-ı serīr-i mekrümetsin:-sin**

Kaside 4

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

33. Sen ol şāh-ı serīr-i mekrümetsin Tūr-ı Sīnā'da

34. N'olaydı ümmet olsam aña" dedi ħazret-i Mūsā

şāh-ı serīr-i rıf'at:

1. **şāh-ı serīr-i rıf'at:**

Kaside 5

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yücelik tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

57. Erdi tā Sidre'ye ol şāh-ı serīr-i rıf'at

58. Oldu zātıyla müşerref o maħām-ı vālā

şāh-ı tahtgāh-ı behcetīn:

1. **şāh-ı tahtgāh-ı behcetīn:-iñ**

Gazel 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tahtının padişahu || Sevgili.

7. Ben ki pūr-hicrim o şāh-ı tahtgāh-ı behcetīn

8. Bir selām-ı vaşl-encāmıyla dil şādān olur

şāh-ı tahtgāh-ı mülket ü dīn:

1. **şāh-ı tahtgāh-ı mülket ü dīn:**

Kaside 2

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Din ve dünya tahtının padişahu || Hz. Muhammed.

71. O şāh-ı tahtgāh-ı mülket ü dīn

72. Ki mevlüdü cihānı etdi tezyīn

şāh-ı tahtgāh-ı mülket-i hüsne:

1. **şāh-ı tahtgāh-ı mülket-i hüsne:-e**

Gazel 40

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesinin tahtının padişahu.

11. Yazıp mestāne Sālim 'arz-ı ħāl-i renciş-i hicri

12. O şāh-ı tahtgāh-ı mülket-i hüsne şunar kāġaz

şāh-ı veliyvü'n-ni'am-ı 'ālem:

1. **şāh-ı veliyvü'n-ni'am-ı 'ālem:**

Kaside 5

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya nimetlerinin sahibi || Hz. Muhammed.

67. Odur ol şāh-ı veliyvü'n-ni'am-ı 'ālem kim

68. Olmasa zāt-ı laṭifi olamazdı dünyā

şāh-ı zībā:

1. **şāh-ı zībā:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, süslü şah || Sevgili.

61. Baña döndü dedi ol şāh-ı zībā

62. O yār-ı ħālet-efzā meclis-ārā

şāhid:

1. **şāhid:**

Tarih 4

Mısra: 21

Şahit, tanık.

21. Yeter bu da'vi-i teslime şāhid

22. Çerāġ-ı dergeh-i vālāsı ħaħħā

2. **şāhid:**

Kaside 4

Mısra: 30

Şahit, tanık.

29. Cihānda zerre deñlü 'aklı olan saña şekk etmez

30. Ne ħacetdir seniñ ħaħħında şāhid istemek a'dā

3. **şāhide:-e**

Kıt'a 16

Mısra: 4

Şahit, tanık.

3. Gerçi diller ser-i zūlfūnde bilirler ammā

4. Seni ben sevdigime şāhide ħacet yokdur

4. **şāhid:**

Tarih 17

Mısra: 86

Şahit, tanık.

85. Eskiden kārım du'adır zātuña her vechile

86. Bu söze şāhid gerekmez Ħaħ bilir ħalbim hemīn

5. **şāhidlerim:-ler, -im**

Kaside 34

Mısra: 86

Şahit, tanık.

85. Ser-i küyünde hergiz müdde'â-yı 'aşkı işbâta

86. Benim şahidlerim cânâ iki zülf-i mu'tarrâdır

6. **şâhidir:-dir**

Gazel 201

Mısra: 5

Şahit, tanık.

5. Ser-â-pâ sinede her tâze dâğım hâle şâhidir

6. Derûnum aňlasın bilsin gören çäk-i giribânım

7. **şâhid:**

Gazel 276

Mısra: 13

Şahit || İnsanlar.

13. Nür-i mutlak var idi gerçi ki ammâ şâhid

14. Ser-be-ceyb idi dağı 'âlem-i inşâ yogıdi

şâhidân-ı 'akd:

1. **şâhidân-ı 'akd:**

Tarih 18

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nikah şahitleri.

43. Çıkınca şâhidân-ı 'akd târihin dedim anıñ

44. Bu gece hüsn-i Yûsuf'la Züleyhâ kâm-yâb oldu

şâhid-i da'vi-i cihân:

1. **şâhid-i da'vi-i cihân:**

Kaside 10

Mısra: 255

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cihan davasının şahidi.

255. Şâhid-i da'vi-i cihân mergüb

256. Kıssa-i Câbir ü Ebî Eyyüb

şâhid-i da'vi-i dil-ârâsı:

1. **şâhid-i da'vi-i dil-ârâsı:-sı**

Kaside 1

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin davasının şahidi || Allah'ın

birliğinin, büyüklüğünün kanıtı-şahidi.

43. Selsebîlîñ hemîşe mecrâsı

44. Şâhid-i da'vi-i dil-ârâsı

şâhid-i gonca:

1. **şâhid-i gonca:**

Kaside 16

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Goncanın güzelliği, güzel gonca.

13. Şâhid-i gonca 'aceb hâr ile âlûde olur

14. Nola kim eylese biñ dâğı hüveydâ bülbül

şâhid-i gül-bergi:

1. **şâhid-i gül-bergi:-i**

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül yaprağının güzelliği.

5. Kopardım şâhid-i gül-bergi yer yer bād yerinden
6. Hârâb-âbâd olup gülşen kıyâmetden nişan olmuş

şâhid-i hürşid:

1. **şâhid-i hürşid:**

Kaside 30

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel şahit || Şeyhülislam Ebe-zâde Abdullah Efendi.

111. Ede tâ kim sipihri şâhid-i hürşid pür-revnağ

112. Münevver eyleye tâ-kim meh-i tâbân dünyâyı

şâhid-i şâmidir:

1. **şâhid-i şâmidir:-i, -dir**

Kaside 10

Mısra: 285

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şerefli tanık.

285. Şâhid-i şâmidir kelâm-ı cemel

286. Emr-i büzgâle emr-i nuṭk-ı Hübel

şâhid-i şîrin-fesânedir:

1. **şâhid-i şîrin-fesânedir:-dir**

Gazel 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel efsanenin şahidi || Gül ile bülbülün hikâyesinin taraflarından biri.

1. Gül-gonca fârṭ-ı hüsn ile gerçi yegânedir

2. Bülbül de lîk şâhid-i şîrin-fesânedir

şâhid-i tab'ıma:

1. **şâhid-i tab'ıma:-ım, -a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tabiatının şahidi || Şâirin yeteneğinin büyüklüğü.

49. Şâhid-i tab'ıma olup meftûn

50. Leyli-i fikrime ola mecnûn

şâhîn:

1. **şâhîn:**

Müfret 20

Mısra: 1

Maruf avcı kuş.

1. Şâhîn ile âhûyu şikâr etmek olurdu

2. Çakırcıbaşı-zâdeyi da'vet edebilsek

2. **şâhîne:-e**

Kaside 27

Mısra: 12

Maruf avcı kuş.

11. Gözüñ üstünde kaşñ var dese kebg-i bâğa

12. Kendi şeh-perleri şâhîne olur tîğ-ı kazâ

şâhîn-i bâzı:

1. **şâhîn-i bâzı:-ı**

Diğer 9

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doğan kuşu || Kişinin sahip olduğu kıymetler, değerler.

105. Aldı şâhîn-i bâzı destimden
106. Verdi yerine hayli zâg u zağan

şâh-nâz:

1. **şâh-nâz:**

Diğer 11

Mısra: 110

Klasik Türk müziğinde bir makam.

109. Bir hümayun-mağâla serversin
110. Şâh-nâz eyleseñ muhayyersin

şahne-i hıfzı:

1. **şahne-i hıfzı:-ı**

Kaside 13

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Koruma memuru.

85. Bir maħalde şahne-i hıfzı ki hüküm icrâ eder
86. Eder ol yerde şu dîbâsıyla âteş iktisâ

şâh-râh:

1. **şâh-râh:**

Tarih 24

Mısra: 25

Sultan yolu, yüce yolu.

25. Feth ü zaferdir şâh-râh min-ba'd aña bî-iştibâh
26. İkbâline 'âdil güvâh ol şadr-ı dîn-perver yeter

şahs:

1. **şahsîñ:-iñ**

Müfret 12

Mısra: 1

Kişi || Sevgili.

1. Peyâm-ı yâsemen düş oldu güşuna o şahsîñ kim
2. İştîdi gülşen-i medhîñde ol vaşf-ı binâgüşuñ

2. **şahsı:-ı**

Matla 44

Mısra: 1

Şahıs, kimse.

1. Bahâdır zür ile gâyet bir iki şahsı rabt eyler
2. Bir âdem 'aql ile ammâ bütün dünyâyı zabt eyler

3. **şahsa:-a**

Gazel 121

Mısra: 6

Şahıs, kimse.

5. Nedendir zaħm-ı tîğñdan rakîbe ihtirâz etmek
6. O devlet degme bir şahsa cihân içre naşib olmaz

şahs-ı keç-rev:

1. **şahs-ı keç-rev:**

Matla 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru yolda olmayan, kötü kişi.

1. Reml eden dünyâ için her şahs-ı keç-rev imtiñân
2. Seyr-i nokta muntehî-i kabz-ı hâricidir hemân

şahs-ı mu'azzamü'l-mikdâr:

1. **şahs-ı mu'azzamü'l-mikdâr:**

Kaside 10

Mısra: 186

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Koca cüsseli adam.

185. Turdu yevm-i aħad yemîn ü yesâr
186. İki şahs-ı mu'azzamü'l-mikdâr

şahs-ı mu'ciz-hvâh:

1. **şahs-ı mu'ciz-hvâh:**

Kaside 10

Mısra: 231

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mucize dileyen kişi || Hz.Muhammed.

231. Oldugunda o şahs-ı mu'ciz-hvâh
232. Emr edip naħle ol Resül-i İlâh

şahs-ı nâ-dâna:

1. **şahs-ı nâ-dâna:-a**

Gazel 136

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cahil.

7. Şahs-ı nâ-dâna bakıp fehm ederiz dâñâyı
8. Merd-i niküyu cihân içre keminden biliriz

şahs-ı şâ'iriñ:

1. **şahs-ı şâ'iriñ:-iñ**

Gazel 250

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şâir kişi.

7. Var iken destinde tîğ-i hâme şahs-ı şâ'iriñ
8. Söyleşir peygâr-ı ğamda düşmen-i nâ-sâz ile

şahs-ı sakar:

1. **şahs-ı sakar:**

Kaside 10

Mısra: 278

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cehennemlik kişi.

277. Harb-i yevm-i Huneyn ol zî-şân
278. Etdi şahs-ı sakar mekânı beyân

şahs-ı şehâ:

1. **şahs-ı şehâ:**

Kaside 28

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömert kişi || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

47. Mâh-ı 'id şanma felekde rû-nümâ olsa şehâ
48. Varmağa çün zâtına şahs-ı şehâ işrâr eder

şahs-ı şirret:

1. **şahs-ı şirret:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü karakterli kimse.

115. Şahs-ı şirret çıkamaz dîvâna
116. Uğrar etbette o bir hicrâna

şâh-zâde:

1. **şāh-zādelerin:-ler, -in**
Kaside 17
Mısra: 83
Şehzade: Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.
83. Mu‘ammer eyleye devletle şāh-zādelerin
84. Hemîşe sāye-i hıfzında Hâlik-ı erham

şā‘ir:

1. **şā‘ir:**
Kaside 1
Mısra: 45
Şiir söyleyen.
45. Gerçi fiskıyyedir aña şā‘ir
46. Lîk ‘ibret de anda pek vâfir

2. **şā‘irler:-ler**

- Tarih 10**
Mısra: 37
Şiir söyleyen.
37. Gelmese rüyüña hat şā‘irler
38. Mîdhat-i hüsünü gūyān olmaz

3. **şā‘irler:-ler**

- Kıt'a 15**
Mısra: 4
Şiir söyleyen.
3. Kudūmun gūş edince ol suhan-perverd-i eş‘ārın
4. Derūn-i dilden istikbāl etdi cümle şā‘irler

4. **şā‘ir:**

- Müfret 67**
Mısra: 1
Şiir söyleyen.
1. Dehenîñ vaşfına ağızın açamaz bir şā‘ir
2. Tengdir gāyet ile kâfiye-i teng-dehān

5. **şā‘ir:**

- Gazel 178**
Mısra: 9
Şiir söyleyen.
9. Sālîm bize her şā‘ir olan etmeye tanzîr
10. Mümkin mi ede bāz ile bāzîçe be-her dîk

şā‘irān:

1. **şā‘irān:**
Kaside 35
Mısra: 24
Şâirler, ozanlar.
23. Gele ey yâr-i hayırkâr-ı hayâl-i şu‘arâ
24. Şā‘irān medhine sen ez-dil ü cân ol der-kâr

2. **şā‘irān:**

- Kaside 35**
Mısra: 25
Şâirler, ozanlar.
25. Şā‘irān kim saña bahşende-i revnaqdır hep
26. Cümle envā‘-ı ma‘ānîyi ederler ihzâr

3. **şā‘irāndır:-dır**

- Kaside 35**
Mısra: 27
Şâirler, ozanlar.

27. Şā‘irāndır saña bu devlet-i cāvîde sebeb
28. Şā‘irāndır seni eden şeh-i şehri-esrâr

4. **şā‘irāndır:-dır**

- Kaside 35**
Mısra: 28
Şâirler, ozanlar.

27. Şā‘irāndır saña bu devlet-i cāvîde sebeb
28. Şā‘irāndır seni eden şeh-i şehri-esrâr

5. **şā‘irāndır:-dır**

- Kaside 35**
Mısra: 31
Şâirler, ozanlar.

31. Şā‘irāndır şeh-i iklim-i rumûz u nükte
32. Şā‘irāndır kerem-âlûde-i luţf-ı Settâr

6. **şā‘irāndır:-dır**

- Kaside 35**
Mısra: 32
Şâirler, ozanlar.

31. Şā‘irāndır şeh-i iklim-i rumûz u nükte
32. Şā‘irāndır kerem-âlûde-i luţf-ı Settâr

7. **şā‘irāndır:-dır**

- Kaside 35**
Mısra: 33
Şâirler, ozanlar.

33. Şā‘irāndır sebeb-i zevk-ı gülistān-ı cihān
34. Bā‘iş-i neşv ü nemā-yı gül-i gülzâr u bahâr

8. **şā‘irān:**

- Kaside 35**
Mısra: 35
Şâirler, ozanlar.

35. Şā‘irān cümle ser-i süre-i meddāha verir
36. Şüret-i ‘adn-i berîn hâlet-i resm-i gülzâr

9. **şā‘irān:**

- Kaside 35**
Mısra: 37
Şâirler, ozanlar.

37. Şā‘irān medh-i ‘izâr ede ne dem cânānîñ
38. Olur elbet ruḥ-ı şâfında ziyâde envâr

10. **şā‘irān:**

- Kaside 35**
Mısra: 41
Şâirler, ozanlar.

41. Şā‘irān eylediğiçün gül-i gülzârı senâ
42. Pâsbân oldu gülistāna ser-â-pâ eşcâr

11. **şā‘irāndır:-dır**

- Kaside 35**
Mısra: 45
Şâirler, ozanlar.

45. Şā‘irāndır veren eş‘ara bahâ vü revnak
46. Eyleyen zâde-i tab‘ında gazeller der-kâr

12. **şā‘irāndır:-dır**

- Kaside 35**
Mısra: 47
Şâirler, ozanlar.

47. Şā'irandır eden aḥbāb-ı şadākatkāra
48. Böyle bir nev-gazel-i pāk ü laṭifi izhār

13. **şā'irān:**

Kaside 35

Mısra: 63

Şâirler, ozanlar.

63. Şā'irān dehre nola lāzım olursa yek-ser
64. Şā'irānla ögünür künbed-i minā her bār

14. **şā'irānla:-la**

Kaside 35

Mısra: 64

Şâirler, ozanlar.

63. Şā'irān dehre nola lāzım olursa yek-ser
64. Şā'irānla ögünür künbed-i minā her bār

15. **şā'irānıñ:-ıñ**

Kaside 35

Mısra: 69

Şâirler, ozanlar.

69. Şā'irānıñ ede Sübhān-ı 'amimü'l-iḥsān
70. Her nefes kām-ı dilin zaḥmet ü ğamsız der-kār

şā'irāne:

1. **şā'irānedir:-dir**

Gazel 81

Mısra: 10

Şâirce, şâire benzer surette konuşmak, mevzuu şiir sayılabilecek kadar hoş, laṭif olan şey.

9. Yokdur mecāl kimsede inkāra Sālimā
10. Haḳḳā ki penç bu gazeliñ şā'irānedir

şā'ir-i bihīn-ilhām:

1. **şā'ir-i bihīn-ilhām:**

Kaside 10

Mısra: 344

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlhamı en iyi şâir.

343. Ne 'aceb nuṭṭ-ı pākdir bu kelām
344. Ki demiş şā'ir-i bihīn-ilhām

şā'ir-i dikkat-şināsım:

1. **şā'ir-i dikkat-şināsım:-ım**

Gazel 88

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikkat gözeten şâir, dikkatli şâir.

7. Şā'ir-i dikkat-şināsım dünyede
8. Vaşf-ı zülfünde ḥayālīm kim bilir

şā'ir-i māhir-i suhan-ı pākım:

1. **şā'ir-i māhir-i suhan-ı pākım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu sözler söyleyen yetenekli şâir.

15. Şā'ir-i māhir-i suhan-ı pākım
16. Vesme-baḥş-ı cebīn-i idrākım

şā'ir-i pāk-güy-ı iz'ānım:

1. **şā'ir-i pāk-güy-ı iz'ānım:-ım**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu sözler söyleyen şâir.

17. Şā'ir-i pāk-güy-ı iz'ānım
18. Kāle-bend-i ḳumāş-ı 'irfānım

şā'ir-i pür-güsudur:

1. **şā'ir-i pür-güsudur:-su, -dur**

Gazel 115

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok söyleyen şâir.

9. Vechi var düşdükçe tanzir etse erbāb-ı dile
10. Bezm-i 'irfānıñ da Sālim şā'ir-i pür-güsudur

şā'ir-i sihr-āferinim:

1. **şā'ir-i sihr-āferinim:-im**

Gazel 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyüleyen şâir.

9. Hoḳḳa-i la'liñde güyum anlamazlarsa nola
10. Şā'ir-i sihr-āferinim ḥurde kārım kim bilir

şā'ir-i sihr-āver-i mażmün-perver:

1. **şā'ir-i sihr-āver-i mażmün-perver:**

Kaside 16

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyüleyici mazmunlar dile getiren şâir.

75. Benim ol şā'ir-i sihr-āver-i mażmün-perver
76. Benim ol gülşen-i ma'nāda ḥod-ārā bülbül

şā'irivvet:

1. **şā'irivvet:**

Kaside 35

Mısra: 66

Şâirlik.

65. Ḥvāhiş-i emr-i teğazzul de tamām oldu gönül
66. Şā'irivvet olur ise saña aḥsent hezār

şakāvık:

1. **şakāvıklar:-lar**

Kaside 19

Mısra: 47

Gelincik.

47. Şakāvıklar yetişmiş her tarafda olmuş 'ālū'l-'āl
48. İşaret etmede nerkis şafāya çeşm-i bidāre

şakik-ı nāle-resimdir:

1. **şakik-ı nāle-resimdir:-dir**

Kaside 15

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen görüntünün ikiye yarılmastı || Sıkıntılarım yok olması.

73. Nevāl-i Hakk görünür muḥḥ-ı üstüḥvānımda
74. Şakik-ı nāle-resimdir mürüvvet-i şevket

şakk-ı seçer:

1. **şakç-ı şecer:**

Kaside 10

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağacın ikiye ayrılması (Taif savaşı zamanında Hz. Muhammed'in önüne çıkan bir ağacın ona zarar vermemek için ikiye ayrılması şeklinde gerçekleşen mucize.).

63. Yalıñuz şıkk-ı şakç-ı Meh mi meger

64. Buña hem-ser degil mi şakç-ı şecer

şâm u rüz:

1. **şâm u rüz:**

Kaside 27

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

63. Şâm u rüz ed'ıye-i hayrı bütün farz oldu

64. Nân u ni'met gözeden 'abde budur şart-ı vefâ

şâm u seher:

1. **şâm u seher:**

Kaside 18

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

97. Bu kadar ferr ü haşemle yine her şâm u seher

98. Saña tâ'atdır olan cümle ahıbb-i mes'ûl

2. **şâm u seher:**

Kaside 20

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

137. Hıfza güyâ sarâyı şâm u seher

138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer

3. **şâm u seher:**

Kaside 20

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

147. Olmada çâkerânı şâm u seher

148. Feyz-i na'mâ-yı Hâlık'a mazhar

4. **şâm u seher:**

Tarih 24

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

23. Hâk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şâm u seher

24. Her dem dehânın pür eder sîm ile zer dürr ü güher

5. **şâm u seher:**

Kaside 25

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

41. Sen ol zât-ı mükerrermsin ki mir'ât-ı cihân içre

42. Felek şâm u seher devr etse misliñ görmeye kat'â

6. **şâm u seher:**

Kaside 26

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

43. Ka'be-i küyuna yüz sürmese her şâm u seher

44. Maħrem olmazdı dil-i gonalara bād-ı şabâ

7. **şâm u seher:**

Kaside 26

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

51. Sâlimâ cümleye vâcibdir o zât-ı pâke

52. Eylemek şıdk ile her şâm u seher hayr du'â

8. **şâm u seher:**

Kaside 32

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

19. Goncalar da açılıp gül gibi handân oldu

20. Bülbülân şâm u seher olsa mahaldir güyâ

9. **şâm u seher:**

Gazel 158

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz || Daima, sürekli.

7. Geh hayâl-i zülfün eyler gâh fikr-i 'arızıñ

8. Bu hevâda 'aşıkıñ şâm u seher olmaz halâş

şâm-ı firâk:

1. **şâm-ı firâk:**

Gazel 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık akşamı.

1. Görünmez oldu ser-tâ-ser remeden çeşmime dünyâ

2. Baña şâm-ı firâk u rüz-ı vaşlıñ şimdi nâ-ber-câ

şâmı hicrân etmeyen:

1. **şâmı hicrân etmeyen:-me, -yen**

Gazel 227

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geceyi sevgiliden ayrı geçirmek.

1. Kayd-ı zülfün aňlamaz kendin perişân etmeyen

2. Bilmeye subh-ı vişâli şâmı hicrân etmeyen

şâmı hicrân evleyen:

1. **şâmı hicrân evleyen:-ı-yen**

Gazel 226

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geceyi sevgiliden ayrı geçirmek.

1. Fikr-i zülfün ile kalmaz böyle efgân evleyen

2. İrgürür şahn-ı vişâle şâmı hicrân evleyen

şâmil kılıp:

1. **şâmil kılıp:-ıp**

Kaside 9

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaplamak, ihata etmek.

21. Füyüzâtın kılıp kevneyne şâmil
22. Şu'ünâta o nûru etdi hâmil

şâmil oldu:

1. **şâmil oldu:-du**

Kaside 14

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçine almak, kaplamak, kapsamak.

31. Nizâ'ı kaç' edip şemşîr-i kahrîñ
32. Bütün aqtâra şâmil oldu naşrîñ

şâmil-i her kes:

1. **şâmil-i her kes:**

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkesi kuşatan, herkese ulaşan.

9. Cüd u ihsânî şâmil-i her kes
10. Cümle muhtâcî hep nefes-be-nefes

şân:

1. **şân:**

Tarih 1

Mısra: 62

Ululuk, azamet, mertebe.

61. Şeh-i 'âdil kerîm-i bî-mu'âdil
62. Ki şân u şöhreti reşk-i Ferîdün

2. **şânım:-ım**

Kaside 2

Mısra: 84

Büyüklük, ululuk, azamet.

83. Ne haddim zât-ı pâkiñ midhât etmek
84. Ne şânım midhâtiñde diğkat etmek

3. **şânım:-ım**

Kaside 2

Mısra: 86

Büyüklük, ululuk, azamet.

85. Ne diğkat la'l olur belki dehânım
86. Şumâr edip kuşûr u 'acz ü şânım

4. **şân:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 39

Zannetmek.

39. Oldu şân bir mehe dil-beste yine
40. Lâle aldı kadehîñ deste yine

5. **şanma:-ma**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 119

Zannetmek.

119. Şanma bî-hüde nücüm u ahter
120. Dizilirler felege ser-tâ-ser

6. **şanmasın:-ma, -sın**

Tesdis 2

Mısra: 10

Zannetmek.

9. Gamiñla künc-i hasretde ederken nâlemi tekrâr
10. Fiğânım güş edip her şeb şikâyet şanmasın dil-dâr

7. **şân:**

Lugaz 2

Mısra: 25

Zannetmek.

25. Bir şehirdir o sâha şân güyâ
26. Ki büyüüt ile toptolu her câ

8. **şân:**

Tarih 3

Mısra: 89

Büyüklük, ululuk, azamet.

89. Devlet ü şevket ü şân u şeref-i dîn-i mübîn
90. N'oldugun bildire bed-hvâhlara ser-tâ-pâ

9. **şân:**

Tarih 3

Mısra: 91

Büyüklük, ululuk, azamet.

91. Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu hağğâ ki anîñ ile o şadr-ı vâlâ

10. **şân:**

Diğer 3

Mısra: 134

Zannetmek.

133. Tâze nahlân-ı Çubuklu ise divân turmuş
134. Şân selâm almağa züvvârına hâzîr olmuş

11. **şanma:-ma**

Lugaz 4

Mısra: 7

Zannetmek.

7. Alışır şanma şakın ol me'yüs
8. Kimseye olmaz o zâlim me'nüs

12. **şân:**

Kaside 5

Mısra: 20

Sanki, güya.

19. Görünür idi sipîhr içre müretteb encüm
20. Şân çiçekliydi o dîbâ-yı müferrih güyâ

13. **şânımı:-ın, -ı**

Kaside 5

Mısra: 66

Büyüklük, ululuk, azamet.

65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz
66. Çok mudur şevket ü şânımı bu güne i'lâ

14. **şanma:-ma**

Matla 7

Mısra: 1

Zannetmek.

1. Şanma o şîrâze-i dendân imiş
2. Dürc-i la'ide dürü pinhân imiş

15. **şanma:-ma**

Tarih 8

Mısra: 26

Zannetmek.

25. Gül-i zîbâ vü lâle sünbülân 'aks eylemişdir hep
26. Bakınca çarha şanma şubh-ı şâdiğ eyledi işrâk

16. **şanma:-m, -a**

Tarih 10

Mısra: 64

Büyüklik, ululuk, azamet.

63. Dünyede hiç mehâsin yok kim

64. Şânına demeye şâyân olmaz

17. **şanma:-ma**

Gazel 10

Mısra: 10

Zannetmek.

9. Sevâd-ı fikr-i zülfüñ ile müjgânın niķâb etmiş

10. Siyeh-püşidedir sanma görüp ey 'âşık-ı şeydâ

18. **şanma:-ma**

Diğer 11

Mısra: 91

Zannetmek.

91. Şanma zevkî ğaribe mahremdir

92. Teng-târ-ı şafâ-yı 'âlemdir

19. **şanma:-ma**

Tarih 12

Mısra: 14

Zannetmek.

13. Şevk u zevkından giribân etdi çâk

14. Şanma revzendir güşâd olan dilâ

20. **şanma:-ma**

Tarih 12

Mısra: 23

Zannetmek.

23. Şanma bî-hüde şarılmışdır çemen

24. Dâmen-i kühsâra ey dil câ-be-câ

21. **şanma:-ma**

Kaside 16

Mısra: 19

Zannetmek.

19. Şanma kim bî-hude efgâna ser-âġâz eyler

20. Güllere etmededir süzişin inhâ bülbül

22. **şanmañız:-ma, -ñız**

Tarih 17

Mısra: 27

Zannetmek.

27. Şanmañız bî-çâredir havz-ı tabî'at kahr ile

28. Muntazırdır şems-i ihsânına bu kalb-i hazîn

23. **şânna:-m, -a**

Tarih 17

Mısra: 75

Büyüklik, ululuk, azamet.

75. Cerre çıkşa cüduña vermez naķışa şânına

76. İsteriz hep âsitân-ı pâkiñe olmaķ yaķîn

24. **şanma:-ma**

Kaside 18

Mısra: 12

Zannetmek.

11. Āsiyâb-ı feleġiñ çarķı döner döndükçe

12. Berf şanma dökülen olmada rîzân burgül

25. **şanma:-ma**

Kaside 18

Mısra: 35

Zannetmek.

35. Berf şanma döküp eczâ-yı şitâya gerdün

36. Feleġiñ eylemede şab'ına tedbîr-i fuşül

26. **şân:**

Kaside 20

Mısra: 92

Büyüklik, ululuk, azamet.

91. Bu kılâ' u huşûn-ı pür-ziynet

92. Bu kadar şân u şevket ü haşmet

27. **şânña:-iñ, -a**

Gazel 22

Mısra: 3

Büyüklik, ululuk, azamet.

3. Şânña vermez naķisa ülfetiñ ednâ ile

4. Keh-rübâ kıymetden inmez olmaġile kâh-düst

28. **şanır:-ır**

Kaside 23

Mısra: 9

Zannetmek.

9. Felek bir şarı yâķûtu şanır faşş-ı niġin etmiş

10. Gören yaġ-beste 'ayn-ı âfitâb-ı 'âlem-ârâyı

29. **şanırlar:-ır, -lar**

Kaside 23

Mısra: 24

Zannetmek.

23. Hevâ mı vaşf-ı deyde ebr-i kil-k-i dür-nişârimdan

24. Yaġan berfî şanırlar şařhaniñ reng-i semensâyı

30. **şanır:-ır**

Kaside 23

Mısra: 78

Zannetmek.

77. Yatar bî-ħod keselden fitne bîmâr oldu devriñde

78. Şanır dâru's-şifâ ġalvet ile çeşm-i dil-ârâyı

31. **şanma:-ma**

Tarih 24

Mısra: 19

Zannetmek.

19. Gerdünda şeb-meşhüd olan şanma hilâl ü Kehkeşân

20. 'Arz eyled'aña âsumân elmâsdan tâc u kemer

32. **şanma:-ma**

Matla 25

Mısra: 1

Zannetmek.

1. Şanma kim 'aşkıımı cânâneye te'sîr etmez

2. 'Âşıkñ âteşi cânâ neye te'sîr etmez

33. **şanma:-ma**

Kaside 26

Mısra: 14

Zannetmek.

13. Bir beyâz hâre çıkardı yine kılmağa bisât
14. Şanma bî-hüde gönül berf ile tıldu gâbrâ

34. **şandı:-dı**

Kaside 27

Mısra: 54

Zannetmek.

53. Kanına şuşadı güyâ bir iki arnâbüd

54. Şandı telh-âb-ı fesâdı o zülâl-i ma'nâ

35. **şandı:-dı**

Kaside 27

Mısra: 55

Zannetmek.

55. Câvidân şandı gidi böyle gülen dünyâyı

56. Eliniñ kiri yüzü qarası kaldı ammâ

36. **şan:**

Kaside 28

Mısra: 10

Zannetmek.

9. Mâh-ı 'id kim hayme-i hazrâ-i vâlâ-menzilin

10. Şan miyânı içre simîn hançerin izhâr eder

37. **şanma:-ma**

Kaside 28

Mısra: 47

Zannetmek.

47. Mâh-ı 'id şanma felekde rû-nümâ olsa şehâ

48. Varmağa çün zâtına şahş-ı şehâ işrâr eder

38. **şanma:-ma**

Kaside 30

Mısra: 51

Zannetmek.

51. Be-hvâb-âlûde şanma bahtımı gördükçe za'findan

52. Nigâhın edip istişkâl yummuş çeşm-i binâyı

39. **şanma:-ma**

Kaside 30

Mısra: 92

Zannetmek.

91. Kopardmış gül-bününden bād-ı şubh ol verd-i hamrâyı

92. Şafağ sanma ciger-hün etdi bu ekdâr dünyâyı

40. **şanma:-ma**

Kaside 32

Mısra: 13

Zannetmek.

13. Rû-nümâ şanma çemen şâh-ı bahârîñ gerdün

14. Eyledi pâyına ferşide kumâş-ı hazrâ

41. **şanma:-ma**

Kaside 32

Mısra: 15

Zannetmek.

15. Uğhuvân şanma çemen üzre saçpıdır zer ü sim

16. Mağdem-i şâh-ı bahâra zen-i dünyâ güyâ

42. **şanma:-ma**

Kaside 34

Mısra: 11

Zannetmek.

11. Serin tahrik eder şanma şabâdan nañl-i gülzârı

12. Nihâlîñ inhinâsı ehl-i 'irfâna temennâdır

43. **şan:**

Matla 35

Mısra: 2

Zannetmek.

1. Olup reh-rev cihânda baña cânânım vedâ' etdi

2. Hemân şan kâlib-ı fersûdeme cânım vedâ' etdi

44. **şanma:-ma**

Gazel 43

Mısra: 7

Zannetmek.

7. 'Ukdelerle şanma pîçide şikenc-i kâkülîñ

8. Va'deler ile refime zülfe reste restedir

45. **şanma:-ma**

Gazel 55

Mısra: 1

Zannetmek.

1. Bî-hüde şanma dîdede her dem nişin olur

2. Ğamzen helâk-i 'âşık için der-kemin olur

46. **şanma:-ma**

Gazel 62

Mısra: 3

Zannetmek.

3. Tarf-ı ruhsârında cânân şanma gîsü gösterir

4. Çin çin-i mevc-i hüsn ü ânı bir cü gösterir

47. **şânında:-ın, -da**

Gazel 79

Mısra: 6

Büyüklük, ululuk, azamet.

5. Olanlar bād-ı fırkatle hazân-ı şevkıma bâ'is

6. Hemîn ecrin nihâl-i vuşlatın şânında bulsunlar

48. **şanma:-ma**

Gazel 117

Mısra: 1

Zannetmek.

1. Murâdîñ üzre seni şanma şâd-kâm eyler

2. Huşul-i kâmiñı çarh intikâma dâm eyler

49. **şanma:-ma**

Gazel 147

Mısra: 5

Zannetmek.

5. Zâhid bizi sen şimdi arar râhatı şanma

6. Bu güne riyâ bizlere her bâr gerekmez

50. **şanma:-ma**

Gazel 147

Mısra: 9

Zannetmek.

9. İklim-i maħabbetde gerek şanma vefâyı

10. Bu dâr-ı diyâra hele deyyâr gerekmez

51. **şanma:-ma**
Gazel 157
Mısra: 3
Zannetmek.
3. Piç ü táb u cünbişin bî-hüde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i 'aşıkā rağmen eder deryā rakış
52. **şanırdık:-ır, -dik**
Gazel 175
Mısra: 5
Zannetmek.
5. Cihān mülkünde bî-hüde şanırdık maḥv u işbāti
6. Esās-ı devr-i pergār-ı kazā ḥikmetledir ancak
53. **şanma:-ma**
Gazel 179
Mısra: 9
Zannetmek.
9. Şanma inşāfından olmuş ḥāneme 'āzīm o şeh
10. Bu kerem teşhīr-i vird-i "yā Vedūd" olmak gerek
54. **şanma:-ma**
Gazel 188
Mısra: 7
Zannetmek.
7. Geçer şanma beni geçdikçe cāna tūr-i hicrānī
8. Olur 'uşşāka reh-zen 'ārī dil-dāra ḥicāb etmek
55. **şanır:-ır**
Gazel 209
Mısra: 4
Zannetmek.
3. Hep ḡamımdandır benim güldüklerim ammā gören
4. Farḫ-ı şevkımdan şanır tā böyle ḥandān olduğum
56. **şanmañız:-ma, -ñız**
Gazel 216
Mısra: 3
Zannetmek.
3. Şanmañız ḫarf-ı lebin āzürdedir tebhāleden
4. Çāk çāk olmuş dehānī lezzet-i ta'bīrden
57. **şanmañız:-ma, -ñız**
Gazel 222
Mısra: 6
Zannetmek.
5. Etmış uşşākıñ şerār-ı şu'le-pīrāsı eser
6. Şanmañız āzürdedir la'l-i lebin tebhāleden
58. **şanırlar:-ır, -lar**
Gazel 260
Mısra: 3
Zannetmek.
3. Şanırlar şāh-ı ḥüsn emriyle gelmiş kaşd-ı ihlāke
4. Görenler ḡamze-i cellādī çeşm-i ḥün-feşān içre
59. **şanmañ:-mañ**
Gazel 260
Mısra: 9
Zannetmek.
9. Ruḫunda ol ḫaṭı şanmañ müşīr-i remz-i istişkāl
10. Nīgāh etmekdedir 'uşşāka 'ayn-ı imtiḫān içre

60. **şanırdım:-ır, -dım**
Gazel 280
Mısra: 5
Zannetmek.
5. Şanırdım dām-ı mihrinde figānım artmaya aşlā
6. Dili hicr ü firākı bî-kıyās āḡāzelendirdi

şāne:

1. **şāneyim:-yim**
Gazel 11
Mısra: 4
Tarak || *Āşık*.
3. Nola müşkil-güşā-yı 'uḡde-i 'uşşāq-ı zār olsam
4. Ser-i zūlf-i dil-āvīz-i nigāra şāneyim cānā
2. **şāne:-e**
Gazel 59
Mısra: 7
Tarak.
7. Vākıf durur esrār-ı dil-i dil-bere şāne
8. Ol zūlf-i perīşānına bigāne degildir
3. **şāne:**
Gazel 221
Mısra: 8
Tarak || *Sevgilinin saçına deḡen sabah rüzḡarı*.
7. Dagıdıp kākülün yāriñ perīşān etme luṭf eyle
8. Benim ol rişte-i 'aḡlım çözüp ey şāne neylersin
4. **şāne:**
Gazel 262
Mısra: 1
Tarak.
1. Tehī koyma ḫam-ı gīsū-yı yāri şāne düşdükke
2. Perīşān et anı hem-çü dil-i dīvāne düşdükke

şān-ı devlet-i şevket:

1. **şān-ı devlet-i şevket:**
Kaside 15
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yücelik, ululuk devletin şanı.
25. Cihānda şevket ü devlet demekde odur
26. Ki münḫasırdır aña şān-ı devlet-i şevket

şān-ı re'isü'l-'ulemā:

1. **şān-ı re'isü'l-'ulemā:**
Kaside 32
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alimlerin lideri || Mirzā Mustafa Efendi.
25. Ya 'ni ser-levḫa-i erbāb-ı dil-i revnāq-zā
26. Ya 'ni ol zāt-ı kerīm şān-ı re'isü'l-'ulemā

şān-ı tahkīk:

1. **şān-ı tahkīk:-ın**
Kaside 20
Mısra: 224
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabullenilmiş, doğrulanmış ün-şöhret.

223. Pâyemiz 'ayna eyleyip tahvil
224. Şân-ı tahkîkım eyleye tekmi̇l

şarâb:

1. **şarâba:-a**

Kaside 1

Mısra: 47

Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki.

47. Şişe gerçi şarâba me'vâdır

48. Lîk gâhî de Zemzem'e câdır

şarâb-ı gûs:

1. **şarâb-ı gûs:**

Lugaz 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulak şarabı || Kişiyeye güzel gelen, mutlu eden sözler.

13. O bigâne revişden gûş-mâli-i dil-i zârım

14. Şarâb-ı gûş gûsfende dâ'idir ne hâletdir

şarâb-ı la'liñi:

1. **şarâb-ı la'liñi:-iñ, -i-iñi**

Gazel 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı şarap || Sevgilinin dudakları.

3. Etdigimçün ben şarâb-ı la'liñi her şeb hayâl

4. ....

şart-ı mebsûta:

1. **şart-ı mebsûta:-a**

Gazel 276

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılış şartı || Hakikatlerin ortaya çıkma şartı.

21. Şart-ı mebsûta cezâ olmamış idi der-pey

22. Nüh kıbâb-ı kürevî hesti-i gâbrâ yogidi

şart-ı vefâ:

1. **şart-ı vefâ:**

Kaside 27

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa şartı.

63. Şâm u rûz ed'ıye-i hayrı bütün farz oldu

64. Nân u ni'met gözeden 'abde budur şart-ı vefâ

şa'sa'a-perdâz olmasa:

1. **şa'sa'a-perdâz olmasa:-ma, -sa**

Kaside 6

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanmak, nurlandırmak.

69. Eger ol nûr olmasa sipihre şa'sa'a-perdâz

70. Cihân olmazdı kanda kaldı cânâ şem' ü pervâne

sast:

1. **şaştı:-ı**

Kaside 17

Mısra: 51

(Ar.) Okçuların parmaklarına taktıkları yüzük.

51. Tüfeng ü tîri dilirâne şaştı merdâne

52. Cemî'-i genc-i ma'ârifde zâtı hep mahrem

şatranc:

1. **şatranc:**

Diğer 9

Mısra: 51

Satranç oyunu.

51. Gâh tavla miyânede şatranc

52. Şimdi oldu bu zâra şad renc renc

şâyân:

1. **şâyân:**

Tesdis 7

Mısra: 25

Far. Lâyık, yaraşır.

25. Sâlimâ murğ-ı seher vuşlata şâyân mı degil

26. Yoşsa pervâne-i şem'-i ruğ-ı cânân mı degil

2. **şâyânî:-iñ**

Diğer 8

Mısra: 46

Far. Lâyık, yaraşır.

45. Âb-ı şüyide-pây-ı ihsânîñ

46. Hâşılı bir nigâha şâyânîñ

3. **şâyân:**

Diğer 11

Mısra: 20

Far. Lâyık, yaraşır.

19. Ede dâ'im müdebbir-i devrân

20. Dâre-mâ-dâre luţfuna şâyân

4. **şâyân:**

Kaside 16

Mısra: 45

Far. Lâyık, yaraşır.

45. Kafes-i luţfuna şâyân idigin bilse eger

46. Dâmgâh eyler idi gül-bünü her câ bülbül

5. **şâyândır:-dır**

Gazel 44

Mısra: 10

Far. Lâyık, yaraşır.

9. Şakınma Sâlim-i âzâr-keşden tuhfe-i cevriñ

10. Efendim sevdiğim cânım bu ikrâma o şâyândır

şâyân etmez:

1. **şâyân etmez:-mez**

Tesdis 7

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun bulmak.

21. Gül gibi bülbülünü hürrem u hândân etmez

22. Şad dirîğ vaşlına gül bülbülü şâyân etmez

şâyân eyle:

1. **şâyân eyle:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 224

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaraşır hale getirmek.

223. Şād edip tab'ımı şeb ü ruzān

224. Beni eyle nevāliñe şāyān

şāyān eyledi:

1. **şāyān eyledi:-di**

Tarih 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaraşır hale getirmek.

13. Hāzret-i Bārī du 'ā-yı 'ālemi maqbūl edip

14. Eyledi şāyān hezārān ni'met ü ikrāmına

şāyān olanlar:

1. **şāyān olanlar:-an, -lar**

Kaside 8

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

21. O şeh-süvārīñ olanlar nevāline şāyān

22. Emīn-i hātıra-i 'ārız-ı havātırdır

şāyān olduğun:

1. **şāyān olduğun:-duğ, -un**

Gazel 190

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

11. Bunca demlerdir nedendir Sālim'e luṭf etmemeñ

12. Yoḥsa anıñ luṭfa şāyān olduğun bilmez misiñ

şāyān olmadık:

1. **şāyān olmadık:-ma, -dık**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

3. Didemiz kan aḡlayıp ḡamḡin ü zār olsağ nola

4. Nice demdir iltifāt-ı yāre şāyān olmadık

şāyān olmaz:

1. **şāyān olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakışır, yaraşır olmak.

63. Dünyede hiç meḡāsin yok kim

64. Şānına demge şāyān olmaz

2. **şāyān olmaz:-maz**

Tarih 10

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakışır, yaraşır olmak.

71. Etdi tāriḡ aña küstāḡane

72. Nağara gerçi ki şāyān olmaz

şāyān olup:

1. **şāyān olup:-up**

Tesdis 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

9. Gezerken reh-güzārında anıñ bī-şābr u bī-sāmān

10. O la'l-i şekker-eḡşānıñ olup ikrāmına şāyān

2. **şāyān olup:-up**

Kaside 10

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

115. Ümmi Mālik daḡı olup şāyān

116. Gördü 'aynıyla böyle bir iḡsān

şāyān-ı kahrı olsalar:

1. **şāyān-ı kahrı olsalar:-sa, -lar**

Kaside 6

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyeti, ceḡayı hak etmek.

75. Eger şāyān-ı kahrı olsalar nār-ı mezelletde

76. Yanıp nā-būd olurlardı ser-ā-pā şem' ü pervāne

şāyān-ı luṭf u cūd u ni'am etdi:

1. **şāyān-ı luṭf u cūd u ni'am etdi:-di**

Diğer 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetlere, cömertliklere, lütuflara layık hale gelme.

21. Ki bizi eyleyip sezā-yı kerem

22. Etdi şāyān-ı luṭf u cūd u ni'am

şāyān-ı luṭf-ı nā-yābı oldu:

1. **şāyān-ı luṭf-ı nā-yābı oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 205

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzersiz lütuflara ulaşmak, nail olmak.

205. Oldu şāyān-ı luṭf-ı nā-yābı

206. Destzār-ı katī'-i a'rābī

şāyān-ı luṭf-ı pür-ıkbāl etdi:

1. **şāyān-ı luṭf-ı pür-ıkbāl etdi:-di**

Kaside 20

Mısra: 280

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliğe, mutluluğa layık hale getirme.

279. Āşāf-ı 'asra eyledi irsāl

280. Etdi şāyān-ı luṭf-ı pür-ıkbāl

şāyān-ı vaşf-ı şāh-ı cihān:

1. **şāyān-ı vaşf-ı şāh-ı cihān:**

Kaside 20

Mısra: 332

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın padişahını (3. Ahmed) layıkıyla övmek.

331. Nice kābil bu şī'r-ı pür-noḡşān

332. Ola şāyān-ı vaşf-ı şāh-ı cihān

şāved:

1. **şāyed:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 104

Belki, ola ki, olabilir ki.

103. 'Arz olunsa huzür-ı pākine ger
104. Şāyed olsa kabûlüne mazhar
2. şāyed:
Diğer 3
Mısra: 61
Belki, ola ki, olabilir ki.
61. Gele şāyed deyü gülzâr-ı temâşāya seni
62. Hep döşendi yine yollarda kumâş-ı çemenî
3. şāyed:
Gazel 6
Mısra: 7
Belki, ola ki, olabilir ki.
7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şāyed deyü
8. Bu cihân mülkünde mâh-ı 'id düşmendir baña
4. şāyed:
Kaside 26
Mısra: 15
Belki, ola ki, olabilir ki.
15. Anı teşrif ede şāyed deyü seyr-i bâğa
16. Eyledi pâyına ferşide felek bir dibâ
5. şāyed:
Kaside 35
Mısra: 44
Belki, ola ki, olabilir ki.
43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı hazrâ
44. Şu'arâ eyleye şāyed deyü gülzâra güzâr
6. şāyed:
Gazel 67
Mısra: 6
Belki, ola ki, olabilir ki.
5. Niyâz etmekte ey dil etme te'hîr
6. Ede şāyed dil-i dildâra te'sîr
7. şāyed:
Müfret 91
Mısra: 1
Eğer.
1. Diye tıflâna şāyed deyü esrâr-ı gülistânı
2. Kapadı dâye-i sebze eliyle goncanîñ ağzın
8. şāyed:
Gazel 168
Mısra: 6
Eğer.
5. Bu gece hânesine 'âşık-ı siyeh-rûzuñ
6. Gelirdi şāyed olunsa o mehveşe teklîf
9. şāyed:
Gazel 243
Mısra: 7
Belki, ola ki, olabilir ki.
7. Hâk-i pâyıñ kuhl eder miyim deyü şāyed seniñ
8. Nür-ı dîdem dem-be-dem bu dîde pür-hûn olmadı
10. şāyed:
Gazel 252

- Mısra: 9
Belki, ola ki, olabilir ki.
9. Gelir deyü o nür-ı dîde Sâlim meclise şāyed
10. Şu'a' -ı başıram ferşide etdim reh-güzârında
11. şāyed:
Gazel 259
Mısra: 3
Belki, ola ki, olabilir ki.
3. Teraħhüm eyleye şāyed yoluñ düşdükde cânâna
4. Benim hâl-i perîşânım kerem kııl ey şabâ söyle
12. şāyed:
Gazel 272
Mısra: 2
Belki, ola ki, olabilir ki.
1. 'Arz ediñ feryâdımı dil-dâre Allâh 'aşkına
2. Ede şāyed merhâmet ben zâre Allâh 'aşkına
- şayeste:**
1. şayeste:
Tarih 4
Mısra: 77
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
77. Ne kâbil aña şayeste tekellüm
78. Ğaraz 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ammâ
2. şayeste:
Kaside 12
Mısra: 143
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
143. Yapışsa zeyline şayeste saf-be-saf evlâd
144. Görünce zâl-i felekden vehâmet-i zürî
3. şayeste:
Kaside 30
Mısra: 90
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
89. Sezâ bu nazm-ı pāk-i çâr matla'zîb-i güş olsa
90. K'olur şayeste zirâ kurta etmek dürr-i yek-tâyı
4. şayeste:
Kaside 34
Mısra: 71
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
71. Sitâyiş zât-ı pâkiyle temeddüh etse şayeste
72. Vücüd-ı 'âlem-ârâsı anıñ zirâ ki yek-tâdır
5. şayestedir:-dir
Gazel 43
Mısra: 10
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penc beyt-i tâzeye
10. Vâkı'â tahmîs olunsa bu gâzel şayestedir
6. şayestedir:-dir
Matla 46
Mısra: 2
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
1. Sen shehe ta'n etmege cümle dehenler bestedir
2. Kulluğuñla iftihâra 'âşıkıñ şayestedir

7. **şâyeste:**

Gazel 263

Mısra: 8

Layık, yaraşır, uygun, şayan.

7. Benim ol kim suţür-ı nazm-ı pāk-i bī-nazīrimle

8. Temedduh eylese şâyeste tûfi-i şeker-hvâre

şâveste ederse:

1. **şâyeste ederse:-er, -se**

Kaside 8

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun görmek, layık bulmak.

55. Bir iki beyt-i kalemiye ederse şâyeste

56. Kalem bu şevk ile kim midhatine dâ'irdir

şâveste eylerse:

1. **şâyeste eylerse:-r, -se**

Gazel 134

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun görmek.

9. Seni eylerse Sâlim hicre gayrı vaşla şâyeste

10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

şâveste olsa:

1. **şâyeste olsa:-sa**

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Layık olmak.

7. Rüz-ı 'ide olsa şâyeste şeb-i vaşlîñ 'adil

8. Âfitâbım hüsün ü âniñ pertev-efkendir baña

şâveste-i lutf-ı ilâhî:

1. **şâyeste-i lutf-ı ilâhî:**

Kaside 13

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfuna uygun,yaraşır.

89. Sensin ol şâyeste-i lutf-ı İlâhî kim seniñ

90. Kıldı teşrifinle Hâk a'lâya ednâya 'atâ

şâveste-i lutfuñ:

1. **şâyeste-i lutfuñ:-uñ**

Kaside 30

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfâ layık -olmak-

55. Eger şâyeste-i lutfuñ degilsem âsitânından

56. Beni dūr eyle gösterme ruh-ı maşşūd-ı zibâyı

şeb:

1. **şebde:-de**

Kaside 2

Mısra: 73

Gece.

73. O şebde şad 'alâmât oldu peydâ

74. Yıkıldı küngür-i Eyvân-ı Kısra

2. **şebde:-de**

Kaside 2

Mısra: 78

Gece.

77. Kemâl-i ihtirâmen ol beşire

78. O şebde Baħr-i Sâve geçdi yire

3. **şeb:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 93

Gece.

93. Bir şeb olmuş idi sâhil-hâne

94. K'oldu cā ba'zı hünermendâne

4. **şeb:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 101

Gece.

101. Şeb de ol mertebe behcetde idi

102. O kadar zibiş ü zinetde idi

5. **şeb:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 123

Gece.

123. Geldi ihvâna o şeb bir hâlet

124. Müşterî buldu metâ'-ı şoħbet

6. **şeb:**

Tahmis 2

Mısra: 12

Gece.

11. Bezm-i hasretde benim ney gibi her dem nālân

12. Nola bülbül-şifât etsem heme şeb âh u figân

7. **şeb:**

Tahmis 3

Mısra: 18

Gece.

17. Gedâ vü şeh gamıñ ile ser-â-sere dil-hün

18. Dü rüz güldürür iseñ hezâr şeb maħzün

8. **şebdir:-dir**

Kaside 4

Mısra: 1

Gece.

1. Te'âla'llâh ne şebdir ol şeb-i mevlūd-ı bī-hem-tâ

2. Şabâhu'l-hayr envârı kim andan aldı ser-tâ-pâ

9. **şebdir:-dir**

Kaside 4

Mısra: 3

Gece.

3. Ne şebdir ol şeb-i zinet-fezâ-yı revnağ-ârâ kim

4. Bulupdur cânib-i Hâk'dan hezârân ni'met-i 'uzmâ

10. **şebdir:-dir**

Kaside 4

Mısra: 5

Gece.

5. Ne şebdir ol şeb-i envâr-güster ez-derün-ı dil

6. Muķârin olmasın ister aña mihr-i ziyâ-baħşâ

11. **şebdir:-dir**

Kaside 4

- Mısra: 7
Gece.
7. Ne şebdir ol şeb-i 'ālī-zemīn anıñ kudümüyla
8. Resūl-i ekremiñ pâyına oldu atlas-ı hazrā
12. **şebdir:-dir**
Kaside 4
Mısra: 9
Gece.
9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serāy-ı cümle-i 'ālem
10. Ki mesrūr oldu hep anıñ ile dünyā vü mā-fihā
13. **şebdir:-dir**
Kaside 4
Mısra: 11
Gece.
11. Ne şebdir ol şeb-i baht-āşinā taraf-ı İlahī'den
12. Cihān içre kim olmuştur zamān-ı haşre dek ihyā
14. **şebdir:-dir**
Kaside 4
Mısra: 13
Gece.
13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ āb-ı rüyundan
14. Kamu āteş-perestānıñ olupdur āteşi itfā
15. **şebdir:-dir**
Kaside 4
Mısra: 15
Gece.
15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim eyvānı Kısra'nıñ
16. Hārāb oldu o şebde yere geçdi Sāve ser-tā-pā
16. **şebde:-de**
Kaside 4
Mısra: 16
Gece.
15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim eyvānı Kısra'nıñ
16. Hārāb oldu o şebde yere geçdi Sāve ser-tā-pā
17. **şebdir:-dir**
Kaside 4
Mısra: 17
Gece.
17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezā kim etdi ferş ide
18. Zemīni atlasāsā hūriyānıñ pâyına dünyā
18. **şebdir:-dir**
Kaside 4
Mısra: 19
Gece.
19. Ne şebdir ol şeb-i 'ālī kim ol nūr-ı İlahī'niñ
20. Sezā gördü sa'ādetle o şebde dogmasın Mevlā
19. **şebde:-de**
Kaside 4
Mısra: 20
Gece.
19. Ne şebdir ol şeb-i 'ālī kim ol nūr-ı İlahī'niñ
20. Sezā gördü sa'ādetle o şebde dogmasın Mevlā

20. **şebde:-de**
Kaside 4
Mısra: 22
Gece.
21. Nice reşk etmesin sā'ir şebān-ı dīgerān anı
22. Ki ol şebde sa'ādetle dogupdur ol meh-i ra'nā
21. **şeb:**
Kaside 5
Mısra: 13
Gece.
13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemīn ü eflāk
14. Nūr ile dolmuş idi rüz-ı münevverāsā
22. **şeb:**
Kaside 5
Mısra: 13
Gece.
13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemīn ü eflāk
14. Nūr ile dolmuş idi rüz-ı münevverāsā
23. **şeb:**
Kaside 6
Mısra: 8
Gece.
7. Nola her rüz olurlarsa nihān-ı hvābi-i 'uzlet
8. Kanı bir şeb kim etmez anı ihyā şem' ü pervāne
24. **şeb:**
Kaside 6
Mısra: 35
Gece.
35. Te'āla'llāh ne te'sīr-i maḥabbetdir şeb ü rüzān
36. Cüdā olmaz biri birinden aşlā şem' ü pervāne
25. **şeb:**
Kaside 6
Mısra: 81
Gece.
81. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki cūduñdan şeb ü rüzān
82. Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervāne
26. **şeb:**
Muamma 11
Mısra: 1
Gece.
1. Şeb gelip meclisde tenhā yanıma
2. Şundu ol meh-pāre destin bādeye
27. **şebde:-de**
Diğer 11
Mısra: 64
Gece || *Ayrılık gecesi.*
63. Şu'le-i āhımız olup sūzān
64. Oldu meş'al bize o şebde şebān
28. **şeb:**
Tarih 18
Mısra: 39
Gece.
39. Kemāl-i sa'd ü ifrāt-ı feraḥ ile bu şeb gūyā
40. Ḥasen burcunda mehle ictimā'-ı āfītāb oldu

29. **şebîn:-in**
Kaside 19
Mısra: **105**
Gece II gece gibi kasvetli sıkıntılı vakitler.
105. Şebîn şubh-ı bahâr etsin bahârın bî-ğazân etsin
106. Mu‘ammer eylesin zâtn Hüdâ devletle hemvâre
30. **şebim:-im**
Kaside 22
Mısra: **93**
Gece.
93. Rüşen olmak şebim ki emr-i ba‘îd
94. Olsa cirm-i felek bütün hürşîd
31. **şebe:-e**
Kaside 24
Mısra: **15**
Gece.
15. Dür-bîn eyledi rûz ü şebe mihr ile mehi
16. Reh-güzârına felek bakmada etmez te‘hîr
32. **şeb:**
Müfret 26
Mısra: **1**
Gece.
1. Uzakdan geldi iklim-i şikenc-i zülfüne bu şeb
2. Efendim gönlüme lûtf et nedir hâli su‘âl eyle
33. **şebiñ:-iñ**
Kaside 31
Mısra: **25**
Gece || Gece gibi kasvetli sıkıntılı vakitler.
25. Eyleyip şubh-ı beyâz-ı falak-ı şevk şebiñ
26. Ğıbta-fermâ-yı dil-i Zühre-i zehrâ eyle
34. **şeb:**
Gazel 43
Mısra: **5**
Gece.
5. Kudsiyânı nâlem etse nola her şeb bî-ğuzûr
6. Hâsret-i kaddiñle âhım göklere peyvestedir
35. **şeb:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Gece.
3. Perîşân eyleyen ‘aqlım gibi her şeb dil-i zârım
4. Ğayâl-i kâkül-i ser-der-hevâ-yı mihrîbânımdır
36. **şebinde:-in, -de**
Gazel 77
Mısra: **10**
Gece.
9. Sitanbul‘uñ kapılma mâh-rüyânına şehridir
10. Şebinde mihr ederse rûz elbette fedâ eyler
37. **şeb:**
Gazel 92
Mısra: **1**
Gece.
1. Zülf-i siyâhı rüyuna her şeb niğâb olur
2. Ol pâdişâh-ı ‘işve ne ehl-i hicâb olur

38. **şeb:**
Gazel 118
Mısra: **7**
Gece.
7. Görür müyüz bu şeb âyâ o mâh-ruhsârı
8. Geceyle varmağa küy-ı nigâra niyyet var
39. **şeb:**
Gazel 171
Mısra: **6**
Gece.
5. Başdan aşdı imtinânı ğamzeniñ âyâ neden
6. Ol mehiñ bir şeb ğam-ı zülfüne mihmân olmadık
40. **şeb:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Gece.
9. Bu şeb âyînede gördüm ruğ-ı zîbâñı sultânım
10. Cemâlîñ pertev-i mihrin meh-i tâbâna ‘arz etdim
41. **şeb:**
Gazel 292
Mısra: **4**
Gece.
3. Tire-baht imiş ümidim gibi kâşânem benim
4. Şubha dek bakdık bu şeb ol mâh-ı tâbân gelmedi
- şeb olunca:**
1. şeb olunca:-unca
Gazel 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karanlıĝın çökmesi, gece olması.
3. Âsitânîñ tâ şeb olunca be-her gün devr eder
4. Pertev-i hüsnüñle kesb-i nûr eyler âfitâb
- şeb ü rûz:**
1. şeb ü rûz:
Tarih 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz || Daima, sürekli.
9. Şöyle durmuşdu şeb ü rûz reh-güzârında o kim
10. Ğvâb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh-bâdâmına
- 2. şeb ü rûz:**
Diğer 4
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz || Daima, sürekli.
79. Bu şevâb dünyede insâna kefâf
80. Şeb ü rûz eyleye ol beyti tavâf
- 3. şeb ü rûz:**
Tesdis 7
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz || Daima, sürekli.
27. Şeb ü rûz âteş-i ‘aşkı ile süzân mı degil
28. O da bir bülbül-i hoş-şavt-ı gülistân mı degil

4. **şeb ü rüz:**

Kaside 18

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüz || Daima, sürekli.

65. Odur ol pâdişeh-i mün'im ü 'âdil şeb ü rüz

66. Ki anıñ ni' meti olmağda cihâna mebzül

5. **şeb ü rüz:**

Kaside 24

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüz || Daima, sürekli.

63. Gel dü' â eyleyim cân ü gönülde şeb ü rüz

64. Ne murâd eyler ise ede Hudâ cümle yesir

6. **şeb ü rüz:**

Kaside 29

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüz || Daima, sürekli.

45. Olmada her şeb ü rüz 'âleme vaşf-ı zâtıñ

46. Zübde-i vird-i mesâ' umde-i ezkâr-ı seher

şeb ü rüzân:

1. **şeb ü rüzân:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 223

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüzleri || Daima, sürekli.

223. Şâd edip tab'ımı şeb ü rüzân

224. Beni eyle nevâliñe şâyân

2. **şeb ü rüzân:**

Diğer 3

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüzleri || Daima, sürekli.

27. Şadef-i didede ger gevher-i zâtıñ nâ-büd

28. Anda ammâ ki hayâlîñ şeb ü rüzân mevcüd

3. **şeb ü rüzân:**

Kaside 31

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüzleri || Daima, sürekli.

89. İltizâm eyle du'âsın o 'adimü'l-mişlin

90. Bu niyâzı şeb ü rüzân u be-her-câ eyle

4. **şeb ü rüzân:**

Kaside 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüzleri || Daima, sürekli.

7. Çeşm-i bâdâmına ol hvâbı ırağ eyleyüben

8. Şeb ü rüzân o kadar muntazır oldu cânâ

şebah:

1. **şebah:**

Kaside 12

Mısra: 59

Ceset.

59. Egerçi şüret-i zâhirde bir şebah idi lik

60. Mezûr-ı şaff-ı melâ'ikdi cism-i bihbûdü

şebân:

1. **şebân:**

Diğer 9

Mısra: 47

Geceler.

47. Kanı ol dem ki meclisiñde şebân

48. Cem' olup şem'iñe bütün yârân

2. **şebân:**

Diğer 11

Mısra: 64

Geceler.

63. Şu 'le-i âhımız olup süzân

64. Oldu meş'al bize o şebde şebân

3. **şebân:**

Gazel 70

Mısra: 6

Geceler.

5. Dil-i şeydâ nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola

6. Beni dil-gür eden rüz u şebân âh u figânımdır

şebâneh:

1. **şebâneh:**

Kaside 19

Mısra: 1

Far. Gece vakti.

1. Şebâneh 'azm edip şad şevk ile gül-geşt-i kühsâre

2. Duçar oldu dü çeşmim bir 'adimü'l-misl gülzâre

şebân-ı diğerân:

1. **şebân-ı diğerân:**

Kaside 4

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Farklı geceler.

21. Nice reşk etmesin sâ'ir şebân-ı diğerân anı

22. Ki ol şebde sa'âdetle doğupdur ol meh-i ra'nâ

şeb-ârâ olmamış:

1. **şeb-ârâ olmamış:-ma, -mış**

Kaside 6

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geceyi süslemek.

55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'âlem-i a'yân

56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem' ü pervâne

şeb-çerâğ:

1. **şeb-çerâğ:**

Kaside 30

Mısra: 101

Gece parlayan yakut || Âşığın "ah" ları.

101. Sevâd-ı şebde güyâ şeb-çerâğ olmuş kıyâs eyler

102. Görenler şu 'le-i âh-ı dil-i 'uşşâk-ı şeydâyı

şeb-çerâğân-ı levle-i tahşil:

1. **şeb-çerâğân-ı levle-i tahşil:**

Diğer 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlim gecesinin parlayan yakutu || Çok bilgili olmaları bağlamında Yûsuf Efendi-zâdeler.

9. İşre-zâ ey birâderân-ı cemil

10. Şeb-çerâğân-ı leyle-i tahşil

şeb-çerâğ-ı gevher-i iklil-i lâlâyî:

1. **şeb-çerâğ-ı gevher-i iklil-i lâlâyî:**

Kaside 23

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İncili tacın parlak ışığı || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

29. Hıdiv-i dâdger dâmâd-ı şâh-ı Baykara-çâker

30. Muşa'şâ' şeb-çerâğ-ı gevher-i iklil-i lâlâyî

şeb-çerâğ-ı hünerle:

1. **şeb-çerâğ-ı hünerle:-le**

Kaside 22

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntılı zamanları sona erdiren hüner.

109. Devletiñde hazîne-i dil lâl

110. Şeb-çerâğ-ı hünerle mâl-â-mâl

şeb-çerâğ-ı mâh-ı peyk-i sakf-ı mînâyî:

1. **şeb-çerâğ-ı mâh-ı peyk-i sakf-ı mînâyî:-yı**

Kaside 30

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzündeki ayın geceyi aydınlatması.

39. Harîm-i bezm-i hasû'l-hâsına şem' eylemiş Mevlâ

40. Be-her-şeb şeb-çerâğ-ı mâh-ı peyk-i sakf-ı mînâyî

şeb-çerâğ-ı rüy-ı zînetdir:

1. **şeb-çerâğ-ı rüy-ı zînetdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geceyi aydınlatan süslü -güzel- yüz.

19. Şetâretdir şetâretdir egerçi lik sevdâdır

20. Sevâd-ı şebde güyâ şeb-çerâğ-ı rüy-ı zînetdir

şeb-hün edip:

1. **şeb-hün edip:-ip**

Rûbai 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece baskın yapmak.

1. Târâc-ı hevâ şeb-hün edip dâr-ı fenâyâ

2. Hirmengehini verdi felek bād-ı hevâyâ

şeb-hün etdi:

1. **şeb-hün etdi:-di**

Rûbai 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece baskını yapmak || Ayrılık derdinin gönle keder vermesi.

1. Mülk-i dile hicrânı ki şeb-hün etdi

2. Ahvâl-i perîşânı diger-gün etdi

şeb-i 'âlî:

1. **şeb-i 'âlî:**

Kaside 4

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce gece || Hz. Muhammed'in doğduğu gece.

19. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî kim ol nür-ı İlahî'niñ

20. Sezâ gördü sa 'âdetle o şebde dogmasın Mevlâ

şeb-i 'âlî-zemîn:

1. **şeb-i 'âlî-zemîn:**

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce zeminin gecesi || Hz. Muhammed'in doğduğu gece.

7. Ne şebdir ol şeb-i 'âlî-zemîn anıñ kudümüyla

8. Resûl-i ekremiñ pâyına oldu atlas-ı hazrâ

şeb-i baht-âşinâ:

1. **şeb-i baht-âşinâ:**

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihli gece || Hz. Muhammed'in doğduğu gece.

11. Ne şebdir ol şeb-i baht-âşinâ tarf-ı İlahî'den

12. Cihân içre kim olmuşdur zamân-ı haşre dek ihyâ

şeb-i cennet-fezâ etdi:

1. **şeb-i cennet-fezâ etdi:-di**

Kaside 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet kadar güzel gece yapmak || Hz.

Muhammed'in doğduğu gece.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezâ kim etdi ferş ide

18. Zemîni atlasâsâ hürriyânıñ pâyına dünyâ

şeb-i devlet:

1. **şeb-i devlet:**

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk gecesi.

13. Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ âb-ı rüyundan

14. Kamu âteş-perestânıñ olupdur âteşi itfâ

şeb-i devlet-serây-ı cümle-i 'âlem:

1. **şeb-i devlet-serây-ı cümle-i 'âlem:**

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün âlemin mutluluk gecesi.

9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serây-ı cümle-i 'âlem

10. Ki mesrûr oldu hep anıñ ile dünyâ vü mâ-fihâ

şeb-i devcür:

1. **şeb-i deycür:**
Tarih 11
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karanlık gece.
9. Hâlesiz mâh yakışmaz şeb-i deycür içre
10. Sâde olsa çamere olmaya bu kâl ile kıl

şeb-i deycür-ı iştiyâk:

1. **şeb-i deycür-ı iştiyâk:**
Diğer 11
Mısra: 53
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasretin, ayrılığın karanlık gecesi.
53. Şeb-i deycür-ı iştiyâk içre
54. Kaldı gönlüm benim firâk içre

şeb-i deycür-ı mahabbetde:

1. **şeb-i deycür-ı mahabbetde:-de**
Gazel 143
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevginin karanlık gecesi.
5. Kalmazız biz şeb-i deycür-ı mahabbetde nizâr
6. Hâle-âgûş-ı şafâ-yı meh-i tâbânız biz

şeb-i deycür-ı vakt-i renciş-i hicrânıma:

1. **şeb-i deycür-ı vakt-i renciş-i hicrânıma:-ım, -a**
Terci-bend 1
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliden ayrı olmanın sıkıntısının yaşandığı karanlık gece.
3. Şem'-i fânüs-i hayâlim olmaydı 'ârızın
4. Her şeb-i deycür-ı vakt-i renciş-i hicrânıma

şeb-i envâr-güster:

1. **şeb-i envâr-güster:**
Kaside 4
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nurlarla döşenmiş gece.
5. Ne şebdir ol şeb-i envâr-güster ez-derün-ı dil
6. Muğârin olmasın ister aña mihr-i ziyâ-bahşâ

şeb-i ferhunde:

1. **şeb-i ferhunde:**
Kaside 4
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu, mübarek zaman.
15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim evvânı Kısra'nın
16. Hârâb oldu o şebde yere geçdi Sâve ser-tâ-pâ

şeb-i firâkıında kaldık:

1. **şeb-i firâkıında kaldık:-dık**
Diğer 11
Mısra: 59
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesinde kalmak || Ayrılığa düşer olmak.
59. Çünkü kaldık şeb-i firâkıında
60. Ateş-i nâr-ı iştiyâkıında

şeb-i gâm:

1. **şeb-i gâm:**
Tarih 18
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam gecesi.
3. Nesim-i şubh-ı vuşlatdan şeb-i gâm zülf-i yârâsâ
4. Perişân-hâl iken şevk u ferahla neşve-yâb oldu

şeb-i hayâlimi:

1. **şeb-i hayâlimi:-im, -i**
Diğer 10
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayal gecesi.
13. Firâk-ı tal'atın ey ebrusu bize mihrâb
14. Şeb-i hayâlimi târik eder ise nola

şeb-i hicrânı:

1. **şeb-i hicrânı:-ı**
Kaside 8
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.
27. Vişâl eder şeb-i hicrânı tâbiş-i ni'amı
28. O şems-i dîn-i semâvât cüdu dâ'irdir
2. **şeb-i hicrânı:-ı**
Kaside 12
Mısra: 195
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.
195. Vişâl ede şeb-i hicrânı rûz-ı iqbâlîn
196. Sevindire keremiñ bu şikeste meksürü

şeb-i hicret'deki:

1. **şeb-i hicret'deki:-de, -ki**
Kaside 10
Mısra: 52
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hız. Muhammed'in hicret edeceği gece.
51. Hıfz-ı Hâk'dır netice bî-minnet
52. Şeb-i Hicret'deki olan hâlet

şeb-i hicrim:

1. **şeb-i hicrim:-im**
Tahmis 2
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.
9. Ermesin şubh-ı vişâle şeb-i hicrim cânâ
10. Beñzedirsem ruhuña mihr-i cihân-ârâyı
2. **şeb-i hicrim:-im**
Gazel 65
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.
7. Nice gündür âfitâbım görmedim mihrini gel
8. Mihr-i 'âlem-süz-ı hüsnüñle şeb-i hicrim gider

şeb-i kederde:

1. **şeb-i kederde:-de**
Kaside 1

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzün, üzüntü gecesi.

121. Deme doğmaz şeb-i kederde zafer

122. Geceler yüklüdür demiş erler

şeb-i meh-tâb-ı devde:

1. **şeb-i meh-tâb-ı deyde:-de**

Kaside 23

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kışın mehtaplı gecesi.

11. Ayaz ile yine âmiziş etdi şîr ü şekkerveş

12. Şeb-i meh-tâb-ı deyde seyr kıl mahmûd-ı sermâyi

şeb-i mevlûd-ı bî-hem-tâ:

1. **şeb-i mevlûd-ı bî-hem-tâ:**

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşi benzeri olmayan doğum gecesi || Hz.

Muhammed'in doğduğu gece.

1. Te'âla'llâh ne şebdir ol şeb-i mevlûd-ı bî-hem-tâ

2. Şabâhu'l-hayr envârı kim andan aldı ser-tâ-pâ

şeb-i mi'râc'îñ:

1. **şeb-i mi'râc'îñ:-iñ**

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Miraç gecesi.

11. O meh-i burc-ı şerefsin ki şeb-i Mi'râc'îñ

12. Şeref-i zât-ı şerîfiñe delîl-i 'uzmâ

şeb-i târîk oldu:

1. **şeb-i târîk oldu:-du**

Gazel 178

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karanlık geceye dönmek.

1. Sensiz baña ey mihr-i cihân-süz Selanik

2. Hicrânîñ ile oldu hemân bir şeb-i târîk

şeb-i târîke:

1. **şeb-i târîke:-e**

Tarih 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karanlık gece || Yüzde ayva tüylerinin belirmesi.

3. Bir şeb-i târîke döndü hâşılı nev-rûzumuz

4. Âşikâr etdikde hañtîñ bañtîmîñ taqvîmini

şeb-i vaşlîñ:

1. **şeb-i vaşlîñ:-iñ**

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma gecesi.

7. Rûz-ı 'ide olsa şâyeste şeb-i vaşlîñ 'adil

8. Âfîtabîm hûsn ü ânîñ pertev-efkendir baña

şeb-i vuslat:

1. **şeb-i vuslat:**

Gazel 207

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma gecesi.

1. Şeb-i vuslat ki oldu baña 'âzim

2. Dırâz-ı mâ-cerâ-yı dil ne lâzım

şeb-i yeldâ-mânend ola:

1. **şeb-i yeldâ-mânend ola:-a**

Diğer 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Övgülerin- en uzun gece gibi uzaması, çokça övmek.

11. Medhiñ uzata dilim bülbül-i güyâ-mânend

12. Sözüñ el-hâşıl ola her şeb-i yeldâ-mânend

şeb-i yeldâ-misâl:

1. **şeb-i yeldâ-misâl:**

Kaside 10

Mısra: 446

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En uzun gece misali.

445. Ne belâdır hayâl-i müstakbel

446. Şeb-i yeldâ-misâl tül-i emel

şeb-i zînet-fezâ-yı revnak-ârâ:

1. **şeb-i zînet-fezâ-yı revnak-ârâ:**

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslerle, zinetlerle donanmış gece.

3. Ne şebdir ol şeb-i zînet-fezâ-yı revnak-ârâ kim

4. Bulupdur cânib-i Hağ'dan hezârân ni'met-i 'uzmâ

şeb-i zülfünde:

1. **şeb-i zülfünde:-üñ, -de**

Gazel 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın gecesi || Sevginin siyah saçı.

7. Nola dil zevrağı eylerse sim-i çeşmi efşânî

8. Şeb-i zülfünde cânâ lüce-i efkâre düşmüşdür

şeb-meshûd olan:

1. **şeb-meshûd olan:-an**

Tarih 24

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece görülen.

19. Gerdünda şeb-meshûd olan şanma hilâl ü Kehkeşân

20. 'Arz eyled'aña âsumân elmâsdan tâc u kemer

şeb-nem:

1. **şeb-nem:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 32

Çiğ, rutubet, gece nemi.

31. Hicr-i nev-rûzu çekip biñ gam ile

32. Nergisiñ dolu gözü şeb-nem ile

2. **şeb-nem:**

Tarih 8

Mısra: 22

Çiğ, rutubet, gece nemi.

21. Görür hâr u hâsî dâmân-ı gülde gülsitân içre

22. Nola süsen ederse şeb-nem ile tîgini berrâk

3. **şeb-nem:**

Kaside 23

Mısra: 50

Çiğ, rutubet, gece nemi.

49. Bahâr-ı i'tidâl-i 'adl ü dâd terre gülistândan

50. 'Abeş zann etme şeb-nem çini-i mihr-i şeh-er-zâyı

4. **şeb-nem:**

Kaside 34

Mısra: 7

Çiğ, rutubet, gece nemi.

7. Şabâ silmiş süpürmüş şeb-nem ile sahn-ı gülzârı

8. Şeh-i nev-rûza besbelli yine gülşen müheyyâdır

5. **şeb-nem:**

Kaside 34

Mısra: 22

Çiğ, rutubet, gece nemi.

21. Şovuk çaldırmasın deyü şehir e'tfâl-i gülzâra

22. Elinde şeb-nem ile süseniñ tîgî mücellâdır

6. **şeb-nemi:-i**

Gazel 281

Mısra: 2

Çiğ, rutubet, gece nemi || Âşığın gözyaşı-.

1. Eşk-i terimi dide rûh-ı yâre düşürdü

2. Üftâdeligi şeb-nemi gülzâre düşürdü

şebnem:

1. **şeb-nemâsâ:**

Gazel 52

Mısra: 4

Çiğ, rutubet, gece nemi.

3. Giryeye dür olmaz hayâl-i 'ârızın etdikçe biz

4. Şeb-nemâsâ eşk-i çeşmimdir aña her bâr yâr

şeb-nem olurken:

1. **şeb-nem olurken:-ur, -ken**

Gazel 244

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiy tanesi haline gelmek.

9. Cilâ-dâdende-i tîgî olurken süseniñ şeb-nem

10. Kesilmez gün-be-gün âheng-i gavgâ gülsitân içre

şeb-nemâsâ:

1. **şeb-nemâsâ:**

Kaside 31

Mısra: 16

Çiğ tanesi gibi.

15. Hoş-nümâ tâze mezâmîn-i cihân-ârâyı

16. Şeb-nemâsâ gül-i ma'nide hüveydâ eyle

2. **şeb-nemâsâ:**

Kaside 34

Mısra: 87

Çiğ tanesi gibi.

87. Kıpıldım şeb-nemâsâ mihr-i ruhsârına bir şühuñ

88. Fiğânım fikret-i kıddiyle hem-bezm-i Süreyyâ'dır

3. **şeb-nemâsâ:**

Gazel 103

Mısra: 9

Çiğ tanesi gibi.

9. Kıpıldım şeb-nemâsâ bir şüküfeyle aña Sâlim

10. Derünüm her taraf ezhâr-ı dâğa gülşen olmuşdur

4. **şeb-nemâsâ:**

Gazel 110

Mısra: 5

Çiğ tanesi gibi.

5. Kıpılma şeb-nemâsâ tâze gülsün şöhet-i hüsne

6. Şakın cânâ şakın kim 'ayn-ı şöhet mahz-ı âfetdir

şeb-nem-i gül:

1. **şeb-nem-i gül:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül üzerindeki çiy tanesi.

47. Şeb-nem-i gül nola şaçarsa gül-âb

48. Sevdigi etdi gülistâna şitâb

şebpere:

1. **şebpereniñ:-niñ**

Kaside 12

Mısra: 114

Yarasa.

113. Hâlel-pezir-i melâhat eder mi hiç şemsi

114. Cihânda şebpereniñ olmamağla manzûri

şeb-reng-i zülfüñle:

1. **şeb-reng-i zülfüñle:-üñ, -le**

Gazel 258

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gece renkli- siyah- saçı.

3. Umarken şubh-ı vaşlın tıfl-ı dil şeb-reng-i zülfüñle

4. Esir-i derd edip gamla anı gehvârelendirme

şecâ'at:

1. **şecâ'atli:-li**

Tarih 3

Mısra: 192

Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.

191. Ya'ni bi'z-zât vezir-a'zam-ı şâhib-devlet

192. O mehâbetli şecâ'atli vezir-i dâna

2. **şecâ'atdir:-dir**

Kaside 20

Mısra: 309

Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.

309. Bâreka'llâh zihî şecâ'atdir

310. Rüstemâne ne zür u kuvvetdir

şecere:

1. **şecere:**

Kaside 10

Mısra: 159

Ağaç.

159. Ya'ni bir gün seferde bir şecere

160. Geldi dergâh-ı efdalü'l-beşere

şecere eylemiş:

1. **şecere eylemiş:-miş**

Kaside 12

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soyu oluşturmak || Hz. Adem'in insan soyunun kaynağı olması.

93. Zücâce zeyt ile mışbâhın eylemiş şecere

94. Talî'akâri-i mişkât olunca mahşûri

şecer-i kaddiñ:

1. **şecer-i kaddiñ:-iñ**

Kaside 10

Mısra: 466

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boy ağacı, kişinin boyu, cüssesi.

465. Tohm-ı kişt-i hayâl iken meşelâ

466. Şecer-i kaddiñ eyledi ber-pâ

şef' etmek:

1. **şef' etmek:-mek**

Diğer 8

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkilemek || Bir mevzuda kişinin dengini bulmak.

67. Ne demekdir bu hâki ref' etmek

68. Vetr-i ihsân-ı pâki şef' etmek

şefâ'a-gencîne:

1. **şefâ'a-gencîne:**

Kaside 8

Mısra: 85

Şefaât hazinesi || Hz. Muhammed.

85. Resül-i luţf-hazîne şefâ'a-gencîne

86. Nizâm-ı dîn-i mübîne mu'in ü nâşırdır

şefâ'at:

1. **şefâ'atından:-iñ, -dan**

Kaside 7

Mısra: 93

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

93. Redd etme beni şefâ'atından

94. Kim ma'siyetim cihâna şıgmaz

2. **şefâ'at:**

Kaside 8

Mısra: 153

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

153. Eger şefâ'at ü luţfuñ olur ise munzam

154. Gider hümüm cenâb-ı Kerim Kâdir'dir

3. **şefâ'atı:-i**

Kaside 8

Mısra: 218

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

217. Hâbîb-i muhteremiñ hürmetine kim cümle

218. Şefâ'atı güne müddehar zehâ'irdir

şefâ'at etdi:

1. **şefâ'at etdi:-di**

Matla 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası etmek || Aşığın sevgiliden ilgi beklemesi.

1. Sevindir pây-busuñla deyü bu zâr u nalânı

2. Şarıldı pâyınâ yâriñ şefâ'at etdi dâmânı

şefâ'at evle:

1. **şefâ'at evle:**

Kaside 7

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.

89. Luţf eyle şefâ'at eyle yoħsa

90. Mücrimler ol âsitâna şıgmaz

şefâ'at eyleyip:

1. **şefâ'at eyleyip:-yip**

Kaside 4

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.

39. Hemân rüz-ı kıyâmetde şefâ'at eyleyip aña

40. Kerem bâbın güşâde eyle luţf et Sâlim'e şâhâ

2. **şefâ'at eyleyip:-yip**

Kaside 9

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.

87. Şefâ'at eyleyip ol ma'den-i nür

88. Civâr-ı rahmetiñden eyleme dür

şefâ'at kıl:

1. **şefâ'at kıl:**

Kaside 10

Mısra: 526

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

525. Zâr u muhtâciña 'inâyet kıl

526. Bize ol günde sen şefâ'at kıl

şefâ'at-i pâke:

1. şefâ'at-i pâke:

Kaside 10

Mısra: 503

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, temiz şefaati || Hz. Muhammed.

503. Rabı-ı kalb et şefâ'at-i pâke

504. Meded-i şâh-ı taht-ı levlâk'e

şefî':

1. şefî':

Kaside 8

Mısra: 83

Şefaati.

83. Şeh-i serîr-i keremdir şefî' ü erhamdır

84. Amân-ı cürm-i ümemdir nebiyy-i hâşirdir

2. şefî':

Kaside 8

Mısra: 144

Şefaati.

143. Nebiyy-i müftehimâ çäre-sâz-ı hicrânâ

144. Ki nâm-ı pāk ü latîfîn şefî' ü hâsirdir

3. şefî':

Gazel 163

Mısra: 1

Yardım eden.

1. Kimde kudret var ola vuşlat-ı dil-dâra şefî'

2. Bülbül erbâb-ı çemenzârı ne eyler taşdı'

şefî'-i ümem:

1. şefî'-i ümem:

Kaside 10

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümmetin şefaati || Hz. Muhammed.

29. O 'amîmü'l-kerem şefî'-i ümem

30. Ki anıñ maḥz-ı luḫfudur 'âlem

şefîk:

1. şefîk:

Kaside 8

Mısra: 180

Merhamet, sevgisi bol || Allah.

179. Ra'ûf-ı bâṭın u zâhir ve evvel ü âḫir

180. Latîf (u) Râfî' ü Ḳâhir Şefîk u Câbir'dir

şefîk-i evlādâ:

1. şefîk-i evlādâ:

Kaside 12

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Evlatlarına şefkat duyan || Hz. Âdem.

147. Nebiyy-i aḳdem-i ba'sâ şefîk-i evlādâ

148. Eyâ cenâb-ı Ḥudâ'nıñ Resûl-i meşhûrî

şefî'u'l-müznibînâ:

1. şefî'u'l-müznibînâ:

Kaside 2

Mısra: 81

Günahkarların şefaati || Hz. Muhammed.

81. Şefî'u'l-müznibînâ pâdişâhâ

82. Eyâ şefkat-resân-ı ehl-i belvâ

2. şefî'ü'l-müznibînâ:

Kaside 4

Mısra: 25

Günahkarların şefaati || Hz. Muhammed.

25. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce-i ḫalkâ

26. Eyâ ey ma'den-i luḫf-ı 'amîm-i ḫazret-i Mevlâ

3. şefî'ü'l-müznibînâ:

Kaside 6

Mısra: 77

Günahkarların şefaati || Hz. Muhammed.

77. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ melce'-i ḫalkâ

78. Eyâ feyziñle olan ḫâlet-efzâ şem' ü pervâne

4. şefî'ü'l-müznibînâ:

Kaside 9

Mısra: 65

Günahkarların şefaati || Hz. Muhammed.

65. Şefî'ü'l-müznibînâ pâdişâhâ

66. Gürûh-ı ümmete luḫf-ı İlähâ

şefkat:

1. şefkat:

Müseddes 1

Mısra: 13

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

13. Hiç o ḫüniden baña şefkat teḳaddüm etmedi

14. Ḳaldı gitdi dil vişâliyle tena'um etmedi

2. şefkatin:-in

Gazel 16

Mısra: 8

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

7. Zülfüne agyâr nâ'il oldular bî-renc ḫayf

8. Anlara bu şefkatin bād-ı hevâdan çıḳdı hep

3. şefkatîñ:-iñ

Tarih 17

Mısra: 63

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

63. Cānib-i ye'si tefekkür eyledikçe şefkatîñ

64. Dest-i me'mülümde kâma olmada ḫabl-i metin

4. şefkat:

Tarih 17

Mısra: 83

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

83. Ben gedâya dergehiñden şefkat ümmid eyleyip

84. Cerr-i ihsāniña kıldım böyle bir tarḫ-ı zemîn

5. **şefkat:**

Kaside 18

Mısra: 60

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

59. O şeref-bağış-ı hilâfet o şeh-i pür-şevket

60. K'eylemiş zâtını Hâk şefkat ü 'adle mecbûl

6. **şefkati:-i**

Kaside 22

Mısra: 36

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

35. Ne kadar olsa izdihâm-ı ricâl

36. Şefkati etmez anıñ istişkâl

7. **şefkat:**

Gazel 83

Mısra: 8

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

7. Tâlib-i bûy-ı vefâ-yı zülf-i hûbân-ı zamân

8. Ejder-i bî-merhametden şefkat ümmîdindedir

8. **şefkat:**

Gazel 133

Mısra: 8

Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

7. Eşiği taşını yasdansa ser-â-ser 'uşşâk

8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez

9. **şefkat:**

Gazel 206

Mısra: 2

Merhamet,acıma.

1. Yârdan 'uşşâk-ı zâra ruşşat ümmîd eylemem

2. Nev-cevânân-ı 'aşırdan şefkat ümmîd eylemem

şefkat edip:

1. **şefkat edip:-ip**

Kaside 10

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat etmek. Sevme ve acıma ile karışık bir his duymak.

87. Edip ol dil-şikesteşe şefkat

88. Beyt-i Bû Cehl'e eyledi sür'at

şefkat evler:

1. **şefkat eyler:-r**

Gazel 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat etmek, merhamet etmek.

5. Gâmzeden etseñ tarahhüm bizlere mâni' midir

6. Hâlîme kâfir de olsa şefkat eyler sen degil

şefkat gösterir:

1. **şefkat gösterir:-ir**

Gazel 73

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet, sevgi göstermek.

7. Geh semend-i nâz ile eyler leked-küb 'âşığı

8. Geh licâm-ı rahmı alıp deste şefkat gösterir

şefkat ü ihsân-güherâ:

1. **şefkat ü ihsân-güherâ:**

Kaside 5

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat ve iyilik incisi || Hz. Muhammed.

83. Dâverâ pâdişehâ şefkat ü ihsân-güherâ

84. Ey olan menba'-ı lutfu kerem ü cüd u şehâ

şefkatâmiz:

1. **şefkatâmiz-i:**

Kaside 1

Mısra: 5

Şefkatli.

5. Şefkatâmiz-i ğurbet-âlûde

6. Günehâmürz-i meskenetsüde

şefkat-âmiz-i ğurbet-âlûde:

1. **şefkat-âmiz-i ğurbet-âlûde:**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gurbette olanlara şefkat eden || Allah.

5. Şefkat-âmiz-i ğurbet-âlûde

6. Güneh-âmürz-i meskenet-süde

şefkat-endâz olmayan:

1. **şefkat-endâz olmayan:-ma, -yan**

Gazel 224

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat göstermek, merhamet etmek.

7. Hezâr-ı bî-nevâya şefkat-endâz olmayan verdin

8. Hemîşe ğonca-i ser-bestesî açılmasın şolsun

şefkat-resân-ı ehl-i belvâ:

1. **şefkat-resân-ı ehl-i belvâ:**

Kaside 2

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çile ehline şefkat eden || Hz. Muhammed.

81. Şefî'u'l-müznibinâ pâdişahâ

82. Eyâ şefkat-resân-ı ehl-i belvâ

şeh:

1. **şehiñ:-iñ**

Tarih 3

Mısra: 53

Padişah || 3. Ahmed.

53. Devletinde o şehiñ tâ-be-kıyâmet hergiz

54. Teline degmege bir murg-ı za'ifiñ 'Ankâ

2. **şeh:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 37

Sultan, padişah || Sevgili.

37. O şeh nâz ile tahrik-i fem etdi

38. Beni lutfuyla şad u hürrem etdi

3. **şeh:-e**

Kaside 5

Mısra: 32

Padişah || Hz. Muhammed.

31. Ümmihānī evine vardı şitābān Cibrīl

32. İştīyākı o şehe eyledi 'arz u inhā

4. **şeh:**

Kaside 6

Mısra: 58

Sultan, padişah || Sevgili.

57. O feyz ol feyz-i Rabbānī idi kim yoğidi aşlā

58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne

5. **şeh:**

Gazel 6

Mısra: 7

Sultan, padişah || Sevgili.

7. Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şāyed deyi

8. Bu cihān mülkünde mäh-i 'id düşmendir baña

6. **şehiñ:-iñ**

Kaside 8

Mısra: 62

Padişah || Hz. Muhammed.

61. Kalem ki mülk-i neyistānı eyledi teşhīr

62. Kalem-revi o şehiñ mülket-i hayāzirdir

7. **şehiñ:-iñ**

Kaside 10

Mısra: 371

Padişah || Hz. Muhammed.

371. Hāfızı Hāk'dır o şehiñ her cā

372. Aña kem-bīn olur qarīn-i cezā

8. **şeh:**

Kaside 17

Mısra: 35

Padişah || 3. Ahmed.

35. Ne şeh şiphr-i 'atā rūh-i 'ālem-i dünyā

36. Penāh-ı şāh u gedā şehriyār-i 'İsī-dem

9. **şehiñ:-iñ**

Kaside 18

Mısra: 77

Padişah || 3. Ahmed.

77. Dükenir şekl-i edā vaşfi dükenmez o şehiñ

78. Olsa mevzū'-ı suhan cümle beyāna mahmūl

10. **şehleriñ:-ler, -iñ**

Kaside 20

Mısra: 17

Sultan, padişah.

17. Şehleriñ hep yegāne sālārı

18. Zıll-ı Mevlā hālīfe-i Bārī

11. **şehleriñ:-ler, -iñ**

Kaside 20

Mısra: 23

Sultan, padişah.

23. Şehleriñ şāh-ı cūd-perdāzı

24. Ya'ni Sultān Aḥmed-i Gāzī

12. **şehiñ:-iñ**

Kaside 20

Mısra: 164

Padişah || 3. Ahmed.

163. Nice āşār-ı tayyib ü fāḥir

164. Oldu vaktinde ol şehiñ zāhir

13. **şehleri:-ler, -i**

Kaside 20

Mısra: 186

Sultan, padişah.

185. Eylemişdir cenāb-ı Hāk zīrā

186. Şehleri mahrem-i harīm-i velā

14. **şehiñ:-iñ**

Kaside 20

Mısra: 201

Padişah || 3. Ahmed.

201. 'Aşr-ı pākinde ol şehiñ her dem

202. O kadar müsterīḥdir 'ālem

15. **şehiñ:-iñ**

Kaside 27

Mısra: 61

Sultan, padişah.

61. Bir veliyyu'llāh şehiñ aldı du'ā-yı hayrın

62. Eyledi dīn-i mübīne nice ḥıdmet ki aña

16. **şehe:-e**

Matla 46

Mısra: 1

Sultan, padişah || Sevgili.

1. Sen şehe ta'n etmege cümle dehenler bestedir

2. Kulluğuñla iftiḥāra 'āşıkıñ şāyestedir

17. **şehden:-den**

Gazel 123

Mısra: 1

Sultan, padişah || Sevgili.

1. Göñül ol bī-vefā şehden recāmend-i vişāl olmaz

2. Hākīkat-bīn olan pā-bend-i fikr-i her-muḥāl olmaz

18. **şehi:-i**

Gazel 134

Mısra: 2

Sultan, padişah || Sevgili.

1. Raḳībe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez

2. O her-cāyī şehi sen de göñül terk eyle el vermez

19. **şehi:-i**

Gazel 134

Mısra: 10

Sultan, padişah || Sevgili.

9. Seni eylerse Sālīm hicre gayrı vaşla şāyeste

10. O her-cāyī şehi sen de göñül terk eyle el vermez

20. **şeh:**

Gazel 179

Mısra: 9

Sultan, padişah || Sevgili.

9. Şanma inşâfindan olmuş hâneme 'âzim o şeh

10. Bu kerem teşhîr-i vird-i "yâ Vedûd" olmak gerek

21. **şeh:**

Gazel 225

Mısra: 5

Sultan, padişah || Sevgili.

5. Câme-hvâba girmek olmaz sen şeh ile 'âşıkın

6. Penbenin âteşle oynu olmaz ey şüh-ı cihân

22. **şehîh:-iñ**

Gazel 251

Mısra: 1

Sultan, padişah || Sevgili.

1. Tâb-ı meyden o şehîh ruhları gül-gün olsa

2. Reşk ile hüsününe meh yine ciger-hûn olsa

şeh levendim:

1. **şeh levendim:-im**

Kaside 31

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boylu boslu, şen, güzel genç.

55. Şeh levendim şalınıp bağı temâşâ eyle

56. Şevk-bahş ol çemeni garğ-ı tecellâ eyle

şeh oldu:

1. **şeh oldu:-du**

Gazel 279

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sultan olma || Âşığın gönül ülkesine sevgilinin sultan olması.

1. Geçip Mısr-ı dile şeh oldu çün ol Yüsuf-ı sâni

2. Hağ-ı rüyuna bend oldum mişâl-i pîr-i Ken 'ânî

şehâ:

1. **şehâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 14

Ey padişah || Ey sevgili.

13. Böyle olduğça nevâl-i luţfuñ ile âşinâ

14. Fikr-i dūr-â-dūr-ı hicriñ hâtırâ gelmez şehâ

2. **şehâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 44

Ey padişah || Ey sevgili.

43. Nice meftûn olmayam rüyuna cânâ ben seniñ

44. Nice kapılmaya gönlüm târ-ı zülfüne şehâ

3. **şehâ:**

Tarih 1

Mısra: 93

Cömertlik, el açıklığı.

93. Zekâ sende şehâ vü luţf sende

94. Vücûdun eylemiş Hağ kenz-i maḥzûn

4. **şehâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 18

Ey padişah || Ey sevgili.

17. O zamân kim kerem-i Hağret-i Hağ

18. Dehri etmişdi şehâ pür-revnağ

5. **şehâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 21

Ey padişah || Ey sevgili.

21. Her çemen giydi şehâ ser-tâ-pâ

22. Yeñiden câme-i hağrâ zirâ

6. **şehâ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 61

Ey padişah || Ey sevgili.

61. Dil o eyyâm-ı sürür içre şehâ

62. Gitmege seyre olup cilve-nümâ

7. **şehâ:**

Tahmis 2

Mısra: 19

Ey padişah || Ey sevgili.

19. Hağk-ı 'âlem ne 'aceb emriñe râm olsa şehâ

20. Çekdi menşür-ı melâhatda kaşın tuğrâyı

8. **şehâda:-da**

Diğer 3

Mısra: 75

Cömertlik.

75. O kadar dâd u şehâda geceler rûza şehâ

76. Kâdir ola ede idi aña kendini fedâ

9. **şehâ:**

Diğer 3

Mısra: 75

Ey padişah || Ey sevgili.

75. O kadar dâd u şehâda geceler rûza şehâ

76. Kâdir ola ede idi aña kendini fedâ

10. **şehâ:**

Diğer 3

Mısra: 99

Ey padişah || Ey sevgili.

99. Şeh-i hûbâna şehâ taht u mağarr İstanbul

100. Meyl ederse nola 'âlem ki şafâsı pek bol

11. **şehâ:**

Diğer 3

Mısra: 127

Ey padişah || Ey sevgili.

127. Kâr-ı nağşında şehâ hvâce-i üstâda hemân

128. Kalemim etmede taklid be-her sâ'at ü ân

12. **şehâ:**

Diğer 3

Mısra: 142

Ey padişah || Ey sevgili.

141. Ya o Toplaroñu kim cennet-i me' vâsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdir

13. **şehâ:**

Diğer 3

Mısra: 153

Far. Ey padişah.

153. Būs edip destini rıf'atlı efendiye şehā
154. Biñ hicāb ile hūlūş-ı dilim eyle inhā

14. **şehā:**

Gazel 3

Mısra: 5

Ey padişah || Ey sevgili.

5. Çıkınca seyr-i deryāya şehā deryāyı hāreyle

6. Görüp bu hālet-i behcet-karīniñ mevc urur deryā

15. **şehā:**

Kaside 5

Mısra: 84

Cömertlik, el açıklığı.

83. Dāverā padişehā şefkat ü ihsān-güherā

84. Ey olan menba'-ı luţfu kerem ü cūd u şehā

16. **şehā:**

Diğer 9

Mısra: 112

Ey Padişah || Ey dost.

111. Olalı biz Selanik'e mollā

112. Yüregimde Selanik oldu şehā

17. **şehā:**

Tarih 10

Mısra: 19

Ey padişah || Ey sevgili.

19. Hatt-ı pākizeden 'ālemde şehā

20. Ser-i mü kimse gürizān olmaz

18. **şehā:**

Diğer 10

Mısra: 12

Ey padişah || Ey sevgili.

11. Firāk-ı rüyuñ ile eyleyip hayāl müyuñ

12. Kōdu derünümü özkes gamiñda kılca şehā

19. **şehā:**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Ey padişah || Ey sevgili.

1. Sedd-i rāh oldu nigāh-ı rüy-ı cānāna remed

2. Gözüme görünmeye dünyā benim şimdi şehā

20. **şehā:**

Kıt'a 10

Mısra: 4

Ey padişah || Ey sevgili.

3. Sālim-i dil-hasteye gel kıl nigāh-ı 'ātıfet

4. Bir gözü bağılı garībim āsitāniñda şehā

21. **şehā:**

Rübai 14

Mısra: 3

Ey padişah || Ey sevgili.

3. Lāyık mı seniñ devlet-i hüsnüñde şehā

4. Üftāde reh-i vādi-i hicrān olmak

22. **sehāsiyla:-sı, -yla**

Kaside 16

Mısra: 84

Cömertlik, el açıklığı.

83. Devlet ü 'ömrünü efvün ede dā'im Mevlā

84. Faḥr ede cūd u sehāsiyla be-her cā bülbül

23. **sehāsi:-sı**

Kaside 20

Mısra: 77

Cömertlik, el açıklığı.

77. Nıl'in olmaz sehāsi deryāda

78. Berr ü bahre bu cūda āmāde

24. **sehāsi:-sı**

Kaside 22

Mısra: 65

Cömertlik, el açıklığı.

65. 'Ālemi eyleyip sehāsi esir

66. Keremin görmede sağır ü kebīr

25. **şehā:**

Müfret 28

Mısra: 2

Ey padişah || Ey sevgili.

1. Bin semend-i nāza ammā yine raḥm et 'āşıka.

2. Düst gibi baq ata düşmen gibi bin derler şehā

26. **şehā:**

Kaside 28

Mısra: 47

Far. Ey padişah.

47. Māh-ı 'id şanma felekde rü-nümā olsa şehā

48. Varmağa çün zātına şahş-ı şehā işrār eder

27. **şehā:**

Kaside 31

Mısra: 59

Ey padişah || Ey sevgili.

59. Mür-i gülşen gibi olmağda ser-efrāz şehā

60. Dāğımu lāle-i dil-süz ile hem-pā eyle

28. **şehā:**

Gazel 37

Mısra: 11

Ey padişah || Ey sevgili.

11. Saña mā'il olalı Sālim-i şeydāyı şehā

12. Kays-ı miñnet-zededden eyledi berter ümmiz

29. **sehāda:-da**

Gazel 51

Mısra: 3

Cömertlik, el açıklığı.

3. Cihān zu 'munca ser-tā-ser sehāda Bermekī'yim der

4. Hüner 'ālemde ammā cūd ile meşhūr olmağdır

30. **şehā:**

Gazel 96

Mısra: 3

Ey padişah || Ey sevgili.

3. Hiç kesilmez pāy-ı gam dilden şehā āyā neden

4. Miñmān-ı sine-i şad çāk çākimden midir

31. **şehā:**

Gazel 102

- Mısra: 6
Ey padişah || Ey sevgili.
5. Ham olur aña devât etse ser-âgâz-ı şenâ
6. Vaşf-ı gamzeñ ki şehâ hâmeyi cādū eyler
32. **şehâ:**
Gazel 160
Mısra: 3
Ey padişah || Ey sevgili.
3. Alamazsañ resm-i müjgânıñ şehâ benden nola
4. Etdi şandük-ı derünüm ile peykân ihtilâf
33. **şehâ:**
Gazel 187
Mısra: 5
Ey padişah || Ey sevgili.
5. Ele geldikçe vaşla hiç dirigiñ yok şehâ ammâ
6. Beni gitdikçe hicriñ ile bî-hüş eylediñ gittiñ
34. **şehâ:**
Gazel 218
Mısra: 3
Ey padişah || Ey sevgili.
3. Elimizde bir ayağı bize çok görme şehâ
4. Nice bir dest-i felekden gam u âlâm olsun
35. **şehâ:**
Gazel 219
Mısra: 1
Ey padişah || Ey sevgili.
1. Şehâ didem gam-ı hicriñle giryân olmasın n'olsun
2. Ciger süz-ı firâkıñ ile biryân olmasın n'olsun
36. **şehâ:**
Gazel 224
Mısra: 2
Ey padişah || Ey sevgili.
1. Kırsın sāgar-ı işret derünüm gam ile tolsun
2. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat harâm olsun
37. **şehâ:**
Gazel 224
Mısra: 10
Ey padişah || Ey sevgili.
9. Nola mey görmese Sâlim dem-i firkatde oldukça
10. Şehâ sensiz mey-i gül-gün baña kat kat harâm olsun
38. **şehâ:**
Gazel 254
Mısra: 1
Ey padişah || Ey sevgili.
1. Dile rahm eyleyip ağıyarı şehâ dūr eyle
2. Dūsta düşmene karşı beni mesrūr eyle
39. **şehâ:**
Gazel 262
Mısra: 6
Ey padişah || Ey sevgili.
5. Terahhüm eylesin gâhî yeter öldürdü 'uşşâkı
6. Naşihat kıl şehâ ol gamze-i fettâne düşdükçe
40. **şehâ:**
Gazel 264

- Mısra: 2
Ey padişah || Ey sevgili.
1. Dil-i zârım benim devr edeli mey-hâne mey-hâne
2. Gezer oldu şehâ dillerde ol bigâne bigâne
41. **şehâ:**
Gazel 286
Mısra: 4
Ey padişah || Ey sevgili.
3. Hîsâr'ın neyleyim sensiz olan zevkın baña şimdi
4. Şehâ her bir kirası resm-i dâğ-ı iştiyâk oldu
- şehâdet:**
1. **şehâdetini:-in, -i**
Kaside 10
Mısra: 76
Şehit olma, şehitlik.
75. Etdi ta'yin mevte hâletini
76. Ba'zı aşhâbımın şehâdetini
2. **şehâdetin:-in**
Kaside 10
Mısra: 226
Şehit olma, şehitlik.
225. Yevm-i Hâdek'da eyleyip tebyin
226. Etdi 'Ammâr şehâdetin ta'yin
3. **şehâdetde:-de**
Gazel 270
Mısra: 6
Şahitlik.
5. Neñice müdde'â-yı 'aşkı isbât eyler efgânım
6. Sırışkimle nişâba bâliğ oldukça şehâdetde
- şehâmet:**
1. **şehâmete:**
Kaside 15
Mısra: 32
Şecaat ve celâdete mukarin şiddet-i zekâ.
31. Eyâ şehensheh-i 'âlî-neseb vücûduñdur
32. Veren şehâmete kâdr-i celâdet-i şevket
- şehân:**
1. **şehân:**
Kaside 20
Mısra: 322
Padişahlar.
321. Bulunur mu meger cihân içre
322. Böyle bir padişeh şehân içre
- şehbâz:**
1. **şehbâz:**
Muamma 2
Mısra: 2
Doğan kuşu || Sevgili.
1. Rağş eder gördüm o servi şad hezârân nâz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervâzında ol şehbâz ile
- şehbâz-ı evc-i hüsn ü ân:**
1. **şehbâz-ı evc-i hüsn ü ân:**
Gazel 258
Mısra: 5
Kelime Tipi: Kalıp İfade

*Güzelliğin yüceliklerinde uçan doğan kuşu ||
Sevgili.*

5. Eyâ şehbâz-ı evc-i hüsn ü ân çengâl-i hicriñle
6. Kebüterveş dil-i bî-bâlimi âvârelendirme

seh-bâz-ı nigâhîñ:

1. **seh-bâz-ı nigâhîñ:-iñ**

Kaside 31

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığı kendine bağlayan etkili bakışı.

61. Dil şikâr etmede şeh-bâz-ı nigâhîñ besdir
62. Nîze-i gâmze-i gül-günüñü ihfâ eyle

sehdi:

1. **sehdi:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 100

18. yy divan edebiyatı şairi.

99. Ney-şekerzâr-ı şab'a ez-dil ü cân
100. N'ola Şehdi ederse istihsân

sehensâh:

1. **sehensâha:**

Rûbai 10

Mısra: 1

Padişahlar padişahı || Sevgili.

1. Gönüm o sehensâha emânet verdim
2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

sehensâh-ı çâpük ü çalâk:

1. **sehensâh-ı çâpük ü çalâk:**

Kaside 20

Mısra: 264

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çevik ve süratli Padişah || 3. Ahmed

263. Cümle-i ma'rifetden ol şeh-i pâk
264. O sehensâh-ı çâpük ü çalâk

sehensâh-ı cihân:

1. **sehensâh-ı cihân:**

Tarih 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya padişahlarının padişahı || Sultan 3. Ahmed.

13. Şehensâh-ı cihân Sultân Ahmed
14. Şeh-i fermân-rân-ı rüy-ı gâbrâ

2. **sehensâh-ı cihân:**

Kaside 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın, dönemin dünya padişahlarının padişahı ||

1. Mahmud.
1. Şehensâh-ı cihân dâdâr-ı devrân
2. Süleymân-rütbe 'âlem-gîr-i şâhân

sehensâh-ı mâhir-i her fen:

1. **sehensâh-ı mâhir-i her fen:**

Kaside 20

Mısra: 268

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her alanda yetenekli olan padişahlar padişahı || 3.
Ahmed.*

267. Seksen adım mesâfe merhâleden
268. O sehensâh-ı mâhir-i her fen

sehensâh-ı memâlik:

1. **sehensâh-ı memâlik:**

Kaside 19

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memleketler sultanı || 3. Ahmed.

67. Şehensâh-ı memâlik pâdişâh-ı bahr ü ber k'etmiş
68. Bu güne sebt evşâfin cihân ser-levh-i rûzgâre

sehensâh-ı serîr-i mekrümetsin:

1. **sehensâh-ı serîr-i mekrümetsin:-sin**

Gazel 285

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik tahtının sultanı || Sevgili.

9. Sen sehensâh-ı serîr-i mekrümetsin cümleye
10. Bir nigâhîñ kâm-rân eyler bütün ednâları

sehensâh:

1. **sehensâhsin:-sin**

Tarih 1

Mısra: 91

Padişahlar padişahı || 3. Ahmed.

91. Sen ol dâñâ sehensâhsin ki lâyıq
92. Kemîne çâkeriñ olsa Felañun

2. **sehensâh:**

Kaside 8

Mısra: 17

Padişahlar padişahı || Hz. Muhammed.

17. O sehensâh anı ednâ nigâha etse qarîn
18. Ki şâh eylemege bir gedâyı kâdirdir

sehensâh-i 'âlî-neseb:

1. **sehensâh-i 'âlî-neseb:**

Kaside 15

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soylu padişahlar padişahı.

31. Eyâ sehensâh-i 'âlî-neseb vücûduñdur
32. Veren şehâmete kâdr-i celâdet-i şevket

sehensâh-i 'âzamet-güsterâ:

1. **sehensâh-i 'âzamet-güsterâ:**

Kaside 15

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk gösteren padişahlar padişahı || 3. Ahmed.

67. Şehensâh-i 'âzamet-güsterâ bihîn-kâdrâ
68. Eyâ vücûduña vâ-beste devlet-i şevket

sehensâh-i evreng-i mülket-i şevket:

1. **sehensâh-i evreng-i mülket-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk ülkesinin tahtının padişahı || 3. Ahmed.

1. Eyā şehenşeh-i evreng-i mülket-i şevket
2. Seniñledir bu cihān içre şevket-i şevket

seh-enşeh-i rāmūzsun:

1. **seh-enşeh-i rāmūzsun:-sun**

Kaside 12

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Denizlerin padişahu || Hz. Âdem.

149. Sen ol şehenşeh-i rāmūzsun ki Hakk etdi

150. Vücüd-i pâkiñi esrâra rāh-ı Çinür'ı

seh-enşeh-i zafer-ārāy:

1. **seh-enşeh-i zafer-ārāy:**

Kaside 17

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaferler kazanan padişah || 3. Ahmed.

71. Şehenşeh-i zafer-ārāy merhamet-efzā

72. Hizebr-i rüz-ı veğā kām-bağş-ı cümle ümem

seh-i 'ādil:

1. **seh-i 'ādil:**

Tarih 1

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletli padişah || Sultan 3. Ahmed.

61. Şeh-i 'ādil kerim-i bī-mu 'ādil

62. Ki şān u şöhreti reşk-i Feridün

seh-i aqdem:

1. **seh-i aqdem:**

Kaside 17

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önceki padişahlar.

13. Bu ihtirāma sezā reşk ederse hemvāre

14. Qarıha-i hikem-ārā-yı her şeh-i aqdem

seh-i 'ālem-neberd-i şir-efken:

1. **seh-i 'ālem-neberd-i şir-efken:**

Tarih 1

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşların aslan deviren padişahu || 3. Ahmed.

63. Şeh-i 'ālem-neberd-i şir-efken

64. Ki medhiyle cihān memlü vü meşhün

seh-i 'ālī-cenābım:

1. **seh-i 'ālī-cenābım:-ım**

Müfret 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik sahibi, yüksek ahlaklı padişah || Sevgili.

1. Toymayan bir kez vişāle toymaya bir vech ile

2. Birde birdir ey şeh-i 'ālī-cenābım biñde bir

seh-i 'ālī-himem:

1. **seh-i 'ālī-himem:**

Tesdis 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himmeti yüksek olan Padişah || Sevgili.

13. Luḫ u ihsān u kerem kıl ey şeh-i 'ālī-himem

14. Geh telākī-i vişāliñ ile edip def-i ğam

seh-i 'ālī-i mülket-i in'ām:

1. **seh-i 'ālī-i mülket-i in'ām:**

Kaside 10

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ülkesinin yüce sultanı || Hz. Muhammed.

33. Şeh-i kevineyn ins ü cin huddām

34. Şeh-i 'ālī-i mülket-i in'ām

seh-i 'ālī-tebār:

1. **seh-i 'ālī-tebār:**

Tarih 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Soylu padişah || Sultan 3. Ahmed.

1. Şeh-i 'ālī-tebār u zıll-i Mevlā

2. Ki fahr eyler vücūdu ile dünyā

seh-i 'aşka:

1. **seh-i 'aşka:-a**

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk padişahu.

9. Güzel tarḫ eylemiş üstād-ı kudret hāne-i cānı

10. Şeh-i 'aşka münāsib bir makām-i dil-güşā etmiş

seh-i cem:

1. **seh-i cem:**

Gazel 165

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cem Sultan || Şarabı bulan efsanevi İran

hükümdarı.

7. Degmedik tās-ı nigūnuñ bir içim bādesine

8. Cām-ı pür-feyzini ancak şeh-i Cem çekdi dirig

seh-i dārā'ya:

1. **seh-i dārā'ya:-ya**

Kaside 24

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keyaniyan denilen Fars hükümdarlarından

dokuzuncusu. Azamet ve şan sahibi Dara.

49. Dāverā dādgerā devlet ü haşmet-güherā

50. Ey olan vādi-i ferde şeh-i Dārā'ya nazir

seh-i dervişāne:

1. **seh-i dervişāne:-e**

Gazel 273

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili.

5. Varaq-ı vaşf-ı ruḫun 'arz edelim cānāne

6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervişāne

şeh-i devrāna:

1. şeh-i devrāna:-a

Kaside 20

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanın padişahı || 3. Ahmed.

149. Şeh-i devrāna hıdmet eylemede

150. Hıdmetiyle 'ibadet eylemede

şeh-i encüm:

1. şeh-i encüm:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıldızlar sultanı || Ay.

109. Çıkdı ol mäh felekde durdu

110. Şeh-i encüm idi divān kurdu

şeh-i evreng-i melāhat:

1. şeh-i evreng-i melāhat:

Diğer 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tahtının sultanı || İshak Efendi.

13. Bi-kemālih yine bir müyuñu vaşf etmede dil

14. Olmaya ey şeh-i evreng-i melāhat kâbil

şeh-i evreng-i sırr-ı 'alleme'l-esmā olup:

1. şeh-i evreng-i sırr-ı 'alleme'l-esmā olup:-up

Kaside 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün isimlerin sırlarına vakıf olan sultan (Hz. Âdem) ('alleme'l-esmā: "Allah Âdem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları önce meleklerle arz edip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi." (Bakara 2/31) ayetinden iktibasır.

3. Şeh-i evreng-i sırr-ı 'alleme'l-esmā olup oldu

4. Sezāvār-ı sücüd-i kudsiyān ol nūr-ı Rahmānī

şeh-i ferhunde-likā:

1. şeh-i ferhunde-likā:

Tarih 3

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek, kutlu padişah || Sultan 3. Ahmed.

43. Mıhr-i ihsān u mürüvvet meh-i burc-ı şevket

44. Hāmi-i şer' ü şerī'at şeh-i ferhunde-likā

şeh-i fermān-rān-ı rüy-ı ğabrā:

1. şeh-i fermān-rān-ı rüy-ı ğabrā:

Tarih 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzünde hüküm süren || Sultan 3. Ahmed.

13. Şehensāh-ı cihān Sultān Ahmed

14. Şeh-i fermān-rān-ı rüy-ı ğabrā

şeh-i fermān-revā-yı ev ednā:

1. şeh-i fermān-revā-yı ev ednā:

Kaside 10

Mısra: 240

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ev ednā fermanına layık olan sultan (Hz. Muhammed) - Ev ednā: fe-kāne kābe kavseyni ev ednā: Araları iki yay aralığı kadar belki daha yakın oldu." Kur'an: 53/9.).

239. Dedī ey şāh-ı mülket-i ma'nā

240. Şeh-i fermān-revā-yı ev ednā

şeh-i fermān-revā-yı rub'-ı meskūn:

1. şeh-i fermān-revā-yı rub'-ı meskūn:

Tarih 1

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkesin emrini kabul ettiği padişah || 3. Ahmed.

55. Ne sür ol sur-ı şāhenşāh-ı a'zam

56. Şeh-i fermān-revā-yı rub'-ı meskūn

şeh-i hūbān:

1. şeh-i hūbān:

Diğer 3

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller padişahı || Sevgili.

93. Vefk-ı kām üzre şafā zevk ile 'işret bunda

94. Ey birāder şeh-i hūbān ile ülfet bunda

şeh-i hūbāna:

1. şeh-i hūbāna:-a

Diğer 3

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller padişahı || Sevgili.

99. Şeh-i hūbāna şehā taht u makarr İstanbul

100. Meyl ederse nola 'ālem ki şafāsi pek bol

şeh-i hūbānım:

1. şeh-i hūbānım:-ım, -iñ

Gazel 241

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller şahı || Sevgili.

1. Raķīb-i rü-siyeh haţtın için dermiş keseldir bu

2. Şeh-i hūbānım incinme ser-i mü aña eldir bu

şeh-i hūbānımın:

1. şeh-i hūbānımın:-ım, -iñ

Terci-bend 1

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller şahı || Sevgili.

31. Levhaşa'llāh aŗterim 'ulvī imiş gerdūnda

32. Bendesı etdi beni Hāķ sen şeh-i hūbānımın

şeh-i hūbānına:

1. şeh-i hūbānına:-ım, -a

Gazel 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller şahı || Sevgili.

1. Dil ol şeh-i hūbānına bīgāne degildir

2. Zerre hūr-ı raŗşāmına bīgāne degildir

şeh-i hūn-riz:

1. **şeh-i hün-rîz:**

Gazel 186

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan dökücü padişah || Sevgili.

7. Nazîriñ ey şeh-i hün-rîz görmedik bir dem

8. Bu 'arşagehde hezârân tünd-ñü gördük

şeh-i hüsne:

1. **şeh-i hüsne:-e**

Gazel 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik sultanı || Sevgili.

3. Götürmege o şeh-i hüsne 'arz-ı hâlimizi

4. Hemân mürüvvat-i bād-ı şabāya muntazırız

şeh-i iklim-i bahā:

1. **şeh-i iklim-i bahā:**

Tahmis 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ikliminin sultanı || Sevgili.

17. Olsa fermân-berîñ 'âlem yeridir ser-tâ-pâ

18. Efser-i hüsñ ile sensin şeh-i iklim-i bahā

şeh-i iklim-i hüner:

1. **şeh-i iklim-i hüner:**

Diğer 4

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Marifet ülkesinin sultanı || İshak Efendi.

51. Ğıbbe-mâ ey şeh-i iklim-i hüner

52. İşre-zâ ey meh-i revnak-güster

şeh-i iklim-i rumûz u nükte:

1. **şeh-i iklim-i rumûz u nükte:**

Kaside 35

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana ülkesinin sultanı.

31. Şâ'irândır şeh-i iklim-i rumûz u nükte

32. Şâ'irândır kerem-âlûde-i luţf-ı Settâr

şeh-i islâm:

1. **şeh-i islâm:**

Kaside 20

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam padişahı || 3. Ahmed.

53. Dâver-i Taht u baht-ı 'âlî-nâm

54. Mâlik-i bahr ü ber şeh-i islâm

şeh-i kerem-fermâ:

1. **şeh-i kerem-fermâ:**

Kaside 20

Mısra: 246

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliği emreden Padişah || 3. Ahmed

245. Nice olmaz derûni aña du'â

246. O güzide şeh-i kerem-fermâ

şeh-i kevneyn:

1. **şeh-i kevneyn:**

Kaside 10

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya ve ahiretin sultanı || Hz. Muhammed.

33. Şeh-i kevneyn ins ü cin huddâm

34. Şeh-i 'âlî-i mülket-i in'âm

şeh-i levlâk:

1. **şeh-i levlâk:**

Kaside 10

Mısra: 509

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Levlâk padişahı "Levlâke levlak tema halaktül

eflak: Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." hadis olduğu söylenen ifadeden ıktıbastır.

509. Kerem eyleser ger şeh-i levlâk

510. Saña ferdâ çi germ ü serd çi bāk

şeh-i mısır-ı belâgat:

1. **şeh-i mısır-ı belâgat:**

Diğer 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belâgat ülkesinin sultanı.

3. Ey şeh-i Mısır-ı belâgat saña ez-cân ü derûn

4. 'Arz-ı eşniyye eder bu dil-i hasret-efzûn

şeh-i mülket-i nahvet:

1. **şeh-i mülket-i nahvet:**

Gazel 133

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kibir ülkesinin şahı || Sevgili.

9. Umma teşrîfîni yârîñ şakın ey 'âşık-ı zâr

10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i nahvet gelmez

şeh-i mülk-i bahā:

1. **şeh-i mülk-i bahā:**

Gazel 193

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik mülkünün padişahı.

1. Ey şeh-i mülk-i bahā vü nâzenin ü bî-bedel

2. Kişver-i hüsne haññ bir vech ile vermez hâlel

şeh-i mülk-i ma'nâ:

1. **şeh-i mülk-i ma'nâ:**

Kaside 5

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mana âleminin sultanı || Hz. Muhammed.

41. Saña bir eşheb-i nâ-dîde getirdim işte

42. Gel süvâr ol gidelim ey şeh-i mülk-i ma'nâ

şeh-i mülk-i şecâ'at:

1. **şeh-i mülk-i şecâ'at:**

Tarih 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahramanlık ülkesinin padişahu || Kalaylı Ahmed Paşa.

11. Hayr-makdem ey şeh-i mülk-i secâ'at merhabâ
12. Ey eden bend Qahramân u Rüstem'i ibrâmina

şeh-i nahveti:

1. **şeh-i nahveti:-i**

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini beğenmiş sevgili.

1. Nüş edip meclis-i meyde bir iki dâne kadeh
2. Etdi âhir o şeh-i nahveti mestâne kadeh

şeh-i nahvetledir:

1. **şeh-i nahvetledir:-le, -dir**

Gazel 175

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini beğenmiş sevgili.

1. Le'âfât gülşen-i behcetde ol kâmetledir ancak
2. Bu 'âlemde melâhât ol şeh-i nahvetledir ancak

şeh-i nâ-yâb:

1. **şeh-i nâ-yâb:**

Kaside 20

Mısra: 341

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz Padişah || 3. Ahmed

341. Kalem-i huşküm ey şeh-i nâ-yâb
342. Nem-i luftuñdur eyleyen şâd-âb

şeh-i nev-rûza:

1. **şeh-i nev-rûza:-a**

Tarih 8

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nevruzun sultanı.

19. Alay göstermek isterler şeh-i nev-rûza ser-tâ-pâ
20. Sezâ her gönca-i nevreste giyse başına bahtâk

2. **şeh-i nev-rûza:-a**

Kaside 34

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nevruzun sultanı.

7. Şabâ silmiş süpürmüş şeb-nem ile sahn-ı gülzârı
8. Şeh-i nev-rûza besbelli yine gülşen müheyyâdır

3. **şeh-i nev-rûza:-a**

Gazel 155

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nevruzun sultanı.

7. Şeh-i nev-rûza güyâ 'arz-ı hâl-i renciş-i hicre
8. Dehân-ı gönca-i nev-resteye süsen zebân olmuş

şeh-i pāk:

1. **şeh-i pāk:**

Kaside 20

Mısra: 263

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek Padişah || 3. Ahmed

263. Cümle-i ma'rifetden ol şeh-i pāk

264. O şehensâh-ı çâpük ü çâlâk

şeh-i pāk ü aşdak:

1. **şeh-i pāk ü aşdak:**

Tarih 3

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk üzere olan kutlu padişah || Sultan 3.

Ahmed.

41. Melik-i gâlib-i muṭlak şeh-i pāk ü aşdak

42. Nür-ı pākîze-nesak mihr-i sipihr-i küremâ

şeh-i pāk-i mülket-i devrân:

1. **şeh-i pāk-i mülket-i devrân:**

Kaside 20

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönemin ülkelerinin mübarek padişahu || 3. Ahmed.

11. O şeh-i pāk-i mülket-i devrân

12. Melik-i 'âdil-i zemîn ü zamân

şeh-i pür-'adl ü bahâ:

1. **şeh-i pür-'adl ü bahâ:**

Tarih 3

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetli, adaletli padişah || Sultan 3. Ahmed.

47. Vâkıf-ı hâl-i re'âyâ hâdim-i şer'-i vâlâ

48. Çâre-sâz-ı zu'afâ şeh-i pür-'adl ü bahâ

şeh-i pür-şevket:

1. **şeh-i pür-şevket:**

Kaside 18

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu padişah || 3. Ahmed.

59. O şeref-bağş-ı hilâfet o şeh-i pür-şevket

60. K'eylemiş zâtını Hâk şefkat ü 'adle mecbûl

şeh-i rüstem-reviş:

1. **şeh-i rüstem-reviş:-e**

Kaside 24

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüstemce karaktere sahip şah || Sadrazam

Kalaylıkoz Ahmet Paşa.

31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-reviş kim etdi

32. Kevne nâ-dîdesi bir kâr-ı nühüfte tebşîr

şeh-i şâhân-ı felek-mertebe:

1. **şeh-i şâhân-ı felek-mertebe:**

Kaside 18

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce sultanların sultanı || 3. Ahmed.

61. Şeh-i şâhân-ı felek-mertebe Sultân Ahmed

62. K'etmez evşâfi bu kevn içre nihâyât qabûl

şeh-i şehân-ı cihân:

1. **şeh-i şehân-ı cihân:**

Kaside 15

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya padişahlarının padişahı || 3. Ahmed.

27. Şeh-i şehân-ı cihân pâdişâh-ı bî-akrân

28. K'anîfla devr-i zamân buldu 'izzet-i şevket

seh-i şeh-r-i esrâr eden:

1. **seh-i şeh-r-i esrâr eden:-en**

Kaside 35

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırlar şehrinin sultanı haline getirmek.

27. Şâ'irândır saña bu devlet-i câvide sebeb

28. Şâ'irândır seni eden şeh-i şeh-r-i esrâr

seh-i şeh-r-i ifzâl:

1. **seh-i şeh-r-i ifzâl:**

Diğer 4

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf şehrinin sultanı || İshak Efendi.

73. Ba'de-mâ ey şeh-i şeh-r-i ifzâl

74. Gıbbe-zâ ey kâmer-i burc-ı kemâl

seh-i serîr-i keremdir:

1. **seh-i serîr-i keremdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem tahtının sultanı || Hz. Muhammed.

83. Şeh-i serîr-i keremdir şefî' ü erhamdır

84. Amân-ı cürm-i ümemdir nebiyy-i hâşirdir

seh-i tab'a:

1. **seh-i tab'a:-a**

Kaside 3

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücün, kuvvetin padişahı || Allah.

33. Şeh-i tab'a benim kul oldu cismim

34. Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim

seh-i taht-i behcet:

1. **seh-i taht-i behcet:**

Diğer 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tahtının sultanı || Zemçî Efendi.

5. Ba'de-mâ ey şeh-i taht-i behcet

6. Gıbbe-zâ ey meh-i burc-ı ülfet

seh-i taht-ı melâhatsin:

1. **seh-i taht-ı melâhatsin:-sin**

Gazel 254

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik tahtının sultanı.

7. Sen şeh-i taht-ı melâhatsin eyâ şâh-ı hüsün

8. Şaff-ı âgyârı meded tu'me-i sâtür eyle

seh-i vâlâ-rikâba:

1. **seh-i vâlâ-rikâba:**

Tarih 4

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce padişah || Sultan 3. Ahmed.

27. Muvâfikdir şeh-i vâlâ-rikâba

28. Simât-ı behcet-âmîzi ser-â-pâ

sehîd etmede:

1. **sehîd etmede:-me, -de**

Gazel 133

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin âşıklarının öldürmesi.

3. Ceş-i müjgâni şehîd etmede 'âşıklarını

4. Tâ-be-key ol şeh-i hün-rîze 'adâlet gelmez

şehîñ elinde dest-mâl olmak:

1. **şehîñ elinde dest-mâl olmak:**

Gazel 173

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin elinde mendil olmak || Âşığın sevgiliye yakın olma isteği.

1. Ne idi bûs edip destin şeref-yâb-ı vişâl olmak

2. Olaydı ol şehîñ kâbil elinde dest-mâl olmak

2. **şehin elinde dest-mâl olmak:**

Gazel 173

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin elinde mendil olmak || Âşığın sevgiliye yakın olma isteği.

9. Girdik koynuna bizler de o simîn-teniñ Sâlim

10. Olaydı ol şehin kâbil elinde dest-mâl olmak

şehir:

1. **şehirdir:-dir**

Lugaz 2

Mısra: 25

Kent || Satranç oyun alanı.

25. Bir şehirdir o sâha şan güyâ

26. Ki büyüt ile toptolu her câ

2. **şehir:**

Diğer 3

Mısra: 97

Şehir, kent.

97. Ekşeri gayrı şehir dâmen-i kûha şıgırır

98. Yedi taş şehrimizi serleri üzre götürür

şehîr oldu:

1. **şehîr oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 262

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meşhur olmak, tanınmak.

261. Oldu dillerde nâmı 'âlem-gîr

262. Kuvvet-i hâfızayla oldu şehir

seh-kâr:

1. **seh-kârız:-iz**

Diğer 4

Mısra: 29

Padişah gibi || Çok iyi durumda olmak.

29. Şehr-i şihhatde bu gün şeh-kârız
30. Leşker-i şevk-ı deme ser-dârız

seh-levend:

1. **şeh-levendler:-ler**

Kaside 19

Mısra: 24

Boylu boslu, şen, güzel genç.

23. Ciger-pâre güzeller 'işve-bâz u nâz-perverler
24. Müferrah şeh-levendler gelmede nâzende refâre

seh-nâme-i evsâfi:

1. **şeh-nâme-i evsâfi:-ı**

Kaside 18

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflar, özellikler şeh-namesi || 3. Ahmed'in özelliklerinin anlatılması.

117. Ede şeh-nâme-i evsâfi sımâhı leb-rîz
118. Hâk-i pâyıyla ola çeşmi cihânîñ mekhûl

seh-nâz:

1. **şeh-nâz:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 145

Çok güzel olan || Sevgili.

145. Güş etmekle şenâñ ey şeh-nâz
146. Gönlümü saña edip pây-endâz

seh-per:

1. **şeh-perleri:-ler, -ı**

Kaside 27

Mısra: 12

Kuşun kanadındaki en uzun tüy.

11. Gözüñ üstünde kaşın var dese kebg-i bâğa
12. Kendi şeh-perleri şâhine olur tîğ-ı kazâ

seh-per-i şâhine:

1. **şeh-per-i şâhine:-e**

Kaside 18

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şahin kuşunun kanatları.

71. 'Aşr-ı pâki o kadar emn ü amândır ki hamâm
72. Hıvâbı geldikde eder şeh-per-i şâhine duhûl

sehr:

1. **sehrde:-de**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 186

Şehir, kent.

185. Şad hezârân ne'üzü ser-tâ-pâ
186. Böyle olmak bu şehrd e rüsvâ

2. **şehrimizi:-imiz**

Diğer 3

Mısra: 98

Kent || İstanbul.

97. Ekşeri gayrı şehir dâmen-i kûha sığınır
98. Yedi tağ şehrimizi serleri üzre götürür

3. **şehre:-e**

Kaside 10

Mısra: 155

Şehir || Mekke.

155. Şehre pür eylemiş hikâyetini

156. Âhu vü nâkanîñ şikâyetini

4. **şehre:-e**

Kaside 18

Mısra: 2

Şehir, kent.

1. Etdi çil akça gibi berf ile bārân nüzül
2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duhûl

5. **şehriñ:-iñ**

Gazel 251

Mısra: 10

Şehir, kent.

9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâli Sâlim
10. Nola kim nâmı bu şehriñ Tarab-efzûn olsa

sehr-âşüb:

1. **sehr-âşübdur:-dur**

Tarih 24

Mısra: 9

Şehri karıştıran, kargaşalık yapan || Sevgili.

9. İnşâf olursa hûbdur bir böyle şeh-âşübdur
10. 'Âriflere maflûbdur ol nazenin ü sim-ber

sehr-bend-i ârzüda:

1. **sehr-bend-i ârzüda:-da**

Gazel 48

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstekler, arzular şehrine bağlanan.

11. Şehr-bend-i ârzüda deng-ber-deng-i heves
12. Hep metâ'ı bu diyârîñ taze dâğ-ı yâr olur

şehri:

1. **şehridir:-dir**

Gazel 77

Mısra: 9

Şehre mensup, şehre ait.

9. Sıtanbul'uñ kapılma mâh-rüyânına şehridir
10. Şebinde mihr ederse rüz elbette fedâ eyler

sehr-i belâgat:

1. **sehr-i belâgat:**

Kaside 28

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel söz söyleme şehri.

29. Etdi çün tebyüz-i icmâli şenâsını felek
30. Kilkimi şeh-ri belâgat içre defter-dâr eder

sehr-i istanbul'uñ:

1. **sehr-i istanbul'uñ:-uñ**

Gazel 285

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstanbul şehri.

13. Âsumâna eyledi peyveste âh u zârımı
14. Şehr-i İstanbul'uñ ey Sâlim melek-simâları

şehr-i kerem-şöhre-i ni' met:

1. **şehr-i kerem-şöhre-i ni' met:**

Kaside 31

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetleri ile şöhret bulan ay || Ramazan ayı.

79. Geliyor şehr-i kerem-şöhre-i ni' met ramazân

80. Destiñi bâz-ı kerem-hâne-i na'mâ eyle

şehr-i maqbülün:

1. **şehr-i maqbülün:-uñ**

Kaside 20

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şehir || İstanbul.

97. Var mı misli o şehr-i maqbülün

98. Tahtgâhı olan Sitanbul'uñ

şehr-i nâzenîn:

1. **şehr-i nâzenîn:**

Tarih 17

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bulunduğu yer.

93. Hâke yeksân eyledi bahtım gibi zâtım felek

94. Şöyle tursun gayret-i akrân u şehr-i nâzenîn

şehr-i şa'bân:

1. **şehr-i şa'bân:**

Kaside 31

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaban ayı.

81. Yıldı bir kerre gelir 'âleme şehr-i şa'bân

82. Hvân-ı lutfuñla dil-i zârımı ignâ eyle

şehr-i selanik'e:

1. **şehr-i selanik'e:-e**

Diğer 9

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selanik kenti.

109. Ya'ni şehr-i Selanik'e âhîr

110. Etdi bahtım hemîn beni dâ'ir

şehr-i şihhatde:

1. **şehr-i şihhatde:-de**

Diğer 4

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlık ülkesi || Sıkıntı yaşamama, sağlıklı, mutlu olma.

29. Şehr-i şihhatde bu gün şeh-kârız

30. Leşker-i şevk-ı deme ser-dârız

şehr-i sitanbul'umuzuñ:

1. **şehr-i sitanbul'umuzuñ:-umuz, -uñ**

Diğer 3

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstanbul şehri.

91. O kadar revnaķı var şehr-i Sitanbul'umuzuñ

92. Her adım başına bir hûri yatar yolumuzuñ

şehrin kovup:

1. **şehrin kovup:-yup**

Müfret 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulunduğu şehri terk etmek.

1. Koyup şehrin o meh-rû edicek 'azm-i reh-i Bağdâd

2. Çıkıp cisminden uşşakıñ refâkat etdiler ervâh

şehriyâr-ı bahr ü ber:

1. **şehriyâr-ı bahr ü ber:**

Kaside 13

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara ve denizin padişahı || 3. Ahmed.

45. Pâdişâh-ı heft kişver şehriyâr-ı bahr ü ber

46. Dâver-i hürşid-fer şâhenşeh-i nuşret-livâ

şehriyâr-ı bî-bahâne:

1. **şehriyâr-ı bî-bahâne:**

Kaside 14

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kusursuz padişah || 1. Mahmud.

39. Nazîriñ gelmemişdir bu cihâne

40. Ki sensin şehriyâr-ı bî-bahâne

şehriyâr-ı 'îsî-dem:

1. **şehriyâr-ı 'îsî-dem:**

Kaside 17

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsa nefesli - lütuf, ihsan bağışlayan- padişah || 3.

Ahmed.

35. Ne şeh sipihr-i 'atâ rûh-ı 'âlem-i dünyâ

36. Penâh-ı şâh u gedâ şehriyâr-ı 'İsî-dem

şeh-süvâr:

1. **şeh-süvâr-ı:-uñ**

Kaside 8

Mısra: 21

Yiğit || Hz. Muhammed.

21. O şeh-süvâr-ı olanlar nevâline şâyân

22. Emîn-i hâtır-ı 'ârız-ı havâtırdır

şeh-zâdegân:

1. **şeh-zâdegânı:-ı**

Tarih 1

Mısra: 43

Şehzadeler.

43. Hıtân etmeklige şeh-zâdegânı

44. Murâd etmiş meger tab'-ı hümâyün

2. **şeh-zâdegânın:-ın**

Tarih 1

Mısra: 119

Şehzadeler.

119. Ede şeh-zâdegânın Hâk mu'ammer

120. Ola sürü hemîn mes'ûd u meymün

7. Nola her rüz olurlarsa nihān-ı hvābi-i ‘uzlet
8. Kānı bir ŧeb kim etmez anı ihyā ŧem’ ü pervāne

6. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 10
Mum.

9. Ezelden böyledir çün ser-nüviŧ-i ‘āŧık u ma’ŧūk
10. Olur süzend e vü süzān be-her-cā ŧem’ ü pervāne

7. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 12
Mum.

11. Maħabbet ‘āŧık u ma’ŧūka te’ ŧir eyles elbette
12. ‘Aceb mi olsalar ħayrān u ŧeydā ŧem’ ü pervāne

8. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 14
Mum.

13. Olaldan rü-be-rāh-ı bezm-i ülfet ‘āŧık u ma’ŧūk
14. Cihānda etdi ħaylī nām peydā ŧem’ ü pervāne

9. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 16
Mum.

15. Dil-i ma’ŧūku müm eyles niyāz-ı ‘āŧık-ı ser-bāz
16. Bu ma’nāyı eder iŧ’ār ħālā ŧem’ ü pervāne

10. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 18
Mum.

17. Maħabbet ‘āŧıka ser-māye-i kālā-yı vuslatdır
18. Bu ma’nāyı nola kim etse icrā ŧem’ ü pervāne

11. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 20
Mum.

19. Zuhūr-ı ‘aŧ olaldan ‘ālem-i dūnyāda olmuŧlar
20. ħumār-ālūd u mest-i cām-ı sevdā ŧem’ ü pervāne

12. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 22
Mum.

21. ŧerer-pāŧende’i erķām-ber-ŧeh-per kıyās etme
22. ‘Araħ-riz oldu dāħ etdi hüveydā ŧem’ ü pervāne

13. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 24
Mum.

23. ‘Araħ-rizān u pür-dāħ olsa nola ehl-i meclisde
24. Olup ŧermende oldu nā-ŧikibā ŧem’ ü pervāne

14. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 26
Mum.

25. Gülistān-ı maħabbetde sezādır kendini etse
26. Hezārāsā vü gül sā reng-i bālā ŧem’ ü pervāne

15. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 28
Mum.

27. Viŧāl-i vuŧlat-ı ma’ŧūk-ı ‘āŧık süzdür elbet
28. Buña oldu delil-i ŧübhe-fersā ŧem’ ü pervāne

16. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 30
Mum.

29. Daħil-i bezmdir nola ħabā-yı zer-niŧān ber-düş
30. Olup eylesse destārın muħallā ŧem’ ü pervāne

17. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 32
Mum.

31. Biri ma’ŧūk u biri ‘āŧık-ı nā-ħār olmuŧdur
32. Olaldan sākīnān-ı rüy-ı ħabrā ŧem’ ü pervāne

18. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 34
Mum.

33. Nihān olmaz dil-i ma’ŧūk u ‘āŧıkda olan esrār
34. Nola kim birbirini olsa dānā ŧem’ ü pervāne

19. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 36
Mum.

35. Te’āla’llāh ne te’ŧir-i maħabbetdir ŧeb ü rüzān
36. Cüdā olmaz biri birinden aŧlā ŧem’ ü pervāne

20. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 38
Mum.

37. Eger olmasa manzür-ı nigāh-ı ‘āŧfet böyle
38. Olur muydu ŧafā-baħŧende her cā ŧem’ ü pervāne

21. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 40
Mum.

39. Eger olmasalardı dāħil-i bezm-i ŧeh-i ‘ālem
40. Sezā-yı iltifāt olmazdı ħaħ’ā ŧem’ ü pervāne

22. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 42
Mum.

41. Cenāb-ı ŧāh-ı ŧadr-ı kāħ-ı levlāke kim olmuŧ
42. Anıñ feyzi ile maħbül-i dūnyā ŧem’ ü pervāne

23. ŧem’ :

Kaside 6
Mısra: 44
Mum.

43. O feyz ile 'arūs-ı haclegāh-ı mekrümetdir kim
44. O feyz ile cihānı oldu bīnā şem' ü pervāne

24. şem':

Kaside 6
Mısra: 46
Mum.

45. O feyz ile cihān ma'mūr u ābādān olmuşdur
46. O feyz ile mürebbādır ser-ā-pā şem' ü pervāne

25. şem':

Kaside 6
Mısra: 48
Mum.

47. O feyz ile serāyir revnağ-ı bezm-i havādişdir
48. O feyz ile tecellī buldu cānā şem' ü pervāne

26. şem':

Kaside 6
Mısra: 50
Mum.

49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzā-yı haṭṭ-ı nūn
50. O feyz ile lisāna geldi her cā şem' ü pervāne

27. şem':

Kaside 6
Mısra: 52
Mum.

51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrā-yı kāf-ı kün
52. O feyz ile olupdur bezm-iḥyā şem' ü pervāne

28. şem':

Kaside 6
Mısra: 54
Mum.

53. Hırām-āmūz-ı mihristān-ı ülfet olup olmuşlar
54. Sezā-yı meclis-i a'lā vü ednā şem' ü pervāne

29. şem':

Kaside 6
Mısra: 56
Mum.

55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'ālem-i a'yān
56. Henüz olmamış idiler şeb-ārā şem' ü pervāne

30. şem':

Kaside 6
Mısra: 58
Mum.

57. O feyz ol feyz-i Rabbāni idi kim yogidi ašlā
58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne

31. şem':

Kaside 6
Mısra: 60
Mum.

59. O feyz ol feyz idi kim çarḥda dahil olmamışlardı
60. Ciger-süz u hem-āgūş-ı tesellā şem' ü pervāne

32. şem':

Kaside 6
Mısra: 62
Mum.

61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn
62. Hırām-ı kumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne

33. şem':

Kaside 6
Mısra: 64
Mum.

63. O feyz ile cihāna lem'a-perdāz eyledi bir nūr
64. Kim andan oldu peydā pest ü bālā şem' ü pervāne

34. şem':

Kaside 6
Mısra: 66
Mum.

65. Girip ser-revzen-i inşādan oldu rū-nümā ol nūr
66. Ğubār u zerresinden oldu peydā şem' ü pervāne

35. şem':

Kaside 6
Mısra: 68
Mum.

67. Eger ol nūr olmasa cihāna lāmi'-i sāṭı'
68. Ne mümkün idi kim ola hüveydā şem' ü pervāne

36. şem':

Kaside 6
Mısra: 70
Mum.

69. Eger ol nūr olmasa sipihre şa'sa-perdāz
70. Cihān olmazdı kanda kaldı cānā şem' ü pervāne

37. şem':

Kaside 6
Mısra: 72
Mum.

71. Odur ol şāh-ı evreng-i risālet kim anıñ yek-ser
72. Çerāğ-ı ḥāşıdır a'lā vü ednā şem' ü pervāne

38. şem':

Kaside 6
Mısra: 74
Mum.

73. O şāhıñ ger sezā-yı luṭf-ı cāvīdi olurlarsa
74. Şafā-baḥşende olurlar be-her-cā şem' ü pervāne

39. şem':

Kaside 6
Mısra: 76
Mum.

75. Eger şāyān-ı qahrı olsalar nār-ı mezelletde
76. Yanıp nā-būd olurlardı ser-ā-pā şem' ü pervāne

40. şem':

Kaside 6
Mısra: 78
Mum.

77. Şefī'ü'l-müznibinā pādişāhā melce'-i ḥalkā
78. Eyā feyziñle olan ḥālet-efzā şem' ü pervāne

41. şem':

Kaside 6
Mısra: 80
Mum.

79. Sen ol şahenşeh-i taht-ı risâletsin ki cūduñla
80. Cihānda buldular yek-ser tecellā şem' ü pervâne

42. şem':

Kaside 6
Mısra: 82
Mum.

81. Sen ol zāt-ı mükerremsin ki cūduñdan şeb ü rüzān
82. Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervâne

43. şem':

Kaside 6
Mısra: 84
Mum.

83. Sen ol sultān-ı evreng-i kulüb-ı 'aşıkānsın kim
84. Seniñ feyziñle oldu meclis-ārā şem' ü pervâne

44. şem':

Kaside 6
Mısra: 86
Mum.

85. Eger eşyāda melhūz olmasaydı zāt-ı zī-şāniñ
86. Ne kâbil idi etmek nām peydā şem' ü pervâne

45. şem':

Kaside 6
Mısra: 88
Mum.

87. Eger vaşfiñla ben gūyāter olmasam kaçîdemde
88. Ne mümkün idi beslenmek ser-ā-pā şem' ü pervâne

46. şem':

Kaside 6
Mısra: 90
Mum.

89. Eger hâlet-dih olmasa suhan mülküne evşāfiñ
90. Gazel-senc olmaz idi Sâlim'āsā şem' ü pervâne

47. şem':

Kaside 6
Mısra: 91
Mum.

91. Nola revnağ-fezā olsa ser-ā-pā şem' ü pervâne
92. Nedim-i bezm-i rindāndır be-her-cā şem' ü pervâne

48. şem':

Kaside 6
Mısra: 92
Mum.

91. Nola revnağ-fezā olsa ser-ā-pā şem' ü pervâne
92. Nedim-i bezm-i rindāndır be-her-cā şem' ü pervâne

49. şem':

Kaside 6
Mısra: 94
Mum.

93. Fedā-sāzī-i cān olmakda nūr-ı 'aşk-ı dil-dāra
94. Tarāvet-yāb-ı meclisdir ser-ā-pā şem' ü pervâne

50. şem':

Kaside 6
Mısra: 96
Mum.

95. Enis-i halvet-i şeb-zinde-dārān-ı maḥabbettir
96. Olaldan sākinān-ı deşt-i sevdā şem' ü pervâne

51. şem':

Kaside 6
Mısra: 98
Mum.

97. Dil-i süzendemiz şu 'le-feşān-ı nār-ı 'aşkıñken
98. Daḡı hem-ülfet olmamışdı cānā şem' ü pervâne

52. şem':

Kaside 6
Mısra: 100
Mum.

99. Komaz elden riyāyī meclis-i vā'izde olduğça
100. Olup āteş-revā vü şu 'le-püşā şem' ü pervâne

53. şem':

Kaside 6
Mısra: 102
Mum.

101. Hemişe Sālimā böyle senāsıyla o sultāniñ
102. Cihānda etmede icrā-yı taḡvā şem' ü pervâne

54. şem':

Kaside 6
Mısra: 104
Mum.

103. O taḡvādan sezā ben de salāt ile naşib alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellā şem' ü pervâne

55. şem'i:-i

Rübai 7
Mısra: 1
Mum.

1. Eylerse nola şem'i hemin cāy-ı 'ibādet
2. Bu nūr ile buldu o tecellā-yı 'ibādet

56. şem'iñe:-iñ, -e

Diğer 9
Mısra: 48

*Mum || Kıymetli zatın dostları aydınlatması,
insanların mutlu olduğu sohbet ortamı.*

47. Kani ol dem ki meclisiñde şebān
48. Cem' olup şem'iñe bütün yārān

57. şem'ine:-in, -e

Gazel 9
Mısra: 3

*Mum, ıstık || Sevgilinin yüzünün güzelliği,
parlaklığı.*

3. Cemāliñ şem'ine pervāne-i bī-ḡāḡatiñdir dil
4. Yanaldan āteş-i 'aşk-ı 'izārınla seniñ cānā

58. şem'e:-e

Gazel 10
Mısra: 7
Mum.

7. Nihāndır şem'-i ruşsārniñ gözümde şem'e hācet yok
8. Degil şem'i remedden etmek istişkāl biz cānā

59. şem'i:-i

Gazel 10

- Mısra: 8
Mum.
7. Nihândır şem'-i ruhsârîñ gözümde şem'e hâcet yok
8. Degil şem'i remeden etmek istişkâl biz cânâ

60. **şem'ine**:-in, -e

Gazel 11

Mısra: 8

Mum, ıılık || *Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.*

7. Şaķınmam perr ü bālim şu'le-i nār-ı maħabbetden
8. Cemālîñ şem'ine ez-dil seniñ pervāneyim cānâ

61. **şem'ine**:-in, -e

Kaside 13

Mısra: 17

Mum.

17. Bezm-i ikbālîñ nigāh etmez fūrüzān şem'ine
18. Pertev-i şems-i haķıkatden olanlar pür-zıyâ

62. **şem'**:

Kaside 19

Mısra: 35

Mum.

35. Çerāgān eylemişler şad hezārān şem' ile şahñın
36. Çekilmiş nürdan bir perde ruhsâr-ı şeb-i tāre

63. **şem'e**:-e

Kaside 30

Mısra: 41

Mum || *Şeyhülislam Ebe-zāde Abdullah Efendi.*

41. Degil encüm ümîd-i intisāb eyler o şem'e hep
42. Dil-i pervānehā-yı t̄arem-i vālā-yı 'ulyāyı

şem' eylemiş:

1. **şem' eylemiş**:-miş

Kaside 30

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

39. Hārîm-i bezm-i hasü'l-hāsına şem' eylemiş Mevlâ
40. Be-her-şeb şeb-çerāg-ı mäh-ı peyk-i saķf-ı mînâyı

şem' ü pervâne olaldan:

1. **şem' ü pervâne olaldan**:-aldan

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın ve sevgilinin şem ve pervaneye benzetilmesi.

1. Olaldan 'âşık u ma'şük cānâ şem' ü pervâne
2. Niyâz u nâz 'arz eyler ser-ā-pâ şem' ü pervâne

şemâtet-i a'dâ:

1. **şemâtet-i a'dâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 228

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın sevinmesi.

227. Luţf-ı bî-gāyeñ ile ser-tā-pâ
228. Görmeyim hiç şemâtet-i a'dâ

şemi':

1. **şemi'**:

Gazel 164

Mısra: 1

Mum.

1. Tutuşup süz-ı firâķıñ ile her bār şemi'
2. Nev-be-nev dāg-ı serin etmede tekrār şemi'

2. **şemi'**:

Gazel 164

Mısra: 2

Mum.

1. Tutuşup süz-ı firâķıñ ile her bār şemi'
2. Nev-be-nev dāg-ı serin etmede tekrār şemi'

3. **şemi'**:

Gazel 164

Mısra: 4

Mum.

3. Etmese halk mahabbetde nifâķın iķfâ
4. Böyle etmez idi hiç âteşin İzhâr şemi'

4. **şemi'**:

Gazel 164

Mısra: 6

Mum.

5. Bir yalın yüzlü cevāna aķıdıp mihrini hayf
6. Eylemiş cümle ğamı başına der-kâr şemi'

5. **şemi'**:

Gazel 164

Mısra: 8

Mum.

7. Âteş-i 'aşkın ile aldı fetilî cānâ
8. Şubħa dek âteşe yanarsa sezāvâr şemi'

6. **şemi'**:

Gazel 164

Mısra: 10

Mum.

9. Nola mumlar yakıp ararsa beni meclisde
10. Sālîmāsâ yoluña düşdü be-her bār şemi'

şem'-i ārâmin:

1. **şem'-i ārâmin**:-in

Tarih 17

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur güneşi.

31. Müncemid olmuş çü dey şimdi şafâ-yı hâtırı
32. Şem'-i ārâmin pūf etmiş rüzgâr-ı sühregîn

şem'-i 'aşka:

1. **şem'-i 'aşka**:-a

Gazel 260

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk mumu, aşk ateşi.

11. Gönül pervâneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tâ
12. Desinler Sālîm olmuşdur münevver 'aşķān içre

şem'-i cem'-i tâlî'im:

1. **şem'-i cem'-i tâlî'im**:-im

Kaside 13

Mısra: 113

Mısra: 31
Güneş.

31. Meh-i nevden giribân şemse hürşid
32. Şafağ bir câme-i zer-beft-i gül-gün

2. şemsi:-i

Kaside 12
Mısra: 113
Güneş.

113. Hâlel-pezir-i melâhat eder mi hiç şemsi
114. Cihânda şebpereniñ olmamağla manzûri

3. şems:

Kaside 15
Mısra: 17
Güneş.

17. Komez çü şems ü nücüm ol şiyâh kâseleri
18. Çü jâle mahv eder ednâyı tal'at-ı şevket

4. şems:

Kaside 20
Mısra: 138
Güneş.

137. Hıfza güyâ sarâyı şâm u şehër
138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer

5. şems:

Tarih 24
Mısra: 6
Güneş.

5. 'Arz etse ruhsâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşteri gökde nola şems ü kamer

6. şems:

Kaside 32
Mısra: 43
Güneş.

43. Köhne eyvân-ı felek şems ü kamer durdukça
44. Döne pervâne-şifât üstüne dâ'im dünyâ

şemse:

1. şemsesi:-si

Kaside 12
Mısra: 74
Motif.

73. Getirdi ruh gelince o sūra bir hülle
74. Ki çâr şemsesi idi 'anâşır-ı şürî

şems-i dîn-i semâvât:

1. şems-i dîn-i semâvât:

Kaside 8
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göklerin dininin -İslam'ın- güneşi || Hz.
Muhammed.

27. Vişâl eder şeb-i hicrânı tâbiş-i ni'amı
28. O şems-i dîn-i semâvât cüdu dâ'irdir

şems-i evc-i cilâ-yı isrâkım:

1. şems-i evc-i cilâ-yı isrâkım:-im

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklığın zirvesindeki güneş || Şâir

13. Şems-i evc-i cilâ-yı isrâkım
14. Tütüyâ-bahş-ı çeşm-i âfâkım

şems-i hakikat:

1. şems-i hakikat:

Kaside 14
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakikat güneşi.

7. Fu'ad-ı pâkidir şems-i hakikat
8. Zâmîr-i şâfi mir'at-ı işâbet

şems-i hakikatden:

1. şems-i hakikatden:-den

Kaside 13
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakikat güneşi.

3. Pertev-i envâr-ı Hâk'dan ser-bülend-i feyz olan
4. Bir dem olmaz zerreveş şems-i hakikatden cüdâ

şems-i ihsânına:

1. şems-i ihsânına:-im, -a

Tarih 17
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf güneşi.

27. Şanmañız bi-çâredir havz-ı tabî'at kahr ile
28. Muntazırdır şems-i ihsânına bu kalb-i hazîn

şems-i rahşân-ı semâhat:

1. şems-i rahşân-ı semâhat:

Kaside 26
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertliğin parlak güneşi || Baltacı Mehmed Paşa.

23. Şems-i rahşân-ı semâhat meh-i burc-ı 'iffet
24. Hâtem-i lutf u mürüvvet kerem-ârâ-yı şehâ

şems-i tebrîzi:

1. şems-i tebrîzi:

Kısa Mesnevi 1
Mısra: 37
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şems-i Tebrîzi olarak bilinen Şemsüddîn
Muhammed bin Alî bin Melikdâd Tebrîzi'dir. 13.
yüzyılda Mevlânâ Celâleddîn Rûmî ile Konya'da
tanışmış ve onu kendi düşünceleriyle etkilemiş bir
mutasavvıftır.

37. Şems-i Tebrîzi görse eş'arım
38. Mihr-i her noğa-i bedidârim

şemşir:

1. şemşiri:-i

Kaside 34
Mısra: 70
Kılıç.

69. Umür-ı pāk-i halkı şer' ü kânün ile gördükçe
70. Kitâbı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'allâdır

şemşir-i heycâyı:

1. şemşir-i heycâyı:-yı

Kaside 23

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş kılıcı.

83. Bilip idbârını hıvâhende-i şulh u şalâh oldu

84. Anıñcün der-niyâm etdi meger şemşir-i heycâyı

şemşir-i kahrıñ:

1. şemşir-i kahrıñ:-ıñ

Kaside 14

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcın kahrediciliği || Kişinin kudretinin büyüklüğü.

31. Nizâ'ı kaç' edip şemşir-i kahrıñ

32. Bütün aqtâra şâmil oldu naşrıñ

şer':

1. şer':

Kaside 34

Mısra: 69

Şeriat, kanun.

69. Umür-ı pāk-i halkı şer' ü kânün ile gördükçe

70. Kitâbı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'allâdır

şer gelmez:

1. şer gelmez:

Gazel 145

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar dokunmaz.

1. Haqîkî âşinâlardan dil-i dem-sâza şer gelmez

2. Meşeldir merd-i dânanadan cihân içre zarar gelmez

şerâb:

1. şerâbı:-ı

Muamma 16

Mısra: 1

Şarap.

1. Şerâbı âb ile içmek tabîbâne durur her dem

2. Şuyu âteşle cem' etmek yine bir başka hikmetdir

2. şerâb:

Gazel 38

Mısra: 6

Şarap.

5. Be-her şehir nola sâgar elimden olmasa dür

6. Hümâr def'ine cânâ olur şerâb lezîz

3. şerâb:

Gazel 39

Mısra: 5

Şarap.

5. Şerâb âdeme bir bir maħabbetin dedirir

6. Olur nigârına mestâne keşf-i râz lezîz

şerâb-ı aşkı:

1. şerâb-ı aşkı:-ı

Gazel 279

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk şarabı.

5. Şerâb-ı aşkı nûşa tevbekâr iken dil-i şeydâ

6. O mübrem sâki-i hüsn ile bozdu 'ahd ü peymânı

şerâb-ı aşkıñ:

1. şerâb-ı aşkıñ:-ıñ, -ı

Müfret 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk şarabı.

1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-hâneyi sâki

2. Şerâb-ı aşkıñı içen seniñ küyüñdan ayrılmaz

şerâb-ı nâb:

1. şerâb-ı nâb:

Gazel 38

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf şarap.

7. Ne denlü zâhid-i dūna olursa telh-â-telh

8. Gelir o mertebe baña şerâb-ı nâb lezîz

şerâb-ı vaşl:

1. şerâb-ı vaşl:

Müfret 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslat şarabı.

1. Esâme okumağ olmaz sipâhî-zâdeniñ biri mâli

2. Şerâb-ı vaşl ile tîmâr edüben zârı şag etdi nefes hâlî

2. şerâb-ı vaşl:

Matla 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslat şarabı.

1. Esâme okumağ olmaz sipâhî-zâdeniñ biri

2. Şerâb-ı vaşl ile tîmâr edüben zârı şag etdi

şerâr:

1. şerârı:-ı

Diğer 9

Mısra: 68

Kıvılcım || Aşk ateşinin kıvılcımı.

67. Ateş-i gâmda oldu ten bir mûm

68. Oldu yek-ser şerârı böyle nücûm

şerâre-i şûri:

1. şerâre-i şûri:-ı

Kaside 12

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karışıklığın kıvılcımı || İnsanın yaratılışı.

109. Hâsedle mâric-i asliyyesinde vardı bu nâr

110. Ki etdi müşte'il âhîr şerâre-i şûri

şerâr-ı âhı:

1. **şerâr-ı âhî:-ı**

Matla 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âh kıvılcımı.

1. Şağın zann etme tebhâle durur la'lindeki yâre
2. Eşer etmiş şerâr-ı âhî 'uşşâkıñ leb-i yare

şerâr-ı şu'le-pîrâsî:

1. **şerâr-ı şu'le-pîrâsî:-sı**

Gazel 222

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ateşin kıvılcımı || Aşk ateşi.

5. Etmiş uşşâkıñ şerâr-ı şu'le-pîrâsî eşer
6. Şanmañız âzürdedir la'l-i lebin tebhâleden

şerbet-i cām-ı 'atâ-bahşın:

1. **şerbet-i cām-ı 'atâ-bahşın:-ın**

Kaside 25

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cömertlik kadehinin şerbeti.

35. İçeydi rûh-ı Âşaf şerbet-i cām-ı 'atâ-bahşın
36. Olurdu devr-i lutfunda zamân-ı haşre dek ihyâ

şerbet-i la'lin:

1. **şerbet-i la'lin:-in**

Gazel 204

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Lal gibi kırmızı dudağının tatlılığı.

11. Şerbet-i la'lin dirîğ etdi fakîre ol tabîb
12. Sâlim-i dil-ğasteye bir gayrı tedbîr edelim

şerbet-i vashî:

1. **şerbet-i vashî:-iñ**

Gazel 253

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kavuşma şerbeti.

7. Yetişdir şerbet-i vashî helâk olmak muğarrerdîr
8. Meded dil-ğaste-i 'aşkı müdâvâ eyle sağ eyle

şeref:

1. **şeref:**

Tarih 3

Mısra: 91

Manevî yükseklik, ululuk.

91. Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu haqqâ ki anıñ ile o şadr-ı vâlâ

2. **şeref:**

Kaside 13

Mısra: 57

Manevî yükseklik, ululuk.

57. Pâs-dâr-ı sūdre-i iclâlidir 'izz ü şeref
58. Hâk-rüb-i dergeh-i iqbâlidir bâl-i Hüma

3. **şerfi:-i**

Kaside 18

Mısra: 102

Manevî yükseklik, ululuk.

101. Şeref-i zâtıña olmağda delâ'il erkân

102. Anlarıñ da şerfi şöhret-i şân-ı medlül

4. **şerfin:-in**

Kaside 18

Mısra: 113

Manevî yükseklik, ululuk.

113. Biz de Sâlim o du'ânıñ şerfin hâ'iz olup

114. Olalım zât-ı hümâyüna du'âya meşgûl

5. **şerfde:-de**

Kaside 19

Mısra: 45

Manevî yükseklik, ululuk.

45. Şerfde Farqadân'a hem-ser eyler kâdr ü miqdârı

46. Anıñ bir gonca-i ra'nâsın almak künc-i destâre

6. **şerfiyle:-i, -yle**

Kaside 35

Mısra: 29

Manevî yükseklik, ululuk.

29. Olduğunçün şu'arânıñ şerfiyle âlud

30. Seni el üzre tutar 'izzet ile cümle kibâr

şeref buldu:

1. **şeref buldu:-du**

Kaside 31

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik ve değer kazanmak.

41. Buldu zâtıyla şeref mesned-i şadr-ı fetvâ

42. Yâ Rab ol şadrı hemin melce'-i dünyâ eyle

şeref verdi:

1. **şeref verdi:-di**

Diğer 8

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şereflelendirmek.

39. Verdi evşâfa zâtıñ ile şeref

40. Ğayra eden 'avâriżni halef

şeref veren:

1. **şeref veren:-en**

Diğer 9

Mısra: 155

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şereflelendirmek.

155. Şu'arâya şeref veren mağdûm

156. Nazmı ile şenâ eden manzûm

şeref vericek:

1. **şeref vericek:-icek**

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şereflelendirmek.

1. Zât-ı pâkiñ vericek mesned-i fetvâya şeref

2. 'Alemin güldü yüzü şevk ile dünyâ töldü

şeref-bahşende ola:

1. **şeref-bahşende ola:-a**

Kaside 19

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeref vermek.

63. Bu devletle sa'adetle edip teşrife erzāni
64. Şeref-bahşende ola sāye-i 'adli bu gülzāre

şeref-bahş-ı hilāfet:

1. **şeref-bahş-ı hilāfet:**

Kaside 18

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli halife || 3. Ahmed.

59. O şeref-bahş-ı hilāfet o şeh-i pür-şevket
60. K'eylemiş zātını Hāk şefkat ü 'adle mecbül

şeref-i dīn-i mübīn:

1. **şeref-i dīn-i mübīn:**

Tarih 3

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam dininin yüceliği.

89. Devlet ü şevket ü şān u şeref-i dīn-i mübīn
90. N'oldugun bildire bed-hvāhlara ser-tā-pā

şeref-i nāmevi:

1. **şeref-i nāmevi:-yi**

Diğer 9

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mektubun -Bir haberin - vermiş olduğu mutluluk.

139. Gehi mektübun eyleyip taltīf
140. Şeref-i nāmevi edip teşrif

şeref-i zāt-ı şerīfīne:

1. **şeref-i zāt-ı şerīfīne:-iñ, -e**

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin şahsının ululuğu, şerefi.

11. O meh-i burc-ı şerefsin ki şeb-i Mi'rāc'ıñ
12. Şeref-i zāt-ı şerīfīne delil-i 'uzmā

şeref-i zātūn:

1. **şeref-i zātūn:-iñ**

Kaside 18

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin şahsının ululuğu, şerefi.

93. Aşl u fer'iñ de hemīn tayyib ü pāk ü tāhir
94. Kim işitse şeref-i zātūn eder hūsn-i kabūl

şeref-i zātūna:

1. **şeref-i zātūna:-iñ, -a**

Kaside 18

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin şahsının ululuğu, şerefi.

101. Şeref-i zātūna olmağda delā'il erkān
102. Anlarıñ da şerefi şöhret-i şān-ı medlül

şeref-nāme:

1. **şeref-nāme:**

Diğer 9

Mısra: 142

Güzel bir haberi barındıran mektup.

141. Nā'il olsağ nevāl-i ikrāma
142. Gelse dahı bize Şeref-nāme

şeref-yāb oldu:

1. **şeref-yāb oldu:-du**

Diğer 3

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeref bulmak.

121. Tolmabāğçe ise yārān ile şimdi tōldu
122. O da teşrif-i bahār ile şeref-yāb oldu

şeref-yāb-ı vişāl olmak:

1. **şeref-yāb-ı vişāl olmağ:**

Gazel 173

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma şerefine ulaşmak.

1. Ne idi būs edip destin şeref-yāb-ı vişāl olmağ
2. Olaydı ol şehiñ kâbil elinde dest-māl olmağ

şerer:

1. **şererin:-in**

Diğer 9

Mısra: 63

Kıvılcım || Gönül ateşinin kıvılcımları.

63. Şererin necmler kıyās eyler
64. Ateşim necme iktibās eyler

şerer-i āhı:

1. **şerer-i āhı:-ı**

Kaside 1

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah'ın kıvılcımları.

141. Şerer-i āhı pür-eşer eyle
142. Çeşm-i giryānıma nazar eyle

şerer-pāşende:

1. **şerer-pāşende:**

Kaside 6

Mısra: 6

Kıvılcımlar saçmak.

5. Maḥabbet 'arz-ı ruḥsār edeli devrāna olmuşlar
6. Şerer-pāşende şu'le-pāş güyā şem' ü pervāne

şerer-pāşende':

1. **şerer-pāşende':-i**

Kaside 6

Mısra: 21

Kıvılcımlar saçmak.

21. Şerer-pāşende' i erḳām-ber-şeh-per kıyās etme
22. 'Arağ-riz oldu dāğ etdi hüveydā şem' ü pervāne

şerh:

1. **şerha:-a**

Diğer 11

Mısra: 56

Açıklamak, etraflıca anlatmak.

55. Çünkü etdi derūn bu hāle nazar
56. Buldu ḥāmem derūnu şerha nazar

2. **şerhini:-in, -i**
Kaside 31
Mısra: 76
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
75. 'Afv eder merhameti hâşılı küstâhlığıñ
76. Sen hemân hâl-i diliñ şerhini itrâ eyle

serh eder:

1. **serh eder:-er**
Gazel 140
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
9. Hañt âyet-i cemâliñi güyâ ki şerh eder
10. Yokdur bu bâbda ser-i mü iştibâhımız

serh edip:

1. **serh edip:-ip**
Müseddes 1
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
21. Şerh edip hâl-i derûnum âh u feryâd eyledim
22. Gânzelerden pâdişâh-ı hüsniñe dâd eyledim
2. **serh edip:-ip**
Tarih 22
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
7. Şevk-âver olur ise nola şıyt-ı cüyü
8. Şerh edip kulkul-i minâyı eder ol te'vîl

serh evleyip:

1. **serh evleyip:-ip**
Gazel 41
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
1. Bağırsañ lutf edip cânâ saña ifhâm eder kâğaz
2. Derûn-i 'âşıkı şerh evleyip i'lâm eder kâğaz

serha:

1. **şerha:**
Gazel 152
Mısra: 2
Yarık.
1. Nakş-ı engüştüñ kazâ kalbimde taşvîr eylemiş
2. Sineye Hağ neyleyim biñ şerha tağdîr eylemiş

serha serha oldu:

1. **şerha şerha oldu:-du**
Gazel 173
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça olmak.
5. Derûnum şerha şerha oldu nakş-ı dest-mâliñden
6. Murâdımdan geçen cânâ yoluñda pây-mâl olmak

serha şerha olmaz:

1. **şerha şerha olmaz:-maz**
Gazel 217
Mısra: 9

Kelime Tipi: Dua İfadesi

Parça parça olmak.

9. Şerha şerha olmaz idi sinemiz Sâlim eger

10. Kılmasaydık şöhrete ikdâm mânend-i niğın

serh-i derûnum:

1. **serh-i derûnum:-um**

Gazel 188

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yürektekilerin ifade edilmesi.

9. Ederdim Sâlimâ şerh-i derûnum nakl-i bi'l-mıstar

10. Lisân-ı hâli mümkün olsa bir başka kitâb etmek

ser'-i kader:

1. **ser'-i kader:**

Tarih 24

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaderin kuralları || Takdir olunanların başa gelmesi.

29. Bir re'y kim ibdâ eder tevfiğ-ı Hağ imzâ eder

30. Her emrini icrâ eder hüküm-i kazâ şer'-i kader

ser'-i mustafâ'ıy:

1. **ser'-i mustafâ'ıy:-ıy**

Kaside 14

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed'in şeriati, İslam.

53. Saña Hağ verdi i'câz-ı Mesihâ

54. Ki şer'-i Mustafâ'ıy kıldın ihyâ

ser'-i şerîfîñ:

1. **ser'-i şerîfîñ:-iñ**

Kaside 4

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın kutsal emirleri.

35. Sen ol hâdî-i râh-ı râstıñ yâ Resûla'llâh

36. Gürûh-ı ümmete şer'-i şerîfîñ genc-i lâ-yüfnâ

serî at:

1. **serî at:**

Gazel 2

Mısra: 3

Kur'an'daki ayetlere, Hız. Muhammed'in sözlerine dayanan İslam kanunu, İslam hukuku.

3. Serî at zâhire hükmetmeniñ timsâlidir güyâ

4. Dil-i mir'âti râ'ıye göre etmek cihân peydâ

serîf:

1. **serîf:**

Kaside 20

Mısra: 20

Şerefli.

19. Nür-ı çeşmi aşil vekkâdın

20. Nesl-i pâki şerîf ecdâdın

serîf ü müstahkem olan:

1. **şerîf ü müstahkem olan:-an**

Kaside 17

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlam ve şerefli-saygın olmak.

15. Ki vech-i arzda ancak Medine vü Mekke

16. Bu iki buk'adır olan şerîf ü müstahkem

serîk:

1. **şerîkiñ:-iñ**

Kaside 3

Mısra: 77

Ortak, benzer.

77. Şerîkiñ mümteni'dir yâ İlâhî

78. Kerem kıl pâdişehler pâdişâhı

2. **şerîk:**

Kaside 12

Mısra: 142

Ortak, benzer.

141. Kemâl-i na'tını gördükde bildiğim yokdur

142. Bu kâr-ı mekrûmet içre şerîk ü berhûrî

şerm:

1. **şerm:**

Tarih 4

Mısra: 79

Utanma, mahcubiyet; haya, âr.

79. Hezârân şerm ü haclet ile Sâlim

80. İnânın esb-i kilkin edip irhâ

2. **şerm:**

Kaside 8

Mısra: 80

Utanma.

79. O âfîtab-ı hüsündür niķâb-ı zülfü ķalem

80. Hezâr şerm ü hicâb ile şöyle zâkirdir

şermende olmuşdur:

1. **şermende olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak.

7. Bugün meydânı vâ'iz hürmetiyle toptolu etmiş

8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirîgâ râh

şermende olup:

1. **şermende olup:-up**

Kaside 6

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak.

23. 'Araķ-rizân u pür-dâg olsa nola ehl-i meclisde

24. Olup şermende oldu nâ-şikîbâ şem' ü pervâne

şes cihâtı:

1. **şes cihâtı:-ı**

Gazel 170

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altı cihet, altı yön, her yön, her taraf || Dünya.

11. Bulmadı bu gazel-i tâze-i şes-beyt gibi

12. Şes cihâtı götürü Sâlime gösterdi firâķ

şes der-i tâli':

1. **şes der-i tâli':**

Gazel 277

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahtın altı kapısının kapalı olması. Bahtsızlık (Şes der: tavlada altı kapıyı da alma anlamındadır.).

7. Bilirler bahtı ne güne dü şesdir şes der-i tâli'

8. Yek-â-yek seyr edenler dide-i 'ibret ile zârî

şes kadem:

1. **şes kadem:**

Kaside 19

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

6 adım || Tanburun 6 teli.

37. Şabâya şes kadem bir süllem olmuş târi şanbûruñ

38. Şu 'uda güyyâ evc-i maķâm-ı 'ilm-i edvâre

şetâret:

1. **şetâretdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 19

Sevinç, neşe.

19. Şetâretdir şetâretdir egerçi lik sevdâdir

20. Sevâd-ı şebde güyyâ şeb-çerâg-ı rûy-ı zînetdir

2. **şetâretdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 19

Sevinç, neşe.

19. Şetâretdir şetâretdir egerçi lik sevdâdir

20. Sevâd-ı şebde güyyâ şeb-çerâg-ı rûy-ı zînetdir

şevk:

1. **şevķa:-a**

Kıt'a 1

Mısra: 2

Ar. Gönül meyli, arzu.

1. Bir muvâfik rûzgâr ile muvâfik yâr ile

2. Gelse bu nev-ķaşra 'aşık şevķa hem-âgûş olur

2. **şevķım:-ım**

Terci-bend 1

Mısra: 41

Ar. Gönül meyli, arzu.

41. Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevķım benim

42. Min-ba 'ad ayırmaya senden bizi Bârî Hüdâ

3. **şevķ:**

Tarih 1

Mısra: 4

Ar. Gönül meyli, arzu.

3. Ne sūr-ı behcet-ezâdır kim olmuş

4. Cihân şevķ u tarabla cümle meşhûn

4. **şevķından:-ın, -dan**

Tarih 2

- Mısra: 19
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
19. Her çemen giydi zümürüd cāme şevkından göñül
20. Muntazırdır saf-be-saf fermānına aḥkāmına
5. **şevkı:-ı**
Tarih 3
Mısra: 217
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
217. Gerçi ḥaddim degil ammā bu sūrūruñ şevkı
218. Etdi küstāḥ zarūrī beni kıldı gūyā
6. **şevkıñ:-ıñ**
Diğer 4
Mısra: 56
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
55. Be-her aḥbāb-ı şadākatkārān
56. Cümlesi şevkıñ ederler i' lān
7. **şevkıyla:-ı, -yla**
Kaside 7
Mısra: 56
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
55. Medḥ anı kim be-ḳavl-i şā'ir
56. Şevkıyla zebān dehāna şıgmaz
8. **şevk:**
Kaside 8
Mısra: 40
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
39. Odur o pāk nebi kim şenāsına ḳalemim
40. Hezār şevk u maḥabbet ile mübādirdir
9. **şevk:**
Kaside 8
Mısra: 56
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
55. Bir iki beyt-i ḳalemiye ederse şāyeste
56. Ḳalem bu şevk ile kim midḥatine dā'irdir
10. **şevk:**
Diğer 9
Mısra: 136
Ar. *Duygu coşkunluğu, arzu.*
135. 'Arz-ı sad şevk u iḥtişāş olunur
136. Şevk anıñla iḳtināş olunur
11. **şevkı:-ı**
Diğer 11
Mısra: 80
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
79. Ayrılan şoḥbet-i dil-ārādan
80. Ḳaldırır zevk u şevkı aradan
12. **şevkler:-ler**
Diğer 11
Mısra: 105
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
105. Şevkler bir niyāz-ı kūyuñdur
106. Ṭā'ifān-ı ḥicāz-ı kūyuñdur
13. **şevk:**
Tarih 12

- Mısra: 13
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
13. Şevk u zevkından girībān etdi çāk
14. Şanma revzendir güşād olan dilā
14. **şevkıñ:-ın, -ı**
Kaside 16
Mısra: 63
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
63. Gülsitānda ne 'aceb şevkıñı eفزün etmiş
64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi ḥālā bülbül
15. **şevk:**
Tarih 17
Mısra: 10
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
9. Dem-be-dem deryāya cūlar etmede imdād-ı nev
10. Kendini atsın kenāra şevk ile dürr-i şemīn
16. **şevk:**
Tarih 17
Mısra: 11
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
11. Cüş edip ya'ni ḳulzüm himmetiñ bu şevk ile
12. Şıyt-ı mevci güşe-baḥş etsin nevā-yı āferīn
17. **şevk:**
Tarih 18
Mısra: 4
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
3. Nesim-i şubḥ-ı vuşlatdan şeb-i ḡam zülf-i yārāsā
4. Perişān-ḥāl iken şevk u feraḥla neşve-yāb oldu
18. **şevkıñ:-ın**
Tarih 18
Mısra: 17
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
17. Esāsın ḳurdu mi'mār-ı ezel şevkıñ bi-ḥamdi'llāh
18. Du'ā-yı dil-ḥarābān-ı maḥabbet müstecāb oldu
19. **şevk:**
Tarih 19
Mısra: 2
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
1. Zāt-ı pākiñ vericek mesned-i fetvāya şeref
2. 'Alemin güldü yüzü şevk ile dünyā ṭoldu
20. **şevk:**
Kaside 19
Mısra: 1
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
1. Şebāngeḥ 'azm edip şad şevk ile gül-geşt-i kühsāre
2. Duçār oldu dü çeşmim bir 'adimü'l-misl gülzāre
21. **şevkıla:-ıla**
Tarih 21
Mısra: 9
Ar. *Gönül meyli, arzu.*
9. Sālīmā ben daḥı şad şevkıla dedim tāriḥ
10. Buldu encāmını bu nev-eser-i pāk ü ḥasen

22. **şevkıla:-ıla**
Tarih 22
Mısra: 17
Ar. Gönül meyli, arzu.
17. Şevkıla dâ'im edip zevk u şafâsın efvün
18. Devletin eyle mezîd 'ömrünü yâ Rabb tavîl
23. **şevk:**
Kaside 30
Mısra: 16
Ar. Gönül meyli, arzu.
15. Yine hüccâc-ı efkâr-ı şuhan-dânân tavâf etsin
16. Bu şevk ile ser-â-pâ Ka'be-i mazmûn-ı 'ulyâyı
24. **şevkımdan:-ım, -dan**
Kaside 34
Mısra: 75
Ar. Gönül meyli, arzu.
75. Beni de çand-i lutfûn şöyle güyâ etdi şevkımdan
76. Derünüm güyiyâ medhiñle bir deryâ-yı ma'nâdır
25. **şevk:**
Gazel 52
Mısra: 10
Ar. Gönül meyli, arzu.
9. Çin-ber-çin-i cebîn-i hayret olsağ biz nola
10. Şevk düşmen Sâlim-i bî-çâreye efkâr yâr
26. **şevk:**
Gazel 56
Mısra: 7
Ar. Gönül meyli, arzu.
7. Didâr-ı yâre dilde olan şevk u hvâhişi
8. Tursun ifâde etmeyelim imtinân olur
27. **şevk:**
Gazel 56
Mısra: 11
Ar. Gönül meyli, arzu.
11. 'Aql u çarâr u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil değil yanıñda hemân mihmân olur
28. **şevka:-a**
Matla 75
Mısra: 1
Gönül meyli, arzu.
1. Şevka pîr-i muğân olup bâdî
2. Mühmel-i kül merâ firistâdî
29. **şevkı:-ı**
Gazel 89
Mısra: 2
Ar. Gönül meyli, arzu.
1. Lerziş-i teb kim şafâ-yı hâtırım teb'id eder
2. Rüzgârıñ şevkı germ-â-germ olur teb'id eder
30. **şevkıla:-ıla**
Gazel 138
Mısra: 10
Ar. Gönül meyli, arzu.

9. Biz perişân-târ olursak nola hergiz Sâlimâ
10. Bir saçı leylî bütûñ şad şevkıla Mecnûn'uyuz

31. **şevk:**
Gazel 160
Mısra: 8
Gönül meyli, arzu.

7. Duğter-i rezden nola şüfi murâdalmaz ise
8. Edemez sultân-ı ceys şevk ile nâ-dân ihtilât

32. **şevkım:-ım**
Gazel 199
Mısra: 9
Ar. Gönül meyli, arzu.

9. Bir garîbim kim perişân etdi şevkım rüzgâr
10. Târ u mâr etdi felek mecmû'a-i cem'iyetim

şevka kapılmaz:

1. **şevka kapılmaz:-maz**
Gazel 198
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşelenmek.

1. Teselli olmaz 'uşşâka cihân sūr olsa sultânım
2. Kapılmaz şevka 'aşık yârdan dūr olsa sultânım

şevk-âver olur:

1. **şevk-âver olur:-ur**
Tarih 22
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşe vermek, şevklendirmek.

7. Şevk-âver olur ise nola sıyt-ı cüyu
8. Şerh edip kul-kul-i minâyı eder ol te'vîl

şevk-bahş ol:

1. **şevk-bahş ol:**
Kaside 31
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevklenmek, mutlu olmak.

55. Şeh levendim şalınıp bâğı temâşâ eyle
56. Şevk-bahş ol çemeni çark-ı tecellâ eyle

şevk-bahşâ olsa:

1. **şevk-bahşâ olsa:-sa**
Gazel 114
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevklenmek, mutlu olmak.

5. Ne rütbe şevk-bahşâ olsa yine sâki-i devrân
6. Hümârı meclisinde rind-i i mey-âşâm için şaklar

şevk-bahş-ı cihân:

1. **şevk-bahş-ı cihân:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 44
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın neşesi.

43. Fahra fahr etdiren kelâmımdır
44. Şevk-bahş-ı cihân nâmımdır

şevk-bahş-ı dem olur:

1. **şevk-bahş-ı dem olur:-ur**
Kaside 31
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk, sevinç vaktinin gelmesi.
11. Feyz-i hürşid-i sevânihle olup gönca-nümâ
12. Şevk-bahş-ı dem olur güyüñü itrâ eyle

şevk-bahş-ı dil-i suhan-dâna:

1. **şevk-bahş-ı dil-i suhan-dâna:-a**
Diğer 1
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel söz söyleyenlerin gönline mutluluk veren.
5. Şevk-bahş-ı dil-i suhan-dâna
6. Manzar-ı cümle-i cihanyâna

şevk-bahş-ı safâda:

1. **şevk-bahş-ı safâda:-da**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk bahşetmek.
57. Şevk-bahş-ı safâda güftârim
58. Heme 'ârif-pesenddir eş'ârim

şevk-engîz:

1. **şevk-engîz:**
Kaside 31
Mısra: 29
Coşku ve heyecan katan.
29. Cāzibü'l-yümn olan şâfi olur şevk-engîz
30. Vaşfin ol şadr-ı kerem-güsteriñ inbâ eyle

şevket:

1. **şevket:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 35
İran'lı şâir Şevket-i Buharî.
35. Şüret ü Şâ'ib ü Vefâ Şevket
36. Cümle zâtim ile ede midhat
2. **şevket:**
Tarih 3
Mısra: 66
Büyüklük, heybet || Saltanat.
65. Hâk ede zât-ı hümâyünunu mahfûz u maşûn
66. Eyleye şevket ü iclâlini efzûn Mevlâ
3. **şevket:**
Tarih 3
Mısra: 89
Büyüklük, heybet || Saltanat.
89. Devlet ü şevket ü şân u şeref-i dîn-i mübîn
90. N'oldugun bildire bed-hvâhlara ser-tâ-pâ
4. **şevket:**
Kaside 5
Mısra: 66
Büyüklük, heybet.
65. Çok mudur zât-ı şerîfine bu rütbe i'zâz
66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ

5. **şevketi:-i**
Kaside 7
Mısra: 52
Büyüklük, heybet.
51. Medh eyle meded o zât-ı pâki
52. Kim şevketi dâstâna şıgmaz
6. **şevketiñ:-iñ**
Kaside 15
Mısra: 3
Büyüklük, heybet.
3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nâmı
4. Velik zâtiñ ile oldu şöhet-i şevket
7. **şevket:**
Kaside 15
Mısra: 25
Büyüklük, heybet.
25. Cihânda şevket ü devlet demekte odur
26. Ki münhasırdır aña şân-ı devlet-i şevket
8. **şevkete:-e**
Kaside 15
Mısra: 51
Büyüklük, heybet.
51. Bu 'izz ü şevkete taklîd olur mu 'âlemde
52. Olur mu kesb ile tahşil-i hâlet-i şevket
9. **şevket:**
Kaside 17
Mısra: 59
Büyüklük, heybet.
59. Edeydi şevket ü dârât u haşmeti meşhûd
60. Derinde 'abd-i kemîne olurdu Hüşrev ü Cem
10. **şevket:**
Kaside 18
Mısra: 121
Büyüklük, heybet || Saltanat.
121. Şevket ü 'ömrünü efzûn ede dâ'im Mevlâ
122. Be-ğak-ı mühr-i nübüvvet be-ğak-ı sırr-ı Resûl
11. **şevket:**
Kaside 20
Mısra: 92
Büyüklük, heybet || Saltanat.
91. Bu kılâ' u huşûn-ı pür-ziynet
92. Bu kadar şân u şevket ü haşmet
12. **şevketledir:-le, -dir**
Gazel 175
Mısra: 8
Büyüklük, heybet.
7. Derinden kullarıñ dür etme luft et hayl-i 'uşşâka
8. Felekde nâmı şâhânîñ begim şevketledir ancak
şevket-i nebiyy-i sa'îd:
1. **şevket-i nebiyy-i sa'îd:**
Kaside 10
Mısra: 317
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu peygamberin-Hz. Muhammed- yüceliği.

1. **şevk-ı teşrîfi:-i**

Kaside 5

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Hz. Muhammed'in- teşrifinin şevki.

23. Mağdem-i pâkine yıldız kadar akça saçdı

24. Şevk-ı teşrîfi ile hâdim-i çarh-ı vâlâ

şevk-ı teşrîf-i bahâr:

1. **şevk-ı teşrîf-i bahâr:**

Kaside 16

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsiminin gelişinin şerefine.

27. Şevk-ı teşrîf-i bahâr ile be-her şubh u mesâ

28. Şad nevâ etmede her şâhda ra'nâ bülbül

şevk-ı vaşlî:

1. **şevk-ı vaşlî:-iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmanın arzusu, isteği.

39. Bendeñi ihyâ edelden şevk-ı vaşlî sevdiğim

40. Öldü gitdi ğıbtadan baña rakîb-i bed-likâ

şevk-resân:

1. **şevk-resân:**

Kaside 15

Mısra: 64

Mutluluk eriştiren.

63. Sürür-ı halk fîrâvân bilâdîñ âbâdân

64. Kılûba şevk-resân istimâlet-i şevket

şey:

1. **şeydir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 15

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

15. Bu hâlet Sâlimâ taqrîri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretidir

2. **şeydir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 16

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

15. Bu hâlet Sâlimâ taqrîri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretidir

3. **şeydir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 16

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

15. Bu hâlet Sâlimâ taqrîri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretidir

4. **şeydir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 23

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz ğayrı bir şeydir

24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka diğkattir

5. **şeyde:-de**

Lugaz 6

Mısra: 3

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

3. Ne 'anâşır var o şeyde ne beden

4. Ne vücûdunda terâkîb ne ten

6. **şeyden:-den**

Kaside 8

Mısra: 198

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

197. O 'arşagehde ki diller olup hûmâr-âlûd

198. Muqaddem etdiği şeyden vücûh-ı hâmidir

7. **şey'e:-e**

Kaside 20

Mısra: 269

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

269. Bir siyeh şey'e dikdirip bir zer

270. Kıldı vaz'-ı nişân-ı dest-i hüner

8. **şeyden:-den**

Gazel 85

Mısra: 5

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

5. O bir âyinedir olmaz mükedder degme bir şeyden

6. Cemâl-i pâkine vermez nakîsa haft-ı tâbişger

9. **şeyden:-den**

Gazel 148

Mısra: 2

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

1. Kanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niķâb etmez

2. Luţufdan ğayrı şeyden sevdiğim aşlâ hiçâb etmez

şey':

1. şey'i:-i

Rübai 15

Mısra: 4

Şey || Gönül.

3. Hükm etmediler gönülüm o mehde kaldı

4. Tenhâda olan şey'i ne bilsin hâkim

şeydâ:

1. şeydâ:

Kaside 1

Mısra: 97

Çılgın || Âşık.

97. Hele şor bağı bilir mi ol şeydâ

98. Ne imiş 'Âmir'i eden rüsvâ

2. şeydâ:

Diğer 10

Mısra: 10

Çılgın || Âşık.

9. Firâk-ı zülf ile şol rütbe olmuşuz bî-tâb

10. Ki sāyesinde gezerken senâbiliñ şeydâ

3. şeydâ:

Diğer 10

Mısra: 20

Çılgın || Âşık.

19. Hicâb-ı 'arz-ı mahabbet eder mi sultânım

20. Derünü 'arşa-i sultân-ı 'aşk olan şeydâ

4. şeydâ:

Kaside 16

Mısra: 22

Divane, müptelâ.

21. Katı pek tiz geçer mevsim-i gülzâr nola

22. Böyle efgâmı dirâz eylese şeydâ bülbül

5. şeydâ:

Gazel 69

Mısra: 10

Divane, müptelâ.

9. Nice mümkün her birin tatyib etmek luft ile

10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir

şeydâ eyle:

1. şeydâ eyle:

Kaside 31

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgına çevirmek.

35. Gülşen-ârâ-yı hezârân nağam-ı taze olup

36. Bülbülü lezzet-i ta'birîne şeydâ eyle

şeydâ oldu:

1. şeydâ oldu:-du

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgına dönmek.

19. Mevc-der-mevc kulzüm-i ma'nâ

20. Oldu tab'-ı selisime şeydâ

2. şeydâ oldu:-du

Diğer 10

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Biri için- Deli divane olmak, hayran olmak.

69. Bunuñla oldu harâ'ir saña bütün bende

70. Bunuñla oldu saña Sâlim-i garîb şeydâ

şeydâ oldum:

1. şeydâ oldum:-dum

Matla 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Biri için- Deli divane olmak, hayran olmak.

1. Terk edip varımı oldum aña mahşûş şeydâ

2. Nazarımda değil ise nola dünyâ 'uqbâ

şeydâ olmasaydı:

1. şeydâ olmasaydı:-ma, -sa, -ydi

Kaside 2

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgına dönmek.

63. Kamer ger olmasaydı aña şeydâ

64. Derününde o na'l olmazdı peydâ

şeydâ-yı 'aşk:

1. şeydâ-yı 'aşk:

Tesdis 5

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk delisi, aşkın çılgını || Âşık.

25. Ateş-i 'aşka yanarken dem-be-dem şeydâ-yı 'aşk

26. Sâlimâ elbette eyley yine ol ihfâ-yı 'aşk

şeyh:

1. şeyhim:-im

Diğer 11

Mısra: 96

Tarikatta müridlerin reisi.

95. Hele devrân muhayyer etse beni

96. Şeyhim alır idim netice seni

2. şeyh:

Gazel 47

Mısra: 6

Tarikatta müridlerin reisi || Sevgili.

5. Baña geldikde neden böyle sükütuñ âyâ

6. Yoğsa ey şeyh du'â bizlere isrâf mıdır

şeyhân:

1. şeyhân:

Diğer 11

Mısra: 108

Şeyhler.

107. Mâ'il olur cemâliñe insân

108. Köçek olsa sezâ saña şeyhân

şeyh-i ma'rifet-pişem:

1. şeyh-i ma'rifet-pişem:-m

Diğer 1

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hikmetleri, marifetleri adet edinen şeyh || Şair.

25. İhre-zā ey kerāmet-endişem
26. Ba'de-zā şeyh-i ma'rifet-pişem

şeyh-i mekrūmet-şānım:

1. **şeyh-i mekrūmet-şānım:-ım**
Diğer 1
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cömertlikle meşhur şeyh.
17. Sorar iseñ bu zārı sultānım
18. Ey benim şeyh-i mekrūmet-şānım

sev̄h-i tekve-i zūll ü zünūbuñ:

1. **şeyh-i tekve-i zūll ü zünūbuñ:**
Kaside 2
Mısra: 126
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zillet ve günah tekkesinin şeyhi || Günahlara bulaşmış olan.
125. O pür-cürm-i hañā-sāz-ı 'uyūbuñ
126. O şeyh-i tekve-i zūll ü zünūbuñ

sev̄hī-zāde:

1. **şeyhī-zādeniñ:-niñ**
Gazel 216
Mısra: 5
Şeyhoğlu, şeyhin oğlu.
5. Olalı kürsi-nişin-i zūlfü şeyhī-zādeniñ
6. Güy-i vā'iz gibi kaldı āh-ı dil te'şirden

sev̄hü'l-islām-ı bũ hanīfe-makām:

1. **şeyhü'l-islām-ı bũ hanīfe-makām:**
Kaside 33
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ebu Hanīfe'ye denk olan Şeyhülislam.
19. Šadr-ı fetvā penāh-ı vālā-nām
20. Şeyhü'l-islām-ı Bũ Hanīfe-makām

sev̄hü'l-islām-ı güzīn:

1. **şeyhü'l-islām-ı güzīn:**
Kaside 31
Mısra: 33
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Seçkin Şeyhülislam.
33. Şeyhü'l-islām-ı güzīn nūr-ı cihān-ı keremiñ
34. Qand-i vaşfiyla diliñ tūti-i güyā eyle

sev' -i ğarībü'l-eškāl:

1. **sev' -i ğarībü'l-eškāl:**
Lugaz 5
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Garip şekilli şey || Makas.
1. Nedir ol şey' -i ğarībü'l-eškāl
2. Ma'deni zāt-ı keşirü'l-emsāl

sev' -i hakīr:

1. **sev' -i hakīr:**

Kaside 24
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Değersiz şey.

57. Sen o ihsān u kerem şāhibisin kim Hātem
58. Saña nisbetle sehā-hvānılgı bir şey' -i hakīr

sev' -i hoş-āyende-vücūd:

1. **sev' -i hoş-āyende-vücūd:**
Lugaz 6
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hoşa giden şekilli şey.
1. Nedir ol şey' -i hoş-āyende-vücūd
2. Gerçi mer'i degil ammā mevcūd

sev' -i nihān:

1. **sev' -i nihān:**
Kaside 10
Mısra: 488
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Saklı, gizli şey.
487. Hep rızā-yı şerifin etdi beyān
488. Komadı i'tizāre şey' -i nihān

sev̄tān:

1. **sev̄tān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 113
İblis. İnsanları günaha sevk eden ve dinden çıkarmaya çalışan isyankar mahluk. Şeytan.
113. Tāleb etdikçe sipihri sev̄tān
114. Kuvulursa nola andan her ān

2. **sev̄tān:**

Muamma 13
Mısra: 2
Şeytan || Rakip.

1. O meh oldu rakīb ile yine zānū-be-zānū hayf
2. Melek sev̄tān ile ülfede olmağ āğreb-i ešyā

šiddet:

1. **šiddetimde:-ım, -de**
Kaside 1
Mısra: 140
Zorluk, sıkıntı.
139. Eyle her bir ğamımda sen šad cūd
140. Šiddetimde ferecler et meşhūd

šiddet-i ğam-ı sermā-yı iğtirābımdan:

1. **šiddet-i ğam-ı sermā-yı iğtirābımdan:-ım, -dan**
Kıt'a 11
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gurbet soğukluğunun kederinin şiddeti || Gurbette olmanın vermiş olduğu aşırı üzüntü.
1. Bu šiddet-i ğam-ı sermā-yı iğtirābımdan
2. O yārdan bize bu luţfu pek 'aceb geldi

šiddetli:

1. **šiddetli:**
Kaside 27

Mısra: 43

Sert.

43. Bir muhâlif hele şiddetli kasırgaydı o kim

44. Aşk köpüklenmiş idi bahr-i emânî her cā

şifâ:

1. **şifâ:**

Müseddes 2

Mısra: 4

Aşk derdine derman.

3. Esîr-i derdiñe bir rāhat u şafâ olmaz

4. Firâş-ı 'aşka düşen zāra hiç şifâ olmaz

şifâ buldu:

1. **şifâ buldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şifa, derman bulmak.

101. Mesh edince gözün Resûl-i Hudâ

102. Remed-i Bū Tûrâb buldu şifâ

2. **şifâ buldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 408

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi olmak, onmak.

407. Eyleyip mu 'ciz-i nigâhî devâ

408. Zahm-ı çeşm-i fütâde buldu şifâ

şifte-dil:

1. **şifte-dil:**

Kaside 8

Mısra: 127

Gönül vermiş, tutkun.

127. Benim o şifte-dil kim bu 'arşahde baña

128. Bu günkü günde şafâ cümle ems-i dâbirdir

şî'ir:

1. **şî'irde:-de**

Gazel 250

Mısra: 9

Edebi değeri olan nazımlı kafiyeli söz.

9. Sâlimâ söz yok şî'irde tab 'înâ şad âferîn

10. Nuṭk-ı cân-başın ber-â-ber rütbe-i i 'câz ile

şikâr:

1. **şikârın:-ın**

Gazel 246

Mısra: 7

Av || Sevgili.

7. Bulur lâ-büd şikârın yine gül-geşt-i temâşâda

8. Hevâlandı gönül murḡu süzüldü bezm-i pervâze

şikâr etmede:

1. **şikâr etmede:-me, -de**

Kaside 31

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bakışı ile aşığı kendine bağlaması.

61. Dil şikâr etmede şeh-bâz-ı nigâhın besdir

62. Nize-i gamze-i gül-günüñü ihfâ eyle

şikâr etmek:

1. **şikâr etmek:-mek**

Müfret 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak.

1. Şâhîn ile âhüyu şikâr etmek olurdu

2. Çakırcıbaşı-zâdeyi da 'vet edebilsek

şikâr oldu:

1. **şikâr oldu:-du**

Gazel 287

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlanmak || Aşk tuzağına düşmek, âşık olmak.

5. Gözet esiriñi dām-ı şikenc-i kâkülde

6. Każâ ile saña murḡ-ı gönül şikâr oldu

şikâr oldum:

1. **şikâr oldum:-dum**

Gazel 214

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Avlanmak || Sevgilinin ceylan gözleriyle bağlantılı olarak aşığın avlanması.

7. Murḡ-ı dil dāmgeh-i turrada naḥciriñdir

8. O iki çeşm-i ğazâlâne şikâr oldum ben

şikâr-ı tasdik:

1. **şikâr-ı taşdik:**

Kaside 7

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onay, teslimiyet avı.

41. Nīm-bismil olur şikâr-ı taşdik

42. Şübhe dil-i 'aşıķāna sığmaz

şikâyet:

1. **şikâyete:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 180

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığımı söylemek.

179. Şoñra manşib olunca ol azlem

180. Gele dād u şikâyete 'âlem

2. **şikâyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 49

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığımı söylemek.

49. Şikâyet kim bu çarḡ-ı köhne-dâmân

50. Yeñi bir ârzü etdi nümâyân

3. **şikâyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 51

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığımı söylemek.

51. Şikâyet kim melâl-i ḥātırımdan

52. Perişânım perişânım perişân

4. **şikāyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 53

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

53. Şikāyet kim gönül der-fıkr-i vuşlat

54. Hümā-yı dil esİR-i zülf-i hübān

5. **şikāyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 55

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

55. Şikāyet kim yine şad tāze dāğım

56. Derün-ı sinede etdim çerāğān

6. **şikāyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 57

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

57. Şikāyet kim yine bir mest-i nāzik

58. Hevāsıyla derūnum oldu vīrān

7. **şikāyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 59

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

59. Şikāyet kim çek-ā-çekdir benimle

60. HemİN baht-ı 'adū-yı tab'-ı nālān

8. **şikāyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 61

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

61. Şikāyet kim şikenc-i kākülünde

62. Degil bŷy-ı vefā aslā hīrāmān

9. **şikāyet:**

Tahmis 1

Mısra: 20

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

19. Dil-i mehcūr gelmiş bezm-i meyde hātır-ı yāre

20. Geçen ahvāli aŷmıř geh şikāyet geh bŷkā etmiş

10. **şikāyet:**

Tesdis 2

Mısra: 6

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

5. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur

6. Gönŷlendiriř şikāyet kimseden feryādımız yokdur

11. **şikāyet:**

Tesdis 2

Mısra: 10

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

9. Gamiñla künc-i ĥasretde ederken nālemi tekrār

10. Fiğānım gŷř edip her şeb şikāyet şanmasın dil-dār

12. **şikāyet:**

Tesdis 2

Mısra: 12

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

11. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur

12. Gönŷlendiriř şikāyet kimseden feryādımız yokdur

13. **şikāyet:**

Tesdis 2

Mısra: 18

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

17. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur

18. Gönŷlendiriř şikāyet kimseden feryādımız yokdur

14. **şikāyet:**

Tesdis 2

Mısra: 24

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

23. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur

24. Gönŷlendiriř şikāyet kimseden feryādımız yokdur

15. **şikāyet:**

Tesdis 2

Mısra: 30

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

29. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yokdur

30. Gönŷlendiriř şikāyet kimseden feryādımız yokdur

16. **şikāyet:**

Kaside 3

Mısra: 39

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

39. Şikāyet yā İlāhī nefş-i bedden

40. Elinden dil-figār u 'ācizim ben

17. **şikāyeti:-i**

Kaside 7

Mısra: 95

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

95. Sālīm ço şikāyeti o řāhıñ

96. Cŷdu fem-i dāstāna şığmaz

18. **şikāyet:**

Tarih 17

Mısra: 91

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

91. Yād ellerde neler çekdik şikāyet olmasın

92. Kimseye göstermesin 'ālemde Rabbŷ'l-'ālemİN

19. **şikāyetimiz:-imiz**

Matla 31

Mısra: 2

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

1. Bir yâdigâr getirmez bize kûy-ı yârdan
2. Çokdur bizim şikâyetimiz rûzgârdan

şikâyet eder:

1. **şikâyet eder:-er**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 196
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
195. Bilmeyip kendözün hamâkat eder
196. Beni geçdi deytü şikâyet eder

şikâyet etme:

1. **şikâyet etme:-me**
Gazel 119
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
7. Ser-i kuyunda dil-dârîñ şikâyet etme firâtkatden
8. O şâhîñ âsitânında göñül insâne söylenmez

şikâyet etmege:

1. **şikâyet etmege:-me, -ge**
Tarih 17
Mısra: 53
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
53. Tâli'imden ben şikâyet etmege ruḥşat verip
54. 'Arz-ı ḥâl-i derdime luṭfuñ olursa ger zâmîn

şikâyet etmege:-e

2. **şikâyet etmege:-e**
Gazel 182
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
5. Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derûnundan
6. Şikâyet etmege fırsat bulaydı ger ciger-ḥûnuñ

şikâyet etmez:

1. **şikâyet etmez:-mez**
Gazel 125
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şikâyet etmek.
3. 'Îtâbîñ görmeyen etmez şikâyet süz-ı miḥnetden
4. Toḫunmadıkça seng-i zendde âteş âşikâr olmaz

şikâyet etmeziz:

1. **şikâyet etmeziz:-me, -ziz**
Gazel 126
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şikâyet etmek.
9. Etmeziz Sâlim şikâyet dehrden bir vech ile
10. Her ne taḫdîr etse taḫdîr-i İlâh'a ḳâ'iliz

şikâyet eyleme:

1. **şikâyet eyleme:-me**
Gazel 25
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şikâyet etmek.

9. Şikâyet eyleme Sâlim cefâ-yı dil-berden
10. Bu rütbe cevre de bu baḫt-ı zârdır ba'is

şikâyet eylemem:

1. **şikâyet eylemem:-mem**
Tesdis 2
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.
27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyâm-ı mâtemde
28. Şikâyet eylemem bir vechile andan bu 'âlemde

şikâyet eylemem:-me, -m

2. **şikâyet eylemem:-me, -m**
Gazel 129
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.
9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânîñ nesin gördüm
10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı 'aşḳ içre ziyân etmez

şikâyet eylesem:

1. **şikâyet eylesem:-sem**
Gazel 203
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.
5. Hüsnüne şâhib çıkar 'âlem şikâyet eylesem
6. Sevdigim divân-ı ḫaşre ḳaldı da 'vâmız bizim

şikâyet eyleyip:

1. **şikâyet eyleyip:-yip**
Gazel 197
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.
5. Şikâyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser
6. Varıp şâhrâya râzım Ḳays-ı bî-sâmâna 'arz etdim

şikâyeti etdiler:

1. **şikâyeti etdiler:-di, -ler**
Gazel 275
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşnut olmamak.
3. Zülfünde diller etdiler andan şikâyeti
4. Etdik şabâyı meclise ihzâr dün gece

şikâyetler etdi:

1. **şikâyetler etdi:**
Kaside 10
Mısra: 86
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şikâyet etmek.
85. Gelip ol derdmend-i bî-yâver
86. Etdi Peygamber'e şikâyetler

şikenc-i kâkül-i vâre:

1. **şikenc-i kākül-i yāre:-e**

Gazel 169

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının kıvrımı.

3. Şikenc-i kākül-i yāre şarıldı sevdamız

4. Belāya uğramışız reh-rev-i hayāl olarak

şikenc-i kākülün:

1. **şikenc-i kākülün:-üñ**

Gazel 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın büklümü, kıvrımı.

7. 'Ukdelerle şanma piçide şikenc-i kākülün

8. Va'deler ile refime zülfe reste restedir

2. **şikenc-i kākülün:-üñ**

Gazel 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın büklümü, kıvrımı.

9. Şikenc-i kākülün dām-ı kızadır

10. 'Aceb mi murğ-ı diller olsa naḥcīr

şikenc-i kākülünde:

1. **şikenc-i kākülünde:-ün, -de**

Terkib-bend 1

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın büklümü, kıvrımı.

61. Şikāyet kim şikenc-i kākülünde

62. Degil büy-ı vefā aşlā ḥıramān

2. **şikenc-i kākülünde:-ün, -de**

Gazel 129

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın büklümü, kıvrımı.

11. Şikenc-i kākülünde bend bend etmiş dil-i zārīñ

12. Bu lutfu saña Sālim degme şūḥ-ı dil-sitān etmez

3. **şikenc-i kākülünde:-ün, -de**

Gazel 230

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın büklümü, kıvrımı.

9. Duçār olan şikenc-i kākülünde göñlüme Sālim

10. Bilir 'uşşāk içinde derdmendi āh u fiğānından

şikenc-i nāfe-i nāfa:

1. **şikenc-i nāfe-i nāfa:-a**

Gazel 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokulu kıvrım || Sevgilinin saçları.

3. Görüp her bir şikenc-i nāfe-i nāfa esīr oldu

4. Temāşā etdi nāf-ı bihteriniñ mevc urur deryā

şikenc-i turrada:

1. **şikenc-i turrada:-da**

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç büklümü.

3. Hāzır u āmādeyiz pervāza zülfi-yārda

4. Kendini görşün şikenc-i turrada bī-tāblar

şikenc-i zülfi-siyāhūnla:

1. **şikenc-i zülfi-siyāhūnla:-iñ, -la**

Gazel 151

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- siyah saçının büklümü.

7. Siyāh-rūyi-i 'uşşāk olmağa bā'is

8. Şikenc-i zülfi-siyāhūnla āh besdir bes

şikenc-i zülfünü:

1. **şikenc-i zülfünü:-üñ, -ü**

Müseddes 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin zülfünün kıvrımı.

7. Şikenc-i zülfünü ol dil ki eylemiş mesken

8. Görünmez aña cihān olsa her taraf gülşen

şiken-i zülfi-sünbüle:

1. **şiken-i zülfi-sünbüle:-e**

Kaside 20

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sünbül-kokulu- saçın büklümü.

67. Kendin eylerdi gonca-i ḥandān

68. Şiken-i zülfi-sünbüle pinhān

şikest etdi:

1. **şikest etdi:-di**

Kaside 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmak.

7. Şikest etdi başında beyza-i kāfūru çarḥıñ şubḥ

8. Dağıldı kışrı tutdu ser-be-ser bu deşt-i mināyi

2. **şikest etdi:**

Gazel 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmak || Gönül kırmak.

5. Zücāc-ı ḥātırımı cevri ile şikest etdi

6. Melāl-i ṭab'ıma bu inkisārdır bā'is

3. **şikest etdi:**

Gazel 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmak || Gönül kırmak.

5. Zücāc-ı ḥātırımı cevri ile şikest etdi

6. Melāl-i ṭab'ıma bu inkisārdır bā'is

4. **şikest etdi:-di**

Gazel 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmak || Gönül kırmak.

5. Zücāc-ı ḥātırımı cevri ile şikest etdi

6. Melāl-i ṭab'ıma bu inkisārdır bā'is

şikest eyler:

1. şikest eyler:-r

Kaside 23

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak.

63. Firāz-ı küh-ı Qāf-ı şavletinden eylese pervāz

64. Şikest eyler piristü-beççe rüyîn-i 'Ankā'yı

şikest eylerdi:

1. şikest eylerdi:-r, -di

Kaside 23

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmak, parçalamak.

45. Şehāb-ı himmeti bir kiştzāra feyz-bār olsa

46. Şikest eylerdi gendüm kıymet-i lü' lü-yi lālāyı

şikest olsun:

1. şikest olsun:-sun

Gazel 70

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kırılmak.

7. Şikest olsun sebū bāde baña sensiz hārām olsun

8. Benim fırkatde rāhım eşk-i çeşm-i hūn-feşānımdır

şikeste:

1. şikeste:

Kaside 12

Mısra: 184

Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

183. Tabīb-i hāzık-ı feyz-āşinā-yı luţfuñla

184. Görür müsün 'acebā bu şikeste rencür

2. şikeste:

Kaside 12

Mısra: 196

Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

195. Vişāl ede şeb-i hicrānı rüz-ı iqbālīñ

196. Sevindire keremiñ bu şikeste meksür

3. şikeste:

Gazel 272

Mısra: 5

Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

5. Dil şikeste hātırım maḥzūn derūnum münkesir

6. Ben ğarīb üftādeye bir çāre Allāh 'aşkına

şikeste hātırım:

1. şikeste hātırım:-ım

Tesdis 3

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırık gönül.

27. Şikeste hātırım aldı ele cānān sorup hālīm

28. Sezā şıgmasza kendi kendine cānım benim Sālim

şikeste kalmış:

1. şikeste kalmış:-miş

Tarih 4

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırılmak || Yok olmak.

53. Şikeste zevrak-ı tedbiri kalmış

54. Muḥālif rüzgār esmekle her cā

şikeste kıldı:

1. şikeste kıldı:-dı

Kaside 27

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmak.

59. Şad şükür kim o veziriñ sipeh-i tedbiri

60. Kıldı bu şaffi şikeste bizi etdi ihyā

şikeste sefıneyim:

1. şikeste sefıneyim:-yim

Diğer 2

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırık gemi || Ayrılık derinden dolayı acı çeken âşık.

89. Yem-i fırkatde kalmışım hālā

90. Bir şikeste sefıneyim güyā

şikeste-dil:

1. şikeste-dillere:-ler, -e

Gazel 68

Mısra: 7

Gönlü kırık.

7. Şikeste-dillere etmez müsā'ade tālī'

8. Marīza nüks ser-ā-pā te 'ākub üzre gelir

şikeste-dil olursuñ:

1. şikeste-dil olursuñ:-ur, -suñ

Gazel 113

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbi kırık olmak.

7. Hāl-i derünü 'arza olursuñ şikeste-dil

8. Yoḥsa ümid-i merḥamet etmek ḥaṭā mıdır

şık-ı şak-ı meh:

1. şık-ı şak-ı meh:

Kaside 10

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayin ikiye bölünmesi (Hz. Muhammed'in ayı ikiye bölme mucizesi).

63. Yalñuz şık-ı şak-ı Meh mi meger

64. Buña hem-ser degil mi şak-ı şecer

şimden gerü:

1. şimden gerü:

Gazel 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şimdiden sonra, bundan sonra.

3. Turmayıp 'ahde beni ğamla helāk eylediñiz

4. Şag oluñ sizleri şimden gerü yā hū begler

2. şimden gerü:

Gazel 147

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şimdiden sonra, bundan sonra.

11. Gör baht-ı sıyeh-fâmı ki zülfünle bir olduk
12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez

şimdi:

1. **şimdi:**

Tarih 3

Mısra: **56**

Şimdi, artık.

55. 'Adl ü dâdı şu kadar kıldı cihânı ma'mûr
56. İsmi var şimdi hemân dilde gumümüñ her cā

2. **şimdi:**

Diğer 3

Mısra: **18**

Şimdi, artık.

17. Aşılıp naḥl-i firâkıña seniñ etmede zâr
18. Murğ-ı işhâk ile oldum hele şimdi hem-kâr

3. **şimdi:**

Diğer 3

Mısra: **36**

Şimdi, artık.

35. Nice ezhâr ile bu sineyi tezyîn etdi
36. Bâğ-ı cennet gibi şimdi anı şîrîn etdi

4. **şimdi:**

Diğer 3

Mısra: **59**

Şimdi, artık.

59. Yüz verip sebzeğe kühsâr u zeminler şimdi
60. Buldu 'âlem çemenistân ile zîver şimdi

5. **şimdi:**

Diğer 3

Mısra: **60**

Şimdi, artık.

59. Yüz verip sebzeğe kühsâr u zeminler şimdi
60. Buldu 'âlem çemenistân ile zîver şimdi

6. **şimdi:**

Diğer 3

Mısra: **109**

Şimdi, artık.

109. Lik okur yazar ile o da şimdi töldü
110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu

7. **şimdi:**

Diğer 3

Mısra: **121**

Şimdi, artık.

121. Tölmabâğçe ise yârân ile şimdi töldü
122. O da teşrîf-i bahâr ile şeref-yâb oldu

8. **şimdi:**

Diğer 4

Mısra: **69**

Şimdi, artık.

69. Şimdi bâzâr-ı cihânda ekşer
70. Şatılan cümle mezâkıdır yer yer

9. **şimdi:**

Diğer 5

Mısra: **24**

Şimdi, artık.

23. Hele ibrâmi ben dirâz etdim

24. Şimdi teşrîfîñiz niyâz etdim

10. **şimdi:**

Tarih 8

Mısra: **11**

Şimdi, artık.

11. Bahâr erdi cihân şimdi ser-â-pâ şâd u ḥandandır

12. Bu nükhette 'aceb mi olsa dünyâ cennete mişdâk

11. **şimdi:**

Diğer 9

Mısra: **52**

Şimdi, artık.

51. Gâh tavla miyânedede şatranc

52. Şimdi oldu bu zâra şad renc renc

12. **şimdi:**

Diğer 9

Mısra: **59**

Şimdi, artık.

59. Şimdi bu rûzgâr-ı nâ-be-amân

60. Ateşim âsumâna etdi revân

13. **şimdi:**

Kıt'a 10

Mısra: **2**

Şimdi, artık.

1. Sedd-i rāh oldu nigāh-ı rüy-ı cānāna remed

2. Gözüme görünmeye dünyâ benim şimdi şehâ

14. **şimdi:**

Gazel 10

Mısra: **2**

Şimdi, artık.

1. Görünmez oldu ser-tā-ser remedden çeşmime dünyâ

2. Baña şām-ı firāk u rüz-ı vaşlñ şimdi nâ-ber-cā

15. **şimdi:**

Gazel 10

Mısra: **4**

Şimdi, artık.

3. Nihân oldu gözümde mihr-i rüyü nice demlerdir

4. Karîrû'l-'ayn-ı vaşlı şimdi kimdir ol mehin âyâ

16. **şimdi:**

Gazel 12

Mısra: **12**

Şimdi, artık.

11. Āfitāb-ı âsumâna bakmağa hâcet mi var

12. Sîne-i pür-dâğ-ı Sâlim şimdi yer yer āfitāb

17. **şimdi:**

Tarih 13

Mısra: **20**

Şimdi, artık.

19. Hıfz edermiş rüyüñü ağıyardan ḥatt-ı şerîf

20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna taqdimini

18. **şimdi:**
Kaside 13
Mısra: 40
Şimdi, artık.
39. Eyledi ol hānedān-ı ma‘delet-peymāndan
40. Şimdi bir ‘ālī güherle çeşm-i dehrī rūşenā
19. **şimdi:**
Tarih 17
Mısra: 5
Şimdi, artık.
5. Berfden şimdi döşendi gülşene kālīçalar
6. Hep hicāb altında kaldı luṭf-ı Hāk’dan nesterin
20. **şimdi:**
Tarih 17
Mısra: 25
Şimdi, artık.
25. Şimdi tegregler hacālet-baḥş-ı mihr-i hüsn olup
26. Kendini koydu verā-yı ebre ṭop-ı çār-zemin
21. **şimdi:**
Tarih 17
Mısra: 31
Şimdi, artık.
31. Müncemid olmuş çü dey şimdi şafā-yı hātır
32. Şem‘-i ārāmin pūf etmiş rūzgār-ı sūhregin
22. **şimdi:**
Tarih 17
Mısra: 58
Şimdi, artık.
57. Bir zamān fūlk-i vücūdum garḫa-i gird-āb idi
58. Şimdi şahrā-yı ümide düşdü endūh-ı hāzin
23. **şimdi:**
Tarih 17
Mısra: 81
Şimdi, artık.
81. Şimdi Türkistān-ı miḥnetde kalıp zār u nizār
82. Hālime bakdıḫça ben olmaḫdayım ḫayret-ḫarīn
24. **şimdi:**
Tarih 18
Mısra: 7
Şimdi, artık.
7. Şunarken sāki-i devrān mey-i ḡam-ḫīzini şimdi
8. Derūn-ı cām-ı gül-gūn pūr-şerāb-ı la‘l-i nāb oldu
25. **şimdi:**
Kaside 18
Mısra: 73
Şimdi, artık.
73. Kimseden kimseye bir ‘uḫde bulunmaz şimdi
74. Bir iki ‘uḫde meger şaklaya zūlf-i meftūl
26. **şimdi:**
Tarih 24
Mısra: 50
Şimdi, artık.
49. İḫlīm-i Āzerbāycān olmuşdu bī-cān bir zamān
50. Alıp Revān’ı verdi cān şimdi o rūhu’llāh-eşer

27. **şimdi:**
Kaside 27
Mısra: 7
Şimdi, artık.
7. Kimseniñ şimdi ‘adāletkede-i ‘ālemde
8. Bī-hude kimseye yokdur sözü aşlā ḫaṭ‘ā
28. **şimdi:**
Kaside 27
Mısra: 9
Şimdi, artık.
9. Şu ḫadar emn ü emān lāne-i devlet şimdi
10. Bir ṭarīḫ ile heves kendüyü etse gūyā
29. **şimdi:**
Kaside 28
Mısra: 40
Şimdi, artık.
39. Nola kim dārū’ş-şifā dense cihāna ḫasteyi
40. Baḫtı şimdi merhem-i luṭfuñ ile tīmār eder
30. **şimdi:**
Kaside 29
Mısra: 24
Şimdi, artık.
23. Nūkhēt-i ḫulḫu cihānyānı çün etdi ta‘fir
24. Mu‘teber olmaz ise şimdi sezādır ‘anber
31. **şimdi:**
Kaside 30
Mısra: 73
Şimdi, artık.
73. Fakīriñ şimdi sultānım o deñlü arzūmendim
74. Ki naḫd-i fikretim ṭoldurdu ceyb-i māl-i ḫūlyāyı
32. **şimdi:**
Gazel 34
Mısra: 7
Şimdi, artık.
7. Zamānede ‘acebā şimdi kim durur bilsek
8. ḫarīn-i bezm-i şafā hem-dem-i nedīm-i murād
33. **şimdi:**
Gazel 44
Mısra: 3
Şimdi, artık.
3. Egerçi ṭālī‘iñ şimdi riyā burcunda dā‘irdir
4. Döner bir gün seniñ de baḫtiñ ey zāhid bu devrāndır
34. **şimdi:**
Gazel 65
Mısra: 4
Şimdi, artık.
3. Gülsitān-ı dünyeden bād-ı feraḫ gitmiş gönül
4. Şimdi yerinde neşāṭ u ülfetiñ yellere eser
35. **şimdi:**
Gazel 66
Mısra: 6
Şimdi, artık.
5. Cüst ü cūdan fāriḡ olsunlar ḫarār u ‘aḫl u hūş
6. ḫandadır şimdi dil-i zār u nizārım kim bilir

36. **şimdi:**
Gazel 75
Mısra: 7
Şimdi, artık.
7. Şarîr-i kilk-i belâgat-ı karînimiz şimdi
8. Hemîşe nağme-i nâzikterin-i 'uzletdir
37. **şimdi:-muş, -dır**
Gazel 78
Mısra: 12
Şimdi, artık.
11. Bize hep bûs-ı la'l-i dil-rübâ idi ezel meşreb
12. O zevkîñ şimdi Sâlim bendeñizde dadı kalmışdır
38. **şimdi:**
Müfret 89
Mısra: 1
Şimdi, artık.
1. Ezel vâ'iz zenâna hayli mâ'ildiñ velî şimdi
2. Kocadiñ da 'ateh geldi saña rûsvâ-yı 'âm olduñ
39. **şimdi:**
Gazel 109
Mısra: 5
Şimdi, artık.
5. Ey dil çi sūd şimdi te'essüf eder iseñ
6. Derdâ ki kâdr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor
40. **şimdi:**
Gazel 134
Mısra: 8
Şimdi, artık.
7. İhâta eylemiş mülk-i 'izârın leşker-i hattı
8. 'Adû zu'm eyler 'uşşâkı o kâfir şimdi el vermez
41. **şimdi:**
Gazel 147
Mısra: 5
Şimdi, artık.
5. Zâhid bizi sen şimdi arar râhatı şanma
6. Bu güne riyâ bizlere her bâr gerekmez
42. **şimdi:**
Gazel 149
Mısra: 5
Şimdi, artık.
5. Seçildi şimdi şahîhi şakîmden cümle
6. Yerindedir hele bu imtiñâna yok sözümüz
43. **şimdi:**
Gazel 182
Mısra: 9
Şimdi, artık.
9. Yolunda pâre pâre olduğıñ dil-dârı gör şimdi
10. Şorar mı künc-i ğamda Sâlimâ hâl-i diger-günüñ
44. **şimdi:**
Gazel 203
Mısra: 1
Şimdi, artık.
1. Bir boyu serve şarıldı şimdi sevdâmız bizim
2. 'Ar'aristân-ı hüsündür cümle hûlyâmız bizim

45. **şimdi:**
Gazel 233
Mısra: 10
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
9. Âl al olmuş ruğ-ı hoy-kerdesi nâzân gelir
10. Şimdi çıkmış gibi Sâlim ol perî hammâmdan
46. **şimdi:**
Gazel 235
Mısra: 2
Şimdi, şu anda.
1. Mağrem-i didâr olanlar bir zamân mağbûl iken
2. Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşğûl iken
47. **şimdi:**
Gazel 235
Mısra: 7
Şimdi, artık.
7. Çeşmine girmeklige şimdi bahâne-cüydür
8. Nâz eden dünyâ karîn-i dide-i Behlûl iken
48. **şimdi:**
Gazel 236
Mısra: 2
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
1. Geçdik ğumûm-ı ğurbet ile biz cevândan
2. Neñ var bu zâra şimdi felek imtinândan
49. **şimdi:**
Gazel 236
Mısra: 5
Şimdi, artık.
5. Bizler ki şimdi kâhr ile hem-derd-i 'âlemiz
6. Olmaz remîde hâtırım ol bî-amândan
50. **şimdi:**
Gazel 239
Mısra: 6
Şimdi.
5. Sen de var seyr et hayâl-i rüy-ı yâri ey sirişik
6. Hep çekildi ğülsitâna şimdi cûlar sū-be-sū
51. **şimdi:**
Gazel 245
Mısra: 2
Şimdi, artık.
1. Bir zamân şöhet ederken 'âşık ol mağbûb ile
2. Şimdi hasret-dide hayfâ söyleşir mektûb ile
52. **şimdi:**
Gazel 246
Mısra: 9
Şimdi, artık.
9. Nola diller perîşân-târ olursa Sâlimâ şimdi
10. Döşendi târ u pûd-ı nağmeler dîbâce-i sâze
53. **şimdi:**
Gazel 248
Mısra: 4
Şimdi, artık.

3. Şimāh-ı cānımız leb-riz-i āh-ı cān-güdāz oldu
4. Te' evvühdən meger nevbet deger mi şimdi şekvāya

54. **şimdi:**

Gazel 263

Mısra: 5

Şimdi, artık.

5. Ümid-i hāk-i pāyıyla leked-küb-ı gāmım şimdi
6. Kadem-rencide kılmaz oldu bilmem noldu dil-dāre

55. **şimdi:**

Gazel 267

Mısra: 6

Şimdi, artık.

5. Nice takrİR edeyim şive-i nā-didesini
6. Şimdi yār öyle degildir ki demek mümkin ola

56. **şimdi:**

Gazel 284

Mısra: 7

Şimdi, artık.

7. Şenā-hvānı durur şimdi ser-ā-ser 'ārız-ı yārīñ
8. O ruĥlar bülbulāna verd-i ĥandānı unutturdu

57. **şimdi:**

Gazel 286

Mısra: 3

Şimdi, artık.

3. Ĥisār'ın neyleyim sensiz olan zevkın baña şimdi
4. Şehā her bir kirası resm-i dāğ-ı iştiyāk oldu

58. **şimdi:**

Gazel 289

Mısra: 7

Şimdi, artık.

7. Deyiñ o şūĥ-ı cefā-cüya sīnemiz şimdi
8. Donandı dāğ ile yer yer gelir mi gelmez mi

şimdilik:

1. **şimdilik:**

Lugaz 1

Mısra: 37

Şimdiki halde, şimdiki durum gereği olarak, bu an için.

37. Cinān ile cenānım tev'em oldu şimdilik Sālim
38. Ĥudā yāver olursa bu da kılmaz şanki sā'atdır

2. **şimdilik:**

Lugaz 1

Mısra: 39

Şimdiki halde, şimdiki durum gereği olarak, bu an için.

39. Ne sā'at kısdımız ma'lūm olmaz şimdilik ĥırsun
40. Su'āl etmek eger kābilse benden şor ne ĥāletdir

3. **şimdilik:**

Gazel 264

Mısra: 5

Şimdiki halde, şimdiki durum gereği olarak, bu an için.

5. Unuttum zevk-ı nūş-ā-nūş-ı vaşlın şimdilik cānā
6. Seniñ dürd-i gāmıñdır çekdiğim peymāne peymāne

4. **şimdilik:**

Gazel 284

Mısra: 9

Şimdiki halde, şimdiki durum gereği olarak, bu an için.

9. Nola olmazsa Sālim şimdilik eş'ārımız memdūĥ
10. Bize bu çarĥ-ı keç-rev sū-yı 'irfānı unutturdu

şināverlik ederken:

1. **şināverlik ederken:-er, -ken**

Gazel 281

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzmek || Aşk denizi.

7. Dil baĥr-i maĥabbetde şināverlik ederken
8. Fülk-i emelin sāhil-i efkäre düşürdü

şî'r:

1. **şî'rîmi:-im, -i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 72

Şiir.

71. Neĥĥa-riz-i eger olunca şabā

72. Gūşuna etse şî'rîmi ilķā

2. **şî'rîme:-im, -e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 82

Şiir.

81. Nā'il ü Nā'ilî vü Neylî hep

82. Reşk ederse şî'rîme ne 'aceb

3. **şî'rî:-i**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 116

Şiir.

115. Ĥaş mazmūna kimse bakmazlar

116. Şî'rî her kes 'avām-pesend ister

4. **şî'r:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 168

Şiir.

167. 'İlm ü fazl u fūnūn-ı vālāya

168. Ĥaĥt u imlā vü şî'r ü inşāya

5. **şî'rîm:-im**

Kaside 2

Mısra: 146

Şiir.

145. Gūlistān-ı cihān durduķça yā Rab

146. Oķunsun dūnyede şî'rîm müretteb

6. **şî'rîmden:-imden**

Gazel 5

Mısra: 9

Şiir.

9. Benim ol nazım-ı elfāz-ı bī-hem-tā ki şî'rîmden

10. Eder kesb-i tarāvet sū-be-sū yek-ser dūr-i yek-tā

7. **şî'rî:-i**

Kaside 8

Mısra: 159

Şiir.

159. Taşavvufâne bu şi'ri merāma tarh edelim
160. Ki bu nesic-i muraşsa' gönülde hāzırdır

8. şi'r:

Gazel 9

Mısra: 10

Şiir.

9. Bilirse kâdr-i eş'arı yine 'aşık olan bilir
10. Riyâ ehli ne mümkün Sâlimâ şi'r eylemek ısgâ

9. şi'rime:-im, -e

Tarih 17

Mısra: 48

Şiir.

47. Da'vi-i şâhid ne-büd olmaz bu güne iddi'â
48. Cā'ize olsa sezâdır şi'rime şad âferin

10. şi'r:

Kaside 20

Mısra: 258

Şiir.

257. Hatt u remy ü tûfeng ü her tertib
258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb

11. şi're:-e

Matla 49

Mısra: 2

Şiir.

1. Rûtbe-i şi're Kureyş'in güy-ı kızbi dâldir
2. Şi're teşbih eylemek nazmı güvâh-ı hâldir

12. şi'rim:-im

Gazel 76

Mısra: 11

Şiir.

11. Tolar ilhâm-ı feyz-â-feyz ile şi'rim benim Sâlim
12. Cebînde o şühuñ eylesem pākize bir ta'bir

13. şi'rînden:-iñ, -den

Gazel 180

Mısra: 9

Şiir.

9. Bir hâlâvet bahş eder şi'rînden ey Sâlim suhan
10. Bellidir refârdan taqlid-i üstâd eyleseñ

şîr:

1. şîr:

Diğer 3

Mısra: 104

Şiir.

103. Ne güzel hâzret-i Eyyüb'u temâşâ ammâ
104. Şîr ü kaymağı da anıñ katı a'lâ ammâ

2. sırra:-a

Kaside 7

Mısra: 33

Gizli olan her şey.

33. Vâkıf olamaz bu sırra kimse
34. Evhâm-ı muhâsibâna şıgmaz

3. sırra:-a

Kaside 8

Mısra: 82

Akln erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

81. Resül-i hâzret-i Hâk âhîr -i vücüd esbak
82. Ki vaşf-ı pâki muhakkak bu sırra dâ'irdir

4. sır:

Kaside 10

Mısra: 119

Gizli olan her şey.

119. Biri de mu'ciziñ bu zibâ sır
120. Kışsa-i zi'b ü emr-i râ'idir

5. sîr:

Kaside 18

Mısra: 107

Kanmuş, doymuş || Çok fazla iyilik, lütuf görmek.

107. Bahr ü ber cevdet-i ihsânîña sîr ü reyyân
108. Ni'metiñ öyle bahâr içre cihâna mebzûl

6. şîr:

Kaside 23

Mısra: 11

Şiir.

11. Ayaz ile yine âmîziş etdi şîr ü şekkerveş
12. Şeb-i meh-tâb-ı deyde seyr kıl mahmûd-ı sermâyı

7. şîr:

Tarih 24

Mısra: 14

Aslan || 3. Ahmed.

13. Şâhib-kırân-ı şark u garb hürşid-i şubh-ı rûz-ı harb
14. Şîr ü hizebr-i ta'n u zarb hem Qahramân hem dâdger

8. şîr:

Kaside 24

Mısra: 26

Aslan.

25. Odur ol Rüstem-i meydân-ı şecâ'at kim
26. Qahramân olsa muqâbil olamaz zûruna şîr

şîr oldu:

1. şîr oldu:-du

Kaside 10

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aslan olmak || Öncü olmak.

67. Nâm-ı pāk ile dâd-gîr oldu
68. Reh-nümâ-yı sefîne şîr oldu

şîr olmus:

1. şîr olmuş:-muş

Tarih 3

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aslan olmak || Düşman karşısında arslan gibi güçlü olmak.

139. O 'alemler ne idi pişgeh-i leşkerde
140. Ki anıñ her biri olmuş idi bir şîr güyâ

şirâr:

1. şirârî:-ı

Kaside 23

Mısra: 70

Kıvılcım.

69. Bunuñ her reşhası şad şürezârî gülsitân eyler

70. Anıñ kemter şirârî huşk eder bu heft deryâyı

şirâze:

1. şirâzelendirdi:-dir, -di

Gazel 280

Mısra: 10

*Bir arada tutmak || Gönül kitabının yapraklarını
bir arada tutmak.*

9. Tağılmaz nüsha-i dilden keder Sâlim anı zîrâ

10. Felek desti ile Sâlim anı şirâzelendirdi

şirâze-i dendân:

1. şirâze-i dendân:

Matla 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzgün dişler.

1. Şanma o şirâze-i dendân imiş

2. Dürc-i la'ide dürcü pinhân imiş

şî'r-i belâgat-üslûb:

1. şî'r-i belâgat-üslûb:

Gazel 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel şiir.

9. Olsa Sâlim nola bu şî'r-i belâgat-üslûb

10. Başka hâlet verir insâna be-her tarh-ı bedî'

şî'r-i dil-cü:

1. şî'r-i dil-cü:

Gazel 62

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü cezbedici şiir.

11. Hâzret-i maḥdûma pey-revlik edip aḥbâbına

12. Sâlim-i şîrin-edâ bir şî'r-i dil-cü gösterir

şî'ri etmek:

1. şî'ri etmek:

Kaside 5

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir şeklinde yazmak, şiirleştirmek.

99. Na'tıñı etmek için şî'ri ederler taḥşil

100. Ne revâdır kıla bî-çâre gürûh-ı şu'arâ

şîr-i keremle:

1. şîr-i keremle:-le

Kaside 10

Mısra: 464

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kerem sütü || Anne sütü.

463. Enfüs-i rızkın edip âverde

464. Etdi şîr-i keremle perverde

şî'r-i pâk-i feyz-nihâd:

1. şî'r-i pâk-i feyz-nihâd:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feyz veren güzel şiir.

93. N'ola bu şî'r-i pâk-i feyz-nihâd

94. Râşid'e olsa bâ'is-i irşâd

şî'r-i pâkim:

1. şî'r-i pâkim:-im

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf, güzel şiir.

53. Görse nazmım Rızâyı bâ-ta'zîm

54. Şî'r-i pâkim eder idi teslîm

2. şî'r-i pâkim:-im

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf, güzel şiir.

61. Her neşâti Neşâti'ye ekşer

62. Şî'r-i pâkim benim kerem eyler

şî'r-i pâkîze-güvy:

1. şî'r-i pâkîze-güvy:-u

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel söylenmiş şiir.

125. Tâze vü köhne de olup maḥlûḥ

126. Şî'r-i pâkîze-güvy nâ-merbûḥ

şî'r-i pâkîzelere:

1. şî'r-i pâkîzelere:-ler, -e

Kaside 5

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf, güzel şiir.

101. Şî'r-i pâkîzelere kimseler etmez rağbet

102. Cümle-i nükte-şinâsân olunmaz işgâ

şîr-i pistâni cerevân etdi:

1. şîr-i pistâni cerevân etdi:-di

Kaside 10

Mısra: 204

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memedan süt gelmesi (Rasûlullah (s.a.)'in duâsi ve mübârek ellerinin sürülmesiyle Ümmü Mâbed'in kısır koyunundan süt gelmesi hadisesi anlatılır.).

203. Qalmamışken netice dermâni

204. Cerevân etdi şîr-i pistâni

şî'r-i pür-nokşân:

1. şî'r-i pür-nokşân:

Kaside 20

Mısra: 331
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusurları çok şiir || İfade edilmek isteneni tam olarak dile getiremeyen şiir.

331. Nice kâbil bu şi'r-i pür-noşşân

332. Ola şâyân-ı vaşf-ı şâh-ı cihân

şîrîn:

1. **şîrîn:**

Kaside 1

Mısra: 96

Hüsrev ü Şîrin hikâyesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.

95. Olmaya yine bezm-i kâma yakın

96. Telh ederse hayâlini Şîrin

şîrîn dehânî:

1. **şîrîn dehânî:-iñ**

Gazel 184

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel ağzı || Tatl dil.

9. Harf-i vişâli hayfâ lebinden

10. Alamadık ol şîrîn dehânîñ

şîrîn etdi:

1. **şîrîn etdi:-di**

Diğer 3

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelleştirmek.

35. Nice ezhâr ile bu sîneyi tezyîn etdi

36. Bâğ-ı cennet gibi şimdi anı şîrîn etdi

şîrîn maķâlî:

1. **şîrîn maķâlî:-i**

Gazel 183

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatl söz.

9. Nola tûîveş tekellüm-senc olursam Sâlimâ

10. Eyledi güyâ beni şîrîn maķâlî Aħmed'in

şîrîn-dehen:

1. **şîrîn-dehen:**

Gazel 243

Mısra: 9

Tatl dilli || Sevgili.

9. Kâkülün sevdâsı ile Sâlim ey şîrîn-dehen

10. Ķays'a gâlibdir hezârân rütbe mecnûn olmada

şîrîn-hıţâb oldu:

1. **şîrîn-hıţâb oldu:-du**

Tarih 18

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatl sözlü olmak.

23. 'Azîz-i Mışr-ı fitnat Yûsuf-ı şâhib-zekâvet kim

24. Huzûrunda fehîmân-ı cihân şîrîn-hıţâb oldu

şîrînsitân-ı saff-ı ârâyî:

1. **şîrînsitân-ı saff-ı ârâyî:**

Kaside 23

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesinin süsü || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

31. Zahîr-i saltanat bâzû-yı devlet heykel-i himmet

32. Tehemten-menķabet şîrînsitân-ı saff-ı ârâyî

şîr-naħcîr:

1. **şîr-naħcîr:**

Kaside 14

Mısra: 26

Av aslamı || I. Mahmud.

25. Firişte-fer cihânban u melek-hû

26. Hüner-ber şîr-naħcîr ü zafer-cû

şîse:

1. **şîse:**

Kaside 1

Mısra: 47

Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.

47. Şîse gerçi şarâba me'vâdır

48. Lîk gâhî de Zemzem'e câdır

2. **şîsemiz:-miz**

Gazel 132

Mısra: 4

Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.

3. Keyfimiz bulmaz tenezzül kâsemiz ser-şârdır

4. Râh-ı râhat-sâz ile meclisde pürdür şîsemiz

şîse-i hâtır:

1. **şîse-i hâtır:**

Kaside 12

Mısra: 189

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül şîşesi.

189. Ķırıldı şîse-i hâtır kened kabûl etmez

190. Mişâl-i kâse-i işkeste-bâl-i fağfûrî

şitâ:

1. **şitâda:-da**

Lugaz 3

Mısra: 41

Ķış.

41. Üşümezse şitâda ol ne 'aceb

42. Giydi gömlekleri içinden hep

2. **şitâdan:-dan**

Tarih 17

Mısra: 1

Ar Ķış.

1. Vaķtidir olsa şitâdan pür-bahâ rûy-ı zemin

2. Berfden olmakda her bir gülsitân nûkhet-ķarîn

3. **şitâda:-da**
Kaside 23
Mısra: 14
Kış.
13. Edince berg ü bār-ı ‘ayşını ceşş-i hazân târâc
14. Çemen giydi şitâda müflisâne aķ yek-tâyı
4. **şitâda:-da**
Kaside 23
Mısra: 74
Kış.
73. Sen ol gül-çin-i gülzâr-ı sa‘âdetsin ki dâmânîñ
74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyî
5. **şitâ:**
Kaside 26
Mısra: 2
Kış.
1. Çemenistânî resid etmege geldikde şabâ
2. Şoşbetiñ defterini eyledi tebyîz şitâ
6. **şitâ:**
Gazel 168
Mısra: 2
Kış.
1. ‘Aceb mi gül-bünü hemm ü ğam eyler ise za‘îf
2. Şovuk geçirdi şitâ tab‘ın eyledi taħrîf
7. **şitâda:-da**
Gazel 236
Mısra: 4
Kış || Zor durumda olma.
3. Hep târ u mâr-ı dest-i tazallüm degil midir
4. Güller şitâda derd ü ğam-ı gülsitândan
- şitâb:**
1. **şitâb:**
Gazel 38
Mısra: 10
Acele, sür‘at, ivme, seğirtme.
9. Der-i nigâra nola sür‘at eylesen Sâlim
10. Reh-i merâma hemîşe olur şitâb lezîz
2. **şitâb:**
Gazel 95
Mısra: 5
Acele, sür‘at, ivme, seğirtme.
5. Şitâb ile yine gül-geşt-i bâğa oldu revân
6. Çemende bülbül-i hâlet-fezâ nevâya gider
- şitâb etdi:**
1. **şitâb etdi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acele etmek.
47. Şeb-nem-i gül nola şaçarsa gül-âb
48. Sevdigi etdi gülistâna şitâb
2. **şitâb etdi:-di**
Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 132
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acele etmek.
131. O qadar medhîni etdi aħbâb
132. Kim gönül kâkülüne etdi şitâb
- şitâb etmekdeviz:**
1. **şitâb etmekdeviz:-de, -yiz**
Gazel 203
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acele etmek, elini çabuk tutmak.
3. Bî-muħâbâ kûy-ı dil-dâra şitâb etmekdeviz
4. Kimseden yoķdur bu yolda bîm ü pervâmız bizim
- şitâb etse:**
1. **şitâb etse:-se**
Kaside 5
Mısra: 44
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Koşmak.
43. Öyle bir eşheb-i nâzende-i tîz-revdir kim
44. Bir şitâb etse ğubârın ğöremez çeşm-i Hümâ
- şitâb eyler:**
1. **şitâb eyler:-r**
Gazel 41
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acele etmek, hızlı koşmak.
3. Binip esb-i nesîme kûy-ı cânâna şitâb eyler
4. Varrı tâ menzil-i dil-dârda ârâm eder kâğaz
- şitâbân:**
1. **şitâbân:**
Kaside 5
Mısra: 31
Far. Acele ile ğiden, koşan.
31. Ümmihânî evine vardı şitâbân Cibrîl
32. İştîyâķı o şehe eyledi ‘arz u inhâ
- şitâbân oldum:**
1. **şitâbân oldum:-dum**
Rûbai 17
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Koşmak, aceleyle ğitmek.
1. Kûyuna anîñ ben ki şitâbân oldum
2. Hâk-i rehine dil ile ğaltân oldum
- şive:**
1. **şiveler:-ler**
Kaside 1
Mısra: 92
Naz, işve.
91. Ne ğedâdan ne tab‘-ı şehdendir
92. Bu olan şiveler bütün bir bir
- şive-i nâ-dîdesini:**
1. **şive-i nâ-dîdesini:-si, -ni**
Gazel 267
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görülmemiş naz, işve.

5. Nice takrîr edeyim şive-i nâ-didesini
6. Şimdi yâr öyle degildir ki demek mümkün ola

şol:

1. **şol:**

Kaside 1
Mısra: **130**
Şu, işaret sıfatı.

129. Gül-i ümmîdi fikr edip her ân
130. Şol arak kim kederle ola revân

2. **şol:**

Kaside 7
Mısra: **105**
Şu, işaret sıfatı.

105. Vâşıl ola aña şol tadiyyet
106. Kim dâmen-i mürselâna şıgmaz

şol rütbe:

1. **şol rütbe:**

Diğer 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.

9. Firâk-ı zülf ile şol rütbe olmuşuz bî-tâb
10. Ki sâyesinde gezerken senâbiliñ şeydâ

2. **şol rütbe:**

Gazel 243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.

3. Aşinâyım ğam ile şol rütbe ben kim dünyede
4. Sebkat etmiş yok dil-i nâ-şâdı maḥzûn olmada

şöhre-i cihân oldu:

1. **şöhre-i cihân oldu:-du**

Kaside 10
Mısra: **304**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes tarafından bilinmek, meşhur olmak.

303. Hübülük ile dâstân oldu
304. Hüsni ile şöhre-i cihân oldu

şöhre-i devrân oldum:

1. **şöhre-i devrân oldum:-dum**

Tesdis 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın, devrin şöhreti, ünlüsü olmak.

7. Olup zencîr-i zülfünde o mâhiñ vâlih ü ḥayrân
8. Cünûn-ı 'aşk ile oldum cihâna şöhre-i devrân

şöhret:

1. **şöhreti:-i**

Tarih 1
Mısra: **62**
Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.

61. Şeh-i 'âdil kerîm-i bî-mu 'âdil
62. Ki şân u şöhreti reşk-i Ferîdün

2. **şöhrete:-e**

Tahmis 3

Mısra: **8**

Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.

7. Felekde çün meh-i nev olmasın müşâr-i benân

8. Hazer ki şöhrete âfet diyor zemîn ü zamân

3. **şöhrete:-e**

Gazel 85

Mısra: **8**

Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.

7. Ruḥuñ da revnaķı ḥatt-ı siyâh-ı revnaķ-efzâdir

8. Kenârı olmasa bir nüṣha olmaz şöhrete maḥzar

4. **şöhretiniñ:-in, -iñ**

Gazel 192

Mısra: **6**

Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.

5. Yüzünü görme gönül nâ-kes-i bed-aḥlâkiñ

6. Hâtem'in şöhretiniñ vechi keremdir ey dil

5. **şöhrete:-e**

Gazel 217

Mısra: **10**

Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.

9. Şerḥa şerḥa olmaz idi sînemiz Sâlim eger

10. Kılmasaydıķ şöhrete içdâm mânend-i nigîn

şöhret olduğuñdandır:

1. **şöhret olduğuñdandır:-duk, -uñ, -dan, -dır**

Kaside 23

Mısra: **81**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her yerde herkesçe tanınma, meşhur olma.

81. Ḥalîlu'llâh ile hem-nâm u şöhret olduğuñdandır

82. Zuhuruñ pür-tezelzül etdi kavm-i Lât u 'Uzzâ'yı

şöhret-ârâ:

1. **şöhret-ârâdır:-dır**

Kaside 10

Mısra: **315**

Şöhretle bezenmiş, şöhretli.

315. Yâ bu mu'ciz ki şöhret-ârâdır

316. Emr-i 'âlî vü sırr-ı vâlâdir

2. **şöhret-ârâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: **81**

Şöhretle bezenmiş, şöhretli.

81. Sitanbul'uñ güzeller ile nâmı şöhret-ârâdır

82. Bu bâğın gâlibâ servi ser-â-pâ serv-i ra'nâdır

şöhrete kapılma:

1. **şöhrete kapılma:-ma**

Tahmis 3

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes tarafından bilinerek kendini beğenmişliğe düşme.

11. Başını hırkaya çek hem-çü gonca her yerde

12. Kapılma şöhrete şeb-nem gibi bu günlerde

şöhret-i hüsne kapılma:

1. **şöhret-i hüsn'e kâpılma:-ma**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğın şöhretine kâpılmak, güzellik ile övünmek.

5. Kâpılma şeb-nemâsâ tâze gülsün şöhret-i hüsn'e

6. Şakın cânâ şakın kim 'ayn-ı şöhret mahz-ı âfetdir

şöhret-i şân-ı medlül:

1. **şöhret-i şân-ı medlül:**

Kaside 18

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanıtlanmış şanlı şöhret || 3. Ahmed'in padişahlığı.

101. Şeref-i zâtına olmağda delâ'il erkân

102. Anlarıñ da şerefi şöhret-i şân-ı medlül

şöhret-i şevket oldu:

1. **şöhret-i şevket oldu:-du**

Kaside 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyüklüğü, yüceliği ile şöhret bulmak,tanınmak.

3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nâmı

4. Velik zâtın ile oldu şöhret-i şevket

şöhret-şi'âr:

1. **şöhret-şi'ârdır:-dır**

Kaside 10

Mısra: 153

Meşhur, bilinen alamet-olay.

153. Bu da şöhret-şi'ârdır yek-ser

154. Emr-i ihyâ-yı mürde-i duhter

şöyle kim:

1. **şöyle kim:**

Gazel 206

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şöyle ki.

7. Eyledi sevdâ-yı zülfün dil-perişân şöyle kim

8. Hâtırında bir dahı cem'iyet ümmid eylemem

2. **şöyle kim:**

Gazel 225

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şöyle ki.

11. Bî-vücüd ol vâdi-i 'aşk içre Sâlim şöyle kim

12. Güft (ü) güy-ı sırr-ı 'aşka vâkıf olmaya zebân

şöyle tursun:

1. **şöyle tursun:**

Gazel 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O değil ..... bile.

3. Naşihat şöyle tursun göz göz etseñ sînemi vâ'iz

4. Baña gelmez habâbı medh etmeklikden istifâ

2. **şöyle tursun:**

Tarih 17

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O değil ..... bile.

93. Hâke yeksân eyledi bahtım gibi zâtım felek

94. Şöyle tursun gayret-i akrân u şehri-nâzenin

3. **şöyle tursun:**

Kaside 20

Mısra: 301

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O değil ..... bile.

301. Şöyle tursun işâbet etmek aña

302. Seksen adım mesâfeden farazâ

4. **şöyle tursun:**

Kaside 22

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O değil ..... bile.

103. Şöyle tursun hicâb-ı ehl ü 'iyâl

104. Gayret etdi beni perişân-hâl

şu kadar:

1. **şu kadar:**

Tarih 3

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

55. 'Adl ü dâdı şu kadar kıldı cihâni ma'mûr

56. İsmi var şimdi hemân dilde gumümüñ her câ

2. **şu kadar:**

Tarih 3

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

57. Şu kadar oldu cihân emn ü amân 'adlinde

58. Düşmene düşmen eder 'adl-i şerifinde vefâ

3. **şu kadar:**

Kaside 7

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

77. Cismim şu kadar günehle pür kim

78. Pîrâmen-i kâlbe dâne şığmaz

4. **şu kadar:**

Kaside 10

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

141. Şu kadar şu'le-senc idi ol nûr

142. Ki bedihî cihâna etse zühür

5. **şu kadar:**

Kaside 18

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

81. Himmetiñle şu kadar oldu cihân emn ü amân

82. 'Äleme oldu bütün cây-ı şafâ hüzni ü sühül

6. **şu kadar:**

Kaside 22

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

91. Şu kadar türe-dil eder devrân

92. Beni baht-ı siyâh ile her ân

7. **şu kadar:**

Kaside 24

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok az.

41. Halka ikrâmını vaşf eylemege tâlib olan

42. Şu kadar ancak eder etmek olursa ta'bir

8. **şu kadar:**

Kaside 24

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

43. Şu kadar luğ u kerem şâhibi mükrimdir kim

44. O olur dünyede cism olmak olursa tevķir

9. **şu kadar:**

Kaside 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

9. Şu kadar emn ü emân lâne-i devlet şimdi

10. Bir tarîk ile heves kendüyü etse güyâ

10. **şu kadar:**

Gazel 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

5. Şu kadar hâleti var belki keder cism olsa

6. 'Ayn-ı şevk eyler idi anı nümâyân-ı şabûh

11. **şu kadar:**

Gazel 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kadar çok, pek çok.

9. Şu kadar haste-i firķat durur âvâre gönül

10. Her nefes olsa şabîb olmaya Sâlim iflâh

su rütbe:

1. **şu rütbe:**

Tarih 1

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

79. Nefâz-ı emr-i 'âlisin cihânda

80. Şu rütbe eylemiş Mevlâ-yı bî-çün

2. **şu rütbe:**

Tarih 1

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

103. Şu rütbe zevkımız var devletiñde

104. Ferahla oldu diller cümle meşhûn

3. **şu rütbe:**

Tarih 1

Mısra: 121

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

121. Şu rütbe eylesin Bârî Te'âlâ

122. Gulüvv-i şevket ü iclâli efvûn

4. **şu rütbe:**

Diğer 2

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

35. Saña aňlatmak olmaya kâbil

36. Mûte'essir şu rütbe ya'nî dil

5. **şu rütbe:**

Müseddes 2

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

27. Şu rütbe etdi eğer mihr ü ülfetiñ tende

28. Netice Sâlim'i güftârîñ eyledi bende

6. **şu rütbe:**

Lugaz 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

11. Müstevidir şufûfu ser-tâ-pâ

12. Rezmgehde şu rütbe kim farazâ

7. **şu rütbe:**

Kaside 8

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

119. Şu rütbe bizleri tekdire çarh mâ'ildir

120. Ki cümle kârı bütün hemm-i ta'ba dâ'irdir

8. **şu rütbe:**

Diğer 10

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

23. Şu rütbe zâr u nizârım firâk ile ben kim

24. Kemîne rütbesin etmek ne mümkün istinbâ

9. **şu rütbe:**

Kaside 12

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mükemmel şekilde, kusursuz.

61. Bedî'-i şun'-ı Celîl-i ğarîbetü'l-âsar

62. Şu rütbe yapmış idi ol vücûd-ı mezbûri

10. **şu rütbe:**

Gazel 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

5. Şu rütbe mest-i nüş-â-nüş etdiñ ey beni sâkî
6. Kim oldu dîde-i terden zemîn ü âsumân gâ'ib

11. **şu rütbe:**

Kaside 34

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

29. Düşürmez sâyesin rûy-ı zemîne goncanıñ her berg
30. Şu rütbe hânedân-ı gülşeniñ kadri mu'allâdır

12. **şu rütbe:**

Gazel 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

5. Şu rütbe sür'at eyler mevsim-i 'ışret güzârında
6. Neşâtı bâdeniñ ancak hemân maħmûr olmağdır

13. **şu rütbe:**

Gazel 53

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

7. Degil bigâne -rû cümle degildir âşinâ cânâ
8. Şu rütbe râzını sînemde mihrin güm-sürâg eyler

14. **şu rütbe:**

Gazel 182

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

3. Komaz nakş-ı sümüñ şahrâda bile rûzgâr örter
4. Şu rütbe nâ-müsâ'iddir mezâk-ı tab'ı gerdünüñ

15. **şu rütbe:**

Gazel 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

1. Şu rütbe şu'le-perverdir benim dâğ-ı fûrûzânım
2. Şabâh-ı haşre dek sönmez fetil-i şem'-i süzânım

16. **şu rütbe:**

Gazel 208

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

5. Komaz tedbire bir yer zaħm-ı şemşir-i nigâhında
6. Şu rütbe kâmil-ülfetdir o çeşm-i kâr-âgâhım

17. **şu rütbe:**

Gazel 212

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

5. Zâ'if oldum şu rütbe vâdi-i 'aşk u maħabbetde
6. Hayâl-i mü-miyânıyla hemân mânend-i nâl oldum

18. **şu rütbe:**

Gazel 219

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

9. Şu rütbe pîç ü tâb-ı haşret ile Sâlimâ her dem

10. Ser-i küyünde dil üftân ü galâtan olmasın n'olsun

19. **şu rütbe:**

Gazel 220

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

1. Şu rütbe mest-i 'aşk olmuş gönül câm-ı maħabbetden

2. Gelir cânân geçer görmem yüzün ben far-ı hayretten

20. **şu rütbe:**

Gazel 253

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

3. Şu rütbe nâliş ile ey hezâr-ı bî-nevâ sen kim

4. Çemende her gül-i nâzik-mizâcî bî-dimâğ eyle

21. **şu rütbe:**

Gazel 277

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

5. Şu rütbe nâle-i pey-der-peyinde eyler ifrâtı

6. Çemende bülbülün murgân-ı gülşen cümle bîzârı

22. **şu rütbe:**

Gazel 290

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

3. Şu rütbe nâleler etdim ğamiñla gülsitân içre

4. Benim bülbülleri feryâd u zârım hep ğamüş etdi

23. **şu rütbe:**

Gazel 290

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

3. Şu rütbe nâleler etdim ğamiñla gülsitân içre

4. Benim bülbülleri feryâd u zârım hep ğamüş etdi

şu 'â':

1. **şu 'â' r:-i**

Gazel 261

Mısra: 4

Ar. Ziya, tel tel görünen ışıık.

3. Ziyâd oldukça câh-ı hüsnu nola luţfuñ umsa dil

4. Şu 'â' sũ-be-sũ artar şu'ud etdikçe meh yemde

şu 'â':

1. **şu 'â' r:-i**

Kaside 12

Mısra: 102

Ar. Ziya, tel tel görünen ışıık || Nur.

101. Vedî'a eyledi nür-ı Muħammedîyi aña

102. Münevver etdi şu 'â' zemîn ü deyhûri

şu'â'-ı bâşıram:

1. **şu'â'-ı bâşıram:-am-dim**

Gazel 252

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akil ışığı.

9. Gelir deyü o nür-ı dide Sâlim meclise şâyed

10. Şu'â'-ı bâşıram ferşide etdim reh-güzârında

şu'â'-ı bâşır-ı ebşâr-ı her muhâcirdir:

1. **şu'â'-ı bâşır-ı ebşâr-ı her muhâcirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: **90**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her muhacirin akıl ışığı || Hz. Muhammed.

89. Yegâne halka-i esrâr-ı gerdiş-i ensâr

90. Şu'â'-ı bâşır-ı ebşâr-ı her muhâcirdir

şu'arâ:

1. **şu'arâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **95**

Şâirler.

95. Rum içinde olan be-her şu'arâ

96. Mâdiğ-i tab'-ı pâkim olsa revâ

2. **şu'arâ:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **119**

Şâirler.

119. Bunu taklîd ede ede şu'arâ

120. Sâde elfâz kaldı bî-ma'nâ

3. **şu'arâya:-ya**

Diğer 9

Mısra: **155**

Şâirler.

155. Şu'arâya şeref veren mağdûm

156. Nazmı ile senâ eden manzûm

4. **şu'arâ:**

Diğer 10

Mısra: **56**

Şâirler.

55. Edib ü kâmil-i 'irfân necib-i necl-i hisân

56. Kim etdi çarb-ı meşel nâm-ı pâkini şu'arâ

5. **şu'arâniñ:-niñ**

Kaside 35

Mısra: **29**

Şâirler.

29. Olduğünçün şu'arâniñ şerefiyle âlud

30. Seni el üzre tutar 'izzet ile cümle kibâr

6. **şu'arâ:**

Kaside 35

Mısra: **44**

Şâirler.

43. Döşenir bâğa çemen hem-çü kumâş-ı hazrâ

44. Şu'arâ eyleye şâyed deyü gülzâra güzâr

7. **şu'arâyi:-yı**

Kaside 35

Mısra: **68**

Şâirler.

67. Vaktidir gayrı du'â eyleyelim ez-dil ü cân

68. Şu'arâyi kim ede hazret-i Hâk ber-ğurdâr

şuğl:

1. **şuğlü:-ü**

Kaside 10

Mısra: **350**

İş, meşgul olunacak şey, gaile.

349. Gördü kim mefhar-i be-her dü serâ

350. Şuğlü vardır şalât ile tenhâ

şuğl eyle:

1. **şuğl eyle:**

Kaside 7

Mısra: **103**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak.

103. Şuğl eyle şalâtına ki nef'i

104. Hiç 'aql-ı kıyâsiyâna sığmaz

şüh:

1. **şühâ:-a**

Müseddes 2

Mısra: **25**

İşveli, cilveli || Sevgili.

25. Kapıldı gönlümüz ol şühâ olduk efgende

26. Yer etdi kâr-ı mağabbet yeri ile bende

2. **şühâ:-a**

Tahmis 3

Mısra: **4**

İşveli, cilveli || Sevgili.

3. Nezâket ile derün 'âlemin beyân eyle

4. Niyâz-ı vuşlatı ol şühâ bî-zebân eyle

3. **şühû:-u**

Lugaz 3

Mısra: **24**

İşveli, cilveli || Mum.

23. Olmuş iken bu güne ol bed-hâl

24. Kimse etmez o şühû istişkâl

4. **şühdir:-dır**

Lugaz 3

Mısra: **35**

İşveli, cilveli || Mum.

35. Bir yalın yüzlü şühdir o cevân

36. Lîk ammâ edebsiz-i devrân

5. **şühâ:-a**

Kaside 34

Mısra: **17**

İşveli, cilveli || Sevgili.

17. Urulmuş gibi lâle yine bir şühâ derûnunda

18. O dâğ-ı dâğ-ber-dâğı delîl-i şübhe-fersâdır

6. **şüh:**

Kaside 34

- Mısra: 83
İşveli, cilveli || Sevgili.
83. Gözüm kıble-nümāsā döner ol şüh döndükçe
84. Hayâliyle hayâlim güyiyâ fânüs-ı minâdır
7. **şūhuñ:-uñ**
Kaside 34
Mısra: 87
İşveli, cilveli || Sevgili.
87. Kapıldım şeb-nemāsā mihr-i ruhsârına bir şūhuñ
88. Fiğānım fikret-i kıddiyle hem-bezm-i Süreyyâ'dır
8. **şüh:**
Matla 36
Mısra: 1
İşveli, cilveli || Sevgili.
1. Kimse görmüş degil ol şüh gibi dünyâda
2. Sürmeyi gözden alır al ile kahhâl-zâde
9. **şūhu:-u**
Gazel 46
Mısra: 5
İşveli, cilveli || Sevgili.
5. O şūhu der-kenâr etmek hevâsıyla bu nâlişler
6. Yem-i fırkatde fülk-i ârzü çalkandıgındandır
10. **şūhuñ:-uñ**
Gazel 67
Mısra: 12
İşveli, cilveli || Sevgili.
11. Göñül şabr eyle düšnâm-ı nigāha
12. 'İtâbindan o şūhuñ olma dil-gîr
11. **şūhuñ:-uñ**
Gazel 76
Mısra: 12
İşveli, cilveli || Sevgili.
11. Tolar ilhâm-ı feyz-â-feyz ile şî'rim benim Sâlim
12. Cebinde o şūhuñ eylesem pākize bir ta'bir
12. **şūha:-a**
Gazel 77
Mısra: 12
İşveli, cilveli || Sevgili.
11. 'Aceb mâ'ildir esrâr-ı derünüm keşfe ey Sâlim
12. Sirişkim dem-be-dem ol şūha nakl-i mâ-cerâ eyler
13. **şūha:-a**
Gazel 86
Mısra: 6
İşveli, cilveli || Sevgili.
5. Kadeh-ser-şâr-ı sāmânım ne rütbe eylesem pinhân
6. Fiğānım kırkarım ol şūha bir gün keşf-i rāz eyler
14. **şūhu:-u**
Gazel 99
Mısra: 4
İşveli, cilveli || Sevgili.
3. Cemâl-i pākini bir kerre anıñ âh görseydik
4. O şūhu dil-berân içre hemân bir dānedir derler
15. **şūha:-a**
Gazel 109

- Mısra: 12
İşveli, cilveli || Sevgili.
11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz seriñ dirîg
12. Sâlim o şūha cân ile hıdmet bilinmiyor
16. **şūhuñ:-uñ**
Gazel 115
Mısra: 1
İşveli, cilveli || Sevgili.
1. Hüsn o şūhuñ dil-esir-i pertev-i meh-rüsudur
2. Kim haķikî garķ-ı nür-ı 'ârız-ı dil-cüsudur
17. **şūha:-a**
Gazel 116
Mısra: 9
İşveli, cilveli || Sevgili.
9. Nakîşa vermez o şūha fiğānı 'uşşākıñ
10. Gülün de revnaķı Sâlim hezâr-ı zâr iledir
18. **şüh:**
Gazel 120
Mısra: 4
İşveli, cilveli || Sevgili.
3. Ser-i zülfün gehî eyler perîşân geh nizâm üzre
4. Dil-i 'uşşāk-ı zâra cevır eder ol şüh hem etmez
19. **şüh:**
Gazel 142
Mısra: 10
İşveli, cilveli || Sevgili.
9. Yine bir luţfa mebnî eylemişdir gâlibâ Sâlim
10. O şüh 'aşıkıların bî-hüde tekdîr eylemek olmaz
20. **şūha:-a**
Gazel 144
Mısra: 9
İşveli, cilveli || Sevgili.
9. Sâlimâ eyleriz ol şūha şenâ her dâ'im
10. Zât-ı pākine şenâ-ıhvân olarak öldük biz
21. **şūhu:-u**
Gazel 145
Mısra: 7
İşveli, cilveli || Sevgili.
7. O şūhu eyleriz da'vet düşüp pâyına bir kerre
8. Gerek teşrîf eder bu külbe-i ahzâna ger gelmez
22. **şūhu:-u**
Gazel 222
Mısra: 10
İşveli, cilveli || Sevgili.
9. Eylemem Sâlim fiğānım ile teķşîr-i sevâd
10. Kılmazam dil-gîr o şūhu ben enin ü nâleden
23. **şūhdan:-dan**
Gazel 231
Mısra: 7
İşveli, cilveli || Sevgili.
7. Geçmem o şūhdan baña geç deyü vâhime
8. Bî-hüde tab'a şıklet eder iķtirâhdan

24. **şüh:**

Gazel 287

Mısra: 9

İşveli, cilveli || Sevgili.

9. Nezâremizden o şüh oldu münfa‘il Sâlim

10. Nigâhımız o gül-endâma hayf bâr oldu

25. **şuha:-a**

Gazel 289

Mısra: 5

İşveli, cilveli || Sevgili.

5. O şuha söyle niyâzım benim meded ey âh

6. Göñül kudûmunu ister gelir mi gelmez mi

şüh-ı cefâ-cüya:

1. **şüh-ı cefâ-cüya:-ya**

Gazel 289

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa eden sevgili.

7. Deyiñ o şüh-ı cefâ-cüya sînemiz şimdi

8. Donandı dâğ ile yer yer gelir mi gelmez mi

şüh-ı cihân:

1. **şüh-ı cihân:**

Gazel 225

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyalar güzeli sevgili.

5. Câme-hvâba girmek olmaz sen şeh ile ‘aşıkıñ

6. Penbeniñ âteşle oynu olmaz ey şüh-ı cihân

şüh-ı cihân olur:

1. **şüh-ı cihân olur:-ur**

Gazel 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyalar güzeli olmak.

1. ‘Arz eyleyince râzını dil nâ-tüvân olur

2. Yâ Rab o tfl-ı ‘işve ne şüh-ı cihân olur

şüh-ı cihânım:

1. **şüh-ı cihânım:-ım**

Gazel 273

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyalar güzeli || Sevgili.

11. Kendi kendimden eyâ şüh-ı cihânım geçdim

12. Düşeli gâ’ile-i dağdağ-a-hicrâne

şüh-ı dil-sitân:

1. **şüh-ı dil-sitân:**

Gazel 129

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüller fetheden güzel/dilber.

11. Şikenc-i kâkülünde bend bend etmiş dil-i zârîñ

12. Bu luftu saña Sâlim degme şüh-ı dil-sitân etmez

2. **şüh-ı dil-sitân:**

Gazel 146

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alan sevgili.

9. Nola dünyâya firkatde nigâh etmez isek cânâ

10. Cihânı neylesin Sâlim a şüh-ı dil-sitân sensiz

şüh-ı fettânım:

1. **şüh-ı fettânım:-ım**

Gazel 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fitneci şuh güzel -sevgili-

9. Bî-huzûr olmağla her dem nâle-i şeb-gîrden

10. Sâlim’e etme ‘itâb ey şüh-ı fettânım meded

şüh-ı gül-ruhsâra:

1. **şüh-ı gül-ruhsâra:-a**

Tesdis 6

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül -gibi kırmızı,güzel- yanaklı sevgili.

19. Netice olmayınca hüsnü gibi hulkü müstahsen

20. Qapılma gördüğün her şüh-ı gül-ruhsâra ey dil sen

şüh-ı ‘işveniñ:

1. **şüh-ı ‘işveniñ:-niñ**

Gazel 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşveli sevgili.

9. Her nigâh-ı hasret-âmüzum o şüh-ı ‘işveniñ

10. Sâlimâ rüyunda şad hüsn ü le‘âfâfet gösterir

şüh-ı kâfirin-‘âdet:

1. **şüh-ı kâfirin-‘âdet:**

Gazel 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafir adetli güzel || Sevgili.

3. Derin etse netice kudsiyân ile tavâf ‘aşık

4. Müselmâna bakar mı yâ o şüh-ı kâfirin-‘âdet

şüh-ı kîne-cü:

1. **şüh-ı kîne-cü:**

Gazel 60

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İntikam almaya çalışan sevgili.

9. Haţtına ta‘lîk edip vaşlıñ o şüh-ı kîne-cü

10. ‘Aşıkıñ ferdâ-yı şubh-ı maşşere tevki‘f eder

şüh-ı ra‘nâdır:

1. **şüh-ı ra‘nâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili.

33. Şafâsından perîşân-kâkül olmuş sünbül-i terler

34. Hemân güyâ bu âb u tâb ile bir şüh-ı ra‘nâdır

şüh-ı şefâretdir:

1. **şüh-ı şefâretdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşe güzeli.

17. Ne 'ibret gâh desti gâh pâyı olmada zâhir
18. Ne zâhir belki ahfâ belki bir şüh-ı şetâretdir

şüh-ı sitemkâre:

1. **şüh-ı sitemkâre:**

Gazel 281

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zulmeden sevgili.

3. Olsam ne 'aceb eşk-i revânım gibi pâ-mâl
4. Gözden beni ol şüh-ı sitemkâre düşürdü

şüh-meşreb:

1. **şüh-meşrebler:-ler**

Tarih 18

Mısra: 26

Şen ve neşeli.

25. O deñlü zât-ı ma'mûr u nazîf ü şâf-dildir kim
26. Yanında şüh-meşrebler ser-â-pâ pür-hicâb oldu

şuhûr:

1. **şuhûr:**

Kaside 12

Mısra: 57

Aylar.

57. O 'arşagehde hezârân şuhûr ile şad sâl
58. Tevakkûf etdi o qalîb verince destürü

2. **şuhûr:**

Kaside 20

Mısra: 95

Şehirler.

95. Yek-be-yek hep şuhûr u büldânı
96. Cümle memlû' fazl-ı Rabbânî

şu'le:

1. **şu'lesin:-sin**

Kaside 28

Mısra: 20

Işık.

19. Mâh-ı 'id kim bir dilim nânına çarh muhtâc iken
20. Halka-i pâyına anî şu'lesin pergâr eder

şu'le şaldı:

1. **şu'le şaldı:-dı**

Kaside 10

Mısra: 300

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık saçmak.

299. Siyeh iken dü rüyu oldu sefid
300. Şu'le şaldı cemâli çün hürşid

şu'le-feşân-ı nâr-ı aşkıñken:

1. **şu'le-feşân-ı nâr-ı aşkıñken:-ñ, -ken**

Kaside 6

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşinin kıvılcımlar saçması || Aşk acısı çekmek.

97. Dil-i süzendemiz şu'le-feşân-ı nâr-ı aşkıñken
98. Dağı hem-ülfet olmamışdı cânâ şem' ü pervâne

şu'le-i âh-ı dil-i 'uşşâk-ı şeydâvı:

1. **şu'le-i âh-ı dil-i 'uşşâk-ı şeydâvı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çılgın aşğın "ah"larının kıvılcımı.

101. Sevâd-ı şebde güyâ şeb-çerâğ olmuş kıyâs eyler
102. Görenler şu'le-i âh-ı dil-i 'uşşâk-ı şeydâvı

şu'le-i âh-ı şehergâh:

1. **şu'le-i âh-ı şehergâh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşğın- seher vaktindeki ahının ateşi, etkisi.

7. Dirîğ ey şu'le-i âh-ı şehergâh
8. Ki etdin hân ü mân-ı şabri ber-bâd

şu'le-i âhımız:

1. **şu'le-i âhımız:-ımız**

Diğer 11

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah alevi, ateşi.

63. Şu'le-i âhımız olup süzân
64. Oldu meş'al bize o şebde şebân

şu'le-i âvâzını:

1. **şu'le-i âvâzını:-ın, -ı**

Kaside 23

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ses, seda alevi, kıvılcımı.

15. Hezârîñ şu'le-i âvâzını berd etdi efsürde
16. Bahâr eyler ederse âteş-i gülle müdâvâyı

şu'le-i elmâsa:

1. **şu'le-i elmâsa:-a**

Kaside 19

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elmas parıltısı.

19. Bahâda şu'le-i elmâsa güyâ pertev-efkendir
20. O zerrin şemseler kim gebt olunmuş tâğ-ı halkâre

şu'le-i hüsn:

1. **şu'le-i hüsn:**

Tarih 10

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ateşi || Sevgilinin güzel yüzü.

41. Hüsn-i hağ etmese imdâd tamâm
42. Şu'le-i hüsn fûrüzân olmaz

şu'le-i mañlül-i şahbâyı verir:

1. **şu'le-i mañlül-i şahbâyı verir:-ir-yı**

Kaside 23

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarabın vermiş olduğu sıcaklık hissi.

21. Ocağı şen ola pîr-i meyiñ bu kaht-ı âteşde
22. Verir sermâ-keşâna şu'le-i mañlül-i şahbâyı

şu 'le-i nâr-ı mahabbetden:

1. şu 'le-i nâr-ı mahabbetden:-den

Gazel 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet ateşinin alevi.

7. Şağınmam perr ü bālim şu 'le-i nâr-ı mahabbetden

8. Cemālîñ şem 'ine ez-dil seniñ pervāneyim cānā

şu 'le-i şem 'i şifâtı:

1. şu 'le-i şem 'i şifâtı:-ı

Kaside 14

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflar, özellikler mumunun alevi(Padişahın heybeti bağlamında).

5. Mehābet şu 'le-i şem 'i şifâtı

6. Celādet maşrıq-ı hürşid-i zātı

şu 'le-i vākūt-ı mīnāyı:

1. şu 'le-i yākūt-ı mīnāyı:-yı

Kaside 23

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadehin yakut parlaklığı || Sözün güzelliği.

111. Şarılmış penbeye âteş şanır dürc-i kelāmımda

112. Gören nermi-i lafz u şu 'le-i yākūt-ı mīnāyı

şu 'le-pāş olmuşlar:

1. şu 'le-pāş olmuşlar:-muş, -lar

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvılcıklar saçmak.

5. Maḥabbet 'arz-ı ruḥsār edeli devrāna olmuşlar

6. Şerer-pāşende şu 'le-pāş güyā şem ' ü pervāne

şu 'le-pāşide eder:

1. şu 'le-pāşide eder:-er

Kaside 5

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvılcıklar, ateşler saçmak.

89. Āh-ı cān-süz-ı hevā vü heves ile her dem

90. Şu 'le-pāşide eder bu dil-i ḥasret-peymā

şu 'le-perver:

1. şu 'le-perverdir:-dir

Gazel 201

Mısra: 1

Yakıcı,ateşi sürekli olan || Aşğın gönlü.

1. Şu rütbe şu 'le-perverdir benim dāğ-ı fūrüzānım

2. Şabāḥ-ı ḥaşre dek sönmez fetil-i şem 'i sūzānım

şu 'le-senc:

1. şu 'le-senc:

Kaside 10

Mısra: 141

Işık saçmak || Hz. Muhammed'in nuruyla cihanı aydınlatması.

141. Şu kadar şu 'le-senc idi ol nūr

142. Ki bedihî cihāna etse zuhūr

şu 'levār:

1. şu 'levār:

Müseddes 1

Mısra: 8

Ateş misali || Aşk ateşi.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yāre bî-ķarār

8. Ḥaylice yandım yakıldım firķatinden şu 'levār

şumār edip:

1. şumār edip:-ip

Kaside 2

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hesap etmek.

85. Ne diķkat la 'l olur belki dehānım

86. Şumār edip ķuşūr u 'aciz ü şānım

şürezār:

1. şürezārı:-ı

Kaside 23

Mısra: 69

Çoraklık.

69. Bunun her reşhası şad şürezārı gülsitān eyler

70. Anıñ kemter şirārı ḥuşk eder bu heft deryāyı

şür-ı ğavġāyı düşürdü:

1. şür-ı ğavġāyı düşürdü:-dü

Kaside 23

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavgaya içerisine sokmak, kavgaya düşürmek.

79. Bürüz etmezden evvel beyzadan sunķūr-ı şamşāmıñ

80. Baṭ-ı ervāḥ-ı a 'dāya düşürdü şür-ı ğavġāyı

şurrāḥ:

1. şurrāḥ:

Gazel 32

Mısra: 6

Şarihler, şerh edenler.

5. Muşḥaf-ı 'arızıña ḥāşiyedir ḥaṭṭ-ı siyeh

6. Vechi var diķkat ederlerse o yerde şurrāḥ

şurü 'etsem:

1. şurü 'etsem:-sem

Kaside 3

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

57. Şurü 'etsem şalāta ben hemān ol

58. Baña bāb-ı ķazādan gösterir yol

şu 'ünāt:

1. şu 'ünāt:-a

Kaside 9

Mısra: 22

Haller, keyfiyetler.

21. Füyüzātın kılıp kevneyne şāmil

22. Şu 'ünātā o nūru etdi ḥāmīl

şübhe:

1. **şübhe:**

Tarih 3

Mısra: 114

"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.

113. Zulmet-i küfrü tebâşîr-i himem ede beyâz

114. Kese seyf ortalığı kalmaya şübhe kaç'â

2. **şübhe:**

Kaside 7

Mısra: 42

Şüphesiz, vesvese, zan.

41. Nîm-bismil olur şikâr-ı taşdîk

42. Şübhe dil-i 'âşıkâna şıgmaz

3. **şübhem:-m**

Tarih 17

Mısra: 37

"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.

37. Hâşlı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midhâti

38. Bu melâletle yine olmaktadır feyze zamîn

4. **şübhem:-m**

Kaside 17

Mısra: 22

"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.

21. Bu ihtirâma sezâ dergeh-i Muhammed de

22. Kâbul-i hazret-i Hakk olduğunda yok şübhem

5. **şübhesiz:-siz**

Gazel 24

Mısra: 8

Şübhesiz.

7. Sırr-ı mevtü'dan eger olduñsa âgâh ey gönül

8. Zulmet-i zâtında bulduñ şübhesiz âb-ı hayât

şübhe etmek:

1. **şübhe etmek:**

Kaside 7

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.

43. Zerre kadar aña şübhe etmek

44. İslâm-ı muşaddıkâna şıgmaz

şübhe götürmez:

1. **şübhe götürmez:**

Tarih 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şüpheye yer bırakmayacak kadar kesin.

11. Kıl kadar şübhe götürmez hatîñ istihşanı

12. Gün gibi olsa sezâdır cihet-i hüsne delîl

şübhesiz:

1. **şübhesiz:**

Kaside 10

Mısra: 138

Kuşkusuz.

137. Alıcağ destine Resül-i faşîh

138. Şübhesiz eyledi haşı tesbîh

2. **şübhesiz:**

Kaside 20

Mısra: 89

Kuşkusuz.

89. Şübhesiz bu tecellî-i bâhir

90. Cümle te' yîd-i feyz-i Bârî'dir

şühedâ:

1. **şühedâ:**

Tarih 3

Mısra: 24

Şehitler; "şehîd" in cem'idir:.

23. Bu havâdisle cinân içre be-her-mağşûra

24. Hürriyâna ögünür ise sezâdır şühedâ

şükr:

1. **şükr:**

Diğer 1

Mısra: 20

Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.

19. Hazret-i Hakk'a biñ senâ olsun

20. Güşlar zıkr ü şükr ile tolsun

2. **şükründe:-ün, -de**

Kaside 3

Mısra: 8

Allah'a duyulan minneti dile getirme.

7. 'Atâ etdiñ baña imân-ı kâmil

8. Anıñ şükründe 'aciz-âver iken dil

3. **şükründe:-üñ, -de**

Kaside 3

Mısra: 20

Allah'a duyulan minneti dile getirme.

19. Dağil-i sür-i islâm olmama ben

20. Seniñ şükründe 'aciz olmuş iken

4. **şükrünü:-ün, -ü**

Kaside 3

Mısra: 29

Allah'a duyulan minneti dile getirme.

29. Hemân şükrünü na'mânıñ 'atâ kıl

30. Tegâfülden bizi yâ Rab cüdâ kıl

şükrâne:

1. **şükrâne:**

Kaside 20

Mısra: 285

Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.

285. Kâbil olsa verirdi şükrâne

286. Cümle varımı müjde-bağşâne

şükr-i bî-pâyân u bî-hadd:

1. **şükr-i bî-pâyân u bî-hadd:**

Kaside 13

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sayıstız şükürler olsun anlamında dua bağlamında kullanılan bir söz.

67. Halkı yüz biñ sırra mazhar etmek ol āyineden
68. Şükr-i bî-pāyān u bî-ḥadd kim murād etdi Hudā

şüküfe:

1. **şüküfeyi:-yi**

Diğer 8

Mısra: 31

Çiçek.

31. Eyleyen her şüküfeyi şād-āb

32. Kıldı halkı nevāliñe sîr-āb

2. **şüküfeyle:-yle**

Kaside 34

Mısra: 4

Çiçek.

3. Döşendi şāh-ı nev-rūza firāş-ı atlas-ı ḥazrā

4. Şüküfeyle çemenler bir çiçekli pāk kemḥādr

3. **şüküfeyle:-yle**

Gazel 103

Mısra: 9

Çiçek.

9. Kapıldım şeb-nemāsā bir şüküfeyle aña Sālim

10. Derūnum her taraf ezḥār-ı dāğa gülşen olmuşdur

şükūh-endāz-ı meydān-ı veğā olsa:

1. **şükūh-endāz-ı meydān-ı veğā olsa:-sa**

Kaside 13

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş meydanının ululuk göstereni olmak.

73. Eşheb-i iḳbāline miḥmîz-i iḳdām eyleyip

74. Gāh eger olsa şükūh-endāz-ı meydān-ı veğā

şükür:

1. **şükürün:-ün**

Kaside 3

Mısra: 22

Allah'a duyulan minneti dile getirme.

21. Seniñ envā'-ı ni'met verdigine

22. Nice şükürün getireyim yerine

şüst ü şü-yı rüya:

1. **şüst ü şü-yı rüya:-a**

Gazel 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzü yıkamak, temizlemek.

1. Çeşm-i ḥvāb-ālūdumuz kim ḥvābdan bîdār olur

2. Şüst ü şü-yı rüya eşk-i dîde ḳatra-bār olur

şüsten-i pā ederse:

1. **şüsten-i pā ederse:-er, -se**

Kıt'a 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak yıkamak || Üzüntülerden kurtarmak.

3. Nola züvvār ederse şüsten-i pā cümle-i ḡamdan

4. Be-her fevvāre-i ḥavzı eder rencîde-i eşvāk

2. 2. 23. T/ Ṫ

tā:

1. **tā:**

Kaside 1

Mısra: 82

...sin diye.

81. Sen de ey dil netîce eyle ḥurūş

82. Ede tā baḥr-i ḳābiliyyet cūş

2. **tā:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 174

...sin diye.

173. Olmaya her hevāsına meftūn

174. Tā sefāhetle olmaya medyūn

3. **tā:**

Tarih 3

Mısra: 208

...sin diye.

207. Gördü bu işleri ber-vefḳ-ı murād ol āşaf

208. Yine devletle Sıtanbul'a 'azim kıldı ki tā

4. **tā:**

Rübai 5

Mısra: 1

-dikçe.

1. Tā ölmeyicek 'āşık-ı bî-çāre dirilmez

2. Merg olmayıcak cennet-i a'lāya girilmez

5. **tā:**

Rübai 5

Mısra: 4

-dikçe.

3. Pervāneyi gör nice erem vuşlat-ı şem'a

4. Tā maḥv-ı vücūd etmeyicek vaşla erilmez

6. **tā:**

Kaside 5

Mısra: 57

Değın, dek, kadar.

57. Erdi tā Sidre'ye ol şāh-ı serir-i rıf'at

58. Oldu zātıyla müşerref o maḳām-ı vālā

7. **tā:**

Rübai 10

Mısra: 4

Olsun diye, ... incaya kadar.

3. Müjgān u şirişkimle edip rıḳ'amı tesvîd

4. Tā almağičün ḥaḳḳımı dîvānına girdim

8. **tā:**

Gazel 12

Mısra: 3

Değın, dek, kadar.

3. Āsitānıñ tā şeb olunca be-her gün devr eder

4. Pertev-i ḥüsnüñle kesb-i nūr eyler āfıtāb

9. **tā:**

Tarih 12

Mısra: 36

Olsun diye, ... incaya kadar.

35. Ben de alıp destime kilik-i teri

36. Tā edem tārīḥ-i diğer Sālimā

10. tā:

Kaside 13

Mısra: 8

-den beri.

7. İltifāt etdikde bu baḥriñ olur zāhir ebed

8. Tā ezelden böyle icrā eylemiş ḥükümün ḳazā

11. tā:

Gazel 14

Mısra: 3

-den beri.

3. Tā ezelden ḳalma ‘ādetdir bu kim

4. Ḥüblar eyler vefādan ictināb

12. tā:

Kaside 17

Mısra: 77

Değın, dek, kadar.

77. Hemıŝe tā edeler ḥācıyān-ı Beyt-i Şerif

78. Ṭavāf-ı Ka’be vü nüş-ı ḳarābe-i Zemzem

13. tā:

Kaside 17

Mısra: 79

Değın, dek, kadar.

79. Hemıŝe tā olalar zā’irān-ı Ravza-i pāk

80. Ḳarın-ı rahmet-i Raḥmān sezā-yı ‘afv-i kerem

14. tā:

Gazel 19

Mısra: 7

...sin diye.

7. Nezzāre eden seyr ede tā şun ‘-ı Ḥudā’yı

8. Kāküllerini ber-ṭaraf-ı çeŝm-i kebūd et

15. tā:

Kaside 20

Mısra: 195

Değın, dek, kadar.

195. Pür edip enderūnunu tā bāb

196. Ṭoldu ol cāygāha cümle kitāb

16. tā:

Kaside 20

Mısra: 294

...sin diye.

293. Saltanat bā-meŝıyyet-i ḤālİK

294. Ola tā ol ‘adeldere lāhİK

17. tā:

Kaside 25

Mısra: 59

Değın, dek, kadar.

59. Recāmız dergeh-i Ḥaḳdan budur kim tā dem-i maḥŝer

60. Vücūd-ı pākiñ olsun zib-baḥŝ-ı mesned-i zibā

18. tā:

Kaside 29

Mısra: 57

Değın, dek, kadar.

57. Tā dem-i maḥŝer olup zib-dih-i şadr-ı kerem

58. Behre-yāb-ı keremi ola cihān ser-tā-ser

19. tā:

Gazel 37

Mısra: 3

Değın, dek, kadar.

3. Cānımı tā ser-i ḥulḳūma getirdi cānā

4. Ḥālimi gāyet ile etdi mükedder ümmiz

20. tā:

Gazel 41

Mısra: 4

Değın, dek, kadar.

3. Binip esb-i nesıme küy-ı cānāna ŝitāb eyler

4. Varır tā menzil-i dil-dārda ārām eder kāgaz

21. tā:

Gazel 61

Mısra: 2

-den beri.

1. Fikr-i ebrū ‘āŝıḳāna Sālimā hep derd olur

2. Çille-i ‘aŝḳ u maḥabbet tā ezelden serd olur

22. tā:

Gazel 71

Mısra: 7

-den beri.

7. Tā ezelden bu vücūdum ḥāne-i derd ü elem

8. Günde ŝaysañ nice kez şad kārban-ı ğam gelir

23. tā:

Gazel 78

Mısra: 8

-den beri.

7. Kesilmez nāleden etmekle ‘aŝḳından ferāğat dil

8. Fiğāni tā ezelden ey perı mu ‘tādı ḳalmıŝdır

24. tā:

Gazel 86

Mısra: 2

Değın, dek, kadar.

1. Ne dem kim ğamzeler sāmān u şabra türk-tāz eyler

2. İner tā rüyuna müjğāni istiḳbāl-i nāz eyler

25. tā:

Gazel 152

Mısra: 4

Ṭıḳı.

3. Kākülünden hiç rehā mümkin midir bir dām ile

4. Murg-ı gönüm ğamzeler tā böyle teşḫir eylemiş

26. tā:

Gazel 163

Mısra: 8

Ta ki.

7. Kendi eksikliğine mu ‘terif ol hem-çü hilāl

8. Ede tā mertebeni ḥazret-i Allāh refi’

27. **tā:**

Gazel 167

Mısra: 6

Değın, dek, kadar.

5. Şoñu mevt olıcağ bezm-i fenāñıñ
6. Tıtalım mālİK olduñ dehre tā Kāf

28. **tā:**

Gazel 240

Mısra: 13

Değın, dek, kadar.

13. Tā tabı‘at etmeyince taşşiye
14. Fehm olunmaz her edā-yı arzū

29. **tā:**

Gazel 250

Mısra: 6

-den beri.

5. Olmazız bigāne bezm-i hāş-ı nāz u ‘işvede
6. Aşınāyız tā ezelden ğamze-i ğammāz ile

30. **tā:**

Gazel 260

Mısra: 11

Ta ki.

11. Gönül pervāneveş yansın yağılsın şem‘-i ‘aşka tā
12. Desinler Sālim olmuşdur münevver ‘aşıkān içre

tā böyle:

1. **tā böyle:**

Gazel 173

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu şekilde.

7. Gözüm yaşını silsin dest-māliyle deme cānān
8. Neden tā böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muhāl olmak

2. **tā böyle:**

Gazel 209

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu şekilde.

3. Hep ğamımdandır benim güldüklerim ammā gören
4. Far‘-ı şevkımdan şanır tā böyle hāndān olduğum

tā bu rütbe:

1. **tā bu rütbe:**

Gazel 48

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

13. Zīb-i āb u tāb ile revnağ-fezā-yı hüsnsün
14. Kāngı dil-ber tā bu rütbe āteşin-ruhsār olur

2. **tā bu rütbe:**

Gazel 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

7. Koyulma tā bu rütbe cām-ı şahbā-yı dil-āvize
8. Şağın cānā şağın kim sāğar-ı raşşān āteşdir

3. **tā bu rütbe:**

Gazel 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu denli, bu kadar || Çok fazla.

7. Koyulma tā bu rütbe cām-ı şahbā-yı dil-āvize
8. Şağın cānā şağın kim sāğar-ı raşşān āteşdir

tā ezelden:

1. **tā ezelden:**

Tesdis 5

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmiş çok eskilere dayanmak; çok öteden, önceden beri.

27. Tā ezelden böyle kurmuşdur bunu dānā-yı ‘aşk
28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kālā-yı ‘aşk

tā key:

1. **tā key:**

Gazel 257

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne zamana kadar.

9. Derūn-ı Sālim’i tā key hārab etmek tarahhūm kı
10. Yeter tatyīb-i kalb-i ‘aşık-ı rencürdan başla

tā ki:

1. **tā ki:**

Diğer 9

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-mesi için, -sin diye, öyle ki.

73. O da yansın benimle hicrāna
74. Tā ki nāmım kıla cihānyāna

2. **tā ki:**

Kaside 13

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne zaman ki.

125. Pertev-i şems-i haqıkat tā ki tāb-endāz olup
126. Melma‘-ı nūr ola meclā-yı kulüb-ı evliyā

3. **tā ki:**

Kaside 18

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

....den beri.

25. Şarılır dāmenine bulduğı şağın ez-dil
26. Tā ki bī-kes kılalı bāğda zār u mahzūl

4. **tā ki:**

Kaside 18

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-mesi için, -sin diye, öyle ki.

115. Tā ki ‘ālem ola mecmū‘a-i eşyā-yı vücūd
116. Çār mevsimde ola reh-güzer-i çār fuşūl

5. **tā ki:**

Gazel 158

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne zaman ki.

1. Tâ ki ümmîd-i cemâlînden nazar olmaz halâş
2. Nev-be-nev hün-âbelerden çeşm-i ter olmaz halâş

tâ kim:

1. **tâ kim:**

Kaside 30

Mısra: **111**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ta ki, sonunda.

111. Ede tâ kim sipihri şâhid-i hürşîd pür-revnağ
112. Münevver eyleye tâ-kim meh-i tâbân dünyâyı

2. **tâ kim:**

Kaside 34

Mısra: **96**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-mesi için, -sin diye, öyle ki.

95. Ola hemvâre zâtı müstedâm-ı 'ömr-i devletde
96. Cihân tâ kim qarîn-i iltifât-ı luğf-ı Mevlâ'dır

tâ seher:

1. **tâ seher:**

Terci-bend 1

Mısra: **58**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vaktine kadar, sabaha kadar.

57. Zülf-i müşgîniñle mihr-i rüyuñu yâd eyleyip
58. Saña her şeb Sâlim'in budur du'âsı tâ seher

tâ şubh:

1. **tâ şubh:**

Kaside 28

Mısra: **38**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ta sabaha kadar.

37. Öyle bir zât-ı mükerremsin gören meh-rüyuñu
38. Geceler tâ şubh vaşf-ı pâkiñi tekrâr eder

ta'abbüd:

1. **ta'abbüd:**

Kaside 8

Mısra: **146**

İbadet etmek, kulluk etmek.

145. Egerçi cânib-i Hâk'dan gelen belâyâya
146. Dil-i yakîn ü ta'abbüd şabîr ü şâbirdir

ta'ab-keşân:

1. **ta'ab-keşân:-a**

Kaside 8

Mısra: **87**

Zahmet çekenler.

87. Ta'ab-keşâna rahîm ü taleb-künâna kerîm
88. Murâd-bağş-ı muğîm ü be-her misâfirdir

ta'addî:

1. **ta'addîden:-den**

Matla 73

Mısra: **2**

Zulmetme, hak ve insaf sınırını aşma.

1. 'Avâm-ı nâsa rahm etsin demek 'ayn-ı kabâhatdır
2. Cihân içre hemân beglik ta'addîden 'ibâretdir

ta'allüm etdi:

1. **ta'allüm etdi:-di**

Kaside 12

Mısra: **160**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğretmek.

159. Olup muhâtabı yâ Âdemü'skûn ente emriyle
160. Ta'allüm etdi münâdî nidâ vü me'mûrî

ta'âm:

1. **ta'âm:**

Kaside 10

Mısra: **254**

Ar. Yiyecek şey, yemek.

253. Yalñuz bu mudur olan in'âm
254. Oldu tekşîr mu'cizeyle ta'âm

tâ'at:

1. **tâ'atdır:-dir**

Kaside 18

Mısra: **98**

İtaat etmek.

97. Bu kadar ferr ü haşemle yine her şâm u seher
98. Saña tâ'atdır olan cümle ahıbb-i mes'ûl

2. **tâ'at:**

Gazel 19

Mısra: **1**

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

1. Şüfî garazıñ tâ'at ise bûd (u) ne-bûd et
2. Ya'nî ki der-i Hâk'da hemân mağv-ı vücûd et

3. **tâ'at:**

Kaside 20

Mısra: **134**

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

133. Ne güzel menzil-i 'ibâdetdir
134. Cây-ı her tâ'at ü nezâfetdir

4. **tâ'atde:-de**

Gazel 32

Mısra: **1**

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

1. Müttakîne nola tâ'atde olur ise felâh
2. Âdemi zühd ü kanâ'at eder elbet işlâh

5. **tâ'ate:-e**

Gazel 185

Mısra: **5**

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

5. Hep gîdâ-yı rûh olup kuvvet verirdi tâ'ate
6. Kütumuz bezm-i cihânda cümleten tîb eylesek

tab':

1. **tab'ı:-ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **105**

Tabiat, mizaç.

105. Tab'ı zîrâ ki pâkdir gâyet
106. Gûy-ı pâke hemîn eder rağbet

2. **tab'ı:-ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 164

Tabiat, mizaç.

163. Çelebi lâğar u laţif ister
164. Tab'ı âyinesi nazîf ister

3. **tab'ımı:-ım, -ı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 223

Tabiat, mizaç.

223. Şâd edip tab'ımı şeb ü rûzân
224. Beni eyle nevâliñe şâyân

4. **tab'im:-ım**

Tesdis 1

Mısra: 28

Tabiat, mizaç.

27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın
28. Tesellî eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

5. **tab'a:-a**

Lugaz 1

Mısra: 33

Tabiat, mizaç.

33. Ne 'illet kim ola her sū mukârin ârzū tab'a
34. Bu ab'-ı pür-ğümüma çâremiz yok bu da hikmetdir

6. **tab'a:**

Tarih 1

Mısra: 96

Tabiat, huy || Şâirlik gücü, sanati.

95. Medâr-ı şevkdır vaşf-ı şerîfîñ
96. Gelir tab'a hezârân tâze mazmûn

7. **tab'im:-ım**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 54

Tabiat, mizaç.

53. Baña bî-hüde âdem lik gelmez
54. Benim tab'im velî cühhâli bilmez

8. **tab':**

Diğer 4

Mısra: 36

Tabiat, mizaç.

35. Olalı dil gam-ı hicriñe qarîn
36. Gün-be-gün olmada bu tab' hazîn

9. **tab'ima:-ım, -a**

Kaside 7

Mısra: 15

Güç, kuvvet, takat.

15. Tab'ima bu yolda cevri etmem
16. Zevrakçeye tâziyâne şıgmaz

10. **tab'imız:-ımız**

Kaside 10

Mısra: 436

Tabiat, mizaç.

435. Nuţkumuz vaqf-ı gûy-ı çün u çerâ
436. Tab'imız bend-i hñvâhiş-i dünyâ

11. **tab'ını:-ım, -ı**

Diğer 10

Mısra: 60

Tabiat, mizaç.

59. Göreydi zâtını lâ-büd ederci istihsân
60. O güne tab'ını etmiş 'ulüma Hâk me'vâ

12. **tab'ına:-ım, -a**

Kaside 18

Mısra: 36

Işık, parlaklık.

35. Berf şanma döküp eczâ-yı şitâya gerdün
36. Felegiñ eylemede tab'ına tedbîr-i fuşül

13. **tab'ını:-ıñ, -ı**

Kaside 31

Mısra: 20

Tabiat, mizaç.

19. Neş'e-bağş ol diliñe şubh-ı bahârîāsâ
20. Feyz-i Mevlâ'ya hemîn tab'ını meclâ eyle

14. **tab'ını:-ıñ, -ı**

Kaside 31

Mısra: 24

Güç, kuvvet, takat.

23. Ne bu âşüb-ı keder bâğ-ı derünuñda seniñ
24. Rûh-bağş-ı suhan ol tab'ını ihyâ eyle

15. **tab'ımda:-ım, -da**

Gazel 53

Mısra: 9

Tabiat, yaratılış.

9. Hücüm-ı gamla hñvâhiş kalmadı tab'ımda ey Sâlim
10. Ne meyl-i bâğ eder gönüm ne hüd gül-geşt-i râğ eyler

16. **tab'imız:-ı, -ımız**

Gazel 89

Mısra: 3

Tabiat, yaratılış.

3. Tab'imız muğber degildir haţt-ı pâkiñden seniñ
4. Haţ berât-ı aşkıñı 'aşıklarıñ teccid eder

17. **tab'ın:-dı**

Gazel 168

Mısra: 2

Güç, kuvvet, takat.

1. 'Aceb mi gül-bünü hemm ü gam eyler ise za'if
2. Şovuk geçirdi şitâ tab'ın eyledi taħrîf

18. **tab'a:-a**

Gazel 231

Mısra: 8

Tabiat, mizaç.

7. Geçmem o şühdan baña geç deyü vâhime
8. Bî-hüde tab'a şıket eder iktirâhdan

19. **ṭab'īna:-īn, -a**

Gazel 250

Mısra: 9

Işık, parıltı, kuvvet || Şâirin şiirinin gücü.

9. Sâlimâ söz yok şi'irde ṭab'īna şad âferin

10. Nuṭk-ı cân-baḥşın ber-â-ber rütbe-i i'câz ile

tâb:

1. **tâb:**

Kaside 3

Mısra: 60

Güç, kuvvet, takat.

59. Ki ya'ni der baña ol nefs-i kâhil

60. Edâ-yı farz bu tâb ile ne kâbil

2. **tâb:**

Diğer 11

Mısra: 65

Güç, kuvvet, takat.

65. Tâb yokdur gönüldê hicrâne

66. Elde hâmem 'aşâ-yı pîrâne

3. **tâb:**

Kaside 19

Mısra: 26

Işık, parıltı.

25. Pesendide havuzlar tuhfe mir'ât-ı mücellâlar

26. Nigâh etdikçe âb u tâb baḥş eyler nigeḥ-dâre

4. **tâbdan:-dan**

Gazel 122

Mısra: 1

Sıcaklık, hararet.

1. Tâbdan germ-âbenin her câmı tamlar tamlamaz

2. Rind-i bezmin çesm-i mey-âşâmı tamlar tamlamaz

tâb u tâkat kalmaz:

1. **tâb u tâkat kalmaz:-maz**

Müfret 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bir işi gerçekleştirmeye- Güç yetirebilmek.

1. Fıska kalmaz tâb u tâkat Bâri etmezse şalâh

2. Âdeme 'ayn-ı sa'âdetdir cihânda pîrlik

tabak:

1. **tabakda:-da**

Tarih 1

Mısra: 28

Tabak.

27. Nücûmundan felek etmiş müheyyâ

28. Nişâra bir tabakda dürr-i meknûn

2. **tabakla:-la**

Kaside 28

Mısra: 12

Tabak.

11. Mâh-ı 'id kim şâ'imânî da'vet-i hâş eyleyip

12. Encümü simin tabakla nuḳl için ihzâr eder

tab'-âşinâ olmaya:

1. **tab'-âşinâ olmaya:-ma, -ya**

Tarih 12

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakınlık, ilgi göstermek.

29. Yâ niçün meyl etmeye bu cāya dil

30. Olmaya mı cû kadar ṭab'-âşinâ

tâb-âver:

1. **tâb-âver:**

Kaside 19

Mısra: 10

Işık saçmak || Güzel hale getirmek, süslemek.

9. Çerâğ-ı gülşen olmuş her ferid-i âl-i zibende

10. 'İzâr-ı dil-berâsâ tâb-âver şahn-ı gülzâre

tâb-âver olur:

1. **tâb-âver olur:-ur**

Kaside 31

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık saçmak || Âşığa güç vermek.

69. Tâb-âver olur elbette dil-i bî-tâba

70. Vaşf-ı pâkin hemân ey kilk-i ter imlâ eyle

tâb-âver-i 'ayn-ı 'alîlimdir:

1. **tâb-âver-i 'ayn-ı 'alîlimdir:-im, -dir**

Matla 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hastalıklı göze güç veren || Sevgilinin bastığı, aşışın gözlerine sürdüğü toprak.

1. Nola kuhl etmege etsem ayağı tozun âmâde

2. Benim tâb-âver-i 'ayn-ı 'alîlimdir 'Arab-zâde

tâb-baḥş oldu:

1. **tâb-baḥş oldu:-du**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güç vermek || Aşışın hüznünlü gönlünün mesrur olması.

5. Hamdü li'llâh hürd-bâzi-i nesim-i şefkatini

6. Tâb-baḥş oldu neşât-ı külbe-i ahzânıma

tâ-be-key:

1. **tâ-be-key:**

Gazel 61

Mısra: 4

Ne zamana kadar.

3. Zerrece maḳbûle geçmez hîdmeti üftâdenin

4. Tâ-be-key 'âşık rehinde pür-ğubâr-ı gerd olur

2. **tâ-be-key:**

Gazel 133

Mısra: 4

Ne zamana kadar.

3. Ceys-i müjgânî şehîd etmede 'âşıkların

4. Tâ-be-key ol şeh-i hün-rîze 'adâlet gelmez

tâ-be-kıyâmet:

1. **tâ-be-kıyâmet:**

Tarih 3

Mısra: 53

Kıyamete kadar.

53. Devletinde o şehin tâ-be-kıyâmet hergiz
54. Teline degmege bir murg-ı za'îfîn 'Ankâ

2. tâ-be-kıyâmet:

Kaside 18

Mısra: 120

Kıyamete kadar.

119. Eyleye zât-ı hümâyünunu Allâh maşûn
120. Devlet ü saltanatı tâ-be-kıyâmet mevşûl

tâb-endâz olup:

1. tâb-endâz olup:-up

Kaside 13

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Işık saçmak.

125. Pertev-i şems-i hakikat tâ ki tâb-endâz olup
126. Melma'-ı nûr ola meclâ-yı kulüb-ı evliyâ

tâ-be-rûz-ı rüstañiz:

1. tâ-be-rûz-ı rüstañiz:

Gazel 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamet gününe kadar.

3. 'Alemlî âsude etmez tâ-be-rûz-ı rüstañiz
4. Bu nigâh-ı fitne-reh-ber şulh-düşmen ceng-düst

tab'-ı 'âlem-ârâya:

1. tab'-ı 'âlem-ârâya:-ya

Gazel 248

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünyayı süsleyen güneş, dünyayı aydınlatan ışık ||
Sevgili.*

13. Sezâdir na'ra-i tahsîn etse 'âlemi lerzân
14. Yetilmez hâşılı Sâlim bu tab'-ı 'âlem-ârâya

tab'-ı 'âlî-güheri:

1. tab'-ı 'âlî-güheri:-i

Kaside 26

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce yaratılışlı || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

39. Dâniş-i pâki anıñ nâkıd-ı nağd-i himmet
40. Tab'-ı 'âlî-güheri kenz-i fûn-ı şettâ

tab'-ı 'âşıkı:

1. tab'-ı 'âşıkı:-ı

Gazel 239

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın ızdırabı.

3. Elde mi fikr etmemek bûs-ı yed-i beyzânî dil
4. Kor mu tab'-ı 'âşıkı hâlî efendim ârzü

tab'-ı bihterîn:

1. tab'-ı bihterîn:

Tarih 17

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*En iyi, güzel tabiat || Şairin hayal gücü, şairlik
yeteneği.*

41. Ser-be-ceyb-i fikret-i gurbet iken baña yine
42. Dem-be-dem maзмünlar vermekte tab'-ı bihterîn

tab'-ı çalâk:

1. tab'-ı çalâk:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tez canlı yaratılış.

101. Tab'-ı çalâk hazret-i üstâd
102. Zihni veçkâd Nâbi-i naçkâd

2. tab'-ı çalâk:

Diğer 9

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tez canlı yaratılış.

153. Seyyid-i pâk-fiñnat-âlüdüm
154. Tab'-ı çalâk ü zât-ı bihbüdüm

tâb-ı harâreti:

1. tâb-ı harâreti:-i

Kaside 12

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıcaklığın vermiş olduğu hararet.

43. Firâze eyledi tâb-ı harâreti sür'at
44. Selâma turdu 'anâşır görünce bu nûrî

tab'-ı hümâyün:

1. tab'-ı hümâyün:

Tarih 1

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah.

43. Hıtân etmeklige şeh-zâdegânı
44. Murâd etmiş meger tab'-ı hümâyün

tab'-ı lañif:

1. tab'-ı lañif:

Kaside 22

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel yaratılışlı.

49. O vezir-i muhibb-i 'ilm-i şerif
50. Şâhib-i hilm ü cüd u tab'-ı lañif

tâb-ı lutfundan:

1. tâb-ı lutfundan:-un, -dan

Kaside 25

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İyilik, cömertlik kaynağı || Sadrazam Damat Hasan
Paşa.*

37. Zihî kân-ı kerem kim bir kimesne tâb-ı lutfundan
38. Olur sencide yâküt-ı ter-i şehvâr ile hârâ

tab'-ı mañzûn:

1. **ṭab'-ı maḥzūn:**

Tarih 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü, dertli mizaç || Hüzünlü insanlar.

5. Bu şevk-ı tazedan buldu güşâyış

6. Mişâl-i gonca her bir ṭab'-ı maḥzūn

2. **ṭab'-ı maḥzūn:**

Tarih 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü, dertli mizaç || Hüzünlü insanlar.

19. Güşâyış bulmaga minnet mi vardır

20. Bu günlerde kederden ṭab'-ı maḥzūn

ṭab'-ı maḥzūna:

1. **ṭab'-ı maḥzūna:-a**

Kaside 30

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüzünlü mizaç, yaratılış.

47. Ne yolda kim tecellî eylediye şun'-ı Mevlâyî

48. Eder peydâ o yolda ṭab'-ı maḥzūna tesellâyî

ṭab'-ı mecâl:

1. **ṭab'-ı mecâl:**

Kaside 22

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takat, güç.

117. Bu kadar da suḥanda ṭab'-ı mecâl

118. Feyz-i medḥiñledir bilâ-eşkâl

ṭab'-ı mecnūn'a:

1. **ṭab'-ı mecnūn'a:-a**

Gazel 249

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun mizaçlı || Mecnun.

1. Kapıldık zülfe ey dil ṭab'-ı Mecnūn'a selâm eyle

2. Alıp küyundaki feryadı hāmūna selâm eyle

ṭab'-ı mehābet:

1. **ṭab'-ı mehābet:**

Kaside 12

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heybetli tabiat.

37. Edip o gevher-i pāki celāline der-piş

38. Eritdi ṭab'-ı mehābet çü şem'-i kâfûri

ṭab'-ı mevzūn:

1. **ṭab'-ı mevzūn:**

Tarih 1

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölçülü, itidalli yaratılış.

107. Medihîñ yād ederken midḥatiñde

108. Gazel-sencide etmek ṭab'-ı mevzūn

ṭab'-ı meyden:

1. **ṭab'-ı meyden:-den**

Gazel 251

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarabın ateşi, harareti.

1. Ṭab'-ı meyden o şehiñ ruḥları gül-gün olsa

2. Reşk ile hüsüne meh yine ciger-ḥün olsa

ṭab'-ı mihr-i keremivle:

1. **ṭab'-ı mihr-i keremiyle:-i, -yle**

Kaside 29

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik güneşinin ışığı.

21. Feyz-i ebr-i himeminden erişir verde nemā

22. Ṭab'-ı mihr-i keremiyle açılır gonca-i ter

ṭab'-ı mül:

1. **ṭab'-ı mül:**

Gazel 233

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarabın ışığı || Şarabın verdiği hararet.

1. Ṭab'-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-âşâmdan

2. Olsa ger bir ḥānede âteş görünür cāmdan

ṭab'-ı nālānım:

1. **ṭab'-ı nālānım:-ım**

Diğer 9

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntülü tabiat, yaratılış.

39. Olmaydı bolay ki sultānım

40. Dür olmağla ṭab'-ı nālānım

ṭab'-ı nāzendeñi:

1. **ṭab'-ı nāzendeñi:-ñ, -i**

Kaside 31

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, hassas karakter.

65. Lālezār-ı suḥan et ṭarḥ-ı latifñ Sālim

66. Ṭab'-ı nāzendeñi zīb-āver-i ma'nā eyle

ṭab'-ı pāk:

1. **ṭab'-ı pāk:**

Gazel 14

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz kabiliyet || Yetenek.

9. Eylemem Sālim bu ṭab'-ı pāk ile

10. Tāze ṭarḥ-ı hoş-edādan ictināb

ṭab'-ı pākini:

1. **ṭab'-ı pākini:-in, -i**

Diğer 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz tabiat, huy.

5. Evvel ol Yūsuf-ı hüsün edelim istifsār

6. Ṭab'-ı pākini anıñ ḥātırını istihbār

2. **ṭab'-ı pākini:-iñ, -i**

Diğer 9

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz tabiat, huy.

13. Evvelâ tab'-ı pâkiñi tekrâr

14. Ederiz ez-derün istifisâr

tâb-ı ruhsârîña:

1. **tâb-ı ruhsârîña:-iñ, -a**

Müfret 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yanağının parlaklığı.

1. Saña 'âşik bakamaz dikkat ile

2. Tâb-ı ruhsârîña tâkat gelmez

tâb-ı ruhsârîñla:

1. **tâb-ı ruhsârîñla:-iñ, -la**

Gazel 243

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) yanağının parlaklığı.

5. Farq olunmazsa nola meyden tehî mi yoħsa pür

6. Elde sâgar tâb-ı ruhsârîñla gül-gün olmada

tab'-ı şehdendir:

1. **tab'-ı şehdendir:-den, -dir**

Kaside 1

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah, sultan tabiatı.

91. Ne gedâdan ne tab'-ı şehdendir

92. Bu olan şîveler bütün bir bir

tab'-ı selisime:

1. **tab'-ı selisime:-im, -e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıcı, coşkun tabiat-karakter.

19. Mevc-der-mevc kulzüm-i ma'nâ

20. Oldu tab'-ı selisime şeydâ

tab'-ı sevdâyi:

1. **tab'-ı şeydâyi:-yı**

Kaside 30

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Divane huy, tabiat.

83. Çerâğın olmağile baña oğlum imtinân eyler

84. Yetişdir baña da lutfuñ çerâğ et tab'-ı şeydâyi

tâb-ı süz-ı sevk:

1. **tâb-ı süz-ı sevk:**

Tarih 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heveslerin, isteklerin yakıcı ateşi.

9. Aşkarken dide-i mizâb-ı ğamdan girye-i fırkat

10. Bu dem de tâb-ı süz-ı sevk ile 'ayn-ı serâb oldu

tâb-ı teb-i hicrânımıñ:

1. **tâb-ı teb-i hicrânımıñ:-im, -iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın (âşığı derde düşüren) nöbetlerinin

harareti || Aşığın vuslata susamışlığı.

27. Kõndu bázü-yı dile nev-nüşha-i şeyh-i kerem

28. Gitti derd-i rencişi tâb-ı teb-i hicrânımıñ

tâb-ı tebindedir:

1. **tâb-ı tebindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 112

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hararet, sıcaklık || Ayrılığın yakıcı etkisi.

7. Hañt-ı şerifin eyler imiş nüsha-i şifâ

8. Ol kim firâk-ı hicr ile tâb-ı tebindedir

tâb-ı temmüz:

1. **tâb-ı temmüz:**

Tarih 17

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temmuz ayının sıcağı.

101. Yalnız sermâ-yı deyle hâtırım işkeste mi

102. Tâb-ı temmüz eyledi sinem firâk-ı âteşin

tâb-ı temmüz etmede:

1. **tâb-ı temmüz etmede:-me, -de**

Gazel 199

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temmuz sıcağı gibi yakıcı hale getirmek.

1. Hâsret-i cânân tağyir edeli keyfiyyetim

2. Tâb-ı temmüz etmede sermâyı süz-ı firkatim

tâb-ı temüz-ı ğamdan:

1. **tâb-ı temüz-ı ğamdan:-dan**

Kaside 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederin temmuz -sıcağı gibi olan- harareti.

3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temüz-ı ğamdan

4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-riz-i şafâ

tab'-ı yerâ'a:

1. **tab'-ı yerâ'a:-a**

Kaside 8

Mısra: 172

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalemin tabiatı.

171. Bu güne eyledi vaşf-ı şerifini ta'bir

172. 'Aceb ki tab'-ı yerâ'a yem-i mefâhirdir

tab'-ı zârım:

1. **tab'-ı zârım:-ım**

Diğer 2

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan, feryat eden -hüzünlü- tabiat,karakter.

69. Baña gayrılar eylese tevķir

70. Tab'-ı zârım baña eder tekdîr

tabi'a:

1. **ṭabī' a:**

Kaside 8

Mısra: 150

Mizaç, yaratılış.

149. Kesildi pâyı neşâtni keselse ḳalbimde

150. Zâmîr ü bâl mükedder ṭabī' a ḥâdirdir

ṭabī' at:

1. **ṭabī' atin:-in**

Lugaz 3

Mısra: 32

Mizaç, yaratılış.

31. Mütenebbih olur mu yâ ammâ

32. Yine eyler ṭabī' atin icrâ

2. **ṭabī' ata:-a**

Kaside 15

Mısra: 29

Doğa, tabiat.

29. Düşer ṭabī' ata şad feyz vaşf-ı pâkinde

30. Okunsa ismi çıkar ger 'ibâret-i şevket

3. **ṭabī' atler:-ler**

Gazel 107

Mısra: 1

Mizaç, yaratılış.

1. Ṭabī' atler benim âvâre-i ṭab'-ı selîmimdir

2. Cihânda ma'rifet baña nedîm-i 'an-şamîmimdir

ṭabī' at ehline:

1. **ṭabī' at ehline:-ne**

Gazel 172

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Olgun insanlar.

11. Felek döner mi murâdımca Sâlimâ bilmem

12. Ṭabī' at ehline hicrân cihân cihân ancak

ṭabī' at-ı insân:

1. **ṭabī' at-ı insân:**

Kaside 1

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnsanın mizacı.

61. Ya 'ni uymaz biri birine her ân

62. Büsbütün bu ṭabī' at-ı insân

ṭabī' at-i pâk:

1. **ṭabī' at-i pâk:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Pak, güzel karakter.

97. Es'ada'llâh zihî ṭabī' at-i pâk

98. Levhaşa'llâh hoşâ dil-i çâlâk

ṭabīb:

1. **ṭabīb:**

Diğer 2

Mısra: 84

Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.

83. Yine bilmez devâyı tıp talsa

84. Derd-i hicrâna biñ ṭabīb olsa

2. **ṭabîbe:-e**

Müseddes 2

Mısra: 10

Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.

9. Ḥarâb-ı 'aşkıña şîḥhatden özge yok düşmen

10. Ṭabîbe söyle ki el çeksin ol belâ-keşden

3. **ṭabīb:**

Kaside 33

Mısra: 79

Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.

79. Olsa da bir ṭabīb dünyâde

80. K'anda her derde merhem âmâde

4. **ṭabīb:**

Gazel 204

Mısra: 11

Hekim, doktor || Sevgili.

11. Şerbet-i la'lin dirîğ etdi fakîre ol ṭabīb

12. Sâlim-i dil-ḥasteye bir ğayrı tedbîr edelim

5. **ṭabîbim:-im**

Gazel 272

Mısra: 7

Hekim doktor || Sevgili.

7. Ḥaste-i hicrânîñ oldum ey ṭabîbim bî-kesim

8. Gel devâ eyle dil-i bîmâre Allâh 'aşkına

ṭabīb olsa:

1. **ṭabīb olsa:-sa**

Gazel 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doktor olmak.

9. Şu kadar ḥaste-i fırkat durur âvâre gönül

10. Her nefes olsa ṭabīb olmaya Sâlim iflâḥ

ṭabîbâne:

1. **ṭabîbâne:**

Muamma 16

Mısra: 1

Tabibe yakışır şekilde, sağlık açısından daha uygun olmak.

1. Şerâbı âb ile içmek ṭabîbâne durur her dem

2. Suyu âteşle cem' etmek yine bir başka ḥikmetdir

ṭabîbân-ı cihânı:

1. **ṭabîbân-ı cihânı:-ı**

Gazel 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyadaki doktorlar.

5. Cüst (ü) cü etdim ṭabîbân-ı cihânı bulmadım

6. Ben gedâ bî-çâre 'aşîk derdine dermân olur

tabīb-i 'aşk:

1. tabīb-i 'aşk:

Gazel 91

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk doktoru.

9. Sâlim-i zârî helâk etmek dilermiş gamzeler

10. Ey tabīb-i 'aşk bunda baña tedbiriñ nedir

tabīb-i cihân:

1. tabīb-i cihân:

Kaside 33

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnsanların derterine çare bulan || Makam sahibi

kişi.

83. O tabīb-i cihân da bilse k'o zâr

84. Olmaz olmazsa ol devâ tîmâr

tabīb-i derd-i 'aşık:

1. tabīb-i derd-i 'aşık:

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âşığın derdinin tabibi, aşk derdine derman sunacak

kişi.

3. Böyle leb-tefsîde-i tâb-ı teb-i hicrân iken

4. Ey tabīb-i derd-i 'aşık sıhhat ümmîd eylemem

tabīb-i hâzık:

1. tabīb-i hâzık:

Kaside 27

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İşinin ehli olan doktor.

31. Lutfu renc-i hem-i dehre tabīb-i hâzık

32. Hâk-i dergâhını Hâk eyledi her derde devâ

tabīb-i hâzık-ı feyz-âşinâ-yı lutfuñla:

1. tabīb-i hâzık-ı feyz-âşinâ-yı lutfuñla:-uñ, -la

Kaside 12

Mısra: 183

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Lutuftan feyizlenen tecrübeli tabib.

183. Tabīb-i hâzık-ı feyz-âşinâ-yı lutfuñla

184. Görür müsün 'acebâ bu şikeste rencürü

tabīb-i hâzık-ı üftâdegânsın:

1. tabīb-i hâzık-ı üftâdegânsın:-sın

Gazel 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Düşkünlerin işinin ehli olan doktoru || Sevgili.

7. Tabīb-i hâzık-ı üftâdegânsın

8. Ne var kılsañ dil-i bimâra tedbir

tabīb-i 'illet-i her ser:

1. tabīb-i 'illet-i her ser:

Kaside 34

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Herkesin derdine çözüm bulan || İsmail Paşa.

45. Tabīb-i 'illet-i her ser Felâṭun-ı hikem-güster

46. Ğarîbâna müdâvâlar derinde hep müheyâyâdır

ta'bir:

1. ta'bir:-i

Kaside 10

Mısra: 478

Açıklamak, yorumlamak.

477. Deheniñ hokka-i beyân etdi

478. Nuṭṭ u ta'birî tercemân etdi

2. ta'bir:-i

Kaside 24

Mısra: 11

Açıklamak, yorumlamak || Rüya yorumu yapma.

11. Cümle ta'birî havâdisle bedîdâr oldu

12. Güyiyâ remz ile halka eder iş'âr-ı zamîr

3. ta'bir:

Gazel 89

Mısra: 9

Açıklamak, yorumlamak.

9. Dünyede bir kendiye mahsûş olan ta'bir ile

10. Cümle eşyâ Hâlik'in tevḥîd eder temcîd eder

ta'bir edelim:

1. ta'bir edelim:-elim

Gazel 204

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Açıklamak, anlatmak.

1. Derdimiz çok kangı birin saña takrîr edelim

2. Renciş-i derd-i firâkıñ nice ta'bir edelim

ta'bir edem:

1. ta'bir edem:-em

Kaside 15

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İfade etmek, anlatmak.

69. Senâ-yı vaşfıñı haddim degil edem ta'bir

70. Düşen baña der-i 'adliñde ḥidmet-i şevket

ta'bir edemem:

1. ta'bir edemem:-e, -mem

Kaside 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Açıklamak.

11. Ta'bir edemem beyân-ı zâtın

12. Kilk-i raḳam-ı beyâna şıḡmaz

ta'bir edemez:

1. **ta' bîr edemez:-emez**

Kaside 24

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, anlatmak.

59. Medh-i vaşfında ne deñlü suhan-endâz olsam

60. Lâyıkiñ üzre zebânım edemez bir ta' bîr

ta' bîr eder:

1. **ta' bîr eder:-er**

Kaside 8

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, anlatmak.

105. Senâni böyle mi ta' bîr eder idim ammâ

106. Dil-i şikeste kederden hârâb u hâtırdır

2. **ta' bîr eder:-er**

Kaside 24

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, anlatmak.

41. Halka ikrâmını vaşf eylemege tâlib olan

42. Şu kadar ancak eder etmek olursa ta' bîr

ta' bîr ediyor:

1. **ta' bîr ediyor:-iyor**

Kaside 24

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, anlatmak.

9. Yazılan vâkı'a levh üzre sürür olsa nola

10. Ki murâd üzre felek ediyor anı ta' bîr

ta' bîr etmede:

1. **ta' bîr etmede:-me, -de**

Kaside 20

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, anlatmak.

51. Etmede kilik-i dil-güşâ ta' bîr

52. Dâ' imâ böyle midhatin ta' bîr

ta' bîr eyledi:

1. **ta' bîr eyledi:-di**

Kaside 8

Mısra: 171

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yorumlamak.

171. Bu güne eyledi vaşf-ı şerîfni ta' bîr

172. 'Aceb ki tab'-ı yerâ' a yem-i mefâhirdir

ta' bîr eylesem:

1. **ta' bîr eylesem:-se, -m**

Gazel 76

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yorumlamak, açıklamak.

11. Tolar ilhâm-ı feyz-â-feyz ile şî'rim benim Sâlim

12. Cebînde o şühuñ eylesem pākîze bir ta' bîr

2. **ta' bîr eylesem:-se, -m**

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yorumlamak, açıklamak.

9. Her ne rütbe köhne ta' bîr eylesem Sâlim yine

10. Tâzeler vaşfında nazm-ı dil-nişînim tâzedir

ta' bîr evleyip:

1. **ta' bîr evleyip:-yip**

Kaside 33

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yorumlamak.

71. Bir su'âl ile evleyip ta' bîr

72. Etdi mâ-fi'z-zamîri dil tefsîr

ta' bîr olur:

1. **ta' bîr olur:-ur**

Müseddes 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklanmak.

13. Mağabbetim saña ta' bîr olur mu hiç kâbil

14. Derînde bendeñi kemter gedâ-yı ednâ bil

2. **ta' bîr olur:-ur**

Gazel 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklanmak.

1. Vaşf-ı müjeñ bu kilik ile ta' bîr olur mu hiç

2. Tatlı diliñ zebân ile ta' bîr olur mu hiç

3. **ta' bîr olur:-ur**

Gazel 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklanmak.

1. Benim derûnumu saña nic' eyleyem ta' bîr

2. Olur mu süziş-i 'âşık lisân ile ta' bîr

tâbiş-i mihr-i ruhuñ:

1. **tâbiş-i mihr-i ruhuñ:-uñ**

Matla 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- güneş gibi parlak yüzü.

1. Tâbiş-i mihr-i ruhuñ cânâ ne tîz-efrûz olur

2. Şem'-i hüsünüle cihân pervâneves pür-süz olur

tâbiş-i ni' amı:

1. **tâbiş-i ni' amı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetlerin parlıtı.

27. Vişâl eder şeb-i hicrânî tâbiş-i ni'amı

28. O şems-i dîn-i semâvât cüdü dâ'irdir

tâbiş-i nihân:

1. tâbiş-i nihân:

Gazel 162

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli ışığı.

7. Nihâdeyiz ser-i teslîmi dâmen-i kâdere

8. Gerek 'ayân u gerek tâbiş-i nihân mâni'

tabur:

1. taburu:-u

Tarih 3

Mısra: 177

Düzgün sıralar hâlinde dizilmiş asker topluluğu.

177. Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ

178. Evvelin hâmlerde olmuş idi yek-ser yağmâ

tâc:

1. tâc:

Kaside 13

Mısra: 132

Far. Hükümdarların alâmet-i saltanat olmak üzere başlarına giydikleri kisve-i mahsusa.

131. Eyleyip re's-i hümâyün ile efser iftihâr

132. Zât-ı pâkiyle mübâhât eyleye tâc u kabâ

2. tâc:

Tarih 24

Mısra: 20

Far. Hükümdarların alâmet-i saltanat olmak üzere başlarına giydikleri kisve-i mahsusa.

19. Gerdünde şeb-meşhüd olan şanma hilâl ü Kehkeşân

20. 'Arz eyled'aña âsumân elmâsdan tâc u kemer

3. tâc:

Kaside 34

Mısra: 23

Far. Hükümdarların alâmet-i saltanat olmak üzere başlarına giydikleri kisve-i mahsusa.

23. Mücevher tâc ile zerrin çıkmış tahta sen seyrek

24. Taçınmış kerr ü ferrin her taraf bir güne zibâdır

tâc-bâzî-i ibtihâc olunur:

1. tâc-bâzî-i ibtihâc olunur:-un, -ur

Diğer 11

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk tacını takmak || Mutlu olmak.

15. Tâc-bâzî-i ibtihâc olunur

16. 'Arz-ı eşvâk u ihtiyâc olunur

tâc-ı sîmîni:

1. tâc-ı sîmîni:-in, -i

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş taç || Parlak gökyüzü.

107. Āsumân kendine zîver kıldı

108. Tâc-ı sîmîni ber-ser kıldı

ta'cîl olunur:

1. ta'cîl olunur:-un, -ur

Tarih 11

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ar. acele ettirme, çabuklaştırma.

17. Bir berâta çekicek hañ-ı şerîfi şâhân

18. İmtisâl etmege emrine olunur ta'cîl

ta'dâd:

1. ta'dâda:

Kaside 2

Mısra: 80

Sayma, sayı sayma.

79. Muhaşşal mu'cizâta yok nihâyet

80. Ne mümkün kim ola ta'dâda kudret

ta'dâd eder:

1. ta'dâd eder:-er

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saymak, tekrar etmek.

67. Naẓm-ı pâkizemi edip evrâd

68. Sübhâ-i mihrine eder ta'dâd

ta'dâd etdim:

1. ta'dâd etdim:-dim

Tarih 3

Mısra: 221

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saymak, sayım.

221. Bu tevârih-i dü-mışra'ları etdim ta'dâd

222. Ta'miye ta'miyesiz her biri oldu zibâ

ta'dâd eyleseñ:

1. ta'dâd eyleseñ:-señ

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saymak.

3. Hadd-i âhâdi tecävüz eylemez gerçi sürür

4. 'Addine yokdur nihâyet hüznü ta'dâd eyleseñ

ta'dâd kıldım:

1. ta'dâd kıldım:-dim

Tarih 3

Mısra: 219

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sayma, sayı sayma.

219. Biri iki tarz ile târihini kıldım ta'dâd

220. Eyledim dergehine 'arz-ı metâ'-ı şu'arâ

ta'dîl eden:

1. ta'dîl eden:-en

Tarih 11

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değiştirmek.

21. Ser-te-ser faşl-ı bahār oldu gülüstān içre
22. 'Alemin emzice-i şevqın eden hep ta'dil

tafattun eyledi:

1. **tafattun eyledi:-di**

Gazel 268

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, farkına varmak, akıl erdirmek.

1. Görünce āhımı cānān bu istināre ile
2. Tafattun eyledi mihrim hemān emāre ile

tafsil:

1. **tafsili:-i**

Kaside 28

Mısra: 53

Açıklamak, şerh ve beyan etmek. İzah etmek.

53. Dünyede kābil degildir midhātini tafsili çün
54. Kilk-i takşir-āverim da'vātī āhir-kār eder

tafsil eyleve:

1. **tafsil eyleye:-ye**

Tarih 22

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrıntıları ile açıklamak.

13. Ne kadar medh olunursa nice kābil ki zebān
14. Eyleye vaşf-ı şerifin bi-kemālih tafsil

tafsil-i hikāyat-ı dile:

1. **tafsil-i hikāyat-ı dile:-e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün hikāyelerini açıklamak.

11. Başla tafsil-i hikāyat-ı dile
12. Cümle taktir-i küdürāt-ı dile

tağ kadar:

1. **tağ kadar:**

Kaside 18

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla.

29. Germ ü serde nice tākat getirirsek olsun
30. Ki çeker tağ kadar olsa keder kūh-ı hāmül

tağ üstü bağ olsun:

1. **tağ üstü bağ olsun:-sun**

Gazel 238

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağların taşlık, çalılık yerlerin ıslahı ile oluşmasından hareketle, âşıkta bulunan olumsuz izlerin, sevgiliden kalan yaraların iyileşmesi.

1. Der iseñ gezdigin yerler eger tağ üstü bağ olsun
2. Yanında sāki-i gül-çehre destinde ayag olsun

tağıl:

1. **tağılmaz:**

Gazel 280

Mısra: 9

Yok olmak, bitmek.

9. Tağılmaz nüsha-i dilden keder Sālim anı zīrā
10. Felek desti ile Sālim anı şīrāzelendirdi

tağıt:

1. **tağıtdı:-dı**

Gazel 140

Mısra: 1

Savurmak || Saçlarını savurmak.

1. Zūlfün tağıtdı rüyuna ol pādīşāhımız
2. Hep tār ü mār etdi felek cilvegāhımız

tağvīr edeli:

1. **tağvīr edeli:-eli**

Gazel 199

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değiştirmek, bozmak.

1. Hāsret-i cānān tağvīr edeli keyfiyyetim
2. Tāb-ı temmūz etmede sermāy-ı sūz-ı fırkatim

tağvīr ederdi:

1. **tağvīr ederdi:-er, -di**

Gazel 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ertelemek.

1. Eger te'sīr-i gamzeñ olmayadı düşmen-i te'hīr
2. Nīgāhın 'āşıkā mergin ederdi cāmesin tağvīr

taḥaddī olunsa:

1. **taḥaddī olunsa:-un, -sa**

Kaside 8

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydan okuma.

47. Gelir olunsa taḥaddī kabā'il-i bürhān
48. Gürūh-ı mu'cize ol dergehe 'āşā'irdir

taḥammül:

1. **taḥammül:**

Diğer 2

Mısra: 42

Dayanma, katlanma, sabır.

41. Ne nedimim ne gam-güsārım var
42. Ne taḥammül ne ihtiyārım var

taḥammül eder:

1. **taḥammül eder:-er**

Kaside 8

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammül etmek, dayanmak.

67. Siyāh cāme giyer kim vesāḥ taḥammül eder
68. Ya neylesin ki kalem bunda bir misāfirdir

taḥammül etmege:

1. **tahammül etmege:-e**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammül etmek, dayanmak.

1. Tahammül etmege cevrine yâr hûb olmağa muhtâc
2. Kişiniñ dil-beri mañbûb u mergüb olmağa muhtâc

tahammül eyle:

1. **tahammül eyle:**

Gazel 118

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dayanmak, sabretmek.

9. Cefâ ederse de eyle tahammül ey Sâlim
10. O pür-cefâyâ derûnuñda çün mañabbet var

tahammül eylemez:

1. **tahammül eylemez:-mez**

Diğer 5

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

21. Eylemez hiç tahammül aña cihân
22. Biri birini görmege yârân

tahammül eylerim:

1. **tahammül eylerim:-r, -im**

Gazel 50

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dayanmak, sabretmek.

11. Felekden gördüğüm çevre tahammül eylerim Sâlim
12. Hudâ elbet beni bir gün ferah-bağış-ı vişâl eyler

tahammül eyleye:

1. **tahammül eyleye:-ye**

Gazel 256

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dayanmak, sabretmek.

5. 'Aşık o durur eyleye her derde tahammül
6. Bâr olmayacak ermeye dil ni'met-i yâre

taharrik etmede:

1. **taharrik etmede:-me, -de**

Lugaz 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(a.i. hareket'den) 1. hareket etme, kınıldama, oynama.

27. O âteş çağa güyâ başmamağla pâların silker
28. Ocağında taharrük etmede her dem ne diğkatdir

taharrik-i secere:

1. **taharrik-i secere:**

Kaside 10

Mısra: 158

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağacın hareket etmesi (Hz. Muhammedin mucizelerinden biridir. Vadi kenarındaki bir ağaç yerinden sallanarak çıktı, yeri şak etti, geldi, tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına. Üç defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o ağacı istişhad etti, ağaç

da sıdkına şehadet etti. Emretti, yine yerine gidip yerleşti.

157. Bu da Ya'li rivâyeti üzere

158. Şâbit oldu taharrük-i şecere

tahayyül etmege:

1. **tahayyül etmege:-e**

Gazel 261

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal etmek.

5. Komaz 'aklı tahayyül etmege ol gâmzesi anıñ
6. Bağılsa dide-i inşâf ile ol gözler âdemde

tahdîş eyleme:

1. **tahdîş eyleme:-me**

Kaside 10

Mısra: 451

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muzdarib etmek.

451. Beni ey nefis eyleme tahdîş
452. Edeyim zâtuñı biraz teftîş

tahdîş-i ni'met etmege:

1. **tahdîş-i ni'met etmege:-e**

Kaside 33

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikleri anlatmak.

73. Ya'ni tahdîş-i ni'met etmege dil
74. Eyledi bir giriz el-ğâşıl

tâhir:

1. **tâhir:**

Lugaz 4

Mısra: 4

Ar. Temiz, pak, arık.

3. Ser ü pâyı yine zâhir olmaz
4. Pâkdir dense de tâhir olmaz

2. **tâhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 14

Ar. Temiz, pak, arık.

13. Ğubâr-ı dergehine yüz süren 'ibâdetkâr
14. Teyemmüm etmege lâyıq o ħâk tâhirdir

3. **tâhir:**

Diğer 11

Mısra: 114

Ar. Temiz, pak, arık.

113. Tâhir olduğı anlarıñ zâhir
114. Baba tâhir gibi hemîn tâhir

4. **tâhir:**

Kaside 18

Mısra: 93

Ar. Temiz, pak, arık.

93. Aşl u fer'in de hemîn tayyib ü pâk ü tâhir
94. Kim işitse şeref-i zâtuñı eder ħüsn-i kabûl

tāhir olduğu:

1. **tāhir olduğu:-duğ, -u**

Diğer 11

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz olmak.

113. Tāhir olduğu anların zāhir

114. Baba tāhir gibi hemin tāhir

tahıyyāt olsun:

1. **tahıyyāt olsun:-sun**

Kaside 5

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua olsun -Dua etmek.

107. Ravza-i pākine şad-güne tahıyyāt olsun

108. Şad selām eyleye ol zāta cenāb-ı Mevlā

tahıyyāt u selām olsun:

1. **tahıyyāt u selām olsun:**

Kaside 11

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Onun üzerine (Hz. Muhammed)- selam ve dua olsun.

23. Tahıyyāt u selām olsun hemin ol zāt-ı ‘ālīye

24. Kim oldur ağdem ü evvel nebıyy-i Rabb-i Hānnāni

tahıyyet:

1. **tahıyyet:**

Kaside 7

Mısra: 105

Selam.

105. Vāşıl ola aña şol tahıyyet

106. Kim dāmen-i mürselāna şığmaz

tahkık:

1. **tahkık:**

Kaside 7

Mısra: 71

Doğru, gerçek, doğrulanmış.

71. Tahkık Resül-i Kibriyā’dır

72. Hāđkında anın fesāne şığmaz

tahkık etdi:

1. **tahkık etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 325

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Araştırmak.

325. Hāfr edip etdi hılesin tahkık

326. Pes-i derde nühüfte bi’r-i ‘amık

tahkık evleyen:

1. **tahkık evleyen:-yen**

Kaside 28

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin doğru olup olmadığını araştırmak.

33. Eyleyen tahkık cüst ü cüy-ı bahr-i fikrini

34. Ol dür-i yek-tāniñ elbet kıdrini ikrār eder

tahkık eyleyip:

1. **tahkık eyleyip:-yip**

Kaside 10

Mısra: 395

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin doğru olup olmadığını araştırmak.

395. Eyleyip böyle bu sözü tahkık

396. Ki demiş ol şadük u ‘adl ü şadık

2. **tahkık eyleyip:-yip**

Kaside 20

Mısra: 226

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulunduğu halin ve makamın ehli olma.

225. Bu mecāzī cihānda bā-tevfık

226. Pāyemi cüdu eyleyip tahkık

tahkır eder:

1. **tahkır eder:-er**

Kaside 23

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçümsemek, hor görmek.

37. Ne destür āşaf-ı Cem-rütbe kim tahkır eder gerdün

38. Der-i kudretde derbāni ya Efrıdun u Dārāyi

tahkır etme:

1. **tahkır etme:-me**

Gazel 74

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçümsemek, hor görmek.

11. Cemāli zışt ise de etme peykerin tahkır

12. Cebin-i şun‘da envār ğayrı yüzdendir

2. **tahkır etme:-me**

Gazel 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçümsemek, hor görmek.

3. Bakıp tahkır etme peykeriñ rind-i mey-āşāmiñ

4. Şağın bundan kebire zāhidā vizr-i vebāl olmaz

tahlış evle:

1. **tahlış eyle:**

Kaside 8

Mısra: 215

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtarmak.

215. Bedenden eyle giribānımı benim tahlış

216. O ‘arşagehde ki ehl-i hūkūđ hāzırdır

tahmıl evleme:

1. **tahmıl evleme:-me**

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüklemek, taşımak.

3. Gel kümeyt-i tab'a taħmīl eyleme hicriñ yeter

4. Kalmadı bār-ı girān-ı derde dermānım meded

taħmīn:

1. **taħmīn:**

Kaside 19

Mısra: 90

Tahmin etmek.

89. Nice teşbīh edem kāna anıñ in'ām u iħsānın

90. Anı taħmīn qābildir bu gelmez 'add ü miqdāre

2. **taħmīn:**

Kaside 33

Mısra: 66

Tahmin.

65. Līk gāhī be-de' b-i meşşā'in

66. Güft (ü) güy-ı niyāz olur taħmīn

taħmīnine eyledi:

1. **taħmīnine eyledi:-di**

Kaside 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahmin etmek.

7. Yağ degildir taraf-ı bāmda āvīze olan

8. Hāne taħmīnine dey eyledi vaz'-ı şākūl

taħmīs olunsa:

1. **taħmīs olunsa:-un, -sa**

Gazel 43

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahmīs edilmek - Şairin ilgili beyitinin üzerine üç mısra ekleyerek beşlemek-

9. Hiç söz olmaz Sālimā bu penc beyt-i tāzeye

10. Vākı'ā taħmīs olunsa bu gāzel şāyestedir

taħrīf:

1. **taħrīf:-e**

Lugaz 3

Mısra: 11

Harflerin yerini değiştirme.

11. İsmi taħrīfe olmadı me'vā

12. Ters okunsa da bir durur ma'nā

taħrīf eyledi:

1. **taħrīf eyledi:-di**

Gazel 168

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bozmak, zarar vermek.

1. 'Aceb mi gül-bünü hemm ü gam eyler ise za'if

2. Şovuk geçirdi şitā tab'ın eyledi taħrīf

taħrīk eder:

1. **taħrīk eder:-er**

Kaside 34

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harekete getirmek, hareket ettirmek.

11. Serin taħrīk eder şanma şabādan naħl-i gülzāri

12. Nihālīñ inħināsi ehl-i 'irfāna temennādir

taħrīk edip:

1. **taħrīk edip:-ip**

Gazel 106

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hareketlendirmek, salındırmak.

9. Anı bī-hūde tekdīr etmesin taħrīk edip zūlfūñ

10. Gönül murĝu hemān pervāza o serde müheyyādir

taħrīk etdikçe:

1. **taħrīk etdikçe:-dik, -çe**

Gazel 89

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hareketlendirmek.

11. Serlerin taħrīk etdikçe şabādan Sālimā

12. Gāfilān-ı bāĝı naħl-i tāzeler tehdīd eder

taħrīk etmese:

1. **taħrīk etmese:-me, -se**

Gazel 178

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hareketlendirmek.

7. Düşmezdi gönüller de biri birine anda

8. Kāküllerini bād-ı şabā etmese taħrīk

taħrīk kıldık:

1. **taħrīk kıldık:-dığ**

Diğer 1

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hareketlendirmek || Bir iş için harekete geçmek.

29. Kıldık esb-i tabi'atı taħrīk

30. Eyledik bu veşīkamız tebrīk

taħrīk-i fem etdi:

1. **taħrīk-i fem etdi:-ti**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aĝzı kapırdatmak, bir şeyler söylemek.

37. O şeh nāz ile taħrīk-i fem etdi

38. Beni luţfuyla şād u ħurrem etdi

taħrīk-i zülfe:

1. **taħrīk-i zülfe:-e**

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçın hareketlenmesi.

1. Meded taḥrîk-i zülfe olmasın bād-ı şabâ bâ'is
2. Cünûn-ı 'âşıka olur nesim-i cân-fezâ bâ'is

tahrîr:

1. **tahrîr:**

Kaside 2
Mısra: **90**
Yazma, kaleme alma.

89. Ne mümkün na't-i pâkiñ ede taḥrîr
90. Kemâli ile şâhâ kilik taḥrîr

2. **tahrîre:-e**

Kısa Mesnevi 2
Mısra: **14**
Yazma, kaleme alma.

13. Başla ahvâlimi taḥrîre benim
14. Râz-ı pinhânımı taḥrîre benim

3. **tahrîre:-e**

Tarih 17
Mısra: **95**
Yazma, kaleme alma.

95. Derdimiñ biñde birin taḥrîre imkân olmaya
96. Olsa her bir dūd-ı âhim bir midâd-ı 'anberîn

4. **tahrîr:**

Kaside 20
Mısra: **52**
Yazma, kaleme alma.

51. Etmede kilik-i dil-güşâ ta'bir
52. Dâ' imâ böyle midḥatin taḥrîr

tahrîr eder:

1. **tahrîr eder:-er**

Kaside 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak || İlahi sırların yazılması.

19. Kalemle levḫa arada eder iken taḥrîr
20. Murâd-ı gayr-ı teḫâlûf-pezir-i me'mûrı

tahrîr etdi:

1. **tahrîr etdi:-di**

Gazel 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak.

3. Degildir çâr ebrû muşḫaf-ı pāk-i cemâliñde
4. Yed-i kudret cemâliñ ḫıfza etdi çâr gül taḥrîr

tahrîr etmek:

1. **tahrîr etmek:-mek**

Diğer 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak.

33. Tıtuşur ḫâme-i bihîn-ta'bir

34. Sûzişim etmek istesem taḥrîr

tahrîr eyle:

1. **tahrîr eyle:**

Kaside 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak. Kaleme almak.

1. Demdir ey ḫâme-i bihîn-ta'bir
2. Eyle na't-ı Muḫammed'i taḥrîr

tahrîr eylemek:

1. **tahrîr eylemek:**

Kaside 19
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak. Kaleme almak.

95. Ne mümkün eylemek bir kıtra iḫsânın anıñ taḥrîr
96. Bütün seyl-âb imdâd eylese ger baḫr-i efkâre

tahrîr eylemiş:

1. **tahrîr eylemiş:-miş**

Kaside 34
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey üzerine yazı yazmak.

27. Yed-i kudret ruhun gül-gün ḫalle eylemiş taḥrîr
28. Bu zînetli gül-i ebrî 'arûs-ı behcet-efzâdır

tahrîr kılsa:

1. **tahrîr kılsa:-sa**

Gazel 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak.

3. Olur her bir müjem bir kilik-i taḥrîr
4. Sırışkim mâ-cerâyı kılsa taḥrîr

tahrîr olunmak:

1. **tahrîr olunmak:-un, -mak**

Kaside 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak.

7. Taḥrîr olunmak olsa medḫi
8. Ser-süre-i âsumâna şıgmaz

tahrîr olur:

1. **tahrîr olur:-ur**

Gazel 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazılmak.

1. Vaşf-ı müjeñ bu kilik ile taḥrîr olur mu hiç
2. Tatlı diliñ zebân ile ta'bir olur mu hiç

tahsîl ederler:

1. **taḥṣīl ederler:-er, -ler**

Kaside 5

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğitim görmek, bilgi edinmek.

99. Na' tñi etmek için ş'i ri ederler taḥṣīl

100. Ne revādır k̄ala bī-çāre gürūh-ı şu'arā

taḥṣīl etdi:

1. **taḥṣīl etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak edilmiş bir alacağı almak.

89. Etdi taḥṣīl Bū Cehil'den hem

90. Semen-i üştürü edip mülzem

taḥṣīl evlese:

1. **taḥṣīl evlese:-se**

Kaside 30

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elde etmek || Kazanmak.

53. Eger naḥd-i ṭaleb k̄alā-yı kāmı evlese taḥṣīl

54. Ederdi ḥvāce-i dil sūd-ı bāzār-ı tesellāyī

taḥṣīl-i ḥālet-i şevket:

1. **taḥṣīl-i ḥālet-i şevket:**

Kaside 15

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk, yücelik tahsili.

51. Bu 'izz ü şevkete taḥlīd olur mu 'ālemde

52. Olur mu kesb ile taḥṣīl-i ḥālet-i şevket

taḥṣīn:

1. **taḥṣīn:**

Tarih 3

Mısra: 21

Beğenme, güzel bulma, takdir etme.

21. Gūş-sad-gūş hezārān taḥṣīn

22. Kūşe-i gūşu leb-ā-leb bün eder ise sezā

2. **taḥṣīn:**

Kaside 16

Mısra: 74

Güzel, övülmüş.

73. Ede fāḥriyyeye āgāze be-üslüb-ı kādīm

74. K'ola her lafzını taḥṣīn ile gūyā bülbül

taḥṣīn eden:

1. **taḥṣīn eden:-en**

Tarih 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek, takdir etmek.

3. Nigār-ı şun'una taḥṣīn eden genā-gūyān

4. Ḥalāvet-i şuḥanın reşk-i bāl-i k̄and etsin

taḥṣīn ederek:

1. **taḥṣīn ederek:-erek**

Tarih 11

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğini övmek.

25. Her gören dedi ḥatñ ederek anı taḥṣīn

26. Hüsn-i pākin 'Alī Beg kıldı mehāsin tekmi

2. **taḥṣīn ederek:-erek**

Gazel 290

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğini övmek.

9. O māññ Sālīmā nāzın hemişe ederek taḥṣīn

10. Ḥarīdāran anı gitdikçe istiğnā-fürüş etdi

taḥṣīn ü s̄abāşı edip:

1. **taḥṣīn ü s̄abāşı edip:-ip**

Gazel 202

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi ve güzel bulmak.

9. Yazılmış gördüğümce levḥ-i dilde bu zemīn-i nev

10. Edip taḥṣīn ü s̄abāşı saña Sālīm pesend etdim

taḥṣīve edince:

1. **taḥṣīve edince:-ince**

Tarih 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derkenar yazma || Yüzde ayva tüylerinin belirmesi.

1. Ḥatñ edince taḥṣīve metn-i münīr-i 'arızñ

2. Müstetir etdi nikāt-ı behcetın tefhīmını

taḥt:

1. **taḥt:**

Diğer 3

Mısra: 99

Hükümdarlık makamı || Güzellerin bulunduğu şehir olarak İstanbul.

99. Şeh-i ḥübāna şehā taḥt u maḥarr İstanbul

100. Meyl ederse nola 'ālem ki şafāsı pek bol

2. **taḥt:**

Kaside 14

Mısra: 45

Hükümdarlık makamı.

45. Seniñle taḥt buldu baḥt-ı cāvīd

46. Ḥarīrū'l-'ayn olup re'yiñle ḥürşīd

tahta çıkmış:

1. **tahta çıkmış:-mış**

Kaside 34

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hükümdar olmak.

23. Mücevher t̄ac ile zerrīn çıkmış tahta sen seyre

24. Ṭaḥnımış kerr ü ferrin her ṭaraf bir güne zībādır

tahta geçdiğinde:

1. tahta geçdiğinde: *-dik, -in, -de*

Kaside 20

Mısra: 213

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahta çıkmak, sultanlığı ilan etmek.

213. Tahta devletle geçdiğinde o şah

214. Baña tâli' olup müsâ'id-i câh

tahte's-serâ:

1. tahte's-serâya: *-ya*

Kaside 23

Mısra: 61

Toprak altı.

61. Olur tahte's-serâya keffe-i temkîni peyveste

62. Eder güy-i zemîn taqbil-i sâk-ı 'arş-ı a'lâyı

tahtgâh:

1. tahtgâhı: *-ı*

Kaside 20

Mısra: 98

Osmanlı Devleti'nin başkenti.

97. Var mı mişli o şehri maqbülüñ

98. Tahtgâhı olan Sitanbul'un

tahtgâh-ı kalbe:

1. tahtgâh-ı kalbe: *-e*

Gazel 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp ülkesi.

1. Tahtgâh-ı kalbe kim mihrin seniñ teşrif eder

2. Maqdemiyile gerd-i gamdan hâtırım tanzîf eder

2. tahtgâh-ı kalbe: *-e*

Gazel 125

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalp ülkesi.

9. Hemîşe tahtgâh-ı kalbe gayrın naqşı el vermez

10. Meşeldir kim bir iklim içre iki şehriyâr olmaz

tahtgeh:

1. tahtgehinde: *-in, -de*

Kaside 18

Mısra: 86

Far. Taht yeri, payitaht.

85. Hışm ile bakşan eger haşyet-i şemşirinden

86. Melik-i Hind olur tahtgehinde meslül

taht-ı erbâb-ı tabi'at:

1. taht-ı erbâb-ı tabi'at:

Terkib-bend 1

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlerin makamı, şairlik makamı.

43. Fiğân kim tiz-destdir kâr-ı gamda

44. Ser-â-pâ taht-ı erbâb-ı tabi'at

taht-ı revân:

1. taht-ı revân: *-sa*

Diğer 3

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanlar ya da hayvanları tarafından taşınan üstü

kapalı, yanları açık, tekerleksiz taşıt. Tahtırvan.

81. Nağl-ı gül taht-ı revân olsa olurdu a'lâ

82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyâ

taht-ı sevki:

1. taht-ı şevki: *-ı*

Terci-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heybeli taht || Güzellik ülkesinin sultanı olarak

sevgilinin konumu.

15. Böyle oldukça dahîl-i sūr-ı şehri-i şefkatiñ

16. Vechi vardır taht-ı şevki eyler iseñ iddi'â

tahvîf eder:

1. tahvîf eder: *-er*

Gazel 60

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkutmak, ürkütmek.

7. Dest-dırâzi eyledikçe goncaya bülbülleri

8. Çübek-i gül-bün ile bād-ı şabâ tahvîf eder

tahvîf eyleme:

1. tahvîf eyleme: *-me*

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkutmak, ürkütmek.

5. Tecdîd-i firâk ile bizi eyleme tahvîf

6. Firqat dedigîñ eski bizim hem-demimizdir

tahvîl eyleyip:

1. tahvîl eyleyip: *-yip*

Kaside 20

Mısra: 223

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değiştirmek, dönüştürmek, çevirmek.

223. Pâyemiz 'ayna eyleyip tahvîl

224. Şân-ı tahkîkım eyleye tekmil

tâ'ib-i gâffâr:

1. tâ'ib-i gâffâr:

Kaside 11

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tövbe edenleri bağışlayan || Allah.

9. Muqaddem hâmid-i Maḥmūd muqaddem tâ'ib-i Gâffâr

10. Olup oldu sa'âdet burcunuñ mihr-i dıraḥşânı

tâ'ifân-ı hicâz-ı küvüñdur:

1. tâ'ifân-ı hicâz-ı küvüñdur: *-uñ, -dur*

Diğer 11

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanların Hicaz -gibi kıymetli görülen- eşiği || Tekke.

105. Şevkler bir niyâz-ı kuyuñdur

106. Tâ'ifân-ı hicâz-ı kuyuñdur

tâ'ife:

1. **tâ'ifeden:-den**

Lugaz 2

Mısra: 15

Grup || Satranç oyununda taraflar.

15. Biriniñ nevbetin o tâ'ifeden

16. Biri olsa kopar netice fiten

tâ'ir-i evc-i harîm-i râhat evler:

1. **tâ'ir-i evc-i harîm-i râhat eyler:-r**

Kaside 13

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu zirvelerde rahatça uçabilmeyi sağlamak || Manevi olarak yüksek noktalara gelmeyi sağlamak.

15. Tâ'ir-i evc-i harîm-i râhat eyler âdemi

16. İki perdire murğ-ı rûha bâl-i teslim ü rızâ

tâ'ir-i evc-i istikâmetiñ:

1. **tâ'ir-i evc-i istikâmetiñ:-siñ**

Diğer 11

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk göğünüñ kuşu || Mübarek zat.

97. Reşk-sâz-ı şafâ-yı hikmetiñ

98. Tâ'ir-i evc-i istikâmetiñ

tâk edelden:

1. **tâk edelden:-el, -den**

Gazel 199

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üst noktaya getirmek, arttırmak.

3. Dâmen-i şabrım gibi çâk-i girîbân eyledim

4. Kâmetim gibi edelden tâk hicriñ tâkatim

tâk etdi:

1. **tâk etdi:-di**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Katlanılmaz, dayanılmaz noktaya ulaşmak.

3. Nâle döndüm nâlelerden bezm-i hicrânında hayf

4. Tâkatım şabrım gibi etdi bu gurbet qahrı tâk

tâkat:

1. **tâkatım:-im**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Kudret, kuvvet.

3. Nâle döndüm nâlelerden bezm-i hicrânında hayf

4. Tâkatım şabrım gibi etdi bu gurbet qahrı tâk

2. **tâkatım:-im**

Gazel 96

Mısra: 5

Kudret, kuvvet.

5. Âfitâbım tâkatım yok zerre deñlü haşrete

6. Muktezâ-yı 'aşk mıdır bu yoğsa hâkimden midir

3. **tâkat:**

Gazel 118

Mısra: 2

Kudret, kuvvet.

1. Ne sende zerrece mihr ü vefâya râğbet var

2. Ne bende bâr-ı girân-ı cefâya tâkat var

4. **tâkat:**

Gazel 133

Mısra: 1

Kudret, kuvvet.

1. Öpmege 'arîz-ı gül-günunu tâkat gelmez

2. Göz göre âteşe el şunmağa cür'et gelmez

5. **tâkat:**

Gazel 137

Mısra: 5

Kudret, kuvvet.

5. Dilde yok vaşla kanâ'at gam-ı hircet tâkat

6. Bizi hayrette kodu hâk bu ki keyfiyyetimiz

6. **tâkat:**

Gazel 147

Mısra: 13

Kudret, kuvvet.

13. Tâkat mı kodu bende cefâsıyla o hünî

14. Sâlim bize bu demde şaşkın 'âr gerekmez

7. **tâkatım:-im**

Gazel 199

Mısra: 4

Kudret, kuvvet.

3. Dâmen-i şabrım gibi çâk-i girîbân eyledim

4. Kâmetim gibi edelden tâk hicriñ tâkatım

8. **tâkat:**

Gazel 290

Mısra: 7

Kudret, kuvvet.

7. Göñülde şabra tâkat yok serimde zerre ârâmım

8. Beni sevdâ-yı zülfüñ sevdiğim bî-şabr u hüş etdi

tâkat çeker:

1. **tâkat çeker:-er**

Gazel 268

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dayanabilmek || Sevgilinin eziyetlerine âşığın tahammül edebilmesi.

9. O dil-berin nice tâkat çeker cefâlarına

10. Sitem-keşide-i hicrânı bunca yâre ile

tâkat gelmez:

1. **tâkat gelmez:-mez**

Müfret 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dayanmaya gücü yetmek, dayanmak.

1. Saña 'aşık bakamaz diğkat ile

2. Tâb-ı ruşârîña tâkat gelmez

tākāt getirilmez:

1. **tākāt getirilmez:-il, -mez**

Tarih 3

Mısra: 203

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşta karşı tarafa dayanabilmek, karşı tarafa karşı ayakta kalabilmek.

203. Bildiler kim aña tākāt getirilmez cengde

204. Tır-i dil-düz-ı işābet-eşeri 'ayn-ı kazā

tākāt getirirsek:

1. **tākāt getirirsek:-ir, -sek**

Kaside 18

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zorluklara dayanabil ek, güçlü olmak.

29. Germ ü serde nice tākāt getirirsek olsun

30. Ki çeker tağ kadar olsa keder küh-ı hamül

takdīm etseler:

1. **takdīm etseler:-se, -ler**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 194

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek.

193. Ehl-i 'ilmiñ birini bā-ta'zīm

194. Farazā aña etseler takdīm

takdīm eyleriz:

1. **takdīm eyleriz:-riz**

Diğer 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek.

5. Şad hezārān le'āli-i teslīm

6. Biñ hülüş ile eyleriz takdīm

takdīm evlevip:

1. **takdīm evlevip:-yip**

Kaside 10

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek.

61. İşba'-ı pākin eyleyip takdīm

62. Bir işāretle oldu māh dü nīm

takdīm olunur:

1. **takdīm olunur:-ur, -**

Diğer 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunulmak, arz edilmek.

7. Gül-i tab'mı su'āl cümleye takdīm olunur

8. Şad hezārān tuhaf-ı ed'ıye ihdā kılmır

takdİR:

1. **takdİre:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 209

Kader, yazgı.

209. Gehī takdİre daħl eder cāhil

210. Gehī baħtına lev m eder bātıl

2. takdİR:

Terkib-bend 1

Mısra: 70

Allah'ın takdir ve tayini, kader.

69. Benim ol 'āşık-ı bed-baħt u nā-kām

70. Beni saña ki 'āşık etdi takdİR

3. takdİre:-e

Rübai 8

Mısra: 1

Kader, yazgı.

1. Takdİre 'ilāc eyleyemez olsa Felātün

2. Elbette olur her ne ise kār-ı muqadder

4. takdİrden:-den

Gazel 185

Mısra: 7

Kader, yazgı.

7. Bulmayız takdİrden ğayrı medār-ı tesliyet

8. Zihnimizde büsbütün esbābi tertİb eylesek

5. takdİR:

Gazel 234

Mısra: 9

Kader, yazgı.

9. Yokdur verā-yı perdede takdİR hiç muħāl

10. Budur nevāl-i maqdereden müstefād olan

takdİR etse:

1. **takdİR etse:-se**

Gazel 126

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın takdir etmesi.

9. Etmeziz Sālim şikāyet dehrden bir vech ile

10. Her ne takdİR etse takdİR-i İlāh'a kâ'iliz

takdİR evlemis:

1. **takdİR evlemis:-miş**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 198

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek.

197. Hiç demez ki cenāb-ı Rabb-i kādİR

198. Hükmünü böyle evlemiş takdİR

2. **takdİR evlemis:-miş**

Gazel 152

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takdir eylemek. Allah'ın takdiri, yazgı.

1. Nağş-ı engüştün kazā kalbimde taşvİR evlemiş

2. Sİneye Hāq neyleyim biñ şerħa takdİR evlemiş

takdir-i ilāh'a:

1. takdir-i ilāh'a:-a

Gazel 126

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın azameti sonucu ortaya çıkan durum, ilahi takdir.

9. Etmeziz Sâlim şikâyet dehrden bir vech ile

10. Her ne takdir etse takdir-i İlâh'a kâ'iliz

takdir-i pergâr:

1. takdir-i pergâr:

Matla 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pergelin takdiri || Feleğin -isteklerin aksi yönünde dönüşü.

1. Müfid olmaz taleb takdir-i pergâr müzâhirdir

2. Hemîn refîârî çarh-ı keç-reviñ hep bahta dâ'irdir

tâ-key:

1. tâ-key:

Rübai 4

Mısra: 1

Ne zamana kadar?

1. Tâ-key dil-i 'uşşâka sitem cevr-i ser-â-pâ

2. İnşâf gerek âdeme bir pâre de cânâ

2. tâ-key:

Gazel 167

Mısra: 10

Far. "tâ-be-key" muhaffefi. Ne vakte kadar.

9. Hemân Sâlim kanâ'at eyle kûta

10. Yeter tâ-key hevâ inşâf inşâf

tâk-ı kistrâ:

1. tâk-ı kistrâ:

Kaside 10

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İran padişahı- Kistrâ'nın sarayının kubbesi(Hz. Muhammed'in doğduğu gece yıkılmıştır.).

129. Saña besdir bu emr-i dehşet-hız

130. Tâk-ı Kistrâ vü Vak'a-i Pervîz

2. tâk-ı kistrâ:

Tarih 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İran Sasani hükümdarlarının Medayin'de bulunan sarayı.

3. Göreydi Tâk-ı Kistrâ tarh-ı zibâsın vücûh ile

4. Yüzün dâmânına ferşide eyler idi yemâsâ

tâk-ı zer-nigâr-ı çetr-i hazrâyi:

1. tâk-ı zer-nigâr-ı çetr-i hazrâyi:-yı

Gazel 153

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşil şemsiyenin altın nakışlı çatısı || Yeryüzü ve göğün güzellikleri.

5. Eden bünyân tâk-ı zer-nigâr-ı çetr-i hazrâyi

6. Binâ-yı 'ömrünü ser-tâ-be-pâ köhne-esâs etmiş

tâk-ı zer-nigâr-ı çasr-ı ebdânı:

1. tâk-ı zer-nigâr-ı çasr-ı ebdânı:-ı

Tahmis 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bedenler kasrının altın işlemeli kubbesi || İnsan, insanoğlu.

5. Maḥabbet kârına nakş-ı cefâdan ibtidâ etmiş

6. Edip bünyân tâk-ı zer-nigâr-ı çasr-ı ebdânı

tâ-kim:

1. tâ-kim:

Kaside 30

Mısra: 112

Ta ki, sonunda.

111. Ede tâ kim sipihri şâhid-i hürşid pür-revnaḡ

112. Münevver eyleye tâ-kim meh-i tâbân dünyâyı

tâkim:

1. tâkimmiş:-miş

Kaside 34

Mısra: 24

Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey takmak.

23. Mücevher tâc ile zerrin çıkmış tahta sen seyre

24. Tâkimmiş kerr ü ferrin her taraf bir güne zibâdir

takiyye-dâr:

1. takiyye-dâr:-sa

Gazel 112

Mısra: 12

Kendini gizlemek, birinin mezhebini gizlemesi || Âşığın cefasını gizlemesi.

11. Âyini cevr iken yine izhâr-ı meyl eder

12. Sâlim takiyye-dârca cefâ mezhebindedir

taklîd ede:

1. taklîd ede:-e

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özenmek, benzemeye çalışmak.

59. Baña hergiz be-ihtimâl-i ba'îd

60. Nâdiri az ola ede taklîd

2. taklîd ede:-e

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taklit olmak.

119. Bunu taklîd ede ede şu 'arâ

120. Sâde elfâz kaldı bî-ma'nâ

taklîd edip:

1. taklîd edip:-ip

Kaside 23

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özenmek, benzemeye çalışmak.

25. Degildir berf edip taklîd ol şadr-ı keremkârı

26. Çil akçayla felek pür eyledi dâmân-ı dünyâyı

taklîd etmede:

1. **taklîd etmede:-me, -de**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özenmek, benzemeye çalışmak.

143. Ergüvânî giyip libâs-ı cedîd

144. Hep mehâdîme etmede taklîd

2. **taklîd etmede:-me, -de**

Diğer 3

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özenmek, benzemeye çalışmak.

127. Kâr-ı naqşında şehâ h̄vâce-i üstâda hemân

128. Kalemim etmede taklîd be-her sâ'at ü ân

3. **taklîd etmede:-me, -de**

Tarih 17

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özenmek, benzemeye çalışmak.

35. Böyledir garq-âb-ı bahr-i gurbet ü endüh iñen

36. Gülşen-i ma'nâma taklîd etmede dūr u yakîn

taklîd etmiş:

1. **taklîd etmiş:-miş**

Gazel 282

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özenmek, benzemeye çalışmak.

11. Dediler t̄al'atına mâh-ı nev etmiş taklîd

12. Onda âyâ bu güzel çeşm ile ebrû var mı

taklîd olur:

1. **taklîd olur:-ur**

Kaside 15

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetilmek, taklit olunmak.

51. Bu 'izz ü şevkete taklîd olur mu 'âlemde

52. Olur mu kesb ile taḥşîl-i hâlet-i şevket

taklîd-i üstâd evleseñ:

1. **taklîd-i üstâd evleseñ:-señ**

Gazel 180

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üstadı taklit etmek.

9. Bir hâlâvet bahş eder şî'rîñden ey Sâlim suḥan

10. Bellidir refârdan taklîd-i üstâd evleseñ

takrîb evleseñ:

1. **takrîb evleseñ:-señ**

Gazel 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakınlaştırmak.

1. Baht olur mâni' niyâzı kâma takrîb evleseñ

2. Çarḥ eder tekdîr eger ümmîd-i tatyîb evleseñ

takrîb-i medhiñle:

1. **takrîb-i medhiñle:-iñ, -le**

Kaside 23

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek, methetmek.

91. Dil-i şürîdemi teşvîk edip takrîb-i medhiñle

92. Oḡutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı ḡarrâyı

takrîr:

1. **takrîr:**

Terkîb-bend 1

Mısra: 66

Anlatmak, ifade etmek.

65. Benim ol 'âşîk-ı maḥzûn-ı dil-gîr

66. K'olunmaz sūzişim takrîr u taşvîr

2. **takrîri:-i**

Lugaz 1

Mısra: 15

Anlatmak, ifade etmek.

15. Bu hâlet Sâlimâ takrîri mümkün olmayan şeydir

16. Şorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem 'ibretdir

3. **takrîre:-e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 13

Anlatmak, ifade etmek.

13. Başla aḥvâlimi takrîre benim

14. Râz-ı pinhânımı taḥrîre benim

4. **takrîri:-i**

Kaside 7

Mısra: 82

Anlatmak, ifade etmek.

81. Ser-tâ-be-ḡadem günâhkârım

82. Takrîri anıñ beyâna şıḡmaz

takrîr ede:

1. **takrîr ede:-e**

Kaside 2

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak.

89. Ne mümkün na't-i pâkiñ ede takrîr

90. Kemâli ile şâhâ kilk taḥrîr

takrîr edelim:

1. **takrîr edelim:-elim**

Gazel 204

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, ifade etmek.

1. Derdimiz çok kangı birin saña takrİR edelim
2. Renciş-i derd-i firākıñ nice ta'bir edelim

takrİR edem:

1. **takrİR edem:-em**

Kaside 30

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, ifade etmek.

65. Der-i devlet-medār-ı luṭfuña ḥālim edem takrİR
66. Benim devletli sultānım bir az gūş eyle ednāyı

takrİR edeyim:

1. **takrİR edeyim:-eyim**

Diğer 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, ifade etmek.

15. Ger şorarsañ ğam-ı hicrān ile aḥvāl-i dili
16. Ey birāder saña takrİR edeyim mā-ḥaşalı

2. **takrİR edeyim:-e, -yim**

Gazel 267

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek, anlatmak.

5. Nice takrİR edeyim şive-i nā-didesini
6. Şimdi yār öyle degildir ki demek mümkün ola

takrİR etmege:

1. **takrİR etmege:-me, -ge**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, ifade etmek.

5. Başla ey tūṭi-i āyine-i sır
6. Etmege ḥālimi takrİR bir bir

takrİR nic'eyleyem:

1. **takrİR nic'eyleyem:-yem**

Gazel 104

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl anlatayım.

1. Benim derūnumu saña nic'eyleyem takrİR
2. Olur mu sūziş-i 'āşık lisān ile ta'bir

takrİR olunmaz:

1. **takrİR olunmaz:-un, -maz**

Kaside 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatılmak.

5. Dāmeni ref'-i gubār edeli āyine-i dil
6. O kadar şāf olupdur ki olunmaz takrİR

takrİR-i kūdūrāt-ı dile:

1. **takrİR-i kūdūrāt-ı dile:-e**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüldeki kederleri anlatmak.

11. Başla tafsīl-i hikāyāt-ı dile
12. Cümle takrİR-i kūdūrāt-ı dile

taksİR etmedim:

1. **taksİR etmedim:-me, -dim**

Terkib-bend 1

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabahat işlemek, suç işlemek, hata yapmak.

77. Benim ol 'āşık-ı sevdā-ı qarīnīñ
78. Ki bir dem etmedim ḥidmetde taksİR

takvā:

1. **taqvādan:-dan**

Kaside 6

Mısra: 103

Allah'tan sakınmak.

103. O taqvādan sezā ben de salāt ile naşib alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellā şem' ü pervāne

tālāc:

1. **tālācdır:-dır**

Gazel 213

Mısra: 4

Kavga,feryat, çığlık.

3. Derip devşirmeden kaldım ğamıñla kendimi cānā
4. Hezārān leşker-i endūh ile tālācdır sinem

tal'at:

1. **tal'atıñdan:-ıñ, -dan**

Tarih 9

Mısra: 7

Güzellik || *Sevgilinin yüzünün parlaklığı, güzelliği.*

7. Nola ayrılmazsa bir ān tal'atıñdan ḥüsñ ü ān
8. Ḥaṭṭ ile geldi ḥüsñ ey nāzeninim küyuña

2. **tal'atıña:-ıñ, -a**

Gazel 282

Mısra: 11

Güzellik || *Sevgilinin yüzünün parlaklığı, güzelliği.*

11. Dediler tal'atıña māḥ-ı nev etmiş taḳlīd
12. Onda āyā bu güzel çeşm ile ebrū var mı

3. **tal'atıñ:-ıñ**

Gazel 293

Mısra: 4

Güzellik || *Sevgilinin yüzünün parlaklığı, güzelliği.*

3. Ḥamdü li'llāh kim cemāliñ şādmān etdi beni
4. Tal'atıñ kıldı münevver külbe-i aḥzānımı

tal'at-ı şevket:

1. **tal'at-ı şevket:**

Kaside 15

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin ululuğu || Yüce kişinin özelliği.

17. Kozmaz çü sems ü nücum ol siyâh kâseleri

18. Çü jâle mahv eder ednâyı tal'at-ı şevket

taleb:

1. **taleb:**

Matla 23

Mısra: 1

İstek, dilek.

1. Müfid olmaz taleb taqdir-i pergâr müzâhirdir

2. Hemîn refâtârı çarğ-ı keç-reviñ hep bahta dâ'irdir

2. **taleb:**

Gazel 110

Mısra: 4

İstek, dilek.

3. Hudâ'dan kesme 'âkilseñ ümîd-i mañlebiñ zîrâ

4. Taleb dedikleri ma'nâ netice şarf-ı himmetdir

taleb etdikçe:

1. **taleb etdikçe:-dikçe**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, istemde bulunmak.

113. Taleb etdikçe sipihri şeytân

114. Kovulursa nola andan her ân

2. **taleb etdikçe:-dikçe**

Kaside 10

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, istemde bulunmak.

83. Ne verir üstürün ne hod şemenin

84. Taleb etdikçe bâz eder dehenin

taleb etdiklerinde:

1. **taleb etdiklerinde:-dik, -leri**

Kaside 10

Mısra: 149

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, istemde bulunmak.

149. Taleb etdiklerinde kavm-i 'anüd

150. Emr-i ihyâyı kılmağı meşhüd

taleb etsek:

1. **taleb etsek:-sek**

Gazel 136

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, istemde bulunmak.

1. Taleb etsek dili küyunda ğamından biliriz

2. Ya'ni kalbindeki hâliñ rakamından biliriz

taleb eyler:

1. **taleb eyler:-r**

Muamma 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek.

1. Harâmî hâl-i dil-ber mâl-i şabrım eyledi yağmâ

2. Kanâ'at etmeyip tekrâr bu gönüm taleb eyler

taleb-künân:

1. **taleb-künâna:-a**

Kaside 8

Mısra: 87

Talepte bulunanlar, istekleri olanlar.

87. Ta'ab-keşâna rañim ü taleb-künâna kerîm

88. Murâd-bağş-ı muñim ü be-her misâfirdir

taleb evlemek:

1. **taleb evlemek:**

Gazel 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taleb etmek, istemek.

5. Ğayrılar sünnet bilirse vaşlını farzâ seniñ

6. Baña vâcibdir vişâliñ evlemek cânâ talep

talğa:

1. **talğalar:-lar**

Kaside 27

Mısra: 42

-Bela- dalgası.

41. Düşdü limân-ı emâna süfün-i tahta-i ten

42. Talğalar boydan aşır görmüş iken nice belâ

tâli':

1. **tâli':**

Gazel 7

Mısra: 4

Doğmak || Gönülde bir takım duyguların oluşması.

3. Aşınâ-yı vaşl olur dum âfitâbım neyleyim

4. Asumân-ı dilde tâli' bir 'adû kevkab baña

2. **tâli':**

Gazel 17

Mısra: 4

Kismet, kader.

3. Gönül fikr-i hayâl-i hañt-ı hûbân etmede her şeb

4. Bahârı bizlere tâli' zemistân etmede her şeb

3. **tâli' imden:-im, -den**

Tarih 17

Mısra: 53

Kismet, baht.

53. Tâli' imden ben şikâyet etmege ruşsat verip

54. 'Arz-ı hâl-i derdime lutfuñ olursa ger zâmîn

4. **tâli' iñ:-iñ**

Gazel 44

Mısra: 3

Kismet, kader.

3. Egerçi tâli' iñ şimdi riyâ burcunda dâ'irdir

4. Döner bir gün seniñ de bañtıñ ey zâhid bu devrândir

5. **tâli' imiz:-imiz**

Gazel 56

Mısra: 10

Kismet, kader.

9. Gör bañt-ı şümü rüy-ı merâmım görünmedi

10. Biz ağıladıkça tâli' imiz şâdmân olur

6. **ṭālī'**:

Gazel 68

Mısra: 7

Kısmet, kader.

7. Şikeste-dillere etmez müsā'ade ṭālī'

8. Marīza nüks ser-ā-pā te'ākub üzre gelir

7. **ṭālī' de:-de**

Gazel 74

Mısra: 13

Kısmet, kader.

13. Naḳıyy-i ḥadle düşer baht-ı zār ṭālī' de

14. Tefe' 'ülümde de etvār gayrı yüzdendir

8. **ṭālī'**:

Gazel 103

Mısra: 3

Kısmet, kader.

3. Ne yapşın baña ṭālī' n'ışlesin gamzeñ dil-i zāra

4. Ne olduysa baña cānā muḥaşşal senden olmuşdur

9. **ṭālī' indedir:-in, -de, -dir**

Gazel 112

Mısra: 6

Kısmet, kader.

5. Olsañ çi sūd mihr-i sipihr-i hüner göñül

6. İş ṭālī' indedir kişiniñ kevkebindedir

10. **ṭālī'**:

Gazel 129

Mısra: 3

Kısmet, kader.

3. Miyān-ı lutf u tekdır üzre dā'irdir hemin ṭālī'

4. Murād üzre felek erbāb-ı ṭab'ı kām-rān etmez

11. **ṭālī' imle:-im, -le**

Gazel 135

Mısra: 5

Kısmet, kader.

5. Niyāzım ṭālī' imle etmede şad baḥş ü şad āşüb

6. Nizām-ı mülket-i sīnem mi vardır yer-be-yer sensiz

12. **ṭālī' imdendir:-im, -den, -dir**

Gazel 194

Mısra: 2

Kısmet, baht.

1. 'Alemler oldu şād bezm-i şohbetiñden ben degil

2. Bu da cānā ṭālī' imdendir benim senden degil

13. **ṭālī' im:**

Gazel 196

Mısra: 4

Kısmet, baht.

3. Saña ḳalsa ḳābil idi ḫalime etmeñ nazar

4. Ṭālī' im ṭālī' degildir meh-cebñim neyleyim

14. **ṭālī'**:

Gazel 196

Mısra: 4

Kısmet, baht.

3. Saña ḳalsa ḳābil idi ḫalime etmeñ nazar

4. Ṭālī' im ṭālī' degildir meh-cebñim neyleyim

15. **ṭālī' iñe:-iñ, -e**

Gazel 268

Mısra: 11

Kısmet, baht.

11. Hemişe ṭālī' iñe levem ederler ey Sālim

12. Belāya uğramış ehl-i suḫan sitāre ile

ṭālī' olsa:

1. **ṭālī' olsa:-sa**

Muamma 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğmak, ortaya çıkmak.

1. Cihāna olmamağın çeşm-āşinā Sālim

2. Hilāl-i bī-dil olur olsa ibtidā ṭālī'

ṭālī' olup:

1. **ṭālī' olup:-up**

Kaside 20

Mısra: 214

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısmet olmak.

213. Tahta devletle geçdiğinde o şāh

214. Baña ṭālī' olup müsā'id-i cāh

ṭālī' a-i rūḫūñ:

1. **ṭālī' a-i rūḫūñ:-uñ**

Kaside 12

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruhun doğuşu, yaratılışı.

25. Görünmez oldu fezāsı ṭālī' a-i rūḫūñ

26. Beden çekince miyāna ḫicāb-ı zenbūr

ṭālīb:

1. **ṭālīb:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 72

Talep eden, bekleyen, isteyen.

71. Cihānda 'aşkın eyüsi olur mu

72. Velikin ehveni nisbetle ṭālīb

2. **ṭālīb:**

Gazel 278

Mısra: 3

Talep eden, bekleyen, isteyen.

3. Sıkletinden göremez rüy-ı merāmın ṭālīb

4. Leb nihād-ı suḫan olmazsa recādan gayrı

ṭālīb olan:

1. **ṭālīb olan:-an**

Kaside 24

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Istemek, talep etmek.

41. Ḥalḳa ikrāmını vaşf eylemege ṭālīb olan

42. Şu ḳadar ancak eder etmek olursa ta'bir

2. **ṭālīb olan:-an**

Gazel 83

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, talep etmek.

3. Vaşl-ı yâr ile tesellî bulmaga t̄alib olan
4. Penbeniñ âteşle bî-şek ülfet ümmîdindedir

t̄alib olmağa:

1. **t̄alib olmağa:-a**

Kaside 16

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, talep etmek.

17. Gitmiyor manzar-ı naḥlân-ı gülistânından
18. Bâğbân olmağa t̄alib gibi güyâ bülbül

t̄alib olmakdır:

1. **t̄alib olmakdır:-dır**

Gazel 246

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, talep etmek.

3. Gerek cānâ kabûl eyle gerekse men' ü redd eyle
4. Vişâle t̄alib olmakdır düşen 'uşşâk-ı ser-bāze

t̄alib olsa:

1. **t̄alib olsa:-sa**

Lugaz 2

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, talep etmek.

31. Cāhınıñ 'azlı yok hele ekser
32. Manşiba ḥalkı t̄alib olsa eger

t̄alibân-ı zevk:

1. **t̄alibân-ı zevk:**

Kaside 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk, mutluluk öğrencileri.

5. Mâh-ı 'îd kim kâle-i şevqın revâcın artırır
6. T̄alibân-ı zevk için her yerde biñ bāzâr eder

t̄alib-i bûy-ı vefâ-yı zülf-i ḥübân-ı zamân:

1. **t̄alib-i bûy-ı vefâ-yı zülf-i ḥübân-ı zamân:**

Gazel 83

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devrin güzellerinin saçlarının vefa kokusuna talip olma.

7. T̄alib-i bûy-ı vefâ-yı zülf-i ḥübân-ı zamân
8. Ejder-i bî-merḥametden şefkat ümmîdindedir

t̄alib-i didâr:

1. **t̄alib-i didâr:**

Gazel 110

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yüzünün talibi.

11. Hemân bir şoḥbete 'aşıkdır ancak t̄alib-i didâr
12. Ne dil-bend-i tekellüfdür ne ḥod ḥayrân-ı ülfetdir

t̄alib-i hasret-i cānân olarak:

1. **t̄alib-i hasret-i cānân olarak:-arâk**

Gazel 144

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hasretine talip olmak.

1. Mâ'il-i 'aşk-ı cevânân olarak öldük biz
2. T̄alib-i hasret-i cānân olarak öldük biz

t̄alib-i ikbâl olan:

1. **t̄alib-i ikbâl olan:-an**

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluğa, saadete talip olmak.

7. T̄alib-i İkbâl olan dehr-i deniden ḥaşre dek
8. Çeşmini vaḥf-ı nigâh-ı revzen-i ümmîd eder

t̄alib-i vefâ olmaz:

1. **t̄alib-i vefâ olmaz:-maz**

Müseddes 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığın, sevgiliden karşılık beklemesi.

1. Derüni 'aşık olan t̄alib-i vefâ olmaz
2. Maḥabbet ehline bîm-i ḡam-ı cefâ olmaz

t̄alib-i vişâl olarak:

1. **t̄alib-i vişâl olarak:-arâk**

Gazel 169

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşmaya talip olmak.

7. Ederdi belki niyâzın ḡabûl ol şâhın
8. Düşülse pâyına bir t̄alib-i vişâl olarak

t̄alib-i vuslat:

1. **t̄alib-i vuslat:**

Gazel 123

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma isteyen.

9. Reh-i Mevlâ'da pâ-fersûde olmaz t̄alib-i vuslat
10. Derünü sâlikiñ vaḥf-ı telâş-ı infi'âl olmaz

2. **t̄alib-i vuslat:**

Gazel 161

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma isteyen.

1. Ḥaṭ-ı dil-berden olur 'aşıkı elbet maḥzûz
2. Âmed-i şeble durur t̄alib-i vuslat maḥzûz

t̄ali'i:

1. **t̄ali'i:**

Kaside 2

Mısra: 132

Kismet, kader, baht.

131. Mezâyâdan hemîşe güyu sâlim
132. Dem-â-dem t̄ali'i bed-kâr u zâlim

t̄ali'-i bed-kâr u bî-dâd:

1. **t̄ali'-i bed-kâr u bî-dâd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kötülük yapan, eziyet eden talih || Aşğın gönlünce işlerin gerçekleşmemesi.

1. Dirig ey t̄ali' -i bed-kār u bī-dād
2. Dil-i zārım ki bir kez etmediñ şād

t̄ali' -i nādir-bihīn- 'ādet:

1. **t̄ali' -i nādir-bihīn- 'ādet:**

Gazel 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nadir olarak güzellikler gösteren talih || Kötü talih.

1. Añıp zülfüñ baña āh etmedir her şeb hemīn 'ādet
2. Beni kıldı perīşān t̄ali' -i nādir-bihīn- 'ādet

t̄ali' im müsā' id olsa:

1. **t̄ali' im müsā' id olsa:**

Gazel 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Her şeyin yolunda gitmesi, olumsuzlukla karşılaşmaması.

1. T̄ali' im olsa müsā' id baña olmaz yār yār
2. Yāri tenhā bulsam olmaz baht-ı nā-hemvār yār

ta' līk edip:

1. **ta' līk edip:-ip**

Gazel 60

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yazmak.

9. Hattına ta' līk edip vaşlıñ o şūh-ı kīne-cū
10. 'Aşıkñ ferdā-yı şubh-ı mahşere tevkiif eder

ta' līk eyledi:

1. **ta' līk eyledi:-di**

Kaside 8

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şart koşarak asıntıda bırakmak.

117. Retımedir gam için eyledi felek ta' līk
118. Ki bend-i cümle-i engüşt ü her hanāşırır

ta' līm:

1. **ta' līmi:-i**

Diğer 3

Mısra: 112

Öğretme, öğrenme.

111. Hele ne hāl ise anlar hūtabā yek-sere āh
112. Hūṭbe ta' līmi için seyre gelirler her gāh

2. **ta' līmini:-in, -i**

Tarih 13

Mısra: 8

Öğretme, öğrenme.

7. Hāle-dār olmuş seniñ de meh-cemāliñ sevdiğim
8. Gamzeler görsün nigāha fitneler ta' līmini

ta' līm edelden:

1. **ta' līm edelden:-el, -den**

Kaside 23

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğretmek.

99. Alır naqd-i şikibi hem yine ser-rişte vermez hiç

100. Nigāhñ çeşmiñe ta' līm edelden 'ilm-i aḥfāyı

ta' līm eyledi:

1. **ta' līm eyledi:-di**

Kaside 12

Mısra: 155

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğretmek.

155. Kaşī' -i kaş' aya varınca eyledi ta' līm

156. Kaḫāl-i zamme vü fetha gürūh-ı meksürı

ta' līm eylesem:

1. **ta' līm eylesem:-sem**

Lugaz 2

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğretmek, öğrenmesine sebep olmak.

35. Meşk-ı nuṭk-ı ḫayāli bā-tefhīm

36. Darıhırsañ ger eylesem ta' līm

ta' līm-i cefā eyler:

1. **ta' līm-i cefā eyler:-r**

Gazel 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cefa dersi öğretmek || Sevgilinin aşığına çektiirdiği cefalar.

1. Nesīm ile dırāz eyler kaḫāñ gāhī dü-tā eyler

2. Nihāl-i tazelere gülşende ta' līm-i cefā eyler

ta' līm-i füsünü eder:

1. **ta' līm-i füsünü eder:-er-u**

Gazel 222

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Büyü öğrenmek.

7. Ser-firāz olsa 'aceb mi nāza gamzeñ kim eder

8. Nāz ta' līm-i füsünü gamze-i dellāleden

ta' līm-i kaşd etmek:

1. **ta' līm-i kaşd etmek:-mek**

Kaside 13

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğrenmeye niyetlenmek.

23. Sem' -i aşlıyi edenler gūş dünyāya mişāl

24. Fi'l-aşıl ta' līm-i kaşd etmek gerekdir güyiyā

taltif edip:

1. **taltif edip:-ip**
Diğer 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü hoş etmek, iyilik ederek ve güzel davranarak gönül almak.
17. Gehi kim etmeyesiniz teşrif
18. Dil-i vîrânımı edip taltif

taltif eyleyip:

1. **taltif eyleyip:-yip**
Diğer 9
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü hoş etmek, iyilik ederek ve güzel davranarak gönül almak.
139. Gehi mektûbun eyleyip taltif
140. Şeref-i nâmeyi edip teşrif

tamâm:

1. **tamâm:**
Lugaz 2
Mısra: **6**
Tam olarak, noksansız olarak.
5. Şaf şaf olmağda cenge kıyâm
6. Hâbeşilerle ehl-i Rum tamâm
2. **tamâm:**
Diğer 9
Mısra: **120**
Tam olarak, noksansız olarak.
119. Bunu evvel müderisin-i kirâm
120. Eyü manşib der idi cümle tamâm

3. **tamâm:**
Kaside 10
Mısra: **337**
Tam olarak, noksansız olarak.
337. Tıyıcak Bû Cehil o hâli tamâm
338. Da 'vet ü i 'tizâra etdi kıyâm

tamâm bedr ola:

1. **tamâm bedr ola:-a**
Gazel 117
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamen bedir haline gelmek || Arzusunun yerine gelmesi.
5. Tamâm bedr ola deyü hilâl-i maksûdu
6. Bu fikr-i nâ-be-mağal âdemi tamâm eyler

tamâm etdi:

1. **tamâm etdi:-di**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamam etmek, bitirmek, sonlandırmak; tamam edip.
69. O üç faşlı tamâm etdi nigârim
70. Baba Tâhir bunu okudu yârim

tamâm etmese:

1. **tamâm etmese:-me, -se**
Tarih 10
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamlamak.
41. Hüsni-î haş etmese imdâd tamâm
42. Şu 'le-i hüsni fûrûzân olmaz

tamâm eyledi:

1. **tamâm eyledi:-di**
Kaside 10
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksiklerini gidermek, tamamlamak.
123. Geçmegin vaqt-i 'aşr-ı emr-i niyâm
124. Redd-i Şems eyledi 'Alî'ye tamâm

tamâm eylemedin:

1. **tamâm eylemedin:-me, -din**
Kaside 35
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksiklerini gidermek, tamamlamak.
57. Çekilir hâle-i âgûşa o meh elbette
58. Sübhâ-i mihri tamâm eylemedin 'âşık-ı zâr

tamâm eyler:

1. **tamâm eyler:-r**
Gazel 117
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksiklerini gidermek, tamamlamak.
5. Tamâm bedr ola deyü hilâl-i maksûdu
6. Bu fikr-i nâ-be-mağal âdemi tamâm eyler

tamâm oldu:

1. **tamâm oldu:-du**
Diğer 4
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
49. İştîyâk hâşlı kim oldu tamâm
50. Vere vuşlat ile Allâh ârâm

2. **tamâm oldu:-du**

- Kaside 30**
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bitmek, tamamlanmak.
105. Teğazzül de tamâm oldu du 'â hengâmıdır gayrı
106. Yeter Sâlim 'inân-ı esb-i kilke etdiñ irhâyı

3. **tamâm oldu:-du**

- Kaside 35**
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bitmek, tamamlanmak.
65. Hivâhiş-i emr-i teğazzül de tamâm oldu gönül
66. Şâ'iriyet olur ise safa ahşent hezâr

tamâm olduğu:

1. **tamâm olduğu:-duğ, -u**
Tarih 21
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, tamamlanmak.

7. Luṭf-ı Ḥaḫḫ ile tamām olduğu demde bu eşer

8. Dedi tārīhini yek-ser anı erbāb-ı suḫen

tamām yaptı:

1. **tamām yaptı:-dı**

Kaside 12

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamlamak, bitirmek.

53. Edip ḥamīre-i pākın sirişt(e) dest-i kader

54. Tamām yaptı yoğurdu vücūd-ı mezkūrı

tamāma erdi:

1. **tamāma erdi:-dı**

Kaside 16

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, sonlanmak.

71. Ḥvāḫiṣ-i emr-i tegazzül de tamāma erdi

72. Vaktidir gayrı olup ḥāme-i dānā bülbül

tamāmen:

1. **tamāmen:**

Kaside 18

Mısra: 106

Bütünüyle, tümüyle.

105. Ḥāşılı şevḫ-ı nevāliñle cihān hep handān

106. Bāb-ı ğam ise zamānında tamāmen maḫfūl

tamām-ı sübḫa-i ezkār etsin:

1. **tamām-ı sübḫa-i ezkār etsin:-sin**

Kaside 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm vasıflarını saymak, övmek.

3. Yine kürsī-niṣin-i çarḫ-ı evşāfi olup ḥāmem

4. Tamām-ı sübḫa-i ezkār etsin ol kerem-zāyı

ta'mir etmeziñ:

1. **ta'mir etmeziñ:-mez, -siñ**

Gazel 190

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamir etmek || Sevgilinin aşığının gönünü alması.

7. Vuşlatıñla ḳalbimi ta'mir etmeziñ benim

8. Ḥāṭırım hicriñle vīrān olduğun bilmez misiñ

ta'mir ola:

1. **ta'mir ola:-a**

Kaside 24

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Problemlili olanı düzeltmek.

55. Sen o Rüstem-reviş-i āşafisin eyler ümid

56. Dehr-i vīrāne zamānında ki ola ta'mir

ta'mir olur:

1. **ta'mir olur:-ur**

Kaside 24

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırı hoş olmak, gönül kurgunluğunun gitmesi.

53. Naẓar-ı pāk-i şerīfīñ ile inşā' allāh

54. Bāli işkestelerin ḫāṭırı olur ta'mir

ta'miye:

1. **ta'miye:**

Tarih 3

Mısra: 222

Ebcet hesābiyle düşürülen târihlerde hesābı doldurmak için çıkarılacak veya eklenecek sayıları işâret etme.

221. Bu tevārīḫ-i dü-mıṣra'ları etdim ta'dād

222. Ta'miye ta'miyesiz her biri oldu zibā

2. **ta'miyesiz:-siz**

Tarih 3

Mısra: 222

Ebcet hesābiyle düşürülen târihlerde hesābı doldurmak için çıkarılacak veya eklenecek sayıları işâret etme.

221. Bu tevārīḫ-i dü-mıṣra'ları etdim ta'dād

222. Ta'miye ta'miyesiz her biri oldu zibā

taṃla:

1. **taṃlar:-r**

Lugaz 3

Mısra: 20

Damlamak || Mumun yanışı ile erimesi sonucu alta doğru damlaması.

19. Dāmenin yaş eder sümük yer yer

20. Gehi çip çip sümükleri taṃlar

2. **taṃlar:-r**

Gazel 122

Mısra: 1

Damlamak.

1. Tābdan germ-ābeniñ her cāmı taṃlar taṃlamaz

2. Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-āşāmı taṃlar taṃlamaz

3. **taṃlamaz:-maz**

Gazel 122

Mısra: 1

Damlamak.

1. Tābdan germ-ābeniñ her cāmı taṃlar taṃlamaz

2. Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-āşāmı taṃlar taṃlamaz

4. **taṃlar:-r**

Gazel 122

Mısra: 2

Damlamak || Gözyaşı.

1. Tābdan germ-ābeniñ her cāmı taṃlar taṃlamaz

2. Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-āşāmı taṃlar taṃlamaz

5. **taṃlamaz:-maz**

Gazel 122

Mısra: 2

Damlamak || Gözyaşı.

1. Tābdan germ-ābeniñ her cāmı taṃlar taṃlamaz

2. Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-āşāmı taṃlar taṃlamaz

6. **şamlar:-r**

Gazel 122

Mısra: 4

Damlamak.

3. Kūze-i 'ibret yeter kānī' iseñ bu 'ālemiñ
4. Lūle-i ser-çeşme-i encāmı şamlar şamlamaz

7. **şamlamaz:-maz**

Gazel 122

Mısra: 4

Damlamak.

3. Kūze-i 'ibret yeter kānī' iseñ bu 'ālemiñ
4. Lūle-i ser-çeşme-i encāmı şamlar şamlamaz

8. **şamlar:-r**

Gazel 122

Mısra: 6

Damlamak.

5. Kaş' olur mu nāzilātu 'ālemiñ tedbīr ile
6. Kōhnedir saķı sipihriñ bāmi şamlar şamlamaz

9. **şamlamaz:-maz**

Gazel 122

Mısra: 6

Damlamak.

5. Kaş' olur mu nāzilātu 'ālemiñ tedbīr ile
6. Kōhnedir saķı sipihriñ bāmi şamlar şamlamaz

10. **şamlar:**

Gazel 122

Mısra: 10

Damlamak.

9. Geh şolar geh agdırır nūh kāsesin çarḥ-ı felek
10. Dest-i lerzişkār-ı dehrīñ cāmı şamlar şamlamaz

11. **şamlamaz:-maz**

Gazel 122

Mısra: 10

Damlamak.

9. Geh şolar geh agdırır nūh kāsesin çarḥ-ı felek
10. Dest-i lerzişkār-ı dehrīñ cāmı şamlar şamlamaz

12. **şamlar:-r**

Gazel 122

Mısra: 12

Damlamak || Belirmek, ortaya çıkmak.

11. Kalb-i āgāha nice ilhām eder feyz-i ezel
12. Ādemiñ kalbinde Sālim kāmı şamlar şamlamaz

13. **şamlamaz:-maz**

Gazel 122

Mısra: 12

Damlamak || Belirmek, ortaya çıkmak.

11. Kalb-i āgāha nice ilhām eder feyz-i ezel
12. Ādemiñ kalbinde Sālim kāmı şamlar şamlamaz

şan:

1. **şanı:-ı**

Gazel 191

Mısra: 1

Ayıplama, kötöleme.

1. Şanı' nı қо zāhid bir iki sāgar-ı ḥoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger ḥumār-ı şıķleti her yerde çek

2. **şanı:-ı**

Gazel 241

Mısra: 5

Ayıplama, kötöleme.

5. Fenā dünyāda geçmem ḥūblardan şanı' nı қо zāhid
6. Geçilmez degme ḥāl ile bu vādiden güzeldir bu

şan etme:

1. **şan etme:-me**

Gazel 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplamak.

5. Bī-ķarār olduğuma şan etme sultānım benim
6. Bendeñiñ bī-şabr u sāmān olduğun bilmez misiñ

şan etmege:

1. **şan etmege:-meg, -e**

Matla 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplamak.

1. Sen şehe şan etmege cümle dehenler bestedir
2. Kulluđuñla iftiḥāra 'āşıķiñ şayestedir

şan etmez:

1. **şan etmez:-mez**

Gazel 180

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplamak.

7. Gāv-ṭab'-ı zāhid etmez idi şan ey pīr-i mey
8. Anı da bizler gibi kūyuñda irşād eyleseñ

şan evler:

1. **şan eyler:-r**

Tarih 3

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kınamak, ayıplamak, hor görmek, tepeden bakmak.

137. Mihre şan eyler idi serde olan ṭop-ı zeri
138. Cümle gözler ķamaşır idi baķıldıķda aña

şan u melamet etme:

1. **şan u melamet etme:-me**

Gazel 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötöleyip azarlamak.

5. Gözlerim nuru şaķın şan u melamet etme
6. 'Āşıķım olsa ḥarām olmaz 'aceb ḥ'āb bana

şanbūr:

1. **şanbūra:-a**

Diğer 11

Mısra: 94

Klāsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.

93. Pey-rev edip enini zembūra

94. Uydurur her uşülü şanbūra

2. **ṭanbūruñ:-uñ**

Kaside 19

Mısra: 37

Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgi.

37. Şabāya şeş kadem bir süllem olmuş tāri ṭanbūruñ

38. Şu'ūda gūyiyā evc-i maḳām-ı 'ilm-i edvāre

3. **ṭanbūrda:-da**

Gazel 108

Mısra: 10

Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgi.

9. Tāzedir naḳş-ı ḥayāl-i kārımız Sālim bizim

10. Nālelerle lāldir ṭanbūrda mızrāblar

ṭa'ne etse:

1. **ṭa'ne etse:-se**

Gazel 248

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kınamak, ayıplamak.

9. Bu kānūn-ı maḥabbet üzre cārdir gözüm nūru

10. Sırışkim ṭa'ne etse vechi vardır mevc-i deryāya

ṭa'ne-i aḡyārdan:

1. **ṭa'ne-i aḡyārdan:-dan**

Tesdis 5

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başkalarının hor görmeleri, azarlamaları.

15. Gel ḳudūmuñ ile eyle ḥānemi bāḡ-ı İrem

16. Ṭa'ne-i aḡyārdan etme ḥāzer ey gonca-fem

ṭa'neleri çekmiş:

1. **ṭa'neleri çekmiş:-miş**

Diğer 9

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesbih çekmek || Anmak, hatırlamak.

81. Böyle çekmiş netice ṭa'neleri

82. Şovumayıp maḥabbetinde yeri

ṭañrı:

1. **ṭañrı:**

Kaside 30

Mısra: 67

Allah.

67. Ben ol 'abd-i kādīm-i bendeñim kim Tañrı 'ālimdir

68. Sa'ādetli efendimle olup ekdār-fersāyī

tanzīf eder:

1. **tanzīf eder:-er**

Gazel 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temizlemek.

1. Taḥṭgāh-ı kalbe kim mihrin seniñ teşrīf eder

2. Maḳdemiyle gerd-i ḡamdan ḥāṭırım tanzīf eder

2. **tanzīf eder:-er**

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temizlemek.

3. Edip bu ḥidmeti bād-ı hevā gülistāna

4. Çemende ḥār u ḥası bād-ı subḥ eder tanzīf

tanzīr etmeve:

1. **tanzīr etmeye:-me, -ye**

Gazel 178

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazire yapmak.

9. Sālim bize her şā'ir olan etmeye tanzīr

10. Mümkin mi ede bāz ile bāziçe be-her dık

tanzīr etse:

1. **tanzīr etse:-se**

Gazel 115

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazire yapmak.

9. Vechi var düşdükçe tanzīr etse erbāb-ı dile

10. Bezm-i 'irfānıñ da Sālim şā'ir-i pür-güsudur

tanzīr olunsa:

1. **tanzīr olunsa:-un, -sa**

Kaside 20

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzemek.

85. Hiç Bahr-i Muḥit'e nehr-i şaḡır

86. Nice ḳābildir olunsa tanzīr

ṭapıl:

1. **ṭapıldık:-dık**

Gazel 176

Mısra: 4

Bulunmak.

3. Nüş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin

4. Bī-hūde hemān Ka'be-i kūyunda ṭapıldık

tār:

1. **tār:-ı**

Kaside 19

Mısra: 37

Tel || Tanburun teli.

37. Şabāya şeş kadem bir süllem olmuş tāri ṭanbūruñ

38. Şu'ūda gūyiyā evc-i maḳām-ı 'ilm-i edvāre

2. **tāre:-e**

Gazel 202

Mısra: 2

Tel || Saz teli.

1. O māhıñ zūlf-i şeb-reng-i dil-āvizin kemend etdim

2. Dil-i sevdā-ḳarīn-i 'aşkıyı bir tāre bend etdim

3. **tārdan:-dan**

Gazel 232

Mısra: 6

Tel, saç teli.

5. Çin-i ebrûdan nümâyandır gâzab 'uşşâkıña
6. Râstg(üy)ân fehmi ederler maqşadın bir târdan

târ ü mâr etdi:

1. **târ ü mâr etdi:-di**

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık, karmakarışık, perişan.

1. Zülfün tağıtdı rüyuna ol pâdişâhımız
2. Hep târ ü mâr etdi felek cilvegâhımız

2. **târ u mâr etdi:-di**

Gazel 199

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık, karmakarışık, perişan.

9. Bir gâribim kim perişân etdi şevküm rûzgâr
10. Târ u mâr etdi felek mecmû' a-i cem' iyyetim

târ ü mâr etmededir:

1. **târ ü mâr etmededir:-me, -de, -dir**

Gazel 137

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dağınık, karmakarışık, perişan.

9. Uğrayıp bād-ı şabâ zülfüne yâriñ Sâlim
10. Târ ü mâr etmededir mâye-i cem' iyyetimiz

târ ü mâr etmiş:

1. **târ ü mâr etmiş:-miş**

Tarih 17

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karmakarışık etmek, perişan eylemek.

29. Eylemiş gül-berg-i ikbâlin perişân rûzgâr
30. Târ ü mâr etmiş neşât-ı hâtırın çarh-ı mihîn

târ ü mâr oldu:

1. **târ ü mâr oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 273

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Darmadağınık olmak, dağılmak.

273. Târ ü mâr oldu buldu izmihlâl
274. Seng-i ma' hüd o hıttadan fi'l-hâl

târ u mâr-ı dest-i tazallüm:

1. **târ u mâr-ı dest-i tazallüm:**

Gazel 236

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-İstenmeyen durumlardan- şikâyetten perişan halde olma.

3. Hep târ u mâr-ı dest-i tazallüm degil midir
4. Güller şitâda derd ü gâm-ı gülsitândan

tarab:

1. **tarabla:-la**

Tarih 1

Mısra: 4

Şenlik, sevinçlilik, ferah.

3. Ne sūr-ı behcet-efzâdır kim olmuş
4. Cihân şevk u tarabla cümle meşhûn

tarab-efzûn:

1. **tarab-efzûn:**

Gazel 251

Mısra: 10

Mutluluk, sevinç dolu.

9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâli Sâlim
10. Nola kim nâmı bu şehriñ Tarab-efzûn olsa

târâc:

1. **târâca:-a**

Tarih 13

Mısra: 13

Yağmalamak, talan etmek || Sevgilinin gamzelerinin etkisi.

13. Hep terâküm eylemişdi gamzeler târâca lîk
14. Leşker-i hağ geldi bozdu gamzeniñ terkîmini

2. **târâcdır:-dır**

Gazel 213

Mısra: 6

Yağmalamak, talan etmek || Aşk derdiyle âşığın gönlünün harap olması.

5. Metâ' -i nakd-i râzım tâze dâğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün târâcdır sînem

târâc edince:

1. **târâc edince:-ince**

Kaside 23

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talan etmek.

13. Edince berg ü bâr-ı 'ayşını ceys-i hazân târâc
14. Çemen giydi şitâda müflisâne ağ yek-tâyı

târâc etmeye:

1. **târâc etmeye:-me, -ye**

Diğer 9

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talan etmek || Bitirmek, tüketmek.

125. Hele olduğ du' âya biz muhtâc
126. Etmeye Hağ şafâmızı târâc

târâc oldu:

1. **târâc oldu:-du**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalanmak || Mahvolmak.

113. Oldu mülk-i suhanverân târâc
114. Kaldı erbâbı yek-sere muhtâc

târâc-ı hevâ:

1. **târâc-ı hevâ:**

Rûbai 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteklerin yağmalaması || İsteklerin, arzuların gönülde yer etmesi.

1. Tārāc-ı hevā şeb-hūn edip dār-ı fenāya
2. Hirmengehini verdi felek bād-ı hevāya

taraf:

1. **tarafdan:-dan**

Tarih 3

Mısra: **60**

Açı || Dönem, Sultan 3. Ahmed'in saltanat yılları.

59. Devletinde ne kadar etdiler 'ālem rāhat
60. Kimse āzürde-dil olmaz o tarafdan farazā

2. **tarafdan:-dan**

Tarih 3

Mısra: **127**

Cihet, canip, semt, yan.

127. Bu tarafdan da çıkıp 'asker-i islām taşra
128. Evvelin menzil olup anlara Dāvūd Paşa

3. **tarafdan:-dan**

Tarih 3

Mısra: **183**

Yön, taraf.

183. Bir tarafdan nice biñ top u tūfeng ü şāhī
184. Bir tarafdan ise şad güne hücüm-ı bālā

4. **tarafdan:-dan**

Tarih 3

Mısra: **184**

Yön, taraf.

183. Bir tarafdan nice biñ top u tūfeng ü şāhī
184. Bir tarafdan ise şad güne hücüm-ı bālā

5. **taraf:**

Diğer 4

Mısra: **53**

Taraf, yön || Şairin bulunduğu yer, şairin durumu.

53. Olur ise bu taraf istiḥbār
54. Reviş-i 'ālem ü dem istifsār

6. **tarafdan:-dan**

Gazel 198

Mısra: **3**

Yön, taraf.

3. Yıkılır bir tarafdan ḥātırı 'āşıklarını elbet
4. Temel tutmaz ne rütbe kalbi ma'mūr olsa sultānım

taraf taraf:

1. **taraf taraf:**

Kaside 8

Mısra: **204**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraftan.

203. Neye erer 'aceb ahvāli bed-fi'āl olanın
204. Taraf taraf o zamān kim beden kuşā'irdir

2. **taraf taraf:**

Tarih 15

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraftan.

15. Taraf taraf okusunlar bu menzile tārīḥ

16. Hemin bu cāya medā-yı başar pesend etsin

tarafdan:

1. **tarafdan:-dan**

Diğer 4

Mısra: **16**

-Konuşulan konunun- bir yönü.

15. Nicedir ḥāl-i şerif nice mizāc

16. Bu tarafdan ederiz istimizāc

tarafeyn:

1. **tarafeyni:-iñ**

Lugaz 2

Mısra: **22**

İki taraf || Satranç oyunundaki taraflar.

21. Ne kılıç var bu rezmgehe ne tır

22. Tarafeyniñ silāhı hep tedbīr

taraf-ı bāmda:

1. **taraf-ı bāmda:-da**

Kaside 18

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çatı tarafında olan, çatıda.

7. Yaḥ degildir taraf-ı bāmda āvīze olan

8. Ḥāne taḥmīnine dey eyledi vāz'-ı şākūl

taraf-ı erba'ası:

1. **taraf-ı erba'ası:-sı**

Tarih 3

Mısra: **182**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dört taraf, her yön.

181. Cānib-i rāhı muḥaffel idi yek-ser anıñ

182. Taraf-ı erba'ası 'asker-i bī-'add ü ḥāşā

taraf-ı muḥlişi:

1. **taraf-ı muḥlişi:-i**

Diğer 4

Mısra: **27**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dürüst insanların bulunduğu yer.

27. Taraf-ı muḥlişi eylerse su'āl

28. Ḥamdü li'llāh Kerimü'l-müte'āl

2. **taraf-ı muḥlişi:-i**

Diğer 11

Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dürüst insanların bulunduğu yer.

25. Taraf-ı muḥlişi ederse su'āl

26. O kerimü'l-ḥışāl ü nīk-ḥışāl

taraf-ı pādışehiden:

1. **taraf-ı pādışehiden:-den**

Tarih 3

Mısra: **102**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah tarafından.

101. Böyle olunca 'adū(ya) sefer olur mu deyü

102. Țaraf-ı pādişehiden olıcağ istiftā

2. **Țaraf-ı pādişehiden:-den**

Tarih 3

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah tarafından.

107. Țaraf-ı pādişehiden aña tefvîz oldu

108. Kim vara düşmen-i dîne ede li'llāhi gāzā

taraf-ı şevka:

1. **Țaraf-ı şevka:-a**

Gazel 192

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek yönü.

9. Sālimāsā Țaraf-ı şevka niğāh etmez hiç

10. Ol ki ālūde-i çirk-āb-ı elemdir ey dil

tarafından gele:

1. **Țarafından gele:-e**

Diğer 8

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin bir kişi tarafından gönderilmesi.

69. Ya 'ni etmek sezā bu in 'āme

70. Țarafından gele kerem-nāme

tarahhum etseñ:

1. **tarahhum etseñ:-señ**

Gazel 194

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etme, acıma.

5. Ğamzeden etseñ tarahhum bizlere māni' midir

6. Hālime kāfir de olsa şefkat eyler sen degil

tarahhum kıl:

1. **tarahhum kıl:**

Gazel 257

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek, acımak.

9. Derün-ı Sālim'i tā key ħarāb etmek tarahhum kıl

10. Yeter tatyīb-i kalb-i 'āşık-ı rencürdan başla

tarāvet:

1. **tarāvetde:-de**

Gazel 29

Mısra: 9

Tazelik.

9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruħlar tarāvetde

10. Ne dem kim gül 'izārın ide Sālim reng-i bālā-rāħ

2. **tarāvetde:-de**

Gazel 50

Mısra: 5

Tazelik.

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruħlar tarāvetde

6. Ne dem kim bir iki sāğarla kendin āl āl eyler

3. **tarāvetle:-le**

Müfret 55

Mısra: 1

Tazelik || Güzellik.

1. Bu tarāvetle o ħūn-rīzi bulunca tenhā

2. Ya nice ölmesin Allāh'ı severseñ ādem

4. **tarāvet:**

Gazel 133

Mısra: 6

Tazelik.

5. La'l-i nāb-ı leb-i dil-dāra 'izārın nuql et

6. Sāde şahbā-yı gül-endāma tarāvet gelmez

tarāvet veremez:

1. **tarāvet veremez:-e, -mez**

Kaside 5

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazelik vermek.

77. Ğisu-yı sūnbülü çārūb edemezdi bāğā

78. Ğülsitānma tarāvet veremez idi şabā

tarāvet-bahş-ı devlet:

1. **tarāvet-bahş-ı devlet:**

Kaside 25

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın canlılık bahşedeni || Sadrazam Damat

Hasan Paşa.

15. Tarāvet-bahş-ı devlet āşaf-ı şāhib-sa'adet kim

16. Şenā-yı zātını etmiş cihān ser-süre-i inşā

tarāvet-yāb olursa:

1. **tarāvet-yāb olursa:-ur, -sa**

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazelenmek.

3. Tarāvet-yāb olursa nola eşkimden kad-i ħübān

4. Olur ser-sebz ü ter naħlān alıp neş ü nemādan feyż

tarāvet-yāb-ı meclisdir:

1. **tarāvet-yāb-ı meclisdir:-dir**

Kaside 6

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meclise tazelik vermek.

93. Fedā-sāzī-i cān olmağda nūr-ı 'aşk-ı dil-dāra

94. Tarāvet-yāb-ı meclisdir ser-ā-pā şem' ü pervāne

tārek-i erbāb-ı fazla:

1. **tārek-i erbāb-ı fazla:-a**

Kaside 13

Mısra: 102

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fazilet sahibi kişilerin başı.

101. Ğamdü li'llāh ferr-i teşrīfīle gördük düşdügün

102. Tārek-i erbāb-ı fazla sāye-i bāl-i Ğümā

tarf:

1. **tarfına:-ın, -a**

Kaside 10

Mısra: 353

Kenar, yan, civar.

353. Tarfına oldu olmadı o yakın

354. Ric'at-i kâhkar ile döndü la'in

tarf-ı cüda:

1. **tarf-ı cüda:**

Gazel 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık kenarı.

5. Tül-i 'ömrüñ säye-dâri-i keremdir revnakı

6. Tarf-ı cüda anıñ için bîdi Hâk te'bid eder

tarf-ı cüy-ı kevser:

1. **tarf-ı cüy-ı kevser:**

Kaside 9

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennetteki kevser ırmağının yanı || Makam olarak.

85. Baña lutfuñ o demde reh-ber eyle

86. Makâmım taraf-ı cüy-ı Kevser eyle

tarf-ı da'vâta:

1. **tarf-ı da'vâta:-a**

Diğer 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dualar edilen yön, taraf.

17. Tarf-ı da'vâta kıyâm eyler dil

18. Ez-derün saña selâm eyler dil

tarf-ı ilâhî'den:

1. **tarf-ı ilâhî'den:-den**

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah tarafından.

11. Ne şebdir ol şeb-i baht-âşinâ taraf-ı İlâhî'den

12. Cihân içre kim olmuşdur zamân-ı haşre dek ihyâ

tarf-ı lebin:

1. **tarf-ı lebin:-in**

Gazel 216

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağın kenarı.

3. Şanmañız taraf-ı lebin âzürdedir tebhâleden

4. Çäk çäk olmuş dehâni lezzet-i ta'bîrden

tarf-ı nişâna atdı:

1. **tarf-ı nişâna atdı:-dı**

Kaside 20

Mısra: 272

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hedefi nişan almak.

271. Deste alıp tufengini o dilir

272. Atdı taraf-ı nişâna bî-te' hîr

tarf-ı rezme:

1. **tarf-ı rezme:**

Tarih 3

Mısra: 157

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaşın yapıldığı taraf, savaş meydanı.

157. Bu teveccühle gidip hâşılı taraf-ı rezme

158. Rû-be-râh oldu reh-i düşmene cünd-i vâlâ

tarf-ı ruhsârında:

1. **tarf-ı ruhsârında:-ın, -da**

Gazel 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağın kenarı.

3. Tarf-ı ruhsârında cânân şanma gîsü gösterir

4. Çîn çîn-i mevc-i hüsn ü âni bir cü gösterir

tarf-ı semt-i cü:

1. **tarf-ı semt-i cü:**

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Irmağın kenarı.

9. Sırışk-i 'âşika mâ'il gibi bu şeb Sâlim

10. O yâri hûvâbda taraf-ı semt-i cü gördük

tarh:

1. **tarhına:**

Tarih 12

Mısra: 37

Düzen, tertip, tanzim.

37. Deh düşüp tarhına târîh'in dedim

38. Bî-mu'adildir bu kaşr-ı dil-güşâ

2. **tarhına:-ın, -a**

Kaside 22

Mısra: 54

Düzen, tertip, tanzim.

53. O eşer şöyle oldu hüsn-efzün

54. Ki cihân oldu tarhına meftün

tarh edelim:

1. **tarh edelim:-elim**

Kaside 8

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurmak, düzenlemek, tertip etmek.

159. Taşavvufâne bu şî'ri merâma tarh edelim

160. Ki bu nesic-i muraşşa' gönülde hâzırdır

tarh eylemiş:

1. **tarh eylemiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzenlemek, tertip etmek || Allah'ın yaratma gücü.

9. Güzel tarh eylemiş üstâd-ı kudret hâne-i cânı

10. Şeh-i 'aşka münâsib bir makâm-ı dil-güşâ etmiş

tarh oldukda:

1. **tarh oldukda:-duğ, -da**

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Atılmak || İnşa edilmek, yapılmak.

1. Bu münāsib mevzi'-i zībende-i pākizede
2. Böyle tarḥ olduğda bu nev-cāmi'-i dil-keş-zemīn

tarḥ-ı bedī':

1. **tarḥ-ı bedī':**
Gazel 163
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel -şiiir- yapma-yazma.
9. Olsa Sālim nola bu şī' r-i belāgat-üslüb
10. Başka ḥalet verir insāna be-her tarḥ-ı bedī'

tarḥ-ı bī-'adilīn:

1. **tarḥ-ı bī-'adilīn:-in**
Kıt'a 2
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzersiz düzen || Bir yapının çok güzel olması bağlamında.
1. Te'āla'llāh ne kaşr-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır
2. Ki tarḥ-ı bī-'adilīn kâḥ-ı cennet görmege müştāk

tarḥ-ı devletdir:

1. **tarḥ-ı devletdir:-dir**
Gazel 110
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talihten, mutluluktan uzaklaşmak.
7. Melül olmam melāmetden ser-i küyunda dil-dārīn
8. Medār-ı tesliyet bu yolda baña tarḥ-ı devletdir

tarḥ-ı girişme:

1. **tarḥ-ı girişme:**
Gazel 60
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşve, naz yapmak.
5. Didederde başlamış tarḥ-ı girişme cünbişe
6. Gamze-i bī-dādiña bilmem neler teklif eder

tarḥ-ı hoş-edādan:

1. **tarḥ-ı hoş-edādan:-dan**
Gazel 14
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel davranışları bırakmak.
9. Eylemem Sālim bu ṭab'-ı pāk ile
10. Tāze tarḥ-ı hoş-edādan ictināb

tarḥ-ı lā-nazīri:

1. **tarḥ-ı lā-nazīri:-i**
Kaside 19
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşsiz, benzersiz bahçe.
3. Ne gülşen dil-firīb ü dil-güşā bir ravza-i şīrīn
4. Ki tarḥ-ı lā-nazīri gelmemişdir çarḥ-ı devvāre

tarḥ-ı latif:

1. tarḥ-ı latif:

Gazel 168
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel şiiir.

9. Miyān-ı nazmda Sālim edip zebānı dırāz
10. Temedduḥ etse sezādır bu tāze tarḥ-ı latif

tarḥ-ı latifiin:

1. **tarḥ-ı latifiin:-iin**
Kaside 31
Mısra: 65
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel şiiir.
65. Lālezār-ı suḥan et tarḥ-ı latifiin Sālim
66. Ṭab'-ı nāzendeñi zīb-āver-i ma'nā eyle

tarḥ-ı lu' betgāhi:

1. **tarḥ-ı lu' betgāhi:-ı**
Tarih 1
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence yerinin düzenlemesi.
7. Müretteb tarḥ-ı lu' betgāhi eyler
8. Felekde Zühre'yi ol bezme meftün

tarḥ-ı nā-yābi:

1. **tarḥ-ı nā-yābi:-ı**
Tarih 14
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşsiz, benzersiz bina.
1. Bu kaşr-ı cān-fezā-yı nühket-ārānın hemīn ey dil
2. Dü çeşm-i ḥayreti pür-ḥire eyler tarḥ-ı nā-yābi

tarḥ-ı nev:

1. **tarḥ-ı nev:**
Gazel 276
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni tarz, üslup.
7. Tarḥ-ı nev ḳālīb-ı icāda şalınmamış idi
8. Gülşen-i nāzda hiç serv-i dil-ārā yogidi

tarḥ-ı nev-vādi-i gün-ā-gün:

1. **tarḥ-ı nev-vādi-i gün-ā-gün:**
Lugaz 1
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeşitli alanlarda eser ortaya koyma.
5. Sa'ādetdir egerçi tarḥ-ı nev-vādi-i gün-ā-gün
6. Bu gün vādi-i bezm-i sāḳi-i meclis zarāfetdir

tarḥ-ı pākin:

1. **tarḥ-ı pākin:-in**
Tarih 16
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel bina.
3. Öyle cāy-ı dil-güşā-yı rūḥ-efzā kim hemān
4. Görse Rıdvān tarḥ-ı pākin kaşr-ı cennetdir diye

tarh-ı tekellüf:

1. tarh-ı tekellüf:

Gazel 166

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.

1. İhvāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
2. Yārāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf

2. tarh-ı tekellüf:

Gazel 166

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.

1. İhvāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf
2. Yārāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf

3. tarh-ı tekellüf:

Gazel 166

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.

3. Evvel bize şunsun dediler cāmı raķibān
4. Rindāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf

4. tarh-ı tekellüf:

Gazel 166

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.

5. ‘Uşşāka ne müşkil ki vişāl olmaya ihsān
6. Hübāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf

5. tarh-ı tekellüf:

Gazel 166

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.

7. Teklîfime bakmasa gehî hāneme gelse
8. Cānāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf

6. tarh-ı tekellüf:

Gazel 166

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.

9. Sālīm gibi her kes suhāna kādır olur mu
10. İnsāna ‘aceb lâzımedir tarh-ı tekellüf

tarh-ı zamir-i bahirdir:

1. tarh-ı zamir-i bahirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geniş gönüldeki düzen || İç huzuru, duygu ve düşüncelerin net olması.

9. Cebinimiz ki Buḥārī-edā-yı naḳl oldu
10. Derün-ı Müslim’e tarh-ı zamir-i bahirdir

tarh-ı zibāsın:

1. tarh-ı zibāsın:-sın

Tarih 14

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslü, güzel bina.

9. Sezā Sālīm görenler tarh-ı zibāsın dese tārīḥ

10. Bu nev kāşāne ‘aynıyla cināndır selsebil ābı

2. tarh-ı zibāsın:-sın

Tarih 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslü, güzel bina.

3. Göreydi Ṭāḳ-ı Kisrā tarh-ı zibāsın vücūh ile

4. Yüzün dāmānına ferşide eyler idi yemāsā

tār-ı gīsūsun:

1. tār-ı gīsūsun:-sun

Gazel 49

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tel tel saç.

3. Sebātın fehm için silker döker her tār-ı gīsūsun

4. Nezāketle dil-i ‘uşşākı dil-ber imtiḥān eyler

2. tār-ı gīsūsun:-sun

Gazel 270

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tel tel saç.

7. Perişān eylemiş her tār-ı gīsūsun şabā gördük

8. Nihād-ı rüzgār ister mi dil olsun selāmetde

tār-ı ser-i zülfünü:

1. tār-ı ser-i zülfünü:-ün, -ü

Gazel 37

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının ucu.

5. Göricek tār-ı ser-i zülfünü yāriñ pür-piç

6. Rişte-i cānıma şarıldı ser-ā-ser ümmiz

tār-ı zülfüne:

1. tār-ı zülfüne:-ün, -e

Terci-bend 1

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tel tel zülüf.

43. Nice meftūn olmayam rüyuña cānā ben seniñ

44. Nice çapılmaya gönlüm tār-ı zülfüne şehā

ta’rif eder:

1. ta’rif eder:-er

Gazel 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, belirtmek.

3. Yādıma geldikçe naḳşıñ eylemem bī-hüde āh

4. Nālemiz a’yan-ı şehir-i ‘aşkıımız ta’rif eder

tārīh:

1. **tārīḥ:**

Tarih 1

Mısra: 125

Tarih düşürmek.

125. Du 'ā edip dedim bu sūra tārīḥ

126. Ola bu sūr-ı Hān Aḥmed hümāyūn

2. **tārīḥin:-in**

Tarih 2

Mısra: 29

Tarih düşürmek.

29. Her biri şadra kudūmu tārīḥin müjde edip

30. Dedi mühr-i āşaf oldu naḡş-ı Aḥmed nāmına

3. **tārīḥini:-in, -i**

Tarih 3

Mısra: 219

Tarih düşürmek.

219. Biri iki tarz ile tārīḥini kıldım ta 'dād

220. Eyledim dergehine 'arz-ı metā '-ı şu 'arā

4. **tārīḥin:-in**

Tarih 3

Mısra: 225

Tarih düşürmek.

225. Dediler tārīḥin āyine-i kalb içre gören

226. Altı bin altı yüz on bir 'adedini ammā

5. **tārīḥ:**

Tarih 3

Mısra: 227

Tarih düşürmek.

227. Oldu tārīḥ neved penc ü hezār u sī şad

228. Bu ise dört yüz doḡsan ikidir ser-tā-pā

6. **tārīḥin:-in**

Tarih 6

Mısra: 3

Tarih düşürmek.

3. Her görenler dediler tārīḥin anıñ Sālimā

4. Cāmi' -i ra'nā-yı İbrāhīm Paşa-yı emīn

7. **tārīḥ:**

Tarih 8

Mısra: 81

Tarih düşürmek.

81. Kudūm-ı pākine ben de du 'ā edip dedim tārīḥ

82. Mu 'ammer ola İsmā' il Beg ihsān eyleye Rezzāk

8. **tārīḥler:-ler**

Tarih 9

Mısra: 9

Tarih düşürmek.

9. Sālimāsā gūş edince nev-ḥaṭīñ tārīḥler

10. Çıkdı her mü 'ālem-i ḥüsnünde cüst ü cüyüñā

9. **tārīḥin:-in**

Tarih 12

Mısra: 37

Tarih düşürmek.

37. Deh düşüp tarḥına tārīḥin dedim

38. Bī-mu 'ādildir bu kaşr-ı dil-güşā

10. **tārīḥini:-in, -i**

Tarih 16

Mısra: 13

Tarih düşürmek.

13. Seyr edip Sālim dedi itmāmına tārīḥini

14. Revnaḡ-efzā oldu bu zibende şuffe çeşmeye

11. **tārīḥ:**

Tarih 17

Mısra: 117

Tarih düşürmek.

117. Çıkdı bu tārīḥ ile seb' -i semāvāta peyām

118. Oldu İsmā' il Efendi yümñ ile müfti-i dīn

tārīḥ dedim:

1. **tārīḥ dedim:-din**

Tarih 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tarih düşmek.

9. Sālimā ben daḥı şad şevḡıla dedim tārīḥ

10. Buldu encāmını bu nev-eser-i pāk ü ḥaşen

tārīḥ dese:

1. **tārīḥ dese:-se**

Tarih 14

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tarih düşürmek.

9. Sezā Sālim görenler tarḥ-ı zībāsın dese tārīḥ

10. Bu nev kāşāne 'aynıyla cināndır selsebil ābı

tārīḥ düşdü:

1. **tārīḥ düşdü:-dü**

Tarih 3

Mısra: 223

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tarih düşürme, önemli târih olaylarını, doğum, ölüm, inşâ târihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzûme.

223. Biri de düşdü murād üzre bu mısra' tārīḥ

224. Düşmeni bozdu murādınca Mehemmed Paşa

2. **tārīḥ düşdü:-dü**

Tarih 4

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tarih düşürme, önemli târih olaylarını, doğum, ölüm, inşâ târihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzûme.

81. Bu beyt-i dil-güşâ tārîh düşdü
82. Faķirâne hużūra etdim inhâ

tārîh edip:

1. **tārîh edip:-ip**

Tarih 3
Mısra: 215
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşürmek.

215. Ben de ey Sâlim edip nuşret-i pâke tārîh
216. Eyledim dergeh-i luţf u keremine inhâ

tārîh etdi:

1. **tārîh etdi:-di**

Tarih 10
Mısra: 71
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşürmek.

71. Etdi tārîh aña küstâhane
72. Nażara gerçi ki şâyân olmaz

tārîh okusunlar:

1. **tārîh okusunlar:-sun, -lar**

Tarih 15
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşmek.

15. Taraf taraf okusunlar bu menzile tārîh
16. Hemîn bu cāya medâ-yı başar pesend etsin

tārîh yazdı:

1. **tārîh yazdı:-dı**

Kaside 15
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarihsel bir olayı kaleme almak.

57. Bu tavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir tārîh
58. Ne oldu güş bu ferhunde haşlet-i şevket

tārîh-güvân:

1. **tārîh-güvân:**

Tarih 4
Mısra: 73
Tarih düşürenler.

73. Ne yapşınlar buña tārîh-güvân
74. Tekellüm kâşır u dil nâ-şikibâ

tārîh-i dîger edem:

1. **tārîh-i dîger edem:-em**

Tarih 12
Mısra: 36
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşmek.

35. Ben de alıp destime kilik-i teri
36. Tâ edem tārîh-i dîger Sâlimâ

tārîh-i hoş-lehce-edâ etmiş:

1. **tārîh-i hoş-lehce-edâ etmiş:-miş**

Tarih 12
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel -bir- şiirle tarih düşmek.

33. Her kes etmiş kim anıñ itmâmına
34. Hep birer tārîh-i hoş-lehce-edâ

tārîh-i kelâmın dedi:

1. **tārîh-i kelâmın dedi:-di-ın**

Tarih 20
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşmek.

1. Dâyem edicek rihletini dâr-ı beķāya
2. Hâtif dedi bu vech ile tārîh-i kelâmın

tārîh-i pākîze etmiş:

1. **tārîh-i pākîze etmiş:-miş**

Tarih 4
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşmek.

75. Egerçi her kes itmâmına etmiş
76. Birer tārîh-i pākîze ser-â-pâ

tārîh-i sâlif-i devrân:

1. **tārîh-i sâlif-i devrân:**

Kaside 20
Mısra: 254
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğın geçmiş zamanları || Geçmiş zaman.

253. Etmemişdir selefde hiç güzerân
254. İşte tārîh-i sâlif-i devrân

tārîh-i teşrifin:

1. **tārîh-i teşrifin:-in**

Tarih 7
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Kışının- gelişinin tarihi.

9. Sürürümdan dedim tārîh-i teşrifin anıñ Sâlim
10. Bu dil-keş cāygâhı eyledi rüşen o dānâ-dil

tārîhin dedim:

1. **tārîhin dedim:-dim**

Tarih 18
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşürmek.

43. Çıkınca şâhidân-ı ‘akd tārîhin dedim anıñ
44. Bu gece hüsn-i Yûsuf’la Züleyhâ kām-yâb oldu

tārîhiñ söylediler:

1. **tārîhiñ söylediler:-di, -ler**

Tarih 19
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşmek.

3. Bendeñe müjde-künān söylediler tārīhīñ
4. Sālimā Şādık Efendi yine müftī oldu

tārīhini dedi:

1. **tārīhini dedi:-di**

Tarih 21
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşmek.

7. Luţf-ı Haġk ile tamām olduġu demde bu eġer
8. Dedi tārīhini yek-ser anıñ erbāb-ı suġen

2. **tārīhini dedi:-di**

Tarih 24
Mısra: 55
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşmek.

55. Sālim gibi bendeñ dedi teşhīriniñ tārīhini
56. Aldı Revān'ın sūrunu Sulţān Aġmed müjdeler

tarık:

1. **tarık:**

Kaside 27
Mısra: 10
Yol, yöntem.

9. Şu kadar emn ü emān lāne-i devlet şimdi
10. Bir tarık ile heves kendüyü etse güyā

2. **tarıkın:-ın**

Gazel 184
Mısra: 12
Yol, yöntem.

11. Zaġm açmada yār üstād Sālim
12. Bilmez tarıkın ammā devānıñ

tarık eder:

1. **tarık eder:-er**

Diğer 10
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terk etmek; el çekmek.

13. Firāk-ı tal'atıñ ey ebrusu bize mihrāb
14. Şeb-i ġayālimi tarık eder ise nola

tārık-i ġamı:

1. **tārık-i ġamı:-ı**

Tarih 24
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder yolu.

21. Pür-nür edelden 'ālemi kaldırdı tārık-i ġamı
22. Re'y-i Mesihā hem-demi ġurşidi kıldı der-be-der

tarık-ı redd oldu:

1. **tarık-ı redd oldu:-du**

Kaside 10
Mısra: 359
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoldan geri dönmek.

359. Bu 'ālāmet tarık-ı redd oldu

360. Baña ġandek netice sedd oldu

tarık-ı vālāya:

1. **tarık-ı vālāya:-ya**

Kaside 20
Mısra: 215
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce, kutsal yol.

215. Dāġil oldum tarık-ı vālāya

216. Kaţ' edip ġaşılı nice pāye

tarz:

1. **tarzın:-ın**

Tarih 3
Mısra: 13
Yöntem, şekil.

13. Öyle pākize fetihdir ki görenler tarzın

14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzere ġazā

2. **tarz:**

Tarih 3
Mısra: 14
Yöntem, şekil.

13. Öyle pākize fetihdir ki görenler tarzın

14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzere ġazā

3. **tarz:**

Tarih 3
Mısra: 219
Yöntem, şekil.

219. Biri iki tarz ile tārīhini kıldım ta'dād

220. Eyledim dergehine 'arz-ı metā'-ı şu'arā

4. **tarzını:-ın, -ı**

Tarih 16
Mısra: 2
Yöntem, şekil.

1. ġabbezā nev şuffe-i pākize cāy-ı dil-ġuşā

2. Kim görenler tarzını tercih eder Kaşr-ı Key'e

tarz-ı dārā'ya:

1. **tarz-ı dārā'ya:-ya**

Diğer 8
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dara tarzında, Dara gibi (Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.).

9. Gül-bün-i gülşen-i kerem-zāya

10. Tavr-ı dārāt u tarz-ı Dārā'ya

tarz-ı ġakikat:

1. **tarz-ı ġakikat:**

Gazel 109
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğrunun yöntemi.

9. Hep dil-firib-i ġande-i baġtıñ durur cihān

10. İnşāf olursa tarz-ı ġakikat bilinmiyor

taşaddî etmemiş:

1. taşaddî etmemiş:-me, -miş

Kaside 19

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teşebbüste bulunmak.

83. Zemîni naʿ'-ı âsâyiş edip halka zamânında

84. Taşaddî etmemiş bâzâr-ı 'adinde sitemkâre

taşaddur evlemiş:

1. taşaddur evlemiş:-miş

Gazel 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimsenin huzurunda bulunma.

3. Taşaddur evlemiş şadr-ı mu'allâ-yı zenaḥdâna

4. Bu rûtte bî-edeblik ol ḥat-ı jengâre pek çokdur

taşavvufâne:

1. taşavvufâne:

Kaside 8

Mısra: 159

Taşavvufa uygun bir şekilde.

159. Taşavvufâne bu şî'ri merâma tarḥ edelim

160. Ki bu nesic-i muraşşâ' göñülde ḥâzırdır

taşavvur eyledikçe:

1. taşavvur eyledikçe:-dik, -çe

Gazel 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek, hayal etmek.

9. Çeşm-i bādâmiñ taşavvur eyledikçe Sâlim'in

10. Didesi ḥün-âbe-i ḥasretle mâl-â-mâl olur

taşdî':

1. taşdî'den:

Kaside 13

Mısra: 123

Rahatsız etmek, baş ağrıtmak.

123. Sâlimâ re's-i ḥümâyünuñ şaḳın taşdî'den

124. Ba'd-ez-în tayy-ı suḥan kıl kim du'adır müdde'â

2. taşdî':

Kaside 19

Mısra: 99

Rahatsız etmek, baş ağrıtmak.

99. Du'â hengâmidir ḡayrı yeter taşdî'ey Sâlim

100. Çemende başladı murgân-ı gülşen vird-i eşḫâre

3. taşdî':

Kaside 31

Mısra: 87

Rahatsız etmek, baş ağrıtmak.

87. Ne bu taşdî' yeter bârgeh-i Mevlâ'dan

88. Sâlimâ şıdk ile sen böyle temennâ eyle

4. taşdî':

Gazel 163

Mısra: 2

Rahatsız etmek, baş ağrıtmak.

1. Kimde ḳudret var ola vuşlat-ı dil-dâra şefî'

2. Bülbül erbâb-ı çemenzârı ne eyler taşdî'

taşdî' eyleme:

1. taşdî' eyleme:-me

Kaside 29

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahatsız etmek, baş ağrıtmak || Sözü gereksiz yere uzatmak.

53. Çünkü mümkün degil ol zât-ı şerîfi midḥat

54. Sâlimâ eyle du'â eyleme taşdî' yeter

taşdîk-ı muvaḥḥidâna:

1. taşdîk-ı muvaḥḥidâna:-a

Kaside 7

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ı birleyenlerin onayı.

31. Esrâra zebân-dırâzi etmek

32. Taşdîk-ı muvaḥḥidâna şıgmaz

taşḥîh ederdi:

1. taşḥîh ederdi:-er, -di

Gazel 198

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzeltmek için gözden geçirmek.

9. Ederdi anları taşḥîh me'mûr olsa sulṭânım

10. Yıkılmış ḥâtırın yap Sâlim-i dil-teng-i hicrânım

tâs-ı nigûn:

1. tâs-ı nigûn:

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ters dönmüş tas || Kadeh.

5. Güş edip tâs-ı nigûn maḳdem-i ferruḥ-fâliñ

6. Devr ederken o sürür ile be-her-şubḥ u mesâ

tâs-ı nigûnuñ:

1. tâs-ı nigûnuñ:-uñ

Gazel 165

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ters dönmüş tas || Kadeh.

7. Degmedik tâs-ı nigûnuñ bir içim bâdesine

8. Câm-ı pür-feyzini ancak şeh-i Cem çekdi dirîğ

taşmîm-i kemerler edeler:

1. taşmîm-i kemerler edeler:-e, -ler

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kemerlerde -mimari yapı- gezmeye niyet etmek.

79. Gehi taşmîm-i Kemerler edeler

80. Gehi meyl-i mey ü sāğar edeler

tasvîr:

1. taşvîr:

Terkib-bend 1

Mısra: 66

Çizmek, anlatmak.

65. Benim ol 'âşık-ı mahzûn-ı dil-gîr
66. K'olunmaz süzişim takrîr u taşvîr

tasvîr edenler:

1. taşvîr edenler:-eb, -ler

Kaside 18

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasvir etmek || Ayrıntılarıyla anlatmak, betimlemek.

69. Biri baħr ü birini kân hayâl ede meger
70. Kef-i ihsânını taşvîr edenler me'mûl

tasvîr etmiş:

1. taşvîr etmiş:-miş

Kaside 24

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasvir etmek || Ayrıntılarıyla anlatmak, betimlemek.

45. Sür'at-i semt-i isâbetde revân-ı Nef'î
46. Raħş-ı tedbîrini bu vech ile etmiş taşvîr

tasvîr etseler:

1. taşvîr etseler:-se, -ler

Gazel 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasvir etmek || Ayrıntılarıyla anlatmak, betimlemek.

5. Hevâ-yı 'aşk ile eşkim götürdü 'unşur-ı hâki
6. Beni Mânî fakat âteş yazardı etseler taşvîr

tasvîr eyledim:

1. taşvîr eyledim:-dim

Gazel 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çizmek, canlandırmak.

3. Maħabbetiñle gözüm nûru sevdiğim cânım
4. Hayâl-i çeşmiñi didemde eyledim taşvîr

tasvîr eylemiş:

1. taşvîr eylemiş:-miş

Gazel 152

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çizmek, canlandırmak.

1. Naħş-ı engüştüñ kazâ kalbimde taşvîr eylemiş
2. Sineye Haħ neyleyim biñ şerħa taħdîr eylemiş

taşvîr olmuş:

1. taşvîr olmuş:-muş

Kaside 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek.

7. Bir nazâr eyleseler bu dil-i mir'âta hemân
8. 'Aksi içre görünür matlabı olmuş taşvîr

taşvîr olur:

1. taşvîr olur:-ur

Gazel 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çizilmek.

3. Bihzâd olursa 'âciz-i resm-i femi nola
4. Yâriñ dehân-ı ma'dumu taşvîr olur mu hiç

taş:

1. taşar:-ar

Kaside 1

Mısra: 80

Coşmak.

79. Ya'ni cüş eyleyip yem-i 'irfân
80. Hem-çü baħr-i şehâ taşar insân

2. taşar:-a

Kaside 1

Mısra: 100

Taş|| Dağ.

99. 'Aşk ile çıkmamış iken başa
100. Neye urdu külüngünü taşar

3. taşdı:-dı

Kaside 9

Mısra: 6

Taşmak, sığmamak || Allah'ın ihsanının fazlalığı.

5. Dolup havz-ı beden nûr-ı Hudâ'dan
6. Döküldü taşdı feyz-i Kibriyâ'dan

4. taşını:-ın, -ı

Gazel 133

Mısra: 7

Taş.

7. Eşiği taşını yadsansa ser-â-ser 'uşşâk
8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez

taş olsa tākāt edemez:

1. taş olsa tākāt edemez:

Muamma 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok zor şartlara katlanmak, sabretmek || Sevgilinin aşığı yaptığı eziyetin şiddetini ifade etmek amacıyla kullanılmıştır.

1. Ebruvânıñ baħa biñ kez tîr-i müjgân atmada
2. Taş olsa buña tākāt edemez ey seng-dil

taşer:

1. taşer:

Müfret 21

Mısra: 2

Özel isim.

1. Hâşılı sikkeyi mermerde kızar 'âlemde
2. Çeken ol taşçı bütü sinesine bir kerre

taşçı-zâde:

1. taşçı-zâdem:-m

Matla 17

Mısra: 1

Özel isim.

1. Nola kim Taşçı-zâdem kopsa 'âlemde dür-i yektâ
2. Hudâ kâdirdir eyler seng-i hârâdan güher peydâ

taşlar ile döğünürsem:

1. taşlar ile döğünürsem:-ür, -sem

Muamma 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taş marifetiyle vurmak, aşırı üzüntü, çaresizlik, pişmanlık duyarak çırpınmak, kendi kendini dövme.

1. Nür-ı dîdem taşlar ile döğünürsem ben nola
2. Nice demdir kim firâk-ı çeşmiñi bu dil çeker

taşra:

1. taşradan:-dan

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 141

Dışarı, taşra.

141. Dün gelen taşradan yeñi türkler
142. Eski mağdüm-ı şehre dahl eyler

taşra çıkılmaz:

1. taşra çıkılmaz:-ıl, -maz

Kaside 18

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dışarı çıkmak.

51. Hânenen taşra çıkılmaz bu hevâlarda meger
52. Câmî'e cum'a için eyleye dil kaşd-ı vuşul

taşra çıkıp:

1. taşra çıkıp:-ıp

Tarih 3

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulunulan yerden başka yere geçmek.

127. Bu taraftan da çıkıp 'asker-i islâm taşra
128. Evvelin menzil olup anlara Dâvud Paşa

tathîr etdi:

1. tathîr etdi:-di

Kaside 13

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temizlemek || Kötülükleri yok etmek, temizlemek.

69. Cüybâr-ı tîğî tathîr etdi levs-i fitneyi
70. Seyl-i şamşâmî hürüş etdi fe-ammâ bî-şadâ

ta'fir edip:

1. ta'fir edip:-ip

Kaside 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel koku ile kokulandırmak.

1. Şemîm-i hoş-dili ta'fir edip yek-pâre dünyâyı
2. Bahâr-ı yâsemîn etdi hevâ-ı berf ü sermâyı

ta'fir etdi:

1. ta'fir etdi:-di

Kaside 29

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyiliğin her yeri kapsaması, herkese ulaşması.

23. Nühket-i hülku cihânyânı çün etdi ta'fir
24. Mu'teber olmaz ise şimdi sezâdır 'anber

ta'fir etmede:

1. ta'fir etmede:-me, -de

Kaside 19

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel koku ile kokulandırmak.

43. Be-her büyende leylâkî meşâmmî etmede ta'fir
44. Şabâ rühü'l-kulüb olmuş vezân oldukça yek bâre

ta'fir etmişdir:

1. ta'fir etmişdir:-miş, -dir

Kaside 24

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel koku ile kokulandırmak.

13. Hâcet olmazsa nola 'anbere kim etmişdir
14. Müjde-i mağdemi bu cümle cihânî ta'fir

tatlı cânından ayrılır:

1. tatlı cânından ayrılır:-ır

Gazel 230

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin kendi canından vazgeçmesi || Sevgiliden uzak düşmenin verdiği acı.

1. Kişi re'yiyle dür olmak olur mu dil-sitânından
2. Ya âdem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cânından

tatlı diliñ:

1. tatlı diliñ:-iñ

Gazel 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin-şirin sözleri, tatlı dili.

1. Vaşf-ı müjeñ bu kilk ile tahrîr olur mu hiç
2. Tatlı diliñ zebân ile ta'bir olur mu hiç

2. tatlı diliñ:-iñ

Gazel 212

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin şirin sözleri, tatlı dili.

7. Söz olmaz intizâm-ı pāk-güftârına el-hâşıl
8. Nice medh eyleyim tatlı diliñ vaşfinda lâl oldum

tatvîb edip:

1. tatvîb edip:-ip

Kaside 20

Mısra: 237
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlünü hoş etmek.

237. Hamdü li'llâh beni edip tatyîb

238. İrş ile luţfuñ oldu baña naşîb

tatyîb etmek:

1. **tatyîb etmek:-mek**

Gazel 69
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlünü hoş etmek.

9. Nice mümkün her birin tatyîb etmek luţf ile

10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir

tatyîb-i dil-i 'âşık-ı mehcür eyle:

1. **tatyîb-i dil-i 'âşık-ı mehcür eyle:**

Gazel 254
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terkedilmiş aşığın gönlünü hoş etmek.

9. Doğru bak Sâlim-i zâra şaşın ey mâh-liķâ

10. Gehi tatyîb-i dil-i 'âşık-ı mehcür eyle

tatyîb-i hâtır eder:

1. **tatyîb-i hâtır eder:-er**

Tarih 7
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlünü hoş etmek, sevindirmek.

5. O deñlü dil-nüvâzâna eder tatyîb-i hâtır kim

6. Huzûr-ı 'izzetinden dūra hvâhiş etmez aşlâ dil

tatyîb-i kalb-i 'âşık-ı rencürdan:

1. **tatyîb-i kalb-i 'âşık-ı rencürdan:-dan**

Gazel 257
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın incinmiş kalbini iyileştirmek.

9. Derûn-ı Sâlim'i tâ key harâb etmek tarahhûm kıll

10. Yeter tatyîb-i kalb-i 'âşık-ı rencürdan başla

tavâf:

1. **tavâfında:-mî, -da**

Diğer 4
Mısra: 84
Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak.

83. Yâd edip dağı du'â ile beni

84. Geh tavâfında recâ ile beni

tavâf ederdi:

1. **tavâf ederdi:-er, -di**

Kaside 12
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tavaf etmek. Kutsal bir yerin çevresinde saygıyla dolaşmak.

47. Tavâf ederdi o nûru melâ'ik ü ervâh

48. Eder degil iken ervâhımız bu hâkşûrî

tavâf etdi:

1. **tavâf etdi:-di**

Kaside 8
Mısra: 49
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylemek, dile getirmek.

49. Zebân beyt-i kâsîd-i şenâsın etdi tavâf

50. Hayâlimiz harem-i hâs-ı medhî zâ'irdir

tavâf etdik:

1. **tavâf etdik:-dik**

Gazel 277
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir yerin çevresini dolanmak.

3. Duçâr olmak ümidiyle o gül-ruhsâr cânâna

4. Tolandık bülbülân ile tavâf etdik cemenzârî

tavâf etse:

1. **tavâf etse:-se**

Gazel 18
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutsal bir yerin çevresini dolanmak || Sürekli olarak sevgilinin eşliğinde bulunma.

3. Derin etse netice kudsîyân ile tavâf 'âşık

4. Müselmâna bakar mı yâ o şüh-ı kâfirin-'âdet

tavâf etsin:

1. **tavâf etsin:-sin**

Kaside 30
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylemek, dile getirmek.

15. Yine hüccâc-ı efkâr-ı suhan-dânân tavâf etsin

16. Bu şevk ile ser-â-pâ Ka'be-i mazmûn-ı 'ulyâyî

tavâf eyleve:

1. **tavâf eyleve:-ye**

Diğer 4
Mısra: 80
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etrafında dönmek, dolaşmak.

79. Bu şevâb dünyede insâna kefâf

80. Şeb ü rüz eyleve ol beyti tavâf

tavâf-ı ka'be:

1. **tavâf-ı ka'be:**

Kaside 17
Mısra: 78
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabe'yi tavaf etmek.

77. Hemîşe tâ edeler hâcıyân-ı Beyt-i Şerîf

78. Tavâf-ı Ka'be vü nüş-ı qarâbe-i Zemzem

tavîl:

1. **tavîl:**

Tarih 22
Mısra: 18
Uzun || Uzun ömür.

17. Şevkîla dâ'im edip zevk u şafâsın efvân

18. Devletin eyle mezîd 'ömrünü yâ Rabb tavîl

tavk-ber-gerdün:

1. **tavk-ber-gerdün:**

Kaside 23

Mısra: 95

Gerdandaki halka.

95. Olur kumri-i sāgar gibi zāhid tavk-ber-gerdün

96. Görünce bāg-ı Cem'de ihtirāz-ı serv-i mīnāyı

tavk-ı gerdenim:

1. **tavk-ı gerdenim:-im**

Kaside 30

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun gerdanlığı, kolyesi.

95. Edelden 'aşk tavk-ı gerdenim zūlf-i semensāyı

96. Olup kumri-i dil cüyende ol serv-i dil-ārāyı

tavla:

1. **tavla:**

Diğer 9

Mısra: 51

Tavla oyunu.

51. Gāh tavla miyānede şatranc

52. Şimdi oldu bu zāra şad renc renc

tavr:

1. **tavrı:-ı**

Kaside 15

Mısra: 57

Eda, hareket, suret, tarz.

57. Bu tavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir tārīh

58. Ne oldu gūş bu ferhunde haşlet-i şevket

tavr-ı dārāt:

1. **tavr-ı dārāt:**

Diğer 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Debdebeli, heybetli.

9. Gül-bün-i gülşen-i kerem-zāya

10. Tavır-ı dārāt u tarz-ı Dārā'ya

tavsif ederdim:

1. **tavsif ederdim:-er, -dim**

Tarih 17

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflandırmak, nitelemek.

105. Böyle mi tavsif ederdim zāt-ı 'ālī-gevheriñ

106. Olmasam şaff-ı ni'āl-i gamda firkatle hazin

tavsif eyledi:

1. **tavsif eyledi:-di**

Kaside 12

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflandırmak, nitelemek.

79. Bu güne eyledi tavsif hātif-i gaybī

80. Budur o hazret-i Haqq'ın nebiyy-i mağfūrī

tavsif eyleseñ:

1. **tavsif eyleseñ:-señ**

Gazel 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflandırmak, nitelemek.

5. Belāgatle zenāni ger ne rütbe eyleseñ tavsif

6. Ne hāletdir yine medhinde söz merdāne söylenmez

tavsif eyleyim:

1. **tavsif eyleyim:-yim**

Kıt'a 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıflandırmak, nitelemek.

1. Hāl-i zārım ben ne güne eyleyim tavsif kim

2. Gündüzüm āteş gecem sermā-yı derd-i iştiyāk

tavtı 'a:

1. **tavtı 'adır:-dır**

Gazel 1

Mısra: 14

Ayılmak.

13. Sālīmā şarf-ı irādet durur ancak yoħsa

14. Cümle bir tavtı 'adır hāşılı esbāb baña

tāvüs-ı kudsiye:

1. **tāvüs-ı kudsiye:-ye**

Tarih 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutsal tavus kuşu || Sevgili.

7. Görse anı Yūsuf eger der idi mā hāzā beşer

8. Tāvüs-ı kudsiye döner her kıanda olsa cilveger

tāvüs-ı melih-i bāl-i endişe:

1. **tāvüs-ı melih-i bāl-i endişe:**

Kaside 23

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanatları güzel tavus kuşunun endişesi.

105. Biraz olsun ko tāvüs-ı melih-i bāl-i endişe

106. Hıyābānzār-ı hod-binide per-cünbān-ı ra'nāyī

tayan:

1. **tayan:**

Matla 10

Mısra: 1

Dayanmak, güvenmek.

1. Ne rüzgāra ne bahta ne hod nigāra tayan

2. Hemān hulūs-ı sadākatle sāzkāra tayan

2. **tayan:**

Matla 10

Mısra: 2

Dayanmak, güvenmek.

1. Ne rüzgāra ne bahta ne hod nigāra tayan

2. Hemān hulūs-ı sadākatle sāzkāra tayan

3. **ṭayansın:-sın**
Gazel 95
Mısra: 3
Dayanmak, sabretmek.
3. Ṭayansın ol kaşı yanın ḥadengine aḡyār
4. O şāh-ı mülket-i behcet bugün ḡazāya gider

ta'vīn edemez:

1. **ta'vīn edemez:-emez**
Lugaz 6
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belirlemek.
9. Kimse ta'vīn edemez aña şudur
10. Ben de bilmem ki diyem işte budur

ta'vīn edip:

1. **ta'vīn edip:-ip**
Kaside 10
Mısra: 74
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göndermek.
73. Sāyebān etmiş idi Rabb-i mu'īn
74. Bir şehābı edip aña ta'vīn

ta'vīn etdi:

1. **ta'vīn etdi:-di**
Kaside 10
Mısra: 75
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göndermek || Bildirmek.
75. Etdi ta'vīn mevte ḥāletini
76. Ba'zı aşhābımın şehādetini
2. **ta'vīn etdi:-di**
Kaside 10
Mısra: 226
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belirlemek.
225. Yevm-i Ḥandek'da eyleyip tebyīn
226. Etdi 'Ammār şehādetin ta'vīn
3. **ta'vīn etdi:-di**
Kaside 22
Mısra: 55
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görevli olarak atamak.
55. Etdi ta'vīn o bük'aya ḥāşıl
56. Bir güzide müderris-i fāzıl

ta'vīn eyledi:

1. **ta'vīn eyledi:-di**
Kaside 10
Mısra: 215
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arz etme.
215. Mevķı' u ḥālin eyledi ta'vīn
216. Yine bulundu ol o güne hemīn

2. ta'vīn eyledi:-di

- Kaside 10**
Mısra: 388
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yönlendirmek || Rüzgārın esmesini sağlamak.
387. Eyledi ol Resūl-i Rabb-i mu'īn
388. Emr-i bād-ı vezīdeni ta'vīn

ta'vīn evlemiş:

1. **ta'vīn evlemiş:-miş**
Diğer 8
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
..... maksadıyla göndermek, görevlendirmek.
29. Zāt-ı pākīn cenāb-ı Rabb-i mu'īn
30. Evlemiş luṭf u himmete ta'vīn

ta'vīn-i luṭf edip:

1. **ta'vīn-i luṭf edip:-ip**
Kaside 20
Mısra: 197
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lüṭfedip - makama- atama yapmak.
197. Aña ta'vīn-i luṭf edip ol şāh
198. Eyledi bir mu'allim-i āḡāh

ṭavv-ı harf edelim:

1. **ṭavv-ı harf edelim:-e, -im**
Kaside 33
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözler söylemek.
59. Naḡv-ı kāma ne nuṭķu şarf edelim
60. Zikr-i maḡşadda ṭavv-ı harf edelim

ṭavv-ı suhan kıl:

1. **ṭavv-ı suhan kıl:**
Kaside 13
Mısra: 124
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz kuşunu uçurmak || Sözü bitirmek.
123. Sālīmā re's-i ḥümāyūnuñ şakın taşdf'den
124. Ba'd-ez-īn ṭavv-ı suhan kıl kim du'ādır müdde'ā

ṭavvib:

1. **ṭavvib:**
Kaside 18
Mısra: 93
Temiz.
93. Aşl u fer'īn de hemīn ṭavvib ü pāk ü tāhir
94. Kim işitse şeref-i zātın eder ḡüsn-i ḡabūl

ṭavvibü'l-menḡabe:

1. **ṭavvibü'l-menḡabe:**
Kaside 20
Mısra: 26
Temiz topluluk || Osmanlı hanedanlığı.
25. Odur ol pādīşāh-ı pāk-ḡaseb
26. Ṭavvibü'l-menḡabe sūtūde-neseb

tāze:

1. t ze:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 124

Yeni.

123. Bir nice h lt eyleyip ezber

124. T ze nev-tarh t zedir derler

2. t zedir:-dir

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 124

Yeni.

123. Bir nice h lt eyleyip ezber

124. T ze nev-tarh t zedir derler

3. t ze:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 125

Yeni.

125. T ze v  k hne de olup ma l t

126. Şi'r-i p kize-g yu n -merb t

4. t ze:

Terci-bend 1

Mısra: 8

*Yeniden canlı hale getirmek || AŞışın gönlünün
yeniden mutlu olması.*

7. H md  li'll h c yb r-ı v Őlatı  seyl- b edip

8. T ze c n-baŐŐende oldu bu dil-i 'aŐŐanıma

5. t ze:

Tarih 1

Mısra: 96

Yeni.

95. Med r-ı Şevkdır vaşf-ı Őerif n

96. Gelir tab'a hez r n t ze mazm n

6. t ze:

Tarih 1

Mısra: 106

Yeni.

105. Neş t-ı kalb-i p kimden degil mi

106. Tez h m eylemek Şad t ze mazm n

7. t ze:

DiŐer 3

Mısra: 133

Yeni, körpe.

133. T ze na l n-ı  bubuklu ise d v n t rmuŐ

134. Şan sel m almaŐa z vv rına h z r olmuş

8. t zedir:-dir

Lugaz 4

Mısra: 5

Yeni.

5. T zedir berg   bah r  Şolmaz

6. Hissine h Őılı hiç söz olmaz

9. t ze:

Matla 6

Mısra: 1

Yeni.

1. Ru -ı  li n g mi sinemde yüz bi  t ze d Ő açdı

2. MuhaşŞal  teŐ-i 'aŐkı n be-her d Ő üzre d Ő açdı

10. t ze:

Gazel 14

Mısra: 10

Yeni, körpe.

9. Eylemem S lim bu tab'-ı p k ile

10. T ze tarh-ı hoş-ed dan ictin b

11. t ze:

Kaside 17

Mısra: 5

Yeni.

5. Zem n-i köhneye t ze bah r-ı Şevk oldu

6. H y t buldu ye iden bu luŐ ile ' lem

12. t ze:

Kaside 22

Mısra: 119

Yeni.

119. Yoşsa böyle kederde t ze h y l

120. Z hir olmak gönülde emr-i mu al

13. t ze:

Kaside 31

Mısra: 15

Yeni.

15. Hoş-n m  t ze mez m n-i cih n- r y 

16. Şeb-nem s  g l-i ma'nde h veyd  eyle

14. t ze:

Kaside 34

Mısra: 6

Yeni.

5. Bah ra etdi p y-end z c lar bir Şu d b s 

6. Be-her t ze h b b  g yiy  bir naşŞ-ı z b dır

15. t ze:

Gazel 47

Mısra: 8

Yeni.

7. 'Ayn-ı inŐ f ile baş ey b t-i nev-reste hele

8. Böyle bir t ze gazel v di-i esl f m dır

16. t ze:

Gazel 48

Mısra: 12

Yeni.

11. Şehr-bend-i  rz da deng-ber-deng-i heves

12. Hep met 'ı bu diy r n t ze d Ő-ı y r olur

17. t ze:

Müfret 84

Mısra: 2

Yeni.

1. 'All me-i 'aşr olsa yine s h re ederler

2. Ma d mların derdi hem n t ze mez m n

18. t zedir:-dir

Gazel 90

Mısra: 1

Yeni.

1. Bende 'aşkıñ sende gönülüm meh-cebînim tâzedir
2. Nev-cevânım tâze feryâdım enînim tâzedir

19. **tâze:**

Gazel 90

Mısra: 2

Yeni.

1. Bende 'aşkıñ sende gönülüm meh-cebînim tâzedir
2. Nev-cevânım tâze feryâdım enînim tâzedir

20. **tâzedir:-dir**

Gazel 90

Mısra: 2

Yeni.

1. Bende 'aşkıñ sende gönülüm meh-cebînim tâzedir
2. Nev-cevânım tâze feryâdım enînim tâzedir

21. **tâzedir:-dir**

Gazel 90

Mısra: 4

Yeni.

3. Gülsitânım seyre çık ey serv-ğadd ü lâle-ğad
4. Sînede dâğ-ı dil-i âteş-karînim tâzedir

22. **tâzedir:-dir**

Gazel 90

Mısra: 6

Yeni, körpe.

5. Zerrece incinmeziz vaz'ına biz ol âfetîñ
6. Bizlere neylerse etsin nâzenînim tâzedir

23. **tâzedir:-dir**

Gazel 90

Mısra: 8

Yeni.

7. Zâ'il olmaz nağş-ı hûbân levh-i hâfîrdan hele
8. 'Akl ü fikr ü hvâhiş-i kalb-i hazînim tâzedir

24. **tâzeler:-ler**

Gazel 90

Mısra: 10

Yeni.

9. Her ne rûtbe köhne ta'bir eylesem Sâlim yine
10. Tâzeler vaşfinda nazm-ı dil-nişînim tâzedir

25. **tâzedir:-dir**

Gazel 90

Mısra: 10

Yeni.

9. Her ne rûtbe köhne ta'bir eylesem Sâlim yine
10. Tâzeler vaşfinda nazm-ı dil-nişînim tâzedir

26. **tâzedir:-dir**

Gazel 102

Mısra: 7

Yeni.

7. Tâzedir nağş-ı be-her-kâr hayâl-i çeşmiñ
8. Dil-i sevdâ-zedeyi dîde-i âhü eyler

27. **tâzedir:-dir**

Gazel 108

Mısra: 9

Yeni.

9. Tâzedir nağş-ı hayâl-i kârimız Sâlim bizim
10. Nâlelerle lâldir şanbûrda mızrablar

28. **tâze:**

Gazel 110

Mısra: 5

Körpe, yeni açmış || Güle benzetilen sevgili.

5. Çapılma şeb-nemâsâ tâze gülsün şöhret-i hüsne
6. Şağın cânâ şağın kim 'ayn-ı şöhret mağz-ı âfetdir

29. **tâze:**

Gazel 168

Mısra: 10

Yeni || Şiir

9. Miyân-ı nazmda Sâlim edip zebânı dırâz
10. Temedduh etse sezâdir bu tâze tarh-ı lafîf

30. **tâze:**

Gazel 246

Mısra: 1

Yeni.

1. Dağ-ı bâzâr-ı mihriñde seniñ cânâ heves tâze
2. Nola alsak metâ'-ı fikri biz endâze endâze

31. **tâze:**

Gazel 290

Mısra: 6

Yeni.

5. Binâgüşuñla çeşmiñ yâd ederken güş edip sâğar
6. Baña meclisde tâze her habâbın çeşm ü güş etdi

-tâze:

1. **be-her-tâze:**

Kaside 34

Mısra: 40

Her bir, yeni olan.

39. Şimâh-ı cân ile güş eyledim elhânını güyâ
40. Be-her-tâze sitâyiş medh-i ismâ'il Paşa'dır

tâze dâğım:

1. **tâze dâğım:-im**

Terkib-bend 1

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığıñ kalbinde sürekli olarak taze duran, yenilenen aşk yarası.

55. Şikâyet kim yine şad tâze dâğım

56. Derûn-ı sînede etdim çerâğân

2. **tâze dâğım:-im**

Gazel 201

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığıñ kalbinde sürekli olarak taze duran, yenilenen aşk yarası.

5. Ser-â-pâ sînede her tâze dâğım hâle şâhiddir

6. Derûnum añlasın bilsin gören çâk-i giribânım

3. **tâze dâğım:-im**

Gazel 213

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Aşğın kalbinde sürekli olarak taze duran,
yenilenen aşk yarası.*
5. Metâ '-ı nakd-i rāzım taze dāğım hep müheyyâdır
6. Gel ey bād-ı şabâ gel kim bu gün tārâcdır sînem

tâze giyehdir:

1. **tâze giyehdir:-dir**

Kaside 9

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze ot || Hedıye.

71. Hemân kişt-i ketâni 'arz-ı mehdır
72. Gedâdan şâha bir tâze giyehdir

tâze haber:

1. **tâze haber:**

Tarih 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel haber.

5. Evvelin harfî fütüvvet vasatı tâze haber
6. Âhırın harfî anıñ ser-suhan-ı hamd ü şenâ

tâze hatûn:

1. **tâze hatûn:-tñ**

Tarih 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzündeki yeni çıkan ayva tüyleri.

13. Görmesek tâze hatûn biz der idik
14. Cevher-i ferd nümâyân olmaz

tâze tâze:

1. **tâze tâze:**

Kaside 1

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni yeni.

33. Tâze tâze benefşeler der-pey
34. Gâh luğf-ı bahâr u geh gam-ı dey

2. **tâze tâze:**

Kaside 34

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni yeni.

77. Hayâlim tâze tâze etmede mazmûn istihzâr
78. Kef-i destim k'elinden 'âciz-i tahrîr ü imlâdır

3. **tâze tâze:**

Gazel 280

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni yeni.

1. Yine derd-i derünü tâze tâze tâzelendirdi
2. Toladı başıma destâr-ı 'aşkıñ tâzelendirdi

tâze zemîn gösterelim:

1. **tâze zemîn gösterelim:-elim**

Gazel 273

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Şairin şiirindeki orjinalliği, yeni manaları
göstermesi.*

15. Geşt edip kân-ı hayâli yine biz ey Sâlim
16. Böyle bir tâze zemîn gösterelim yârâne

tâze-i pür-zîb ü şâd-âbı:

1. **tâze-i pür-zîb ü şâd-âbı:-ı**

Tarih 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni ve çok süslü.

3. Şafâ-yı dâ'imisi 'adne telmîh etse olmaz mı
4. Mücessem nakş her dem tâze-i pür-zîb ü şâd-âbı

tâzelen:

1. **tâzelendirdi:-dir, -di**

Gazel 280

Mısra: 1

*Yeniden canlı hale getirmek || Gönül derdini sürekli
canlı tutmak.*

1. Yine derd-i derünü tâze tâze tâzelendirdi
2. Toladı başıma destâr-ı 'aşkıñ tâzelendirdi

tâzelen:

1. **tâzelendi:-di**

Kaside 10

Mısra: 219

Tâzelenmek || Canlılık kazanmak.

219. Tâzelendi görünce böyle kerem
220. Ya 'ni hürmâ-yı huşk-i Bu'l-Haysem

tâzelendir:

1. **tâzelendirdi:-di**

Gazel 280

Mısra: 2

*Yeniden canlı hale getirmek || Gönül derdini sürekli
canlı tutmak.*

1. Yine derd-i derünü tâze tâze tâzelendirdi
2. Toladı başıma destâr-ı 'aşkıñ tâzelendirdi

ta'zîm:

1. **ta'zîmini:-in, -i**

Tarih 13

Mısra: 22

Saygı, hürmet.

21. Böyle olunca ser-i mü hatûña gelmez girân
22. Hep edâ etmek gerek ta'zîmini tekrîmini

2. **ta'zîmini:-in, -i**

Tarih 13

Mısra: 24

Saygı, hürmet.

23. Eyleriz cây-ı edâda mâye-i tebrîk biz
24. Tuğfe-i târih ile bu rütbeniñ ta'zîmini

ta'zîm olsa:

1. **ta'zîm olsa:-sa**

Kaside 17

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygı göstermek, hürmet etmek.

17. Zamān-ı vālidī Baḥā'ya olsa ger ta'zīm
18. Anıñ zamānı da Yeşrib ola hemīn mükrem

ta'zīmen:

1. ta'zīmendir:-dir

Kaside 5

Mısra: 81

Hürmet ve ikram ederek.

81. Cümle ol zāt-ı leṭāfet-dihe ta'zīmendir
82. Bu kadar zībiş ü zīnet bu kadar ferr ü bahā

tāziyāne:

1. tāziyāne:

Kaside 7

Mısra: 16

Sebep, vasıta.

15. Ṭab'ıma bu yolda cevri etmem
16. Zevrakçeye tāziyāne şıgmaz

tazmīn eylese:

1. tazmīn eylese:-se

Tarih 11

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başka bir şaire aittir bir doğuş mısrasına kimin olduğunu belirterek kendi şiirinde tekrarlamak.

15. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahār
16. Mışra'ın eylese tazmīn sezādır temşil

te' mīn-i 'ayn-ı hāyit u bāb:

1. te' mīn-i 'ayn-ı hāyit u bāb:

Kaside 10

Mısra: 282

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalın ip şeklinde -çok fazla- çeşmeden su temin edilmesi || Tebuk seferi sırasında Hz. Muhammed'in mucizesi ile ip şeklinde çok az miktarda akan suyun çoğalması (Muvattā, Sefer, 2; Müsned, 2:308, 323, 5:228, 237; İbni Hibban, Sahih, 8:167; Beyhakī, Delāilü'n-Nübüvve: 2:64, 5:236.).

281. Yā bu mu'ciz değil mi dehşet-yāb
282. Ya'ni te' mīn-i 'ayn-ı hāyit u bāb

te' şir edip:

1. te' şir edip:-ip

Kaside 10

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

107. Nuṭṭ-ı pāki edip yine te' şir
108. Oldu ḥurmā-yı Bū Hüreyre vefir

te' vīd edip:

1. te' vīd edip:-ip

Kaside 10

Mısra: 313

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuvvetlendirmek.

313. Edip i'cāzını yine te' vīd
314. Mużmaḥill oldu mekr-i sihr-i Lebīd

te' vīd-i fevz-i bārī'dir:

1. te' vīd-i fevz-i bārī'dir:-dir

Kaside 20

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütfunun kanıtı.

89. Şübhesiz bu tecellī-i bāhir
90. Cümle te' vīd-i fevz-i Bārī'dir

te' ākub üzre gelir:

1. te' ākub üzre gelir:-ir

Gazel 68

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirini takip etmek.

1. Zebān-ı şā'ire ma'nā te' ākub üzre gelir
2. Kenāra mevce-i deryā te' ākub üzre gelir

2. te' ākub üzre gelir:-ir

Gazel 68

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirini takip etmek.

1. Zebān-ı şā'ire ma'nā te' ākub üzre gelir
2. Kenāra mevce-i deryā te' ākub üzre gelir

3. te' ākub üzre gelir:-ir

Gazel 68

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirini takip etmek.

3. Hāzer hāzer ki şaḫın rüzgārdan ey dil
4. Sitemleri bize her cā te' ākub üzre gelir

4. te' ākub üzre gelir:-ir

Gazel 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirini takip etmek.

5. Cefāsi gelmede dehrīñ bize gelince gönül
6. Tekāsül eylemez aşlā te' ākub üzre gelir

5. te' ākub üzre gelir:-ir

Gazel 68

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirini takip etmek.

7. Şikeste-dillere etmez müsā'ade tāli'
8. Marīza nüks ser-ā-pā te' ākub üzre gelir

6. te' ākub üzre gelir:-ir

Gazel 68

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birbirini takip etmek.

9. Nigāha ruḫşat olur mu o yāre ey Sālim
10. Sirişik-i dide-i binā te' ākub üzre gelir

te'āla'llāh:

1. te'āla'llāh:

Tahmis 1

Mısra: 8

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

7. Mu'allā-pāye etmiş şun'-ı Hâk envā'-ı insānı

8. Bu tertibe sözüm yokdur te'āla'llāh zihī Bānī

2. te'āla'llāh:

Tarih 1

Mısra: 1

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

1. Te'āla'llāh zihī sūr-ı hümāyūn

2. Ki gülbāng-i şafādan tōldu gerdūn

3. te'āla'llāh:

Kıt'a 2

Mısra: 1

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

1. Te'āla'llāh ne kaşr-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır

2. Ki çarh-ı bī-'adilin kāh-ı cennet görmege müştāk

4. te'āla'llāh:

Tarih 4

Mısra: 59

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

59. Te'āla'llāh zihī nev-cāmi'-i hūb

60. Kim olmuş zümre-i 'ubbāda me'vā

5. te'āla'llāh:

Kaside 4

Mısra: 1

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

1. Te'āla'llāh ne şebdir ol şeb-i mevlūd-ı bī-hem-tā

2. Şabāhu'l-hayr envāri kim andan aldı ser-tā-pā

6. te'āla'llāh:

Kaside 6

Mısra: 35

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

35. Te'āla'llāh ne te'sīr-i mahabbetdir şeb ü ruzān

36. Cüdā olmaz biri birinden aślā şem' ü pervāne

7. te'āla'llāh:

Tarih 8

Mısra: 1

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

1. Te'āla'llāh ne eyyām-ı meserrettdir 'ale'l-'ıtlāk

2. Ki gülbāng-i nüvid-i hayr ile tōldu bütün āfāk

8. te'āla'llāh:

Tarih 8

Mısra: 55

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

55. Te'āla'llāh ne mahbūbu'l-kulūb u zāt-ı zī-şāndır

56. Gören müştāk zāt-ı pākini hem görmeyen müştāk

9. te'āla'llāh:

Kaside 25

Mısra: 1

"Allah ne yücedir" anlamındaki kelime dilimizde beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında övgü sözü olarak kullanılır.

1. Te'āla'llāh zihī zāt-ı melek-ḥaslet kerem-fermā

2. Ki ferr ü ḥaşmet ü dārātı ḡayret-āver-i Dārā

te'ātus eyledi:

1. te'ātus eyledi:-di

Kaside 12

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aksırmak, hapsırmak (Ebu Hurtere'den aktarılan bir Hadis'e göre : Resulullah (sav) buyurdular ki: "Allah Teala, Hz. Adem (a.s) 'i yarattığı ve ruh üflediği zaman, Âdem hapsirdi ve elhamdülillah diyerek, izni ile Teala'ya hamdetti, Rabbi de ona: "Ey Âdem, yerhamukallah (Allah sana rahmet etsin), (mukarreb) meleklerden şu oturan gruba git ve "Esselamu aleyküm" de!" dedi. (Hz. Âdem öyle yaptı. Hitab ettiği melekler): "Ve aleyke`s-selamu ve rahmetullahi ve berekatuhu!" diye karşılık verdiler.

71. Te'ātus eyledi bīdār oldu hıvābından

72. Çuruldu leyle-i mevlūd-ı Aḥmed'īn sūri

te'ātus eylediginde:

1. te'ātus eylediginde:-dik, -in, -de

Kaside 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aksırmak, hapsırmak (Ebu Hurtere'den aktarılan bir Hadis'e göre : Resulullah (sav) buyurdular ki: "Allah Teala, Hz. Adem (a.s) 'i yarattığı ve ruh üflediği zaman, Âdem hapsirdi ve elhamdülillah diyerek, izni ile Teala'ya hamdetti, Rabbi de ona: "Ey Âdem, yerhamukallah (Allah sana rahmet etsin), (mukarreb) meleklerden şu oturan gruba git ve "Esselamu aleyküm" de!" dedi. (Hz. Âdem öyle yaptı. Hitab ettiği melekler): "Ve aleyke`s-selamu ve rahmetullahi ve berekatuhu!" diye karşılık verdiler.

7. Sa'âdetle te'ātus eylediginde olan oldur

8. Hicāb-ı yerhamūke Rabbūke ḥamid ḥamd-i Sübhānī

te'avvün:

1. te'avyündür:-dür

Gazel 24

Mısra: 4

Meydana çıkmak, görünmek, belirlemek.

3. Her neye bakşam görünen neş' e-i didâr-ı yâr
4. Çün te' ayyündür muhakkak mazhar-ı zât u şîfât

te'azzum eder:

1. **te'azzum eder:-er**

Gazel 101

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyükleme.

5. Eger recâ ile vaşla rakîb bîdâsâ
6. Bize gelince o kıddi seriv te'azzum eder

teb:

1. **teb:**

Gazel 89

Mısra: 2

Hararet.

1. Lerziş-i teb kim şafâ-yı hâtırım teb'id eder
2. Rüzgârîñ şevkı germ-â-germ olur teb'id eder

tebâh olur:

1. **tebâh olur:-ur**

Kaside 8

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bozulmak, mahvolmak.

147. Terahhüm etmeseñ ammâ tebâh olur hâlim
148. Felâket ile dil-i zârımız muğâmirdir

tebâşîr-i himem:

1. **tebâşîr-i himem:**

Tarih 3

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışma -din uğruna savaş- tebeşiri || Küfrün karanlığının yok edilerek iman nurunun ortaya çıkması.

113. Zülmet-i küfrü tebâşîr-i himem ede beyâz
114. Kese seyf ortalığı kılmaya şübhe kaç'â

tebcîl:

1. **tebcîl:**

Kaside 10

Mısra: 237

Yüceltme, birisine ta'zim etme.

237. Etmek için tesellî vü tebcîl
238. Geldi bir gün cenâbına Cibrîl

tebdîl olsa:

1. **tebdîl olsa:-sa**

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değiştirmek.

5. Vefâ şeklinde tebdîl olsa gezse bulmaya gamzeñ
6. Hârîm-i sînedâ dâğ-ı nihânım şöyle pinhândır

tebdîl olursa:

1. **tebdîl olursa:-ur, -sa**

Kaside 35

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değişmek, dönmek.

53. Nola âlâm-ı dilim zevka olursa tebdîl

54. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahâr

tebeddül etdi:

1. **tebeddül etdi:-di**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değişmek.

137. Noldu bilmem tenezzül etdi cihân

138. Böyle birden tebeddül etdi cihân

tebessüm:

1. **tebessüm:**

Gazel 111

Mısra: 1

Gülümsemek.

1. Geh tebessüm rüyuña kim bâ'îş-i taşsîn olur

2. Cevher-i ferdi dehânîñ mâye-i ta'yîn olur

tebessüm etdi:

1. **tebessüm etdi:-di**

Tarih 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülümsemek.

23. Hırka-püş-ı guşsa-âlüd olmuş iken goncalar

24. Şâd olup etdi tebessüm hâl-i bâ-fercâmına

tebhâle:

1. **tebhâle:**

Matla 22

Mısra: 1

Dudaklarda harareten kaynaklı çıkan uçuk ||

Âşîğın aşk ateşinin sevgiliye tesir etmesi.

1. Şağın zann etme tebhâle durur la'lindeki yâre

2. Eşer etmiş şerâr-ı âhî 'uşşâkıñ leb-i yare

2. **tebhâleden:-den**

Gazel 216

Mısra: 3

Harareten dudaklarda ağzın etrafında peyda olan kabarcık, uçuk.

3. Şanmañız taraf-ı lebin âzürdedir tebhâleden

4. Çâk çâk olmuş dehânî lezzet-i ta'bîrden

3. **tebhâleden:-den**

Gazel 222

Mısra: 6

Dudaklarda harareten kaynaklı çıkan uçuk ||

Âşîğın aşk ateşinin sevgiliye tesir etmesi.

5. Etmiş uşşâkıñ şerâr-ı şu'le-pîrâsı eşer

6. Şanmañız âzürdedir la'l-i lebin tebhâleden

teb-i firâk:

1. **teb-i firâk:**

Gazel 45

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın harareti, ayrılık ateşi.

3. Teb-i firāk ile beñzim şarardı şoldu deme
4. Hızān-reside nihāle bahār der-peydir

teb'īd edelden:

1. **teb'īd edelden:-elden**
Tarih 17
Mısra: 77
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzaklaştırma. Bir yerden bir yere sürme, kovma.
77. Dergehiñden bizleri teb'īd edelden bu felek
78. Görmedik bir ferdden illā bizlere çin-i ü cebīn

teb'īd eder:

1. **teb'īd eder:-er**
Gazel 89
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzaklaştırma, kovma.
1. Lerziş-i teb kim şafā-yı hātırım teb'īd eder
2. Rüzgārīñ şevkı germ-ā-germ olur teb'īd eder

te'bīd eder:

1. **te'bīd eder:-er**
Gazel 89
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ebedileştirmek, sonsuzlaştırmak.
5. Tūl-i 'ömrūñ sāye-dārī-i keremdir revnakı
6. Tarf-ı cūda anīñ için bīdi Hāq te'bīd eder

teb'īd etdiler:

1. **teb'īd etdiler:-di, -ler**
Lugaz 2
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ebedileştirmek, sonsuzlaştırmak.
27. 'Add-i 'iz'āf-ı beytin etme ümīd
28. 'Uqālā etdiler bunu teb'īd

teb'īd etmek:

1. **teb'īd etmek:-mek**
Diğer 9
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ebedileştirmek, sonsuzlaştırmak.
43. Etmek ile felek beni teb'īd
44. Olmaydı bahāne sedd-i sedīd

teblīğ evle:

1. **teblīğ evle:**
Diğer 3
Mısra: 152
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eriştirmek, ulaştırmak.
151. Hem gözüm nūru Sa'īd'ime de da'vāt-ı belīğ
152. Eylerim luṭf u mürüvvet edip evle teblīğ

tebrīk evledi:

1. **tebrīk evledi:-di**
Gazel 178
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tebrik etmek, kutlamak.
5. Hāq geldi kıyās etme şakın rüyuna hüsñüñ
6. Bir nāme ile şāh-ı hüsün eyledi tebrīk

tebrīk evledik:

1. **tebrīk evledik:-dik**
Diğer 1
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tebrik etmek, kutlamak.
29. Kıldık esb-i tabī'atı tahrik
30. Eyledik bu veşīkamız tebrīk

tebsīr ede:

1. **tebsīr ede:-e**
Kaside 24
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müjdelemek.
17. O mehiñ burc-ı vezāretde tūlū'unu görüp
18. Ki meserretle ede cümle cihāni tebsīr

tebsīr etdi:

1. **tebsīr etdi:-di**
Kaside 24
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müjdelemek.
31. Şad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi
32. Kevne nā-dīdesi bir kār-ı nühüfte tebsīr

tebvīn evlevip:

1. **tebvīn evlevip:-yip**
Kaside 10
Mısra: 225
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkarmak, ayan etmek.
225. Yevm-i Hādek'da evlevip tebvīn
226. Etdi 'Ammār şehādetin ta'yīn

tebvīz edip:

1. **tebvīz edip:-ip**
Gazel 197
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müsveddeyi temiz kağıda çekmek.
1. Hāyāl edip o zūlfü ahımı cānāna 'arz etdim
2. Seher tebvīz edip müsveddemi sulṭāna 'arz etdim

tebvīz evledi:

1. **tebvīz evledi:-di**
Kaside 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temizce yazma, müsvedededen daha iyice bir kağıda yazma.

1. Çemenistānı resīd etmege geldikde şabā
2. Şoḥbetiñ defterini eyledi tebyız şitā

tecāvüz eylemez:

1. **tecāvüz eylemez:-mez**

Gazel 180

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haddi aşmak.

3. Hadd-i āḥādī tecāvüz eylemez gerçi sürür
4. ‘Addine yokdur nihāyet ḥüznü ta‘dād eyleseñ

tecāvüz kılmış:

1. **tecāvüz kılmış:-miş**

Tarih 3

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haddini aşmak.

99. Bilmeyip rütbe-i ḥaddini tecāvüz kılmış
100. Eylemiş şullḥa muḡāyir ḥareket bed-fermā

tecdīd eder:

1. **tecdīd eder:-er**

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yenilemek.

3. Tab‘ımız muḡber degildir ḥaṭṭ-ı pākīñden seniñ
4. Ḥaṭ berāt-ı ‘aşkıñı ‘aşıklarīñ tecdīd eder

tecdīd edip:

1. **tecdīd edip:-ip**

Kaside 14

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yenilemek.

55. Libāsın emn edip devriñde tecdīd
56. Felekde etdi ‘ālem ‘īd-ber-‘īd

tecdīd-i elḥān eyleyip:

1. **tecdīd-i elḥān eyleyip:-yip**

Kaside 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeniden şarkı söylemek.

7. Yine tecdīd-i elḥān eyleyip kilik-i şarīr-engīz
8. Perīşān-kerde etsin ‘andelīb-i nā-şikībāyı

tecdīd-i firāk:

1. **tecdīd-i firāk:**

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın tekrarı.

5. Tecdīd-i firāk ile bizi eyleme taḥvīf
6. Firāk dedigiñ eski bizim hem-demimizdir

tecdīd-i ḡam:

1. **tecdīd-i ḡam:**

Gazel 107

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamın, üzüntüünün tekrarı.

3. Bize tecdīd-i ḡam etmez yeñiden ‘ālem-i hicrān
4. Keder vermez baña firāk ki me‘lūf-ı ḡadīmimdir

tecellā buldular:

1. **tecellā buldular:-du, -lar**

Kaside 6

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek, aşikār olmak.

79. Sen ol şāhenşeh-i taḥṭ-ı risāletsin ki cūduñla
80. Cihānda buldular yek-ser tecellā şem‘ ü pervāne

tecellā-yı ‘ibādet buldu:

1. **tecellā-yı ‘ibādet buldu:-du**

Rübai 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadet tecellileri bulmak || Pervanenin ibadet şevkiyle mumun etrafında dönüşi.

1. Eylerse nola şem‘i hemīn cāy-ı ‘ibādet
2. Bu nūr ile buldu o tecellā-yı ‘ibādet

tecellī buldu:

1. **tecellī buldu:-du**

Kaside 6

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür olmak.

47. O feyz ile serāyir revnaḡ-ı bezm-i ḥavādişdir
48. O feyz ile tecellī buldu cānā şem‘ ü pervāne

tecellī etmiş:

1. **tecellī etmiş:-miş**

Tarih 4

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah‘ın kudretinin ve sırlarının kişilerde ya da nesnelere görünmesi.

67. Ne şān‘at ḥikmet-i Feyyāz-ı muṭlak
68. Tecellī etmiş ol mihrāba ḡaḡkā

tecellī eylediyse:

1. **tecellī eylediyse:-di, -yse**

Kaside 30

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, zuhur etmek.

47. Ne yolda kim tecellī eylediyse şun‘-ı Mevlāyī
48. Eder peydā o yolda ṭab‘-ı maḡzūna tesellāyı

tecellī eylemiştir:

1. **tecellî eylemişdir**:-miş, -dir

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerçekleşmek.

3. Kazâ böyle tecellî eylemişdir nola kim olsa

4. Cihân-süz u pür-âtes nâ-şikibâ şem' ü pervâne

tecellî evleyip:

1. **tecellî evleyip**:-yip

Kaside 9

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek.

23. Tecellî evleyip sırr-ı Hüdâ'dan

24. Cihân halk oldu nür-ı Muştafâ'dan

2. **tecellî evleyip**:-yip

Kaside 9

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek.

43. Tecellî evleyip envâr-ı Mevlâ

44. Tesellî buldu 'âlem pest ü bâlâ

3. **tecellî evleyip**:-yip

Kaside 13

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek.

37. Hânedân-ı Âl-i 'Osmân'a tecellî evleyip

38. Çün ezelden eylemiş luf-ı İlahî'ye sezâ

tecellî-i bâhir:

1. **tecellî-i bâhir:**

Kaside 20

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahın cömertliğinin meydana çıkması.

89. Şübhesiz bu tecellî-i bâhir

90. Cümle te' yîd-i feyz-i Bârî'dir

tecessüm eder:

1. **tecessüm eder**:-er

Gazel 101

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cisimleşmek. Göz önüne gelmek.

7. Şağın kapılma sürûra gurûrdan hâzer et

8. Gözüne almadığın zerrelere tecessüm eder

tecessüs-i ahbâr:

1. **tecessüs-i ahbâr:**

Gazel 149

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haberlerin araştırılması.

9. Bütün tecessüs-i ahbâr bize fesâne gelir

10. Bu inkılabda aslâ cihâna yok sözümüz

tedbîr:

1. **tedbîr:**

Lugaz 2

Mısra: 22

Önem || Satrançta rakibin hamlelerine karşı önem alma.

21. Ne kılıç var bu rezmeğde ne tîr

22. Tarafeyniñ silâhı hep tedbîr

2. **tedbîri**:-i

Tarih 3

Mısra: 70

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

69. Odur ol pâdişeh-i şâhib ü re'y ü pergâr

70. Ki aña eyledi tedbîri musahhar Mevlâ

3. **tedbîri**:-i

Tarih 4

Mısra: 18

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

17. Odur ol pâdişâh-ı 'aql-ı evvel

18. Ki tedbîri hayâle sığmaz aşlâ

4. **tedbîrinden**:-in, -den

Lugaz 4

Mısra: 19

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

19. Sâlimiz hâşılı tedbîrinden

20. Ya'ni cildinde olan tîrinden

5. **tedbîr:**

Kaside 20

Mısra: 259

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

259. Re' y ü tedbîr ü 'ilm-i fersânî

260. Hep karin-i hayâl-i zî-şanı

6. **tedbîrde**:-de

Kaside 27

Mısra: 18

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

17. Nice âşaf ki anıñ görmedi bir dağı henüz

18. Re'y ü tedbîrde mânendini çeşm-i dünyâ

7. **tedbîr:**

Kaside 27

Mısra: 23

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

23. Ol ki tedbîr ile iklîm-i hayât-ı haşma

24. Cüy-ı şemşir-i gulûv-girini etdi icrâ

8. tedbîr:

Matla 71

Mısra: 2

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

1. Bir âdem zür ile gâyet ikiye intikâm eyler
2. Kişi tedbîr ile ammâ bütün dünyâyı râm eyler

9. tedbîriñ:-iñ

Gazel 91

Mısra: 10

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

9. Sâlim-i zârî helâk etmek dilermiş gamzeler
10. Ey tabîb-i 'aşk bunda baña tedbîriñ nedir

10. tedbîr:

Gazel 122

Mısra: 5

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.

5. Kaţ' olur mu nâzilâtı 'âlemiñ tedbîr ile
6. Köhnedir sakfî sipihriñ bâmî tamlar tamlamaz

tedbîr edelim:

1. tedbîr edelim:-elim

Gazel 204

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önlem almak.

11. Şerbet-i la'lin dirîğ etdi fakîre ol tabîb
12. Sâlim-i dil-ğasteye bir gayrı tedbîr edelim

tedbîr eder:

1. tedbîr eder:-er

Tarih 3

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önlem almak.

75. Re'y ü tedbîri muvaffakdır o şâh-ı 'âdil
76. Her ne tedbîr eder ise olur mahz-ı 'atâ

tedbîr etdi:

1. tedbîr etdi:-di

Kaside 24

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önlem almak.

35. Bâreka'llâh zihî şâh-ı hod-ârâ-yı zemîn
36. Ki o şadriñ erini 'aql ile etdi tedbîr

tedbîr kılsañ:

1. tedbîr kılsañ:-sa, -ñ

Gazel 67

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önlem almak.

7. Tabîb-i hâzık-ı üftâdegânsın

8. Ne var kılsañ dil-i bîmâra tedbîr

tedbîr olamaz:

1. tedbîr olamaz:-a, -maz

Terkib-bend 1

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önlem alma.

73. Benim ol 'aşık-ı nâ-çâr u şeydâ
74. Ki kaţ'â olamaz zaħmıma tedbîr

tedbîre bir yer kımaz:

1. tedbîre bir yer kımaz:

Gazel 208

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığı çaresiz bırakması, aşığın sevgilinin bakışlarının etkisinden kaçamaması.

5. Kımaz tedbîre bir yer zaħm-ı şemşîr-i nigâhında
6. Şu rûtbe kâmil-ülfetdir o çeşm-i kâr-âgâhım

tedbîr-i bîm-i sâriye'ye:

1. tedbîr-i bîm-i sâriye'ye:-ye

Kaside 10

Mısra: 265

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sâriye'nin tedbiri (Sâriye, İran'da devam eden fetihlerde görevli bir komutandı.).

265. Ya'ni tedbîr-i bîm-i Sâriye'ye
266. Hasan'ın şulhuna Mu'aviye'ye

tedbîr-i fuşul eylemede:

1. tedbîr-i fuşul eylemede:-me, -de

Kaside 18

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevsimlerle tedbir almak || Mevsimlerle dünyanın dengesini sağlamak.

35. Berf şanma döküp eczâ-yı şitâya gerdün
36. Feleğin eylemede tab'ına tedbîr-i fuşul

tedkîk:

1. tedkîka:-a

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 187

İnceleme, araştırma.

187. Görmeyip bunda gerçi tedkîka
188. Ħaml edip cây-ı râh-ı tevfiķa

tedmîr etdi:

1. tedmîr etdi:-di

Kaside 10

Mısra: 364

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvetme, helak etme.

363. Her ne çend eyledimse kaşd-ı vefîr
364. Etdi bunlar 'azîmetim tedmîr

tedmîr kıldı:

1. tedmîr kıldı:-dı

Kaside 14

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvetmek, helak etmek.

33. Kırıp bāğileri şamşām-ı tedbîr

34. Gürüh-i hâ'inini kıldı tedmîr

tedrîs:

1. tederîse:-e

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 171

Ders verme, ders öğretme, öğretim.

171. 'İlm ü tederîse eyleyip gūşîş

172. Hakkı dāmenle etmeye pūşîş

te'ennî evle:

1. te'ennî evle:

Gazel 161

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhtiyatlı ve akıllıca davranma.

9. Vā'izā sāğara kulp taķma te'ennî evle

10. Kizbden ola mı hiç ehl-i şadākat mahzūz

te'essüf eder:

1. te'essüf eder:-er

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eseflenmek, kederlenmek.

5. Ey dil çi sūd şimdi te'essüf eder iseñ

6. Derdā ki kadr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor

te'evvüh:

1. te'evvühden:

Gazel 248

Mısra: 4

Ar. Ah etmek, ah ü enîn etmek. Cem'i: teevvühât.

3. Şimāh-ı cānımız leb-rîz-i āh-ı cān-güdāz oldu

4. Te'evvühden meger nevbet deger mi şimdi şekvāya

tefahhus eyledim:

1. tefahhus eyledim:-dim

Tarih 1

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Araştırıp sormak.

41. Tefahhus eyledim āyā nedendir

42. Bu güne 'ālem olmak şevk-ı meşhūn

tefakkuh-ı tām:

1. tefakkuh-ı tām:

Kaside 33

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tamamen gül gibi açılma.

69. Eylemekle hayāl-i bî-ārām

70. Bu ma'āniyi hep tefakkuh-ı tām

tefe':

1. tefe':

Gazel 74

Mısra: 14

Hiddet ve gazap etmek, öfkelenmek.

13. Nakıyy-i hadle düşer baht-ı zār t̄ali'de

14. Tefe' 'ülümde de etvār gayrı yüzdendir

tefekkür:

1. tefekkür:

Kaside 17

Mısra: 49

Düşünme.

49. Nice tefekkür ü haşyetle olmasun zîrā

50. Yegāne zātı hünerlerde hep be-vech-i etem

2. tefekkür:

Gazel 56

Mısra: 11

Düşünme.

11. 'Aql u qarār u şevk u tefekkür de sendedir

12. Bir dil degil yanıñda hemān mihmān olur

3. tefekkür:

Gazel 116

Mısra: 8

Düşünme.

7. Neşāt-ı bāl-i murādım gehî tehi-destim

8. Hayāl ü 'aql u tefekkür o gamzekar iledir

tefekkür evledikçe:

1. tefekkür eyledikçe:-dikçe

Tarih 17

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

63. Cānib-i ye'si tefekkür eyledikçe şefkatîñ

64. Dest-i me' mülümde kāma olmada ḥabl-i meñ

tefekkür evlememeler:

1. tefekkür evlememeler:-me, -mek, -ler

Kaside 8

Mısra: 211

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

211. Tefekkür evlememeler nedendir āyā kim

212. Be-her gelen bu cihān-ı fenāya hācirdir

tefhîm:

1. tefhîmini:-in, -i

Tarih 13

Mısra: 2

Bildirmek, anlatmak.

1. Ḥatt edince taḥşiyе metn-i münîr-i 'arızîñ

2. Müstetir etdi nikāt-ı behcetîñ tefhîmini

tefhîm evlevip:

1. **tefhim eyleyip:-yip**
Kısa Mesnevi 1
 Mısra: **201**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirme, anlatma.
201. 'Aqlına bunu eyleyip tefhım
202. Künc-i teslīmı eylemez telşim

tefsir:

1. **tefsiridir:-i, -dir**
Kaside 9
 Mısra: **15**
Ar. yorum, yorumlama.
15. Bunuñ tefsiridir çün Āyet-i Nūr
16. Mişāli oldu dilde sırr-ı mestūr

tefsir eder:

1. **tefsir eder:-er**
Diğer 10
 Mısra: **46**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, yorumlamak.
45. Ki naḥv-i pākini bilmek murād eden 'aḳil
46. Eder kelāmını tefsir de andan şoñra

tefsir etdi:

1. **tefsir etdi:-di**
Kaside 33
 Mısra: **72**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak.
71. Bir su'āl ile eyleyip ta'bir
72. Etdi mā-fi'z-żamiri dil tefsir

tefsir etmeseydi:

1. **tefsir etmeseydi:-me, -se, -ydi**
Gazel 76
 Mısra: **8**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak.
7. Beyāza çıkmaz idi müşkilāt-ı āyet-i ḥüsnüñ
8. Sevād-ı ḥaṭṭın anı etmeseydi mū-be-mū tefsir

teftiş ederek:

1. **teftiş ederek:-erek**
Gazel 288
 Mısra: **3**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Araştırmak, doğruluğunu sorgulamak.
3. Büy-ı vefā-yı gülşeni teftiş ederek
4. Hep bāda verdi murğ-ı seher naḥl-i gülleri

teftiş edeyim:

1. **teftiş edeyim:-eyim**
Kaside 10
 Mısra: **452**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Araştırmak, doğruluğunu sorgulamak.

451. Beni ey nefis eyleme taḥdīş
452. Edeyim zātını biraz teftiş

teftiş çıkar:

1. **teftiş çıkar:**
Gazel 198
 Mısra: **8**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Denetlemek || Sevgilinin âşıkclarını yoklaması.
8. Çıkar teftişe ḡamzeñ dilleri luṭf ile kākül de

teftiş-i düstan etdim:

1. **teftiş-i düstan etdim:-dim**
Diğer 11
 Mısra: **39**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostları yoklamak, hatırını sormak.
39. Cümle teftiş-i düstan etdim
40. Bu seyāḥatda imtiḥān etdim

tefviz oldu:

1. **tefviz oldu:-du**
Tarih 3
 Mısra: **107**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Bir işin yerine getirilmesi amacıyla- birine bırakılması.
107. Taraf-ı pādīşehiden aña tefviz oldu
108. Kim vara düşmen-i dine ede li'llāhi ḡazā

tefviz ü emir etmede:

1. **tefviz ü emir etmede:-me, -de**
Tarih 3
 Mısra: **77**
 Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Bir iş, makam için- emirde bulunma, atama yapma.
77. Etmede ehline her mesnedi tefviz ü emir
78. Kılmada her kese ḥaddince merātib i'tā

tegāful:

1. **tegāfulden:-den**
Kaside 3
 Mısra: **30**
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.
29. Hemān şükürünü na'māniñ 'aṭā kıl
30. Tegāfulden bizi yā Rab cüdā kıl
2. **tegāfüle:-e**
Gazel 113
 Mısra: **9**
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.
9. Sālim sebep ne ol mehe āyā tegāfüle
10. Bilmem murādı bizlere bundan cefā mıdır
3. **tegāfülle:-le**
Gazel 230
 Mısra: **3**
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.

3. Teğâfülle helâk oldum buña encâm olmaz mı
4. Ğaribe bir nigâh etmez geçersenî cümle yanından

4. teğâfülü:-ü

Gazel 275

Mısra: 9

Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.

9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teğâfülü

10. Meclisde tırmamak o sitemkâr dün gece

teğâfül etme:

1. teğâfül etme:-me

Müfret 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamazlıktan gelmek.

1. Reh-güzârında tıran zâre teğâfül etme

2. Saña 'âşık olanın hâline bak sultânım

teğâfül eyleme:

1. teğâfül eyleme:-me

Müfret 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamazlıktan gelmek.

1. Teğâfül eyleme cânâ görüp yoluñda beni dilde

2. Hudâ bilir ki seniñ ben ne rütbe 'âşıkıñım

teğâfül evlevip:

1. teğâfül eyleyip:-yip

Gazel 145

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamazlıktan gelmek.

9. Yolu düşdükçe ol mâhîñ nedendir hânemi âyâ

10. Teğâfül eyleyip biñ nâz u şiveyle geçer gelmez

teğâfül-güne:

1. teğâfül-güne:

Gazel 210

Mısra: 9

Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.

9. Teğâfül-güne gamzeñ her ne rütbe eylese inkâr

10. Kerem kıl Sâlim'i bârî efendim deme sen bilmem

2. teğâfül-güne:

Gazel 285

Mısra: 7

Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.

7. Bu teğâfül-güne vaz'-ı nâ-pesendide neden

8. Böyle nisyâna sebep ne 'âşık-ı şeydâları

teğazzül:

1. teğazzül:

Lugaz 1

Mısra: 22

Gazel, şiir söylemek.

21. Bu bir güne mu'ammâdır o bir güne luğazdır kim

22. Ne izhâr-ı kaşâyid ne teğazzül bu mahâretdir

2. teğazzül:

Kaside 30

Mısra: 105

Gazel, şiir söylemek.

105. Teğazzül de tamâm oldu du'â hengâmıdır gayrı

106. Yeter Sâlim 'inân-ı esb-i kilke etdiñ irhâyı

3. teğazzülden:-den

Kaside 34

Mısra: 93

Gazel, şiir söylemek.

93. Teğazzülden ğarâz 'arz-ı du'âdır Sâlimâ çünkim

94. Dem-i âmîne bülbüller de güller de müheyyâdır

teğazzül etmek:

1. teğazzül etmek:-mek

Kaside 34

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir söylemek.

79. Sezâdır bir teğazzül etmek ile iktifâ etmek

80. Meşeldir 'arife bir gül bütün maşûl-i dünyâdır

tehâlük:

1. tehâlüküm:-üm

Gazel 39

Mısra: 9

Meyletme, istekle atılma.

9. 'Aceb mi menzil-i kâma tehâlüküm Sâlim

10. Lezîzdir hele akrândan imtiyâz lezîz

tehdîd eder:

1. tehdîd eder:-er

Gazel 89

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkutmak.

11. Serlerin tahrik etdikçe şabâdan Sâlimâ

12. Ğâfilân-ı bağı nañl-i tâzeler tehdîd eder

teheccî:

1. teheccîyi:-yi

Kaside 12

Mısra: 157

Hecelelemek.

157. Müyesser etdi teheccîyi Rabbi yessirden

158. Olunca ebcede maşhar o şadr-ı pür-nürü

tehemten-menkabet:

1. tehemten-menkabet:

Kaside 23

Mısra: 32

Hikâyeleri söylenen yiğit || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

31. Zâhîr-i salţanat bâzû-yı devlet heykel-i himmet

32. Tehemten-menkabet şîrînsitân-ı şaff-ı ârâyî

tehi:

1. tehidir:-dir

Muamma 7

Mısra: 1

Boş.

1. Māh-ı nev gibi tehidir kâse meyden kaþra yok
2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânın elem

2. **tehî:**

Gazel 125

Mısra: 6

Boş.

5. Neden sâkî bize çâh-ı zekanla imtinân etmek
6. Tehî sâgarla bezm-i meyde hergiz iftihar olmaz

3. **tehî:**

Gazel 243

Mısra: 5

Boş.

5. Farķ olunmazsa nola meyden tehî mi yoþsa pür
6. Elde sâgar táb-ı ruþsârınla gül-gün olmada

tehî koyma:

1. **tehî koyma:-ma**

Gazel 262

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş bırakmak, müdahale etmemek.

1. Tehî koyma þam-ı gisü-yı yâri þâne düşdükçe
2. Perişân et anı hem-çü dil-i divâne düşdükçe

tehî olmak:

1. **tehî olmak:-mak**

Gazel 78

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş olmak.

3. Nigâhı nev-be-nev hâşâ tehî olmak derünümde
4. Ser-i peykân-ı tîr-i ğamze-i bî-dâdı kalmışdır

tehî olmaya:

1. **tehî olmaya:-ma, -ya**

Gazel 272

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş olmak.

15. Olmaya hâşâ tehî dest-i niyâz-ı mağfîret
16. El uran tesbîh-i istiğfâre Allâh 'aşkına

tehî-dâmân etdi:

1. **tehî-dâmân etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 498

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eteği boş olmak || Arzu ve isteklerine ulaşamamak, nail olamamak.

497. Eller oldukça nâ' il-i feyezân

498. Ğaflet etdi seni tehî-dâmân

tehî-dest:

1. **tehî-destim:-im**

Gazel 116

Mısra: 7

Eli boş.

7. Neşât-ı bâl-i murâdım gehî tehî-destim
8. Hayâl ü 'âkl u tefekkür o ğamzekâr iledir

tehî-dest-i nevâzişkâr-ı keff-i ni' met ü cüdum:

1. **tehî-dest-i nevâzişkâr-ı keff-i ni' met ü cüdum:-um**

Tesdis 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin göstermiş olduğu- cömertlik ve lütfun aşığı gösterilmemiş olması, sevgiliden yana aşığın eli boş olması.

13. Bu bâzâr-ı maþabbette dem-â-dem gerçi bî-südum

14. Tehî-dest-i nevâzişkâr-ı keff-i ni' met ü cüdum

tehî-dest-i ümîd etmez:

1. **tehî-dest-i ümîd etmez:-mez**

Müfret 68

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümitleri, istekleri geri çevirmek.

1. Varan boş dönmeye dergâh-ı Hakk'a şıdk ile Sâlim

2. Tehî-dest-i ümîd etmez Hudâ 'aşıkların hâşâ

te'hîr etme:

1. **te'hîr etme:-me**

Gazel 67

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ertelemek.

5. Niyâz etmekte ey dil etme te'hîr

6. Ede şâyed dil-i dildâra te'şîr

te'hîr etmez:

1. **te'hîr etmez:-mez**

Kaside 24

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ertelemek.

15. Dür-bîn eyledi rüz ü sebe mihr ile mehî

16. Reh-güzârına felek bakmada etmez te'hîr

te'hîr etmezdi:

1. **te'hîr etmezdi:-mez, -di**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 134

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ertelemek.

133. Sîr olurdu suþandan ehl-i zamîr

134. Kimse etmezdi cüduna te'hîr

te'hîr-i kâmiña:

1. **te'hîr-i kâmiña:-iñ, -a**

Matla 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluğun gecikmesi.

1. Olma te' hîr-i kâmiña maḥzûn
2. Küllü emrin bi-vaḳtîhî merhûn

tehnîye:

1. **tehnîye:**

Kaside 17

Mısra: 20

Kutlama, tebrik etme.

19. Bu ihtirâm Resûl-i Hudâ'yadır lâ-şekk
20. Ederse tehniye lâyiḳ bu ni'mete 'âlem

tehnîyet:

1. **tehnîyet:**

Kaside 12

Mısra: 77

Kutlama, tebrik etme.

77. Biri birine girip tehniyet için ervâḥ
78. Su'âl edindiği demde o zât-ı pür-nûri

tehnîyet-i şevk u sürûr eylediler:

1. **tehnîyet-i şevk u sürûr eylediler:-di, -ler**

Tarih 3

Mısra: 213

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, sevinç kutlamaları yapma.

213. Kat-be-kat eylediler tehniyet-i şevk u sürûr
214. Cümle ḥaddince kibâr-ı şulahâ vü fuzalâ

tehzîb eylesek:

1. **tehzîb eylesek:-sek**

Gazel 185

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Islah etmek.

3. Behcet-i ser-levḫa-i teslîm olurdu rû-nümâ
4. Meskenetle nüṣṣa-i aḥlâkı tehzîb eylesek

tek:

1. **tek:**

Lugaz 2

Mısra: 37

Yeter ki, yalnız.

37. Sâlim ol tek hemân küdüretten
38. Hıfz ede Ḥaḳ seni her âfetden

2. **tek:**

Matla 5

Mısra: 1

Yeter ki, yalnız.

1. Ḳo gitsin dil giderse tek seniñle âşinâ olsun
2. Yoluñda nâzeninim dil degil cânım fedâ olsun

3. **tek:**

Gazel 21

Mısra: 7

Yeter ki, yalnız.

7. Ğam-âlûde olursam da olam tek
8. Beni bir mübtelâ-yı dil-rübâ et

4. **tek:**

Gazel 35

Mısra: 7

Yeter ki, yalnız.

7. Bende-i efkendeñe ser-keşlik et tek ḳâ'ilim
8. Ğayr ile şalınma ey serv-i ḥirâmânım meded

5. **tek:**

Gazel 218

Mısra: 8

Yeter ki, yalnız.

7. Baḳmazız bezm-i meyiñ cümle ḳuşûruna hemân
8. Bir ḳaç aḥbâb ile tek bâde-i gül-fâm olsun

6. **tek:**

Gazel 228

Mısra: 6

Yeter ki, yalnız.

5. Düşen ḳalkmaz yatar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda
6. Hemân 'âşîḳ seniñ de tek vücûduñ bî-mecâl olsun

7. **tek:**

Gazel 229

Mısra: 2

Yeter ki, yalnız.

1. Kim der 'uşşâḳı ḡam ile böyle nâlân olmasın
2. Tek hemân âzürde-i endûh-ı hicrân olmasın

8. **tek:**

Gazel 237

Mısra: 3

Yeter ki, yalnız.

3. Gelmezse de tek hâle-i âḡuşuma bir şeb
4. Ḳalbinde o meh-pâreniñ 'uşşâḳa yer olsun

9. **tek:**

Gazel 266

Mısra: 3

Gibi.

3. Zîb-i destâr mı olurdu ḡonca tek ol nazm-ı pâk
4. Ma'ni-i rengini ger maḳbûl-i cânân olmasa

teḳaddüm etdi:

1. **teḳaddüm etdi:-di**

Tarih 3

Mısra: 211

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önden gelmek, önceden ulaşma.

211. Müjdeler etdi teḳaddüm bize geldi peygâm
212. K'oldu manşûr u muzaffer deyü erbâb-ı ḡazâ

teḳaddüm etmedi:

1. **teḳaddüm etmedi:-me, -di**

Müseddes 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üstün olma durumu || Sevgilinin âşîḡa sevgisinin cefasından çok olması.

13. Hiç o ḥüniden baña şefḳat teḳaddüm etmedi
14. Ḳaldı gitdi dil vişâliyle tena'um etmedi

teḳâpü eyleme:

1. **teḳâpü eyleme:-me**

Gazel 145

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öteye beriye koşarak aramak, koşuşturma, telaş.

11. Tekâpü eyleme vehminden 'âkilseñ beni nev'e
12. Hudâ'dan ğayrıdan insâna ğâfil nef' ü zar gelmez

tekâpü eyler:

1. **tekâpü eyler:-r**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öteye beriye koşarak aramak, koşuşturma, telaş.

1. Dil ki gâhice hayâl-i ham-ı ebrü eyler
2. 'Aşk ile güşe-i mihrâba tekâpü eyler

tekâpular eylesin:

1. **tekâpular eylesin:-sin**

Diğer 9

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öteye beriye seğırtmek, telaşla koşarak birşeyler araştırmak.

89. Bâreka'llâh deyip bütün begler
90. Nev-be-nev eylesin tekâpular

tekarrub etmege:

1. **tekarrub etmege:-e**

Gazel 131

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakınlaşmak, yakınlık göstermek.

9. Zamâneniñ rû-yı bigânesin görerek
10. Teğarrub etmege bir âşinâya muntazırız

tekâsül:

1. **tekâsül:**

Muamma 39

Mısra: 1

Ar. Üşenmek, tembelcesine davranmak.

1. Mukarrerdir tekâsül hîdmetinde 'âşık-ı zârîñ
2. Hıtâb âşüfte-sâmâniñ kadın âhir dü-tâ eyler

tekâsül eylemez:

1. **tekâsül eylemez:-mez**

Gazel 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üşenmek, tembellik etmek.

5. Cefâsı gelmede dehrîñ bize gelince gönül
6. Tekâsül eylemez aşlâ te 'âkub üzre gelir

tekâsür:

1. **tekâsür:**

Gazel 276

Mısra: 15

Çok, fazla.

15. Ferd ferd idi tekâsür de ferâgatde idi
16. Vağadât u 'aşere belki müsennâ yoğidi

tekbîr etdiler:

1. **tekbîr etdiler:-di, -ler**

Kaside 12

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müslümanlıkta Allah'ın büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve "Allahuekber" sözü ile başlayan dua. Allah büyüklüğünü hatırlama ve "Allahu ekber" deme.

65. Müsebbihân-ı felek etdiler bütün tekbîr
66. Duyunca şun '-ı Hudâ'dan bu sırr-ı me'sûrî

2. **tekbîr etdiler:-di, -ler**

Kaside 17

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müslümanlıkta Allah'ın büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve "Allahuekber" sözü ile başlayan dua. Allah büyüklüğünü hatırlama ve "Allahu ekber" deme.

11. Müsebbihân-ı felek yek-ser etdiler tekbîr
12. Zemînde oldu deyü ravza-i Nebî mükrem

tekdîr:

1. **tekdîr:**

Kaside 1

Mısra: 123

Kederlendirmek, bulandırmak.

123. Bir gün ola bu gördüğün tekdîr
124. Mağv ola hep be-'avn-i luğf-ı Qâdir

2. **tekdîre:-e**

Kaside 8

Mısra: 119

Kederlendirmek, bulandırmak.

119. Şu rütbe bizleri tekdîre çarğ mâ'ildir
120. Ki cümle kârî bütün hemm-i şab'a dâ'irdir

3. **tekdîr:**

Müfret 80

Mısra: 2

Azarlama, paylama.

1. Ümid-i resm-i vefâ eyleme şağın Sâlim
2. Zamâne beglerine mâlikânedir tekdîr

4. **tekdîriñ:**

Gazel 91

Mısra: 2

Kederlendirmek, bulandırmak.

1. Yâr bakmaz saña ey dil âh-ı şeb-giriñ nedir
2. Nâle te'sîr eylemez bî-hüde tekdîriñ nedir

5. **tekdîr:**

Gazel 118

Mısra: 3

Kederlendirmek, bulandırmak.

3. Felek bizi yine tekdîr ârzü etdi
4. Cenâb-ı hazret-i Hakk'ın işinde hikmet var

tekdîr edelim:

1. **tekdîr edelim:-elim**

Gazel 204

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

5. Biz ümîd-i vuşlat ile hiç şıklet etmeziz
6. Ol perî-rüyu niye bî-hüde tekdîr edelim

tekdîr eder:

1. **tekdîr eder:-er**

Diğer 2
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

69. Baña gayrılar eylese tevķir
70. Tab '-ı zârım baña eder tekdîr

2. **tekdîr eder:-er**

Gazel 64
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

9. Ne deñlü bizleri tekdîr eder iseñ cânâ
10. Alınmazız aña biz muktezâ-yı hüsnüñdür

3. **tekdîr eder:-er**

Gazel 185
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

1. Baht olur mâni' niyâzi kâma takrîb eylesek
2. Çarh eder tekdîr eger ümmid-i tatyîb eylesek

tekdîr etdi:

1. **tekdîr etdi:-di**

Terkîb-bend 1
Mısra: 72
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

71. Benim ol 'âşık-ı ser-mest ü rüsvâ
72. Dil-i zârım ki nâlem etdi tekdîr

tekdîr etdikçe:

1. **tekdîr etdikçe:-dikçe**

Diğer 9
Mısra: 83
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

83. Onlar etdikçe böyle hep tekdîr
84. Dağı berter edip aña tevķir

tekdîr etmesin:

1. **tekdîr etmesin:-me, -sin**

Gazel 106
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

9. Anı bî-hüde tekdîr etmesin taħrîk edip zülfün
10. Gönül murģu hemân pervâza o serde müheyâyadır

tekdîr evleme:

1. **tekdîr evleme:-mek**

Gazel 64
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

13. Ne mümkün evleme hüsnüñ garîbîni tekdîr
14. Bizi mükedder eden mâ-sivâ-yı hüsnüñdür

tekdîr evlemek:

1. **tekdîr evlemek:**

Gazel 142
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

9. Yine bir lufta mebnî eylemişdir ğâlibâ Sâlim
10. O şüh 'âşıkların bî-hüde tekdîr evlemek olmaz

tekdîr evlemiş:

1. **tekdîr evlemiş:-miş**

Gazel 152
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

7. Geçmez idi ben kұлundan anı ammâ neyleyim
8. Neylemişse evlemiş aĝyâr tekdîr evlemiş

tekdîri edevorlar:

1. **tekdîri edevorlar:-eyor, -lar**

Diğer 2
Mısra: 72
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak.

71. Ederiz deyü baña tevķiri
72. Edevorlar ziyâde tekdîri

tekdîr-i erbâb-ı tabî' atde:

1. **tekdîr-i erbâb-ı tabî' atde:-de**

Gazel 270
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi insanlara kötü davranmak, olgun kişilere eziyet etmek.

1. Kuşur etmez felek tekdîr-i erbâb-ı tabî' atde
2. Şafâlar kesb eder bir nâ-trâşî görse devletde

tekdîr-i tabî' at kılmaz:

1. **tekdîr-i tabî' at kılmaz:-maz**

Tarih 10
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğallığı örtmek || Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin güzel yüzün tam olarak ortaya çıkmasını engellemesi.

9. Ya 'ni tekdîr-i tabî' at kılmaz
10. Renciş-i nükte-şinâsân olmaz

tekebbür:

1. **tekebbürün:-üñ**

Kaside 12

- Mısra: 123
Kibirilenmek, büyülenmek, nefisini büyük görmek.
123. O bāgehde yeri yok tekebbürün zirā
124. Netice sevmeyiz o nūru's-şudūr mağrūrı

tekellüf:

1. **tekellüfle:-le**

Kaside 16

Mısra: 50

Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.

49. Gūşuna dūş ola mı deyü be-her dem böyle
50. Şad tekellüfle olur nağme'i pīrā bülbül

2. **tekellüf:**

Gazel 188

Mısra: 6

Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.

5. Niçün böyle gidersiñ hāne-i āgyāra bī-hüde
6. Tekellüf ber-ṭaraf bizden nedendir ictināb etmek

3. **tekellüf:**

Gazel 264

Mısra: 9

Sıkıntı, zorluk, külfetli iş || Şāirin şüirlerinin kolay anlaşılma düzeyi.

9. Tekellüf yoğ ise eş'ārımızda Sālimā nola
10. Bu vādiye ayak başan başar merdāne merdāne

4. **tekellüf:**

Gazel 271

Mısra: 10

Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.

9. Bu baht-ı nā-sitāyişkārdan 'ālemdē ey Sālim
10. Tekellüf ber-ṭaraf hālīm yamān olmakda gitdikçe

tekellüf etmedi:

1. **tekellüf etmedi:-me, -di**

Müseddes 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak.

15. Bir maḥall ile recā etdim teraḥḥum etmedi
16. 'Arz-ı hāl etdim baña bir kez tekellüf etmedi

tekellüm:

1. **tekellüm:**

Tarih 4

Mısra: 74

Ar. Söylemek, söz söylemek, gūyā olmak, konuşmak.

73. Ne yapsınlar buña tāriḥ-gūyān
74. Tekellüm kâşır u dil nā-şikībā

2. **tekellüm:**

Tarih 4

Mısra: 77

Ar. Söylemek, söz söylemek, gūyā olmak, konuşmak.

77. Ne kâbil aña şayeste tekellüm
78. Ğaraz 'arz-ı 'ubüdiyyetdir ammā

3. **tekellümde:-de**

Gazel 13

Mısra: 10

Ar. Söylemek, söz söylemek, gūyā olmak, konuşmak.

9. Nice fehm eylesin harf-i vişāli Sālimā ādem
10. Tekellümde suḥan gerçi 'ayān ammā dehān gā'ib

tekellüm eder:

1. **tekellüm eder:-er**

Gazel 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, söylemek.

3. Cevāb-ı ye's ile pürdür verā-yı ma'nā hep
4. Egerçi harf-i vişāli femi tekellüm eder

tekellüm-i ya'fūr:

1. **tekellüm-i ya'fūr:**

Kaside 10

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ceylanın konuşması (Ümmü Seleme (radiyallāhu anha) haber veriyor ki: Bir ceylān Resūlü Ekrem (sallallāhu aleyhi ve sellem) ile konuşmuş ve nübüvvetine şahadet etmiştir.).

59. Gūş-zeddır bu vak'a-i meşhūr
60. Feth-i Ḥayber tekellüm-i ya'fūr

tekellüm-senc olur:

1. **tekellüm-senc olur:-ur**

Kaside 4

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dile getirmekte güçlük çekmek.

37. Ne ednāyım ki vasfında tekellüm-senc olur kilkim
38. Seniñ bir müyuñuñ evşāfi olmaz kâbil-i iḥşā

tekellüm-senc olursam:

1. **tekellüm-senc olursam:-ur, -sa, -m**

Gazel 183

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözünü tartmak.

9. Nola tūṭiṭeş tekellüm-senc olursam Sālimā
10. Eyledi gūyā beni şīrīn maḳālī Aḥmed'iñ

te'kīd:

1. **te'kīd:**

Gazel 6

Mısra: 6

Üsteleme, tekrarlama.

5. Ğamze tekrīr-i 'itāb ile beni şād eylemez
6. Bu emirde ḥāşılı te'kīd düşmendır baña

teklif:

1. **teklifime:-im, -e**

Gazel 166

Mısra: 7

Teklif.

7. Teklifime bakmasa gehi ḥāneme gelse
8. Cānāna 'aceb lāzımedir ṭarḥ-ı tekellüf

teklif eder:

1. **teklif eder:-er**
Gazel 60
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Teklif etmek.
5. Didelerde başlamış tarz-ı girişme cünbişe
6. Gamze-i bi-dâdiña bilmem neler teklif eder

teklif olursa:

1. **teklif olursa:-sa**
Gazel 168
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığa) teklif olunca.
5. Bu gece hânesine 'âşık-ı siyeh-rûzuñ
6. Gelirdi şeyed olursa o mehveşe teklif

tekmil eden:

1. **tekmil eden:-en**
Tarih 11
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamlamak, kemale erdirmek.
23. Hâşılı hüsnünü inkâra haññ çäre mi var
24. O degil midir eden nüsha-i hüsnü tekmil

tekmil etdi:

1. **tekmil etdi:-di**
Tarih 10
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamlamak, kemale erdirmek.
31. Hüsnünü etdi mehâsin tekmil
32. Bu hüsnü degmege ihsân olmaz
2. **tekmil etdi:-di**
Tarih 11
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamlamak, kemale erdirmek.
7. Hañ ile kişver-i âdâbı musahhar kıldı
8. Etdi hep lâzime-i hüsnünü bir bir tekmil

tekmil eyledi:

1. **tekmil eyledi:-di**
Tarih 22
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamlamak, bütünlemek.
9. Eli degneklî olursa nola derbâni ferah
10. Qadem-i şah-ı zemîn eyledi hüsnün tekmil

tekmil eyleye:

1. **tekmil eyleye:-ye**
Kaside 20
Mısra: 224
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamlamak, bütünlemek.

223. Pâyemiz 'ayna eyleyip tañvîl
224. Şân-ı tañkîm eyleye tekmil

tekmil kıldı:

1. **tekmil kıldı:-dı**
Tarih 11
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamlamak.
25. Her gören dedi haññ ederek anı tañsîn
26. Hüsn-i pâkin 'Ali Beg kıldı mehâsin tekmil

tekrâr:

1. **tekrâr:**
Diğer 9
Mısra: 13
Yeniden, yine.
13. Evvelâ tab'-ı pâkiñi tekrâr
14. Ederiz ez-derün istifsâr
2. **tekrâr:**
Muamma 22
Mısra: 2
Yeniden, yine.
1. Harâmî hâl-i dil-ber mâl-i şabrım eyledi yağmâ
2. Kanâ'at etmeyip tekrâr bu gönlüm taleb eyler
3. **tekrâr:**
Gazel 87
Mısra: 8
Yeniden, yine.
7. Dil-i pür-dâğıma merhem ümîd eyler iken andan
8. Dile tekrâr dâğ urmak dilâ dil-däre pek çokdur

tekrâr eder:

1. **tekrâr eder:-er**
Kaside 28
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şeyi) Yeniden yapmak veya söylemek.
37. Öyle bir zât-ı mükerrermsin gören meh-rüyuñu
38. Geceler tâ şubh vaşf-ı pâkiñi tekrâr eder

tekrâr eder:-er

- Matla 41**
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tekrarlamak.
1. Cihân cihân gamımı hep bilir iken dil-dâr
2. Cefâda var mı kuşurum deyü eder tekrâr

tekrâr ederken:

1. **tekrâr ederken:-er, -ken**
Tesdis 2
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şeyi) Yeniden yapmak veya söylemek.
9. Gamiñla künc-i hasretde ederken nâlemi tekrâr
10. Fiğânım güş edip her şeb şikâyet şanmasın dil-dâr

tekrâr etmede:

1. **tekrār etmede:-me, -de**

Matla 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tekrarlamak.

1. Buğl etme saķın va'delerin etmede tekrār
2. İncāzına Allāh seni eyleye ikrār

2. **tekrār etmede:-me, -de**

Gazel 164

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tekrarlamak.

1. Tutuşup sūz-ı firāķın ile her bār şemi'
2. Nev-be-nev dāğ-ı serin etmede tekrār şemi'

tekrīm:

1. **tekrīmini:-in, -i**

Tarih 13

Mısra: 22

Saygı gösterme, ululama.

21. Böyle olunca ser-i mū ḥaṭṭına gelmez girān
22. Hep edā etmek gerek ta'zīmini tekrīmini

tekrīm buldular:

1. **tekrīm buldular:-du, -lar**

Kaside 10

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı görmek.

113. Buldular k'ol kerem ile tekrīm
114. Ḥānedān-ı şerīf-i Ümmi Selīm

tekrīr-i 'itāb:

1. **tekrīr-i 'itāb:**

Gazel 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Azarlamayı tekrarlamak.

5. Ğamze tekrīr-i 'itāb ile beni şād eylemez
6. Bu emirde ḥāşılı te'kīd düşmendir baña

teksīr oldu:

1. **teksīr oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 254

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğalmak.

253. Yalñuz bu mudur olan in'ām
254. Oldu teksīr mu'cizeyle ta'ām

2. **teksīr oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 276

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğalmak.

275. Yine bu gazve-i mu'allāda
276. Oldu teksīr zād-ı ḥurmā da

teksīr-i mihnet:

1. **teksīr-i mihnet:**

Gazel 175

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elemin, kaderin çoğalması.

3. Eder ikrāmını teksīr-i mihnet ser-te-ser zāyi'
4. Sipihriñ var ise luṭfu bize minnettedir ancak

tekyegāh-ı çarḥda:

1. **tekyegāh-ı çarḥda:-da**

Gazel 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya tekkesi.

3. Bu tekyegāh-ı çarḥda her kese baḥt el verir yek-ser
4. Velī baḥtım hemān ancak beni irşāda el vermez

tekyegāh-ı celīl-'unvāna:

1. **tekyegāh-ı celīl-'unvāna:-a**

Diğer 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce makama sahip tekke.

1. Meclis-i pāk-i ehl-i 'irfāna
2. Tekyegāh-ı celīl-'unvāna

tekye-i dil-pezir-'unvāna:

1. **tekye-i dil-pezir-'unvāna:-a**

Diğer 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün hoşuna giden tekke || İnsanların mutlu

olduğu mekan.

1. Aşiyān-ı mekārīm-'unvāna
2. Tekye-i dil-pezir-'unvāna

tekye-i gam:

1. **tekye-i gam:**

Diğer 11

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder tekkesi.

45. Düşeli mülk-i hicr-i yārāna
46. Tekye-i gam bize semā'-ḥāne

tekye-i ğamda:

1. **tekye-i ğamda:-da**

Diğer 10

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder tekkesi.

33. Hemişe tekye-i ğamda enīnimiz besdir
34. Bu tiz tiz şadā-yı enīnimiz farazā

tekye-i hicre:

1. **tekye-i hicre:-e**

Diğer 11

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık tekkesi.

37. Ğamla oldu vücūdumuz çün nāl
38. Tekye-i hirc olalı abdāl

tel kırmış:

1. **tel kırmış:-miş**
Gazel 193
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının telinin kırılması || Sözü çok fazla uzatmak.
7. Vaşf-ı zülfün meclisiñde dün gece edip dırāz
8. Bilmezine 'aşık-ı bî-çāre kırmış gibi tel

telāfi:

1. **telāfi:**
Tarih 17
Mısra: 65
Kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama, yerine koyma.
65. Kandasın ğanda telāfi deyü etdikçe hayāl
66. Nuḡkumu mülzem eder hep bu cevāb-ı āteşin

telāfi edip:

1. **telāfi edip:-ip**
Kaside 8
Mısra: 206
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir durum karşısında gereğini yapmak.
205. O bārghe de ki zulm eyleyen cebābirden
206. Ğakim-i 'adli telāfi edip de Cābir'dir

telāfiler edip:

1. **telāfiler edip:-ip**
Kaside 12
Mısra: 199
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir durum karşısında gereğini yapmak.
199. Edip nevāl-i na'imiñ dile telāfiler
200. Ğalāş ede bu ğamından o zār-ı maĝdūr

telākī-i vişālīn:

1. **telākī-i vişālīn:-iñ**
Tesdis 5
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma.
13. Luḡf u iḡsān u kerem kıl ey şeh-i 'ālī-himem
14. Geh telākī-i vişālīn ile edip def-i ğam

telāş:

1. **telāşımdan:-ım, -dan**
Kaside 22
Mısra: 100
Telaş, kaygı.
99. Sedd olur nuḡka dil-ḡıraşımdan
100. Bulamam bir suḡan telāşımdan

telāşī:

1. **telāşīde:-de**
Kaside 22

Mısra: 97

Telaş, kaygı.

97. Ğaşd-ı sebt ile bu telāşīde

98. Ğalemim eylesem tırāşīde

telātum:

1. **telātum:**
Kaside 13
Mısra: 10
Dalgalanmak.
9. Rüzĝarın ḡalīdir deryāda nev'-i ıztırāb
10. Ğulzüm-i ğudret sükün üzre telātum nā-āşnā

telātum eyledi:

1. **telātum eyledi:-di**
Kaside 8
Mısra: 123
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalgalanmak.
123. Telātum eyledi baḡr-i siyāh-ı ğam böyle
124. Kemine mevcesi tūfān-ı hemm-i dāşirdir

telef eder:

1. **telef eder:-er**
Gazel 148
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bitirmek, harcamak.
7. Eder ser-māye-i şabrın telef bezm-i maḡabbetde
8. Maḡal-hvān-ı maḡabbet degme ğamdan ıztırāb etmez

telef oldu:

1. **telef oldu:-du**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 111
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş yere harcanmak, heba olmak.
111. Oldu ser-māye-i neşāt telef
112. Çekilip gitdi nükte-dān-ı selef

televvün-kün-i 'uşşākīña:

1. **televvün-kün-i 'uşşākīña:**
Gazel 1
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıkların sebātsizlikleri, karārsızlıkları.
7. Bu televvün-kün-i 'uşşākīña mā'il oldun
8. Olalı 'aks-i ruḡuñ eşk ile dürr-āb bana

telh eder:

1. **telh eder:-er**
Müfret 16
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acılaştırmak || Mutsuz etmek.
1. Bīm-i hicriñ vuşlatıñda güldürür mü dilleri
2. Fikr-i şenbe küdegāna telh eder āzīneyi

telh ederse:

1. **telh ederse:-er, -se**
Kaside 1
Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acılaştırmak.

95. Olmaya yine bezm-i kâma yakın
96. Telh ederse hayâlini Şîrin

telh eyledi:

1. **telh eyledi:-di**

Kaside 5

Mısra: **98**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acılaştırmak || Kötü hale getirmek.

97. Âh kim lezzet-i refâtârını ehl-i tab'ın
98. Eyledi telh hümüm-ı nazar-ı ehl-i hevâ

2. **telh eyledi:-di**

Gazel 177

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acılaştırmak.

1. Nesâ vü tıynetü bu devhâ-i 'urûkumuzun
2. Şemâr u bârını telh eyledi vüşûkumuzun

telh olur:

1. **telh olur:-ur**

Gazel 233

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı olmak.

5. Bağ-ı mihrin hep şabâ-yı şubhu luţf-ı yârdan
6. Meyve-i naḥl-i meveddet telh olur düşnâmdan

telh-â-telh olursa:

1. **telh-â-telh olursa:-ur, -sa**

Gazel 38

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı -Apacı- olmak.

7. Ne denli zâhid-i dâna olursa telh-â-telh
8. Gelir o mertebe baña şerâb-ı nâb lezîz

te'lif eder:

1. **te'lif eder:-er**

Gazel 60

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kitap vücuda getirmek.

11. Hüsn-i ḥaṭṭın ol kadar efzün durur etse murâd
12. Behcet-i hüsnünde Sâlim nüshalar te'lif eder

teline degmege:

1. **teline degmege:-me, -ge**

Tarih 3

Mısra: **54**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar vermek.

53. Devletinde o şehin tâ-be-kıyâmet hergiz
54. Teline degmege bir murg-ı za'ifin 'Ankâ

telli pullu:

1. **telli pullu:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **111**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslü.

111. Telli pullu döşenip aña hemân
112. Kehkeşân oldu bisât-ı divân

telmih etse:

1. **telmih etse:-se**

Tarih 14

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir söz veya ibareyle bahsi geçmeyen bir şey veya kişiyi düşündürmek, hatırlatmak.

3. Şafâ-yı dâ'imisi 'adne telmih etse olmaz mı
4. Mücessem nakş her dem tâze-i pür-zib ü şâd-âbı

temâşâ:

1. **temâşâya:-ya**

Diğer 3

Mısra: **68**

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

67. Sû-be-sû seyr-i gülistân ede cümle yârân
68. Cû gibi akmada anlar da temâşâya hemân

2. **temâşâ:**

Diğer 3

Mısra: **103**

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

103. Ne güzel ḥazret-i Eyyüb'u temâşâ ammâ
104. Şîr ü kaymağı da anın katı a'lâ ammâ

3. **temâşâdır:-dır**

Kaside 10

Mısra: **443**

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

443. Bu revişler 'aceb temâşâdır
444. Bu heves dem-be-dem ne sevdâdır

4. **temâşâsı:-sı**

Kaside 34

Mısra: **2**

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

1. Bahâr erdi çemenzârın şafâsı cennetâsâdır
2. Temâşâsı bu mevsimde gülistânın temâşâdır

5. **temâşâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: **2**

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

1. Bahâr erdi çemenzârın şafâsı cennetâsâdır
2. Temâşâsı bu mevsimde gülistânın temâşâdır

6. **temâşâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: **32**

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

31. Şalınmış seyr-i bâga servler berçide-dâmân hep
32. Zarıfâne be-her-câyı gülistânın temâşadır

7. **temâşadır:-dır**

Müfret 41

Mısra: 2

Eğlence, haz, safa.

1. Gerçi bu câyın şafâsın etmeziz inkâr biz
2. Şahn-ı Kâğıd-hâne'niñ zevkı temâşadır hele

8. **temâşadır:-dır**

Matla 76

Mısra: 1

Eğlence, haz, safa.

1. Ümid-i vaşl etmek 'âşık-ı zâra temâşadır
2. Hemîşe 'âşıkın sevdâları hep mâl-i hûlyâdır

temâşa eden:

1. **temâşa eden:-en**

Tarih 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

1. Bu câygâhı temâşa eden reverkañdan
2. Müdâmi bâşirasın cümle feyzmend etsin

2. **temâşa eden:-en**

Gazel 285

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

5. Hatt-ı dil-cüyuñ temâşa eden olur bî-karâr
6. Artırır lâ-büd bahârın mağdemi sevdâları

temâşa edip:

1. **temâşa edip:-ip**

Tahmis 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

13. Bu reng-i rüyu temâşa edip gül-i terde
14. Bekâsı n'olduğunu aña devletın serde

temâşa etdi:

1. **temâşa etdi:-di**

Gazel 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

3. Görüp her bir şikenc-i nâfe-i nâfa esir oldu
4. Temâşa etdi nâf-ı bihteriniñ mevc urur deryâ

temâşa etse:

1. **temâşa etse:-se**

Kaside 18

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

99. Hâne-i Hırka'daki zühdünü vaqt-i temcîd
100. Reşk eder idi eger etse temâşa Behlül

temâşa evle:

1. **temâşa evle:**

Kaside 18

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

19. Bülbülün baht-ı siyâhını temâşa evle

20. Kendi terk-i vañan etdikde kıla zâg-ı fuzül

2. **temâşa evle:**

Kaside 31

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

55. Şeh levendim şalınıp bağı temâşa evle

56. Şevk-bahş ol çemeni gark-ı tecellâ evle

temâşa evler:

1. **temâşa evler:-r**

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

5. Devr eyleyip meh ruhsârın evler

6. Her şeb temâşa ol meh-liķânın

temâşa evlerken:

1. **temâşa evlerken:-r, -ken**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek.

1. Şehër vaktinde evlerken temâşa

2. Cihânı geşt edip bu dil ser-â-pâ

temâşasın evledik:

1. **temâşasın evledik:-dik**

Gazel 186

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmek, seyretmek.

3. Sırışkimizde temâşasın evledik ruhuñuñ

4. Hele cemâliñi ber-vech-i ârzü gördük

temâşa-yı cemâliñ:

1. **temâşa-yı cemâliñ:-iñ**

Kaside 11

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Hz. Âdem'in- güzel yüzünü seyretme.

13. Temâşa-yı cemâliñ hâk müyesser eyleyip yarın

14. Mülâkat ede cennette bizim ile o sultânı

temâşa-yı gülistâna:

1. **temâşa-yı gülistâna:-a**

Gazel 155

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbağçesini seyretmek.

9. Ne 'âlem var cihânın gülşeninde böyle ey Sâlim

10. Temâşa-yı gülistâna tütalım bir zamân olmuş

temcîd eder:

1. **temcîd eder:-er**

Gazel 89

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tazim etmek, ululamak.

9. Dünyede bir kendiyi maḥsûş olan ta'bir ile
10. Cümle eşyâ Ḥâlik'in tevḥid eder temcîd eder

temedduḥ etmem:

1. **temedduḥ etmem:-me, -m**

Gazel 196

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini övmek.

7. Zühd ile etmem temedduḥ kurb-ı ḥāsü'l-ḥāşdan
8. Yine bakşañ şüfiyâ senden yakînim neyleyim

temeddüh etse:

1. **temeddüh etse:-se**

Kaside 34

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini övmek.

71. Sitâyîş zât-ı pâkiyle temeddüh etse şâyeste
72. Vücüd-ı 'âlem-ârâsı anıñ zirâ ki yek-tâdir

2. **temeddüh etse:-se**

Gazel 168

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini övmek.

9. Miyân-ı nazmda Sâlim edip zebânı dirâz
10. Temedduḥ etse sezâdır bu tâze tarḥ-ı laṭîf

temedduḥ eylese:

1. **temedduḥ eylese:-se**

Tarih 1

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini övmek.

75. O sulṭân-ı mufahḥam kim sezâdır
76. Temedduḥ eylese 'ahdiyle gerdün

2. **temedduḥ eylese:-se**

Gazel 263

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini övmek.

7. Benim ol kim suṭûr-ı nazm-ı pâk-i bî-nazîrimle
8. Temedduḥ eylese şâyeste tûṭî-i şeker-ḥvâre

temel tutmaz:

1. **temel tutmaz:-maz**

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlam olmak, sağlam kalmak || Âşığın yıkık gönli.

3. Yıkılır bir taraftan ḥâtırı 'âşıklarıñ elbet
4. Temel tutmaz ne rûtbe kalbi ma'mûr olsa sulṭânım

temennâ:

1. **temennâyi:-yı**

Kaside 30

Mısra: 10

Arzu, istek, temennâ.

9. Yine baḥr-i midâd-ı şâ'irân cûş u ḥurûş etsin
10. Edip mevc-i suṭûru sâhil-i raḥka temennâyı

2. **temennâyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 86

Arzu, istek, temennâ.

85. Eger faḥr etmesem dünyâya zâtıñla ne mümkindi
86. Ümid-i intisâbıñ eylemek hergiz temennâyı

3. **temennâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 12

Arzu, istek, temennâ.

11. Serin taḥrîk eder şanma şabâdan naḥl-i gülzârı
12. Nihâlîñ inḥinâsı ehl-i 'irfâna temennâdır

4. **temennâ:**

Gazel 276

Mısra: 10

Arzu, istek, temennâ.

9. Dökmemiş idi kenâra hele lücce deryâ
10. Baḥr-i ümmid ü recâ içre temennâ yoğidi

temennâ eyle:

1. **temennâ eyle:**

Kaside 31

Mısra: 88

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilemek, istemek.

87. Ne bu taşdı' yeter bargeh-i Mevlâ'dan
88. Sâlimâ şıdk ile sen böyle temennâ eyle

temennâ eylerse:

1. **temennâ eylerse:-r, -se**

Gazel 244

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilemek, istemek.

7. Cünün-ı 'aşk ile bülbül nihâl-i verdi fark etmez
8. Nola her naḥle eylerse temennâ gülsitân içre

temennâ-yı vişâle:

1. **temennâ-yı vişâle:-e**

Gazel 114

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma isteği.

9. Temennâ-yı vişâle bir vesile eyleyip 'âşık
10. Dü çeşmi gibi eşkin yâre 'arz-ı kâim için şaḥklar

temevvüc edip:

1. **temevvüc edip:-ip**

Diğer 9

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak || Uzun zamandır yapılmayan bir şeyin yapılması.

23. Ya'ni edip temevvüc ol deryâ
24. Olur ise ḥarîn-i istinbâ

temkîn:

1. temkîn:

Kaside 23

Mısra: 60

Tedbir.

59. Feleklerden edip endişe bir mizân-ı zû'l-keffeyn

60. Eger vezn etse temkîn ile top-ı arz-ı gâbrâyı

temkîn bulur:

1. temkîn bulur:-ur

Diğer 11

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur ve sükun bulmak.

111. Varsa bulur zemînine temkîn

112. Her muhâlif 'irâkiyân-zemîn

temsîl:

1. temsîl:

Tarih 11

Mısra: 16

1. *Misallendirmek, misallendirilmek, misal olarak irat etmek, edilmek.*

15. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahâr

16. Mışra 'in eylese tazmîn sezâdır temsîl

2. temsîl:

Kaside 20

Mısra: 69

1. *Misallendirmek, misallendirilmek, misal olarak irat etmek, edilmek.*

69. Kef-i cüduna nisbet ü temsîl

70. Çatıra-i kemterîni olmaz Nîl

temsîl eyledi:

1. temsîl eyledi:-di

Kaside 12

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temsil etmek.

89. Güzîde nûr-ı Hüdâ'dır kim eyledi temsîl

90. Delâle tıynesine bu delîl-i meysûri

ten:

1. tenim:-im

Terkîb-bend 1

Mısra: 24

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

23. Fiğân ey tîz-dest-i kâr-ı hasret

24. Tenim za'f ile etdiñ nâlâsâ

2. tende:-de

Müseddes 2

Mısra: 27

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

27. Şu rûtbe etdi eşer mihr ü ülfetiñ tende

28. Netîce Sâlim'i güftârîñ eyledi bende

3. ten:

Kaside 3

Mısra: 52

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

51. Seniñ farziñ edâ etmekde yek-ser

52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler

4. ten:

Lugaz 6

Mısra: 4

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

3. Ne 'anâşır var o şeyde ne beden

4. Ne vücûdunda terâkîb ne ten

5. ten:

Kaside 9

Mısra: 84

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

83. Yanıp âteşlere fikr-i günehten

84. Hirâs u havf ile lertzân ola ten

6. ten:

Diğer 9

Mısra: 67

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

67. Âteş-i gâmda oldu ten bir mûm

68. Oldu yek-ser şerârî böyle nücûm

7. teni:-i

Diğer 11

Mısra: 34

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

33. Şöyle zâr etdi iştiyâk beni

34. Nâle döndürdü gam bu cism ü teni

8. tenimde:-im, -de

Kaside 15

Mısra: 71

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

71. Tenimde olsa da her mû zebân-ı şükri-ni' am

72. Yine boyumdan aşar bahr-i ni' met-i şevket

9. teni:-i

Gazel 70

Mısra: 9

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

9. Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim

10. Benim ol serv-çad rûh-ı revânım baña cânımdır

10. tenin:-in

Gazel 215

Mısra: 4

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

3. Donatsın yârelerle sine-i bî-kînesin 'âşık

4. Tenin ser-tâ-be-pâ dâğ-ı cefâña çeşm ü güş etsin

11. teniñ:-iñ

Gazel 221

Mısra: 2

Far. Beden, cisim, gövde, vücut.

1. Dilâ karşı durup ol gamze-i fettâne neylersin

2. Hedefâsâ siper edip teniñ peykâne neylersin

12. **tende:-de**
Gazel 269
Mısra: 8
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
7. Derūnum lāleāsā dāğ ber-dildir firākıñdan
8. Nümāyāndır ser-ā-pā dāğ-ı ḥasret cā-be-cā tende

tena‘‘um eder:

1. **tena‘‘um eder:-er**
Gazel 101
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nimetlenme, bolluk içinde yaşama.
1. Vişāline dil ü cān birbirin tekdādüm eder
2. Derūni ‘āşıkñiñ arzū ile tena‘‘um eder

tena‘‘um etmedi:

1. **tena‘‘um etmedi:-me, -di**
Müseddes 1
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nimetlendirmek || Aşıkñ sevgiliye kavuşması.
13. Hiç o ḥüniden baña şefkat tekdādüm etmedi
14. Qaldı gitdi dil vişāliyle tena‘‘um etmedi

tenāvül eyleyip:

1. **tenāvül eyleyip:-yip**
Tarih 18
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yemek, içmek, beslenmek.
19. Quruldu sofra-i ḥvān-ı kerem pīş-i suḥān-dāna
20. Tenāvül eyleyip miḥnet-esirān behre-yāb oldu

tenezzül bulmaz:

1. **tenezzül bulmaz:-maz**
Gazel 132
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Inme, düşme.
3. Keyfimiz bulmaz tenezzül kāsemiz ser-şārdır
4. Rāḥ-ı rāḥat-sāz ile meclisde pürdür şişemiz

tenezzül edip:

1. **tenezzül edip:-ip**
Muamma 37
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Önemsemek, ilgilenmek.
1. Fem-be-fem olmağ olurdu eger ol cismime rūḥ
2. Geh tenezzül edip etse der-i vaşlñ meftūḥ

tenezzül etdi:

1. **tenezzül etdi:-di**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 137
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Layık görmek, uygun bulmak.
137. Noldu bilmem tenezzül etdi cihān
138. Böyle birden tebeddül etdi cihān

tenezzül etmedi:

1. **tenezzül etmedi:-me, -di**
Gazel 274
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Layık görmek, uygun bulmak.
1. Tenezzül etmedi büy-ı vefā dimāğımıza
2. Sebeb bu oldu cihāndan bizim ferāğımıza

tenezzül etmeyip:

1. **tenezzül etmeyip:-me, -yip**
Tesdis 6
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Layık görmek, uygun bulmak.
25. Tenezzül etmeyip yār ülfete ağıyār ile bir dem
26. Cihān mülkünde benden gayrı aña olmasa mahrem

tenezzül eylemez:

1. **tenezzül eylemez:-mez**
Matla 55
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi ya da işi kabul etmek.
1. Hemişe cān atar ‘āşık olan būs etmege pāya
2. Tenezzül eylemez vā ‘iz seniñ nefsiñ bu sevdāya

tenezzül eylemezsiñ:

1. **tenezzül eylemezsiñ:-mez, -siñ**
Gazel 71
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnmemek, alçalmamak, ilgilenmemek || Alçak gönüllü olmamak.
5. Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu ḡam-ḥāneme
6. Ey perī ammā ḥayālin ḡalbime her dem gelir

tenezzül eylemiş:

1. **tenezzül eylemiş:-miş**
Muamma 12
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak gönüllü olmak.
1. Bādeye düşmüş mehiñ ‘aksi tenezzül eylemiş
2. Sāğar-ı billür yine seyr-i meh-tāb eylemiş

tenezzül eylese:

1. **tenezzül eylese:-se**
Müfret 53
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak gönüllü olmak.
1. Ederdi da ‘vet anı dil hezār ḥaclet ile
2. Tenezzül eylese ol meh bizim de ḥānemize

tenezzül eyleyip:

1. **tenezzül eyleyip:-yip**
Gazel 292
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak gönüllü olmak.
1. Da ‘vet etdik bezme ol ḥürşid-i raḥşān gelmedi
2. Bir tenezzül eyleyip ben ḥāke cānān gelmedi

teng:

1. **teng:**

Gazel 48

Mısra: 10

Sıkıntı, darlık.

9. 'Aşkın ser-māye-i dîrînekârıdır elem

10. Teng teng-i hvāce-i 'aşkı gam-ı dil-dâr olur

2. **tengdir:-dir**

Müfret 67

Mısra: 2

Dar || Sevgilinin küçük ağzı.

1. Dehenîñ vaşfına ağzın açamaz bir şâ'ir

2. Tengdir gâyet ile kâfiye-i teng-dehân

teng eder:

1. **teng eder:-er**

Diğer 2

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Daraltmak || Kişinin duygu, düşünce dünyasını olumsuz etkilemek.

57. 'Alima'llâh iştiyâkı gamı

58. 'Älemim teng eder gumüm-ı demi

teng ü tār etmededir:

1. **teng ü tār etmededir:-me, -de, -dir**

Kıt'a 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dar etmek || Kalbin sıkıntudan dolayı daralması.

1. Zulmet-i dağdağa-fermâ-yı heves sultânım

2. Teng ü tār etmededir hâne-i kalbim her bār

teng-destî:

1. **teng-destî:**

Tarih 17

Mısra: 89

Eli darlık || Parasızlık.

89. Teng-destî vü keder hâlim dige-gün eyledi

90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn

teng-dil eylemezdi:

1. **teng-dil eylemezdi:-mez, -di**

Gazel 266

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kederlendirmek.

11. Eylemezdi anı ümmîd-i riyâset teng-dil

12. Gülşen-i 'âlemdede gönca verd-i hândân olmasa

teng-i hvāce-i 'aşkı:

1. **teng-i hvāce-i 'aşkı:-ı**

Gazel 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk hocasının sıkıntısı.

9. 'Aşkın ser-māye-i dîrînekârıdır elem

10. Teng teng-i hvāce-i 'aşkı gam-ı dil-dâr olur

tengnâ-yı ğurbeti:

1. **tengnâ-yı ğurbeti:-i**

Gazel 225

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gurbette olmanın vermiş olduğu sıkıntı.

1. Tengnâ-yı ğurbeti eyler hemîşe âşiyân

2. Bî-namâzânın bün-i güşunda gülbāng-i ezân

teng-tār-ı şafâ-yı 'âlemdir:

1. **teng-tār-ı şafâ-yı 'âlemdir:-dir**

Diğer 11

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyanın mutluluğunun küçüklüğü || Dünyadaki mutluluğun azlığı, kısa süreliği.

91. Şanma zevkî ğarîbe mahremdir

92. Teng-tār-ı şafâ-yı 'âlemdir

tenhâ:

1. **tenhâ:**

Kaside 10

Mısra: 350

Yalnız, tek başına.

349. Gördü kim mefhar-i be-her dü serâ

350. Şuğlü vardır şalât ile tenhâ

2. **tenhâ:**

Muamma 11

Mısra: 1

Yalnız, tek başına.

1. Şeb gelip meclisde tenhâ yanıma

2. Şundu ol meh-pâre destin bâdeye

3. **tenhâ:**

Rübai 15

Mısra: 1

Yalnız, tek başına.

1. Tenhâ dilimi dil-bere verdim Sâlim

2. Kâzılara vardıkça danışdım hâlim

4. **tenhâda:-da**

Rübai 15

Mısra: 4

Gizli || Gönül.

3. Hükm etmediler gönülüm o mehde kaldı

4. Tenhâda olan şey'i ne bilsin hâkim

5. **tenhâ:**

Gazel 120

Mısra: 7

Yalnız, tek başına.

7. Varrı ağıyâra tenhâ bî-tekellüf luğf eder gâhî

8. Recâ etsem o luğfu ben ğarîbe et desem etmez

6. **tenhâ:**

Gazel 168

Mısra: 8

Yalnız, tek başına.

7. Gönülde kalmadı şabrım serimde ârâmım

8. Edince hâneme tenhâ o nâzenin teşrîf

tenhâ buldu:

1. **tenhâ buldu:-du**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız görmek, yalnız yakalamak.

137. Pes gelip hânemi tenhâ buldu

138. Leşker-i ğamla derünüm tıldu

tenhâ bulsam:

1. **tenhâ bulsam:-sa, -m**

Gazel 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız görmek, yalnız yakalamak.

1. Tâli'im olsa müsâ'id baña olmaz yâr yâr

2. Yâri tenhâ bulsam olmaz baht-ı nâ-hemvâr yâr

tenhâ bulunca:

1. **tenhâ bulunca:-unca**

Müfret 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız görmek, yalnız yakalamak.

1. Bu tarâvetle o hün-rîzi bulunca tenhâ

2. Ya nice ölmesin Allâh'ı severseñ âdem

tenhâ'î:

1. **tenhâ'î:**

Müfret 74

Mısra: 1

Yalnızlık, ıssızlık, tenhalık.

1. O melek 'azm edicek şavma'aya tenhâ'î

2. Kırdı tesbîhini zâhid göricek cânânı

ten-i yârı:

1. **ten-i yârı:-ı**

Diğer 9

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarın bedeni, dış güzelliği.

71. Yağdım âteşlere ten-i yârı

72. Da'vet etdim semender-i zârı

ten-i zerdin:

1. **ten-i zerdin:-in**

Rûbai 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararmış ten, beniz.

3. Kâl etdi ten-i zerdin eritdi ğam-ı hicri

4. Pervâne eder her gece ihyâ-yı 'ibâdet

te'nîs etdi:

1. **te'nîs etdi:-di**

Kaside 2

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alıştırmak.

67. Hevâ-yı âsitânın etdi te'nîs

68. Anıñçün Müşterî nâm oldu Bircis

tennür:

1. **tennürı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 40

Fırın || Topraktan yaratılmış olan Hz. Âdem'in yaratılma süreci.

39. İzâbe etdi celâdet o gevheri cümle

40. Buğâr u keffî nümâyân edince tennürı

tenük-dest-i miyân-ı ârzü kalmaya:

1. **tenük-dest-i miyân-ı ârzü kalmaya:-ma, -ya**

Gazel 226

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istekler arasında eli boş kalmak (isteklerine ulaşamamak).

5. Kalmaya hâşâ tenük-dest-i miyân-ı ârzü

6. Vaktin eyyâm-ı talebde şarf-ı 'irfân eyleyen

tenük-dil olmasın:

1. **tenük-dil olmasın:-ma, -sın**

Tesdis 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü incinmek.

21. Bahâr eyyâmı faşl-ı ğoncada eyler iken seyrân

22. Görüp çäk-i giribânım tenük-dil olmasın cânân

tenük-meşreb:

1. **tenük-meşreb:**

Diğer 2

Mısra: 66

Zayıf karakter, basit kişilik.

65. Cümle vaz'ın baña şafâdır hep

66. Ğayrısıdır baña tenük-meşreb

tenür-ı kahrı:

1. **tenür-ı kahrı:-ı**

Kaside 23

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahr ateşi || Sadrazamın celallenmesi, siniri.

67. Tenür-ı kahrı kim dâğ-ı dil-i süzân-ı düzağdır

68. Zülâl-i lutfu kim dil-teşne etmiş bâğ-ı Tübâ'yı

tenvîr edelim:

1. **tenvîr edelim:-elim**

Gazel 204

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlandırmak || Sevgilinin hayalinin sürekli aşığın gözü önünde olması.

3. Dîdemiz pür olsun eşk-i hasret ile sevdiğim

4. Çeşmimiz nakş-ı hayâlîñ ile tenvîr edelim

tenvîr etdi:

1. **tenvîr etdi:-di**

Kaside 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nurlandırmak.

1. Yağdı erbâb-ı diliñ şem'-i murâdını Kâdir

2. Etdi ser-tâ-be-ğadem dehri anıñla tenvîr

tenvîr-i rāh etdi:

1. **tenvîr-i rāh etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Manevi anlamda- Yolu aydınlatmak.

69. Olmağ ile nigāh-ı pāke sezā

70. Etdi tenvîr-i rāh nūr-i 'asa

ter:

1. **ter:**

Gazel 153

Mısra: 4

Yeni, taze.

3. Ser-i engüşt-i redd ile dirig etme ħaridāra

4. Ħudā la 'l-i lebiñ büstān-ı ħüsne ter kirās etmiş

2. **ter:**

Gazel 159

Mısra: 4

Yeni, taze.

3. Tarāvet-yāb olursa nola eşkimden ħad-i ħübān

4. Olur ser-sebz ü ter nahlān alıp neşv ü nemādan feyż

terahhum et:

1. **terahhum et:**

Terkib-bend 1

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

79. Fiğānım dehri tıtdu Kāf-tā-Kāf

80. Terahhum et baña insāf inşāf

2. **terahhum et:**

Gazel 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

7. Terahhum et gehi 'uşşāka git deseñ gitmez

8. O yār ħāne-i āgyār-ı nā-sezāya gider

terahhum etmedi:

1. **terahhum etmedi:-me, -di**

Müseddes 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

15. Bir maħall ile recā etdim terahhum etmedi

16. 'Arz-ı ħāl etdim baña bir kez tekellüf etmedi

terahhum etmediñ:

1. **terahhum etmediñ:-me, -diñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

27. Fiğān ey pençe-i şîr-i muşîbet

28. Terahhum etmediñ hiç baña ħat 'ā

2. **terahhum etmediñ:-me, -diñ**

Gazel 238

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

9. Görüp ħālin terahhum etmediñ gitdiñ aña ħayfā

10. Demeziñ kim derimde Sālim-i bî-kes çerāğ olsun

terahhum etmeseñ:

1. **terahhum etmeseñ:-me, -señ**

Kaside 8

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

147. Terahhum etmeseñ ammā tebāh olur ħālim

148. Felāket ile dil-i zārımız muğāmirdir

terahhum etmez:

1. **terahhum etmez:-mez**

Gazel 184

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

3. Etmez terahhum üftādegāna

4. Cevr 'ādeti kāfir-mā-cerānıñ

terahhum evlesin:

1. **terahhum evlesin:-sin**

Gazel 262

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak, merhamet etmek.

5. Terahhum evlesin gāhî yeter öldürdü 'uşşākı

6. Naşîhat kıl şehā ol gamze-i fettāne düşdükçe

terahhum eyleye:

1. **terahhum eyleye:-ye**

Gazel 259

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak, merhamet etmek.

3. Terahhum eyleye şāyed yoluñ düşdükde cānāna

4. Benim ħāl-i perişānım kerem kıl ey şabā söyle

terahhum eyleyip:

1. **terahhum eyleyip:-yip**

Gazel 229

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımak, merhamet etmek.

7. Sevdigim güldür beni gāhî terahhum eyleyip

8. Aġladıkça ben 'adūlar şād u ħandān olmasın

terahhum kıl:

1. **terahhum kıl:**

Gazel 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

1. Verme ruşşat gamze-i cellāda sultānım meded

2. Kıl terahhum dökmesin nā-ħağ yere ħanım meded

terākīb:

1. **terākīb:**

Lugaz 6

Mısra: 4

Terkibler.

3. Ne 'anâşır var o şeyde ne beden
4. Ne vücudunda terâkib ne ten

terakkî:

1. **terakkîler:-ler**

Kaside 10

Mısra: 467

Büyüme || Çocuğun büyümesi.

467. Ceste ceste verip terakkîler
468. Etdi şad güne ni'mete mazhar

terāküm etse:

1. **terāküm etse:-se**

Tarih 10

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birirmek, yığılmak || Sevgilini ayva tüyelerinin çoğalması.

23. Ne kadar etse terāküm zerre
24. Hâ'il-i mihr-i dirahşân olmaz

terāküm eylemişdi:

1. **terāküm eylemişdi:-miş, -di**

Tarih 13

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birirmek, yığılmak || Sevgilinin gamzesinin etkileri.

13. Hep terāküm eylemişdi gamzeler tārāca lîk
14. Leşker-i haç geldi bozdu gamzenin terķimini

terāne:

1. **terānemiz:-miz**

Gazel 75

Mısra: 4

Nağme, ahenk.

3. Hezār bülbül-i bāğ olsa eylemem rağbet
4. Bizim terānemiz ey gül enin-i 'uzletdir

terāzū:

1. **terāzū:**

Gazel 282

Mısra: 8

Terazi || Sevgilinin en güzel olduğunu vurgulamak, denginin olmayacağını belirtmek.

7. Yüsufistân-ı bahā hüsnuñe hem-vezn olmaz
8. İşte sen cümle güzel işte terāzū var mı

terāzūnuñ kefi mālī olsa:

1. **terāzūnuñ kefi mālī olsa:-sa**

Matla 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terazinin kefesinin dolu olması || Kişinin ilim dışında maddi olanaklarının çok olması.

1. Hemîşe kať-ı cāh eyler olanlar 'ilmden hālî
2. Maķāmı pest olur olsa terāzūnuñ kefi mālî

terbiyet:

1. **terbiyeti:-i**

Gazel 234

Mısra: 4

Ar. Terbiye.

3. Meşşāta dest-i kûteh-i tedbîr-i zîştîr
4. Etmey kabûl terbiyeti bed-nihād olan

terbiyet-kerde-i sa'âdetine:

1. **terbiyet-kerde-i sa'âdetine:-in, -e**

Kaside 20

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Padişahın sunmuş olduğu- mutluluk ile büyüyen.

129. Reşk anîñ qarîn-i ni'metine
130. Terbiyet-kerde-i sa'âdetine

tercemân:

1. **tercemân:**

Kaside 10

Mısra: 478

Birinin maksadını anlatmaya, bir şeyi tasvir ve ifadeye vasıta olan kişi || İnsanın konuşma yeteneği.

477. Dehenin hokka-i beyân etdi
478. Nuţk u ta'biri tercemân etdi

tercemân eyle:

1. **tercemân eyle:**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tercüman yapmak.

1. Ne yâre râzîñ keşf et ne hüd nihân eyle
2. Lisân-ı hâl-i dili kâle tercemân eyle

tercemân eyler:

1. **tercemân eyler:-r**

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzahta bulunmak, açıklamak.

7. Zebânın imtinânın çekmemişlerdir cihân içre
8. Zebân-ı hâlini anlar ki kâle tercemân eyler

tercemân-ı suhan-ârâ-yı 'arûs-ı efkâr:

1. **tercemân-ı suhan-ârâ-yı 'arûs-ı efkâr:**

Kaside 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce gelininin sözü süsleyen tercümanı.

9. Gele ey vâsîta-i 'arz-ı merâm-ı şu'arâ
10. Tercemân-ı suhan-ârâ-yı 'arûs-ı efkâr

tercîh eder:

1. **tercîh eder:-er**

Tarih 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üstün tutmak, bir şeyi diğerinden fazla beğenmek.

1. Habbezâ nev şuffe-i pākîze cāy-ı dil-güşâ
2. Kim görenler tarzını tercîh eder Kaşr-ı Key'e

tercîh ederler:

1. **tercîh ederler:-er, -ler**

Gazel 233

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üstün tutmak, bir şeyi diğerinden fazla beğenmek.

3. Ehl-i dil ruhsârını tercîh ederler zülfüne

4. Rüşenâdır behceti rûzuñ sevâd-ı şâmdan

terennüm etmede:

1. **terennüm etmede:-me, -de**

Kaside 17

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şakılamak || şarkı söylemek.

31. Sürür ile nola meclis-girift-i şevk olsam

32. Terennüm etmede zîrâ elimde nây-ı kalem

tergîb etdim:

1. **tergîb etdim:-dim**

Diğer 4

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rağbet ettirmek, heveslendirmek, isteklendirmek.

59. Etmege başladı dîvân tertîb

60. Lîk ammâ ki ben etdim tergîb

ter-i gül-ğonca-i 'izzini:

1. **ter-i gül-ğonca-i 'izzini:-in, -i**

Kaside 24

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ululuk, yücelik goncası.

65. Ter-i gül-ğonca-i 'izzini güşâd ede Hüdâ

66. Aça güller gibi bahtını hemîn Rabb-i naşîr

terk edendir:

1. **terk edendir:-en, -dir**

Matla 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terk etmek || -Dünya ve ahiret kaygısından-vazgeçmek.

1. Kime derler eger derseñ cihânda 'arîf-i bi'llâh

2. Edendir terk dünyâyı vü 'uqbâyı li-vechi'llâh

terk ederler:

1. **terk ederler:-er, -ler**

Gazel 182

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılmak; bırakmak, vazgeçmek. .

7. Kâtî ednâ bahâneyle kişiyi terk ederler hayf

8. 'Aceb halkı vefâsız kimseler imiş Trabzon'uñ

terk edip:

1. **terk edip:-ip**

Matla 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terk etmek || Sevgili uğruna her şeyden vazgeçmek.

1. Terk edip varımı oldum aña maşşûş şeydâ

2. Nazarımda degil ise nola dünyâ 'uqbâ

terk etdi:

1. **terk etdi:-di**

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek, bırakmak.

5. Felek vaz'-ı kadîmin terk etdi 'ahd-i mîşâkı

6. Sürürundan bu bezm içre o da hoş inkılab oldu

terk eyle:

1. **terk eyle:**

Gazel 134

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

1. Raķibe yüz verir çün kim saña geldikte el vermez

2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

2. **terk eyle:**

Gazel 134

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

9. Seni eylerse Sâlim hicre gayrı vaşla şâyeste

10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

terk evlevemez:

1. **terk evlevemez:-ye, -mez**

Kaside 18

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

53. Cum 'ayı hâşılı terk evlevemez pây-ı şalâh

54. Anda cem' olmuş iken nice rivâyât u nuķûl

terk evlevip:

1. **terk evlevip:-yip**

Gazel 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

7. Terk-i dâreyn eyledim ben döymegi terk evlevip

8. Maĥv-ı yâr ol çık aradan kalmasın zât u şîfât

terk-i dâreyn evledim:

1. **terk-i dâreyn eyledim:-di, -m**

Gazel 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki dünyayı (dünya ve ahireti) terk eylemek.

7. Terk-i dâreyn eyledim ben döymegi terk evlevip

8. Maĥv-ı yâr ol çık aradan kalmasın zât u şîfât

terk-i ğam edip:

1. **terk-i ğam edip:-ip**

Gazel 171

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam çekmekten kurtulmak.

1. Terk-i ğam edip fenâ dünyâda şâdân olmadık

2. Ya 'ni bir kez zevk-yâb-ı vaşl-ı cânân olmadık

terk-i hidmet:

1. terk-i hidmet:

Kaside 18

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hizmet etmeyi bırakmak.

17. Terk-i hidmet diyerek aldı yerin gülşende

18. Aşiyânın bulıcağ zâğ hezârîñ mañlûl

terk-i şabr u sāmān etmeyen:

1. terk-i şabr u sāmān etmeyen:-me, -yen

Gazel 227

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzenini, sabrını -Aşk yolunda- terk etmek.

13. Bu melâmetzâr-ı deşt-i 'aşkdır ez-cân ü dil

14. Râhat olmaz bunda terk-i şabr u sāmān etmeyen

terk-i terkin:

1. terk-i terkin:-in

Müfret 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terki terk etmek || Nakşibendî tarikatının terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk düsturunun sonuncusu olan ve dünya, ukba, benlik terkinden sonra bunları terk ile övünmemeyi anlatan söz.

1. Terk-i terkin mazharı olmak necât-i hâldir

2. Âyet-i nüneccike ma'nâda buña işbâtdir

terk-i vatan etdikde:

1. terk-i vatan etdikde:-dikde

Kaside 18

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşadığı yeri terk etmek.

19. Bülbulün baht-ı siyâhını temâşâ eyle

20. Kendi terk-i vatan etdikde kıla zâğ-ı fuzûl

terk-i vatan eyledi:

1. terk-i vatan eyledi:-di

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esas yerini terk etmek || Âşığın aklını kaybetmesi, sağlıklı düşünmemesi.

135. Çü gönül gitti sarây-ı dilden

136. Eyledi 'aql u karar terk-i vatan

terkib eylemiş:

1. terkib eylemiş:-miş

Kaside 23

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birleştirmek, bir araya getirmek.

53. Eger emrinden olsa müsta'idd-i hüsn-i istiklâl

54. Şorup mir'ât terkib eylemiş hergiz heyülâyı

terkib-i şitâya:

1. terkib-i şitâya:-ya

Kaside 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış unsurları (Kar-yağmur yağışı).

5. Âzmâ eyledi terkib-i şitâya devrân

6. 'Â' idin eyledi pinhân çü mâ-i mevşûl

terkîm:

1. terkîmini:-in, -i

Tarih 13

Mısra: 6

Yazmak || Yüzde ayva tüylerinin belirmesi.

5. Mü-be-mü hüsnünde şöyle dikkat etdim kim haññ

6. Hürde-bînân 'âciz oldu görmede terkîmini

2. terkîmini:-in, -i

Tarih 13

Mısra: 14

Yazmak || Sevgilinin gamzesinin etkileri.

13. Hep terâküm eylemişdi gamzeler târâca lîk

14. Leşker-i hañ geldi bozdu gamzenin terkîmini

terkiye asmaz:

1. terkiye asmaz:-maz

Gazel 109

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umursamak.

11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz seriñ dirîğ

12. Sâlim o şûha cân ile hidmet bilinmiyor

termîm:

1. termîmini:-in, -i

Tarih 13

Mısra: 10

Onarmak || Âşığın kırk gönlünün mutlu olması.

9. Böyle görmek istemezdik biz cemâliñ lîk âh

10. Rüzgâr ister mi kalb-i 'âşıkñ termîmini

terrezâr-ı rîf atinden:

1. terrezâr-ı rîf atinden:-in, -den

Kaside 13

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Padişahın- yücelik sıfatları.

55. Ol ki dâ'im sevr-i gerdün gelle-i Cedy ü Hamel

56. Terrezâr-ı rîf atinden etmede ra'y u çerâ

ters okunsa:

1. ters okunsa:-n, -sa

Lugaz 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir ifadeyi, terimi, sözü tersinden okuma || Mum kelimesinin tersinden de okunsa aynı manaya gelmesi.

11. İsmi tañrife olmadı me'vâ

12. Ters okunsa da bir durur ma'nâ

tersân:

1. tersân:

Kaside 1

Mısra: 26

Korkan.

25. Kimi luṭf-ı bahār ile gūyān
26. Kimi kaḥr-ı ḥazāndan tersān

tertib:

1. **tertib:**-e
Tahmis 1
Mısra: **8**
Düzen || Allah'ın yaratması.
7. Mu'allā-pāye etmiş şun'-ı Ḥaḳ envā'-ı insānı
8. Bu tertibe sözüüm yokdur te'āla'llāh zihī Bānī

2. **tertibin:**-in

- Tarih 3**
Mısra: **169**
Sıra, düzen.
169. O meḥibāne şufūfūn göricek tertibin
170. Kendini kıldı perīşān ser-ā-ser a'dā

tertib etdiler:

1. **tertib etdiler:**-dī, -ler
Kaside 19
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzenlemek.
59. Dedim āyā bu gülzārı kimiñçün etdiler tertib
60. Su'al etdim bu rāzı bād-ı subh-ı feyz-āḡāre

tertib etmege:

1. **tertib etmege:**-me, -ge
Diğer 4
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzenlemek || Divan tertip etmek, düzenlemek.
59. Etmege başladı dīvān tertib
60. Līk ammā ki ben etdim terḡīb

tertib eyledim:

1. **tertib eyledim:**-dim
Gazel 108
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzenlemek || Şiirleri düzenlemek.
7. Medḥ-i ruḥsānīla tertib eyledim eş'arımı
8. Nazmıma mā'il olursa vechi vardır āblar

tertib eylemiş:

1. **tertib eylemiş:**-miş
Gazel 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzenlemek.
3. Görüp meyde kıyās etme ḥabābın eylemiş tertib
4. Donatmış sīnesin dāḡ-ı fırākıñla ser-ā-pā rāḥ
2. **tertib eylemiş:**-miş
Gazel 106
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzenlemek.

5. Dü çeşm-i ḥün-feşānım saña meclis eylemiş tertib
6. Degildir ḥün u çeşmim bāde sāḡarda müheyyādır

tertib eylesek:

1. **tertib eylesek:**-sek
Gazel 185
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzenlemek || Zihindeki düşünceleri toparlamak.
7. Bulmayız takdirden ḡayrı medār-ı tesliyet
8. Zihnimizde büsbütün esbābı tertib eylesek

tertib-i dīvān edem:

1. **tertib-i dīvān edem:**-em
Kaside 2
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiirler yazmak, divan meydana getirmek.
143. Baña luṭf et kerem kıl eyle iḥsān
144. Edem feyziñ ile tertib-i dīvān

tertib-i dündür:

1. **tertib-i dündür:**-dur
Gazel 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü düzen.
3. Ne pes tertib-i dündür āsītān-ı çarḥ-ı keç-revde
4. Ser-ā-pā āşınalar yād olur bigāneden soñra

tertib-i ülfet:

1. **tertib-i ülfet:**
Muamma 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınlık, yakınlık kurma.
1. Ḥabāb-ı meyledir tertib-i ülfet bezm-i 'işretde
2. Kıyās etme ki bī-hüde donanmışdır ser-ā-pā rāḥ

tertib-i 'uşşāk etdirirseñ:

1. **tertib-i 'uşşāk etdirirseñ:**-dir, -ir, -señ
Gazel 257
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıkları sıraya koymak || Sevgilinin güzelliği karşısında âşıkların hayranlığı.
3. Eger tertib-i 'uşşāk etdirirseñ nevk-i müjgāna
4. Eñ evvel defter-i 'aşka dil-i mehcürdan başla

tertib-i vefā:

1. **tertib-i vefā:**
Müseddes 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vefa göstermek || Sevgilinin, âşığın yaptıklarına karşılık vefalı olması.
27. Bilmedi ḡitdi nedir 'ālemde tertib-i vefā
28. Etmiyor te'sīr aşlā bir niyāz ile recā

tertīb-i zībāsın:

1. tertīb-i zībāsın:-sın

Kaside 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek, güzelleştirmek.

7. Gören tohum-ı bahārın gülşene tertīb-i zībāsın

8. Sürür-ı dil eder hāşıl aña bakdıqça hemväre

tesbîh:

1. tesbîhi:-i

Diğer 2

Mısra: 31

Anmak, süreklî hatırlamak.

31. Dilde tesbîhi nām-ı pākîndir

32. Firqatîñ ile sîne-çākîndir

2. tesbîhim:-im

Gazel 7

Mısra: 1

Anmak, süreklî hatırlamak.

1. Yād-ı zülfün dilde tesbîhim durur her şeb baña

2. Bir nefes gitmez hayālîñ fikri hem-meşreb baña

3. tesbîh:

Gazel 14

Mısra: 5

Tesbih.

5. Elde tesbîh ü 'asası var iken

6. Eylemez şüfî riyādan ictināb

tesbîh eyledi:

1. tesbîh eyledi:-di

Kaside 10

Mısra: 138

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zikretmek, anmak.

137. Alıcağ destine Resül-i faşih

138. Şübhesiz eyledi hāşı tesbîh

tesbîh-i istiğfāre el uran:

1. tesbîh-i istiğfāre el uran:

Gazel 272

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tövbe tesbîhini eline almak, tövbe etmek.

15. Olmaya hāşā tehî dest-i niyāz-ı mağfıret

16. El uran tesbîh-i istiğfāre Allāh 'aşkına

tesbîhini kırdı:

1. tesbîhini kırdı:-dı

Müfret 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesbihi kırmak || Dindarlığı bırakmak.

1. O melek 'azm edicek şavma'aya tenhā'î

2. Kırdı tesbîhini zāhid göricek cānāni

tescîl etdi:

1. tescîl etdi:-di

Tarih 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağlamaştırma, kanıtlama.

5. Hāç-ı zībāterini eyleyip irsāl o merd

6. Hücet-i sünnet-i pākizeyi etdi tescîl

tesellā:

1. tesellāyı:-yı

Kaside 30

Mısra: 48

Teselli.

47. Ne yolda kim tecellî eylediyse şun'ı Mevlāyî

48. Eder peydā o yolda táb'-ı mahzūna tesellāyı

tesellā bulmuşlar:

1. tesellā bulmuşlar:-muş, -lar

Kaside 6

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avunmak.

103. O tākūdan sezā ben de salāt ile naşib alsam

104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellā şem' ü pervāne

tesellā bulur:

1. tesellā bulur:-ur

Gazel 244

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avunmak.

13. Tesellî bulmayan diller hücüm-ı gāmdan ey Sālim

14. Bulur 'azm eylese elbet tesellā gülsitān içre

tesellî buldu:

1. tesellî buldu:-du

Kaside 9

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avunmak.

43. Tecellî eyleyip envār-ı Mevlā

44. Tesellî buldu 'ālem pest ü bālā

tesellî bulmaga:

1. tesellî bulmaga:-a

Gazel 83

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve sıkıntıyı unutma, avunma.

3. Vaşl-ı yār ile tesellî bulmaga tālīb olan

4. Penbeniñ āteşle bî-şek ülfet ümmidindedir

tesellî bulmayan:

1. tesellî bulmayan:-ma, -yan

Gazel 244

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avunmak.

13. Teselli bulmayan diller hücum-ı gamdan ey Sâlim
14. Bulur 'azm eylese elbet tesellâ gülsitân içre

tesellî etmek:

1. **tesellî etmek:**
Kaside 10
Mısra: 237
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma.
237. Etmek için teselli vü tebcil
238. Geldi bir gün cenâbına Cibrîl

tesellî eyledi:

1. **tesellî eyledi:-di**
Tesdis 1
Mısra: 28
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntısını, acısını hafifletmek, avutmak.
27. Añarken âh edip Sâlim dilin bu hâl-i düşvârın
28. Teselli eyledi tab'im bu beyti Şabri-i zârîñ

tesellî eyler:

1. **tesellî eyler:-r**
Diğer 3
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntısını, acısını hafifletmek, avutmak.
69. Şâh-ı güllerde hezâr nağme eder murğ-ı seher
70. Güyiyâ hâñır-ı 'uşşâkı tesellî eyler

tesellî olmaz:

1. **tesellî olmaz:-maz**
Gazel 198
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Teselli bulmak, avunmak.
1. Teselli olmaz 'uşşâka cihân sūr olsa sultânım
2. Kapılmaz şevka 'aşık yârdan dūr olsa sultânım

teselli-i dil ü cân eyle:

1. **teselli-i dil ü cân eyle:**
Kaside 8
Mısra: 227
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cana ve gönüle teselli eylemek.
227. Şalât-ı pākini eyle teselli-i dil ü cân
228. Ki ol vesîle-i her kām-ı zâr u kâşırđır

tesellî-i hicr-i dîdâra:

1. **tesellî-i hicr-i dîdâra:-a**
Diğer 2
Mısra: 81
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliden ayrı olmanın avuntusu.
81. Hiç teselli-i hicr-i dîdâra
82. Kimseler bulmamış durur çäre

tesellî-i ikrâm edip:

1. **tesellî-i ikrâm edip:-ip**

Kaside 10
Mısra: 243
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Teselli vermek.

243. Böyle edip teselli-i ikrâm

244. Kıldı zât-ı şerîfini i'zâm

teshîn ü tebrîd etmede:

1. **teshîn ü tebrîd etmede:-me, -de**

Tarih 17

Mısra: 103

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakmak ve dondurmak || Yazın sıcağının, kışın soğğunun etkileri.

103. Hâşılı teshîn ü tebrîd etmede eñrâfımı

104. Germ ü serdi 'âlemiñ çün ãlî'-i nâdir-bihîn

teshîr:

1. **teshîriniñ:-in, -iñ**

Tarih 24

Mısra: 55

Bir yeri ele geçirme, zapt etme.

55. Sâlim gibi bendeñ dedi teshîriniñ târihîni

56. Aldı Revân'ıñ sūrunu Sultân Añmed müjdeler

teshîr eder:

1. **teshîr eder:-er**

Kaside 14

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele geçirmek, istila etmek.

59. Çıkar eflâke şıyt-ı el-amânî

60. Eder teshîr tîğîñ el-amânî

2. **teshîr eder:-er**

Kaside 23

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele geçirmek, istila etmek.

89. Bu ikbâl-i Hudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tîğîñ

90. Eder teshîr yek-ser merz ü büm-ı 'ömr-i a' dâyı

3. **teshîr eder:-er**

Kaside 24

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkisi altına almak.

23. Ma'den-i kân-ı hüner hâzret-i Ahmed Paşa

24. Bend-i hükümü ki eder Rüstem-i dehri teshîr

teshîr etseñ:

1. **teshîr etseñ:-se, -ñ**

Gazel 76

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele geçirmek, istila etmek.

9. Ser-ā-pā dest-bürd-i şāh-ı gamzeñdir dil-i 'āşık
10. 'Aceb mi etseñ iklim-i derūnu kendiñi teshīr

teshīr eyledi:

1. **teshīr eyledi:-di**

Kaside 8

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyülemek.

61. Kalem ki mülk-i neyistāni eyledi teshīr
62. Kalem-revi o şehiñ mülket-i hayāzirdir

teshīr eylemiş:

1. **teshīr eylemiş:-miş**

Gazel 152

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyülemek.

3. Kākülünden hiç rehā mümkün midir bir dām ile
4. Murğ-ı gönlüm gamzeler tā böyle teshīr eylemiş

teshīr olur:

1. **teshīr olur:-ur**

Gazel 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyülenmek || Aldanmak.

7. Bî-hüde dökme dāne-i eşiñi ey göñül
8. Vaḥşi gazāl ādeme teshīr olur mu hiç

te'sīr:

1. **te'sīriñ:-iñ**

Gazel 91

Mısra: 6

Etkileme, dokunma.

5. Āh-ı 'āşık deyü nāmıñ dilde olmuş dāstān
6. Biz de bilsek kim seniñ ey āh te'sīriñ nedir

te'sīr ede:

1. **te'sīr ede:-e**

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

3. Şaymayıp āh u figānım ḥātırım kıırma benim
4. Belki te'sīr ede cānā inkisārım kim bilir

2. **te'sīr ede:-e**

Gazel 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

5. Niyāz etmekde ey dil etme te'hīr
6. Ede şāyed dil-i dildāra te'sīr

te'sīr eder:

1. **te'sīr eder:-er**

Gazel 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkiler, tesir eder.

1. Yine müjgāmi cāna erdi āşūb-ı nihān gā'ib
2. Eder tīr-i sitem te'sīr 'uşşāka kemān gā'ib

te'sīr etdi:

1. **te'sīr etdi:-di**

Diğer 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

29. Ḥāşılı āteş-i ḥasret dile te'sīr etdi
30. Āh-ı cān-süz-ı firākıñ beni dil-gīr etdi

2. **te'sīr etdi:-di**

Gazel 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

3. Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde
4. Etdi te'sīr muḥaşşal dil-i cānāne ḳadeḥ

3. **te'sīr etdi:-di**

Gazel 104

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

7. Beni çıkarma efendim zamir-i pākīñden
8. Derūn-ı sineye etdi maḥabbetiñ te'sīr

te'sīr etmez:

1. **te'sīr etmez:-mez**

Matla 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

1. Şanma kim 'aşkıñı cānāneye te'sīr etmez
2. 'Āşıkıñ āteşi cānā neye te'sīr etmez

2. **te'sīr etmez:-mez**

Matla 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

1. Şanma kim 'aşkıñı cānāneye te'sīr etmez
2. 'Āşıkıñ āteşi cānā neye te'sīr etmez

te'sīr etmiyor:

1. **te'sīr etmiyor:-mi, -yor**

Müseddes 1

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

27. Bilmedi gitdi nedir 'alemde tertīb-i vefā
28. Etmiyor te'sīr aşlā bir niyāz ile recā

2. **te'sīr etmiyor:-me, -yor**

Gazel 179

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

11. Pertev-i mihr-i kerem 'uşşâka te'sîr etmiyor

12. 'Âlem-i endişemizde ol vücûd olmak gerek

te'sîr eylemez:

1. te'sîr eylemez:-mez

Matla 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

1. Yâreñi 'arz eyleseñ de yâre te'sîr eylemez

2. Yâre te'sîr eylemiş tût yâre te'sîr eylemez

2. te'sîr eylemez:-mez

Matla 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

1. Yâreñi 'arz eyleseñ de yâre te'sîr eylemez

2. Yâre te'sîr eylemiş tût yâre te'sîr eylemez

3. te'sîr eylemez:-mez

Gazel 91

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek, dokunmak.

1. Yâr bakmaz saña ey dil âh-ı şeb-gîriñ nedir

2. Nâle te'sîr eylemez bî-hüde tekdîriñ nedir

te'sîr eylemiş:

1. te'sîr eylemiş:-miş

Matla 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

1. Yâreñi 'arz eyleseñ de yâre te'sîr eylemez

2. Yâre te'sîr eylemiş tût yâre te'sîr eylemez

2. te'sîr eylemiş:-miş

Gazel 152

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek, dokunmak.

5. Halka-i ümmîde bend et rişte-i âhîñ dilâ

6. Seng-i çâha bak resîmen nice te'sîr eylemiş

te'sîr evler:

1. te'sîr evler:-r

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etkilemek.

11. Maḥabbet 'âşık u ma'sûka te'sîr evler elbette

12. 'Aceb mi olsalar ḥayrân u şeydâ şem' ü pervâne

te'sîrden kaldı:

1. te'sîrden kaldı:-dı

Gazel 216

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesir etmemek, etkilememek.

5. Olalı kürsî-nişîn-i zülfü şeyḫî-zâdeniñ

6. Güy-ı vâ'iz gibi kaldı âh-ı dil te'sîrden

te'sîr-i âh-ı şü'le-pâş-ı kavs-ı sevdâvı:

1. te'sîr-i âh-ı şü'le-pâş-ı kavs-ı şeydâvı:-yı

Kaside 30

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalgın Mecnun'un kıvılcımlar saçan ahının etkisi.

97. Bilir te'sîr-i âh-ı şü'le-pâş-ı Kavs-ı şeydâvı

98. Gören Leylâ'da elbet şekl-i engüşt-i müḥennâyı

te'sîr-i du'âsıdır:

1. te'sîr-i du'âsıdır:-sı, -dır

Tarih 3

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Duanın tesiri, sonucu.

29. Ya'ni te'sîr-i du'âsıdır o şâhenşâhiñ

30. K'eyledi zir ü zeber düşmen-i dîni Mevlâ

te'sîr-i figân:

1. te'sîr-i figân:

Gazel 187

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp sızlama etkisi.

3. Nedir sende bu te'sîr-i figân ey 'âşık-ı şeydâ

4. Hezârî bâğda nâleñle ḥâmûş eylediñ gittiñ

te'sîr-i ğamzeñ:

1. te'sîr-i ğamzeñ:-ñ

Gazel 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bakışının etkisi.

1. Eger te'sîr-i ğamzeñ olmayaydı düşmen-i te'hîr

2. Niğâhiñ 'âşıkâ mergin ederdî câmesin tağyîr

te'sîr-i hulûş bulmaya:

1. te'sîr-i hulûş bulmaya:-ma, -ya

Gazel 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Samimiyet, dostluk etkisi.

7. İhtilâf üzre olan bulmaya te'sîr-i hulûş

8. Cümleden ḥâşılı maḫşûd u murâd ülfetdir

te'sîr-i maḥabbetdir:

1. te'sîr-i maḥabbetdir:-dir

Kaside 6

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhabbetin, tesiri, etkisi.

35. Te'āla'llāh ne te'sīr-i maḥabbetdir şeb ü rüzān
36. Cüdā olmaz biri birinden aşlā şem' ü pervāne

teskīn olur:

1. **teskīn olur:-ur**

Gazel 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yatışma, rahatlama, sükunetle erme.

3. Giryeye def' eyler hemişe süziş-i derd ü gamı
4. Āb-rīzān olsa hergiz āteşe teskīn olur

teslīm eder:

1. **teslīm eder:-er**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak edilen değeri göstermek, saygı göstermek.

53. Görse nazmım Rızāyi bā-ta'zīm
54. Şi'r-i pākim eder idi teslīm

teslīm etdi:

1. **teslīm etdi:-di**

Tahmis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hak edilen değeri göstermek, saygı göstermek.

7. Ruḥ-ı pūr-tābiña hürşid-i cihāndır güyā
8. Anı güş eyleyip etdi kimi teslīm ammā

teslīmāt:

1. **teslīmāt:**

Kaside 10

Mısra: 532

Dualar.

531. Ḳabr-i pākine ola bī-ğāyāt
532. Şalavāt-ı şerif ü teslīmāt

tesliyet:

1. **tesliyetmiş:-miş**

Tarih 17

Mısra: 61

Avutma, teselli verme.

61. Ye's-i külli bir 'acāyib tesliyetmiş ādeme
62. Ḥaḳ bilir ol da ḳudūmuñ ile oldu der-kemīn

tesliyet eder:

1. **tesliyet eder:-er**

Gazel 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli etmek.

3. Eder mi ḥātırımı tesliyet felek āyā
4. Olur muyuz 'acebā maḥrem-i ḥarīm-i murād

tesliyet etmese:

1. **tesliyet etmese:-me, -se**

Kaside 16

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli etmek.

41. Tesliyet etmese luḫfu dil-i maḥzūnun eger
42. Renciş-i ḥarı getirmezi idi ḳaṭ'ā bülbül

tesliyet verdi:

1. **tesliyet verdi:-di**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli etmek.

9. Ḥamdü li'llāh mihr-i rūyuñ şādmān etdi beni
10. Meh 'izārıñ tesliyet verdi dil-i nālānıma

tesliyet vermege:

1. **tesliyet vermege:-e**

Kaside 10

Mısra: 245

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teselli etmek.

245. Tesliyet vermege dem-i vaḫşet
246. Etdi bir naḫli meclise da'vet

tesliyetkār-ı firākım oldu:

1. **tesliyetkār-ı firākım oldu:-du**

Diğer 4

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık -acısmı- teselli etmek.

63. Tesliyetkār-ı firākım oldu
64. Vaḫşet anıñla sekīnet buldu

tesvīd edip:

1. **tesvīd edip:-ip**

Rübai 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karalamak, yazmak.

3. Müjgān u şirişkimle edip rıḳ'amı tesvīd
4. Tā almağičün ḫaḳḳımı dīvānına girdim

teşbih edem:

1. **teşbih edem:-em**

Kaside 19

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

89. Nice teşbih edem kāna anıñ in'ām u iḥsānın
90. Anı taḫmīn ḳābildir bu gelmez 'add ü miḳdāre

teşbih ederiz:

1. **teşbih ederiz:-eriz**

Kaside 18

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

49. Dūd-ı mevzūnunu biz sūnbüle teşbih ederiz
50. Gülden artıḳ olur āteş bu hevāda maḳbül

teşbîh ederler:

1. teşbîh ederler: *-er, -ler*

Gazel 189

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

9. Erbâb-ı nefes nâlem ederler neye teşbîh
10. Bense neye döndüğünü bilmem dil-i zârîñ

teşbîh evlemek:

1. teşbîh evlemek: *-mek*

Matla 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

1. Rûtbe-i şî're Kureyş'in güy-ı kızbi dâldir
2. Şî're teşbîh evlemek nazmı güvâh-ı hâldir

teşbîh evlesem:

1. teşbîh evlesem: *-se, -m*

Gazel 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

5. Nola sî-murğa teşbîh evlesem gönülüm benim zirâ
6. Der-i küyunda cânânîñ hemân bir adı çalmışdır

teşbîh evleyim:

1. teşbîh evleyim: *-yim*

Gazel 12

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

5. Āfîtâba ben cemâliñ nice teşbîh evleyim
6. Zerre olmaz hüsñüne nisbetle kemter āfîtâb

teşebbüs etmege:

1. teşebbüs etmege: *-e*

Kaside 12

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir iş yapmaya yeltenmek, başlamak.

145. Teşebbüs etmege zâti kadar penâh olmaz
146. Ki ibtidâ aña vaz' oldu hazretîñ nûri

teşebbüs evlevelim:

1. teşebbüs evlevelim: *-ye, -lim*

Kaside 8

Mısra: 183

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek.

183. Teşebbüs evlevelim zeyl-i pâk-i ğufrâna
184. Ki zâtımız heme âlüde-i ma'âbirdir

teşmîr evlemiş:

1. teşmîr evlemiş: *-miş*

Tarih 8

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazırlanmak.

27. 'Arūs-ı şubha teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ
28. Nola kim al tutuk örterse çarha cümle-i âfâk

teşne-i fevz-i ümmîd:

1. teşne-i fevz-i ümmîd:

Gazel 282

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsana susayan, lütuf bekleyen-isteyen.

5. Nazar et 'äleme ey teşne-i fevz-i ümmîd
6. Çeşmesâr-ı kereminde bir içim şu var mı

teşne-i her neş'e-i şafâ oldu:

1. teşne-i her neş'e-i şafâ oldu: *-du*

Diğer 10

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her türlü mutluluğa susamak || Güzel şeylere, mutlu olmaya hasret kalmak.

27. Ki oldu teşne-i her neş'e-i şafâ gönülüm
28. 'Aceb mi bilmese kârın gezip bu dehri dilâ

teşnî' etme:

1. teşnî' etme: *-me*

Gazel 163

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplamak.

5. 'Aybımız biz biliriz 'aşka 'aşk 'ayb olmaz
6. Kerem et 'aşk ile zâhid bize etme teşnî'

tesrîf:

1. tesrîfîñiz: *-iñiz*

Diğer 1

Mısra: 28

Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şerefendirme.

27. Güş edip bunda biz meşhâtiñiz
28. Ya 'ni tesrîfîñiz kerâmetiñiz

2. tesrîfi: *-i*

Tarih 2

Mısra: 8

Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şerefendirme.

7. Nice demdir kan akardı çeşm-i çarhdan kim şabâ
8. Nerkisi gözcü kodu tesrîfi isti'lâmına

3. tesrîfîñiz: *-iñiz*

Diğer 5

Mısra: 24

Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şerefendirme.

23. Hele ibrâmi ben dırâz etdim
24. Şimdi tesrîfîñiz niyâz etdim

4. tesrîfi: *-i*

Tarih 8

Mısra: 34

Şerefendirmek, şeref vermek.

33. Ki ya 'nī nūr-ı 'ayn-i çeşm-i İbrâhîm Paşa kim
34. Münevver eyledi teşrîfî dünyâyı 'ale'l-ıtlâk

5. **teşrîfîñle:-iñ, -le**

Kaside 13

Mısra: 90

Şereflendirmek, şeref vermek.

89. Sensin ol şâyeste-i lutf-ı İlâhî kim seniñ

90. Kıldı teşrîfîñle Hâk a'lâyâ ednâyâ 'atâ

6. **teşrîfîñle:-iñ, -le**

Tarih 17

Mısra: 60

Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.

59. Haste-i nâdir- ilâc iken huzûrum var idi

60. Şadra teşrîfîñle oldum bezm-i ümmide yakîn

7. **teşrîfe:-e**

Kaside 19

Mısra: 63

Şereflendirmek, şeref vermek.

63. Bu devletle sa'âdetle edip teşrîfe erzânî

64. Şeref-bağşende ola sâye-i 'adli bu gülzâre

8. **teşrîfine:-in, -e**

Gazel 106

Mısra: 3

Şereflendirmek, şeref vermek.

3. Hemân nerkis midir ancak bakan teşrîfine yârîñ

4. Kudûm-ı pâkine gülşen de güller de müheyyâdır

9. **teşrîfini:-ini**

Gazel 133

Mısra: 9

Şereflendirmek, şeref vermek.

9. Umma teşrîfini yârîñ şaķın ey 'âşık-ı zâr

10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naħvet gelmez

teşrîf ede:

1. **teşrîf ede:-e**

Kaside 26

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek.

15. Amı teşrîf ede şâyed deyi seyr-i bâğa

16. Eyledi pâyına ferşide felek bir dibâ

teşrîf eder:

1. **teşrîf eder:-er**

Gazel 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek.

1. Tahtgâh-ı kalbe kim mihrîñ seniñ teşrîf eder

2. Mağdemiyle gerd-i gamdan hâtırım tanzîf eder

2. **teşrîf eder:-er**

Gazel 145

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek, bir yere buyurmak.

7. O şühu eyleriz da 'vet düşüp pâyına bir kerre

8. Gerek teşrîf eder bu külbe-i ahzâna ger gelmez

teşrîf edince:

1. **teşrîf edince:-in, -ce**

Gazel 168

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek.

7. Gönülde kalmadı şabrım serimde ârâmım

8. Edince hâneme tenhâ o nâzenin teşrîf

teşrîf edip:

1. **teşrîf edip:-ip**

Tarih 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek.

7. Hezârân 'izz ü rıf atle ne dem teşrîf edip etdi

8. Kudûmiyle bu cây-ı cennet-âbâdânı zîbâ-dil

2. **teşrîf edip:-ip**

Diğer 9

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek.

139. Gehi mektûbun eyleyip taltîf

140. Şeref-i nâmeyi edip teşrîf

teşrîf etmedi:

1. **teşrîf etmedi:-me, -di**

Gazel 248

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek.

7. Bu gün de hâşıl aħşam oldu ol meh etmedi teşrîf

8. Ümîd-i diden-i ruhsârı yârîñ kaldı ferdâyâ

teşrîf etmevesiñiz:

1. **teşrîf etmevesiñiz:-me, -yesiñiz**

Diğer 5

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek.

17. Gehi kim etmevesiñiz teşrîf

18. Dil-i vîrânımı edip taltîf

teşrîf etse:

1. **teşrîf etse:-se**

Muamma 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek.

1. Olurdum çarlı ile hem-pâye ey Sâlim cihân içre

2. Dil-i me'lûf-ı şâm-ı firqate etse o meh teşrîf

teşrif-i ahbâbı:

1. teşrif-i ahbâbı:-ı

Tarih 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostların ziyareti, şereflendirmesi.

11. Göricek teşrif-i ahbâbı bu dem

12. Bu ferah-efzâ-yı kaşır-ı dil-güşâ

teşrif-i bahâr:

1. teşrif-i bahâr:

Diğer 3

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar mevsiminin gelişi.

121. Tolmabâğçe ise yârân ile şimdi töldü

122. O da teşrif-i bahâr ile şeref-yâb oldu

teşrif-i gülşen eylemez:

1. teşrif-i gülşen eylemez:-mez

Gazel 291

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesine teşrif etmek, buyurmak.

7. Buyur teşrif-i gülşen eylemez misin benim cânım

8. Derûn-ı sinede her meyve-i bâğ-ı vefâ oldu

teşrif-i kudûmundan:

1. teşrif-i kudûmundan:-un, -dan

Kaside 27

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yere ayak basmak (gelmek) suretiyle o yeri şereflendirme.

35. Hâmdü li'llâh hele teşrif-i kudûmundan anıñ

36. Oldu bed-hvâh u erâzil müteşân nâ-peydâ

teşvik edip:

1. teşvik edip:-ip

Kaside 23

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şevklenmek.

91. Dil-i şürîdemi teşvik edip takrîb-i medhiñle

92. Okutdum ol güle bülbül gibi bu nazm-ı garrâyı

teşvî' kıldı:

1. teşvî' kıldı:-dı

Tarih 3

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uğurlamak, cesaretlendirmek.

129. Çurup alayını çıkdı o vezîr otağa

130. Kıldı teşvî' ser-â-ser 'ulemâ vü şulahâ

tetmîm:

1. tetmîmini:-in, -i

Tarih 13

Mısra: 16

Tamamlamak, tamamlanmak, "itmâm"dan daha kavîdir.

15. Perde çekdi 'ayn-ı süya güyyâ hatıñla nâz

16. Eyledi hıfz u hîrâset levhîniñ tetmîmini

tevakkuftedi:

1. tevakkuftedi:-di

Kaside 12

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beklemek.

57. O 'arşagehde hezârân şuhûr ile şad sâl

58. Tevakkuftedi o kâlib verince destûri

tevânâyî-dih-i her:

1. tevânâyî-dih-i her:

Gazel 36

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her sıkıntı, güçlük verici şey.

9. Nola erbâb-ı zikru'llâh olsa zinde ey Sâlim

10. Tevânâyî-dih-i her nâ-tevândır halka-i tevhið

tevârîh-i dü-mısra'ları:

1. tevârîh-i dü-mısra'ları:-lar, -ı

Tarih 3

Mısra: 221

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki mısralı tarihler.

221. Bu tevârîh-i dü-mısra'ları etdim ta'dâd

222. Ta'miye ta'miyesiz her biri oldu zîbâ

tevâzu':

1. tevâzu'dan:-dan

Gazel 69

Mısra: 3

Alçak gönüllülük.

3. Kimseler olmaz tevâzu'dan cihânda münkesir

4. Rüy-ı hândân ile evzâ'-ı hodârâ bir midir

tevbât:

1. tevbâtı:-ı

Kaside 3

Mısra: 106

Tevbeler.

105. Zünûbuña gel istigfâr eyle

106. Yeter tevbâtı Sâlim kâr eyle

tevbekâr:

1. tevbekâr:

Gazel 279

Mısra: 5

Tövbe eden.

5. Şerâb-ı 'aşkı nûşa tevbekâr iken dil-i şeydâ

6. O mübrem sâki-i hüsn ile bozdu 'ahd ü peymânı

teveccüh:

1. teveccühle:-le

Tarih 3

Mısra: 157

Yönelme, teveccüh etme.

157. Bu teveccühle gidip hâşılı tîarf-ı rezme
158. Rû-be-râh oldu reh-i düşmene cünd-i vâlâ

2. **teveccühünü:-ün, -ü**

Diğer 9

Mısra: 129

Güler yüz gösterme, yakınlık; hoşlanma, sevgi.

129. Eyleriz hep teveccühünü niyâz
130. Ede Hâk cümlesini ser-efrâz

teveccüh eylemek:

1. **teveccüh eylemek:**

Kaside 11

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, ilgi-yakınlık göstermek.

17. Yeter evlâdına kalben teveccüh eylemek bir kez
18. Ümîd oldur göre andan dil-i nâlân ihşânî

teveccüh olur:

1. **teveccüh olur:-ur**

Tarih 3

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, ilgi göstermek.

27. Nice olmaya bu güne ki teveccüh yek-ser
28. Cünd-i islâma olur idi be-her-şubh u mesâ

tevekkül:

1. **tevekküldür:-dür**

Gazel 49

Mısra: 13

İşi Allah'a bırakıp kadere razı gelme.

13. Tevekküldür medâr-ı kâr-ı tâlib Sâlimâ hergiz
14. Murâd eylerse Bârî bir gedâyı kâm-rân eyler

2. **tevekküldür:-dür**

Gazel 86

Mısra: 15

İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere razı olma, her hâlükârda Allah'a güvenme. .

15. Tevekküldür medâr-ı tesliyet gam çekme ey Sâlim
16. Murâd eylerse Mevlâ bir gedâyı bî-niyâz eyler

tev'em oldu:

1. **tev'em oldu:-du**

Lugaz 1

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkiz olmak, eş olmak.

37. Cinân ile cenânım tev'em oldu şimdilik Sâlim
38. Hüdâ yâver olursa bu da kalmar şanki sâ'atdir

tev'em olmuş:

1. **tev'em olmuş:-muş**

Muamma 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkiz olmak, eş olmak.

1. Rağş eder gördüm o servi şad hezârân nâz ile
2. Tev'em olmuş şanki pervâzında ol şehbâz ile

tev'em olur:

1. **tev'em olur:-ur**

Gazel 29

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzer olmak.

9. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruğlar tarâvetde
10. Ne dem kim gül 'izârın ide Sâlim reng-i bâlâ-râh

2. **tev'em olur:-ur**

Gazel 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzer olmak.

5. Gül-i şad-berg ile tev'em olur ruğlar tarâvetde
6. Ne dem kim bir iki sâgarla kendin âl âl eyler

tevessül etdi:

1. **tevessül etdi:-di**

Kaside 9

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vesile kılmak.

57. Tevessül etdi ism-i Muştafâ'ya
58. Anîñ nâmıyla yüz tıtdu Hüdâ'ya

tevessül eyledim:

1. **tevessül eyledim:-dim**

Kaside 12

Mısra: 191

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vesile ittihaz etmek, tutunmak, sarılmak.

191. Tevessül eyledim Allâh'a na't-i pâkiñle
192. Ümîddir ki yabânda kıomaz bu mehcûrî

tevessül eylevelim:

1. **tevessül eylevelim:-ye, -lim**

Kaside 8

Mısra: 155

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vesile ittihaz etmek, tutunmak, sarılmak.

155. Tevessül eylevelim biz seniñle Rahmân'a
156. Cenâb-ı Hâk seniñ ile olana nâşirdir

tevfik:

1. **tevfika:-a**

Tarih 1

Mısra: 100

Allah'ın yardımı.

99. Muvaffâksın umûruñda ser-â-pâ
100. Seni etmiş Hüdâ tevfiķa maķrûn

tevfik edip:

1. **tevfik edip:-ip**

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muvaffik kılma, Cenab-ı Hakk'ın kuluna yardım etmesi.

3. Etdi bu hayra muvaffâk aña tevfiķ edip
4. Yapdı bu medreseyi kendi helâl mâlinden

tevfik-i hak:

1. tevfik-i hak:

Kaside 14

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yardımı.

57. Edip tevfik-i Hak makşüduñ is'âf

58. Cihânı feth edersin Kâf-tâ-Kâf

2. tevfik-i hak:

Tarih 24

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yardımı.

29. Bir re'y kim ibdâ eder tevfik-i Hak imzâ eder

30. Her emrini icrâ eder hükm-i kazâ şer'-i kader

tevfik-i hudâ:

1. tevfik-i hudâ:

Kaside 29

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yardımı.

55. Ede Hak devletini dâ'im ü sâbit anıñ

56. Ola tevfik-i Hudâ aña be-her-dem yâver

tevfik-i mevlâ:

1. tevfik-i mevlâ:

Kaside 14

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yardımı.

67. Hudâ yâver olup emriñde her câ

68. Refik olsun saña tevfik-i Mevlâ

tevfik-i rabb-i izid:

1. tevfik-i rabb-i izid:

Kaside 25

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın yardımı.

57. Hemîşe hem-demiñ hıfz u emân-ı Hak olup olsun

58. Müdâmî reh-berin tevfik-i Rabb-i İzid ü dâñ

tevhid eder:

1. tevhid eder:-er

Kaside 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birlemek, Allah'ın birliğini dile getirmek.

21. Cümle eşyâ dilince bâ-temcîd

22. Hâlik'in Râzık'ın eder tevhid

2. tevhid eder:-er

Gazel 89

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birlemek, Allah'ın birliğini belirtmek.

9. Dünyede bir kendiye maşşûs olan ta'bir ile

10. Cümle eşyâ Hâlik'in tevhid eder temcîd eder

te'vil eder:

1. te'vil eder:-er

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yorumlamak.

7. Şevk-âver olur ise nola sıyt-ı cüyu

8. Şerh edip kulkul-i minâyı eder ol te'vil

tevkif eder:

1. tevkif eder:-er

Gazel 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durdurmak alıkoymak.

9. Haţtına ta'lik edip vaşlın o şüh-ı kine-cü

10. 'Aşıkın ferdâ-yı şubh-ı maşşere tevkif eder

tevkir:

1. tevkir:

Tarih 3

Mısra: 173

Tazim. Hürmetle anmak. İhtiram etmek.

173. Yüzünü yerlere sürdü be-hezârân tevkir

174. Kendiniñ n'oldugunu bildi 'adü ser-tâ-pâ

2. tevkiri:-i

Kaside 12

Mısra: 117

Tazim. Hürmetle anmak. İhtiram etmek.

117. Cenâb-ı Hak k'ide bir zât-ı pâke tevkiri

118. Ne mümkün eylemek aña nezâre-i hürî

3. tevkiriñ:-iñ

Gazel 91

Mısra: 4

Tazim. Hürmetle anmak. İhtiram etmek.

3. Hîdmet etsem yâr gelse der imişsin hâneme

4. Sen nesin ey 'aşık-ı küstâh tevkiriñ nedir

tevkir edelim:

1. tevkir edelim:-elim

Gazel 204

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağrlamak, misafir etmek.

7. 'Azim oldu yâr meclisden gönül gitmeklige

8. Dûd-ı âh u eşk-i gül-âbile tevkir edelim

tevkir edip:

1. tevkir edip:-ip

Diğer 9

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağrlamak, misafir etmek.

83. Onlar etdikçe böyle hep tekdİR
84. Dağı berter edip aña tevķİR

tevkİR evlerdi:

1. **tevkİR eylerdi:-r, -di**
Terkİb-bend 1
Mısra: 76
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygı göstermek, hürmette bulunmak.
75. Benim ol 'aşık-ı ser-defter-i 'aşk
76. Ki zātım görse Kays eylerdi tevķİR

tevkİR evlese:

1. **tevkİR evlese:-se**
Diğer 2
Mısra: 69
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygı göstermek, hürmette bulunmak.
69. Baña ğayrılar evlese tevķİR
70. Tab'-ı zārım baña eder tekdİR

tevkİR olmak:

1. **tevkİR olmak:**
Kaside 24
Mısra: 44
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağırlanmak, misafİR edilmek.
43. Şu kadar luĒ u kerem Őāhibi mükrimdir kim
44. O olur dÜnyede cism olmak olursa tevķİR

tevkİR olunmaz:

1. **tevkİR olunmaz:-mak-maz**
Gazel 104
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağırlanmak, misafİR edilmek.
9. Ğarİb olur der-i dil-berde Sālīmā 'aşık
10. Olunmaz ise o bİ-çāreye eger tevķİR

tevkİRi ederiz:

1. **tevkİRi ederiz:-eriz**
Diğer 2
Mısra: 71
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygı göstermek, hürmette bulunmak.
71. Ederiz deyü baña tevķİRi
72. Edeyorlar ziyāde tekdİRi

tevsİ' evlesem:

1. **tevsİ' evlesem:-sem**
Kaside 8
Mısra: 125
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
GeniŐletmek.
125. Ne deñlü dā'ire-i fikri evlesem tevsİ'
126. Bütün mülāhaza dār u diyāra da'irdir

tevsİ' evlesin:

1. **tevsİ' evlesin:-sin**
Gazel 163
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
GeniŐletme, bollaŐtırma.
3. Geliyor müjdeler olsun yine gam kāfilesi
4. Evlesin ħāne-i ħalbin dil-i 'aşık tevsİ'

teyemmüm etmege:

1. **teyemmüm etmege:-e**
Kaside 8
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suyun bulunmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda toprak, kum vb. ile kolları ve yüzü meshetmek suretiyle abdest alma.
13. Ğubār-ı dergehine yüz süren 'ibādetkār
14. Teyemmüm etmege lāyık o ħāk tāhirdir

tezāhum evledikçe:

1. **tezāhum evledikçe:-dikçe**
Gazel 2
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artmak, çoğaltmak.
5. Tezāhum evledikçe dūd-ı āhı ħalka-ber-ħalka
6. Nola olsa ser-i 'aşıkda Şekl-i āsumān peydā

tezāhum evlemek:

1. **tezāhum evlemek:-mek**
Tarih 1
Mısra: 106
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çoğalmak, artmak anlamında.
105. NeŐāt-ı ħalb-i pākimden degil mi
106. Tezāhum evlemek Şad tāze mazmün

tezāyüd gelsin:

1. **tezāyüd gelsin:-sin**
Kaside 19
Mısra: 102
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artmak, çoğalmak.
101. HemİŞe zeyn olup ğülşen cihān olduĒa ma'müre
102. Tezāyüd gelsin ikbāl-i ŐehenŐāh-ı keremkäre

tezekkür etmeye:

1. **tezekkür etmeye:-me, -ye**
Kaside 8
Mısra: 209
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, zikretmek.
209. Tezekkür etmeye mi kim cihān-ı fāniniñ
210. Egerçi evveli ŐiĐhat Őoñu maĒābirdir

tezerv-i dil:

1. **tezerv-i dil:**
Gazel 104
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.
5. Gözümde pır pır uçar naĒŐ-ı dİdesi yāriñ
6. Olup o çem-i ğazāle tezerv-i dil naĒcİR

tezkîr-i şühûd et:

1. tezkîr-i şühûd et:

Gazel 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görmek, gözlemlemek, hatırlamak.

5. Zülfünde olan dillere şor gönülümü cānā

6. Keyfiyyet-i ahvālîmi tezkîr-i şühûd et

tezyîn ederler:

1. tezyîn ederler:-er, -ler

Kaside 8

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

33. Evâ' ilinde ederler mecâlisi tezyîn

34. Kibârîñ âyini hep maqdem-i evâhirdir

tezyîn edip:

1. tezyîn edip:-ip

Kaside 10

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

17. Gehi şâfi sirişk ü geh hûnîn

18. Şafha-i nuţkumu edip tezyîn

tezyîn etdi:

1. tezyîn etdi:-di

Kaside 2

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek || Hz. Muhammed'in doğumuyla nurunun dünyayı aydınlatması.

71. O şâh-ı tahtgâh-ı mülket ü dîn

72. Ki mevlüdu cihâmı etdi tezyîn

2. tezyîn etdi:-di

Diğer 3

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

35. Nice ezhâr ile bu sineyi tezyîn etdi

36. Bâğ-ı cennet gibi şimdi anı şîrîn etdi

tîb:

1. tîb:

Diğer 2

Mısra: 83

Ar. Hekimlik ilmi, hekimlik sanatı.

83. Yine bilmez devâyı tîb talsa

84. Derd-i hicrâna biñ tabîb olsa

tîb eylesek:

1. tîb eylesek:-sek

Gazel 185

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş,güzel eylemek.

5. Hep gîdâ-yı rûh olup kuvvet verirdi tâ'ate

6. Kûtumuz bezm-i cihânda cümleten tîb eylesek

tîb ü tâhirdir:

1. tîb ü tâhirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 164

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak, temiz.

163. Kıyâs böyle nedendir anı bu şekle koyan

164. Netice rûhumuz aşlında tîb ü tâhirdir

tıfl:

1. tıfl:

Müfret 66

Mısra: 2

Çocuk || Gönül.

1. Uyup dil gönülüne gitti ser-i zülf-i dil-ârâya

2. Dirîğ ol reh-reve kim reh-nümâsı tıfl ola anıñ

tıflân:

1. tıflân:

Kaside 1

Mısra: 30

Küçük || Gonca.

29. Goncalar mehd-i nañl-i güllerde

30. Hem-çü tıflân hemîşe perverde

2. tıflâna:-a

Müfret 91

Mısra: 1

Çocuklar.

1. Diye tıflâna şâyed deyü esrâr-ı gülistânı

2. Kapadı dâye-i sebze eliyle goncanıñ ağzın

tıfl-ı dil:

1. tıfl-ı dil:

Gazel 258

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül çocuğu || Gönül.

3. Umarken şubh-ı vaşlın tıfl-ı dil şeb-reng-i zülfünle

4. Esîr-i derd edip gamla anı gehvârelendirme

tıfl-ı işve:

1. tıfl-ı işve:

Gazel 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşve çocuğu.

1. 'Arz eyleyince râzını dil nâ-tüvân olur

2. Yâ Rab o tıfl-ı işve ne şüh-ı cihân olur

tıfl-ı mehd-i melâhat:

1. tıfl-ı mehd-i melâhat:

Gazel 130

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sevgili.

1. Enin-i dil-şudegān figān nedir bilmez
2. O tıfl-ı mehd-i melāhat amān nedir bilmez

tılsım-ı genc-i eltāf-ı cenāb-ı hazret-i hallāk:

1. **tılsım-ı genc-i eltāf-ı cenāb-ı hazret-i hallāk:**

Tarih 8

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın lütuf hazinesin tılsımı || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

37. Odur ol dürr-i deryā-yı kerem kim vālidī olmuş

38. Tılsım-ı genc-i eltāf-ı cenāb-ı hazret-i Hallāk

tılsım-ı genc-i mahabbet:

1. **tılsım-ı genc-i mahabbet:**

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi hazinesinin büyüğü, gizemi.

3. Tılsım-ı genc-i mahabbet hülüş-ı 'āşıkdır

4. Du 'ā-yı şubh-demī kīmyā degil de nedir

tılsım:

1. **tılsım:**

Tarih 8

Mısra: 39

Sihir, tılsım || Allah'ın lütuf hazinelerine ulaşmak

için gerekli vesile olarak Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

39. Ne tılsım 'ayn-ı kenz-i luṭf u ihsān-ı İllāhī' dir

40. Kef-ı cüdun Hudā etmiş cihāna maḳsimü'l-erzāk

tırāş:

1. **tırāş:**

Gazel 62

Mısra: 5

Tırāş etmek. || Atmak.

5. Kıl kadar meylin tırāş u hvāhiş etmezdik veli

6. Bu reh-i nā-rāstī 'uşşāka ebrü gösterir

tırāş etme:

1. **tırāş etme:-me**

Gazel 191

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tırāş etmek.

9. Haṭ füzün eyler bahā-yı hüsünü etme tırāş

10. Enverī dīvāndır bir cedvel-i ḫal-kerde çek

tırāşide evleşem:

1. **tırāşide evleşem:-sem**

Kaside 22

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalemi yontmak.

97. Kaşd-ı sebt ile bu telāşide

98. Kalemim evleşem tırāşide

tıyn:

1. **tıynesine:-esi, -ne**

Kaside 12

Mısra: 90

Çamur || Hz. Ādem'in yaratılışı.

89. Güzide nūr-ı Hudā'dır kim eyledi temsil

90. Delāle tıynesine bu delil-i meysür

tıyneti:

1. **tıyneti:**

Gazel 177

Mısra: 1

Yaratılış, mizaç.

1. Nesā vü tıyneti bu devḫa-i 'urūqumuzuñ

2. Semār u bārını telḫ eyledi vüşūqumuzuñ

ticāret:

1. **ticāretde:-de**

Kaside 10

Mısra: 494

Alış-veriş || Manevi kazanç amacıyla yürütülen etkinlik.

493. Vaḳt-i feyz-i dem-i icābetde

494. Bendelik eyleyen ticāretde

ticāretgāh-ı tāli'de:

1. **ticāretgāh-ı tāli'de:-de**

Gazel 195

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baht, şans ticāretgāhı.

9. Müflis-i şevkız ticāretgāh-ı tāli'de bizim

10. Sālimā ser-māye-i naḳd-i şafāmız çok degil

tığ:

1. **tığı:-ı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 52

Kılıç || Susen bitkisinin yaprağının kılıcı andırması.

51. Qadeḫin almağa ol daḫı hemān

52. Sūseni tığı ile etdi revān

2. **tığını:-ın, -ı**

Tarih 8

Mısra: 22

Kılıç || Susen bitkisinin yaprağının kılıcı andırması.

21. Görür ḫār u ḫası dāmān-ı gülde gülsitān içre

22. Nola sūsen ederse şeb-nem ile tığını berrāk

3. **tığını:-iñ**

Kaside 14

Mısra: 60

Kılıç.

59. Çıkar eflāke şıyt-ı el-amānī

60. Eder teşhīr tığını el-amānı

4. **tığı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 22

Kılıç || Susen bitkisinin yaprağının kılıcı andırması.

21. Şovuk çaldırmasın deyü şehir etfāl-i gülzāra

22. Elinde şeb-nem ile sūseniñ tığı mücellādir

5. **tîğ:**

Gazel 123

Mısra: 7

Kılıç.

7. Miyân-ı leşker-i haţdan kesilmez fıtne çıkmaz tîğ

8. O ser-had bir zamân olmaz ki hiç bi-lıhtilâl olmaz

6. **tîğına:-ın, -a**

Gazel 154

Mısra: 6

Sevgilinin yan bakışı.

5. Gazâ-yı gamzesi ma'lûm olsun deyü ol kıttâl

6. Getirmiş tîğına hûn-ı rakîbi câ-be-câ sürmüş

tîğ-be-dest-i gâzab olmuş:

1. **tîğ-be-dest-i gâzab olmuş:-muş**

Tarih 3

Mısra: 189

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kılıcı elinde kızgın şekilde.

189. Geliyor tîğ-be-dest-i gâzab olmuş geriden

190. Kahramân-ı dem-i peykâr-ı nev-âheng-i gazâ

tîğ-i âteşiniñ:

1. **tîğ-i âteşiniñ:**

Gazel 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş kılıcı || Sevgilinin kirpikleri.

7. Cihâni kıldı lertzân tîğ-ı cevher-dâr-ı müjgâniñ

8. Hayâl edip o tîğ-i âteşiniñ mevc urur deryâ

tîğ-ı cevher-dâr-ı müjgâniñ:

1. **tîğ-ı cevher-dâr-ı müjgâniñ:-iñ**

Gazel 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpiğin mücevherli kılıcı || Sevgilinin âşık üzerinde tesiri büyük olan kirpikleri.

7. Cihâmı kıldı lertzân tîğ-ı cevher-dâr-ı müjgâniñ

8. Hayâl edip o tîğ-i âteşiniñ mevc urur deryâ

tîğ-ı hâme:

1. **tîğ-ı hâme:**

Gazel 250

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalem kılıcı || Şairin şairlik gücü.

7. Var iken destinde tîğ-ı hâme şahş-ı şâ'iriñ

8. Söyleşir peygâr-ı gamda düşmen-i nâ-sâz ile

tîğ-ı hışm-ı çeşmi:

1. **tîğ-ı hışm-ı çeşmi:-i**

Gazel 255

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öfkeli gözlerin kılıcı || Sevgilinin öldürücü bakışı.

3. Helâk etdi seni çün tîğ-ı hışm-ı çeşmi dil-dârni

4. O hûn-hvâr-ı cefakâra gönül kanın helâl etme

tîğ-ı hûn-feşânından:

1. **tîğ-ı hûn-feşânından:-ın, -dan**

Gazel 230

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan saçıcı kılıç || Sevgilinin öldürücü bakışları.

5. Cihâni hiddet ile garç-ı hûn etmektedir gamzeñ

6. Nola lertzân olursak cümle tîğ-ı hûn-feşânından

tîğ-ı hûn-pâlâsı:

1. **tîğ-ı hûn-pâlâsı:-sı**

Kaside 13

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı kılıç || Mücadele ettiğinin kanıtını gösteren padişah kılıcı.

71. Tîğ-ı hûn-pâlâsı işbât etdi elmâs olduğun

72. Mevc-i âb-ı gevher olmazmış şadâya âşinâ

tîğ-ı kazâ:

1. **tîğ-ı kazâ:**

Kaside 27

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazâ (Allah'ın takdirinin gerçekleşmesi) kılıcı.

11. Gözüñ üstünde kaşni var dese kebg-i bâga

12. Kendi şeh-perleri şâhine olur tîğ-ı kazâ

tîğ-ı ser-tîze:

1. **tîğ-ı ser-tîze:-e**

Gazel 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keskin/sivri uçlu kılıç.

5. Kim eder cânın nişâne tîğ-ı ser-tîze o yâr

6. Geldi almış deste hançer şulh-düşmen ceng-düst

tilmîz-i ebced-hvân olurdu:

1. **tilmîz-i ebced-hvân olurdu:-ur, -du**

Kaside 23

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Okumaya yeni başlayan talebeye dönmek.

41. Olurdu mekteb-i fazlında bir tilmîz-i ebced-hvân

42. Getirse 'İsi-i nuţku cihâna İbni Sînâ'yı

tîmâr eder:

1. **tîmâr eder:-er**

Kaside 28

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedavi etmek.

39. Nola kim dârü's-şifâ dense cihâna hasteyi

40. Bahtı şimdi merhem-i luţfuñ ile tîmâr eder

tîmâr edüben:

1. **tīmār edüben:-üben**

Müfret 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedavi etmek || Mutlu etmek, sevindirmek.

1. Esāme okumağ olmaz sipāhī-zādeniñ biri mālī
2. Şerāb-ı vaşl ile tīmār edüben zārı şag etdi nefes hālī

2. **tīmār edüben:-üben**

Matla 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedavi etmek, iyileştirmek.

1. Esāme okumağ olmaz sipāhī-zādeniñ biri
2. Şerāb-ı vaşl ile tīmār edüben zārı şag etdi

tīmār olmazsa:

1. **tīmār olmazsa:-maz, -sa**

Kaside 33

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedavi olmak, iyileşmek.

83. O şabīb-i cihān da bilse k'o zār
84. Olmaz olmazsa ol devā tīmār

tīmār olur:

1. **tīmār olur:-ur**

Gazel 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tedavi olmak, ilaç olmak.

3. 'Āşık-ı bīmār-ı hicr-i ser-girān-ı miñnete
4. Merg-i rāhat-sāz cānā derdine tīmār olur

timsāl:

1. **timsālidir:-i, -dir**

Gazel 2

Mısra: 3

Misal, örnek.

3. Şerī'at zāhire hüküm etmeniñ timsālidir güyā
4. Dil-i mir'atı rā'ıye göre etmek cihān peydā

2. **timsāli:-i**

Kaside 13

Mısra: 26

Resim, suret, tasvir.

25. Şüret-i zāhir ki bir mir'at-ı kudretdir anıñ
26. Şekl ü timsāli olur rā'ıye elbet rü-nümā

3. **timsāli:-i**

Matla 26

Mısra: 1

Resim, suret, tasvir.

1. Gözün yumsa gelirdi pışine timsāli mahzūnuñ
2. Gece Leylī'den olmuşdu 'ibāret hvābı Mecnūn'uñ

4. **timsāli:-i**

Gazel 182

Mısra: 1

Resim, suret, tasvir.

1. Gözün yumsa gelirdi pışine timsāli mahzūnuñ
2. Gece Leylī'den olmuşdu 'ibāret hvābı Mecnūn'uñ

tır:

1. **tır:**

Lugaz 2

Mısra: 21

Ok.

21. Ne kılıç var bu rezmgehde ne tır
22. Tarafeyniñ silāhı hep tedbır

2. **tırinden:-in, -den**

Lugaz 4

Mısra: 20

Ok || Kirpinin üzerindeki dikensi sertlikler.

19. Sālimiz hāşılı tedbırinden
20. Ya'ni cildinde olan tırinden

3. **tır:**

Müfret 10

Mısra: 2

Ok. || Sevgilinin kirpikleri.

1. Bırakdım çarhı destimden kazāyı atmaz oldum ben
2. Kemān u tır ü kalb ü 'aşkıımız ber-bād kalmışdır

4. **tiri:-i**

Kaside 14

Mısra: 18

Padişahın kirpiği || Ok.

17. Kemānı ebruvānın kılca pür-çin
18. Eder bir tiri fetḥ-i Çin (ü) Māçin

5. **tiri:-i**

Kaside 17

Mısra: 51

Ok.

51. Tüfeng ü tiri dilirāne şaştı merdāne
52. Cemī'-i genc-i ma'ārifde zātı hep mahrem

6. **tır:**

Gazel 67

Mısra: 1

Ok || Sevgilinin kirpikleri.

1. Kemān ebrularıñ müjgānlarıñ tır
2. Kazā ğamzen nigāhıñ 'ayn-ı te'şir

7. **tırine:-in, -e**

Gazel 189

Mısra: 2

Ok || Sevgilinin yan bakışı.

1. Ey murğ-ı seher şabr edegör zahmına hūarıñ
2. 'Āşık geçinen sine gerer tırine yāriñ

tire bahtım:

1. **tire bahtım:-ım**

Terci-bend 1

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kara baht, kötü talih.

45. Yād-ı mihr-i rüyuñ eyler yādımı her rüz nür

46. Meh cebiniñ fikri her şeb tîre bahtım rüşenâ

tîre-baht:

1. **tîre-baht:**

Gazel 292

Mısra: 3

Kara baht.

3. Tîre-baht imiş ümîdim gibi kâşanem benim

4. Şubha dek bakdık bu şeb ol mâh-ı tãbân gelmedi

tîre-dil eder:

1. **tîre-dil eder:-er**

Kaside 22

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü kalpli olmak.

91. Şu kadar tîre-dil eder devrân

92. Beni baht-ı siyah ile her ân

tîr-i dil-düz-ı işâbet-eseri:

1. **tîr-i dil-düz-ı işâbet-eseri:-i**

Tarih 3

Mısra: 204

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Düşmana- isabet eden yürek delici ok.

203. Bildiler kim aña tãkat getirilmez cengde

204. Tîr-i dil-düz-ı işâbet-eseri 'ayn-ı kazâ

tîri ermez:

1. **tîri ermez:-mez**

Kaside 24

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oku yetişmek || Herhangi bir mevzuda karşıdaki ile kıyas yapmak, ona ulaşmak.

47. Püte-i himmetine Rüstem'in ermez tîri

48. Çarh destinde kemân olsa hilâli zihgîr

tîr-i hicrânî:

1. **tîr-i hicrânî:-tî**

Gazel 188

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık oku.

7. Geçer şanma beni geçdikçe cãna tîr-i hicrânî

8. Olur 'uşşâka reh-zen 'ârı dil-dãra hicãb etmek

tîr-i müjeñden:

1. **tîr-i müjeñden:-den-ñ, -den**

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpik oku.

5. Nola bulmazsam rehâ tîr-i müjeñden bahtveş

6. Ğamze-i cellãd-ı bî-rahmîñ da düşmendîr baña

tîr-i müjgân atmada:

1. **tîr-i müjgân atmada:-ma, -da**

Muamma 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- kirpik oklarını -aşığa- atması.

1. Ebruvânîñ baña biñ kez tîr-i müjgân atmada

2. Taş olsa buña tãkat edemez ey seng-dil

tîr-i müjgânına:

1. **tîr-i müjgânına:-ın, -a**

Muamma 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpik okları.

1. Tîr-i müjgânına yâriñ acıdım

2. Ben тұrurken atdıgıñın herkese

tîr-i serd:

1. **tîr-i serd:**

Gazel 236

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sert ok II Sevgilinin kirpikleri.

11. Sâlim verâda menzili mahz-ı vuşul olur

12. Bir tîr-i serd kim çıka bir kez kemândan

tîr-i sitem:

1. **tîr-i sitem:**

Gazel 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sitem oku.

1. Yine müjgânı cãna erdi aşub-ı nihân gâ'ib

2. Eder tîr-i sitem te'sîr 'uşşâka kemân gâ'ib

tîr-i ümmîdî:

1. **tîr-i ümmîdî:-iñ**

Gazel 181

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit oku.

9. İrgürürsün tîr-i ümmîdîñ merâma Sâlimâ

10. Pür ederse himmet-i tãkdîr eger bãzularîñ

tîr-keşini kuşandı:

1. **tîr-keşini kuşandı:-dı**

Gazel 231

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Okluğu kuşanmak, okluğu takmak || Sevgilinin gamzesinin öldürücü etkisi.

5. Ğamze kuşandı tîr-keşini işte gelmede

6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydâ silãhdan

tîryâk-i murâdım:

1. **tîryâk-i murâdım:-ım**

Kaside 2

Mısra: 141

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsteklerin, arzuların ilacı.

141. Yetişdir baña tiryāk-i murādım

142. Hemîn-zehr-âb-nüş-ı cürm-zādım

tiryāk-i vaslîn:

1. tiryāk-i vaslîn:-iñ

Gazel 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma ilacı.

7. O zülf-i ejderi etdi beni zehr-i firāka düş

8. 'Aceb mi istesem tiryāk-i vaslîn olмага ihyā

tîse:

1. tîsemiz:

Gazel 132

Mısra: 6

Kazma.

5. Kühsâr-ı deşt-i şahrâ-yı gâmiñ Ferhâd'ıyız

6. Kalmazız a'dâdan elde sağ olsun tîsemiz

tîz eyile:

1. tîz eyile:

Terkib-bend 1

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çabuk olmak.

95. Meded müjgânıñı ser-tîz eyile

96. İşiñ râst et helâkim tîz eyile

tîz geçer:

1. tîz geçer:-er

Kaside 16

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çabuk geçmek,kısa bir zamanda, tez, yavaş karşıtı.

21. Kâti pek tîz geçer mevsim-i gülzâr nola

22. Böyle efgânı dirâz eylese şeydâ bülbül

tîz tîz:

1. tîz tîz:

Diğer 10

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hızlı hızlı || Acı inilti bağlamında, yüksek sesle feryat etme.

33. Hemîşe tekye-i gâmda enînimiz besdir

34. Bu tîz tîz şadâ-yı enînimiz farazâ

tîz-dest:

1. tîz-destdir:-dir

Terkib-bend 1

Mısra: 43

Çabuk iş gören, eli çabuk.

43. Fiğân kim tîz-destdir kâr-ı gâmda

44. Ser-â-pâ taht-ı erbâb-ı tabî'at

tîz-dest-i kâr-ı hasret:

1. tîz-dest-i kâr-ı hasret:

Terkib-bend 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasretlik işini çabuk gören || Aşığı hasrete sevk eden bağlamında felek.

23. Fiğân ey tîz-dest-i kâr-ı hasret

24. Tenim za'f ile etdiñ nâlâsâ

tîz-efrüz olur:

1. tîz-efrüz olur:-ur

Matla 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlamak.

1. Tâbiş-i mihr-i ruhuñ cânâ ne tîz-efrüz olur

2. Şem'-i hüsnüñle cihân pervâneves pür-süz olur

toğ:

1. toğdu:-du

Kaside 27

Mısra: 5

Göreve gelmek, göreve başlamak.

5. Toğdu hürşid-i cihân-tâb-ı sipihr-i ümmîd

6. Zülf-i dil-berde meger kim girih-i 'uğde-güşâ

tohm-ı bahârin:

1. tohm-ı bahârin:-in

Kaside 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahar tohumu || Bahar mevsiminin gelişi.

7. Gören tohm-ı bahârin gülsene tertib-i zibâsım

8. Sürür-ı dil eder hâşıl aña bakdıqça hemvâre

tohm-ı kıst-i havâl:

1. tohm-ı kıst-i havâl:

Kaside 10

Mısra: 465

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayal ekininin tohumu || Çok küçük.

465. Tohm-ı kıst-i havâl iken meşelâ

466. Şecer-i kaddiñ eyledi ber-pâ

tokun:

1. tokunan:-an

Tarih 3

Mısra: 146

Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.

145. Sebz olurdu kâdem-i pāk-i Nebî başdığı yer

146. Dest-i pākî tokunan yer nola olsa hâzrâ

2. tokunduğu:-duk, -u

Kaside 10

Mısra: 406

Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.

405. Mesh edince giderdi hep serden

406. Yed-i pākî tokunduğı yerden

3. tokunup:-up

Müfret 40

- Mısra: 1
Dokunmak || Rüzgârın çiçeklere değmesi.
1. Toğunup mehd-i nihâline nezâketle seher
  2. Uyarır göncaları bād-ı şabâ hıvâbından
4. **toğun:**
Müfret 58
Mısra: 1
Dokunmak || Rüzgârın sevgilinin saçına değmesi.
1. Toğun ey bād-ı şabâ zülfüne lütf et yârîñ
  2. Hıvâb-ı rāhatda uyur yâri nezâketle uyar
5. **toğunmadıkça:-ma, -dik, -ça**
Gazel 125
Mısra: 4
Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.
3. 'İtâbîñ görmeyen etmez şikâyet süz-ı miñnetden
  4. Toğunmadıkça seng-i zendde âteş âşikâr olmaz
6. **toğundukça:-duk, -ça**
Gazel 157
Mısra: 5
Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.
5. Kākül-i yâre toğundukça hezâr refîâr eder
  6. Etmede bād-ı şabâ-yı gülsitân güyâ rakış
- tol:**
1. **tołsun:-sun**
Diğer 1
Mısra: 20
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
  19. Hâzret-i Hâkk'â biñ genâ olsun
  20. Güşlar zıkr ü şükr ile tołsun
2. **tołsun:-sun**
Diğer 1
Mısra: 33
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
33. Âsitâneñ himem ile tołsun
  34. Nice üftâdeler çerâğ olsun
3. **tołdu:-du**
Tarih 1
Mısra: 2
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
1. Te 'âla'llâh zihî sūr-ı hümâyün
  2. Ki gülbāng-i şafâdan tołdu gerdün
4. **tołdu:-du**
Diğer 2
Mısra: 61
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
61. Fikr-i rüyuñla sînemiz tołdu
  62. Kaτρα-i eşkimiz gül-âb oldu
5. **tołsa:-sa**
Diğer 2
Mısra: 83
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

83. Yine bilmez devâyı tıb tołsa
84. Derd-i hicrâna biñ tabîb olsa
6. **tołdu:-du**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 27
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
27. Verd-i hândân ile dünyâ tołdu
  28. Hâşılı zib ü bahâsın buldu
7. **tołdu:-du**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 138
Dolu olmak || Gönlün hüznle dolu olması.
137. Pes gelip hânemi tenhâ buldu
  138. Leşker-i gamla derünüm tołdu
8. **tołdu:-du**
Tarih 3
Mısra: 20
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
19. Müjdeler ile hemîn oldu be-her-câ mâlî
  20. Toldu gülbāng-i nüvîd ile cihân ser-tâ-pâ
9. **tołdu:-du**
Tarih 3
Mısra: 92
Dolmak, dolu olmak || Boş bir makamın dolması.
91. Geldi şân u şeref ü devlet ile mesnedine
  92. Tołdu hâkkâ ki anıñ ile o şadr-ı vâlâ
10. **tołdu:-du**
Tarih 3
Mısra: 118
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
117. Evvelâ çıkdı donanma-yı hümâyün bahre
  118. Çekdirip fırkateler tołdu be-her-câ deryâ
11. **tołdu:-du**
Diğer 3
Mısra: 109
Kalabalık olmak.
109. Lik oğur yazar ile o da şimdi tołdu
  110. Ya 'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu
12. **tołdu:-du**
Diğer 3
Mısra: 121
Kalabalık olmak.
121. Tołmabāğçe ise yârân ile şimdi tołdu
  122. O da teşrîf-i bahâr ile şeref-yâb oldu
13. **tołdu:-du**
Tesdis 7
Mısra: 8
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
7. Dünyeden resm-i mürüvvet ne 'aceb dūr oldu
  8. Dâmen-i gönca-i kâm-ı dile hârlar tołdu

14. **oldu:-du**
Tarih 8
Mısra: 2
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

1. Te'la'llh ne eyym-ı meserretidir 'ale'l-'ıtlk
2. Ki glbng-i nvid-i ayr ile oldu bütün fk

15. **olmağın:-ma, -đın**
Diğer 11
Mısra: 69
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

69. olmağın ol Őad ile dny
70. Geldi benden cihna istiğn

16. **olsun:**
Kaside 14
Mısra: 74
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

73. Cihn ser-keşleri p-mli olsun
74. Felekler Şıyt-ı iblile olsun

17. **oldu:-du**
Tarih 17
Mısra: 23
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

23. oldu nkhet ile bğın sha-i 'lemleri
24. Oldu revnala debistn-ı cihn let-arn

18. **oldu:-du**
Tarih 19
Mısra: 2
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

1. t-ı pki vericek mesned-i fetvya Şeref
2. 'lemin güldü yüzü Őev ile dny oldu

19. **oldu:-du**
Kaside 20
Mısra: 196
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

195. Pr edip endernunu t bb
196. oldu ol cygha cümle kitb

20. **olsun:-sun**
Tarih 24
Mısra: 32
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

31. Allh edip gmdan maŐn ŐhenŐe bağışlasun
32. Y Rab cihn olsun bütün ibli ile ser-te-ser

21. **oldular:-du, -lar**
Tarih 24
Mısra: 44
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

43. ir amn-vh oldular etdiklerini buldular
44. Kal' ayı verip oldular Őrlara b-p v ser

22. **oldu:-du**
Kaside 26
Mısra: 14
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

13. Bir beyz re ıardı yine kılmağa bist
14. Şanma b-hde gl berf ile oldu gbr

23. **olu:-u**
Kaside 26
Mısra: 38
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

37. Odur ol pk vezr-i asen'l-istns
38. Ki der-i pki ma'rifle olu ser-t-p

24. **olar:-ar**
Gazel 29
Mısra: 5
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

5. olar peymne-i Őevım ne dem ki meclis-i meyde
6. Şuna ol ski-i gül-çehre bir cm-ı muŐaff rh

25. **olmuŐ:-muş**
Müfret 60
Mısra: 1
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

1. Başka bir 'lemi var köhne bahr olmuŐ
2. -ber-verde güzeller ile Kğid-ne

26. **tolar:-ar**
Gazel 76
Mısra: 11
Dolmak, taşmak || Güzel manalar taşımak.

11. Tolar ilm-ı feyz--feyz ile Şi'rim benim Slim
12. Cebninde o Őhu eylesem pkze bir ta'bir

27. **olar:-ar**
Gazel 122
Mısra: 9
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

9. Geh olar geh ağdırır nh ksesin ar-ı felek
10. Dest-i lerziŐkr-ı dehr cmı tmlar tamlamaz

28. **oldu:-du**
Gazel 132
Mısra: 9
Dolmak, dolu olmak || Bir Şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

9. Şad gl-i sad-berg ile oldu dernum Slim
10. Pr edelden fikr-i ryu gülşen-i endişemiz

29. **olsun:-sun**
Gazel 224
Mısra: 1
Dolu olmak || Kalbn üzüntüyle dolması.

1. ırlsın sgar-ı işret dernum gm ile olsun
2. Őh sensiz mey-i gül-gün başa kat kat arm olsun

30. **tolşa:-sa**
Gazel 245
Mısra: 10
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.
9. Kendi hâliyle taqayyüd eyleyen sâlim olur
10. Tolşa da bezm-i cihân ger fitne vü âşüb ile

tolan:

1. **tolandıq:-dıq**
Gazel 277
Mısra: 4
Dolanmak, dolaşmak.
3. Duçar olmak ümidiyle o gül-ruhsâr cânâna
4. Tolandıq bülbülân ile tavâf etdik çemenzârı

tolaş:

1. **tolaşmış:-muş**
Tarih 3
Mısra: 32
Etrafında dönmek || DDünyanın dönüşü, bir takım şeyler şahit oluşu.
31. Ya'ni şâhenşeh-i devrân ki nazîrin bu felek
32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her câ
2. **tolaşır:-ır**
Kaside 20
Mısra: 138
Bir yerin etrafını nöbet tutma maksadıyla gezinmek.
137. Hıfza güyâ sarâyı şâm u şehër
138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer

toldur:

1. **toldura:-a**
Diğer 11
Mısra: 22
Belirli bir düşünce ile dolu olmak.
21. Haber-i şihhatiñ ile Bârî
22. Toldura her semâ' her bârî

2. **toldursa:-sa**

- Kaside 26**
Mısra: 12
Doldurmak.
11. Tolular beyza-i elmâs gibi oldu vezân
12. Ceyb ü dâmânını toldursa sezâdır şahrâ

3. **toldurdu:-du**

- Kaside 30**
Mısra: 74
Belirli bir düşünce ile dolu olmak.
73. Faķiriñ şimdi sultânım o deñlü arzümendim
74. Ki naqđ-i fikretim toldurdu ceyb-i mâl-i hûlyâyı

4. **toldur:-dur**

- Müfret 76**
Mısra: 1
Bir sıvıyı(şarabı) bir kaba(kadehe) doldurmak.
1. Sâķi bana luţf eyle meded sâğarı toldur
2. Baq hâlime bir pâre benim merhâmet eyle

tolmabâğçe:

1. **tolmabâğçe:**

- Diğer 3**
Mısra: 121
Dolmabahçe, İstanbul'da bir semt.
121. Tolmabâğçe ise yârân ile şimdi toldu
122. O da teşrîf-i bahâr ile şeref-yâb oldu

tolu:

1. **tolular:-lar**
Kaside 26
Mısra: 11
İri taneler şeklinde kendini gösteren yağış biçimi.
11. Tolular beyza-i elmâs gibi oldu vezân
12. Ceyb ü dâmânını toldursa sezâdır şahrâ

toñ:

1. **toñdum:-dum**
Müfret 27
Mısra: 2
Donmak || Üzüntüden kaskatı kesilmek.
1. Şovuk almış gece yâri deyü geldi peygâm
2. Bu şovuk sözü işitdikde hemân toñdum ben

tonan:

1. **tonanıp:-ıp**
Kaside 27
Mısra: 47
Donanmak.
47. Tonanıp çıkdı tonanma-yı habâşet pusudan
48. Sekdirip çekdiri-i mel' aneti bi-pervâ

tonanma-yı habâşet:

1. **tonanma-yı habâşet:**
Kaside 27
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötülük donanması.
47. Tonanıp çıkdı tonanma-yı habâşet pusudan
48. Sekdirip çekdiri-i mel' aneti bi-pervâ

toñdur:

1. **toñdurur:**
Tarih 17
Mısra: 43
Dondurmak || Bir işi yapmayı bırakmak.
43. Gayrılar hengâm-ı deyde toñdurur midhatleri
44. Ben ise etmekdeyim ğurbetde fikr-i âteşin

top:

1. **top:**
Tarih 3
Mısra: 183
Gülle veya şarapnel atan ateşli silâh.
183. Bir tarafından nice biñ top u tüfeng ü şâhî
184. Bir tarafından ise şad güne hücüm-ı balâ

top-ı arz-ı ğabrâvı:

1. **top-ı arz-ı ğabrâvı:-yı**
Kaside 23
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü, yerküre.

59. Feleklerden edip endişe bir mîzân-ı zü'l-keffeyn
60. Eger vezn etse temkîn ile top-ı arz-ı gâbrâyı

top-ı zeri:

1. **top-ı zeri:-i**

Tarih 3

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın renkli top || Savaş tuğunun başındaki yuvarlaklık.

137. Mihre ta'n eyler idi serde olan top-ı zeri

138. Cümle gözler kamaşır idi bakıldıkda aña

toplaröñü:

1. **toplaröñü:**

Diğer 3

Mısra: 141

İstanbul'da bir mekan.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me' vāsâdır

142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdır

toptolu:

1. **toptolu:**

Lugaz 2

Mısra: 26

Dopdolu.

25. Bir şehirdir o sâha şan güyâ

26. Ki büyütle ile toptolu her câ

toptolu etmiş:

1. **toptolu etmiş:-miş**

Gazel 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

7. Bugün meydânı vâ'iz hürmetiyle toptolu etmiş

8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirîgâ râh

tov:

1. **toyunca:-unca**

Tarih 16

Mısra: 6

Bir gereksinimini yeteri kadar karşılamak; tatmin olmak (GTS).

5. Çeşme-i safvet-çarini olsa Hızr'a reh-güzer

6. İçmedin âb-ı hayâtından toyunca geçmeye

2. **toymayan:-ma, -yan**

Müfret 35

Mısra: 1

Kanmak, yetinmek.

1. Toymayan bir kez vişâle toymaya bir vech ile

2. Birde birdir ey şeh-i 'âli-cenâbım biñde bir

3. **toymaya:-ma, -ya**

Müfret 35

Mısra: 1

Kanmak, yetinmek.

1. Toymayan bir kez vişâle toymaya bir vech ile

2. Birde birdir ey şeh-i 'âli-cenâbım biñde bir

tovma:

1. **toymasam:-sa, -m**

Gazel 58

Mısra: 5

Doymak, çok istenen bir şeyin yeterli miktarı elde edilmesi.

5. Vişâle toymasam nola be-ğavl-i Bâki-i merhûm

6. Kerem gördükçe sultânım gedâlardan recâ artar

töhmet:

1. **töhmetinde:-in, -de**

Kaside 10

Mısra: 392

Sebeb-i ithâm olabilecek şey, suç.

391. Biri de mu'ciziñ bu emr-i hañır

392. Sereka töhmetinde nuñk-ı ba'ir

töhmet:

1. **töhmetinde:-in, -de**

Kaside 10

Mısra: 392

Sebeb-i ithâm olabilecek şey, suç.

391. Biri de mu'ciziñ bu emr-i hañır

392. Sereka töhmetinde nuñk-ı ba'ir

trabzon:

1. **trabzon'uñ:-uñ**

Gazel 182

Mısra: 8

Trabzon ili. Mirzazade Salim'in doğduğu il.

7. Katı ednâ bahâneyle kişiyi terk ederler hayf

8. 'Aceb halkı vefâsız kimseler imiş Trabzon'uñ

tüde tüde:

1. **tüde tüde:**

Gazel 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yığın, yığın.

3. Tüde tüde kâkülün ruhsârın üzre rû-nümâ

4. Sünbül ile gönecalar güyâ ki deste destedir

tüfân-ı hemm-i dâsirdir:

1. **tüfân-ı hemm-i dâsirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam tufanı.

123. Telâñum eyledi bañr-i siyâh-ı gam böyle

124. Kemine mevcesi tüfân-ı hemm-i dâsirdir

tuğrâ:

1. **tuğrâ:**

Matla 59

Mısra: 1

Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret ||

Sevgilinin kaşları.

1. Kaşın tuğrâ cebiniñ kâğıd-ı âbâdi-i ğarrâ

2. O tuğrâya seriñde zülfün oldu zülfeler cânâ

2. **tuğrâya:-ya**

Matla 59

Mısra: 2

Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret || Sevgilinin kaşları.

1. Kaşın tuğra cebinin kâğıd-ı âbâdi-i garrâ
2. O tuğraya seriinde zülfiñ oldu zülfeler cânâ

tuğrâ çekdi:

1. **tuğrâ çekdi:-di**
Kaside 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmzalamak || Peygamberlik mührünü vurmak.
9. Sen o şahenşeh-i evreng-i risâletsin kim
10. Çekdi menşür-ı 'adilde iki kaşın tuğrâ

tuğrâyı çekdi:

1. **tuğrâyı çekdi:-di**
Tahmis 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuğralamak || Sevgilinin güzelliğ ulkesinin padişahı olarak âşiklarını etkisi altına alması.
19. Halk-ı 'âlem ne 'aceb emriñe râm olsa şehâ
20. Çekdi menşür-ı melâhatda kaşın tuğrâyı

tuğrâ-yı ebrusun:

1. **tuğrâ-yı ebrusun:-sun**
Gazel 260
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaşların tuğrası || Sevgilinin güzelliğ sahibi olduğunu bildiren fermanın imzası.
5. Berât ile dediler mâlik oldu hüsn ü âna ol
6. Gören tuğrâ-yı ebrusun haç-ı 'âlî-nişân içre

tuğrâ-yı vaşl çekseler:

1. **tuğrâ-yı vaşl çekseler:-se, -ler**
Müfret 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vuslat tuğrası çekmek || Sevgilinin kaşlarının güzelliği.
1. Ebruvâniñ çekseler tuğrâ-yı vaşl lutf edip
2. Mücebince hükümünü icrâ ederdi nâm-ı 'aşk

tuğrâ-yı vişâli çekdi:

1. **tuğrâ-yı vişâli çekdi:-di**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma tuğrasını çizmek || Kavuşmak, visale ermek.
33. Gül için etdi fiğânın bülbül
34. Çekdi tuğrâ-yı vişâli sünbül

tüğunu çekdirip:

1. **tüğunu çekdirip:-ip**
Tarih 3
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerini belli ettirmek (Tuğ: At kılından süpürge biçiminde yapıp bir sırtığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.).

131. Mekş edip anda sa'âdetle biraz gün anda
132. Çekdirip Çekmece'ye tüğunu kıldı inhâ

tuhaf-ı ed'îye:

1. **tuhaf-ı ed'îye:**
Diğer 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua hediyesi.
7. Gül-i tab'ını su'al cümleye takdim olunur
8. Şad hezârân tuhaf-ı ed'îye ihdâ kılmır

tuhfe:

1. **tuhfe:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Armağan, hediye.
25. Pesendide havuzlar tuhfe mir'ât-ı mücellâlar
26. Niğâh etdikçe âb u tâb bahş eyler niğeh-dâre

2. tuhfe:

- Tarih 24**
Mısra: **54**
Armağan, hediye.
53. Ey âfitâb-ı meh-serîr ol şadr-ı Eflâñ-nazîr
54. Olursa baña ger zahîr bu tuhfe bir mansîb deger

3. tuhfesini:-si, -ni

- Gazel 189**
Mısra: **12**
Armağan, hediye.
11. Sâlim suhanım 'arz edip hazret-i şeyhe
12. İrsâl edelim tuhfesini semt-i Hîşâr'ın

tuhfe-i cevriñ:

1. **tuhfe-i cevriñ:-iñ**
Gazel 44
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet hediyesi.
9. Şağınma Sâlim-i âzâr-keşden tuhfe-i cevriñ
10. Efendim sevdiğim cânım bu ikrâma o şâyandır

tuhfe-i pâkidir:

1. **tuhfe-i pâkidir:-i, -dir**
Tarih 3
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mübarek hediye || Sancak.
149. Ya kimiñ tuhfe-i pâkidir o nür-ı nüvvâr
150. Nola el üzre tutarsa anı 'âlem her câ

tuhfe-i târih:

1. **tuhfe-i târih:**
Tarih 13
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih hediyesi || Tarih düşme.
23. Eyleriz cây-ı edâda mâye-i tebrîk biz
24. Tuhfe-i târih ile bu rütbeniñ ta'zîmini

tulâtıla:

1. **ṭulāṭıla:**

Kaside 10

Mısra: 374

Haris b. Tulatıla: Hz. Peygamber'e daha ilk günden itibaren en ağır eziyet ve hakaretleri yapanlardandı. Sürekli alay eder, yalancı olduğunu söylledi. Fetih günü Hz. Ali tarafından öldürüldü.

373. Nola olsa helāk olur mu ba'îd

374. 'Āş u Esved Ṭulāṭıla ile Velîd

ṭül-i emel:

1. **ṭül-i emel:**

Kaside 10

Mısra: 446

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hırs, tamah, tükenmez arzu.

445. Ne belâdır hayâl-i müstakbel

446. Şeb-i yeldâ-mişâl ṭül-i emel

ṭül-i emeldir:

1. **ṭül-i emeldir:-dir**

Gazel 241

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hırs, tamah, tükenmez arzu.

7. Dükendi 'ömrüm endüh-i firâkıñ ile sultânım

8. Dükenmez kâkülüñ fikri 'aceb ṭül-i emeldir bu

ṭül-i hicrân:

1. **ṭül-i hicrân:**

Gazel 211

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılığın uzun sürmesi.

7. Ṭül-i hicrân ile pek eskimedîn yâreleri

8. Vaḳtidir derd-i dil-i ḫasteye tedbîr edeyim

ṭül-i meksimiz:

1. **ṭül-i meksimiz:-imiz**

Gazel 145

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun bekleyiş.

13. Eger yâver olursa feyz-i Ḥaḳ hengâm-ı ḡurbetde

14. Bu ṭül-i meksimiz Sâlim bize bir gün ḳadar gelmez

ṭül-i 'ömrüñ:

1. **ṭül-i 'ömrüñ:-üñ**

Gazel 89

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömrüñ uzunluğu.

5. Ṭül-i 'ömrüñ sāye-dâri-i keremdir revnakı

6. Tarf-ı cüda anıñ için bîdi Ḥaḳ te'bid eder

ṭulü':

1. **ṭulü'u:-u**

Kaside 13

Mısra: 59

Doğmak || Manevi aydınlık.

59. 'Āleme ferr ü ṭulü'u maṭla'u'l-envâr-ı feyz

60. Maḳdemi gencîne-efşân-ı ser-i bây u gedâ

2. **ṭulü'unu:-un, -u**

Kaside 24

Mısra: 17

Doğmak || Manevi aydınlık.

17. O mehiñ burc-ı vezâretde ṭulü'unu görüp

18. Ki meserretle ede cümle cihâni tebşîr

3. **ṭulü'uyla:-u, -yla**

Kaside 25

Mısra: 26

Doğmak || Manevi aydınlık.

25. Desem şad vech ile lâyıḳ yüzüne neyyir-i devlet

26. Ki güm oldu ṭulü'uyla nücüm-i şâm-ı ḡam-pîrâ

ṭulü' edip:

1. **ṭulü' edip:-ip**

Kaside 19

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğmak || Ortaya çıkmak, belirlemek.

41. Ṭulü' edip çemenden uḳḫuvân necm-i seherâsâ

42. 'Aceb revnaḳ-füzün olmuş bu ḫâletle çemenzâre

ṭumânînet etdi:

1. **ṭumânînet etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 324

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emin olma, inanma.

323. Ḡayrı bir kâre bulmayıp miknet

324. Etdi bu ḫileyi ṭumânînet

ṭümâr-ı vaşf-ı zübdegân-ı 'âleme:

1. **ṭümâr-ı vaşf-ı zübdegân-ı 'âleme:-e**

Tarih 8

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ālemin en değerli vasıflarının olduğu tomar || En güzel vasıfların yazıldığı yer.

53. O destür-ı mükerrem kim genâ-yı zâtını etmiş

54. Cihân ṭümâr-ı vaşf-ı zübdegân-ı 'âleme ilḫâḳ

ṭur:

1. **ṭursun:-sun**

Lugaz 1

Mısra: 39

Bir durumun mevcut haliyle kalması.

39. Ne sâ'at ḳasdımız ma'lûm olmaz şimdilik ṭursun

40. Su'âl etmek eger ḳâbilse benden şor ne ḫâletdir

2. **ṭurma:-ma**

Tarih 1

Mısra: 9

Hareketsiz durumda olmak.

9. O bezme ḫvâhişinden ṭurma ditrer

10. Serinde dil-berânıñ zülfi şeb-gün

3. **ṭurur:-ur**

Diğer 3

Mısra: 83

T. Durmak, beklemek.

83. Servler kim nice zîbiş ile pîşinde ṭurur

84. Ālet-i sūr naḫîl ârâyişin el-ḫaḳ ki verir

4. **urduça:-duça**

Tarih 8

Mısra: 74

Bir durumun mevcut haliyle kalması.

73. Mu‘ammer eyleye zāt-ı şerîf-i mekrûmet-baĥşîñ

74. Cihân ma‘mûr urduça cenâb-ı ĥazret-i Ĥallâk

5. **urduça:-duça**

Diġer 8

Mısra: 65

Mevcut bir durumun geçerliliġini koruması.

65. Bu zemîn ü zamân urduça

66. ura zâtîñ cihân urduça

6. **ura:-a**

Diġer 8

Mısra: 66

Mevcut bir durumun geçerliliġini koruması.

65. Bu zemîn ü zamân urduça

66. ura zâtîñ cihân urduça

7. **ura:-a**

Diġer 9

Mısra: 19

Mevcut bir durumun geçerliliġini koruması.

19. ura zâtî cihân urduça

20. Kâlib-ı tende cân urduça

8. **urduça:-duça**

Diġer 9

Mısra: 19

Mevcut bir durumun geçerliliġini koruması.

19. ura zâtî cihân urduça

20. Kâlib-ı tende cân urduça

9. **urduça:-duça**

Diġer 9

Mısra: 20

Mevcut bir durumun geçerliliġini koruması.

19. ura zâtî cihân urduça

20. Kâlib-ı tende cân urduça

10. **urdu:-du**

Kaside 10

Mısra: 185

T. Durmak, beklemek.

185. urdu yevm-i aĥad yemîn ü yesâr

186. İki şaĥş-ı mu‘azzamü’l-miġdâr

11. **ür’ı:-ı**

Kaside 12

Mısra: 84

Daġ || Hz. Âdem’in yüceliġi.

83. Nebiyy-i pâk-kadem ya‘ni ĥazret-i Âdem

84. Şafıyy-i şâfi-i dem Nûr-ı ĥazretiñ ür’ı

12. **urmuyor:-mu, -yor**

Tarih 17

Mısra: 40

Durmak || Şâirin hayal gücünün durumu.

39. Cüy-ı tab’ımda benim bir cüşîş-i himmet mi var

40. Ĥâşılı bilmem ne oldu urmuyor zihn-i bihîn

13. **urur:-ur**

Kaside 22

Mısra: 34

T. Durmak, beklemek.

33. Çıkşa divâna ol vezîr-i güzîn

34. ‘Adl ü iĥsân urur yesâr u yemîn

14. **uramaz:-amaz**

Kaside 27

Mısra: 37

Durmak || Kendine hakim olmak.

37. Söylemek istemez âdem anı ammâ uramaz

38. Komez imân u mürüvvet k’ola ebkem güyâ

15. **urup:-up**

Kaside 31

Mısra: 77

T. Durmak, beklemek.

77. Reh-güzârında urup bûs-ı rikâb et böyle

78. Kâmiñi ‘arz-ı bihîn-dergeh-i vâlâ eyle

16. **ursun:-sun**

Gazel 56

Mısra: 8

T. Durmak, beklemek.

7. Dîdâr-ı yâre dilde olan şevk ü ĥvâhişi

8. ursun ifâde etmeyelim imtinân olur

17. **uran:-an**

Müfret 78

Mısra: 1

Durmak, beklemek.

1. Reh-güzârında uran zâre teġâful etme

2. Saña ‘âşık olanıñ ĥâline bak sultânım

18. **urmaz:-maz**

Gazel 139

Mısra: 1

Durmak, kalmak, devamlı olmak.

1. Seher ki bâġa şabâlar gider gelir urmaz

2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir urmaz

19. **urmaz:-maz**

Gazel 139

Mısra: 2

Durmak, kalmak, devamlı olmak.

1. Seher ki bâġa şabâlar gider gelir urmaz

2. Peyâm-ı nev-be-nev ü ter gider gelir urmaz

20. **urmaz:-maz**

Gazel 139

Mısra: 4

Durmak, kalmak, devamlı olmak.

3. Cünün-ı ‘aşk ile ‘aklım serimde urmaz hiç

4. Ĥired olunca mükedder gider gelir urmaz

21. **urmaz:-maz**

Gazel 139

Mısra: 6

Durmak, kalmak, devamlı olmak.

5. Mukîm-i kûyum olur mu o böyle bād-ı hevâ
6. Vefâ-yı himmet-i dil-ber gider gelir tûrmaz

22. **tûrmaz:-maz**

Gazel 139

Mısra: 8

Durmak, kalmak, devamlı olmak.

7. Meşkâid ile hemîşe rehinde 'âşıklar
8. Niyâzlar ile yek-ser gider gelir tûrmaz

23. **tûrmaz:-maz**

Gazel 139

Mısra: 10

Durmak, kalmak, devamlı olmak.

9. Gönül seniñle 'itâbîñ benimle dil 'âciz
10. O hâl 'âşıkâ yer yer gider gelir tûrmaz

24. **tûrmaz:-maz**

Gazel 139

Mısra: 12

Durmak, kalmak, devamlı olmak.

11. Beni gözet ki efendi kâdimiyim saña
12. Qapuñda hâşılı eller gider gelir tûrmaz

25. **tûrmadı:-ma, -dı**

Gazel 275

Mısra: 6

Beklemek, bir yerde kalmak.

5. Meclis qarîn-i şevk-ı kudümü iken niçün
6. Bilmem ne oldu tûrmadı dil-dâr dün gece

26. **tûrmamaq:-ma, -maq**

Gazel 275

Mısra: 10

Beklemek, bir yerde kalmak.

9. Sâlim ne idi bizlere âyâ teğâfülü
10. Meclisde tûrmamaq o sitemkâr dün gece

turfâ turfâ meniş:

1. **turfâ turfâ meniş:**

Diğer 2

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel huy.

75. Perveriş bunda turfâ turfâ meniş
76. Yağdı âteş gibi beni bu reviş

tûr-ı dilde:

1. **tûr-ı dilde:-de**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül Tûr'u.

7. Tûrveş Tûr-ı dilde ola 'ayân
8. Qabes-i iktibâs ile leme'ân

tûr-ı kalbimde:

1. **tûr-ı kalbimde:-im, -de**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül dağı.

55. Lâl olurdu Kelim-i Eyyübî

56. Tûr-ı kalbimde görse âşübî

tûr-ı sînâ'da:

1. **tûr-ı sînâ'da:-da**

Kaside 4

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazreti Musa'nın Allahla konuştuğu dağ.

33. Sen ol şâh-ı serîr-i mekrûmetsin Tûr-ı Sînâ'da

34. N'olaydı ümmet olsam aña" dedi hâzret-i Mûsâ

turra:

1. **turra:**

Matla 9

Mısra: 1

Kıvırcık saç lülesi.

1. Turra inmiş sâye şalmış ruflarına ey gönül
2. Var o mâha geceñiz hayr ola güyün yâd kıl

2. **turradan:-dan**

Gazel 288

Mısra: 1

Kıvırcık saç lülesi.

1. Sürdü çıkardı turradan ol mâh dilleri
2. Yandı kül oldu dilleri kaldı konak yeri

turra-i dil-berle:

1. **turra-i dil-berle:-le**

Diğer 3

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alan güzelin saçı.

19. Nev-nihâl-i dilim âzürde-i hicrânlıkda
20. Farkı yok turra-i dil-berle perîşânlıkda

turra-i kâffe-i eviddâmî:

1. **turra-i kâffe-i eviddâmî:-nîñ**

Diğer 9

Mısra: 128

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dostların nişanı || Tüm dostların toplandığı

yer.

127. Cümlesinden hele ahıbbânîñ

128. Turra-i kâffe-i eviddâmîñ

turra-i tarrâra düşürdü:

1. **turra-i tarrâra düşürdü:-dü**

Gazel 281

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşığın gönlünün- Sevgilinin saçlarına düşmesi,

esir olması.

5. Derd-i dil-i dil-dâdeyi gör sâ'îk-ı takdîr

6. Âzâde iken turra-i tarrâra düşürdü

turşucu-zâde:

1. **turşucu-zâdem:-m**

Matla 20

Mısra: 1

Özel isim.

1. Neden ki Turşucu-zâdem gâzab ile yine töldü
2. Yüzün gözün bize ekşitmege âyâ sebeb noldü

tururken:

1. tururken:

Muamma 20

Mısra: 2

Dururken II Varken.

1. Tır-i müjgânına yâriñ acıdım
2. Ben tururken atdığıçün herkese

tut:

1. tut:

Matla 21

Mısra: 2

Tut ki!, farzet ki!.

1. Yâreñi 'arz eyleseñ de yâre te'şir eylemez
2. Yâre te'şir eylemiş tut yâre te'şir eylemez

2. tutdu:-du

Kaside 23

Mısra: 8

Kaplamak.

7. Şikest etdi başında beyza-i kâfüru çarhıñ şubh
8. Dağıldı kışrı tutdu ser-be-ser bu deşt-i minâyı

3. tutalım:-alım

Gazel 155

Mısra: 10

Tut ki!, farzet ki!.

9. Ne 'âlem var cihânın gülşeninde böyle ey Sâlim
10. Temâşâ-yı gülistâna tutalım bir zamân olmuş

4. tutalım:-alım

Gazel 167

Mısra: 6

Tut ki!, farzet ki!.

5. Soñu mevt olıcağ bezm-i fenânıñ
6. Tutalım mâlik olduñ dehre tâ Kâf

5. tutmazdı:-maz, -dı

Gazel 231

Mısra: 3

Yönelmek, ihtiyar etmek.

3. Tutmazdı berg kendini mecrâ-yı şeb-neme
4. Leb-rîz-i kâse olmasa feyz-i şabâhdan

tütî:

1. tütîdir:-dir

Matla 80

Mısra: 2

Papağan || Gönül.

1. Dehâna sırr-ı 'aşkıñ hep derün-ı sineden söyler
2. O tütîdir gönül cânâ pes-i âyineden söyler

tütî-i âyine-i esrâr eder:

1. tütî-i âyine-i esrâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sırlar aynasının papağanı haline getirmek || Güzel, sırlı sözler söyleyecek konuma getirmek.

25. Kand-i vaşfıñ ey 'azîz-i mısr-ı 'izz ü mekrümet
26. Kim zebânım tütî-i âyine-i esrâr eder

tütî-i âyine-i esrâr-ı hudâ:

1. tütî-i âyine-i esrâr-ı hudâ:

Kaside 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'un sırlar aynasının papağanı || İlahi hakikatları, derin manaları dile getirmek.

3. Gele ey tütî-i âyine-i esrâr-ı Hudâ
4. Resm-i âgâzede murğ-ı şehere hem-güftâr

tütî-i âyine-i sır:

1. tütî-i âyine-i sır:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sır aynasının papağanı || Kalem.

5. Başla ey tütî-i âyine-i sır
6. Etmege hâlimi takrîr bir bir

tütî-i bebğâyı:

1. tütî-i bebğâyı:-yı

Kaside 30

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Papağan || Âşık.

93. Gider nuçkum görünce sine-i yâr-i hod-ârâyı
94. Egerçi âyine güyâ eder tütî-i bebğâyı

tütî-i güyâ:

1. tütî-i güyâ:

Kaside 16

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşan küçük papağan.

39. Qand-i vaşfıyla o deñlü mütelezzizdir kim
40. Güyiyâ bâğda bir tütî-i güyâ bülbül

tütî-i güyâ evler:

1. tütî-i güyâ eyler:-r

Diğer 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Kişinin güzel vasıfları karşısında- söylenen papağana dönmek.

9. Qand-i vaşfıñ dili bir tütî-i güyâ eyler
10. Gül ruhuñ fikri anı bülbül-i şeydâ eyler

tütî-i güyâ olur:

1. tütî-i güyâ olur:-ur

Gazel 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dile gelmek.

5. Her kaçan bûs eylese dil tütî-i güyâ olur
6. Sâğarâsâ neş'e bahş eyler o la'lîn leb baña

tütî-i kand-güy-ı 'irfânım:

1. tütî-i kand-güy-ı 'irfânım:-ım

Kaside 22

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilgelik sözleri söyleyen papağan || Şâir.

111. Tüti-i kand-gü-yi 'irfânım
112. Murğ-ı bağ-ı hezâr-destânım

tüti-i medh-i dil-rübâ oldu:

1. **tüti-i medh-i dil-rübâ oldu:-du**

Diğer 2

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül çalan kişinin övgüsünü yapan papağana dönmek, benzemek.

27. Kand-i vaşfîla güyiyâ oldu
28. Tüti-i medh-i dil-rübâ oldu

tüti-i şeker-hvâre:

1. **tüti-i şeker-hvâre:-e**

Gazel 263

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı dilli papağan || Güzel sözler söyleyen şâir.

7. Benim ol kim suţür-ı nazm-ı pāk-i bî-nazîrimle
8. Temedduh eylese şâyeste tüti-i şeker-hvâre

tüti-i şeker-hâyı:

1. **tüti-i şeker-hâyı:-yı**

Tahmis 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeker saçan papağan || Güzel sözler söyleyenler, vecizli ifadeler kullananlar.

25. Fehmi söyletmez olur tüti-i şeker-hâyı

tüti-i tab'a:

1. **tüti-i tab'a:-a**

Kaside 23

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Papağan yaratılışlı || Her şeyi tekrar eden.

103. Gazel-perdâzi-i ney-pâre-i kilik-i şeker-rîzim
104. Nola tüti-i tab'a olsa ders-âmüz-ı güyâyî

tütiş:

1. **tütiş:**

Kaside 13

Mısra: 82

Papağan gibi.

81. Aça bâl ü per 'ukâb-ı çeşm-i hışmından uçar
82. Tütiş keffü'l-ħasib-i çarħdan reng-i ħinâ

2. **tütiş:**

Gazel 183

Mısra: 9

Papağan gibi.

9. Nola tütiş tekellüm-senc olursam Sâlimâ
10. Eyledi güyâ beni şîrin maķâlî Aħmed'in

tütivâ:

1. **tütivâ:**

Kaside 13

Mısra: 112

Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu || Padişahın ayak tozu.

111. Ĥâkden ref' eyleyip bu zerre-i nâ-çiziñi
112. İltifâtın kıldı 'ayn-ı âfitâba tütivâ

tütivâ-vı ârzü:

1. **tütivâ-vı ârzü:**

Gazel 240

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek sürmesi || Aşığa iyi gelen arzu, istekler.

11. Didesin 'uşşâķ-ı zârın mihr ile
12. Rüşen eyler tütivâ-vı ârzü

tütivâ-vı dide-i cân evleyen:

1. **tütivâ-vı dide-i cân evleyen:-yen**

Gazel 226

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can gözüne sürme eylemek || Sevgilinin ayak bastığı toprağın aşğın gözüne sürme, şifa olması.

11. Nür çeşminden nümâyândır cihân içre anıñ
12. Ĥâk-i pâyın tütivâ-vı dide-i cân evleyen

tütivâ-vı ġubârı:

1. **tütivâ-vı ġubârı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Hz. Muhammed'in şifa veren- ayak tozunun göze sürme olarak çekilmesi.

11. O tütivâ-vı ġubârı kim eyledik iksir
12. Ki zerre zerresi dehre yeter Ĥudâ birdir

tütivâ-vı ĥâk-i pâyın:

1. **tütivâ-vı ĥâk-i pâyın:-ın**

Gazel 191

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayağının tozu || Sevgilinin ayak bastığı toprağın aşğın gözüne sürme, şifa olması.

3. Gerd-i râh-ı yâri ey dil dide-i pür-derde çek
4. Tütivâ-vı ĥâk-i pâyın çeşm-i ġam-perverde çek

tutus:

1. **tutusur:-ur**

Diğer 2

Mısra: 33

Yanmak || Gönüldeki duyguları dile getirme noktasında kalemin alev alması, şairin çaresizliği.

33. Tutuşur ĥâme-i bihîn-ta' bir
34. Süzişim etmek istesem taħrîr

2. **tutusup:-up**

Gazel 164

Mısra: 1

Yanmak, ateş almak || Aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.

1. Tutuşup süz-ı firâķın ile her bâr şemi'
2. Nev-be-nev dâġ-ı serin etmede tekrâr şemi'

tuy:

1. **ıyıcak:-ıcağ**
Kaside 10
Mısra: 337
Duymak.
337. ıyıcak Bū Cehil o ħāli tamām
338. Da'vet ü i'tizāra etdi kıyām
2. **ıyan:-an**
Gazel 24
Mısra: 5
Duymak.
5. Men 'aref remzin ıyan 'ārif bulur Mevlā'sını
6. Mağzen-i kalb-i beşerdil cilvegāh-ı nūr-ı zāt
3. **ıymadan:-ma, -dan**
Gazel 149
Mısra: 7
Duymak.
7. Beni gönülde ara ıymadan o ğamze beni
8. Bilirse yağşı bilir ol yamāna yok sözümüz
- tüfeng:**
1. **tüfeng:**
Tarih 3
Mısra: 183
Tüfek.
183. Bir tarafından nice biñ top u tüfeng ü şāhī
184. Bir tarafından ise şad güne hücum-ı bālā
2. **tüfeng:**
Kaside 17
Mısra: 51
Tüfek.
51. Tüfeng ü tiri dilirāne şaştı merdāne
52. Cemī'-i genc-i ma'ārifde zātı hep mahrem
3. **tüfeng:**
Kaside 20
Mısra: 257
Tüfek.
257. Ğaḥḥ u remy ü tüfeng ü her tertīb
258. Şi'r ü inşā vü şan'at-ı tezhīb
4. **tüfengini:-in, -i**
Kaside 20
Mısra: 271
Tüfek.
271. Deste alıp tüfengini o dilir
272. Atdı taraf-ı nişāna bī-te' ħır
- tüfeng-i kahrı:**
1. **tüfeng-i kahrı:-ı**
Kaside 28
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kahretme, galibiyet silahı.
45. Ger tüfeng-i kahrı meyl etse helāk-i düşmene
46. Varmadın müjdesin 'ayyār-ı ecel ihbār eder
- tüg-ı zibā:**
1. **tüg-ı zibā:**
Tarih 3

- Mısra: 134
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslü tuğ (Tuğ: At kılından süpürge biçiminde yapılar bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.).
133. Neydi ol tüg-ı zer-endüz-ı hümayün-reh-ber
134. Ki bakılmazdı mehābetden o tüg-ı zibā
- tügme-düz:**
1. **tügme-düz:**
Kaside 13
Mısra: 75
Düğme dikmek || Üstünlük sahibi olmak.
75. Nevk-i rümhü cevşen-i baht-ı sipihre tügme-düz
76. Barğ-ı tigi kişt-i 'ömr-i ğaşmdan ğuşe-rübā
- tünd-bād-ı ğam-ı hicrānı:**
1. **tünd-bād-ı ğam-ı hicrānı:**
Gazel 283
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın acı veren rüzgârı.
1. Şem'-i dil āteş-i aşkıñla yanar bir er idi
2. Tünd-bād-ı ğam-ı hicrānıñı gördü eridi
- tünd-hü:**
1. **tünd-hü:**
Gazel 186
Mısra: 8
Far. Sert huylu, titiz.
7. Naziriñ ey şeh-i ğün-riz görmedik bir dem
8. Bu 'arşeghe hezārān tünd-hü gördük
- türk:**
1. **türkler:-ler**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 141
Türk.
141. Dün gelen taşradan yeñi türkler
142. Eski mağdüm-ı şehre dağl eyler
- türkiştān-ı miñnetde:**
1. **türkiştān-ı miñnetde:-de**
Tarih 17
Mısra: 81
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ğam, keder Türkiştānı.
81. Şimdi Türkiştān-ı miñnetde kalıp zār u nizār
82. Ğālime bağıdıkça ben olmağdayım ğayret-karın
- türk-tāz evler:**
1. **türk-tāz evler:-r**
Gazel 86
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saldırma.
1. Ne dem kim ğamzeler sāmān u şabra türk-tāz eyler
2. İner tā rüyuna müjgānı istiğbāl-i nāz eyler
- türrehāt:**
1. **türrehāt:**
Gazel 24

Mısra: 12

Saçma sapan sözler, manasız hikâyeler

"türrehe"nin cem'idir. Müfredi gayr-i müstameldir.

11. Mağz-ı ma'nā-yı netāyicidir maḳāl-i 'ārifān

12. Zübde-i aḳvāl budur pes gayrısı hep türrehāt

türves:

1. **türveş:**

Kaside 10

Mısra: 7

Tur dağındaki gibi (Kasas suresi 29. ayetteki Hz.

Musa'nın bir ateş görmesi hadisesine telmihte bulunarak şairin gönlünde manaların âşikâr olması bağlamında).

7. Türveş Tür-ı dilde ola 'ayān

8. Ḳabes-i iḳtibās ile leme'ān

2. 2. 24. U

u:

1. **u:**

Kaside 1

Mısra: 9

Vü: ve.

9. Cüd u iḥsānı şāmīl-i her kes

10. Cümle muhtācı hep nefes-be-nefes

2. **u:**

Kaside 1

Mısra: 34

Vü: ve.

33. Tāze tāze benefşeler der-pey

34. Gāh luḫf-ı bahār u geh ḡam-ı dey

3. **ü:**

Kaside 1

Mısra: 56

Vü: ve.

55. Ba'zı ru'yā muḫābıḳ-ı ḫaḳdır

56. Lübb-i şıdḳa ḳarīn ü mülḫaḳdır

4. **ü:**

Diğer 1

Mısra: 16

Vü: ve.

15. Ede Bārī vücūdunu dā'im

16. Şaḫn-ı sıḫḫatde dā'im ü ḳā'im

5. **ü:**

Diğer 1

Mısra: 20

Vü: ve.

19. Ḥazret-i Ḥaḳḳ'a biñ genā olsun

20. Güşlar zıkr ü şükr ile ṭolsun

6. **ü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 35

Vü: ve.

35. Şüret ü Şā'ib ü Vefā Şevket

36. Cümle zātım ile ede midḫat

7. **ü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 35

Vü: ve.

35. Şüret ü Şā'ib ü Vefā Şevket

36. Cümle zātım ile ede midḫat

8. **ü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 81

Vü: ve.

81. Nā'il ü Nā'ilī vü Neylī hep

82. Reşk ederse ş'i'rime ne 'aceb

9. **ü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 131

Vü: ve.

131. Ḳanı evvelki zibiş ü 'unvān

132. Her kese ḫāline göre iḥsān

10. **ü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 135

Vü: ve.

135. Ḳanı eş'āra ḫ'āhiş ü raḡbet

136. Ḳanı evvelki bahşiş ü bereket

11. **ü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 136

Vü: ve.

135. Ḳanı eş'āra ḫ'āhiş ü raḡbet

136. Ḳanı evvelki bahşiş ü bereket

12. **u:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 163

Vü: ve.

163. Çelebi lāḡar u laṭīf ister

164. Ṭab'ı āyinesi nazīf ister

13. **ü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 167

Vü: ve.

167. 'İlm ü fazl u fūnūn-ı vālāya

168. Ḥaṭṭ u imlā vü ş'i'r ü inşāya

14. **u:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 167

Vü: ve.

167. 'İlm ü fazl u fūnūn-ı vālāya

168. Ḥaṭṭ u imlā vü ş'i'r ü inşāya

15. **u:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 168

Vü: ve.

167. 'İlm ü fazl u fūnūn-ı vālāya

168. Ḥaṭṭ u imlā vü ş'i'r ü inşāya

16. **ü:**

Kısa Mesnevi 1

- Mısra: 168
Vü: ve.
167. 'İlm ü fazl u fünün-ı vālāya
168. Ḥaṭṭ u imlā vü şî' r ü inşāya
17. ü:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 171
Vü: ve.
171. 'İlm ü tadrise eyleyip gūşiş
172. Ḥaḫḫı dāmenle etmeye pūşiş
18. u:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 180
Vü: ve.
179. Şoñra mañşib olunca ol azlem
180. Gele dād u şikāyete 'ālem
19. ü:
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 192
Vü: ve.
191. Belli olmuş ikin 'ayārı anıñ
192. Cāhil ü cehl iftiḫārı anıñ
20. u:
Tesdis 1
Mısra: 9
Vü: ve.
9. Kānı luṭf u nevāzişler kānı ol va'd-i sābıqlar
10. Yazıqlar saña el-ḥāşıl be hey her-cāyi yazıqlar
21. ü:
Tesdis 1
Mısra: 20
Vü: ve.
19. Ḥudā kādirdir 'uşşākıñ du'āsını kabūl eyler
20. Ğarib ü dermend kalmaz hemişe böyle ḫākister
22. ü:
Müseddes 1
Mısra: 3
Vü: ve.
3. Fā'ide etmez ğarib ü zāra ölmüş ölmemiş
4. Dermendlerden ne ḥāşıl yāre ölmüş ölmemiş
23. ü:
Terci-bend 1
Mısra: 34
Vü: ve.
33. Zerrece cevr ü 'itāb etmezsiñ aşlā bendeñe
34. Cürm ü noḫşānına baqmazsıñ dil-i nālānımıñ
24. u:
Terci-bend 1
Mısra: 51
Vü: ve.
51. Serv-kaddiñ eyleyip hıfz u hirāset feyz-i Ḥaḫ
52. Gülşen-i ḫüsnüñ hemişe eylesin şād-ābter
25. u:
Terci-bend 1

- Mısra: 61
Vü: ve.
61. Dā'imā 'uşşāka kāriñ luṭf u iḫsān u kerem
62. 'Ādetiñ ser-tā-be-pā āyın-i elṭāf u himem
26. u:
Terci-bend 1
Mısra: 61
Vü: ve.
61. Dā'imā 'uşşāka kāriñ luṭf u iḫsān u kerem
62. 'Ādetiñ ser-tā-be-pā āyın-i elṭāf u himem
27. u:
Terci-bend 1
Mısra: 66
Vü: ve.
65. Mihr-i 'ālem-süz-ı ḫüsnüñ cümleye pertev-fiken
66. Meh cebiniñ nür u revnaḫ-baḫş-ı bezm-i 'ayş u dem
28. u:
Terkib-bend 1
Mısra: 46
Vü: ve.
45. Fiğān kim inbisāt-ı ḫasret olduk
46. Çiğer süz u derün hem-rāh-ı ülfet
29. u:
Terkib-bend 1
Mısra: 66
Vü: ve.
65. Benim ol 'aşıḫ-ı maḫzün-ı dil-ğir
66. K'olunmaz süzişim taḫrİR u taşvir
30. ü:
Terkib-bend 1
Mısra: 94
Vü: ve.
93. Eyā her üstüḫvān-ı Sālimā'ya
94. Ğarim ü bī-bahāne dāl ḫançer
31. u:
Tahmis 1
Mısra: 12
Vü: ve.
11. Gözümden daḫı pinhān eyler iken çeşm-i fettāniñ
12. Ḥayālimden bile şaḫlar iken her luṭf u iḫsāniñ
32. u:
Tahmis 1
Mısra: 17
Vü: ve.
17. Şalındı ol seriv-ḫad nāz u reftār ile gülzāre
18. Edince cüybara dide-i 'ibretle nezzāre
33. u:
Tarih 1
Mısra: 4
Vü: ve.
3. Ne sūr-ı behcet-efzādır kim olmuş
4. Cihān şevḫ u tarabla cümle meşḫün

34. u:

Tarih 1

Mısra: 62

Vü: ve.

61. Şeh-i 'ādil kerīm-i bī-mu'ādil

62. Ki şān u şöhreti reşk-i Ferīdün

35. ü:

Tarih 1

Mısra: 68

Vü: ve.

67. Degil bir bende-i ednāsı anıñ

68. Derinde Ca'fer ü Yahyā vü Hārūn

36. u:

Tarih 1

Mısra: 70

Vü: ve.

69. Sezā derbān olurlarsa o derde

70. Sikender Mu'taşım Behrām u Me'mūn

37. u:

Tarih 1

Mısra: 74

Vü: ve.

73. Pür eylerdi bir ednā himmetinden

74. Keremle dāmenin kühsār u hāmūn

38. ü:

Tarih 1

Mısra: 83

Vü: ve.

83. Duḥūle mihr ü meh nevbet-keşāndır

84. Olunca dergeh-i pākine me'zun

39. u:

Tarih 1

Mısra: 86

Vü: ve.

85. Aña mānend ü mişl olmaz felekde

86. Ne Dārāb u ne İskender ne Hārūn

40. u:

Tarih 1

Mısra: 110

Vü: ve.

109. Firākıñla sirişk-i çeşm pür-ḥūn

110. Biri nehr-i Fırāt u biri Ceyḥūn

41. u:

Tarih 2

Mısra: 12

Vü: ve.

11. Ḥayr-maḳdem ey şeh-i mülk-i şecā'at merḥabā

12. Ey eden bend Ḳahramān u Rüstem'i ibrāmına

42. ü:

Tarih 2

Mısra: 14

Vü: ve.

13. Ḥazret-i Bārī du'ā-yı 'ālemi maḳbūl edip

14. Eyledi şāyān hezārān ni'met ü ikrāmına

43. ü:

Kaside 2

Mısra: 60

Vü: ve.

59. O kim cümle çerāg-ı ḥāşıdır hep

60. Zemīn ü āsumān u heft kevkeb

44. u:

Kaside 2

Mısra: 60

Vü: ve.

59. O kim cümle çerāg-ı ḥāşıdır hep

60. Zemīn ü āsumān u heft kevkeb

45. ü:

Kaside 2

Mısra: 62

Vü: ve.

61. Yanında āfitāb-ı 'ālem-ārā

62. Hemān bir zerre-i nā-çiz ü ednā

46. u:

Kaside 2

Mısra: 70

Vü: ve.

69. 'Uṭārid 'āciz -i terḳīm-i şānı

70. Heme Behrām u Keyvān na't-ḥvānı

47. u:

Kaside 2

Mısra: 86

Vü: ve.

85. Ne diḳḳat la'l olur belki dehānım

86. Şumār edip ḳuşūr u 'acız ü şānım

48. ü:

Kaside 2

Mısra: 86

Vü: ve.

85. Ne diḳḳat la'l olur belki dehānım

86. Şumār edip ḳuşūr u 'acız ü şānım

49. u:

Kaside 2

Mısra: 132

Vü: ve.

131. Mezāyādan hemişe güyu sālīm

132. Dem-ā-dem ṭālī'i bed-kār u zālīm

50. u:

Diğer 2

Mısra: 23

Vü: ve.

23. Yūsuf'um görmeyip ruḥ u ānıñ

24. Çāhdır baña cāhı dünyānıñ

51. ü:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 28

Vü: ve.

27. Verd-i ḥandān ile dünyā ṭoldu

28. Ḥāşılı zib ü bahāsın buldu

52. **u:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 64
Vü: ve.
63. Pes derün-hānesine ol fevrī
64. Cem' edip 'aql u qarār u şabrı
53. **u:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 64
Vü: ve.
63. Pes derün-hānesine ol fevrī
64. Cem' edip 'aql u qarār u şabrı
54. **ü:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 78
Vü: ve.
77. Yād ola ortada gāhice meyān
78. Geh ağızlarda geze la' l ü dehān
55. **ü:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 102
Vü: ve.
101. Şeb de ol mertebe behcetde idi
102. O kadar zībiş ü zīnetde idi
56. **u:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 119
Vü: ve.
119. Şanma bī-hüde nücüm u ahter
120. Dizilirler felege ser-tā-ser
57. **u:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 136
Vü: ve.
135. Çü gönül gitti sarāy-ı dilden
136. Eyledi 'aql u qarār terk-i vaţan
58. **ü:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 152
Vü: ve.
151. Dil de bir 'āciz-i tedbīrimdir
152. Nāliş ü āh ile dil-gīrimdir
59. **ü:**
Müseddes 2
Mısra: 27
Vü: ve.
27. Şu rütbe etdi eşer mihr ü ülfetiñ tende
28. Netice Sālim'i güftārñ eyledi bende
60. **u:**
Lugaz 2
Mısra: 29
Vü: ve.
29. Cāh u zevkı neşāta bādīdir
30. Özge menzildir özge vādīdir

61. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 9
Vü: ve.
9. Öyle pākize fetihdir ki nazır ü mişlin
10. Görmemiş kimse cihān içre ser-ā-ser kaţ'ā
62. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 55
Vü: ve.
55. 'Adl ü dādı şu kadar kıldı cihānı ma'mūr
56. İsmi var şimdi hemān dilde gumūmuñ her cā
63. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 66
Vü: ve.
65. Haq ede zāt-ı hümāyūnunu mahfūz u maşūn
66. Eyleye şevket ü iclālını efzūn Mevlā
64. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 67
Vü: ve.
67. 'İzz ü rif' atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet
68. Devletinde ola her bār müdemmer a'dā
65. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 89
Vü: ve.
89. Devlet ü şevket ü şān u şeref-i dīn-i mübīn
90. N'oldugun bildire bed-hvāhlara ser-tā-pā
66. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 89
Vü: ve.
89. Devlet ü şevket ü şān u şeref-i dīn-i mübīn
90. N'oldugun bildire bed-hvāhlara ser-tā-pā
67. **u:**
Tarih 3
Mısra: 89
Vü: ve.
89. Devlet ü şevket ü şān u şeref-i dīn-i mübīn
90. N'oldugun bildire bed-hvāhlara ser-tā-pā
68. **u:**
Tarih 3
Mısra: 91
Vü: ve.
91. Geldi şān u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu haqqā ki anıñ ile o şadr-ı vālā
69. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 91
Vü: ve.
91. Geldi şān u şeref ü devlet ile mesnedine
92. Toldu haqqā ki anıñ ile o şadr-ı vālā

70. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 111
Vü: ve.
111. Berren ü bahren ede Moskov-ı mezmüma sefer
112. Yed-i beyzâ-yı kâhır göstere yek-ser her câ
71. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 179
Vü: ve.
179. Çamanıp ol yerine bîm ü hirâsıyla faqat
180. Ber-ıaraf olmuş idi semt-i emel rāh-ı rehâ
72. **u:**
Tarih 3
Mısra: 183
Vü: ve.
183. Bir ıarafdan nice biñ ıp u tufeng ü şāhî
184. Bir ıarafdan ise şad güne hücüm-ı bālâ
73. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 183
Vü: ve.
183. Bir ıarafdan nice biñ ıp u tufeng ü şāhî
184. Bir ıarafdan ise şad güne hücüm-ı bālâ
74. **u:**
Tarih 3
Mısra: 212
Vü: ve.
211. Müjdeler etdi teğaddüm bize geldi peygām
212. K'oldu manşür u muzaffer deyü erbâb-ı ğazâ
75. **ü:**
Tarih 3
Mısra: 227
Vü: ve.
227. Oldu târih neved penc ü hezâr u sî şad
228. Bu ise dört yüz doğsan ikidir ser-tâ-pâ
76. **u:**
Tarih 3
Mısra: 227
Vü: ve.
227. Oldu târih neved penc ü hezâr u sî şad
228. Bu ise dört yüz doğsan ikidir ser-tâ-pâ
77. **u:**
Kaside 3
Mısra: 4
Vü: ve.
3. Seniñ yâ Rabb baña etdiğin cüd
4. Nice mümkün k'ola maşüb u ma'düd
78. **ü:**
Kaside 3
Mısra: 14
Vü: ve.
13. Ne deñlü gördüm ise bir muşîbet
14. Şoñunda gördüm anıñ 'izz ü hürmet

79. **u:**
Kaside 3
Mısra: 40
Vü: ve.
39. Şikâyet yâ İlähî nefs-i bedden
40. Elinden dil-figâr u 'âcizim ben
80. **ü:**
Kaside 3
Mısra: 48
Vü: ve.
47. Beni bu nefs-i bed bîzâr etdi
48. Baña cürm ü zünübü kâr etdi
81. **ü:**
Kaside 3
Mısra: 52
Vü: ve.
51. Seniñ farzıñ edâ etmekde yek-ser
52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler
82. **u:**
Kaside 3
Mısra: 75
Vü: ve.
75. Kamu esrâr u i'lânımı yek-ser
76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lûm eyler
83. **u:**
Kaside 3
Mısra: 95
Vü: ve.
95. İlähî luğf u ihsân saña maşşüş
96. Hemîn cüd u firāvân saña maşşüş
84. **u:**
Kaside 3
Mısra: 96
Vü: ve.
95. İlähî luğf u ihsân saña maşşüş
96. Hemîn cüd u firāvân saña maşşüş
85. **u:**
Diğer 3
Mısra: 55
Vü: ve.
55. Mevsim-i faşl-ı bahâr u gül-i ħandân geldi
56. Vağt-ı nev-rüz u dem-i 'ayş-ı gülistân geldi
86. **u:**
Diğer 3
Mısra: 56
Vü: ve.
55. Mevsim-i faşl-ı bahâr u gül-i ħandân geldi
56. Vağt-ı nev-rüz u dem-i 'ayş-ı gülistân geldi
87. **u:**
Diğer 3
Mısra: 59
Vü: ve.

59. Yüz verip sebze ye kühsâr u zeminler şimdi
60. Buldu 'âlem çemenistân ile zîver şimdi

88. u:

Diğer 3

Mısra: 75

Vü: ve.

75. O kadar dâd u şehâda geceler rûza şehâ
76. Kâdir ola ede idi aña kendini fedâ

89. u:

Diğer 3

Mısra: 99

Vü: ve.

99. Şeh-i hûbâna şehâ taht u maqarr İstanbul
100. Meyl ederse nola 'âlem ki şafâsı pek bol

90. u:

Diğer 3

Mısra: 102

Vü: ve.

101. Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur
102. Hâşîh âb u hevâsı hele ikrâr olunur

91. ü:

Diğer 3

Mısra: 104

Vü: ve.

103. Ne güzel hazret-i Eyyüb' u temâşâ ammâ
104. Şîr ü kaymağı da anıñ katı a' lâ ammâ

92. u:

Diğer 3

Mısra: 152

Vü: ve.

151. Hem gözüm nûru Sa'id'ime de da'vât-ı belîğ
152. Eylerim lutf u mürüvvet edip eyle teblîğ

93. u:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 49

Vü: ve.

49. Be-'avn-i lutf u Haq Sübhân u Yezdân
50. Misâfirden bulunur ya'ni her ân

94. u:

Tesdis 3

Mısra: 9

Vü: ve.

9. Gezerken reh-güzârında anıñ bî-şabr u bî-sâmân
10. O la'l-i şekker-efşânıñ olup ikrâmına şâyân

95. u:

Kıt'a 3

Mısra: 1

Vü: ve.

1. Lutf u ihsânını umarım ben
2. Ol kerem-kânı pâdişâhımdan

96. ü:

Tahmis 3

Mısra: 21

Vü: ve.

21. Döyer mi her ne kadar olsa renciş ü bârîñ
22. Mihekk-i tecrübe ile cefâda etvârîñ

97. u:

Tarih 4

Mısra: 1

Vü: ve.

1. Şeh-i 'âlî-tebâr u zıll-i Mevlâ
2. Ki fahr eyler vücûdu ile dünyâ

98. u:

Tarih 4

Mısra: 35

Vü: ve.

35. Bulur elbette ehlin câh u lutfun
36. Ziyâ-yı şem'-i teftîş ile her câ

99. ü:

Tarih 4

Mısra: 61

Vü: ve.

61. Gil ü âbı sirişk ü dürdi-i eşk
62. Esâsıdır hülûş-ı zühd ü takvâ

100. ü:

Tarih 4

Mısra: 61

Vü: ve.

61. Gil ü âbı sirişk ü dürdi-i eşk
62. Esâsıdır hülûş-ı zühd ü takvâ

101. u:

Tarih 4

Mısra: 74

Vü: ve.

73. Ne yapsınlar buña târîh-güyân
74. Tekellüm kâşır u dil nâ-şikîbâ

102. ü:

Tarih 4

Mısra: 79

Vü: ve.

79. Hezârân şerm ü haclet ile Sâlim
80. 'Înânın esb-i kilkin edip irhâ

103. u:

Tesdis 4

Mısra: 9

Vü: ve.

9. Rüy u zulfün yâd etdikçe be-her şubh u mesâ
10. Âsumâna olsa peyveste benim âhım sezâ

104. u:

Tesdis 4

Mısra: 26

Vü: ve.

25. Olalı dil gamze-i cânâne ile âşinâ
26. Eyledi benden qarâr u şabr u ârâmım cüdâ

105. u:

Tesdis 4

Mısra: 26

Vü: ve.

25. Olalı dil ğamze-i cānāne ile āşinā
26. Eyledi benden qarār u şabr u ārāmım cūdā

106. u:

Gazel 4

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Bāğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña
2. Dil hezār u eşk cüy u rüy gülşendir baña

107. u:

Gazel 4

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Bāğ-ı aşkı ol gülün mādām meskendir baña
2. Dil hezār u eşk cüy u rüy gülşendir baña

108. ü:

Gazel 4

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Rüz-ı 'ide olsa şayeste şeb-i vaşlın 'adil
8. Āfitābım hüsni ü ānıñ pertev-efkendir baña

109. ü:

Lugaz 4

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Ser ü pāyi yine zāhir olmaz
4. Pākdir dense de tāhir olmaz

110. u:

Tarih 5

Mısra: 10

Vü: ve.

9. Lāyık-ı eltāf-ı şāhib-devlet ü ihsānsın
10. Nola olsañ mazhar-ı cūd u 'atāyā-yı nefis

111. u:

Tarih 5

Mısra: 14

Vü: ve.

13. Zīb-i deryā-yı mekārimsin sezā olsañ müdām
14. Mazhar-ı luft u 'atā-yı pādişāh-ı 'adl-enīs

112. ü:

Kaside 5

Mısra: 13

Vü: ve.

13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemīn ü eflāk
14. Nūr ile dolmuş idi rüz-ı münevverāsā

113. ü:

Kaside 5

Mısra: 54

Vü: ve.

53. Oldu rıf'atle o hürşid sipihre 'āzim
54. Müstefiz oldu ser-ā-ser meh ü çarh-ı hādrā

114. ü:

Kaside 5

Mısra: 66

Vü: ve.

65. Çok mudur zāt-ı şerīfine bu rütbe i'zāz

66. Çok mudur şevket ü şānını bu güne i'lā

115. ü:

Kaside 5

Mısra: 82

Vü: ve.

81. Cümle ol zāt-ı leţāfet-dihe ta'zīmendir

82. Bu kadar zibiş ü zinet bu kadar ferr ü bahā

116. ü:

Kaside 5

Mısra: 82

Vü: ve.

81. Cümle ol zāt-ı leţāfet-dihe ta'zīmendir

82. Bu kadar zibiş ü zinet bu kadar ferr ü bahā

117. ü:

Kaside 5

Mısra: 84

Vü: ve.

83. Dāverā pādişehā şefkat ü ihsān-güherā

84. Ey olan menba'-ı luftu kerem ü cūd u şehā

118. u:

Kaside 5

Mısra: 84

Vü: ve.

83. Dāverā pādişehā şefkat ü ihsān-güherā

84. Ey olan menba'-ı luftu kerem ü cūd u şehā

119. u:

Kaside 5

Mısra: 86

Vü: ve.

85. Böyle mi vaşf eder idi şenā-yı zātın

86. Kilk-i mu'ciz-raqam u hāme-i ma'nā-pirā

120. ü:

Kaside 5

Mısra: 88

Vü: ve.

87. Olmasa bār-ı hümüm ile kadim dāl benim

88. Görmesem şafha-i 'ālemde nice derd ü belā

121. ü:

Kaside 5

Mısra: 91

Vü: ve.

91. Āh kim cürm ü zünübuma nihāyet yokdur

92. Āh kim geçdi hevālarla zamānım hayfā

122. u:

Tedis 5

Mısra: 13

Vü: ve.

13. Luft u ihsān u kerem kıl ey şeh-i 'ālī-himem

14. Geh telākī-i vişālīñ ile edip def'-i ğam

123. u:

Tesdis 5

Mısra: 13

Vü: ve.

13. Lutf u ihsân u kerem kıl ey şeyh-i 'âlî-himem

14. Geh telâkî-i vişâlîñ ile edip def'-i ğam

124. u:

Kaside 6

Mısra: 1

Vü: ve.

1. Olaldan 'âşık u ma'sûk cânâ şem' ü pervâne

2. Niyâz u nâz 'arz eyler ser-â-pâ şem' ü pervâne

125. u:

Kaside 6

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Olaldan 'âşık u ma'sûk cânâ şem' ü pervâne

2. Niyâz u nâz 'arz eyler ser-â-pâ şem' ü pervâne

126. ü:

Kaside 6

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Olaldan 'âşık u ma'sûk cânâ şem' ü pervâne

2. Niyâz u nâz 'arz eyler ser-â-pâ şem' ü pervâne

127. ü:

Kaside 6

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Kazâ böyle tecellî eylemişdir nola kim olsa

4. Cihân-süz u pür-âteş nâ-şikibâ şem' ü pervâne

128. ü:

Kaside 6

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Maḥabbet 'arz-ı ruḥsâr edeli devrâna olmuşlar

6. Şerer-pâşende şu'le-pâş güyâ şem' ü pervâne

129. ü:

Kaside 6

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Nola her rûz olurlarsa nihân-ı hvâbi-i 'uzlet

8. Kanı bir şeb kim etmez anı ihyâ şem' ü pervâne

130. ü:

Kaside 6

Mısra: 10

Vü: ve.

9. Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'âşık u ma'sûk

10. Olur süzende vü süzân be-her-câ şem' ü pervâne

131. u:

Kaside 6

Mısra: 11

Vü: ve.

11. Maḥabbet 'âşık u ma'sûka te'sîr eyler elbette

12. 'Aceb mi olsalar ḥayrân u şeydâ şem' ü pervâne

132. ü:

Kaside 6

Mısra: 12

Vü: ve.

11. Maḥabbet 'âşık u ma'sûka te'sîr eyler elbette

12. 'Aceb mi olsalar ḥayrân u şeydâ şem' ü pervâne

133. u:

Kaside 6

Mısra: 13

Vü: ve.

13. Olaldan rû-be-râh-ı bezm-i ülfet 'âşık u ma'sûk

14. Cihânda etdi ḥaylî nâm peydâ şem' ü pervâne

134. ü:

Kaside 6

Mısra: 14

Vü: ve.

13. Olaldan rû-be-râh-ı bezm-i ülfet 'âşık u ma'sûk

14. Cihânda etdi ḥaylî nâm peydâ şem' ü pervâne

135. ü:

Kaside 6

Mısra: 16

Vü: ve.

15. Dil-i ma'sûku mûm eyler niyâz-ı 'âşık-ı ser-bâz

16. Bu ma'nâyı eder iş'âr ḥâlâ şem' ü pervâne

136. ü:

Kaside 6

Mısra: 18

Vü: ve.

17. Maḥabbet 'âşık ser-mâye-i kâlâ-yı vuslatdır

18. Bu ma'nâyı nola kim etse icrâ şem' ü pervâne

137. ü:

Kaside 6

Mısra: 20

Vü: ve.

19. Zuhûr-ı aşk olaldan âlem-i dünyâda olmuşlar

20. Ḥumâr-âlûd u mest-i câm-ı sevdâ şem' ü pervâne

138. ü:

Kaside 6

Mısra: 22

Vü: ve.

21. Şerer-pâşende'i erḳâm-ber-şeh-per kıyâs etme

22. 'Araḳ-rîz oldu dâğ etdi hüveydâ şem' ü pervâne

139. ü:

Kaside 6

Mısra: 24

Vü: ve.

23. 'Araḳ-rîzân u pür-dâğ olsa nola ehl-i meclisde

24. Olup şermende oldu nâ-şikibâ şem' ü pervâne

140. ü:

Kaside 6

Mısra: 26

Vü: ve.

25. Gülistân-ı maḥabbetde sezâdır kendini etse

26. Hezârâsâ vü gül sâ reng-i bâlâ şem' ü pervâne

141. ü:

Kaside 6

Mısra: 28

Vü: ve.

27. Vişāl-i vuşlat-ı ma'şūk-ı 'āşık sūzdur elbet
28. Buña oldu delil-i şübhe-fersā şem' ü pervâne

142. ü:

Kaside 6

Mısra: 30

Vü: ve.

29. Dañil-i bezmdir nola kıbā-yı zer-nişān ber-düş
30. Olup eylerse destārın muṭallā şem' ü pervâne

143. u:

Kaside 6

Mısra: 31

Vü: ve.

31. Biri ma'şūk u biri 'āşık-ı nā-çār olmuşdur
32. Olaldan sākinān-ı rüy-ı ğabrā şem' ü pervâne

144. ü:

Kaside 6

Mısra: 32

Vü: ve.

31. Biri ma'şūk u biri 'āşık-ı nā-çār olmuşdur
32. Olaldan sākinān-ı rüy-ı ğabrā şem' ü pervâne

145. ü:

Kaside 6

Mısra: 34

Vü: ve.

33. Nihān olmaz dil-i ma'şūk u 'āşıkda olan esrār
34. Nola kim birbirini olsa dānā şem' ü pervâne

146. ü:

Kaside 6

Mısra: 35

Vü: ve.

35. Te'āla'llāh ne te'şīr-i maḥabbetdir şeb ü rüzān
36. Cüdā olmaz biri birinden aşlā şem' ü pervâne

147. ü:

Kaside 6

Mısra: 36

Vü: ve.

35. Te'āla'llāh ne te'şīr-i maḥabbetdir şeb ü rüzān
36. Cüdā olmaz biri birinden aşlā şem' ü pervâne

148. ü:

Kaside 6

Mısra: 38

Vü: ve.

37. Eger olmasa manzūr-ı nigāh-ı 'āṭifet böyle
38. Olur muydu şafā-baḥşende her cā şem' ü pervâne

149. ü:

Kaside 6

Mısra: 40

Vü: ve.

39. Eger olmasalardı dāñil-i bezm-i şeh-i 'ālem
40. Sezā-yı iltifāt olmazdı kaṭ'ā şem' ü pervâne

150. ü:

Kaside 6

Mısra: 42

Vü: ve.

41. Cenāb-ı şāh-ı şadr-ı kâḥ-ı levlāke kim olmuş
42. Anıñ feyz-i ile maḳbül-i dūnyā şem' ü pervâne

151. ü:

Kaside 6

Mısra: 44

Vü: ve.

43. O feyz ile 'arūs-ı ḥaclegāh-ı mekrümetdir kim
44. O feyz ile cihānı oldu bīnā şem' ü pervâne

152. ü:

Kaside 6

Mısra: 46

Vü: ve.

45. O feyz ile cihān ma'mūr u ābādān olmuşdur
46. O feyz ile mürebbādır ser-ā-pā şem' ü pervâne

153. ü:

Kaside 6

Mısra: 48

Vü: ve.

47. O feyz ile serāyir revnaḥ-ı bezm-i ḥavādişdir
48. O feyz ile tecellī buldu cānā şem' ü pervâne

154. ü:

Kaside 6

Mısra: 50

Vü: ve.

49. O feyz ile çekildi beyza-i beyzā-yı ḥaṭṭ-ı nūn
50. O feyz ile lisāna geldi her cā şem' ü pervâne

155. ü:

Kaside 6

Mısra: 52

Vü: ve.

51. O feyz ile döşendi zülfe-i tuğrā-yı kâf-ı kün
52. O feyz ile olupdur bezm-iḥyā şem' ü pervâne

156. ü:

Kaside 6

Mısra: 54

Vü: ve.

53. Hırām-āmūz-ı mihristān-ı ülfet olup olmuşlar
54. Sezā-yı meclis-i a'lā vü ednā şem' ü pervâne

157. ü:

Kaside 6

Mısra: 56

Vü: ve.

55. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde 'ālem-i a'yān
56. Henüz olmamış idiler şeb-ārā şem' ü pervâne

158. u:

Kaside 6

Mısra: 58

Vü: ve.

57. O feyz ol feyz-i Rabbānī idi kim yogıdı aşlā
58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervâne

159. ü:

Kaside 6

Mısra: 58

Vü: ve.

57. O feyz ol feyz-i Rabbāni idi kim yogıdı ašlā

58. Gedā vü ŧeh hezār u verd-i ra'nā ŧem' ü pervāne

160. ü:

Kaside 6

Mısra: 60

Vü: ve.

59. O feyz ol feyz idi kim çarħda dahı olmamışlardı

60. Ciger-süz u hem-āġūř-ı tesellā ŧem' ü pervāne

161. ü:

Kaside 6

Mısra: 62

Vü: ve.

61. O feyz ol feyz idi kim yoşdu dilde Leyli vü Mecnün

62. Ĥırām-ı kumri vü serv-i dil-ārā ŧem' ü pervāne

162. ü:

Kaside 6

Mısra: 64

Vü: ve.

63. O feyz ile cihāna lem'a-perdāz eyledi bir nūr

64. Kim andan oldu peydā pest ü bālā ŧem' ü pervāne

163. u:

Kaside 6

Mısra: 66

Vü: ve.

65. Ĥirip ser-revzen-i inřadan oldu rūr-nümā ol nūr

66. Ĥübār u zerresinden oldu peydā ŧem' ü pervāne

164. ü:

Kaside 6

Mısra: 66

Vü: ve.

65. Ĥirip ser-revzen-i inřadan oldu rūr-nümā ol nūr

66. Ĥübār u zerresinden oldu peydā ŧem' ü pervāne

165. ü:

Kaside 6

Mısra: 68

Vü: ve.

67. Eger ol nūr olmasa cihāna lāmi'-i sātı'

68. Ne mümkin idi kim ola hüveydā ŧem' ü pervāne

166. ü:

Kaside 6

Mısra: 70

Vü: ve.

69. Eger ol nūr olmasa sipihre řa'řa'a-perdāz

70. Cihān olmazdı çanda şaldı cānā ŧem' ü pervāne

167. ü:

Kaside 6

Mısra: 72

Vü: ve.

71. Odur ol řāh-ı evreng-i risālet kim anıñ yek-ser

72. Çerāġ-ı Ĥāřıdır a'lā vü ednā ŧem' ü pervāne

168. ü:

Kaside 6

Mısra: 74

Vü: ve.

73. O řāhiñ ger sezā-yı luřf-ı cāvıdi olurlarsa

74. řafā-başşende olurlar be-her-cā ŧem' ü pervāne

169. ü:

Kaside 6

Mısra: 76

Vü: ve.

75. Eger řāyān-ı řāhı olsalar nār-ı mezelletde

76. Yanıp nā-būd olurlardı ser-ā-pā ŧem' ü pervāne

170. ü:

Kaside 6

Mısra: 78

Vü: ve.

77. şefi'ü'l-müznibinā pädiřāhā melce'-i Ĥalkā

78. Eyā feyziñle olan Ĥālet-efzā ŧem' ü pervāne

171. ü:

Kaside 6

Mısra: 80

Vü: ve.

79. Sen ol řāhenřeh-i tařt-ı risāletsin ki cūduñla

80. Cihānda buldular yek-ser tecellā ŧem' ü pervāne

172. ü:

Kaside 6

Mısra: 81

Vü: ve.

81. Sen ol zāt-ı mükerremsin ki cūduñdan řeb ü rüzān

82. Olurlar behremend a'lā vü ednā ŧem' ü pervāne

173. ü:

Kaside 6

Mısra: 82

Vü: ve.

81. Sen ol zāt-ı mükerremsin ki cūduñdan řeb ü rüzān

82. Olurlar behremend a'lā vü ednā ŧem' ü pervāne

174. ü:

Kaside 6

Mısra: 84

Vü: ve.

83. Sen ol sultān-ı evreng-i şulüb-ı āřıkānsın kim

84. Seniñ feyziñle oldu meclis-ārā ŧem' ü pervāne

175. ü:

Kaside 6

Mısra: 86

Vü: ve.

85. Eger eřyāda melĤüz olmasaydı zāt-ı zī-řāniñ

86. Ne řābil idi etmek nām peydā ŧem' ü pervāne

176. ü:

Kaside 6

Mısra: 88

Vü: ve.

87. Eger vařfiñla ben güyāter olmasam şaşidemde

88. Ne mümkin idi beslenmek ser-ā-pā ŧem' ü pervāne

177. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 90
Vü: ve.
89. Eger hâlet-dih olmasa suhan mülküne evşâfiñ
90. Gazel-senc olmaz idi Sâlim'asâ şem' ü pervâne
178. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 91
Vü: ve.
91. Nola revnağ-fezâ olsa ser-â-pâ şem' ü pervâne
92. Nedîm-i bezm-i rindândır be-her-câ şem' ü pervâne
179. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 92
Vü: ve.
91. Nola revnağ-fezâ olsa ser-â-pâ şem' ü pervâne
92. Nedîm-i bezm-i rindândır be-her-câ şem' ü pervâne
180. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 94
Vü: ve.
93. Fedâ-sâzi-i cân olmağda nür-ı 'aşk-ı dil-dâra
94. Tarâvet-yâb-ı meclisdir ser-â-pâ şem' ü pervâne
181. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 96
Vü: ve.
95. Enîs-i hâlvet-i şeb-zinde-dârân-ı mağabbetdir
96. Olaldan sâkinân-ı deşt-i sevdâ şem' ü pervâne
182. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 98
Vü: ve.
97. Dil-i süzendemiz şu'le-feşân-ı nâr-ı 'aşkıñken
98. Dağı hem-ülfet olmamışdı cânâ şem' ü pervâne
183. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 100
Vü: ve.
99. Komas elden riyâyı meclis-i vâ'izde olduğça
100. Olup âteş-revâ vü şu'le-püşâ şem' ü pervâne
184. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 102
Vü: ve.
101. Hemîşe Sâlimâ böyle senâsıyla o sultânıñ
102. Cihânda etmede icrâ-yı tağvâ şem' ü pervâne
185. **ü:**
Kaside 6
Mısra: 104
Vü: ve.
103. O tağvâdan sezâ ben de salât ile naşib alsam
104. Ki bulmuşlar anıñ ile tesellâ şem' ü pervâne

186. **u:**
Tesdis 6
Mısra: 6
Vü: ve.
5. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
6. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa
187. **ü:**
Tesdis 6
Mısra: 6
Vü: ve.
5. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
6. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa
188. **u:**
Tesdis 6
Mısra: 12
Vü: ve.
11. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
12. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa
189. **ü:**
Tesdis 6
Mısra: 12
Vü: ve.
11. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
12. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa
190. **u:**
Tesdis 6
Mısra: 14
Vü: ve.
13. Olunca bir mehe dil-beste mümtâz-ı cihân olsa
14. Zârîf u 'âkil ü dâñâ-yı şüh-ı dil-sitân olsa
191. **ü:**
Tesdis 6
Mısra: 14
Vü: ve.
13. Olunca bir mehe dil-beste mümtâz-ı cihân olsa
14. Zârîf u 'âkil ü dâñâ-yı şüh-ı dil-sitân olsa
192. **ü:**
Tesdis 6
Mısra: 15
Vü: ve.
15. Ne kayd-ı rencîş ü derd-i raķib-i bed-zebân olsa
16. Ne ol hem-ülfet-i ağıyâr-ı endîşe-resân olsa
193. **u:**
Tesdis 6
Mısra: 18
Vü: ve.
17. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
18. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa
194. **ü:**
Tesdis 6
Mısra: 18
Vü: ve.
17. Güzel kıymet-şinâs-ı hüsn olup 'âlî-cenâb olsa
18. Sebük-rûh u güşâde-meşreb ü ehl-i hicâb olsa

195. u:

Tesdis 6

Mısra: 24

Vü: ve.

23. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup 'ālī-cenāb olsa

24. Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

196. ü:

Tesdis 6

Mısra: 24

Vü: ve.

23. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup 'ālī-cenāb olsa

24. Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

197. u:

Tesdis 6

Mısra: 30

Vü: ve.

29. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup 'ālī-cenāb olsa

30. Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

198. ü:

Tesdis 6

Mısra: 30

Vü: ve.

29. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup 'ālī-cenāb olsa

30. Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

199. u:

Tesdis 6

Mısra: 36

Vü: ve.

35. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup 'ālī-cenāb olsa

36. Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

200. ü:

Tesdis 6

Mısra: 36

Vü: ve.

35. Güzel kıymet-şinās-ı hüsn olup 'ālī-cenāb olsa

36. Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i hicāb olsa

201. u:

Lugaz 6

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Oldu maḳbūl-i cihān ser-tā-pā

8. Bi't-ṭabi' anı sever şāh u gedā

202. u:

Tarih 7

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Muḥīṭ-i bī-kerān-ı fazl u 'izz ü mekrūmet ya'nī

2. Cenāb-ı vālid-i mācid o şāhib-lutf u deryā-dil

203. ü:

Kaside 7

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Dürr ü güher-i senā-yı zāti

4. Şad ma'den ü baḥr-i kāna şıgmaz

204. ü:

Kaside 7

Mısra: 5

Vü: ve.

5. Engüşt ü fem-i 'adīm-i mişli

6. Evhām-ı ḳalem-revāna şıgmaz

205. ü:

Tarih 8

Mısra: 5

Vü: ve.

5. Ki maḥzā feyz ü cūd u luṭf u iḥsān-ı 'amīminden

6. Cihānı eyledi şādān ser-ā-pā ḥazret-i Ḥallāk

206. u:

Tarih 8

Mısra: 5

Vü: ve.

5. Ki maḥzā feyz ü cūd u luṭf u iḥsān-ı 'amīminden

6. Cihānı eyledi şādān ser-ā-pā ḥazret-i Ḥallāk

207. u:

Tarih 8

Mısra: 5

Vü: ve.

5. Ki maḥzā feyz ü cūd u luṭf u iḥsān-ı 'amīminden

6. Cihānı eyledi şādān ser-ā-pā ḥazret-i Ḥallāk

208. u:

Tarih 8

Mısra: 11

Vü: ve.

11. Bahār erdi cihān şimdi ser-ā-pā şād u ḥandandır

12. Bu nūkhetle 'aceb mi olsa dünyā cennete mişdāk

209. u:

Tarih 8

Mısra: 44

Vü: ve.

43. Bu gūne yazdılar yek-ser senā-yı zāt-ı zī-şāniñ

44. Debīrān-ı zamān u kātībān-ı sūdde-i nūh-ṭāk

210. ü:

Tarih 8

Mısra: 46

Vü: ve.

45. Vezīr-i ma'delet-güster ḥudāvend-i kerem-perver

46. Celilü'l-ḳadr ü Dārā-fer müzeyyen-sāzi-i āfāk

211. u:

Tarih 8

Mısra: 49

Vü: ve.

49. Dür-i deryā-yı 'irfān ma'den-i eltāf u zī-şān kim

50. Ğubār-ı dergehi kuḥl-i cilā-yı dīde-i aḥdāk

212. ü:

Tarih 8

- Mısra: 51
Vü: ve.
51. Yegâne dürr-i bî-hemtâ 'atâ-senc ü kerem-fermâ
52. Zi-revnağ-sâzi-i dünyâ vü mâ-fihâ 'ale'l-'itlâk
213. u:
Tarih 8
Mısra: 55
Vü: ve.
55. Te'âla'llâh ne maḥbûbu'l-kulûb u zât-ı zî-şandır
56. Gören müştâk zât-ı pâkini hem görmeyen müştâk
214. ü:
Kaside 8
Mısra: 35
Vü: ve.
35. Odur o pâk nebî kim kerîm ü eşfağdır
36. Derinde her kese ḥâlince luṭfu ḥâzırdır
215. u:
Kaside 8
Mısra: 38
Vü: ve.
37. Ğarîbe dergehi kehfü'l-emân-ı rāḥatdır
38. Ğamîne bâbı penâh u neşât-ı ḥâtırdır
216. u:
Kaside 8
Mısra: 40
Vü: ve.
39. Odur o pâk nebî kim şenâsına kalemim
40. Hezâr şevk u maḥabbet ile mübâdirdir
217. ü:
Kaside 8
Mısra: 64
Vü: ve.
63. Ḥayâl-i gerden ü zülf ü ruḥuñla eşk müdâm
64. Gehî sefid ü siyehdir gehî de bâhirdir
218. u:
Kaside 8
Mısra: 74
Vü: ve.
73. Maḳâmda Ḥacerü'l-esved'e müşâbihdir
74. O noḳtalar ki şenâña medâr u dâ'irdir
219. ü:
Kaside 8
Mısra: 80
Vü: ve.
79. O âfitâb-ı ḥüsündür niḳâb-ı zülfü kalem
80. Hezâr şerm ü hicâb ile şöyle zâkirdir
220. ü:
Kaside 8
Mısra: 83
Vü: ve.
83. Şeh-i serir-i keremdir şefî' ü erḥamdır
84. Amân-ı cürm-i ümemdir nebiyy-i ḥâşirdir

221. ü:
Kaside 8
Mısra: 86
Vü: ve.
85. Resül-i luṭf-ḥazine şefâ'a-gencîne
86. Nizâm-ı dîn-i mübine mu'in ü nâşirdir
222. ü:
Kaside 8
Mısra: 87
Vü: ve.
87. Ta'ab-keşâna raḥîm ü taleb-künâna kerîm
88. Murâd-baḥş-ı muḳîm ü be-her misâfirdir
223. u:
Kaside 8
Mısra: 106
Vü: ve.
105. Şenâñı böyle mi ta'bîr eder idim ammâ
106. Dil-i şikeste kederden ḥarâb u ḥâtırdır
224. ü:
Kaside 8
Mısra: 110
Vü: ve.
109. Hücum-ı ḥâtırâ ile dü didemiz her şeb
110. Şabâḥ oluncaya dek der-enîn ü sâhirdir
225. ü:
Kaside 8
Mısra: 118
Vü: ve.
117. Retîmedir ğam içün eyledi felek ta'lik
118. Ki bend-i cümle-i engüşt ü her ḥanâşirdir
226. u:
Kaside 8
Mısra: 134
Vü: ve.
133. Ğamıyla ḥasret-i ehl ü 'iyâl ü evlâdñ
134. Göñül ḥarâb u perişân fu'âd fâtirdir
227. ü:
Kaside 8
Mısra: 138
Vü: ve.
137. Be-her taraf baña hep çeşm ü güş zann ederim
138. Ne dem ki ehl ü 'iyâlî göñül müfâkirdir
228. u:
Kaside 8
Mısra: 139
Vü: ve.
139. Görür ḥarâb u perişân 'iyâl ü evlâdı
140. Ne dem ki ḥanemi fikr ü ḥayâl zâ'irdir
229. ü:
Kaside 8
Mısra: 139
Vü: ve.

139. Görür ħarāb u perişān 'ıyāl ü evlādı
140. Ne dem ki ħānemi fikr ü ħayāl zā'irdir

230. ü:

Kaside 8

Mısra: 140

Vü: ve.

139. Görür ħarāb u perişān 'ıyāl ü evlādı
140. Ne dem ki ħānemi fikr ü ħayāl zā'irdir

231. u:

Kaside 8

Mısra: 141

Vü: ve.

141. Ki ben bu güne firāk u diyār-ı ğurbetde
142. Ola 'ilāclar anda ħazın ü ħāsirdir

232. ü:

Kaside 8

Mısra: 142

Vü: ve.

141. Ki ben bu güne firāk u diyār-ı ğurbetde
142. Ola 'ilāclar anda ħazın ü ħāsirdir

233. ü:

Kaside 8

Mısra: 144

Vü: ve.

143. Nebiyy-i müftehimā çäre-sāz-ı hicrānā
144. Ki nām-ı pāk ü latifin şefi' ü hāsirdir

234. ü:

Kaside 8

Mısra: 144

Vü: ve.

143. Nebiyy-i müftehimā çäre-sāz-ı hicrānā
144. Ki nām-ı pāk ü latifin şefi' ü hāsirdir

235. ü:

Kaside 8

Mısra: 146

Vü: ve.

145. Egerçi cānib-i Ħaḳ'dan gelen belāyāya
146. Dil-i yakīn ü ta'abbüd şabir ü şābirdir

236. ü:

Kaside 8

Mısra: 146

Vü: ve.

145. Egerçi cānib-i Ħaḳ'dan gelen belāyāya
146. Dil-i yakīn ü ta'abbüd şabir ü şābirdir

237. ü:

Kaside 8

Mısra: 150

Vü: ve.

149. Kesildi pāyı neşātin keselse ḳalbimde
150. Żamir ü bāl mükedder ḫabī'a ḫādirdir

238. ü:

Kaside 8

Mısra: 152

Vü: ve.

151. Fezā-yı sinede lā-büd geçer şafā-yı sürür
152. Ne dem ki ħüzün ü ferāḫ ḳaşd ile müsāyirdir

239. ü:

Kaside 8

Mısra: 153

Vü: ve.

153. Eger şefā'at ü luḫfuñ olur ise munzam
154. Gider ħümüm cenāb-ı Kerim Ḳādir'dir

240. u:

Kaside 8

Mısra: 169

Vü: ve.

169. Nedir ki cem' ola āteşle āb u ḫāk ü hevā
170. Ki birbirine bu eşyā bütün muġāyirdir

241. ü:

Kaside 8

Mısra: 169

Vü: ve.

169. Nedir ki cem' ola āteşle āb u ḫāk ü hevā
170. Ki birbirine bu eşyā bütün muġāyirdir

242. ü:

Kaside 8

Mısra: 173

Vü: ve.

173. Vahid ü Vahid ü Evḫad Raḫim ü Ferd ü Eḫad
174. Mecid ü Ḥaḳḳ u Şamed'dir ki zātu Dābir'dir

243. ü:

Kaside 8

Mısra: 173

Vü: ve.

173. Vahid ü Vahid ü Evḫad Raḫim ü Ferd ü Eḫad
174. Mecid ü Ḥaḳḳ u Şamed'dir ki zātu Dābir'dir

244. ü:

Kaside 8

Mısra: 173

Vü: ve.

173. Vahid ü Vahid ü Evḫad Raḫim ü Ferd ü Eḫad
174. Mecid ü Ḥaḳḳ u Şamed'dir ki zātu Dābir'dir

245. ü:

Kaside 8

Mısra: 173

Vü: ve.

173. Vahid ü Vahid ü Evḫad Raḫim ü Ferd ü Eḫad
174. Mecid ü Ḥaḳḳ u Şamed'dir ki zātu Dābir'dir

246. ü:

Kaside 8

Mısra: 174

Vü: ve.

173. Vahid ü Vahid ü Evḫad Raḫim ü Ferd ü Eḫad
174. Mecid ü Ḥaḳḳ u Şamed'dir ki zātu Dābir'dir

247. **u:**
Kaside 8
Mısra: 174
Vü: ve.
173. Vaḥid ü Vāḥid ü Evḥad Raḥīm ü Ferd ü Eḥad
174. Mecid ü Ḥaḫḫ ü Şamed'dir ki zātı Dābir'dir
248. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 175
Vü: ve.
175. 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḥalk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Ḳadīr ü Ḳādīr'dir
249. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 175
Vü: ve.
175. 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḥalk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Ḳadīr ü Ḳādīr'dir
250. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 175
Vü: ve.
175. 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḥalk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Ḳadīr ü Ḳādīr'dir
251. **u:**
Kaside 8
Mısra: 175
Vü: ve.
175. 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḥalk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Ḳadīr ü Ḳādīr'dir
252. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 176
Vü: ve.
175. 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḥalk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Ḳadīr ü Ḳādīr'dir
253. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 176
Vü: ve.
175. 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḥalk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Ḳadīr ü Ḳādīr'dir
254. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 176
Vü: ve.
175. 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḥalk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Ḳadīr ü Ḳādīr'dir
255. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 176
Vü: ve.

175. 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḥalk u Mu'īd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaḥid ü Ḳadīr ü Ḳādīr'dir
256. **u:**
Kaside 8
Mısra: 177
Vü: ve.
177. Vedūd u Berr ü Ḥakīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāḥir'dir
257. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 177
Vü: ve.
177. Vedūd u Berr ü Ḥakīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāḥir'dir
258. **(ü):-ü**
Kaside 8
Mısra: 177
Vü: ve.
177. Vedūd u Berr ü Ḥakīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāḥir'dir
259. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 177
Vü: ve.
177. Vedūd u Berr ü Ḥakīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāḥir'dir
260. **u:**
Kaside 8
Mısra: 177
Vü: ve.
177. Vedūd u Berr ü Ḥakīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāḥir'dir
261. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 178
Vü: ve.
177. Vedūd u Berr ü Ḥakīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāḥir'dir
262. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 178
Vü: ve.
177. Vedūd u Berr ü Ḥakīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāḥir'dir
263. **ü:**
Kaside 8
Mısra: 178
Vü: ve.
177. Vedūd u Berr ü Ḥakīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Ḥalīm ü Müzill ü Ḳāḥir'dir

264. (u):
Kaside 8
Mısra: 180
Vü: ve.
179. Ra'ûf-ı bâtın u zâhir ve evvel ü âhîr
180. Latîf (u) Râfî' ü Qâhir Şefîk u Câbir'dir
265. ü:
Kaside 8
Mısra: 180
Vü: ve.
179. Ra'ûf-ı bâtın u zâhir ve evvel ü âhîr
180. Latîf (u) Râfî' ü Qâhir Şefîk u Câbir'dir
266. u:
Kaside 8
Mısra: 180
Vü: ve.
179. Ra'ûf-ı bâtın u zâhir ve evvel ü âhîr
180. Latîf (u) Râfî' ü Qâhir Şefîk u Câbir'dir
267. u:
Kaside 8
Mısra: 181
Vü: ve.
181. İläh u Muktedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm
182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Mücib ü Nâşır'dır
268. ü:
Kaside 8
Mısra: 181
Vü: ve.
181. İläh u Muktedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm
182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Mücib ü Nâşır'dır
269. ü:
Kaside 8
Mısra: 182
Vü: ve.
181. İläh u Muktedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm
182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Mücib ü Nâşır'dır
270. ü:
Kaside 8
Mısra: 185
Vü: ve.
185. Qâdir ü Muktedirâ Mu'in ü Feyyâzâ
186. 'İnâyet-i ezeliyyeñ vefîr ü vâfirdir
271. ü:
Kaside 8
Mısra: 185
Vü: ve.
185. Qâdir ü Muktedirâ Mu'in ü Feyyâzâ
186. 'İnâyet-i ezeliyyeñ vefîr ü vâfirdir
272. ü:
Kaside 8
Mısra: 186
Vü: ve.
185. Qâdir ü Muktedirâ Mu'in ü Feyyâzâ
186. 'İnâyet-i ezeliyyeñ vefîr ü vâfirdir
185. Qâdir ü Muktedirâ Mu'in ü Feyyâzâ
186. 'İnâyet-i ezeliyyeñ vefîr ü vâfirdir
273. ü:
Kaside 8
Mısra: 196
Vü: ve.
195. O dem ki ede maḥâ'il firâz-ı serde sükûn
196. O dem ki her kesi maḥşer cemî' ü ḥâşirdir
274. u:
Kaside 8
Mısra: 214
Vü: ve.
213. O demde zâtımı sen der-penâh-ı luḫ eyle
214. Ki luḫ u cüd-ı 'amîmiñ zünûbu sâtirdir
275. u:
Diğer 8
Mısra: 10
Vü: ve.
9. Gül-bün-i gülşen-i kerem-zâya
10. Ṭavr-ı dârât u ṭarz-ı Dârâ'ya
276. u:
Diğer 8
Mısra: 30
Vü: ve.
29. Zât-ı pâkiñ cenâb-ı Rabb-i mu'in
30. Eylemiş luḫ u himmete ta'yîn
277. u:
Diğer 8
Mısra: 47
Vü: ve.
47. Ğam u endühu cümle dür eyler
48. Mâtem iken Ğamîni sür eyler
278. ü:
Diğer 8
Mısra: 65
Vü: ve.
65. Bu zemîn ü zamân ṭurduḫça
66. Ṭura zâtıñ cihân ṭurduḫça
279. u:
Diğer 8
Mısra: 72
Vü: ve.
71. Olmamışken seflere bu kerem
72. Baña oldu bu luḫ u cüd u ni'am
280. u:
Diğer 8
Mısra: 72
Vü: ve.
71. Olmamışken seflere bu kerem
72. Baña oldu bu luḫ u cüd u ni'am
281. u:
Gazel 8

- Mısra: 3
Vü: ve.
3. Neyleyim bāğ u bahārın gülsitān-ı ‘ālemin
4. Verdi gūyā bir gül-i taşvirdir sensiz baña
282. u:
Kaside 9
Mısra: 84
Vü: ve.
83. Yanıp āteşlere fikr-i günehden
84. Hirās u havf ile lerzān ola ten
283. ü:
Rübai 9
Mısra: 4
Vü: ve.
3. Bağma kerem et cürmüme sen yoğsa İlahī
4. Ser-tā-be-kadem cürm ü güneh mağz-ı haṭāyız
284. ü:
Diğer 9
Mısra: 8
Vü: ve.
7. Mehbiṭ-ı her kavāfil-i kereme
8. Maskıṭ-ı ‘izz ü zā’ir-i ni‘ama
285. ü:
Diğer 9
Mısra: 28
Vü: ve.
27. Gerçi ğurbetdedir velī ammā
28. Zıkr ü fikriñle bir durur her cā
286. u:
Diğer 9
Mısra: 54
Vü: ve.
53. Gāh beytler sürüp gehi eş‘ār
54. Gāh maẓmūn u geh nice esrār
287. ü:
Diğer 9
Mısra: 118
Vü: ve.
117. O da yoğ akça ise şad hāşā
118. Ya neye bunca renciş ü ğavġā
288. ü:
Diğer 9
Mısra: 154
Vü: ve.
153. Seyyid-i pāk-fiṭnat-ālūdum
154. Ṭab‘-ı çālāk ü zāt-ı bihbūdum
289. ü:
Kaside 10
Mısra: 17
Vü: ve.
17. Gehi şāfi sirişik ü geh hūnīn
18. Şafḥa-i nuṭkumu edip tezyīn

290. ü:
Kaside 10
Mısra: 100
Vü: ve.
99. Redd ederdi selām verse eger
100. ‘İzz ü tevķir ile nihāl ü ḥacer
291. ü:
Kaside 10
Mısra: 120
Vü: ve.
119. Biri de mu‘ciziñ bu zibā sır
120. Kışsa-i zi‘b ü emr-i rā‘idir
292. ü:
Kaside 10
Mısra: 170
Vü: ve.
169. Dedi ey çāre-sāz-ı her ğamġin
170. Nice demdir bu dil-şikest ü ḥazīn
293. u:
Kaside 10
Mısra: 215
Vü: ve.
215. Mevķı‘ u ḥālīn eyledi ta‘yīn
216. Yine bulundu ol o ğüne hemīn
294. ü:
Kaside 10
Mısra: 256
Vü: ve.
255. Şāhid-i da‘vi-i cihān mergūb
256. Kışsa-i Cābir ü Ebī Eyyūb
295. u:
Kaside 10
Mısra: 288
Vü: ve.
287. Eylemez mi ‘ulüvvünü müzdād
288. Mu‘ciz-i riḥ-i ref‘ u nuṭk-ı zīmād
296. ü:
Kaside 10
Mısra: 338
Vü: ve.
337. Tuycak Bū Cehil o ḥālī tamām
338. Da‘vet ü i‘tizāra etdi kıyām
297. ü:
Kaside 10
Mısra: 339
Vü: ve.
339. Sür‘at ü dehşet-i mükerrerden
340. Zāhil oldı çeh-i müzevverden
298. ü:
Kaside 10
Mısra: 362
Vü: ve.
361. Kātı çok ecniḥa zuhūr etdi
362. Piş ü pesden geçip mürūr etdi

299. ü:

Kaside 10

Mısra: 365

Vü: ve.

365. Olıcağ hıfz-ı Hâk zahîr ü mu'în

366. Neye kâdir hasûd-ı bed-âyîn

300. u:

Kaside 10

Mısra: 374

Vü: ve.

373. Nola olsa helâk olur mu ba'id

374. 'Âş u Esved Tûlâtıla ile Velîd

301. u:

Kaside 10

Mısra: 396

Vü: ve.

395. Eyleyip böyle bu sözü taḥkîk

396. Ki demiş ol şadûk u 'adl ü şadîk

302. ü:

Kaside 10

Mısra: 396

Vü: ve.

395. Eyleyip böyle bu sözü taḥkîk

396. Ki demiş ol şadûk u 'adl ü şadîk

303. ü:

Kaside 10

Mısra: 417

Vü: ve.

417. Eyleyip 'izz ü ni'mete mu'tâd

418. Eyle ḳahr u ğumûmdan âzâd

304. u:

Kaside 10

Mısra: 418

Vü: ve.

417. Eyleyip 'izz ü ni'mete mu'tâd

418. Eyle ḳahr u ğumûmdan âzâd

305. u:

Kaside 10

Mısra: 426

Vü: ve.

425. Bârgâhında cümle ey Ḳayyûm

426. Nîk ü bed kâr u ḥâlimiz ma'lûm

306. u:

Kaside 10

Mısra: 478

Vü: ve.

477. Dehenîñ ḥoḳka-i beyân etdi

478. Nuṭḳ u ta'bîri tercemân etdi

307. ü:

Kaside 10

Mısra: 481

Vü: ve.

481. Ḳalbi 'ilm ü irâde kân etdi

482. Serîni 'aḳla âşiyân etdi

308. ü:

Kaside 10

Mısra: 484

Vü: ve.

483. Nefsiñi ḳıldı mâye-i idrâk

484. Fikriñi ḳıldı ḳâbil ü derrâk

309. ü:

Kaside 10

Mısra: 490

Vü: ve.

489. Verdi miknet zamân-ı şîḥhatde

490. Vüs'at ü firşat u selâmetde

310. u:

Kaside 10

Mısra: 490

Vü: ve.

489. Verdi miknet zamân-ı şîḥhatde

490. Vüs'at ü firşat u selâmetde

311. u:

Kaside 10

Mısra: 515

Vü: ve.

515. Nigeḥ-i luṭf u 'âṭıfet eyle

516. Sâlim-i zâra merḥamet eyle

312. u:

Kaside 10

Mısra: 525

Vü: ve.

525. Zâr u muḥtâciña 'inâyet ḳıl

526. Bize ol günde sen şefâ'at ḳıl

313. ü:

Kaside 10

Mısra: 530

Vü: ve.

529. Ede ol ḥıṭṭaya be-rûz-ı ḳıyâm

530. Melek ü ins ü cin şalât u selâm

314. ü:

Kaside 10

Mısra: 530

Vü: ve.

529. Ede ol ḥıṭṭaya be-rûz-ı ḳıyâm

530. Melek ü ins ü cin şalât u selâm

315. ü:

Kaside 10

Mısra: 532

Vü: ve.

531. Ḳabr-i pâkine ola bî-ğayât

532. Şalavât-ı şerîf ü teslimât

316. u:

Rûbai 10

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Müjgân u şirişkimle edip rıķ' amı tesvîd
4. Tâ almağičün haķķımı dîvânına girdim

317. u:

Diğer 10

Mısra: 23

Vü: ve.

23. Şu rütbe zâr u nizârım firâķ ile ben kim
24. Kemîne rütbesin etmek ne mümkün istinbâ

318. u:

Diğer 10

Mısra: 32

Vü: ve.

31. Duḥûl-i bezmiñe hâ' il olur sevâd-ı firâķ
32. Ḥüsûf u kesfîni leyl ü nehâr eder icrâ

319. ü:

Diğer 10

Mısra: 32

Vü: ve.

31. Duḥûl-i bezmiñe hâ' il olur sevâd-ı firâķ
32. Ḥüsûf u kesfîni leyl ü nehâr eder icrâ

320. ü:

Diğer 10

Mısra: 42

Vü: ve.

41. O 'İsi-dem o Mesîhâ- nefes kim olmuşdur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u haṭ ihyâ

321. ü:

Diğer 10

Mısra: 42

Vü: ve.

41. O 'İsi-dem o Mesîhâ- nefes kim olmuşdur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u haṭ ihyâ

322. u:

Diğer 10

Mısra: 42

Vü: ve.

41. O 'İsi-dem o Mesîhâ- nefes kim olmuşdur
42. Anıñla ma'rifet ü 'ilm ü fazl u haṭ ihyâ

323. ü:

Diğer 10

Mısra: 53

Vü: ve.

53. Ya ol zarâfet ü nûkhet ma'ârife rağbet
54. Olursa böyle gerek o zâtlara haķķâ

324. ü:

Diğer 10

Mısra: 55

Vü: ve.

55. Edîb ü kâmil-i 'irfân necib-i necl-i hisân
56. Kim etdi darb-ı meşel nâm-ı pâkini şu'arâ

325. u:

Müfret 10

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Bırakdım çarḫı destimden kazâyı atmaz oldum ben
2. Kemân u tîr ü ḳalb ü 'aşķımız ber-bâd ḳalmışdır

326. ü:

Müfret 10

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Bırakdım çarḫı destimden kazâyı atmaz oldum ben
2. Kemân u tîr ü ḳalb ü 'aşķımız ber-bâd ḳalmışdır

327. ü:

Müfret 10

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Bırakdım çarḫı destimden kazâyı atmaz oldum ben
2. Kemân u tîr ü ḳalb ü 'aşķımız ber-bâd ḳalmışdır

328. u:

Gazel 10

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Görünmez oldu ser-tâ-ser remedden çeşmime dünyâ
2. Baña şâm-ı firâķ u rüz-ı vaşlıñ şimdi nâ-ber-câ

329. ü:

Tarih 11

Mısra: 13

Vü: ve.

13. Artırır ḫüsn ü şafâsı giderir endühu
14. Geceler uzamasa olmaya vaķt-i tahvîl

330. ü:

Tarih 11

Mısra: 19

Vü: ve.

19. Süziş ü zav'ı ziyâde olur elbette anıñ
20. Olsa mûlar ile ḳandîl-i derûn içre fetîl

331. ü:

Diğer 11

Mısra: 26

Vü: ve.

25. Taraf-ı muḫlişi ederse su'âl
26. O kerîmü'l-ḫışâl ü nîk-ḫışâl

332. ü:

Diğer 11

Mısra: 34

Vü: ve.

33. Şöyle zâr etdi iştiyâķ beni
34. Nâle döndürdü gam bu cism ü teni

333. ü:

Diğer 11

Mısra: 36

Vü: ve.

35. Ya'ni mehcür olaldan ol derden
36. Ḥârdır dîdeme gül ü gülşen

334. **u:**
Diğer 11
Mısra: **80**
Vü: ve.
79. Ayrılan şöhbet-i dil-ārādan
80. Kaldırır zevk u şevkı aradan
335. **u:**
Tarih 12
Mısra: **5**
Vü: ve.
5. Öyle cār u zenleri anıñ müdām
6. Etmede düstāne ‘arz-ı merhabā
336. **u:**
Tarih 12
Mısra: **13**
Vü: ve.
13. Şevk u zevkından giribān etdi çäk
14. Şanma revzendir güşād olan dilā
337. **u:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Vü: ve.
15. Sirişti naḥl-i vücūd u baḳıyye naḥl oldu
16. Edince devḫa-i feyziñ zuḫūr bākūrı
338. **u:**
Kaside 12
Mısra: **41**
Vü: ve.
41. Buḫānı etdi semāvāt u keffī arz-ı bihīn
42. Miyāh-ı meymenetinden biḫār-ı mescüdi
339. **ü:**
Kaside 12
Mısra: **47**
Vü: ve.
47. Tavāf ederdi o nūru melā’ik ü ervāḫ
48. Eder degil iken ervāḫımız bu ḫākşūrı
340. **ü:**
Kaside 12
Mısra: **102**
Vü: ve.
101. Vedī’a eyledi nūr-ı Muḫammediyyi aña
102. Münevver etdi şu’ā’ı zemīn ü deyhūrı
341. **u:**
Kaside 12
Mısra: **104**
Vü: ve.
103. O nūru eyledi miḫrāb-ı secde-i ikrām
104. Ki secde eyleye aña müşāb u me’cūrı
342. **ü:**
Kaside 12
Mısra: **119**
Vü: ve.
119. Gözü çıkar aña böyle baḳan la’īn ü bediñ
120. Olur nişestesi āḫır ḫafır-ı maḫḫūrı

343. **ü:**
Kaside 12
Mısra: **131**
Vü: ve.
131. Firāşı Sündüs ü zer-beft firāş-ı istebrak
132. Kuşūru kaşr-ı mücevher binā-yı billürı
344. **u:**
Kaside 12
Mısra: **134**
Vü: ve.
133. Gezerdi zāt-ı şerifiyle ḫazret-i Ḥavvā
134. Cinān içinde ser-ā-ser kuşūr u maḫşūrı
345. **ü:**
Kaside 12
Mısra: **142**
Vü: ve.
141. Kemāl-i na’tını gördükde bildigim yokdur
142. Bu kār-ı mekrümet içre şerik ü berḫūrı
346. **u:**
Kaside 12
Mısra: **154**
Vü: ve.
153. Mu’allim-i sebaḳ-ı sırr-ı ‘alleme’l-esmā
154. Oḳutdu cevher-i zātına nazm u menşūrı
347. **u:**
Kaside 12
Mısra: **171**
Vü: ve.
171. Ne deñlü aḫḫar u ednā isem de sulṫānım
172. Degil miyim seniñ ‘ırḳ-ı şerifiniñ pūrı
348. **ü:**
Kaside 12
Mısra: **175**
Vü: ve.
175. Benim o lerze-ber-endām-ı vaḫşet ü ekdār
176. Ki cāna yetdi ḫümüm-ı küdür-et-i dūrı
349. **ü:**
Kaside 12
Mısra: **180**
Vü: ve.
179. Benim ol münkesirü’l-bāl-i dühūr-ı ḫaşret
180. Ki özledim yine ehl ü ‘ıyāl-ı mehcūrı
350. **ü:**
Kaside 13
Mısra: **20**
Vü: ve.
19. Çünki aşlı kâ’inātın iki ḫarf olmuş anıñ
20. Kāle gelmez ebced ü zâ’irçesi yok muṫlakā
351. **ü:**
Kaside 13
Mısra: **26**
Vü: ve.
25. Şüret-i zāḫir ki bir mir’āt-ı küdretdir anıñ
26. Şekl ü tişālî olur rā’iye elbet rü-nümā

352. **u:**
Kaside 13
Mısra: 51
Vü: ve.
51. Ol ki mäh u mihrveş her rüz ü şeb olmağdadır
52. Dergeh-i iclâline şâhân-ı 'âlem çehre-sâ
353. **ü:**
Kaside 13
Mısra: 57
Vü: ve.
57. Päs-dâr-ı sÿd्रे-i iclâlidir 'izz ü şeref
58. Hâk-rüb-ı dergeh-i iğbâlidir bâl-i Hümâ
354. **ü:**
Kaside 13
Mısra: 59
Vü: ve.
59. 'Äleme ferr ü tÿlÿ'u maţla'u'l-envâr-ı feyż
60. Mağdemi gencine-efşân-ı ser-i bây u gedâ
355. **ü:**
Kaside 13
Mısra: 100
Vü: ve.
99. Mağdemiñle cümle sÿr etdi Muğammed ümmeti
100. Nikbet ü idbârına a'dâ-yı dîn etdi 'azâ
356. **u:**
Kaside 13
Mısra: 115
Vü: ve.
115. Cedd-i firdevs-âşiyân u vâlid-i cennet-mekân
116. Ol iki müstağrak-ı deryâ-yı nÿr-ı Kibriyâ
357. **u:**
Kaside 13
Mısra: 122
Vü: ve.
121. İntisâb ol hânedâna oldu mevrÿs-ı peder
122. Düşdü ihlâş u 'ubÿdiyyet baña himmet saña
358. **u:**
Kaside 13
Mısra: 132
Vü: ve.
131. Eyleyip re's-i hÿmâyÿn ile efser iftiğâr
132. Zât-ı pâkiyle mübâhât eyleye tâc u kabâ
359. **ü:**
Gazel 14
Mısra: 5
Vü: ve.
5. Elde tesbîh ü 'asâsı var iken
6. Eylemez şÿfî riyâdan ictinâb
360. **u:**
Tarih 14
Mısra: 6
Vü: ve.
5. Cinâna bâdi-i temşil ü teşbîh olsa lâyıkdır
6. Hele mevcÿd olandan bunda luţf u hÿsnÿñ esbâbı

361. **u:**
Kaside 14
Mısra: 11
Vü: ve.
11. Görÿp kÿh-ı şÿkÿhun çarğ u ağter
12. 'Aceb midir dese Allâhu ekber
362. **u:**
Kaside 14
Mısra: 25
Vü: ve.
25. Firişte-fer cihânban u melek-hÿ
26. Hÿner-ber şîr-nağcîr ü zafer-cÿ
363. **ü:**
Kaside 14
Mısra: 26
Vü: ve.
25. Firişte-fer cihânban u melek-hÿ
26. Hÿner-ber şîr-nağcîr ü zafer-cÿ
364. **ü:**
Kaside 14
Mısra: 64
Vü: ve.
63. Çapında kul olup şâhân-ı 'âlem
64. Felekde olsa da Cemşid ü ger Cem
365. **ü:**
Kaside 15
Mısra: 17
Vü: ve.
17. Çomaz çÿ şems ü nÿcÿm ol siyâh kâseleri
18. Çÿ jâle mağv eder ednâyı tal'at-ı şevket
366. **u:**
Kaside 15
Mısra: 23
Vü: ve.
23. Düşÿp rikâbına emn ü amân u 'adl ü kerem
24. O pişgehde sezâ çekse râyet-i şevket
367. **ü:**
Kaside 15
Mısra: 23
Vü: ve.
23. Düşÿp rikâbına emn ü amân u 'adl ü kerem
24. O pişgehde sezâ çekse râyet-i şevket
368. **ü:**
Kaside 15
Mısra: 25
Vü: ve.
25. Cihânda şevket ü devlet demekde odur
26. Ki mÿnhasırdır aña şân-ı devlet-i şevket
369. **u:**
Kaside 15
Mısra: 40
Vü: ve.
39. Celâdet-i 'ızam-ı kadriññ 'atıyyesidir
40. 'Ulÿvv-i rÿtbe-i şân u feğâmet-i şevket

370. ü:

Kaside 15

Mısra: 51

Vü: ve.

51. Bu 'izz ü şevkete taklîd olur mu 'âlemde

52. Olur mu kesb ile taḥşîl-i ḥâlet-i şevket

371. ü:

Kaside 16

Mısra: 43

Vü: ve.

43. Olmasa mekrûmet ü luḫfu eger cümleyle 'âm

44. Böyle evşâfına düşmezdi ser-â-pâ bülbül

372. ü:

Kaside 16

Mısra: 83

Vü: ve.

83. Devlet ü 'ömrünü eفزün ede dâ'im Mevlâ

84. Faḫr ede cüd u şehâsıyla be-her câ bülbül

373. u:

Kaside 16

Mısra: 84

Vü: ve.

83. Devlet ü 'ömrünü eفزün ede dâ'im Mevlâ

84. Faḫr ede cüd u şehâsıyla be-her câ bülbül

374. u:

Tarih 17

Mısra: 36

Vü: ve.

35. Böyledir garḫ-âb-ı baḫr-i ğurbet ü endüh inen

36. Gülşen-i ma'nâma taklîd etmede dūr u yaḫîn

375. u:

Tarih 17

Mısra: 50

Vü: ve.

49. Ya'ni küstâḫ u recâ olsam derînde ben nola

50. Luḫfuña mu'tâd-ı dîrineñ durur zâr u ḫazîn

376. ü:

Tarih 17

Mısra: 72

Vü: ve.

71. Bu cevâb-ı pâki aḫz edip zebân-ı kâmdan

72. Reh-güzârînda nevâl ü cüda açdım âstîn

377. u:

Tarih 17

Mısra: 74

Vü: ve.

73. Müflis-i ğurbet kanâ'at eylemez bir baḫşışe

74. Luḫf u iḫsânîñ mükerrer ister ol bî-çâr hemîn

378. u:

Tarih 17

Mısra: 80

Vü: ve.

79. Bir zamân zâl-i felek 'aksine devrân eyleyip

80. Atdı Lazistân'a zâtım kaḫr ile zâr u ḫazîn

379. u:

Tarih 17

Mısra: 81

Vü: ve.

81. Şimdi Türkistân-ı miḫnetde ḫalıp zâr u nizâr

82. Ḥâlîme baḫdıḫça ben olmaḫdayım ḫayret-ḫarîn

380. u:

Tarih 17

Mısra: 90

Vü: ve.

89. Teng-destî vü keder ḫâlîm diĝer-gün eyledi

90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn

381. u:

Tarih 17

Mısra: 94

Vü: ve.

93. Ḥâke yeksân eyledi baḫtım gibi zâtım felek

94. Şöyle ḫursun ĝayret-i aḫrân u şeh-r-i nâzenîn

382. ü:

Tarih 17

Mısra: 100

Vü: ve.

99. Ḫaldı bu hengâm-ı deyde ĝurbet ellerde dirîĝ

100. Derd ile miḫnet ile bî-çâre dil-teng ü ḫazîn

383. ü:

Tarih 17

Mısra: 104

Vü: ve.

103. Ḥâşılı teşḫîn ü tebrîd etmede eḫrâfımı

104. Germ ü serdi 'âlemiñ çün ḫâlî'-i nâdîr-bihîn

384. ü:

Kaside 17

Mısra: 38

Vü: ve.

37. Cenâb-ı ḫazret-i Sultân Aḫmed-i Ğazî

38. Yegâne pâdişeh-i bî-mu'âdil ü ekrem

385. ü:

Kaside 17

Mısra: 49

Vü: ve.

49. Nice tefekkür ü ḫaşyetle olmasun zîrâ

50. Yegâne zâtı hünerlerde hep be-vech-i etem

386. ü:

Kaside 17

Mısra: 51

Vü: ve.

51. Tüfeng ü tîri dilîrâne şaştı merdâne

52. Cemî'-i genc-i ma'ârifde zâtı hep maḫrem

387. ü:

Kaside 17

Mısra: 59

Vü: ve.

59. Edeydi şevket ü dārāt u haşmeti meşhūd
60. Derinde ‘abd-i kemīne olurdu Hüsrev ü Cem

388. u:

Kaside 17

Mısra: 59

Vü: ve.

59. Edeydi şevket ü dārāt u haşmeti meşhūd
60. Derinde ‘abd-i kemīne olurdu Hüsrev ü Cem

389. u:

Kaside 17

Mısra: 66

Vü: ve.

65. ‘Aceb mi lutfuna müstagrağ olsa heft iklim
66. Yed-i kerīmine vā-beste cümle Rüm u ‘Acem

390. u:

Kaside 17

Mısra: 73

Vü: ve.

73. Gülām-ı dergehidir gerçi cümle şāh u gedā
74. Kıl etdi Sālim’i ol şāh gayrısın bilmem

391. u:

Kaside 17

Mısra: 86

Vü: ve.

85. Muhammed-i ‘Arabī hürmetine hazret-i Hāk
86. Ede ‘adūsunu maḫhūr u kılların hürrem

392. ü:

Gazel 18

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Yıkıldık pāy-māl olduğ derinde ḫāk-i rāh olduğ
6. Edelden naḫvet ü nāzı bize ol nāzenin ‘adet

393. u:

Tarih 18

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Nesīm-i şubḫ-ı vuşlatdan şeb-i ḡam zūlf-i yārāsā
4. Perişān-ḫāl iken şevk u ferāḫla neşve-yāb oldu

394. u:

Tarih 18

Mısra: 25

Vü: ve.

25. O deñlü zāt-ı ma‘mūr u nazīf ü şāf-dildir kim
26. Yanında şūḫ-meşrebler ser-ā-pā pür-ḫicāb oldu

395. ü:

Tarih 18

Mısra: 25

Vü: ve.

25. O deñlü zāt-ı ma‘mūr u nazīf ü şāf-dildir kim
26. Yanında şūḫ-meşrebler ser-ā-pā pür-ḫicāb oldu

396. ü:

Tarih 18

Mısra: 29

Vü: ve.

29. Edib ü şāf-dil maḫdūm-ı pākīze-şiyemdir kim
30. Vücüdü ḫüsn-i aḫlāḫa maḫall-i müstetāb oldu

397. ü:

Tarih 18

Mısra: 39

Vü: ve.

39. Kemāl-i sa‘d ü ifrāt-ı ferāḫ ile bu şeb ḡüyā
40. Ḥasen burcunda mehle ictimā‘-ı āfītāb oldu

398. u:

Kaside 18

Mısra: 26

Vü: ve.

25. Şarılr dāmenine bulduḡu şāḫıñ ez-dil
26. Tā ki bī-kes ḫalālī bāḡda zār u maḫzūl

399. ü:

Kaside 18

Mısra: 48

Vü: ve.

47. ḡamdan āzāde olur deyde nebāt-ı şoḫbet
48. Eylemez meclis-i ḫāşa meges ü mūr duḫūl

400. u:

Kaside 18

Mısra: 54

Vü: ve.

53. Cum ‘ayı ḫāşılı terk eyleyemez pāy-ı şalāḫ
54. Anda cem ‘ olmuş iken nice rivāyāt u nuḫūl

401. ü:

Kaside 18

Mısra: 60

Vü: ve.

59. O şeref-baḫş-ı ḫilāfet o şeh-i pür-şevket
60. K’eylemiş zātını Hāk şefḫat ü ‘adle mecbūl

402. ü:

Kaside 18

Mısra: 64

Vü: ve.

63. O imām-ı ḫaḫıñ etmiş nıgehin şun‘-ı Ḥudā
64. Dosta ni‘ met ü a‘dāsına seyf-i meslūl

403. ü:

Kaside 18

Mısra: 65

Vü: ve.

65. Odur ol pādīşeh-i mün‘im ü ‘ādil şeb ü rüz
66. Ki anıñ ni‘ meti olmaḫda cihāna mebzūl

404. ü:

Kaside 18

Mısra: 69

Vü: ve.

69. Biri baḫr ü birini kān ḫayāl ede meger
70. Kef-i iḫsānını taşvīr edenler me‘mūl

405. ü:

Kaside 18

- Mısra: 82
Vü: ve.
81. Himmetiñle şu kadar oldu cihân emn ü amân
82. ‘Äleme oldu bütün cāy-ı şafâ hüzn ü sühül
406. u:
Kaside 18
Mısra: 90
Vü: ve.
89. Devlet ü nām-ı Sikender ki hemîn olmadadır
90. Hâşıl-ı devlet-i pâkiñ nice eşrâf u fuhûl
407. u:
Kaside 18
Mısra: 93
Vü: ve.
93. Aşl u fer’iñ de hemîn tayyib ü pāk ü tâhir
94. Kim işitse şeref-i zātıñ eder hüsni kabul
408. ü:
Kaside 18
Mısra: 93
Vü: ve.
93. Aşl u fer’iñ de hemîn tayyib ü pāk ü tâhir
94. Kim işitse şeref-i zātıñ eder hüsni kabul
409. ü:
Kaside 18
Mısra: 93
Vü: ve.
93. Aşl u fer’iñ de hemîn tayyib ü pāk ü tâhir
94. Kim işitse şeref-i zātıñ eder hüsni kabul
410. ü:
Kaside 18
Mısra: 97
Vü: ve.
97. Bu kadar ferr ü haşemle yine her şām u seher
98. Saña tâ’atdir olan cümle ahıbb-i mes’ûl
411. ü:
Kaside 18
Mısra: 107
Vü: ve.
107. Bahr ü ber cevdet-i ihsâniña sir ü reyyân
108. Ni’metiñ öyle bahâr içre cihâna mebzûl
412. ü:
Kaside 18
Mısra: 120
Vü: ve.
119. Eyleye zāt-ı hümâyünunu Allâh maşûn
120. Devlet ü saltanatı tâ-be-kıyâmet mevşûl
413. ü:
Kaside 18
Mısra: 121
Vü: ve.
121. Şevket ü ‘ömrünü efvün ede dâ’im Mevlâ
122. Be-ħağ-ı mühr-i nübüvvet be-ħağ-ı sırr-ı Resûl
414. ü:
Kaside 19

- Mısra: 3
Vü: ve.
3. Ne gülşen dil-firîb ü dil-güşâ bir ravza-i şîrin
4. Ki tarh-ı lâ-nazîri gelmemişdir çarh-ı devvâre
415. u:
Kaside 19
Mısra: 5
Vü: ve.
5. Güzide her taraf mümtâz u zibâ kıt’a-i cennet
6. Ki kesb-i feyz eder ‘âdem aña etdikde nezzâre
416. u:
Kaside 19
Mısra: 23
Vü: ve.
23. Ciger-pâre güzeller ‘işve-bâz u nâz-perverler
24. Müferraħ şeh-levendler gelmede nâzende refâre
417. u:
Kaside 19
Mısra: 26
Vü: ve.
25. Pesendide havuzlar tuhfе mir’ât-ı mücellâlar
26. Nigâh etdikçe âb u tâb baħş eyler nigeh-dâre
418. ü:
Kaside 19
Mısra: 45
Vü: ve.
45. Şerefde Farqadân’a hem-ser eyler qadr ü miqdârı
46. Anıñ bir gonca-i ra nâsın almak künc-i destâre
419. ü:
Kaside 19
Mısra: 57
Vü: ve.
57. Bakıp bu reng ü büya hâtıra firdevs gelmez mi
58. Girince böyle nüzhetgâh-ı vâlâ cennet-âşâre
420. ü:
Kaside 19
Mısra: 76
Vü: ve.
75. O sultân-ı cihân şâhib-kırân-ı bezm-i ‘âlî kim
76. Degil Rum’a sitân-ı mihri besdir Hind ü Bulgar’e
421. ü:
Kaside 19
Mısra: 78
Vü: ve.
77. O sultân-ı ser-efrâz-ı selâfın dâd-güster kim
78. Süleymân gibi cārî emri bâda deşt ü enhâre
422. u:
Kaside 19
Mısra: 79
Vü: ve.
79. Olup fermân-ber-i hükümü ‘Arab Rum u ‘Acem anıñ
80. Hemîn cārîdir ahkâm-ı şerîfî cümle aqtâre

423. u:

Kaside 19

Mısra: 81

Vü: ve.

81. O 'ālī-şān ki Cem derbān u Dārā çākerin etmiş
82. Muvaffak zāt-ı vālāsın Hūdā her emr-i düşvāre

424. u:

Kaside 19

Mısra: 89

Vü: ve.

89. Nice teşbīh edem kāna anıñ in'ām u ihsānın
90. Anı taḥmīn kâbildir bu gelmez 'add ü miqdāre

425. u:

Kaside 19

Mısra: 94

Vü: ve.

93. Bütün 'ālem anıñ müstağrak-ı deryā-yı cūdudur
94. Du'āsı farz-ı 'ayn olmuş durur büldān u emğāre

426. u:

Gazel 20

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Sad-hazer ol gamzelerden çeşm-i efsün-sāzda
8. 'Akl u sevdāyı ederler sulh-düşmen ceng-düst

427. ü:

Kaside 20

Mısra: 21

Vü: ve.

21. Evvelin-'aql ü şān-ı hürşid
22. Aḥmed-i Sālīs-i zafer-te' yīd

428. u:

Kaside 20

Mısra: 53

Vü: ve.

53. Dāver-i Taḥt u baḥt-ı 'ālī-nām
54. Mālik-i baḥr ü ber şeh-i islām

429. ü:

Kaside 20

Mısra: 64

Vü: ve.

63. Cümle eyler idi bu bû-yı kerem
64. Hâkin iksir ü şahn-ı bāğı İrem

430. ü:

Kaside 20

Mısra: 69

Vü: ve.

69. Kef-i cūduna nisbet ü temşil
70. Kaḫra-i kemterini olmaz Nīl

431. u:

Kaside 20

Mısra: 91

Vü: ve.

91. Bu kıla' u ḫuşūn-ı pür-ziynet
92. Bu kadar şān u şevket ü ḫaşmet

432. u:

Kaside 20

Mısra: 92

Vü: ve.

91. Bu kıla' u ḫuşūn-ı pür-ziynet
92. Bu kadar şān u şevket ü ḫaşmet

433. ü:

Kaside 20

Mısra: 92

Vü: ve.

91. Bu kıla' u ḫuşūn-ı pür-ziynet
92. Bu kadar şān u şevket ü ḫaşmet

434. u:

Kaside 20

Mısra: 95

Vü: ve.

95. Yek-be-yek hep şuhūr u büldānı
96. Cümle memlū' fazl-ı Rabbānī

435. ü:

Kaside 20

Mısra: 100

Vü: ve.

99. Cāygāh-ı fuḫūl ü ehl-i kemāl
100. 'İlm ü fazl u hünlerle māl-ā-māl

436. u:

Kaside 20

Mısra: 100

Vü: ve.

99. Cāygāh-ı fuḫūl ü ehl-i kemāl
100. 'İlm ü fazl u hünlerle māl-ā-māl

437. ü:

Kaside 20

Mısra: 110

Vü: ve.

109. Var mı dünyāda bir nazīri meger
110. Āb ü ḫāk ü hevāda ser-tā-ser

438. ü:

Kaside 20

Mısra: 110

Vü: ve.

109. Var mı dünyāda bir nazīri meger
110. Āb ü ḫāk ü hevāda ser-tā-ser

439. ü:

Kaside 20

Mısra: 115

Vü: ve.

115. Zāt-ı vālāsı 'izz ü devletle
116. Cāygāh eylemiş sa'ādetle

440. u:

Kaside 20

Mısra: 118

Vü: ve.

117. Hüsni mümzā-yı ṭab'-ı 'ālemdir
118. Revnaḫ u zibe faşş-ı Hātem'dir

441. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 122
Vü: ve.
121. Ne sarây ol maqarr-ı kesb-i hüner
122. Mâye-i feyz-i her necâbet ü fer
442. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 132
Vü: ve.
131. Odur ol bihterîn mekân-ı şerîf
132. Ma'den-i her kemâl ü cây-ı laţîf
443. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 134
Vü: ve.
133. Ne güzel menzil-i 'ibâdetdir
134. Cây-ı her tâ'at ü nezâfetdir
444. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 138
Vü: ve.
137. Hıfza güyâ sarâyı şâm u şehër
138. Tolaşır nevbet ile şems ü kamer
445. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 187
Vü: ve.
187. Hem velâyet-çarîn ü dâñadır
188. Hem kerâmet-rehîn ü ma'nâdır
446. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 188
Vü: ve.
187. Hem velâyet-çarîn ü dâñadır
188. Hem kerâmet-rehîn ü ma'nâdır
447. **u:**
Kaside 20
Mısra: 199
Vü: ve.
199. Ne mu'allim selîm-ţab' u derûn
200. Râz-dân-ı fûnûn-ı gün-â-gün
448. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 204
Vü: ve.
203. Ki cihân cümle istirâhatda
204. Her kes 'adlinde emn ü râhatda
449. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 217
Vü: ve.

217. Heşt ü deh sâlde olup vâşıl
218. Oldu naqdîne-i emel hâşıl
450. **u:**
Kaside 20
Mısra: 257
Vü: ve.
257. Hatt u remy ü tüfeng ü her tertîb
258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb
451. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 257
Vü: ve.
257. Hatt u remy ü tüfeng ü her tertîb
258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb
452. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 257
Vü: ve.
257. Hatt u remy ü tüfeng ü her tertîb
258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb
453. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 258
Vü: ve.
257. Hatt u remy ü tüfeng ü her tertîb
258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb
454. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 259
Vü: ve.
259. Re' y ü tedbîr ü 'ilm-i fersânî
260. Hep çarîn-i hayâl-i zî-şanı
455. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 259
Vü: ve.
259. Re' y ü tedbîr ü 'ilm-i fersânî
260. Hep çarîn-i hayâl-i zî-şanı
456. **ü:**
Kaside 20
Mısra: 282
Vü: ve.
281. O da zeyn eyleyip cevâhir ile
282. Nice şun'-ı bihîn ü fâhîr ile
457. **u:**
Kaside 20
Mısra: 310
Vü: ve.
309. Bâreka'llâh zihî şeca'atdır
310. Rüstemâne ne zür u kuvvetdir

458. **ü:**
Kaside 20
Mısra: **346**
Vü: ve.
345. Eyleye hazret-i Hudā-yı kadir
346. Zātın devlet ü şafâ ile pîr
459. **ü:**
Kaside 22
Mısra: **34**
Vü: ve.
33. Çıksa dīvāna ol vezîr-i güzîn
34. 'Adl ü ihsân turur yesâr u yemîn
460. **u:**
Kaside 22
Mısra: **50**
Vü: ve.
49. O vezîr-i muhibb-i 'ilm-i şerîf
50. Şâhib-i hilm ü cüd ü tab'-ı latîf
461. **ü:**
Kaside 22
Mısra: **66**
Vü: ve.
65. 'Âlemi eyleyip şehâsı esîr
66. Keremin görmede sağîr ü kebîr
462. **ü:**
Kaside 22
Mısra: **78**
Vü: ve.
77. Rûz ü şeb oldu dîde-düz-ı ümîd
78. Kef-i ihsânına meh ü hürşîd
463. **u:**
Kaside 22
Mısra: **124**
Vü: ve.
123. Yoğsa hâlim benim diger-gündür
124. Ğam u miñnetle dîde pür-hündür
464. **ü:**
Kaside 22
Mısra: **146**
Vü: ve.
145. Zātın 'izzetle ber-devâm olsun
146. 'Ömr ü devletle müstedâm olsun
465. **ü:**
Gazel 23
Mısra: **12**
Vü: ve.
11. Mâ-cerâ-yı dîde-i giryânımı görüp dilâ
12. Baħr acıyıp ağlaşîrlar hâlime Nîl ü Fûrât
466. **ü:**
Kaside 23
Mısra: **11**
Vü: ve.

11. Ayaz ile yine âmîziş etdi şîr ü şekkerveş
12. Şeb-i meh-tâb-ı deyde seyr kıl maħmūd-ı sermâyî
467. **u:**
Kaside 23
Mısra: **38**
Vü: ve.
37. Ne destür aşaf-ı Cem-rütbe kim tahkîr eder gerdün
38. Der-i kudretde derbânî ya Efrîdun u Dârâyî
468. **u:**
Kaside 23
Mısra: **72**
Vü: ve.
71. Hıdîv-i kâm-bahşâ âfîtab-ı âsumân-raħşâ
72. Eyâ âyîn-tırâz-ı râh u resm-i 'âlem-ârâyî
469. **u:**
Kaside 23
Mısra: **74**
Vü: ve.
73. Sen ol gül-çîn-i gülzâr-ı sa'âdetsin ki dâmânîñ
74. Eder şayf u şitâda muttaşıl gül büse-peymâyî
470. **u:**
Kaside 23
Mısra: **81**
Vü: ve.
81. Hâlîlu'llâh ile hem-nâm u şöhet olduguñdandır
82. Zuhuruñ pür-tezelzül etdi kavm-i Lât u 'Uzzâ'yı
471. **ü:**
Kaside 23
Mısra: **90**
Vü: ve.
89. Bu ikbâl-i Hudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tîgîñ
90. Eder teşhîr yek-ser merz ü büm-i 'ömr-i a'dâyî
472. **u:**
Tarih 24
Mısra: **5**
Vü: ve.
5. 'Arz etse ruħşâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşterî gökde nola şems ü kamer
473. **ü:**
Tarih 24
Mısra: **6**
Vü: ve.
5. 'Arz etse ruħşâr ol perî firdevs eder büm u beri
6. Olursa aña müşterî gökde nola şems ü kamer
474. **ü:**
Tarih 24
Mısra: **10**
Vü: ve.
9. İnşâf olursa hûbdur bir böyle şeh-r-âşübdur
10. 'Âriflere matlûbdur ol nazenîn ü sîm-ber

475. ü:

Tarih 24

Mısra: 14

Vü: ve.

13. Şāhib-kırān-ı şarḡ u garb hürşid-i şubḥ-ı rüz-ı ḥarb

14. Şir ü hizebr-i ta'n u zarb hem Ḳahramān hem dādger

476. ü:

Tarih 24

Mısra: 18

Vü: ve.

17. Ḥān Aḥmed-i encüm-sipāh kim kıla nāgeh 'azm-i rāh

18. Fevz ü zafer çün mihr ü māh öñünce zer-meş'al çeker

477. ü:

Tarih 24

Mısra: 18

Vü: ve.

17. Ḥān Aḥmed-i encüm-sipāh kim kıla nāgeh 'azm-i rāh

18. Fevz ü zafer çün mihr ü māh öñünce zer-meş'al çeker

478. ü:

Tarih 24

Mısra: 19

Vü: ve.

19. Gerdünda şeb-meşhüd olan şanma hilāl ü Kehkeşān

20. 'Arz eyled'aña āsumān elmāsdan tāt u kemer

479. u:

Tarih 24

Mısra: 20

Vü: ve.

19. Gerdünda şeb-meşhüd olan şanma hilāl ü Kehkeşān

20. 'Arz eyled'aña āsumān elmāsdan tāt u kemer

480. ü:

Tarih 24

Mısra: 23

Vü: ve.

23. Ḥāḡ-i derin her kim öper çün mihr ü meh şām u şeh̄er

24. Her dem dehānın pür eder sīm ile zer dürr ü güher

481. ü:

Tarih 24

Mısra: 24

Vü: ve.

23. Ḥāḡ-i derin her kim öper çün mihr ü meh şām u şeh̄er

24. Her dem dehānın pür eder sīm ile zer dürr ü güher

482. ü:

Tarih 24

Mısra: 25

Vü: ve.

25. Fetḥ ü zaferdir şāh-rāh min-ba'd aña bī-iştibāh

26. İqbāline 'ādil güvāh ol şadr-ı dīn-perver yeter

483. u:

Tarih 24

Mısra: 47

Vü: ve.

47. Olup Revān ma'mūr u şen pāk oldu hep burc u beden

48. Süprüldü çıḡdı kal'adan ol zümre-i düzaḡ-maḡar

484. ü:

Kaside 24

Mısra: 15

Vü: ve.

15. Dür-bīn eyledi rüz ü şebe mihr ile mehi

16. Reh-güzārına felek baḡmada etmez te'ḥir

485. ü:

Kaside 24

Mısra: 22

Vü: ve.

21. Şadr-ı 'ālīye ḡadem başdı deyü müjde edip

22. Dedi oldu o efendiñ fer ü ḡaşmetle vezir

486. u:

Kaside 24

Mısra: 43

Vü: ve.

43. Şu ḡadar luḡf u kerem şāhibi mükrimdir kim

44. O olur dünyede cism olmaḡ olursa tevḡir

487. ü:

Kaside 24

Mısra: 51

Vü: ve.

51. Sen o kām-ı kerem ü baḡr-ı himemsin k'olmuş

52. Bir nigāh-ı nazarıñ cümle cihāna iksir

488. u:

Kaside 24

Mısra: 57

Vü: ve.

57. Sen o iḡsān u kerem şāhibisin kim Ḥātem

58. Saña nisbetle şehā-hvānıḡı bir şey'-i ḡaḡir

489. ü:

Kaside 24

Mısra: 67

Vü: ve.

67. Ḥaşre dek devletini dā'im edip Ferd ü Şamed

68. Behre-yāb ola zamānında şaḡir ile kebir

490. ü:

Kaside 25

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Te'āla'llāh zihī zāt-ı melek-ḡaslet kerem-fermā

2. Ki ferr ü ḡaşmet ü dārātı ḡayret-āver-i Dārā

491. ü:

Kaside 25

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Te'āla'llāh zihī zāt-ı melek-ḡaslet kerem-fermā

2. Ki ferr ü ḡaşmet ü dārātı ḡayret-āver-i Dārā

492. u:

Kaside 25

Mısra: 12

Vü: ve.

11. Odur ol aşaf-ı şâhib-himem kân-ı mekârim kim
12. 'Adilin görmemiştir çeşm-i çarh u dîde-i dünyâ

493. ü:

Kaside 25

Mısra: 58

Vü: ve.

57. Hemîşe hem-demiñ hıfz u emân-ı Hağğ olup olsun
58. Müdâmi reh-berîñ tevfiğ-ı Rabb-i İzid ü dâñâ

494. ü:

Kaside 26

Mısra: 12

Vü: ve.

11. Tolular beyza-i elmâs gibi oldu vezân
12. Ceyb ü dâmânını toldursa sezâdir şahrâ

495. ü:

Kaside 26

Mısra: 35

Vü: ve.

35. Hikem-âmûz-ı suhan pâk-dil ü pâk-dehen
36. Hâzin-i dürr-i 'Aden mu'teber-i ehl-i vefâ

496. u:

Matla 27

Mısra: 1

Vü: ve.

1. Sevindir pây-bûsuñla deyü bu zâr u nâlânı
2. Şarıldı pâyınâ yâriñ şefâ'at etdi dâmânı

497. u:

Kaside 27

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temûz-ı ğamdan
4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-rîz-i şafâ

498. ü:

Kaside 27

Mısra: 18

Vü: ve.

17. Nice aşaf ki anıñ görmedi bir dağı henüz
18. Re'y ü tedbirde mânendini çeşm-i dünyâ

499. u:

Kaside 27

Mısra: 36

Vü: ve.

35. Hâmdü li'llâh hele teşrif-i kudûmundan anıñ
36. Oldu bed-hvâh u erâzil müteşân nâ-peydâ

500. u:

Kaside 27

Mısra: 38

Vü: ve.

37. Söylemek istemez âdem anı ammâ tıramaz
38. Komas imân u mürüvvet k'ola ebkem güyâ

501. u:

Kaside 29

Mısra: 49

Vü: ve.

49. Ben o şad-şevk u sürür ile eyâ kân-ı kerem
50. Eyledim gerçi şifâñda kelâmım berter

502. u:

Kaside 29

Mısra: 52

Vü: ve.

51. Lîk mümkün mi ede lâyıķı üzre medhiñ
52. Kilk-i mu'ciz-rağam u hâme-i i'câz-eşer

503. ü:

Kaside 29

Mısra: 59

Vü: ve.

59. Budur ümmid ü recâ dergeh-i Hağğ'dan ki müdâm
60. Şadr-ı fetvâya vere zât-ı şerîfiñ ziver

504. ü:

Kaside 30

Mısra: 28

Vü: ve.

27. Zamân-ı devletinde ol vücûd-ı bî-nazirin çarh
28. Bi-ğamdi'llâh leked-küb etmez oldu merd ü dâñâyı

505. u:

Kaside 31

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Bâğ u şuffe demidir kilk-i şarîr-engiziñ
4. Nağme-senc-i dem olur bülbül-i güyâ eyle

506. ü:

Kaside 31

Mısra: 44

Vü: ve.

43. Bizi her bâr sezâ-yı kerem eyler yâ Rab
44. Zâtını devlet ü 'izzetle mu'allâ eyle

507. u:

Kaside 31

Mısra: 90

Vü: ve.

89. İltizâm eyle du'âsın o 'adimü'l-mişlin
90. Bu niyâzi şeb ü rüzân u be-her-câ eyle

508. ü:

Kaside 31

Mısra: 96

Vü: ve.

95. Kible-i maşad edip dergeh-i 'âlî-şânın
96. Dâ'imâ mülteşem ü merci'-i dünyâ eyle

509. ü:

Kaside 32

- Mısra: 33
Vü: ve.
33. Görmege zāt-ı şeref-bağşını hürşid ü kamer
34. Dolaşırlar der-i vâlâsını her şubh u mesâ
510. u:
Kaside 32
Mısra: 34
Vü: ve.
33. Görmege zāt-ı şeref-bağşını hürşid ü kamer
34. Dolaşırlar der-i vâlâsını her şubh u mesâ
511. u:
Kaside 32
Mısra: 36
Vü: ve.
35. Bende etdiñ o kadar cümle cihānyāni seniñ
36. Ey kerem-kān u himem-ñüy u fazîlet-peymā
512. u:
Kaside 32
Mısra: 36
Vü: ve.
35. Bende etdiñ o kadar cümle cihānyāni seniñ
36. Ey kerem-kān u himem-ñüy u fazîlet-peymā
513. ü:
Kaside 32
Mısra: 41
Vü: ve.
41. Gülşen-i dehr ü şabā sağ u esen olduqça
42. Gonca-i bahtıñı hāndān ede gül gibi Hudā
514. ü:
Kaside 32
Mısra: 43
Vü: ve.
43. Köhne eyvān-ı felek şems ü kamer durduqça
44. Döne pervāne-şifāt üstüne dā'im dünyā
515. ü:
Gazel 32
Mısra: 2
Vü: ve.
1. Müttakîne nola tã'atde olur ise felāh
2. Ādemi zühd ü kanā'at eder elbet işlāh
516. u:
Kaside 34
Mısra: 10
Vü: ve.
9. Yine gül-geşt-i gülzāra şalādır ehl-i 'irfāna
10. Hezārān naħl-i güllerde figān u nāle-pīrādır
517. ü:
Kaside 34
Mısra: 52
Vü: ve.
51. Vezir-i şaf-şikendir Kahramān-ı şir-efgendir
52. Müşār ü mü'temendir Rüstem-i bī-bāk ü pervādır

518. ü:
Kaside 34
Mısra: 69
Vü: ve.
69. Umür-ı pāk-i halkı şer' ü kânün ile gördükçe
70. Kitābı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'allādır
519. ü:
Kaside 35
Mısra: 70
Vü: ve.
69. Şā'irāniñ ede Sübhān-ı 'amimü'l-ihsān
70. Her nefes kām-ı dilin zaħmet ü ğamsız der-kār
520. u:
Gazel 40
Mısra: 3
Vü: ve.
3. Gehi mahv u gehi işbāt mā-beyninde dā'irdir
4. Nola gāhī güşāde olsa gāhī beste-ser kāgaz
521. ü:
Gazel 50
Mısra: 3
Vü: ve.
3. Sirişk-i çeşm ü müjgānımla āha yazdırıp nāme
4. Derünüm pādişāh-ı mülk-i hüsne 'arz-ı hāl eyler
522. ü:
Gazel 51
Mısra: 7
Vü: ve.
7. Gerek nık ü gerek bed yād etsinler beni a'dā
8. O şāhıñ meclisinde ārzü mezkür olmağdır
523. u:
Gazel 56
Mısra: 7
Vü: ve.
7. Didār-ı yāre dilde olan şevk u hvāhişi
8. Tursun ifāde etmeyelim imtinān olur
524. u:
Gazel 56
Mısra: 11
Vü: ve.
11. 'Aql u qarār u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanıñda hemān miħmān olur
525. u:
Gazel 56
Mısra: 11
Vü: ve.
11. 'Aql u qarār u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanıñda hemān miħmān olur
526. u:
Gazel 56
Mısra: 11
Vü: ve.
11. 'Aql u qarār u şevk u tefekkür de sendedir
12. Bir dil degil yanıñda hemān miħmān olur

527. ü:

Gazel 56

Mısra: 13

Vii: ve.

13. Ğurbet deminde gördüğümüz derd ü miñneti
14. Yazsam netice 'äleme bir dâstân olur

528. u:

Gazel 57

Mısra: 8

Vii: ve.

7. İhtilâf üzre olan bulmaya te'şîr-i hülüş
8. Cümleden hâşılı maqşûd u murâd ülfetdir

529. u:

Gazel 58

Mısra: 8

Vii: ve.

7. Zamân-ı devlet-i neşv ü nemâya i'tibâr olmaz
8. Ziyâd oldukça câh u rütbe hergiz âşinâ artar

530. ü:

Gazel 58

Mısra: 12

Vii: ve.

11. Belâgat-senc olur Sâlim nigeh-sâzende-i diğkat
12. İhâta eyledikçe fenn ü ma'nâyı edâ artar

531. u:

Müfret 61

Mısra: 2

Vii: ve.

1. Şahn-ı Kâğıd-hâne dünyâyı bütün cem' eylemiş
2. Kühsâr u cüybâr u mişezâr u lâlezâr

532. u:

Müfret 61

Mısra: 2

Vii: ve.

1. Şahn-ı Kâğıd-hâne dünyâyı bütün cem' eylemiş
2. Kühsâr u cüybâr u mişezâr u lâlezâr

533. u:

Müfret 61

Mısra: 2

Vii: ve.

1. Şahn-ı Kâğıd-hâne dünyâyı bütün cem' eylemiş
2. Kühsâr u cüybâr u mişezâr u lâlezâr

534. u:

Gazel 62

Mısra: 5

Vii: ve.

5. Kıl kadar meylin tırâş u hvâhiş etmezdik velî
6. Bu reh-i nâ-râstî 'uşşâka ebrü gösterir

535. u:

Gazel 65

Mısra: 1

Vii: ve.

1. Bî-kesânı nola ihlâk etse âlâm u keder
2. Çarlı öyle çarlı mıdır kim etdiğin noqşân eder

536. u:

Gazel 65

Mısra: 4

Vii: ve.

3. Gülsitân-ı dünyeden bād-ı ferağ gitmiş gönül
4. Şimdi yerinde neşât u ülfetiñ yeller eser

537. ü:

Gazel 65

Mısra: 10

Vii: ve.

9. Neyleyem şādî-i vaşlı Sâlimâ verdi baña
10. Firqatî arāyiş-i hüsñ ü bahâ vü zib ü fer

538. u:

Gazel 66

Mısra: 3

Vii: ve.

3. Şaymayıp âh u figânım hâtırım kırma benim
4. Belki te'şîr ede cānâ inkisârım kim bilir

539. u:

Gazel 66

Mısra: 5

Vii: ve.

5. Cüst ü cüdan fâriğ olsunlar qarâr u 'aql u hüş
6. Qandadır şimdi dil-i zâr u nizârım kim bilir

540. u:

Gazel 66

Mısra: 5

Vii: ve.

5. Cüst ü cüdan fâriğ olsunlar qarâr u 'aql u hüş
6. Qandadır şimdi dil-i zâr u nizârım kim bilir

541. ü:

Matla 66

Mısra: 1

Vii: ve.

1. Ser-i küyuñda körpe 'aşkıñ nâ-çiz ü ednâdır
2. Reh-i 'aşkıñda ölmeklik seniñ ednâdan ednâdır

542. u:

Gazel 69

Mısra: 2

Vii: ve.

1. Hicr-i cānân ile vasl-ı şevk-bahşâ bir midir
2. Şadme-i telh-ı humâr u zevk-ı şahbâ bir midir

543. u:

Gazel 69

Mısra: 10

Vii: ve.

9. Nice mümkün her birin tatyib etmek luğf ile
10. Dergeh-i dilberde Sâlim zâr u şeydâ bir midir

544. u:

Gazel 70

Mısra: 6

Vii: ve.

5. Dil-i şeydā nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola
6. Beni dil-gir eden rûz u şebân âh u figânımdır

545. u:

Gazel 70

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Dil-i şeydā nice kâbil ki rû-gerdân-ı cevri ola
6. Beni dil-gir eden rûz u şebân âh u figânımdır

546. u:

Gazel 70

Mısra: 9

Vü: ve.

9. Cihân mülkünde ansız neyleyim cân u teni Sâlim
10. Benim ol serv-quad rûh-ı revânım baña cânımdır

547. ü:

Gazel 72

Mısra: 6

Vü: ve.

5. El ermez bâr-ı vaşla ol nihâl-i tâzededen zirâ
6. Gönül bir serv-quad ü ser-keşin dil-dâre düşmüşdür

548. ü:

Gazel 81

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Pâ-mâl-i râh-ı aşkına bunca sitem ile
6. Mağşudu cevri ü nâz degil de yâ nedir

549. u:

Gazel 81

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Erbâb-ı fakrı hor u zelil ü zebûn eder
8. İkbâl-i dehr-i dün u deni kâmrânedir

550. u:

Gazel 86

Mısra: 1

Vü: ve.

1. Ne dem kim gamzeler sâmân u şabra türk-tâz eyler
2. İner tâ rüyuna müjgânı istikbâl-i nâz eyler

551. ü:

Gazel 90

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Gülsitânım seyri çık ey serv-quad ü lâle-ğad
4. Sinede dâğ-ı dil-i âteş-karınım tâzedir

552. ü:

Gazel 90

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Zâ'il olmaz naqş-ı hûbân levh-i hâırdan hele
8. 'Aql ü fikr ü hvâhiş-i kalb-i hazinim tâzedir

553. ü:

Gazel 90

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Zâ'il olmaz naqş-ı hûbân levh-i hâırdan hele
8. 'Aql ü fikr ü hvâhiş-i kalb-i hazinim tâzedir

554. ü:

Gazel 93

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Şad dil ü cân ile nice sevmeyem sultânımı
4. Âdemiñ gönölünce yokdur biñ melek-simâda bir

555. u:

Gazel 94

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Ne mümkün 'aql u kararî refik etmeklik
4. Giderse rûhum o şâha gönül piyâde gider

556. ü:

Gazel 98

Mısra: 10

Vü: ve.

9. Sâlim keder-i hicr ile olmam mütekeddir
10. 'Älemde bizim derd ü firâk 'âlemimizdir

557. ü:

Gazel 99

Mısra: 9

Vü: ve.

9. Sezâdir (yâ) kabûl ü yâ mü'eddi-i şe'âmet mi
10. Suğanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler

558. ü:

Gazel 103

Mısra: 5

Vü: ve.

5. Bilinmez keşretinden gamzenin âyîn ü erkânı
6. Müjeñ fehmi-nigâh-ı âhuvâna reh-zen olmuşdur

559. u:

Gazel 106

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Dü çeşm-i hûn-feşânım saña meclis eylemiş tertib
6. Degildir hûn u çeşmim bâde sâğarda müheyyâdir

560. u:

Gazel 108

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Hâzır u âmâdeyiz pervâza zulf-i yârda
4. Kendini görsün şikenc-i turrada bi-tâblar

561. ü:

Gazel 116

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Neşât-ı bâl-i murâdım gehi tehî-destim
8. Hâyâl ü 'aql u tefekkür o gamzekâr iledir

562. u:

Gazel 116

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Neşât-ı bāl-i murādım gehî tehî-destim
8. Hâyâl ü 'aql u tefekkür o ğamzekâr iledir

563. ü:

Gazel 121

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bî-dil garîb olmaz

564. ü:

Gazel 121

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Dil onda hâtır onda cümle 'aql ü fikr ü hüş onda
4. Der-i dil-dâra varsa 'âşık-ı bî-dil garîb olmaz

565. u:

Gazel 121

Mısra: 10

Vü: ve.

9. Cihân bâğında öyle dil-rübâ var mıdır ey Sâlim
10. K'anîñ meftûn u zârına ğam-ı bîm-i raķîb olmaz

566. ü:

Gazel 135

Mısra: 5

Vü: ve.

5. Niyâzım tâli'imle etmede şad bahş ü şad âşüb
6. Nizâm-ı mülket-i sînem mi vardır yer-be-yer sensiz

567. u:

Gazel 157

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Piç ü tâb u cünbişin bî-hûde şanma ey gönül
4. Eşk-i çeşm-i 'âşıkâ rağmen eder deryâ rakış

568. ü:

Gazel 159

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Tarâvet-yâb olursa nola eşkimden kad-i hûbân
4. Olur ser-sebz ü ter naħlân alıp neşv ü nemâdan feyz

569. u:

Gazel 162

Mısra: 8

Vü: ve.

7. Nihâdeyiz ser-i teslimi dâmen-i kadere
8. Gerek 'ayân u gerek tâbiş-i nihân mâni'

570. u:

Gazel 167

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Bu çetr-i aħzara geldi vü gitdi
4. Nice hayl-i kibâr u nice eşraf

571. u:

Gazel 170

Mısra: 5

Vü: ve.

5. Görmeyelden ruħ u zülfünü perîşân olduk
6. Gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi firâķ

572. u:

Gazel 177

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Nesâ vü tıyneti bu devħa-i 'urûkumuzun
2. Semâr u bârını telħ eyledi vüşûkumuzun

573. ü:

Gazel 189

Mısra: 3

Vü: ve.

3. Ref'-i derecât etmesine bâ'is ü bâdi
4. Yüzü şuyunun rahmetidir ebr-i bahârîñ

574. ü:

Gazel 193

Mısra: 1

Vü: ve.

1. Ey şeh-i mülk-i bahâ vü nâzenin ü bî-bedel
2. Kişver-i hüsne hâtîñ bir vech ile vermez hâlel

575. u:

Gazel 193

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Meclis-i meyde otursak kalksa ortadan hicâb
6. Baña bûs etmege verseñ geh ayag u gâh el

576. ü:

Gazel 203

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Bî-muħabâ küy-ı dil-dâra şitâb etmekdeyiz
4. Kimseden yokdur bu yolda bîm ü pervâmız bizim

577. u:

Gazel 204

Mısra: 8

Vü: ve.

7. 'Azim oldu yâr meclisden gönül gitmeklige
8. Dûd-ı âh u eşk-i gül-âbile tevķir edelim

578. ü:

Gazel 208

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Ben ol Kays-ı beyâbân-gerd-i 'aşkım kim bu vâdide
4. Enîsim ğam celîsim hicr ü hayret derd hem-rahîm

579. ü:

Gazel 222

Mısra: 10

Vü: ve.

9. Eylemem Sâlim figânım ile teksîr-i sevâd
10. Kılmazam dil-gîr o şūhu ben enîn ü nâleden

580. u:

Gazel 223

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Getir rez duhterin sâkî kerem kıl meclis-i nūşa
6. Cihân içre benim hem-râz u hem-keyfiyyetim sensin

581. ü:

Gazel 231

Mısra: 10

Vü: ve.

9. Sâlim inanma zîbiş-i deryâ-yı devlete
10. Leb-rîz-i sâha olsa da fevz ü felâhdan

582. ü:

Gazel 232

Mısra: 2

Vü: ve.

1. Rûzgâr etmez bizi âsüde bir âzârdan
2. Biz rehâ-yâb olmazız böyle enîn ü zârdan

583. ü:

Gazel 236

Mısra: 10

Vü: ve.

9. Benden naşîhat ister iseñ sevdigim hele
10. Pek şakla cevri ü nâziñi ğurbet-keşândan

584. ü:

Gazel 240

Mısra: 9

Vü: ve.

9. 'Akl ü fikr ü şabr u hüşum sevdigim
10. Sendedir hep bir belâ-yı ârzü

585. ü:

Gazel 257

Mısra: 7

Vü: ve.

7. 'İlâc-i bür'-i sâ'a ister iseñ hüzn ü ekdâra
8. Hemân ey dil şafâ-yı sâgar-ı billürdan başla

586. u:

Gazel 276

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Güy-i esrârı bün-i gūşa getirmek degil a
6. Şadef-i lafz u dūr-i ziver-i ma'nâ yoğidi

587. u:

Gazel 276

Mısra: 16

Vü: ve.

15. Ferd ferd idi tekâşür de ferâgatde idi
16. Vaḥadât u 'aşere belki müşennâ yoğidi

588. ü:

Gazel 276

Mısra: 26

Vü: ve.

25. 'Âlem ol 'âlem-i vaḥdet idi Sâlim anda
26. Güft ü gūy-ı keder ü rencişi-i ğavġâ yoğidi

589. ü:

Gazel 280

Mısra: 6

Vü: ve.

5. Şanırdım dâm-ı mihrinde figânım artmaya aşlâ
6. Dili hicr ü firâkı bî-kıyâs âġazelendirdi

590. u:

Gazel 285

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Her perî-rūya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz
4. Dil-berîñ nâzik gerekdir nâz u istiġnâları

591. u:

Gazel 290

Mısra: 4

Vü: ve.

3. Şu rütbe nâleler etdim ġamñla ġülsitân içre
4. Benim bülbülleri feryâd u zârım hep ḡamūş etdi

'ubüdiyvet:

1. 'ubüdiyvet:

Kaside 13

Mısra: 122

Bendelik, kulluk, kölelik.

121. İntisâb ol ḡanedâna oldu mevrûs-ı peder
122. Düşdü ihlâş u 'ubüdiyvet baña himmet saña

'ubüdiyvet evlevip:

1. 'ubüdiyvet evlevip:-yıp

Kaside 10

Mısra: 163

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulluk etmek.

163. Eyleyip bir nice 'ubüdiyvet
164. Yine etdi maḡalline ric'at

uġra:

1. uġrarsa:-r, -sa

Müfret 30

Mısra: 2

*Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek;
yaklaşmak.*

1. Ävâre olan göñlüme luḡ eyle selâm et
2. Uġrarsa yoluñ bād-ı şabâ zülf-i nigâra

2. uġrayıp:-yıp

Kaside 33

Mısra: 81

Uġramak || Ziyaret etmek.

81. Uġrayıp ol vakitte umsa devâ
82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ

3. uġrayıp:-yıp

Gazel 137

Mısra: 9

*Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek;
yaklaşmak.*

9. Uğrayıp bād-ı şabā zülfüne yāriñ Sālim
10. Tār ü mār etmededir māye-i cem'iyetimiz

4. **uğrar:-r**

Gazel 247

Mısra: 5

*Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek;
yaklaşmak.*

5. Ey bād-ı şabā uğrar iseñ zülf-i nigāra
6. Luṭf eyle benim derd-i serimden haber eyle

uhrevî:

1. **uhrevî:**

Kaside 20

Mısra: 30

Ahret hayatı ile alakalı.

29. Bāreka'llāh zihī sa'ādetdir
30. Dünyevî uhrevî ne devletdir

ukāb-ı çeşm-i hışmından:

1. **ukāb-ı çeşm-i hışmından:-m, -dan**

Kaside 13

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ğazap kartalı || Mertliği ve savaşı yönüyle 1.
Mahmud.*

81. Aça bāl ü per 'ukāb-ı çeşm-i hışmından uçar
82. Tūṭiveş keffü'l-ḥasib-i çarḥdan reng-i ḥimā

ukalā:

1. **ukalā:**

Lugaz 2

Mısra: 28

Akıllılar.

27. 'Add-i 'iz'āf-ı beytin etme ümüd
28. 'Ukalā etdiler bunu teb'id

ukbā:

1. **ukbāyı:-yı**

Matla 53

Mısra: 2

Ahret, öbür dünya.

1. Kime derler eger derseñ cihānda 'ārif-i bi'llāh
2. Edendir terk dünyayı vü 'ukbāyı li-vechi'llāh

2. **ukbā:**

Matla 69

Mısra: 2

Ahret.

1. Terk edip varımı oldum aña maḥşüş şeydā
2. Nazarımda degil ise nola dünyā 'ukbā

ukde:

1. **ukde:**

Kaside 18

Mısra: 73

Gönle dert olan şey.

73. Kimseden kimseye bir 'ukde bulunmaz şimdi
74. Bir iki 'ukde meger şaklaya zülf-i meftül

2. **ukde:**

Kaside 18

Mısra: 74

Gönle dert olan şey.

73. Kimseden kimseye bir 'ukde bulunmaz şimdi
74. Bir iki 'ukde meger şaklaya zülf-i meftül

3. **ukdelerle:-ler, -le**

Gazel 43

Mısra: 7

Düğüm.

7. 'Ukdelerle şanma pīçide şikenc-i kākülün
8. Va'deler ile refime zülfe reste restedir

4. **ukdeleri:-ler, -i**

Gazel 242

Mısra: 7

Gönle dert olan şey.

7. Dest-i iḥsān ile münḥal olamaz 'ukdeleri
8. 'İkd-i sad-'ukde durur sübḥa-i ezkār-i 'adū

ukde-güsā olur:

1. **ukde-güsā olur:-ur**

Kaside 27

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Düğüm, kilit açan haline gelmek || Zorluğun
üstesinden gelebilmek.*

29. Nükhet-i ḥulḳunu gülşende mezād etse nesīm
30. Gül verir cümle zerin gonca olur 'ukde-güsā

ukhuvān:

1. **ukhuvāndan:-dan**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 54

Papatya.

53. Gülşene murğ-ı seḥer vardıkça
54. Ukhuvāndan saçılır çil açça

2. **ukḥuvān:**

Kaside 19

Mısra: 41

Papatya.

41. Tūlū' edip çemenden ukḥuvān necm-i seḥerāsā
42. 'Aceb revnaḳ-füzün olmuş bu ḥāletle çemenzāre

3. **ukḥuvān:**

Kaside 32

Mısra: 15

Papatya.

15. Ukhuvān şanma çemen üzre saçıpdir zer ü sim
16. Maḳdem-i şāh-ı bahāra zen-i dünyā güyā

ukük:

1. **ukükümüzuñ:-umuz, -uñ**

Gazel 177

Mısra: 10

Asilik.

9. Esāmesin oḳumak Sālimā neden lāzım
10. Beyāza çekmede çarḥ defterin 'ukükümüzuñ

ulaş:

1. **ulaşp:-ıp**

Matla 24

Mısra: 1

Yaklaşmak, kavuşmak.

1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dāra
2. Oldu Manşūr'u sebep aşmaga bu dil dāra

‘ulemā:

1. **‘ulemā:**

Tarih 3

Mısra: 94

Alimler, bilginler.

93. Eyleyip ol daḥı erkānı sarāya da ‘vet
94. Meşveret eylediler hep ‘ulemā vü vüzerā

2. **‘ulemā:**

Tarih 3

Mısra: 104

Alimler, bilginler.

103. Deyücek cā ‘iz olur ḥazret-i şeyḥü’l-islām
104. ‘Ulemā hep dediler kim ve ‘aleyhi’l-fetvā

3. **‘ulemā:**

Tarih 3

Mısra: 130

Alimler, bilginler.

129. Qurup alayını çıkdı o vezīr otaḡa
130. Kıldı teşyī‘ ser-ā-ser ‘ulemā vü şulahā

‘ülü’l-kadr peygamber:

1. **‘ülü’l-kadr peygamber:**

Kaside 12

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetli peygamber || Hz. Âdem.

85. Ebu’l-beşer ve ‘ülü’l-kadr peygamber
86. Ki cümle esved ü aḡmer o ḥazretiñ pürü

‘ulūm:

1. **‘ulūma:-a**

Diğer 10

Mısra: 60

İlimler, bilimler.

59. Göreydi zātını lā-būd ederdı istiḥsān
60. O güne ṭab‘ını etmiş ‘ulūma Ḥaḡ me’vā

‘ulüvv:

1. **‘ulüvvünü:-ün, -ü**

Kaside 10

Mısra: 287

Yücelik, ululuk.

287. Eylemez mi ‘ulüvvünü müzdād
288. Mu ‘ciz-i rīḡ-i ref‘ u nuṭḡ-ı zīmād

‘ulüvv-i himmet-i zātı:

1. **‘ulüvv-i himmet-i zātı:-ı**

Kaside 34

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek şahsın yardımının, lütfunun yüceliği.

63. Yed-i tūlā-yı ḡahrı Rüstem’i zīr ü zeber eyler
64. ‘Ulüvv-i himmet-i zātı Şüreyyā’dan da bālādır

‘ulüvv-i kadrini:

1. **‘ulüvv-i kadrini:-in, -i**

Tarih 15

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksek itibar.

11. Hemişe beyt-i şerīfı gibi cenāb-ı Kerīm
12. ‘Ulüvv-i kadrini bānīsiniñ bülend etsin

‘ulüvv-i rütbe-i şān:

1. **‘ulüvv-i rütbe-i şān:**

Kaside 15

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanınun (3. Ahmed) rütbesinin yüceliği.

39. Celādet-i ‘ızam-ı ḡadriñiñ ‘atyyesidir
40. ‘Ulüvv-i rütbe-i şān u feḡāmet-i şevket

‘um:

1. **‘ummam:-ma, -m**

Diğer 3

Mısra: 32

İstemek || Beklemek, ümit etmek.

31. Senden ayru o ḡadar ḡvāb irāḡ oldu dile
32. Seni ümmīd ederim lik anı ummam ki gele

2. **‘ummazken:-maz, -ken**

Tesdis 3

Mısra: 15

İstemek || Beklemek, ümit etmek.

15. Bu rütbe luṭfu ummazken o yār-i meh-cebinimden
16. Bu gün ikrāmını gördüm boyumca nāzeninimden

3. **‘umarım:-arım**

Kıt'a 3

Mısra: 1

İstemek || Beklemek, ümit etmek.

1. Luṭf u iḡsānını umarım ben
2. Ol kerem-kānı pādīşāhımdan

4. **‘umarız:-arız**

Kaside 11

Mısra: 19

İstemek || Beklemek, ümit etmek.

19. Nigāḡ-ı iltifātından umarız etmeye maḡrūm
20. Ede zürriyyetinden Sālim’e luṭf-ı firāvānı

5. **‘umma:-ma**

Gazel 15

Mısra: 7

Dert ve üzüntü.

7. Gönül ol serv-ḡaddim seyr edip büy-ı vefā umma
8. Benim gülzār-ı mihrimden ḡopan naḡl-i cefādır hep

6. **‘umma:-ma**

Gazel 133

Mısra: 9

İstemek || Beklemek, ümit etmek.

9. Umma teşrīfını yārīñ şaḡın ey ‘aşıḡ-ı zār
10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naḡvet gelmez

7. **‘umarken:-ar, -ken**

Gazel 258

Mısra: 3

İstemek || Beklemek, ümit etmek.

3. Umarmen şubh-ı vaşlñ tıfl-ı dil şeb-reng-i zülfüñle
4. Esir-i derd edip gamla anı gehvârelendirme

‘ummāna düşürdük:

1. ‘ummāna düşürdük:-a-dük

Müfret 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Okyanusa düşürmek || Düşünce, hayal dünyasına dalmak.

1. Dür-i dendānıñı vaşf eylemege başladı dil
2. Yine zevraççe-i endişemiz ‘ummāna düşürdük

‘umūm:

1. ‘umūmuñda:-uñ, -da

Diğer 1

Mısra: 32

Herkesle ilgili, genel.

31. Hağ mübârek ede kudūmuñda
32. Her huşuşuñ seniñ ‘umūmuñda

2. ‘umūm:

Lugaz 3

Mısra: 62

Herkes, tüm insanlar.

61. ‘Aleme böylece hücum üzre
62. İncinilmez gamı ‘umūm üzre

3. ‘umūma:-a

Kaside 12

Mısra: 12

Herkes, tüm insanlar.

11. Vücūda zarf edip ‘aklı hakīm-perverişi
12. ‘Umūma koydu bu imkân-ı hâşş-ı maşşürî

‘umūm-ı fevzi:

1. ‘umūm-ı fevzi:-i

Kaside 9

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Allah'ın-fevzinin bütünü.

49. ‘Umūm-ı fevzi vermekde cihāne
50. Nevāl-i cūd u re’ fet bî-bahāne

umūr:

1. umūruñda:-uñ, -da

Tarih 1

Mısra: 99

İşler.

99. Muvaffâksın umūruñda ser-ā-pā
100. Seni etmiş Hudā tevfiça maqrūn

2. umūrun:-un

Kaside 34

Mısra: 60

İşler.

59. Hayālî güyiyā pişinde bir taqvīm-i küllīdir
60. Umūrun ‘ākıbet kārı zamirinde müheyyādır

umūr-ı pāk-i halkı:

1. umūr-ı pāk-i halkı:-ı

Kaside 34

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halkın pāk işleri.

69. Umūr-ı pāk-i halkı şer’ ü kânūn ile gördükçe
70. Kitābı kürsi vü şemşiri hem ‘arş-ı mu’ allādır

umūruna gide:

1. umūruna gide:-e

Kaside 10

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşini halletmek, problemni çözmek.

91. Kāf’dan Kāf’a şāh iken o Resūl
92. Bir gedānıñ umūruna gide ol

uncu:

1. uncu:

Müfret 19

Mısra: 2

Uncu.

1. Yokdur akrānı cihān içre o simin teniñ
2. Gözü ardında qalır seyr eden uncu güzelin

‘unşur-ı hāki:

1. ‘unşur-ı hāki:-i

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toprak.

5. Hevā-yı ‘aşk ile eşkim göttürdü ‘unşur-ı hāki
6. Beni Mānī faqat āteş yazardı etseler taşvır

unut:

1. unut:

Diğer 9

Mısra: 97

Aklında kalmamak, hatırlamamak.

97. İster iseñ unut beni yarım
98. Yine olmaz maḥabbetim yarım

2. unuttum:-dum

Gazel 264

Mısra: 5

Aklında kalmamak, hatırlamamak.

5. Unuttum zevk-ı nüş-ā-nüş-ı vaşlñ şimdilik cānā
6. Seniñ dürd-i gamıñdır çekdiğim peymāne peymāne

unutdu:

1. unutturdu:-du

Gazel 284

Mısra: 10

Unutturmak.

9. Nola olmazsa Sālim şimdilik eş‘arımız memdūh
10. Bize bu çarḥ-ı keç-rev sū-yı ‘irfānı unutturdu

unutdur:

1. unutturdu:-du

Gazel 284

Mısra: 1

Unutturmak.

1. Gam-ı hicri baña ol mäh-ı tībānı unutturdu
2. Melāl-i hātırım cānān degil cānı unutturdu

2. **unutdurdu:-du**

Gazel 284

Mısra: 2

Unutturmak.

1. Ğam-ı hicri baña ol mäh-ı tãbãni unutturdu
2. Melâl-i hâtırım cãnân degil cãni unutturdu

3. **unutdurdu:-du**

Gazel 284

Mısra: 4

Unutturmak.

3. Ğayâl-i kãkûl-i dil-ber ile derd-i serim yokdur
4. Felek baña ser-â-pã naqş-ı hûbãni unutturdu

4. **unutdurdu:-du**

Gazel 284

Mısra: 6

Unutturmak.

5. O meh-rû va'd-i vaşl etmişdi ammâ ğamze-i cãdû
6. Ne sihr etdiyse etdi 'ahd ü peymãni unutturdu

5. **unutdurdu:-du**

Gazel 284

Mısra: 8

Unutturmak.

7. Senâ-hvãni durur şimdi ser-â-ser 'arız-ı yãriñ
8. O ruħlar bûlûlãna verd-i ğandãni unutturdu

unvân:

1. **unvân:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 131

Derece, mertebe, rütbe.

131. Ğanı evvelki zibiş ü 'unvân
132. Her kese ğãline göre iħsân

unvân-ı şabûh:

1. **unvân-ı şabûh:**

Gazel 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah içkisinin ünvanı.

3. Mevc-ber-mevc-i yem-i neş'e-i ğikmetdir kim
4. Dil-pesendide-i 'ãlem durur 'unvân-ı şabûh

ur:

1. **urdu:-du**

Kaside 1

Mısra: 100

Vurmak, deĝmek.

99. 'Aşķ ile çıkmamış iken başa
100. Neye urdu külüngünü taşa

2. **urup:-up**

Kaside 20

Mısra: 273

Vurmak, hedefi vurmak.

273. Bir atışda urup nişãni o şãh
274. Oldu altun pür-kelef bir mäh

urfi:

1. **urfi:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 29

İranlı şâir. Asıl adı Cemaleddin Urfi. ö. 1591.

29. Yetişeydi zamãnıma 'Urfi
30. Ger geleyidi yanıma 'Urfi

2. **urfi:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 30

İranlı şâir. Asıl adı Cemaleddin Urfi. ö. 1591.

29. Yetişeydi zamãnıma 'Urfi
30. Ger geleyidi yanıma 'Urfi

urük:

1. **urükundan:-un, -dan**

Kaside 10

Mısra: 234

Kökler.

233. 'Arz-ı şevk eyleyip çemen-be-çemen
234. Şãhı münfekk olup 'urükundan

urul:

1. **urulmuş:-muş**

Kaside 34

Mısra: 17

Aşık olmak, tutulmak.

17. Urulmuş gibi lâle yine bir şûħa derûnunda
18. O dâĝ-ı dâĝ-ber-dâĝı delil-i şübhe-fersãdir

2. **urulmuş:-muş**

Gazel 269

Mısra: 10

Vurulmak, cezbesine kapılmak.

9. Bizi yoklardı ey Sãlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zûlf-i pür-ğamda dil-i ävãre biñ bende

usan:

1. **uşandım:-dım**

Terkib-bend 1

Mısra: 32

Tekrarlanması, uzun sürmesi dolayısıyla bir şeyden hoşlanmaz veya sıkılır duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

31. Beni dil-şãd u mesrûr etmediñ sen
32. Uşandım ğãşılı süz-ı dilimden

usturlãb döküp:

1. **uşurlãb döküp:-üp**

Diĝer 10

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Usturlap ile ölçmek || Araştırmak.

63. Döküp miyãne-i tefişe ğãh uşurlãb
64. Bu nüħ küre serine teng olur idi her cã

usül:

1. **uşülü:-ü**

Diĝer 11

Mısra: 88

Tarz, yöntem.

87. Bulamaz ğiffet-i merãm edã
88. Her uşülü şakîl olur her cã

2. **uşülü:-ü**

Diğer 11

Mısra: 94

Müzikimizde belli düzümlerden yapılarak kalıp hâlinde tespit edilmiş ölçülere verilen isim.

93. Pey-rev edip enini zenbûra

94. Uydurur her uşülü tanbûra

uşşâk:

1. **uşşâkına:-ın, -a**

Muamma 35

Mısra: 2

Âşıklar.

1. Alsa ağuşuna ol mâhî rakîb

2. Olur uşşâkına bu vaz'-ı garîb

2. **uŝşâkıñ:-iñ**

Müfret 71

Mısra: 2

Âşıklar.

1. Koyup şehrin o meh-rû edicek 'azm-i reh-i Bağdâd

2. Çıkıp cisminden uŝşâkıñ refâkat etdiler ervâh

3. **uŝşâkıñ:-iñ**

Gazel 222

Mısra: 5

Âşıklar.

5. Etmîş uŝşâkıñ şerâr-ı şu'le-pirâsı eşer

6. Şanmañız âzürdedir la'l-i lebin tebhâleden

uşşâk:

1. **uşşâka:-a**

Kaside 1

Mısra: 50

Âşıklar.

49. Hâl-i muhtaş koyulmaz tîlâka

50. Ya'ni ma'nâ verilmez 'uşşâka

2. **uŝşâkıñ:-iñ**

Tesdis 1

Mısra: 19

Âşıklar.

19. Hudâ kâdirdir 'uŝşâkıñ du'âsını kabûl eyler

20. Garîb ü dermend kalmaz hemîşe böyle hâkister

3. **uşşâka:-a**

Terci-bend 1

Mısra: 61

Âşıklar.

61. Dâ'imâ 'uşşâka kârîñ luţ'u ihsân u kerem

62. 'Âdetiñ ser-tâ-be-pâ âyîn-i eltâf u himem

4. **uşşâkı:-ı**

Tesdis 2

Mısra: 15

Âşıklar.

15. Bi-ğamdi'llâh ki 'uşşâkı içinde ben de ma'dûdum

16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine hoşnûdum

5. **uŝşâkıñıñ:-ın, -iñ**

Tahmis 2

Mısra: 6

Âşıklar.

5. Boynuma tağdı yine silsile-i sevdâyı

6. Dedi 'uŝşâkıñıñ ey meh kimisi bî-pervâ

6. **uŝşâkıñdan:-ın, -dan**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 12

Âşıklar || Uşşâk makamı.

11. Hüseyîni bir emîre râst geldim

12. Yüzün gördükde 'uŝşâkıñdan oldum

7. **uşşâka:-a**

Tesdis 6

Mısra: 33

Âşıklar.

33. Tabî'at-gîr olup cevri etmese 'uşşâka ol âfet

34. Muhaşşal ey dil-i haşret-keş-i bî-tâb u bî-tâkat

8. **uşşâka:-a**

Tesdis 7

Mısra: 2

Âşıklar.

1. Bâğ-ı âlemde gönül ser-keş olur her dil-ber

2. Merhâmet eylemez 'uşşâka ser-â-pâ hüblar

9. **uşşâk:**

Tarih 8

Mısra: 30

Âşıklar.

29. Gülistâna hele nerkis gibi bir dîdebân olmak

30. 'Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña 'uşşâk

10. **uşşâka:-a**

Gazel 13

Mısra: 2

Âşıklar.

1. Yine müjgâni câna erdi âşûb-ı nihân gâ'ib

2. Eder tîr-i sitem te'sîr 'uşşâka kemân gâ'ib

11. **uŝşâkıñ:-iñ**

Matla 22

Mısra: 2

Âşıklar.

1. Şakın zann etme tebhâle durur la'lindeki yâre

2. Eşer etmiş şerâr-ı âhî 'uŝşâkıñ leb-i yare

12. **uşşâka:-a**

Kaside 35

Mısra: 51

Âşıklar.

51. Gerçi meh-rûları fikri eylemek 'uşşâka gerek

52. Lik ammâ gam-ı ruhsâr-ı siyâh-ı ağıyar

13. **uşşâka:-a**

Kaside 35

Mısra: 55

Âşıklar.

55. Yâr 'uşşâka meded va'de-i vaşl eylemesin

56. İntizâr âteşi eyler dil-i bî-hüşuna kâr

14. **‘uṣṣākīn:-iñ**
Gazel 38
Mısra: 2
Âşıklar.
1. Fem-i nigârdan olsa nola ‘itâb lezîz
2. Gelir derûnuna ‘uṣṣākīn ıztırâb lezîz
15. **‘uṣṣākı:-ı**
Müfret 42
Mısra: 2
Âşıklar.
1. Bu bî-tâbâne eṭvârim benim ‘afv eyle sultânım
2. Hevâ-yı kâkülün elbet perîşân eyler ‘uṣṣākı
16. **‘uṣṣâka:-a**
Gazel 57
Mısra: 4
Âşıklar.
3. Değiştirsem ğamînı ‘âleme nâ-merd olayım
4. Derdîñ ‘uṣṣâka begim hâşılı bir devletdir
17. **‘uṣṣākīn:-iñ, -ı**
Müfret 59
Mısra: 1
Âşıklar.
1. Vaqt ile kırar ğamzeler ‘uṣṣākīnı cânâ
2. Yağmâya gider leşker-i Tatar Kırım’da
18. **‘uṣṣâka:-a**
Gazel 62
Mısra: 6
Âşıklar.
5. Kıl kadar meylin tırâş u hvâhiş etmezdik veli
6. Bu reh-i nâ-râstı ‘uṣṣâka ebrü gösterir
19. **‘uṣṣāk:**
Gazel 84
Mısra: 7
Âşıklar.
7. Helâk etdi beni ğamzeñ saña ‘uṣṣāk lâzımsa
8. Beni lutfuñla ihyâ kıl bizim hoş olmamız yegdir
20. **‘uṣṣâka:-a**
Gazel 95
Mısra: 7
Âşıklar.
7. Terahhüm et gehi ‘uṣṣâka git deseñ gitmez
8. O yâr hâne-i aġyâr-ı nâ-sezâya gider
21. **‘uṣṣākım:-ım, -ı**
Gazel 115
Mısra: 7
Âşıklar.
7. Çeşmidir mest eyleyen zann eyleme ‘uṣṣākım
8. Çeşm-i âhüsunda belki ğamze-i cādüsudur
22. **‘uṣṣākīn:-iñ**
Gazel 116
Mısra: 9
Âşıklar.
9. Nakîşa vermez o şüha figâmı ‘uṣṣākīn
10. Gülün de revnakı Sâlim hezâr-ı zâr iledir
23. **‘uṣṣâka:-a**
Gazel 126
Mısra: 2
Âşıklar.
1. Ne ğam-ı cevre ne lutf-ı gâh gâha kâ’iliz
2. Biz hemân neylerse ‘uṣṣâka o mâha kâ’iliz
24. **‘uṣṣāk:**
Gazel 133
Mısra: 7
Âşıklar.
7. Eşigi taşını yadsansa ser-â-ser ‘uṣṣāk
8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez
25. **‘uṣṣākı:-ı**
Gazel 134
Mısra: 8
Âşıklar.
7. İhâta eylemiş mülk-i ‘izârın leşker-i hâttı
8. ‘Adü zu’ m eyler ‘uṣṣākı o kâfir şimdi el vermez
26. **‘uṣṣākīn:-iñ, -ı**
Gazel 158
Mısra: 3
Âşıklar.
3. Geh itâbîñ geh nigâhîñ öldürür ‘uṣṣākīnı
4. Bu iki derdîñ birinden kimseler olmaz hâlâş
27. **‘uṣṣâka:-a**
Gazel 166
Mısra: 5
Âşıklar.
5. ‘Uṣṣâka ne müşkil ki vişâl olmaya ihşân
6. Hübâna ‘aceb lâzimedir tarh-ı tekellûf
28. **‘uṣṣâka:-a**
Gazel 179
Mısra: 11
Âşıklar.
11. Pertev-i mihr-i kerem ‘uṣṣâka te’sir etmiyor
12. ‘Âlem-i endişemizde ol vücüd olmak gerek
29. **‘uṣṣâka:-a**
Gazel 188
Mısra: 8
Âşıklar.
7. Geçer şanma beni geçdikçe câna tîr-i hicrânîñ
8. Olur ‘uṣṣâka reh-zen ‘ârı dil-dâra hicâb etmek
30. **‘uṣṣâka:-a**
Gazel 198
Mısra: 1
Âşıklar.
1. Tesellî olmaz ‘uṣṣâka cihân sūr olsa sultânım
2. Kıpılmaz şevka ‘âşık yârdan dūr olsa sultânım
31. **‘uṣṣāk:**
Gazel 230
Mısra: 10
Âşıklar.
9. Duçâr olan şikenc-i kâkülünde gönlüme Sâlim
10. Bilir ‘uṣṣāk içinde derdmendi âh u figânından

32. 'uŝŝākīña:-iñ, -a

Gazel 232

Mısra: 5

Âşıklar.

5. Çin-i ebrüdan nümâyandır ğazab 'uŝŝākīña
6. Râstg(üy)ân fehm ederler maqşadın bir târdan

33. 'uŝŝāka:-a

Gazel 237

Mısra: 4

Âşıklar.

3. Gelmezse de tek hâle-i âġūşuma bir ŝeb
4. Kalbinde o meh-pâreniñ 'uŝŝāka yer olsun

34. 'uŝŝākīñ:-iñ

Gazel 246

Mısra: 5

Âşıklar.

5. Nevâ-yı sâza pey-rev olmada efgâni 'uŝŝākīñ
6. Ser-âġâz eyledikçe muṭrib-ı hoş-nâme âġâze

35. 'uŝŝāka:-a

Gazel 260

Mısra: 10

Âşıklar.

9. Ruḥunda ol ḥaṭı ŝanmañ müşir-i remz-i istişkâl
10. Niġâh etmekdedir 'uŝŝāka 'ayn-ı imtiḥân içre

36. 'uŝŝākī:-ı

Gazel 262

Mısra: 5

Âşıklar.

5. Terahḥum eylesin gâhî yeter öldürdü 'uŝŝākī
6. Naşihat kıl şehâ ol ġamze-i fettâne düşdükçe

37. 'uŝŝākīñ:-iñ

Gazel 266

Mısra: 5

Âşıklar.

5. Nazra-sâz olduġa 'uŝŝākīñ meġer aġlar m'idi
6. Rüy-ı pür-tâbîñ begim ḥürŝid-i raḥŝân olmasa

38. 'uŝŝāka:-a

Gazel 288

Mısra: 6

Âşıklar.

5. Vardıkda dergehine ġaraz pâyın öpmedir
6. 'Uŝŝāka ġayrı luṭfu gerekmez ayak teri

'uŝŝākī ġam:

1. 'uŝŝākī ġam:

Gazel 229

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam çeken âşıklar.

1. Kim der 'uŝŝākī ġam ile böyle nâlân olmasın
2. Tek hemân âzürde-i endüh-ı hicrân olmasın

'uŝŝāk-ı ser-bâze:

1. 'uŝŝāk-ı ser-bâze:-e

Gazel 246

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cesur âşıklar.

3. Gerek cânâ kabûl eyle gerekse men' ü redd eyle

4. Vişâle ṭâlib olmaġdır düşen 'uŝŝāk-ı ser-bâze

'uŝŝāk-ı zâra:

1. 'uŝŝāk-ı zâra:-a

Matla 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aġlayan, inleyen âşıklar.

1. Ey gözü şehlâ meded merdümlük eyle el-ḥazer
2. Eyleme ḥaġ-bîn olan 'uŝŝāk-ı zâra keç-nazar

2. 'uŝŝāk-ı zâra:-a

Gazel 206

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inleyen âşıklar.

1. Yârdan 'uŝŝāk-ı zâra ruḥŝat ümmid eylemem
2. Nev-cevânân-ı 'aşırdan şefkat ümmid eylemem

'uŝŝāk-ı zârî:

1. 'uŝŝāk-ı zârî:-ı

Tesdis 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inleyen âşıklar.

9. Gül açıl 'uŝŝāk-ı zârî eyle yek-ser şadmân
10. ŝaġlayıp râz-ı derünuñ etme bizlerden niḥân

'uŝŝāk-ı zârîñ:

1. 'uŝŝāk-ı zârîñ:-iñ

Gazel 174

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inleyen âşıklar.

11. Vücüduñ maḥv eder 'uŝŝāk-ı zârîñ Sâlimâ ancak
12. Ḥabâbâsâ kudüm-ı yâre çeşm-i intizâr olmak

2. 'uŝŝāk-ı zârîñ:-iñ

Gazel 240

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inleyen âşıklar.

11. Didesin 'uŝŝāk-ı zârîñ mihr ile
12. Rüşen eyler tütüiyâ-yı ârzü

utan:

1. utanmadın:-ma, -dan

Kaside 3

Mısra: 71

Çekinmek, mahçup olmak.

71. Utanmadın nice diyem ḡulum ben
72. Ma 'âŝiye kim âlüde-dilim ben

'utârid:

1. 'utârid:

Kaside 2

Mısra: 69

Merkür gezegeni; Feleġin kâtibi olarak anılır.

Kâtip ve yazarların piri sayılır.

69. 'Utārid 'āciz -i terķim-i ŧānı
70. Heme Behrām u Keyvān na 't-ĥvānı

uy:

1. **uyup:-up**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 87
Birine veya bir ŧeye tabi olmak, bağlanmak.
87. Pes uyup her birine bu dil-i zār
88. Eyledi meŧrebi ūzre reftār

2. **uyup:-up**
Müfret 66
Mısra: 1
Birine veya bir ŧeye tabi olmak, bağlanmak.
1. Uyup dil gönlüme gitdi ser-i zülf-i dil-ārāya
2. Dirig ol reh-reve kim reh-nümāsi tıfl ola anıñ

uvar:

1. **uvar:**
Müfret 58
Mısra: 2
Uyarmak || Uyandırmak.
1. Toğun ey bād-ı ŧabā zülfüne luř et yārıñ
2. Ĥvāb-ı rāhatda uyur yāri nezāketle uyar

uvdu ulaŧdı:

1. **uvdu ulaŧdı:**
Lugaz 3
Mısra: 60
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gitmek, varmak.
59. Sālīm olmaz netice hiç kimse
60. Uydu ulaŧdı meclis-i ünse

uydur:

1. **uydurur:-ur**
Diğer 11
Mısra: 94
Benzetmek, uydurmak, yakıŧtırmak.
93. Pey-rev edip enini zembūra
94. Uydurur her uŧülü řanbūra

'uyüb:

1. **'uyübum:-um**
Kaside 3
Mısra: 79
Ayıplar.
79. 'Uyübüm luş ile mestür eyle
80. Beni 'afviñ ile mağfür eyle

uzak:

1. **uzakdan:-dan**
Müfret 26
Mısra: 1
Yakın olmayan, mesafeli.
1. Uzakdan geldi iklim-i ŧikenc-i zülfüne bu ŧeb
2. Efendim gönlüme luş et nedir ĥali su'al eyle

'uzlet:

1. **'uzletse:-se**
Rübai 3

Mısra: 3

İnziva, yalnızlık.

3. Gerçi ki deriz 'uzletse āsān ammā
4. Dünyāya nigāh eylememek ĥaylice iŧdir

2. **'uzletdir:-dir**

Gazel 57

Mısra: 6

İnziva, yalnızlık.

5. Olma ālüde eger ister iseñ rāhatıñı
6. Münfa'il olmamanıñ çāresi çün 'uzletdir

2. 2. 25. Ü

üç:

1. **üç:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 63
Sayı sıfati, üç.
63. Saña üç faŧl edeyim baña destür
64. Biri nikrız bayātı biri mähür

2. **üç:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 69

Sayı sıfati, üç.

69. O üç faŧlı tamām etdi nigārim
70. Baba řāhir bunu oğudu yārim

3. **uçar:-ar**

Kaside 13

Mısra: 81

Uçmak || Harekete geçmek.

81. Açsa bāl ü per 'uķāb-ı çeŧm-i ĥıŧmından uçar
82. řütıveŧ keffü'l-ĥasib-i çarĥdan reng-i ĥınā

4. **üç:**

Muamma 34

Mısra: 2

Sayı sıfati, üç.

1. Cemāle nice sir olsun cihān mülkünde ey Sālīm
2. O serve bir iki üç def'a bağmak ile 'aŧıřlar

üftāde:

1. **üftādeler:-ler**

Diğer 1

Mısra: 34

Düşkün, zavallı.

33. Āsitāneñ himem ile şolsun
34. Nice üftādeler çerāğ olsun

2. **üftādeleriz:-ler, -iz**

Rübai 9

Mısra: 2

Düşkün, zavallı.

1. Ey Bār-i Ĥudā biz ki gürüh-ı gürabāyız
2. Üftādeleriz ĥaŧılı muĥtāc-ı 'ařāyız

3. **üftāde:**

Rübai 14

Mısra: 4

Düşkün, zavallı || Aŧık.

3. Lāyık mı seniñ devlet-i hüsnünde şehā
4. Üftāde reh-i vādi-i hicrān olmak

4. **üftādeleriñ:-leriñ**

Rübai 17

Mısra: 3

Düşkün, zavallı || Âşık.

3. Üftādeleriñ kadri bilinmez anda
4. Bî-hüde yere hāk ile yeksān oldum

5. **üftādeler:-ler**

Kaside 20

Mısra: 210

Düşkün, zavallı.

209. Kām-cūlar metālibin buldu
210. Nice üftādeler çerāğ oldu

6. **üftādesin:-sin**

Gazel 53

Mısra: 2

Düşkün, zavallı || Âşık.

1. Derūnum āteş-i ‘aşk ile her şeb dāğ dāğ eyler
2. Kōmaz üftādesin hālī o meh elbet çerāğ eyler

7. **üftādeniñ:-niñ**

Gazel 61

Mısra: 3

Düşkün, zavallı || Âşık.

3. Zerrece maqbūle geçmez hīdmeti üftādeniñ
4. Tā-be-key ‘aşık rehinde pūr-gubār-ı gerd olur

8. **üftādeye:-ye**

Gazel 272

Mısra: 6

Düşkün, zavallı || Âşık.

5. Dil şikeste hātırım maḥzūn derūnum münkesir
6. Ben ğarīb üftādeye bir çāre Allāh ‘aşkına

üftādegān:

1. **üftādegāna:-a**

Terkīb-bend 1

Mısra: 90

Düşkünler || Âşıklar.

89. Eyā zūlf-i ḥamı bî-kayd u pervā
90. Hemīn üftādegāna dāl ḥançer

2. **üftādegān(a):-a**

Gazel 148

Mısra: 6

Düşkünler || Âşıklar.

5. Ğaribe dil-nüvāz olmaḥ mürüvvetdir cihān içre
6. Eden üftādegān(a) merḥamet aşlā ‘itāb etmez

3. **üftādegāna:-a**

Gazel 184

Mısra: 3

Düşkünler || Âşıklar.

3. Etmez teraḥḥum üftādegāna
4. Cevr ‘ādeti kāfir-mā-cerāniñ

üftāde-i her oldu:

1. **üftāde-i her oldu:-du**

Kaside 16

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her şeye- güle- düşkün olmak.

25. Germi-i ‘aşk ile bî-hüş olalı gülşende

26. Oldu üftāde-i her naḥl-i muṭarrā bülbül

üftāde-i her-naḥl-i mutarrā oldu:

1. **üftāde-i her-naḥl-i muṭarrā oldu:-du**

Rübai 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze fidanın düşküniñ olmak || Bülbülün güle aşık olması.

3. Farḳ eylemeyip gül-bünü bî-hüşiden

4. Üftāde-i her-naḥl-i muṭarrā oldu

üftādelik:

1. **üftādeliği:-i**

Gazel 281

Mısra: 2

Düşkünlük.

1. Eşk-i terimi dide rūḥ-ı yāre düşürdü

2. Üftādeliği şeb-nemi gülzāre düşürdü

üftān ola:

1. **üftān ola:-a**

Kaside 10

Mısra: 330

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmek.

329. Ya ‘ni geldikde ol Resūl-i Ḥudā

330. Ola üftān derūnuna ḥāşā

ülfet:

1. **ülfetiñ:-iñ**

Müseddes 2

Mısra: 27

Yakınlık, dostluk.

27. Şu rütbe etdi eşer mihr ü ülfetiñ tende

28. Netice Sālim’i güftāriñ eyledi bende

2. **ülfet:**

Diğer 3

Mısra: 94

Yakınlık, dostluk.

93. Vefḳ-ı kām üzre şafā zevḳ ile ‘işret bunda

94. Ey birāder şeh-i ḥübān ile ülfet bunda

3. **ülfetde:-de**

Diğer 5

Mısra: 16

Yakınlık, dostluk.

15. Bize incinmege nedir bādī

16. Yoḥsa ülfetde bu mudur vādī

4. **ülfet:**

Diğer 5

Mısra: 19

Yakınlık, dostluk.

19. Buña ülfet denilmez ey dānā

20. Ülfet eyler görüşmemiz peydā

5. **ülfet:**
Diğer 5
Mısra: 20
Yakınlık, dostluk.
19. Buña ülfet denilmez ey dānā
20. Ülfet eyler görüşmemiz peydā
6. **ülfete:-e**
Tesdis 6
Mısra: 25
Yakınlık, dostluk.
25. Tenezzül etmeyip yār ülfete ağıyār ile bir dem
26. Cihān mülkünde benden gayrı aña olmasa maḥrem
7. **ülfetiñde:-iñ, -de**
Diğer 9
Mısra: 92
Yakınlık, dostluk.
91. Hāşılı böyleyim maḥabbetiñde seniñ
92. Şābitim böyle ülfetiñde seniñ
8. **ülfetiñ:-iñ**
Gazel 22
Mısra: 3
Yakınlık, dostluk.
3. Şāniña vermez naḳısa ülfetiñ ednā ile
4. Keh-rübā kıymetden inmez olmağıle kāh-düst
9. **ülfetdir:-dir**
Gazel 57
Mısra: 8
Yakınlık, dostluk.
7. İhtilāf üzre olan bulmaya te'sīr-i hülūs
8. Cümleden hāşılı maḳşūd u murād ülfetdir
10. **ülfetiñ:-iñ**
Gazel 65
Mısra: 4
Yakınlık, dostluk.
3. Gülsitān-ı dünyeden bād-ı feraḥ gitmiş gönül
4. Şimdi yerinde neşāt u ülfetiñ yellere eser
11. **ülfet:**
Gazel 83
Mısra: 4
Yakınlık, dostluk.
3. Vaşl-ı yār ile tesellī bulmaga ḫālib olan
4. Penbeniñ āteşle bī-şek ülfet ümmidindedir
12. **ülfeti:-i**
Gazel 165
Mısra: 5
Yakınlık, dostluk.
5. Ülfeti erdi kemāle felegiñ buḫl ile ḫayf
6. Başını hırkaya 'ālemde kerem çekdi dirēg
13. **ülfetde:-de**
Gazel 184
Mısra: 1
Yakınlık, dostluk.
1. Ülfetde zülfiyle dil-rübāniñ
2. Devlet serinde bād-ı şabāniñ

14. **ülfetimi:-im, -i**
Gazel 273
Mısra: 7
Yakınlık, dostluk.
7. Çok görüp sen kaşı ya ile benim ülfetimi
8. Beni bir yana felek atdı seni bir yana

ülfet edelden:

1. **ülfet edelden:-el, -den**
Gazel 245
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışkanlık, bütünleşme.
5. Hiç benim gibi felekde kimse giryān olmadı
6. Eşk-i ḡam ülfet edelden dīde-i Ya'ḳūb ile

ülfet eden:

1. **ülfet eden:-en**
Gazel 161
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanışmak, görüşüp konuşmak, sohbet etmek.
11. Sālimā ḫālka-i rindāni ḳoma elden kim
12. Anlar ile olur elbet eden ülfet maḫzūz

ülfet etmese:

1. **ülfet etmese:-me, -se**
Tesdis 6
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışmak, kaynaşmak, görüşüp konuşmak, sohbet etmek.
31. Gönül bir āfet-i dūn-meşreb ile etmese ülfet
32. Dil-i şeydāya Sālimveş cihānda vermese zaḫmet

ülfet eylerdik:

1. **ülfet eylerdik:-rdik**
Diğer 9
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışmak, kaynaşmak.
55. Yād olup cümle şoḫbet eylerdik
56. Ḳatı şāhāne ülfet eylerdik

ülfet-ārā-yı ḡam-ı miḫnet-i hicrānız:

1. **ülfet-ārā-yı ḡam-ı miḫnet-i hicrānız:-ız**
Gazel 143
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın belasının gamıyla aşına olmak.
9. Firḳat-i yār ile ḡam çekmeziz ey Sālim hiç
10. Ülfet-ārā-yı ḡam-ı miḫnet-i hicrānız biz

ülfetde olmak:

1. **ülfetde olmaḳ:-maḳ**
Muamma 13
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınlık kurmak, yakın olmak.
1. O meh oldu raḳīb ile yine zānū-be-zānū ḫayf
2. Melek şeytān ile ülfetde olmaḳ ağreb-i eşyā

ülfet-i cānāna:

1. **ülfet-i cānāna:-a**

Müfret 79

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye yakın olma.

1. Cihān çü ülfet-i cānāna vermiyor ruhsat
2. Bir az da hırkaya çek başını gönül sen de

ülfetimiz olaydı:

1. **ülfetimiz olaydı:-a, -ydi**

Gazel 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostluğun bulunması, yakınlığın olması.

1. Zülf-i yār ile olaydı ser-i mū ülfetimiz
2. Leyle-i Qadr'e ererdi dil-i bī-tākatimiz

ümerā:

1. **ümerā:**

Tarih 3

Mısra: 168

Ar. Emir'ler, beyler, reisler.

167. Bağlayıp saflarını 'asker-i ehl-i islām
168. Tırdular yerli yerinde vüzerā vü ümerā

ümīd:

1. **ümīd:**

Kaside 11

Mısra: 18

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

17. Yeter evlādına kalben teveccüh eylemek bir kez
18. Ümīd oldur göre andan dil-i nālān ihşānı

2. **ümīddir:-dir**

Kaside 12

Mısra: 192

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

191. Tevessül eyledim Allāh'a na't-i pākiñle
192. Ümīddir ki yabānda kıomaz bu mehcūri

3. **ümīdim:-im**

Kaside 30

Mısra: 77

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

77. Ümīdim dergehiñden bu durur devletli sultānım
78. Açıp keff-i nevāl-i cūd-ı lıtf-ı mekrümet-zāyı

4. **ümīdi:-i**

Gazel 82

Mısra: 9

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

9. O gānzeden nigeh-i lıtf ümīdi ey Sālim
10. Bakılsa 'āşıka 'ayn-ı hıtağ değıl de nedir

5. **ümīdiyle:-i, -yle**

Gazel 277

Mısra: 3

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

3. Duçār olmak ümīdiyle o gül-ruhsār cānāna
4. Tolandıķ bülbülān ile tavāf etdik çemenzārı

6. **ümīd:**

Gazel 289

Mısra: 9

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

9. Açıldı bāb-ı hayālīm ümīd ile Sālim
10. Hārīm-i hāneme dil-ber gelir mi gelmez mi

7. **ümīdim:-im**

Gazel 292

Mısra: 3

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

3. Tīre-baht imiş ümīdim gibi kāşānem benim
4. Şubha dek bakdıķ bu şeb ol māh-ı tībān gelmedi

ümīd etme:

1. **ümīd etme:-me**

Lugaz 2

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ummak, umut etmek.

27. 'Add-i 'iz'āf-ı beytin etme ümīd
28. 'Ukalā etdiler bunu teb'īd

ümīd etmem:

1. **ümīd etmem:-me, -m**

Gazel 199

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ummak, umut etmek.

13. Harf-i vaşlı ol dehenden almağa etmem ümīd
14. Yok yere şarf eylemem bī-hüde Sālim himmetim

ümīd etmez:

1. **ümīd etmez:-mez**

Gazel 120

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ummak, umut etmek.

9. Ümīd etmez hayāt-ı cāvidān-ı vaşlı ey Sālim
10. Yerin bī-hüde 'āşık künc-i şahrā-yı 'adem etmez

ümīd eyler:

1. **ümīd eyler:-r**

Kaside 24

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit etmek, ummak.

55. Sen o Rüstem-reviş-i āşafisin eyler ümīd
56. Dehr-i vīrāne zamānında ki ola ta'mir

2. **ümīd eyler:-r**

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit etmek, ummak.

7. Dil-i pür-dāğıma merhem ümīd eyler iken andan
8. Dile tekrār dāğ ummak dilā dil-dāre pek çokdur

ümîd-i 'afv ederler:

1. **ümîd-i 'afv ederler:-er, -ler**

Gazel 265

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağışlanmayı ümit etmek.

9. Gedâlar Sâlimâ 'âdet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümîd-i 'afv ederler vaz'-ı küstâhânededen şöñra

ümîd-i bûs-ı lebiñle:

1. **ümîd-i bûs-ı lebiñle:-iñle**

Gazel 131

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- dudağını öpme ümidi.

5. Ümîd-i bûs-ı lebiñle seniñ perişânız
6. Devâ-yı şerbet-i dârü'ş-şifâya muntazırız

ümîd-i bûy-ı vefâ evleyen:

1. **ümîd-i bûy-ı vefâ eyleyen:-yen**

Gazel 117

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusunu ümit etmek, vefa ummak.

7. Ümîd-i bûy-ı vefâ eyleyen bu gülşende
8. Dimâğ-ı kâminı âzürde-i zükâm eyler

ümîd-i cândan kat'-ı dest eyler:

1. **ümîd-i cândan kat'-ı dest eyler:-r**

Gazel 240

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Candan, hayatından umudu kesmek.

15. Kaç'-ı dest eyler ümîd-i cândan
16. Sîneye başdıqça pâ-yı arzû

ümîd-i dîden-i ruhsârı:

1. **ümîd-i dîden-i ruhsârı:-ı**

Gazel 248

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzünü görme ümidi.

7. Bu gün de hâşıl ahsam oldu ol meh etmedi teşrif
8. Ümîd-i dîden-i ruhsârı yârîñ kaldı ferdâya

ümîd-i hâk-i pâvıvla:

1. **ümîd-i hâk-i pâvıvla:-ı, -yla**

Gazel 263

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayağının toprağına yüz sürme umudu.

5. Ümîd-i hâk-i pâvıvla leked-küb-ı gamım şimdi
6. Kadem-rencide kılmaz oldu bilmem noldu dil-dâre

ümîd-i intisâb eyler:

1. **ümîd-i intisâb eyler:-r**

Kaside 30

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bir şahsa- bağlanmayı ümit etmek.

41. Degil encüm ümîd-i intisâb eyler o şem'e hep

42. Dil-i pervânehâ-yı târem-i valâ-yı 'ulyâyı

ümîd-i intisâb-ı âşiyân-ı âsitânıñla:

1. **ümîd-i intisâb-ı âşiyân-ı âsitânıñla:-iñ, -la**

Kaside 30

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Birinin- Eşiğine dahil olma ümidi.

69. Ümîd-i intisâb-ı âşiyân-ı âsitânıñla

70. Hümâ-yı dil nice demdir ki oldu bād-peymâyı

ümîd-i intisâbıñ evlemek:

1. **ümîd-i intisâbıñ evlemek:-mek**

Kaside 30

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Birine- bağlanmayı ümit etmek.

85. Eger fâhr etmesem dünyâya zâtıñla ne mümkindi

86. Ümîd-i intisâbıñ evlemek hergiz temennâyı

ümîd-i lutf:

1. **ümîd-i lutf:**

Tarih 17

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf, ihsan umma, bekleme.

55. Ağlayım baht-ı siyâhımdan ümîd-i lutf ile

56. Söyleyim hâl-i perişânım nedir saña hemîn

ümîd-i lutf eder:

1. **ümîd-i lutf eder:-er**

Tarih 17

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi muamele görmeyi ummak.

97. Cümle erbâb-ı tārîkıñ melce'iyken dâmeniñ

98. Kağrı dergehden ümîd-i lutf eder bâb-ı eniñ

ümîd-i matlebiñ kesme:

1. **ümîd-i matlebiñ kesme:-me**

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümidini kesmek.

3. Hudâ'dan kesme 'âkilseñ ümîd-i matlebiñ zîrâ

4. Taleb dedikleri ma'nâ netice şarf-ı himmetdir

ümîd-i merhamet etmek:

1. **ümîd-i merhamet etmek:**

Gazel 113

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet ümit etmek, merhamet beklemek.

7. Hâl-i derûnu 'arza olursuñ şikeste-dil
8. Yoğsa ümîd-i merhâmet etmek haţâ mıdır

ümîd-i resm-i vefâ eyleme:

1. **ümîd-i resm-i vefâ eyleme:-me**
Müfret 80
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgiliden- vefa beklemek.
1. Ümîd-i resm-i vefâ eyleme şakın Sâlim
2. Zamâne beglerine mâlikânedir tekdîr

ümîd-i şevkle:

1. **ümîd-i şevkle:-le**
Gazel 212
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk ümidi.
3. Ne mümkün vuşlat ile âşinâ olmak bu 'âlemde
4. Ümîd-i şevkle bî-hüde hemân ben pür-melâl oldum

ümîd-i şihhat eden:

1. **ümîd-i şihhat eden:-en**
Müseddes 2
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı olmayı ummak.
5. Ğamîñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
6. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
2. **ümîd-i şihhat eden:-en**
Müseddes 2
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı olmayı ummak.
11. Ğamîñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
12. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
3. **ümîd-i şihhat eden:-en**
Müseddes 2
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı olmayı ummak.
17. Ğamîñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
18. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
4. **ümîd-i şihhat eden:-en**
Müseddes 2
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı olmayı ummak.
23. Ğamîñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
24. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz
5. **ümîd-i şihhat eden:-en**
Müseddes 2
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı olmayı ummak.

29. Ğamîñla Ğasta olan dillere devâ olmaz
30. Ümîd-i şihhat eden saña mübtelâ olmaz

ümîd-i vaşl etmek:

1. **ümîd-i vaşl etmek:-mek**
Matla 76
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşmayı ümit etmek.
1. Ümîd-i vaşl etmek 'âşık-ı zâra temâşâdır
2. Hemîşe 'âşıkñ sevdaları hep mâl-i Ğulyâdır

ümîd-i vuşlat:

1. **ümîd-i vuşlat:**
Gazel 204
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma ümidi.
5. Biz ümîd-i vuşlat ile Ğiç şiklet etmeziz
6. Ol perî-rüyu niye bî-hüde tekdîr edelim

ümîdvâr:

1. **ümîdvârem:-em**
Kaside 3
Mısra: 41
Umutlu olma, ümitli.
41. Ümîdvârem zi-deryâ-yı 'atâyet
42. Ki cûş âver şode mevc-i seĞâyey

ümmet:

1. **ümmete:-e**
Kaside 10
Mısra: 97
Hz. Muhammed'e inanan topluluk.
97. Olmasa zâtı ümmete ni'met
98. Nâzil olmazdı kaţra-i rahmet

ümmet evlediñ:

1. **ümmet eylediñ:-diñ**
Kaside 3
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın kulunu Hz. Muhammed ümmeti içerisinde Müslüman olarak yaratması.
9. Resülüne beni eylediñ ümmet
10. Buñâ hem-tâ cihânda olmaz 'izzet

ümmet olsam:

1. **ümmet olsam:-sam**
Kaside 4
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümmet olmak || Hz. Muhammed'in ümmetinden olmak.
33. Sen ol şâh-ı serîr-i mekrûmetsin Tûr-ı Sînâ'da
34. N'olaydı ümmet olsam aña" dedi Ğazret-i Mûsâ

ümmi ma'bed:

1. **ümmi ma'bed:**
Kaside 10
Mısra: 201

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rasûlullah sallallahu aleyhi vesellem Efendimizi hicrette misâfir edip, süt ve et ikram eden bahtiyar bir hanım. Kılık senesinde çadırına uğrayan yolcuların su ve yiyecek ihtiyaçlarını gideren cömertliğiyle meşhur bir hanım sahâbi.

201. Ümmi Ma'bed evinde Peygamber

202. Etdi bir güs-fende hüsn-i nazar

ümmi mâlik:

1. **ümmi mâlik:**

Kaside 10

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Muhammed'in sahabelerindedir.

115. Ümmi Mâlik dağı olup şâyân

116. Gördü 'aynıyla böyle bir ihsân

ümmîd:

1. **ümmîd:**

Gazel 6

Mısra: 2

Umma, umuş, emel.

1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cāvîd düşmendir baña

2. Kanda kaldı kām-ı dil ümmîd düşmendir baña

2. **ümmîd:**

Gazel 6

Mısra: 12

Umma, umuş, emel.

11. Vuşlatı der-hâtır etmek nice kâbil Sâlimâ

12. Kanda kaldı kām-ı dil ümmîd düşmendir baña

3. **ümmîd:**

Kaside 7

Mısra: 88

Umma, umuş, emel.

87. Hâlim nic' olur bu deñlü 'ışyân

88. Ümmîd dil-i remâna şıgmaz

4. **ümmîd:**

Kaside 29

Mısra: 59

Umma, umuş, emel.

59. Budur ümmîd ü recâ dergeh-i Haq'dan ki müdâm

60. Şadr-ı fetvâya vere zât-ı şerîfîn zîver

5. **ümmîdindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 83

Mısra: 1

Umma, umuş, emel.

1. Dehr-i dün-meşrebden ol kim devlet ümmîdindedir

2. Güyyâ zehr-âbdan hâşıyyet ümmîdindedir

6. **ümmîdindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 83

Mısra: 2

Umma, umuş, emel.

1. Dehr-i dün-meşrebden ol kim devlet ümmîdindedir

2. Güyyâ zehr-âbdan hâşıyyet ümmîdindedir

7. **ümmîdindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 83

Mısra: 4

Umma, umuş, emel.

3. Vaşl-ı yâr ile tesellî bulmaga tâlib olan

4. Penbenîñ âteşle bî-şek ülfet ümmîdindedir

8. **ümmîdindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 83

Mısra: 6

Umma, umuş, emel.

5. Ğarğ eder fülk-i dilin bañr-i ğumûm-ı çarğda

6. Rüzgârdan ol ki ey dil himmet ümmîdindedir

9. **ümmîdindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 83

Mısra: 8

Umma, umuş, emel.

7. Tâlib-i büy-ı vefâ-yı zülfi-ı hübân-ı zamân

8. Ejder-i bî-merhâmetden şefkât ümmîdindedir

10. **ümmîdindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 83

Mısra: 10

Umma, umuş, emel.

9. Nağd-i şevkı bañş-ı kâlâ-yı hümûm etdim neden

10. Hıvâce-i çarğ dağı benden rağbet ümmîdindedir

11. **ümmîdindedir:-in, -de, -dir**

Gazel 83

Mısra: 12

Umma, umuş, emel.

11. İntizâr âteşlerine yansın ol kim Sâlimâ

12. Bir periyi hânesine da'vet ümmîdindedir

ümmîd eder:

1. **ümmîd eder:-er**

Kaside 34

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit etmek, beklenti içinde olmak.

89. Cefâ gördükçe dil-berlerden 'aşıklar eder ümmîd

90. Ne miñnetdir bu miñnetler bu sevdâlar ne sevdâdır

ümmîd ederim:

1. **ümmîd ederim:-erim**

Diğer 3

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit etmek, beklenti içinde olmak.

31. Senden ayru o kadar hıvâb ırağ oldu dile

32. Seni ümmîd ederim lîk anı ummam ki gele

ümmîd ederiz:

1. **ümmîd ederiz:-eriz**

Gazel 150

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit etmek, beklenti içinde olmak.

9. Va'de-i vuşlata incâzını ümmîd ederiz

10. Sâlimâ dünyede kim eylemez ihşâne heves

ümmîd etmeyen:

1. **ümmîd etmeyen:-me, -yen**

Gazel 278

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beklenti içinde olmak.

1. Görmez 'âlemde hemîn zevk u şafâdan ğayrı

2. Etmeyen kimseden ümmîd Hudâ'dan ğayrı

ümmîd eylemem:

1. **ümmîd eylemem:-me, -m**

Gazel 206

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umulanmak, beklenti içinde olmak.

1. Yârdan 'uşşâk-ı zâra ruşşat ümmîd eylemem

2. Nev-cevânân-ı 'aşırdan şefkat ümmîd eylemem

2. **ümmîd eylemem:-me, -m**

Gazel 206

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umulanmak, beklenti içinde olmak.

1. Yârdan 'uşşâk-ı zâra ruşşat ümmîd eylemem

2. Nev-cevânân-ı 'aşırdan şefkat ümmîd eylemem

3. **ümmîd eylemem:-me, -m**

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umulanmak, beklenti içinde olmak.

3. Böyle leb-tefsîde-i tâb-ı teb-i hicrân iken

4. Ey tabîb-i derd-i 'âşik sıhhat ümmîd eylemem

4. **ümmîd eylemem:-me, -m**

Gazel 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umulanmak, beklenti içinde olmak.

5. Ârzüme-d-i şafâ-yı hâtır olmazsam nola

6. Sâye-i zülfünde bü-yı râhat ümmîd eylemem

5. **ümmîd eylemem:-me, -m**

Gazel 206

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umulanmak, beklenti içinde olmak.

7. Eyledi sevdâ-yı zülfün dil-perişân şöyle kim

8. Hâtırında bir dahı cem'iyet ümmîd eylemem

6. **ümmîd eylemem:-me, -m**

Gazel 206

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umulanmak, beklenti içinde olmak.

9. Ben o lâle-ğad perîden Sâlimâ bir vech ile

10. Gülşen-i 'âlemde bü-yı vuşlat ümmîd eylemem

ümmîd eyleyip:

1. **ümmîd eyleyip:-yip**

Tarih 17

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umulanmak, beklenti içinde olmak.

83. Ben gedâya dergehiñden şefkat ümmîd eyleyip

84. Cerr-i ihşânîña kıldım böyle bir tarh-ı zemîn

ümmîd-i cemâliñden:

1. **ümmîd-i cemâliñden:-iñ, -den**

Gazel 158

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- güzelliğinin ümidi || Sevgiliyi görme arzusu.

1. Tâ ki ümmîd-i cemâliñden nazar olmaz hâlâş

2. Nev-be-nev hün-âbelerden çeşm-i ter olmaz hâlâş

ümmîd-i neş'e eyler:

1. **ümmîd-i neş'e eyler:-r**

Gazel 231

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmayı, neşelenmeyi ummak.

1. Ümmîd-i neş'e eyler isek inşirâhdan

2. Râhat-karîn-i bezm olagör feyz-i râhdan

ümmîd-i rivâset:

1. **ümmîd-i rivâset:**

Gazel 266

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önderlik ümidi (Aşk meselesinde).

11. Eylemezdi anı ümmîd-i rivâset teng-dil

12. Gülşen-i 'âlemde gönca verd-i handân olmasa

ümmîd-i tatvîb eylesek:

1. **ümmîd-i tatvîb eylesek:-sek**

Gazel 185

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül hoşluğu ümit etmek.

1. Baht olur mâni' niyâzı kâma takrîb eylesek

2. Çarh eder tekdîr eger ümmîd-i tatvîb eylesek

ümmîdimi kesmem:

1. **ümmîdimi kesmem:-mem**

Kıt'a 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umudunu yitirmek.

3. Gerçi kim 'aşıyım velî ammâ
4. Kesmem ümmidimi İlahımdan

ümmihānî:

1. **ümmihānî:**

Kaside 5

Mısra: 31

Abdülmuttalib'in kızı Ümmühani (Peygamberimizin hanımı olup asıl adı Fahite'dir).

31. Ümmihānî evine vardı şitābān Cibril

32. İştıyākı o şehe eyledi 'arz u inhā

ümmîz:

1. **ümmîz:**

Gazel 37

Mısra: 1

Ümit

1. Olalı menzil ü maşşūduna reh-ber ümmîz

2. Eyledi 'aşıkı çak hāke berāber ümmîz

2. **ümmîz:**

Gazel 37

Mısra: 2

Ümit

1. Olalı menzil ü maşşūduna reh-ber ümmîz

2. Eyledi 'aşıkı çak hāke berāber ümmîz

3. **ümmîz:**

Gazel 37

Mısra: 4

Ümit

3. Cānımı tā ser-i hulkūma getirdi cānā

4. Hālimi gāyet ile etdi mükedder ümmîz

4. **ümmîz:**

Gazel 37

Mısra: 6

Ümit

5. Göricek tār-ı ser-i zülfünü yāriñ pür-piç

6. Rişte-i cānıma şarıldı ser-ā-ser ümmîz

5. **ümmîz:**

Gazel 37

Mısra: 8

Ümit

7. Hārc eder bād-ı hevā naqd-i metā'-ı şabrı

8. Eylemiş kişver-i efkārı musaḥḥer ümmîz

6. **ümmîz:**

Gazel 37

Mısra: 10

Ümit

9. Bî-tevaḥḥuf baña luḥf eyler idiñ görseñ eger

10. Künc-i firḫatde dil-i zāra ne eyler ümmîz

7. **ümmîz:**

Gazel 37

Mısra: 12

Ümit

11. Saña mā' il olalı Sālim-i şeydāyı şehā

12. Ḳays-ı miḫnet-zededen eyledi berter ümmîz

ürküt:

1. **ürkütme:-me**

Müfret 45

Mısra: 2

Korkutmak.

1. Remide eyleme güncişk-i cānı dest-i ḳahrıñla

2. Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyāda

üşküdar:

1. **üşküdar'a:-a**

Diğer 3

Mısra: 143

İstanbul'un Anadolu yakasında bir ilçe.

143. Üşkudar'a da sözüñ ḫoğrusu var mı hem-tā

144. Ba'zılar der deñiz aşırıdır ol āh ammā

üşküfedān:

1. **üşküfedāna:-a**

Gazel 249

Mısra: 9

Çiçekler.

9. Yine üşkūfedāna eylediñ nezzāre ey Sālim

10. Bu renge reng edip rüyunda gül-gūna selām eyle

üşküfte ederdi:

1. **üşküfte ederdi:-er, -di**

Tarih 1

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılmak || Goncanın açılması.

81. Eger ednā işāret kılsa bāga

82. Ederdi goncalar üşkūfte kånūn

üşkühe-i bād-ı cürm-i dilden:

1. **üşkühe-i bād-ı cürm-i dilden:-den**

Kaside 7

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönüldeki günah rüzgārlarının büyüklüğü.

79. Üşkūhe-i bād-ı cürm-i dilden

80. Derd ile zebān dehāna şıgmaz

üst:

1. **üstümüzden:-ümüz, -den**

Kaside 20

Mısra: 244

Vücut beden || Hayat, yaşam.

243. Sāyeñi ḫāzret-i Ḥudā-yı Ḡayūr

244. Etmesin üstümüzden aşlā dūr

üstād:

1. **üstād:**

Tarih 1

Mısra: 17

Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sahibi olan, üstün bir yeri, tam vukufu bulunan kimse.

17. Edip icrā-yı şān'at anda üstād

18. Mahāretle derūnun etdi meşḫūn

2. **üstâdlar:-lar**

Gazel 61

Mısra: 8

Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sahibi olan, üstün bir yeri, tam vukufu bulunan kimse.

7. Baht-ı zârîñ ger müsâ'id olmasa saña çi sūd

8. Gâh olur üstâdlar mağlûb-ı lu'b-ı nerd olur

3. **üstâdı:-ı**

Gazel 78

Mısra: 2

Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sahibi olan, üstün bir yeri, tam vukufu bulunan kimse.

1. Deme Mecnûn göçüp 'aşk içre bir icâdı kalmışdır

2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmışdır

4. **üstâd:**

Gazel 184

Mısra: 11

Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sahibi olan, üstün bir yeri, tam vukufu bulunan kimse.

11. Za'hm açmada yâr üstâd Sâlim

12. Bilmez tarîkîn ammâ devâñîñ

üstâd oldu:

1. **üstâd oldu:-du**

Müfret 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir işte usta olmak.

1. Fen-i aşûb-ı fitende katı üstâd oldu

2. Gâmezlerden görelî nüşâ-i nâzî çeşmiñ

üstâd-ı hikmet:

1. **üstâd-ı hikmet:**

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmet üstâdı || Mecnun.

3. Deme yâd eyleyip Leylâ'yı Mecnûn'a cefâ etmiş

4. O dem üstâd-ı hikmet vaz'-ı kânûn-ı vefâ etmiş

üstâd-ı kudret:

1. **üstâd-ı kudret:**

Tahmis 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her şeye gücü yeten Allah.

9. Güzel tarîh eylemiş üstâd-ı kudret hâne-i cânı

10. Şeh-i 'aşka münâsib bir makâm-ı dil-güşâ etmiş

üstâd-ı nigâhîñ:

1. **üstâd-ı nigâhîñ:-iñ**

Gazel 86

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakış ustası - karşısındakine bakarak niyetini okuyan-

13. Murâdın añlar üstâd-ı nigâhîñ bir nigâhında

14. Niçün dil ser-güzeşt-i hicri küyunda dırâz eyler

üstühvân:

1. **üstühvân:**

Matla 8

Mısra: 1

Kemik.

1. Üstühvân kim ol vücüd içre durur

2. Ba'hr-i hüsn ü ân güyâ mevc urur

2. **üstühvânım:-ım**

Gazel 213

Mısra: 9

Kemik.

9. Şumâr eyler görenler üstühvânım Sâlimâ bir bir

10. Qulûzm-i ser-gerânâsâ benim mevcâdır sinem

üstühvân-ı nâzenîñiñ:

1. **üstühvân-ı nâzenîñiñ:**

Gazel 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnce kemik.

1. Añp her üstühvân-ı nâzenîñiñ mevc urur deryâ

2. Ya gördü mevce-i zülf-i güzîñiñ mevc urur deryâ

üstühvân-ı sâlimâ'ya:

1. **üstühvân-ı sâlimâ'ya:-ya**

Terkib-bend 1

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salim'in(Şairin mahlası) kemikleri.

93. Eyâ her üstühvân-ı Sâlimâ'ya

94. Garîm ü bî-bahâne dâl hañçer

üstühvânım çifte nerdübân eylemiş:

1. **üstühvânım çifte nerdübân eylemiş:-miş**

Gazel 225

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşîğın -ayrılığın verdiği üzüntüden dolayı-kemiklerinin görünür olup merdiven olması, "Can çıkması" için kullanılması.

3. Çıkmağa cânım firâk-ı yâr ile her dem benim

4. Üstühvânım eylemiş pehlûda çifte nerdübân

üstümüze ditrer:

1. **üstümüze ditrer:-r**

Gazel 283

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Üstüne titremek, özen, ilgi göstermek.

9. Böyle ser-keşlige Sâlim sebep âyâ noldu

10. Bir zamân zülf-i siyeh üstümüze ditrer idi

üstün:

1. **üstüne:-e**

Tarih 10

Mısra: 58

Benzerlerine göre daha yüksek bir düzeyde olan, onları geride bırakan.

57. Zâtu bir genc-i ma'ârifdir kim

58. Hiç anıñ üstüne 'irfân olmaz

üstünde:

1. **üstünde:**

Kaside 17

Mısra: 82

Üstünde, üzerinde.

81. Cenâb-ı hâzret-i Allâh eylesin zâtn

82. Serîr-i saltanat üstünde kâm-bahş-ı ümem

2. **üstünde:**

Müfret 36

Mısra: 1

Üstünde, üzerinde.

1. Degildir hâl-i müşgîniñ o nâf-ı sîm üstünde

2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış hoşka ağzıdır

üstüne:

1. **üstüne:**

Tarih 3

Mısra: 105

..... ile alakalı olarak.

105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle karâr

106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du'â

üstüne ditresin:

1. **üstüne ditresin:-sin**

Terci-bend 1

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Deyim**

Üstüne titremek, özen , ilgi göstermek.

53. Ditresin üstüne hırşından şabâlar zülfüñüñ

54. Her kızâña eylesin 'aşıkıların gönlün siper

üstüne döne:

1. **üstüne döne:-e**

Kaside 32

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her şeyin kişinin istekleri doğrultusunda

gerçekleşmesi, dilediğinin olması.

43. Köhne evvân-i felek şems ü kamer durduqça

44. Döne pervâne-şifat üstüne dâ'im dünyâ

üstüne vâcib olan:

1. **üstüne vâcib olan:-an**

Tarih 22

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerine getirilmesi gerekli olan.

15. Üstüne vâcib olan ed'îye-i hayırnı et

16. Sâlimâ kilik-i kuşur-âveri gel etme hacil

üstür:

1. **üstürü:-ü**

Kaside 10

Mısra: 80

Deve.

79. Ki bir a'râbi-i garîb-i diyâr

80. Dermendiñ bir iki üstürü var

2. **üstürün:-ün**

Kaside 10

Mısra: 83

Deve.

83. Ne verir üstürün ne hüd semenin

84. Taleb etdikçe bâz eder dehenin

üstürân:

1. **üstürân:**

Kaside 8

Mısra: 199

Develer.

199. O 'arşagehde ki ser-mest üstürân gibi

200. Gürüh-ı şâh-ı selâtin hep hevâdirdir

üşü:

1. **üşümezse:-mez, -se**

Lugaz 3

Mısra: 41

Soğuşun etkisini duymak, soğuktan etkilenmek.

41. Üşümezse şitâda ol ne 'aceb

42. Giydi gömlekleri içinden hep

üzere:

1. **üzere:**

Kaside 10

Mısra: 157

Üzerine.

157. Bu da Ya'li rivâyeti üzere

158. Şâbit oldu taharrük-i şecere

üzlerine:

1. **üzlerine:**

Tarih 3

Mısra: 106

.....a/e karşı.

105. Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle karâr

106. Oldu Moskov üzerine sefer olmağa du'â

üzre:

1. **üzre:**

Diğer 1

Mısra: 23

Üzere, doğrultusunda.

23. Sıhhat üzre gönül şafâ eyler

24. Cümle ahhâba hep du'â eyler

2. **üzre:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 88

Üzere, doğrultusunda.

87. Pes uyup her birine bu dil-i zâr

88. Eyledi meşrebi üzre refâr

3. **üzre:**

Lugaz 2

Mısra: 19

Üzere, doğrultusunda.

19. Bu kadar hâşılı nizâm üzre

20. İşleri cümle intizâm üzre

4. **üzre:**

Lugaz 2

Mısra: 20

Üzere, doğrultusunda.

19. Bu kadar hâşılı nîzâm üzre
20. İşleri cümle intizâm üzre

5. **üzre:**

Tarih 3

Mısra: 14

Üzere, doğrultusunda.

13. Öyle pākize fetihdir ki görenler tarzın
14. Olmamışdır dediler böyle bu tarz üzre ğazā

6. **üzre:**

Tarih 3

Mısra: 223

Üzere, doğrultusunda.

223. Biri de düşdü murād üzre bu mısra' tārîh
224. Düşmeni bozdu murādınca Mehemmed Paşa

7. **üzre:**

Diğer 3

Mısra: 93

Üzere, doğrultusunda.

93. Vefk-i kām üzre şafā zevk ile 'işret bunda
94. Ey birāder şeh-i hūbān ile ülfet bunda

8. **üzre:**

Diğer 3

Mısra: 98

Üzerinde.

97. Ekşeri gayrı şehir dāmen-i kūha sığınır
98. Yedi tağ şehrimizi serleri üzre götürür

9. **üzre:**

Lugaz 3

Mısra: 61

Üzere, doğrultusunda.

61. 'Aleme böylece hücum üzre
62. İncinilmez gamı 'umüm üzre

10. **üzre:**

Lugaz 3

Mısra: 62

Üzerinde.

61. 'Aleme böylece hücum üzre
62. İncinilmez gamı 'umüm üzre

11. **üzre:**

Lugaz 4

Mısra: 13

Üzere, doğrultusunda.

13. İnzivā üzre durur evkātı
14. Kimse bilmez ne durur lezzātı

12. **üzre:**

Kaside 8

Mısra: 162

Üzerine; gereğince.

161. Şuver ki nazra-i ülāda cümle zāhirdir
162. Hākīkat üzre nigāh olsa hep müzāhirdir

13. **üzre:**

Diğer 10

Mısra: 49

İçin, hakkında.

49. Ne hey'et üzre eder bahç mühendisler
50. Zekāsı hikmet-i mahz-ı Hudā durur haqqā

14. **üzre:**

Diğer 11

Mısra: 29

Üzere, doğrultusunda.

29. Şihhat üzre durur vücūd-ı nahif
30. 'Āfiyetde olup bu 'abd-i za'if

15. **üzre:**

Kaside 13

Mısra: 10

Üzerinde.

9. Rüzgārın hālidir deryāda nev'-i ıztırāb
10. Kūlüm-i kudret sükün üzre telāṭum nā-āšnā

16. **üzredir:-dir**

Kaside 13

Mısra: 27

Yönünde.

27. Āsiyāb-ı nüh felek meyl-i irādet üzredir
28. Añla bu sırr-ı daḳıḳı bundadır sırr-ı Hudā

17. **üzre:**

Tarih 15

Mısra: 14

Üzere, doğrultusunda.

13. Sürür ile oturup şāhibi anñ Sālim
14. Murādı üzre şafādan müdām ḥand etsin

18. **üzre:**

Kaside 16

Mısra: 70

Uygun olarak, göre.

69. Nev-'arūsān-ı gülüstān-ı cihānda Sālim
70. Vefk-i kām üzre murād almadı ḥayfā bülbul

19. **üzre:**

Kaside 18

Mısra: 3

Üzerinde.

3. Görünür ebr-i şitā eyledi bām üzre kıyām
4. Etdi her pışgeh-i revzene dey ḥayli vuşul

20. **üzre:**

Kaside 20

Mısra: 172

Uygun olarak, göre.

171. Yed-i cüdu eder hemişe müdām
172. Lāyığı üzre her kese ikrām

21. **üzre:**

Gazel 23

Mısra: 6

Üzerine.

5. Mebde'-i aşl-ı vücūduñ iki kaṭre āb iken
6. Ğirre olma ey gönül şu üzre yoḳ naḳşa sebāt

22. **üzre:**

Kaside 24

Mısra: 3

Üzerinde.

3. Ben de pervaneyim ol şem'-i murād üzre henüz
4. K'eyledim süz-ı derûna dil-i şeydâyı esîr

23. **üzre:**

Kaside 24

Mısra: 9

Üzerinde.

9. Yazılan vâkı'a levh üzre sürür olsa nola
10. Ki murād üzre felek ediyor anı ta'bir

24. **üzre:**

Kaside 24

Mısra: 10

Uygun olarak, göre.

9. Yazılan vâkı'a levh üzre sürür olsa nola
10. Ki murād üzre felek ediyor anı ta'bir

25. **üzre:**

Kaside 24

Mısra: 60

Üzerine; gereğince.

59. Medh-i vaşfiñda ne deñlü suhan-endâz olsam
60. Lâyıkñ üzre zebânım edemez bir ta'bir

26. **üzre:**

Kaside 28

Mısra: 44

Üzerine; gereğince.

43. Cünbiş-i tîri nişânedir ki a'dâyı memât
44. Menziline da'vet üzre olmasın ihtâr eder

27. **üzre:**

Matla 29

Mısra: 1

Üzere, doğrultusunda.

1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre
2. Gülñ de kimi dem-beste kimi ãandân nihâl üzre

28. **üzre:**

Matla 29

Mısra: 2

Üzerinde.

1. Cihânda hiç bir şey görmedim ben i'tidâl üzre
2. Gülñ de kimi dem-beste kimi ãandân nihâl üzre

29. **üzre:**

Kaside 32

Mısra: 15

Üzerinde.

15. Uğhuvân şanma çemen üzre saçıpdir zer ü sîm
16. Mağdem-i şâh-ı bahâra zen-i dünyâ gūyâ

30. **üzre:**

Muamma 33

Mısra: 1

Üzerine.

1. Ne dem gîsüsü düşse dil-rübânıñ ruğları üzre
2. Gelir Rum ehliniñ kara haber Çin'den semâ'ma

31. **üzre:**

Kaside 34

Mısra: 91

Üzerinde.

91. Qarâr etmezse bir şâh üzre bülbüller n'ola her dem
92. Gülistân-ı mağabbetde hezârân nâ-şikîbâdır

32. **üzre:**

Gazel 42

Mısra: 6

Üzerinde.

5. Dil be-nâhün-dest deşt-i rañnedir
6. Pençe-i berg üzre dâ'im meyveler

33. **üzre:**

Gazel 42

Mısra: 10

Üzerinde.

9. Meh cemâliñ fikr edip lâle-şîfat
10. Dâğ-ı hicriñ sînem üzre yer eder

34. **üzre:**

Gazel 43

Mısra: 3

Üzerinde.

3. Tüde tüde kâkülñ ruşsârñ üzre rû-nümâ
4. Sünbül ile goncalar gūyâ ki deste destedir

35. **üzre:**

Gazel 58

Mısra: 10

Yönünde.

9. Olur rüşen dil-i 'aşık fûrüzânî-i mihrinden
10. Fetil-i şem' yandıkça murād üzre zîyâ artar

36. **üzredir:-dir**

Gazel 71

Mısra: 3

Yönünde.

3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz'-ı felek çün bu dile
4. Zevkî mergüb durur gelmez gamı sevmem gelir

37. **üzre:**

Gazel 100

Mısra: 2

Yönünde.

1. Murâdımca begim senden merâm almağ ne mümkündür
2. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâm almağ ne mümkündür

38. **üzre:**

Gazel 100

Mısra: 10

Yönünde.

9. Bedin fikr eyleyip nîke kanâ'at eyle ey Sâlim
10. Cihânda vefk-ı dil-hvâh üzre kâm almağ ne mümkündür

39. **üzre:**

Gazel 106

Mısra: 7

Yönünde.

7. Murād üzre ne mümkün kâm almağ o bî-çâre
8. Ser-i erbâb-ı 'aşka derd her yerde müheyyâdır

40. **üzre:**

Gazel 128

Mısra: 5

Yönünde.

5. Verir merâmıñı bir gün murâdıñ üzre Hüdâ
6. Cenâb-ı Hâk kulumu her zamân melûl etmez

41. **üzre:**

Gazel 129

Mısra: 3

Yönünde.

3. Miyân-ı lutf u tekdîr üzre dâ'irdir hemîn tâlî'
4. Murâd üzre felek erbâb-ı tab'ı kâm-rân etmez

42. **üzre:**

Gazel 129

Mısra: 4

Yönünde.

3. Miyân-ı lutf u tekdîr üzre dâ'irdir hemîn tâlî'
4. Murâd üzre felek erbâb-ı tab'ı kâm-rân etmez

43. **üzre:**

Gazel 155

Mısra: 3

Yönünde.

3. Çekilmiş cüyler her sū ferâgat üzre bülbüller
4. Ruhu solmuş gül-i zibâlarıñ vaqt-i hâzân olmuş

44. **üzre:**

Gazel 248

Mısra: 9

Üzerine; gereğince.

9. Bu kânûn-ı maḥabbet üzre cârîdir gözüm nûru
10. Sirişkim ta'ne etse vechi vardır mevc-i deryâya

2. 2. 26. V

vâ-beste:

1. **vâ-beste:**

Kaside 15

Mısra: 68

-e bağlı.

67. Şehenşeh-i 'azamet-güsterâ bihîn-kadrâ
68. Eyâ vücûduña vâ-beste devlet-i şevket

2. **vâ-beste:**

Kaside 17

Mısra: 66

-e bağlı.

65. 'Aceb mi lutfuna müstağrak olsa heft iklim
66. Yed-i kerîmine vâ-beste cümle Rûm u 'Acem

vâ-beste ede:

1. **vâ-beste ede:-e**

Kaside 15

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

..... e bağlı kılmak.

77. Bekâñı Hâkḳ ede vâ-beste matla'-ı haşre
78. Resîde ola o evkâta müddet-i şevket

vâcib:

1. **vâcibdir:-dir**

Gazel 16

Mısra: 6

Yapılması gerekli olan, zorunlu kaçınılmaz.

5. Gayrılar sünnet bilirse vaşlıñı farzâ seniñ
6. Baña vâcibdir vişâliñ eylemek cânâ talep

2. **vâcibdir:-dir**

Kaside 26

Mısra: 49

Yapılması gerekli olan, zorunlu kaçınılmaz.

49. Hâşılı zât-ı şerîfine du'â vâcibdir

50. Mişlini görmedi zirâ anıñ a'lâ ednâ

3. **vâcibdir:-dir**

Kaside 26

Mısra: 51

Yapılması gerekli olan, zorunlu kaçınılmaz.

51. Sâlimâ cümleye vâcibdir o zât-ı pâke

52. Eylemek şıdk ile her şâm u seher ḥayr du'â

va'de:

1. **va'deleriñ:-ler, -iñ**

Matla 11

Mısra: 1

Söz, vaat.

1. Buḥl etme sağın va'deleriñ etmede tekrâr
2. İncâzına Allâh seni eyleye ikrâr

2. **va'deler:-ler**

Gazel 43

Mısra: 8

Söz, vaat.

7. 'Uḳdelerle şanma piçide şikenc-i kâkülûñ
8. Va'deler ile refîme zülfe reste restedir

3. **va'de:**

Müfret 43

Mısra: 1

Söz, vaat.

1. Dedim ḳanı geceki va'de dedi
2. Kelâme'l-leyli yemhühü'n-nehâru

va'de kılsa:

1. **va'de kılsa:-sa**

Gazel 283

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Söz vermek.

7. Va'de kılsa gece gelmeklige ol mâh bize
8. Reh-güzârını gönül şubḥa değin bekler idi

va'de-i vaşl etdiđiñ:

1. **va'de-i vaşl etdiđiñ:-dik, -in**

Gazel 226

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kavuşma vaadinde bulunmak, sevgilinin aşığına kavuşma sözü vermesi.

9. Va'de-i vaşl etdiđiñ ferdâya şalma sevdigim

10. Sen değil miydiñ benimle 'ahd ü peymân eyleyen

va‘de-i vasl eylemesin:

1. **va‘de-i vasl eylemesin:-me, -sin**

Kaside 35

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma sözü vermek.

55. Yâr ‘uşşâka meded va‘de-i vasl eylemesin

56. İntizâr âteşi eyler dil-i bî-hüşuna kâr

va‘de-i vaslı:

1. **va‘de-i vaslı:-ı**

Gazel 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma sözü.

1. ‘Âşîka va‘de-i vaslı da hemân lâf mıdır

2. Yoğsa bî-çârelere bu revîş inşâf mıdır

va‘de-i vasl-ı dil-i zâra:

1. **va‘de-i vasl-ı dil-i zâra:-a**

Gazel 136

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalbi yaralı -aşîğa verilen- kavuşma sözü.

5. Va‘de-i vasl-ı dil-i zâra vefâ etmesini

6. O bütûn farı-ı ‘uluvv-i himeminden biliriz

va‘de-i vuslata:

1. **va‘de-i vuslata:-a**

Gazel 150

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma vaadi.

9. Va‘de-i vuslata incâzını ümmîd ederiz

10. Sâlimâ dünyede kim eylemez ihsâne heves

vâdi:

1. **vâdiye:-ye**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 121

Vadi || Şiir vadisi.

121. Her kes oldu bu vâdiye meftûn

122. Bî-kes oldu ma‘âni vü mazmûn

2. **vâdîdir:-dir**

Lugaz 2

Mısra: 30

Mekan || Satranç oyun alanı.

29. Câh u zevkî neşâta bādîdir

30. Özge menzildir özge vâdîdir

3. **vâdî:**

Diğer 5

Mısra: 16

Vadi || Üslup, tarz.

15. Bize incinmege nedir bādî

16. Yoğsa ülfetde bu mudur vâdî

4. **vâdî:**

Gazel 46

Mısra: 4

Vadi || Üslup, tarz.

3. Derûnî istemez gayre nigâh etdiklerim ol meh

4. Bize bîgâne bu vâdî bütün kıskandığındandır

5. **vâdî:**

Gazel 159

Mısra: 9

Vadi || Üslup, tarz.

9. Verirler lehce-i nazma bu vâdî içre âb u tâb

10. Alanlar cüy-ı tab‘-ı Sâlim-i şîrin-edâdan feyz

6. **vâdîde:-de**

Gazel 208

Mısra: 3

Vadi || Aşk vadisi.

3. Ben ol Kays-ı beyâbân-gerd-i ‘aşkım kim bu vâdîde

4. Enîsim gam celîsim hicr ü hayret derd hem-râhım

7. **vâdîden:-den**

Gazel 241

Mısra: 6

Vadi || Aşk vadisi.

5. Fenâ dünyâda geçmem hüblardan ta‘nı ço zâhid

6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdîden güzeldir bu

8. **vâdîden:-den**

Gazel 241

Mısra: 12

Vadi || Aşk vadisi.

11. Miyânından ne mümkün dil-berîñ geçmeklik ey Sâlim

12. O vâdîden geçilmez degme bir hâl ile beldir bu

9. **vâdiye:-ye**

Gazel 264

Mısra: 10

Vadi || Şiir vadisi.

9. Tekellûf yoğ ise eş‘arımızda Sâlimâ nola

10. Bu vâdiye ayak başan başar merdâne merdâne

vâdî eylemek:

1. **vâdî eylemek:**

Gazel 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz vermek.

5. Âşinâya eylemek bîgâne vâdî gam degil

6. Olmasın ağıyâr ile hergiz hemân dil-dâr yâr

va‘d-i kemmûn-ı kibâra:

1. **va‘d-i kemmûn-ı kibâra:-a**

Gazel 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyüklerin kimyon-nîmet- vaadi.

5. Hemîşe va‘d-i kemmûn-ı kibâra i‘tibâr etme

6. Belâdır ibtilâkâr-ı mevâ‘id-i kibâr olmağ

va'd-i sâbıklar:

1. va'd-i sâbıklar:-lar

Tesdis 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Geçmişteki sözler || Sevgilinin aşığına vermiş olduğu sözler.

9. Kanı luft u nevâzişler kanı ol va'd-i sâbıklar

10. Yazıklar saña el-hâşıl be hey her-câyi yazıklar

va'd-i vaşl etmişdi:

1. va'd-i vaşl etmişdi:-miş, -di

Gazel 284

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin aşığına kavuşma sözü vermesi.

5. O meh-rü va'd-i vaşl etmişdi ammâ gamze-i cādū

6. Ne sihr etdiyse etdi 'ahd ü peymânı unutturdu

vâdi-i 'aşk:

1. vâdi-i 'aşk:

Gazel 209

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk vadisi, aşk meselesi.

9. Vâdi-i 'aşk içre Sâlim ben bu baht-ı zâr ile

10. Gördüğün varsa kerem kıl söyle şâdân olduğum

2. vâdi-i 'aşk:

Gazel 225

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk vadisi, aşk meselesi.

11. Bî-vücûd ol vâdi-i 'aşk içre Sâlim şöyle kim

12. Güft (ü) güy-i sırr-ı 'aşka vâkıf olmaya zebân

vâdi-i 'aşk u mahabbetde:

1. vâdi-i 'aşk u mahabbetde:-de

Gazel 212

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ve sevgi vadisi, sahası.

5. Za'if oldum şu rütbe vâdi-i 'aşk u mahabbetde

6. Hayâl-i mü-miyânıyla hemân mânend-i nâl oldum

vâdi-i 'aşkında:

1. vâdi-i 'aşkında:-ın, -da

Gazel 224

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk vadisi, aşk meselesi.

5. Benim vâdi-i 'aşkında perîşân-hâli cânânîñ

6. Benim her şeb hayâlîm zulf-i pür-şam olmasın nolsun

vâdi-i efsalde:

1. vâdi-i efsalde:-de

Kaside 29

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Erdem, fazilet vadisi.

35. Dâverâ dâdgerâ müftî-i 'âlî-güherâ

36. Ey olan vâdi-i efsalde fezâ'il-perver

vâdi-i eslâf:

1. vâdi-i eslâf:

Gazel 47

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Geçmişteki insan toplulukları || Geçmişte şairler.

7. 'Ayn-ı inşâf ile bak ey büt-i nev-reste hele

8. Böyle bir tâze gazel vâdi-i eslâf mıdır

vâdi-i ferde:

1. vâdi-i ferde:-de

Kaside 24

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kuvvet konusu, meselesi.

49. Dâverâ dâdgerâ devlet ü haşmet-güherâ

50. Ey olan vâdi-i ferde şeh-i Dârâ'ya nazîr

vâdi-i gâmdır:

1. vâdi-i gâmdır:-dır

Gazel 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam vadisi.

7. Vâdi-i gâmdır gönül pehnâ-yı mihr-i 'âşığa

8. Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-râh düst

vâdi-i 'irfâna düşürdü:

1. vâdi-i 'irfâna düşürdü:-ür, -dü

Gazel 281

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bilgelik vadisine (Şiir vadisi) düşmek.

11. 'İrfâna olan meyli bizi âşaf-ı 'asrîñ

12. Sâlim yine hep vâdi-i 'irfâna düşürdü

vâdi-i melâhatde:

1. vâdi-i melâhatde:-de

Gazel 282

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik vadisi || Güzeller arasında.

9. Bir seniñ gibi bu vâdi-i melâhatde 'aceb

10. Şaçı sünbül yüzü gül gözleri âhü var mı

vâdi-i tahayyürde:

1. vâdi-i tahayyürde:-de

Kaside 9

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hayret vadisi || Mağşer meydanı.

79. Dem-i mağşerde hevli-cân u serde

80. O vâdi-i tahayyürde o yerde

vâfir:

1. vâfir:

Kaside 1

Mısra: 46

Fazla, çok.

45. Gerçi fîskıyyedir aña şâ'ir

46. Lîk 'ibret de anda pek vâfir

2. **vāfirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 96

Fazla, çok.

95. Derūnu münkesirāne o şāha 'arz edelim

96. Ki derdmendlere anıñ na'imi vāfirdir

3. **vāfirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 186

Fazla, çok.

185. Qadır ü Muqtedirā Mu'in ü Feyyāzā

186. 'İnāyet-i ezeliyyeñ vefir ü vāfirdir

4. **vāfir:**

Kaside 10

Mısra: 162

Fazla, çok.

161. Eyleyip anda hıdmet āmāde

162. Turdu vāfir huzūr-ı vālāda

5. **vāfir:**

Kaside 17

Mısra: 69

Fazla, çok.

69. Kemāl-i şefqati erbāb-ı dānişe vāfir

70. Nigāh-ı merhāmeti yāre-i dile merhem

vāfir zamāndır:

1. **vāfir zamāndır:-dır**

Gazel 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun zaman, uzunca zamandır.

3. Şaķın bir hāle dūş olmaya dil zūlf-i dil-ārāda

4. Kātı vāfir zamāndır kim gönülden bir haber gelmez

vahadāt:

1. **vahadāt:**

Gazel 276

Mısra: 16

Birlikler, bir olma.

15. Ferd ferd idi tekāşür de ferāgatde idi

16. Vahadāt ü aşere belki müsennā yoğidi

vahid:

1. **vahid:**

Kaside 8

Mısra: 173

Ar. Yalnız ve tek olan Allah.

173. Vahid ü Vāhid ü Evhad Raḥim ü Ferd ü Ehad

174. Mecid ü Haḫḫ u Şamed'dir ki zātı Dābir'dir

2. **vāhid:**

Kaside 8

Mısra: 173

Ar. Yalnız ve tek olan Allah.

173. Vahid ü Vāhid ü Evhad Raḥim ü Ferd ü Ehad

174. Mecid ü Haḫḫ u Şamed'dir ki zātı Dābir'dir

3. **vahid:**

Kaside 8

Mısra: 176

Ar. Yalnız ve tek olan Allah.

175. 'Aziz ü Rabb ü Hamid ü Kerim-i ḫalk u Mu'id

176. Ganiyy ü Vitr ü Vahid ü Qadir ü Qadir'dir

vāhime:

1. **vāhime:**

Gazel 231

Mısra: 7

Kuruntu.

7. Geçmem o şūhdan baña geç deyü vāhime

8. Bî-hüde ṭab'a sūklet eder iktirāhdan

vahset:

1. **vahset:**

Diğer 4

Mısra: 64

Korku || Ayrılık korkusu.

63. Tesliyetkār-ı firāķım oldu

64. Vahset anıñla sekinet buldu

vahşi:

1. **vahşi:**

Gazel 27

Mısra: 8

Ölmek, ruhunu teslim etmek.

7. Bî-hüde dökme dāne-i eşķiñi ey gönül

8. Vahşi gāzāl ādeme teşhīr olur mu hiç

vahy:

1. **vahy:**

Kaside 10

Mısra: 335

Allah'tan peygamberlere gelen haber.

335. Vahy ile ḫāl-i bi'ri etdi beyān

336. Ric'at etdi o server-i zî-şān

vā'iz:

1. **vā'iz:**

Gazel 5

Mısra: 3

Vaaz eden, vaiz.

3. Naşihat şöyle tursun göz göz etseñ sīnemi vā'iz

4. Baña gelmez ḫabābı medḫ etmeklikden istifā

2. **vā'iz:**

Gazel 26

Mısra: 5

Vaaz eden, vaiz.

5. Ḥasirāsā ayaqlarda ḫoduñ cām-ı meyi vā'iz

6. Leked-küb olmaña olur seniñ de bu riyā bā'iz

3. **vā'iz:**

Gazel 29

Mısra: 7

Vaaz eden, vaiz.

7. Bugün meydānı vā'iz ḫürmetiyle toḫtolu etmiş

8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirīgā rāh

4. vā'iz:

Gazel 31

Mısra: 7

Vaaz eden, vaiz.

7. Vā'iz eşvāk-ı neşāt-ı meyi olmuş münkir

8. Ele alsa getirirdi anı imāne kadeh

5. vā'iz:

Gazel 53

Mısra: 5

Vaaz eden, vaiz.

5. 'Aceb miksir durur vā'iz gibi bülbül de gülşende

6. Şeher etfāl-i bāği nālesiyle bī-dimāğ eyler

6. vā'iz:

Matla 55

Mısra: 2

Vaaz eden, vaiz.

1. Hemişe cān atar 'āşık olan būs etmege pāya

2. Tenezzül eylemez vā'iz seniñ nefsiñ bu sevdāya

7. vā'izi:-i

Matla 70

Mısra: 1

Vaaz eden, vaiz.

1. Dürüg-ı va'de gerek ede vā'izi o yılandır

2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır

8. vā'iz:

Müfret 89

Mısra: 1

Vaaz eden, vaiz.

1. Ezel vā'iz zenāna hayli mā'ildiñ veli şimdi

2. Kocadiñ da 'ateh geldi saña rüsvā-yı 'ām olduñ

vā'izā:

1. vā'izā:

Gazel 161

Mısra: 9

Ey vaiz.

9. Vā'izā sāğara kulp taqma te'ennī eyle

10. Kizbden ola mı hiç ehl-i şadākat mahzūz

vā'izān:

1. vā'izāndan:-dan

Kaside 2

Mısra: 136

Öğüt verenler.

135. Ne güy-ı nāşihı güş eyledim ben

136. Yanımda yokdu mezmūm vā'izāndan

vā'iz-i har-menişe:

1. vā'iz-i har-menişe:-e

Müfret 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşek tabiatlı vaiz.

1. Gehi şahhāflığa düşuna aldıkda kitāb

2. Vā'iz-i har-menişe hibe semerdir güyā

vā'iz-i kürsī-i riyā:

1. vā'iz-i kürsī-i riyā:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Riya kürsüsünün vaizi || Karakteri bozuk kimse.

85. Kimi hem-meşreb-i pākize-edā

86. Kimisi vā'iz-i kürsī-i riyā

vā'iz-i nekbet:

1. vā'iz-i nekbet:

Gazel 161

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Talihsiz vaiz, (Vaizi kötöleme amacıyla kullanılmıştır).

7. Kesmeyinde ayağın kürsī-i ifrātından

8. Olamam senden eyā vā'iz-i nekbet mahzūz

vak'a-i ebī süfyān:

1. vak'a-i ebī süfyān:

Kaside 10

Mısra: 182

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ebu Süfyān olayı (Hz. Muhammed'in peygamberliğine karşı çıkıp onunla mücadele eden kişi).

181. Nutq-i pākıyle olmuş idi beyān

182. Cümleten vak'a-i Ebī Süfyān

vak'a-i meşhūr:

1. vak'a-i meşhūr:

Kaside 10

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meşhur olay.

59. Güş-zeddır bu vak'a-i meşhūr

60. Feth-i Hāyber tekellüm-i ya'fūr

vak'a-i perviz:

1. vak'a-i perviz:

Kaside 10

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Perviz olayı (Hz Muhammed Acem padişahı

Hüsrev Pervize iman etmesi için mektup gönderdi. Alçak

Hüsrev, mektubu parçaladı ve getiren elçiyi şehit eyledi.

Peygamber efendimiz bunu işitince, çok üzülde ve (Ya Rabbi! Onun mülkünü parçala!) buyurdu. Resulullah hayatta iken Hüsrevi oğlu Şireveyh hançerle parçaladı.).

129. Saña besdir bu emr-i dehşet-ñiz

130. Tāk-ı Kısra vü Vak'a-i Perviz

vak'a-i rügānı:

1. vak'a-i rügānı:-ı

Kaside 10

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yağ hadisesi || Hz. Muhammed'in duasıyla yağ

tulumunun içindeki yağın tükenmemesi (Müslim, Fedail: 8, no. 2280; Müsned, 3:340, 347; Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:332.).

111. Vak'a-i rügānı edenler güş

112. Oldular cümle vālih ü medhūs

vakfe eylemez:

1. **vakfe eylemez:-mez**

Kaside 8

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Durmak.

51. Metâf-ı midhat-i pâkinde eylemez vakfe

52. Kalem ki Ka'be-i küyunda bir mücävirdir

vakf-ı güy-ı çün u çerâ:

1. **vakf-ı güy-ı çün u çerâ:**

Kaside 10

Mısra: 435

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Nasil ve niçin" sözlerini barındırmak (Şüpheli olup tam teslimiyet gösterememek bağlamında).

435. Nutkumuz vakf-ı güy-ı çün u çerâ

436. Tab'imız bend-i hvâhiş-i dünyâ

vakf-ı nigâh-ı revzen-i ümmîd eder:

1. **vakf-ı nigâh-ı revzen-i ümmîd eder:-er**

Gazel 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit penceresinin bakışına vakıf etmek.

7. Tâlib-i İkbâl olan dehr-i deniden haşre dek

8. Çeşmini vakf-ı nigâh-ı revzen-i ümmîd eder

vakf-ı telâş olmayınca:

1. **vakf-ı telâş olmayınca:-ma, -yınca**

Gazel 156

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Telaşlanmak.

9. Gamıyla vakf-ı telâş olmayınca kâmi diliñ

10. Cihânda lezzet-i harf-i recâ bilinmez imiş

vakf-ı telâş-ı infî'âl olmaz:

1. **vakf-ı telâş-ı infî'âl olmaz:-maz**

Gazel 123

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntü telaşı taşımak, üzölmek.

9. Reh-i Mevlâ'da pâ-fersüde olmaz tâlib-i vuslat

10. Derünü sâlikiñ vakf-ı telâş-ı infî'âl olmaz

vakf-ı telâş-ı süz-ı hirmân etmeyen:

1. **vakf-ı telâş-ı süz-ı hirmân etmeyen:-me, -yen**

Gazel 227

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yokluk ateşiyile yanmak || Pervanenin kendisini ateşe atması.

7. Añlamaz keyfiyyetin pervâneniñ bir vech ile

8. Kendini vakf-ı telâş-ı süz-ı hirmân etmeyen

vak'ı eyleyip:

1. **vak'ı eyleyip:-yip**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 203

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek.

203. Kendüye vak'ı eyleyip 'âdet

204. Ömrü olduğça görmez ol râhat

vâkı'a:

1. **vâkı'a:**

Kaside 1

Mısra: 53

Hakikaten.

53. Vâkı'a şüretinde hülyâlar

54. Kimi zâhir kimi de sevdâlar

2. **vâkı'a:**

Kaside 24

Mısra: 9

Rüya, düş.

9. Yazılan vâkı'a levh üzre sürür olsa nola

10. Ki murâd üzre felek ediyor anı ta'bir

3. **vâkı'â:**

Gazel 43

Mısra: 10

Hakikaten.

9. Hiç söz olmaz Sâlimâ bu penc beyt-i tâzeye

10. Vâkı'â tahmîs olunsa bu gazel şâyestedir

vakıf:

1. **vakıf:**

Gazel 59

Mısra: 7

(Ar.) Bilen, anlayan.

7. Vakıf durur esrâr-ı dil-i dil-bere şâne

8. Ol zülf-i perişânına bîgâne degildir

2. **vakıfdır:-dır**

Gazel 86

Mısra: 7

(Ar.) Bilen, anlayan.

7. Fesâd-ı 'âlem-i kevn ü fesâda cümle vakıfdır

8. Haқиkat üzre ol kim seyr-i pehnâ-yı mecâz eyler

3. **vakıf:**

Gazel 88

Mısra: 3

(Ar.) Bilen, anlayan.

3. Vakıf ancak bir Hudâ'dır derdime

4. Künc-i haşretde kelâlim kim bilir

vakıf k'olamaz:

1. **vakıf k'olamaz:-amaz**

Kaside 16

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ki vakıf olmak.

77. K'olamaz nükte-i mestüruma kimse vakıf

78. Añlamaz diğkat-i efkârımı hâşâ bülbül

vakıf olamaz:

1. **vakıf olamaz:-a, -maz**

Kaside 7

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, kavramak.

33. Vâkıf olamaz bu sırta kimse
34. Evhâm-ı muhâsibâna şıgmaz

vâkıf olmaya:

1. **vâkıf olmaya:-ma, -ya**

Gazel 225

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, kavramak.

11. Bî-vücüd ol vâdi-i 'aşk içre Sâlim şöyle kim
12. Güft (ü) güy-ı sırr-ı 'aşka vâkıf olmaya zebân

vâkıf olmaz:

1. **vâkıf olmaz:-maz**

Tesdis 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, kavramak.

3. Sırr-ı 'aşka vâkıf olmaz diğkati bigâneniñ
4. Setr-i râz eyler dehâni 'âşık-ı dîvâneniñ

vâkıf olsaydı:

1. **vâkıf olsaydı:-sa, -ydi**

Gazel 283

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, kavramak.

3. Vâkıf olsaydı melâl-i dile ol şâh-ı hüsün
4. O gedâ 'âşık-ı nâ-çâra kerem eyler idi

vâkıf-ı hâl-i re'âyâ:

1. **vâkıf-ı hâl-i re'âyâ:**

Tarih 3

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halkın halini bilen, durumundan haberdar olan ||

Sultan 3. Ahmed.

47. Vâkıf-ı hâl-i re'âyâ hâdim-i şer'-i vâlâ
48. Çâre-sâz-ı zu'afâ şeh-i pür-'adl ü bahâ

vakit:

1. **vakitde:-de**

Kaside 33

Mısra: 81

Uygun, beklenen zaman.

81. Ugrayıp ol vakitte umsa devâ
82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ

2. **vaktidir:-dir**

Gazel 211

Mısra: 8

Uygun, beklenen zaman.

7. Tül-i hicrân ile pek eskimedîn yâreleri
8. Vaktidir derd-i dil-i hasteye tedbîr edeyim

3. **vaktin:-in**

Gazel 226

Mısra: 6

Zaman,yaşam.

5. Kalmaya hâşâ tenük-dest-i miyân-ı ârzü
6. Vaktin eyyâm-ı talebde şarf-ı 'irfân eyleyen

vakt:

1. **vakt:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 25

Zaman, dönem.

25. Öyle bir vakt idi ol vakt-i sürür
26. Kim zemîn oldu ser-â-pâ ma'mûr

2. **vakti:-i**

Kaside 5

Mısra: 103

Vakit, zaman.

103. Sâlimâ gayrı du'â vakti bedidâr oldu
104. Ne bu ikşâr-ı kelâmîñ ne bu 'arz-ı şekvâ

3. **vakt:**

Gazel 5

Mısra: 5

Çağ, zaman, devir.

5. Fenâ dünyâda hiç bir vakt hâlî var mıdır anda
6. Muqaddem etdigim zevkîn hümârın çekmeyem cânâ

4. **vaktidir:-i, -dir**

Kaside 16

Mısra: 72

Vakit, zaman.

71. Hvhâiş-i emr-i teğazzül de tamâma erdi
72. Vaktidir gayrı olup hâme-i dâna bülbül

5. **vaktidir:-i, -dir**

Tarih 17

Mısra: 1

Tam vakti, uygun zamanı.

1. Vaktidir olsa şitâdan pür-bahâ rüy-ı zemin
2. Berfden olmakda her bir gülsitân nûkhet-çarın

6. **vaktidir:-i, -dir**

Kaside 20

Mısra: 1

Tam vakti, uygun zamanı.

1. Etsin âğâz vaktidir hâme
2. Midhat-i pâdişâh-ı islâme

7. **vaktinde:-inde**

Kaside 20

Mısra: 164

Çağ, zaman, devir.

163. Nice âşâr-ı tayyib ü fâhîr
164. Oldu vaktinde ol şehiñ zâhîr

8. **vaktinde:-in, -de**

Kaside 20

Mısra: 206

Çağ, zaman, devir.

205. Kalmadı bir harâb-dil-i mağdûr
206. Oldu vaktinde cümleten ma'mûr

9. **vaktinde:-in, -de**

Kaside 22

Mısra: 64

Zaman, dönem.

63. Kalmadı bir harâbezâr-ı cihân
64. Oldu vaktinde cümle âbâdân

10. **vaqtinde:-in, -de**

Kaside 22

Mısra: 72

Zaman, dönem.

71. Dil-ḥarābān olup hemīn mesrūr

72. Oldu vaqtinde dehr hep ma'mūr

11. **vaqtinde:-in, -de**

Kaside 23

Mısra: 86

Zaman, dönem.

85. Hizebrān-ı veḡā ḥamyāze-riz-i ārzū olsun

86. Güzel şayd eylesin vaqtinde naḥcīr-i usārāyı

12. **vaqti:-i**

Kaside 24

Mısra: 61

Vakit, zaman.

61. Sālīmā ḡayrı du'ā vaqti bedīdār oldu

62. Yetişir evc-i kuşūruñda bu tekşīr-i keşīr

13. **vaqtidir:-i, -dir**

Kaside 33

Mısra: 1

Tam vakti, uygun zamanı.

1. Vaqtidir 'azm ederse ger ḥāme

2. Midḥat-i pāk-i şeyḥü'l-islāme

14. **vaqtidir:-i, -dir**

Kaside 35

Mısra: 67

Tam vakti, uygun zamanı.

67. Vaqtidir ḡayrı du'ā eyleyelim ez-dil ü cān

68. Şu 'arāyı kim ede ḥazret-i Ḥaḡ ber-ḥurdār

15. **vaqt:**

Gazel 153

Mısra: 7

Vakit, zaman.

7. Geçer būd (u) ne-būd ile ser-ā-ser vaqt pey-der-pey

8. Kabā-yı mahv u işbātı vücūda Ḥaḡ libās etmiş

vaqt ile:

1. **vaqt ile:**

Müfret 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vaktiyle, zamanında.

1. Vaqt ile kırar ḡamzeler 'uşşākıñı cānā

2. Yaḡmāya gider leşker-i Tatar Kırım'da

vakti:

1. **vaqtidir:-dir**

Kaside 31

Mısra: 46

Zamanı, sırası.

45. 'Arşa-i nazma ḥırāmān olup esb-i kalemīñ

46. Vaqtidir ey dil 'inānın anıñ irḡā eyle

vaqt-i 'aşr-ı emr-i niyām gecmegin:

1. **vaqt-i 'aşr-ı emr-i niyām gecmegin:-in**

Kaside 10

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkinci namazını kulmayan Hz. 'Alī için güneşin geri dönmesi ve Hz. 'Alīnin namazını kulması hikâyesi anlatılmaktadır.

123. Geçmegin vaqt-i 'aşr-ı emr-i niyām

124. Redd-i Şems eyledi 'Alī'ye tamām

vaqt-i feyz-i dem-i icābetde:

1. **vaqt-i feyz-i dem-i icābetde:-de**

Kaside 10

Mısra: 493

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dualara icabet edilen bereketli zamanlar.

493. Vaqt-i feyz-i dem-i icābetde

494. Bendelik eyleyen ticāretde

vaqt-i fikretde:

1. **vaqt-i fikretde:-de**

Kaside 10

Mısra: 422

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce,tefekkür vakti || Maḡşer gününün zorluḡunu düşünme.

421. Hevl-i maḡşer zamān-ı ḡayretde

422. Yevm-i zilletde vaqt-i fikretde

vaqt-i ḡacetde:

1. **vaqt-i ḡacetde:-de**

Kaside 10

Mısra: 517

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhtaḡlık zamanı.

517. Rüz-ı maḡşerde vaqt-i ḡacetde

518. Hālet-i ḡayret-i kıyāmetde

vaqt-i hazān:

1. **vaqt-i hazān:**

Kaside 16

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazan zamanı, sonbahar.

23. Ermeden vaşl-ı ḡülüstāna erer vaqt-i hazān

24. Çāk çāk olsa nola nālede zībā bülbül

vaqt-i hazān olmuş:

1. **vaqt-i hazān olmuş:-muş**

Gazel 155

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbahar zamanının gelmesi.

3. Çekilmiş cūylar her sū ferāḡat üzre bülbüller

4. Ruḡu solmuş ḡül-i zībālarıñ vaqt-i hazān olmuş

vaqt-i hisār:

1. **vaqt-i hisār:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hisar - İstanbul'da bir mekan- vakti, Hisar'a gitme zamanı.

55. Hāşılı vaqt-i Hisār idi o dem

56. Gitmege seyre iverdi ādem

vakt-i nā-mütenāhī-i hasret-i dūrī:

1. **vakt-i nā-mütenāhī-i hasret-i dūrī:**

Kaside 12

Mısra: 122

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz hasretlik zamanı.

121. Hemîşe dūr olur ol dergeh-i mu'allādan

122. Bu vakt-i nā-mütenāhī-i hasret-i dūrī

vakt-i nevā-yı 'andelīb-i hālet-efzādır:

1. **vakt-i nevā-yı 'andelīb-i hālet-efzādır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ötüşüyle can katan bülbülün zamanı, ötme vakti.

15. Kuruldu sāha-i gülzāra bāzār-ı şafā yer yer

16. Yine vakt-i nevā-yı 'andelīb-i hālet-efzādır

vakt-i nev-rüz:

1. **vakt-i nev-rüz:**

Diğer 3

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlkbahar zamanı.

55. Mevsim-i faşl-ı bahār u gül-i hāndān geldi

56. Vakt-i nev-rüz u dem-i 'ayş-ı gülistān geldi

vakt-i pākīnde:

1. **vakt-i pākīnde:-iñ, -de**

Kaside 15

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel zamanlar || 3. Mahmud'un padişahlık dönemi.

65. 'Ale'l-ḥuşūş Sitanbul'u vakt-i pākīnde

66. Cināna kıldı müşābih semāhat-i şevket

vakt-i şerifinde:

1. **vakt-i şerifinde:-in, -de**

Kaside 17

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek zaman || 3. Ahmed'in padişahlık dönemi.

39. O pādīşāh-ı şeref-baḥş-ı taḥt-ı 'Oşmānī

40. Ki buldu vakt-i şerifinde rāḥatın 'ālem

vakt-i sürür:

1. **vakt-i sürür:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk zamanı.

25. Öyle bir vakt idi ol vakt-i sürür

26. Kim zemīn oldu ser-ā-pā ma'mūr

vakt-i temcīd:

1. **vakt-i temcīd:**

Kaside 18

Mısra: 99

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua vakti.

99. Hāne-i Hırka'daki zühdüñü vakt-i temcīd

100. Reşk eder idi eger etse temāşā Behlül

vakt-i teşrīfin:

1. **vakt-i teşrīfin:-in**

Tesdis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin geleceği vakti.

3. Şabādan vakt-i teşrīfin şorup bir bir peyām aldım

4. Durup rāhında dil-berden murādımca merām aldım

vālā:

1. **vālā:**

Tarih 4

Mısra: 71

Yüksek, āli.

71. Bu vālā cāmi'-i bī-misliñ el-ḥaḥ

72. Ne mümkün eylemek evsāfın iḥşā

2. **vālā:**

Tarih 4

Mısra: 83

Yüksek, āli.

83. Bu vālā cāmi'-i bī-'idli yapıdı

84. Çapudan iken İbrāhīm Paşa

3. **vālā:**

Kaside 19

Mısra: 85

Yüksek, āli.

85. O vālā şāh-ı 'ālī-şān-ı 'ādil kim kıyās eyler

86. Kef-i iḥsāmı baḥşāyişde kāna cüdu emtāre

vālid:

1. **vālidim:-im**

Kaside 13

Mısra: 117

Baba (Mirza Mustafa Efendi - Şairin babası).

117. Vālidim ol ḥānedān-ı devlet ü iḥbālde

118. Nice eyyām eyledi iḥā vü mişkāt-ı du'ā

vālid-i cennet-mekān:

1. **vālid-i cennet-mekān:**

Kaside 13

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennette olan baba || 1. Mahmud'un ecdadı.

115. Cedd-i firdevs-āşiyān u vālid-i cennet-mekān

116. Ol iki müstağrak-ı deryā-yı nūr-ı Kibriyā

vālid-i olmuş:

1. **vālid-i olmuş:-muş**

Tarih 8

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baba olmak.

37. Odur ol dürr-i deryā-yı kerem kim vālid-i olmuş

38. Tılsım-ı genc-i eltāf-ı cenāb-ı ḥazret-i Ḥallāk

vālih ederdi:

1. **vālih ederdi:**-er, -di

Kaside 12

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşırtmak, hayrette bırakmak.

63. Nücümü vālih ederdi o ahsen-i takvīm

64. Görünce rüyunu sa'd oldu cümle maḥzūrī

vālih oldu:

1. **vālih oldu:**-du

Diğer 10

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşırtmak, şaşakalmak.

17. Ki oldu dīde-i āgāhımız bile vālih

18. Netīce etmede fehmi-i muḥaddemāt-ı vefā

vālih ü hayrān olup:

1. **vālih ü hayrān olup:**-up

Tesdis 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşkın ve şaşırmış olmak.

7. Olup zencir-i zūlfünde o māhūn vālih ü hayrān

8. Cünün-ı 'aşk ile oldum cihāna şöhre-i devrān

vālih ü medhūş oldular:

1. **vālih ü medhūş oldular:**-du, -lar

Kaside 10

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşırp hayran kalmak.

111. Vak'a-i rūḡanı edenler gūş

112. Oldular cümle vālih ü medhūş

var:

1. **var:**

Kaside 1

Mısra: 42

Mevcut olan (şey).

41. Ḥavz-ı gülşen şadā-yı vaḥdetde

42. Başka bir zevkī var bu keşretde

2. **var:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 175

Mevcut olan (şey).

175. Var iken bir libās-ı müsteḡnā

176. Borc ile iki etmeye ammā

3. **vardır:-dır**

Terci-bend 1

Mısra: 26

Mevcut olan (şey).

25. Şevk-i nūş-ā-nūş-ı vaşlıñda göñül sultānıñ

26. Zevkī vardır devletiñde bu dil-i şādānıñ

4. **var:**

Lugaz 1

Mısra: 8

Mevcut olan (şey).

7. Zarāfetdir ser-ā-ser kār-ı āyın-i dil-i āgeh

8. Ne āgeh olsa rāḥat var ne dünyā cāy-ı rāḥatdır

5. **var:**

Lugaz 1

Mısra: 9

Mevcut olan (şey).

9. Eger rāḥat var ise var yine ol zāt-ı 'āliden

10. Mu'allā ser-te-ser ḥalkı vücūdu kār-ı rıf atdır

6. **var:**

Lugaz 1

Mısra: 9

Mevcut olan (şey).

9. Eger rāḥat var ise var yine ol zāt-ı 'āliden

10. Mu'allā ser-te-ser ḥalkı vücūdu kār-ı rıf atdır

7. **var:**

Lugaz 1

Mısra: 29

Mevcut olan (şey).

29. Revāc-ı ma'rifet var neyleyim bī-gāne oldum ben

30. Ne var sultānıma bu bendeñe luḥfū kerāmetdir

8. **vardır:-dır**

Tarih 1

Mısra: 19

Mevcut olan (şey).

19. Gūşāyış bulmaga minnet mi vardır

20. Bu günlerde kederden ṭab'-ı maḥzūn

9. **var:**

Tarih 1

Mısra: 103

Mevcut olan (şey).

103. Şu rütbe zevkımız var devletiñde

104. Ferāḥla oldu diller cümle meşḥūn

10. **var:**

Diğer 2

Mısra: 41

Mevcut olan (şey).

41. Ne nedimim ne ḡam-gūsārım var

42. Ne taḥammül ne iḥtiyārım var

11. **var:**

Diğer 2

Mısra: 42

Mevcut olan (şey).

41. Ne nedimim ne ḡam-gūsārım var

42. Ne taḥammül ne iḥtiyārım var

12. **var:**

Diğer 2

Mısra: 45

Mevcut olan (şey).

45. Var iken bende iḥtirāk-ı vaṭan

46. Külḥan olur gözüme hep gülşen

13. **var:**

Diğer 2

Mısra: 47

Mevcut olan (şey).

47. Bir devā biñ ğam-ı firākım var
48. Hāşılı saña iştiyākım var

14. var:

Diğer 2

Mısra: 48

Mevcut olan (şey).

47. Bir devā biñ ğam-ı firākım var
48. Hāşılı saña iştiyākım var

15. vardır:-dır

Diğer 2

Mısra: 54

Mevcut olan (şey).

53. Her biriniñ muhaşşalı ferdā
54. Yeri vardır derūnda ser-tā-pā

16. vardır:-dıkça

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 53

Gitmek, ulaşmak.

53. Gülşene murğ-ı seher vardırıkça
54. Ukhuvāndan şaçılır çil akça

17. varıp:-ıp

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 67

Gitmek, ulaşmak.

67. Kim varıp ‘azm-i Hisār eylediler
68. Celb-i eşvāk-ı bahār eylediler

18. varuban:-uban

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 133

Gitmek, ulaşmak.

133. Pes o dāma varuban bend oldu
134. Dil-i şeydāya ‘aceb fend oldu

19. var:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 157

Mevcut olan (şey).

157. Sıkleti var ise ey ğonca-dehen
158. Gönlümü kov kerem et kūyuñdan

20. var:

Lugaz 2

Mısra: 21

Mevcut olan (şey).

21. Ne kılıç var bu rezmgehde ne tır
22. Tarafeyniñ silāhi hep tedbır

21. var:

Tarih 3

Mısra: 56

Mevcut olan (şey).

55. ‘Adl ü dādı şu kadar kıldı cihāni ma‘mūr
56. İsmi var şimdi hemān dilde ğumūmuñ her cā

22. vara:-a

Tarih 3

Mısra: 108

Gitmek, ulaşmak.

107. Taraf-ı pādişehiden aña tefvız oldu

108. Kim vara düşmen-i dīne ede li‘llāhi ğazā

23. vardır:-dı, -lar

Tarih 3

Mısra: 160

Gitmek, ulaşmak.

159. Kaṭ‘ edip merhale-i himmeti menzil menzil
160. Vardılar rezmegehe leşker-i bī-‘add ü haşā

24. var:

Kaside 3

Mısra: 63

Mevcut olan (şey).

63. Ne güçlük var durur dār-ı fenāda
64. Kazā bābı huşūşā kim ğuşāde

25. var:

Kaside 3

Mısra: 84

Mevcut olan (şey).

83. Fiğān ol ğün ki ola rüz-ı mahşer
84. Gele meydāna ne kim var yek-ser

26. var:

Diğer 3

Mısra: 91

Mevcut olan (şey).

91. O kadar revnakı var şehir-i Sitanbul‘umuzuñ
92. Her adım başına bir hūri yatar yolumuzuñ

27. var:

Diğer 3

Mısra: 143

Mevcut olan (şey).

143. Üsküdar‘a da sözüñ toğrusu var mı hem-tā
144. Ba‘zılar der deñiz aşırır ol āh ammā

28. var:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 32

Mevcut olan (şey).

31. Dedim ben aña ey ser-māye-i cān
32. Su‘ālim var cevābın eyle ihsān

29. var:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 57

Mevcut olan (şey).

57. Nedimimden benim var zāt-ı ma‘mūr
58. Nişābüri demekle ya‘ni meşhūr

30. vardır:-dı

Diğer 4

Mısra: 99

Gitmek, ulaşmak.

99. Vardı mı ya‘ni size ol er ü ğiç
100. Haber gelmedi bilmem baña hiç

31. varması:-ma, -sı

Diğer 4

Mısra: 102

Gitmek, ulaşmak.

101. Luṭf edip bize işāret eyle
102. Varması ile bişāret eyle

32. **varsa:-sa**

Müfret 4

Mısra: 1

Mevcut olan (şey).

1. Baḥtdan mıdır nedendir ḳanda varsa ehl-i dil
2. Leşker-i ḡam anları elbette istikbāl eder

33. **var:**

Kaside 5

Mısra: 27

Mevcut olan (şey).

27. O ḳadar şafveti var iki sipihriñ ki çemen
28. 'Aks edip oldu çemen ḥayme-i ḥadrā güyā

34. **vardı:-dı**

Kaside 5

Mısra: 31

Gitmek, ulaşmak.

31. Ümmihānī evine vardı şitābān Cibril
32. İştiyākı o şehe eyledi 'arz u inhā

35. **vardı:-dı**

Kaside 5

Mısra: 50

Gitmek, ulaşmak.

49. Binip ol esbe hemān pādişeh-i heft-iḳlīm
50. Vardı bir laḥzada Akşā'ya o sultān-ı verā

36. **varsak:-sak**

Müfret 5

Mısra: 1

Gitmek, ulaşmak.

1. Baḥt olmayınca ḳanda varsak ey Yūsuf-şifāt
2. Meclise elbette şoḥbet baltası bir ḥar gelir

37. **var:**

Gazel 5

Mısra: 5

Mevcut olan (şey).

5. Fenā dünyāda hiç bir vaḳt ḥālī var mıdır anda
6. Muḳaddem etdiğim zevḳın ḥumārın çekmeyem cānā

38. **var:**

Lugaz 5

Mısra: 14

Mevcut olan (şey).

13. Bī-kesinde bulunur bayında
14. Çeşmi var ikisi de pāyında

39. **var:**

Müfret 6

Mısra: 1

Mevcut olan (şey).

1. Cihānda her ḳişiniñ bir ḡam-ı pinhānı var elbet
2. Ne mümkün görmemek Sālim ḡamın bu dehr-i ḡaddārniñ

40. **var:**

Lugaz 6

Mısra: 3

Mevcut olan (şey).

3. Ne 'anāşır var o şeýde ne beden
4. Ne vücūdunda terākib ne ten

41. **varan:-an**

Müfret 7

Mısra: 1

Gitmek, ulaşmak.

1. Her varan nāme saña ṭolsa ḥulūş ile nola
2. 'Aks eder āyinesā kāgeze mā-fi'l-bāliñ

42. **var:**

Kaside 8

Mısra: 69

Mevcut olan (şey).

69. Kūmeyt-i ḥāme gezinmiş bu yolda bir iz var
70. Degil nuḳāt dökülmüş o naḳş-ı ḥāfirdir

43. **var:**

Kaside 8

Mısra: 71

Mevcut olan (şey).

71. Sebil-i Ka'be-i na't-i Resül'e niyyeti var
72. Ki dil-ḥarāb-ı zamīrin bu sa'ya 'āmirdir

44. **var:**

Matla 9

Mısra: 2

Vara git.

1. Ṭurra inmiş sāye şalmış ruḥlarına ey göñül
2. Var o māha geceñiz ḥayr ola güyun yād ḳıl

45. **var:**

Kaside 10

Mısra: 80

Mevcut olan (şey).

79. Ki bir a'rābi-i ḡarīb-i diyār
80. Dermendiñ bir iki üştürü var

46. **var:**

Kaside 10

Mısra: 269

Mevcut olan (şey).

269. Bir ḥacer var idi nihāyetde
270. Ḳatı bālā idi şalābetde

47. **vardı:-dı**

Kaside 10

Mısra: 293

Mevcut olan (şey).

293. Vardı bir rū-siyeh kemine ḡulām
294. Āb-keşlik eder idi o mūdām

48. **vardığında:-dık, -ında**

Kaside 10

Mısra: 301

Gitmek, ulaşmak.

301. Vardığında mekānına o cevān
302. Oldular ḳavmi yek-sere ḥayrān

49. **vardır:-dır**

Kaside 10

- Mısra: **350**
Mevcut olan (şey).
349. Gördü kim mefhar-i be-her dü serā
350. Şuğlü vardır şalāt ile tenhā
- 50. vardığımda:-dik, -im, -da**
Kaside 10
Mısra: **357**
Gitmek, ulaşmak.
357. Dedî kim vardığımda etdi zühür
358. Nârdan bir hafire-i mahfûr
- 51. var:**
Kaside 10
Mısra: **427**
Mevcut olan (şey).
427. Ne 'ibâdet ne emr-i tâ'at var
428. Dürlü dürlü nice kabâhat var
- 52. var:**
Kaside 10
Mısra: **428**
Mevcut olan (şey).
427. Ne 'ibâdet ne emr-i tâ'at var
428. Dürlü dürlü nice kabâhat var
- 53. var:**
Tarih 11
Mısra: **23**
Mevcut olan (şey).
23. Hâşılı hüsnünü inkâra haññ çäre mi var
24. O degil midir eden nüşha-i hüsnü tekml
- 54. varsa:-sa**
Diğer 11
Mısra: **111**
Mevcut olan (şey).
111. Varsa bulur zemînine temkîn
112. Her muhâlif 'irâkiyân-zemîn
- 55. vardı:-di**
Kaside 12
Mısra: **109**
Mevcut olan (şey).
109. Hasedle mâric-i asliyyesinde vardı bu nâr
110. Ki etdi müşte' il âhir şerâre-i şûri
- 56. varınca:-ınca**
Kaside 12
Mısra: **155**
Gitmek, ulaşmak.
155. Kaşî-i kaş'aya varınca eyledi ta'lim
156. Kabîl-i zamme vü fetħa gürüh-ı meksûri
- 57. var:**
Kaside 12
Mısra: **173**
Mevcut olan (şey).
173. Penâh-ı merħametiñe bir 'arz-ı hâlim var
174. Eger ki izn-i şerifiñ verirse destûri

- 58. var:**
Rûbai 13
Mısra: **3**
Mevcut olan (şey).
3. Çarhîñ bize bir hayli kîni var ammā
4. Bâ'is ne bu intikāma böyle bilmem
- 59. var:**
Kaside 13
Mısra: **95**
Mevcut olan (şey).
95. Pâdişâhim sende bu içbâl-i rüz-efzûn ki var
96. İnşâa'llâh rub'-ı meskûna olur hükümüñ revā
- 60. var:**
Kaside 13
Mısra: **97**
Mevcut olan (şey).
97. Sende ki bu sîret-i mahmûde var mâ-dâm kim
98. Hızr-ı tevfiğ-ı Hudâ olur her işde reh-nümā
- 61. var:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Mevcut olan (şey).
5. Elde tesbîh ü 'asâsı var iken
6. Eylemez şüfî riyâdan ictinâb
- 62. var:**
Muamma 15
Mısra: **1**
Mevcut olan (şey).
1. 'İzârı var iken hürşid doğmağa elem çekmiş
2. Benimçündür münevverlik dese ol meh-liğâ nola
- 63. vardıkça:-dikça**
Rûbai 15
Mısra: **2**
Gitmek, ulaşmak.
1. Tenhâ dilimi dil-bere verdim Sâlim
2. Kâzîlara vardıkça danışdım hâlim
- 64. var:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Mevcut olan (şey).
3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nâmî
4. Velik zâtıñ ile oldu şöhret-i şevket
- 65. var:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Mevcut olan (şey).
13. Sezâ-yı ser-keşi vermekde bir nazîr mi var
14. Bulur zemîne de girse feñânet-i şevket
- 66. var:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Mevcut olan (şey).

9. Nazîriñ var mıdır deyü gezip Sâlim cihân içre
10. Ser-â-ser imtiḥân-ı Yūsufistân etmede her şeb

67. var:

Tarih 17

Mısra: 39

Mevcut olan (şey).

39. Cüy-ı ṭab' imda benim bir cüşiş-i himmet mi var
40. Hâşılı bilmem ne oldu ṭurmuyor zihni-i bihîn

68. var:

Tarih 17

Mısra: 59

Mevcut olan (şey).

59. Haste-i nâdir- 'ilâc iken ḥuzûrum var idi
60. Şadra teşrîfîñle oldum bezm-i ümmide yakîn

69. var:

Tarih 17

Mısra: 88

Mevcut olan (şey).

87. Bir felâket-keş muşibet-dideyim 'âlemde kim
88. Söylesin ger var ise olmuş benim gibi ğamîn

70. var:

Tarih 17

Mısra: 107

Mevcut olan (şey).

107. Şu ki kudret var firâk-ı derd ile ben de hemân
108. Kim du'â-yı devletiñ edip hemîn ḥışn-ı ḥaşîn

71. var:

Gazel 19

Mısra: 10

Var git.

9. Ey nâle ğarâz 'arz-ı maḥabbet ise yâre
10. Var sen de der-i dil-bere işbât-ı vücüd et

72. var:

Kaside 20

Mısra: 109

Mevcut olan (şey).

109. Var mı dünyâda bir nazîri meger
110. Âb ü ḥâk ü hevâda ser-tâ-ser

73. var:

Kaside 20

Mısra: 251

Mevcut olan (şey).

251. O leṭâfet ki var şıfâtında
252. O hüneler ki kendi zâtında

74. varını:-in, -i

Kaside 20

Mısra: 286

Varlık, mal, mülk, para.

285. Kâbil olsa verirdi şükranê
286. Cümle varını müjde-baḥşâne

75. var:

Kaside 20

Mısra: 329

Mevcut olan (şey).

329. Var mıdır hiç medâr-ı imkânı

330. Mür vaşf eylemek Süleymân'ı

76. var:

Müfret 22

Mısra: 2

Mevcut olan (şey).

1. Görüp nakş-ı süm-i Leylâ'yı şahrâda demiş Mecnûn
2. Yüzü gülmüş beyâbânıñ ser-â-pâ bunda bir iz var

77. var:

Kaside 22

Mısra: 62

Mevcut olan (şey).

61. Bir mi böyle netice ḥayrâtı
62. Var cihân içre şad müberrâtı

78. var:

Kaside 23

Mısra: 19

Mevcut olan (şey).

19. Şovukdan ḥavfî var âteş derûn-ı sengden çıkmaz
20. Ne deñlü qar' ederse dest-i âhen bâb-ı ibrâyı

79. varmadın:-ma, -dın

Kaside 28

Mısra: 46

Gitmek, ulaşmak.

45. Ger tüfeng-i ḳahrı meyl etse helâk-i düşmene
46. Varmadın müjdesin 'ayyâr-ı ecel iḥbâr eder

80. varmağa:-mak, -a

Kaside 28

Mısra: 48

Gitmek, ulaşmak.

47. Mâh-ı 'id şanma felekde rû-nümâ olsa şehâ
48. Varmağa çün zâtına şahş-ı şehâ işrâr eder

81. var:

Gazel 30

Mısra: 5

Mevcut olan (şey).

5. Şu ḳadar ḥâleti var belki keder cism olsa
6. 'Ayn-ı şevḳ eyler idi anı nümâyân-ı şabûḥ

82. var:

Gazel 32

Mısra: 6

Mevcut olan (şey).

5. Muşḥaf-ı 'arızına ḥâşiyedir ḥaṭṭ-ı siyeh
6. Vechi var diḳḳat ederlerse o yerde şurrâḥ

83. var:

Matla 41

Mısra: 2

Mevcut olan (şey).

1. Cihân cihân ğamımı hep bilir iken dil-dâr
2. Cefâda var mı ḳuşûrum deyü eder tekrâr

84. varır:-ır

Gazel 41

- Mısra: 4
Gitmek, ulaşmak.
3. Binip esb-i nesime küy-ı cānāna şitāb eyler
4. Varır tā menzil-i dil-dārda ārām eder kâgaz
85. var:
Gazel 48
Mısra: 5
Mevcut olan (şey).
5. Sende bu hāşiyet-i te'şir-i behcet var iken
6. Her gören meh rüyuñ elbet 'āşık-ı dīdār olur
86. var:
Müfret 60
Mısra: 1
Mevcut olan (şey).
1. Başka bir 'ālemi var köhne bahārñ tolmuş
2. Hāṭ-ber-āverde güzeller ile Kāğıd-hāne
87. var:
Matla 63
Mısra: 1
Mevcut olan (şey).
1. Miyān-ı kıdd-i dil-cūyuñ hevāsı var iken dilde
2. Kıyāmetde bile olmaz geçinmeklik rakīb ile
88. var:
Gazel 66
Mısra: 7
Gitmek, ulaşmak.
7. Bir hāber al var gülistāndan şabā luḫ et baña
8. Kimse görmüş mü o yār-i gül-izārım kim bilir
89. varan:-an
Müfret 68
Mısra: 1
Gitmek, ulaşmak.
1. Varan boş dönmeye dergāh-ı Hāḫḫ'a şıdk ile Sālīm
2. Tehī-dest-i ümīd etmez Hūdā 'āşıkların hāşā
90. var:
Matla 68
Mısra: 1
Mevcut olan (şey).
1. 'İtābında bile başka hüsün var
2. Yakışmaz her dehāna şekl-i āzār
91. var:
Gazel 69
Mısra: 8
Mevcut olan (şey).
7. Şaḫlamam dāğ-ı derūnum lāleāsā sevdiğim
8. Şad hezārān derdimiz var derd cānā bir midir
92. varımı:-ım
Matla 69
Mısra: 1
Varlık, mal, mülk, para.
1. Terk edip varımı oldum aña mahşūş şeydā
2. Nazarımnda degil ise nola dūnyā 'uḫbā
93. varıp:-ıp
Gazel 84

- Mısra: 4
Gitmek, ulaşmak.
3. Ğumūm-ālūde olmaḫdan hūmār-ı dehri çekmekden
4. Varıp pīr-i muğāna yine ser-ḫoş olmamız yegdir
94. var:
Gazel 97
Mısra: 9
Mevcut olan (şey).
9. Vechi var Ḳays-şıfat nāleler etseñ Sālīm
10. 'Aḫlımı aldı benim ḡamzesi cādū begler
95. var:
Gazel 99
Mısra: 5
Gitmek, ulaşmak.
5. Hārābāta var ey zāhid yapılmāḫ ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kāşānedir derler
96. vardır:-dır
Gazel 108
Mısra: 8
Mevcut olan (şey).
7. Medḫ-i ruḫsārñla tertib eyledim eş'ārım
8. Nazmıma mā'il olursa vechi vardır āblar
97. var:
Gazel 114
Mısra: 12
Mevcut olan (şey).
11. Nice demdir kumāş-ı nazmı izhār etmedi Sālīm
12. Anı var ise ol şadr-ı felek-huddām için şaḫlar
98. var:
Gazel 118
Mısra: 1
Ne...ne ile kullanılarak YOK anlamı kazanmıştır.
1. Ne sende zerrece mihr ü vefāya raḡbet var
2. Ne bende bār-ı girān-ı cefāya ṭāḫat var
99. var:
Gazel 118
Mısra: 2
Ne...ne ile kullanılarak YOK anlamı kazanmıştır.
1. Ne sende zerrece mihr ü vefāya raḡbet var
2. Ne bende bār-ı girān-ı cefāya ṭāḫat var
100. var:
Gazel 118
Mısra: 4
Mevcut olan (şey).
3. Felek bizi yine tekdīr ārzū etdi
4. Cenāb-ı hāzret-i Hāḫḫ'ın işinde ḫikmet var
101. var:
Gazel 118
Mısra: 6
Mevcut olan (şey).
5. Sirişk-i çeşmimi āteş gelir kıyās ederim
6. Derūn-ı dilde fırāḫñla öyle ḫālet var
102. var:
Gazel 118

- Mısra: 8
Mevcut olan (şey).
7. Görür müyüz bu şeb āyā o māh-ruhsārı
8. Geceyle varmağa kūy-ı nigāra niyyet var
103. **var:**
Gazel 118
Mısra: 10
Mevcut olan (şey).
9. Cefā ederse de eyle taḥammül ey Sālīm
10. O pür-cefāya derūnuñda çün maḥabbet var
104. **varır:-ır**
Gazel 120
Mısra: 7
Gitmek, ulaşmak.
7. Varrı ağıyāra tenhā bī-tekellūf luṭf eder gāhī
8. Recā etsem o luṭfu ben garībe et desem etmez
105. **varsa:-sa**
Gazel 121
Mısra: 4
Gitmek, ulaşmak.
3. Dil onda ḥātır onda cümle ‘aql ü fikr ü hūş onda
4. Der-i dil-dāra varsa ‘āşık-ı bī-dil garīb olmaz
106. **var:**
Gazel 121
Mısra: 9
Mevcut olan (şey).
9. Cihān bāğında öyle dil-rübā var mıdır ey Sālīm
10. K’aniñ meftūn u zārına ğam-ı bīm-i raķīb olmaz
107. **vardır:-dır**
Gazel 135
Mısra: 6
Mevcut olan (şey).
5. Niyāzım ṭālī’ imle etmede şad baḥş ü şad aşıb
6. Niżām-ı mülket-i sīnem mi vardır yer-be-yer sensiz
108. **var:**
Gazel 155
Mısra: 9
Mevcut olan (şey).
9. Ne ‘ālem var cihānın gülşeninde böyle ey Sālīm
10. Temāşā-yı gülistāna ṭutalım bir zamān olmuş
109. **varsa:-sa**
Gazel 158
Mısra: 10
Mevcut olan (şey).
9. Muḳtezā-yı ma’rifetdir ğālibā bu Sālīmā
10. Qanda varsa ğamdan erbāb-ı hüner olmaz ḥalāş
110. **var:**
Gazel 161
Mısra: 5
Mevcut olan (şey).
5. Beynimizde var iken ğamze-i efsūn-sāzı
6. Nice kābil ki ola benden ol āfet maḥzūz
111. **var:**
Gazel 163

- Mısra: 1
Mevcut olan (şey).
1. Kimde ḳudret var ola vuşlat-ı dil-dāra şefī
2. Bülbül erbāb-ı çemenzārı ne eyler taşdı’
112. **var:**
Gazel 167
Mısra: 7
Mevcut olan (şey).
7. Ne naşbında ne ‘azlinde feraḥ var
8. Feraḥ verse yine ğam eyler irdāf
113. **var:**
Gazel 171
Mısra: 8
Mevcut olan (şey).
7. Kākül-i ḥam-der-ḥamñ sevdāsı ile sevdiğim
8. Dünyede bir ehl-i dil var mı perişān olmadık
114. **var:**
Gazel 175
Mısra: 4
Mevcut olan (şey).
3. Eder ikrāmı tekşīr-i mihnet ser-te-ser zāyi
4. Sipihriñ var ise luṭfu bize minnetledir ancaḳ
115. **var:**
Gazel 183
Mısra: 4
Mevcut olan (şey).
3. Meyl eder mi ğonca-i ra’nāya hergiz bu gönül
4. Var iken dest-i dilimde rüy-ı āli Aḥmed’in
116. **varma:-ma**
Gazel 193
Mısra: 9
Gitmek, ulaşmak.
9. Varma dā’im beyt-i ağıyāra meded ey bī-vefā
10. Ḥānesine Sālīm-i üftādeniñ gāhice gel
117. **varıp:-ıp**
Gazel 197
Mısra: 6
Gitmek, ulaşmak.
5. Şikāyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser
6. Varıp şahrāya rāzım Qays-ı bī-sāmāna ‘arz etdim
118. **varıp:-ıp**
Gazel 197
Mısra: 14
Gitmek, ulaşmak.
13. O kaşı yanıñ endüh-ı firākın söyleyip yer yer
14. Benim çekdiklerim Sālīm varıp cānāna ‘arz etdim
119. **varsa:-sa**
Gazel 209
Mısra: 10
Mevcut olan (şey).
9. Vādi-i ‘aşḳ içre Sālīm ben bu baḥt-ı zār ile
10. Gördüğün varsa kerem kıl söyle şādān oldugum

120. **var:**
Gazel 219
Mısra: 5
Mevcut olan (şey).
5. Var iken arzū-yı kākülūñ gōñlümde ey meh-rū
6. Be-her-şeb-tā-seher bu dil perīşān olmasın n'olsun
121. **var:**
Gazel 229
Mısra: 11
Mevcut olan (şey).
11. Bir gelir var külbe-i aḥzānıma biñ nāz ile
12. Sālīmā bir ḥoş baḳ ol serv-i ḥırāmān olmasın
122. **var:**
Gazel 231
Mısra: 6
Mevcut olan (şey).
5. Ğamze kuşandı tır-keşini işte gelmede
6. Neñ var seniñ de ey dil-i şeydā silāḥdan
123. **var:**
Gazel 234
Mısra: 7
Mevcut olan (şey).
7. Āmāde ol ki rıf atıñ ardınca var zevāl
8. Ey dil esīr-i devlet olup cāha şād olan
124. **var:**
Gazel 236
Mısra: 2
Mevcut olan (şey).
1. Geçdik ğumūm-ı ğurbet ile biz cevāndan
2. Neñ var bu zāra şimdi felek imtināndan
125. **vardır:-dır**
Gazel 238
Mısra: 5
Mevcut olan (şey).
5. Ğüşāyiş bulmağa minnet mi vardır ğonca-i ümmid
6. Hele hengām-ı murġān-ı şafā-pīrā-yı bāĝ olsun
126. **var:**
Gazel 239
Mısra: 5
Haydi, durma (pekiştirme sözü).
5. Sen de var seyr et ḥayāl-i rüy-ı yāri ey sirişk
6. Hep çekildi ğülsitāna şimdi cūlar sū-be-sū
127. **var:**
Gazel 249
Mısra: 4
Gitmek, ulaşmak.
3. Bulursañ gōñlümü bād-ı şabā zülf-i dil-ārāda
4. Meded luḫ eyle benden var maḥzūna selām eyle
128. **var:**
Gazel 250
Mısra: 7
Mevcut olan (şey).
7. Var iken destinde tiĝ-i ḥāme şahş-ı şā'iriñ
8. Söyleşir peygār-ı ğamda düşmen-i nā-sāz ile

129. **var:**
Gazel 252
Mısra: 1
Mevcut olan (şey).
1. Ne 'ālem var cihānıñ mevsim-i faşl-ı bahārında
2. Ne ḥālet kalmış āheng-i şadā-yı cüybārında
130. **var:**
Gazel 254
Mısra: 3
Mevcut olan (şey).
3. Yıkıdığın var ise de dünyede beyt-i kalbim
4. Yaptığın eski binadır yine ma'mūr eyle
131. **vardır:-dır**
Gazel 259
Mısra: 2
Mevcut olan (şey).
1. Ne luḫfūndan seniñ memnūnuñum ey bī-vefā söyle
2. Ne şādān etdiğin vardır beni ey pūr-cefā söyle
132. **var:**
Gazel 259
Mısra: 6
Mevcut olan (şey).
5. Yeter kaldın gel ey dil dāmġāh-ı zülf-i dil-berde
6. Ḥavādiĝden ne var zülf-i dil-ārāda baña söyle
133. **var:**
Gazel 261
Mısra: 10
Mevcut olan (şey).
9. Leb-i gül-fāmiñ ile mest-i lā-ya 'kıl iken gōñlüm
10. Bu 'ayş u nūşu etmiş var mı āyā devlet-i Cem'de
134. **var:**
Gazel 276
Mısra: 13
Mevcut olan (şey).
13. Nūr-ı muḫlaḳ var idi gerçi ki ammā şahid
14. Ser-be-ceyb idi daḥı 'ālem-i inşā yoĝidi
135. **var:**
Gazel 278
Mısra: 11
Mevcut olan (şey).
11. Bir peyām almağa imkān mı var ey Sālīm
12. Varamaz dergehine kimse şabādan ğayrı
136. **varamaz:-a, -maz**
Gazel 278
Mısra: 12
Gitmek.
11. Bir peyām almağa imkān mı var ey Sālīm
12. Varamaz dergehine kimse şabādan ğayrı
137. **var:**
Gazel 286
Mısra: 10
Mevcut olan (şey).
9. Fūrüzān etmede dāmān-ı şabrım āteş-i ḥasret
10. Var ise kevkeb-i baḫtım Sālīm iḥtirāḳ oldu

138. **vardıkda:-dik, -da**

Gazel 288

Mısra: 5

Gitmek, ulaşmak.

5. Vardıkda dergehine gârağ pâyın öpmedir

6. 'Uşşâka gayrı lutfu gerekmez ayak teri

var mı:

1. **var mı:**

Kaside 20

Mısra: 97

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

97. Var mı mişli o şehri maqbülün

98. Tahtgâhi olan Sitanbul'un

2. **var mı:**

Gazel 282

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

1. Meh cemâliñ gibi âyâ ruḥ-ı dil-cû var mı

2. Zât-ı pākîze-simâtñ gibi meh-rû var mı

3. **var mı:**

Gazel 282

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

1. Meh cemâliñ gibi âyâ ruḥ-ı dil-cû var mı

2. Zât-ı pākîze-simâtñ gibi meh-rû var mı

4. **var mı:**

Gazel 282

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

3. Nem kalır âb-ı revândan benim ey nûr-ı başar

4. Eşk-i ḥünînter-i çeşmim gibi bir cû var mı

5. **var mı:**

Gazel 282

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

7. Yüsufistân-ı bahâ ḥüsnüñe hem-vezn olmaz

8. İşte sen cümle güzel işte terâzû var mı

6. **var mı:**

Gazel 282

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

5. Nazar et 'âleme ey teşne-i feyż-i ümmid

6. Çeşmesâr-ı kereminde bir içim şü var mı

7. **var mı:**

Gazel 282

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

9. Bir seniñ gibi bu vâdi-i melâḥatde 'aceb

10. Şacı sünbül yüzü gül gözleri âhû var mı

8. **var mı:**

Gazel 282

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

11. Dediler tal'atña mâh-ı nev etmiş taklid

12. Onda âyâ bu güzel çeşm ile ebrû var mı

9. **var mı:**

Gazel 282

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı? || Yok.

13. Vaşf-ı zülfün ile gūyâ gececi bülbüldür

14. Sâlim'in ḥâme-i pâki gibi pür-gû var mı

var mıdır:

1. **var mıdır:-dır**

Müseddes 1

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevcut mu?.

25. Derdiñe bir çâre var mıdır derinde Sâlimâ

26. Sen niyâz etdikçe lutfun eyler ol zâlim cefâ

var olsun:

1. **var olsun:**

Gazel 293

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik olmasın!; yaşasın!.

7. Lutfu var olsun ferâmüş etmeyip ben bendesin

8. Mağdemikle etdi ḥandân bu dil-i nâlânımı

varak:

1. **varaqlarda:-lar, -da**

Kaside 19

Mısra: 53

Ağaç ve çiçek yaprağı.

53. Müşâbih dürre her bir dâne-i şeb-nem varaqlarda

54. Mu'âdil sünbül-i büyâsı zülf-i 'anberin-yâre

varak-be-varak:

1. **varak-be-varak:**

Kaside 10

Mısra: 476

Sayfa sayfa, çok fazla.

475. Cüst ü cû olsa anda ḥikmet-i Ḥak

476. Bulunur her faşıl varak-be-varak

varak-ı bağı:

1. **varak-ı bağı:-ı**

Kaside 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçedeki yapraklar.

3. Gird-bâd etdi güzeşte varak-ı bağı resid

4. Ḥalka geçdi gül-i ebrîye çekildikde şafâ

varak-ı fikreti:

1. **varak-ı fikreti:-i**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünce sayfası, hayal dünyası.

5. Varak-ı fikreti edip pür-nür
6. Eyle dilde medâyihiñ mestür

varak-ı hâtradan:

1. **varak-ı hâtradan:-dan**

Tarih 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatıra sayfaları, geçmiş olaylar-yaşantılar || Önceki savaşlar.

11. Öyle pākize fetihdir ğazavāt-ı selefi
12. Etse mensi varak-ı hâtradan cümle sezā

varak-ı mihr ü vefāyı:

1. **varak-ı mihr ü vefāyı:-yı**

Tesdis 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakat, bağlılık (kitabımın) sayfası, sözleri.

5. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
6. Varak-ı mihr ü vefāyı kim okur kim diñler

2. **varak-ı mihr ü vefāyı:-yı**

Tesdis 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakat, bağlılık (kitabımın) sayfası, sözleri.

11. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
12. Varak-ı mihr ü vefāyı kim okur kim diñler

3. **varak-ı mihr ü vefāyı:-yı**

Tesdis 7

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakat, bağlılık (kitabımın) sayfası, sözleri.

17. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
18. Varak-ı mihr ü vefāyı kim okur kim diñler

4. **varak-ı mihr ü vefāyı:-yı**

Tesdis 7

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakat, bağlılık (kitabımın) sayfası, sözleri.

23. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
24. Varak-ı mihr ü vefāyı kim okur kim diñler

5. **varak-ı mihr ü vefāyı:-yı**

Tesdis 7

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadakat, bağlılık (kitabımın) sayfası, sözleri.

29. Güle güş etdiremez yok yere bülbül iñler
30. Varak-ı mihr ü vefāyı kim okur kim diñler

varak-ı şā'ir-i pür-ma'niye:

1. **varak-ı şā'ir-i pür-ma'niye:-ye**

Kaside 35

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çokça manalar dile getiren şairin sayfaları.

13. Gele ey nükte-şinās-ı kalem-i revnak-bahş

14. Varak-ı şā'ir-i pür-ma'niye rüh-ı tûmār

varak-ı vâşf-ı ruhun:

1. **varak-ı vâşf-ı ruhun:-un**

Gazel 273

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanaklarının vâşfları || Sevgilinin yanaklarının güle benzemesi.

5. Varak-ı vâşf-ı ruhun 'arz edelim cānāne
6. Biz de bir gül şunalım ol şeh-i dervişāne

varak-ı vâşf-ı şafā-güster-i vāri:

1. **varak-ı vâşf-ı şafā-güster-i vāri:-i**

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kedersiz vâşflarının sayfaları.

9. Varak-ı vâşf-ı şafā-güster-i vāri Sālim
10. Hırz-ı peymānçe nişimenger-i bāzū eyler

varlıĝın ardına at:

1. **varlıĝın ardına at:**

Gazel 23

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Tasavvufi- manada benlik duygusundan arınmak.

13. Hāle ermekse murādın Sālimā kālī koyup
14. Mürşid-i kāmil öñünde varlıĝın ardına at

varmak:

1. **varmaç:**

Gazel 1

Mısra: 12

Gitmek, varmak.

11. Der-i Hāç bāz-ı dil-i ğurbet-enisān iken
12. Ğayrı bir dergehe varmaç degül a bāb bana

2. **varmağa:-a**

Gazel 118

Mısra: 8

Gitmek, varmak.

7. Görür müyüz bu şeb āyā o māh-ruhsārı
8. Geceyle varmağa küy-ı nigāra niyyet var

3. **varmak:**

Gazel 188

Mısra: 3

Gitmek, varmak.

3. Ne gördün hāne-i hāmmārdan varmak neden āyā
4. Düşer mi saña ey meh derd ile hālim hārāb etmek

vasat:

1. **vasatı:-ı**

Tarih 3

Mısra: 5

Orta.

5. Evvelin hārfi fütüvvet vasatı tāze haber
6. Āhīrīn hārfi anıñ ser-suñan-ı hāmd ü genā

vasf:

1. **vaşfında:-iñ, -da**

Kaside 4

Mısra: 37

(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.

37. Ne ednâyım ki vaşfında tekellüm-senc olur kilkim

38. Seniñ bir müyuñ evşâfi olmaz kâbil-i iñşâ

2. **vaşfıñla:-iñ, -la**

Kaside 6

Mısra: 87

Nitelik, özellik.

87. Eger vaşfıñla ben güyâter olmasam kaşîdemde

88. Ne mümkün idi beslenmek ser-â-pâ şem' ü pervâne

3. **vaşfi:-ı**

Kaside 7

Mısra: 1

Nitelik, özellik.

1. Vaşfi fem-i şâ'irâna şıgmaz

2. Kûlzümdür o nâvdâna şıgmaz

4. **vaşfında:-ın, -da**

Kaside 7

Mısra: 13

Nitelik, özellik.

13. Vaşfında bu esb-i hâme dil-teng

14. Meydân-ı hırâmîyâna şıgmaz

5. **vaşfi:-ı**

Kaside 7

Mısra: 58

Nitelik, özellik.

57. Şâhenşeh-i taht-ı ıstıfâ kim

58. Vaşfi kalem-i beyâna şıgmaz

6. **vaşfi:-ı**

Kaside 7

Mısra: 64

Nitelik, özellik.

63. Sultân-ı serîr-i mekrûmet kim

64. Vaşfi hîred-i cihâna şıgmaz

7. **vaşfıñ:-iñ**

Diğer 8

Mısra: 44

Nitelik, özellik.

43. Eyleyen murğ-ı gülşeni güyâ

44. Kıldı vaşfıñ samîme-sâz-ı du'â

8. **vaşfi:-ı**

Tarih 10

Mısra: 62

Nitelik, özellik.

61. Öyle mañdüm-ı melek-şaşletdir

62. Vaşfi kim kâbil-i imkân olmaz

9. **vaşfını:-ın, -ı**

Kaside 16

Mısra: 48

Nitelik, özellik.

47. Eylemiş goncayı surhî-i devât-ı la'li

48. Müjdesiyle kim ede vaşfını imlâ bülbül

10. **vaşfi:-ı**

Kaside 18

Mısra: 77

Nitelik, özellik.

77. Dükenir şekl-i edâ vaşfi dükenmez o şehiñ

78. Olsa mevzû' -ı suhan cümle beyâna mañmül

11. **vaşfıñ:-iñ, -ı**

Matla 19

Mısra: 2

Nitelik, özellik.

1. Vaşfıñla biñ dil ü cân ile olur dil-dâde

2. Güş eden ehl-i suhan vaşfıñı Na'ti-zâde

12. **vaşfıdır:-ı, -dır**

Kaside 20

Mısra: 5

Nitelik, özellik.

5. Vaşfıdır rûh-ı pâki her eşeriñ

6. Yüzünü güldüren şahîfeleriñ

13. **vaşfın:-ın**

Kaside 20

Mısra: 323

Nitelik, özellik.

323. Nice kâbil ki vaşfın ede beyân

324. Hâme-i Sâlim-i şikeste-zebân

14. **vaşfıñ:-iñ**

Kaside 28

Mısra: 27

Nitelik, özellik.

27. Öyle güyâ eyledi vaşfıñ beni gülzârda

28. Mişlimi gördüm denirse bülbül istigfâr eder

15. **vaşfın:-ın**

Kaside 31

Mısra: 30

Nitelik, özellik.

29. Câzibü'l-yümn olan şâfi olur şevk-engîz

30. Vaşfın ol şadr-ı kerem-güsteriñ inbâ eyle

16. **vaşfına:-ın, -a**

Müfret 67

Mısra: 1

Nitelik, özellik.

1. Deheniñ vaşfına ağzın açamaz bir şâ'ir

2. Tengdir gâyet ile kâfiye-i teng-dehân

17. **vaşfında:-ın, -da**

Gazel 90

Mısra: 10

Nitelik, özellik.

9. Her ne rütbe köhne ta'bir eylesem Sâlim yine

10. Tâzeler vaşfında nazm-ı dil-nişinim tâzedir

vaşf eden:

1. **vaşf eden:-en**

Kaside 28

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasvir etmek, anlatmak.

51. Mekrûmet-pîrâ vezîr-i 'âli-kadrâ hağ bu kim
52. Vaşf eden zât-ı şerîfîn 'acczini ikrâr eder

vaşf eder:

1. **vaşf eder:-er**

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl ve sıfatları söylemek.

3. Na't-i pâkiñ pes ü bâlâ eder işbât seniñ

4. Vaşf eder zât-ı şerîfîni ser-â-pâ eşyâ

2. **vaşf eder:-er**

Kaside 5

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl ve sıfatları söylemek.

85. Böyle mi vaşf eder idi şenâ-yı zâtîñ

86. Kilk-i mu'ciz-rağam u hâme-i ma'nâ-pîrâ

3. **vaşf eder:-er**

Kaside 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl ve sıfatları söylemek.

9. Anı nice vaşf eder bu hâme

10. Evşâfi o keç-dehâna şıgımaz

vaşf etdim:

1. **vaşf etdim:-di, -m**

Gazel 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl ve sıfatları söylemek.

7. Çeşm-i mestiñle cebîniñ seheri vaşf etdim

8. Mey kadar neş'e verir âdeme her feyz-i şabâh

vaşf etmede:

1. **vaşf etmede:-me, -de**

Diğer 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl ve sıfatları söylemek.

13. Bi-kemâlih yine bir müyuñu vaşf etmede dil

14. Olmaya ey şeh-i evreng-i melâhat kâbil

vaşf eylemege:

1. **vaşf eylemege:-e**

Kaside 24

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, dile getirmek.

41. Halka ikrâmını vaşf eylemege tâlib olan

42. Şu kadar ancak eder etmek olursa ta'bir

2. **vaşf eylemege:-me, -ge**

Müfret 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niteliklerini dile getirmek.

1. Dür-i dendâmîni vaşf eylemege başladı dil

2. Yine zevrağçe-i endişemiz 'ummâna düşürdük

vaşf eylemek:

1. **vaşf eylemek:**

Kaside 20

Mısra: 330

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, tarif etmek.

329. Var mıdır hiç medâr-i imkânı

330. Mür vaşf eylemek Süleymân'ı

vaşf eyler:

1. **vaşf eyler:-r**

Kaside 33

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, tarif etmek.

21. Odur ol şadr-ı mekrûmet-perver

22. Ki cihân anı böyle vaşf eyler

vaşf eyleveler:

1. **vaşf eyleveler:-ye, -ler**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, tarif etmek.

75. Gehi bir dil-beri vaşf eyleveler

76. Vereler nüşha-i güya ziver

vaşf-ı 'âli-güher-i midhatin:

1. **vaşf-ı 'âli-güher-i midhatin:-in**

Kaside 31

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülen yüce vasıflar.

37. 'Âlemi muğtenem-i lutfu eden zî-şânîñ

38. Vaşf-ı 'âli-güher-i midhatin i'lâ eyle

vaşf-ı binâgüşüñ:

1. **vaşf-ı binâgüşüñ:-uñ**

Müfret 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulak memesinin vasıfları || Sevgilinin kulakları.

1. Peyâm-ı yâsemem düş oldu güşuna o şahşîñ kim

2. İştidi gülşen-i medhiñde ol vaşf-ı binâgüşüñ

vaşf-ı bünâgüş-ı dil-i zâre eyledi:

1. **vaşf-ı bünâgüş-ı dil-i zâre eyledi:-di**

Gazel 263

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- Vasıflarını inleyen gönün kulağına söylemek.

1. Çü vaşşâf eyledi vaşf-ı bünâgüş-ı dil-i zâre

2. Kulağdan 'aşık oldu ol meh-i tâbâna bî-çäre

vaşf-ı devde:

1. **vaşf-ı deyde:-de**

Kaside 23

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kış mevsiminin özellikleri.

23. Hevâ mı vaşf-ı deyde ebr-i kilk-i dür-nişârımdan

24. Yağan berfî şarırlar şafhanîñ reng-i semensâyı

vaşf-ı ğamzeñ:

1. **vaşf-ı ğamzeñ:-ñ**

Gazel 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- bakışın özelliği.

5. Ham olur aña devât etse ser-âğâz-ı genâ

6. Vaşf-ı ğamzeñ ki şehâ hâmeyi cādü eyler

vaşf-ı hübân:

1. **vaşf-ı hübân:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin niteliği.

127. Vaşf-ı hübân ile şöhetde iken

128. Muķtezâ-yı haķ-ı seyyâl-i suhen

vaşf-ı kânün-ı mahabbetle:

1. **vaşf-ı kânün-ı mahabbetle:-le**

Gazel 107

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi kanununun özelliği.

7. Bilir yek-ser mizâcım vaşf-ı kânün-ı mahabbetle

8. Benim ol dil-ber-i nabz-âşinâ-yı ğam hakîmimdır

vaşf-ı leb-i la'liñe:

1. **vaşf-ı leb-i la'liñe:-iñ, -e**

Tahmis 2

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kırmızı dudağının vaşfı, anlatımı, övgüsü.

23. Kilk-i Sâlim gibi güftârımı i'câz etse

24. Her kaçan vaşf-ı leb-i la'liñe âğâz etse

vaşf-ı mâhi eder:

1. **vaşf-ı mâhi eder:-er**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 125

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayı vasfetmek, betimlemek.

125. Vaşf-ı mâhi eder iken ihvân

126. Olmağa başladı zıkr-i hübân

vaşf-ı mü:

1. **vaşf-ı mü:**

Tarih 10

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzündeki tüylerin vaşfları.

17. Vaşf-ı mü bâ'is-i cem'iyetdir

18. Haṭṭ ile hüsñ perîşân olmaz

vaşf-ı müjeñ:

1. **vaşf-ı müjeñ:-ñ**

Gazel 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kirpiğin özellikleri.

1. Vaşf-ı müjeñ bu kilk ile tahrîr olur mu hiç

2. Tatlı diliñ zebân ile ta'bir olur mu hiç

vaşf-ı muķaddem:

1. **vaşf-ı muķaddem:**

Kaside 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlk vaşf, ilk özellik.

5. Meger ki zâtuña vaşf-ı muķaddem olmaķ imiş

6. Zuhûr-yâfte olmaķda hikmet-i şevket

vaşf-ı pâki:

1. **vaşf-ı pâki:-i**

Kaside 7

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tertemiz vaşflar.

49. Memdûh-ı Hudâ ki vaşf-ı pâki

50. Bu kilk-i şikest-zebâna şıgmaṣ

2. **vaşf-ı pâki:-i**

Kaside 8

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tertemiz vaşflar.

81. Resûl-i hazret-i Haķ âhir -i vücûd esbak

82. Ki vaşf-ı pâki muhaķkaķ bu sırta dâ'irdir

vaşf-ı pâk-i halife-i islâm:

1. **vaşf-ı pâk-i halife-i islâm:**

Kaside 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslam halifesinin - 3. Ahmed- pak vaşfları.

3. Vaşf-ı pâk-i halife-i islâm

4. Hüsñün eyler suhanlarıñ itmâm

vaşf-ı pâkin:

1. **vaşf-ı pâkin:-in**

Kaside 13

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tertemiz vaşflar.

41. Öyle 'âlî-gevher-i kân-ı sa'âdet kim anıñ

42. Vaşf-ı pâkin yazdı bu güne debîr-i hoş-edâ

2. **vaşf-ı pâkin:-in**

Kaside 31

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tertemiz vaşflar.

69. Tâb-âver olur elbette dil-i bî-tâba

70. Vaşf-ı pâkin hemân ey kilk-i ter imlâ eyle

vaşf-ı pâkinde:

1. **vaşf-ı pākinde:-in, -de**

Kaside 15

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tertemiz vasıflar.

29. Düşer tabî'ata şad feyż vaşf-ı pākinde

30. Okunsa ismi çıkar ger 'ibâret-i şevket

vaşf-ı pākini:

1. **vaşf-ı pākini:-in, -i**

Tarih 8

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tertemiz vasıflar.

57. Zihî zāt-ı mükerrermdir ki vaşf-ı pākini etmiş

58. Cihāniñ cümleten vird-i zebānı hāzret-i Hıllāk

2. **vaşf-ı pākini:-in, -i**

Kaside 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tertemiz vasıflar.

3. Zihî zāt-ı kerimü'ş-şān ki vaşf-ı pākini her dem

4. Suhan-sencān eder ser-levha-i mecmū'a-i imlā

3. **vaşf-ı pākini:-iñ, -i**

Kaside 28

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tertemiz vasıflar.

37. Öyle bir zāt-ı mükerrermsin gören meh-rüyuñu

38. Geceler tā şubh vaşf-ı pākiniñ tekrār eder

vaşf-ı şāhenşeh-i devrāna:

1. **vaşf-ı şāhenşeh-i devrāna:-a**

Kaside 16

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devrin padişahlar padişahu(3. Ahmed) nun vasıfları.

31. Vaşf-ı şāhenşeh-i devrāna müdāvim olalı

32. Bāğ-ı 'ālemde bahā eyledi peydā bülbül

vaşf-ı şerifiñ:

1. **vaşf-ı şerifiñ:-iñ**

Tarih 1

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, güzel vasıflar.

95. Medār-ı şevkdır vaşf-ı şerifiñ

96. Gelir tab'a hezārān tāze mazmūn

2. **vaşf-ı şerifiñ:-in**

Tarih 3

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, güzel vasıflar.

37. Öyle şāhenşeh-i devrān ki debir-i kudret

38. Etdi bu güne anıñ vaşf-ı şerifiñ imlā

3. **vaşf-ı şerifiñ:-in**

Tarih 22

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, güzel vasıflar.

13. Ne qadar medh olunursa nice qābil ki zebān

14. Eyleye vaşf-ı şerifiñ bi-kemālih taşıl

4. **vaşf-ı şerifiñ:-in**

Kaside 28

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, güzel vasıflar.

31. Nazm eden vaşf-ı şerifiñ sübha-i ta' dādına

32. Anıñ elbette şenāsın zübde-i ezkār eder

5. **vaşf-ı şerifiñ:**

Kaside 29

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, güzel vasıflar.

47. O kadar etmede ser-cümle cihān medhiñ kim

48. Her kimi gördüm ise vaşf-ı şerifiñ eyler

vaşf-ı şerifiñi:

1. **vaşf-ı şerifiñi:-in, -i**

Kaside 8

Mısra: 171

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, güzel vasıflar.

171. Bu güne eyledi vaşf-ı şerifiñi ta'bir

172. 'Aceb ki tab'-ı yerā'a yem-i mefāhirdir

vaşf-ı şerifiñle:

1. **vaşf-ı şerifiñle:-iñ, -le**

Kaside 16

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, güzel vasıflar.

55. Zikr-i evşāf-ı şerifiñle pür olmuş dünyā

56. Olmada vaşf-ı şerifiñle be-her-cā bülbül

vaşf-ı tevhiid-i vahdetini:

1. **vaşf-ı tevhiid-i vahdetini:-in, -i**

Kaside 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'un birliğinin vasıfları.

19. Vaşf-ı tevhiid-i vahdetini eger

20. Cüş ederdi iştise deryālar

vaşf-ı zātñ:

1. **vaşf-ı zātñ:-iñ**

Kaside 29

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin özellikleri, vasıfları.

45. Olmada her şeb ü rüz 'āleme vaşf-ı zātñ

46. Zübde-i vird-i mesā'umde-i ezkār-ı şehar

vaşf-ı zātñla:

1. **vaşf-ı zātñla:-iñ, -la**

Kaside 16

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin özellikleri, vasıfları.

53. Sen o şahenşeh-i evreng-i sa'âdetsin kim

54. Vaşf-ı zâtıyla olur her dil-i dānā bülbül

vaşf-ı zülfün:

1. vaşf-ı zülfün:-üñ

Gazel 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının niteliği.

3. Vaşf-ı zülfün dillere düşdüğe olma dil-şikest

4. Kāküliyçün dil-berin incinme kıl ü kāl olur

2. vaşf-ı zülfün:-üñ

Gazel 193

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının niteliği.

7. Vaşf-ı zülfün meclisinde dün gece edip dırāz

8. Bilmezine 'aşıq-ı bî-çāre kırmış gibi tel

3. vaşf-ı zülfün:-üñ

Gazel 282

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının niteliği.

13. Vaşf-ı zülfün ile gūyā gececi bülbüldür

14. Sālīm'in hāme-i pākı gibi pür-gū var mı

vaşf-ı zülfünde:

1. vaşf-ı zülfünde:-üñ, -de

Gazel 88

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarının niteliği.

7. Şā'ir-i dikkat-şināsım dünyede

8. Vaşf-ı zülfünde hayālim kim bilir

vaşf:

1. vaşfında:-ın, -da

Gazel 212

Mısra: 8

Övmek, methetmek.

7. Söz olmaz intizām-ı pāk-güftārına el-hāşıl

8. Nice medh eyleyim tatlı dilin vaşfında lāl oldum

vāşf-ı sānī'de:

1. vāşf-ı sānī'de:-de

Kaside 8

Mısra: 166

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın vasıfları.

165. O zāt-ı baht ile kâ'im kadīmedir evşāf

166. Velī ki Vāşf-ı sānī'de hādş zāhirdir

vāşf-ı zīb ü bahā-yı ruḥ-ı āl-i dil-dār:

1. vāşf-ı zīb ü bahā-yı ruḥ-ı āl-i dil-dār:

Kaside 35

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağının güzelliğini öven, vasfedilen.

11. Gele ey kātīb-i feryād-ı ğam-ı şubḥ-demī

12. Vāşf-ı zīb ü bahā-yı ruḥ-ı āl-i dil-dār

vāşıl:

1. vāşıl:-ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 91

Vusul bulan, yetmiş, ulaşan.

91. Vāşılı bezmgāh-ı ma'nānıñ

92. Pey-revi nükte-i dil-ārānıñ

vāşıl eyler:

1. vāşıl eyler:-r

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşturmak.

79. Ki 'aşk insānı zirā kāmīl eyler

80. Cenāb-ı Hākk'a elbet vāşıl eyler

vāşıl ola:

1. vāşıl ola:-a

Kaside 7

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, ulaşmak.

105. Vāşıl ola aña şol taḥiyyet

106. Kim dāmen-i mürselāna şıgmaz

vāşıl olcak:

1. vāşıl olcak:-ıcağ

Kaside 10

Mısra: 333

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, ulaşmak.

333. Olıcağ kurb-i bābına vāşıl

334. Oldu peyk-i Cenāb-ı Hāq nāzil

vāşıl olmamış:

1. vāşıl olmamış:-ma, -muş

Kaside 22

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, ulaşmak.

133. Menzil-i kāma olmamış vāşıl

134. Gül-i maqşūdun etmemiş hāşıl

vāşıl olmuş:

1. vāşıl olmuş:-muş

Lugaz 4

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, ulaşmak.

15. Başımı hırkaya çekmiş hāşıl

16. 'Aleml-i vahdete olmuş vāşıl

vāşıl olup:

1. vāşıl olup:-up

Kaside 20

Mısra: 217

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, ulaşmak.

217. Heşt ü deh sâlde olup vâşıl

218. Oldu naqdîne-i emel hâşıl

vâşıl-ı dil-rübâ-yı ilhâmım:

1. vâşıl-ı dil-rübâ-yı ilhâmım:-im

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlham sevgilisine ulaşan || Şâir.

5. Vâşıl-ı dil-rübâ-yı ilhâmım

6. Dâhil-i bezm-i vaḥdet-i kâımım

vâsıta-i 'arz-ı merâm-ı şu'arâ:

1. vâsıta-i 'arz-ı merâm-ı şu'arâ:

Kaside 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şairlerin kendilerini ifade etme aracı.

9. Gele ey vâsıta-i 'arz-ı merâm-ı şu'arâ

10. Tercemân-ı suḥan-ârâ-yı 'arûs-ı efkâr

vaşl:

1. vaşlîh:-iñ

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 162

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

161. Ben demem Sâlim için kim cânâ

162. Eyle vaşlîh ile anı ihyâ

2. vaşlîna:-in, -a

Tesdis 7

Mısra: 22

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

21. Gül gibi bülbülünü ḥurrem u ḥandân etmez

22. Şad dirîğ vaşlîna gül bülbülü şâyân etmez

3. vaşlîhî:-iñ, -ı

Gazel 16

Mısra: 5

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

5. Gayrılar sünnet bilirse vaşlîhî farzâ seniñ

6. Baña vâcibdir vişâlîñ eylemek cânâ ṭalep

4. vaşlîla:-iñ, -la

Rûbai 16

Mısra: 2

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

1. Hicriñle felek hâli diğeri-gün etdi

2. Vaşlîla bu dil gülmedi bir dem gitdi

5. vaşlîna:-iñ, -a

Matla 19

Mısra: 1

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

1. Vaşlîna biñ dil ü cân ile olur dil-dâde

2. Güş eden ehl-i suḥan vaşlîhî Na'ti-zâde

6. vaşlîh:-iñ

Gazel 60

Mısra: 9

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

9. Ḥattına ta'lik edip vaşlîh o şüh-ı kîne-cû

10. 'Aşıkñ ferdâ-yı şubḥ-ı maḥşere tevkiif eder

7. vaşl:

Gazel 71

Mısra: 9

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun baña

10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir

8. vaşla:-a

Gazel 101

Mısra: 5

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

5. Eger recâ ile vaşla rakîb bîdâsâ

6. Bize gelince o ḳaddi seriv te'azzum eder

9. vaşla:-a

Gazel 134

Mısra: 9

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

9. Seni eylerse Sâlim hicre ḡayrı vaşla şâyeste

10. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

10. vaşla:-a

Gazel 137

Mısra: 5

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

5. Dilde yok vaşla ḳanâ'at ḡam-ı hicre ṭâḳat

6. Bizi ḡayretde ḳodu ḡaḳ bu ki keyfiyyetimiz

11. vaşla:-a

Gazel 152

Mısra: 9

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

9. Gerçi döyemez vaşla deyü eylemiş hicre ḳarîn

10. Sâlimâ ḡaḳkımda baḡtım sū'-i tedbir eylemiş

12. vaşla:-a

Gazel 187

Mısra: 5

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

5. Ele geldikçe vaşla hiç dirîğîñ yok şehâ ammâ

6. Beni gittikçe hicriñ ile bî-hüş eylediñ gittiñ

13. vaşlîh:-iñ

Gazel 237

Mısra: 1

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

1. Vaşlîh ile nâ-kâm gönül kâıver olsun

2. Olmaz deme luṭf eyle bu nâziñ yeter olsun

vaşla erilmaz:

1. vaşla erilmaz:-ilmaz

Rûbai 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliye kavuşmak.

3. Pervâneyi gör nice erem vuslat-ı şem'a

4. Tâ maḡv-ı vücüd etmeyecek vaşla erilmaz

vaşla erince:

1. vaşla erince:-in, -ce

Gazel 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşmak.

5. 'Arz -i ahvâlin eder âmâde ma'şûka velî
6. Vaşla erince hemân bî-çâre 'âşık lâl olur

vaşl-ı dil-ber:

1. **vaşl-ı dil-ber:**

Gazel 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül alan sevgiliye kavuşma.

1. Vaşl-ı dil-ber devlet-i cāvîd düşmendir baña
2. Kanda kaldı kâm-ı dil ümmîd düşmendir baña

vaşl-ı gülistâna:

1. **vaşl-ı gülistâna:-a**

Kaside 16

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülbahçesine kavuşmak.

23. Ermeden vaşl-ı gülistâna erer vaqt-i hazân
24. Çak çäk olsa nola nâlede zîbâ bülbül

vaşl-ı şevk-bahşâ:

1. **vaşl-ı şevk-bahşâ:**

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmanın mutluluk veren arzusu || Sevgiliye kavuşmaktan kaynaklı mutluluk.

1. Hicr-i cānân ile vaşl-ı şevk-bahşâ bir midir
2. Şadme-i telh-ı humâr u zevk-ı şahbâ bir midir

vaşl-ı yâr:

1. **vaşl-ı yâr:**

Gazel 83

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma.

3. Vaşl-ı yâr ile teselli bulmaga tâlib olan
4. Penbenîñ âteşle bî-şek ülfet ümmîdindedir

vaşl-ı yâri:

1. **vaşl-ı yâri:-i**

Gazel 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma.

1. Niçün bî-çâre 'âşık vaşl-ı yâri ihtimâl eyler
2. Neden bî-hüde böyle fikr-i ümmîd-i muhâl eyler

vassâf:

1. **vassâf:**

Gazel 263

Mısra: 1

Vasıfları anlatan, tarif eden.

1. Çü vassâf eyledi vaşf-ı bünâgüş-ı dil-i zâre
2. Kulakdan 'âşık oldu ol meh-i tâbâna bî-çâre

vaz':

1. **vaz':-i**

Terkib-bend 1

Mısra: 86

Duruş, tavır, hareket, tarz, biçim.

85. Eyâ pür-çîn-i ebrü-yı garîbân

86. Heme vaz' ı dilâna dâl hançer

2. **vaz' in:-iñ**

Diğer 2

Mısra: 65

Anlatım, konuşma, bahsetme.

65. Cümle vaz' in baña şafâdır hep

66. Gayrısıdır baña tenük-meşreb

3. **vaz' ını:-ın, -ı**

Lugaz 3

Mısra: 33

Anlatım, konuşma, bahsetme.

33. Artırır vaz' ını yine kat kat

34. Keşmekeşle geçer bütün evkât

4. **vaz' ına:-ın, -a**

Gazel 90

Mısra: 5

Duruş, tavır, hareket, tarz, biçim.

5. Zerrece incinmeziz vaz' ına biz ol âfetiñ

6. Bizlere neylerse etsin nâzenînim tâzedir

5. **vaz' a:-a**

Gazel 228

Mısra: 8

Anlatım, konuşma, bahsetme.

7. Geçermiş ney-be-nev saña bizi ağyâr düşdükçe

8. O vaz' a kalmazız bizden yaña kat kat helâl olsun

6. **vaz':**

Gazel 258

Mısra: 10

Anlatım, konuşma, bahsetme.

9. Peyâm-ı vaşl in ile hoş-dil eyle Sâlim-i zârî

10. Anı bigâne vaz' ile müdâm efkârelendirme

vaz' oldu:

1. **vaz' oldu:-du**

Kaside 12

Mısra: 146

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konulmak.

145. Teşebbüs etmege zâtı kadar penâh olmaz

146. Ki ibtidâ aña vaz' oldu hazretiñ nûrî

vaz' -ı felek:

1. **vaz' -ı felek:**

Gazel 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin tavrı.

3. 'Aks-i meşreb üzredir vaz' -ı felek çün bu dile

4. Zevkı merğüb durur gelmez gamı sevmem gelir

vaz' -ı garîb olur:

1. **vaz' -ı garîb olur:-ur**

Muamma 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Garip -istenmeyen- durumun oluşması.

1. Alsa ağuşuna ol mâhî rakîb
2. Olur uşşâkına bu vaz' -i garîb

vaz' -i kadem etdi:

1. **vaz' -i kadem etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 258

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak basmak.

257. Sevbine Bū Hüreyre'niñ ki o dem
258. Etdi Fahr-i cihân vaz' -i kadem

vaz' -i kadem etse:

1. **vaz' -i kadem etse:-se**

Kaside 17

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak basmak.

45. O pâdişâh-ı Tehemten-neberd kim etse
46. Sa 'âdet ile rikâba rezimde vaz' -i kadem

vaz' -i kadîmin:

1. **vaz' -i kadîmin:-in**

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eski tavır, önceki hal.

5. Felek vaz' -i kadîmin terk etdi 'ahd-i mîşâkı
6. Sürürandan bu bezm içre o da hoş inkılâb oldu

vaz' -i kânûn-ı vefâ etmiş:

1. **vaz' -i kânûn-ı vefâ etmiş:-miş**

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa yasasını yerine getirmek, vefanın gereğini yapmak.

3. Deme yâd eyleyip Leylâ'yı Mecnûn'a cefâ etmiş
4. O dem üstâd-ı hikmet vaz' -i kânûn-ı vefâ etmiş

vaz' -i küstâhânedin:

1. **vaz' -i küstâhânedin:-den**

Gazel 265

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küstahça, haddi aşan konuşmalar.

9. Gedâlar Sâlimâ 'âdet budur ki dergeh-i şehden
10. Ümîd-i 'afv ederler vaz' -i küstâhânedin şöñra

vaz' -i nâ-pesendide:

1. **vaz' -i nâ-pesendide:**

Gazel 285

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş olmayan sözler.

7. Bu teğâfûl-güne vaz' -i nâ-pesendide neden
8. Böyle nisyâna sebep ne 'âşık-ı şeydâları

vaz' -i nâ-pesendiden:

1. **vaz' -i nâ-pesendiden:**

Tesdis 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş olmayan sözler.

15. Bu vaz' -i nâ-pesendiden demem kim der-ferâğ olsun

16. Helâk etmek ise kaçdı beni cânân şâğ olsun

vaz' -i nâ-şâyeste-i ihvâna:

1. **vaz' -i nâ-şâyeste-i ihvâna:-a**

Gazel 22

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kardeşlerin uygunsuz davranışları.

11. Vaz' -i nâ-şâyeste-i ihvâna bakma Sâlimâ

12. Böyledir de 'b-i zamâne gâh düşmen gâh düst

vaz' -i nâ-sezâyî:

1. **vaz' -i nâ-sezâyî:**

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun olmayan şekilde.

5. Ne lutfundan sipihriñ behre-yâb oldum cihân içre

6. Bu vaz' -i nâ-sezâyî çarh-ı nâ-hemvâre pek çokdur

vaz' -i nişân-ı dest-i hüner kıldı:

1. **vaz' -i nişân-ı dest-i hüner kıldı:-dı**

Kaside 20

Mısra: 270

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hünerli eller ile -hedefe- nişan almak.

269. Bir siyeh şey'e dikkirip bir zer

270. Kıldı vaz' -i nişân-ı dest-i hüner

vaz' -i şâkül:

1. **vaz' -i şâkül:**

Kaside 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şakul koymak || Dengeyi sağlamak. (Şakul; Yer çekimi doğrultusu veya düşeyliği bulmak için kullanılan bir ucuna ağırlık bağlanmış uzunca bir ipten ibaret alet).

7. Yağ degildir taraf-ı bâmde âvîze olan

8. Hâne tahmînine dey eyledi vaz' -i şâkül

ve:

1. **ve:**

Tarih 3

Mısra: 104

Ve bağlacı.

103. Deyücek câ' iz olur hazret-i şeyhü'l-islâm

104. 'Ulemâ hep dediler kim ve 'aleyhi'l-fetvâ

2. **ve:**

Kaside 8

Mısra: 179

Ve bağlacı.

179. Ra'ûf-ı bâtın u zâhir ve evvel ü âhîr

180. Laţif (u) Râfi' ü Kâhîr Şefîk u Câbir'dir

3. ve:

Kaside 12

Mısra: 85

Ve bağlacı.

85. Ebu'l-beşer ve ülü'l-kadr peygamber

86. Ki cümle esved ü ahmer o hazretiñ pürü

4. ve:

Kaside 31

Mısra: 39

Ve bağlacı.

39. Hücet-i fazlı müselleme ve 'aleyhi'l-fetvâ

40. Mişli yokdur anıñ ey dil anı imzâ eyle

ve le-ni'mel:

1. ve le-ni'mel:

Kaside 18

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Hadis**

"Le-tüfthanne'l-kostantiniyyetü fe-le-ni'me'l-emîru emîruhâ ve le-ni'me'l-ceyşü zâlike'l-ceyş: İstanbul mulaka feth olunacaktır; onu fethedecek kumandan, ne güzel kumandan; onu fethedecek asker, ne güzel askerdir".

91. Ceddiñiñ haqq-ı şerîfinde eşerde bi'z-zât

92. ve le-ni'mel suhanı ile şenâ etdi Resül

ve le-ni'me'l-emîru:

1. ve le-ni'me'l-emîru:

Kaside 20

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Hadis**

"Le tüfthann'el-kostantiniyyeti fele ni'mel emîru emîruhe, vele ni'mel ceşü zâlike'l-ceş" yani "Konstantin (İstanbul) elbet bir gün fetholunacaktır. Orayı fetheden kumandan ne güzel kumandan, orayı fetheden askerler ne güzel askerlerdir" hadisine gönderme yapılmıştır.

27. Ceddi haqqında dedi böyle eser

28. Ve le-ni'me'l-emîru Peygamber

veca':

1. veca'da:-da

Kaside 10

Mısra: 404

Ar. Ağrı, sızı, a'zâ-yı bedene ârız olan dert, elem.

403. Olsa bir 'arızayla dil rencür

404. Farazâ bir veca'da etse zühür

vech:

1. vech:

Diğer 4

Mısra: 78

Yüz || İnsanlar.

77. Ğıbta olsa nola kim bu süde

78. Vech ederse derine fersüde

2. vech:

Kaside 5

Mısra: 56

Tarz, biçim, yol, sebep.

55. Pes sa'âdetle şu'üd eyledi çarh-ı düvüme

56. Geçdi eflâki bu vech ile habîb-i Mevlâ

3. vech:

Kaside 7

Mısra: 24

Tarz, biçim, yol, sebep.

23. Bâr-ı suhan-ı nihâl-i kudret

24. Bir vech ile hiç dehâna şıgmaz

4. vechile:-ile

Kaside 7

Mısra: 69

Tarz, biçim, yol, sebep.

69. Bir vechile medh-i zât-ı pâki

70. Efkâr-ı suhanverâna şıgmaz

5. vechini:-in, -i

Kaside 10

Mısra: 297

Çehre, yüz.

297. Mesh edip vechini sa'âdet ile

298. Rüyuna koydu destin 'izzet ile

6. vechi:-i

Tarih 13

Mısra: 20

Sebep, neden.

19. Hıfz edermiş rüyunu agyârdan haqq-ı şerîf

20. Şimdi bildik vechi neymiş rüyuna taqdimini

7. vechile:-ile

Tarih 17

Mısra: 85

Tarz, biçim, yol, sebep.

85. Eskiden kârım du'âdır zâtına her vechile

86. Bu söze şahid gerekmez Haqq bilir kalbim hemin

8. vechi:-i

Gazel 32

Mısra: 6

Çehre, yüz.

5. Muşhaf-ı 'arızına hâşiyedir haqq-ı siyeh

6. Vechi var diqqat ederlerse o yerde şurrâh

9. vech:

Gazel 49

Mısra: 6

Sebep, neden.

5. Hemîşe meh-cemâl-i yâre hasret etmedir kârı

6. Ne vech ile bize bu çarh âyâ imtinân eyler

10. vechi:-ii

Gazel 97

Mısra: 9

Tarz, biçim, yol, sebep.

9. Vechi var Kays-şifât nâleler etseñ Sâlim

10. 'Aqlımı aldı benim gâmezsi cādü begler

11. vechi:-i

Gazel 108

Mısra: 8

Tarz, biçim, yol, sebep.

7. Medh-i ruhsârınla tertib eyledim eş'arımı

8. Nazmıma mâ'il olursa vechi vardır âblar

12. **vech:**
Gazel 126
Mısra: 9
Sebeb, neden.
9. Etmeziz Sâlim şikâyet dehrden bir vech ile
10. Her ne taqdîr etse taqdîr-i İlâh'a kâ'iliz
13. **vech:**
Gazel 138
Mısra: 6
Tarz, biçim, yol, sebeb.
5. Luḫfunu bî-câ eder hergiz 'itâbın bî-sebeb
6. Ğamzeñiñ cânâ hezârân vech ile maḫzûnuyuz
14. **vech:**
Gazel 159
Mısra: 2
Tarz, biçim, yol, sebeb.
1. Alan yek şemme bûy-ı gül-'izâr-ı dil-rübâdan feyz
2. Alır ey dil hezârân vech ile zevk u şafâdan feyz
15. **vechi:-i**
Gazel 192
Mısra: 6
Münasebet, yön.
5. Yüzünü görme gôñül nâ-kes-i bed-aḫlâkıñ
6. Hâtem'in şöhretiniñ vechi keremdir ey dil
16. **vech:**
Gazel 193
Mısra: 2
Sebeb, neden.
1. Ey şeh-i mülk-i bahâ vü nâzenin ü bî-bedel
2. Kişver-i ḫüsne ḫaṭıñ bir vech ile vermez ḫalel
17. **vechi:-i**
Gazel 209
Mısra: 8
Tarz, biçim, yol, sebeb.
7. Mihr-i ruḫsâr-ı nigâra nâzırân cümle bilür
8. Vechi neymiş sâḫa-i mihrinde giryân olduğum
18. **vechini:-in, -i**
Gazel 256
Mısra: 7
Çehre,yüz (Hakikat).
7. Bilmekse ğaraḫ vechini her şüret-i 'aşkıñ
8. Âyine-i ḫalbiñde anıñ ḫalbini are
- vech ile:**
1. **vech ile:**
Kaside 25
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şekilde.
25. Desem şad vech ile lâyıḫ yüzüne neyyir-i devlet
26. Ki güm oldu ṭulû'uyla nücüm-i şâm-ı ğam-pîrâ
- vech-i arza:**
1. **vech-i arza:-a**
Kaside 9
Mısra: 47

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
47. Nüzül etdikçe vech-i arza rahmet
48. Kemâlin bulmada kişt-i hidâyet
- vech-i arzda:**
1. **vech-i arzda:-da**
Kaside 17
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
15. Ki vech-i arzda ancak Medîne vü Mekke
16. Bu iki buḫ'adır olan şerîf ü müstaḫkem
- vech-i arzın:**
1. **vech-i arzın:-ıñ**
Kaside 13
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü.
13. Vech-i arzın zîneti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu âyinede şüret ne yüzdendir saña
- vech-i ferahsârı:**
1. **vech-i ferahsârı:-ı**
Tarih 11
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferah, güzel yüz.
3. Zât-ı vâlâsı ma'ârifle mu'allâ-pâye
4. Edeb-i pâki gibi vech-i ferahsârı cemil
- vech-i müniriñde:**
1. **vech-i müniriñde:-iñ, -de**
Gazel 248
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak, aydınlık yüz.
1. Şalınca mû-be-mû vech-i müniriñde ḫaṭıñ sâye
2. Şarıldı rişte-i cânım benân-ı dest-i sevdâya
- vech-i pâk-i ḫalifeden:**
1. **vech-i pâk-i ḫalifeden:-den**
Kaside 20
Mısra: 151
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halifenin(3. Ahmed) mübarek yüzü.
151. Vech-i pâk-i ḫalifeden her bâr
152. Ğarḫ olup nûra dide-i enzâr
- vechi var:**
1. **vechi var:**
Gazel 115
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerindedir.
9. Vechi var düşdükçe tanzîr etse erbâb-ı dile
10. Bezm-i 'irfânıñ da Sâlim şâ'ir-i pür-güsudur
2. **vechi var:**
Gazel 225

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerindedir.

9. Çin-i zülfünde gönül fâş etmede esrârımı
10. Vechi var dillerde olsa ser-güzeştım dâstân

vechi vardır:

1. **vechi vardır:-dır**

Müfret 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzü vardır || Uygundur, yerindedir.

1. Hurd-bâzi-i şitâ bozdu mizâcın bir gün
2. Şararıp şolsa da beñzi hele vechi vardır

2. **vechi vardır:-dır**

Terci-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeri var, uygundur.

15. Böyle olduğça dañil-i sūr-ı şehri-i şefkatiñ
16. Vechi vardır taht-ı şevkı eyler iseñ iddi 'â

3. **vechi vardır:-dır**

Tesdis 5

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yerindedir || Şaşılmaz.

27. Tâ ezelden böyle kurmuşdur bunu dānā-yı 'aşk
28. Vechi vardır kimse bilmezse nedir kālā-yı 'aşk

4. **vechi vardır:-dır**

Kaside 7

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeri var, uygundur.

83. Leb-riz de olsa vechi vardır
84. Cürmüm dil-i nā-tüvāna şıgımaz

5. **vechi vardır:-dır**

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeri var, uygundur.

5. Biñ ğaribiñ yoluña ser verse eylersiñ kabül
6. Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzünde müyuña

6. **vechi vardır:-dır**

Gazel 248

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeri var, uygundur.

9. Bu kânün-ı maħabbet üzre cārīdir gözüm nūru
10. Sirişkim ta'ne etse vechi vardır mevc-i deryāya

vechile:

1. **vechile:**

Tesdis 2

Mısra: 28

Sebep, vesile, münasebet.

27. Ne deñlü cevri ile olsa bu dil eyyām-ı mātemde
28. Şikāyet eylemem bir vechile andan bu 'ālemde

vedā' etdi:

1. **vedā' etdi:-di**

Matla 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Veda etmek.

1. Olup reh-rev cihānda baña cānānım vedā' etdi
2. Hemān şan kālīb-ı fersūdeme cānım vedā' etdi

2. **vedā' etdi:-di**

Matla 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılmak || Canın tenden ayrılması, ölmek.

1. Olup reh-rev cihānda baña cānānım vedā' etdi
2. Hemān şan kālīb-ı fersūdeme cānım vedā' etdi

vedī'a eyledi:

1. **vedī'a eyledi:-di**

Kaside 12

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emanet etmek, emanet vermek.

101. Vedī'a eyledi nūr-ı Muħammedīyi aña
102. Münevver etdi şu 'ā'ı zemīn ü deyhūrī

vedūd:

1. **vedūd:**

Kaside 8

Mısra: 177

Şefkat eden || Allah.

177. Vedūd u Berr ü Hākīm (ü) Veliyy ü Nūr u 'Azīm
178. 'Afüvv -i cürm ü Hālīm ü Müzill ü Kāhīr'dir

vefā:

1. **vefā:**

Diğer 2

Mısra: 67

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

67. Cevr etdikde hep vefā görünür
68. Ğayrınıñ luţfu hep cefā görünür

2. **vefā:**

Tarih 3

Mısra: 98

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

97. 'Ahdī ma'lüm-ı fuḫül olduĝu gibi anıñ
98. Baқdılar k'eylememiş 'ahdine bed-ḫvāh vefā

3. **vefādan:-dan**

Gazel 14

Mısra: 4

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

3. Tā ezelden kālma 'ādetdir bu kim
4. Hūblar eyler vefādan ictināb

4. **vefā:**

Gazel 15

Mısra: 9

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

9. Vefâ me' mül edip Sâlim melûl olmam cefâlarla

10. Benim sevdiklerim bezm-i fenâda bî-vefâdır hep

5. vefâ:

Gazel 44

Mısra: 5

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

5. Vefâ şeklinde tebdil olsa gezse bulmaya gâmzeñ

6. Harîm-i sîne de dâğ-ı nihânım şöyle pinhândır

6. vefâ:

Gazel 82

Mısra: 1

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

1. Şafâ-yı hâtır-ı 'âşık vefâ değil de nedir

2. Cefâ dedikleri 'ayn-ı ezâ değil de nedir

7. vefâ:

Gazel 106

Mısra: 2

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

1. Gül-i bâğ-ı vefâ şanmañ ki her yerde müheyyâdır

2. Vefâ bir bû durur zülf-i mu'anberde müheyyâdır

8. vefâ:

Gazel 127

Mısra: 4

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

3. Hasretle geçer 'âşıkın evkâtı ser-â-pâ

4. Dil-berde vefâ 'âşık bir çâre bulunmaz

9. vefâyı:-yı

Gazel 147

Mısra: 9

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

9. İklim-i maḥabbette gerek şanma vefâyı

10. Bu dâr-ı diyâra hele deyyâr gerekmez

10. vefâ:

Gazel 156

Mısra: 2

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

1. Bahâr mevsimi kâdr-i bahâ bilinmez imiş

2. Yitirmeyince vişâli vefâ bilinmez imiş

11. vefâya:-ya

Gazel 223

Mısra: 7

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

7. Vefâya ḥâşılı bigâneym bezm-i maḥabbette

8. Gel ey cevr ü cefâ sen kim benim hem-ülfetim sensin

12. vefâdan:-dan

Gazel 291

Mısra: 10

Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Sâlimâ dil-dâr

10. Bize her ne dediye hep vefâdan mâ'adâ oldu

vefâ eder:

1. vefâ eder:-er

Tarih 3

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vefalı olmak.

57. Şu kadar oldu cihân emn ü amân 'adlinde

58. Düşmene düşmen eder 'adl-i şerifinde vefâ

vefâ et:

1. vefâ et:

Gazel 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vefalı olmak || Sevgilinin âşığına verdiği söze sadakat göstermesi.

3. Seni ben meclisimden dūr etmem der idiñ baña

4. Kerem kıl 'ahd ü peymâne vefâ et etme sulṭânım

vefâ etdi:

1. vefâ etdi:-di

Kaside 10

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vefalı olmak, bağlılığı göstermek.

105. Naḥl-i ḥurmâya bir du'â etdi

106. Câbir'in deynine vefâ etdi

vefâ etmesini:

1. vefâ etmesini:-me, -si, -ni

Gazel 136

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vefalı olmak, bağlılığı göstermek.

5. Va'de-i vaşl-ı dil-i zâra vefâ etmesini

6. O bütûñ farṭ-ı 'uluvv-i himeminden biliriz

vefâ-dâr:

1. vefâ-dârım:-ım

Diğer 9

Mısra: 151

Vefalı.

151. Yâr-ı ğârım benim vefâ-dârım

152. Ya'ni Vehbî-i sîne-efğârım

vefâkâr:

1. vefâkârım:-ım

Gazel 291

Mısra: 9

Vefalı, sözünde duran.

9. Cefâ etmem vefâkârım der idi Sâlimâ dil-dâr

10. Bize her ne dediye hep vefâdan mâ'adâ oldu

vefâsız:

1. vefâsız:

Gazel 182

Mısra: 8

Sözünde durmayan.

7. Kati ednā bahāneyle kişiyi terk ederler hayf
8. 'Aceb halkı vefāsız kimseler imiş Trabzon' uñ

vefā-yı himmet-i dil-ber:

1. vefā-yı himmet-i dil-ber:

Gazel 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ihsanda bulunması.

5. Muķim-i kūyum olur mu o böyle bād-ı hevā
6. Vefā-yı himmet-i dil-ber gider gelir ırılmaz

vefir:

1. vefir:

Kaside 8

Mısra: 186

Çok, fazla.

185. Qadır ü Muķtedirā Mu'in ü Feyyāzā
186. 'İnāyet-i ezeliyyeñ vefir ü vāfirdir

vefir oldu:

1. vefir oldu:-du

Kaside 10

Mısra: 108

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğalmak, artmak.

107. Nuķ-ı pāki edip yine te' şir
108. Oldu ħurmā-yı Bū Hüreyre vefir

vefk-ı dil-hvāh:

1. vefk-ı dil-hvāh:

Gazel 100

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün isteğine yaraşır.

1. Murādımca begim senden merām almak ne mümkündür
2. Cihānda vefk-ı dil-hvāh üzre kām almak ne mümkündür

2. vefk-ı dil-hvāh:

Gazel 100

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün isteğine yaraşır.

9. Bedin fikr eyleyip nıke kanā'at eyle ey Sālim
10. Cihānda vefk-ı dil-hvāh üzre kām almak ne mümkündür

vefk-ı kām:

1. vefk-ı kām:

Diğer 3

Mısra: 93

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Isteğe uygun olarak.

93. Vefk-ı kām üzre şafā zevk ile 'işret bunda
94. Ey birāder şeh-i ħübān ile ülfet bunda

2. vefk-ı kām:

Kaside 16

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Isteğe uygun olarak.

69. Nev- 'arūsān-ı gülüstān-ı cihānda Sālim
70. Vefk-ı kām üzre murād almadı ħayfā bülbül

vehāmet-i zürü:

1. vehāmet-i zürü:-ı

Kaside 12

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güç, kuvvet.

143. Yapıssa zeyline şäyeste saf-be-saf evlād
144. Görünce zāl-i felekden vehāmet-i zürü

vehb-i sine-efgārim:

1. vebh-i sine-efgārim:-ım

Diğer 9

Mısra: 152

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü yaralı Vehbi.

151. Yār-ı gārim benim vefā-dārim
152. Ya' ni Vehb-i sine-efgārim

vehle:

1. vehle:

Kaside 10

Mısra: 319

An, lahza.

319. Düşüp āteş netice bu vehle
320. Ĥān ü mān-ı şakiyy-i Bū Cehl'e

vehm:

1. vehmīnden:-iñ, -den

Gazel 145

Mısra: 11

Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.

11. Tekāpü eyleme vehmīnden 'ākileñ beni nev'e
12. Ĥudā'dan ħayrıdan insāna ħāfil nef' ü zar gelmez

vekil-i mutlakıdır:

1. vekil-i mutlakıdır:-ı, -dır

Kaside 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilediği işi yapmakta serbest olan vekil. Sadrazam.

5. Eşhryānıñ keremde esbakıdır
6. Pādişāhıñ vekil-i mutlakıdır

velāyet-karın:

1. velāyet-karın:

Kaside 20

Mısra: 187

Velilik derecesinde olan || 3. Ahmed.

187. Hem velāyet-karın ü dānādır
188. Hem kerāmet-rehīn ü ma'nādır

veli:

1. veli:

Kaside 1

Mısra: 109

Ama, fakat, lakin.

109. Ketm-i sırr-ı haķikat etme veli
110. Lık lāyık mı saña dene deli

2. veli:

Tesdis 2

Mısra: 26

Ama, fakat, lakin.

25. Perişān-tār ederse nola hergiz dilleri gamda

26. Velī bend eyleyen dildir yine Sālim o perçemde

3. veli:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 30

Ama, fakat, lakin.

29. Ku'ūd edip katımda ol ruḥ-ı al

30. Velī ḡayrı niḡehden etdi 'uzzāl

4. veli:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 54

Ama, fakat, lakin.

53. Baña bī-hūde ādem lik gelmez

54. Benim ṭab'im velī cūhhāli bilmez

5. veli:

Kıt'a 3

Mısra: 3

Ama, fakat, lakin.

3. Gerçi kim 'āşiyim velī ammā

4. Kesmem ümmidimi İlähımdan

6. veli:

Kaside 8

Mısra: 166

Ama, fakat, lakin.

165. O zāt-ı baḡt ile kā'im kadīmedir evşāf

166. Velī ki Vāşıf-ı s̄āni'de ḡadṣ zāhirdir

7. veli:

Diğer 9

Mısra: 27

Ama, fakat, lakin.

27. Gerçi ḡurbettedir velī ammā

28. Zıkr ü fikriñle bir durur her cā

8. veli:

Gazel 28

Mısra: 4

Ama, fakat, lakin.

3. Göñül ser-menzil-i maḡşūduna elbet erer bir gün

4. Velī ḡatlanmaḡa dil sabr-ı Eyyüb olmaḡa muḡtāc

9. veli:

Gazel 62

Mısra: 5

Ama, fakat, lakin.

5. Kıl ḡadar meylin tırāş u ḡvāhiş etmezdik velī

6. Bu reh-i nā-rāstı 'uşşāka ebrū gösterir

10. veli:

Gazel 80

Mısra: 5

Ama, fakat, lakin.

5. 'Arz -i aḡvālin eder āmāde ma 'şūka veli

6. Vaşla erince hemān bī-çāre 'āşık lāl olur

11. veli:

Müfret 89

Mısra: 1

Ama, fakat, lakin.

1. Ezel vā'iz zenāna ḡayli mā'ildiñ velī şimdi

2. Ḳocadıñ da 'ateḡ geldi saña rüsvā-yı 'ām olduñ

12. veli:

Gazel 134

Mısra: 4

Ama, fakat, lakin.

3. Bu tekyegāḡ-ı çarḡda her kese baḡt el verir yek-ser

4. Velī baḡtım hemān ancaḡ beni irşāda el vermez

13. veli:

Gazel 136

Mısra: 3

Ama, fakat, lakin.

3. Degiliz gerçi ki mestāne-i mey-ḡāne velī

4. Neşve-i cām-ı meyi cümle feminden biliriz

14. veli:

Gazel 171

Mısra: 11

Ama, fakat, lakin.

11. Şarf-ı himmet eyledik biñ kez velī Sālim henüz

12. Nā'il-i maksūd olup mesrūr u ḡandān olmadık

15. veli:

Gazel 221

Mısra: 9

Ama, fakat, lakin.

9. Güzel da'vet anı Sālim velī ikrāmı müşkildir

10. Gelirse bir gece ol āfet-i devrāne neylersin

veli ibni veli:

1. veli ibni veli:

Kaside 14

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Veli bir babanın oḡlu olan veli kişi || I. Mahmud.

41. Velī ibni velī bir pādişehsin

42. Sipih-r-i saltanatda mihr ü mehsin

velid:

1. velid:

Kaside 10

Mısra: 374

Velid b. Mugire: Hz. Muhammed'e inanmayan ve

ona eziyet etmeye çalışan müşriklerdendir.

373. Nola olsa helâk olur mu ba'îd
374. 'Âş u Esved Tûlâtıla ile Velîd

velîk:

1. **velîk:**
Kaside 15
Mısra: 4
Velâkin, ama, fakat.
3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nâmı
4. Velîk zâtıñ ile oldu şöhret-i şevket

velîkin:

1. **velîkin:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 46
Velâkin, ama, fakat.
45. Dedim bu sözü pek yeg söyledin sen
46. Velîkin bir naşîhat isterim ben
2. **velîkin:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 72
Velâkin, ama, fakat.
71. Cihânda 'aşkın eyüsi olur mu
72. Velîkin ehveni nisbetle tâlîb

velivy:

1. **velivy:**
Kaside 8
Mısra: 177
Sahip || Allah.
177. Vedüd u Berr ü Hâkîm (ü) Veliyy ü Nür u 'Azîm
178. 'Afüvv -i cürm ü Hâlim ü Müzill ü Kâhir'dir

velivy-i ni' met-i kevneyn oldu:

1. **velivy-i ni' met-i kevneyn oldu:-du**
Kaside 9
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın ve ahiretin nimet ihsan edicisi || Hz. Muhammed.
19. Veliyy-i ni' met-i kevneyn oldu
20. İki 'âlem anıñ nâmıyla tıldu

velivy-i ni' metidir:

1. **velivy-i ni' metidir:-i, -dir**
Kaside 10
Mısra: 93
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan bahşedici || Hz. Muhammed.
93. Cümleñ ol veliyy-i ni' metidir
94. Sebeb-i devlet ü sa'âdetidir

veliyü'llâh:

1. **veliyü'llâh:**
Kaside 27
Mısra: 61
Ermiş kimse; Allah'ın sevgili kulu.
61. Bir veliyü'llâh şehiñ aldı du'â-yı hayrın
62. Eyledi dîn-i mübine nice hıdmet ki aña

velvele-sâz-ı be-her:

1. **velvele-sâz-ı be-her:**
Kaside 31
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir velvele, ses.
9. Devha-i nâtıkanıñ sec'-i tıyür-ı nağamın
10. Velvele-sâz-ı be-her midhat-i vâlâ eyle

ver:

1. **verdiler:-di, -ler**
Tarih 3
Mısra: 205
Vermek || Savaşta galibiyetten dolayı ganimet elde etme.
205. Kal'alar verdiler ol zât(a) niyâz eyleyerek
206. Hâşılı verdi o da luğf edip şulha rızâ

2. **verdigne:-dik, -in, -e**

- Kaside 3**
Mısra: 21
Vermek, ihsan etmek.
21. Seniñ envâ'-ı ni' met verdigne
22. Nice şükrün getireyim yerine

3. **verir:-ir**

- Kaside 10**
Mısra: 83
Vermek, ihsan etmek.
83. Ne verir üstürün ne hüd semenin
84. Taleb etdikçe bâz eder dehenin

4. **verip:-ip**

- Kaside 10**
Mısra: 467
Vermek, ihsan etmek.
467. Ceste ceste verip terakkiler
468. Etdi şad güne ni' mete mazhar

5. **veren:-en**

- Kaside 15**
Mısra: 32
Vermek, ihsan etmek.
31. Eyâ şehenşeh-i 'âlî-neseb vücüdüñdur
32. Veren şehâmete qadr-i celâdet-i şevket

6. **vermese:-me, -se**

- Kaside 15**
Mısra: 35
Vermek, ihsan etmek.
35. Şu vermese himemiñ cüybârı pey-der-pey
36. Bülend olmaz idi böyle kâmet-i şevket

7. **vermekde:-mek, -de**

- Tarih 17**
Mısra: 42
Vermek || Şairin hayal gücünün yeni anlamlar üretmesi.
41. Ser-be-ceyb-i fikret-i gurbet iken baña yine
42. Dem-be-dem mazmûnlar vermekde tab'-ı bihterîn

8. **verirdi:-ir, -di**

- Kaside 20**

Mısra: 285

Vermek, ihsan etmek.

285. Kâbil olsa verirdi şükürâne

286. Cümle varını müjde-bahşâne

9. **verilse:-il, -se**

Tarih 24

Mısra: 12

Vermek, ihsan etmek.

11. Kad serve beñzer diş düre ben bildigim ol sâhire

12. Şahenşeh-i bahr ü bere verilse maqbüle geçer

10. **verip:-ip**

Tarih 24

Mısra: 44

Vermek || avaşta kaybedilen yeri teslim etmek.

43. Āhir amān-hvāh oldular etdiklerini buldular

44. Kal'ayı verip toldular şahrälara bî-pā vü ser

11. **verir:-ir**

Kaside 27

Mısra: 30

Vermek.

29. Nükhet-i hulķunu gülşende mezād etse nesim

30. Gül verir cümle zerin gonca olur 'ukde-güşā

12. **verdi:-di**

Gazel 65

Mısra: 9

Vermek, ihsan etmek.

9. Neyleyem şādî-i vaşlı Sālīmā verdi baña

10. Firķati ārāyiş-i hüsn ü bahā vü zib ü fer

13. **verseñ:-señ**

Gazel 193

Mısra: 6

Vermek, ihsan etmek.

5. Meclis-i meyd otursaķ kalksa ortadan hicāb

6. Baña būs etmege verseñ geh ayag u gāh el

verā:

1. **verā:**

Kaside 5

Mısra: 70

Halk.

69. Keşer'i kanda görürdü dil-i 'atşān-ı ümem

70. Cennet'i kanda bulurlar idi ser-cümle verā

2. **verāda:**

Gazel 236

Mısra: 11

Sonra, bundan başka.

11. Sālim verāda menzili maḥz-ı vuşül olur

12. Bir tîr-i serd kim çıka bir kez kemāndan

verā-yı ebrde:

1. **verā-yı ebrde:-de**

Tahmis 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulutların arkası || Sevgilinin saçları bağlamında kullanılanarak; sevgilinin güneş gibi aydınlık yüzünü örtmesi.

9. 'İzār-ı pākiñe zülfün niķāb edip her ān

10. Verā-yı ebrde mihr-i ruḥuñ nihān eyle

verā-yı ebre:

1. **verā-yı ebre:-e**

Kaside 15

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulutların arkası || Gizlenmek.

15. Verā-yı ebre nihān olsa çeşm-i a'dāyı

16. Kōmaz ki ḥāba vara bu mehābet-i şevket

2. **verā-yı ebre:-e**

Tarih 17

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulutların arkası.

25. Şimdi tegregler ḥacālet-baḥş-ı mihr-i hüsn olup

26. Kendini koydu verā-yı ebre ṭop-ı çār-zemīn

verā-yı ebr-i zülfünde:

1. **verā-yı ebr-i zülfünde:-ün, -de**

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç bulutunun arkası || Gizlemek.

9. Verā-yı ebr-i zülfünde ruḥun pinhān eder görsem

10. Niçün āyā o meh bî-hüde bizden ihtirāz eylir

verā-yı kāf'a:

1. **verā-yı kāf'a:-a**

Kaside 15

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaf dağının arkası.

9. Verā-yı Kāf'a nihān etse kendini a'dā

10. Yeter irādet-i Ḥaḳḳ ile kuvvet-i şevket

verā-yı ma'nā:

1. **verā-yı ma'nā:**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mananın arkası, mananın ötesi.

3. Cevāb-ı ye's ile pürdür verā-yı ma'nā hep

4. Egerçi ḥarf-i vişāli femi tekellüm eder

verā-yı perdede:

1. **verā-yı perdede:-de**

Gazel 234

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perde arkası, olayların görünmeyen tarafı.

9. Yoḳdur verā-yı perdede taḳdîr hiç muḥāl

10. Budur nevāl-i maḳdreden müstefād olan

verd:

1. **verdi:-i**

Gazel 8

Mısra: 4

Ar. Gül.

3. Neyleyim bāğ u bahārın gülsitān-ı 'ālemiñ

4. Verdi güyā bir gül-i taşvirdir sensiz baña

2. **verde:-e**

Kaside 29

Mısra: 21

Gül.

21. Feyz-i ebr-i himeminden erişir verde nemâ

22. Tâb-ı mihr-i keremiyle açılır gönca-i ter

3. **verdiñ:-iñ**

Gazel 224

Mısra: 7

Gül.

7. Hezâr-ı bî-nevâya şefkat-endâz olmayan verdiñ

8. Hemîşe gönca-i ser-bestesi açılmasın şolsun

verd-i gülzâr-ı hüner:

1. **verd-i gülzâr-ı hüner:**

Tesdis 5

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüner bahçesinin gülü || Sevgili.

21. Geh nihâni müjde-i vaşlıñla et def`-i keder

22. Böyle bil kim hâşılı ey verd-i gülzâr-ı hüner

verd-i hamrâyı:

1. **verd-i hamrâyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı gül.

91. Kıparmış gül-bününden bād-ı şubh ol verd-i hamrâyı

92. Şafağ sanma ciğer-hün etdi bu ekdâr dünyâyı

verd-i handân:

1. **verd-i handân:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülen gül || Yeni açılmış gül.

27. Verd-i handân ile dünyâ töldü

28. Hâşılı zîb ü bahâsın buldu

verd-i handân olmasa:

1. **verd-i handân olmasa:-ma, -sa**

Gazel 266

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni açılmış gül olmak.

11. Eylemezdi anı ümmîd-i riyâset teng-dil

12. Gülşen-i âlemde gönca verd-i handân olmasa

verd-i handânı:

1. **verd-i handânı:-ı**

Gazel 284

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülen gül || Yeni açılmış gül.

7. Senâ-hvânı durur şimdi ser-â-ser `arîz-ı yârîñ

8. O ruğlar bülbulâna verd-i handânı unutturdu

verd-i hod-rû:

1. **verd-i hod-rû:**

Gazel 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaban gülü || Âşığın sinesindeki yaralar.

7. Yâd-ı rûyuñla nezâre eyledikçe cismime

8. Dâğ-ı sinem baña kendin verd-i hod-rû gösterir

verd-i ra`nâ:

1. **verd-i ra`nâ:**

Kaside 6

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş, parlak gül.

57. O feyz ol feyz-i Rabbânî idi kim yoğidi aşlâ

58. Gedâ vü şeh hezâr u verd-i ra`nâ şem` ü pervâne

verd-i ra`nâyı:

1. **verd-i ra`nâyı:-yı**

Gazel 252

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş, parlak gül || Sevgili.

5. Alıp âgûşa çekseñ sîneye ol verd-i ra`nâyı

6. Hasedden dâğ dâğ olsa derünü lâlezârın da

2. **verd-i ra`nâyı:-yı**

Gazel 271

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş, parlak gül || Sevgili.

3. `Adûlar hârveş şayd etmede ol verd-i ra`nâyı

4. Hezârâsâ benim virdim fiğân olmakda gitdikçe

verd-i zîbâya döndüm:

1. **verd-i zîbâya döndüm:-düm**

Gazel 248

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yaprağına benzemek.

5. Şarardı şoldu beñzim nâr-ı `aşkıñla hâzân oldu

6. Hemân `aynıyla döndüm bâğ-ı gamda verd-i zîbâya

vesah:

1. **vesah:**

Kaside 8

Mısra: 67

Ar. Kir, pas, pislik.

67. Siyâh câme giyer kim vesah tahammül eder

68. Ya neylesin ki kâlem bunda bir misâfirdir

vesâte ola:

1. **vesâte ola:-a**

Muamma 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasuta olma.

1. Biraz gûş et şabâ lutf eyle nâlem

2. Vesâte ola bün gûş-ı nigâha

vesîka:

1. **vesîkamız:-mız**

Diğer 1

Mısra: 30

Vesika || Mektup.

29. Kıldık esb-i tabî'atı tahrik

30. Eyledik bu vesîkamız tebrîk

vesîle:

1. **vesîleyle:-yle**

Kaside 19

Mısra: 97

Bahane, sebep.

97. Ğaraż 'arż-ı 'ubüdiyyettir ancak bir vesîleyle

98. Huzûr-ı pâdişâhîde rızâ yok böyle iksâre

vesîle eyleyip:

1. **vesîle eyleyip:-yip**

Gazel 114

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahane kılmak, vesîle etmek.

9. Temennâ-yı vişâle bir vesîle eyleyip 'âşik

10. Dü çeşmi gibi eşkin yâre 'arż-ı kâm için şaklar

vesîle olur:

1. **vesîle olur:-ur**

Kaside 8

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebeb olmak.

101. Bir 'arż-ı hâle vesîle olur deyü etdim

102. Bu na't-i pâke de ben ictirâ Hudâ birdir

vesîle-i her:

1. **vesîle-i her:**

Kaside 8

Mısra: 228

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her vesîle.

227. Şalât-ı pâkini eyle teselli-i dil ü cân

228. Ki ol vesîle-i her kâm-ı zâr u kışırır

vesîle-i maksûd:

1. **vesîle-i maksûd:**

Kaside 20

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amacına -ulaşma- vesîlesi || Padişah sarayı.

145. Ne sarây ol vesîle-i maksûd

146. Her kesin kâmı anda hep mevcûd

vetr-i ihsân-ı pâki:

1. **vetr-i ihsân-ı pâki:-i**

Diğer 8

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik yapma konusunda tek olan.

67. Ne demektir bu hâki ref etmek

68. Vetr-i ihsân-ı pâki şef etmek

vezân oldu:

1. **vezân oldu:-du**

Kaside 26

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esmek.

11. Tolular beyza-i elmâs gibi oldu vezân

12. Ceyb ü dâmânını toldursa sezâdır şahrâ

vezân olmakda:

1. **vezân olmakda:-da**

Kaside 9

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esmek || Allah'ın kudret rûzgârı.

45. Vezân olmakda bād-ı kudret-i Hâk

46. Nüzül-i rahmet-i Rahmân muhakkak

vezîr:

1. **vezîr:**

Tarih 3

Mısra: 129

Vezir || Baltacı Mehmed Paşa.

129. Kurup alayını çıkıdı o vezîr otağa

130. Kıldı teşyî' ser-â-ser 'ulemâ vü şulahâ

2. **vezîr:**

Kaside 20

Mısra: 283

Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.

283. Şad olup bu sürür ile o vezîr

284. Eyledi 'arż-ı bendegî-i vefîr

3. **vezîriñ:-iñ**

Kaside 26

Mısra: 45

Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.

45. Hâk bilir böyle vezîriñ çapusunda hâşıl

46. 'Ömrü olduça kul olsa eger insân sezâ

4. **vezîriñ:-iñ**

Kaside 27

Mısra: 59

Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.

59. Şad şükür kim o vezîriñ sipeh-i tedbîri

60. Kıldı bu şaffi şikeste bizi etdi ihyâ

vezîr oldu:

1. **vezîr oldu:-du**

Kaside 24

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vezirlik makamına gelmek.

21. Şadr-ı 'âlîye kadem başdı deyü müjde edip

22. Dedi oldu o efendiñ fer ü haşmetle vezîr

vezîr-a'zam-ı sâhib-devlet:

1. vezir-a 'zam-ı şahib-devlet:

Tarih 3

Mısra: 191

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saadetli vezir-i azam || Baltacı Mehmed Paşa.

191. Ya 'ni bi'z-zāt vezir-a 'zam-ı şahib-devlet

192. O mehabetli şecā'atli vezir-i dānā

vezir-i 'ālī-kadrā:

1. vezir-i 'ālī-kadrā:

Kaside 28

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değerli, kıymetli vezir || Sadrazam Baltacı Mehmed

Paşa.

51. Mekrümət-pirā vezir-i 'ālī-kadrā haş bu kim

52. Vaşf eden zāt-ı şerifin 'aczinı ikrār eder

vezir-i 'ālī-şān:

1. vezir-i 'ālī-şān:

Kaside 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanlı vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

3. O keremver güzide-i devrān

4. Kān-ı ihşān vezir-i 'ālī-şān

vezir-i a 'zam u ekrem:

1. vezir-i a 'zam u ekrem:

Kaside 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömert ve yüce vezir || Sadrazam Damat Hasan

Paşa.

7. Ne zāt-ı pāk ya 'nī kim vezir-i a 'zam u ekrem

8. Ki nām-ı pāki devletli sa'ādetli Hasan Paşa

vezir-i bī-nazir-āşaf:

1. vezir-i bī-nazir-āşaf:

Kaside 19

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz, benzersiz vezir.

61. Dedi bilmez misiñ sen kim vezir-i bī-nazir-āşaf

62. Bu cāyı böyle zinet eyledi şevketli hünkäre

vezir-i cem-şiyem:

1. vezir-i cem-şiyem:-yem

Kaside 23

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cem'in veziri (Cem: İran'un efsanevi dördüncü şahı.) || Sadrazamın ululuğu, büyüklüğü.

27. Yegāne şadr-ı a 'zam iftiħār-ı düde-i 'ālem

28. Vezir-i Cem-şiyem mesned-fürüz-ı kār-fermāyi

vezir-i dānā:

1. vezir-i dānā:

Tarih 3

Mısra: 192

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgili vezir.

191. Ya 'ni bi'z-zāt vezir-a 'zam-ı şahib-devlet

192. O mehabetli şecā'atli vezir-i dānā

vezir-i ekrem-i re'fet-enīs:

1. vezir-i ekrem-i re'fet-enīs:

Tarih 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhametli, cömert vezir.

1. Bāreka'llāh ey vezir-i ekrem-i re'fet-enīs

2. Zāt-ı pākiñ baħr-i elţāf içre bir dürr-i nefīs

vezir-i güzün:

1. vezir-i güzün:

Kaside 22

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seçkin vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

33. Çıkısa divāna ol vezir-i güzün

34. 'Adl ü ihşān turur yesār u yemīn

vezir-i hasenü'l-istinās:

1. vezir-i hasenü'l-istinās:

Kaside 26

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

37. Odur ol pāk vezir-i hasenü'l-istinās

38. Ki der-i pāki ma'ārifle tolu ser-tā-pā

vezir-i qahramān-şavlet:

1. vezir-i qahramān-şavlet:

Tarih 8

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Düşmana- Kahramanca saldıran vezir.

47. Nizām-ı mülket-i devlet vezir-i Qahramān-şavlet

48. Sebāt-efkende-i himmet kerīm-i kāmili'l-aħlāk

2. vezir-i qahramān-şavlet:

Kaside 34

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahraman vezir || İsmail Paşa.

43. Hümā-yı tarem-i devlet vezir-i Qahramān-şavlet

44. Dil-efgārāna her himmet anıñ yanında ednādır

vezir-i ma' delet-bahşā:

1. vezir-i ma' delet-bahşā:

Tarih 8

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletli vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

59. Vezîr-i ma' delet-bahşâ keremkârâ cihân-dârâ
60. Eyâ zât-ı kerîmü's-şânî nûr-ı dîde-i âfâk

vezîr-i ma' delet-güster:

1. **vezîr-i ma' delet-güster:**

Tarih 8

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adalet dağıtan vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

45. Vezîr-i ma' delet-güster hüdâvend-i kerem-perver

46. Celîlü'l-kadr ü Dârâ-fer müzeyyen-sâzi-i âfâk

vezîr-i ma' delet-pîrâ:

1. **vezîr-i ma' delet-pîrâ:**

Kaside 25

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaleti düzenleyen vezir || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

21. Vezîr-i ma' delet-pîrâ Nizâmü'l-mülk-i 'Osmânî

22. Zihî Hâtem-şiyem düstür-ı ekrem âşaf-ı dâne

vezîr-i melekivvü'l-etvâr:

1. **vezîr-i melekivvü'l-etvâr:**

Kaside 26

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Melek tavırlı vezir || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

19. Odur ol pâk vezîr-i melekivvü'l-etvâr

20. Ki 'adîlin göremez bir dahî çeşm-i dünyâ

vezîr-i muhibb-i 'ilm-i şerîf:

1. **vezîr-i muhibb-i 'ilm-i şerîf:**

Kaside 22

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce ilimleri seven vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

49. O vezîr-i muhibb-i 'ilm-i şerîf

50. Şâhib-i hîlm ü cüd u tab'-ı latîf

vezîr-i nâm-dâr-ı cüd-verziş:

1. **vezîr-i nâm-dâr-ı cüd-verziş:**

Tarih 4

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliğiyle nam salmuş vezir || Sadrazam İbrahim Paşa.

23. Vezîr-i nâm-dâr-ı cüd-verziş

24. 'Alî Paşa-yı şâhib-mühr ü taqvâ

vezîr-i pâk:

1. **vezîr-i pâk:**

Tarih 4

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübârek vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

41. Çapudan-ı yem-i ikbâl ü iclâl

42. Vezîr-i pâk İbrâhîm Paşa

vezîr-i pâk ü dânedir:

1. **vezîr-i pâk ü dânedir:-dir**

Kaside 34

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgin ve mübarek vezir || İsmail Paşa.

53. Sehâvet kânîdır cüd-ı firâvânîñ mekânîdır

54. Cihâna rûh-ı şânîdır vezîr-i pâk ü dânedir

vezîr-i pâk-nihâd:

1. **vezîr-i pâk-nihâd:**

Kaside 22

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak yaratılışlı vezir || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

105. Hâsılı ey vezîr-i pâk-nihâd

106. 'Azl-i dūr u dirâzdan feryâd

vezîr-i şaf-şikendir:

1. **vezîr-i şaf-şikendir:-dir**

Kaside 34

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Düşman) saflarını bozan vezir || İsmail paşa.

51. Vezîr-i şaf-şikendir Qahramân-ı şîr-efgendir

52. Müşâr ü mü'temendir Rüstem-i bî-bâk ü pervâdir

vezîr-i şeh-i cem-câh-ı cihân:

1. **vezîr-i şeh-i cem-câh-ı cihân:**

Kaside 24

Mısra: 39

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya sultanının veziri || Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Paşa.

39. Hâbbezâ öyle vezîr-i şeh-i Cem-câh-ı cihân

40. Cebhe-i devlete ancak o durur zîb-i münir

vezni:

1. **vezni:-i**

Kaside 12

Mısra: 30

Ölçü.

29. O nûr-ı pâki kudu keffe-i terâzüya

30. Kılınca vezni irâde zamîr-i uşûrî

vezni etse:

1. **vezni etse:-se**

Kaside 23

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tartma, terazi ile bir şeyin ağırlığını tahkik etme.

59. Feleklerden edip endîşe bir mîzân-ı zü'l-keffeyn

60. Eger vezni etse temkîn ile top-ı arz-ı gâbrâyı

vilâyet:

1. vilâyet:

Diğer 3

Mısra: 101

Şehir || İstanbul.

101. Ey birâder bu vilâyet nice inkâr olunur

102. Hâşılı âb u hevâsı hele ikrâr olunur

vîrân oldu:

1. vîrân oldu:-du

Terkib-bend 1

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıklmak, harâb olmak || "Gönül evi" bağlamında

gönlü harâb olmak, gönlü kırılmak.

57. Şikâyet kim yine bir mest-i nâzik

58. Hevâsıyla derünüm oldu vîrân

vîrân olduğun:

1. vîrân olduğun:-duk, -un

Gazel 190

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıklmak, harâb olmak || "Gönül evi" bağlamında

gönlü harâb olmak, gönlü kırılmak.

7. Vuşlatıñla kalbimi ta' mîr etmezsiñ benim

8. Hâtırım hicriñle vîrân olduğun bilmez misîñ

vîrân olmasın:

1. vîrân olmasın:-ma, -sın

Gazel 229

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün kırılması, yıkılması.

9. Halk-ı 'âlem çökse başına yapılmaz hâtırı

10. Kalb-i 'aşık hicr ile bir kerre vîrân olmasın

vîrân olmaz:

1. vîrân olmaz:-maz

Tarih 10

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıklmak, harâb olmak || Sevgilinin yüzünün, ayva

tüylerinden dolayı güzelliğini kaybetmesi.

33. Sünbül-i bâğ-ı cinândır her mû

34. Mülk-i ân hâtî ile vîrân olmaz

vird eyledim:

1. vird eyledim:-dim

Kaside 25

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Diline dolamak, sürekli tekrar etmek.

51. Senâñı ol kadar vird eyledim kim baña gelmez hiç

52. Du 'â-güy-ı devâm-ı devletiñ olmağdan istifâ

vird-i eşhâre:

1. vird-i eşhâre:-e

Kaside 19

Mısra: 100

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vaktindeki dua || Kuşların ötüşü.

99. Du 'â hengâmıdır gayrı yeter taşıdı ey Sâlim

100. Çemende başladı murgân-ı gülşen vird-i eşhâre

vird-i zebân eylediler:

1. vird-i zebân eylediler:-di, -ler

Tarih 3

Mısra: 193

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli söylemek, dilden düşürmemek.

193. El-amân na' rasını vird-i zebân eylediler

194. Ne ile 'afv eder âyâ bizi deyip her câ

vird-i zebânı etmiş:

1. vird-i zebânı etmiş:-miş

Tarih 8

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli söylemek, dilden düşürmemek.

57. Zihî zât-ı mükerremdir ki vaşf-ı pâkini etmiş

58. Cihânîñ cümleten vird-i zebânı hâzret-i Hâllâk

virdim fiğân olmakda:

1. virdim fiğân olmakda:-da-im

Gazel 271

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli olarak feryat, fiğan etmek.

3. 'Adûlar hârveş şayd etmede ol verd-i ra 'nâyı

4. Hezârâsâ benim virdim fiğân olmakda gitdikçe

vişâl:

1. vişâliyle:-i, -yle

Müseddes 1

Mısra: 14

Sevgiliye kavuşma.

13. Hiç o hüniden baña şefkat teğaddüm etmedi

14. Qaldı gitdi dil vişâliyle tena''um etmedi

2. vişâliñ:-iñ

Terci-bend 1

Mısra: 21

Sevgiliye kavuşma.

21. Şâdmân etdi vişâliñ bu dil-i nâlânımı

22. Luţfuñu gördüm boyumca ey meh-i burc-ı behâ

3. vişâliñ:-iñ

Müfret 9

Mısra: 1

Sevgiliye kavuşma.

1. Sevindir 'aşkı gâhî vişâliñ ile sulţânım

2. Çerâğ etmek saña çok mu bir iki 'abd-i ednâyı

4. vişâle:-e

Gazel 11

Mısra: 5

Sevgiliye kavuşma.

5. Benim bâzâr-ı mihr içre vişâle ragbetim yokdur

6. Hırîdâr-ı nigâh-ı 'ârız-ı cânâneyim cânâ

5. **vişāliñ:-iñ**

Gazel 16

Mısra: 6

Sevgiliye kavuşma.

5. Gayrılar sünnet bilirse vaşlıñı farzā seniñ
6. Baña vācibdir vişāliñ eylemek cānā talep

6. **vişāliñe:-iñ, -e**

Müfret 29

Mısra: 1

Sevgiliye kavuşma.

1. Bir vişāliñe fedā olsa nola
2. Her neye mālİK isem sultānım

7. **vişāliñ:-iñ**

Matla 32

Mısra: 1

Sevgiliye kavuşma.

1. Beni vişāliñ ile kām-yāb etmez misiñ
2. Efendi dünyede bir şevāb etmez misiñ

8. **vişāle:-e**

Müfret 35

Mısra: 1

Sevgiliye kavuşma.

1. Toymayan bir kez vişāle toymaya bir vech ile
2. Birde birdir ey şeh-i 'ālī-cenābım biñde bir

9. **vişāle:-e**

Gazel 58

Mısra: 5

Ulaşmak, kavuşmak.

5. Vişāle toymasam nola be-kavl-i Bāki-i merhūm
6. Kerem gördükçe sultānım gedālardan recā artar

10. **vişāline:-in, -e**

Gazel 101

Mısra: 1

Ulaşmak, kavuşmak.

1. Vişāline dil ü cān birbirin tekdaddım eder
2. Derüni 'āşıkñ arzü ile tena'um eder

11. **vişāli:-i**

Gazel 156

Mısra: 2

Sevgiliye kavuşma.

1. Bahār mevsimi qādr-i bahā bilinmez imiş
2. Yitirmeyince vişāli vefā bilinmez imiş

12. **vişāl:**

Gazel 166

Mısra: 5

Sevgiliye kavuşma.

5. 'Uşşāka ne müşkil ki vişāl olmaya ihsān
6. Hübāna 'aceb lāzimedir tarḥ-ı tekellūf

13. **vişāl:**

Gazel 170

Mısra: 2

Sevgiliye kavuşma.

1. Hānkāh-ı kederiñ olmasa perverdi firāk
2. 'Aşık-ı zāra vişāl ile ber-ā-berdi firāk

14. **vişāliñ:-iñ**

Gazel 193

Mısra: 3

Sevgiliye kavuşma.

3. Ellere gerçi vişāliñ fikri miñnet-pāş olur
4. Arzü-yı pāy-būsuñdur baña dā'im kesel

15. **vişāle:-e**

Gazel 246

Mısra: 4

Sevgiliye kavuşma.

3. Gerek cānā qabūl eyle gerekse men' ü redd eyle
4. Vişāle tālib olmaqdır düşen 'uşşāk-ı ser-bāze

16. **vişāliyle:-i, -yle**

Gazel 263

Mısra: 3

Sevgiliye kavuşma.

3. Yeter oldu ğam-ı firqat vişāliyle o hūn-hvārñ
4. Sevindirse bizi bir kez nolurdu dehr-i ğaddāre

vişāl ede:

1. **vişāl ede:-e**

Kaside 12

Mısra: 195

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşturmak, ulaştırmak.

195. Vişāl ede şeb-i hicrāni rüz-ı iqbālñ

196. Sevindire keremiñ bu şikeste meksürı

vişāl eder:

1. **vişāl eder:-er**

Kaside 8

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşturmak, ulaştırmak.

27. Vişāl eder şeb-i hicrāni tābiş-i ni'amı

28. O şems-i dīn-i semāvāt cūdu dā'irdir

vişāl-i vuslat-ı ma'sūk-ı 'āşık:

1. **vişāl-i vuslat-ı ma'sūk-ı 'āşık:**

Kaside 6

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın sevgiliye kavuşması.

27. Vişāl-i vuslat-ı ma'sūk-ı 'āşık sūzdur elbet

28. Buña oldu delil-i şübhe-fersā şem' ü pervāne

vişāline ersek:

1. **vişāline ersek:-sek**

Gazel 241

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşmak, sevgiliye kavuşmak.

3. Zamān-ı ḥattı geldikte nola ersek vişāline

4. Gönül ḥarman şoñu dervişleriñ derler meşeldir bu

viṭr:

1. **viṭr:**

Kaside 8

Mısra: 176

Tek olan || Allah.

175. 'Azîz ü Rabb ü Hamîd ü Kerîm-i hâlk u Mu'îd
176. Ğaniyy ü Vitr ü Vaħîd ü Ğadir ü Ğadir'dir

vizr-i vebâl:

1. **vizr-i vebâl:**

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günah, vebal.

3. Bakıp tahkîr etme peykeriñ rind-i mey-âşâmîñ
4. Şaķın bundan kebîre zâhidâ vizr-i vebâl olmaz

vuşlat:

1. **vuşlat:**

Diğer 2

Mısra: 79

Kavuşmak, ulaşmak.

79. Muṭṭasıl vuşlat olsa 'âlemde
80. Olsa cümle neşât her demde

2. **vuşlat:**

Diğer 4

Mısra: 50

Kavuşma || Sevilen dosta kavuşma.

49. İştîyâk hâşılı kim oldu tamâm
50. Vere vuşlat ile Allâh ârâm

3. **vuşlatı:-ı**

Gazel 6

Mısra: 11

Sevdiğine kavuşma, ulaşma.

11. Vuşlatı der-hâtır etmek nice kâbil Sâlimâ
12. Ğanda kaldı kâm-ı dil ümmîd düşmendir baña

4. **vuşlata:-a**

Tesdis 7

Mısra: 25

Sevdiğine kavuşma, ulaşma.

25. Sâlimâ murğ-ı seher vuşlata şâyân mı degil
26. Yoħsa pervâne-i şem'i ruħ-ı cânân mı degil

5. **vuşlatıñda:-ıñ, -la**

Müfret 16

Mısra: 1

Sevgiliye kavuşma, ulaşma.

1. Bîm-i hieriñ vuşlatıñda güldürür mü dilleri
2. Fikr-i şenbe küdegâna telh eder âzîneyi

6. **vuşlatdır:-dır**

Gazel 45

Mısra: 7

Sevdiğine kavuşma, ulaşma.

7. Muḳaddimât-ı firâka netîce vuşlatdır
8. Ğiyâs budur ki mesâya nehâr der-peydir

7. **vuşlat:**

Gazel 170

Mısra: 9

Sevdiğine kavuşma, ulaşma.

9. İşte vuşlat dedigiñ maħz-ı teselli oldu
10. Bir baķışda dil-i âvâreyi eglerdi firâk

8. **vuşlatıñla:-ıñ, -la**

Gazel 190

Mısra: 7

Sevdiğine kavuşma, ulaşma.

7. Vuşlatıñla kâlbimi ta'mir etmezsiñ benim
8. Ğâtırım hicriñle vîrân olduğun bilmez misiñ

9. **vuşlat:**

Gazel 212

Mısra: 3

Sevdiğine kavuşma, ulaşma.

3. Ne mümkin vuşlat ile âşinâ olmak bu 'âlemde
4. Ümid-i şevkle bî-hüde hemân ben pür-melâl oldum

vuşlat-ı dil-dâra:

1. **vuşlat-ı dil-dâra:-a**

Gazel 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma.

1. Kimde kudret var ola vuşlat-ı dil-dâra şefî'
2. Bülbül erbâb-ı çemenzârı ne eyler taşdı'

vuşlat-ı şem'a erem:

1. **vuşlat-ı şem'a erem:-em**

Rûbai 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşığa kavuşmak || Pervanenin mumun etrafında dönerek ona ulaşmak istemesinden hareketle aşğın sevgiliye kavuşma isteği bağlamında.

3. Pervâneyi gör nice erem vuşlat-ı şem'a
4. Tâ maħv-ı vücüd etmeyicek vaşla erilmez

vuşlat-ı şem'i:

1. **vuşlat-ı şem'i:-i**

Gazel 150

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgiliye) kavuşma mumu.

5. Ne per ü bâli ne Ğod şabr u sükûnu kaldı
6. Vuşlat-ı şem'i edelden dil-i pervâne heves

vuşül bulmadadır:

1. **vuşül bulmadadır:-ma, -da, -dır**

Kaside 18

Mısra: 110

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşmak, erişmek.

109. Ğaremeyn ehli olup sîr-i Ğilâl-i ni'amîñ
110. Keremiñ bulmadadır anda be-her sâl vuşül

vuşül bulur:

1. **vuşül bulur:-ur**

Kaside 18

Mısra: 84

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşmak, erişmek.

83. Nażar-ı luṭfuña bir mür eger olsa qarîñ
84. Rütbe-i neml-i Süleymân'a bulur câhı vuşül

vuşül etdi:

1. **vuşul etdi:-di**
Kaside 18
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erişmek, ulaşmak.
3. Görünür ebr-i şitâ eyledi bām üzre kıyām
4. Etdi her pişgeh-i revzene dey hayli vuşul

vü:

1. **vü:**

- Kaside 1**
Mısra: 94
Vü: ve.
93. Ne siyeh bahtıdır bu Mecnūn'ıñ
94. Vü ne Leyli'deki gül-efsūnuñ

2. **vü:**

- Kısa Mesnevi 1**
Mısra: 63
Vü: ve.
63. Balsa Vecdî vü Hâletî n'ola
64. Nutk-ı pākimle hâlet-i 'uzmâ

3. **vü:**

- Kısa Mesnevi 1**
Mısra: 77
Vü: ve.
77. 'İşmetî vü Bahāyi-i üstād
78. 'İzzetî vü Sükūni-i naqqād

4. **vü:**

- Kısa Mesnevi 1**
Mısra: 78
Vü: ve.
77. 'İşmetî vü Bahāyi-i üstād
78. 'İzzetî vü Sükūni-i naqqād

5. **vü:**

- Kısa Mesnevi 1**
Mısra: 81
Vü: ve.
81. Nā'il ü Nā'ilî vü Neylî hep
82. Reşk ederse şî'rime ne 'aceb

6. **vü:**

- Kısa Mesnevi 1**
Mısra: 122
Vü: ve.
121. Her kes oldu bu vādiye meftūn
122. Bî-kes oldu ma'āni vü maẓmūn

7. **vü:**

- Kısa Mesnevi 1**
Mısra: 125
Vü: ve.
125. Tāze vü köhne de olup maḥlūt
126. Şî'r-i pākize-gūyu nā-merbūt

8. **vü:**

- Kısa Mesnevi 1**

Mısra: 140

Vü: ve.

139. Öyle bir hāle girdi kim dünyā
140. Farq olunmaz e'ālî vü ednā

9. **vü:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 168

Vü: ve.

167. 'İlm ü fazl u fūnūn-ı vālāya
168. Ḥaṭṭ u imlā vü şî'r ü inşāya

10. **vü:**

Tarih 1

Mısra: 64

Vü: ve.

63. Şeh-i 'ālem-neberd-i şîr-efken
64. Ki medhiyle cihān memlū vü meşhūn

11. **vü:**

Tarih 1

Mısra: 68

Vü: ve.

67. Degil bir bende-i ednāsı anıñ
68. Derinde Ca'fer ü Yahyā vü Hārūn

12. **vü:**

Tarih 1

Mısra: 93

Vü: ve.

93. Zekā sende sehā vü luṭf sende
94. Vücūdun eylemiş Ḥaḫ kenz-i maḥzūn

13. **vü:**

Kaside 2

Mısra: 139

Vü: ve.

139. Ḥaṭā vü cürmüme baḫma İlāh'ım
140. Baña yā Rab yeter rūy-ı siyāhım

14. **vü:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 36

Vü: ve.

35. Serv-ḳadler de olup bāga revān
36. 'İşret ārāste vü diller şādān

15. **vü:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 160

Vü: ve.

159. Merḫamet et baña ey simīn-ten
160. Ḥazer et nāle vü efgānımdan

16. **vü:**

Tarih 3

Mısra: 83

Vü: ve.

83. Re'y-i pākî anı vü ani de re'y-i pākî
84. Gördü bu kār-ı bülendi de zūhūra aḫrā

17. **vü:**

Tarih 3

- Mısra: 94
Vü: ve.
93. Eyleyip ol dağı erkāni sarāya da'vet
94. Meşveret eylediler hep 'ulemā vü vüzerā
18. vü:
Tarih 3
Mısra: 130
Vü: ve.
129. Qurup alayını çıkdı o vezir otağa
130. Kıldı teşyi' ser-ā-ser 'ulemā vü şulaḫā
19. vü:
Tarih 3
Mısra: 168
Vü: ve.
167. Bağlayıp şaflarını 'asker-i ehl-i islām
168. Tırdular yerli yerinde vüzerā vü ümerā
20. vü:
Tahmis 3
Mısra: 24
Vü: ve.
23. Hülüşün añlamak ister iseñ dil-i zārñ
24. Çeker mi cān ü gönülden cefā vü āzārñ
21. vü:
Kaside 4
Mısra: 10
Vü: ve.
9. Ne şebdir ol şeb-i devlet-serāy-ı cümle-i 'ālem
10. Ki mesrūr oldu hep anıñ ile dünyā vü mā-fihā
22. vü:
Kaside 6
Mısra: 26
Vü: ve.
25. Gülistān-ı maḫabbetde sezādır kendini etse
26. Hezārāsā vü gül sā reng-i bālā şem' ü pervāne
23. vü:
Kaside 6
Mısra: 58
Vü: ve.
57. O feyz ol feyz-i Rabbāni idi kim yoğıdi aşlā
58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra'nā şem' ü pervāne
24. vü:
Kaside 6
Mısra: 61
Vü: ve.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn
62. Hırām-ı kıumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne
25. vü:
Kaside 6
Mısra: 62
Vü: ve.
61. O feyz ol feyz idi kim yokdu dilde Leyli vü Mecnūn
62. Hırām-ı kıumri vü serv-i dil-ārā şem' ü pervāne
26. vü:
Tarih 8

- Mısra: 25
Vü: ve.
25. Gül-i zībā vü lāle sünbülān 'aks eylemişdir hep
26. Bakınca çarḫa şanma şubḫ-ı şādiḫ eyledi işrāk
27. vü:
Kaside 8
Mısra: 46
Vü: ve.
45. Odur o nūr-ı başar kim cihāda 'azm etse
46. Bile melā'ike vü evliyā 'asākirdir
28. vü:
Kaside 8
Mısra: 229
Vü: ve.
229. Ola saḫābi vü āl-i şerifine şalavāt
230. Dağı o dā'ireye kim o zāta dā'irdir
29. vü:
Kaside 10
Mısra: 130
Vü: ve.
129. Saña besdir bu emr-i dehşet-ḫiz
130. Tāḫ-ı Kısra vü Vaḫ'a-i Perviz
30. vü:
Kaside 10
Mısra: 237
Vü: ve.
237. Etmek için tesellī vü tebcil
238. Geldi bir gün cenābına Cibril
31. vü:
Kaside 10
Mısra: 316
Vü: ve.
315. Yā bu mu'ciz ki şöhret-ārādır
316. Emr-i 'ālī vü sırr-ı vālādır
32. vü:
Kaside 12
Mısra: 156
Vü: ve.
155. Kaşī'-i kaş'aya varınca eyledi ta'lim
156. Ḳabil-i zamme vü fetḫa gürūh-ı meksürü
33. vü:
Kaside 12
Mısra: 160
Vü: ve.
159. Olup muḫātabı yā Ādemü'skūn ente emriyle
160. Ta'allüm etdi münādī nidā vü me'mūrü
34. vü:
Rübai 13
Mısra: 1
Vü: ve.
1. Sad-güne cefā vü cevre oldu mahrem
2. Etdi yine bu dil-i garībi pür-gam

35. **vü:**
Kaside 15
Mısra: 19
Vü: ve.
19. Birin beride vü birin güşād eder gūyā
20. Dü çeşmi hıyre eder böyle kesret-i şevket
36. **vü:**
Tarih 17
Mısra: 89
Vü: ve.
89. Teng-destî vü keder hâlim dige-gün eyledi
90. Gündüzüm sermâ-yı hicrân her gecem süz u enîn
37. **vü:**
Kaside 17
Mısra: 15
Vü: ve.
15. Ki vech-i arzda ancak Medine vü Mekke
16. Bu iki buķ'adır olan şerîf ü müstaḥkem
38. **vü:**
Kaside 17
Mısra: 58
Vü: ve.
57. Sipihr-i ma'delet ü cüd Ka'be-i hâcât
58. Meh-i münevver-i çarḥ-ı seḥâ vü mihr-i himem
39. **vü:**
Kaside 17
Mısra: 78
Vü: ve.
77. Hemîşe tâ edeler hâciyân-ı Beyt-i Şerîf
78. Ṭavâf-ı Ka'be vü nüş-ı qarâbe-i Zemzem
40. **vü:**
Kaside 20
Mısra: 258
Vü: ve.
257. Ḥaṭṭ u remy ü tüfeng ü her tertîb
258. Şi'r ü inşâ vü şan'at-ı tezhîb
41. **vü:**
Kaside 23
Mısra: 36
Vü: ve.
35. O destûr-ı kerem-perver ki şıyt-ı luṭf-ı cüdundan
36. Yanar reşk ile rûḥ-ı Bermekî vü Hâtem-i Ṭâyî
42. **vü:**
Tarih 24
Mısra: 27
Vü: ve.
27. Destûr-ı a'zam Hıẓr-pey mişli degil Dârâ vü Key
28. Dünyâ yanında leys-i şey' merdûdudur sîm ile zer
43. **vü:**
Kaside 24
Mısra: 30
Vü: ve.

29. Ḥabbezâ multefet-i şâh-ı eḳâlim-i dehir
30. Şadr-ı a'lâya münâsib odur aḥrâ vü cedîr
44. **vü:**
Kaside 25
Mısra: 44
Vü: ve.
43. Sen ol yek-tâ dūr-i gencine-i luṭf u keremsin kim
44. Vücûd-ı pâkiñe olmaz bahâ dünyâ vü mâ-fihâ
45. **vü:**
Kaside 34
Mısra: 70
Vü: ve.
69. Umûr-ı pâk-i ḥalkı şer' ü ḳânûn ile gördükçe
70. Kitâbı kürsi vü şemşiri hem 'arş-ı mu'allâdır
46. **vü:**
Matla 53
Mısra: 2
Vü: ve.
1. Kime derler eger derseñ cihânda 'arif-i bi'llâh
2. Edendir terk dünyâyı vü 'uḳbâyı li-vechi'llâh
47. **vü:**
Müfret 62
Mısra: 1
Vü: ve.
1. Hûri vü ḡlmân ile birdir ser-â-ser her biri
2. Şahn-ı Kâḡıd-ḥâne cennetden hemân bir kıṭ'adır
48. **vü:**
Gazel 65
Mısra: 10
Vü: ve.
9. Neyleyem şâdi-i vaşlı Sâlimâ verdi baña
10. Firḳati ârâyiş-i ḥüsn ü bahâ vü zîb ü fer
49. **vü:**
Gazel 167
Mısra: 3
Vü: ve.
3. Bu çetr-i aḫzara geldi vü gitdi
4. Nice ḫayl-i kibâr u nice eşrâf
50. **vü:**
Gazel 177
Mısra: 1
Vü: ve.
1. Nesâ vü ḫıyreti bu devḫa-i 'urûkumuzuñ
2. Şemâr u bârını telḫ eyledi vüḡukumuzuñ
51. **vü:**
Gazel 193
Mısra: 1
Vü: ve.
1. Ey şeh-i mülk-i bahâ vü nâzenîn ü bî-bedel
2. Kişver-i ḥüsn e ḫatîñ bir vech ile vermez ḫalel
52. **vü:**
Gazel 245

Mısra: 10

Vü: ve.

9. Kendi hâliyle taqayyüd eyleyen sâlim olur
10. Tolsa da bezm-i cihân ger fitne vü âşüb ile

vücüd:

1. **vücudu:-u**

Lugaz 1

Mısra: 10

Beden, cisim, varlık.

9. Eger rāhat var ise var yine ol zāt-ı 'āliden
10. Mu 'allā ser-te-ser halkı vücudu kân-ı rıf'atdır

2. **vücudu:-u**

Tarih 1

Mısra: 58

Beden, cisim, varlık.

57. Cenāb-ı hāzret-i Sultān Aḥmed
58. Ki fāhr eyler vücudu ile gerdün

3. **vücudun:-un**

Tarih 1

Mısra: 94

Beden, cisim, varlık.

93. Zekā sende seḥā vü luṭf sende
94. Vücudun eylemiş Ḥaḥ kenz-i maḥzūn

4. **vücuduñ:-uñ**

Tarih 1

Mısra: 102

Beden, cisim, varlık.

101. Söz olmaz intizāmıñ dā'im olsun
102. Vücuduñ hıfz ede Mevlā-yı bī-çün

5. **vücuduñu:-uñ, -u**

Diğer 2

Mısra: 99

Beden, cisim, varlık.

99. Hıfz edip Ḥaḥ vücuduñu her gāh
100. Ḥāfızıñ ola hāzret-i Allāh

6. **vücudum:-um**

Kaside 3

Mısra: 32

Beden, cisim, varlık.

31. Benim ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet
32. Vücudum ise 'iṣyāndan 'ibāret

7. **vücuduna:-un, -a**

Lugaz 3

Mısra: 10

Beden, cisim, varlık || Mum.

9. Ya 'nı her bir ḥurūfu aşı kadar
10. Oldu zā'id vücūduna ekger

8. **vücudu:-u**

Tarih 4

Mısra: 2

Varlık, mevcudiyet.

1. Şeh-i 'ālī-tebār u zıll-i Mevlā
2. Ki fāhr eyler vücudu ile dünyā

9. **vücudun:-un**

Tarih 4

Mısra: 55

İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

55. Vücudun bezl ile rāh-ı cihāda
56. Cihānda olmuş iken 'ayn-ı taqvā

10. **vücūdunda:-un, -da**

Lugaz 6

Mısra: 4

Beden, cisim, varlık.

3. Ne 'anāşır var o şeyde ne beden
4. Ne vücūdunda terākīb ne ten

11. **vücüd:**

Matla 8

Mısra: 1

Beden, cisim, varlık.

1. Üstühvān kim ol vücūd içre durur
2. Baḥr-i ḥüs n ü ān güyā mevc urur

12. **vücūda:-a**

Kaside 9

Mısra: 11

Beden, cisim, varlık.

11. Edip nürun vücūda Ḥaḥ mebdāi
12. Zuhūr-ı kâ'ināta kıldı bādī

13. **vücudu:-u**

Kaside 9

Mısra: 17

Beden, cisim, varlık.

17. Vücudu zāt-ı baḥta oldu bürhān
18. Nihād-ı kalbe kālīb kālība cān

14. **vücūduyla:-u, -yla**

Kaside 9

Mısra: 34

Beden, cisim, varlık.

33. Ne ins ü cin feleklerde melekler
34. Vücūduyla ser-ā-pā fāhr ederler

15. **vücudu:-u**

Kaside 9

Mısra: 62

Beden, cisim, varlık.

61. Anıñla evliyā buldu kerāmet
62. Vücudu 'ālemine oldu raḥmet

16. **vücuduñu:-uñ, -u**

Diğer 10

Mısra: 75

Beden, cisim, varlık.

75. Cenāb-ı Ḥaḥḥ'a emānet edip vücuduñu biz
76. Bu güne kıldı ber-āverde bunda dest-i du'ā

17. **vücūdumuz:-umuz**

Diğer 11

Mısra: 37

Beden, cisim, varlık.

37. Ğamla oldu vücūdumuz çün nāl
38. Tekye-i hicre olalı abdāl

18. **vücūda:-a**

Kaside 12

- Mısra: 11
Beden, cisim, varlık.
11. Vücūda zarf edip 'aklı hâkīm-perverişi
12. 'Umūma koydu bu imkân-ı hâşş-ı maşşūrī
19. **vücūdu:-u**
Kaside 12
Mısra: 35
Beden, cisim, varlık.
35. Vücūdu ol nazar-ı kīmyā-eşer etdi
36. Bir aḫżar-āyine pākīze-cevher-i şūrī
20. **vücūduñ:-uñ**
Kaside 12
Mısra: 52
Beden, cisim, varlık.
51. Açıldı zeyl-i nihān-perde-i tecelliyyāt
52. Zuhūra geldi vücūduñ binā-yı ma'mūrī
21. **vücūduñ:-uñ**
Kaside 12
Mısra: 68
Beden, cisim, varlık.
67. Şadā-i na'ra-i Allāhu ekber etdi zuhūr
68. Menāresinde vücūduñ görünce bu nūrī
22. **vücūdu:-u**
Kaside 12
Mısra: 136
Beden, cisim, varlık.
135. Budur o şun'-ı şanī'-i kemāl-i ünsiyyet
136. Kim oldu cevher-i şulbūñ vücūdu gencūrī
23. **vücūduñ:-uñ**
Kaside 13
Mısra: 88
Beden, cisim, varlık.
87. Dāverā dānişverā dādār-ı çāker-perverā
88. Ey vücūduñ sāye-i Ḥaḫ māye-i 'izz ü 'alā
24. **vücūduñ:-uñ**
Kaside 14
Mısra: 28
Var olma, varlık.
27. Eyā sultān-ı 'ālem faḫr-i şāhān
28. Vücūduñ oldu ḫalka luḫf-ı Raḫmān
25. **vücūduñdur:-uñ, -dur**
Kaside 15
Mısra: 31
Beden, cisim, varlık.
31. Eyā şeḫeşeh-i 'ālī-neseb vücūduñdur
32. Veren şeḫāmete ḫadr-i celādet-i şevket
26. **vücūduña:-uñ, -a**
Kaside 15
Mısra: 68
Beden, cisim, varlık.
67. Şeḫeşeh-i 'azamet-güsterā bihīn-ḫadrā
68. Eyā vücūduña vā-beste devlet-i şevket
27. **vücūdu:-u**
Tarih 18

- Mısra: 30
Beden, cisim, varlık.
29. Edīb ü şāf-dil maḫdūm-ı pākīze-şiyemdir kim
30. Vücūdu ḫüsn-i aḫlāḫa maḫall-i müstetāb oldu
28. **vücūduyla:-u, -yla**
Kaside 19
Mısra: 66
Beden, cisim, varlık.
65. Olup şadr-ı nişin her şadr-ı vālāsında devletle
66. Vücūduyla bu gülşen pūr olar envā'-ı envāre
29. **vücūdu:-u**
Kaside 22
Mısra: 13
Beden, cisim, varlık.
13. Kim vücūdu keremde yek-tādır
14. Kef-i cūdu 'aḫāda deryādır
30. **vücūdun:-un**
Kaside 24
Mısra: 69
Beden, cisim, varlık.
69. Ḥaḫ vücūdun ede āfāt-ı dehiriden maḫfūz
70. Dil-i vīrānemi pāyende ede dāmen-gīr
31. **vücūduñ:-uñ**
Kaside 26
Mısra: 55
Beden, cisim, varlık.
55. Ḥaḫ vücūduñ ede āfāt-ı dehiriden maḫfūz
56. Ola dil-şād be-her dem o kerīmü'l-küremā
32. **vücūduñ:-uñ**
Kaside 29
Mısra: 42
Beden, cisim, varlık.
41. Öyle bir zāt-ı mūkerremsin eyā kān-ı kerem
42. Oldu ser-cümle cihānyāna vücūduñ meḫḫar
33. **vücūdu:-u**
Kaside 34
Mısra: 56
Beden, cisim, varlık.
55. Meh-i burc-ı keremdir neyyir-i tābān-ı a'zamdır
56. Revertāḫ-baḫş-ı 'ālemdir vücūdu luḫf-ı 'uzmādır
34. **vücūdum:-um**
Gazel 71
Mısra: 7
Beden, cisim, varlık.
7. Tā ezelden bu vücūdum ḫāne-i derd ü elem
8. Günde şaysaḫ nice kez şad kārban-ı ḡam gelir
35. **vücūdum:-um**
Gazel 100
Mısra: 7
Beden, cisim, varlık.
7. Vücūdum rūzgārīñ germ ü serdi eyledi lertzān
8. Bu lertzīşkāri ile deste cām almaḫ ne mūmkindir
36. **vücūda:-a**
Gazel 153

Mısra: 8

Beden, cisim, varlık.

7. Geçer bûd (u) ne-bûd ile ser-â-ser vaqt pey-der-pey
8. Kabâ-yı mahv u işbâtı vücûda Hâk libâs etmiş

37. vücûduñ:-uñ

Gazel 167

Mısra: 1

Beden, cisim, varlık.

1. Vücûduñ yok yere gel etme itlâf
2. Yeter ey dil hevâ inşâf inşâf

38. vücûd:

Gazel 179

Mısra: 12

Beden, cisim, varlık.

11. Pertev-i mihr-i kerem 'uşşâka te'sir etmiyor
12. 'Âlem-i endişemizde ol vücûd olmak gerek

39. vücûduñ:-uñ

Gazel 228

Mısra: 6

Beden, cisim, varlık.

5. Düşen kalkmaz yatar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda
6. Hemân 'aşık seniñ de tek vücûduñ bî-mecâl olsun

vücûda geldi:

1. vücûda geldi:-di

Kaside 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratılmak, doğmak.

1. Verince emr-i vücûda irâde destûri
2. O emr güş ile geldi vücûda me'mûri

2. vücûda geldi:-di

Kaside 12

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratılma, var edilme, vücûda getirilme .

69. Meger ki geldi vücûda o mürsel-i aqdem
70. Binâ-yı bî'şet ü ba'siñ esâs-ı ma'mûri

3. vücûda geldi:-di

Kaside 12

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oluşmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek.

75. Vücûda geldi çü miqrâş-ı lâ'dan ol hülle
76. Anıñla eyledi ilbâs o zât-ı meşküri

vücûd-ı 'âlem-ârâsı:

1. vücûd-ı 'âlem-ârâsı:-sı

Kaside 34

Mısra: 72

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihanı süsleyen kişi.

71. Sitâyîş zât-ı pâkiyle temeddüh etse şâyeste
72. Vücûd-ı 'âlem-ârâsı anıñ zîrâ ki yek-tâdir

vücûd-ı bî-naẓîrin:

1. vücûd-ı bî-naẓîrin:-in

Kaside 30

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzeri olmayan kişi.

27. Zamân-ı devletinde ol vücûd-ı bî-naẓîrin çarh

28. Bi-ğamdi'llâh leked-küb etmez oldu merd ü dâñâyı

vücûd-ı hümâyûnuñ:

1. vücûd-ı hümâyûnuñ:-uñ

Kaside 15

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu, mübarek beden || 3. Ahmed.

75. Hudâ vücûd-ı hümâyûnuñ eylesin mahfûz

76. Durup yemîn ü yesârînda nuşret-i şevket

vücûd-ı manẓûri:

1. vücûd-ı manẓûri:-ı

Kaside 12

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görülen vücûd || Hz. Âdem'in vücûdu.

49. Duyuldu nükte-i kenz-i hafide bir ma'nâ

50. Olunca nüşha-i 'âlem vücûd-ı manẓûri

vücûd-ı memhûri:

1. vücûd-ı memhûri:-ı

Kaside 12

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaratılış mührü || Allah'ın ruhları yaratması.

21. Bulundu hayl-i gürûh-ı sipâh-ı rûh mevcûd

22. Yedinden aldı Şanî'iñ vücûd-ı memhûri

vücûd-ı mezbûri:

1. vücûd-ı mezbûri:-ı

Kaside 12

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahsedilen, adı geçen beden || Hz. Âdem'in vücûdu.

61. Bedî'-i şun'-ı Celîl-i ğarîbetü'l-âsar

62. Şu rûtbe yapmış idi ol vücûd-ı mezbûri

vücûd-ı mezkûri:

1. vücûd-ı mezkûri:-ı

Kaside 12

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zikredilen beden || Hz. Âdem'in vücûdu.

53. Edip hamîre-i pâkin sirişt(e) dest-i kader

54. Tamâm yaptı yoğurdu vücûd-ı mezkûri

vücûd-ı muhteremiñ:

1. vücûd-ı muhteremiñ:-iñ

Diğer 2

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhterem, değerli kişi, mübarek zat.

55. Bâ-ğuşûş sen vücûd-ı muhteremiñ

56. Mîr-i 'âlî-nijâd-ı müfteharîñ

vücūd-ı nahîf:

1. vücūd-ı nahîf:

Diğer 11

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf beden.

29. Şihhat üzre durur vücūd-ı nahîf

30. 'Āfiyetde olup bu 'abd-i za'îf

vücūd-ı pākî:

1. vücūd-ı pākî:-i

Kaside 25

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek beden.

29. O destūr-ı himem-güster ki oldu 'āleme yek-ser

30. Vücūd-ı pākî maḥz-ı ni'met-i Rabb-i kerem-baḥşā

2. vücūd-ı pākî:-i

Kaside 30

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek beden || Şeyhülislam Ebe-zāde Abdullah Efendi.

23. Cenāb-ı müfti-i 'allāme 'Abdu'llāh Efendi kim

24. Vücūd-ı pākî zībende edip ol şadr-ı 'ulyāyı

3. vücūd-ı pākî:-i

Kaside 32

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek beden || Mirzā Mustafa Efendi.

23. Ḥazret-i vālid-i mācid ki vücūd-ı pākî

24. Köhne dībāce-i gerdüna verir zīb ü bahā

vücūd-ı pākîñ:

1. vücūd-ı pākîñ:-iñ

Kaside 25

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek beden || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

59. Recāmız dergeh-i Ḥaḫdan budur kim tā dem-i maḥşer

60. Vücūd-ı pākîñ olsun zīb-baḥş-ı mesned-i zībā

vücūd-ı pākîñe:

1. vücūd-ı pākîñe:-iñ, -e

Kaside 25

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek beden || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

43. Sen ol yek-tā dūr-i gencine-i luṭf u keremsin kim

44. Vücūd-ı pākîñe olmaz bahā dünyā vü mā-fihā

vücūd-ı pākîni:

1. vücūd-ı pākîni:-in, -i

Kaside 12

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak,temiz beden || Hz. Ādem.

125. Budur o şāfi-i şāfi-ka-dem ki ḥazret-i Ḥaḫ

126. Vücūd-ı pākîni etdi esās-ı ma'mūrî

2. vücūd-ı pākîni:-iñ, -i

Kaside 12

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak,temiz beden || Hz. Ādem.

149. Sen ol şehenşeh-i rāmüzsun ki Ḥaḫḫ etdi

150. Vücūd-ı pākîni esrāra rāh-ı Çinür'ı

vücūd-ı şāhvārına:

1. vücūd-ı şāhvārına:-ın, -a

Kaside 25

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sultan gibi, yaraşır, benzer vücut.

31. Hemîn perverde-i nīsān-ı iḥsān etmede Bārî

32. Vücūd-ı şāhvārına sezā dense dūr-i yek-tā

vücūduñ mahv eder:

1. vücūduñ mahv eder:-er

Gazel 174

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Aşk yolunda aşğın- kendinden geçmesi.

11. Vücūduñ mahv eder 'uşşāk-ı zārîñ Sālīmā ancak

12. Ḥabābasā kudüm-ı yāre çeşm-i intizār olmak

vücūduñu bākî ede:

1. vücūduñu bākî ede:

Diğer 11

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah uzun ömür versin manasına gelebilecek dua içerikli cümle.

123. Ede bākî vücūduñu Bākî

124. 'Ālemîniñ hemişe Ḥallāk'ı

vücüh:

1. vücüh:

Tarih 23

Mısra: 3

Çiçek bahçesi.

3. Göreydi Tāk-ı Kısra tarḫ-ı zībāsın vücüh ile

4. Yüzün dāmānna ferşide eyler idi yemāsā

2. vücüh:

Kaside 32

Mısra: 22

Çiçek bahçesi.

21. Ben de bülbül gibi ol zāt-ı şerîfîñ olsam

22. Menḫabet-ıhvāni hezārān vücüh ile sezā

vücüh-i hāmirdir:

1. vücüh-i hāmirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 198

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hamurun sebepleri || Dünyada yapılan kötülüklerin karşılığı.

197. O 'arşagehde ki diller olup humār-ālūd
198. Muqaddem etdiği şeyden vücūh-ı hāmirdir

vücūh-ı mestürî:

1. vücūh-ı mestürî:-ı

Kaside 12

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizli yönler, taraflar.

33. O nūru eyledi mir'āt-ı 'ālem-i ceberūt

34. Göründü her şüverîñ hep vücūh-ı mestürî

vüs'at:

1. vüs'at:

Kaside 10

Mısra: 490

Genişlik.

489. Verdi miknet zamān-ı şihhatde

490. Vüs'at ü firşat u selāmetde

2. vüs'atince:-ince

Kaside 13

Mısra: 30

Genişlik || Manevi sırları idrak kapasitesi.

29. Mā-ḥaşal esrār-ı Ḥaqq olmaz nihān aşhābına

30. Her kes almış vüs'atince ḥişsesin ser-tā-be-pā

vüsük:

1. vüsükümüñ:-umuz, -uñ

Gazel 177

Mısra: 2

Ar. İtimat, itminān, emniyet.

1. Nesā vü tıyneti bu devḥa-i 'urūqümüñ

2. Şemār u bārını telḥ eyledi vüsükümüñ

vüzerā:

1. vüzerā:

Tarih 3

Mısra: 94

Vezirler.

93. Eyleyip ol daḥı erkānı sarāya da'vet

94. Meşveret eylediler hep 'ulemā vü vüzerā

2. vüzerā:

Tarih 3

Mısra: 168

Vezirler.

167. Bağlayıp şaflarını 'asker-i ehl-i islām

168. Ťurdular yerli yerinde vüzerā vü ümerā

2. 2. 27. Y

ya:

1. ya:

Tarih 3

Mısra: 149

Peki ya?.

149. Ya kimiñ tuḥfe-i pākidir o nūr-ı nüvvār

150. Nola el üzre tütarsa anı 'ālem her cā

2. yā:

Kaside 3

Mısra: 3

Ü Nida, ey.

3. Seniñ yā Rabb baña etdiğiñ cūd

4. Nice mümkin k'ola maḥsüb u ma'dūd

3. yā:

Kaside 3

Mısra: 6

Nida, ey.

5. Beni mülk-i cihānda 'ākil etdin

6. Beni Ādem'de yā Rab dāḥil etdin

4. yā:

Kaside 3

Mısra: 23

Nida, ey.

23. Seniñ medḥiñi yā Rab sen bilirsñ

24. Yine kendi şenāñı sen kılarıñ

5. yā:

Kaside 3

Mısra: 30

Nida, ey.

29. Hemān şükürünü na'māñıñ 'aḥā kııl

30. Tegāfülden bizi yā Rab cüdā kııl

6. yā:

Kaside 3

Mısra: 37

Nida, ey.

37. Benim murğ-ı dilim yā Rab ser-ā-pā

38. Zünubu āşiyān etdi dirigā

7. yā:

Kaside 3

Mısra: 39

Nida, ey.

39. Şikāyet yā İlāhī nefsi bedden

40. Elinden dil-figār u 'ācizim ben

8. yā:

Kaside 3

Mısra: 67

Nida, ey.

67. Beni yā Rabb nefse etme maḡlūb

68. Anı 'ālemde baña etme maḥbūb

9. yā:

Kaside 3

Mısra: 70

Nida, ey.

69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen

70. Bilirsın yeg anı yā Rabb benden

10. yā:

Kaside 3

Mısra: 73

Nida, ey.

73. Murādım 'arz-ı ḥāldir saña yā Rab

74. İki 'ālemde sensin baña maḡlab

11. yā:

Kaside 3

Mısra: 77

Nida, ey.

77. Şerîkiñ mümteni 'dir yâ İlâhî
78. Kerem kıl pâdişehler pâdişâhı

12. yâ:

Kaside 3

Mısra: 107

Nida, ey.

107. Cihân mülkünde yâ Rabbî be-her gâh
108. Hâtalâr kılmışız estağfiru'llâh

13. ya:

Diğer 3

Mısra: 141

Peki ya?.

141. Ya o Toplaröñü kim cennet-i me' vâsâdır
142. O da dünyâda şehâ mişli bulunmaz câdır

14. ya:

Gazel 3

Mısra: 2

Ve yahut.

1. Añıp her üstühvân-ı nâzeniniñ mevc urur deryâ
2. Ya gördü mevce-i zülf-i güziniñ mevc urur deryâ

15. yâ:

Lugaz 3

Mısra: 31

Ve yahut.

31. Mütenebbih olur mu yâ ammâ
32. Yine eyler tabi'atin icrâ

16. yâ:

Kaside 4

Mısra: 35

Nida, ey.

35. Sen ol hâdi-i râh-ı râstısın yâ Resûla'llâh
36. Gürüh-i ümmete şer'-i şerîfiñ genc-i lâ-yüfnâ

17. yâ:

Muamma 7

Mısra: 2

Peki ya?.

1. Mâh-ı nev gibi tehdid kâse meyden kaçra yok
2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânıñ elem

18. ya:

Kaside 8

Mısra: 68

Peki ya?.

67. Siyâh câme giyer kim vesah taħammül eder
68. Ya neylesin ki kalem bunda bir misâfirdir

19. ya:

Diğer 9

Mısra: 118

Peki ya?.

117. O da yok akça ise şad hâşâ
118. Ya neye bunca renciş ü gavgâ

20. yâ:

Kaside 10

Mısra: 281

Peki ya?.

281. Yâ bu mu 'ciz degil mi dehşet-yâb

282. Ya 'ni te' mîn-i 'ayn-ı hâyıt u bâb

21. yâ:

Kaside 10

Mısra: 291

Peki ya?.

291. Yâ bu mu 'ciz degil midir meşhür

292. Ki siyerlerde oldu hep meşhür

22. yâ:

Kaside 10

Mısra: 315

Peki ya?.

315. Yâ bu mu 'ciz ki şöhret-ârâdır

316. Emr-i 'âlî vü sırr-ı vâlâdır

23. yâ:

Kaside 10

Mısra: 409

Nida, ey.

409. Yâ İlâhî be-nür-ı feyz-i suhan

410. Eyle luftuñla didemi rüşen

24. yâ:

Diğer 10

Mısra: 52

Ya.

51. Cemî'-i vaktini şarf eylese kişi böyle

52. Olur mu kâmil-i her fen bu rütbe bilmem yâ

25. ya:

Diğer 10

Mısra: 53

Peki ya?.

53. Ya ol zarâfet ü nükhet ma'ârife rağbet

54. Olursa böyle gerek o zâtlara hakkâ

26. yâ:

Tarih 12

Mısra: 29

Peki ya?.

29. Yâ niçün meyl etmeye bu câya dil

30. Olmaya mı cü kadar tab'-âşinâ

27. yâ:

Gazel 18

Mısra: 4

Peki ya?.

3. Derin etse netice kudsiyân ile tavâf 'âşık

4. Müselmâna bakar mı yâ o şüh-ı kâfirin-'âdet

28. ya:

Kaside 23

Mısra: 38

Ya ... ya ... Birinden birinin olacağı sanılan iki iş

için kullanılan bir söz.

37. Ne destür âşaf-ı Cem-rütbe kim tahkîr eder gerdün

38. Der-i kudretde derbânı ya Efrîdun u Dârâyî

29. yā:

Gazel 79

Mısra: 3

Nida, ey.

3. Çekenler kuhl-i firkat dide-i hün-bārıma yā Rab

4. Mihen mîlin dem-â-dem çeşm-i giryânında bulsunlar

30. yā:

Gazel 81

Mısra: 6

Peki ya?.

5. Pâ-mâl-i rāh-ı 'aşkına bunca sitem ile

6. Mağşüdu cevri ü nâz degil de yā nedir

31. yanî:-nî

Gazel 95

Mısra: 3

Yay, ok atılan yay || Sevgilinin kaşı.

3. Tayansın ol kaşı yanî hadengine ağıyar

4. O şâh-ı mülket-i behcet bugün gazâyâ gider

32. yā:

Gazel 97

Mısra: 4

Nida, ey.

3. Tırmayıp 'ahde beni gamla helâk eylediñiz

4. Şag oluñ sizleri şimden gerü yā hū begler

33. ya:

Gazel 230

Mısra: 2

Ve yahut.

1. Kişi re'yiyle dūr olmak olur mu dil-sitânından

2. Ya âdem ayrılır mı göz göre hiç tatlı cânından

yā âdemü'skün ente:

1. yā âdemü'skün ente:

Kaside 12

Mısra: 159

Kelime Tipi: **Ayet**

Vekulnâ yâ âdemü'skün ente vezevcûke-lcennete vekülâ minhâ ragaden hayşü şî'tümâ. velâ takrabâ hâzihi-şşecerate fetekûnâ mine-zzâlimîn. (Bakara suresi 35. Ayet) e (sonra) "Ey Âdem" dedik: "Sen ve eşin bu bahçeye yerleşin ve orada dilediğinizden serbestçe yiyin; ancak bir tek şu ağaca yaklaşmayın ki zalimlerden olmayasınız."

159. Olup muhâtabı yā Âdemü'skün ente emriyle

160. Ta'allüm etdi münâdî nidâ vü me'mûrî

yā âdemü'skün ente emrile:

1. yā âdemü'skün ente emriyle:-yle

Kaside 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Ayet**

"yâ Âdemü'skün ente ve zevcûke'l-cennete vekülâ minhâ ragaden: Ey Âdem! Eşin ve sen cennete kal, orada olandan istediğiniz yerde bol bol yiyin,...dedik". Kur'an: 2 / 35 ve 7 / 19 ayetlerinden alınmıştır.

5. Muhâtab oldu çün yā Âdemü'skün ente emriyle

6. El üstünde tutardı kudsîyân ol zât-ı zî-şânı

ya hud:

1. ya hud:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yahut, veyahut.

25. Ya hud bir rāhatü'l-ervāh sahbā

26. Femi güyâ aña bir cām-i mînâ

yā ilāhî:

1. yā ilāhî:

Kaside 1

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Allah'ım!

135. Yā İlāhî be-cūd-ı feyż-i yesār

136. Yā İlāhî be-yüsr-i ehl-i 'usār

2. yā ilāhî:

Kaside 1

Mısra: 136

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Allah'ım!

135. Yā İlāhî be-cūd-ı feyż-i yesār

136. Yā İlāhî be-yüsr-i ehl-i 'usār

3. yā ilāhî:

Kaside 1

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Allah'ım!

137. Yā İlāhî be-feyż-i sırr-ı seher

138. Beni edip 'inâyete mazhar

4. yā ilāhî:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 213

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Allah'ım!

213. Yā İlāhî be-ḥaqq-ı âyet-i Nūr

214. Beni etme ḥimâyetiñden dūr

yā mevlâ:

1. yā mevlâ:

Tarih 3

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Ya Allah" diye söylenmek.

123. Bu celâdetle olup Bahr-i Siyâh'a 'âzim

124. Gıtdiler cânib-i cenge diyerek yā Mevlâ

ya ne var:

1. ya ne var:

Diğer 9

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-..... olsa idi- ne olurdu.

137. Ya ne var bizlere o her-câyî

138. Etmese dar böyle her câyî

ya nice:

1. **ya nice:**

Müfret 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasil || Hiç mümkün mü?

1. Bu tarâvetle o hûn-rîzi bulunca tenhâ
2. Ya nice ölmesin Allâh'ı severseñ âdem

yâ rab:

1. **yâ rab:**

Kaside 2

Mısra: 140

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

139. Hâta vü cürmüme bakma İlâh'ım
140. Baña yâ Rab yeter rüy-ı siyâhım

2. **yâ rab:**

Kaside 2

Mısra: 145

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

145. Gülistân-ı cihân durdukça yâ Rab
146. Okunsun dünyede şî'rim müretteb

3. **yâ rab:**

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

9. Dâmen-i Sâlim bu çirk-âb-ı emelden pâk olup
10. Eyle cüduñla müyesser maşadım yâ Rab baña

4. **yâ rab:**

Tarih 14

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

7. Cihân tûrduqça yâ Rab eyleyip ma'mûr u âbâdân
8. Derünün pür-ferah görsün bu hânedânıñ aḥbâbı

5. **yâ rab:**

Gazel 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

5. Dil-i maḥzûn-ı fırkatkârımı sen
6. O bigâneyle yâ Rab âşinâ et

6. **yâ rab:**

Tarih 24

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

31. Allâh edip gamdan maşûn şâhenşeçe bağışlasun
32. Yâ Rab cihân tolsun bütün ikbâli ile ser-te-ser

7. **yâ rab:**

Kaside 31

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

41. Buldu zâtıyla şeref mesned-i şadr-ı fetvâ
42. Yâ Rab ol şadrı hemîn melce'-i dünyâ eyle

8. **yâ rab:**

Kaside 31

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

43. Bizi her bâr sezâ-yı kerem eyler yâ Rab
44. Zâtını devlet ü 'izzetle mu'allâ eyle

9. **yâ rab:**

Kaside 31

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

91. Şadr-ı fetvâyı edip zâtı ile zîb-âver
92. Yâ Rab ol dergehi ihsânıña me'vâ eyle

10. **yâ rab:**

Gazel 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

1. 'Arz eyleyince râzını dil nâ-tüvân olur
2. Yâ Rab o tıfl-ı işve ne şûh-ı cihân olur

11. **yâ rab:**

Gazel 247

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

7. Görsün nic'olur 'aşıkına cevri ü eziyyet
8. Yâ Rab o cefâkârı da benden beter eyle

(yâ) yâ:

1. **(yâ) yâ:**

Gazel 99

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

9. Sezâdır (yâ) kabûl ü yâ mü'eddi-i şe'âmet mi
10. Suḥanda bilsem ey Sâlim baña âyâ nedir derler

ya ya:

1. **ya ya:**

Müfret 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ya...ya da bağlacı.

1. Bu kinedârgeh-i rakîb-i cihânda âdem
2. Ya öldürür ya ölür rezmgâh-ı düşmende

2. **ya yâ:**

Gazel 148

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ya... Ya da.

3. Ya fırkatdır kelâmı yâ peyâm-ı süziş-i hicrân
4. O gamze bundan özge biz garîbe bir cevâb etmez

yabânda komaz:

1. **yabânda komaz:-maz**

Kaside 12

Mısra: 192

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dışarıda tutmak, dışlamak.

191. Tevessül eyledim Allāh'a na't-i pākīñle

192. Ümİddir ki yabānda kıomaz bu mehcūri

yād:

1. **yādımı:-ım, -ı**

Terci-bend 1

Mısra: 45

Hatırlama, anma.

45. Yād-ı mihr-i rüyüñ eyler yādımı her rüz nūr

46. Meh cebiniñ fikri her şeb tİre bahtım rüşenā

2. **yādımdan:-ım, -dan**

Gazel 13

Mısra: 3

Hatırlama, anma.

45. Egerçi oldu yādımdan der-āgūş-ı miyāniñ dūr

4. Dū çeşmimden hayāliñ olmaz ammā her zamān gā'ib

yād ederdi:

1. **yād ederdi:-er, -di**

Kaside 19

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yad etmek; yad edip: Anmak, hatırlamak.

69. Bu resme yād ederdi zİkr-i evşāf-ı şehensāhi

70. Derūn-ı havzda āb-ı muşaffā gelse güftāre

yād ederken:

1. **yād ederken:-er, -ken**

Tarih 1

Mısra: 107

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anma, hatırlama.

107. Medihñ yād ederken midhātİnde

108. Ğazel-sencİde etmek tab'-ı mevzūn

2. **yād ederken:-er, -ken**

Gazel 290

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

5. Bināgūşuñla çeşmiñ yād ederken gūş edip sāgar

6. Baña meclİsde tāze her habābın çeşm ü gūş etdi

yād ederler:

1. **yād ederler:-er, -ler**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 183

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anma, hatırlama.

183. Yād ederler İşİdİp aĥvālin

184. Sūĥresi ola yolda etfālin

yād edip:

1. **yād edip:-ip**

Tesdis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

3. Be-her-şeb yād edip āh etme ey dil kākūl-i yāri

4. Cihāni bİ-ĥuzūr etdiñ nedir bu nāle vū zārİ

2. **yād edip:-ip**

Diğer 4

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anma, hatırlama.

83. Yād edip daĥı du 'ā ile beni

84. Geh tavāfiñda recā ile beni

3. **yād edip:-ip**

Kaside 9

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

55. Edip Ādem Şafİyyu'llāh anı yād

56. Kıabūl-i tevbesiyle oldu dil-şād

4. **yād edip:-ip**

Diğer 9

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

95. İster iseñ ĝarİbiñe kerem et

96. Yād edip luftuñ ile muĝtenem et

5. **yād edip:-ip**

Gazel 92

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

9. Ben agladıķça Sālim o gül-rūyu yād edip

10. Her bir sirişk-i dİde-i giryān gül-āb olur

6. **yād edip:-ip**

Gazel 196

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

1. Yād edip kūyunda āh-ı āteşinim neyleyim

2. 'Arz edip bİ-ĥüde ben aña eninim neyleyim

yād ellerde:

1. **yād ellerde:-ler, -de**

Tesdis 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı yerler.

5. Olur hādİ reh-i maķşūda bir ĝün ĥazret-i Bārİ

6. Bu yād ellerde kıalmaz dāmgāh-ı ĝam giriiftārİ

2. **yād ellerde:-ler, -de**

Tesdis 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı yerler.

11. Olur hādİ reh-i maķşūda bir ĝün ĥazret-i Bārİ

12. Bu yād ellerde kıalmaz dāmgāh-ı ĝam giriiftārİ

3. **yād ellerde:-ler, -de**

Tesdis 1

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı yerler.

23. Olur hādī reh-i maḫsūda bir gün ḫāzret-i Bārī

24. Bu yād ellerde ḫalmaz dāmgāh-ı ḡam giriftārī

4. yād ellerde:-ler, -de

Tesdis 1

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı yerler.

29. Olur hādī reh-i maḫsūda bir gün ḫāzret-i Bārī

30. Bu yād ellerde ḫalmaz dāmgāh-ı ḡam giriftārī

5. yād ellerde:-ler, -de

Tarih 17

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancı yerler.

91. Yād ellerde neler çekdik ḫikāyet olmasın

92. Kimseye göstermesin 'ālemde Rabbü'l-'ālemīn

yād etdikçe:

1. yād etdikçe:-dikçe

Tesdis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

9. Rüy u zülfün yād etdikçe be-her ḫubḫ u mesā

10. Āsumāna olsa peyveste benim āhım sezā

yād etmedin:

1. yād etmedin:-me, -din

Müfret 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

1. Cemālīn muḫḫafīn yād etmedin sebḫat eder āhım

2. Kitāb-ı naḫvde "izmār ḫable'z-zīkr" cā'izdir

yād etsinler:

1. yād etsinler:-sin, -ler

Gazel 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

7. Gerek nīk ü gerek bed yād etsinler beni a'dā

8. O ḫāhīn meclisinde ārzü mezkūr olmaḫdır

yād eyile:

1. yād eyile:

Müfret 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

1. Cevriñ ile yād eyile gāh gāh

2. İltifātīn kesme benden sevdiğim

yād eyledikçe:

1. yād eyledikçe:-dikçe

Diğer 2

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

59. Ruḫlarıñ yād eyledikçe derün

60. Olmada sine ḡülsitān-nümün

yād eylediñ:

1. yād eylediñ:-diñ

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

9. Dirīḡ ey ārzü-yı ḫab'-ı pür-gam

10. Beni sū-yı feraḫdan eylediñ yād

yād eyleyip:

1. yād eyleyip:-yip

Terci-bend 1

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

57. Zülfi müşḡmīñle mihr-i rüyüñü yād eyleyip

58. Saña her ḫeb Sālim'iñ budur du'āsı tā ḫeḫer

2. yād eyleyip:-yip

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

3. Deme yād eyleyip Leylā'yı Mecnūn'a ceḫā etmiş

4. O dem üstād-ı ḫikmet vaż'-ı ḫānūn-ı vefā etmiş

3. yād eyleyip:-yip

Gazel 288

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, bahsetmek.

9. Sālim mu'aḫtar etdi midādıyla 'ālemi

10. Yād eyleyip cihāna o zülfi-i mu'anberi

yād kıl:

1. yād kıl:

Matla 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

1. ḫurra inmiş sāye ḫalmış ruḫlarına ey ḡöñül

2. Var o māha geceñiz ḫayr ola ḡüyun yād kıl

yād ola:

1. yād ola:-a

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 77

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlanmak.

77. Yād ola ortada ḡāhice meyān

78. Geh aḡızlarda geze la'l ü deḫān

yād olup:

1. yād olup:-up

Diğer 9

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlanmak, hatırlamak.

55. Yād olup cümle şöbet eylerdik
56. Kātı şāhāne ülfet eylerdik

yād olur:

1. **yād olur:-ur**
Gazel 265
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlanmak.
3. Ne pes tertīb-i dūndur āsitān-ı çarḥ-ı keç-revde
4. Ser-ā-pā āşinālar yād olur bīgāneden şoñra

yād olurlar:

1. **yād olurlar:-ur, -lar**
Gazel 119
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlanmak.
3. Ser-ā-pā āşinālar yād olurlar āsitānında
4. Ser-i kūyuñda ammā bu dil-i bīgāne söylenmez

yād-ı mihr-i rüyuñ:

1. **yād-ı mihr-i rüyuñ:-uñ**
Terci-bend 1
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- güneş gibi aydınlık, güzel yüzünü hatırlama.
45. Yād-ı mihr-i rüyuñ eyler yādımı her rüz nūr
46. Meh cebñiñ fikri her şeb türe baḥtım rüşenā

yād-ı rüyuñla:

1. **yād-ı rüyuñla:-uñ, -la**
Gazel 62
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzünün hatırlanması.
7. Yād-ı rüyuñla nezāre eyledikçe cismime
8. Dāğ-ı sinem baña kendin verd-i ḥod-rū gösterir
2. **yād-ı rüyuñla:-uñ, -la**
Gazel 179
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzünün hatırlanması.
3. Āh-ı 'āşık āfītābım yād-ı rüyuñla seniñ
4. Āteş-endāz-ı dil-i çarḥ-ı 'anūd olmak gerek

yād-ı tab'a gelmez:

1. **yād-ı tab'a gelmez:-mez**
Gazel 141
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak.
3. Kālır bir meclise daḥı beyān-ı ḥālim elbette
4. Seni gördükçe yād-ı tab'a nakl-i mā-cerā gelmez

yād-ı zamān-ı eylül eder:

1. **yād-ı zamān-ı eylül eder:-er**
Kaside 18
Mısra: 34
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eylül ayını hatırlamak.

33. Dīdesinden dökülen lü'lelerin āb-ı revān
34. Kaṭra-ber-kaṭra eder yād-ı zamān-ı eylül

yād-ı zülfüñ:

1. **yād-ı zülfüñ:-üñ**
Gazel 7
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçı anmak || Sevgilinin saçlarını hatırlamak.
1. Yād-ı zülfüñ dilde tesbīhim durur her şeb baña
2. Bir nefes gitmez ḥayālñ fikri hem-meşreb baña
2. **yād-ı zülfüñ:-üñ**
Kaside 30
Mısra: 99
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçını anmak.
99. Be-her-şeb yād-ı zülfüñ ile āhım cevri-bi-ḥaddim
100. 'Ayān eyler cihāna rütbe-i Mecnūn u Leylā'yı

yādigār:

1. **yādigārñ:-ñ**
Muamma 30
Mısra: 2
Hatıra, anı.
1. Çāresi 'aşkıñ 'aşıkā gamıdır
2. Yādigārñ buḥūrı meryemidir
2. **yādigār:**
Matla 31
Mısra: 1
Hatıra || Armağan, hediye.
1. Bir yādigār getirmez bize kūy-ı yārdan
2. Çoḥdur bizim şikāyetimiz rüzgārdan
3. **yādigār:**
Gazel 267
Mısra: 2
Hatıra, anı.
1. Rüzgār öyle degildir ki demek mümkün ola
2. Yādigār öyle degildir ki demek mümkün ola
4. **yādigār:**
Gazel 267
Mısra: 10
Hatıra, anı.
9. Saña Sālim o füsün-sāzı nice añladayım
10. Yādigār öyle degildir ki demek mümkün ola

yādıma geldikçe:

1. **yādıma geldikçe:-dik, -çe-ım, -a**
Gazel 60
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak.
3. Yādıma geldikçe nakşñ eylemem bī-hüde āh
4. Nālemiz a'yān-ı şehri 'aşkıımız ta'rif eder

yağ:

1. **yağan:-an**
Kaside 23
Mısra: 24
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.

23. Hevâ mı vaşf-ı deyde ebr-i kilik-i dür-nisârından
24. Yağan berfî şanırlar şafhanıñ reng-i semensâyı

yağmâ etdi:

1. yağmâ etdi:-di

Kaside 5

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok etmek, bitirmek, tüketmek.

93. Āh kim niceye dek ola melâlim efzûn

94. Āh kim hırmen-i şabrı heves etdi yağmâ

yağmâ eyledi:

1. yağmâ eyledi:-di

Muamma 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak, talan etmek || Sevgilinin eziyetlerine aşığın sabrının tükenmesi.

1. Harâmî hâl-i dil-ber mâl-i şabrım eyledi yağmâ

2. Kanâ'at etmeyip tekrâr bu gönülüm taleb eyler

yağmâ olmuş:

1. yağmâ olmuş:-muş

Tarih 3

Mısra: 178

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak || Dağılmak, hezimete uğramak.

177. Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ

178. Evvelin hamlende olmuş idi yek-ser yağmâ

yağmâya gider:

1. yağmâya gider:-er

Müfret 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak || Aşığın bakışı ile sevgiliyi perişan etmesi.

1. Vakt ile kırar gâmezler 'uşşâkıñı cânâ

2. Yağmâya gider leşker-i Tatar Kıırım'da

yah:

1. yah:

Kaside 18

Mısra: 7

Buz.

7. Yah degildir taraf-ı bâmde âvîze olan

8. Hâne tahmînine dey eyledi vaz'-ı şâkûl

2. yahdan:-dan

Kaside 23

Mısra: 5

Buz.

5. Cihân âyine-hâne oldu bakşañ câ-be-câ yahdan

6. Bürüdet gösterir timsâle bütler ziyey-i hımmâyı

yah-beste:

1. yah-beste:

Kaside 23

Mısra: 10

Buz tutmuş, buz kaplamış olmak.

9. Felek bir şarı yâkûtu şandır faşş-ı nigîn etmiş

10. Gören yah-beste 'ayn-ı âfîtab-ı 'âlem-ârâyı

vahsı:

1. yahsı:

Gazel 130

Mısra: 8

Güzel, iyi.

7. Esîr-i gânze-i tatârı olmayan diller

8. Efendi yahsı ne imiş yaman nedir bilmez

2. yahsı:

Gazel 149

Mısra: 8

Güzel, iyi.

7. Beni gönülde ara tuymadan o gânze beni

8. Bilirse yahsı bilir ol yamâna yok sözümüz

yahvâ:

1. yahvâ:

Tarih 1

Mısra: 68

Hârûn Reşîd'in vezirliğini yapan üç Bermekî'den biri (Şemseddin Sâmî, 1306. 2616). Kerem ve cömertliğiyle meşhurdur (bkz. Bermekî, Bermekiyân).

67. Degil bir bende-i ednâsı anıñ

68. Derinde Ca'fer ü Yahyâ vü Hârûn

2. yahvâ:

Kaside 10

Mısra: 376

Gül-i sad-berg isimli eseri olan 17. yy alimi Bostanzade Yahya.

375. Ne güzel nuṭk-ı pâkdir bu edâ

376. Gül-i Şad-berg'de demiş Yahyâ

yak:

1. yaksa:-sa

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 44

Yakmak || Gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.

43. Gülşeniñ lâle gönül micmeridir

44. Sînesin dâğ ile yaksa yeridir

2. yakmış:-mış

Diğer 9

Mısra: 77

Ateşe vermek, acıtmak.

77. Ya 'ni yakmış rakîb-i Nemrûd-dem

78. Nâr-ı ta 'n içre anı müstahkem

3. yakar:-ar

Gazel 54

Mısra: 3

Yakmak, mecazen yok etmek.

3. Yakar erbâb-ı 'aşkı bülbülün feryadı ser-tâ-ser

4. Dehân-ı 'âşık-ı süzânda elhân âteşdir

yakıl:

1. yakılmış:-mış

Gazel 72

Mısra: 2

Yakılmak || Aşk ateşine düşmek.

1. Gönül pervâneveş şem'-i ruhuyla nâre düşmüştür
2. Yakılmış âteş-i 'aşk ile bir âvâre düşmüştür

yakîn:

1. **yakîn:**

Tarih 17

Mısra: **36**

Yakın.

35. Böyledir garğ-âb-ı baħr-i ğurbet ü endüh iñen
36. Gülşen-i ma'nâma taklîd etmede dūr u yakîn

2. **yakînîm:**

Gazel 196

Mısra: **8**

Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.

7. Zühd ile etmem temedduħ kurb-ı ħäsü'l-ħaşdan
8. Yine bakşañ şüfiyâ senden yakînîm neyleyim

yakîn oldum:

1. **yakîn oldum:-dum**

Tarih 17

Mısra: **60**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaklaşmak.

59. Ħaste-i nâdir-'ilâc iken ħuzūrum var idi
60. Şadra teşrifîñle oldum bezm-i ümmide yakîn

yakîn olmadı:

1. **yakîn olmadı:-ma, -di**

Kaside 10

Mısra: **353**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaklaşmak.

353. Tarfına oldu olmadı o yakîn
354. Ric'at-i kaħkar ile döndü la'în

yakîn olmak:

1. **yakîn olmak:-mağ, -ya**

Tarih 17

Mısra: **76**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaklaşmak.

75. Cerre çıksa cüduña vermez nakîşa şânına
76. İsteriz hep âsitân-ı pâkiñe olmak yakîn

yakîn olmaya:

1. **yakîn olmaya:-ma, -ya**

Kaside 1

Mısra: **95**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaklaşmak.

95. Olmaya yine bezm-i kâma yakîn
96. Telħ ederse ħayâlini Şîrin

yakîn olur:

1. **yakîn olur:-ur**

Gazel 55

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaklaşmak.

5. Nezzâreden ne deñlü ba'îd olsa dil yine
6. Sen çeşm-i dūr-bîn ile bakşañ yakîn olur

yakıp kül eyledi:

1. **yakıp kül eyledi:-di-ıp**

Gazel 18

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Deyim**

Sevgiliye duyulan aşktan dolayı perişan hale gelmek.

9. Ğarîbe dil-nüvâz olmak ne mümkün Sâlimâ eller
10. Yakıp kül eyledi ekser bizi bu âteşin-'âdet

yakış:

1. **yakışmaz:-maz**

Lugaz 1

Mısra: **23**

Uygun olmak.

23. Buña kum sâ'ati dense yakışmaz ğayrı bir şeydir
24. Çalar çağırır lisânınca o da bir başka diğkatdir

2. **yakışmaz:-maz**

Tarih 11

Mısra: **9**

Uygun olmak.

9. Hâlesiz mâħ yakışmaz şeb-i deycür içre
10. Sâde olsa kâmere olmaya bu kâl ile kıl

3. **yakışmaz:-maz**

Matla 68

Mısra: **2**

Uygun olmak.

1. 'İtâbında bile başka ħüsün var
2. Yakışmaz her dehâna şekl-i âzâr

4. **yakışmaz:-maz**

Gazel 253

Mısra: **9**

Uygun olmak.

9. Yakışmaz ğayrı bir yerde eylemek ârâm ey Sâlim
10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cây-ı ferâğ eyle

5. **yakışmaz:-maz**

Gazel 285

Mısra: **3**

Uygun olmak.

3. Her perî-rüya yakışmaz cilve-i nâz u niyâz
4. Dil-berîñ nâzik gerekdir nâz u istiğnâları

yaklaş:

1. **yaklaşma:-ma**

Matla 24

Mısra: **1**

Yakın duruma gelmek, aradaki zaman veya mesâfe azalacak şekilde ilerlemek.

1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dâra
2. Oldu Manşür'u sebeb aşmaga bu dil dâra

ya'küb:

1. **ya'küb:**

Kaside 9

Mısra: 59

Hız. Ya'küb.

59. Edip Ya'küb çeşmin nürü rüşen

60. Hâlılu'llâh'a kıldı nârı gülşen

yâküt:

1. **yâkütü:-u**

Kaside 23

Mısra: 9

Ar. Cevahir kısmından bu isim ile maruf zî-kıymet taş.

9. Felek bir şarı yâkütü şandır faşş-ı niğîn etmiş

10. Gören yah-beste 'ayn-ı âfitâb-ı 'âlem-ârâyı

yâküt eder:

1. **yâküt eder:-er**

Matla 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakut rengine dönüştürmek || Allah'ın lale çiçeklerini yaratarak yeryüzünü yakut renginde süslemesi.

1. Yoğ iken lâle-i hamrâyı edip medhe sezâ

2. Hâki yâküt eder geh eşer-i feyz-i Hudâ

yâküt-ı 'aden:

1. **yâküt-ı 'aden:**

Kaside 19

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aden yakutu || Bahçenin, çimenliğin güzelliği.

49. Kirâs-ı âli yâküt-ı 'Aden kendisi 'adn olmuş

50. Nihâlistânı zeyn olmuş hezârân nev'-i eşmâre

yâküt-ı ter-i şehvâr:

1. **yâküt-ı ter-i şehvâr:**

Kaside 25

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişaha yaraşır yeni yakut.

37. Zihî kân-ı kerem kim bir kimesne tâb-ı luftundan

38. Olur sencide yâküt-ı ter-i şehvâr ile hârâ

yâküt-mikdâr eyledi:

1. **yâküt-mikdâr eyledi:-di**

Kaside 35

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin dudaklarını renginde dolayı- yakuta benzetmek.

39. Hâşılı hâlet-i te'sîr-i kelâm-ı şu'arâ

40. Eyledi la'l-i müzâb-ı meyi yâküt-mikdâr

yalan:

1. **yalandır:-dır**

Matla 70

Mısra: 2

Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz || Vaizin sözleri.

1. Dürüğ-ı va'de gerek ede vâ'izi o yılandır

2. Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır

2. **yalandır:-dır**

Müfret 75

Mısra: 1

Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.

1. Zâhirden saña zâhidîñ evzâ'ı yalandır

2. Hâlvette yüzüñ görse eger sabr edemezdi

yalancı:

1. **yalancı:**

Gazel 128

Mısra: 3

Yalancı, güvenilmez.

3. Mecâz 'âlemi budur yalancı dünyâda

4. Hâkîki şadîkını dil-rübâ kabûl etmez

yâlî:

1. **yâlîda:-da**

Diğer 7

Mısra: 9

Su kıyısında yapılmış büyük ve görkemli ev.

9. Buyuruñ yâlîda râhat buyuruñ

10. Da 'vet-i hâşşa icâbet buyuruñ

ya'li:

1. **ya'li:**

Kaside 10

Mısra: 157

Özel isim.

157. Bu da Ya'li rivâyeti üzere

158. Şâbit oldu taharrük-i şecere

2. **ya'li'den:-den**

Kaside 10

Mısra: 165

Özel isim.

165. Bu da naql oldu böyle Ya'li'den

166. O seferde gelip yine bir zen

yalın yüzlü:

1. **yalın yüzlü:**

Lugaz 3

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak yüzlü || Mum.

35. Bir yalın yüzlü şühür o cevân

36. Lîk ammâ edebsiz-i devrân

2. **yalın yüzlü:**

Gazel 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzü açık, aydınlık, parlak || Güzel yüzlü sevgili.

5. Bir yalın yüzlü cevâna akıdıp mihrini hayf

6. Eylemiş cümle gamı başına der-kâr şemi'

yalınız:

1. **yalınız:**

Tarih 17

Mısra: 101

Sadece.

101. Yalınız sermâ-yı deyle hâtırım işkeste mi

102. Tâb-ı temmüz eyledi sînem firâk-ı âteşin

yalınız:

1. **yalıñuz:**

Kaside 10

Mısra: 63

Yalınız, yalınızca.

63. Yalıñuz şıkk-ı şakk-ı Meh mi meger

64. Buña hem-ser degil mi şakk-ı şecer

2. **yalıñuz:**

Kaside 10

Mısra: 253

Yalınız, yalınızca.

253. Yalıñuz bu mudur olan in'âm

254. Oldu tekkir mu'cizeyle ta'âm

yaman:

1. **yaman:**

Gazel 130

Mısra: 8

Kötü.

7. Esir-i gamze-i tatarı olmayan diller

8. Efendi yahşı ne imiş yaman nedir bilmez

2. **yamāna:-a**

Gazel 149

Mısra: 8

Fena, kötü || Sevgili.

7. Beni gönülde ara tuymadan o gamze beni

8. Bilirse yahşı bilir ol yamāna yok sözümüz

yamān olmakda:

1. **yamān olmakda:-da**

Gazel 271

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötüleşmek, kötü duruma gelmek.

9. Bu baht-ı nâ-sitâyişkârdan 'âlemde ey Sâlim

10. Tekellüf ber-ıtaraf hâlim yamān olmakda gitdikçe

yan:

1. **yanıma:-ım, -a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 30

Huzur, makam.

29. Yetişeydi zamānıma 'Urfi

30. Ger geleyidi yanıma 'Urfi

2. **yanımda:-ım, -da**

Kaside 2

Mısra: 136

Birlikte, beraberinde olma.

135. Ne güy-ı nâşihı güş eyledim ben

136. Yanımda yokdu mezmûm vâ'izândan

3. **yanıp:-ıp**

Kaside 6

Mısra: 76

Yanmak || Aşk ateşiyle yanmak.

75. Eger şâyân-ı kahrı olsalar nâr-ı mezelletde

76. Yanıp nâ-büd olurlardı ser-â-pâ şem' ü pervâne

4. **yandı:-dı**

Diğer 9

Mısra: 57

Yanmak || Aşk ateşiyle yanmak.

57. Yandı âhir miyâne-i helvâ

58. Düştü ortaya âteş-i sevdâ

5. **yanıma:-ım, -a**

Muamma 11

Mısra: 1

Taraf, yakın.

1. Şeb gelip meclisde tenhâ yanıma

2. Şundu ol meh-pâre destin bâdeye

6. **yanar:-ar**

Kaside 23

Mısra: 36

Yanmak || Kıskanmak, haset etmek.

35. O destür-ı kerem-perver ki sıyt-ı luğf-ı cüdündan

36. Yanar reşk ile rûh-ı Bermekî vü Hâtem-i Tâyi

7. **yânında:-ı, -nda**

Kaside 34

Mısra: 44

Yânında || -a kıyasla, onun huzurunda.

43. Hümâ-yı fârem-i devlet vezîr-i Kahramân-şavlet

44. Dil-efgârâna her himmet anîñ yânında ednâdır

8. **yanıñda:-ıñ, -da**

Gazel 56

Mısra: 12

Huzur, makam.

11. 'Akl u çarâr u şevk u tefekkür de sendedir

12. Bir dil degil yanıñda hemân mihmân olur

9. **yandıqça:-dıq, -ça**

Gazel 58

Mısra: 10

Yanmak || İsteklerin gerçekleşmesi.

9. Olur rüşen dil-i 'âşık fûrûzânî-i mihrinden

10. Fetil-i şem' yandıqça murâd üzre ziyâ artar

10. **yanında:-ım, -da**

Gazel 79

Mısra: 10

Taraf, yakın.

9. Çü açdıñ Sâlimâ ahhâba bâb-ı mülket-i derdiñ

10. Mağall-i rencişi yine felek yanında bulsunlar

11. **yansın:-sın**

Gazel 83

Mısra: 11

Yanmak || Aşk ateşiyle yanmak.

11. İntizâr âteşlerine yansın ol kim Sâlimâ

12. Bir perîyi hânesine da'vet ümmîdindedir

12. **yanıñda:-ıñ, -da**

Gazel 140

Mısra: 6

Bakış açısı.

5. Ey nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet yeter cefâ

6. Bilsek seniñ yanıñda nedir bir günâhımız

13. **yaña:-a**

Gazel 228

Mısra: 8

Bakış açısı.

7. Geçermiş nev-be-nev saña bizi ağıyar düşdükçe
8. O vaz'a kalmazız bizden yaña kat kat helâl olsun

14. **yanından:-ın, -dan**

Gazel 230

Mısra: 4

Taraf, yakın.

3. Teğâfülle helâk oldum buña encâm olmaz mı
4. Ğaribe bir nigâh etmez geçersiñ cümle yanından

15. **yanında:-ın, -da**

Gazel 238

Mısra: 2

Birlikte, beraberinde olma.

1. Der iseñ gezdiğin yerler eger tag üstü bāğ olsun
2. Yanında sâki-i gül-çehre destinde ayağ olsun

16. **yanar:-ar**

Gazel 283

Mısra: 1

Yanmak || Aşk ateşiyle yanmak.

1. Şem'-i dil âteş-i aşkıñla yanar bir er idi
2. Tünd-bād-ı ğam-ı hicrānıñı gördü eridi

yanas:

1. **yanasmadı:-ma, -dı**

Gazel 186

Mısra: 5

Hizmete durmak.

5. Yanaşmadı dağı nev-ğonca-i ferağ sâki
6. Egerçi âb-ı reziñden nice kedü gördük

yandı kül oldu:

1. **yandı kül oldu:-du**

Gazel 288

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvolmak, perişan olmak.

1. Sürdü çıkardı tırradan ol mäh dilleri
2. Yandı kül oldu dilleri kaldı konağ yeri

yandım yakıldım:

1. **yandım yakıldım:-dım**

Müseddes 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk derdinden dolayı mahzun, perişan olmak.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yäre bi-karâr
8. Haylice yandım yakıldım firkatinden şu'levâr

ya'ni:

1. **ya'ni:**

Kaside 1

Mısra: 50

Yani, sözün kısası, doğrusu.

49. Hâl-i muhtaş koyulmaz ıtlâka
50. Ya'ni ma'nâ verilmez uşşâka

2. **ya'ni:**

Kaside 1

Mısra: 61

Yani, sözün kısası, doğrusu.

61. Ya'ni uymaz biri birine her ân

62. Büsbütün bu tabi'at-ı insân

3. **ya'ni:**

Kaside 1

Mısra: 79

Yani, sözün kısası, doğrusu.

79. Ya'ni cüş eyleyip yem-i 'irfân
80. Hem-çü baħr-i sehâ taşar insân

4. **ya'ni:**

Diğer 1

Mısra: 14

Yani, sözün kısası, doğrusu.

13. Şad hezârân ihtirâm olunur
14. Ya'ni 'arz-ı selâm-ı tām olunur

5. **ya'ni:**

Diğer 1

Mısra: 28

Yani, sözün kısası, doğrusu.

27. Güş edip bunda biz meşhâtiñiz
28. Ya'ni teşriñiz kerâmetiñiz

6. **ya'ni:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 216

Yani, sözün kısası, doğrusu.

215. Eyle sâlim beni bu miñnetden
216. Ya'ni seng-i yed-i melâmetden

7. **ya'ni:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 226

Yani, sözün kısası, doğrusu.

225. Der-i ihsânıñı güşâd eyle
226. Ya'ni gül-çin-i her murâd eyle

8. **ya'ni:**

Diğer 2

Mısra: 11

Yani, sözün kısası, doğrusu.

11. Ya'ni ol şâh-ı mülk-i temkine
12. Yüsuf-ı Mısr-ı hüsñ ü taħsine

9. **ya'nî:**

Diğer 2

Mısra: 36

Yani, sözün kısası, doğrusu.

35. Saña añlatmak olmaya kâbil
36. Mûte'essir şu rütbe ya'nî dil

10. **ya'ni:**

Tarih 3

Mısra: 29

Yani, sözün kısası, doğrusu.

29. Ya'ni te'sir-i du'âsıdır o şâhenşâhñ
30. K'eyledi zir ü zeber düşmen-i dîni Mevlâ

11. **ya'ni:**

Tarih 3

- Mısra: 31
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
31. Ya'ni şahenşeh-i devrân ki nazîrin bu felek
32. Görmemiş mülk-i vücüd içre tolaşmış her câ
12. ya'ni:
Tarih 3
Mısra: 191
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
191. Ya'ni bi'z-zât vezîr-a'zam-ı şâhib-devlet
192. O mehâbetli şecâ'atli vezîr-i dâna
13. ya'ni:
Kaside 3
Mısra: 55
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
55. Ki ya'ni artırır ol inbisâtım
56. Keser âb-i vuzûdan ihtilâţım
14. ya'ni:
Kaside 3
Mısra: 59
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
59. Ki ya'ni der baña ol nefs-i kâhil
60. Edâ-yı farz bu tâb ile ne kâbil
15. ya'nî:
Kaside 3
Mısra: 66
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
65. Bu sözle kaçdımı ol bâtil eyler
66. Beni ya'nî namâza kâhil eyler
16. ya'nî:
Diğer 3
Mısra: 53
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
53. Ey birâder dil-i maḥzûn bu resme ya'nî
54. Oldu bî-şekk ü gümân bâğ-ı behîştîñ 'aynı
17. ya'ni:
Diğer 3
Mısra: 110
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
109. Lik oğur yazar ile o da şimdi taldı
110. Ya'ni anlar da şafâ ehline mâni' oldu
18. ya'nî:
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 20
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
19. Hümâsâ evc-i istignâda ol yâr
20. Şabâveş bî-rahim ya'nî cefâkâr
19. ya'ni:
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 50
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
49. Be-'avn-i luţf u Ḥaḫ Sübhân u Yezdân
50. Misâfirde bulunur ya'ni her ân

20. ya'ni:
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 58
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
57. Nedîmimden benim var zât-ı ma'mûr
58. Nişâbüri demekle ya'ni meşhûr
21. ya'ni:
Lugaz 3
Mısra: 9
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
9. Ya'ni her bir hurûfu aşlı kadar
10. Oldu zâ'id vücûduna ekşer
22. ya'ni:
Lugaz 3
Mısra: 27
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
27. Ya'ni etdikçe böylece reftâr
28. Burun ucuyla böylece etvâr
23. ya'ni:
Diğer 4
Mısra: 6
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
5. Maḥfil-i zât-ı ma'ârif-zâya
6. Ya'ni maḥdûm-ı dür-i yek-tâya
24. ya'ni:
Diğer 4
Mısra: 10
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
9. Ḥazret-i rûḫ-ı revân-ı cisme
10. Ya'ni ol nûr-ı şu'â'-i çeşme
25. ya'nî:
Diğer 4
Mısra: 25
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
25. Muḫtezâ-yı ḫaḫ-ı ülfet ya'nî
26. Eşer-i feyz-i şadâkat ya'nî
26. ya'nî:
Diğer 4
Mısra: 26
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
25. Muḫtezâ-yı ḫaḫ-ı ülfet ya'nî
26. Eşer-i feyz-i şadâkat ya'nî
27. ya'nî:
Diğer 4
Mısra: 67
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
67. Ḥişşe-yâb etmese Nâ'il ya'nî
68. Ki mezâk-ı nemekîn ile beni
28. ya'nî:
Diğer 4
Mısra: 89
Yani, sözün kıyası, doğrusu.

89. Geçmedin 'ömr-i 'azizim ya'ni
90. Hâcı Sâlim ede Allâh beni

29. ya'ni:

Diğer 4

Mısra: 98

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

97. Der-i vâlâñıza işâl oldu

98. Ya'ni Mısr'a size irsâl oldu

30. ya'ni:

Diğer 4

Mısra: 99

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

99. Vardı mı ya'ni size ol er ü giç

100. Hâberi gelmedi bilmem baña hiç

31. ya'ni:

Lugaz 4

Mısra: 20

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

19. Sâlimiz hâşılı tedbîrinden

20. Ya'ni cildinde olan tîrinden

32. ya'nî:

Tarih 7

Mısra: 1

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

1. Muñî-i bî-kerân-ı fazl u 'izz ü mekrûmet ya'nî

2. Cenâb-ı vâlid-i mâcid o şâhib-lutf u deryâ-dil

33. ya'nî:

Tarih 8

Mısra: 33

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

33. Ki ya'nî nûr-ı 'ayn-i çeşm-i İbrâhîm Paşa kim

34. Münevver eyledi teşrîfî dünyâyı 'ale'l-'ıtlâk

34. ya'ni:

Diğer 8

Mısra: 61

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

61. Ya'ni akrânım içre ben zâre

62. Eyle lutf et kerem ile çäre

35. ya'ni:

Diğer 8

Mısra: 69

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

69. Ya'ni etmek sezâ bu in'âme

70. Tarafîñdan gele kerem-nâme

36. ya'ni:

Diğer 9

Mısra: 23

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

23. Ya'ni edip temevvüc ol deryâ

24. Olur ise qarîn-i istinbâ

37. ya'ni:

Diğer 9

Mısra: 37

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

37. Ya'ni zâr-ı gam-ı firâkız biz

38. Sohbetinden dirîg irâkız biz

38. ya'ni:

Diğer 9

Mısra: 41

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

41. Ya'ni dür olmağile bu mehcür

42. Olmayaydı derûndan da o dür

39. ya'ni:

Diğer 9

Mısra: 77

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

77. Ya'ni yakmış rakîb-i Nemrûd-dem

78. Nâr-ı ta'n içre anı müstâhkem

40. ya'ni:

Diğer 9

Mısra: 109

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

109. Ya'ni şehri Selanik'e âhir

110. Etdi bahtım hemîn beni dâ'ir

41. ya'ni:

Diğer 9

Mısra: 152

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

151. Yâr-ı ğarım benim vefâ-dârım

152. Ya'ni Vehbî-i sine-efğarım

42. ya'ni:

Tarih 10

Mısra: 9

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

9. Ya'ni tekdîr-i tabî'at kılmaz

10. Renciş-i nükte-şinâsân olmaz

43. ya'ni:

Tarih 10

Mısra: 55

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

55. Ya'ni kim behcet-i 'Abdu'llâh Beg

56. Kim anıñ zâtına akrân olmaz

44. ya'ni:

Tarih 10

Mısra: 73

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

73. Ya'ni bû mısra'-ı târih etmiş

74. Saña hiç haññ ile nokşân olmaz

45. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 15

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

15. Ya'ni ebr-i nevâli rizân et

16. Eşk-i hünîn-i şevkı bârân et

46. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 110

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

109. 'Aql ü derki eder hele hayrân

110. Ya'ni Selmân'a etdigi ihsân

47. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 118

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

117. Nedir ol mu'ciz-i bihîn-eṭvâr

118. Ya'ni güftâr-ı gürg-i merdüm-ḥvâr

48. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 122

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

121. Bir de mu'ciz bu emr-i vâlâdır

122. Ya'ni emr-i libâs-ı Zehrâ'dır

49. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 159

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

159. Ya'ni bir gün seferde bir şecere

160. Geldi dergâh-ı efdalü'l-beşere

50. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 220

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

219. Tâzelendi görünce böyle kerem

220. Ya'ni ḥurmâ-yı ḥuşk-i Bu'l-Haysem

51. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 265

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

265. Ya'ni tedbîr-i bîm-i Sâriye'ye

266. Ḥasan'ın şulhuna Mu'âviye'ye

52. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 282

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

281. Yâ bu mu'ciz degil mi dehşet-yâb

282. Ya'ni te' mîn-i 'ayn-ı ḥâyıṭ u bâb

53. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 318

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

317. Olıcaḡ şevket-i nebiyy-i sa'îd

318. Ya'ni günden güne hemîşe mezîd

54. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 329

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

329. Ya'ni geldikde ol Resûl-i Ḥudâ

330. Ola üftân derûnuna ḥâşâ

55. ya'ni:

Kaside 10

Mısra: 370

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

369. Saña besdir bu mu'ciz-i ekmel

370. Ya'ni kim ḥarb-i Dümetü'l-cendel

56. ya'ni:

Diğer 10

Mısra: 39

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

39. Ki ya'ni meclis-i pâk-i ḥabîbimiz ki odur

40. Demiyle mürdeleri eyleyen ḥayât-baḥşâ

57. ya'nî:

Kaside 11

Mısra: 21

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

21. Ki ya'nî dest-gîr ola bize yarın Şafıyyu'llâh

22. Benim evlâdımı 'afv et diye ol mekrûmet kâni

58. ya'ni:

Diğer 11

Mısra: 13

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

13. Ya'ni ol ḥanḳâh-ı zîbâya

14. Südde-i Sidre-i cinânsâya

59. ya'ni:

Diğer 11

Mısra: 35

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

35. Ya'ni mehcür olaldan ol derden

36. Ḥârdır dîdeme gül ü gülşen

60. ya'ni:-ler

Diğer 11

Mısra: 103

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

103. Ya'ni dervîş olanlara o zemîn

104. Râst-kâr olmağa sebîl-i rehîn

61. ya'ni:

Diğer 11

Mısra: 117

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

117. Ya'ni olup sadâkatın der-kâr

118. Eder iseñ garîbi istifsâr

62. ya'ni:

Kaside 12

Mısra: 83

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

83. Nebiyy-i pâk-kadem ya'ni ḥazret-i Âdem

84. Şafıyy-i şâfi-i dem Nûr-ı ḥazretiñ Ṭür'ı

63. ya'ni:

Tarih 17

Mısra: 11

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

11. Cüş edip ya'ni kulzüm himmetiñ bu şevk ile

12. Şıyt-ı mevci güşe-baḥş etsin nevâ-yı âferîn

64. ya'ni:

Tarih 17

Mısra: 45

Yani, sözün kısası, doğrusu.

45. Ya'ni her bir midhat-i pākizeniñ behcetleri

46. Etmeye āvāze-i sem'-i kabūlü pūr-tanin

65. ya'ni:

Tarih 17

Mısra: 49

Yani, sözün kısası, doğrusu.

49. Ya'ni küstāh u recā olsam deriñde ben nola

50. Luftuñ mu'tād-ı dirineñ durur zār u hazin

66. ya'ni:

Kaside 17

Mısra: 33

Yani, sözün kısası, doğrusu.

33. Ki ya'ni zemzeme-perdāz-ı vaşfiyim zīrā

34. Şenā-yı devlet-i şehdir bu cümleden aqdem

67. ya'nī:

Gazel 19

Mısra: 2

Yani, sözün kısası, doğrusu.

1. Şüfi ğaraziñ t̄ā'at ise būd (u) ne-būd et

2. Ya'nī ki der-i Hāk'da hemān maḥv-ı vücūd et

68. ya'ni:

Kaside 20

Mısra: 7

Yani, sözün kısası, doğrusu.

7. Ya'ni bir nüṣṣa-i bihīn-implā

8. Ola medḥ-i ḥalife anda edā

69. ya'ni:

Kaside 20

Mısra: 13

Yani, sözün kısası, doğrusu.

13. Ya'ni sultān-ı ḥādimü'l-Ḥarameyn

14. Reşk-fermā-yı rif'at-i Bedreyn

70. ya'ni:

Kaside 20

Mısra: 24

Yani, sözün kısası, doğrusu.

23. Şehleriñ şāh-ı cūd-perdāzı

24. Ya'ni Sultān Aḥmed-i Gāzī

71. ya'ni:

Kaside 20

Mısra: 107

Yani, sözün kısası, doğrusu.

107. Ya'ni kim bük'a-i sarāy-ı güzīn

108. O sarāy-ı bihīn sūtūde-zemīn

72. ya'ni:

Kaside 20

Mısra: 220

Yani, sözün kısası, doğrusu.

219. Etdim iḥrāz cāh-ı me' mülü

220. Ya'ni kim pāye-i Sitanbul'u

73. ya'ni:

Kaside 20

Mısra: 336

Yani, sözün kısası, doğrusu.

335. Beñzer 'aynı ile bu destāna

336. Ya'ni kim ḥazret-i Süleymān'a

74. ya'ni:

Tarih 22

Mısra: 11

Yani, sözün kısası, doğrusu.

11. Ya'ni ol zıll-ı Ḥudā şāh-ı 'adālet-pirā

12. Hem semiy-yi şeh-i nūr-ı şeb-i Mi'rāc-ı celil

75. ya'ni:

Kaside 22

Mısra: 10

Yani, sözün kısası, doğrusu.

9. Maḥz-ı nūr-ı cebin-i zibiş ü fer

10. Ya'ni hem-nām-ı cedd-i Peyğamber

76. ya'nī:

Kaside 25

Mısra: 7

Yani, sözün kısası, doğrusu.

7. Ne zāt-ı pāk ya'nī kim vezir-i a'zam u ekrem

8. Ki nām-ı pāki devletli sa'adetli Ḥasan Paşa

77. ya'ni:

Kaside 26

Mısra: 18

Yani, sözün kısası, doğrusu.

17. Maqdem-i ḥazret-i paşa-yı celilü'l-ḳadre

18. Menba'-ı luḥf u kerem ya'ni Meḥemmed Paşa

78. ya'ni:

Kaside 27

Mısra: 20

Yani, sözün kısası, doğrusu.

19. Şadr-ı Cem-kevkibe destür-ı felek-ḳadr-i cihān

20. Ya'ni devletli sa'adetli Muḥammed Paşa

79. ya'ni:

Kaside 29

Mısra: 18

Yani, sözün kısası, doğrusu.

17. Ma'den-i luḥf u 'atā müfti-i dīn ü dünyā

18. Seyyid-i Āl-i 'Abā ya'ni semiy-yi Ḥaydar

80. ya'ni:

Kaside 32

Mısra: 25

Yani, sözün kısası, doğrusu.

25. Ya'ni ser-levḥa-i erbāb-ı dil-i revnaḳ-zā

26. Ya'ni ol zāt-ı kerim şān-ı re'isü'l-'ulemā

81. ya'ni:

Kaside 32

- Mısra: 26
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
25. Ya'ni ser-levha-i erbab-i dil-i revnak-zā
26. Ya'ni ol zāt-ı kerim şān-ı re'isü'l-'ulemā
82. ya'ni:
Kaside 33
Mısra: 39
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
39. Ya'ni 'arz-ı vücüd edip çün keh
40. Keh-rübā-yı 'ināyetin ile geh
83. ya'ni:
Kaside 33
Mısra: 73
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
73. Ya'ni taḥḍis-i ni'met etmege dil
74. Eyledi bir giriz el-ḥāşıl
84. ya'nî:
Kaside 35
Mısra: 59
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
59. Geçmedin ḥüsn-i bahā-yı ruḥu yāriñ ya'nî
60. Qonar elbette nihāl-i gülüne bülbülvār
85. ya'ni:
Gazel 136
Mısra: 2
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
1. Taleb etsek dili kūyunda ḡamından biliriz
2. Ya'ni ḡalbindeki ḥālîñ raqamından biliriz
86. ya'ni:
Gazel 171
Mısra: 2
Yani, sözün kıyası, doğrusu.
1. Terk-i ḡam edip fenā dünyāda şādān olmadık
2. Ya'ni bir kez zevk-yāb-ı vaşl-ı cānān olmadık
- yañıl:**
1. yañılıp:-ıp
Diğer 3
Mısra: 106
Yanılmak, hata yapmak.
105. Lik ḡurbāncı dilencileri ādem paralar
106. Yañılıp ehl-i şafā seyre varırlarsa eger
- yanınca:**
1. yanınca:
Gazel 45
Mısra: 10
Yanında.
9. Ne dem ki yāre gide Sālim-i bihîn-ta'bir
10. Yanınca bir ḡazel-i āb-dār der-peydir
- yanında:**
1. yanında:
Kaside 2
Mısra: 61
-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda.

61. Yanında āfitāb-ı 'ālem-ārā
62. Hemān bir zerre-i nā-çiz ü ednā
2. yanında:
Tarih 18
Mısra: 26
-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda.
25. O deñlü zāt-ı ma'mūr u nazif ü şāf-dildir kim
26. Yanında şūḥ-meşrebler ser-ā-pā pür-ḥicāb oldu
3. yanında:
Kaside 22
Mısra: 16
-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda.
15. Nice deryā keremde bā-taḥkik
16. Qaçra olmaz yanında baḥr-i 'amik
4. yanında:
Tarih 24
Mısra: 28
-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda.
27. Destür-ı a'zam Ḥızr-pey mişli degil Dārā vü Key
28. Dünyā yanında leys-i şey' merdūdudur sîm ile zer
5. yanında:
Kaside 34
Mısra: 62
-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda.
61. Sırışt-i pāki anîñ tîn-i maḥtüm-ı zekāvetdir
62. Bu söz erbāb-ı 'irfāniñ yanında cümle mümzādir
- yayıp yakılsa:**
1. yayıp yakılsa:-ıp-sa
Gazel 72
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Deyim**
Yanmak || Aşığın, sevgilinin aşkıdan kaynaklı içinde bulunduğu durum.
9. Yayıp yakılsa bu dil āteş-i 'aşka nola Sālim
10. Gönül pervāneveş şem'-i ruḥuyla nāre düşmüşdür
- yansın yakılsın:**
1. yansın yakılsın:-sın
Gazel 260
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahvolmak, perişan olmak.
11. Gönül pervāneveş yansın yakılsın şem'-i 'aşka tā
12. Desinler Sālim olmuşdur münevver 'āşikān içre
- yapı:**
1. yapı:-dı
Tarih 4
Mısra: 83
İnşa etmek.
83. Bu vālā cāmi'-i bî-'idli yapıdı
84. Qapudan iken İbrāhîm Paşa
2. yapı:-dı
Tarih 5
Mısra: 18
İnşa etmek.

17. Bi't-ṭabi' li'llāhi ḥayrāt etmege mā'il olup
18. Yapdı bu nev-cāmi'-i pāki edip ḥayr-ı esīs

3. **yapdı:-dı**

Tarih 5

Mısra: 27

İnşa etmek.

27. Yapdı bu nev-cāmi'-i taqvā-me'āb-ı dil-keşi
28. Çapudan-ı ekrem İbrāhīm Paşa-yı enīs

4. **yapmış:-mış**

Kaside 12

Mısra: 62

Yaratmak.

61. Bedi'-i şun'-ı Celil-i ğaribetu'l-āsār
62. Şu rütbe yapmış idi ol vücūd-ı mezbūr

5. **yapsın:-sın**

Müfret 18

Mısra: 2

Yapmak || Gönül almak.

1. Dil-i vürānemi yıkmağa ne var dünyāda
2. Hāne-i kalbimi yapsın baña Mi'mār-zāde

6. **yapdı:-dı**

Kaside 20

Mısra: 194

İnşa etmek.

193. Maẓhar edip nigāh-ı şāhāne
194. Yapdı bir dil-güşā kütüb-hāne

7. **yapdı:-dı**

Tarih 21

Mısra: 4

İnşa etmek.

3. Etdi bu ḥayra muvaffaq āña tevfiḳ edip
4. Yapdı bu medreseyi kendi ḥelāl mālinden

8. **yapdıġın:-dıġ, -iñ**

Gazel 254

Mısra: 4

Gönül almak.

3. Yıġdıġın var ise de dünyede beyt-i kalbim
4. Yapdıġın eski binādır yine ma'mūr eyle

yapıl:

1. **yapıldı:-dı**

Kaside 12

Mısra: 10

Yaratılmak.

9. İrāde oldu hüveydā çü āferinişde
10. Yapıldı cevher-i 'aqlıñ ḥamiretü'n-nūr

2. **yapıldıġ:-dıġ**

Gazel 176

Mısra: 1

Hoş hale gelmek.

1. Sākī kerem-i luṭf-ı benāniñla yapıldıġ
2. Ḥaġġā ki seniñ şöḥbetiñe cümle ħapıldıġ

3. **yapıldıġ:-dıġ**

Gazel 176

Mısra: 10

Hoş hale gelmek.

9. Sālīm gibi gördük keremiñ derd-i serimde
10. Sākī kerem-i luṭf-ı benāniñla yapıldıġ

yapılmak:

1. **yapılmak:**

Gazel 99

Mısra: 5

Kötü bir halden iyi bir hale doğru huy deġiştirmek, irfan sahibi olmak.

5. Ḥarābāta var ey zāhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kāşānedir derler

yār:

1. **yārīñ:-iñ**

Tesdis 1

Mısra: 25

Sevgili.

25. Gönül gitdi hevā-yı zülfü sevdāsiyla ol yārīñ
26. Reh-i hicrānda oldum ben perīşān-ḥāli dil-dārīñ

2. **yāre:-e**

Müseddes 1

Mısra: 4

Sevgili.

3. Fā'ide etmez ġarīb ü zāra ölmüş ölmemiş
4. Derdendlerden ne ḥāşıl yāre ölmüş ölmemiş

3. **yār:**

Müseddes 1

Mısra: 5

Sevgili.

5. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
6. Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

4. **yāre:-e**

Müseddes 1

Mısra: 7

Sevgili.

7. Derdimi 'arz eyledim bir şeb o yāre bī-ḳarār
8. Ḥaylice yandım yaġıldım firġatinden şu'levār

5. **yār:**

Müseddes 1

Mısra: 11

Sevgili.

11. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
12. Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

6. **yār:**

Müseddes 1

Mısra: 17

Sevgili.

17. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
18. Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

7. **yār:**

Müseddes 1

Mısra: 23

Sevgili.

23. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
24. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

8. yâr:

Müseddes 1

Mısra: 29

Sevgili.

29. İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yâr
30. Hâcetim mi bir gedâ bî-çâre ölmüş ölmemiş

9. yâr:

Kıt'a 1

Mısra: 1

Sevgili || Dost.

1. Bir muvâfık rûzgâr ile muvâfık yâr ile
2. Gelse bu nev-kaşra 'âşık şevka hem-âgûş olur

10. yâr:

Diğer 3

Mısra: 137

Sevgili.

137. Yâr zevrakla gece yemde güzârân eyler
138. İki cânibe muhassal gümüş efşân eyler

11. yâr:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 19

Sevgili.

19. Hümâsâ evc-i istiğnâda ol yâr
20. Şabâveş bî-rahim ya 'nî cefakâr

12. yâr:

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 35

Sevgili.

35. Rehâvî nağmesi gibi ben ey yâr
36. Esirim kâfir-i âlâma her bâr

13. yârim:-im

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 70

Sevgili.

69. O üç faşlı tamâm etdi nigârim
70. Baba Tâhir bunu okudu yârim

14. yâre:-e

Tahmis 3

Mısra: 1

Sevgili.

1. Ne yâre râziñi keşf et ne hüd nihân eyle
2. Lisân-ı hâl-i dili kâle tercemân eyle

15. yâr:

Tesdis 6

Mısra: 25

Sevgili.

25. Tenezzül etmeyip yâr ülfete âgyâr ile bir dem
26. Cihân mülkünde benden gayrı aña olmasa mahrem

16. yâr:

Gazel 7

Mısra: 8

Sevgili.

7. Pâdişâh-ı 'âlem olsam zevk-yâb olmam yine
8. Yâr ile dil hem-'inân olmağ durur mañleb baña

17. yârim:-im

Diğer 9

Mısra: 97

Sevgili || Dost.

97. İster iseñ unut beni yârim
98. Yine olmaz mañabbetim yarım

18. yâre:-e

Muamma 10

Mısra: 2

Sevgili.

1. O hürşidim kâdem-rencide kılmaz oldu hiç baña
2. Beni böyle ayaklarda komağ yâre sezâ mıdır

19. yârdan:-dan

Diğer 11

Mısra: 77

Sevgili || Dost.

77. Yârdan dür olan dil-i mehcür
78. Olmasın bir şafâya hiç mağrür

20. yârdan:-dan

Kıt'a 11

Mısra: 2

Sevgili || Dost.

1. Bu şiddet-i ğam-ı sermâ-yı iğtirâbımdan
2. O yârdan bize bu lutfu pek 'aceb geldi

21. yârsız:-sız

Kaside 18

Mısra: 16

Sevgili.

15. Çeşmine süzen olur hâr hezârîñ gülsüz
16. Yârsız külhan olur 'âşıkâ bâğ-ı mağbûl

22. yâre:-e

Gazel 19

Mısra: 9

Sevgili.

9. Ey nâle ğarâz 'arz-ı mañabbet ise yâre
10. Var sen de der-i dil-bere işbât-ı vücüd et

23. yâr:

Gazel 20

Mısra: 5

Sevgili.

5. Kim eder cânın nişâne tiğ-i ser-tize o yâr
6. Geldi almış deste hançer şulh-düşmen ceng-düst

24. yâriñ:-iñ

Muamma 20

Mısra: 1

Sevgili.

1. Tîr-i müjgânına yâriñ acıdım
2. Ben şururken atdığıñun herkese

25. yâre:-e

Matla 21

Mısra: 1

Sevgili.

1. Yāreñi 'arz eyleseñ de yāre te'şir eylemez
2. Yāre te'şir eylemiş şut yāre te'şir eylemez

26. **yāre:-e**

Matla 21

Mısra: 2

Sevgili.

1. Yāreñi 'arz eyleseñ de yāre te'şir eylemez
2. Yāre te'şir eylemiş şut yāre te'şir eylemez

27. **yāre:-e**

Matla 22

Mısra: 1

Sevgili.

1. Şaķın zann etme tebhāle durur la'lindeki yāre
2. Eşer etmiş şerār-ı āhi 'uşşākññ leb-i yare

28. **yārini:-in, -i**

Gazel 23

Mısra: 10

Sevgili || Allah.

9. Neylesin huld-i berini 'arif-i bi'llāh olup
10. Yārini bugün bulan aġyāra etmez iltifāt

29. **yāri:-i**

Müfret 27

Mısra: 1

Sevgili.

1. Şovuk almış gece yāri deyü geldi peygām
2. Bu şovuk sözü işitdikde hemān tñndum ben

30. **yārññ:-iñ**

Gazel 27

Mısra: 4

Sevgili.

3. Bihzād olursa 'aciz-i resm-i femi nola
4. Yārññ dehān-ı ma'dumu taşvır olur mu hiç

31. **yārññ:-iñ**

Matla 27

Mısra: 2

Sevgili.

1. Sevindir pāy-būsuñla deyü bu zār u nālāni
2. Şarıldı pāyınā yārññ şefā'at etdi dāmāni

32. **yār:**

Gazel 28

Mısra: 1

Sevgili.

1. Tahammül etmege cevrine yār hūb olmaġa muhtāc
2. Kişiniñ dil-beri maħbūb u merġūb olmaġa muhtāc

33. **yār:**

Kaside 35

Mısra: 55

Sevgili.

55. Yār 'uşşāka meded va'de-i vaşl eylemesin
56. İntizār āteşi eyler dil-i bi-hūşuna kār

34. **yārññ:-iñ**

Kaside 35

Mısra: 59

Sevgili.

59. Geçmedin hūsn-i bahā-yı ruġu yārññ ya'nī
60. Kōnar elbette nihāl-i gülüne bülbülvār

35. **yārññ:-iñ**

Gazel 37

Mısra: 5

Sevgili || Dost.

5. Göricek tār-ı ser-i zülfünü yārññ pür-piç
6. Rişte-i cānma şarıldı ser-ā-ser ümmiz

36. **yāre:-e**

Gazel 45

Mısra: 9

Sevgili || Dost.

9. Ne dem ki yāre gide Sālim-i bihñn-ta'bir
10. Yanınca bir ġazel-i āb-dār der-peydir

37. **yār:**

Matla 48

Mısra: 2

Sevgili.

1. Cevāni şayd ederdim ben elimde ihtiyār olsa
2. Benimle yār olurdu yār baħtım baña yār olsa

38. **yār:**

Gazel 52

Mısra: 1

Sevgili.

1. Tālī'im olsa müsā'id baña olmaz yār yār
2. Yārī tenhā bulsam olmaz baħt-ı nā-hemvār yār

39. **yār:-i**

Gazel 52

Mısra: 2

Sevgili.

1. Tālī'im olsa müsā'id baña olmaz yār yār
2. Yārī tenhā bulsam olmaz baħt-ı nā-hemvār yār

40. **yār:**

Gazel 52

Mısra: 4

Sevgili.

3. Giryē dūr olmaz ġayāl-ı 'arızññ etdikçe biz
4. Şeb-nemāsā eşk-i çeşmimdir aña her bār yār

41. **yār:**

Gazel 52

Mısra: 8

Sevgili.

7. Ğarķ-ı hñn oldu remeden dīdeler hicrān ile
8. Görmege gelsin beni ger eylemezse 'ār yār

42. **yār:**

Gazel 52

Mısra: 10

Sevgili || Dost.

9. Çin-ber-çin-i cebin-i ġayret olsaķ biz nola
10. Şevķ düşmen Sālim-i bi-çāreye efkār yār

43. **yāriñ:-iñ**
Müfret 58
Mısra: 1
Sevgili.
1. Toğun ey bād-ı şabā zülfüne luṭf et yāriñ
2. Ḥvāb-ı rāḥatda uyur yāri nezāketle uyar
44. **yāri:-i**
Müfret 58
Mısra: 2
Sevgili.
1. Toğun ey bād-ı şabā zülfüne luṭf et yāriñ
2. Ḥvāb-ı rāḥatda uyur yāri nezāketle uyar
45. **yāre:-e**
Gazel 68
Mısra: 9
Sevgili.
9. Niḡāha ruḡṣat olur mu o yāre ey Sālim
10. Sirişk-i dide-i binā te'ākub üzre gelir
46. **yāriñ:-iñ**
Gazel 74
Mısra: 9
Sevgili || Dost.
9. Yüzüme bakmadı cānān deme gönül yāriñ
10. Nevāzişi saña her bār ḡayrı yüzdendir
47. **yāri:-i**
Müfret 77
Mısra: 1
Sevgili.
1. Yāri seyrān cāna minnetidi
2. Ah illā raḡīb-i bed-evzā'
48. **yāre:-e**
Gazel 87
Mısra: 1
Sevgili.
1. Hele incindigim yerler gönül ol yāre pek çokdur
2. Bilinmez dāḡ-ı sīnem gerçi ammā yāre pek çokdur
49. **yār:**
Gazel 91
Mısra: 1
Sevgili.
1. Yār bakmaz saña ey dil āh-ı şeb-giriñ nedir
2. Nāle te'ṣīr eylemez bī-hūde tekdiriñ nedir
50. **yār:**
Gazel 91
Mısra: 3
Sevgili.
3. Ḥidmet etsem yār gelse der imişiñ ḡāneme
4. Sen nesin ey 'āşık-ı küstāḡ tevkiñ nedir
51. **yār:**
Gazel 95
Mısra: 8
Sevgili.
7. Teraḡḡum et gehi 'uşşāka ḡit deseñ gitmez
8. O yār ḡāne-i aḡyār-ı nā-sezāya gider

52. **yāriñ:-iñ**
Gazel 104
Mısra: 5
Sevgili.
5. Gözümde pır pır uçar naḡş-ı dīdesi yāriñ
6. Olup o çeşm-i ḡazāle tezerv-i dil naḡcīr
53. **yāriñ:-iñ**
Gazel 106
Mısra: 3
Sevgili.
3. Hemān nerkis midir ancak baḡan teşriḡine yāriñ
4. Ḳudūm-ı pākine ḡülşen de ḡüller de müheyyādır
54. **yāriñ:-iñ**
Gazel 110
Mısra: 1
Sevgili.
1. Ḥayāl-i zülf-i yāriñ gerçi 'āşık 'ayn-ı rıf atdir
2. Seniñ ḡālīñden āḡāḡ olmak ammā serde devletdir
55. **yār:**
Gazel 114
Mısra: 7
Sevgili.
7. Deḡānın ḡānde-i la'liyle izḡār etmemekden yār
8. Ḥakīme cevher-i ferde mişāl-i tām için şaḡlar
56. **yāre:-e**
Gazel 114
Mısra: 10
Sevgili.
9. Temennā-yı vişāle bir vesīle eyleyip 'āşık
10. Dü çeşmi gibi eşkin yāre 'arz-ı kām için şaḡlar
57. **yāriñ:-iñ**
Gazel 115
Mısra: 4
Sevgili.
3. Sūnbül-i cennet de olsa eylemez şarf-ı ḡayāl
4. 'Āşıkñ sevdāsı yāriñ zülf-i 'anber-būsudur
58. **yāri:-i**
Gazel 117
Mısra: 9
Sevgili.
9. O yāri ḡvābda ḡörmek dilersem ey Sālim
10. Felek dü dīdeme ḡvābı benim ḡarām eyler
59. **yāre:-e**
Gazel 119
Mısra: 10
Sevgili.
9. Sarıl dāmānına būs eyle destin Sālimā yoḡsa
10. Recā-yı pāy-būsü yāre küstāḡāne söylenmez
60. **yāre:-e**
Gazel 124
Mısra: 1
Sevgili.
1. Ḳādrimiz bilmez bizim bir yāre düşdü ḡöñlümüz
2. Bir cefā-cü dil-ber-i mekkāre düşdü ḡöñlümüz

61. **yāriñ:-iñ**

Gazel 133

Mısra: 9

Sevgili.

9. Umma teşrifini yāriñ şaķın ey 'aşık-ı zār
10. Bu gidişle o şeh-i mülket-i naḥvet gelmez

62. **yāriñ:-iñ**

Gazel 137

Mısra: 9

Sevgili.

9. Uğrayıp bād-ı şabā zülfüne yāriñ Sālim
10. Tār ü mār etmededir māye-i cem'iyetimiz

63. **yār:**

Gazel 147

Mısra: 2

Sevgili.

1. Ey dil heves-i vuşlat-ı dil-dār gerekmez
2. Dil-dādelere yār ile bāzār gerekmez

64. **yār:**

Gazel 155

Mısra: 2

Sevgili.

1. Müretteb leşker-i müjgān niğehler bī-amān olmuş
2. Ne mümkin söyleşilmek yār fettān-ı cihān olmuş

65. **yāriñ:-iñ**

Gazel 160

Mısra: 5

Sevgili.

5. Dür olmaz bir nefes yāriñ ḥayāli dīdeden
6. Ğam degil etse benimle hicr-i cānān iḥtilāt

66. **yār:**

Gazel 179

Mısra: 5

Sevgili.

5. Aşık-ı bī-baḥta her dem yār rağbet eylemez
6. Gāhi dil bī-iltifāt-ı semt-i sūd olmağ gerek

67. **yārdan:-dan**

Gazel 180

Mısra: 2

Sevgili.

1. Cevrin efzūn eyler ol meh ğamla feryād eyleseñ
2. Dādıña kimse yetişmez yārdan dād eyleseñ

68. **yāriñ:-iñ**

Gazel 183

Mısra: 5

Sevgili.

5. Eylesem gönülüm nola pā-beste yāriñ zülfüne
6. Kim esir etdi dili hindū-yı ḥāli Aḥmed'iñ

69. **yār:**

Gazel 184

Mısra: 11

Sevgili.

11. Zaḥm açmada yār üstād Sālim
12. Bilmez tariķın ammā devānıñ

70. **yāri:-i**

Gazel 186

Mısra: 10

Sevgili.

9. Sırışk-i 'aşıkā mā'il gibi bu şeb Sālim
10. O yāri ḥvābda ṭarf-ı semt-i cū gördük

71. **yāriñ:-iñ**

Gazel 189

Mısra: 2

Sevgili.

1. Ey murğ-ı seḥer şabr edegör zaḥmına ḥārıñ
2. 'Aşık geçinen sine gerer tırine yāriñ

72. **yārsız:-sız**

Gazel 194

Mısra: 9

Sevgili.

9. Gülsitāna seyre gitdik yārsız biz Sālimā
10. Güyiyā 'ālem o 'ālem gülşen ol gülşen degil

73. **yāre:-e**

Gazel 195

Mısra: 1

Sevgili.

1. 'Aşıkız deriz yine yāre recāmız çok degil
2. Nāz ederse bizlere ol dil-rübāmız çok degil

74. **yārdan:-dan**

Gazel 198

Mısra: 2

Sevgili.

1. Teselli olmaz 'uşşāka cihān sūr olsa sultānım
2. Kıpılmaz şevka 'aşık yārdan dūr olsa sultānım

75. **yār:**

Gazel 204

Mısra: 7

Sevgili.

7. 'Azim oldu yār meclisden gönül gitmeklige
8. Dūd-ı āh u eşk-i gül-ābile tevķir edelim

76. **yārdan:-dan**

Gazel 206

Mısra: 1

Sevgili.

1. Yārdan 'uşşāk-ı zāra ruḥşat ümmid eylemem
2. Nev-cevānān-ı 'aşırdan şefkat ümmid eylemem

77. **yār:**

Gazel 207

Mısra: 3

Sevgili.

3. Beşüş olsa 'aceb mi yār gāhī
4. Nigāh-ı 'ābis eyler serv-i nāzım

78. **yāre:-e**

Gazel 207

Mısra: 9

Sevgili.

9. Nola Sālim olursağ yāre müştāk
10. Muḥāl olmaz fikirde çāre-sāzım

79. **yāriñ:-iñ**
Gazel 211
Mısra: 9
Sevgili.
9. Yād edip sünbül-i gīsüsünü yāriñ Sālim
10. Nefḥa-i medḥi ile ‘ālemi ta‘tīr edeyim
80. **yāriñ:-iñ**
Gazel 220
Mısra: 5
Sevgili.
5. Derūn-ı sīnesin almış müretteb dügmeler yāriñ
6. Girībān-çāk olur ādem aña baḳdıḳça ğayretten
81. **yāriñ:-iñ**
Gazel 221
Mısra: 7
Sevgili.
7. Dagıdıp kākülün yāriñ perīşān etme luṭf eyle
8. Benim ol rişte-i ‘aqlım çözüp ey şāne neylersin
82. **yāriñ:-iñ**
Gazel 247
Mısra: 9
Sevgili.
9. Baḳmaz deyü korḳarsañ eger nāmeñe yāriñ
10. Sālim suḥan-ı pāki biraz muḥtasar eyle
83. **yāriñ:-iñ**
Gazel 248
Mısra: 8
Sevgili.
7. Bu gün de ḥāşıl aḥşam oldu ol meh etmedi teşrif
8. Ümid-i dīden-i ruḥsārı yāriñ ḳaldı ferdāya
84. **yār:**
Gazel 267
Mısra: 6
Sevgili.
5. Nice takrīr edeyim şīve-i nā-dīdesini
6. Şimdi yār öyle degildir ki demek mümkin ola
85. **yār:**
Gazel 271
Mısra: 6
Sevgili.
5. Açılmış gül gibi ruḥlar revernaḳ-sāz ebrūlar
6. Muḥaşşal yār memdūḥ-ı zamān olmaḳda gitdikçe
86. **yāre:-e**
Gazel 272
Mısra: 10
Sevgili.
9. Ey şabā ḥikmet-şīnās-ı ḥātır-ı ‘uşşāksın
10. Derd-i dilden bir ḥaber ver yāre Allāh ‘aşḳına
87. **yār:**
Gazel 275
Mısra: 1
Sevgili.

1. Ferdāya şaldı kendi bizi yār dün gece
2. Ser-keşlik etdi baḥt-ı siyehkār dün gece

88. **yāri:-i**
Gazel 275
Mısra: 8
Sevgili.

7. Zülfünde dil fiḡāna ser-āḡāz eyleyip
8. Etmış o yāri āh ile bīdār dün gece

yār olmasın:

1. **yār olmasın:-ma, -sın**

Gazel 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili, dost olmak.

5. Āşināya eylemek biḡāne vādī ḡam degil
6. Olmasın aḡyār ile hergiz hemān dil-dār yār

yār olmaz:

1. **yār olmaz:-maz**

Gazel 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili, dost olmak.

1. Ṭālī‘im olsa müsā‘id baña olmaz yār yār
2. Yāri tenhā bulsam olmaz baḥt-ı nā-hemvār yār

2. **yār olmaz:-maz**

Gazel 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

1. Ṭālī‘im olsa müsā‘id baña olmaz yār yār
2. Yāri tenhā bulsam olmaz baḥt-ı nā-hemvār yār

yār olsa:

1. **yār olsa:-sa**

Matla 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

1. Cevānı şayd ederdim ben elimde iḥtiyār olsa
2. Benimle yār olurdu yār baḥtım baña yār olsa

yār olurdu:

1. **yār olurdu:-ur, -du**

Matla 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili, dost olmak.

1. Cevānı şayd ederdim ben elimde iḥtiyār olsa
2. Benimle yār olurdu yār baḥtım baña yār olsa

yārān:

1. **yārānıñ:-iñ**

Diğer 2

Mısra: 51

Arkadaşlar, dostlar.

51. Başka başka firāḳı yārānıñ
52. Beni pā-māl ḳıldı aḡzānıñ

2. **yārān:**

Kısa Mesnevi 2

- Mısra: 84
Arkadaşlar, dostlar.
83. Çünkü olduğdu Hışar'a mihmân
84. Gelmeğe başladı cümle yârân
3. yârân:
Kısa Mesnevi 2
Mısra: 95
Arkadaşlar, dostlar.
95. Biz de yârân ile bir ay mu'tâd
96. Cümle revzenleri etdikdi güçşâd
4. yârân:
Diğer 3
Mısra: 33
Arkadaşlar, dostlar.
33. Bâğ-ı cennet deseler sîneye yârân sezâ
34. Bâğbân-ı ğam-ı âlâm-ı firâkıñ zîrâ
5. yârân:
Diğer 3
Mısra: 67
Arkadaşlar, dostlar.
67. Sû-be-sû seyr-i gülîstân ede cümle yârân
68. Cû gibi akmada anlar da temâşâyâ hemân
6. yârân:
Diğer 3
Mısra: 121
Arkadaşlar, dostlar.
121. Tolmabâğçe ise yârân ile şimdi töldü
122. O da teşrif-i bahâr ile şeref-yâb oldu
7. yârân:
Diğer 5
Mısra: 22
Arkadaşlar, dostlar.
21. Eylemez hiç taħammül aña cihân
22. Biri birini görmeğe yârân
8. yârân:
Diğer 9
Mısra: 48
Arkadaşlar, dostlar.
47. Kanı ol dem ki meclisînde şebân
48. Cem' olup şem'îne bütün yârân
9. yârânım:-ım
Diğer 9
Mısra: 99
Arkadaşlar, dostlar.
99. Şorar ise bu râzı yârânım
100. Deyiver cümlesine sultânım
10. yârâna:-a
Gazel 166
Mısra: 2
Arkadaşlar, dostlar.
1. İhvâna 'aceb lâzîmedir tarḥ-ı tekellûf
2. Yârâna 'aceb lâzîmedir tarḥ-ı tekellûf
11. yârâne:-e
Gazel 273

- Mısra: 16
Arkadaşlar, dostlar.
15. Geşt edip kân-ı hayâli yine biz ey Sâlim
16. Böyle bir tâze zemîn gösterelim yârâne
- yarat:**
1. yaratdı:-dı
Gazel 149
Mısra: 2
T. Yoktan var etmek.
1. O cüz'-i lâ-yetecezzâ dehâna yok sözüümüz
2. Güzel yaratdı anı Hâk zebâna yok sözüümüz
- yâre:**
1. yâreñi:-ñ, -i
Gazel 4
Mısra: 9
Yara || Sevgiliden kaynaklı âşığıñ gönül yarası.
9. Nola cânı gibi hıfz eyleser Sâlim yâreñi
10. Ber-güzâr-ı dâğ-ı sînem cümle sendendir baña
2. yâreleri:-ler, -i
Kaside 10
Mısra: 198
Yara.
197. Yed-i pâkiyle mess edip o yeri
198. Mülte' im oldu cümle yâreleri
3. yâreñi:-ñ, -i
Matla 21
Mısra: 1
Yara.
1. Yâreñi 'arz eylesen de yâre te'sîr eylemez
2. Yâre te'sîr eylemiş tüt yâre te'sîr eylemez
4. yâre:
Matla 21
Mısra: 2
Yara.
1. Yâreñi 'arz eylesen de yâre te'sîr eylemez
2. Yâre te'sîr eylemiş tüt yâre te'sîr eylemez
5. yâre:
Gazel 87
Mısra: 2
Yara.
1. Hele incindigim yerler gönül ol yâre pek çokdur
2. Bilinmez dâğ-ı sînem gerçi ammâ yâre pek çokdur
6. yâre:
Gazel 127
Mısra: 1
Yara.
1. Dâğıñ gibi hiç sînede bir yâre bulunmaz
2. Sînem gibi de 'aşk ile efgâre bulunmaz
7. yâreleri:-ler, -i
Gazel 211
Mısra: 7
Yara || Sevgiliden kaynaklı âşığıñ gönül yarası.
7. Tûl-i hicrân ile pek eskîmedin yâreleri
8. Vâktidir derd-i dil-i hasteye tedbîr edeyim

8. **yärelerle:-ler, -le**
Gazel 215
Mısra: 3
Yara || *Sevgiliden kaynaklı âşığıın gönül yarası.*
3. Donatsın yärelerle sine-i bî-kinesin 'âşık
4. Tenin ser-tâ-be-pâ dâğ-ı cefâña çeşm ü güş etsin
9. **yäre:**
Gazel 268
Mısra: 10
Yara || *Sevgiliden kaynaklı âşığıın gönül yarası.*
9. O dil-berin nice tãkat çeker cefâlarına
10. Sitem-keşide-i hicrânı bunca yäre ile

yäre urur:

1. **yäre urur:-ur**
Gazel 256
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralamak.
3. Bilmez mi benim derd-i derünüm ki o dil-dâr
4. Bir günde biñer yäre urur bu dil-i zäre

yäre-i dile:

1. **yäre-i dile:-e**
Kaside 17
Mısra: 70
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yarası.
69. Kemâl-i şefkati erbâb-ı dânişe vâfir
70. Nigâh-ı merhâmeti yäre-i dile merhem

yârelendir:

1. **yârelendirme:-me**
Gazel 258
Mısra: 2
Acı vermek, yaralamak || Sevgiliden ayrı olma.
1. Yeter ey lâle-had dâğ-ı derünüm pârelendirme
2. Oñulmaz zahmımı hicriñle yine yârelendirme

yâr-ı 'an-şamîmiñdir:

1. **yâr-ı 'an-şamîmiñdir:-iñ, -dir**
Diğer 9
Mısra: 30
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Samimi, içten dost.
29. Hâk bilir bende-i kadîmiñdir
30. Hâk bilir yâr-ı 'an-şamîmiñdir

yâr-i âteşin-ruhsâr:

1. **yâr-i âteşin-ruhsâr:**
Muamma 25
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş gibi yakıcı ve kırmızı yanak.
1. Dil-i mâhî-i deryâ-yı ferâğî şayd eder reftâr
2. Suhan-sencide etdikçe o yâr-i âteşin-ruhsâr

yâr-i gâr-ı 'âşık-ı pür-iztirâb olsa:

1. **yâr-i gâr-ı 'âşık-ı pür-iztirâb olsa:-sa**
Tedsis 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertli âşığıın arkadaşı -Sevgili- olmak.

3. Bir elde dest-i yâr-i nâzik ü şîrin-hiţâb olsa
4. O meh de yâr-i gâr-ı 'âşık-ı pür-iztirâb olsa

yâr-ı gâr-ı pâkimden:

1. **yâr-ı gâr-ı pâkimden:-im, -den**
Kaside 12
Mısra: 177
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz mağara arkadaşı, vefalı-iyi dost.
177. Felek ayırdı beni yâr-i gâr-ı pâkimden
178. Ziyâde eyledi kesr-i derün-ı meksûri

yâr-ı gârım:

1. **yâr-ı gârım:-ım**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 42
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vefalı dost.
41. Dedim 'aşkın eyüsi kangısıdır
42. Amân ey yâr-ı gârım baña bildir
2. **yâr-ı gârım:-ım**
Diğer 9
Mısra: 151
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mağara arkadaşı || Vefalı dost.
151. Yâr-ı gârım benim vefâ-dârım
152. Ya 'ni Vehbî-i sine-efgârım

yâr-i gül-'izârım:

1. **yâr-i gül-'izârım:-im**
Gazel 66
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yanaklı sevgili.
7. Bir haber al var gülistândan şabâ lutf et baña
8. Kimse görmüş mü o yâr-i gül-'izârım kim bilir

yâr-i güzîn-i merğüb:

1. **yâr-i güzîn-i merğüb:**
Diğer 4
Mısra: 94
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlgi gösterilen, seçkin dost || İshak Efendi.
93. İki mektûb-ı mağabbet-üslûb
94. Geldi ey yâr-i güzîn-i merğüb

yâr-ı hâlet-efzâ:

1. **yâr-ı hâlet-efzâ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: 62
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can katan sevgili.
61. Baña döndü dedi ol şâh-ı zîbâ
62. O yâr-ı hâlet-efzâ meclis-ârâ

yâr-i hayırkâr-ı hayâl-i şu'arâ:

1. **yâr-i hayırkâr-ı hayâl-i şu'arâ:**
Kaside 35

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairlerin güzel hayallerine yar olan || Kalem.

23. Gele ey yâr-i hayırkâr-ı hayâl-i şu 'arâ

24. Şâ'irân medhine sen ez-dil ü cân ol der-kâr

yâr-i hem-dem:

1. yâr-i hem-dem:

Gazel 205

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can dostu.

3. Çok tolandım küyünü dil-berleriñ ammâ ki ben

4. Yine senden gayrı cânâ yâr-i hem-dem bulmadım

yâr-i kerem-mu 'tâdımız:

1. yâr-i kerem-mu 'tâdımız:-ımız

Tesdis 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığına iyilikte bulunan sevgili.

1. Dirîğ 'âlemden bir yâr-i kerem-mu 'tâdımız yokdur

2. Fenâ bezminde nâ-çârız dile imdâdımız yokdur

yâr-i meh-cebînîmden:

1. yâr-i meh-cebînîmden:-im, -den

Tesdis 3

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay yüzlü sevgili.

15. Bu rütbe lutfu ummazken o yâr-i meh-cebînîmden

16. Bu gün ikrâmını gördüm boyumca nâzenînimden

yâr-i nâzenînim:

1. yâr-i nâzenînim:-im

Gazel 196

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlı sevgili.

9. Hîdmetinde ben anıñ beste-miyânım Sâlimâ

10. Qadrîmi bilmez o yâr-i nâzenînim neyleyim

2. yâr-i nâzenînim:-im

Gazel 199

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazlı sevgili.

11. Ben anıñ beste-miyânım hîdmetinde neyleyim

12. Bilmedi gitdi o yâr-i nâzenînim kıymetim

yâr-i nâzik-fem:

1. yâr-i nâzik-fem:

Tesdis 6

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel ağızlı sevgili.

27. Kerem kılsa açılsa gönaveş ol yâr-i nâzik-fem

28. Hâyâ etse cefâ etmeklige ol 'âşıkından hem

yârî olur:

1. yârî olur:-ur

Kaside 14

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dost olmak, yardımcı olmak.

65. Olur lutf-ı İlähî saña yârî

66. 'Adüdan al dâd-ı çâr yârî

yâr-i pür-cefâ:

1. yâr-i pür-cefâ:

Gazel 154

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla cefa eden sevgili.

7. Hât-âverlikde bile kıl kadar noqşân cevri etmez

8. Muqaddem devlet-i hüsnü o yâr-i pür-cefâ sürmüş

yâr-i serkeşim:

1. yâr-i serkeşim:-im

Gazel 66

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dik başlı sevgili.

11. Bilmedi gitdi o yâr-i serkeşim Sâlim beni

12. Bense derd-i hasretiyle bî-çarârım kim bilir

yarım olmaz:

1. yarım olmaz:-maz

Diğer 9

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarım olmak || Eksilmek.

97. İster iseñ unut beni yarım

98. Yine olmaz mağabbetim yarım

yarın:

1. yarın:

Kaside 3

Mısra: 102

Ahîret günü.

101. Be-haqq-ı Süre-i Yâsîn ü Raḥmân

102. Baña yarın ferecler eyle iḥsân

2. yarın:

Kaside 11

Mısra: 13

Ahîret günü.

13. Temâşâ-yı cemâliñ ḥaḳ müyesser eyleyip yarın

14. Mülâkat ede cennetde bizim ile o sultânı

3. yarın:

Kaside 11

Mısra: 21

Ahîret günü.

21. Ki ya 'nî dest-gîr ola bize yarın Şafıyyu'llâh

22. Benim evlâdımı 'afv et diye ol mekrûmet kânı

yas:

1. yaşında:-m, -da

Lugaz 3

Mısra: 38

Hayatta geçirilen süre, yaş.

37. Ne o zerrin külâh başında
38. Güyiyâ kim on altı yaşında

yaş eder:

1. yaş eder:-er

Lugaz 3

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslatmak.

19. Dâmenin yaş eder sümük yer yer
20. Gehi çip çip sümükleri tamlar

yâs etmiş:

1. yâs etmiş:-miş

Gazel 153

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzülme.

9. Dili gördüm şarlımış kâkül-i dil-dâra ey Sâlim
10. Benim için ser-i küyunda ol da başka yâs etmiş

yas evler:

1. yas evler:-r

Kıt'a 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzülme.

3. Degil bihbûda bend olmak siyeh-püşî ile çeşmim
4. Siyehler giydi yas evler gözüm devletli sultânım

yasdan:

1. yasdansa:-sa

Gazel 133

Mısra: 7

Yaslanmak, dayanmak.

7. Eşiği taşını yasdansa ser-â-ser 'uşşâk
8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez

yâsemem:

1. yâsemem:-in

Diğer 3

Mısra: 46

Bu isim ile maruf hoş kokulu çiçek || Sevgili.

45. Her kaçan fikr-i binâgüşunu etsem derkâr
46. Sînede yâsemem bir gün eder dil ihzâr

yat:

1. yatar:-ar

Diğer 3

Mısra: 92

Yatmak || Bulunmak.

91. O kadar revnakı var şehri-i Sitanbul'umuzun
92. Her adım başına bir hürî yatar yolumuzun

2. yatar:-ar

Kaside 10

Mısra: 171

Yatmak || Yaşamak.

171. Künc-i miñnetde dil-hırâş yatar
172. Renc-i şar'ayla der-fırâş yatar

3. yatar:-ar

Kaside 10

Mısra: 172

Yatmak || Yaşamak.

171. Künc-i miñnetde dil-hırâş yatar

172. Renc-i şar'ayla der-fırâş yatar

4. yatar:-a

Gazel 228

Mısra: 5

Boylu boyunca uzanmak.

5. Düşen kalkmaz yatar hep künc-i dâmân-ı dil-ârâda

6. Hemân 'âşîk seniñ de tek vücuduñ bî-mecâl olsun

yâver:

1. yâverdir:-dir

Lugaz 3

Mısra: 50

Yardımcı.

49. Kâtı tûrfa kaçarsı kânberdir

50. Köre düşmen başire yâverdir

yâver ola:

1. yâver ola:-a

Kaside 29

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

55. Ede Hâk devletini dâ'im ü şâbit anıñ

56. Ola tevfiğ-ı Hüdâ aña be-her-dem yâver

yâver olup:

1. yâver olup:-up

Kaside 14

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

67. Hüdâ yâver olup emriñde her câ

68. Refîk olsun saña tevfiğ-ı Mevlâ

yâver olursa:

1. yâver olursa:-ur, -sa

Tesdis 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

21. Olur bir gün bu dil elbet şafâ-yı vuşlata mazhar

22. Görüşmeklik muqarrerdir olursa baht eger yâver

2. yâver olursa:-ur, -sa

Lugaz 1

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

37. Cinân ile cenânım tev'em oldu şimdilik Sâlim

38. Hüdâ yâver olursa bu da kalmaz şanki sâ'atdir

3. yâver olursa:-ur, -sa

Gazel 145

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

13. Eger yâver olursa feyz-i Hâk hengâm-ı gurbetde

14. Bu tûl-i mekşimiz Sâlim bize bir gün kadar gelmez

yáverim ol:

1. **yáverim ol:-im**

Kaside 10

Mısra: 521

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardımcı olmak.

521. Yáverim ol meded naşırım ol

522. Meded ol günde dest-gırım ol

yavuz nazardan:

1. **yavuz nazardan:-dan**

Kaside 14

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kem göz, kötü gözle bakan.

75. Emîn ü sâlim etsin Rabb-i Zü'l-men

76. Hemîşe zâtiñi yavuz nazardan

yavuz nazarlardan:

1. **yavuz nazarlardan:-lar, -dan**

Kaside 20

Mısra: 316

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kem göz, kötü gözle bakan.

315. Ede mahfûz hazret-i Zü'l-men

316. Zât-ı pâkin yavuz nazarlardan

2. **yavuz nazarlardan:-lar, -dan**

Muamma 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kem göz, kötü gözle bakan.

1. Hudâ hıfz eylesin çeşmiñ seniñ yavuz nazarlardan

2. Gözüm nûru kemân ebrûlarıñ hıfz eyle düşmenden

yaz:

1. **yazdı:-dı**

Tarih 5

Mısra: 26

Kaleme almak.

25. Müjde-i itmâmını güş eyleyince Sâlimâ

26. Yazdı bir beyt-i dü-târîh aña kıl-k-i hoş-nüvîs

2. **yazdılar:-dı, -lar**

Tarih 8

Mısra: 43

Kaleme almak.

43. Bu güne yazdılar yek-ser şenâ-yı zât-ı zî-şânıñ

44. Debîrân-ı zamân u kâtibân-ı sūd-de-i nüh-tâk

3. **yazdılar:-dı, -lar**

Tarih 9

Mısra: 2

Kaleme almak.

1. Mû degildir 'arız olmuş 'arız-ı dil-cüyuña

2. Kıl kâlemler yazdılar evşâf-ı hüsnuñ rüyuña

4. **yazdı:-dı**

Kaside 13

Mısra: 42

Kaleme almak.

41. Öyle 'âlî-gevher-i kân-ı sa'âdet kim anıñ

42. Vaşf-ı pâkin yazdı bu güne debîr-i hoş-edâ

5. **yazılan:-ıl, -an**

Kaside 24

Mısra: 9

Kaleme almak.

9. Yazılan vâkı'a levh üzre sürür olsa nola

10. Ki murâd üzre felek ediyor anı ta'bir

6. **yazılmış:-ıl, -mış**

Müfret 36

Mısra: 2

Yazmak || Sevgilinin ağzından çıkan sözler.

1. Degildir hâl-i müşgîniñ o nâf-ı sîm üstünde

2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış hoşka ağzıdır

7. **yazılmış:-ıl, -mış**

Müfret 38

Mısra: 2

Yazmak || Sevgilinin ağzından çıkan sözler.

1. Degildir hâl-i 'anber-bü kenâr-ı la'l-i dil-berde

2. Devâ-yı misk-i 'uşşâkî yazılmış hoşka ağzında

8. **yazar:-ar**

Gazel 40

Mısra: 2

Kaleme almak.

1. Sırışk ile nola âlûde olsa ser-te-ser kâgaz

2. Ser-i müjgâni ile 'aşık-ı şeydâ yazar kâgaz

9. **yazıp:-ıp**

Gazel 40

Mısra: 11

Kaleme almak.

11. Yazıp mestâne Sâlim 'arz-ı hâl-i renciş-i hicri

12. O şâh-ı tahtgâh-ı mülket-i hüsne şunar kâgaz

10. **yazsam:-sa, -m**

Gazel 56

Mısra: 14

Kaleme almak.

13. Gurbet deminde gördüğümüz derd ü miñneti

14. Yazsam netice 'âleme bir dâstân olur

11. **yazardı:-ar, -dı**

Gazel 76

Mısra: 6

Kaleme almak.

5. Hevâ-yı 'aşk ile eşkim götürdü 'unşur-ı hâki

6. Beni Mânî fakat âteş yazardı etseler taşvîr

12. **yazsam:-sam**

Gazel 92

Mısra: 4

Kaleme almak.

3. Çokdur fezâ-yı sinede envâ'-ı vâkı'ât

4. Yazsam derün 'âlemini bir kitâb olur

13. **yazsalar:-sa, -lar**

Gazel 181

Mısra: 1

Kaleme almak.

1. Yazsalar ser-nâme-i hüsne sezâdır mülarîñ
2. Bir ser-âmed maṭla'-ı pākizedir ebrûlarîñ

14. **yazan:-an**

Gazel 215

Mısra: 9

Kaleme almak.

9. Yazan evşâf-ı 'aşkı nüşâ-i ümmîde ey Sâlim
10. Eñ ednâ hâletin ser-defter-i tûmâr-ı hüş etsin

yaz u kış:

1. **yaz u kış:**

Lugaz 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaz ve kış || Daima, süreklî.

13. Yaz u kış bir giyer netice kabâ
14. Hem zemistân ile bahârî sevâ

yazdır:

1. **yazdırıp:-ıp**

Gazel 50

Mısra: 3

Yazma işlemi yaptırmak.

3. Sirişk-i çeşm ü müjgânımla âha yazdırıp nâme
4. Derûnum pâdişâh-ı mülk-i hüsne 'arz-ı hâl eyler

yazık:

1. **yazık:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 156

Acınma, üzüntü anlatan bir söz.

155. Göñlüme reşk ki seniñle hurrem
156. Baña yazık ki firâkıñ çekerem

yazıklar:

1. **yazıklar:**

Tesdis 1

Mısra: 10

"Yazıklar olsun" anlamında eleştiri içeren söz.

9. Kanı luṭf u nevâzişler kanı ol va'd-i sâbîklar
10. Yazıklar saña el-hâşıl be hey her-câyi yazıklar

2. **yazıklar:**

Tesdis 1

Mısra: 10

"Yazıklar olsun" anlamında eleştiri içeren söz.

9. Kanı luṭf u nevâzişler kanı ol va'd-i sâbîklar
10. Yazıklar saña el-hâşıl be hey her-câyi yazıklar

yazıl:

1. **yazıldı:-dı**

Kaside 12

Mısra: 4

Yazılmak || Allah'ın emri.

3. Döşendi zülfe-i tuğrâsı kâf-i kâfîniñ
4. Kemâl-i kudret-i Hakk'ıñ yazıldı menşürî

2. **yazılmış:-mış**

Gazel 202

Mısra: 9

Yazılmak || Gönülde peyda olma.

9. Yazılmış gördüğümce levh-i dilde bu zemîn-i nev

10. Edip taḥsîn ü sâbâşî saña Sâlim pesend etdim

ye:

1. **yediler:-di, -ler**

Kaside 10

Mısra: 134

Ağızda çiğneyerek yutmak.

133. Bereketle ṭolup o ni'met-i tām
134. Yediler sîr olunca şâhb-ı kirām

yed:

1. **yedinde:-in, -de**

Tarih 1

Mısra: 65

El || İnsiyatîfînde olma.

65. O şâhenşeh ki kılmış Hâk yedinde
66. Kilid-i kufl-i genc-i cüdu merhûn

2. **yedi:-i**

Kaside 10

Mısra: 399

El.

399. Re' sime koyup 'izzet ile yedi
400. Bâreka'llâhu fike denmiş idi

3. **yedinden:-in, -den**

Kaside 12

Mısra: 22

El || Allah'ın eli, Allah'ın işleri gerçekleştirmesi.

21. Bulundu ḥayl-i gürûh-ı sipâh-ı rûh mevcûd
22. Yedinden aldı Şanî''iñ vücûd-ı memhûrî

4. **yediñ:-iñ**

Kaside 15

Mısra: 56

El || Sayesinde.

55. İtâ'atîñle bulur heft kişver âşâyîş
56. Yediñ 'atıyyesidir emn ü rāḥat-i şevket

yed-i beyzâ-yı kahr göster:

1. **yed-i beyzâ-yı kahr göster:-e**

Tarih 3

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kahr elini göstermek (Musa Aleyhisselâm'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.).

111. Berren ü bahren ede Moskov-ı mezmûma sefer
112. Yed-i beyzâ-yı kahr göster yek-ser her cā

yed-i bü cehl-i bed-fi'âle düşer:

1. **yed-i bü cehl-i bed-fi'âle düşer:-er**

Kaside 10

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü işler yapan Ebu Cehil'in eline düşmek.

81. Bey' için sūka 'arz u sevķ eyler
82. Yed-i Bü Cehl-i bed-fi'âle düşer

yed-i cüdu:

1. **yed-i cüdu:-u**

Kaside 20

Mısra: 171

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eli açıklık, cömertlik.

171. Yed-i cüdu eder hemişe müdâm

172. Lâyıkı üzre her kese ikrâm

ved-i hikemle:

1. **yed-i hikemle:-le**

Kaside 15

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hikmet eli, hikmetli el.

47. Boyuñca dühte-i ra'nâ libâs-ı zî-şândır

48. Yed-i hikemle zer-endüde hil'at-i şevket

ved-i kerîmine:

1. **yed-i kerîmine:-in, -e**

Kaside 17

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik eli, eli açık olma, cömertlik gösterme.

65. 'Aceb mi lutfuna müstağrak olsa heft iklim

66. Yed-i kerîmine vâ-beste cümle Rûm u 'Acem

ved-i kudret:

1. **yed-i kudret:**

Kaside 34

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.

27. Yed-i kudret ruhun gül-gün halle eylemiş tañrîr

28. Bu zînetli gül-i ebrî 'arûs-ı behcet-efzâdır

2. **yed-i kudret:**

Gazel 76

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.

3. Degildir çâr ebrû muşhaf-ı pāk-i cemâliñde

4. Yed-i kudret cemâliñ hıfza etdi çâr gül tañrîr

ved-i pâki:

1. **yed-i pâki:-i**

Kaside 10

Mısra: 406

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak el || Hz. Muhammed'in eli.

405. Mesh edince giderdi hep serden

406. Yed-i pâki tokunduğı yerden

ved-i pâkiyle:

1. **yed-i pâkiyle:-i, -yle**

Kaside 10

Mısra: 197

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Pak el || Hz. Muhammed'in eli.

197. Yed-i pâkiyle mess edip o yeri

198. Mülte' im oldu cümle yâreleri

ved-i şekvâyi bülend etdim:

1. **yed-i şekvâyi bülend etdim:-dim**

Gazel 202

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ettiği cefaların çaresizliğinden dolayı

şikâyet maksatlı ellerini havaya kaldırmak.

3. Hârâb etdi sipâh-ı gamzesi mülk-i dili çünkim

4. Yed-i şekvâyi ol şâha gönül ben de bülend etdim

vedi tağ:

1. **yedi tağ:**

Diğer 3

Mısra: 98

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi dağ || İstanbul ilinin yedi tepe üzerinde kurulu olması.

97. Ekşerî gayrı şehir dâmen-i kûha sığınır

98. Yedi tağ şehrimizi serleri üzre götürür

ved-i vicdândan:

1. **yed-i vicdândan:**

Kaside 10

Mısra: 447

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vicdanın eli.

447. Yed-i vicdândan naşîb gitmez

448. Rızık-ı maşşüm infikâk etmez

yeg:

1. **yeg:**

Kaside 3

Mısra: 70

Daha iyi, daha üstün.

69. Kamu nefsim ne etdiyse baña sen

70. Bilirsin yeg anı yâ Rabb benden

2. **yegdir:-dir**

Matla 39

Mısra: 1

Daha iyi, daha üstün.

1. Ğubâr olmak yoluñda mihr-i raşşân olmadan yegdir

2. Ğuluñ olmak seniñ bu dehre sultân olmadan yegdir

3. **yegdir:-dir**

Matla 39

Mısra: 2

Daha iyi, daha üstün.

1. Ğubâr olmak yoluñda mihr-i raşşân olmadan yegdir

2. Ğuluñ olmak seniñ bu dehre sultân olmadan yegdir

4. **yeg:**

Gazel 78

Mısra: 2

Daha iyi, daha üstün.

1. Deme Mecnûn göçüp 'aşk içre bir icâdı kalmışdır

2. O fenni yeg bilir ben gibi bir üstâdı kalmışdır

5. **yegdir:-dir**

Gazel 84

Mısra: 1

Daha iyi, daha üstün.

1. Ğayâl-i zülfün ile yine bî-tüş olmamız yegdir

2. Bize âsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir

6. **yegdir:-dir**

Gazel 84

Mısra: 2

Daha iyi, daha üstün.

1. Hayāl-i zülfün ile yine bî-tüş olmamız yegdir
2. Bize āsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir

7. **yegdir:-dir**

Gazel 84

Mısra: 4

Daha iyi, daha üstün.

3. Gumüm-ālūde olmağdan humār-ı dehri çekmekden
4. Varıp pîr-i muğāna yine ser-hoş olmamız yegdir

8. **yegdir:-dir**

Gazel 84

Mısra: 6

Daha iyi, daha üstün.

5. Olur şafvet hemîn 'ayn-ı kūdūret bu cihān içre
6. Yem-i mihriz bize 'aşk ile pür-cüş olmamız yegdir

9. **yegdir:-dir**

Gazel 84

Mısra: 8

Daha iyi, daha üstün.

7. Helāk etdi beni gāmzeñ saña 'uşşāk lāzımsa
8. Beni luţfuñla ihyā kıl bizim hoş olmamız yegdir

10. **yegdir:-dir**

Gazel 84

Mısra: 10

Daha iyi, daha üstün.

9. Nola endişe-i zülfü baña hoş gelse ey Sālim
10. Bize āsüdelikten bir gama düş olmamız yegdir

vegāne:

1. **yegāne:**

Tarih 1

Mısra: 59

Biricik, tek.

59. Yegāne pādīşeh kim etdi hāmem
60. Şenāsin dilde böyle hırz-ı meknün

2. **yegāne:**

Tarih 4

Mısra: 15

Biricik eşsiz || Sultan 3. Ahmed.

15. Yegāne pādīşāh-ı bî-mu'ādil
16. Ki şāhān dergehinde 'abd-i ednā

3. **yegāne:**

Tarih 8

Mısra: 51

Biricik eşsiz || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

51. Yegāne dürr-i bî-hemtā 'atā-senc ü kerem-fermā
52. Zi-revnağ-sāzi-i dünyā vü mā-fihā 'ale'l-'ıtlāk

4. **yegāne:**

Kaside 8

Mısra: 89

Biricik, tek.

89. Yegāne halka-i esrār-ı gerdiş-i ensār

90. Şu'ā-ı bāşır-ı ebşār-ı her muhācirdir

5. **yegāne:**

Diğer 10

Mısra: 47

Biricik, tek.

47. Bilir ne gūne yegāne mütūn-ı hikmetdir
48. O fāzıl-ı dūr-i yek-tā-yı kulzūm-i ma'nā

6. **yegāne:**

Kaside 17

Mısra: 38

Biricik, eşsiz || 3. Ahmed.

37. Cenāb-ı hāzret-i Sultān Ahmed-i Gāzi
38. Yegāne pādīşeh-i bî-mu'ādil ü ekrem

7. **yegāne:**

Kaside 17

Mısra: 50

Biricik, eşsiz || 3. Ahmed.

49. Nice tefekkūr ü haşyetle olmasun zīrā
50. Yegāne zāti hūnerlerde hep be-vech-i etem

8. **yegāne:**

Kaside 20

Mısra: 17

Biricik, tek.

17. Şehleriñ hep yegāne sālārı
18. Zıll-ı Mevlā hālifē-i Bārī

9. **yegāne:**

Kaside 23

Mısra: 27

Biricik, tek.

27. Yegāne şadr-ı a'zam iftihār-ı dūde-i 'ālem
28. Vezir-i Cem-şiyem mesned-fürüz-ı kār-fermāyi

10. **yegānedir:-dir**

Gazel 81

Mısra: 1

Biricik, tek.

1. Gül-gonca fārt-ı hūsn ile gerçi yegānedir
2. Bülbül de līk şāhid-i şirīn-fesānedir

vegāne-i kāmīl:

1. **yegāne-i kāmīl:**

Diğer 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgunlukta eşi bulunmayan || Abdullah Efendi.

9. Ba'de-zā ey birāder-i 'ākıl

10. İğre-zā ey yegāne-i kāmīl

vegrek:

1. **yegrek:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 44

En iyi, daha iyi.

43. Dedi ādem muhayyerdir işinden

44. İşin yegrek bilir her kes aşından

vek:

1. yek:

Kaside 20

Mısra: 47

Belgisiz sıfat, bir.

47. Dehri yek cüdu kām-yāb eyler

48. Zerre-i luṭfu āfītab eyler

2. yek:

Kaside 22

Mısra: 115

Bir, tek.

115. N'ışlesin şad ḥadenge yek sāmān

116. Neylesin biñ cefāya bir insān

3. yek:

Gazel 48

Mısra: 17

Bir, tek.

17. Yek nigāhı ḳaldırır ednāları a'lālara

18. İltifāt-ı mihr ile zerre Süreyyākār olur

vek nefes:

1. yek nefes:

Gazel 185

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tek nefes.

9. Olmaya Sālīm mukābil yek nefes ekdārına

10. 'Ālemiñ eczā-yı şevḳın cem' ü terkib eylesek

vek nigh:

1. yek nigh:

Tarih 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir bakış, bir defada, tek defada.

5. Güyyā nokṭa-i şekdir ser-i ḥaṭ

6. Ḥaṭṭıñı yek nigh 'irfān olmaz

vek semme:

1. yek semme:

Gazel 159

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa.

1. Alan yek şemme bü-yı gül-'izār-ı dil-rübādan feyz

2. Alır ey dil hezārān vech ile zevḳ u şafādan feyz

vek-ā-vek:

1. yek-ā-vek:

Gazel 277

Mısra: 8

Far. Yalnız başına, birer birer, tek tek.

7. Bilirler baḥtı ne güne dü şeşdir şeş der-i ṭālī'

8. Yek-ā-vek seyr edenler dide-i 'ibret ile zārī

vek-be-vek:

1. yek-be-vek:

Tarih 3

Mısra: 96

Birebir, tek tek.

95. Nāme-i sulḥunu ibrāz edip eṣrāfa

96. Yek-be-vek ḥarf-be-ḥarf eylediler istiḳrā

2. yek-be-vek:

Kaside 20

Mısra: 95

Birebir, tek tek.

95. Yek-be-vek hep şuhūr u büldānı

96. Cümle memlü' fazl-ı Rabbānī

vek-dil:

1. yek-dil:

Kaside 16

Mısra: 64

Gönülleri bir.

63. Gülsitānda ne 'aceb şevḳını efvn etmiş

64. Gül-i şad-berg ile yek-dil gibi ḥālā bülbül

vek-dil olabilir:

1. yek-dil olabilir:-a, -bil, -se, -ydi

Kaside 16

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı duyguları paylaşmak.

9. Bāğbānı ile yek-dil olabilir eger

10. Nāleler etmez idi bāğda her cā bülbül

vek-päre:

1. yek-päre:

Kaside 23

Mısra: 1

Tamamen.

1. Şemim-i hoş-dili ta'tir edip yek-päre dünyāyı

2. Bahār-ı yāsemīn etdi hevā-ı berf ü sermāyı

2. yek-päre:

Gazel 143

Mısra: 2

Tamamen, aynı şekilde.

1. Hep siyeh-kāse-i her çeşm-i cevānānız biz

2. Böyle yek-päre gedā-yı der-i cānānız biz

veksān olmaz:

1. yeksān olmaz:-maz

Tarih 10

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir, eşit, aynı seviyede olmak.

51. Bu değil bü-yı mücessemdir bu

52. Gerçi bu büyüyle yeksān olmaz

vek-ser:

1. yek-ser:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 79

Bütünüyle.

79. Görseler idi zātımı yek-ser

80. Hep ederler idi perestişler

2. yek-sere:-e

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 114

Bütünüyle.

113. Oldu mülk-i suḥanverān tārāc

114. Ḳaldı erbābı yek-sere muḥtāc

3. **yek-sere:-e**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 211

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

211. Bunu bilmez mi yek-sere eşyâ

212. Fazl-ı Hakk'a menûş ser-tâ-pâ

4. **yek-ser:**

Lugaz 1

Mısra: 26

Bütünüyle.

25. Gerek diğkât gerek rikât hele kalbim gibi hâşıl

26. Anıñ her pâyı yek-ser rişte-i dâğ-ı mağabbetdir

5. **yek-ser:**

Lugaz 1

Mısra: 31

Bütünüyle.

31. Kerâmetdir egerçi işlerim yek-ser ferâsetdir

32. Ferâsetle ferâsetden dil-i bîmâra 'illetdir

6. **yek-ser:**

Diğer 2

Mısra: 30

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

29. Seni söyler seni genâ eyler

30. Her ne söylerse rüz ü şeb yek-ser

7. **yek-ser:**

Tarih 3

Mısra: 16

Far. Bir baştan bir başa.

15. Geceler meş'aleden olmada 'âlem rüşen

16. Gündüzü garğa-i hün olmada yek-ser şahrâ

8. **yek-ser:**

Tarih 3

Mısra: 27

Far. Bir baştan bir başa.

27. Nice olmaya bu güne ki teveccüh yek-ser

28. Cünd-i islâma olur idi be-her-şubh u mesâ

9. **yek-ser:**

Tarih 3

Mısra: 112

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

111. Berren ü bahren ede Moskov-ı mezmûma sefer

112. Yed-i beyzâ-yı kahır göstere yek-ser her câ

10. **yek-ser:**

Tarih 3

Mısra: 178

Far. Bir baştan bir başa.

177. Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ

178. Evvelin hamlede olmuş idi yek-ser yağmâ

11. **yek-ser:**

Tarih 3

Mısra: 181

Far. Bir baştan bir başa.

181. Cânib-i râhı muğaffel idi yek-ser anıñ

182. Taraf-ı erba'ası 'asker-i bî-'add ü hâşâ

12. **yek-ser:**

Kaside 3

Mısra: 51

Far. Bir baştan bir başa.

51. Seniñ farzıñ edâ etmekte yek-ser

52. Ten ü cismim benim ol ağır eyler

13. **yek-ser:**

Kaside 3

Mısra: 75

Far. Bir baştan bir başa.

75. Kamu esrâr u i'lânımı yek-ser

76. Seniñ 'ilmiñ anı ma'lûm eyler

14. **yek-ser:**

Kaside 3

Mısra: 84

Far. Bir baştan bir başa.

83. Fiğân ol gün ki ola rüz-ı mahşer

84. Gele meydâna ne kim var yek-ser

15. **yek-ser:**

Diğer 3

Mısra: 57

Far. Bir baştan bir başa.

57. Sâye-i devlet-i teşrif-i bahârda yek-ser

58. Sâyeler saldı cihân içre nağıllar yer yer

16. **yek-sere:-e**

Diğer 3

Mısra: 111

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

111. Hele ne hâl ise anlar huţabâ yek-sere âh

112. Huţbe ta'limi için seyre gelirler her gâh

17. **yek-ser:**

Kaside 5

Mısra: 17

Far. Bir baştan bir başa.

17. Çıkdı gül-geşt-i sipihr etmege encüm yek-ser

18. Çarhda almış idi dūşuna bir gök dîbâ

18. **yek-ser:**

Tedis 5

Mısra: 9

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

9. Gül açıl 'uşşâk-ı zârı eyle yek-ser şâdmân

10. Şaklayıp râz-ı derünüñ etme bizlerden nihân

19. **yek-ser:**

Gazel 5

Mısra: 10

Far. Bir baştan bir başa.

9. Benim ol nazım-ı elfâz-ı bî-hem-tâ ki şî'rimden

10. Eder kesb-i tarâvet sü-be-sü yek-ser dür-i yek-tâ

20. **yek-ser:**

Kaside 6

Mısra: 71

Far. Bir baştan bir başa.

71. Odur ol şâh-ı evreng-i risâlet kim anıñ yek-ser

72. Çerâğ-ı hâşıdır a'lâ vü ednâ şem' ü pervâne

21. **yek-ser:**

Kaside 6

Mısra: 80

Far. Bir baştan bir başa.

79. Sen ol şâhenşeh-i taht-ı risâletsin ki cûduñla

80. Cihânda buldular yek-ser tecellâ şem' ü pervâne

22. **yek-ser:**

Tarih 8

Mısra: 8

Far. Bir baştan bir başa.

7. Nola kim secde-i şükranê etse cümle-i maḥlûk

8. Ki ḥürşid-i sa'âdet etdi yek-ser 'âleme işrâk

23. **yek-ser:**

Tarih 8

Mısra: 43

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

43. Bu güne yazdılar yek-ser senâ-yı zât-ı zî-şânîñ

44. Debîrân-ı zamân u kâtibân-ı südde-i nüh-tâk

24. **yek-ser:**

Diğer 8

Mısra: 64

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

63. Âsitânîñ hemîşe Rabb-i beşer

64. Melce'-i nâs ede bütün yek-ser

25. **yek-ser:**

Diğer 9

Mısra: 68

Far. Bir baştan bir başa.

67. Âteş-i ğamda oldu ten bir mûm

68. Oldu yek-ser şerârı böyle nücûm

26. **yek-ser:**

Diğer 9

Mısra: 131

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

131. Ḥâşşaten dayı beğlere yek-ser

132. Dil-i âşûfemiz selâm eyler

27. **yek-ser:**

Diğer 9

Mısra: 157

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

157. Gelir ise size deyiñ yek-ser

158. Saña Sâlim selâmın 'arz eyler

28. **yek-ser:**

Kaside 10

Mısra: 153

Far. Bir baştan bir başa.

153. Bu da şöhret-şi'ârdır yek-ser

154. Emr-i ihyâ-yı mürde-i duḥter

29. **yek-ser:-e**

Kaside 10

Mısra: 302

Far. Bir baştan bir başa.

301. Vardığında mekânına o cevân

302. Oldular kavmi yek-sere ḥayrân

30. **yek-ser:**

Diğer 11

Mısra: 32

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

31. Gerçi zevk u şafâdadır yer yer

32. Lik zâhir firâkımız yek-ser

31. **yek-ser:**

Kaside 17

Mısra: 11

Far. Bir baştan bir başa.

11. Müsebbihân-ı felek yek-ser etdiler tekbîr

12. Zemînde oldu deyiñ ravza-i Nebî mükrem

32. **yek-ser:**

Kaside 17

Mısra: 76

Far. Bir baştan bir başa.

75. Kula da lâyıf olan hep du'â-yı devletdir

76. Nitekim 'âleme yek-ser senâsıdır elzem

33. **yek-ser:**

Tarih 21

Mısra: 8

Hep beraber, birlikte.

7. Luḫf-ı Ḥaḫk ile tamâm olduğu demde bu eşer

8. Dedi târiḫini yek-ser anıñ erbâb-ı suḫen

34. **yek-ser:**

Kaside 22

Mısra: 47

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

47. Anıñ ednâ nizâmına yek-ser

48. Mülk-i Keyḫusrev olsa reşk eyler

35. **yek-ser:**

Kaside 23

Mısra: 90

Far. Bir baştan bir başa.

89. Bu ikbâl-i Ḥudâ-dâd ile bir gün neyyir-i tîğîñ

90. Eder teşhîr yek-ser merz ü büm-ı 'ömr-i a' dâyi

36. **yek-ser:**

Kaside 25

Mısra: 29

Far. Bir baştan bir başa.

29. O destûr-ı himem-güster ki oldu 'âleme yek-ser

30. Vücûd-ı pâki maḫz-ı ni'met-i Rabb-i kerem-baḫşâ

37. **yek-ser:**

Kaside 29

Mısra: 40

Far. Bir baştan bir başa.

39. Sen o kân-ı kerem-i baḫr-i keremsin k'olmuş

40. Dergeh-i 'âtfetiñ melce'-i 'âlem yek-ser

38. **yek-ser:**

Kaside 35

Mısra: 63

Far. Bir baştan bir başa.

63. Şâ'irân dehre nola lâzım olursa yek-ser

64. Şâ'irânla ögünür künbed-i mînâ her bâr

39. **yek-ser:**

Gazel 51

Mısra: 9

Aynı, benzer.

9. Felekde 'âdet-i dirînekâr-ı dil-berân yek-ser
10. Ğurûr-ı âb u tâb-ı hüsân ile mağrûr olmağıdır

40. **yek-ser:**

Müfret 83

Mısra: 1

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

1. Oturmağılıkda kalkmağıda hacâlet el verir yek-ser
2. Ne müşkildir kişi dünyâda pîr olmağı 'alîl olmağı

41. **yek-ser:**

Gazel 107

Mısra: 7

Far. Bir baştan bir başa.

7. Bilir yek-ser mizâcım vaşf-ı kânûn-ı mağabbetle
8. Benim ol dil-ber-i nabz-âşinâ-yı gam hâkîmimdir

42. **yek-ser:-ir**

Gazel 134

Mısra: 3

Far. Bir baştan bir başa.

3. Bu tekyegâh-ı çarğda her kese baht el verir yek-ser
4. Velî bahtım hemân ancak beni irşâda el vermez

43. **yek-ser:**

Gazel 139

Mısra: 8

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

7. Mekâşid ile hemîşe rehinde 'âşıklar
8. Niyâzlar ile yek-ser gider gelir tûrmaz

44. **yek-ser:**

Gazel 197

Mısra: 5

Baştan başa.

5. Şikâyet eyleyip sen saçı leyliden bugün yek-ser
6. Varıp şahrâya râzım Kays-ı bî-sâmâna 'arz etdim

45. **yek-ser:**

Gazel 244

Mısra: 3

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

3. Kopup yek-ser yerinden serviler düşdü ayağına
4. Hırâmân eyledikçe ol dil-ârâ gülsitân içre

46. **yek-sere:-e**

Gazel 251

Mısra: 9

Far. Bir baştan bir başa.

9. Her taraf dil-ber ile yek-sere mâlî Sâlim
10. Nola kim nâmı bu şehriñ Tarab-efzûn olsa

vek-ser eyledi:

1. **vek-ser eyledi:-di**

Gazel 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baştan başa.

1. Nola bahtım remeden perde çekse dideme yer yer
2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nıgeh yek-ser

vek-tâ:

1. **vek-tâ:**

Tarih 5

Mısra: 5

Eşsiz, benzersiz || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

5. Sensin ol yek-tâ dür-i baħr-i vezâret kim seniñ
6. Nazm-ı medħiñde olur güftâr-ı vaşşâfân selis

2. **vek-tâdır:-dır**

Kaside 22

Mısra: 13

Tek, eşsiz, benzersiz.

13. Kim vücûdu keremde yek-tâdır
14. Kef-i cüdu 'atâda deryâdır

3. **vek-tâ:**

Kaside 25

Mısra: 43

Tek, eşsiz, benzersiz.

43. Sen ol yek-tâ dür-i gencine-i luğ u keremsin kim
44. Vücûd-ı pâkiñe olmaz bahâ dünyâ vü mâ-fihâ

4. **vek-tâ:**

Kaside 29

Mısra: 43

Tek, eşsiz, benzersiz.

43. Sen o yek-tâ güher-i baħr-i keremsin ki felek
44. Görmedi zât-ı şeref-baħşıña beñzer gevher

5. **vek-tâdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 72

Tek, eşsiz, benzersiz.

71. Sitâyiş zât-ı pâkiyle temeddüh etse şâyeste
72. Vücûd-ı 'âlem-ârâsı anıñ zirâ ki yek-tâdır

vek-tâ olur dum:

1. **vek-tâ olur dum:-ur, -dum**

Kaside 16

Mısra: 80

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşsiz, benzersiz olmak.

79. Nazar-ı luğ-ı şehensâha muğârin olsam
80. Gülşen-i şî're olur dum hele yek-tâ bülbül

yeller eser:

1. **yeller eser:-er**

Gazel 65

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rüzgârlar esmek || Söz konusu durumun tamamen kaybolması.

3. Gülsitân-ı dünyeden bād-ı feraħ gitmiş gönül
4. Şimdi yerinde neşâat u ülfetiñ yeller eser

yem:

1. **yem:**

Kaside 1

Mısra: 11

Deniz.

11. Yem kemer-bend-i emr ü fermānı
12. Ber de muhtāc-ı toḥm-ı iḥsānı

2. yem:

Diğer 3

Mısra: 96

Deniz.

95. Ser-nih oldukça fezā-yı çemene şubḥ u mesā
96. Yem ayağını oğar çāker-i ednāāsā

3. yemde:-de

Diğer 3

Mısra: 137

Deniz.

137. Yār zevrakla gece yemde güzārān eyler
138. İki cānibe muhassal gümüş eḫşān eyler

4. yemler:-ler

Gazel 3

Mısra: 9

Deniz.

9. Nesic-i nazmıña yemler de leb-teşne seniñ Sālim
10. Görüp emvāc-ı satır-ı dil-nişiniñ mevc urur deryā

5. yemde:-de

Kaside 15

Mısra: 7

Deniz.

7. Felekde kavş olur yemde māhiyān lerzān
8. Taḫınsa güş-ı cihāna bu heybet-i şevket

6. yem:

Kaside 22

Mısra: 86

Deniz.

85. Fevc-ber-fevc fülküne her dem
86. Yüz sürer idi mevcesı ile yem

7. yem:

Kaside 22

Mısra: 87

Deniz.

87. Ben de yem gibi ol kerem-kāne
88. 'Arz-ı ḫāl eyleyem fakīrāne

8. yemde:-de

Gazel 261

Mısra: 4

Deniz.

3. Ziyād oldukça cāh-ı ḫüsnü nola luḫfuñ umsa dil
4. Şu 'ā'ı sū-be-sū artar şu 'ūd etdikçe meh yemde

yem döker:

1. yem döker:-er

Gazel 273

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yem dökmek || Sevgilinin benleri ile aşığın gönül kuşunu avlamaya çalışmak.

1. Nice bend olmayayım zülf-i 'abir-eḫşāne
2. Yem döker ḫāl-i siyeh murğ-ı dil-i nālāne

yemāsā:

1. yemāsā:

Tarih 23

Mısra: 4

Deniz gibi.

3. Göreydi Tāk-ı Kısra ḫarḫ-ı zībāsın vücutḫ ile

4. Yüzün dāmānına ferşide eyler idi yemāsā

yem-i firkat:

1. yem-i firkat:

Gazel 125

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık denizi.

11. HemİN gird-āb-ber-gird-āb-ı şad gamdır yem-i firkat

12. Bu yolda keşti-i şabra muvāfiḫ rüzgār olmaz

yem-i firkatde:

1. yem-i firkatde:-de

Gazel 46

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık denizi.

5. O şūḫu der-kenār etmek hevāsıyla bu nālīşler

6. Yem-i firkatde fülk-i arzū çalkandıgındandır

yem-i firkatde kalmışım:

1. yem-i firkatde kalmışım:-mış, -ım

Diğer 2

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık denizinde kalmak.

89. Yem-i firkatde kalmışım ḫālā

90. Bir şikeste sefineyim güyā

yem-i iḥsānı:

1. yem-i iḥsānı:-ı

Kaside 14

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik denizi.

19. Yem-i iḥsānı şaçsa dehre gevher

20. Olur ber-bād Genc-i Bād-āver

yem-i 'irfānı:

1. yem-i 'irfānı:

Kaside 1

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İrfan, mana denizi.

79. Ya'nı cūş eyleyip yem-i 'irfān

80. Hem-çü baḫr-i seḫā taşar insān

yem-i 'irfān-ı fāyıku'l-akrānı:

1. yem-i 'irfān-ı fāyıku'l-akrānı:

Kaside 22

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akranlarından üstün olan bilgi denizi || Müderris.

59. Baḫr-i zehḫār-ı 'ilm-i bī-pāyān

60. Yem-i 'irfān-ı fāyıku'l-akrānı

yem-i kedere:

1. yem-i kedere:-e

Kaside 12

Mısra: 197

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder denizi || Denizi sürekli dalgalı olmasından hareketle, kederlen kaynaklı sürekli mutsuzluk.

197. Verip yem-i kedere feyz-i inşirâh sükûn

198. Haşîre döne o bahır-i felâke-dürdürü

yem-i mefâhirdir:

1. yem-i mefâhirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 172

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övgü denizi.

171. Bu güne eyledi vaşf-ı şerîfini ta'bir

172. 'Aceb ki tab'-ı yerâ'a yem-i mefâhirdir

yem-i mihriz:

1. yem-i mihriz:-iz

Gazel 84

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhabbet denizi.

5. Olur şafvet hemîn 'ayn-ı küdüret bu cihân içre

6. Yem-i mihriz bize 'aşk ile pür-cüş olmamız yegdir

yem-i sehâsından:

1. yem-i sehâsından:-sı, -ndan

Kaside 20

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik denizi || Padişah 3. Ahmed'in cömertliği.

79. Nîl anıñ yem-i sehâsından

80. Olur akdığı yerde sağ u esen

yem-i şıdk-ı revândır:

1. yem-i şıdk-ı revândır:-dır

Gazel 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğruluk akan deniz || Hakikati gösteren.

1. Hürüşân bir yem-i şıdk-ı revândır halka-i tevîd

2. Hemîn gird-âb-ber-gird-âb-ı cândır halka-i tevîd

yemin edip:

1. yemin edip:-ip

Müfret 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz vermek.

1. Saña gayrı ben cefâ etmem deyü edip yemin

2. Yine yüzden Şolağ-zâdem baña cevri eyledi

yemîn ü yesâr:

1. yemîn ü yesâr:

Kaside 10

Mısra: 185

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ve sol.

185. Tırdı yevm-i ahad yemîn ü yesâr

186. İki şahş-ı mu'azzamü'l-miçdâr

yemîn ü yesârında durup:

1. yemîn ü yesârında durup:-up

Kaside 15

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağında ve solunda durmak || Korumak.

75. Hudâ vücüd-ı hümâyünuñ eylesin maḥfûz

76. Durup yemîn ü yesârında nuşret-i şevket

yeñi:

1. yeñi:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 141

Bir yerde çok uzun süredir bulunmayan insanlar.

141. Dün gelen taşradan yeñi türkler

142. Eski maḥdüm-ı şehre daḥl eyler

2. yeñi:

Terkib-bend 1

Mısra: 50

O güne kadar söylenmemiş, edilmemiş, görülmemiş.

49. Şikâyet kim bu çarḥ-ı köhne-dâmân

50. Yeñi bir ârzü etdi nümâyân

3. yeñidir:-dir

Diğer 11

Mısra: 115

Yeni || Daima aynı halde olan.

115. Hep yeñidir şafası her demde

116. Yokdur anıñ beyânı 'âlemde

yeñi başdan:

1. yeñi başdan:

Gazel 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tekrardan, en başından.

1. Yeñi başdan döşendim râh-ı 'aşka ey dil-i şeydâ

2. Ḥayâl-i yârime nola edersen cebhemi fersâ

yeñiden:

1. yeñiden:

Tarih 1

Mısra: 53

Tekrar.

53. Yeñiden eyledi güyâ ki ihyâ

54. Bu mürde 'âlemi sūr-ı hümâyün

2. yeñiden:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 22

Tekrar.

21. Her çemen giydi şehâ ser-tâ-pâ

22. Yeñiden câme-i ḥazrâ zirâ

3. yeñiden:

Tarih 3

Mısra: 80

Tekrar.

79. Etdi ez-cümle sipâriş bu işi şâhibine
80. Yeñiden eyledi bu 'âlemi güyâ ihyâ

4. yeñiden:

Kaside 17

Mısra: 6

Tekrar.

5. Zemîn-i köhneye tâze bahâr-ı şevk oldu

6. Hayât buldu yeñiden bu luğf ile 'âlem

5. yeñiden:

Gazel 107

Mısra: 3

Tekrar.

3. Bize tecdîd-i ğam etmez yeñiden 'âlem-i hicrân

4. Keder vermez baña fırkat ki me'lûf-ı qadîmimdir

yer:

1. yeri:-i

Diğer 2

Mısra: 54

Yer || Gönülde bir duygunun yer etmesi.

53. Her biriniñ muhaşşalı ferdâ

54. Yeri vardır derûnda ser-tâ-pâ

2. yer:

Tarih 3

Mısra: 145

Yer, Mekan.

145. Sebz olurdu qadem-i pāk-i Nebī başdığı yer

146. Dest-i pāki tōkunan yer nola olsa hāzrâ

3. yer:

Tarih 3

Mısra: 146

Yer, Mekan.

145. Sebz olurdu qadem-i pāk-i Nebī başdığı yer

146. Dest-i pāki tōkunan yer nola olsa hāzrâ

4. yerde:-de

Kaside 9

Mısra: 80

Mekan || Mahşer meydan.

79. Dem-i mahşerde hevl-i cān u serde

80. O vādî-i tahayyürde o yerde

5. yeri:-i

Kaside 10

Mısra: 197

Yer, Mekan.

197. Yed-i pākiyle mess edip o yeri

198. Mülte' im oldu cümle yâreleri

6. yerden:-den

Kaside 10

Mısra: 406

Yer, Mekan.

405. Mesh edince giderdi hep serden

406. Yed-i pāki tōkunduğı yerden

7. yerde:-de

Kaside 13

Mısra: 86

Yer, Mekan.

85. Bir maħalde şahne-i hıfzı ki hüküm icrâ eder

86. Eder ol yerde şu dîbâsıyla âteş iktisâ

8. yerde:-de

Kaside 20

Mısra: 80

Yer, Mekan.

79. Nîl anîñ yem-i şehâsından

80. Olur aqđığı yerde şağ u esen

9. yerde:-de

Gazel 32

Mısra: 6

Yer, Mekan.

5. Muşhaf-ı 'arızîña hâşiyedir hatt-ı siyeh

6. Vechi var diğkat ederlerse o yerde şurrâh

10. yerinde:-in, -de

Gazel 65

Mısra: 4

Yerine.

3. Gülsitân-ı dünyeden bād-ı feraħ gitmiş gönül

4. Şimdi yerinde neşât u ülfetiñ yeller eser

11. yerler:-ler

Gazel 87

Mısra: 1

Durum, hal.

1. Hele incindigim yerler gönül ol yâre pek çokdur

2. Bilinmez dâğ-ı sînem gerçi ammâ yâre pek çokdur

12. yerde:-de

Gazel 88

Mısra: 5

Yer, Mekan.

5. Kağı yerde qaldı yine söyleyin

6. Ol dil-i âşüfte-hâlim kim bilir

13. yer:

Gazel 106

Mısra: 14

Yer, Mekan.

13. Dile Sâlim selâm eyle ne bekler çin-i zülfünde

14. Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyâdır

14. yere:-e

Gazel 124

Mısra: 10

Yer, Mekan.

9. Ğâret-i sāmâna Sâlim ğamzeye minnet mi var

10. Aşinâ yok bir yere bî-çâre düşdü gönülümüz

15. yerde:-de

Gazel 129

Mısra: 2

Yer, Mekan.

1. Gönül her serv-qaddîñ çin-i zülfünde mekân etmez

2. Hümâ-yı evc-i qudsî degme yerde âşiyân etmez

16. **yeri:-i**

Gazel 172

Mısra: 6

Yer, Mekan.

5. Egerçi gitti dem-i vuşlat ey kemân-ebrû

6. Derûnda aldı şafâya yeri nişân ancak

17. **yerimiz:-imiz**

Gazel 235

Mısra: 11

Yer, Mekan.

11. Yerimiz şaff-ı ni‘âl-i urbet oldu Sâlimâ

12. Bir zamân ser-alka-i yârân-ı İstanbul iken

18. **yerler:-ler**

Gazel 238

Mısra: 1

Yer, Mekan.

1. Der iseñ gezdigin yerler eger ag üstü bâğ olsun

2. Yanında sâki-i gül-çehre destinde ayağ olsun

19. **yerde:-de**

Gazel 253

Mısra: 9

Yer, Mekan.

9. Yakışmaz gayrı bir yerde eylemek ârâm ey Sâlim

10. Ederseñ âsitân-ı dil-beri cây-ı ferâğ eyle

ver eder:

1. **yer eder:-er**

Gazel 42

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer etmek, barınmak, bulunmak.

9. Meh cemâlin fikr edip lâle-şıfat

10. Dâğ-ı hicriñ sinem üzre yer eder

ver etdi:

1. **yer etdi:-di**

Müseddes 2

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer etmek, barınmak, bulunmak.

25. apıldı gönlümüz ol şüha olduk efgende

26. Yer etdi kâr-ı mahabbet yeri ile bende

2. **yer etdi:-di**

Gazel 40

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer etmek, barınmak, bulunmak.

7. Delil-i süzi-i hicrân yeter bu âyet-i vâzih

8. Ki hamrâ şem‘-i süzâna serinde etdi yer kâğaz

ver komadılar:

1. **yer komadılar:-dı, -lar**

Tarih 3

Mısra: 166

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahal vermek, bir olayın gerçekleşmesine fırsat vermek, müsaade etmek.

165. Hâk ede yine bizim ‘askerimiz ber-hürdâr

166. Anlara yer komadılar yürüyüşde hâka

ver ver:

1. **yer yer:**

Tarih 3

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

87. Bildire haddini küffâra ser-â-ser yer yer

88. Düşmene n’olduğunu añlada kendin her câ

2. **yer yer:**

Diğer 3

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

57. Sâye-i devlet-i teşrif-i bahârda yek-ser

58. Sâyeler saldı cihân içre naıllar yer yer

3. **yer yer:**

Diğer 3

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

71. Lâleler ise yakıp dâğ-ı derûnun yer yer

72. Güyiyâ şâh-ı bahâr yine çerâğân eyler

4. **yer yer:**

Diğer 3

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

85. Şev-ı sürî ile bülbüller ise ser-tâ-pâ

86. Her biri nağmesini etmede yer yer icrâ

5. **yer yer:**

Lugaz 3

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

19. Dâmenin yaş eder sümük yer yer

20. Gehi ıp ıp sümükleri amlar

6. **yer yer:**

Diğer 4

Mısra: 70

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

69. Şimdi bâzâr-ı cihânda ekşer

70. Şatılan cümle mezâdır yer yer

7. **yer yer:**

Tarih 8

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman zaman.

13. Erişdi mevsim-i gül-geş-i gülzâr-ı sürür-efrüz

14. Yine yer yer figâna başladı her bülbül-i müştâk

8. **yer yer:**

Kaside 8

Mısra: 207

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman zaman.

207. Alır ola dil-i mazlûm âdını yer yer
208. Egerçi hayl-i ğarībān eger ekāsirdir

9. yer yer:

Diğer 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

7. Firāk-ı kâmet-i serv-âzmâyişin yer yer (?)
8. Derûnu huld-i berin etdi şanki ser-tâ-pâ

10. yer yer:

Diğer 11

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman zaman.

31. Gerçi zevk u şafâdadır yer yer
32. Lîk zâhir firâkıımız yek-ser

11. yer yer:

Gazel 12

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

11. Âfitâb-ı âsumâna bakmağa hâcet mi var
12. Sîne-i pür-dâg-ı Sâlim şimdi yer yer âfitâb

12. yer yer:

Kaside 13

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

53. Ol ki ebr-i himmeti dünyâya olsa kaşra-pâş
54. Bâg-ı âlemd e biter yer yer giyâh-ı kîmyâ

13. yer yer:

Kaside 34

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

15. Quruldu sâha-i gülzâra bâzâr-ı şafâ yer yer
16. Yine vaqt-i nevâ-yı andelîb-i hâlet-efzâdır

14. yer yer:

Gazel 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

1. Nola bahtım remeden perde çekse dideme yer yer
2. Beni küstâh-ı nazra eyledi her bir nîgeh yek-ser

15. yer yer:

Gazel 87

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

9. Bilirken Sâlimâ pâ-mâl-i gerd-i râhını yer yer
10. Bu güne 'âşîka cevri etmek ol mekkâre pek çokdur

16. yer yer:

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman zaman.

5. Ayırma sîneden yer yer kerem kıl hânçeriñ cânâ
6. Benim künc-i ğamında dâg-ı dil-dûzum nedimimdir

17. yer yer:

Gazel 139

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman zaman.

9. Göñül seniñle 'itâbın benimle dil 'âciz
10. O hâl 'âşîka yer yer gider gelir turmaz

18. yer yer:

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

5. Koparmış şahid-i gül-bergi yer yer bād yerinden
6. Hârâb-âbâd olup gülşen kıyâmetden nişân olmuş

19. yer yer:

Gazel 197

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman zaman.

13. O kaşı yanın endüh-ı firâkın söyleyip yer yer
14. Benim çekdiklerim Sâlim varıp cânâna 'arz etdim

20. yer yer:

Gazel 289

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, bölge bölge.

7. Deyin o şüh-ı cefâ-cüya sinemiz şimdi
8. Donandı dâg ile yer yer gelir mi gelmez mi

yer-be-ver:

1. yer-be-ver:

Gazel 135

Mısra: 6

Yer yer, bir yerden bir yere.

5. Niyâzım 'âlî'imle etmede şad bahş ü şad âşüb
6. Nizâm-ı mülket-i sinem mi vardır yer-be-ver sensiz

vere geçdi:

1. vere geçdi:-di

Kaside 4

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkılmak || Gölün kuruması.

15. Ne şebdir ol şeb-i ferhunde kim eyvânı Kısra'nın
16. Hârâb oldu o şebde yere geçdi Sâve ser-tâ-pâ

yeri şovumayıp:

1. yeri şovumayıp:-ma, -yıp

Diğer 9

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeri soğumak || Unutulmak.

81. Böyle çekmiş netice ta'neleri
82. Şovumayıp maḥabbetinde yeri

veri yok:

1. **yeri yok:**

Kaside 12

Mısra: 123

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yerde, huzurda bulunma hakkı olmamak.

123. O bārgēhde yeri yok tekebbürüñ zirā

124. Netice sevmez o nūru'ş-şudūr mağrūrı

veridir:

1. **yeridir:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 44

Layıktır, uygundur, münasıptir anlamında kullanılan bir söz.

43. Gülşeniñ lāle gönül micmeridir

44. Sinesin dāğ ile yağsa yeridir

2. **yeridir:**

Tahmis 2

Mısra: 17

Layıktır, uygundur, münasıptir anlamında kullanılan bir söz.

17. Olsa fermān-berin 'ālem yeridir ser-tā-pā

18. Efser-i hūsn ile sensin şeh-i iklīm-i bahā

verin aldı:

1. **verin aldı:-dı**

Kaside 18

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konumlanmak.

17. Terk-i hīdmet diyerek aldı yerin gülşende

18. Aşiyānın bulıcağ zāğ hezārın maħlūl

verin etmez:

1. **verin etmez:-mez**

Gazel 120

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer etmek, mekan tutmak.

9. Ümid etmez hayāt-ı cāvidān-ı vaşlı ey Sālim

10. Yerin bī-hüde 'āşık künc-i şahrā-yı 'adem etmez

verinde:

1. **verinde:**

Diğer 11

Mısra: 122

Uygun.

121. Oldu hāme bu 'arşagehde şamūt

122. Mūsikīdir yerinde olsa sūkūt

2. **yerindedir:-dir**

Gazel 149

Mısra: 6

Uygun.

5. Seçildi şimdi şahīhi şakīmden cümle

6. Yerindedir hele bu imtiḥāna yok sözüümüz

verinde olur:

1. **verinde olur:-ur**

Gazel 56

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevcut durumuna uygun davranmak.

15. Sālim hemişe kimseyi Haḳḳ itmesün ğarīb

16. Ādem yerinde olur ise kām-rān olur

verinden kalkıp:

1. **verinden kalkıp:-ıp**

Gazel 41

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olduğu yerden kalkarak farklı yöne hareket etmek.

5. Hevā-yı rüy u zülfüñle çü erbāb-ı sefer güyā

6. Şeḫer ḳalkıp yerinden Çin'de aḫşam eder kāğaz

verinden koparmış:

1. **verinden koparmış:-mış**

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulunduğu yerden koparmak, sökmek.

5. Koparmış şahid-i gül-bergi yer yer bād yerinden

6. Ḥarāb-ābād olup gülşen kıyāmetden nişān olmuş

verinden kopup:

1. **verinden kopup:-up**

Gazel 244

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılmak.

3. Kopup yek-ser yerinden serviler düşdü ayağına

4. Ḥırāmān eyledikçe ol dil-ārā gülsitān içre

verine:

1. **yerine:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 129

(Onun) yerine.

129. Cā'ize yerine kibār ekşer

130. Sāde bir āferin der ise yeter

2. **yerine:**

Tarih 1

Mısra: 37

(Onun) yerine.

37. Gören fevvāreden ābın yerine

38. Kıyās eyler ki āteş oldu bürün

3. **yerine:**

Diğer 3

Mısra: 22

(Onun) yerine.

21. Gülsitān-ı ğam-ı hicriñde dil etmekte ḫırām

22. Güyiyā oldu hezārın yerine ḳā'imaḳām

verine getireyim:

1. **yerine getireyim:-eyim**

Kaside 3

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılması gereken işi layıkıyla yapmak.

21. Seniñ envā'-ı ni' met verdigine
22. Nice şükrün getireyim yerine

yerine kapanıp:

1. **yerine kapanıp:-ıp**

Tarih 3

Mısra: 179

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Korkudan- olduğu yerde kalmak, oraya kapanmak.

179. Kapanıp ol yerine bīm ü hirāsiyla fakat
180. Ber-ıaraf olmuş idi semt-i emel rāh-ı rehā

verine verdi:

1. **verine verdi:-di**

Diğer 9

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- Sahip olunan bir şeyleri kaydedip- başka şeylere ulaşmak.

105. Aldı şāh-in-i bāzı destimden
106. Verdi yerine haylı zāğ u zağan

verlere girse:

1. **verlere girse:-se**

Tarih 3

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Deyim**

Korkudan saklanmak.

51. Yerlere girse sezā haşyet-i şemşirinden
52. Teng (ü) tār oldu ser-i Moskov'a rüy-ı gābrā

verlere inmez:

1. **verlere inmez:-mez**

Gazel 240

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yukarıdan aşağı doğru inmek.

17. Menzilin bālā edinmiş çarhda
18. Yerlere inmez Hümā-yı ārzū

verli yerinde turdular:

1. **verli yerinde turdular:-du, -lar**

Tarih 3

Mısra: 168

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konumunu korumak, hareket etmemek.

167. Bağlayıp şaflarını 'asker-i ehl-i islām
168. Turdular yerli yerinde vüzerā vü ümerā

vesār u yemîn:

1. **vesār u yemîn:**

Kaside 22

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sağ ve sol.

33. Çıkşa divāna ol vezir-i güzün
34. 'Adl ü ihsān turur vesār u yemîn

ve's-i küllî:

1. **ve's-i küllî:**

Tarih 17

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün ümitsizlikler.

61. Ye's-i küllî bir 'acâyib tesliyetmiş âdeme
62. Hağ bilir ol da kudümüñ ile oldu der-kemîn

yesir ede:

1. **yesir ede:-e**

Diğer 4

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolaylaştırmak.

85. Haccinî etmegi kim ede yesir
86. Hâzret-i Hâlık-ı kevneyn-i Kadir

2. **yesir ede:-e**

Kaside 24

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolaylaştırmak.

63. Gel dū'ā eyleyelim cān ü gönülden şeb ü rüz
64. Ne murād eyler ise ede Hudā cümle yesir

yesrib:

1. **yesrib:**

Kaside 17

Mısra: 18

Ar. Medine-i Münevvere.

17. Zamān-ı vāliidi Baḥhā'ya olsa ger ta'zīm
18. Anıñ zamānı da Yeşrib ola hemîn mükrem

yeşil:

1. **yeşil:**

Tarih 3

Mısra: 148

Yeşil (renk).

147. Nūru pür-nūr eder ise nola dīdeleri
148. Bir yeşil nūr-ı mücessemdir o sancağ güyā

2. **yeşil:**

Kaside 19

Mısra: 13

Yeşil (renk).

13. Zümürüdden yeşil kālīça ferş olmuş kıyās eyler
14. Bağan ol rüh-perver bāğda rüy-ı çemenzāre

yeşil örtüdür:

1. **yeşil örtüdür:-dür**

Diğer 3

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapraklar.

81. Naḥl-ı gül taḥt-ı revān olsa olurdu a'lā
82. Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil güyā

yet:

1. **yetmez:-mez**

Kaside 3

Mısra: 104

Yeterli, kāfi.

103. Yeter küstâh gūyuñ etdiñ inşād
104. Saña lâ-taknetü yetmez mi dil-şād

yeter:

1. **yeter:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 130

Uygun, yeterli.

129. Cā'ize yerine kibār ekşer
130. Sāde bir āferin der ise yeter

2. **yeter:**

Kaside 2

Mısra: 140

Yeterli, kâfi.

139. Hāṭā vü cürmüme bakma İlah'im
140. Baña yā Rab yeter rüy-ı siyāhım

3. **yeter:**

Kaside 3

Mısra: 103

Yeterli, kâfi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.

103. Yeter küstâh gūyuñ etdiñ inşād
104. Saña lâ-taknetü yetmez mi dil-şād

4. **yeter:**

Kaside 3

Mısra: 106

Yeterli, kâfi.

105. Zünübüña gel istigfār eyle
106. Yeter tevbâtı Sâlim kâr eyle

5. **yeter:**

Tarih 4

Mısra: 21

Yeterli, kâfi.

21. Yeter bu da'vi-i teslîme şâhid
22. Çerâğ-ı dergeh-i vâlâsı hakkâ

6. **yeter:**

Kaside 8

Mısra: 12

Yeterli, kâfi.

11. O tütüyâ-yı gubârı kim eyledik iksîr
12. Ki zerre zerresi dehre yeter Hudâ birdir

7. **yeter:**

Diğer 8

Mısra: 26

Yeterli, kâfi.

25. Dergehiñ hâşılı ğarîbâna
26. Yeter ancak medâr-ı ihsâna

8. **yeter:**

Kaside 10

Mısra: 146

Yeterli, kâfi.

145. Da'vi-i hâle hüccet-i ebher
146. Kışsa-i 'Āyişe güvâh yeter

9. **yeter:**

Kaside 10

Mısra: 508

Yeterli, kâfi.

507. Eger eyleirse cüduna maẓhar

508. Keremi kârîña yeter artar

10. **yeter:**

Diğer 10

Mısra: 38

Yeterli, kâfi.

37. Hāyâlim olmada cüyende-i dem-i vaşlıñ

38. Yeter o bezmde hñvânende āh-ı şubh u mesâ

11. **yeter:**

Kaside 11

Mısra: 17

Yeterli, kâfi.

17. Yeter evlâdîña qalben teveccüh eylemek bir kez

18. Ümîd oldur göre andan dil-i nâlân ihsânı

12. **yeter:**

Kaside 15

Mısra: 10

Yeterli, kâfi.

9. Verâ-yı Kâf'a nihân etse kendini a'dâ

10. Yeter irâdet-i Hakk ile kuvvet-i şevket

13. **yeter:**

Kıt'a 17

Mısra: 3

Yeterli, kâfi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.

3. Ne bu cevriñ yeter gel inşâf et

4. 'Āşîk olduksa kâfir olmadık

14. **yeter:**

Kaside 17

Mısra: 23

Yeterli, kâfi.

23. Bu müdde 'âmıza hâricde bu delil yeter

24. K'olup karîha-i pâki bu kârda mülhem

15. **yeter:**

Kaside 19

Mısra: 99

Yeterli, kâfi.

99. Du'â hengâmıdır ğayrı yeter taşdı' ey Sâlim

100. Çemende başladı murgân-ı gülşen vird-i eşhâre

16. **yeter:**

Kaside 22

Mısra: 129

Yeterli, kâfi.

129. Yeter ey kîlk-i hüd-fürüş-ı suhan

130. Hâzer eyle melâl-i sâmi'adan

17. **yeter:**

Tarih 24

Mısra: 26

Yeterli, kâfi.

25. Fetḥ ü zâferdir şâh-râh min-ba'd aña bî-iştibâh

26. İqbâline 'âdil güvâh ol şadr-ı dîn-perver yeter

18. **yeter:**

Kaside 29

- Mısra: 54
Yeterli, kâfi.
53. Çünkü mümkün değil ol zât-ı şerîfi midhat
54. Sâlimâ eyle du'â eyleme taşdı' yeter
19. yeter:
Kaside 30
Mısra: 75
Yeterli, kâfi.
75. Yeter bu 'abd-i zâra bir nigâh-ı şefkat-âmiziñ
76. Deriñde mültecâ-yı ârzümendân-ı şeydâyı
20. yeter:
Kaside 30
Mısra: 81
Yeterli, kâfi.
81. Du'âcımdır demeñ bile yeter baña sa'âdet kim
82. Değişmem intisâbım verseler ger baña dünyâyı
21. yeter:
Kaside 30
Mısra: 106
Yeterli, kâfi.
105. Teğazzül de tamâm oldu du'â hengâmıdır ğayı
106. Yeter Sâlim 'inân-ı esb-i kilke etdiñ irhâyı
22. yeter:
Kaside 31
Mısra: 87
Yeterli, kâfi.
87. Ne bu taşdı' yeter bargeh-i Mevlâ'dan
88. Sâlimâ şıdk ile sen böyle temennâ eyle
23. yeter:
Gazel 35
Mısra: 3
Yeterli, kâfi.
3. Gel kümeýt-i tab'a tahmîl eyleme hicriñ yeter
4. Kalmadı bâr-ı girân-ı derde dermânım meded
24. yeter:
Gazel 40
Mısra: 7
Yeterli, kâfi.
7. Delil-i süzi-i hicrân yeter bu âyet-i vâziğ
8. Ki hamrâ şem'-i süzâna serinde etdi yer kâğaz
25. yeter:
Gazel 122
Mısra: 3
Yeterli, kâfi.
3. Küze-i 'ibret yeter kâni' iseñ bu 'âlemiñ
4. Lüle-i ser-çeşme-i encâmı tamlar tamlamaz
26. yeter:
Gazel 140
Mısra: 5
Yeterli, kâfi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.
5. Ey nâ-şinâs-ı resm-i mürüvvet yeter cefâ
6. Bilek seniñ yanında nedir bir günâhımız
27. yeter:
Gazel 151

- Mısra: 9
Yeterli, kâfi.
9. Yeter 'izâr-ı tağayyül de Sâlimâ saña
10. Mağabbet ehline bir cilvegâh besdir bes
28. yeter:
Gazel 167
Mısra: 2
Yeterli, kâfi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.
1. Vücuduñ yok yere gel etme itlâf
2. Yeter ey dil hevâ inşâf inşâf
29. yeter:
Gazel 167
Mısra: 10
Yeterli, kâfi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.
9. Hemân Sâlim kanâ'at eyle kûta
10. Yeter tâ-key hevâ inşâf inşâf
30. yeter:
Gazel 172
Mısra: 2
Yeterli, kâfi.
1. Bes oldu şayd-ı dile zülf rîsmân ancak
2. Ğarîb olanlara ğurbet yeter hemân ancak
31. yeter:
Gazel 208
Mısra: 1
Yeterli, kâfi.
1. Firâkıñla baña devlet yeter âh-ı sehergâhım
2. Fenâ dünyâda bî-câh olmadır ancak benim câhım
32. yeter:
Gazel 257
Mısra: 10
Yeterli, kâfi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.
9. Derün-ı Sâlim'i tâ key Ğarâb etmek tarahhüm kıl
10. Yeter tatyîb-i kalb-i 'âşık-ı rencürdan başla
33. yeter:
Gazel 258
Mısra: 1
Yeterli, kâfi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.
1. Yeter ey lüle-ğad dâğ-ı derünüm pârelendirme
2. Oñulmaz zağmımı hicriñle yine yârelendirme
34. yeter:
Gazel 259
Mısra: 5
Yeterli, kâfi.
5. Yeter kaldıñ gel ey dil dâmgâh-ı zülf-i dil-berde
6. Havâdisden ne var zülf-i dil-ârâda baña söyle
35. yeter:
Gazel 262
Mısra: 5
Yeterli, kâfi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.
5. Terahhüm eylesin gâhî yeter öldürdü 'uşşâkı
6. Naşihat kıl şehâ ol gamze-i fettâne düşdüğe
36. yeter:
Gazel 262

Mısra: 9

Yeterli, کافی, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.

9. Yeter nevbülbul-i bāğ-ı firākın oldu raḥm eyle

10. Gehī Sālim recā-yı vaşl ile dāmāne düşdükçe

yeter oldu:

1. **yeter oldu:-du**

Gazel 263

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, son bulmak.

3. Yeter oldu ğam-ı firkat vişāliyle o hūn-hvārın

4. Sevindirse bizi bir kez nolurdu dehr-i ğaddāre

yeter olsun:

1. **yeter olsun:-sun**

Gazel 237

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, son bulmak.

1. Vaşlın ile nā-kām gönül kāmver olsun

2. Olmaz deme luṭf eyle bu nāziñ yeter olsun

yetil:

1. **yetilmez:-mez**

Gazel 248

Mısra: 14

Ulaşmak.

13. Sezādır na'ra-i taḥsīn etse 'ālemi lertzān

14. Yetilmez ḥāşılı Sālim bu ṭab'-ı 'ālem-ārāya

yetiş:

1. **yetişeydi:-e, -ydi**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 29

Belirli bir vakte ulaşmak.

29. Yetişeydi zamānıma 'Urfi

30. Ger geleyidi yanıma 'Urfi

2. **yetiştir:-dir**

Terkib-bend 1

Mısra: 64

Yardım etmek, yardımına koşmak.

63. Yaman oldu meded ḥālim kerem kıl

64. Yetiştir cām-ı vaşlın def'-i ğam kıl

3. **yetiştir:-ir**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 166

Ulaşmak, zor ve sıkıntılı durumu kaldırmak.

165. Bir selāmın ile şādān eyle

166. Yetiştir baña bu iḥsān eyle

4. **yetişdi:-di**

Kaside 10

Mısra: 212

Ulaşmak, zor ve sıkıntılı durumu kaldırmak.

211. Eyledi bir du'ā o Peyğamber

212. Hep yetişdi nevāle-i 'asker

5. **yetişmiş:-miş**

Kaside 19

Mısra: 47

Yetişmek || Büyümek.

47. Şakāyıklar yetişmiş her tarafda olmuş 'ālū'l-'āl

48. İşāret etmede nerkis şafāya çeşm-i bidāre

6. **yetişmez:-mez**

Muamma 28

Mısra: 1

Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

1. Māh-ı bālāya yetişmez başı serv-i gülşeniñ

2. Ölmeyince almaz āġuşuna ol sīmīn-teni

7. **yetiştir:-dir**

Kaside 30

Mısra: 84

Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

83. Çerāġın olmaġile baña oġlum imtinān eyler

84. Yetiştir baña da luṭfuñ çerāġ et ṭab'-ı şeydāy

yetiştir:

1. **yetiştir:**

Kaside 2

Mısra: 141

Kavuşturmak, ulaştırmak.

141. Yetiştir baña tiryāk-i murādım

142. Hemīn-zehr-āb-nüş-ı cürm-zādım

2. **yetiştir:**

Gazel 253

Mısra: 7

Kavuşturmak, ulaştırmak.

7. Yetiştir şerbet-i vaşlın helāk olmağ muḳarrerdir

8. Meded dil-ḥaste-i 'aşkı müdāvā eyle sağ eyle

yevm-i ahad:

1. **yevm-i ahad:**

Kaside 10

Mısra: 185

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gün.

185. Tırdı yevm-i ahad yemīn ü yesār

186. İki şahş-ı mu'azzamü'l-miḳdār

yevm-i hamis:

1. **yevm-i hamis:**

Tarih 5

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beşinci gün, Perşembe günü.

23. Manzar-ı bāġ-ı İrem'dir revzen-i pākizesi

24. Ḳudsiyān olmağda zā'ir anı her yevm-i ḥamīs

yevm-i handek'da:

1. **yevm-i handek'da:-da**

Kaside 10

Mısra: 225

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Handek savaşının yaşandığı gün.

225. Yevm-i Handek'da eyleyip tebyīn

226. Etdi 'Ammār şehādetin ta'yīn

yevm-i hunevn:

1. **vevm-i huneyn:**

Kaside 10

Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huneyn savaşının olduğu gün (Hz. Peygamber ile Hevâzinliler arasında yapılan savaş (630 M).

45. Etdi yevm-i Huneyn o şâh-ı ğayür

46. Şinf-ı a' dâyı ser-te-ser maKhür

vevm-i melâ'ik-memdüh:

1. **vevm-i melâ'ik-memdüh:**

Kaside 18

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meleklerce övülen gün || Cuma.

55. Mü' miniñ 'İdidir ol yevm-i melâ'ik-memdüh

56. Hvân-ı ni' met olur ol günde cihâna mebzül

vevm-i rihâl:

1. **vevm-i rihâl:**

Kaside 10

Mısra: 147

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deve eğerinin -kullanıldığı- gün || Hz.

Muhammed'in Hendek savaşında düşmanları bir rüzgâr ile perişan ettiği olaya gönderme yapılmıştır.

147. Bâd ile eylemişdi yevm-i rihâl

148. Bir münâfık helâkin istidlâl

vevm-i zilletde:

1. **vevm-i zilletde:-de**

Kaside 10

Mısra: 422

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zillet günü || Mahşer günü.

421. Hevl-i mahşer zamân-ı hayretde

422. Yevm-i zilletde vaqt-i fikretde

vezdân:

1. **vezdân:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 49

Allah.

49. Be-'avn-i lutf u Hağ Sübhân u Yezdân

50. Misâfirden bulunur ya'ni her ân

yık:

1. **yıkmağa:-ma, -ğa**

Müfret 18

Mısra: 1

Yıkmak || Kalp kırmak, gönül yıkmak.

1. Dil-i virânemi yıkmağa ne var dünyâda

2. Hâne-i kalbimi yapsın baña Mi' mâr-zâde

2. **yıkma:-ma**

Kaside 30

Mısra: 104

Yıkmak || Kalp kırmak, gönül yıkmak.

103. Hazer et ey nihâl-i tâze gird-i bâd-ı âhimdan

104. Dağı nev-restesin yıkma derûn-ı 'arş-peymâyı

3. **yıkıldığın:-duk, -tî**

Gazel 254

Mısra: 3

Yıkmak || Kalp kırmak, gönül yıkmak.

3. Yıkıldığıñ var ise de dünyede beyt-i kalbim

4. Yaptığıñ eski binâdır yine ma'mür eyle

yıkan:

1. **yıkandığındandır:-dı, -ğın, -dan, -dır**

Gazel 46

Mısra: 2

Yıkanmak - arınmak, temizlenmek manasında -.

1. Ferâgat dilde her şeyden günâha kândığındandır

2. Gönül âb-ı nedemle cümleten yıkandığındandır

2. **yıkandığındandır:-dı, -ğın, -dan, -dır**

Gazel 46

Mısra: 10

Yıkanmak - arınmak, temizlenmek manasında -.

9. Dil-i pâkizeye böyle ferâgat gâlibâ Sâlim

10. Gönül âb-ı nedemle cümleten yıkandığındandır

yıkıl:

1. **yıkıldı:-dı**

Kaside 2

Mısra: 74

Devrilmek, çökmek, dağılmak.

73. O şebde şad 'alâmât oldu peydâ

74. Yıkıldı küngür-i Eyvân-ı Kisrâ

2. **yıkılmış:-miş**

Kaside 14

Mısra: 38

Yıkılmış || Gönül kırıklığı.

37. Nice bî-kesleri lutfuñ edip şâd

38. Yıkılmış diller oldu cümle âbâd

3. **yıkıldıık:-dık**

Gazel 18

Mısra: 5

Viran olmak || Perişan hal olmak.

5. Yıkıldıık pây-mâl olduğ derinde hâk-i râh olduğ

6. Edelden nahvet ü nâzı bize ol nâzenin 'âdet

4. **yıkılır:-ır**

Gazel 198

Mısra: 3

Viran olmak || Perişan hal olmak.

3. Yıkılır bir taraftan hâtırı 'aşıkların elbet

4. Temel tutmaz ne rütbe kalbi ma'mür olsa sultânım

5. **yıkılmış:-miş**

Gazel 198

Mısra: 10

Yıkılmış || Gönül kırıklığı.

9. Ederdi anları taşih me'mür olsa sultânım

10. Yıkılmış hâtırın yap Sâlim-i dil-teng-i hicrânım

6. **yıkılmaz:-maz**

Gazel 210

Mısra: 8

Yıkılmaz || Gönül kırıklığı.

7. Harâb etmez felek bir meclis-i pâkize gördün mü

8. Yıkılmaz hâtır-ı 'aşık gibi bir encümen bilmem

7. **yıkılmış:-miş**

Gazel 220

Mısra: 7

Yıkılmış || Gönül kırıklığı.

7. Ele alıp yıkılmış hâtırım hâlim su'âl etmez
8. Fütâde 'aşkın kaldırılmaz aşlâ hâk-i zilletten

yıl:

1. **yıllar:-lar**

Müfret 24

Mısra: 1

Sene, yıl.

1. İkâmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde
2. Toğunmasaydı şüfi güşüña gülbâng-i kad kâmet

2. **yılda:-da**

Kaside 31

Mısra: 81

Sene, yıl.

81. Yılda bir kerre gelir 'âleme şehir-i şa'bân
82. Hvân-ı lutfuñla dil-i zârımı ignâ eyle

yılan:

1. **yılandır:-dır**

Matla 70

Mısra: 1

Yılan || Vaiz.

1. Dürüg-ı va'de gerek ede vâ'izi o yılandır
2. Der işe ger o yılanım inanma kim o yalandır

2. **yılanım:-ın**

Matla 70

Mısra: 2

Yılan || Vaiz.

1. Dürüg-ı va'de gerek ede vâ'izi o yılandır
2. Der işe ger o yılanım inanma kim o yalandır

yıldız kadar:

1. **yıldız kadar:**

Kaside 5

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldukça fazla, çok fazla.

23. Mağdem-i pâkine yıldız kadar akça saçdı
24. Şevk-ı teşrifi ile hâdim-i çarh-ı vâlâ

yıllarca:

1. **yıllarca:**

Müfret 73

Mısra: 1

Senelerce || Çok uzun zamandan beri.

1. Nola yıllarca mesken eylesem mey-hâneyi sâkî
2. Şerâb-ı 'aşkıñı içen seniñ küyuñdan ayrılmaz

vine:

1. **yine:**

Kaside 1

Mısra: 64

Yine de, sonunda.

63. Geh güşâde gehî de derhemdir
64. Gerçi 'âlem yine o 'âlemdir

2. **yine:**

Kaside 1

Mısra: 69

Yine de, sonunda.

69. Bulur ammâ ki merkezin yine âh
70. Bañ-ı hütu edinse menzilgâh

3. **yine:**

Kaside 1

Mısra: 95

Tekrar.

95. Olmaya yine bezm-i kâma yakın
96. Telh ederse hayâlini Şîrin

4. **yine:**

Kaside 1

Mısra: 113

Tekrar.

113. Şaşkın ammâ yine melâletden
114. Geçme dil-dârdan melâmetden

5. **yine:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 150

Yine de, sonunda.

149. Bu keremler aña naşib olsa
150. Yine hardır ne deñlü zîb olsa

6. **yine:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 153

Yine de, sonunda.

153. Bilmeyip hâdini yine hâşâ
154. Çelebiyim deyü eder da'vâ

7. **yine:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 159

Tekrar.

159. Bilmeyip kendini yine bâtl
160. Çelebi denmege olur mâ'vâ

8. **yine:**

Tesdis 1

Mısra: 2

Tekrar.

1. O mihr-i burc-ı rıf'atden gönül gördükçe âzârı
2. Perişân olma 'âlemde yine sen zerre miqdârı

9. **yine:**

Terkib-bend 1

Mısra: 55

Tekrar.

55. Şikâyet kim yine şad tâze dâğım
56. Derün-ı sinede etdim çerâğân

10. **yine:**

Terkib-bend 1

Mısra: 57

Tekrar.

57. Şikâyet kim yine bir mest-i nâzik
58. Hevâsıyla derünüm oldu virân

11. yine:

Lugaz 1

Mısra: 9

Tekrar.

9. Eger rāḥat var ise var yine ol zāt-ı ‘āliden

10. Mu‘allā ser-te-ser ḥalkı vücūdu kân-ı rıf atdır

12. yine:

Diğer 2

Mısra: 83

Tekrar.

83. Yine bilmez devāyı tıb tōlsa

84. Derd-i hicrāna biñ tabīb olsa

13. yine:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 39

Tekrar.

39. Oldu şan bir mehe dil-beste yine

40. Lāle aldı ḳadeḥin deste yine

14. yine:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 40

Tekrar.

39. Oldu şan bir mehe dil-beste yine

40. Lāle aldı ḳadeḥin deste yine

15. yine:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 106

Tekrar.

105. Ḳurş-ı simin-i sipihr-i vālā

106. Etmedeydi yine ‘arz-ı kālā

16. yine:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 121

Tekrar.

121. Çarḫ yaḳdı yine şem‘-i kameri

122. Aldı etrāfını pervāneleri

17. yine:

Tesdis 2

Mısra: 8

Tekrar.

7. Ne deñlü setr-i rāz etse dil-i ser-mest ü nā-huşyār

8. Yine etbette eyler anı bu sūz u güdāz izḫār

18. yine:

Tesdis 2

Mısra: 16

Tekrar.

15. Bi-ḥamdı’llāh ki ‘uşşāḳı içinde ben de ma’dūdum

16. Ne deñlü cevri ederse eylesin ben yine ḥoşnūdum

19. yine:

Tesdis 2

Mısra: 26

Tekrar.

25. Perişān-tār ederse nola hergiz dilleri ḡamda

26. Velī bend eyleyen dildir yine Sālim o perçemde

20. yine:

Tahmis 2

Mısra: 5

Tekrar.

5. Boynuma ḫakdı yine silsile-i sevdāyı

6. Dedi ‘uşşāḳımın ey meh kimisi bi-pervā

21. yine:

Tarih 3

Mısra: 81

Tekrar.

81. Verdi mührü yine ol zāt-ı celilü’ş-şāna

82. Geldi devletle Sıtanbul’a Meḥemmed Paşa

22. yine:

Tarih 3

Mısra: 165

Tekrar.

165. Ḥaḳ ede yine bizim ‘askerimiz ber-ḥürdār

166. Anlara yer ḳomadılar yürüyüşde ḫaḳḳā

23. yine:

Tarih 3

Mısra: 201

Yine de, buna raḡmen.

201. Bildirip anlara ḫaddin yine āzād etdi

202. Oldular şulḫ mü’ebbed bizim ile zīrā

24. yine:

Tarih 3

Mısra: 208

Tekrar.

207. Gördü bu işleri ber-vefḳ-ı murād ol āşaf

208. Yine devletle Sıtanbul’a ‘azim ḳıldı ki tā

25. yine:

Kaside 3

Mısra: 24

Tekrar.

23. Seniñ medḫiñi yā Rab sen bilirsñ

24. Yine kendi şenāñı sen ḳııarsñ

26. yine:

Diğer 3

Mısra: 13

Tekrar.

13. Bi-kemālih yine bir müyuñu vaşf etmede dil

14. Olmaya ey şeh-i evreng-i melāḫat ḳābil

27. yine:

Diğer 3

Mısra: 62

Tekrar.

61. Gele şāyed deytü gülzār-ı temāşāya seni

62. Hep döşendi yine yollarda ḳumāş-ı çemeni

28. yine:

Diğer 3

Mısra: 63

Tekrar.

63. Bülbülāna yine gülzār metā’ın açdı

64. Lāleveş dāḡ-ı maḫabbetle derünun yaḳdı

29. **yine:**
Diğer 3
Mısra: 72
Tekrar.
71. Lâleler ise yakıp dâğ-ı derûnun yer yer
72. Güyiyâ şâh-ı bahâr yine çerâgân eyler
30. **yine:**
Lugaz 3
Mısra: 21
Tekrar.
21. Yine böyle iken dimâğından
22. Redd olunmadı dehr bâğından
31. **yine:**
Lugaz 3
Mısra: 32
Tekrar.
31. Mütenebbih olur mu yâ ammâ
32. Yine eyler tabî'atin icrâ
32. **yine:**
Lugaz 3
Mısra: 33
Tekrar.
33. Artırır vaz'ını yine kat kat
34. Keşmekeşle geçer bütün evkât
33. **yine:**
Tarih 4
Mısra: 57
Tekrar.
57. Yine bi't-ıtab' olup hayrâta mâ'il
58. Binâ etdi bu beytu'llâhî hâlâ
34. **yine:**
Kıt'a 4
Mısra: 3
Tekrar.
3. Selâmetle yine 'avdet edip gelmek ola maqdûr
4. Seni ben hâzret-i Hâkk'a emânet eyledim cânâ
35. **yine:**
Lugaz 4
Mısra: 3
Tekrar.
3. Ser ü pâyi yine zâhir olmaz
4. Pâkdir dense de tâhir olmaz
36. **yine:**
Kaside 5
Mısra: 64
Tekrar.
63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hâkk'ın
64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zât-ı vâlâ
37. **yine:**
Tesdis 5
Mısra: 26
Tekrar.
25. Âteş-i 'aşka yanarken dem-be-dem şeydâ-yı 'aşk
26. Sâlimâ elbette eyler yine ol ihfâ-yı 'aşk

38. **yine:**
Gazel 5
Mısra: 1
Tekrar.
1. Yine bir zâlimiñ zülfüne bend oldu dil-i şeydâ
2. Benim baht-i siyâhımdan kime etsem 'aceb şekvâ
39. **yine:**
Gazel 7
Mısra: 7
Tekrar.
7. Pâdişâh-ı 'âlem olsam zevk-yâb olmam yine
8. Yâr ile dil hem-'inân olmağ durur ma'leb bâna
40. **yine:**
Tarih 8
Mısra: 14
Tekrar.
13. Erişdi mevsim-i gül-geşt-i gülzâr-ı sürür-efrûz
14. Yine yer yer figâna başladı her bülbül-i müştâk
41. **yine:**
Kaside 8
Mısra: 104
Tekrar.
103. Ne rütbe eylese hâmem belâğatin müzdâd
104. Edâ-yı rütbe-i şânında yine kâşırdir
42. **yine:**
Kaside 8
Mısra: 121
Tekrar.
121. Yine sevâhil-i gurbetde kaldı fülk-i ümid
122. Ki rûzgâr muhâlif hevâ muğâyirdir
43. **yine:**
Diğer 9
Mısra: 80
Tekrar.
79. O da yanmış o firâte er ü giç
80. Dönmemiş yine bildiginden hiç
44. **yine:**
Diğer 9
Mısra: 98
Tekrar, gene; buna rağmen, bununla birlikte.
97. İster iseñ unut beni yârim
98. Yine olmaz ma'habbetim yarım
45. **yine:**
Gazel 9
Mısra: 9
Ancak, sadece.
9. Bilirse kadr-i eş'ârı yine 'âşık olan bilir
10. Riyâ ehli ne mümkün Sâlimâ şî'r eylemek ısgâ
46. **yine:**
Kaside 10
Mısra: 49
Tekrar.
49. Yine ol gazve zâhir oldu bu
50. Mu'ciz-i kavî-i pâk-i İnhezemü

47. yine:

Kaside 10

Mısra: 107

Tekrar.

107. Nuṭṭ-ı pāki edip yine te' s̄ir

108. Oldu ḥurmā-yı Bū Hüreyre vefir

48. yine:

Kaside 10

Mısra: 164

Tekrar.

163. Eyleyip bir nice 'ubūdiyyet

164. Yine etdi maḥalline ric'at

49. yine:

Kaside 10

Mısra: 166

Tekrar.

165. Bu da naḫl oldu böyle Ya'li'den

166. O seferde gelip yine bir zen

50. yine:

Kaside 10

Mısra: 200

Tekrar.

199. Eyledi bu 'ināyetini penāh

200. Yine 'aynıyla sāk-ı 'Abdu'llāh

51. yine:

Kaside 10

Mısra: 214

Tekrar.

213. Olıcaḫ kim be-ḫikmet-i vālā

214. Bu gazā yine nāḫa-i Kaşvā

52. yine:

Kaside 10

Mısra: 216

Tekrar.

215. Mevḫı' u ḫālın eyledi ta'yin

216. Yine bulundu ol o gūne hemin

53. yine:

Kaside 10

Mısra: 236

Tekrar.

235. Geldi meclisde eyledi ḫidmet

236. Yine etdi mekānına ric'at

54. yine:

Kaside 10

Mısra: 275

Tekrar.

275. Yine bu ḡazve-i mu'allāda

276. Oldu teḫs̄ir zād-ı ḥurmā da

55. yine:

Kaside 10

Mısra: 313

Tekrar.

313. Edip i'cāzımı yine te' yid

314. Muẓmaḫill oldu mekr-i siḫr-i Lebīd

56. yine:

Kaside 10

Mısra: 347

Tekrar.

347. Yine bir gün o bed-gümān-ı 'anūd

348. Ḥarem-i Mekke'de ederdi ḫu'ūd

57. yine:

Kaside 10

Mısra: 440

Tekrar.

439. Ecel-i müddet olmada dāḫil

440. Hevesin toḫmun ekmede yine dil

58. yine:

Rūbai 10

Mısra: 2

Tekrar.

1. Gönlüm o şehenşāha emānet verdim

2. Derdim bu ki anı yine alam derdim

59. yine:

Gazel 12

Mısra: 7

Mutluluk goncası II saadet, talih goncası.

7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyān-ı çarḫda

8. Eylese her zerresin bir dīde-i ter āfītāb

60. yine:

Muamma 12

Mısra: 2

Tekrar.

1. Bādeye düşmüş meḫiñ 'aksi tenezzül eylemiş

2. Sāḡar-ı billūr yine seyr-i meh-tāb eylemiş

61. yine:

Rūbai 12

Mısra: 3

Tekrar.

3. Biñ kez de eger şadīḫiñim derse yine

4. Ebnā-yı zamāna i'timād etmem

62. yine:

Kaside 12

Mısra: 180

Tekrar.

179. Benim ol münkesirü'l-bāl-i dühūr-ı ḫasret

180. Ki özledim yine ehl ü 'iyāl-ı mehcürü

63. yine:

Gazel 13

Mısra: 1

Tekrar.

1. Yine müjḡanı cāna erdi āşüb-ı nihān ḡā'ib

2. Eder t̄ir-i sitem te's̄ir 'uşşāḫa kemān ḡā'ib

64. yine:

Muamma 13

Mısra: 1

Tekrar.

1. O meh oldu raḫīb ile yine zānū-be-zānū ḫayf

2. Melek şeytān ile ülfetde olmaḫ ağreb-i eşyā

65. yine:

Tarih 13

Mısra: 12

Tekrar.

11. Pür-ğubâr etdi felek âyine-i ruhsârîni

12. Bahtımız yine siyeh-fâm eyledi taşmîmini

66. yine:

Rûbai 13

Mısra: 2

Tekrar.

1. Sad-güne cefâ vü cevre oldu mahrem

2. Etdi yine bu dil-i garîbi pür-gam

67. yine:

Kaside 13

Mısra: 2

Yine de, buna rağmen.

1. Câmî' iken enfüs ü âfâkı sırr-ı evliyâ

2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mâ-sivâ

68. yine:

Kaside 13

Mısra: 11

Yine de, buna rağmen.

11. Havz deryâ-beççedir ammâ yine deryâ degil

12. Anıñçün olmada haddince mevci rû-nümâ

69. yine:

Kaside 15

Mısra: 72

Yine de, buna rağmen.

71. Tenimde olsa da her mü zebân-ı şükr-i ni'am

72. Yine boyumdan aşar bañr-i ni'met-i şevket

70. yine:

Muamma 16

Mısra: 2

Tekrar.

1. Şerâbi âb ile içmek tabîbâne durur her dem

2. Şuyu âteşle cem' etmek yine bir başka hikmetdir

71. yine:

Tarih 17

Mısra: 38

Tekrar.

37. Hâşılı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midhâti

38. Bu melâletle yine olmağdadır feyze zamîn

72. yine:

Tarih 17

Mısra: 41

Tekrar.

41. Ser-be-ceyb-i fikret-i ğurbet iken baña yine

42. Dem-be-dem mazmûnlar vermekde tab'-ı bihterîn

73. yine:

Tarih 18

Mısra: 16

Tekrar.

15. Olup rûy-ı zemîn hûn-kerde-i tâb-ı mey-i şadı

16. Yine gülşen ser-â-pâ mâ-ğaşal ğarğ-ı gül-âb oldu

74. yine:

Kaside 18

Mısra: 2

Tekrar.

1. Etdi çil akça gibi berf ile bārân nüzül

2. Erba'in eyledi rahmetle yine şehre duhûl

75. yine:

Kaside 18

Mısra: 97

Tekrar.

97. Bu kadar ferr ü haşemle yine her şām u şehir

98. Saña tã'atdir olan cümle ahıbb-i mes'ûl

76. yine:

Tarih 19

Mısra: 4

Tekrar.

3. Bendeñe müjde-künân söylediler târîhiñ

4. Sâlimâ Şadıķ Efendi yine müftî oldu

77. yine:

Matla 20

Mısra: 1

Tekrar.

1. Neden ki Turşucu-zâdem ğazab ile yine töldü

2. Yüzün gözün bize ekşitmege âyâ sebep oldu

78. yine:

Kaside 20

Mısra: 326

Yine de, buna rağmen.

325. Ne kadar hâme midhât eylese ger

326. Yine elbette bir kuşür eyler

79. yine:

Kaside 23

Mısra: 11

Tekrar.

11. Ayaz ile yine âmiziş etdi şir ü şekkerveş

12. Şeb-i meh-tâb-ı deyde seyr kıl mahmûd-ı sermâyi

80. yine:

Kaside 23

Mısra: 99

Yine de, sonunda.

99. Alır nağd-i şikîbi hem yine ser-rişte vermez hiç

100. Nigâhîñ çeşmiñe ta'lim edelden 'ilm-i ahfâyı

81. yine:

Kaside 26

Mısra: 13

Tekrar.

13. Bir beyâz hâre çıkardı yine kılmağa bisâf

14. Şanma bî-hüde gönül berf ile töldü ğabrâ

82. yine:

Müfret 28

Mısra: 1

Yine de, buna rağmen.

1. Bin semend-i nāza ammā yine raḥm et 'āşıka.
2. Düst gibi bak ata düşmen gibi bin derler şehā

83. yine:

Gazel 29

Mısra: 8

Tekrar.

7. Bugün meydāni vā'iz ḥürmetiyle toptolu etmiş
8. Bu renginden yine şermende olmuşdur dirīgā rāḥ

84. yine:

Kaside 30

Mısra: 1

Tekrar.

1. Yine güftār-senc-i medḥ edip kil-k-i ḥod-ārāyi
2. Şenāsiyla anıñ pür edelim biz güş-ı dünyāyi

85. yine:

Kaside 30

Mısra: 3

Tekrar.

3. Yine kürsī-nişīn-i çarḥ-ı evşāfi olup ḥāmēm
4. Tamām-ı sübhā-i ezkār etsin ol kerem-zāyi

86. yine:

Kaside 30

Mısra: 5

Tekrar.

5. Yine zīb-i bināgüş-ı meh ü ḥürşid edip medḥiñ
6. Ḥarīm-i zıkr-i ḥayrı maḥrem etsin saḫf-ı mīnāyi

87. yine:

Kaside 30

Mısra: 7

Tekrar.

7. Yine tecdid-i elḥān eyleyip kil-k-i şarīr-engīz
8. Perişān-kerde etsin 'andelīb-i nā-şikībāyi

88. yine:

Kaside 30

Mısra: 9

Tekrar.

9. Yine baḥr-i midād-ı şā'irān cūş u ḥurūş etsin
10. Edip mevc-i suṭūru sāḫil-i raḫka temennāyi

89. yine:

Kaside 30

Mısra: 11

Tekrar.

11. Yine gül-geşt-i meydān-ı suḫanda fāris-i maẓmūn
12. Kümeyt-i tīz-reftār eylesin her lafz u ma'nāyi

90. yine:

Kaside 30

Mısra: 13

Tekrar.

13. Yine bu ḥāme-i mızrāb-ı evtār-ı suṭūr-ı nazm
14. Ser-āğāz-ı terennūm-sāz-ı medḥ etsin o dānāyi

91. yine:

Kaside 30

Mısra: 15

Tekrar.

15. Yine ḥuccāc-ı efkār-ı suḫan-dānān ṭavāf etsin
16. Bu şevk ile ser-ā-pā Ka'be-i maẓmūn-ı 'ulyāyi

92. yine:

Kaside 30

Mısra: 17

Tekrar.

17. Yine dil-mürdegān iḫyā-yı nuṭk-ı cān-baḫş olsun
18. Añıp dārū'ş-şifā-yı çāre-perdāz-ı Mesīḫā'yı

93. yine:

Kaside 30

Mısra: 19

Tekrar.

19. Yine murğ-ı gönül ser-der-hevā-yı fikr olup olsun
20. Firāz-ı āşiyān-ı midḥatinde rütbe-peymāyi

94. yine:

Kaside 30

Mısra: 21

Tekrar.

21. Yine āḫū-yı dil ekdārına cā-yı güriz etsin
22. O dāmān-ı mu'allāyi cenāb-ı sadr-ı a'lāyi

95. yine:

Kaside 31

Mısra: 5

Tekrar.

5. Ḥavz-ı şāfi-i derūnuñ yine ser-şār olsun
6. Āb u tāb-ı suḫan-ı pākiñi icrā eyle

96. yine:

Kaside 31

Mısra: 47

Tekrar.

47. Edhem-i ḥāme şarīr ile edip yine şāḫil
48. Güş-ı taḫşinleri velvele-ārā eyle

97. yine:

Gazel 31

Mısra: 6

Tekrar.

5. Destine her kes alıp sāgarı olmuş meşgūl
6. Biz de alsāḫ ele cānā yine rindāne ḫadeḫ

98. yine:

Müfret 32

Mısra: 2

Tekrar.

1. Dür-i dendāniñi vaşf eylemege başladı dil
2. Yine zevraḫçe-i endişemiz 'ummāna düşürdük

99. yine:

Muamma 32

Mısra: 2

Tekrar.

1. Pāre pāre eylesem māḫi eger
2. Yine her bir pāre bir burca düşer

100. **yine:**
Kaside 34
Mısra: 8
Tekrar.
7. Şabâ silmiş süpürmüş şeb-nem ile sahn-ı gülzârı
8. Şeh-i nev-rûza besbelli yine gülşen müheyyâdır
101. **yine:**
Kaside 34
Mısra: 9
Tekrar.
9. Yine gül-geşt-i gülzâra şalâdır ehl-i 'irfâna
10. Hezârân naḥl-i güllerde fiġân u nâle-pîrâdır
102. **yine:**
Kaside 34
Mısra: 16
Tekrar.
15. Kuruldu sâḥa-i gülzâra bâzâr-ı şafâ yer yer
16. Yine vaqt-i nevâ-yı 'andelîb-i ḥâlet-efzâdır
103. **yine:**
Kaside 34
Mısra: 17
Tekrar.
17. Urulmuş gibi lâle yine bir şūḥa derûnunda
18. O dâġ-ı dâġ-ber-dâġı delîl-i şübhe-fersâdır
104. **yine:**
Kaside 34
Mısra: 20
Tekrar.
19. Şafâsı gülşeniñ katmer-be-katmerdir buyur seyre
20. Yine katmer benefşeyle gül-i ebrî müheyyâdır
105. **yine:**
Gazel 43
Mısra: 2
Tekrar.
1. Dest-mâl ile cebîn-i pâk-i dil-ber bestedir
2. Yine besbelli ki farḫ-ı nâzdan ol ḥastedir
106. **yine:**
Matla 43
Mısra: 2
Tekrar.
1. İçmeden bâdesini derd-i ḥumârın çekeriz
2. Biz bu dehrîñ yine bî-hûde ġubârın çekeriz
107. **yine:**
Müfret 52
Mısra: 2
Tekrar.
1. Saña ġayrı ben cefâ etmem deyü edip yemin
2. Yine yüzden Şolaḫ-zâdem baña cevri eyledi
108. **yine:**
Gazel 53
Mısra: 4
Tekrar.
3. Bahâr-ı ḥüsnünü fikr eyleyip ol çâr-ebriñ
4. Ḥayâlin yine dil reşk-i fezâ-yı çâr-bâġ eyler

109. **yine:**
Gazel 55
Mısra: 5
Yine de, sonunda.
5. Nezzâreden ne deñlü ba'îd olsa dil yine
6. Sen çeşm-i dūr-bîn ile baksañ yakîn olur
110. **yine:**
Gazel 74
Mısra: 16
Tekrar.
15. Ḥudâ bilir aña Sâlim neler demiş a' dâ
16. Yine bize revîş-i yâr ġayrı yüzdendir
111. **yine:**
Gazel 79
Mısra: 10
Tekrar.
9. Çü açdîñ Sâlimâ aḥbâba bâb-ı mülket-i derdîñ
10. Maḥall-i rencîşi yine felek yanında bulsunlar
112. **yine:**
Müfret 84
Mısra: 1
Tekrar.
1. 'Allâme-i 'aşr olsa yine sūḥre ederler
2. Maḥdûmlarıñ derdi hemân tâze mezmân
113. **yine:**
Gazel 84
Mısra: 1
Tekrar.
1. Ḥayâl-i zülfün ile yine bî-tüş olmamız yegdir
2. Bize âsüdelikden bir ġama düş olmamız yegdir
114. **yine:**
Gazel 84
Mısra: 4
Tekrar.
3. ġumûm-âlûde olmaḫdan ḥumâr-ı dehrî çekmekden
4. Varıp pîr-i muġâna yine ser-ḥoş olmamız yegdir
115. **yine:**
Gazel 85
Mısra: 3
Tekrar.
3. Yine şorsañ nedir bilmez netice bezm-i 'âlemde
4. Bilen der dâstân-ı sırr-ı 'aşkı bilmeyen de der
116. **yine:**
Gazel 88
Mısra: 5
Tekrar.
5. Kaḡı yerde kaldı yine söyleyin
6. Ol dil-i âşüfte-ḫâlim kim bilir
117. **yine:**
Gazel 90
Mısra: 9
Tekrar.

9. Her ne rütbe köhne ta 'bir eylesem Sâlim yine
10. Tâzeler vaşfinda nazm-ı dil-nişinim tâzedir

118. yine:

Gazel 94

Mısra: 6

Tekrar.

5. Sinân-ı gamzesini böyle etmeden ser-tîz
6. O fitne-cû yine besbellidir cihâda gider

119. yine:

Gazel 95

Mısra: 5

Tekrar.

5. Şitâb ile yine gül-geşt-i bâğa oldu revân
6. Çemende bülbül-i hâlet-fezâ nevâya gider

120. yine:

Gazel 100

Mısra: 4

Tekrar.

3. Yolunda sâyeveş pâ-mâl-i hâk-i gerd-i râh olsak
4. Yine ol gönca-femden bir selâm almak ne mümkündür

121. yine:

Gazel 112

Mısra: 11

Tekrar.

11. Âyini cevri iken yine izhâr-ı meyl eder
12. Sâlim taqiyye-dârâ cefâ mezhebindedir

122. yine:

Gazel 114

Mısra: 5

Tekrar.

5. Ne rütbe şevk-bahşâ olsa yine sâki-i devrân
6. Hümârî meclisinde rind-i i mey-âşâm için şaklar

123. yine:

Gazel 116

Mısra: 5

Tekrar.

5. Şalındı zevrağ-ı dil yine bahr-i ümmide
6. Bizim selâmetimiz feyz-i rüzgâr iledir

124. yine:

Gazel 118

Mısra: 3

Tekrar.

3. Felek bizi yine tekdîr ârzü etdi
4. Cenâb-ı hazret-i Hâkî'îñ işinde hikmet var

125. yine:

Gazel 119

Mısra: 6

Tekrar.

5. Belâgatle zenâmî ger ne rütbe eylesen tavşif
6. Ne hâletdir yine medhinde söz merdâne söylenmez

126. yine:

Gazel 133

Mısra: 8

Yine de, buna rağmen.

7. Eşiği taşını yasdansa ser-â-ser 'uşşâk
8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez

127. yine:

Gazel 134

Mısra: 6

Tekrar.

5. Ne deñlü olsa leb-tefside-i tab'-ı teb-i gam dil
6. Yine deryâ-yı lutfundan kişiye kaçra el vermez

128. yine:

Gazel 135

Mısra: 8

Tekrar.

7. Açılşa şad hâzîne 'âlem-i hicrinde sultânım
8. Hâzef-pâre olur baña yine her bir güher sensiz

129. yine:

Gazel 140

Mısra: 12

Tekrar.

11. Ölseñ da Sâlimâ heves-i nev-hağâ neden
12. Bir büy-yı tâze vere yine her giyâhımız

130. yine:

Gazel 142

Mısra: 9

Tekrar.

9. Yine bir lutfâ mebnî eylemişdir gâlibâ Sâlim
10. O şüh 'âşıkların bî-hüde tekdîr eylemek olmaz

131. yine:

Gazel 154

Mısra: 3

Tekrar.

3. Gümüm-âver çıkageldi yine gam hâne-i cisme
4. Dili besbelli küyundan o kâfir-mâ-cerâ sürmüş

132. yine:

Gazel 163

Mısra: 3

Tekrar.

3. Geliyor müjdeler olsun yine gam kâfilesi
4. Eylesin hâne-i kalbin dil-i 'âşık tevsî'

133. yine:

Gazel 167

Mısra: 8

Ancak, sadece.

7. Ne naşbında ne 'azlinde ferağ var
8. Ferağ verse yine gam eyler irdâf

134. yine:

Gazel 170

Mısra: 7

Tekrar.

7. Süzen-i hâr-ı cefâsın yine ser-tîz etdi
8. Böyle bî-çâre edip bizleri neyderdi firâk

135. **yine:**
Gazel 192
Mısra: 4
Yine de, sonunda.
3. Ko biraz cām-ı muşaffâyı yürütsün sâkî
4. Ne kâdarsa yine mey dâfi ' -i ğamdır ey dil
136. **yine:**
Gazel 195
Mısra: 1
Tekrar.
1. 'Aşkız deriz yine yâre recâmız çok degil
2. Nâz ederse bizlere ol dil-rübâmız çok degil
137. **yine:**
Gazel 196
Mısra: 8
Tekrar.
7. Zühd ile etmem temedduh kurb-ı hâsü'l-hâşdan
8. Yine bakşañ şüfiyâ senden yakînim neyleyim
138. **yine:**
Gazel 205
Mısra: 4
Yine de, sonunda.
3. Çok tolandım küyünü dil-berleriñ ammâ ki ben
4. Yine senden ğayrı cânâ yâr-i hem-dem bulmadım
139. **yine:**
Gazel 214
Mısra: 6
Bir daha, tekrar, gene.
5. Süm-i esbini dirîğ eyleyicek rüyumdan
6. Reh-i yâre yine bî-hüde ğubâr oldum ben
140. **yine:**
Gazel 220
Mısra: 9
Tekrar.
9. Bize raĝmen yine bir ğayrı hem-dem bulmuş ol bî-dâd
10. Kime dâd eylesem Sâlim 'aceb ol bî-mürüvvetden
141. **yine:**
Gazel 239
Mısra: 9
Tekrar.
9. Yine raĝm etmez o kâfir-mâ-cerâ Sâlim saña
10. Olsa seyl-âb-ı sirişk-i dâdeler mânend-i cû
142. **yine:**
Gazel 246
Mısra: 7
Tekrar.
7. Bulur lâ-büd şikârın yine gül-geşt-i temâşâda
8. Hevâlandı goñül murĝu süzüldü bezm-i pervâze
143. **yine:**
Gazel 249
Mısra: 9
Tekrar.
9. Yine üşküfedâna eylediñ nezzâre ey Sâlim
10. Bu renge reng edip rüyunda gül-güna selâm eyle

144. **yine:**
Gazel 251
Mısra: 2
Tekrar.
1. Tâb-ı meyden o şehiñ ruĝları gül-gün olsa
2. Reşk ile hüsüne meh yine ciger-hün olsa
145. **yine:**
Gazel 254
Mısra: 4
Tekrar.
3. Yıkdıĝıñ var ise de dünyede beyt-i kâlbim
4. Yapdıĝıñ eski binâdır yine ma' mür eyle
146. **yine:**
Gazel 258
Mısra: 2
Tekrar.
1. Yeter ey lâle-had dâĝ-ı derünüm pârelendirme
2. Oñulmaz zaĝmımı hicriñle yine yârelendirme
147. **yine:**
Gazel 264
Mısra: 3
Tekrar.
3. O mest-i nâzımı gördüm yine pür-neş'e-i bâde
4. Baĝınca 'aĝlım aldı gözleri mestâne mestâne
148. **yine:**
Gazel 273
Mısra: 15
Tekrar.
15. Geşt edip kân-ı ğayâli yine biz ey Sâlim
16. Böyle bir tâze zemîn gösterelim yârâne
149. **yine:**
Gazel 274
Mısra: 12
Tekrar.
11. Ederdi bîdi perîşân sirişk-i cüy-ı revân
12. O serv-kağ yine Sâlim geleydi baĝımıza
150. **yine:**
Gazel 279
Mısra: 4
Yine de, sonunda.
3. Hevâ-yı râh-ı zülfünde ne deñlü setr-i râz etsem
4. Yine izhâr eder elbet diliñ hâl-i perîşânı
151. **yine:**
Gazel 280
Mısra: 1
Tekrar.
1. Yine derd-i derünü tâze tâze tâzelendirdi
2. Toladı başıma destâr-ı 'aşkıñ tâzelendirdi
152. **yine:**
Gazel 281
Mısra: 12
Tekrar.
11. 'İrfâna olan meyli bizi âşaf-ı 'asrîñ
12. Sâlim yine hep vâdi-i 'İrfâna düşürdü

153. yine:

Gazel 286

Mısra: 8

Tekrar.

7. Dil-i şeydāya bî-hüde nedendir böyle incinmek

8. Seniñle beynimizde ğālibā yine nifāk oldu

154. yine:

Gazel 291

Mısra: 3

Tekrar.

3. Hayāl-i mü-miyānından yine ben geçmedim hergiz

4. Seni geçmeklige ‘ālem baña hep bir yaña oldu

yire geçdi:

1. **yire geçdi:-di**

Kaside 2

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkmak, yerin dibine geçmek.

77. Kemāl-i ihtirāmen ol beşire

78. O şebde Baħr-i Sāve geçdi yire

yit:

1. **yitdi:-di**

Rübai 16

Mısra: 4

Yok olmak || Perişan hale gelmek.

3. Çün böyle imiş hükm-i kazā-yı takdir

4. Biçāre gönül derd ile bitdi yitdi

2. **yitip:-ip**

Kaside 27

Mısra: 40

Yetişmek, erişmek, ulaşmak.

39. Ne idi çekdiğimiz baħr-i felāketde bizim

40. Hāmdü li’llāh ki yitip zemzeme-i yā Mevlā

yitir:

1. **yitirmeyince:-me, -yince**

Gazel 156

Mısra: 2

Kayıbetmek.

1. Bahār mevsimi qādr-i bahā bilinmez imiş

2. Yitirmeyince vişāli vefā bilinmez imiş

yoğ:

1. **yoğidi:-i, -di**

Kaside 6

Mısra: 57

Olmayan, varın karşıtı.

57. O feyz ol feyz-i Rabbānī idi kim yoğidi ašlā

58. Gedā vü şeh hezār u verd-i ra’nā şem’ ü pervāne

2. **yoğ:**

Matla 62

Mısra: 1

Olmayan, varın karşıtı.

1. Yoğ iken lāle-i hamrāyı edip medħe sezā

2. Hāki yāķüt eder geh eşer-i feyz-i Hūdā

3. **yoğ:**

Gazel 264

Mısra: 9

Olmayan, varın karşıtı.

9. Tekellüf yoğ ise eş ‘arımızda Sālimā nola

10. Bu vādīye ayak başan başar merdāne merdāne

4. **yoğidi:-i, -si**

Gazel 276

Mısra: 1

Olmayan, varın karşıtı.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bālā yoğidi

2. O bezimgāhda ašlā ğam-ı ferdā yoğidi

5. **yoğidi:-i, -di**

Gazel 276

Mısra: 2

Olmayan, varın karşıtı.

1. Bezm ol bezm idi kim pest ile bālā yoğidi

2. O bezimgāhda ašlā ğam-ı ferdā yoğidi

6. **yoğidi:-i, -di**

Gazel 276

Mısra: 4

Olmayan, varın karşıtı.

3. ‘Ālem ol ‘ālem idi noķta ser-ā-beste idi

4. Kalem-i nādire-perdāzda imlā yoğidi

7. **yoğidi:-i, -di**

Gazel 276

Mısra: 6

Olmayan, varın karşıtı.

5. Gūy-ı esrārı bün-i gūşa getirmek degil a

6. Şadef-i lafz u dūr-i zīver-i ma’nā yoğidi

8. **yoğidi:-i, -di**

Gazel 276

Mısra: 8

Olmayan, varın karşıtı.

7. Tarħ-ı nev qālib-i icāda şalınmamış idi

8. Gülşen-i nāzda hiç serv-i dil-ārā yoğidi

9. **yoğidi:-i, -di**

Gazel 276

Mısra: 10

Olmayan, varın karşıtı.

9. Dökmemiş idi kenāra hele lücce deryā

10. Baħr-i ümmid ü recā içre temennā yoğidi

10. **yoğidi:-i, -di**

Gazel 276

Mısra: 12

Olmayan, varın karşıtı.

11. Olmamış idi hem-āğuş-ı gülüstān ğonca

12. Kafes-i menkabe de bülbül-i şeydā yoğidi

11. **yoğidi:-i, -di**

Gazel 276

Mısra: 14

Olmayan, varın karşıtı.

13. Nūr-ı mutlak var idi gerçi ki ammā şāhid

14. Ser-be-ceyb idi daħı ‘ālem-i inşā yoğidi

12. **yoğidi:-i, -di**

Gazel 276

- Mısra: 16
Olmayan, varın karşıtı.
15. Ferd ferd idi tekâşür de ferâgatde idi
16. Vahadât u 'aşere belki müsennâ yoğidi
13. yoğidi:-i, -di
Gazel 276
Mısra: 18
Olmayan, varın karşıtı.
17. Sâkin-i târem-i 'uzlet idi işrâkıyyün
18. Güft ü güy-i hikem-i hikmet-i vâlâ yoğidi
14. yoğidi:-i, -di
Gazel 276
Mısra: 20
Olmayan, varın karşıtı.
19. Hükme pâ-beste idi makdem-i meşşâ' iyyün
20. 'Azm-i gül-geşt-i cihân seyr ü temâşâ yoğidi
15. yoğidi:-i, -di
Gazel 276
Mısra: 22
Olmayan, varın karşıtı.
21. Şart-ı mebsûta cezâ olmamış idi der-pey
22. Nüh kıbâb-ı kürevî hesti-i gâbrâ yoğidi
16. yoğidi:-i, -di
Gazel 276
Mısra: 24
Olmayan, varın karşıtı.
23. 'Adem-i muṭlak idi gerçi 'ademde ma'düm
24. Tarayân-ı 'adem-i târiye ma'nâ yoğidi
17. yoğidi:-i, -di
Gazel 276
Mısra: 26
Olmayan, varın karşıtı.
25. 'Âlem ol 'âlem-i vahdet idi Sâlim anda
26. Güft ü güy-i keder ü rencişi-i gavgâ yoğidi

yoğur:

1. yoğurdu:-du
Kaside 12
Mısra: 54
-Hz. Âdem'i- yaratmak.
53. Edip ḥamîre-i pâkin sirişt(e) dest-i kader
54. Tamâm yapıdı yoğurdu vücüd-ı mezkûrî

yoḥsa:

1. yoḥsa:
Gazel 1
Mısra: 13
Yoksa, aksi halde.
13. Sâlimâ şarf-ı irâdet durur ancak yoḥsa
14. Cümle bir tavṭı'adır ḥâşılı esbâb baña
2. yoḥsa:
Terkib-bend 1
Mısra: 15
Yoksa, aksi halde.
15. Qalır mı yoḥsa böyle bu dil-i zâr
16. Esîr-i kayd-bend-i dest-i efkâr

3. yoḥsa:

Tarih 1

Mısra: 87

Yoksa, aksi halde.

87. Meger âyine görmüş ola yoḥsa

88. Nazîrin görmemişdir çeşm-i gerdün

4. yoḥsa:

Kaside 5

Mısra: 105

Yoksa, aksi halde.

105. Yoḥsa dermânîña kâdir olamaz mı keremi

106. Yoḥsa zaḥmîña seniñ eyleyemez mi o devâ

5. yoḥsa:

Kaside 5

Mısra: 106

Yoksa, aksi halde.

105. Yoḥsa dermânîña kâdir olamaz mı keremi

106. Yoḥsa zaḥmîña seniñ eyleyemez mi o devâ

6. yoḥsa:

Diğer 5

Mısra: 14

Yoksa, aksi halde.

13. Muḳtezâ-yı şadâkatim bu mudur

14. Size yoḥsa ḥaḳîkatim bu mudur

7. yoḥsa:

Diğer 5

Mısra: 16

Yoksa, aksi halde.

15. Bize incinmege nedir bâdî

16. Yoḥsa ülfetde bu mudur vâdî

8. yoḥsa:

Kaside 7

Mısra: 89

Yoksa, aksi halde.

89. Luṭf eyle şefâ'at eyle yoḥsa

90. Mücrimler ol âsitâna şıgmaz

9. yoḥsa:

Kaside 7

Mısra: 92

Yoksa, aksi halde.

91. Baña meded eyle şorma cürmüm

92. Yoḥsa günehim beyâna şıgmaz

10. yoḥsa:

Tedis 7

Mısra: 26

Yoksa, aksi halde.

25. Sâlimâ murğ-ı seḥer vuşlata şâyân mı degil

26. Yoḥsa pervâne-i şem'-i ruḥ-ı cânân mı degil

11. yoḥsa:

Rûbai 9

Mısra: 3

Yoksa, aksi halde.

3. Baḳma kerem et cürmüme sen yoḥsa İlâhî

4. Ser-tâ-be-ḳadem cürm ü güneḥ maḥz-ı ḥatâyız

12. **yoḥsa:**

Tarih 10

Mısra: 21

Yoksa, aksi halde.

21. Maḥz-ı hüsnüñ sever 'âşık yoḥsa

22. Haṭṭ ile bende-i fermân olmaz

13. **yoḥsa:**

Kaside 22

Mısra: 119

Yoksa, aksi halde.

119. Yoḥsa böyle kederde tâze ḥayâl

120. Zâhir olmak göñülde emr-i muḥâl

14. **yoḥsa:**

Kaside 22

Mısra: 123

Yoksa, aksi halde.

123. Yoḥsa ḥâlim benim diger-gündür

124. Ğam u miḥnetle dide pür-hündür

15. **yoḥsa:**

Gazel 47

Mısra: 2

Yoksa, aksi halde.

1. 'Âşık va' de-i vaşlı da hemân lâf mıdır

2. Yoḥsa bî-çârelere bu revîş inşâf mıdır

16. **yoḥsa:**

Gazel 47

Mısra: 6

Yoksa, aksi halde.

5. Baña geldikde neden böyle sükûtuñ âyâ

6. Yoḥsa ey şeyḥ du 'â bizlere isrâf mıdır

17. **yoḥsa:**

Gazel 96

Mısra: 2

Yoksa, aksi halde.

1. İmtidâd-ı ğam kuşûr-ı re' y-i pâkimden midir

2. Yoḥsa ey dil ol da baḥt-ı ḥvâbnâkimden midir

18. **yoḥsa:**

Gazel 96

Mısra: 6

Yoksa, aksi halde.

5. Âfitâbım tâkatım yok zerre deñlü ḥasrete

6. Muḳteżâ-yı 'aşk mıdır bu yoḥsa ḥâkimden midir

19. **yoḥsa:**

Gazel 96

Mısra: 8

Yoksa, aksi halde.

7. Meyl eder ḥâra güle mihr eden elbet ey göñül

8. Yoḥsa ikrâmım benim âgyâre bâkimden midir

20. **yoḥsa:**

Gazel 113

Mısra: 8

Yoksa, aksi halde.

7. Hâl-i derûnu 'arza olursuñ şikeste-dil

8. Yoḥsa ümid-i merḥamet etmek ḥaṭâ mıdır

21. **yoḥsa:**

Gazel 119

Mısra: 9

Yoksa, aksi halde.

9. Sarıl dâmânına bûs eyle destin Sâlimâ yoḥsa

10. Recâ-yı pây-bûsu yâre küstâhâne söylenmez

22. **yoḥsa:**

Gazel 145

Mısra: 5

Yoksa, aksi halde.

5. Hirâsım ğamzelerdendir netice sevdiğim yoḥsa

6. Seniñ ol çeşm-i şūḥuñdan bize ḥavf ü ḥaṭar gelmez

23. **yoḥsa:**

Gazel 190

Mısra: 12

Yoksa, aksi halde.

11. Bunca demlerdir nedendir Sâlim'e luṭf etmemeñ

12. Yoḥsa anıñ luṭfa şâyân olduğun bilmez misiñ

24. **yoḥsa:**

Gazel 243

Mısra: 5

Yoksa, aksi halde.

5. Farḳ olunmazsa nola meyden tehî mi yoḥsa pür

6. Elde sâġar tâb-ı ruḥsârıñla gül-gün olmada

25. **yoḥsa:**

Gazel 251

Mısra: 6

Yoksa, aksi halde.

5. Baḥtdır ḥalka şatan cümle metâ'-ı suḥanı

6. Kim alır yoḥsa kelâmıñ dür-i meknün olsa

yok:

1. **yok:**

Kaside 1

Mısra: 101

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

101. Anda yok bunu derke isti 'dâd

102. Ne bilir küñ-ı himmeti Ferhâd

2. **yok:**

Lugaz 1

Mısra: 34

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

33. Ne 'illet kim ola her sū muḳârin arzū taḥ'a

34. Bu ab'-ı pür-ġumūma çâremiz yok bu da ḥikmetdir

3. **yok:**

Kaside 2

Mısra: 79

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

79. Muḥaşşal mu 'cizâta yok nihâyet

80. Ne mümkün kim ola ta 'dâda ḳudret

4. **yokdu:-du**

Kaside 2

Mısra: 136

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

135. Ne ġuy-ı nâşıḥı ġüş eyledim ben

136. Yanımda yokdu mezmûm vâ'izândan

5. **yoğ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 143

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

143. Sende ise eşer-i şefkat yoğ

144. Dil-i divāneme hiç ruşsat yoğ

6. **yoğ:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 144

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

143. Sende ise eşer-i şefkat yoğ

144. Dil-i divāneme hiç ruşsat yoğ

7. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 1

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

1. Dirîğ 'ālemde bir yār-i kerem-mu' tādımız yoğdur

2. Fenā bezminde nā-çarız dile imdādımız yoğdur

8. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

1. Dirîğ 'ālemde bir yār-i kerem-mu' tādımız yoğdur

2. Fenā bezminde nā-çarız dile imdādımız yoğdur

9. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 3

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

3. Ser-ā-pā pūr-gamız gamdan bizim āzādımız yoğdur

4. Biz 'aşıklardanız cānā bizim hiç şādımız yoğdur

10. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

3. Ser-ā-pā pūr-gamız gamdan bizim āzādımız yoğdur

4. Biz 'aşıklardanız cānā bizim hiç şādımız yoğdur

11. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 5

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

5. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

6. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

12. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 6

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

5. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

6. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

13. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 11

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

11. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

12. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

14. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 12

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

11. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

12. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

15. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 17

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

17. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

18. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

16. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 18

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

17. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

18. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

17. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 23

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

23. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

24. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

18. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 24

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

23. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

24. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

19. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 29

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

29. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

30. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

20. **yoğdur:-dur**

Tesdis 2

Mısra: 30

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

29. Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoğdur

30. Gönüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoğdur

21. **yoğ:**

Müseddes 2

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

9. Ĥarāb-ı 'aşkıña şıhhatden özge yoğ düşmen

10. Tabībe söyle ki el çeksin ol belā-keşden

22. **yoğ:**

Lugaz 2

Mısra: 31

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

31. Cāhınıñ 'azli yoğ hele ekşer

32. Mansıba ĥalkı ṭalib olsa eger

23. **yoğdur:-dur**
Kaside 3
Mısra: 1
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
1. İlahî lutfuñâ pâyân yoğdur
2. Edâ-yı şükruñe imkân yoğdur
24. **yoğdur:-dur**
Kaside 3
Mısra: 2
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
1. İlahî lutfuñâ pâyân yoğdur
2. Edâ-yı şükruñe imkân yoğdur
25. **yoğdur:-dur**
Kaside 5
Mısra: 91
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
91. Âh kim cürm ü zünübuma nihâyet yoğdur
92. Âh kim geçdi hevâlarla zamânım hayfâ
26. **yoğ:**
Lugaz 5
Mısra: 4
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
3. Söylemez söylese lâ'dır suhanı
4. Cismi yoğ cümle dehendir bedeni
27. **yoğdu:-du**
Kaside 6
Mısra: 55
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
55. O feyz ol feyz idi kim yoğdu dilde 'âlem-i a'yân
56. Henüz olmamış idiler şeb-ârâ şem' ü pervâne
28. **yoğdu:-du**
Kaside 6
Mısra: 61
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
61. O feyz ol feyz idi kim yoğdu dilde Leyli vü Mecnûn
62. Hürâm-ı kumri vü serv-i dil-ârâ şem' ü pervâne
29. **yoğ:**
Tesdis 6
Mısra: 10
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
9. Hezârâsâ ser-âğâz etmedim şad hayf feryâda
10. Muhaşşal yoğ murâdimca benim bir gonca dünyâda
30. **yoğ:**
Muamma 7
Mısra: 1
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
1. Mâh-ı nev gibi tehîdir kâse meyden kaçra yoğ
2. Gün-be-gün eksik mi yâ başına rindânîñ elem
31. **yoğ:**
Diğeri 8
Mısra: 51
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
51. Bâb-ı lutfuñda redde yoğ imkân
52. Haşyetînden bütün cihân lertzân
32. **yoğ:**
Diğeri 9
Mısra: 117
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
117. O da yoğ akça ise şad hâşâ
118. Ya neye bunca renciş ü gavgâ
33. **yoğ:**
Tarih 10
Mısra: 63
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
63. Dünyede hiç mehâsin yoğ kim
64. Şânına demege şâyân olmaz
34. **yoğ:**
Kaside 10
Mısra: 449
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
449. Hubb-ı câh ile serde râhat yoğ
450. Dilde bir zerrece kanâ'at yoğ
35. **yoğ:**
Kaside 10
Mısra: 450
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
449. Hubb-ı câh ile serde râhat yoğ
450. Dilde bir zerrece kanâ'at yoğ
36. **yoğdur:-dur**
Kaside 10
Mısra: 501
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
501. Gayrı yoğdur bu kâre bir çâre
502. Yapışıp dâmen-i mededkâre
37. **yoğdur:-dur**
Kaside 10
Mısra: 505
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
505. Çâre yoğdur o şâhdan gayrı
506. Yok meded ol penâhdan gayrı
38. **yoğ:**
Kaside 10
Mısra: 506
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
505. Çâre yoğdur o şâhdan gayrı
506. Yok meded ol penâhdan gayrı
39. **yoğdur:-dur**
Kaside 10
Mısra: 512
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
511. Saña eylerse ger o hüsn-i nazar
512. Havf yoğdur o rehde zerre kadar
40. **yoğdur:-dur**
Diğeri 11
Mısra: 65
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
65. Tâb yoğdur göñülde hicrâne
66. Elde hâmem 'aşâ-yı pîrâne

41. **yoğdur:-dur**

Diğler 11

Mısra: 116

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

115. Hep yeñidir şafası her demde

116. Yoğdur anıñ beyanı 'âlemde

42. **yoğ:**

Müfret 11

Mısra: 1

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

1. Çerāğāh-ı cihānda bir güzel yoğ kim gönül vermem

2. Dil-i dīvānemiz cānā ne meşrebdir hele bilmem

43. **yoğdur:-dur**

Gazel 11

Mısra: 5

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

5. Benim bāzār-ı mihr içre vişāle ragbetim yokdur

6. Hüridār-ı niğāh-ı 'ārız-ı cānāneyim cānā

44. **yoğdur:-dur**

Kaside 12

Mısra: 141

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

141. Kemāl-i na'tını gördükde bildiğim yoğdur

142. Bu kār-ı mekrümet içre şerik ü berhürü

45. **yoğ:-si**

Kaside 13

Mısra: 20

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

19. Çünkü aşlı kâ'inātuñ iki harf olmuş anıñ

20. Kāle gelmez ebced ü zā'irçesi yoğ muñlakā

46. **yoğdur:-dur**

Gazel 16

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

9. Bā'ış-i hicrān hele 'āşıklığımdır kendüye

10. Luñf-ı vaşla ol peride Sālimā yoğdur sebep

47. **yoğ:**

Tarih 17

Mısra: 37

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

37. Hāşılı hiç bunda şübhem yoğ ki feyz-i midhāti

38. Bu melāletle yine olmağdadır feyze zāmın

48. **yoğ:**

Kaside 17

Mısra: 22

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

21. Bu iñtirāma sezā dergeh-i Muħammed de

22. Kābül-i ħazret-i Ĥağğ olduğunda yoğ şübhem

49. **yoğ:**

Kaside 19

Mısra: 98

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

97. Ġaraż 'arız-ı 'ubüdiyettir ancak bir vesileyle

98. Huzūr-ı pādīşāhīde rızā yoğ böyle iksāre

50. **yoğdur:-dur**

Müfret 19

Mısra: 1

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

1. Yoğdur akrānı cihān içre o sīmīn teniñ

2. Gözü ardında kalır seyr eden uncu güzelin

51. **yoğ:**

Gazel 23

Mısra: 6

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

5. Mebde'-i aşl-ı vücūduñ iki kañre āb iken

6. Ġirre olma ey gönül şu üzre yoğ nağşa sebāt

52. **yoğdur:-dur**

Kaside 27

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

7. Kimseniñ şimdi 'adāletkede-i 'âlemde

8. Bī-hude kimseye yoğdur sözü aşlā kañ 'ā

53. **yoğdur:-dur**

Kaside 31

Mısra: 40

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

39. Hücet-i fażlı müselleme ve 'aleyhi'l-fetvā

40. Mişli yoğdur anıñ ey dil anı inzā eyle

54. **yoğdur:-dur**

Gazel 42

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

3. Hiç mülāyim-ñab'-ı pākīze-dile

4. Luñfu yoğdur rüzgārın ser-te-ser

55. **yoğ:**

Gazel 54

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

9. Mebādī-i cününun hiç bilir yoğ Sālimā 'aşkın

10. Ĥayālimde netice ārzü pinhān āteşdir

56. **yoğdur:-dur**

Gazel 81

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

9. Yoğdur mecāl kimsede inkāra Sālimā

10. Ĥağğā ki penç bu gazeliñ şā'irānedir

57. **yoğdur:-dur**

Gazel 93

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

3. Şad dil ü cān ile nice sevmeyem sultānımı

4. Ādemiñ gönülünce yoğdur biñ melek-sīmāda bir

58. **yoğ:**

Gazel 96

Mısra: 5

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

5. Āfitābım tākātım yoğ zerre deñlü ħasrete

6. Mukteżā-yı 'aşğ mıdır bu yoğsa ħākimden midir

59. **yoğ:**

Gazel 100

Mısra: 5

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

5. Haber yoğ kũy-ı cānāndan gelenlerden su'āl etdik

6. Dil-i gũm-geşteden hergiz peyām almak ne mümkündür

60. **yoğ:**

Gazel 124

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

9. Ğāret-i sāmāna Sālim ğamzeye minnet mi var

10. Āşinā yoğ bir yere bī-çāre düşdü gönlümüz

61. **yoğ:**

Gazel 137

Mısra: 5

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

5. Dilde yoğ vaşla k̄anā'at ğam-ı hicre t̄akat

6. Bizi hayretde ğodu ğağ bu ki keyfiyyetimiz

62. **yoğdur:-dur**

Gazel 140

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

9. Ğağ āyet-i cemāliñi gũyā ki şerh eder

10. Yoğdur bu bābda ser-i mũ iştibāhımız

63. **yoğ:**

Gazel 187

Mısra: 5

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

5. Ele geldikçe vaşla hiç dirīğñ yok şehā ammā

6. Beni gittikçe hicriñ ile bī-hũş eylediñ gittiñ

64. **yoğ:**

Gazel 229

Mısra: 3

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

3. Hiç siler yoğ dāmen-i luğ ile ešk-i çeşmimi

4. Kimseler bī-hũde böyle zār u giryān olmasın

65. **yoğdur:-dur**

Gazel 234

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

9. Yoğdur verā-yı perdede tağdir hiç muğāl

10. Budur nevāl-i mağdereden müstefād olan

66. **yoğ:**

Gazel 243

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

3. Āşināyım ğam ile şol rũtbe ben kim dũnyede

4. Sebğat etmiş yoğ dil-i nā-şādı mağzũn olmadı

67. **yoğdur:-dur**

Gazel 284

Mısra: 3

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

3. Ğayāl-i kākũl-i dil-ber ile derd-i serim yoğdur

4. Felek baña ser-ā-pā nağş-ı ğũbāni unutturdu

68. **yoğ:**

Gazel 290

Mısra: 7

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

7. Göñũlde şabra t̄akat yoğ serimde zerre ārāmım

8. Beni sevdā-yı zũlfũñ sevdiğim bī-sabr u hũş etdi

yoğ degil:

1. **yoğ degil:**

Gazel 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var, bulunmakta.

1. Olalı fikr-i ruğũñ ğulşen-i şād-āb bana

2. Yoğ degil bũy-ı vefā ey ğũl-i sīr-āb bana

yoğ vere:

1. **yoğ vere:**

Tesdis 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşuna.

5. Ğũle ğuğ etdiremez yoğ yere bũlbũl iñler

6. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

2. **yoğ vere:**

Tesdis 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşuna.

11. Ğũle ğuğ etdiremez yoğ yere bũlbũl iñler

12. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

3. **yoğ vere:**

Tesdis 7

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşuna.

17. Ğũle ğuğ etdiremez yoğ yere bũlbũl iñler

18. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

4. **yoğ vere:**

Tesdis 7

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşuna.

23. Ğũle ğuğ etdiremez yoğ yere bũlbũl iñler

24. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

5. **yoğ vere:**

Tesdis 7

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşuna.

29. Ğũle ğuğ etdiremez yoğ yere bũlbũl iñler

30. Varağ-ı mihr ü vefāyı kim oğur kim diñler

6. **yoğ vere:**

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşuna.

1. Vücuduñ yok yere gel etme itlâf
2. Yeter ey dil hevâ inşâf inşâf

7. **yok yere:**

Gazel 199

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşuna.

13. Hâf-i vaşlı ol dehenden almağa etmem ümîd
14. Yok yere şarf eylemem bî-hüde Sâlim himmetim

vokdur:

1. **yokdur:**

Gazel 203

Mısra: 4

Yoktur, bulunmamaktadır.

3. Bî-muhâbâ küy-ı dil-dâra şitâb etmekdeyiz
4. Kimseden yokdur bu yolda bîm ü pervâmız bizim

vokla:

1. **yokladım:-dım**

Tarih 17

Mısra: 115

Yoklamak, kontrol etmek, gözden geçirmek.

115. Bendeñiz de yokladım deryâ-yı şıdķ-ı fikretim
116. ulzüm-i rikıyyetimden kim çıka dürr-i şemîn

2. **yoklardı:-r, -dı**

Gazel 269

Mısra: 9

Durum, bilgi, niyet vb.ni belirlemeye veya anlamaya çalışmak.

9. Bizi yoklardı ey Sâlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zülf-i pür-amda dil-i âvâre biñ bende

vol:

1. **yolda:-da**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 184

Yol, sokak.

183. Yâd ederler işidip ahvâlin
184. Sühresi ola yolda etfâlin

2. **yoluña:-uñ, -a**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 147

Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

147. Eyledim ben yoluña cânı fedâ
148. aşık oldum saña aşık cânâ

3. **yollarda:-lar, -da**

Diğer 3

Mısra: 62

Yol || Yeryüzü.

61. Gele şâyed deyiñ gülzâr-ı temâşâya seni
62. Hep döşendi yine yollarda kumâş-ı çemenî

4. **yolumuzuñ:-umuz, -uñ**

Diğer 3

Mısra: 92

Yol || Gidilecek yer.

91. O adar revnaķı var şehri Sıtanbul'umuzuñ
92. Her adım başına bir hûri yatar yolumuzuñ

5. **yoluñuz:-uñ, -uz**

Diğer 4

Mısra: 75

Yol, güzergah || Ziyaret edilecek mekan.

75. Yoluñuz Ka'be-i hânnân oldu
76. Menziliñ ravza-i Mennân oldu

6. **yolda:-da**

Kaside 7

Mısra: 15

Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

15. ab'ıma bu yolda cevri etmem
16. Zevraqçeye tâziyâne şıgmaz

7. **yolda:-da**

Kaside 8

Mısra: 69

Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

69. Kümeyt-i hâme gezinmiş bu yolda bir iz var
70. Degil nuât dökülmüş o naķş-ı hâfirdir

8. **yolda:-da**

Gazel 22

Mısra: 8

Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

7. Vâdi-i amdır gönül pehnâ-yı mihr-i aşıka
8. Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-râh düst

9. **yolda:-da**

Müfret 23

Mısra: 1

Yol, güzergah, yer.

1. Levendler yolda almışlar sebûyu sâkiden cebren
2. Hâram olan metâ'ı issisine derler ziyân eyler

10. **yolda:-da**

Kaside 30

Mısra: 47

Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

47. Ne yolda kim tecellî eylediyse şun'-ı Mevlâyî
48. Eder peydâ o yolda ab'-ı maħzûna tesellâyî

11. **yolda:-da**

Kaside 30

Mısra: 48

Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

47. Ne yolda kim tecellî eylediyse şun'-ı Mevlâyî
48. Eder peydâ o yolda ab'-ı maħzûna tesellâyî

12. **yoluñ:-uñ**

Müfret 30

Mısra: 2

Yol, güzergah, yer.

1. Âvâre olan gönülümeye lu eyle selâm et
2. Uğrarsa yoluñ båd-ı şabâ zülf-i nigâra

13. **yoluñda:-uñ, -da**

Müfret 57

Mısra: 1

Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

1. Tegâfûl eyleme cânâ görüp yoluñda beni dilde
  2. Hudâ bilir ki seniñ ben ne rütbe 'âşıkınıñ
14. **yolunda:-un, -da**
Gazel 100
Mısra: 3
Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğruna.
3. Yolunda sāyeveş pā-māl-i hāk-i gerd-i rāh olsañ
  4. Yine ol ğonca-femden bir selām almañ ne mümkindir

15. **yolda:-da**
Gazel 110
Mısra: 8
Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğruna.
7. Melûl olmam melâmetden ser-i kûyunda dil-dârîñ
  8. Medâr-i tesliyet bu yolda baña tarh-ı devletdir

16. **yolda:-da**
Gazel 125
Mısra: 12
Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğruna.
11. Hemîñ gird-âb-ber-gird-âb-ı şad gamdır yem-i firkat
  12. Bu yolda keşti-i şabra muvâfiğ rüzgâr olmaz

17. **yolda:-da**
Gazel 203
Mısra: 4
Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğruna.
3. Bî-muhâbâ kûy-ı dil-dâra şitâb etmekdeyiz
  4. Kimseden yokdur bu yolda bîm ü pervâmız bizim

18. **yolunda:-un, -da**
Gazel 207
Mısra: 5
Yol.
5. Ayağı sürçmesin yolunda anıñ
  6. Tolandı pâyına âh-ı dirâzım

19. **yolunda:-un, -da**
Gazel 250
Mısra: 3
Yol || Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğruna.
3. Ser fedâ eyler yolunda dil-ber-i mümtâzınıñ
  4. Hâşılı başa çıkılmaz 'âşık-ı ser-bâz ile

- vol gösterir:**
1. **vol gösterir:-ir**
Kaside 3
Mısra: 58
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kılavuzluk, rehberlik etmek.
57. Şurû' etsem şalâta ben hemân ol
  58. Baña bâb-ı kazâdan gösterir yol

- vol vermiyor:**
1. **vol vermiyor:-mi, -yor**
Matla 4
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmesine müsåade etmek, izin vermek.
1. Eşkime nisbetle kaçra degilken bārān
  2. Baña yol vermiyor olmañlığa cānāna revān

volu düşdükçe:

1. **volu düşdükçe:-dük, -çe**
Gazel 145
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yolu üzerinde olmak, denk gelmek.
9. Yolu düşdükçe ol mâhîñ nedendir hānemi āyā
  10. Tegâfûl eyleyip biñ nāz u şiveyle geçer gelmez

voluñ düşdükde:

1. **voluñ düşdükde:-dük, -de**
Gazel 259
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yolu üzerinde olmak, denk gelmek.
3. Teraħhüm eyleye şāyed yoluñ düşdükde cānāna
  4. Benim hāl-i perişānım kerem kıl ey şabā söyle

voluña düşdü:

1. **voluña düşdü:-dü**
Gazel 164
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peşinden gitmek.
9. Nola mumlar yakıp ararsa beni meclisde
  10. Sālīmāsā yoluña düşdü be-her bār şemi'

voluña ser verse:

1. **voluña ser verse:-se**
Tarih 9
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgili- uğruna canını vermek.
5. Biñ garîbiñ yoluña ser verse eylersiñ kabûl
  6. Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzüñde müyuña

voluñda:

1. **voluñda:**
Matla 5
Mısra: 2
Uğruna, uğruna.
1. Kō gitsin dil giderse tek seniñle āşinā olsun
  2. Yoluñda nāzeninim dil degil cānım fedā olsun

2. **yolunda:**

- Gazel 182**
Mısra: 9
Uğruna, uğruna.
9. Yolunda pāre pāre olduguñ dil-dârı gör şimdi
  10. Şorar mı künc-i ğamda Sālīmā hāl-i diger-ğünüñ

voluñda cānıñ fedā etmek:

1. **voluñda cānıñ fedā etmek:-mek**
Matla 45
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgili uğruna- canından vazgeçmek.
1. Helāk olmañ ğamıñla 'âşika devlet sa'âdetdir
  2. Kişi cānıñ fedā etmek yoluñda cāna minnetdir

voluñda ğubār olmak:

1. **voluñda ğubār olmañ:-mağ**
Matla 39
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin uğrunda, onun yolunda toz olmak || Birini çok kıymetli görerek onun karşısında hakir konumda olmak.

1. Gubār olmak yoluñda mihr-i rahşān olmadan yegdir
2. Kuluñ olmak seniñ bu dehre sulţān olmadan yegdir

volunda kurbān olduĝun:

1. yolunda kurbān olduĝun:-du, -ĝun

Gazel 190

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolunda kurban olmak || Sevgilinin yolunda canını feda etmek.

9. 'İyd geldi merhabā et küştegān-ı ĝamzeñe
10. 'Aşıkñ yolunda kurbān olduĝun bilmez misiñ

volunda ölseñ:

1. yolunda ölseñ:-señ

Gazel 109

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin, bir şeyin uğrunda can vermek.

11. Ölseñ yolunda terkiye asmaz seriñ dirirĝ
12. Sālim o şūħa cān ile hīdmet bilinmiyor

voluñda pāy-māl olmak:

1. yoluñda pāy-māl olmak:

Gazel 173

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin- yolunda çiĝnenmek, hakir görölmek.

5. Derūnum şerħa şerħa oldu naķş-ı dest-mālīñden
6. Murādımdan geçen cānā yoluñda pāy-māl olmak

yūf:

1. yūf:

Diĝer 9

Mısra: 104

Kınama anlamındaki "yuh".

103. Olmamışken o şöhbete me'lūf
104. Bizi dūr eyledi cihān şad yūf

yum:

1. yummuş:-muş

Kaside 30

Mısra: 52

Kıarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.

51. Be-ħvāb-ālūde şanma baħtımı gördükçe za'findan
52. Niĝāhın edip istişkāl yummuş çeşm-i bīnāyī

yūsuf:

1. yūsuf'um:-um

Diĝer 2

Mısra: 23

Yusuf peygamber || Sıkıntılara, dertlere duçar

olması yönünden şair.

23. Yūsuf'um görmeyip ruħ u āniñ
24. Çāhdır baña cāhī dūnyāniñ

2. yūsuf:

Kaside 7

Mısra: 21

Güzelliĝiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.

21. Yūsuf aña beñzemez ki zīrā

22. Esrār-ı Hāķ imtihāna şıĝmaz

3. yūsuf:

Tarih 24

Mısra: 7

Güzelliĝiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.

7. Görse anı Yūsuf eger der idi mā hāzā beşer
8. Tāvūs-ı kudsīye döner her kanda olsa cilveĝer

yūsuf-fem:

1. yūsuf-fem:

Gazel 279

Mısra: 9

Yusuf aĝızlı || Hz. Yusuf gibi güzel aĝızlı sevgili.

9. Beni zevķ-āşinā-yı vaşl edip Sālim o Yūsuf-fem
10. 'Adū-yı kīne-ħvāhım eyledi ser-cümle ihvāni

yūsuf-ı hüsñün:

1. yūsuf-ı hüsñün:-ün

Diĝer 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yusuf peygamber kadar güzel olan kişi || İshak Efendi.

5. Evvel ol Yūsuf-ı hüsñün edelim istifsār
6. Tab'-ı pākini anıñ hātırını istiħbār

yūsuf-ı mısr-ı hüsñ ü tahsīne:

1. yūsuf-ı mısr-ı hüsñ ü tahsīne:-e

Diĝer 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesinin Yusuf'u -olan kişi-.

11. Ya'ni ol şāh-ı mülk-i temkīne
12. Yūsuf-ı Mısr-ı hüsñ ü tahsīne

yūsuf-ı şāhib-zekāvet:

1. yūsuf-ı şāhib-zekāvet:

Tarih 18

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavrayışı yüksek Yusuf || Yusuf Efendi.

23. 'Aziz-i Mısr-ı fiñnat Yūsuf-ı şāhib-zekāvet kim
24. Huzūrunda fehīmān-ı cihān şirin-ħıtab oldu

yūsuf-ı sāni:

1. yūsuf-ı sāni:

Gazel 279

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkinci Yusuf || Yusuf peygamberin güzelliĝi bağlamında en üst seviyede olan sevgili.

1. Geçip Mısr-ı dile şeh oldu çün ol Yūsuf-ı sāni
2. Hāṭ-ı rüyuna bend oldum mişāl-i pīr-i Ken'āni

yūsufistān-ı bahā:

1. yūsufistān-ı bahā:-maz

Gazel 282

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesinin Yusuf'u || Yusuf peygamber gibi güzel sevgili.

7. Yüsufistân-ı bahâ hüsnüñe hem-vezn olmaz
8. İşte sen cümle güzel işte terâzû var mı

2. yüsufistân-ı bahâ:-maz

Gazel 282

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesinin Yusuf'u || Yusuf peygamber gibi güzel sevgili.

7. Yüsufistân-ı bahâ hüsnüñe hem-vezn olmaz
8. İşte sen cümle güzel işte terâzû var mı

yüsuf-şifât:

1. yüsuf-şifât:

Müfret 5

Mısra: 1

Yusuf -gibi güzel- yüzlü.

1. Baht olmayınca kıanda varsağ ey Yüsuf-şifât
2. Meclise elbette şoħbet baltası bir ħar gelir

yüsufsitân-ı dil-berdir:

1. yüsufsitân-ı dil-berdir:-dir

Gazel 105

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ülkesi, sevgilinin bulunduğu yer || Âşığın gönlü.

3. Lezîz olursa sezâ fikr-i la'li hem-çü kıand
4. Derûn Mısrı da Yüsufsitân-ı dil-berdir

yümn:

1. yümn:

Tarih 17

Mısra: 118

Uğur, bereket.

117. Çıkıdı bu târiħ ile seb'-i semâvâta peyâm
118. Oldu İsmâ'îl Efendi yümn ile müftî-i dîn

yümn-i evşâf-ı şerîfi:

1. yümn-i evşâf-ı şerîfi:-i

Kaside 31

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî vasıfların bereketi.

67. Sîne pür-zahm-ı sinân-ı ħam olan ħâtırını
68. Yümn-i evşâf-ı şerîfi ile ihyâ eyle

yümn-i na'tiñ:

1. yümn-i na'tiñ:-iñ

Kaside 8

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Peygamberi övgünün bereketi.

57. Eder bu maṭla'-ı pâki hemîn faħriyye
58. Ki yümn-i na'tiñ ile kendiden o şâdırıdır

yümn-i vasfı:

1. yümn-i vasfı:-ı

Kaside 30

Mısra: 46

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıfların bereketi -sayesinde-

45. Zebân-ı ħâl lâl ü ebkem iken bezm-i ma'nâda
46. Getirdi yümn-i vasfı ħâtırâ bu nazm-ı ħarrâyı

yüregimde oldu:

1. yüregimde oldu:-du-im, -de

Diğer 9

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin çok sevilmesi, gönülde yer etmesi.

111. Olalı biz Selanik'e mollâ
112. Yüregimde Selanik oldu şehâ

yürüt:

1. yürütsün:-sün

Gazel 192

Mısra: 3

Kadehi dolaştırmak, sunmak.

3. Kıo biraz câm-ı muşaffâyı yürütsün sâkî
4. Ne kıadarsa yine mey dâfi'-i ħamdır ey dil

yürüyüş:

1. yürüyüşde:-de

Tarih 3

Mısra: 166

Saldırma, hücum etme.

165. ħağ ede yine bizim 'askerimiz ber-ħürdâr
166. Anlara yer kıomadılar yürüyüşde ħağķâ

yüz:

1. yüzün:-ün

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 12

Yüz, suret, çehre.

11. ħüseynî bir emîre râst geldim
12. Yüzün gördükde 'uşşâkından oldum

2. yüzünde:-ün, -de

Tarih 9

Mısra: 6

Yüz, suret, çehre.

5. Biñ ħarîbiñ yoluña ser verse eylesiñ kıabül
6. Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzünde müyuña

3. yüzden:-den

Müfret 52

Mısra: 2

Yüz sayısı || Yüzlerce, pek çok.

1. Saña ħayrı ben cefâ etmem deyü edip yemin
2. Yine yüzden Şolağ-zâdem baña cevriyledi

4. yüzün:-ün

Müfret 72

Mısra: 2

Yüz, suret, çehre.

1. Müdâhin zann ederdim ħâ'ibâne medħ-i vaşşâfi
2. Yüzün gördükde onlar da kıuşur etdigini bildim

5. yüzün:-ün

Müfret 75

Mısra: 2

Yüz, suret, çehre.

1. Zâhirde saña zâhidiñ evzâ'ı yalandır
2. Hâlvette yüzün görse eger şabr edemezdi

6. **yüzün:-ün**

Gazel 170

Mısra: 3

Yüz, suret, çehre.

3. Rüzgârıñ görüp eyyâmını 'arz etdi yüzün
4. Çok zamandı pusuda kendini beslerdi firâk

7. **yüzün:-ün**

Gazel 220

Mısra: 2

Yüz, sûret.

1. Şu rûtbe mest-i 'aşk olmuş gönül câm-ı maħabbetden
2. Gelir cânân geçer görmem yüzün ben far-ı hayretten

8. **yüzü:-ü**

Gazel 282

Mısra: 10

Yüz, suret, çehre.

9. Bir seniñ gibi bu vâdi-i melâhatde 'aceb
10. Şacı sünbül yüzü gül gözleri âhü var mı

9. **yüzünden:-ün, -den**

Gazel 292

Mısra: 6

Yüz, yanak.

5. Eylemiş şöyle hirâsân bîdi gamzeñ bâğda
6. Bellidir hâlâ yüzünden beñzine kan gelmedi

yüz biñ:

1. **yüz biñ:**

Matla 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz bin, pek çok.

1. Ruḥ-ı âliñ gamı sînemde yüz biñ tâze dâğ açdı
2. Muḥaşşal âteş-i 'aşkıñ be-her dâğ üzre dâğ açdı

2. **yüz biñ:**

Kaside 13

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz bin, pek çok.

67. Halkı yüz biñ sırta mazhar etmek ol âyîneden
68. Şükr-i bî-pâyân u bî-ḥadd kim murâd etdi Hudâ

yüz süren:

1. **yüz süren:-en**

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak || Saygı göstermek.

13. Ğubâr-ı dergehine yüz süren 'ibâdetkâr
14. Teyemmüm etmege lâyıḳ o ḥâk tâhirdir

yüz sürer:

1. **yüz sürer:-er**

Kaside 22

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Aşırı sevgiyi göstermek için yere eğilmek.

85. Fevc-ber-fevc fülküne her dem

86. Yüz sürer idi mevcesi ile yem

yüz sürmese:

1. **yüz sürmese:-me, -se**

Kaside 26

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak || Saygı göstermek.

43. Ka'be-i küyuna yüz sürmese her şâm u seher

44. Maḥrem olmazdı dil-i gönçalara bād-ı şabâ

yüz sürüp:

1. **yüz sürüp:-üp**

Diğer 8

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgi ve saygı göstermek için yere kapanmak.

15. Yüz sürüp bu kemine-i çâker

16. Hîdmet eyler o câha ser-tâ-ser

yüz tütdu:

1. **yüz tütdu:-du**

Kaside 9

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, meyletmek.

57. Tevessül etdi ism-i Muştafâ'ya

58. Anıñ nâmıyla yüz tütdu Hudâ'ya

yüz verir:

1. **yüz verir:-ir**

Gazel 134

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgi, yakınlık göstermek.

1. Raḳıbe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez

2. O her-câyî şehi sen de gönül terk eyle el vermez

yüz verseñ:

1. **yüz verseñ:-señ**

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgi, yakınlık göstermek.

5. Biñ garîbiñ yoluña ser verse eylersiñ kabül

6. Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzüñde müyuña

yüzü güldü:

1. **yüzü güldü:-dü**

Kaside 13

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak, sevinmek.

105. Bu meserretle dimâğ-ı dehr olup ser-şâr-ı feyz

106. Güldü dünyanıñ yüzü gitdi keder geldi şafâ

2. **yüzü güldü:-dü**

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu olmak, sevinmek.

1. Zât-ı pâkin vericek mesned-i fetvâya şeref
2. 'Âlemin güldü yüzü şevk ile dünyâ oldu

yüzü gülmüş:

1. **yüzü gülmüş:-miş**

Müfret 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Mutlu olmak, sevinmek.

1. Görüp nakş-ı süm-i Leylâ'yı şahrâda demiş Mecnûn
2. Yüzü gülmüş beyâbânın ser-â-pâ bunda bir iz var

yüzü karası:

1. **yüzü karası:**

Kaside 27

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılan kötü işlerden dolayı adının kötüye çıkması.

55. Cavidân şandı gidi böyle gülen dünyâyı
56. Elinin kiri yüzü karası kaldı ammâ

yüzü şuyunun rahmetidir:

1. **yüzü şuyunun rahmetidir:-dir**

Gazel 189

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüzü suyu hürmetine, sayesinde.

3. Ref'-i derecât etmesine bâ'is ü bâdî
4. Yüzü şuyunun rahmetidir ebr-i bahârî

yüzüme bakmadı:

1. **yüzüme bakmadı:-ma, -dı**

Gazel 74

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenmek manasında.

9. Yüzüme bakmadı cânân deme gönül yârî
10. Nevâzişi saña her bâr gayrı yüzdendir

yüzümü sürmegi:

1. **yüzümü sürmegi:-me, -gi**

Diğer 4

Mısra: 87

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara

kapanmak || Saygı göstermek.

87. Yüzümü sürmegi ben ol câda
88. Hâk müyesser ede bu dünyâda

yüzün ağ olsun:

1. **yüzün ağ olsun:-sun**

Gazel 238

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Utanılacak duruma düşmemek.

7. Siyeh-fâm eylediñ rüzum firâk-ı zülfi dil-berle
8. Seniñ de bu revişlerle yüzün ey baht ağ olsun

yüzün gözün ekşitmege:

1. **yüzün gözün ekşitmege:-me, -ge**

Matla 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşnutsuzluğunu belli etmek.

1. Neden ki Turşucu-zâdem gâzab ile yine töldü
2. Yüzün gözün bize ekşitmege âyâ sebep noldü

yüzün sürmek:

1. **yüzün sürmek:**

Kaside 19

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek.

55. Kenârında olan deryâ edip mevc-i sürür izhâr
56. Yüzün sürmek diler dâmân-ı sultân-ı kerem-dâre

yüzüne desem:

1. **yüzüne desem:-sem**

Kaside 25

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzüne, kendisine söylemek.

25. Desem şad vech ile lâyıq yüzüne neyyir-i devlet
26. Ki güm oldu tülü'uyla nücüm-ı şâm-ı gam-pîrâ

yüzünü görme:

1. **yüzünü görme:**

Gazel 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak durmak, karşılaşmamak.

5. Yüzünü görme gönül nâ-kes-i bed-ahlâkî
6. Hâtem'in şöhretiniñ vechi keremdir ey dil

yüzünü güldüren:

1. **yüzünü güldüren:-en**

Kaside 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek, sevindirmek.

5. Vaşfidır rûh-ı pâki her eşeriñ
6. Yüzünü güldüren şahîfeleriñ

yüzünü yerlere sürdü:

1. **yüzünü yerlere sürdü:-dü**

Tarih 3

Mısra: 173

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı göstermek.

173. Yüzünü yerlere sürdü be-hezârân tevķir
174. Kendiniñ n'oldugunu bildi 'adü ser-tâ-pâ

2. 2. 28. Z

zâbit-i akvâl-i sipâh-ı ezhân:

1. **zâbit-i akvâl-i sipâh-ı ezhân:**

Kaside 35

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlayış askerlerin söz zabiti || Zihindeki düşünceleri söze döken, kalem.

21. Gele ey zâbit-i akvâl-i sipâh-ı ezhân
22. Leşker-i güy-ı hüner-pişe-i dehre ser-dâr

zabt eyler:

1. zabt eyler:-r

Matla 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ele geçirmek || Kontrol altına almak.

1. Bahadır zür ile gâyet bir iki şahsı rabt eyler
2. Bir âdem 'aql ile ammâ bütün dünyâyı zabt eyler

zâd-ı hurmâ:

1. zâd-ı hurmâ:

Kaside 10

Mısra: 276

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Yolluk için- hurma.

275. Yine bu gazve-i mu'allâda
276. Oldu teksir zâd-ı hurmâ da

za'f:

1. za'f:

Terkib-bend 1

Mısra: 24

Güçsüzlük, zayıflık.

23. Fiğân ey tiz-dest-i kâr-ı hasret
24. Tenim za'f ile etdiñ nâlâsâ

2. za'f:

Kaside 22

Mısra: 95

Güçsüzlük, zayıflık.

95. Beni za'f ile fikr edip çün nâl
96. Keder etdi netice hâmemi lâl

3. za'findan:-in, -dan

Kaside 30

Mısra: 51

Güçsüzlük, zayıflık.

51. Be-hvâb-âlûde şanma bahtımı gördükçe za'findan
52. Nigâhın edip istikâl yummuş çeşm-i binâyı

4. za'fim:-im

Gazel 228

Mısra: 3

Güçsüzlük, zayıflık.

3. Hevâ-yı aşkıña za'fim görenler etsin istidlâl
4. Nihâl-i kâmet-i ham-geştemiz qaddiñe dâl olsun

zafer:

1. zafer:

Kaside 1

Mısra: 121

Galibiyet || Mutuluk.

121. Deme doğmaz şeb-i kederde zafer
122. Geceler yüklüdür demiş erler

2. zaferdir:-dir

Kaside 14

Mısra: 10

Galibiyet.

9. Hünerdir tîr-keş-i imtiñânı
10. Zaferdir çin-i ebrü-yı kemânı

3. zafer:

Tarih 24

Mısra: 18

Galibiyet.

17. Hân Ahmed-i encüm-sipâh kim kıla nâgeh 'azm-i râh

18. Fevz ü zafer çün mihr ü mâh önünce zer-meş'al çeker

4. zaferdir:-dir

Tarih 24

Mısra: 25

Galibiyet.

25. Feth ü zaferdir şâh-râh min-ba'd aña bî-iştibâh
26. İqbâline 'âdil güvâh ol şadr-ı dîn-perver yeter

zafer-cü:

1. zafer-cü:

Kaside 14

Mısra: 26

Zafer arayan || 1. Mahmud.

25. Firişte-fer cihânban u melek-hû
26. Hüner-ber şîr-nağcîr ü zafer-cü

zâg:

1. zâg:

Kaside 18

Mısra: 18

Karga.

17. Terk-i hizmet diyerek aldı yerin gülşende
18. Aşiyânın bulcağ zâg hezârîñ mañlûl

zâg u zağan:

1. zâg u zağan:

Diğer 9

Mısra: 106

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karga ve kuzgun || Kötü, olumsuz şeyler.

105. Aldı şâhîn-i bâzı destimden
106. Verdi yerine hayli zâg u zağan

zâg-ı fuzûl:

1. zâg-ı fuzûl:

Kaside 18

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lüzumsuz -kötü- karga.

19. Bülbülün baht-ı siyâhını temâşâ eyle
20. Kendi terk-i vâtan etdikde qala zâg-ı fuzûl

zâhid:

1. zâhid:

Kaside 23

Mısra: 95

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânı olmayan kimse.

95. Olur kumrî-i sâgar gibi zâhid tavk-ber-gerdün
96. Görünce bâğ-ı Cem'de ihtirâz-ı serv-i minâyı

2. zâhid:

Gazel 44

Mısra: 4

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânı olmayan kimse.

3. Egerçi tâli'î'n şimdi riyâ burcunda dâ'irdir
4. Döner bir gün seniñ de bahtıñ ey zâhid bu devrândır

3. **zâhid:**

Müfret 49

Mısra: 2

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

1. Suhan sihr-i hâlâl-i zevk-ı rûhânî-i ma'nâdır
2. Harâm olsun ger añlarsa zâhid sırr-ı eş'ârı

4. **zâhid:**

Müfret 74

Mısra: 2

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

1. O melek 'azm edicek şavma'aya tenhâ'î
2. Kırdı tesbîhini zâhid göricek cânânı

5. **zâhidîñ:-iñ**

Müfret 75

Mısra: 1

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

1. Zâhirden saña zâhidîñ evzâ'ı yalandır
2. Hâlvette yüzüñ görse eger şabr edemezdi

6. **zâhid:**

Gazel 99

Mısra: 5

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

5. Harâbâta var ey zâhid yapılmak ister iseñ sen
6. Anıñ keyfiyyetin şorduk 'aceb kâşânedir derler

7. **zâhid:**

Gazel 147

Mısra: 5

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

5. Zâhid bizi sen şimdi arar râhatı şanma
6. Bu güne riyâ bizlere her bâr gerekmez

8. **zâhid:**

Gazel 163

Mısra: 6

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

5. 'Aybımız biz biliriz 'aşıkâ 'aşk 'ayb olmaz
6. Kerem et 'aşk ile zâhid bize etme teşnî'

9. **zâhid:**

Gazel 174

Mısra: 8

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

7. Sözüñden kâşidñ eylikse sen eyle bizi incitme
8. Neden lâzım saña zâhid bütün dünyâya yâr olmak

10. **zâhid:**

Gazel 191

Mısra: 1

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

1. Ta'nı ko zâhid bir iki sâgar-ı hoy-kerde çek
2. Çekmez iseñ ger humâr-ı şıkleti her yerde çek

11. **zâhid:**

Gazel 241

Mısra: 5

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

5. Fenâ dünyâda geçmem hüblardan ta'nı ko zâhid
6. Geçilmez degme hâl ile bu vâdiden güzeldir bu

12. **zâhid:**

Gazel 265

Mısra: 2

Kaba sofı || Çok dindar olup irfânu olmayan kimse.

1. Hayâl eyler lebin hâl-i ruḥ-ı cânâneden soñra
2. Çeker minâyı zâhid sübḥa-i şad-dâneden soñra

zâhidâ:

1. **zâhidâ:**

Gazel 24

Mısra: 9

Ey zahid.

9. Zâhidâ aḡyâra meylîñ büt-perestlikdir saña
10. Añlasañ ḡubb-ı sivâ ma'nide Lât ile Menât

2. **zâhidâ:**

Gazel 123

Mısra: 4

Ey zahid.

3. Bakıp taḡkîr etme peykeriñ rind-i mey-âşâmîñ
4. Şakın bundan kebîre zâhidâ vizr-i vebâl olmaz

zâhid-i dūna:

1. **zâhid-i dūna:-a**

Gazel 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak zahit.

7. Ne denlü zâhid-i dūna olursa telḡ-â-telḡ
8. Gelir o mertebe baña şerâb-ı nâb lezîz

zâhil oldı:

1. **zâhil oldı:-dı**

Kaside 10

Mısra: 340

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutmak.

339. Sür'at ü dehşet-i mükerrerden
340. Zâhil oldı çeh-i müzevverden

zâhir:

1. **zâhir:**

Kaside 1

Mısra: 54

Açık, âşinâ.

53. Vâkı'a şüretinde ḡulyâlar
54. Kimi zâhir kimi de sevdâlar

2. **zâhir:**

Lugaz 1

Mısra: 18

Açık, âşinâ.

17. Ne 'ibret ḡâh desti ḡâh pâyı olmada zâhir
18. Ne zâhir belki aḡfâ belki bir şūḡ-ı şetâretdir

3. **zâhire:-e**

Gazel 2

Mısra: 3

Açık, âşinâ.

3. Şerî'at zâhire hüküm etmeniñ timsâlidir güyâ
4. Dil-i mir'atı râ'îye göre etmek cihân peydâ

4. **zâhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 116

Açık, âşinâ.

115. Görüp şakın amı bî-hüdedir kıyâs etme

116. O riştelere ile engüştümüz ki zâhirdir

5. **zâhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 161

Açık, âşinâ.

161. Şuver ki nazra-i ülâda cümle zâhirdir

162. Hâkîkat üzere nigâh olsa hep müzâhirdir

6. **zâhirdir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 166

Açık, âşinâ.

165. O zât-ı baht ile kâ'im kadîmedir evşâf

166. Velî ki Vâşîf-ı şânî'de hadş zâhirdir

7. **zâhir:**

Diğer 11

Mısra: 32

Açık, âşinâ.

31. Gerçi zevk u şafâdadır yer yer

32. Lîk zâhir firâkımız yek-ser

8. **zâhir:**

Diğer 11

Mısra: 113

Açık, âşinâ.

113. Tâhir olduğu anlarıñ zâhir

114. Baba tâhir gibi hemîn tâhir

9. **zâhir:**

Gazel 71

Mısra: 10

Açık, âşinâ.

9. Vaşl için etdikçe Sâlim va'd-i kemmünun baña

10. Ellere zâhir benim bu sevdiğim cânım gelir

10. **zâhirde:-de**

Müfret 75

Mısra: 1

Açık, âşinâ.

1. Zâhirde saña zâhidiñ evzâ'ı yalandır

2. Hâlvette yüzüñ görse eger şabr edemezdi

zâhir edince:

1. **zâhir edince:-ince**

Kaside 12

Mısra: 96

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

95. İşâret oldu havâssa edille-i hamse

96. Edince bâtnı zâhir bu sırr-ı mestürü

zâhir ola:

1. **zâhir ola:-a**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 169

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

169. Kudreti zâhir ola ser-tâ-pâ

170. Eyligin söyleye bütün dünyâ

zâhir oldu:

1. **zâhir oldu:-du**

Kaside 10

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

49. Yine ol gazve zâhir oldu bu

50. Mu'ciz-i kavli pâk-i İnhezemü

2. **zâhir oldu:-du**

Kaside 20

Mısra: 164

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapılmak, inşa edilmek.

163. Nice âsâr-ı tayyib ü fâhîr

164. Oldu vaktinde ol şehiñ zâhir

zâhir olcuk:

1. **zâhir olcuk:-ıcağ**

Kaside 10

Mısra: 365

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

365. Olcuk hıfz-ı Hâk zâhir ü mu'în

366. Neye kâdir hasûd-ı bed-âyîn

zâhir olmada:

1. **zâhir olmada:-ma, -da**

Lugaz 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

17. Ne 'ibret gâh desti gâh pâyi olmada zâhir

18. Ne zâhir belki ahfâ belki bir şüh-ı şetâretdir

zâhir olmak:

1. **zâhir olmak:-mağ**

Kaside 22

Mısra: 120

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

119. Yoğsa böyle kederde taze hayâl

120. Zâhir olmak gönülde emr-i muhâl

zâhir olmaz:

1. **zâhir olmaz:-maz**

Lugaz 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

3. Ser ü pâyi yine zâhir olmaz

4. Pâkdir dense de tâhir olmaz

zâhir olsa:

1. **zâhir olsa:-sa**
Lugaz 3
Mısra: 47
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
47. Zâhir olsa ger onda ol hâlet
48. Fil gibi eder bize şıklet

zâhir olunca:

1. **zâhir olunca:-unca**
Tarih 3
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak || Gerçekleşmek.
7. Öyle pākīze fetihdir ki olunca zâhir
8. Pür-šanin eyledi âfâkı peyâmı her cā

zâhir olup:

1. **zâhir olup:-up**
Kaside 27
Mısra: 45
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
45. Karada zâhir olup böyle fecâ'î bir gün
46. İşlâh-ı keder-efzâ-yı kelâm-ı deryâ

zâhir olur:

1. **zâhir olur:-ur**
Kaside 13
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
7. İltifât etdikde bu bahriñ olur zâhir ebed
8. Tâ ezelden böyle icrâ eylemiş hükümün kazâ
2. **zâhir olur:-ur**
Gazel 137
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
3. Âh-ı cân-süz degil bâng-i ezân zâhir olur
4. Yağdı âteşlere mülk-i dili ol âfetimiz

zâhîr olursa:

1. **zâhîr olursa:-ur, -sa**
Tarih 24
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
53. Ey âfitâb-ı meh-serîr ol şadr-ı Eflâtun-nazîr
54. Olursa baña ger zâhîr bu tuhfê bir manşib deger

zahîre:

1. **zahîreniñ:-niñ**
Kaside 10
Mısra: 209
Azık, yiyecek.
209. Kılletini zahîreniñ aşhâb
210. Etmegin zât-ı pākine işrâb

zâhiren:

1. **zâhiren:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 7

Görünüşte, dış görünüşe göre.

7. Zâhiren kemterin-'unvânım
8. Mürum ammâ ki ben Süleymân'ım

zahîr-i saltanat:

1. **zahîr-i saltanat:**

Kaside 13

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın görünen tarafı.

43. Hırz-ı bâzû-bend-i emniyyet zahîr-i saltanat
44. Neyyir-i evc-i übbebet efser-i fermân-revâ

2. **zahîr-i saltanat:**

Kaside 23

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saltanatın görünen yüzü || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

31. Zâhîr-i saltanat bâzû-yı devlet heykel-i himmet
32. Tehemten-menķabet şîrînsitân-ı şaff-ı ârâyî

zahm:

1. **zahmıma:-ım, -a**

Terkib-bend 1

Mısra: 74

Yara || Aşk yarası, gönül yarası.

73. Benim ol 'âşık-ı nâ-çâr u şeydâ
74. Ki kaç'â olamaz zahmıma tedbîr

2. **zahmıña:-iñ, -a**

Kaside 5

Mısra: 106

Yara || Dert.

105. Yoħsa dermânıña kâdir olamaz mı keremi
106. Yoħsa zahmıña seniñ eyleyemez mi o devâ

3. **zahmımı:-ım, -ı**

Gazel 71

Mısra: 2

Yara || Dert.

1. Fıkr edersem ser-güzeştim dîdelerden nem gelir
2. Zahmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir

4. **zahmına:-ım, -a**

Gazel 189

Mısra: 1

Yara.

1. Ey murğ-ı seher şabr edegör zahmına hîriñ
2. 'Âşık geçinen sine gerer tîrine yâriñ

5. **zahmımı:-ım, -ı**

Gazel 258

Mısra: 2

Yara || Dert.

1. Yeter ey lâle-had dâğ-ı derünüm pârelendirme
2. Oñulmaz zahmımı hicriñle yine yârelendirme

zahm açmada:

1. **zaḥm açmada**:-ma, -da
Gazel 184
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralamak, yara açmak.
11. Zaḥm açmada yār üstād Sālīm
12. Bilmez tārīkīn ammā devānīn

zahmet:

1. **zahmet:**
Diğer 7
Mısra: 7
Sıkıntı || Yorgunluk.
7. Gerçi zahmet durur amma kerem et
8. Maḳdem-i pākīn ile def-i ḡam et

2. **zahmet:**

- Kaside 35**
Mısra: 70
Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.
69. Şā'irānīn ede Sübhān-ı 'amīmü'l-iḥsān
70. Her nefes kām-ı dilin zaḥmet ü ḡamsız der-kār

zahmet çekmez:

1. **zahmet çekmez**:-mez
Gazel 86
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçlkle karşılaşmak, sıkıntıya katlanmak.
11. Geçinmekde ser-i küyunda zaḥmet çekmez āvāre
12. Gönül dāḡ-ı ḡamīn ser-māye-i süz u güdāz eyler

zahmet vermese:

1. **zahmet vermese**:-me, -se
Tesdis 6
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı vermek.
31. Gönül bir āfet-i dün-meşreb ile etmese ülfet
32. Dil-i şeydāya Sālīmveş cihānda vermese zaḥmet

zahm-ı çeşm-i fütāde:

1. **zahm-ı çeşm-i fütāde:**
Kaside 10
Mısra: 408
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz göz rahatsızlığı.
407. Eyleyip mu'ciz-i nigāhı devā
408. Zaḥm-ı çeşm-i fütāde buldu şifā

zahm-ı dil-i mecrūhuña:

1. **zahm-ı dil-i mecrūhuña**:-uñ, -a
Gazel 191
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralı gönlün yarası.
11. Merhem-i kāfūr olur zaḥm-ı dil-i mecrūhuña
12. Sālīm ol sīmīn-teni bu sīne-i pūr-derde çek

zahm-ı dil-i nā-şād u zārım:

1. **zahm-ı dil-i nā-şād u zārım**:-ım
Gazel 66
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnleyen, mutsuz gönlün yarası.

1. Ḥasretīnle lāleveş ben dāḡ-dārım kim bilir
2. Sīnede zaḥm-ı dil-i nā-şād u zārım kim bilir

zahm-ı hār:

1. **zahm-ı hār:**
Gazel 267
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Diken yarası.
7. Güle bülbül edemez derdini bir hoş i'lām
8. Zaḥm-ı hār öyle degildir ki demek mümkün ola

zahm-ı şemşir-i nigāhında:

1. **zahm-ı şemşir-i nigāhında**:-ın, -da
Gazel 208
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin bakışının âşık üzerindeki tesiri - Kılıç gibi kesmesi.
5. Kōmaz tedbire bir yer zaḥm-ı şemşir-i nigāhında
6. Şu rütbe kāmīl-ülfetdir o çeşm-i kār-āḡahım

zahm-ı tıḡūndan:

1. **zahm-ı tıḡūndan**:-ın, -dan
Gazel 121
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kılıç yarası.
5. Nedendir zaḥm-ı tıḡūndan rakībe ihtirāz etmek
6. O devlet degme bir şaḡsa cihān içre naşīb olmaz

zahr-ı şerīfīnde:

1. **zahr-ı şerīfīnde**:-iñ, -de
Kaside 4
Mısra: 32
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mübarek sırt (Hz. Muhammed'in sırtı) - Peygamberlik mührü ile alakalı olarak kullanılmıştır. -
31. Cenāb-ı Kibriyā'dan ḡaḡ resül olduğunu eyler
32. Seniñ zahr-ı şerīfīnde mübārek ḡātemiñ imzā

zā'id oldu:

1. **zā'id oldu**:-du
Lugaz 3
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artmak, fazlalaşmak.
9. Ya'ni her bir ḡurūfu aşlı kadar
10. Oldu zā'id vücūduna ekḡer

zā'if eder:

1. **zā'if eder**:-er
Lugaz 2
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıf düşürmek || Satrançta rakibe üstün gelmek.
23. ḡāḡ olur bir piyāde naḡīf
24. Bir sūvārī eder rezimde zā'if

zâ'îf eyler:

1. zâ'îf eyler:-r

Gazel 168

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güçsüz, takatsız bırakmak.

1. 'Aceb mi gül-bünü hemm ü gam eyler ise zâ'îf
2. Şovuk geçirdi şitâ tab'm eyledi tahrîf

zâ'il etdi:

1. zâ'il etdi:-di

Kaside 24

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok etmek, ortadan kaldırmak.

19. Hâmdü li'llâh o meserretten erişdi dile zevk
20. Zâ'il etdi anıñ endişesini peyk-i beşir

zâ'il olmaz:

1. zâ'il olmaz:-maz

Gazel 90

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak, kaybolmak.

7. Zâ'il olmaz naqş-ı hübân levh-i hâtırdan hele
8. 'Akl ü fikr ü hvâhiş-i kalb-i hazinim tâzedir

zâ'ir:

1. zâ'irdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 50

Ziyaretçiler.

49. Zebân beyt-i kâsîd-i şenâsın etdi tavâf
50. Hâyâlimiz harem-i hâs-ı medhî zâ'irdir

2. zâ'irdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 140

Ziyaretçiler.

139. Görür harâb u perişân 'iyâl ü evlâdı
140. Ne dem ki hânemi fikr ü hayâl zâ'irdir

zâ'ir olmakda:

1. zâ'ir olmakda:-mağ, -da

Tarih 5

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ziyaret etmek.

23. Manzar-ı bağ-ı İrem'dir revzen-i pākizesi
24. Kudsiyân olmakda zâ'ir anı her yevm-i hāmīs

zâ'irân-ı ravza-i pāk olalar:

1. zâ'irân-ı ravza-i pāk olalar:-a, -lar

Kaside 17

Mısra: 79

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu mezarı (Hz. Muhammed'in mezarı) ziyaret etmek.

79. Hemîşe tâ olalar zâ'irân-ı Ravza-i pāk
80. Qarîn-i rahmet-i Rahmân sezâ-yı 'afv-i kerem

zâ'irce:

1. zâ'ircesi:-si

Kaside 13

Mısra: 20

Yıldızların hareket ve konularını gösteren cetvel, bu tür cetvellere dayanarak istikbali keşfetme yöntemi.

19. Çünkü aşlı kâ'inâtin iki harf olmuş anıñ
20. Kâle gelmez ebced ü zâ'ircesi yok muṭlakâ

zâ'ir-i ni'ama:

1. zâ'ir-i ni'ama:-a

Diğer 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetlerin ziyaret edicisi || Cömert, kerem sahibi.

7. Mehbîṭ-ı her kavâfil-i kereme
8. Maskîṭ-ı 'izz ü zâ'ir-i ni'ama

zâkir:

1. zâkirdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 80

A. zikreden, zikredici, anan || Kalem.

79. O âfitâb-ı hüsündür nikâb-ı zülfü kâlem
80. Hezâr şerm ü hicâb ile şöyle zâkirdir

zâl-i felek:

1. zâl-i felek:

Gazel 114

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin Zal'i (Zal: Far. 1. İhtiyar, ak sakallı.

Meşhur Rüstemin pederi. rüstem-i zâl Zaloğlu Rüstem.).

15. Nigîn-i şadr-ı devletde edip perverde 'izzetle
16. Anı Rüstem gibi Zâl-i felek bir nâm için şaklar

zâl-i felekden:

1. zâl-i felekden:-den

Kaside 12

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin Zal'i (Zal: Far. 1. İhtiyar, ak sakallı.

Meşhur Rüstemin pederi. rüstem-i zâl Zaloğlu Rüstem.).

143. Yapışsa zeyline şâyeste saf-be-gaf evlâd
144. Görünce zâl-i felekden veḥâmet-i zürî

zâlim:

1. zâlim:

Müseddes 1

Mısra: 26

Zulüm edici. || Sevgili.

25. Derdiñe bir çâre var mıdır derinde Sâlimâ
26. Sen niyâz etdikçe luṭfun eyler ol zâlim cefâ

2. zâlim:

Kaside 2

Mısra: 132

Zulm edici.

131. Mezâyâdan hemîşe güyu sâlim
132. Dem-â-dem tâli'i bed-kâr u zâlim

3. zâlim:

Lugaz 4

- Mısra: 8
Zulüm edici. || Kirpi.
7. Alışır şanma şaşın ol me'yūs
8. Kimseye olmaz o zālīm me'nūs
4. **zālīmīn:-iñ**
Gazel 5
Mısra: 1
Zulüm edici. || Sevgili.
1. Yine bir zālīmīn zūlfüne bend oldu dil-i şeydā
2. Benim baht-i siyāhımdan kime etsem 'aceb şekvā
- zamān:**
1. **zamānıma:-ım, -a**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 29
Devir, dönem.
29. Yetişeydi zamānıma 'Urfi
30. Ger geleyidi yanıma 'Urfi
2. **zamānım:-ım**
Kaside 5
Mısra: 92
Süre, vakit, dönem.
91. Āh kim cürm ü zünübuma nihāyet yokdur
92. Āh kim geçdi hevālarla zamānım hayfā
3. **zamān:**
Kaside 8
Mısra: 204
Vakit, sıra.
203. Neye erer 'aceb ahvāli bed-fi'āl olanıñ
204. Taraf taraf o zamān kim beden kuşā'irdir
4. **zamān:**
Diğer 8
Mısra: 65
Zaman.
65. Bu zemīn ü zamān turduqça
66. Tura zātıñ cihān turduqça
5. **zamānı:-ı**
Kaside 10
Mısra: 523
Vakit, sıra.
523. İztırābım zamānı zār etme
524. Beni maşşerde dil-figār etme
6. **zamānı:-ı**
Kaside 17
Mısra: 18
Devir, dönem.
17. Zamān-ı vāliđi Baḥḥā'ya olsa ger ta'zīm
18. Anıñ zamānı da Yeşrib ola hemīn mükrem
7. **zamānında:-ın, -da**
Kaside 17
Mısra: 67
Devir, dönem.
67. O pādışeh ki zamānında cümle kām aldı
68. Gürüh-i ehl-i ma'ārif efāzıl-ı 'ālem

8. **zamānında:-ıñ, -da**
Kaside 18
Mısra: 106
Mevsim, çağ, dönem || Padişahın saltanatta kalma süresi.
105. Hāşılı şevk-ı nevālīñle cihān hep handān
106. Bāb-ı gam ise zamānında tamāmen maḥfūl
9. **zamānında:-ın, -da**
Kaside 19
Mısra: 83
Devir, dönem.
83. Zemīni naḥ'-ı āsāyış edip ḥalkā zamānında
84. Taşaddı etmemiş bāzār-ı 'adlınde sitemkāre
10. **zamānında:-ıñ, -da**
Kaside 24
Mısra: 56
Devir, dönem.
55. Sen o Rüstem-reviş-i āşafisin eyler ümīd
56. Dehr-i vīrāne zamānında ki ola ta'mīr
11. **zamānında:-ın, -da**
Kaside 24
Mısra: 68
Devir, dönem.
67. Hāşre dek devletini dā'im edip Ferd ü Şamed
68. Behre-yāb ola zamānında şağır ile kebīr
12. **zamān:**
Kaside 30
Mısra: 32
Devir, dönem.
31. Cihān memnūn-ı luḥf-ı 'ayn-i bāğ-ı 'adl ü iḥşānı
32. Zamān rıdvān-ı firdevs-i senā-yı zāt-ı vālāyī
- zamāne:**
1. **zamāne:**
Tarih 4
Mısra: 30
Yaşanılan zaman, devir.
29. Zamān-ı 'adl ü dādında anıñ hep
30. Bi-ḥamdı'llāh zamāne oldu iḥyā
2. **zamānede:-de**
Gazel 34
Mısra: 7
İçinde bulunulan zaman dilimi.
7. Zamānede 'acebā şimdi kim durur bilsek
8. Qarīn-i bezm-i şafā hem-dem-i nedīm-i murād
3. **zamāne:**
Müfret 80
Mısra: 2
İçinde bulunulan zaman || Küçümseme ve yakınma ifadesiyle içinde yaşanılan zaman.
1. Ümīd-i resm-i vefā eyleme şaşın Sālim
2. Zamāne beglerine mālīkānedir tekdīr
4. **zamāneniñ:-niñ**
Gazel 131

Mısra: 9

Baht, talih, felek.

9. Zamāneniñ rû-yı bigānesin görerek

10. Tekarrub etmege bir ašināya muntazırız

5. **zamāne:**

Gazel 162

Mısra: 10

Baht, talih.

9. Nola ki ħarf-i merāmi lisāna almaz isek

10. Zamāne kāmıma Sālim be-her zamān māni‘

6. **zamāneniñ:-niñ**

Gazel 274

Mısra: 9

Yaşantılan zaman, devir.

9. Çürükdür ekşeri kalbi zamāneniñ nola ger

10. Baqılmaz ise cihānda bizim de şağımıza

zamān-ı ‘adl ü dādında:

1. **zamān-ı ‘adl ü dādında:-in, -da**

Tarih 4

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütuf ve adalet zamanı || Sadrazam İbrahim

Paşa'nın görevde olduğu zamanlar.

29. Zamān-ı ‘adl ü dādında anıñ hep

30. Bi-ħamdi’İlāh zamāne oldu ihyā

zamān-ı ‘adl-āyın:

1. **zamān-ı ‘adl-āyın:**

Kaside 20

Mısra: 165

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönemin adaletle hükmeden -padişahı-.

165. Ħamdü li’İlāh zamān-ı ‘adl-āyın

166. Böyle bir padişāha oldu qarın

zamān-ı cūdunu:

1. **zamān-ı cūdunu:-un, -u**

Kaside 17

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik günleri,zamanı.

61. Zamān-ı cūdunu görse retıme eyler idi

62. Benān-ı ħayret-i naqlinde ħātemin Ħātem

zamān-ı devlet:

1. **zamān-ı devlet:**

Matla 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu zamanlar.

1. Kimdir ki ola muhān-ı devlet

2. Zevk ile geçer zamān-ı devlet

zamān-ı devlet-i ħüsnünde:

1. **zamān-ı devlet-i ħüsnünde:-üñ, -de**

Gazel 253

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin kutlu zamanı.

1. Dil-i ‘uşşākı sūz-ı ‘aşkıñ ile dāğ dāğ eyle

2. Zamān-ı devlet-i ħüsnünde sultānım çerāğ eyle

zamān-ı devlet-i neşv ü nemāya:

1. **zamān-ı devlet-i neşv ü nemāya:-ya**

Gazel 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin konumunun yükselişi, zenginliğinin artması anlamında kullanılmıştır.

7. Zamān-ı devlet-i neşv ü nemāya i‘tibār olmaz

8. Ziyād oldukça cāh u rütbe hergiz ašinā artar

zamān-ı devlet-i pākinde:

1. **zamān-ı devlet-i pākinde:-in, -de**

Kaside 17

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahlığın kutlu zamanı.

43. Zamān-ı devlet-i pākinde Ħaqq’a ħamd olsun

44. Ğam oldu cümle nağam cevri rüzgār ‘adem

zamān-ı devletinde:

1. **zamān-ı devletinde:-in, -de**

Tarih 4

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüküm sürülen zaman.

49. Bi-ħamdi’İlāh zamān-ı devletinde

50. Ki cūda bādbān-ı fülk-i a‘dā

2. **zamān-ı devletinde:-in, -de**

Kaside 30

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüküm sürülen zaman.

27. Zamān-ı devletinde ol vücūd-ı bī-nażirin çarĥ

28. Bi-ħamdi’İlāh leked-küb etmez oldu merd ü dānāy

zamān-ı fetrete:

1. **zamān-ı fetrete:-e**

Kaside 9

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fetret zamanı || Cahiliyye dönemi.

29. Zamān-ı fetrete oldu sekīnet

30. Cihāna bi’şetiyle geldi rāĥat

zamān-ı ħaşre:

1. **zamān-ı ħaşre:-e**

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahşer zamanı, mahşer.

11. Ne şebdir ol şeb-i baht-aşinā tarf-ı İlāhī’den

12. Cihān içre kim olmuşdur zamān-ı ħaşre dek ihyā

2. **zamān-ı ħaşre:-e**

Kaside 25

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahşer zamanı, mahşer.

35. İçeydi rûĥ-ı Aşaf şerbet-i cām-ı ‘atā-baĥşın

36. Olurdu devr-i lutfunda zamān-ı ħaşre dek ihyā

zamân-ı hattı geldikde:

1. **zamân-ı hattı geldikde:-dikde-ı**
Gazel 241
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- yüzündeki ayva tüylerinin belirmesi.
3. Zamân-ı hattı geldikde nola ersek vişâline
4. Gönül hârman şoñu dervişleriñ derler meseldir bu

zamân-ı hayretde:

1. **zamân-ı hayretde:-de**
Kaside 10
Mısra: 421
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşkınlık,hayret zamanı || Mahşer günü.
421. Hevl-i mahşer zamân-ı hayretde
422. Yevm-i zilletde vaqt-i fikretde

zamân-ı müsâ'id:

1. **zamân-ı müsâ'id:**
Kaside 17
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müsâit, güzel zamanlar, hoş vakitler.
1. Hoşâ zamân-ı müsâ'id hoşâ zamân-ı ni'am
2. Ki etdi 'âlemi leb-rîz-i cüd o kân-ı kerem

zamân-ı ni'am:

1. **zamân-ı ni'am:**
Kaside 17
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zenginlik, nimet içinde geçen zamanlar.
1. Hoşâ zamân-ı müsâ'id hoşâ zamân-ı ni'am
2. Ki etdi 'âlemi leb-rîz-i cüd o kân-ı kerem

zamân-ı pâkinde:

1. **zamân-ı pâkinde:-in, -de**
Kaside 20
Mısra: 157
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu zaman dilimi || 3. Ahmed'in yaşadığı dönem.
157. Hâmdu li'llâh zamân-ı pâkinde
158. Dergeh-i âsitân-ı pâkinde

zamân-ı şihhatde:

1. **zamân-ı şihhatde:-de**
Kaside 10
Mısra: 489
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı olunan zaman,dönem.
489. Verdi miknet zamân-ı şihhatde
490. Vüs'at ü firşat u selâmetde

zamân-ı vâlidî:

1. **zamân-ı vâlidî:-i**
Kaside 17
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğum zamanı.
17. Zamân-ı vâlidî Baḥḥâ'ya olsa ger ta'zîm
18. Anıñ zamânı da Yeşrib ola hemîn mükrem

zamîn olmaktadır:

1. **zamîn olmaktadır:-mağ, -da, -dır**
Tarih 17
Mısra: 38
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kefil olmak.
37. Hâşılı hiç bunda şübhem yok ki feyz-i midḥati
38. Bu melâletle yine olmaktadır feyze zamîn

zamîn olursa:

1. **zamîn olursa:-ur, -sa**
Tarih 17
Mısra: 54
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kefil olmak.
53. Ṭâli'imden ben şikâyet etmege ruḥşat verip
54. 'Arz-ı ḥâl-i derdime luḥfuñ olursa ger zamîn

zamîr:

1. **zamîr:**
Kaside 8
Mısra: 150
Gönül.
149. Kesildi pâyi neşâṭıñ keselse ḳalbmide
150. Zamîr ü bâl mükedder ṭabî'a ḥâdirdir

2. zamîrinde:-in, -de

- Kaside 34**
Mısra: 60
Gönül.
59. Ḥayâli güyyiâ pişinde bir takvîm-i küllidir
60. Umurun 'âkıbet kârî zamîrinde müheyyâdır

3. zamîrimden:-im, -den

- Gazel 183**
Mısra: 2
Gönül.
1. Cilveger âyîne-i dilde cemâli Aḥmed'iñ
2. Bir nefes gitmez zamîrimden hayâli Aḥmed'iñ

zamîr-i pâkiñden:

1. **zamîr-i pâkiñden:-iñ, -den**
Gazel 104
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz, saf öz.
7. Beni çıkarma efendim zamîr-i pâkiñden
8. Derûn-ı sineye etdi maḥabbetiñ te'sîr

zamîr-i pâkini:

1. **zamîr-i pâkini:-in, -i**
Kaside 12
Mısra: 161
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz, saf öz.
161. Zamîr-i pâkini bir kıblegâh kılmış kim
162. Döner o semte cihânıñ cebin-i pür-nür

zâmîr-i sâfî:

1. zâmîr-i şâfi:-ı

Kaside 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf gönül.

7. Fu'âd-ı pâkidir şems-i haķikât

8. Zâmîr-i şâfi mir'ât-ı işâbet

zâmîr-i ustûri:

1. zâmîr-i uşûri:-ı

Kaside 12

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce gönül.

29. O nûr-ı pâki ķodu keffe-i terâzûya

30. Kılınca vezni irâde zâmîr-i uşûri

zann ederdim:

1. zann ederdim:-er, -dim

Müfret 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanmak, zannetmek.

1. Müdâhin zann ederdim gâ'ibâne medh-i vaşşâfi

2. Yüzüñ gördükde onlar da kuşûr etdiğini bildim

zann ederim:

1. zann ederim:-er, -im

Kaside 8

Mısra: 137

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanmak.

137. Be-her taraf baña hep çeşm ü gûş zann ederim

138. Ne dem ki ehl ü 'ıyâli gönül müfâkirdir

zann etme:

1. zann etme:-me

Tarih 18

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanmak.

37. O dem kim oldu hem-pister 'arûs-ı kâm ile ey dil

38. Anı zann etme kim Zühre ķarîn-i meh-cenâb oldu

2. zann etme:-me

Matla 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanmak.

1. Şaķın zann etme tebħâle durur la'lindeki yâre

2. Eşer etmiş şerâr-ı âhi 'uşşâķıñ leb-i yare

3. zann etme:-me

Kaside 23

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanmak.

49. Bahâr-ı i'tidâl-i 'adl ü dâd terre gülîstândan

50. 'Abeş zann etme şeb-nem ķini-i mihr-i seher-zâyı

4. zann etme:-me

Kaside 30

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanmak.

37. Du'â-yı zâtını girye-künân her subh etmekte

38. Görüp pür-jâle zann etme 'izâr-ı verd-i ħamrâyı

zann eyleme:

1. zann eyleme:-me

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sanmak.

7. Çeşmidir mest eyleyen zann eyleme 'uşşâķını

8. Çeşm-i âhüsunda belki ğamze-i câdûsudur

zann eylerim:

1. zann eylerim:-rim

Gazel 293

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zannetmek, sanmak.

9. Hâledir zann eylerim âĝuşumu Sâlim hemân

10. Ben der-âĝuş eyledikçe ol meh-i tâbânımı

zânû-be-zânû oldu:

1. zânû-be-zânû oldu:-du

Muamma 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Diz dize olmak, ğok yakın olmak.

1. O meh oldu raķıb ile yine zânû-be-zânû ħayf

2. Melek şeytân ile ülfetde olmaķ âĝreb-i eşyâ

zânû-vı teslîme:

1. zânû-yı teslîme:-e

Müfret 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Teslimiyet dizi || Boyun eğmek.

1. Ne ħikmetdir girince bu dükâna zümre-i ħübân

2. Nihâde eyler elbette serin zânû-yı teslîme

zâr:

1. zârı:-ı

Diĝer 1

Mısra: 17

Aĝlayan,inleyen || Şâir.

17. Şorar iseñ bu zârı sultânım

18. Ey benim şeyh-i mekrûmet-şânım

2. zâra:-a

Müseddes 1

Mısra: 3

Aĝlayan,inleyen || Âşık.

3. Fâ'ide etmez ĝarîb ü zâra ölmüş ölmemiş

4. Derdmendlerden ne ħâşıl yâre ölmüş ölmemiş

3. zâra:-a

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Aĝlayan,inleyen || Âşık.

3. Dirîğ ey çarh-ı bed-evzâ' u keç-rev
4. Ser-â-ser etmediñ bu zâra imdâd

4. zâra:-a

Müseddes 2

Mısra: 4

Ağlayan, inleyen || Âşık.

3. Esîr-i derdiñe bir râhat u şafâ olmaz
4. Firâş-ı 'aşka düşen zâra hiç şifâ olmaz

5. zârı:-ı

Lugaz 3

Mısra: 55

Ağlamak, inlemek.

55. 'Aciz oldu elinde hep zârı
56. İncidir ekşeri remedkârı

6. zâr:

Diğer 8

Mısra: 19

Ağlayan, inleyen || Şâir.

19. Ğurbet içre bu zâr bî-kesdir
20. İftihâra efendimiz besdir

7. zâre:-e

Diğer 8

Mısra: 61

Ağlayan, inleyen.

61. Ya'ni akrânım içre ben zâre
62. Eyle lutf et kerem ile çäre

8. zâra:-a

Diğer 9

Mısra: 50

Ağlayan, inleyen || Şâir.

49. Gâh helvâ bahânesin eşvâk
50. Eder idi bu zâra hulv-i mezâk

9. zâra:-a

Diğer 9

Mısra: 52

Ağlayan, inleyen || Şâir.

51. Gâh şavla miyânede şatranc
52. Şimdi oldu bu zâra şad renc

10. zârı:-ı

Kaside 10

Mısra: 416

Ağlayan, inleyen.

415. Dîdemi bî-na'im-i nûr etme
416. Medediñden bu zârı dür etme

11. zâr:

Kaside 10

Mısra: 525

Ağlayan, inleyen.

525. Zâr u muhtâcîña 'inâyet kıl
526. Bize ol günde sen şefâ'at kıl

12. zâr:

Diğer 10

Mısra: 23

Ağlamak, inlemek.

23. Şu rütbe zâr u nizârım firâk ile ben kim
24. Kemîne rütbesin etmek ne mümkün istinbâ

13. zârın:-ın

Gazel 10

Mısra: 12

Ağlayan, inleyen || Âşık.

11. Nice demdir ki çan aglar remedden çeşmim ey Sâlim
12. Gözüm yollardadır gelmez mi zârın görmege âyâ

14. zâr:

Tarih 17

Mısra: 50

Ağlayan, inleyen.

49. Ya'ni küstâh u recâ olsam deriñde ben nola
50. Luţfuña mu 'tâd-ı dirineñ durur zâr u hazîn

15. zâr:

Tarih 17

Mısra: 80

Ağlayan, inleyen.

79. Bir zamân zâl-i felek 'aksine devrân eyleyip
80. Atdı Lazistân'a zâtım kahr ile zâr u hazîn

16. zâr:

Tarih 17

Mısra: 81

Ağlamak, inlemek.

81. Şimdi Türkistân-ı miñnetde kalıp zâr u nizâr
82. Hâlime bakdıkça ben olmağdayım hayret-ğarın

17. zâr:

Kaside 18

Mısra: 26

Ağlamak, inlemek.

25. Şarılır dâmenine bulduğı şâhın ez-dil
26. Tâ ki bî-kes kalalı bâğda zâr u mahzûl

18. zâr:

Matla 27

Mısra: 1

Ağlayan, inleyen || Âşık.

1. Sevindir pây-büsuñla deyü bu zâr u nâlânı
2. Şarıldı pâyınâ yârın şefâ'at etdi dâmânı

19. zâr:

Kaside 27

Mısra: 3

Ağlamak, inlemek.

3. Zâr u pejmürde iken tâb-ı temüz-ı ğamdan
4. Kıldı bu feyz dil-i 'âlemi leb-rîz-i şafâ

20. zâre:-e

Kaside 33

Mısra: 82

Ağlayan, inleyen.

81. Ugrayıp ol vakitte umsa devâ
82. 'Ayb olur mu o zâre böyle recâ

21. zâr:

Kaside 33

Mısra: 83

Ağlamak, inlemek.

83. O tabīb-i cihān da bilse k'o zār

84. Olmaz olmazsa ol devā tīmār

22. zārı:-ı

Müfret 46

Mısra: 2

Ağlayan, inleyen || Şâir.

1. Esāme okumağ olmaz sipāhî-zādeniñ biri mālî
2. Şerāb-ı vaşl ile tīmār edüben zārı şag etdi nefes hālî

23. zār:

Gazel 69

Mısra: 10

Ağlamak, inlemek.

9. Nice mümkin her birin tatyīb etmek luṭf ile
10. Dergeh-i dilberde Sālim zār u şeydā bir midir

24. zāre:-e

Müfret 78

Mısra: 1

Ağlayan, inleyen || Âşık.

1. Reh-güzārında tūran zāre teğāfūl etme
2. Saña 'aşık olanıñ hālîne bağ sultānım

25. zārı:-ı

Matla 79

Mısra: 2

Ağlayan, inleyen || Âşık.

1. Esāme okumağ olmaz sipāhî-zādeniñ biri
2. Şerāb-ı vaşl ile tīmār edüben zārı şag etdi

26. zārına:-m, -a

Gazel 121

Mısra: 10

1. Ağlama, girye. 2.Hazın hazin ağlayan.

9. Cihān bağında öyle dil-rübā var mıdır ey Sālim
10. K'anıñ meftūn u zārına ğam-ı bīm-i raķīb olmaz

27. zār:

Gazel 147

Mısra: 3

Ağlayan, inleyen.

3. Ğurbetde olan zār aramaz kendine hem-dem
4. Ävāre olan murğa kafes dār gerekmez

28. zārı:-ı

Gazel 180

Mısra: 6

Ağlayan, inleyen || Âşık.

5. Haylı demdir ki esir-i zūlfūñ olmuşdur gönül
6. Bir şevāb etseñ n'olur ol zārı āzād eyleseñ

29. zārıñ:-ıñ

Gazel 187

Mısra: 1

Ağlama, sızlanma.

1. Dirig ey bî-vefā zārıñ ferāmüñ eylediñ gittiñ
2. Belā tūfānını çesimimde pür-cüş eylediñ gittiñ

30. zārıñ:-ıñ

Gazel 187

Mısra: 10

Ağlamak, inlemek.

9. Bu ğurbet ellerinde çaldı Sālim şormadıñ hālîñ

10. Dirig ey bî-vefā zārıñ ferāmüñ eylediñ gittiñ

31. zārđan:-đan

Gazel 232

Mısra: 2

Ağlamak, inlemek.

1. Rüzġār etmez bizi āsüde bir āzārđan
2. Biz rehā-yāb olmazız böyle enin ü zārđan

32. zāra:-a

Gazel 236

Mısra: 2

Ağlamak, inlemek.

1. Geçdik ġumüm-ı ġurbet ile biz cevāndan
2. Neñ var bu zāra şimdi felek imtināndan

33. zāre:-e

Gazel 272

Mısra: 2

Ağlayan, inleyen.

1. 'Arz ediñ feryādımı dil-dāre Allāh 'aşkına
2. Ede şāyed merħamet ben zāre Allāh 'aşkına

34. zārı:-ı

Gazel 277

Mısra: 8

Ağlamak, inlemek.

7. Bilirler bahtı ne ġüne dü şeşdir şeş der-i tāli'
8. Yek-ā-yek seyr edenler dide-i 'ibret ile zārı

35. zārım:-ım

Gazel 290

Mısra: 4

Ağlamak, inlemek.

3. Şu rütbe nāleler etdim ġamıñla ġülsitān içre
4. Benim bülbülleri feryād u zārım hep ħamüş etdi

zār etdi:

1. zār etdi:-di

Diġer 11

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlatmak, perişan hale getirmek.

33. Şöyle zār etdi iştiyāk beni

34. Nāle döndürdü ġam bu cism ü teni

zār etme:

1. zār etme:-me

Kaside 10

Mısra: 523

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak, inlemek.

523. İztrābım zamānı zār etme

524. Beni maşşerde dil-figār etme

zār etmede:

1. zār etmede:-me, -de

Diġer 3

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak, feryad etmek.

17. Aşılıp naḥl-i firākūna seniñ etmede zār
18. Murg-ı işhāk ile oldum hele şimdi hem-kār

zār olduk:

1. **zār olduk:-duk**

Diğer 2

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp inlemek.

91. Bādbān-der-i rüzgār olduk

92. Şahn-ı gird-āb-ı ğamla zār olduk

2. **zār olduk:-duk**

Gazel 144

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp inlemek.

7. Dāhil-i bezmgeh-i 'āşık olup zār olduk

8. Sākin-i ṭurfa-nişinān olarak öldük biz

zār u bīmār olup:

1. **zār u bīmār olup:-up**

Kaside 10

Mısra: 321

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasta ve perişan olmak.

321. Zār u bīmār olup ḍalāletden

322. Oldu dem-beste dil melāletden

zār u giryān olduğun:

1. **zār u giryān olduğun:**

Gazel 190

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp inlemek.

1. Derdmendān zār u giryān olduğun bilmez misiñ

2. 'Aşıkın aḥvāli cānā n'oldugun bilmez misiñ

2. **zār u giryān olduğun:-duk, -un**

Gazel 190

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp inlemek.

1. Derdmendān zār u giryān olduğun bilmez misiñ

2. 'Aşıkın aḥvāli cānā n'oldugun bilmez misiñ

zār u giryān olmasın:

1. **zār u giryān olmasın:-ma, -sın**

Gazel 229

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp inlemek.

3. Hiç siler yok dāmen-i luṭf ile eşk-i çeşmimi

4. Kimseler bī-hüde böyle zār u giryān olmasın

zār u nizār-ı dil-i 'uşşāka:

1. **zār u nizār-ı dil-i 'uşşāka:-a**

Tesdis 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Åşıkların gönüllerindeki inleyişler.

3. Eylemez zār u nizār-ı dil-i 'uşşāka nazar

4. Boşuna 'āşık-ı bī-çāreler efgān eyler

zarāfet:

1. **zarāfetdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 6

İncelik, güzellik.

5. Sa'ādetdir egerçi ṭarḥ-ı nev-vādī-i gün-ā-gün

6. Bu gün vādī-i bezm-i sāki-i meclis zarāfetdir

2. **zarāfetdir:-dir**

Lugaz 1

Mısra: 7

İncelik, güzellik.

7. Zarāfetdir ser-ā-ser kār-ı āyin-i dil-i āgeh

8. Ne āgeh olsa rāḥat var ne dünyā cāy-ı rāḥatdır

3. **zarāfet:**

Diğer 10

Mısra: 53

İncelik, nezaket.

53. Ya ol zarāfet ü nūkhet ma'āriḫe raġbet

54. Olursa böyle gerek o zātlara ḥaḫḫā

zarb:

1. **zarb:**

Kaside 20

Mısra: 275

(Ar.) Darbe, vurma.

275. Zarb olunca derūnuna maḫrūn

276. Ay naḫşına döndü ol altun

zarf edip:

1. **zarf edip:-ip**

Kaside 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçine koymak.

11. Vücūda zarf edip 'aḫlı ḥakīm-perverişi

12. 'Umūma koydu bu imkān-ı ḥāşş-ı maḫşūrı

zarfı:

1. **zarfıdır:-dır**

Kaside 9

Mısra: 10

Dış kısım || Can.

9. Kanādīli o beytiñ çeşm-i insān

10. Fetīli nūr-ı imān zarfıdır cān

zār-ı ğam-ı firākız:

1. **zār-ı ğam-ı firākız:-ız**

Diğer 9

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık derdinden dolayı inleyen || Şâir.

37. Ya'ni zār-ı ğam-ı firākız biz

38. Sohbetinden dirig irākız biz

zār-ı künc-i ğam-ı hicrānī:

1. **zār-ı künc-i ğam-ı hicrānī:**

Kaside 1

Mısra: 148
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık köşesinde inlemek.

147. Eyle lutf-ı vişâli erzânî

148. Zâr-ı künc-i gamîn-i hicrânî

zâr-ı mağdûrî:

1. zâr-ı mağdûrî:-ı

Kaside 12

Mısra: 200

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mağduriyetten -dolayı- inleyen,acı çeken.

199. Edip nevâl-i na'îmiñ dile telâfîler

200. Hâlâş ede bu gamından o zâr-ı mağdûrî

zarîf:

1. zarîf:

Tesdis 6

Mısra: 14

Çekicilik, biçim, görünüş, durum, konuşma ve davranışlarıyla hoş giden, beğenilen, zarafetli || Sevgili.

13. Olunca bir mehe dil-beste mümtâz-ı cihân olsa

14. Zarîf u 'âkil ü dâñâ-yı şüh-ı dil-sitân olsa

zarîfâne:

1. zarîfâne:

Kaside 34

Mısra: 32

Zarifçe, incelikle.

31. Şalınmış seyr-i bâğa servler berçide-dâmân hep

32. Zarîfâne be-her-câyı gülistânîñ temâşadır

zâr-şîfat:

1. zâr-şîfat:

Gazel 150

Mısra: 4

İnler gibi.

3. Der-miyân dâmene-i şabr u reviyet ber-düş

4. Atdırır zâr-şîfat âdemi meydâne heves

zarûrî:

1. zarûrî:

Gazel 286

Mısra: 1

Zorunlu olarak, mecburi.

1. Ne dem ol kaşı ya ile zarûrî iftirâk oldu

2. Firâk-ı kâmetiyle kıddimiz mânend-i tāk oldu

zarûrî kıldı:

1. zarûrî kıldı:-dı

Tarih 3

Mısra: 218

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecbur bırakmak.

217. Gerçi haddim degil ammâ bu sürûruñ şevkı

218. Etdi küstâh zarûrî beni kıldı güyâ

zât:

1. zâtım:-ım

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 27

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse ||

Şâir.

27. Görse zâtım Felâṭun-ı mümtâz

28. Eylemez idi hikmete âgâz

2. zâtımı:-ım, -ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 33

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse ||

Şâir.

33. Zâtımı görse Hâfız-ı Şîrâz

34. Kendin eylerdi baña pây-endâz

3. zâtım:-ım

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 36

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse ||

Şâir.

35. Şüret ü Şâ'ib ü Vefâ Şevket

36. Cümle zâtım ile ede midḥat

4. zâtımı:-ım, -ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 79

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse ||

Şâir.

79. Görseler idi zâtımı yek-ser

80. Hep ederler idi perestîşler

5. zâtı:-ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 89

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

89. Zâtı ma'mûr olur belâgat ile

90. Sebķ eder cümleyi feşâhat ile

6. zât:

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 229

Kendi, bizzat kendi || Allah'ın varlığı.

229. Zât ile zâtımı 'ayân eyle

230. Nâmımı dilde dâstân eyle

7. zâtımı:-ım, -ı

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 229

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse ||

Şâir.

229. Zât ile zâtımı 'ayân eyle

230. Nâmımı dilde dâstân eyle

8. zâtım:-ım

Terkib-bend 1

Mısra: 76

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse ||

Şâir.

75. Benim ol 'âşık-ı ser-defter-i 'aşķ

76. Ki zâtım görse Kays eylerdi tevkîr

9. zâtı:-ı

Tarih 1

- Mısra: **90**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
- 89.** Keremkārā hıdıvā pādīşāhā
90. Eyā zātı cihāna lutf-ı bī-çün
10. **zāt(a):-a**
Tarih 3
Mısra: **205**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi ||
Sadrızam Baltacı Mehmed Paşa.
205. Qal'alar verdiler ol zāt(a) niyāz eyleyerek
206. Hāşılı verdi o da lutf edip şulha rızā
11. **zātūn:-iñ**
Kaside 4
Mısra: **27**
Kendi, bizzat kendi.
27. Cemī'-i enbiyāya 'illet-i gā'ıyyedir zātūn
28. Seniñçün halk olundu cümle-i dünyā vü mā-fihā
12. **zātıyla:-ı, -yla**
Kaside 5
Mısra: **58**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
57. Erdi tā Sidre'ye ol şāh-ı serir-i rıf'at
58. Oldu zātıyla müşerref o maqām-ı vālā
13. **zāta:-a**
Kaside 5
Mısra: **108**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Hz.
Muhammed.
107. Ravza-i pākine şad-güne taḥıyyāt olsun
108. Şad selām eyleye ol zāta cenāb-ı Mevlā
14. **zātu:-ı**
Kaside 8
Mısra: **174**
Kendi, bizzat kendi.
173. Vaḥid ü Vāḥid ü Evḥad Raḥīm ü Ferd ü Eḥad
174. Mecid ü Haqq ü Şamed'dir ki zātı Dābir'dir
15. **zātımız:-ımız**
Kaside 8
Mısra: **184**
Kendi, bizzat kendi.
183. Teşebbüs eyleyelim zeyl-i pāk-i ğufrāna
184. Ki zātımız heme ālüde-i ma'ābirdir
16. **zātımı:-ım, -ı**
Kaside 8
Mısra: **213**
Kendi, bizzat kendi.
213. O demde zātımı sen der-penāh-ı lutf eyle
214. Ki lutf u cūd-ı 'amīmīñ zünübü sātirdir
17. **zāta:-a**
Kaside 8
Mısra: **230**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Hz.
Muhammed.

- 229.** Ola saḥābı vü āl-i şerifine şalavāt
230. Daḥı o dā'ireye kim o zāta dā'irdir
18. **zātūn:-iñ**
Diğer 8
Mısra: **22**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
- 21.** Dehri eden na'ime müstağrak
22. Kıldı zātūn 'ināyet-i muṭlak
19. **zātūn:-iñ**
Diğer 8
Mısra: **36**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
- 35.** Āferid-i cihān olan Mevlā
36. Etdi zātūn ferid-i cūd u 'aṭā
20. **zātūn:-iñ**
Diğer 8
Mısra: **39**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
- 39.** Verdi evşāfa zātūn ile şeref
40. Ğayra eden 'avārızini ḥalef
21. **zātūn:-iñ**
Diğer 8
Mısra: **66**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
- 65.** Bu zemīn ü zamān ṭurdukça
66. Ṭura zātūn cihān ṭurdukça
22. **zātūn:-iñ**
Kaside 9
Mısra: **74**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Hz.
Muhammed
73. Ne ḥaddim medḥ-ı pākīñ etme her gāḥ
74. O zātūn kim ola meddāḥı Allāḥ
23. **zātu:-ı**
Diğer 9
Mısra: **19**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
- 19.** Ṭura zātı cihān ṭurdukça
20. Qālīb-ı tende cān ṭurdukça
24. **zātına:-ım, -a**
Tarih 10
Mısra: **56**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi ||
Abdullah Bey.
55. Ya'ni kim behcet-i 'Abdu'llāḥ Beg
56. Kim anıñ zātına aqrān olmaz
25. **zātu:-ı**
Tarih 10
Mısra: **57**
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi ||
Abdullah Bey.
57. Zātu bir genc-i ma'ārifdir kim
58. Hiç anıñ üstüne 'irfān olmaz

26. **zātına:-ın, -a**
Kaside 10
Mısra: 41
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Hz. Muhammed.
41. Cümlesi oldu zātına bürhān
42. Biri ez-cümle hazret-i Qur' ān
27. **zātu:-ı**
Kaside 10
Mısra: 97
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Hz. Muhammed.
97. Olmasa zātu ümmete ni'met
98. Nāzil olmazdı kaṭra-i rahmet
28. **zātına:-ın, -a**
Kaside 10
Mısra: 242
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Hz. Muhammed.
241. Ne revā kavlı-i müşrik-i bed-dil
242. Eyleye zātına keder hāşıl
29. **zātını:-ın, -ı**
Kaside 10
Mısra: 452
Bizzat kendisi || Nefis.
451. Beni ey nefis eyleme taḥdış
452. Edeyim zātını biraz teftiş
30. **zātlara:-lar, -a**
Diğer 10
Mısra: 54
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
53. Ya ol zarāfet ü nükhet ma'ārifē rağbet
54. Olursa böyle gerek o zātlara ḥaḳḳā
31. **zātını:-ın, -ı**
Diğer 10
Mısra: 59
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
59. Göreydi zātını lā-büd ederdi istihsān
60. O güne ṭab'ını etmiş 'ulūma Ḥaḳ me'vā
32. **zātını:-ın, -ı**
Diğer 10
Mısra: 73
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
73. Cihānda zātını bağışlaya nice devrān
74. Ma'ārifē veresin sen müdām zib ü bahā
33. **zātını:-ın, -ı**
Tarih 11
Mısra: 2
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || Ali Bey.
1. Dür-i deryā-yı melāḥat 'Ali Beg kim Mevlā
2. Eylemiş zātını perverde-i elṭāf-ı cezīl
34. **zātu:-ı**
Kaside 12

- Mısra: 145
Kendi, bizzat kendi.
145. Teşebbüs etmege zātu kadar penāh olmaz
146. Ki ibtidā aña vaz' oldu hazretiñ nūri
35. **zātu:-ı**
Kaside 13
Mısra: 32
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
31. 'Alleme'l-esmā ile ikrām u i'zāz eyleyip
32. Eyledi ol zātu mescūd-ı gürüh-ı pür-bahā
36. **zātını:-ın, -ı**
Kaside 14
Mısra: 76
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 1. Mahmud.
75. Emīn ü sālīm etsin Rabb-i Zū'l-men
76. Hemişe zātını yavuz nazardan
37. **zātını:-ın**
Kaside 15
Mısra: 4
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3. Ahmed.
3. Egerçi şevketiñ evvelde var idi nāmı
4. Velik zātını ile oldu şöhret-i şevket
38. **zātına:-ın, -a**
Kaside 15
Mısra: 5
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3. Ahmed.
5. Meger ki zātına vaşf-ı muḳaddem olmaḳ imiş
6. Zuhūr-yāfte olmaḳda ḥikmet-i şevket
39. **zātım:-ım**
Tarih 17
Mısra: 80
Kendi, bizzat kendi.
79. Bir zamān zāl-i felek 'aksine devrān eyleyip
80. Atdı Lazistān'a zātım kaḫr ile zār u ḥazın
40. **zātına:-ın, -a**
Tarih 17
Mısra: 85
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
85. Eskiden kārım du'ādır zātına her vechile
86. Bu söze şāhid gerekmez Ḥaḳ bilir ḳalbim hemīn
41. **zātım:-ım**
Tarih 17
Mısra: 93
Kendi, bizzat kendi.
93. Ḥāke yeksān eyledi baḫtım gibi zātım felek
94. Şöyle ṭursun ḡayret-i akrān u şehri-nāzenīn
42. **zātu:-ı**
Kaside 17
Mısra: 50
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3. Ahmed.

49. Nice tefekkür ü haşyetle olmasun zîrâ
50. Yegâne zâti hünerlerde hep be-vech-i etem
43. **zâti:-i**
Kaside 17
Mısra: 52
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
51. Tüfeng ü tiri dilîrâne şaştı merdâne
52. Cemî'-i genc-i ma'ârifde zâti hep mahrem
44. **zâtin:-in**
Kaside 17
Mısra: 81
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
81. Cenâb-ı hazret-i Allâh eylesin zâtin
82. Serîr-i saltanat üstünde kâim-bağış-ı ümem
45. **zâtını:-in, -i**
Kaside 18
Mısra: 60
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
59. O şeref-bağış-ı hilâfet o şeh-i pür-şevket
60. K'eylemiş zâtını Hâk şefkat ü 'adle mecbûl
46. **zâtin:-in**
Kaside 19
Mısra: 106
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
105. Şebîn şubh-ı bahâr etsin bahârın bî-hazân etsin
106. Mu'ammer eylesin zâtin Hüdâ devletle hemvâre
47. **zât:**
Kaside 20
Mısra: 16
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
15. Mâlik-i hırka-i bihîn-berekât
16. Hâmil-i maḥfil ü 'ilmdir o zât
48. **zâtını:-in, -i**
Kaside 20
Mısra: 36
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
35. Dürr-i eltâfin aña bâz etmiş
36. Zâtını kıble-i niyâz etmiş
49. **zâtında:-in, -da**
Kaside 20
Mısra: 252
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
251. O leṭâfet ki var şıfâtında
252. O hünerler ki kendi zâtında
50. **zâti:-i**
Kaside 20
Mısra: 255

- Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.*
Ahmed.
255. Zâti mecmû'a-i 'avârif iken
256. Şadrî şandûka-i ma'ârif iken
51. **zâti:-i**
Kaside 20
Mısra: 261
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
261. Zâti 'irfân ile hemîn mâlî
262. Ma'rifetden bir ân değil hâlî
52. **zâtını:-iñ, -i**
Kaside 20
Mısra: 346
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Ahmed.
345. Eyleye hazret-i Hüdâ-yı kadîr
346. Zâtını devlet ü şafâ ile pîr
53. **zâti:-i**
Kaside 22
Mısra: 73
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Sadrâzam Damat İbrahim Paşa.
73. Zâti anîñ cihâna cân oldu
74. Nür-ı çeşm-i cihâniyân oldu
54. **zâta:-a**
Kaside 22
Mısra: 138
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Sadrâzam Damat İbrahim Paşa.
137. Hemân ey hâme-i sütüde-edâ
138. Dâ'imâ kııl o zâta böyle du'a
55. **zâtını:-iñ**
Kaside 22
Mısra: 145
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Sadrâzam Damat İbrahim Paşa.
145. Zâtını 'izzetle ber-devâm olsun
146. 'Ömr ü devletle müstedâm olsun
56. **zâtını:-iñ, -i**
Kaside 22
Mısra: 147
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || 3.
Sadrâzam Damat İbrahim Paşa.
147. Ede Hâk zâtını be-şad İkbâl
148. Dâ'imâ zîb-i mesned-i iclâl
57. **zâtını:-in, -i**
Kaside 27
Mısra: 66
Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
65. 'Ömrünü devletini Hâk ede anîñ efzûn
66. Zâtını sâlim ede cümle kederden Mevlâ
58. **zâtına:-in, -a**
Kaside 28
Mısra: 48

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kişi || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

47. Mâh-ı 'id şanma felekde rû-nümâ olsa şehâ
48. Varmağa çün zâtına şahş-ı şehâ ısrâr eder

59. **zâti:-i**

Kaside 29

Mısra: 8

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

7. Odur ol zîb-dih-i mesned-i fetvâ ki anîñ
8. Buldu ser-cümle cihân zâtı ile zînet ü fer

60. **zâti:-i**

Kaside 30

Mısra: 25

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

25. 'Adâletle esâs-ı devleti ihkâm edip zâtı
26. Sürür-ı maqdem-i pâki münevver kıldı dünyâyı

61. **zâtıyla:-iñ, -la**

Kaside 30

Mısra: 85

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

85. Eger fahr etmesem dünyâya zâtıyla ne mümkündi
86. Ümîd-i intisâbîñ eylemek hergiz temennâyı

62. **zâtıyla:-i, -yla**

Kaside 31

Mısra: 41

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

41. Buldu zâtıyla şeref mesned-i şadr-ı fetvâ
42. Yâ Rab ol şadrı hemîn melce'-i dünyâ eyle

63. **zâtım:-im, -i**

Kaside 31

Mısra: 44

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

43. Bizi her bâr sezâ-yı kerem eyler yâ Rab
44. Zâtını devlet ü 'izzetle mu'allâ eyle

64. **zâti:-i**

Kaside 31

Mısra: 91

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

91. Şadr-ı fetvâyı edip zâtı ile zîb-âver
92. Yâ Rab ol dergehi ihsânîña me'vâ eyle

65. **zâtın:-iñ**

Kaside 32

Mısra: 31

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse || Mirzâ Mustafa Efendi.

31. Defter-i ehl-i hünerde denilir ol zâtın
32. Neşrine âb-ı hayât nazmına dürr-i yek-tâ

66. **zâtım:-im, -i**

Kaside 33

Mısra: 7

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

7. Zâtını eylemiş anîñ Mennân

8. Kible-i ihtiyâc-ı nâ-kâmân

67. **zâti:-i**

Kaside 33

Mısra: 30

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

29. Cem' olup anda emr-i hâzırır
30. Zâtı mecmû'a-i nevâirdir

68. **zâti:-i**

Kaside 34

Mısra: 65

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

65. Egerçi zâtı 'âlidir o şâhib-âşmetin ammâ
66. Ser-â-ser himmet-i pâkizesi a'lâdan a'lâdır

69. **zâti:-i**

Kaside 34

Mısra: 95

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

95. Ola hemvâre zâtı müstedâm-ı 'ömr-i devletde
96. Cihân tâ kim qarîn-i iltifât-ı luţf-ı Mevlâ'dır

70. **zâtım:-im, -i**

Gazel 88

Mısra: 9

Kendi, bizzat kendi.

9. Görmeyince zâtım Sâlim benim
10. Ehl-i 'irfândan kemâlim kim bilir

71. **zâtım:-im**

Gazel 114

Mısra: 14

Kendi, bizzat kendi.

13. Cenâb-ı Muştâfâ Paşa o düstür-ı mükerrem kim
14. Cihân devletde zâtın luţf-ı hûş u 'âm için şaklar

72. **zâtın:-iñ, -a**

Gazel 217

Mısra: 2

Kendi II Öz.

1. Alıgör bezm-i cihânda nâm mânend-i nigîn
2. Eylesinler zâtın ikrâm mânend-i nigîn

zât u sıfât kalması:

1. **zât u sıfât kalması:-sın**

Gazel 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özünü ve sıfatlarını yok etmek || Allah'a ulaşma yolunda varlığını yok etmek.

7. Terk-i dâreyn eyledim ben döymegi terk eyleyip
8. Maḥv-ı yâr ol çık aradan kalması zât u sıfât

zât-ı 'âлідen:

1. **zât-ı 'âлідen:-den**

Lugaz 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi.

9. Eger rāhat var ise var yine ol zāt-ı 'āliden
10. Mu'allā ser-te-ser ḥalkı vücūdu kân-ı rıf'atdır

zāt-ı 'ālī-gevheriñ:

1. zāt-ı 'ālī-gevheriñ:-iñ

Tarih 17

Mısra: 105

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi || İsmail Bey.

105. Böyle mi tavşif ederdim zāt-ı 'ālī-gevheriñ
106. Olmasam şaff-ı ni'āl-i ğamda firkatle ḥazın

zāt-ı 'ālisi:

1. zāt-ı 'ālisi:-si

Kaside 26

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi.

57. Zāt-ı 'ālisi ola melce'-i erbāb-ı niyāz
58. İntisābı ile faḥr eyleye ednā a'lā

zāt-ı 'ālīye:

1. zāt-ı 'ālīye:-ye

Kaside 11

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi || Hz. Adem.

23. Taḥiyyāt u selām olsun hemin ol zāt-ı 'ālīye
24. Kim oldur aḳdem ü evvel nebiyy-i Rabb-i Ḥannāni

zāt-ı baht:

1. zāt-ı baht:

Kaside 8

Mısra: 165

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kader insanı.

165. O zāt-ı baht ile kā'im kadımedir evşāf
166. Velī ki Vāşif-ı s̄āni'de ḥadṣ zāhirdir

zāt-ı bahta:

1. zāt-ı bahta:-a

Kaside 9

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hürmete layık kimse.

17. Vücūdu zāt-ı bahta oldu bürhān
18. Nihād-ı kalbe kālīb kālība cān

zāt-ı bihbūdum:

1. zāt-ı bihbūdum:-um

Diğer 9

Mısra: 154

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi zat, iyi kişi.

153. Seyyid-i pāk-fiṭnat-ālūdum
154. Ṭab'-ı çalāk ü zāt-ı bihbūdum

zāt-ı celilü's-şāna:

1. zāt-ı celilü's-şāna:-a

Tarih 3

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu şöhrətli zat || Baltacı Mehmet Paşa.

81. Verdi mührü yine ol zāt-ı celilü's-şāna
82. Geldi devletle Sitanbul'a Meḥemmed Paşa

zāt-ı dānā:

1. zāt-ı dānā:

Tarih 4

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgili kişi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

31. O şadr-ı mültecā-yı nāsa ancak
32. Olursa böyle olur zāt-ı dānā

zāt-ı gül-bün-i gülzār-ı takvā:

1. zāt-ı gül-bün-i gülzār-ı takvā:

Tarih 4

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takva bahçesinin gül fidanı || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

39. Çerāğ-i ḥāşıdır ez-cümle anıñ
40. O zāt-ı gül-bün-i gülzār-ı takvā

zāt-ı hümāyūna:

1. zāt-ı hümāyūna:-a

Kaside 18

Mısra: 114

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek kişilik.

113. Biz de Sālīm o du'āniñ şerefin ḥā'iz olup
114. Olalım zāt-ı hümāyūna du'āya meşğül

zāt-ı hümāyūnuñ:

1. zāt-ı hümāyūnuñ:-uñ

Kaside 14

Mısra: 43

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek kişilik.

43. Edip zāt-ı hümāyūnuñ Ḥudā nūr
44. Cihāni behcetiñle kıldı mesrūr

zāt-ı hümāyūnunu:

1. zāt-ı hümāyūnunu:-un, -u

Tarih 3

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek kişi || Sultan 3. Ahmed.

65. Ḥaḳ ede zāt-ı hümāyūnunu maḥfūz u maşūn
66. Eyleye şevket ü iclālını efzūn Mevlā

2. zāt-ı hümāyūnunu:-un, -u

Kaside 18

Mısra: 119

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek kişilik.

119. Eyleye zāt-ı hümāyūnunu Allāh maşūn
120. Devlet ü salṭanatı tā-be-kıyāmet mevşūl

zāt-ı hünermend-i melek-ḥaşletdir:

1. zāt-ı hünermend-i melek-ḥaşletdir:-dir

Kaside 32

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Melek vasıflı, hünerli kişi || Mirzâ Mustafa Efendi.

27. Öyle bir zât-ı hünermend-i melek-ḥaşletdir

28. Ki 'adılın göremez bir dahı çeşm-i dünyâ

zât-ı keremkârîñ:

1. **zât-ı keremkârîñ:-iñ**

Tarih 5

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik sahibi kişi || Sadrazam Damat İbrahim

Paşa.

11. Şadr-ı 'âlî-şân 'Alî Paşa-yı 'âlî eyledi

12. Fülk-i 'izz ü devlete zât-ı keremkârîñ re'îs

zât-ı kerem-nihâda:

1. **zât-ı kerem-nihâda:-a**

Gazel 94

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömert karakterli kişi.

9. Recâ-yı vaşl ile gayra cihânda dil gitmez

10. Giderse Sâlim o zât-ı kerem-nihâda gider

zât-ı kerîm:

1. **zât-ı kerîm:**

Kaside 32

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce zat || Mirzâ Mustafa Efendi.

25. Ya'ni ser-levḥa-i erbâb-ı dil-i revnaḥ-zâ

26. Ya'ni ol zât-ı kerîm şân-ı re'îsü'l-'ulemâ

zât-ı kerîmü's-şân:

1. **zât-ı kerîmü's-şân:**

Kaside 25

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanı büyük muhterem kişi || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

3. Zihî zât-ı kerîmü's-şân ki vaşf-ı pākini her dem

4. Suhan-sencân eder ser-levḥa-i mecmü'a-i imlâ

zât-ı kerîmü's-şânı:

1. **zât-ı kerîmü's-şânı:-i**

Tarih 8

Mısra: **60**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanı büyük muhterem kişi || Sadrazam Damat

İbrahim Paşa.

59. Vezîr-i ma'delet-baḥşâ keremkârâ cihân-dârâ

60. Eyâ zât-ı kerîmü's-şânı nûr-ı dîde-i âfâk

zât-ı latîfi:

1. **zât-ı latîfi:-i**

Kaside 5

Mısra: **68**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarif kişilik || Hz. Muhammed.

67. Odur ol şâh-ı veliyyü'n-ni'am-ı 'âlem kim

68. Olmasa zât-ı latîfi olamazdı dünyâ

zât-ı letâfet-dihe:

1. **zât-ı letâfet-dihe:-e**

Kaside 5

Mısra: **81**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik verici zat, kişi -Sayesinde bir takım şeylerin güzellik bulması- || Hz. Muhammed.

81. Cümle ol zât-ı letâfet-dihe ta'zîmendir

82. Bu kadar zibiş ü zînet bu kadar ferr ü bahâ

zât-ı ma'mûr:

1. **zât-ı ma'mûr:**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: **57**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgun insan.

57. Nedimimden benim var zât-ı ma'mûr

58. Nişâbüri demekle ya'ni meşhûr

2. **zât-ı ma'mûr:**

Tarih 18

Mısra: **25**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olgun insan.

25. O deñlü zât-ı ma'mûr u nazîf ü şâf-dildir kim

26. Yanında şüh-meşrebler ser-â-pâ pür-ḥicâb oldu

zât-ı mekârim-perver:

1. **zât-ı mekârim-perver:**

Kaside 29

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliği seven yüce kişi || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

1. Bâreka'llâh zihî zât-ı mekârim-perver

2. Levḥaşa'llâh ḥoşâ melce'-i erbâb-ı hüner

zât-ı mekrûmet-pîrâ:

1. **zât-ı mekrûmet-pîrâ:**

Kaside 25

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömert kişi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

5. Ne zât-ı mekrûmet-pîrâ ki lâyıkdır olurlarsa

6. Der-i devlet-me'âb-ı bendesi Cemşid ile Kısra

zât-ı melek-ḥaslet:

1. **zât-ı melek-ḥaslet:**

Kaside 25

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Melek vasıflı yüce kişi || Sadrazam Damat Hasan

Paşa.

1. Te'âla'llâh zihî zât-ı melek-ḥaslet kerem-fermâ

2. Ki ferr ü ḥaşmet ü dârâtu gayret-âver-i Dârâ

zât-ı memdûhu's-sıfâtı:

1. **zāt-ı memdühu'ş-şifâtı:-ı**

Kaside 13

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülmeye değer sıfatları olan kişi || 1. Mahmud.

65. Zāt-ı memdühu'ş-şifâtı bir mücessem nürdür

66. Kim o nürüñ 'aynıdır mir'ât-ı sırr-ı Muştafa

zāt-ı merāhim-mazhar:

1. **zāt-ı merāhim-mazhar:**

Kaside 29

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhametli yüce kişi || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

11. Seyyidü'l-kavm-i zamān menba'-ı 'ayn-ı ihsān

12. Melce'-i halk-ı cihān zāt-ı merāhim-mazhar

zāt-ı meşkürü:

1. **zāt-ı meşkürü:-ı**

Kaside 12

Mısra: 76

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övülmüş şahıs || Hz. Adem.

75. Vücūda geldi çü mikrās-ı lā'dan ol hülle

76. Anıñla eyledi ilbās o zāt-ı meşkürü

zāt-ı muhtereme:

1. **zāt-ı muhtereme:-e**

Kaside 12

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygı duyulan kişi || Hz. Adem.

127. Cināni eyledi mesken o zāt-ı muhtereme

128. Ki anda ede şafālār o hāzretin nürü

zāt-ı mükerrermdir:

1. **zāt-ı mükerrermdir:-dir**

Tarih 8

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

57. Zihî zāt-ı mükerrermdir ki vaşf-ı pākini etmiş

58. Cihānñ cümleten vird-i zebāni hāzret-i Hāllāk

zāt-ı mükerrermsin:

1. **zāt-ı mükerrermsin:-sin**

Kaside 6

Mısra: 81

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi || Hz. Muhammed.

81. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki cūduñdan şeb ü rüzān

82. Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervāne

2. **zāt-ı mükerrermsin:-sin**

Tarih 8

Mısra: 61

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

61. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki fikr-i hāmesin Sālim

62. Ne mümkindir hayāl-i vaşf-ı pākiniñde ede idkāk

3. **zāt-ı mükerrermsin:-sin**

Kaside 25

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi || Sadrazam Damat Hasan Paşa.

41. Sen ol zāt-ı mükerrermsin ki mir'āt-ı cihān içre

42. Felek şām u şehër devr etse misliñ görmeye kat'ā

4. **zāt-ı mükerrermsin:-sin**

Kaside 28

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi || Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.

37. Öyle bir zāt-ı mükerrermsin gören meh-rüyüñü

38. Geceler tā şubh vaşf-ı pākini tekrār eder

5. **zāt-ı mükerrermsin:-sin**

Kaside 29

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kişi || Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

41. Öyle bir zāt-ı mükerrermsin eyā kân-ı kerem

42. Oldu ser-cümle cihānyāna vücūduñ mefhar

zāt-ı pāk:

1. **zāt-ı pāk:**

Kaside 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaradılışlı zat.

7. Ne zāt-ı pāk ya'nî kim vezîr-i a'zam u ekrem

8. Ki nām-ı pākî devletli sa'ādetli Hāsan Paşa

zāt-ı pāk ü laţifi:

1. **zāt-ı pāk ü laţifi:-ı**

Kaside 10

Mısra: 414

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Latif ve temiz yüce kişilik || Hz. Muhammed.

413. Mu'cizat-ı şerifî hürmetine

414. Zāt-ı pāk ü laţifi hürmetine

zāt-ı pāke:

1. **zāt-ı pāke:-e**

Kaside 12

Mısra: 117

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaradılışlı zat.

117. Cenāb-ı Hākk k'ide bir zāt-ı pāke tevķiri

118. Ne mümkin eylemek aña nezāre-i hürî

2. **zāt-ı pāke:-e**

Kaside 26

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaradılışlı zat.

51. Sālimā cümleğe vācibdir o zāt-ı pāke

52. Eylemek şıdk ile her şām u şehër hayr du'ā

3. **zāt-ı pāke:-e**

Kaside 26

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaradılışlı zat.

59. Kanda 'azm eyler ise ola o zāt-ı pāke
60. Reh-nümā hıfz-ı Hudā reh-beri 'avn-i Mevlā

zāt-ı pāki:

1. **zāt-ı pāki:-i**

Kaside 7

Mısra: 51

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz, saf yaratılış.

51. Medh eyle meded o zāt-ı pāki
52. Kim şevketi dāstāna şıgmaz

2. **zāt-ı pāki:-i**

Tarih 18

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zat || Yusuf Efendi.

31. Sezādır hādīm-i dergāh-ı 'izz ü lutf u cūd olsa
32. Ki zāt-ı pāki maḥdūmiyyete lutf-ı me'āb oldu

3. **zāt-ı pāki:-i**

Kaside 30

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zat.

115. O zāt-ı pāki Hāq hıfz u emānında edip ede
116. Anıñla zīb ü revnaq-dih hemīn ol sadr-ı a'lāyı

zāt-ı pāk-i makādir-şinās u müstesnā:

1. **zāt-ı pāk-i maḥdūr-şinās u müstesnā:**

Diğer 10

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müstesna, kıymetli, mübarek zat.

43. Cenāb-ı ḥazret-i maḥdūm-ı ma'rifet-hādīm
44. O zāt-ı pāk-i maḥdūr-şinās u müstesnā

zāt-ı pāk-i ser-āmeddir:

1. **zāt-ı pāk-i ser-āmeddir:-dir**

Kaside 17

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önde gelen kutlu zat || 3. Ahmed.

27. Ne re'y-i pāk-i mu'allādır ol hezār aḥşent
28. Ne zāt-ı pāk-i ser-āmeddir ol sūtüde-şiyem

zāt-ı pākimden:

1. **zāt-ı pākimden:-im, -den**

Terci-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zāt || Şâir.

19. Böyle oldukça şafā-yı ülfetiñden behremend
20. Leşker-i ğam zāt-ı pākimden ederler ihtifā

zāt-ı pākīñ:

1. **zāt-ı pākīñ:-iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zat || Sevgili.

55. Dā'imā Hāq gül-ruḥuñ lutfuyla ḥandān eylesin
56. Görmesin 'ālemde zāt-ı pākīñ aşlā bir keder

2. **zāt-ı pākīñ:-iñ**

Kaside 2

Mısra: 83

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zāt || Hz. Muhammed.

83. Ne ḥaddim zāt-ı pākīñ midḥat etmek
84. Ne şānım midḥatiñde diğkāt etmek

3. **zāt-ı pākīñ:-iñ**

Tarih 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zat || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

1. Bāreka'llāh ey vezir-ekrem-i re'fet-enis
2. Zāt-ı pākīñ baḥr-i elṭāf içre bir dürr-i nefis

4. **zāt-ı pākīñ:-iñ**

Diğer 8

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zat.

29. Zāt-ı pākīñ cenāb-ı Rabb-i mu'in
30. Eylemiş lutf u himmete ta'yin

5. **zāt-ı pākīñ:-in**

Kaside 13

Mısra: 127

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zat || 1. Mahmud.

127. Zāt-ı pākīñ Hāq ḡubār-ı mā-sivādan hıfz edip
128. Ola ḥaşmında fenā meşḥūdu cāhında beḳā

6. **zāt-ı pākīñ:**

Tarih 17

Mısra: 109

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mübarek zat || İsmail Efendi (Şairin yaşadığı dönemde müftü olan zat).

109. Zāt-ı pākīñ ḥazret-i Hāqka emānet eyledik
110. Devletiñde sālīm olsun hep kederden her gamin

7. **zāt-ı pākīñ:-iñ**

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zat (Sadık Efendi -Şairin yaşadığı dönemin müftülerinden-).

1. Zāt-ı pākīñ vericek mesned-i fetvāya şeref
2. 'Alemin güldü yüzü şevk ile dünyā töldü

8. **zāt-ı pākīñ:-in**

Kaside 20

Mısra: 316

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz yaratılışlı zat || 3. Ahmed.

315. Ede maḥfuz ḥazret-i Zü'l-men
316. Zāt-ı pākīñ yavuz nazarlardan

zāt-ı pākīñ:

1. **zāt-ı pākīñ:-in, -e**

Kaside 10

Mısra: 210

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Temiz yaratılışlı zât || Hz. Muhammed.

209. Kılletini zahîrenin aşhâb
210. Etmegin zât-ı pâkine işrâb

2. **zât-ı pâkine**: -in, -e

Gazel 144

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) Temiz, saf yaratılış.

9. Sâlimâ eyleriz ol şûha senâ her dâ'im
10. Zât-ı pâkine senâ-hvân olarak öldük biz

zât-ı pâkini:

1. **zât-ı pâkini**: -in, -i

Tarih 8

Mısra: 56

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Temiz yaratılışlı zat.

55. Te'âla'llâh ne mahbûbu'l-ku'lûb u zât-ı zî-şandır
56. Gören müştâk zât-ı pâkini hem görmeyen müştâk

zât-ı pâkiyle:

1. **zât-ı pâkiyle**: -i, -yle

Kaside 13

Mısra: 132

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Temiz yaratılışlı zat || 1. Mahmud.

131. Eyleyip re's-i hümayûn ile efser iftihâr
132. Zât-ı pâkiyle mübâhât eyleye tâc u kabâ

2. **zât-ı pâkiyle**: -i, -yle

Kaside 34

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Temiz, saf yaratılış.

71. Sitâyîş zât-ı pâkiyle temeddüh etse şâyeste
72. Vücûd-i 'âlem-ârâsı anîñ zirâ ki yek-tâdır

zât-ı pâkîze-simâtûn:

1. **zât-ı pâkîze-simâtûn**: -iñ

Gazel 282

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel vasıflara sahip.

1. Meh cemâliñ gibi âyâ ruḥ-ı dil-cû var mı
2. Zât-ı pâkîze-simâtûn gibi meh-rû var mı

zât-ı pîrâve-baḥş-ı maksûda:

1. **zât-ı pîrâve-baḥş-ı maksûda**: -a

Diğer 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Arzu edilen güzellikleri bahşeden kişi.

5. Zât-ı pîrâve-baḥş-ı maksûda
6. Sâye-pîrâ-yı zıll-ı memdûda

zât-ı pür-nûri:

1. **zât-ı pür-nûri**: -i

Kaside 12

Mısra: 78

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nurlu, kutsal kişi || Hz. Adem.

77. Birî birine girip tehniyet için ervâh
78. Su 'âl edindiği demde o zât-ı pür-nûri

zât-ı şeref-baḥşîna:

1. **zât-ı şeref-baḥşîna**: -iñ, -a

Kaside 29

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şeref veren yüce kişi || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde

Ali Efendi.

43. Sen o yek-tâ güher-i baḥr-i keremsin ki felek
44. Görmedi zât-ı şeref-baḥşîna beñzer gevher

zât-ı şeref-baḥşını:

1. **zât-ı şeref-baḥşını**: -in, -i

Kaside 32

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şeref veren yüce kişi || Mirzâ Mustafa Efendi.

33. Görmege zât-ı şeref-baḥşını hürşid ü kamer
34. Dolaşırlar der-i vâlâsını her şubḥ u mesâ

zât-ı şerîfi:

1. **zât-ı şerîfi**: -i

Kaside 29

Mısra: 53

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse || Şeyhülislâm Paşmakçı-zâde Ali Efendi.

53. Çünkü mümkün değil ol zât-ı şerîfi midḥat
54. Sâlimâ eyle du 'â eyleme taşdı' yeter

2. **zât-ı şerîfi**: -i

Kaside 30

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse.

113. Olup zât-ı şerîfi zînet-efzâ şadr-ı devletde
114. Be-her-dem sir ede luḥfu dil-i a 'lâ vü ednâyi

zât-ı şerîf-i mekrûmet-baḥşını:

1. **zât-ı şerîf-i mekrûmet-baḥşını**: -iñ

Tarih 8

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cömertlikte bulunan mübarek kişi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

73. Mu 'ammer eyleye zât-ı şerîf-i mekrûmet-baḥşını
74. Cihân ma 'mür turduḫça cenâb-ı ḥazret-i Ḥallâk

zât-ı şerîfiñ:

1. **zât-ı şerîfiñ**: -iñ

Kaside 28

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse.

51. Mekrûmet-pîrâ vezîr-i 'âli-ḫadrâ ḫaḫ bu kim
52. Vaşf eden zât-ı şerîfiñ 'acziñi ikrâr eder

2. **zāt-ı şerîfîni:-iñ**

Kaside 29

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse || Şeyhülislâm Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

59. Budur ümmîd ü recâ dergeh-i Hâk'dan ki müdâm

60. Şadr-ı fetvâya vere zāt-ı şerîfîni zîver

3. **zāt-ı şerîfîni:-iñ**

Kaside 32

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse || Mirzâ Mustafa Efendi.

21. Ben de bülbül gibi ol zāt-ı şerîfîni olsam

22. Menkâbet-hvâmî hezârân vücûh ile sezâ

zāt-ı şerîfine:

1. **zāt-ı şerîfine:-in, -e**

Kaside 5

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse || Hz. Muhammed.

65. Çok mudur zāt-ı şerîfine bu rütbe i'zâz

66. Çok mudur şevket ü şânını bu güne i'lâ

2. **zāt-ı şerîfine:-in, -e**

Kaside 26

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse.

49. Hâşılı zāt-ı şerîfine du'â vâcibdir

50. Mişlini görmedi zîrâ anıñ a'lâ ednâ

zāt-ı şerîfîni:

1. **zāt-ı şerîfîni:-iñ, -i**

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse || Hz. Muhammed.

3. Na't-i pâkiñ pes ü bâlâ eder işbât seniñ

4. Vaşf eder zāt-ı şerîfîni ser-â-pâ eşyâ

2. **zāt-ı şerîfîni:-in, -i**

Kaside 10

Mısra: 244

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse || Hz. Muhammed.

243. Böyle edip tesellî-i ikrâm

244. Kıldı zāt-ı şerîfîni i'zâm

zāt-ı şerîfiyle:

1. **zāt-ı şerîfiyle:-i, -yle**

Kaside 12

Mısra: 133

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse || Hz. Âdem.

133. Gezerdi zāt-ı şerîfiyle hazret-i Havvâ

134. Cinân içinde ser-â-ser kuşur u maşşûri

2. **zāt-ı şerîfiyle:-i, -yle**

Kaside 16

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflî kişi, soylu kimse.

35. Odur ol şâh-ı himem-güster-i 'âlem ki müdâm

36. Fağr eder zāt-ı şerîfiyle be-her-câ bülbül

zāt-ı suhan-dân:

1. **zāt-ı suhan-dân:**

Tarih 10

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen (kimse).

67. Hât-ı pâkin ede mes'ud Hudâ

68. Öyle bir zāt-ı suhan-dân olmaz

zāt-ı vâlâ:

1. **zāt-ı vâlâ:**

Tarih 4

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu zat || 3. Ahmed.

47. Ağartdı rüyunu Bahr-i Sefid'iñ

48. Nuğustîn haçvede ol zāt-ı vâlâ

2. **zāt-ı vâlâ:**

Kaside 5

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce, ulu zat || Hz. Muhammed.

63. Oldu çok lutfuna mazhar kereminden Hâk'ıñ

64. Yine 'izzetle nüzül etdi o zāt-ı vâlâ

zāt-ı vâlâsı:

1. **zāt-ı vâlâsı:-sı**

Tarih 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu zat || Ali Bey.

3. Zāt-ı vâlâsı ma'ârifle mu'allâ-pâye

4. Edeb-i pâki gibi vech-i ferahsârı cemil

2. **zāt-ı vâlâsı:-sı**

Kaside 20

Mısra: 115

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu zat || 3. Ahmed.

115. Zāt-ı vâlâsı 'izz ü devletle

116. Câygâh eylemiş sa'âdetle

zāt-ı vâlâsın:

1. **zāt-ı vâlâsın:-sın**

Kaside 19

Mısra: 82

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu zat || 3. Ahmed.

81. O 'ālī-šan ki Cem derbān u Dārā çākerin etmiş
82. Muvaflak zāt-ı vālāsın Hudā her emr-i düşvāre

zāt-ı vek-tāsımı:

1. **zāt-ı yek-tāsımı:**-*si, -ni*

Kaside 31

Mısra: 94

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek, eşsiz, benzersiz zat.

93. Şem'-i ikbālī hemīn ola sirāc-ı gülşen
94. Zāt-ı yek-tāsımı hemvāre mu'allā eyle

zāt-ı zī-şāna:

1. **zāt-ı zī-şāna:**-*a*

Diğer 8

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanlı kişi.

17. Yüz sürüp pāyına ğarībāne
18. Hıdmet eyler o zāt-ı zī-şāna

zāt-ı zī-şāndır:

1. **zāt-ı zī-şāndır:**-*dır*

Tarih 8

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanlı kişi || Sadrazam Damat İbrahim Paşa.

55. Te'āla'lāh ne maḥbūbu'l-ḳulūb u zāt-ı zī-şāndır
56. Gören müştāk zāt-ı pākini hem görmeyen müştāk

zāt-ı zī-şānı:

1. **zāt-ı zī-şānı:**-*ı*

Kaside 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanlı kişi || Hz. Âdem.

5. Muhātab oldu çün yā Âdemü'skūn ente emriyle
6. El üstünde tutardı ḳudsıyān ol zāt-ı zī-şānı

zāt-ı zī-şānıñ:

1. **zāt-ı zī-şānıñ:**-*nñ*

Kaside 6

Mısra: 85

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şanlı kişi || Hz. Muhammed.

85. Eger eşyāda melḥūz olmasaydı zāt-ı zī-şānıñ
86. Ne ḳābil idi etmek nām peydā şem' ü pervāne

zāv':

1. **zāv'ı:**-*ı*

Tarih 11

Mısra: 19

Ar. Ziya. || Yüzün parlaklığı.

19. Sūziş ü zāv'ı ziyāde olur elbette anıñ
20. Olsa mūlar ile ḳandil-i derūn içre fetil

zāv'-ı ḳandili:

1. **zāv'-ı ḳandili:**-*ı*

Tarih 5

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kandilin ışığı.

21. Şem'-i miḥrāb-ı cihān-tenviri nūr-ı 'ayn-ı dīn
22. Zāv'-ı ḳandili fūrūğ-ı mihr-i islām-ı 'arīs

zāyi' eder:

1. **zāyi' eder:**-*er*

Gazel 175

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yitirmek, kaybetmek.

3. Eder ikrāmını teḳşir-i mihnet ser-te-ser zāyi'
4. Şipihriñ var ise luḳfu bize minnettedir ancak

2. **zāyi' eder:**-*er*

Gazel 226

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boşa harcamak, gereksiz yere uğraşmak.

13. Nā-kese Sālim mürüvvet eylemek bī-hüdedir
14. Eyligin zāyi' eder nā-merde iḥsān eyleyen

zebān:

1. **zebānı:**-*ı*

Kaside 2

Mısra: 127

Dil || Konuşma, söylem.

127. Zebānı nükte-senc-i zūlf-i ḥübān
128. Dehānı maskaḫ-ı güy-ı perişān

2. **zebānım:**-*ım*

Kaside 7

Mısra: 85

Dil || Konuşma, söylem.

85. Cürm ile zebānım öyle pür kim
86. 'Özr etmege hiç bahāne şıgmaz

3. **zebānımız:**-*ı, -mız*

Kaside 8

Mısra: 3

Dil || Konuşma, söylem.

3. Zebānımız ki mediḥa-serā-yı ḥikmetdir
4. Lisānımız ḥikem-ārā-yı sırr-ı sâ'irdir

4. **zebān:**

Kaside 8

Mısra: 49

Dil.

49. Zebān beyt-i ḳasid-i genāsın etdi tavāf
50. Ḥayālimiz ḥarem-i ḥās-ı medḥi zā'irdir

5. **zebān:**

Müfret 14

Mısra: 2

Dil || Güzel konuşma.

1. Sözüm yokdur lisān-ı pākine bir vech ile anıñ
2. Fem-i zībāsına böyle zebān ister idi ḥaḳḳā

6. **zebān:**

Tarih 22

- Mısra: 13
Dil.
13. Ne kadar medh olunursa nice kıabil ki zebān
14. Eyleye vaşf-ı şerifin bi-kemālih taşıl
7. zebānım:-ım
Tarih 23
Mısra: 6
Dil || Söz.
5. Ne mümkün Sālimā evsāfin ihşā eylemek kilkim
6. Zebānım 'āciz olmuştur şenāsın etmede imlā
8. zebānım:-ım
Kaside 24
Mısra: 60
Dil.
59. Medh-i vaşfında ne deñlü suhan-endāz olsam
60. Lāyıkñ üzre zebānım edemez bir ta'bir
9. zebān:
Gazel 27
Mısra: 2
Dil || Söz.
1. Vaşf-ı müjeñ bu kilik ile taħrİR olur mu hiç
2. Tatlı diliñ zebān ile ta'bir olur mu hiç
10. zebānım:-ım
Kaside 28
Mısra: 26
Dil || Güzel konuşma.
25. Kānd-i vaşfñ ey 'aziz-i mışr-ı 'izz ü mekrümet
26. Kim zebānım tütü-i āyine-i esrār eder
11. zebānı:-ı
Gazel 48
Mısra: 20
Dil || Güzel konuşma.
19. Ğoncaveş Sālim açılmaz gülşen-i taħrİRde
20. Ol deħānıñ kim zebānı hem-dem-i esrār olur
12. zebānım:-ım
Gazel 49
Mısra: 7
Dil || Güzel konuşma.
7. Zebānım imtinānım çekmemişlerdir cihān içre
8. Zebān-ı hālını anlar ki kāle tercemān eyler
13. zebāna:-a
Gazel 149
Mısra: 2
Dil.
1. O cüz'-i lā-yetecezzā deħāna yok sözümüz
2. Güzel yaratdı anı Hāğ zebāna yok sözümüz
14. zebān:
Gazel 225
Mısra: 12
Dil.
11. Bī-vücūd ol vādi-i 'aşk içre Sālim şöyle kim
12. Ğüft (ü) ğüy-i sırr-ı 'aşka vākıf olmaya zebān

zebān deħāna şığmaz:

1. zebān deħāna şığmaz:
Kaside 7
Mısra: 56
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilin bir mevzuyu ifade etmekte yetersiz kalması.
55. Medh anı kim be-kāvl-i şā'ir
56. Şevkıyla zebān deħāna şığmaz

2. zebān deħāna şığmaz:
Kaside 7
Mısra: 80
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilin bir mevzuyu ifade etmekte yetersiz kalması.
79. Üşkūhe-i bād-ı cürm-i dilden
80. Derd ile zebān deħāna şığmaz

zebān olmuş:

1. zebān olmuş:-muş
Gazel 155
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dil olmak. (Anlatmak, açıklamak bağlamında).
7. Şeh-i nev-rūza ğüyā 'arz-ı hāl-i rencişi-hicre
8. Deħān-ı ğonca-i nev-resteye süsen zebān olmuş

zebān-dırāzi etmek:

1. zebān-dırāzi etmek:
Kaside 7
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözü uzatmak.
31. Esrāra zebān-dırāzi etmek
32. Taşdığ-ı muvaħhidāna şığmaz

2. zebān-dırāzi etmek:

- Kaside 7
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözü uzatmak.
31. Esrāra zebān-dırāzi etmek
32. Taşdığ-ı muvaħhidāna şığmaz

zebān-dırāzi olmaz:

1. zebān-dırāzi olmaz:-maz
Kaside 7
Mısra: 61
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözü uzatmak.
61. Hāğkında zebān-dırāzi olmaz
62. Ol ğüne suħan zebāna şığmaz

zebānı dırāz edip:

1. zebānı dırāz edip:-ip
Gazel 168
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dili iyi kullanmak || İyi şiir söylemek.
9. Miyān-ı naẓmda Sālim edip zebānı dırāz
10. Temedduħ etse sezādır bu tāze tarħ-ı latīf

zebān-ı hāl:

1. zebān-ı hāl:
Kaside 30
Mısra: 45

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hal dili.

45. Zebân-ı hâl lâl ü ebkem iken bezm-i ma'nâda

46. Getirdi yümn-i vasfî hâtırâ bu nazm-ı garrâyî

2. zebân-ı hâl:

Kaside 34

Mısra: 42

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hal dili || Herhangi bir şeyi davranışlarıyla gösterme, filleriyle anlatma.

41. Bu güne etmiş evşâfin müşemmat rakḳ-ı imlâyâ

42. Zebân-ı hâl ile her dem hezârân medḥ-pîrâdır

zebân-ı hâl-i hâmeyle:

1. zebân-ı hâl-i hâmeyle:-yle

Kaside 30

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalemin hal dili.

63. Huzûruñda değil haddim lisânen 'arz-ı hâl etmek

64. Zebân-ı hâl-i hâmeyle edip mazmûn-pîrâyî

zebân-ı hâlini:

1. zebân-ı hâlini:-in, -i

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hal dili.

7. Zebânın imtinânın çekmemişlerdir cihân içre

8. Zebân-ı hâlini anlar ki ḳâle tercemân eyler

zebân-ı kâmdan:

1. zebân-ı kâmdan:-dan

Tarih 17

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluğun dili || Güzel şeyler söyleyen dil.

71. Bu cevâb-ı pâki aḳz edip zebân-ı kâmdan

72. Reh-güzârîñda nevâl ü cûda açdım âstîn

zebân-ı nâle-i bî-ihtiyârdır:

1. zebân-ı nâle-i bî-ihtiyârdır:-dır

Gazel 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ede olmadan ağızdan çıkan feryat.

7. Ki keşf-i râza bu rûtbe cefâ-yı bî-hadde

8. Zebân-ı nâle-i bî-ihtiyârdır bâ'îş

zebân-ı nâḳka:

1. zebân-ı nâḳka:-a

Kaside 8

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşan dil || Konuşma yeteneği.

75. Zebân-ı nâḳka mîzâb-ı rahmet olmaz mı

76. Ne dem ki na't-i şerîfiñ kelâm-ı şâ'irdir

zebân-ı nâḳkadan:

1. zebân-ı nâḳkadan:-dan

Kaside 8

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşan dil || Konuşma yeteneği.

43. Odur o faḳr-i cihân kim sitâyîşini ḳalem

44. Zebân-ı nâḳkadan almağa mübâşirdir

zebân-ı nâḳkamız:

1. zebân-ı nâḳkamız:-mız

Kaside 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşan dil || Konuşma yeteneği.

1. Kelâmımız ki bizim na't-i pâke dâ'irdir

2. Zebân-ı nâḳkamız nüşâ-i mefâḳirdir

zebân-ı şâ'ire:

1. zebân-ı şâ'ire:-e

Gazel 68

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şairin dili.

1. Zebân-ı şâ'ire ma'nâ te'âḳub üzre gelir

2. Kenâra mevce-i deryâ te'âḳub üzre gelir

zebân-ı şükr-i ni'am olsa:

1. zebân-ı şükr-i ni'am olsa:-sa

Kaside 15

Mısra: 71

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nimetlere şükreden ağız olmak, şükretmek.

71. Tenimde olsa da her mü zebân-ı şükr-i ni'am

72. Yine boyumdan aşar baḳr-i ni'met-i şevket

zebân-ı ta'nî:

1. zebân-ı ta'nî:-ı

Gazel 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Knayıcı dil.

1. Ne farḳ-ı ḳavf için ne ḳaşyet-i encâm için şaḳlar

2. Zebân-ı ta'nî 'âḳil ḳaşmını ilzâm için şaḳlar

zebânım âzâd etmez:

1. zebânım âzâd etmez:-mez

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın bir an olsun feryat etmeden susarak kalması.

11. Dirîğ ey nâle-i ḳab'-ı ḳazînim

12. Zebânım hiç etmez misîñ âzâd

zebûn:

1. zebûn:

Kaside 33

Mısra: 78

Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.

77. Olsa ger Zeyd-i 'âciz ü maḳzûn

78. Maraḳ-ı müzmin-i 'azille zebûn

zehâ'ir:

1. zehâ'irdir:-dir

Kaside 8

Mısra: 218

Zahire, azık || Şefaât.

217. Hâbîb-i muhteremîñ hürmetine kim cümle
218. Şefâ'ati o güne müddehar zehâ'irdir

zehr-âb:

1. **zehr-âbdan:-dan**

Gazel 83

Mısra: 2

Zehirli su, zehir gibi acı su.

1. Dehr-i dün-meşrebden ol kim devlet ümmîdindedir
2. Güyyâ zehr-âbdan hâşîyyet ümmîdindedir

zehr-âb-ı mihnetdir:

1. **zehr-âb-ı mihnetdir:-dir**

Gazel 146

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamın zehirli suyu.

1. Baña zehr-âb-ı mihnetdir mey-i rāhat-resân sensiz
2. Kadeh-mâlîde-i ğamdır netîce her zamân sensiz

zehr-âb-nüş-ı cām-ı hicrânîñ edenler:

1. **zehr-âb-nüş-ı cām-ı hicrânîñ edenler:-en, -ler**

Gazel 79

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık kadehinin zehrinden içmek.

7. Edenler bu dili zehr-âb-nüş-ı cām-ı hicrânîñ
8. O kâr-ı kesb-i destin cümlesi nânında bulsunlar

zehr-efşân-ı nehy:

1. **zehr-efşân-ı nehy:-sa**

Kaside 23

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasağın zehri || Yasağın insanları mutsuzlaştırması.

55. Meżâk-ı neş'eye ger hükmü zehr-efşân-ı nehy olsa
56. Eder sühân-ı rûh âlüftegâna mevc-i şahbâyı

zehr-i firâka:

1. **zehr-i firâka:-a**

Gazel 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık zehri.

7. O zülf-i ejderi etdi beni zehr-i firâka düş
8. 'Aceb mi istesem tiryâk-i vaslın olmaga ihyâ

zekâ:

1. **zekâsı:-sı**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 166

Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.

165. 'An' aneyle olup kibâr-zâde
166. Söylene hep zekâsı dünyâde

2. **zekâ:**

Tarih 1

Mısra: 93

Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.

93. Zekâ sende sehâ vü lutf sende
94. Vücûdun eylemiş Hâk kenz-i maḥzûn

3. **zekâsı:-sı**

Diğer 10

Mısra: 50

Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.

49. Ne hey'et üzre eder baḡ mühendisler
50. Zekâsı hikmet-i maḥz-ı Hüdâ durur ḥaḳḳâ

zemîn:

1. **zemîn:**

Kaside 2

Mısra: 60

Yer || Yeryüzü.

59. O kim cümle çerâĝ-ı ḥâşîdır hep
60. Zemîn ü âsumân u heft kevkib

2. **zemîn:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 26

Yer || Yeryüzü.

25. Öyle bir vaḳt idi ol vaḳt-i sūrūr
26. Kim zemîn oldu ser-â-pâ ma'mūr

3. **zeminler:-ler**

Diğer 3

Mısra: 59

Yer || Yeryüzü.

59. Yüz verip sebzeeye kühsâr u zeminler şimdi
60. Buldu 'âlem çemenistân ile ziver şimdi

4. **zemîni:-i**

Kaside 4

Mısra: 18

Yer || Yeryüzü.

17. Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezâ kim etdi ferş ide
18. Zemîni atlasasâ ḥüriyânîñ pâyına dünyâ

5. **zemîn:**

Kaside 5

Mısra: 13

Yer || Yeryüzü.

13. Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemîn ü eflâk
14. Nür ile dolmuş idi rûz-ı münevverâsâ

6. **zemîn:**

Kaside 5

Mısra: 71

Yer || Yeryüzü.

71. Çemenistânını ferş ide eder miydi zemîn
72. Mevc-i pey-der-peyini gösteremezdi deryâ

7. **zemîn:**

Diğer 8

Mısra: 65

Yer || Yeryüzü.

65. Bu zemîn ü zamân ṭurduḳça
66. Ṭura zâtîñ cihân ṭurduḳça

8. **zemîn:**

Diğer 11

- Mısra: **103**
Yer || *Tekke*.
- 103.** Ya'ni derviş olanlara o zemîn
104. Râst-kâr olmağa sebîl-i rehîn
9. **zemînine:-in, -e**
Diğer 11
Mısra: **111**
Yer || *Tekke*.
- 111.** Varsa bulur zemînine temkîn
112. Her muhâlif 'ırâkiyân-zemîn
10. **zemîni:-i**
Kaside 12
Mısra: **23**
Yer || *Yeryüzü*.
- 23.** Zemîni ins ile doldu hâzâ'ir-i Kuds'ûñ
24. Cihânı eyledi leb-rîz hikmetiñ nûri
11. **zemîn:**
Kaside 12
Mısra: **102**
Yer || *Yeryüzü*.
- 101.** Vedî'a eyledi nûr-ı Muhammedîyi aña
102. Münevver etdi şu 'â'ı zemîn ü deyhûri
12. **zemîn:**
Tarih 17
Mısra: **8**
Yer || *Yeryüzü*.
- 7.** Kûhlar ser çekdi eflâke sürûr-ı berfden
8. Rû-sefid olsa 'aceb mi bu mehâretle zemîn
13. **zemîn:**
Tarih 17
Mısra: **34**
Yer || *Yeryüzü*.
- 33.** Serv-i gülşen ber-keşide olmada bahtım gibi
34. Bir 'acâyib hâle düş oldum ki ben cümle zemîn
14. **zemînde:-de**
Kaside 17
Mısra: **12**
Yer || *Yeryüzü*.
- 11.** Müsebbihân-ı felek yek-ser etdiler tekbir
12. Zemînde oldu deyi ravza-i Nebî mükrem
15. **zemîni:-i**
Kaside 19
Mısra: **83**
Yer || *Yeryüzü*.
- 83.** Zemîni nağ'-ı âsâyiş edip halka zamânında
84. Taşaddî etmemiş bâzâr-ı 'adlinde sitemkâre
16. **zemîn:**
Kaside 26
Mısra: **54**
Yer || *Yeryüzü*.

- 53.** Nitekim ola cihân leyl ü nehâra maqrûn
54. Nitekim ola zemîn muntazır-ı şayf u şitâ

zemîn ü âsumân:

1. **zemîn ü âsumân:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer ve gök || *Her yer*.
- 5.** Şu rütbe mest-i nûş-â-nûş etdiñ ey beni sâkî
6. Kim oldu dide-i terden zemîn ü âsumân gâ'ib

zemîn ü zamân:

1. **zemîn ü zamân:**
Tahmis 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer ve zaman || *Herkes*.
- 7.** Felekde çün meh-i nev olmasın müşâr-i benân
8. Hâzer ki şöhrete âfet diyor zemîn ü zamân

zemîne de girse bulur:

1. **zemîne de girse bulur:-ur**
Kaside 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerin altına da girse bulmak || *En imkansız yerlere de saklansa da bulmak*.
- 13.** Sezâ-yı ser-keşi vermekde bir nazîr mi var
14. Bulur zemîne de girse feţânet-i şevket

zemîn-i köhneve:

1. **zemîn-i köhneve:-ye**
Kaside 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eski yer (Köhnemiş düşünceler).
- 5.** Zemîn-i köhneve tâze bahâr-ı şevk oldu
6. Hâyât buldu yeñiden bu luţf ile 'âlem

zemîn-i nev:

1. **zemîn-i nev:**
Gazel 202
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni yol, yeni tarz || Şâirin şiir konusunda yeteneği ve özgün yönü.
- 9.** Yazılmış gördüğümce levh-i dilde bu zemîn-i nev
10. Edip tahsîn ü sâbâşî saña Sâlim pesend etdim

zemîn-i 'uzletdir:

1. **zemîn-i 'uzletdir:-dir**
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalnızlık yeri.
- 9.** Garîb olursa nola her edâsı ey Sâlim
10. Bu peñç beyt-i gâzel bu zemîn-i 'uzletdir

zemistân:

1. zemistân:

Lugaz 3

Mısra: 14

Kış, kış mevsimi.

13. Yaz u kış bir giyer netice kabā

14. Hem zemistân ile bahārı sevā

zemistân-ı mahabbet:

1. zemistân-ı mahabbet:

Gazel 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevginin kış mevsimi.

1. Zemistân-ı mahabbet çin-i ebrū-yı cevānāndır

2. Güzellik çağının faşl-ı bahārı haṭṭ-ı hūbāndır

2. zemistân-ı mahabbet:

Matla 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın kış mevsimi || Sevgilinin âşiğa kötü davrandığı zamanlar.

1. Zemistân-ı mahabbet çin-i ebrū-yı cevānāndır

2. Güzellik çağının fasl-ı bahārı hatt-ı hūbāndır

zemm:

1. zemme:-e

Kaside 7

Mısra: 17

Yermek.

17. A'dā bile zemme kādir olmaz

18. Ol hüsne gönül bahāne şığmaz

zemm eder:

1. zemm eder:-er

Gazel 205

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yermek, kınamak.

7. Ğam-fezādır deyiş 'aşkın zemm eder imiş rakīb

8. Ben seniñ sevdā-yı mihriñ sevdigim kem bulmadım

zemzem:

1. zemzem'e:-e

Kaside 1

Mısra: 48

Ar. Kā'be-i Muazzama kurbundaki maruf ve mübarek kuyunun suyu.

47. Şişe gerçi şarāba me'vādır

48. Lık gāhī de Zemzem'e cādır

zemzeme-i yā mevlā:

1. zemzeme-i yā mevlā:

Kaside 27

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ya Allah terennümü.

39. Ne idi çekdiğimiz bahr-i felāketde bizim

40. Hāmdü li'llāh ki yitip zemzeme-i yā Mevlā

zemzeme-perdāz-ı vasfıyım:

1. zemzeme-perdāz-ı vasfıyım:-ı, -yım

Kaside 17

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vasıfları, özellikleri dile getirmek.

33. Ki ya'ni zemzeme-perdāz-ı vasfıyım zīrā

34. Senā-yı devlet-i şehdir bu cümleden aḳdem

zemzem-i la'lin:

1. zemzem-i la'lin:-in

Gazel 176

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağın zemzemi || Sevgilinin dudağı.

3. Nüş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin

4. Bī-hūde hemān Ka'be-i küyunda ṭapıldık

zen:

1. zen:

Kaside 10

Mısra: 166

(Fa.) Kadın.

165. Bu da naḳl oldu böyle Ya'li'den

166. O seferde gelip yine bir zen

2. zenleri:-ler, -i

Tarih 12

Mısra: 5

(Fa.) Kadın.

5. Öyle cār u zenleri anıñ müdām

6. Etmeye düstāne 'arz-ı merḥabā

zenān:

1. zenāna:-a

Müfret 89

Mısra: 1

Kadımlar.

1. Ezel vā'iz zenāna ḥayli mā'ildiñ veli şimdi

2. Kocadıñ da 'ateh geldi saña rüsvā-yı 'ām olduñ

2. zenānı:-ı

Gazel 119

Mısra: 5

Kadımlar.

5. Belāgatle zenānı ger ne rütbe eyleseñ tavşif

6. Ne hāletdir yine medhinde söz merdāne söylenmez

zenbūr:

1. zenbūra:-a

Diğer 11

Mısra: 93

Ar. Arı, bal arısı.

93. Pey-rev edip enini zenbūra

94. Uydurur her uşulü ṭanbūra

zencir çekdi:

1. zencir çekdi:-di

Kaside 18

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engellemek.

13. Servler kaldı hırām eylemeden gülşende
14. Çekdi zencîr anıñ ayagına güyâ ki süyül

zencîr-i pây-ı fikr-i âlâm-ı cihân olsa:

1. **zencîr-i pây-ı fikr-i âlâm-ı cihân olsa:-sa**
Gazel 36
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya dertlerinin ayak bağı olması.
7. Nola zencîr-i pây-ı fikr-i âlâm-ı cihân olsa
8. Sebîb-i dest-res-yâb-ı emândır halka-i tevvhîd

zencîr-i zülfün:

1. **zencîr-i zülfün:-üñ**
Gazel 99
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) zincir gibi olan saçları.
1. Añıp zencîr-i zülfün ağlasam divânedir derler
2. Hikâyet eylesem derd-i serim efsânedir derler

zencîr-i zülfünde:

1. **zencîr-i zülfünde:-ün, -de**
Tesdis 3
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzün iki tarafından sarkan örülmüş saç, iki zincir.
7. Olup zencîr-i zülfünde o mâhîñ vâlih ü hayrân
8. Cünün-ı ‘aşk ile oldum cihâna şöhre-i devrân

zencîr-i zülfünle:

1. **zencîr-i zülfünle:-üñ, -le**
Gazel 221
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin zincir gibi olan -Âşığını kendisine esir etmesi bağlamında- saçı.
3. Beni zencîr-i zülfünle esîr-i ‘aşkıñ etme gel
4. Dil-i aşüftemi cânâ edip divâne neylersin

zen-i dünyâ:

1. **zen-i dünyâ:**
Kaside 5
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya kadını (olumsuz anlamda).
25. Zen-i dünyâ koyup âyine-i mâhî öñüne
26. Cevher-i encüm ile kendi(yi) etdi zîbâ
2. **zen-i dünyâ:**
Tarih 8
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya kadını (olumsuz anlamda).
27. ‘Arûs-ı şubha teşmîr eylemiş kendin zen-i dünyâ
28. Nola kim al tutuk örterse çarha cümle-i âfâk

3. **zen-i dünyâ:**
Kaside 32

Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya kadını (olumsuz anlamda).

15. Uğhuvân şanma çemen üzre şaçıdır zer ü sim
16. Mağdem-i şâh-ı bahâra zen-i dünyâ güyâ

4. **zen-i dünyâ:**
Matla 58
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya kadını (olumsuz anlamda).

1. ‘Arûs eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyâ
2. Nola engüştüne yakşa şafağdan her gece hınnâ

zen-i dünyâya:

1. **zen-i dünyâya:-ya**
Gazel 28
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya kadını (olumsuz anlamda).
5. Cihânda kâmmı nâ’ il olam diyen kişi cânâ
6. Mücerredir zen-i dünyâyâ mağlûb olmağa muhtâc

zer:

1. **zer:**
Kaside 20
Mısra: 269
Altın.
269. Bir siyeh şey’e dikdirip bir zer
270. Kıldı vaz’-ı nişân-ı dest-i hüner
2. **zerde:-de**
Kaside 20
Mısra: 288
Altın.
287. Dîde-i ‘ibret ile olsa nazar
288. Hürde bir zerde böyle pāk hüner
3. **zer:**
Tarih 24
Mısra: 24
Altın.
23. Hâk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şâm u seher
24. Her dem dehânın pür eder sîm ile zer dürr ü güher
4. **zer:**
Tarih 24
Mısra: 28
Altın.
27. Destür-ı a‘zam Hızır-pey mişli degil Dârâ vü Key
28. Dünyâ yanında leyş-i şey’ merdûdudur sîm ile zer
5. **zerin:-in**
Kaside 27
Mısra: 30
Gülün içindeki sarı tohumlar.
29. Nühket-i hulkunu gülşende mezâd etse nesîm
30. Gül verir cümle zerin gonca olur ‘ukde-güşâ

zer ü sîm:

1. **zer ü sîm:**

Kaside 32

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın ve gümüş.

15. Uğhuvân şanma çemen üzre saçıpdir zer ü sîm

16. Mağdem-i şâh-ı bahâra zen-i dünyâ güyâ

zerāsâ:

1. **zerāsâ:**

Gazel 202

Mısra: 8

Altın gibi, altın misali || Sevgilinin çok kıymetli olması.

7. O nağkâş-ı cefâ şad nağş-ı cevri etdi kabûl etdim

8. Muhaşşal dâğ-ı hicrin ben zerāsâ sîne-bend etdim

zer-beft:

1. **zer-beft:**

Kaside 12

Mısra: 131

Far. Sırma ile dokunmuş, üstüfe.

131. Firâşî Sündüs ü zer-beft firâş-ı istebrağ

132. Kuşûru kaşr-ı mücevher binâ-yı billürî

zer-endüde:

1. **zer-endüde:**

Kaside 15

Mısra: 48

Far. Altın yaldızlı, müzkerkeş.

47. Boyuñca dühte-i ra'nâ libâs-ı zî-şândır

48. Yed-i hikemle zer-endüde hil'at-i şevket

zer-meş'al çeker:

1. **zer-meş'al çeker:-er**

Tarih 24

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın meşale çekmek || Önünü aydınlatmak.

17. Hân Aşmed-i encüm-sipâh kim kıla nâgeh 'azm-i râh

18. Fevz ü zafer çün mihr ü mâh öñünce zer-meş'al çeker

zerre:

1. **zerre:**

Kaside 4

Mısra: 29

Zerre, çok küçük.

29. Cihânda zerre deñlü 'aqlı olan saña şekk etmez

30. Ne hâcetdir seniñ hağkıñda şahid istemek a'dâ

2. **zerresinden:-sin, -den**

Kaside 6

Mısra: 66

Zerre, çok küçük.

65. Girip ser-revzen-i inşâdan oldu rû-nümâ ol nûr

66. Ğubâr u zerresinden oldu peydâ şem' ü pervâne

3. **zerre:**

Kaside 8

Mısra: 12

Çok az.

11. O tütüyâ-yı ğubârı kim eyledik iksîr

12. Ki zerre zerresi dehre yeter Ğudâ birdir

4. **zerresi:-si**

Kaside 8

Mısra: 12

Çok az.

11. O tütüyâ-yı ğubârı kim eyledik iksîr

12. Ki zerre zerresi dehre yeter Ğudâ birdir

5. **zerre:**

Tarih 10

Mısra: 23

Çok küçük, zerre || Sevgilinin ayva tüyleri.

23. Ne kadar etse terâküm zerre

24. Hâ' il-i mihr-i dirâğşân olmaz

6. **zerresin:-sin**

Gazel 12

Mısra: 8

Zevk ve sefa içerisinde gününü gün etmek.

7. Yine bulmaz sen mehe beñzer miyân-ı çarğda

8. Eylese her zerresin bir dîde-i ter âfîtab

7. **zerre:**

Kaside 13

Mısra: 2

Zerre, çok küçük.

1. Câmî' iken enfüs ü âfâkı sırr-ı evliyâ

2. Arasañ anda bulunmaz yine zerre mâ-sivâ

8. **zerrece:-ce**

Kaside 19

Mısra: 91

Çok az.

91. Benim 'indimde berterdir cihânda zerrece luğfa

92. Anıñ bir kağra-i cüdun değışmem bañr-i zehğhare

9. **zerreler:-ler**

Kaside 30

Mısra: 44

Zerre, çok küçük.

43. Niğâh-ı luğfuna mihr-i tefâğkud dūr-bîn olmuş

44. 'Aceb mi zerreler eylese aña 'arz-ı kâlâyı

10. **zerreleri:-ler, -i**

Kaside 33

Mısra: 36

Zerre, çok küçük || Âciz (kimse).

35. Budur âyîn-i mihr-i şu 'leverî

36. Ki ede müstenîr zerreleri

11. **zerreyim:-yim**

Kaside 33

Mısra: 37

Zerre, çok küçük || Âciz (kimse).

37. Zerreyim ben de zerre-i nâ-çiz

38. Edeyim nūr-ı feyzi dest-âvîz

12. **zerre:**

Gazel 48

- Mısra: 18
Zerre, çok küçük.
17. Yek nigâhı kaldırır ednâları a'lâlara
18. İltifât-ı mihr ile zerre Süreyyâkâr olur
13. **zerre:**
Gazel 59
Mısra: 2
Zerre, küçük || Âşık.
1. Dil ol şeh-i hübânıma bîgâne degildir
2. Zerre hür-ı rahşânına bîgâne degildir
14. **zerrece:-ce**
Gazel 61
Mısra: 3
Zerre, çok küçük.
3. Zerrece maqbûle geçmez hîdmeti üftâdeniñ
4. Tâ-be-key 'âşık rehinde pür-ğubâr-ı gerd olur
15. **zerreler:-ler**
Gazel 101
Mısra: 8
Çok küçük || Âşığın sevgili karşısındaki durumu.
7. Şakın kapılma sürûra gurûrdan hâzer et
8. Gözüñe almadığıñ zerreler tecessüm eder
16. **zerre:**
Gazel 290
Mısra: 7
Çok az.
7. Göñülde şabra tākāt yok serimde zerre ārāmım
8. Beni sevdā-yı zülfüñ sevdigim bî-şabr u hüş etdi
- zerre deñlü:**
1. **zerre deñlü:**
Gazel 96
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar.
5. Āfitābım tākātım yok zerre deñlü hâsete
6. Muktezā-yı 'aşk mıdır bu yoħsa hākimden midir
- zerre kadar:**
1. **zerre kadar:**
Kaside 7
Mısra: 43
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, azıcık.
43. Zerre kadar aña şübhe etmek
44. İslām-ı muşaddıkāna şıgmaz
2. **zerre kadar:**
Kaside 7
Mısra: 48
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, hiç, çok az.
47. Pîrāmen-i tih-i 'iffetine
48. Hiç zerre kadar bahāne şıgmaz
3. **zerre kadar:**
Kaside 10
Mısra: 512

- Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç mi hiç.
511. Saña eylerse ger o hüsn-i nazar
512. Hıvaf yokdur o rehde zerre kadar
4. **zerre kadar:**
Kaside 26
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, hiç, çok az.
5. Görmeyip zerre kadar bü-yı vefāsın bağiñ
6. Hırkaya çekdi başım bülbül-i hâlet-efzâ
5. **zerre kadar:**
Gazel 278
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, azıcık, az da olsa.
7. Görmedim zerre kadar Hâk bilir etmem inkār
8. Dergehinde o mehiñ mihr ü vefādan ğayı
- zerre miqdârı:**
1. **zerre miqdârı:-ı**
Tedis 1
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok az.
1. O mihr-i burc-ı rıf'atden gönül gördükçe āzârı
2. Perişān olma 'ālemde yine sen zerre miqdârı
- zerre olmaz:**
1. **zerre olmaz:-maz**
Gazel 12
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok küçük olmak || İki şey arasında kıyas yapıldığında birinin küçümsenecek derecede eksik olması.
5. Āfitāba ben cemāliñ nice teşbîh eyleyim
6. Zerre olmaz hüsnüñe nisbetle kemter āfitāb
- zerrece:**
1. **zerrece:**
Terci-bend 1
Mısra: 33
Zerre kadar.
33. Zerrece cevr ü 'itāb etmezsiñ aşlā bendeñe
34. Cürm ü noķşānıma bakmazsıñ dil-i nālānımıñ
2. **zerrece:**
Gazel 90
Mısra: 5
Zerre kadar.
5. Zerrece incinmeziz vaz'ına biz ol āfetiñ
6. Bizlere neylerse etsin nāzeninim tazedir
3. **zerrece:**
Gazel 118
Mısra: 1
Zerre kadar.
1. Ne sende zerrece mihr ü vefāya rağbet var
2. Ne bende bār-ı girān-ı cefāya tākāt var

4. **zerrece:**

Gazel 133

Mısra: 8

Zerre kadar.

7. Eşiği taşını yasdansa ser-â-ser 'uşşâk

8. Yine ol seng-dile zerrece şefkat gelmez

zerre-i nâ-çîz:

1. **zerre-i nâ-çîz:**

Kaside 2

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük zerre || Değersiz ve itibarsız şeyler (zerre-güneş bağlamında).

61. Yanında âfitâb-ı 'âlem-ârâ

62. Hemân bir zerre-i nâ-çîz ü ednâ

2. **zerre-i nâ-çîz:**

Kaside 33

Mısra: 34

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değerli birine nazaran kıymetsiz olanlar.

33. Kendi bir mihr-i 'âlem-i temyîz

34. Kâm-cüyân zerre-i nâ-çîz

3. **zerre-i nâ-çîz:**

Kaside 33

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değerli birine nazaran kıymetsiz olanlar.

37. Zerreyim ben de zerre-i nâ-çîz

38. Edeyim nûr-ı feyzi dest-âvîz

zerre-i nâ-çîziñi:

1. **zerre-i nâ-çîziñi: -iñ, -i**

Kaside 13

Mısra: 111

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük zerre || Değersiz, itibarsız.

111. Hâkden ref' eyleyip bu zerre-i nâ-çîziñi

112. İltifâtıñ kıldı 'ayn-ı âfitâba tütüiyâ

zerre-i şems-i müstenîrâsâ:

1. **zerre-i şems-i müstenîrâsâ:**

Kaside 20

Mısra: 153

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlık güneşin zerresi gibi || Padişah sarayı.

153. Zerre-i şems-i müstenîrâsâ

154. Kesb-i nûr-ı şerefdedir her câ

zerreves:

1. **zerreves:**

Kaside 13

Mısra: 4

Az bir miktar, çok az miktarda.

3. Pertev-i envâr-ı Hağ'dan ser-bülend-i feyzi olan

4. Bir dem olmaz zerreves şems-i hağikatden cüdâ

zerreyi âfitâb eyler:

1. **zerreyi âfitâb eyler:-r**

Kaside 20

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zerreyi güneşe döndürmek || Padişahın kudretinin büyüklüğü.

47. Dehri yek cüdu kâm-yâb eyler

48. Zerreyi luţfu âfitâb eyler

zerrîn:

1. **zerrîn:**

Kaside 34

Mısra: 23

Altundan yapılmış.

23. Mücevher tâc ile zerrîn çıkmış tahta sen seyre

24. Taçınmış kerr ü ferrin her taraf bir güne zîbâdır

zerrin kadeh:

1. **zerrin kadeh:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 49

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nergis çiçeği.

49. Nola zerrin kadeh olsa düşmen

50. Lâle aldı kadehin destinden

zerrîn külâh:

1. **zerrîn külâh:**

Lugaz 3

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mumun yanışı ile birlikte üzerinde oluşan alev.

37. Ne o zerrîn külâh başında

38. Güyiyâ kim on altı yaşında

zevâl:

1. **zevâl:**

Gazel 234

Mısra: 7

İyi bir durumdan kötü duruma düşmek, alçalmak.

7. Âmade ol ki rîf'atiñ ardınca var zevâl

8. Ey dil esîr-i devlet olup câha şâd olan

zevâle ermesin:

1. **zevâle ermesin:-me, -sin**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, sona ermek.

11. Âfitâb-ı ʔal'atiñ cânâ zevâle ermesin

12. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikliğini göstermesin

2. **zevâle ermesin:-me, -sin**

Terci-bend 1

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, sona ermek.

23. Âfitâb-ı ʔal'atiñ cânâ zevâle ermesin

24. Mâh-ı tâbânsın Hudâ eksikliğini göstermesin

3. **zevâle ermesin:-me, -sin**

Terci-bend 1

Mısra: 35

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, sona ermek.

35. Āfitāb-ı ʔal'atūñ cānā zevāle ermesin
36. Māh-ı tábānsın Ĥudā eksikliğñ göstermesin

4. **zevāle ermesin:-me, -sin**

Terci-bend 1

Mısra: 47

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, sona ermek.

47. Āfitāb-ı ʔal'atūñ cānā zevāle ermesin
48. Māh-ı tábānsın Ĥudā eksikliğñ göstermesin

5. **zevāle ermesin:-me, -sin**

Terci-bend 1

Mısra: 59

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, sona ermek.

59. Āfitāb-ı ʔal'atūñ cānā zevāle ermesin
60. Māh-ı tábānsın Ĥudā eksikliğñ göstermesin

6. **zevāle ermesin:-me, -sin**

Terci-bend 1

Mısra: 67

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bitmek, sona ermek.

67. Āfitāb-ı ʔal'atūñ cānā zevāle ermesin
68. Māh-ı tábānsın Ĥudā eksikliğñ göstermesin

zevk:

1. **zevkı:-ı**

Kaside 1

Mısra: 42

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

41. Ĥavz-ı gülşen şadā-yı vahdetde
42. Başka bir zevkı var bu keşretde

2. **zevkı:-ı**

Terci-bend 1

Mısra: 26

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

25. Şevk-ı nüş-ā-nüş-ı vaşlıñda gönül sultānımñ
26. Zevkı vardır devletiñde bu dil-i şādānımñ

3. **zevkımız:-ımız**

Tarih 1

Mısra: 103

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

103. Şu rütbe zevkımız var devletiñde
104. Feraħla oldu diller cümle meşhūn

4. **zevkı:-ı**

Lugaz 2

Mısra: 29

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

29. Cāh u zevkı neşāta bādīdir
30. Özge menzildir özge vādīdir

5. **zevk:**

Diğer 3

Mısra: 93

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

93. Vefk-ı kām üzre şafā zevk ile 'işret bunda
94. Ey birāder şeh-i ĥübān ile ülfet bunda

6. **zevkın:-ın**

Gazel 5

Mısra: 6

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

5. Fenā dünyāda hiç bir vakt ĥālī var mıdır anda
6. Muḥaddem etdigim zevkın ĥumārın çekmeyem cānā

7. **zevk:**

Diğer 11

Mısra: 80

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

79. Ayrılan şöĥbet-i dil-ārādan
80. Ḳaldırır zevk u şevkı aradan

8. **zevkı:-ı**

Diğer 11

Mısra: 91

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

91. Şanma zevkı ġarībe maĥremdir
92. Teng-tār-ı şafā-yı 'ālemdir

9. **zevkından:-ın, -dan**

Tarih 12

Mısra: 13

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

13. Şevk u zevkından girībān etdi çāk
14. Şanma revzendir ġüşād olan dilā

10. **zevkımı:-ım, -ı**

Tarih 15

Mısra: 10

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

9. Der-i murādını sükkānına edip meftūĥ
10. Muḳīm-i bezmine zevkımı bī-gezend etsin

11. **zevk:**

Kaside 24

Mısra: 19

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

19. Ĥamdü li'llāh o meserretten erişdi dile zevk
20. Zā' il etdi anıñ endişesini peyk-i beşir

12. **zevka:-a**

Kaside 35

Mısra: 53

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,

haz.

53. Nola ālām-ı dilim zevka olursa tebdil
54. Geceyi gündüze katıp geliyor faşl-ı bahār

13. **zevkı:-ı**
Müfret 41
Mısra: 2
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,
haz.

1. Gerçi bu cāyın şafāsın etmeziz inkār biz
2. Şahn-ı Kāğid-hāne'niñ zevkī temāşadır hele

14. **zevk:**
Matla 67
Mısra: 2
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,
haz.

1. Kimdir ki ola muhān-ı devlet
2. Zevk ile geçer zamān-ı devlet

15. **zevkı:-ı**
Gazel 71
Mısra: 4
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,
haz.

3. 'Aks-i meşreb üzredir vaż'-ı felek çün bu dile
4. Zevki merğüb durur gelmez ğamı sevmem gelir

16. **zevkūn:-iñ**
Gazel 78
Mısra: 12
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,
haz.

11. Bize hep būs-ı la'l-i dil-rübā idi ezel meşreb
12. O zevkūn şimdi Sālim bendeñizde dadı qalmışdır

17. **zevkına:-iñ, -a**
Gazel 122
Mısra: 7
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,
haz.

7. Zevkına nisbetledir reftār-ı kil-k-i hoş-edā
8. Kāmiliñ nev-līka-i ārāmı tamlar tamlamaz

18. **zevkımıznıñ:-ımız, -iñ**
Gazel 156
Mısra: 11
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,
haz.

11. Güzeşte zevkımıznıñ bilmedik idi qadrin
12. O günlerin keremi Sālimā bilinmez imiş

19. **zevkın:-ın**
Gazel 286
Mısra: 3
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu,
haz.

3. Hīsār'ın neyleyim sensiz olan zevkın baña şimdi
4. Şehā her bir kirası resm-i dāğ-ı iştıyāk oldu

zevk u safā sürmüş:

1. **zevk u safā sürmüş:-müş**
Gazel 154
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve sefa içerisinde gününü gün etmek.

1. Murādınca qanı 'ālemde bir zevk u şafā sürmüş
2. Kimi gördük ise şorduk dem-i cevri ü cefā sürmüş

zevk u safā sürmüş:-müş

Gazel 154
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ve sefa içerisinde gününü gün etmek.

9. Hemān sen misin ey Sālim ğumüm-āver olan fikr et
10. Murādınca qanı 'ālemde bir zevk u şafā sürmüş

zevk u safādadır:

1. **zevk u safādadır:-da, -dır**

Diğer 11
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ve mutluluk.

31. Gerçi zevk u şafādadır yer yer
32. Lık zāhir firāqımız yek-ser

zevk u safādan:

1. **zevk u safādan:-dan**

Gazel 159
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ve mutluluk.

1. Alan yek şemme büy-ı gül-'izār-ı dil-rübādan feyż
2. Alır ey dil hezārān vech ile zevk u şafādan feyż

2. **zevk u şafādan:-dan**

Gazel 278
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ve mutluluk.

1. Görmez 'ālemde hemin zevk u şafādan ğayrı
2. Etmeyen kimseden ümmid Hūdā'dan ğayrı

zevk u safādır:

1. **zevk u safādır:-dır**

Diğer 3
Mısra: 147
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ve mutluluk.

147. Gerçi dünyāda feraħ zevk u şafādır ammā
148. Bir yanım hāşılı eksik gibi sensiz cānā

zevk u şafāsın:

1. **zevk u şafāsın:-sın**

Tarih 22
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk ve mutluluk.

17. Şevkıla dā'im edip zevk u şafāsın efzūn
18. Devletin eyle mezid 'ömrünü yā Rabb tavil

zevk verir:

1. **zevk verir:-ir**

Diğer 3
Mısra: 108
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu etmek.

107. Ey birāder feraħ-efzā hele Kāğid-hāne
108. İnqibāzı giderir zevk verir insāne

zevk-âşinâ-yı vasl edip:

1. **zevk-âşinâ-yı vasl edip:-ip**

Gazel 279

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma zevkini tattırmak.

9. Beni zevk-âşinâ-yı vasl edip Sâlim o Yûsuf-fem

10. 'Adû-yı kîne-hvâhım eyledi ser-cümle ihvânı

zevk-ı bî-ğam:

1. **zevk-ı bî-ğam:**

Gazel 205

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamsız lezzet (Sonunda üzüntünün olmadığı zevk, İçki sonrasındaki hal.

1. Hiç hümârın der-pey etmez zevk-ı bî-ğam bulmadım

2. 'Alemin ben meclis-i nüşunda 'âlem bulmadım

zevk-ı hâlet-resân-ı yârânı:

1. **zevk-ı hâlet-resân-ı yârânı:-ı**

Diğer 11

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostlara ulaşmanın vermiş olduğu mutluluk.

61. Çeşmimiz görmeyip bu devrânı

62. Zevk-ı hâlet-resân-ı yârânı

zevk-ı kenârdır:

1. **zevk-ı kenârdır:-dır**

Gazel 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zevk köşesi || Mutlu olunan yer.

1. Neşât-ı 'âleme faşl-ı bahârdır bâ'is

2. Güşâyış-i dile zevk-ı kenârdır bâ'is

zevk-ı lutf u eltafiñ:

1. **zevk-ı lutf u eltafiñ:-iñ**

Terci-bend 1

Mısra: 64

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sevgilinin aşığı- lütuf ve iyilikte bulunmasının zevki.

63. Şevk-ı nüş-â-nüş-ı vaslıñ mâye-i 'ayş u tarab

64. Zevk-ı lutf u eltafiñ fersâ-yı renc-i derd ü hem

zevk-ı nüş-â-nüş-ı vaslıñ:

1. **zevk-ı nüş-â-nüş-ı vaslıñ:-iñ**

Gazel 264

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuslat içkisinin mutluluğu.

5. Unutdum zevk-ı nüş-â-nüş-ı vaslıñ şimdilik cânâ

6. Seniñ dürd-i ğamıñdır çekdiğim peymâne peymâne

zevk-ı şahbâ:

1. **zevk-ı şahbâ:**

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarabın zevki || İçki içmenin verdiği mutluluk.

1. Hicr-i cânân ile vasl-ı şevk-bahşâ bir midir

2. Şadme-i telh-ı hümâr u zevk-ı şahbâ bir midir

zevk-ı semen:

1. **zevk-ı semen:**

Gazel 210

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasemin çiçeği -Sevgilinin saçıyla kıyas edildiğinde arka planda kalması.

1. Perişân-târ-ı hicrim şohbet-i bezm-i çemen bilmem

2. Ser-endâz-ı hevâ-yı kâkülüm zevk-ı semen bilmem

zevk-ı vaslıña:

1. **zevk-ı vaslıña:-iñ, -a**

Gazel 269

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma zevki.

5. Ne mahzûn-ı firâkıñdır ne zevk-ı vaslıña mağrûr

6. Gülistân-ı şafâ birdir dil-i 'uşşâka külhân da

zevk-pezir ola:

1. **zevk-pezir ola:-a**

Kaside 24

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluğa hazır olma.

37. Hâk anı hıfz ede âfât-ı dehiriden her dem

38. Dil-i mir'ât-ı şafâ-bahşî ola zevk-pezir

zevk-yâb olmam:

1. **zevk-yâb olmam:-mam**

Gazel 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lezzet almak.

7. Pâdişâh-ı 'âlem olsam zevk-yâb olmam yine

8. Yâr ile dil hem-'inân olmağ durur mañleb baña

zevk-yâb-ı vasl-ı cânân olmadık:

1. **zevk-yâb-ı vasl-ı cânân olmadık:-ma, -dık**

Gazel 171

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşmanın mutluluğunu yaşamak.

1. Terk-i ğam edip fenâ dünyâda şâdân olmadık

2. Ya 'ni bir kez zevk-yâb-ı vasl-ı cânân olmadık

zevraq:

1. **zevraq:**

Tarih 3

Mısra: 115

Sandal.

115. Donanıp ol dañı bahri nice biñ zevraq ile

116. Kıldı berren gidecek 'asker-i pâki peydâ

2. **zevraq:-la**

Diğer 3

Mısra: 137

Sandal.

137. Yâr zevraqla gece yemde güzârân eyler

138. İki cânibe muhassal gümüş efsân eyler

3. **zevrağı:-ı**
Gazel 72
Mısra: 7
Sandal || Gönül.
7. Nola dil zevrağı eylemse sım-i çeşmi efsānī
8. Şeb-i zülfünde cānā lücce-i efkäre düşmüşdür

zevrağçe:

1. **zevrağçeye:-ye**
Kaside 7
Mısra: 16
Gemicik.
15. Tab'ıma bu yolda cevri etmem
16. Zevrağçeye taziyanē şıgmaz

zevrağçe-i 'aşka levend etdim:

1. **zevrağçe-i 'aşka levend etdim:-a-dim**
Gazel 202
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk gemicliğine askerlik yapmak || Aşk meselesinde usta olmak.
5. Nola fenn-āşinā-yı gāvta-i deryā-yı mihr olsun
6. Dili zevrağçe-i 'aşka nice yıllar levend etdim

zevrağçe-i endişemiz:

1. **zevrağçe-i endişemiz:-miz**
Müfret 32
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünce gemicliği.
1. Dür-i dendānīni vaşf eylemege başladı dil
2. Yine zevrağçe-i endişemiz 'ummāna düşürdük

zevrağ-ı dil:

1. **zevrağ-ı dil:**
Gazel 116
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül gemisi.
5. Şalındı zevrağ-ı dil yine baħr-i ümmide
6. Bizim selāmetimiz feyz-i rüzgār iledir

zevrağ-ı sebük-pāya:

1. **zevrağ-ı sebük-pāya:-a**
Kaside 22
Mısra: 83
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hızlı giden gemi.
83. Binse ger zevrağ-ı sebük-pāya
84. 'Azm edip sū-yı rüy-ı deryāya

zevrağ-ı tedbiri:

1. **zevrağ-ı tedbiri:-i**
Tarih 4
Mısra: 53
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tedbir gemisi.
53. Şikeste zevrağ-ı tedbiri kalmış
54. Muħālif rüzgār esmekle her cā

zevd-i 'aciz ü mahzün:

1. **zevd-i 'aciz ü mahzün:**
Kaside 33
Mısra: 77
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzünlü ve aciz kişi.
77. Olsa ger Zeyd-i 'aciz ü mahzün
78. Maraž-ı müzmin-i 'azille zebün

zevl-i eltāfi:

1. **zevl-i eltāfi:-ı**
Kaside 31
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütüflerin devam etmesi.
27. Zeyl-i eltāfi ile def'-i ğubār et ğamdan
28. Levh-i mir'āt-ı dil-i zārı müberrā eyle

zevl-i ihsāmū:

1. **zevl-i ihsāmū:-iñ**
Kaside 31
Mısra: 84
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyiliğin devamı.
83. Bir sene içre efendim iki şa'bān oluyor
84. Zeyl-i ihsāmū ile birini iħfā eyle

zevl-i 'ināyetiñle:

1. **zevl-i 'ināyetiñle:-iñ, -le**
Kaside 22
Mısra: 121
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyiliği devam etmesi.
121. Ede zeyl-i 'ināyetiñle meger
122. Rüy-ı mir'āt-ı sīne def'-i keder

zevl-i nihān-perde-i tecelliyyāt:

1. **zevl-i nihān-perde-i tecelliyyāt:**
Kaside 12
Mısra: 51
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Manevi anlamda- gizli olan, üstü örtülü olan - hakikatların- açığa çıkması.
51. Açıldı zeyl-i nihān-perde-i tecelliyyāt
52. Zuhūra geldi vücūduñ binā-yı ma'mūrı

zevl-i pāk-i ğufrāna:

1. **zevl-i pāk-i ğufrāna:-a**
Kaside 8
Mısra: 183
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Allah'ın- affına dahil olmak.
183. Teşebbüş eyleyelim zeyl-i pāk-i ğufrāna
184. Ki zātımız heme ālüde-i ma'ābirdir

zeyline vapıssa:

1. **zeyline vapıssa:-sa**
Kaside 12
Mısra: 143
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eteğinin tutmak, bırakmamak, vazgeçmemek.
143. Yapıssa zeyline şayeste saf-be-saf evlād
144. Görünce zāl-i felekden veħāmet-i zūrı

zevn evlevip:

1. zeyn eyleyip:-yip

Kaside 20

Mısra: 281

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek, donatmak.

281. O da zeyn eyleyip cevâhir ile

282. Nice şun'-ı bihîn ü fâhîr ile

zevn olmuş:

1. zeyn olmuş:-muş

Kaside 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslenmek, bezenmek.

11. Ferah-efzâ ferah-perver nişîmenler ki zeyn olmuş

12. Tesellî-hâne-i feyz-i tecellîdir dil-i zâre

2. zeyn olmuş:-muş

Kaside 19

Mısra: 50

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslenmek, bezenmek.

49. Kirâs-ı âli yâkût-ı 'Aden kendisi 'adn olmuş

50. Nihâlistâni zeyn olmuş hezârân nev'-i ešmâre

zevn olup:

1. zeyn olup:-up

Kaside 19

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslenmek, bezenmek.

101. Hemîşe zeyn olup gülşen cihân olduğca ma' mûre

102. Tezâyüd gelsin ikbâl-i şehensâh-ı keremkâre

zeyneb:

1. zeyneb:

Tarih 20

Mısra: 4

Şairin dadısı.

3. Dâmen-keş olup bezm-i fenâdan sefer etdi

4. Zeyneb bula cennetde murâdınca maķâmın

zeyt:

1. zeyt:

Kaside 12

Mısra: 93

Zeytin.

93. Zücâce zeyt ile mişbâhın eylemiş şecere

94. Tâlî'akâri-i mişkât olunca maķşûri

zıll düşse:

1. zıll düşse:-se

Kaside 20

Mısra: 65

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gölge olması.

65. Düşse bir zıll o câygâha seher

66. Sâye-i ķahrı şüretinde eger

zıll-ı hudâ:

1. zıll-ı hudâ:

Tarih 22

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın gölgesi.

11. Ya'ni ol zıll-ı Hudâ şâh-ı 'adâlet-pîrâ

12. Hem semiyî-yi şeh-i nûr-ı şeb-i Mi'rac-ı celîl

2. zıll-ı hudâ:

Tarih 24

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın gölgesi || Sultan 3. Ahmed.

15. Âb-ı ruḥ-ı 'Osmâniyân zıll-ı Hudâ cân-ı cihân

16. Şâhenşeh-i devr-i zamân dâdâr-ı İskender-zafer

zıll-i mevlâ:

1. zıll-i mevlâ:

Tarih 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın gölgesi || Sultan 3. Ahmed.

1. Şeh-i 'âlî-tebâr u zıll-i Mevlâ

2. Ki faḥr eyler vücûdu ile dünyâ

2. zıll-ı mevlâ:

Kaside 20

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın gölgesi || 3. Ahmed.

17. Şehleriñ hep yegâne sâlârı

18. Zıll-ı Mevlâ ḥalife-i Bârî

zıll-ı re' fet:

1. zıll-ı re' fet:

Muamma 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet gölgesi || Hz. Muhammed.

1. Cihân muḥtâc-ı medd-i sâye-i râḥat-resânîndır

2. Ki sensin zıll-ı re' fet cümleten dünyâyâ sultânım

zîb:

1. zîb:

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 28

Süs, güzellik.

27. Verd-i ḥandân ile dünyâ töldü

28. Ḥâşılı zîb ü bahâsın buldu

2. zîbe:-e

Kaside 20

Mısra: 118

Süs, güzellik.

117. Ḥüsnü mümzâ-yı ṭab'-ı 'âlemdir

118. Revnaķ u zibe faşş-ı Ḥâtem'dir

3. zîb:

Gazel 65

Mısra: 10

Süs, güzellik.

9. Neyleyem şādī-i vaşlı Sālīmā verdi baña
10. Firqatı ārāyiş-i hüsn ü bahā vü zīb ü fer

4. zīb:

Gazel 121

Mısra: 8

Süs, güzellik.

7. Çerāgān eylerim her şeb benim sīnemde dāğımla
8. Fezā-yı gülşen-i 'āşıkda bundan ğayrı zīb olmaz

zīb bulmaz:

1. **zīb bulmaz:-maz**

Kaside 5

Mısra: 73

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslenmek.

73. Gülsitān revnağ-ı nev-rüz ile bulmaz idi zīb
74. Bülbülān hürrem-i vuşlat olamazdı kaṭ'ā

zīb olsa:

1. **zīb olsa:-sa**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 150

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslü olmak.

149. Bu keremler aña naşīb olsa
150. Yine ḥardır ne deñlü zīb olsa

zīb ü bahā veresin:

1. **zīb ü bahā veresin:-esin**

Diğer 10

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer kazandırmak, kıymetlendirmek.

73. Cihānda zātıñı bağışlaya nice devrān
74. Ma'ārife veresin sen müdām zīb ü bahā

zīb ü bahā verip:

1. **zīb ü bahā verip:-ip**

Diğer 3

Mısra: 131

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

131. Nice biñ al kirāsıyla verip zīb ü bahā
132. Hāşılı eyledi maḥlūkuna şad luṭf u 'aṭā

zīb ü bahā verir:

1. **zīb ü bahā verir:-ir**

Kaside 32

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer kazandırmak, kıymetlendirmek.

23. Hāzret-i vālid-i mācid ki vücūd-ı pāki
24. Köhne dībāce-i gerdūna verir zīb ü bahā

zīb ü bahā vermiş:

1. **zīb ü bahā vermiş:-miş**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 104

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

103. Geh nücüm ile felek ser-tā-pā

104. Kendine vermiş idi zīb ü bahā

zīb ü revnağ-dih ede:

1. **zīb ü revnağ-dih ede:-e**

Kaside 30

Mısra: 116

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir makamı şereflendirmek.

115. O zāt-ı pāki Hāḡ hıfz u emānında edip ede

116. Anıñla zīb ü revnağ-dih hemīn ol sadr-ı a'lāy

zībā:

1. **zībā:**

Kaside 10

Mısra: 119

Süslü || Güzel.

119. Biri de mu'ciziñ bu zībā sır

120. Kışsa-i zi'b ü emr-i rā'idir

2. **zībā:**

Kaside 16

Mısra: 24

Süslü.

23. Ermeden vaşl-ı gülistāna erer vakt-i hazān

24. Çāk çāk olsa nola nālede zībā bülbül

3. **zībā:**

Kaside 19

Mısra: 5

Süslü.

5. Güzide her ṭaraf mümtāz u zībā kıṭ'a-i cennet

6. Ki kesb-i feyz eder 'ādem aña etdikde nezzāre

4. **zībādır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 24

Süslü.

23. Mücevher tāc ile zerrīn çıkmış taḥta sen seyre

24. Ṭaḡınmış kerr ü ferrin her ṭaraf bir ğüne zībādır

zībā eden:

1. **zībā eden:-en**

Diğer 8

Mısra: 37

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

37. Ğayrı ol şadr ile eden zībā

38. Seniñ ile o şadra verdi bahā

zībā etdi:

1. **zībā etdi:-di**

Kaside 5

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

25. Zen-i dünyā koyup āyine-i māhī öftüne
26. Cevher-i encüm ile kendi(yi) etdi zībā

zībā eyle:

1. **zībā eyle:**

Kaside 5

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

39. Gel buyur çarhı bahā-sāzi-i behcet eyle
40. Gel buyur eyle kudūmuñla sipihri zībā

zībā eylemez:

1. **zībā eylemez:-mez**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

147. Hara etmekle pūşiş-i dībā
148. Anı hāşā ki eylemez zībā

zīb-āver edip:

1. **zīb-āver edip:-ip**

Kaside 31

Mısra: 91

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

91. Şadr-ı fetvāyi edip zātı ile zīb-āver
92. Yā Rab ol dergehi ihsāniña me'vā eyle

zīb-āver-i ma'nā eyle:

1. **zīb-āver-i ma'nā eyle:**

Kaside 31

Mısra: 66

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel manalarla süslemek.

65. Lālezār-ı suhan et tarh-ı laṭifiñ Sālim
66. Ṭab'-ı nāzendeñi zīb-āver-i ma'nā eyle

zīb-bahş-ı taht-ı iclāl olalı:

1. **zīb-bahş-ı taht-ı iclāl olalı:-alı**

Kaside 14

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yücelik tahtının güzellikler bağışlayanı olmak ||
Padişahın ululuğu.*

13. Olalı zīb-bahş-ı taht-ı iclāl
14. 'Adūyu kıldı ferr-i satveti lāl

zīb-dih-i mesned-i fetvā:

1. **zīb-dih-i mesned-i fetvā:**

Kaside 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dini hükümlere süs veren || Dini meselelerde uygun
kararlar veren.*

7. Odur ol zīb-dih-i mesned-i fetvā ki anıñ
8. Buldu ser-cümle cihān zātı ile zinet ü fer

zīb-dih-i şadr-ı kerem olup:

1. **zīb-dih-i şadr-ı kerem olup:-up**

Kaside 29

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik makamının süs veren -kişisi- ||

Şeyhülislām Paşmakçı-zāde Ali Efendi.

57. Tā dem-i maḥşer olup zīb-dih-i şadr-ı kerem
58. Behre-yāb-ı keremi ola cihān ser-tā-ser

zībende:

1. **zībende:**

Tarih 16

Mısra: 14

Süslü.

13. Seyr edip Sālim dedi itmāmına tārīhini
14. Revnağ-efzā oldu bu zībende şuffe çeşmeye

zībende edip:

1. **zībende edip:-ip**

Kaside 30

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek || Bir makamı şereflendirmek.

23. Cenāb-ı müfti-i 'allāme 'Abdu'llāh Efendi kim
24. Vücūd-ı pāki zībende edip ol şadr-ı 'ulyāyı

zībende-i ārāviş:

1. **zībende-i ārāviş:**

Gazel 123

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşün güzelliği.

5. Kafes zībende-i ārāviş olmaz nālekārīde
6. Gülistān-ı cefāniñ bülbül-i güyāsı lāl olmaz

zīb-i āb u tāb:

1. **zīb-i āb u tāb:**

Gazel 48

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzelliğin zineti, süsü.

13. Zīb-i āb u tāb ile revnağ-fezā-yı hüsnsün
14. Kağı dil-ber tā bu rütbe āteşin-ruḥsār olur

zīb-i dervā-vı mekārimsin:

1. **zīb-i deryā-yı mekārimsin:-sin**

Tarih 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Cömertlik denizinin süsü || Sadrazam Damat
İbrahim Paşa.*

13. Zīb-i deryā-yı mekārimsin sezā olsañ müdām
14. Maḫhar-ı luṭf u 'aṭā-yı pādīşāh-ı 'adl-enis

zīb-i destār olurdu:

1. **zīb-i destār olurdu:-ur, -du**

Gazel 266

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarığa süs olmak || Gülün sarığa süs olarak takılması.

3. Zīb-i destār mı olurdu gönca tek ol nazm-ı pāk

4. Ma'ni-i rengini ger maqbūl-i cānān olmasa

zīb-i gerdūn ola:

1. **zīb-i gerdūn ola:-a**

Tarih 1

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gökyüzünün süslenmesi || Fişekler ile gökyüzünün aydınlık, güzel bir görüntüye kavuşması.

35. Nümāyişden o şan'atlı fişekler

36. Ki ola sürgehden zīb-i gerdūn

zīb-i gülistān-ı derūnun:

1. **zīb-i gülistān-ı derūnun:-un**

Gazel 227

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül bahçesinin süsü.

9. Bilmeye zīb-i gülistān-ı derūnun 'ālemin

10. Dāğlarla sinede bir şeb çerāğān etmeyen

zīb-i gülşen-i ān eyleyen:

1. **zīb-i gülşen-i ān eyleyen:-yen**

Gazel 226

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik bahçesinin süsü yapmak || Sevgilinin güzeller arasındaki ayrıcalıklı konumu.

7. Gönlümü kılmış hezār-ı nāle-perdāz-ı fiğān

8. Sen gül-i ra'nāyi zīb-i gülşen-i ān eyleyen

zīb-i mesned-i iclāl:

1. **zīb-i mesned-i iclāl:**

Kaside 22

Mısra: 148

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

-Allah'ın kişiyi- ulu makam ile süslemesi.

147. Ede Haqq zātını be-şad İkbāl

148. Dā'imā zīb-i mesned-i iclāl

zīb-i münir:

1. **zīb-i münir:**

Kaside 24

Mısra: 40

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Parlak süs|| Sadrazam Kalaylıkoz Ahmet Ahmet Paşa.

39. Hābbezā öyle vezir-i şeh-i Cem-cāh-ı cihān

40. Cebhe-i devlete ancak o durur zīb-i münir

zīb-i tāk-ı ıstıfā:

1. **zīb-i tāk-ı ıstıfā:**

Kaside 13

Mısra: 92

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Feyz tacının süsü || Meşhur olmak, bilinmek.

91. Senden evvel çünkü ecdād-ı 'izāmından bu nām

92. Olmadı bir pādişāha zīb-i tāk-ı ıstıfā

zīb-i tecellāy:

1. **zīb-i tecellāy:-yı**

Kaside 30

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tecelli süsü.

59. Kadimī āsitānın merci '-i rāh-ı tesellidir

60. Dil-efgārān bulur nāmın ile zīb-i tecellāy

zīb-i:

1. **zīb-i:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 131

Süs.

131. Kānı evvelki zīb-i ü 'unvān

132. Her kese hāline göre ihsān

2. **zīb-i:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 102

Süs.

101. Şeb de ol mertebe behcetde idi

102. O kadar zīb-i ü zinetde idi

3. **zīb-i:**

Diğer 3

Mısra: 83

Süs.

83. Servler kim nice zīb-i ile pīşinde tūtur

84. Ālet-i sūr naḥil ārāyişin el-haqq ki verir

4. **zīb-i:**

Kaside 5

Mısra: 82

Süs.

81. Cümle ol zāt-ı leṭāfet-dihe ta'zīmendir

82. Bu kadar zīb-i ü zinet bu kadar ferr ü bahā

zīb-i dervā-vı devlete:

1. **zīb-i deryā-yı devlete:-e**

Gazel 231

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk, zenginlik denizinin süsü.

9. Sālim inanma zīb-i deryā-yı devlete

10. Leb-riz-i sāha olsa da fevz ü felāhdan

zīb-nümā-vı nāme:

1. **zīb-nümā-yı nāme:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellikler gösteren -yazılı olan- kâğıt.

7. Başla ey zib-nümâ-yı nâme

8. Mâcerâ-yı dil-i pür-âlâma

zi-dervâ-yı 'atâyet:

1. **zi-deryâ-yı 'atâyet:**

Kaside 3

Mısra: 41

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik deryasının sahibi || Allah.

41. Ümîdvârem zi-deryâ-yı 'atâyet

42. Ki cüş âver şode mevc-i şehâyet

zifâf:

1. **zifâfım:-ın, -ı**

Tarih 18

Mısra: 41

Gerdek.

41. Şabâ Sâlim edince güşuma müjde zifâfım

42. Der-i târihi dil açdı Hüdâ'dan feth-i bâb oldu

zih-gîr:

1. **zih-gîrden:-den**

Gazel 216

Mısra: 10

Sağ elin başparmağına takılan atış yüzüğü.

9. Ol kemân-ebürüyu Sâlim ger der-âgüş etmesem

10. Kâ'il olmazdım güzâr-ı tîr ile zih-gîrden

zihgîr:

1. **zihgîr:**

Kaside 24

Mısra: 48

Sağ elin başparmağına takılan atış yüzüğü.

47. Püte-i himmetine Rüstem'in ermez tîri

48. Çarh destinde kemân olsa hilâli zihgîr

zihî:

1. **zihî:**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: 97

Ne iyi, ne güzel!

97. Es'ada'llâh zihî tabî'at-i pāk

98. Levhaşa'llâh hoşâ dil-i çâlāk

2. **zihî:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Ne iyi, ne güzel!

7. Mu'allâ-pâye etmiş şun'-ı Haq envâ'-ı insânî

8. Bu tertibe sözüüm yokdur te'âla'llâh zihî Bânî

3. **zihî:**

Tarih 1

Mısra: 1

Ne iyi, ne güzel!

1. Te'âla'llâh zihî sūr-ı hümâyün

2. Ki gülbāng-i şafâdan tıldu gerdün

4. **zihî:**

Tarih 3

Mısra: 2

Ne iyi, ne güzel!

1. Habbezâ feth-i hoş-âyende-zafer pāk gazâ

2. Levhaşa'llâh zihî kâr-ı pesendide-nümâ

5. **zihî:**

Tarih 4

Mısra: 59

Ne iyi, ne güzel!

59. Te'âla'llâh zihî nev-câmi'-i hûb

60. Kim olmuş zümre-i 'ubbâda me'vâ

6. **zihî:**

Tarih 8

Mısra: 57

Ne iyi, ne güzel!

57. Zihî zât-ı mükerrermdir ki vaşf-ı pākini etmiş

58. Cihânî cümleten vird-i zebânî hazret-i Hallāk

7. **zihî:**

Tarih 18

Mısra: 27

Ne iyi, ne güzel!

27. Zihî maḥdüm-ı vâlâ-rütbe-i şîrîn-edâdır kim

28. Kelâmın güş eden câm-ı şafâdan neşve-yâb oldu

8. **zihî:**

Kaside 20

Mısra: 29

Ne iyi, ne güzel!

29. Bâreka'llâh zihî sa'âdetdir

30. Dünyevî uḥrevî ne devletdir

9. **zihî:**

Kaside 20

Mısra: 309

Ne iyi, ne güzel!

309. Bâreka'llâh zihî şeca'atdır

310. Rüstemâne ne zür u kuvvetdir

10. **zihî:**

Kaside 24

Mısra: 35

Ne iyi, ne güzel!

35. Bâreka'llâh zihî şâh-ı ḥod-ârâ-yı zemîn

36. Ki o şadriñ erini 'aql ile etdi tedbîr

11. **zihî:**

Kaside 25

Mısra: 1

Ne iyi, ne güzel!

1. Te'âla'llâh zihî zât-ı melek-ḥaslet kerem-fermâ

2. Ki ferr ü ḥaşmet ü dârâtı ḡayret-âver-i Dârâ

12. **zihî:**

Kaside 25

- Mısra: 3
Ne iyi, ne güzel!
3. Zihî zât-ı kerîmü'ş-şân ki vaşf-ı pākini her dem
4. Suhan-sencân eder ser-levha-i mecmû'a-i imlâ
13. **zihî:**
Kaside 25
Mısra: 9
Ne iyi, ne güzel!
9. Zihî destür-ı 'ālî-şân ki buldu revnağ-i tâze
10. Kudûm-ı pāki ile mesned-i şadr-ı 'alâ hâkkâ
14. **zihî:**
Kaside 25
Mısra: 22
Ne iyi, ne güzel!
21. Vezîr-i ma' delet-pîrâ Nizâmü'l-mülk-i 'Osmânî
22. Zihî Hâtem-şiyem düstür-ı ekrem âşaf-ı dānâ
15. **zihî:**
Kaside 25
Mısra: 37
Ne iyi, ne güzel!
37. Zihî kân-ı kerem kim bir kimesne tâb-ı luftundan
38. Olur sencide yâkût-ı ter-i şehvâr ile hârâ
16. **zihî:**
Kaside 29
Mısra: 1
Ne iyi, ne güzel!
1. Bâreka'llâh zihî zât-ı mekârim-perver
2. Levhâşa'llâh hoşâ melce'-i erbâb-ı hüner
- zihin:**
1. **zihnimizde:-i, -miz, -de**
Gazel 185
Mısra: 8
Anlama kuvvet ve istidadı.
7. Bulmayız taqdîrden gayrı medâr-ı tesliyet
8. Zihnimizde büsbütün esbâbı tertîb eylesek
- zihn:**
1. **zihnim:-im**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 26
Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.
25. 'Akl-ı evvel Felaṭun-idrâkim
26. Zihnim eşheb-süvâr-ı çâlâkim
- zihn-i bihîn:**
1. **zihn-i bihîn:**
Tarih 17
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne iyi, seçkin düşünce dünyası || Şâirin hayal dünyası.
39. Cüy-ı ṭab' imda benim bir çüşiş-i himmet mi var
40. Hâşılı bilmem ne oldu ṭurmuṭur zihn-i bihîn
- zihn-i vekkâd:**

1. **zihn-i vekkâd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: 102
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parlak zeka.
101. Ṭab'-ı çâlâk hazret-i üstâd
102. Zihn-i vekkâd Nâbi-i nakḫâd
- zihn-i zibâdır:**
1. **zihn-i zibâdır:-dır**
Kaside 20
Mısra: 173
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zeki, akıllı.
173. Bâreka'llâh ne zihn-i zibâdır
174. Ne hümâyün-ḥayâl-i ra'nâdır
- zıkr:**
1. **zıkr:**
Diğer 1
Mısra: 20
Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
19. Hazret-i Hâkk'a biñ senâ olsun
20. Güşlar zıkr ü şükr ile ṭolsun
2. **zıkr:**
Diğer 9
Mısra: 28
Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.
27. Gerçi ğurbetdedir velî ammâ
28. Zıkr ü fikriñle bir durur her câ
- zıkr etdiler:**
1. **zıkr etdiler:-di, -ler**
Kaside 9
Mısra: 40
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Söylemek, dile getirmek.
39. O mihrâba dönüp âgâh-diller
40. Neler zıkr etdiler Allâhu ekber
- zıkr eyler:**
1. **zıkr eyler:-r**
Kaside 16
Mısra: 57
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Anmak, sözüñü etmek.
57. Ben de evşâfiñi zıkr eyler iken hâme-i dil
58. Etdi bir nağmeye âgâze çü güyâ bülbül
- zıkr ü fikriñi allâh eyle:**
1. **zıkr ü fikriñi allâh eyle:**
Kaside 1
Mısra: 86
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dilde ve düşüncede sürekli Allah'ın anılması.
85. Rabṭ-ı kalb-i ḥulûş edip her gâh
86. Zıkr ü fikriñi eyle hep Allâh
- zıkr-i baht-ı gâdirdir:**
1. **zıkr-i baht-ı gâdirdir:-dir**
Kaside 8

Mısra: 130

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsafsız bahtın zikri.

129. Hayâl-i fikr-i şebim mâlihülyâ-yı vâtan

130. Enin-i her şehrim zikr-i baht-ı gâdirdir

zikr-i evşâf-ı şehensâhi:

1. **zikr-i evşâf-ı şehensâhi:-ı**

Kaside 19

Mısra: 69

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişahlar padişahının -3. Ahmed- vasıflarını dile getirmek.

69. Bu resme yâd ederdi zikr-i evşâf-ı şehensâhi

70. Derün-i havzda âb-ı muşaffâ gelse güftäre

zikr-i evşâf-ı şehensâh-ı cihâna:

1. **zikr-i evşâf-ı şehensâh-ı cihâna:-a**

Kaside 18

Mısra: 58

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cihanın padişahlar padişahının (3. Ahmed) vasıflarından bahsetmek.

57. Bâ-huşûş ola menâbirde gürüh-i huţabâ

58. Zikr-i evşâf-ı şehensâh-ı cihâna meşgûl

zikr-i evşâf-ı şerîfînle:

1. **zikr-i evşâf-ı şerîfînle:-iñ, -le**

Kaside 16

Mısra: 55

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli vasıflarını anma.

55. Zikr-i evşâf-ı şerîfînle pür olmuş dünyâ

56. Olmada vaşf-ı şerîfînle be-her-câ bülbül

zikr-i hübân:

1. **zikr-i hübân:**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 126

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerden bahsetmek.

125. Vaşf-ı mâhi eder iken ihvân

126. Olmağa başladı zikr-i hübân

zikr-i hūda:

1. **zikr-i hūda:**

Diğer 11

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın zikri.

23. Zikr-i hūda dem-âşinâ olalar

24. Cālis-i kürsi-i şafâ olalar

zikr-i maksadda:

1. **zikr-i maksadda:-da**

Kaside 33

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin amacını, gayesini ifade etmesi.

59. Naıv-ı kâma ne nuţku şarf edelim

60. Zikr-i maksadda tayy-ı harf edelim

zikr-i senâ-yı muştafâ'dır:

1. **zikr-i senâ-yı muştafâ'dır:-dır**

Kaside 7

Mısra: 101

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Muhammed'i övmek.

101. Bu zikr-i senâ-yı Muştafâ'dır

102. Bunda dem-i şâ'irâne şıgırmaz

zillet:

1. **zillet:**

Gazel 73

Mısra: 1

Hakirlik, alçaklık.

1. Ehl-i aşka gâh zillet gâh rıf at gösterir

2. Her devirde bu felek bir başka hâlet gösterir

zîn:

1. **zîn:**

Matla 34

Mısra: 1

Eyer || Yeni ay.

1. Encümle kıyâs etme görüp zîn ola dünyâ

2. Bendideleri oldu libâsında hüveydâ

zindân oldu:

1. **zindân oldu:-du**

Diğer 2

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zindan olmak || Rahat ve huzur vermemek.

21. Olalı ben muşkârin-i hicrân

22. Oldu âlem baña bütün zindân

zinde olsa:

1. **zinde olsa:-sa**

Gazel 36

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlı olmak, sağlam.

9. Nola erbâb-ı zikru'llâh olsa zinde ey Sâlim

10. Tevânâyî-dih-i her nâ-tevândır halka-i tevâhid

zînet:

1. **zînetde:-de**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: 102

Süs.

101. Şeb de ol mertebe behcetde idi

102. O kadar zibiş ü zînetde idi

2. **zîneti:-i**

Tarih 3

Mısra: 141

Süs.

141. Bâ-huşûş zîneti Sancağ-ı Resûlu'llâh'ın

142. Pertev-efken idi dünyâda ser-â-ser her cā

3. **zînet:**

Diğer 3

Mısra: 79

Süs.

79. Gülsitān içre bu zīnet ile ol müstegnā
80. Gelin olmuş gideyor şāh-ı bahāra gūyā

4. **zīnet:**

Kaside 5

Mısra: 82

Sūs.

81. Cümle ol zāt-ı leṭāfet-dihe ta'zīmendir
82. Bu kadar zībīş ü zīnet bu kadar ferr ü bahā

5. **zīneti:-i**

Kaside 13

Mısra: 13

Sūs.

13. Vech-i arzūn zīneti cümle sipihriñ 'aksidir
14. Gör ki bu āyinede şūret ne yüzdendir saña

6. **zīnetli:-li**

Kaside 34

Mısra: 28

Sūs.

27. Yed-i kudret ruhun gül-gün halle eylemiş taḥrīr
28. Bu zīnetli gül-i ebrī 'arūs-ı behcet-efzādır

zīnet buldu:

1. **zīnet buldu:-du**

Kaside 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslenmek, güzelleşmek.

9. Bāmlar çaşş-ı sefidāc ile buldu zīnet
10. Maḥz-ı Nūr oldu bilād içre hemān İstanbul

zīnet eyledi:

1. **zīnet eyledi:-di**

Kaside 19

Mısra: 62

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

61. Dedi bilmez misin sen kim vezir-i bi-nazir-ashaf
62. Bu cayi böyle zinet eyledi şevketli hünkare

zīnet ü fer buldu:

1. **zīnet ü fer buldu:-du**

Kaside 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süs ve ışık - güzellikler, lütuflar- bulmak.

7. Odur ol zīb-dih-i mesned-i fetvā ki anıñ
8. Buldu ser-cümle cihān zātı ile zīnet ü fer

zīnet-efzā olup:

1. **zīnet-efzā olup:-up**

Kaside 30

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir makamı şereflendirmek.

113. Olup zāt-ı şerifi zīnet-efzā şadr-ı devletde

114. Be-her-dem sir ede luḫfu dil-i a'lā vü ednāyı

zīnet-i gülzār:

1. **zīnet-i gülzār:**

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesinin güzelliği, süsü.

1. Ḥaṭiñla behcet-i ruḫsār gayrı yüzdendir
2. Çemenle zīnet-i gülzār gayrı yüzdendir

zinhār:

1. **zinhār:**

Gazel 109

Mısra: 7

Sakin! Sakin ha! Aman!

7. Zinhār olma dünyede me'mün-ı gā'ile
8. Rāz-ı nihān-ı perde-i ḥikmet bilinmiyor

zīr ü bālāy:

1. **zīr ü bālāy:-yı**

Kaside 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer ve gök.

3. Hevā bir rütbede efsürde etdi zīr ü bālāyı
4. Felek fark edemez ebr-i siyehdenseng-i ḥārāyı

zīr ü zeber:

1. **zīr ü zeber:**

Tarih 3

Mısra: 30

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alt üst etmek, darmadağın etmek.

29. Ya 'ni te'şir-i du'āsıdır o şāhenşāhın
30. K'eyledi zīr ü zeber düşmen-i dīni Mevlā

zīr ü zeber eyle:

1. **zīr ü zeber eyle:**

Tarih 24

Mısra: 52

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altüst etmek, yerle bir etmek.

51. Ol Mehdi-i devr-i zamān nuşretle olsun kām-rān
52. Eyle İlahi her zamān a'dāsını zīr ü zeber

zīr ü zeber eyler:

1. **zīr ü zeber eyler:-r**

Kaside 34

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altüst etmek, yerle bir etmek.

63. Yed-i ṭilā-yı ḫarı Rüstem'i zīr ü zeber eyler
64. 'Ulūvv-i himmet-i zātı Şüreyyā'dan da bālādır

zīrā:

1. **zīrā:**

Kısa Mesnevi 1

- Mısra: **105**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 105.** Tab'ı zîrâ ki pâkdir gâyet
106. Güy-ı pâke hemîn eder rağbet
- 2. zîrâ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **22**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 21.** Her çemen giydi şehâ ser-tâ-pâ
22. Yeñiden câme-i hazrâ zîrâ
- 3. zîrâ:**
Tarih 3
Mısra: **176**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 175.** El-amân na'rası peyveste-i nüh-tâk oldu
176. Oldu nevmid hayâtından o mel'un zîrâ
- 4. zîrâ:**
Tarih 3
Mısra: **202**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 201.** Bildirip anlara haddin yine âzâd etdi
202. Oldular şulh mü'ebbed bizim ile zîrâ
- 5. zîrâ:**
Diğer 3
Mısra: **34**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 33.** Bâg-ı cennet deseler sîneye yârân sezâ
34. Bâgbân-ı gam-ı âlâm-ı firâkıñ zîrâ
- 6. zîrâ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **28**
-den dolayı, -diğinden, sebebiyle.
- 27.** Nihâvendî gibi ol şâh-ı ra'nâ
28. Ki eşvâbı anıñ zîrâ 'acemsâ
- 7. zîrâ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **67**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 67.** Ki zîrâ ol semâ'ıyle verem ben
68. Cevâbın anı bir hoş diñle gel sen
- 8. zîrâ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **79**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 79.** Ki 'aşk insânı zîrâ kâmil eyler
80. Cenâb-ı Hâkk'a elbet vâşıl eyler
- 9. zîrâ:**
Lugaz 5
Mısra: **5**
Ta'lil edatı. Çünkü.

- 5.** Katı çokdur sever anı zîrâ
6. Ağzı vardır dili yokdur aslâ
- 10. zîrâ:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 21.** Yüsuf aña beñzemez ki zîrâ
22. Esrâr-ı Hâk imtihâna şıgmaz
- 11. zîrâ:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 35.** Bilmek de murâdımız degildir
36. Zîrâ bu cihâniyâna şıgmaz
- 12. zîrâ:**
Kaside 7
Mısra: **97**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 97.** Etmey seni de o dür zîrâ
98. Buñ ol harem-i amâna şıgmaz
- 13. zîrâ:**
Kaside 12
Mısra: **123**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 123.** O bârgehde yeri yok tekebbürüñ zîrâ
124. Netice sevmez o nûru'ş-şudür mağrurı
- 14. zîrâ:**
Kaside 17
Mısra: **32**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 31.** Sürür ile nola meclis-girift-i şevk olsam
32. Terennüm etmede zîrâ elimde nây-ı kalem
- 15. zîrâ:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 33.** Ki ya'ni zemzeme-perdâz-ı vaşfıyım zîrâ
34. Senâ-yı devlet-i şehdir bu cümleden âkdem
- 16. zîrâ:**
Kaside 17
Mısra: **49**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 49.** Nice tefekkür ü haşyetle olmasun zîrâ
50. Yegâne zâtı hünerlerde hep be-vech-i etem
- 17. zîrâ:**
Kaside 20
Mısra: **185**
Ta'lil edatı. Çünkü.
- 185.** Eylemişdir cenâb-ı Hâk zîrâ
186. Şehleri mahrem-i harîm-i velâ

18. **zîrâ:**
Kaside 26
Mısra: 50
Ta'lîl edatı. Çünkü.
49. Hâşılı zât-ı şerîfine du'â vâcibdir
50. Mişlini görmedi zîrâ anıñ a'lâ ednâ
19. **zîrâ:**
Kaside 30
Mısra: 90
Ta'lîl edatı. Çünkü.
89. Sezâ bu nazm-ı pāk-i çār maṭla'zîb-i gūş olsa
90. K'olur şâyeste zîrâ kurtâ etmek dürr-i yek-tâyı
20. **zîrâ:**
Kaside 32
Mısra: 30
Ta'lîl edatı. Çünkü.
29. Hızr-ı tebsîr-i reh-i rāst-ı telāmîz oldur
30. Gevher-i 'ilme şadef olsa mahaldir zîrâ
21. **zîrâ:**
Kaside 33
Mısra: 5
Ta'lîl edatı. Çünkü.
5. Eylemişdir o keffî Hâk zîrâ
6. Maḳsim-i rızk-ı cümle-i 'ulemâ
22. **zîrâ:**
Kaside 33
Mısra: 61
Ta'lîl edatı. Çünkü.
61. Hîkmet-âmûzgârda zîrâ
62. Hey'et-i zihn müftî-i dānâ
23. **zîrâ:**
Kaside 34
Mısra: 72
Ta'lîl edatı. Çünkü.
71. Sitâyîş zât-ı pākîyle temeddüh etse şâyeste
72. Vücûd-ı 'âlem-ârâsı anıñ zîrâ ki yek-tâdır
24. **zîrâ:**
Gazel 45
Mısra: 5
Ta'lîl edatı. Çünkü.
5. Cefâ-yı yâre melûl olma ey gönûl zîrâ
6. 'İtâb-ı ğamzesine i'tizâr der-peydir
25. **zîrâ:**
Gazel 72
Mısra: 5
Ta'lîl edatı. Çünkü.
5. El ermez bār-ı vaşla ol nihâl-i tâzeden zîrâ
6. Gönûl bir serv-ḳadd ü ser-keşin dil-dâre düşmüşdür
26. **zîrâ:**
Gazel 78

- Mısra: 5
Ta'lîl edatı. Çünkü.
5. Nola sî-murğa teşbîh eylesem gönûlüm benim zîrâ
6. Der-i kûyunda cānânın hemân bir adı ḳalmışdır

27. **zîrâ:**
Gazel 99
Mısra: 7
Çünkü, onun için ki.
7. Ruḥ-ı hoy-kerde ḥâl-i 'arızın çekdi dili zîrâ
8. Cihānda gezdiren insānı âb u dānedir derler

28. **zîrâ:**
Gazel 110
Mısra: 3
Ta'lîl edatı. Çünkü.
3. Ḥudâ'dan kesme 'âkîlseñ ümîd-i maṭlebiñ zîrâ
4. Ṭaleb dedikleri ma'nâ netîce şarf-ı himmetdir

29. **zîrâ:**
Gazel 280
Mısra: 9
Zira, çünkü, şundan dolayı.
9. Ṭağılmaz nüşâ-i dilden keder Sâlim anı zîrâ
10. Felek desti ile Sâlim anı şîrâzelendirdi

zîrh:

1. **zîrh:**
Kaside 18
Mısra: 31
Far. Marufeski cenk libası. Ekseriya demirden imâl olurdu.
31. Âhenin zîrh ile efsürde miyâh oldu bedîd
32. Nâ-gehân leşker-i sermâ edicek bâğa duḫûl

zîr-i a' rābî-i nihānkārı:

1. **zîr-i a' rābî-i nihānkārı:-i**
Kaside 10
Mısra: 222
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli işler yapan arapların alçalması.
221. Ne imiş aña etdi ihbârı
222. Zîr-i a' rābî-i nihānkārı

zîr-i ebr-i kākülde:

1. **zîr-i ebr-i kākülde:-de**
Gazel 191
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kakül bulutunun altı || Sevgilinin saçının, yüzünün güzelliğini gizlemesi.
5. Mihr-i rüyuñ eyle zîr-i ebr-i kākülde nihān
6. Dîde-i ağyāra zülfünden 'izāra perde çek

zîr-i külehde:

1. **zîr-i külehde:-de**
Gazel 114
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Külâhın altı.

3. Şağın aldanmasın murğ-ı gönül pinhân görüp zülfün
4. Anı zîr-i külehdde ol perî bir dâm için şaklar

zirve-i dâre çeken:

1. **zirve-i dâre çeken:-en**

Gazel 256

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asılmak, öldürülmek.

9. Sâlim bize bir derd-i ser oldu ğam-ı kâkül
10. Manşûr'u budur işte çeken zirve-i dâre

zî-şân:

1. **zî-şân:**

Tarih 8

Mısra: **49**

Şanlı, şerefli.

49. Dür-i deryâ-yı 'irfân ma'den-i eltâf u zî-şân kim
50. Ğubâr-ı dergehi kuhl-i cilâ-yı dîde-i ahdâk

2. **zî-şâna:-a**

Kaside 10

Mısra: **55**

Şanlı kişi || Hz. Muhammed.

55. Âyet olmaz mı bu o zî-şâna
56. Nuţk-ı ahras enîn-i hannâna

3. **zî-şân:**

Kaside 10

Mısra: **277**

Şanlı kişi || Hz. Muhammed.

277. Harb-i yevm-i Huneyn ol zî-şân
278. Etdi şağş-ı şakar mekânı beyân

4. **zî-şâmû:**

Kaside 31

Mısra: **37**

Şanlı.

37. 'Âlemi muğtenem-i lutfu eden zî-şâmû
38. Vaşf-ı 'âlî-güher-i midhatin i'lâ eyle

5. **zî-şân:**

Kaside 33

Mısra: **17**

Şanlı.

17. Maşdar-ı her keremdir ol zî-şân
18. Buldu fetvâ anıfla 'izzet ü şân

zişt:

1. **zişt:**

Gazel 74

Mısra: **11**

Far. Çirkin. ziştî çirkinlik: ziştî-yi çehre.

11. Cemâli zişt ise de etme peykerin tahkîr
12. Cebîn-i şun'da envâr ğayrı yüzdendir

zîver buldu:

1. **zîver buldu:-du**

Diğer 3

Mısra: **60**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslenmek, bezenmek.

59. Yüz verip sebzeğe kühsâr u zeminler şimdi
60. Buldu 'âlem çemenistân ile zîver şimdi

zîver geldi:

1. **zîver geldi:-di**

Kaside 29

Mısra: **38**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Daha güzel bir hale kavuşmak, daha iyi olmak.

37. Sensin ol dürr-i girân-ı kadr-i yem-i ihsân kim
38. Şadr-ı fetvâya kudümüñ ile geldi zîver

zîver kıldı:

1. **zîver kıldı:-dı**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **107**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

107. Āsumân kendine zîver kıldı
108. Tâc-ı siminini ber-ser kıldı

zîver vere:

1. **zîver vere:-e**

Kaside 29

Mısra: **60**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek, daha güzel hale getirmek.

59. Budur ümmîd ü recâ dergeh-i Hâk'dan ki müdâm
60. Şadr-ı fetvâya vere zât-ı şerîfiñ zîver

zîver vereler:

1. **zîver vereler:-e, -ler**

Kısa Mesnevi 2

Mısra: **76**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süs katmak.

75. Gehi bir dil-beri vaşf eyleyeler
76. Vereler nüşâ-i güya zîver

zîver-i destâr edersin:

1. **zîver-i destâr edersin:-er, -sin**

Kaside 22

Mısra: **136**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarığı süslemek || Eskiden sarığa gül takma adeti.

135. Sen de bir gün edersin ey dil-i zâr
136. Gül-i maşşûdu zîver-i destâr

zîvâ:

1. **zîvâ:**

Gazel 58

Mısra: **10**

Ar. Parlaklık, aydınlık.

9. Olur rüşen dil-i 'aşık fûrûzânî-i mihrinden
10. Fetil-i şem' yandıkça murâd üzre ziyâ artar

2. **ziyâya:-ya**

Gazel 131

Mısra: 8

Parlaklık, aydınlık - Sevgilinin yüzü -.

7. Ğamiñla der-şeb-i târik-i fırkatîñ olduk
8. O meh cemâlîñ ile biz ziyâya muntazırız

zivâ vere:

1. **ziyâ vere:-e**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak || Manevi aydınlık, gönül aydınlığı.

9. Lem'a-i feyz-i hâzret-i Mevlâ
10. Vere zulmetgeh-i derûna ziyâ

ziyâd oldukça:

1. **ziyâd oldukça:-duk, -ça**

Gazel 58

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak || Makamın yükselmesi anlamında kullanılmıştır.

7. Zamân-ı devlet-i neş ü nemâya i'tibâr olmaz
8. Ziyâd oldukça câh u rütbe hergiz âşinâ artar

2. **ziyâd oldukça:-duk, -ça**

Gazel 261

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak || Makamın yükselmesi anlamında kullanılmıştır.

3. Ziyâd oldukça câh-ı hüsnü nola luftuñ umsa dil
4. Şu 'â' i sū-be-sū artar şu 'ūd etdikçe meh yemde

ziyâde:

1. **ziyâde:**

Diğer 2

Mısra: 72

Ar. Çok, artık, fazla.

71. Ederiz deyü baña tevķiri
72. Edeyorlar ziyâde tekdîri

2. **ziyâde:**

Kaside 20

Mısra: 72

Ar. Çok, artık, fazla.

71. Nice olsun bu cümle pür-feyezân
72. Nîl ise geh ziyâde geh nokşân

3. **ziyâde:**

Gazel 78

Mısra: 9

Ar. Çok, artık, fazla.

9. Nice mihr etmesin senden ziyâde dil hayâliñe
10. Fırâkıñda benim bu çeşmimiñ hem-zâdı kalmışdır

ziyâde eyledi:

1. **ziyâde eyledi:-di**

Kaside 12

Mısra: 178

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fazlalaştırmak.

177. Felek ayırdı beni yâr-ı gâr-ı pâkimden

178. Ziyâde eyledi kesr-i derûn-ı meksûri

ziyâde gider:

1. **ziyâde gider:-er**

Gazel 94

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak.

7. Hemîşe mâlına gelmez şahîleriñ nokşân
8. Cihânda hârcı hâsisiñ dahı ziyâde gider

ziyâde olur:

1. **ziyâde olur:-ur**

Lugaz 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak.

7. 'Askerisi be-her- taraf her ân
8. Ne ziyâde olur ne hüd nokşân

2. **ziyâde olur:-ur**

Tarih 11

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak.

19. Sûziş ü zâv' ı ziyâde olur elbette anıñ

20. Olsa mûlar ile kândîl-i derûn içre fetil

3. **ziyâde olur:-ur**

Kaside 35

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak.

37. Şâ'irân medh-i 'izâr ede ne dem cânânıñ

38. Olur elbet ruh-ı şâfında ziyâde envâr

ziyân etmez:

1. **ziyân etmez:-mez**

Gazel 129

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar etmek.

9. Şikâyet eylemem ben mâh-rüyânıñ nesin gördüm

10. Bilen mâhiyyetin bâzâr-ı 'aşk içre ziyân etmez

ziyân eyler:

1. **ziyân eyler:-r**

Müfret 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ziyan etmek, zarar etmek.

1. Levendler yolda almışlar sebūyu sâkiden cebren

2. Hârâm olan metâ' ıssisine derler ziyân eyler

zivâ-vı şem'-i teftîs:

1. **zivâ-yı şem'-i teftîs:**

Tarih 4

Mısra: 36

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Araştırma güneşinin ışıkları || Yetenek sahiplerini, içinde ehil olanları ortaya çıkarma.

35. Bulur elbette ehlin cāh u luṭfun

36. Ziyā-yı şem'-i teftiş ile her cā

zuhūr:

1. **zuhūra:-a**

Tarih 3

Mısra: **84**

Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.

83. Re'y-i pâki anı vü anı de re'y-i pâki

84. Gördü bu kâr-ı bülendi de zuhūra ahrā

2. **zuhūruñ:-uñ**

Kaside 23

Mısra: **82**

Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.

81. Ḥalîlu'llâh ile hem-nām u şöhret olduguñdandır

82. Zuhūruñ pür-tezelzül etdi kavm-i Lât u 'Uzzā'yı

zuhūr edince:

1. **zuhūr edince:-in, -ce**

Kaside 10

Mısra: **385**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belirmek || Bir iş için uygun vaktin gelmesi.

385. Emr-i ḥarb-i Tebük edince zuhūr

386. Etdi bu mu'ciz-i sütüde mürür

2. **zuhūr edince:-ince**

Kaside 12

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.

15. Sırıştı naḥl-i vücüd u bakıyye naḥl oldu

16. Edince devḥa-i feyziñ zuhūr bākūrı

zuhūr etdi:

1. **zuhūr etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: **357**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

357. Dedi kim vardığımda etdi zuhūr

358. Nârdan bir ḥafîre-i maḥfūr

2. **zuhūr etdi:-di**

Kaside 10

Mısra: **361**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

361. Kâti çok ecniḥa zuhūr etdi

362. Piş ü pesden geçip mürür etdi

3. **zuhūr etdi:-di**

Kaside 12

Mısra: **55**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

55. O 'arsagehde zuhūr etdi bir cesed amma

56. Ne idi bilmedi kimse bu rāz-ı mestūrı

4. **zuhūr etdi:-di**

Kaside 12

Mısra: **67**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

67. Şadā-i na'ra-i Allāhu ekber etdi zuhūr

68. Menâresinde vücüduñ görünce bu nūrı

zuhūr etse:

1. **zuhūr etse:-se**

Kaside 10

Mısra: **142**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

141. Şu kadar şu'le-senc idi ol nūr

142. Ki bedihî cihāna etse zuhūr

2. **zuhūr etse:-se**

Kaside 10

Mısra: **404**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

403. Olsa bir 'arızayla dil rencür

404. Farazā bir veca'da etse zuhūr

zuhūr eyledi:

1. **zuhūr eyledi:-di**

Kaside 27

Mısra: **51**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

51. Aşlı dellāk iken eyledi bir güne zuhūr

52. Ki cihān mülkü bütün oldu fesāda me'vā

zuhūr evler:

1. **zuhūr eyler:-r**

Kısa Mesnevi 1

Mısra: **200**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, ortaya çıkmak.

199. Farazā baña da o mertebe ger

200. Pes muḳadder ise zuhūr eyler

zuhūra geldi:

1. **zuhūra geldi:-di**

Kaside 12

Mısra: **52**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gün yüzüne çıkmak.

51. Açıldı zeyl-i nihān-perde-i tecelliyyāt

52. Zuhūra geldi vücüduñ binā-yı ma'mūrı

zuhūrât-ı felek:

1. **zuhūrât-ı felek:**

Gazel 15

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin olayları, hadiseleri.

3. Eger mesrūr olam derseñ neşâti etme der-ḥâtır

4. Zuhūrât-ı felek ser-cümle 'aks-i müdde'adır hep

zuhūr-ı 'aşk olaldan:

1. **zuhūr-ı 'aşk olaldan:-al, -dan**

Kaside 6

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın ortaya çıkışı, meydana gelişi.

19. Zuhür-ı 'aşk olaldan 'âlem-i dünyâda olmuşlar

20. Humâr-âlüd u mest-i câm-ı sevdâ şem' ü pervâne

zuhür-ı dâm-ı 'aşkıyla:

1. **zuhür-ı dâm-ı 'aşkıyla:-ıy, -la**

Gazel 280

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk tuzağının ortaya çıkışı.

3. Hümâveş murğ-ı gönülüm dâne-i eşkimle hem-demken

4. Zuhür-ı dâm-ı 'aşkıyla bu dem pervâzelendirdi

zuhür-ı kâ'inâta:

1. **zuhür-ı kâ'inâta:-a**

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kâ'inâtin meydana gelişi.

11. Edip nûrun vücûda Hâk mebdî

12. Zuhür-ı kâ'inâta kıldı bādî

zuhür-vâfte olmakda:

1. **zuhür-yâfte olmakda:-da**

Kaside 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, âşikâr olmak.

5. Meger ki zâtûña vaşf-ı muqaddem olmak imiş

6. Zuhür-yâfte olmakda hikmet-i şevket

zulm evleyen:

1. **zulm evleyen:-yen**

Kaside 8

Mısra: 205

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek, zalimlik yapmak.

205. O bârgehde ki zulm evleyen cebâbirden

206. Hâkîm-i 'adli telâfî edip de Câbir' dir

zulmet:

1. **zulmetde:-de**

Kaside 12

Mısra: 45

Karanlık.

45. Göründü nûru o zulmetde âfitâb gibi

46. Mişâl-i müy-ı sefid-i siyâh-ı semmûrî

zulmetgeh-i derûna:

1. **zulmetgeh-i derûna:-a**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül karanlığı (Gönülün ilahi feyzlere kapalı olması).

9. Lem'a-i feyz-i hâzret-i Mevlâ

10. Vere zulmetgeh-i derûna ziyâ

zulmet-i dağdağa-fermâ-yı heves:

1. **zulmet-i dağdağa-fermâ-yı heves:**

Kıt'a 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heveslerin huzursuzluk veren karanlığı ||

Heveslerden dolayı aşğın huzursuz olması.

1. Zulmet-i dağdağa-fermâ-yı heves sultânım

2. Teng ü târ etmededir hâne-i kalbim her bâr

zulmet-i küfrü:

1. **zulmet-i küfrü:-ü**

Tarih 3

Mısra: 113

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küfür karanlığı.

113. Zulmet-i küfrü tebâşîr-i himem ede beyâz

114. Kese seyf ortalığı kalmaya şübhe kaç'â

zulmet-i şebde:

1. **zulmet-i şebde:-de**

Kaside 10

Mısra: 144

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece karanlığı.

143. Bulunurdu cemâli nûrundan

144. Zulmet-i şebde güm olan süzen

zulmet-i zâtında:

1. **zulmet-i zâtında:-in, -da**

Gazel 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zatının karanlığı.

7. Sırr-ı mevtü'dan eger olduñsa âgâh ey gönül

8. Zulmet-i zâtında bulduñ şübhesiz âb-ı hayât

zulmetkede-i gam:

1. **zulmetkede-i gam:**

Diğer 4

Mısra: 38

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam, keder karanlığı.

37. Görmeyelden meh-i ruşsârını bâl

38. Etdi zulmetkede-i gam pâ-mâl

zulümât-ı selâseden:

1. **zulümât-ı selâseden:-den**

Kaside 10

Mısra: 460

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üç karanlık evre ("Sizi annelerinizin karınlarında, üç karanlık içinde, bir yaratılıştan başka bir yaratılışa geçirerek yaratmaktadır." ayetine gönderme yapılmaktadır. (Zümer Suresi: 6).

459. Olmuş iken netice sen ol gâh

460. Zulümât-ı selâseden âgâh

zu'm:

1. **zu'munca:-un, -ca**

Gazel 51

Mısra: 3

Batıl zan, şüphesiz, yanlış zan.

3. Cihân zu'munca ser-tâ-ser sehdâ Bermekî'yim der

4. Hüner 'âlemde ammâ cüd ile meşhûr olmağdır

zu'm evler:

1. zu‘m eyler:-r

Gazel 134

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuruntu etmek.

7. İhâta eylemiş mülk-i ‘izârın leşker-i hâttı

8. ‘Adû zu‘m eyler ‘uşşâkı o kâfir şimdi el vermez

zür:

1. zür:

Kaside 20

Mısra: 310

Güç, kuvvet.

309. Bâreka’llâh zihî şeca‘atdır

310. Rüstemâne ne zür u kuvvetdir

2. zûruna:-un, -a

Kaside 24

Mısra: 26

Güç, kuvvet.

25. Odur ol Rüstem-i meydân-ı şecâ‘at kim

26. Qahramân olsa muqâbil olamaz zûruna şîr

3. zür:

Matla 44

Mısra: 1

Güç, kuvvet.

1. Bahâdır zür ile gâyet bir iki şahsı rabt eyler

2. Bir âdem ‘aql ile ammâ bütün dünyâyı zabt eyler

4. zür:

Matla 71

Mısra: 1

Güç, kuvvet.

1. Bir âdem zür ile gâyet ikiye intikâm eyler

2. Kişi tedbir ile ammâ bütün dünyâyı râm eyler

zür-ı bâzû:

1. zür-ı bâzû:

Gazel 62

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolun kuvveti.

9. Hâle-i âğûşa çekdim dün gece ol mâhî ben

10. Pehlevân-ı ‘aşk lâ-büd zür-ı bâzû gösterir

zürî edince:

1. zürî edince:-ince

Kaside 12

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güç göstermek || Yaratıcının gücü.

27. Bıraktı sâhile deryâ-yı maqderet bir dür

28. Edince heybet-i ‘ayn-ı celâdeti zürî

zübde-i akvâl:

1. zübde-i akvâl:

Gazel 24

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sözün özü.

11. Mağz-ı ma‘nâ-yı netâyicdir maqâl-i ‘arifân

12. Zübde-i akvâl budur pes gayrısı hep türrehât

zübde-i efkâr-ı ‘adû:

1. zübde-i efkâr-ı ‘adû:

Gazel 242

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşmanın (rakip) düşüncelerinin esası.

1. Kaşd-ı cân etme durur zübde-i efkâr-ı ‘adû

2. Der-keminâne sitiz etme durur kâr-ı ‘adû

zübde-i ezkâr:

1. zübde-i ezkâr:

Kaside 28

Mısra: 32

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zikretmenin, anmanın en seçkini.

31. Nazm eden vaşf-ı şerîfîn sübha-i ta‘dâdına

32. Anıñ elbette senâsın zübde-i ezkâr eder

zübde-i ezkâr eder:

1. zübde-i ezkâr eder:-er

Kaside 28

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En güzel şekilde anmak.

59. Dâ‘im ol şadr-ı sa‘âdetde cihân içre müdâm

60. Bu du‘âyı hulq-ı Sâlim zübde-i ezkâr eder

zübde-i ezkâr-ı havrâ:

1. zübde-i ezkâr-ı havrâ:

Tarih 4

Mısra: 44

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

En seçkin sözler.

43. Odur ol dürr-i deryâ-yı kerem kim

44. Senâsı zübde-i ezkâr-ı havrâ

zücâce:

1. zücâce:

Kaside 12

Mısra: 93

Sırça, cam, şişe.

93. Zücâce zeyt ile mişbâhın eylemiş şecere

94. Talî‘akâri-i mişkât olunca maşşûrî

zücâc-ı hâtıra:

1. zücâc-ı hâtıra:-a

Gazel 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatır, gönül şişesi || Gönlün hassaslığı yönüyle çabuk incinebilmesi.

5. Seng-i cevriñ atma cânâ gel zücâc-ı hâtıra

6. İnkisâr-ı ‘aşîkândan gâfil olma el-ğazer

zücâc-ı hâtırımı:

1. zücâc-ı hâtırımı:-ım, -i-m, -i

Gazel 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül şişesi || Gönlün hassaslığı, kolay incinebilirliği.

5. Zücâc-ı hâtırımı cevri ile şikest etdi

6. Melâl-i tab‘îma bu inkisârdır bâ‘iş

zühhd:

1. zühhdüñü:-üñ, -ü

Kaside 18

Mısra: 99

Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.

99. Hâne-i Hırka'daki zühhdüñü vaqt-i temcîd

100. Reşk eder idi eger etse temâşâ Behlül

2. zühhd:

Muamma 29

Mısra: 1

Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.

1. Kaddiñ edegör zühhd ile ifnâ-yı 'ibâdet

2. Bâlâda olur mertebesi sâlik-i Hâkk'ın

3. zühhd:

Gazel 32

Mısra: 2

Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.

1. Müttaqîne nola tã'atde olur ise felâh

2. Âdemi zühhd ü kanâ'at eder elbet işlâh

4. zühhd:

Gazel 196

Mısra: 7

Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet verme.

7. Zühhd ile etmem temedduh kurb-ı hâsü'l-hâşdan

8. Yine bakşañ şüfiyâ senden yakînim neyleyim

zühhd-i tayfurî:

1. zühhd-i tayfurî:

Kaside 12

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tayfuri zühhdü -Beyazîd-i Bistami'nin adına nispetle kurulan tarîkar- || Tasavvufî zühhd.

111. Sa'âdet olmayacak ser-nüvişte kâr-ı ezel

112. Ne 'ilm-i müncî'-i şerdîr ne zühhd-i Tayfurî

zühre:

1. zühre'yi:-yi

Tarih 1

Mısra: 8

Ventüs. (Eski bir inanışa göre güneş gezegenlerin sultanı sayılmış, her gezegene de sultanın yanında bir görev verilmiştir. Üçüncü feleğe hakim olan Zühre sazende olarak tavsif edilir. Padişah düğünü, eğlencesi ile de münasebeti bu yöndedir.)

7. Müretteb tarh-ı lu'betgâhı eyler

8. Felekde Zühre'yi ol bezme meftûn

2. zühre:

Tarih 18

Mısra: 38

Nahîd, Çobanyıldızı. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarîf, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkar olurlar.

37. O dem kim oldu hem-pister 'arûs-ı kâm ile ey dil

38. Anı zann etme kim Zühre qarîn-i meh-cenâb oldu

zükâm-âverde:

1. zükâm-âverdeyim:-yim

Gazel 210

Mısra: 6

Nezle olma || Manevi hassasiyetleri fark edememe.

5. Derûn-ı sinemiz gencîne-i Yüsufsitândır hep

6. Zükâm-âverdeyim 'aşk ile büy-ü pîrehan bilmem

zülâl-i âb-ı lutfu:

1. zülâl-i âb-ı lutfu:-u

Kaside 2

Mısra: 75

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfun berrak suyu || Hz. Muhammed'in dünyaya gelişi ile putperestlerin ateşinin sönmesi.

75. Zülâl-i âb-ı lutfu oldu efşân

76. Söyündü âteş-i âteş-perestân

zülâl-i çeşmesâr-ı cüd-ı ibrâhîm paşa:

1. zülâl-i çeşmesâr-ı cüd-ı ibrâhîm paşa:

Kaside 23

Mısra: 33

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Sadrazam Damat- İbrahim Paşa'nın Cömertlik çeşmesinin suyu.

33. Zülâl-i çeşmesâr-ı cüd-ı İbrâhîm Paşa kim

34. Gülistân etdi re'yi âteş-i Nemrûd-ı a'dâyı

zülâl-i hoş-güvâr-ı cüduna:

1. zülâl-i hoş-güvâr-ı cüduna:-un, -a

Kaside 13

Mısra: 63

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertliğin güzel suyu.

63. Kandı dünyâ hep zülâl-i hoş-güvâr-ı cüduna

64. Geldi mahrûrû'l-mizâc-ı fakr u iflâsa günâ

zülâl-i kevser-i lutfuñ:

1. zülâl-i kevser-i lutfuñ:-uñ

Kaside 2

Mısra: 124

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lütfun kevser suyu || Sevgilinin aşığına lütufta bulunması.

123. Amân et Sâlim-i zâra amân et

124. Zülâl-i Kevser-i lutfuñ feşân et

zülâl-i lutfu:

1. zülâl-i lutfu:-u

Kaside 23

Mısra: 68

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tath, hoş su || Sadrazamın insanlara lütfu.

67. Tenûr-ı qahrı kim dâğ-ı dil-i süzân-ı düzahdır

68. Zülâl-i lutfu kim dil-teşne etmiş bâğ-ı Tübâ'yı

zü'l-celâlâ:

1. zü'l-celâlâ:

Kaside 9

Mısra: 75

Ey celal sahibi olan || Ey Allah'ım.

75. İlâhâ çâre-sâzâ Zü'l-celâlâ

76. Raḥimâ kâm-bahşâ bi-zevâlâ

zü'l-celâli ve'l-ikrâm:

1. zü'l-celâli ve'l-ikrâm:

Kaside 8

Mısra: 181

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Celâl ve ikram sahibi || Allah.

181. İlâh u Muktedir ü Zü'l-celâli ve'l-ikrâm

182. Ki bir de nâm-ı şerîfi Mücib ü Nâşır'dır

zülevhâ:

1. züleyhâ:

Tarih 18

Mısra: 44

Yusuf peygamber ile aralarında çeşitli olaylar geçen ve sonunda onun eşi olan kadın || Yusuf Efendi'nin eşi.

43. Çıkınca şâhidân-ı 'akd târihin dedim anıñ

44. Bu gece hüsni-Yusuf'la Züleyhâ kâm-yâb oldu

zülf:

1. zülfüñüñ:-üñ, -üñ

Terci-bend 1

Mısra: 53

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

53. Ditresin üstüne hırşından şabâlar zülfüñüñ

54. Her kazâña eylesin 'âşıkların gönülün siper

2. zülfün:-ün

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 17

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

17. Ne dem ol zülfün etse zir-efgend

18. Olur 'adn-i bahâya hür-mânend

3. zülfün:-üñ

Tahmis 3

Mısra: 9

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

9. 'İzâr-ı pâkiñe zülfün niğâb edip her ân

10. Verâ-yı ebrde mihr-i ruhuñ nihân eyle

4. zülfün:-ün

Tesdis 4

Mısra: 9

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

9. Rüy u zülfün yâd etdikçe be-her şubh u mesâ

10. Âsumâna olsa peyveste benim âhım sezâ

5. zülfüne:-üne

Gazel 5

Mısra: 1

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

1. Yine bir zâlimiñ zülfüne bend oldu dil-i şeydâ

2. Benim baht-i siyahımdan kime etsem 'aceb şekvâ

6. zülfüne:-üñ, -e

Gazel 16

Mısra: 7

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

7. Zülfüne agyâr nâ'il oldular bî-renc hayf

8. Anlara bu şefkatın bād-ı hevâdan çıktık hep

7. zülfün:-üñ

Gazel 18

Mısra: 1

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

1. Añıp zülfün baña âh etmedir her şeb hemîn 'âdet

2. Beni kıldı perişân tâli'-i nâdir-bihîn-'âdet

8. zülfüne:-ün, -e

Matla 24

Mısra: 1

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

1. Ulaşıp zülfüne yaklaşma gönül dil-dâra

2. Oldu Manşür'u sebep aşmaga bu dil dâra

9. zülfe:-e

Gazel 43

Mısra: 8

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

7. 'Ukdelerle şanma pîçide şikenc-i kâkülün

8. Va'deler ile retime zülfe reste restedir

10. zülfüne:-ün, -e

Müfret 58

Mısra: 1

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

1. Tokun ey bād-ı şabâ zülfüne lutf et yâriñ

2. Hvâb-ı râhatda uyur yâri nezâketle uyar

11. zülfün:-üñ

Matla 59

Mısra: 2

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

1. Kaşın tuğrâ cebiniñ kâğıd-ı âbâdi-i garrâ

2. O tuğrâya seriñde zülfün oldu zülfeler cânâ

12. zülfü:-ü

Gazel 73

Mısra: 5

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

5. Etmeye gâhî perişân zülfü gibi hâtırım

6. Geh ser-i mü 'âşıka mihr ü mahabbet gösterir

13. zülfün:-üñ

Gazel 106

Mısra: 9

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

9. Anı bî-hüde tekdir etmesin taħrik edip zülfün

10. Gönül murğu hemân pervâza o serde müheyyâdır

14. zülfün:-ün

Gazel 114

Mısra: 3

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

3. Şağın aldanmasın murğ-ı gönül pinhân görüp zülfün

4. Anı zir-i külehte ol perî bir dâm için şağlar

15. zülfüne:-ün, -e

Gazel 137

Mısra: 9

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

9. Ugrayıp bād-ı şabâ zülfüne yâriñ Sâlim

10. Târ ü mâr etmedir mâye-i cem'iyetimiz

16. **zülün:-ün**
Gazel 140
Mısra: 1
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Zülün tağıtdı rüyuna ol pâdişâhımız
2. Hep târ ü mar etdi felek cilvegâhımız
17. **zülfüñle:-üñ, -le**
Gazel 147
Mısra: 11
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
11. Gör baht-ı siyeh-fâmı ki zülfüñle bir olduk
12. Şimden gerü ketm etmege esrâr gerekmez
18. **zülün:-ün**
Gazel 148
Mısra: 1
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Kani bir dem ki gördükçe beni zülün niķâb etmez
2. Luţufdan gayrı şeyden sevdiğim aşlâ hiçâb etmez
19. **zülfüñü:-üñ, -ü**
Gazel 170
Mısra: 5
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
5. Görmeyelden ruĥ u zülfüñü perişân olduk
6. Gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi firâķ
20. **zülfe:**
Gazel 172
Mısra: 1
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Bes oldu şayd-ı dile zülfe rismân ancak
2. Garîb olanlara ğurbet yeter hemân ancak
21. **zülfüne:-ün, -e**
Gazel 183
Mısra: 5
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
5. Eylesem göñlüm nola pâ-beste yâriñ zülfüne
6. Kim esîr etdi dili hindü-yı ĥâlî Aĥmed'iñ
22. **zülfiyle:-i, -yle**
Gazel 184
Mısra: 1
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Ülfetde zülfiyle dil-rübânîñ
2. Devlet serinde bād-ı şabânîñ
23. **zülfüñden:-üñ, -den**
Gazel 191
Mısra: 6
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
5. Mihr-i rüyun eyle zîr-i ebr-i kâkülde nihân
6. Dîde-i âġyâra zülfüñden 'izâra perde çek
24. **zülfü:-ü**
Gazel 197
Mısra: 1
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Ĥayâl edip o zülfü âhımı cânâna 'arz etdim
2. Şeĥer tebyîz edip müsveddemi sultâna 'arz etdim
25. **zülfüñle:-üñ, -le**
Gazel 209
Mısra: 2
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Her gören 'ayb etmede bî-şabr u sāmân olduğum
2. Bilmiyorlar gibi zülfüñle perişân olduğum
26. **zülün:-ün**
Gazel 227
Mısra: 12
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
11. Mû-be-mû seyr eyleyip de cümleten endâmîñi
12. Kim durur zülfüñ gibi kendin perişân etmeyen
27. **zülfüñ:-üñ**
Gazel 229
Mısra: 5
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
5. Gâĥ rüyun gâĥ zülfüñ göster ey meh 'aşîķa
6. Rüz ü şeb sevdâ-yı zülfüñle perişân olmasın
28. **zülfüñe:-üñ, -e**
Gazel 233
Mısra: 3
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Ehl-i dil ruĥsârîñi terciĥ ederler zülfüñe
4. Rüşenâdır behcetî rüzun sevâd-ı şâmdan
29. **zülfüñ:-üñ**
Gazel 241
Mısra: 9
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
9. Perişân etmesin zülfüñ şabâyâ söyle luţf eyle
10. Nizâm-ı mülket-i ĥusne bu el vermez ĥaleldir bu
30. **zülfe:-e**
Gazel 249
Mısra: 1
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Kapıldık zülfe ey dil taĥ '-ı Mecnûn'a selâm eyle
2. Alıp küyündaki feryâdı hâmunâ selâm eyle
31. **zülfüñle:-üñ, -le**
Gazel 271
Mısra: 1
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Ėamım zülfüñle meşĥûr-ı cihân olmaķda gitdikçe
2. Cihâna ser-güzeştîm dâstân olmaķda gitdikçe
32. **zülfünde:-ün, -de**
Gazel 275
Mısra: 3
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Zülfünde diller etdiler andan şikâyeti
4. Etdik şabâyı meclise ihzâr dün gece
33. **zülfünde:-ün, -de**
Gazel 275

Mısra: 7

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

7. Zülfünde dil figâna ser-âgâz eyleyip

8. Etmış o yâri âh ile bîdâr dün gece

zülfe:

1. **zülfeler:-ler**

Matla 59

Mısra: 2

Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi || Sevgilinin saçı.

1. Kaşın tuğrâ cebiniñ kâğıd-ı âbâdi-i ğarrâ

2. O tuğrâya seriñde zülfün oldu zülfeler cânâ

zülfe-i tuğrâsı:

1. **zülfe-i tuğrâsı:-sı**

Kaside 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuğranın çengeli, sülüs yazı stilindeki elif harfinin ucundaki çengele verilen isim. || İlahi emirler, yaratılış.

3. Döşendi zülfe-i tuğrâsı kâf-ı kâfîniñ

4. Kemâl-i kudret-i Hakk'ın yazıldı menşürü

zülfe-i zülfleri:

1. **zülfe-i zülfleri:-ler, -i**

Tarih 3

Mısra: 135

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük saçak, püskül || Tuğ saçakları.

135. Zülfe-i zülfleri kâkül-i dil-ber gibi hûb

136. Kâmeti kâmet-i hûbân gibi serv-i ra'nâ

zülfi 'abîrâsâvı:

1. **zülfi 'abîrâsâvı:-yı**

Tahmis 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel kokulu saç.

3. Beni Mecnûn-reviş etdi görüñ o Leylâ'yı

4. Halka halka edip ol zülfi 'abîrâsâyı

zülfi 'abîr-efşâne:

1. **zülfi 'abîr-efşâne:-e**

Gazel 273

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel koku yayan saç.

1. Nice bend olmayayım zülfi 'abîr-efşâne

2. Yem döker hâl-i siyeh murğ-ı dil-i nâlâne

zülfi 'anber-büsudur:

1. **zülfi 'anber-büsudur:-su, -dur**

Gazel 115

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anber kokulu saç.

3. Sünbül-i cennet de olsa eylemez şarf-i hayâl

4. 'Aşıkñ sevdâsı yârîñ zülfi 'anber-büsudur

zülfi 'anberîn-yâre:

1. **zülfi 'anberîn-yâre:-e**

Kaside 19

Mısra: 54

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel kokulu saçı.

53. Müşâbih dürre her bir dâne-i şeb-nem varaklarda

54. Mu'âdil sünbül-i büyâsı zülfi 'anberîn-yâre

zülfi dil-ârâda:

1. **zülfi dil-ârâda:-da**

Gazel 145

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

3. Şağın bir hâle düş olmaya dil zülfi dil-ârâda

4. Katı vâfir zamandır kim gönülden bir haber gelmez

2. **zülfi dil-ârâda:-da**

Gazel 249

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

3. Bulursañ gönülümü bād-ı şabâ zülfi dil-ârâda

4. Meded luğf eyle benden var mağzûna selâm eyle

3. **zülfi dil-ârâda:-da**

Gazel 259

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

5. Yeter kaldıñ gel ey dil dâmgâh-ı zülfi dil-berde

6. Havâdigden ne var zülfi dil-ârâda baña söyle

zülfi dil-rübâsâ:

1. **zülfi dil-rübâsâ:**

Kaside 1

Mısra: 31

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçlarına benzer şekilde.

31. Bir bölük zülfi dil-rübâsâ

32. Sünbülîstân qarîn-i zib ü bahâ

zülfi ejderi:

1. **zülfi ejderi:-i**

Gazel 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ejder -gibi- saç || Sevgilinin saçları.

7. O zülfi ejderi etdi beni zehr-i firâka düş

8. 'Aceb mi istesem tiryâk-i vashûn olmaga ihyâ

zülfi hamı:

1. **zülfi hamı:-ı**

Terkib-bend 1

Mısra: 89

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm zülfi.

89. Eyâ zülfi hamı bî-kayd u pervâ

90. Hemîn üftâdegâna dâl hançer

zülfi hevâsıvıla:

1. **zülfi hevâsıvıla:-sı, -yla**

Tesdis 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*sevgilinin*) saçına duyulan heves, aşk.

5. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
6. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

2. **zülf-i hevâsıyla**: -sı, -yla

Tesdis 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*sevgilinin*) saçına duyulan heves, aşk.

11. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
12. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

3. **zülf-i hevâsıyla**: -sı, -yla

Tesdis 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*sevgilinin*) saçına duyulan heves, aşk.

17. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
18. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

4. **zülf-i hevâsıyla**: -sı, -yla

Tesdis 4

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*sevgilinin*) saçına duyulan heves, aşk.

23. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
24. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

5. **zülf-i hevâsıyla**: -sı, -yla

Tesdis 4

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*sevgilinin*) saçına duyulan heves, aşk.

29. Gitti dil zülf-i hevâsıyla mekânın kim bilir
30. Bir Hümâ'dır çıktığı elden âşiyânın kim bilir

zülf-i meftül:

1. **zülf-i meftül:**

Kaside 18

Mısra: 74

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvrımlı saç.

73. Kimseden kimseye bir 'ukde bulunmaz şimdi
74. Bir iki 'ukde meger şaklaya zülf-i meftül

zülf-i mu'anberde:

1. **zülf-i mu'anberde**: -de

Gazel 106

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel kokulu zülf, saç.

1. Gül-i bâğ-ı vefâ şanmañ ki her yerde müheyyâdır
2. Vefâ bir bû durur zülf-i mu'anberde müheyyâdır

zülf-i mu'anberi:

1. **zülf-i mu'anberi**: -i

Gazel 288

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Sevgilinin*) amber kokulu saç.

9. Sâlim mu'aţtar etdi midâdıyla 'âlemi
10. Yâd eyleyip cihâna o zülf-i mu'anberi

zülf-i müşgîniñ:

1. **zülf-i müşgîniñ**: -iñ

Muamma 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokulu zülüf.

1. Mâh-tâb-ı rüyuña âyine olsa âfitâb
2. Zülf-i müşgîniñ aña 'anber şaçardı bî-hesâb

zülf-i müşgîniñle:

1. **zülf-i müşgîniñle**: -iñ, -le

Terci-bend 1

Mısra: 57

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misk kokulu zülüf.

57. Zülf-i müşgîniñle mihr-i rüyuñu yâd eyleyip
58. Saña her şeb Sâlim'iñ budur du'âsı tâ seher

zülf-i muţarrâdır:

1. **zülf-i muţarrâdır**: -dır

Kaside 34

Mısra: 86

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kokulu saç.

85. Ser-i küyuñda hergiz müdde'â-yı 'aşkı işbâta
86. Benim şahidlerim cânâ iki zülf-i muţarrâdır

zülf-i nigâra:

1. **zülf-i nigâra**: -a

Müfret 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

1. Âvâre olan gönlüme luţf eyle selâm et
2. Uğrarsa yoluñ bād-ı şabâ zülf-i nigâra

2. **zülf-i nigâra**: -a

Gazel 247

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

5. Ey bād-ı şabâ uğrar iseñ zülf-i nigâra
6. Luţf eyle benim derd-i serimden haber eyle

zülf-i perişânına:

1. **zülf-i perişânına**: -m, -a

Gazel 59

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin darmadağınk saçı.

7. Vâkıf durur esrâr-ı dil-i dil-bere şâne
8. Ol zülf-i perişânına bîgâne degildir

zülf-i pür-ham:

1. **zülf-i pür-ham**:

Gazel 224

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvrımlarla dolu saç.

5. Benim vâdî-i 'aşkında perîşân-hâli cânânın
6. Benim her şeb hayâlim zülf-i pür-ham olmasın nolsun

zülf-i pür-hamda:

1. **zülf-i pür-hamda:-da**

Gazel 269

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvrımlarla dolu saç.

9. Bizi yoklardı ey Sâlim nicetsin neylesin ammâ
10. Urulmuş zülf-i pür-hamda dil-i âvâre biñ bende

zülf-i şeb-gün:

1. **zülf-i şeb-gün:**

Tarih 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece renkli (siyah) saç.

9. O bezme hvâhişinden tırma ditrer
10. Serinde dil-berânın zülf-i şeb-gün

2. **zülf-i şeb-gün:**

Tarih 1

Mısra: 112

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece renkli (siyah) saç.

111. Dil-i 'âşık gibi olur perîşân
112. Serinde dil-berânın zülf-i şeb-gün

zülf-i şeb-reng-i dil-âvîzin:

1. **zülf-i şeb-reng-i dil-âvîzin:-in**

Gazel 202

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin gönlü cezbeden gece renkli saçı ||
Sevgilinin siyah saçlarının âşık üzerindeki tesiri.*

1. O mâhın zülf-i şeb-reng-i dil-âvîzin kemend etdim
2. Dil-i sevdâ-karın-i 'aşkıyı bir târe bend etdim

zülf-i semensâyı:

1. **zülf-i semensâyı:-yı**

Kaside 30

Mısra: 95

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yasemin kokulu saç.

95. Edelden 'aşk tavk-ı gerdenim zülf-i semensâyı
96. Olup kumrî-i dil cüyende ol serv-i dil-ârâyı

zülf-i siyâhı:

1. **zülf-i siyâhı:-ı**

Kısa Mesnevi 3

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah saçı.

15. Gören başındaki zülf-i siyâhı
16. Eder mi sünbüle meyl-i nigâhı

2. **zülf-i siyâhı:-ı**

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah saçı.

1. Zülf-i siyâhı rüyuna her şeb niğâb olur
2. Ol pâdişâh-ı 'işve ne ehl-i hicâb olur

zülf-i siyâhkâre:

1. **zülf-i siyâhkâre:**

Gazel 268

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin siyah saçları.

5. Bilir ne güne belâ-yı siyeh imiş mihri
6. Rubûde-dilleri zülf-i siyâhkâre ile

zülf-i siyeh:

1. **zülf-i siyeh:**

Gazel 283

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah saç || Sevgili.

9. Böyle ser-keşlige Sâlim sebep âyâ noldu
10. Bir zamân zülf-i siyeh üstümüze ditrer idi

zülf-i siyehkâre:

1. **zülf-i siyehkâre:-e**

Gazel 127

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol kesen zülüf || Kötülükler yapan zülüf.

5. Destârın ile setr olalı dedi görenler
6. Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkâre bulunmaz

zülf-i yâr:

1. **zülf-i yâr:**

Gazel 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

1. Zülf-i yâr ile olaydı ser-i mü ülfetimiz
2. Leyle-i Qadr'e ererdi dil-i bî-tâkatimiz

zülf-i yârâsâ:

1. **zülf-i yârâsâ:**

Tarih 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı gibi || Hüzünlü gecenin karanlığı.

3. Nesim-i şubh-ı vuşlatdan şeb-i gam zülf-i yârâsâ
4. Perîşân-hâl iken şevk u ferahla neşve-yâb oldu

zülf-i yârda:

1. **zülf-i yârda:-da**

Gazel 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

3. Hâzır u âmâdeyiz pervâza zülf-i yârda
4. Kendini görürün şikenc-i tırrada bî-tâblar

zülfünde olan:

1. **zülfünde olan:-an-ün, -de**

Gazel 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın sevgilinin saçlarını düşünmesi.

5. Zülfünde olan dillere şor gönlümü cānā
6. Keyfiyyet-i ahvālîmi tezkîr-i şuhūd et

zümre-i düzah-makar:

1. **zümre-i düzah-makar:**

Tarih 24

Mısra: 48

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cehennemlik zümre || Rafiziler.

47. Olup Revān ma'mūr u şen pāk oldu hep burc u beden
48. Süprüldü çıkdı kal'adan ol zümre-i düzah-makar

zümre-i hūbān:

1. **zümre-i hūbān:**

Müfret 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller zümresi.

1. Ne hikmetdir girince bu dükāna zümre-i hūbān
2. Nihāde eyler elbette serin zānū-yı teslîme

zümre-i nā-dāne:

1. **zümre-i nā-dāne:-e**

Gazel 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cahiller topluluğu.

1. Raqīb-i dūna luṭf-ı gamze-i cānāne söylenmez
2. O bir sır-ı nihāndır zümre-i nā-dāne söylenmez

zümre-i 'ubbāda:

1. **zümre-i 'ubbāda:-a-da**

Tarih 4

Mısra: 60

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadet edenler.

59. Te'āla'llāh zihî nev-cāmi'-i hūb
60. Kim olmuş zümre-i 'ubbāda me'vā

zümre-i üftādegān-ı 'aşkı:

1. **zümre-i üftādegān-ı 'aşkı:-ı**

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aştan dolayı düşkün olanların sınıfı, zümresi.

5. Zümre-i üftādegān-ı 'aşkı esb-i miḥnete
6. Pāy-māl etme eyā aşüb-ı devrānım meded

zümürüd:

1. **zümürüdden:-den**

Kaside 19

Mısra: 13

Pek yeşil (renk)

13. Zümürüdden yeşil kālîça ferş olmuş kıyās eyler
14. Bakan ol ruh-perver bāğda rüy-ı çemenzāre

2. **zümürüdden:-den**

Kaside 34

Mısra: 14

Pek yeşil (renk)

13. Çemenzāri edince gird-bād-ı şubḥ mevc-ā-mevc
14. Bu hāletle zümürüdden fezā güyā ki deryādır

zümürüd cāme giydi:

1. **zümürüd cāme giydi:-di**

Tarih 2

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zümürüt -yeşil- giysi giymek || Bahçenin yeşil renge bürünmesi.

19. Her çemen giydi zümürüd cāme şevkından göñül
20. Muntazırdır saf-be-saf fermānına aḥkāmına

zünüb:

1. **zünüb:-u**

Kaside 3

Mısra: 38

Günahlar.

37. Benim murğ-ı dilim yā Rab ser-ā-pā
38. Zünübü aşiyān etdi dirigā

2. **zünüb:-u**

Kaside 3

Mısra: 48

Günahlar.

47. Beni bu nefsi-i bed bizār etdi
48. Baña cürm ü zünübü kār etdi

3. **zünübuma:-um, -a**

Kaside 3

Mısra: 93

Günahlar.

93. Zünübuma göre meczi olursam
94. Cehennemlik eñ evvel ben olursam

4. **zünübüña:-uñ, -a**

Kaside 3

Mısra: 105

Günahlar.

105. Zünübüña gel istiğfār eyle
106. Yeter tevbāti Sālīm kār eyle

5. **zünübuma:-um, -a**

Kaside 5

Mısra: 91

Günahlar.

91. Ah kim cürm ü zünübuma nihāyet yokdur
92. Ah kim geçdi hevālarla zamānım hayfā

6. **zünüb:-u**

Kaside 8

Mısra: 214

Günahlar.

213. O demde zātımı sen der-penāh-ı luṭf eyle
214. Ki luṭf u cūd-ı 'amimiñ zünübü sātirdir

zünüb ehli:

1. **zünüb ehli:**

Kaside 3

Mısra: 90

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günahkârlar.

89. Figān ol gün Şirāt ortaya gele
90. Zünüb ehli cehennemlikde ola

zürriyyet:

1. **zürriyyetine:-in, -e**

Kaside 11

Mısra: 11

Nesil || Hz. Âdem'in zürriyeti, tüm insanlık.

11. Nîgâh-endâz-ı çeşm-i rahm olup zürriyyetine ol

12. Olur rûz-ı kıyâmetde delîl-i nev'-i insânî

2. **zürriyyetinden:-in, -den**

Kaside 11

Mısra: 20

Nesil || Hz. Âdem'in zürriyeti, tüm insanlık.

19. Nîgâh-ı iltifâtundan umarız etmeye mahrûm

20. Ede zürriyyetinden Sâlim'e luğf-ı firâvânî

züvvâr:

1. **züvvâr:**

Kıt'a 2

Mısra: 3

Ziyaretçiler.

3. Nola züvvâr ederse şüsten-i pâ cümle-i gamdan

4. Be-her fevvâre-i havzî eder rencîde-i eşvâk

2. **züvvârına:-in, -a**

Diğer 3

Mısra: 134

Ziyaretçiler.

133. Tâze nahlân-ı Çubuklu ise dîvân tırmuş

134. Şan selâm almağa züvvârına hâzır olmuş

SONUÇ

Bu tezle, Klasik Türk edebiyatının XVIII. yüzyıldaki önemli isimlerinden biri olan Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim'in divanındaki mevcut sözcüklüğü ortaya çıkarılmıştır. TEBDİZ sistemi vasıtasıyla kelimeler, kalıp ifadeler, deyimler, atasözleri, ayet ve hadisler belirlenerek alfabetik olarak sıralanmış ve bunların işlevsel anlamları tespit edilmiştir.

Çalışma, dönemin âdet ve geleneklerinin, kültürel özelliklerinin, dini-tasavvufi birikiminin ortaya çıkarılması açısından önemlidir. Bu genel özelliklerin yanında şâirin edebi yönü, kelime kullanımındaki hassasiyeti gibi diğer şâirlerden ayrılan yönlerinin tespitine de imkân sağlamaktadır. Şâirin mûsikî terimlerini ustaca kullanması, tasavvufi kavramlardan ve şahıslardan bahsetmesi, şiirlerinde deyimlere yer vermesi onun çok yönlü, birikimli oluşunun göstergesidir.

Çalışmada anlamlandırılan kelimelerin hangi bağlamda kaç defa kullanıldığının belirtilmiş olması, şairin kelime seçimindeki hassasiyetinin anlaşılacak dil ve sanat anlayışını kavramamıza imkân vermektedir. Bu şekilde bir çalışma, aynı zamanda şairin yaşadığı dönemin sosyal, kültürel yapısı ve edebi geleneği hakkında somut veriler taşıdığından daha sonra yapılacak olan çalışmalara da katkı sunacaktır.

Çalışmanın sıradan sözlüklerden ayrılan bir yönü de kelime gurubu veya tamlama oluşturan kelimelerin ayrı ayrı değil bir arada değerlendirilmesidir. Bu durum metin içinde bağlamdan kopmadan anlamlandırma yapılması için önemlidir. Tespit edilen tüm ayet, hadis, deyim, atasözü, kelimeler, dua ifadesi veya argo ifadelerin kullanımına sistem üzerinden toplu olarak ulaşmak mümkündür. Çalışmada bu başlıklar altında değerlendirilmeyen, kelime gurubu veya tamlama oluşturarak anlam verilen 15743 kalıp ifade tespit edilmiştir.

Bu eserde toplamda 28 vezin kullanılmıştır. En çok kullanılan üç veznin kullanım oranı ve sıklığı şu şekildedir: Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün vezni %36.33 oran ile 230 kez kullanılmış en fazla vezindir. İkinci olarak, Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün vezni %18.64 oran ile 118 kez kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün vezni %13.27 oran ile 84 defa kullanılmıştır.

Çalışma, Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim'in öteki şâirlerden ayrılan yönlerinin tespiti, şiirlerinin şerhinin kolaylaştırılması gibi önemli katkılar sunmasının yanında, elde edilen veriler ışığında dönemin edebi çehresi hakkında da fikir vermektedir.

Mirzâ-zâde Sâlim Divanı'nın bağlamalı dizin ve işlevsel sözlüğünün hazırlandığı bu çalışma, şairin üslubu ve birikimi hakkında bilgi edinilmesinin yanı sıra sözlük düzeni içerisinde bağlamlara kolay ulaşılması yönüyle XVIII. yüzyıl Türk edebiyatı üzerine yapılacak çalışmalarda kolaylıklar sağlayacaktır. Aynı zamanda Mirzâ-zâde Sâlim Divanı'nda yer alan dil öğelerinin tespit edilmesi ile tarihsel sözlük çalışmalarına katkı sağlamış olacaktır. Çalışma tüm bu akademik faydalarının yanında, toplumun büyük kesimi tarafından anlaşılamadığı şeklinde bir yargıya sahip olan divan edebiyatı metinlerinin anlaşılabilirliğini kolaylaştıracaktır.

KAYNAKÇA

Acar, S. (2009). Necati Bey Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük].(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ahmet V. P. (2000). Lehçe-i Osmânî.(Haz. Recep Toparlı). Ankara: TDK Yayınları.

Aksan, D. (2000). Türkçenin Sözcükbilimiyle ilgili Gözlemler, Saptamalar). Ankara: Engin Yayınları.

Aksoy, Ö. A. (1996). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. Cilt:1. Ankara: TDK Yayınları.

Aksoyak, İ.H. (1995). Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri. Sivas: Türklük Bilimi Araştırmaları, S.1 s. 81-94.

Akün, Ö.F. (2006). “ Atalar Sözüne Dair”, Türklük Bilimi Araştırmaları, S: XIX, s. 117-119.

Arslan, M. (2000). Divan Şiirinde Satranç ve Satranç İstilahları. 1. Baskı. İstanbul: Osmanlı Tarih-Kültür-Edebiyat Makaleleri Kitabevi, 27-43.

Art Anlambilim”. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(3), 245-255.

Atasoy, N. (2005). 15. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Osmanlı Bahçeleri ve Hasbahçeler. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Aydın, M. (2007). Dilbilim El Kitabı. İstanbul: 3F Yayınevi.

Aytaş, G. (2008). Çağdaş Gelişmeler Işığında Şiir Tahlilleri. Ankara: Akçağ Yayınları.

Babacan, İ. (2010). Klâsik Türk Şiirinin Sonbaharı Sebk-i Hindî (Hint Üslûbu). 1. Baskı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Başkan, Ö. (2003). Bildirişim İnsan Dili ve Ötesi. İstanbul: Multilingual Yayınları.

Beyhan Kesik, Ö. Ş. (2015). Aruz Teori ve Uygulama. İstanbul: Kesit Yayınları.

- Bilkan, A.F. , Aydın, Ş. (2007). Sebki Hindi ve Türk Edebiyatı'nda Hint Tarzı. 1.Baskı. İstanbul: 3F Yayınevi.
- Cebecioğlu, E. (2014). Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü. Ankara: Otto Yayınları.
- Cengiz, H. E. (1983). Divan Siiri Antolojisi. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Ceylan, Ö. (2007). Tasavvufi Şiir Şerhleri. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Coşkun, E. (2005). İlköğretim Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatımlarında Bağdaşıklık, Tutarlılık ve Metin Elementleri. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakır, C. (2004). “Anlamların Bağlam Açısından İncelenmesi: Kök Anlambilim ve Art Anlambilim”. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 243-255.
- Değirmençay, V. (2010). Farsça Edatlar ve Bağlaçlar Sözlüğü. İstanbul: Kurtuba Kitap.
- Devellioğlu, F. (2012). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat. 29. Baskı. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, C. (2009). Yeni Tarama Sözlüğü. 2.Baskı. Ankara: TDK Yayınları.
- Dinî Kavramlar Sözlüğü. (2006). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (1992). Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Eyüboğlu, E.K. (1973). 13. Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiir ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler. İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık.
- Gencan, T. N. (1971). Dilbilgisi. Ankara: TDK Yayınları.
- Gölpınarlı, A. (2004). Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Gölpınarlı, A. 100 Soruda Tasavvuf. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Güfta, H. (1995). Sâlim (Mirzâ-zâde) Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divanının Karşılaştırmalı Metni. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Horata, O. (2009). Has Bahçede Hazan Vakti. 1. Baskı. Ankara: Akçağ Yayınları.

İnce, A. (1994). Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Dîvânı Tenkidli Basım. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Matbaası.

İpekten, H. (1991). Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şuara Tezkireleri. Erzurum: s.110

İpekten, H. (2007). Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz. İstanbul: Dergah Yayınları.

İsmail, Ü. (1993). "Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". Türkoloji Dergisi C. XI, S. 1, 51-89.

İşler, E, İ. Ö. (2012). Türkçe- Arapça Kapsamlı Sözlük. Ankara: Fecr Yayınları.

Kahraman, M. (1996). Divan Edebiyatı Üzerine Tartışmalar 1. Baskı. İstanbul: Umut Matbaacılık.

Kam, Ö. F. (2008). Divan Şiirinin Dünyasına Giriş Âsâr-ı Edebiye Tedkikâtı (haz. Halil Çeltik). Ankara: Birleşik Yayınları.

Kanar, M. (1998). Büyük Türkçe-Farsça Sözlük. İstanbul: Birim Yayıncılık.

Kaplan, M. (1996). Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 3, Tip Tahlilleri. İstanbul : Dergah Yayınları.

Karadağ, N. (2017). Yenişehirli İzzet Divanı Bağlamı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kartallıoğlu, Y. (2011). Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Kâşânî, A. (2004). Tasavvuf Sözlüğü. (Çev. Ekrem Demirli). İstanbul: İz Yayıncılık.
- Kurt, İ. (1991). Türk Atasözlerine Psikolojik Bir Yaklaşım, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Levend, A. S. (1984). Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar. 4. Baskı. İstanbul: Enderun Kitabevi Yayınları.
- Levend, A.S. (1980). Divan Edebiyatı. 3. Baskı. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Macit, M. (1996). Divan Şiirinde Ahenk Unsurları. 1. Baskı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Mengi, M. (2010). Bağlam ya da Şiirde Sözün Gelişi Üzerine. Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu 15-16 Mayıs 2009 Bildiri Kitabı (s. 429-434). Ankara: Adıyaman Üniversitesi Yayınları.
- Mermer Ahmet, N. K. (2005). Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. Ank.: Akçağ.
- Okuyucu, C. (2004). Divan Edebiyatı Estetiği. 1. Baskı. İstanbul: L&M Yayınları.
- Olgun, İbrahim. (1989). “ Farsça ve Türkçe Atasözleri ve Deyimler”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten 1972. 2. Baskı. (s. 153-172). Ankara
- Onan, Necmettin H. (1991). İzahlı Divan Şiiri Antolojisi. İstanbul: MEB Yayınları.
- Onay, A. T. (2000). Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı. 4. Baskı. (haz. Cemal Kurnaz). Ankara: Akçağ Yayınları. Ankara:
- Özkan, İ.H. (2014). Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri, Kudüm Velveleleri. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Özkan, N. (2007). Türk Lehçeleri Grameri. (Ed. Ahmet Bican Ercilasun).Ankara: Akçay Yayınları.
- Özön, M.N. (1956). Atasözleri, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Öztürk F. (2007). Bakî Divanı Sözlüğü / Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Öztürk, A. (1986). Türk Anonim Edebiyatı, İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Özünlü, Ü. (2001). Edebiyatta Dil Kullanımları. 1. Baskı. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Pakalın, M. Z. (2004). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü. Cilt:3. İstanbul: MEB. Yayınları.
- Pala, İ. (2005). Divan Edebiyatı. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Pala, İ. (2014). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. 24. Baskı. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Parlatır, İ. (2008). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II, Ankara: Yargı Yayınları.
- Püsküllüoğlu, A. (2006). Türkçe Deyimler Sözlüğü, Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Sami, Ş. (2009). Kâmus-ı Türkî. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Saraç, M. A. Y. (2010). Klâsik Edebiyat Bilgisi- Belâgat. 7. Baskı. İstanbul: 3F Yayınları.
- Saraçbaşı, M. E. (2010). Örnekleriyle Büyük Deyimler Sözlüğü I-II, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Süreyya, M. (1996). Sicil-i Osmani. (Haz. Nuri Akbayar). Cilt:3. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Şenödeyici, Ö. (2011). Naili Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük.(Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tanç, N. (2006). Sâlim Dîvânı'nda (Gazellerde) Edebi Sanatların Kullanımı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tanyeri, M. A. (1999). Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler, Ankara: Akçağ Yayınları.

- Tekin, A. (2010). Edebiyatımızda İsimler ve Terimler Sözlüğü. 1. Baskı. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Topaloğlu, A. (1978). Kuran Tercümesi (Sözlük). İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Tökel, D. A. (2000). Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar / Şahıslar Mitolojisi. 1 Baskı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Uludağ, S. (2005). Tasavvuf Terimleri Sözlüğü. 2. Baskı. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Ünver, İ. (2008), “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. [Elektronik Sürüm] Turkish Studies, 3 (6), 1- 46.
- Üstüner, K. (2007). Divan Şiirinde Tasavvuf. Ankara: Birleşik Yayınevi.
- Vardar, B. (2002). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. (Nüket Güz, Emel Huber, Osman Semenoğlu, Erdim Öztokat). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Vefik, A. (2000). Lehçe-i Osmânî, (Haz: Recep Toparlı). Ankara: TDK Yayınları.
- Yıldırım, N (2008). Fars Mitolojisi Sözlüğü. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Yılmaz, M. (1992). Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler. İstanbul: Enderun.
- Yoldaş, F. (2017). Âmrî Divanı Sözlüğü (Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlük).(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yurtbaşı, M. (1996). Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü. Ankara: MEM Ofset.
- Zavotçu, G. (2006). Divan Edebiyatı Kişiler-Kişilikler Sözlüğü. 1. Baskı. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Ziya Ş. (1996). Farsça-Türkçe Lugat, Gencîne-i Güftâr Ferheng-i Ziyâ. İstanbul: MEB Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Metin AYDIN
Uyruğu	T.C.
Doğum tarihi ve yeri	15.03.1986/ Malatya
E-Posta	aydin_metin@msn.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	Org. Eşref Bitlis Lisesi	2004
Üniversite	İnönü Üniversitesi	2010
Yüksek Lisans	İnönü Üniversitesi	2012
Doktora	Adıyaman Üniversitesi	2018

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
1	CMC(Customer Menagement Center)	Müşteri Temsilcisi
5	Milli Eğitim Bakanlığı	Öğretmen

Yabancı Dil	İngilizce
--------------------	-----------

Yayınlar	1. Sünbülzâde Vehbî Efendi Divanı'nda Sâkî ve Sâkînin Görüntü Düzeyleri 2. Mirzâ-Zâde Sâlim Divanı'nda Deyimler
-----------------	--